

Ko e Fuakava Fo'ou

Revised West Version

Public Domain

This Bible is in the Public Domain and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org).

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: Public Domain
Last Updated: 2023-10-20
ID: ce401e56-58db-470d-9213-6db4f4c6b3d1
ISO: ton
ISBN:

Senesi	4	Nehumi.....	719
'Ekisotosi	45	Hapakuki	721
Levitiko	80	Sefanaia.....	724
Nomipā	104	Hakeai.....	726
Teutalonome	139	Sakalaia	728
Siosiuā	168	Malakai	736
Fakamaau	188	Mātiu	739
Lute.....	209	Ma'ake	765
1 Samuela	212	Luke	781
2 Samuela	239	Sione	808
1 Tu'i.....	262	Kau 'Aposetolo.....	828
2 Tu'i.....	289	Loma	854
1 Me'a Hokohoko	315	1 Kolinitō	865
2 Me'a Hokohoko	340	2 Kolinitō	876
'Eselā.....	369	Kaletia.....	884
Nehemaia	378	'Efesō	888
Esetā	391	Filipai	892
Siope.....	398	Kolose	895
Saame.....	424	1 Tesalonaika	898
Lea Fakatātā	495	2 Tesalonaika	901
Tangata Malanga	518	1 Timote	903
Hiva 'a Solomone	525	2 Timote	906
'Isaia.....	530	Taitusi	909
Selemaia.....	579	Filimone.....	911
Tangilāulau	632	Hepelū	912
'Isikieli.....	638	Semisi	920
Taniela	680	1 Pita.....	923
Hosea	693	2 Pita.....	927
Soeli	701	1 Sione.....	930
'Amosi.....	705	2 Sione.....	933
'Opataia.....	711	3 Sione.....	934
Siona.....	712	Siute.....	935
Maika.....	714	Fakahā	936

Senesi

'OKU UI KO E KAMATA'ANGA, PE KO

Vahe

1 Ko e fakatupu 'oe langi mo māmani, 3 'Oe maama, 6 Mo e 'atā, 9 Mo e mavahe 'oe fonua mei he ngaahi vai, 11 Mo e ngaohi ia ke fua, 14 'Ae la'ā, mo e māhina, mo e ngaahi fetu'u, 20 'Ae ika, mo e fanga manupuna, 24 'Ae fanga manu kehekehe, 26 Ko e tangata 'i he tatau 'oe 'Otua. 29 Ko e tu'u-tu'uni foki 'oe me'akai.

1 NA'E fakatupu 'e he 'Otua 'i he kamata'anga 'ae langi mo māmani. ² Pea na'e fuofuonoa 'a māmani mo lala; pea na'e fakapo'uli 'ae funga 'oe loloto. Pea na'e 'ō'ōfaki 'ae Laumālie 'oe 'Otua ki he fukahi vai. ³ Pea folofola 'ae 'Otua, "Ke maama pea na'e maama ai." ⁴ Pea 'afio 'e he 'Otua ki he maama, kuo lelei ia: pea na'e vahe'i 'e he 'Otua 'ae maama mei he po'uli. ⁵ Pea na'e ui 'e he 'Otua 'ae maama ko e "'Aho," pea ne ui 'ae po'uli ko e "Pō." Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko e 'uluaki 'aho ia.

⁶ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke ai 'ae 'atā 'i he va-ha'a 'oe ngaahi vai, ke vahe'i 'ae ngaahi vai mei he ngaahi vai." ⁷ Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua, 'ae 'atā, pea vahe'i 'ae ngaahi vai na'e 'i he lalo 'atā, mei he ngaahi vai na'e 'i 'olunga 'i he 'atā: pea na'e hoko ia. ⁸ Pea na'e ui 'ae 'atā 'e he 'Otua ko e "Langi." Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho ua ia.

⁹ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke fakataha 'ae ngaahi vai 'i he lalo langi ki he potu pe taha, pea ke hā mai 'ae mōmoa: pea na'e hoko ia." ¹⁰ Pea na'e ui 'e he 'Otua 'ae mōmoa ko e Fonua; pea ko e ngaahi vai na'e tātaki fakataha, na'a ne ui ko e Tahi; pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. ¹¹ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tupu 'ae mohuku mei he kekekele, mo e 'akau iiki 'oku ai hono tenga, mo e 'akau 'oku fua, pea 'i ai hono tenga, 'o tatau mo hono fa'ahinga:" pea na'e hoko ia.

¹² Pea na'e tupu mei he kekekele 'ae mohuku, mo e 'akau iiki na'e tupu ai 'ae tenga 'o hono fa'ahinga, mo e 'akau 'oku fua, 'aia na'e 'i ai 'ae tenga 'o hono fa'ahinga: pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. ¹³ Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho tolu ia.

¹⁴ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke ai 'ae ngaahi maama 'i he 'atā 'oe langi, ke vahe'i 'ae 'aho mei he pō; pea ke faka'ilonga 'aki ia 'ae ngaahi fa'ahita'u, mo e ngaahi 'aho, mo e ngaahi ta'u: ¹⁵ pea ke hoko ia ko e ngaahi maama 'i he 'atā 'oe langi ke fakamaama ki māmani:" pea na'e hoko ia. ¹⁶ Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua 'ae maama lahi 'e ua; ko e maama lahi hake ke pule ki he 'aho, mo e maama si'i ke pule ki he pō: pea mo e

ngaahi fetu'u foki. ¹⁷ Pea na'e tuku ia 'e he 'Otua 'i he 'atā 'oe langi, ke fakamaama ki māmani, ¹⁸ Pea ke pule ki he 'aho mo e pō, pea ke vahe'i 'ae maama mei he po'uli: pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. ¹⁹ Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho fā ia.

²⁰ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tupu 'o lahi 'aupito mei he ngaahi vai 'ae me'a mo'ui 'oku toto, mo e fanga manupuna ke puna 'i he funga 'o māmani, 'i he 'atā 'oe langi." ²¹ Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua 'ae ngaahi tofua'a lalahi, mo e me'a mo'ui kotoa pē na'e ngaolo, 'aia ne tupu lahi 'aupito mei he ngaahi vai 'i honau fa'ahinga, mo e fanga manupuna kotoa pē 'i honau fa'ahinga pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei. ²² Pea na'e tāpuaki'i 'akinautolu 'e he 'Otua, 'o pehē, "Mou fanafanau, mo tupu ke lahi, pea fakafonu 'ae ngaahi vai 'oe tahi, pea ke tupu ke lahi 'ae fanga manupuna 'i māmani. ²³ Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho nima ia.

²⁴ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tupu mei he fonua 'ae me'a mo'ui 'i hono fa'ahinga, 'ae fanga manu, mo e me'a toto, mo e manu 'oe vao 'i hono fa'ahinga:" pea na'e hoko ia. ²⁵ Pea na'e ngaohi 'e he 'Otua 'ae manu 'oe vao 'i hono fa'ahinga, mo e fanga manu lalahi 'i honau fa'ahinga, mo e me'a kotoa pē 'oku toto 'i he funga fonua 'i hono fa'ahinga: pea na'e 'afio 'e he 'Otua kuo lelei ia.

²⁶ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Ke tau ngaohi 'ae tangata 'i hotau tatau, mo e tau anga: pea kenau pule ki he ika 'oe tahi, mo e manupuna 'oe 'atā, mo e fanga manu, mo māmani kotoa pē, mo e me'a toto kotoa pē 'oku ngaue 'i he kekekele." ²⁷ Ko ia na'e ngaohi 'ae tangata 'e he 'Otua 'i hono tatau, na'a ne ngaohi ia 'i he tatau 'oe 'Otua; na'a ne ngaohi 'akinaua ko e tangata mo e fefine. ²⁸ Pea na'e tāpuaki'i 'akinaua 'e he 'Otua, pea folofola 'ae 'Otua kiate kinaua, "Fanafanau, mo fakatokolahi, mo fakakakai 'a māmani, pea pule ki ai: pea pule ki he ika 'oe tahi, mo e fanga manupuna 'oe 'atā, mo e me'a mo'ui kotoa pē 'oku ngaue 'i he funga 'o māmani."

²⁹ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua, "Vakai, kuo u foaki kiate kimoua 'ae 'akau iiki kotoa pē 'oku 'i ai hono tenga, 'aia 'oku 'i he funga 'oe fonua kotoa, mo e 'akau kotoa pē 'oku fua 'aia 'oku 'i ai hono tenga; ko ia ia ke mo kai. ³⁰ Pea ko e fanga manu kotoa pē 'i he fonua, mo e fanga manupuna kotoa pē 'oe 'atā, mo e me'a mo'ui kotoa pē 'oku toto 'i he fonua, 'e kai 'i he 'akaulaumata ko-

toa pē:" pea na'e hoko ia. ³¹ Pea na'e 'afio 'e he 'Otua ki he me'a kotoa pē na'a ne ngaohi, pea vakai, na'e lelei 'aupito. Pea ko e efiafi mo e pongipongi ko hono 'aho ono ia.

1 Ko e 'uluaki 'aho tapu. 4 Ko e anga 'oe fakatupu. 8 Ko e ngoue ko 'Iteni, 10 Mo hono vaitafe. 17 Ko e fakatapui 'ae 'akau 'oe 'ilo. 19, 20 Ko e fakahingoa 'oe fanga manu. 21 Ko e ngaohi 'oe fefine, mo e tu'utu'uni 'oe fakamaau 'unoho.

2 NA'E pehē 'a hono ngaohi 'o 'osi 'ae langi mo e fonua, mo hona nāunau kotoa pē. ² Pea 'i hono fitu 'oe 'aho kuo faka'osi 'e he 'Otua 'a 'ene ngāue 'aia na'a ne fai; pea na'e tutuku ia 'i hono fitu 'oe 'aho, mei he'ene ngāue kotoa pē 'aia na'a ne fai. ³ Pea na'e tāpuaki 'e he 'Otua 'a hono fitu 'oe 'aho, mo ne fakatapui ia: koe'uhi ko ia ia na'a ne tutuku ai mei he'ene ngāue kotoa pē, 'aia na'e fakatupu mo ngaohi 'e he 'Otua.

⁴ ¶ Ko e tala fakahohoko eni ki he ngaohi 'oe langi mo māmani, 'i he 'aho 'aia na'e fakatupu ai 'e Sihova ko e 'Otua, 'a māmani pea mo e langi, ⁵ Mo e 'akau kotoa pē 'oe fonua 'i he te'eki ke tu'u ia 'i he kelekele, mo e 'akau iiki kotoa pē 'oe fonua, 'i he te'eki ai ke tupu: he na'e te'eki ke tuku 'e he 'Otua ha 'uha ki he kelekele, pea na'e 'ikai ha tangata ke ngoue 'i 'ae kelekele. ⁶ Ka na'e 'alu hake 'ae vaivao mei he fonua, ke fakaviviku 'ae funga kelekele kotoa pē. ⁷ Pea na'e ngaohi 'e Sihova ko e 'Otua 'ae tangata mei he efu 'oe kelekele, pea ne mānava ki hono ava 'i ihu 'ae mānava 'oe mo'ui; pea hoko 'ae tangata ko e laumālie mo'ui.

⁸ ¶ Pea na'e tō 'ae ngoue 'e Sihova ko e 'Otua ki he potu hahake 'i 'Iteni; pea ne tuku ki ai 'ae tangata 'aia na'a ne ngaohi. ⁹ Pea na'e fakatupu 'e Sihova ko e 'Otua mei he kelekele 'ae 'akau kotoa pē 'oku mata-matalelei, pea lelei ki he kai; mo e 'akau 'oe mo'ui foki 'i he loto ngoue, pea mo e 'akau 'oe 'ilo 'oe lelei mo e kovi. ¹⁰ Pea na'e 'alu atu 'ae vaitafe 'i 'Iteni ke fakaviviku 'ae ngoue; pea ne mavahevahe ia mei ai 'i he manga'i-vai 'e fā. ¹¹ Ko e hingoa 'oe 'uluaki ko Pisoni: ko ia ia 'oku takatakai 'ae fonua kotoa ko Havila, 'aia 'oku 'i ai 'ae koula; ¹² Pea 'oku lelei 'ae koula 'oe fonua ko ia pea 'oku 'i ai 'ae mata'itofe, mo e maka ko e onike. ¹³ Pea ko e hingoa 'o hono ua 'oe vaitafe ko Kihoni: ko ia ia 'oku takatakai 'ae fonua kotoa ko Kusi. ¹⁴ Pea ko e hingoa 'o hono tolu 'oe vaitafe ko Hitikeli: ko ia ia 'oku tafe atu ki he hahake 'o 'Asilia. Pea ko hono fā 'oe vaitafe ko 'Iu-faletesi. ¹⁵ Pea na'e 'ave 'e Sihova ko e 'Otua 'ae tangata 'one tuku ia ki he ngoue ko 'Iteni, ke tauhi mo le'o ki ai. ¹⁶ Pea na'e fekau 'e Sihova ko e 'Otua ki he tangata, 'o pehē, "'E ngofua 'a ho'o kai mei he 'akau kotoa pē 'oe ngoue, ¹⁷ Ka ko e 'akau 'oe 'ilo 'oe lelei mo e kovi, 'e 'ikai te ke kai mei ai: he ko e 'aho ko ia te ke kai ai, ko e mo'oni te ke mate."

¹⁸ ¶ Pea na'e folofola 'e Sihova ko e 'Otua, "'Oku 'ikai lelei ke tokotaha pe 'ae tangata: te u ngaohi kiate ia ha tokoni 'oku taau mo ia." ¹⁹ Pea na'e ngaohi 'e Sihova ko e 'Otua, mei he kelekele 'ae fanga manu kotoa pē 'oe fonua, mo e manu kotoa pē 'oe 'atā; pea ne 'omi ia kia

'Atama, ke vakai pe ko e hā te ne ui 'akinautolu: pea 'i-longa 'ae hingoa na'e ai 'e 'Atama ki he me'a mo'ui kotoa pē, ko hono hingoa ia. ²⁰ Pea na'e fakahingoa 'e 'Atama 'ae fanga manu lalahi kotoa pē, mo e fanga manupuna 'oe 'atā, mo e fanga manu kotoa pē 'oe vao; ka na'e 'ikai ke 'ilo kia 'Atama ha tokoni na'e taau mo ia. ²¹ Pea na'e tuku 'e Sihova ko e 'Otua, 'ae mohe ma'u kia 'Atama, pea na'a ne mohe: pea na'a ne to'o hono hui vakavaka 'e taha, pea na'e toe fakama'opo'opo 'a hono kakano. ²² Pea ko e hui vakavaka 'aia na'e to'o 'e Sihova ko e 'Otua mei he tangata, na'a ne ngaohi mei ai 'ae fefine, pea 'omi ia ki he tangata. ²³ Pea na'e pehē 'e 'Atama, "'Ko e hui eni 'o hoku ngaahi hui, mo e kakano 'o hoku kakano: 'e ui ia 'ko e Fefine,' koe'uhi na'e to'o ia mei he Tangata." ²⁴ Ko ia 'e tukuange ai 'e he tangata 'a 'ene tamai mo 'ene fa'ē, kae pikitai ki hono 'unoho: pea te na kakano taha pe. ²⁵ Pea na'a na fakatou telefua, 'ae tangata mo hono 'unoho, pea na'e 'ikai te na mā ai.

1 Ko e kākaa 'i 'a 'Ivi 'e he ngata. 6 Ko e hinga fakamanavahē 'ae tangata. 9 'Oku 'ekea 'akinaua 'e he 'Otua. 14 Ko e fakamala 'aia 'ae ngata. 15 Ko e tala'ofa 'oe hako. 16 Ko e tautea 'oe fa'ahinga 'oe tangata. 21 Ko e fuofua kofu. 22 Ko e kapusi mei Palataisi.

3 PEA na'e olopoto lahi hake 'ae ngata 'i he manu kotoa pē 'oe fonua, 'aia na'e ngaohi 'e Sihova ko e 'Otua. Pea pehē 'e ia ki he fefine, "'Oku mo'oni koā kuo pehē 'e he 'Otua, "'E 'ikai te mo kai 'i he 'akau kotoa pē 'oe ngoue?'" ² Pea na'e pehē 'e he fefine ki he ngata, "'Oku ngofua 'ema kai 'i he fua 'oe ngaahi 'akau 'oe ngoue: ³ Ka ko e fua 'oe 'akau 'aia 'oku 'i he loto ngoue, kuo folofola mai 'e he 'Otua, "'E 'ikai te mo kai ai, pea 'e 'ikai te mo ala ki ai, telia na'a mo mate.'" ⁴ Pea pehē 'e he ngata ki he fefine, "'Oku 'ikai mo'oni te mo mate. ⁵ He 'oku 'ilo 'e he 'Otua, 'i he 'aho te mo kai ai, 'e toki 'ā ai homo mata, pea te mo hangē ko e 'otua, ke 'ilo ai 'ae lelei mo e kovi.'" ⁶ Pea 'i he mamata 'e he fefine 'oku lelei 'ae 'akau ki he kai, mo matamatalelei ki he mata, pea ko e 'akau ke velevele ki ai ke fakapoto'i, na'a ne to'o ai hono fua, 'o kai, pea na'a ne 'ange foki ki hono 'unoho, pea na'a ne kai. ⁷ Pea na'e 'ā ai 'ae mata 'okin-ua 'osi pe, pea na 'ilo kuo na telefua; pea na'a na tui 'ae lou fiki, 'ona vala 'aki ia. ⁸ Pea na'a na fanongo ki he le'o 'o Sihova ko e 'Otua, 'i he 'alu 'i he ngoue 'i he mokomoko 'oe 'aho: pea na'e toitoi 'a 'Atama mo hono 'unoho, mei he 'ao 'o Sihova ko e 'Otua, 'i he ngaahi 'akau 'oe ngoue.

⁹ Pea na'e ui 'e Sihova ko e 'Otua kia 'Atama, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku ke 'i fē?" ¹⁰ Pea pehē 'e ia, "'Na'aku fanongo ki ho le'o 'i he ngoue, pea na'aku manavahē, koe'uhi kuo u telefua; pea u toitoi ai.'" ¹¹ Pea pehē 'e ia, "'Ko hai kuo fakahā kiate koe 'oku ke telefua? Kuo ke kai 'i he 'akau, 'aia na'aku fekau kiate koe, ke 'oua na'a ke kai ai?" ¹² Pea pehē 'e he tangata, "'Ko e fefine 'aia na'a ke foaki ke ma nonofo, na'e 'omi 'e ia kiate au mei he 'akau pea u kai ai.'" ¹³ Pea na'e folofola 'a Sihova ko e

‘Otua ki he fefine, “Ko e hā eni kuo ke fai?” Pea pehē ‘e he fefine, “Na’e kākaa’i au ‘e he ngata, pea u kai.”

¹⁴ Pea na’e folofola ‘a Sihova ko e ‘Otua ki he ngata, “Koe’uhi kuo ke fai eni, kuo ke mala’ia lahi hake ‘i he fanga manu lalata kotoa pē, mo e manu kotoa pē ‘oe vao; te ke ngaolo koe ‘i ho kete, pea te ke kai ‘ae efu ‘i he ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o ho’o mo’ui:

¹⁵ pea te u tuku ‘ae taufehi’a ‘iate koe mo e fefine, pea ki ho hako mo hono hako; ‘e laiki ‘e ia ho ‘ulu, pea te ke fakavolu ‘e koe ‘a hono muiva’e.”

¹⁶ Pea na’e pehē ‘e ia ki he fefine, “Te u fakalahi ‘aupito ‘a ho’o mamahi ‘i ho’o fanafanau:

te ke fā’ele’i ‘ae fānau ‘i he mamahi; pea ‘e ‘i ho ‘unoho ‘a ho’o holi, pea te ne pule’i koe.”

¹⁷ Pea na’e pehē ‘e ia kia ‘Atama, “Koe’uhi kuo ke tokanga ki he le’o ‘o ho ‘unoho, pea kuo ke kai ‘i he ‘akau ‘aia ne u fekau kiate koe, ‘Ke ‘oua na’a ke kai ai: kuo mala’ia ‘ae kelekele koe’uhi ko koe; te ke kai mei ai ‘i he mamahi ‘i he ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o ho’o mo’ui;

¹⁸ ‘e tupu mei ai kiate koe ‘ae ‘akau talatala mo e talatala’āmoa;

pea te ke kai ‘ae ‘akau iiki ‘oe fonua;

¹⁹ te ke kai ‘ae me’akai ‘i he kakava ‘o ho mata, kae’oua ke ke foki ki he kelekele; he na’e to’o koe mei ai:

he ko e efu koe,

pea te ke toe foki ki he efu.”

²⁰ Pea na’e ui ‘e ‘Atama ‘ae hingoa ‘o hono ‘unoho ko ‘Ivi; koe’uhi ko e fa’ē ia ‘oe kakai mo’ui kotoa pē. ²¹ Na’e ngaahi foki ‘e Sihova ko e ‘Otua mei he kili’i manu, ‘ae ngaahi kofu kia ‘Atama mo hono ‘unoho, pea na’a ne fakakofu’i ‘akinana.

²² ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova ko e ‘Otua, “Vakai, kuo hoko ‘ae tangata ke hangē ko ha taha ‘iate kitautolu, ke ne ‘ilo ‘ae lelei mo e kovi: pea ko eni, telia na’a mafao atu ‘e ia hono nima, pea ne toli foki mei he ‘akau ‘oe mo’ui, ‘o kai, pea mo’ui ‘o ta’engata.” ²³ Ko ia na’e fekau atu ia ‘e Sihova ko e ‘Otua mei he ngoue ‘o ‘Iteni, ke ne ngāue ki he kelekele ‘aia na’e to’o ia mei ai.

²⁴ Pea na’a ne kapusi ai ‘ae tangata pea ne tuku ki he *potu* hahake ‘oe ngoue ‘o ‘Iteni, ‘ae selupimi, mo e heletā ulo, ‘aia na’e foli fakatakamilo, ke le’ohi ‘ae hala ‘oe ‘akau ‘oe mo’ui.

1 Ko e fanau’i, mo e faiva, mo e lotu ‘a Keini mo ‘E-peli. 8 Ko e fakapoongi ‘o ‘Epeli. 11 Ko e fakamala’ia ‘o Keini. 17 Ko ‘Inoke, ko e ‘uluaki kolo. 19 Ko Lemeki mo hono ongo ‘unoho. 25 Ko e fā’ele ‘a Seti, 26 Mo ‘Inosi.

4 PEA na’e ‘ilo ‘e ‘Atama ‘a hono ‘unoho ko ‘Ivi; pea tuitu’ia ia, pea fanau’i ‘a Keini, pea pehē ‘e ia, “Kuo

u ma’u ha tangata meia Sihova.” ² Pea ne toe fanau’i ‘a hono tehina ko ‘Epeli. Pea ko e tauhi sipi ‘a ‘Epeli, ka ko e tauhi ngoue ‘a Keini. ³ Pea ‘i he hokosia ‘ae ngaahi ‘a-ho, na’e ‘omi ‘e Keini ‘ae ngaahi fua ‘oe kelekele, ko e feilaulau kia Sihova. ⁴ Pea na’e ‘omi foki ‘e ‘Epeli, ‘ae veloaki mo ia na’e ngako ‘i he’ene fanga manu. Pea na’e lelei’ia ‘a Sihova kia ‘Epeli mo ‘ene feilaulau: ⁵ Ka na’e ‘ikai te ne lelei’ia kia Keini mo ‘ene feilaulau. Pea na’e ‘ita ‘aupito ‘a Keini, pea kehe hono mata. ⁶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Keini, “Ko e hā ‘oku ke ‘ita ai? Pea ko e hā ‘oku kehe ai ho mata? ⁷ Kapau te ke fai lelei, ‘ikai ‘e ma’u koe? Pea ka ‘ikai te ke fai lelei, ‘oku ‘i he matapā ‘ae angahala. Pea ‘e anganofu ia kiate koe, pea te ke pule kiate ia.” ⁸ Pea na’e alea ‘a ‘Epeli mo hono tokoua: pea lolotonga ‘ena ‘i he ngoue, na’e tu’u hake ‘a Keini ki hono tehina ko ‘Epeli, ‘one tāmata’i ia.

⁹ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Keini, “Ko e fē ‘a ‘Epeli ko ho tehina?” Pea pehē ‘e ia, “‘Oku ‘ikai te u ‘ilo: he ko e tauhi au ‘a hoku tokoua?” ¹⁰ Pea pehē ‘e ia, “Ko e hā eni kuo ke fai? ‘Oku tangi kiate au mei he kelekele ‘ae le’o ‘oe toto ‘o ho tehina. ¹¹ Pea ko eni, kuo fakamala’ia koe mei he kelekele, ‘aia kuo fakamanga hono ngutu ke ma’u mei ho nima ‘ae toto ‘oho tehina; ¹² ‘oka ke ka ngoue’i ‘ae kelekele, ‘e ‘ikai tupu lelei kiate koe ‘a hono fua; te ke hoko ko e fehēhē’aki mo e hehengi ‘i he fonua.” ¹³ Pea na’e pehē ‘e Keini kia Sihova, “‘Oku lahi hake ‘a hoku tautea ‘i he’eku fa’a kātaki. ¹⁴ Vakai, kuo ke kapusi au ‘i he ‘aho ni mei he funga ‘oe fonua; pea ‘e fufū au mei ho fofonga; pea teu fehēhē’aki mo hehengi ‘i he fonua; pea ‘e hoko ‘o pehē, ko ia kotoa pē ‘oku ‘ilo’i au ‘e tāmata’i au.” ¹⁵ Pea na’e folofola ‘a Sihova kiate ia, “Ko ia ia ‘oku ne tāmata’i ‘a Keini, ‘e tō kiate ia ‘ae tautea ‘o liunga fitu.” Pea na’e ‘ai ‘e Sihova ‘ae fakailonga kia Keini, telia na’a ‘ilo ia ‘e ha taha, pea tāmata’i ia.

¹⁶ ¶ Pea na’e ‘alu atu ‘a Keini mei he ‘ao ‘o Sihova, ke nofo ‘i he fonua ko Noti, ‘i he *potu* hahake ‘o ‘Iteni.

¹⁷ Pea na’e ‘ilo ‘e Keini ‘a hono ‘unoho, pea tuitu’ia ia mo ne fanau’i ‘a ‘Inoke: pea na’e langa ‘e ia ‘ae kolo, pea na’a ne fakahingoa ‘ae kolo ki he hingoa ‘o hono foha ko ‘Inoke. ¹⁸ Pea na’e fanau’i kia ‘Inoke ‘a ‘Ilati pea tupu ‘ia ‘Ilati ‘a Mihuseale: pea tupu ‘ia Mihuseale ‘a Metuse’eli: pea tupu ‘ia Metuse’eli ‘a Lemeki,

¹⁹ ¶ Pea na’e ma’u ‘e Lemeki kiate ia ‘ae ongo ‘unoho: ko e hingoa ‘oe tokotaha ko ‘Ata, pea ko e hingoa ‘oe tokotaha ko Sila. ²⁰ Pea na’e fanau’i ‘e ‘Ata ‘a Sepale ko e tamai ia ‘anautolu ‘oku nofo ‘i he ngaahi fale fehikita-ki mo tauhi ‘ae fanga manu. ²¹ Pea ko e hingoa ‘o hono tokoua ko Supale: ko e tamai ia ‘anautolu kotoa pē ‘oku faiva ‘aki ‘ae me’a tatangi mo e me’a ‘oku ifi. ²² Pea fā’ele’i foki ‘e Sila ‘a Tupale-Keini, ko e tufunga ‘oe ngaahi me’a kotoa pē ‘i he palasa mo e ukamea; pea ko e tuofefine ‘o Tupale-Keini ko Neama. ²³ Pea na’e pehē ‘e Lemeki ki hono ongo ‘unoho ko ‘Ata mo Sila, “Fanongo ki hoku le’o;

‘ae ongo ‘unoho ‘o Lemeki, fakafanongo ki he’eku lea:

he kuo u tāmata’i ha tangata ‘i hoku lavea,

‘io, ko e talavou koe‘uhi ko ‘eku mamahi.

²⁴ Kapau ‘e totongi ‘ia Keini ‘o liunga fitu, ko e mo‘oni, ‘e liunga fitungofulu ia lau ‘e fitu kia Lemeki.”

²⁵ ¶ Pea na‘e toe ‘ilo ‘e ‘Atama ‘a hono ‘unoho; pea fā‘ele‘i ‘e ia ‘ae tama, pea na‘e ui hono hingoa ko Seti: he na‘e *pehē ‘e ia*, “Kuo foaki kiate au ‘e he ‘Otua ha hako ‘e taha ko e fetongi ‘o ‘Epeli, ‘aia na‘e tāmāte‘i ‘e Keini.” ²⁶ Pea na‘e fanau‘i foki ha foha kia Seti; pea na‘e ui hono hingoa ko ‘Inosi: pea na‘e kamata ui ‘ae kakai ki he huafa ‘o Sihova.

1 Ko e hohoko, mo e motu‘a, mo e pekia ‘ae kau mātu‘a meia ‘Atama kia Noa. 24 Ko e angafaka‘otua, mo e hiki ‘o ‘Inoke.

5 KO eni ‘ae tohi ‘oe hako ‘o ‘Atama. ‘I he ‘aho na‘e fakatupu ‘e he ‘Otua ‘ae tangata, na‘a ne ngaohi ia ‘i he tatau ‘oe ‘Otua; ² Na‘a ne fakatupu ‘akinaua ko e tangata mo e fefine; pea ne tāpuaki‘i ‘akinaua, pea ui hona hingoa ko ‘Atama, ‘i he ‘aho na‘e fakatupu ai ‘akinaua.

³ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a ‘Atama ‘i he ta‘u ‘e teau ma tolungofulu, pea ne fakatupu ‘ae foha ‘i hono tatau ‘o‘ona, mo ‘ene anga; pea na‘e ui hono hingoa ko Seti: ⁴ Pea ko e ngaahi ‘aho ‘o ‘Atama hili ‘ae fānau kiate ia ‘a Seti ko e ta‘u ‘e valungeau: pea na‘a ne fakatupu ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ⁵ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē na‘e mo‘ui ai ‘a ‘Atama, ko e ta‘u ‘e hivangeau, mā tolungofulu: pea pekia ia. ⁶ Pea na‘e mo‘ui ‘a Seti ko e ta‘u ‘e teau ma nima, pea ne fakatupu ‘a ‘Inosi: ⁷ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a ‘Inosi na‘e mo‘ui ‘a Seti ‘i he ta‘u ‘e valungeau ma fitu, pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine. ⁸ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Seti, ko e ta‘u ‘e hivangeau ma hongofulu ma ua: pea pekia ia.

⁹ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a ‘Inosi, ko e ta‘u ‘e hivangofulu, pea ne fakatupu ‘a Kēnani: ¹⁰ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a Kēnani na‘e mo‘ui ‘a ‘Inosi ‘i he ta‘u ‘e valungeau ma hongofulu ma nima pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ¹¹ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o ‘Inosi, ko e ta‘u ‘e hivangeau ma nima: pea pekia ia.

¹² ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a Kēnani ko e ta‘u ‘e fitungofulu, pea ne fakatupu ‘a Malelili: ¹³ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a Malelili na‘e mo‘ui ‘a Kēnani ‘i he ta‘u ‘e valungeau ma fāngofulu, pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ¹⁴ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Kēnani, ko e ta‘u ‘e hivangeau ma hongofulu pea pekia ia.

¹⁵ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a Malelili ko e ta‘u ‘e onongofulu ma nima, pea ne fakatupu ‘a Seleti: ¹⁶ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a Seleti na‘e mo‘ui ‘a Malelili ‘i he ta‘u ‘e valungeau ma tolungofulu pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ¹⁷ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Malelili, ko e ta‘u ‘e valungeau ma hivangofulu ma nima: pea pekia ia.

¹⁸ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a Seleti ko e ta‘u ‘e teau ma onongofulu ma ua, pea ne fakatupu ‘a ‘Inoke: ¹⁹ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a ‘Inoke na‘e mo‘ui ‘a Seleti ‘i he ta‘u ‘e valungeau, pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e

ngaahi ‘ofefine. ²⁰ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Seleti, ko e ta‘u ‘e hivangeau ma onongofulu ma ua: pea pekia ia.

²¹ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a ‘Inoke ko e ta‘u ‘e onongofulu ma nima, pea ne fakatupu ‘a Metusela: ²² Pea hili ‘ae fanau‘i kiate ia ‘a Metusela na‘e ‘eve‘eva ‘a ‘Inoke mo e ‘Otua ‘i he ta‘u ‘e tolungeau, pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ²³ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o ‘Inoke, ko e tau ‘e tolungeau ma onongofulu ma nima: ²⁴ Pea na‘e ‘a‘eva ‘a ‘Inoke mo e ‘Otua pea na‘e ‘ikai ia; he na‘e ‘ave ia ‘e he ‘Otua.

²⁵ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a Metusela ko e ta‘u ‘e teau ma valungofulu ma fitu, pea ne fakatupu ‘a Lemeki: ²⁶ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a Lemeki na‘e mo‘ui ‘a Metusela ‘i he ta‘u ‘e fitungeau ma valungofulu ma ua, pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ²⁷ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Metusela ko e ta‘u ‘e hivangeau ma onongofulu ma hiva: pea pekia ia.

²⁸ ¶ Pea na‘e mo‘ui ‘a Lemeki ko e ta‘u ‘e teau ma valungofulu ma ua, pea ne fakatupu ha foha: ²⁹ Pea na‘a ne ui hono hingoa ko Noa, ‘o pehē, “Ko eni ia ‘e fakafiemālie kiate kitautolu ‘i he‘etau ngāue, mo e ongosia ‘a hotau nima, koe‘uhi ko e kelekele kuo fakamala‘ia ‘e Sihova.” ³⁰ Pea hili ‘ae fanau‘i ‘a Noa na‘e mo‘ui ‘a Lemeki ‘i he ta‘u ‘e nimangeau ma nimangofulu ma nima, pea na‘e fānau kiate ia ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: ³¹ Pea ko e ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Lemeki ko e ta‘u ‘e fitungeau ma fitungofulu ma fitu: pea pekia ia.

³² ¶ Pea ko Noa, na‘e nimangeau ta‘u hono motu‘a: pea fakatupu ‘e Noa ‘a Semi, mo Hami, mo Sepeti.

1 Ko e angahala ‘a māmani ‘aia na‘e fakatupu ‘ae houhau ‘ae ‘Otua, pea hoko ai ‘ae lōmaki. 8 ‘Oku ‘i-lo ‘e Noa ‘ae ‘alo‘ofa. 14 Ko e ngaohi ‘oe vaka ke fakamo‘ui ia.

6 PEA na‘e hoko ‘o pehē, ‘i he faka‘a‘au ke tokolahi ‘ae kakai ‘i he funga ‘o māmani, na‘e fanau‘i ‘ae ngaahi ‘ofefine kiate kinautolu, ² Pea mamata ‘e he ngaahi foha ‘oe ‘Otua ki he ngaahi ‘ofefine ‘oe tangata ‘oku nau hoihoifua; pea na‘a nau fili mei ai ‘ae ngaahi ‘unoho ‘o ma‘u kiate kinautolu. ³ Pea na‘e folofola ‘a Sihova, “E ‘ikai ‘ahi‘ahi ma‘uaipē ‘a hoku Laumālie mo e tangata, he ko e kakano foki ia: ka ‘e hoko hono ngaahi ‘aho ki he ta‘u ‘e teau ma uofulu.” ⁴ ‘I he ngaahi ‘aho ko ia na‘e ai ‘ae kakai lalahi ‘i māmani; pea hili ia foki, ‘i he ‘alu ‘ae ngaahi foha ‘oe ‘Otua ki he ngaahi ‘ofefine ‘oe tangata, pea nau fānau kiate kinautolu, na‘e mālohi lahi ‘ae kau tangata ko ia, ‘ae kau tangata ongoongo ‘oe mu‘aki kuonga.

⁵ ¶ Pea na‘e ‘afio ‘e he ‘Otua kuo lahi ‘ae angahala ‘ae tangata ‘i māmani, pea kuo kovi ma‘uaipē ‘ae filio‘i kotoa pē ‘oe ngaahi mahalo ‘a hono loto. ⁶ Pea na‘e fakatomala ‘a Sihova koe‘uhi kuo ne ngaohi ‘ae tangata ‘i māmani, pea na‘e mamahi ai ‘a hono finangalo. ⁷ Pea na‘e folofola ‘a Sihova, “Te u faka‘auha mei he funga ‘o māmani ‘ae tangata ‘aia kuo u ngaohi; ko e tangata, mo e manu, mo e me‘a totolo, mo e fanga manu ‘oe ‘atā; he ‘oku ou fakatomala ‘i he‘eku ngaohi

'akinautolu." ⁸ Ka na'e 'ofeina 'a Noa 'i he 'ao 'o Sihova.

⁹ ¶ Ko eni 'ae tala hohoko kia Noa ko e tangata angatonu mo haohaoa 'a Noa 'i hono to'utangata, pea na'e 'a'eva 'a Noa mo e 'Otua. ¹⁰ Pea na'e fakatupu 'e Noa 'ae foha 'e toko tolu, ko Semi, mo Hami, mo Sefeti. ¹¹ Na'e fakalielia foki 'a māmani 'i he 'ao 'oe 'Otua, pea na'e fonu 'a māmani 'i he fakamālohi. ¹² Pea na'e 'afio'i 'e he 'Otua ki māmani, pea vakai kuo kovi ia; he na'e fakalielia'i 'e he kakano kotoa pē hono hala 'i māmani. ¹³ Pea na'e folofola 'e he 'Otua kia Noa, "Kuo hoko ki hoku 'ao 'ae ngata'anga 'oe kakano kotoa pē; he kuo fonu 'a māmani 'i he fakamālohi 'iate kinautolu; pea vakai, te u faka'auha 'akinautolu mei he māmani.

¹⁴ ¶ Ngaohi kiate koe hā vaka mei he 'akau ko e kofa; te ke ngaohi 'ae ngaahi 'ana 'i he vaka, pea te ke vali 'a ki ia 'ae pulu 'i loto mo tu'a. ¹⁵ Pea ko eni 'ae anga 'o hono ngaohi, ko hono lōloa 'oe vaka ko e hanga 'e onongeau, ko hono māukupu ko e hanga 'e teau pea ko hono mā'olunga ko e hanga 'e onongofulu. ¹⁶ Te ke ngaohi ha kātupa 'i he vaka pea te ke faka'osi ia 'i he hanga 'e ua ki 'olunga; pea te ke 'ai 'ae matapā 'oe vaka 'i hono kaokao; pea te ke ngaohi 'ae fata 'i lalo, mo hono ua, mo hono tolu, *ki 'olunga*. ¹⁷ Pea vakai, ko au, 'io, ko au, 'oku ou 'omi 'ae lōmaki 'oe ngaahi vai ki māmani, ke faka'auha 'ae kakano kotoa pē mei he lalo langi, 'aia 'oku 'i ai 'ae mānava 'oe mo'ui; pea 'e mate 'ae me'a kotoa pē 'oku 'i māmani. ¹⁸ Ka te u fokotu'uma'u mo koe 'eku fuakava; pea te ke ha'u ki he vaka, 'a koe, mo ho ngaahi foha, mo ho 'unoho, mo e ngaahi 'unoho 'o ho ngaahi foha mo koe. ¹⁹ Pea te ke 'omi ki he vaka 'o tautau toko ua mei he me'a mo'ui kotoa pē 'oe kakano kotoa pē, ke fakamo'ui 'akinautolu mo koe; ko e fefine mo e tangata. ²⁰ Ko e fanga manupuna 'i honau fa'ahinga, mo e fanga manu 'i honau fa'ahinga, mo e ngaahi me'a totolo kotoa pē 'oe fonua 'i hono fa'ahinga, 'e ha'u kiate koe 'ae toko ua 'i he fa'ahinga kotoa pē, ke fakamo'ui. ²¹ Pea ke to'o kiate koe 'i he me'akai kotoa pē 'oku kai, pea te ke tākaki ia kiate koe; pea ko e me'akai ia kiate koe, pea mo kinautolu."

²² Na'e fai pehē 'e Noa; 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fekau kiate ia 'e he 'Otua, ko ia na'a ne fai.

1 Ko e hū 'a Noa mo 'ene fānau mo e fanga manu mo'ui ki he vaka. 17 Ko e kamata'anga, mo e tupu, mo hono fuoloa 'oe lōmaki.

7 PEA na'e folofola 'a Sihova, kia Noa, "Ha'u koe mo ho fale kotoa pē ki he vaka; he kuo u vakai kiate koe 'oku ke mā'oni'oni 'i hoku 'ao 'i he to'utangata ni. ² Te ke to'o kiate koe 'o tautau toko fitu 'i he fanga manu ma'a kotoa pē ko e tangata mo e fefine; pea tau-tau toko ua 'i he fanga manu ta'ema'a, ko e tangata mo e fefine. ³ Ke tautau toko fitu 'i he fanga manu foki 'oe 'atā, ko e tangata mo e fefine; ke fakamo'ui 'ae hako 'i he funga 'o māmani kotoa pē. ⁴ He 'oku toe 'ae ngaahi 'aho 'e fitu, pea te u pule ke 'uha ki māmani 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu; pea te u faka'auha mei he funga 'o māmani 'ae ngaahi me'a mo'ui kotoa pē kuo u ngaohi." ⁵ Pea na'e fai 'e Noa 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fekau 'e Sihova kiate ia. ⁶ Pea

na'e onongeau 'ae ta'u 'o Noa, fe'unga mo e hoko 'ae lōmaki 'oe ngaahi vai ki māmani.

⁷ ¶ Pea na'e hū 'a Noa ki he vaka mo hono ngaahi foha, mo hono 'unoho, mo e ngaahi 'unoho 'o hono ngaahi foha mo ia, koe'uhi ko e ngaahi vai 'oe lōmaki. ⁸ Ko e fanga manu ma'a, mo e fanga manu ta'ema'a, mo e fanga manupuna, mo e me'a kotoa pē 'oku toto-lo 'i he fonua, ⁹ Na'e 'alu atu kia Noa 'i he vaka 'o tautau toko ua, ko e tangata mo e fefine, 'o hangē ko e fekau 'ae 'Otua kia Noa. ¹⁰ Pea 'i he'ene hili mai 'ae 'aho 'e fitu, na'e hoko ki māmani 'ae ngaahi vai 'oe lōmaki.

¹¹ ¶ I he ta'u 'e onongeau 'oe mo'ui 'a Noa, 'i hono ua 'oe māhina, mo hono hongofulu ma fitu 'oe 'aho 'i he māhina, ko e 'aho ko ia na'e fakapā hake ai 'ae ngaahi matavai 'oe moana lahi, pea na'e to'o ai 'ae ngaahi matavai 'oe langi. ¹² Pea na'e tō 'ae 'uha ki māmani, 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu. ¹³ I he 'aho pe ko ia na'e hū ai ki he vaka 'a Noa, mo Semi, mo Hami, mo Sefeti, ko e ngaahi foha 'o Noa, mo e 'unoho 'o Noa, mo e ngaahi 'unoho 'e toko tolu 'a hono ngaahi foha, mo kinautolu. ¹⁴ 'Akinautolu, mo e fanga manu 'oe vao 'i hono fa'ahinga kotoa pē, mo e fanga manu kotoa pē 'i honau fa'ahinga, mo e me'a totolo kotoa pē 'oku ngaolo 'i he fonua 'i hono fa'ahinga, mo e fanga manupuna kotoa pē 'i hono fa'ahinga, 'ae manu kapakau kehekehe kotoa pē. ¹⁵ Pea na'a nau 'alu kia Noa ki he vaka, 'o tautau toko ua 'i he kakano kotoa pē, 'aia na'e 'i ai 'ae mānava 'oe mo'ui. ¹⁶ Pea ko ia na'e hū ai, na'e 'alu ko e tangata mo e fefine 'i he kakano kotoa pē, 'o hangē ko e fekau 'ae 'Otua kiate ia; pea na'e tākuni ia 'i ai 'e Sihova. ¹⁷ Pea na'e 'i he fonua 'ae lōmaki 'i he 'aho 'e fāngofulu; pea na'e hake 'ae ngaahi vai, pea ma'anau ai 'ae vaka, pea na'e tētē ia 'i 'olunga, 'i he fonua. ¹⁸ Pea na'e mālohi 'ae ngaahi vai, pea tupu lahi 'i he funga fonua; pea na'e tētē 'ae vaka 'i he fukahi vai. ¹⁹ Pea na'e mālohi 'aupito 'ae ngaahi vai 'i he funga fonua; pea na'e fakangalo ai 'ae ngaahi mo'unga mā'olunga kotoa pē, 'aia na'e 'i he lalo langi. ²⁰ Na'e mālohi 'ae ngaahi vai; na'e hake ia ko e hanga 'e tolungofulu, pea na'e 'ūfia ai 'ae ngaahi mo'unga. ²¹ Pea na'e mate 'ae kakano kotoa pē 'aia na'e ngaue 'i māmani, ko e fanga manupuna, mo e fanga manu lalata, mo e fanga manu 'oe vao, mo e me'a totolo kotoa pē 'oku ngaolo 'i he fonua, mo e tangata kotoa pē: ²² Ko ia kotoa pē na'e 'i honau ava'i ihu 'ae mānava 'oe mo'ui, 'aia kotoa pē na'e 'i he fonua mōmoa na'e mate. ²³ Pea na'e faka'auha 'ae me'a mo'ui kotoa pē 'aia na'e 'i he funga kekele, 'ae tangata, mo e fanga manu, mo e ngaahi me'a totolo, mo e fanga manupuna 'oe 'atā; pea na'e faka'auha 'akinautolu mei he māmani; pea na'e toe pe 'a Noa, mo kinautolu na'e 'iate ia 'i he vaka. ²⁴ Pea na'e mālohi 'ae ngaahi vai 'i māmani 'i he 'aho 'e teau ma ni-mangofulu.

1 'Oku matukutuku 'ae ngaahi vai. 4 Ko e toka 'ae vaka 'i 'Alalate. 7 Ko e leveni mo e lupe. 15 Ko e fekau kia Noa, ke ne 'alu atu mei he vaka. 20 'Oku ne fokotu'u 'ae 'esifeilaulau, pea 'ohake ai 'ae

feilaulau, 21 'Aia 'oku ma'u 'e he 'Otua, pea ne tala'ofa ai 'e 'ikai toe fakamala'ia'i 'a māmani.

8 PEA na'e manatu 'ae 'Otua kia Noa, mo e me'a mo'ui kotoa pē, mo e fanga manu kotoa pē 'aia na'e 'i he vaka mo ia: pea na'e pule 'e he 'Otua ke 'alu atu 'ae matangi 'i he funga 'o māmani, pea na'e matuku ai 'ae ngaahi vai; ² Na'e tāpuni foki 'ae ngaahi matavai 'oe moana mo e ngaahi matavai 'oe langi, pea na'e ta'ofi 'ae 'uha mei he langi; ³ Pea na'e faka'a'au ke matuku 'ae ngaahi vai mei māmani: pea 'i he faka'osi 'ae 'aho 'e teau ma nimangofulu kuo sī'i 'ae ngaahi vai. ⁴ Pea na'e toka 'ae vaka 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Alalate, 'i hono fitu 'oe māhina, 'i he 'aho 'e hongofulu ma fitu 'oe māhina. ⁵ Pea na'e fakasi'isi'i ma'uaipē 'ae ngaahi vai 'o a'u ki hono hongofulu 'oe māhina: na'e ha hake 'ae tumutumu 'oe ngaahi mo'unga 'i hono hongofulu māhina, 'i he 'uluaki 'aho' 'oe māhina.

⁶ ¶ Pea 'i he hili ange 'ae 'aho 'e fāngofulu, na'e to'o 'e Noa 'ae matapā 'oe vaka 'aia na'a ne ngaohi: ⁷ Pea na'a ne tukuange ha leveni, 'aia na'e fe'alu'aki, kae'oua ke matu'u 'ae ngaahi vai mei he funga 'o māmani. ⁸ Na'a ne tukuange foki ha lupe meiate ia, ke vakai pe kuo matuku 'ae ngaahi vai mei he funga 'oe kekele; ⁹ Ka na'e 'ikai 'ilo 'e he lupe ha tu'u'anga ki hono 'aofi va'e, pea na'e foki ia kiate ia ki he vaka, he na'e 'i he funga 'o māmani kotoa 'ae ngaahi vai: pea na'e mafao atu 'e ia hono nima, 'o to'o pea 'omi ia kiate ia ki he vaka. ¹⁰ Pea na'e toe tatali ia 'i he 'aho 'e fitu; pea ne toe tukuange 'ae lupe mei he vaka; ¹¹ Pea na'e ha'u 'ae lupe kiate ia 'i he efiafi; pea vakai, kuo 'i hono ngutu 'ae lau'i 'olive kuo ne paki'i: pea toki 'ilo ai 'e Noa kuo matuku 'ae ngaahi vai mei he māmani. ¹² Pea toe tatali ia 'i he 'aho 'e fitu; pea tuku atu ai 'ae lupe; pea na'e 'ikai toe foki mai ia kiate ia.

¹³ ¶ Pea 'i he hoko ki hono onongeau ma taha ta'u, 'i he 'uluaki māhina, 'i he 'uluaki 'aho' 'oe māhina, na'e matu'u ai 'ae ngaahi vai mei he fonua; pea na'e hiki 'e Noa 'ae 'ufi'ufi 'oe vaka, 'o sio, pea vakai, kuo mōmoa 'ae funga 'oe kekele. ¹⁴ Pea na'e mōmoa 'ae fonua 'i hono ua 'oe māhina, 'i hono uofulu ma fitu 'oe 'aho 'oe māhina.

¹⁵ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua kia Noa, 'o pehē, ¹⁶ "Alu atu mei he vaka, 'a koe, mo ho 'unoho, mo ho ngaahi foha, mo e ngaahi 'unoho 'o ho ngaahi foha mo koe. ¹⁷ Omi mo koe 'ae ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oku 'iate koe, 'i he kakano kotoa pē, mo e fanga manupuna, mo e fanga manu, pea mo e me'a totolo kotoa pē 'oku ngaolo 'i he fonua; koe'uhi kenau fanafanau 'o lahi 'i he fonua pea tupu, pea fakatokolahi 'i māmani." ¹⁸ Pea na'e 'alu atu 'a Noa, mo hono ngaahi foha, mo hono 'unoho, mo e ngaahi 'unoho 'o hono ngaahi foha mo ia: ¹⁹ Na'e 'alu atu mei he vaka, 'i honau fa'ahinga, 'ae fanga manu kotoa pē, mo e ngaahi me'a totolo kotoa pē, mo e fanga manupuna kotoa pē, mo ia kotoa pē 'oku totolo 'i he fonua.

²⁰ ¶ Pea na'e fokotu'u 'e Noa ha 'esifeilaulau kia Sihova; pea na'a ne to'o mei he fanga manu ma'a kotoa pē, pea mei he fanga manupuna na'e ma'a, pea 'ohake ai

'ae ngaahi feilaulau tutu 'i he 'esifeilaulau. ²¹ Pea na'e nanamu 'a Sihova ki hono ngangatu lelei, pea na'e pehē 'e Sihova 'i hono finangalo, "'E 'ikai te u toe fakamala'ia'i 'ae fonua koe'uhi ko e tangata; he 'oku kovi 'ae nga'o'i 'oe loto 'oe tangata mei he'ene kei sī'i; pea 'e 'ikai te u toe taa'i 'ae ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'o hangē ko ia kuo u fai. ²² Lolotonga 'ae tu'u 'a māmani, 'e 'ikai tuku 'ae tō ta'u mo e ututa'u, mo e momoko mo e pupuha, mo e fa'ahita'u mafana mo e fa'ahita'u momoko, mo e 'aho mo e pō."

1 'Oku tāpuaki'i 'e he 'Otua 'a Noa. 4 Ko e fakatapui 'ae kai toto mo e fakapō. 8 Ko e fuakava 'ae 'Otua, 13 Kuo faka'ilonga'i 'aki 'ae ūmata. 18 'Oku fakakakai 'e Noa 'a māmani. 20 'Oku tō 'ae ngoue vaine, 21 kuo kona ia pea nanukia 'e hono foha, 25 'Oku ne fakamala'ia'i 'a Kēnani, 26 'oku tāpuaki'i 'a Semi, 27 'Oku lotua 'a Sefeti, 29 Pea pekia ia.

9 PEA na'e tāpuaki'i 'e he 'Otua 'a Noa mo hono ngaahi foha, pea ne pehē kiate kinautolu, "Mou tupu, mo fakatokolahi, pea fakakakai 'a māmani. ² Pea 'e 'i he fanga manu kotoa pē 'o māmani 'ae manavahē mo e ilifia kiate kimoutolu, pea 'i he fanga manupuna kotoa pē 'oe 'atā, mo ia kotoa pē 'oku ngaue 'i he fonua, pea ki he ngaahi ika kotoa pē 'oe tahi; kuo tuku kotoa pē ki homou nima. ³ Ko e me'a mo'ui kotoa pē 'oku ngaue, ko ho'o mou me'akai ia; 'io, 'o hangē ko e 'akau mata kuo u foaki 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate kimoutolu. ⁴ Ka ko e kakano 'oku 'i ai 'ae mo'ui, 'aia ko hono toto, 'e 'ikai te mou kai ia. ⁵ He ko e mo'oni, teu 'eke'i 'ae toto 'a ho'omou mo'ui; teu 'eke'i ia 'i he nima 'oe fanga manu kotoa pē; pea mei he nima 'oe tangata; teu 'eke'i 'ae mo'ui 'ae tangata mei he nima 'oe kāinga 'oe tangata kotoa pē. ⁶ Ko ia 'oku lilingi 'ae toto 'oe tangata, 'e lilingi hono toto 'e he tangata: he na'e ngaohi 'ae tangata 'i he tatau 'oe 'Otua. ⁷ Pea ko kimoutolu, ke mou tupu, pea fakatokolahi mo fanafanau lahi 'i he fonua, pea tupu ke tokolahi 'i ai."

⁸ ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua kia Noa, pea ki hono ngaahi foha, 'o pehē, ⁹ "Vakai, ko au, 'oku ou fokotu'u 'eku fuakava kiate kimoutolu, mo homou hako 'e tupu fakaholo; ¹⁰ Pea ki he ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu, 'ae fanga manupuna, mo e fanga manu lalata, mo e fanga manu vao kotoa pē 'oe fonua 'oku 'iate kimoutolu; 'aia kotoa pē 'oku 'alu atu mei he vaka, pea mo e fanga manu vao kotoa pē 'e 'i he fonua. ¹¹ Pea te u fokotu'u 'eku fuakava mo kimoutolu; pea 'e 'ikai toe motuhi 'ae kakano kotoa pē 'e he ngaahi vai 'o ha lōmaki; pea 'e 'ikai toe ai ha lōmaki ke faka'auha 'a māmani." ¹² Pea na'e pehē 'e he 'Otua, "Ko eni 'ae faka'ilonga 'oe fuakava kuo u fai mo kimoutolu mo e ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu, ki he ngaahi to'utangata ta'etuku: ¹³ 'Oku ou ai 'eku 'u-mata 'i he 'ao, pea 'e faka'ilonga 'aki ia 'ae fuakava 'iate au mo māmani." ¹⁴ Pea 'e pehē, "O kau ka 'omi 'ae 'ao ki he fonua, 'e hā mai 'ae 'umata 'i he 'ao: ¹⁵ Pea te u manatu ki he'eku fuakava, 'aia kuo u fai mo kimoutolu mo e ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oe kakano kotoa pē; pea 'e 'ikai toe hoko 'ae ngaahi vai, ko e lōmaki ke

faka'auha 'ae kakano kotoa pē. ¹⁶ Pea 'e 'i he 'ao 'ae 'u-mata; pea te u vakai ki ai, koe'uhi ke u manatu ki he fuakava ta'engata 'ae 'Otua mo e ngaahi me'a mo'ui kotoa pē 'oe kakano kotoa pē, 'aia 'oku 'i māmani." ¹⁷ Pea na'e folofola 'e he 'Otua kia Noa, "Ko eni 'ae faka'ilonga 'oe fuakava, 'aia kuo u fokotu'u 'iate au mo e kakano kotoa pē 'oku 'i māmani."

¹⁸ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Noa, 'aia na'e 'alu atu mei he vaka, ko Semi, mo Hami, mo Sefeti: pea ko Hami ko e tamai 'a Kēnani. ¹⁹ Ko eni 'ae foha 'e toko tolu 'o Noa pea na'e fakakakai 'a māmani kotoa pē 'iate kinautolu. ²⁰ Pea na'e kamata 'a Noa ke tauhi ngoue, pea ne tō 'ae ngoue vaine: ²¹ Pea inu 'e ia 'i he uaine, pea kona ai: pea na'e telefua ia 'i hono fale fehikitaki. ²² Pea na'e mamata 'a Hami, ko e tamai 'a Kēnani, ki he telefua 'o 'ene tamai, pea tala 'e ia ki hono ongo tokoua 'itu'a. ²³ Pea na'e to'o 'e Semi mo Sefeti 'ae kofu, pea na ai ia ki hona uma, pea na'a na fakaholomui, pea 'ufi'ufi 'ae telefua 'o 'ena tamai, pea na'e hanga kimui hona mata, pea na'e 'ikai mamata 'ekinua ki he telefua 'o 'ena tamai. ²⁴ Pea na'e ā 'a Noa mei he'ene uaine, pea 'ilo 'e ia 'aia na'e fai kiate ia 'e hono foha kimui. ²⁵ Pea pehē 'e ia,

"Ke mala'ia 'a Kēnani.

'E hoko ia ko e tamaio'eiki 'oe kau tamaio'eiki ki hono kāinga."

²⁶ Pea pehē 'e ia,

"Ke monū'ia 'a Sihova ko e 'Otua 'o Semi; pea 'e hoko 'a Kēnani ko 'ene tamaio'eiki.

²⁷ E fakalahi 'e he 'Otua 'a Sefeti,

pea 'e nofo ia 'i he ngaahi fale fehikitaki 'o Semi;

pea 'e hoko 'a Kēnani ko 'ene tamaio'eiki."

²⁸ ¶ Pea na'e mo'ui 'a Noa hili 'ae lōmaki 'i he ta'u 'e tolungeau ma nimangofulu. ²⁹ Pea na'e hivangeau ma nimangofulu ta'u 'ae ngaahi 'aho kotoa pē 'o Noa: pea pekia ia.

1 Ko e hako 'o Noa. 2 Ko e ngaahi foha 'o Sefeti. 6 Ko e ngaahi foha 'o Kēnani. 8 Ko e 'uluaki tu'i 'a Nimilote. 21 Ko e ngaahi foha 'o Semi.

10 KO ENI 'ae tala hohoko 'oe ngaahi foha 'o Noa, ko Semi, mo Hami, mo Sefeti: pea na'e fanau'i kiate kinautolu 'ae ngaahi foha hili 'ae lōmaki. ² Ko e ngaahi foha 'o Sefeti; ko Komela, mo Mekoki, mo Metai, mo Savani, mo Tupale, mo Meseke, mo Tailasa. ³ Pea ko e ngaahi foha 'o Komela; ko 'Asekinasa, mo Lifata, mo Tokama. ⁴ Pea ko e ngaahi foha 'o Savani; ko 'Elaisa, mo Ta'asisi, mo Ketimi, mo Totenimi. ⁵ Na'e vahevahe kiate kinautolu ni 'ae ngaahi fonua 'oe ngaahi pule'anga ke nau fonua 'aki; ke taki taha 'i hono lea mo honau fa'ahinga, pea mo honau ngaahi pule'anga.

⁶ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Hami; ko Kusa, mo Misilemi, mo Futi, mo Kēnani. ⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o Kusa; ko Sipa, mo Havila, mo Sapita, mo Leama, mo Sapetika: pea ko e ongo foha 'o Leama; ko Sipa, mo Titani.

⁸ Pea na'e tupu ia Kusa, 'a Nimilote: pea na'e hoko ia ko e tokotaha lahi 'i māmani. ⁹ Ko e tangata tuli manu fakamanavahē ia 'i he 'ao 'oe 'Eiki: ko ia 'oku ai 'ae lea 'oku pehē, "O hangē ko Nimilote ko e tuli manu lahi 'i

he 'ao 'oe 'Eiki." ¹⁰ Pea ko e kamata'anga 'o hono pule'anga ko Pepeli, mo 'Ileke, mo 'Akata, mo Kalina, 'i he fonua ko Saina. ¹¹ Na'e 'alu atu 'a 'Asilia mei he fonua ko ia, pea ne langa 'a Ninive, mo e kolo ko Leopote, mo Kela, ¹² Mo Lisini 'i he vaha'a 'o Ninive mo Kela: ko e kolo lahi ia. ¹³ Pea na'e tupu ia Misilemi 'a Lutimi, mo 'Anamemi, mo Lehapimi, mo Nafituhemi, ¹⁴ Mo Patilusime, mo Kasiluhemi, (na'e tupu mei ai 'a Filisitia,) mo Kafitolime.

¹⁵ ¶ Pea na'e tupu ia Kēnani 'a Saitoni ko hono 'uluaki, mo Heti, ¹⁶ Mo e kakai Sepusi, mo e 'Amoli, mo e Keakasa, ¹⁷ Mo e Hevi, mo e 'Alaka, mo e Sina, ¹⁸ Mo e 'Avati, mo e Semali, mo e Hemati; pea hili ia na'e movete atu 'ae ngaahi fa'ahinga 'o Kēnani. ¹⁹ Pea ko e ngata'anga fonua 'oe kakai Kēnani na'e *fai* mei Saitoni, 'i ho'o ha'u mei Kilai ki Kesa; 'i ho'o 'alu ai ki Sotoma ko Komola, mo 'Atima, mo Sipoimi 'o a'u ki Lesa. ²⁰ Ko e ngaahi foha eni 'o Hami, 'i honau ngaahi fa'ahinga, mo e nau ngaahi lea, 'i honau ngaahi fonua, mo honau ngaahi pule'anga.

²¹ ¶ Ko Semi foki, 'aia ko e tamai 'ae fānau kotoa pē 'a 'Ipela, ko e tehina 'o Sefeti ko e lahi, na'e ai foki 'ae fānau kiate ia. ²² Ko e fānau 'a Semi; ko 'Ilami, mo 'Asuli, mo 'Afakisati, mo Luti, mo 'Elami. ²³ Pea ko e fānau 'a 'Elami; ko 'Usi, mo Uli, mo Ketali, mo Masi. ²⁴ Pea na'e tupu ia 'Afakisati 'a Sela, pea fakatupu 'e Sela 'a 'Ipela. ²⁵ Pea na'e fanau'i kia 'Ipela 'ae ongo foha; ko e hingoa 'oe tokotaha ko Peleki: he na'e vahevahe 'ae fonua 'i hono ngaahi 'aho; pea ko e hingoa 'o hono tokoua ko Sokitani. ²⁶ Pea na'e tupu ia Sokitani 'a 'Alimotate, mo Silefi, mo Hesamevete, mo Sela, ²⁷ Mo Hatolame, mo 'Usali, mo Tikila, ²⁸ Mo 'Opale, mo 'Apimaeli, mo Sipa. ²⁹ Mo 'Ofeli, mo Havila, mo Sopapi: ko e ngaahi foha eni kotoa pē 'o Sokitani. ³⁰ Pea ko honau nofo'anga na'e *fai* mei Mesa, 'i ho'o 'alu 'o a'u ki Sefa ko e mo'unga 'i hahake. ³¹ Ko e ngaahi foha eni 'o Semi, 'i honau ngaahi fa'ahinga, mo e nau ngaahi lea, mo honau ngaahi fonua, mo honau ngaahi pule'anga. ³² Ko eni 'ae ngaahi fa'ahinga 'oe ngaahi foha 'o Noa, mo honau ngaahi to'utangata, 'i honau ngaahi pule'anga: pea na'e vahe vahe 'iate kinautolu ni 'ae ngaahi pule'anga 'o māmani, hili 'ae lōmaki.

1 Ko e lea taha 'a māmani. 3 Ko e langa 'a Pepeli. 5 Ko e veuveuki 'ae ngaahi lea. 10 Ko e hako 'o Semi. 27 Ko e hako 'o Tela ko e tamai 'a 'Epalame. 31 Ko e 'alu 'a Tela ki Halani.

11 PEA na'e ngutu taha pe 'a māmani kotoa, mo lea taha pe. ² Pea na'e hoko, 'i he'enu fononga mei hahake, na'a nau 'ilo ai 'ae toafa 'i he fonua ko Saina; pea nau nofo ai. ³ Pea na'a nau fepehē'aki, "Vakai, ke tau ngaohi 'ae maka'umea, pea ta'o ia ke vela 'aupito. Pea na'a nau maka 'aki 'ae maka'umea, mo nau lahe 'aki 'ae kelepulu." ⁴ Pea na'a nau pehē, "Vakai, ke tau langa mo'otautolu ha kolo mo e fale mā'olunga, kae a'u hono tu'a fale ki langi; pea tau fakaongoongoa 'a hotau hingoa, telia na'a fakamovetevete 'akitautolu ki he funga 'o māmani kotoa." ⁵ Pea na'e hā'ele hifo 'a Sihova, ke 'afio ki he kolo

mo e fale mā'olunga, 'aia na'e langa 'e he fānau 'ae tangata. ⁶ Pea na'e pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku taha pe 'ae kakai, pea 'oku nau lea taha pe; pea kuo nau kamata fai eni: pea ko eni, 'e 'ikai ta'ofia 'akinautolu, 'i ha me'a kuo nau fakakaukau ke fai. ⁷ Vakai, ke tau 'alu hifo, pea veuveuki 'enau lea, koe'uhi ke 'oua na'a nau fe'iloaki lea." ⁸ Ko ia na'e fakamovetevete ai 'akinautolu 'e Sihova ki he funga 'o māmani kotoa pē: pea na'a nau tuku 'ae langa kolo. ⁹ Ko ia 'oku ui ai hono hingoa ko Pepeli; koe'uhi na'e veuveuki 'i ai 'e Sihova 'ae lea 'a māmani kotoa pē: pea na'e fakamovetevete 'akinautolu mei ai, 'e Sihova, ki he funga 'o māmani kotoa pē. ¹⁰ Ko eni 'ae ngaahi to'utangata 'o Semi na'e teau ta'u 'ae motu'a 'o Semi, pea fānau kiate ia 'a 'Afakisati 'i hono ua ta'u hili 'ae lōmaki: ¹¹ Pea na'e mo'ui 'a Semi hili 'ae fanau'i 'a 'Afakisati 'i he ta'u 'e nimangeau, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ¹² Pea na'e mo'ui 'a 'Afakisati 'i he ta'u 'e tolungofulu ma nima, pea fānau kiate ia 'a Sela: ¹³ Pea na'e mo'ui 'a 'Afakisati, hili 'ae fanau'i 'a Sela, 'i he ta'u 'e fāngeau ma tolu, pea fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ¹⁴ Pea na'e mo'ui 'a Sela 'i he ta'u 'e tolungofulu, pea na'e fānau kiate ia 'a 'Ipela. ¹⁵ Pea na'e mo'ui 'a Sela hili 'ae fanau'i 'a 'Ipela 'i he ta'u 'e fāngeau ma tolu, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ¹⁶ Pea na'e mo'ui 'a 'Ipela 'i he ta'u 'e tolungofulu ma fā, pea na'e fānau kiate ia 'a Peleki: ¹⁷ Pea na'e mo'ui 'a 'Ipela hili 'ae fanau'i 'o Peleki, 'i he ta'u 'e fāngeau ma tolungofulu, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ¹⁸ Pea na'e mo'ui 'a Peleki 'i he ta'u 'e tolungofulu, pea na'e fānau kiate ia 'a Liu: ¹⁹ Pea na'e mo'ui 'a Peleki hili 'ae fanau'i 'a Liu, 'i he ta'u 'e uangeau ma hiva, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ²⁰ Pea na'e mo'ui 'a Liu 'i he ta'u 'e tolungofulu ma ua, pea na'e fānau kiate ia 'a Seluke: ²¹ Pea na'e mo'ui 'a Liu hili 'ae fanau'i 'a Seluke, 'i he ta'u 'e uangeau ma fitu, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ²² Pea na'e mo'ui 'a Seluke 'i he ta'u 'e tolungofulu, pea na'e fānau kiate ia 'a Nehoa; ²³ Pea na'e mo'ui 'a Seluke hili 'ae fanau'i 'a Nehoa 'i he ta'u 'e uangeau, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ²⁴ Pea na'e mo'ui 'a Nehoa 'i he ta'u 'e uofulu ma hiva, pea na'e fānau kiate ia 'a Tela: ²⁵ Pea na'e mo'ui 'a Nehoa hili 'ae fanau'i 'a Tela 'i he ta'u 'e teau ma hongofulu ma hiva, pea na'e fānau kiate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine. ²⁶ Pea na'e mo'ui 'a Tela 'i he ta'u 'e fitungofulu, pea na'e fānau kiate ia 'a 'Epalame, mo Nehoa, mo Halani.

²⁷ ¶ Pea ko eni 'ae hako 'o Tela: na'e fānau kia Tela 'a 'Epalame, mo Nehoa, mo Halani; pea na'e fānau kia Halani 'a Lote. ²⁸ Pea na'e tomu'a pekia 'a Halani 'i he'ene tamai ko Tela, 'i he fonua na'e fanau'i ai ia, ko Ua 'i Kalitia. ²⁹ Pea na'e ma'u 'unoho 'a 'Epalame mo Nehoa: ko e hingoa 'oe 'unoho 'o 'Epalame ko Selai, pea ko e hingoa 'oe 'unoho 'o Nehoa ko Milika, ko e 'ofefine 'o Halani, ko e tamai 'a Milika, mo e tamai 'a Isika. ³⁰ Ka na'e pa'a 'a Selai; na'e 'ikai ha'a ne tama.

³¹ Pea na'e 'ave 'e Tela 'a hono foha ko 'Epalame, mo Lote ko e foha 'o hono foha ko Halani, mo Selai ko hono 'ofefine 'i he fono, ko e 'unoho 'o hono foha ko 'Epalame; pea na'a nau 'alu atu mei Ua 'i Kalitia, ke fononga ki he fonua ko Kēnani; pea na'a nau hoko ki Halani, 'o nofo ai. ³² Pea ko e ngaahi 'aho 'o Tela ko e ta'u 'e uangeau ma nima; pea na'e pekia 'a Tela 'i Halani.

1 Ko e ui 'ae 'Otua kia 'Epalame, pea ne tāpuaki ia 'aki 'ae tala'ofa kia Kalaisi. 4 'Oku na ō mo Lote mei Halani. 6 'Oku ne fononga ki Kēnani, 7 'Aia 'oku tala'ofa ai kiate ia 'i he me'a hā mai. 10 Ko e me'a 'i he honge 'oku 'alu ki 'Isipite. 11 Ko e manavahē, ko ia 'oku ne ui ai hono 'unoho ko hono tuofefine. 14 Kuo to'o ia 'e Felo meiate ia, pea 'oku ne tukuange ia ko e me'a 'i he ngaahi hangatāmaki.

12 KA ko eni, kuo pehē 'e Sihova kia 'Epalame, "'Alu koe 'i ho fonua, pea mei ho kāinga, pea mei he fale 'o ho'o tamai, ki ha fonua te u fakahā kiate koe: ² Pea te u fakatupu 'iate koe ha pule'anga lahi, pea te u tāpuaki'i koe, pea ngaohi ho hingoa ke lahi; pea te ke hoko ko e tāpuaki: ³ Pea te u fakamonū'ia, 'akinautolu 'e tāpuaki'i koe, pea fakamala'ia ia 'e kape'i koe: pea 'e monū'ia 'iate koe 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o māmani." ⁴ Ko ia na'e 'alu 'a 'Epalame, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kiate ia; pea 'alu 'a Lote mo ia: pea na'e fitungofulu ma nima ta'u 'ae motu'a 'o 'Epalame 'i he'ene 'alu mei Halani. ⁵ Pea na'e 'ave 'e 'Epalame 'a hono 'unoho ko Selai, mo Lote ko e foha 'o hono tokoua, mo e nau ngaahi me'a kotoa pē kuo nau tākaki, mo e kakai kuo nau ma'u 'i Halani; pea na'a nau 'alu atu ke fononga ki he fonua ko Kēnani; pea na'a nau hoko ai ki he fonua ko Kēnani.

⁶ ¶ Pea na'e 'alu atu 'a 'Epalame 'i he fonua ki he potu 'o Sikemi, ki he potu 'akau'ia 'o Mole. Pea ko e kakai Kēnani na'e 'i he fonua 'i he kuonga ko ia. ⁷ Pea na'e hā mai 'a Sihova kia 'Epalame, 'o ne pehē, "Te u foaki 'ae fonua ni ki ho hako:" pea na'e fokotu'u ai 'e ia 'ae 'e-sifeilaulau kia Sihova, 'aia na'e hā kiate ia. ⁸ Pea na'e hiki ia mei ai ki ha mo'unga 'i he potu hahake 'o Peteli, pea ne fokotu'u hono fale fehikitaki, 'oku 'i hihifo 'a Peteli, mo 'Ai 'i hahake: pea ne fokotu'u ai 'ae 'esifeilaulau kia Sihova, pea ui 'e ia ki he huafa 'o Sihova. ⁹ Pea na'e fononga 'a 'Epalame, 'o ne kei 'alu atu ki he feitu'u tonga.

¹⁰ ¶ Pea na'e hoko 'ae honge 'i he fonua: pea na'e 'alu hifo 'a 'Epalame ki 'Isipite ke nofo ai: he kuo lahi 'ae honge 'i he fonua. ¹¹ Pea na'e pehē, 'i he'ene hoko 'o ofi atu ki 'Isipite, na'e pehē 'e ia kia Selai ko hono 'unoho, "Vakai mai, 'oku ou 'ilo ko e fefine hoihoifua koe ke sio ki ai: ¹² Pea ko ia, ka mamata 'ae kakai 'Isipite kiate koe, te nau pehē, 'Ko hono 'unoho eni:' pea te nau tāmata'i au, ka te nau fakamo'ui koe. ¹³ 'Oku ou kole kiate koe, ke ke pehē, ko hoku tuofefine koe: kae lelei ai au koe'uhi ko koe; pea 'e mo'ui 'a hoku laumālie koe'uhi ko koe."

¹⁴ ¶ Pea na'e pehē, 'i he 'alu atu 'a 'Epalame ki 'Isipite, na'e vakai 'e he kakai 'Isipite ki he hoihoifua 'aupito 'oe

fefine. ¹⁵ Na'e mamata foki kiate ia 'ae hou'eiki 'a Felo, pea na'a nau fakaongolelei ia kia Felo: pea na'e 'ave 'ae fefine ki he fale 'o Felo. ¹⁶ Pea na'e fai lelei 'e ia kia 'Epalame koe'uhi ko ia: pea na'a ne ma'u 'ae fanga sipi, mo e fanga manu, mo e fanga 'asi tangata, mo e kau tamaio'eiki, mo e kau kaunanga, mo e fanga 'asi fefine, mo e fanga kāmeli. ¹⁷ Pea na'e tautea 'e Sihova 'a Felo mo hono fale 'aki 'ae ngaahi hangatāmaki lahi koe'uhi ko Selai ko e 'unoho 'o 'Epalame. ¹⁸ Pea na'e ui 'a Felo kia 'Epalame, 'o ne pehē, "Ko e hā eni kuo ke fai kiate au? Ko e hā na'e 'ikai ai te ke tala mai ko ho 'unoho ia? ¹⁹ Ko e hā na'a ke pehē ai, 'Ko hoku tuofefine eni? Ne u meimei ma'u ia ko e 'unoho kiate au; pea ko eni, vakai ki ho 'unoho, 'ave ia pea ke 'alu." ²⁰ Pea na'e fonosi 'e Felo ki he'ene kau tangata koe'uhi ko ia: pea na'a nau fekau ia ke 'alu, mo hono 'unoho, mo ia kotoa pē na'a ne ma'u.

1 'Oku foki 'a 'Epalame mo Lote mei 'Isipite. 7 Ko e me'a 'i he alea 'oku na māvae ai. 10 'Oku 'alu 'a Lote ki Sotoma. 14 'Oku fakafo'ou 'e he 'Otua 'ae tala'ofa kia 'Epalame. 14 'Oku ne hiki ki Hepeloni, pea fokotu'u ai 'ae 'esifeilaulau.

13 PEA na'e 'alu hake 'a 'Epalame mei 'Isipite, ko ia, mo hono 'unoho, mo ia kotoa pē na'a ne ma'u, pea na'a nau ō mo Lote, ki he feitu'u tonga. ² Pea na'e koloa'ia 'aupito 'a 'Epalame 'i he fanga manu, mo e sili-va, mo e koula. ³ Pea 'alu ai pe ia 'i hono fononga mei he feitu'u tonga 'o a'u ki Peteli, ki he potu na'e tu'u ai 'a hono fale fehikitaki he kamata'anga, 'i he vaha'a 'o Peteli mo 'Ai: ⁴ Ki he potu 'oe 'esifeilaulau, 'aia na'a ne to-mu'a fokotu'u: pea na'e ui ai 'a 'Epalame ki he huafa 'o Sihova.

⁵ ¶ Pea na'e ma'u 'e Lote foki, 'aia na'e ō mo 'Epalame, 'ae fanga sipi, mo e fanga manu, mo e ngaahi fale fehikitaki. ⁶ Pea na'e si'i 'ae fonua kiate kin-
aua ke na nofo fakataha: he na'e lahi 'aupito 'ena me'a, ko ia na'e 'ikai ai te na fa'a nofo fakataha. ⁷ Pea na'e ai ha kē 'i he kau tauhimanu 'a 'Epalame mo e kau tauhi-manu 'a Lote: pea na'e kei nofo 'ae kakai Kēnani mo e kau Pelisi 'i he fonua, 'i he kuonga ko ia. ⁸ Pea na'e pe-hē 'e 'Epalame kia Lote, "Oku ou kole kiate koe, ke 'oua na'a ai ha kē 'iate kitaua, pe 'i he'eku kau tauhimanu mo ho'o kau tauhimanu; he 'oku ta kāinga. ⁹ 'ikai 'oku 'i ho 'ao 'ae fonua kotoa? 'Oku ou kole kiate koe, ke mavahe koe 'iate au: kapau te ke 'i he to'ohema pea te u 'alu au ki he to'omata'u; pea kapau te ke 'alu ki he to'omata'u, pea te u 'alu au ki he to'ohema." ¹⁰ Pea na'e sio hake 'a Lote, pea vakai 'e ia ki he fonua fakalelei kotoa pē 'o Sioatani, kuo lahi 'ae vai 'i he potu kotoa pē. 'I he te'eki ke faka'auha 'e Sihova 'a Sotoma mo Komola, na'e hangē ia ko e ngoue 'a Sihova, 'o tatau mo e fonua ko 'Isipite, 'i he halaifonua ki Soa. ¹¹ Pea na'e fili 'e Lote ma'ana, 'ae fonua tokalelei kotoa pē 'o Sioatani; pea fononga 'a Lote ki he feitu'u hahake: pea na'e fakamāvae 'akinaua. ¹² Na'e nofo 'a 'Epalame 'i he fonua ko Kēnani, pea nofo 'a Lote 'i he ngaahi kolo 'oe tokalelei, pea na'a ne fokotu'u hono fale fehikitaki ke

hanga ki Sotoma. ¹³ Ka na'e kovi 'ae kakai 'o Sotoma, pea angahala 'aupito 'i he 'ao 'o Sihova.

¹⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia 'Epalame, hili 'ae māvae 'a Lote meiate ia, "Tangaki hake ni ho mata, pea sio mei he potu 'oku ke 'i ai ki he tokelau mo e tonga, pea ki he hahake, mo hihifo: ¹⁵ He ko e fonua kotoa pē 'oku ke mamata ai, te u foaki ia kiate koe, pea ki ho hako 'o lauikuonga. ¹⁶ Pea te u fakatupu ho hako ke hangē ko e efu 'oe kelekele: pea kapau 'e fa'a lau 'e ha tangata 'ae efu 'oe kelekele, pehē, 'e lau foki 'a ho hako. ¹⁷ Tu'u hake, pea 'alu atu 'i he fonua, 'i hono lōloa mo hono māukupu 'o ia he te u foaki ia kiate koe." ¹⁸ Pea na'e toki hiki 'e 'Epalame hono fale fehikitaki, pea ha'u 'o nofo 'i he fonua tokalelei 'o Mamili, 'aia 'oku 'i Hepeloni, pea na'e fokotu'u ai 'ae 'esifeilaulau kia Si-hova.

1 'Oku tau'i 'e he ngaahi tu'i 'e toko fā 'ae toko ni-ma. 12 'Oku 'ave 'a Lote ko e pōpula. 14 'Oku faka-haofi ia 'e 'Epalame. 18 'Oku tāpuaki'i 'a 'Epalame 'e Melekiseteki. 20 'Oku 'atu 'e 'Epalame 'ae tukuhaui kiate ia. 22 'I he ma'u 'e he'ene kautau honau 'i-nasi, 'oku ne 'atu ki he tu'i 'o Sotoma 'ae toenga.

14 PEA na'e hoko 'i he ngaahi 'aho 'o 'Amilafeli ko e tu'i 'o Saina, mo 'Alioke ko e tu'i 'o 'Ilasa, mo Kita-leoma. Ko e tu'i 'o 'Iلامي, mo Titale ko e tu'i 'oe ngaahi pule'anga; ² Na'a nau tau mo Pila ko e tu'i 'o Sotoma, mo Pilisa ko e tu'i 'o Komola, mo Sinape ko e tu'i 'o 'Ati-ma, mo Semipa ko e tu'i 'o Sepoimi, mo e tu'i 'o Pila 'aia 'oku ui ko Soa. ³ Na'e katoa fakataha 'akinautolu kotoa pē 'i he tele'a 'o Sitimi, 'aia ko e tahi māsimā. ⁴ Na'a nau tauhi kia Kitaleoma 'i he ta'u 'e hongofulu ma ua, pea nau angatu'u 'i hono hongofulu ma tolu 'oe ta'u. ⁵ Pea na'e ha'u 'a Kitaleoma 'i hono hongofulu ma fā 'oe ta'u, mo e ngaahi tu'i na'e 'iate ia, pea taa'i 'ae kakai Lifeime 'i 'Asitelote Kaneime, mo e kakai Susi 'i Hami, mo e kakai Imime 'i Seva Kiliateimi, ⁶ Mo e kau Hoa 'i honau mo'unga ko Seia, 'o a'u ki 'Eli-Pelani, 'aia 'oku ofi ki he toafa. ⁷ Pea na'a nau liu mai, 'o hoko ki 'Eni-Misipate, 'a-ia ko Ketesi, 'o nau taa'i 'ae fonua kotoa pē 'oe kakai 'A-maleki, mo e kakai 'Amoli foki, 'aia na'e nofo 'i Hes-isonne Tamali. ⁸ Pea na'e 'alu atu 'ae tu'i 'o Sotoma, mo e tu'i 'o Komola, mo e tu'i 'o 'Atima, mo e tu'i 'o Sepoime, mo e tu'i 'o Pila ('a ia ko Soa;) pea nau tali tau kiate kin-autolu 'i he tele'a 'o Sitimi; ⁹ Kia Kitaleoma ko e tu'i 'o 'Il-ami, mo Titale ko e tu'i 'oe ngaahi pule'anga, mo 'Ami-lafeli ko e tu'i 'o Saina, mo 'Alioke ko e tu'i 'o 'Ilasa; ko e tu'i 'e toko fā ki he toko nima. ¹⁰ Pea na'e fonu 'ae tele'a 'o Sitimi 'i he ngaahi luo kelepulu: pea na'e hola 'ae ngaahi tu'i 'o Sotoma mo Komola pea hinga 'i ai; pea ko kinautolu na'e toe na'a nau hola ki he mo'unga. ¹¹ Pea na'a nau veteki 'ae koloa kotoa pē 'o Sotoma mo Komola, mo e me'akai kotoa pē 'i ai, pea nau 'alu. ¹² Pea na'a nau 'ave 'a Lote, ko e foha 'oe tokoua 'o 'Epalame, 'aia na'e nofo 'i Sotoma, mo 'ene ngaahi me'a, pea nau 'alu.

¹³ ¶ Pea na'e ha'u 'ae tokotaha na'e hao 'o fakahā kia 'Epalame ko e Hepelū; he na'e nofo ia 'i he potu tokalelei 'o Mamili, ko e tangata 'Amoli, ko e tokoua 'o

'Esikoli, mo e tokoua 'o 'Aneli; pea na'a nau kau taha pe mo 'Epalame. ¹⁴ Pea kuo fanongo 'a 'Epalame kuo 'ave pōpula 'a hono kāinga, pea ne tuku 'ae mahafutau ki hono kau nofo'anga na'e tupu 'i hono fale, ko e toko tolungeau mo e toko hongofulu ma toko valu, pea ne tuli 'akinautolu ki Tani. ¹⁵ Pea ne vahevahe 'akinautolu, 'aia mo hono kau nofo'anga 'i he po'uli, pea ne te'ia 'akinautolu, 'o ne tuli 'akinautolu ki Hopa, 'aia 'oku tu'u ki he to'ohema 'o Tamasikusi. ¹⁶ Pea na'a ne toe ma'u 'ae koloa kotoa pē, pea ne toe 'omi 'a hono kāinga ko Lote, mo 'ene ngaahi me'a mo e kau fefine mo e kakai.

¹⁷ ¶ Pea na'e 'alu 'ae tu'i 'o Sotoma ke fakafetaulaki kia 'Epalame 'i he'ene liu mai mei he taa'i 'a Kitaleoma mo e ngaahi tu'i, na'e 'iate ia 'i he tele'a 'o Seve, 'aia ko e tele'a 'oe tu'i. ¹⁸ Pea 'omi 'e Melekiseteki ko e tu'i 'o Selemi 'ae mā mo e uaine: pea ko e taula'eiki ia 'oe 'Otua fungani mā'olunga. ¹⁹ Pea na'a ne tāpuaki ia 'o pehē, "Oku monū'ia 'a 'Epalame, 'i he 'Otua fungani mā'olunga 'aia 'oku 'o'ona 'ae langi mo māmani. ²⁰ Pea ke monū'ia mo e 'Otua fungani mā'olunga, 'aia kuo ne tuku ho ngaahi fili ki ho nima. Pea na'a ne tukuhau kiate ia, 'i he me'a kotoa pē." ²¹ Pea pehē 'e he tu'i 'o Sotoma kia 'Epalame, "Tuku mai kiate au 'ae kakai, pea ke to'o ma'au 'ae ngaahi me'a." ²² Pea talaange 'e 'Epalame ki he tu'i 'o Sotoma, "Na'aku hiki hoku nima kia Sihova, ko e 'Otua fungani mā'olunga, 'oku 'o'ona 'ae langi, mo māmani, ²³ Koe'uhi 'e 'ikai te u to'o ha fo'i lou filo pe ha nono'o 'oe topuva'e, pea 'e 'ikai te u to'o ha me'a 'e taha meiate koe, telia na'a pehē 'e koe, 'Kuo u fakakoloa'ia 'a 'Epalame.' ²⁴ Ka ko e me'a kuo kai 'e he kau talavou, pea mo e 'inasi ki he kau tangata na'a mau o mo au, ko 'Aneli, mo 'Esikoli, mo Mamili; tuku ke nau to'o honau 'inasi."

1 'Oku tokoni 'e he 'Otua 'a 'Epalame, 2 'Oku lāunga 'a 'Epalame koe'uhi 'oku 'ikai hano foha 'e hoko. 4 'Oku faka'ilo 'e he 'Otua kiate ia 'e 'i ai hono foha pea 'e fakatokolahi hono hako. 6 'Oku tonuhia 'a 'Epalame 'i he tui. 7 'Oku toe tala'ofa ki Kēnani, pea 'oku fakamo'oni 'aki 'ae faka'ilonga mo e me'a hā mai.

15 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e ha'u 'ae folofola 'a Sihova kia 'Epalame 'i he me'a hā mai 'o pehē, "'Oua na'a ke manavahē 'Epalame: ko ho unga'anga au, mo ho totongi lahi 'aupito.'" ² Pea pehēange 'e 'Epalame, "E Sihova ko e 'Otua, ko e hā te ke foaki kiate au, he 'oku ou masiva fānau, pea ko e tauhi 'o hoku 'api, ko e 'Eliesa ni 'o Tamasikusi?" ³ Pea pehē 'e 'Epalame, "Vakai, na'e 'ikai te ke foaki kiate au ha hako; pea vakai, ko e taha na'e fānau 'i hoku fale, ko hoku hoko ia." ⁴ Pea 'iloange, na'e folofola mai 'a Sihova kiate ia, 'o pehē, "'Oku 'ikai ko ho hoko ia: ka ko ia 'e tupu mei ho fatu 'o'ou ko ho hoko ia.'" ⁵ Pea ne taki atu ia kitua'ā, 'o ne pehē, "Hanga hake ni ki he langi, 'o lau 'ae ngaahi fetu'u, 'o kapau te ke fa'a lau ia; pea ne pehē kiate ia, E tatau mo ia ho hako." ⁶ Pea na'e tui ia kia Sihova; pea na'e lau ia kiate ia, ko e mā'oni'oni. ⁷ Pea na'a ne pehē kiate ia, "Ko au ko Sihova, na'aku 'omi koe mei Ua, 'i Kalitia, ke foaki kiate koe 'ae fonua ni, ke ke

ma'u mo'ou." ⁸ Pea ne pehē 'e ia, "E Sihova ko e 'Otua, te u 'ilo 'i he ha te u ma'u ia?" ⁹ Pea ne pehē kiate ia, "To'o mai ma'aku 'ae pulu fefine mui 'oku tolu ta'u hono motu'a, mo e kosi fefine 'oku tolu ta'u hono motu'a, mo e sipitangata 'oku tolu ta'u hono motu'a, mo e kulukulu mo e lupe mui." ¹⁰ Pea ne to'o 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē, 'o ne fahiua 'akinautolu, 'o tuku fakaholo 'ae ngaahi konga kotoa pē, ka na'e 'ikai te ne fahi'i 'ae fanga manupuna. ¹¹ Pea 'i he lolofa mai 'ae fanga manupuna ki he ngaahi 'anga'anga, na'e fakahēhē ia 'e 'Epalame. ¹² Pea 'i he kamata tō 'ae la'ā, na'e hoko 'ae mohe ma'u kia 'Epalame: pea vakai na'e tō kiate ia 'ae fu'u manavahē 'oe fakapo'uli lahi. ¹³ Pea na'e pehē kia 'Epalame, "Ke ke 'ilo pau eni, 'e nofo 'āunofa ho hako 'i ha fonua 'oku 'ikai 'onautolu, pea te nau tauhi 'akinautolu; pea te nau fakamamahi 'akinautolu 'i he ta'u 'e fāngeau. ¹⁴ Pea ko e pule'anga ko ia te nau ngāue ki ai, te u fakamaau'i foki: pea hili ia te nau ha'u mei ai mo e koloa lahi. ¹⁵ Pea te ke 'alu koe ki ho'o ngaahi tamai 'i he fiemālie: 'e pekia koe 'oka ke ka motu'a lelei. ¹⁶ Pea 'i hono fā 'oe to'utangata te nau toe ha'u ki heni; he 'oku te'eki ai fonu 'ae angahala 'ae kakai 'Amoli." ¹⁷ Pea 'i he tō 'ae la'ā pea po'uli, vakai, na'e 'i ai 'ae afi kakaha kuo kohu, mo e maama ulo na'e 'alu 'i he vaha'a 'oe ngaahi konga manu. ¹⁸ 'I he 'aho ko ia na'e fai 'e Sihova 'ae fuakava mo 'Epalame, 'o pehē, "Kuo u tuku ki ho hako 'ae fonua ni, mei he vaitafe 'o 'Isipite 'o a'u ki he vaitafe lahi, 'aia ko e 'Iufaletesi. ¹⁹ Ko e kakai Kena, mo e kakai Kenisai mo e kakai Katimona. ²⁰ Mo e kakai Heti, mo e kakai Pelisi, mo e kakai Lifeime, ²¹ Mo e kakai 'Amoli, mo e kakai Kēnani, mo e kakai Kilikesa, mo e kakai Sepusi."

1 'Oku pa'a 'a Selai, pea 'oku ne foaki 'a Heka'ā kia 'Epalame. 4 'I he hoko 'ae tautea kia Heka'ā, ko e me'a 'i he'ene taukae'i 'a hono 'eiki fefine, 'oku ne hola. 7 'Oku fekau ia 'e ha 'āngelo ke ne foki atu 'o fakavaivai'i ia. 11 'Oku ne faka'ilo kiate ia 'a 'ene tama. 15 'Oku fā'ele'i 'a 'Isime'eli.

16 PEA ko Selai, ko e 'unoho 'o 'Epalame, na'e 'ikai si'i ha'ane fānau; ka na'e 'iate ia 'ae kaunanga, ko e fefine 'Isipite, ko Heka'ā hono hingoa. ² Pea na'e lea 'a Selai kia 'Epalame, "Vakai mai, kuo ta'ofi au 'e Sihova, ke 'oua na'aku fānau; pea 'oku ou tala atu kiate koe, ke ke 'alu ki he'eku kaunanga; hei'ilo te u ma'u 'ae fānau 'iate ia. Pea na'e tokanga 'a 'Epalame ki he lea 'a Selai. ³ Pea 'ave 'e Selai, ko e 'unoho 'o 'Epalame, 'ene kaunanga ko Heka'ā ko e 'Isipite 'o ne 'atu ia ki hono 'unoho ko 'Epalame ke 'unoho 'aki, hili 'enau nofo 'i he fonua ko Kēnani, 'i he ta'u 'e hongofulu."

⁴ ¶ Pea na'e 'alu ia kia Heka'ā, pea feitama ia; pea 'i he'ene 'ilo ia 'oku ne feitama, na'a ne taukae'i hono 'eiki fefine 'i hono mata. ⁵ Pea pehē 'e Selai kia 'Epalame, "Ke 'iate koe 'eku mamahi: Na'aku foaki 'eku kaunanga ki ho fatafata: pea kuo mamata ia kuo feitama, peau kovi leva 'i hono mata: ke fakamaau 'e Sihova 'iate kiate." ⁶ Ka na'e pehē 'e 'Epalame kia Selai, "Vakai, 'oku 'i ho nima ho'o kaunanga; ke ke fai kiate ia ho'o fa'iteliha." Pea 'i he fai fakamālohi 'e Selai kiate ia, na'a

ne hola ia mei hono 'ao. ⁷ Pea 'ilo ia 'e he 'āngelo 'a Sihova 'o ofi ki ha vai 'i he toafa, 'ae vai 'oku 'i he hala ki Sua. ⁸ Pea ne pehē, "Heka'ā, ko e kaunanga 'a Selai, Kuo ke ha'u mei fē? Pea te ke 'alu ki fē?" Pea pehēange 'e ia, "'Oku ou hola mei he 'ao 'o 'eku fine'eiki ko Selai.'" ⁹ Pea pehē 'e he 'āngelo 'a Sihova kiate ia. "Toe 'alu ki ho fine'eiki, mo ke fakavaivai'i koe kiate ia." ¹⁰ Pea pehē 'e he 'āngelo 'a Sihova kiate ia, "Te u fakatupu ho hako ke tokolahi 'aupito, pea 'e 'ikai fa'a lau hono tokolahi." ¹¹ Pea pehē 'e he 'āngelo 'a Sihova kiate ia, "Vakai, 'oku ke feitama, pea te ke fā'ele'i 'ae tama, pea te ke ui hono hingoa ko 'Isime'eli; "he kuo ongo'i 'e Sihova 'a ho'o mamahi." ¹² Pea 'e hoko ia ko e tangata hehengi; 'e hiki hake 'e ia hono nima ki he tangata kotoa pē, pea 'e hiki hake 'e he tangata kotoa pē hono nima kiate ia; pea 'e nofo ia 'i he 'ao 'o hono kāinga kotoa pē." ¹³ Pea na'a ne ui 'ae huafa 'o Sihova na'e folofola kiate ia, "Ko e 'Otua koe 'oku ke 'afio'i au: he na'a ne pehē, 'He 'ikai foki kuo u siofia ia 'aia 'oku 'afio kiate au?'" ¹⁴ Ko ia 'oku ui ai 'ae vai ko ia, "ko Pea-Lehai-Lo'ai;" vakai 'oku tu'u ia 'i he vaha'a 'o Ketesi mo Peleti.

¹⁵ ¶ Pea na'e fanau'i 'e Heka'ā 'ae tama kia 'Epalame; pea ui 'e 'Epalame hono foha, na'e fanau'i 'e Heka'ā, ko 'Isime'eli. ¹⁶ Pea na'e valungofulu ma ono ta'u 'ae motu'a 'o 'Epalame 'i he fanau'i 'e Heka'ā 'a 'Isime'eli kia 'Epalame.

1 'Oku fakafo'ou 'e Sihova 'ae fuakava. 5 'Oku fakakehe 'ae hingoa 'o 'Epalame ko e faka'ilonga 'oe tāpuaki lahi hake. 10 'Oku tu'utu'uni 'ae kamu. 15 'Oku fakakehe 'ae hingoa 'o Selai, pea 'oku tāpuekina ia. 17 'Oku faka'ilo 'a 'Aisake. 23 'Oku kamu 'a 'Epalahame mo 'Isime'eli.

17 PEA 'i he hivangofulu ma hiva ta'u 'oe motu'a 'o ne pehē kiate ia, "Ko au, ko e 'Otua Māfimafi; ke ke 'eve'eva 'i hoku 'ao, pea ke haohaoa. ² Pea te u fai 'a 'eku fuakava 'iate koe mo au, pea te u fakatokolahi 'aupito koe." ³ Pea tō fo'ohifo 'a 'Epalame ki he kelekele pea folofola 'ae 'Otua kiate ia, 'o pehē; ⁴ "Ko au eni, Vakai, 'oku 'iate koe 'eku fuakava, pea te ke hoko ko e tamai ki he ngaahi pule'anga lahi; ⁵ Pea 'e 'ikai toe ui ho hingoa ko 'Epalame, ka ko 'Epalahame ho hingoa, he kuo u ngaohi koe "ko e tamai ki he ngaahi pule'anga lahi." ⁶ Pea te u ngaohi koe ke ke tupu 'o tokolahi 'aupito, pea te u ngaohi 'ae ngaahi pule'anga lahi 'iate koe, pea 'e tupu 'ae ngaahi tu'i 'iate koe. ⁷ Pea te u fakamaau 'eku fuakava kiate koe, mo ho hako 'e tupu 'iate koe 'amui, 'i he'enau ngaahi to'utangata, ko e fuakava ta'engata, ke u 'iate koe, ko e 'Otua, pea ki ho hako ki mui 'iate koe. ⁸ Pea te u foaki kiate koe, pea mo ho hako 'e hoko mo koe, 'ae fonua 'oku ke 'āunofu ki ai, 'io 'ae fonua kotoa pē 'o Kēnani, ko e tofi'a ta'engata; pea teu 'iate kinautolu ko honau 'Otua."

⁹ ¶ Pea pehē 'e he 'Otua kia 'Epalahame, "Ko ia te ke tauhi ai 'eku fuakava, 'a koe mo ho hako 'e hoko mo koe 'i honau ngaahi to'utangata. ¹⁰ Ko eni 'a 'eku fuakava, 'aia te mou tauhi, kiate au mo kimoutolu mo ho hako 'e tupu 'amui 'iate koe; E kamu 'ae tamasi'i tanga-

ta kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu. ¹¹ Pea te mou kamu 'ae kili 'o homou potu; pea ko e faka'ilonga ia 'oe fuakava kiate au mo kimoutolu. ¹² Pea ko ia 'iate kimoutolu 'oku 'aho valu hono motu'a 'e kamu ia, 'ae tama tangata kotoa pē 'i homou ngaahi to'utangata, ko ia kuo fanau'i ho fale, mo ia 'oku 'ikai 'i ho'o fānau, ka kuo fakatau'aki ho'o koloa mei he muli. ¹³ Ko ia 'e tupu 'i ho fale, mo ia kuo fakatau'aki ho'o koloa ke ke kamu ia; pea 'e 'i homou sino 'eku fuakava, ko e fuakava ta'engata ia. ¹⁴ Pea ko e tamasi'i ta'ekamu, 'e motuhi 'ae laumālie ko ia mei hono kakai; he kuo ne si'aki 'eku fuakava."

¹⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e he 'Otua kia 'Epalahame, "Pea koe'uhi ko Selai ko ho 'unoho, 'e 'ikai te ke ui hono hingoa ko Selai, ka ko Sela hono hingoa. ¹⁶ Pea te u tāpuaki ia, 'o tuku kiate koe 'ae foha 'iate ia; 'io, te u tāpuaki ia, pea 'e hoko ia, ko e fa'ē ki he ngaahi pule'anga; 'e tupu 'iate ia 'ae ngaahi tu'i 'oe kakai." ¹⁷ Pea tō fo'ohifo ai 'a 'Epalahame ki he kelekele pea kata, 'o ne pehē 'i hono loto, "E tupu ha tama 'iate ia 'oku teau ta'u hono motu'a? Pea 'e feitama 'a Sela, 'aia 'oku hivangofulu hono ta'u? ¹⁸ Pea pehēange 'e 'Epalahame ki he 'Otua, 'ofa ke mo'ui 'a 'Isime'eli 'i ho 'ao." ¹⁹ Pea pehē 'e he 'Otua, "Ko e mo'oni 'e fanau'i 'e ho 'unoho ko Sela, ha tama kiate koe; pea te ke ui hono hingoa ko 'Aisake: pea te u fakamaau 'eku fuakava kiate ia, ko e fuakava ta'engata pea mo hono hako 'e hoko mo ia. ²⁰ Pea koe'uhi ko 'Isime'eli, kuo u fanongo kiate koe; "Vakai, kuo u tāpuaki ia, pea te u ngaohi ke tokolahi 'aupito ia; te ne fakatupu 'ae 'eiki 'e toko hongofulu ma toko ua, pea te u ngaohi ia ko e pule'anga lahi. ²¹ Ka ko 'eku fuakava te u fakamaau ia kia 'Aisake, 'aia 'e fanau'i 'e Sela kiate koe, 'i he kuonga totonu 'i he ta'u 'e hoko mai ni." ²² Pea ngata ai 'ene lea kiate ia, pea hā'ele hake 'ae 'Otua meia 'Epalahame.

²³ ¶ Pea 'ave 'e 'Epalahame hono foha ko 'Isime'eli, mo kinautolu kotoa pē na'e fā'ele 'i hono fale, mo kinautolu kotoa pē na'e fakatau'aki 'ene koloa: 'ae tama tangata kotoa pē 'i he fale 'o 'Epalahame; 'o ne kamu 'akinautolu 'i he 'aho ko ia, 'o hangē ko ia na'e folofola'aki 'e he 'Otua kiate ia. ²⁴ Pea na'e hivangofulu ma hiva ta'u 'ae motu'a 'o 'Epalahame, 'i hono kamu. ²⁵ Pea na'e hongofulu ma tolu ta'u hono foha ko 'Isime'eli, 'i he kamu 'ae kili 'o hono potu. ²⁶ 'I he 'aho pe taha ko ia na'e kamu ai 'a 'Epalahame mo hono foha ko 'Isime'eli, ²⁷ Pea mo 'e tangata kotoa pē 'o hono fale, na'e tupu 'i hono fale, pe fakatau'aki 'ene koloa mei he muli, na'a nau kamu kotoa pē mo ia.

1 'Oku tali 'e 'Epalahame 'ae kau 'āngelo 'e toko tolu. 9 Kuo valokia 'a Sela ko e me'a 'i he'ene kata 'i he tala'ofa fo'ou. 17 'Oku fakahā kia 'Epalahame 'ae faka'auha 'o Sotoma. 23 'Oku hūfia 'e 'Epalahame 'ae kakai 'o ia.

18 PEA na'e hā mai 'a Sihova kiate ia 'i he fonua 'o Mamili, 'i he'ene nofo 'i he matapā 'oe fale fehiki-taki 'i he pupuha 'oe 'aho. ² Pea hanga hake 'e ia hono mata 'o sio, pea vakai, 'oku tutu'u mai 'ae tangata 'e toko tolu kiate ia: pea 'i he'ene mamata ki ai, na'a ne

lele mei he matapā 'oe fale fehikitaki, ke fakafetaulaki kiate kinautolu, pea na'e punou hifo ia ki he kelekele, ³O ne pehē, "Ko hoku 'Eiki, ko eni, kapau kuo u ma'u 'ae lelei 'i ho 'ao, 'ofa ke 'oua na'a ke 'alu mei ho'o tamaio'eiki. ⁴Tuku ke 'omi ha vai si'i, pea fufulu homou va'e, pea mou mālolō 'i he lolo 'akau. ⁵Pea te u 'omi ha kongā mā, pea fakafiemālie homou loto; pea hili ia te mou 'alu; he ko ia kuo mou ha'u ai ki ho'omou tamaio'eiki." Pea na'a nau pehē, "Ke ke fai 'o hangē ko ho'o lea." ⁶Pea 'alu fakato'oto'o 'a 'Epalahame ki he fale, kia Sela 'o ne pehē, "Teuteu fakavave 'ae fua 'e tolu 'oe mahoa'a lelei 'o natu ia, 'o ngaohi 'aki 'ae ngaahi fo'i mā, pea ta'o ia 'i he ngoto'umu. ⁷Pea lele 'a 'Epalahame ki he fanga manu, 'o ne to'o mei ai 'ae 'uhi-ki pulu molu mo lelei, 'o ne 'atu ia ki ha talavou pea na'a ne fakato'oto'o 'a hono ngaohi. ⁸Pea ne to'o mai 'ae pota, mo e hu'ahuhu, pea mo e 'uhiki pulu na'a ne ngaohi, 'o ne tuku ia 'i honau 'ao; pea tu'u ia 'o ofi kiate kinautolu 'i he lolo 'akau, pea na'a nau kai."

⁹¶ Pea nau pehē kiate ia, "Ko e fē 'a Sela, ko ho 'unoho?" Pea pehēange 'e ia, "Vakai, 'oku 'i he fale fehikitaki ia." ¹⁰Pea ne pehē, "Ko e mo'oni te u toe ha'u kiate koe, 'i he kuonga totonu; pea vakai, 'e ma'u 'e ho 'unoho ko Sela, ha tama." Pea na'e ongo'i 'e Sela 'i he matapā 'oe fale fehikitaki, 'aia na'e 'i hono tu'a. ¹¹Pea na'e motu'a 'a 'Epalahame mo Sela, pea na'e lahi hona ta'u: na'e 'ikai kei ia Sela 'ae anga 'oe fefine. ¹²Ko ia na'e katakata loto ai 'a Sela, 'o pehē, "He ko e mo'oni, te u nekeneka au, ka kuo u motu'a, pea kuo motu'a mo 'eku 'eiki foki?" ¹³Pea folofola 'a Sihova kia 'Epalahame, 'o pehē, "Ko e hā na'e kata ai 'a Sela, 'o pehē, 'Ko e mo'oni koā te u fanau'i ha tama 'eau ka kuo u motu'a?" ¹⁴He 'oku ai ha me'a 'e taha 'oku faingata'a kia Sihova? 'I he kuonga kuo kotofa te u toe ha'u kiate koe, pea 'e ma'u 'e ho 'unoho ko Sela 'ae tama." ¹⁵Pea fakafisi 'a Sela 'o pehē, "Na'e 'ikai te u kata;" he na'a ne manavahē. Pea ne pehē, "Ikai, ka na'a ke kata pe."

¹⁶¶ Pea tu'u hake 'ae kau tangata mei ai, pea hanga atu ki Sotoma, pea 'alu 'a 'Epalahame mo kinautolu, ke moimo'i 'akinautolu 'i he hala. ¹⁷Pea pehē 'e Sihova, "He te u fufū mei 'a 'Epalahame 'ae me'a te u fai?" ¹⁸He ko e mo'oni 'e hoko 'a 'Epalahame ko e pule'anga lahi mo mālohi 'aupito, pea 'e monū'ia 'iate ia 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani. ¹⁹He 'oku ou 'ilo'i ia, te ne fekau 'ene fānau mo hono kau nofo'anga kotoa pē tuku fakaholo, pea te nau 'alu 'i he hala 'o Sihova, ke fai 'ae angatonu, mo e fakamaau: koe'uhi ke fakahoko 'e Sihova kia 'Epalahame, 'aia kotoa pē kuo ne lea 'aki kiate ia." ²⁰Pea pehē 'e Sihova, "Koe'uhi kuo lahi 'ae tangi 'a Sotoma mo Komola, pea kuo hoko 'o kovi 'aupito 'e nau angahala; ²¹Ko ia te u 'alu hifo ni, 'o mamata, pe kuo nau fai kotoa pē, 'o hangē ko e tangi 'o ia, 'aia kuo a'u mai kiate au: pea kapau 'e 'ikai, pea te u 'ilo." ²²Pea na'e hanga atu mei ai 'ae mata 'oe ongo tangata ke na 'alu atu ki Sotoma: ka na'e kei tu'u pe 'a 'Epalahame 'i he 'ao 'o Sihova.

²³¶ Pea 'unu'unu atu ke ofi 'a 'Epalahame, 'o ne pehē, "Pea te ke faka'auha fakataha 'ae angatonu mo e an-

gahala? ²⁴Na'a 'oku 'i he kolo 'ae angatonu 'e toko ni-mangofulu: pea te ke faka'auha foki, ka 'e 'ikai fakamo'ui 'ae potu, koe'uhi ko e angatonu 'e toko ni-mangofulu 'oku 'i ai? ²⁵Ke mama'o 'iate koe ha fai pehē, ke tāmata'i 'ae angatonu fakataha mo e angahala, pea ke fakatatau 'ae angatonu ki he angahala, ke mama'o ia 'iate koe: 'ikai 'e fai totonu 'ae Fakamaau 'o māmani kotoa pē?" ²⁶Pea pehē 'e Sihova, "Kapau te u 'ilo 'i Sotoma 'ae angatonu 'e toko nimangofulu, te u fakamo'ui 'ae potu kotoa pē koe'uhi ko kinautolu."

²⁷Pea lea 'a 'Epalahame 'o ne pehē, "Vakai, ko eni kuo u lea au kia Sihova, ka ko e efu, mo e efuefu pe au: ²⁸Pea kapau 'e 'ikai 'i ai 'ae toko nima 'i he toko niman-gofulu 'oku angatonu: pea te ke faka'auha 'ae kolo kotoa pē, koe'uhi ko e toko nima? Pea pehē 'e ia, kapau te u 'ilo 'i ai 'ae toko fāngofulu ma toko nima, 'e 'ikai te u faka'auha ia." ²⁹Pea ne toe lea kiate ia, 'o pehē, "Pea kapau 'e 'ilo 'i ai 'ae toko fāngofulu." Pea pehē 'e ia, "E 'ikai te u fai ia, koe'uhi koe toko fāngofulu ko ia." ³⁰Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ofa ke 'oua na'a houhau 'a Sihova, pea te u lea: Kapau 'e 'ilo 'i ai 'ae toko tolungofulu." Pea pehēange 'e ia, "E 'ikai te u fai ia, 'o kapau te u 'ilo 'i ai 'ae toko tolungofulu." ³¹Pea pehē 'e ia, "Vakai, kuo u lea ni kia Sihova: Kapau 'e 'ilo 'i ai 'ae toko uofulu." Pea pehē 'e ia, "E 'ikai te u faka'auha ia koe'uhi ko e toko uofulu ko ia." ³²Pea pehē 'e ia, "Ofa ke 'oua na'a houhau 'a Sihova, pea te u lea ni 'o tā tu'o taha pe; Kapau 'e 'ilo 'i ai 'ae toko hongofulu." Pea pehē 'e ia, "E 'ikai te u faka'auha ia, koe'uhi ko e toko hongofulu ko ia." ³³Pea hā'ele atu ai 'a Sihova 'i hono hala, hili 'ena alea mo 'Epalahame; pea liu mai 'a 'Epalahame ki hono potu.

1 'Oku tali 'e Lote 'ae ongo 'āngelo. 4 'Oku tā 'aki 'ae kui 'ae kau Sotoma angakovi. 12 'Oku fekau 'a Lote ki he mo'unga ke malu ai. 18 Kuo fakangofua 'ene 'alu ki Soa. 24 Ko e faka'auha 'o Sotoma mo Komola. 26 Ko e hoko 'ae 'unoho 'o Loto ko e pou māsimā. 30 'Oku nofo 'a Lote 'i he 'ana'i maka. 31 Ko e tupu'anga 'o Moape mo 'Amonē 'i ho angahala.

19 PEA na'e ha'u 'ae 'āngelo 'e toko ua ki Sotoma kuo efiāfi; pea na'e nofo 'a Lote 'i he matapā 'o Sotoma, pea mamata 'a Lote, pea tu'u hake ia 'o 'alu ke fakafetaulaki kiate kinaua: pea na'a ne punou ia mo hono mata ki he kelekele. ²Pea pehē 'e ia, "Ongo 'eiki, mo vakai mai, 'oku ou kole kiate kimoua, mo afe ki he fale 'o ho mo tamaio'eiki 'o nofo 'i he poōni, pea fufulu ho mo va'e, pea te mo tu'u hengihengi hake pe, pea ō 'i homo fononga. Pea na'a na pehē, "E 'ikai; ka te mā nofo 'i he hala he poōni." ³Pea kole fakamātoato ia kiate kinaua; pea na afe ai kiate ia, ō hū ki hono fale; pea na'a ne teu 'ena kai, pea ta'o 'ae mā ta'eme'afakatupu, pea ne na kai.

⁴¶ Pea na'e te'eki te na tokoto, mo 'ene ha'u 'ae kau tangata 'oe kolo, 'io, 'ae kau tangata 'o Sotoma, 'o nau kāpui 'ae fale, 'ae kau mātu'a mo e talavou, 'ae kakai kotoa pē mei he potu kehekehe. ⁵Pea na'a nau ui kia Lote 'o pehē kiate ia, "Kofā'ā ia 'ae ongo tangata na'e

omi kiate koe he poōni? 'Omi 'akinaua kitu'a kiate kimautolu ke mau 'ilo 'akinaua.'" ⁶ Pea 'alu kitua'ā Lote 'i he matapā kiate kinautolu, pea tāpuni 'e ia 'ae matapā 'i hono tu'a, ⁷ Pea ne pehē, "'Oku ou kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, 'oua te mou fai 'ae kovi pehē ni. ⁸ Vakai mai, 'oku ai hoku ongo 'ofefine 'oku te'eki ai te na 'ilo ha tangata; 'oku ou kole kiate kimoutolu, ke u 'omi 'akinaua kiate kimoutolu, pea mou fai kiate kin- aua, 'aia 'oku lelei kiate kimoutolu kae'oua te mou fai ha me'a ki he ongo tangata ni; he ko ia kuo na omi ai ki he malu 'o hoku fale.'" ⁹ Pea na'a nau pehē, "'Tu'u atu. Pea nau toe pehē, Ko e siana ni na'e ha'u ia ko e 'āunofo, pea kuo fie hoko ia ko e fakamaau nai; pea ko eni te mau fai kovi lahi kiate koe, 'iate kinua.'" Pea na'a nau fe'ohofi mai 'o tata'o 'ae tangata ko Lote, pea na'e meime'i maumau 'ae matapā. ¹⁰ Ka na'e mafao atu 'ae ongo tangata hona nima 'o toho mai 'a Lote ki he fale kiate kinua, pea tāpuni 'ae matapā. ¹¹ Pea na taa'i 'aki 'ae kui, 'ae kau tangata na'e 'i he matapā 'oe fale, 'ae si'i mo e lalahi: ko ia na'a nau fiu 'i he kumi 'ae matapā.

¹² ¶ Pea pehē 'e he ongo tangata kia Lote, "'Oku ai hao kāinga 'i he potu ni? Ko ho foha 'i he fono, mo ho ngaahi foha, mo ho ngaahi 'ofefine, mo ia kotoa pē 'oku ke ma'u 'i he kolo ni fetuku mei he potu ni. ¹³ He te ma faka'auha 'ae potu ni, koe'uhi kuo hoko 'o lahi 'aupito 'a 'enau tangi ki he 'ao 'o Sihova; pea kuo fekau'i 'akimaua 'e Sihova, ke faka'auha ia," ¹⁴ Pea na'e 'alu kitu'a 'a Lote 'o lea ki hono ngaahi foha 'i he fono, 'aia na'e 'unoho mo hono ngaahi 'ofefine, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Tu'u hake, hola mei he potu ni; koe'uhi 'e faka'auha 'e Sihova 'ae kolo ni;" ka na'e hangē ia ko ha tokotaha 'oku luma, ki hono ngaahi fo- ha 'i he fono.

¹⁵ ¶ Pea pongipongi hake ai, na'e fakavave 'a Lote 'e he ongo 'āngelo, 'o pehē, "'Tu'u 'o 'ave ho 'unoho mo ho ongo 'ofefine 'oku 'i heni; telia na'a 'auha ko e 'i he an- gahala 'ae kolo. ¹⁶ Pea 'i he'ene fakatuotuai, na'e puke hono nima 'e he ongo tangata, pea mo e nima 'o hono 'unoho, pea mo e nima 'o hono ongo 'ofefine; na'e 'alo'ofa 'a Sihova kiate ia; pea na'a na 'omi ia kitu'a, 'o tuku ia 'i he tua'ā kolo."

¹⁷ ¶ Pea hili 'ena 'omi 'akinautolu kitua'ā, pea pehē 'e ia, "'Hola ke ke mo'ui ai, 'oua na'a ke sio ki mui, pe mālōlō 'i he tokalelei kotoa pē, mole atu ki he mo'unga, telia na'a ke 'auha.'" ¹⁸ Pea pehēange 'e Lote kiate kinua, "'Ke 'oua na'a pehē 'eku 'Eiki! ¹⁹ Vakai, kuo 'ofeina 'a ho'o tamaio'eiki 'i ho 'ao, Pea kuo ke fakaon- go lahi ho'o 'alo'ofa, 'aia kuo ke fakahā kiate au, 'i ho'o fakamo'ui au: pea 'e 'ikai te u fa'a lava ki he mo'unga, telia na'a hoko ai ha kovi kiate au, peau mate. ²⁰ Vakai, mai ko e kolo ni 'oku ofi ke hola ki ai, pea 'oku si'i ia; 'o- fa ke u hola ki ai, ('ikai ko e si'i ia?) Pea 'e mo'ui ai hoku laumālie.'" ²¹ Pea ne pehē kiate ia, "'Vakai, kuo u tokan- ga kiate koe 'i he me'a ni foki, pea 'e 'ikai te u faka'auha 'ae kolo ni 'aia kuo ke kole ki ai.'" ²² Fakato'oto'o 'o hola ki ai; he 'oku 'ikai teu fa'a fai ha me'a, kae'oua ke ke hoko ki ai; Ko ia na'e ui ai hono hingoa 'oe kolo ko ia ko Soa.

²³ ¶ Na'e hoko 'a Lote ki Soa, kuo hopo 'ae la'ā ki mā- mani. ²⁴ Pea na'e faka'uha 'e Sihova ki Sotoma mo Ko- mola, 'ae makavela mo e afi mei 'a Sihova 'i he langi. ²⁵ Pea ne faka'auha 'ae ngaahi kolo ko ia, mo e fonua tokalelei kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē 'oe ngaahi kolo, pea mo e ngaahi me'a na'e tupu 'i he kelekele.

²⁶ ¶ Ka na'e hanga ki mui hono 'unoho, 'i he'ene muimui 'iate ia, pea na'e liliu ia ko e pou māsimā.

²⁷ ¶ Pea na'e 'alu hengihengi hake pe 'a 'Epalahame ki he potu na'e tu'u ai ia 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁸ Pea ne sio atu ki Sotoma mo Komola, pea ki he fonua kotoa pē 'oe tokalelei, pea ne mamata, pea vakai na'e 'alu hake 'ae kohu 'oe fonua, 'o hangē ko e kohu 'oe pupu'a afi. ²⁹ Pea 'i he faka'auha 'e he 'Otua 'ae ngaahi kolo 'oe toafa, na'e pehē 'a 'ene manatu'i 'e he 'Otua 'a 'Epalahame, 'o ne fekau 'a Lote mei he lotolotonga 'oe 'auha, 'i he'ene faka'auha 'ae ngaahi kolo 'aia na'e nofo ai 'a Lote. ³⁰ Pea na'e 'alu 'a Lote mei Soa, mo hono ongo 'ofefine 'o nau nofo 'i he mo'unga: he na'e manavahē ia ke nofo 'i Soa; pea nofo ia 'i he 'ana'i maka, 'aia mo hono ongo 'ofefine. ³¹ Pea pehē 'e he ta'okete ki he tehina, "'Kuo motu'a 'eta tamai, pea 'oku 'ikai ha tanga- ta 'i māmani ke ha'u kiate kitaua, 'o hangē ko e anga 'o māmani. ³² Ke ta fakainu uaine 'e ta tamai, pea te ta mohe mo ia, koe'uhi ke ai ha hako 'i he 'e ta tamai."

³³ Pea na'a na fakainu uaine 'ena tamai 'i he pō ko ia; pea 'alu 'ae ta'okete 'o mohe mo 'ene tamai: pea na'e 'ikai te ne 'ilo 'ene tokoto hifo, pe ko 'ene toetu'u hake.

³⁴ Pea pongipongi ai, na'e pehē 'ae lea 'ae 'uluaki ki he tehina, "'Vakai, na'aku mohe 'anepō ki he'eku tamai; pea ke ta fakainu uaine ia he poōni foki; pea ke 'alu ki- ate ia ke mo mohe, koe'uhi ke ai ha hako 'i he'eta tamai.'" ³⁵ Pea na'a na fakainu uaine 'ena tamai 'i he pō ko ia foki; pea 'alu ange 'ae tehina, 'o mohe mo ia pea na'e 'ikai te ne 'ilo 'ene tokoto hifo, pe ko 'ene tu'u hake. ³⁶ Pea feitama ai fakatou'osi pe 'ae ongo 'ofefine 'o Lote ki he'ena tamai. ³⁷ Pea fanau'i 'e he 'uluaki 'ae tama, pea ne ui hono hingoa ko Moape, ko e tamai ia 'ae kakai Moape, 'o a'u ki he 'aho ni. ³⁸ Pea fanau'i foki 'e he tehina 'ae tama, pea ne ui ia ko Peniami: 'aia ko e tamai 'ae ngaahi fānau 'a 'Amoni, 'o a'u ki he 'aho ni.

1 'Oku nofo āunofa 'a 'Epalahame 'i Kela. 2 'Oku ne fakafisinga 'a hono 'unoho, pea 'oku 'ave ia. 3 Kuo valoki 'a 'Apimeleki 'i he misi koe'uhi ko ia, 9 'Oku ne valoki' 'a 'Epalahame. 14 'Oku ne toe 'omi 'a Sela; 16 Mo ne valoki' ia. 17 'Oku fakamo'ui ia 'i he lotu 'a 'Epalahame.

20 PEA na'e fononga 'a 'Epalahame mei ai, ki he fonua 'i he feitu'u tonga, pea nofo ia 'i he vaha'a 'o Ketesi mo Sua, pea 'āunofa ia 'i Kela. ² Pea na'e pehē 'e 'Epalahame 'i he'ene lau ki hono 'unoho ko Sela, "'Ko hoku tuofefine ia:" pea fekau'i 'e 'Apimeleki, ko e tu'i 'o Kela, 'o ne 'ave 'a Sela. ³ Ka na'e hā mai 'ae 'Otua kia 'Apimeleki 'i he misi 'i he pō, 'o ne pehē kiate ia, "'Vakai ko e tangata mate koe, koe'uhi ko e fefine kuo ke to'o, he ko e 'unoho ia 'o ha tangata.'" ⁴ Ka na'e te'eki ai ofi 'a 'Apimeleki kiate ia: pea pehē 'e ia, "'E 'Eiki, te ke faka'auha foki 'ae pule'anga mā'oni'oni? ⁵ 'ikai na'a ne

pehē mai kiate au, 'Ko hoku tuofefine ia?' Mo e fefine, na'e pehē 'e ia, 'Ko hoku tuonga'ane ia;' 'i he totonu 'a hoku loto, mo e mā'oni'oni 'a hoku nima kuo u fai 'ae me'a ni." ⁶ Pea pehē 'e he 'Otua kiate ia 'i he misi, "'Io, 'oku ou 'ilo na'a ke fai ia 'i he anga totonu, he na'aku ta'ofi koe foki ke 'oua na'a ke fai hala kiate au; ko ia na'e 'ikai te u tuku koe ke ke ala kiate ia. ⁷ Pea ko eni, ke ke toe 'atu ki he tangata hono 'unoho; he ko e palōfita ia, pea te ne hūfia koe, pea te ke mo'ui: pea kapau 'e 'ikai te ke toe 'atu ia, ke ke 'ilo ko e mo'oni te ke mate, 'a koe mo ia kotoa pē 'oku 'o'ou.'" ⁸ Ko ia na'e tu'u hengihengi hake ai 'a 'Apimeleki, 'o ne ui 'ene kau nofo'anga kotoa pē, 'o ne fakahā kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē; pea na'a nau manavahē lahi. ⁹ Pea fekau 'e 'Apimeleki ke ha'u 'a 'Epalahame, pea ne pehē kiate ia, Ko e hā eni kuo ke fai kiate kima'utolu? Pea ko e hā ha kovi na'aku fai kiate koe, ke ke 'omi ai kiate au mo hoku pule'anga 'ae hala lahi ni? "Kuo ke fai 'ae ngaahi me'a kiate au 'aia 'oku 'ikai lelei ke fai. ¹⁰ Pea fehu'i 'e 'Apimeleki kia 'Epalahame 'o ne pehē, 'Ko e hā 'ae me'a na'e hā kiate koe, koe'uhi ke ke fai ai 'ae me'a ni?" ¹¹ Pea talaange 'e 'Epalahame, "Na'aku pehē 'i hoku loto, Ko e mo'oni 'oku 'ikai 'i he potu ni, 'ae manavahē ki he 'Otua; pea te nau tāmata'i au, koe'uhi ko hoku 'unoho. ¹² Ka ko e mo'oni pe ko hoku tuofefine ia: he ko e 'ofefine ia 'o 'eku tamai, ka 'oku 'ikai ko e tama 'a 'eku fa'ē 'a'aku pea na'e hoko ia ko hoku 'unoho. ¹³ Pea 'i he fakahē'i au 'e he 'Otua mei he fale 'o 'eku tamai, na'aku pehē kiate ia, Ko ho'o 'ofa eni, te ke fakahā kiate au; 'i he potu kotoa pē te ta hoko ki ai, te ke fakahā au, 'o pehē, Ko hoku tuonga'ane ia." ¹⁴ Pea to'o 'e 'Apimeleki 'ae fanga sipi, mo e fanga pulu, mo e kau tamaio'eiki, mo e kau kaunanga 'o ne foaki 'akinautolu kia 'Epalahame, mo ne toe atu kiate ia 'a Sela ko hono 'unoho. ¹⁵ Pea pehēange 'e 'Apimeleki, "Vakai, 'oku 'i ho 'ao hoku fonua kotoa pē; fa'iteliha ko e hā potu te ke nofo ki ai." ¹⁶ Pea na'e pehē 'e ia kia Sela, "Vakai, kuo u foaki ki ho tuonga'ane 'ae konga siliva 'e afe: vakai 'oku 'iate koe ia, ko e pūlou ki ho mata kiate kinautolu kotoa pē 'oku 'iate koe mo e kakai kotoa pē na'e pehē 'a hono valokia ia."

¹⁷ ¶ Pea lotu 'a 'Epalahame ki he 'Otua pea fakamo'ui 'e he 'Otua 'a 'Apimeleki, mo hono 'unoho, mo 'ene kau kaunanga; pea na'a nau fanafanau. ¹⁸ He ne kuo pupuni 'e he 'Otua 'ae manāva kotoa pē 'i he fale 'o 'Apimeleki, koe'uhi ko Sela, ko e 'unoho 'o 'Epalahame.

1 Ko e fā'ele'i 'o 'Aisake, 4 Mo hono kamu. 6 Ko e fiefia 'a Sela. 9 Ko e kapusi 'o Heka'ā mo 'Isime'eli, 15 Kuo mamahi 'a Heka'ā, 17 Ko e 'āngelo 'oku ne fakafiemālie'i ia. 22 Ko e fuakava 'a 'Apimeleki mo 'Epalahame 'i Peasipa.

21 PEA na'e 'a'ahi 'e Sihova kia Sela 'o hangē ko 'ene folofola, pea na'e fai 'e Sihova kia Sela 'o hangē ko 'ene folofola. ² He na'e tuitu'ia 'a Sela 'o ne fanau'i kia 'Epalahame 'ae tama 'i he'ene motu'a, 'io, 'i he kuonga ko ia na'e folofola ki ai 'ae 'Otua. ³ Pea na'e ui 'e 'Epalahame 'ae hingoa 'o hono foha na'e fānau kiate ia, 'aia na'e fā'ele'i 'e Sela kiate ia, ko 'Aisake. ⁴ Pea

na'e kamu 'e 'Epalahame hono foha ko 'Aisake 'i hono 'aho valu, 'o hangē ko e fekau 'ae 'Otua kiate ia, ⁵ Pea na'e teau ta'u 'ae motu'a 'o 'Epalahame 'i he fānau 'a 'Aisake kiate ia.

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Sela, "Kuo fakakata au 'e he 'Otua, pea 'e kata mo au 'akinautolu kotoa pē 'e fanongo ai." ⁷ Pea pehē 'e ia, "Ko hai ia na'e teitei pehē kia 'Epalahame, 'e fakahuhu 'e Sela ha fānau? He kuo u fā'ele'i ha tama kiate ia 'i he'ene motu'a." ⁸ Pea na'e tupu 'ae tama, pea māvae ia, pea na'e fai 'e 'Epalahame 'ae katoanga lahi 'i he 'aho na'e māvae ai 'a 'Aisake.

⁹ ¶ Pea na'e mamata 'a Sela ki he tama 'a Heka'ā ko e fefine 'Isipite, 'aia na'a ne fanau'i kia 'Epalahame, 'oku manuki. ¹⁰ Ko ia na'a ne pehē ai kia 'Epalahame, "Kapusi 'ae fefine pōpula ni mo 'ene tama: koe'uhi 'e 'ikai fakataha 'ae tama 'ae fefine pōpula ni, mo 'eku tama ko 'Aisake." ¹¹ Pea ko e me'a fakamamahi lahi ia 'i he 'ao 'o 'Epalahame, koe'uhi ko hono foha.

¹² ¶ Pea na'e folofola 'ae 'Otua kia 'Epalahame, "'Oua na'a ke mamahi koe'uhi ko e tama, pe koe'uhi ko ho'o fefine kaunanga ka ke tokanga ki he le'o 'o Sela 'i he me'a kotoa pē kuo ne lea ai kiate koe koe'uhi 'e ui ia 'Aisake pe 'a ho hako. ¹³ Pea te u fakatupu 'ae pule'anga 'i he tama 'ae fefine kaunanga, koe'uhi ko ho hako ia." ¹⁴ Pea tu'u hengihengi hake ai 'a 'Epalahame, mo ne 'omi 'ae mā mo e hina vai, 'o ne 'atu kia Heka'ā, pea ne ai ia ki hono uma pea mo e tama, 'o ne fekau ia ke 'alu; pea na'e 'alu ia, 'o he fano pe 'i he toafa 'o Peasipa. ¹⁵ Pea 'i he 'osi 'ae vai 'i he hina, na'e tuku 'e ia 'ae tama 'i he lolo 'akau 'e taha. ¹⁶ Ka ka 'alu ia 'o nofo faka-hangatonu mai mei he mama'o 'o tatau nai mo e tou'anga ngahau kuo fana; he na'e pehē 'e ia; "'Ofa ke 'oua na'aku mamata ki he pekia 'ae tama, pea na'e nofo ia 'o hangatonu kiate ia, pea hiki hake 'e ia hono le'o 'o tangi." ¹⁷ Pea ongo'i 'e he 'Otua 'ae le'o 'oe tamasi'i; pea lea mai 'ae 'āngelo 'ae 'Otua kia Heka'ā mei he langi 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku ke mamahi ai Heka'ā? 'Oua te ke manavahē: he kuo ongo'i 'e he 'Otua 'ae le'o 'oe tamasi'i mei he potu na. ¹⁸ Tu'u, pea hiki hake 'ae tamasi'i pea fafa ia ho nima: he te u ngaohi ia ko e pule'anga lahi." ¹⁹ Pea na'e faka'ā 'e he 'Otua hono mata, pea na'e mamata ia ki he matavai: pea 'alu ia 'o fakafonu 'ae hina 'aki 'ae vai, pea ne fakainu 'ae tamasi'i. ²⁰ Pea na'e kau 'ae 'Otua ki he tamasi'i pea tupu ia, pea ne nofo 'i he toafa, pea hoko ia ko e tangata fana. ²¹ Pea na'e nofo ia 'i he toafa 'o Palani: pea na'e 'omi 'e he'ene fa'ē, 'ae 'unoho kiate ia mei he fonua ko 'Isipite.

²² ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he kuonga ko ia, na'e lea kia 'Epalahame 'a 'Apimeleki, mo Fikoli ko e 'eiki lahi ia 'o 'ene kautau, 'o pehē: "'Oku 'iate koe 'ae 'Otua 'i he me'a kotoa pē 'oku ke fai; ²³ Pea ko eni, ke ke fuakava kiate au 'i he 'Otua, koe'uhi ke 'oua na'a ke fai kākā kiate au, pe ki hoku foha, pe ki he foha 'o hoku foha, ka ke fai kiate au, mo e fonua, 'aia kuo ke nofo 'āunofa ki ai, 'o hangē ko 'eku 'ofa kiate koe." ²⁴ Pea pehē 'e 'Epalahame, "Te u fuakava." ²⁵ Pea na'e valoki 'e 'Epalahame

hame kia 'Apimeleki, koe'uhi ko e vai keli na'e fa'ao fakamālohi 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Apimeleki. ²⁶ Pea pehēange 'e 'Apimeleki, "'Oku 'ikai te u 'ilo pe ko hai kuo fai 'ae me'a ni, pea na'e 'ikai te ke tala mai ia, pea na'e 'ikai te u fanongo ki ai, ka ko e 'aho ni pe." ²⁷ Pea na'e 'omi 'e 'Epalahame 'ae fanga sipi mo e fanga pulu, 'o ne foaki ia kia 'Apimeleki; pea na'e fai 'ekināua 'ae fuakava; ²⁸ Pea na'e vahe'i mo tuku kehe 'e 'Epalahame 'ae lami fefine 'e fitu. ²⁹ Pea pehē 'e 'Apimeleki kia 'Epalahame; "Ko e hā hono 'uhinga 'oe lami fefine 'e fitu kuo ke vahe'i mo tuku kehe?" ³⁰ Pea ne pehē, "Ke ke to'o ia 'o 'ave mei hoku nima, 'ae lami fefine 'e fitu ko ia, koe'uhi ko e fakamo'oni ia kiate au, na'aku keli 'ae vai. ³¹ Ko ia na'a ne ui ai 'ae potu ko ia ko Peasipa: koe'uhi na'a na fefuakava 'i ai; ³² Na'e pehē 'ena fai 'ae fuakava 'i Peasipa: pea tu'u hake 'a 'Apimeleki mo Fikoli ko e 'eiki lahi 'o 'ene kautau, pea na toe o ki he fonua 'oe kakai Filisitia.

³³ ¶ Pea na'e tō 'e 'Epalahame 'ae ngaahi 'akau 'i Peasipa, pea na'e ui ai ia ki he huafa 'o Sihova, ko e 'Otua ta'engata; ³⁴ Pea na'e 'āunofu 'a 'Epalahame 'i he fonua 'oe kakai Filisitia 'i he ngaahi 'aho lahi.

1 'Oku 'ahi'ahi' 'a 'Epalahame ke ne feilaulau 'aki 'a 'Aisake. 3 'Oku ne fakamo'oni ki he'ene tui mo e talangofua. 11 'Oku ta'ofi ia 'e he 'āngelo. 13 'Oku fetongi 'aki 'a 'Aisake 'ae sipitangata. 14 'Oku fakahingoa 'ae potu ko Sihova-Saila. 15 'Oku toe tāpuaki 'a 'Epalahame. 20 'Ae hako 'o Nehoa 'o a'u kia Lepeka.

22 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e hoko 'ae 'ahi'ahi mei he 'Otua kia 'Epalahame 'o ne pehē, 'Epalahame: pea pehē 'e ia, "Vakai ko au *eni*. ² Pea ne pehē, "Ko eni ke ke 'ave ho foha, ho foha pe taha ko 'Aisake, 'aia 'oku ke 'ofa ki ai, pea ke 'alu ki he fonua ko Molia: 'o feilaulau 'aki ia 'i ai, ko e feilaulau tutu, 'i he mo'unga 'e taha 'aia te u fakahā kiate koe."

³ ¶ Pea tu'u hengihengi hake 'a 'Epalahame 'o ne ai hono heka'anga ki he 'asi, pea 'ave mo ia 'ae talavou 'e toko ua, pea mo 'Aisake ko hono foha, pea na'a ne tā 'ae fefie ki he feilaulau tutu, pea nau tutu'u hake 'o fononga ki he potu na'e fakahā 'e he 'Otua kiate ia.

⁴ Pea hanga hake 'a 'Epalahame hono mata 'i hono 'a-ho tolu, pea mamata ia ki he potu mei he mama'o.

⁵ Pea pehē 'e 'Epalahame ki he'ene ongo talavou, "Mo nofo 'i heni mo e 'asi: pea te ma o mo e tama ki hena 'o lotu, pea toe ha'u kiate kimoua." ⁶ Pea to'o mai 'e 'Epalahame 'ae fefie ki he feilaulau tutu, ke fua ia 'e hono foha ko 'Aisake; pea ne to'o 'ae afi 'i hono nima mo e hele; pea na'a na o fakataha. ⁷ Pea na'e leaange 'a 'Aisake ki he'ene tamai ko 'Epalahame, 'o pehē, "Ko 'eku tamai; pea ne pehē, "Hoku foha, ko au eni." Pea pehē 'e ia, "Vakai, ko eni 'ae afi, mo e fefie; ka ko e fē 'ae lami ki he feilaulau?" ⁸ Pea pehēange 'e 'Epalahame,

"Hoku foha, 'e tokonaki 'e he 'Otua ma'ana ha lami ki he feilaulau tutu; pea ne na o fakataha." ⁹ Pea na'a na hoko ki he potu na'e fakahā 'e he 'Otua kiate ia; pea fokotu'u ai 'e 'Epalahame 'ae 'esifeilaulau, 'o ne hili 'ae fefie ki ai, pea ne ha'i hono foha ko 'Aisake, 'o ne hilifa-

ki ia ki he fefie ki he funga 'esifeilaulau. ¹⁰ Pea mafao atu 'e 'Epalahame hono nima, 'o ne to'o 'ae hele ke tā-mate'i hono foha. ¹¹ Pea na'e ui 'e he 'āngelo 'a Sihova kiate ia mei he langi, 'o pehē, "'Epalahame, 'Epalahame;" pea pehē 'e ia, "Ko au eni;" ¹² Pea pehē 'e ia, "'Oua na'a ala ho nima ki he tama, pe fai ha me'a kiate ia; he 'oku ou 'ilo eni, 'oku ke manavahē ki he 'Otua, koe'uhi na'e 'ikai te ke ta'ofi ho foha, ko ho foha pe taha meiate au." ¹³ Pea hanga hake 'a 'Epalahame hono mata 'o ne sio, pea vakai na'e 'i hono tu'a ha sipitangata, kuo 'efihia 'i hono nifo 'i he vao; pea na'e 'alu 'a 'Epalahame 'o ne to'o 'ae sipitangata, 'o ne feilaulau 'aki ia, ko e feilaulau tutu, ko e fetongi 'o hono foha.

¹⁴ Pea na'e ui 'e 'Epalahame 'ae hingoa 'oe potu ko ia, ko Sihova-Saila; hangē ko ia 'oku lea 'aki 'o a'u ki he 'a-ho ni, 'o pehē, "I he mo'unga 'e 'afio 'a Sihova ki ai."

¹⁵ ¶ Pea na'e ui 'e he 'āngelo 'a Sihova kia 'Epalahame mei he langi ko hono tu'o ua, ¹⁶ 'o ne pehē, "'Oku pehē 'e Sihova, kuo u fuakava 'iate au, koe'uhi kuo ke fai 'ae me'a ni, pea na'e 'ikai te ke ta'ofi meiate au ho foha, 'a ho foha pe taha; ¹⁷ Koe'uhi 'i he tāpuaki, te u tāpuaki'i koe, pea 'i he fakatokolahi, te u fakatokolahi ho hako ke tatau mo e ngaahi fetu'u 'oe langi, mo e 'one'one 'oku 'i he matātahi; pea 'e ma'u 'e ho hako 'ae matapā 'o honau ngaahi fili. ¹⁸ Pea 'e monū'ia 'i ho hako 'ae pule'anga kotoa pē 'o māmani; ko e me'a 'i ho'o tuitala ki hoku le'o." ¹⁹ Pea na'e toe ha'u 'a 'Epalahame ki he'ene ongo talavou, pea na'a nau tutu'u ki 'olunga 'o nau fononga fakataha ki Peasipa, pea na'e nofo 'a 'Epalahame 'i Peasipa.

²⁰ ¶ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e fakahā kia 'Epalahame, 'o pehē, "Vakai, kuo fanau'i foki 'e Milika 'ae fā-nau kia Nehoa, ko ho tokoua. ²¹ Ko Husa hono 'uluaki, mo Pusa ko hono tehina, pea mo Kemueli, ko e tamai 'a 'Elami. ²² Mo Keseti, mo Hesoa, mo Pilitasi, mo Sitalafi, mo Petueli. ²³ Pea na'e tupu ia Petueli 'a Lepeka ko e toko valu ni na'e fanau'i 'e Milika kia Nehoa, ko e tehina 'o 'Epalahame. ²⁴ Pea ko hono sinifu na'e hingoa ko Liuma, na'a ne fanau'i foki 'e ia 'a Tapa, mo Kehami, mo Tehasi, mo Meeka.

1 Ko hono motu'a, mo e pekia 'a Sela. 3 Ko e fakatau 'o Makipila. 19 'Aia na'e tanu ai 'a Sela.

23 PEA na'e teau ma uofulu ma fitu 'ae ta'u 'a Sela; ko e ngaahi ta'u eni 'oe mo'ui 'a Sela; ² Pea na'e pekia 'a Sela 'i Kesa 'Alipa; 'aia ko Hepeloni 'i he fonua ko Kēnani pea na'e ha'u 'a 'Epalahame ke tēngihia 'a Sela, mo tangi koe'uhi ko ia.

³ ¶ Pea na'e tu'u ki 'olunga 'a 'Epalahame 'i he 'ao 'o hono pekia, 'o ne lea ki he fānau 'a Heti, 'o pehē, ⁴ "Ko e muli au mo e 'āunofu 'iate kimoutolu, tuku mai ha potu fa'itoka meiate kimoutolu, koe'uhi ke u tanu ai hoku pekia mei hoku 'ao." ⁵ Pea leaange 'ae fānau 'a Heti kia 'Epalahame, 'o pehē kiate ia: ⁶ "E 'Eiki, ke ke fanongo mai kiate kimautolu, ko e 'Eiki lahi koe 'iate kimautolu; ke ke fa'iteliha ki homau ngaahi fonualoto, ke fai ai ho pekia; 'e 'ikai ha ma'u tokotaha 'e ta'ofi meiate koe hono fonualoto, ka ke fai 'i ai ho pekia." ⁷ Pea tu'u hake 'a 'Epalahame, 'o tulolo ia ki he kakai

'oe fonua, 'io ki he fānau 'a Heti. ⁸ Pea lea ia kiate kin-autolu, 'o pehē, "Kapau ko homou loto ke u tanu hoku pekia mei hoku 'ao, pea mou fanongo mai; pea mou kole kia 'Efilone ko e foha 'o Soha'a, koe'uhi ko au.

⁹ Koe'uhi ke ne tuku mai 'ae 'ana 'i Makipila 'oku 'a'ana, pea 'oku 'i he potu 'o 'ene ngoue; ke ne fakatau ia kiate au, ki he pa'anga 'oku tatau mo ia, ke u ma'u ia ko hoku fa'itoka 'iate kimoutolu." ¹⁰ Pea na'e nofo 'a 'Efilone fakataha mo e fānau 'a Heti; pea leaange 'a 'Efilone ko e tangata Heti kia 'Epalahame 'i he 'ao 'oe ngaahi fānau 'a Heti, 'io, 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē na'e hū 'i he matapā 'oe kolo, 'o pehē, ¹¹ "Ko 'eku 'eiki, 'e 'ikai; ka ke fanongo mai: 'oku 'o'ou 'ae ngoue, pea mo e 'ana 'oku 'i ai, te u foaki ia kiate koe; 'i he 'ao 'oe fānau 'a hoku kakai ni, 'oku ou foaki ia kiate koe, ke ke tanu ai ho pekia." ¹² Pea toe tulolo 'a 'Epalahame ki he kakai 'oe fonua. ¹³ Pea lea ia kia 'Efilone 'i he 'ao 'oe kakai 'oe fonua, 'o pehē, "Kapau ko ho loto ia, 'oku ou kole kiate koe fanongo mai kiate au: te u 'atu kiate koe 'ae pa'anga ki he ngoue; ke ke ma'u ia, pea teu tanu hoku pekia 'i ai." ¹⁴ Pea lea 'a 'Efilone kia 'Epalahame, 'o ne pehē kiate ia, ¹⁵ "Ko 'eku 'eiki, ke ke fanongo mai; 'oku tatau 'ae kongā fonua mo e sikeli siliva 'e fāngeau; ka koe'uma'a ia kiate au mo koe? Ko ia, ke ke tanu pe ho pekia." ¹⁶ Pea tokanga 'a 'Epalahame kia 'Efilone; pea na'e fua 'e 'Epalahame 'ae siliva kia 'Efilone, 'aia na'a ne tala 'i he 'ao 'oe fānau 'a Heti, ko e sikeli siliva 'e fāngeau, 'o hangē ko e lau 'e he kau fakatau.

¹⁷ ¶ Pea ko e ngoue 'a 'Efilone, 'aia na'e 'i Makipila, pea ofi ki Mamali, ko e ngoue, pea mo e 'ana 'i ai, pea mo e ngaahi 'akau 'oku 'i ai, 'aia na'e 'i he ve'e ngoue kotoa pē, na'e fakapapau ia, ¹⁸ Kia 'Epalahame ko e tofi'a, 'i he 'ao 'oe fānau 'a Heti, 'i he 'ao 'o kinautolu kotoa pē na'e hū 'i he matapā 'o hono kolo. ¹⁹ Pea hili ia, na'e tanu 'e 'Epalahame hono 'unoho ko Sela 'i he 'ana 'i he ngoue 'o Makipila 'oku hangatonu ki Mamili, 'aia ko Hepeloni, 'i he fonua ko Kēnani. ²⁰ Pea ko e ngoue, mo e 'ana na'e 'i ai na'e fakapapau ia kia 'Epalahame, 'e he ngaahi foha 'o Heti, ke ne ma'u ko hono fa'itoka.

1 'Oku fekau 'e 'Epalahame 'a 'ene tamaio'eiki ke ne kumi 'unoho. 10 'Ae fononga 'oe tamaio'eiki. 12 'Ene lotu. 14 'Ene faka'ilonga. 15 'Oku fetaulaki 'a Lepeka mo ia; 18 'Oku ne fakamo'oni ki he'ene faka'ilonga, 22 Mo ne ma'u 'ae ngaahi teunga; 23 'Oku ne fakahā hono kāinga, 25 Pea talaki ia ki hono fale. 26 'Oku fakafeta'i 'ae tamaio'eiki ki he 'Otua. 29 'Oku tali ia 'e Lepani. 34 'Oka fakahā 'e he tamaio'eiki 'a 'ene fekau. 50 'Oku lelei'ia ai 'a Lepani mo Petueli. 58 'Oku loto 'a Lepeka ke 'alu. 62 'Oku fetaulaki 'a 'Aisake mo ia.

24 PEA na'e motu'a 'a 'Epalahame, pea lahi 'aupito 'a hono ngaahi 'aho; pea na'e tāpuaki 'e Sihova 'a 'Epalahame 'i he me'a kotoa pē. ² Pea pehē 'e 'Epalahame ki ke motu'a tamaio'eiki 'i hono fale, 'aia na'e pule ki he'ene me'a kotoa pē, "Oku ou kole ke ke ai ho nima 'i hoku lalo tenga: ³ He ko hoku loto, ke ke fuakava 'ia Sihova ko e 'Otua 'oe langi, pea ko e 'Otua 'o māmani, ke 'oua na'a ke fili ha 'unoho ki hoku foha 'i he

ngaahi 'ofefine 'oe kakai Kēnani, 'aia 'oku ou 'āunofu ki ai. ⁴ Ka te ke 'alu ki hoku fonua, ki hoku kāinga, mo ke fili mai ha 'unoho ki hoku foha ko 'Aisake." ⁵ Pea pehēange 'e he tamaio'eiki kiate ia, "Kapau 'e 'ikai fie ha'u mo au 'ae fefine ki he fonua ni; 'e fēfē, te u toe 'ave ho foha ki he fonua na'a ke ha'u mei ai?" ⁶ Pea talaange 'e 'Epalahame kiate ia, "Vakai, 'oua 'aupito na'a ke toe 'ave hoku foha ki ai. ⁷ Ko Sihova ko e 'Otua 'oe langi, 'aia na'e 'omi au mei he fale 'o 'eku tamai, mo e fonua 'o hoku kāinga, pea na'a ne lea kiate au mo ne fuakava kiate au, 'o pehē, Te u foaki ki ho hako 'ae fonua ni: te ne fekau 'ene 'āngelo ke mu'omu'a 'iate koe, pea te ke 'omi mei ai ha 'unoho ki hoku foha. ⁸ Pea kapau 'e 'ikai loto 'ae fefine ke ha'u mo koe, te ke 'ata'atā ai mei he 'e ta fuakava ni: kae'oua na'a ke toe 'ave hoku foha ki ai." ⁹ Pea na'e ai 'e he tamaio'eiki hono nima ki he lalo tenga 'o hono 'eiki ko 'Epalahame, pea ne fuakava kiate ia, koe'uhi ko e me'a ni.

¹⁰ ¶ Pea na'e fili mai 'e he tamaio'eiki 'ae kāmeli 'e hongofulu 'i he fanga kāmeli 'a 'ene 'eiki, pea 'alu; he na'e 'iate ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'a 'ene 'eiki, pea tu'u hake ia 'o 'alu ki Mesopotemia, ki he kolo 'o Nehoa. ¹¹ Pea na'a ne fakatū'ulutui 'ene fanga kāmeli 'i he tua'a kolo 'i he ve'e vaikeli, 'i he feitu'ula'a efi'ia, 'io, 'i he feitu'ula'a 'oku 'alu ai 'ae kau fefine ke utu vai. ¹² Pea pehē 'e ia, "E Sihova ko e 'Otua 'o 'eku 'eiki ko 'Epalahame, 'oku ou kole kiate koe, ke ke fakamonū'ia au he 'aho ni, pea ke fakahā ho'o 'ofa ki he'eku 'eiki ko 'Epalahame. ¹³ Vakai, 'oku ou tu'u 'i heni, 'i he ve'e vaikeli; pea 'e ha'u 'ae ngaahi 'ofefine 'oe kakai 'oe kolo ke utu vai. ¹⁴ Tuku ke hoko 'o pehē, ke 'ilonga 'ae ta'ahine, 'aia te u pehē ki ai, "Oku ou kole kiate koe, tuku hifo ho'o hina, ke u inu; pea te ne pehē mai, Inu, pea te u fakainu ho'o fanga kāmeli foki;" ko ia ia kuo ke fili ma'a ho'o tamaio'eiki ko 'Aisake: pea te u 'ilo ai kuo ke fakahā 'ae 'ofa ki he'eku 'eiki."

¹⁵ ¶ Pea na'e hoko, 'o pehē, 'i he te'eki ai 'osi 'ene lea, vakai na'e ha'u mo 'ene hina vai 'i hono uma, 'a Lepeka 'aia na'e tupu ia Petueli, ko e tama 'a Milika, ko e 'unoho 'o Nehoa, ko e ta'okete 'o 'Epalahame. ¹⁶ Pea na'e hoihoifua 'ae ta'ahine ke sio ki ai, pea ko e tāupo'ou ia, he na'e te'eki 'ilo'i ia 'e ha tangata; pea ne 'alu hifo ia ki he vai, 'o fakafonu 'ene hina pea toe 'alu hake. ¹⁷ Pea lele 'ae tamaio'eiki ke fakafetaulaki kiate ia, 'o ne pehē kiate ia: "'Oku ou kole ke u inu ha vai s'i 'i ho'o hina."

¹⁸ Pea pehēange 'e ia, "Ko 'eku 'eiki ke ke inu;" pea fakato'oto'o ia 'o tuku hifo 'ae hina ki hono nima, 'o ne fakainu ia. ¹⁹ Pea hili 'ene fakainu ia, pea pehē 'e ia, "Te u utu ki ho'o fanga kāmeli foki ke 'oua ke nau fiu."

²⁰ Pea fakato'oto'o ia, pea lingi 'ae vai mei he hina ki he tuku'anga vai, pea toe lele ki he vai ke utu, pea na'a ne utu ki he'ene fanga kāmeli kotoa pē. ²¹ Pea na'e ofo 'ae tangata kiate ia, kae fakalongo pe, ko 'ene vakai pe kuo fakamonū'ia 'e Sihova hono fononga pe 'ikai.

²² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he hili 'ae inu 'ae fanga kāmeli, na'e to'o 'e he tangata 'ae hau koula, ko e vaheua 'oe sikeli siliva hono mamafa, pea mo e lelu koula 'e ua ki hono nima, ko e sikeli 'e hongofulu hono

mamafa. ²³ Pea ne pehē, “Ko e ‘ofefine ‘ohai koe? ‘Oku ou kole ke ke tala mai, pe ‘oku ‘ata‘atā ‘ae ‘api ‘o ho‘o tamai ke mau ‘apitanga ai.” ²⁴ Pea ne pehē kiate ia, “Ko e ‘ofefine au ‘o Petueli ko e tama ‘a Milika, ‘aia na‘a ne fā‘ele‘i kia Nehoa.” ²⁵ Pea ne pehē foki kiate ia, “Oku mau ma‘u ‘ae mohuku mo e me‘akai lahi pea ‘oku ‘ata‘atā homau ‘api ke *mou* ‘apitanga ki ai.” ²⁶ Pea tulo-ho hifo ‘ae tangata hono ‘ulu, pea hū ia kia Sihova. ²⁷ ‘O ne pehē, “Oku monū‘ia ‘a Sihova ko e ‘Otua ‘a ‘eku ‘eiki ko ‘Epalahame, ‘aia ‘oku ‘ikai te ne fakamasiva ‘eku ‘eiki ‘i he‘ene ‘alo‘ofa mo ‘ene mo‘oni; na‘aku ‘i he hala, pea kuo tatakī au ‘e Sihova ki he fale ‘oe kāinga ‘o ‘eku ‘eiki.” ²⁸ Pea na‘e lele ‘ae ta‘ahine, ‘o fakahā ki he fale ‘o ‘ene fa‘ē, ‘ae ngaahi me‘a ni.

²⁹ ¶ Pea na‘e ‘i ai ‘ae tuonga‘ane ‘o Lepeka ko Lepani hono hingoa; pea lele kitu‘a ‘a Lepani ki he tangata, ‘i he vaikeli. ³⁰ Pea na‘e hoko ‘o pehē, ‘i he‘ene mamata ki he hau, mo e lelu ‘i he nima ‘o hono tuofefine, pea mo ‘ene fanongo ki he ngaahi lea ‘a Lepeka ko hono tuofefine, ‘o pehē, na‘e lea pehē mai ‘ae tangata kiate au; pea ha‘u leva ia ki he tangata; pea vakai na‘e tu‘u ia ‘o ofi ki he fanga kāmeli ‘i he ve‘e vaikeli. ³¹ Pea pehē ‘e ia, “Ha‘u ki heni, ‘a koe ko e monū‘ia ‘o Sihova; ko e hā ‘oku ke kei tu‘u ai ‘i tua‘ā? He kuo ‘osi ‘eku teu ‘ae fale, mo e potu ki he fanga kāmeli.

³² ¶ Pea na‘e hū ‘ae tangata ki he fale; pea ne vete ‘ae fanga kāmeli, pea ne ‘atu ‘ae mohuku mo e me‘akai ki he fanga kāmeli, mo e vai ke fufulu ai hono va‘e mo e va‘e ‘oe kau tangata na‘e ‘iate ia. ³³ Pea na‘e tuku ‘i hono ‘ao ‘ae me‘akai: ka na‘e pehē ‘e ia, “E ‘ikai te u kai, kae‘oua mu‘a ke u fakahā ‘eku fekau,” pea ne pehē, “Ke ke lea.” ³⁴ Pea ne pehē ‘e ia, “Ko e tamaio‘eiki au ‘a ‘Epalahame, ³⁵ Pea kuo tāpuaki lahi ‘e Sihova ‘eku ‘eiki; pea kuo hoko ia ‘o lahi: pea kuo ne foaki kiate ia ‘ae fanga sipi, mo fanga manu, mo e siliva, mo e koula, mo e kau tamaio‘eiki mo e kau kaunanga, mo e fanga kāmeli, mo e fanga ‘asi. ³⁶ Pea ko Sela, ko e ‘unoho ‘o ‘eku ‘eiki na‘a ne fanau‘i ki he‘eku ‘eiki ‘ae tama he‘ene motu‘a; pea kuo ne tuku ‘a ‘ene me‘a kotoa pē kiate ia. ³⁷ Pea na‘e fekau ‘e he‘eku ‘eiki kiate au ke u fuakava, ‘o pehē, “E ‘ikai te ke fili ha ‘unoho ki hoku foha mei he ngaahi ‘ofefine ‘oe kakai Kēnani, ‘aia ‘oku ‘onautolu ‘ae fonua ‘oku ou nofo ai;” ³⁸ Ka ke ‘alu ki he fale ‘o ‘eku tamai mo hoku kāinga, ‘o ‘omi mei ai ha ‘unoho ki hoku foha. ³⁹ Pea na‘aku pehē ki he‘eku ‘eiki, ‘Ka e fēfē ‘oka ‘ikai fie ha‘u ‘ae fefine mo au?’ ⁴⁰ Pea pehē mai ‘e ia kiate au, ‘Ko Sihova ‘aia ‘oku ou ‘alu ‘i hono ‘ao, te ne fekau ‘ene ‘āngelo ke ‘alu mo koe ‘o fakamonū‘ia ho‘o ‘alu; pea te ke ‘omi ha ‘unoho ki hoku foha mei hoku kāinga mo e fale ‘o ‘eku tamai: ⁴¹ Pea te ke ‘ata‘atā mei he‘eku fuakava ni, ‘oka ke ka hoko ki hoku kāinga, pea kapau ‘e ‘ikai te nau tuku ha tokotaha kiate koe, pea te ke ‘ata‘atā mei he ‘e tā fuakava ni.’ ⁴² Pea na‘aku ha‘u he ‘aho ni ki he vaikeli pea u pehē, ‘E Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘eku ‘eiki ko ‘Epalahame, kapau ‘oku ke fakamonū‘ia hoku hala, ‘aia ‘oku ou ‘alu ai: ⁴³ Vakai ‘oku ou tu‘u ‘i he ve‘e vaikeli pea te u pehē, ‘oka ha‘u ha ta‘ahine ke utu vai, te u pehē kiate ia, “Oku ou kole kiate koe, tuku mai

ha vai si‘i ‘i ho‘o hina ke u inu:” ⁴⁴ Pea kapau te ne pehē mai kiate au, ‘Inu koe, pea te u utu ha vai ki ho‘o fanga kāmeli foki, ‘ofa ko e fefine ko ia kuo fili ‘e Sihova ki he foha ‘o ‘eku ‘eiki. ⁴⁵ Pea na‘e te‘eki ai ‘osi ‘eku lea ‘i hoku loto, mo ‘ene hoko mai ‘a Lepeka mo ‘ene hina ‘i hono uma: pea hifo ia ki he vai, ‘o utu, pea ne u pehē kiate ia, “Oku ou kole kiate koe tuku mai ke u inu.” ⁴⁶ Pea na‘e fakato‘oto‘o ia ‘o tuku hifo ‘ene hina mei hono uma, ‘o ne pehē, ‘Inu, pea te u fakainu ho‘o fanga kāmeli foki; pea u inu, pea na‘a ne fakainu ‘ae fanga kāmeli foki. ⁴⁷ Pea na‘aku fehu‘i kiate ia ‘o pehē, ‘Ko e ‘ofefine ‘ohai koe?’ Pea pehē ‘e ia, ‘Ko e ‘ofefine ‘o Petueli, ko e foha ‘o Nehoa ‘aia na‘e fanau‘i ‘e Milika kiate ia: pea na‘aku ai ‘ae hau ki hono mata, mo e lelu ki hono nima.’ ⁴⁸ Pea punou hifo hoku mata ‘o hū mo e fakafeta‘i kia Sihova, ko e ‘Otua ‘o ‘eku ‘eiki ko ‘Epalahame, ‘aia na‘e tatakī au ‘i he hala totonu ke ‘ave ‘ae ‘ofefine ‘oe tokoua ‘a ‘eku ‘eiki ki hono foha. ⁴⁹ Pea ko eni, kapau te mou fai ‘ofa mo totonu, ki he‘eku ‘eiki, tala mai, pea ka ‘ikai, tala mai, koe‘uhi ke u afe ki he nima to‘omata‘u, pe ki he to‘ohema.” ⁵⁰ Pea lea ‘a Lepani mo Petueli, ‘o pehēange, “Oku ha‘u ‘ae me‘a ni meia Sihova; pea ‘oku ‘ikai te ma fa‘a lea ‘aki kiate koe ‘ae kovi pe ko e lelei; ⁵¹ Vakai, ‘oku ‘i ho ‘ao ‘a Lepeka, to‘o ia, pea ‘alu, pea ke hoko ia ko e ‘unoho ki he foha ‘o ho‘o ‘eiki, ‘o hangē ko e folofola ‘a Sihova.” ⁵² Pea ‘i he fanongo ‘ae tamaio‘eiki ‘a ‘Epalahame ki he ngaahi lea ni, na‘e hū ia kia Sihova, ‘o ne punou ki he kekeleke; ⁵³ Pea to‘o ‘e he tamaio‘eiki ‘ae ngaahi teunga siliva, mo e ngaahi teunga koula, mo e ngaahi kofu, ‘o ne foaki ia kia Lepeka; pea ne foaki ‘ae ngaahi me‘a mahu‘inga ki hono tuonga‘ane, mo ‘ene fa‘ē. ⁵⁴ Pea na‘a nau kai mo inu, ko ia mo e kau tangata na‘e ‘iate ia, pea nau mohe ‘i he pō ko ia: pea nau tu‘u hake ‘i he pongipongi, pea na‘a ne pehē, “Tuku au ke u ‘alu ki he‘eku ‘eiki.” ⁵⁵ Pea pehēange ‘e hono tuonga‘ane mo ‘ene fa‘ē, “Tuku mu‘a ke mau nonofo mo e ta‘ahine ‘i he ‘aho ni‘ihi, ‘ae ‘aho ‘e hongofulu nai; pea hili ia ‘e toki ‘alu atu.” ⁵⁶ Pea pehēange ‘e ia kiate kinaua, “Oua te mo ta‘ofi au, he kuo fakamonū‘ia ‘e Sihova hoku hala: tuku au ke u ‘alu ki he‘eku ‘eiki.” ⁵⁷ Pea na‘a na pehē, “Te ma ui ‘ae ta‘ahine ‘o fehu‘i mei hono ngutu.” ⁵⁸ Pea na‘a na ui ‘a Lepeka, ‘o pehē kiate ia, “Te ke ‘alu mo e tangata ni?” Pea pehēange ‘e ia, “Te u ‘alu.” ⁵⁹ Pea na‘a nau tuku ‘a Lepeka ko honau tuofefine ke ne ‘alu mo hono fefine tauhi, mo e tamaio‘eiki ‘a ‘Epalahame, mo ‘ene kau tangata. ⁶⁰ Pea na‘a nau tāpuaki ‘a Lepeka ‘o pehē kiate ia, “Ko homau tuofefine koe, ‘ofa ke ke hoko koe ko e fa‘ē ‘oe ngaahi toko afe ta‘efa‘alaua, pea ke ma‘u ‘e ho hako ‘ae matapā ‘onautolu ‘oku fehi‘a kiate koe.”

⁶¹ ¶ Pea na‘e tu‘u hake ‘a Lepeka mo hono kau fefine, pea nau heka ‘i he fanga kāmeli ‘o muimui ki he tangata; pea ‘ave ‘a Lepeka ‘e he tamaio‘eiki, pea fononga ‘i hono hala. ⁶² Ka na‘e ha‘u ‘a ‘Aisake ‘i he hala mei he vai ko Lehai-Lo‘ai; he na‘a ne nofo ‘i he potu tonga. ⁶³ Pea ‘alu atu ‘a ‘Aisake ki he ngoue ‘i he efiafi, ke ne lotu; pea ne hanga hake hono mata ‘o sio, pea vakai ‘oku

ha'u 'ae fanga kāmeli. ⁶⁴ Pea hanga hake 'e Lepeka hono mata, pea 'i he'ene mamata kia 'Aisake, na'e 'alu hifo ia mei he kāmeli. ⁶⁵ He kuo 'osi 'ene fehu'i ki he tamaio'eiki, 'o pehē, 'Ko hai 'ae tangata ko ia 'oku ha'u 'i he ngoue ke fakafetaulaki mai kiate kিতautolu?" Pea na'e pehēange 'e he tamaio'eiki, "Ko 'eku 'eiki ia: ko ia na'a ne to'o ai 'ae pulupulu, 'o fakapulou 'aki ia." ⁶⁶ Pea na'e fakamatala 'e he tamaio'eiki kia 'Aisake 'ae ngaahi me'a kotoa pē na'a ne fai. ⁶⁷ Pea na'e 'omi ia 'e 'Aisake ki he fale fehikitaki 'o 'ene fa'ē ko Sela, pea ne ma'u 'a Lepeka, pea hoko ia ko hono 'unoho: pea 'ofa ia kiate ia; pea na'e fiemālie 'a 'Aisake 'i he hili ange 'ae pekia o 'ene fa'ē.

1 Ko e ngaahi foha 'o 'Epalahame ia Ketula. 5 Ko e vaevaeva 'ene koloa. 7 Ko hono motu'a mo 'ene pekia. 9 Ko hono putu. 12 Ko e ngaahi to'utangata 'o 'Isime'eli. 17 Ko hono motu'a mo 'ene pekia. 19–26 Ko e fā'ele'i 'o 'Isoa mo Sēkope. 27 'Oku na kehekehe. 29 'Oku fakatau 'e 'Isoa 'ae tāpuaki 'oe 'uluaki foha.

25 PEA toe ma'u 'e 'Epalahame 'ae 'unoho, ko hono hingoa ko Ketula. ² Pea ne fanau'i kiate ia 'a Similani, mo Sokesani, mo Metani mo Mitiani: mo 'Isipaka, mo Suaa. ³ Pea na'e fānau kia Sokesani 'a Sipa mo Titani, pea ko e ngaahi foha 'o Titani ko 'Asuli, mo Litusi mo Leumi. ⁴ Pea ko e ngaahi foha 'o Mitiani: ko 'Efaa, mo 'Efee, mo Henoke, mo 'Apaita, mo Elitaa. Ko e ngaahi fānau eni 'a Ketula.

⁵ ¶ Pea na'e foaki 'e 'Epalahame 'ene me'a kotoa pē kia 'Aisake. ⁶ Ka ko e ngaahi foha 'o 'Epalahame 'i hono sinifu, na'e 'atu ki ai 'e 'Epalahame 'ae ngaahi foaki, pea 'i he'ene kei mo'ui na'a ne fekau ke nau 'alu ki he feitu'u hahake, koe'uhi ke 'ata'atā 'o hono foha ko 'Aisake. ⁷ Pea ko e ngaahi 'aho 'oe ngaahi ta'u na'e mo'ui ai 'a 'Epalahame, ko e ta'u 'e teau mo e ta'u 'e fitungofulu ma nima. ⁸ Pea na'e tukuange 'e 'Epalahame hono laumālie, pea pekia ia 'i he motu'a lelei, ko e tangata motu'a kuo a'u; pea na'e fakataha ia ki hono kakai. ⁹ Pea na'e tanu ia 'e hono ongo foha ko 'Aisake mo 'Isime'eli, 'i he 'ana 'i Makipila, 'i he ngoue 'a 'Efilone, ko e foha 'o Soha'a, ko e Heti, 'aia 'oku fehangai mo Mamili. ¹⁰ Ko e ngoue ia na'e fakatau 'e 'Epalahame mei he ngaahi foha 'o Heti; na'e tanu 'i ai 'a 'Epalahame mo hono 'unoho ko Sela.

¹¹ ¶ Pea hili 'ae pekia 'a 'Epalahame, na'e tāpuaki'i 'e he 'Otua hono foha ko 'Aisake: pea na'e nofo 'a 'Aisake 'o ofi ki he vaikeli ko Lehai-Lo'ai.

¹² ¶ Pea ko e hako eni 'o 'Isime'eli, ko e foha 'o 'Epalahame, 'aia na'e fanau'i kia 'Epalahame 'e Heka'a ko e 'Isipite, ko e kaunanga 'a Sela. ¹³ Pea ko e hingoa eni 'oe ngaahi foha 'o 'Isime'eli, ko honau hingoa 'i honau ngaahi to'utangata; ko e 'uluaki 'o 'Isime'eli, ko Nepeoti; mo Keta, mo 'Atieli, mo Mipisami, ¹⁴ Mo Misi-ma, mo Tuma'a mo Masa: ¹⁵ Ko Heta'a, mo Tima, mo Situa, mo Nefisi, mo Kitema. ¹⁶ Ko e ngaahi foha ia 'o 'Isime'eli, pea ko honau hingoa ia, 'i honau ngaahi kolo, 'i honau ngaahi fale: ko e 'eiki 'e toko hongofulu ma toko ua, 'o fakatatau mo honau ngaahi pule'anga.

¹⁷ Pea ko e ngaahi ta'u eni 'oe mo'ui 'a 'Isime'eli, ko e ta'u 'e teau mo e tolungofulu ma fitu: pea tukuange 'e ia hono laumālie, pea pekia ia, pea fakataha ia ki hono kakai. ¹⁸ Pea na'a nau nofo mei Havila 'o a'u ki Sua, 'aia 'oku ofi ki 'Isipite, 'i he hala ki 'Asilia; pea na'e pekia ia 'i he 'ao 'o hono ngaahi kāinga kotoa pē.

¹⁹ ¶ Pea ko e hako eni 'o 'Aisake ko e foha 'o 'Epalahame: na'e fānau kia 'Epalahame 'a 'Aisake. ²⁰ Pea na'e fāngofulu ta'u 'ae motu'a 'o 'Aisake, 'i he'ene ma'u 'a Lepeka ko hono 'unoho, ko e 'ofefine 'o Petueli, ko e Silia 'a Petanalami, ko e tuofefine 'o Lepani ko e Silia. ²¹ Pea na'e hūfia 'e 'Aisake hono 'unoho kia Sihova, he na'e pa'a ia; pea tui kiate ia 'a Sihova, pea feitama hono 'unoho ko Lepeka. ²² Pea na'e fengau'e 'i 'ae fānau 'iate ia; pea pehē 'e ia, "Kapau 'oku mo'oni, ko e hā 'oku ou pehē ai?" Pea 'alu ia ke fehu'i kia Sihova. ²³ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia,

"Oku ai 'ae pule'anga 'e ua 'i ho manāva, pea 'e mahu'i mei ho manava 'ae kakai 'e ua, 'o taki taha hono anga;

pea 'e mālohi 'ae kakai 'e taha ki he taha; pea 'e tauhi 'e he 'uluaki 'ae kimui."

²⁴ ¶ Pea 'i he'ene kakato hono ngaahi 'aho ke fā'ele, pea vakai, na'e ai 'ae māhanga 'i hono manāva. ²⁵ Pea fā'ele 'ae 'uluaki kuo kulokula kotoa pē, 'o hangē ha kofu fulufulu: pea ne nau ui hono hingoa ko 'Isoa. ²⁶ Pea toki fā'ele'i hono tehina, pea na'e puke 'e hono nima 'ae mui va'e 'o 'Isoa; pea na'e ui hono hingoa ko Sēkope; pea na'e onongofulu ta'u 'a 'Aisake 'i he fanau'i 'akinaua. ²⁷ Pea tupu 'ae ongo tama: pea na'e poto 'a 'Isoa 'i he tuli manu, ko e tangata taka 'uta; ka ko e tangata angamalū'ia 'a Sēkope, pea na'e nofo ia 'i he ngaahi fale fehikitaki. ²⁸ Pea 'ofa 'a 'Aisake kia 'Isoa, he na'a ne kai 'a 'ene kano'i manu, ka na'e 'ofa 'a Lepeka kia Sēkope.

²⁹ ¶ Pea na'e fei haka 'a Sēkope; pea ha'u 'a 'Isoa mei he vao, pea kuo vaivai ia; ³⁰ Pea pehē 'e 'Isoa kia Sēkope, "Oku ou kole kiate koe, ke ke fafanga au 'aki 'ae lū kulokula na, he kuo u vaivai; ko ia na'e ui ai hono hingoa, ko 'Itomi." ³¹ Pea pehēange 'e Sēkope, Fakatau kiate au he 'aho ni, 'ae 'inasi 'oe 'uluaki foha. ³² Pea pehē 'e 'Isoa, "Vakai, kuo u teitei mate: pea ko e hā hono 'aonga kiate au 'oe 'inasi 'oe 'uluaki foha?" ³³ Pea pehēange 'e Sēkope; "Fuakava mai kiate au he 'aho ni; pea ne fuakava kiate ia:" pea na'a ne fakatau 'ae 'inasi 'oe 'uluaki foha kia Sēkope. ³⁴ Pea toki 'atu ai 'e Sēkope kia 'Isoa 'ae mā mo e haka lū; pea kai ia mo inu, pea ne tu'u hake 'o 'alu 'i hono hala; na'e pehē 'ae si'aki 'e 'Isoa 'ae 'inasi 'oe 'uluaki foha.

1 Ko e me'a 'i he hongē 'oku 'alu 'a 'Aisake 'o nofo 'i Keia. 2 'Oku akonaki'i mo tāpuaki'i ia 'e he 'Otua. 7 'Oku valoki'i ia 'e 'Apimeleki koe'uhi ko 'ene fakafisinga ki hono 'unoho. 12 'Oku ne faka'au 'o koloa'ia. 18 'Oku ne keli 'ae ngaahi vai. 21 'Oku fe-fuakava'aki ia mo 'Apimeleki 'i Peasipa. 34 Ko e ngaahi 'unoho 'o 'Isoa.

26 PEA na'e tō 'ae hongē ki he fonua: ka 'oku taha kehe 'ae 'uluaki hongē 'aia na'e hoko 'i he ngaahi

'aho 'o 'Epalahame. Pea na'e 'alu 'a 'Aisake ki Kela kia 'Apimeleki ko e tu'i 'oe kakai Filisitia. ² Pea na'e hā mai 'a Sihova kiate ia, 'o ne pehē, "'Oua na'a ke 'alu hifo ki 'Isipite: nofo 'i he fonua 'aia te u fakahā kiate koe. ³ Ke ke nofoma'u 'i he fonua ni, pea teu 'iate koe, pea te u tāpuaki'i koe; he te u foaki kiate koe mo ho hako 'ae ngaahi fonua ni kotoa pē, pea te u fakamo'oni 'ae fuakava 'aia na'aku fuakava 'aki ki ho'o tamai ko 'Epalahame. ⁴ Pea te u fakatupu ho hako ke tokolahi, 'o hangē ko e ngaahi fetu'u 'oe langi; pea te u foaki ki ho hako 'ae ngaahi fonua ni kotoa pē; pea 'e monū'ia 'i ho hako 'ae pule'anga kotoa pē 'o māmani; ⁵ Koe'uhi na'e talangofua 'a 'Epalahame ki hoku le'o, mo ne ma'u 'eku tala, mo 'eku ngaahi fekau, mo 'eku tu'utu'uni, mo 'eku ngaahi fono."

⁶ ¶ Pea na'e nofo 'a 'Aisake 'i Kela. ⁷ Pea fehu'i kiate ia 'ae kakai tangata 'oe potu ko ia, ki hono 'unoho: pea pehē 'e ia, ko hoku tuofefine ia; he na'e manavahē ia ke pehē atu, 'Ko hoku 'unoho ia; he na'a ne pehē, telia na'a tāmata'i au 'e he kau tangata 'oe potu ni, koe'uhi ko Lepeka; he na'e hoihoifua ia ke mamata ki ai. ⁸ Pea na'e nofo ia 'i ai 'o fuoloa; pea 'iloange, na'e fakasio 'a 'Apimeleki ko e tu'i 'oe kakai Filisitia, mei he tupa, 'o ne mamata 'oku fakavā 'a 'Aisake mo Lepeka ko hono 'unoho. ⁹ Pea fekau 'e 'Apimeleki ke ha'u 'a 'Aisake, 'o ne pehē, "Vakai, ko e mo'oni ko ho 'unoho ia; pea ko e hā na'a ke pehē ai, ko hoku tuofefine ia?" Pea talaange 'e 'Aisake kiate ia, "Koe'uhi na'aku pehē, telia na'aku mate koe'uhi ko ia." ¹⁰ Pea pehē 'e 'Apimeleki, "Ko e hā 'ae me'a ni kuo ke fai kiate kimaoutolu? Ka ne mohe faainoa ha tokotaha mo ho 'unoho; pehē kuo ke 'omi 'ae kovi lahi kiate kimaoutolu." ¹¹ Pea fai fono 'e 'Apimeleki ki hono kakai, 'o pehē, "Ko ia 'e ala ki he tangata ni, pe ko hono 'unoho, ko e mo'oni 'e tāmata'i ia." ¹² Pea na'e toki tō ta'u 'e 'Aisake 'i he fonua ko ia, pea ne utu 'i he ta'u ko ia hono tupu 'e tā tu'o teau: pea na'e tāpuaki ia 'e Sihova. ¹³ Pea na'e tupu pe 'ae tangata, pea faka'a'au ki mu'a ia, pea ne tupu 'o lahi 'aupito. ¹⁴ He na'a ne ma'u 'ae fanga sipi lahi, mo e fanga manu, mo e kau tamaio'eiki tokolahi; pea na'e meheka 'ae kakai Filisitia kiate ia. ¹⁵ He ko e ngaahi vai kehekehe na'e keli 'e he kau tamaio'eiki 'a 'ene tamai, 'i he ngaahi 'aho 'o 'Epalahame, na'e mapuni ia 'e he kakai Filisitia 'i hono tanu 'aki 'ae kekele. ¹⁶ Pea pehē 'e 'Apimeleki kia 'Aisake, "Ke ke 'alu 'iate kimaoutolu; he 'oku ke mālohi hake koe 'iate kimaoutolu." ¹⁷ Pea 'alu mei ai 'a 'Aisake, pea fokotu'u hono fale fehikitaki 'i he tele'a 'o Kela, pea nofo ai ia. ¹⁸ Pea na'e toe keli 'e 'Aisake 'ae ngaahi vai, 'aia na'a nau keli 'i he ngaahi 'aho 'o 'ene tamai ko 'Epalahame: he na'e tanu ia 'e he kakai Filisitia, hili 'ae pekia 'a 'Epalahame: pea ne ui 'aki ia 'ae ngaahi hingoa, 'aia na'e fakahingoa 'aki ia 'e he'ene tamai. ¹⁹ Pea na'e keli 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Aisake 'i he tele'a 'o nau 'ilo ai 'ae matavai mo'ui. ²⁰ Pea fakakikihi 'e he kau tangata tauhimanu 'a Kela, mo e kau tauhimanu 'a 'Aisake, 'o nau pehē, "'Oku 'amaoutolu 'ae vai;" pea ne ui hono hingoa 'oe vai, 'ko Eseki;" ko e me'a 'i he'enua ke mo ia. ²¹ Pea na'a nau keli 'ae vai 'e

taha, pea nau fakakikihi ki ai foki; pea ne ui hono hingoa 'o ia ko Sitina. ²² Pea hiki mei ai ia 'o keli 'ae vai 'e taha; pea na'e 'ikai te nau fakakikihi ki ai; pea ne ui hono hingoa 'o ia ko Leopote; pea ne pehē, "He ko eni, kuo faka'ata'atā 'e Sihova ha potu kiate kimaoutolu, pea te tau tupu 'i he fonua." ²³ Pea na'e 'alu ia mei ai ki Peasipa. ²⁴ Pea hā mai 'a Sihova kiate ia 'i he pō ko ia, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e 'Otua au 'o ho'o tamai ko 'Epalahame; 'Oua na'a ke manavahē, he 'oku ou 'iate koe, pea te u tāpuaki koe, pea fakatokolahi ho hako, koe'uhi ko 'eku tamaio'eiki ko 'Epalahame." ²⁵ Pea fokotu'u 'e ia 'i ai 'ae 'esifeilaulau 'o ne hū kia Sihova, pea fokotu'u 'e ia hono fale fehikitaki 'i ai; pea keli 'i ai 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Aisake 'ae vai.

²⁶ ¶ Pea na'e 'alu 'a 'Apimeleki kiate ia mei Kela, pea mo hono kāinga 'e taha ko 'Ahusate, mo Fikoli ko e 'eiki 'o 'ene kautau. ²⁷ Pea pehē 'e 'Aisake kiate kimaoutolu, "Ko e hā 'oku mou ha'u ai kiate au, ka 'oku mou fehī'a kiate au, pea kuo mou kapusi au meiate kimoutolu." ²⁸ Pea na'a nau pehē, "Na'a mau mamata pau kuo 'iate koe 'a Sihova; pea na'a mau pehē, 'Ke tau fefuakava'aki mo koe, 'io, 'iate kimaoutolu mo koe, pea ke tau fai 'ae fuakava mo koe;" ²⁹ Ke 'oua na'a ke fai kovi kiate kimaoutolu, 'o hangē ko 'emau ta'eala kiate koe, pea kuo mau fai lelei pe kiate koe, pea mau tuku koe ke ke 'alu fiemālie: pea ko eni, ko e monū'ia koe 'ia Sihova." ³⁰ Pea na'e teu 'e ia hanau katoanga, pea na'a nau kai mo inu. ³¹ Pea nau tu'u hengihengi hake mo nau fefuakava'aki: pea na'e tukuange 'akinaoutolu 'e 'Aisake, pea na'a nau 'alu 'iate ia 'i he fiemālie. ³² Pea na'e hoko 'i he 'aho ko ia 'ae ha'u 'ae kau tamaio'eiki 'a 'Aisake, 'o nau fakahā kiate ia 'ae vai kuo nau keli, 'o nau pehē kiate ia, "Kuo mau 'ilo 'ae vai." ³³ Pea ne ui ia ko Sipa; ko ia 'oku ui ai 'ae kolo ko ia 'o a'u ki he 'aho ni, ko Peasipa.

³⁴ ¶ Pea na'e fāngofulu 'ae ta'u 'a 'Isoa, pea ne ma'u kiate ia 'a Sutiti ko hono 'unoho, ko e 'ofefine 'o Peli ko e *tangata Heti*, mo Pasimati ko e 'ofefine 'o 'Elone ko e *tangata Heti*. ³⁵ Ko e me'a ko ia, na'e mamahi ai 'ae loto 'o 'Aisake mo Lepeka.

1 'Oku fekau 'e 'Aisake 'a 'Isoa ke ne kumi manu. 6 'Oku ako'i 'e Lepeka 'a Sēkope ke ne ma'u 'ae tāpuaki. 15 Ko Sēkope 'i he'ene ngaohi ia ke hangē ko 'Isoa, 'oku ne lava'i 'ae tāpuaki. 30 'Oku 'omi 'e 'Isoa 'ae kano'i manu. 33 'Oku tetetete 'a 'Aisake. 34 'Oku lāunga 'a 'Isoa; ka 'i he'ene kole tāuma'u, 'oku ne ma'u ha tāpuaki. 41 'Oku ne lau tautea kia Sēkope, 42 Ka 'oku ta'ofi ia 'e Lepeka.

27 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene motu'a 'a 'Aisake, pea kuo kui hono mata, pea na'e 'ikai te ne fa'a sio, na'a ne ui ki hono 'uluaki foha ko 'Isoa, 'o ne pehē kiate ia, Ko hoku foha: pea ne pehē kiate ia, Vakai, ko au eni. ² Pea pehē 'e ia, "Vakai mai, kuo u motu'a, pea 'oku 'ikai te u 'ilo 'ae 'aho 'o 'eku mate. ³ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke to'o ho'o nāunau, 'a ho'o tangakaho, mo ho'o kaufana, pea ke 'alu ki he vao mo ke kumi ma'aku ha manu. ⁴ Pea ke ngaohi ma'aku ha me'akai ifo lelei, 'o hangē ko 'eku manako,

pea ke 'omi ia kiate au ke u kai; koe'uhi ke tāpuaki koe 'e hoku laumālie, 'i he te'eki ai teu mate." ⁵ Pea na'e fanongo 'a Lepeka ki he lea 'a 'Aisake ki hono foha ko 'Isoa. Pea na'e 'alu 'a 'Isoa ki he vao ke kumi ha manu mo 'omi ia.

⁶ ¶ Pea lea 'a Lepeka ki he'ene tama ko Sēkope, 'o pehē, "Vakai mai, na'aku fanongo na'e lea ho'o tamai ki ho tokoua ko 'Isoa, 'o pehē, ⁷ 'Omi ma'aku ha manu, mo ngaohi ma'aku 'ae me'akai lelei, koe'uhi ke u kai ia, mo tāpuaki koe 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he te'eki ai teu mate.' ⁸ Pea ko eni, 'eku tama, Ke ke talangofua ki hoku le'o, 'o hangē ko ia te u fekau kiate koe. ⁹ 'Alu leva ki he fanga kosi, mo ke 'omi mei ai 'ae ongo 'uhiki'i kosi lelei 'e ua: pea te u ngaohi 'aki ia ki ho'o tamai, 'ae me'akai lelei, 'o hangē ko 'ene manako. ¹⁰ Pea te ke 'ave ia ki ho'o tamai, koe'uhi ke ne kai, pea koe'uhi ke ne tāpuaki koe 'i he te'eki ai te ne pekia." ¹¹ Pea na'e pehēange 'e Sēkope ki he'ene fa'ē ko Lepeka, "Vakai mai, ko e tangata fulufulu 'a 'Isoa ko hoku tokoua, pea ko e tangata molemole au. ¹² E ala nai 'e he'eku tamai kiate au, pea te u hā atu kiate ia ko e kākā; pea te u 'omi kiate au ha mala'ia, kae 'ikai ha tāpuaki." ¹³ Pea pehēange 'e he'ene fa'ē kiate ia, "Ko 'eku tama, ke 'iate au pe ho mala'ia, ka ke tui pe ki hoku le'o pea ke 'alu 'o 'omi ia kiate au." ¹⁴ Pea na'e 'alu ia ō fetuku mo 'omi ia ki he'ene fa'ē; pea ngaohi ai 'e he'ene fa'ē 'ae me'akai lelei, 'o hangē ko e manako 'a 'ene tamai. ¹⁵ Pea to'o 'e Lepeka 'ae ngaahi kofu lelei 'o 'ene 'uluaki tama ko 'Isoa, 'aia na'e 'iate ia 'i he fale, pea ne ai ia ki he'ene tama ki mui ko Sēkope. ¹⁶ Pea ne ai 'ae kill'i kosi ki hono nima mo e *potu* molemole 'o hono kia. ¹⁷ Pea ne 'atu 'ae me'akai lelei, mo e mā kuo ne ngaohi, ki he nima 'o 'ene tama ko Sēkope.

¹⁸ ¶ Pea na'e 'alu ia ki he'ene tamai, 'o ne pehē, "Ko 'eku tamai;" pea pehē 'e ia, "Ko au eni; ka ko hai koe hoku foha?" ¹⁹ Pea pehē 'e Sēkope ki he'ene tamai, "Ko au 'Isoa, ko ho 'uluaki; kuo u fai 'o hangē ko ho'o fekau kiate au; pea 'oku ou kole kiate koe, ke ke tu'u hake, pea ke nofo 'o kai mei he'eku manu, koe'uhi ke ke tāpuaki au." ²⁰ Pea pehēange 'e 'Aisake ki hono foha, "Hoku foha na'e fēfee'i hao ma'u vave pehē mai ia?" Pea ne pehē kiate ia, "Koe'uhi na'e 'omi ia kiate au 'e Sihova ko ho 'Otua." ²¹ Pea pehē 'e 'Aisake kia Sēkope, "Ko hoku foha 'oku ou kole ke ke 'unu'unu mai, koe'uhi ke u ala kiate koe ke u 'ilo pe ko hoku foha ko 'Isoa mo'oni koe, pe 'ikai." ²² Pea 'unu'unu atu 'a Sēkope ki he'ene tamai ko 'Aisake; pea ne fāfā ia 'o ne pehē, "Ko e le'o, ko e le'o 'o Sēkope, ka ko e nima ko e nima 'o 'Isoa." ²³ Pea na'e 'ikai te ne 'ilo ia, koe'uhi na'e fulufulu hono nima, 'o hangē ko e nima 'o hono ta'okete, ko 'Isoa: pea na'a ne tāpuaki ia; ²⁴ Pea pehē 'e ia, "Ko hoku foha ko 'Isoa mo'oni koe?" Pea pehēange 'e ia, "Ko au ia." ²⁵ Pea pehē 'e ia, "Omi ke ofi ia kiate au, pea te u kai 'ae kano'i manu 'a hoku foha, koe'uhi ke tāpuaki koe 'e hoku laumālie." Pea ne 'omi ia 'o ofi kiate ia, pea ne kai ai: pea ne 'omi kiate ia 'ae uaine, pea ne inu ai. ²⁶ Pea pehē 'e he'ene tamai ko 'Aisake kiate ia; "Ko hoku foha ke ke 'unu'unu mai, 'o uma kiate au." ²⁷ Pea

'unu'unu atu ia, pea uma kiate ia; pea ne nanamu ki he nanamu 'o hono ngaahi kofu, 'o ne tāpuaki ia, 'o pehē, "Vakai, ko e nanamu 'o hoku foha,

'oku tatau mo e nanamu 'oe ngoue kuo tāpuaki'i 'e Sihova:

²⁸ Ko ia ke foaki kiate koe 'e he 'Otua 'ae hahau mei langi,

mo e mahu 'oe kelekele,
pea mo e koane, mo e uaine, 'o lahi:

²⁹ Ke tauhi koe 'e he ngaahi kakai,
pea ke punou 'ae ngaahi pule'anga kiate koe;
ke ke 'eiki koe ki ho kāinga,

pea ke punou 'ae ngaahi tama 'a ho'o fa'ē kiate koe;
ke mala'ia ia te ne kape'i koe,
pea ke monū'ia ia 'oku ne tāpuaki'i koe."

³⁰ Pea pehē, kuo hili 'ae tāpuaki 'e 'Aisake 'a Sēkope, pea na'e te'eki ke meimei 'alu ia mei he 'ao 'o 'ene tamai ko 'Aisake, mo 'ene ha'u 'a hono ta'okete ko 'Isoa, mei he'ene tuli manu. ³¹ Pea kuo ngaohi 'e ia foki 'ae me'akai ifo lelei, pea ne 'omi ia ki he'ene tamai, pea pehē 'e ia ki he'ene tamai, "Ke tu'u hake 'eku tamai, mo kai 'ae kano'i manu 'a hono foha, pea ke tāpuaki au 'e ho laumālie." ³² Pea pehēange 'e he'ene tamai ko 'Aisake kiate ia, "Ko hai koe?" Pea talaange 'e ia, "Ko au, ko ho foha, ko ho 'uluaki ko 'Isoa." ³³ Pea tetetete lahi 'aupito 'a 'Aisake, 'o ne pehē, "Ko hai? Kofa'ā ia na'a ne ma'u 'ae kano'i manu, 'o 'omi kiate au, pea na'aku kai 'i he me'a kotoa pē, pea na'aku tāpuaki ia 'i he te'eki ai te ke ha'u koe? 'Io pea ko e mo'oni 'e monū'ia ia." ³⁴ Pea kuo fanongo 'a 'Isoa ki he ngaahi lea 'a 'ene tamai, pea tangi ia 'i he le'o lahi mo fakamamahi, 'o ne pehē ki he'ene tamai, "Ke ke tāpuaki au, 'io, ko au foki, 'a 'eku Tamai." ³⁵ Pea pehēange 'e ia, "Na'e ha'u 'a ho tehina 'i he kākā, pea kuo ne fa'ao 'o 'ave 'a ho tāpuaki." ³⁶ Pea pehē 'e ia, "Ikai kuo totonu 'ae fakahingoa ia ko Sēkope? He kuo tu'o ua 'ene mu'aki'i au: na'a ne to'o 'o 'ave 'ae lelei 'oe ta'okete 'iate au; pea ko eni kuo ne to'o 'o hoku tāpuaki. Pea pehē 'e ia, "Kuo 'ikai ha tāpuaki te ke tuku ma'aku?" ³⁷ Pea talaange 'e 'Aisake kia 'Isoa, 'o ne pehē; "Vakai mai, kuo u ngaohi ia ko ho'o 'eiki, pea ko hono ngaahi kāinga kuo u foaki kiate ia ko 'ene kau tamaio'eiki: pea kuo u tokoni 'aki ia 'ae koane mo e uaine: pea ko eni, ko e hā te u fai kiate koe hoku foha?" ³⁸ Pea pehēange 'e 'Isoa ki he'ene tamai, "He 'oku taha pe ho'o tāpuaki 'a 'eku tamai? Ke ke tāpuaki au, 'io, ko au foki 'a 'eku tamai. Pea hiki hake 'e 'Isoa hono le'o, pea tangi." ³⁹ Pea pehēange 'e he'ene tamai ko 'Aisake kiate ia,

"Vakai, ko ho nofo'anga 'e 'i he lelei 'oe kelekele,
pea mo e hahau 'oe langi mei 'olunga. ⁴⁰ Pea te ke mo'ui 'i ho'o heletā, pea te ke tauhi 'a ho tehina;
pea 'e hoko, 'o pehē, 'oka ke ka hoko ki he pule,
te ke toki fesi'i hono ha'amonga mei ho kia."

⁴¹ ¶ Pea na'e fehi'a 'a 'Isoa kia Sēkope, koe'uhi ko e tāpuaki na'e tāpuaki 'aki ia 'e he'ene tamai; pea pehē 'e 'Isoa 'i hono loto, Ko eni kuo ofi 'ae ngaahi 'aho ke tēngihia 'a 'eku tamai, pea te u toki tāmata'i hoku tehi-na ko Sēkope. ⁴² Pea na'e fakahā kia Lepeka 'ae ngaahi

lea 'a 'ene 'uluaki tama ko 'Isoa: pea fekau ia ke ui 'a 'ene tama ki mui ko Sēkope 'o ne pehē kiate ia, "Vakai, ko ho ta'okete ko 'Isoa, 'oku ne fakafiemālie'i ia, 'i he'ene pehē, ke ne tāmāte'i koe. ⁴³ Pea ko eni 'eku tama, ke ke muiuala ki hoku le'o; pea ke tu'u 'o hola ki hoku tuonga'ane ko Lepani, 'i Halani; ⁴⁴ Pea ke nofo mo ia 'i he 'aho ni'ihi, ke 'oua ke 'osi 'ae 'ita 'a ho ta'okete. ⁴⁵ Ke 'oua ke afe 'ae 'ita 'a ho ta'okete meiate koe, pea 'e ngalo 'iate ia, 'aia kuo ke fai kiate ia; pea te u toki fekau 'o 'omi koe mei ai: he koe'uma'ā 'eku masiva 'iate kimoua 'osi pe, 'i he 'aho pe taha?" ⁴⁶ Pea pehē 'e Lepeka kia 'Aisake, "Kuo u fiu 'i he'eku mo'ui, koe'uhi ko e ngaahi 'ofefine 'o Heti; he kapau 'e fili 'e Sēkope ha 'unoho 'i he ngaahi 'ofefine 'o Heti, 'o hangē ko kin-autolu ni 'ae ngaahi 'ofefine 'oe fonua, ko e hā hono 'aonga 'o 'eku mo'ui kiate au?"

1 'Oku tāpuaki 'e 'Aisake 'a Sēkope, pea fekau ia ki Petanalami. 6 'Oku fakama'u 'a 'Isoa mo e 'ofefine 'o 'Isime'eli. 10 Ko e misī 'a Sēkope. 18 Ko e maka 'i Peteli. 20 Ko e fuakava 'a Sēkope.

28 PEA ui 'e 'Aisake 'a Sēkope 'o ne tāpuaki ia, 'o ne na'ina'i kiate ia, mo ne pehē ki ai, "Oua na'a ke fili ho 'unoho mei he ngaahi 'ofefine 'o Kēnani; ² Ka ke tu'u 'o 'alu ki Petanalami, ki he fale 'o Petueli ko e tamai 'a ho'o fa'ē; pea ke fili hao 'unoho mei he ngaahi 'ofefine 'o Lepani, ko e tuonga'ane 'o ho'o fa'ē. ³ Pea ke tāpuaki koe 'e he 'Otua Māfimafi, pea fakatupu mo fakatokolahi'i koe, koe'uhi ke ke hoko ko e fu'u kakai tokolahi. ⁴ Pea ke tuku kiate koe 'ae tāpuaki 'o 'Epalahame, pea ki ho hako foki; koe'uhi ke ke ma'u 'ae fonua 'aia 'oku ke 'āunofu ki ai, 'aia na'e foaki 'e he 'Otua kia 'Epalahame." ⁵ Pea na'e fekau 'e 'Aisake 'a Sēkope ke ne 'alu: pea 'alu ia ki Petanalami kia Lepani, ko e foha 'o Petueli ko e tangata Silia, ko e tuonga'ane 'o Lepeka, ko e fa'ē 'a Sēkope mo 'Isoa.

⁶ ¶ Pea 'i he mamata 'a 'Isoa kuo tāpuaki 'e 'Aisake 'a Sēkope, 'o ne fekau ia ke 'alu ki Petanalami, ke fili mo'ona ha 'unoho mei ai; pea mo 'ene tāpuaki ia mo na'ina'i kiate ia, 'o pehē, 'oua na'a ke fili ha 'unoho mei he ngaahi 'ofefine 'o Kēnani: ⁷ Pea mo 'ene talangofua 'a Sēkope ki he'ene tamai mo 'ene fa'ē, pea kuo 'alu ia ki Petanalami; ⁸ Pea 'i he mamata 'a 'Isoa 'oku 'ikai fiemālie 'ene tamai ko 'Aisake, 'i he ngaahi 'ofefine 'o Kēnani; ⁹ Pea 'alu 'a 'Isoa kia 'Isime'eli, 'o ne fakatokolahi 'aki 'ae ngaahi 'unoho na'a ne ma'u 'a Mehalate, ko e 'ofefine 'o 'Isime'eli, ko e foha 'o 'Epalahame, ko e tuofefine 'o Nepeoti, ke 'unoho mo ia.

¹⁰ ¶ Pea 'alu atu 'a Sēkope mei Peasipa, mo ne fononga ki Halani. ¹¹ Pea hoko ia ki he potu 'e taha, pea ne nofo ai 'i he pō ko ia, he kuo tō 'ae la'ā; pea ne to'o 'ae ngaahi maka 'oe potu ko ia, ke ne 'olunga 'aki, pea na'a ne tokoto 'i he potu ko ia, 'o mohe. ¹² Pea misī ia, pea vakai, kuo fokotu'u ha tu'unga ki he funga kelekele, pea tau hake hono potu ki he langi, pea vakai, na'e fe'alu'aki hake mo hifo 'i ai 'ae kau 'āngelo 'ae 'Otua. ¹³ Pea vakai, na'e 'afio 'a Sihova mei 'olunga 'i ai, pea pehē 'e ia, "Ko au ko Sihova, ko e 'Otua 'o 'Epalahame ko ho'o tamai, pea ko e 'Otua 'o 'Aisake: ko e fonua

'oku ke tokoto ai, te u foaki ia kiate koe, mo ho hako.

¹⁴ Pea 'e tatau ho hako mo e efu 'oe kelekele, pea te ke mafola koe ki he lulunga mo e hahake, pea ki he tokelau mo e tonga: pea 'e monū'ia 'iate koe mo ho hako, 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o māmani. ¹⁵ Pea vakai, 'oku ou 'iate koe, pea te u tauhi koe 'i ho'o fononga kotoa pē, pea te u toe 'omi koe ki he fonua ni: koe'uhi 'e 'ikai te u si'aki koe, ka te u fai 'aia kuo u lea ai kiate koe."

¹⁶ ¶ Pea ā hake 'a Sēkope mei he'ene mohe, pea pehē 'e ia, "Ko e mo'oni 'oku 'i heni 'a Sihova; pea na'e 'ikai te u 'ilo ia." ¹⁷ Pea na'e manavahē ia, 'o ne pehē, "Oku fakamanavahē 'ae potu ni! 'Oku 'ikai ko ha potu kehe eni, ka ko e fale 'oe 'Otua, pea ko eni 'ae matapā 'oe langi." ¹⁸ Pea tu'u hengihengi hake pe 'a Sēkope, pea ne to'o mai 'ae maka na'a ne 'olunga 'aki, pea ne tō ia ko e pou, pea lilingi 'e ia 'ae lolo ki ai. ¹⁹ Pea ne ui 'ae hingoa 'oe potu ko ia ko Peteli: ka ko hono hingoa 'i mu'a 'oe kolo ko ia ko Lusa. ²⁰ Pea fai ai 'e Sēkope 'ae fuakava, 'o pehē, "Kapau 'e 'iate au 'ae 'Otua, pea ne tauhi au 'i he hala ni 'oku ou 'alu ai, pea ne foaki kiate au 'a 'eku me'akai, mo e ngaahi kofu ke u ai, ²¹ Koe'uhi ke u toe hoko ki he fale 'o 'eku tamai 'i he fiemālie, pehē, te u 'Otua 'aki 'a Sihova; ²² pea ko e maka ni, 'aia kuo u tō ko e pou, 'e hoko ia ko e fale 'oe 'Otua; pea 'i he me'a kotoa pē te ke tuku mai kiate au, te u 'atu mo'oni hono vahe hongofulu kiate koe."

1 'Oku hoko 'a Sēkope ki he vai 'o Halani. 9 'Oku ne fetaulaki mo Lesieli. 13 'Oku tali ia 'e Lepani; 18 'Oku alea 'a Sēkope mo ia kia Lesieli. 23 Kuo kākaa'i ia 'i he 'atu 'a Lia. 28 'Oku na fakama'u foki mo Lesieli, pea ne toe tauhi koe'uhi ko ia, 'i he ta'u 'e fitu. 32 'Oku fā'ele'i 'e Lia 'a Lupeni, 33 Mo Simione, 34 Mo Livai, 35 Pea mo Siuta.

29 PEA toe 'alu 'a Sēkope 'i hono fononga, pea na'e ha'u ia ki he fonua 'oe kakai hahake. ² Pea sio ia, pea ne 'ilo 'ae vai 'i he ngoue, pea vakai, na'e ai 'ae vāhenga fanga sipi 'e tolu, na'e tokoto 'o ofi ki ai, he na'e fakainu 'ae fanga manu mei he vai ko ia: pea na'e tāpuni 'aki 'ae ngutu vai 'ae fu'u maka lahi. ³ Pea na'e fakataha ki ai 'ae ngaahi vāhenga sipi kotoa pē: pea nau filifililihi 'ae maka mei he ngutu vai, pea fakainu 'ae fanga sipi, pea na'e toe ai 'ae maka ki hono potu, ki he ngutu vai. ⁴ Pea pehē 'e Sēkope kiate kinautolu, "Kāinga, 'oku mei fē 'akinautolu?" Pea nau pehē, "Ko e kau Halani 'akinautolu." ⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku mou 'ilo 'a Lepani, ko e foha 'o Nehoa?" Pea na'a nau pehē, "'Oku mau 'ilo ia." ⁶ Pea pehēange 'e ia kiate kinautolu, "'Oku mo'ui ia?" Pea nau pehēange, "'Oku mālōlō pe: pea vakai, ko Lesieli ko hono 'ofefine, 'oku ha'u mo e fanga sipi." ⁷ Pea pehē 'e ia, "Vakai, 'oku kei ho'atā pe, pea 'oku te'eki ai hokosia 'ae feitu'ula'ā ke fakataha ai 'ae fanga manu: ko ia mou fakainu 'ae fanga sipi, pea 'alu 'o fafanga." ⁸ Pea na'a nau pehē, "'Oku 'ikai te mau fa'a fai, kae'oua ke fakataha mai 'ae vāhenga sipi kotoa pē, pea 'oua ke filifililihi 'ae maka mei he ngutu vai; pea te mau toki fakainu 'ae fanga sipi."

⁹ ¶ Pea lolotonga 'enau alea mo e ha'u 'a Lesieli mo e fanga sipi 'a 'ene tamai, he na'a ne tauhi ki ai. ¹⁰ Pea 'i he mamata 'a Sēkope kia Lesieli ko e 'ofefine 'o Lepani, ko e tuonga'ane 'o 'ene fa'ē, mo e fanga sipi 'a Lepani, ko e tuonga'ane 'o 'ene fa'ē, na'e 'unu'unu atu 'a Sēkope 'o ne teka'i 'ae maka mei he ngutu vai, pea ne fakainu 'ae fanga sipi 'a Lepani, ko e tuonga'ane 'o 'ene fa'ē. ¹¹ Pea uma 'a Sēkope kia Lesieli, pea hiki hake hono le'o, pea tangi. ¹² Pea talaange 'e Sēkope kia Lesieli, "Ko e kāinga ia 'o 'ene tamai, pea ko e tama ia 'a Lepeka:" pea na'e lele ia 'o fakahā ki he'ene tamai. ¹³ Pea kuo fanongo 'a Lepani ki he talanoa kia Sēkope, "Ko e tama 'a hono tuofefine," pea na'e lele ia ke fakafetaulaki kiate ia, pea ne fā'ufua ia, 'o 'uma kiate ia, mo ne 'omi ia ki hono fale. Pea talanoa 'e ia kia Lepani, 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē. ¹⁴ Pea pehē 'e Lepani kiate ia, ko e mo'oni ko hoku hui koe, mo hoku kakano. Pea na'a ne nofo kiate ia 'i he māhina 'e taha.

¹⁵ ¶ Pea pehē 'e Lepani kia Sēkope, "He 'oku totonu koā ke ke ngāue kiate au ta'ehatotongi koe'uhi ko hoku kāinga koe? Tala mai, ko e hā 'ae totongi 'e fai kiate koe?" ¹⁶ Pea na'e toko ua 'ae 'ofefine 'o Lepani; ko e hingoa 'oe 'uluaki ko Lia, pea ko e hingoa 'oe kimui ko Lesieli. ¹⁷ Na'e mata kuikui 'a Lia, ka na'e hoihoifua 'a Lesieli, mo matamatalelei. ¹⁸ Pea na'e 'ofa 'a Sēkope kia Lesieli, pea ne pehē, "Te u tauhi ko e 'i he ta'u 'e fitu, ka ke tuku mai 'a Lesieli, ko ho 'ofefine kimui." ¹⁹ Pea pehē 'e Lepani, "Oku lelei lahi 'eku foaki ia kiate koe, 'i he'eku foaki ia ki ha tangata kehe: ke ta nonofo mo au."

²⁰ ¶ Pea na'e ngāue 'a Sēkope 'i he ta'u 'e fitu, ke ne ma'u 'a Lesieli; pea na'e tatau ia kiate ia mo e 'aho si'i pe, koe'uhi ko 'ene 'ofa lahi kiate ia. ²¹ Pea na'e pehē 'e Sēkope kia Lepani, "Tuku mai hoku 'unoho koe'uhi ke u 'alu atu kiate ia, he kuo kakato 'a hoku ngaahi 'aho." ²² Pea fakataha 'e Lepani 'ae kau tangata kotoa pē 'oe potu, pea ne fai 'ae kātoanga. ²³ Pea 'i he'ene hoko ki he pō, na'a ne 'ave hono 'ofefine ko Lia, 'o ne 'omi ia kiate ia; pea 'alu ia kiate ia. ²⁴ Pea ne foaki ki hono 'ofefine ko Lia, 'a 'ene kaunanga ko Silipa, ke kaunanga *ki-ate ia*. ²⁵ Pea pongipongi hake ai, pea vakai, pea tā ko Lia ia: pea pehē 'e ia kia Lepani, "Ko e hā eni kuo ke fai kiate au? 'Ikai na'aku ngāue kiate koe koe'uhi ko Lesieli? Pea ko e hā kuo ke kākaa'i ai au?" ²⁶ Pea pehē 'e Lepani, "E 'ikai fai ha me'a pehē 'i homau fonua, ke tomu'a foaki 'ae kimui 'i he 'uluaki. ²⁷ Ka ke fakakakato 'a hono uike, pea te mau foaki ia foki kiate koe, 'oka ke ka toe ngāue kiate au, 'i ha ta'u 'e fitu kehe." ²⁸ Pea na'e fai ia 'e Sēkope; 'o ne fakakakato hono uike: pea ne foaki kiate ia hono 'ofefine ko Lesieli, ko hono 'unoho foki. ²⁹ Pea foaki 'e Lepani ki hono 'ofefine ko Lesieli 'a Pila, ko 'ene kaunanga, ke kaunanga kiate ia. ³⁰ Pea na'e 'alu 'a Sēkope kia Lesieli, pea 'ofa lahi hake 'e ia kia Lesieli ia Lia, pea na'a ne toe ngāue kiate ia 'i he ta'u 'e fitu.

³¹ ¶ Pea 'afio'i 'e Sihova kuo fehi'anekina 'a Lia, pea na'a ne ngaahi ia ke fa'a fānau; ka na'e pa'a 'a Lesieli. ³² Pea feitama 'a Lia, pea ne fā'ele'i 'ae tama, pea ui

hono hingoa ko Lupeni; he na'e pehē 'e ia, "Ko e mo'oni kuo 'afio'i 'e Sihova 'eku mamahi; pea ko eni 'e 'ofa hoku 'unoho kiate au." ³³ Pea na'e toe feitama ia pea fā'ele'i 'ae tama: 'o ne pehē, "He kuo fanongo 'a Sihova kuo fehi'anekina au, ko ia kuo ne foaki kiate au 'ae tama ni foki: pea ne ui hono hingoa ko Simione." ³⁴ Pea toe feitama ia, pea fā'ele'i 'ae tama: pea pehē 'e ia; "Ko eni 'e tokanga hoku 'unoho kiate au 'i he kuonga ni, koe'uhi kuo u fanau'i kiate ia 'ae tama 'e toko tolu; ko ia na'e ui ai hono hingoa ko Livai." ³⁵ Pea toe feitama ia, pea fā'ele'i 'ae tama: pea pehē 'e ia, Ko eni te u fakafeta'i kia Sihova: ko ia na'a ne ui hono hingoa ko Siuta: pea na'e ngata ai 'ene fānau.

1 Ko e me'a 'i he'ene mamahi 'oku foaki 'e Lesieli 'a 'ene kaunanga kia Sēkope, pea foaki 'e Lia 'a 'ene kaunanga 'a'ana. 14 Ko e alea 'a Lia mo Lesieli. 17 Ko e toe fānau 'a Lia. 22 Ko e fanau'i 'o Siosefa 'e Lesieli. 25 Ko e holi 'a Sēkope ke 'alu ki hono fonua. 27 Ko e fuakava fo'ou na'a na fai mo Lepani, pea mo e ngāue ko ia na'a ne faka'a'au ke koloa'ia ai.

30 PEA 'i he mamata 'a Lesieli 'oku 'ikai ha'a ne fānau kia Sēkope, na'e meheka ia ki hono ta'okete: pea pehē 'e ia kia Sēkope, "Tuku mai ha fānau kiate au, telia na'aku mate." ² Pea tupu ai 'ae loto 'o Sēkope kia Lesieli: pea pehē 'e ia, "He ko e 'Otua au, 'aia kuo ne ta'ofi meiate koe 'ae fua 'oe manāva?" ³ Ka na'e pehēange 'e ia, "Vakai ki he'eku kaunanga ko Pila, ke ke 'alu kiate ia: pea te ne fānau 'i hoku ongo tui koe'uhi ke u ma'u ha fānau 'iate ia. ⁴ Pea ne foaki kiate ia 'ene kaunanga ko Pila ko hono 'unoho, pea 'alu 'a Sēkope kiate ia. ⁵ Pea na'e tuitu'ia 'a Pila, pea fānau kia Sēkope 'ae tama." ⁶ Pea pehē 'e Lesieli, "Kuo fakamaau au 'e he 'Otua, mo ne fanongo ki hoku le'o, pea kuo ne foaki kiate au 'ae tama ko ia na'a ne ui ai hono hingoa ko Tani." ⁷ Pea toe feitama 'a Pila, ko e kaunanga 'a Lesieli, pea ne fānau kia Sēkope 'ae tama ko hono tokoua. ⁸ Pea pehē 'e Lesieli, "I he 'ahī'ahi lahi, na'a ma 'ahī'ahi mo hoku ta'okete, pea kuo u lava'i: pea ne ui hono hingoa ko Nafitalai." ⁹ Pea 'i he mamata 'a Lia kuo ngata 'ene fānau, pea 'ave 'e ia 'ene kaunanga ko Silipa, 'o ne 'atu ia kia Sēkope ko hono 'unoho. ¹⁰ Pea ko Silipa, ko e kaunanga 'a Lia, na'a ne fānau kia Sēkope 'ae tama. ¹¹ Pea pehē 'e Lia, "Oku ha'u 'ae tokolahi: pea ne ui hono hingoa ko Kata." ¹² Pea ko Silipa ko e kaunanga 'a Lia, na'a ne fānau kia Sēkope 'ae tama 'e taha. ¹³ Pea pehē 'e Lia, "Oku monū'ia au, 'e ui au 'e he ngaahi 'ofefine ko e monū'ia pea ne ui hono hingoa ko 'Aseli."

¹⁴ ¶ Pea na'e 'alu 'a Lupeni 'i he ngaahi 'aho 'oe utu-ta'u uite, pea ne 'ilo 'ae ngaahi tutai 'i he ngoue, pea ne 'omi ia ki he'ene fa'ē ko Lia. Pea pehē 'e Lesieli kia Lia, "Oku ou kole ke ke tuku mai foki, mei he ngaahi tutai 'a ho'o tama." ¹⁵ Pea talaange 'e ia kiate ia, "He ko e me'a si'i ia, hao fa'ao hoku 'unoho? Pea te ke to'o mo e ngaahi tutai 'a 'eku tama foki?" Pea pehē 'e Lesieli, "E mohe ia mo koe he poōni, koe'uhi ko e tutai 'a ho'o tama." ¹⁶ Pea ha'u 'a Sēkope mei he ngoue 'i he efiafi, pea 'alu 'a Lia ke fakafetaulaki kiate ia, 'o ne pehē, "Ke

ke ha'u kiate au; he ko e mo'oni kuo u fakatau koe 'aki 'ae ngaahi tutai 'a 'eku tama." Pea ne na mohe 'i he pō ko ia. ¹⁷ Pea na'e 'afio 'ae 'Otua kia Lia, pea feitama ia, pea ne fā'ele'i kia Sēkope 'ae tama 'e taha, ko hono toko nima ia. ¹⁸ Pea pehē 'e Lia, "Kuo tuku mai 'e he 'Otua 'ae totongi, koe'uhi 'i he'eku foaki 'eku kaunanga ki hoku 'unoho: pea ne ui hono hingoa ko 'Isaka." ¹⁹ Pea toe feitama 'a Lia, pea fānau kia Sēkope 'ae tama ko hono toko ono ia. ²⁰ Pea pehē 'e Lia, "Kuo 'omi 'e he 'Otua kiate au 'ae koloa lelei; ko eni 'e toki fie nofo hoku 'unoho kiate au, koe'uhi kuo u fanau'i kiate ia, 'ae tama 'e toko ono: pea ne ui hono hingoa ko Sepuloni." ²¹ Pea ne toki fānau kiate ia 'ae tā'ahine, pea ne ui hono hingoa ko Taina.

²² ¶ Pea na'e manatu'i 'e he 'Otua 'a Lesieli, 'o ne tokanga kiate ia, pea ne ngaohi ia ke ne fā'a fānau.

²³ Pea feitama ia, pea fanau'i 'ae tama; pea pehē 'e ia, "Kuo to'o 'o 'ave 'e he 'Otua 'a hoku manukia:" ²⁴ Pea na'a ne ui hono hingoa ko Siosefa: 'o ne pehē, "E 'omi kiate au 'e Sihova 'ae tama 'e taha."

²⁵ ¶ Pea kuo fā'ele'i 'e Lesieli 'a Siosefa, pea lea 'a Sēkope kia Lepani, 'o pehē, "Tuku au ke u 'alu, koe'uhi ke u 'alu ki hoku potu, mo hoku fonua. ²⁶ Tuku mai hoku ngaahi 'unoho, mo 'eku fānau, 'akinautolu na'aku ngāue ai kiate koe, pea ke tuku ke u 'alu: he 'oku ke 'ilo 'ae ngāue kuo u fai kiate koe." ²⁷ Pea kole 'a Lepani, 'o ne pehē kiate ia: "Kapau kuo u 'ofeina 'i ho 'ao, ke ke nofo pe; he kuo u 'ilo pau kuo tāpuaki'i au 'e Sihova, koe'uhi ko koe." ²⁸ Pea pehē 'e ia, "Tala mai hao totongi, pea te u 'atu ia." ²⁹ Pea pehēange 'e ia kiate ia, "'Oku ke 'ilo pe na'e fēfē 'eku ngāue kiate koe, pea mo e 'iate au 'a ho'o fanga manu." ³⁰ He na'a ke ma'u si'i pe, 'i he te'eki ai te u ha'u au pea ko eni kuo tupu ia 'o lahi 'aupito pea kuo tāpuaki koe 'e Sihova talu 'eku ha'u: pea ko eni, teu tokonaki afe, ki hoku fale foki 'o'oku?"

³¹ Pea pehē 'e ia, "Ko e hā te u foaki kiate koe?" Pea pehē 'e Sēkope, "E 'ikai te ke foaki mai ha me'a 'e taha: ka ko eni kapau te ke fai 'ae me'a ni kiate au, te u toe fafanga mo tauhi ho'o fanga manu: ³² Te u 'alu ki ho'o fanga manu he 'aho ni, 'o vahe'i mei ai 'ae ilaila mo e pulepule, pea mo e fanga manu kelo mei he fanga sipi, pea mo e ilaila mo e pulepule mei he fanga kosi: pea 'e 'i he fanga manu pehē 'a 'eku totongi. ³³ Pea 'e hā ai 'a 'eku angatonu 'amui, 'oka hoko ia ko 'eku totongi 'i ho 'ao; ko ia kotoa pē 'e 'iate au 'oku 'ikai ilaila mo pulepule 'i he fanga kosi, mo ia 'oku 'ikai kelo 'i he fanga sipi, 'e lau ia ko 'eku kaiha'a." ³⁴ Pea pehēange 'e Lepani, "Ko hoku loto ke fai 'o hangē ko ho'o lea."

³⁵ Pea ne vahe'i 'i he 'aho ko ia 'ae fanga kosi tangata na'e ilaila mo pulepule, pea mo e kosi fefine na'e lavatea mo pulepule, pea ko ia kotoa pē na'e hinehina hano potu, pea mo e kelo kotoa pē mei he fanga sipi, pea na'a ne tuku ia ki he nima 'o hono ngaahi foha.

³⁶ Pea na'a ne fakamama'o mo Sēkope, 'i he fononga mei ai 'i he 'aho 'e tolu; pea tauhi 'e Sēkope hono toe 'oe fanga manu 'a Lepani. ³⁷ Pea na'e to'o mai 'e Sēkope 'ae ngaahi va'a 'akau hinehina mo mata, ko e 'akau ko e futu pea mo e ifi; pea ne fohifohi'i hono kili,

koe'uhi ke hā mai 'ae ngaahi potu hinehina 'i he 'akau. ³⁸ Pea na'a ne tuku 'ae ngaahi va'a 'akau na'a ne fohifohi'i 'i he tafe'anga vai, mo e ngaahi tuku'anga vai, 'i he ha'u 'ae fanga manu ke inu, koe'uhi ke nau tuitu'ia 'i he'enu ha'u ke inu. ³⁹ Pea na'e tuitu'ia 'ae fanga manu 'i he 'ao 'oe ngaahi va'a 'akau, pea fanau'i 'ae 'uhiki kuo lavatea mo pulepule, mo ilaila. ⁴⁰ Pea vavahe 'e Sēkope 'ae fanga lami, pea ne fakahanga 'ae mata 'oe fanga manu ki he lavatea, pea mo e fa'ahinga kelo kotoa pē 'i he fanga manu 'a Lepani; pea ne tuku kehe pe 'ene fanga manu 'a'ana, mei he fanga manu 'a Lepani. ⁴¹ Pea na'e pehē, 'i he tuitu'ia 'ae manu mālohi, na'e tuku 'e Sēkope 'ae ngaahi va'a 'akau 'i he 'ao 'oe fanga manu 'i he tafe'anga vai, koe'uhi ke nau tuitu'ia 'i he lotolotonga 'oe ngaahi 'akau. ⁴² Ka na'e 'ikai te ne ai 'ae 'akau ki he 'ao 'oe fanga manu vaivai: ko ia na'e ia Lepani 'ae vaivai, pea na'e ia Sēkope 'ae mālohi. ⁴³ Pea na'e tupu ke koloa'ia 'aupito 'ae tangata, pea lahi 'ene fanga manu, mo e kau kaunanga, mo e kau tamaio'eiki, mo e fanga kāmeli, mo e fanga 'asi.

1 'Oku loto mamahi, pea 'alu fufū 'a Sēkope. 19 'Oku kaiha'a 'e Lesieli 'ae ngaahi tamapua 'a 'ene tamai. 22 'Oku tuli ia 'e Lepani, 26 O ne valoki ia 'i he kovi kuo ne fai. 34 Ko e kākā 'o Lesieli ke ne fufū 'ae ngaahi tamapua. 36 Ko e valoki 'e Sēkope 'a Lepani. 43 Ko e fuakava 'a Sēkope mo Lepani 'i Kaleti.

31 PEA fanongo ia ki he lea 'ae ngaahi foha 'o Lepani, 'o pehē, "Kuo to'o 'e Sēkope 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'a 'etau tamai; pea kuo ne ma'u 'ae nāunau ni kotoa pē 'i he me'a 'a 'etau tamai." ² Pea na'e mamata 'a Sēkope ki he mata 'o Lepani, pea vakai, na'e 'ikai lelei ia kiate ia 'o hangē ko ia 'i mu'a. ³ Pea pehē 'e Sihova kia Sēkope, "Foki atu ki he fonua 'o ho'o ngaahi tamai mo ho ngaahi kāinga; pea te u 'iate koe." ⁴ Pea 'alu 'a Sēkope 'o ne ui mai 'a Lesieli mo Lia kiate ia ki he ngoue, ki he fanga manu. ⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinua, "'Oku ou sio ki he mata 'o ho'omo tamai 'oku 'ikai kei 'iate au, 'o hangē ko ia 'i mu'a; ka kuo 'iate au 'ae 'Otua 'o 'eku tamai. ⁶ Pea 'oku mo 'ilo na'aku ngāue ki ho'omo tamai, 'aki 'a 'eku mālohi kotoa. ⁷ Pea kuo kākā'i au 'e ho'omo tamai, mo ne fakakehe 'eku totongi 'o liunga hongofulu; ka na'e 'ikai tuku ia 'e he 'Otua ke u kovi ai. ⁸ Kapau na'a ne pehē 'e ia, 'Ke 'o'ou 'ae pulepule ko ho'o totongi,' pea fānau leva 'ae fanga manu kotoa pē ko e pulepule: pea kapau na'a ne pehē, 'Ko ho'o totongi 'ae ilaila;' pea fānau leva 'ae fanga manu kotoa pē ko e ilaila. ⁹ Ko ia kuo to'o 'e he 'Otua 'ae fanga manu 'a ho'omo tamai 'o foaki ia kiate au. ¹⁰ "Pea 'i he tuitu'ia 'ae fanga manu, na'aku hanga hake hoku mata, 'o mamata 'i he misi, pea vakai, ko e fanga sipitangata, na'e hopo ki he fanga manu na'e ilaila mo e pulepule mo e kelo. ¹¹ Pea lea 'ae āngelo 'ae 'Otua kiate au 'i he misi, 'o pehē, 'Sēkope:' pea na'aku pehē, 'Ko au eni.' ¹² Pea pehē 'e ia, "Hanga hake eni ho mata", 'o vakai, 'Ko e fanga sipitangata 'oku hopo ki he fanga manu, ko e ilaila mo e pulepule, mo e kelo; he kuo u mamata ki he me'a kotoa pē 'oku fai 'e Lepani kiate koe. ¹³ Ko au ko e

'Otua 'o Peteli, 'aia na'a ke fakatapui ai 'ae pou, mo ke fai 'ae fuakava kiate au; pea ko eni, ke ke tu'u, pea ke 'alu 'i he fonua ni, 'o toe 'alu ki he fonua 'o ho ngaahi kaininga.' | " ¹⁴ Pea pehēange 'e Lesieli mo Lia kiate ia, "He 'oku kei ai ha 'inasi pe tufakanga kiate kima'ua 'i he fale 'oe ma tamai? ¹⁵ 'Ikai kuo ne lau 'akima'ua ko e ongo muli? He kuo ne fakatau 'akima'ua, pea kuo ne faka'osi'osi foki 'e ma pa'anga. ¹⁶ He ko e koloa kotoa pē kuo to'o 'e he 'Otua mei he'etau tamai 'oku 'atautolu ia, pea mo e tau fānau: pea ko eni, ko e me'a kotoa pē kuo lea 'aki 'e he 'Otua kiate koe, ke ke fai." ¹⁷ Pea tu'u hake 'a Sēkope, 'o ne fakaheka 'a 'ene fānau, mo hono ngaahi 'unoho ki he fanga kāmeli; ¹⁸ Pea na'a ne 'ave 'ene fanga manu kotoa pē, mo 'ene me'a kotoa pē 'aia na'a ne ma'u, 'ae fanga manu na'e tupu kiate ia, 'aia na'a ne ma'u 'i Petanalami, ke 'alu ia ki he'ene tamai ko 'Aisake ki he fonua ko Kēnani. ¹⁹ Pea na'e 'alu 'a Lepani ke kosi 'ene fanga sipi: pea na'e kaiha'asi 'e Lesieli 'ae ngaahi tamapua 'a 'ene tamai. ²⁰ Pea 'alu fakafufū pe 'a Sēkope meia Lepani, ko e *tangata* Silia, he na'e 'ikai te ne tala kiate ia 'ene hola. ²¹ Ko ia na'e hola ia mo 'ene me'a kotoa pē: pea tu'u hake ia 'o ne laka 'i he vaitafe, pea hanga hono mata ki he mo'unga ko Kiliate.

²² ¶ Pea 'i hono tolu 'oe 'aho, na'e fakahā kia Lepani, 'ae hola 'a Sēkope. ²³ Pea na'a ne 'alu mo hono kaininga tangata, pea nau tuli ia 'i he 'aho 'e fitu; pea na'a nau ma'u ia 'i he mo'unga ko Kiliate. ²⁴ Pea na'e hā'ele mai 'ae 'Otua kia Lepani ko e *tangata* Silia, 'i he misi 'i he pō, 'o ne pehē kiate ia, "Vakai, 'oua na'a ke lea kia Sēkope 'i he lelei pe 'i he kovi."

²⁵ ¶ Pea ma'u 'e Lepani 'a Sēkope. He na'e fokotu'u 'e Sēkope hono fale fehikitaki 'i he mo'unga; pea pehē foki 'a Lepani mo hono kaininga, na'a nau fokotu'u fale fehikitaki 'i he mo'unga ko Kiliate. ²⁶ Pea pehē 'e Lepani kia Sēkope, "Ko e hā eni kuo ke fai, koe'uhi kuo ke 'alu fakafokifā pe, mo ke 'ave hoku ngaahi 'ofefine, 'o hangē ko e ngaahi pōpula kuo ma'u 'aki 'ae heletā?

²⁷ Ko e hā kuo ke hola fakafufū ai, hangē ha kaiha'a meiate au: pea na'e 'ikai te ke tala kiate au, koe'uhi ke u tuku ko e ke 'alu 'i he fiefia, mo e fai hiva, mo e tā 'ae lali mo e ha'ape? ²⁸ Pea na'e 'ikai te ke tuku ke u uma ki ho ngaahi foha, mo hoku ngaahi 'ofefine? Kuo ke fai vale 'i ho'o fai pehē. ²⁹ 'Oku ai 'ae mālohi 'i hoku nima ke fai kovi kiate koe: ka ko e 'Otua 'o ho'o tamai na'a ne folofola mai kiate au 'anepō, 'o pehē, 'Vakai, 'oua na'a ke lea kia Sēkope, 'i he lelei, pe 'i he kovi.' ³⁰ Pea ko eni, na'e totonu ho'o holi ke 'alu, he 'oku ke holi ki he fale 'o ho'o tamai, ka ko e hā kuo ke kaiha'a ai hoku ngaahi 'otua?" ³¹ Pea lea 'a Sēkope, 'o ne pehē kia Lepani, "Koe'uhi na'aku manavahē, he na'aku pehē, telia na'a ke to'o fakamālohi pe, 'a ho ngaahi 'ofefine 'iate au.

³² Pea ko ia te ke 'ilo ki ai 'a ho ngaahi 'otua ke 'oua na'a mo'ui ia; 'i he 'ao 'o ho ta kaininga, ke ke vakai 'ae me'a 'a'au, pea ke to'o ia kiate koe." He na'e 'ikai 'ilo 'e Sēkope kuo kaiha'asi ia 'e Lesieli. ³³ Pea hū atu 'a Lepani ki he fale fehikitaki 'o Sēkope, mo e fale fehikitaki 'o Lia, pea mo e fale fehikitaki 'e ua 'oe ongo kaunanga; ka na'e 'ikai te ne 'ilo ia. Pea 'alu ia mei he fale fehikita-

ki 'o Lia, mo ne hū ki he fale fehikitaki 'o Lesieli. ³⁴ Ka kuo to'o 'e Lesieli 'ae ngaahi tamapua, 'o ne 'ai ia ki he nāunau 'oe fanga kāmeli, pea heka ai ia. Pea kumi 'e Lepani 'i he potu kotoa pē 'oe fale fehikitaki, ka na'e 'ikai te ne 'ilo ia. ³⁵ Pea pehē 'e ia ki he'ene tamai. "Ke 'oua na'a tuputāmaki 'a 'eku 'eiki, koe'uhi 'oku 'ikai te u fa'a tu'u; he 'oku 'iate au 'ae anga fakafefine." Pea na'e kumi ia, ka na'e 'ikai te ne 'ilo 'ae ngaahi tamapua.

³⁶ Pea na'e 'ita 'a Sēkope 'o lea lahi kia Lepani: pea lea 'a Sēkope 'o pehē, kia Lepani, "Ko e hā 'eku fai kovi? Pea ko e hā 'eku angahala koe'uhi ke ke tuli ai au 'i he lili ni? ³⁷ He kuo ke kumi 'i he'eku me'a kotoa pē, pea ko e hā hao me'a kuo ke 'ilo'i? Fokotu'u ia 'i he 'ao 'o hoku kaininga, mo ho kaininga, koe'uhi ke nau fakama'ua kiate kitaua. ³⁸ Na'aku 'iate koe 'i he ta'u 'e uofulu ni, na'e 'ikai 'uhimate 'a ho'o fanga sipi fefine, mo e fanga kosi fefine, pea ko e sipitangata 'o ho'o fanga manu, na'e 'ikai te u kai. ³⁹ Ko ia na'e kai 'e he manu fekai na'e 'ikai te u 'omi kiate koe: na'aku totongi ia; na'a ke ma'u 'ae totongi 'o ia 'i hoku nima, kapau na'e kaiha'a ia 'i he 'a-ho, pe 'i he pō. ⁴⁰ Na'aku pehē au, pea na'e fakavaivai au 'e he pupuha 'i he 'aho, mo e momoko 'i he pō; pea mahu'i 'ae mohe mei hoku mata. ⁴¹ Kuo u pehē ni 'i he ta'u 'e uofulu 'i ho fale; na'aku tauhi koe 'i he ta'u 'e hongofulu ma fā, koe'uhi ko ho ongo 'ofefine, mo e ta'u 'e ono ki ho'o fanga manu; pea kuo ke fakakehe 'eku totongi 'o liunga hongofulu. ⁴² Ka ne 'ikai 'iate au 'ae 'Otua 'o 'eku tamai, ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo e manavahē kia 'Aisake, pehē kuo ke fekau au ke u 'alu ta'eha'akume'a." Kuo 'afio'i 'e he 'Otua hoku tautea, mo e ngāue 'a hoku nima, pea ne valoki ko e 'anepō.

⁴³ ¶ Pea pehē mai 'a Lepani kia Sēkope, "Ko e ngaahi 'ofefine ni, ko hoku ngaahi 'ofefine, pea ko e tamaiki ni, ko 'eku fānau, pea ko e fanga manu ni, ko 'eku fanga manu, pea ko e me'a kotoa pē 'oku ke mamata ki ai 'oku 'a'aku ia: pea ko e hā nai te u fai he 'aho ni, ki hoku ongo 'ofefine ni, mo e na fānau kuo na fanau'?

⁴⁴ Ko eni ke ke ha'u, ke ta fai 'ae fuakava, 'a koe mo au; pea tuku ia ko e fakamo'oni kiate kitaua." ⁴⁵ Pea to'o 'e Sēkope 'ae maka, 'o ne fokotu'u ia ko e pou. ⁴⁶ Pea pehē 'e Sēkope ki hono kaininga, "Tānaki 'ae ngaahi maka; pea na'a nau to'o 'ae ngaahi maka 'o fokotu'u; pea na'a nau kai 'i ai, 'i he fanga maka." ⁴⁷ Pea ui ia 'e Lepani, ko Sekaa Satuta; ka na'e ui ia 'e Sēkope, ko Kaleti. ⁴⁸ Pea pehē 'e Lepani, "Ko e fokotu'unga maka ni, ko e fakamo'oni kiate koe mo au he 'aho ni. Ko ia na'e ui ai hono hingoa ko Kaleti mo Misipa." ⁴⁹ He na'e pehē 'e ia, "Ke le'ohi 'e Sihova kiate au mo koe, 'i he 'e ta māvae.

⁵⁰ Kapau te ke fakamamahi hoku ongo 'ofefine, pea kapau te ke to'o ma'au ha 'unoho kehe, mo hoku ongo 'ofefine, 'oku 'ikai ha tangata 'i heni; kae vakai, ko e fakamo'oni 'ae 'Otua kiate kitaua:" ⁵¹ Pea pehē 'e Lepani kia Sēkope, "Vakai ki he ngaahi maka ni, mo e pou 'aia kuo tuku 'i ho ta vaha'a; ⁵² Ke fakamo'oni 'e he 'esi ni, mo e pou ni, 'e 'ikai te u laka 'i he potu 'oe 'esi ni kiate koe, pea 'e 'ikai te ke laka 'i he 'esi ni kiate au, ke fai ha kovi. ⁵³ Ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo e 'Otua 'o Nehoa, ko e 'Otua 'o 'ena tamai, fakama'ua kiate kitaua."

Pea na'e fuakava 'a Sēkope, 'i he manavahē 'o 'ene tamai ko 'Aisake. ⁵⁴ Pea feilaulau 'a Sēkope 'i he mo'unga, pea na'a ne ui hono kāinga ke nau kai: pea na'a nau kai 'ae mā, pea nau mohe 'i he mo'unga 'i he pō ko ia. ⁵⁵ Pea tu'u hengihengi hake pe 'a Lepani, mo ne uma ki hono ngaahi foha, mo hono ongo 'ofefine, 'o ne tāpuaki 'akinautolu; pea 'alu 'a Lepani, 'o toe foki ki hono potu.

1 Ko e hā mai 'ae ngaahi āngelo kia Sēkope 'i Mehanemi. 3 Ko 'ene tala kia 'Isoa. 6 'Oku manavahē ia 'i he ha'u 'a 'Isoa. 9 'Oku kole 'e ia 'ae fakahaofi. 13 'Oku ne 'atu 'ae me'a'ofa kia 'Isoa. 24 'Oku ne fefa'uhi mo e āngelo 'i Penieli, pea ui ai ia ko 'Isileli.

32 PEA na'e 'alu 'a Sēkope 'i hono hala, pea fakafetaulaki mai kiate ia 'ae kau āngelo 'ae 'Otua.

² Pea kuo mamata 'a Sēkope kiate kinautolu, pea pehē 'e ia, "Ko e kau tau eni 'ae 'Otua: pea na'a ne ui 'ae hingoa 'oe potu ko ia, ko Mehanemi."

³ ¶ Pea fekau 'e Sēkope 'ae kau talafekau ke mu'omu'a 'iate ia ki hono ta'okete ko 'Isoa, 'i he fonua ko Seia, 'i he fonua ko 'Itomi. ⁴ Pea ne fekau kiate kinautolu, 'o pehē, "Te mou lea pehē ki hoku 'eiki ko 'Isoa; 'oku pehē mai 'a ho'o tamaio'eiki ko Sēkope, Na'aku nofo āunofa mo Lepani peau nofo mo ia 'o a'u ki he kuonga ni. ⁵ Pea kuo u ma'u 'ae fanga pulu mo e fanga 'asi mo e ngaahi fanga manu, mo e kau tangata tauhi, mo e kau fefine tauhi, pea kuo u fekau ke fakahā ia ki hoku 'eiki, koe'uhi ke u lelei 'i ho 'ao."

⁶ ¶ Pea toe liu mai 'ae kau tangata kia Sēkope, 'o nau pehē, "Na'a mau hoko ki ho ta'okete ko 'Isoa, pea vakai, 'oku ha'u ia foki ke fakafetaulaki mai kiate koe, mo e kau tangata 'e fāngeau." ⁷ Pea na'e manavahē ai 'a Sēkope, 'o mamahi lahi: pea ne vaeua 'ae kakai na'e 'iate ia, pea mo e fanga sipi, mo e fanga manu lalahi, pea mo e fanga kāmeli. ⁸ Pea ne pehē, "Kapau 'e ha'u 'a 'Isoa ki he kakai 'e taha 'o taa'i ia, pea ko e kakai 'e toe te nau hao."

⁹ ¶ Pea pehē 'e Sēkope, "E 'Otua 'o 'eku tamai ko 'Epalahame, mo e 'Otua 'o 'eku tamai ko 'Aisake, ko e 'Eiki na'a ke pehē mai kiate au, 'Toe 'alu ki ho fonua mo ho kāinga, pea te u fai lelei kiate koe:" ¹⁰ 'Oku 'ikai te u taau au, mo e si'i hifo 'o ho'o 'alo'ofa kotoa pē, mo e mo'oni kotoa pē, 'aia kuo ke fakahā ki ho'o tamaio'eiki: he na'aku 'alu mo hoku tokotoko pe 'i he Sioatani ni; ka ko eni, kuo u hoko ko e kakai 'e ua. ¹¹ 'Oku ou kole kiate koe, fakahaofi au mei he nima 'o hoku ta'okete mei he nima 'o 'Isoa: he 'oku ou manavahē kiate ia, telia na'a ne ha'u 'o taa'i au, pea mo e fale mo e fānau.

¹² Pea na'a ke pehē, "Te u fai lelei kiate koe, 'o ngaohi ho hako ke tatau mo e 'one'one 'oe tahi, 'aia 'e 'ikai fa'au hono lahi.'"

¹³ ¶ Pea mohe ia 'i ai 'i he pō ko ia pea na'a ne fili mai 'aia na'e ofi kiate ia, ko e me'a'ofa ki hono ta'okete ko 'Isoa; ¹⁴ Ko e kosi fefine 'e uangeau mo e kosi tangata 'e uofulu, mo e sipi fefine 'e uangeau, mo e sipitangata 'e uofulu. ¹⁵ Ko e kāmeli huhu 'e tolungofulu mo honau 'uhiki, mo e fanga pulu fefine 'e fāngofulu, mo e pulu

tangata 'e hongofulu, mo e 'asi fefine 'e uofulu mo e 'uhiki 'e hongofulu. ¹⁶ Pea ne tuku fakafa'ahinga ia ki he nima 'oe kau tauhi, pea ne pehē ki he'ene kau tamaio'eiki, "Mou mu'omu'a 'iate au, 'o fakavahavaha 'ae fa'ahinga manu taki taha." ¹⁷ Pea fekau ia ki he 'uluaki, 'o pehē, "Oka fakafetaulaki mai hoku ta'okete ko 'Isoa kiate koe, 'o fehu'i kiate koe, 'o pehē, 'Ko hai koe?' pea, "Oku ke 'alu ki fē?" Pea 'oku 'a hai 'ena 'i ho 'ao?"

¹⁸ Pea ke lea 'o pehē, 'Ko e me'a 'a ho'o tamaio'eiki ko Sēkope, pea ko e me'a'ofa ia kuo ne fekau ki hoku 'eiki ko 'Isoa; pea vakai, 'oku ne muimui mai.' |" ¹⁹ Pea na'a ne fekau pehē ki hono toko ua, mo hono toko tolu, mo kinautolu kotoa pē na'e muimui ki he fanga manu, 'o pehē, "Te mou lea pehē ki hoku 'eiki ko 'Isoa, 'ouka mou ka fetaulaki mo ia. ²⁰ Pea te mou pehē foki, 'Vakai, 'oku muimui mai 'a ho'o tamaio'eiki ko Sēkope.' |" He na'e pehē 'e ia, "Te u fakafiemālie'i ia 'aki 'ae me'a'ofa, 'e mu'omu'a 'iate au, pea te u toki mamata ki hono mata; he'i'ilo pe te ne ma'u lelei au." ²¹ Ko ia na'e 'ave ai 'ae me'a'ofa, 'o nau mu'omu'a 'iate ia ki he kauvai 'e taha; pea mohe ia 'i he pō ko ia mo e kakai. ²² Pea tu'u hake ia 'i he pō ko ia 'o ne 'ave hono ongo 'unoho, mo 'ene ongo kaunanga, mo hono ngaahi foha 'e toko hongofulu ma tokotaha, pea nau a'a 'i he a'a'anga ko Sapoki. ²³ Pea na'a ne 'ave 'akinautolu 'o fekau ke nau a'a ki he kauvai 'e taha, pea ne 'ave mo 'ene me'a kotoa pē.

²⁴ ¶ Ka na'e nofo tokotaha pe 'a Sēkope; pea na'e ai 'ae tangata na'a na fefa'uhi mo ia 'o a'u ki he mafoa 'ae ata. ²⁵ Pea 'i he'ene mamata 'oku 'ikai te ne mālohi kiate ia, na'a ne alasi 'ae tefito tupu 'o Sēkope: pea na'e homo 'ae tenga 'o Sēkope, 'i he 'ena fefa'uhi mo ia.

²⁶ Pea na'a ne pehē, "Tuku au ke u 'alu, he kuo ma'a 'ae 'aho;" pea ne pehē, "E 'ikai te u tukuange koe 'o kapau 'e 'ikai te ke tāpuaki au." ²⁷ Pea ne pehē kiate ia, "Ko hai ho hingoa?" Pea ne pehē, "Ko Sēkope." ²⁸ Pea pehē 'e ia, "E 'ikai toe ui ho hingoa ko Sēkope, ka ko 'Isileli: he 'oku hangē ko ha 'eiki 'a ho'o fai mālohi ki he 'Otua, mo e tangata, pea kuo ke lava'i." ²⁹ Pea fehu'i 'e Sēkope kiate ia, 'Oku ou kole kiate koe, ke ke tala mai ho hingoa. Pea pehē 'e ia, "Ko e hā 'oku ke fehu'i ai ki hoku hingoa?" Pea na'a ne tāpuaki ia 'i ai. ³⁰ Pea ne ui 'e Sēkope 'ae hingoa 'oe potu ko ia, ko Penieli. He kuo u mamata ki he 'Otua, ko e mata ki he mata, ka 'oku ou kei mo'ui. ³¹ Pea 'i he'ene 'alu 'i Penieli, na'e hopo 'ae la'ā, pea na'e ketu ia koe'uhi ko hono tenga. ³² Ko ia na'e 'ikai kai ai 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae uoua na'e alasi, 'aia 'oku 'i he ao'i tenga, 'o a'u ki he 'aho ni: koe'uhi na'e ne alasi 'ae ao'i tupu 'o Sēkope 'i he uoua na'e mingi.

1 Ko e fe'ofa'aki 'a Sēkope mo 'Isoa 'i he'ena fe'iloaki. 17 Ko e fononga 'a Sēkope ki Sukote. 18 Ko e fakatau 'e ia 'ae ngoue 'i Sikemi, pea ne fokotu'u ai 'ae 'esifeilaulau, 'aia na'e ui ko 'Ele-ilohe-'Isileli.

33 PEA hanga hake 'a Sēkope 'o sio, pea vakai, na'e ha'u 'a 'Isoa, mo e kau tangata 'e toko fāngeau. Pea vahe'i 'e ia 'ae fānau, kia Lia, mo Lesieli, pea mo e ongo kaunanga. ² Pea ne fakamu'omu'a 'ae ongo kaunanga mo 'ena fānau, pea hoko 'a Lia mo 'ene fānau, pea fakamuimui 'a Lesieli mo Siosefa. ³ Pea ne mu'o-

mu'a ia 'iate kinautolu, pea punou hifo ia 'o tu'o fitu ki he kelekele, 'i he'ene 'unu'unu atu ki hono ta'okete. ⁴ Ka na'e lele 'a 'Isoa ke fakafetaulaki kiate ia, pea ne fā'ofua ia ki hono kia, pea uma kiate ia: pea na'a na fetāngihi. ⁵ Pea hanga hake hono mata, 'o ne sio ki he kau fefine mo e tamaiki: pea pehē 'e ia, "Ko hai 'akinautolu ni 'oku 'iate koe?" Pea pehēange 'e ia, "Ko e fānau, kuo foaki 'e he 'Otua 'alo'ofa ki ho'o tamaio'eiki." ⁶ Pea na'e toki 'unu'unu mai 'o ofi, 'ae ongo kaunanga, 'akinaua mo 'ena fānau, pea na'a nau punou. ⁷ Pea ha'u 'o ofi 'a Lia foki mo 'ene fānau, pea punou 'akinautolu: pea ha'u fakamui 'a Siosefa mo Lesieli 'o ofi, pea punou 'akinaua. ⁸ Pea pehē 'e ia, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe ngaahi fanga manu na'a mau fehikitaki mo au?" Pea pehē 'e ia, "Ko e me'a ke 'ofeina ai au 'i he 'ao 'o hoku 'eiki." ⁹ Pea pehē 'e 'Isoa, "Ko hoku tehina, kuo lahi 'eku me'a; ke 'iate koe pe, 'aia 'oku 'a'au." ¹⁰ Pea pehēange 'e Sēkope, "'Oua, ko eni, 'oku ou kole kiate koe, kapau 'oku ou lelei 'i ho 'ao, pea ke ma'u 'eku me'a'ofa mei hoku nima; he ko ia kuo u mamata ai ki ho mata, 'o hangē ko e fofonga 'oe 'Otua, pea kuo ke lelei kiate au. ¹¹ 'Oku ou kole ke ke ma'u 'eku tāpuaki, 'aia kuo 'omi kiate koe; koe'uhi kuo fai lelei 'e he 'Otua kiate au, pea kuo u ma'u 'o lahi." Pea na'a ne fakaloto'i ia, pea ne to'o ia. ¹² Pea pehē 'e ia, "Ke tau fononga pea tau ō, pea te u mu'omu'a 'iate koe." ¹³ Pea pehēange 'e ia kiate ia, "'Oku 'ilo 'e hoku 'eiki 'oku vaivai 'ae tamaiki, pea 'oku 'iate au 'ae fanga manu feitama: pea kapau 'e fakateka mālohi 'akinautolu 'e he kau tangata, 'i he 'a-ho pe taha, 'e mate ai kotoa pē. ¹⁴ 'Oku ou kole kiate koe, ke mu'omu'a 'a hoku 'eiki 'i he'ene tamaio'eiki; pea te u muimui atu 'o fakatuotuai, 'o fakatatau ki he fa'a fai 'e he fanga manu, mo e tamaiki, 'a 'enau mu'omu'a 'iate au, ke 'oua ke u hoko ki hoku 'eiki 'i Seia." ¹⁵ Pea talaange 'e 'Isoa, "Tuku ke nofo kiate koe hā ni'ihī 'iate kinautolu 'oku 'iate au:" pea pehē 'e ia, "Ko e hā hono 'aonga?" Tuku ke u lelei 'i he 'ao 'o hoku 'eiki.

¹⁶ ¶ Pea tafoki 'a 'Isoa 'i he 'aho ko ia ke 'alu ki Seia. ¹⁷ Pea fononga 'a Sēkope ki Sukote, pea langa ai hono fale lou'akau 'o ne ngaohi ai 'ae ngaahi fale lou'akau ki he'ene fanga manu: ko ia 'oku ui ai 'ae potu ko ia ko Sukote.

¹⁸ ¶ Pea hoko lelei pe 'a Sēkope ki he kolo ko Sikemi, 'aia 'oku 'i he fonua ko Kēnani, 'i he'ene ha'u mei Petanalami; pea na'a ne fokotu'u hono fale fehikitaki 'o ofi ki he kolo. ¹⁹ Pea ne fakatau 'ae potu ngoue, 'aia ne ne folahi ai hono fale fehikitaki, mei he nima 'oe fānau 'a Hemoa ko e tamai 'a Sikemi, 'aki 'ae pa'anga 'e teau. ²⁰ Pea na'a ne fokotu'u 'i ai 'ae 'esifeilaulau, 'o ne ui ia ko 'Ele-ilohe-'Isileli.

1 Ko e tohotoho'i 'a Taina 'e Sikemi. 4 'Oku ne kole ke na fakamaau. 13 'Oku fakahā 'e he ngaahi foha 'o Sēkope ki he kakai Sikemi ke nau kamu. 20 'Oku fakaloto'i 'akinautolu 'e Hemoa mo Sikemi. 25 'Oku lava'i ai 'akinautolu 'e he ngaahi foha 'o Sēkope 'o tāmāte'i, 27 Mo maumau'i 'enau kolo. 30 'Oku val-oki'i 'a Simione mo Livai 'e Sēkope.

³⁴ PEA ko Taina ko e ta'ahine 'a Lia, 'aia na'a ne fanau'i kia Sēkope, na'e 'alu ia ke 'a'ahi ki he kau fefine 'oe fonua. ² Pea 'i he mamata kiate ia 'a Sikemi ko e foha 'o Hemoa ko e tangata Hevi, ko e 'eiki 'oe fonua, na'a ne puke ia 'o na mohe, 'o ne fakahala'i ia. ³ Pea pikitai hono laumālie kia Taina ko e 'ofefine 'o Sēkope, pea 'ofa ia ki he ta'ahine, 'o ne lea lelei ki he ta'ahine. ⁴ Pea lea 'a Sikemi ki he'ene tamai ko Hemoa, 'o pehē, "Ke ke ma'u mai 'ae ta'ahine ni ke ma 'unoho." ⁵ Pea fanongo 'a Sēkope kuo ne fakahala'i hono 'ofefine ko Taina; ka na'e 'i he ngoue 'a hono ngaahi foha, mo 'ene fanga manu: pea longo pe 'a Sēkope kae'oua ke nau ha'u.

⁶ ¶ Pea na'e 'alu 'a Hemoa ko e tamai 'a Sikemi kia Sēkope, ke na alea mo ia. ⁷ Pea 'i he fanongo ki ai 'ae ngaahi foha 'o Sēkope, na'a nau ha'u mei he ngoue; pea mamahi 'ae kau tangata 'o nau 'ita lahi, koe'uhi ko 'ene fai me'a kovi 'i 'Isileli, 'o mohe mo e 'ofefine 'o Sēkope; 'ae me'a na'e 'ikai ngofua ke fai. ⁸ Pea na'e lea 'a Hemoa ki ai, 'o pehē, "'Oku holi 'ae laumālie 'o hoku foha ko Sikemi ki ho 'ofefine: 'oku ou kole kiate kimoutolu, foaki mai ia kiate ia, ke na 'unoho. ⁹ Pea mou fai mali mo kinautolu, pea foaki mai homou ngaahi 'ofefine kiate kinautolu, pea mou ma'u homou ngaahi 'ofefine kiate kimoutolu. ¹⁰ Pea ke tau nonofo; pea 'oku 'i homou 'ao 'ae fonua: mou nofo ki ai, mo fai ho'omou fakatau, pea mou ma'u 'i ai 'ae ngaahi 'api mo'omoutolu." ¹¹ Pea pehē 'e Sikemi ki he tamai 'ae fefine mo hono ngaahi tuonga'ane, "'Ofa ke u lelei 'i homou 'ao, pea ko ia 'oku mou tala te u foaki. ¹² Tala mai 'ae totongi lahi, pe ko e foaki, pea te u 'atu 'o hangē ko ia te mou tala kiate au, kae kehe ke foaki mai 'ae fefine ke ma 'unoho." ¹³ Pea na'e lea fakakākā 'ae ngaahi foha 'o Sēkope kia Sikemi, mo 'ene tamai ko Hemoa, 'o nau pehē, ko e me'a 'i he'ene fakahala'i 'a Taina, ko honau tuofefine: ¹⁴ Pea na'a nau pehē kiate kinaua, "'Oku 'ikai te mau fa'a fai 'ae me'a ni, ke foaki homou tuofefine ki ha tokotaha 'oku ta'ekamu; he ko e me'a kovi ia kiate kinautolu. ¹⁵ Ka 'i he me'a ni te mau loto kiate kimoutolu: 'o kapau te mou hoko 'o hangē ko kinautolu, koe'uhi ke kamu 'ae tangata kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu. ¹⁶ Pea te mau toki foaki homou ngaahi 'ofefine kiate kimoutolu, pea te mau ma'u homou ngaahi 'ofefine kiate kinautolu, pea te tau nonofo, pea te tau hoko ko e kakai pe taha. ¹⁷ Pea kapau 'e 'ikai te mou tokanga kiate kinautolu ke mou kamu: pea te mau to'o homou 'ofefine, ka mau 'alu." ¹⁸ Pea na'e lelei'ia 'a Hemoa, mo Sikemi ko e foha 'o Hemoa, 'i he'enua lea. ¹⁹ Pea na'e 'ikai fakatuai 'ae talavou ke fai 'ae me'a ko ia, koe'uhi na'e lahi 'ene 'ofa ki he 'ofefine 'o Sēkope; pea na'e tu'u ki mu'a ia 'i he fale kotoa pē 'o 'ene tamai.

²⁰ ¶ Pea na'e 'alu 'a Hemoa mo hono foha ko Sikemi ki he matapā 'o 'enau kolo, 'o nau alea mo e kau tangata 'o 'enau kolo, 'o pehē, ²¹ "'Oku nofo fiemālie pe 'ae kau tangata ni mo kinautolu; ko ia tuku ke nau nofo 'i he fonua mo fai 'enau fakatau 'i ai: he vakai, 'oku lahi 'ae fonua kiate kinautolu; ke tau ma'u honau ngaahi 'ofefine ke 'unoho, pea tau foaki kiate kinautolu hotau

ngaahi 'ofefine. ²² Ka ko e me'a pe taha 'e loto ai 'ae kau tangata kiate kitautolu, ke nofo mo kitautolu, ke tau hoko ko e kakai pe taha, 'o kapau 'e kamu 'ae tangata kotoa pē 'oku 'iate kitautolu, 'o hangē 'oku nau kamu. ²³ 'Ikai 'e hoko ai 'enau fanga pulu, mo e nau fanga manu kotoa pē, mo e nau ngaahi me'a, ko e tau ngaahi me'a? Kae kehe ke tau loto kiate kinautolu, pea te nau nofo mo kitautolu. ²⁴ Pea na'e tokanga kia Hemoa mo Sikemi ko hono foha, 'akinautolu kotoa pē na'e 'alu kitua'ā 'i he matapā 'o 'ena kolo; pea kamu 'ae tangata kotoa pē, 'io, 'akinautolu kotoa pē na'e hū kitua'ā 'i he matapā 'o 'ena kolo."

²⁵ ¶ Pea 'i he'ene hokosia hono 'aho tolu, kuo nau mamahi, pea na'e taki taha to'o 'ae heletā 'e he ongo foha 'e toko ua 'o Sēkope, ko Simione mo Livai, ko e ongo tuonga'ane 'o Taina, 'o na hū mālohi ki he kolo, 'o tāmāte'i 'ae kau tangata kotoa pē. ²⁶ Pea na'a na tāmāte'i 'a Hemoa mo hono foha ko Sikemi 'aki 'ae mata 'oe heletā, pea na to'o mai 'a Taina mei he fale 'o Sike-mi, pea nau ō ai. ²⁷ Pea na'e ha'u ai 'ae ngaahi foha 'o Sēkope ki he kakai mate 'o nau maumau'i 'ae kolo, ko e me'a 'i he'enau fakahala'i honau tuofefine. ²⁸ Ne nau 'ave 'enau fanga sipi mo e nau fanga pulu, mo e nau fanga 'asi, mo e me'a kotoa pē 'i he kolo, mo e me'a 'i he ngoue, ²⁹ Mo 'enau koloa kotoa pē, mo nau 'ave fakapōpula 'enau fānau iiki, mo honau ngaahi 'unoho, pea na'a nau maumau'i 'ae me'a kotoa pē 'i he ngaahi fale. ³⁰ Pea pehē 'e Sēkope kia Simione mo Livai, "Kuo mo fakamamahi'i au, ke fakanamukū'i au, ki he kakai 'oe fonua, ko e kakai Kēnani mo e kakai Pelesi: 'oku ou tokosi'i au, pea te nau fakataha kotoa pē, ke tāmāte'i au, pea te u 'auha, ko au, mo hoku fale." ³¹ Pea na'a na pehēange kiate ia, "He na'e lelei 'a 'ene fai ki homa tuofefine 'o hangē ko ha maitau?"

1 'Oku fekau 'a Sēkope ki Peteli 'e he 'Otua. 2 'Oku ne fakama'a hono fale mei he ngaahi tamapua. 6 'Oku ne fokotu'u 'ae 'esifeilaulau 'i Peteli. 8 Ko e pekia 'a Tepola. 9 'Oku tāpuaki 'a Sēkope 'e he 'Otua 'i Peteli. 16 Ko e langā 'a Lesieli ia Penisimani pea pekia ai. 22 'Oku mohe 'a Lupeni mo Pita. 23 Ko e ngaahi foha 'o Sēkope. 28 Ko e pekia, mo e putu 'o 'Aisake.

35 PEA na'e folofola 'e he 'Otua kia Sēkope, "Tu'u hake 'o 'alu ki Peteli, pea nofo ai; pea ke ngaahi 'i ai 'ae 'esifeilaulau ki he 'Otua, 'aia na'e hā kiate koe 'i ho'o hola mei he 'ao 'o ho ta'okete ko 'Isoa." ² Pea fekau ai 'e Sēkope ki hono kau nofo'anga, pea mo kinautolu kotoa pē na'e 'iate ia, 'o pehē; "Tukuange 'ae ngaahi 'otua kehe 'oku 'iate kimoutolu, pea mou ma'a, pea fetongi homou ngaahi kofu. ³ Pea ke tau tu'u hake, 'o 'alu ki Peteli: pea te u ngaahi ai 'ae 'esifeilaulau ki he 'Otua, 'aia na'e tali 'eku hū, 'i he 'aho 'o 'eku mamahi, pea na'e 'iate au 'i he hala na'aku 'alu ai. ⁴ Pea na'a nau tuku kia Sēkope honau ngaahi 'otua kehe kotoa pē na'e 'i honau nima, mo honau ngaahi hau, na'e 'i honau telinga; pea na'e fufū ia 'e Sēkope 'i he lalo 'akau ko e oke na'e ofi ki Sikemi." ⁵ Pea na'a nau fononga; pea ko e manavahē ki he 'Otua, na'e 'i he ngaahi

kolo kotoa pē na'e tu'u takatakai 'iate kinautolu, pea na'e 'ikai te nau tuli 'ae ngaahi foha 'o Sēkope.

⁶ ¶ Pea hoko 'a Sēkope ki Lusa, 'i he fonua ko Kēnani, 'aia ko Peteli, ko ia mo e kakai na'e 'iate ia. ⁷ Pea na'e fokotu'u 'e ia 'i ai 'ae 'esifeilaulau, 'o ne ui 'ae potu ko ia, ko 'Elepeteli: koe'uhi na'e hā ai 'ae 'Otua kiate ia, 'i he'ene hola mei he 'ao 'o hono ta'okete. ⁸ Pea na'e pekia ai 'a Tepola ko e tauhi 'o Lepeka, pea na'e tanu ia 'i Peteli, 'i he lalo oke; pea na'e fakahingoa 'ae potu ko 'Alonipakuti.

⁹ ¶ Pea na'e toe hā 'ae 'Otua kia Sēkope, 'i he'ene ha'u mei Petanalami, 'o ne tāpuaki ia. ¹⁰ Pea pehē 'e he 'Otua kiate ia, "Ko ho hingoa ko Sēkope: ka e 'ikai toe ui ho hingoa ko Sēkope, ka ko 'Isileli ho hingoa: pea ne ui hono hingoa ko 'Isileli." ¹¹ Pea pehē 'e he 'Otua kiate ia, "Ko e 'Otua Māfimafi au ke ke monū'ia, 'o tupu ke tokolahahi ko e pule'anga, mo e ngaahi pule'anga 'e tupu 'iate koe, pea 'e tupu 'iate koe 'ae ngaahi tu'i. ¹² Pea ko e fonua na'aku tuku kia 'Epalahame mo 'Aisake, 'oku ou foaki ia kiate koe, pea mo ho hako 'amui 'iate koe, te u foaki ki ai 'ae fonua." ¹³ Pea na'e hā'ele hake 'ae 'Otua meiate ia, mei he potu na'a ne folofola ai kiate ia.

¹⁴ Pea na'e fokotu'u 'e Sēkope 'ae pou 'i he potu na'a ne folofola ai kiate ia, 'io, 'ae pou maka: pea ne lilingi ki ai 'ae feilaulau inu, pea ne lilingi ki ai 'ae lolo. ¹⁵ Pea na'e ui 'e Sēkope 'ae hingoa 'oe potu ko ia na'e folofola ai 'ae 'Otua kiate ia, ko Peteli.

¹⁶ ¶ Pea na'a nau fononga mei Peteli pea na'e toetoe si'i pe, ke nau hoko ki 'Efelata, pea na'e langā ai 'a Lesieli, pea na'e faingata'a. ¹⁷ Pea 'i he'ene kei langā, na'e lea 'ae mā'uli kiate ia, 'o pehē, "Oua te ke manavahē; he te ke ma'u 'ae tama ni foki." ¹⁸ Pea 'i he tei 'alu hono laumālie, (he na'e pekia ia,) pea ne ui hono hingoa ko Penioni; ka na'e ui ia 'e he'ene tamai ko Penisimani. ¹⁹ Pea na'e pekia 'a Lesieli, pea tanu ia 'i he hala 'oku tau ki 'Efelata, 'aia ko Petelihema. ²⁰ Pea na'e fokotu'u 'e Sēkope 'ae pou ki hono tanu'anga; pea ko e pou ia 'oe tanu'anga 'o Lesieli, 'o a'u ki he 'aho ni.

²¹ ¶ Pea na'e fai fononga 'a 'Isileli, pea folahi hono fale fehikitaki ki kō atu 'oe fale mā'olunga ko 'Eta. ²² Pea 'i he kei nofo 'a 'Isileli 'i he fonua ko ia, na'e 'alu 'a Lupeni 'o na mohe mo Pila, ko e sinifu 'o 'ene tamai; pea fanongo ki ai 'a 'Isileli. Pea ko e ngaahi foha 'o Sēkope na'e toko hongofulu ma toko ua. ²³ Ko e ngaahi tama 'a Lia: ko Lupeni, ko e 'uluaki 'o Sēkope, mo Simione, mo Livai, mo Siuta, mo 'Isaka, mo Sepuloni. ²⁴ Ko e ongo tama 'a Lesieli: ko Siosefa mo Penisimani. ²⁵ Pea ko e ongo tama 'a Pila, ko e kaunanga 'a Lesieli, ko Tani, mo Nafitali. ²⁶ Pea ko e ongo tama 'a Silipa, ko e kaunanga 'a Lia; ko Kata mo 'Aseli; ko e ngaahi foha eni 'o Sēkope, na'e fanau'i kiate ia 'i Petanalami.

²⁷ ¶ Pea na'e ha'u 'a Sēkope ki he'ene tamai ko 'Aisake 'i Mamili, ki he kolo ko 'Aapa, 'aia ko Hepeloni, ko e potu na'e 'āunofa ai 'a 'Epalahame mo 'Aisake. ²⁸ Pea ko e ngaahi 'aho 'o 'Aisake, ko e ta'u 'e teau, mo e ta'u 'e valungofulu. ²⁹ Pea tukuange 'e 'Aisake 'a hono laumālie, pea pekia ia, pea fakataha ia ki hono kakai,

kuo motu'a, na'e a'u hono ngaahi 'aho; pea na'e tanu ia 'e hono ongo foha, ko 'Isoa, mo Sēkope.

1 Ko e 'unoho 'e toko tolu 'a 'Isoa. 6 Ko 'ene hiki ki he mo'unga ko Seia. 9 Hono ngaahi foha. 15 Ko e ngaahi 'eiki 'aia na'e tupu 'i hono ngaahi foha. 20 Ko hono ngaahi foha, mo e ngaahi 'eiki 'o Seia. 24 Ko 'Ana, 'aia na'e 'ilo'i 'ae fanga miuli. 31 Ko e ngaahi tu'i 'o 'Itomi. 40 Ko e ngaahi 'eiki na'e tupu ia 'Isoa.

36 PEA ko e ngaahi to'utangata eni 'o 'Isoa, 'aia ko 'Itomi. ² Na'e ma'u 'e 'Isoa hono ngaahi 'unoho mei he fānau fefine 'o Kēnani; ko 'Ata ko e 'ofefine 'o 'Eloni ko e tangata Heti, mo 'Aholipama ko e ta'ahine 'o 'Ana, ko e 'ofefine 'o Sipione, ko e tangata Hevi. ³ Mo Pasimati ko e 'ofefine 'o 'Isime'eli, ko e tuofefine 'o Nepeoti. ⁴ Pea na'e fānau 'e 'Ata kia 'Isoa, 'a 'Ilifasi; pea fanau'i 'e Pasimati 'a Leueli. ⁵ Pea fanau'i 'e 'Aholipama, 'a Seusi, mo Salami, mo Kola; ko e ngaahi foha eni 'o 'Isoa, na'e fanau'i kiate ia 'i he fonua ko Kēnani. ⁶ Pea na'e 'ave 'e 'Isoa hono ngaahi 'unoho, mo hono ngaahi foha, mo hono ngaahi 'ofefine, mo e kakai kotoa pē 'o hono fale, mo 'ene fanga pulu, mo 'ene fanga manu, mo e me'a kotoa pē 'aia na'a ne ma'u 'i he fonua ko Kēnani; pea 'alu mama'o ia ki he tuku'uta, mei he 'ao 'o hono tehina ko Sēkope. ⁷ He na'e lahi 'ena koloa, ko ia na'e 'ikai ai te na fa'a nofo fakataha; pea ko e fonua na'a na nofo 'āunofa ai, na'e 'ikai 'ata'atā ia kiate kin-aua, koe'uhi na'e lahi 'ena fanga manu. ⁸ Pea pehē, na'e nofo 'a 'Isoa 'i he mo'unga ko Seia, pea ko 'Isoa ko 'Itomi ia.

⁹ ¶ Pea ko e ngaahi to'utangata eni 'o 'Isoa, ko e tamai 'ae kakai 'Itomi, 'i he mo'unga ko Seia. ¹⁰ Ko e hingoa eni 'oe ngaahi foha 'o 'Isoa: ko 'Ilifasi ko e tama 'a 'Ata ko e 'unoho 'o 'Isoa; ko Leueli ko e tama 'a Pasimati, ko e 'unoho 'o 'Isoa. ¹¹ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Ilifasi, ko Temani, mo 'Omaa, mo Sefo, mo Katami, mo Kinasi. ¹² Pea ko Timina, ko e sinifu ia kia 'Ilifasi, ko e foha 'o 'Isoa, pea ne fā'ele kia 'Ilifasi, 'a 'Amaleki; ko e ngaahi tama ia 'a 'Ata, ko e 'unoho 'o 'Isoa. ¹³ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Leueli ko Nehate, mo Sela, mo Sama, mo Misa: ko e ngaahi tama ia 'a Pasimati, ko e 'unoho 'o 'Isoa.

¹⁴ ¶ Pea ko e ngaahi tama eni 'a 'Aholipama, ko e 'unoho 'o 'Isoa, ko e ta'ahine 'o 'Ana, ko e 'ofefine 'o Sipione; na'a ne fānau kia 'Isoa 'a Seusi, mo Salami, mo Kola.

¹⁵ ¶ Pea ko e ngaahi 'eiki eni 'i he ngaahi foha 'o 'Isoa; ko e ngaahi foha 'o 'Ilifasi, ko e uluaki foha 'o 'Isoa; ko e 'eiki ko Temani, ko e 'eiki ko 'Omaa, ko e 'eiki ko Sefo, ko e 'eiki ko Kinasi, ¹⁶ Ko e 'eiki ko Kola, mo e 'eiki ko Katami, mo e 'eiki ko 'Amaleki; ko e ngaahi 'eiki ia *na'e tupu* ia 'Ilifasi 'i he fonua ko 'Itomi; ko e ngaahi tama eni 'a 'Ata.

¹⁷ ¶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Leueli ko e foha 'o 'Isoa; ko e 'eiki ko Nehate, mo e 'eiki ko Sela, mo e 'eiki ko Sama, mo e 'eiki ko Misa: ko e ngaahi 'eiki eni *na'e tupu* ia Leueli, 'i he fonua ko 'Itomi; ko e ngaahi tama eni 'a Pasimati ko e 'unoho 'o 'Isoa.

¹⁸ ¶ Pea ko e ngaahi tama eni 'a 'Aholipama ko e 'unoho 'o 'Isoa: ko e 'eiki ko Seusi, mo e 'eiki ko Salami, mo e 'eiki ko Kola: ko e ngaahi 'eiki ia *na'e tupu* ia 'Aholipama, ko e ta'ahine 'o 'Ana, ko e 'unoho 'o 'Isoa. ¹⁹ Ko e ngaahi foha eni 'o 'Isoa 'aia ko 'Itomi, pea ko honau ngaahi 'eiki ia.

²⁰ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Seia, ko e tangata Hoa, 'aia na'e ma'u 'ae fonua ko Lotani mo Sopale, mo Sipione, mo 'Ana, ²¹ Mo Tisoni, mo 'Eseli, mo Tisani ko e ngaahi 'eiki 'oe kakai Hoa, ko e fānau 'a Seia, 'i he fonua ko 'Itomi. ²² Pea ko e fānau 'a Lotani ko Holi, mo Hemami; pea ko e tuofefine 'o Lotani ko Timina. ²³ Pea ko e fānau 'a Sopale eni ko 'Alivani, mo Maneate, mo 'Epale, mo Sifo, mo 'Onama. ²⁴ Pea ko e fānau eni 'a Sipione ko 'Eiaa mo 'Ana; ko e 'Ana ia 'aia na'a ne 'ilo'i 'ae fanga miuli 'i he toafa, 'i he'ene tauhi 'ae fanga 'asi 'a 'ene tamai ko Sipione. ²⁵ Pea ko e fānau 'a 'Ana 'a eni; ko Tisoni mo 'Aholipama, ko e ta'ahine 'a 'Ana. ²⁶ Pea ko e fānau eni 'a Tisoni; ko Hemitani, mo 'Esipani, mo 'Itilani, mo Kilani. ²⁷ Pea ko e fānau eni 'a 'Eseli, ko Pilani, mo Sefani, mo 'Ekani. ²⁸ Pea ko e fānau eni 'a Tisani; ko 'Usa mo 'Alani. ²⁹ Ko eni 'ae ngaahi 'eiki *na'e tupu* 'i he kau Hoa; ko e 'eiki ko Lotani, mo e 'eiki ko Sopale, mo e 'eiki ko Sipione, mo e 'eiki ko 'Ana, ³⁰ Ko e 'eiki ko Tisoni, mo e 'eiki ko 'Eseli, mo e 'eiki ko Tisani; ko e ngaahi 'eiki eni na'e tupu ia Holi, 'i he ngaahi 'eiki 'i he fonua ko Seia.

³¹ ¶ Pea ko e ngaahi tu'i eni na'e pule 'i he fonua ko 'Itomi, 'i he te'eki pule ha tu'i ki he fānau 'a 'Isileli. ³² Ko Pela ko e foha 'o Peoli, na'e pule ia ki 'Itomi; pea ko e hingoa 'o hono kolo ko Tinapa. ³³ Pea pekia 'a Pela, pea pule 'i hono pule'anga 'a Sopapa ko e foha 'o Sela 'o Posila. ³⁴ Pea pekia 'a Sopapa, pea pule 'i hono pule'anga 'a Husami, mei he fonua ko Temani. ³⁵ Pea pekia 'a Husami, pea ko Hetati ko e foha 'o Pitati, 'aia na'a ne taa'i 'a Mitiane, 'i he ngoue 'o Moape, na'e pule ia 'i hono pule'anga; pea ko e hingoa 'o hono kolo ko 'Eviti. ³⁶ Pea pekia 'a Hetati, pea ko Samila mei Masileka, na'a ne pule 'i hono pule'anga. ³⁷ Pea pekia 'a Samila, pea ko Saula mei Leopote 'o ofi ki he vaitafe, na'e pule ia 'i hono pule'anga. ³⁸ Pea pekia 'a Saula, pea ko Pealihenani, ko e foha 'o 'Akepoa, na'e pule 'i hono pule'anga. ³⁹ Pea pekia 'a Pealihenani ko e foha 'o 'Akepoa; pea pule 'a Hetali 'i hono pule'anga pea ko e hingoa 'o hono kolo ko Pau pea ko e hingoa 'o hono 'unoho ko Mehetepele, ko e 'ofefine 'o Matileti, ko e 'ofefine 'o Mesa'api.

⁴⁰ ¶ Pea ko e ngaahi hingoa eni 'oe ngaahi 'eiki *na'e tupu* ia 'Isoa, 'o hangē ko honau ngaahi fa'ahinga, 'i honau ngaahi potu, 'i honau ngaahi hingoa; ko e 'eiki ko Timina, mo e 'eiki ko 'Alivani, mo e 'eiki ko Sesete, ⁴¹ Ko e 'eiki ko 'Aholipama, mo e 'eiki ko 'e ia, mo e 'eiki ko Pinoni, ⁴² Mo e 'eiki ko Kinasi, mo e 'eiki ko Temani, mo e 'eiki ko Mipisali, ⁴³ Mo e 'eiki ko Makiteli, mo e 'eiki ko 'Ilami; ko e ngaahi 'eiki eni 'o 'Itomi, 'o hangē ko honau nofo'anga, 'i honau ngaahi fonua: pea ko 'Isoa, ko e tamai ia 'ae kakai 'Itomi.

2 'Oku fehi'anequina 'a Siosefa 'i hono ngaahi ta'okete. 5 Ko 'ene ongo misi. 13 Ko e fekau ia 'e Sēkope ke 'a'ahi ki hono kāinga. 18 'Oku nau alea ke tāmāte'i ia. 21 'Oku fakahaofi ia 'e Lupeni. 26 'Oku nau fakatau ia ki he kakai 'Isime'eli. 31 Kuo kākaa'i 'ene tamai 'aki 'ae kofu kuo pani toto, pea tangi ia koe'uhi ko ia. 36 Kuo fakatau ia kia Potifa 'i 'Isipite.

37 PEA na'e nofo 'a Sēkope 'i he fonua na'e 'āunofa ki ai 'ene tamai, 'io, 'i he fonua ko Kēnani. ² Ko e hako eni 'o Sēkope na'e hongofulu ma fitu 'ae ta'u 'o Siosefa, pea na'e tauhi 'e ia 'ae fanga manu, 'o fakataha mo hono ngaahi ta'okete; pea na'e nofo 'ae tama mo e ongo tama 'a Pila, pea mo e fānau 'a Silipa, ko e ongo sinifu 'o 'ene tamai: pea na'e 'omi 'e Siosefa ki he'ene tamai 'enau ongoongo kovi. ³ Pea na'e 'ofa lahi hake 'a 'Isileli kia Siosefa 'i he'ene fānau kotoa pē, koe'uhi ko hono foha ia 'i he'ene motu'a; pea ne ngaohi ma'ana 'ae kofutu'a pulepule. ⁴ Pea kuo mamata hono ngaahi ta'okete, 'oku 'ofa lahi hake 'enau tamai kiate ia, 'i hono ta'okete kotoa pē, na'a nau fehi'a ai kiate ia, pea na'e 'ikai te nau lea lelei kiate ia. ⁵ Pea misi 'e Siosefa 'ae misi, pea ne tala ia ki hono ngaahi ta'okete; pea na'e 'āsili ai 'enau fehi'a kiate ia. ⁶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku ou kole ke mou fanongo ki he misi ni, kuo u misi 'aki; ⁷ He na'a tau nono'o 'ae ngaahi u koane 'i he ngoue, pea vakai, na'e tu'u hake 'eku u koane, 'o tu'u totonu; pea vakai, ko ho'omou ngaahi u koane na'a nau tutu'u hake 'o takatakai ia, 'o nau punou ki he'eku u koane." ⁸ Pea pehē 'e hono ngaahi ta'okete kiate ia, "He ko e mo'oni te ke pule kiate kinautolu? Pea te ke mālohi kiate kinautolu?" Pea 'āsili ai 'enau fehi'a kiate ia 'i he'ene misi, mo 'ene ngaahi lea.

⁹ ¶ Pea misi ia 'ae misi 'e taha, pea ne tala ia ki hono ngaahi ta'okete, 'o pehē, "Vakai, kuo u misi 'ae misi 'e taha, pea vakai, ko e la'ā mo e māhina, mo e fetu'u 'e hongofulu ma taha, na'a nau punou kiate au." ¹⁰ Pea ne fakahā ki he'ene tamai, mo hono ngaahi ta'okete: pea valoki ia 'e he'ene tamai, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'ae misi ni kuo ke misi 'aki? Ko e mo'oni 'e pehē au mo ho'o fa'ē, mo ho ngaahi ta'okete, ke mau punou 'akinautolu kiate koe, ki he kekele?" ¹¹ Pea na'e meheka 'a hono ngaahi ta'okete kiate ia; ka na'e tokanga 'ene tamai ki he lea.

¹² ¶ Pea na'e 'alu hono ngaahi ta'okete ki Sikemi, ke fafanga 'ae fanga manu 'a 'enau tamai. ¹³ Pea pehē 'e 'Isileli kia Siosefa, "'Ika'i 'oku fafanga 'e ho ngaahi ta'okete 'ae fanga manu 'i Sikemi?" Ha'u, pea te u fekau koe kiate kinautolu. Pea pehē 'e ia, "Ko au eni." ¹⁴ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ke ke 'alu, 'o vakai pe 'oku lelei 'a ho ngaahi ta'okete, pea lelei mo e fanga manu; pea ke ha'u 'o tala mai." Pea ne fekau ia mei he tele'a 'o Hepeloni 'o ne hoko ki Sikemi.

¹⁵ ¶ Pea na'e 'ilo ia 'e he tangata 'e taha, pea vakai, na'e 'alu he pe ia 'i he fonua; pea fehu'i 'ae tangata kiate ia, 'o pehē, "Ko e hā 'oku ke kumi?" ¹⁶ Pea ne pehē, "'Oku ou kumi hoku ngaahi ta'okete; 'oku ou kole kiate

koe, fakahā kiate au 'ae potu 'oku nau fafanga ai 'ae fanga manu." ¹⁷ Pea pehēange 'e he tangata, "Kuo nau ō, he na'aku fanongo ki he'enu pehē, Tau ō ki Totani." Pea na'e muimui 'a Siosefa ki hono ngaahi ta'okete, pea ne 'ilo 'akinautolu 'i Totani. ¹⁸ Pea kuo nau mamata kiate ia, 'i he'ene kei mama'o, 'i he te'eki ke ne ofi kiate kinautolu, na'a nau alea fakataha, ke tāmāte'i ia. ¹⁹ Pea na'a nau fealēlea'aki, 'o pehē, "Vakai, 'oku ha'u 'ae fa'a misi ni." ²⁰ Pea ko ia ke tau tāmāte'i ia pea lī ia ki ha luu, pea te tau pehē, kuo kai ia 'e ha manu fekai; pea te tau vakai, pe 'e hoko 'o fēfē 'ene ngaahi misi. ²¹ Pea fanongo ki ai 'a Lupeni, 'o ne fakahaofi ia mei honau nima; 'o ne pehē, "'Oua na'a tau tāmāte'i ia." ²² Pea pehē 'e Lupeni kiate kinautolu, "'Oua na'a lingi toto, kae lī ia ki he luu ni, 'oku 'i he toafa, pea 'oua na'a ala ha nima kiate ia;" na'a ne pehē koe'uhi ke ne to'o ia mei honau nima, ke toe 'atu ia ki he'ene tamai.

²³ ¶ Pea kuo hoko atu 'a Siosefa ki hono ngaahi ta'okete, pea pehē, na'a nau to'o 'ae kofutu'a 'o Siosefa meiate ia, 'ae kofutu'a pulepule na'e 'iate ia; ²⁴ Pea nau 'ave ia 'o lī ki he luu; pea na'e maha pe 'ae luu, na'e 'ikai 'i ai ha vai. ²⁵ Pea nau nofo ki lalo ke kai mā: pea 'i he hanga hake honau mata 'o sio, pea vakai, na'e ha'u 'ae fononga 'oe kakai 'Isime'eli, na'e ha'u mei Kiliate, mo e nau fanga kāmeli, na'e fakaheka ki ai 'ae ngaahi 'akau namu lelei, mo e pulu mo e pulu nanamu, ko e nau fetuku ia ki 'Isipite. ²⁶ Pea lea 'a Siuta, 'o pehē ki hono ngaahi ta'okete, "Ko e hā hono 'aonga, 'o 'etau tāmāte'i hotau tehina, pea fufū hono toto?" ²⁷ Ha'u, ke tau fakatau ia ki he kau 'Isime'eli, kae'oua na'a 'iate ia hotau nima: he ko hotau tehina ia mo hotau kakano." Pea loto ki ai 'a hono ngaahi ta'okete. ²⁸ Pea 'alu 'o ofi ki ai 'ae kakai Mitiani ko e kau fakatau: pea na'a nau toho hake 'a Siosefa mei he luu, pea nau fakatau 'a Siosefa ki he kau 'Isime'eli, 'aki 'ae konga siliva 'e uofulu; pea na'a nau 'ave 'a Siosefa ki 'Isipite.

²⁹ ¶ Pea toe 'alu 'a Lupeni ki he luu pea vakai, na'e 'ikai 'i he luu 'a Siosefa pea haehae 'e ia hono ngaahi kofu. ³⁰ Pea toe ha'u ia ki hono ngaahi tokoua, 'o ne pehē, "Kuo 'ikai 'ae tama; pea ko au, te u 'alu ki fē?" ³¹ Pea na'a nau to'o 'ae kofutu'a 'o Siosefa, 'o nau tāmāte'i 'ae 'uhiki'i kosi, 'o nau unu 'ae kofutu'a 'i he toto: ³² Pea nau fekau ke 'ave 'ae kofutu'a pulepule ki he'enu tamai; 'o nau pehē, "Kuo mau 'ilo 'ae me'a ni; pea ke vakai, pe ko e kofutu'a 'o ho foha pe 'ikai." ³³ Pea ne 'ilo ia, 'o ne pehē, "Ko e kofutu'a ia 'o hoku foha; kuo kai ia 'e he manu fekai; kuo haehae nai, 'o fakaikiiki 'a Siosefa." ³⁴ Pea haehae 'e Sēkope hono ngaahi kofu, pea ne ai 'ae tauanga'a, pea ne tēngihia hono foha 'o 'aho lahi. ³⁵ Pea tu'u hake hono ngaahi foha mo hono ngaahi 'ofefine ke nau fakafiemālie'i ia; ka na'e 'ikai te ne tali 'ae fakafiemālie; pea ne pehē, "He te u 'alu hifo tangi pe ki he fa'itoka ki hoku foha." Na'e pehē 'ae tangi 'a 'ene tamai koe'uhi ko ia. ³⁶ Pea na'e fakatau ia 'e he kakai Mitiani ki 'Isipite, kia Potifa, ko e matāpule 'a Felo, ko e pule 'oe kau le'o.

1 'Oku fakatupu 'e Siuta 'a 'Ea, mo 'Onani, mo Sila.
6 Ko e fakamaau 'a 'Ea mo Tema. 8 Ko e hia 'a 'O-

nani. 11 'Oku tatali 'a Tema kia Sila. 13 'Oku ne kākaa'i 'a Siuta. 27 'Oku ne fanau'i 'ae māhanga ko Felesi mo Selaa.

38 PEA 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e hoko 'o pehē, na'e 'alu 'a Siuta mei hono ngaahi tokoua, pea afe ia ki ha taha 'i he kakai 'Atulama, ko 'Ila hono hingoa. ² Pea mamata ai 'a Siuta ki he 'ofefine 'oe Kēnani 'e tokotaha, ko Suaa hono hingoa: pea ne ma'u ia, pea 'alu kiate ia 'o na mohe. ³ Pea feitama ia, mo fā'ele'i 'ae tama pea ne ui hono hingoa ho 'Ea. ⁴ Pea toe feitama ia, pea fā'ele'i 'ae tama; pea ne ui hono hingoa ko 'Onani ⁵ Pea toe feitama foki ia; pea fā'ele'i 'ae tama; pea ne ui hono hingoa ko Sila pea na'e 'i Kesipi ia 'i he'ene fanau'i ia. ⁶ Pea fili 'e Siuta 'ae 'unoho kia 'Ea, ko hono 'uluaki, pea ko Tema hono hingoa. ⁷ Pea na'e anga kovi 'a 'Ea, ko e 'uluaki foha 'o Siuta, 'i he 'ao 'o Sihova; pea na'e tāmāte'i ia 'e Sihova. ⁸ Pea pehē 'e Siuta kia 'Onani, "Alu ko e ki he 'unoho 'o ho ta'okete, pea ke mali mo ia, mo ke fakatupu ai 'ae hako ki ho ta'okete." ⁹ Pea na'e 'ilo 'e 'Onani 'e 'ikai 'iate ia 'ae hako; pea 'i he'ene 'alu ki he 'unoho 'o hono ta'okete, na'a ne hua'i ia ki he kelekele, telia na'a foaki 'e ia 'ae hako ki hono ta'okete. ¹⁰ Pea na'e kovi kia Sihova 'ae me'a na'a ne fai: ko ia, na'a ne tāmāte'i mo ia foki. ¹¹ Pea fekau 'e Siuta kia Tema ko hono 'ofefine 'i he fono 'o pehē, "Ke ke nofo 'atā pe koe, 'i he fale 'o ho'o tamai, ke 'oua ke tupu hoku foha ko Sila;" he na'e pehē 'e ia, "Telia na'a mate foki ia, 'o hangē ko hono ongo ta'okete." Pea 'alu 'a Tema 'o nofo 'i he fale 'o 'ene tamai.

¹² ¶ Pea fuoloa ai, pea pekia 'ae ta'ahine 'a Suaa ko e 'unoho 'o Siuta: pea kuo fiemālie 'a Siuta, pea 'alu ia ki he'ene kau tangata kosi sipi ki Timinate, 'aia mo hono kāinga ko 'Ila, ko e 'Atulama. ¹³ Pea na'e fakahā kia Tema, 'o pehē, Vakai, 'oku 'alu 'a ho'o tamai 'i he fono, ki Timinate ke kosi 'ene fanga sipi. ¹⁴ Pea ne tuku 'e ia hono ngaahi kofu putu, pea pūlou 'aki 'e ia 'ae pūlou, 'o ne tākai 'aki 'ae kofu, pea nofo ia 'i he potu 'ata'atā na'e 'i he ve'e hala ki Timinate; he na'e vakai ia, kuo tupu 'a Sila, ka 'oku te'eki ai 'atu ia kiate ia, ke na 'unoho. ¹⁵ Pea kuo mamata 'a Siuta, kiate ia, na'a ne maha-lo ko e fefine angahala ia, he koe'uhi kuo pūlou hono mata. ¹⁶ Pea afe ia kiate ia 'i he hala, 'o ne pehē, "Ko eni, 'oku ou kole kiate koe, tuku ke u 'alu atu kiate koe;" (he na'e 'ikai te ne 'ilo ko hono 'ofefine ia 'i he fono). Pea pehēange 'e ia, "Ko e hā te ke tuku mai kiate au, koe'uhi ke ke ha'u kiate au?" ¹⁷ Pea pehē ia, "Te u fekau ke 'omi ha 'uhiki mei he fanga manu," pea pehē 'e ia, "Pea te ke tuku mai ha fakamo'oni, kae'oua ke ke 'omi ia?" ¹⁸ Pea pehē 'e ia, "Ko e hā te u tuku kiate koe?" Pea talaange 'e ia, "Ko ho mama, mo ho lelu, pea mo ho tokotoko 'oku 'i ho nima." Pea ne 'atu ia kiate ia, pea 'alu atu ia kiate ia, pea feitama ia kiate ia. ¹⁹ Pea tu'u hake ia 'o 'alu mei ai, pea ne tuku 'ene pūlou meiate ia, 'o toe ai hono ngaahi kofu putu. ²⁰ Pea fekau 'e Siuta ke 'ave 'ae 'uhiki'i kosi 'i he nima 'a hono kāinga ko e 'Atulama, koe'uhi ke ne ma'u 'ae fakamo'oni mei he nima 'oe fefine; ka na'e 'ikai te ne fa'a 'ilo ia. ²¹ Pea fehu'i ia ki he kau tangata 'oe potu ko ia, 'o pehē, "Ko e

fē 'ae fefine angahala na'e 'i he potu hala ni?" Pea nau pehē, na'e 'ikai ha fefine angahala 'i he potu ni. ²² Pea toe 'alu ia kia Siuta, 'o ne pehē, "'Oku 'ikai te u 'ilo ia; pea 'oku pehē foki 'e he kau tangata 'oe potu, na'e 'ikai ha fefine angahala 'i he potu ko ia." ²³ Pea pehē 'e Siuta, "Tuku ke ne ma'u, ia ma'ana, telia na'a tau mā ai; vakai, na'aku fekau ke 'ave 'ae 'uhiki manu ni, pea 'oku 'ikai te ke 'ilo ia."

²⁴ ¶ Pea hili 'ae māhina 'e tolu nai, na'e fakahā kia Siuta, 'o pehē, "Kuo fai angahala 'e Tema, ko ho 'ofefine 'i he fono; pea vakai, 'oku feitama foki ia 'i he fe'auaki." Pea pehē 'e Siuta; "Taki mai ia, ke tutu ia." ²⁵ Pea kuo nau taki mai ia, pea fekau ia ki he'ene tamai 'i he fono, 'o pehē, "Kuo u feitama ki he tangata 'oku 'a'ana 'ae me'a ni: pea ne pehē, Ke ke vakai, pe 'oku 'a hai 'ae maama ni mo e lelu, mo e tokotoko ni?" ²⁶ Pea fakamo'oni 'e Siuta, 'o ne pehē, "'Oku tonuhia lahi ia 'ia au: koe'uhi na'e 'ikai te u foaki ia ki hoku foha ko Sila." Pea na'e 'ikai te ne ta'e'ilo'i ia.

²⁷ ¶ Pea na'e hoko, 'o pehē, 'i he'ene langā, pea vakai, na'e ai 'ae māhanga 'i hono manāva. ²⁸ Pea 'i he'ene langā na'e tuku kitu'a 'e he tokotaha hono nima, pea nono'o ki ai 'e he mā'uli 'ae filo kulokula, 'o ne pehē, na'e fuofua ha'u eni. ²⁹ Pea 'i he'ene toe to'o atu hono nima, pea vakai, na'e ha'u hono tokoua; pea pehē 'e he mā'uli, "Na'e fēfee'i hao 'oho mai koe ke 'iate koe 'ae motuhi ni, ko ia na'a ne ui hono hingoa ko Felesi."

³⁰ Pea toki ha'u hono tokoua, 'aia na'e 'i hono nima 'ae filo kulokula, pea ne ui hono hingoa ko Selaa.

1 Kuo hakeaki'i 'a Siosefa 'i he fale 'o Potifa. 7 'Oku ne teke'i 'ae 'ahi'ahi kovi 'a 'ene 'eiki fefine. 13 Kuo lohiki'i ia. 20 Kuo lī ia ki he fale fakapōpula. 21 Na'a ne 'i ai mo e 'Otua.

39 PEA na'e 'ave 'a Siosefa ki 'Isipite; pea ko Potifa ko e matāpule 'a Felo, ko e pule 'oe kau le'o, ko e tangata 'Isipite, na'a ne fakatau ia 'i he nima 'oe kau 'Isime'eli, 'akinatolu na'a nau 'omi ia ki ai. ² Pea na'e ia Siosefa 'a Sihova, pea ko e tangata monū'ia ia, pea na'a ne 'i he fale 'o 'ene 'eiki, ko e tangata 'Isipite. ³ Pea mamata 'ene 'eiki ki he 'iate ia 'a Sihova, pea mo e fakamonū'ia 'e Sihova 'i hono nima 'ae me'a kotoa pē na'a ne fai. ⁴ Pea na'e lelei 'a Siosefa 'i hono 'ao, 'o ne ngāue kiate ia, pea ne fakanofu ia ke le'ohi hono fale, pea na'a ne tuku ki hono nima 'a 'ene me'a kotoa pē. ⁵ Pea talu 'ae fakanofu ia ke le'ohi hono fale, pea mo 'ene me'a fulipē, na'e tāpuaki 'e Sihova 'ae fale 'oe tangata 'Isipite, koe'uhi ko Siosefa: pea ko e tāpuaki 'a Sihova na'e 'i he'ene me'a kotoa pē, 'i he fale, pea 'i he ngoue. ⁶ Pea na'a ne tuku 'ene me'a kotoa pē ki he nima 'o Siosefa; pea na'e 'ikai te ne tokanga'i 'e ia ha'ane me'a, ka ko e mā pe na'a ne kai. Pea ko e tangata sino lelei 'a Siosefa mo toulekeleka.

⁷ ¶ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e fakasiosio 'ae 'unoho 'oe 'eiki 'a Siosefa kiate ia; pea ne pehē, Ha'u ke ta mohe. ⁸ Ka na'e 'ikai loto ia ki ai, 'o ne pehē ki he 'unoho 'o hono 'eiki, "Vakai, 'oku 'ikai 'ilo'i 'e he'eku 'eiki 'ae ngaahi me'a 'oku 'o'ona 'i he fale, pea kuo ne tuku ia kotoa pē ki hoku nima: ⁹ 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku

lahi hake 'iate au 'i he fale ni; pea na'e 'ikai te ne ta'ofi au mei ha me'a 'e taha, ka ko Koe pe, koe'uhi ko hono 'unoho koe: pea 'e fēfē' eku fai 'ae hala lahi ni, ke u hālaia ai ki he 'Otua?'¹⁰ Pea 'i he'ene lea pe 'i he 'aho kotoa pē kia Siosefa, na'e 'ikai te ne tokanga kiate ia, ke na mohe, pe ke ofi kiate ia.¹¹ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e pehē, na'e hū 'a Siosefa ki fale ke fai 'ene ngāue; pea na'e 'ikai ha tangata 'oe kakai 'oe fale 'i ai.¹² Pea na'a ne puke ki hono kofu, 'o ne pehē, "Ha'u ke ta mohe;" ka na'e si'aki 'e Siosefa hono kofu 'i hono nima, ka ka hola ia 'o hao kitu'a.¹³ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene mamata kuo tuku hono kofu ki hono nima, pea kuo hola ia kitu'a,¹⁴ Na'a ne ui ki he kau tangata 'o hono fale, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Vakai, kuo ne 'omi 'ae Hapelū ni ke pau'usi'i mai kiate kinautolu: na'e mi'u ia kiate au ke ma mohe mo ia, pea u kalanga 'i he le'o lahi:"¹⁵ Pea kuo fanongo ia kuo u hiki hoku le'o 'o kalanga, 'iloange, na'a ne si'aki hono kofu kiate au, ka ka hola, pea mole kitu'a.¹⁶ Pea na'a ne tuku ma'u hono kofu, kae'oua ke ha'u 'ene 'eiki.¹⁷ Pea na'a ne lea kiate ia 'i he lea ni, 'o pehē, "Ko e tamaio'eiki Hapelū na'a ke 'omi kiate kinautolu, na'e ha'u kiate au ke pau'u mai kiate au."¹⁸ Pea 'i he'eku hiki hake hoku le'o 'o kalanga, 'iloange, na'a ne si'aki hono kofu kiate au, pea hola kitu'a.¹⁹ Pea kuo fanongo 'a 'ene 'eiki ki he ngaahi lea 'a hono 'unoho, 'aia na'a ne lea 'aki kiate ia, 'o ne pehē, na'e fai pehē 'a ho'o tamaio'eiki kiate au; na'e tupu ai 'ene 'ita lahi.²⁰ Pea na'e 'ave 'a Siosefa 'e he'ene 'eiki, ki he fale fakapōpula, ki he potu na'e hai ai 'ae kau pōpula 'ae tu'i: pea na'e nofo ai ia 'i he fale fakapōpula.

²¹ ¶ Ka na'e ia Siosefa 'a Sihova, 'o ne 'alo'ofa kiate ia, mo ne faka'ofeina ia 'i he 'ao 'oe tauhi fale fakapōpula.²² Pea na'e tuku 'e he tauhi fale fakapōpula ki he nima 'o Siosefa 'ae kau pōpula kotoa pē na'e 'i he fale fakapōpula; pea ko e me'a kotoa pē na'a nau fai, na'e fai ma'ana.²³ Na'e 'ikai vakai 'e he tauhi fale fakapōpula ki ha me'a 'e taha na'e 'i hono nima; koe'uhi na'e 'iate ia 'a Sihova, pea ko ia na'a ne fai, na'e fakamonū'ia ia 'e Sihova.

1 Kuo 'i he fale fakapōpula 'ae tangata fua ipu, mo e tangata ngaohi mā. 4 'Oku le'ohi 'akinaua 'e Siosefa. 5 'Oku faka'uhinga 'e ia 'a 'ena misi. 20 Kuo hoko 'o hangē ko 'ene fakamatala. 23 Ko e angakovi 'ae tangata fua ipu.

40 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e hoko 'o pehē, ko e tauhi lahi, mo e tangata ta'o mā 'ae tu'i 'o 'Isipite, na'a na faka'ita'i hona 'eiki ko e tu'i 'o 'Isipite.² Pea tuputāmaki 'a Felo ki he'ene ongo matāpule, 'io, ki he matāpule 'oe kau tauhi, mo e matāpule 'oe kau ta'o mā.³ Pea ne tuku 'akinaua ke pōpula 'i he fale 'oe 'eiki 'oe kau le'o, ki he fale fakapōpula, ko e potu ko ia na'e nofo ha'isia ai 'a Siosefa.⁴ Pea na'e tuku 'akinaua 'e he matāpule 'oe kau le'o, kia Siosefa ke ne le'ohi, pea na'e tauhi 'e ia 'akinaua: pea ne na nofo 'i he fale fakapōpula 'o fuoloa si'i pe.

⁵ ¶ Pea ne na misi fakatou'osi 'ae misi, taki taha 'ae tangata 'ene misi 'i he pō pe taha, 'ae tangata taki taha

'o fakatatau mo hono 'uhinga 'o 'ene misi, 'ae tauhi lahi, mo e tangata ta'o mā 'ae tu'i 'o 'Isipite, 'aia na'e nofo ha'isia 'i he fale fakapōpula.⁶ Pea 'alu ange 'a Siosefa kiate kinaua 'i he pongipongi, pea sio ia kiate kinaua, pea vakai, na'a na matapeko.⁷ Pea fehu'i ia ki he ongo matāpule 'a Felo, 'akinaua na'e pōpula mo ia 'i he fale 'o 'ene 'eiki, 'o pehē, "Ko e hā 'oku mo matapeko ai he 'aho ni?"⁸ Pea na pehē kiate ia, "Kuo ma misi 'ae misi, pea 'oku 'ikai ha tokotaha ke fakahā hono 'uhinga." Pea pehē 'e Siosefa kiate kinaua, "I'ikai 'oku 'i he 'Otua pe hono 'uhinga? 'Oku ou kole mo fakahā mai ia kiate au."⁹ Pea tala 'e he tauhi lahi 'ene misi kia Siosefa, 'o ne pehē kiate ia; "Vakai, 'i he'eku misi, na'e 'i hoku 'ao 'ae vaine;¹⁰ pea na'e 'i he vaine 'ae va'a 'e tolu pea hangē na'e litolito ia, pea tupu hono fisi; pea na'e tupu 'i hono ngaahi fuhu 'ae kālepi momoho:¹¹ pea na'e 'i hoku nima 'ae ipu 'a Felo pea na'aku to'o 'ae ngaahi kālepi, 'o tatau ia ki he ipu 'a Felo, pea ne u 'atu 'ae ipu ki he nima 'o Felo."¹² Pea pehēange 'e Siosefa kiate ia, "Ko hono 'uhinga eni; Ko e va'a 'e tolu, ko e 'aho ia 'e tolu."¹³ I he te'eki 'osi 'ae 'aho 'e tolu, 'e hakeaki'i Ko e 'e Felo, 'o ne toe tuku koe ki ho'o ngāue: pea te ke 'atu 'ae ipu 'a Felo ki hono nima, 'o hangē ko ia na'a ke fai 'i ho'o kei nofo ko 'ene tauhi lahi.¹⁴ Ka 'oka ke ka lelei koe, ke ke manatu'i au; pea 'oku ou kole ke ke 'ofa mai kiate au, 'o tala au kia Felo, pea fakahao au mei he fale ni;¹⁵ He ko e mo'oni na'e kaiha'asia au mei he fonua 'oe kakai Hapelū: pea na'e 'ikai te u fai ha me'a 'i heni foki, koe'uhi ke nau tuku au ki he fale fakapōpula."¹⁶ Pea kuo mamata 'e he tangata ta'o mā, 'oku lelei hono 'uhinga, pea pehē 'e ia kia Siosefa: "Na'aku misi foki, pea vakai, na'e 'i hoku 'ulu 'ae kato hinehina 'e tolu;¹⁷ Pea na'e 'i he kato 'i 'olunga 'ae ngaahi me'akai, kuo ta'o kia Felo; pea na'e kai ia 'e he fanga manupuna mei he kato, 'i hoku 'ulu."¹⁸ Pea lea 'a Siosefa, 'o pehē: "Ko hono 'uhinga, eni: ko e kato 'e tolu ko e 'aho ia 'e tolu."¹⁹ Pea 'i he te'eki ke 'osi 'ae 'aho 'e tolu, 'e hiki 'e Felo ho 'ulu meiate koe, pea te ne tautau koe ki he 'akau; pea 'e kai 'e he fanga manupuna, 'ae kakano meiate koe."

²⁰ ¶ Pea 'i he'ene hokosia hono 'aho tolu, ko e 'aho fakamanatu ki he fanau'i 'o Felo, na'a ne fai 'ae katoanga ki he'ene kau nofo'anga kotoa pē, pea na'a ne lau hake 'ae tauhi lahi, mo e tangata ta'o mā, 'i he'ene kau nofo'anga.²¹ Pea ne toe tuku ki he tauhi lahi 'a 'ene ngāue: pea toe 'atu 'e ia 'ae ipu ki he nima 'o Felo;²² Ka na'a ne tautau 'ae tangata ta'o mā; 'o hangē ko e fakamatala, 'a Siosefa,²³ Ka na'e 'ikai manatu 'e he tauhi lahi kia Siosefa, ka na'a ne fakangalo'i ia.

1 Ko e ongo misi 'a Felo. 25 'Oku fakamatala ia 'e Siosefa. 33 'Oku ne akonaki'i 'a Felo. 38 Kuo hakeaki'i 'a Siosefa. 50 'Oku tupu 'iate ia 'a Manase mo 'Ifalemi. 54 'Oku hoko 'ae honge.

41 PEA hili 'ae ta'u kotoa 'e ua, pea pehē, na'e misi 'a Felo: pea vakai na'e tu'u ia 'i he ve'e vaitafe.² Pea vakai, na'e 'alu hake mei he vaitafe 'ae fanga pulu 'e fitu na'e matamatalelei mo sino lahi; pea nau kai 'i he ngoue mohuku.³ Pea vakai na'e 'alu hake 'o

muimui 'i ai 'ae fanga pulu matamata kehe 'e fitu, na'e matamata kovi mo tutue lahi, pea nau tutu'u 'o ofi ki he fanga pulu kehe 'i he ve'e vaitafe. ⁴ Pea ko e fanga pulu matamata kovi mo tutue, na'a nau kai 'o 'osi 'ae fanga pulu matamatalelei, mo sino lahi. Pea 'ā ai 'a Felo. ⁵ Pea toe mohe ia, pea misi ia ko hono tu'o ua; pea vakai, na'e tupu hake 'ae fua koane 'e fitu 'i he kau pe taha, na'e lahi mo lelei. ⁶ Pea vakai, na'e tupu hake 'o muimui 'i ai 'ae fua koane 'e fitu, na'e kekena mo mate 'i he matangi hahake. ⁷ Pea ko e fua vaivai 'e fitu, na'a nau kai 'o 'osi 'ae fua 'e fitu na'e mālohi mo lelei. Pea; 'ā ai 'a Felo, pea vakai, ko e misi pe ia. ⁸ Pea pongipongi hake ai, na'e mamahi pe hono laumālie; pea fekau 'e ia ke ui 'ae kau fiemana kotoa pē 'o 'Isipite, pea mo e kau tangata poto kotoa pē 'i ai: pea fakahā 'e Felo 'ene misi kiate kinatolu; ka na'e 'ikai ha taha ke ne fa'a fakahā hono 'uhinga kia Felo.

⁹ ¶ Pea lea ai 'ae tauhi lahi kia Felo, 'o pehē, "Oku ou manatu ki he'eku ngaahi hala he 'aho ni; ¹⁰ Na'e tuputāmaki 'a Felo ki he'ene kau tamaio'eiki, pea ne tuku au ke fakapōpula'i, ki he fale 'oe 'eiki 'oe kau le'o, 'a au mo e tangata ta'o mā. ¹¹ Pea na'a ma misi 'ae misi 'i he pō pe taha, ko au mo ia; na'a ma misi 'ae tangata taki taha 'o fakatatau ki hono 'uhinga 'o 'ene misi. ¹² Pea na'a mau 'i ai mo e talavou ko e Hepelū, ko e tamaio'eiki ki he 'eiki 'oe kau le'o; pea ma fakahā kiate ia, pea ne fakahā kiate kimaua hono 'uhinga 'oe ma misi, ki he tangata taki taha na'a ne fakahā hono 'uhinga 'o 'ene misi. ¹³ Pea na'e hoko ia, 'o hangē ko e me'a na'a ne fakahā; na'a ne toe tuku au ki he'eku ngāue, pea ne tautau ia."

¹⁴ ¶ Pea fekau leva 'e Felo ke ui mai Siosefa, pea na'a nau fakato'oto'o 'o 'omi ia mei he fale fakapōpula; pea na'a ne tele kava, pea fetongi hono kofu, pea ha'u ia kia Felo. ¹⁵ Pea pehē 'e Felo kia Siosefa, "Kuo u misi 'ae misi, pea 'oku 'ikai ha taha ke fakahā hono 'uhinga; pea kuo u fanongo kiate koe, 'oku ke fa'a 'ilo hono 'uhinga 'oe misi ke fakahā ia." ¹⁶ Pea talaange 'e Siosefa kia Felo, 'o pehē, "Oku 'ikai 'iate au; 'e tuku 'e he 'Otua kia Felo 'ae tala fakafiemālie." ¹⁷ Pea pehē 'e Felo kia Siosefa, "Na'aku mamata 'i he'eku misi, pea vakai, na'aku tu'u 'i he ve'e vaitafe: ¹⁸ Pea vakai, na'e 'alu hake mei he vaitafe 'ae fanga pulu 'e fitu na'e sino lahi, mo matamatalelei; pea na'a nau kai 'i he ngoue mohuku: ¹⁹ pea vakai, na'e 'alu hake 'ae fanga pulu kehe 'e fitu, na'a nau kovi mo matamata kehe, mo tutue 'aupito, kuo 'ikai te u mamata ki he kovi pehē, 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite: ²⁰ Pea na'e kai 'o 'osi 'e he fanga pulu tutue, 'ae 'uluaki fanga pulu 'e fitu, 'aia na'e sino: ²¹ Pea hili 'enau kai 'o 'osi ia, pea na'e 'ikai hano faka'ilonga 'o 'enau kai ia; he na'a nau matamata kovi ai pe, 'o hangē 'i mu'a. Pea u 'ā ai. ²² Pea na'aku mamata 'i he'eku misi, pea vakai, na'e ai 'ae fua koane 'e fitu 'i he kau pe taha, na'e lahi mo lelei; ²³ Pea vakai, na'e ai 'ae fua koane 'e fitu na'e mae mo manifi, mo mate 'i he matangi hahake, na'e tupu hake ki mui; ²⁴ Pea na'e kai 'o 'osi 'ae ngaahi fua lelei, 'e he ngaahi fua mate: pea ne u tala

'ae me'a ni ki he kau fiemana; ka na'e 'ikai ha tokotaha ke fa'a fakahā ia."

²⁵ ¶ Pea talaange 'e Siosefa kia Felo, "Ko e misi 'a Felo, 'oku taha pe: kuo fakahā 'e he 'Otua kia Felo, 'aia 'oku ne teu ke fai. ²⁶ Ko e fanga pulu lelei 'e fitu ko e ta'u ia 'e fitu: pea ko e fua lelei 'e fitu, ko e ta'u 'e fitu; ko e misi 'oku taha pe. ²⁷ Pea ko e fanga pulu tutue mo matamata kovi 'e fitu, na'e tupu ki mui, ko e ta'u ia 'e fitu: pea ko e fua 'e fitu na'e mate 'i he matangi hahake, ko e ta'u hongē ia 'e fitu. ²⁸ Ko eni 'ae me'a kuo u lea 'a-ki kia Felo; ko ia 'oku teu 'e he 'Otua ke fai ni, kuo ne fakahā kia Felo. ²⁹ Vakai, 'oku ha'u 'ae ta'u mahu lahi 'e fitu ki he fonua kotoa pē 'o 'Isipite; ³⁰ Pea 'e hoko mo ia 'ae ta'u 'e fitu 'oku hongē; pea 'e ngalo 'aupito 'ae mahu 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite; pea 'e faka'osi 'e he hongē 'ae fonua; ³¹ Pea 'e 'ikai 'ilo 'ae mahu 'i he fonua ni, ko e me'a 'i he hongē 'e hoko mo ia; koe'uhi 'e lahi 'aupito ia. ³² Pea ko e me'a 'i hono fai 'o tu'o ua 'ae misi kia Felo; ko hono 'uhinga kuo fakapapau 'e he 'Otua 'ae me'a ni, pea 'e fakahoko to'oto'o ia 'e he 'Otua. ³³ "Pea ko eni, ke kumi 'e Felo ha tangata lelei, mo poto, ke fakanofu ia, ke pule ki he fonua ko 'Isipite. ³⁴ Pea ke fai 'e Felo 'ae me'a ni, tuku ke fakanofu 'ae kau matāpule ki he fonua ni, pea ke vahe'i mo to'o hono vahe nima 'oe fonua ko 'Isipite, 'i he ta'u mahu 'e fitu. ³⁵ Pea tuku ke nau tānaki 'ae me'akai kotoa pē 'oe ngaahi ta'u lelei ko ia 'oku ha'u, pea ke nau fokotu'u 'ae koane 'i he fekau 'a Felo, pea nau ma'u 'ae me'akai 'i he ngaahi kolo. ³⁶ Pea ko e me'akai ko ia ko e tokonaki ia ki he fonua 'i he ta'u 'e fitu 'oe hongē, 'aia 'e hoko ki he fonua ko 'Isipite; ke 'oua na'a 'auha 'ae fonua koe'uhi ko e hongē."

³⁷ ¶ Pea na'e lelei 'ae me'a ko ia 'i he 'ao 'o Felo, mo e 'ao 'o hono kau nofo'anga kotoa pē. ³⁸ Pea pehē 'e Felo ki he'ene kau tamaio'eiki, "He te tau fa'a 'ilo ha tokotaha 'o hangē ko eni, ko e tangata 'oku 'iate ia 'ae Laumālie 'oe 'Otua?" ³⁹ Pea pehē 'e Felo kia Siosefa, "Ko e me'a 'i he fakahā 'e he 'Otua kiate koe 'ae ngaahi me'a ni, 'oku 'ikai ha taha 'oku lelei mo poto 'o hangē ko koe: ⁴⁰ Te ke pule koe ki hoku fale: pea 'e fekau'i 'a hoku kakai, 'o fakatatau ki ho'o lea: ko e nofo'a fakatu'i pe, teu lahi hake ai 'iate koe." ⁴¹ Pea pehē 'e Felo kia Siosefa, "Vakai kuo u fakanofu koe he 'aho ni, ki he fonua kotoa pē ko 'Isipite." ⁴² Pea na'e to'o 'e Felo hono mama mei hono nima, 'o ne 'ai ia ki he nima 'o Siosefa, 'o ne fakakofu'aki ia 'ae ngaahi kofu lelei, pea ne 'ai 'ae kahoa koula ki hono kia. ⁴³ Pea na'a ne tuku ia ke heka 'i hono ua 'oe saliate na'a ne ma'u pea na'a nau kalanga 'i hono 'ao, Punou pea na'a ne fakanofu ia ke pule ki he fonua kotoa pē ko 'Isipite. ⁴⁴ Pea pehē 'e Felo kia Siosefa, "Ko Felo au, pea 'e 'ikai ha tangata 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite, te ne hiki hono nima pe va'e, ka 'i ho'o pule." ⁴⁵ Pea ui 'e Felo 'ae hingoa 'o Siosefa ko Safinati Peanea: pea na'a ne foaki kiate ia 'a 'Asinate, Ko e 'ofefine 'o Potifela koe taula'eiki 'o 'Oni, ko hono 'unoho. Pea na'e 'alu 'a Siosefa ki he fonua kotoa pē 'o 'Isipite.

⁴⁶ ¶ Pea na'e tolungofulu ta'u 'a Siosefa 'i he'ene tu'u 'i he 'ao 'o Felo ko e tu'i 'o 'Isipite. Pea na'e 'alu 'a Siosefa mei he 'ao 'o Felo, 'o ne 'alu 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite. ⁴⁷ Pea 'i he ta'u mahu 'e fitu na'e fua lahi 'aupito 'ae kelekele. ⁴⁸ Pea na'a ne tākaki 'ae me'akai kotoa pē 'oe ta'u 'e fitu, 'aia na'e 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite, 'o fokotu'ua 'i he kolo: ko e ngaahi me'akai 'oe ngoue, 'a ia na'e takatakai 'ae kolo kotoa pē, na'a ne fokotu'ua ia ki ai. ⁴⁹ Pea na'e tākaki 'e Siosefa 'ae koane 'o tatau mo e 'one'one 'oe tahi, 'o lahi 'aupito, pea na'e tuku 'ene lau ia; he na'e 'ikai ke fa'a lau ia; ⁵⁰ Pea na'e tupu kia Siosefa 'ae foha 'e toko ua 'i he te'eki ai hoko 'ae honge, 'aia na'e fā'ele'i kiate ia 'e 'Asinate, ko e 'ofefine 'o Potifela, ko e taula'eiki 'o 'Oni. ⁵¹ Pea na'e ui 'e Siosefa 'ae hingoa 'o hono 'uluaki, ko Manase; he na'e pehē 'e ia, "Kuo tuku 'e he 'Otua, ke u fakangalo'i 'eku ngaahi mamahi, mo e fale kotoa pē 'o 'eku tamai." ⁵² Pea ne ui 'ae hingoa 'o hono toko ua ko 'Ifalemi; he kuo ngaohi au 'e he 'Otua ke u monū'ia 'i he fonua 'o hoku tautea.

⁵³ ¶ Pea na'e 'osi ange 'ae ta'u mahu 'e fitu, 'aia na'e 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite. ⁵⁴ Pea kuo hoko 'ae ta'u 'e fitu 'oe honge, 'o hangē ko e lea 'a Siosefa pea na'e 'i he fonua kotoa pē 'ae honge ka na'e ai 'ae mā 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite. ⁵⁵ Pea 'i he hongea 'ae fonua kotoa pē 'o 'Isipite, na'e tangi 'ae kakai kia Felo ki he mā: pea pehē 'e Felo ki he kakai 'Isipite; 'Alu kia Siosefa; pea ko ia 'oku ne fakahā kiate kimoutolu, mou fai ia. ⁵⁶ Pea na'e hoko 'ae honge ki he fonua kotoa pē; pea na'e fakaava 'e Siosefa 'ae ngaahi feleoko, 'o ne fakatau ki he kakai 'Isipite; pea tupu 'o lahi 'ae honge 'i he fonua ko 'Isipite. ⁵⁷ Pea na'e ha'u 'ae fonua kotoa pē ki 'Isipite kia Siosefa ke fakatau: koe'uhi na'e lahi fau 'ae honge 'i he fonua kotoa pē.

1 Kuo fekau 'e Sēkope hono ngaahi foha 'e toko hongofulu ke fakatau koane mei 'Isipite. 16 Kuo fakapōpula'i 'akinautolu 'e Siosefa, 18 'Oku tukuange 'akinautolu 'i he pehē, te nau 'omi 'a Penisimani. 21 Kuo nau mamahi koe'uhi ko Siosefa. 24 Kuo ta'ofi 'a Simione ko e fetongi. 25 Kuo nau foki mo e koane, mo e nau pa'anga. 29 Ko e nau fakamatala kia Sēkope. 36 'Oku 'ikai ke loto 'a Sēkope ke 'alu 'a Penisimani.

42 PEA kuo mamata 'e Sēkope 'oku ai 'ae koane 'i 'Isipite, pea pehē 'e Sēkope ki hono ngaahi foha, "Ko e hā 'oku mou fesiofaki ai? ² Pea pehē 'e ia, Vakai, kuo u fanongo 'oku ai 'ae koane 'i 'Isipite: mou 'alu ki ai, pea mou fakatau ma'atautolu mei ai; koe'uhi ke tau mo'ui, kae 'ikai mate."

³ ¶ Pea na'e 'alu ki 'Isipite ke fakatau koane, 'ae ngaahi ta'okete 'e toko hongofulu 'o Siosefa. ⁴ Ka ko Penisimani ko e tehina 'o Siosefa, na'e 'ikai tuku ia 'e Sēkope ke 'alu mo hono ngaahi ta'okete; he na'a ne pehē; Telia na'a tō ha kovi kiate ia. ⁵ Pea ha'u 'ae ngaahi foha 'o 'Isileli ke fakatau 'ae koane mo kinautolu na'e ha'u; he na'e lahi 'ae honge 'i he fonua ko Kēnani. ⁶ Pea na'e pule pe 'a Siosefa 'i he fonua, pea ko ia pe na'e fakatau ki he kakai kotoa pē 'oe fonua; pea ha'u 'ae ngaahi ta'okete 'o Siosefa, 'o nau tulolo mo

honau mata ki he kelekele, 'i hono 'ao. ⁷ Pea mamata 'a Siosefa ki hono ngaahi ta'okete, 'o ne 'ilo 'akinautolu, ka na'e mata kehe ia kiate kinautolu, 'o ne lea mālohi kiate kinautolu: pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oku mou ha'u mei fē?" Pea nau talaange, "Mei he fonua ko Kēnani, ke fakatau me'akai." ⁸ Pea na'e 'ilo 'e Siosefa hono ngaahi ta'okete, ka na'e 'ikai te nau 'ilo ia. ⁹ Pea na'e manatu 'e Siosefa ki he ngaahi misi na'a ne misi 'aki kiate kinautolu, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e kau matakaki 'akinautolu; kuo mou ha'u ke mamata ki he telefua 'oe fonua." ¹⁰ Pea nau talaange kiate ia, "'Eiki 'oku 'ikai, ka kuo ha'u 'a ho'o kau tamaio'eiki ke fakatau me'akai. ¹¹ Ko e ngaahi foha 'oe tangata pe taha 'akimautolu kotoa pē: ko e kau tangata mo'oni 'akimautolu, 'oku 'ikai ko e kakai matakaki 'a ho'o kau tamaio'eiki." ¹² Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Ikai, ka kuo mou ha'u ke mamata ki he telefua 'oe fonua." ¹³ Pea na'a nau pehē, "Ko ho'o kau tamaio'eiki, ko e kāinga 'e toko hongofulu ma toko ua, ko e ngaahi foha 'oe tangata pe taha 'i he fonua ko Kēnani; pea vakai, ko e kimui, 'oku 'i he 'emau tamai he 'aho ni, pea ko e tokotaha kuo 'ikai." ¹⁴ Pea pehē 'e Siosefa kiate kinautolu, "Ko ia ia na'aku lea ai kiate kimoutolu, 'o pehē, ko e kau matakaki 'akinautolu. ¹⁵ E 'ahi'ahi kiate kimoutolu 'aki 'ae me'a ni; hangē 'oku mo'ui 'a Felo, 'e 'ikai te mou 'alu 'i heni, 'o kapau 'e 'ikai ha'u ki heni homou tehina.

¹⁶ Fekau homou tokotaha ke ne 'alu 'o 'omi homou tehina, pea 'e nofo pōpula 'akinautolu, koe'uhi ke fakamo'oni ki ho'omou ngaahi lea, pe 'oku ai ha mo'oni 'iate kimoutolu; ka ka 'ikai, hangē 'oku mo'ui 'a Felo, ko e kau matakaki 'akinautolu." ¹⁷ Pea na'a ne tuku fakataha 'akinautolu ki he fale fakapōpula, 'i he 'aho 'e tolu. ¹⁸ Pea pehē 'e Siosefa kiate kinautolu 'i hono 'aho tolu, "Mou fai eni, pea mou mo'ui he 'oku ou manavahē ki he 'Otua; ¹⁹ Kapau ko e kau tangata angatonu 'akinautolu, tuku ke ha'i homou tokotaha 'i he fale 'o homou pōpula: ka mou 'alu 'o fetuku 'ae koane telia 'ae honge 'i homou ngaahi fale. ²⁰ Ka mou 'omi homou tehina kiate au; ko ia 'e fakamo'oni ai ho'omou ngaahi lea, pea 'e 'ikai te mou mate. Pea na'a nau fai ia."

²¹ ¶ Pea na'a nau fealēlea'aki 'o pehē, "Ko e mo'oni, 'oku tau kovi ko e me'a 'i hotau tehina, ko e me'a 'i he'etau mamata ki he feinga 'a hono laumālie, 'i he'ene fakakole kiate kitautolu, ka na'e 'ikai te tau fie tokanga kiate ia; ko ia kuo tō ai 'ae mamahi ni kiate kitautolu."

²² Pea lea 'a Lupeni kiate kinautolu, 'o pehē, "'Ikai ne u lea kiate kimoutolu, 'o pehē, 'oua na'a mou fai hala ki he tamasi'i, ka na'e 'ikai te mou tokanga? Ko ia, vakai, 'oku 'eke foki 'ae totongi 'o hono toto." ²³ Pea na'e 'ikai te nau 'ilo 'oku 'ilo 'e Siosefa 'enau lea; he na'e lea ia kiate kinautolu 'aki 'ae tangata hiki lea. ²⁴ Pea na'e foki atu ia 'iate kinautolu 'o tangi; pea toe ha'u ia kiate kinautolu, ke nau alea, pea na'a ne to'o 'a Simione 'iate kinautolu, 'o ha'i ia 'i honau 'ao.

²⁵ ¶ Pea na'e fekau 'a Siosefa ke fakafonu 'enau ngaahi tangai 'i he koane, pea ke toe ai ki he tangai 'ae tangata taki taha, 'ene pa'anga, pea ke tuku kiate kinautolu 'ae 'oho ke kai 'i he hala; pea na'e fai pehē ia ki-

ate kinautolu. ²⁶ Pea na'a nau fakaheka 'ae koane ki he'enua fanga asi, pea nau 'alu. ²⁷ Pea 'i he to'o 'e honau tokotaha 'ene tangai ke 'atu 'ae me'akai ki he'ene 'asi 'i he fale talifononga, na'e 'ilo 'e ia 'ene ngaahi pa'anga; he vakai na'e 'i he ngutu 'oe tangai ia. ²⁸ Pea pehē 'e ia ki hono ngaahi tokoua, "Kuo toe 'omi 'eku ngaahi pa'anga; he vakai, 'oku 'i he ngutu 'o 'eku tangai;" pea na'e vaivai ai honau loto, pea nau manavahē, 'o fepehē'aki, "Ko e hā eni kuo fai 'e he 'Otua kiate kinautolu?"

²⁹ ¶ Pea na'a nau ha'u kia Sēkope ko e nau tamai ki he fonua ko Kēnani, 'o nau fakahā kiate ia 'ae me'a kotoa pē na'e hoko kiate kinautolu; 'o pehē, ³⁰ "Ko e tangata 'oku 'eiki 'i he fonua, na'e lea mālohi kiate kimautolu, 'o pehē, Ko e kau matakī 'akinautolu ki he fonua. ³¹ Pea mau tala kiate ia, ko e kau tangata mo'oni 'akimautolu; 'oku 'ikai ko e kau matakī 'akimautolu. ³² Ko e kāinga 'e toko hongofulu ma toko ua 'akimautolu, ko e ngaahi foha 'oe mau tamai, ko e tokotaha 'oku 'ikai, pea ko e kimui 'oku 'i he 'emau tamai he 'aho ni, 'i he fonua ko Kēnani." ³³ Pea ko e tangata, ko e 'eiki 'oe fonua, na'e pehē kiate kinautolu, "Te u 'ilo 'i he me'a ni, pe ko e kau tangata mo'oni 'akinautolu; tuku māi homou tokoua 'e tokotaha kiate au, pea mou 'ave 'ae me'akai ki he honge 'o homau ngaahi fale, pea mou 'alu; ³⁴ Pea mou 'omi ki heni, homou tehina: ko ia te u 'ilo ai, 'oku 'ikai ko e kau matakī 'akinautolu, ka ko e kau tangata mo'oni: pea te u toe tuku ai kiate kimoutolu homou tokoua, pea te mou fakatau 'i he fonua ni."

³⁵ ¶ Pea 'i he'enua lingi 'enua ngaahi tangai, pea nau vakai, na'e 'ilo taki taha 'ae tangata 'ene kato pa'anga 'i he ngutu 'o 'ene tangai: pea kuo mamata 'akinautolu mo e nau tamai ki he ngaahi kato pa'anga, na'a nau manavahē. ³⁶ Pea pehē 'e Sēkope ko e nau tamai kiate kinautolu, "Kuo mou fakamasiva au 'i he'eku fānau; kuo 'ikai 'a Siosefa, pea kuo 'ikai mo Simione, pea te mou toe 'ave mo Penisimani; 'oku kovi 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate au." ³⁷ Pea lea 'a Lupeni ki he'ene tamai, 'o pehē, "Tāmate'i hoku foha 'e toko ua, 'o kapau 'e 'ikai te u toe 'omi ia kiate koe; tuku māi ia ki hoku nima, pea te u toe 'omi ia kiate koe." ³⁸ Pea pehē 'e ia, "E 'ikai 'alu hifo hoku foha mo kimoutolu, he kuo mate hono tokoua, pea 'oku toe tokotaha pe ia; pea kapau 'e hoko ha kovi kiate ia 'i he hala 'oku mou 'alu ai, te mou 'omi hoku 'uluhihā ki he fa'itoka 'i he mamahi."

1 Ko e ta'efietuku 'a Penisimani 'e Sēkope. 15 Ko e fe'iloaki 'a Siosefa mo hono kāinga. 31 'Oku ne teuteu 'ae katoanga kiate kinautolu.

43 PEA na'e lahi 'aupito 'ae honge 'i he fonua. ² Pea 'i he'ene 'osi 'enua kai 'ae koane na'a nau 'omi mei 'Isipite, na'e pehē 'enua tamai kiate kinautolu, "Toe 'alu 'o fakatau 'etau me'akai si'i." ³ Pea lea 'a Siuta kiate ia, 'o pehē, "Na'e lea fakatotonu mai 'ae tangata kiate kinautolu, 'o pehē, 'E 'ikai te mou mamata ki hoku mata, 'o kapau 'e 'ikai 'iate kimoutolu homou tehina." ⁴ Pea kapau te ke tuku homau tehina ke 'alu mo kimautolu, pea te mau toe 'alu hifo 'o fakatau hao me'akai." ⁵ Pea

kapau 'e 'ikai te ke tuku māi ia, 'e 'ikai te mau 'alu; he na'e pehē 'e he tangata kiate kinautolu, E 'ikai te mou mamata ki hoku mata, 'o kapau 'e 'ikai 'iate kimoutolu homou tehina." ⁶ Pea pehē 'e 'Isileli, "Ko e hā na'a mou fai kovi pehē ai kiate au, koe'uhi ke fakahā ki he tangata 'oku toe homou tehina?" ⁷ Pea na'a nau pehē, "Na'e fehu'i fakatotonu mai 'e he tangata ki he 'emau nofo, 'a mo homau ngaahi kāinga, 'o pehē, 'Oku kei mo'ui ho'omou tamai? 'Oku ai homou tehina? Pea na'a mau tala kiate ia 'o hangē ko e lea ni; he na'a mau teitei 'ou te ne lea, 'o pehē, 'Omi homou tehina ki heni?" ⁸ Pea pehē 'e Siuta ki he'ene tamai ko 'Isileli, "Tuku māi 'ae tamasi'i kia au, pea te mau tu'u hake 'o 'alu; koe'uhi ke mau mo'ui, kae'oua na'a tau mate, 'io, 'akimautolu mo koe, mo e mau tamaiki foki. ⁹ Te u totongi ia; te ke ma'u ia 'i hoku nima: kapau 'e 'ikai te u toe 'omi 'o tuku ia 'i ho 'ao, ke 'iate au hono kovi 'o ta'engata:" ¹⁰ He ko e mo'oni, ka ne 'ikai ko e tau fakatuotuai ni, pehē kuo mau toe liu māi ko hono tu'o ua. ¹¹ Pea pehē 'e he'enua tamai ko 'Isileli kiate kinautolu, "Kapau ko ia, pea mou fai eni; 'ave 'ae ngaahi fua fungani lelei 'oe fonua 'i ho'omou ngaahi tangai, pea mou 'ave ia, ko e me'a'ofa ki he tangata, ko e paame, mo e hone, mo e 'akau namu lelei, mo e paame nanamu, mo e ngaahi fo'i ai, mo e telie. ¹² Pea 'ave 'ae kato pa'anga 'e ua 'i homou nima; pea mo e pa'anga na'e toe 'omi 'i he ngutu 'o ho'omou tangai, toe 'ave ia 'i homou nima: na'a ko ha fai noa nai;" ¹³ 'Ave foki mo homou tehina, pea mou tu'u 'o toe 'alu ki he tangata: ¹⁴ Pea ke tuku kiate kimoutolu 'e he 'Otua Māfimafi 'ae 'ofa 'i he 'ao 'oe tangata, koe'uhi ke ne toe tuku māi homou tokoua 'e taha, mo Penisimani. Kapau 'e fakamasiva au 'i he'eku fānau, kuo u masiva mo'oni.

¹⁵ ¶ Pea na'e 'ave 'e he kau tangata 'ae me'a'ofa, pea na'a nau to'o 'ae kato pa'anga 'e ua 'i honau nima, pea mo Penisimani; pea na'a nau tutu'u hake 'o toe 'alu ki 'Isipite, 'o nau tutu'u 'i he 'ao 'o Siosefa. ¹⁶ Pea 'i he mamata 'a Siosefa 'oku 'iate kinautolu 'a Penisimani, pea pehē 'e ia ki he pule 'o hono fale; "Omi 'ae kau tangata ni ki 'api, pea tāmate'i *ha manu* mo teuteu; he te mau kai mo e kau tangata 'i he ho'atā." ¹⁷ Pea na'e fai 'e he tangata 'o hangē ko e fekau 'a Siosefa; pea na'e 'omi 'e he tangata 'ae kau tangata ki he fale 'o Siosefa. ¹⁸ Pea na'e manavahē 'ae kau tangata, koe'uhi ko e 'ave 'akinautolu ki he fale 'o Siosefa; pea na'a nau pehē, "Kuo 'omi 'akinautolu ki heni, ko e me'a 'i he pa'anga nai, na'e toe tuku māi 'i he'etau tangai, 'i he fuofua ha'u; koe'uhi ke nau fakahala'i 'aki 'akinautolu, 'o 'oho māi kiate kinautolu, 'o puke 'o fakapōpula'i 'akinautolu, mo 'etau fanga 'asi." ¹⁹ Pea na'a nau 'unu'unu 'o ofi ki he tauhi 'oe fale 'o Siosefa, 'o nau alea mo ia 'i he matapā 'oe fale, ²⁰ 'O pehē, "E 'eiki, ko e mo'oni na'a mau fuofua ha'u ke fakatau me'akai: ²¹ Pea 'i he 'emau hoko ki he fale talifononga, pea mau vete 'emau tangai, pea vakai, kuo taki taha 'ae tangata 'ene pa'anga 'i he ngutu 'o 'ene tangai, 'ae pa'anga kotoa; pea kuo mau toe 'omi ia 'i homau nima. ²² Pea mo e pa'anga kehe kuo mau 'omi ke fakatau me'akai: 'oku 'ikai te mau 'ilo

pe ko hai na'a ne ai 'emau pa'anga, ki he 'emau tangai." ²³ Pea pehē 'e ia, "Mou fiemālie, 'oua te mou manavahē: ko homou 'Otua, mo e 'Otua 'o ho'omou tamai na'a ne tuku koloa ma'amoutolu, ki ho'omou tangai: na'e 'iate au ho'omou pa'anga." Pea na'a ne 'omi 'a Simione kiate kinautolu. ²⁴ Pea 'omi 'e he tangata 'ae kau tangata ki he fale 'o Siosefa, 'o ne 'atu 'enau vai, pea fufulu honau va'e; pea na'a ne 'atu 'ae me'akai ki he'enu fanga 'asi. ²⁵ Pea na'a nau teuteu 'ae me'a'ofa 'o tali 'ae ha'u ki 'api 'a Siosefa 'i he ho'atā: he na'a nau fanongo te nau kai mā 'i ai.

²⁶ ¶ Pea kuo ha'u 'a Siosefa ki 'api, na'a nau 'omi kiate ia ki fale 'ae me'a'ofa na'e 'i honau nima, 'o nau tulolo 'akinautolu kiate ia ki he kelekele. ²⁷ Pea fahu'i ia kiate kinautolu pe 'oku nau fēfē, 'o ne pehē, "Oku lelei ho'omou tamai, 'ae tangata motu'a na'a mou lea ki ai? 'Oku kei mo'ui ia?" ²⁸ Pea nau talaange, "Ko ho'o tamaio'eiki ko e mau tamai 'oku mālōlō pe, 'oku kei mo'ui ia." Pea na'a nau tulolo honau 'ulu 'o nau hū. ²⁹ Pea na'a ne hanga hake hono mata 'o mamata ki hono tehina ko Penisimani, 'ae tama 'a 'ene fa'ē, 'o ne pehē, "Ko homou tehina eni, 'aia na'a mou lea ki ai?" Pea pehē 'e ia, "Ko hoku foha, ke 'ofa 'ae 'Otua kiate koe." ³⁰ Pea fakato'oto'o 'e Siosefa, he na'e ngaue lahi hono fatu ki hono tehina: pea na'a ne kumi ha potu ke tangi ai; pea hū ia ki hono loki, pea tangi ai. ³¹ Pea na'a ne kaukau hono mata, pea 'alu kitu'a, pea ne fakama'uma'u 'e ia ia, pea ne pehē, Ke mou teu mai 'ae kai. ³² Pea na'a nau teuteu ma'ana tokotaha pe, pea teu kehe ma'anautolu, pea ai kehe ki he kakai 'Isipite na'e kai mo kinautolu; koe'uhi na'e 'ikai kai 'ae kakai 'Isipite 'o fakataha mo e kakai Hepelū; he ko e me'a ia na'e fakalil'i'a ai 'ae kakai 'Isipite. ³³ Pea na'e fakanofa 'akinautolu 'i hono 'ao, ko e 'uluaki 'o fakatatau ki hono fanau'i, mo e kimui 'o fakatatau ki he'ene si'i; pea na'e fe'ofa'aki pe 'ae kau tangata. ³⁴ Pea na'e to'o 'o ange 'enau me'akai mei hono 'ao: ka ko e me'a 'a Penisimani, na'e tu'o nima hono lahi hake 'i he'enu me'a. Pea na'a nau inu mo nau fiefia mo ia.

1 Ko e fakakaukau 'a Siosefa ke ne ta'ofi hono kāinga. 14 Ko e kole angavaivai 'a Siuta kia Siosefa.

44 PEA fekau 'e ia ki he tauhi 'o hono fale 'o pehē, "Fakapito 'aki 'ae me'akai 'ae ngaahi tangai 'ae kau tangata ni, 'o fakatatau mo ia te nau fa'a fua, pea ai 'ae pa'anga 'ae tangata taki taha ki he ngutu 'o 'ene tangai. ² Pea ai 'eku ipu, 'ae ipu siliva ki he ngutu'i tangai 'ae kimui, pea mo e pa'anga totongi 'o 'ene koane." Pea ne fai 'e ia 'o hangē ko e fekau 'a Siosefa. ³ Pea pongipongi hake 'i he ma'a 'ae 'aho, na'e tuku 'ae kau tangata ke 'alu, 'akinautolu mo e nau fanga 'asi. ⁴ Pea kuo nau 'alu mei he kolo, pea na'e te'eki ai mama'o fau, pea pehē 'e Siosefa ki he'ene tauhi, "Tu'u, 'o tuli 'ae kau tangata; pea 'oka ke ka ma'u 'akinautolu, pea ke lea pehē kiate kinautolu, 'Ko e hā kuo mou totongi kovi ai ki he lelei?" ⁵ 'ikai ko ia ia 'oku inu mei ai 'a 'eku 'eiki, mo ia 'oku ne fai ai 'ene 'ilo me'a? Kuo mou fai kovi 'i he me'a ni."

⁶ ¶ Pea na'a ne ma'u 'akinautolu, 'o ne lea 'aki kiate kinautolu 'ae ngaahi lea ko ia. ⁷ Pea nau pehēange kiate ia, "Ko e hā 'oku lea pehē ai homau'eiki? Ke ma'ma'o 'aupito mei ho'o kau tamaio'eiki 'ae fai ha me'a pehē. ⁸ Vakai, ko e ngaahi pa'anga na'a mau 'ilo 'i he ngutu 'oe mau tangai, kuo mau toe 'omi ia kiate koe, mei he fonua ko Kēnani: pea 'e fēfee'i 'emau kaiha'a ha siliva pe ha koula mei he fale 'o homau'eiki?" ⁹ Ko ia te ke 'ilo ia ki ai 'i ho'o kau tamaio'eiki, tuku ke mate ia, pea te mau nofo ko e kau pōpula ki he'enu 'eiki foki." ¹⁰ Pea pehē 'e ia, "Ko eni, ke hoko 'o tatau mo ho'omou lea: ko ia 'e 'ilo ai ia, ko 'eku tamaio'eiki ia, pea 'e ta'e-halaia 'akinautolu." ¹¹ Pea na'a nau fakato'oto'o 'o tuku hifo, taki taha 'ae tangata 'a 'ene tangai ki he kelekele, pea to'o taki taha 'a 'ene tangai. ¹² Pea ne kumi ia, 'o kamata 'i he 'uluaki, 'o a'u ki he kimui; pea na'e 'ilo 'ae ipu 'i he tangai 'a Penisimani. ¹³ Pea na'a nau haehae honau kofu, 'o toe 'ai 'ae kavenga taki taha 'ae tangata ki he 'asi, 'o nau foki ki he kolo.

¹⁴ ¶ Pea na'e hau 'a Siuta mo hono ngaahi tokoua ki he fale 'o Siosefa; he na'e kei 'i ai ia; pea nau fo'ohifo 'i hono 'ao ki he kelekele. ¹⁵ Pea pehē 'e Siosefa kiate kinautolu, "Ko e hā 'ae me'a ni kuo mou fai? He na'e 'ikai te mou mahalo, ko e tangata hangē ko au, te u fa'a 'ilo'i." ¹⁶ Pea pehēange 'e Siuta, "Ko e hā te mau lea 'aki ki homau'eiki? Pea te mau pehē ko e hā? Pea 'e fēfē 'emau fakatonuhia 'akimautolu? Kuo 'afio'i 'e he 'Otua 'ae halaia 'o ho'o kau tamaio'eiki; vakai, ko e kau tamaio'eiki 'akimautolu 'a homau'eiki, 'akimautolu mo ia foki kuo 'ilo ki ai 'ae ipu ni." ¹⁷ Pea pehē 'e ia, "Tapu mo e 'Otua 'a 'eku fai pehē: ka ko e tangata kuo 'ilo 'i hono nima 'ae ipu ni, ko 'eku tamaio'eiki ia; ka ko kimoutolu, mou 'alu fiemālie pe ki ho'omou tamai."

¹⁸ ¶ Pea na'e 'unu'unu mai 'a Siuta kiate ia, 'o ne pehē, "Ko 'eku 'eiki, 'oku ou kole kiate koe, ke ke tuku ke lea si'i pe 'a ho'o tamaio'eiki ki he fofonga 'o hoku 'eiki, pea 'oua na'a ke tuputāmaki mai ki ho'o tamaio'eiki: he 'oku ke tatau mo Felo. ¹⁹ Na'e fahu'i 'a homau'eiki ki he'ene kau tamaio'eiki, 'o pehē, "Oku ai ho'omou tamai, pe ha tehina?" ²⁰ Pea na'a mau tala ki homau'eiki, "Oku ai 'emau tamai ko e tangata motu'a, pea mo e tama 'o 'ene motu'a, ko e tamasi'i si'i; pea kuo pekia hono tokoua, pea ko ia tokotaha pe kuo toe 'i he'ene fale, pea 'oku 'ofa 'ene tamai kiate ia." ²¹ Pea na'a ke pehē ki ho'o kau tamaio'eiki, 'Omi ia ki heni kiate au, koe'uhi ke u sio fakapapau kiate ia.' ²² Pea na'a mau tala ki he'enu 'eiki, "E 'ikai fa'a māvae 'ae tama mo 'ene tamai: he kapau te ne tuku 'ene tamai, 'e pekia ai 'ene tamai." ²³ Pea na'a ke pehē ki ho'o kau tamaio'eiki, 'Kapau 'e 'ikai 'iate kimoutolu homou tehina, 'e 'ikai te mou toe mamata ki hoku mata.' ²⁴ Pea 'i he'enu hoko ki ho'o tamaio'eiki ko 'emau tamai, na'a mau fakahā kiate ia 'ae ngaahi lea 'a homau'eiki. ²⁵ Pea pehē 'e he'enu tamai, 'Toe 'alu 'o fakatau 'etau me'akai si'i.' ²⁶ "Pea na'a mau pehē, "E 'ikai te mau fa'a 'alu: kapau 'e 'iate kimautolu homau tehina, te mau 'alu hifo: koe'uhi 'e 'ikai te mau mamata ki he mata 'oe tangata, 'o kapau 'e 'ikai 'iate kimautolu homau tehina.' ²⁷ Pea na'e pehē 'e

ho'o tamaio'eiki ko 'emau tamai, kiate kimautolu, "Oku mou 'ilo na'e fanau'i kiate au 'e hoku 'unoho 'ae tama 'e toko ua:"²⁸ Pea na'e 'alu 'ae tokotaha 'iate au, pea na'aku pehē, 'Ko e mo'oni kuo haehae ke iikiiki ia; pea talu mei ai na'e 'ikai te u toe mamata kiate ia:"²⁹ Pea kapau te mou 'ave eni 'iate au foki, pea hoko ha kovi kiate ia, te mou ō hifo hoku 'uluhinā 'i he mamahi ki he fa'itoka.³⁰ Pea ko eni, 'oka hoko 'a ho'o tamaio'eiki ko au ki he'eku tamai, pea 'ikai 'iate kimautolu 'ae tama; ko e me'a 'i he feohi fakataha 'ene mo'ui mo e mo'ui 'ae tama;³¹ 'E hoko 'o pehē, 'oka mamata ia 'oku 'ikai 'iate kimautolu 'ae tama, 'e pekia ia; pea ko ho'o kau tamaio'eiki te mau fakahifo 'ae 'uluhinā 'o ho'o tamaio'eiki ko 'emau tamai 'i he mamahi, ki he fa'itoka.³² He na'e hoko 'a ho'o tamaio'eiki, ko e fetongi 'oe tama ki he'ene tamai, 'o pehē, Kapau 'e 'ikai te u toe 'omi ia kiate koe, pea ke 'iate au hono kovi ki he'eku tamai 'o ta'engata.³³ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, tuku ke nofo 'a ho'o tamaio'eiki ko e pōpula ki he'eku 'eiki, ko e fetongi 'oe tama; kae tuku ke 'alu 'ae tama mo hono ngaahi ta'okete.³⁴ He koe'uhi, 'e fēfee'i 'eku fa'a 'alu ki he'eku tamai, kae 'ikai 'iate au 'ae tama? Telia na'aku mamata ki he kovi 'e hoko ki he'eku tamai."

1 Kuo fakahā 'a Siosefa ki hono kāinga. 5 'Oku ne fakafiemālie 'aki 'akinautolu 'ae tauhi 'ae 'Otua. 9 'Oku fekau 'e ia ke 'omi 'ene tamai. 16 'Oku ta'ota'o ia 'e Felo. 21 'Oku tokonaki 'a Siosefa ki he'enu fononga, pea ne enginaki ke nau fe'of'ofani. 25 Kuo ake 'a Sēkope 'i he ongoongo.

45 PEA na'e 'ikai fa'a ta'ofi ia 'e Siosefa 'i he 'ao 'okinautolu kotoa pē na'e tutu'u 'o ofi kiate ia; pea tangi ia, 'o pehē, "Ke 'alu 'ae tangata kotoa pē meiate au." Pea na'e 'ikai 'i ai ha tangata 'e tokotaha, 'i he fakahā ia 'e Siosefa ki hono ngaahi tokoua.² Pea na'e tangi kalanga ia; pea na'e fanongo ki ai 'ae kakai 'Isipite mo e fale 'o Felo.³ Pea pehē 'e Siosefa ki hono ngaahi tokoua, "Ko Siosefa au: 'oku kei mo'ui 'eku tamai? Pea na'e 'ikai fa'a tali ia 'e hono ngaahi tokoua; he kuo nau puputu'u 'i hono 'ao.⁴ Pea pehē 'e Siosefa ki hono ngaahi tokoua, "'Oku ou kole kiate kimoutolu, mou 'unu'unu mai kiate au." Pea na'a nau 'unu'unu atu, pea pehē 'e ia, "Ko Siosefa au, ko homou tokoua, 'aia na'a mou fakatau ki 'Isipite.⁵ Pea ko eni 'oua na'a mou mamahi, pe 'ita kiate kimoutolu, koe'uhi ko ho'o-mou fakatau au ki heni: he na'e fekau au 'e he 'Otua, ke u mu'omu'a 'iate kimoutolu ke fakahaofi ho'omou mo'ui.⁶ He ko hono ua ta'u eni, mo e hongea 'ae fonua: pea 'oku toe 'ae ta'u 'e nima 'e 'ikai 'i ai ha tō ta'u pe ko e ututa'u.⁷ Pea na'e fekau au 'e he 'Otua ke mu'omu'a 'iate kimoutolu ke fakamo'ui homou hako 'i māmani, ke fakahaofi ho'omou mo'ui, 'i he fakamo'ui lahi.⁸ Pea ko eni, na'e 'ikai ko kimoutolu na'e fekau au ki heni, ka ko e 'Otua: pea kuo ne ngaahi au ko e tamai kia Felo, mo e 'eiki ki hono fale kotoa pē, pea mo e pule ki he fonua kotoa pē 'o 'Isipite."⁹ "Mou fakato'oto'o, 'o 'alu ki he'eku tamai, pea mou pehē kiate ia, "Oku lea pehē ho foha ko Siosefa, Kuo ngaahi au 'e he

'Otua ko e 'eiki ki 'Isipite kotoa pē; ke ke ha'u kiate au, 'oua na'a tatali.¹⁰ Pea te ke nofo 'i he fonua ko Koseni, pea te ke ofi kiate au, 'a koe mo ho'o fānau, mo e fānau 'a ho'o fānau, mo ho'o fanga manu, mo ho'o fanga sipi, mo e me'a kotoa pē 'oku ke ma'u.¹¹ Pea te u fafanga koe 'i ai; he 'oku kei toe 'ae ta'u 'e nima 'oe hongea: telia na'a masiva koe mo ho'o kau nofo'anga, pea mo e me'a kotoa pē 'oku ke ma'u.'"¹² Pea vakai, 'oku mamata 'a homou mata, pea mo e mata 'o hoku tehina ko Penisimani, ko hoku ngutu ia 'oku lea kiate kimoutolu.¹³ Pea te mou tala ki he'eku tamai hoku nāunau kotoa pē 'i 'Isipite, pea mo e me'a kotoa pē kuo mou mamata ki ai; pea te mou fakato'oto'o 'o 'omi 'eku tamai ki heni.¹⁴ Pea na'a ne fa'aki ki he kia 'o hono tehina ko Penisimani 'o tangi; pea tangi 'e Penisimani ki hono kia.¹⁵ Pea 'uma ia ki hono ngaahi tokoua kotoa pē, 'o fā'ufua mo tangi kiate kinautolu; pea hili ia ne nau fealēlea'aki mo hono ngaahi tokoua.

¹⁶ ¶ Pea na'e ongo 'ae me'a ni ki he fale 'o Felo, 'o pehē, "Kuo ha'u 'ae ngaahi tokoua 'o Siosefa: pea na'e fiefia lahi ai 'a Felo, pea mo hono kau nofo'anga.¹⁷ Pea pehē 'e Felo kia Siosefa, Ke ke lea pehē ki ho kāinga, Mou fai 'ae me'a ni; hilifaki 'ae koane ki ho'omou fanga manu, pea mou mole leva ki he fonua ko Kēnani;¹⁸ Pea 'omi ho'omou tamai mo ho'omou ngaahi kau nofo'anga 'o ha'u kiate au; pea te u foaki kiate kimoutolu 'ae lelei 'oe fonua ko 'Isipite, pea te mou kai 'ae lelei 'oe fonua.¹⁹ Pea ko eni, kuo mou ma'u 'ae fekau, pea mou fai eni: pea mou 'ave 'ae ngaahi saliate mei he fonua ko 'Isipite, koe'uhi ko ho'omou tamaiki, mo homou ngaahi 'unoho, pea mou 'omi ho'omou tamai, pea ha'u.²⁰ Pea 'oua na'a tokanga foki ki ho'omou ngaahi me'a: he 'oku 'amoutolu 'ae lelei 'oe fonua ko 'Isipite kotoa."²¹ Pea na'e fai ia 'e he fānau 'a 'Isileli pea foaki 'e Siosefa 'ae ngaahi saliate kiate kinautolu 'o hangē ko e fekau 'a Felo, 'o ne 'atu honau 'oho ki he hala.²² Na'a ne foaki kiate kinautolu, ki he tangata taki taha 'ae ngaahi kofu, ka na'a ne foaki kia Penisimani 'ae konga siliva 'e tolungeau, mo e ngaahi kofu kotoa kehekehe 'e nima.²³ Pea ne tuku 'ae me'a ko eni ki he'ene tamai; ko e 'asi 'e hongofulu kuo fakaheka ki ai 'ae ngaahi me'a lelei 'o 'Isipite, pea ko e 'asi fefine 'e hongofulu kuo fakaheka ki ai 'ae koane, mo e mā, mo e me'akai ko e 'oho ki he'ene tamai 'i he hala.²⁴ Pea ne tuku hono ngaahi tokoua kenau 'alu, pea na'a nau 'alu: pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Vakai, ke 'oua na'a mou kē 'i he hala."

²⁵ ¶ Pea na'a nau 'alu mei 'Isipite, 'o hoko ki he fonua ko Kēnani, kia Sēkope ko 'enua tamai,²⁶ 'onau ta-laange kiate ia 'o pehē, "'Oku kei mo'ui 'a Siosefa, pea ko e pule ia 'oe fonua kotoa pē 'o 'Isipite." Pea lele ai 'ae mo'ui 'o Sēkope, he na'e 'ikai te ne tui kiate kinautolu.²⁷ Pea na'a nau tala kiate ia 'ae ngaahi lea kotoa pē 'a Siosefa, 'aia na'a ne tala kiate kinautolu; pea 'i he'ene mamata ki he ngaahi saliate na'e fekau 'e Siosefa ke fetuku ia, na'e toe mo'ui 'ae laumālie 'o 'e-nau tamai ko Sēkope:²⁸ Pea na'e pehē 'e 'Isileli, "Ma'uā,

'oku kei mo'ui hoku foha ko Siosefa: te u 'alu 'o mama-ta kiate ia 'i he te'eki ai teu mate."

1 'Oku fakafiemālie 'e he 'Otua kia Sēkope 'i Peasipa: 5 Ko 'ene fononga mei ai mo 'ene fānau ki 'Isipite. 8 Hono tokolahi 'a hono hako na'e 'alu ki 'Isipite. 28 Ko e fe'iloaki 'a Siosefa mo Sēkope. 31 'Oku ne akonaki' 'a hono kāinga, kenau tali kia Felo.

46 PEA fononga 'a 'Isileli mo e me'a kotoa pē na'a ne ma'u, pea ha'u ia ki Peasipa, pea ne 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau ki he 'Otua 'o 'ene tamai ko 'Aisake. ² Pea na'e folofola 'ae 'Otua kia 'Isileli 'i he ngaahi me'a hā mai 'oe pō, 'o ne pehē, "Sēkope, Sēkope;" pea pehē 'e ia, "Ko au eni." ³ Pea pehē 'e ia, "Ko e 'Otua au, ko e 'Otua 'o ho'o tamai: 'Oua na'a ke manavahē ke 'alu hifo ki 'Isipite, he te u ngaahi 'aki koe 'i ai 'ae pule'anga lahi. ⁴ Pea te u 'alu mo koe ki 'Isipite; pea ko e mo'oni te u toe 'omi koe mei ai; pea 'e 'ai 'e Siosefa hono nima ki ho mata." ⁵ Pea na'e tu'u hake 'a Sēkope mei Peasipa: pea ko e ngaahi foha 'o 'Isileli na'a nau 'omi 'a 'enau tamai ko Sēkope, mo 'enau fānau, mo honau ngaahi 'unoho 'i he ngaahi saliate na'e fekau 'e Felo ke fetuku 'aki 'akinautolu. ⁶ Pea na'a nau 'ave 'enau fanga manu mo 'enau koloa, na'a nau ma'u 'i he fonua ko Kēnani, 'o nau ha'u ki 'Isipite, 'a Sēkope, mo hono hako kotoa pē mo ia: ⁷ Ko hono ngaahi foha, mo e ngaahi foha 'o hono ngaahi foha, mo hono hako kotoa pē, na'e ha'u mo ia ki 'Isipite.

⁸ ¶ Pea ko e ngaahi hingoa eni 'oe fānau 'a 'Isileli na'e ha'u ki 'Isipite, ko Sēkope mo hono ngaahi foha: ko Lupeni ko e 'uluaki 'o Sēkope. ⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o Lupeni; ko Henoke, mo Falu, mo Hesiloni, mo Kalimi.

¹⁰ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Simione; ko Semueli, mo Samini, mo 'Ohati, mo Sakini, mo Sohali, mo Saula, ko e tama 'ae fefine Kēnani.

¹¹ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Livai, ko Kesonu, mo Kohate, mo Melali.

¹² ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Siuta; ko 'Ea, mo 'Onani, mo Felesi, mo Selaa, ka na'e mate 'a 'Ea mo 'Onani 'i he fonua ko Kēnani, pea ko e ongo foha 'o Felesi ko Hesiloni mo Hamuli.

¹³ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Isaka; ko Tola, mo Fufa, mo Sope, mo Similoni.

¹⁴ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Sepuloni; ko Seleti, mo 'Eloni, mo Salili. ¹⁵ Ko e ngaahi tama eni 'a Lia, na'a ne fā'ele'i kia Sēkope 'i Petanalami, mo hono 'ofefine ko Taina; ko e laumālie 'o hono ngaahi foha mo hono ngaahi 'ofefine na'e toko tolungofulu ma toko tolu.

¹⁶ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Kata; ko Sifioni, mo Haki, mo Suni, mo 'Esiponi, mo 'Elai, mo 'Eloti, mo 'Alili.

¹⁷ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Aseli; ko Simina, mo 'Isua, mo 'Isui, mo Peliā, mo Sela, ko honau tuofefine; pea ko e ongo foha 'o Peliā; ko Hepa, mo Malikieli.

¹⁸ Ko e ngaahi tama eni 'a Silipa, 'aia ne foaki 'e Lepani ki hono 'ofefine ko Lia, pea ne fanau'i 'akinautolu ni kia Sēkope, ko e laumālie 'e hongofulu ma ono. ¹⁹ Pea ko e

fānau 'a Lesieli ko e 'unoho 'o Sēkope; ko Siosefa, mo Penisimani.

²⁰ ¶ Pea na'e tupu ia Siosefa 'i he fonua ko 'Isipite, 'a Manase, mo 'Ifalemi, 'aia na'e fanau'i kiate ia 'e 'Asinate ko e 'ofefine 'o Potifela ko e taula'eiki 'o 'Oni.

²¹ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Penisimani, ko Pela, mo Pekeli, mo 'Asipeli, mo Kela, mo Neemani, mo 'Ehi, mo Losi, mo Mupimi, mo Hupimi, mo 'Aliti. ²² Ko e ngaahi tama eni 'a Lesieli, na'e tupu kia Sēkope; ko e laumālie kotoa pē, na'e toko hongofulu ma toko fā.

²³ ¶ Pea ko e foha 'o Tani; ko Husami.

²⁴ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Nafitali, ko Saseili, mo Kuni; mo Seseli, mo Silemi. ²⁵ Ko e ngaahi tama eni 'a Pila, 'aia na'e foaki 'e Lepani, ki hono 'ofefine ko Lesieli, pea ne fānau 'akinautolu ni kia Sēkope; ko e laumālie kotoa pē na'e toko fitu. ²⁶ Ko e laumālie kotoa pē na'e ha'u mo Sēkope ki 'Isipite, 'aia na'e tupu 'iate ia, ka 'oku 'ikai lau 'ae ngaahi 'unoho 'oe ngaahi foha 'o Sēkope; ko e laumālie 'e toko onongofulu ma toko ono. ²⁷ Pea ko e ongo foha 'o Siosefa na'e fānau kiate ia 'i 'Isipite, ko e laumālie 'e toko ua: pea ko e laumālie kotoa pē 'oe fale 'o Sēkope, na'e ha'u ki 'Isipite, na'a nau toko fitungofulu.

²⁸ ¶ Pea na'a ne fekau 'a Siuta ke mu'omu'a 'iate ia, ke fakahinohino ia ki Koseni; pea na'a nau hoko ki he fonua ko Koseni. ²⁹ Pea teuteu 'e Siosefa hono saliate, pea 'alu ia ke fakafetaulaki ki he'ene tamai 'i Koseni, 'o ne fakahā ia kiate ia: pea ne fā'ufua ia 'o fa'aki ki hono kia 'o tangi fuoloa. ³⁰ Pea pehē 'e 'Isileli kia Siosefa, "Ko eni tuku ke u mate, he koe'uhi kuo u mamata ki ho mata, pea 'oku ke kei mo'ui." ³¹ Pea pehē 'e Siosefa ki hono ngaahi tokoua mo e fale 'o 'ene tamai, "Te u 'alu hake 'o fakahā kia Felo, 'o tala kiate ia, ko hoku ngaahi tokoua, mo e fale 'o 'eku tamai 'aia na'e 'i he fonua ko Kēnani, kuo nau ha'u kiate au. ³² Pea ko e kau tauhi sipi 'ae kau tangata, he ko 'enau ngāue ko e fafanga 'ae fanga manu; pea kuo nau 'omi 'enau fanga manu mo e me'a kotoa pē 'oku nau ma'u. ³³ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka ui 'a Felo kiate kimoutolu, 'o ne fehu'i pe ko e hā 'a ho'omou faiva; ³⁴ Pea te mou pehē, 'Ko e ngāue 'a ho'o kau tamaio'eiki talu 'emau kei si'i 'o fai mai ni, 'io 'akimautolu mo 'emau ngaahi tamai, ko e tauhimanu; koe'uhi ke mou nofo 'i he fonua ko Koseni," he 'oku fakalielia ki he kakai 'Isipite, 'ae tauhi sipi kotoa pē.

1 'Oku fakahā 'e Siosefa hono kāinga 'e toko nima, mo 'ene tamai, kia Felo. 11 'Oku ne foaki, mo'onautolu 'ae fonua mo e me'akai. 13 'Oku ne ma'u 'ae pa'anga kotoa pē 'ae kakai 'Isipite, 16 Mo 'enau fanga manu, 18 Mo honau ngaahi fonua mo'o Felo. 22 Na'e 'ikai ke fakatau 'ae fonua 'oe kau taula'eiki. 23 'Oku ne tuku 'ae fonua kiate kinautolu kae ma'u hono nima 'oe vahe. 28 Ko e motu'a 'o Sēkope. 29 Ko e fuakava 'a Siosefa ke tanu ia fakataha mo 'ene ngaahi tamai.

47 PEA ha'u 'a Siosefa 'o fakahā kia Felo, 'o pehē, "Kuo ha'u 'eku tamai mo hoku ngaahi kāinga mo 'enau fanga sipi, mo e fanga manu, mo 'enau me'a kotoa pē, mei he fonua ko Kēnani; pea vakai 'oku nau 'i

he fonua ko Koseni.”² Pea na’a ne ‘ave ‘ae ni’ihi ‘o hono ngaahi tokoua, ‘io, ‘ae kau tangata ‘e toko nima, ‘o ne fakahā ‘akinautolu kia Felo. ³ Pea na’e pehē ‘e Felo ki hono ngaahi tokoua, “Ko e hā ho’omou faiva?” Pea nau talaange kia Felo, “Ko e tauhi sipi ‘a ho’o kau tamaio’eiki, ‘akimautilu mo ‘emau ngaahi tamai foki.”⁴ Pea na’a nau pehē foki kia Felo, “Kuo mau ha’u ke mau ‘āunofu ‘i he fonua; he ‘oku ‘ikai ‘i ho’o kau tamaio’eiki ha me’akai ki he’emau fanga manu; he kuo lahi ‘aupito ‘ae hongē ‘i he fonua ko Kēnani, ko ia ‘oku mau kole ai tuku ke nofo ‘a ho’o kau tamaio’eiki ‘i he fonua ko Koseni.”⁵ Pea lea ‘a Felo kia Siosefa ‘o pehē, “Kuo ha’u kiate koe ‘a ho’o tamai mo ho ngaahi kāinga: ⁶ ‘oku ‘i ho ‘ao ‘ae fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite; ‘i he potu lelei ‘oe fonua, ke ke tuku ke nofo ai ho’o tamai mo ho ngaahi tokoua: tuku ke nau nofo ‘i he fonua ko Koseni: pea kapau ‘oku ke ‘ilo ha kau tangata poto ‘iate kinautolu, pea ke fakanofu ‘akinautolu ke nau pule’i ‘eku fanga manu.”⁷ Pea ‘omi ‘e Siosefa ‘ene tamai ko Sēkope, ‘o tuku ia ki he ‘ao ‘o Felo; pea na’e tāpuaki ‘e Sēkope ‘a Felo. ⁸ Pea na’e fehu’i ‘a Felo, kia Sēkope, ‘o pehē, “‘Oku fiha ho ta’u?”⁹ Pea pehē ‘e Sēkope kia Felo, “Ko e ngaahi ‘aho ‘oe ta’u ‘o hoku fononga, ko e ta’u ‘e teau mo e ta’u ‘e tolungofulu: kuo si’i mo kovi pe ‘ae ngaahi ‘aho ‘oe ngaahi ta’u ‘o ‘eku mo’ui, pea ‘oku te’eki ai a’u ia ki he ngaahi ‘aho ‘oe ngaahi ta’u ‘oe mo’ui ‘a ‘eku ngaahi tamai, ‘i he ngaahi ‘aho ‘o honau fononga.”¹⁰ Pea na’e tāpuaki ‘e Sēkope ‘a Felo, pea ‘alu ia mei he ‘ao ‘o Felo.

¹¹ ¶ Pea na’e tuku ‘e Siosefa ‘ene tamai mo hono ngaahi tokoua ‘o ne foaki kiate kinautolu ‘ae nofo’anga ‘i he fonua ko ‘Isipite, ‘i he potu lelei ‘i he fonua ko Lamesisi, ‘o hangē ko e fekau ‘a Felo. ¹² Pea na’e tauhi ‘e Siosefa ‘ene tamai, mo hono ngaahi kāinga, mo e kau nofo’anga kotoa pē ‘o ‘ene tamai ‘aki ‘ae mā, ‘o fakatautu mo honau ngaahi ‘api.

¹³ ¶ Pea na’e ‘ikai ha mā ‘i he fonua kotoa; he na’e lahi ‘ae hongē, pea na’e vaivai ‘ae fonua kotoa ‘o ‘Isipite, mo Kēnani, koe’uhi ko e hongē. ¹⁴ Pea na’e tānaki ‘e Siosefa ‘ae pa’anga kotoa pē na’e ‘ilo ‘i he fonua kotoa pē ko ‘Isipite, mo e fonua ko Kēnani, ko e totongi ‘oe koane na’a nau fakatau; pea ‘omi ‘e Siosefa ‘ae ngaahi pa’anga ki he fale ‘o Felo. ¹⁵ Pea kuo ‘osi ‘ae ngaahi pa’anga ‘i he fonua ko ‘Isipite, mo e fonua ko Kēnani, pea ha’u ‘ae kakai ‘Isipite kotoa pē kia Siosefa ‘o nau pehē, “Tuku mai ha’amau mā; he ko e hā te mau mate ai ‘i ho ‘ao? He kuo ‘ikai ha pa’anga.”¹⁶ Pea pehēange ‘e Siosefa, “Tuku mai ho’omou fanga manu: pea te u ‘atu ‘ae mā koe’uhi ko ho’omou fanga manu, ‘o kapau kuo ‘osi ‘ae pa’anga.”¹⁷ Pea na’a nau ‘omi ‘enau fanga manu kia Siosefa; pea ‘atu ‘e Siosefa kiate kinautolu ‘ae mā, ko e fetongi ‘o ‘enau fanga hoosi mo e fanga sipi, mo ‘enau fanga manu lalahi mo e fanga ‘asi; pea ne fafanga ‘akinautolu ‘i he ta’u ko ia, koe’uhi ko ‘enau fanga manu. ¹⁸ Pea ‘i he ‘osi ‘ae ta’u ko ia, pea nau toe ha’u kia Siosefa ‘i hono ua ‘oe ta’u, ‘o nau pehē kiate ia, “E ‘ikai te mau fakafufū mei homau’eiki, kuo ‘osi ‘emau pa’anga; pea kuo ma’u foki ‘e homau’eiki ‘emau fanga

manu: ‘oku ‘ikai toe ha me’a ‘i he ‘ao ‘o homau’eiki, ka ko homau sino pe mo homau ngaahi fonua. ¹⁹ Ko e hā te mau mate ai ‘i ho ‘ao, ‘akimautilu mo homau fonua? Ke ke fakatau ‘akimautilu mo homau fonua ‘aki ‘ae mā, pea te mau hoko, mo homau fonua, ko e kau tamaio’eiki kia Felo; pea tuku kiate kimautilu ‘ae tenga, koe’uhi ke mau mo’ui, kae ‘ikai mate, pea ke ‘oua na’a lala ‘ae fonua.”²⁰ Pea na’e fakatau ‘e Siosefa ‘ae fonua kotoa pē ‘a ‘Isipite, kia Felo; he na’e taki taha fakatau ‘e he kakai ‘Isipite ‘a ‘ene ngoue; he koe’uhi na’e fakavaivai ‘akinautolu ‘e he hongē; pea na’e ma’u ‘e Felo ‘ae fonua kotoa pē. ²¹ Pea koe’uhi ko e kakai, na’a ne tuku ‘akinautolu ki he ngaahi kolo mei he ngata’anga ‘e taha ‘o ‘Isipite ‘o a’u ki hono ngata’anga ‘e taha. ²² Ka ko e fonua ‘oe kau taula’eiki na’e ‘ikai te ne fakatau; he na’e ‘atu ‘ae ‘inasi ki he kau taula’eiki meia Felo, pea na’a nau kai ‘aia na’e foaki ‘e Felo kiate kinautolu; ko ia na’e ‘ikai ai tenau fakatau honau fonua. ²³ Pea na’e pehē ‘e Siosefa ki he kakai, “Vakai, kuo u fakatau ‘akinautolu he ‘aho ni, mo homou fonua, ma’a Felo: vakai mai, ko e tenga eni kiate kimoutolu, pea te mou tūtūu’i ‘aki ‘ae fonua. ²⁴ Pea ‘e hoko ‘o pehē, ‘i hono tupu te mou ‘omi hono vahe nima kia Felo, ka ko e vahe ‘e fā ‘e ‘iate kimoutolu ia, ko e tenga ki ho’omou ngoue, mo e me’akai kiate kimoutolu, mo kinautolu ‘i homou kau nofo’anga, mo e me’akai ki ho’omou fānau.”²⁵ Pea na’a nau pehē, “Kuo fakahaofi ‘emau mo’ui; ‘ofa ke mau ‘ilo ‘ae ‘ofa ‘i he ‘ao ‘o homau’eiki, pea mau nofo ko e kau tamaio’eiki kia Felo. ²⁶ Pea na’e fokotu’u ia ‘e Siosefa ko e fono ki he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite ‘o a’u ki he ‘aho ni, koe’uhi ke ma’u ‘e Felo hono vahe nima; ka na’e ‘ikai pehē ki he fonua ‘oe kau taula’eiki ‘aia na’e ‘ikai ma’u ‘e Felo.”

²⁷ ¶ Pea na’e nofo ‘a ‘Isileli ‘i ‘Isipite, ‘i he fonua ko Koseni; pea na’a nau ma’u ‘ae ngaahi fonua, pea na’a nau tupu ‘o tokolahi ‘aupito. ²⁸ Pea na’e mo’ui ‘a Sēkope ‘i he fonua ko ‘Isipite ‘i he ta’u ‘e hongofulu ma fitu; pea ko e ta’u kotoa pē ‘o Sēkope, ko e ta’u ‘e teau mo e ta’u ‘e fāngofulu ma fitu. ²⁹ Pea na’e ofi ‘ae ‘aho ke pekia ai ‘a ‘Isileli; pea ui ia ke ha’u hono foha ko Siosefa, ‘o ne pehē kiate ia, “Ko eni, kapau kuo u ma’u ‘ae ‘ofa ‘i ho ‘ao, pea ke ‘ai ho nima ‘i hoku lalo tenga, mo ke fai angalelei mo mo’oni kiate au; ‘oku ou kole kiate koe, ‘oua na’a ke tanu au ‘i ‘Isipite. ³⁰ Ka te u tokoto au mo ‘eku ngaahi tamai, pea te ke fata au mei ‘Isipite, ‘o tanu au ‘i honau tanu’anga.” Pea na’e pehē ‘e ia, “Te u fai ‘o hangē ko ho’o lea.”³¹ Pea na’a ne pehē, “Fuakava mai kiate au.” Pea ne fuakava kiate ia. Pea na’e punou ‘a ‘Isileli ki he ‘ulu’i mohenga.

1 ‘Oku ‘a’ahi ‘a Siosefa mo hono ongo foha ki he’ene tamai mahaki, 2 ‘Oku fakamālohī’i ia ‘e Sēkope ke tāpuaki ‘akinaua. 3 ‘Oku ne lau ki he tala’ofa, 5 ‘Oku ne ngaahi ‘akinaua mo’ona. 7 ‘Oku ne fakahā kia Siosefa ‘ae fa’itoka ‘o ‘ene fa’ē. 9 ‘Oku ne tāpuaki’i ‘a ‘Ifalemi mo Manase. 17 ‘Oku ne tuku ke mu’a ‘ae tehina ‘i he ta’okete. 21 ‘Oku ne kikite ki he’enua toe foki ki Kēnani.

48 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e fakahā 'e he tokotaha kia Siosefa 'o pehē, "Vakai, 'oku mahaki ho'o tamai:" pea na'a ne 'ave mo ia 'a hono ongo foha, ko Manase, mo 'Ifalemi. ² Pea na'e tala kia Sēkope, 'o pehē, "Vakai, 'oku ha'u ho foha ko Siosefa kiate koe: pea na'e fakamālohi 'e 'Isileli ia, pea ne nofo hake 'i he mohenga." ³ Pea pehē 'e Sēkope kia Siosefa, "Na'e hā mai 'ae 'Otua māfima'fi kiate au 'i Lusa 'i he fonua ko Kēnani, 'o ne tāpuaki au; ⁴ 'o ne pehē mai kiate au, 'Vakai, te u ngaohi koe ke ke monū'ia, mo ke tupu 'o tokolahi, pea te u fakatupu 'iate koe 'ae ngaahi kakai lahi; pea te u foaki 'ae fonua ni ki ho hako ki mui 'iate koe, ko e nofo'anga ma'u 'o ta'engata.']"

⁵ ¶ Pea ko eni, ko ho ongo foha ko 'Ifalemi, mo Manase, na'e fānau kiate koe 'i he fonua ko 'Isipite, 'i he te'eki ai te u ha'u ki 'Isipite, 'oku 'o'oku 'akinaua; 'o hangē ko Lupeni mo Simione, 'e 'o'oku 'akinaua. ⁶ Pea ko ho'o fānau te ke fakatupu kimui 'iate kinaua, 'e 'o'ou ia, pea 'e ui 'akinautolu 'i he hingoa 'o honau kāinga 'i honau tofi'a. ⁷ Pea ko au, 'i he'eku ha'u mei Petana, na'e pekia 'a Lesieli 'o ofi kiate au 'i he hala, ka na'e toe toe si'i pe, pea mau hoko ki 'Efelata pea na'aku tanu ia 'i he hala ki 'Efelata 'aia ko Petelihema." ⁸ Pea na'e sio 'a 'Isileli ki he ongo foha 'o Siosefa, 'o ne pehē, "Ko hai 'akinaua?" ⁹ Pea pehēange 'e Siosefa ki he'ene tamai, "Ko hoku ongo foha 'akinaua, kuo foaki 'e he 'Otua kiate au, 'i he fonua ni." Pea pehē 'e ia, "'Oku ou kole kiate koe, 'omi 'akinaua kiate au, pea te u tāpuaki 'akinaua." ¹⁰ Pea na'e kui 'ae mata 'o 'Isileli ko e me'a 'i he'ene motu'a, ko ia na'e 'ikai ai te ne fa'a sio. Pea ne 'omi 'akinaua 'o ofi kiate ia; pea na'a ne 'uma kiate kinaua 'o ne fā'ufua 'akinaua. ¹¹ Pea na'e pehē 'e 'Isileli kia Siosefa, "Na'e 'ikai te u 'amanaki ke u mamata ki ho mata; pea vakai, kuo fakahā 'e he 'Otua kiate au ho hako foki." ¹² Pea na'e 'omi 'akinaua 'e Siosefa mei hono tui, pea ne tulolo ia mo hono mata ki he kekele. ¹³ Pea 'ave 'akinaua 'e Siosefa, ko 'Ifalemi 'i hono nima to'omata'u 'o hanga atu ki he nima to'ohema 'o 'Isileli, mo Manase 'i hono to'ohema 'o hanga atu ki he nima to'omata'u 'o 'Isileli, pea ne 'omi 'akinaua ke ofi kiate ia. ¹⁴ Pea na'e mafao atu 'e 'Isileli hono nima to'omata'u 'o hilifaki ia ki he 'ulu 'o 'Ifalemi, 'aia ko e kimui, mo hono nima to'ohema ki he 'ulu 'o Manase, 'o 'ai fakapotopoto pe hono nima; he ko Manase, ko e 'uluaki ia.

¹⁵ ¶ Pea na'a ne tāpuaki 'a Siosefa 'o ne pehē, "Ko e 'Otua, 'aia na'e 'alu 'i he 'ao 'o 'eku tamai ko 'Epalahame, mo 'Aisake, ko e 'Otua na'a ne fafanga au 'i he'eku mo'ui kotoa pē 'o a'u ki he 'aho ni, ¹⁶ Ko e 'āngelo 'aia na'a ne huhu'i au mei he kovi kotoa pē, tāpuaki'i 'ae ongo tama; pea ke ui hoku hingoa kiate kinaua, mo e hingoa 'o 'eku tamai ko 'Epalahame, mo 'Aisake; pea tuku ke na tupu ko e kakai tokolahi 'i māmani." ¹⁷ Pea kuo mamata 'a Siosefa kuo 'ai 'e he'ene tamai hono nima to'omata'u ki he 'ulu 'o 'Ifalemi, na'a ne mamahi ai; pea ne hiki 'ae nima 'o 'ene tamai ke 'ave ia mei he 'ulu 'o 'Ifalemi ki he 'ulu 'o Manase. ¹⁸ Pea pehē 'e Siosefa ki he'ene tamai, "Ko 'eku tamai ke 'oua na'a pehē, he ko e

'uluaki eni: 'ai ho nima to'omata'u ki hono 'ulu." ¹⁹ Pea na'e ta'ofi ia 'e he'ene tamai, 'o ne pehē, "'Oku ou 'ilo, ko hoku foha, 'oku ou 'ilo ia: 'e hoko ia foki ko e kakai tokolahi, pea 'e lahi ia foki; ka ko e mo'oni 'e lahi hono tehina 'iate ia, pea 'e hoko hono hako ko e ngaahi pule'anga lahi." ²⁰ Pea na'a ne tāpuaki 'akinaua 'i he 'a-ho ko ia, 'o pehē, "'E fai tāpuaki 'e 'Isileli 'iate koe, 'o pehē, 'Ke ngaohi koe 'e he 'Otua ke tatau mo 'Ifalemi mo Manase:' pea na'a ne tuku 'a 'Ifalemi ki mu'a 'ia Manase. ²¹ Pea pehē 'e 'Isileli kia Siosefa, "Vakai teu mate au; ka 'e 'iate kimoutolu 'ae 'Otua, pea te ne toe 'ave 'akinautolu ki he fonua 'o ho'omou ngaahi tamai. ²² Pea ko eni foki, kuo u foaki kiate koe 'ae potu lahi hake 'e taha 'i ho ngaahi tokoua, 'aia na'aku ma'u mei he nima 'oe kakai 'Amoli, 'aki 'a 'eku heletā, mo 'eku kaufana."

1 'Oku ui 'a Sēkope ki hono ngaahi foha ke ne tāpuaki'i 'akinautolu. 3 Ko honau tāpuaki taki taha. 29 'Oku ne na'ina'i kinautolu ki hono putu. 33 'Oku pekia ia.

49 PEA na'e fekau 'e Sēkope ki hono ngaahi foha, 'o pehē, "Mou fakataha mai, koe'uhi ke u fakahā kiate kimoutolu 'aia 'e hoko kiate kimoutolu 'i he ngaahi 'aho 'amui.

² "'Ae ngaahi foha 'o Sēkope, mou fakakātoa 'akinautolu 'o fanongo:

pea fakafanongo kia 'Isileli ko ho'omou tamai.

³ "Ko Lupeni, ko hoku 'uluaki koe, ko hoku mālohi, mo e kamata'anga 'o hoku mālohi, mo e lelei mo e ngalingali 'eiki, mo e fungani 'oe mālohi.

⁴ 'Oku ke ngaueue koe 'o hangē ko e vai, pea 'e 'ikai te ke hoko 'o lelei;

koe'uhi na'a ke 'alu ki he mohenga 'o ho'o tamai; pea na'a ke faka'uli'i ia: na'a ke 'alu ki hoku tokoto'anga.

⁵ "Ko Simione mo Livai ko e ongo tokoua; 'oku 'i he'ena fakakaukau 'ae ngaahi me'a tautea fakamamahi.

⁶ Ko hoku laumālie, 'oua na'a ke fie kau ki he'ena fakalilolilo;

ko hoku ongoongolelei, 'oua na'a ke kau mo hona fakataha,

he na'a na tāmate'i 'ae tangata 'i he'ena 'ita, pea 'i hona loto lahi, na'a na holoki hifo 'ae 'ā maka.

⁷ Mala'ia ki he'ena 'ita, he na'e kakaha ia: mo 'ena lili he na'e ta'e'ofa ia:

te u tufa 'akinaua 'i Sēkope, mo veteki 'akinaua 'i 'Isileli.

⁸ "Ko koe Siuta, 'e fakamālō ki ai 'a ho ngaahi tokoua; 'e 'i he kia 'o ho ngaahi fili 'a ho nima; 'e punou kiate koe 'ae ngaahi fānau 'a ho'o tamai.

⁹ Ko e 'uhiki laione 'a Siuta:

ko hoku foha kuo ke 'alu hake mei he tamatea: na'a ne tulolo, 'o tokoto 'o hangē ko e laione, pea hangē ko e laione motu'a; pea ko hai te ne ue'i hake ia?

¹⁰ E 'ikai mole 'ae tokotoko 'oe pule ia Siuta,

pe ha taha ke foaki 'ae fono mei hono va'e, kae'oua ke hā'ele mai 'a Sailo;
 pea 'e 'iate ia 'ae tātaki fakataha 'oe kakai.
 11 Te ne no'otaki 'ene 'uhiki ki he vaine,
 mo 'ene 'uhiki 'asi ki he vaine mātu'aki lelei;
 te ne fō hono ngaahi kofu 'i he uaine,
 mo hono ngaahi kofu 'i he toto 'oe kālepi.
 12 E kulokula hono mata 'i he uaine,
 pea 'e hinehina hono nifo 'i he hu'ahuhu.
 13 "E nofo 'a Sepuloni 'i he taulanga ki tahi;
 pea ko e taulanga ia ki he ngaahi vaka:
 pea 'e a'u atu 'a hono ngata'anga ki Saitoni.
 14 "Ko e 'asi mālohi 'a 'Isaka,
 'oku tokoto ia 'i he tauloto 'oe kavenga 'e ua.
 15 Pea 'e pehē 'e ia 'oku lelei 'ae fiemālie,
 pea 'oku mata lelei 'ae fonua;
 pea 'e fakapunou hifo hono uma ke ha'amo,
 pea 'e hoko ia ko e tamaio'eiki ki he tukuhau.
 16 "E fakamaau hono kakai 'e Tani,
 'o hangē ko e tokotaha 'ae fa'ahinga 'o 'Isileli.
 17 Ko e ngata fekai 'a Tani 'i he ve'ehala,
 ko e ngata ia 'i he hala,
 'oku ne u'u 'ae mui va'e 'oe hoosi,
 ko ia 'e hinga ki mui ai 'ae tangata heka hoosi.
 18 "Kuo u tatali ki ho'o fakamo'ui 'e Sihova.
 19 "Ko Kata, 'e lava'i ia 'e ha kongakau,
 ka te ne toki ikuna 'amui.
 20 "E tupu ia 'Aseli 'ae mā lelei,
 pea 'e tupu 'iate ia 'ae ngaahi me'akai faka'e'i'eiki.
 21 "Ko e hainiti 'a Nafitali kuo vete ange:
 'oku ne lea 'aki 'ae ngaahi lea lelei.
 22 "Ko e va'a fua lahi 'a Siosefa,
 'io, ko e va'a fua ia 'oku ofi ki he vai;
 'oku kaka hake hono ngaahi va'a 'i he funga 'ā.
 23 Kuo fakamamahi lahi ia 'e he kau tangata fana,
 'o nau fana'i ia, mo fehī'a kiate ia:
 24 Ka na'e tu'uma'u 'ene kaufana 'i he mālohi,
 pea na'e fakamālohi 'ae kupu'i nima 'o hono nima,
 'e he nima 'oe Māfimafi 'o Sēkope.
 'Oku mei ai 'ae Tauhi, ko e Maka 'o 'Isileli:
 25 'Io, mei he 'Otua 'o ho'o tamai, 'aia te ne tokoni'i
 koe;
 pea 'i he Māfimafi, 'aia te ne tāpuaki koe
 'aki 'ae ngaahi tāpuaki 'oe langi mei 'olunga,
 mo e ngaahi tāpuaki 'oe loloto 'oku 'i lalo,
 mo e tāpuaki 'oe ngaahi huhu, pea mo e manāva:
 26 Ko e ngaahi tāpuaki 'a ho'o tamai kuo māhilihili ia ki
 'olunga 'i he ngaahi tāpuaki 'a ho'o ngaahi kui,
 'o a'u ki he mātu'aki ngata'anga mama'o 'oe ngaahi
 mo'unga ta'engata;
 te nau 'i he 'ulu 'o Siosefa,
 pea ki he tumu'aki 'oe 'ulu 'o ia na'e vahe'i mei hono
 ngaahi tokoua.
 27 "E 'uakai 'a Penisimani 'o hangē ko e ulofi:
 te ne kai 'i he pongipongi 'aia kuo ne ma'u,
 pea te ne tufa 'i he pō 'ae koloa kuo vete."
 28 ¶ Ko e ngaahi fa'ahinga 'e hongofulu ma ua eni 'o
 'Isileli; pea ko eni ia na'e lea 'aki 'e he'enua tamai kiate

kinautolu, 'o ne tāpuaki 'aki 'akinautolu; na'a ne tāpuaki
 'akinautolu taki taha, 'o fakatatau ki hono tāpuaki
 'o'ona. 29 Pea fonosia ia kiate kinautolu, 'o ne pehē: "E
 tātaki au ki hoku kakai ka mou tanu au mo 'eku
 ngaahi tamai 'i he 'ana 'oku 'i he ngoue 'a 'Efilone 'oe
 fa'ahinga 'o Heti. 30 'I he 'ana 'oku 'i he ngoue 'i Makipi-
 la, 'aia 'oku hanga atu ki Mamili, 'i he fonua ko Kēnani,
 'aia na'e fakatau 'e 'Epalahame, mo e ngoue 'a 'Efilone
 'oe kau Heti, ko e potu ma'ana ko e tanu'anga. 31 Na'a
 nau tanu 'i ai 'a 'Epalahame mo hono 'unoho ko Sela;
 pea na'a nau tanu 'i ai 'a 'Aisake mo hono 'unoho ko
 Lepeka pea na'aku tanu 'i ai 'a Lia. 32 Na'e fakatau 'ae
 ngoue mo e 'ana 'oku 'i ai, mei he fānau 'a Heti." 33 Pea
 kuo faka'osi 'e Sēkope 'ene fekau ki hono ngaahi foha,
 pea na'a ne hamusi hake hono va'e 'i he mohenga, pea
 tukuange 'e ia hono laumālie, pea na'e tātaki ia ki
 hono kakai.

*1 Ko e tēngihia 'o Sēkope. 4 Kuo faka'ata'atā 'e Fe-
 lo 'a Siosefa ke 'alu 'o fai 'ae putu. 7 Ko e putu. 15
 'Oku fakafiemālie'i 'e Siosefa 'a hono kāinga 'i he'e-
 nau hū kiate ia. 22 Ko hono motu'a 23 'Oku ne ma-
 mata ki hono hako 'o a'u ki hono tolu 'oe to'utan-
 gata 24 'Oku ne kikite ki hono kāinga ki he'enua
 toe foki atu. 25 'Oku ne fai 'ae fuakava mo kinau-
 tolu ki hono ngaahi hui. 26 'Oku ne pekia, pea 'oku
 fakatolonga'i hono sino.*

50 PEA tōmape'e 'a Siosefa ki he mata 'o 'ene
 tamai, 'o tangi kiate ia, mo uma kiate ia. 2 Pea
 fekau 'e Siosefa ki he'ene kau tangata faito'o, ke nau
 fakatolonga'i 'ene tamai; pea na'e fakatolonga 'a 'Isileli
 'e he kau faito'o. 3 Pea na'e fai 'ae 'aho 'e fāngofulu
 koe'uhi ko ia; he ko hono ngaahi 'aho ia kiate kinautolu
 'oku fakatolonga'i; pea na'e tangi 'ae kakai 'Isipite 'i he
 'aho 'e fitungofulu koe'uhi ko ia. 4 Pea 'i he hili 'ae
 ngaahi 'aho fakamamahi, na'e lea 'a Siosefa ki he fale
 'o Felo, 'o pehē, "Ko eni, kapau kuo u lelei 'i homou 'ao,
 'oku ou kole kiate kimoutolu ke mou lea 'i he 'ao 'o Fe-
 lo, 'o pehē, 5 Na'e pule'i au 'e he'eku tamai ke u fuaka-
 va, 'o pehē, Vakai, teu mate: pea te ke tanu au 'i he fa'i-
 toka na'aku ngaahi ma'aku 'i he fonua ko Kēnani. Pea
 ko eni 'oku ou kole kiate koe, tuku ke u 'alu 'o tanu 'eku
 tamai, pea te u toe ha'u." 6 Pea na'e pehē 'e Felo, "Ke ke
 'alu 'o tanu ho'o tamai, 'o hangē ko e fuakava na'a ne
 fekau ke ke fai."

7 ¶ Pea na'e 'alu 'a Siosefa ke tanu 'ene tamai; pea
 na'e 'alu mo ia 'ae kau matāpule kotoa pē 'a Felo, mo e
 kau mātu'a 'o hono fale, mo e kau mātu'a 'o 'Isipite,
 8 Pea mo e fale kotoa pē 'o Siosefa, mo hono ngaahi
 tokoua, mo e fale 'o 'ene tamai; ko e nau tamaiki, mo e
 nau fanga manu, mo e nau fanga sipi, na'a nau tuku
 pe 'i he fonua ko Koseni. 9 Pea na'e 'alu mo ia 'ae
 ngaahi saliate, mo e kau tangata heka hoosi; ko e
 kakai tokolahi 'aupito. 10 Pea na'a nau hoko ki he ha-
 ha'anga uite 'i 'Etati, 'aia 'oku 'itu'a Sioatani, pea nau
 tangi ai 'i he tangi lahi mo fakamamahi: pea na'a ne fai
 'ae tangi ki he'ene tamai 'i he 'aho 'e fitu. 11 Pea kuo
 mamata 'e he kakai 'oe fonua, 'aia ko e kakai Kēnani, ki
 he tangi 'i he potu 'i 'Etati, pea nau lea 'o pehē, "Ko e

tangi fakamamahi eni, ki he kakai 'Isipite;" ko ia na'e ui ai hono hingoa 'o ia ko 'Epelimisilemi, 'aia 'oku 'itu'a Sioatani. ¹² Pea na'e fai 'e hono ngaahi foha kiate ia, 'o hangē ko 'ene fekau. ¹³ He na'e fata ia 'e hono ngaahi foha ki he fonua ko Kēnani, 'o nau tanu ia 'i he 'ana 'i he ngoue ko Makipila 'oku hanga ki Mamili, 'aia na'e fakatau ma'ana 'e 'Epalahame, mo e ngoue ko e tanu'anga, meia 'Efilone 'oe fa'ahinga 'o Heti. ¹⁴ Pea na'e toe liu mai 'a Siosefa ki 'Isipite, hili 'ae tanu 'o 'ene tamai, 'aia mo hono ngaahi tokoua, mo kinautolu kotoa pē na'e 'alu mo ia ke tanu 'ene tamai.

¹⁵ ¶ Pea kuo mamata 'e he ngaahi tokoua 'o Siosefa, kuo pekia 'a 'enau tamai, na'a nau pehē, "E fehi'a nai 'a Siosefa kiate kinautolu, mo totongi kiate kinautolu 'ae kovi kotoa pē na'a tau fai kiate ia." ¹⁶ Pea na'a nau fekau 'ae tokotaha ke 'alu kia Siosefa 'o lea pehē, na'e fekau 'e ho'o tamai 'i he'ene kei mo'ui, 'o pehē, ¹⁷ "Te mou lea pehē kia Siosefa, "Oku ou kole ni kiate koe, fakamolemole 'ae kovi 'a ho ngaahi tokoua mo 'enau fai hala;" he na'a nau fai kovi kiate koe: pea ko eni, 'oku mau kole kiate koe, fakamolemole 'ae hia 'ae kau tamaio'eiki 'ae 'Otua 'o ho'o tamai." Pea na'e tangi 'a Siosefa 'i he'enau lea kiate ia. ¹⁸ Pea 'alu hono ngaahi tokoua 'o fo'ohifo 'i hono 'ao; 'o nau lea pehē, "Vakai mai, ko ho'o kau tamaio'eiki 'akinautolu." ¹⁹ Pea pehēange 'e Siosefa kiate kinautolu, "'Oua te mou man-

avahē; he ko e fetongi au 'oe 'Otua? ²⁰ Ka ko ki-moutolu, na'a mou mahalo kovi kiate au, ka na'e pule'i ia 'e he 'Otua ke lelei, koe'uhi ke fakahoko 'aia 'oku fai he 'aho ni, ke fakahaofi 'ae mo'ui 'ae kakai tokolahi.

²¹ Pea ko eni, ke 'oua na'a mou manavahē; he te u tauhi 'akinautolu mo ho'omou tamaiki." Pea na'a ne fakafiemālie'i 'akinautolu, 'o lea 'ofa kiate kinautolu.

²² ¶ Pea na'e nofo 'a Siosefa 'i 'Isipite, 'a ia, mo e fale 'o 'ene tamai; pea ko e mo'ui 'a Siosefa ko e ta'u 'e teau, mo e ta'u 'e hongofulu. ²³ Pea na'e mamata 'a Siosefa ki he fānau 'a 'Ifalemi, ko e to'utangata 'e tolu ko e fānau foki 'a Mekili ko e foha 'o Manase, na'e 'omi 'o tuku ki he funga tui 'o Siosefa. ²⁴ Pea na'e pehē 'e Siosefa ki hono ngaahi tokoua, "Teu mate au; pea ko e mo'oni 'e 'a'ahi 'ae 'Otua kiate kimoutolu, 'o 'ave 'akinautolu mei he fonua ni, ki he fonua na'a ne fuakava ki ai kia 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo Sēkope." ²⁵ Pea na'e fai kia Siosefa 'ae fuakava 'e he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, "Ko e mo'oni 'e 'a'ahi 'ae 'Otua kiate kimoutolu, pea te mou fetuku hoku ngaahi hui mei heni." ²⁶ Pea na'e pekia ai 'a Siosefa, kuo teau ta'u, mo e ta'u 'e hongofulu hono motu'a: pea na'a nau fakatolonga'i ia, pea nau ai ia ki he puha 'i 'Isipite.

Vahe

'Ekisotosi

'OKU UI KO E 'ALU 'ATU, PE KO

Vahe

1 Hili 'ae pekia 'a Siosefa 'oku tupu pe 'ae fānau 'a 'Isileli. 8 'Oku fakafiu'i 'akinautolu 'e he tu'i fo'ou, pea 'āsili 'enau tupu. 15 Ko e angalelei 'ae kau mā'uli, 'i he 'enau fakamo'ui 'ae fānau tangata. 22 'Oku fekau 'e Felo ke lī 'ae fānau tangata ki ke vaitafe.

1 PEA ko e ngaahi hingoa eni 'oe fānau 'a 'Isileli, na'e ha'u ki 'Isipite; 'ae tangata kotoa pē mo 'ene kau nofo'anga na'e ha'u mo Sēkope. ² Ko Lupeni mo Simione, mo Livai, mo Siuta, ³ Mo 'Isaka, mo Sepuloni, mo Penisimani, ⁴ Mo Tani, mo Nafitali, mo Kata, mo 'Aseli. ⁵ Pea ko e fānau kotoa pē na'e tupu 'ia Sēkope, ko e laumālie 'e toko fitungofulu: he na'e 'i 'Isipite 'a Siosefa. ⁶ Pea na'e pekia 'a Siosefa, mo hono kāinga kotoa pē, mo e to'utangata kotoa pē ko ia.

⁷ ¶ Pea na'e fanafanau 'ae fānau 'a 'Isileli, 'o tupu pe 'o tokolahi 'aupito, 'onau hoko 'o mālohi 'aupito: pea na'e fonu 'ae fonua 'iate kinautolu. ⁸ Pea na'e toki hoko 'ae tu'i fo'ou ke pule ki 'Isipite, 'aia na'e 'ikai te ne 'ilo 'a Siosefa. ⁹ Pea pehē 'e ia ki hono kakai, "Vakai, ko e kakai 'ae fānau 'a 'Isileli, 'oku tokolahi hake, pea 'oku mālohi 'iate kinautolu: ¹⁰ Ko eni, ke tau fai fakapotopoto kiate kinautolu; telia na'a nau tupu 'o tokolahi, pea 'e hoko 'o pehē, 'oka hoko ha tau, tenau kau mo hotau fili, 'o tau'i 'akinautolu, pea 'e hiki ai 'akinautolu mei he fonua." ¹¹ Ko ia na'a nau fakanofa ai 'ae kau enginaki ngāue ke fakamamahi 'aki 'akinautolu 'a 'enau ngaahi kavenga. Pea na'a nau ngaohi 'ae kolo tukungakoloa 'e ua mo'o Felo; ko Pitomi, mo Lamisisi. ¹² Ka neongo 'ae 'āsili fakamamahi 'akinautolu, na'a nau tupu pe 'o fu'u tokolahi hake. Pea na'e mamahi 'akinautolu koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli. ¹³ Pea na'e houtonga 'ae fānau 'a 'Isileli 'e he kakai 'Isipite. ¹⁴ 'O nau fakamamahi 'enau mo'ui 'i he ngāue pōpula ki he kelepulu, mo e maka'umea, mo e ngāue kehekehe 'i he ngoue: ko e ngāue kotoa pē 'aia na'a nau pule kenau fai, na'e fakamamahi.

¹⁵ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i 'o 'Isipite ki he kau mā'uli 'oe kakai Hepelū, ko e hingoa 'oe tokotaha ko Sifila, mo e hingoa 'oe tokotaha ko Piua: ¹⁶ 'O ne pehē, "Oka mo ka fai 'ae ngāue 'ae mā'uli ki he kau fefine Hepelū, 'o mamata ki he 'enau fā'ele; kapau ko e tama tangata, te mo tāmāte'i ia: pea kapau ko e ta'ahine, pea 'e mo'ui ia." ¹⁷ Ka na'e manavahē 'ae ongo mā'uli ki he 'Otua, pea na'e 'ikai te na fai 'o hangē ko e fekau 'ae tu'i 'o 'Isipite kiate kinaua, ka na'a na fakamo'ui 'ae fānau

tangata. ¹⁸ Pea fekau 'e he tu'i 'o 'Isipite ke ha'u 'ae ongo mā'uli, 'o ne pehē kiate kinaua, "Ko e hā kuo mo fai ai 'ae me'a ni, pea kuo mo fakamo'ui 'ae fānau tangata?" ¹⁹ Pea talaange 'e he ongo mā'uli kia Felo, "Koe'uhi 'oku 'ikai tatau 'ae kau fefine Hepelū mo e kau fefine 'Isipite; he 'oku nau mālohi, pea 'oku nau fā'ele 'i he te'eki ai hoko atu 'ae kau mā'uli kiate kinautolu." ²⁰ Ko ia na'e fai lelei 'e he 'Otua ki he ongo mā'uli: pea na'e tupu pe 'ae kakai, 'o faka'a'au 'o mālohi lahi. ²¹ Pea ko e me'a 'i he manavahē 'ae kau mā'uli ki he 'Otua, ko ia na'a ne fakatupu ai hona fale. ²² Pea na'e fekau 'e Felo ki hono kakai kotoa pē, 'o pehē, "Ko e fānau tangata kotoa pē 'oku fā'ele 'i te mou lī ia ki he vaitafe, pea ko e fānau fefine kotoa pē te mou fakamo'ui."

1 Kuo fanau'i 'a Mōsese. 3 'Oku tuku ia ki he 'akau 'i he ve'e vai 'i he kih'i puha. 5 'Oku 'ilo ia 'e he 'ofefine 'o Felo. 11 'Oku ne tāmāte'i 'ae tangata 'Isipite. 13 'Oku ne valoki 'ae tangata Hepelū. 15 'Oku hola ki Mitiane. 21 'Oku na fakama'u mo Sipola. 22 Kuo fanau'i 'a Kesomi. 28 'Oku tokanga'i 'e he 'Otua 'ae tangi 'ae kakai 'Isileli.

2 PEA na'e 'alu ha tangata 'oe fa'ahinga 'o Livai, 'o na mali mo ha 'ofefine 'o Livai. ² Pea na'e feitama 'ae fefine, 'o ne fā'ele'i 'ae tama: pea 'i he'ene mamata ki hono faka'ofa'ofa, na'a ne fufū ia 'i he māhina 'e tolu. ³ Pea 'i he 'ikai te ne kei fa'a fufū ia, na'a ne ngaohi ha vaka lou'akau, 'o ne pani ia 'aki 'ae kelepulu, mo e pulu, 'o ne 'ai 'ae tamasi'i ki loto; pea ne tuku ia 'i he potu 'akau 'i he ve'e vaitafe. ⁴ Pea na'e tu'u mama'o atu hono tuofefine, ke vakai pe ko e hā 'e fai kiate ia. ⁵ Mo 'ene 'alu hifo 'ae 'ofefine 'o Felo ki he vaitafe ke pālutu; pea na'e 'eve'eva hono kau fefine 'i he ve'e vaitafe; pea 'i he'ene mamata ki he vaka 'i he potu 'akau, na'a ne fekau 'ene fefine fekau ke 'alu 'o 'omi ia. ⁶ Pea 'i he'ene to'o hono tāpuni, pea mamata ia ki he tamasi'i, pea vakai, na'e tangi 'ae tamasi'i. Pea 'ofa leva ia kiate ia, 'o ne pehē, "Ko e tamasi'i eni 'ae kau Hepelū." ⁷ Pea pehē leva 'e hono tuofefine ki he 'ofefine 'o Felo, "'E lelei kiate koe 'eku 'alu 'o ui ha fefine toutama mei he kau Hepelū, koe'uhi ke ne tauhi 'ae tamasi'i ma'au?" ⁸ Pea talaange 'e he 'ofefine 'o Felo kiate ia, "'Alu." Pea na'e 'alu 'ae ta'ahine 'o ne ui 'ae fa'ē 'ae tamasi'i. ⁹ Pea pehēange 'e he 'ofefine 'o Felo kiate ia, "'To'o 'ae tamasi'i ni 'o 'ave, mo ke tauhi ia ma'aku, pea te u totongi koe. Pea na'e 'ave 'e he fefine 'ae tamasi'i, 'o ne tauhi ki ai. ¹⁰ Pea na'e tupu 'ae tamasi'i, pea na'e 'omi ia ki he 'ofefine 'o Felo,

pea hoko ia ko ‘ene tama. Pea na’a ne ui hono hingoa ko Mōsese: He na’a ne pehē, “Ko e me’a ‘i he’eku ‘o-hake ia mei he vai.”

¹¹ ¶ Pea ‘i he ngaahi ‘aho ko ia kuo tupu ‘o lahi ai ‘a Mōsese, na’e ‘eve’eva ia kitua’ā ki hono ngaahi kāinga, ‘o ne mamata ki he’enua ngaahi kavenga: pea na’a ne sio ki he tangata ‘Isipite ‘oku ne taa’i ‘ae Hepelū, ko e tokotaha ‘i hono kāinga. ¹² Pea fekilokilofaki ia, pea ‘i he’ene sio ‘oku ‘ikai ha tangata, na’a ne tāmata’i ‘ae tangata ‘Isipite, ‘o ne fufū ia ‘i he ‘one’one. ¹³ Pea ‘i he’ene ‘alu kitua’ā ‘i hono ua ‘oe ‘aho, vakai, na’e fekee’i ‘ae ongo tangata Hepelū: pea lea ia kiate ia na’e fai kovi, “Ko e hā ‘oku ke taa’i ai ho kāinga?” ¹⁴ Pea pehē mai ‘e ia, “Ko hai na’a ne ngaahi koe ko e ‘eiki mo e fakamaau kiate kimautolu? ‘Oku ke fie tāmata’i au, ‘o hangē ko ho’o tāmata’i ‘ae tangata ‘Isipite?” Pea na’e manavahē ‘a Mōsese, ‘o ne pehē, “Ta kuo ‘ilo ‘ae me’a ni.” ¹⁵ Pea ‘i he fanongo ‘a Felo ki he me’a ni, na’e holi ia ke tāmata’i ‘a Mōsese. Ka na’e hola ‘a Mōsese mei he ‘ao ‘o Felo, pea na’e ‘alu ia ‘o nofo ‘i he fonua ko Mitiane, pea nofo ia ki lalo ‘i he ve’e vaikelī. ¹⁶ Pea ko e taula’eiki ‘o Mitiane na’e toko fitu hono ‘ofefine: pea na’a nau ha’u ke utu ‘ae vai, ‘o fakapito ‘ae ngaahi ‘ai’anga vai ke fakainu ‘ae fanga manu ‘a ‘enua tamai. ¹⁷ Pea na’e ha’u ‘ae kau tangata tauhi sipi ‘o teke’i atu ‘akinautolu: ka na’e tu’u hake ‘a Mōsese ‘o ne tokoni ‘akinautolu, ‘o ne fakainu ‘enua fanga manu. ¹⁸ Pea ‘i he’enua a’u atu kia Liueli ko e nau tamai, na’e pehē ‘e ia, “Ko e hā kuo mou ha’u vave ai he ‘aho ni?” ¹⁹ Pea na’a nau pehē, “Ko e tangata ‘Isipite na’a ne fakahaofi ‘akimautolu mei he nima ‘oe kau tauhi sipi, ‘o ne utu foki ‘ae vai lahi kiate kimautolu, ‘o ne fakainu ‘ae fanga manu.” ²⁰ Pea pehē ‘e ia ki hono ngaahi ‘ofefine, “Pea kuo ‘i fē ia? Ko e hā kuo mou tuku ai pe ‘ae tangata? Ui ia, ke ha’u ‘o kai mā.” ²¹ Pea na’e loto lelei ‘a Mōsese ke nofo mo e tangata: pea na’a ne foaki hono ‘ofefine ko Sipola kia Mōsese. ²² Pea ne fanau’i kiate ia ‘ae tama, pea na’a ne ui hono hingoa ko Kesomi; he na’a ne pehē, “Ko e muli au ‘i he fonua fo’ou.”

²³ ¶ Pea kuo fuoloa ange na’e hoko ‘ae pekia ‘ae tu’i ‘o ‘Isipite: pea na’e to’e ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ko e me’a ‘i honau fakapōpula’i, pea na’a nau tangi, pea na’e a’u hake ‘enua tangi ki he ‘Otua ko e me’a ‘i he fakapōpula’i. ²⁴ Pea na’e ongo’i ‘e he ‘Otua ‘enua ngaahi to’e, pea manatu’i ‘e he ‘Otua ‘ene fuakava kia ‘Epalahame, mo ‘Aisake, pea mo Sēkope. ²⁵ Pea na’e ‘afio ‘ae ‘Otua ki he fānau ‘a ‘Isileli, pea na’e tokanga ‘ofa ‘ae ‘Otua kiate kinautolu.

1 ‘Oku tauhi ‘e Mōsese ‘ae fanga manu ‘a Setelo. 2 ‘Oku fakahā ‘ae ‘Otua kiate ia ‘i he ‘ulu ‘akau vela. 9 ‘Oku ne fekau ia ke ‘alu ‘o fakahaofi ‘a ‘Isileli. 14 Ko e huafa ‘oe ‘Otua. 15 Ko ‘ene fekau ki ‘Isileli.

3 PEA ko eni, na’e tauhi ‘e Mōsese ‘ae fanga manu ‘a ‘ene tamai ‘i he fono ko Setelo, ko e taula’eiki ‘o Mitiane: pea na’a ne tataki atu ‘ae fanga manu ki he tuku’uta ‘oe toafa, ‘o a’u ki he mo’unga ‘oe ‘Otua, ki Holepi. ² Pea na’e hā mai ‘ae ‘āngelo ‘a Sihova kiate ia ‘i he ulu afi ‘i he lotolotonga ‘oe ‘ulu’akau: pea sio ia, pea

vakai, na’e ulu ‘ae ‘ulu’akau ‘i he afi, ka na’e ‘ikai ‘osi ai ‘ae ‘ulu’akau. ³ Pea pehē ‘e Mōsese, “Ko eni, te u afe atu ‘o mamata ki he me’a lahi ni, pe ko e hā ‘oku ‘ikai vela ai ‘ae ‘ulu’akau.” ⁴ Pea na’e ‘afio’i ‘e Sihova ki he’ene afe ke mamata, pea folofola ‘ae ‘Otua kiate ia mei he lotolotonga ‘oe ‘ulu’akau, ‘o pehē, “Mōsese, Mōsese.” Pea pehē ‘e ia, “Ko au eni.” ⁵ Pea pehē ‘e ia, “Oua na’a ke ofi mai ki heni; to’o ho topuva’e mei ho va’e, he ko e potu ‘oku ke tu’u ai ko e kelekele tapu.” ⁶ Pea na’a ne pehē foki, “Ko au ko e ‘Otua ‘o ho’o tamai, ko e ‘Otua ‘o ‘Epalahame, ko e ‘Otua ‘o ‘Aisake, pea ko e ‘Otua ‘o Sēkope.” Pea na’e fufū ‘e Mōsese hono mata; he na’e manavahē ia ke sio atu ki he ‘Otua.

⁷ ¶ Pea na’e pehē ‘e Sihova, “Ko e mo’oni kuo u mamata ki he mamahi ‘a hoku kakai, ‘aia ‘oku ‘i ‘Isipite, pea kuo u ongo’i ‘enua tangi ko e me’a ‘i honau kau enginaki ngāue: pea ‘oku ou ‘ilo’i ‘enua ngaahi mamahi:

⁸ Pea kuo u ‘alu hifo ke fakamo’ui ‘akinautolu mei he nima ‘oe kakai ‘Isipite, pea ke ‘omi ‘akinautolu mei he fonua ko ia ki ha fonua lelei mo lahi, ko e fonua ‘oku mahu tāfea ‘i he hu’ahuhu mo e honi; ki he fonua ‘oe kau Kēnani mo e kau Heti, mo e kau ‘Amoli, mo e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi. ⁹ Pea ko eni, vakai, ko e tangi ‘ae fānau ‘a ‘Isileli kuo ongo mai kiate au: pea kuo u mamata foki ki he mamahi ‘aia ‘oku fakamamahi ‘aki ‘akinautolu ‘e he kakai ‘Isipite. ¹⁰ Pea ko eni, ke ke ha’u, pea te u fekau ko e kia Felo, koe’uhi ke ke ‘omi hoku kakai ko e fānau ‘a ‘Isileli mei ‘Isipite.”

¹¹ Pea pehēange ‘e Mōsese ki he ‘Otua, “Ko hai au, koe’uhi ke u ‘alu kia Felo, pea koe’uhi ke u ‘omi ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei ‘Isipite?” ¹² Pea pehē ‘e ia, “Ko e mo’oni, Te u ‘iate koe; pea ko e faka’ilonga eni kiate koe, kuo u fekau’i koe: Hili ha’o ‘omi ‘ae kakai mei ‘Isipite, te mou tauhi ‘ae ‘Otua ‘i he mo’unga ni.” ¹³ Pea pehēange ‘e Mōsese ki he ‘Otua, “Vakai, ‘o kau ka hoko atu ki he fānau ‘a ‘Isileli, pea u pehē kiate kinautolu, ‘Ko e ‘Otua ‘o ho’omou ngaahi tamai kuo ne fekau au kiate kimoutolu; pea te nau pehē mai kiate au, ‘Ko hai hono huafa?’ Pea ko e hā te u tala kiate kinautolu?”

¹⁴ Pea pehē ‘e he ‘Otua kia Mōsese, “KO AU, KO E KO AU: pea pehē ‘e ia, Te ke lea pehē ki he fānau ‘a ‘Isileli, ‘Kuo fekau au ‘e he KO AU kiate kimoutolu.’” ¹⁵ Pea toe pehē ‘e he ‘Otua kia Mōsese, “Pea ke lea ‘o pehē ki he fānau ‘a ‘Isileli, Ko Sihova ko e ‘Otua ‘o ho’omou ngaahi tamai, ko e ‘Otua ‘o ‘Epalahame, ko e ‘Otua ‘o ‘Aisake, mo e ‘Otua ‘o Sēkope, kuo ne fekau au kiate kimoutolu: ko hoku huafa eni ke ta’engata, pea ko hoku faka’ilonga eni ki he ngaahi to’utangata kotoa pē.

¹⁶ ‘Alu, ‘o fakataha ‘ae kau mātu’a ‘o ‘Isileli, mo ke pehē kiate kinautolu, ‘Ko Sihova ko e ‘Otua ‘o ho’omou ngaahi tamai, ko e ‘Otua ‘o ‘Epalahame, ‘o ‘Aisake, mo Sēkope, na’e hā mai ia kiate au, ‘o ne pehē mai, ‘Kuo u ‘a’ahi atu mo’oni kiate kimoutolu, ‘o mamata ki he me’a ‘oku fai kiate kimoutolu ‘i ‘Isipite.’ ¹⁷ Pea ne u pehē, ‘Te u ‘omi ‘akimoutolu mei he ngaahi mamahi ‘o ‘Isipite, ki he fonua ‘oe kau Kēnani, mo e kau Heti, mo e kau ‘Amoli, mo e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi, ki he fonua ‘oku mahu tāfea ‘i he hu’ahuhu mo e

honi.’¹⁸ “Pea te nau tokanga ki ho le’o: pea te ke ha’u, ‘a koe mo e kau mātu’a ‘o ‘Isileli ki he tu’i ‘o ‘Isipite, pea te mou lea kiate ia, ‘Ko Sihova ko e ‘Otua ‘oe kakai Hepelū kuo ha’u kiate kimautilu: pea ko eni, ‘oku mau kole kiate koe, tuku ke mau ‘alu ‘i he fononga’anga ‘oe ‘aho ‘e tolu ki he toafa, koe’uhi ke mau fai ‘ae feilaulau kia Sihova ko homau ‘Otua.’¹⁹ Pea ‘oku ou ‘ilo pau ‘e ‘ikai fie tukuange ‘akimoutolu ‘e he tu’i ‘o ‘Isipite ke mou ‘alu, ka ‘i he nima mālohi.²⁰ Pea te u mafao atu hoku nima ‘o taa’i ‘a ‘Isipite ‘aki ‘a ‘eku ngaahi me’a mana kotoa pē, ‘aia te u fai ‘i he lotolotonga ‘o ia: pea hili ia, te ne toki tuku ke mou ‘alu.²¹ “Pea te u faka’ofeina ‘ae kakai ni ‘i he ‘ao ‘oe kakai ‘Isipite: pea ‘e hoko ‘o pēhē, ‘oka mou ka ‘alu, ‘e ‘ikai te mou ‘alu masiva.²² Ka ‘e kole ‘ae fefine kotoa pē ki hono kaungā’api, pea mo ia ‘oku ‘āunofa ‘i hono fale, ‘ae ngaahi teunga siliva, mo e teunga koula, mo e ngaahi kofu: pea te mou ‘ai ia ki homou ngaahi foha, pea ki homou ngaahi ‘ofefine; pea te mou fakamasiva ‘i ‘ae kakai ‘Isipite.

1 ‘Oku liliu ‘ae tokotoko ‘o Mōsese ko e ngata. 6 ‘Oku kilia hono nima. 10 ‘Oku ‘ikai fie ‘alu ia. 14 ‘Oku fili ‘a ‘Elone ke tokoni ia. 18 ‘Oku hiki ‘a Mōsese mea Setelo. 21 Ko e fekau ‘ae ‘Otua kia Felo. 24 ‘Oku kamu’i ‘e Sipola ‘ene tama. 27 ‘Oku fekau ‘a ‘Elone ke ‘alu ‘o fakafetaulaki kia Mōsese. 31 ‘Oku tui ‘ae kakai kiate kinaua.

4 PEA na’e leaange ‘a Mōsese ‘o pēhē, “Kae vakai, ‘e ‘ikai te nau tui kiate au, pe tokanga ki hoku le’o: he te nau pēhē, na’e ‘ikai hā mai ‘a Sihova kiate koe.”² Pea pēhēange ‘e Sihova kiate ia, “Ko e hā ‘ena ‘i ho nima? Pea na’a ne pēhē, Ko e tokotoko.”³ Pea pēhē ‘e ia, “Si ia ki he kelekele. Pea ne si ia ki he kelekele, pea hoko leva ia ko e ngata; pea hola ‘a Mōsese mei hono ‘ao.”⁴ Pea pēhē ‘e Sihova kia Mōsese, “Mafao atu ho nima ‘o puke ia ‘i hono iku.” Pea mafao atu ‘e ia hono nima, ‘o ne puke ia, pea liliu ia ko e tokotoko ‘i hono nima.⁵ “Koe’uhi ke nau tui ko Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘enau ngaahi tamai, ko e ‘Otua ‘o ‘Epalahame, ko e ‘Otua ‘o ‘Aisake, mo e ‘Otua ‘o Sēkope, kuo hā mai kiate koe.”⁶ Pea toe pēhēange ‘e Sihova kiate ia, “Ko eni, ai ho nima ki ho fatafata.” Pea na’a ne ai hono nima ki hono fatafata: pea ‘i he’ene to’o ia mei ai, vakai, kuo kilia hono nima pea hangē ko e ‘uha hinehina.⁷ Pea pēhē ‘e ia, “Toe ai ho nima ki ho fatafata.” Pea ne toe ai hono nima ki hono fatafata; pea toe to’o ia mei hono fatafata, pea vakai, kuo toe liliu ia ke hangē ko e anga ‘o hono sino.⁸ Pea ‘e pēhē, “Kapau ‘e ‘ikai te nau tui kiate koe, pe tokanga ki he le’o ‘oe ‘uluaki faka’ilonga, te nau tui ki he le’o ‘oe faka’ilonga fakamui.⁹ Pea ‘e pēhē, kapau ‘e ‘ikai te nau tui foki ki he faka’ilonga ni ‘e ua, pe tokanga ki ho le’o, pea te ke ohu ‘ae vai mei he vaitafe, ‘o lilingi ia ki he kelekele: pea ko e vai ‘oku ke ohu mei he vaitafe, ‘e liliu ia ko e toto ki he kelekele mōmoa.”

¹⁰ ¶ Pea pēhēange ‘e Mōsese kia Sihova, “‘E hoku ‘Eiki, ‘Oku ‘ikai ko e le’o afea au talu mei mu’a, pe talu ho’o folofola ki ho’o tamaio’eiki: ka ko e lea tō’ohi au, mo e ‘elelo tō’ohi.”¹¹ Pea pēhēange ‘e Sihova kiate ia, “Ko hai na’e ngaahi ‘ae ngutu ‘oe tangata? Pea ko hai

‘oku ne ngaahi ‘ae noa, pe ko e tuli, pe ko e mata ‘aa, pe ko e kui? ‘Ikai ko au Sihova?”¹² Pea ko eni, ke ke ‘alu, pea ko au, teu ‘i ho ngutu, ke ako kiate ko e ‘aia te ke lea ‘aki.”¹³ Pea ne pēhē ‘e ia, “‘E hoku ‘Eiki, ‘Oku ou kole kiate koe, ke ke fekau ‘i he nima ‘o ia ‘oku ke lelei ke fekau ki ai.”¹⁴ Pea na’e tupu ai ‘ae houhau ‘o Sihova kia Mōsese, pea ne pēhē, “‘Ikai ko ho ta’okete ‘a ‘Elone ‘oe fa’ahinga ‘o Livai? ‘Oku ou ‘ilo ‘oku lea lelei ia. Pea vakai foki, ‘oku ha’u ia ke fakafetaulaki kiate koe: pea ka mamata ia kiate koe, pea ‘e fiefia ia ‘i hono loto.¹⁵ Pea te ke lea ko e kiate ia, ‘o ‘ai ‘ae ngaahi lea ki hono ngutu: pea teu ‘i ho ngutu mo hono ngutu, ke ako’i ‘akimoua ‘aia te mo fai.¹⁶ Pea ‘e hoko ia ko ho’o tangata lea ki he kakai: pea ‘e hoko ia, ‘io ‘e ‘iate koe ia, ko e ngutu, pea te ke ‘iate ia ko e fetongi ‘oe ‘Otua.¹⁷ Pea te ke ‘ave ‘ae tokotoko ni ‘i ho nima, ‘aia te ke fai ‘aki ‘ae ngaahi faka’ilonga.”

¹⁸ ¶ Pea na’e ‘alu ‘a Mōsese ‘o hoko atu kia Setelo ko ‘ene tamai ‘i he fono, ‘o ne pēhē kiate ia, “‘Oku ou kole kiate koe ke ke tuku au ke u ‘alu, ‘o foki atu ki hoku ngaahi kāinga ‘oku ‘i ‘Isipite, ‘o vakai pe ‘oku nau kei mo’ui.” Pea talaange ‘e Setelo kia Mōsese, “‘Alu ‘i he fiamālie.”¹⁹ Pea pēhē ‘e Sihova kia Mōsese ‘i Mitiane, “‘Alu, ‘o toe foki ki ‘Isipite: he kuo mate ‘ae kau tangata kotoa pē na’a nau fie tāmāte’i koe.”²⁰ Pea na’e ‘ave ‘e Mōsese hono ‘unoho mo hono ongo foha ‘o fakaheka ‘akinautolu ki he ‘asi, pea toe ‘alu ia ki he fonua ko ‘Isipite: pea na’e to’o ‘e Mōsese ‘ae tokotoko ‘oe ‘Otua ‘i hono nima.²¹ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Oka ke ka ‘alu ke toe hoko ki ‘Isipite, vakai, ke ke fai ‘ae ngaahi mana ni kotoa pē ‘i he ‘ao ‘o Felo, ‘aia kuo u ‘ai ki ho nima: ka te u fakafefeka hono loto, pea ‘e ‘ikai te ne tuku ‘ae kakai ke ‘alu.”²² Pea te ke lea kia Felo, “‘Oku pēhē mai ‘e Sihova, ‘Ko hoku foha ‘a ‘Isileli, ‘io, ko hoku ‘uluaki.²³ Pea ‘oku ou tala atu kiate koe, Tukuange hoku foha ke ‘alu, koe’uhi ke ne tauhi au: pea kapau te ke ta’ofi ‘o ‘ikai tukuange ia, vakai, Te u tāmāte’i ho foha, ‘io, ‘a ho ‘uluaki.’”

²⁴ ¶ Pea na’e hoko ‘o pēhē ‘i he hala ‘i he fale tali-fononga, na’e fakafetaulaki ‘a Sihova kiate ia, ko e kumi ke tāmāte’i ia.²⁵ Pea na’e to’o ai ‘e Sipola ‘ae maka māsila, ‘o ne kamu’i ‘ene tama, ‘o ne si ia ki hono va’e, ‘o ne pēhē, “Ko e mo’oni ko e mali pani toto koe kiate au.”²⁶ Ko ia ne ne tukuange ia ke ‘alu: pea pēhē ‘e ia, Ko e mali pani toto koe, ko e me’a ‘i he kamu.

²⁷ ¶ Pea na’e pēhēange ‘e Sihova kia ‘Elone, “‘Alu atu ki he toafa ke fakafetaulaki kia Mōsese.” Pea na’e ‘alu atu ia, ‘o fakafetaulaki kiate ia ‘i he mo’unga ‘oe ‘Otua, pea ne ‘uma kiate ia.²⁸ Pea na’e tala ‘e Mōsese kia ‘Elone ‘ae ngaahi lea kotoa pē ‘a Sihova ‘aia na’e fekau’i ia, mo e ngaahi mana kotoa pē na’a ne fekau kiate ia.

²⁹ ¶ Pea na’e ‘alu ‘a Mōsese mo ‘Elone ‘o fakakātoa ‘ae kau mātu’a kotoa pē ‘oe fānau ‘a ‘Isileli.³⁰ Pea na’e lea ‘aki ‘e ‘Elone ‘ae ngaahi lea kotoa pē ‘aia na’e folofola’aki ‘e Sihova kia Mōsese, pea ne fai ‘ae ngaahi mana ‘i he ‘ao ‘oe kakai.³¹ Pea na’e tui ‘ae kakai: pea ‘i he’enau fanongo kuo ‘a’ahi ‘a Sihova ki he fānau ‘a ‘Isileli, pea

kuo ‘afio ia ki he‘enau mamahi, na‘a nau punou hifo honau mata ‘o hū.

1 ‘Oku tautea ‘e Felo ‘a Mōsese mo ‘Elone, koe‘uhi ko ‘e na fekau. 5 ‘Oku ne fakalahi ki he ngāue ‘ae kakai ‘Isileli. 15 ‘Oku ne lolomi ‘enau lāunga. 20 ‘Oku nau lāunga koe‘uhi ko Mōsese mo ‘Elone. 22 ‘Oku lāunga ‘a Mōsese ki he ‘Otua.

5 PEA hili ia na‘e ‘alu ‘a Mōsese mo ‘Elone, ‘o tala kia Felo, “Oku pehē mai ‘e Sihova, ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli, Tukuange ‘a hoku kakai ke ‘alu, koe‘uhi ke nau fai ‘ae kātōanga kiate au ‘i he toafa.” 2 Pea pehēange ‘e Felo, “Ko hai ‘a Sihova, koe‘uhi ke u talangofua ai ki hono le‘o ‘o tukuange ‘a ‘Isileli ke ‘alu? ‘Oku ‘ikai te u ‘iloa ‘a Sihova, pea ‘e ‘ikai te u tukuange ‘a ‘Isileli ke ‘alu.” 3 Pea na‘a na pehē, “Kuo hā‘ele mai ‘ae ‘Otua ‘oe kau Hepelū kiate kimautolu: ko ia ‘oku mau kole ai kiate koe, tuku ‘akimautolu ke mau ‘alu ki he toafa, ko e fononga‘anga ‘oe ‘aho ‘e tolu, ke feilaulau kia Sihova ko homau ‘Otua; telia na‘a hoko ia kiate kimautolu ‘i he mahaki faka‘auha pe ko e heletā. 4 Pea pehēange ‘e he tu‘i ‘o ‘Isipite kiate kinoua, “E Mōsese mo ‘Elone, ko e hā ‘oku mo ta‘ofi ai ‘ae kakai ‘i he‘enau ngaahi ngāue? Mou fei mo ‘alu ki ho‘omou ngaahi kavenga. 5 Pea na‘e pehē ‘e Felo, “Vakai, ko ‘eni, ‘oku tokolahi ‘ae kakai ‘oe fonua pea ‘oku mou ta‘ofi ‘akinautolu mei he‘enau ngaahi kavenga.” 6 Pea na‘e fekau ‘e Felo ‘i he ‘aho ko ia ki he kau enginaki ngāue ‘oe kakai, mo honau kau matāpule, ‘o pehē, 7 “Oua te mou kei ‘atu ki he kakai ‘ae mohuku mōmoa ke ngaohi ‘ae maka‘umea ‘o hangē ko ia na‘e fai: tuku ke nau ‘alu ‘o tānaki ‘ae mohuku mōmoa ma‘anautolu. 8 Pea ko hono lau ‘oe ngaahi maka‘umea ‘aia na‘a nau mu‘aki ngaohi, te mou fakapapau ia kiate kinautolu; ‘e ‘ikai te mou fakasi‘isi‘i ia, he ‘oku nau fakapikopiko; ko ia ‘oku nau tangi ai, ‘o pehē, Tukuange ‘akimautolu ke ‘alu ‘o feilaulau ki homau ‘Otua. 9 Fakalahi ki he ngāue ‘ae kau tangata, koe‘uhi ke nau mo‘ua ai; pea ‘oua na‘a nau tokanga ki he ngaahi launoa.”

10 ¶ Pea na‘e ‘alu kitu‘a ‘ae kau ‘enginaki ngāue ‘oe kakai, mo honau kau matāpule, ‘onau lea ki he kakai, ‘o pehē, “Oku pehē mai ‘e Felo, ‘E ‘ikai te u ‘atu ‘ae mohuku mōmoa kiate kimoutolu. 11 Mou ‘alu, ‘o ma‘u ‘ae mohuku mōmoa mei ha potu pe: ka ‘e ‘ikai si‘i fakasi‘isi‘i ai ho‘omou ngāue.” 12 Pea ko ia na‘e movetevete ai ‘ae kakai ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite, ke tānaki ‘ae louveve ko e fetongi ‘oe mohuku mōmoa. 13 Pea na‘e fakavavevave ‘akinautolu ‘e he kau enginaki ngāue, ‘o pehē, “Fakakakato ho‘omou ngāue ki he ‘aho taki taha, ‘o hangē ko ia ‘i he ‘i ai ‘ae mohuku. 14 Pea ko e kau matāpule ‘i he fānau ‘a ‘Isileli, ‘aia na‘e fakanofu ‘e he kau enginaki ngāue ‘a Felo, ke pule kiate kinautolu, na‘e te‘ia, pea ‘eke kiate kinautolu, “Ko e hā na‘e ‘ikai te mou fakakakato ai hono lau ‘oe maka na‘e tala ke ngaohi ‘aneafi, pea mo e ‘aho ni, ‘o hangē ko hono mu‘aki fai?” 15 Pea ha‘u ai ‘ae kau matāpule ‘i he fānau ‘a ‘Isileli kia Felo, ‘o tangi ‘o pehē, “Ko e hā ‘oku ke fai pehē ai ki ho‘o kau tamaio‘eiki? 16 ‘Oku ‘ikai tuku mai ha mohuku mōmoa ki ho‘o kau tamaio‘eiki, pea ‘oku nau

tala mai, ‘Ngaohi ‘ae maka:’ pea vakai, kuo te‘ia ‘a ho‘o kau tamaio‘eiki ka ko hono kovi ‘oku ‘i ho kakai ‘o‘ou.” 17 Ka na‘e pehē ‘e ia, “Oku mou fakapikopiko, ‘oku mou fakapikopiko: ko ia ‘oku mou pehē ai, ‘Tuku ‘akimautolu ke mau ‘alu ‘o feilaulau kia Sihova.’ 18 Ko ia mou ‘alu ni ‘o ngāue: ‘e ‘ikai ‘atu ha mohuku mōmoa kiate kimoutolu, ka te mou ‘atu hono lau totonu ‘o ho‘omou maka‘umea.” 19 Pea mamata ‘ae kau matāpule ‘oe fānau ‘a ‘Isileli ‘oku nau tu‘utāmaki, hili hono tala, ‘o pehē, “E ‘ikai te mou fakasi‘isi‘i ‘ae maka‘umea mei he ngāue ‘oe ‘aho taki taha.”

20 ¶ Pea na‘a nau fetaulaki mo Mōsese mo ‘Elone, ‘oku tutu‘u ‘i he hala, ‘i he‘enau ha‘u kitu‘a meia Felo. 21 Pea nau pehē kiate kinoua, “Ke vakai ‘a Sihova kiate kimoua, pea fakamaau‘i: koe‘uhi kuo mo fakanamukū‘i ‘akimautolu ‘i he ‘ao ‘o Felo, pea mo e ‘ao ‘o ‘ene kau tamaio‘eiki, ke ai ‘ae heletā ‘i honau nima ke fakapoon-gi ‘aki ‘akimautolu.” 22 Pea na‘e toe ‘alu ‘a Mōsese kia Sihova, ‘o ne pehē, “Eiki ko e hā kuo ke fai kovi pehē ai ki he kakai ni? Ko e hā kuo ke fekau ai au? 23 He talu ‘eku ha‘u kia Felo ke lea ‘i ho huafa, kuo fai kovi ‘e ia ki he kakai ni; pea ‘oku te‘eki ‘aupito te ke fakamo‘ui ho kakai.”

1 ‘Oku fakafu‘ou ‘e he ‘Otua ‘ene tala‘ofa ‘i hono huafa ko SIHOVA. 14 Ko e hohoko ‘a Lupeni. 15 Mo Simione, 16 Mo Livai, ‘aia na‘e tupu ai ‘a Mōsese mo ‘Elone.

6 PEA na‘e folofola ai ‘a Sihova kia Mōsese, “Ko eni, te ke mamata ki he me‘a te u fai kia Felo: koe‘uhi ‘i he nima mālohi te ne tukuange ‘akinautolu ke ‘alu, pea ‘i he nima mālohi te ne kapusi ‘akinautolu mei he fonua.” 2 Pea na‘e folofola ‘ae ‘Otua kia Mōsese, ‘o ne pehē kiate ia, “Ko au ko Sihova. 3 Pea na‘aku fakahā au kia ‘Epalahame, mo ‘Aisake, pea mo Sēkope, ko e ‘Otua Māfimafi, ka ko hoku huafa KO SIHOVA, na‘e ‘ikai ke ‘i-lo ai au ‘ekinautolu. 4 Pea kuo u fakapapau ‘eku fuakava mo kinautolu, ke foaki kiate kinautolu ‘ae fonua ko Kēnani, ko e fonua ‘o ‘enau fononga fano, ‘aia na‘a nau nofo ai ko e muli. 5 Pea kuo u ongo‘i ‘ae ngaahi to‘e foki ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘akinautolu ‘oku kei fakapōpula‘i ‘e he kakai ‘Isipite: pea kuo u manatu‘i ‘eku fuakava. 6 Ko ia, lea ki he fānau ‘a ‘Isileli, ‘Ko au ko Sihova, pea te u ‘omi ‘akimoutolu kitu‘a mei he ngaahi kavenga ‘ae kakai ‘Isipite, pea te u fakangata ‘a ho‘omou pōpula kiate kinautolu, pea teu huhu‘i ‘akimoutolu ‘aki ‘ae nima kuo mafao, mo e ngaahi tautea lahi: 7 Pea te u ma‘u ‘akimoutolu kiate au ko hoku kakai, pea teu ‘iate kimoutolu ko homou ‘Otua: pea te mou ‘ilo ko au ko Sihova ko homou ‘Otua, ‘oku ou ‘omi ‘akimoutolu kitu‘a mei he ngaahi kavenga ‘ae kakai ‘Isipite. 8 Pea te u ‘omi ‘akimoutolu ki he fonua, ‘aia na‘aku fuakava ai ke foaki ia kia ‘Epalahame, mo ‘Aisake, pea mo Sēkope; pea te u foaki ia kiate kimoutolu ko e tofi‘a: Ko au ko Sihova.’”

9 ¶ Pea na‘e lea pehē ‘e Mōsese ki he fānau ‘a ‘Isileli: ka na‘e ‘ikai te nau tokanga kia Mōsese ko e me‘a ‘i he feinga ‘a honau laumālie, mo e māmani ‘o honau pōpula. 10 Pea na‘e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pe-

hē, ¹¹ “‘Alu, ‘o lea kia Felo ko e tu’i ‘o ‘Isipite, ke ne tukuange ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ke ‘alu mei hono fonua.”

¹² Pea na’e lea ‘a Mōsese ‘i he ‘ao ‘o Sihova, ‘o pehē, “‘Vakai, ‘oku ‘ikai tokanga ‘ae fānau ‘a ‘Isileli kiate au: pea ‘e tokanga fēfee’i ‘a Felo kiate au, ko e lOUNGUTU ta’ekamu ko au?” ¹³ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, pea mo ‘Elone, “‘O ne tuku kiate kinaua ‘ae fekau ki he fānau ‘a ‘Isileli, pea kia Felo ko e tu’i ‘o ‘Isipite, ke ‘omi ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei he fonua ko ‘Isipite.”

¹⁴ ¶ Pea ko e ngaahi ‘eiki eni ‘oe fale ‘o ‘enau ngaahi tamai: Ko e ngaahi foha ‘o Lupeni ko e ‘uluaki foha ‘o ‘Isileli; ko Henoke, mo Falu, mo Hesiloni, mo Kalimi; ko e ngaahi fa’ahinga eni ‘o Lupeni. ¹⁵ Pea ko e ngaahi foha ‘o Simione; ko Semueli, mo Samini, mo ‘Ohati, mo Sakini mo Sohali, mo Saula, ko e tama ‘ae fefine Kēnani: ko e ngaahi fa’ahinga eni ‘o Simione.

¹⁶ ¶ Pea ko e hingoa eni ‘oe ngaahi foha ‘o Livai ‘o fakatatau ki honau ngaahi to’utangata; ko Kesoni, mo Kohate, mo Melali: pea ko e ngaahi ta’u ‘oe mo’ui ‘a Livai ko e ta’u ‘e teau mo e ta’u ‘e tolungofulu ma fitu.

¹⁷ Ko e ongo foha ‘o Kesoni: ko Sipinai, mo Simi, ‘o fakatatau ki hona fa’ahinga: ¹⁸ Pea ko e ngaahi foha ‘o Kohate; ko ‘Amilami, mo ‘Isa, mo Hepeloni, mo ‘Usili: pea ko e ngaahi ta’u ‘oe mo’ui ‘a Kohate, ko e ta’u ‘e teau mo e ta’u ‘e tolungofulu ma tolu. ¹⁹ Pea ko e ongo foha ‘o Melali; ko Mali mo Musi: ko e ngaahi fa’ahinga eni ‘o Livai ‘i honau ngaahi to’utangata. ²⁰ Pea na’e ‘omi ‘e ‘Amilami ‘a Sokapeti ko e tuofefine ‘o ‘ene tamai ‘o na mali; pea ne fanau’i kiate ia ‘a ‘Elone mo Mōsese: pea ko e ngaahi ta’u ‘oe mo’ui ‘a ‘Amilami ko e ta’u ‘e teau mo e ta’u ‘e tolungofulu ma fitu. ²¹ Pea ko e ngaahi foha ‘o ‘Isa: ko Kola, mo Nefaki, mo Sikili. ²² Pea ko e ngaahi foha ‘o ‘Usili; ko Miseli, mo ‘Elisefani, mo Sitili. ²³ Pea na’e ‘omi ‘e ‘Elone ‘a ‘Elisipa, ko e ‘ofefine ‘o ‘Aminatape, ko e tuofefine ‘o Neasoni, ‘o na mali; pea na’e fānau kiate ia ‘a Natipi mo ‘Apu, mo ‘Eliesa, mo ‘Itama. ²⁴ Pea ko e ngaahi foha ‘o Kola; ko ‘Asili, mo ‘Elikena, mo ‘Apiasafi: ko e ngaahi fa’ahinga eni ‘o Kola. ²⁵ Pea na’e ma’u ‘e ‘Eliesa ko e foha ‘o ‘Elone ‘ae tokotaha ‘oe ‘ofefine ‘o Piuteli ‘o na ‘unoho: pea ne fanau’i kiate ia ‘a Finiasi: ko ‘eni ‘ae ngaahi ‘eiki ‘oe kau mātu’a ‘oe kau Livai ‘i honau ngaahi fa’ahinga. ²⁶ Ko eni ‘ae ‘Elone mo e Mōsese ko ia, na’e folofola ki ai ‘a Sihova, “‘Mo omi kitua’ā mei he fonua ko ‘Isipite ‘ae fānau ‘a ‘Isileli ‘i honau ngaahi kongakau. ²⁷ Ko kinaua ‘eni ‘aia na’a na lea kia Felo ko e tu’i ‘o ‘Isipite, ke ‘omi kitua’ā ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei ‘Isipite: ko eni ‘ae Mōsese mo e ‘Elone ko ia.”

²⁸ ¶ Pea na’e hoko ‘o pehē, ‘i he ‘aho ko ia na’e folofola ai ‘a Sihova kia Mōsese ‘i he fonua ko ‘Isipite, ²⁹ Na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehēange, “‘Ko au ko Sihova: ke ke tala ‘e koe kia Felo ko e tu’i ‘o ‘Isipite, ‘aia kotoa pē ‘oku ou lea ‘aki kiate koe.” ³⁰ Pea na’e pehē ‘e Mōsese ‘i he ‘ao ‘o Sihova, “‘Vakai, ko e lOUNGUTU ta’ekamu au, pea ‘e tokanga fēfee’i ‘a Felo kiate au?”

1 ‘Oku tokoni kia Mōsese ke toe ‘alu kia Felo. 8 ‘Oku liliu hono tokotoko ko e ngata. 11 ‘Oku fai pehē ‘e he kau kikite loi. 13 ‘Oku fefeka ‘ae loto ‘o Fe-

lo. 14 Ko e fekau ‘ae ‘Otua kia Felo. 19 ‘Oku liliu ‘ae vaitafe ko e toto.

7 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Vakai, Kuo u ngaahi koe ke ke hangē ko e ‘otua kia Felo: pea ko ‘Elone ko ho ta’okete, ko ho’o fakafofonga ia. ² Pea ke ke lea ‘aki ‘e koe ‘aia kotoa pē te u fekau kiate koe: pea ‘e lea ‘a ho ta’okete ko ‘Elone kia Felo, koe’uhi ke ne tuku atu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei hono fonua. ³ Pea te u fakafefeka ‘ae loto ‘o Felo, pea te u fakalahi ‘eku mana mo ‘eku me’a fakafofo ‘i he fonua ko ‘Isipite. ⁴ Ka ‘e ‘ikai tokanga ‘a Felo kiate kimoua, koe’uhi ke u hili hoku nima ki ‘Isipite, ‘o ‘omi kitua’ā ‘eku ngaahi kautau, mo hoku kakai ko e fānau ‘a ‘Isileli, mei he fonua ko ‘Isipite ‘i he ngaahi tautea lahi. ⁵ Pea ‘e hoko ‘o ‘ilo ‘e he kakai ‘Isipite ko au ko Sihova, ‘o kau ka mafao atu hoku nima ki ‘Isipite, ‘o ‘omi kitua’ā ‘ae fānau ‘a ‘Isileli meiate kinautolu.” ⁶ Pea na’e fai ‘e Mōsese mo ‘Elone ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kiate kinaua, ko ia ia ne na fai. ⁷ Pea na’e valungofulu ta’u ‘ae motu’a ‘o Mōsese, pea valungofulu ta’u mo e ta’u ‘e tolu ‘ae motu’a ‘o ‘Elone, ‘i he’ena lea kia Felo.

⁸ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese mo ‘Elone, ‘o pehēange, ⁹ ‘Oka lea ‘a Felo kiate kimoua, ‘o pehē, “‘Fakahā mai ha’a mo mana: te ke lea ai kia ‘Elone, To’o ho tokotoko, ‘o si ia ‘i he ‘ao ‘o Felo, pea ‘e hoko ia ko e ngata.”

¹⁰ ¶ Pea na’a na ō, ‘a Mōsese mo ‘Elone, ‘o hoko atu kia Felo, pea ne na fai ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova: pea si hifo ‘e ‘Elone hono tokotoko ‘i he ‘ao ‘o Felo, mo e ‘ao ‘o ‘ene kau tamaio’eiki, pea hoko ia ko e ngata. ¹¹ Pea na’e toki ui ‘e Felo ke ha’u foki ‘ae kau tangata poto mo e kau kikite: pea ko eni, ko e kau fie mana ‘o ‘Isipite, na’a nau fai pehē foki ‘aki ‘enau ngaahi ngāue fakalilolilo. ¹² He na’a nau taki taha si ki lalo hono tokotoko, pea na’e liliu ia ko e ngaahi ngata: ka ko e tokotoko ‘o ‘Elone na’a ne folo hifo ‘o ‘osi honau ngaahi tokotoko. ¹³ Pea ne fakafefeka ‘ae loto ‘o Felo, pea na’e ‘ikai te ne tokanga kiate kinautolu; ‘o hangē ko e folofola ‘a Sihova.

¹⁴ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Kuo fefeka ‘ae loto ‘o Felo, ‘oku ‘ikai loto ia ke ‘alu ‘ae kakai. ¹⁵ Ke ke ‘alu ‘apongipongi kia Felo; vakai, ‘oku ‘alu atu ia ki he vai; pea te ke tu’u koe ‘o ofi ki he ve’e vai ko hono tali; pea ke ke to’o ‘i ho nima ‘ae tokotoko na’e liliu ko e ngata. ¹⁶ Pea te ke lea kiate ia, ‘Ko Sihova ko e ‘Otua ‘oe kakai Hepelū kuo ne fekau au kiate koe, ke pehē, Tukuange hoku kakai ke ‘alu, koe’uhi ke nau tauhi au ‘i he toafa: pea vakai, ‘oku te’eki ai te ke tokanga ki ai. ¹⁷ ‘Oku pehē mai ‘e Sihova, ‘i he me’a ni te ke ‘ilo ko au ko Sihova: vakai, teu tā ‘ae vai ‘aia ‘oku ‘i he vaitafe, ‘aki ‘ae tokotoko ‘oku ‘i hoku nima, pea ‘e liliu ia ko e toto. ¹⁸ Pea ko e ngaahi ika ‘oku ‘i he vaitafe, ‘e mate ia, pea ‘e namukū ‘ae vaitafe: pea ‘e fakalili’a ‘ae kakai ‘Isipite ke inu ‘ae vai ‘i he vaitafe.’|”

¹⁹ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, Tala kia ‘Elone, “‘To’o ho tokotoko, mo ke mafao atu ho nima ki he ngaahi vai ‘o ‘Isipite, ki honau vaitafe si’i mo e vai tafe lahi, ki he ngaahi luovai, mo e ngaahi anovai,

koe’uhi ke liliu ia ko e toto: koe’uhi ke ai ‘ae toto ‘i he potu fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite, ‘i he ngaahi ‘ai’anga vai ‘akau, mo e ngaahi ‘ai’anga vai maka.”²⁰ Pea na’e fai ‘e Mōsese mo ‘Elone, ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova: pea na’a ne hiki hake ‘ae tokotoko ‘o taa’i ‘aki ‘ae vai ‘i he vaitafe ‘i he ‘ao ‘o Felo, mo e ‘ao ‘o ‘ene kau tamaio’eiki; pea na’e liliu ‘ae ngaahi vai kotoa pē ‘i he vaitafe ko e toto.²¹ Pea na’e mate ai ‘ae ika na’e ‘i he vaitafe; pea na’e namukū ‘ae vaitafe, pea ‘ikai fa’a inu ‘e he kakai ‘Isipite ‘ae vai ‘oe vaitafe; pea na’e ai ‘ae toto ‘i he potu fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite.²² Pea na’e fai pehē pe ‘e he kau fie mana ‘o ‘Isipite ‘aki ‘enau ngaahi ngāue fakalilolilo: pea na’e fefeka ai ‘ae loto ‘o Felo, pea na’e ‘ikai te ne tokanga kiate kinaua, ‘o hangē ko e folofola ‘a Sihova.²³ Pea foki atu ‘a Felo ‘o hū ki hono fale, pea na’e ‘ikai te ne fakatokanga’i hono loto ki he me’a ni.²⁴ Pea na’e keli ‘e he kakai ‘Isipite kotoa pē ‘o ofi ki he vaitafe ke ma’u ‘ae vai ke inu; he na’e ‘ikai te nau fa’a inu ‘ae vai mei he vaitafe.²⁵ Pea na’e ‘osi ange ‘ae ‘aho ‘e fitu, hili hono taa’i ‘ae vai lahi ‘e Sihova.

1 ‘Oku fekau atu ‘ae fanga poto. 8 ‘Oku kole ‘a Felo kia Mōsese. 12 ‘Oku ‘ave ia ‘i he lotu ‘a Mōsese. 16 ‘Oku liliu ‘ae efu ko e kutu ‘aia na’e ‘ikai fa’a fai ‘e he kau fie mana. 20 Ko e ngaahi lango. 25 ‘Oku mei loto ‘a Felo ke tuku ‘ae kakai ke ‘alu. 32 ‘Oku kei loto fefeka.

8 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Alu kia Felo mo ke tala kiate ia, ‘Oku pehē mai ‘e Sihova, Tukuange hoku kakai ke ‘alu, koe’uhi ke nau tauhi au.² Pea kapau ‘e ‘ikai te ke tukuange ‘akinautolu ke ‘alu, vakai, Te u taa’i ho ngaahi potu fonua kotoa pē ‘aki ‘ae fanga poto: ³ Pea ‘e tupu ‘i he vaitafe ‘ae fanga poto ‘o lahi ‘aupito, ‘aia te nau ‘alu hake ‘o hoko ki ho fale, pea ki ho potu mohe, pea ki ho mohenga, pea ki he fale ‘o ho’o kau tamaio’eiki, pea ki ho’o kakai, pea ki ho’o ngaahi ngoto’umu, pea ki ho’o ngaahi natu’anga ma: ⁴ Pea ‘e ha’u ‘ae fanga poto ‘o hoko kiate koe, pea ki ho kakai, pea ki ho’o kau tamaio’eiki kotoa pē.”

⁵ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Tala kia ‘Elone, Mafao atu ho nima, mo ho’o tokotoko ki he ngaahi vaitafe si’i mo e vai tafe lahi, mo e ngaahi luo vai, koe’uhi ke ha’u ai ‘ae fanga poto ki he fonua ko ‘Isipite.”⁶ Pea na’e mafao atu ‘e ‘Elone hono nima ki he ngaahi vai ‘o ‘Isipite; pea na’e ‘alu hake ‘ae fanga poto ‘o ‘ufi’ufi ‘ae fonua ko ‘Isipite, ⁷ Pea na’e fai pehē ‘e he kau fie mana ‘aki ‘enau ngaahi ngāue fakalilolilo, ‘onau ‘omi ‘ae fanga poto ki he fonua ko ‘Isipite.

⁸ ¶ Pea na’e fekau ‘e Felo ke ha’u ‘a Mōsese mo ‘Elone, ‘o ne pehē, “Mo kole kia Sihova, koe’uhi ke ne ‘ave ‘iate au mo hoku kakai ‘ae fanga poto: pea te u tukuange ‘ae kakai ke ‘alu, koe’uhi ke nau fai ‘ae feilaulau kia Sihova.”⁹ Pea pehēange ‘e Mōsese kia Felo, “Ke ke fekau kiate au, pe te u fai fakakū ‘ae hū, koe’uhi ko koe, mo ho’o kau tamaio’eiki, pea mo ho kakai, ke faka’auha ‘ae fanga poto meiate koe mo ho ngaahi fale koe’uhi ke nau nofo pe ki he vaitafe?”

¹⁰ Pea pehē ‘e ia, “‘Apongipongi.” Pea pehē ‘e ia, “Ke hoko ‘o hangē ko ho’o lea: koe’uhi ke ke ‘ilo ai ‘oku ‘ikai

ha tokotaha ‘oku hangē ko Sihova ko homau ‘Otua.

¹¹ Pea ‘e ‘alu meiate koe ‘ae fanga poto, pea mei ho ngaahi fale, pea mei ho’o kau tamaio’eiki, pea mei ho kakai: te nau nofo pe ‘i he vaitafe.”¹² Pea na’e ‘alu ‘a Mōsese mo ‘Elone mei he ‘ao ‘o Felo: pea na’e tangi ‘a Mōsese kia Sihova ko e me’a ‘i he fanga poto, ‘aia na’a ne ‘omi kia Felo.¹³ Pea na’e fai ‘e Sihova ‘o hangē ko e lea ‘a Mōsese; pea na’e mate ai ‘ae fanga poto mei he ngaahi fale, mo e ngaahi potu kakai, pea mei he ngaahi ngoue.¹⁴ Pea na’a nau tākaki fakataha ia ki he ngaahi fokotu’unga: pea na’e namuhāhā ai ‘ae fonua.¹⁵ Pea kuo mamata ‘a Felo ‘oku ai ‘ae fiefiemālie, na’a ne fakafefeka ‘a hono loto, ‘o ne ta’etokanga kiate kinaua; ‘o hangē ko e folofola ‘a Sihova.

¹⁶ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Tala kia ‘Elone, Mafao atu ho tokotoko, ‘o taa’i ‘aki ia ‘ae efu ‘oe fonua, koe’uhi ke hoko ia ko e fanga kutu ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite.”¹⁷ Pea na’a na fai ia; he na’e mafao atu ‘e ‘Elone hono nima mo e tokotoko, ‘o ne taa’i ‘ae efu ‘oe kekelekele, pea na’e liliu ia ko e kutu ‘i he tangata mo e manu; ko e efu kotoa pē ‘oe fonua na’e hoko ia ko e fanga kutu ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite.¹⁸ Pea na’e fai ‘e he kau fie mana ke fakatupu ‘ae kutu ‘aki ‘e-nau ngāue fakalilolilo ka na’e ‘ikai te nau lava’i: pea na’e ai ‘ae kutu ‘i he tangata mo e manu.¹⁹ Pea pehē ai ‘e he kau fie mana kia Felo, “Ko e louhi’i nima eni ‘oe ‘Otua:” ka kuo fefeka ‘ae loto ‘o Felo, pea na’e ‘ikai tokanga ia kiate kinaua; ‘o hangē ko e folofola ‘a Sihova.

²⁰ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Tu’u hengihengi hake ‘apongipongi, ‘o tu’u ‘i he ‘ao ‘o Felo; vakai, ‘oku ha’u ia ki he vai; ‘o tala kiate ia, ‘oku pehē mai ‘a Sihova, Tukuange hoku kakai ke ‘alu, koe’uhi ke nau tauhi au.²¹ Pea kapau ‘e ‘ikai te ke tukuange hoku kakai, vakai, te u fekau ‘ae ngaahi fuifui lango kehekehe kiate koe, pea ki ho’o kau tamaio’eiki, pea ki ho kakai, pea ki ho ngaahi fale: pea ko e ngaahi fale ‘oe kakai ‘Isipite ‘e fonu ‘i he ngaahi fuifui lango, pea mo e kekelekele foki ‘oku nau tu’u ai.²² Pea te u vahe’i ‘i he ‘a-ho ko ia ‘ae fonua ko Koseni, ‘aia ‘oku nofo ai hoku kakai, ‘e ‘ikai ha fuifui lango ‘i ai; koe’uhi ke ke ‘ilo ai ko au ko Sihova ‘i he lotolotonga ‘o māmani.²³ Pea te u ‘ai ‘ae vaha’a ‘i hoku kakai mo ho kakai: ‘e hoko ‘apongipongi ‘ae faka’ilonga ni.’”²⁴ Pea na’e fai ia ‘e Sihova: pea na’e ha’u ‘ae fuifui lango fakamamahi ki he fale ‘o Felo, mo e ngaahi fale ‘o ‘ene kau tamaio’eiki, pea ki he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite: pea na’e maumau ‘ae fonua ko e me’a ‘i he ngaahi fuifui lango.

²⁵ ¶ Pea fekau ‘e Felo ke ha’u ‘a Mōsese mo ‘Elone, ‘o ne pehē, “Mo ō, ‘o feilaulau ki homou ‘Otua ‘i he fonua.”²⁶ Pea talaange ‘e Mōsese, “‘Oku ‘ikai lelei ke fai pehē: he te mau feilaulau ‘aki ‘ae me’a ‘oku fakalili’a ai ‘ae kakai ‘Isipite, kia Sihova ko homau ‘Otua: vakai, kapau te mau feilaulau ‘aki ‘ae me’a ‘oku fakalili’a ai ‘ae kakai ‘Isipite, ‘i honau ‘ao, pea ‘ikai te nau tolongi ‘aki ‘akimautolu ‘ae maka? ²⁷ Te mau ‘alu ko e fononga’anga ‘oe ‘aho ‘e tolu ki he toafa, ke feilaulau kia Sihova ko homau ‘Otua, ‘o hangē ko ‘ene fekau kiate kimautolu.”

²⁸ Pea pehē ‘e Felo, “Te u tuku ke mou ‘alu, koe’uhi ke mou feilaulau kia Sihova, ko homou ‘Otua ‘i he toafa: ka ‘e ‘ikai te mou ‘alu mama’o atu: ko ia mou hūfia au.”
²⁹ Pea pehē ‘e Mōsese, “Vakai, ‘oku ou ‘alu meiate koe, pea te u hū kia Sihova koe’uhi ke ‘alu ‘ae ngaahi fuifui lango ia Felo, pea mei he’ene kau tamaio’eiki, pea mei hono kakai ‘apongipongi: kae’oua na’a toe fai fakakākā ‘e Felo ‘i he ta’ofi ‘ae kakai ke ‘oua na’a ‘alu ke feilaulau kia Sihova.”
³⁰ Pea na’e ‘alu kitu’a ‘a Mōsese meia Felo, ‘o ne hū kia Sihova.
³¹ Pea na’e fai ‘e Sihova ‘o hangē ko e lea ‘a Mōsese: ‘o ne ‘ave ‘ae ngaahi fuifui lango meia Felo, pea mei he’ene kau tamaio’eiki, pea mei hono kakai; na’e ‘ikai kei toe ha taha.
³² Pea na’e fakafefeka hono loto ‘e Felo ‘i he ‘aho ko ia foki, pea na’e ‘ikai te ne tuku ‘ae kakai ke ‘alu.

1 Ko e mahaki ‘oe fanga manu. 8 Ko e tautea ‘aki ‘ae hangatāmaki. 13 Ko ‘ene fekau ki he ‘uha maka. 22 Ko e tautea ‘aki ‘ae ‘uha maka. 27 ‘Oku kole ‘e Felo kia Mōsese. 35 ‘Oku kei fakafefeka hono loto.

9 PEA folofola ai ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Alu kia Felo, ‘o tala kiate ia, ‘Oku pehē mai ‘a Sihova ko e ‘Otua ‘oe kakai Hepelū, ‘Tukuange hoku kakai ke ‘alu,’ koe’uhi ke nau tauhi au.”
² He kapau te ke ta’ofi hono tukuange, mo ke puke pe ‘akinautolu,
³ Vakai, ko e nima ‘o Sihova ‘oku ‘i ho’o ngaahi manu ‘aia ‘oku ‘i he ngoue, ki he fanga hoosi, pea ki he fanga asi, ki he fanga kāmeli, ki he fanga pulu, pea ki he fanga sipi: ‘e ai ‘ae mahaki lahi mo mamahi.
⁴ Pea ‘e vahi ‘e Sihova ‘ae ngaahi manu ‘a ‘Isileli mei he ngaahi manu ‘a ‘Isipite: pea ‘e ‘ikai ha me’a ‘e mate ‘i he me’a kotoa pē ‘ae fānau ‘a ‘Isileli.
⁵ Pea na’e kotofa ‘e Sihova hono feitu’ula’ā, ‘o pehē, “‘E fai ‘e Sihova ‘ae me’a ni ‘apongipongi ‘i he fonua.”
⁶ Pea na’e fai ‘e Sihova ‘ae me’a ko ia ‘i he ‘apongipongi, pea na’e mate ai ‘ae ngaahi manu ‘a ‘Isipite; ka ko e ngaahi manu ‘ae kakai ‘Isileli, na’e ‘ikai mate ai ha taha.
⁷ Pea fekau ‘e Felo, pea vakai, na’e ‘ikai mate ha manu ‘e taha ‘i he kakai ‘Isileli. Pea na’e fakafefeka ‘ae loto ‘o Felo, pea na’e ‘ikai te ne tukuange ‘ae kakai ke ‘alu.

8 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, pea mo ‘Elone, “Mo to’o ‘ae faluku ‘oe efuefu mei he ngoto’umu, pea tuku ke laku hake ia ‘e Mōsese ki langi ‘i he ‘ao ‘o Felo: ⁹ Pea ‘e hoko ia ko e efu ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite, pea ‘e hoko ia ko e hangatāmaki mo e vakafoha, ki he tangata mo e manu ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite.”
¹⁰ Pea na’a na to’o mai ‘ae efuefu ‘oe ngoto’umu, ‘o na tu’u ‘i he ‘ao ‘o Felo: pea laku hake ia ‘e Mōsese ki langi; pea na’e hoko ia ko e hangatāmaki, pea na’e tupu ‘ae vakafoha ki he tangata mo e manu.

¹¹ Pea na’e ‘ikai fa’a tu’u ‘ae kau fie mana ‘i he ‘ao ‘o Mōsese ko e me’a ‘i he hangatāmaki; he na’e ‘i he kau fie mana ‘ae hangatāmaki, pea na’e ‘i he kakai ‘Isipite kotoa pē.
¹² Pea na’e fakafefeka ‘e Sihova ‘ae loto ‘o Felo, pea na’e ‘ikai tokanga ia kiate kinaua; ‘o hangē ko e folofola ‘a Sihova kia Mōsese.

13 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Tu’u hengihengi hake ‘i he ‘apongipongi, pea tu’u ‘i he ‘ao ‘o

Felo, ‘o tala kiate ia, ‘Oku pehē mai ‘a Sihova ko e ‘Otua ‘oe kakai Hepelū, ‘Tukuange hoku kakai ke ‘alu, koe’uhi ke nau tauhi au.’
¹⁴ He te u fekau eni ‘a ‘eku ngaahi tautea kotoa pē ki ho loto, pea ki ho’o kau tamaio’eiki, pea mo ho kakai; koe’uhi ke ke ‘ilo ai ‘oku ‘ikai ha tokotaha ‘i māmani ‘o hangē ko au.
¹⁵ He ko ‘eni, teu mafao atu hoku nima, koe’uhi ke u taa’i koe mo ho kakai ‘aki ‘ae mahaki faka’auha; pea ‘e tu’usi koe mei māmani.
¹⁶ Pea ko e mo’oni kuo u fokotu’u koe, koe’uhi ke fakahā ‘iate koe ‘eku mālohi; pea ke fakaongo atu ai hoku huafa ‘i māmani kotoa pē.
¹⁷ ‘Oku ke kei fakahiki-hiki koe ki hoku kakai, pea ‘oku ‘ikai te ke fie tuku ‘akin-autolu ke ‘alu?
¹⁸ Vakai, ko e feitu’ula’ā ni ‘apongipongi, Te u pule ke tō ai ‘ae ‘uha maka fakamamahi lahi, na’e ‘ikai hano tatau ‘i ‘Isipite, talu hono fokotu’u ‘o ia ‘o a’u ki heni.
¹⁹ Ko ia ke ke fekau ni, ke tākaki ho’o fanga manu mo ia kotoa pē ‘oku ke ma’u ‘i he ngoue; he ko e tangata kotoa pē mo e manu kotoa pē ‘aia ‘e ‘ilo ‘i he ngoue, pea ‘e ‘ikai ‘omi ia ki ‘api, ‘e tō hifo ‘ae ‘uha maka ki ai, pea te nau mate.”
²⁰ Pea ‘ilonga ia na’e manavahē ki he folofola ‘a Sihova ‘i he kau tamaio’eiki ‘a Felo, na’a ne pule ke puna ‘ene kau tamaio’eiki, mo e fanga manu ki he ngaahi fale:
²¹ Pea ko ia na’e ‘ikai tokanga ki he folofola ‘a Sihova, na’e tuku ‘e ia ‘ene kau tamaio’eiki mo e fanga manu ‘i he ngoue.

22 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Mafao atu ho nima ki langi: koe’uhi ke hoko ‘ae ‘uha maka ki he tangata mo e manu ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite, pea ki he ‘akau kotoa pē ‘oe ngoue, ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite.”
²³ Pea mafao atu hono tokotoko e Mōsese ki langi: pea na’e fekau ‘e Sihova ‘ae mana mo e ‘uha maka, pea na’e malele ‘ae afi ‘i he funga fonua; pea na’e faka’uha maka ‘e Sihova ki he fonua ko ‘Isipite.
²⁴ Pea na’e ai ‘ae ‘uha maka na’e fefiofi mo e afi, ko e me’a mamahi ‘aupito, na’e ‘ikai hano tatau ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite talu hono hoko ko e pule’anga.
²⁵ Pea na’e te’ia ‘e he ‘uha maka ‘aia kotoa pē na’e ‘i he ngoue ‘i he fonua kotoa pē ‘o ‘Isipite, ‘ae tangata mo e manu: pea te’ia ‘e he ‘uha maka ‘ae ‘akau si’i kotoa pē, pea ne fesi’i ‘ae ‘akau lahi kotoa pē ‘oe ngoue.
²⁶ Ka ko e fonua ko Koseni, ‘aia na’e nofo ai ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, na’e ‘ikai ‘i ai ha ‘uha maka.

27 ¶ Pea na’e fekau ‘e Felo ke ha’u ‘a Mōsese mo ‘Elone, ‘o ne pehē kiate kinaua, “Kuo u fai angahala ‘i he feitu’ula’ā ni: ‘oku mā’oni’oni ‘a Sihova, ka ko au mo hoku kakai ‘oku angahala.
²⁸ Mo hū kia Sihova (he kuo lahi,) ke ‘oua na’a kei fai ‘ae mana lahi mo e ‘uha maka; pea te u tuku ‘akimoutolu ke ‘alu, pea ‘e ‘ikai te mou tatali.”
²⁹ Pea pehē ‘e Mōsese kiate ia, “‘I he’eku hoko leva ki he tu’a kolo, teu mafao atu hoku nima kia Sihova; pea ‘e tuku leva ‘ae mana, pea ‘e ‘ikai kei tō ‘ae ‘uha maka: koe’uhi ke ke ‘ilo ai ‘oku ‘o Sihova ‘a māmani.

³⁰ Ka ko koe mo ho’o kau tamaio’eiki, ‘oku ou ‘ilo ‘e ‘ikai te mou manavahē kia Sihova ko e ‘Otua.”
³¹ Pea na’e te’ia ‘ae falakesi mo e pa’ale he na’e fua ‘ae pa’ale, pea kamata fua mo e falakesi.
³² Ka ko e uite mo e lai na’e ‘ikai te’ia, he na’e te’eki ai tupu hake.
³³ Pea ‘alu ‘a Mōsese meia Felo ki he tua’ā kolo, ‘o ne mafao atu hono ni-

ma kia Sihova: pea na'e tuku ai 'ae mana mo e 'uha maka, pea na'e 'ikai kei tō 'ae 'uha ki he kelekele. ³⁴ Pea 'i he mamata 'a Felo kuo matu'u 'ae 'uha mo e 'uha maka, mo e mana, na'e toe fai angahala ia, 'o fakafefeka hono loto, 'aia mo 'ene kau tamaio'eiki. ³⁵ Pea na'e fefeka 'ae loto 'o Felo, pea na'e 'ikai te ne tuku 'ae fānau 'a 'Isileli ke 'alu: 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kia Mōsese.

1 'Oku fakahā 'e he 'Otua te ne fekau 'ae fanga he'e. 7 'Oku fakaloto'i 'a Felo 'e he'ene kau tamaio'eiki ke tukuange 'ae kakai 'Isileli. 12 Ko e tautea 'oe ngaahi he'e. 16 'Oku kole 'e Felo kia Mōsese. 21 Ko e tautea 'ae po'uli. 24 'Oku kole 'e Felo kia Mōsese. 27 'Oku toe fefeka hono loto.

10 PEa na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "'Alu kia Felo: he kuo u fakafefeka hono loto, mo e loto 'o 'ene kau tamaio'eiki, koe'uhi ke u fakahā 'a 'eku ngaahi faka'ilonga ni 'i hono 'ao: ² Pea koe'uhi ke ke tala 'i he talinga 'o ho foha, mo e fānau 'a ho foha, 'ae ngaahi me'a kuo u fai 'i 'Isipite, mo 'eku ngaahi faka'ilonga, 'aia kuo u fai 'i honau 'ao koe'uhi ke mou 'ilo ko au ko Sihova." ³ Pea na'e 'alu 'a Mōsese mo 'Elone kia Felo, 'o na pehē kiate ia, "'Oku pehē mai 'a Sihova ko e 'Otua 'oe kakai Hepelū, "E tuku afe ho'o ta'efakavaivai koe 'i hoku 'ao? Tuku hoku kakai ke 'alu, koe'uhi ke nau tauhi au." ⁴ Pea kapau te ke ta'ofi 'ae tukuange 'o hoku kakai, vakai, te u 'omi 'ae fanga he'e ki ho fonua 'apongipongi: ⁵ Pea te nau 'ufi'ufi 'ae funga 'oe fonua, pea 'e 'ikai fa'a mamata 'e ha tokotaha ki he kelekele: pea te nau kai 'o 'osi hono toe 'o ia na'e hao, 'aia na'e toe 'iate kimoutolu mei he 'uha maka, pea te nau kai 'ae 'akau kotoa pē 'oku tupu 'i he ngoue kiate kimoutolu: ⁶ Pea te nau fakapito ho ngaahi fale, mo e ngaahi fale 'o ho'o kau tamaio'eiki, mo e ngaahi fale 'oe kakai 'Isipite kotoa pē; 'aia na'e 'ikai mamata ai 'a ho'o ngaahi tamai, pe ko e nau ngaahi kui, talu 'ae 'aho na'a nau 'i he fonua 'o a'u ki he 'aho ni. Pea na'e tafoki ia 'o 'alu mei he 'ao 'o Felo." ⁷ Pea pehē 'e he kau tamaio'eiki 'a Felo kiate ia, "'E fēfee'i hono fuoloa mo e kei 'iate kitautolu 'ae tangata ni ko e tauhele? Tuku 'ae kau tangata ke 'alu, koe'uhi ke nau tauhi 'a Sihova ko honau 'Otua: 'oku te'eki ai te ke 'ilo kuo 'auha 'a 'Isipite?" ⁸ Pea na'e toe omi 'a Mōsese mo 'Elone kia Felo: pea pehē 'e ia kiate kinaua, "'Alu 'o tauhi 'a Sihova ko homou 'Otua: ka ko hai 'akinautolu 'e 'alu? ⁹ Pea pehē 'e Mōsese, Te mau 'alu mo e mau fānau si'i mo e mau mātu'a, mo homau ngaahi foha, mo homau ngaahi 'ofefine, 'a 'emau fanga sipi mo 'emau fanga manu lalahi: he 'oku tonu ke mau fai ha kātoanga kia Sihova." ¹⁰ Pea pehē 'e ia kiate kinaua, "Ke 'iate kimoutolu pehē pe 'a Sihova, 'o kapau te u tuku 'akimoutolu ke 'alu mo ho'omou fānau iiki: vakai ki ai; he 'oku 'i homou 'ao 'ae kovi." ¹¹ "'E 'ikai pehē: ka e 'alu pe 'akimoutolu 'oku tangata, pea tauhi 'a Sihova; he ko ia ne mou kole ki ai." Pea na'e kapusi ai 'akinaua mei he 'ao 'o Felo.

¹² ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Mafao atu ho nima ki he fonua ko 'Isipite ki he fanga he'e, koe'uhi ke nau 'alu hake ki he fonua ko 'Isipite, 'o kai

'ae 'akau kotoa pē 'oe fonua, 'io, 'aia kotoa pē na'e hao 'i he 'uha maka." ¹³ Pea na'e mafao atu 'ae tokotoko 'o Mōsese, ki he fonua ko 'Isipite, pea na'e 'omi 'e Sihova 'ae matangi hahake ki he fonua 'i he 'aho ko ia, pea mo e pō kotoa ko ia; pea kuo pongipongi ai, na'e 'omi 'e he matangi hahake 'ae fanga he'e. ¹⁴ Pea na'e 'alu hake 'ae fanga he'e ki he potu fonua kotoa pē 'o 'Isipite, 'o tu'u 'i he ngaahi potu kotoa pē 'o 'Isipite; ko e me'a fakamamahi 'aupito: na'e 'ikai ha fanga he'e pehē 'i mu'a, pea 'e 'ikai ha toe he'e pehē 'amui. ¹⁵ He na'a nau 'ufi'ufi 'ae funga fonua kotoa pē, ko ia na'e fakapo'uli ai 'ae fonua: pea na'e kai 'ae 'akau kotoa pē 'oe fonua, mo e fua kotoa pē 'oe ngaahi 'akau na'e toe 'i he 'uha maka: pea na'e 'ikai ha me'a mata 'e toe 'i he ngaahi 'akau pe 'i he ngaahi lou'akau 'oe ngoue, 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite.

¹⁶ ¶ Pea na'e fekau fakato'oto'o 'e Felo ke ha'u 'a Mōsese mo 'Elone; 'o ne pehē, "Kuo u fai angahala kia Sihova, ko homou 'Otua, pea mo kimoua. ¹⁷ Pea ko 'eni, 'oku ou kole kiate koe, fakamolemole 'eku angahala 'i he me'a ni pe taha, pea fakakolekole kia Sihova ko homou 'Otua, koe'uhi ke ne 'ave pe 'iate au 'ae mate ni."

¹⁸ Pea na'e 'alu ia mei he 'ao 'o Felo, 'o hū kia Sihova.

¹⁹ Pea liliu 'e Sihova 'ae fu'u matangi mālohi mei lulunga, 'aia na'a ne 'ave 'ae fanga he'e, 'o lī ia ki he tahi Kulokula; na'e 'ikai ke toe ha he'e 'e taha 'i he potu fonua kotoa pē 'o 'Isipite. ²⁰ Ka na'e fakafefeka 'e Sihova 'ae loto 'o Felo, pea na'e 'ikai te ne tuku 'ae fānau 'a 'Isileli ke 'alu.

²¹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Mafao hake ho nima ki langi, koe'uhi he hoko ai 'ae fakapo'uli ki he fonua kotoa pē 'o 'Isipite, 'io, 'ae po'uli matolu."

²² Pea na'e mafao hake hono nima 'e Mōsese ki langi; pea hoko 'ae po'uli matolu 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite 'i he 'aho 'e tolu: ²³ Na'e 'ikai te nau femātaaki 'akinautolu, pea na'e 'ikai tu'u hake ha tokotaha mei hono potu 'i he 'aho 'e tolu: ka na'e māmangia 'ae fānau 'a 'Isileli 'i honau ngaahi nofo'anga.

²⁴ ¶ Pea na'e ui 'e Felo kia Mōsese, 'o ne pehē, "Mou 'alu, 'o tauhi 'a Sihova: kae tuku ho'omou fanga sipi, mo e fanga manu lalahi; kae 'alu ho'omou ngaahi fānau si'i mo kimoutolu." ²⁵ Pea na'e pehē 'e Mōsese, "Ka te ke tuku mai 'ae ngaahi feilaulau foki mo e ngaahi feilaulau tutu, koe'uhi ke mau feilaulau 'aki kia Sihova ko homau 'Otua. ²⁶ 'E 'alu 'emau fanga manu mo kimautolu 'e 'ikai tuku ki mui ha pesipesi pe taha koe'uhi te mau to'o mei ai 'aia te mau tauhi 'aki 'a Sihova ko homau 'Otua: pea 'oku 'ikai te mau 'ilo pau, 'aia te mau tauhi 'aki 'a Sihova, kae'oua ke mau hoko ki ai."

²⁷ ¶ Ka na'e fakafefeka 'e Sihova 'ae loto 'o Felo, pea na'e 'ikai te ne tukuange 'akinautolu ke 'alu. ²⁸ Pea ta'laange 'e Felo kiate ia, "'Alu koe 'iate au, vakai kiate koe, 'oua na'a ke toe sio ki hoku mata; he ko e 'aho ko ia te ke mamata ai ki hoku mata te ke mate." ²⁹ Pea pehē 'e Mōsese, "Kuo ke lea lelei, 'e 'ikai te u toe mamata ki ho mata."

1 'Oku fekau 'e he 'Otua ki he kakai 'Isileli ke kole 'ae ngaahi teunga mei honau kaungā'api. 4 'Oku

valoki ‘aki ‘a Felo ‘e Mōsese ‘ae mate ‘oe ‘uluaki fānau.

11 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Oku toe taha pe ‘ae tautea te u ‘omi kia Felo mo ‘Isipite; hili ia, te ne tuku ke mou ‘alu ‘i heni: pea ka fekau ia ke mou ‘alu, ko e mo’oni te ne kapusi ‘akimoutolu ke ‘alu kotoa pē ‘i heni. ² Ke ke lea ‘i he telinga ‘oe kakai, pea tuku ke nau kole taki taha ‘ae tangata ‘i hono kaungā’api, mo e fefine kotoa pē ‘i hono kaungā’api, ‘ae ngaahi teunga siliva, mo e teunga koula.” ³ PEA na’e faka’ofeina ‘e Sihova ‘ae kakai ‘i he ‘ao ‘oe kakai ‘Isipite. Kae mu’a hake foki, na’e ongoongo lahi ‘aupito ‘ae tangata ko Mōsese ‘i he fonua ko ‘Isipite, ‘i he ‘ao ‘oe kau tamaio’eiki ‘a Felo, pea mo e ‘ao ‘oe kakai. ⁴ PEA pehē ‘e Mōsese, “Oku pehē mai ‘a Sihova, “E fe’unga mo e tu’uapō te u ‘alu atu ki he lotolotonga ‘o ‘Isipite: ⁵ PEA ‘e mate ‘ae ‘uluaki fānau kotoa pē ‘i he fonua ko ‘Isipite, mei he ‘uluaki fānau ‘a Felo ‘oku nofo ‘i hono nofo’anga, ‘o a’u ki he ‘uluaki fānau ‘ae kaunanga ‘oku muimui ‘i he me’a momosi; pea mo e ‘uluaki fānau kotoa pē ‘oe fanga manu. ⁶ PEA ‘e ai ‘ae tangi lahi ‘i he ngaahi potu kotoa pē ‘oe fonua ko ‘Isipite, ‘aia na’e ‘ikai hano tatau ‘i mu’a, pea ‘e ‘ikai toe ai ha me’a pehē. ⁷ Ka ko e fānau ‘a ‘Isileli, ‘e ‘ikai ha kuli ‘e taha ke ne ue’i hono ‘elelo ki ai, ki ha tangata pe ki ha manu: koe’uhi ke mou ‘ilo kuo fai kehekehe ‘e Sihova ki he kakai ‘Isipite mo e kakai ‘Isileli.’|” ⁸ PEA ko kinautolu ni ko ho’o kau tamaio’eiki kotoa pē, te nau ‘alu hifo kiate au, ‘onau punou hifo ‘akinautolu kiate au, ‘o pehē, “Ke ke ‘alu koe, pea mo e kakai kotoa pē ‘oku muimui ‘iate koe; pea hili ia, te u ‘alu kitua’ā.” PEA na’e ‘alu ia kitua’ā meia Felo ‘oku ‘ita lahi. ⁹ PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “E ‘ikai tokanga ‘a Felo kiate kimoua: koe’uhi ke fakalahi ai ‘eku ngaahi me’a mana ‘i he fonua ko ‘Isipite.” ¹⁰ PEA na’e fai ‘e Mōsese mo ‘Elone ‘ae ngaahi mana ni kotoa pē ‘i he ‘ao ‘o Felo: pea na’e fakafefeka ‘e Sihova ‘ae loto ‘o Felo, ko ia na’e ‘ikai te ne tukuange ‘ae fānau ‘a ‘Isileli ke ‘alu mei hono fonua.

1 ‘Oku fakakehe ‘ae kamata’anga ‘oe tau. 3 ‘Oku fokotu’u ‘ae katoanga ‘oe Lakaatu. 11 Ko hono fua fai ‘ae katoanga ko ia. 15 Ko e mā ta’efakalēvani. 29 ‘Oku tāmāte’i ‘ae ‘uluaki fānau. 31 ‘Oku kapusi ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei he fonua. 37 ‘Oku nau ha’u ki Sukote. 43 Ko e fekau ki he katoanga ‘oe Lakaatu.

12 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese mo ‘Elone ‘i he fonua ko ‘Isipite, ‘o pehē, ² “Ko e māhina ni ‘e ‘iate kimoutolu ko e kamata’anga ‘oe ngaahi māhina: ‘e ‘iate kimoutolu ia ko e ‘uluaki māhina ‘i he ta’u.”

³ ¶ Mo lea ki he kakai fakataha kotoa pē ‘o ‘Isileli, ‘o pehē, “I hono hongofulu ‘oe ‘aho ‘oe māhina ni, te nau to’o kiate kinautolu taki taha ‘e he tangata ha lami, ‘o fakatatau ki he fale ‘oe ngaahi tamai, ko e lami ki he fale: ⁴ PEA kapau ‘oku tokosi’i ‘ae kau nofo’anga ki ha lami, ke to’o ia ‘e ia mo hono kaungā’api ‘oku na fale vāofi ‘o fakatatau ki hono lau ‘oe kakai; ko e tangata kotoa pē ‘e kau ia ‘o fakatatau mo ‘ene kai ‘i homou lau ki he lami. ⁵ E haohaoa ‘a ho’omou lami ta’ehanomele,

ko e manu tangata ‘i hono ‘uluaki ta’u: te mou to’o ia mei he fanga sipi, pe mei he fanga kosi. ⁶ PEA te mou talitalifaki ‘aki ia ‘o a’u ki hono hongofulu ma fā ‘oe ‘a-ho ‘oe māhina ko ia: pea ‘e tāmāte’i ia ‘e he fakataha kotoa pē ‘ae fānau ‘a ‘Isileli ‘i he efiāfi po’uli. ⁷ PEA te nau ‘ave ‘a hono toto ‘o vali ‘aki ia ‘ae pou ‘e ua, mo e ‘akau fakalava ‘i he ‘ulu matapā ‘oe ngaahi fale ‘oku nau kai ai ia. ⁸ PEA te nau kai hono kakano ‘i he pō ko ia, kuo tunu ‘aki ‘ae afi, mo e mā ta’efakalēvani; te nau kai ia mo e ngaahi lou’akau kona. ⁹ Oua na’a kai ‘ota ia, pe haka ‘i he vai, ka ko e tunu pe ‘aki ‘ae afi: ko hono ‘ulu, mo e kau va’e, mo hono to’oto’onga. ¹⁰ PEA ‘oua na’a fakatote hano potu ki he ‘apongipongi; pea ko ia ‘oku toe ki he ‘apongipongi te mou tutu ‘aki ‘ae afi.

¹¹ ¶ PEA te mou kai pehē ia; kuo nono’o homou vala, kuo ‘ai homou topuva’e ‘i homou va’e, mo homou tokotoko ‘i homou nima; pea te mou kai fakato’oto’o ia; ko e Lakaatu ia ‘a Sihova. ¹² “He te u ‘alu ‘o ‘asi ‘i he fonua ‘o ‘Isipite he po’oni, pea te u taa’i ‘ae ‘uluaki fānau kotoa pē ‘i he fonua ko ‘Isipite, ‘ae tangata mo e manu; pea ko e ngaahi ‘otua ‘o ‘Isipite te u fai ‘eku faka’auha ki ai: Ko au ko Sihova. ¹³ PEA ko e toto, ‘e hoko ko e faka’ilonga ia kiate kimoutolu ‘i he ngaahi fale ‘oku mou ‘i ai: ‘o kau ka mamata ki he toto, teu laka atu ‘iate kimoutolu, pea ‘e ‘ikai ha faka’auha kiate kimoutolu ke mou mate ai ‘o kau ka taa’i ‘ae fonua ko ‘Isipite. ¹⁴ PEA ko e ‘aho ni ‘e ‘iate kimoutolu ke fakamanatu: pea te mou tauhi ia ‘o fai ‘ae katoanga kia Sihova ‘i homou ngaahi to’utangata tuku fakaholo: te mou tauhi ia ko e katoanga ‘i he tu’utu’uni ta’engata.” ¹⁵ “Ko e ‘aho ‘e fitu te mou kai mā ta’efakalēvani; ‘io, ‘i hono ‘uluaki ‘aho te mou tukuange ‘ae lēvani mei homou ngaahi fale: he ko ia ‘oku kai ha mā kuo fakalēvani mei he ‘uluaki ‘aho ‘o a’u ki hono fitu ‘oe ‘aho, ‘e motuhi ia mei ‘Isileli. ¹⁶ PEA ‘e fai ‘i he ‘uluaki ‘aho ‘ae fakataha mā’oni’oni, pea ‘e fai ‘ekimoutolu ‘i hono fitu ‘oe ‘aho ‘ae fakataha mā’oni’oni: ‘e ‘ikai ha ngāue ‘e taha ‘e fai ‘i ai, ka koe’uhi ko e kai ‘e he tangata kotoa pē, ko ia pe ‘e ngofua ke fai. ¹⁷ PEA te mou tokanga ki he katoanga ‘oe mā ta’efakalēvani; koe’uhi ‘i he ‘aho tonu ko ‘eni, kuo u ‘omi ai homou ngaahi kautau mei he fonua ko ‘Isipite: ko ia te mou faka’ilonga’i ‘ae ‘aho ni ‘i homou to’utangata kotoa pē ‘i he tu’utu’uni ta’engata.

¹⁸ ¶ I he ‘uluaki māhina, ‘i hono hongofulu ma fā ‘oe ‘aho ‘oe māhina, ‘i he efiāfi, te mou kai ‘ae mā ta’efakalēvani, ‘o a’u ki hono uofulu ma taha ‘oe ‘aho ‘oe māhina ‘i he efiāfi. ¹⁹ I he ‘aho ‘e fitu ‘e ‘ikai ‘ilo ha lēvani ‘i homou ngaahi fale; he ko ia ‘oku kai ‘aia kuo fakalēvani, ‘e motuhi ia mei he fakataha ‘o ‘Isileli, pe ko ha muli ia, pe ko ha tupu ‘i he fonua. ²⁰ E ‘ikai te mou kai ha me’a kuo ‘i ai ‘ae lēvani; ‘i homou ngaahi nofo’anga kotoa pē te mou kai mā ta’efakalēvani.

²¹ ¶ PEA na’e toki fekau ‘e Mōsese ke ha’u ‘ae kau mātu’a kotoa pē ‘o ‘Isileli, ‘o ne pehē kiate kinautolu, “Vahē’i ‘o to’o kiate kimoutolu ‘ae lami ‘o fakatatau ki homou ngaahi kau nofo’anga ‘o tāmāte’i ‘ae Lakaatu.

²² PEA te mou to’o ‘ae ‘ū ‘isope ‘o unu ia ki he toto ‘oku ‘i

he ipu, ‘o vali ‘ae potu fakalava mo e pou ‘e ua ‘oe matapā ‘aki ‘ae toto ‘aia ‘oku ‘i he ipu; pea ‘e ‘ikai ‘alu ha tokotaha ‘i he matapā ‘o hono fale kitua‘ā kae‘oua ke pongipongi hake. ²³ Koe‘uhi ‘e hā‘ele atu ‘a Sihova ke taa‘i ‘ae kakai ‘Isipite: pea ka ‘afio ia ki he toto ‘i he potu fakalava mo e pou ‘e ua, ‘e Lakaatu ‘a Sihova ‘i he matapā, pea ‘e ‘ikai te ne tuku ‘ae faka‘auha ke hū ki homou fale ke taa‘i ‘akimoutolu. ²⁴ Pea te mou tokanga ma‘u ki he me‘a ni, ko e fekau kiate koe mo ho ngaahi foha ‘o ta‘engata. ²⁵ Pea ‘e pehē, ‘oka mou ka hoko atu ki he fonua ‘aia ‘e foaki ‘e Sihova kiate kimoutolu, ‘o hangē ko ‘ene tala‘ofa, te mou fai ‘ae ngāue ni. ²⁶ Pea ‘e hoko ‘o pehē, ‘oka fehu‘i ho‘omou fānau kiate kimoutolu, ‘Ko e hā hono ‘uhinga ‘oe ngāue ni?’ ²⁷ Te mou pehē: ‘Ko e feilaulau ia ‘oe Lakaatu ‘a Sihova, ‘aia na‘a ne laka atu ‘i he ngaahi fale ‘oe fānau ‘a ‘Isileli ‘i ‘Isipite, ‘i he‘ene taa‘i ‘ae kakai ‘Isipite, ‘o ne fakamo‘ui homau fale. Pea na‘e fakapunou hifo honau ‘ulu ‘e he kakai ‘o hū. ²⁸ Pea na‘e ‘alu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘o fai ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese mo ‘Elone, na‘e pehē ‘enau fai.

²⁹ ¶ Pea na‘e hoko ‘o pehē, ‘i he‘ene tu‘uapō, na‘e taa‘i ‘e Sihova ‘ae ‘uluaki fānau kotoa pē ‘i he fonua ko ‘Isipite, mei he ‘uluaki fānau ‘a Felo na‘e nofo ‘i he nofo‘anga fakatu‘i ‘o a‘u ki he ‘uluaki fānau ‘ae pōpula ‘i he fale fakapōpula; pea mo e ‘uluaki tupu kotoa pē ‘oe fanga manu. ³⁰ Pea na‘e tu‘u hake ‘a Felo ‘i he pō, ‘aia mo ‘ene kau tamaio‘eiki kotoa pē, mo e kakai ‘Isipite kotoa pē; pea na‘e ai ‘ae tangi lahi ‘i ‘Isipite: he na‘e ‘ikai hala ha fale ‘i he ta‘e‘iai-ha-taha kuo mate.

³¹ ¶ Pea na‘e fekau ‘e ia ‘i he po‘uli ke ha‘u ‘a Mōsese mo ‘Elone, ‘o ne pehē, Tu‘u hake pea mou ‘alu atu mei hoku kakai, ‘akimoua pea mo e fānau ‘a ‘Isileli: pea mou ‘alu ‘o tauhi ‘a Sihova, ‘o hangē ko ho‘omou lea. ³² ‘Ave mo ho‘omou ngaahi fanga sipi, mo ho‘omou fanga manu, ‘o hangē ko ho‘omou tala, pea mou ‘alu; pea mou tāpuaki foki au. ³³ Pea na‘e fai mālohi ‘e he kakai ‘Isipite ki he kakai, koe‘uhi ke nau tukuange fakato‘oto‘o ‘akinautolu ke ‘alu mei he fonua; he na‘a nau pehē, Kuo tau mate kotoa pē. ³⁴ Pea na‘e to‘o ‘enau mā ‘e he kakai ‘i he te‘eki ai ‘ae lēvani; mo e nau ngaahi natu‘anga mā, kuo ha‘i fakataha mo e nau ngaahi kofu ki honau uma. ³⁵ Pea na‘e fai ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ‘o fakatatau ki he lea ‘a Mōsese; na‘a nau kole mei he kakai ‘Isipite ‘ae ngaahi teunga siliva, mo e teunga koula, mo e ngaahi kofu; ³⁶ Pea na‘e faka‘ofeina ‘e Sihova ‘ae kakai ‘i he ‘ao ‘oe kakai ‘Isipite, ko ia na‘a nau tuku ai kiate kinautolu ‘ae ngaahi me‘a. Pea na‘a nau fakamasiva‘i ‘ae kakai ‘Isipite.

³⁷ ¶ Pea fononga ai ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei Lamisisi ki Sukote, ko e kau tangata hā‘ele, ko e toko ono kilu nai, kae‘uma‘ā ‘ae fānau. ³⁸ Pea na‘e ‘alu mo kinautolu ‘ae ngaahi kakai kehe tokolahi: mo e ngaahi fanga sipi mo e fanga manu, ‘ae fu‘u fanga manu lahi. ³⁹ Pea na‘a nau ta‘o ‘ae ngaahi fo‘i mā ta‘ehalēvani, ‘i he mā na‘a nau ‘omi mei ‘Isipite, he na‘e ‘ikai ai ‘ae lēvani; koe‘uhi na‘e kapusi ‘akinautolu mei ‘Isipite, pea na‘e ‘ikai te nau fa‘a tatali, pea na‘e te‘eki te nau teuteu ha‘anau me‘akai.

⁴⁰ ¶ Pea ko e nofo ‘āunofa ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘aia na‘e nofo ‘i ‘Isipite, ko e ta‘u ‘e fāngeau ma tolungofolu.

⁴¹ Pea hili ‘ae ta‘u ‘e fāngeau ma tolungofulu, pea hoko ‘o pehē, ‘io, na‘e hoko ‘i he ‘aho pe ko ia, ‘ae ‘alu ai ‘ae ngaahi kautau ‘a Sihova mei he fonua ko ‘Isipite. ⁴² Ko e pō ko ia ke tokanga lahi ki ai ma‘a Sihova koe‘uhi ko ‘ene ‘omi ‘akinautolu mei he fonua ko ‘Isipite: ko e pō eni ia ‘o Sihova ke fakamanatu ki ai ‘e he fānau ‘a ‘Isileli, ‘i honau to‘utangata kotoa pē.

⁴³ ¶ Pea na‘e folofola ‘a Sihova kia Mōsese mo ‘Elone, “Ko eni ‘ae tu‘utu‘uni ‘oe Lakaatu: ‘E ‘ikai kai ia ‘e ha muli: ⁴⁴ Ka ko e tamaio‘eiki ‘ae tangata kotoa pē kuo fakatau‘aki ‘ae pa‘anga, hili hao kamu ia, ‘e toki kai ia ‘e ia. ⁴⁵ ‘E ‘ikai kai ia ‘e ha muli, pe ha tamaio‘eiki ngāue totongi. ⁴⁶ ‘E kai ia ‘i he fale pe taha: ‘oua na‘a ke ‘ave kiatua‘ā mei he fale ha konga si‘i ‘oe kakano; pea ‘oua na‘a mou fesī‘i hano hui. ⁴⁷ ‘E fai ia ‘e he fakataha kotoa pē ‘o ‘Isileli. ⁴⁸ Pea ka ‘āunofa ha muli kiate koe, pea loto ia ke fai ‘ae Lakaatu kia Sihova, tuku ke kamu ‘ene kakai tangata kotoa pē, pea ‘e toki ngofua ke ha‘u ia ‘o fai: pea ‘e tatau ia mo ha tokotaha na‘e tupu ‘i he fonua: ‘e ‘ikai kai ia ‘e ha tokotaha ‘oku ta‘ekamu. ⁴⁹ ‘E ai ‘ae fono pe taha kiate ia ‘oku tupu ‘i he fonua, pea ki he muli ‘oku ‘āunofa ‘iate kimoutolu.” ⁵⁰ Pea na‘e fai pehē ‘e he fānau kotoa pē ‘a ‘Isileli; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese mo ‘Elone, na‘e pehē ‘enau fai.

⁵¹ Pea na‘e hoko ‘i he pō pe ko ia, ‘ae ‘omi ‘e Sihova ‘ae fānau ‘e ‘Isileli kitua‘ā mei he fonua ko ‘Isipite ‘i honau ngaahi kongakau.

1 ‘Oku fakatapui ‘ae ‘uluaki fānau ma‘ae ‘Otua, 3 ‘Oku fekau ke manatu ki he laka atu. 11 ‘Oku vaha‘e‘i ‘ae ‘uluaki fānau ‘ae manu. 17 ‘Oku ‘alu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei ‘Isipite, pea hikitunga ‘ae hui ‘a Siosefa. 20 ‘Oku nau hoko ki ‘Etami. 21 ‘Oku taki ‘akinautolu ‘e he ‘Otua ‘aki ‘ae pou ‘oe ‘ao, mo e pou ‘oe afi.

13 PEA na‘e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, ² “Fakatapui ma‘aku ‘ae ‘uluaki fānau kotoa pē, ko ia kotoa pē ‘oku fakaava ‘ae mānava ‘i he fānau ‘a ‘Isileli, ‘i he tangata mo e manu: ‘oku ‘a‘aku ia.”

³ ¶ Pea pehē ‘e Mōsese ki he kakai, “Manatu ki he ‘aho ni, ‘a ia, kuo mou ha‘u ai mei ‘Isipite, mei he fale fakapōpula: he kuo ‘omi ‘akimoutolu ‘e Sihova mei he potu ni ‘i he nima mālohi: ‘oua na‘a kai ha mā kuo fakalēvani. ⁴ Kuo mou hao mai he ‘aho ni ‘i he māhina ko ‘Apipi.

⁵ ¶ Pea ka ‘omi koe ‘e Sihova ki he fonua ‘oe kau Kēnani, mo e kau Heti, mo e kau ‘Amoli, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi, ‘aia na‘a ne fuakava ai ki ho‘o ngaahi tamai ke foaki kiate koe, ‘ae fonua mahu tāfea ‘i he hu‘ahuhu mo e honi, te ke fai ‘ae ngāue ni ‘i he māhina ni. ⁶ ‘I he ‘aho ‘e fitu te ke kai mā ta‘eaihalēvani, pea ‘e fai ‘i hono fitu ‘oe ‘aho ‘ae katoanga kia Sihova. ⁷ ‘E kai ‘ae mā ta‘efakalēvani ‘i he ‘aho ‘e fitu; pea ‘e ‘ikai ha mā kuo ai ki ai ha lēvani ‘e ‘ilo ‘iate koe, pea ‘e ‘ikai ‘ilo ha lēvani ‘iate koe ‘i ho‘o ngaahi potu kotoa pē.

⁸ ¶ Pea te ke fakahā ki ho foha ‘i he ‘aho ko ia, ‘o pehē, ‘Oku fai ‘eni, koe‘uhi ko e me‘a ko ia ‘aia na‘e fai ‘e

Sihova kiate au, ‘i he’eku hao mei ‘Isipite.’⁹ Pea ‘e ‘iate koe ia ko e faka’ilonga ‘i ho nima, pea ko e me’a fakamanatu ‘i he vaha’a ‘o ho mata, koe’uhi ke ‘i ho ngutu ‘ae fono ‘a Sihova: he kuo ‘omi koe ‘e Sihova mei ‘Isipite ‘i he nima mālohi.¹⁰ Ko ia ke ke tauhi ai ‘ae fekau ni ‘i hono fa’ahita’u tukufakaholo ‘i he ta’u kotoa pē.

¹¹ ¶ “Pea ‘e pehē, ‘i he ‘omi koe ‘e Sihova ki he fonua ‘oe kau Kēnani, ‘o hangē ko ‘ene fuakava kiate koe mo ho’o ngaahi tamai, ‘o ne foaki ia kiate koe,¹² Te ke vaha’e ‘i ma’a Sihova ‘aia kotoa pē ‘oku fakaava ‘ae manāva, pea mo e ‘uluaki fānau kotoa pē ‘oku tupu ‘i he manu ‘oku ke ma’u: ko e manu tangata ‘oku ‘a Sihova ia.

¹³ Pea ko e ‘uluaki fānau ‘ae ‘asi te ke huhu’i ‘aki ‘ae lami: pea kapau ‘e ‘ikai te ke huhu’i ia, te ke fesī’i hono kia: pea ko e ‘uluaki fānau kotoa pē ‘i ho’o fānau tangata te ke huhu’i.

¹⁴ ¶ Pea ‘e pehē ‘oka fehu’i ‘e ho foha kiate koe ‘amui, ‘o pehē, Ko e hā eni? Te ke tala ‘o pehē kiate ia, na’e ‘omi ‘akimautolu ‘e Sihova mei ‘Isipite, mei he fale fakapōpula ‘i he nima mālohi.¹⁵ Pea ‘i he ‘ikai fie tuku mai ‘akimautolu ‘e Felo, na’e tāmāte’i ‘e Sihova ‘ae ‘uluaki fānau kotoa pē ‘i he fonua ko ‘Isipite, ‘ae ‘uluaki fānau ‘ae tangata mo e ‘uluaki fānau ‘ae manu: ko ia ‘oku ou feilaulau ‘aki ai kia Sihova ‘ae fānau tangata kotoa pē, ‘oku fakaava ‘ae manāva: ka ko e ‘uluaki tupu kotoa pē ‘o ‘eku fānau ‘oku ou huhu’i.¹⁶ Pea ‘e hoko ia ko e faka’ilonga ki ho nima, mo e me’a fakamanatu ki ho la’ē: he na’e ‘omi ‘akimautolu mei ‘Isipite ‘e Sihova ‘i he nima mālohi.”

¹⁷ ¶ Pea ko ‘eni, ‘i he tukuange ‘ae kakai ‘e Felo ke nau ‘alu, na’e ‘ikai tataki ‘akinautolu ‘e he ‘Otua ‘i he hala ‘oe fonua ‘oe kau Filisitia, neongo hono ofi ia; he na’e pehē ‘e he ‘Otua, Telia na’a fakatomala ‘ae kakai ‘i he’enu mamata ki he tau, pea te nau foki ki ‘Isipite.

¹⁸ Ka na’e tataki ‘e he ‘Otua ‘ae kakai ke afe ‘i he hala ‘oe toafa ‘oe tahi Kulokula: pea na’e hiki teuteu tau pe ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei he fonua ko ‘Isipite.¹⁹ Pea na’e hikitunga ‘e Mōsese ‘ae hui ‘o Siosefa ke ‘ave: he na’a ne fakafuakava’i totonu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘o pehē, ‘Ko e mo’oni ‘e ‘a’ahi ‘ae ‘Otua kiate kimoutolu; pea te mou hikitunga hoku hui ‘o ‘ave mei heni mo kimoutolu.’

²⁰ ¶ Pea na’a nau fononga mei Sukote, ‘onau ‘apitanga, ‘i ‘Etami, ‘i he ve’e toafa.²¹ Pea na’e hā’ele ‘o mu’omu’a ‘iate kinautolu ‘a Sihova ‘i he pou ‘ao ‘i he ‘aho, ke tataki ‘akinautolu ‘i he hala: pea mo e pou afi ‘i he po’uli, ke fakamaama kiate kinautolu; ke nau ‘alu ‘aho, mo ‘alu ‘i he po’uli:²² Na’e ‘ikai te ne hiki ‘o ‘ave ‘ae pou ‘ao ‘i he ‘aho, pe ko e pou afi ‘i he po’uli mei he ‘ao ‘oe kakai.

1 ‘Oku akonaki’i ‘e he ‘Otua ‘ae kakai ‘Isileli ‘i he’enu fononga. 5 ‘Oku tuli ‘akinautolu ‘e Felo. 10 ‘Oku lāunga ‘ae kakai ‘Isileli. 13 ‘Oku fakafiemālie’i ‘akinautolu ‘e Mōsese. 19 ‘Oku hiki ‘o tu’u ki mui ‘ae ‘ao. 21 ‘Oku fononga ‘ae kakai ‘Isileli ‘o ‘asi ‘i he tahi Kulokula. 23 ‘Oku lōmaki’i ai ‘ae kakai ‘Isipite.

14 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehēange,² “Tala ki he fānau ‘a ‘Isileli ke nau afe ‘o ‘apitanga ‘i he ‘ao ‘o Piheloti ‘i he vaha’a ‘o Mikitolu mo e

tahi, ‘o hanga tonu ki Peali-sefoni: mou ‘apitanga ‘i he feangai mo ia ‘o ofi ki tahi.³ Koe’uhi ‘e lea ‘a Felo ki he fānau ‘a ‘Isileli, Kuo nau ‘efihia ‘i he fonua, kuo punusia ‘akinautolu ‘e he toafa.⁴ Pea te u fakafefeka ‘ae loto ‘o Felo, koe’uhi ke ne tuli ‘akinautolu; pea te u ongolelei ai ‘ia Felo mo ‘ene kautau kotoa pē; ke ‘ilo ai ‘e he kakai ‘Isipite ko Sihova au.” Pea na’a nau fai ia.

⁵ ¶ Pea na’e tala ki he tu’i ‘o ‘Isipite kuo hola ‘ae kakai: pea na’e kovi leva ‘ae loto ‘o Felo, mo ‘ene kau tamaio’eiki ki he kakai, pea nau pehē, “Ko e hā kuo tau fai ai ‘ae me’a ni, ke tuku ‘a ‘Isileli ke ‘alu mei he’enu tauhi ‘akitautolu?”⁶ Pea na’a ne teu’i leva ‘ene saliate, ‘o ne ‘ave ‘a hono kakai mo ia:⁷ Pea ne ‘ave ‘ae saliate fili ‘e onongeau, mo e ngaahi saliate kotoa pē ‘o ‘Isipite pea na’e taki taha kotoa pē ‘a hono ‘eikitau.⁸ Pea na’e fakafefeka ‘e Sihova ‘ae loto ‘o Felo ko e tu’i ‘o ‘Isipite, pea na’a ne tuli ki he fānau ‘a ‘Isileli: pea na’e ‘alu atu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mo e nima mā’olunga.⁹ Ka na’e tuli ‘akinautolu ‘e he kakai ‘Isipite, ko e fanga hoosi kotoa pē, mo e ngaahi saliate ‘o Felo, mo ‘ene kau tangata heka hoosi, mo ‘ene tau, ‘onau ma’u ‘akinautolu ‘i he’enu ‘apitanga ‘o ofi ki tahi, ‘i he potu ‘o Piheloti, ‘i he ‘ao ‘o Peali-sefoni.

¹⁰ ¶ Pea ‘i he ‘unu’unu ‘o ofi ‘a Felo, pea hanga hake ‘ae mata ‘oe fānau ‘a ‘Isileli, pea vakai, ‘oku tuli ‘akinautolu ‘e he kakai ‘Isipite; na’a nau manavahē lahi: pea tangi kalanga ‘ae fānau ‘a ‘Isileli kia Sihova.¹¹ Pea na’a nau pehē kia Mōsese, ‘Na’e ‘ikai ha tanu’anga ‘i ‘Isipite, ko ia kuo ke ‘omi ai ‘akimautolu ke mate ‘i he toafa? Ko e hā kuo ke fai pehē ai kiate kimautolu, ke fetuku ‘akimautolu mei ‘Isipite?¹² ‘ikai ko e lea eni na’a mau tala kiate koe ‘i ‘Isipite, ‘o pehē, Tuku ai pe ‘akimautolu, koe’uhi ke mau tauhi ‘ae kakai ‘Isipite? He tā ne lelei lahi ‘emau tauhi ‘ae kakai ‘Isipite, ‘i he’emau mate ‘i he toafa.”

¹³ ¶ Pea pehē ‘e Mōsese ki he kakai, “Oua te mou manavahē, tu’u fakalongolongo pe, ‘o mamata ki he fakamo’ui ‘a Sihova, ‘aia te ne fakahā kiate kimoutolu he ‘aho ni: he ko e kakai ‘Isipite kuo mou mamata ki ai he ‘aho ni, ‘e ‘ikai te mou toe mamata ki ai ‘o lauikuonga.¹⁴ ‘E tau ‘a Sihova ma’amoutolu, pea te mou fakalongo pe.”

¹⁵ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Ko e hā ‘oku ke tangi ai kiate au? Lea ki he fānau ‘a ‘Isileli ke nau ‘alu atu pe.¹⁶ Ka ke hiki hake ho tokotoko, ‘o mafao atu ho nima ki tahi, ‘o fakavaeua ia: pea ‘e ‘alu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli ‘i he kekelele mōmoa ‘i he loto tahi.

¹⁷ Pea ko au, vakai, te u fakafefeka ‘ae loto ‘oe kakai ‘Isipite, pea te nau muimui ‘iate kinautolu; pea te u ma’u ‘ae ongoongo ‘ia Felo, pea mo ‘ene kautau kotoa pē, mo ‘ene ngaahi saliate, mo ‘ene kau tangata heka hoosi.¹⁸ Pea ‘e ‘ilo ‘e he kakai ‘Isipite ko au ko Sihova, hili ‘ae fakaongoongo au ‘ia Felo, mo ‘ene ngaahi saliate, mo ‘ene kau tangata heka hoosi.”

¹⁹ ¶ Pea ko e ‘āngelo ‘ae ‘Otua, ‘aia na’e ‘alu mu’omu’a ‘i he fononga ‘o ‘Isileli, na’e hiki ‘o ‘alu kimui ‘iate kinautolu; pea ko e pou ‘oe ‘ao na’e hiki ia mei honau ‘ao, ‘o tu’u kimui ‘iate kinautolu:²⁰ Pea na’e ha’u ia ‘o tu’u ‘i he

vaha'a 'oe kakai 'Isipite mo e kakai 'Isileli; pea ko e 'ao ia mo e fakapo'uli *kiate kinautolu* na, ka na'e fakamaama ia *kiate kinautolu* ni: ko ia na'e 'ikai hoko ai 'ae taha ki he taha 'i he pō kotoa ko ia. ²¹ Pea na'e mafao atu 'ae nima 'o Mōsese ki tahi; pea na'e pule 'a Sihova ke foki 'ae tahi 'i he matangi mālohi mei hahake, 'i he pō kotoa ko ia, 'o ne ngaohi 'ae tahi ke mōmoa, pea na'e vaeua 'ae ngaahi vai. ²² Pea na'e 'alu mōmoa 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he loto tahi: pea ko e 'ā kiate kinautolu 'ae vai 'i he nima to'omata'u, mo e nima to'ohema.

²³ ¶ Pea tuli 'e he kakai 'Isipite, 'onau 'alu 'o muimui 'i-ate kinautolu ki loto tahi, 'io, 'ae ngaahi hoosi kotoa pē 'a Felo, mo 'ene ngaahi saliote, mo e kau heka hoosi.

²⁴ Pea 'i he hoko 'ae lakanga le'o pongipongi, na'e 'afio 'a Sihova ki he kau tau 'o 'Isipite mei he pou 'oe afi mo e 'ao, 'o ne veuveuki 'a 'etau 'ae kakai 'Isipite, ²⁵ 'O ne to'o 'ae va'e mei he'enau ngaahi saliote; ko ia na'e tohongata'a ai: pea pehē 'e he kakai 'Isipite, "Ke tau hola mei he 'ao 'o 'Isileli; he 'oku tau ma'anautolu 'a Sihova kiate kitautolu 'Isipite."

²⁶ ¶ Pea folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Mafao atu ho nima ki tahi, koe'uhi ke toe ha'u 'ae tahi ki he kakai 'Isipite, pea ki he'enau ngaahi saliote, pea mo e kau tangata heka hoosi." ²⁷ Pea mafao atu 'ae nima 'o Mōsese ki tahi, pea pongipongi ai, na'e toe tau mai 'ae tahi 'i he'ene mālohi; pea hola ai 'ae kakai 'Isipite; ka na'e liaki 'e Sihova 'ae kakai 'Isipite 'i loto tahi. ²⁸ Pea na'e tau mai 'ae tahi, 'o lōmaki'i 'ae ngaahi saliote 'a Felo, mo e kau tangata heka hoosi, pea mo e tau kotoa pē na'e ha'u ki tahi 'o tuli 'akinautolu; na'e 'ikai ke hao ha tokotaha. ²⁹ Ka na'e 'alu pe 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he mōmoa 'i loto tahi: pea hangē ko e 'ā maka 'ae tahi kiate kinautolu 'i he nima to'omata'u, mo e to'ohema. ³⁰ Na'e pehē hono fakamo'ui 'e Sihova 'a 'Isileli 'i he 'aho ko ia mei he nima 'oe kakai 'Isipite; pea na'e mamata 'a 'Isileli ki he kakai mate 'o 'Isipite, 'i he matātahi. ³¹ Pea na'e mamata 'a 'Isileli ki he ngāue lahi ko ia, 'aia na'e fai 'e Sihova ki he kakai 'Isipite; pea na'e manavahē 'ae kakai kia Sihova, 'o tui kia Sihova, mo 'ene tamaio'eiki ko Mōsese.

1 Ko e hiva 'a Mōsese 22 'Oku fieinu 'ae kakai. 23 'Oku kona 'ae vai 'o Mala. 25 'Oku fakamelie ia 'e he 'akau. 27 Ko e vai mo'ui 'e hongofulu ma ua 'i 'E-limi, mo e 'akau ko e ponga 'e fitungofulu.

15 PEA na'e toki hiva 'e Mōsese mo e fānau 'a 'Isileli 'ae hiva ni kia Sihova, 'onau pehē,

"Te u hiva kia Sihova, he kuo ne ikuna fakamanavahē: ko e hoosi mo ia 'oku heka ai kuo ne lī ki loto tahi.

² Ko hoku mālohi mo 'eku hiva 'a Sihova, pea kuo hoko ia ko hoku fakamo'ui: ho hoku 'Otua ia, pea teu teuteu mo'ona 'ae fale nofo'anga;

ko e 'Otua ia 'o 'eku tamai, pea te u fakahihiki ia.

³ 'Oku to'a 'a Sihova 'i he tau:

ko Sihova hono huafa.

⁴ "Ko e ngaahi saliote 'a Felo mo 'ene kautau kuo ne lī ki tahi:

ko 'ene ngaahi 'eikitau ongoongo kuo ne lōmaki'i foki 'i he tahi Kulokula.

⁵ Kuo 'ufi'ufi 'akinautolu 'e he loloto na'a nau ngalo hifo ki he kilisi tahi 'o hangē ko e fo'i maka.

⁶ "Ko ho nima to'omata'u 'e Sihova kuo ongoongolelei lahi 'i he mālohi;

ko ho nima to'omata'u 'e Sihova kuo ne laiki ke iikiiki 'ae fili.

⁷ Pea 'i hono lahi 'o ho'o māfimafi kuo ke fulihi 'akinautolu na'e tu'u hake kiate koe:

na'a ke fekau atu ho houhau, 'aia na'a ne faka'auha 'akinautolu 'o hangē ko e veve.

⁸ Pea 'i he mānava mālohi 'o ho'o fofonga, na'e tākaki fakataha ai 'ae ngaahi vai,

na'e tu'u totonu 'ae ngaahi vai 'o hangē ha 'esi, pea na'e mohe 'ae loloto 'i loto tahi.

⁹ Na'e pehē 'e he fili, 'Te u tuli, te u lava'i, te u vahevahe 'ae koloa 'oe vete;

'e mākona 'eku holi kiate kinautolu; teu unuhi hake 'eku heletā, 'e faka'auha 'e hoku nima 'akinautolu.'

¹⁰ Na'a ke ifi 'aki ho'o matangi,

pea na'e 'ufi'ufi 'akinautolu 'e he tahi: na'a nau ngalo hifo 'o hangē ko e ukamea 'i he loto moana.

¹¹ 'E Sihova ko hai 'i he ngaahi 'otua, 'oku tatau mo e 'afiona?

Ko hai 'oku hangē ko e 'afiona, 'oku ke nāunau'ia 'i he mā'oni'oni,

'oku ke fakamanavahē 'i he fakamālō, 'oku ke fai 'ae ngaahi me'a fakaofa?

¹² Na'a ke mafao atu ho nima to'omata'u,

na'e folo hifo 'akinautolu 'e he kelekele.

¹³ "Na'e tatakai atu 'e he 'afiona 'i ho'o 'alo'ofa 'ae kakai 'aia na'a ke huhu'i:

kuo ke fakahinohino 'akinautolu 'i ho'o māfimafi ki ho 'afio'anga mā'oni'oni.

¹⁴ 'E fanongo 'ae kakai,

pea manavahē:

'e pukea 'i he mamahi 'ae kakai 'o Filisitia.

¹⁵ 'E ofo ai 'ae ngaahi 'eiki 'o 'Itomi;

'e pukea 'i he tetetete 'ae kau tangata mālohi 'o Moape;

'e faka'a'au ke 'osi ai 'ae kakai kotoa pē 'o Kēnani.

¹⁶ 'E tō 'ae manavahē mo e ilifia kiate kinautolu:

'i hono lahi 'o ho nima te nau longo mate pe 'o hangē ha maka:

kae'oua ke hoko atu ho kakai, 'E Sihova, ke 'oua ke hoko atu 'ae kakai, 'aia kuo ke fakatau:

¹⁷ Pea te ke 'omi 'akinautolu ki ai, 'o tō 'akinautolu 'i he mo'unga 'o ho tofi'a,

'i he potu, 'e Sihova, 'aia kuo ke teu'i ke ke 'afio ki ai, 'i he Potu toputapu, 'E 'Eiki, 'aia kuo fokotu'uma'u 'e ho nima.

¹⁸ 'E pule 'a Sihova 'o lauikuonga pea ta'engata."

¹⁹ He na'e 'alu 'ae hoosi 'a Felo mo 'ene ngaahi saliote, mo 'ene kau tangata heka hoosi ki tahi, pea

na’e toe ‘omi ‘e Sihova ‘ae tahi kiate kinautolu; ka na’e ‘alu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli ‘i he mōmoa ‘i loto tahi.

²⁰ ¶ Pea na’e to’o ‘e Miliame ko e palōfita fefine ko e tuofefine ‘o ‘Elone, ‘ae kihi’i lali kili’i manu ‘i hono nima; pea na’e muimui ‘iate ia ‘ae kau fefine kotoa pē mo ‘e-nau ngaahi lali mo e me’e. ²¹ Pea na’e talia ‘akinautolu ‘e Miliame, ‘o pehē,

“Mou hiva kia Sihova, he kuo ne ikuna fakamanavahē: ko e hoosi mo ia ‘oku heka ai kuo ne lī ki tahi.”

²² ¶ Pea na’e ‘omi ‘e Mōsese ‘a ‘Isileli mei he tahi Kulokula, pea na’a nau ‘alu atu ki he toafa ‘o Sua; pea na’a nau fononga ‘i he ‘aho ‘e tolu ‘i he toafa, pea ‘ikai ‘ilo ha vai. ²³ Pea ‘i he’enu hoko ki Mala, na’e ‘ikai te nau fa’a inu ‘ae vai ‘o Mala, he na’e kona: ko ia na’e ui ai hono hingoa ko Mala. ²⁴ Pea na’e lāunga ‘ae kakai kia Mōsese, ‘o pehē, “Ko e hā te mau inu?” ²⁵ Pea na’e tangi ia kia Sihova, pea fakahā kiate ia ‘e Sihova ‘ae ‘akau, ‘aia na’a ne lī ki he vai, pea na’e melie ai ‘ae vai: pea na’e fokotu’u ‘e ia ‘i ai ‘ae fekau mo e tu’utu’uni, mo ne ‘ahi’ahi’i ‘akinautolu ‘i ai. ²⁶ ‘O ne pehē, “Kapau te ke fa’a tokanga ki he le’o ‘o Sihova ko ho ‘Otua, mo ke fai ‘aia ‘oku totonu ‘i hono ‘ao, mo ke fanongo ki he’ene ngaahi fekau, ‘o tauhi ‘ene ngaahi tu’utu’uni, ‘e ‘ikai te u ‘ai kiate koe hā mahaki ‘e taha, ‘i he ngaahi mahaki, ‘aia na’aku ‘omi ki he kakai ‘Isipite: he ko au Sihova, ‘oku ou fakamo’ui koe.”

²⁷ ¶ Pea na’a nau hoko ki ‘Elimi, ‘aia na’e ‘i ai ‘ae luo vai ‘e hongofulu ma ua, mo e ‘akau ko e ponga ‘e fitungofulu: pea na’a nau ‘apitanga ‘i ai, ‘o ofi ki he vai.

1 ‘Oku hoko ‘ae kakai ‘Isileli ki Sini. 2 ‘Oku nau lāunga ‘i he’enu masiva ma. 4 ‘Oku faka’ilo mā ‘e he ‘Otua mei he langi. 11 ‘Oku tuku mai ‘ae fanga kueili, 14 Mo e mana. 16 Ko hono ngaahi ‘oe mana. 25 Na’e ‘ikai ‘ilo ia ‘i he Sāpate. 32 Ko e oma ‘aia kuo fekau ke tauhi.

16 PEA na’e hiki honau fononga mei ‘Elimi, pea ha’u ‘ae fakataha kotoa pē ‘oe fānau ‘a ‘Isileli ki he toafa ko Sini, ‘aia ‘oku ‘i he vaha’a ‘o ‘Elimi mo Sainai, ‘i hono hongofulu ma nima ‘oe ‘aho, ‘i hono ua ‘oe māhina, hili ‘enu ha’u mei he fonua ko ‘Isipite. ² Pea na’e lāunga ‘i he toafa ‘ae fakataha kotoa pē ‘ae fānau ‘a ‘Isileli kia Mōsese mo ‘Elone. ³ Pea na’e lea ‘ae fānau ‘a ‘Isileli kiate kinaua, ‘o pehē, “Oku mau faka’amumu ki he ‘Otua, na’a mau mate ‘i he nima ‘o Sihova ‘i he fonua ko ‘Isipite, ‘i he’emau kei tau’utu ofi ki he ngaahi kulo kakano, pea ne mau kai mā ‘o mākona; he kuo mo ‘omi ‘akimautolu ki he toafa ni, ke tāmata’i ‘ae fakataha ni kotoa pē ‘aki ‘ae fiekaia.”

⁴ ¶ Pea na’e folofola ai ‘a Sihova kia Mōsese, “Vakai, Te u faka’uha ‘ae mā mei he langi ma’amoutolu: pea ‘e ‘alu atu ‘ae kakai ‘o tātaki fakatuhotuha ki he ‘aho kotoa pē ‘ae mā, koe’uhi ke u ‘ahi’ahi’i ‘akinautolu, pe te nau felaka’i ‘i he’eku ngaahi fekau pe ‘ikai. ⁵ Pea ‘i hono ono ‘oe ‘aho ‘e fai pehē, te nau ngaahi ‘aia kuo na tuku, pea ‘e tu’oua hono lahi hake ‘i he mā ‘oku nau ‘omi ‘i he ‘aho kehe.” ⁶ Pea na’e tala ‘e Mōsese mo ‘Elone ki he fānau kotoa pē ‘a ‘Isileli, “Te mou toki ‘ilo ‘i he efiāfi, kuo ‘omi ‘e Sihova ‘akimoutolu mei he fonua ko ‘Isipite:

⁷ Pea ‘i he ‘apongipongi, te mou mamata ki he nāunau ‘o Sihova he ‘oku ne ‘afio’i ho’omou ngaahi lāunga pea ko hai ‘akimaua, koe’uhi ke mou hanu ai kiate kimaua?” ⁸ Pea pehē ‘e Mōsese, “E tuku ‘e Sihova ‘ae kakano kiate kimoutolu ‘i he efiāfi, mo e mā ‘i he pongipongi ke mou mākona ai; he ‘oku ‘afio’i ‘e Sihova ho’omou lāunga ‘aia ‘oku mou lāunga ai kiate ia: pea ko hai ‘akimaua? ‘Oku ‘ikai kiate kimaua ho’omou lāunga, ka kia Sihova.”

⁹ ¶ Pea na’e lea ‘a Mōsese kia ‘Elone, “Tala ki he fakataha kotoa pē ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, Mou ha’u ‘o ofi ki he ‘ao ‘o Sihova he kuo ne ‘afio’i ho’omou lāunga.”

¹⁰ Pea vakai lolotonga ‘ae lea ‘a ‘Elone ki he fakataha kotoa pē ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, na’a nau sio atu ki he toafa, pea vakai, kuo ha mai ‘ae nāunau ‘o Sihova ‘i he ‘ao.

¹¹ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, ¹² “Kuo u ongo’i ‘ae lāunga ‘ae fānau ‘a ‘Isileli: lea kiate kinautolu ‘o pehē, ‘i he efiāfi te mou kai kakano, pea ‘i he pongipongi te mou mākona ‘i he mā: pea te mou ‘ilo ko au ko Sihova ko homou ‘Otua.” ¹³ Pea ‘i he’ene efiāfi na’e hoko ‘o pehē, na’e ha’u ‘ae fuifui kueili, pea na’e ‘u’ufi ‘ae ‘apitanga; pea ‘i he pongipongi na’e ‘ufi’ufi takatakai ‘ae ‘apitanga ‘e he hahau. ¹⁴ Pea ‘i he ‘alu hake ‘ae hahau na’e ‘ūfia ai, vakai, na’e ‘i ai ‘i he funga toafa ‘ae me’a si’i potopoto, ‘o hangē ko e hahau fefeka ‘i he kelekele. ¹⁵ Pea ‘i he mamata ki ai ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, na’a nau fepehē’aki, “Ko e hā ia?” He na’e ‘ikai te nau ‘ilo pe ko e hā. Pea pehē ‘e Mōsese kiate kinautolu, “Ko e mā eni kuo foaki mai ‘e Sihova ke mou kai. ¹⁶ Ko eni ‘ae me’a kuo fekau ‘e Sihova, Tānaki ia ‘e he tangata kotoa pē ‘o fakatatau ki he’ene kai, ko e oma ‘e taha mā ‘ae tangata taki taha, ‘o fakatatau ki he lau ‘o homou kakai; ke to’o taki taha ‘ae tangata ma’anautolu ‘oku ‘i hono ngaahi fale fehikitaki.” ¹⁷ Pea na’e fai pehē ‘e he fānau ‘a ‘Isileli, ‘o tātaki ia, na’e lahi ‘ae ni’ihi, pea si’i ‘ae ni’ihi. ¹⁸ Pea kuo fakafuofua ‘aki ia ‘ae oma, na’e ‘ikai hano toe, kiate ia na’e tātaki ‘o lahi, pea ko ia na’e tātaki si’i na’e ‘ikai hano masiva; na’a nau tātaki ‘ae tangata taki taha ‘o fakatatau ki he’ene kai. ¹⁹ Pea pehē ‘e Mōsese, “Oua na’a tuku ‘e ha tangata hano toe ki he ‘apongipongi.” ²⁰ Ka na’e ‘ikai te nau tokanga kia Mōsese; ka ko honau ni’ihi na’e tuku hano toe ki he ‘apongipongi, pea na’e ‘uangahia ia, pea namua’a; pea na’e ‘ita ‘a Mōsese kiate kinautolu. ²¹ Pea na’a nau tātaki ia ‘i he pongipongi kotoa pē, ‘ae tangata taki taha ‘o tatau mo ‘ene kai: pea ‘i he hoko ‘o vela ‘ae la’ā, na’e vai ‘o ‘osi ia.

²² ¶ Pea ‘i he’ene hoko ki hono ono ‘oe ‘aho, na’a nau tātaki ‘o tu’o ua hono lahi hake ‘oe mā, ko e oma ‘e ua ki he tangata pe taha: pea na’e ha’u ‘ae kau pule kotoa pē ‘oe kakai ‘o tala ia kia Mōsese. ²³ Pea pehē ‘e ia kiate kinautolu, “Ko eni ia kuo folofola ai ‘a Sihova, Ko e mālōlō ‘oe Sāpate mā’oni’oni kia Sihova ‘apongipongi: ta’o he ‘aho ni, ‘aia te mou ta’o, pea haka ‘aia te mou haka: pea ko ia ‘oku toe, hilifaki ia ki he ‘apongipongi ma’amoutolu.” ²⁴ Pea na’a nau hilifaki ki he ‘apongipongi, ‘o hangē ko e fekau ‘a Mōsese: pea na’e

'ikai namua'a, pea na'e 'ikai ha 'uanga 'i ai. ²⁵ Pea pehē 'e Mōse, "Kai ia he 'aho ni; he ko e 'aho ni ko e Sāpate ia kia Sihova: 'e 'ikai te mou 'ilo ia he 'aho ni 'i he ngoue. ²⁶ Ko e 'aho 'e ono te mou tōnaki ia; ka 'i hono fitu 'oe 'aho 'aia ko e Sāpate, 'e 'ikai si'i 'i ai ia."

²⁷ ¶ Pea hoko 'o pehē, na'e 'alu kitua'a 'ae ni'ihi 'i he kakai 'i hono fitu 'oe 'aho ke tōnaki, ka na'e 'ikai te nau 'ilo ia. ²⁸ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, "'E tuku 'afē ho'omou ta'efietauhi 'eku ngaahi fekau mo 'eku ngaahi fono?" ²⁹ Vakai, ko e me'a 'i he foaki 'e Sihova 'ae Sāpate kiate kimoutolu, ko ia 'oku ne foaki ai kiate kimoutolu 'i hono ono 'oe 'aho, 'ae mā ki he 'aho 'e ua: mou nofoma'u taki taha 'ae tangata 'i hono potu, 'oua na'a 'alu ha tangata 'e tokotaha mei hono potu 'i hono fitu 'oe 'aho." ³⁰ Ko ia na'e mālōlō ai 'ae kakai 'i hono fitu 'oe 'aho. ³¹ Pea na'e ui hono hingoa 'e he fale 'o 'Isileli, ko e Mana: pea na'e hinehina ia 'o hangē ko e tenga'i kolianita; pea ko hono ifo na'e hangē ha mā kuo ngaohi 'aki 'ae honi.

³² ¶ Pea pehē 'e Mōse, "Ko eni 'ae me'a kuo fekau 'e Sihova, Fakapito 'aki ia 'ae oma 'e taha ke fakatologa ki homou to'utangata 'amui: koe'uhi ke nau mamata ki he mā na'aku fafanga 'aki 'akimoutolu 'i he toafa, 'i he'eku 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite."

³³ Pea na'e fekau 'e Mōse kia 'Elone, "To'o mai ha ipu, pea fakapito 'ae oma 'e taha 'i he mana 'o lingi ia ki ai, pea hili ia 'i he 'ao 'o Sihova, ke tauhi ma'a homou ngaahi to'utangata." ³⁴ Pea na'e hili ia 'e 'Elone 'i he 'ao 'oe Fuakava ke tauhi ia 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōse. ³⁵ Pea na'e kai mana 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e fāngofulu, 'o a'u ki he'enu hoko ki he fonua na'e kakai; na'a nau kai mana 'o a'u ki he'enu hoko ki he ve'e fonua 'o Kēnani. ³⁶ Pea ko e oma, ko hono vahe hongofulu ia 'oe efa.

1 'Oku lāunga 'ae kakai 'i Lefitimi 'i he masiva vai. 5 'Oku fekau ia 'e he 'Otua ki he maka 'i Holepi ke ma'u mei ai 'ae vai. 8 Ko e poupu hake 'ae nima 'o Mōse ko e vaiva'anga 'a 'Amaleki. 15 'Oku langa 'e Mōse 'ae feilaulau'anga.

17 PEA na'e fononga 'ae fakataha kotoa pē 'ae fānau 'a 'Isileli mei he toafa 'o Sini, 'i he anga 'o honau ngaahi fononga, 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova, 'onau 'apitanga 'i Lefitimi: pea na'e 'ikai ha vai 'i ai ke inu 'e he kakai. ² Ko ia na'e lea fakamamahi ai 'ae kakai kia Mōse, 'o pehē, "Tuku mai ha vai kiate kimautolu ke mau inu." Pea pehē 'e Mōse kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou tautea ai au? Ko e hā 'oku mou 'ahi'ahi kovi ai kia Sihova?" ³ Pea na'e holi 'ae kakai ki he vai; pea lāunga 'ae kakai kia Mōse, 'o pehē, "Ko e hā kuo ke 'omi ai 'akimautolu mei 'Isipite ke tāmata'i 'akimautolu mo e mau fānau, mo e mau fanga manu 'aki 'ae fie inu?" ⁴ Pea na'e tangi 'a Mōse kia Sihova, 'o pehē, "Ko e hā te u fai ki he kakai ni? 'Oku nau meimei tolongaki au 'aki 'ae maka." ⁵ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, "'Alu atu 'o mu'omu'a 'i he kakai, pea 'alu mo koe 'ae mātu'a 'o 'Isileli: mo ho tokotoko 'aia na'a ke tā 'aki 'ae vaitafe, to'o ia 'i ho nima, mo ke 'alu.

⁶ Vakai, te u tu'u 'i ho 'ao 'i ai 'i he maka 'i Holepi; pea te

ke tā 'ae maka pea 'e tupu mei ai 'ae vai, koe'uhi ke inu ai 'ae kakai." Pea na'e fai ia 'e Mōse 'i he 'ao 'oe kau mātu'a 'o 'Isileli. ⁷ Pea ne ui hono hingoa 'oe potu ko ia ko Masa, mo Melipa, ko e me'a 'i he lea fakamamahi 'ae fānau 'a 'Isileli, pea ko e me'a 'i he'enu 'ahi'ahi kovi kia Sihova, 'i he'enu pehē, "'Oku 'iate kitautolu 'a Sihova pe 'ikai?"

⁸ ¶ Pea na'e ha'u 'a 'Amaleki, 'o tau'i 'a 'Isileli 'i Lefitimi. ⁹ Pea na'e fekau 'e Mōse kia Siosiu, "Fili ha'atau kau tangata, pea 'alu 'o tau'i 'a 'Amaleki: teu tu'u 'apongipongi ki he tumutumu 'oe mo'unga mo e tokotoko 'oe 'Otua 'i hoku nima." ¹⁰ Pea na'e fai 'e Siosiu 'o hangē ko e fekau 'a Mōse kiate ia, 'o ne tau'i 'a 'Amaleki: pea na'e 'alu 'a Mōse, mo 'Elone, mo Hua, ki he tumutumu 'oe mo'unga. ¹¹ Pea na'e pehē, 'i he hiki ki 'olunga 'ae nima 'o Mōse, na'e mālohi 'a 'Isileli: pea ka tuku hifo hono nima, na'e mālohi 'a 'Amaleki. ¹² Ka na'e mamafa 'ae nima 'o Mōse pea na'a nau to'o 'ae maka 'o tuku ia ke ne heka ai: pea na'e poupu hake hono nima 'e 'Elone mo Hua, ko e tokotaha ki hono to'omata'u, mo e taha ki hono to'ohema; pea na'e ta'engāue hono nima 'o a'u ki he tō 'ae la'a. ¹³ Pea na'e ikuna 'e Siosiu 'a 'Amaleki mo hono kakai 'aki 'ae mata 'oe heletā. ¹⁴ Pea na'e fekau 'e Sihova kia Mōse, "Tohi 'ae me'a ni 'i ha tohi, ko e me'a fakamanatu, pea lau ia 'i he telinga 'o Siosiu: he te u faka'auha 'aupito 'ae fakamanatu ki 'Amaleki mei he lalo langi." ¹⁵ Pea na'e fokotu'u 'e Mōse 'ae 'esifeilaulau, 'o ne ui hono hingoa ko Sihova-nisai: ¹⁶ He na'a ne pehē, "Kuo fuakava 'a Sihova, 'e tau'i ma'uaipe 'e Sihova 'a 'Amaleki 'i he to'utangata ki he to'utangata."

1 'Oku 'omi 'e Setelo kia Mōse hono mali mo hono ongo foha. 7 'Oku talia ia 'e Mōse. 13 'Oku mālie'ia 'ae tokoni 'a Setelo. 27 'Oku 'alu 'a Setelo.

18 PEA 'i he fanongo 'a Setelo, ko e taula'eiki 'o Mitiane, ko e tamai 'i he fono kia Mōse, ki he me'a kotoa pē kuo fai 'e he 'Otua ma'a Mōse, pea ki hono kakai ko 'Isileli, pea mo e 'omi 'e Sihova 'a 'Isileli mei 'Isipite; ² Pea to'o 'e Setelo, ko e tamai 'i he fono kia Mōse, 'a Sipola ko e mali 'o Mōse, hili 'ene fekau ke 'alu ia; ³ Mo 'ene ongo tama: ko e tokotaha 'i ai na'e hingoa ko Kesomi; he na'e pehē 'e ia, "Na'aku nofo ko e muli 'i he fonua kehe: ⁴ Pea ko hono hingoa 'oe tokotaha ko 'Eliesa; he na'e pehē 'e ia, ko e 'Otua 'o 'eku tamai, ko hoku tokoni, pea na'a ne fakamo'ui au mei he heletā 'a Felo:" ⁵ Pea na'e ha'u 'a Setelo, ko e tamai 'i he fono 'a Mōse, mo hono ongo foha, mo hono mali kia Mōse 'i he toafa, 'aia na'a ne 'apitanga ai 'i he mo'unga 'oe 'Otua: ⁶ Pea na'e pehē 'e ia kia Mōse, "Ko au Setelo ko ho'o tamai 'i he fono, kuo u ha'u kiate koe, mo ho mali, mo 'ene ongo tama mo ia."

⁷ ¶ Pea na'e 'alu kitua'a 'a Mōse ke fakafetaulaki ki he'ene tamai 'i he fono, 'o ne faka'apa'apa ki ai, mo 'u-ma kiate ia pea fefehu'i'aki 'akinaua ki he'ena lelei pea na'a nau ha'u ki he fale fehikitaki. ⁸ Pea na'e fakahā 'e Mōse ki he'ene tamai 'i he fono, 'aia kotoa pē kuo fai 'e Sihova kia Felo, pea ki he kakai 'Isipite koe'uhi ko 'Isileli, pea mo e mamahi kotoa pē kuo tō kiate kinau-

tolu ‘i he hala, pea mo e fakamo’ui ‘akinautolu ‘e Sihova. ⁹ Pea na’e fiefia ‘a Setelo ‘i he ngaahi angalelei kotoa pē ‘aia kuo fai ‘e Sihova ki ‘Isileli, ‘aia na’a ne fakamo’ui mei he nima ‘oe kakai ‘Isipite. ¹⁰ Pea pehē ‘e Setelo, “Fakafeta’i kia Sihova, ‘aia kuo ne fakahaofi ‘akimoutolu mei he nima ‘oe kakai ‘Isipite, pea mei he nima ‘o Felo, pea kuo ne fakahaofi ‘ae kakai mei he nima ‘oe kakai ‘Isipite. ¹¹ Pea ko eni, ‘oku ou ‘ilo ai ‘oku lahi ‘a Sihova ‘i he ngaahi ‘otua kotoa pē: koe’uhi ‘i he me’a ko ia na’a nau fai fakafiefielahi ai, na’e mā’olunga lahi ia ‘iate kinautolu.” ¹² Pea na’e to’o ‘e Setelo ko e tamai ‘i he fono ‘a Mōsese, ‘ae feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau ki he ‘Otua: pea na’e ha’u ‘a ‘Elone mo e kau mātu’a kotoa pē ‘o ‘Isileli, ke nau kai mā mo e tamai ‘i he fono ‘a Mōsese, ‘i he ‘ao ‘oe ‘Otua.

¹³ ¶ Pea pongipongi ai pea pehē, na’e nofo ‘a Mōsese ke fakamaau’i ‘ae kakai: pea na’e tu’u ‘ae kakai ‘o ofi kia Mōsese mei he pongipongi ‘o a’u ki he efiafi. ¹⁴ Pea kuo mamata ‘ae tamai ‘i he fono ‘a Mōsese ki he me’a kotoa pē na’a ne fai ki he kakai, na’e pehē ‘e ia, “Ko e hā ‘ae me’a ni ‘oku ke fai ki he kakai ni? Ko e hā ‘oku ke nofo tokotaha ai pe, pea tu’u ‘ae kakai kotoa pē ‘o ofi kiate koe mei he pongipongi ki he efiafi?” ¹⁵ Pea pehē ‘e Mōsese ki he’ene tamai ‘i he fono, “Koe’uhi ‘oku ha’u ‘ae kakai ke fehu’i kiate au ki he ‘Otua; ¹⁶ ‘Oka ai ha’anau me’a, ‘oku nau ha’u kiate au; peau fakamaau ki he tangata mo e tangata, pea u fakahā kiate kinautolu ‘ae ngaahi fekau ‘ae ‘Otua, mo ‘ene ngaahi fono.” ¹⁷ Pea na’e lea ‘ae tamai ‘i he fono ‘a Mōsese kiate ia, ‘o pehē, “Ko e me’a ni ‘oku ke fai ‘oku ‘ikai lelei. ¹⁸ He te ke faka’a’au ‘o ‘osi mo’oni koe, ‘a koe mo e kakai ni ‘oku ‘iate koe: he ‘oku mamafa lahi ‘aupito ‘ae me’a ni kiate koe: ‘oku ‘ikai te ke mafai ia ‘e koe tokotaha pe. ¹⁹ Ko eni, fanongo ki hoku le’o, pea te u akonaki’i koe, pea ‘e ‘iate koe ‘ae ‘Otua: Ke ke ‘i he kakai ko e fehokotaki’anga mo e ‘Otua, koe’uhi ke ke ‘omi ‘ae ngaahi me’a ki he ‘Otua; ²⁰ Pea te ke ekinaki ‘ae ngaahi tu’utu’uni, mo e ngaahi fono, pea ke fakahā kiate kinautolu ‘ae hala ‘oku totonu ke nau ‘alu ai, mo e ngaahi ngāue ke nau fai, ²¹ Pea ko eni ke ke fili mei he kakai ‘ae kau tangata ‘oku mafai, ‘oku manavahē ki he ‘Otua, ko e kau tangata ‘oe mo’oni, ‘oku fehi’a ki he manumanu; pea ke fakanofu ‘akinautolu ke nau pule ki he ngaahi toko afe, mo pule ki he ngaahi toko teau, mo pule ki he ngaahi nimangofulu, mo pule ki he ngaahi hongofulu: ²² Pea tuku ke nau fakamaau ‘ae kakai ‘i he ngaahi kuonga kotoa pē: pea ‘e pehē, ‘ilonga ‘ae me’a lahi kotoa pē, ke nau ‘omi ia kiate koe, ka ko e ngaahi me’a ‘oku si’i, ke nau fakamaau’i: ko ia ‘e hoko ‘o faingofua ai kiate koe, pea te nau fai mo koe ke fua ‘ae kavenga. ²³ Pea kapau te ke fai ‘ae me’a ni, pea fekau pehē ‘e he ‘Otua kiate koe, te ke toki mafai ke tolonga, ai, pea ‘e ‘alu ‘ae kakai ni kotoa pē ki honau potu ‘i he fiemālie.” ²⁴ Pea na’e tokanga ‘a Mōsese ki he le’o ‘o ‘ene tamai ‘i he fono, ‘o ne fai ‘aia kotoa pē na’a ne lea ki ai. ²⁵ Pea na’e fili ‘e Mōsese ‘ae kau tangata mafai mei ‘Isileli kotoa pē, ‘o ne fakanofu ‘akinautolu ko e ‘ulu ‘oe kakai, ko e kau pule ki he ngaahi toko afe, mo e kau pule ki he ngaahi

toko teau, ko e kau pule ki he ngaahi toko nimangofulu, mo e kau pule ki he ngaahi hongofulu. ²⁶ Pea na’e fakamaau ‘ae kakai ‘i he ngaahi fa’ahita’u kotoa pē; na’a nau ‘omi kia Mōsese ‘ae ngaahi me’a faingata’a, ka ko e ngaahi me’a si’i na’e fakamaau ‘akinautolu.

²⁷ ¶ Pea na’e tuku ‘e Mōsese ‘ene tamai ‘i he fono ke ne ‘alu; pea na’e ‘alu ia ‘i hono hala ki hono fonua.

1 ‘Oku ha’u ‘ae kakai ki Sainai. 3 Ko e fekau ‘ae ‘Otua ki he kakai ia Mōsese. 8 ‘Oku ‘atu hono tali ‘ae kakai. 10 ‘Oku teuteu ‘ae kakai ki hono tolu ‘oe ‘a-ho. 12 Ke ‘oua na’a hoko ki he mo’unga. 16 Ko e ‘ao fakamanavahē ‘oe ‘Otua ki he mo’unga.

19 I HONO tolu ‘oe māhina, hili ‘ae ‘alu atu ‘ae fānau ‘a ‘Isileli mei he fonua ki he fono ‘Isipite, ko e ‘aho ko ia na’a nau hoko ki he toafa ko Sainai. ² He kuo nau hiki mei Lefitimi, pea hoko ki he toafa ‘o Sainai, pea nau ‘apitanga ‘i he toafa; pea na’e ‘apitanga ‘a ‘Isileli ‘i he ‘ao ‘oe mo’unga. ³ Pea na’e ‘alu hake ‘a Mōsese ki he ‘Otua, pea folofola ‘a Sihova kiate ia mei he mo’unga, ‘o pehē, “Te ke lea pehē ki he fale ‘o Sēkope, ‘o tala ki he fānau ‘a ‘Isileli; ⁴ Kuo mou mamata ki he me’a na’aku fai ki he kakai ‘Isipite, mo ‘eku fua ‘akimoutolu ‘i he kapakau ‘oe ‘ikale, ‘o ‘omi ‘akimoutolu kiate au.

⁵ Pea ko ‘eni, kapau te mou tuitala mo’oni ki hoku le’o, ‘o tauhi ‘eku fuakava, te mou ‘iate au ko e koloa lelei lahi ‘i he kakai kotoa pē: he ‘oku ‘o’oku ‘a māmani kotoa pē. ⁶ Pea te mou ‘iate au ko e pule’anga ‘oe kau taula’eiki, mo e kakai mā’oni’oni. Ko eni ‘ae ngaahi lea ke ke lea ‘aki ki he fānau ‘a ‘Isileli.”

⁷ ¶ Pea na’e ha’u ‘a Mōsese ‘o fekau ke ha’u ‘ae kau mātu’a ‘oe kakai, ‘o ne tuku ki honau ‘ao ‘ae ngaahi lea ni kotoa pē, ‘aia na’e fekau ‘e Sihova kiate ia. ⁸ Pea na’e lea fakataha ‘ae kakai kotoa pē, ‘o pehē, “Te mau fai ‘aia kotoa pē kuo folofola ki ai ‘a Sihova.” Pea tala atu ‘e Mōsese ‘ae ngaahi lea ‘ae kakai kia Sihova. ⁹ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Vakai, te u ‘alu atu kiate koe ‘i he ‘ao matolu, koe’uhi ke ongo’i ‘e he kakai ‘o kau ka lea kiate koe, pea nau tui kiate koe ‘o ta’engata.” Pea na’e tala atu ‘e Mōsese ‘ae ngaahi lea ‘ae kakai kia Sihova.

¹⁰ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Alu ki he kakai, ‘o fakamā’oni’oni ‘akinautolu he ‘aho ni mo e ‘apongipongi, pea ke nau fō honau ngaahi kofu. ¹¹ Pea teu ki hono tolu ‘oe ‘aho: koe’uhi ‘i hono tolu ‘oe ‘aho ‘e hā’ele hifo ‘a Sihova ki he mo’unga ko Sainai ‘i he ‘ao ‘oe kakai kotoa pē. ¹² Pea ke ai hano ngata’anga takatakai ki he kakai, mo ke pehē, Vakai kiate kimoutolu, ‘oua na’a mou ‘alu hake ki he mo’unga, pe ‘alu ki hono tafa’aki: ko ia ‘e ‘alu ki he mo’unga ‘e tāmate’i mo’oni ia: ¹³ ‘E ‘ikai ha nima ‘e ala ki ai ‘e ta’etolongaki mo’oni ia ‘aki ‘ae maka pe fana’i ke ‘asi: pe ko ha manu ia pe ha tangata, ‘e ‘ikai mo’ui ia: ‘oka ongo mai ‘ae me’a lea ‘o fuoloa, te nau ‘alu atu ki he mo’unga.”

¹⁴ ¶ Pea na’e ‘alu hifo ‘a Mōsese mei he mo’unga ki he kakai, ‘o ne fakamā’oni’oni’i ‘ae kakai; pea na’a nau fō honau ngaahi kofu. ¹⁵ Pea pehē ‘e ia ki he kakai,

"Mou tali teu pe ki hono tolu 'oe 'aho: 'oua na'a ala ki homou 'unoho."

¹⁶ ¶ Pea pongipongi hake 'i hono tolu 'oe 'aho, na'e hoko 'o pehē, na'e ai 'ae ngaahi mana mo e 'uhila, mo e 'ao matolu ki he mo'unga, mo e ongo mai 'ae me'a lea na'e mālohi fakamanavahē; ko ia na'e tetetete ai 'ae kakai kotoa pē na'e 'i he 'apitanga. ¹⁷ Pea na'e 'omi 'e Mōsese 'ae kakai kitu'a mei he 'apitanga ke nau fakafetaulaki atu ki he 'Otua; pea na'a nau tutu'u 'i he potu 'i lalo 'i he mo'unga. ¹⁸ Pea na'e kohu'ia 'ae mo'unga ko Sainai kotoa pē, koe'uhi na'e hā'ele hifo ki ai 'a Sihova 'i he afi: pea na'e 'alu hake 'a hono kohu 'o hangē ko e kohu 'o ha fu'u afi, pea na'e ngalulu lahi 'ae mo'unga kotoa. ¹⁹ Pea 'i he ongo mai 'ae le'o 'oe me'a lea 'o fuoloa, pea faka'a'au 'o le'o lahi 'aupito, pea lea 'a Mōsese, pea talia ia 'e he 'Otua 'aki 'ae le'o. ²⁰ Pea na'e hā'ele hifo 'a Sihova ki he mo'unga ko Sainai, ki he tumutumu 'oe mo'unga: pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese ke 'alu hake ia ki he tumutumu 'oe mo'unga; pea na'e 'alu hake 'a Mōsese. ²¹ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Ke ke 'alu hifo, 'o na'ina'i atu ki he kakai, telia na'a nau 'asi ki loto 'o fakasio kia Sihova, pea mate ai honau tokolahi. ²² Pea ko e kau taula'eiki foki, 'aia 'oku ha'u 'o ofi kia Sihova, tuku ke nau fakamā'oni'oni'i 'akinautolu, telia na'a 'oho atu 'a Sihova kiate kinautolu." ²³ Pea pehēange 'e Mōsese kia Sihova, "'Oku 'ikai fa'a ha'u 'ae kakai ki he mo'unga ko Sainai: he na'a ke fekau'i 'akinautolu 'o pehē, 'Ai hono fakangatanga, ki he mo'unga, mo fakatapui ia." ²⁴ Pea na'e folofola 'a Sihova kiate ia, "Ke ke 'alu hifo, pea ke toe 'alu hake, 'a koe, mo 'Elone: kae'oua na'a 'oho ki loto 'ae kau taula'eiki mo e kakai ke 'alu hake kia Sihova, telia na'a 'oho atu ia kiate kinautolu." ²⁵ Pea na'e 'alu hifo ai 'a Mōsese ki he kakai, 'o ne lea atu kiate kinautolu.

1 Ko e fekau 'e hongofulu, 18 'Oku manavahē 'ae kakai. 20 'Oku fakafiemālie'i 'akinautolu 'e Mōsese. 22 'Oku tapu ke tauhi 'otua loi. 24 Ko hono anga 'oe feilaulau'anga.

20 PEA na'e folofola'aki 'e he 'Otua 'ae ngaahi folofola ni kotoa pē, 'o pehē, ² "Ko au ko Sihova ko homou 'Otua, kuo u 'omi koe mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale 'oe pōpula. ³ "'Oua na'a ke ma'u mo au ha 'otua kehe 'i hoku 'ao. ⁴ "'Oua na'a ke ngaohi kiate koe ha fakatātā, pe ha me'a fakatatau 'e taha 'i ha me'a 'i he langi 'i 'olunga, pe ha me'a 'oku 'i he fonua 'i lalo ni, pe ki ha me'a 'oku 'i he vai 'i he lalo fonua: ⁵ "'Oua na'a ke punou hifo koe kiate kinautolu, pe tauhi ki ai: he ko au Sihova ko ho 'Otua ko e 'Otua fua'a au, 'oku ou to-tongi 'ae hia 'ae ngaahi tamai ki he fānau, 'o a'u ki hono tolu mo hono fā 'oe to'utangata 'okinautolu 'oku fehi'a kiate au; ⁶ Pea u fakahā 'ae 'alo'ofa ki he ngaahi toko afe 'okinautolu 'oku 'ofa kiate au mo tauhi 'eku ngaahi fekau. ⁷ "'Oua na'a ke takuanoa 'ae huafa 'o Sihova ko ho 'Otua; koe'uhi 'e 'ikai lau 'e Sihova ko e ta'e-halaia ia, 'aia 'oku ne takuanoa hono huafa. ⁸ "Manatu ki he 'aho Sāpate, ke tauhi ia ke mā'oni'oni. ⁹ Ko e 'aho 'e ono ke ke ngāue ai, 'o fai ai ho'o ngāue kotoa pē:

¹⁰ Ka ko hono fitu 'oe 'aho ko e Sāpate ia 'o Sihova ko ho 'Otua: 'oua na'a ke fai 'i ai ha ngāue 'e taha, 'a koe, pe ko ho foha, pe ko ho 'ofefine, ko ho'o tamaio'eiki, pe ko ho'o kaunanga, pe ko ho'o fanga manu, pe ko e muli 'oku nofo 'i ho loto'ā; ¹¹ He na'e ngaohi 'e Sihova 'i he 'aho 'e ono, 'ae langi, mo e fonua, mo e tahi, mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku 'i ai, pea ne mālōlō 'i hono fitu 'oe 'aho: ko ia na'e tāpuaki'i ai 'e Sihova 'ae 'aho Sāpate 'o ne fakatapui ia. ¹² "Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē: koe'uhi ke fuoloa ho ngaahi 'aho 'i he fonua 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe. ¹³ "'Oua na'a ke fakapō. ¹⁴ "'Oua na'a ke tono fefine. ¹⁵ "'Oua na'a ke kaiha'a. ¹⁶ 'Oua na'a ke tukuaki'i 'a ho kaungā'api. ¹⁷ "'Oua na'a ke manumanu ki he fale 'o ho kaungā'api, 'oua na'a ke manumanu ki he mali 'o ho kaungā'api, pe ki he'ene tamaio'eiki, pe ki he'ene kaunanga, pe ki he'ene fanga pulu, pe ki he'ene asi, pe ki ha me'a 'e taha 'oku 'a ho kaungā'api.

¹⁸ ¶ Pea na'e mamata 'ae kakai kotoa pē ki he ngaahi mana, mo e ngaahi 'uhila, mo e longo'a lahi 'oe me'a lea, mo e kohu 'oe mo'unga: pea 'i he'enau mamata ki ai, na'a nau holomui, 'o tu'u mai mei he mama'o. ¹⁹ Pea na'a nau lea kia Mōsese, "Ke ke lea koe kiate kimautolu, pea te mau tokanga ki ai: kae'oua na'a folofola 'ae 'Otua kiate kimautolu, telia na'a mau mate. ²⁰ Pea ta-laange 'e Mōsese ki he kakai, "'Oua 'e manavahē; he kuo hā'ele mai 'ae 'Otua, ko homou 'ahi'ahi'i, pea ke 'i homou 'ao 'ene manavahē, ke 'oua na'a mou fai angahala." ²¹ Pea na'e tu'u 'ae kakai mei he mama'o, pea 'unu'unu atu 'a Mōsese ki he po'uli matolu, 'aia na'e 'afio ai 'ae 'Otua.

²² ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Kuo mou mamata ki he'eku lea kiate kimoutolu mei langi. ²³ 'Oua na'a mou ngaohi ke fakalahi 'aki au ha ngaahi 'otua siliva, pea 'oua na'a mou ngaohi kiate kimoutolu 'ae ngaahi 'otua koula.

²⁴ ¶ Ke ke ngaohi 'ae feilaulau'anga kelekele kiate au, pea ke fai ai ho'o ngaahi feilaulau tutu, mo ho'o ngaahi feilaulau fakalelei, 'a ho'o fanga sipi, mo e fanga pulu: pea 'i he potu kotoa pē 'oku ou fakahā ai hoku huafa, te u ha'u ai kiate koe, pea te u tāpuaki'i koe.

²⁵ Pea kapau 'oku ke fie ngaohi kiate au 'ae feilaulau'anga maka, 'oua na'a ke ngaohi 'aki ia 'ae maka kuo tā: he kapau te ke hiki ki ai ha toki, kuo ke 'uli'i ia. ²⁶ Pea 'oua na'a ke 'alu hake 'i ha tu'unga ki hoku feilaulau'anga, telia na'a 'ilo'i ai ho'o telefua.

1 Ko e fono ki he kau tamaio'eiki. 5 Ki he tamaio'eiki kuo tui hono telinga. 7 Ki he kau kaunanga. 12 Ki he mate lavenoa'ia. 16 Ki he kaiha'a tangata. 17 Ki he kape mātu'a. 18 Ki he tā. 22 Ki he lavenoa'ia. 28 Ki he pulu 'oku tui. 33 Kiate ia 'oku langa'i 'ae kovi.

21 "PEA ko e ngaahi fono 'eni, 'aia ke ke tuku 'i honau 'ao. ² Kapau te ke fakatau ha tamaio'eiki ko e Hepelū, ko e ta'u 'e ono te ne tauhi koe: pea 'i hono fitu 'e 'alu atu tau'atāina ia ta'etotongi. ³ Kapau na'e ha'u tokotaha pe, 'e 'alu kitua'ā tokotaha pe: ka-

pau na’e mali, pea ‘e ‘alu hono mali mo ia. ⁴ Kapau na’e foaki ha mali kiate ia ‘e hono ‘eiki, pea kuo ne fānau kiate ia ‘ae fānau tangata pe ‘e fānau fefine: ko e mali mo e fānau ‘e ‘a hono ‘eiki, pea te ne ‘alu tokotaha pe ia. ⁵ Pea kapau ‘e lea totonu ‘ae tamaio‘eiki, ‘o pehē, ‘Oku ou ‘ofa ki hoku ‘eiki, mo hoku mali, mo ‘eku fānau; ‘e ‘ikai te u ‘alu ke tau‘atāina au, ⁶ Pea ‘e toki ‘omi ia ‘e hono ‘eiki ki he kau fakamaau; pea ‘e ‘omi ia foki ki he matapā, pe ki he pou ‘oe matapā; pea ‘e tui hono telinga ‘e hono ‘eiki ke ‘asi ‘aki ‘ae hui; pea te ne tauhi ia ‘o fai ma‘uaipē.

⁷ ¶ “Pea kapau ‘e fakatau ‘e ha tangata hono ‘ofefine ke hoko ko e kaunanga, ‘e ‘ikai ‘alu kitua‘ā ia ‘o hangē ko e kau tamaio‘eiki. ⁸ Kapau ‘oku ‘ikai lelei ia ‘i he ‘ao ‘o hono ‘eiki, ‘aia kuo ne fakanofa ia kiate ia, te ne toki tukuange ia ke huhu‘i ia: ‘oku ‘ikai ngofua ‘ene fakatau ia ki ha kakai kehe, koe‘uhi kuo fai ta‘etotonu ia kiate ia. ⁹ Pea kapau kuo ne fakanofa ia ki hono foha, pea te ne fai kiate ia ‘o hangē ko e anga ‘ae ‘ofefine. ¹⁰ Kapau ‘oku ne to‘o kiate ia ‘ae ‘unoho ‘e taha: ‘e ‘ikai si‘i te ne fakasi‘isi‘i ‘ene me‘akai, pe ko e kofu, mo e ngāue totonu ‘ae ‘unoho. ¹¹ Pea kapau ‘e ‘ikai te ne fai ‘ae me‘a ni ‘e tolu kiate ia, pea ‘e ‘alu atu ia ‘iate ia, ‘e tau‘atāina ia ta‘etotongi.

¹² ¶ “Ko ia ‘oku ne tali ha tangata, pea mate ai ia, ‘e tāmāte‘i mo‘oni ia. ¹³ Pea kapau na’e ‘ikai lamasi ia ‘e ha tangata, ka na’e tukuange ia ‘e he ‘Otua ki hono nima; pea te u fakahā kiate koe ha potu ke hola ia ki ai. ¹⁴ Ka koe‘uhi kapau ‘e ha‘u loto lahi ha tangata ki hono kaungā‘api, ke tāmāte‘i ia ‘i he angakovi; te ke ‘ave ia mei hoku feilaulau‘anga koe‘uhi ke mate ia.

¹⁵ ¶ “Pea ko ia ‘oku ne taa‘i ‘ene tamai, pe ko ‘ene fa‘ē, ko e mo‘oni ‘e tāmāte‘i ia.

¹⁶ ¶ “Pea ko ia ‘oku ne kaiha‘asi ha tangata, ‘o fakatau ia, pea kapau ‘oku ‘ilo ia ‘i hono nima, ‘e tāmāte‘i mo‘oni ia.

¹⁷ ¶ “Pea ko ia ‘oku ne kape‘i ‘ene tamai pe ko ‘ene fa‘ē, ‘e tāmāte‘i mo‘oni ia.

¹⁸ ¶ “Pea kapau ‘e fekuki ‘ae ongo tangata, pea taa‘i ‘e he tokotaha ‘ae tokotaha ‘aki ‘ae maka, pe tuki ‘aki hono nima, pea ‘ikai mate kae toka ai: ¹⁹ Kapau ‘e toetu‘u hake ‘o ‘eve‘eva ‘itu‘a mo hono tokotoko, pea ‘e toki hao ai ‘aia na‘a ne taa‘i ia: ka ‘e totongi ia ki hono ngaahi ‘aho kuo liaki, pea te ne totongi hono fakamo‘ui ke haohaoa.

²⁰ ¶ “Kapau ‘e taa‘i ‘e ha tangata ‘ene tamaio‘eiki, pe ko ‘ene kaunanga ‘aki ha va‘a ‘akau, pea mate ai ia ‘i hono nima; ko e mo‘oni ‘e tautea ia. ²¹ Ka koe‘uhi kapau ‘e mo‘ui ia ‘i he ‘aho ‘e taha, pe ua, ‘e ‘ikai tautea ia, he ko ‘ene koloa ia.

²² ¶ “Kapau ‘oku fekuki ‘ae ongo tangata, pea lavea ai ha fefine feitama, pea tō ai ‘ene tama, pea ngata ai hono kovi: ‘e tautea mo‘oni ai ‘ae tangata, ‘o hangē ko ia ‘e lea ki ai ‘ae mali ‘oe fefine: pea ‘e totongi ia ‘o hangē ko e lea ‘ae kau fakamaau. ²³ Pea kapau ‘e tupu ai ‘ae kovi, ke ke ‘atu ‘ae mo‘ui ke totongi ‘ae mo‘ui.

²⁴ Ko e mata ki he mata, ko e nifo ki he nifo, ko e nima

ki he nima, ko e va‘e ki he va‘e, ²⁵ Ko e tutu ki he tutu, ko e lavea ki he lavea, mo e tā ki he tā.

²⁶ ¶ “Pea kapau ‘e taa‘i ‘e ha tangata ‘ae mata ‘o ‘ene tamaio‘eiki pe ko e mata ‘o ‘ene kaunanga, pea kui ai; pea ‘e tukuange ia ke ‘alu ‘ata‘atā, koe‘uhi ko hono mata. ²⁷ Pea kapau te ne taa‘i ‘ene tamaio‘eiki, pea mokulu ai ‘ae nifo, pe ko e nifo ‘o ‘ene kaunanga; te ne tukuange ia ke ‘alu tau‘atāina koe‘uhi ko e nifo.

²⁸ ¶ “Kapau ‘e tui‘i ‘e ha pulu ha tangata pe ha fefine, pea mate ai ia: ‘e tolongaki ‘ae pulu ‘aki ‘ae maka ke mate, pea ‘e ‘ikai kai hono sino: pea ‘e ‘ata‘atā ‘aia ‘oku ‘a‘ana ‘ae pulu. ²⁹ Pea kapau na’e fa‘a tui ‘e he pulu ‘aki hono me‘atui, ‘i he ngaahi ‘aho na’e hili, pea na’e tala ia kiate ia ‘oku ‘a‘ana, pea na’e ‘ikai te ne no‘otaki ia, ka kuo ne tāmāte‘i ha tangata, pe ha fefine; ‘e tolongaki ‘ae pulu ‘aki ‘ae maka ke mate ia, pea ‘e tāmāte‘i mo ia ‘oku ‘a‘ana. ³⁰ Pea kapau ‘e lau pa‘anga kiate ia mo hono huhu‘i, pea te ne ‘atu ‘aia kotoa pē ‘oku tala kiate ia. ³¹ Kapau kuo ne tui‘i ha foha pe ha ‘ofefine, ‘e fai kiate ia ‘o fakatatau ki ha fakamaau ni. ³² Kapau ‘e tui‘i ‘e he pulu ha tamaio‘eiki pe ha kaunanga; ‘e ‘atu ‘e ia ki he‘ena ‘eiki ‘ae sikeli siliva ‘e tolungofulu, pea ‘e tolongaki ‘ae pulu ‘aki ‘ae maka ke mate.

³³ ¶ “Pea kapau ‘e tangaki ‘e ha tangata ha luo, pe kapau ‘e keli ‘e ha tangata ha luo, pea ‘ikai ‘ufi‘ufi ia, pea tō ki ai ha pulu, pe ha ‘asi; ³⁴ Ko ia ‘oku ‘a‘ana ‘ae luo te ne totongi ia, ‘o ‘atu ‘ae ngaahi pa‘anga kiate ia ‘oku ‘a‘ana ‘ae manu; ka e ‘a‘ana ‘ae manu mate.

³⁵ ¶ Pea kapau ‘e tui‘i ‘e ha pulu ‘ae tangata ‘e tokotaha ‘ae pulu ‘ae tangata kehe, pea mate ai ia; te na toki fakatau ‘ae pulu mo‘ui, ‘o vaeua ‘ae totongi; pea te na vaeua mo e pulu mate. ³⁶ Pea kapau ‘e ‘ilo, na’e fa‘a tui ‘e he pulu ‘i mu‘a, pea na’e ‘ikai no‘otaki ia ‘e he‘ene ‘eiki; ko e mo‘oni te ne totongi ‘ae pulu ‘aki ‘ae pulu; pea ‘e ‘a‘ana ‘ae pulu mate.

1 Ki he kaiha‘a, 5 Ki he maumau. 7 Ki he fai hala.

14 Ki he nō. 16 Ki he fe‘auaki. 18 Ki he fai fakatēvolo.

19 Ko e anga fakalielia. 20 Ko e tauhi ‘otua loi.

21 Ki he muli, mo e fefine paea, mo e tamai mate.

25 Ko e ma‘u totongi lahi. 26 Ko e me‘a

fakamo‘oni, 28 Ko e faka‘apa‘apa. 29 Ko e ‘uluaki

fua.

22 “KAPAU ‘e kaiha‘a ‘e ha tangata ha pulu pe ha sipi, mo tāmāte‘i ia, pe fakatau ia; te ne totongi ‘ae pulu ‘aki ‘ae pulu ‘e nima, mo e sipi ‘e taha ‘aki ‘ae sipi ‘e fā.

² ¶ Kapau ‘e ma‘u *po‘uli* ha kaiha‘a lolotonga ‘ene fai, pea taa‘i ia pea mate, ‘e ‘ikai lilingi ha toto koe‘uhi ko ia. ³ Kapau kuo ‘alu hake ‘ae la‘ā kiate ia, ‘e ‘ikai te‘ia ia: ka te ne ‘atu hono totongi kotoa: kapau ‘oku ‘ikai ha‘a ne me‘a, pehē ‘e fakatau ia koe‘uhi ko ‘ene kaiha‘a.

⁴ Kapau ‘oku ‘ilo pau ‘ene kaiha‘a ‘i hono nima ‘oku kei mo‘ui, pe ko ha pulu, pe ha ‘asi, pe ha sipi; ‘e totongi ‘aki ia ‘ae ua.

⁵ ¶ “Kapau ‘e fai ‘e ha tangata ke keina ha ngoue, pe ha ngoue vaine, ‘o ne tuku ki ai ‘ene manu, ke kai ‘i he ngoue ‘ae tangata kehe: ‘e totongi ki ai ia ‘aki hono fua lelei ‘o ‘ene ngoue, mo e lelei ‘o ‘ene ngoue vaine.

6 ¶ “Kapau ‘e tupu ha afi, pea hoko ki he ‘akau talatala, pea vela ai ‘ae ngaahi fokotu’unga uite, pe ko e ngoue, ‘o ‘auha ai; ko ia na’a ne tutu ‘ae afi te ne totongi mo’oni.

7 ¶ “Kapau ‘e tuku ‘e ha tangata ‘ae ngaahi pa’anga, pe ha me’a ki hono kaungā’api, ke ne vakai ki ai, pea kapau ‘e kaiha’asia ia mei he fale ‘oe tangata: kapau ‘e ‘ilo ‘ae kaiha’a, tuku ke ne totongi ‘aki ‘ae ua. 8 Kapau ‘oku ‘ikai ‘ilo ‘ae kaiha’a, pea ‘e toki ‘omi ‘ae ‘eiki ‘oe fale ki he kau fakamaau, ke ‘ilo, pe kuo ne ai hono nima ki he me’a ‘a hono kaungā’api. 9 “I he ngaahi anga fakakaiha’a kotoa pē, ‘oku kau ki he pulu, pe ki he ‘asi, pe ko e sipi, pe ki he kofu, pe ki he me’a kuo mole, ‘aia ‘oku lea fakapapau ki ai ha tokotaha ‘o pehē ko ‘ene me’a, ‘e fakahā fakatou’osi pe ‘ena me’a ki he kau fakamaau; pea ko ia ‘e tuku ko e halaia ‘e he kau fakamaau; te ne totongi ke to’o ua ki hono kaungā’api.

10 “Kapau ‘e tuku ‘e ha tangata ki hono kaungā’api, ha ‘asi, pe ha pulu, pe ha sipi, pe ha manu ‘e taha ke ne tauhi; pea mate ia, pe lavea, pe fakahē’i ke mama’o, kae ‘ikai ha tangata kuo mamata ki ai; 11 Pea ‘e fuakava ‘akinaua ki he ‘Eiki, ‘o pehē na’e ‘ikai te ne mafao atu hono nima ki he me’a ‘a hono kaungā’api; pea ko ia ‘oku ‘aana ‘ae me’a te ne tui ki ai, pea ‘e ‘ikai totongi ia. 12 Pea kapau kuo kaiha’asi meiate ia, pea te ne ‘atu ‘ae totongi kiate ia ‘oku ‘aana ia. 13 Kapau kuo mahaehae, ‘oku lelei ‘ene ‘omi ia ke fakamo’oni, pea ‘e ‘ikai te ne totongi ‘aia kuo mahaehae.

14 ¶ “Pea kapau ‘e nō ‘e ha tangata ha me’a ‘e taha ‘i hono kaungā’api, pea hoko ‘o lavea ia, pe mate, kae ‘ikai ‘i ai ‘aia ‘oku ‘aana, ko e mo’oni te ne totongi ia.

15 Pea kapau na’e ‘i ai ia ‘aia ‘oku ‘aana, pea ‘e ‘ikai totongi ia; kapau ko e ngāue totongi, na’e ha’u ia ko e totongi.

16 ¶ “Pea kapau ‘e fakatauvele’i ‘e ha tangata ha ta’ahine ‘oku te’eki polo’i pea na mohe, ko e mo’oni te ne vahe koloa ma’ana, pea hoko ko hono mali. 17 Pea kapau ‘e ‘ikai ‘aupito tuku ia ‘e he’ene tamai kiate ia, pea ke totongi pa’anga ia ‘o fakatatau ki he koloa fakatau ‘ae kau ta’ahine.

18 ¶ “Oua na’a ke tuku ke mo’ui ‘ae fefine taulafa’ahikehe.

19 ¶ “Ko ia ‘e mohe mo e manu ko e mo’oni ‘e tāmata’i ia.

20 ¶ “Ko ia ‘oku feilaulau ki ha ‘otua kehe, ka ‘oku ‘ikai kia Sihova pe, ko e mo’oni ‘e tāmata’i ia.

21 ¶ “E ‘ikai te ke fakamamahi’i ha muli, pe ta’omia ia, he na’a mou nofo ‘i ‘Isipite ko e kau muli.

22 ¶ “E ‘ikai te mou fakamamahi ha fefine kuo pekia hono mali, pe ko e tamasi’i tuēnoa. 23 Kapau te ke tautea ‘akinautolu ‘i ha me’a, pea nau tangi mai kiate au, ko e mo’oni te u ongo’i ‘enau tangi; 24 Pea ‘e tupu ‘o lahi ai ‘eku houhau, pea te u tāmata’i ‘akimoutolu ‘aki ‘ae heletā; pea ‘e hoko homou ngaahi mali ko e kau paea, mo ho’omou fānau ko e tamai mate.

25 ¶ “Kapau ‘oku tuku atu ho’o koloa ki ha ni’ihi ‘i hoku kakai masiva ‘oku ofi kiate koe, ‘oua na’a ke fai kiate ia hangē ha tangi koloa totongi, pea ‘oua na’a ke

tala kiate ia ‘ae totongi. 26 Kapau ‘oku ke to’o ‘ae kofu ‘o ho kaungā’api ko e fakamo’oni, ke ke toe ‘atu ia kiate ia ‘o fe’unga mo e tō ‘ae la’ā. 27 He ko hono kofu pe ia, ko e kofu ‘o hono kili: pea ko e hā ‘e mohe ai ia? Pea ka tangi ia kiate au, pea ‘e pehē, Te u ongo’i, he ‘oku ou anga’ofa.

28 ¶ “Oua na’a ke lau’ikovi ‘ae kau fakamaau, pe kape’i ‘ae pule ‘a ho’o kakai.

29 ¶ “Oua na’a ke fakatuai ‘i he ‘atu ho’o ngaahi ‘ulua-ki fua kuo motu’a, mo e me’ainu; ko e ‘uluaki ‘i ho ngaahi foha te ke foaki kia Sihova. 30 Pea ke fai pehē pe foki ki ho’o fanga pulu pea mo ho’o fanga sipi: ‘e nofo ‘ae ‘uhiki mo ‘ene fa’ē ‘i he ‘aho ‘e fitu: ‘i hono ‘aho valu te ke foaki mai ia kiate au.

31 ¶ “Pea te mou ‘iate au ko e kau tangata mā’oni’oni: pea ‘e ‘ikai te mou kai ha kakano kuo haehae ‘e he fanga manu ‘i he vao; ka te mou lī ia ki he fanga kulī.

1 Ki he tukuaki’i. 3 Ki he angatonu. 4 Ko e anga’ofa. 10 Ko e ta’u mālōlō. 12 Ki he Sāpate. 13 Ko e lotu ki he ‘otua loi. 14 Ko e kātōanga ‘e tolu. 18 Ki he toto mo e ngako ‘oe feilaulau. 20 ‘Oku faka’ilo ‘ae ‘āngelo mo e tāpuaki ‘i he’enau fai talangofua ki ai.

23 ¶ “Oua na’a ke fakatupu ‘ae ongoongo loi; ‘oua na’a ke kuku nima mo e kau angakovi ke hoko ‘ae fakamo’oni ta’etotonu.

2 ¶ “Oua na’a ke muimui ki he tokolahi ke fai kovi: ‘oua na’a ke lea fakaangimui pe ki he tokolahi ke fakapiko’i ‘ae fakamaau.

3 ¶ “Pea ‘oua na’a ke tokoni kovi ki he tangata masiva.

4 ¶ “Pea kapau ‘oku mo fetaulaki mo e pulu pe ko e ‘asi ‘a ho fili ‘oku ‘alu hē, ko e mo’oni te ke toe ‘omi ia kiate ia. 5 Kapau ‘oku ke mamata ki he ‘asi ‘o ia ‘oku fehi’a kiate koe ‘oku tokoto kuo ta’omia ia ‘e he’ene kavenga, pea ‘oku ‘ikai te ke fie tokoni ia, ko e mo’oni te ke tokoni ia.

6 ¶ “Oua na’a ke fakahala’i ‘ae fakamaau ‘o ho’o kakai masiva ‘i he’ene me’a. 7 Ta’ofi koe ke ke mama’o mei he me’a loi: pea ‘oua na’a ke tāmata’i ‘ae ta’ehalaia mo e mā’oni’oni: koe’uhi ‘e ‘ikai te u fakatonuhia ‘ae angakovi.

8 ¶ “Pea ‘oua na’a ke ma’u ha me’a foaki: he ko e me’a foaki, ‘oku ne fakakui ‘ae poto, mo ne fakahala’i ‘ae ngaahi lea ‘ae mā’oni’oni.

9 ¶ “Pea ‘oua na’a ke fakafiu’i foki ‘ae muli; he ‘oku mou ‘ilo ‘ae loto ‘oe muli, he na’a mou nofo ko e kau muli ‘i he fonua ko ‘Isipite.

10 ¶ “Pea te ke tō ho fonua ‘i he ta’u ‘e ono, mo ke tānaki hono ngaahi fua ‘o ia: 11 Ka ko hono fitu ‘oe ta’u, ke ke tuku ia ke mālōlō, pea ta’eue’i: koe’uhi ke kai ‘e he masiva ‘i ho kakai: pea ko ia ‘oku tuku ‘ekinautolu ‘e kai ia ‘e he fanga manu ‘oe vao: pea te ke fai pehē pe ki ho’o ngoue vaine, mo ho’o ngoue ‘olive. 12 “Ke ke fai ho’o ngāue ‘i he ‘aho ‘e ono, pea ke mālōlō ‘i hono fitu ‘oe ‘aho: ke mālōlō ai ho’o pulu, mo ho’o asi, mo e tama ‘a ho’o kaunanga, mo e muli, pea ke nau ma’u ‘ae fiemālie. 13 “Pea ko e me’a kotoa pē kuo u tala kiate ki-moutolu, mou tokanga lelei ki ai: pea ‘oua si’i na’a ke

lea ki he hingoa ‘oe ngaahi ‘otua kehe, pea ke ‘oua na’ a ongo’i ia mei homou ngutu.

¹⁴ ¶ “E liunga tolu ho’o fai ‘ae katoanga kiate au ‘i he ta’u. ¹⁵ Ke ke fai ‘ae katoanga ‘oe mā ta’efakalēvani: (ke ke kai mā ta’efakalēvani ‘i he ‘aho ‘e fitu, ‘o hangē ko ‘eku fekau kiate koe, ‘i he ‘aho tu’utu’uni ‘i he māhina ko ‘Apipi; he na’a ke ha’u ai mei ‘Isipite; pea ‘oua na’a ha’u mola pe ha tokotaha ki hoku ‘ao.) ¹⁶ “Mo e katoanga ‘oe ututa’u, ko e ‘uluaki fua ‘o ho’o ngoue ‘aia na’a ke tūtūu’i ‘i ho’o ngoue: pea mo e katoanga ‘oe tākaki, ‘aia ‘oku fai ‘i he ngata’anga ‘oe ta’u, hili hao tākaki fakataha ho’o ngāue mei he ngoue. ¹⁷ ‘E fakahā liunga tolu ‘i he ta’u ‘a ho’o kakai tangata kotoa pē ‘i he ‘ao ‘o Sihova ko e ‘Otua. ¹⁸ “Oua na’a ke ‘atu ‘ae toto ‘o hoku feilaulau fakataha mo e mā kuo fakalēvani: pea ‘oua na’a tuku ‘ae ngako ‘o hoku feilaulau ki he ‘apongiponggi. ¹⁹ “Ko e polopolo ‘oe ngaahi ‘uluaki fua ‘o ho fonua ke ke ‘omi ki he fale ‘o Sihova ko ho ‘Otua. “Oua na’a ke haka ‘ae ‘uhiki’i sipi pe ko e kosi ‘i he huhu’a ‘o ‘ene fa’ē.

²⁰ ¶ “Vakai, ‘oku ou fekau ha ‘Āngelo ke mu’omu’a ‘i ho ‘ao, ke tatakī koe ‘i he hala, pea ke ‘omi koe ki he potu ‘aia kuo u teuteu’i. ²¹ Pea ke tokanga kiate ia, pea fai talangofua ki hono le’o, ‘oua na’a ke fakahouhau kiate ia; koe’uhi ‘e ‘ikai te ne fakamolemole ho’omou ngaahi talangata’a: he ‘oku ‘iate ia ‘a hoku huafa. ²² Pea kapau te ke fai talangofua mo’oni ki hono le’o, ‘o fai ‘a-ia kotoa pē ‘oku ou tala: te u hoko ai ko e fili au ki ho ngaahi fili, pea te u tautea ‘akinautolu ‘oku tautea koe. ²³ He ko ‘eku ‘Āngelo ‘e mu’omu’a ‘iate koe, ‘o ne ‘omi koe ki he kakai ‘Amoli, mo e kau Heti, mo e kau Pelesi, mo e kau Kēnani, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi; pea te u tu’usi ‘akinautolu. ²⁴ ‘Oua na’a ke punou koe ki honau ngaahi ‘otua, pe tauhi ‘akinautolu, pe fai ‘o hangē ko ‘enau ngaahi ngāue, ka ke faka’auha ‘aupito ‘akinautolu, mo holoki hifo ‘aupito ‘enau ngaahi me’a fakatātā. ²⁵ Pea te mou tauhi ‘a Sihova ko homou ‘Otua, pea te ne tāpuaki’i ho’o mā mo ho’o vai: pea te u to’o ‘ae mahaki ‘o ‘ave ia meiate kimoutolu.

²⁶ ¶ ‘E ‘ikai ha me’a ‘e fānau ta’ehoko, pe pa’a ‘i ho fonua: ko hono lau ‘o ho ngaahi ‘aho te u fakakakato. ²⁷ “Te u fekau ke mu’omu’a ‘iate koe hoku manavahē’ia, pea te u faka’auha ‘ae kakai kotoa pē ‘aia te ke hoko ki ai, pea te u ngaohi ha ngaahi fili ke nau fulitu’a kiate koe. ²⁸ Pea te u fekau ke mu’omu’a ‘iate koe ‘ae fanga langomū, pea te nau kapusi mei ho ‘ao, ‘ae kau Hevi, mo e kau Kēnani, mo e kau Heti. ²⁹ ‘E ‘ikai te u kapusi ‘akinautolu mei ho ‘ao ‘i he ta’u pe taha: telia na’a ngaongao ai ‘ae fonua, pea tupu ‘o lahi ai kiate koe ‘ae fanga manu ‘oe vao. ³⁰ Te u kapusi fakaholoholo pe ‘akinautolu mei ho ‘ao, kae’oua ke mou tupu ‘o tokolahī, pea ma’u ‘ae fonua. ³¹ Pea te u tuku ho ngata’anga mei he tahi Kulokula, ‘o a’u ki he tahi ‘oe kakai Filisitā, pea mei he toafa ‘o a’u ki he vaitafe lahi: he te u tukuange ‘ae kakai ‘oe fonua ki homou nima; pea te ke kapusi ‘akinautolu mei ho ‘ao. ³² ‘Oua na’a ke fai ha fuakava mo kinautolu, pe ki honau ngaahi ‘otua. ³³ ‘E ‘ikai te nau nofo ‘i ho fonua, telia na’a nau fakafaihalā’i koe ki-

ate au: he kapau te ke tauhi honau ngaahi ‘otua, ko e mo’oni ‘e fakahalalahala ai koe.”

1 ‘Oku fekau ke ‘alu hake ‘a Mōsese ki he mo’unga. 3 ‘Oku lea ‘ae kakai te nau talangofua. 4 ‘Oku fokotu’u ‘e Mōsese ‘ae feilaulau’anga mo e maka ‘e hongofulu ma ua. 6 ‘Oku ne luluku ‘ae toto ‘oe fuakava. 9 ‘Oku fakahā ‘ae nāunau ‘ae ‘Otua. 14 ‘Oku le’ohi ‘ae kakai, ‘e ‘Elone mo Hua. 15 Ko e ‘alu ‘a Mōsese ki he mo’unga, pea nofo ai ‘i he ‘aho ‘e fāngofulu, mo e pō ‘e fāngofulu.

24 PEA pehē ‘e ia kia Mōsese, “Alu hake koe kia Sihova, ‘a koe mo ‘Elone, mo Natapi, mo ‘Apiu, mo e kau mātu’a ‘o ‘Isileli ‘e toko fitungofulu; pea punou hifo ‘akimoutolu mei he mama’o ‘o hū. ² Pea ko Mōsese tokotaha pe ‘e ha’u ‘o ofi kia Sihova: kae’oua te nau ha’u ‘o ofi; pea ‘oua na’a ‘alu hake ‘ae kakai mo ia.”

³ ¶ Pea na’e ha’u ‘a Mōsese ‘o ne tala ki he kakai ‘ae ngaahi folofola kotoa pē ‘a Sihova, mo e ngaahi fono kotoa pē; pea tali lea taha pe ‘ae kakai kotoa pē, ‘onau pehē, “Ko e ngaahi lea kotoa pē kuo folofola’aki ‘e Sihova te mau fai.” ⁴ Pea na’e tohi ‘e Mōsese ‘ae ngaahi folofola kotoa pē ‘a Sihova, pea tu’u hengihengi hake ia ‘i he pongipongi, ‘o ne langa ‘ae feilaulau’anga ‘i he lalo mo’unga, mo e maka ‘e hongofulu ma ua, ‘o fakatatau ki he fa’ahinga ‘e hongofulu ma ua ‘o ‘Isileli. ⁵ Pea fekau ‘e ia ‘ae kau talavou ‘i he fānau ‘a ‘Isileli, pea na’a nau ‘atu ‘ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova, mo e ngaahi feilaulau ‘oe melino, ko e fanga pulu. ⁶ Pea na’e to’o ‘e Mōsese hono vaeua mālie’anga ‘oe toto, ‘o ne lingi ia ki he ngaahi ipu; pea ko hono vahe ‘e taha ‘oe toto na’a ne luluku ‘aki ‘ae feilaulau’anga. ⁷ Pea to’o ‘e ia ‘ae tohi ‘oe fuakava, ‘o ne lau ia ke ongo’i ‘e he kakai: pea na’a nau tala, ‘Ko e me’a kotoa pē kuo folofola ki ai ‘a Sihova te mau fai, pea *te mau* talangofua.” ⁸ Pea na’e to’o ‘e Mōsese ‘ae toto, ‘o ne luluku ia ki he kakai, ‘o ne pehē, “Vakai, ko e toto ‘oe fuakava, ‘aia kuo fai ‘e Sihova mo kimoutolu ‘i he ngaahi folofola ni kotoa pē.”

⁹ ¶ Pea toki ‘alu hake ai ‘a Mōsese, mo ‘Elone, mo Natapi, mo ‘Apiu, mo e kau mātu’a ‘o ‘Isileli ‘e toko fitungofulu. ¹⁰ Pea na’a nau mamata ki he ‘Otua ‘o ‘Isileli; pea na’e ‘i hono lalo va’e ‘ae ngāue ‘o hangē ha faliki maka ko e safaia, pea na’e tatau mo e langi ma’a ‘a hono malama. ¹¹ Pea na’e ‘ikai hili hono nima ki he kau mātu’a ‘oe fānau ‘a ‘Isileli; pea na’a nau mamata ki he ‘Otua foki, ‘onau kai mo inu.

¹² ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Alu hake koe kiate au ‘i he mo’unga, pea nofo ai: pea te u tuku kiate koe ‘ae maka lafalafa ‘e ua, pea mo e fono, mo e ngaahi fekau kuo u tohi; koe’uhi ke ke ako ‘aki ia.”

¹³ Pea na’e tu’u hake ‘a Mōsese mo hono tauhi ko Sio-siua: pea na’e ‘alu hake ‘a Mōsese ki he mo’unga ‘oe ‘Otua. ¹⁴ Pea na’e tala ‘e ia ki he kau mātu’a, “Mou tatali ‘i heni kiate kimaua, ke ‘oua ke ma toe ‘omi kiate kimoutolu: pea vakai, ‘oku ‘iate kimoutolu ‘a ‘Elone, mo Hua: kapau ‘e ai ha me’a ‘i ha tangata ke fai, ke ha’u ia kiate kināua.” ¹⁵ Pea na’e ‘alu hake ‘a Mōsese ki he mo’unga, pea na’e ‘u’ufi ‘ae mo’unga ‘e he ‘ao. ¹⁶ Pea

na’e nofo mai ‘ae nāunau ‘o Sihova ki he mo’unga ko Sainai, pea na’e ‘u’ufi ia ‘e he ‘ao ‘i he ‘aho ‘e ono: pea na’e folofola ia kia Mōsese ‘i hono fitu ‘oe ‘aho mei he loto ‘ao. ¹⁷ Pea na’e hā mai ‘ae nāunau ‘o Sihova ‘o hangē ko e afi faka’auha ‘i he tumutumu ‘oe mo’unga, ‘i he ‘ao ‘oe fānau ‘a ‘Isileli. ¹⁸ Pea na’e ‘alu ‘a Mōsese ki he loto ‘ao, ‘o ‘alu hake ki he mo’unga: pea na’e ‘i he mo’unga ‘a Mōsese ‘i he ‘aho ‘e fāngofulu mo e pō ‘e fāngofulu.

1 Ko e ngaahi me’a ke ‘atu ‘e he kakai ‘Isileli ke ngaohi ‘aki ‘ae fale fehikitaki. 10 Hono fuofua ‘oe puha. 17 Ko e nofo’anga ‘alo’ofa mo e ongo selupimi 23 Ko e palepale mo hono nāunau. 31 Ko e tu’unga maama mo hono teunga.

25 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, ² “Ke ke lea ki he fānau ‘a ‘Isileli, ke nau ‘omi kiate au ‘ae me’a’ofa; pea ‘ilonga ‘ae tangata kotoa pē ‘oku foaki loto lelei pe, te mou ma’u mei ai ‘eku me’a’ofa. ³ Pea ko e me’a’ofa ‘eni te mou ma’u ‘iate kinautolu; ko e koula, mo e siliva, mo e palasa. ⁴ Mo e lanu-moana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e sili-ka, mo e fulufulu’i kosi, ⁵ Mo e kili ‘oe sipitangata kuo tuku kula, mo e kili ‘oe pasa, mo e ‘akau ko e sitimi, ⁶ Mo e lolo ke maama ‘aki, mo e ‘akau nanamu ki he lolo tākai, pea ki he me’a namu kakala. ⁷ Ko e maka ko e oniki, mo e maka ke ‘ai ki he ‘efoti, pea ki he sifa fatafata. ⁸ Pea tuku ke nau ngaohi kiate au ‘ae Potu Toputapu; koe’uhi ke u nofo ‘iate kinautolu. ⁹ Te mou ngaohi ia ‘o fakatatau ki he ngaahi me’a kotoa pē te u fakahā kiate koe, ki he fakatātā ‘oe fale fehikitaki, mo e fakatātā ‘o hono ngaahi nāunau kotoa pē.

¹⁰ ¶ “Pea te nau ngaohi ha puha ‘oe ‘akau ko e sitimi: ko e hanga ‘e nima mo e toe ‘a hono lōloa ‘o ia, pea ko e hanga ‘e tolu ‘a hono māukupu, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono mā’olunga. ¹¹ Pea ke ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula haohaoa, ke ke ‘aofi ia ‘i loto mo tu’a, pea ke ngaohi ‘i ai ‘ae tatā koula ke takatakai. ¹² Pea te ke ngaohi hono kavei koula ‘e fā, ‘o ai ia ki hono tuliki ‘e fā; ‘e ai ‘ae kavei ‘e ua ‘i hono fa’ahi ‘e taha, mo e kavei ‘e ua ‘i hono fa’ahi ‘e taha. ¹³ Pea ke ngaohi ‘ae ongo ha’amo mei he ‘akau ko e sitimi, ‘o ‘aofi ia ‘aki ‘ae koula. ¹⁴ Pea ke velo ‘ae ha’amo ki he kavei ‘i he potu ‘e ua ‘oe puha, koe’uhi ke ha’amo ‘aki ‘ae puha. ¹⁵ ‘E tuku ma’uaipē ‘ae ongo ha’amo ‘i he kavei ‘oe puha: ‘e ‘ikai to’o ‘o ‘ave ia mei ai. ¹⁶ Pea te ke ai ki he loto puha ‘ae tohi ‘oe fuakava, ‘aia te u ‘atu kiate koe. ¹⁷ “Pea te ke ngaohi ‘ae nofo’anga ‘alo’ofa ‘aki ‘ae koula haohaoa: ko e hanga ‘e nima ‘a hono lōloa ‘o ia, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono māukupu. ¹⁸ Pea te ke ngaohi ‘ae selupimi koula ‘e ua, ke ke ngaohi ia ‘aki ‘ae koula tuki, ‘i hono tā ‘e ua ‘oe nofo’anga ‘alo’ofa. ¹⁹ Pea te ke ngaohi ‘ae selupi ‘e taha *ke tu’u* ‘i he tā ‘e taha, mo e selupi ‘e taha *ke tu’u* ‘i he tā ‘e taha; ‘e ‘i he nofo’anga ‘alo’ofa ‘ae ongo selupimi ‘i hono tā ‘e ua ‘o ia. ²⁰ Pea ‘e mafola atu hona kapakau ‘i ‘olunga ‘e he ongo selupimi, ke malu’i ‘ae nofo’anga ‘alo’ofa ‘aki hona kapakau, pea ‘e fehanga’aki hona mata, ‘o na femamata’aki; pea ‘e hanga ki he nofo’anga ‘alo’ofa ‘ae mata ‘oe ongo selupimi. ²¹ Pea te ke hilifaki

‘ae nofo’anga ‘alo’ofa ki ‘olunga ki he funga puha; pea te ke ‘ai ki loto ‘i he puha ‘ae tohi ‘oe fuakava ‘aia te u ‘atu kiate koe. ²² Pea te u fakafetaulaki ‘i ai kiate koe, pea te tā lea ai mo koe mei ‘olunga ‘i he nofo’anga ‘alo’ofa, mei he vaha’a ‘oe ongo selupimi, ‘aia ‘oku ‘i he funga ‘oe puha ‘oe fuakava, ki he ngaahi me’a kotoa pē ‘aia te u fekau atu ai kiate koe, ki he fānau ‘a ‘Isileli. ²³ ¶ “Pea te ke ngaohi foki ‘ae palepale mei he ‘akau ko e sitimi: ko e hanga ‘e fā ‘a hono lōloa, mo e hanga ‘e ua ‘a hono māukupu ‘o ia, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono mā’olunga. ²⁴ Pea te ke ‘aofi ia ‘aki ‘ae koula haohaoa, mo ke ngaohi ‘i ai ‘ae tatā koula ke takatakai. ²⁵ Pea te ke ngaohi ki ai hono tapa takatakai ko e ‘aofinima ‘e taha hono lau lahi; pea ke ngaohi ha tatā takatakai. ²⁶ Pea te ke ngaohi hono kavei koula ‘e fā, pea ‘ai ‘ae kavei ki hono tuliki ‘e fā, ‘aia ‘oku ‘i hono va’e ‘e fā. ²⁷ ‘E tu’u hanga tonu atu ‘ae ngaahi kavei mo hono tapa ke velo ai ‘ae ‘akau ke ha’amo ‘aki ‘ae palepale. ²⁸ Pea te ke ngaohi ‘ae ha’amo ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi, ‘o ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula, ke ha’amo ‘aki ‘ae palepale. ²⁹ Pea te ke ngaohi ‘a hono ngaahi ipu, mo hono ngaahi me’a ohu, mo hono ngaahi tāpuni, mo hono ngaahi ipu luoluo, ke lingi ki ai: ke ke ngaohi ia kotoa pē ‘aki ‘ae koula haohaoa. ³⁰ Pea te ke hili ma’uaipē ‘ae mā ‘oe ‘ao ki he palepale ‘i hoku ‘ao.

³¹ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae tu’unga maama koula haohaoa: ‘e ngaohi ‘ae tu’unga maama ‘aki ‘ae ngāue tuki: ko hono kau, mo hono ngaahi pasanga mo hono ngaahi ipu si’i, mo hono ngaahi teunga potopoto, mo hono ngaahi fisi’i’akau, ‘e ‘i he me’a pe ko ia. ³² Pea ‘e tu’u ‘ae pasanga ‘e ono mei hono potu ‘e ua: ko e pasanga ‘e tolu mei he potu ‘e taha ‘oe tu’unga maama, mo e pasanga ‘e tolu mei he potu kehe ‘oe tu’unga maama: ³³ Ko e ipu ‘ai’anga lolo ‘e tolu kuo ngaohi ‘o hangē ko e fua’i telie, ko e teunga potopoto mo hono fisi’i’akau ‘i he pasanga ‘e taha; mo e ipu ‘ai’anga lolo ‘e tolu kuo ngaohi ‘o hangē ko e fua’i telie ‘i he pasanga ‘e taha, mo hono teunga potopoto mo hono fisi’i’akau: pea ‘e pehē pe ‘i he pasanga ‘e ono ‘oku tu’u ‘i he tu’unga maama. ³⁴ Pea ‘e ‘ai ‘ae ipu ‘ai’anga lolo ‘e fā ‘i he tu’unga maama kuo ngaohi ‘o hangē ko e fua’i telie mo honau ngaahi teunga potopoto mo hono ngaahi fisi’i’akau. ³⁵ Pea ‘e ‘ai ‘ae teunga potopoto ‘e taha ‘i lalo ‘i he pasanga ‘e ua, mo e teunga potopoto ‘e taha ‘i lalo ‘i he pasanga ‘e ua, ‘o fakatatau ki he pasanga ‘e ono ‘oku tu’u ‘i he tu’unga maama. ³⁶ Ko honau ngaahi teunga potopoto mo e ngaahi pasanga, ‘e ngaohi ia kotoa pē ‘i he koula haohaoa kuo tuki. ³⁷ Pea te ke ngaohi hono fo’i maama ‘e fitu ‘o ia: pea te nau tutu ‘ae maama ‘i ai, koe’uhi ke nau fakamaama ‘ae potu ko ia. ³⁸ Pea ko hono helekosi, mo hono ‘ai’anga efu; ‘e ngaohi ‘aki ia ‘ae koula haohaoa. ³⁹ Te ne ngaohi ia mo e ngaahi ipu ni kotoa pē, ‘aki ‘ae taleniti koula haohaoa pe taha. ⁴⁰ Pea vakai ‘e koe, ke ngaohi ‘ae me’a kotoa pē, ‘o fakatatau ki hono fakatātā, ‘aia na’e fakahā kiate koe ‘i he mo’unga.

1 Ko e puipui ‘e hongofulu ‘oe fale fehikitaki. 7 Ko e puipui fulufulu‘i kosi ‘e hongofulu ma taha. 14 Ko e ‘u‘ufi ‘aki ‘ae kili‘i sipitangata. 15 Ko e ngaahi laupapa ‘oe fale fehikitaki mo honau ngaahi tu‘unga, mo e ngaahi ‘akau. 34 Ko e puipui ki he puha. 36 Ko e puipui ki he matapā.

26 ¶ “PEA te ke ngaohi foki ‘ae fale fehikitaki mo e puipui ‘e hongofulu ‘aki ‘ae tupenu tu‘ovalevale, mo e lanu moana, mo e pa‘uhi‘uhi, mo e kula‘aho‘aho: mo e selupimi kuo ngaohi fakapotopoto. 2 Ko hono lōloa ‘oe puipui ‘e taha, ko e hanga ‘e nimangofulu ma ono, mo hono māukupu ‘oe puipui pe taha ko e hanga ‘e valu: pea ‘e fuofua tatau pe ‘ae ngaahi puipui kotoa pē. 3 Pea ko e puipui ‘e nima ‘e fakahoko ‘ae taha ki he taha; pea ko e puipui kehe ‘e nima ‘e fakahoko ‘ae taha ki he taha. 4 Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi kavei lanu-moana ki he kapa ‘oe puipui ‘e taha mei he kapa ‘i he hoko‘anga; pea ke fai pehē pe, ‘i he kapa ‘oe puipui ‘e taha, ‘i he hoko‘anga ‘o hono ua. 5 Ke ke ngaohi ‘ae kavei ‘e nimangofulu ki he puipui ‘e taha, pea mo e kavei ‘e nimangofulu ki he kapa ‘oe puipui ‘oku ‘i he hoko‘anga ‘o hono ua: koe‘uhi ke fehokotaki ia. 6 Pea ke ngaohi ‘ae fakama‘u koula ‘e nimangofulu, ke fakahoko ‘aki ‘ae puipui pea ‘e hoko ia ko e fale fehikitaki pe taha.

7 ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi puipui mei he fulufulu ‘i kosi ke fakapulonga ‘aki ‘ae fale fehikitaki: ke ke ngaohi ‘ae puipui ‘e hongofulu ma taha. 8 Ko hono lōloa ‘oe puipui ‘e taha ko e hanga ‘e onongofulu, mo hono māukupu ‘o ia, ko e hanga ‘e valu: pea ‘e fua tatau pe ‘ae puipui ‘e hongofulu ma taha. 9 Pea ke hokohoko ‘ae puipui ‘e nima ke taha pe, mo e puipui ‘e ono ke fakataha, pea ke peluki hono ono ‘oe puipui ‘i he ‘ao ‘oe mata fale fehikitaki. 10 Pea te ke ngaohi ‘ae kavei ‘e nimangofulu ‘i he kapa ‘oe puipui ‘e taha ‘aia ‘oku ‘itu‘a ‘i he hoko‘anga, mo e kavei ‘e nimangofulu ‘i he kapa ‘oe puipui ‘oku hokohoko ki hono ua. 11 Pea te ke ngaohi ‘ae fakama‘u palasa ‘e nimangofulu, pea ‘ai ‘ae fakama‘u ki he ngaahi kavei, ‘o hokohoko ‘aki ‘ae fakapulonga, ke hoko ‘o taha pe ia. 12 Pea ko hono konga ‘oku toe ‘i he puipui ‘oe fale fehikitaki, ko e vaeua ‘oe puipui ‘oku toe ‘e tautau pe ia ‘itu‘a ‘i he tu‘afale. 13 Pea ko e hanga ‘e ua ‘i he fa‘ahi ‘e taha, mo e hanga ‘e ua ‘i he fa‘ahi ‘e taha ‘o ia, ‘oku toe ‘i hono lōloa ‘oe ngaahi puipui ‘oe fale fehikitaki, ‘e tāupe ia ki hono fa‘ahi ‘e ua ‘oe fale ‘i he potu ni, mo e potu na ke ‘ufi‘ufi ia. 14 “Pea te ke ngaohi ‘ae me‘a fakapulonga ki he fale fehikitaki ‘aki ‘ae ngaahi kili ‘oe sipitangata kuo tuku kula, mo e me‘a fakapulonga ‘e taha kitu‘a ‘i he ngaahi kili‘i pasa.

15 ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi laupapa ki he fale fehikitaki mei he ‘akau ko e sitimi ke tu‘u tonu. 16 Ko hono lōloa ‘oe laupapa ko e hanga ‘e uofulu, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono māukupu ‘oe laupapa pe taha. 17 Ke ua hono hoko‘anga ‘i he laupapa pe taha, ke tu‘u hangatonu atu pe ‘ae taha ki he taha: pea ke fai pehē pe ki he laupapa kotoa pē ‘oe fale fehikitaki. 18 Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi laupapa ki he fale fehikitaki, ko e

laupapa ‘e uofulu ki he feitu‘u tonga ke hanga ki tonga. 19 Pea ke ngaohi ‘ae tu‘unga siliva ‘e fāngofulu ki lalo ‘i he laupapa ‘e uofulu: ko e tu‘unga ‘e ua ki lalo ‘i he laupapa ‘e taha, ki hono mui potu ‘e ua, mo e tu‘unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha ki hono mui potu ‘e ua. 20 Pea ki hono potu fakatokelau ‘oe fale fehikitaki ‘e ‘ai ‘ae laupapa ‘e uofulu. 21 Mo honau tu‘unga siliva ‘e fāngofulu; ko e tu‘unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha, mo e tu‘unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha. 22 Pea ke ngaohi ‘ae laupapa ‘e ono ki he potu fale fehikitaki ki he to‘angala‘ā. 23 Pea te ke ngaohi ‘ae laupapa ‘e ua ki he tuliki ‘oe fale fehikitaki ‘i hono fa‘ahi ‘e ua. 24 Pea ‘e hokohoko ia ‘i lalo, pea ‘e hokohoko ia ‘i ‘olunga ‘i he ‘ulu ‘o ia ki hono kavei ‘e taha: ‘e fai pehē ki ai fakatou‘osi: ko e ongo tuliki ia. 25 Pea ko e laupapa ‘e valu ia, mo honau ngaahi tu‘unga siliva, ko e tu‘unga ‘e hongofulu ma ono; ko e tu‘unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha, mo e tu‘unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha.

26 ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi ‘akau fakalava mei he ‘akau ko e sitimi; ko e nima ki he ngaahi laupapa ‘i he potu ‘e taha ‘oe fale fehikitaki, 27 Pea ko e ‘akau fakalava ‘e nima ki he ngaahi laupapa ‘i he potu ‘e taha ‘oe fale fehikitaki, pea ko e ‘akau fakalava ‘e nima ki he ngaahi laupapa ‘oe potu ‘oe fale fehikitaki, ki he potu ‘e ua ki he to‘angala‘ā. 28 Pea ko e ‘akau fakalava ‘i loto ‘i he ngaahi laupapa, ‘e tau ia ‘i he potu ‘e taha ‘o a‘u ki he potu ‘e taha. 29 Pea te ke ‘aofi ‘ae ngaahi laupapa ‘a-ki ‘ae koula, pea ngaohi ‘aki ‘ae koula honau ngaahi kavei, ke ‘ai ki ai ‘ae ‘akau fakalava: pea ke ‘aofi ‘ae ngaahi ‘akau fakalava ‘aki ‘ae koula. 30 Pea te ke fokotu‘u hake ‘ae fale fehikitaki ‘o fakatatau ki he fakatātā ko ia ‘aia na‘e fakahā kiate koe ‘i he mo‘unga.

31 ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae puipui ‘aki ‘ae lanumoana, mo e pa‘uhi‘uhi, mo e kula‘aho‘aho, mo e tupenu tu‘ovalevale, ‘i he ngāue fakapotopoto: pea ‘e ngaohi ki ai ‘ae selupimi: 32 Pea ke tautau ia ki he pou ‘e fā ‘oe ‘akau ko e sitimi kuo ‘aofi ‘aki ‘ae koula; ko e koula pe honau ngaahi tautau‘anga, ki honau tu‘unga siliva ‘e fā.

33 ¶ “Pea te ke tautau ‘ae puipui ‘i lalo ‘i he ngaahi fakama‘u, koe‘uhi ke ke ‘omi ki ai ki he loto puipui ‘ae puha ‘oe fuakava: pea ‘e vahe‘i kiate kimoutolu ‘e he puipui ‘ae Potu Tapu mei he Potu Toputapu ‘aupito. 34 Pea te ke hili ‘ae nofo‘anga ‘alo‘ofa ki he funga puha ‘oe fuakava ‘i he Potu Toputapu ‘aupito. 35 Pea te ke tuku ‘ae palepale ‘itu‘a ‘i he puipui, mo e tu‘unga maa-ma ke tu‘u ‘o hanga tonu atu ki he palepale ‘i he fa‘ahi ‘oe fale fehikitaki ‘oku hanga ki tonga: pea te ke tuku ‘ae palepale ‘i he potu tokelau. 36 Pea te ke ngaohi ‘ae me‘a tautau ki he matapā ‘oe fale fehikitaki, ‘oe lanu-moana, mo e pa‘uhi‘uhi, mo e kula‘aho‘aho, mo e tupenu tu‘ovalevale, kuo ngaohi ‘aki ‘ae tuitui potu.

37 Pea te ke ngaohi ki he me‘a tautau ‘ae pou ‘akau sitimi ‘e nima, ‘o ‘aofi ia ‘aki ‘ae koula, pea ‘e koula mo honau tautau‘anga: pea te ke haka ki ai ‘ae tu‘unga palasa ‘e nima.

1 Ko e feilaulau‘anga ‘oe feilaulau tutu mo hono ipu. 9 Ko e loto‘ā ‘oe fale fehikitaki ‘oku ‘ā ‘aki ‘ae

ngaahi puipui mo e pou. 11 Hono lahi ‘oe loto’ā. 20 Ko e lolo ki he maama.

27 “PEA te ke ngaohi ‘ae feilaulau’anga ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi, ko e hanga ‘e hongofulu ‘a hono lōloa, mo e hanga ‘e hongofulu ‘a hono māukupu: ‘e potupotu tatau pe ‘ae feilaulau’anga: pea ko e hanga ‘e ono ‘a hono mā’olunga. ² Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi nifo ‘i ai ‘i hono tuliki ‘e fā: ‘e ‘i he me’a pe ko ia ‘a hono ngaahi nifo: pea te ke ‘aofi ‘aki ia ‘ae palasa. ³ Pea te ke ngaohi hono ngaahi ipu fakatalinga efuefu, mo hono ngaahi huo lafalafa, mo hono ngaahi ipu luoluo, mo hono ngaahi huhu, mo e ngaahi ipu ‘ai’anga afi: ko hono ngaahi ipu kotoa pē ke ke ngaohi ‘aki ia ‘ae palasa. ⁴ Pea te ke ngaohi ki ai ‘ae me’a vangavanga ‘aki ‘ae palasa; pea ke ngaohi ‘i he me’a vangavanga ‘ae kavei palasa ‘e fā ‘i hono tuliki ‘e fā. ⁵ Pea ke ‘ai ia ki lalo ‘i hono ngata’anga ‘oe feilaulau’anga ki loto, koe’uhi ke hoko atu ‘ae me’a vangavanga ‘o a’u hi-fo ki he vaeua ‘oe feilaulau’anga. ⁶ Pea ke ngaohi ‘ae ha’amo ki he feilaulau’anga, ko e ongo ha’amo mei he ‘akau ko e sitimi, ‘o ‘aofi ia ‘aki ‘ae palasa. ⁷ Pea ‘e velo ‘ae ongo ha’amo ki he kavei, pea ‘e ‘i hono potu ‘e ua ‘oe feilaulau’anga ‘ae ongo ha’amo ke ha’amo ‘aki. ⁸ Ke ke ngaohi ia ‘aki ‘ae laupapa ke luoluo ‘i loto: ‘o hangē ko ia na’e fakahā kiate koe ‘i he mo’unga, te nau ngaohi pehē pe ia.

⁹ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae loto’ā ‘oe fale fehikitaki: ki he potu ‘oku hanga ki tonga ‘e ai ‘ae ngaahi puipui tau-tau ‘oe tupenu tu’ovalevale, ko e hanga ‘e uangeau hono lōloa ki he potu ‘e taha: ¹⁰ Pea ko hono pou ‘e uofulu mo hono ngaahi tu’unga ko e palasa ia; ko e ngaahi tautau’anga ‘oe ngaahi pou mo honau tākai ko e siliva ia. ¹¹ Pea ‘e pehē pe ki he potu tokelau, ‘e ai ‘ae ngaahi puipui tautau ko e hanga ‘e uangeau hono lōloa, mo hono pou ‘e uofulu mo honau tu’unga palasa ‘e uofulu; ko e ngaahi tautau’anga ‘e ‘i he ngaahi pou mo honau ngaahi me’a tākai ko e siliva.

¹² ¶ Pea ki hono māukupu ‘oe loto’ā ‘i he potu lulunga ‘e ai ‘oe ngaahi puipui tautau ko e hanga ‘e teau: ke hongofulu honau pou pea hongofulu mo honau tu’unga. ¹³ Pea ko hono māukupu ‘oe loto’ā ‘i he potu hahake ko e hanga ‘e teau. ¹⁴ Koe puipui tautau ‘i he potu ‘e taha ‘oe matapā, ko e hanga ‘e tolungofulu: ke tolu honau pou, pea tolu mo honau tu’unga. ¹⁵ Pea ‘i hono potu ‘e taha ‘e ai ‘ae puipui tautau ko e hanga ‘e uofulu: ke tolu honau pou, pea tolu mo honau tu’unga. ¹⁶ Pea ‘e ‘ai ki he matapā ‘oe loto’ā ‘ae puipui tautau, ko e hanga ‘e fāngofulu, ‘oe lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale, kuo ngaohi ‘aki ‘ae tuitui poto: ke fā honau pou, pea fā mo honau tu’unga. ¹⁷ Ko e ngaahi pou kotoa pē ‘oku tu’u takatakai ‘i he loto’ā ‘e tākai ‘aki ia ‘ae siliva; ‘e siliva honau tautau’anga, pea ko e palasa honau ngaahi tu’unga.

¹⁸ ¶ Ko hono lōloa ‘oe loto’ā ko e hanga ‘e uangeau, pea ko e hanga ‘e teau ‘a hono māukupu ‘i he potu kotoa pē, pea ko e hanga ‘e hongofulu hono mā’olunga, ‘oe tupenu tu’ovalevale, pea ko e palasa honau ngaahi

tu’unga. ¹⁹ Ko e ngaahi ipu kotoa pē, ‘oe fale fehikitaki ‘i hono fāinga ngāue kotoa pē, mo hono ngaahi fa’o kotoa pē ‘o ia, mo e ngaahi fa’o kotoa pē ‘oe loto’ā, ko e palasa ia.

²⁰ ¶ “Pea te ke fekau ki he fānau ‘a ‘Isileli, koe’uhi ke nau ‘omi kiate koe ‘ae lolo ‘olive ma’a kuo tuki, ki he maama, koe’uhi ke fakaulo ma’u pe ‘ae maama, ²¹ ‘I he fale fehikitaki ‘oe kakai ‘i he tu’apuipui, ‘aia ‘oku ‘i he ‘ao ‘oe fuakava, ‘e tu’u ‘i ‘ai ‘e ‘Elone mo hono ngaahi foha mei he efiafi ki he pongipongi, ‘i he ‘ao ‘o Sihova: ko e fekau fai ma’u pe ia ‘o ta’engata ki honau ngaahi to’utangata, koe’uhi ko e fānau ‘a ‘Isileli.

1 ‘Oku vahe ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha ki he ngāue ‘ae taula’eiki. 2 Ko e ngaahi kofu mā’oni’oni. 6 Ko e ‘efoti. 15 Ko e sifafatafata mo e maka koloa ‘e hongofulu ma ua. 30 Ko e ‘Ulimi, mo e Tumemi. 31 Ko e no’o ‘oe ‘efoti mo e ngaahi pomikanite mo e fafangu. 36 Ko e pale koula ‘oe tatā 39 Ko e kofu teunga. 40 Ko e ngaahi kofu ki he ngaahi foha ‘o ‘Elone.

28 “PEA te ke ‘omi kiate Ko e ho ta’okete ko ‘Elone, mo hono ngaahi foha mo ia, mei he fānau ‘a ‘Isileli, koe’uhi ke ngāue ia kiate au ‘i he ngāue ‘ae taula’eiki, ‘io, ‘a ‘Elone, mo Natapi, mo ‘Apiu, mo ‘Eliesa, mo ‘Itama, ko e ngaahi foha ‘o ‘Elone. ² Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi kofu tapu ki ho ta’okete ko ‘Elone ke faka’ei’eiki mo matamatalelei. ³ Pea te ke lea kiate kin-autolu ‘oku loto poto, ‘aia kuo u fakafonu ‘aki ‘ae laumālie poto, koe’uhi ke nau ngaohi ‘ae ngaahi kofu ‘o ‘Elone, ke fakatapui ia, koe’uhi ke ne ngāue kiate au ‘i he ngāue fakataula’eiki. ⁴ Pea ko e ngaahi kofu ‘eni te nau ngaohi; ko e sifafatafata, mo e ‘efoti, mo e kofu fakatōtōlofa mo e kofu kuo fakanikoniko’i, mo e tatā, mo e no’o: pea te nau ngaohi ‘ae ngaahi kofu tapu kia ‘Elone ko ho ta’okete, mo hono ngaahi foha, koe’uhi ke ngāue ia kiate au ‘i he ngāue fakataula’eiki.

⁵ ¶ “Pea te nau to’o ‘ae koula mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale. ⁶ Pea te nau ngaohi ‘ae ‘efoti ‘aki ‘ae koula, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale, ‘i he ngāue fakapotopoto. ⁷ Ko hono potu ‘e ua ‘i he uma ‘e fakahoko fakataha ‘i hono kapa; pea ‘e hoko ‘o fakataha ia. ⁸ Pea ko e no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti, ‘aia ‘oku ‘i ai, ‘e ‘i he me’a pe ko ia, ‘o fakatatau ki hono ngaohi: ‘io, ‘ae koula, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale. ⁹ Pea te ke to’o ‘ae maka ‘oniki ‘e ua, ‘o tohi tongi ki ai ‘ae ngaahi hingoa ‘oe fānau ‘a ‘Isileli: ¹⁰ Ke ‘i he maka ‘e taha ‘ae hingoa ‘e ono, mo e hingoa ‘e ono ke ‘i he maka ‘e taha, ‘o fakatatau ki he’e-nau hohoko. ¹¹ Te ke tongitongi ‘ae ngaahi hingoa ‘oe fānau ‘a ‘Isileli ‘i he ongo maka, ‘aki ‘ae ngāue ‘ae tu-funga tongi maka, pea hangē ko e tongitongi ‘oe mama; te ke ngaohi ia ke ma’u ‘i he ‘ai’anga koula. ¹² Pea te ke ‘ai ‘ae maka ‘e ua ki he uma ‘oe ‘efoti ko e ongo maka fakamanatu ki he fānau ‘a ‘Isileli: pea ‘e fua honau hingoa ‘e ‘Elone ‘i hono uma ‘e ua ‘i he ‘ao ‘o Sihova, ko e me’a fakamanatu.

¹³ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae ongo fakama’u koula; ¹⁴ Mo e seini koula haohaoa ‘e ua ‘i hono mui ‘e ua; te ke ngaohi ia ‘i he ngāue fihifihī, pea fakama’u ‘ae ongo seini fihifihī ki he ongo fakama’u.

¹⁵ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae sīfatafata ‘oe fakama’u ‘i he ngāue fakapotopoto; te ke ngaohi ia ‘o hangē ko e ngāue ‘ae ‘efoti: ‘i he koula, mo e lanumoana, mo e pa’uhī’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale te ke ngaohi ‘aki ia. ¹⁶ ‘E tatau pe hono potu ‘e fā ‘oka pelu ua; ko e hanga pe taha hono lōloa ‘o ia, mo e hanga pe taha hono māukupu ‘o ia. ¹⁷ Pea te ke fakama’u ki ai ke fono ‘i ai ‘ae ‘otu maka ‘e fā: ko hono ‘uluaki ‘otu ko e satio, mo e topasi, mo e kapukeli: ko hono ‘uluaki ‘otu ia. ¹⁸ Ko hono ua ‘oe ‘otu ko e ‘emalata, mo e safaiā, mo e taiamoni. ¹⁹ Pea ko hono tolu ‘oe ‘otu ko e likua, mo e ‘aketi, mo e ‘ametisi. ²⁰ Pea ko hono fā ‘oe ‘otu, ko e pelili, mo e ‘oniki, mo e sasipa: ‘e ‘ai ‘aki ia ‘ae koula ki honau ngaahi tu’unga. ²¹ Pea ‘e ‘i he maka ‘ae ngaahi hingoa ‘oe fānau ‘a ‘Isileli, ko e hongofulu ma ua, ‘o fakatatau ki honau hingoa, ‘o hangē ko e tongi-tongi ‘oe mama: ‘e tu’utaki taha mo hono hingoa ‘o fakatatau mo honau fa’ahinga ‘e hongofulu ma ua.

²² ¶ “Pea te ke ngaohi ‘i hono potu ‘e ua ‘oe sīfatafata ‘ae seini ‘oe koula haohaoa ‘oe ngāue fihifihī. ²³ Pea te ke ngaohi ‘i he sīfatafata ‘ae kavei koula ‘e ua, pea ke ‘ai ‘ae kavei ‘e ua ki he mui ‘e ua ‘oe sīfatafata. ²⁴ Pea te ke ‘ai ‘ae seini koula fihifihī ‘e ua ‘i he kavei ‘e ua ‘oku ‘i he mui ‘e ua ‘oe sīfatafata. ²⁵ Pea ko hono potu kehe ‘e ua ‘oe seini fihifihī te ke fakama’u ki he fakama’u, ‘o tuku ia ki he potu ‘e ua ‘oe uma ‘i he ‘efoti ‘i hono ‘ao.

²⁶ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae kavei koula ‘e ua, pea ‘ai ia ki he mui ‘e ua ‘oe sīfatafata ‘i hono kapa, ‘aia ‘oku ‘i he potu ‘oe ‘efoti ki loto, ²⁷ Pea te ke ngaohi ‘ae kavei koula ‘e ua, ‘o ‘ai ia ki he potu ‘e ua ‘oe ‘efoti ‘i lalo, ‘o ofi ki hono potu ki ‘ao, ‘o hangatonu atu ki he fakama’u ‘e taha, ‘i ‘olunga ‘i he no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti. ²⁸ Pea te nau nono’o ‘ae sīfatafata ‘aki ‘a hono ngaahi kavei ki he kavei ‘e ua ‘oe ‘efoti, ‘aki ‘ae no’o lanumoana, koe’uhi ke ‘i ‘olunga ia ‘i he no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti, pea koe’uhi ke ‘oua na’a vete ‘ae sīfatafata mei he ‘efoti. ²⁹ Pea ‘e fua ‘e ‘Elone ‘ae ngaahi hingoa ‘oe fānau ‘a ‘Isileli ‘i he sīfatafata ‘oe fakama’u ‘i hono loto, ‘oka ‘alu ia ki he potu mā’oni’oni, ko e fakamanatu ma’uaipē ‘i he ‘ao ‘o Sihova. ³⁰ Pea te ke ‘ai ‘i he sīfatafata ‘oe fakama’u, ‘ae ‘Ulimi mo e Tumemi: pea te na ‘i he loto ‘o ‘Elone, ‘i he’ene hū ki he ‘ao ‘o Sihova: pea ‘e fua ma’uaipē ‘e ‘Elone ‘i hono loto ‘i he ‘ao ‘o Sihova ‘ae fakama’u ‘i he fānau ‘a ‘Isileli.

³¹ ¶ “Pea te ke ngaohi ke ‘osi ‘ae kofu ‘oe ‘efoti ‘aki ‘ae lanumoana. ³² Pea ‘e ‘ai hono ava ‘i ‘olunga ki loto pea ‘e ‘ai ‘ae tākai ki he ava ‘oe me’a kuo fi, ‘o hangē ko e ava ‘oe kofutu’a, telia na’a mahae ia. ³³ Pea ‘i hono kapa ki lalo ke ke ngaohi hono teunga ke hangē ko e fua’i ‘akau, ‘oe lanumoana, mo e pa’uhī’uhi, mo e kula’aho’aho, ke tu’u takatakai ‘i hono kapa; mo e ngaahi fafangu koula ‘i honau vaha’a ‘o takatakai. ³⁴ Ko e fafangu koula mo e fua’i ‘akau, ko e fafangu koula mo

e fua’i ‘akau, ‘i he kapa ‘oe kofu ‘o takatakai. ³⁵ Pea ‘e ‘ai ia kia ‘Elone ke fai ‘ae tauhi: pea ‘e ongona hono kini ‘o ka hū atu ia ki he potu mā’oni’oni ‘i he ‘ao ‘o Sihova, pea ‘i he’ene ha’u kitu’a, koe’uhi ke ‘oua na’a mate ia.

³⁶ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae pale ‘oe koula haohaoa, pea tohi tongi ki ai, ‘o hangē ko e tongi ‘oe mama, KO E MĀ’ONI’ONI KIA SIHOVA. ³⁷ Pea ‘e ‘ai ia ki he no’o lanumoana, koe’uhi ke ‘i he tatā ia; ‘e ‘ai ia ki he mu’a tatā. ³⁸ Pea ‘e ‘i he la’ē ia ‘o ‘Elone, koe’uhi ke fua ‘e ‘Elone ‘ae hia ‘oe ngaahi me’a mā’oni’oni, ‘aia ‘oku fakatapui ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ‘i he’enu ngaahi me’a’ofa kotoa pē; pea ‘e tu’uma’u pe ia ki hono la’ē, koe’uhi ke lelei ai ‘akinautolu ‘i he ‘ao ‘o Sihova.

³⁹ ¶ “Pea te ke ‘ai ‘ae tuitui ki he kofu ‘oe tupenu tu’ovalevale, mo ke ngaohi ‘ae tatā ‘aki ‘ae tupenu tu’ovalevale, pea ke ngaohi hono no’o ‘aki ‘ae ngāue ‘oe tuitui.

⁴⁰ ¶ “Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi kofu ma’ae ngaahi foha ‘o ‘Elone, pea ke ngaohi ‘ae ngaahi no’o mo’onautolu, mo ke ngaohi ‘ae ngaahi tatā mo’onautolu, ke faka’ei’eiki pea ke matamatalelei. ⁴¹ Pea ke ‘ai ia kia ‘Elone ko ho ta’okete, pea ki hono ngaahi foha mo ia; pea te ke tākai ‘akinautolu, ‘o fakanofu ‘akinautolu, pea fakatapui ‘akinautolu, koe’uhi ke nau ngāue kiate au ‘i he ngāue fakataula’eiki. ⁴² Pea te ke ngaohi ‘ae ngaahi kofu va’e mo’onautolu ke ‘ufi’ufi ‘enu telefua: te nau hifo mei he no’otangavala ki he ‘ate’iva’e: ⁴³ Pea ‘e ‘ai ia kia ‘Elone, pea ki hono ngaahi foha, ‘oka nau ka ha’u ki he fale fehikitaki ‘oe kakai, pe ‘i he’enu ha’u ‘o ofi ki he feilaulau’anga, ke tauhi ‘i he potu mā’oni’oni; telia na’a nau fai hala, pea mate ai; ko e fekau tu’uma’u ‘eni kiate ia, pea ki hono hako ‘amui ‘iate ia.

1 Ko e feilaulau mo e ngaahi ngāue ‘i he fakanofu ‘ae kau taula’eiki 38 Ko e feilaulau tutu ‘e fai ma’u pe. 45 Ko e faka’ilo ‘e he ‘Otua te ne nofo mo e fānau ‘a ‘Isileli.

29 “PEA ko e me’a ‘eni te ke fai kiate kinautolu ke fakatapui ‘akinautolu, ke tauhi kiate au ‘i he ngāue fakataula’eiki: ‘Omi ha pulu mui ‘e taha, mo e sipitangata ‘e ua ta’eha’ana-mele. ² Mo e mā ta’efakalēvani, mo e ngaahi fo’i mā iiki ta’efakalēvani, kuo natu’aki ‘ae lolo, mo e ngaahi mā manifinifi kuo tākai ‘aki ‘ae lolo: ngaohi ia ‘aki ‘ae kano’i uite. ³ Pea te ke ‘ai ia ki he kato pe taha, pea ‘omi ia ‘i he kato, fakataha mo e pulu mo e sipitangata ‘e ua. ⁴ Pea te ke ‘omi ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha ki he matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai, pea ke kaukau’i ‘akinautolu ‘aki ‘ae vai. ⁵ Pea te ke ‘omi ‘ae ngaahi kofu, pea ‘ai ia ‘Elone ‘ae kofutu’a, mo e kofu ‘oe ‘efoti, mo e ‘efoti, mo e sīfatafata, ‘o nono’o ‘aki ia ‘ae no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti: ⁶ Pea te ke ‘ai ‘ae tatā ki hono ‘ulu, pea ‘ai ‘ae pale tapu ki he tatā. ⁷ Pea te ke toki to’o ‘ae lolo tākai, ‘o lingo ia ki hono ‘ulu, ‘o tākai ‘aki ia. ⁸ Pea te ke ‘omi hono ngaahi foha ‘o ‘ai ‘ae ngaahi kofu kiate kinautolu. ⁹ Pea te ke nono’o ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha ‘aki ‘ae ngaahi no’o, pea ‘ai mo e ngaahi tatā kiate kinautolu: pea ko e ngāue ‘ae taula’eiki ‘e ‘anautolu ia ‘i he fekau tu’uma’u pe: pea te ke fakatapui ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha. ¹⁰ Pea te ke fekau ke ‘omi ‘ae pulu tangata

ki he mata fale fehikitaki ‘oe kakai: pea ko ‘Elone mo hono ngaahi foha te nau hili honau nima ki he ‘ulu ‘oe pulu tangata. ¹¹ Pea te ke tāmāte‘i ‘ae pulu tangata ‘i he ‘ao ‘o Sihova, ‘i he ve‘e matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai. ¹² Pea te ke to‘o ‘ae toto ‘oe pulu tangata ‘o ai ia ki he ngaahi nifo ‘oe feilaulau‘anga ‘aki ho tuhu, pea lilingi hono toto kotoa pē ‘oku toe ki lalo ‘i he ve‘e feilaulau‘anga. ¹³ Pea te ke to‘o ‘ae ngako kotoa pē ‘oku ne ‘ufi‘ufi ‘ae to‘oto‘onga ‘i loto, ‘ae ‘ahu mo e ‘ate, mo e kofuua ‘e ua, mo e ngako ‘oku ‘i ai, ‘o tutu ia ‘i he funga ‘oe feilaulau‘anga. ¹⁴ Ka ko hono kakano ‘oe pulu mo hono kili, mo hono te‘epulu, te ke tutu ia ‘aki ‘ae afi ‘i he tua‘ā ‘oe ‘apitanga: ko e feilaulau ia ma‘ae angahala.

¹⁵ ¶ “Pea te ke to‘o foki ‘ae sipitangata ‘e taha; pea ko ‘Elone mo hono ngaahi foha te nau hili honau nima ki he ‘ulu ‘oe sipitangata. ¹⁶ Pea te ke tāmāte‘i ‘ae sipitangata, pea ke to‘o hono toto, ‘o luluku takatakai ia ‘i he feilaulau‘anga. ¹⁷ Pea te ke tafa ‘ae sipitangata ke iiki, pea fufulu ‘ae to‘oto‘onga ‘i loto ‘o ia, mo hono kauva‘e, ‘o ‘ai ia ki hono ngaahi kongā, pea ki hono ‘ulu. ¹⁸ Pea te ke tutu ‘ae sipitangata kotoa pē ‘i he funga feilaulau‘anga: ko e feilaulau tutu ia kia Sihova: ko e me‘a namu kakala ia, ko e feilaulau kuo ngaohi ‘aki ‘ae afi kia Sihova.

¹⁹ ¶ “Pea te ke ‘ave ‘ae sipitangata ‘e taha pea ‘e hilifaki ‘e ‘Elone mo hono ngaahi foha honau nima ki he ‘ulu ‘oe sipitangata. ²⁰ Pea te ke tāmāte‘i ‘ae sipitangata, pea ‘omi hono toto, pea ‘ai ia ‘i he potu ‘i ‘olunga ‘oe telinga to‘omata‘u ‘o ‘Elone, pea ki he potu ‘i ‘olunga ‘oe telinga to‘omata‘u ‘o hono ngaahi foha, pea ki he motu‘a nima ‘o honau nima to‘omata‘u, pea ki he motu‘a va‘e ‘o honau va‘e to‘omata‘u, pea luluku ‘ae toto ki he feilaulau‘anga ‘o takatakai. ²¹ Pea te ke to‘o ‘ae toto ‘aia ‘oku ‘i he feilaulau‘anga, pea mo e lolo tākai, ‘o luluku ‘aki ‘a ‘Elone, mo hono ngaahi kofu, mo hono ngaahi foha, pea mo e ngaahi kofu ‘o hono ngaahi foha mo ia: pea ‘e fakatapui ia, mo hono ngaahi kofu, mo hono ngaahi foha, mo e ngaahi kofu ‘o hono ngaahi foha. ²² Pea te ke to‘o foki mei he sipitangata ‘ae ngako, mo e tu‘ungaiku, mo e ngako ‘oku ne ‘ufi‘ufi ‘ae to‘oto‘onga ‘i loto, mo e ‘ahu ‘i ‘olunga ‘i he ‘ate, mo e kofuua ‘e ua, mo e ngako ‘oku ‘i ai, mo e alanga mu‘a to‘omata‘u he ko e sipitangata ia ‘oe fakatapui: ²³ Pea mo e fo‘i mā ‘e taha, mo e mā si‘i kuo tākai ‘aki ‘ae lolo, mo e fo‘i mā manifinifi ‘e taha mei he kato ‘oe mā ta‘e-fakalēvani, ‘aia ‘oku ‘i he ‘ao ‘o Sihova: ²⁴ Pea te ke ai ia kotoa pē ki he nima ‘o ‘Elone, pea mo e nima ‘o hono ngaahi foha: pea ke lieliaki ia, ko e feilaulau lieliaki ia ‘i he ‘ao ‘o Sihova. ²⁵ Pea te ke ma‘u ia mei honau nima, ‘o tutu ia ‘i he funga ‘oe feilaulau‘anga, ko e feilaulau tutu, ko e me‘a namu kakala ‘i he ‘ao ‘o Sihova: ko e feilaulau ia kuo ngaohi ‘aki ‘ae afi kia Sihova. ²⁶ Pea te ke to‘o hono fatafata ‘oe sipitangata ‘oe fakatapui ‘o ‘Elone, ‘o lieliaki ia ko e feilaulau lieliaki ia ‘i he ‘ao ‘o Sihova: pea ko ho inasi ia. ²⁷ Pea te ke fakatapui ‘ae fatafata ‘oe feilaulau lieliaki, mo e alanga mu‘a ‘oe feilaulau hiki hake, ‘aia ‘oku lieliaki, pea ‘oku hiki hake:

‘ae sipitangata ‘oe fakatapui, ‘io, ‘o ia ‘oku ‘a ‘Elone, mo ia ‘oku ‘a hono ngaahi foha. ²⁸ Pea ‘e ‘ia ‘Elone ia mo hono ngaahi foha ‘i he fekau tu‘uma‘u mei he fānau ‘a ‘Isileli: he ko e feilaulau hiki hake ia; pea ‘e hoko ia ko e feilaulau hiki hake mei he fānau ‘a ‘Isileli mei he feilaulau ‘oe fakamelino, ‘io, ko ‘enau feilaulau hiki hake kia Sihova.

²⁹ ¶ Pea ko e ngaahi kofu tapu ‘o ‘Elone ‘e hoko ki hono ngaahi foha ki mui ‘iate ia, ‘aia ‘e tākai ai, pea ‘e fakatapui ai ‘akinautolu. ³⁰ Pea ko e foha ko ia kuo hoko ke taula‘eiki, ko hono fetongi ‘o ia, te ne ‘ai ia ‘i he ‘aho ‘e fitu, ‘i he‘ene ha‘u ki he fale fehikitaki ‘oe kakai ke ngāue ‘i he potu mā‘oni‘oni.

³¹ ¶ “Pea te ke ‘ave ‘ae sipitangata ‘o fakatapui, pea haka hono kakano ‘i he potu mā‘oni‘oni. ³² Pea ‘e kai ‘e ‘Elone mo hono ngaahi foha ‘ae kakano ‘oe sipitangata, mo e mā ‘oku ‘i he kato, ‘i he ve‘e matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai. ³³ Pea te nau kai ‘ae ngaahi me‘a ko ia, ‘aia na‘e fai ‘aki ‘ae fakalelei, ke fakanofu mo fakatapui ‘akinautolu: ka ‘e ‘ikai kai ia ‘e ha tokotaha kehe, he ‘oku tapu ia. ³⁴ Pea kapau ‘oku toe ha kakano ‘oe fakatapui pe ko e mā, ‘o a‘u ki he ‘apongipongi, pea ‘e tutu hono toe ‘aki ‘ae afi: ‘e ‘ikai kai ia, koe‘uhi ‘oku tapu.

³⁵ Pea te ke fai pehē pe kia ‘Elone mo hono ngaahi foha, ‘o fakataua ki he me‘a kotoa pē kuo u fekau kiate koe: ko e ‘aho ‘e fitu te ke fakatapui ai ‘akinautolu.

³⁶ Pea te ke ‘atu ‘ae pulu tangata ‘i he ‘aho kotoa pē ko e feilaulau ‘oe angahala ke fakalelei ‘aki: pea te ke fakama‘a ‘ae feilaulau‘anga, hili ha‘o fai ‘ae fakalelei koe‘uhi ko ia, pea ke tākai ia ko hono fakatapui. ³⁷ Ko e ‘aho ‘e fitu te ke fai ‘ae fakalelei ki he feilaulau‘anga, ‘o fakatapui ia; pea ‘e hoko ia ko e feilaulau‘anga mā‘oni‘oni lahi: ko ia kotoa pē ‘e lave ki he feilaulau‘anga ‘e tapu ia.

³⁸ ¶ “Pea ko e me‘a ‘eni ‘aia te ke ‘atu ‘i he funga ‘oe feilaulau‘anga: ko e lami ‘e ua ‘oe ‘uluaki ta‘u ma‘uaipē ‘i he ‘aho kotoa pē. ³⁹ Te ke ‘atu ‘ae lami ‘e taha ‘i he pongipongi; mo e lami ‘e taha ‘i he efiāfi: ⁴⁰ Pea kakano ‘aki ‘ae lami ‘e taha ‘ae oma ‘e taha ‘oe maho‘a kuo lingo ki ai hono fā ‘oe vahe ‘oe hini lolo tuki; mo hono fā ‘oe vahe ‘oe hini uaine ko e feilaulau inu. ⁴¹ Pea ko hono ua ‘oe lami te ke ‘atu ‘i he efiāfi, mo ke fai ki ai ‘o hangē ko e feilaulau kai ‘oe pongipongi, pea fakataua ki he feilaulau inu ‘o ia, ko e me‘a namu kakala, ko e feilaulau kia Sihova kuo ngaohi ‘aki ‘ae afi. ⁴² Ko eni ‘ae feilaulau tutu ke fai homou ngaahi to‘utangata ‘i he ‘ao ‘o Sihova ‘i he matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai; ‘aia teu fetaulaki ai mo kimoutolu, ke lea ai kiate koe.

⁴³ Pea te u fakafetaulaki ai mo e fānau ‘a ‘Isileli, pea ‘e fakatapui ‘aki ‘ae fale fehikitaki ‘a hoku nāunau. ⁴⁴ Pea te u fakatapui ‘ae fale fehikitaki ‘oe fakataha, mo e feilaulau‘anga: Teu fakatapui foki ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha, ke nau ngāue kiate au ‘i he ngāue ‘ae taula‘eiki.

⁴⁵ ¶ “Pea te u nofo ‘i he lotolotonga ‘oe fānau ‘a ‘Isileli, pea ko honau ‘Otua au. ⁴⁶ Pea te nau ‘ilo ko au ko Sihova ko honau ‘Otua, ne u ‘omi ‘akinautolu mei he

fonua ko ‘Isipite, koe’uhi ke u nofo ‘iate kinautolu: Ko au ko Sihova ko honau ‘Otua.

1 Ko e feilaulau’anga ‘oe me’a namu kakala. 11 Ko hono huhu’i ‘oe ngaahi laumālie. 17 Ko e sene palasa. 22 Ko e lolo tākai mā’oni’oni. 34 Ko e fai lolo tapu.

30 “PEA te ke ngaohi ‘ae feilaulau’anga ke tutu ai ‘ae me’a namu kakala: ke ke ngaohi ‘aki ia ‘ae ‘akau ko e sitimi. 2 Ko e hanga ‘e ua ‘a hono lōloa, mo e hanga ‘e ua ‘a hono māukupu; ‘e tatau pe hono potu ‘e fā: pea ko e hanga ‘e fā ‘a hono mā’olunga: pea ko hono ngaahi nifo ‘e ‘i he me’a pe ko ia. 3 Pea te ke ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula haohaoa, ‘a hono funga mo hono ngaahi kaokao ‘o takatakai ia, mo hono ngaahi nifo; pea te ke ngaohi ki ai ‘ae tatā koula ke takatakai. 4 Pea te ke ngaohi ki ai ‘ae kavei koula ‘e ua, ‘i lalo ‘i he tatā, ‘o ofi ki hono tuliki ‘e ua, ke ke ngaohi ia ki hono fa’ahi ‘e ua: pea ko e ‘ai’anga ia ‘oe ongo ‘akau ke ha’amo ‘aki. 5 Pea te ke ngaohi ‘ae ongo ha’amo ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi, pea ‘aofi ia ‘aki ‘ae koula. 6 Pea te ke tutu ia ‘i he tu’a puipui ‘oku ofi ki he puha ‘oe fuakava, ‘i he ‘ao ‘oe nofo’anga ‘alo’ofa, ‘aia ‘oku ‘i ‘olunga ‘i he fuakava, ‘aia te u fakafetaulaki ai mo koe. 7 Pea ‘e tutu ‘i ai ‘e ‘Elone ‘ae me’a namu kakala ‘i he pongipongi kotoa pē: ‘i he’ene teu’i ‘ae ngaahi maama, te ne tutu ai ‘ae me’a namu kakala. 8 Pea ka tutu ‘e ‘Elone ‘ae ngaahi maama ‘i he efiafi, pea ‘e tutu ‘e ia ‘ae me’a namu kakala ki ai, ko e me’a namu kakala ma’uaipē ia ‘i he ‘ao ‘o Sihova ‘i homou ngaahi to’utangata kotoa pē. 9 ‘Oua te mou ‘atu ‘i ai ha me’a namu kakala kehe, pe ha feilaulau tutu, pe ha feilaulau me’akai: pea ‘oua na’a mou lilingi ki ai ha feilaulau inu. 10 Pea ‘e fai ‘e ‘Elone ‘o tu’o taha ‘i he ta’u ‘ae fakalelei ‘i he ngaahi nifo ‘o ia ‘aki ‘ae toto ‘oe feilaulau fakalelei ma’ae angahala: tu’o taha ‘i he ta’u te ne fai ‘ae fakalelei ‘i ai ‘i homou ngaahi to’utangata ko e me’a tapu lahi ia kia Sihova.”

11 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, 12 “Oka ke ka lau ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘o fakatatau ki honau tokolahi, te nau toki ‘atu kia Sihova ‘e he tangata taki taha ha me’a ke huhu’i ‘aki hono laumālie, ‘oka ke ka lau ‘akinautolu: koe’uhi ke ‘oua na’a hoko ha mala’ia kiate kinautolu, ‘oka ke ka lau ‘akinautolu. 13 Ko eni ia te nau ‘atu: ko ia kotoa pē ‘oku kau mo kinautolu kuo lau, ‘e ‘atu hono vaeua’anga ‘oe sikeli ‘o fakatatau ki he sikeli ‘oe fale fehikitaki: (pea ko e kela ‘e uofulu ‘ae sikeli,) ko hono vaeua’anga ‘oe sikeli ko e feilaulau ia kia Sihova. 14 Ko ia kotoa pē ‘oku kau mo kinautolu kuo lau, mei he ta’u ‘e uofulu ‘o ‘ene motu’a ‘o fai hake, te nau ‘omi ha feilaulau kia Sihova. 15 ‘E ‘ikai ‘atu ha me’a lahi hake ‘e he koloa’ia, pea ‘oua na’a ‘atu ke si’i hifo ‘e he masiva ‘i he vaeua’anga ‘oe sikeli, ‘oka nau ka ‘atu ‘ae me’a’ofa kia Sihova, ke fai ‘aki ‘ae fakalelei koe’uhi ko honau laumālie. 16 Pea te ke to’o ‘ae ngaahi pa’anga fakalelei ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘o vahe ia ki he ngāue ‘oe fale fakataha’anga ‘oe kakai: koe’uhi ke hoko ia ko e me’a fakamanatu ki he fānau ‘a ‘Isileli ‘i he ‘ao ‘o Sihova, ke fai ‘aki ‘ae fakalelei ki homou laumālie.”

17 ¶ “Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē: 18 Ke ke ngaohi foki ‘ae sene palasa pea palasa mo hono tu’unga foki, ke fanofano ai: pea ke tutu ia ‘i he vaha’a ‘oe fale fakataha’anga ‘oe kakai mo e feilaulau’anga, pea ke lingi ki ai ‘ae vai. 19 He ko ‘Elone mo hono ngaahi foha te nau fanofano honau nima mo kaukau honau va’e ‘i ai: 20 ‘I he’enau hū ki he fale fakataha’anga ‘oe kakai, te nau fanofano ‘aki ‘ae vai, telia na’a nau mate; pe ‘i he’enau ha’u ‘o ofi ki he feilaulau’anga ke ngāue, ke tutu ‘ae feilaulau kuo ngaohi ‘aki ‘ae afi kia Sihova: 21 Ko ia te nau fanofano honau nima mo kaukau’i honau va’e, koe’uhi ke ‘oua na’a nau mate: pea ko e fekau ma’uaipē ia kiate kinautolu, ‘io, kiate ia mo ‘ene fānau ‘i honau ngaahi to’utangata.”

22 ¶ Pea na’e folofola foki ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, 23 “Ke ke to’o foki kiate koe ‘ae ‘akau fungani nanamu, ko e mula mo’onia, ko e sikeli e nimangeau, mo e sinamoni namu kakala, hono vaeua’anga ‘e taha, ‘io, ko e sikeli e uangeau mo e nimangofulu, mo e kala-musi namu kakala ko e sikeli e uangeau ma nimangofulu, 24 Pea mo e kāsia ko e sikeli e nimangeau, ‘o fakatatau ki he sikeli ‘oe fale tapu, mo e lolo ‘olive ko e hini ‘e taha: 25 Pea te ke ngaohi ‘aki ia ‘ae lolo tākai ‘oku tapu, ko e lolo tākai kuo hākaluku ‘o fakatatau mo e poto ‘oe tufunga fai lolo lelei: ko e lolo tākai tapu ia. 26 Pea ke tākai ‘aki ia ‘ae fale fakataha’anga ‘oe kakai, mo e puha ‘oe fuakava, 27 Mo e palepale mo hono ngaahi nāunau kotoa pē, mo e tu’unga maama mo hono ngaahi nāunau, mo e feilaulau’anga ‘oe me’a namu kakala, 28 Mo e feilaulau’anga ‘oe feilaulau tutu mo hono nāunau kotoa pē, mo e sene mo hono tu’unga. 29 Pe te ke fakatapai ‘akinautolu ke nau mā’oni’oni lahi: ko ia fulipē ‘e lave ki ai ‘e mā’oni’oni ia. 30 Pea te ke tākai ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha, ‘o fakanofa ‘akinautolu, koe’uhi ke nau ngāue kiate au ‘i he ngāue ‘ae taula’eiki. 31 Pea ke lea ki he fānau ‘a ‘Isileli, ‘o pehē, koe lolo tākai tapu eni kiate au ‘i homou to’utangata kotoa pē. 32 ‘Oua na’a lingi ia ki he sino ‘oe tangata, pea ‘oua na’a fai ha lolo ke hangē ko ia hono ngaohi; ‘oku tapu ia, pea ‘e mā’oni’oni ia kiate kimoutolu. 33 Ko ia ‘e fai ha lolo hangē ko ia, mo ia ‘oku ne ‘ai ia ki ha taha kehe, ‘e motuhi ia mei hono kakai.”

34 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “To’o kiate koe ‘ae ngaahi ‘akau nanamu, ‘ae sitakiti, mo e ‘onika, mo e kalipeno; ko e ngaahi ‘akau nanamu ni mo e laipeno mo’onia: ke mamafa tatau pe kotoa pē: 35 Pea ke ngaohi ia ko e me’a tākai nanamu, ‘o fefiofi ‘o fakatatau ki he poto ‘oe tufunga fai lolo, ‘o natu fakataha ke lelei mo tapu. 36 Pea te ke tuki hono me’a si’i ke fakaikiiki, ‘o ai ia ‘i he ‘ao ‘oe fuakava ‘i he fale fakataha’anga ‘oe kakai, ‘aia te u fakafetaulaki ai kiate koe: ‘e ‘iate kimoutolu ia ko e me’a tapu lahi. 37 Pea koe’uhi ko e me’a namu kakala te ke ngaohi, ‘oua na’a mou ngaohi ma’amoutolu ‘o fakatatau mo hono ngaohi ‘o ia: ‘e ‘i-ate koe ia ko e me’a tapu kia Sihova. 38 Ko ia ‘e fai ke hangē ko ia ke nanamu ki ai, ‘e motuhi ia mei hono kakai.”

1 Ko hono ui mo teu’i ‘a Pesalili mo ‘Aholiapi ki he ngāue ‘oe fale fehikitaki. 12 ‘Oku toe si’aki ke tokanga ki he Sāpate. 18 ‘Oku ma’u ‘e Mōsese ‘ae ongo maka.

31 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, 2 “Vakai, kuo u ui ‘a Pesalili ko e foha ‘o Uli, ko e foha ‘o Hua, ‘i he fa’ahinga ‘o Siuta: 3 Pea kuo u fakafonu ia ‘i he laumālie ‘oe ‘Otua, ‘i he poto, pea ‘i he loto-matala, mo e fa’a ‘ilo, pea ‘i he ngaahi ngāue fakatufunga kotoa pē, 4 Ke fifili ki he ngaahi ngāue fakapopototo, ke ngāue ‘i he koula, mo e siliva, mo e palasa. 5 Pea ‘i he tātā ‘oe ngaahi maka koloa, ke fakama’u ia, pea ‘i he tātā ‘ae ‘akau, mo e ngāue ‘i he ngaahi ngāue fakatufunga kotoa pē. 6 Pea ko au, vakai, kuo u foaki mo ia ‘a ‘Aholiapi ko e foha ‘o ‘Ehisamaki, ‘i he fa’ahinga ‘o Tani: pea kuo u ‘ai ‘ae poto ki he loto ‘okinautolu kotoa pē ‘oku loto poto, koe’uhi ke nau fa’a ngaahi ‘aia kotoa pē kuo u fekau kiate koe: 7 Ko e fale fakataha’anga ‘oe kakai, mo e puha ‘oe fuakava, mo e nofo’anga ‘alo’ofa ‘oku hilifaki ki hono funga, mo hono ngaahi nāunau kotoa pē ‘oe fale fehikitaki, 8 Mo e palepale mo hono nāunau, mo e tu’unga maama mā’oni’oni mo hono nāunau kotoa pē, mo e feilaulau’anga ‘oe me’a namu kakala, 9 Mo e feilaulau’anga ‘oe feilaulau tutu mo hono nāunau kotoa pē, mo e sene mo hono tu’unga, 10 Mo e ngaahi kofu ‘oe ngāue, mo e ngaahi kofu tapu kia ‘Elone ko e taula’eiki, mo e ngaahi kofu ki hono ngaahi foha, ke nau ngāue ai ‘i he ngāue fakataula’eiki, 11 Mo e lolo tākai, mo e me’a namu kakala ki he potu mā’oni’oni: te nau fai ‘o fakatatau ki he me’a kotoa pē kuo u fekau kiate koe.”

12 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ‘o pehē, 13 ke ke lea foki ki he fānau ‘a ‘Isileli, ‘o pehē, “Ko e mo’oni te mou tauhi hoku ngaahi Sāpate: he ko e faka’ilonga ia ‘iate au mo kimoutolu ‘i homou ngaahi to’utangata kotoa pē, koe’uhi ke mou ‘ilo ko au ko Sihova ‘oku ou fakatapui ‘akimoutolu. 14 Ko ia te mou tauhi ai ‘ae Sāpate he ‘oku tapu ia kiate kimoutolu: ko ia kotoa pē ‘oku ‘uli’i ia ko e mo’oni ‘e tāmāte’i ia: he ko ia kotoa pē ‘e fai ‘i ai ha ngāue, ‘e motuhi ‘ae tangata ko ia mei hono kakai, 15 ‘Oku ngofua ke fai ‘ae ngāue ‘i he ‘aho ‘e ono; ka ‘i hono fitu, ko e Sāpate ‘oe mālōlō, ko e mā’oni’oni kia Sihova: ko ia kotoa pē ‘oku fai ha ngāue ‘i he ‘aho Sāpate, ko e mo’oni ‘e tāmāte’i ia. 16 Ko ia, ‘e tauhi ‘ae Sāpate ‘e he fānau ‘a ‘Isileli, ke tokanga ki he Sāpate ‘i homou ngaahi to’utangata kotoa pē, ko e fuakava ma’uaipē ia. 17 Ko e faka’ilonga ia ‘iate au mo e fānau ‘a ‘Isileli ‘o ta’engata: he na’e ngaahi ‘e Sihova ‘i he ‘aho ‘e ono ‘ae langi mo e fonua, pea na’a ne tutuku ‘i hono fitu ‘oe ‘aho, pea fiemālie ai.”

18 ¶ Pea hili ‘ene folofola kia Mōsese ‘i he mo’unga ko Sainai, na’a ne ‘atu kiate ia ‘ae maka ‘e ua ‘oe fuakava, ko e ongo maka, kuo tohi ‘aki ‘ae louhi’i nima ‘oe ‘Otua.

1 ‘I he tuai mai ‘a Mōsese, ‘oku fakaloto’i ‘a ‘Elone ‘e he kakai ke ne ngaahi ha fakatātā ki he pulu mui. 7 ‘Oku houhau ai ‘ae ‘Otua. 11 ‘Oku fiemālie ia ‘i he fakakolekole ‘a Mōsese. 15 ‘Oku ‘alu hifo ‘a Mōsese mo e ongo maka. 19 ‘Oku ne laiki ia. 20

‘Oku ne maumau’i ‘ae fakatātā. 22 Ko e fakamatala ‘a ‘Elone. 25 ‘Oku pule ‘e Mōsese ke tāmāte’i ‘ae kau angahala. 30 ‘Oku ne hūfia ‘ae kakai.

32 PEA ‘i he mamata ‘ae kakai kuo tuai ‘ae ‘alu hifo ‘a Mōsese mei he mo’unga, na’e fakataha ‘ae kakai kia ‘Elone, ‘onau pehē kiate ia, “Tu’u hake ‘o ngaohi hotau ngaahi ‘otua, ‘aia ‘e mu’omu’a ‘iate kitautolu; he koe’uhi ko Mōsese ni ko e tangata na’e ‘omi ‘akitautolu mei he fonua ko ‘Isipite, ‘oku ‘ikai te tau ‘ilo pe kuo ‘i fē ia.” 2 Pea na’e fekau ‘e ‘Elone kiate kinautolu, “Motuhi mai ‘ae ngaahi hau koula, ‘aia ‘oku ‘i he telinga ‘o homou ngaahi mali, mo homou ngaahi foha, mo homou ngaahi ‘ofefine, pea ‘omi ia kiate au.” 3 Pea na’e fesī’i leva ‘e he kakai kotoa pē ‘ae ngaahi hau koula na’e ‘i honau telinga, ‘o ‘omi ia kia ‘Elone. 4 Pea ma’u ‘e ia ‘i honau nima, pea hili ‘ene haka ia ke ngaohi ‘ae fakatātā ‘oe pulu mui, na’a ne fakafuofua ia ‘aki ‘ae me’a tā; pea na’a nau pehē, “Ko ‘eni ho ngaahi ‘otua ‘e ‘Isileli, ‘aia kuo ‘omi koe mei he fonua ko ‘Isipite.” 5 Pea kuo mamata ki ai ‘a ‘Elone, pea fokotu’u ‘e ia ‘ae feilaulau’anga ‘i hono ‘ao: pea na’e fakahā ‘e ‘Elone, ‘o pehē, “E fai ‘ae katoanga kia Sihova ‘a pongipongi.” 6 Pea na’a nau tu’u hengihengi hake ‘i he pongipongi, ‘o ‘atu ‘ae ngaahi feilaulau tutu, ‘o ‘omi ‘ae ngaahi feilaulau fakamelino; pea na’e nofo hifo ‘ae kakai ke kai mo inu, pea tutu’u hake ke fakavā.

7 ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “Alu koe, pea ke ‘alu ki lalo: he ko ho kakai, ‘aia kuo ke ‘omi mei he fonua ko ‘Isipite, kuo nau fakahala’i ‘akinautolu: 8 Kuo nau afe leva mei he hala ‘aia kuo u fekau’i ai ‘akinautolu: kuo nau ngaohi mo’onautolu ‘ae fakatātā haka ki he pulu mui, pea kuo nau hū ki ai, mo nau feilaulau ki ai, ‘o pehē, Ko eni ho ngaahi ‘otua ‘e ‘Isileli, ‘aia kuo ‘omi koe mei he fonua ko ‘Isipite. 9 Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, Kuo u mamata ki he kakai ni, pea vakai, ko e kakai kia kekeva ia: 10 Pea ko ‘eni, tuku ai pe au, koe’uhi ke tupu pe ‘o vela ‘eku tuputāmaki kiate kinautolu, pea koe’uhi ke u faka’auha ‘akinautolu: pea te u fakatupu ‘iate koe ‘ae pule’anga lahi.” 11 Pea na’e kole fakamātoato ‘e Mōsese kia Sihova ko hono ‘Otua, ‘o pehē, “E Sihova, ko e hā ‘oku tupu ‘o vela ai ho houhau ki ho kakai, ‘aia kuo ke a’utaki mai mei he fonua ko ‘Isipite ‘i he mālohi lahi, pea ‘i he nima māfima’i? 12 Ko e hā ka lea ai ‘ae kakai ‘Isipite, ‘o pehē, na’a ne ‘omi kovi ‘akinautolu kitua’ā, ke tāmāte’i ‘akinautolu ‘i he ngaahi mo’unga, pea ke faka’auha ‘akinautolu mei he funga ‘o māmani? Tafoki mei ho houhau lahi, pea lolou ‘i he kovi ni ki ho kakai. 13 Manatu ki ho’o kau tamaio’eiki ko ‘Epalahame, mo ‘Aisake, mo ‘Isileli, ‘akinautolu na’a ke fuakava ki ai ‘i he ‘afiona, mo ke pehē kiate kinautolu, Te u fakatupu ke tokolahi homou hako ke tatau mo e ngaahi fetu’u ‘oe langi, pea ko e fonua ni kotoa pē, ‘aia kuo u lea ki ai te u foaki ia ki homou hako, pea te nau ma’u ia ‘o ta’engata.” 14 Pea na’e lolou ‘a Sihova ‘i he kovi ‘aia na’a ne finangalo ke fai ki hono kakai.

15 ¶ Pea na’e tafoki ‘a Mōsese, ‘o ‘alu hifo mei he mo’unga, mo e maka ‘e ua ‘oe fuakava na’e ‘i hono ni-

ma: kuo tohi ‘ae ongo maka ‘i hona potu fakatou‘osi: kuo tohi ia ‘i hono potu ‘e taha mo hono potu ‘e taha. ¹⁶ Pea na’e ngaohi ‘e he ‘Otua ‘ae ongo maka, pea ko e tohi ko e tohi ‘ae ‘Otua, kuo tongi ki he ongo maka. ¹⁷ Pea ‘i he fanongo ‘a Siosiuā ki he longoa‘a ‘oe kakai ‘i he‘enau kalanga, na’e pehē ‘e ia kia Mōsese, “‘Oku longolongo tau ‘ae ‘apitanga.” ¹⁸ Pea pehē ‘e ia, “‘Oku ‘ikai ko e le‘o ia ‘okinautolu ‘oku mavava ‘i he mālohi, pea ‘oku ‘ikai ko e le‘o ‘onautolu ‘oku tangi ‘i he fakavaivai‘i: ka ‘oku ou ongo‘i ‘ae le‘o ‘onautolu ‘oku hiva.” ¹⁹ ¶ Pea na’e pehē, ‘i he‘ene hoko ‘o ofi ki he ‘apitanga, na’a ne mamata leva ki he fakatātā ‘oe pulu mui mo e me‘e hopohopo: pea tupu ‘o vela ‘ae ‘ita ‘a Mōsese, pea ne si ‘ae ongo maka mei hono nima pea na’e laiki ia ‘i he lalo mo‘unga. ²⁰ Pea na’a ne to‘o ‘ae pulu mui ‘aia na’a nau ngaohi, ‘o tutu ia ‘i he afi, ‘o ne momosi ia ke efu, ‘o ne lī ia ki he vai, ‘o ne fakainu ‘aki ia ‘ae fānau ‘a ‘Isileli. ²¹ Pea na’e pehē ‘e Mōsese kia ‘Elone, “Ko e hā na’e fai ‘e he kakai ni kiate koe, kuo ke ‘omi ai ‘ae angahala lahi pehē ni kiate kinautolu?” ²² Pea pehēange ‘e ‘Elone, “Ke ‘oua na’a tupu ‘o vela lahi ‘ae ‘ita ‘a hoku ‘eiki: ‘oku ke ‘ilo‘i ‘ae kakai, ‘oku pau pe honau loto ki he kovi. ²³ He na’a nau pehē mai kiate au, Ngaohi hotau ngaahi ‘otua, ‘aia ‘e mu‘omu‘a ‘iate kinautolu: he koe‘uhi ko e Mōsese ni, ko e tangata na’a ne ‘omi ‘akitautolu mei he fonua ko ‘Isipite, ‘oku ‘ikai te tau ‘ilo pe kuo ‘i fē ia. ²⁴ Pea ne u tala kiate kinautolu, Ko ia fulipē ‘oku ai ha’anau koula, ke nau motuhi ia. Pea na’a nau tuku mai ia kiate au: pea na’aku si ia ki he afi, pea na’e ha’u mei ai ‘ae pulu mui ni.” ²⁵ ¶ Pea ‘i he mamata ‘a Mōsese, ‘oku telefua ‘ae kakai; (he na’e fakatelefua‘i ‘akinautolu ‘e ‘Elone ke nau mā ai ‘i he lotolotonga ‘o honau ngaahi fili): ²⁶ Na’e tu‘u ai ‘a Mōsese ‘i he matapā ‘oe ‘apitanga, ‘o ne pehē, “Ko hai ‘oku kau mo Sihova? Ke ha’u ia kiate au. Pea ko e ngaahi foha kotoa pē ‘o Livai, na’a nau fakataha kiate ia.” ²⁷ Pea pehē ‘e ia kiate kinautolu, “‘Oku pehē mai ‘e Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli, ‘Ke ‘ai ‘e he tangata taki taha ‘ene heletā ki hono vakavaka, pea ‘alu ‘o fe‘alu‘aki ‘i he matapā ki he matapā ‘i he ‘apitanga kotoa pē, ‘o tāmāte‘i ‘e he tangata hono tokoua, mo e tangata kotoa pē ‘ene kaume‘a, mo e tangata kotoa pē hono kaungā‘api.’ |” ²⁸ Pea na’e fai ‘e he fānau ‘a Livai ‘o fakatatau ki he fekau ‘a Mōsese: pea na’e tō ai ‘i he kakai ‘i he ‘aho ko ia ‘ae kau tangata ko e toko tolu afe nai. ²⁹ He na’e pehē ‘e Mōsese, “Fakatapu‘i ‘akimoutolu kia Sihova he ‘aho ni, ‘ae tangata taki taha ki hono foha, pea ki hono tokoua: koe‘uhi ke ne foaki ‘ae tāpuaki kiate kimoutolu he ‘aho ni.” ³⁰ ¶ Pea pongipongi ai, na’e pehē ‘e Mōsese ki he kakai, “Kuo mou fai ‘ae angahala lahi: pea ko eni, te u ‘alu hake kia Sihova; hei‘ilo pe teu lava‘i ke fai ‘ae fakalelei ‘i ho‘omou angahala.” ³¹ Pea na’e toe ‘alu ‘a Mōsese kia Sihova, ‘o ne pehē, “Oiauē, kuo fai ‘ae angahala lahi ‘e he kakai ni, pea kuo ngaohi honau ngaahi ‘otua koula. ³² Ka ko eni, kapau ‘e lelei te ke fakamolemole ‘enau angahala; pea kapau ‘e ‘ikai, ‘oku ou kole kiate koe, tāmāte‘i au mei ho‘o tohi ‘aia kuo ke

tohi.” ³³ Pea pehē ‘e Sihova kia Mōsese, “Ko ia fulipē kuo fai angahala kiate au, te u tāmāte‘i ia mei he‘eku tohi. ³⁴ Ko ia, ke ke ‘alu ni, ‘o ‘ave ‘ae kakai ki he fonua, ‘aia na’aku lea ai kiate koe: vakai, ‘e mu‘omu‘a ‘iate koe a ‘eku ‘Āngelo ka ko e mo‘oni ‘i he ‘aho ‘o ‘eku ‘a‘ahi, Te u ‘a‘ahi ‘enau angahala kiate kinautolu.” ³⁵ Pea na’e fakamamahi ‘e Sihova ‘ae kakai, ko e me‘a ‘i he‘enau ngaohi ‘ae pulu mui, ‘aia na’e ngaohi ‘e ‘Elone.

1 ‘Oku fakahā ‘ae ta’e‘alu ‘a Sihova ‘o hangē ko ‘ene faka‘ilo. 4 ‘Oku lāunga ai ‘ae kakai. 7 ‘Oku hiki ‘ae fakataha‘anga kitua‘ā ‘i he ‘apitanga. 9 ‘Oku alea lelei ‘a Sihova mo Mōsese. 12 ‘Oku holi ‘a Mōsese ke mamata ki he nāunau ‘oe ‘Otua.

33 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, “‘Alu, pea hiki ‘i heni, ‘a koe mo e kakai ‘aia kuo ke ‘omi mei he fonua ko ‘Isipite, ki he fonua ‘aia na’aku fuakava ai kia ‘Epalahame, mo ‘Aisake, pea kia Sēkope, ‘o pehē, Te u foaki ia ki ho hako: ² Pea te u fekau ha ‘āngelo ke mu‘omu‘a ‘iate koe: pea te u kapusi ‘ae kakai Kēnani, mo e kau ‘Amoli, mo e kau Heti, mo e kau Pelesi, ko e kau Hevi, pea mo e kau Sepusi: ³ Mou ‘alu ki he fonua mahu tāfea ‘i he hu‘ahuhu mo e honi: ka ‘e ‘ikai te u ‘alu hake ‘i homou lotolotonga; he ko e kakai kia kekeva koe: telia na’aku faka‘auha koe ‘i he hala.”

⁴ ¶ Pea ‘i he fanongo ‘ae kakai ki he ongoongo kovi ni, na’a nau tangi: pea na’e ‘ikai ‘ai ‘e ha tangata ha’a ne teunga. ⁵ He na’e pehē ‘e Sihova kia Mōsese, “Tala ki he fānau ‘a ‘Isileli, koe kakai kia kekeva ‘akimoutolu: Te u ‘alu atu ki loto ‘iate koe ‘i he kemo pe taha, ‘o faka‘auha koe; ko ia ke ke tukuange ai ‘ae ngaahi teunga ‘iate koe, kae‘oua ke u ‘ilo ai ha me‘a ke fai kiate koe.” ⁶ Pea na’e vete ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ‘enau ngaahi teunga ‘iate kinautolu ‘i he mo‘unga ko Holepi. ⁷ Pea na’e hiki ‘e Mōsese ‘ae fale fehikitaki, ‘o fokotu‘u ia ‘i tu-a‘ā mei he ‘apitanga, ‘o mama‘o atu mei he ‘apitanga, ‘o ne ui ia ko e Fale fehikitaki ‘oe kakai. Pea na’e pehē, ko ia kotoa pē na’e kumi kia Sihova na’e ‘alu ia kitua‘ā ki he fale fehikitaki ‘oe kakai, ‘aia na’e ‘i tua‘ā mei he ‘apitanga. ⁸ Pea na’e pehē, ‘i he ‘alu kitua‘ā ‘a Mōsese ki he fale fehikitaki, na’e tu‘u hake leva ‘ae kakai kotoa pē, ‘o tu‘u ‘ae tangata taki taha ‘i he matapā ‘o hono fale fehikitaki, ke sio atu kia Mōsese, ke ‘oua ke hū ia ki he fale fehikitaki. ⁹ Pea ‘i he hū ‘a Mōsese ki he fale fehikitaki, na’e ‘alu hifo ‘ae pou ‘ao, pea tu‘u ia ‘i he matapā ‘oe fale fehikitaki, pea alea ‘a Sihova mo Mōsese. ¹⁰ Pea na’e mamata ‘e he kakai kotoa pē ki he pou ‘ao ‘oku tu‘u ‘i he matapā ‘oe fale fehikitaki: pea na’e tu‘u hake ‘ae kakai kotoa pē ‘o hū, ‘o taki taha ‘ae tangata ‘i he matapā ‘o hono fale fehikitaki. ¹¹ Pea na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsese, ko e mata ki he mata, ‘o hangē ko e lea ‘ae tangata ki hono kāinga. Pea na’e liu mai ia ki he ‘apitanga; he ko hono tauhi, ‘a Siosiuā ko e foha ‘o Nuni, ko e tangata talavou, na’e ‘ikai ‘alu ia mei he fale fehikitaki.

¹² ¶ Pea na’e pehē ‘e Mōsese kia Sihova, “Vakai, ‘oku ke pehē mai kiate au, Ke ke ‘ohake ‘ae kakai ni: pea ‘oku ‘ikai te ke fakahā kiate au, pe ko hai ia te ke fekau ke ma ō mo au. Ka kuo ke tala mai, ‘Oku ou ‘ilo koe ‘i

ho hingoa, pea kuo ‘ofeina koe ‘i hoku ‘ao. ¹³ Pea ko ‘eni, ‘oku ou kole kiate koe, kapau kuo u ma’u ‘ae ‘ofa ‘i ho ‘ao, ke ke fakahā ni kiate au ho hala, koe’uhi ke u ‘i-lo koe, pea te u ‘ilo ai ‘ae ‘ofa ‘i ho ‘ao: pea ke ‘afio’i ko e pule’anga ni ko ho kakai.” ¹⁴ Pea pehē ‘e ia, “Te u ‘alu mo koe, pea te u tuku kiate koe ‘ae fiemālie.” ¹⁵ Pea pehē ‘e ia kiate ia, “Kapau ‘e ‘ikai ‘alu ‘a ho’o ‘afio mo au, ‘oua na’a ke fetuku hake ‘akimautolu ‘i heni. ¹⁶ He koe’uhi ‘e ‘ilo ni ‘i he ha kuo ‘ofeina au mo ho’o kakai ‘i ho ‘ao? ‘ikai ‘i he me’a ni, ‘i ho’o ‘alu mo kimautolu? Ko ia te mau mavahe ai, ‘a au mo ho’o kakai, mei he kakai kotoa pē ‘oku ‘i he funga ‘o māmani.” ¹⁷ Pea na’e folofo-la ‘a Sihova kia Mōsese, “Te u fai ‘ae me’a ni foki ‘aia kuo ke lea ki ai: he kuo ke ma’u ‘ae ‘ofa ‘i hoku ‘ao, pea ‘oku ou ‘ilo koe ‘i ho hingoa.” ¹⁸ Pea pehē ‘e ia, “‘Oku ou kole kiate koe, fakahā kiate au ho nāunau.” ¹⁹ Pea na’a ne pehē, “Te u fai ke hā atu ‘eku angalelei kotoa pē ‘i ho ‘ao, pea te u fakahā ‘ae huafa ‘o Sihova ‘i ho ‘ao; pea te u ‘ofa mata’atā pe kiate ia ‘oku ou loto ke ‘ofa mata’atā pe ki ai, pea te u ‘alo’ofa kiate ia ‘oku ou loto ke ‘alo’ofa ki ai. ²⁰ Pea pehē ‘e ia, ‘Oku ‘ikai te ke mafai ke mamata ki hoku fofonga: he ‘oku ‘ikai ha tangata te ne mamata kiate au, pea mo’ui. ²¹ Pea pehē ‘e Sihova, Vakai, ‘oku ai ‘ae potu ‘oku ofi kiate au, pea te ke tu’u koe ki he funga maka: ²² Pea ‘e hoko ‘o pehē, ‘i he ‘alu atu ‘a hoku nāunau, te u ai koe ki he mafahi ‘oe maka, pea teu ‘ufi’ufi koe ‘aki hoku nima lolotonga ‘eku ‘alu atu: ²³ Pea te u to’o hoku nima, pea te ke mamata ki hoku tu’a; ka ko hoku fofonga ‘e ‘ikai hā ia.”

1 ‘Oku fakafo’ou ‘ae ongo maka. 5 ‘Oku fakahā ‘ae huafa ‘o Sihova. 8 ‘Oku kole ‘a Mōsese ki he ‘Otua ke ‘alu mo kinautolu. 10 ‘Oku fai ‘ae fuakava ‘ae ‘Otua mo kinautolu, ‘oku kau ki he ngāue na’e ‘i he ‘uluaki maka. 28 ‘Oku ‘alu hifo ‘a Mōsese mei he mo’unga mo e ongo maka, hili ‘ene nofo ai ‘i he ‘a-ho ‘e fāngofulu. 29 ‘Oku ulo hono mata, ‘oku ne ‘u-fi’ufi ‘aki ia ‘ae pūlou.

34 PEA na’e folofo-la ‘a Sihova kia Mōsese, “Ke ke tā ma’au ‘ae maka lafalafa ‘e ua ‘o hangē ko e ‘uluaki maka: pea te u tohi ki he ongo maka ni, ‘ae ngaahi lea na’e ‘i he ‘uluaki maka, ‘aia na’a ke maumau’i. ² Pea ke teu ki he ‘apongipongi, pea ke ‘alu hake ‘apongipongi ki he mo’unga ko Sainai, pea ke fakahā koe kiate au ‘i he tumutumumu ‘oe mo’unga. ³ Pea ‘e ‘ikai ‘alu hake mo koe ha tangata ‘e tokotaha, pea ‘oua na’a hā mai ha tangata ‘i he mo’unga kotoa pē, pea ‘oua na’a kai ‘ae fanga sipi, pe ko e fanga manu lalahi ‘i he ‘ao ‘oe mo’unga ko ia.”

⁴ ¶ Pea na’a ne tā ‘ae ongo maka lafalafa ‘o hangē ko e ‘uluaki; pea na’e tu’u hengihengi hake ‘a Mōsese, ‘o ne ‘alu hake ki he mo’unga ko Sainai, ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kiate ia, ‘o ne ‘ave ‘i hono nima ‘ae ongo maka lafalafa. ⁵ Pea na’e hā’ele hifo ‘a Sihova ‘i he ‘ao, pea tutu’u ‘i ai mo ia, ‘o ne fakahā ‘ae huafa ‘o Sihova. ⁶ Pea na’e hā’ele ange ‘a Sihova ‘i hono ‘ao, ‘o ne folofo-la, “Ko Sihova, Ko Sihova ko e ‘Otua, ‘oku ‘alo’ofa, mo ‘ofa mata’atā, ‘oku kātaki fuoloa, pea mohu ‘i he angalelei mo e mo’oni. ⁷ ‘Oku ne fakahā ‘ae ‘alo’ofa ki he

ngaahi toko afe, ‘i he fakamolemole ‘ae hia, mo e ta-langata’a, mo e angahala, pea ‘e ‘ikai ‘aupito fakatonuhia’i ‘ae halaia; ‘oku ‘a’ahi ‘aki ki he fānau ‘ae hia ‘ae mātu’a, pea ki he hako ‘o ‘enau fānau, ‘o a’u ki hono tolu mo hono fā ‘oe to’utangata.” ⁸ Pea na’e fakato’oto’o ‘e Mōsese, ke punou hifo hono ‘ulu ki he kelekele, pea hū. ⁹ Pea na’a ne pehē, “‘E Sihova, kapau kuo u ma’u ni ‘ae ‘ofa ‘i ho ‘ao, ‘oku ou kole kiate koe, ke ‘alu ‘a hoku ‘Eiki, mo kimautolu: he ko e kakai kia kekeva; pea fakamolemole ‘e mau hia mo e mau angahala, mo ke fili ‘akimautolu ko e tofi’a ‘o’ou.”

¹⁰ ¶ Pea na’e pehē ‘e ia, “Vakai, ‘oku ou fai ‘ae fuakava: te u fai ‘ae ngaahi me’a mana ‘i he ‘ao ‘o ho kakai kotoa pē, ‘ae me’a na’e ‘ikai ‘aupito hano tatau, ‘i ha potu ‘e taha ‘o māmani, pe ‘i ha pule’anga: pea ko e kakai kotoa pē ‘aia ‘oku ke nofo ki ai te nau mamata ki he ngāue ‘a Sihova: he ko e me’a fakamanavahē ia ‘aia te u fai kiate koe. ¹¹ Ke ke tokanga koe ki he me’a ‘oku ou fekau kiate koe he ‘aho ni: vakai, ‘oku ou kapusi mei ho ‘ao ‘ae kau ‘Amoli, mo e kau Kēnani, mo e kau Heti, mo e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi. ¹² Ke ke vakai kiate koe, telia na’a mou fai ha fuakava mo e kakai ‘oe fonua ‘aia ‘oku ke ‘alu ki ai, telia na’a hoko ia ko e tauhele ‘i loto ‘iate koe. ¹³ Ka te mou maumau’i honau ngaahi feilaulau’anga, pea laiki ‘enau ngaahi me’a fakatātā, pea tā ke hinga ‘enau ngaahi ‘akau tapu: ¹⁴ ‘E ‘ikai te ke lotu koe ki ha ‘otua kehe: he ko Sihova, ‘aia ko hono huafa ko Fua’a, ko e ‘Otua fua’a ia. ¹⁵ Telia na’a mou fai ‘ae fuakava mo e kakai ‘oe fonua, pea nau ‘alu ‘o tango ki honau ngaahi ‘otua, pea fai ‘ae feilaulau ki honau ngaahi ‘otua, pea ui koe ‘e ha tokotaha, pea ke kai ‘i he’ene feilaulau; ¹⁶ pe ke fili ‘e koe ‘a honau ngaahi ‘ofefine ki ho ngaahi foha; pea ‘alu ‘a honau ngaahi ‘ofefine ‘o tango ki honau ngaahi ‘otua, ‘onau fakakau ho ngaahi foha ke nau ‘alu ‘o tango ki honau ngaahi ‘otua. ¹⁷ ‘Oua na’a ke ngaohi mo’ou ha ‘otua ukamea kuo haka.

¹⁸ ¶ “Pea te ke tauhi ‘ae katoanga ‘oe mā ta’efakalēvani. Ke ke kai ‘ae mā ta’efakalēvani ‘i he ‘aho ‘e fitu, ‘o hangē ko ‘eku fekau kiate koe, ‘i he ngaahi ‘aho ‘oe māhina ko ‘Apipi: he na’a ke ha’u mei ‘Isipite ‘i he māhina ko ‘Apipi. ¹⁹ Ko ia kotoa pē ‘oku fakaava ‘ae manāva ‘oku ‘a’aku ia; mo e ‘uluaki manu tangata ‘i ho’o fanga manu, pe ko ha pulu ia, pe ko ha sipi. ²⁰ Ka ko e ‘uluaki ‘uhiki ‘oe ‘asi ke ke huhu’i ‘aki ia ‘ae lami; pea kapau ‘e ‘ikai te ke huhu’i ia, pea ke fesi’i hono kia. Ko e ‘uluaki fānau kotoa pē ‘i ho ngaahi foha te ke huhu’i. Pea ‘oua na’a fakahā mola pe ha tokotaha ‘i hoku ‘ao.

²¹ ¶ “Te ke ngāue ‘i he ‘aho ‘e ono, ka ‘i hono fitu ‘oe ‘aho te ke mālōlō: ‘i he ngaahi ‘aho ‘oe tō ta’u, mo e ututa’u ke ke mālōlō.

²² ¶ “Pea te ke tokanga ki he katoanga ‘oe ngaahi uike, mo e ‘uluaki fua ‘oe tu’usi ‘oe uite, mo e katoanga ‘oe ututa’u ‘i he faka’osi ta’u.

²³ ¶ “‘E liunga tolu ‘i he ta’u ‘ae fakahā ‘a ho’omou fānau tangata kotoa pē ‘i he ‘ao ‘oe ‘Eiki ko Sihova, ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli. ²⁴ He te u kapusi ‘ae ngaahi pule’anga mei ho ‘ao, pea te u fakalahi atu ‘ae ngata’anga ‘o ho

fonua: pea ‘e ‘ikai ha tangata te ne holi ki ho fonua, ‘o-ka ke ka ‘alu hake, ‘o liunga tolu ‘i he ta’u ke fakahā koe ‘i he ‘ao ‘o Sihova ko ho ‘Otua. ²⁵ “Oua na’a ke ‘atu ‘ae toto ‘o ‘eku feilaulau mo e lēvani: pea ‘oua na’a ke tuku ki he ‘apongipongi ‘ae feilaulau ‘oe katoanga ‘oe Lakaatu. ²⁶ “Ko e polopolo ‘oe ngaahi ‘uluaki fua ‘o ho fonua ke ke ‘omi ki he fale ‘o Sihova ko ho ‘Otua. “Oua na’a ke haka ‘ae ‘uhiki sipi pe kosi ‘i he hu’ahuhu ‘o ‘ene fa’ē.” ²⁷ Pea pehē ‘e Sihova kia Mōsese, “Ke ke tohi ‘ae ngaahi lea ni: he kuo u fai ‘ae fuakava kiate koe mo ‘Isileli, ‘o fakatatau ki hono ‘uhinga ‘oe ngaahi lea ni. ²⁸ Pea na’e ‘i ai ia mo Sihova ‘i he ‘aho ‘e fāngofulu mo e pō ‘e fāngofulu; pea na’e ‘ikai te ne kai mā, pe inu ha vai. Pea na’a ne tohi ki he ongo maka lafalafa ‘ae ngaahi lea ‘oe fuakava, ko e fekau ‘e hongofulu.

²⁹ ¶ Pea na’e pehē, ‘i he ‘alu hifo ‘a Mōsese mei he mo’unga ko Sainai, mo e maka lafalafa ‘e ua ‘oe fuakava ‘i he nima ‘o Mōsese, ‘i he’ene ‘alu hifo mei he mo’unga, na’e ‘ikai ‘ilo ‘e Mōsese ‘oku ulo ‘ae kili ‘o hono mata lolotonga ‘ene talanoa mo ia. ³⁰ Pea ‘i he mamata ‘a ‘Elone, pea mo e fānau kotoa pē ‘a ‘Isileli kia Mōsese, vakai, na’e ulo ‘ae kili ‘o hono mata: pea na’a nau manavahē ke ha’u ‘o ofi kiate ia. ³¹ Pea na’e ui ‘e Mōsese kiate kinautolu; pea ko ‘Elone mo e kau pule kotoa pē ‘oe kakai na’a nau foki mai kiate ia: pea na’e talanoa ‘a Mōsese mo kinautolu. ³² Pea hili ia, na’e ‘unu’unu mai ‘o ofi ‘ae fānau kotoa pē ‘a ‘Isileli: pea na’a ne tala ‘o fekau kiate kinautolu ‘aia kotoa pē na’e folofola’aki ‘e Sihova kiate ia ‘i he mo’unga ko Sainai. ³³ Pea na’e ai ‘e Mōsese ‘ae pūlou ki hono mata, kae’oua ke hili ‘ene talanoa mo kinautolu. ³⁴ Ka ‘i he ‘alu ‘a Mōsese ki he ‘ao ‘o Sihova ke lea kiate ia, na’a ne to’o ‘ae pūlou, kae’oua ke hū kitu’a. Pea na’e ha’u kitu’a ia, ‘o ne tala ki he fānau ‘a ‘Isileli, ‘aia na’e fekau kiate ia ke fai. ³⁵ Pea na’e mamata ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ki he mata ‘o Mōsese, ‘oku ulo ‘ae kili ‘oe mata ‘o Mōsese: pea na’e toe ‘ai ‘e Mōsese ‘ae pūlou ki hono mata kae’oua ke toe hū ia ke alea mo ia.

1 Ko e Sāpate. 4 Ko e ngaahi me’a’ofa ki he fale fehikitaki. 20 Ko e ‘atu loto lelei pe ‘ae kakai. 30 ‘Oku ui ‘a Pesalili mo ‘Aholiapi ki he ngāue.

35 PEA na’e tānaki ‘e Mōsese ‘ae kakai kotoa pē ‘oe fānau ‘a ‘Isileli ke nau fakataha, ‘o ne pehē kiate kinautolu, “Ko ‘eni ‘ae ngaahi lea ‘aia kuo fekau ‘e Sihova, koe’uhi ke mou fai ia. ² ‘E fai ‘ae ngāue ‘i he ‘aho ‘e ono, ka ‘i hono fitu ‘oe ‘aho ‘e ‘ai kiate kimoutolu ‘ae ‘aho tapu, ko e Sāpate ‘oe mālōlō kia Sihova: ko ia fulipē ‘oku fai ha ngāue ‘i ai ‘e tāmāte’i ia. ³ ‘Oua na’a mou tutu ha afi ‘i he ‘aho Sāpate ‘i ha nofo’anga ‘e taha ‘iate kimoutolu.

⁴ ¶ Pea na’e lea ‘a Mōsese ki he fakataha kotoa pē ‘oe fānau ‘a ‘Isileli, ‘o pehē, Ko eni ‘ae me’a ‘aia na’e fekau ai ‘e Sihova, ‘o pehē, ⁵ Mou to’o meiate kimoutolu ‘ae me’a’ofa kia Sihova: ko ia ‘oku loto lelei ki ai, tuku ke ‘omi ia, ko e me’a’ofa kia Sihova; ko e koula, mo e siliva, mo e palasa, ⁶ Mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale, mo e fulufulu’i kosi, ⁷ Mo e ngaahi kili’i sipitangata kuo tukukula, mo e

ngaahi kili’i pasia, mo e ‘akau ko e sitimi, ⁸ Mo e lolo ki he maama, mo e ngaahi ‘akau nanamu ki he lolo tākai, pea ki he me’a namu kakala, ⁹ Mo e ngaahi maka ‘oniki, mo e ngaahi maka ke fonofono ‘aki ‘ae ‘efoti, pea ki he sifafatafata. ¹⁰ “Pea ke ha’u ‘ae loto poto kotoa pē ‘oku ‘iate kimoutolu ‘o ngaahi ‘aia kotoa pē kuo fekau ‘e Sihova. ¹¹ Ko e fale fehikitaki, mo hono puipui, mo hono fakapulonga, mo hono ngaahi fakama’u, mo hono ngaahi laupapa, mo hono ngaahi ‘akau, mo hono ngaahi pou, mo hono ngaahi tu’unga, ¹² Ko e puha mo hono ‘akau ha’amo, mo e nofo’anga ‘alo’ofa, mo e puipui ‘oe fakapulonga, ¹³ Ko e palepale, mo hono ha’amo, mo hono ngaahi nāunau, mo e mā ‘oe ‘ao, ¹⁴ Ko e tu’unga maama foki ki he maama, mo hono nāunau, mo hono ngaahi fo’i maama, mo e lolo ki he maama, ¹⁵ Mo e feilaulau’anga ‘oe me’a namu kakala, mo hono ha’amo, mo e lolo tākai, mo e me’a namu kakala, mo e puipui ke tautau ‘i he matapā ‘i he hū’anga ‘oe fale fehikitaki. ¹⁶ Ko e feilaulau’anga ‘oe feilaulau tutu, mo hono me’a vangavanga palasa mo hono ha’amo, mo hono ngaahi nāunau kotoa pē, ko e sene mo hono tu’unga, ¹⁷ Ko e ngaahi puipui tautau ‘oe loto’ā, ko hono ngaahi pou, mo honau ngaahi tu’unga, mo e ngaahi puipui tautau ki he matapā ‘oe loto’ā, ¹⁸ Ko e ngaahi fa’o ‘oe fale fehikitaki, mo e ngaahi fa’o ‘oe loto’ā, mo honau ngaahi afo, ¹⁹ Ko e ngaahi kofu ki he ngāue, ke fai ‘aki ‘ae ngāue ‘i he potu tapu, ko e ngaahi kofu tapu kia ‘Elone ko e taula’eiki, mo e ngaahi kofu ki hono ngaahi foha ke ngāue’aki ‘i he ngāue fakataula’eiki.”

²⁰ ¶ Pea na’e ‘alu ‘ae kakai kotoa pē ‘oe fānau ‘a ‘Isileli mei he ‘ao ‘o Mōsese. ²¹ Pea na’a nau ha’u, ‘aia kotoa pē na’e langa’i ia ‘e hono loto, mo ia kotoa pē kuo fakalotolelei ia ‘e hono laumālie, ‘onau ‘omi ‘ae me’a’ofa kia Sihova ki he ngāue ‘oe fale fakataha’anga ‘oe kakai, pea ki hono ngāue kotoa pē, pea ki he ngaahi kofu tapu. ²² Pea na’a nau ha’u, ‘ae tangata mo e fefine, ‘akinautolu kotoa pē na’e loto lelei, ‘o ‘omi ‘ae ngaahi vesa, mo e ngaahi hau, mo e ngaahi mama, mo e ngaahi no’o, ko e teunga koula kotoa pē: pea ko e tangata kotoa pē na’e ‘omi me’a na’e ‘atu ‘ae koula kia Sihova. ²³ Pea ko e tangata kotoa pē, ‘aia na’e ‘i ai ‘ae lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale, mo e fulufulu’i kosi, mo e kili’i sipitangata kulokula, mo e ngaahi kili’i pasia, na’a nau ‘omi ia. ²⁴ Ko ia kotoa pē na’e ‘atu ha me’a’ofa ‘i he siliva mo e palasa na’e ‘omi ‘e ia ‘ae me’a’ofa kia Sihova; pea ko e tangata kotoa pē, na’e ‘iate ia ‘ae ‘akau ko e sitimi ki ha ngāue ‘e taha ‘i he ngāue, na’e ‘omi ia. ²⁵ Pea ko e kau fefine kotoa pē na’e loto poto na’a nau lalanga ‘aki honau nima, ‘onau ‘omi ‘aia kuo nau lalanga, ko e lanumoana mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale. ²⁶ Pea mo e kau fefine kotoa pē ‘aia na’e langa’i ‘akinautolu ‘e honau loto ‘i he poto, na’a nau fi ‘ae fulufulu’i kosi. ²⁷ Pea na’e ‘omi ‘e he kau pule ‘ae ngaahi maka ‘oniki, mo e ngaahi maka ke fonofono ‘aki, ki he ‘efoti, pea ki he sifafatafata; ²⁸ Mo e ‘akau nanamu, mo e lolo ki he maama, pea ki he lolo tākai,

pea ki he me’a namu kakala. ²⁹ Na’e ‘omi loto lelei pe ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ‘ae me’a’ofa kia Sihova, ‘ae tangata mo e fefine kotoa pē, ‘aia kuo fakafiemālie’i ia ‘e hono loto ke fetuku ki he ngaahi ngāue kehekehe kotoa pē, ‘aia na’e fekau ‘e Sihova ke ngaohi ‘e he nima ‘o Mōse.

³⁰ ¶ Pea na’e pehē ‘e Mōse ki he fānau ‘a ‘Isileli, “Vakai, kuo ui ‘e Sihova ‘i hono hingoa ‘a Pesalili, ko e foha ‘o Uli, ko e foha ‘o Hua, ‘oe fa’ahinga ‘o Siuta.

³¹ Pea kuo ne fakafonu ia ‘i he laumālie ‘oe ‘Otua, ‘i he poto mo e lotomatala, mo e fa’a ‘ilo, ‘i he ngaahi ngāue fakatufunga, kotoa pē. ³² Pea ke fakatupu ‘ae ngaahi ngāue fakapotopoto, ke ngāue ‘i he koula, mo e siliva, pea ‘i he palasa, ³³ Pea ‘i he tā ‘ae ngaahi maka ke fonu ‘aki, pea ‘i he tātā ‘ae ‘akau, ke fai ‘aki ‘ae ngāue fakapotopoto. ³⁴ Pea kuo ne ‘ai ki hono loto koe’uhi ke ne akonaki’i ‘aia mo ‘Aholiapi, ko e foha ‘o ‘Ehisamaki, ‘oe fa’ahinga ‘o Tani. ³⁵ Ko kinaua kuo ne fakafonu ‘aki ‘ae poto ‘oe loto, ke fai ‘ae ngaahi ngāue kotoa pē ‘ae tufunga tongitongi me’a, mo e ngāue ‘ae tufunga fakapotopoto, pea mo e ngaahi teunga, ‘i he lanumoana, pea ‘i he pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, pea ‘i he tupenu tu’ovalevale, pea ‘i he lalanga, ‘o hangē ko kinautolu ‘oku fai ha ngāue, mo kinautolu ‘oku fakatupu ha ngāue fakapotopoto.

1 ‘Oku ‘atu ‘ae ngaahi me’a’ofa ke ngaohi ‘e he kau tufunga. 5 ‘Oku ta’ofi ‘ae fa’a foaki ‘ae kakai. 8 Ko e ngaahi puipui ‘oe selupimi. 14 Ko e ngaahi puipui ‘oe fulufulu’i kosi. 19 Ko e fakapulunga killi’i manu. 20 Ko e ngaahi laupapa mo honau tu’unga. 31 Ko e ngaahi ‘akau, 33 Ko e puipui. 37 Ko e ngaahi puipui tautau ki he matapā.

36 “PEA na’e toki ngāue ‘a Pesalili mo ‘Aholiapi, mo e tangata loto poto kotoa pē, ‘aia na’e ‘ai ki ai ‘e Sihova ‘ae poto mo e ‘ilo’anga, ke nau ‘ilo ke ngaohi ‘ae ngaahi ngāue kehekehe kotoa pē ki he ngāue ‘oe fale tapu, ‘o fakatatau ki he me’a kotoa pē na’e fekau ki ai ‘e Sihova.” ² Pea na’e ui ‘e Mōse ‘a Pesalili, mo ‘Aholiapi, mo e tangata loto poto kotoa pē, ‘aia kuo tuku ki hono loto ‘e Sihova ‘ae poto, ‘io, ‘aia kotoa pē kuo langa’i ia ‘e hono loto ke ha’u ki he ngāue ke fai ia: ³ Pea na’a nau ma’u ‘ia Mōse ‘ae me’a’ofa kotoa pē, ‘aia na’e ‘omi ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ki he ngāue ‘oe fale tapu, mo hono ngaohi. Pea na’a nau kei ‘omi kiate ia ‘ae me’a’ofa ‘i he pongipongi kotoa pē.

⁴ ¶ Pea na’e ha’u ‘ae kau tangata kotoa pē, na’e fai ‘ae ngaahi ngāue kotoa pē ‘oe fale tapu, ‘o ha’u taki taha ‘ae tangata mei he ngāue na’a ne fai; ⁵ Pea na’a nau lea kia Mōse, ‘o pehē, “Oku ‘omi ‘e he kakai ‘ae me’a ‘oku lahi hake noa pē ki he ngāue ‘oku fai ni, ‘aia na’e fekau ‘e Sihova ke ngaohi.” ⁶ Pea na’e fekau ‘e Mōse, pea na’a nau fekau ke fanongonongo ki he potu kotoa pē ‘oe ‘apitanga, ‘o pehē, “Ke ‘oua na’a kei fai ha teuteu me’a’ofa ‘e ha tangata pe ha fefine ki he fale tapu.” Ko ia na’e ta’ofi ai ‘ae kakai ‘i he fetuku. ⁷ He ko e me’a kuo nau ma’u, na’e lahi ia ki he ngāue kotoa pē ke ngaohi, pea na’e toe.

⁸ ¶ Pea ko e tangata loto poto kotoa pē ‘iate kinautolu na’a nau fai ‘ae ngāue ‘oe fale fehikitaki, na’a nau ngaohi ‘ae puipui ‘e hongofulu ‘oe tupenu tu’ovalevale, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho: na’a ne ngaohi ‘aki ia ‘ae ngaahi selupimi ‘oe ngāue fakapotopoto. ⁹ Ko hono lōloa ‘oe puipui ‘e taha ko e hanga ‘e nimangofulu ma ono, pea ko hono laulahi ‘oe puipui ‘e taha ko e hanga ‘e valu: pea na’e fua tatau pe ‘ae puipui kotoa pē. ¹⁰ Pea ne fakama’u ke fakataha ‘ae puipui ‘e nima: pea ko hono puipui ‘e nima ‘oku toe na’a ne fakama’u ke fakataha. ¹¹ Pea ne ngaohi ‘ae ngaahi kavei lanumoana, ‘i he kapa ‘oe puipui ‘e taha mei he hoko’anga ‘i he fakama’u’anga: pea na’e fai pehē ‘i he kapa kitu’a ‘oe puipui ‘e taha, ‘i he hoko’anga ‘o hono ua. ¹² Na’a ne ngaohi ‘ae kavei ‘e nimangofulu ‘i he puipui ‘e taha mo e kavei ‘e nimangofulu ‘i he kapa ‘oe puipui, ‘aia na’e ‘i he hoko’anga ‘o hono ua: na’e fakama’u ‘aki ‘ae kavei ‘ae puipui ‘e taha ki he taha.

¹³ Pea na’a ne ngaohi ‘ae fakama’u koula ‘e nimangofulu, ‘o ne fakahoko ‘aki ‘ae fakama’u ‘ae puipui ‘e taha ki he taha: pea na’e hoko ia ko e fale fehikitaki pe taha.

¹⁴ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ngaahi puipui fulufulu’i kosi ke ‘aofi ‘aki ‘ae fale fehikitaki: na’a ne ngaohi ‘ae puipui ‘e hongofulu ma taha. ¹⁵ Ko hono lōloa ‘oe puipui ‘e taha ko e hanga ‘e onongofulu, mo hono lau lahi ‘oe puipui pe taha ko e hanga ‘e valu: na’e fua tatau pe ‘ae puipui ‘e hongofulu ma taha. ¹⁶ Pea na’a ne fakama’u ‘ae puipui ‘e nima ke taha pe, mo e puipui ‘e ono ke taha pe. ¹⁷ Pea ne ngaohi ‘ae kavei ‘e nimangofulu ki he kapa ‘i ‘olunga ‘oe puipui ‘i he hoko’anga, mo ne ngaohi ‘ae kavei ‘e nimangofulu ki he kapa ‘oe puipui ‘aia ‘oku ne hoko ki hono ua. ¹⁸ Pea ne ngaohi ‘ae fakama’u palasa ‘e nimangofulu ke fakama’u fakataha ‘ae faletupenu ke taha pe ia. ¹⁹ Pea ne ngaohi ‘ae me’a fakapulunga ki he fale fehikitaki ‘aki ‘ae ngaahi kili ‘oe sipitangata tukukula, mo e me’a fakapulunga ‘e taha ‘i ‘olunga ‘i ai, ko e kili ‘oe pasia.

²⁰ ¶ Pea ne ngaohi ‘ae ngaahi laupapa ki he fale fehikitaki ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi ke tu’u tonu. ²¹ Ko hono lōloa ‘oe laupapa ‘e taha ko e hanga ‘e uofulu, mo hono lau lahi ‘oe laupapa ‘e taha ko e hanga ‘e tolu. ²² Na’e ua hono mui ki he laupapa ‘e taha, pea tatau pe hono mama’o ‘oe taha ki he taha: pea na’a ne fai pehē pe ki he ngaahi laupapa kotoa pē ‘oe fale fehikitaki. ²³ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ngaahi laupapa ki he fale fehikitaki; ko e laupapa ‘e uofulu ki he fa’ahi ki tonga ke hanga ki tonga; ²⁴ Pea ne ngaohi ‘ae tu’unga siliva ‘e fāngofulu ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e uofulu; ko e tu’unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha ki hono mui ‘e ua, mo e tu’unga ‘e ua ‘i lalo he laupapa ‘e taha ki hono mui ‘e ua. ²⁵ Pea ko hono fa’ahi ‘e taha ‘oe fale fehikitaki, ‘aia ‘oku hanga ki he tuliki fakatokelau, na’a ne ngaohi ki ai ‘ae laupapa ‘e uofulu, ²⁶ Mo honau tu’unga siliva ‘e fāngofulu ko e tu’unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha, mo e tu’unga ‘e ua ‘i lalo ‘i he laupapa ‘e taha. ²⁷ Pea ne ngaohi ‘ae laupapa ‘e ono ki he potu lulunga ‘oe fale fehikitaki. ²⁸ Pea ne ngaohi ‘ae laupapa ‘e ua ki he tuliki ‘oe fale fehikitaki ‘i hono fa’ahi ‘e ua. ²⁹ Pea

na’e fakama’u ia ki lalo, pea fakama’u ke fakataha ia ‘i he ‘ulu ‘o ia, ki he kavei pe taha: pea fai pehē pe ‘e ia ki ai ‘i he tuliki ‘e ua. ³⁰ Pea na’e ‘i ai ‘ae laupapa ‘e valu; pea ko honau tu’unga ko e tu’unga siliva ‘e hongofulu ma ono, na’e ua ‘ae tu’unga ‘i lalo ‘oe laupapa kotoa pē.

³¹ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ngaahi ‘akau fakama’u ‘oe sitimi; ko e nima ki he ngaahi laupapa ‘i he fa’ahi ‘e taha ‘oe fale fehikitaki, ³² Mo e ‘akau fakama’u ‘e nima ki ha ngaahi laupapa ‘oe fa’ahi ‘e taha ‘oe fale fehikitaki, pea mo e ‘akau fakama’u ‘e nima ki he ngaahi laupapa ‘i he potu lulunga ‘oe fale fehikitaki. ³³ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ‘akau fakama’u ‘i loto ke velo ‘i he laupapa kotoa pē mei he potu ‘e taha ‘o a’u atu ki he potu ‘e taha. ³⁴ Pea na’a ne ‘aofi ‘aki ‘ae koula ‘ae ngaahi laupapa kotoa pē, ‘o ngaohi honau ngaahi kavei ko e koula, ke velo ai ‘ae ‘akau fakama’u, pea ne ‘aofi ‘ae ngaahi ‘akau fakama’u ‘aki ‘ae koula.

³⁵ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae puipui ‘aki ‘ae lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale: pea na’e ‘ai ki ai ‘ae ngaahi selupimi ‘i he ngāue fakapotopoto. ³⁶ Pea na’a ne ngaohi ki ai ‘ae pou ‘e fā ‘oe ‘akau ko e sitimi, ‘o ne ‘aofi ia ‘aki ‘ae koula: ko e koula hono tautau’anga; pea na’a ne haka ki ai ‘ae tu’unga siliva ‘e fā.

³⁷ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae me’a tautau ki he matapā ‘oe fale fehikitaki ‘aki ‘ae lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale, ‘oe ngāue tuitui; ³⁸ Mo hono pou ‘e nima ‘o ia, mo e ngaahi tautau’anga: pea na’a ne ‘aofi honau ‘ulu’i pou, mo honau ngaahi tākai ‘aki ‘ae koula: ka ko honau tu’unga ‘e nima ko e palasa ia.

1 Ko e puha. 6 Ko e nofo’anga ‘alo’ofa mo e ongo selupimi. 10 Ko e palepale mo hono nāunau. 17 Ko e tu’unga maama mo hono ngaahi fo’i maama mo hono nāunau. 25 Ko e feilaulau’anga me’a nanamu. 29 Ko e lolo tākai mo e me’a namu kakala.

37 PEA na’e ngaohi ‘e Pesalili ‘ae puha ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi: ko e hanga ‘e nima hono lōloa, mo e hanga ‘e tolu hono māukupu, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono mā’olunga: ² Pea na’a ne ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula haohaoa ‘i loto mo tu’a, ‘o ne ngaohi ‘ae tatā koula ki ai ke takatakai ia. ³ Pea na’a ne haka ‘ae kavei koula ‘e fā ki ai, ke ‘ai ‘o ofi ki hono tuliki ‘e fā: ‘io, ‘ae kavei ‘e ua ‘i hono fa’ahi ‘e taha, mo e kavei ‘e ua ki hono fa’ahi ‘e taha. ⁴ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ‘akau ‘e ua ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi, ‘o ne ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula. ⁵ Pea ne ‘ai ‘ae ongo ‘akau ki he kavei ‘i he ongo fa’ahi ‘oe puha, ke ha’amo ‘aki.

⁶ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae nofo’anga ‘alo’ofa ‘aki ‘ae koula haohaoa: ko e hanga ‘e nima ‘a hono lōloa, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono māukupu ‘o ia. ⁷ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ongo selupimi koula, ‘o ne tuki ‘akinaua mei he konga koula pe taha, ‘i hono potu ‘e ua ‘oe nofo’anga ‘alo’ofa. ⁸ Ko e selupi ‘e taha ‘i he potu ‘i he fa’ahi ni, mo e selupi ‘e taha ‘i hono potu ‘e taha ‘i he fa’ahi ‘e taha: na’a ne ngaohi ‘ae ongo selupimi ‘i he nofo’anga

‘alo’ofa: ‘i hono potu ‘e ua ‘o ia. ⁹ Pea na’e mafola hake ki ‘olunga hona kapakau ‘e he ongo selupimi, ‘o na malu’i ‘aki hona kapakau ‘ae nofo’anga ‘alo’ofa, pea na’e fehāngaaki hona mata; ‘io, na’e hanga ki he nofo’anga ‘alo’ofa ‘ae mata ‘oe ongo selupimi.

¹⁰ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae palepale ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi: ko e hanga ‘e fā ‘a hono lōloa, mo e hanga ‘e ua hono māukupu ‘o ia, mo e hanga ‘e tolu ‘a hono mā’olunga: ¹¹ Pea ne ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula haohaoa, ‘o ne ngaohi ‘ae tatā koula ke takatakai ia. ¹² Pea na’a ne ngaohi foki ki ai ‘ae tapa ke takatakai ia ko e nima ‘e taha hono laulahi: ‘o ne ngaohi ‘ae tatā koula ki he tapa ‘o ia ke takatakai. ¹³ Pea ne haka ‘ae kavei koula ‘e fā ki ai, ‘o ai ‘ae kavei ki hono tuliki ‘e fā ‘aia na’e ‘i hono va’e ‘e fā. ¹⁴ Na’e tuku tonu ki he tapa ‘ae ngaahi kavei, ko e ‘ai’anga ‘oe ongo ‘akau ke ha’amo ‘aki ‘ae palepale. ¹⁵ Pea ne ngaohi ‘ae ongo ‘akau ‘aki ‘ae sitimi, pea na’e ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula, ke ha’amo ‘aki ‘ae palepale. ¹⁶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae ngaahi ipu ‘i he palepale, ‘ae ngaahi ipu kai, mo e ngaahi ohu, mo hono ngaahi ipu luoluo, mo e ngaahi me’a ‘ufi’ufi, ke ‘ufi’ufi ‘aki, ‘aki ‘ae koula haohaoa.

¹⁷ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae tu’unga maama ‘aki ‘ae koula haohaoa: ‘o ne ngaohi ‘ae tu’unga maama ‘aki ‘ae ngāue tuki: ‘a hono kau, mo hono pasanga, mo hono ngaahi ipu si’i, mo hono ngaahi teunga potopoto, mo hono ngaahi fisi, na’e ‘i he me’a pe ko ia. ¹⁸ Mo e pasanga ‘e ono na’e tu’u ‘i hono potu ‘e ua: ko e pasanga ‘e tolu ‘oe tu’unga maama mei hono potu ‘e taha, mo e pasanga ‘e tolu ‘oe tu’unga maama mei hono potu ‘e taha: ¹⁹ Ko e ipu si’i ‘e tolu ‘i he pasanga ‘e taha kuo ngaohi ‘o hangē ko e fua’itelie, ko e teunga potopoto mo e fisi; pea ko e ipu si’i ‘e tolu kuo ngaohi ‘o hangē ko e fua’itelie ‘i he pasanga ‘e taha, ko e teunga potopoto mo e fisi; pea ke pehē pe ‘i he pasanga ‘e ono ‘oku tu’u ‘i he tu’unga maama. ²⁰ Pea na’e ‘i he tu’unga maama ‘ae ipu si’i ‘e fā kuo ngaohi ‘o hangē ko e fua’itelie, ko hono ngaahi teunga potopoto mo hono ngaahi fisi: ²¹ Ko e teunga potopoto ‘e taha ‘i lalo ‘oe pasanga ‘e ua, mo e teunga potopoto ‘e taha ‘i lalo ‘i he pasanga ‘e ua, mo e teunga potopoto ‘e taha ‘i lalo ‘i he pasanga ‘e ua, ‘o fakataha ki he pasanga ‘e ono ‘oku tu’u ‘i ai. ²² Ko honau ngaahi teunga potopoto mo honau ngaahi pasanga na’e ‘i he me’a pe ko ia: ko e konga koula tuki pe taha ‘aia kotoa pē. ²³ Pea na’a ne ngaohi hono fo’i maama ‘e fitu, mo hono ngaahi helekosi-maama, mo hono ‘ai’anga helekosi, ‘aki ‘ae koula haohaoa. ²⁴ Ko e taleniti koula pe taha na’a ne ngaohi ‘aki ia, mo hono ngaahi ipu kotoa pē.

²⁵ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae feilaulau’anga me’a namu kakala ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi: ko hono lōloa ko e hanga ‘e ua, mo hono māukupu ko e hanga ‘e ua; na’e potupotu tata pe: pea ko e hanga ‘e fā ‘a hono mā’olunga; pea ko hono ngaahi nifo na’e ‘i he me’a pe ko ia. ²⁶ Pea na’a ne ‘aofi ‘aki ia ‘ae koula haohaoa, ‘i hono funga ‘o ia, mo hono ngaahi potu ‘o takatakai, mo hono ngaahi nifo: pea na’a ne ngaohi foki ki ai ‘ae tatā koula ke takatakai. ²⁷ Pea na’a ne ngaohi hono kavei

koula ‘e ua ‘i lalo ‘i he tatā ‘o ia, ‘o ofi ki hono tuliki ‘e ua, ki hono potu ‘e ua, ke velo ai ‘ae ongo ‘akau ke ha‘amo ‘aki. ²⁸ Pea na‘a ne ngaohi ‘ae ongo ha‘amo ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi, pea na‘e ‘aofi ia ‘aki ‘ae koula.

²⁹ ¶ Pea na‘a ne ngaohi ‘ae lolo tākai tapu, mo e me‘a namu lelei, ‘aki ‘ae ngaahi ‘akau nanamu, ‘o taau mo e ngāue ‘ae tangata fua vai.

1 Ko e feilaulau‘anga ‘oe feilaulau tutu. 8 Ko e sene palasa 9 Ko e loto‘ā. 21 Ko hono lau ‘oe me‘a na‘e ‘atu ‘e he kakai.

38 PEA na‘a ne ngaohi ‘ae feilaulau‘anga ‘oe feilaulau tutu, ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi: ko e hanga ‘e hongofulu ‘a hono lōloa, mo e hanga ‘e hongofulu ‘a hono māūkupu; na‘e potupotu tatau ia; pea ko e hanga ‘e ono ‘a hono mā‘olunga. ² Pea na‘a ne ngaohi hono ngaahi nifo ‘o ia, ‘i hono tuliki ‘e fā; ko hono ngaahi nifo, na‘e ‘i he me‘a ko ia pea na‘a ne ‘aofi ‘aki ia ‘ae palasa. ³ Pea na‘a ne ngaohi ‘ae nāunau kotoa pē ‘oe feilaulau‘anga, ‘ae ngaahi ipu, mo e ngaahi huo, mo e ngaahi ipu luoluo, mo e ngaahi huhu ‘oe kakano, mo e ngaahi ‘ai‘anga afi; ko hono ngaahi me‘a kotoa pē na‘e ngaohi ‘aki ‘ae palasa. ⁴ Pea na‘a ne ngaohi ki he feilaulau‘anga ‘ae me‘a vangavanga palasa ‘i lalo ‘i hono ngata‘anga ki lalo, ‘o a‘u hifo ki hono lotolotonga ‘o ia. ⁵ Pea ne haka ‘ae kavei ‘e fā ki he tuliki ‘e fā ‘oe me‘a vangavanga palasa ke ‘ai ki ai ‘ae ongo ha‘amo. ⁶ Pea na‘a ne ngaohi ‘ae ongo ha‘amo ‘aki ‘ae ‘akau ko e sitimi, pea ‘aofi ia ‘aki ‘ae palasa. ⁷ Pea na‘a ne ‘ai ‘ae ongo ‘akau ki he kavei ‘i he potu ‘e ua ‘oe feilaulau‘anga, ke ha‘amo ‘aki ia: na‘a ne ngaohi ‘ae feilaulau‘anga ‘aki ‘ae laupapa ke luoluo, ‘i loto.

⁸ ¶ Pea na‘a ne ngaohi ‘ae sene ‘aki ‘ae palasa, mo hono tu‘unga ‘o ia ‘aki ‘ae palasa, ‘oe ngaahi sio‘ata ‘ae kau fefine na‘e kātoa fakafa‘ahinga ‘i he matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai.

⁹ ¶ Pea na‘a ne ngaohi hono loto‘ā: pea ko e puipui tautau ki he potu tonga ‘o hanga ki tonga ko e tupenu tu‘ovalevale, ko e hanga ‘e uangeau: ¹⁰ Na‘e uofulu honau pou, pea uofulu mo honau tu‘unga palasa: ko e ngaahi tautau‘anga ‘oe ngaahi pou mo honau ngaahi tākai ko e siliva: ¹¹ Pea ko e puipui tautau ki he potu tokelau, ko e hanga ‘e uangeau, na‘e uofulu honau ngaahi pou, pea uofulu mo honau tu‘unga palasa; ko e ngaahi tautau‘anga ‘oe ngaahi pou mo honau ngaahi tākai ko e siliva. ¹² Pea ko e puipui tautau ki he potu lungu ko e hanga ‘e teau, pea hongofulu honau pou, pea hongofulu mo honau tu‘unga: ko e ngaahi tautau‘anga ‘oe pou mo honau tākai ko e siliva. ¹³ Pea ko e puipui ‘oe potu ki he hopo‘angala‘ā ko e hanga ‘e teau. ¹⁴ Ko e me‘a tautau ki he potu ‘e taha ‘oe matapā ko e hanga ‘e tolungofulu; pea tolu honau pou, pea tolu mo honau tu‘unga. ¹⁵ Pea ki hono potu ‘e taha ‘oe matapā ‘oe loto‘ā, ‘i he nima ni, mo e nima na, na‘e ‘i ai ‘ae me‘a tautau ko e hanga ‘e tolungofulu: pea tolu honau pou, pea tolu mo honau tu‘unga. ¹⁶ Ko e ngaahi puipui tautau kotoa pē ‘o takatakai ‘i he loto‘ā na‘e ngaohi ‘aki ‘ae tupenu tu‘ovalevale. ¹⁷ Pea ko e ngaahi tu‘unga ki he ngaahi pou ko e palasa ia: ko e ngaahi tautau‘anga, ‘oe

ngaahi pou mo honau ngaahi tākai ko e siliva ia: pea na‘e ‘aofi ‘aki ‘ae ngaahi ‘ulu‘i pou ‘ae siliva: pea tākai ‘aki ‘ae siliva ‘ae ngaahi pou kotoa pē ‘oe loto‘ā. ¹⁸ Pea ko e puipui tautau ki he matapā ‘oe loto‘ā ko e ngāue ‘ae tuitui, ko e lanumoana, mo e pa‘uhi‘uhi, mo e kula‘aho‘aho, mo e tupenu tu‘ovalevale: pea ko e hanga ‘e fāngofulu hono lōloa, pea ko hono mā‘olunga fakamāūkupu, ko e hanga ‘e hongofulu, ‘o fakatatau ki he ngaahi puipui tautau ‘oe loto‘ā. ¹⁹ Pea na‘e fā honau pou, pea fā honau tu‘unga palasa: ko e siliva honau ngaahi tautau‘anga, pea ko e ‘aofi ‘o honau ngaahi ‘ulu‘i pou, mo honau ngaahi tākai, ko e siliva. ²⁰ Pea ko e ngaahi fa‘o kotoa pē ‘oe fale fehikitaki, mo e loto‘ā takatakai, ko e palasa ia.

²¹ ¶ Ko eni hono lau ‘oe me‘a ‘oe fale fehikitaki, ‘io, ‘oe fale fehikitaki ‘oe fuakava, ‘o hangē ko ia na‘e lau, ‘o fakatatau ki he fekau ‘a Mōsese, ki he ngāue ‘ae kau Li-vai, ‘i he nima ‘o ‘Itama, ko e foha ‘o ‘Elonge ko e taula‘eiki. ²² Pea ko Pesalili ko e foha ‘o Uli ko e foha ‘o Hua, ‘i he fa‘ahinga ‘o Siuta, na‘a ne ngaohi ‘ae me‘a kotoa pē na‘e fekau ‘e Sihova kia Mōsese. ²³ Pea na‘e ‘i-ate ia ‘a ‘Aholiapi, ko e foha ‘o ‘Ehisamaki, ‘i he fa‘ahinga ‘o Tani, ko e tufunga tātā, ko e tangata ngāue fakapotopoto, pea poto ke fai teunga ‘i he lanumoana, mo e pa‘uhi‘uhi, mo e kula‘aho‘aho, mo e tupenu tu‘ovalevale. ²⁴ Ko e koula kotoa pē na‘e fakakau ki he ngāue ‘i he ngaahi ngāue kotoa pē ‘oe potu mā‘oni‘oni, ‘io, ‘ae koula na‘e ‘atu, ko e taleniti ‘e uofulu ma hiva, mo e sikeli ‘e fitungeau, mā tolungofulu, ‘o fakatatau ki he sikeli ‘oe fale tapu. ²⁵ Pea ko e siliva ‘okinautolu na‘e lau ‘i he kakai fakataha, ko e taleniti ‘e teau, mo e sikeli ‘e taha afe ma fitungeau, mā fitungofulu ma nima, ‘o fakatatau ki he sikeli ‘oe fale tapu: ²⁶ Ko e pika ‘e taha ki he tangata kotoa pē, ‘aia ko e vaeua‘anga ‘oe sikeli, ‘o fakatatau ki he sikeli ‘oe fale tapu, kiate kinautolu ta-ki taha na‘e ‘alu ke lau, na‘e uofulu ta‘u ‘ene motu‘a, ‘o fai hake, ‘ae kau tangata ‘e toko ono kilu mo e toko tolu afe, mo e toko nimangeau, mo e toko nimangofulu. ²⁷ Pea na‘e haka ‘aki ‘ae taleniti siliva ‘e teau, ‘ae ngaahi tu‘unga pou ‘oe fale tapu, pea mo e ngaahi tu‘unga ‘oe me‘a puipui; ko e tu‘unga ‘e teau ‘i he taleniti ‘e teau, ko e taleniti ‘e taha ki he tu‘unga ‘e taha. ²⁸ Pea ko e sikeli ‘e taha afe ma fitungeau ma fitungofulu ma nima, na‘a ne ngaohi ‘aki ‘ae ngaahi tautau‘anga ki he ngaahi pou, ‘o ne ‘aofi ‘ae ngaahi ‘ulu‘i pou, ‘o tākai ‘aki ia. ²⁹ Pea ko e palasa ‘oe ngaahi me‘a‘ofa ko e taleniti ‘e fitungofulu, mo e sikeli ‘e ua afe ma fāngeau. ³⁰ Pea na‘a ne ngaohi ‘aki ia ‘ae ngaahi tu‘unga ki he matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai, mo e feilaulau‘anga palasa mo e me‘a vangavanga palasa ki ai, mo hono ngaahi nāunau kotoa pē ‘oe feilaulau‘anga, ³¹ Pea mo e ngaahi tu‘unga ‘oe loto‘ā takatakai, mo e ngaahi tu‘unga ‘oe matapā ‘oe loto‘ā, mo e ngaahi fa‘o kotoa pē ‘oe fale fehikitaki, mo e ngaahi fa‘o kotoa pē ‘oe loto‘ā ‘o ‘osi takatakai.

1 Ko e ngaahi kofu ngāue mo e kofu tapu. 2 Ko e ‘efoti 8 Ko e sifafatafata. 22 Ko e kofu teunga ‘oe ‘efoti. 27 Ko e ngaahi kofutu‘a, mo e tatā, mo e

no’o tupenu tu’ovalevale. 30 Ko e pale ‘oe tatā tapu. 32 ‘Oku vakai’i ‘e Mōsese ‘ae me’a kotoa pē, pea loto lelei ki ai.

39 PEA na’a nau ngaohi ‘aki ‘ae lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, ‘ae ngaahi kofu ngāue, ke fai ‘aki ‘ae ngāue ‘i he potu mā’oni’oni, pea na’e ngaohi ‘ae ngaahi kofu tapu kia ‘Elone; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese. ² Pea na’a ne ngaohi ‘ae ‘efoti ‘aki ‘ae koula, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale. ³ Pea na’a nau tuki ‘ae koula ke manifinifi, pea hele ia ke tu’oiiki, koe’uhi ke nau lalanga ia ‘i he lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale, mo e ngāue fakapotopoto. ⁴ Na’a nau ngaohi ‘ae tuinga nima ‘e ua ki he uma, ke fakama’u fakataha ia; pea na’e fakataha ia ‘i hono kapa ‘e ua. ⁵ Pea na’e ‘i he me’a pe ko ia hono no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti na’e ‘i ai, ‘o fakatahu ki he ngāue ‘o ia: ko e koula, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale: ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese.

⁶ ¶ Pea na’a nau tā ‘ae ngaahi maka ‘oniki, pea fakama’u ‘i he takafi koula; kuo tongi ‘o hangē ko e tongi ‘oe mama, ‘aki ‘ae ngaahi hingoa ‘oe fānau ‘a ‘Isileli. ⁷ Pea na’a ne ‘ai ia ki he uma ‘e ua ‘oe ‘efoti, koe’uhi ke hoko ia ko e ngaahi maka fakamanatu ki he fānau ‘a ‘Isileli: ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese.

⁸ ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae sīfafatafata ‘oe ngāue fakapotopoto, ‘o hangē ko e ngāue ‘oe ‘efoti; ‘i he koula, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale. ⁹ Na’e potupotu tatahu pe ia na’a nau ngaohi ‘ae sīfafatafata ke lōua: ko e hanga pe taha hono lōua ‘o ia, mo e hanga pe taha hono māukupu, ‘oka peluua ia. ¹⁰ Pea na’a nau fakama’u ‘i ai ‘ae ‘otu maka ‘e fā: ko hono ‘uluaki ‘otu ko e satisi, mo e topasi, mo e kapukeli: ko ‘eni ‘ae ‘uluaki ‘otu. ¹¹ Pea ko hono ua ‘oe ‘otu, ko e ‘emalata, mo e safai, mo e taiamoni. ¹² Pea ko hono tolu ‘oe ‘otu, ko e likua, mo e ‘aketi, mo e ‘ametisi. ¹³ Pea ko hono fā ‘oe ‘otu, ko e pelili, mo e ‘oniki, mo e sasipa: na’e fakama’u ia ‘i he ngaahi takafi koula mo honau fakama’u. ¹⁴ Pea na’e hongofulu ma ua ‘ae maka, ‘o fakatahu ki he hingoa ‘oe fānau ‘a ‘Isileli, ‘o hangē ko e tohi tongitongi ‘oe mama, taki taha mo hono hingoa, ‘o fakatahu ki he fa’ahinga ‘e hongofulu ma ua. ¹⁵ Pea na’a nau ngaohi ki hono potu ‘e ua ‘oe sīfafatafata ‘ae nono’o koula haohaoa ‘e ua, ko e ngāue fihifihi. ¹⁶ Pea na’a nau ngaohi ‘ae takafi koula ‘e ua, mo e kavei koula ‘e ua; pea ‘ai ‘ae kavei ‘e ua ki hono potu ‘e ua ‘oe sīfafatafata. ¹⁷ Pea na’a nau ‘ai ‘ae ongo nono’o koula fihifihi ki he kavei ‘e ua ‘i hono potu ‘e ua ‘oe sīfafatafata. ¹⁸ Pea ko hono potu ‘e ua ‘oe nono’o fihifihi ‘e ua, na’a nau fakama’u ki he takafi ‘e ua, pea na’e ai ia ki he potu ‘e ua ‘oe uma ‘oe ‘efoti ki ‘ao. ¹⁹ Pea na’a nau ngaohi ‘ae kavei koula ‘e ua, ‘o ‘ai ia ‘i he potu ‘e ua ‘oe sīfafatafata, ki he kapa ‘o ia, ‘aia na’e ‘i he potu ki loto ‘oe ‘efoti. ²⁰ Pea na’a nau ngaohi ‘ae kavei koula kehe ‘e ua, pea na’e ‘ai ia ‘i he potu ‘e ua ‘oe ‘efoti ‘i lalo, ‘o ofi ki he po-

tu ki ‘ao; ‘o hangatonu atu ki he fakama’u ‘e taha ‘o ia, ‘i ‘olunga ‘i he no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti. ²¹ Pea na’a nau fakama’u ‘ae sīfafatafata ‘aki hono kavei ki he kavei ‘oe ‘efoti ‘aki ‘ae no’o lanumoana, koe’uhi ke ‘i ‘olunga ia ‘i he no’o fakanikoniko’i ‘oe ‘efoti, pea koe’uhi ke ‘oua na’a vete ‘ae sīfafatafata mei he ‘efoti; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese.

²² ¶ Pea na’a ne ngaohi ‘ae kofu fakatōtōlofa ‘oe ‘efoti ‘aki ‘ae ngāue lalanga, pea ko e lanumoana pe ia kātoa. ²³ Pea na’e ai ‘ae ava ‘i he loto ‘oe kofu tōtōlofa, ‘o hangē ko e ava ‘oe kofu tau, mo e me’a fakama’u na’e takatakai ‘ae ava telia na’a mahae ia. ²⁴ Pea na’a nau ngaohi ‘i he tapatapa ‘oe kofu fakatōtōlofa ‘ae ngaahi pomikanite ‘oe lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, mo e tupenu tu’ovalevale. ²⁵ Pea na’a nau ngaohi ‘ae ngaahi fafangu ‘oe koula haohaoa pea na’e ai ‘ae ngaahi fafangu ki he vaha’a ‘oe pomikanite ‘i he tapa ‘oe kofu fakatōtōlofa, ‘o takatakai ‘i he vaha’a ‘oe ngaahi pomikanite; ²⁶ Ko e fafangu mo e pomikanite, ko e fafangu mo e pomikanite, ‘o takatakai ‘i he tapatapa ‘oe kofu fakatōtōlofa ke fai ai ‘ae ngāue: hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese.

²⁷ ¶ Pea na’a nau ngaohi ‘ae ngaahi kofutu’a ‘oe tupenu tu’ovalevale kuo lalanga mo’o ‘Elone, mo hono ngaahi foha, ²⁸ Mo e tatā ‘oe tupenu tu’ovalevale, mo e ngaahi tatā lelei ‘oe tupenu tu’ovalevale, mo e kofu va’e tupenu ko e tupenu tu’ovalevale, ²⁹ Mo e no’o ‘oe tupenu tu’ovalevale, mo e lanumoana, mo e pa’uhi’uhi, mo e kula’aho’aho, na’e tuitui: ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese.

³⁰ ¶ Pea na’a nau ngaohi ‘ae pale ‘oe tatā tapu ‘oe koula haohaoa, ‘o tohi ki ai ‘ae tohi, ‘o hangē ko e tohi tongitongi ‘oe mama, KO E MĀ’ONI’ONI KIA SIHOVA.

³¹ Pea na’a nau nono’o ki ai ‘ae no’o ko e lanumoana, ke fakama’u ‘aki ia ‘i ‘olunga ki he tatā; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsese.

³² ¶ Pea na’e pehē hono faka’osi ‘oe ngaahi ngāue kotoa pē ki he fale tapu ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai: pea na’e fai ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ‘o fakatahu ki he me’a kotoa pē na’e fekau ‘e Sihova kia Mōsese, na’e pehē pe ‘enua fai.

³³ ¶ Pea na’a nau ‘omi ‘ae fale tapu kia Mōsese, ko e fale fehikitaki, mo hono nāunau kotoa pē, ko hono ngaahi fakama’u, mo hono ngaahi laupapa, mo hono ngaahi ‘akau fakama’u, mo hono ngaahi pou, mo hono ngaahi tu’unga, ³⁴ Mo hono fakapulonga ‘oe kili’i sipitangata na’e tukukula, pea mo e fakapulonga ‘oe kili’i pasia, pea mo e puipui ke ‘ufi’ufi ‘aki, ³⁵ Ko e puha ‘oe fuakava, mo hono ongo ha’amo, mo e nofo’anga ‘alo’ofa, ³⁶ Ko e palepale, mo hono ngaahi nāunau ‘o ia, mo e mā ‘oe ‘ao, ³⁷ Ko e tu’unga maama ma’a, mo hono ngaahi fo’i maama, mo hono ngaahi ‘ai’anga maama ke teu’i, mo hono ngaahi nāunau kotoa pē ‘o ia, mo e lolo ki he maama, ³⁸ Mo e feilaulau’anga koula, mo e lolo tākai, mo e me’a namu kakala, mo e me’a tautau ki he matapā ‘oe fale fehikitaki, ³⁹ Ko e feilaulau’anga palasa mo hono me’a vangavanga palasa, ‘a hono ongo ha’amo, mo hono nāunau kotoa

pē, ko e sene mo hono tu’unga, ⁴⁰ Ko e ngaahi puipui tautau ki he loto’ā, ‘a hono ngaahi pou, mo hono ngaahi tu’unga, mo e me’a tautau ki he matapā ‘oe loto’ā, ‘a hono ngaahi afo, mo hono ngaahi fa’o, pea mo e ngaahi ipu kotoa pē ki he ngāue ‘oe fale tapu, ki he fale fehikitaki ‘oe kakai, ⁴¹ Ko e ngaahi kofu ngāue ke fai ai ‘ae ngāue ‘i he potu mā’oni’oni, mo e ngaahi kofu mā’oni’oni kia ‘Elone ko e taula’eiki, mo e ngaahi kofu ki hono ngaahi foha, ke ngāue ai ‘i he ngāue fakataula’eiki. ⁴² Pea na’e fai ‘ae ngāue kotoa pē ‘e he fānau ‘a ‘Isileli, ‘o fakatatau ki he me’a kotoa pē na’e fekau ‘e Sihova kia Mōsesese. ⁴³ Pea na’e vakai ‘e Mōsesese ki he ngaahi ngāue kotoa pē, pea vakai, kuo nau fai ia ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova, ‘io, na’e pehē pe ‘enau fai ia: pea na’e tāpuaki ‘akinautolu ‘e Mōsesese.

1 ‘Oku fekau ke fokotu’u ‘ae fale fehikitaki, 9 pea fakatapui. 13 ‘Oku fakatapui ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha. 16 ‘Oku fai ‘e Mōsesese ‘ae me’a kotoa pē ‘o hangē ko e fekau. 34 ‘Oku ‘aofia ‘e he ‘ao ‘ae fale fehikitaki.

40 PEA na’e folofola ‘a Sihova kia Mōsesese, ‘o pehē, ² “I he ‘uluaki ‘aho ‘oe ‘uluaki māhina, te ke fokotu’u ‘ae fale tapu ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai. ³ Pea te ke ‘ai ki ai ‘ae puha ‘oe fuakava, pea ‘ufi’ufi ‘aki ‘ae puha ‘ae puipui. ⁴ Pea te ke ‘omi ki ai ‘ae palepale, pea ke ‘ai ‘o fakatonutonu ‘ae ngaahi me’a ‘oku totonu ke ‘ai ki ai; pea ke ‘omi ki ai ‘ae tu’unga maama, ‘o tutu ‘ae ngaahi maama ‘o ia. ⁵ Pea te ke tuku ‘ae feilaulau’anga koula ki he me’a namu kakala, ‘i he ‘ao ‘oe puha ‘oe fuakava, pea ‘ai ‘ae puipui tautau ki he matapā ‘oe fale fehikitaki. ⁶ Pea te ke fokotu’u ‘ae feilaulau’anga ‘oe feilaulau tutu ‘i he ‘ao ‘oe matapā ‘oe fale tapu ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai. ⁷ Pea te ke fokotu’u ‘ae sene ‘i he vaha’a ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai, mo e feilaulau’anga, pea ke ‘ai ki ai ‘ae vai. ⁸ Pea te ke fokotu’u hono loto’ā ‘o takatakai ia, pea tautau hake hono puipui ‘i he matapā ‘oe loto’ā. ⁹ “Pea te ke ‘ave ‘ae lolo tākai, ‘o tākai ‘aki ‘ae fale fehikitaki, mo e me’a kotoa pē ‘oku ‘i ai, mo ke fakatapui ia, mo hono ngaahi nāunau kotoa pē ‘o ia: pea ‘e mā’oni’oni ia. ¹⁰ Pea te ke tākai ‘ae feilaulau’anga ‘oe feilaulau tutu, mo hono ngaahi nāunau kotoa pē, ‘o fakatapui ‘ae feilaulau’anga: pea ‘e hoko ia ko e feilaulau’anga fungani mā’oni’oni. ¹¹ Pea te ke tākai ‘ae sene mo hono tu’unga, ‘o fakatapui ia. ¹² “Pea te ke ‘omi ‘a ‘Elone mo hono ngaahi foha ki he matapā ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai, ‘o kaukau’i ‘akinautolu ‘aki ‘ae vai. ¹³ Pea te ke ‘ai kia ‘Elone ‘ae ngaahi kofu mā’oni’oni, pea tākai ia, ‘o fakatapui ia; koe’uhi ke ne ngāue kiate au ‘i he ngāue fakataula’eiki. ¹⁴ Pea te ke ‘omi hono ngaahi foha, ‘o fakakofu’aki ‘akinautolu ‘ae ngaahi kofutu’a. ¹⁵ Pea te ke tākai ‘akinautolu ‘o hangē ko ho’o tākai ‘enau tamai, koe’uhi ke nau ngāue kiate au ‘i he ngāue fakataula’eiki: he ko honau tākai ia ki he ngāue fakataula’eiki mo’oni ‘o ta’engata ‘i honau to’utangata kotoa pē tuku fakaholo.” ¹⁶ Pea na’e fai ia ‘e Mōsesese: ‘o hangē ko e me’a kotoa pē na’e fekau ‘e Sihova kiate ia, na’e pehē ‘ene fai.

¹⁷ ¶ Pea ‘i he ‘uluaki māhina ‘i hono ua ‘oe ta’u, ‘i he ‘uluaki ‘aho ‘oe māhina, na’e hoko ‘o pehē, na’e fokotu’u hake ‘ae fale fehikitaki. ¹⁸ Pea na’e fokotu’u hake ‘e Mōsesese ‘ae fale fehikitaki, ‘o ne fakama’u hono ngaahi tu’unga, pea na’e fokotu’u hake ‘a hono ngaahi laupapa, pea ‘ai ki ai hono ngaahi ‘akau fakama’u, pea na’e fokotu’u hono ngaahi pou. ¹⁹ Pea na’a ne folahi atu ‘ae fakapulonga ‘i ‘olunga ‘i he fale fehikitaki, pea na’e ‘ai hono fakapulonga ‘e taha ki ai ‘i ‘olunga ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese.

²⁰ ¶ Pea na’a ne ‘ave ‘ae fuakava ‘o ne ‘ai ia ki he puha, pea na’e ‘ai ‘ae ongo ‘akau ha’amo ki he puha, pea na’e hili ‘ae nofo’anga ‘alo’ofa ki ‘olunga ‘i he puha. ²¹ Pea na’a ne ‘omi ‘ae puha ki loto ‘i he fale fehikitaki, pea na’e fokotu’u ai ‘ae puipui ‘ufi’ufi, pea na’e ‘ufi’ufi ai ‘ae puha ‘oe fuakava ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese.

²² ¶ Pea na’a ne tuku ‘ae palepale ki he fale fehikitaki ‘oe kakai, ki he potu tokelau ‘oe fale fehikitaki, ‘itu’a ‘i he puipui. ²³ Pea na’a ne tuku lelei ‘i ai ‘ae mā, ‘i he ‘ao ‘o Sihova; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese.

²⁴ ¶ Pea na’a ne ‘ai ‘ae tu’unga maama ‘i he fale fehikitaki ‘oe kakai, ‘o hanga tonu atu ki he palepale, ‘i he potu tonga ‘oe fale fehikitaki. ²⁵ Pea na’a ne tutu ‘ae ngaahi maama ‘i he ‘ao ‘o Sihova; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese.

²⁶ ¶ Pea na’a ne ‘ai ‘ae feilaulau’anga koula ‘i he fale fehikitaki ‘oe kakai ‘i he ‘ao ‘oe puipui: ²⁷ Pea na’a ne tutu ‘ae me’a namu kakala ‘i hono funga ‘o ia; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese.

²⁸ ¶ Pea na’a ne tautau hake ‘ae puipui ‘i he matapā ‘oe fale fehikitaki. ²⁹ Pea na’a ne fokotu’u ‘ae feilaulau’anga ‘oe me’a tutu ‘o ofi ki he matapā ‘oe fale tapu ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai, ‘o ne ‘atu ‘i ai ‘ae feilaulau tutu, mo e feilaulau me’akai; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese.

³⁰ ¶ Pea na’a ne fokotu’u ‘ae sene ‘i he vaha’a ‘oe fale fehikitaki ‘oe kakai mo e feilaulau’anga, pea na’e ai ki ‘ai ‘ae vai, ke kaukau ‘aki. ³¹ Pea ko Mōsesese mo ‘Elone mo hono ngaahi foha na’a nau fanofano honau nima, mo kaukau’i honau va’e ‘i ai: ³² “I he’enu hū ki he fale fehikitaki ‘oe kakai, pea ‘i he’enu ha’u ‘o ofi ki he feilaulau’anga, na’a nau kaukau; ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova kia Mōsesese. ³³ Pea na’a ne fokotu’u ‘ae loto’ā ‘o fakatakamilo ki he fale fehikitaki, mo e feilaulau’anga, ‘o fokotu’u hake ‘ae puipui ki he matapā ‘oe loto’ā. Pea na’e faka’osi pehē ‘e Mōsesese ‘ae ngāue.

³⁴ ¶ Pea hili ia na’e ‘ufi’ufi leva ‘e he ‘ao ‘ae fale fehikitaki ‘oe kakai, pea na’e fakafonu ‘e he nāunau ‘o Sihova ‘ae fale fehikitaki. ³⁵ Pea na’e ‘ikai mafai ‘e Mōsesese ke hū ki he fale fehikitaki ‘oe kakai, ko e me’a ‘i he nofo’ama’u ki ai ‘ae ‘ao, pea na’e fakafonu ‘e he nāunau ‘o Sihova ‘ae fale fehikitaki. ³⁶ Pea ka to’o hake ‘ae ‘ao mei he’ene fakamalumu ‘ae fale fehikitaki, na’e fononga ‘ae fānau ‘a ‘Isileli ‘i hono ngaahi fononga kotoa pē: ³⁷ Pea kapau na’e ‘ikai to’o hake ‘ae ‘ao, pea na’e ‘ikai te nau fononga, kae’oua ke hoko ‘ae ‘aho kuo to’o hake ai ia. ³⁸ He na’e fakamalumu ‘ae fale fehikitaki ‘e he ‘ao

'o Sihova 'i he 'aho, pea na'e 'i ai 'ae afi 'i he po'uli, 'i he 'ao 'oe fale kotoa pē 'o 'Isileli, 'i honau ngaahi fononga kotoa pē.

Vahe

Levitiko

'OKU UI KO E TOHI 'OE FONO FAKALOTU, PE KO

Vahe

1 Ko e ngaahi feilaulau tutu, 3 'Oe fanga manu lalahi, 10 'Oe fanga manu si'i, 14 'Oe fanga manupuna.

1 PEA na'e ui 'a Sihova kia Mōsese, 'o folofola kiate ia mei he fale fehikitaki 'oe kakai, 'o pehē, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o tala kiate kinautolu, Kapau 'oku ai ha tangata 'iate kimoutolu 'oku 'omi ha me'a'ofa kia Sihova, temou 'omi ho'omou me'a'ofa 'i he fanga manu, 'io, 'i he fanga manu lalahi, mo e fanga manu si'i. ³ Kapau ko e feilaulau tutu mei he fanga manu lalahi 'a 'ene me'a'ofa, tuku ke ne 'atu 'ae manu tangata ta'e-hanomele, te ne 'atu ia 'i hono loto lelei pe 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, 'i he 'ao 'o Sihova. ⁴ Pea te ne hilifaki hono nima ki he 'ulu 'oe feilaulau tutu; pea 'e ma'u ia mei ai koe'uhi ke fai 'aki 'ae fakalelei ma'ana. ⁵ Pea 'e tāmāte'i 'e ia 'ae pulu tangata 'i he 'ao 'o Sihova: pea ko e kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o 'Elone, tenau 'omi 'ae toto, pea luluku 'ae toto 'o fakatakatakamilo 'i he feilaulau'anga, 'aia 'oku ofi ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁶ Pea te ne fohi'i 'ae feilaulau tutu, pea tafa ia 'o mavahevahe. ⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Elone ko e kau taula'eiki, tenau 'ai 'ae afi ki he feilaulau'anga, pea hili totonu 'ae fefie ki he afi: ⁸ Pea ko e kau taula'eiki, ko e ngaahi foha 'o 'Elone, tenau hili totonu 'ae ngaahi kongā, ko e 'ulu, mo e ngako ki he fefie 'aia 'oku 'i he afi 'i he feilaulau'anga: ⁹ Ka ko hono to'oto'onga mo hono kauva'e, 'e fufulu'aki 'ae vai: pea 'e tutu kotoa pē 'e he taula'eiki 'i he feilaulau'anga, ko e feilaulau tutu, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova.

¹⁰ ¶ Pea kapau 'oku 'omi mei he fanga manu si'i 'ene me'a'ofa, 'i he fanga sipi, pe 'i he fanga kosi, koe'uhi ko e feilaulau tutu; te ne 'omi ia ko e manu tangata ta'e-hanomele. ¹¹ Pea te ne tāmāte'i ia 'i he potu fakatoke-lau 'oe feilaulau'anga 'i he 'ao 'o Sihova: pea 'e luluku'a-ki hono toto 'e he kau taula'eiki, ko e ngaahi foha 'o 'Elone 'o takatakai 'i he funga feilaulau'anga. ¹² Pea te ne tafa ia ki hono ngaahi kongā, mo hono 'ulu mo hono ngako: pea 'e hili totonu ia 'e he taula'eiki 'i he fefie, 'aia 'oku 'i he afi 'i he funga feilaulau'anga: ¹³ Ka 'e fufulu 'e ia hono to'oto'onga mo hono kauva'e 'aki 'ae vai: pea 'e 'omi kotoa pē ia 'e he taula'eiki, 'o tutu ia 'i he feilaulau'anga: ko e feilaulau tutu ia, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova.

¹⁴ ¶ Pea kapau ko 'ene feilaulau kia Sihova, ko e manupuna ki he'ene feilaulau tutu, pea te ne 'omi 'ae kulukulu 'e ua, pe ko e lupe mui 'e ua. ¹⁵ Pea 'e 'omi ia 'e he taula'eiki ki he feilaulau'anga, 'o motuhi hono 'ulu, 'o tutu ia 'i he feilaulau'anga; pea 'e tatau hono toto 'i he potu 'oe feilaulau'anga: ¹⁶ Pea te ne to'o mai hono ngākau mo hono fulufulu, 'o lī ia ki he potu hopo'angala'ā 'oe feilaulau'anga 'o ofi ki he potu 'oe efuefu. ¹⁷ Pea te ne fahiua ia mo hono kapakau, kae'oua na'a motuu ia; pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki 'i he feilaulau'anga, ki he fefie 'oku 'i he afi; ko e feilaulau tutu ia, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova.

1 Ko e feilaulau me'akai 'oe maho'a'a mo e lolo mo e me'a namu kakala, 4 Ke ta'o 'i he ngoto'umu, pe 'i he ukamea, 7 Pe 'i he fakapaku. 12 Ko e feilaulau 'oe 'uluaki fua 'oe uite. 13 Ko e mā'sima 'ae feilaulau me'akai.

2 PEA ka fie 'atu 'e ha tokotaha 'ae feilaulau me'akai kia Sihova, te ne feilaulau 'aki 'ae maho'a'a lelei; pea 'e lilingi 'e ia 'ae lolo ki ai, pea 'e 'ai ki ai 'ae me'a namu kakala. ² Pea te ne 'omi ia ki he ngaahi foha 'o 'Elone ko e kau taula'eiki: pea te ne to'o mei ai ha falukungā 'e taha 'oe maho'a'a, mo e lolo 'o ia, mo e me'a namu kakala 'o ia: pea 'e tutu 'e he taula'eiki hono fakamanatu 'i he feilaulau'anga, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova: ³ Pea ko e toenga 'oe feilaulau me'akai 'e 'ia 'Elone ia mo hono ngaahi foha: ko e me'a fungani mā'oni'oni ia 'i he ngaahi feilaulau kia Sihova kuo ngaohi 'aki 'ae afi.

⁴ ¶ Pea kapau te ke 'omi ha me'a'ofa ko e feilaulau me'akai kuo ta'o 'i he ngoto'umu, 'omi ia ko e ngaahi fo'i mā ta'efakalēvani 'oe maho'a'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, pē ko e ngaahi fo'i mā manifinifi pehē kuo pani 'a-ki 'ae lolo.

⁵ ¶ Pea kapau ko ho'o feilaulau me'akai ko e me'a kuo ta'o 'i he ukamea lafalafa, 'e mei he maho'a'a lelei ia ta'efakalēvani, kuo fefiofi mo e lolo. ⁶ Te ke vahevahe ia, pea lingi 'ae lolo ki ai: ko e feilaulau me'akai ia.

⁷ ¶ Pea kapau ko ho'o me'a'ofa ko e feilaulau me'akai kuo fakapaku 'i he fakapaku, 'e ngaohi 'aki ia 'ae maho'a'a lelei mo e lolo. ⁸ Pea te ke 'omi 'ae feilaulau me'akai kuo ngaohi 'aki 'ae ngaahi me'a ni kia Sihova: pea ka 'atu ia ki he taula'eiki, te ne 'omi ia ki he feilaulau'anga. ⁹ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki mei he feilaulau me'akai hono faka'ilonga, 'o tutu ia ki he

feilaulau'anga: ko e feilaulau ia kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova. ¹⁰ Pea ko ia 'oku toe 'i he feilaulau me'akai, 'oku ia 'Elone 'ia mo hono ngaahi foha: ko e me'a fungani mā'oni'oni ia 'oe ngaahi feilaulau kia Sihova kuo ngaohi 'aki 'ae afi. ¹¹ 'E 'ikai ngaohi 'aki ha me'a fakalēvani ha feilaulau me'akai 'oku mou 'omi kia Sihova: koe'uhi 'e 'ikai te mou tutu ha lēvani, pe ha honi, 'i ha feilaulau 'oku ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova.

¹² ¶ Pea koe'uhi ko e me'a'ofa 'oe ngaahi 'uluaki fua, temou 'atu ia kia Sihova: kae'oua na'a tutu ia ki he feilaulau'anga 'oe me'a namu kakala. ¹³ Pea ko e me'a'ofa kotoa pē 'o ho'o feilaulau me'akai, ke ke fakamāsima'i; pea 'oua na'a ke tuku ha'o feilaulau me'akai 'e taha ke masiva 'i he māsima 'oe fuakava 'a ho 'Otua: te ke 'atu 'ae māsima 'i ho'o ngaahi feilaulau kotoa pē. ¹⁴ Pea kapau te ke 'atu kia Sihova 'ae feilaulau me'akai 'i ho'o ngaahi 'uluaki fua, pea ke 'atu ko e feilaulau me'akai 'ae ngaahi fua mata 'oe uite kuo āngaki 'i he afi, 'io 'ae uite kuo tuki mei he ngaahi fua haohaoa. ¹⁵ Pea ke 'ai 'ae lolo ki ai, pea 'ai ki ai mo e laipeno: ko eni 'ae feilaulau me'akai. ¹⁶ Pea 'e tutu 'e he taula'eiki hono faka'ilonga 'o ia, 'i he uite na'e tuki; mo e me'i lolo 'i ai, mo e laipeno kotoa pē 'i ai; ko e feilaulau ia kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova.

1 Ko e feilaulau fakalelei mei he fanga manu lalahi, 6 'Oe fanga manu si'i, 7 'Ae lami, 12 Pe ko e kosi.

3 PEA kapau ko 'ene feilaulau ko e feilaulau fakalelei, pea kapau 'oku 'atu ia mei he fanga manu lalahi; kapau ko ha tangata pe ha fefine, 'e 'atu ia, 'i he 'ao 'o Sihova ta'ehanomele. ² Pea 'e hilifaki 'e ia hono nima ki he 'ulu 'o 'ene feilaulau, pea 'e tāmāte'i ia 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai; pea ko e ngaahi foha 'o 'Elone ko e kau taula'eiki tenau luluku fakatakamilo 'ae feilaulau'anga 'aki 'ae toto. ³ Pea 'e 'atu 'e ia 'i he feilaulau 'oe feilaulau fakalelei 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova; 'ae punukete, mo e ngako kotoa pē 'oku 'i loto, ⁴ Pea mo e kofuua 'e ua, mo e ngako 'oku 'i ai, 'aia 'oku 'i he ngutukete; pea ko e 'ahu 'i 'olunga 'i he 'ate, mo e kofuua, 'e to'o ia 'o 'ave. ⁵ Pea 'e tutu ia 'e he ngaahi foha 'o 'Elone, 'i he funga feilaulau'anga mo e feilaulau tutu, 'aia kuo hili ki he fefie 'oku 'i he afi; ko e feilaulau ia kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova.

⁶ ¶ Pea kapau ko 'ene feilaulau ko e feilaulau fakalelei kia Sihova, mei he fanga manu si'i, ko e tangata pe ko e fefine, 'e 'atu ia ta'ehanomele. ⁷ Kapau 'oku ne 'atu ha lami ko 'ene feilaulau, pehē te ne 'atu ia 'i he 'ao 'o Sihova. ⁸ Pea 'e hili 'e ia hono nima ki he 'ulu 'o 'ene feilaulau, pea 'e tāmāte'i ia 'i he mata fale fehikitaki 'oe kakai, pea 'e luluku takatakai 'aki hono toto 'ae funga feilaulau'anga 'e he ngaahi foha 'o 'Elone. ⁹ Pea 'e 'atu 'e ia 'i he feilaulau 'oe fakalelei 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova: ko hono ngako 'o ia, mo hono iku kotoa 'e to'o 'o motuhi mei he tu'ungaiku: mo e punukete, mo e ngako kotoa pē 'oku 'i loto, ¹⁰ Mo e kofuua 'e ua, mo e ngako 'oku 'i ai, 'aia 'oku 'i he

ngutukete, mo e 'ahu 'i 'olunga 'i he 'ate, mo e kofuua, 'e to'o ia 'o 'ave. ¹¹ Pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki 'i he funga feilaulau'anga: ko e me'akai ia 'oe feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova.

¹² ¶ Pea kapau ko e kosi 'a 'ene feilaulau, pea 'e 'atu ia 'i he 'ao 'o Sihova. ¹³ Pea 'e hili 'e ia hono nima ki hono 'ulu, 'o tāmāte'i ia 'i he mata fale fehikitaki 'oe kakai: pea 'e luluku takatakai 'aki hono toto 'o ia 'e he ngaahi foha 'o 'Elone 'ae funga feilaulau'anga. ¹⁴ Pea 'e 'atu 'e ia mei ai 'a 'ene feilaulau, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova; ko e punukete, mo e ngako kotoa pē 'oku 'i loto, ¹⁵ Mo e kofuua 'e ua, mo e ngako 'oku 'i ai, 'aia 'oku 'i he ngutukete, mo e 'ahu 'i 'olunga 'i he 'ate, mo e kofuua, 'e to'o ia 'o 'ave. ¹⁶ Pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki ki he funga 'oe feilaulau'anga: ko e me'akai ia 'oe feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala: 'oku 'a Sihova 'ae ngako kotoa pē. ¹⁷ Ko e tu'u-tu'uni ta'engata ia ki homou ngaahi to'utangata 'i homou ngaahi nofo'anga, koe'uhi ke 'oua na'a mou kai ngako pe ko e toto.

1 Ko e feilaulau ma'ae angahala ta'e'ilo. 3 Ma'ae taula'eiki. 13 Ma'ae fakataha 'oe kakai. 22 Ma'ae pule. 27 Ma'ae kakai taki taha.

4 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Tala ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Kapau 'e fai ha-la 'e ha tokotaha 'i he ta'e'ilo ki ha fekau 'a Sihova, 'aia 'oku 'ikai ngofua ke fai, pea fai 'e ia 'o angatu'u ki ai: ³ Kapau 'oku fai hala 'ae taula'eiki 'aia kuo fakanofu, 'o hangē ko e angahala 'ae kakai; ke 'omi 'e ia ma'a 'ene angahala 'aia kuo ne fai, 'ae pulu mui ta'ehanomele kia Sihova ko e feilaulau ma'ae angahala. ⁴ Pea 'e 'omi 'e ia 'ae pulu ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'ao 'o Sihova: pea 'e hili hono nima ki he 'ulu 'oe pulu pea 'e tāmāte'i 'ae pulu 'i he 'ao 'o Sihova. ⁵ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki kuo fakanofu 'ae toto 'oe pulu 'o 'omi ia ki he fale fehikitaki 'oe kakai. ⁶ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki hono tuhu ki he toto, pea 'e luluku 'aki 'ae toto ke liunga fitu 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he tu'a puipui 'oe faletapu. ⁷ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki 'ae toto ki he ngaahi nifo 'oe feilaulau'anga namu kakala 'i he 'ao 'o Sihova, 'aia 'oku 'i he fale fehikitaki 'oe kakai: pea 'e lingi 'e ia 'ae toto kotoa pē 'oe pulu ki he tefito'i feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu, 'aia 'oku 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁸ Pea 'e to'o 'e ia mei ai hono ngako, kotoa pē 'oe pulu ki he feilaulau ma'ae angahala; ko e punukete, mo e ngako kotoa pē 'oku 'i loto, ⁹ Mo e kofuua 'e ua, mo e ngako 'oku 'i ai, 'aia 'oku 'i he ngutukete, mo e 'ahu 'oku 'i 'olunga 'i he 'ate, mo e ongo kofuua, 'e to'o ia 'o 'ave, ¹⁰ Hangē ko hono to'o 'o 'ave mei he pulu 'i he feilaulau fakalelei: pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki ki he funga 'oe feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu. ¹¹ Pea ko e kili 'oe pulu, mo hono kanomate, mo hono 'ulu, mo hono ngaahi kau va'e, mo hono to'oto'onga, mo hono kinoha'a, ¹² Io, hono kotoa 'oe pulu 'e fetuku atu 'e ia kitua'a 'i he 'apitanga, ki he potu ma'a, 'aia 'oku lilingi ki ai 'ae efuefu, pea 'e tutu ia 'i he fefie 'aki 'ae afi: 'e tutu ia 'i he potu 'oku lilingi ki ai 'ae efuefu.

¹³ ¶ Pea kapau 'oku fai hala 'i he ta'e'ilo 'e he fakataha kotoa 'o 'Isileli, pea fufū 'ae me'a mei he mata 'oe fakataha, pea kuo nau fai ki he ngaahi fekau 'a Sihova, 'aia 'oku 'ikai ngofua ke fai, pea 'oku nau halaia; ¹⁴ Pea ka hoko 'o 'ilo 'ae angahala ko ia kuo nau fai, pea 'e toki 'atu 'e he fakataha 'ae pulu mui 'i he'enu angahala, 'onau 'omi ia ki he fale fehikitaki 'oe kakai. ¹⁵ Pea 'e hili 'e he kau mātu'a 'oe fakataha honau nima ki he 'ulu 'oe pulu 'i he 'ao 'o Sihova: pea 'e tāmāte'i 'ae pulu 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁶ Pea 'e 'omi 'ae toto 'oe pulu 'e he taula'eiki 'aia kuo fakanofu, ki he fale fehikitaki 'oe kakai: ¹⁷ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki hono tuhu ki he toto, 'o luluku 'aki ia ke liunga fitu 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he tu'a puipui. ¹⁸ Pea 'e 'ai 'e ia 'ae toto 'i he nifo 'oe feilaulau'anga 'aia 'oku 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, pea 'e lingi 'e ia 'ae toto kotoa pē ki he tefito'i feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu, 'aia 'oku 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha. ¹⁹ Pea 'e to'o 'e ia hono ngako kotoa pē, 'o tutu ia ki he funga 'oe feilaulau'anga. ²⁰ Pea 'e fai 'e ia ki he pulu ni 'o hangē ko 'ene fai ki he pulu 'i he feilaulau ma'ae angahala, 'e pehē pē 'ene fai 'eni: pea 'e fai 'e he taula'eiki ha fakalelei koe'uhi ko kinautolu, pea 'e fakamolemole ia kiate kinautolu. ²¹ Pea 'e fetuku 'e ia 'ae pulu kitua'ā 'i he 'apitanga, pea 'e tutu ia 'o hangē ko 'ene tutu 'ae 'uluaki pulu: ko e feilaulau ia ma'ae angahala 'ae fakataha.

²² ¶ 'Oka fai hala 'ae pule, pea fai hala 'i he ta'e'ilo ki he ngaahi fekau 'a Sihova ko hono 'Otua 'aia 'oku 'ikai ngofua ke fai, pea ne halaia ai; ²³ Pea kapau kuo toki 'ilo 'e ia 'ene angahala; 'e 'omi 'e ia 'ene feilaulau, ko e 'uhiki'i kosi, ko e *manu* tangata ta'ehanomele; ²⁴ Pea 'e hili 'e ia hono nima ki he 'ulu 'oe kosi, 'o tāmāte'i ia 'i he potu 'oku nau tāmāte'i ai 'ae feilaulau tutu 'i he 'ao 'o Sihova: ko e feilaulau ia ma'ae angahala ²⁵ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae toto 'oe feilaulau ma'ae angahala 'aki hono tuhu, 'o 'ai ia ki he ngaahi nifo 'oe feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu, pea lingi hono toto ki he tefito'i feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu. ²⁶ Pea 'e tutu 'e ia hono ngako kotoa pē ki he funga 'oe feilaulau'anga, 'o hangē ko e ngako 'oe feilaulau fakalelei: pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana 'i he'ene angahala, pea 'e fakamolemole ia kiate ia.

²⁷ ¶ Pea kapau 'e fai angahala 'e he tokotaha 'i he kakai lāuvala 'i he ta'e'ilo, 'o fai hala ki he fekau 'a Sihova 'i he me'a 'oku 'ikai ngofua ke fai; pea ne halaia ai: ²⁸ Pea kapau 'e toki 'ilo 'e ia 'ae angahala kuo ne fai: pea 'e 'omi 'e ia 'ene feilaulau, ko e 'uhiki'i kosi, ko e *manu* fefine ta'ehanomele, ma'a 'ene angahala 'aia kuo ne fai. ²⁹ Pea 'e hili 'e ia hono nima ki he 'ulu 'oe feilaulau ma'ae angahala, 'o tāmāte'i 'ae feilaulau ma'ae angahala 'i he potu 'oe feilaulau tutu. ³⁰ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae toto 'aki hono tuhu 'o 'ai ia ki he nifo 'oe feilaulau'anga tutu, pea 'e lingi 'e ia 'a hono toto kotoa pē ki he tefito'i feilaulau'anga. ³¹ Pea 'e to'o 'e ia 'ae ngako kotoa pē, 'o hangē ko e to'o 'o 'ave 'ae ngako mei he feilaulau 'oe fakalelei; pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki ki he funga feilaulau'anga ko e me'a namu kakala kia Sihova; pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei

ma'ana pea 'e fakamolemole ia kiate ia. ³² Pea kapau 'e 'omi 'e ia ha lami ko e feilaulau ma'ae angahala, pea 'e 'omi ia ko e *manu* fefine ta'ehanomele. ³³ Pea 'e hili 'e ia hono nima ki he 'ulu 'oe feilaulau ma'ae angahala, 'o tāmāte'i ia ko e feilaulau ma'ae angahala, 'i he potu 'oku nau tāmāte'i ai 'ae feilaulau tutu. ³⁴ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae toto 'oe feilaulau ma'ae angahala 'aki hono tuhu, 'o 'ai ia ki he nifo 'oe feilaulau'anga tutu, 'o lingi hono toto kotoa pē ki he tefito'i feilaulau'anga: ³⁵ Pea 'e to'o 'o 'ave hono ngako kotoa pē, 'o hangē ko e 'ave 'ae ngako 'oe lami mei he feilaulau 'oe feilaulau fakalelei; pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki ki he funga feilaulau'anga, 'o fakatatau ki he ngaahi feilaulau kuo fai 'aki 'ae afi kia Sihova: pea 'e fai 'ae fakalelei 'e he taula'eiki ma'a 'ene angahala 'aia kuo ne fai, pea 'e fakamolemole ia kiate ia.

1 'Oku fai angahala 'aia 'oku fufū 'ene 'ilo. 2 Mo ia 'oku ala ki ha me'a ta'ema'a, 4 Pea 'i he fai 'ae fuakava. 6 Ko 'ene feilaulau mei he fanga manu, 7 'I he fanga manu kapakau, 11 Pe 'i he mahoa'a. Ko e feilaulau ma'ae angahala, 17 Pea 'i he ngaahi angahala ta'e'ilo.

⁵ PEA kapau 'oku fai angahala 'e ha tokotaha, 'o ongo'i 'ae kape, pea 'oku ne fa'a fakamo'oni, pe ko ha'ane mamata, pe ko 'ene 'ilo pe: kapau 'e 'ikai te ne fakahā ia, 'e 'iate ia 'ene hia. ² Pea kapau 'e ala 'e ha tokotaha ki ha me'a ta'ema'a, pe ko e sino 'oe manu ta'ema'a, pe ko e sino 'oe manu lalahi ta'ema'a, pe ko e sino 'oe manu totolo ta'ema'a, pea kapau 'oku fufū ia kiate ia: 'e ta'ema'a foki ia mo hala ai. ³ Pea kapau 'oku lave ia ki he ta'ema'a 'ae tangata, 'i he me'a kehekehe 'oku ta'ema'a ai 'ae tangata, pea 'oku fufū ia kiate ia; 'oka hoko 'o ne 'ilo ia, 'e toki hala ai ia. ⁴ Pea kapau 'e kape 'e ha tokotaha, 'o ne lea 'aki hono loungutu ke fai kovi, pe ke fai lelei, ha me'a 'oku fuakava ki ai 'ae tangata, pea fufū ia 'iate ia; 'oka hoko 'o ne 'ilo ia, pea 'e hala ai ia 'i ha taha 'i he ngaahi me'a ni. ⁵ Pea 'e pehē, 'i he'ene halaia 'i ha taha 'oe ngaahi me'a ni pea 'oku totonu 'a 'ene vete 'ene hala 'i he me'a ko ia: ⁶ Pea 'e 'omi 'e ia 'ene feilaulau ma'ae angahala kia Sihova koe'uhi ko 'ene angahala kuo ne fai, ko e manu fefine mei he fanga manu, ko e lami, pe ko e 'uhiki'i kosi, ko e feilaulau ma'ae angahala; pea 'e fai 'ae fakalelei 'e he taula'eiki koe'uhi ko 'ene angahala. ⁷ Pea kapau 'oku 'ikai te ne fa'a 'omi ha lami, pea 'e 'omi 'e ia kia Sihova koe'uhi ko e angahala kuo ne fai, 'ae kulukulu 'e ua, pe ko e lupe mui 'e ua; ko e taha ko e feilaulau ma'ae angahala, mo e taha ko e feilaulau tutu. ⁸ Pea te ne 'omi 'e ia ia ki he taula'eiki, 'aia te ne tomu'a 'atu ko e feilaulau ma'ae angahala, 'o ne mimio ke motu hono 'ulu mei hono kia, kae 'ikai vaeua ia: ⁹ Pea 'e luluku 'e ia 'ae toto 'oe feilaulau ma'ae angahala ki he potu tafa'aki 'oe feilaulau'anga: pea 'e tatau hono toe 'oe toto ki he tefito'i feilaulau'anga: ko e feilaulau ia ma'ae angahala. ¹⁰ Pea 'e 'atu 'e ia hono ua ko e feilaulau tutu, 'o taau mo hono anga: pea 'e fai 'ae fakalelei 'e he taula'eiki kiate ia koe'uhi ko 'ene angahala, pea 'e fakamolemole ia kiate ia.

¹¹ ¶ Pea kapau 'e 'ikai fa'a 'omi 'e ia 'ae ongo kulukulu, pe ko e ongo lupe mui, pea 'e 'omi 'aia na'e fai hala, ma'a 'ene feilaulau ko e feilaulau ma'ae angahala, ko hono hongofulu 'oe vahe 'oe efa 'oe maho'a lelei; 'e 'ikai 'ai 'e 'ia ha lolo ki ai, pe 'e 'ikai te ne 'ai ki ai ha me'a nanamu: he ko e feilaulau ia ma'ae angahala. ¹² Pea 'e 'omi ia 'e ia ki he taula'eiki, pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae faluku 'e taha mei ai, ko hono me'a faka'ilonga, 'o tutu ia ki he feilaulau'anga, 'o taau mo e ngaahi feilaulau tutu kia Sihova: ko e feilaulau ia ma'ae angahala. ¹³ Pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana 'i he'ene angahala 'aia kuo ne fai 'i ha taha 'oe ngaahi me'a ni, pea 'e fakamolemole ia kiate ia: pea ko hono toe 'e 'i he taula'eiki ia, 'o hangē ko e feilaulau me'akai.

¹⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁵ Kapau 'e fai hala 'e ha tokotaha, pea fai angahala 'i he ta'e'ilo, 'i he ngaahi me'a mā'oni'oni 'a Sihova; pehē 'e 'omi 'e ia koe'uhi ko 'ene faihala kia Sihova, 'ae sipitangata ta'ehanomele mei he fanga sipi, mo e feilaulau ma'ae angahala 'i he ngaahi sikeli siliva, te ke lau kiate ia 'o tatau mo e sikeli 'oe faletapu: ¹⁶ Pea 'e fai 'e ia 'ae totongi ki he kovi kuo ne fai ki he me'a mā'oni'oni, pea te ne fakalahi 'aki 'e ia hono nima 'oe vahe, 'o 'atu ia ki he taula'eiki: pea 'e fai 'ae fakalelei ma'ana 'e he taula'eiki 'aki 'ae sipitangata 'oe feilaulau ma'ae angahala, pea 'e fakamolemole ia kiate ia.

¹⁷ ¶ Pea kapau 'oku fai angahala 'e ha tokotaha, 'o fai ha me'a 'i he ngaahi me'a 'aia kuo fakatapui 'e he ngaahi fekau 'a Sihova; neongo na'e 'ikai te ne 'ilo ia, ka 'oku ne halaia ai, pea 'e fua 'e ia 'ene hia. ¹⁸ Pea te ne 'omi 'e ia ha sipitangata mei he fanga sipi ki he taula'eiki, 'o hangē ko ho'o lau, ko e feilaulau ma'ae angahala; pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana 'i he'ene ta'e'ilo 'aia na'e hē ai ia 'o 'ikai 'ilo, pea 'e fakamolemole ia kiate ia. ¹⁹ Ko e feilaulau ia ma'ae angahala: kuo fai hala mo'oni ia kia Sihova.

1 Ko e feilaulau ki he angahala 'oku fai 'oka 'ilo. 8 Ko e fono 'oe feilaulau tutu, 14 Mo e feilaulau me'akai. 19 Ko e feilaulau 'i he fakanofa 'oe taula'eiki. 24 Ko e fono 'oe feilaulau 'ae angahala.

6 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Kapau 'e fai angahala 'e ha tokotaha, 'o fai ha me'a hala kia Sihova, pea loi ki hono kaungā'api 'i ha me'a na'e tuku kiate ia ke tauhi, pe 'i ha fakatau, pe 'i ha me'a kuo 'ave fakamālohi, pe 'i he kākaa'i hono kaungā'api; ³ Pe kuo ne 'ilo ha me'a na'e mole, pea 'oku loi ki ai, 'o fuakava loi, 'oka fai hala 'ae tangata 'i ha taha 'oe ngaahi me'a ni: ⁴ Pea 'e pehē, ko e me'a 'i he'ene angahala, pea kuo ne halaia, 'e toe 'atu 'e ia 'aia na'a ne 'ave fakamālohi, pe ko e me'a kuo ne ma'u fakakāka pe ko e me'a na'e 'atu kiate ia ke tauhi, pe ko e me'a na'e mole 'aia na'a ne 'ilo'i. ⁵ Pe ko e me'a ko ia kotoa pē kuo ne fuakava loi ki ai; 'e toe 'atu ia 'i hono tatau totonu, pea ke fakalahi 'aki 'e ia hono nima 'oe vahe, 'o 'atu kiate ia 'aia 'oku totonu ke ma'u, 'i he 'aho 'o 'ene feilaulau ma'ae angahala. ⁶ Pea te ne 'omi 'e ia 'ene feilaulau ma'ae angahala kia Sihova, ko e sipitangata ta'ehanomele mei he fanga sipi 'o tatau mo ho'o

lau, ko e feilaulau ma'ae angahala, ki he taula'eiki:

⁷ Pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana 'i he 'ao 'o Sihova: pea 'e fakamolemole kiate ia 'i he me'a kotoa pē ko ia kuo ne fai hala ai.

⁸ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁹ Fekau kia 'Elone mo hono ngaahi foha, 'o pehē, Ko 'eni 'ae fono 'oe feilaulau tutu: Ko e feilaulau tutu ia, ko e me'a 'i he'ene vela 'i he pō kotoa 'o a'u ki he pongipongi 'i he funga feilaulau'anga, pea ko e afi 'oe feilaulau'anga 'e mo'ui pe 'i ai. ¹⁰ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki hono kofu tupenu tu'ovalevale, pea 'ai mo hono kofu'eva'e tupenu tu'ovalevale ki hono sino, pea te ne hiki 'ae efuefu kuo vela 'e he afi mo e feilaulau tutu 'i he feilaulau'anga, pea 'e lilingi 'e ia ia 'i he tafa'aki 'oe feilaulau'anga. ¹¹ Pea 'e vete 'e ia hono ngaahi kofu 'o tuku, kae 'ai 'ae kofu kehe, pea te ne fetuku 'ae efuefu ki he potu ma'a 'i tua'a 'i he 'apitanga. ¹² Pea 'e mo'ui ma'uaipē 'ae afi 'i he feilaulau'anga; 'e 'ikai tāmata'i: pea 'e tutu 'ae fefie ki ai 'e he taula'eiki 'i he pongipongi kotoa pē, pea hilifaki lelei pe ki ai 'ae feilaulau tutu: pea 'e tutu 'e ia ki ai 'ae ngako 'oe ngaahi feilaulau fakamelino. ¹³ 'E mo'ui ma'uaipē 'ae afi 'i he feilaulau'anga; 'e 'ikai mate ia 'o ta'engata.

¹⁴ ¶ Pea ko e fono eni 'oe feilaulau me'akai: 'e 'atu ia 'e he ngaahi foha 'o 'Elone 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he mu'a feilaulau'anga. ¹⁵ Pea 'e to'o 'e ia 'ae faluku 'e taha 'oe maho'a 'oe feilaulau me'akai, pea mo hono lolo 'o ia, mo e laipeno kotoa pē 'aia 'oku 'i he feilaulau me'akai, 'o tutu ia ki he funga 'oe feilaulau'anga, 'io, ko hono fakamanatu 'o ia, kia Sihova. ¹⁶ Pea ko hono toe 'e kai 'e 'Elone mo hono ngaahi foha: 'e kai ia mo e mā ta'e-fakalēvani 'i he potu mā'oni'oni; tenau kai ia 'i he loto'a 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ¹⁷ 'Oua na'a ta'o ia mo e lēvani. Kuo u tuku ia ko honau 'inasi 'i he ngaahi feilaulau tutu kiate au: 'oku fungani mā'oni'oni ia, 'o hangē ko e feilaulau ma'ae angahala, pea hangē ko e feilaulau ma'ae fai hala. ¹⁸ 'E kai ia 'e he fānau tangata kotoa pē 'i he fānau 'a 'Elone. Ko e fekau fai ma'u pe ia 'o ta'engata 'i homou ngaahi to'utangata ki he ngaahi feilaulau tutu 'a Sihova: ko ia kotoa pē 'e ala ki ai 'e tapu ia.

¹⁹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁰ Ko e feilaulau eni 'a 'Elone mo hono ngaahi foha, 'aia tenau 'atu kia Sihova 'i he 'aho 'oku fakanofa ai ia; ko hono hongofulu 'oe vahe 'oe efa 'oe maho'a lelei ko e feilaulau me'akai fai ma'u pe, ko hono vahe 'e taha 'i he pongipongi, mo hono vahe 'e taha 'i he efi'afi. ²¹ 'E ngaohi ia 'i he fakapaku 'aki 'ae lolo: pea hili 'a hono fakapaku, te ke 'omi ia ki loto: pea ko e ngaahi kongā 'oe feilaulau me'akai kuo fakapaku ke ke 'atu ia ko e me'a namu kakala kia Sihova. ²² Pea ko e taula'eiki 'i hono ngaahi foha 'aia kuo fakanofa ko hono tongia 'e 'atu 'e ia ia; ko e fekau fai ma'u ia 'o ta'engata kia Sihova; 'e tutu ke vela 'a hono kātoa 'o ia. ²³ He ko e feilaulau me'akai kotoa pē ki he taula'eiki 'e tutu hono kotoa 'o ia 'e 'ikai kai ia.

²⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁵ Lea kia 'Elone pea ki hono ngaahi foha, 'o pehē, Ko

eni 'ae fono 'oe feilaulau ma'ae angahala; 'i he potu ko ia 'oku tāmāte'i ai 'ae feilaulau tutu 'e tāmāte'i 'i ai 'ae feilaulau ma'ae angahala 'i he 'ao 'o Sihova: 'oku fungani mā'oni'oni ia. ²⁶ Ko e taula'eiki 'oku ne 'atu ia ma'ae angahala 'e kai 'e ia ia: 'e kai ia 'i he potu tapu 'i he loto'ā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ²⁷ Ko ia kotoa pē 'e ala ki hono kakano 'e tapu ai ia: pea ka luluku 'aki 'ae toto 'o ia ki ha kofu, te ke fō 'aia na'e luluku 'i he potu tapu. ²⁸ Ka ko e kulo 'umea na'e haka ai ia 'e foa ia: pea kapau na'e haka 'i he kulo palasa, pea 'e olo ia, pea fufulu 'aki 'ae vai. ²⁹ Ko e fānau tangata kotoa pē 'i he kau taula'eiki 'e kai ia: 'oku fungani mā'oni'oni ia. ³⁰ Pea 'e 'ikai kai 'ae feilaulau ma'ae angahala, 'aia kuo 'omi 'a hono toto ki he fale fehikitaki 'oe kakai ke fai 'aki 'ae fakalelei, 'i he potu mā'oni'oni: 'e tutu ia 'i he afi.

1 Ko e fono 'oe feilaulau 'ae fai hala, 11 Mo e feilaulau fakalelei. 12 Ko e me'a fakafeta'i, 16 Pe ko e lea fakapapau, pe ko e feilaulau tukomou'ui. 22 Ko e ngako, 26 Mo e toto 'oku tapu. 28 Ko hono 'inasi 'oe taula'eiki 'i he feilaulau fakalelei.

7 KO E fono foki eni 'oe feilaulau ma'ae fai hala: 'oku mā'oni'oni lahi ia. ² 'I he potu 'oku nau tāmāte'i ai 'ae feilaulau tutu tenau tāmāte'i 'ae feilaulau ma'ae fai hala: pea ko e toto 'o ia 'e luluku 'aki 'ae feilaulau'anga 'o fakatakamilo. ³ Pea 'e 'atu 'e ia hono ngako kotoa pē 'o ia; ko hono tu'unga iku, mo e punukete, ⁴ Mo e kofuua 'e ua, mo e ngako 'oku 'i ai, 'aia 'oku ofi ki he ngutukete, mo e 'ahu 'oku 'i 'olunga 'i he 'ate, mo e ongo kofuua, 'e to'o 'e ia ia 'o 'ave. ⁵ Pea 'e tutu ia 'e he taula'eiki ki he funga feilaulau'anga ko e feilaulau kuo ngaahi 'aki 'ae afi kia Sihova: ko e feilaulau ia ma'ae fai hala. ⁶ Ko e tangata kotoa pē 'i he kau taula'eiki 'e kai ia: 'e kai ia 'i he potu tapu 'oku fungani mā'oni'oni ia. ⁷ Hangē ko e feilaulau ma'ae angahala, 'oku pehē pe 'ae feilaulau ma'ae fai hala: 'oku taha pe 'ae fono ki ai: ko e taula'eiki 'oku fai 'aki ia 'ae fakalelei 'e ma'u 'e ia ia. ⁸ Pea ko e taula'eiki 'oku ne 'atu 'ae feilaulau tutu 'a ha tangata, 'e ma'u 'e he taula'eiki ma'ana 'ae kili 'oe feilaulau tutu 'aia kuo 'atu 'e ia. ⁹ Pea ko e feilaulau me'akai kotoa pē 'oku ta'o 'i he ngoto'umu, mo ia kotoa pē 'oku fai 'i he fakapaku, pe 'i he ukamea lafalafa 'e 'i he taula'eiki ia 'aia 'oku ne 'atu ia. ¹⁰ Pea ko e feilaulau me'akai kotoa pē, 'oku feofi mo e lolo, pea mo ia 'oku mōmoa, 'e ma'u tatau pe 'e he ngaahi foha 'o 'Elone. ¹¹ Pea ko e fono eni 'oe feilaulau 'oe ngaahi feilaulau fakamelino, 'aia 'e 'atu 'e ia kia Sihova. ¹² Kapau 'oku ne 'atu ia ko e me'a fakafeta'i, pea 'e 'atu 'e ia fakataha mo e feilaulau fakafeta'i 'ae ngaahi mā ta'efakalēvani kuo fefiofi mo e lolo, mo e ngaahi mā manifinifi ta'efakalēvani kuo pani 'aki 'ae lolo, mo e ngaahi mā 'oe maho'a lelei 'oku fefiofi mo e lolo, 'oku fakapaku. ¹³ Pea 'e 'atu 'e ia fakataha mo e ngaahi mā 'i he'ene feilaulau 'ae mā kuo 'i ai 'ae me'a fakalēvani fakataha mo e feilaulau 'oe fakafeta'i 'o 'ene feilaulau fakamelino. ¹⁴ Pea 'e 'atu 'e ia 'ae taha mei he me'a'ofa kotoa pē ko e feilaulau hiki hake kia Sihova, pea 'e 'i he taula'eiki ia 'aia 'oku ne luluku 'ae toto 'oe feilaulau fakamelino. ¹⁵ Pea ko e kanomate 'oe

feilaulau 'o 'ene feilaulau fakamelino ko e me'a fakafeta'i, 'e kai ia 'i he 'aho 'oku 'atu ai ia: 'e 'ikai tuku 'e ia hano toe ki he 'apongipongi. ¹⁶ Pea kapau 'oku 'atu 'a 'ene feilaulau ko e me'a 'i he lea fakapapau, pe ko e feilaulau loto lelei pe, 'e kai ia 'i he 'aho ko ia 'oku 'atu ai 'ene feilaulau pea ko e 'apongipongi foki 'e kai hono toe: ¹⁷ Ka ko hono toe 'oe kanomate 'oe feilaulau 'i hono tolu 'oe 'aho 'e tutu 'aki ia 'ae afi. ¹⁸ Pea kapau 'e kai 'i hono tolu 'oe 'aho ha kanomate 'oe feilaulau 'o 'ene feilaulau fakamelino, 'e 'ikai ma'u ia, pea 'e 'ikai lau ia kiate ia na'e 'atu ia: ko e me'a kovi lahi ia, pea ko ia 'oku ne kai ai 'e fua 'e ia 'ene hia. ¹⁹ Pea ko e kanomate 'oku lave ki ha me'a ta'ema'a 'e 'ikai kai ia: 'e tutu 'aki ia 'ae afi; pea koe'uhi ko e kanomate, ko ia kotoa pē 'oku ma'a 'e kai 'e ia ia. ²⁰ Ka ko ia 'oku kai 'ae kanomate 'oe feilaulau 'oe feilaulau fakamelino, 'aia 'oku kau kia Sihova, ka 'oku 'iate ia 'a 'ene ta'ema'a, 'e motuhi 'ae laumālie ko ia mei hono kakai. ²¹ Pea ko ia foki 'e lave ki ha me'a ta'ema'a, ki he ta'ema'a 'ae tangata, pe ha manu, pe ha me'a fakalielia 'o ta'ema'a, pea kai 'e ia 'ae kanomate 'oe feilaulau 'oe feilaulau fakamelino, 'aia 'oku kau kia Sihova, 'e motuhi 'ae laumālie ko ia mei hono kakai.

²² ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²³ Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, 'oua na'a mou kai ha ngako 'oe pulu, pe ko e sipi, pe ko e kosi. ²⁴ Pea ko e ngako 'oe manu mate mahaki pe, mo e ngako 'o ia kuo mate 'i he haehae 'e he manu kehe, ke mou ngāue'aki ia 'i ha ngāue kehe: ka 'e 'ikai 'aupito te mou kai ia. ²⁵ He ko ia 'oku ne kai 'ae ngako 'oe manu, 'aia 'oku 'atu mei ai 'e he kakai 'ae feilaulau tutu kia Sihova, 'io, ko ia 'oku ne kai ai 'e motuhi ia mei hono kakai. ²⁶ Pea 'e 'ikai foki te mou kai ha toto 'o ha manu kapakau pe ha manu kehe, 'i homou ngaahi nofo'anga. ²⁷ 'Ilonga ha taha 'e kai ha toto, 'e motuhi 'ae laumālie ko ia mei hono kakai.

²⁸ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁹ Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ko ia 'oku ne 'atu 'ae feilaulau 'o 'ene ngaahi feilaulau fakamelino kia Sihova, 'e 'omi 'e ia 'ene me'a'ofa kia Sihova, 'i he feilaulau 'o 'ene ngaahi feilaulau fakamelino. ³⁰ 'E 'omi 'e hono nima 'o'ona pe 'ae ngaahi feilaulau kia Sihova, 'oku tutu 'i he afi, 'e 'omi 'e ia 'ae ngako mo e fatafata, koe'uhi ke ta'alo'alo 'aki 'ae fatafata, ko e feilaulau ta'alo'alo 'i he 'ao 'o Sihova. ³¹ Pea 'e tutu 'ae ngako 'e he taula'eiki 'i he funga 'oe feilaulau'anga: ka 'oku 'ia 'Elone mo hono ngaahi foha 'ae fatafata. ³² Pea te mou 'atu ki he taula'eiki 'ae alanga mu'a to'omata'u ko e feilaulau hiki hake ia 'i he ngaahi feilaulau 'o ho'omou ngaahi feilaulau fakamelino. ³³ Ko ia 'i he ngaahi foha 'o 'Elone, 'oku 'atu 'ae toto 'oe feilaulau fakamelino, mo e ngako, 'e ma'u 'e ia 'ae alanga mu'a to'omata'u ko hono 'inasi. ³⁴ He ko e fatafata ta'alo'alo mo e alanga mu'a hiki hake kuo u to'o mei he fānau 'a 'Isileli, mei he ngaahi feilaulau 'o 'enau ngaahi feilaulau fakamelino, pea kuo u 'atu ia kia 'Elone ko e taula'eiki, pea ki hono ngaahi foha 'i he tu'utu'uni ta'engata, mei he fānau 'a 'Isileli.

³⁵ ¶ Ko eni 'ae 'inasi' o'e fakanofa 'o 'Elone, mo e fakanofa 'o hono ngaahi foha, mei he ngaahi feilaulau kia Sihova 'oku tutu 'i he afi, 'i he 'aho 'oku ne 'atu 'akin-autolu ke ngāue kia Sihova 'i he ngāue fakataula'eiki; ³⁶ 'Aia na'e fekau 'e Sihova ke 'atu kiate kinautolu mei he fānau 'a 'Isileli, 'i he 'aho na'a ne fakanofa ai 'akinautolu, 'i he tu'utu'uni ta'engata 'i honau ngaahi to'utangata kotoa pē. ³⁷ Ko eni 'ae fono 'oe feilaulau tutu, 'oe feilaulau me'akai, pea mo e feilaulau ma'ae angahala, mo e feilaulau 'i he fai hala, mo e ngaahi fakatapu, mo e feilaulau 'oe ngaahi feilaulau fakamelino; ³⁸ 'Aia na'e fekau 'e Sihova kia Mōsesese 'i he mo'unga ko Sainai, 'i he 'aho na'a ne fekau ai ki he fānau 'a 'Isileli, ke 'atu 'enau ngaahi me'a'ofa kia Sihova, 'i he toafa 'o Sainai.

1 'Oku fakanofa 'e Mōsesese 'a 'Elone mo hono ngaahi foha. 14 Ko 'enau feilaulau 'i he angahala. 18 Ko 'enau feilaulau tutu. 22 Ko e sipitangata 'oe fakanofa. 31 Ko hono potu mo e 'aho 'o honau fakanofa.

8 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsesese, 'o pehē, ² "Ke ke 'ave 'a 'Elone mo hono ngaahi foha, mo e ngaahi kofu mo e lolo 'oe fakatapu, mo e pulu ki he feilaulau ma'ae angahala, mo e sipitangata 'e ua, mo e kato mā ta'efakalēvani; ³ Pea ke tākai 'ae kakai ke fakataha ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai." ⁴ Pea na'e fai 'e Mōsesese 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate ia; pea na'e tākai fakataha 'ae kakai ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁵ Pea pehē 'e Mōsesese ki he kakai, "Ko eni 'aia kuo fekau 'e Sihova ke fai." ⁶ Pea na'e 'omi 'e Mōsesese 'a 'Elone mo hono ngaahi foha, 'o ne kaukau'i 'akinautolu 'aki 'ae vai. ⁷ Pea na'a ne 'ai kiate ia 'ae kofutu'a, 'o ne nono'o 'aki 'e ia 'ae no'o, 'o 'ai kiate ia 'ae kofu fakatōtōlofa, mo ne 'ai kiate ia 'ae 'efoti, 'o ne nono'o 'aki ia 'ae no'o fakanikoniko'i 'oe 'efoti, 'o nono'o 'aki 'e ia ia. ⁸ Pea na'a ne 'ai 'ae kofu fatafata kiate ia: pea ne 'ai foki ki he kofu fatafata 'ae 'Ulimi mo e Tumemi. ⁹ Pea na'a ne 'ai 'ae tatā ki hono 'ulu pea na'a ne 'ai 'ae pale koula ki he mu'a tatā, ko e tatā mā'oni'oni; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsesese. ¹⁰ Pea na'e to'o 'e Mōsesese 'ae lolo tākai, 'o ne tākai 'aki 'ae fale fehikitaki mo ia kotoa pē na'e 'i ai, 'o ne fakatapu kotoa pē ia. ¹¹ Pea na'a ne luluku 'aki ia 'ae feilaulau'anga 'o liunga fitu, 'o ne tākai 'aki 'ae feilaulau'anga mo hono nāunau kotoa pē, mo e sene mo hono tu'unga, ke fakatapu ia. ¹² Pea na'a ne lingi mei he lolo tākai ki he 'ulu 'o 'Elone, 'o ne tākai 'aki ia, ko hono fakatapu. ¹³ Pea na'e 'omi 'e Mōsesese 'ae ngaahi foha 'o 'Elone, 'o ne 'ai 'ae ngaahi kofu kiate kinautolu, 'o ne nono'o 'aki 'akinautolu 'ae ngaahi no'o, 'o ne 'ai 'ae tatā kiate kinautolu; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsesese. ¹⁴ Pea na'a ne 'omi 'ae pulu ki he feilaulau ma'ae angahala: pea na'e hilifaki 'e 'Elone mo hono ngaahi foha honau nima ki he 'ulu 'oe pulu ki he feilaulau ma'ae angahala. ¹⁵ Pea na'a ne tāmata'i ia: pea 'ave 'e Mōsesese 'ae toto, 'o 'ai takatakai ia 'aki hono tuhu ki he ngaahi nifo 'oe feilaulau'anga, ko e fakama'a 'oe feilaulau'anga, 'o ne lingi 'ae toto ki he tefito'i feilaulau'anga, ko e fakatapu ia, ke fai 'i hono funga

'ae fakalelei. ¹⁶ Pea na'a ne 'ave 'ae ngako kotoa pē na'e 'i loto, mo e 'ahu mei 'olunga 'i he 'ate, mo e kofuua 'e ua, mo hona ngako, pea tutu ia 'e Mōsesese 'i he funga feilaulau'anga. ¹⁷ Ka ko e pulu, mo hono kili, ko hono sino, mo hono kinoha'a, na'a ne tutu 'aki 'ae afi 'i tua'a 'i he 'apitanga; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsesese.

¹⁸ ¶ Pea na'a ne 'omi 'ae sipitangata ki he feilaulau tutu: pea hilifaki 'e 'Elone mo hono ngaahi foha honau nima ki he 'ulu 'oe sipitangata. ¹⁹ Pea na'a ne tāmata'i ia; pea luluku 'aki 'e Mōsesese 'ae toto 'ae funga 'oe feilaulau'anga 'o takatakai. ²⁰ Pea na'a ne tafa 'ae sipitangata; pea tutu 'e Mōsesese 'ae 'ulu, mo e ngaahi kongga, mo e ngako. ²¹ Pea fufulu 'e ia 'ae to'oto'onga mo e keukeu 'aki 'ae vai; pea tutu 'e Mōsesese hono kotoa 'oe sipitangata 'i he funga feilaulau'anga: ko e feilaulau tutu ia ko e me'a namu kakala, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova: 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsesese.

²² ¶ Pea na'e 'omi 'e ia 'ae sipitangata 'e taha, ko e sipitangata 'oe fakanofa: pea na'e hilifaki 'e 'Elone mo hono ngaahi foha honau nima ki he 'ulu 'oe sipitangata. ²³ Pea na'a ne tāmata'i ia; pea 'ave 'e Mōsesese 'a hono toto 'o ne 'ai ia ki he mu'a telinga to'omata'u 'o 'Elone, pea ki he motu'a nima 'o hono nima to'omata'u, pea ki he motu'a va'e 'o hono va'e to'omata'u. ²⁴ Pea ne 'omi 'ae ngaahi foha 'o 'Elone, pea 'ai 'e Mōsesese 'ae toto ki honau mu'a telinga to'omata'u, pea ki he motu'a nima 'o honau nima to'omata'u, pea ki he motu'a va'e 'o hono va'e to'omata'u: pea na'e luluku 'aki 'e Mōsesese 'ae toto 'ae funga feilaulau'anga 'o takatakai. ²⁵ Pea na'a ne 'ave 'ae ngako, mo e tu'ungaiku, mo e ngako kotoa pē na'e 'i he to'oto'onga, mo e 'ahu 'i 'olunga 'i he 'ate, mo hono kofuua 'e ua, mo hona ngako, mo e alanga mu'a to'omata'u: ²⁶ Pea to'o 'e ia 'ae fo'i mā 'e taha ta'efakalēvani mei he kato mā ta'efakalēvani 'i he 'ao 'o Sihova, mo e fo'i mā na'e lolo'i mo e fo'i mā mani-finifi, 'o ne 'ai ia ki he ngako, pea ki he alanga mu'a to'omata'u: ²⁷ Pea na'e tuku 'e ia kotoa pē ki he nima 'o 'Elone, pea ki he nima 'o hono ngaahi foha, pea ta'alo'alo 'aki ia ko e feilaulau ta'alo'alo 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁸ Pea na'e to'o ia 'e Mōsesese mei honau nima, 'o ne tutu ia ki he funga 'oe feilaulau'anga ki he me'a tutu: ko e ngaahi me'a 'oe fakanofa ko e me'a namu kakala ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova. ²⁹ Pea na'e 'ave 'e Mōsesese 'ae fatafata, 'o ta'alo'alo 'aki ia ko e feilaulau ta'alo'alo 'i he 'ao 'o Sihova: ko hono 'inasi ia 'o Mōsesese 'i he sipitangata 'oe fakanofa; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsesese. ³⁰ Pea na'e 'ave 'e Mōsesese 'ae lolo tākai, pea mo e toto 'aia na'e 'i he funga feilaulau'anga, 'o ne luluku 'aki ia 'a 'Elone, pea mo hono ngaahi kofu, pea mo hono ngaahi foha, pea mo e ngaahi kofu 'o hono ngaahi foha; 'o ne fakatapu 'a 'Elone, mo hono ngaahi kofu, mo hono ngaahi foha, mo e ngaahi kofu 'o hono ngaahi foha.

³¹ ¶ Pea na'e fekau 'e Mōsesese kia 'Elone pea ki hono ngaahi foha, "Haka 'ae kakano 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai: pea kai ia 'i ai, mo e mā 'oe ngaahi

fakanofu 'oku 'i he kato, 'o hangē ko 'eku fekau, 'o pehē, Ko 'Elone mo hono ngaahi foha tenau kai ia. ³² Pea ko ia 'oku toe 'i he kakano, pea mo e mā te mou tutu 'aki 'ae afi. ³³ Pea 'oua na'a mou hū kitua 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'aho 'e fitu, ke 'oua, ke ngata 'ae ngaahi 'aho 'o homou fakanofu: 'i he 'aho 'e fitu te ne fakanofu 'akimoutolu. ³⁴ Hangē ko ia kuo fai 'e ia he 'aho ni, ko ia kuo fekau 'e Sihova ke fai, ke fai 'ae fakalelei ma'amoutolu. ³⁵ Ko ia te mou nofoma'u ai 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'aho mo e pō 'i he 'aho 'e fitu, 'o tauhi 'ae fekau 'a Sihova; telia na'a mou mate: he kuo pehē hono fekau 'i au." ³⁶ Pea na'e fai 'e 'Elone 'ae ngaahi me'a ni 'aia na'e fekau 'e Sihova 'i he nima 'o Mōse.

1 Ko e 'uluaki feilaulau 'a 'Elone koe'uhi ko ia mo e kakai. 8 Ko e feilaulau ma'ae angahala. 12 Mo e feilaulau tutu 'a'ana. 15 Ko e ngaahi feilaulau 'ae kakai. 23 'Oku tāpuaki 'ae kakai 'e Mōse mo 'Elone. 24 'Oku ha'u 'ae afi meia Sihova ki he feilaulau'anga.

9 PEA 'i hono valu 'oe 'aho na'e ui 'a Mōse kia 'Elone mo hono ngaahi foha, pea ki he kau mātu'a 'o 'Isileli: ² Pea pehē 'e ia kia 'Elone, "Ke ke to'o kiate koe 'ae 'uhiki pulu mui ko e feilaulau ki he angahala, mo e sipitangata ko e feilaulau tutu, ta'ehanomele, 'o 'atu ia 'i he 'ao 'o Sihova. ³ Pea ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, To'o 'ekimoutolu 'ae 'uhiki' i kosi ko e feilaulau ma'ae angahala; mo e 'uhiki pulu mo e lami 'i he 'uluaki ta'u fakatou'osi, ta'ehanomele, ko e feilaulau tutu; ⁴ Pea mo e pulu mo e sipitangata ko e feilaulau fakamelino, ke feilaulau 'aki 'i he 'ao 'o Sihova; mo e feilaulau me'akai kuo felingi'aki 'ae lolo: he ko e 'aho ni 'e hā mai 'a Sihova kiate kimoutolu."

⁵ ¶ Pea na'a nau 'omi 'aia na'e fekau 'e Mōse ki he fale fehikitaki 'oe kakai: pea na'e 'unu'unu atu 'ae kakai kotoa pē 'o tu'u 'i he 'ao 'o Sihova. ⁶ Pea pehē 'e Mōse, "Ko eni 'ae me'a kuo fekau 'e Sihova ke mou fai: pea 'e fakahā ai 'ae nāunau 'o Sihova kiate kimoutolu." ⁷ Pea pehē 'e Mōse kia 'Elone, "Alu ki he feilaulau'anga, 'o 'atu 'a ho'o feilaulau ma'ae angahala, mo ho'o feilaulau tutu, pea fai 'ae fakalelei koe'uhi ko koe, pea ma'ae kakai: pea 'atu 'ae feilaulau 'ae kakai, mo fai 'ae fakalelei koe'uhi ko kinautolu; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova."

⁸ ¶ Pea na'e 'alu 'a 'Elone ki he feilaulau'anga, 'o ne tāmāte'i 'ae pulu mui 'oe feilaulau ma'ae angahala, 'aia ko e me'a ma'ana. ⁹ Pea na'e 'omi 'e he ngaahi foha 'o 'Elone 'ae toto kiate ia: pea na'a ne 'ai hono tuhu ki he toto, 'o ne 'ai ia ki he ngaahi nifo 'oe feilaulau'anga, 'o ne lingi 'ae toto ki he tefito'i feilaulau'anga: ¹⁰ Ka ko hono ngako, mo e kofuua, mo e 'ahu 'oku 'i 'olunga 'i he 'ate 'oe feilaulau koe'uhi ko e angahala, na'a ne tutu ia 'i he funga 'oe feilaulau'anga; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōse. ¹¹ Pea ko hono sino mo hono kili ne ne tutu 'aki 'ae afi 'i tua'ā 'i he 'apitanga. ¹² Pea na'a ne tāmāte'i 'ae feilaulau tutu; pea ko e ngaahi foha 'o 'Elone na'a nau 'atu kiate ia 'ae toto, pea na'a ne luluku ia ki he feilaulau'anga 'o takatakai. ¹³ Pea na'a nau 'atu

kiate ia 'ae feilaulau tutu, mo hono ngaahi kongā 'o ia mo e 'ulu: pea ne tutu ia ki he funga 'oe feilaulau.

¹⁴ Pea na'e fufulu 'e ia 'ae to'oto'onga mo e keukeu, pea tutu ia ki he funga 'oe feilaulau tutu 'i he feilaulau'anga.

¹⁵ ¶ Pea na'a ne 'omi 'ae feilaulau 'ae kakai, 'o ne 'ave 'ae kosi, 'aia ko e feilaulau koe'uhi ko e angahala 'ae kakai, 'o ne tāmāte'i ia, 'o ne 'atu ia koe'uhi ko e angahala, 'o hangē ko e 'uluaki. ¹⁶ Pea na'e 'omi 'e ia 'ae feilaulau tutu, 'o 'atu ia 'o fakatatau mo e fekau. ¹⁷ Pea na'a ne 'omi 'ae feilaulau me'akai, pea ne to'o 'ae ma'ho'a 'o ia, 'o ne tutu ia ki he funga feilaulau'anga, 'o ofi ki he feilaulau tutu 'oe pongipongi. ¹⁸ Pea na'a ne tāmāte'i 'ae pulu mo e sipitangata ko e feilaulau 'oe feilaulau fakamelino, 'aia na'e fai koe'uhi ko e kakai: pea ko e ngaahi foha 'o 'Elone na'a nau 'atu 'ae toto kiate ia, 'aia na'a ne luluku ki he funga feilaulau'anga 'o takatakai hake, ¹⁹ Mo e ngako 'oe pulu mo e sipitangata, ko e tu'unga iku, mo e punukete, mo e kofuua, mo e 'ahu 'i 'olunga 'i he 'ate: ²⁰ Pea na'a nau 'ai 'ae ngako 'oe fatafata, pea tutu 'e ia 'ae ngako 'i he funga feilaulau'anga: ²¹ Pea ko e fatafata mo e alanga mu'a to'omata'u na'e ta'alo'alo 'aki 'e 'Elone ko e feilaulau ta'alo'alo ia 'i he 'ao 'o Sihova; 'o hangē ko e fekau 'a Mōse. ²² Pea na'e hiki 'e 'Elone hono nima ki 'olunga ki he kakai, 'o ne tāpuaki 'akinautolu, pea 'alu hifo ia mei he'ene 'atu 'ae feilaulau ma'ae angahala, mo e feilaulau tutu, mo e feilaulau fakamelino. ²³ Pea na'e 'alu 'a Mōse mo 'Elone ki he fale fehikitaki 'oe kakai, pea ha'u mei ai mo e tāpuaki ki he kakai: pea na'e hā mai 'ae nāunau 'o Sihova ki he kakai kotoa pē. ²⁴ Pea na'e ha'u ai 'ae afi mei he 'ao 'o Sihova, 'o ne fakavela ke 'osi 'ae feilaulau tutu mo e ngako 'i he funga 'oe feilaulau'anga: pea 'i he mamata ki ai 'ae kakai kotoa pē, na'a nau kalanga, pea tō fakafu'ohifo ki honau mata.

1 'Oku vela 'a Natapi mo 'Apu he'ena 'atu 'ae afi kehe. 6 'Oku ta'ofi 'a 'Elone mo hono ngaahi foha ke 'oua na'a nau tangi 'i ai. 8 'Oku tapu 'ae uaine ki he kau taula'eiki 'i he'enau hū ki he fale fehikitaki. 12 Ko e fono ki he kai 'oe ngaahi me'a mā'oni'oni. 16 Ko e lau 'a 'Elone 'i he'ene li'aki ia.

10 PEA ko Natapi mo 'Apu ko e ongo foha 'o 'Elone, na'a na taki taha to'o 'ene ipu 'ai'anga afi, 'o 'ai 'ae afi ki ai, pea 'ai 'ae me'a nanamu ki ai, 'o na 'atu 'ae afi kehe 'i he 'ao 'o Sihova, 'aia na'e fekau 'e ia ke 'oua na'a fai. ² Pea na'e 'oho atu 'ae afi meia Sihova, pea na vela ai, pea mate 'akinaua 'i he 'ao 'o Sihova. ³ Pea pehē 'e Mōse kia 'Elone, "Ko eni ia na'e folofola'aki 'e Sihova, 'o pehē, "E 'apasia 'iate au 'akinautolu 'oku 'unu'unu mai kiate au, pea 'e fakahikihiki au 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē." ¶ Pea na'e longo pe 'a 'Elone. ⁴ Pea na'e ui 'e Mōse ke ha'u 'a Misaeli, mo 'Elisafani, ko e ongo foha 'o 'Usaeli ko e tu'asina 'o 'Elone, 'o ne pehē kiate kinaua, "Mo omi ke ofi, 'o fua homou kāinga mei he 'ao 'oe fale fehikitaki kitua'ā 'i he 'apitanga." ⁵ Pea na'a na 'unu'unu atu, 'o na fua ia 'i hona kofu kitua'ā 'i he 'apitanga; 'o hangē ko e fekau 'a Mōse.

⁶ Pea pehē 'e Mōsesē kia 'Elone mo hono ongo foha ko 'Eleisa mo 'Itama, "Oua na'a to'o 'ae tatā mei homou 'ulu, pea 'oua na'a hae homou kofu; telia na'a mou mate, pea telia na'a tō 'ae houhau ki he kakai kotoa pē: kae tuku ki homou ngaahi kāinga ko e fale kotoa 'o 'Isileli, kenau tēngihia 'ae vela kuo tutu 'e Sihova. ⁷ Pea 'oua na'a mou 'alu kitua'ā 'i he matapā 'oe fale fehikita-ki 'oe kakai, telia na'a mou mate: he ko e lolo tākai 'a Sihova 'oku 'iate kimoutolu." Pea na'a nau fai 'o hangē ko 'e lea 'a Mōsesē.

⁸ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia 'Elone, 'o pehē, ⁹ "Oua na'a ke inu uaine pe ha inu mālohi, 'a koe, pe ko ho ngaahi foha mo koe, 'oka mou ka hū ki he fale fehikitaki 'oe kakai, telia na'a mou mate: ko e fekau ia 'e fai ma'uaipē 'i homou ngaahi to'utangata kotoa pē: ¹⁰ Pea koe'uhi ke mou 'ai 'ae faka'ilonga kehekehe, 'i he me'a mā'oni'oni, mo e me'a ta'emā'oni'oni, pea ki he me'a ta'ema'a, mo e me'a ma'a; ¹¹ Pea koe'uhi ke mou ako 'aki ki he fānau 'a 'Isileli, 'ae ngaahi fekau kotoa pē 'aia kuo folofola'aki 'e Sihova kiate kinautolu 'i he nima 'o Mōsesē."

¹² ¶ Pea na'e lea 'a Mōsesē kia 'Elone, pea mo 'Eliesa mo 'Itama, ko hono ongo foha na'e toe, 'o pehē, "To'o 'ae feilaulau me'akai, 'aia 'oku toe 'i he ngaahi feilaulau kia Sihova 'oku tutu 'i he afi, pea kai ia ta'efakalēvani 'i he potu 'oe feilaulau'anga, he 'oku fungani mā'oni'oni ia: ¹³ Pea mou kai ia 'i he potutapu, he ko ho 'inasi ia, mo e 'inasi 'o ho ngaahi foha, 'i he ngaahi feilaulau tutu kia Sihova: he 'oku pehē pe 'ae fekau kiate au. ¹⁴ Pea ko e fatafata tā'alo'alo mo e alanga mu'a hiki hake te mou kai 'i he potu ma'a; 'a koe, mo ho ngaahi foha, mo ho ngaahi 'ofefine mo koe: he ko ho 'inasi ia, mo e 'inasi 'o ho ngaahi foha, 'aia kuo foaki mei he ngaahi feilaulau 'oe feilaulau fakamelino 'oe fānau 'a 'Isileli. ¹⁵ Ko e alanga mu'a hiki hake, mo e fatafata tā'alo'alo tenau 'omi fakataha mo e ngaahi feilaulau mo e ngako 'oku tutu 'i he afi, ke tā'alo'alo 'aki ia ko e me'a 'atu tā'alo'alo 'i he 'ao 'o Sihova: pea 'e 'iate koe ia, mo ho ngaahi foha mo koe, 'i he tu'utu'uni ta'engata; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova.

¹⁶ ¶ Pea na'e kumi lahi 'e Mōsesē ki he kosi 'oe feilaulau ma'ae angahala, pea vakai, kuo tutu ia: pea na'e 'ita ai ia kia 'Eliesa mo 'Itama, ko e ongo foha 'o 'Elone, 'aia na'e mo'ui mo toe, 'o pehē, ¹⁷ "Ko e hā na'e 'ikai temou kai ai 'ae feilaulau ma'ae angahala 'i he potu mā'oni'oni, he koe'uhi 'oku fungani mā'oni'oni ia, pea kuo foaki ia 'e he 'Otua kiate kimoutolu ke mou fua 'ae hia 'ae kakai 'oe fakataha, ke fai 'aki 'ae fakalelei ma'anautolu 'i he 'ao 'o Sihova? ¹⁸ Vakai, na'e 'ikai 'omi hono toto ki loto 'i he potu mā'oni'oni: ko e mo'oni na'e totonu ho'omou kai ia 'i he potu mā'oni'oni, 'o hangē ko 'eku fekau." ¹⁹ Pea pehē 'e 'Elone kia Mōsesē, "Vakai, kuo nau 'atu he 'aho ni 'enau feilaulau ma'ae angahala mo 'enau feilaulau tutu 'i he 'ao 'o Sihova: pea kuo tō 'ae ngaahi me'a pehē ni kiate au: pea ka ne u kai he 'a-ho ni 'ae feilaulau ma'ae angahala, pea he 'e lelei ia 'i he 'ao 'o Sihova?" ²⁰ Pea 'i he fanongo 'a Mōsesē ki ai, na'a ne fiemālie.

1 Ko e fanga manu 'oku ngofua ke kai, 4 Mo e manu 'oku 'ikai ngofua. 9 Mo e ngaahi ika. 13 Mo e ngaahi manu kapakau. 29 Ko e ngaahi me'a totolo 'aia 'oku ta'ema'a.

11 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsesē mo 'Elone, 'o ne pehē kiate kinaua, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ko eni 'ae ngaahi manu 'aia temou kai 'i he ngaahi manu 'oku 'i he funga 'o māmani. ³ I-longa 'aia 'i he fanga manu 'oku mavaeua hono pesipesi, pea va'e mafahi, pea 'oku toe lamulamu 'angaua 'ene kai, temou kai ia. ⁴ Ka ko e ni'ihī 'i ai 'oku lamu 'angaua 'ene kai, mo vaeua 'ae va'e 'e 'ikai temou kai: 'o hangē ko e kāmeli, koe'uhi 'oku ne toe lamu 'ene kai, ka 'oku 'ikai mavahevahe 'ae va'e: 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu. ⁵ Pea mo e koni, koe'uhi 'oku ne toe lamu 'ene ma'anga, ka 'oku 'ikai mavaeua 'ae va'e; 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu. ⁶ Pea ko e hea, koe'uhi 'oku ne toe lamu 'ene kai, ka 'oku 'ikai mavaeua hono pesipesi: 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu. ⁷ Pea ko e puaka, 'oku mavahevahe hono pesipesi, pea va'e mafahi, ka 'oku 'ikai fakahake 'ene kai 'o toe lamu ia; 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu. ⁸ 'Oua na'a mou kai honau sino, pe ala ki honau kakano; 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu. ⁹ Ko eni ia temou kai 'i he ngaahi me'a 'oku 'i he ngaahi vai: 'ilonga 'aia 'oku 'i he vai 'oku ne ma'u 'ae kaponga, mo e 'uno, 'i he tahi mo e ngaahi vaitafe, ko ia te mou kai. ¹⁰ Pea ko e me'a 'i tahi, pea 'i he ngaahi vaitafe, 'oku 'ikai ma'u 'ae kaponga mo e 'uno, 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'oku ngaue 'i he vai, pe ko ha me'a 'e taha 'oku mo'ui 'i he ngaahi vai, ko e me'a kovi ia kiate kimoutolu. ¹¹ 'Io, 'e 'iate kimoutolu ia ko e me'a fakalielia: 'oua na'a mou kai honau sino, pea ko honau kakano ko e me'a fakalielia ia kiate kimoutolu. ¹² 'Ilonga 'aia 'i he ngaahi vai 'oku 'ikai hano kaponga pe 'uno, ke 'iate kimoutolu ia ko e me'a fakalielia.

¹³ ¶ Pea ko eni ia 'i he ngaahi manu kapakau 'e tapu kiate kimoutolu; 'e 'ikai temou kai ia, he ko e me'a fakalielia ia kiate kimoutolu: ko e 'ikale, mo e 'osifalesi, mo e 'osipale, ¹⁴ Mo e volita, mo e kaite 'i hona fa'ahinga. ¹⁵ 'Ae leveni kotoa pē 'i honau fa'ahinga, ¹⁶ Mo e 'ositalesi, mo e taiseni 'oe po'uli, mo e koku, mo e taiseni 'i hono fa'ahinga, ¹⁷ Mo e lulu iiki, mo e komolaniti, mo e lulu lahi, ¹⁸ Mo e suani, mo e lufa, mo e Lahami, ¹⁹ Mo e sitoaka, mo e motuku 'i hono fa'ahinga, mo e lapiuingi, mo e peka. ²⁰ Ko e ngaahi manu kapakau 'oku totolo, 'o 'alu 'i honau va'e, ko e me'a fakalielia ia kiate kimoutolu. ²¹ Ka ko e ngaahi me'a ni temou kai 'i he ngaahi me'a puna 'oku totolo, 'o 'alu 'i hono va'e, 'aia 'oku ma'u 'ae va'e 'i olunga 'i honau va'e, ke hopo 'aki 'i he kekekele; ²² 'Io, ko eni ia 'i ai temou kai; ko e he'e lalahi 'i honau fa'ahinga, ko e solami 'i honau fa'ahinga, mo e kakoli 'i honau fa'ahinga, mo e kakapi 'i honau fa'ahinga: ²³ Ka ko e ngaahi manupuna kotoa pē 'oku totolo, 'aia 'oku ve'e fā: ko e me'a fakalielia ia kiate kimoutolu. ²⁴ Pea temou ta'ema'a koe'uhi ko ia he ko ia 'e ala ki honau 'anga'anga 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²⁵ Pea ko ia 'e to'o ha potu 'o honau sino 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu, pea 'e ta'ema'a

ia 'o a'u ki he efiafi. ²⁶ Ko e sino 'oe manu kotoa pē 'oku vahe ua hono pesipesi ka 'oku 'ikai va'e mafahifahi, pe toe lamu 'ene kai, 'oku nau ta'ema'a kiate kimoutolu: ko ia kotoa pē 'oku ala ki ai 'e ta'ema'a ia. ²⁷ Pea 'ilonga 'aia 'i he ngaahi manu kotoa pē 'oku 'alu 'i hono 'aofiva'e 'o fakave'e fā; 'oku nau ta'ema'a kiate kimoutolu: ko ia 'oku ala ki honau sino 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²⁸ Pea ko ia 'oku ne fua honau sino 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu, pea ta'ema'a ia ke 'oua ke efiafi: 'oku nau ta'ema'a kiate kimoutolu.

²⁹ ¶ Ko e ngaahi me'a ni 'oku totolo 'i he kelekele 'oku ta'ema'a kiate kimoutolu; ko e uiseli, mo e kumā, mo e fonu papālangi 'i hono fa'ahinga. ³⁰ Mo e felite, mo e fokai, mo e moko, mo e sineli, mo e mole. ³¹ Ko eni ia 'oku ta'ema'a kiate kimoutolu 'i he me'a 'oku totolo; ko ia 'e ala ki ai ka kuo mate, 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ³² Pea 'ilonga ha me'a 'e tō ki ai ha taha 'iate kinautolu ka kuo mate, 'e ta'ema'a ia; pe ko e ipu 'akau ia, pe ko e kofu, pe ko e kili, pe ko e kato, ha ipu, pe ha me'a 'e taha 'oku fai 'aki ha ngāue, 'oku tonu ke tuku ia ki he vai, pea tuku ke ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi; pea 'e fakama'a ai ia. ³³ Pea 'ilonga ha ipu 'umea 'aia 'e tō hanau taha ki ai, ko ia 'oku 'i ai 'e ta'ema'a ia; pea temou foa'i ia. ³⁴ 'Ilonga 'ae me'akai 'oku ngofua ke kai, pea kuo tō ki ai 'ae vai ko ia 'e ta'ema'a ia; pea ko e me'ainu kotoa pē 'aia 'oku ngofua ke inu 'i he ngaahi ipu pehē, 'e ta'ema'a ia. ³⁵ Pea 'ilonga ha me'a 'e tō ki ai ha kongā 'o honau sino, 'e ta'ema'a ia; pe ko e ngoto'umu, pe ko e hili'anga kulo, 'e maumau'i ia; he 'oku nau ta'ema'a, pea tenau ta'ema'a kiate kimoutolu. ³⁶ Ka koe'uhi ko e vai mo'ui, pe ha luo 'oku 'i ai 'ae vai lahi, 'e ma'a ia: ka ko ia 'oku ala ki honau sino 'e ta'ema'a ia. ³⁷ Pea kapau 'e tō ha potu 'o honau sino ki he tenga'i 'akau 'aia 'oku tuku ki he tō ta'u, 'e ma'a ia. ³⁸ Pea kapau kuo lingi ha vai ki he ngaahi tenga, pea tō ki ai ha potu 'o honau sino ki ai, 'e ta'ema'a ia kiate kimoutolu. ³⁹ Pea kapau 'oku mate mahaki ha manu, 'aia 'oku ngofua ke kai: ko ia 'oku ala ki hono sino, 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁴⁰ Pea ko ia 'oku ne kai mei hono sino, 'e fō hono kofu, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi; mo ia foki 'oku ne fua hono sino 'o ia, 'e fō 'e ia hono kofu, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁴¹ Pea ko e me'a totolo kotoa pē 'oku totolo ki he kelekele ko e me'a ta'ema'a ia; 'e 'ikai kai ia. ⁴² 'Ilonga 'aia 'oku ngaolo ki hono kete, mo ia kotoa pē 'oku 'alu ve'e fā, mo ia 'i he ngaahi me'a totolo 'i he kelekele 'oku lahi hono va'e, 'e 'ikai temou kai ia he 'oku nau ta'ema'a. ⁴³ 'Oua na'a mou fakalielia'i 'akimoutolu 'aki ha me'a 'e taha 'oku totolo; pea 'oua na'a faka'uli'i 'akimoutolu 'i ai, koe'uhi ke mou ta'ema'a ai. ⁴⁴ He ko au ko Sihova ko homou 'Otua: ko ia temou fakamā'oni'oni 'akimoutolu, pea temou mā'oni'oni; he 'oku ou mā'oni'oni: pea 'oua na'a mou 'uli'i 'akimoutolu 'aki ha me'a totolo 'e taha 'oku totolo 'i he funga kelekele. ⁴⁵ He ko au Sihova 'oku ou 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite, ke hoko ko homou 'Otua: ko ia temou mā'oni'oni ai, he 'oku ou mā'oni'oni. ⁴⁶ Ko eni 'ae fono ki he ngaahi manu lahi, pea ki he fanga manu kapakau, pea ki he me'a mo'ui kotoa pē 'oku

ngaue 'i he ngaahi vai, mo e ngaahi me'a totolo kotoa pē 'i he funga kelekele. ⁴⁷ Ke fai kehekehe ki he me'a ta'ema'a mo e me'a ma'a, pea ki he manu 'oku ngofua ke kai mo e manu 'oku 'ikai ngofua ke kai.

1 Ko e fakama'a 'ae fefine hili 'ae fā'ele. 6 Ko 'ene feilaulau 'i hono fakama'a.

12 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Kapau 'oku feitama ha fefine, pea fā'ele'i 'ae tama tangata: pea 'e ta'ema'a ia 'i he 'aho 'e fitu; 'e ta'ema'a ia 'o fakatatau ki he ngaahi 'aho fakamavahe 'i hono mahaki. ³ Pea 'i hono valu 'oe 'aho 'e kamu 'ae mu'a kili 'o hono potu 'oe tama tangata. ⁴ Pea 'e nofo pē 'ae fefine 'i he toto 'o hono fakama'a 'i he 'aho 'e tolungofulu ma tolu; 'e 'ikai te ne ala ki ha me'a tapu, pe hū ki he faletapu, kae'oua ke kakato 'ae ngaahi 'aho 'o hono fakama'a. ⁵ Pea kapau te ne fā'ele'i ha ta'ahine, 'e ta'ema'a ai ia 'i he uike 'e ua, 'o hangē ko hono mavahe: pea te ne nofo 'i he 'aho 'e onongofulu ma ono koe'uhi ko e toto mo hono fakama'a. ⁶ Pea ka kakato 'ae ngaahi 'aho 'o hono fakama'a, koe'uhi ko e tama, pe ko e ta'ahine, te ne 'omi 'e ia ha lami 'oe 'uluaki ta'u ki he feilaulau tutu, mo e lupe mui, pe ha kulukulu, ko e feilaulau ma'ae angahala, ki he taula'eiki 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai: ⁷ 'Aia te ne 'atu ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o ne fai 'ae fakalelei ma'ana; pea 'e fakama'a ai ia mei he 'au 'o hono toto. Ko eni 'ae fono kiate ia kuo ne fā'ele'i 'ae tama pe ko e ta'ahine. ⁸ Pea kapau 'oku 'ikai fa'a 'omi 'e ia ha lami, te ne toki 'omi 'e ia ha kulukulu 'e ua, pe ko e lupe mui 'e ua; ko e taha ki he feilaulau tutu, pea ko e taha ki he feilaulau ma'ae angahala: pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana, pea 'e ma'a ai ia.

1 Ko e ngaahi fono mo e ngaahi faka'ilonga ke fakahinohino 'ae taula'eiki 'i he'ene 'eke ke 'ilo 'ae kilia.

13 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ² 'Oka tupu 'i ha tangata 'i he kili 'o hono sino ha me'a pupula, ha mongumangu, pe ha 'ila ngingila, pea 'oku 'i he kili 'o hono sino ia 'o hangē ko e mahaki ko e kilia; 'e 'omi ai ia ki he taula'eiki ko 'Elone, pe ki ha tokotaha 'o hono ngaahi foha 'oku taula'eiki. ³ Pea 'e sio 'ae taula'eiki ki he mahaki 'i he kili 'oe sino: pea kapau kuo liliu 'o hinehina 'ae fulufulu 'i he hangatāmaki, pea 'oku a'u hifo ki lalo 'i he kili 'o hono sino 'ae mahaki, ko e mahaki ia ko e kilia: pea 'e vakai kiate ia 'e he taula'eiki, 'o ne fakahā ko e ta'ema'a ia. ⁴ Kapau 'oku hinehina 'ae 'ila ngingila 'i he kili 'oe sino, pea hā ia ka 'oku 'ikai 'i lalo 'i he kili, pea 'oku te'eki liliu 'o hinehina 'ae fulufulu 'i ai; 'e toki tuku ia 'oku mahaki 'e he taula'eiki ke nofoma'u ki fale 'i he 'aho 'e fitu: ⁵ Pea 'e mamata kiate ia 'ae taula'eiki 'i hono fitu 'oe 'aho: pea vakai, kapau 'oku ne sio 'oku pehē pe 'ae mahaki, ka 'oku te'eki tupu 'o mafola 'i he kili: 'e toe tuku ia 'e he taula'eiki ki ha fale tāpuni ke 'aho fitu: ⁶ Pea 'e toe mamata kiate ia 'e he taula'eiki 'i hono fitu 'oe 'aho: pea vakai kapau 'oku mata 'uli'uli 'ae hangatāmaki, pea 'oku 'ikai tupu ke mafola atu 'i he kili, 'e fakahā ia 'e he taula'eiki 'oku ma'a: ko e mongumangu

pe ia: pea 'e fō 'e ia 'a hono ngaahi kofu 'o ma'a ai.

⁷ Pea kapau 'e totolo atu 'o lahi 'ae mongumangu 'i he kili, hili hono mamata kiate ia 'e he taula'eiki 'i hono fakama'a, 'e toe mamata 'ae taula'eiki kiate ia: ⁸ Pea kapau 'oku mamata 'ae taula'eiki, pea vakai, 'oku tupu 'o totolo atu pe 'ae mongumangu 'i he kili, 'e toki fakahā ia 'e he taula'eiki ko e ta'ema'a: ko e kilia ia.

⁹ ¶ 'Oka hoko ki he tangata 'ae mahaki ko e kilia, 'e 'omi ai ia ki he taula'eiki; ¹⁰ Pea 'e mamata 'ae taula'eiki kiate ia: pea vakai, kapau 'oku hinehina 'ae me'a kuo tupu hake 'i he kili, pea kuo ne liliu 'ae fulufulu ke hinehina, pea 'oku tu'u 'i he hangatāmaki 'ae mata'i kakano 'oku kalakala'ia, ¹¹ Ko e kilia fuoloa ia 'i he kili 'oe kakano, pea 'e fakahā ia 'e he taula'eiki ko e ta'ema'a, pea 'e 'ikai tāpuni ia ki fale: he 'oku ta'ema'a ia. ¹² Pea kapau 'e tupu 'o lahi ha kilia 'itu'a 'i he kili, pea tupu 'ae kilia 'o ne 'ufi'ufi 'ae kili kotoa pē 'o ia 'oku mahaki, mei hono 'ulu 'o a'u ki he va'e, 'i he potu kotoa pē 'oku sio ki ai 'ae taula'eiki; ¹³ Pehē 'e fifili ki ai 'ae taula'eiki: pea vakai, kapau kuo 'ufi'ufi 'e he kilia 'ae sino kotoa, te ne fakahā 'oku ma'a ia 'aia 'oku mahaki: kuo liliu ia 'o hinehina kotoa pē: 'oku ma'a ia. ¹⁴ Ka 'oka hā 'ae kanomate kalakala'ia 'iate ia 'e ta'ema'a ia. ¹⁵ Pea 'e mamata 'ae taula'eiki ki he kanomate kalakala'ia, 'o ne fakahā 'oku ta'ema'a ia: he ko e kanomate kalakala'ia 'oku ta'ema'a ia: ko e kilia ia. ¹⁶ Pea kapau 'e toe liliu 'ae kanomate kalakala'ia pea toe liliu ia 'o hinehina, 'e toe ha'u ia ki he taula'eiki; ¹⁷ Pea 'e mamata kiate ia 'ae taula'eiki, pea vakai, kapau kuo liliu 'ae mahaki 'o hinehina; pea 'e toki fakahā 'e he taula'eiki 'oku ma'a ia 'aia 'oku mahaki: 'oku ma'a ia.

¹⁸ ¶ Pea ko e sino foki 'aia na'e 'i ai 'i hono kili 'ae vakafoha, pea kuo mo'ui, ¹⁹ Pea 'i he potu na'e 'i ai 'ae vakafoha 'oku tupu ai 'ae me'a hinehina, pe ko e 'ila ngingila, 'oku hinehina, pea mata fakakulokula, pea 'oku fakahā ia ki he taula'eiki: ²⁰ Pea 'oka mamata ki ai 'ae taula'eiki, pea kapau 'oku hā ia 'o mā'ulalo 'i he kili, pea liliu 'o hinehina 'ae ngaahi fulufulu 'i ai 'e fakahā ia 'e he taula'eiki ko e ta'ema'a ko e mahaki ia ko e kilia, kuo tupu mei he vakafoha. ²¹ Pea kapau 'oku mamata ki ai 'ae taula'eiki, pea vakai, 'oku 'ikai ha fulufulu hinehina 'i ai, pea kapau 'oku 'ikai 'i lalo ia 'i he kili, ka 'oku mata 'uli'uli: pea 'e toki tuku ia ki ha fale tāpuni 'e he taula'eiki 'i he 'aho fitu: ²² Pea kapau 'e totolo lahi 'i he kili, 'e fakahā ia 'e he taula'eiki ko e ta'ema'a ko e mahaki ia. ²³ Pea kapau 'oku tu'u pehē ai pe 'ae 'ila ngingila, pea 'ikai totolo atu, ko e vakafoha kalakala'ia ia; pea 'e fakahā ia 'e he taula'eiki ko e ma'a.

²⁴ ¶ Pea kapau 'e ai ha kakano 'i he kili 'oku vela lahi, pea tu'u 'i he kanomate 'oku vela 'ae 'ila hinehina ngingila, 'oku mata fakakulokula, pe hinehina; ²⁵ 'E toki sio ki ai 'ae taula'eiki: pea vakai, kapau kuo liliu 'o hinehina 'ae fulufulu 'i he 'ila ngingila, pea hā 'i lalo 'i he kili; ko e kilia ia kuo tupu mei he me'a kalakala: ko ia, 'e fakahā ia 'e he taula'eiki ko e ta'ema'a: ko e mahaki ia ko e kilia. ²⁶ Pea kapau 'oku mamata ki ai 'e he taula'eiki, pea vakai, 'oku 'ikai ha fulufulu hinehina 'i he 'ila ngingila, pea 'oku 'ikai 'i lalo 'i he kili, ka 'oku matamata

'uli'uli si'i ia; 'e toki tāpuni ia 'e he taula'eiki *ki fale* 'i he 'aho 'e fitu: ²⁷ Pea 'e mamata kiate ia 'ae taula'eiki 'i hono fitu 'oe 'aho: pea kapau kuo totolo lahi atu ia 'i he kili, 'e fakahā ia 'e he taula'eiki 'oku ta'ema'a: ko e mahaki ko e kilia. ²⁸ Pea kapau 'oku tu'u 'i he potu pe taha 'ae 'ila ngingila ka 'oku 'ikai totolo atu 'i he kili, ka 'oku matamata 'uli'uli ia: ko e me'a tupu pe ia 'i he'ene kalakala, pea 'e fakahā ia 'e he taula'eiki 'oku ma'a: he ko e hangatāmaki ia 'i he'ene kalakala'ia.

²⁹ ¶ Kapau 'oku tupu 'i ha tangata pe 'i ha fefine 'ae mahaki 'i he 'ulu pe 'i he kava; ³⁰ 'E mamata ai 'e he taula'eiki ki he mahaki: pea vakai, kapau 'oku hā mai ia ki lalo 'i he kili; pea 'oku 'i ai ha tu'oni fulufulu melomelo fuoiki; 'e toki fakahā 'e he taula'eiki 'oku ta'ema'a ia: ko e kamaa mōmoa ia, 'io, ko e kilia 'oe 'ulu pe 'oe kava. ³¹ Pea kapau 'oku mamata 'e he taula'eiki ki he mahaki ko e kamaa, pea vakai, 'oku 'ikai hā mai ia 'i lalo 'i he kili, pea 'oku 'ikai 'i ai ha fulufulu 'uli'uli; 'e toki tāpuni *ki fale* 'e he taula'eiki 'aia 'oku mahaki 'i he kamaa 'i he 'aho 'e fitu: ³² Pea 'e mamata 'e he taula'eiki 'i hono fitu 'oe 'aho ki he mahaki: pea vakai, kapau 'oku 'ikai totolo atu 'ae kama, pea 'oku 'ikai 'i ai ha fulufulu melomelo, pea 'oku 'ikai matamata 'i lalo 'i he kili 'ae kama. ³³ 'E fafai ia ka 'e 'ikai fafai 'ae kamaa pea 'e toe tāpuni *ki fale* 'a ia 'oku kamaa 'i he 'aho 'e fitu: ³⁴ Pea 'e mamata 'ae taula'eiki ki he kamaa 'i hono fitu 'oe 'aho: pea vakai, kapau 'oku 'ikai totolo 'ae kamaa 'i he kili, pea 'ikai hā 'i lalo 'i he kili; 'e toki fakahā 'e he taula'eiki 'oku ma'a ia: pea ke fō 'e ia hono ngaahi kofu, pea 'e ma'a ai ia. ³⁵ Pea kapau 'oku totolo lahi 'ae kamaa 'i he kili 'oka hili hono fakama'a: ³⁶ Pea 'e mamata kiate ia 'ae taula'eiki pea vakai, kapau kuo totolo 'ae kamaa, 'i he kili, 'oua na'a kumi 'e he taula'eiki ki he fulufulu melomelo; 'oku ta'ema'a ia. ³⁷ Pea kapau 'oku hā mai 'ae kamaa 'oku pehē ai pe, pea kuo tupu 'i ai 'ae fulufulu 'uli'uli; kuo mo'ui 'ae kamaa, 'oku ma'a ia: pea 'e fakahā ia 'e he taula'eiki 'oku ma'a ia.

³⁸ ¶ Kapau 'oku 'i ha tangata pe ko e fefine 'ae ngaahi 'ila ngingila 'i he kili 'o honau sino, 'io, 'ae ngaahi 'ila hinehina 'oku ngingila; ³⁹ Pea 'e mamata ai 'ae taula'eiki pea vakai, kapau 'oku hinehina 'uli'uli 'ae ngaahi 'ila 'i hona sino; ko e 'ila ia 'oku tupu 'i hona sino; 'oku ma'a ia. ⁴⁰ Pea ko e tangata kuo mokulu hono lou'ulu, kuo tula ia; ka 'oku ne ma'a pe: ⁴¹ Pea ko ia kuo mokulu hono lou'ulu mei hono mu'a la'ē ki 'ao, ko e tula mu'a la'ē ia; ka 'oku ne ma'a. ⁴² Pea kapau 'oku 'i he 'ulu tula pe 'i he mu'a la'ē tula ha me'a pupula 'oku hinehina kulokula; ko e kilia ia kuo tupu 'i hono 'ulu tula pe 'i hono mu'a la'ē tula. ⁴³ Pea 'e mamata ki ai 'ae taula'eiki pea vakai, kapau 'oku hinehina kulokula 'ae me'a kuo tupu 'i hono 'ulu tula, pe ki hono mu'a la'ē tula, pea hā ia 'o hangē ko e kilia 'i he kili 'oe sino: ⁴⁴ Ko e tangata kilia ia, 'oku ta'ema'a ia; 'e fakahā ia 'e he taula'eiki 'oku ta'ema'a 'aupito ia; 'oku 'i hono 'ulu 'a hono mahaki. ⁴⁵ Pea ko e kilia 'aia 'oku 'iate ia 'ae mahaki, 'e haehae hono ngaahi kofu, pea 'e tekefua hono 'ulu, pea 'e 'ai 'e ia ha me'a 'ufi'ufi ki hono loungutu 'i 'olunga, pea 'e kalanga ia, "Ta'ema'a, ta'ema'a." ⁴⁶ 'E ta'ema'a ia 'i he ngaahi 'a-

ho kotoa pē 'o hono mahaki; 'oku ta'ema'a ia: 'e nofo tokotaha ia; 'e tu'u 'a hono nofo'anga 'i tua'ā 'i he 'apitanga.

⁴⁷ ¶ Ko e kofu foki 'oku 'i ai 'ae mahaki ko e kilia, pe ko ha kofu sipi ia, pe ko e kofu tupenu tu'ovalevale; ⁴⁸ 'I hono lalanga fakamāukupu pe 'i he lōloa: 'i he tupenu, pe 'i he kofu fulufulu'i sipi; ko e me'a 'i ha kili'i manu, pe 'i ha me'a kuo ngaohi 'aki 'ae kili'i manu; ⁴⁹ Pea kapau 'oku hangē ko e lanu 'akau mata 'ae mahaki, pe kulokula 'i he kofu, pe 'i he kili'i manu, 'i hono lalanga fakamāukupu pe 'i hono lōloa, pe 'i ha me'a 'e taha he kili'i manu; ko e mahaki ia ko e kilia, pea 'e fakahā ia ki he taula'eiki. ⁵⁰ Pea 'e mamata 'ae taula'eiki ki he mahaki, pea 'e tāpuni *ki fale* 'aia 'oku mahaki 'i he 'aho 'e fitu: ⁵¹ Pea 'e mamata 'e ia ki he mahaki 'i hono fitu 'oe 'aho: pea kapau kuo totolo 'ae mahaki 'i he kofu, 'i hono lalanga fakamāukupu pe 'i hono lōloa, pe 'i ha kili'i manu, pe 'i ha me'a 'e taha kuo ngaohi 'aki 'ae kili'i manu; ko e kilia fakamamahi ia: 'oku ta'ema'a ia. ⁵² 'E tutu 'e ia 'ae kofu ko ia 'aia 'oku 'i ai 'ae kilia, 'i hono māukupu pe 'i hono lōloa, 'i he kofu sipi, pe 'i he tupenu, pe 'i ha kili'i manu, he ko e kilia fakamamahi ia; 'e tutu ia 'i he afi. ⁵³ Pea kapau 'oku mamata 'ae taula'eiki, pea vakai, 'oku 'ikai tupu 'ae mahaki 'i he kofu, 'i hono māukupu, pe 'i hono lōloa, pe 'i ha kili'i manu 'e taha; ⁵⁴ 'E toki fekau 'e he taula'eiki kenau fō 'ae me'a 'oku 'i ai 'ae mahaki, pea ke tuku tāpuni ia ke toe 'aho fitu: ⁵⁵ Pea 'e mamata 'ae taula'eiki ki he mahaki, hili hono fō ia: pea vakai, kapau kuo 'ikai liliu 'o mata kehe 'ae mahaki, pea 'oku 'ikai totolo atu 'ae mahaki; 'oku ta'ema'a ia; ke ke tutu ia 'i he afi; he kuo kai ia 'i loto kuo molemole ia 'i loto mo tu'a. ⁵⁶ Pea kapau 'oku mamata 'ae taula'eiki, pea vakai, 'oku mata 'uli'uli 'ae mahaki hili hono fō; pea 'e hae ia mei he kofu, pe mei he kili'i manu, pe mei hono lōloa pe mei hono māukupu 'oe kofu. ⁵⁷ Pea kapau 'oku kei hā ia 'i he kofu, 'i hono lōloa, pe 'i he māukupu, pe 'i ha kili'i manu 'e taha: pehē 'e toki tutu 'aia 'oku 'i ai 'ae mahaki. ⁵⁸ Pea ko e kofu, pe ko e lōloa pe māukupu, pe ko e kili'i manu 'aia 'oku ke fō, kapau 'oku mahu'i mei ai 'ae mahaki, pea 'e toe fō ia ke liunga ua, pea 'e ma'a ia. ⁵⁹ Ko eni 'ae fono ki he mahaki ko e kilia 'i he kofu sipi pe ko e tupenu, 'i hono lōloa pe 'i hono māukupu, pe ha kili'i manu 'e taha, ke fakahā ai hono ma'a, pe fakahā 'a hono ta'ema'a.

1 Ko e ngāue mo e feilaulau 'i he fakama'a 'oe kilia.

33 Ko e faka'ilonga 'oe kilia 'i ha fale. 43 Ko hono fakama'a 'oe fale ko ia.

14 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Ko eni 'ae fono ki he kilia 'i he 'aho 'o hono fakama'a: 'E 'omi ia ki he taula'eiki: ³ Pea 'e 'alu 'ae taula'eiki kitua'ā 'i he 'apitanga; pea 'e mamata 'ae taula'eiki, pea vakai, pe kuo mo'ui 'ae mahaki ko e kilia 'i he kilia; ⁴ Pea 'e toki fekau 'e he taula'eiki ke to'o ma'ana 'e ia 'oku te u fakama'a, 'ae manu si'i 'e ua 'oku mo'ui mo ma'a, mo e 'akau ko e sita, mo e kula'aho'aho, mo e 'isope: ⁵ Pea 'e fekau 'e he taula'eiki ke tāmate'i 'ae manu 'e taha 'i ha ipu 'umea 'i 'olunga 'i he

vaitafe. ⁶ Pea ko e manu mo'ui, 'e to'o 'e ia ia, mo e 'akau ko e sita, mo e kula'aho'aho, mo e 'isope, pea 'e unu ia mo e manu mo'ui ki he toto 'oe manu na'e tāmate'i 'i 'olunga 'i he vaitafe, ⁷ Pea te ne luluku 'aki ia 'aia 'oku fakama'a mei he kilia, ke liunga fitu, pea fakahā 'oku ma'a ia, pea 'e tukuange 'ae manu mo'ui ke 'alu ki he 'ata'atā 'oe fonua. ⁸ Pea 'e fō 'e ia 'oku te u fakama'a 'a hono ngaahi kofu, pea 'e tekefua ia pea kaukau ia 'i he vai, koe'uhi ke ma'a ai ia: pea hili ia, 'e ha'u ia ki he 'apitanga, pea toe tatali mama'o mei hono fale fehikitaki 'i he 'aho 'e fitu. ⁹ Pea ka hokosia 'a hono fitu 'oe 'aho, 'e tele 'e ia 'ae lou'ulu mei hono 'ulu kotoa mo hono kava, mo hono tuotua mata, 'io, 'e tele hono fulufulu kotoa pē: pea 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu, pea kaukau mo hono sino 'i he vai, pea 'e ma'a ia. ¹⁰ Pea 'i hono valu 'oe 'aho te ne to'o 'e ia ha lami tangata 'e ua ta'e-ha'ana-mele, mo e lami fefine 'e taha 'oe 'uluaki ta'u ta'ehanomele, mo e oma 'e tolu 'oe maho'a lelei ko e feilaulau me'akai, kuo fefiofi mo e lolo, mo e lolo ko e fua si'i 'e taha. ¹¹ Pea ko e taula'eiki 'oku ne fakama'a ia, 'e 'atu 'e ia 'ae tangata 'oku teu ke fakama'a mo e ngaahi me'a ni, 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai: ¹² Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae lami tangata 'e taha, 'o 'atu ia ko e feilaulau ma'ae angahala, mo e fua si'i 'oe lolo, pea ta'alo'alo 'aki ia ko e feilaulau ta'alo'alo ia kia Sihova: ¹³ Pea te ne tāmate'i 'ae lami 'i he potu 'aia 'oku ne tāmate'i ai 'ae feilaulau ma'ae angahala mo e feilaulau tutu, 'i he potu mā'oni'oni: he 'oku hangē 'oku 'oe taula'eiki 'ae feilaulau ma'ae angahala, pea 'oku pehē pe foki 'ae feilaulau ma'ae fai hala: ko e me'a mā'oni'oni lahi ia: ¹⁴ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae toto 'oe feilaulau ma'ae fai hala, pea 'e 'ai ia 'e he taula'eiki ki he potu 'i 'olunga 'oe telinga to'omata'u 'o ia 'oku fakama'a, pea ki he motu'a nima 'o hono nima to'omata'u, pea ki he motu'a va'e 'oe va'e to'omata'u: ¹⁵ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae lolo mei he fua si'i 'oe lolo, 'o lingi ia ki he 'aofi nima 'o hono nima to'ohema 'o'ona: ¹⁶ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki 'ae tuhu 'o hono nima to'omata'u ki he lolo 'oku 'i hono nima to'ohema, pea 'e luluku 'ae lolo 'aki hono tuhu ke liunga fitu 'i he 'ao 'o Sihova: ¹⁷ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki, mei he toe 'oe lolo 'oku 'i hono nima, ki he potu 'i 'olunga 'oe telinga to'omata'u 'o ia 'oku fakama'a, pea ki he motu'a nima 'o hono nima to'omata'u, pea ki he motu'a va'e 'o hono va'e to'omata'u, pea ki he toto 'oe feilaulau ma'ae fai hala: ¹⁸ Pea ko hono toe 'oe lolo 'oku 'i he nima 'oe taula'eiki 'e lingi ia ki he 'ulu 'o ia 'oku fakama'a: pea 'e fai 'ae fakalelei ma'ana 'e he taula'eiki 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁹ Pea 'e 'atu 'e he taula'eiki 'ae feilaulau ma'ae angahala, 'o fai 'ae fakalelei ma'ana 'aia 'oku te u fakama'a ta'ema'a: pea hili ia 'e tāmate'i 'e ia 'ae feilaulau tutu: ²⁰ Pea 'e 'atu 'e he taula'eiki 'ae feilaulau tutu mo e feilaulau me'akai 'i he feilaulau'anga: pea 'e fai 'ae fakalelei ma'ana 'e he taula'eiki, pea 'e ma'a ai ia. ²¹ Pea kapau 'oku masiva ia, pea 'e 'ikai fa'a ma'u 'e ia ha me'a lahi pehē: 'e toki to'o 'e ia ha lami 'e taha pe ki he feilaulau ma'ae fai hala, ke ta'alo'alo 'aki, ke fai 'ae fakalelei ma'ana, mo e oma 'e taha 'oe ma-

hoa'a lelei kuo felingi'aki 'ae lolo, ko e feilaulau me'akai, mo e fua si'i 'e taha 'oe lolo; ²² Mo e kulukulu 'e ua, pe ko e lupe mui 'e ua, 'o hangē ko 'ene fa'a ma'u; pea ko e feilaulau ma'ae anghala 'ae taha, pea ko e taha ko e feilaulau tutu. ²³ Pea te ne 'omi ia ki he taula'eiki 'i hono valu 'oe 'aho 'o hono fakama'a, ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁴ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae lami ki he feilaulau ma'ae fai hala, mo e fua si'i 'oe lolo, pea 'e ta'alo'alo 'aki ia 'e he taula'eiki ko e feilaulau ta'alo'alo kia Sihova: ²⁵ Pea 'e tāmāte'i 'e ia 'ae lami ki he feilaulau ma'ae fai hala, pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae toto 'oe feilaulau ma'ae fai hala, 'o 'ai ia ki he potu 'i 'olunga 'oe telinga to'omata'u 'o ia 'oku fakama'a, pea ki he motu'a nima 'o hono nima to'omata'u, pea ki he motu'a va'e 'o hono va'e to'omata'u: ²⁶ Pea 'e lingi 'e he taula'eiki 'ae lolo ki hono 'aofinima to'ohema 'o'ona: ²⁷ Pea 'e luluku 'aki hono tuhu to'omata'u 'e he taula'eiki 'ae toto 'oku 'i hono nima to'ohema ke liunga fitu 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁸ Pea 'e 'ai 'e he taula'eiki 'ae lolo 'oku 'i hono nima ki he potu 'i 'olunga 'oe telinga to'omata'u 'o ia 'oku fakama'a, pea ki he motu'a nima 'o hono nima to'omata'u, pea ki he motu'a va'e 'o hono va'e to'omata'u, 'i he potu 'oe toto 'oe feilaulau ma'ae fai hala: ²⁹ Pea ko hono toe 'oe lolo 'oku 'i he nima 'oe taula'eiki 'e lingi 'e ia ia ki he 'ulu 'o ia 'oku fakama'a, ke fai 'ae fakalelei ma'ana 'i he 'ao 'o Sihova. ³⁰ Pea te ne 'atu 'e ia ha kulukulu 'e taha, pe ha lupe mui, 'o tatau mo 'ene fa'a ma'u; ³¹ Ko ia 'oku ne fa'a ma'u, ko e taha ko e feilaulau ma'ae anghala. Ko e taha ki he feilaulau tutu, mo e feilaulau me'akai: pea 'e fai 'ae fakalelei 'e he taula'eiki ma'ana, 'aia 'oku fai ke fakama'a 'i he 'ao 'o Sihova. ³² Ko eni 'ae fono kiate ia 'oku 'i ai 'ae mahaki ko e kilia, pea 'oku 'ikai mafai 'e hono nima ke ma'u 'aia 'oku kau ki hono fakama'a.

³³ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ³⁴ 'Oka mou ka hoko atu ki he fonua ko Kēnani, 'aia 'oku ou foaki kiate kimoutolu ke mou ma'u, peau 'ai 'ae mahaki ko e kilia ki ha fale 'i homou fonua: ³⁵ Pea ka ha'u ia 'oku 'o'ona 'ae fale 'o tala ki he taula'eiki, 'o pehē, 'Oka hā kiate au 'o hangē 'oku ai 'ae mahaki ko e kilia 'i he fale: ³⁶ 'E toki fekau leva 'e he taula'eiki kenau fetuku 'ae me'a kotoa pē mei he fale 'i he te'eki hū ki ai 'ae taula'eiki ke mamata ki he mahaki, telia na'a hoko 'o ta'ema'a 'aia kotoa pē 'oku 'i he fale: pea 'e toki 'alu ki ai 'ae taula'eiki ke mamata ki he fale: ³⁷ Pea te ne sio ki he mahaki, pea vakai, kapau 'oku 'i he ngaahi holisi 'oe fale 'ae mahaki kuo matohitohi luoluo, pea lanu lou'akau mata, pe kulokula, 'aia 'oku matamata luoluo 'i he *funga* holisi: ³⁸ Pea 'e toki 'alu ki tu'a fale 'ae taula'eiki ki he matapā 'oe fale, pea tāpuni 'ae fale 'i he 'aho 'e fitu: ³⁹ Pea 'e toe ha'u 'ae taula'eiki 'i hono fitu 'oe 'aho, pea mamata: pea vakai, kapau kuo totolo 'ae mahaki 'i he holisi 'oe fale; ⁴⁰ 'E toki fekau 'e he taula'eiki kenau to'o 'o 'ave 'ae ngaahi maka 'oku 'i ai 'ae mahaki, 'o lī ia ki he potu ta'ema'a 'i tua'ā 'i he kolo: ⁴¹ Pea 'e fekau 'e ia ke teletele kotoa 'ae lahe 'oe loto fale 'o 'osi, pea ke nau lilingi 'ae efu 'oku nau teletele

mei ai ki he potu ta'ema'a 'i tua'ā 'i he kolo: ⁴² Pea tenau to'o 'ae ngaahi maka kehe 'o 'ai ke fetongi 'aki 'ae ngaahi maka ko ia; pea 'e 'omi 'e ia 'ae lahe kehe, ke 'aofi 'aki 'ae fale: ⁴³ Pea kapau 'e toe ha'u 'ae mahaki 'o tupu 'i he fale, hili 'a 'ene to'o 'o 'ave 'ae ngaahi maka, pea hili 'a 'ene teletele 'ae fale, pea hili hono toe 'aofi ia; ⁴⁴ 'E toki ha'u 'ae taula'eiki 'o mamata, pea vakai, kapau 'oku tupu 'o totolo atu 'ae mahaki, ko e kilia tupu kovi ia 'i he fale: 'oku ta'ema'a ia. ⁴⁵ Pea 'e holoki hifo 'e ia 'ae fale, 'a hono ngaahi maka, mo e ngaahi 'akau 'o ia, mo e lahe kotoa pē 'oe fale; pea fetuku kotoa pē ia kitua'ā 'i he kolo ki ha potu ta'ema'a. ⁴⁶ Pea 'ilonga 'aia 'e hū ki he fale 'i he lolotonga 'a hono tāpuni 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁴⁷ Pea ko ia 'e mohe 'i he fale 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu; pea ko ia 'oku kai 'i he fale 'e fō 'e ia hono kofu. ⁴⁸ Pea kapau 'e ha'u 'ae taula'eiki, 'o mamata ki ai, hili hono 'aofi 'ae fale, pea vakai, 'oku te'eki totolo 'ae mahaki: pea 'e toki fakahā 'e he taula'eiki 'oku ma'a 'ae fale, koe'uhi kuo mahu'i 'ae mahaki. ⁴⁹ Pea te ne to'o 'e ia ke fakama'a 'ae fale 'ae 'uhik-i'i manupuna 'e ua, mo e 'akau ko e sita, mo e kula'ahoho'aho, mo e 'isope; ⁵⁰ Pea te ne tāmāte'i 'ae manupuna 'e taha 'i he ipu 'umea 'i 'olunga 'i ha vai 'oku tafe. ⁵¹ Pea 'e to'o 'e ia 'ae 'akau ko e sita, mo e 'isope, mo e kula'ahoho'aho, mo e manupuna mo'ui, 'o unu ia 'i he toto 'oe manu kuo tāmāte'i, pea ki he vai 'oku tafe, pea 'e luluku 'aki ia 'ae fale ke liunga fitu: ⁵² Pea te ne fakama'a 'ae fale 'aki 'ae toto 'oe manu, mo e vai 'oku tafe, pea mo e manu mo'ui, mo e 'akau ko e sita, pea mo e 'isope, pea mo e kula'ahoho'aho: ⁵³ Ka 'e tukuange 'e ia 'ae manupuna mo'ui mei he kolo ki he 'ata'atā 'oe fonua, pea fai 'ae fakalelei ma'ae fale: pea 'e ma'a ia. ⁵⁴ Ko eni 'ae fono ki he mahaki kehekehe 'oe kilia, mo e kamaa, ⁵⁵ Pea ki he kilia 'oe kofu, pea mo e fale, ⁵⁶ Pea ki he hangatāmaki pupula, pea ki he mongumangu, pea ki he 'ila ngingila; ⁵⁷ Ke fakahā 'ene ta'ema'a mo 'ene ma'a; ko eni 'ae fono 'oe kilia.

1 Ko e ta'ema'a 'oe tangata 'i honau 'au. 13 Ko honau fakama'a. 19 Ko e ta'ema'a 'oe fefine. 28 Ko honau fakama'a.

15 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē kiate kinautolu, 'Oka mahaki 'ae tangata 'i he 'au 'a hono sino, ko 'ene 'au ko ia 'oku ta'ema'a ai ia. ³ Pea ko hono ta'ema'a eni 'o 'ene 'au; pe kuo 'au hono sino 'i he'ene mahaki, pē kuo matu'u mei hono sino; ko 'ene ta'ema'a ia. ⁴ Ko e mohenga kotoa pē 'oku mohe ai 'aia 'oku 'iate ia 'ae 'au, 'oku ta'ema'a ia; pea ko e me'a kotoa pē 'oku nofo ai ia, 'oku ta'ema'a ia. ⁵ Pea ko ia 'e ala ki hono mohenga 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁶ Pea ko ia 'oku nofo 'i ha me'a na'e nofo ai 'aia 'oku 'iate ia 'ae 'au, 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia, 'o a'u ki he efiafi. ⁷ Pea ko ia 'oku lave ki he sino 'o ia 'oku 'iate ia 'ae 'au, 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁸ Pea kapau 'e 'a'anu 'aia 'oku 'iate ia 'ae 'au kiate ia 'oku ma'a; pea 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau 'i he vai,

pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁹ Pea 'ilonga ha me'a heka'anga 'oku heka ai 'aia 'oku 'iate ia 'ae 'au 'e ta'ema'a ia. ¹⁰ Pea ko ia 'e ala ki ha me'a na'e 'i lalo 'iate ia, 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi: pea ko ia 'oku ne fua 'ae me'a ko ia, 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu, pea kaukau hono sino 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ¹¹ Pea 'ilonga 'aia 'oku ala ki ai 'aia 'oku mo'ua 'i he mahaki ko e 'au, pea na'e 'ikai fanofano hono nima, 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ¹² Pea ko e ipu 'umea 'oku ala ki ai 'aia 'oku 'iate ia 'ae 'au, 'e foa ia: pea ko e ipu 'akau kotoa pē 'e fufulu ia 'i he vai. ¹³ Pea ka fakama'a ia mei he'ene 'au, 'aia na'e mahaki ai: 'e toki lau kiate ia 'ae 'aho 'e fitu mo'ono fakama'a, pea 'e fō hono ngaahi kofu, pea kaukau hono sino 'i he vai 'oku tafe, pea ma'a ai. ¹⁴ Pea 'i hono valu 'oe 'aho 'e to'o 'e ia kiate ia 'ae kulukulu 'e ua, pē ko e lupe mui 'e ua, pea 'e ha'u ia ki he 'ao 'o Sihova ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, 'o 'atu ia ki he taula'eiki: ¹⁵ Pea 'e 'atu ia 'e he taula'eiki, ko e taha ko e feilaulau ma'ae angahala, ko e taha kehe ko e feilaulau tutu; pea koe'uhi ko 'ene 'au 'e fai 'ae fakalelei 'e he taula'eiki ma'ana 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁶ Pea kapau 'e 'au noa mei he tangata hono huhu'a fakatangata pea 'e kaukau 'e ia hono sino kotoa, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ¹⁷ Pea ko e kofu kotoa pē, mo e kili kotoa pē, 'aia 'oku 'i ai 'ae me'a, 'e fō ia 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ¹⁸ Pea ko e fefine foki 'aia 'e mohe ki ai 'ae tangata, kena kaukau fakatou'osi pe 'i he vai, pea kena ta'ema'a 'o a'u ki he efiafi. ¹⁹ ¶ Pea kapau 'oku mahaki 'ae fefine 'i he 'au, pea ko e mahaki 'i hono sino ko e 'au toto, 'e tuku tokotaha ia ke 'aho fitu: pea ko ia 'e lave kiate ia 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²⁰ Pea ko e me'a kotoa pē 'oku tokoto ki ai ia 'i he'ene vahe'i 'e ta'ema'a ia; pea ko e me'a kotoa pē 'oku nofo ki ai ia 'e ta'ema'a ia. ²¹ Pea ko ia 'e ala ki hono mohenga, 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu, pea kaukau 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²² Pea ko ia 'oku ala ki ha me'a na'e nofo ki ai ia, 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²³ Pea kapau 'oku 'i hono mohenga 'ae me'a, pe 'i ha me'a 'e taha 'oku nofo ia ki ai, 'i he'ene ala ki ai, 'e ta'ema'a ai ia 'o a'u ki he efiafi. ²⁴ Pea kapau 'oku mohe ha tangata kiate ia, pea hoko hono mahaki kiate ia, 'e ta'ema'a ia 'i he 'aho 'e fitu; pea mo e mohenga kotoa pē 'oku mohe ai ia 'e ta'ema'a ia. ²⁵ Pea kapau 'oku mahaki 'ae fefine 'i he 'au 'oe toto 'i he 'aho 'oku lahi hake 'i he ngaahi 'aho 'o hono vahe'i, pea kapau 'oku fai ai pe ia hili 'ae ngaahi 'aho 'oe vahe'i: ko e ngaahi 'aho kotoa pē 'o 'ene mahaki ta'ema'a 'e tatau pe ia mo e ngaahi 'aho 'o hono vahe'i: 'e ta'ema'a ia. ²⁶ Ko e mohenga kotoa pē 'oku ne mohe ai 'i he ngaahi 'aho 'o 'ene mahaki 'e tatau ia kiate ia mo e mohenga 'o hono vahe'i: pea ko ia 'e nofo ki ai ia 'e ta'ema'a, 'o hangē ko e ta'ema'a 'o hono vahe'i. ²⁷ Pea ko ia 'e ala ki he ngaahi me'a ni, 'e ta'ema'a ia, pea 'e fō hono kofu, pea kaukau ia 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²⁸ Pea kapau kuo fakama'a ia mei hono mahaki, 'e toki lau 'e ia kiate ia 'ae 'aho 'e fitu, pea hili ia, 'e toki

ma'a ia. ²⁹ Pea 'i hono valu 'oe 'aho te ne to'o 'e ia 'ae kulukulu 'e ua, pe ko e lupe mui 'e ua, 'o 'omi ia ki he taula'eiki, ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ³⁰ Pea 'e 'atu 'e he taula'eiki 'ae taha ko e feilaulau ma'ae angahala, mo e taha ko e feilaulau tutu; pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana 'i he 'ao 'o Sihova koe'uhi ko e mahaki 'o 'ene ta'ema'a. ³¹ Te mou vahe'i pehē pe 'ae fānau 'a 'Isileli mei he'enu ta'ema'a; telia na'a nau mate 'i he'enu ta'ema'a, 'i he'enu 'uli'i hoku fale fehikitaki 'oku 'iate kinautolu. ³² Ko eni 'ae fono 'o ia 'oku 'iate ia 'ae 'au, mo ia 'oku 'au noa meiate ia hono huhu'a, pea ne ta'ema'a ai. ³³ Pea mo e *fefine* 'oku mahaki 'i hono mahaki, mo ia 'oku 'iate ia 'ae 'au noa, pe ko e tangata, pe ko e fefine, pea mo ia 'oku mohe kiate ia 'oku ta'ema'a.

1 Ko e anga 'ae hū 'ae taula'eiki lahi ki he potu mā'oni'oni. 11 Ko e feilaulau ma'ae angahala ma'ana. 15 Ko e feilaulau ma'ae angahala 'ae kakai. 20 Ko e kosi fetuku. 29 Ko e katoanga fai ma'u 'i he ta'u 'oe fakalelei.

16 PEA na'e lolofola 'a Sihova hili 'ae mate 'ae ongo foha 'o 'Elone, 'i he'ena fai 'ae feilaulau 'i he 'ao 'o Sihova, pea na mate; ² Pea na'e lolofola 'a Sihova kia Mōsese, "Lea ki ho ta'okete ko 'Elone, ke 'oua na'a fa'a ha'u ia ki he potu mā'oni'oni 'i he loto puipui 'i he 'ao 'oe nofo'anga 'alo'ofa, 'aia 'oku 'i he funga puha; telia na'a mate ia: he te u fakahāhā au 'i he nofo'anga 'alo'ofa. ³ 'E pehē ni 'ae ha'u 'a 'Elone ki he potu mā'oni'oni: 'e 'omi 'e ia 'ae pulu mui ko e feilaulau ma'ae angahala, mo e sipitangata ki he feilaulau tutu." ⁴ Pea 'e 'ai 'e ia 'ae kofu tupenu hinehina mā'oni'oni, pea ke 'ai ki hono sino 'ae kofu va'e tupenu hinehina, pea ke nono'o 'aki 'ae no'o tupenu hinehina, pea tatā 'aki 'ae tatā tupenu hinehina: ko e ngaahi kofu mā'oni'oni 'eni; ko ia te ne kaukau ai hono sino 'aki 'ae vai, pea 'ai ia *kiate ia*. ⁵ Pea te ne to'o 'e ia mei he fakataha 'oe fānau 'a 'Isileli, 'ae 'uhiki'i kosi 'e ua ko e feilaulau ma'ae angahala, mo e sipitangata 'e taha ko e feilaulau tutu. ⁶ Pea 'e 'atu 'e 'Elone 'ae pulu ki he feilaulau ma'ae angahala, 'aia 'oku ma'ana, 'o fai 'aki 'ae fakalelei ma'ana pea mo hono fale. ⁷ Pea 'e to'o 'e ia 'ae ongo kosi, 'o 'atu ia 'i he 'ao 'o Sihova 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁸ Pea 'e fai 'ae talotalo 'e 'Elone ki he ongo kosi: ke vahe 'ae taha ma'a Sihova, pea ko e taha ko e kosi fetuku. ⁹ Pea 'e 'omi 'e 'Elone 'ae kosi na'e talotalo ke vahe ma'a Sihova, 'o 'atu ia ko e feilaulau ma'ae angahala. ¹⁰ Ka ko e kosi, 'aia na'e talotalo ke vahe ke hoko ko e kosi fetuku, 'e 'atu mo'ui pe ia 'i he 'ao 'o Sihova, ke fai 'aki ia 'ae fakalelei, pea ke tukuange ia ke 'alu ki he toafa ngaongao ko e kosi fetuku. ¹¹ Pea 'e 'omi 'e 'Elone 'ae pulu ki he feilaulau ma'ae angahala, 'aia 'oku 'atu ma'ana, pea ne fai 'aki 'ae fakalelei ma'ana, pea mo hono fale, pea 'e tāmata'i 'e ia 'ae pulu 'oe feilaulau ma'ae angahala, 'aia 'oku 'atu ma'ana. ¹² Pea 'e to'o 'e ia 'ae ipu 'ainga'afi 'oku fonu 'i he malala'i afi vela mei he funga feilaulau'anga 'i he 'ao 'o Sihova, pea mo e falukungā lahi 'oe me'a namu kakala kuo tuki ke iiki, pea te ne 'omi ia ki loto 'i he puipui: ¹³ Pea 'e 'ai 'e ia 'ae

me'a namu kakala ki he afi 'i he 'ao 'o Sihova, koe'uhi ke 'ufi'ufi 'e he kohu 'oe me'a namu kakala 'ae nofo'anga 'alo'ofa, 'aia 'oku ne 'ufi'ufi 'ae fuakava, telia na'a mate ai ia: ¹⁴ Pea 'e to'o 'e ia mei he toto 'oe pulu, 'o luluku 'aki hono tuhu ki he nofo'anga 'alo'ofa ki he potu hopo'angala'a; pea te ne luluku 'ae toto 'i he 'ao 'oe nofo'anga 'alo'ofa 'aki 'a hono tuhu ke liunga fitu.

¹⁵ ¶ Pea te ne toki tāmāte'i 'e ia 'ae kosi ki he feilaulau ma'ae angahala, 'aia 'oku ma'ae kakai, pea 'e 'omi hono toto ki loto 'i he puipui, pea 'e fai 'aki 'ae toto 'o hangē ko ia na'e fai 'aki 'ae toto 'oe pulu, 'o luluku ia ki he nofo'anga 'alo'ofa, pea 'i he 'ao 'oe nofo'anga 'alo'ofa:

¹⁶ Pea te ne fai ha fakalelei koe'uhi ko e potu mā'oni'oni, ko e me'a 'i he ta'ema'a 'ae fānau 'a 'Isileli, pea ko e me'a 'i he'enau ngaahi talangata'a mo 'enau ngaahi angahala: pea 'e fai pehē 'e ia ki he fale fehikitaki 'oe fakataha, 'aia 'oku tu'u 'iate kinautolu 'i he lotolotonga 'o 'enau ngaahi me'a ta'ema'a. ¹⁷ Pea 'e 'ikai 'alu ki he fale fehikitaki 'oe fakataha ha tangata 'e tokotaha, 'oka hū ia ki ai ke fai 'ae fakalelei 'oe potu mā'oni'oni, kae'oua ke ha'u ia kitu'a, pea 'osi 'ene fai 'e ia 'ae fakalelei ma'ana, pea mo hono fale, pea koe'uhi ko e kakai kotoa pē 'o 'Isileli. ¹⁸ Pea te ne 'alu kitu'a ki he feilaulau'anga 'aia 'oku 'i he 'ao 'o Sihova, pea fai 'ae fakalelei koe'uhi ko ia; pea 'e to'o 'ae toto 'oe pulu, mo e toto 'oe kosi, pea 'e 'ai ia ki he ngaahi nifo 'oe feilaulau'anga 'o takatakai. ¹⁹ Pea te ne luluku 'ae toto ki ai 'aki hono tuhu ke liunga fitu, 'o fakama'a ia, 'o fakatapui ia mei he ngaahi ta'ema'a 'ae fānau 'a 'Isileli.

²⁰ ¶ Pea 'oka hili 'ene faka'osi hono fakalelei 'oe potu mā'oni'oni, mo e fale fehikitaki 'oe fakataha, mo e feilaulau'anga, 'e toki 'omi 'e ia 'ae kosi mo'ui: ²¹ Pea 'e hilifaki 'e 'Elone hono nima fakatou'osi ki he 'ulu 'oe kosi mo'ui, 'o vete ki ai 'ae ngaahi hia kotoa pē 'ae fānau 'a 'Isileli, mo 'enau ngaahi talangata'a kotoa pē, mo 'enau ngaahi angahala, 'o ne hilifaki ia ki he 'ulu 'oe kosi, pea te ne fekau ke tataki atu ia ki he toafa 'e ha tangata 'oku ngalingali mo ia: ²² Pea 'e fua 'e he kosi 'o 'ave ki he fonua lala, 'enau ngaahi hia kotoa pē: pea te ne tukuange 'e ia 'ae kosi 'i he toafa. ²³ Pea 'e ha'u 'a 'Elone ki he fale fehikitaki 'oe fakataha, pea to'o hono ngaahi kofu tupenu hinehina, 'aia na'a ne 'ai 'i he'ene 'alu ki he potu mā'oni'oni, pea te ne tuku ia 'i ai: ²⁴ Pea te ne kaukau 'e ia hono sino 'aki 'ae vai 'i he potu mā'oni'oni, pea 'ai hono kofu, pea 'alu atu, pea te ne 'atu 'ae feilaulau tutu 'a'ana, mo e feilaulau tutu 'ae kakai, 'o ne fai 'ae fakalelei ma'ana, pea mo e kakai.

²⁵ Pea ko e ngako 'oe feilaulau ma'ae angahala 'e tutu 'e ia ia ki he feilaulau'anga. ²⁶ Pea ko ia na'a ne tukuange 'ae kosi ko e kosi fetuku 'e fō 'e ia hono kofu, pea kaukau hono sino 'i he vai pea hili ia, 'e ha'u ia ki he 'apitanga. ²⁷ Pea ko e pulu ki he feilaulau ma'ae angahala, mo e kosi ki he feilaulau ma'ae angahala, 'aia na'e 'omi hono toto ke fai 'aki 'ae fakalelei 'i he potu mā'oni'oni, 'e fetuku ia kitua'a 'i he 'apitanga: pea 'e tutu 'i he afi hona kili, mo hona sino, pea mo hona kinoha'a. ²⁸ Pea ko ia 'oku fai 'a hono tutu 'e fō 'e ia hono

kofu, pea kaukau hono sino 'i he vai, pea toki ha'u ia ki he 'apitanga.

²⁹ ¶ Pea ko e fekau tu'uma'u 'eni kiate kimoutolu 'o ta'engata: koe'uhi 'i hono fitu 'oe māhina, 'i hono honogofulu 'oe 'aho 'oe māhina ke mou fakavaivai 'akimoutolu, pea 'oua na'a fai ha momo'i ngāue, pe ko ha tokotaha 'o homou fonua pe ko ha tokotaha 'oku 'āunofu 'iate kimoutolu. ³⁰ Koe'uhi 'e fai 'e he taula'eiki ke fakalelei ma'amoutolu, ke fakama'a 'akimoutolu, koe'uhi ke mou ma'a mei ho'omou ngaahi angahala 'i he 'ao 'o Sihova. ³¹ 'E 'iate kimoutolu ia ko e Sāpate mālōlō, pea te mou fakavaivai 'akimoutolu, ko e fekau ia fai ma'u 'o ta'engata. ³² Pea ko e taula'eiki ko ia 'aia kuo ne fakanofu, mo ne fakatapui 'e ia ke ngāue 'i he ngāue fakataula'eiki 'o fetongi 'ene tamai, 'e fai 'e ia 'ae fakalelei koe'uhi 'e ia 'ae ngaahi kofu tupenu hinehina, 'io, 'ae ngaahi kofu mā'oni'oni: ³³ Pea 'e fai 'e ia 'ae fakalelei koe'uhi ko e potu tapu lahi, pea fai 'e ia 'ae fakalelei koe'uhi ko e fale fehikitaki 'oe fakataha, pea koe'uhi ko e feilaulau'anga, pea 'e fai 'e ia 'ae fakalelei ma'ae ngaahi taula'eiki, pea koe'uhi ko e kakai kotoa pē 'oe fakataha. ³⁴ Pea ko e fekau fai ma'u eni 'o ta'engata kiate kimoutolu, ke fai 'ae fakalelei ma'ae fānau 'a 'Isileli 'o tu'o taha 'i he ta'u koe'uhi ko 'enau ngaahi angahala. Pea na'a ne fai ia 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese.

1 Ko e toto 'oe manu kotoa pē 'oku tāmāte'i 'oku 'atu ia kia Sihova 'i he matapā 'oe fehikitaki. 7 'Oua na'a feilaulau ki he ngaahi fa'ahikehe. 10 Ko e kai toto 'oku tapu, 15 Mo e me'a 'oku 'ilo kuo mate, mo ia kuo hae.

17 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Lea kia 'Elone, pea ki hono ngaahi foha, pea ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli 'o pehē kiate kinautolu, Ko eni 'ae me'a 'aia kuo fekau 'e Sihova, 'o pehē, ³ Ko e tangata kotoa pē 'iate kimoutolu 'i he fānau 'a 'Isileli 'oku ne tāmāte'i 'ae pulu pē ko e lami, pe ko e kosi, 'i he 'apitanga, pe tāmāte'i ia 'itu'a he 'apitanga, ⁴ Pea 'ikai 'omi ia ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, ke 'atu ha feilaulau kia Sihova 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki 'o Sihova; 'e tuku 'ae toto ki he tangata ko ia: kuo lingi 'e ia 'ae toto; pea 'e motuhi 'ae tangata ko ia mei hono kakai: ⁵ Koe'uhi ke 'omi 'e he fānau 'a 'Isileli 'enau ngaahi feilaulau, 'aia 'oku nau 'atu 'i he ngoue 'ata'atā, 'io, kenau 'omi ia kia Sihova, ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, ki he taula'eiki, pea ke 'atu ia ko e ngaahi feilaulau fakalelei kia Sihova. ⁶ Pea 'e luluku 'e he taula'eiki 'ae toto ki he feilaulau'anga 'o Sihova 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, pea tutu 'ae ngako ko e me'a namu kakala kia Sihova. ⁷ Pea 'e 'ikai tenau toe 'atu 'enau ngaahi feilaulau ki he ngaahi fa'ahikehe, 'aia na'a nau holi kovi ki ai. Ko e fekau fai ma'u eni kiate kinautolu 'o ta'engata 'i honau ngaahi to'utangata kotoa pē.

⁸ ¶ Pea te ke pehē kiate kinautolu, Ko e tangata ko ia 'iate kimoutolu 'i he fale 'o 'Isileli, pe 'i he muli 'oku nofo 'āunofu 'iate kimoutolu, 'oku ne 'atu ha feilaulau tutu pe ha feilaulau, ⁹ Pea 'oku 'ikai 'omi ia ki he matapā

'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, ke 'atu ia kia Sihova; ko e tangata ko ia 'e motuhi mei hono kakai.

¹⁰ ¶ Pea ko e tangata kotoa pē ko ia 'iate kimoutolu 'i he fale 'o 'Isileli, pe 'i he muli 'oku 'āunofo 'iate kimoutolu, 'oku kai 'e ia ha toto: teu sio fakafulofula ki he tangata ko ia 'oku kai toto, pea motuhi ia mei hono kakai. ¹¹ He ko e mo'ui 'ae kakano ko e toto pea kuo u tuku ia kiate kimoutolu ki homou feilaulau'anga ke fai 'ae fakalelei ma'a homou laumālie; he ko e toto 'oku ne fai 'ae fakalelei ma'ae laumālie. ¹² Ko ia na'aku pehē ai ki he fānau 'a 'Isileli, 'oua na'a kai toto 'e ha tokotaha 'iate kimoutolu, pea 'oua na'a kai toto 'e ha muli 'e tokotaha 'oku 'āunofo 'iate kimoutolu. ¹³ Pea 'ilonga 'ae tangata kotoa pē 'i he fānau 'a 'Isileli, pe 'i he muli 'oku 'āunofo 'iate kimoutolu, 'aia 'oku tuli pe ma'u ha manu ha manu kapakau 'oku ngofua ke kai: ko e mo'oni 'e lingi 'e ia hono toto, 'o 'ufi'ufi 'aki ia 'ae efu. ¹⁴ He ko e mo'ui ia 'ae kakano kotoa pē; ko hono toto ko 'ene mo'ui ia; ko ia ne u pehē ai ki he fānau 'a 'Isileli, 'oua na'a mou kai 'ae toto 'o ha me'a mo'ui 'e taha: he ko e toto ko e mo'ui ia 'ae kakano kotoa pē; ko ia 'oku ne kai ia 'e motuhi ia. ¹⁵ Pea ko ia 'oku ne kai 'aia na'e mate mahaki, pē ko ia kuo haehae 'e he manu, pe ko ha tokotaha ia 'o homou fonua pe ko ha muli, 'e fō 'e ia hono kofu mo kaukau ia 'i he vai, pea 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiāfi: pea 'e toki ma'a ia. ¹⁶ Pea kapau 'oku 'ikai fō ia, pe kaukau hono sino; pea 'e 'iate ia pe 'ene hia.

1 Ko e ngaahi fakama'u mali 'oku 'ikai ngofua. 19 Ko e ngaahi holi kovi 'oku tapu.

18 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē kiate kinautolu, "Ko au ko Sihova ko homou 'Otua. ³ 'Oua na'a mou fai 'o hangē ko e faianga 'ae fonua ko 'Isipite, 'aia na'a mou nofo ai: pea 'e 'ikai te mou fai 'o hangē ko e faianga 'ae fonua ko Kēnani, 'aia te u 'omi 'akimoutolu ki ai; pea 'oua na'a mou 'alu 'i he'enu ngaahi fekau. ⁴ Ka mou fai ki he'eku ngaahi fekau 'o tauhi 'eku ngaahi tu'utu'uni, ke fai ki ai; Ko au ko Sihova ko homou 'Otua. ⁵ Ko ia ke mou tauhi 'eku ngaahi tu'utu'uni, mo 'eku ngaahi fekau; 'aia kapau 'e fai ia 'e ha tangata, 'e mo'ui ai ia: Ko au ko Sihova."

⁶ ¶ 'Oua na'a ofi atu ha taha 'iate kimoutolu ki ha tokotaha 'oku kāinga mo'oni mo ia ko hono fakatelefua'i: Ko au ko Sihova. ⁷ Ko e telefua 'o ho'o tamai pe ko e telefua 'o ho'o fa'ē 'oua na'a ke tatala: he ko ho'o fa'ē ia; 'e 'ikai te ke fakatelefua'i ia. ⁸ 'Oua na'a ke fakatelefua 'ae mali 'o ho'o tamai; he ko e telefua ia 'o ho'o tamai. ⁹ 'Oua na'a ke fakatelefua 'a ho tuofefine ko e 'ofefine 'o ho'o tamai, pe ko e tama 'o ho'o fa'ē, pe kuo ne tupu 'i 'api, pe tupu 'i he mama'o, 'oua na'a ke tatala honau telefua. ¹⁰ 'Oua na'a ke fakatelefua 'ae 'ofefine 'o ho foha, pe ko e tama 'a ho 'ofefine; he ko honau telefua ko ho telefua 'o'ou ia. ¹¹ Pea ko e telefua 'oe tama 'ae mali 'o ho'o tamai, kuo tupu 'i ho'o tamai, ko ho'o tuofefine ia, 'oua na'a ke fakatelefua ia. ¹² 'Oua na'a ke fakatelefua 'ae tuofefine 'o ho'o tamai: he ko e kāinga fefine ofi ia 'o ho'o tamai. ¹³ 'Oua na'a ke fakatelefua

'ae tokoua 'o ho'o fa'ē: he ko e kāinga fefine ofi ia 'o ho'o fa'ē. ¹⁴ 'Oua na'a ke fakatelefua 'ae tokoua 'o ho'o tamai; 'oua na'a ke 'unu'unu 'o ofi ki hono mali; he ko ho mehikitanga ia, ¹⁵ 'Oua na'a ke fakatelefua 'a ho 'ofefine 'i he fonu: he ko e mali ia 'o ho foha; 'oua na'a ke fakatelefua ia. ¹⁶ 'Oua na'a ke fakatelefua 'ae mali 'o ho tokoua: he ko e telefua 'o ho tokoua ia. ¹⁷ 'Oua na'a ke fakatelefua ha fefine mo 'ene tama, pea 'oua na'a ke 'ave 'ae 'ofefine 'o 'ene tama, pe ko e tama 'a 'ene tama, ke fakatelefua ia; he ko hono kāinga fefine ofi 'akinautolu; ko e me'a kovi ia. ¹⁸ Pea 'oua na'a ke mali mo e tokoua 'o ho mali ke fakamamahi 'aki ia, mo fakatelefua ia 'i he'ene kei mo'ui 'a'ana. ¹⁹ Pea 'oua na'a ke 'unu'unu 'o ofi ki ha fefine ke fakatelefua ia, lolotonga kuo vahe'i ia 'i he'ene ta'ema'a. ²⁰ Pea 'oua foki na'a ke mohe anghala mo e uafi 'o ho kaungā'api, ke faka'uli'i koe mo ia. ²¹ Pea 'oua na'a ke tuku ke 'alu 'a ho hako 'i he afi kia Moleki, pea 'oua na'a ke fakaongokovi 'ae huafa 'o ho 'Otua; Ko au ko Sihova. ²² 'Oua na'a ke mohe mo ha tangata 'o hangē ko e mohe mo e fefine: ko e me'a fakalielia ia. ²³ Pea 'e 'ikai te ke mohe mo ha manu ke faka'uli'i koe 'i ai: pea 'oua na'a tu'u ha fefine 'i he 'ao 'oe manu ke tokoto ki ai: ko e me'a kovi faka'ulia ia. ²⁴ 'Oua na'a mou fakalielia'i 'akimoutolu 'i ha ngaahi me'a pehē: he 'oku 'uli'i 'i he ngaahi me'a ni 'ae ngaahi pule'anga 'aia 'oku ou kapusi mei homou 'ao: ²⁵ 'Oku fakalielia'i 'ae fonua: ko ia 'oku ou totongi ki ai 'ene hia, pea 'oku lua 'aki foki 'e he fonua ko ia 'a hono kakai.

²⁶ Ko ia te mou tauhi 'eku ngaahi tu'utu'uni mo 'eku ngaahi fekau, pea 'oua na'a mou fai ha me'a 'e taha 'i he ngaahi me'a fakalielia ni, 'e ha tokotaha 'i homou pule'anga, pe ha muli, 'oku 'āunofo 'iate kimoutolu. ²⁷ (He ko e ngaahi me'a fakalielia ni kuo fai 'e he kau tangata 'oe fonua, pea kuo pani 'uli fōfō 'ae fonua:) ²⁸ Tolia na'a lua 'aki 'akimoutolu foki 'e he fonua, 'o hangē ko 'ene lua 'aki kitu'a 'ae ngaahi pule'anga na'e mu'omu'a 'iate kimoutolu. ²⁹ He ko ia 'e fai ha me'a 'i he ngaahi me'a fakalielia ni, 'io, ko e laumālie 'e fai ia 'e motuhi ia mei hono kakai. ³⁰ Ko ia te mou tauhi ai 'eku ngaahi fekau, koe'uhi ke 'oua na'a mou fai ha me'a 'e taha 'i he ngaahi anga fakalielia ni, 'aia na'e fai 'i mu'a 'i homou 'ao, pea ke 'oua na'a mou 'uli'i 'akimoutolu 'i ai: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

1 Ko e si'aki 'oe ngaahi fono ni'ih.

19 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Lea ki he fakataha kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli mo ke pehē kiate kinautolu, "Ke mou mā'oni'oni; he ko au ko Sihova ko homou 'Otua 'oku ou mā'oni'oni.

³ ¶ "Te mou faka'apa'apa taki taha kotoa pē 'ae tangata ki he'ene fa'ē, mo 'ene tamai, pea tauhi hoku ngaahi Sāpate: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

⁴ ¶ "'Oua na'a mou tafoki ki he ngaahi 'otua loi, pea 'oua na'a mou ngaahi mo'omoutolu 'ae ngaahi 'otua 'i he ukamea haka: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

⁵ ¶ "Pea kapau 'oku mou 'atu 'ae feilaulau ko e ngaahi feilaulau fakalelei kia Sihova, te mou 'atu ia 'i homou loto lelei ki ai. ⁶ 'E kai ia 'i he 'aho 'oku mou 'atu ia, pea 'i he 'aho 'oku na fehola'i: pea kapau 'oku ai

hano toe ki hono 'aho tolu, 'e tutu 'aki ia 'ae afi. ⁷ Pea kapau 'e momo'i kai ia 'i hono 'aho tolu, ko e me'a kovi ia; 'e 'ikai ma'u ia. ⁸ Ko ia, ko e tangata kotoa pē 'oku kai ia 'e 'iate ia 'ene hia, koe'uhi kuo fakahala 'e ia 'ae me'a tapu 'a Sihova: pea 'e motuhi 'ae tangata ko ia mei hono kakai.

⁹ ¶ "Pea ka mou ka tu'usi 'ae fua 'o homou fonua, 'oua na'a ke tu'usi ke 'osi 'ae ngaahi tuliki 'o ho'o ngoue, pea 'e 'ikai te ke tñnaki 'ae ngaahi toenga tufi 'o ho'o ututa'u. ¹⁰ Pea 'oua na'a ke tufi 'ae toenga 'o ho'o ngoue vaine, pea 'oua na'a ke tñnaki 'ae kãlepi kotoa pē 'o ho'o ngoue vaine; ka ke tuku ia ki he masiva mo e muli: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

¹¹ ¶ "Oua na'a mou kaiha'a, pe fai fakakãkã, pe feloi'aki 'ae taha ki he taha.

¹² ¶ "Pea 'oua na'a mou fuakava loi 'i hoku hingoa, pea 'oua na'a ke takuanoa 'ae huafa 'o ho 'Otua: Ko au ko Sihova.

¹³ ¶ "Oua na'a ke kãkaa'i ho kaungã'api, pea 'oua na'a ke kaiha'a meiate ia: ko e totongi ngãue 'o ia na'a mo alea ki ai, 'oua na'a tuku ia 'iate koe 'i he pō 'o 'aho.

¹⁴ ¶ "Oua na'a ke kape'i 'ae tuli, pe 'ai 'ae tũkia'anga 'i he 'ao 'oe kui, ka ke manavahẽ ki ho 'Otua: Ko au ko Sihova.

¹⁵ ¶ "Oua na'a mou fai ta'etotonu 'i he fakamaau: 'oua na'a ke tokanga koe'uhi ko e mata 'oe masiva, pe faka'apa'apa koe'uhi ko e mata 'oe 'eiki: ka te ke fakamaau 'i ho kaungã'api 'i he angatonu.

¹⁶ ¶ "Oua na'a ke fe'alu'aki fano ke fetuku talanoa 'i ho'o kakai; pea 'oua na'a ke lea ke mate ai ho kaungã'api: Ko au ko Sihova.

¹⁷ ¶ "Oua na'a ke fehi'a ki ho tokoua 'i ho loto: ko e mo'oni ke ke valoki'i ho kaungã'api, pea 'oua na'a tuku ai pe 'ene angahala.

¹⁸ ¶ "Oua na'a ke totongi kovi pe angafakamolokau ki he fãnau 'a ho kakai, ke ke 'ofa ki ho kaungã'api 'o hangẽ pe ko koe: Ko au ko Sihova. ¹⁹ Te mou tauhi 'eku ngaahi fekau. 'Oua na'a ke tuku ho'o fanga manu ke tau'i 'e he fa'ahinga manu kehe: 'oua na'a ke tũtuu'i ho'o ngoue 'aki 'ae ngaahi tenga kuo felavai; pea ke 'oua na'a ke 'ai ha kofu 'oku felalanga'aki 'ae filo tu-penu mo e fulufulu'i sipi.

²⁰ ¶ "Pea ko ia 'e mohe angahala mo e fefine 'oku pōpula, kuo polo'i ki ha mali, pea 'oku te'eki ai huhu'i, pe tau'atãina ia; 'e haha ia; 'e 'ikai tãmate'i 'akinaua, koe'uhi na'e 'ikai 'ata'atã ia. ²¹ Pea ke 'omi 'e he tangata 'ene feilaulau fai hala kia Sihova, ki he matapã 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, 'io, ko e sipitangata ki he feilaulau ma'ae fai hala. ²² Pea ke fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ana 'aki 'ae sipitangata 'oe feilaulau ma'ae fai hala 'i he 'ao 'o Sihova 'i he'ene angahala 'aia kuo ne fai: pea 'e fakamolemole kiate ia 'ae angahala kuo ne fai.

²³ ¶ "Pea ka mou ka hoko atu ki he fonua pea mou tō ai 'ae ngaahi 'akau kehekehe ki he kai, te mou lau hono ngaahi fua ko e me'a tapu; ko e ta'u 'e tolu 'e tapu ia kiate kimoutolu; 'oua na'a kai ia. ²⁴ Ka 'i hono fã 'oe ta'u ko e ngaahi fua kotoa pē 'o ia ko e me'a mã'oni'oni ia ke fakafeta'i 'aki kia Sihova. ²⁵ Pea 'i hono

nima 'oe ta'u te mou kai hono ngaahi fua, koe'uhi ke tupu 'o fua lahi hake kiate kimoutolu: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

²⁶ ¶ "Oua na'a mou kai ha me'a 'e taha mo hono toto: pea 'oua na'a mou fai tuki, pe fai 'ae talotalo kovi.

²⁷ 'Oua na'a mou kosi ke fuopotopoto homou lou'ulu, pe maumau'i hono potu tuliki 'o ho'omou kava. ²⁸ 'Oua na'a mou tafatafa'i homou sino koe'uhi ko e pekia, pea 'oua na'a mou tãtatau; Ko au ko Sihova.

²⁹ ¶ "Oua na'a ke fakaangahala'i ho 'ofefine, pe fakahoko ia ko e fefine fai angahala; telia na'a hinga 'ae fonua ki he fe'auaki, pea hoko 'o fonu 'ae fonua 'i he anga kovi.

³⁰ ¶ "Te mou tauhi hoku ngaahi Sãpate, 'o faka'apa'apa ki hoku faletapu; Ko au ko Sihova.

³¹ ¶ "Oua na'a tokanga kiate kinautolu 'oku vaka ai 'ae kau laumãlie 'uli, pea 'oua na'a kumi ki he ngaahi taulafa'ahikehe tuki, ke mou 'uli ai 'iate kinautolu. Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

³² ¶ "Ke ke tu'u hake 'i he 'ao 'oe 'uluhinã, 'o faka'apa'apa ki he mata 'oe tangata motu'a, pea manavahẽ ki ho 'Otua; Ko au ko Sihova.

³³ ¶ "Pea kapau 'oku nofo 'ãunofu ha muli mo koe 'i ho fonua, 'oua na'a ke fakamahi'i ia. ³⁴ Ka ko e muli 'oku nofo mo koe 'e tatau ia mo e tokotaha kuo tupu 'iate kimoutolu, pea te ke 'ofa kiate ia 'o hangẽ ko ho'o 'ofa kiate koe; he na'a mou nofo ko e muli 'i he fonua ko 'Isipite; Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

³⁵ ¶ "Oua na'a mou fai ta'etotonu 'i he fakamaau, pe 'i he me'a fuofua pe 'i he fakamamafa, pe 'i he fakafuofua me'a. ³⁶ Te mou fua 'aki 'ae me'a fakatatau totonu, mo e fakamamafa totonu mo e efa totonu, mo e hini totonu: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua, 'aia na'e 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite. ³⁷ Ko ia te mou tokanga ai ki he'eku ngaahi tu'utu'uni, mo 'eku ngaahi fekau, 'o fai ki ai. Ko au ko Sihova.

1 Ko e fono kiate ia 'oku 'atu hono hako kia Moleki.

4 Mo ia 'oku loto lelei ki ai. 6 Ko e kumi ki he kau taulafa'ahikehe 7 Ko e fakamã'oni'oni. 9 Ko ia 'oku kape'i 'ene mãtu'a. 13 Ko e tono fefine. 11 Ko e fai angakovi. 13 Ko e anga-fakalielia. 15 Ko e fai ki he manu. 18 Ko e ta'ema'a. 22 Ko e talangofua mã'oni'oni. 27 Ke tãmate'i 'ae kau taulafakafa'ahikehe.

20 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehẽ, ² "Ko eni foki, ke ke lea ki he fãnau 'a 'Isileli, Ko ia fulipẽ 'i he fãnau 'a 'Isileli, pe 'i he kau muli 'oku 'ãunofu 'i 'Isileli, 'oku ne foaki hono hako kia Moleki; ko e mo'oni 'e tãmate'i ia: 'e tolongaki ia 'aki 'ae maka 'e he kakai 'oe fonua. ³ Pea te u fakahangatonu hoku fofonga ki he tangata ko ia, ke motuhi ia mei hono kakai: ko e me'a 'i he'ene foaki 'a hono hako kia Moleki, ke 'uli'i hoku faletapu, mo fakaongokovi'i hoku huafa mã'oni'oni. ⁴ Pea kapau 'oku fufũ honau mata 'e he kakai 'oe fonua mei he tangata, 'i he'ene foaki hono hako kia Moleki, pea 'ikai tãmate'i ia; ⁵ Pea te u fakahanga hoku fofonga ki he tangata ko ia, pea ki hono fale, pea ko ia, mo kinautolu kotoa pē 'oku fai hala 'o

muimui 'iate ia, ke fai angahala mo Moleki, teu motuhi mei honau kakai.

⁶ ¶ "Pea ko ia 'oku tafoki kiate kinautolu 'oku vaka ai 'ae ngaahi laumālie 'uli, mo e kau taulafakafa'ahikehe, ke 'alu holi kovi kiate kinautolu, te u fakahanga mo'oni hoku fofonga ki he tangata ko ia, pea teu motuhi ia mei hono kakai.

⁷ ¶ "Ko ia mou fakamā'oni'oni'i 'akimoutolu, pea ke mou mā'oni'oni: he ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

⁸ Pea ke mou tauhi 'eku ngaahi fekau 'o fai ki ai: Ko au ko Sihova 'oku ou fakamā'oni'oni'i 'akimoutolu."

⁹ ¶ He ko ia kotoa pē 'oku kape'i 'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, ko e mo'oni 'e tāmate'i ia kuo ne kape'i 'ene tamai pe ko 'ene fa'ē pea 'e 'iate ia pe hono toto.

¹⁰ ¶ Pea ko e tangata 'oku tonon'i 'ae uafi 'oe tangata 'e tokotaha, 'io, ko ia 'oku tonon'i 'ae uafi 'o hono kaungā'api, ko e tangata tonon'efine mo e fefine tonon'efine, 'e tāmate'i mo'oni 'akinaua. ¹¹ Ko e tangata 'oku mohe mo e mali 'o 'ene tamai kuo fakatelefua 'e ia 'a 'ene tamai: 'e tāmate'i 'akinaua fakatou'osi pe; 'e 'iate kinua hona toto. ¹² Pea kapau 'e mohe 'ae tangata mo hono 'ofefine 'i he fono, 'e tāmate'i 'akinaua fakatou'osi pe: kuo na fai fakamaveuveu; 'e 'iate kinua hona toto.

¹³ Pea kapau 'e mohe ha tangata mo e tangata, 'o hangē ko 'ene mohe mo e fefine, kuo na fai fakalielia fakatou'osi pe; ke tāmate'i mo'oni 'akinaua; 'e 'iate kinua hona toto. ¹⁴ Pea kapau 'oku 'omi 'e ha tangata mo hono mali 'ae fa'ē 'a hono mali kena mali, ko e me'a kovi ia: 'e tutu 'akinautolu 'aki 'ae afi, 'aia mo kinua; koe'uhi ke 'oua na'a ai ha kovi 'iate kimoutolu. ¹⁵ Pea kapau 'e mohe ha tangata mo e manu, 'e tāmate'i mo'oni ia: pea ke mou tāmate'i 'ae manu. ¹⁶ Pea kapau 'e 'unu'unu atu ha fefine ki ha manu, pea tokoto ki ai ia, 'e tāmate'i 'ae fefine, mo e manu: 'e tāmate'i mo'oni 'akinaua; 'e 'iate kinua hona toto. ¹⁷ Pea kapau 'e 'ave 'e ha tangata hono tuofefine, ko e 'ofefine 'o 'ene tamai, pe ko e tama 'a 'ene fa'ē, 'o mamata ki he'ene telefua, pea mamata ia ki he'ene telefua 'a'ana; ko e me'a kovi ia: pea 'e motuhi 'akinaua 'i he 'ao 'o hona kakai: kuo tatala 'o fakatelefua 'a hono tuofefine; 'e fua 'e ia 'ene hia. ¹⁸ Pea kapau 'e mohe ha tangata mo e fefine 'oku 'iate ia hono mahaki, pea tatala hono mahaki; kuo ne fakatelefua hono mahaki, pea kuo tatala 'e ia 'ae mata 'o hono toto: pea 'e motuhi 'akinaua fakatou'osi mei hona kakai. ¹⁹ Pea 'oua na'a ke fakatelefua 'ae tokoua 'o ho'o fa'ē, pe ko e tuofefine 'o ho'o tamai: he ko ia 'oku ne *fai pehē* 'oku fakatelefua hono kāinga ofi: te na fua 'ena hia. ²⁰ Pea kapau 'e mohe ha tangata mo e uafi 'oe tokoua 'o 'ene tamai, kuo fakatelefua 'e ia 'a hono tu'asina: te na fua 'ena angahala: te na mate ta'ehafānau. ²¹ Pea kapau 'e ma'u 'e ha tangata 'ae uafi 'a hono tokoua, ko e me'a ta'ema'a ia: kuo fakatelefua 'a hono tokoua; te na mate ta'ehafānau.

²² ¶ "Ko ia ke mou tauhi ai 'eku ngaahi tu'utu'uni ni, mo 'eku ngaahi fekau, 'o fai ki ai: telia na'a lua 'aki 'akimoutolu 'e he fonua 'oku ou 'omi 'akimoutolu ki ai.

²³ Pea 'e 'ikai te mou fai ki he ngaahi anga 'oe pule'an-ga, 'aia 'oku ou kapusi mei homou 'ao: he kuo nau fai

'ae ngaahi me'a ni, pea ko ia kuo u fehi'a ai kiate kinautolu. ²⁴ Ka kuo u lea kiate kimoutolu, Te mou ma'u honau fonua, pea te u 'atu ia kiate kimoutolu ke mou ma'u ia, ko e fonua 'oku mahu tāfea 'i he hu'ahuhu mo e honi: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua, 'aia kuo u vahe'i 'akimoutolu mei he kakai kehe. ²⁵ Ko ia ke mou vahe'i 'ae fanga manu ma'a mo e ta'ema'a, pea lau kehe 'ae fanga manu ta'ema'a 'oku kapakau mo e ma'a: pea 'oua na'a mou fakalielia'i 'akimoutolu 'i he manu, pe ha manu kapakau, pe 'i ha me'a 'e taha 'oku totolo 'i he kelekele, 'aia kuo vahe'i ia 'iate kimoutolu ko e ta'ema'a. ²⁶ Pea te mou mā'oni'oni kiate au: he ko au Sihova 'oku ou mā'oni'oni, pea kuo u fakamavahe 'akimoutolu mei he kakai kehe, koe'uhi ke 'o'oku 'akimoutolu.

²⁷ ¶ "Ko e tangata foki, pe ko e fefine 'oku vaka ai 'ae laumālie 'uli, pea ko e taulafakafa'ahikehe, 'e tāmate'i mo'oni ia: 'e tolongaki 'akinautolu 'aki 'ae maka: 'e 'iate kinautolu honau toto.

1 Ko e fai putu 'ae kau taula'eiki. 6 Ki he'enau mā'oni'oni 7 Ki he'enau ngaahi fakama'u mali. 17 Ko e kau taula'eiki 'oku ai honau ngaahi mele, ke 'oua na'a fai ngāue 'akinautolu.

21 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, Lea ki he kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o 'Elone, 'o pehē kiate kinautolu, "Oua na'a faka'uli'i ha tokotaha koe'uhi ko e pekia 'oku 'i hono kakai: ² Ka koe'uhi ko hono kāinga mo'oni, 'oku ofi kiate ia, koe'uhi ko 'ene fa'ē, pea mo 'ene tamai, pea mo hono foha, pea mo hono 'ofefine, pea mo hono tokoua, ³ Pea koe'uhi ko hono tuofefine ko e tāupo'ou, 'aia 'oku ofi kiate ia, pea kuo te'eki ai hano 'unoho; 'oku ngofua 'ene ta'ema'a koe'uhi ko ia. ⁴ Kae'oua na'a ne faka'uli'i ia koe'uhi ko ha taha 'eiki 'i hono kakai, ke ne ta'ema'a ai. ⁵ "E 'ikai tenau tekefua honau 'ulu, pe tele hono potu tuliki 'oe kava, pe fai ha tafatafa'i 'i honau sino. ⁶ Tenau mā'oni'oni ki honau 'Otua, kae'oua na'a fakaongokovi'i 'ae huafa 'o honau 'Otua: he ko e ngaahi feilaulau kia Sihova 'oku ngaahi 'i he afi, pea 'oku nau 'atu 'ae mā 'a honau 'Otua; ko ia 'e mā'oni'oni ai 'akinautolu. ⁷ E 'ikai tenau fakama'u mali mo ha fefine fa'a fe'auaki, pe ha ta'elotu; pea 'oua na'a nau ma'u 'ae fefine kuo tukuange mei hono mali: he 'oku mā'oni'oni ia ki hono 'Otua. ⁸ Ko ia ke ke fakamā'oni'oni'i ia; he 'oku ne 'atu 'ae mā 'a ho 'Otua; 'e mā'oni'oni ia kiate koe: he ko au Sihova, 'oku ou fakamā'oni'oni'i 'akimoutolu, 'oku ou mā'oni'oni. ⁹ Pea ko e 'ofefine 'o ha taula'eiki, kapau 'oku ne fakahala'i 'e ia ia 'i he fai fe'auaki, 'oku ne fakahala'i 'ene tamai: 'e tutu 'aki ia 'ae afi.

¹⁰ ¶ "Pea ko ia 'oku taula'eiki lahi 'i hono ngaahi kāinga, 'aia na'e lingi ki hono 'ulu 'ae lolo 'oe fakanofu, pea kuo fakatapai ke 'ai 'ae ngaahi kofu, 'e 'ikai to'o 'e ia hono tatā, pe hae hono kofu; ¹¹ Pea 'e 'ikai te ne 'alu ia ki ha sino 'oku mate, pe fakahala'i 'e ia ia koe'uhi ko 'ene tamai, pe ko 'ene fa'ē; ¹² Pea 'e 'ikai 'alu ia kitua'ā 'i he faletapu, pe fakahala'i 'ae faletapu 'o hono 'Otua; he ko e tatā 'oe lolo tākai 'o hono 'Otua 'oku 'iate ia: Ko au ko Sihova. ¹³ Pea te ne fili 'e ia hono uafi ko e tāupo'ou.

¹⁴ Ko e fefine paea, pe ko e fefine fakamāvae, pe ko e ta'elotu, pe ko e fe'auaki, ko kinautolu ni 'e 'ikai te ne fili: kae ma'u 'e ia ha ta'ahine mei hono kakai ko hono uaifi. ¹⁵ Pea 'e 'ikai te ne fakahala'i 'e ia hono hako 'i he lotolotonga 'o hono kakai: he ko au ko Sihova 'oku ou fakamā'oni'oni'i ia."

¹⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁷ Lea kia 'Elone, 'o pehē, "Ko ia 'i ho hako 'i honau to'u-tangata kotoa pē, 'oku 'iate ia hano mele, 'oua na'a 'unu'unu mai ia ke 'atu 'ae mā 'a hono 'Otua. ¹⁸ He ko e tangata ko ia 'oku ai hano mele, 'oua na'a 'unu'unu mai ia: ko e tangata kui, pe ko e ketu, pe ko ia 'oku ihu lafalafa, pe ai ha'ane anga 'oku kehe, ¹⁹ Pe ha tangata 'oku ve'e fasi, pe nima fasi, ²⁰ 'Ae tu'a piko pe ko e kihi, pe hangatāmakia hono mata, pe ko e kamaa, pe ko e mongumangu, pe ko e tangapula. ²¹ 'Ilonga 'ae tangata 'i he fānau 'a 'Elone ko e taula'eiki 'oku 'iate ia ha mele, ke 'oua na'a 'unu'unu mai ia ke 'atu kia Sihova 'ae feilaulau kuo ngaahi 'aki 'ae afi: 'oku 'iate ia hano mele; 'e 'ikai ofi mai ia ke 'atu 'ae mā 'a hono 'Otua. ²² 'E kai 'e ia 'ae mā 'a hono 'Otua, 'io, 'ae mā'oni'oni lahi, pea mo e mā'oni'oni pe. ²³ Ka koe'uhi pe 'e 'ikai te ne 'alu ki he loto puipui, pe hoko 'o ofi ki he feilaulau'anga, koe'uhi 'oku 'iate ia hano mele; ke 'oua na'a fakahala'i 'e ia hoku ngaahi potu tapu: he ko au ko Sihova 'oku ou fakamā'oni'oni 'akinautolu." ²⁴ Pea na'e tala ia 'e Mōsese kia 'Elone, pea ki hono ngaahi foha, pea ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli.

1 'I he ta'ema'a 'ae kau taula'eiki ke 'oua na'a nau ala ki he ngaahi me'a mā'oni'oni. 6 'E fakama'a fēfee'i 'akinautolu. 10 Ko ia 'oku 'i he fale 'oe taula'eiki 'oku ngofua ke kai 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni. 17 Ke ta'ehanomele 'ae ngaahi feilaulau. 26 Ko hono motu'a 'oe me'a feilaulau. 29 Ko e fono ki he kai 'oe feilaulau fakafeta'i.

22 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Lea kia 'Elone pea ki hono ngaahi foha, koe'uhi kenau fakamavae 'akinautolu mei he ngaahi me'a mā'oni'oni 'ae fānau 'a 'Isileli, pea ke "'Oua na'a nau fakahala'i hoku huafa mā'oni'oni 'i he ngaahi me'a ko ia 'oku nau fakatapui kiate au: Ko au ko Sihova. ³ Tala kiate kinautolu, Ko ia 'iate kimoutolu 'i homou hako kotoa pē 'i homou ngaahi to'utangata, 'oku 'alu ki he ngaahi me'a mā'oni'oni, 'aia 'oku fakatapui 'e he fānau 'a 'Isileli kia Sihova, ka 'oku ne ta'ema'a, 'e motuhi 'ae laumālie ko ia mei hoku 'ao: Ko au ko Sihova. ⁴ "Ko e tangata ko ia 'i he hako 'o 'Elone 'oku kilia, pe mahaki ko e 'au; 'oua na'a kai ia 'i he ngaahi me'a mā'oni'oni, kae'oua ke ma'a ia. Pea mo ia 'oku ala ki ha me'a ta'e-ma'a 'i he mate, pe 'i ha tangata 'oku 'au noa hono mahaki; ⁵ Pe ha taha 'oku ala ki ha me'a totolo, 'aia 'e hoko 'o ta'ema'a ai, pe 'i ha tangata 'aia 'e hoko 'o pihia ai, 'i he mahaki 'oku ta'ema'a ai ia; ⁶ Ko e tangata kuo ala ki ha me'a pehē 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiāfi, pea 'e 'ikai kai 'e ia 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni, kae'oua ke kaukau hono sino 'i he vai. ⁷ Pea ka tō 'ae la'ā, 'e toki ma'a ia, pea kai 'e ia 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni; he koe'uhi ko 'ene me'akai ia. ⁸ Ko ia 'oku mate mahaki pe, pe ko ia

kuo haehae 'e he manu, 'oua na'a ne kai ia ke fakahala ai ia: Ko au ko Sihova. ⁹ "Ko ia kenau tauhi 'eku ngaahi tu'utu'uni ni, telia na'a nau halaia ai, pea mate ai, 'o kapau 'oku nau fakahala'i ia: Ko au ko Sihova 'oku ou fakamā'oni'oni'i 'akinautolu. ¹⁰ "'E 'ikai kai 'e ha muli ki he ngaahi me'a mā'oni'oni: ko e 'āunofa 'ae taula'eiki, pe ko e tamaio'eiki unga ngāue, 'e 'ikai kai ia 'i he me'a mā'oni'oni. ¹¹ Pea kapau 'e fakatau ha tokotaha 'e he taula'eiki 'aki 'ene pa'anga, 'e ngofua 'ene kai 'a'ana, pea mo ia kuo fānau 'i hono fale: te na kai 'i he'ene me'akai. ¹² Pea kapau 'oku mali 'ae 'ofefine 'oe taula'eiki mo e tangata kehe, 'e 'ikai ngofua 'a 'ene kai 'a'ana 'i he me'a 'atu 'oe ngaahi me'a mā'oni'oni. ¹³ Pea kapau ko e fefine paea 'ae 'ofefine 'oe taula'eiki, pe kuo fakamāvae'i pea 'ikai ha'ane tamasi'i, pea kuo toe 'omi ia ki he fale 'o 'ene tamai, 'o hangē ko 'ene kei si'i, 'e kai ia 'i he me'akai 'a 'ene tamai: kae'oua na'a kai ia 'e ha muli.

¹⁴ ¶ Pea kapau 'e kai faainoa pe 'e ha tangata 'ae me'a mā'oni'oni, te ne fakalahi 'aki ia hono nima 'oe vāhe 'o ia, pea 'atu ia ki he taula'eiki fakataha mo e me'a mā'oni'oni. ¹⁵ Pea 'e 'ikai tenau fakahala'i 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni 'ae fānau 'a 'Isileli, 'aia 'oku nau 'atu kia Sihova: ¹⁶ Pe tuku 'akinautolu ke fua 'ae hia 'ae fai hala, 'i he'enu kai 'enu ngaahi me'a mā'oni'oni: he ko au ko Sihova 'oku ou fakamā'oni'oni'i 'akinautolu."

¹⁷ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁸ Lea kia 'Elone, pea ki hono ngaahi foha, pea ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli, pea ke pehē kiate kinautolu, 'i-longa 'ae tangata 'i he fale 'o 'Isileli, pe 'i he ngaahi muli 'i 'Isileli, 'oku loto ke 'atu 'ene me'a'ofa 'i he'ene ngaahi fuakava, pea ki he'ene ngaahi me'a 'oku 'atu loto 'ata'atā pe, 'aia 'oku nau 'atu kia Sihova ko e feilaulau tutu: ¹⁹ Ke mou 'atu 'o fai loto lelei pe, 'ae manu tangata ta'ehanomele mei he fanga pulu pe ko e fanga sipi, pe ko e fanga kosi. ²⁰ Ka ko ia 'oku ai hano mele, 'oua na'a mou 'atu ia; koe'uhi 'e 'ikai lelei'ia ai 'akimoutolu. ²¹ Pea ko ia 'oku ne 'atu kia Sihova 'ae feilaulau 'oe ngaahi me'a fakamelino ke fakahoko 'aki 'ene fuakava, pea ko e me'a 'atu loto lelei 'i he fanga pulu, pe 'i he fanga sipi, ke haohaoa ia koe'uhi ke ma'u lelei ia; 'oua na'a 'i ai hano mele. ²² Ko e kui, pe ko e fasi, pe ko e mutu, pe ko e me'a fufula, pe ko e kamaa, pe ko e mongumangu, 'oua na'a mou 'atu mei ai kia Sihova, pe fai 'aki ia ha feilaulau tutu 'aki 'ae afi ki he fanga feilaulau'anga 'o Sihova. ²³ Ko e pulu pe ko e lami 'oku 'i ai ha me'a kovi, pe 'oku ta'ehaohaoa 'i ha me'a 'e taha, 'e ngofua ke 'atu ia ko e feilaulau loto 'ata'atā ia: ka 'e 'ikai ma'u lelei ia 'i he fuakava. ²⁴ 'Oua na'a mou 'atu kia Sihova 'aia kuo fakavolu, pe kuo ta'omia, pe kuo mafesi, pe kuo mahifi; pea 'oua na'a mou fai ha feilaulau 'aki ia 'i homou fonua. ²⁵ Pea 'oua na'a ke 'atu 'i he nima 'o ha muli 'ae me'akai 'a homou 'Otua 'i he ngaahi me'a ni; koe'uhi 'oku 'i ai 'enu kovi, pea 'oku 'i ai 'ae ngaahi mele: 'e 'ikai 'aonga ia ma'amoutolu.

²⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁷ 'Oka fanau'i ha pulu, pe ha sipi, pe ha kosi, tuku ia ke 'aho fitu mo 'ene fa'ē: pea mei he 'aho valu 'o fai ai pe

'e ma'u lelei pe ia ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova. ²⁸ Pea kapau ko ha pulu fefine ia pe ha sipi fefine, 'oua na'a mou tāmāte'i ia mo hono 'uhiki 'i he 'a-ho pe taha. ²⁹ Pea ka mou ka loto ke 'atu ha feilaulau fakafeta'i kia Sihova, 'atu ia 'i he loto 'ata'atā lelei pe. ³⁰ 'I he 'aho pe ko ia 'e kai ia ke 'osi 'oua na'a mou tuku hono toe ki he 'apongipongi; Ko au ko Sihova. ³¹ "Ko ia ke mou tauhi ai 'eku ngaahi fekau, mo fai ki ai; Ko au ko Sihova. ³² Pea 'oua na'a mou fakahala'i hoku huafa mā'oni'oni; kae 'apasia kiate au 'ae fānau 'a 'Isileli: Ko au ko Sihova 'aia 'oku ou fakatapui 'akimoutolu; ³³ Na'aku 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite, ke hoko ko homou 'Otua: Ko au ko Sihova."

1 Ko e ngaahi katoanga 'a Sihova, 3 Ko e Sāpate 4 Ko e Lakaatu 9 Ko e uite 'oe 'uluaki fua. 15 Ko e katoanga ko e Penitekosi. 22 Ko e ngaahi toenga me'a ke tuku ki he masiva. 23 Ko e katoanga 'oe me'a lea. 26 Ko e 'aho 'oe fakalelei. 33 Ko e katoanga 'oe ngaahi fale fehikitaki.

23 PEa na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē kiate kinautolu, Ko e ngaahi katoanga kia Sihova, 'aia te mou fakahā ko e ngaahi fakataha mā'oni'oni, 'io, ko 'eku ngaahi katoanga 'a'aku ia. ³ Ko e 'aho 'e ono 'e fai ai 'ae ngāue: ka ko hono fitu 'oe 'aho ko e Sāpate mālōlō ia, ko e fakataha mā'oni'oni; 'oua na'a mou fai ai ha ngāue 'e taha; he ko e 'aho tapu ia 'o Sihova 'i homou ngaahi fale kotoa pē.

⁴ ¶ Ko e ngaahi katoanga eni 'a Sihova, 'io, 'ae ngaahi katoanga mā'oni'oni, 'aia te mou fanongonongo 'i honau ngaahi fa'ahita'u. ⁵ 'I he efiafi 'o hono hongofulu ma fā 'oe 'aho 'oe 'uluaki māhina, ko e Lakaatu 'o Sihova ia. ⁶ Pea 'i hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'i he māhina ko ia, ko e katoanga kai mā ta'efakalēvani kia Sihova; ke mou kai mā ta'efakalēvani 'i he 'aho 'e fitu. ⁷ Ke mou fai 'ae fakataha mā'oni'oni 'i he 'uluaki 'aho: 'oua na'a fai ha ngāue fa'iteliha 'i ai. ⁸ Ka mou 'atu 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova 'i he 'aho 'e fitu: ko hono fitu 'oe 'aho ko e katoanga mā'oni'oni; 'oua na'a mou fai ha ngāue fa'iteliha 'i ai.

⁹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁰ Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē kiate kinautolu, 'Oka mou ka hoko atu ki he fonua 'oku ou foaki kiate kimoutolu, pea 'oku mou tu'usi hono ngaahi fua, te mou toki 'omi 'ae faluku 'e taha 'oe 'uluaki fua 'o ho'o ngoue ki he taula'eiki: ¹¹ Pea 'e ta'alo'alo 'aki 'e ia 'ae faluku 'oe koane 'i he 'ao 'o Sihova, ke ma'u ia koe'uhi ko koe: 'i he pongipongi 'i he hili 'ae Sāpate 'e ta'alo'alo 'aki ia 'e he taula'eiki. ¹² Pea te mou 'atu 'i he 'aho ko ia 'oku mou ta'alo'alo 'aki 'ae faluku 'oe koane, 'ae lami tangata ta'e-hanomele 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu kia Sihova. ¹³ Pea ko e feilaulau me'akai 'o ia ko e oma 'e ua 'oe mahoa'a lelei mo e lolo, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova, ko e me'a namu kakala; pea ko e feilaulau inu 'o ia ko e uaine, ko hono fā 'oe vahe 'oe hini. ¹⁴ Pea 'e 'ikai te mou kai 'ae mā pe ko e uite tunu, pe ko e fua mata, kae'oua ke hokosia 'ae 'aho ko ia 'oku mou 'omi ai ha feilaulau ki homou 'Otua: ko e

fekau fai ma'u ia 'i homou ngaahi to'utangata 'i homou ngaahi nofo'anga kotoa pē.

¹⁵ ¶ Pea ke mou lau kiate kimoutolu mei he pongipongi 'i he hili 'ae Sāpate, mei he 'aho na'a mou 'omi ai 'ae faluku 'oe feilaulau ke ta'alo'alo 'aki; 'e katoa 'ae Sāpate 'e fitu: ¹⁶ 'Io, 'o hoko mo e pongipongi 'i he hili hono fitu 'oe Sāpate ke mou lau 'ae 'aho 'e niman-gofulu; pea ke mou 'atu 'ae feilaulau fo'ou 'oe me'akai kia Sihova. ¹⁷ Ke mou 'omi mei homou ngaahi fale 'ae fo'i mā ta'alo'alo 'e ua 'oe oma 'e ua: 'e ngaohi 'aki ia 'ae mahoa'a lelei; 'e ta'o ia mo e lēvani; ko e 'uluaki fua ia kia Sihova. ¹⁸ Pea ke mou 'atu fakataha mo e mā 'ae lami 'e fitu ta'ehanaumele, 'i he 'uluaki ta'u, mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata 'e ua: ko e feilaulau tutu ia kia Sihova, fakataha mo 'enau ngaahi feilaulau me'akai, mo e feilaulau inu, 'io, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova.

¹⁹ Pea ke mou feilaulau 'aki 'ae 'uhiki'i kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala, mo e lami 'e ua 'oe 'uluaki ta'u ko e feilaulau fakamelino. ²⁰ Pea 'e ta'alo'alo 'aki ia 'e he taula'eiki fakataha mo e mā 'oe 'uluaki fua, mo e ongo lami ko e feilaulau ta'alo'alo 'i he 'ao 'o Sihova; 'e mā'oni'oni ia kia Sihova ma'ae taula'eiki. ²¹ Pea ke mou fanongonongo 'i he 'aho pe ko ia, ke 'iate kimoutolu ia ko e fakataha mā'oni'oni; 'oua na'a mou fai ha ngāue fa'iteliha 'i ai: ko e fekau fai ma'u ia 'i homou ngaahi fale nofo'anga kotoa pē 'i homou to'utangata kotoa pē.

²² ¶ Pea 'oka ke ka tu'usi 'ae ngaahi fua 'o ho fonua, 'o 'ikai te ke fetuku ke 'osi mei he ngaahi tuliki 'o ho'o ngoue 'oka ke ka tu'usi ia, pea 'e 'ikai te ke tākaki 'ae toenga 'o ho'o fua: ka te ke tuku ia ki he masiva, pea ki he muli: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

²³ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁴ Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, 'I hono fitu 'oe māhina, 'i he 'uluaki 'aho 'oe māhina, 'e 'iate kimoutolu 'ae Sāpate, ko e fakamanatu 'oe ifi me'a lea, ko e fakataha mā'oni'oni. ²⁵ 'E 'ikai te mou fai ha ngāue fa'iteliha 'i ai: ka te mou 'atu 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova.

²⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁷ 'I hono hongofulu foki 'oe 'aho 'o hono fitu 'oe māhi-na ni 'e ai 'ae 'aho 'oe fakalelei: ko e 'aho ia 'oe fakataha mā'oni'oni kiate kimoutolu; pea ke mou fakamamahi homou laumālie, pea 'atu ha feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova. ²⁸ Pea 'e 'ikai te mou fai ha ngāue 'i he 'aho ko ia: he ko e 'aho ia 'oe fakalelei, ke fai ai 'ae fakalelei ma'amoutolu 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua. ²⁹ He ko ia 'oku 'ikai fakamamahi 'i ia 'i he 'aho ko ia, 'e motuhi ia mei hono kakai. ³⁰ Pea ko ia 'e fai ha ngāue 'i he 'aho ko ia, te u tāmāte'i ia mei hono kakai. ³¹ 'E 'ikai te mou fai ha momo'i ngāue; ko e fekau fai ma'u ia 'i homou ngaahi to'utangata 'i homou ngaahi nofo'anga kotoa pē. ³² 'E 'iate kimoutolu ia ko e Sāpate 'oe mālōlō, pea te mou fakamamahi homou laumālie: 'i hono hiva 'oe 'aho 'oe māhina 'i he efiafi, mei he efiafi 'o a'u ki he efiafi, ke mou tauhi homou Sāpate.

³³ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē,
³⁴ Lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ko hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'a hono fitu 'oe māhina ni 'e hoko ia ko e katoanga kia Sihova 'oe ngaahi fale fehikitaki, 'i he 'aho 'e fitu. ³⁵ 'I he 'uluaki 'aho ke mou fai 'ae fakataha mā'oni'oni; 'oua na'a mou fai ha ngāue fa'iteliha 'i ai. ³⁶ Ko e 'aho 'e fitu ke mou 'atu ai 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova: 'i hono valu 'oe 'aho ke mou fai 'ae fakataha mā'oni'oni: pea te mou 'atu 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova: ko e fakataha mamalu: pea 'e 'ikai te mou fai ha ngāue fa'iteliha 'i ai. ³⁷ Ko e ngaahi katoanga eni 'a Sihova, 'aia ke mou fakahā ko e ngaahi fakataha mā'oni'oni, ke 'atu ai 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova, ko e feilaulau tutu, mo e feilaulau me'akai, mo e feilaulau me'ainu, taki taha pe 'i hono 'aho: ³⁸ Kae'uma'ā foki 'ae ngaahi Sāpate 'o Sihova, pea mo ho'omou ngaahi foaki, mo ho'omou ngaahi fuakava, mo e ngaahi feilaulau 'oku fai loto lelei pe, 'aia 'oku mou foaki kia Sihova. ³⁹ Pea 'i hono hongofulu ma nima foki 'oe 'aho 'i hono fitu 'oe māhina, hili ho'omou tākaki 'ae fua 'oe fonua, ke mou fai ha katoanga kia Sihova 'i he 'aho 'e fitu: ko hono 'uluaki 'aho, ko e Sāpate ia, pea ko hono valu 'oe 'aho 'e Sāpate mo ia. ⁴⁰ Pea te mou fili 'ekimoutolu 'ae ngaahi va'a 'oe 'akau matamatalelei, 'ae ngaahi va'a ponga, mo e ngaahi va'a 'oe 'akau lalahi, mo e ngaahi uilou 'oe vaitafe; pea te mou fiefia 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua 'i he 'aho 'e fitu. ⁴¹ Pea ke mou tauhi ia ko e katoanga kia Sihova 'i he 'aho 'e fitu 'i he ta'u. Ko e fekau fai ma'u ia 'i homou ngaahi to'utangata: ke mou fai ia 'i hono fitu 'oe māhina. ⁴² Ke mou nofo 'i he ngaahi fale lou'akau 'i he 'aho 'e fitu; ko kinautolu kotoa pē kuo fanau 'i ko e 'Isileli 'e nofo ia 'i he fale lou'akau: ⁴³ Koe'uhi ke 'ilo 'e homou ngaahi to'utangata na'aku pule'i 'ae fānau 'a 'Isileli ke nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki, 'i he'eku 'omi 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua. ⁴⁴ Pea na'e fakahā 'e Mōsese ki he fānau 'a 'Isileli 'ae ngaahi katoanga 'a Sihova.

1 Ko e lolo ki he ngaahi maama, 5 Ko e mā 'oe 'ao 13 Ko e kape 'ae tama 'ae fefine ka Selomiti. 17 Ki he fakapō. 18 Ki he lavea. 23 'Oku tolongaki 'aki 'ae maka 'ae kape.

24 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē,
² Fekau ki he fānau 'a 'Isileli, koe'uhi kenau 'omi kiate koe 'ae lolo 'olive lelei kuo tuki ki he maama, koe'uhi ke ulo lelei ma'uaipē 'ae maama. ³ 'E teuteu ia 'e 'Elone 'itu'a 'i he puipui 'oe fuakava 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, mei he efiafi ki he pongipongi 'e fai ma'uaipē ia 'i he 'ao 'o Sihova; ko e fekau fai ma'u pe ia 'i homou to'utangata kotoa pē. ⁴ Ke te u ma'uaipē 'e ia 'ae ngaahi fo'i maama ki he tu'unga maama tapu 'i he 'ao 'o Sihova.

⁵ ¶ Pea ke to'o 'ae maho'a lelei, 'o ngaohi 'aki 'ae fo'i mā 'e hongofulu ma ua: 'e 'ai 'ae oma 'e ua 'i he fo'i mā pe taha. ⁶ Pea te ke fokotu'u ia 'i he 'otu 'e ua, ke taki ono 'i he 'otu pe taha, ki he palepale mā'oni'oni 'i he 'ao 'o Sihova. ⁷ Pea te ke 'ai ki he 'otu fakatou'osi pe 'ae

laipeno mo'onia, koe'uhi ke 'i he mā ia ko e me'a fakamanatu, 'io, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova. ⁸ 'E 'ai ia 'o teuteu 'i he 'ao 'o Sihova 'o fai ma'u pe 'i he Sāpate kotoa pē, kuo to'o ia mei he fānau 'a 'Isileli 'i he fuakava 'oku ta'engata. ⁹ Pea 'e 'ia 'Elone ia mo hono ngaahi foha; pea kenau kai ia 'i he potu mā'oni'oni: he ko e me'a mā'oni'oni lahi kiate ia 'i he ngaahi feilaulau kia Sihova kuo ngaohi 'aki 'ae afi 'i he fekau tu'uma'u.

¹⁰ ¶ Pea na'e 'alu kitua'ā mo e fānau 'a 'Isileli 'ae tama 'ae fefine 'Isileli, ka ko 'ene tama ko e tangata 'Isipite; pea ko e tama 'ae fefine 'Isileli, mo e tangata 'Isileli, na'a na fekuki fakataha 'i he 'apitanga: ¹¹ Pea na'e kape 'ae tama 'ae fefine 'Isileli ki he huafa 'o Sihova 'o lea kovi. Pea na'a nau 'omi ia kia Mōsese, (pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē, ko Selomiti, ko e 'ofefine 'o Tipili 'i he fa'ahinga 'o Tani:) ¹² Pea na'a nau tuku ha'isia ia, ke 'oua ke nau 'ilo 'ae finangalo 'o Sihova ki ai. ¹³ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁴ "Ko ia kuo kape, 'omi ia kitua'ā mei he 'apitanga; pea ko kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki ai ke hilifaki honau nima ki hono 'ulu, pea ke tolongaki ia 'e he fakataha kotoa pē 'aki 'ae maka. ¹⁵ Pea ke lea koe ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ko ia 'oku kape'i hono 'Otua 'e fua 'e ia 'ene an-gahala. ¹⁶ Pea ko ia 'oku ne kape'i 'ae huafa 'o Sihova, ko e mo'oni 'e tāmata'i ia, 'e tolongaki ia 'aki 'ae maka 'e he kakai kotoa pē: ko e muli ia pe ko ia kuo tupu 'i he fonua, 'oka kape'i 'e ia 'ae huafa 'o Sihova 'e tāmata'i ia.

¹⁷ ¶ "Pea ko ia 'oku ne tāmata'i ha tangata 'e tāmata'i mo'oni ia. ¹⁸ Pea ko ia 'oku ne tāmata'i ha manu 'e to-tongi ke tatau ia; ko e manu ki he manu. ¹⁹ "Pea kapau 'e fakamele'i 'e ha tangata hono kaungā'api 'e fai kiate ia 'o hangē ko ia kuo ne fai ²⁰ Ko e lavea ki he lavea, ko e mata ki he mata, ko e nifo ki he nifo: 'o hangē ko 'ene fakamele'i ha tangata, 'e pehē pe hono fai kiate ia. ²¹ Pea ko ia 'oku ne tāmata'i ha manu, 'e 'atu ke tatau ia: pea ko ia 'oku ne tāmata'i ha tangata, 'e tāmata'i ia. ²² Ke mou ma'u 'ae fono pe taha, ki he muli, mo ia 'oku 'i homou fonua: he ko au ko Sihova ko homou 'Otua."

²³ ¶ Pea na'e lea 'a Mōsese ki he fānau 'a 'Isileli, koe'uhi kenau 'omi 'aia na'e kape kitua'ā mei he 'apitanga, 'o tolongaki 'aki ia 'ae maka. Pea na'e fai 'e he fānau 'a 'Isileli 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese.

1 Ko e Sāpate 'o hono fitu 'oe ta'u. 8 Ko e Siupeli 'i hono nimangofulu ta'u. 14 Ki he fakamālohi. 18 Ko hono lelei 'ae fai talangofua. 23 Ko hono huhu'i 'oe fonua. 29 'Oe ngaahi fale. 35 Ko e fai 'ofa ki he kakai masiva. 39 Hono fai ki he tamaio'eiki. 47 Ko e huhu'i 'oe kau tamaio'eiki.

25 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese 'i he mo'unga ko Sainai, 'o pehē, ² Lea ki he fānau 'a 'Isileli, mo ke pehē kiate kinautolu, 'Oka mou ka hoko atu ki he fonua 'aia 'oku ou foaki kiate kimoutolu, 'e toki fai ai 'e he fonua 'ae Sāpate kia Sihova. ³ Ko e ta'u 'e ono ke ke tō ai ho'o ngoue, mo e ta'u 'e ono ke ke 'auhani ho'o ngoue vaine, 'o tākaki hono fua; ⁴ Ka ko

hono fitu 'oe ta'u ko e Sāpate ia ke mālōlō ai 'ae fonua, ko e Sāpate ia kia Sihova: 'oua na'a ke tō ai ho'o ngoue, pe 'auhani ho'o ngoue vaine. ⁵ Ko ia 'oku tupu 'iate ia pe 'i he ngaahi fua 'o ho'o ta'u 'oua na'a ke tu'usi, pe toli 'ae ngaahi kālepi 'oe vaine ta'e'auhani he ko e ta'u mālōlō ia ki ho fonua. ⁶ Pea ko e Sāpate 'oe fonua ko e me'akai ia ma'amoutolu; kiate koe, pea ki ho'o tamaio'eiki, pea ki ho'o kaunanga, pea ki ho'o tamaio'eiki unga ngāue, pea ki he muli 'oku 'āunofu kiate koe, ⁷ Pea ki ho'o fanga manu lahi, pea ki ho'o fanga manu 'i ho fonua kotoa pē, ko ia kotoa pē 'oku tupu ko e me'akai ia kiate kinautolu.

⁸ ¶ Pea ke lau kiate koe 'ae Sāpate 'e fitu 'oe ngaahi ta'u; ko e ta'u 'e fitu lau 'e fitu; pea ko hono lau 'oe Sāpate 'e fitu 'oe ngaahi ta'u ko e ta'u 'e fāngofulu ma hiva. ⁹ Pea te ke toki fekau ke ifi 'ae me'a lea 'oe siupeli 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'i hono fitu 'oe māhina, 'i he 'aho 'oe fakalelei ke mou fakaongo atu 'ae me'a lea 'i homou fonua kotoa pē. ¹⁰ Pea ke mou fakatapui hono nimangofulu 'oe ta'u, 'o fakahā 'ae huhu'i 'i he fonua kotoa pē ki hono kakai kotoa pē; 'e 'iate kimoutolu ia ko e siupeli: pea 'e toe hoko 'ae tangata taki taha kotoa pē ki hono 'api, pea 'e toe ha'u taki taha 'ae tangata ki hono fale. ¹¹ Ko e nimangofulu ta'u ko ia 'e 'iate kimoutolu ia ko e siupeli: 'oua na'a mou tūtūu'i, pe tu'usi 'aia 'oku tupu 'iate ia pe, pe tātaki mei he vaine 'oku ta'e'auhani. ¹² He ko e siupeli ia; 'e mā'oni'oni ia kiate kimoutolu: te mou kai 'a hono fua 'o ia mei he ngoue pe. ¹³ Pea 'i he ta'u 'oe siupeli ni 'e toe ha'u 'ae tangata taki taha kotoa pē ki hono tofi'a, ¹⁴ Pea kapau 'oku ke fakatau ha me'a ki ho kaungā'api, pe fakatau ha me'a meiate ia, 'oua na'a mou fefakamamahi'aki 'akimoutolu: ¹⁵ Ke ke fakatau mei ho kaungā'api 'o fakatatau ki hono lau 'oe ta'u 'i he hili 'ae siupeli, pea te ne fakatau kiate koe 'o fakatatau ki hono lau 'oe ta'u 'o hono ngaahi fua: ¹⁶ Te ke fakalahi 'a hono totongi 'o fakatatau mo hono lahi 'oe ta'u, pea ke fakasi'isi'i hono totongi 'o fakatatau ki hono si'i 'oe ta'u: he 'oku ne fakatau ia kiate koe 'o fakatatau ki hono lau 'oe ta'u 'o hono fua 'o ia. ¹⁷ Ko ia 'oua na'a mou fefakamamahi'aki 'akimoutolu; ka ke manavahē ki ho 'Otua; he ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

¹⁸ ¶ Ko ia ke mou fai 'eku ngaahi fekau, pea tauhi 'eku ngaahi tu'utu'uni, 'o fai ki ai; pea te mou nofo malu pe 'i he fonua. ¹⁹ Pea 'e tupu 'i he fonua hono fua, pea te mou kai 'o mākona, 'o nofo 'i ai 'i he fiemālie. ²⁰ Pea kapau 'oku mou pehē, Ko e hā te mau kai 'i hono fitu 'oe ta'u? Koe'uhi 'e 'ikai te mau tūtūu'i, pe tātaki 'e-mau fua: ²¹ Teu toki fekau 'eku tāpuaki kiate kimoutolu 'i hono ono 'oe ta'u, pea 'e tupu 'i ai 'ae fua 'o fe'unga mo e ta'u 'e tolu. ²² Pea te mou tūtūu'i 'i hono valu 'oe ta'u, kae kai 'ae fua motu'a 'o a'u ki hono hiva 'oe ta'u: te mou kai 'ae me'akai motu'a kae'oua ke hoko 'a hono to'ukai.

²³ ¶ 'E 'ikai fakatau 'ae fonua 'o ta'engata: he 'oku 'o'oku 'ae fonua; he ko e kau muli mo e 'āunofu 'akimoutolu kiate au. ²⁴ Pea 'i he fonua kotoa pē 'oku mou ma'u te mou tuku ke huhu'i 'ae fonua.

²⁵ ¶ Kapau kuo faka'a'au 'o masiva 'a ho kāinga, pea kuo ne fakatau ha potu 'o hono 'api, pea kapau 'e ha'u ha nī'hi 'i hono kāinga ke huhu'i ia, ke ne huhu'i ai 'aia na'e fakatau 'e hono kāinga. ²⁶ Pea kapau 'oku 'ikai 'i he tangata ha tokotaha ke huhu'i ia, pea 'oku fa'a huhu'i ia 'e ia pe; ²⁷ Tuku ai ke ne lau 'e ia 'ae ngaahi ta'u 'o hono fakatau 'o ia, pea 'atu hono toe 'o ia ki he tangata na'a ne fakatau ia ki ai; koe'uhi ke toe ha'u ia ki hono 'api. ²⁸ Pea kapau 'oku 'ikai mafai 'e ia ke toe 'omi ia kiate ia, pea ko e me'a na'e fakatau 'e tuku pe ia 'i he nima 'o ia na'a ne fakatau ia 'o a'u ki he ta'u 'oe siupeli: pea 'i he siupeli 'e tukuange ia, pea 'e ha'u ia ki hono 'api. ²⁹ Pea kapau 'oku fakatau 'e ha tangata ha fale nofo'anga 'i loto kolo 'oku ai hano 'ā maka, 'e ngofua 'a 'ene huhu'i ia 'i he 'ikai 'osi 'ae ta'u kotoa hili hono fakatau: 'i he ta'u kotoa 'e ngofua 'a 'ene huhu'i ia. ³⁰ Pea kapau 'e 'ikai huhu'i ia 'i he ta'u kātoa, pea ko e fale ko ia 'oku 'i he kolo 'ā maka 'e 'o'ona ia na'a ne fakatau ia 'o ta'engata 'i hono ngaahi to'utangata; 'e 'ikai toe tukuange ia 'i he siupeli. ³¹ Ka ko e ngaahi fale 'i he ngaahi potu kakai 'oku 'ikai hanau 'ā, 'e lau ia fakataha mo e ngaahi ngoue 'oe fonua: 'e ngofua ke huhu'i ia, pea 'e tukuange ia 'i he siupeli. ³² Ka ko e ngaahi potu nofo'anga 'oe kau Livai, mo e ngaahi fale 'i he ngaahi potu nofo'anga 'o honau 'api, 'e ngofua ki he kau Livai, ke huhu'i ia 'i he kuonga kotoa pē. ³³ Pea kapau 'oku fakatau 'e ha tangata mei he kau Livai, pea ko e fale na'e fakatau, mo e potu kakai 'o hono 'api, 'e tukuange ia 'i he siupeli: he ko e ngaahi fale 'oe ngaahi potu kakai 'oe kau Livai, ko honau 'api ia 'i he fānau 'a 'Isileli. ³⁴ Ka ko e ngoue 'oku hoko 'o ofi mo honau ngaahi potu kakai, 'e 'ikai fakatau ia: he ko honau tofi'a tu'uma'u ia.

³⁵ ¶ Pea kapau kuo hoko 'o masiva 'a ho kāinga, pea kuo vaivai ia; pea te ke tokoni ia; neongo pe ko e muli ia pe ko ha 'āunofu kiate koe; koe'uhi ke ne mo'ui ai mo koe. ³⁶ 'Oua na'a ke to'o ha totongi 'iate ia, pe hano tupu; ka ke manavahē ki he 'Otua; koe'uhi ke mo'ui ho kāinga mo koe. ³⁷ 'Oua na'a ke 'atu ho'o koloa kiate ia ke ma'u ai 'ae totongi, pe nō ho'o me'akai ke ma'u ai hono tupu. ³⁸ Ko au ko Sihova ko homou 'Otua, kuo u 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite, ke foaki kiate kimoutolu 'ae fonua ko Kēnani, pea ke u hoko ko homou 'Otua.

³⁹ ¶ Pea kapau kuo hoko 'o masiva ho kāinga 'oku nofo ofi kiate koe, pea fakatau 'e ia ia kiate koe: 'oua na'a ke fakapōpula'i ia ke fai 'o hangē ha hopoate; ⁴⁰ Ka 'e 'iate koe ia 'o hangē ha tamaio'eiki 'oku ngāue ki ha totongi, mo e 'āunofu, pea te ne 'iate koe koe tauhi 'o a'u ki he ta'u 'oe siupeli: ⁴¹ Pea 'e toki 'alu ia 'iate koe, 'aia mo 'ene fānau mo ia, pea 'e toe hoko atu ia ki hono kāinga, pea 'e hoko ki he 'api 'o 'ene ngaahi tamai. ⁴² He ko 'eku kau tamaio'eiki 'akinautolu, 'aia na'aku 'omi mei he fonua ko 'Isipite: 'oua na'a fakatau 'akinautolu ke fakapōpula'i. ⁴³ 'E 'ikai te ke pule'i 'akinautolu 'i he mālohi lahi; ka ke manavahē ki ho 'Otua. ⁴⁴ Ko ho'o kau tamaio'eiki mo ho'o kau kaunanga 'aia te ke ma'u, 'e ma'u ia mei he kakai ta'elotu 'oku nofo takatakai 'iate

koe; ke mou fakatau 'iate kinautolu 'ae kau tamaio'eiki mo e kau kaunanga. ⁴⁵ Pea koe'uhi ko e fānau 'ae kau muli 'oku 'āunofu 'iate kimoutolu, te mou fakatau 'iate kinautolu, pea 'i honau ngaahi fa'ahinga 'oku 'iate kimoutolu, 'aia na'a nau fakatupu 'i homou fonua: pea ko homou kakai 'akinautolu. ⁴⁶ Pea ke mou ma'u 'akinautolu ko e kakai ki ho'omou fānau 'oku muimui 'iate kimoutolu, kenau ma'u 'akinautolu ko honau kakai; ko ho'omou kau tamaio'eiki 'o ta'engata; ka 'e 'ikai te mou pule mālohi ki he fānau 'a 'Isileli ko homou kāinga, ko e taha ki he taha.

⁴⁷ ¶ Pea kapau 'e faka'a'au 'o koloa'ia ha 'āunofu, pe ha muli 'oku nofo ofi kiate koe, pea faka'a'au 'o masiva ho kāinga 'oku nofo ofi kiate ia, 'o ne fakatau ia ki he muli pe ko e 'āunofu 'oku nofo 'āunofu ofi kiate ia, pe ki ha tokotaha 'i he hako 'oe muli: ⁴⁸ Hili hono fakatau ia 'oku ngofua ke huhu'i ia: 'oku ngofua ke huhu'i ia 'e ha tokotaha 'i hono kāinga. ⁴⁹ 'E ngofua ke huhu'i ia 'e he tokoua 'o 'ene tamai, pe ko e foha 'o'ona, pe huhu'i ia 'e ha tokotaha 'oku kāinga ofi kiate ia 'i hono kāinga; pea kapau 'oku ne mafai, ke huhu'i ia 'e ia pe. ⁵⁰ Pea te ne lau kiate ia na'a ne fakatau ia 'o fai mei he ta'u na'e fakatau ai ia kiate ia 'o hoko ki he ta'u 'oe siupeli: pea ko e totongi 'oe fakatau 'e fakatatau ki hono lau 'oe ta'u, 'e fakatatau ia kiate ia mo e ngāue 'ae tamaio'eiki 'oku totongi. ⁵¹ Kapau 'oku toe lahi 'ae ta'u kimui, 'e toe 'atu 'e ia 'o fakatatau ki ai 'ae koloa 'o hono huhu'i mei he koloa na'e fakatau'aki ia. ⁵² Pea kapau 'oku toe si'i pe 'ae ta'u ki he siupeli, pea 'e lau ia ki ai mo ia, pea 'e toe 'atu kiate ia 'o fakatatau ki hono ta'u 'ae totongi 'o hono huhu'i. ⁵³ Pea 'e 'iate ia ia 'o hangē ha tamaio'eiki ngāue 'oku totongi 'i he ta'u taki taha; pea 'e 'ikai pule'i mālohi ia kiate ia 'i ho 'ao. ⁵⁴ Pea kapau 'e 'ikai huhu'i ia 'i he ngaahi ta'u ko ia, pea 'e toki tukuange ia 'i he ta'u 'oe siupeli, 'a ia, mo 'ene fānau mo ia. ⁵⁵ He ko e kau tamaio'eiki kiate au 'ae fānau 'a 'Isileli; ko 'eku kau tamaio'eiki 'akinautolu, 'aia kuo u 'omi mei he fonua ko 'Isipite: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.

1 Ki he tauhi 'otua loi. 2 Ko e lotu. 3 Hono lelei 'oe fai talangofua. 14 Ko hono kovi 'oe li'aki 'ae fekau. 40 'Oku fakahā 'e he 'Otua 'e manatu'i 'e ia 'akinautolu 'oku fakatomala.

26 "E 'IKAI te mou ngaohi hamou 'otua loi, pe ha fakatātā kuo tongitongi, pea 'oua na'a mou fokotu'u hake ha me'a fakatātā ke tu'u, pea 'e 'ikai te mou fokotu'u hake ha fakatātā maka 'i homou fonua, ke punou hifo ki ai: he ko au Sihova ko homou 'Otua.

² ¶ "Ke mou tauhi hoku ngaahi Sāpate, pea fai faka'apa'apa ki hoku faletapu: Ko au ko Sihova.

³ ¶ "Kapau 'oku mou 'alu 'i he'eku ngaahi tu'utu'uni, pea tauhi 'eku ngaahi fekau, pea fai ki ai; ⁴ Te u tuku ai kiate kimoutolu 'ae 'uha 'i hono fa'ahita'u lelei, pea 'e tupu 'i he fonua 'a hono fua, pea 'e tupu mei he ngaahi 'akau 'oe ngoue honau ngaahi fua. ⁵ Pea 'e hoko atu homou kuonga haha ki he tata'o 'oe vaine, pea ko e tata'o vaine 'e hoko atu ia ki he tūtūu'i: pea te mou kai ho'omou mā pea mākona, pea nofo fiemālie pe 'i homou fonua. ⁶ Pea te u foaki 'ae melino ki he fonua, pea

te mou tokoto hifo, pea 'e 'ikai fakamanavahē'i 'akimoutolu 'e ha tokotaha: pea te u fakase'ese'e 'ae fanga manu kovi mei he fonua, pea 'e 'ikai 'alu 'ae heletā 'o 'asi 'i homou fonua. ⁷ Pea te mou tuli homou ngaahi fili, pea tenau tō 'i he heletā 'i homou 'ao. ⁸ Pea 'e tuli 'e homou toko nima 'ae toko teau, pea ko e toko teau 'omoutolu 'e hola ai 'ae toko mano: pea 'e hinga homou ngaahi fili 'i homou 'ao 'i he heletā. ⁹ He teu tokanga kiate kimoutolu, 'o tāpuaki 'akimoutolu, 'o fakatokolahi 'akimoutolu, 'o fakatu'uma'u 'eku fuakava mo kimoutolu. ¹⁰ Pea te mou kai 'ae me'a motu'a, pea 'omi 'ae me'a motu'a koe'uhi ko e me'a fo'ou. ¹¹ Pea te u fokotu'u hoku fale fehikitaki 'iate kimoutolu: pea 'e 'ikai fehī'a hoku laumālie kiate kimoutolu. ¹² Pea te u 'eve'e-va 'iate kimoutolu, pea ko homou 'Otua au, pea te mou hoko ko hoku kakai. ¹³ Ko au ko Sihova ko homou 'Otua, 'aia na'e 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite, koe'uhi ke 'oua na'a mou nofo pōpula kiate kinautolu; pea na'aku fesi'i 'ae no'o 'o ho'omou ha'amonga, 'o ngaohi 'akimoutolu ke mou 'alu totonu.

¹⁴ ¶ "Pea kapau 'e 'ikai te mou tokanga kiate au, pea 'ikai fai 'ae ngaahi fekau ni; ¹⁵ Pea kapau te mou li'aki 'eku ngaahi tu'utu'uni ni, pea kapau 'e fehī'a homou laumālie ki he'eku ngaahi fakamaau, pea 'ikai te mou fai 'eku ngaahi fekau kotoa pē, ka mou li'aki 'eku fuakava: ¹⁶ Ko au foki te u fai eni kiate kimoutolu; Te u tuku kiate kimoutolu 'ae fakailifia, mo e faka'au'ausino, mo e pupuke vela, 'aia 'e fakakui ai ho mata, pea ne langa'i 'ae mamahi 'i loto: pea te mou tūtūu'i ta'e'aonga ho'omou ngaahi tenga, koe'uhi 'e kai ia 'e homou ngaahi fili. ¹⁷ Pea teu sio fakafuolofula kiate kimoutolu, pea 'e tāmāte'i 'akimoutolu 'i he 'ao 'o homou ngaahi fili: 'e pule kiate kimoutolu 'akinautolu 'oku fehī'a kiate kimoutolu; pea te mou hola ka 'oku 'ikai tuli 'akimoutolu 'e ha tokotaha. ¹⁸ Pea kapau te mou li'aki kotoa pē ia, 'o 'ikai si'i tokanga kiate au, pea te u toki tautea 'akimoutolu ke tā tu'o fitu 'i ho'omou ngaahi angahala. ¹⁹ Pea te u fesi'i 'ae laukau 'o homou mālohi; pea te u ngaohi homou langi ke hangē ko e ukamea, mo homou kelekele ke hangē ko e palasa: ²⁰ Pea 'e faka'osi ta'e'aonga homou mālohi: koe'uhi 'e 'ikai tuku hake 'e he fonua hono tupu, pea 'e 'ikai tupu 'i he ngaahi 'akau 'oe fonua honau fua.

²¹ ¶ "Pea kapau te mou 'alu kehe pe, pea 'ikai tokanga kiate au; te u 'omi kiate kimoutolu 'ae mamahi ke tā tu'o fitu 'o fakatatau mo ho'omou ngaahi angahala.

²² Pea te u 'omi 'ae ngaahi manu fekai kiate kimoutolu, 'aia 'e kaiha'asi ho'omou fānau meiate kimoutolu, pea faka'auha ho'omou fanga manu, 'o fakatokosi'i 'akimoutolu; pea 'e vaoga homou ngaahi hala motu'a.

²³ "Pea kapau 'e 'ikai te mou tui kiate au 'i he ngaahi me'a ni 'o liliu ai, ka mou angatu'u kiate au; ²⁴ Pehē te u 'alu hake foki kiate kimoutolu, pea te u tautea 'akimoutolu ke tā tu'o fitu 'i ho'omou ngaahi angahala.

²⁵ Pea te u 'omi 'ae heletā kiate kimoutolu, 'aia te ne totongi kiate kimoutolu 'i hono maumau'i 'o 'eku fuakava: pea ka mou ka katoa fakataha 'i ho'omou ngaahi kolo, te u fekau 'ae mahaki lahi kiate kimoutolu; pea 'e

tukuange 'akimoutolu ki he nima 'oe fili. ²⁶ Pea hili 'eku fesii 'ae tokotoko 'o ho'omou mā, ko e kau fefine 'e toko hongofulu tenau ta'o ho'omou mā 'i he ngoto'u-mu pe taha, pea tenau toe 'atu fakatuhotuha pe ho'omou mā kiate kimoutolu: pea te mou kai, kae 'ikai mākona. ²⁷ "Pea kapau 'e 'ikai te mou tui kiate au neongo 'a 'eku fai eni kotoa pē, ka mou fai kehe pe kiate au: ²⁸ Pea te u toki 'alu kehe pe au 'iate kimoutolu 'i he houhau lahi: pea ko au, 'io, ko au te u tautea 'akimoutolu ke tā tu'o fitu 'i ho'omou ngaahi angahala. ²⁹ Pea te mou kai 'ae sino 'o homou ngaahi foha, mo e sino 'o homou ngaahi 'ofefine te mou kai. ³⁰ Pea te u maumau'i homou ngaahi potu mā'olunga, pea tā hifo ho'omou ngaahi me'a fakatātā, 'o laku homou ngaahi 'anga'anga ki he 'anga'anga 'o homou ngaahi 'otua loi, pea te u fakalili'a kiate kimoutolu. ³¹ Pea te u ngaohi ho'omou ngaahi kolo ke lala, pea te u tuku li'aki pe homou ngaahi faletapu, pea 'e 'ikai te u nanamu ki he namu kakala 'o ho'omou me'a namu kakala. ³² Pea te u fakalala 'ae fonua; pea ko homou ngaahi fili 'aia 'oku nofo ai tenau ofo ki ai. ³³ Pea te u fakahē'i 'akimoutolu ki he ngaahi fonua ta'elotu, pea teu toho 'ae heletā ke tuli 'aki 'akimoutolu: pea 'e lala homou fonua, pea 'e li'aki homou ngaahi kolo. ³⁴ Pea 'e toki ma'u mālie pe 'e he fonua hono ngaahi Sāpate, lolotonga 'a 'ene lala, ka 'oku mou 'i he fonua 'o homou fili 'akimoutolu; 'io, 'e toki mālōlō 'ae fonua, pea ma'u pe hono ngaahi Sāpate. ³⁵ Lolotonga hono tuku li'aki ia 'e mālōlō; koe'uhi na'e 'ikai mālōlō ia 'i homou ngaahi Sāpate, lolotonga 'a ho'omou nofo ki ai. ³⁶ "Pea kiate kinautolu 'oku mo'ui mo toe, 'iate kimoutolu te u tuku 'ae vaivai ki honau loto 'i he ngaahi fonua 'o honau fili; pea ko e mumuhu 'oe lou'akau vilingia te ne tulia 'akinautolu; pea tenau hola 'o hangē ko e hola mei he heletā; pea tenau hinga 'i he 'ikai tuli 'akinautolu 'e ha tokotaha. ³⁷ Pea tenau tō 'o feta'ota'omi pe 'akinautolu, 'o hangē ko e tō 'i he 'ao 'oe heletā, ka 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku tulia 'akinautolu: pea 'e 'ikai te mou ma'u ha mālohi ke tu'u 'i he 'ao 'o homou fili: ³⁸ Pea te mou 'auha 'i he ngaahi fonua ta'elotu, pea ko e fonua 'o homou ngaahi fili te ne kai 'o 'osi 'akimoutolu. ³⁹ Pea ko kinautolu 'oku toe 'iate kimoutolu tenau faka'a'au 'o 'osi 'i he'enua hia 'i he fonua 'o homou fili: pea 'i he hia 'a 'enua ngaahi tamai foki tenau faka'a'au 'o mole ai. ⁴⁰ "Kapau tenau vete 'enua ngaahi hia, pea mo e hia 'a 'enua ngaahi tamai, mo 'enua ngaahi fai hala 'aia kuo nau angahala ai kiate au, pea pehē mai foki, kuo nau 'alu 'o angatu'u kiate au; ⁴¹ Pea kuo u 'alu 'o fai kehe kiate kinautolu, pea kuo u 'omi 'akinautolu ki he fonua 'o honau fili; kapau kuo toki tautea 'o 'enua ngaahi hia: ⁴² Pehē te u manatu ai ki he'eku fuakava kia Sēkope, pea mo 'eku fuakava pea te u manatu'i 'ae fonua. ⁴³ 'E tuku li'aki pe foki 'ae fonua 'ekinautolu, pea te ne ma'u mālie hono ngaahi Sāpate, 'i he'ene tuku li'aki pe 'ekinautolu: pea tenau tali lelei 'ae tautea 'o 'enua hia: koe'uhi, 'io, ko e me'a 'i he'enua li'aki 'eku ngaahi fono, pea ko e me'a 'i he'enua fehi'a ki he'eku ngaahi tu'utu'uni. ⁴⁴ Ka neongo 'a eni kotoa pē, 'oka nau ka 'i he fonua 'o honau fili, 'e 'ikai te u li'aki 'ak-

inautolu, pea 'e 'ikai teu fehi'a kiate kinautolu, ke faka'osi 'aupito 'akinautolu, pea ke li'aki 'eku fuakava mo kinautolu: he ko au ko Sihova ko honau 'Otua. ⁴⁵ Ka te u manatu koe'uhi ko kinautolu, ki he fuakava 'a 'enua 'uluaki mātu'a, 'aia na'aku 'omi mei he fonua ko 'Isipite 'i he 'ao 'oe kakai ta'elotu, koe'uhi ke u hoko ai ko honau 'Otua: Ko au ko Sihova." ⁴⁶ Ko eni 'ae ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi fono, mo e ngaahi fekau, 'aia na'e fokotu'u 'e Sihova ke kau kiate ia mo e fānau 'a 'Isileli 'i he mo'unga ko Sainai 'i he nima 'o Mōsese.

1 Ko ia 'oku fai 'e ia ha fuakava 'e taha 'e 'a Sihova ia. 2 Ko hono fakatatau 'oe tangata. 9 Ki he manu 'oku 'atu mo e fuakava. 14 Ki he fale. 16 Ko e ngoue mo hono huhu'i 'o ia. 28 'Oua na'a huhu'i ha me'a tapu. 32 'Oua na'a fakakehe 'ae tukuhau.

27 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, 'Oka fai 'e ha tangata ha fuakava mamafa, 'e 'a Sihova 'ae tatau 'oe me'a ko ia te ke lau 'e koe. ³ Pea ko ho'o fakatatau 'ae tangata mei he ta'u 'e uofulu 'o 'ene motu'a 'o a'u ki he ta'u 'e onongofulu 'o 'ene motu'a, 'io, ko ho'o fakatatau ko e sikeli siliva 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu. ⁴ Pea kapau ko e fefine ia, ko ho'o fakatatau, ko e sikeli 'e tolungofulu. ⁵ Pea kapau ko e ta'u 'e nima 'ene motu'a 'o a'u ki he ta'u 'e uofulu, pea ko ho'o fakatatau ki he tangata ko e sikeli 'e uofulu, pea ki he fefine ko e sikeli 'e hongofulu. ⁶ Pea kapau ko e māhina pe taha 'ene motu'a 'o a'u ki he ta'u 'e nima 'ene motu'a, pea ko ho'o fakatatau ki he tangata ko e sikeli siliva 'e nima, pea ko ho'o fakatatau ki he fefine ko e sikeli siliva 'e tolu. ⁷ Pea kapau 'oku onongofulu ta'u mo e ta'u ni'hi 'ene motu'a; kapau ko e tangata, ko ho'o fakatatau ki ai ko e sikeli 'e hongofulu ma nima, pea ki he fefine ko e sikeli 'e hongofulu. ⁸ Pea kapau 'oku masiva 'aupito ia 'i he me'a kuo ke lau, pea te ne fakahā ia 'i he 'ao 'oe taula'eiki, pea 'e fakatatau ia 'e he taula'eiki; pea ke fai 'e he taula'eiki 'i he'ene fakatatau, 'o taau mo hono mafai 'o ia 'aia na'a ne fuakava. ⁹ Pea kapau ko e manu, 'aia 'oku 'omi 'e he kakai 'o 'atu kia Sihova, ko ia kotoa pē 'oku foaki 'e ha tangata 'i he me'a pehē kia Sihova 'e tapu ia. ¹⁰ 'E 'ikai te ne fakakehe ia, pe fetongi ia, 'ae lelei ki he kovi, pe ha kovi ki he lelei: pea kapau 'oku ne fetongi 'ae manu 'aki 'ae manu, pea ko ia mo ia na'e fetongi 'aki ia 'e fakatou tapu ia. ¹¹ Pea kapau ko e manu ta'ema'a ia, 'aia 'oku 'ikai tenau fai 'aki ha feilaualau kia Sihova, te ne toki 'atu 'ae manu 'i he 'ao 'oe taula'eiki: ¹² Pea ke fakatatau ia 'e he taula'eiki, pe 'oku lelei pe 'oku kovi: pea hangē ko ho'o fakatatau 'e koe 'oku taula'eiki ko ia pe 'e fai. ¹³ Pea kapau 'oku loto ia ke huhu'i ia, pea 'e fakalahi 'aki ia hono nima 'oe vahe ki ho'o fakatatau. ¹⁴ ¶ Pea kapau 'oku fakatapui 'e ha tangata hono fale ke mā'oni'oni ia kia Sihova, pea ke fakatatau ia 'e he taula'eiki, he 'oku lelei ia pe kovi: pea hangē ko ia 'oku fakatatau ia ki ai, 'e ma'u pe ia. ¹⁵ Pea kapau 'oku loto 'aia na'a ne fakatapui ia ke huhu'i hono fale, pea 'e fakalahi 'aki ia hono nima 'oe vahe 'oe koloa 'o ho'o fakatatau, pea 'e 'o'ona ia. ¹⁶ Pea kapau 'oku fakatapui

'e ha tangata kia Sihova ha potu ngoue 'i hono potu fonua, pea ko ho'o fakatatau, 'e fakatatau ki he tenga 'o ia: ko e oma 'e taha 'oe tenga'i pa'ale 'e fakatatau ia ki he sikeli siliva 'e nimangofulu. ¹⁷ Kapau 'oku ne fakatapu 'ene ngoue mei he ta'u 'oe siupeli, 'e tu'uma'u ia 'o tatau mo ho'o fakatatau. ¹⁸ Pea kapau 'oku ne fakatapui 'ene ngoue ka kuo hili 'ae siupeli, pea 'e lau 'e he taula'eiki 'ae pa'anga kiate ia 'o fakatatau ki he ngaahi ta'u 'oku toe, 'io, 'o a'u atu ki he ta'u 'oe siupeli, pea 'e fakasi'isi'i ia mei ho'o fakatatau. ¹⁹ Pea ko ia na'a ne fakatapui 'ae ngoue, kapau 'oku tokanga ia ke huhu'i ia, pea ke fakalahi 'aki 'e ia ia hono vahe nima 'oe koloa 'o ho'o fakatatau, pea 'e hoko ia kiate ia. ²⁰ Pea kapau 'oku 'ikai loto ia ke huhu'i 'ae ngoue, pea kapau kuo ne fakatau ia ki he tangata 'e taha, 'e 'ikai toe huhu'i ia. ²¹ Ka ko e ngoue 'i hono tukuange 'i he siupeli, 'e tapu ia kia Sihova, 'o hangē ha ngoue kuo fakatapui: 'e hoko ia ke 'oe taula'eiki. ²² Pea kapau 'oku ai ha tangata 'oku ne fakatapui kia Sihova 'ae ngoue na'a ne fakatau, 'aia 'oku 'ikai 'i he ngaahi ngoue 'o hono tofi'a; ²³ Pea 'e toki lau kiate ia 'e he taula'eiki hono fakatatau, 'io, 'o hoko ki he ta'u 'oe siupeli: pea te ne 'atu 'e ia 'i he 'aho ko ia ho'o fakatatau, ko e me'a tapu kia Sihova. ²⁴ Pea 'i he ta'u 'oe siupeli 'e toe hoko 'ae ngoue kiate ia na'e fakatau ia mei ai, 'io, kiate ia na'e 'o'ona 'ae potu fonua ko ia. ²⁵ Pea 'e fai 'o taau mo e sikeli 'oe faletapu 'a ho'o ngaahi fakatatau kotoa pē: 'i he sikeli 'e taha 'ae kela 'e uofulu.

²⁶ ¶ Ka ko e ngaahi 'uluaki fānau 'ae fanga manu, 'aia 'oku totonu ke 'a Sihova 'ae 'uluaki tupu, ke 'oua na'a

fakatapui ia 'e ha tangata 'e tokotaha; pe ko e pulu ia, pe ko ha sipi; 'oku 'a Sihova ia. ²⁷ Pea kapau 'oku 'i he manu ta'ema'a ia, pea 'e huhu'i ia 'o fakatatau ki ho'o fakatatau, pea te ne fakalahi 'aki ia hono nima 'o hono vahe 'o ia: pea kapau 'e 'ikai huhu'i ia, pea 'e fakatau ia 'o hangē ko ho'o fakatatau. ²⁸ Ka ko e mo'oni 'e 'ikai fakatau pe huhu'i ha me'a 'e taha, 'aia kuo fakatapui 'e ha tangata kia Sihova 'i he me'a kotoa pē 'oku ne ma'u, 'i he tangata, pe 'i he manu, pe 'i he ngoue 'o hono potu fonua: ko e me'a fakatapui kotoa pē 'oku mā'oni'oni lahi ia kia Sihova. ²⁹ 'E 'ikai huhu'i ha me'a kuo fakatapui 'aia kuo fakatapu 'e he tangata ka 'e tāmāte'i mo'oni ia. ³⁰ Pea ko hono hongofulu 'oe vahe kotoa pē 'oe fonua, pe ko e me'a 'i he tenga 'oe fonua, pe 'i he ngaahi fua 'oe 'akau 'oku 'a Sihova ia: 'oku mā'oni'oni ia kia Sihova. ³¹ Pea kapau 'oku tokanga 'e ha tangata ke huhu'i 'ae me'a ni'ihī 'i hono hongofulu 'oe vahe, 'e fakalahi 'aki 'e ia ia hono nima 'oe vahe 'o ia. ³² Pea ko e me'a 'i hono hongofulu 'oe vahe 'i he fanga manu lalahi, pe 'i he fanga manu si'i, 'io, 'i he manu kotoa pē 'oku 'alu 'i lalo 'i he va'akau, 'e mā'oni'oni hono hongofulu kia Sihova. ³³ 'E 'ikai te ne kumi ke 'ilo pe 'oku lelei pe 'oku kovi ia, pea 'e 'ikai te ne fetongi ia: pea kapau 'oku ne fetongi ia, pea ko ia mo ia na'e fetongi 'aki 'e fakatou mā'oni'oni ia; 'e 'ikai huhu'i ia. ³⁴ Ko eni 'ae ngaahi fekau, 'aia na'e fekau 'e Sihova kia Mōsese ki he fānau 'a 'Isileli 'i he mo'unga ko Sainai.

Vahe

Nomipā

'OKU UI KO E LAU MO E FE'ALU'AKI 'I HE TOAFA, PE KO

Vahe

1 'Oku fekau 'e he 'Otua kia Mōseke ke ne lau 'ae kakai. 5 Ko e hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga. 17 Ko hono tokolahi 'oe fa'ahinga taki taha. 47 'Oku 'ata'atā 'ae kau Livai ki he ngāue 'a Sihova.

1 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōseke 'i he toafa 'o Sainai, 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, 'i he 'uluaki 'aho 'o hono ua 'oe māhina, 'i hono ua ta'u 'o 'enau ha'u mei he fonua ko 'Isipite, 'o pehē, 2 "Mou lau 'ae kakai kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, 'i honau ngaahi fa'ahinga 'o fakatatau mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o lau kotoa pē 'i honau hingoa, 'ae kakai tangata kotoa pē taki taha; 3 Mei honau ta'u 'e uofulu tupu, 'akinautolu kotoa pē 'oku mālohi ke 'alu atu ke tau 'i 'Isileli: ko koe mo 'Elone ke mo lau 'akinautolu 'i he 'enau ngaahi matatau. 4 Pea 'e fakataha mo kimoua ha tangata 'e tokotaha mei he fa'ahinga kotoa pē; ko ia taki taha 'oku 'eiki 'i he fale 'o 'ene ngaahi tamai."

5 ¶ Pea ko e ngaahi hingoa eni 'oe kau tangata 'e tu'u mo kimoua; ko 'Ilisua, ko e foha 'o Setiua 'i he fa'ahinga 'o Lupeni; 6 Ko Selumieli, ko e foha 'o Sulisatai 'i he fa'ahinga 'o Simione. 7 Ko Nasoni, ko e foha 'o 'Aminitapi 'i he fa'ahinga 'o Siuta. 8 Ko Netanili, ko e foha 'o Sua 'i he fa'ahinga 'o 'Isaka. 9 Ko 'Iliapi, ko e foha 'o Heloni 'i he fa'ahinga 'o Sepuloni. 10 'I he fānau 'a Siosefa: ko 'Ilisama, ko e foha 'o 'Amihuti 'i he fa'ahinga 'o 'Ifalemi; ko Kāmelieli, ko e foha 'o Petasuli 'i he fa'ahinga 'o Manase: 11 Ko 'Epitani, ko e foha 'o Kitione 'i he fa'ahinga 'o Penisimani. 12 Ko 'Ehiesa, ko e foha 'o 'Amisatai 'i he fa'ahinga 'o Tani. 13 Ko Pakieli, ko e foha 'o 'Okilani 'i he fa'ahinga 'o 'Aseli. 14 Ko 'Iliasafi, ko e foha 'o Teuili 'i he fa'ahinga 'o Kata. 15 Ko Heila, ko e foha 'o 'Enani 'i he fa'ahinga 'o Nafitali. 16 Ko kinautolu ni na'a nau ongoongo lahi 'i he kakai, ko e hou'eiki 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'enau ngaahi tamai, ko e 'eiki 'oe ngaahi toko afe 'i 'Isileli.

17 ¶ Pea na'e 'ave 'e Mōseke mo 'Elone 'ae kau tangata ni kuo fakahā honau hingoa: 18 Pea na'a nau fakataha 'ae kakai kotoa pē 'i he 'uluaki 'aho 'o hono ua 'oe māhina, pea na'a nau fakahā honau hokohoko 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau mo e lau 'oe ngaahi hingoa taki taha, mei hono uofulu tupu 'oe ta'u 'o fai hake.

19 ¶ 'O hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōseke, na'e pehē 'a 'ene lau 'akinautolu 'i he toafa 'o Sainai.

20 ¶ Pea ko e fānau 'a Lupeni, ko e 'uluaki foha 'o 'Isileli, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau fa'ahin-

ga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa taki taha, 'ae tangata kotoa pē, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; 21 Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Lupeni, ko e toko fā mano mo e toko ono afe ma nimangeau.

22 ¶ Ko e fānau 'a Simione, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'akinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa taki taha, 'ae tangata kotoa pē mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; 23 Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Simione, ko e toko nima mano mo e toko hiva afe ma tolungeau.

24 ¶ Ko e fānau 'a Kata, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; 25 Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Kata, ko e toko fā mano mo e toko nima afe mo e toko onongeau ma ni-mangofulu.

26 ¶ Ko e fānau 'a Siuta, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; 27 Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Siuta ko e toko fitu mano mo e toko fā afe ma onongeau.

28 ¶ Ko e fānau 'a 'Isaka, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; 29 Ko kinautolu, na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o 'Isaka ko e toko nima mano mo e toko fā afe ma fāngeau.

30 ¶ Ko e fānau 'a Sepuloni, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; 31 Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Sepuloni ko e toko nima mano mo e toko fitu afe ma fāngeau.

32 ¶ Ko e fānau 'a Siosefa, 'io, 'ae fānau 'a 'Ifalemi 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahin-

ga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; ³³ Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'a 'Ifalemi, ko e toko fā mano ma toko nimangeau.

³⁴ ¶ Ko e fānau 'a Manase, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; ³⁵ Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Manase, ko e toko tolu mano, mo e toko ua afe ma uangeau.

³⁶ ¶ Ko e fānau 'a Penisimani, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; ³⁷ Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Penisimani, ko e toko tolu mano, mo e toko nima afe ma fāngeau.

³⁸ ¶ Ko e fānau 'a Tani, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; ³⁹ Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Tani, ko e toko ono mano, mo e toko ua afe ma fitungeau.

⁴⁰ ¶ Ko e fānau 'a 'Aseli, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu, 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; ⁴¹ Pea ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o 'Aseli, ko e toko fā mano, mo e toko taha afe ma nimangeau.

⁴² ¶ Ko e fānau 'a Nafitali, 'i honau ngaahi to'utangata, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau ki he lau 'oe ngaahi hingoa, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau; ⁴³ Ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'io, 'i he fa'ahinga 'o Nafitali, ko e toko nima mano, mo e toko tolu afe ma fāngeau. ⁴⁴ Ko kinautolu eni na'e lau, 'aia na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone, mo e hou'eiki 'o 'Isileli, ko e kau tangata 'e toko hongofulu ma toko ua: na'e taki taha tu'u ma'ae fale 'o 'ene ngaahi tamai. ⁴⁵ Na'e pehē 'akinautolu kotoa pē na'e lau 'i he fānau 'a 'Isileli, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, mei hono ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi ke 'alu atu ke tau 'i 'Isileli; ⁴⁶ 'Io, ko kinautolu kotoa pē na'e lau ko e toko ono kilu, mo e toko tolu afe, mo e toko nimangeau ma nimangofulu.

⁴⁷ ¶ Ka na'e 'ikai lau 'iate kinautolu 'ae kau Livai 'i he fa'ahinga 'o 'enau ngaahi tamai. ⁴⁸ He kuo folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁴⁹ "E 'ikai te ke lau 'ae fa'ahinga 'o Livai, pea 'oua na'a ke lau 'akinautolu fakataha mo e fānau 'a 'Isileli: ⁵⁰ Ka ke fakanofu 'ae kau Livai ke pule ki he fale fehikitaki 'oe fakamo'oni, pea mo e ngaahi nāunau kotoa pē 'i ai, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē 'i ai, pea tenau fua 'ae fale fehikitaki,

pea mo hono ngaahi nāunau kotoa pē; pea tenau ngāue ki ai, 'o nofo takatakai ki he fale fehikitaki. ⁵¹ Pea 'oka 'alu atu 'ae fale fehikitaki, 'e vete hifo ia 'e he kau Livai; pea 'oka nofo 'ae fale fehikitaki, 'e fokotu'u ia 'e he kau Livai; pea ko e muli 'oku ha'u ke ofi *ki ai* 'e tā-mate'i ia. ⁵² Pea ko e fānau 'a 'Isileli tenau fokotu'u 'a honau ngaahi fale fehikitaki, 'ae tangata taki taha ki hono 'apitanga, pea mo e tangata taki taha ki hono fuka, 'i honau ngaahi fa'ahinga. ⁵³ Ka 'e nofo 'ae kau Livai 'o takatakai 'i he fale fehikitaki 'oe fakamo'oni, koe'uhi ke 'oua na'a ai ha houhau ki he fakataha 'oe fānau 'a 'Isileli: pea 'e tokanga 'ae kau Livai ki he tauhi 'oe fale fehikitaki 'oe fakamo'oni." ⁵⁴ Pea na'e fai 'e he fānau 'a 'Isileli 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē kuo fekau mai 'e Sihova kia Mōsese; na'e pehē pe 'enau fai.

1 Ko e hokohoko 'oe ngaahi fa'ahinga 'i honau ngaahi fale fehikitaki.

2 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, mo 'Elone, 'o pehē, ² 'E nofo 'ae tangata taki taha 'oe fānau 'a 'Isileli ki hono faka'ilonga, 'o fakataha mo e fuka 'oe fale 'o 'enau tamai; pea tenau nofo mama'o 'o folifolia-ki 'i he fale fehikitaki 'oe kakai. ³ Pea 'e nofo 'i he potu hahake 'o hangatonu ki he hopo'angala'a, 'akinautolu 'oe faka'ilonga 'oe 'apitanga 'o Siuta 'i he'enau ngaahi matatau: pea ko Nasoni ko e foha 'o 'Aminitapi 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Siuta. ⁴ Pea ko 'ene kautau 'a'ana, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko fitu mano, mo e toko fā afe ma onongeau. ⁵ Pea ko kinautolu 'e hoko 'o *nofo* mo ia ko e fa'ahinga 'o 'Isaka, pea ko Netanili ko e foha 'o Sua, 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a 'Isaka. ⁶ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko nima mano, mo e toko fā afe ma fāngeau. ⁷ Pea 'e hoko ai 'ae fa'ahinga 'o Sepuloni, pea ko 'Iliapi, ko e foha 'o Heloni 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Sepuloni. ⁸ Pea ko 'ene kautau mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko nima mano, mo e toko fitu afe ma fāngeau. ⁹ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i he 'apitanga 'o Siuta, ko e tokotaha kilu, mo e toko valu mano, mo e toko ono afe ma fāngeau, 'i he'enau ngaahi matatau. 'E 'alu mu'omu'a atu 'akinautolu ni.

¹⁰ ¶ Pea 'e tu'u 'i he feitu'u tonga 'ae faka'ilonga 'oe 'apitanga 'o Lupeni 'o fakatatau ki he'enau ngaahi matatau; pea ko 'Ilisua ko e foha 'o Setiua 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Lupeni. ¹¹ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko fā mano, mo e toko ono afe ma nimangeau. ¹² Pea ko kinautolu 'e hoko nofo mo ia, ko e fa'ahinga 'o Simione: pea ko Selumieli ko e foha 'o Sulisatai 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Simione. ¹³ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko nima mano, mo e toko hiva afe ma tolungeau. ¹⁴ Pea 'e hoko ai 'ae fa'ahinga 'o Kata pea ko 'Iliasafi ko e foha 'o Teuili, 'e 'eikitau ia 'i he ngaahi foha 'o Kata. ¹⁵ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko fā mano, mo e toko nima afe mo e toko onongeau ma nimangofulu. ¹⁶ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i he 'apitanga 'o Lupeni, ko e tokotaha kilu, mo e toko nima mano, mo e toko taha afe mo e toko fāngeau ma ni-

mangofulu, 'i he'enua ngaahi matatau. Pea 'e 'alu atu 'akinautolu 'i hono ua 'oe 'otu tangata .

¹⁷ ¶ Pea 'e toki 'alu atu 'ae fale fehikitaki 'oe kakai, fakataha mo e 'apitanga 'oe kau Livai 'i he lotolotonga 'oe kau tau: 'o hangē pe ko 'enua nofo, 'e pehē pe 'i he'enua fononga atu, ko e tangata taki taha 'e 'i hono potu 'i honau faka'ilonga.

¹⁸ ¶ Pea 'e tu'u 'i he potu lulunga 'ae faka'ilonga 'oe 'apitanga 'o 'Ifalemi, 'o fakatatau ki he'enua ngaahi matatau: pea ko 'Ilisama ko e foha 'o 'Amihuti, 'e 'eikitau ia 'i he ngaahi foha 'o 'Ifalemi. ¹⁹ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko fā mano mo e toko nimangeau. ²⁰ Pea 'e hoko mo ia 'ae fa'ahinga 'o Manase: pea ko Kāmelieli ko e foha 'o Petasuli, 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Manase. ²¹ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko tolu mano mo e toko ua afe mo e uangeau. ²² Pea 'e hoko ai 'ae fa'ahinga 'o Penisimani: pea ko 'Epitani ko e foha 'o Kitione 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Penisimani. ²³ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, koe toko tolu mano mo e toko nima afe ma fāngeau. ²⁴ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i he 'apitanga 'o 'Ifalemi, ko e tokotaha kilu, mo e toko valu afe, mo e toko teau, 'i honau ngaahi matatau. Pea 'e 'alu atu 'akinautolu 'i hono tolu 'oe 'otu tangata .

²⁵ ¶ Pea 'e tu'u 'i he potu tokelau 'ae faka'ilonga 'oe 'apitanga 'o Tani 'i he'enua ngaahi matatau: pea ko 'Ehiesa ko e foha 'o 'Amisatai 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Tani. ²⁶ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko tolu mano, mo e toko ua afe ma toko fitungeau. ²⁷ Pea ko kinautolu 'oku hoko nofo mo ia ko e fa'ahinga 'o 'Aseli: pea ko Pakieli ko e foha 'o 'Okilani 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a 'Aseli. ²⁸ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko fā mano, mo e toko taha afe ma nimangeau. ²⁹ Pea 'e hoko ai 'ae fa'ahinga 'o Nafitali: pea ko Heila ko e foha 'o 'Enani 'e 'eikitau ia 'i he fānau 'a Nafitali. ³⁰ Pea ko 'ene kautau, mo kinautolu na'e lau ai, ko e toko nima mano, mo e toko tolu afe ma fāngeau. ³¹ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i he 'apitanga 'o Tani, ko e tokotaha kilu, mo e toko nima mano, mo e toko fitu afe ma onongeau. Pea 'e muimui 'akinautolu mo 'enua ngaahi fuka.

³² ¶ Ko kinautolu ia na'e lau 'i he fānau 'a 'Isileli 'i he fale 'o 'enua ngaahi tamai: ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i honau ngaahi 'apitanga, 'i honau ngaahi matatau, ko e toko ono kilu, mo e toko tolu afe, mo e toko nimangeau ma nimangofulu. ³³ Ka na'e 'ikai lau 'ae kau Livai 'i he fānau 'a 'Isileli; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese. ³⁴ Pea na'e fai 'e he fānau 'a 'Isileli 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē kuo fekau mai 'e Sihova kia Mōsese: ko ia na'a nau nofo ai ki honau ngaahi faka'ilonga, pea na'e pehē 'enua fononga atu; taki taha 'i honau ngaahi fa'ahinga 'o fakatatau ki he fale 'o 'enua ngaahi tamai.

1 Ko e ngaahi foha 'o 'Elone. 5 'Oku tuku 'ae kau Livai ki he kau taula'eiki koe'uhi ko e ngāue 'oe falelotu fehikitaki, 11 Ko e fetongi 'oe 'uluaki fānau. 14 'Oku lau 'ae kau Livai 'i honau ngaahi

fa'ahinga. 21 Ko e ngaahi fa'ahinga mo e tokolahi, mo e tauhi 'oe fānau 'a Kesoni, 27 Mo e kau Kohate, 33 Mo e kau Melali, 38 Ko e tu'unga mo e ngāue 'a Mōsese mo 'Elone. 40 'Oku 'ata'atā 'ae 'uluaki fānau ko e me'a 'i he kau Livai. 44 'Oku huhu' i hono toe.

3 PEA ko eni foki 'ae ngaahi to'utangata 'o 'Elone mo Mōsese 'i he 'aho na'e folofola ai 'a Sihova kia Mōsese 'i he mo'unga ko Sainai. ² Pea ko e hingoa eni 'oe ngaahi foha 'o 'Elone; ko Natapi ko e 'uluaki ia, mo 'Apiui, mo 'Eliesa, mo 'Itama. ³ Pea ko e hingoa ia 'oe ngaahi foha 'o 'Elone na'e fakanofu ko e kau taula'eiki, 'akinautolu na'a ne fakatapui ke ngāue 'i he ngāue fakataula'eiki. ⁴ Pea na'e mate 'a Natapi mo 'Apiui 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he'ena 'omi 'ae afi kehe ki he 'ao 'o Sihova 'i he toafa 'o Sainai, pea na'e 'ikai ha'ana fānau: pea ko 'Eliesa mo 'Itama na'a na ngāue 'i he ngāue fakataula'eiki 'i he 'ao 'o 'Elone ko 'ena tamai.

⁵ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁶ "Ke ke fakaofi mai 'ae fa'ahinga 'o Livai, pea fakahā 'akinautolu 'i he 'ao 'o 'Elone ko e taula'eiki koe'uhi kenau ngāue kiate ia. ⁷ Pea tenau tokanga ki he'ene ngāue, mo e ngāue 'ae kakai kotoa pē, 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, ke fai ki he ngāue 'oe fale fehikitaki. ⁸ Pea tenau tauhi 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, mo e ngāue 'ae fānau 'a 'Isileli, ke fai ki he ngāue 'oe fale fehikitaki. ⁹ Pea te ke foaki 'ae kau Livai kia 'Elone mo hono ngaahi foha: kuo foaki 'akinautolu kotoa pē kiate ia mei he fānau 'a 'Isileli. ¹⁰ Pea te ke fakanofu 'a 'Elone mo hono ngaahi foha, pea tenau fai 'enua ngāue fakataula'eiki: pea ko e muli 'e ha'u 'o ofi 'e tāmata'i ia." ¹¹ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹² "Pea ko au, vakai, Ko au kuo 'omi 'ae kau Livai mei he fānau 'a 'Isileli ke fetongi 'aki 'ae 'uluaki tama kotoa pē kuo ne to'o 'ae manāva 'i he fānau 'a 'Isileli; ko ia ai, 'e 'o'oku 'ae kau Livai; ¹³ Koe'uhi 'oku 'o'oku 'ae 'uluaki tama kotoa pē; he ko e 'aho ne u taa'i ai 'ae 'uluaki fānau 'i he fonua ko 'Isipite, ne u fakatapui ai kiate au 'ae 'uluaki tama 'i 'Isileli, 'ae tangata mo e manu; Ko au ko Sihova 'e 'o'oku 'akinautolu."

¹⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese 'i he toafa 'o Sainai, 'o pehē, ¹⁵ Ke ke lau 'ae fānau 'a Livai 'i he fale 'o 'enua ngaahi tamai, mo honau ngaahi fa'ahinga, 'ae kakai tangata kotoa pē mei hono taha māhina, ke ke lau faka'aufuli 'akinautolu. ¹⁶ Pea na'e lau 'akinautolu 'e Mōsese 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova, pea hangē ko e fekau kiate ia. ¹⁷ Pea ko e hingoa eni 'oe ngaahi foha 'o Livai; ko Kesoni, mo Kohate, mo Melali. ¹⁸ Pea ko e ngaahi hingoa eni 'oe ngaahi foha 'o Kesoni 'i honau ngaahi fa'ahinga, ko Lipinai, mo Simi. ¹⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o Kohate 'i honau ngaahi fa'ahinga, ko 'Amilami, mo 'Isa, mo Hepeloni, mo 'Usili. ²⁰ Pea ko e ngaahi foha 'o Melali 'i honau ngaahi fa'ahinga, ko Mali, mo Musi. Pea ko e ngaahi fānau 'oe kau Livai 'akinautolu ni, 'o fakatatau ki he fale 'o 'enua ngaahi tamai. ²¹ Pea na'e 'ia Kesoni 'ae fa'ahinga 'oe kau Lipinai, mo e fa'ahinga 'oe kau Simi; pea ko e ngaahi fa'ahinga 'oe kau Kesoni 'akinautolu ni. ²² Ko kinautolu

na'e lau 'iate kinautolu 'o fakatatau ki he lau 'oe kakai tangata mei hono taha māhina 'o fai hake, 'io, 'akinautolu na'e lau 'iate kinautolu, ko e toko fitu afe ma toko nimangeau. ²³ Pea 'e nofo kitu'a 'i he fale fehikitaki ki he potu lulunga 'ae ngaahi fa'ahinga 'oe kau Kelsoni. ²⁴ Pea ko 'Iliasafi ko e foha 'o Laeli, ko e 'eiki ia 'oe fale 'oe tamai 'ae kau Kelsoni. ²⁵ Pea ko e ngāue 'ae ngaahi foha 'o Kelsoni ki he fale fehikitaki 'oe kakai, ko e faletapu, pea mo e fale fehikitaki, mo hono pulonga, pea mo e puipui 'oe matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ²⁶ Pea mo e ngaahi puipui 'oe loto'ā, pea mo e puipui 'oe matapā 'oe loto'ā, 'aia 'oku ofi ki he fale fehikitaki, pea 'oku takatakai 'ae feilaulau'anga, pea mo e ngaahi maea ki he ngāue kotoa pē 'i ai.

²⁷ ¶ Pea na'e 'ia Kohate 'ae fa'ahinga 'oe kau 'Amilami, pea mo e fa'ahinga 'oe kau 'Isa, pea mo e fa'ahinga 'oe kau Hepeloni, pea mo e fa'ahinga 'oe kau 'Usili, pea ko e ngaahi fa'ahinga 'oe kau Kohate 'akinautolu ni. ²⁸ Ko e lau 'oe kakai tangata kotoa pē mei hono taha māhina 'o fai hake, ko e toko valu afe ma toko onongeau, kuo nau fai ki he ngāue 'oe faletapu. ²⁹ Ko e ngaahi fa'ahinga 'oe ngaahi foha 'o Kohate tenau nofo 'i he potu tonga 'oe fale fehikitaki. ³⁰ Pea ko 'Elisefani ko e foha 'o 'Usili ko e 'eiki ia 'oe fale 'oe tamai 'ae ngaahi fa'ahinga 'oe kau Kohate. ³¹ Pea ko e me'a kenau tauhi, ko e puha 'oe fuakava, mo e palepale, mo e tu'unga maama, mo e ngaahi feilaulau'anga, mo e ngaahi ipu 'oe faletapu 'aia kuo nau ngāue'aki, pea mo e puipui, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē 'i ai. ³² Pea ko 'Eliesa, ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki ko e pule ia 'oe hou'eiki 'oe kau Livai, pea 'e pule ia kiate kinautolu 'oku fai 'ae ngāue 'oe faletapu.

³³ ¶ Pea na'e 'ia Melali 'ae fa'ahinga 'oe kau Mali, mo e fa'ahinga 'oe kau Musi: pea ko e ngaahi fa'ahinga 'o Melali 'akinautolu ni. ³⁴ Pea ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'o fakatatau ki he lau 'oe kakai tangata kotoa pē, mei hono taha māhina 'o fai hake, ko e toko ono afe ma toko uangeau. ³⁵ Pea ko Suleli ko e foha 'o 'Epieli ko e 'eiki ia 'oe fale 'oe tamai 'ae ngaahi fa'ahinga 'o Melali: ko kinautolu ni, 'e nofo 'i he potu tokelau 'oe fale fehikitaki. ³⁶ Pea 'oku 'ae ngaahi foha 'o Melali 'ae ngaahi laupapa 'oe fale fehikitaki, mo hono ngaahi 'akau fakama'u, mo hono ngaahi pou, mo hono ngaahi tu'unga pou, pea mo hono ngaahi ipu kotoa pē, pea mo e me'a kotoa pē 'oku ngāue'aki 'i ai. ³⁷ Pea mo e ngaahi 'otu pou 'oe loto'ā, pea mo honau ngaahi tu'unga, mo honau ngaahi tutuki, mo honau ngaahi maea.

³⁸ ¶ Ka ko kinautolu 'oku nofo 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki ki he potu hahake, 'io, 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki 'oe kakai 'i he potu hahake, ko Mōsese, mo 'Elone, mo hono ngaahi foha, ke tauhi ai 'ae ngāue 'oe faletapu ki he ngāue 'ae fānau 'a 'Isileli; pea ko e muli 'oku ha'u 'o ofi 'e tāmāte'i ia. ³⁹ Ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i he kau Livai, 'aia na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone 'i he fekau 'a Sihova, 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'ae kakai tangata kotoa pē mei hono taha māhina 'o fai hake, ko e toko ua mano ma toko ua afe.

⁴⁰ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōsese, "Ke ke lau 'ae 'uluaki tama tangata kotoa pē 'i he fānau 'a 'Isileli mei hono taha māhina 'o fai hake, pea ke lau honau hingoa. ⁴¹ Pea ke 'ave 'ae kau Livai mo'oku, (Ko au ko Sihova) ke fetongi 'aki 'ae 'uluaki fānau 'i he fānau 'a 'Isileli; pea mo e fanga manu 'ae kau Livai, ke fetongi 'aki 'ae 'uluaki kotoa pē 'oe fanga manu 'ae fānau 'a 'Isileli."

⁴² Pea na'e lau 'e Mōsese 'ae 'uluaki tama kotoa pē 'i he fānau 'a 'Isileli, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate ia.

⁴³ Pea ko e 'uluaki tama tangata kotoa pē 'i he lau 'a honau hingoa mei hono taha māhina 'o fai hake, ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, ko e toko ua mano, mo e toko ua afe, mo e toko uangeau, mo e toko fitungofulu ma toko tolu.

⁴⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁴⁵ "Ave 'ae kau Livai ke fetongi 'aki 'ae 'uluaki tama kotoa pē 'i hē fānau 'a 'Isileli; pea mo e fanga manu 'ae kau Livai ke fetongi 'aki 'enau fanga manu pea ko e kau Livai 'e 'o'oku 'akinautolu: Ko au ko Sihova. ⁴⁶ Pea koe'uhi ko kinautolu, 'e huhu'i 'ae toko uangeau mo e toko fitungofulu ma toko tolu 'oe 'uluaki tama 'i he fānau 'a 'Isileli, 'akinautolu kuo tokolahi hake 'i he kau Livai; ⁴⁷ Ke ke 'ave 'a e *sikeli* 'e nima ma'anautolu taki taha, 'o fakatatau ki he *sikeli* 'oe faletapu: (koe *sikeli* ko e kela 'e uofulu:) ⁴⁸ Pea te ke 'atu 'ae pa'anga, 'aia kuo huhu'i 'aki 'akinautolu 'oku toe, kia 'Elone mo hono ngaahi foha." ⁴⁹ Pea na'e ma'u 'e Mōsese 'ae pa'anga huhu'i 'okinautolu na'e tokolahi hake 'iate kinautolu na'e huhu'i 'e he kau Livai: ⁵⁰ Na'e ma'u 'e ia 'ae ngaahi pa'anga mei he 'uluaki fānau 'i he fānau 'a 'Isileli; ko e *sikeli* 'e afe ma tolungeau ma onongofulu ma nima, 'o fakatatau mo e *sikeli* 'oe faletapu: ⁵¹ Pea na'e 'atu 'e Mōsese 'ae ngaahi pa'anga kuo huhu'i 'aki 'akinautolu kia 'Elone mo hono ngaahi foha, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova, pea hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese.

1 Ko e lakanga ngāue 'ae kau Livai. 4 Ko e me'a 'e fua 'e he kau Kohate, 'oka tuku hifo 'e he kau taula'eiki 'ae fale fehikitaki. 16 Ko e taula'eiki 'a 'Elone, 17 Ko e ngāue 'ae kau taula'eiki. 21 Ko e me'a 'e fua 'e he fānau 'a Kelsoni, 29 Ko e me'a 'e fua 'e he kau Melali. 34 Ko hono tokolahi 'oe fānau 'a Kohate, 38 Mo e fānau 'a Kelsoni, 42 Mo e fānau 'a Melali.

4 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ² Mo lau 'ae ngaahi foha 'o Kohate mei he ngaahi foha 'o Livai, 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai, ³ Mei he ta'u 'e tolungofulu 'o fai hake, 'io, 'o a'u ki he ta'u 'e niman-gofulu, 'akinautolu kotoa pē 'oku 'alu ki he tau, ke fai 'ae ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai. ⁴ Pea ko e ngāue eni 'ae ngaahi foha 'o Kohate 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, 'i he ngaahi me'a toputapu. ⁵ Pea 'oka hiki atu 'ae 'apitanga, 'e ha'u 'a 'Elone, mo hono ngaahi foha, kenau vete hifo 'ae fakapulunga, 'o 'u'ufi 'aki ia 'ae puha 'oe fuakava: ⁶ Pea 'e tuku ki ai 'ae kilii' pasia ke 'u'ufi 'aki ia, pea 'e 'ufi'ufi 'aki ia 'ae kofu lanumoana, pea 'e 'ai ki ai hono 'akau ha'amo. ⁷ Pea ko e palepale 'oe ma 'oe 'ao tenau 'u'ufi 'aki 'ae kofu lanumoana, pea

tuku ki ai 'ae ngaahi ipu, mo e ngaahi sēpuni, mo e ngaahi ipu loluuo, pea mo e ngaahi tāpuni ke 'ufi'ufi 'aki; pea 'e tuku ki ai 'ae ma 'oe 'ao: ⁸ Pea tenau 'u'ufi 'aki ia 'ae kofu kula'aho'aho, pea 'e toe 'u'ufi 'aki ia 'ae kili'i pasia, pea 'e 'ai ki ai hono 'akau ha'amo. ⁹ Pea tenau 'ave 'ae kofu lanumoana, 'o 'u'ufi 'aki 'ae tu'unga maama, mo hono ngaahi fo'i maama, mo hono ngaahi hikofi, mo e ngaahi tuku'anga 'oe maama helekosi, pea mo e ipu lolo kotoa pē, 'aia 'oku nau ngāue'aki ki ai: ¹⁰ Pea tenau tuku ia mo hono ngaahi ipu kotoa pē ke 'u'ufi 'aki 'ae kili'i pasia, pea 'e tuku ia ki ha fata. ¹¹ Pea tenau faliki 'aki 'ae feilaulau'anga koula 'ae kofu lanumoana, pea toe 'u'ufi 'aki ia 'ae kili'i pasia, pea 'e tuku ki ai hono 'akau ha'amo. ¹² Pea tenau to'o ai 'ae nāunau kotoa pē 'oe ngāue, 'aia 'oku nau ngāue'aki 'i he faletapu, pea 'e tuku ia ki ha kofu lanumoana, pea 'e 'u'ufi 'aki ia 'ae pulonga kili'i pasia, pea 'e tuku ia ki ha fata. ¹³ Pea tenau 'ave 'ae efuefu mei he feilaulau'anga, pea 'e 'u'ufi 'aki ia 'ae kofu pa'uhi'uhi: ¹⁴ Pea tenau tuku ki ai hono ngaahi ipu kotoa pē, 'aia 'oku nau ngāue'aki ki ai, 'io, 'ae ngaahi ipu 'ai'anga afi, mo e ngaahi huhu, pea mo e ngaahi huo, pea mo e ngaahi ipu luoluo, ko e ngaahi ipu kotoa pē 'oe feilaulau'anga; pea tenau 'u'ufi 'aki ia 'ae kili'i pasia, pea tuku ki ai hono 'akau ha'amo. ¹⁵ Pea ka faka'osi 'e 'Elone mo hono ngaahi foha 'ae fakapulonga 'oe faletapu, pea mo hono ngaahi nāunau kotoa pē, pea ka hiki atu 'ae 'apitanga; 'e toki ha'u 'ae ngaahi foha 'o Kohate 'o fata ia: kae'oua na'a nau ala ki ha me'a tapu, telia na'a nau mate ai. Ko e ngaahi me'a ni ko e kavenga ia 'ae ngaahi foha 'o Kohate 'i he fale fehikitaki 'oe kakai.

¹⁶ ¶ Pea ko e ngāue 'a 'Eliesa ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki, ko e lolo ki he maama, pea mo e me'a namu kakala, pea mo e feilaulau me'akai 'oe 'aho, pea mo e lolo 'oe fakanofu, pea mo e pule 'oe fale fehikitaki, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē 'i ai, 'i he faletapu, pea mo hono ngaahi nāunau 'o ia.

¹⁷ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ¹⁸ "Oua na'a mo vahe'i 'ae fa'ahinga 'oe ngaahi fānau 'a Kohate mei he kau Livai: ¹⁹ Ka ko eni ia te mou fai kiate kinautolu, koe'uhi kenau mo'ui, pea 'ikai mate, 'oka nau ka ha'u ki he ngaahi me'a toputapu: 'e 'alu 'a 'Elone mo hono ngaahi foha 'o tu'utu'uni kiate kinautolu taki taha 'enau ngāue mo 'enau kavenga: ²⁰ Ka 'e 'ikai tenau hū atu ke mamata 'oka 'u'ufi 'ae ngaahi me'a toputapu, telia na'a nau mate."

²¹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²² Ke ke lau foki 'ae ngaahi foha 'o Kesoni, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'o fakatatau mo 'enau ngaahi fānau; ²³ Ke ke lau 'akinautolu mei he tolungofulu ta'u 'o a'u ki he ta'u 'e nimangofulu; 'akinautolu kotoa pē 'oku hū ke fai 'ae ngāue, ke fai 'ae ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai. ²⁴ Pea ko e ngāue eni 'ae fa'ahinga 'oe kau Kesoni, ke tauhi, mo kavenga 'aki: ²⁵ Pea tenau fua 'ae ngaahi puipui 'oe fale fehikitaki, pea mo e fale fehikitaki 'oe kakai, ko hono fakapulonga, pea mo e 'u'ufi kili'i pasia 'oku 'u'ufi 'aki ia, pea mo e puipui 'oe matapā 'oe

fale fehikitaki 'oe kakai, ²⁶ Pea mo e ngaahi puipui 'oe loto'ā, pea mo e puipui ke matapā 'aki 'i he hū'anga 'oe loto'ā, 'aia 'oku ofi ki he fale fehikitaki pea 'oku takatakai 'i he ve'e feilaulau'anga, pea mo hono ngaahi maea, pea mo e nāunau kotoa pē 'o 'enau tauhi, pea mo e me'a kotoa pē kuo ngaohi ma'anautolu: 'e pehē 'enau tauhi. ²⁷ 'E 'i he tu'utu'uni 'a 'Elone mo hono ngaahi foha 'ae ngāue kotoa pē 'ae ngaahi foha 'o Kesoni, mo 'enau kavenga kotoa pē, pea mo 'enau tauhi kotoa pē: pea te mou tu'utu'uni kiate kinautolu 'enau kavenga kotoa pē. ²⁸ Pea ko e ngāue eni 'ae fa'ahinga 'oe ngaahi foha 'o Kesoni 'i he fale fehikitaki 'oe kakai: pea 'e pule'i 'enau ngāue 'e 'Itama ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki.

²⁹ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Melali, ke ke lau 'akinautolu 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai; ³⁰ Ke ke lau 'akinautolu mei he tolungofulu ta'u, 'o fai hake, 'io, 'o a'u ki he ta'u 'e nimangofulu, 'akinautolu kotoa pē 'oku hū ke fai 'ae ngāue 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ³¹ Pea ko e fakahā eni 'o 'enau kavenga, 'o fakatatau ki he'enau ngāue kotoa pē 'i he fale fehikitaki 'oe kakai; ko e ngaahi laupapa 'oe fale fehikitaki, pea mo hono ngaahi 'akau fakama'u, pea mo hono ngaahi pou, pea mo hono ngaahi tu'unga'i pou, ³² Pea mo e ngaahi 'otu pou takatakai 'oe loto'ā, mo hono ngaahi tu'unga'i pou, mo hono ngaahi fa'o, mo hono ngaahi maea, fakataha mo honau nāunau kotoa pē, pea mo 'enau ngāue kotoa pē: pea te mo lau 'i honau hingoa 'ae ngaahi me'a 'oe ngāue 'o 'enau kavenga. ³³ Pea ko e ngāue eni 'ae fānau 'ae ngaahi foha 'o Melali, 'o fakatatau ki he'enau ngāue kotoa pē 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, 'i he pule 'a 'Itama ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki.

³⁴ ¶ Pea na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone mo e hou'eiki 'oe kakai 'ae ngaahi foha 'oe kau Kohate 'i honau ngaahi fa'ahinga, pea mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, ³⁵ Mei he ta'u 'e tolungofulu 'o fai hake, 'io, 'o a'u ki he ta'u 'e nimangofulu, 'akinautolu kotoa pē 'oku hū ke fai 'ae ngāue, ki he ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai: ³⁶ Pea ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu 'i honau ngaahi fa'ahinga ko e toko ua afe mo e toko fitungeau ma nimangofulu. ³⁷ Ko kinautolu ni na'e lau 'oe fānau 'oe kau Kohate, 'akinautolu kotoa pē 'oku fa'a fai 'ae ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, 'akinautolu na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone, 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese. ³⁸ Pea ko kinautolu na'e lau 'oe ngaahi foha 'o Kesoni, 'i honau ngaahi fa'ahinga, pea mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, ³⁹ Mei he ta'u 'e tolungofulu 'o fai hake, 'io, 'o a'u ki he ta'u 'e nimangofulu, 'akinautolu kotoa pē 'oku hū ke fai 'ae ngāue, ki he ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, ⁴⁰ 'Io, 'akinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'i honau ngaahi fa'ahinga, mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, ko e toko ua afe mo e toko onongeau ma tolungofulu. ⁴¹ Ko kinautolu ni na'e lau 'i he fānau 'oe ngaahi foha 'o Kesoni, 'iate kinautolu kotoa pē 'e ngofua ke fai 'ae ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, 'akinautolu na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova.

⁴² ¶ Pea ko kinautolu na'e lau 'oe ngaahi fānau 'a Melali, 'i honau ngaahi fa'ahinga, mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, ⁴³ Mei he ta'u 'e tolungofulu 'o fai hake, 'io, 'o a'u ki he ta'u 'e nimangofulu, 'akinautolu 'oku hū ke fai 'ae ngāue, ki he ngāue 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, ⁴⁴ 'Io, ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, 'i honau ngaahi fa'ahinga, ko e toko tolu afe ma toko uangeau. ⁴⁵ Ko kinautolu ni na'e lau 'i he fānau 'oe ngaahi foha 'o Melali, 'a ia, na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova 'i he nima 'a Mōsese. ⁴⁶ Ko kinautolu kotoa pē na'e lau 'i he kau Li-vai, 'akinautolu na'e lau 'e Mōsese mo 'Elone mo e hou'eiki 'o 'Isileli, 'i honau ngaahi fa'ahinga, pea mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, ⁴⁷ Mei he ta'u 'e tolungofulu 'o fai hake, 'io, 'o a'u ki he ta'u 'e nimangofulu, 'akinautolu kotoa pē na'e lau 'e ngāue 'oe fai fekau, pea mo e tauhi 'oe kavenga 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, ⁴⁸ 'Io, ko kinautolu na'e lau 'iate kinautolu, ko e toko valu afe, mo e toko nimangeau ma valungofulu. ⁴⁹ Pea na'e lau 'akinautolu 'e he nima 'o Mōsese, 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova, 'o taki taha fakatatau ki he'ene ngāue, pea mo 'ene kavenga: na'e pehē 'a 'ene lau 'akinautolu 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese.

1 'Oku hiki mei he fakataha 'ae ta'ema'a. 5 'E totongi ki he talangata'a. 11 Ko e 'ahi'ahi 'oe fua'a.

5 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² "Ke ke fekau ki he fānau 'a 'Isileli, kenau tuku kitua'ā mei he 'apitanga 'ae kilia kotoa pē, pea mo ia kotoa pē 'oku fānoa ai ha me'a, pea mo ia kotoa pē 'oku faka'uli 'e he mate. ³ 'Ae tangata mo e fefine ke mou tuku kitua'ā, ke mou tuku 'akinautolu ki he tua'ā 'oe 'apitanga: koe'uhi ke 'oua na'a nau faka'uli honau 'apitanga, 'aia 'oku ou nofo ai, 'i hono lotolotonga." ⁴ Pea na'e fai pehē 'ae fānau 'a 'Isileli, 'onau tuku 'akinautolu kitua'ā 'i he 'apitanga: 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kia Mōsese, na'e pehē 'ae fai 'ene fānau 'a 'Isileli.

⁵ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁶ Ke ke fakahā ki he fānau 'a 'Isileli, 'Oka fai 'e ha tangata pe 'e ha fefine 'ae angahala 'oku fai 'e he kakai, ke fai ha talangata'a kia Sihova, pea halaia mo'oni 'ae tokotaha ko ia; ⁷ Tenau toki vete 'enau angahala 'aia kuo nau fai; pea te ne totongi 'ene angahala 'aki 'ae me'a 'oku na tatau, pea ne fakalahi ki ai 'aki 'a hono vahe nima, pea te ne foaki ia kiate ia na'a ne fai kovi ki ai. ⁸ Pea kapau 'oku 'ikai ha kāinga 'oe tangata 'oku totongi ki ai 'ae fai kovi, tuku ke 'atu 'ae totongi 'oe fai kovi kia Sihova, 'io, ki he taula'eiki; ko e fakalahi eni 'oe sipitangata 'oe feilaulau fakalelei 'aia 'e fai 'aki ha fakalelei koe'uhi ko ia. ⁹ Pea ko e me'a foaki kotoa pē 'i he ngaahi me'a tapu kotoa pē 'ae fānau 'a 'Isileli, 'aia kuo nau 'omi ki he taula'eiki, 'e 'a'ana ia. ¹⁰ Pea ko e ngaahi me'a 'ae tangata kotoa pē kuo fakatapui, 'e 'a'ana ia: pea ko e me'a kotoa pē 'e foaki 'e ha tangata ki he taula'eiki 'e 'a'ana ia.

¹¹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹² "Ke ke fakahā ki he fānau 'a 'Isileli, 'o ke pehē kiate kinautolu, kapau 'e afe 'ae 'unoho 'o ha tangata, 'o fai

me'a kovi kiate ia, ¹³ Pea kapau 'e mohe ha tangata mo ia, pea fakafufū ia mei he mata 'o hono 'unoho, pea 'oku 'ikai fakahā, pea kuo ne 'uli'i ai, pea 'oku 'ikai ha taha ke tukuaki'i ia, pea na'e 'ikai mamata ki ai ha taha; ¹⁴ Pea kapau 'e tō kiate ia 'ae laumālie fakahoa, pea te ne fua'a ki hono 'unoho, ka kuo ne 'uli'i: pea kapau 'e tō kiate ia 'ae laumālie 'oe fakahoa, pea te ne fua'a ki hono 'unoho, ka 'oku 'ikai 'uli'i ia: ¹⁵ 'E toki 'omi 'e he tangata hono 'unoho ki he taula'eiki, pea te ne 'omi 'a 'ene feilaulau 'a'ana, ko hono hongofulu 'oe vahe 'oe efa 'oe pa'ale kuo momosi; 'e 'ikai te ne lilingi 'ae lolo ki ai, pe tuku 'ae laipeno ki ai; he ko e feilaulau eni 'oe fua'a, ko e feilaulau ke fakamanatu, ke fakamanatu'i ai 'ae angahala. ¹⁶ Pea 'e 'omi ia 'e he taula'eiki ke ofi, pea 'e tuku ia 'i he 'ao 'o Sihova: ¹⁷ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae vai tapu 'i ha ipu 'umea; pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae efu mei he faliki 'oe fale fehikitaki, 'o 'ai ia ki he vai. ¹⁸ Pea 'e tuku 'e he taula'eiki 'ae fefine 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'e tatala 'ae 'ulu 'oe fefine, pea 'e tuku 'ae feilaulau 'oe fakamanatu ki hono nima, 'aia ko e feilaulau 'oe fua'a: pea 'e 'i he nima 'oe taula'eiki 'ae vai kona, 'aia 'oku tupu ai 'ae mala'ia: ¹⁹ Pea 'e tuku ia 'e he taula'eiki ke fuakava, 'o ne pehē ki he fefine, "Kapau na'e 'ikai te mo mohe mo ha tangata, pea kapau na'e 'ikai te ke afe ke 'uli'i ko e mo ha taha 'oku 'ikai ko ho 'unoho, te ke 'ata'atā ko e mei he vai kona ni 'oku tupu ai 'ae mala'ia: ²⁰ Pea kapau kuo ke afe ki ha tokotaha, ka 'oku 'ikai ko ho 'unoho, pea kapau kuo ke 'uli'i koe, pea kuo mo mohe mo ha tangata 'oku 'ikai ko ho 'unoho: ²¹ (Pea 'e toki tuku 'e he taula'eiki 'ae fefine ke fuakava ki he mala'ia, pea 'e pehē 'e he taula'eiki ki he fefine), 'E tuku ko e 'e Sihova ko e mala'ia, pea mo e fuakava'anga 'i ho kakai, 'oka ngaohi ko e 'e Sihova ke popo ho tenga, pea pupula ho kete;" ²² Pea ko e vai ni 'aia 'oku tupu ai 'ae mala'ia, 'e hū ia ki ho fatu, pea 'e pupula ai ho kete, pea popo ai ho tenga. Pea 'e pehē 'e he fefine, "'Emeni, 'Emeni.'" ²³ Pea 'e tohi 'e he taula'eiki 'ae ngaahi mala'ia ni 'i ha tohi, pea te ne holoholo'i ia ke 'osi 'aki 'ae vai kona: ²⁴ Pea te ne tuku 'ae fefine ke ne inu 'ae vai kona, 'aia 'oku tupu ai 'ae mala'ia; pea ko e vai kuo tupu ai 'ae mala'ia 'e hū kiate ia; pea toki hoko 'o kona. ²⁵ Pea 'e 'ave 'e he taula'eiki mei he nima 'oe fefine 'ae feilaulau 'oe fua'a, pea te ne ta'alo'alo 'aki 'ae feilaulau 'i he 'ao 'o Sihova, pea hili ia ki he funga feilaulau'anga: ²⁶ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki mei he feilaulau ha falukunga, 'io, ko hono fakamanatu 'o ia, 'o tutu ia 'i he funga feilaulau'anga, pea hili ia te ne tuku 'ae fefine ke ne inu 'ae vai. ²⁷ Pea 'oka ne ka tuku 'ae fefine ke ne inu 'ae vai, 'e hoko 'o pehē, kapau kuo faka'uli'i ia, 'i he'ene fai me'a kovi ki hono 'unoho, ko e vai 'oku tupu ai 'ae mala'ia 'e hū ia kiate ia, pea hoko 'o kona, pea 'e pupula hono kete, pea 'e popo hono tenga: pea 'e mala'ia 'ae fefine 'i hono kakai. ²⁸ Pea kapau kuo 'ikai faka'uli'i ia, ka 'oku ma'a pe; 'e toki 'ata'atā ia, pea 'e fa'a tuitu'ia ia. ²⁹ Ko eni 'ae fono 'oe fua'a 'oka afe atu 'ae fefine ki ha taha kae tuku 'a hono 'unoho, pea 'oku 'uli ai ia. ³⁰ Pea 'oka tō ki he tangata 'ae laumālie 'oe fakahoa, pea te ne fua'a ki hono 'unoho, te ne tuku

'ae fefine 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'e fai 'e he taula'eiki kiate ia 'ae fono ni kotoa pē. ³¹ Pea 'e toki 'ata'atā 'ae tangata mei he angahala, pea 'e fua 'e he fefine ni 'ene angahala.

1 Ko e fono ki he Fakamanavahē. 22 Ko e anga 'oe tāpuaki'i 'oe kakai.

6 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o ke pehē kiate kinautolu, 'Oka fakamāvae ia 'e ha tangata pe 'e ha fefine ke fuakava 'i he fuakava 'ae fakamavahe, ke fakamāvae 'akinautolu kia Sihova: ³ 'E mahu'i ia mei he uaine mo e inu mālohi, 'e 'ikai te ne inu 'ae uaine mahi, pe ko e inu mālohi kuo mahi, 'e 'ikai inu 'e ia 'ae huhu'a 'oe kālepi, pe kai 'ae kālepi mata, pe mōmoa. ⁴ 'I he 'a-ho kotoa pē kuo mavahe ai ia, 'e 'ikai te ne kai ha me'a 'e taha kuo ngaohi mei he 'akau ko e vaine, mei he tanga 'o a'u ki hono kafukafu. ⁵ Ko e 'aho kotoa pē 'oe fuakava 'o 'ene mahu'i 'e 'ikai hoko 'ae tele ki hono 'ulu: kae'oua ke 'osi 'ae ngaahi 'aho, 'aia kuo mavahe ai ia kia Sihova, pea 'e mā'oni'oni ia, pea te ne tuku ke lōloa 'a hono lou'ulu. ⁶ Ko e 'aho kotoa pē kuo mavahe ai ia kia Sihova, 'oua na'a ofi ange ia ki ha sino kuo mate. ⁷ 'E 'ikai te ne faka'uli'i ia koe'uhi ko 'ene tamai, pe ko 'ene fa'ē, pe ko hono tokoua, pe ko hono tuofefine, 'oka nau ka mate: koe'uhi ko e fakatapui ia 'i hono 'ulu 'e hono 'Otua. ⁸ Ko e 'aho kotoa pē 'o 'ene mavahe 'oku mā'oni'oni ai ia kia Sihova. ⁹ Pea kapau 'e mate fakafokifā ha tangata 'oku ofi kiate ia, pea kapau kuo ne faka'uli'i 'ae fakatapu 'o hono 'ulu; pehē te ne toki tele hono 'ulu, 'i he 'aho 'o hono fakama'a te ne tele ia, 'i hono 'aho fitu. ¹⁰ Pea 'i hono valu 'oe 'aho te ne 'omi 'ae ongo kulukulu, pe ha ongo lupe mui ki he taula'eiki, ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai: ¹¹ Pea 'e feilaulau 'aki 'e he taula'eiki 'ae taha ko e feilaulau ma'ae angahala, ka ko e taha ko e feilaulau tutu, pea 'e fai 'ae fakalelei ma'ana, he kuo angahala ia 'i he mate, pea te ne fakatapui 'a hono 'ulu 'i he 'aho ko ia. ¹² Pea te ne fakatapui kia Sihova 'ae ngaahi 'aho 'o 'ene mavahe, pea te ne 'omi 'ae lami 'i hono 'uluaki ta'u ko e feilaulau fakalelei, ka kuo mole 'ae ngaahi mu'aki 'aho koe'uhi kuo faka'uli'i 'e ia 'a 'ene mavahe.

¹³ ¶ Pea ko eni 'ae fono 'o ia kuo fakamavahe, 'oka hili 'ae ngaahi 'aho 'o 'ene mahu'i: 'e 'omi ia ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai: ¹⁴ Pea te ne 'atu 'a 'ene feilaulau kia Sihova, ko e lami tangata 'e taha ta'e-hanomele 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu, pea mo e lami fefine 'e taha ta'e-hanomele 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau ia ma'ae angahala, pea mo e sipitangata 'e taha ta'e-hanomele ko e feilaulau fakalelei ia. ¹⁵ Pea mo e kato mā ta'efakalēvani, 'ae ngaahi fo'i mā 'oe mahoa'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, pea mo e ngaahi mā manifinifi ta'efakalēvani kuo pani 'aki 'ae lolo, mo 'enau feilaulau me'akai, mo 'enau feilaulau inu. ¹⁶ Pea 'e 'omi ia 'e he taula'eiki ki he 'ao 'o Sihova, pea te ne 'atu 'a 'ene feilaulau ma'ae angahala, mo 'ene feilaulau tutu: ¹⁷ Pea te ne 'ange 'ae sipitangata, ko e feilaulau fakalelei kia Sihova, mo e kato mā ta'efakalēvani, pea 'e 'atu foki 'e he taula'eiki 'a 'ene feilaulau

me'akai, mo 'ene feilaulau inu. ¹⁸ Pea ko ia kuo fakamavahe 'e tele 'e ia 'a hono 'ulu 'i he'ene mavahe 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, pea 'e 'ave 'e ia 'ae tu'oni lou'ulu 'o 'ene mavahe, 'o tuku ia ki he afi 'aia 'oku 'i he lalo feilaulau fakalelei. ¹⁹ Pea 'e 'ave 'e he taula'eiki 'ae alanga 'oe sipitangata kuo haka, pea mo e fo'i mā 'e taha ta'efakalēvani mei he kato, mo e mā manifinifi 'e taha ta'efakalēvani, 'o ne tuku ia ki he nima 'o ia kuo fakamavahe, 'oka hili 'ae tele 'oe lou'ulu 'o 'ene mahu'i koe. ²⁰ Pea 'e lieliaki ia 'e he taula'eiki, ko e feilaulau lieliaki 'i he 'ao 'o Sihova: 'oku mā'oni'oni ia ki he taula'eiki, fakataha mo e fatafata lieliaki, mo e alanga nima hiki hake; pea ka hili ia 'e inu 'ae uaine 'e ia na'e fakamanavahē. ²¹ " | Pea ko eni 'ae fono 'o ia kuo fakamavahe 'aia kuo fuakava, pea mo 'ene feilaulau kia Sihova koe'uhi ko 'ene mavahe, pea mo ia te ne 'omi 'i hono nima: 'o fakatatau ki he fuakava na'a ne fuakava 'aki, 'e pehē 'ene fai 'o hangē ko e fono 'o 'ene mavahe. | "

²² ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²³ "Ke ke lea kia 'Elone mo hono ngaahi foha, 'o ke pehē, "E pehē ho'omou tāpuaki 'ae fānau 'a 'Isileli,' pea te mou pehē kiate kinautolu:

²⁴ "Ke fakamonū'ia ko e 'e Sihova, 'o tauhi koe:

²⁵ Ke tuku 'e Sihova ke ulu hono fofonga kiate koe, 'o ne 'alo'ofa kiate koe:

²⁶ Ke hiki hake 'e Sihova 'a hono fofonga kiate koe, 'o tuku 'ae fiemālie kiate koe.'

²⁷ "Pea tenau tuku hoku hingoa ki he fānau 'a 'Isileli; pea te u fakamonū'ia 'akinautolu."

1 Ko e feilaulau 'ae hou'eiki 'i he fakatapui 'oe fale fehikitaki. 10 Ko 'enau ngaahi hifo kehekehe 'i he fakatapui 'oe feilaulau'anga. 89 'Oku folofola 'ae 'Otua kia Mōsese mei he 'afio'anga 'oe 'alo'ofa.

7 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he 'aho na'e 'osi ai hono fokotu'u 'e Mōsese 'ae fale fehikitaki, pea ne luluku ia, 'o fakatapui ia, pea mo hono nāunau kotoa pē, 'ae feilaulau'anga, pea mo hono ngaahi ipu kotoa pē, pea ne luluku 'o fakatapui ia; ² Na'e feilaulau ai 'ae hou'eiki 'o 'Isileli, ko e ngaahi 'eiki 'oe fale 'o 'enau ngaahi tamai, ko e hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga, pea na'a nau pule kiate kinautolu na'e lau: ³ Pea na'a nau 'omi 'enau feilaulau ki he 'ao 'o Sihova, ko e saliate 'e ono kuo fakapulunga, mo e fanga pulu 'e hongofulu ma ua; ko e saliate 'e taha ki he ongo 'eiki 'e toko ua, pea na'a na taki taha 'ae pulu: pea na'a nau 'omi ia ki he matafale fehikitaki.

⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁵ "Ke ke ma'u ia meiate kinautolu, koe'uhi ke fai 'aki ia 'ae ngāue 'oe fale fehikitaki 'oe kakai; pea te ke tuku ia ki he kau Livai, ki he tangata taki taha 'o fakatatau ki he'ene ngāue." ⁶ Pea na'e 'ave 'e Mōsese 'ae ngaahi saliate mo e fanga pulu, 'o ne foaki ia ki he kau Livai. ⁷ Ko e saliate 'e ua mo e fanga pulu 'e fā, na'a ne foaki ki he ngaahi foha 'o Kesoni, 'o fakatatau ki he'enu ngāue: ⁸ Pea mo e saliate 'e fā mo e fanga pulu 'e valu na'a ne foaki ki he ngaahi foha 'o Melali, 'o fakatatau ki he'enu ngāue, 'i he pule 'a 'Itama ko e foha 'o 'Elone

ko e taula'eiki. ⁹ Ka ko e ngaahi foha 'o Kohate na'e 'ikai te ne foaki kiате kinautolu ha taha: koe'uhi na'e 'iate kinautolu 'ae tauhi 'oe faletapu 'i he'enua fua ia ki honau uma.

¹⁰ ¶ Pea na'e feilaulau 'ae hou'eiki he fakatapui 'ae feilaulau'anga 'i he 'aho na'e pani ai ia, 'io na'e 'ange 'e he hou'eiki 'enua feilaulau 'i he 'ao 'oe feilaulau'anga.

¹¹ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōsese, "'E 'atu 'e he hou'eiki 'enua feilaulau ki he fakatapui 'oe feilaulau'anga, 'o fai taki taha 'i hono 'aho."

¹² ¶ Pea ko ia na'e 'ange 'ene feilaulau 'i he 'uluaki 'a-ho, ko Nasoni ko e foha 'o 'Aminitapi 'i he fa'ahinga 'o Siuta: ¹³ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, mo e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia: ¹⁴ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ¹⁵ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ¹⁶ Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ¹⁷ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i honau 'uluaki ta'u: ko e feilaulau eni 'a Nasoni ko e foha 'o 'Aminitapi.

¹⁸ ¶ Pea na'e feilaulau 'a Netanili ko e foha 'o Sua, ko e 'eiki 'o 'Isaka, 'i hono 'aho ua: ¹⁹ Na'a ne 'ange ki he'ene feilaulau 'ae ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, mo e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia. ²⁰ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ²¹ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ²² Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ²³ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i honau 'uluaki ta'u: ko e feilaulau eni 'a Netanili ko e foha 'o Sua.

²⁴ ¶ Pea na'e feilaulau 'a 'Iliapi, ko e foha 'o Heloni, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Sepuloni 'i hono 'aho tolu: ²⁵ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia; ²⁶ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ²⁷ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u ko e feilaulau tutu ia: ²⁸ Mo e 'uhiki kosi 'e taha, ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ²⁹ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i honau 'uluaki ta'u: ko e feilaulau eni 'a 'Iliapi ko e foha 'o Heloni.

³⁰ ¶ Pea na'e feilaulau 'a 'Elisua ko e foha 'o Setiua, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Lupeni 'i hono 'aho fā: ³¹ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia; ³² Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala; ³³ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ³⁴ Mo e 'uhiki kosi 'e taha, ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ³⁵ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i honau 'uluaki ta'u: pea ko eni 'ae feilaulau 'a 'Elisua ko e foha 'o Setiua.

³⁶ ¶ Pea na'e feilaulau 'a Selumieli ko e foha 'o Sulisatai, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Simione 'i hono 'aho nima:

³⁷ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau me'akai ia: ³⁸ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ³⁹ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁴⁰ Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁴¹ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i honau 'uluaki ta'u: pea ko e feilaulau eni 'a Selumieli ko e foha 'o Sulisatai.

⁴² ¶ Pea na'e feilaulau 'a 'Iliasafi ko e foha 'o Teuili, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Kata 'i hono 'aho ono: ⁴³ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau me'akai ia: ⁴⁴ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁴⁵ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁴⁶ Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁴⁷ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i honau 'uluaki ta'u; pea ko eni 'ae feilaulau 'a 'Iliasafi ko e foha 'o Teuili.

⁴⁸ ¶ Pea na'e feilaulau 'a 'Ilisama ko e foha 'o 'Amihuti, ko e 'eiki 'oe fānau 'a 'Ifalemi 'i hono 'aho fitu:

⁴⁹ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia: ⁵⁰ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁵¹ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u.

ki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁵² Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁵³ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i hono 'uluaki ta'u; pea ko eni 'ae feilaulau 'a 'Ilisama ko e foha 'o 'Amihuti.

⁵⁴ ¶ Pea na'e feilaulau 'a Kāmelieli ko e foha 'o Petasuli, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Manase 'i hono 'aho valu:

⁵⁵ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e sikeli 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he mahoa'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau kai ia:

⁵⁶ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁵⁷ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁵⁸ Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁵⁹ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i hono 'uluaki ta'u: pea ko e feilaulau eni 'a Kāmelieli ko e foha 'o Petasuli.

⁶⁰ ¶ Pea na'e feilaulau 'a 'Epitani ko e foha 'o Kitione, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Penisimani 'i hono 'aho hiva:

⁶¹ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa *ko e sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he mahoa'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau me'akai ia: ⁶² Mo e sēpuni koula 'e taha, *ko e sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁶³ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁶⁴ Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁶⁵ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i hono 'uluaki ta'u: pea ko e feilaulau eni 'o 'Epitani ko e foha 'o Kitione.

⁶⁶ ¶ Pea na'e feilaulau 'a 'Ehiesa ko e foha 'o 'Amisatai, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Tani 'i hono 'aho hongofulu:

⁶⁷ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he mahoa'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau me'akai ia: ⁶⁸ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁶⁹ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁷⁰ Mo e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁷¹ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i hono 'uluaki ta'u: pea ko e feilaulau eni 'a 'Ehiesa ko e foha 'o 'Amisatai.

⁷² ¶ Pea na'e feilaulau 'a Pakieli ko e foha 'o 'Okilani, ko e 'eiki 'oe fānau 'a 'Aseli 'i hono 'aho hongofulu ma taha: ⁷³ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva lahi 'e taha, ko hono mamafa ko e *sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko

e ipu siliva 'e taha ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he mahoa'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau me'akai ia: ⁷⁴ Mo e sēpuni koula 'e taha ko e *sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁷⁵ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁷⁶ Ko e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁷⁷ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i hono 'uluaki ta'u: pea ko e feilaulau eni 'a Pakieli ko e foha 'o 'Okilani.

⁷⁸ ¶ Pea na'e feilaulau 'a Heila ko e foha 'o 'Enani, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Nafitali 'i hono 'aho hongofulu ma ua:

⁷⁹ Pea ko 'ene feilaulau ko e ipu siliva 'e taha, ko hono mamafa *ko e sikeli* 'e teau ma tolungofulu, ko e ipu siliva 'e taha, ko e *sikeli* 'e fitungofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu; na'e fakatou pito ia 'i he mahoa'a lelei kuo fefiofi mo e lolo ko e feilaulau kai ia: ⁸⁰ Mo e sēpuni koula 'e taha *ko e sikeli* 'e hongofulu, na'e pito ia 'i he 'akau namu kakala: ⁸¹ Mo e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata, mo e lami 'e taha 'i hono 'uluaki ta'u, ko e feilaulau tutu ia: ⁸² Ko e 'uhiki kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala: ⁸³ Pea ko e feilaulau ki he feilaulau fakalelei, ko e fanga pulu 'e ua, mo e sipitangata 'e nima, mo e kosi tangata 'e nima, mo e lami 'e nima 'i hono 'uluaki ta'u: pea ko e feilaulau eni 'a Heila ko e foha 'o 'Enani. ⁸⁴ Pea ko e fakatapui eni 'oe feilaulau'anga, 'i he 'aho na'e pani ai ia, 'e he hou'eiki 'o 'Isileli: ko e ipu siliva lahi 'e hongofulu ma ua, mo e ipu siliva *kehe* 'e hongofulu ma ua, mo e sēpuni koula 'e hongofulu ma ua: ⁸⁵ Ko e ipu siliva lahi ko hono mamafa taki taha *ko e sikeli* 'e teau ma tolungofulu, mo e ipu kehe taki taha ko e fitungofulu: ko e ngaahi ipu siliva kotoa pē *ko e sikeli* 'e ua afe ma fāngeau hono mamafa, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu: ⁸⁶ Ko e sēpuni koula 'e hongofulu ma ua, na'e pito 'i he 'akau namu kakala, ko hono mamafa taki taha *ko e sikeli* 'e hongofulu, 'o fakatatau ki he sikeli 'oe faletapu: ko e koula kotoa pē 'oe ngaahi sēpuni *ko e sikeli* 'e teau ma uofulu. ⁸⁷ Ko e fanga pulu kotoa pē ki he feilaulau tutu ko e pulu 'e hongofulu ma ua, ko e sipitangata 'e hongofulu ma ua, ko e lami 'oe 'uluaki ta'u 'e hongofulu ma ua, 'o fakataha mo 'enau feilaulau me'akai: pea mo e 'uhiki kosi 'e hongofulu ma ua ki he feilaulau ma'ae angahala. ⁸⁸ Pea ko e fanga pulu kotoa pē ki he feilaulau fakalelei, ko e pulu 'e uofulu ma fā, mo e sipitangata 'e onongofulu, mo e kosi tangata 'e onongofulu, mo e lami 'oe 'uluaki ta'u 'e onongofulu. Ko e fakatapui eni 'oe feilaulau'anga, 'i he hili hono pani.

⁸⁹ ¶ Pea 'i he'ene 'alu 'a Mōsese ki he fale fehikitaki 'oe kakai ke lea ki he 'Otua, na'a ne fanongo ki he le'o 'oe tokotaha na'e lea kiate ia mei he nofo'anga 'oe 'alo'ofa 'aia na'e tu'u 'i he funga 'oe puha 'oe fuakava, mei he vaha'a 'oe ongo selupimi: pea na'a ne folofola mai kiate ia.

1 Ko e anga 'oe tutu maama. 5 Ko e vahe'i 'oe kau Livai. 23 Ko honau lahi mo e taimi tenau ngāue ai.

8 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē,
 2 "Ke ke lea kia 'Elone, mo ke pehē kiate ia, 'Oka ke
 ka fokotu'u 'ae ngaahi maama 'e ulo atu 'ae ngaahi
 maama 'e fitu mei he tu'unga maama." 3 Pea na'e fai
 pehē 'e 'Elone; na'a ne tutu 'ae ngaahi maama 'i ai ke
 ulo atu mei he tu'unga maama, 'o hangē ko e fekau 'a
 Sihova kia Mōse. 4 Pea na'e ngaahi 'ae tu'unga maama
 'aki 'ae koula kuo tuki, 'o a'u hifo ki hono kau, mo
 hono ngaahi fisi, ko e koula tuki ia: 'o hangē ko e
 fakatātā 'aia na'e fakahā 'e Sihova kia Mōse, na'e pe-
 hē 'ene ngaahi 'ae tu'unga maama.

5 ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē,
 6 "Mavahe 'ae kau Livai mei he fānau 'a 'Isileli, 'o faka-
 ma'a 'akinautolu. 7 Pea 'e pehē ni ho'o fai kiate kinau-
 tolu: ke fakama'a 'akinautolu: Ke ke luluku 'akinautolu
 'aki 'ae vai fakama'a, 'o tuku 'akinautolu ke nau te
 honau sino kotoa pē, 'o fō honau ngaahi kofu, ke pehē
 'enau fakama'a 'akinautolu. 8 Pea tenau toki 'ave 'ae
 pulu mui fakataha mo e feilaulau me'akai 'oku kau ai,
 'io, 'ae maho'a lelei kuo fefiofi mo e lolo, pea te ke
 'ave 'ae pulu mui 'e taha ko e feilaulau ma'ae angaha-
 la, pea ko e taha ko e feilaulau tutu, kia Sihova, ke
 fai 'ae fakalelei koe'uhi ko e kau Livai. 13 "Pea te ke tuku
 'ae kau Livai 'i he 'ao 'o 'Elone, mo e 'ao 'o hono ngaahi
 foha, 'o 'atu 'akinautolu ko e feilaulau kia Sihova. 14 'E
 pehē ha'o vahe'i 'ae kau Livai mei he fānau 'a 'Isileli:
 pea ko e kau Livai 'e 'o'oku 'akinautolu. 15 Pea hili ia, 'e
 'alu 'ae kau Livai ke fai 'ae ngāue 'oe fale fehikitaki 'oe
 kakai: pea te ke fakama'a 'akinautolu, 'oatu 'akinautolu
 ko e feilaulau. 16 He kuo tuku ma'aku 'akinautolu mei
 he fānau 'a 'Isileli; ke fetongi 'aki 'akinautolu 'oku fuo-
 fua tō mei he manāva, 'io ke fetongi 'aki 'ae 'uluaki fā-
 nau 'oe fānau 'a 'Isileli, ko ia kuo u 'omi ai ma'aku 'akin-
 autolu. 17 He ko e 'uluaki tama kotoa pē 'oe fānau 'a
 'Isileli 'e 'o'oku ia, 'ae tangata mo e manu fakatou'osi
 pe: 'i he 'aho ne u taa'i ai 'ae 'uluaki tama kotoa pē 'i he
 fonua ko 'Isipite, ne u fakatapui 'akinautolu ma'aku.

18 Pea kuo u fili mai 'ae kau Livai ke fetongi 'aki 'ae 'ulu-
 aki tama kotoa pē 'i he fānau 'a 'Isileli. 19 Pea kuo u foa-
 ki 'ae kau Livai mei he fānau 'a 'Isileli ko e foaki kia
 'Elone mo hono ngaahi foha ke fai 'ae ngāue ma'ae fā-
 nau 'a 'Isileli 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, pea kenau fai
 'ae fakalelei koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli: koe'uhi ke 'oua
 na'a hoko ha mahaki faka'auha ki he fānau 'a 'Isileli, 'o-
 ka ha'u 'o ofi 'ae fānau 'a 'Isileli ki he faletapu." 20 Pea
 ko Mōse mo 'Elone, mo e kakai kotoa pē 'oe fānau 'a
 'Isileli, na'a nau fai ki he kau Livai 'o fakatatau ki he
 fekau kotoa pē 'a Sihova kia Mōse koe'uhi ko e kau
 Livai, na'e fai pehē 'ae fānau 'a 'Isileli kiate kinautolu.

21 Pea na'e fakama'a 'ae kau Livai, pea na'a nau fō
 honau ngaahi kofu; pea na'e 'atu 'e 'Elone 'akinautolu
 ko e feilaulau 'i he 'ao 'o Sihova; pea na'e fai 'e 'Elone
 'ae fakalelei ma'anautolu ke fakama'a 'akinautolu.

22 Pea hili ia na'e hū 'ae kau Livai ke fai 'ae ngāue 'i he
 fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'ao 'o 'Elone, mo e 'ao 'o
 hono ngaahi foha: 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia
 Mōse koe'uhi ko e kau Livai, na'a nau fai pehē kiate
 kinautolu.

23 ¶ "Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē,
 24 Pea ko e me'a ni 'oku kau ki he kau Livai: tenau hū ke
 talifekau 'i he ngāue 'oe fale fehikitaki 'oe kakai mei
 honau ta'u 'e uofulu ma nima: 25 Pea 'oka hoko ki he ni-
 mangofulu ta'u, tenau tuku 'a 'enau tauhi 'ae ngāue 'i
 ai, pea 'e 'ikai tenau toe fai: 26 Ka tenau fai fakataha mo
 honau kāinga 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, ke fai ki he
 tauhi, ka 'e 'ikai tenau fai ha ngāue lahi. Ke ke fai pehē
 ki he kau Livai 'i honau tauhi."

1 'Oku toe tu'utu'uni 'ae kātōanga 'oe Lakaatu. 6
 'Oku tuku ke fai 'ae Lakaatu 'e taha ki he kakai ta'e-
 ma'a mo e mama'o. 15 'Oku fakahinohino 'e he 'ao
 'ae hiki mo e nofo 'ae fānau 'a 'Isileli.

9 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōse 'i he toafa
 'o Sainai, 'i he 'uluaki māhina 'o hono ua ta'u hili 'e-
 nau ha'u mei he fonua ko 'Isipite, 'o pehē, 2 "Tuku 'ae
 fānau 'a 'Isileli kenau fai foki 'ae Lakaatu 'i hono ngaahi
 'aho kuo kotofa. 3 'I hono 'aho hongofulu ma fā 'oe
 māhina ni, 'i he efiāfi, te mou fai ia 'i hono ngaahi 'aho
 kuo kotofa: 'o fakatatau ki hono anga kotoa pē, pea te
 mou fai ia 'o fakatatau ki hono tu'utu'uni kotoa pē."

4 Pea na'e lea 'a Mōse ki he fānau 'a 'Isileli, kenau fai
 'ae Lakaatu. 5 Pea na'a nau fai 'ae Lakaatu 'i hono 'aho
 hongofulu ma fā 'oe 'uluaki māhina, 'i he efiāfi, 'i he
 toafa 'o Sainai: 'o fakatatau ki he fekau kotoa pē 'a Si-
 hova kia Mōse, na'e fai pehē 'ae fānau 'a 'Isileli.

6 ¶ Pea na'e 'i ai 'ae kau tangata ni'ihi, na'a nau ta'e-
 ma'a 'i he sino mate 'o ha tangata, ko ia na'e 'ikai ai
 tenau fai 'ae Lakaatu 'i he 'aho ko ia: pea na'a nau ha'u
 ki he 'ao 'o Mōse mo 'Elone 'i he 'aho ko ia: 7 Pea na'e
 lea pehē 'ae kau tangata ko ia kiate ia, "Oku mau 'uli 'i
 he sino mate 'oe tangata: ko e hā kuo ta'ofi ai 'akimau-
 tolu, ke 'oua na'a mau 'atu 'ae feilaulau kia Sihova 'i
 hono kuonga kuo kotofa ki he fānau 'a 'Isileli?" 8 Pea
 na'e pehē 'e Mōse kiate kinautolu, "Mou tatali,
 kae'oua ke u fanongo pe ko e hā 'e fekau 'e Sihova ki-
 ate kimoutolu."

9 ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē,
 10 Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, mo ke pehē, "Kapau 'e
 ta'ema'a ha tangata 'iate kimoutolu pe 'i homou hako
 koe'uhi ko e sino mate, pea mo ia 'oku fononga ma-
 ma'o, 'e fai pe 'e ia 'ae Lakaatu kia Sihova. 11 'I hono 'a-
 ho hongofulu ma fā 'o hono ua māhina 'i he efiāfi
 tenau fai ia, pea 'e kai fakataha ia mo e mā ta'efakalē-
 vani mo e ngaahi 'akau kona. 12 'E 'ikai tenau tuku hono
 toe ki he 'apongipongi, pe fesi'i ha hui 'i ai: tenau fai ia
 'o fakatatau ki he ngaahi tu'utu'uni 'oe Lakaatu. 13 Ka
 ko e tangata 'oku ma'a, pea 'oku 'ikai fononga mama'o,
 pea 'oku 'ikai fai 'e ia 'ae laka-atu, ko e tangata ko ia 'e

tu'usi mei hono kakai: koe'uhi na'e 'ikai te ne 'omi 'ae feilaulau 'a Sihova 'i hono 'aho kuo kotofa; 'e fua 'e he tangata ko ia 'a 'ene angahala. ¹⁴“Pea kapau 'e 'āunofa ha muli 'iate kimoutolu, pea fai 'e ia 'ae Lakaatu kia Sihova; 'e fakatatau ki he tu'utu'uni 'oe Lakaatu, pea fakatatau ki hono anga, 'e pehē 'ene fai: ko e fekau pe taha te mou ma'u ki he muli, pea mo ia 'oku fanau' i he fonua.”

¹⁵ ¶ Pea 'i he 'aho na'e fokotu'u ai 'ae fale fehikitaki na'e 'u'ufi 'aki 'ae fale fehikitaki 'ae 'ao, 'io, ko e fale fehikitaki 'oe fakamo'oni: pea na'e 'i he funga fale fehikitaki 'i he efiafi 'ae me'a 'o hangē ko e afi, 'o a'u ki he pongipongi. ¹⁶ Na'e pehē ma'uaipē: na'e 'u'ufi 'aki ia 'ae 'ao 'i he 'aho, pea hangē ko e afi 'i he pō. ¹⁷ Pea 'oka to'o hake 'ae 'ao mei he fale fehikitaki, hili ia, na'e fononga 'ae fānau 'a 'Isileli: pea ko e potu na'e tu'u ai 'ae 'ao, ko ia na'a nau fokotu'u ai honau ngaahi fale fehikitaki. ¹⁸ Pea na'e fononga atu 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he fekau 'a Sihova, pea nau nofo 'i he fekau 'a Sihova: na'a nau nofo 'i honau 'apitanga 'o hangē ko hono fuoloa 'oe nofo 'ae 'ao 'i he funga fale fehikitaki. ¹⁹ Pea ka tatali fuoloa 'ae 'ao 'i he funga fale fehikitaki 'o 'aho lahi, na'e fai 'e he fānau 'a 'Isileli ki he tauhi 'o Sihova, pea na'e 'ikai fononga. ²⁰ Pea na'e pehē, 'i he nofo 'ae 'ao 'i he funga fale fehikitaki 'i he ngaahi 'aho si'i; 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova na'a nau nofo 'i honau 'apitanga, pea na'a nau fononga 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova. ²¹ Pea na'e pehē, ka tu'u 'ae 'ao mei he efiafi 'o a'u ki he pongipongi, pea toki to'o hake 'ae 'ao 'i he pongipongi, na'a nau fononga: 'i he 'aho pe 'i he pō kuo to'o hake ai 'ae 'ao na'a nau fononga. ²² Pea kapau ko e 'aho 'e ua, pe taha māhina, pe taha ta'u, mo e tu'u 'ae 'ao 'i he funga fale fehikitaki, 'o tu'uma'u ai, na'e nofo 'ae fānau 'a 'Isileli 'i honau 'apitanga, pea na'e 'ikai tenau fononga: pea 'i hono to'o hake ia na'a nau fononga. ²³ Pea na'a nau mālōlō 'i honau 'apitanga 'i he fekau 'a Sihova, pea na'a nau fononga 'i he fekau 'a Sihova: na'a nau fai ki he pule 'a Sihova, 'i he fekau 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese.

1 Ko hono 'aonga 'oe ngaahi me'a lea siliva. 11 'Oku hiki 'e he fānau 'a 'Isileli mei Sainai ki Pelana. 14 Ko e hokohoko 'o 'enau 'alu. 29 'Oku kole 'a Mōsese kia Hopapi ke 'oua na'a ne mahu'i meiate kinautolu. 33 Ko e tāpuaki 'a Mōsese 'i he hiki mo e nofo 'ae puha 'oe fuakava.

10 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²“Ke ke ngaahi ma'au 'ae me'alea 'e ua 'aki 'ae siliva, ko e konga pe taha ke ke ngaahi 'aki ia: koe'uhi ke ke ui 'aki ia 'ae fakataha, pea mo e fononga 'oe ngaahi 'apitanga. ³ Pea 'oka nau ka ifi ia 'e fakataha 'ae kakai kotoa pē kiate ko e ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁴ Pea kapau tenau ifi 'aki 'ae me'alea pe taha, 'e toki fakataha ai kiate ko e 'ae hou'eiki, 'aia 'oku 'eiki ki he ngaahi toko afe 'o 'Isileli. ⁵ Pea ka mou ka ifi fakakaila, 'e toki hiki atu 'ae ngaahi 'apitanga 'oku nofo 'i he potu hahake. ⁶ Pea ka mou ka ifi fakakaila 'o tu'o ua, 'e toki hiki atu 'ae ngaahi 'apitanga 'oku nofo 'i he potu tonga: 'e ifi fakakaila ia ke teu honau fononga.

⁷ Ka 'i he tākaki 'o fakataha 'ae kakai te mou ifi, ka 'e 'ikai te mou ifi fakakaila.

⁸ ¶ “Pea ko e ngaahi foha 'o 'Elone, ko e kau taula'eiki, tenau ifi 'ae ongo me'alea; Pea 'e tuku ia ko e talatuku ki homou ngaahi to'utangata 'o lauikuonga. ⁹ Pea kapau te mou 'alu 'i homou fonua ke tau ki he fili 'oku fakamālohi kiate kimoutolu, te mou toki ifi fakakaila'aki 'ae ongo me'alea: pea 'e manatu'i 'akimoutolu 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua, pea 'e fakamo'ui 'akimoutolu mei homou ngaahi fili. ¹⁰ “Pea ko e 'aho foki 'o ho'omou fiefia, pea mo homou ngaahi 'aho tapu, 'i he 'uluaki 'o homou ngaahi māhina, te mou ifi 'aki 'ae ongo me'alea 'i ho'omou feilaulau tutu, pea mo e feilaulau 'i ho'omou feilaulau fakalelei; koe'uhi ke tuku ia ko e fakamanatu kiate kimoutolu 'i he 'ao 'o homou 'Otua: Ko au ko Sihova ko homou 'Otua.”

¹¹ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he 'aho uofulu 'o hono ua māhina, 'i hono ua 'oe ta'u na'e to'o hake 'ae 'ao mei he fale fehikitaki 'oe fakamo'oni. ¹² Pea na'e fononga atu 'ae fānau 'a 'Isileli mei he toafa 'o Sainai; pea na'e tu'u 'ae 'ao 'i he toafa 'o Palani. ¹³ Pea na'a nau tomu'a fononga 'o hangē ko e fekau 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese. ¹⁴ Pea na'e mu'omu'a 'ae faka'ilonga 'oe fakataha 'oe fānau 'a Siuta 'o fakatatau ki he'enau ngaahi matatau: pea ko Nasoni ko e foha 'o 'Aminitapi na'e pule ia ki he'ene kautau. ¹⁵ Pea ko Netanili ko e foha 'o Sua, na'e pule ia ki he kau tau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isaka. ¹⁶ Pea ko 'Iliapi ko e foha 'o Heloni, na'e pule ia ki he kau tau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Sepuloni. ¹⁷ Pea na'e vete hifo 'ae fale fehikitaki; pea ko e ngaahi foha 'o Kesoni mo e ngaahi foha 'o Melali na'a nau hiki atu, 'o fua 'ae fale fehikitaki.

¹⁸ ¶ Pea na'e hiki atu 'ae faka'ilonga 'oe fakataha 'o Lupeni 'o fakatatau ki he'enau ngaahi matatau: pea ko 'Ilisua ko e foha 'o Setiua na'e pule ia ki he'ene kautau. ¹⁹ Pea ko Selumieli ko e foha 'o Sulisatai, na'e pule ia ki he kautau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Simione. ²⁰ Pea ko 'Iliasafi ko e foha 'o Teuili, na'e pule ia ki he kautau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Kata. ²¹ Pea na'e hiki atu 'ae kau Kohate, 'onau fua 'ae faletapu: pea na'e fokotu'u 'e he kau Kesoni mo e kau Melali 'ae fale fehikitaki 'i he te'e-ki ai ke nau ha'u.

²² ¶ Pea na'e hiki atu 'ae faka'ilonga 'oe fakataha 'oe fānau 'a 'Ifalemi, 'o fakatatau ki he'enau ngaahi matatau: pea ko 'Ilisama. Ko e foha 'o 'Amihuti na'e pule ia ki he'ene kautau. ²³ Pea ko Kāmelieli ko e foha 'o Petasuli, na'e pule ia ki he kautau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Manase. ²⁴ Pea ko 'Epitani ko e foha 'o Kitione, na'e pule ia ki he kautau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Penisimani.

²⁵ ¶ Pea na'e hiki atu 'ae faka'ilonga 'oe fakataha 'oe fānau 'a Tani, 'aia na'e muimui 'i he kongakau kotoa pē 'i he'enau ngaahi kautau: pea ko 'Ehiesa ko e foha 'o 'Amisatai, na'e pule ia ki he'ene kautau. ²⁶ Pea ko Pakieli ko e foha 'o 'Okilani, na'e pule ia ki he kautau 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Aseli. ²⁷ Pea ko Heila ko e foha 'o 'Enani, na'e pule ia ki he kau tau 'oe fa'ahinga 'oe

fānau 'a Nafitali ²⁸ Pea na'e pehē 'ae ngaahi fononga 'oe fānau 'a 'Isileli 'o fakatatau ki he'enua ngaahi matatau, 'i he'enua hiki atu ke 'alu.

²⁹ ¶ Pea na'e pehē 'e Mōseke kia Hopapi, ko e foha 'o Lakueli ko e Mitiane, ko e tamai 'a Mōseke 'i he fono, "'Oku mau fononga ki he potu 'aia kuo pehē ki ai 'e Sihova, Te u foaki ia kiate kimoutolu: ha'u ke tau ō, pea te mau fai lelei kiate koe: he kuo folofola lelei 'a Sihova ki 'Isileli.'" ³⁰ Pea na'a ne pehēange kiate ia, "'E 'ikai te u 'alu; ka te u foki au ki hoku fonua, pea mo hoku kaininga." ³¹ Pea na'e pehē 'e ia, "'Oku ou kole kiate koe, 'oua na'a ke 'alu 'iate kimautolu; koe'uhi 'oku ke 'ilo 'ae anga 'o 'emau nofo 'i he toafa, pea te ke 'iate kimautolu 'o hangē ko homau mata." ³² Pea 'e hoko 'o pehē, 'o kapau te tau ō mo koe, 'io, 'e hoko 'o pehē, ko e angalelei 'e fai 'e Sihova kiate kimautolu, ko ia pe te mau fai kiate koe."

³³ ¶ Pea na'a nau 'alu mei he mo'unga 'o Sihova 'o fononga 'i he 'aho 'e tolu: pea na'e mu'omu'a 'iate kinautolu 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova 'i he fononga 'i he 'aho 'e tolu ko ia, ke kumi ha mālolō'anga mo'onautolu. ³⁴ Pea na'e 'iate kinautolu 'ae 'ao 'a Sihova 'i he 'aho, 'i he'enua hiki mei he 'apitanga. ³⁵ Pea na'e hoko 'o pehē, 'I he'ene hiki atu 'ae puha, na'e pehē 'e Mōseke, "'E Sihova, Tu'u hake, pea tuku ke movetevete ho ngaahi fili; pea ke tuku 'akinautolu 'oku fehi'a ki ho'o 'afio ke vilingia 'i ho 'ao.'" ³⁶ Pea 'i he'ene nofo ia, na'a ne pehē, "'E Sihova, ke ke foki mai ki he ngaahi toko afe fakamanavahē 'o 'Isileli."

1 Ko e vela 'i Tapela 'oku fu'ifu' i he lotu 'a Mōseke. 4 'Oku holi 'e he kakai ki he kanomate, ka nau fehi'a ki he mana. 10 'Oku lāunga 'a Mōseke 'i he'ene tauhi. 16 'Oku vahevahe 'ene ngāue ki he mātu'a 'e toko fitungofulu, 31 'Oku foaki, 'i he houhau, 'ae fanga kueili.

11 PEA na'e lāunga 'ae kakai, pea houhau ai 'a Sihova; pea na'e fanongo ki ai 'a Sihova; pea na'e tutu hono houhau, pea na'e vela 'ae afi 'a Sihova 'iate kinautolu, pea na'e 'ai 'ae faka'auha 'i he potu kotoa pē 'oe 'apitanga. ² Pea na'e tangi 'ae kakai kia Mōseke pea 'i he lotu 'a Mōseke kia Sihova, ne mate ai 'ae afi. ³ Pea na'a ne fakahingoa 'ae potu ko ia ko Tapela: koe'uhi na'e vela ai 'ae afi 'a Sihova 'iate kinautolu.

⁴ ¶ Pea ko e kakai 'iate kinautolu mei he potu kehekehe na'a nau tō ki he holi fakasino: pea na'e toe tangi foki 'ae fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, "Ko hai te ne foaki kiate kiate kitautolu ha kakano ke tau kai?" ⁵ 'Oku tau manatu ki he ika, 'aia na'a tau kai fa'iteliha pe 'i 'Isipite; mo e kukumipa, mo e meleni, pea mo e liki, mo e onioni, pea mo e kāliki: ⁶ Ka ko eni kuo fakamahamaha 'etau mo'ui ke 'osi; 'oku 'ikai ha me'a 'e taha 'i hotau 'ao, ka ko e mana ni." ⁷ Pea na'e hangē ko e tenga'i kolianita 'ae mana, pea ko hono lanu na'e hangē ko e lanu 'oe mata'itofe. ⁸ Pea na'e 'alu 'ae kakai, 'o tākaki ia, pea na'a nau momosi ia 'i he ngaahi me'a momosi, pe tuki ia 'i ha ipu, pea na'e tunu ia 'i he ngaahi ipu kapa, pea na'e ngaohi 'aki ia 'ae ngaahi fo'i ma: pea ko hono ifo na'e tatau mo e ifo 'oe lolo fo'ou, ⁹ Pea 'i he'ene tō 'ae

hahau 'i he po'uli ki he 'apitanga, na'e tō 'ae mana ki ai.

¹⁰ ¶ Pea na'e toki fanongo 'a Mōseke ki he tangi 'ae kakai 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'ae tangata taki taha 'i he matapā 'o hono fale fehikitaki: pea na'e vela 'ae houhau 'o Sihova 'o lahi; pea na'e 'ita foki 'a Mōseke. ¹¹ Pea na'e pehē 'e Mōseke kia Sihova, "Ko e hā kuo ke fakamamahi'i ai 'a ho'o tamaio'eiki? Pea ko e hā kuo 'ikai te u 'iloa ai 'ae 'ofa 'i ho 'ao, koe'uhi kuo ke tuku 'ae kavenga 'ae kakai ni kotoa pē kiate au?" ¹² He ko au koā na'e tu'itu'ia 'i he kakai ni kotoa pē? Pe ko au na'aku fakatupu 'akinautolu? He kuo ke folofola mai kiate au, Ke ke fua 'akinautolu 'i ho fatafata, 'o hangē ko e tamai 'oku ne tauhi, 'o fua 'ae tamasi'i 'oku huhu, ki he fonua 'aia na'a ke fuakava 'aki ki he'enua ngaahi tamai? ¹³ Pea te u ma'u mei 'i fē 'eau ha kakano ke foaki ki he kakai ni kotoa pē? He 'oku nau tangi kiate au, 'onau pehē, Foaki mai ha kakano ma'amautolu koe'uhi ke mau kai. ¹⁴ 'Oku 'ikai te u mālohi ke u fua tokotaha pe 'ae kakai ni, koe'uhi 'oku nau mamafa fau kiate au. ¹⁵ Pea kapau te ke fai pehē kiate au, 'oku ou kole atu ki ho'o 'afio ke ke tāmata'i leva au mei ho nima, 'o kapau 'oku ou 'iloa 'ae 'ofa 'i ho 'ao; kae'oua 'e tuku au ke u mamata ki hoku mamahi."

¹⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōseke, "Tānaki mai kiate au 'ae kau tangata 'e toko fitungofulu 'i he kau mātu'a 'o 'Isileli, 'akinautolu 'oku ke 'ilo ko e kau mātu'a 'i he kakai, pea mo e kau matāpule 'iate kinautolu; pea ke 'omi 'akinautolu ki he fale fehikitaki 'oe kakai, koe'uhi kenau tu'u fakataha 'i ai mo koe. ¹⁷ Pea te u 'alu hifo 'o ta alea 'i ai mo koe: pea te u to'o 'ae laumālie 'oku 'iate koe, 'o tuku ia kiate kinautolu; pea tenau fua fakataha mo ko e 'ae kavenga 'ae kakai, 'e 'ikai te ke fua tokotaha pe ia ¹⁸ Pea te ke pehē ki he kakai, Fakama'a 'akimoutolu ki he 'apongipongi, pea te mou kai kakano: he kuo mou tangi ki he fofonga 'o Sihova, 'o pehē, Ko hai te ne foaki kiate kimautolu ha kakano ke mau kai; he na'a mau lelei 'i 'Isipite: pea ko ia 'e foaki ai 'e Sihova 'ae kakano kiate kimoutolu, pea te mou kai. ¹⁹ 'E 'ikai te mou kai ia 'i he 'aho pe taha, pe 'i he 'aho 'e ua, pe 'i he 'aho 'e nima, pe 'i he 'aho 'e hongofulu, pe 'i he 'aho 'e uofulu; ²⁰ Ka ko e māhina katoa, ke 'oua ke ha'u ia 'i homou ava'i ihu, pea 'e fakalielia ia kiate kimoutolu: koe'uhi na'a mou fehi'a kia Sihova 'aia 'oku 'i-ate kimoutolu, pea kuo mou tangi 'i hono 'ao, 'o pehē, Ko e hā ne mau ha'u ai mei 'Isipite?" ²¹ Pea na'e pehē 'e Mōseke, "Ko e kakai 'oku ou nofo 'i ai, 'oku nau toko ono kilu 'ae kau tangata fononga; pea kuo ke pehē, Te u foaki 'ae kakano kiate kinautolu, kenau kai ai 'i he māhina 'e taha. ²² 'E tāmata'i 'ae fanga sipi, pea mo e fanga manu lalahi ma'anautolu, kenau mākona ai? Pe tākaki fakataha 'ae ika kotoa pē 'i he tahi ma'anautolu, kenau mākona ai?" ²³ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōseke, "He kuo fakanounou 'ae nima 'o Sihova? Ko eni te ke mamata, pe hoko 'eku lea kiate ko e pe 'ikai."

²⁴ ¶ Pea na'e 'alu kitu'a 'a Mōseke, 'o ne fakahā ki he kakai 'ae folofola 'a Sihova, pea na'a ne tākaki 'ae kau tangata 'e toko fitungofulu 'i he kau mātu'a 'oe kakai, pea na'a ne tuku 'akinautolu ke tu'u takatakai 'i he fale

fehikitaki. ²⁵ Pea na'e hā'ele hifo 'a Sihova 'i he 'ao, 'o ne folofola kiate ia, pea ne to'o 'ae laumālie na'e 'iate ia, 'o ne foaki ia ki he kau mātu'a 'e toko fitungofulu: pea na'e pehē, 'i he hoko 'ae laumālie kiate kinautolu, na'a nau kikite, pea na'e 'ikai tuku. ²⁶ Ka na'e nofo 'ae ongo tangata 'e toko ua 'i he 'apitanga, ko e hingoa 'oe tokotaha ko 'Elitati, pea ko e hingoa 'oe tokotaha ko Metati: pea na'e hoko 'ae laumālie kiate kinaua; pea na'a na 'iate kinautolu kuo tohi, ka na'e 'ikai te na ō ki he fale fehikitaki: ka na'a na kikite 'i he 'apitanga. ²⁷ Pea na'e lele 'ae tangata talavou, 'o ne pehē kia Mōse, "'Oku kikite 'a 'Elitati mo Metati 'i he 'apitanga.'" ²⁸ Pea na'e lea 'a Siosiuua ko e foha 'o Nuni, ko e tamaio'eiki 'a Mōse, ko e tokotaha 'i he'ene kau tangata talavou, 'o pehē, "'Ko 'eku 'eiki ko Mōse ke ke ta'ofi 'akinaua.'" ²⁹ Pea na'e pehē 'e Mōse kiate ia, "'Oku ke meheka koe'uhi ko au? 'Oku 'amusiaange 'eau ki he 'Otua ke kikite 'ae kakai kotoa pē 'a Sihova, pea ke tuku 'e Sihova 'a hono laumālie kiate kinautolu.'" ³⁰ Pea na'e 'alu 'a Mōse ki he 'apitanga, 'aia mo e kau mātu'a 'o 'Isileli.

³¹ ¶ Pea na'e 'alu atu 'ae matangi meia Sihova, 'o ne 'omi 'ae fanga kueilii mei he tahi, pea na'e tuku ia ke tō 'o ofi ki he 'apitanga, 'o hangē ko e ngata'anga 'oe fononga 'i he 'aho 'e taha ki he potu to'omata'u, pea hangē ko e ngata'anga 'oe fononga 'i he 'aho 'e taha ki he potu to'ohema, 'o takatakai 'ae 'apitanga, pea na'e hangē ko e hanga 'e fā hono mā'olunga mei he funga kekele. ³² Pea na'e tu'u hake 'ae kakai 'i he 'aho kotoa pē ko ia, pea mo e pō kotoa pē ko ia, pea mo e 'aho kotoa na'e fehohoi, pea na'a nau tākaki 'ae fanga kueilii: ko ia na'e si'i 'ene tākaki na'a ne tākaki 'ae oma 'e hongofulu: pea na'a nau fakamafola 'akinautolu 'o takatakai 'i he 'apitanga. ³³ Pea 'i he kei 'i honau nifo 'ae kakano 'i he te'eki ai ke lamu, na'e vela 'ae houhau 'o Sihova ki he kakai, pea na'e taa'i 'e Sihova 'ae kakai 'aki 'ae mahaki faka'auha lahi 'aupito. ³⁴ Pea na'a ne fakahingoa 'ae potu ko ia ko Kipiloti-Hateva: koe'uhi na'a nau tanu 'i ai 'ae kakai 'aia na'e holi kovi. ³⁵ Pea na'e fononga atu 'ae kakai mei Kipiloti-Hateva ki Heseloti; pea na'a nau nofo 'i Heseloti.

8 'Oku valoki'i 'e he 'Otua 'ae angatu'u 'a Miliame mo 'Elone. 10 'Oku fakamo'ui 'ae kilia 'o Miliame 'i he lotu 'a Mōse. 14 'Oku fekau 'e he 'Otua ke kapusi ia mei he fakataha.

12 PEA na'e lea fakamamahi 'a Miliame mo 'Elone kia Mōse, koe'uhi ko e fefine 'Itiopea na'a na fakama'u: he na'a ne fakama'u mo e fefine 'Itiopea. ² Pea na'a na pehē, "He kuo folofola 'a Sihova 'ia Mōse pe? Ka kuo 'ikai folofola foki ia 'iate kimaua?" Pea na'e fanongo ki ai 'a Sihova. ³ (Pea ko eni, ko e tangata ko Mōse na'e angavaivai ia, 'o lahi hake 'i he kau tangata kotoa pē na'e 'i he funga 'o māmani.) ⁴ Pea na'e folofola fakafokifā 'a Sihova kia Mōse, pea mo 'Elone, pea mo Miliame, "Mou ha'u 'akimoutolu ko e toko tolu ki he fale fehikitaki 'oe kakai." Pea na'e 'alu atu 'ae toko tolu ko ia. ⁵ Pea na'e hā'ele hifo 'a Sihova 'i he pou 'oe 'ao, 'o ne tu'u 'i he matapā 'oe fale fehikitaki, pea na'a ne ui ia kia 'Elone mo Miliame: pea na'a na 'omi kitu'a

fakatau'osi. ⁶ Pea na'a ne pehē, "Mo fanongo eni ki he'eku lea: Kapau 'oku 'iate kimoutolu ha taha 'oku kikite, Ko au ko Sihova teu, fakahā au kiate ia 'i he me'a hā mai, pe te u lea kiate ia 'i he misi. ⁷ Ka 'oku taha kehe 'a Mōse ko 'eku tamaio'eiki: 'oku angatonu ia 'i hoku fale kotoa pē. ⁸ Te ma lea fakataha mo ia mo ngutu taha, 'i he fakahā, kae 'ikai 'i he lea heliaki; pea 'e mamata ia ki he hā mai 'o Sihova: pea ko ia, ko e hā 'oku 'ikai te mo manavahē ai ke lea fakamamahi ki he'eku tamaio'eiki ko Mōse?" ⁹ Pea na'e vela 'ae houhau 'o Sihova kiate kinaua; pea na'e hā'ele atu ia. ¹⁰ Pea na'e 'alu 'ae 'ao mei he fale fehikitaki, pea vakai, na'e hoko 'a Miliame ko e kilia hina 'o hangē ko e 'uha hinehina: pea na'e sio 'a 'Elone kia Miliame, pea vakai kuo kilia ia. ¹¹ Pea na'e pehē 'e 'Elone kia Mōse, "'Oiaue, 'eku 'eiki, 'oku ou kole kiate koe, 'oua na'a tuku 'ae angahala kiate kimaua 'aia kuo ma fai vale ai, pea mo ia 'oku ma angahala ai. ¹² 'Oua na'a tuku ia ke ne hangē ko e tokotaha kuo mate, pe ha taha kuo popo hono kakano 'i he'ene ha'u mei he fatu 'o 'ene fa'ē."

¹³ Pea na'e tangi 'a Mōse kia Sihova, 'o pehē, "'E 'Otua 'oku ou kole ki ho'o 'afio, ke ke fakamo'ui leva ia."

¹⁴ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōse, "Kapau ne kuo 'a'anu 'a 'ene tamai ki hono mata 'ikai 'e ma ia he 'aho 'e fitu? Tuku ke tāpuni kiate ia 'ae 'apitanga, 'i he 'aho 'e fitu, pea ka hili ia, tuku ke toe ha'u ia ki ai." ¹⁵ Pea na'e kapusi 'a Miliame mei he 'apitanga, 'i he 'aho 'e fitu: pea na'e 'ikai kei fononga 'ae kakai kae'oua ke toe 'omi 'a Miliame. ¹⁶ Pea hili ia na'e hiki 'ae kakai mei Heseloti, 'onau nofo 'i he toafa 'o Palani.

1 Ko e ngaahi hingoa 'oe kau tangata na'e fekau ke vakai 'ae fonua. 17 Ko honau akonaki'i. 21 Ko e kau ngāue. 26 Ko 'enau talanoa.

13 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē, ² "Ke ke fekau ha kau tangata, ke nau 'alu 'o vakai ki he fonua ko Kēnani, 'aia te u foaki ki he fānau 'a 'Isileli: 'i he fa'ahinga taki taha 'o 'enau ngaahi tamai ke mo fekau ha tangata, 'oku taki taha matāpule 'iate kinautolu."

³ Pea na'e fekau 'e Mōse kiate kinautolu 'i he fekau 'a Sihova, mei he toafa ko Palani: 'ae kau tangata kotoa pē na'e matāpule 'i he fānau 'a 'Isileli. ⁴ Pea ko honau hingoa eni:

ko Samua ko e foha 'o Sakuli, 'i he fa'ahinga 'o Lupeni.

⁵ Pea mo Safati ko e foha 'o Holi, 'i he fa'ahinga 'o Simione.

⁶ Pea mo Kelepi ko e foha 'o Sifune, 'i he fa'ahinga 'o Siuta.

⁷ Pea mo 'Ikali ko e foha 'o Siosefa, 'i he fa'ahinga 'o 'Isaka.

⁸ Pea mo 'Osea ko e foha 'o Nuni, 'i he fa'ahinga 'o 'I-falemi.

⁹ Pea mo Paleti ko e foha 'o Lafu, 'i he fa'ahinga 'o Penisimani.

¹⁰ Pea mo Katieli ko e foha 'o Soti, 'i he fa'ahinga 'o Sepuloni.

¹¹ Pea mo Kati ko e foha 'o Susi, 'i he fa'ahinga 'o Manase, ko e fa'ahinga 'o Siosefa.

¹² Pea mo 'Amieli ko e foha 'o Kimali, 'i he fa'ahinga 'o Tani.

¹³ Pea mo Situli ko e foha 'o Mikaeli, 'i he fa'ahinga 'o 'Aseli.

¹⁴ Pea mo Napi ko e foha 'o Vofisi, 'i he fa'ahinga 'o Nafitali.

¹⁵ Pea mo Kineli ko e foha 'o Maki, 'i he fa'ahinga 'o Kata.

¹⁶ Ko e hingoa eni 'oe kau tangata na'e fekau 'e Mōsese kenau ō 'o mataki'i 'ae fonua. Pea na'e ui ai 'e Mōsese 'a 'Osea ko e foha 'o Nuni ko Siosuia.

¹⁷ ¶ Pea na'e fekau 'e Mōsese 'akinautolu kenau mataki'i 'ae fonua ko Kēnani, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Mou 'alu hake 'i he hala ki he potu tonga, pea te mou hake ki he mo'unga: ¹⁸ 'O mamata ki he fonua, pe 'oku fēfē ia; pea mo e kakai 'oku nofo ai, pe 'oku nau mālohi pe 'oku nau vaivai, pe 'oku nau tokolahi pe 'oku nau tokosi'i; ¹⁹ Pea 'oku fēfē 'ae fonua 'oku nau nofo ai, pe 'oku lelei pe 'oku kovi; pe 'oku fēfē honau ngaahi kolo 'oku nau nofo ai, pe 'oku nau nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki, pe 'i he ngaahi kolo mālohi." ²⁰ Pea mo e fonua, pe 'oku mahu pe 'oku masiva, pe 'oku 'akau'ia, pe 'ikai: pea mou lototo'a, 'o 'omi 'ae fua 'oe fonua. Pea ko e kuonga ko ia ko e ngaahi 'aho ia 'oe fua 'oe 'uluaki kālepi.

²¹ ¶ Pea na'a nau 'alu hake, 'o vakai ki he fonua, mei he toafa 'o Sini ki Lehopi, 'i he hala 'oku ha'u ai 'ae fononga ki Hemati. ²² Pea na'a nau 'alu 'i he potu tonga, 'onau ha'u ki Hepeloni; na'e 'i ai 'ae fānau 'a 'Anaki, ko 'Ehimani, mo Sesei, mo Talimi. (Vakai, na'e langa 'a Hepeloni 'i he ta'u 'e fitu ki mu'a ange 'i he fokotu'u 'a Soani 'i 'Isipite.), ²³ Pea na'a nau ha'u ki he vaitafe 'o 'Esikoli, pea na'a nau tu'usi 'i ai 'ae va'a mo hono fuhinga kālepi, pea na'a nau ha'amo toko ua ia 'i he 'akau; pea na'a nau 'omi 'ae pomikanite, mo e fiki. ²⁴ Pea na'e ui 'ae potu ko ia, ko e vaitafe 'o 'Esikoli, koe'uhi ko e fuhinga kālepi na'e tu'usi ai 'e he fānau 'a 'Isileli. ²⁵ Pea hili 'ae 'aho 'e fāngofulu, na'a nau liliu mai mei he'enu vakai 'ae fonua.

²⁶ ¶ Pea na'a nau ō pea ha'u kia Mōsese, mo 'Elone, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, ki he toafa 'o Palani, ki Ketesi; pea na'e 'omi 'ae ongoongo kiate kinautolu, pea mo e kakai kotoa pē, pea na'a nau fakahā 'ae fua 'oe fonua kiate kinautolu. ²⁷ Pea na'a nau lea kiate ia, 'o pehē, "Na'a mau ō ki he fonua na'a ke fekau 'akinautolu ki ai, pea ko e mo'oni 'oku pito ia 'i he hu'ahuhu mo e honi; pea ko hono fua eni. ²⁸ Ka 'oku mālohi 'ae kakai 'oku nofo 'i he fonua, pea kuo 'ā maka 'ae ngaahi kolo, 'o lahi 'aupito: pea na'a mau mamata 'i ai ki he fānau 'a 'Anaki. ²⁹ 'Oku nofo 'i he potu fakatonga 'oe fonua 'ae kau 'Amaleki: pea ko e kau Heti, mo e kau Sepusi, mo e kau 'Amoli, 'oku nau nofo 'i he ngaahi mo'unga: pea ko e kau Kēnani 'oku nofo 'akinautolu 'o ofi ki he tahi, pea mo e matafonua 'o Sioatani." ³⁰ Pea na'e lolomi 'e Kelepi 'ae kakai 'i he 'ao 'o Mōsese, 'o ne pehē, "Ke tau 'alu hake ke vave, 'o ma'u ia; he 'oku tau mālohi lahi ke ikuna ia." ³¹ Ka na'e pehē 'e he kau tangata na'a nau 'alu hake mo ia, "'E

'ikai te tau mālohi ke 'alu hake ki he kakai; he 'oku nau mālohi 'iate kitautolu." ³² Pea na'a nau 'omi ki he fānau 'a 'Isileli 'ae ongoongo kovi 'oe fonua na'a nau 'alu 'o vakai, 'o pehē, "Ko e fonua na'a mau 'alu atu ke vakai ki ai, ko e fonua ia 'oku ne keina ke 'osi hono kakai; pea ko e kakai kotoa pē na'a mau mamata 'i ai ko e kau tangata lalahi 'aupito. ³³ Pea na'a mau mamata 'i ai ki he kau tangata lalahi fakamanavahē, ko e ngaahi foha 'o 'Anaki 'aia 'oku tupu 'i he fa'ahinga lalahi: pea na'a mau tatau 'i homau mata 'omautolu mo e fanga he'e, pea na'a mau pehē mo'oni 'i honau 'ao 'onautolu."

1 'Oku lāunga 'ae kakai 'i he ongoongo. 6 'Oku 'ahi'ahi 'a Siosuia mo Kelepi ke lolomi 'akinautolu. 11 'Oku valoki 'akinautolu 'e he 'Otua. 13 'Oku fakalaloa ki he 'Otua 'e Mōsese 'o ne ma'u 'ae fakamolemole. 26 'Oku tapu ke hū 'ae kau lāunga ki he fonua. 36 'Oku pekia 'ae kau tangata na'e 'omi 'ae ongoongo kovi 'i he mahaki lahi. 40 'Oku te'ia 'ae kakai na'e loto ke kapasī 'ae fonua 'i he 'ikai finangalo ki ai 'ae 'Otua.

14 PEa na'e hiki hake 'ae le'o 'oe kakai kotoa pē, 'o tangi; pea na'e tangi 'ae kakai 'i he pō ko ia. ² Pea na'e lāunga 'ae fānau kotoa pē 'a 'Isileli kia Mōsese pea mo 'Elone: pea na'e pehē 'e he kakai kotoa pē kiate kin-aua, "'Amusiaange 'ekimautolu ne mau mate 'i he fonua ko 'Isipite! Pea 'amusiaange 'ekimautolu na'a mau mate 'i he toafa ni! ³ Pea ko e hā kuo 'omi ai 'e Sihova 'akimautolu ki he fonua ni, ke mau tō 'i he heletā, kae tuku homau 'unoho mo 'emau fānau ke pōpula? 'Ikai 'e lelei hake 'emau toe foki ki 'Isipite?" ⁴ Pea na'a nau fealēlea'aki, 'o pehē, "Ke tau fakanofa ha 'eiki, pea tau foki ki 'Isipite. ⁵ Pea na'e tō fo'ohifo 'a Mōsese mo 'Elone ki hona mata 'i he 'ao 'oe fakataha 'oe kakai 'oe fānau 'a 'Isileli."

⁶ ¶ Pea ko Siosuia ko e foha 'o Nuni, mo Kelepi ko e foha 'o Sifune, na'a na 'iate kinautolu na'e vakai ki he fonua, pea na'a na hae hona kofu: ⁷ Pea na'a na lea ki he fakataha 'ae fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, "Ko e fonua na'a mau 'alu ke vakai ki ai, ko e fungani fonua lelei. ⁸ Kapau 'e fiamālie 'a Sihova 'iate kitautolu, pea te ne 'ave 'akitautolu ki he fonua ko ia, 'o foaki ia kiate kitautolu; ko e fonua 'oku pito 'i he hu'ahuhu mo e honi.

⁹ Ke 'oua pe na'a mou angatu'u kia Sihova, pea 'oua na'a mou manavahē ki he kakai 'oe fonua; he ko e me'akai ma'atautolu 'akinautolu: kuo mole honau mālohi 'iate kinautolu, pea 'oku 'iate kitautolu 'a Sihova: 'oua na'a mou manavahē kiate kinautolu." ¹⁰ Ka na'e tala 'e he kakai kotoa pē ke lisingi 'akinaua 'aki 'ae maka. Pea na'e hā mai 'ae nāunau 'o Sihova 'i he fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'ao 'oe fānau kotoa pē 'a 'Isileli.

¹¹ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōsese, "'E fēfē hono fuoloa 'oe faka'ita mai 'ae kakai ni kiate au? 'E fēfē hono fuoloa mo e te'eki tenau tui kiate au, 'i he ngaahi faka'ilonga ne u fakahā kiate kinautolu? ¹² Te u taa'i 'aki 'akinautolu 'ae mahaki faka'auha, pea te u li'aki 'akinautolu, pea te u ngaohi ko e koe pule'anga lahi mo mālohi 'iate kinautolu."

¹³ ¶ Pea na'e pehē 'e Mōsese kia Sihova, "E toki fanongo ki ai 'ae kakai 'Isipite, (he na'a ke 'omi 'i ho mālohi 'ae kakai ni meiate kinautolu;)" ¹⁴ Pea tenau tala ia ki he kakai 'oe fonua ni: he kuo nau fanongo ko koe ko Sihova 'oku ke 'i he kakai ni, kuo ke femamata'aki pe, pea kuo tu'u ho'o 'ao 'i 'olunga 'iate kinautolu, pea 'oku ke mu'omu'a 'iate kinautolu, 'i he pou 'oe 'ao 'i he 'aho, pea mo e pou 'oe afi 'i he pō. ¹⁵ Pea ko eni, kapau te ke tāmata'i 'ae kakai ni kotoa pē, 'o hangē ko ha tangata 'e tokotaha, 'e toki lea ai 'ae ngaahi pule'anga kuo nau fanongo ki ho ongoongo, 'o pehē, ¹⁶ Koe'uhi kuo 'ikai fa'a 'omi 'e Sihova 'ae kakai ni ki he fonua na'a ne fuakava ai kiate kinautolu, ko ia kuo ne tāmata'i ai 'akinautolu 'i he toafa. ¹⁷ Pea ko eni, 'oku ou kole ki ho'o 'afio, tuku ke lahi 'ae mālohi 'o hoku 'Otua, 'o hangē ko ho'o folofola, na'e pehē, ¹⁸ 'Oku kātaki fuoloa 'a Sihova, pea 'oku lahi 'ene 'alo'ofa, 'oku fa'a fakamolemole 'e ia 'ae angahala mo e fai me'a kovi, ka 'e 'ikai 'aupito fakatonuhia'i 'e ia 'ae halaia: 'oku fakahoko ki he fānau hono nunu'a 'oe hia 'ae mātu'a 'o a'u ki he to'utangata 'e tolu mo hono fā. ¹⁹ 'Oku ou kole ki ho'o 'afio, ke ke fakamolemole 'ae angahala 'ae kakai ni 'o tatau mo hono lahi 'o ho'o 'alo'ofa, pea hangē ko ho'o fakamolemole 'ae kakai ni, mei 'Isipite 'o a'u mai ki heni." ²⁰ Pea na'e pehē 'e Sihova, "Kuo u fakamolemole 'o hangē ko ho'o lea. ²¹ Ka e hangē ko e mo'oni 'a 'eku mo'ui, 'e pito 'a māmani kotoa pē 'i he nāunau 'o Sihova. ²² Koe'uhi ko e kau tangata kotoa pē na'e mamata ki hoku nāunau, pea mo 'eku ngaahi ngāue mana, 'aia ne u fai 'i 'Isipite, pea mo e toafa, kuo nau faka'ita'i au 'o liunga hongofulu, pea na'e 'ikai tenau fanongo ki hoku le'o; ²³ Ko e mo'oni 'e 'ikai tenau mamata ki he fonua ne u fuakava ai ki he'enau ngaahi tamai, pea 'e 'ikai mamata ai ha taha 'iate kinautolu na'e faka'ita kiate au: ²⁴ Ka ko 'eku tamaio'eiki ko Kelepi, koe'uhi na'e 'iate ia 'ae laumālie kehe, pea kuo muimui 'aupito ia kiate au, ko ia te u 'omi ai ia ki he fonua na'e 'alu ia ki ai; pea 'e ma'u ia 'e hono hako. ²⁵ (Pea ko eni, na'e nofo 'i he vaha'a mo'unga 'ae kau 'Amaleki mo e kau Kēnani,) Mou toe foki 'apongipongi, pea mou ō ki he toafa 'i he hala ki he Tahi Kulokula."

²⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ²⁷ "E fēfē hono fai fuoloa 'ae kakai kovi ni, mo 'enau lāunga kiate au? Kuo u fanongo ki he lāunga 'ae fānau 'a 'Isileli, kuo nau lāunga ai kiate au. ²⁸ Ke ke tala kiate kinautolu, "Oku pehē 'e Sihova, ko e mo'oni 'a 'eku mo'ui, pea te u fai kiate kimoutolu 'o hangē ko ho'omou lea 'i hoku telinga: ²⁹ 'E tō homou 'anga'anga 'i he toafa ni 'akinautolu kotoa pē na'e lau 'iate kimoutolu, 'o fakatatau ki homou lau kotoa pē, mei hono ta'u 'e uofulu tupu, 'akinautolu 'aia kuo lāunga kiate au, ³⁰ Ko e mo'oni 'e 'ikai te mou hoko atu ki he fonua, 'aia ne u fuakava ke tuku kiate kimoutolu ke mou nofo ai, ka ko Kelepi ko e foha 'o Sifune, mo Siosiu ko e foha 'o Nuni. ³¹ Ka ko ho'omou fānau, 'akinautolu na'a mou pehē ki ai tenau pōpula, te u 'omi 'akinautolu ki ai, pea 'e 'ilo 'ekinautolu 'ae fonua kuo mou li'aki. ³² Ka ko kimoutolu, 'e tō homou 'anga'anga 'i he

toafa ni. ³³ Pea 'e 'alu fano pe ho'omou fānau 'i he toafa 'i he ta'u 'e fāngofulu, 'o fua ho'omou fe'auaki, kae'oua ke 'osi'osi homou 'anga'anga 'i he toafa. ³⁴ 'E fakatatau ki he ngaahi 'aho 'aia na'a mou mataki ai 'ae fonua, 'io, ko e 'aho 'e fāngofulu, ko e 'aho taki taha ki he ta'u 'e taha, 'io, ko e ta'u 'e fāngofulu te mou fua ho'omou angahala, pea te mou 'ilo ai 'eku fakamamahi, ³⁵ Kuo u lea 'aki eni 'eau ko Sihova, ko e mo'oni te u fai ia ki he kakai kovi ni kotoa pē, kuo tākaki 'o fakataha ke angatu'u kiate au: 'e faka'auha 'akinautolu 'i he toafa ni, pea tenau mate 'i ai.

³⁶ ¶ Pea ko e kau tangata, na'e fekau 'e Mōsese kenau 'alu 'o vakai ki he fonua, ne nau liliu mai, pea na'a nau fakalanga lāunga 'i he kakai kiate ia, 'i he'enau 'omi 'ae ongoongo kovi 'oe fonua, ³⁷ 'Io, 'ae kau tangata na'e 'omi 'ae ongoongo kovi 'oe fonua, 'aia nau mate 'i he 'ao 'o Sihova 'i he mahaki faka'auha. ³⁸ Ka na'e fakamo'ui 'a Siosiu ko e foha 'o Nuni, mo Kelepi ko e foha 'o Sifune, na'a na 'iate kinautolu na'e 'alu ke vakai ki he fonua. ³⁹ Pea na'e tala 'e Mōsese 'ae ngaahi lea ni ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli: pea na'e loto mamahi lahi 'ae kakai.

⁴⁰ ¶ Pea na'a nau tu'u hengihengi hake pe, pea na'a nau ō ki he tumutumu 'oe mo'unga, 'onau pehē, "Vakai, kuo tau 'i heni, ka tau ō ki he potu 'aia kuo tala'ofa ki ai 'e Sihova: he kuo mau angahala." ⁴¹ Pea na'e pehē 'e Mōsese, "Ko e hā eni 'oku mou talangata'a ai ki he fekau 'a Sihova? Ka 'e 'ikai monū'ia ia. ⁴² 'Oua na'a mou 'alu hake, he 'oku 'ikai 'iate kimoutolu 'a Sihova; na'a taa'i 'akimoutolu 'i he 'ao 'o homou ngaahi fili. ⁴³ He ko e kau 'Amaleki mo e kau Kēnani 'oku nau 'i ai 'i homou 'ao, pea te mou tō 'i he heletā: koe'uhi kuo mou fulitu'a kia Sihova, ko ia 'e 'ikai ai 'iate kimoutolu 'a Sihova." ⁴⁴ Ka na'a nau talangata'a pe 'onau 'alu ki he tumutumu 'oe mo'unga: ka ko e puha 'oe fuakava 'a Sihova, pea mo Mōsese, na'e 'ikai 'alu mei he 'apitanga. ⁴⁵ Pea na'e toki hifo mai 'ae kau 'Amaleki, mo e kau Kēnani, 'akinautolu na'e nofo 'i he mo'unga ko ia, 'onau taa'i 'akinautolu, mo haha 'akinautolu, 'o a'u ki Hoama.

1 Ko e fono ki he hifo 'aki 'ae me'akai mo e hifo 'aki 'ae me'ainu. 14 'Oku fono tatau pe ki he muli. 17 Ko e fono ki he 'uluaki mahoa'a ke hifo 'aki. 22 Ko e feilaulau ki he angahala ta'e'ilo. 30 Ko e tautea 'oe ta'efaka'apa'apa. 32 'Oku tolongaki 'aki 'ae maka 'aia na'e maumau 'ae 'aho Sāpate. 37 Ko e fono ki he tapa'i kofu.

15 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ² "Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, mo ke pehē kiate kinautolu, "Oka mou ka hoko ki he fonua te mou nofo ai, 'aia te u foaki kiate kimoutolu, ³ Pea mou loto ke fai 'ae feilaulau 'i he afi kia Sihova, ko e feilaulau tutu, pe ko ha feilaulau 'e fai 'i he fuakava, pe 'i he feilaulau fa'iteliha, pe 'i ho'omou ngaahi katoanga mamalu, ke 'atu 'ae me'a namu kakala kia Sihova, 'i he fanga manu lalahi, pe 'i he fanga sipi: ⁴ 'E toki 'omi 'e ia 'oku ne 'ange 'ene feilaulau kia Sihova 'ae feilaulau me'akai, ko hono hongofulu 'oe vahe 'oe efa 'oe mahoa'a kuo fefiofi mo hono fā 'oe vahe 'oe hini 'oe lolo.

⁵ Pea te ke teuteu hono fā 'oe vahe 'oe hini 'oe uaine, ki he feilaulau inu ke fakataha mo e feilaulau tutu pe ko ha feilaulau, ki he lami 'e taha. ⁶ "Pea ka ko ha sipitangata, te ke teuteu ki he feilaulau me'akai 'ae oma 'e ua 'oe mahoa'a kuo fe fiofi mo hono tolu 'oe vahe 'ae hini 'oe lolo. ⁷ Pea ko e feilaulau inu te ke 'ange ai hono tolu 'oe vahe 'oe hini 'oe uaine, ko e me'a namu kakala ia kia Sihova. ⁸ Pea 'i ho'o teuteu ha pulu ki he feilaulau tutu, pe ki he feilaulau 'oku fai 'i he fuakava, pe ki he feilaulau fakamelino kia Sihova: ⁹ Te ne toki 'omi fakataha mo e pulu 'ae feilaulau me'akai ko e oma 'e tolu 'oe mahoa'a kuo fe fiofi mo hono vaeua 'oe hini 'oe lolo. ¹⁰ Pea te ke 'omi ki he feilaulau inu hono vaeua 'oe hini 'oe uaine, ko e feilaulau ia kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova. ¹¹ 'E pehē hono ngaohi 'oe pulu 'e taha, pe ko e sipitangata 'e taha, pe ko e lami 'e taha, pe ko e 'uhiki kosi. ¹² 'E fakataha mo hono fiha 'o ia te mou teuteu, 'e pehē ho'omou fai ke 'ai taki taha 'o fakataha ki hono lahi. ¹³ Ko kinautolu kotoa pē kuo fanau 'i he fonua tenau fai 'ae ngaahi me'a ni 'i hono anga ni, 'i he 'atu 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova. ¹⁴ Pea kapau 'e 'āunofa 'ae muli 'iate kimoutolu, pea ko ia kotoa pē 'e 'iate kimoutolu 'i homou ngaahi to'utangata 'oku fie 'atu 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu lelei kia Sihova; 'e pehē 'ene fai 'o hangē ko ho'omou fai. ¹⁵ Ko e fekau pe taha ia kiate kimoutolu 'oe fakataha, pea mo e muli foki 'oku 'āunofa 'iate kimoutolu, pea ko e fekau ia ki homou ngaahi to'utangata 'o lauikuonga; he 'oku tatau 'ae muli mo kimoutolu 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁶ Ko e fonu pe taha mo e anga pe taha kiate kimoutolu, pea mo e muli 'oku 'āunofa 'iate kimoutolu.' |"

¹⁷ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁸ "Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o ke pehē kiate kinautolu, "Oka mou ka hoko ki he fonua 'aia teu 'ave 'aki-moutolu ki ai, ¹⁹ 'E toki hoko 'o pehē, 'i ho'omou kai 'ae mā 'oe fonua, te mou 'atu 'ae feilaulau hiki hake kia Sihova. ²⁰ Te mou 'ange ha fo'i mā si'i 'i ho'omou 'uluaki takaonga mā ko e feilaulau hiki hake ia: 'o hangē ko ho'omou fai 'ae feilaulau hiki hake 'oe potu haha'anga koane, 'e pehē ho'omou hiki hake ia. ²¹ Mei he 'uluaki 'o ho'omou takaonga mā te mou 'ange 'ae feilaulau hiki hake kia Sihova, 'i homou ngaahi to'utangata.

²² ¶ "Pea kapau kuo mou hē, 'o 'ikai te mou tokanga ki he ngaahi fekau ni kotoa pē, 'aia kuo folofola'aki 'e Sihova kia Mōsese, ²³ 'I he me'a kotoa pē kuo fekau 'e Sihova kiate kimoutolu 'i he nima 'o Mōsese, talu mei he 'aho na'e fekau ai 'e Sihova kia Mōsese, ke fai ma'u 'i homou ngaahi to'utangata; ²⁴ 'E hoko 'o pehē, 'o kapau 'e fai ha me'a 'i he ta'e'ilo pea 'oku 'ikai 'ilo ia 'e he kakai, 'e 'atu ai 'e he kakai kotoa pē 'ae pulu mui 'e taha ko e feilaulau tutu, ko e me'a namu kakala kia Sihova, fakataha mo 'ene feilaulau me'akai, mo 'ene feilaulau inu, 'o fakataha ki hono anga, pea mo e 'uhiki 'oe kosi ko e feilaulau ma'ae angahala. ²⁵ Pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei ma'ae kakai kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli pea 'e fakamolemole ia kiate kinautolu; he ko e

me'a fai noa ia: pea tenau 'omi 'enau feilaulau, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova, pea mo 'e-nau feilaulau ma'ae angahala ki he 'ao 'o Sihova, koe'uhi ko 'enau ta'e'ilo: ²⁶ Pea 'e fakamolemole 'ae kakai kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli pea mo e muli 'oku 'āunofa 'iate kinautolu; koe'uhi na'e ta'e'ilo 'ae kakai kotoa pē.

²⁷ ¶ "Pea kapau 'e angahala ha tokotaha 'i he ta'e'ilo, te ne 'omi 'ae kosi fefine 'i hono 'uluaki ta'u ko e feilaulau ma'ae angahala. ²⁸ Pea 'e fai 'e he taula'eiki 'ae fakalelei koe'uhi ko e laumālie na'e angahala 'i he ta'e'ilo, 'i he'ene angahala 'i he ta'e'ilo, 'i he 'ao 'o Sihova, ke fai 'ae fakalelei koe'uhi ko ia; pea 'e fakamolemole ai ia. ²⁹ Ko e fonu pe taha te mou ma'u kiate ia 'oku angahala 'i he ta'e'ilo, kiate ia kuo fanau 'i he fānau 'a 'Isileli, pea mo e muli 'oku 'āunofa kiate kinautolu.

³⁰ ¶ "Ka ka ai ha tokotaha 'oku fai ha me'a 'i he fielahe, pe 'oku fanau 'i ia 'i he fonua, pe ko e muli, 'oku manuki ia kia Sihova; pea 'e tu'usi 'ae laumālie ko ia mei hono kakai. ³¹ Koe'uhi kuo manuki 'i 'e ia 'ae folofola 'a Sihova, pea kuo maumau 'i 'e ia 'a 'ene fekau, 'e tu'usi 'aupito 'ae laumālie ko ia, 'e hoko kiate ia 'a 'ene angahala.' |"

³² ¶ Pea lolotonga 'ae 'i he toafa 'ae fānau 'a 'Isileli, na'a nau 'ilo ha tangata na'e okooko 'i he 'aho Sāpate. ³³ Pea ko kinautolu na'e 'ilo'ia 'i he'ene tākaki fefie, na'a nau 'omi ia kia Mōsese mo 'Elone, pea mo e kakai kotoa pē. ³⁴ Pea na'a nau tuku ia ki he fale fakapōpula, koe'uhi na'e 'ikai fakahā pe ko e hā 'e fai kiate ia. ³⁵ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōsese, "Ko e mo'oni 'e tā-mate'i 'ae tangata ko ia: 'e lisingi 'aki ia 'ae maka 'e he kakai kotoa pē 'i he tu'a 'apitanga." ³⁶ Pea na'e 'omi ia kitu'a mei he 'apitanga 'e he kakai kotoa pē, 'onau lisingi ia 'aki 'ae maka, pea na'e mate ia; 'o hangē ko e fekau 'e Sihova kia Mōsese.

³⁷ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ³⁸ "Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o fekau kenau ngaohi mo'onautolu 'ae pao 'i he kapa 'o honau ngaahi kofu, 'i honau ngaahi to'utangata, pea tenau 'ai ha loufau lanumoana ki he pao 'oe ngaahi kapa: ³⁹ Pea 'e tuku ia ko e pao kiate kinautolu, koe'uhi te mou sio ki ai, 'o manatu ki he ngaahi fekau kotoa pē 'a Sihova, 'o fai ki ai; kae'oua te mou muimui ki homou loto, pea mo homou mata, 'aia na'a mou muimui ki ai 'o fe'auaki: ⁴⁰ Koe'uhi ke mou manatu, 'o fai ki he'eku ngaahi fekau kotoa pē, pea mou mā'oni'oni ai ki homou 'Otua. ⁴¹ Ko au ko Sihova ko homou 'Otua, na'e 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite, ke hoko ai ko homou 'Otua: ko Sihova au ko homou 'Otua."

1 Ko e angatu'u 'a Kola, mo Tatani, mo 'Epilami. 23 'Oku vahe'i 'e Mōsese 'ae kakai mei he fale fehikiki-taki 'oe kau angatu'u. 31 'Oku fongia hifo 'e he kekelele 'a Kola, pea 'oku faka'auha 'e he afi 'ae ni'ihi. 36 'Oku tuku 'ae 'ai'anga afi ki he ngāue tapu, 41 'Oku faka'auha 'aki 'ae mahaki lahi 'ae tokotaha mano ma fā afe ma fitungeau, koe'uhi ko 'enau lāunga kia Mōsese mo 'Elone. 46 'Oku

ta'ofi 'ae mahaki 'e 'Elone 'i he'ene tutu 'ae 'akau namu kakala.

16 PEA ko eni, na'e kautaha 'a Kola, ko e foha 'o 'Isa, ko e foha ia 'o Kohate, ko e foha ia 'o Livai, pea mo Tatani, mo 'Epilami, ko e ongo foha 'o 'Iliapi, pea mo 'Oni, ko e foha 'o Peleti, ko e ngaahi foha 'o Lu-peni: ² Pea na'a nau tu'u hake 'i he 'ao 'o Mōsese, fakataha mo e ni'ihi 'i he fānau 'a 'Isileli, 'ae hou'eiki 'oe fakataha, 'ae toko uangeau mo e toko nimangofulu na'e poto 'i he fakakaukau 'i he kakai, ko e kau tangata ongoongo: ³ Pea na'a nau fakataha 'akinautolu kia Mōsese mo 'Elone, pea nau pehē kiate kinaua, "'Oku lahi fau 'a ho'omo fie pule 'amoua, he kuo mā'oni'oni taki taha kotoa pē 'ae kakai, pea 'oku 'iate kinautolu 'a Sihova: pea ko e hā te mo hiki hake ai 'akimoua ke mo mā'olunga 'i he kakai 'a Sihova?" ⁴ Pea 'i he fanongo ki ai 'a Mōsese, na'e tō fakafō'ohifo ia ki hono mata: ⁵ Pea na'a ne pehē kia Kola mo hono kakai kotoa pē, "'E fakahā 'e Sihova 'apongipongi 'akinautolu 'oku 'o'ona, pea mo ia 'oku mā'oni'oni; pea te ne tuku ia ke 'unu'unu 'o ofi kiate ia: 'io, ko ia kuo ne fili te ne tuku ke 'unu'unu mai ki he'ene 'afio. ⁶ Mou fai eni; To'o homou ngaahi ipu 'ai'anga afi, 'a Kola, mo hono kakai kotoa pē; ⁷ Pea tuku ki ai 'ae afi, 'o 'ai 'ae 'akau namu kakala ki ai 'i he 'ao 'o Sihova 'apongipongi: pea 'e hoko 'o pehē, ko e tangata 'e fili ki ai 'a Sihova ko e mā'oni'oni ia: 'oku mou angahiki 'aupito, 'akimoutolu 'ae ngaahi foha 'o Livai." ⁸ Pea na'e pehē 'e Mōsese kia Kola, "'Oku ou kole atu kiate kimoutolu ke mou fanongo mai, 'ae ngaahi foha 'o Livai: ⁹ Ko e me'a va'inga koā ia kiate kimoutolu 'ae fakamavae 'e he 'Otua 'akimoutolu mei he kakai 'o 'Isileli, 'o 'omi 'akimoutolu ke ofi ki he'ene 'afio ke mou fai 'ae ngāue, 'oe fale fehikitaki 'o Sihova, pea ke tu'u 'i he 'ao 'oe kakai ke ngāue kiate kinautolu? ¹⁰ Pea na'a ne 'omi koe ke ofi ki he'ene 'afio, pea mo ho kāinga 'ae ngaahi foha 'o Livai fakataha mo koe: pea 'oku mou kumi foki 'ae ngāue fakataula'eiki? ¹¹ He ko hono 'uhinga eni 'o ho'omou fakataha 'a ko e mo ho kakai kia Sihova: pea ko hai 'a 'Elone, 'oku mou lāunga ai kiate ia?"

¹² ¶ Pea na'e fekau 'e Mōsese ke ui 'a Tatani mo 'Epilami, ko e ongo foha 'o 'Iliapi: ka na'a na pehē, "'E 'ikai te ma 'alu ange: ¹³ He ko e me'a si'i ho'o 'omi 'akimautolu mei he fonua 'oku pito 'i he hu'ahuhu mo e honi, ke tā-mate'i 'akimautolu 'i he toafa, 'o kapau 'e 'ikai te ke nofo ko e koe 'eiki kiate kimautolu? ¹⁴ Ka kuo 'ikai te ke 'omi 'akimautolu ki ha fonua 'oku pito 'i he hu'ahuhu mo e honi, pe tuku kiate kimautolu ha tofi'a 'i he ngoue mo e ngoue vaine: te ke kape'i koā 'ae mata 'oe kau tangata ni? 'E 'ikai te ma 'alu ange." ¹⁵ Pea na'e tuputā-maki lahi 'a Mōsese, 'o ne pehē kia Sihova, "'Oua na'a ke 'afio ki he'enu feilaulau: na'e 'ikai teu fa'ao ha 'asi 'e taha meiate kinautolu, pea na'e 'ikai te u fakamamahi'i ha taha 'iate kinautolu." ¹⁶ Pea na'e pehē 'e Mōsese kia Kola, "'Ko koe mo ho kakai ke mou 'i he 'ao 'o Sihova 'apongipongi, 'a koe, mo kinautolu, pea mo 'Elone: ¹⁷ pea 'e taki taha 'ave 'e he tangata 'a 'ene ipu 'ai'anga afi, pea tuku 'i ai 'ae 'akau namu kakala, pea taki taha

'omi 'e he tangata 'a 'ene ipu 'ai'anga afi ki he 'ao 'o Sihova, ko e ipu 'ai'anga afi 'e uangeau ma nimangofulu; pea ko koe foki, mo 'Elone, te mo taki taha 'ene ipu 'ai'anga afi." ¹⁸ Pea na'e taki taha 'ave 'e he tangata 'a 'ene ipu 'ai'anga afi, pea na'e tuku 'ae afi ki ai, pea tuku ki ai 'ae 'akau namu kakala, pea na'a nau tu'u 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai fakataha mo Mōsese mo 'Elone. ¹⁹ Pea na'e fakataha 'e Kola 'ae kakai kotoa pē kiate kinaua ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, pea na'e hā mai 'ae nāunau 'o Sihova ki he kakai kotoa pē. ²⁰ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, ²¹ "'Fakamavahe 'akimoua mei he kakai ni, koe'uhi ke u faka'auha leva 'akinautolu." ²² Pea na'a na tō ki hona mata, 'o na pehē, "'E 'Otua, ko e 'Otua 'oe laumālie 'oe kakai kotoa pē, 'e angahala ha tokotaha, pea te ke houhau ki he kakai kotoa pē?"

²³ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁴ "'Ke ke lea ki he kakai, 'o pehē, Mou 'alu atu ke 'atā mei he fale fehikitaki 'o Kola, mo Tatani, mo 'Epilami." ²⁵ Pea na'e tu'u hake 'a Mōsese 'o 'alu kia Tatani mo 'Epilami; pea na'e muimui 'iate ia 'ae kau mātu'a 'o 'Isileli. ²⁶ Pea na'e lea ia ki he kakai, 'o pehē, "'Oku ou kole kiate kimoutolu, Mou hiki atu mei he ngaahi fale fehikitaki 'oe kau tangata angahala ni, pea 'oua na'a mou ala ki ha'anau me'a, telia na'a mou 'auha 'i he'enu angahala." ²⁷ Ko ia na'a nau 'alu ai mei he potu kotoa pē 'oe fale fehikitaki 'o Kola, mo Tatani, mo 'Epilami: pea na'e ha'u 'a Tatani mo 'Epilami, pea na tu'u 'i he matapā 'o hona fale fehikitaki, pea mo hona 'unoho mo hona ngaahi foha, pea mo 'ena fānau iiki. ²⁸ Pea na'e pehē 'e Mōsese, "'Te mou 'ilo eni kuo fekau au 'e Sihova ke u fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē; he 'oku 'ikai ko hoku loto 'o'oku. ²⁹ Kapau 'e mate 'ae kau tangata ni 'o hangē ko e mate 'ae kakai kotoa pē, pea kapau 'e hoko kiate kinautolu 'o hangē ko e hoko ki he kakai kotoa pē; pea tā kuo 'ikai fekau au 'e Sihova. ³⁰ Pea kapau 'e fai 'e Sihova ha me'a fo'ou pea 'e mafa'a 'ae ngutu 'oe kekelekele, 'o folo hifo 'akinautolu, mo e me'a kotoa pē 'oku 'iate kinautolu, pea nau 'alu hifo fakafokifā pe ki he luo; te mou toki 'ilo ai kuo fakahouhau'i 'a Sihova 'e he kau tangata ni." ³¹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he faka'osi 'a 'ene fakahā 'ae ngaahi lea ni, na'e mafahi 'ae kekelekele 'i lalo 'iate kinautolu: ³² Pea na'e mafa'a 'ae ngutu 'oe kekelekele, 'o folo hifo 'akinautolu, mo honau ngaahi fale pea mo e kau tangata kotoa pē na'e 'ia Kola, mo 'enua koloa kotoa pē. ³³ Ko kinautolu, mo e me'a kotoa pē na'e 'iate kinautolu, na'e 'alu mo'ui hifo ki he luo, pea na'e mapuni 'ae kekelekele kiate kinautolu: pea na'a nau 'auha mei he kakai. ³⁴ Pea na'e hola 'i he'enu tangi 'ae kakai 'Isileli kotoa pē na'e tu'u takatakai 'iate kinautolu: he na'a nau pehē, "'Na'a toe folo hifo 'e he kekelekele 'akimautolu." ³⁵ Pea na'e ha'u 'ae afi mea Sihova, 'o faka'auha 'ae kau tangata 'e toko uangeau ma toko nimangofulu na'e feilaulau 'aki 'ae 'akau namu kakala.

³⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ³⁷ "'Ke ke lea kia 'Eliesa ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki, ke ne hiko hake 'ae ngaahi ipu 'ai'anga afi mei he

afi, he kuo tapu ia; pea ke li'aki 'ae afi ki hena. ³⁸ Ko e ngaahi ipu 'ai'anga afi 'akinautolu ni kuo angahala ki honau laumālie, tuku kenau ngaahi 'aki ia 'ae ngaahi teunga lafalafa laulahi ke 'u'ufi 'aki 'ae feilaulau'anga: he kuo nau feilaulau 'aki ia 'i he 'ao 'o Sihova, ko ia kuo tapu ai ia; pea 'e hoko ia ko e faka'ilonga ki he fānau 'a 'Isileli." ³⁹ Pea na'e 'ave 'e 'Eliesa ko e taula'eiki 'ae ngaahi ipu 'ai'anga afi palasa, 'aia na'e feilaulau 'aki 'ekinautolu kuo vela; pea na'e ngaahi 'aki ia 'ae ngaahi fono lafalafa laulahi ke 'u'ufi 'aki 'ae feilaulau'anga: ⁴⁰ Ke tuku ia ko e fakamanatu ki he fānau 'a 'Isileli, koe'uhi ke 'oua na'a ofi mai ha muli, 'oku 'ikai 'oe hako 'o 'Elone ke feilaulau 'aki 'ae 'akau namu kakala 'i he 'ao 'o Sihova; telia na'a tatau ia mo Kola, pea mo hono kakai: 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kiate ia 'i he nima 'o Mōse.

⁴¹ ¶ Pea 'i he 'aho na'a na feholo'i na'e lāunga 'ae kakai kotoa pē 'i he fānau 'a 'Isileli kia Mōse mo 'Elone, 'o pehē, "Kuo mo tāmāte'i 'ae kakai 'o Sihova."

⁴² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he fakataha 'ae kakai kia Mōse pea mo 'Elone, na'a nau sio ki he fale fehikitaki 'oe kakai: pea fokifā pe kuo 'u'ufi 'aki ia 'ae 'ao, pea na'e hā mai 'ae nāunau 'o Sihova. ⁴³ Pea na'e ha'u 'a Mōse mo 'Elone ki he matafale fehikitaki 'oe kakai.

⁴⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē, ⁴⁵ "Mo 'alu hake 'i he kakai ni, koe'uhi ke u faka'auha le-va 'akinautolu." Pea na'a na tō fo'ohifo ki hona mata.

⁴⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Mōse kia 'Elone, "To'o ha ipu 'ai'anga afi, 'o tuku ki ai 'ae afi mei he funga feilaulau'anga, 'o 'ai ki ai 'ae 'akau namu kakala, pea ke 'alu vave ki he kakai, 'o fai 'ae fakalelei ma'anautolu: he kuo 'alu atu 'ae houhau meia Sihova; pea kuo kamata 'ae mahaki faka'auha." ⁴⁷ Pea na'e 'ave 'e 'Elone 'o hangē ko e fekau 'a Mōse, 'o ne lele ki he lotolotonga 'oe kakai; pea vakai kuo kamata 'ae mahaki faka'auha 'i he kakai: pea na'a ne 'ai 'ae 'akau namu kakala ki ai, 'o ne fai 'ae fakalelei ma'anautolu. ⁴⁸ Pea na'e tu'u ia 'i he vaha'a 'oe mate mo e mo'ui; pea na'e ta'ofi ai 'ae mahaki faka'auha. ⁴⁹ Pea ko kinautolu na'e mate 'i he mahaki faka'auha ko e tokotaha mano mo e toko fā afe ma toko fitungeau, mo kinautolu na'e mate 'i he me'a 'a Kola. ⁵⁰ Pea na'e foki 'a 'Elone kia Mōse ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai: pea na'e ta'ofi 'ae mahaki faka'auha.

1 Ko e tokotoko 'o 'Elone pe na'e moto 'i he tokotoko kotoa pē 'oe fa'ahinga. 10 'Oku tuku ia ko e fakamo'oni ki he kau angatu'u.

17 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē, ² "Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, pea ke ma'u mei ai taki taha 'ae tokotoko 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'i he hou'eiki kotoa pē 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai 'ae tokotoko 'e hongofulu ma ua: ke ke tohi 'ae hingoa 'oe tangata taki taha ki hono tokotoko. ³ Pea ke tohi 'ae hingoa 'o 'Elone ki he tokotoko 'o Livai: 'e tuku 'ae tokotoko taki taha ki he 'eiki 'oe fale 'o 'enau ngaahi tamai. ⁴ Pea 'e tuku ia ki he fale fehikitaki 'oe kakai 'i he 'ao 'oe fakamo'oni, 'aia teu fetaulaki ai mo kimoutolu. ⁵ Pea 'e hoko 'o pehē, ko e

tokotoko 'oe tangata te u fili ki ai, 'e moto ia: pea te u fai ke fakangata 'ae lāunga kiate au 'ae fānau 'a 'Isileli, 'aia 'oku nau lāunga 'aki kiate kimoua."

⁶ ¶ Pea na'e lea 'a Mōse ki he fānau 'a 'Isileli, pea na'e taki taha 'ange 'e honau hou'eiki 'a hono tokotoko 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai, ko e tokotoko 'e hongofulu ma ua: pea ko e tokotoko 'o 'Elone na'e 'ai fakataha mo 'enau ngaahi tokotoko. ⁷ Pea na'e tuku 'e Mōse 'ae ngaahi tokotoko 'i he fale fehikitaki 'oe fakamo'oni 'i he 'ao 'o Sihova. ⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene pongipongi hake na'e hū 'a Mōse ki he fale fehikitaki 'oe fakamo'oni; pea vakai, ko e tokotoko 'o 'Elone mei he fale 'o Livai, kuo matala pea kuo tupu 'i ai 'ae ngaahi moto, mo e fisi'i 'akau, pea mo e ngaahi telie. ⁹ Pea na'e 'omi 'e Mōse mei he 'ao 'o Sihova 'ae ngaahi tokotoko kotoa pē ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli: pea na'a nau mamata, pea na'e taki taha 'ave 'e he tangata 'a hono tokotoko.

¹⁰ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōse, "Toe 'omi 'ae tokotoko, 'o 'Elone ki he 'ao 'oe fakamo'oni, ke tuku ia ko e faka'ilonga ki he kau angatu'u; pea te ke faka'osi 'aupito 'enau lāunga kiate au, telia na'a nau mate."

¹¹ Pea na'e fai pehē 'e Mōse: 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate ia, na'e pehē 'ene fai. ¹² Pea na'e lea 'ae fānau 'a 'Isileli kia Mōse, 'o pehē, "Vakai, 'oku mau mate, 'oku mau mala'ia, 'oku mau mala'ia kotoa pē. ¹³ Ko ia kotoa pē 'oku ha'u ke ofi si'i ki he fale fehikitaki 'o Sihova 'e mate ia: te mau faka'au aipe ke 'auha 'i he mate?"

1 Ko e tauhi 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai. 9 Ko e 'inasi 'oe kau taula'eiki. 21 Ko e 'inasi 'oe kau Livai. 25 Ke ma'u 'e he kau taula'eiki 'ae feilaulau hiki hake mei he 'inasi 'oe kau Livai.

18 PEA na'e pehē 'e Sihova kia 'Elone, "Ko koe mo ho ngaahi foha mo e fale 'o ho'o ngaahi tamai te mou fua 'ae hia 'oe faletapu: pea ko koe mo ho ngaahi foha te mou fua 'ae hia 'a ho'omou ngāue fakataula'eiki. ² Pea te mou 'omi fakataha foki mo ko e ho kāinga 'i he fa'ahinga 'o Livai, ko e fa'ahinga 'o ho'o tamai, koe'uhi te mou feangai mo koe, 'o ngāue kiate koe: ka ko koe mo ho ngaahi foha te mou fakataha 'o ngāue 'i he matafale fehikitaki 'oe fakamo'oni. ³ Pea tenau tokanga ki ho'o ngāue, mo e tauhi kotoa pē 'oe fale fehikitaki: kae'oua tenau ha'u ke ofi ki he ngaahi ipu 'oe faletapu mo e feilaulau'anga, telia na'a nau mate ai, mo kimoutolu foki. ⁴ Pea tenau fakataha 'akinautolu kiate koe, 'o tokanga ki he tauhi 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, ki he ngāue kotoa pē 'oe fale fehikitaki: pea 'e 'ikai ha'u ha muli ke ofi kiate kimoutolu. ⁵ Pea te mou tokanga ki he tauhi 'oe faletapu, mo e tauhi 'oe feilaulau'anga: koe'uhi ke 'oua na'a toe hoko 'ae houhau ki he fānau 'a 'Isileli. ⁶ Pea ko au, vakai, kuo u 'omi homou kāinga 'oe kau Livai mei he fānau 'a 'Isileli: 'oku foaki 'akinautolu 'o hangē ko e me'a foaki kiate kimoutolu ma'a Sihova, ke fai 'ae ngāue 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁷ Pea ko ia, ko koe mo ho ngaahi foha te mou tokanga ki ho'omou ngāue fakataula'eiki ki he me'a kotoa pē 'oe feilaulau'anga, mo e loto puipui; pea

te mou tauhi: kuo u foaki kiate kimoutolu ho'omou ngāue fakataula'eiki 'o hangē ko e me'a foaki: pea ko e muli 'e ha'u 'o ofi 'e tāmāte'i ia."

⁸ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia 'Elone, 'o pehē, "Kuo u foaki foki kiate ko e 'ae tauhi 'o 'eku feilaulau hiki hake 'i he ngaahi me'a tapu kotoa pē 'ae fānau 'a 'Isileli; kuo u foaki ia kiate ko e koe'uhi ko e fakanofu, pea ki ho ngaahi foha, 'i he talatuku 'o lauikuonga. ⁹ Ko ho'o me'a eni 'i he ngaahi me'a toputapu, kuo hao 'i he afi: ko 'enau feilaulau kotoa pē, ko 'enau feilaulau me'akai kotoa pē, ko 'enau feilaulau kotoa pē ma'ae angahala, mo 'enau feilaulau fakalelei kotoa pē, 'aia kuo nau 'ange kiate au, 'e mātu'aki tapu ia ma'au, mo ho ngaahi foha. ¹⁰ Te ke kai ia 'i he potu tapu 'aupito, 'e kai ia 'e he kakai tangata kotoa pē: 'e mā'oni'oni ia kiate koe. ¹¹ Pea ko e me'a eni 'a'au; ko e feilaulau hiki hake 'oku nau foaki, fakataha mo e ngaahi feilaulau lialiaki kotoa pē 'ae fānau 'a 'Isileli: kuo u foaki ia kiate koe, mo ho ngaahi foha, pea mo ho ngaahi 'ofefine fakataha mo koe, 'i he fekau 'o lauikuonga: ko ia kotoa pē 'oku ma'a 'i ho fale te ne kai mei ai. ¹² Ko e lelei kotoa pē 'oe lolo, mo e lelei kotoa pē 'oe uaine, pea mo e uite, ko hono 'uluaki fua 'aia tenau 'atu kia Sihova, kuo u foaki ia kiate koe. ¹³ Pea mo ia 'oku fuofua moho 'i he fonua, 'aia tenau 'omi kia Sihova, 'e 'a'au ia; ko ia kotoa pē 'oku ma'a 'i ho fale te ne kai mei ai. ¹⁴ Ko e me'a kotoa pē 'oku fakatapu 'i 'Isileli 'oku 'a'au ia. ¹⁵ 'Ae me'a kotoa pē 'oku ne to'o 'ae mānava 'i he kakano kotoa pē, 'aia 'oku nau 'omi kia Sihova, 'i he kau tangata, pe 'i he fanga manu, 'e 'a'au ia: ka ko e mo'oni te ke huhu'i 'ae 'uluaki tama 'i he tangata, pea mo e 'uluaki fānau 'i he fanga manu ta'ema'a te ke huhu'i ia. ¹⁶ Pea ko ia 'oku totonu ke huhu'i mei he taha māhina, te ke huhu'i ia 'o fakatatau ki ho'o lau, 'aki 'ae pa'anga ko e *sikeli* 'e nima, 'o hangē ko e *sikeli* 'oe faletapu, 'aia ko e kela 'e uofulu. ¹⁷ Ka ko e 'uluaki fānau 'ae fanga pulu, pea mo e 'uluaki fānau 'ae sipi, pea mo e 'uluaki fānau 'ae kosi, 'e 'ikai te ke huhu'i ia; he 'oku mā'oni'oni ia: pea te ke luluku 'aki honau toto 'ae feilaulau'anga, pea te ke tutu honau ngako ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova. ¹⁸ Pea ko honau kakano 'e 'a'au ia, 'o hangē ko e 'a'au 'ae fatafata lialiaki, pea mo e alanga nima to'omata'u. ¹⁹ Ko e ngaahi feilaulau hiki hake 'oe ngaahi me'a tapu kotoa pē, 'aia kuo 'ange 'e he fānau 'a 'Isileli kia Sihova, kuo u foaki ia kiate koe, mo ho ngaahi foha, pea mo ho ngaahi 'ofefine fakataha mo koe, 'i he fekau 'o lauikuonga: ko e fuakava ia kiate ko e 'oe māsima 'i he 'ao 'o Sihova, fakataha mo ho hako 'o lauikuonga."

²⁰ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia 'Elone, 'o pehē, "'E 'ikai te ke ma'u ha tofi'a 'i honau fonua, pea 'e 'ikai te ke ma'u ha tufakanga 'iate kinautolu: ka ko au ko ho 'i-nasi mo ho tofi'a 'i he fānau 'a 'Isileli. ²¹ Pea vakai, kuo u foaki ki he fānau 'a Livai 'a hono vahe hongofulu 'oe me'a kotoa pē 'i 'Isileli ko honau tofi'a, koe'uhi ko e ngāue 'oku nau tauhi, 'io 'ae tauhi 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ²² Pea 'e 'ikai toe ha'u 'ae fānau 'a 'Isileli 'o ofi ki he fale fehikitaki 'oe kakai, telia na'a nau fua 'ae anga-

hala, pea nau mate. ²³ Ka ko e kau Livai te nau fai 'ae tauhi 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, pea te nau fua 'enau hia: ko e fekau ia ki homou ngaahi to'utangata 'o lauikuonga, ke 'ilo 'oku 'ikai tenau ma'u ha tofi'a 'i he fānau 'a 'Isileli. ²⁴ Ka ko hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a 'ae fānau 'a 'Isileli, 'aia 'oku nau 'atu ko e feilaulau hiki hake kia Sihova, kuo u foaki ia ki he kau Livai kenau ma'u ia: pea ko eni, ne u pehē ai kiate kinautolu, 'E 'ikai tenau ma'u ha tofi'a 'i he fānau 'a 'Isileli."

²⁵ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ²⁶ Ke ke lea ki he kau Livai, 'o ke pehē kiate kinautolu, "'Oka mou ka ma'u hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a mei he fānau 'a 'Isileli, 'aia ne u foaki meiate kinautolu ma'amoutolu, ko homou tofi'a, te mou toki 'ohake hono feilaulau hiki hake kia Sihova, 'io, ko hono hongofulu 'oe vahe 'i homou vahe hongofulu. ²⁷ Pea ko ho'omou feilaulau hiki hake 'e lau ia kiate kimoutolu, 'o hangē ko e koane 'oe potu haha'anga, pea mo e pito 'oe tata'o'anga uaine. ²⁸ 'E pehē ho'omou 'atu 'ae feilaulau hiki hake kia Sihova 'i homou vahe hongofulu kotoa pē, 'aia 'oku mou ma'u 'i he fānau 'a 'Isileli; pea te mou foaki hono feilaulau hiki hake 'o Sihova kia 'Elone ko e taula'eiki. ²⁹ Ko e me'a foaki kotoa pē 'oku mou ma'u te mou 'ange mei ai 'ae feilaulau hiki hake kia Sihova, mei hono lelei, 'io, mei hono me'a 'oku tapu. ³⁰ Pea ko eni, te ke lea pehē kiate kinautolu, 'Oka mou ka hiki hono lelei mei ai, 'e toki lau ai ia ki he Livai 'o hangē ko hono tupu 'oe haha'anga koane, pea mo e tupu 'oe tata'o'anga uaine. ³¹ Pea te mou kai ia 'i he potu kotoa pē, 'ekimoutolu mo homou kau nofo'anga: he ko hono totongi ia 'o ho'omou tauhi 'ae fale fehikitaki 'oe kakai. ³² Pea 'e 'ikai te mou fua 'ae angahala koe'uhi ko ia, 'oka mou ka hiki hono lelei mei ai: pea 'e 'ikai te mou faka'uli 'ae ngaahi me'a tapu 'oe fānau 'a 'Isileli, telia na'a mou mate."

1 Ko e vai 'oe fakatapu 'e ngaohi mei he efuefu 'oe pulu mui fefine. 11 Ko e fono ki hono ngāue'aki 'i he fakama'a 'oe ta'ema'a.

19 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese pea mo 'Elone, 'o pehē, ² Ko eni 'ae talatuku 'oe fono 'aia kuo fekau 'e Sihova, 'o pehē, Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, ka nau 'omi kiate koe ha pulu fefine mui kulokula ta'ehano'ila, pea ta'ehanomele, pea te'eki hoko ki ai 'ae ha'amonga: ³ Pea te mou foaki ia kia 'Eliesa ko e taula'eiki, koe'uhi ke ne 'omi ia ki he tu'a 'apitanga, pea 'e tāmāte'i ia 'e ha tokotaha 'i hono 'ao: ⁴ Pea ko 'Eliesa ko e taula'eiki te ne 'ave 'ae toto 'i hono tuhu, 'o ne luluku 'aki 'ae toto 'i he matafale fehikitaki 'oe kakai ke liunga fitu: ⁵ Pea 'e tutu 'e ha tokotaha 'ae pulu fefine mui 'i hono 'ao; te ne tutu hono kili mo hono kakano, mo hono toto, fakataha mo hono kinoha'a: ⁶ Pea 'e 'ave 'e he taula'eiki 'ae 'akau ko e sita, mo e 'isope, mo e kula'aho'aho, 'o lī ia ki he loto afi 'oku tutu ai 'ae pulu fefine. ⁷ Pea 'e toki fō 'e he taula'eiki 'a hono ngaahi kofu, pea te ne kaukau'i hono sino 'i he vai, pea te ne toki ha'u ki he 'apitanga, ka 'e ta'ema'a 'ae taula'eiki 'o a'u ki he efiāfi. ⁸ Pea ko ia 'oku ne tutu ia 'e fō 'e ia 'a hono ngaahi kofu 'i he vai, pea 'e kaukau'i hono sino 'i he vai,

ka 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ⁹ Pea 'e tākaki 'e he tangata 'oku ma'a 'ae efu 'oe pulu fefine, 'o tuku ia ki he tua'ā 'apitanga, 'i ha potu ma'a, pea 'e tuku ia ki he kakai 'oe fānau 'a 'Isileli, ko e vai fakamavahe; ko e fakama'a ia 'oe anghala. ¹⁰ Pea ko ia 'oku ne tākaki 'ae efu 'oe pulu fefine 'e fō 'e ia 'a hono ngaahi kofu, ka 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi: pea ko e fekau ia ki he fānau 'a 'Isileli, pea mo e muli 'oku 'āunofo 'iate kinautolu 'o lauikuonga.

¹¹ ¶ Ko ia 'oku ala ki ha sino mate 'o ha tangata 'e ta'ema'a ia 'i he 'aho 'e fitu. ¹² Pea te ne fakama'a 'aki ia 'i hono 'aho tolu, ka 'e toki ma'a ia 'i hono 'aho fitu: pea kapau 'e 'ikai te ne fakama'a ia 'i hono 'aho tolu, 'e 'ikai ma'a ia 'i hono 'aho fitu. ¹³ Pea ko ia 'oku ala ki he sino mate 'o ha tangata mate, pea 'e 'ikai fakama'a ia, 'oku ne faka'uli'i 'ae fale fehikitaki 'o Sihova; pea 'e tu'usi 'ae laumālie ko ia mei 'Isileli: koe'uhi na'e 'ikai luluku 'aki ia 'ae vai fakamavahe, pea 'e 'uli ia, pea 'oku kei 'iate ia 'a 'ene ta'ema'a. ¹⁴ Ko e fono eni, 'oka mate ha tangata 'i ha fale fehikitaki: 'akinautolu kotoa pē 'oku ha'u ki he fale fehikitaki, pea mo e me'a kotoa pē 'oku 'i he fale fehikitaki, 'e ta'ema'a ia 'i he 'aho 'e fitu. ¹⁵ Pea mo e ipu kotoa pē 'oku ava pe, 'aia 'oku 'ikai hano tāpuni ke fakama'u, 'e 'uli ia. ¹⁶ Pea ko ia 'oku ala ki ha taha, kuo taa'i 'aki 'ae heletā 'i he 'ata'atā 'oe fonua, pe ha sino mate, pe ki ha hui 'o ha tangata, pe ki ha fa'itoka, 'e ta'ema'a ia 'i he 'aho 'e fitu. ¹⁷ Pea tenau 'ave ma'ana 'oku ta'ema'a 'ae efu 'oe pulu fefine kuo tutu, ko e me'a fakama'a ia 'oe anghala, pea tenau lilingi 'ae vaitafe ki ai ki ha ipu: ¹⁸ Pea 'e 'ave 'e he tangata 'oku ma'a 'ae 'isope, 'o ne fu'ifu'i ki he vai, 'o luluku 'aki 'ae fale fehikitaki, pea mo e ngaahi ipu kotoa pē, pea mo e kakai na'e 'i ai, pea mo ia na'e ala ki ha hui, pe ki ha taha kuo tāmāte'i, pe ki ha taha kuo mate, pe ki ha fa'itoka:

¹⁹ Pea 'e luluku 'e he tangata 'oku ma'a 'ae tangata 'oku ta'ema'a 'i hono 'aho tolu, pea mo hono 'aho fitu, pea ko hono 'aho fitu te ne fakama'a ai ia, 'o fō hono ngaahi kofu, pea kaukau'i ia 'i he vai, pea 'e ma'a ia 'i he efiafi. ²⁰ Ka ko e tangata 'oku ta'ema'a, pea 'oku 'ikai te ne fakama'a ia, 'e tu'usi 'ae laumālie ko ia mei he kakai, koe'uhi kuo ne faka'uli'i 'e ia 'ae faletapu 'o Sihova: na'e 'ikai luluku 'aki ia 'ae vai 'oe fakamavae; 'oku ta'ema'a ia. ²¹ Pea ko e fekau fai ma'uaipē ia kiate kinautolu, 'o pehē, Ko ia 'oku ne luluku 'aki 'ae vai 'oe fakamavahe 'e fō 'e ia hono ngaahi kofu; pea mo ia 'oku ala ki he vai 'oe fakamavahe 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi. ²² Pea ko e me'a kotoa pē 'oku ala ki ai 'aia 'oku ta'ema'a 'e 'uli ia; pea ko e tokotaha 'oku ala ki ai 'e ta'ema'a ia 'o a'u ki he efiafi.

1 'Oku pekia 'a Miliame. 2 Ko e lāunga 'i he masiva vai. 7 'Oku taa'i 'ae maka 'e Mōsese pea puna mei ai 'ae vai. 14 'Oku holi 'a Mōsese ke 'alu 'i 'Itomi ka 'oku ta'ofia. 22 'I he mo'unga ko Hoa 'oku tuku 'e 'Elone 'a 'ene ngāue kia 'Eliesa, pea pekia ia.

20 PEA na'e ha'u 'ae fānau 'a 'Isileli, 'io, 'ae kakai kotoa pē, ki he toafa 'o Sini 'i he 'uluaki māhina: pea na'e nofo 'ae kakai 'i Ketesi; pea na'e pekia 'i ai 'a Miliame, pea na'e tanu ia 'i ai. ² Pea na'e 'ikai ha vai ki

he kakai pea na'a nau fakataha fakaangatu'u kia Mōsese pea mo 'Elone. ³ Pea na'e lāunga 'ae kakai kia Mōsese, 'onau lea pehē, "Amusiaange 'ekimautolu ki he 'O-tua na'a mau mate fakataha mo homau kāinga na'e mate 'i he 'ao 'o Sihova! ⁴ Pea ko e hā kuo mo 'omi ai 'ae kakai 'a Sihova ki he toafa ni ke mau mate 'i heni mo 'emau fanga manu? ⁵ Pea ko e hā kuo mo 'omi ai 'akimautolu mei 'Isipite, ke 'omi 'akimautolu ki he potu kovi ni? 'Oku 'ikai ha tenga 'i he potu ni, pe ha fiki, pe ha vaine, pe ha pomikanite; pea 'oku 'ikai ha vai 'i ai ke mau inu." ⁶ Pea na'e 'alu 'a Mōsese mo 'Elone 'i he 'ao 'oe fakataha ki he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, pea na'a na tō ki hona mata, pea na'e hā mai 'ae nāunau 'o Sihova kiate kinaua. ⁷ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁸ "Ke ke to'o 'ae tokotoko, pea tānaki 'ae kakai kenau fakataha, 'a ko e mo 'Elone ko ha ta'okete, pea mo lea ki he maka 'i honau 'ao, pea 'e foaki mai 'e ia 'a hono vai, pea te ke 'omi 'ae vai mei he maka kiate kinautolu, pea te ke foaki pehē 'ae vai ki he kakai mo 'enau fanga manu kenau inu." ⁹ Pea na'e 'ave 'e Mōsese 'ae tokotoko mei he 'ao 'o Sihova 'o hangē ko 'ene fekau kiate ia. ¹⁰ Pea na'e fakataha 'e Mōsese mo 'Elone 'ae kakai ki he 'ao 'oe maka, pea na'a ne pehē kiate kinautolu, "Mou fanongo mai 'ae kau angatu'u; 'oku lelei ke ma 'omi 'ae vai mei he maka ni kiate kimoutolu?" ¹¹ Pea na'e hiki hake 'e Mōsese 'a hono nima, pea na'a ne taa'i 'ae maka 'o liunga ua 'aki 'a hono tokotoko, pea na'e hā mai 'ae vai 'o lahi, pea na'e inu ai 'ae kakai mo 'enau fanga manu foki.

¹² ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone, 'o pehē, "Ko e me'a 'i ho'omo ta'etui kiate au, ke fakaongolelei au 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli, ko ia 'e 'ikai ai te mo 'omi 'ae kakai ni ki he fonua, 'aia kuo u foaki kiate kinautolu." ¹³ Ko e vai eni 'o Melipa, koe'uhi na'e fakakē 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova, pea na'e ongolelei ia 'iate kinautolu.

¹⁴ ¶ Pea na'e fekau 'e Mōsese 'ae kau talafekau mei Ketesi ki he tu'i 'o 'Itomi, "Oku pehē 'e ho tokoua ko 'Isileli, Kuo ke 'ilo 'e ko e 'ae fononga kotoa pē kuo tō mai kiate kimautolu: ¹⁵ Mo e 'alu hifo 'emau ngaahi tamai ki 'Isipite, pea mo 'emau nofo fuoloa 'i 'Isipite, pea na'e fakafiu'i 'e he kakai 'Isipite 'akimautolu mo 'emau ngaahi tamai. ¹⁶ Pea 'i he'emau tangi kia Sihova na'a ne ongo'i 'a homau le'o, pea na'a ne fekau ki he'ene 'āngelo, pea kuo ne 'omi 'akimautolu mei 'Isipite, pea ko eni, 'oku mau 'i Ketesi, ko e kolo ia 'oku tu'u 'i he ngata'anga mo'oni 'o ho fonua. ¹⁷ 'Oku ou kole kiate koe, tuku ke mau 'alu atu 'i ho fonua: 'e 'ikai te mau 'alu atu 'i he ngaahi ngoue, pe 'i he ngaahi ngoue vaine, pea 'e 'ikai te mau inu 'ae vai 'oe ngaahi vai keli: te mau 'alu 'i he hala motu'a 'oe tu'i, 'e 'ikai te mau afe ki he nima to'omata'u pe ki he to'ohema, kae'oua ke tuku ki mui 'ae ngata'anga 'o ho fonua." ¹⁸ Pea na'e pehē 'e 'Itomi kiate ia, "E 'ikai te ke 'alu ofi kiate au, telia na'aku 'alu atu mo e heletā kiate koe." ¹⁹ Pea na'e pehē 'e he fānau 'a 'Isileli kiate ia, "Te mau 'alu 'i he hala motu'a, pea kapau te u inu 'a ho vai pe *inu* 'e he'eku fanga manu, te u totongi kiate koe: 'e laka atu pe 'a hoku

va'e, ka 'e 'ikai te u fai ha me'a kehe." ²⁰ Pea na'a ne pehē, "E 'ikai 'aupito te ke laka atu." Pea na'e ha'u kiате ia 'a 'Itomi mo e kakai tokolahi, pea mo e nima mālohi. ²¹ Na'e pehē 'ae ta'ofi 'e 'Itomi 'ae 'alu 'a 'Isileli 'i hono mata fonua: ko ia na'e foki atu ai 'a 'Isileli meiate ia. ²² ¶ Pea na'e 'alu 'ae fānau 'a 'Isileli, 'io, 'ae kakai kotoa pē, mei Ketesi, pea nau ha'u ki he mo'unga ko Hoa. ²³ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese mo 'Elone 'i he mo'unga ko Hoa, 'i he mata fonua 'o 'Itomi, 'o pehē, ²⁴ "E tākaki 'a 'Elone ki hono kakai koe'uhi 'e 'ikai hoko ia ki he fonua 'aia ne u foaki ki he fānau 'a 'Isileli, he na'a mo talangata'a ki he'eku lea 'i he vai 'o Melipa. ²⁵ Ke ke 'ave 'a 'Elone mo 'Eliesa ko hono foha, pea 'omi 'akinaua ki he mo'unga ko Hoa. ²⁶ Pea ke vete 'ae ngaahi kofu 'o 'Elone, 'o fakakofu'aki ia 'a 'Eliesa ko hono foha: pea 'e tākaki 'a 'Elone ki hono kakai, pea 'e pekia ia 'i ai." ²⁷ Pea na'e fai 'e Mōsese 'o hangē ko e fekau 'a Sihova: pea na'a nau 'alu hake ki he mo'unga ko Hoa 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē. ²⁸ Pea na'e vete 'e Mōsese 'ae ngaahi kofu 'o 'Elone, pea ne fakakofu'aki 'a 'Eliesa ko hono foha; pea na'e pekia 'a 'Elone 'i he tumutumu 'oe mo'unga: pea na'e 'alu hifo 'a Mōsese mo 'Eliesa mei he mo'unga. ²⁹ Pea 'i he mamata 'ae kakai kotoa pē kuo pekia 'a 'Elone, na'a nau loto mamahi koe'uhi ko 'Elone 'i he 'aho 'e tolungofulu, 'io 'ae fale kotoa pē 'o 'Isileli.

1 Ko e faka'auha 'ae kakai Kēnani 'i Hoama. 4 I he lāunga 'ae kakai 'oku fakamamahi'i 'akinautolu 'aki 'ae fanga ngata, 7 I he'enu fakatomala 'oku fakamo'ui 'akinautolu 'i ha ngata palasa. 10 Ko e fononga kehekehe 'oe kakai 'Isileli. 21 'Oku ikuna 'a Sihoni, 33 Mo Oki.

21 PEa 'i he fanongo 'ae tu'i ko 'Alati, ko e Kēnani, 'aia na'e nofo 'i he potu tonga, kuo ha'u 'a 'Isileli 'i he hala 'oe kau matakai; na'a ne tau'i 'a 'Isileli, 'o 'ave 'ae ni'ihī 'iate kinautolu 'o fakapōpula'i. ² Pea na'e fuakava 'aki 'e 'Isileli 'ae fuakava kia Sihova, 'o pehē, "Kapau te ke tuku mai 'ae kakai ni ki hoku nima, te u toki faka'auha 'aupito 'a honau ngaahi kolo." ³ Pea na'e 'afio'i 'e Sihova 'ae le'o 'o 'Isileli, pea na'e tuku atu 'ae kau Kēnani; pea na'a nau faka'auha 'aupito 'akinautolu mo honau ngaahi kolo: pea na'a ne fakahingoa 'ae potu ko ia ko Hoama. ⁴ Pea na'a nau fononga mei he mo'unga ko Hoa 'i he hala 'i he Tahī Kulokula, ke kāpui 'ae fonua ko 'Itomi: pea na'e vaivai 'aupito 'ae loto 'oe kakai koe'uhi ko e hala. ⁵ Pea na'e lāunga 'ae kakai ki he 'Otua, pea mo Mōsese, 'o pehē, "Ko e hā kuo mo 'omi ai 'akinautolu mei 'Isipite ke mau mate 'i he toafa ni? He 'oku 'ikai ha mā, pea 'oku 'ikai ha vai; pea 'oku mau fehi'a ki he mā pahapahangi ni." ⁶ Pea na'e tuku mai 'e Sihova 'ae fanga ngata fakavela ki he kakai, pea na'a nau 'uusi 'ae kakai; pea na'e mate ai 'ae kakai tokolahi.

⁷ ¶ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kakai kia Mōsese, 'o pehē, "Kuo mau anghala he kuo mau lāunga kia Sihova, pea mo koe; ke ke lotu kia Sihova, ke ne 'ave 'ae fanga ngata ni 'iate kinautolu. Pea na'e hūfia 'e Mōsese 'ae kakai." ⁸ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē,

Ke ke ngaohi ma'au ha ngata fakavela, 'o 'ai ia ki ha 'akau: pea 'e pehē, ko ia kuo 'ūsia, 'oka sio ia ki ai, 'e mo'ui ai ia. ⁹ Pea na'e ngaohi 'e Mōsese 'ae ngata palasa 'o ne 'ai ia ki he 'akau, pea na'e hoko 'o pehē, kapau kuo 'ūsia ha tangata 'e ha ngata, pea sio ia ki he ngata palasa, na'e mo'ui ia.

¹⁰ ¶ Pea na'e fononga atu 'ae fānau 'a 'Isileli 'o nofo 'i 'Opoti. ¹¹ Pea na'a nau fononga mei 'Opoti, 'o nofo 'i 'Isi-Epalemi, 'i he toafa 'aia 'oku 'i he ngata'anga fonua 'o Moape, ki he hopo'anga 'oe la'ā. ¹² Pea na'a nau hiki mei ai 'o nofo 'i he vaha'a 'o Seleti. ¹³ Pea na'a nau hiki mei ai, 'o nofo 'i he potu 'e taha 'o 'Alanoni, 'aia 'oku 'i he toafa 'oku tu'u 'i he ve'e fonua 'oe kau 'Amoli: he ko 'Alanoni 'oku tu'u ia 'i he ngata'anga 'o Moape, 'i he vaha'a 'o Moape mo e kau 'Amoli. ¹⁴ Ko ia 'oku pehē ai 'i he tohi 'oe ngaahi tau 'a Sihova, "Mei Vaepa mo Sufa, pea mo e ngaahi vaitafe 'o 'Alanoni, ¹⁵ Pea mo e manga 'oe ngaahi vaitafe 'aia 'oku tafe ki lalo ki he nofo'anga 'o 'Ala pea 'oku tu'u 'i he ngata'anga 'o Moape." ¹⁶ Pea na'a nau hiki mei ai ki Piea ko e vai keli ia na'e folofola ai 'a Sihova kia Mōsese, "Fakataha 'ae kakai, pea te u foaki 'ae vai kiate kinautolu." ¹⁷ Pea na'e hiva 'aki 'ae hiva ni 'e 'Isileli, "Tupu hake, 'e vai keli ē; mou hiva ki ai:

¹⁸ Na'e keli 'ae vai 'e he hou'eiki mo e kau matāpule 'oe kakai, 'aki 'a honau ngaahi tokotoko, 'i he *enginaki 'o ia na'e fai fonu.*" Pea na'a nau hiki mei he toafa ki Matana. ¹⁹ Pea mei Matana ki Ne'elili: pea mei Ne'elili ki Pamoti: ²⁰ Pea mei Pamoti ki he vaha'a, 'aia 'oku 'i he fonua 'o Moape, ki he tumutumu 'o Pisika, 'aia 'oku hanga atu ki Sesimoni. ²¹ Pea na'e fekau 'e 'Isileli 'ae kau talafekau kia Sihoni ko e tu'i 'oe kakai 'Amoli, 'o pehē, ²² "Tuku ke u 'alu atu 'i ho fonua: 'e 'ikai te mau afe ki he ngoue, pe ki he ngoue vaine; 'e 'ikai te mau inu 'ae vai 'oe vai keli: ka te mau 'alu 'i he hala motu'a 'oe tu'i, kae'oua ke mau tuku kimui 'ae ngata'anga 'o ho fonua." ²³ Pea na'e 'ikai loto 'a Sihoni ke fononga atu 'a 'Isileli 'i hono fonua: ka na'e fakataha 'e Sihoni 'a hono kakai kotoa pē, pea na'e 'alu ia ki 'Isileli 'i he toafa: pea na'a ne ha'u ki Sehasi, 'o tau ki 'Isileli. ²⁴ Pea na'e taa'i ia 'e 'Isileli 'aki 'ae mata 'oe heletā, pea na'a nau ma'u hono fonua mei 'Alanoni ki Sakopi, 'o a'u ki he fānau 'a 'Amoni: he na'e mālohi 'ae ngata'anga fonua 'oe fānau 'a 'Amoni. ²⁵ Pea na'e ma'u 'e 'Isileli 'ae ngaahi kolo ni kotoa pē: pea na'e nofo 'a 'Isileli 'i he ngaahi kolo kotoa pē 'oe kau 'Amoli, 'i Hesiponi, pea mo hono potu kakai kotoa pē. ²⁶ He ko Hesiponi ko e kolo ia 'o Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e tau ki he tu'i 'e taha 'o Moape, 'o ne ma'u mei hono nima 'a hono fonua kotoa pē, 'io, 'o a'u ki 'Alanoni. ²⁷ Pea ko ia 'oku pehē ai 'akinautolu 'oku fa'a lea 'i he lea fakatātā,

"Ha'u ki Hesiponi,

langa'i hake mo teuteu 'ae kolo 'o Sihoni.

²⁸ He kuo 'alu atu 'ae afi 'i Hesiponi,

'ae ulo afi mei he kolo 'o Sihoni:

kuo faka'osi 'e ia 'a 'Ala 'i Moape,

pea mo e hou'eiki 'oe ngaahi potu mā'olunga 'o 'Alanoni.

²⁹ 'Oku mala'ia 'a ko e Moape!

Kuo ke 'auha, 'E kakai 'o Kimosi:
 kuo foaki 'e ia 'a hono ngaahi foha,
 mo hono ngaahi 'ofefine kuo hao,
 ke pōpula kia Sihoni, ko e tu'i 'oe kau 'Amoli.
³⁰ Na'a mau fana'i 'akinautolu;
 kuo 'auha 'a Hesiponi 'o a'u ki Tiponi,
 pea kuo mau fakalala 'akinautolu 'o a'u ki Nofa,
 'aia 'oku a'u ki Metipa."

³¹ ¶ Pea na'e pehē 'ae nofo 'a 'Isileli 'i he fonua 'oe kau 'Amoli. ³² Pea na'e fekau 'e Mōsese ke mataki'i 'a Sesa, pea na'a nau ma'u 'a hono ngaahi potu kakai, pea na'a nau kapusi kitu'a 'ae kau 'Amoli na'e 'i ai.

³³ ¶ Pea na'a nau foki 'o 'alu hake 'i he hala 'o Pesani: pea ko Oki ko e tu'i 'o Pesani na'e 'alu atu ia kiate kin-autolu, 'a ia, pea mo hono kakai, ki he tau 'i 'Etilei.

³⁴ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "'Oua na'a ke manavahē kiate ia: he kuo u tuku ia ki ho nima, mo hono kakai kotoa pē, mo hono fonua; pea te ke fai kiate ia 'o hangē ko ho'o fai kia Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i Hesiponi.'" ³⁵ Pea ko ia, na'a nau taa'i ia, mo hono ngaahi foha, pea mo hono kakai kotoa pē, pea na'e 'ikai tuku ha taha mo'ui kiate ia: pea na'a nau ma'u 'a hono fonua.

1 'Oku 'ikai tali 'ae uluaki fekau 'a Pelaki kia Pelami. 15 Ko hono ua 'o 'ene fekau 'oku ne 'alu ai. 22 Ko e mei tāmata'i ia 'e ha 'āngelo, 'oka ne ta'e'oua 'ae fakamo'ui ia 'e he'ene 'asi. 36 'Oku tali ia 'e Pelaki.

22 PEA na'e hiki atu 'ae fānau 'a 'Isileli, 'o nofo 'i he toafa 'o Moape 'i he potu mai 'o Sioatani 'o ofi ki Seliko.

² ¶ Pea na'e 'ilo 'e Pelaki ko e foha 'o Sipoa 'ae me'a kotoa pē kuo fai 'e 'Isileli ki he kau 'Amoli. ³ Pea na'e manavahē lahi 'a Moape ki he kakai, koe'uhi na'a nau tokolahi: pea na'e mamahi lahi 'a Moape koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli. ⁴ Pea na'e pehē 'e Moape ki he kau mā-tu'a 'o Mitiane, "Ko eni, 'e 'emo hake 'e he kakai ni 'aia kotoa pē 'oku takatakai 'akinautolu, 'o hangē 'oku 'emo hake 'e he pulu 'ae mohuku 'oe ngoue." Pea ko Pelaki ko e foha 'o Sipoa ko e tu'i ia 'oe kau Moape 'i he kuonga ko ia. ⁵ Ko ia na'a ne fekau ai kia Pelami ko e foha 'o Peoli ki Pitoli, 'aia 'oku ofi ki he vaitafe 'oe fonua 'oe fānau 'a hono kakai, ke ui ia, 'o pehē, "Vakai, kuo ha'u ha kakai mei 'Isipite: vakai, 'oku nau 'ufi'ufi 'ae funga fonua, pea 'oku nau nofo ofi kiate au: ⁶ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke ha'u 'o fakamala'ia'i ma'aku 'ae kakai ni, he 'oku nau mālohi fau kiate au: pea te u vetekina nai, mo te'ia 'akinautolu, pea te u kapusia 'akinautolu 'i he fonua ni: he 'oku ou pehē, 'oku monū'ia ia 'oku ke fakamonū'ia'i, pea 'oku mala'ia ia 'oku ke fakamala'ia'i." ⁷ Pea ko e kau mātu'a 'o Moape mo e kau mātu'a 'o Mitiane na'a nau 'ave 'i honau nima 'ae totongi 'o 'ene tukitala; pea na'a nau ha'u kia Pelami, 'o fakahā kiate ia 'ae lea 'a Pelaki. ⁸ Pea na'a ne pehē kiate kinautolu, "Mou nofo 'i heni 'i he poōni, pea te u toe 'omi 'ae lea kiate kimoutolu, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kiate au:" pea na'e nofo mo Pelami 'ae hou'eiki 'o Moape. ⁹ Pea na'e hā'ele mai 'ae 'Otua kia Pelami, mo

ne pehē, "Ko e hā 'ae kau tangata ni 'oku 'iate koe?" ¹⁰ Pea na'e pehē 'e Pelami ki he 'Otua, "Ko Pelaki ko e foha 'o Sipoa, ko e tu'i 'o Moape, kuo ne fekau mai kiate au, 'o pehē, ¹¹ 'Vakai kuo ha'u ha kakai mei 'Isipite, 'oku nau 'ufi'ufi 'ae funga fonua: ko ia ke ke ha'u 'o fakamala'ia'i ma'aku 'akinautolu; pea te u mālohi 'apē 'iate kinautolu, pea kapusi atu 'akinautolu.'" ¹² Pea na'e pehē 'e he 'Otua kia Pelami, "'Oua 'aupito te ke 'alu mo kinautolu; 'e 'ikai te ke fakamala'ia'i 'ae kakai: he 'oku nau monū'ia.'" ¹³ Pea na'e tu'u hake 'a Pelami 'i he pongipongi, pea na'a ne pehē ki he hou'eiki meia Pelaki, "Mou ō ki homou fonua: he kuo ta'ofi au 'e Sihova ke 'oua na'a tau ō mo kimoutolu." ¹⁴ Pea na'e tu'u hake 'ae hou'eiki 'o Moape, 'onau ō kia Pelaki, 'o pehē, "'Oku pehē 'e Pelami, 'e 'ikai te ne ha'u mo kimautolu."

¹⁵ ¶ Pea na'e toe fekau 'e Pelaki 'ae hou'eiki kehe na'e ongoongolei mo tokolahi hake 'iate kinautolu. ¹⁶ Pea na'a nau ha'u kia Pelami, 'o pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Pelaki ko e foha 'o Sipoa, "Oku ou kole atu kiate koe, 'oua na'a toe 'ai ha me'a ke ta'ofi ho'o ha'u kiate au:

¹⁷ He te u hiki hake ko e ke ke ongoongolei lahi, pea te u fai 'o hangē ko ho'o lea mai kiate au: ko ia ke ke ha'u, 'oku ou kole kiate koe, 'o fakamala'ia'i ma'aku 'ae kakai ni.'" ¹⁸ Pea na'e lea 'a Pelami ki he kau talafekau 'a Pelaki, "Kapau 'e foaki 'e Pelaki kiate au 'a hono fale 'oku pito 'i he siliva mo e koula, 'e 'ikai teu fa'a fakakehe'i 'ae folofola 'a Sihova ko hoku 'Otua, ke fai 'o lahi hake pe si'i hifo. ¹⁹ Pea ko eni, 'oku ou kole atu kiate kimoutolu, mou nofo foki 'i heni 'i he poōni, koe'uhi ke u 'ilo pe ko e hā 'e toe folofola mai 'e Sihova kiate au."

²⁰ Pea na'e hā'ele mai 'ae 'Otua 'i he pō kia Pelami, 'o ne pehē kiate ia, "Kapau 'e ha'u 'ae kau tangata ke ui koe, tu'u hake, 'o 'alu mo kinautolu; ka ko e lea te u lea 'aki kiate koe, ko ia pe te ke fai." ²¹ Pea na'e tu'u hake 'a Pelami 'i he pongipongi, pe na'a ne 'ai 'ae heka'anga ki he'ene 'asi, pea 'alu mo e hou'eiki 'o Moape.

²² ¶ Pea na'e tupu 'ae houhau 'oe 'Otua koe'uhi ko 'ene 'alu: pea na'e tu'u 'i he hala 'ae 'āngelo 'a Sihova ko e tali tau kiate ia. Pea na'e heka ia 'i he'ene 'asi, pea mo 'ene ongo tamaio'eiki mo ia. ²³ Pea na'e mamata 'ae 'asi ki he 'āngelo 'a Sihova na'e tu'u 'i he hala, pea mo 'ene heletā na'e 'i hono nima: pea na'e afe atu 'ae 'asi mei he hala, 'o 'alu ki he ngoue: pea na'e taa'i 'e Pelami 'ae 'asi, ke fakafoki ia ki he hala. ²⁴ Ka na'e tu'u 'ae 'āngelo 'a Sihova, 'i he hala 'oe ngoue vaine, pea na'e ai 'ae 'ā maka 'i he potu to'omata'u, mo e potu to'ohema. ²⁵ Pea 'i he mamata 'ae 'asi ki he 'āngelo 'a Sihova, na'e 'oho ia ki he 'ā maka, pea na'e mamulu 'ae va'e 'o Pelami 'i he 'ā maka: pea na'a ne toe taa'i ia. ²⁶ Pea na'e 'alu 'ae 'āngelo 'a Sihova, pea na'e tu'u ia 'i he potu 'api'api, pea na'e 'ikai 'i ai ha hala ke afe ki he nima to'omata'u ki he to'ohema. ²⁷ Pea 'i he mamata 'ae 'asi ki he 'āngelo 'a Sihova, na'e tō ia ki lalo mo Pelami: pea na'e tupu ai 'ae 'ita 'a Pelami, 'o ne taa'i 'ae 'asi 'aki 'ae tokotoko. ²⁸ Pea na'e to'o 'e Sihova 'ae ngutu 'oe 'asi, pea ne pehē 'e ia kia Pelami, "Ko e hā kuo u fai kiate koe, kuo ke taa'i ai au 'o liunga tolu?" ²⁹ Pea pehē 'e Pelami ki he 'asi, "Koe'uhi kuo ke manuki'i au: 'amusiaange 'eau kuo 'i

hoku nima ha heletā, he ka ne ai te u tāmāte'i koe.”
³⁰ Pea na'e pehē 'e he 'asi kia Pelami, “Ikai ko ho'o 'asi au kuo ke heka ki ai talu ho'o ma'u au 'o a'u ki he 'aho ni? He kuo u fa'a fai pehē ni kiate koe?” Pea ne pehē 'e ia, “Na'e 'ikai.”³¹ Pea na'e toki faka'ā 'e Sihova 'ae mata 'o Pelami, pea na'e mamata ia ki he 'āngelo 'a Sihova 'oku tu'u 'i he hala, mo 'ene heletā kuo to'o 'i hono nima: pea na'e punou 'e ia hono 'ulu, pea fo'ohifo ki hono mata.³² Pea na'e pehē 'e he 'āngelo kiate ia, “Ko e hā kuo ke taa'i ai 'a ho'o 'asi ni 'o liunga tolu? Vakai ne u 'alu atu 'o ta'ofi koe, koe'uhi 'oku kovi ho hala 'i hoku 'ao: ³³ Pea na'e mamata 'ae 'asi kiate au, pea ne afe meiate au 'o liunga tolu: ka ne 'ikai afe ia meiate au ko e mo'oni kuo u tāmāte'i foki koe, kae tuku ia ke mo'ui.”³⁴ Pea na'e pehē 'e Pelami ki he 'āngelo 'a Sihova, “Kuo u angahala au; he na'e 'ikai te u 'ilo na'a ke tu'u kiate au 'i he hala: pea ko eni, kapau 'oku kovi kiate koe, te u toe foki au.”³⁵ Pea na'e pehē 'e he 'āngelo 'a Sihova kia Pelami, “Alu mo e kau tangata: ka ko e lea pe te u lea 'aki kiate koe, ko ia pe te ke lea 'aki.” Pea na'e 'alu 'a Pelami mo e hou'eiki meia Pelaki.

³⁶ ¶ Pea na'e fanongo 'a Pelaki kuo ha'u 'a Pelami, pea na'e 'alu atu ia 'o fakafetaulaki mo ia ki ha kolo 'i Moape, 'aia 'oku 'i he matafonua 'o 'Alanoni, 'i hono ngata'anga mama'o atu.³⁷ Pea na'e pehē 'e Pelaki kia Pelami, “Ikai na'aku fekau mālohi kiate ko e 'o ui koe? Ka ko e hā na'e 'ikai te ke ha'u ai kiate au? 'ikai 'oku ou mafai ke u hiki hake ko e ke ke ongoongolelei?”³⁸ Pea pehē 'e Pelami kia Pelaki, “Vakai, kuo u ha'u kiate koe: pea 'oku ai ha mālohi si'i 'iate au ke u lea ki ha me'a? Ka ko e folofola 'e tuku mai 'e he 'Otua ki hoku ngutu, ko ia pe te u lea 'aki.”³⁹ Pea na'e 'alu 'a Pelami mo Pelaki, pea na'a na hoko ki Kesa-Husoti.⁴⁰ Pea na'e feilaulau 'aki 'e Pelaki 'ae fanga pulu mo e sipi, 'o ne tali kia Pelami, mo e hou'eiki na'e 'iate ia.⁴¹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he pongipongi hake, na'e 'ave 'e Pelaki 'a Pelami, 'o 'omi ia ki he ngaahi potu mā'olunga 'o Peali, koe'uhi ke ne mamata mei ai ki he ngata'anga 'oe kakai 'i tua'ā.

1 Ko e feilaulau 'a Pelaki mo e lea fakatātā 'a Pelami.

23 PEA na'e pehē 'e Pelami kia Pelaki, “Fokotu'u mo'oku 'i heni 'ae feilaulau'anga 'e fitu, pea teuteu mai 'i heni 'ae fanga pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e fitu.”² Pea na'e fai 'e Pelaki 'o hangē ko e lea 'a Pelami; pea na'e feilaulau 'aki 'e Pelaki mo Pelami ha pulu mo e sipitangata 'i he feilaulau'anga taki taha.³ Pea na'e pehē 'e Pelami kia Pelaki, “Tu'u ke ofi ki ho'o feilaulau tutu, ka teu 'alu: hei'ilo 'e hā'ele mai 'a Sihova ke ma fetaulaki mo au, pea ko ia te ne fakahā kiate au te u tala kiate koe.” Pea na'e 'alu ia ki he potu mā'olunga.⁴ Pea na'e fetaulaki 'ae 'Otua mo Pelami: pea na'a ne pehē kiate ia, “Kuo u teuteu 'ae feilaulau'anga 'e fitu, pea kuo u feilaulau 'aki ai taki taha 'ae pulu mo e sipitangata.”⁵ Pea na'e tuku 'e Sihova 'ae lea ki he ngutu 'o Pelami, 'o ne pehē, “Ke ke foki kia Pelaki, mo ke pehē kiate ia.”⁶ Pea na'a ne foki kiate ia, pea vakai, na'e tu'u ia 'i he'ene feilaulau tutu, 'a ia, pea mo e

hou'eiki kotoa pē 'o Moape.⁷ Pea na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o pehē,

“Ko Pelaki ko e tu'i 'o Moape kuo ne 'omi au mei 'Elami,

mei he ngaahi mo'unga 'o hahake, 'o ne pehē, 'Ha'u, ke ke fakamala'ia'i ma'aku 'a Sēkope, pea ke tukitala'i 'a 'Isileli.’

⁸ “Te u fakamala'ia'i fēfē, 'akinautolu 'oku 'ikai fakamala'ia 'e he 'Otua?

Pea te u tukitala'i fēfē, 'akinautolu 'oku 'ikai tukitala'i 'e he 'Otua?

⁹ He 'oku ou mamata kiate ia mei he tumutumu 'oe ngaahi maka,

pea 'oku ou sio kiate ia mei he mo'unga:

vakai, 'e nofo kehe 'ae kakai,

'e 'ikai lau ia fakataha mo e ngaahi pule'anga.

¹⁰ Ko hai te ne fa'a lau 'ae efu 'o Sēkope,

mo e lau 'a hono vahe fā 'o 'Isileli?

Tuku ke u mate au 'i he mate 'ae mā'oni'oni,

pea tatau hoku iku'anga mo hono iku'anga.”

¹¹ Pea na'e pehē 'e Pelaki kia Pelami, “Ko e hā kuo ke fai kiate au? Ne u 'omi ko e ke ke tukitala'i hoku ngaahi fili, pea tā 'oku ke tāpuaki'i 'akinautolu.”¹² Pea na'e lea ia 'o pehē, “Ikai 'oku totonu 'eku tokanga ke lea 'aki 'a-

ia kuo 'ai 'e Sihova ki hoku ngutu?”¹³ Pea na'e pehē 'e Pelaki kiate ia, “Oku ou kole atu kiate koe, Ha'u, ke ta

ō ki ha potu kehe, pea te ke mamata mei ai kiate kin-

autolu: te ke mamata pe ki he'enu mui nofo, ka 'e 'ikai te ke mamata kiate kinautolu kotoa pē: pea te ke tuki-

tala'i 'akinautolu mei ai ma'aku.”¹⁴ Pea na'a ne 'omi ia ki he ngoue 'o Sofimi, ki he tumutumu 'o Pisika, pea

na'e fokotu'u ai 'ae feilaulau'anga 'e fitu, pea na'e feilaulau 'aki 'i ai taki taha 'ae pulu mo e sipitangata.

¹⁵ Pea na'a ne pehē kia Pelaki, “Tu'u ke ofi ki ho'o feilaulau tutu, lolotonga 'a 'eku 'alu ki he potu na ke ma fetaulaki.”¹⁶ Pea na'e fetaulaki 'a Sihova mo Pelami,

pea na'e tuku 'e ia 'ae lea ki hono ngutu, 'o pehē, “Ke ke toe 'alu kia Pelaki, mo ke lea pehē.”¹⁷ Pea 'i

he'ene ha'u ia kiate ia, vakai, na'e tu'u ia 'i he'ene feilaulau tutu, fakataha mo e hou'eiki 'o Moape. Pea

na'e pehē 'e Pelaki kiate ia,¹⁸ Pea na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o pehē, “Pelaki, tu'u hake 'o fanongo;

tokanga mai kiate au, 'a koe ko e foha 'o Sipoa: ¹⁹ Oku 'ikai ko ha tangata 'ae 'Otua, ke loi ia; pe ko e foha 'oe

tangata, koe'uhi ke fakatomala ia: kuo ne folofola, pea 'ikai 'e fai 'e ia ki ai? Pea kuo lea ia, pea 'ikai 'e

fakamo'oni ia ki ai? ²⁰ Vakai, ne u ma'u 'ae fekau ke tāpuaki: pea kuo ne fakamonū'ia'i; pea 'e 'ikai te u fa'a fakakehe ia.

²¹ Na'e 'ikai te ne 'afio'i ha angahala 'ia Sēkope, pea na'e 'ikai te ne 'afio'i ha angatu'u 'ia 'Isileli:

'oku 'iate ia 'a Sihova ko hono 'Otua, pea 'oku 'iate kin-

autolu 'ae mavava ki he tu'i. ²² Na'e 'omi 'akinautolu 'e he 'Otua mei 'Isipite; 'oku 'iate ia 'ae mālohi 'oe 'iu-

nikoni. ²³ Ko e mo'oni 'oku 'ikai ha tukitala kia Sēkope, pea 'oku 'ikai ha fakasausau kia 'Isileli: pea ko e lea 'e

fai 'i he kuonga ni 'ia Sēkope mo 'Isileli, 'Vakai ki he me'a kuo fai 'e he 'Otua!’ ²⁴ Vakai, 'e tu'u hake 'ae kakai

'o hangē ko e laione lahi, pea 'e hiki hake ia 'o hangē

ko e laione mui: 'e 'ikai toe tokoto ia kae'oua ke ne kai 'ae koloa, pea inu 'ae toto 'oe tāmata'i."

²⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e Pelaki kia Pelami, "'Oua 'aupito na'a ke fakamala'ia 'akinautolu, pea 'oua 'aupito na'a ke tāpuaki 'akinautolu.'" ²⁶ Ka na'e lea 'a Pelami kia Pelaki 'o pehē, "'Ikai na'aku tala kiate koe, 'o pehē, Ko e lea kotoa pē kuo folofola'aki mai 'e Sihova ko ia pe te u fai?"

²⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e Pelaki kia Pelami, "'Oku ou kole kiate koe, ha'u, ke u 'ave ko e ki ha potu kehe; he'i'ilo 'e lelei ki he 'Otua ke ke fakamala'ia' 'akinautolu mei ai ma'aku.'" ²⁸ Pea na'e 'omi 'e Pelaki 'a Pelami ki he tumutumu 'o Peoli, 'aia 'oku hanga atu ki Sesimoni. ²⁹ Pea na'e pehē 'e Pelami kia Pelaki, "'Fokotu'u ma'aku 'i heni 'ae feilaulau'anga 'e fitu, pea teuteu ma'aku 'i heni 'ae fanga pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e fitu.'" ³⁰ Pea na'e fai 'e Pelaki 'o hangē ko e lea 'a Pelami, pea na'e feilaulau 'aki 'i ai taki taha 'ae pulu mo e sipitangata.

1 'Oku tuku 'e Pelami 'a 'ene tuki, kae kikite ki he monū'ia 'o 'Isileli. 10 'Oku kapusi ia 'e Pelaki, he 'i-ta. 15 'Oku ne kikite ki he fetu'u 'o Sēkope, pea mo e faka'auha 'oe pule'anga ni'ihī.

24 PEa 'i he'ene mamata 'e Pelami kuo lelei kia Sihova ke fakamonū'ia 'a 'Isileli, na'e 'ikai 'alu ia, 'o hangē ko 'ene fuofua fai, ke kumi 'ae kikite, ka na'a ne hanga hono mata ki he toafa. ² Pea na'e hanga hake 'ae mata 'o Pelami, pea na'a ne mamata ki 'Isileli kuo nau nofo, 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga; pea na'e tō 'ae laumālie 'oe 'Otua kiate ia. ³ Pea na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o pehē,

"Ko Pelami ko e foha 'o Peoli kuo ne pehē,
pea kuo pehē 'e he tangata kuo 'a hono mata:

⁴ Kuo ne pehē, 'e ia na'e fanongo ki he folofola 'a Sihova,

mo ne mamata ki he hā mai 'oe Māfimafi,

mo ne tō hifo, kae 'ā pe hono mata:

⁵ Hono 'ikai lelei lahi 'a ho ngaahi fale fehikitaki, 'E Sēkope,

pea mo ho ngaahi nofo'anga, 'E 'Isileli!

⁶ 'Oku nau mafola atu 'o hangē ko e fonua tokalelei,
'o hangē ko e ngaahi ngoue 'i he ve'e vaitafe,

pea hangē ko e ngaahi 'akau ko e 'alosi 'aia kuo tō 'e Sihova,

pea 'oku tatau mo e ngaahi 'akau ko e sita 'i he ve'e vai.

⁷ Pea 'e lilingi 'e ia 'ae vai mei he'ene ngaahi ipu vai,
pea ko hono tenga, 'e tupu ia 'i he vai lahi,

pea 'e mā'olunga 'a hono tu'i 'ia Ekaki,

pea 'e hakeaki'i 'a hono pule'anga.

⁸ Kuo 'omi ia 'e he 'Otua mei 'Isipite,

'oku 'iate ia 'ae mālohi 'o hangē ko e 'iunikonī:

pea te ne kai ke 'osi 'ae ngaahi pule'anga 'o hono ngaahi fili,

pea te ne fesi'i honau ngaahi hui,

pea ne hoka'i ke 'asi 'iate kinautolu 'a 'ene ngaahi ngahau.

⁹ Na'e tokoto ia, 'o toitoi 'o hangē ko e laione,

pea tatau mo e laione lahi: pea ko hai te ne fa'a ue'i hake ia?

'Oku monū'ia ia 'aia 'oku ne tāpuaki'i koe,
pea 'e mala'ia ia 'oku ne fakamala'ia'i koe."

¹⁰ ¶ Pea na'e tupu 'ae 'ita 'a Pelaki kia Pelami, pea na'a ne pasipasi 'a hono nima: pea pehē 'e Pelaki kia Pelami, "'Na'aku ui mai ko e ke ke tukitala'i hoku ngaahi fili, pea vakai, kuo ke tāpuaki'i tofu pe 'akinautolu ni 'o liunga tolu. ¹¹ Pea ko ia ke ke puna ki ho potu: ne u 'amanaki ke u hakeaki'i ko e ke ke ongoongo lahi, pea vakai, kuo ta'ofi ko e 'e Sihova mei he ongoongolelei.'" ¹² Pea na'e pehē 'e Pelami kia Pelaki, "'Ikai na'aku lea ki ho'o kau talafekau 'aia na'a ke fekau mai kiate au, 'o pehē, ¹³ Kapau 'e foaki 'e Pelaki kiate au 'a hono fale 'oku pito 'i he siliva mo e koula, 'e 'ikai te u fakakehe'i 'ae fekau 'a Sihova, ke fai 'ae lelei pe ko e kovi 'i hoku loto 'o'oku; ka ko ia 'e folofola mai 'e Sihova, ko ia pe te u lea 'aki?" ¹⁴ Pea ko enī, "'Vakai, te u 'alu au ki hoku kakai: ka te u fakahā kiate ko e 'aia 'e fai 'e he kakai ni ki ho kakai 'i he ngaahi 'aho 'amui."

¹⁵ ¶ Pea na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o pehē,
"Ko Pelami ko e foha 'o Peoli kuo ne pehē,
pea ko e tangata kuo 'ā hono mata kuo pehē 'e ia:

¹⁶ Kuo pehē 'e ia, na'e fanongo ki he folofola 'ae 'Otua,

pea ma'u 'ae 'ilo 'oe fungani Mā'olunga,

'aia kuo mamata ki he hā mai 'oe Māfimafi,

mo ne tō hifo, kae 'a hono mata:

¹⁷ Te u mamata kiate ia, ka 'e 'ikai vave:

te u sio kiate ia, ka 'e 'ikai ofi:

'e ha'u 'ae Fetu'u meia Sēkope,

pea 'e tu'u hake 'ae Tokotoko 'ae tu'i 'i 'Isileli,

pea 'e taa'i 'e ia 'ae ngaahi tuliki 'o Moape,

pea 'e faka'auha 'ae fānau kotoa pē 'oku fiefie lahi.

¹⁸ Pea 'e hoko 'a 'Itomi ko e tofi'a,

'e hoko foki 'a Seia ko e tofi'a ki hono ngaahi fili;

pea 'e fai mālohi 'a 'Isileli.

¹⁹ 'E ha'u meia Sēkope 'aia te ne ma'u 'ae pule,

pea te ne faka'auha ia 'oku toe 'i he kolo."

²⁰ ¶ Pea 'i he'ene sio ki 'Amaleki, na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o pehē,

"Ko 'Amaleki ko e 'uluaki ia 'oe ngaahi pule'anga;

ka 'e pehē 'a hono iku'anga, 'e 'auha ia 'o lauikuonga."

²¹ Pea na'a ne sio ki he kau Kenai pea na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o ne pehē,

"Oku mālohi 'a ho potu nofo'anga,

pea kuo ke tuku 'a ho pununga 'i he maka.

²² Ka 'e faka'a'au ke 'osi 'ae kau Kenai kae'oua ke 'ave ko e

'e he kakai 'Asilia 'o fakapōpula'i."

²³ Pea na'a ne fai atu 'a 'ene lea fakatātā, 'o pehē,

"Oiauē, ko hai 'e mo'ui 'oka fai 'e he 'Otua 'ae me'a ni!

²⁴ Pea 'e ha'u 'ae ngaahi vaka mei he mata fonua 'o Kitime,

pea 'e fakamamahi 'e ia 'a 'Asilia, pea 'e fakamamahi mo 'Ipeli,

pea 'e 'auha foki mo ia 'o lauikuonga."

²⁵ Pea na'e tu'u hake 'a Pelami, pea ne 'alu 'o foki ki hono potu: pea ko Pelaki foki na'e toe 'alu ia 'i hono hala.

1 'Oku fai 'i Sitimi 'e 'Isileli 'ae fe'auaki mo e tauhi tamapua. 6 'Oku tāmāte'i 'e Finiasi 'a Simili mao Kosipi. 10 'Oku foaki ai kiate ia 'e he 'Otua 'ae ngāue fakataula'eiki 'o ta'engata. 16 'Oku tuku ke fakamamahi 'ae kakai Mitiane.

25 PEA na'e nofo 'a 'Isileli 'i Sitimi, pea na'e kamata fai 'e he kakai 'ae fe'auaki mo e ngaahi 'ofefine 'o Moape. ² Pea na'a nau ui 'ae kakai ki he ngaahi feilaulau ki honau ngaahi 'otua: pea na'e kai 'e he kakai, mo nau punou hifo ki honau ngaahi 'otua. ³ Pea na'e feangai 'a 'Isileli mo Peali-Peoli: pea na'e vela 'ae houhau 'o Sihova ki 'Isileli. ⁴ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōsesē, "'Ave 'ae hou'eiki 'oe kakai, ke tautau 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova 'i he 'ao 'oe la'ā, koe'uhi ke foki ai 'ae houhau lahi 'o Sihova mei 'Isileli.'" ⁵ Pea na'e pehē 'e Mōsesē ki he kau fakamaau 'o 'Isileli, "Taki taha tā-mate'i 'a hono kau tangata na'e feangai mo Peali-Peoli."

⁶ ¶ Pea, vakai, na'e ha'u 'ae tokotaha 'oe fānau 'a 'Isileli 'o 'omi ki hono kāinga ha fefine Mitiane 'i he 'ao 'o Mōsesē, pea 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, lolotonga 'enau tangi 'i he ve'e matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. ⁷ Pea 'i he mamata ki ai 'a Finiasi, ko e foha 'o 'Eliesa, ko e foha ia 'o 'Elone ko e taula'eiki, na'e tu'u hake ia 'i he kakai, 'o ne to'o 'ae tao 'i hono ni-ma; ⁸ Pea na'e muimui ia 'i he tangata ko ia ki hono fale fehikitaki, 'o ne hoka'i 'akinaua 'o 'asi, 'ae tangata 'Isileli, mo e fefine, 'i hono kete, ko ia na'e tuku ai 'ae mahaki faka'auha mei he fānau 'a 'Isileli. ⁹ Pea ko kin-autolu na'e mate 'i he mahaki faka'auha na'e toko ua mano ma toko fā afe.

¹⁰ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsesē, 'o pehē, ¹¹ "Ko Finiasi, ko e foha 'o 'Eliesa, ko e foha ia 'o 'Elone ko e taula'eiki, kuo fakaafe 'e ia 'a hoku houhau mei he fānau 'a 'Isileli, 'i he'ene fai feinga kiate kinautolu koe'uhi ko au, ko ia na'e 'ikai ai te u faka'auha 'ae fānau 'a 'Isileli 'i hoku fua'a. ¹² Pea ko ia, ke ke pehē, Vakai, te u foaki kiate ia 'eku fuakava 'oe fiemālie: ¹³ Pea te ne ma'u 'e ia, pea mo hono hako ki mui 'iate ia, 'ae fuakava 'oe ngāue fakataula'eiki 'o lauikuonga; koe'uhi kuo ne fai feinga ki hono 'Otua, pea ne fai 'ae fakalelei koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli.'" ¹⁴ Pea ko e hingoa eni 'oe tangata 'Isileli na'e tali, 'io, 'aia na'e tali fakataha mo e fefine Mitiane, ko Simili, ko e foha 'o Salu, ko e 'eiki 'oe fale lahi 'i he fa'ahinga 'o Simione. ¹⁵ Pea ko e hingoa 'oe fefine Mitiane na'e tali ko Kosipi, ko e 'ofefine 'o Sua; ko e 'eiki ia ki he kakai, mo e fale lahi 'i Mitiane.

¹⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsesē, 'o pehē, ¹⁷ "Fakafiu'i 'ae kau Mitiane, 'o taa'i 'akinautolu: ¹⁸ He kuo nau fakafiu'i 'akimoutolu 'aki 'enau kākā, 'aia kuo nau fakakākaa'i 'aki 'akimoutolu 'i he me'a 'a Peoli, mo e me'a 'a Kosipi, ko e 'ofefine 'oe 'eiki 'o Mitiane, ko honau tuofefine, 'aia kuo tāmāte'i 'i he 'aho 'oe mahaki faka'auha koe'uhi ko Peoli."

1 'Oku lau hono tokolahi kotoa pē 'o 'Isileli 'i he ngaahi toafa 'o Moape. 52 Ko e fonu ki he vaheva-he kiate kinautolu 'ae tofi'a 'i he fonua. 57 Ko e ngaahi fa'ahinga mo e tokolahi 'oe kau Livai. 63 Na'e 'ikai toe ha taha 'okinautolu na'e lau 'i Sainai, ka ko Kelepi mo Siosua pe.

26 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he hili 'ae mahaki faka'auha, na'e folofola 'a Sihova kia Mōsesē mo 'Eliesa ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki, 'o pehē, ² "Mo lau 'ae kakai kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, mei he uofulu ta'u 'o fai hake, 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'akinautolu kotoa pē 'oku mālohi ke 'alu atu ke tau 'i 'Isileli.'" ³ Pea na'e lea 'a Mōsesē mo 'Eliesa ko e taula'eiki kiate kinautolu 'i he toafa 'o Moape 'i Sioatani 'o ofi ki Seliko, 'o pehē, ⁴ *Mou lau 'ae kakai*, mei he ta'u 'e uofulu 'o fai hake; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsesē mo e fānau 'a 'Isileli, 'akinautolu na'e 'alu atu 'i he fonua ko 'Isipite.

⁵ ¶ Ko Lupeni, ko e 'uluaki foha 'o 'Isileli: pea ko e fānau 'a Lupeni; ko Henoke 'aia 'oku tupu ai 'ae fa'ahinga 'oe kau Henoke pea 'ia Falu, ko e fa'ahinga 'oe kau Falu: ⁶ Pea 'ia Hesiloni, ko e fa'ahinga 'oe kau Hesiloni: pea 'ia Kalimi, ko e fa'ahinga 'oe kau Kalimi. ⁷ Ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe fa'ahinga 'o Lupeni: pea ko kinautolu na'e lau meiate kinautolu ko e kakai toko fā mano mo e toko tolu afe mo e toko fitungeau ma tol-ungofulu. ⁸ Pea ko 'Iliapi, 'i he ngaahi foha 'o Falu. ⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Iliapi; ko Nimueli, mo Tatani, mo 'Epilami. Pea ko e Tatani ko ia eni mo 'Epilami, na'a na ongoongo 'i he kakai, 'o na angatu'u kia Mōsesē pea mo 'Elone 'i he kakai 'a Kola, 'i he'enu angatu'u kia Sihova: ¹⁰ Pea na'e mafa'a 'e he kelekele 'a hono ngutu, 'o folo hifo 'akinautolu, pea na'e mate 'ae kakai ko ia mo Kola, 'i he 'aho na'e 'osi ai 'i he afi 'ae kau tangata 'e toko uangeau ma toko nimangofulu: pea na'e hoko 'akinautolu ko e faka'ilonga. ¹¹ Ka na'e 'ikai mate ai 'ae fānau 'a Kola.

¹² ¶ Ko e ngaahi foha 'o Simione 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Semueli, ko e fa'ahinga 'oe kau Semueli 'ia Samini, ko e fa'ahinga 'oe kau Samini pea 'ia Sakini, ko e fa'ahinga 'oe kau Sakini: ¹³ Pea 'ia Sela, ko e fa'ahinga 'oe kau Sela: pea 'ia Saula, ko e fa'ahinga 'oe kau Saula. ¹⁴ Ko e ngaahi kakai eni 'oe fa'ahinga 'o Simione, ko e toko ua mano mo e toko ua afe ma uangeau.

¹⁵ ¶ Ko e fānau 'a Kata 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Sifoni, ko e fa'ahinga 'oe kau Sifoni: 'ia Hakai, ko e fa'ahinga 'oe kau Hakai: pea 'ia Suni, ko e fa'ahinga 'oe kau Suni: ¹⁶ Pea 'ia Osini, ko e fa'ahinga 'oe kau Osini: pea 'ia 'Elai, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Elai: ¹⁷ Pea 'ia 'Eloti, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Eloti: pea 'ia 'Aleli, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Aleli. ¹⁸ Ko e ngaahi kakai eni 'oe fānau 'a Kata 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko fā mano ma nimangeau.

¹⁹ ¶ Ko e ongo foha 'o Siuta ko 'Ea mo 'Onani: pea na'e mate 'a 'Ea mo 'Onani 'i he fonua ko Kēnani. ²⁰ Pea ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe ongo foha 'o Siuta; 'Ia Sila, ko e fa'ahinga 'oe kau Sila: 'ia Felesi ko e fa'ahinga

'oe kau Felesi: pea 'ia Sela, ko e fa'ahinga 'oe kau Sela. ²¹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Felesi; 'Ia Hesiloni, ko e fa'ahinga 'oe kau Hesiloni: 'ia Hamuli, ko e fa'ahinga 'oe kau Hamuli. ²² Ko e ngaahi kakai eni 'o Siuta 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko fitu mano mo e toko ono afe ma nimangeau.

²³ ¶ Ko e ngaahi foha 'o 'Isaka 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Tola, ko e fa'ahinga 'oe kau Tola: 'ia Fufa ko e fa'ahinga 'oe kau Fufa. ²⁴ 'Ia Sasupi, ko e fa'ahinga 'oe kau Sasupi: pea 'ia Similoni, ko e fa'ahinga 'oe kau Similoni. ²⁵ Ko e ngaahi fa'ahinga eni 'o 'Isaka 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko ono mano mo e toko fā afe ma tolungeau.

²⁶ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Sepuloni 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Seleti, ko e fa'ahinga 'oe kau Seleti: 'ia 'Eloni, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Eloni: 'ia Salili, ko e fa'ahinga 'oe kau Salili. ²⁷ Ko e ngaahi kakai eni 'oe fa'ahinga 'o Sepuloni 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko ono mano ma ni-mangeau.

²⁸ ¶ Ko e ongo foha 'o Siosefa 'i hona fa'ahinga ko Manase mo 'Ifalemi. ²⁹ Ko e ngaahi foha 'o Manase: 'Ia Mekili ko e fa'ahinga 'oe kau Mekili, pea na'e tupu 'ia Mekili 'a Kiliati: pea na'e tupu 'ia Kiliati 'ae fa'ahinga 'oe kau Kiliati. ³⁰ Ko e ngaahi foha eni 'o Kiliati 'ia Sesa, ko e fa'ahinga 'oe kau Sesa 'ia 'Eleki, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Eleki: ³¹ Pea 'ia 'Esileli, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Esileli: pea 'ia Sikemi, ko e fa'ahinga 'oe kau Sikemi: ³² Pea 'ia Simita, ko e fa'ahinga 'oe kau Simita: 'ia Hefeli, ko e fa'ahinga 'oe kau Hefeli.

³³ ¶ Pea na'e 'ikai ha ngaahi foha 'o Silofitati ko e foha 'o Hefeli, ka ko e ngaahi 'ofefine pe: pea ko e hingoa eni 'oe ngaahi 'ofefine 'o Silofitati, ko Mala, mo Noa, mo Hokila, mo Milika, mo Tilisa. ³⁴ Ko e ngaahi fa'ahinga eni 'o Manase, pea mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko nima mano mo e toko ua afe ma fitungeau.

³⁵ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o 'Ifalemi 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'ia Sutila, ko e fa'ahinga 'oe kau Sutila: 'ia Pikeli, ko e fa'ahinga 'oe kau Pekeli: 'ia Tehani, ko e fa'ahinga 'oe kau Tehani. ³⁶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Sutila: 'ia 'Elani, 'ae fa'ahinga 'oe kau 'Elani. ³⁷ Ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe fānau 'a 'Ifalemi 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko tolu mano mo e toko ua afe ma nimangeau. Ko e ngaahi foha eni 'o Siosefa 'i honau ngaahi fa'ahinga fale.

³⁸ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Penisimani 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Pila, ko e fa'ahinga 'oe kau Pila: 'ia 'Asipeli, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Asipeli: 'ia 'Ehilami, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Ehilami: ³⁹ Pea 'ia Sifufami, ko e fa'ahinga 'oe kau Sifufami: 'ia Hufami, ko e fa'ahinga 'oe kau Hufami. ⁴⁰ Pea ko e ongo foha 'o Pila, ko 'Aliti mo Neamani: 'ia 'Aliti ko e fa'ahinga 'oe kau 'Aliti: pea 'ia Neamani, ko e fa'ahinga 'oe kau Neamani. ⁴¹ Ko e ngaahi foha eni 'o Penisimani 'i honau ngaahi fa'ahinga: pea mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko fā mano mo e toko nima afe ma onongeau.

⁴² ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Tani 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Suhami, ko e fa'ahinga 'oe kau Suhami. Ko e ngaahi kakai eni 'o Tani 'i honau ngaahi fa'ahinga.

⁴³ Ko e ngaahi fa'ahinga fulipē 'oe kau Suhami, 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu, ko e toko ono mano mo e toko fā afe ma fāngeau.

⁴⁴ ¶ Ko e fānau 'a 'Aseli 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Simina, ko e fa'ahinga 'oe kau Simina 'ia 'Isui, ko e fa'ahinga 'oe kau 'Isui: 'ia Pelia, ko e fa'ahinga 'oe kau Pelia. ⁴⁵ Ko e ngaahi foha 'o Pelia: 'Ia Hepa, ko e fa'ahinga 'oe kau Hepa: 'ia Malikieli, ko e fa'ahinga 'oe kau Malikieli. ⁴⁶ Pea ko e hingoa 'oe 'ofefine 'o 'Aseli ko Sela. ⁴⁷ Ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe fānau 'a 'Aseli, 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau meiate kinautolu; ko e toko nima mano mo e toko tolu afe ma fāngeau.

⁴⁸ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Nafitali 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Saseile, ko e fa'ahinga 'oe kau Saseile: 'ia Kuni, ko e fa'ahinga 'oe kau Kuni: ⁴⁹ 'Ia Seseli ko e fa'ahinga 'oe kau Seseli: 'ia Silemi, ko e fa'ahinga 'oe kau Silemi. ⁵⁰ Ko e ngaahi fānau eni 'o Nafitali 'i honau ngaahi fa'ahinga: pea ko kinautolu na'e lau meiate kinautolu ko e toko fā mano mo e toko nima afe ma fāngeau. ⁵¹ Ko kinautolu ni na'e lau 'i he fānau 'a 'Isileli, ko e toko ono kilu, mo e toko taha afe, mo e toko fitungeau ma tolungofulu.

⁵² ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ⁵³ "E tufa 'ae fonua kiate kinautolu ni ko e tofi'a, 'o fakatatau ki hono lau 'oe ngaahi hingoa. ⁵⁴ Ke ke foaki 'ae tofi'a lahi ki he kakai tokolahi, pea mo e tofi'a si'i ki he kakai tokosi'i: 'e foaki 'a hono tofi'a taki taha 'o fakatatau mo kinautolu na'e lau 'iate ia. ⁵⁵ Ka neongo ia 'e tufa 'ae fonua 'i he talotalo: pea tenau ma'u ia 'o fakatatau ki he hingoa 'oe fa'ahinga 'o 'enau ngaahi tamai. ⁵⁶ 'E fakatatau ki he talotalo 'ae tufaki 'oe tofi'a ki he tokolahi mo e tokosi'i."

⁵⁷ ¶ Pea ko kinautolu eni na'e lau 'oe kau Livai 'i honau ngaahi fa'ahinga: 'Ia Kesoni, ko e fa'ahinga 'oe kau Kesoni: 'ia Kohate, ko e fa'ahinga 'oe kau Kohate: 'ia Melali, ko e fa'ahinga 'oe kau Melali. ⁵⁸ Ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe kau Livai: ko e fa'ahinga 'oe kau Lipinai, ko e fa'ahinga 'oe kau Hepeloni, ko e fa'ahinga 'oe kau Mali, ko e fa'ahinga, 'oe kau Musi, ko e fa'ahinga 'oe kau Kola. Pea na'e tupu 'a 'Amilami ia Kohate. ⁵⁹ Pea ko e hingoa 'oe 'unoho 'o 'Amilami ko Sokapeti ko e 'ofefine 'o Livai 'aia na'e fanau'i 'e he'ene fa'ē kia Livai 'i 'Isipite: pea na'e fanau'i 'e ia kia 'Amilami 'a 'Elone mo Mōsese, mo Miliame ko hona tuofefine. ⁶⁰ Pea na'e fanau'i kia 'Elone 'a Natapi, mo 'Apiu, mo 'Eliesa, mo 'I-tama. ⁶¹ Pea na'e mate 'a Natapi mo 'Apiu 'i he'ena 'atu 'ae afi 'ikai tapu 'i he 'ao 'o Sihova. ⁶² Pea ko kinautolu na'e lau meiate kinautolu ko e toko ua mano mo e toko tolu afe, ko e kakai tangata kotoa pē mei hono taha māhina 'o fai hake: he na'e 'ikai lau 'akinautolu 'i he fānau 'a 'Isileli, koe'uhi na'e 'ikai foaki ha tofi'a kiate kinautolu 'i he fānau 'a 'Isileli.

⁶³ ¶ Ko kinautolu ni ia na'e lau 'e Mōsese mo 'Eliesa ko e taula'eiki, na'a na lau 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he ngaahi tafangafanga tokalelei 'o Moape 'oku ofi ki

Sioatani mo Seliko. ⁶⁴ Ka na'e 'ikai ha tangata 'iate kinautolu ni na'e lau 'e Mōseese mo 'Elone ko e taula'eiki, 'i he'ena lau 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he toafa 'o Sainai. ⁶⁵ He na'e folofola 'a Sihova 'iate kinautolu, Ko e mo'oni tenau mate 'i he toafa. Pea na'e 'ikai ha tangata 'e toe 'iate kinautolu, ka ko Kelepi ko e foha 'o Sifune, mo Siosiuā, ko e foha 'o Nuni.

1 'Oku tangi 'ae ngaahi 'ofefine 'o Silofitati ke ma'u tofi'a. 6 Ko e fono ki he ngaahi tofi'a. 12 'Oku fakahā kia Mōseese 'a 'ene pekia, pea 'oku ne kole ke fakanofu hono hoko. 18 'Oku tu'utu'uni 'a Siosiuā ke hoko mo ia.

27 PEa na'e toki ha'u 'ae ngaahi 'ofefine 'o Silofitati, ko e foha 'o Hefeli ko e foha ia 'o Kiliati, ko e foha ia 'o Mekili ko e foha ia 'o Manase, 'i he ngaahi fa'ahinga 'o Manase ko e foha 'o Siosefa: pea ko e ngaahi hingoa eni 'o hono ngaahi 'ofefine; ko Mala, mo Noa, mo Hokila, mo Milika, mo Tilisa. ² Pea na'a nau tu'u 'i he 'ao 'o Mōseese, mo e 'ao 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, pea mo e 'ao 'oe hou'eiki mo e kakai kotoa pē 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai, 'onau pehē, ³ "Na'e mate 'emau tamai 'i he toafa, pea na'e 'ikai kau ia ki he kakai na'e fakataha 'akinautolu ke angatu'u kia Sihova 'i he kakai 'o Kola; ka na'e mate ia 'i he'ene angahala 'a'ana, pea na'e 'ikai hano ngaahi foha. ⁴ Pea ko e hā 'e mole ai 'ae hingoa 'o 'emau tamai mei hono fa'ahinga, koe'uhi 'oku 'ikai hano foha? Foaki mai kiate kimautolu ha tofi'a 'i he kāinga 'o 'emau tamai. ⁵ Pea na'e 'omi 'e Mōseese 'enau me'a ki he 'ao 'o Sihova.

⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōseese, 'o pehē, ⁷ 'Oku lea totonu 'ae ngaahi 'ofefine 'o Silofitati: ko e mo'oni te ke foaki kenau ma'u ha tofi'a 'i he kāinga 'o 'enau tamai; pea ke tuku ke hoko 'ae tofi'a 'o 'enau tamai kiate kinautolu. ⁸ Pea te ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Kapau 'e mate ha tangata, ka 'oku 'ikai hano foha, te mou tuku ke hoko hono 'ofefine ki hono tofi'a. ⁹ Pea kapau 'oku 'ikai hano 'ofefine, te mou tuku hono tofi'a ki hono kāinga. ¹⁰ Pea kapau 'oku 'ikai hano kāinga, te mou tuku hono tofi'a ki he kāinga 'o 'ene tamai. ¹¹ Pea kapau 'oku 'ikai ha kāinga 'o 'ene tamai, te mou toki tuku hono tofi'a ki hono kāinga 'oku na vāofi 'i hono fa'ahinga, pea te ne ma'u ia: pea 'e tuku ia ki he fānau 'a 'Isileli ko e fono 'oe fakamaau, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōseese."

¹² ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōseese, "Ke ke 'alu hake ki he mo'unga ni ko 'Apalimi, 'o mamata ki he fonua 'aia kuo u foaki ki he fānau 'a 'Isileli. ¹³ Pea 'oka ke ka mamata ki ai, 'e tānaki foki ko e ki ho kakai, 'o hangē ko e tānaki 'a ho ta'okete ko 'Elone. ¹⁴ Koe'uhi na'a mo angatu'u ki he'eku fekau 'i he toafa 'o Sini, 'i he vākē 'ae kakai, ke fakahikihiki au 'i he vai 'i honau 'ao:" 'aia ko e vai ko Melipa 'i Ketesi 'i he toafa 'o Sini.

¹⁵ ¶ Pea na'e lea 'a Mōseese kia Sihova, 'o pehē, ¹⁶ "Tuku ke fakanofu 'e Sihova, ko e 'Otua 'oe laumālie 'oe kakai kotoa pē, ha tangata ke pule ki he kakai, ¹⁷ 'Aia 'e mu'omu'a atu 'i he'enu 'alu atu, pea mu'omu'a mai 'i he'enu ha'u, pea ne tataki atu 'e ia 'akinautolu, pea tataki mai 'e ia 'akinautolu; koe'uhi ke 'oua na'a

hangē 'ae kakai 'a Sihova ko e fanga sipi 'oku 'ikai hano tauhi."

¹⁸ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Mōseese, "Ke ke 'omi 'e ko e 'a Siosiuā ko e foha 'o Nuni, ko e tangata 'oku 'iate ia 'ae laumālie, pea ke hilifaki ho nima kiate ia; ¹⁹ Pea tuku ia 'i he 'ao 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, pea mo e 'ao 'oe kakai kotoa pē; pea ke tuku 'ae fekau kiate ia 'i honau 'ao. ²⁰ Pea te ke tuku kiate ia mei ho ongoon-golei 'o'ou, koe'uhi ke talangofua 'ae fānau kotoa pē 'a 'Isileli. ²¹ Pea 'e tu'u ia 'i he 'ao 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, pea te ne kumi ha poto ma'ana 'i he faka'ilo 'ae 'Ulimi 'i he 'ao 'o Sihova: tenau 'alu atu 'i he'ene folofola, pea tenau foki mai 'i he'ene folofola, ko ia, pea mo e kakai 'o 'Isileli fakataha mo ia, 'io 'ae kakai kotoa pē." ²² Pea na'e fai 'e Mōseese 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate ia: 'o ne 'ave 'a Siosiuā, 'o tuku ia 'i he 'ao 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, mo e 'ao 'oe kakai kotoa pē: ²³ Pea na'e 'ai 'e ia 'a hono nima kiate ia, mo ne lea kiate ia, 'o hangē ko ia na'e fekau 'e Sihova 'i he nima 'o Mōseese.

1 Ke tokanga ki he ngaahi feilaulau, 3 Ko e feilaulau tutu ma'uaipē. 9 Ko e hifo 'i he 'aho Sāpate. 11 I he māhina fo'ou, 16 I he Lakaatu. 26 I he 'aho 'oe polopolo ta'u.

28 PEa na'e folofola 'a Sihova kia Mōseese, 'o pehē, ² Ke ke fekau ki he fānau 'a 'Isileli, mo ke pehē kiate kinautolu, Ko 'eku feilaulau, mo 'eku mā ki he'eku ngaahi feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu lelei ia kiate au, pea mou tokanga ke fai ia 'i hono feitu'u totonu. ³ Pea te ke pehē kiate kinautolu, Ko eni 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi 'aia te mou 'ange kia Sihova; ko e lami 'e ua ta'e hanomele, 'i hona 'uluaki ta'u, 'i he 'aho kotoa pē, ko e feilaulau tutu ma'uaipē ia. ⁴ Ko e lami 'e taha te ke 'ange 'i he pongipongi, pea ko e lami 'e taha te ke 'ange 'i he efiafi; ⁵ Pea ko hono vahe hongofulu 'oe efa 'oe mahoa'a, kuo fefiofi mo hono vahe fā 'oe hini 'oe lolo, ko e feilaulau me'akai ia. ⁶ Ko e feilaulau tutu ma'uaipē ia, 'aia na'e fekau 'i he mo'unga ko Sainai 'oku namu lelei ia, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova. ⁷ Pea ko hono feilaulau inu, ko e vahe fā 'oe hini ki he lami 'e taha: pea te ke pule ke lilingi 'i he potu tapu 'ae uaine mālohi kia Sihova ko e feilaulau inu ia. ⁸ Pea ko e lami 'e taha te ke 'ange 'i he efiafi: 'o hangē ko e feilaulau me'akai 'oe pongipongi, 'o hangē ko hono feilaulau inu te ke 'ange ia, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova.

⁹ ¶ Pea 'i he 'aho Sāpate ko e lami 'e ua ta'e ha'ana-mele, 'i hona 'uluaki ta'u, pea mo e oma 'e ua 'oe mahoa'a, kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia, pea mo hono feilaulau inu: ¹⁰ Ko e feilaulau tutu eni 'i he 'aho Sāpate kotoa pē, pea mo e feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau inu.

¹¹ ¶ Pea 'i he 'uluaki 'o homou ngaahi māhina te mou 'atu ai 'ae feilaulau tutu kia Sihova; ko e fanga pulu mui 'e ua, mo e sipitangata 'e taha, mo e lami 'e fitu 'oku ta'e hamele 'i honau 'uluaki ta'u; ¹² Pea ko e oma 'e tolu 'oe mahoa'a, kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia, ki he pulu 'e taha, pea ko e oma 'e ua 'oe

mahoa'a, kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia, ki he sipitangata 'e taha; ¹³ Pea ko e oma 'e taha 'oe mahoa'a, kuo fefiofi mo e lolo, ko e feilaulau me'akai ia, ki he lami 'e taha; ko e feilaulau tutu ia ko e me'a namu kakala, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova. ¹⁴ Pea ko honau ngaahi feilaulau inu ko e vaeua 'oe hini 'oe uaine ki he pulu 'e taha, pea ko hono vahe tolu 'oe hini ki he sipitangata 'e taha, pea ko hono vahe fā 'oe hini ki he lami 'e taha: ko e feilaulau tutu eni 'oe māhina kotoa pē 'i he ngaahi māhina 'oe ta'u. ¹⁵ Pea ko e 'uhiki 'e taha 'oe kosi ko e feilaulau kia Sihova ma'ae angahala, 'e 'atu ia pea mo e feilaulau tutu ma'uaipē, pea mo hono feilaulau inu. ¹⁶ Pea 'i hono hongofulu ma fā 'oe 'aho 'oe 'uluaki māhina, ko e Lakaatu ia kia Sihova. ¹⁷ Pea 'i hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'oe māhina ko ia ko e katoanga ia: 'e kai 'i he 'aho 'e fitu 'ae mā ta'efakalēvani. ¹⁸ Pea ko e 'uluaki 'aho 'e fai ai 'ae fakataha tapu; 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama: ¹⁹ Ka te mou 'atu 'ae feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi ko e feilaulau tutu ia kia Sihova, ko e fanga pulu mui 'e ua, mo e sipitangata 'e taha, mo e lami 'e fitu 'i honau 'uluaki ta'u: te mou fili ia ta'ehamele: ²⁰ Pea ko 'enau feilaulau me'akai ko e mahoa'a kuo fefiofi mo e lolo: ko e oma 'e tolu te mou 'atu ki he pulu 'e taha, pea mo e oma 'e ua ki he sipitangata 'e taha; ²¹ Pea ko e oma 'e taha ki he lami taki taha kotoa pē, 'i he lami 'e fitu: ²² Pea ko e kosi 'e taha ko e feilaulau ia ma'ae angahala, ke fai 'ae fakalelei ma'amoutolu. ²³ Te mou 'atu ia mo e feilaulau tutu pongipongi, 'aia ko e feilaulau tutu ma'uaipē. ²⁴ Te mou 'atu 'i he 'aho kotoa pē 'e fitu 'o hangē ko ia, ko e kakano 'oe feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala ia kia Sihova: 'e 'atu ia mo e feilaulau tutu ma'uaipē, pea mo hono feilaulau inu. ²⁵ Pea ko hono 'aho fitu 'e fai ai 'ae fakataha tapu; 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama.

²⁶ ¶ Pea ko e 'aho polopolo 'oe 'uluaki fua, 'oka mou ka 'omi 'ae feilaulau me'akai fo'ou kia Sihova, 'i he hili homou ngaahi uike, te mou fai 'ae fakataha tapu; 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama: ²⁷ Ka te mou 'atu 'ae feilaulau tutu 'oku namu lelei kia Sihova; ko e fanga pulu mui 'e ua, mo e sipitangata 'e taha, mo e lami 'e fitu 'i honau 'uluaki ta'u; ²⁸ Pea ko 'enau feilaulau me'akai ko e mahoa'a kuo fefiofi mo e lolo, ko e oma 'e tolu ki he pulu 'e taha, mo e oma 'e ua ki he sipitangata 'e taha, ²⁹ Pea ko e oma 'e taha ki he lami taki taha, 'i he lami 'e fitu; ³⁰ Pea ko e 'uhiki 'e taha 'oe kosi, ke fai 'aki 'ae fakalelei ma'amoutolu. ³¹ Te mou 'atu ia mo e feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, mo hono feilaulau inu, (te mou fili ia ta'ehamele.)

*1 Ko e feilaulau 'i he katoanga 'oe ngaahi me'a lea,
7 Mo e 'aho 'oe fakamamahi honau laumālie, 13
Pea 'i he 'aho valu 'oe katoanga 'oe nofo fale fehik-
itaki.*

29 PEA 'i hono fitu 'oe māhina, 'i he 'uluaki 'aho 'oe māhina, te mou fai ai 'ae fakataha tapu; 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama: ko e 'aho ia 'oe ifi 'oe ngaahi me'alea kiate kimoutolu. ² Pea te mou 'atu 'ae

feilaulau tutu ko e me'a namu kakala kia Sihova; ko e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata 'e taha, mo e lami 'e fitu ta'emele 'i honau 'uluaki ta'u: ³ Pea ko 'enau feilaulau me'akai ko e mahoa'a kuo fefiofi mo e lolo, ko e oma 'e tolu ki he pulu 'e taha, mo e oma 'e ua ki he sipitangata 'e taha, ⁴ Pea mo e oma 'e taha ki he lami taki taha, 'i he lami 'e fitu: ⁵ Pea ko e 'uhiki 'e taha 'oe kosi ko e feilaulau ma'ae angahala, ke fai 'ae fakalelei ma'amoutolu: ⁶ Mou feilaulau tutu 'oe māhina, mo hono feilaulau me'akai, mo e feilaulau tutu 'i he 'aho fulipē, mo hono feilaulau me'akai, mo 'enau feilaulau inu, 'o fakatatau ki honau anga, ko e me'a namu kakala, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi kia Sihova.

⁷ ¶ Pea 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'i hono fitu 'oe māhina te mou fai ai 'ae fakataha tapu; pea te mou fakamamahi homou loto: 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama: ⁸ Ka te mou 'ange 'ae feilaulau tutu ko e me'a namu kakala kia Sihova; ko e pulu mui 'e taha, mo e sipitangata 'e taha, mo e lami 'e fitu 'i honau 'uluaki ta'u; te mou fili ia ta'ehamele: ⁹ Pea ko 'enau feilaulau me'akai ko e mahoa'a kuo fefiofi mo e lolo, ko e oma 'e tolu ki he pulu 'e taha, pea ko e oma 'e ua ki he sipitangata 'e taha, ¹⁰ Pea ko e oma 'e taha ki he lami taki taha, 'i he lami 'e fitu: ¹¹ Ko e 'uhiki 'oe kosi ko e feilaulau ma'ae angahala; ka 'oku kehe 'ae feilaulau ma'ae angahala ke fakalelei 'aki, pea mo e feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, pea mo hono ngaahi feilaulau inu.

¹² ¶ Pea 'i hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'i hono fitu 'oe māhina te mou fai ai 'ae fakataha tapu; 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama, pea te mou fai 'ae katoanga kia Sihova 'i he 'aho 'e fitu: ¹³ Pea te mou 'ange 'ae feilaulau tutu, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, ko e me'a namu kakala kia Sihova; ko e fanga pulu mui 'e hongofulu ma tolu, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u; ta'ehamele 'i ai. ¹⁴ Pea ko 'enau feilaulau me'akai, ko e mahoa'a kuo fefiofi mo e lolo, ko e oma 'e tolu ki he pulu taki taha 'i he fanga pulu 'e hongofulu ma tolu, pea ko e oma 'e ua ki he sipitangata taki taha 'i he sipi 'e ua ¹⁵ Pea ko e oma 'e taha ki he lami taki taha 'i he lami 'e hongofulu ma fā: ¹⁶ Pea ko e 'uhiki 'oe kosi ko e feilaulau ma'ae angahala; mo e feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, mo hono feilaulau inu.

¹⁷ ¶ Pea 'i hono 'aho ua te mou 'atu 'ae fanga pulu mui 'e hongofulu ma ua, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ¹⁸ Pea ko 'enau feilaulau me'akai mo 'enau feilaulau inu ki he fanga pulu, mo e fanga sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, pea ki hono anga: ¹⁹ Pea ko e 'uhiki 'e taha 'oe kosi ko e feilaulau ma'ae angahala, ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, pea mo hono feilaulau inu.

²⁰ ¶ Pea 'i hono 'aho tolu ko e fanga pulu 'e hongofulu ma taha, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ²¹ Pea

ko 'enau feilaulau me'akai mo 'enau feilaulau inu ki he fanga pulu, mo e fanga sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, pea ki hono anga: ²² Pea ko e kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala; ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, pea mo hono feilaulau inu.

²³ ¶ Pea 'i hono 'aho fā ko e fanga pulu 'e hongofulu, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ²⁴ Pea ko 'enau feilaulau me'akai mo 'enau feilaulau inu ki he fanga pulu, mo e fanga sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, pea ki hono anga:

²⁵ Pea ko e 'uhiki 'oe kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala; ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, pea mo hono feilaulau inu.

²⁶ ¶ Pea 'i hono 'aho nima ko e fanga pulu 'e hiva, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ²⁷ Pea ko 'enau feilaulau me'akai mo 'enau feilaulau inu ki he fanga pulu, mo e fanga sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, pea ki hono anga:

²⁸ Pea ko e kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala; ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, pea mo hono feilaulau inu.

²⁹ ¶ Pea 'i hono 'aho ono ko e fanga pulu 'e valu, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ³⁰ Pea ko 'enau feilaulau me'akai mo 'enau feilaulau inu ki he fanga pulu, mo e fanga sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, pea ki hono anga:

³¹ Pea ko e kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala; ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, pea mo hono feilaulau inu.

³² ¶ Pea 'i hono 'aho fitu ko e fanga pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e ua, mo e lami 'e hongofulu ma fā 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ³³ Pea ko 'enau feilaulau me'akai mo 'enau feilaulau inu ki he fanga pulu, mo e fanga sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, pea ki hono anga:

³⁴ Pea ko e kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala; ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, mo hono feilaulau inu.

³⁵ ¶ Pea 'i hono 'aho valu te mou fai ai 'ae fakataha tapu: 'e 'ikai te mou fai ai ha ngāue fakamaama: ³⁶ Ka te mou 'atu ha feilaulau tutu, ko e feilaulau kuo ngaohi 'aki 'ae afi, koe me'a namu kakala kia Sihova: ko e pulu 'e taha, mo e sipitangata 'e taha, mo e lami 'e fitu 'i honau 'uluaki ta'u ta'ehamele 'i ai. ³⁷ Ko 'enau feilaulau me'akai, mo 'enau feilaulau inu ki he pulu, mo e sipitangata, pea mo e fanga lami, 'e 'atu ia 'o fakatatau ki honau lau, ki hono anga: ³⁸ Pea ko e kosi 'e taha ko e feilaulau ma'ae angahala; ke fakalahi 'aki 'ae feilaulau tutu ma'uaipē, mo hono feilaulau me'akai, mo hono feilaulau inu. ³⁹ Ko e ngaahi me'a eni te mou fai kia Sihova 'i ho'omou ngaahi katoanga ma'u, ka 'oku kehe ia 'a ho'omou ngaahi fuakava, mo ho'omou ngaahi feilaulau fa'iteliha, mo ho'omou ngaahi feilaulau tutu, mo ho'omou ngaahi feilaulau me'akai, pea mo ho'o-

mou ngaahi feilaulau inu, mo ho'omou ngaahi feilaulau fakamelino. ⁴⁰ Pea na'e fakamatala 'e Mōse ki he fānau 'a 'Isileli 'o fakatatau mo ia kotoa pē kuo fekau 'e Sihova kia Mōse.

1 Ke 'oua na'a maumau ha fuakava. 3 Ko e 'ata'atā 'oe fuakava 'ae ta'ahine. 6 Mo e fuakava 'ae fefine 'unoho. 9 Mo e fuakava 'ae fefine 'unoho, pea mo ia kuo māvae.

30 PEA na'e lea 'a Mōse ki he hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ko e me'a eni kuo fekau 'e Sihova. ² Kapau 'e fuakava 'aki 'e ha tangata 'ae fuakava kia Sihova, pe fuakava 'aki 'ae fuakava ke nono'o hono laumālie 'aki 'ae lea papau; 'e 'ikai te ne fakakehe 'ene lea, ka 'e fai ia 'o fakatatau mo ia kotoa pē 'oku 'alu 'i hono ngutu.

³ ¶ Kapau 'e fuakava 'aki foki 'e ha fefine 'ae fuakava kia Sihova, 'o ne nono'o 'aki ia 'ae lea papau, ka 'oku kei 'i he fale 'o 'ene tamai, pea kei tāupo'ou ia. ⁴ Pea fanongo 'a 'ene tamai ki he'ene fuakava, mo 'ene lea papau 'aia 'oku ne nono'o 'aki hono laumālie, pea fakalongo pē 'a 'ene tamai kiate ia, 'e toki ma'u ai 'a 'ene ngaahi fuakava kotoa pē, pea ma'u 'ae lea papau kotoa pē 'aia kuo ne nono'o 'aki ia. ⁵ Pea kapau 'e ta'ofi ia 'e he'ene tamai 'i he 'aho 'oku fanongo ai ia; pehē, 'e 'ikai ma'u 'ene ngaahi fuakava, he ko 'ene ngaahi lea papau 'aia na'a ne nono'o 'aki 'a hono laumālie: pea 'e fakamolemole ia 'e Sihova, koe'uhi kuo ta'ofi ia 'e he'ene tamai.

⁶ ¶ Pea kapau na'e ai 'a hono 'unoho, 'i he'ene fuakava, pe ko 'ene lea 'aki ha me'a mei hono loungutu, ke nono'o 'aki hono laumālie; ⁷ Ka kuo fanongo ki ai 'a hono 'unoho, pea na'e fakalongo pē ia kiate ia 'i he 'aho ne ne fanongo ki ai; pehē 'e ma'u ai 'a 'ene ngaahi fuakava, mo 'ene lea papau 'aia kuo ne nono'o 'aki hono laumālie. ⁸ Pea kapau 'oku ta'ofi ia 'e hono 'unoho 'i he 'aho 'oku fanongo ia ki ai; pehē te ne fakata'eaonga'i 'a 'ene fuakava, 'aia ne ne fuakava 'aki; pea mo ia ne ne lea 'aki 'e hono loungutu, 'aia na'a ne nono'o 'aki hono laumālie, pea 'e fakamolemole ia 'e Sihova.

⁹ ¶ Ka ko e fuakava kotoa pē 'ae fefine paea, pea mo ia kuo tukuange, 'aia kuo na nono'o 'aki hono laumālie, 'e ma'u ia kiate ia. ¹⁰ Pea kapau na'e fuakava ia 'i he fale 'o hono 'unoho, pe nono'o hono laumālie 'aki 'ae lea papau mo e fuakava; ¹¹ Pea fanongo ki ai 'a hono 'unoho, ka na'e fakalongo ia kiate ia, pea na'e 'ikai te ne ta'ofi ia: pehē 'e ma'u ai 'a 'ene ngaahi fuakava kotoa pē, pea 'e ma'u ai mo e lea papau 'aia ne ne nono'o 'aki 'a hono laumālie. ¹² Pea kapau na'e fakata'eaonga'i 'aupito ia 'e hono 'unoho 'i he 'aho na'e fanongo ia ki ai: pehē 'e 'ikai ma'u 'aia kuo 'alu 'i hono loungutu, 'i he'ene ngaahi fuakava, pe ko e nono'o 'o hono laumālie, he kuo fakata'eaonga'i ia 'e hono 'unoho; pea 'e fakamolemole ia 'e Sihova. ¹³ Ko e fuakava kotoa pē, pea mo e fuakava 'i he lea papau kotoa pē ke fakamamahi 'ae loto, 'oku 'i hono 'unoho ke fakama'u ia, pea 'oku 'i hono 'unoho ke fakata'eaonga'i ia. ¹⁴ Pea kapau 'e mātu'aki fakalongo pē 'a hono 'unoho mei he 'aho ki he 'aho; 'oku ne fakama'u ai 'a 'ene fuakava kotoa

pē, mo 'ene ngaahi lea papau, 'aia kuo ne fai: 'oku ne fakama'u ia, koe'uhi na'e fakalongo pē ia kiate ia 'i he 'aho na'e fanongo ia ki ai. ¹⁵ Pea kapau te ne fakata'eaonga'i ia 'i he hili 'ene fanongo ki ai; 'e fua 'e ia 'a 'ene angahala. ¹⁶ Ko e ngaahi fono eni na'e fekau 'e Sihova kia Mōse, ki he tangata mo hono 'unoho, pea mo e tamai mo hono 'ofefine 'oku kei tāupo'ou 'i he fale 'o 'ene tamai.

1 'Oku maumau'i 'ae kakai Mitiane, pea 'oku tā-mate'i 'a Pelami. 13 'Oku 'ita 'a Mōse ki he kau taki tau 'i he'enu fakamo'ui 'ae kau fefine. 19 Ko e anga 'oe fakama'a 'oe kautau, mo e kau pōpula mo e koloa. 25 Ko e anga 'e vahevahe ai 'ae koloa 'oe vete. 48 Ko e me'a'ofa ki he tukunga koloa 'a Sihova.

31 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē, ² "Totongi ki he kau Mitiane koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli: pea hili ia 'e tēnaki ko e ki ho kakai." ³ Pea na'e lea 'a Mōse ki he kakai, 'o pehē, "Te u 'a homou ni'ihi ki he tau, pea tuku 'akinautolu ke nau ō ki he kau Mitiane, ke totongi 'a Sihova ki Mitiane. ⁴ Ko e toko afe 'i he fa'ahinga taki taha ke mou fekau ki he tau 'i he fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli." ⁵ Pea ko ia na'e tukuange ai 'i he ngaahi toko afe 'o 'Isileli 'ae toko afe mei he fa'ahinga taki taha kotoa pē, ko e tokotaha mano ma toko ua afe kuo to'o mahafu ke tau. ⁶ Pea na'e fekau 'akinautolu 'e Mōse ki he tau, 'o tautau toko afe mei he fa'ahinga taki taha, 'akinautolu mo Finiasi ko e foha 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, ki he tau, mo e ngaahi me'a toputapu, pea mo e ngaahi me'alea 'i hono nima ke ifi 'aki. ⁷ Pea na'a nau tau ki he kau Mitiane, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōse; pea na'a nau te'ia 'ae kakai tangata fulipē. ⁸ Pea na'a nau te'ia 'ae ngaahi tu'i 'o Mitiane kae'uma'a 'ae kakai kehe na'e te'ia; 'aia ko Ivi, mo Lekimi, mo Sua, mo Hua, mo Lepa, ko e ngaahi tu'i 'e toko nima 'o Mitiane: pea na'a nau taa'i foki 'a Pelami ko e foha 'o Peoli 'aki 'ae heletā. ⁹ Pea na'e taki pōpula 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae kau fefine kotoa pē 'o Mitiane, mo 'enu fānau iiki, pea na'a nau ma'u 'enu fanga manu kotoa pē, mo 'enu fanga sipi kotoa pē, mo 'enu koloa kotoa pē. ¹⁰ Pea na'a nau tutu 'enu ngaahi kolo kotoa pē 'aia na'a nau nofo ai, pea mo honau ngaahi fale mā'olunga lelei 'aki 'ae afe. ¹¹ Pea na'a nau 'ave 'ae koloa kotoa pē, mo e koloa veteki kotoa pē, 'ae kau tangata mo e fanga manu.

¹² ¶ Pea na'a nau 'omi 'ae kau pōpula, pea mo e koloa vete, mo e koloa, kia Mōse, mo 'Eliesa ko e taula'eiki, pea mo e kakai 'oe fānau 'a 'Isileli, ki he 'apitanga 'i he ngaahi toafa 'o Moape, 'aia 'oku 'i Sioatani 'o offi ki Seliko. ¹³ Pea na'e 'alu atu 'a Mōse, mo 'Eliesa ko e taula'eiki, mo e hou'eiki kotoa pē 'oe kakai, kenau fe-taulaki mo kinautolu ki he tu'a 'apitanga. ¹⁴ Pea na'e tuputāmaki 'a Mōse ki he hou'eiki 'oe kautau, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko afe, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, 'akinautolu na'e foki mai mei he tau. ¹⁵ Pea na'e pehē 'e Mōse kiate kinautolu, "Kuo mou fakamo'ui 'ae kau fefine kenau mo'ui kotoa pē? ¹⁶ Vakai mai, ko kinautolu eni na'a nau fakaangahala'i 'a 'Isileli,

'i he akonaki 'a Pelami, ke fai me'a kovi kia Sihova 'i he me'a 'a Peoli, pea na'e hoko ai 'ae mahaki faka'auha ki he kakai 'a Sihova. ¹⁷ Pea ko eni, tāmāte'i 'ae kakai tangata kotoa pē 'o a'u ki he tamaiki iiki, pea tāmāte'i 'ae fefine kotoa pē kuo ne 'ilo 'ae tangata 'i he'ena takoto mo ia. ¹⁸ Ka ko e tamaiki fefine, 'oku 'ikai tenau 'ilo ha tangata ke takoto mo ia, ke fakamo'ui ma'amoutolu. ¹⁹ Pea te mou nofo ki he tu'a 'apitanga 'i he 'aho 'e fitu; ko ia kuo ne tāmāte'i ha taha, pea mo ia kuo ala ki he mate, fakama'a 'akimoutolu mo homou kau pōpula 'i hono 'aho tolu, pea mo hono 'aho fitu. ²⁰ Pea fakama'a homou ngaahi kofu kotoa pē, pea mo ia kotoa pē 'oku ngaohi 'aki 'ae kili'i manu, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oe fulufulu 'oe kosi, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku ngaohi 'aki 'ae 'akau."

²¹ ¶ Pea na'e pehē 'e 'Eliesa ko e taula'eiki ki he kau tangata tau na'a nau ō ki he tau. "Ko e talatuku eni 'i he fono 'aia na'e fekau 'e Sihova kia Mōse; ²² Ko e koula, pea mo e siliva, mo e palasa, mo e ukamea, mo e tini, pea mo e pulu, ²³ Ko e me'a kotoa pē 'oku ne kātaki 'ae afe te mou 'ave ia ki he afe, pea 'e ma'a ai ia: ka 'e fakama'a ia 'aki 'ae vai 'oe fakamavahe: pea mo ia kotoa pē 'e 'ikai kātaki 'ae afe, te mou 'ave ia ki he vai. ²⁴ Pea te mou fō homou ngaahi kofu 'i hono fitu 'oe 'aho, pea te mou ma'a ai, pea ka hili ia, te mou 'omi ki he 'apitanga."

²⁵ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōse, 'o pehē, ²⁶ "Ke ke lau 'ae koloa 'aia na'e ma'u, 'ae tangata mo e manu, 'e koe, mo 'Eliesa ko e taula'eiki, pea mo e kau mātu'a 'ae kakai. ²⁷ Pea vaeua 'ae koloa ko e 'inasi 'e ua ko e taha kiate kinautolu na'a nau fai 'ae tau, 'akinautolu na'e 'alu atu ke tau, pea ko e taha ki he kakai kotoa pē. ²⁸ Pea te ke fekau ke 'omi 'ae tukuhau kia Sihova 'e he kau tangata tau, 'akinautolu na'e 'alu atu ke tau: ko e tokotaha mei he toko nimangeau 'i he kakai, mo e fanga pulu, mo e fanga 'asi, mo e fanga sipi: ²⁹ Ke 'omi ia mei honau 'inasi, 'o foaki ia kia 'Eliesa ko e taula'eiki ko e feilaulau hiki hake kia Sihova. ³⁰ Pea te ke to'o mei he 'inasi 'oe fānau kotoa pē 'a 'Isileli ko e tokotaha 'i he toko nimangofulu 'i he kakai, mo e fanga pulu, mo e fanga 'asi, mo e fanga kosi, mo e fa'ahinga manu kotoa pē, pea 'atu ia ki he kau Livai 'aia 'oku tauhi 'ae ngāue 'oe fale fehikitaki 'o Sihova." ³¹ Pea na'e fai 'e Mōse, mo 'Eliesa ko e taula'eiki, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōse. ³² Pea ko e koloa, 'i hono toe 'oe me'a vete na'e ma'u 'e he kau tangata tau, ko e fanga sipi 'e ono kilu mā fitu mano mo e nima afe, ³³ Mo e fanga pulu 'e fitu mano mo e ua afe, ³⁴ Mo e fanga 'asi 'e ono mano mo e taha afe, ³⁵ Pea ko e kau fefine ko e kau tāupo'ou kotoa pē, 'e toko tolu mano ma toko ua afe, na'e 'ikai tenau 'ilo ha tangata ke takoto mo ia. ³⁶ Pea ko hono vahe ua ko e 'inasi 'okinautolu na'e 'alu atu ke tau, ko hono lau ko e fanga sipi 'e tolu kilu mo e tolu mano mo e fitu afe ma nimangeau. ³⁷ Pea ko e tukuhau kia Sihova mei he fanga sipi, na'e onongeau ma fitungofulu ma nima. ³⁸ Pea ko e fanga pulu na'e tolu mano ma ono afe, ka ko e tukuhau mei ai kia Sihova ko e fitungofulu ma ua.

³⁹ Pea na'e tolu mano ma nimangeau 'ae fanga 'asi, ka ko e tuku hau mei ai kia Sihova ko e onongofulu ma taha. ⁴⁰ Pea na'e tokotaha mano ma toko ono afe 'ae kakai; ka ko e kakai tuku hau mei ai kia Sihova ko e toko tolungofulu ma toko ua. ⁴¹ Pea na'e 'ange 'e Mōse-ese 'ae tuku hau, 'aia ko e feilaulau hiki hake kia Sihova, kia 'Eliesa ko e taula'eiki, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōse. ⁴² Pea ko hono vahe ua ki he fānau 'a 'Isileli, 'aia na'e vaeua 'e Mōse me he kau tangata tau, ⁴³ (Ko hono vahe ua eni na'e 'i he kakai, ko e fanga sipi 'e tolu kilu mo e tolu mano mo e fitu afe ma nimangeau, ⁴⁴ Mo e fanga pulu 'e tolu mano ma ono afe, ⁴⁵ Mo e fanga 'asi 'e tolu mano ma nimangeau, ⁴⁶ Pea mo e kakai 'e tokotaha mano ma toko ono afe); ⁴⁷ Pea na'e to'o 'e Mōse 'ae 'inasi 'e taha 'i he nimangofulu, mei hono vahe ua ki he fānau 'a 'Isileli, 'i he tangata mo e manu, 'o ne 'ange ia ki he kau Livai, 'akinautolu na'e 'i ai 'ae tauhi 'oe fale fehikitaki 'o Sihova; 'o hangē ko ia na'e fekau 'e Sihova kia Mōse.

⁴⁸ ¶ Pea ko e hou'eiki na'e pule ki he ngaahi toko afe 'oe kautau, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko afe, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, na'a nau 'unu'unu mai 'o ofi kia Mōse: ⁴⁹ Pea na'a nau pehē kia Mōse, "Kuo fai 'e ho'o kau tamaio'eiki 'ae lau 'oe kakai tau 'akinautolu 'oku mau pule ki ai, pea 'oku 'ikai ha tangata kuo tō 'iate kimaoutolu. ⁵⁰ Ko ia kuo mau 'omi ai 'ae feilaulau kia Sihova, 'i he me'a kuo taki taha ma'u 'e he tangata, ko e ngaahi teunga koula, mo e ngaahi ka-hoa, mo e ngaahi vesa, mo e ngaahi mama, mo e ngaahi hau ki he telinga, mo e ngaahi sifa, ke fai 'aki 'ae fakalelei koe'uhi ko homau laumālie 'i he 'ao 'o Sihova." ⁵¹ Pea na'e ma'u 'e Mōse mo 'Eliesa ko e taula'eiki, 'ae koula meiate kinautolu, 'io 'ae ngaahi teunga kuo ngaohi. ⁵² Pea ko e koula kotoa pē 'oe feilaulau na'a nau hiki hake ia kia Sihova, mei he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko afe, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, ko e *sikeli* 'e taha mano mo e ono afe mo e fitungeau ma nimangofulu. ⁵³ (He na'e taki taha ma'u 'e he kau tangata tau 'ae koloa ma'ana.) ⁵⁴ Pea na'e ma'u 'e Mōse mo 'Eliesa ko e taula'eiki 'ae koula mei he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko afe, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, 'o na 'omi ia ki he fale fehikitaki 'oe kakai, ko e me'a fakamanatu ia ki he fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova.

1 'Oku tangi 'ae fānau 'a Lupeni mo Kata ke ma'u honau tofi'a 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani. 6 'Oku valoki'i 'akinautolu 'e Mōse. 16 'Oku nau fakahā kiate ia 'ae ngaahi fakakaukau 'oku ne fiemālie ai. 33 'Oku vahe'i kiate kinautolu 'e Mōse 'ae fonua. 39 'Oku nau lava'i ia.

32 PEA ko eni, ko e fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata na'e lahi 'aupito 'enau fanga manu: pea ne nau mamata ki he fonua ko Sesa, mo e fonua ko Kiliati, pea vakai, ko e potu ia ko e potu lelei ki he fanga manu; ² Pea na'e ha'u 'ae fānau 'a Kata mo e fānau 'a Lupeni 'onau lea kia Mōse, mo 'Eliesa ko e taula'eiki, mo e hou'eiki 'oe kakai, 'onau pehē, ³ "Ko 'Ataloti, mo Tiponi, mo Sesa, mo Nimila, mo Hesiponi, mo 'Iliale,

mo Sipami, mo Nipo, mo Pioni, ⁴ 'Io, ko e fonua na'e taa'i 'e Sihova 'i he 'ao 'oe kakai 'o 'Isileli, ko e fonua ia ki he fanga manu, pea 'oku 'i ho'o kau tamaio'eiki 'ae fanga manu: ⁵ Pea ko ia na'a nau pehē ai, Kapau 'oku mau 'ilo 'ae 'ofa 'i ho 'ao, tuku ke foaki 'ae fonua ni ki ho'o kau tamaio'eiki ke mau ma'u, pea 'oua 'e 'ave 'aki-mautolu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani."

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Mōse ki he fānau 'a Kata, pea mo e fānau 'a Lupeni, "'E 'alu homou kāinga ki he tau, ka te mou nofo pe 'i heni? ⁷ Pea ko e hā 'oku mou fakavaivai'i ai 'ae loto 'oe fānau 'a 'Isileli ke ta'ofi 'enau 'alu ki he fonua 'aia kuo foaki 'e Sihova kiate kinautolu? ⁸ Na'e fai pehē ho'omou ngaahi tamai 'i he'eku fekau 'akinautolu mei Ketesi-pania kenau mamata ki he fonua. ⁹ Koe'uhi 'i he'enu 'alu hake ki he vaha' 'o 'E-sikoli, 'onau mamata ki he fonua, na'a nau fakavaivai'i 'ae loto 'oe fānau 'a 'Isileli, ke ta'ofi 'enau 'alu atu ki he fonua 'aia kuo foaki 'e Sihova kiate kinautolu. ¹⁰ Pea na'e vela 'ae houhau 'o Sihova 'i he 'aho ko ia, 'o ne fuakava, 'o pehē, ¹¹ Ko e mo'oni ko e kau tangata na'e 'alu hake mei 'Isipite, mei he uofulu ta'u 'o fai hake, 'e 'ikai tenau mamata ki he fonua 'aia ne u fuakava ai kia 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope; koe'uhi na'e 'ikai tenau fa'a muimui kiate au: ¹² Ka ko Kelepi ko e foha 'o Sifune mei he fānau 'o Kenasi, mo Siosua ko e foha 'o Nuni: he na'a na fa'a muimui kia Sihova. ¹³ Pea na'e tu-tu 'ae houhau 'o Sihova ki 'Isileli, 'o ne pule kenau hē fano pe 'i he toafa 'i he ta'u 'e fāngofulu, kae'oua ke 'auha 'ae to'utangata kotoa pē na'e fai me'a kovi 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁴ Pea vakai, kuo mou tu'u hake ke fetongi ho'omou ngaahi tamai, ko e fakatokolahi 'oe kau tangata angahala, ke faka'āsili 'ae houhau vela 'a Sihova ki 'Isileli ¹⁵ He kapau te mou foki mei he muimui kiate ia, te ne toe tukuange 'akinautolu 'i he toafa; pea 'e 'auha 'ae kakai ni kotoa pē 'iate kimoutolu."

¹⁶ ¶ Pea na'a nau 'unu'unu mai kiate ia, 'onau pehē, "Te mau langa 'i heni 'ae ngaahi loto'ā sipi ki he'emaui fanga manu, mo e ngaahi kolo ki he'emaui fānau iiki. ¹⁷ Ka te mau 'alu 'akinautolu 'o mu'omu'a mo e mahafu 'i he fānau 'a 'Isileli, kae'oua ke mau 'omi 'akinautolu ki honau potu: pea 'e nofo 'emaui fānau iiki 'i he ngaahi kolo 'oku loto'ā koe'uhi ko e kakai 'oe fonua. ¹⁸ 'E 'ikai te mau foki ki homau ngaahi fale kae'oua ke ma'u 'e he fānau 'a 'Isileli 'e he tangata taki taha 'a honau tofi'a. ¹⁹ Koe'uhi 'e 'ikai te mau nofo fakataha mo kinautolu 'i he kauvai 'o Sioatani, pe ki kō atu; koe'uhi kuo tō homau tofi'a kiate kimaoutolu 'i he kauvai 'o Sioatani ki he potu hahake ni.

²⁰ ¶ Pea na'e pehē 'e Mōse kiate kinautolu, "Kapau te mou fai 'ae me'a ni, pea kapau te mou ō mo e mahafu 'i he 'ao 'o Sihova ke tau, ²¹ Pea kapau te mou ō kotoa pē mo e mahafu 'o a'a 'i Sioatani 'i he 'ao 'o Sihova, kae'oua ke ne kapusi 'a hono ngaahi fili mei hono 'ao, ²² Pea 'e vaivai 'ae fonua 'i he 'ao 'o Sihova: pea hili ia te mou foki ta'ehalaia 'i he 'ao 'o Sihova, mo e 'ao 'o 'Isileli; pea ko e fonua ni ko homou nofo'anga ia 'i he 'ao 'o Sihova. ²³ Pea kapau 'e 'ikai te mou fai pehē, vakai, kuo mou angahala 'i he 'ao 'o Sihova: pea mou 'i-

lo pau eni 'e mo'ua 'akimoutolu 'i ho'omou angahala. ²⁴ Mou langa 'ae ngaahi kolo ki ho'omou fānau iiki, mo e ngaahi loto'ā ki ho'omou fanga sipi; pea mou fai 'aia kuo lea 'aki 'e homou ngutu." ²⁵ Pea na'e lea 'ae fānau 'a Kata mo e fānau 'a Lupeni kia Mōse, 'onau pehē, "'E fai 'e ho'o kau tamaio'eiki 'o hangē ko e fekau 'a 'e-mau 'eiki. ²⁶ Ko 'emau fānau iiki, mo homau ngaahi 'unoho, mo 'emau fanga sipi, mo 'emau fanga manu kotoa pē, tenau nofo ai 'i he ngaahi kolo 'o Kiliati: ²⁷ Ka 'e 'alu atu 'a ho'o kau tamaio'eiki, 'ae tangata taki taha mo 'ene mahafu ke tau 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko e lea 'a 'eku 'eiki." ²⁸ Pea na'e fekau 'e Mōse kia 'Eliesa ko e taula'eiki, mo Siosua ko e foha 'o Nuni, pea mo e kau mātu'a 'i he ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isileli, koe'uhi ko kinautolu: ²⁹ Pea na'e pehē 'e Mōse kiate kinautolu, "Kapau 'e a'a 'i Sioatani 'ae fānau 'a Kata mo e fānau 'a Lupeni mo kimoutolu, 'ae tangata taki taha mo e mahafu ke tau 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'e vaivai 'ae fonua 'i homou 'ao; te mou toki foaki kiate kinautolu 'ae fonua ko Kiliati ke nau nofo ai. ³⁰ Pea kapau 'e 'ikai tenau a'a ai mo e mahafu 'o fakataha mo kimoutolu, tenau ma'u 'ae ngaahi tofi'a 'iate kimoutolu 'i he fonua ko Kēnani." ³¹ Pea na'e leaange 'ae fānau 'a Kata mo e fānau 'a Lupeni, 'onau pehē, "'E hangē ko e folofola 'a Sihova ki ho'o kau tamaio'eiki, 'e pehē pe 'emau fai. ³² Te mau a'a mo e mahafu 'i he 'ao 'o Sihova ki he fonua ko Kēnani, koe'uhi ke tō ai kiate kinautolu 'a homau tofi'a 'i he kauvai ki heni 'o Sioatani." ³³ Pea na'e foaki 'e Mōse kiate kinautolu, 'io, ki he fānau 'a Kata, mo e fānau 'a Lupeni, pea mo e vaeua 'oe fa'ahinga 'o Manase ko e foha 'o Siosefa, 'ae pule'anga 'o Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, mo e pule'anga 'o Oki ko e tu'i 'o Pesani, 'ae fonua, mo hono ngaahi kolo 'i he mata fonua, 'io, 'ae ngaahi kolo 'oe fonua 'oku takatakai.

³⁴ ¶ Pea na'e langa 'e he fānau 'a Kata 'a Tiponi, mo 'Ataloti, mo 'Aloeli. ³⁵ Mo 'Atiloti, mo Sofani, mo Sesa, mo Sokipa, ³⁶ Pea mo Petenimila, mo Petehalani, ko e ngaahi kolo loto'ā: mo e ngaahi loto'ā ki he fanga sipi. ³⁷ Pea na'e langa 'e he fānau 'a Lupeni 'a Hesiponi, mo 'Iliale, mo Kesatemi, ³⁸ Pea mo Nipo, mo Peali-mioni, (kuo liliu honau hingoa), mo Sipima: 'onau fakahinga kehe 'ae ngaahi kolo na'a nau langa. ³⁹ Pea na'e 'alu 'ae fānau 'a Mekili ko e foha 'o Manase ki Kiliati, 'o ma'u ia, 'onau kapusi 'ae kau 'Amoli na'e 'i ai. ⁴⁰ Pea na'e foaki 'e Mōse 'a Kiliati kia Mekili ko e foha 'o Manase; pea na'e nofo ia 'i ai. ⁴¹ Pea na'e 'alu 'a Saili ko e foha 'o Manase 'o ne kapa hono ngaahi potu kakai si'i, 'o ui ia ko Havotisaiali. ⁴² Pea na'e 'alu 'a Nopa 'o ne kapa 'a Kinati, mo hono ngaahi potu kakai si'i, 'o ne fakahinga ia ki hono hingoa 'o'ona ko Nopa.

1 Ko e fononga 'e fāngofulu ma ua 'oe kakai 'Isileli.

50 'E faka'auha 'ae kakai Kēnani.

33 KO E ngaahi fononga eni 'oe fānau 'a 'Isileli, 'akinautolu na'e 'alu atu 'i he fonua ko 'Isipite mo 'e-nau ngaahi matatau 'i he nima 'o Mōse mo 'Elone. ² Pea na'e tohi 'e Mōse 'enau fononga atu 'o fakataha ki he 'enau ngaahi fononga 'i he fekau 'a Sihova: pea ko e ngaahi fononga eni 'o hangē ko 'enau

'alu atu. ³ Pea na'a nau fononga mei Lamisisi 'i he 'ulu-aki māhina, 'i hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'i he 'uluaki māhina; 'i he pongipongi hake 'i he hili 'ae laka atu, pea na'e 'alu atu ai 'ae fānau 'a 'Isileli mo e nima mā'olunga 'i he 'ao 'oe kakai 'Isipite kotoa pē. ⁴ He na'e tanu 'e he kakai 'Isipite 'enau 'uluaki tama kotoa pē, 'akinautolu na'e taa'i 'e Sihova 'iate kinautolu: pea na'e hoko foki mea Sihova 'ae tautea ki honau ngaahi 'o-tua. ⁵ Pea na'e hiki 'ae fānau 'a 'Isileli mei Lamisisi 'onau nofo 'i Sukote. ⁶ Pea na'a nau hiki atu mei Sukote 'onau nofo 'i 'Etami, 'aia 'oku 'i he mata toafa. ⁷ Pea na'a nau hiki mei 'Etami, 'onau toe foki ki Piheloti, 'aia 'oku 'i he 'ao 'o Peali-sefoni: pea nau 'apitanga 'i he 'ao 'o Mik-itoli. ⁸ Pea nau hiki atu mei he potu 'o Piheloti, 'onau 'alu atu 'i loto tahi ki he toafa, pea na'a nau fononga 'i he 'aho 'e tolu 'i he toafa 'o 'Etami, 'onau nofo 'i Mala. ⁹ Pea na'a nau hiki mei Mala, 'onau ha'u ki 'Elimi: pea na'e 'i 'Elimi 'ae matavai mo'ui 'e hongofulu ma ua, mo e 'akau ko e ponga 'e fitungofulu; pea na'a nau 'apitanga 'i ai. ¹⁰ Pea na'a nau hiki mei 'Elimi, 'onau nofo ofi ki he Tahī Kulokula. ¹¹ Pea na'a nau hiki atu mei he Tahī Kulokula, 'onau nofo 'i he toafa 'o Sini. ¹² Pea na'a nau fononga atu mei he toafa 'o Sini, 'onau nofo 'i Tofika. ¹³ Pea na'a nau hiki mei Tofika, 'onau nofo 'i 'Alusi. ¹⁴ Pea na'a nau hiki mei 'Alusi, 'onau nofo 'i Lefitimi, ka na'e 'ikai ha vai 'i ai ke inu ai 'ae kakai. ¹⁵ Pea na'a nau hiki mei Lefitimi, 'onau nofo 'i he toafa 'o Sainai. ¹⁶ Pea na'a nau hiki mei he toafa 'o Sainai, 'onau nofo 'i Kipiloti-Hateva. ¹⁷ Pea na'a nau hiki mei Kipiloti-Hateva, 'onau nofo 'i Heseloti. ¹⁸ Pea na'a nau hiki mei Heseloti, 'onau nofo 'i Litima. ¹⁹ Pea na'a nau hiki mei Litima, 'onau nofo 'i Limoni-Pesesi. ²⁰ Pea na'a nau hiki mei Limoni-Pesesi, 'o nau nofo 'i Lipina. ²¹ Pea na'a nau hiki mei Lipina, 'o nau nofo 'i Lisa. ²² Pea na'a nau hiki mei Lisa, 'onau nofo 'i Kelata. ²³ Pea na'a nau hiki mei Kelata, 'onau nofo 'i he mo'unga ko Sefa. ²⁴ Pea na'a nau hiki mei he mo'unga ko Sefa, 'onau nofo 'i 'Alata. ²⁵ Pea na'a nau hiki mei 'Alata, 'onau nofo 'i Makiloti. ²⁶ Pea na'a nau hiki mei Makiloti, 'onau nofo 'i Tehati. ²⁷ Pea na'a nau hiki mei Tehati, 'onau nofo 'i Tala. ²⁸ Pea na'a nau hiki mei Tala, 'onau nofo 'i Mitika. ²⁹ Pea na'a nau hiki mei Mitika, 'onau nofo 'i Hasimona. ³⁰ Pea na'a nau hiki mei Hasimona, 'onau nofo 'i Moseloti. ³¹ Pea na'a nau hiki mei Moseloti, 'onau nofo 'i Pinei-Sekani. ³² Pea na'a nau hiki mei Pinei-sekani, 'onau nofo 'i Hoa-Hakitikati. ³³ Pea na'a nau hiki mei Hoa-hakitikati, 'onau nofo 'i Sotipati. ³⁴ Pea na'a nau hiki mei Sotipati, 'onau nofo 'i 'Apilona. ³⁵ Pea na'a nau hiki mei 'Apilona, 'onau nofo 'i 'Esioni-Kepa. ³⁶ Pea na'a nau hiki mei 'Esioni-Kepa, 'onau nofo 'i he toafa 'o Sini, 'aia 'oku 'i Ketesi. ³⁷ Pea na'a nau hiki mei Ketesi, 'onau nofo 'i he mo'unga ko Hoa, 'i he mata fonua 'o 'Itomi. ³⁸ Pea na'e 'alu hake 'a 'Elone ko e taula'eiki 'i he fekau 'a Sihova ki he mo'unga ko Hoa, pea ne pekia ai, 'i hono fāngofulu 'oe ta'u 'oe ha'u 'ae fānau 'a 'Isileli mei he fonua ko 'Isipite, 'i hono nima 'oe māhina 'i hono 'uluaki 'aho. ³⁹ Pea na'e kakato 'ae ta'u 'e teau ma uofulu ma tolu kia 'Elone 'i he'ene pekia 'i he mo'unga ko Hoa. ⁴⁰ Pea ko e tu'i ko

'Alati 'oe kakai Kēnani, 'aia na'e nofo 'i he potu tonga 'i he fonua ko Kēnani, na'e fanongo ia 'oku ha'u 'ae fānau 'a 'Isileli. ⁴¹ Pea na'a nau hiki mei he mo'unga ko Hoa, 'onau nofo 'i Salimona. ⁴² Pea na'a nau hiki mei Salimona, 'onau nofo 'i Pinoni. ⁴³ Pea na'a nau hiki mei Pinoni, 'onau nofo 'i 'Opoti. ⁴⁴ Pea na'a nau hiki mei 'Opoti, 'onau nofo 'i 'Isi-'Apalimi, 'i he 'ao 'o Moape. ⁴⁵ Pea na'a nau hiki mei 'Imi, 'onau nofo 'i Tiponi-Kata. ⁴⁶ Pea na'a nau hiki mei Tiponi-Kata, 'onau nofo 'i 'Alimoni-Tipilatemi. ⁴⁷ Pea na'a nau hiki mei 'Alimoni-Tipilatemi, 'onau nofo 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Apalimi, 'i he 'ao 'o Nipo. ⁴⁸ Pea na'a nau hiki atu mei he ngaahi mo'unga 'o 'Apalimi, 'onau nofo 'i he ngaahi toafa 'o Moape 'o ofi ki Sioatani, mei Pete-Sesimoti 'o a'u ki 'Epeli-Sitimi 'i he ngaahi toafa 'o Moape.

⁵⁰ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōseese 'i he ngaahi toafa 'o Moape 'o ofi ki Sioatani, mo Seliko, 'o pehē, ⁵¹ "Lea ki he fānau 'a 'Isileli, mo ke pehē kiate kinautolu, 'Oka mou ka a'a 'i Sioatani ki he fonua ko Kēnani; ⁵² Te mou toki kapusi 'i homou 'ao 'ae kakai ko toa pē 'oku nofo 'i he fonua, pea maumau'i honau ngaahi fakatātā, mo faka'auha honau ngaahi tamapua fakatātā ukamea pea mātu'aki holoki hifo honau ngaahi potu mā'olunga kotoa pē: ⁵³ Pea te mou kapusi 'ae kakai 'i he fonua, pea mou nofo ai: he kuo u foaki kiate kimoutolu 'ae fonua ke mou ma'u. ⁵⁴ Pea te mou tufa 'ae fonua 'i he talotalo 'ae ngaahi tofi'a ki homou ngaahi fa'ahinga: pea ki he tokolahi ke mou tuku honau tofi'a ke lahi, pea ki he tokosi'i te mou tuku honau tofi'a ke si'i: 'e 'i he tangata taki taha, 'ae tofi'a 'oe potu kuo ne ma'u 'i he talotalo, te mou ma'u ia 'o fakatatau ki he ngaahi fa'ahinga 'o ho'omou ngaahi tamai ⁵⁵ Pea kapau 'e 'ikai te mou kapusi 'ae kakai 'oe fonua 'i homou 'ao; 'e toki hoko 'o pehē, ko kinautolu 'oku mou tuku ke toe 'iate kinautolu, te nau hoko ko e talatala ki homou mata, mo e ngaahi 'akau talatala ki homou vakavaka, pea tenau fakafiu'i 'akimoutolu 'i he fonua 'oku mou nofo ai. ⁵⁶ Pea 'e hoko mo 'eni foki, te u fai kiate kimoutolu, 'o hangē ko ia ne u tokanga ke fai kiate kinautolu."

1 Ko e ngaahi ngata'anga 'oe fonua. 16 Ko e hingo 'oe kau tangata 'e vahevahe 'ae fonua.

34 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōseese, 'o pehē, ² Fekau ki he fānau 'a 'Isileli, pea ke pehē kiate kinautolu, "Oka mou ka hoko ki he fonua ko Kēnani; (koe fonua ia 'e tō kiate kimoutolu ko e tofi'a, 'io, ko e fonua ko Kēnani mo e ngaahi ngata'anga fonua 'o ia:) ³ Pea ko homou ngata'anga ki he potu tonga 'e mei he toafa 'o Sini 'o fai atu ki he mata fonua 'o 'Itomi, pea ko homou ngata'anga ki he potu tonga 'e ngata mei he matātahi 'oe tahi māsima ki hahake: ⁴ Pea ko e 'alunga 'o homou ngata'anga 'e ngata mei he potu tonga ki he hake'anga 'o 'Akilapime, 'o fai atu ki Sini: pea 'e mole atu ia ki he potu tonga ki Ketesi-pania, 'o fai atu ki he kolo ko 'Ata, 'o a'u atu ki 'Asimoni: ⁵ Pea ko hono ngata'anga 'e fai atu mei 'Asimoni 'o a'u ki he vaitafe 'o 'Isipite pea ko hono ngata'anga 'e mole atu ki he tahi.

⁶ Pea koe'uhi ko hono ngata'anga ki lulunga, 'e hoko 'ae tahi lahi ko homou ngata'anga: ko homou ngata'anga ia ki lulunga. ⁷ Pea ko eni 'a homou ngata'anga ki tokelau: te mou fua atu ma'amoutolu mei he tahi lahi ki he mo'unga ko Hoa: ⁸ Mei he mo'unga ko Hoa te mou faka'ilonga'i homou ngata'anga ki he hū'anga ki Hemati; pea 'e mole atu 'a hono ngata'anga 'o a'u ki Sitati: ⁹ Pea 'e mole atu hono ngata'anga ki Sifiloni, pea 'e 'alu atu ia 'o a'u ki he kolo ko 'Enani: ko eni homou ngata'anga ki tokelau. ¹⁰ Pea te mou faka'ilonga'i homou ngata'anga ki hahake mei he kolo ko 'Enani ki Sifami: ¹¹ Pea 'e 'alu hifo hono ngata'anga mei Sifami ki Lipila, 'i he potu hahake 'o 'Aine; pea 'e 'alu hifo hono ngata'anga 'o a'u ki he tafa'aki 'oe tahi ko Kineleti ki hahake: ¹² Pea 'e 'alu hifo hono ngata'anga ki Sioatani, pea 'e mole atu ia ki he tahi māsima: 'e hoko eni ko homou fonua mo hono ngata'anga fakatakamilo 'o ia. ¹³ Pea na'e fekau 'e Mōseese ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ko eni 'ae fonua 'aia te mou ma'u 'i he talotalo, 'aia kuo fekau 'e Sihova ke foaki ki he fa'ahinga 'e hiva, pea ki hono vaeua 'oe fa'ahinga: ¹⁴ He ko e fa'ahinga 'oe fānau 'a Lupeni 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai, mo e fa'ahinga 'oe fānau 'a Kata 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai, kuo nau ma'u honau tofi'a; pea ko hono vaeua 'oe fa'ahinga 'o Manase kuo nau ma'u honau tofi'a: ¹⁵ Ko e fa'ahinga 'e ua mo hono vaeua 'oe fa'ahinga kuo nau ma'u honau tofi'a 'i he kauvai ki heni 'o Sioatani ki hahake, 'o hanga ki he hop'angala'ā."

¹⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōseese, 'o pehē, ¹⁷ "Ko e ngaahi hingo eni 'oe kau tangata tenau tufa 'ae fonua kiate kimoutolu: ko 'Eliesa ko e taula'eiki, mo Siosiu ko e foha 'o Nuni. ¹⁸ Pea te mou fili mai ha 'eiki taki tokotaha 'i he ngaahi fa'ahinga kotoa pē, kenau tufa 'ae fonua ko e ngaahi tofi'a." ¹⁹ Pea ko e ngaahi hingo eni 'oe kau tangata: 'i he fa'ahinga 'o Siuta, ko Kelepi ko e foha 'o Sifune. ²⁰ Pea mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Simione, ko Simueli ko e foha 'o 'Amihuti. ²¹ Mei he fa'ahinga 'o Penisimani, ko 'Ilitati ko e foha 'o Kisiloni. ²² Pea ko e 'eiki 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Tani, ko Puki ko e foha 'o Sokili ²³ Ko e 'eiki 'oe fānau 'a Siosefa, mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Manase, ko Hanieli ko e foha 'o 'Efoti. ²⁴ Pea ko e 'eiki 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Ifalemi, ko Kimueli ko e foha 'o Sifitani. ²⁵ Pea ko e 'eiki 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Sepuloni, ko 'Ilisafani ko e foha 'o Panaki. ²⁶ Pea ko e 'eiki 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isaka, ko Paletili ko e foha 'o 'Asana. ²⁷ Pea ko e 'eiki 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Aseli, ko 'Eihuti ko e foha 'o Selomi. ²⁸ Pea ko e 'eiki 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Nafitali, ko Pita-eli ko e foha 'o 'Amihuti. ²⁹ Ko kinautolu eni na'e fekau 'e Sihova kenau vahevahe 'ae tofi'a ki he fānau 'a 'Isileli 'i he fonua ko Kēnani.

1 Ko e kolo 'e fāngofulu ma valū ki he kau Livai, mo e ngaahi 'api ofi, mo hono fuofua 'o ia. 6 Ko e kolo hūfanga 'e ono. 9 Ko e fono ki he fakapō. 31 'E 'ikai ma'u ha tukungoue ki he fakapō.

35 PEA na'e folofola 'a Sihova kia Mōseese 'i he fonua tafangafanga 'o Moape 'oku ofi ki Sioatani

pea ofi ki Seliko, 'o pehē, ²“Fekau ki he fānau 'a 'Isileli, ke nau foaki 'ae ngaahi kolo ki he kau Livai ke nau nofo ai, mei he ngaahi tofi'a 'oku nau ma'u; pea mou foaki foki ki he kau Livai 'ae ngaahi potu fonua ke takatakai 'ae ngaahi kolo. ³ Pea te nau ma'u 'ae ngaahi kolo ke nau nofo ai; pea mo e ngaahi potu fonua 'oku takatakai ai, ki he'enu fanga manu, mo 'enua koloa, mo 'enua fanga manu kotoa pē. ⁴ Pea ko e ngaahi potu fonua 'oe ngaahi kolo, 'aia te mou foaki ki he kau Livai, 'e a'u atu ia mei he ā maka 'oe kolo 'i he hanga 'e ua afe 'o takatakai ia. ⁵ Pea te mou fuofua mei he tu'a kolo ki he potu hahake ko e hanga 'e fā afe, pea mo e potu tonga 'ae hanga 'e fā afe, pea mo e potu hihifo 'ae hanga 'e fā afe, pea mo e potu tokelau 'ae hanga 'e fā afe; ka 'e tu'u loto 'ae kolo: pea 'e tuku ia kiate kinautolu ko e ngaahi potu fonua 'oe kolo. ⁶ Pea 'i he ngaahi kolo te mou foaki ki he kau Livai, 'e 'i ai 'ae kolo hūfanga 'e ono, 'aia te mou tu'utu'uni ki he tangata kuo faainoa ha tāmāte, koe'uhi ke hola ia ki ai: pea te mou lau foki mo ia 'ae kolo 'e fāngofulu ma ua. ⁷ Pea ko e ngaahi kolo kotoa pē 'aia te mou foaki ki he kau Livai ko e kolo 'e fāngofulu ma valu: te mou foaki ia mo hono ngaahi potu fonua. ⁸ Pea te mou foaki 'ae ngaahi kolo mei he tofi'a 'oe fānau 'a 'Isileli: ko kinautolu 'oku ma'u 'o lahi ke mou foaki lahi mei ai; ka ko kinautolu 'oku ma'u 'o si'i ke mou foaki si'i mei ai: 'e taki taha foaki mei hono ngaahi kolo ki he kau Livai 'o fakatatau mo e tofi'a kuo ne ma'u.”

⁹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, 'o pehē, ¹⁰ Lea ki he fānau 'a 'Isileli, mo ke pehē kiate kinautolu, “Oka mou ka a'a 'i Sioatani ki he fonua ko Kēnani; ¹¹ Te mou toki fakatapui 'ae ngaahi kolo, ko e ngaahi kolo hūfanga mo'omoutolu; koe'uhi ke hola ki ai 'ae tangata kuo fai ha tāmāte, 'aia 'oku ne tāmāte'i ha tokotaha 'i he'ene palalivale. ¹² Pea 'e 'iate kimoutolu ia ko e ngaahi kolo hūfanga mei he tangata totongi; ke 'oua na'a mate 'ae tangata 'oku faainoa ha tāmāte, kae'oua ke tu'u ia 'i he 'ao 'oe kakai 'i he fakamaau. ¹³ Pea 'i he ngaahi kolo 'aia te mou foaki 'e vahe mei ai 'ae kolo 'e ono ke hūfanga 'aki ¹⁴ Te mou foaki 'ae kolo 'e tolu 'i he kauvai mai ki heni 'o Sioatani, pea mo e kolo 'e tolu 'i he fonua ko Kēnani, ko e ngaahi kolo hūfanga. ¹⁵ Ko e ngaahi kolo 'e ono ni 'e hūfanga 'aki 'e he fānau 'a 'Isileli, mo e muli mo e 'āunofu 'iate kinautolu: koe'uhi ke hola kotoa pē ki ai 'aia kuo tāmāte ha tokotaha 'i he'ene faainoa. ¹⁶ Pea kapau 'e taa'i ia 'aki ha me'a ukamea ke mate ai ia, ko e tangata fakapō ia: ko e mo'oni 'e tāmāte'i 'ae fakapō. ¹⁷ Pea kapau 'e taa'i ia 'i he'ene lisingi ha maka, ke mate ai ia, pea mate ia, ko e tangata fakapō ia: ko e mo'oni 'e tāmāte'i 'ae fakapō. ¹⁸ Pea kapau te ne taa'i 'aki ia 'ae 'akau, ke mate ai ia, pea mate ia, ko e tangata fakapō ia: ko e mo'oni 'e tāmāte'i 'ae fakapō. ¹⁹ Ko e tangata 'oku fai 'ae totongi toto 'e taa'i 'e ia 'ae fakapō: 'i he'ena fetaulaki mo ia, te ne taa'i ia. ²⁰ Pea kapau 'e hoka'i ia 'i he 'ita, pe lisi kiate ia 'i he'ene toitoi, ke mate ai ia; ²¹ Pe taa'i 'aki ia 'a hono nima 'i he'ene taufehi'a, ke mate ai ia: ko e mo'oni ko ia na'a ne taa'i ia 'e tāmāte'i ia; he ko e fakapō ia: pea 'e

taa'i 'ae fakapō 'e he tangata 'oku fai 'ae totongi toto, 'i he'ena fetaulaki mo ia. ²² Pea kapau 'e hoka'i fakafokifā ia ka 'oku 'ikai taufehi'a, pe lisi ha me'a 'e taha kiate ia ka 'oku 'ikai toitoi, ²³ Pe ha maka, ke mate ai ia, ka 'oku 'ikai mamata kiate ia, kae lisi ia kiate ia pea ne mate ai ia, ka na'e 'ikai ko hono fili, pea na'e 'ikai kumi ia ke fai ha me'a kovi kiate ia: ²⁴ Pea 'e toki fakamaau 'e he kakai ki he tangata fakapō mo e tangata 'oku fai 'ae totongi toto 'o fakatatau ki he ngaahi fono ni: ²⁵ Pea 'e fakamo'ui 'e he kakai 'aia kuo faainoa 'ae tāmāte mei he nima 'oe tangata 'oku fai 'ae totongi toto, pea tenau toe 'ave ia ki hono kolo hūfanga, 'aia na'e hola ki ai: pea 'e nofo ai ia 'o a'u ki he pekia 'ae fungani taula'eiki, 'aia na'e fakanofu 'aki 'oe lolo tapu. ²⁶ Pea kapau 'e ha'u 'ae tangata kuo faainoa ha tāmāte kitua'ā 'i he ve'e kolo 'o hono hūfanga, 'aia na'e hola ia ki ai; ²⁷ Pea ka 'ilo ia 'e he tangata 'oku fai 'ae totongi toto, 'i he'ene 'i tu-a'ā 'i he ve'e kolo 'o hono hūfanga, pea kapau 'e tāmāte'i 'ae tāmāte faainoa 'e he totongi toto; 'e 'ikai halaila ia 'i hono toto: ²⁸ He na'e totonu 'a 'ene nofo ia 'i he kolo 'o hono hūfanga 'o a'u ki he pekia 'ae fungani taula'eiki: pea ka hili 'ae pekia 'ae fungani taula'eiki 'e foki 'ae tangata na'e faainoa ha tāmāte ki he fonua 'o hono tofi'a. ²⁹ Pea ko e ngaahi me'a ni ko e fono 'oe fakamaau kiate kimoutolu 'i homou ngaahi to'utangata mo homou ngaahi tofi'a kotoa pē. ³⁰ Ko ia 'oku ne tāmāte'i ha tokotaha, 'e tāmāte'i 'ae fakapō ko ia 'i he fakamo'oni 'oe kau fakamo'oni: ka 'e 'ikai tāmāte'i ha tokotaha 'i he faka'ilo 'e he fakamo'oni 'o ha tokotaha pe. ³¹ Pea 'e 'ikai foki te mou ma'u ha totongi kae mo'ui 'ae fakapō, 'aia 'oku halaia 'i he'ene tāmāte: ka ko e mo'oni 'e tāmāte'i ia. ³² Pea 'e 'ikai te mou ma'u 'ae totongi koe'uhi ko ia kuo hola ki he kolo ko hono hūfanga, ke toe 'omi ia ke nofo 'i he fonua, kae'oua ke pekia 'ae taula'eiki. ³³ Pea ko ia, 'e 'ikai te mou faka'uli 'ae fonua 'oku mou 'i ai: he 'oku faka'uli 'e he toto 'ae fonua: pea 'e 'ikai fakama'a 'ae fonua 'i he toto kuo lilingi 'i ai, ka 'i he toto 'o ia na'a ne lilingi ia. ³⁴ Ko ia 'oua na'a mou faka'uli 'ae fonua 'aia te mou nofo ai, he 'oku ou nofo ai: he ko au ko Sihova 'oku ou nofo mo e fānau 'a 'Isileli.”

1 Ko e faingata'a 'oe ma'u tofi'a 'e he kau fefine. 5 'Oku fakatonutonu ia 'i he'enua 'unoho 'i honau fa'ahinga 'onautolu pe, telia na'a mole 'ae tofi'a mei he fa'ahinga. 10 Ko e ngaahi 'ofefine 'o Silofitati 'oku fakama'u mo e ngaahi foha 'oe tokoua 'o 'enua tamai.

36 PEA ko e kau mātu'a ko e tamai 'ae ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a Kiliati ko e foha 'o Mekili ko e foha ia 'o Manase, 'oe ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a Siosefa, na'a nau 'unu'unu mai 'onau lea 'i he 'ao 'o Mōsese, mo e 'ao 'oe hou'eiki, ko e kau mātu'a tu'ukimu'a 'i he fānau 'a 'Isileli: ² Pea na'a nau pehē, “Na'e fekau 'e Sihova ki he'eku 'eiki ke foaki 'ae fonua 'i he talotalo, ko e tofi'a ki he fānau 'a 'Isileli: pea na'e fekau 'e Sihova ki he'eku 'eiki ke foaki 'ae tofi'a 'o Silofitati ko homau tokoua ki hono ngaahi 'ofefine. ³ Pea kapau tenau 'unoho mo e ni'hi 'i he ngaahi foha 'oe

ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isileli, 'e toki tō ai honau tofi'a mei he tofi'a 'o 'emau ngaahi tamai, pea 'e tuku ia ki he tofi'a 'oe fa'ahinga 'aia kuo nau 'alu ki ai: pea 'e mole pehē ia mei he talotalo 'o homau tofi'a. ⁴ Pea 'oka hoko 'ae siupeli 'oe fānau 'a 'Isileli, 'e lau ai honau tofi'a ki he tofi'a 'oe fa'ahinga 'aia kuo nau ma'u 'akinautolu: pea 'e mole pehē 'a honau tofi'a mei he tofi'a 'oe fa'ahinga 'o 'emau ngaahi tamai." ⁵ Pea na'e fekau 'e Mōsese ki he fānau 'a 'Isileli 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova, 'o ne pehē, "Kuo lea totonu 'ae fa'ahinga 'oe ngaahi foha 'o Siosefa. ⁶ Ko e me'a eni kuo fekau 'e Sihova koe'uhi ko e ngaahi 'ofefine 'o Silofitati, 'o pehē, Tuku 'akinautolu kenau fakama'u mo kinautolu 'oku nau manako ki ai; ka tenau fakama'u 'i he fānau 'oe fa'ahinga pe 'o 'enau ngaahi tamai. ⁷ Pea ko ia 'e 'ikai hiki ai 'ae tofi'a 'oe fānau 'a 'Isileli mei ha fa'ahinga ki ha fa'ahinga: ka tenau taki taha pikitai ki he tofi'a 'oe fa'ahinga 'o 'ene ngaahi tamai. ⁸ Pea ko e 'ofefine kotoa pē, 'oku ne ma'u ha tofi'a 'i ha fa'ahinga 'oe fānau 'a

'Isileli, 'e hoko ia ko e 'unoho 'o ha tokotaha 'i he fānau 'oe fa'ahinga 'o 'ene tamai, koe'uhi ke ma'u 'e he fānau 'a 'Isileli 'e he tangata taki taha 'ae tofi'a 'o 'ene ngaahi tamai. ⁹ Kae'oua 'e hiki 'ae tofi'a mei ha fa'ahinga 'e taha ki ha fa'ahinga kehe; kae taki taha pikitai 'ae fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isileli ki hono tofi'a 'o'ona." ¹⁰ 'O hangē ko ia na'e fekau 'e Sihova kia Mōsese, na'e fai pehē 'ae ngaahi 'ofefine 'o Silofitati: ¹¹ He na'e fakama'u 'a Mala, mo Tilisa, mo Hokila, mo Milika, mo Noa, ko e ngaahi 'ofefine 'o Silofitati, mo e ngaahi foha 'oe tokoua 'o 'enau tamai. ¹² Pea na'a nau fakama'u ki he ngaahi fānau 'oe ngaahi foha 'o Manase ko e foha 'o Siosefa, pea na'e ma'u honau tofi'a 'i he fa'ahinga 'oe fānau 'o 'enau tamai. ¹³ Ko e ngaahi fekau eni mo e ngaahi fono, 'aia na'e fekau 'e Sihova 'i he nima 'o Mōsese ki he fanau 'a 'Isileli 'i he ngaahi potu tafangafanga 'o Moape 'oku ofi ki Soatani, pea ofi ki Seliko.

Vahe

Teutalonome

'OKU UI KO E TOE LAU 'OE FONO, PE KO

Vahe

1 Ko e lea 'a Mōsese 'i he tei ofi hono fāngofulu 'oe ta'u. 6 Ko 'ene fakamanatu 'i he kei si'i, 'ae tala'ofa 'ae 'Otua. 13 Ko 'ene 'atu 'ae kau matāpule. 19 Ko e fekau 'oe kau asiasi ke fakasiosio ki he fonua. 34 Ko e houhau 'oe 'Otua 'i he'enua ta'etui. 41 Ko 'e-nau fai talangata'a.

1 KO eni 'ae ngaahi lea na'e lea 'aki 'e Mōsese ki 'Isileli kotoa pē 'i he potu mai 'o Sioatani 'i he toafa, 'i he toafa 'oku hangatonu ki he tahi Kulokula, 'i he vaha'a 'o Palani, mo Tofeli, mo Lepani, mo Heseloti, mo Tesapi. 2 (Ko e fononga'anga ia 'oe 'aho 'e hongofulu ma taha mei Holepi 'i he hala 'oe mo'unga ko Seia ki Ketesi-pania.) 3 Pea na'e hoko 'o pehē 'i hono fāngofulu ta'u, 'i hono hongofulu ma taha 'oe māhina, 'i he 'ulua-ki 'aho 'oe māhina, na'e lea 'a Mōsese ki he fānau 'a 'Isileli 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fekau atu 'e Sihova kiate ia ke tala kiate kinautolu; 4 Hili 'ene tā-mate'i 'a Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i Hesiponi, mo Oki ko e tu'i 'o Pesani, 'aia na'e nofo 'i 'A-sitelote 'i 'Etilei: 5 'I he potu mai 'o Sioatani, 'I he fonua 'o Moape, na'e kamata fakahā 'e Mōsese 'ae fono ni, 'o pehē, 6 "Na'e folofola 'a Sihova ko hotau 'Otua kiate kinautolu 'i Holepi, 'o pehē, 'Kuo mou nofo fuoloa lelei 'i he mo'unga ni: 7 Mou tafoki, 'o hiki homou fononga, pea 'alu ki he mo'unga 'oe kau 'Amoli, pea ki he ngaahi potu ofi ki ai, 'i he tafangafanga, 'i he ngaahi mo'unga, pea 'i he tele'a, pea 'i he potu tonga, pea 'i he potu matātahi, ki he fonua 'oe kau Kēnani, pea ki Lapanoni, ki he vaitafe lahi, 'ae vaitafe ko 'Iufaletesi. 8 Vakai, kuo u tuku 'ae fonua ki homou 'ao: mou 'alu ki ai 'o ma'u 'ae fonua 'aia na'e fuakava ai 'e Sihova ki ho'omou ngaahi tamai, ko 'Epalahame mo 'Aisake, mo Sēkope, ke foaki ia kiate kinautolu, pea ki honau hako kimui 'i-ate kinautolu.']"

9 ¶ Pea ne u lea kiate kimoutolu 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, "'Oku 'ikai te u mafai ke kātaki'i 'akimoutolu 'eau pe: 10 Kuo fakatokolahi 'akimoutolu 'e Sihova ko homou 'Otua, pea, vakai, 'oku mou tatau he 'aho ni mo e ngaahi fetu'u 'oe langi hono lahi. 11 (Kae 'ofa ke fakatokolahi 'akimoutolu 'e Sihova ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai ke laui liunga afe 'a homou tokolahi ni, pea tāpuaki'i 'akimoutolu, 'o hangē ko ia kuo ne tala'ofa kiate kimoutolu!) 12 'E fēfē 'eku fa'a fai ke kātaki 'eau pe ho'omou fakafiu mo ho'omou kavenga, mo ho'omou feke'ike'i? 13 Mou fili ha kau tangata poto, 'oku loto matala, 'aia kuo 'iloa 'i homou ngaahi fa'ahinga, pea

te u fakanofa 'akinautolu kenau pule'i 'akimoutolu.

14 Pea ne mou tala mai kiate au, 'o pehē, Ko e me'a kuo ke lea ki ai 'oku lelei ia ke mau fai. 15 Pea ne u fili mai 'ae hou'eiki 'o homou ngaahi fa'ahinga, 'ae kau tangata poto, pea ongoongo, 'o fakanofa 'akinautolu ke pule'i 'akimoutolu, ko e kau pule ki he ngaahi toko afe, mo e kau pule 'oe ngaahi toko teau, mo e kau pule 'oe ngaahi toko nimangofulu, mo e kau pule 'oe ngaahi toko hongofulu, mo e kau matāpule 'i homou ngaahi fa'ahinga. 16 "Pea ne u fekau ki ho'omou kau fakamaau 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, 'Mou fanongo ki he ngaahi me'a 'a homou ngaahi kāinga, pea fakamaau mā'oni'oni ki he tangata kotoa pē mo hono tokoua, pea mo e muli 'oku 'iate ia. 17 'Oua na'a mou filifilimā-nako ki he kakai 'i he fakamaau; ka te mou fanongo ki he si'i pea mo e lahi; 'oua na'a mou manavahē ki he mata 'oe tangata; he 'oku 'ae 'Otua 'ae fakamaau: pea ko e me'a 'oku faingata'a kiate kimoutolu, 'omi ia kiate au, pea te u fanongo ki ai.' 18 Pea ne u fekau kiate kimoutolu 'i he kuonga ko ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē ke mou fai.

19 ¶ "Pea 'i he'etau hiki mei Holepi, na'a tau 'alu ai pe 'i he fu'u toafa lahi ko ia mo fakamanavahē, 'aia na'a mou mamata 'i he hala 'oe mo'unga 'oe kau 'Amoli, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko hotau 'Otua kiate kinautolu; pea na'a tau hoko ki Ketesi-pania. 20 Pea ne u pehē kiate kimoutolu, Kuo mou hoko ki he mo'unga 'oe kau 'Amoli, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko hotau 'Otua kiate kinautolu. 21 Vakai, kuo tuku 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae fonua 'i ho 'ao: 'alu hake 'o ma'u ia, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova ko e 'Otua 'o ho'ngaahi tamai kiate koe; 'oua na'a manavahē, pe loto vaivai.

22 ¶ "Pea na'a mou 'unu'unu mai kotoa pē kiate au 'o mou pehē, Te mau fekau 'ae kau tangata ke mu'omu'a 'iate kinautolu, kenau asiasi 'ae fonua, pea toe fakahā mai 'ae hala 'oku totonu ke mau 'alu hake ai, pea ko e kolo fē ia te mau hoko ki ai. 23 Pea ne u fiemālie lahi 'i he lea ko ia pea ne u fili 'ae kau tangata 'e toko hongofulu ma toko ua 'iate kimoutolu, 'o tautau tokotaha 'i he fa'ahinga. 24 Pea na'a nau afe 'o 'alu hake ki he mo'unga, pea ne nau hifo ki he potu tafangafanga 'o 'Esikoli, 'onau vakai foli ia. 25 Pea na'a nau to'o 'ae fua 'oe fonua 'i honau nima, 'onau 'omi ia kiate kinautolu, 'onau 'omi mo e lea kiate kinautolu, 'o pehē, Ko e fonua lelei 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko hotau 'Otua kiate kinautolu. 26 Ka na'e 'ikai te mou fie 'alu hake ki ai, pea ne

mou fai talangata'a ki he fekau 'a Sihova ko homou 'O-tua: ²⁷ Pea na'a mou lāunga, 'i homou ngaahi fale fehikitaki, 'o pehē, Ko e me'a 'i he fehī'a 'a Sihova kiate kiate tautolu, ko ia kuo ne 'omi ai 'akitautilu mei he fonua ko 'Isipite, ke tukuange 'akitautilu ki he nima 'oe kau 'Amoli, ke faka'auha 'akitautilu. ²⁸ Te tau 'alu hake ki fē? Kuo fakavaivai'i homau loto 'e homau ngaahi kāinga, 'o pehē, 'Oku lahi hake mo lōloa 'ae kakai 'iate kimautolu; 'oku lahi 'ae ngaahi kolo pea 'oku hoko hake ki he langi honau 'ā; kae'uma'ā foki 'emaui mamata 'i ai ki he ngaahi foha 'oe kau 'Anaki. ²⁹ Pea ne u pehē kiate kimoutolu, 'oua na'a mou lilika, pea 'oua na'a mou manavahē kiate kinautilu. ³⁰ Ko Sihova ko homou 'O-tua 'aia 'oku mu'omu'a 'iate kimoutolu, 'e tau ia ma'amoutolu, 'o hangē ko ia kotoa pē na'a ne fai 'i 'Isipite ma'amoutolu 'i homou 'ao: ³¹ Pea 'i he toafa, 'aia na'a ke mamata ai ki he fua ko e 'e Sihova ko ho 'Otua, 'o hangē ko e fua 'e he tangata hono foha, 'i he hala kotoa pē na'a mou 'alu ai, kae'oua ke mou hoko ki he potu ni. ³² Ka 'i he me'a ni na'e 'ikai te mou tui kia Sihova ko homou 'Otua, ³³ 'Aia na'e 'alu mu'omu'a 'i he hala 'iate kimoutolu, ke kumi 'ae potu ke fokotu'u ai homou ngaahi fale fehikitaki, 'i he afi 'i he po'uli, ke fakahā kiate kimoutolu 'ae hala ko ia te mou 'alu ai, pea 'i he 'ao 'i he 'aho. ³⁴ Pea na'e ongo'i 'e Sihova 'ae le'o 'o ho'omou ngaahi lea, pea na'e houhau ia, pea ne fuakava, 'o pehē, ³⁵ Ko e mo'oni 'e 'ikai ha tokotaha 'oe kau tangata 'oe to'utangata kovi ni te ne mamata ki he fonua lelei ko ia, 'aia ne u fuakava ke foaki ki ho'omou ngaahi tamai, ³⁶ Ka ko Kelepi ko e foha 'o Sifune: 'e mamata ia ki ai, pea te u foaki kiate ia, 'ae fonua kuo ne tu'u ki ai, pea ki he'ene fānau ko e me'a 'i he'ene muimui angatonu kia Sihova. ³⁷ Pea na'e houhau 'a Sihova kiate au foki koe'uhi ko kimoutolu, 'o pehē, Ko koe foki 'e 'ikai te ke hoko ki ai. ³⁸ Ka ko Siosiu ko e foha 'o Nuni, 'aia 'oku tu'u 'i ho 'ao, 'e 'alu ia ki ai: ke ke tokoni kiate ia: he te ne pule ke ma'u ia 'e 'Isileli. ³⁹ Ka ko ho'omou ngaahi fānau iiki 'akinautilu ne mou pehē 'e hoko 'o mo'ua, mo ho'omou ngaahi fānau, 'akinautilu na'e 'ikai 'ilo 'i he 'aho ko ia 'ae lelei mo e kovi, tenau hoko ki ai, pea te u foaki ia kiate kinautilu, pea tenau ma'u ia. ⁴⁰ Ka ko kimoutolu, mou tafoki, pea hiki homou fononga ki he toafa 'i he hala 'oe Tahī Kulokula. ⁴¹ Pea na'a mou lea 'o pehē kiate au, Kuo mau fai angahala kia Sihova; te mau 'alu hake 'o tau, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē 'oku fekau 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimautolu. Pea hili ho'omou nono'o taki taha 'ae tangata 'ene mahafutau kiate ia, na'a mou teu pe ke 'alu ki mo'unga. ⁴² Pea na'e folofola 'a Sihova kiate au, Tala kiate kinautilu, 'Oua na'a 'alu hake, pea 'oua na'a tau; he 'oku 'ikai te u 'iate kimoutolu; telia na'a te'ia 'akimoutolu 'i he 'ao 'o homou ngaahi fili. ⁴³ "Pea ne u lea kiate kimoutolu; pea na'e 'ikai te mou tui ki ai, ka na'a mou angatu'u ki he fekau 'a Sihova, 'o 'alu hake loto fielahe pe ki he mo'unga. ⁴⁴ Pea na'e ha'u 'ae kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i he mo'unga ko homou tali, pea na'a nau tuli 'akimoutolu 'o hangē ko ia 'oku fai 'e he fanga pi, pea na'e te'ia 'akimoutolu 'i Seia, 'o a'u ki Hoama. ⁴⁵ Pea ne mou

foki 'o tangi 'i he 'ao 'o Sihova, ka na'e 'ikai tokanga 'a Sihova ki homou le'o, pe fakaongo kiate kimoutolu.

⁴⁶ Ko ia na'a mou nofo ai 'i Ketesi 'o 'aho lahi, 'o fakatatau ki he ngaahi 'aho na'a mou nofo 'i ai.

1 'Oku kei fakamatala atu, na'e ta'ofi 'enau tau' 'ae kau 'Itomi, 9 Mo e kau Moape, 17 Mo e kau 'Amonj, 14 Ka na'a nau ikuna 'a Sihoni ko e 'Amoli.

2 PEA na'a tau tafoki, 'o hiki hotau fononga ki he toafa 'i he hala 'oe Tahī Kulokula, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kiate au: pea na'a tau tākai 'ae mo'unga ko Seia 'o 'aho lahi. ² "Pea na'e folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ³ Kuo mou tākai 'ae mo'unga ni 'o fuoloa: mou tafoki ki he feitu'u tokelau. ⁴ Pea ke fekau ki he kakai, 'o pehē, 'Te mou 'alu 'i he potu fonua 'o homou kāinga ko e fānau 'a 'Isoa, 'aia 'oku nofo 'i Seia; pea 'e manavahē 'akinautilu kiate kimoutolu: ko ia, mou vakai lelei kiate kimoutolu. ⁵ "Oua na'a mou fai ha me'a kiate kinautilu; koe'uhi na'a mo hano laulahe 'oe 'aofi va'e 'e taha, 'e 'ikai te u foaki kiate kimoutolu ha konga sī'i 'o honau fonua: koe'uhi kuo u foaki 'ae mo'unga ko Seia kia 'Isoa ko e tofi'a. ⁶ Te mou fakatau me'akai meiate kinautilu 'aki 'ae pa'anga, ke mou kai; pea te mou fakatau vai 'iate kinautilu 'aki 'ae pa'anga, ke mou inu.' ⁷ He ko Sihova ko ho 'Otua kuo ne tāpuaki 'i koe 'i he ngaahi ngāue kotoa pē 'a ho nima: 'oku ne 'afio'i ho 'eve'eva 'i he toafa lahi ni: 'i he ta'u 'e fāngofulu ni na'e 'iate koe 'a Sihova ko ho 'Otua; na'e 'ikai te ke masiva 'i ha me'a 'e taha. ⁸ Pea 'i he'etau 'alu ange mei hotau kāinga ko e fānau 'a 'Isoa, 'aia na'e nofo 'i Seia, 'i he hala 'oe toafa mei 'Elati, pea mei 'Esioni-kepa, na'a tau tafoki 'o 'alu ofi ki he hala 'oe toafa 'o Moape, ⁹ Pea na'e folofola 'a Sihova kiate au, "Oua na'a fakamamahi ki he kau Moape, pea 'oua na'a tau' 'akinautilu koe'uhi 'e 'ikai te u foaki kiate koe honau fonua ko e tofi'a; he kuo u foaki 'a 'Ala ki he fānau 'a Lote ko honau tofi'a.' ¹⁰ Na'e nofo 'i ai 'i mu'a 'ae kau Imime, ko e kakai lalahi, mo tokolahi mo lōloa, 'o hangē ko e kau 'Anaki; ¹¹ 'Akinautilu na'e ui foki ko e kau sino lalahi, hangē ko e kau 'Anaki ka na'e ui 'akinautilu 'e he kau Moape ko e kau Imime. ¹² Na'e nofo 'ae kakai Hoa 'i Seia foki 'i mu'a; ka na'e fetongi 'akinautilu 'e he fānau 'a 'Isoa, hili 'enau faka'auha 'akinautilu mei honau 'ao, pea nau nofo 'i honau fonua; 'o hangē ko ia kuo fai 'e 'Isileli ki he fonua 'o hono tofi'a, 'aia na'e foaki 'e Sihova kiate kinautilu. ¹³ Pea ne u pehē, Mou tu'u hake, 'o 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Seleti. Pea na'a tau 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Seleti: ¹⁴ Pea ko hono fuoloa 'o 'etau ha'u mei Ketesi-pania, 'o a'u ki he'etau hoko ki he kauvai 'o Seleti, ko e ta'u 'e tolungofulu ma valu: ke 'oua ke 'osi'osingamālie mei he fakataha 'ae to'utangata kotoa pē 'oe kau tangata tau, 'o hangē ko e fuakava 'a Sihova kiate kinautilu. ¹⁵ He ko e mo'oni na'e mafao 'ae nima 'o Sihova kiate kinautilu, ke faka'auha 'akinautilu mei he kakai, kae'oua kenau 'osi.

¹⁶ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene mole 'o pekia 'ae kau tangata tau kotoa pē mei he kakai, ¹⁷ Na'e folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁸ Te ke 'alu atu he 'aho ni 'i he potu 'o 'Ala, 'i he mata fonua 'o Moape: ¹⁹ Pea 'oka

ke ka hoko 'o ofi 'o hangatonu ki he fānau 'a 'Amoni, 'oua na'a fakamamahi'i 'akinautolu, pea 'oua na'a fai ha me'a kiate kinautolu: koe'uhi 'e 'ikai te u foaki kiate koe ha tofi'a 'i he fonua 'oe fānau 'a 'Amoni; he kuo tuku ia ki he fānau 'a Lote ko honau tofi'a.' ²⁰ (Na'e ui ia foki ko e fonua 'oe ngaahi kakai lalahi na'e nofo ai 'i mu'a 'ae kakai lalahi pea na'e ui 'akinautolu 'e he kau 'Amoni, ko e kau Samisunuma; ²¹ Ko e kakai lalahi, mo tokolahi, mo lōloa, 'o hangē ko e kau 'Anaki: ka na'e faka'auha 'akinautolu 'e Sihova 'i honau 'ao; pea na'a nau tongia 'akinautolu 'o nofo 'i honau fonua: ²² Hangē ko ia na'a ne fai ki he fānau 'a 'Isoa, 'aia na'e nofo 'i Seia, 'i he'ene faka'auha 'ae kakai Hoa mei honau 'ao; pea na'a nau tongia 'akinautolu, pea nofo 'i honau fonua 'o a'u ki he 'aho ni: ²³ Pea ko e kakai 'Avi na'e nofo 'i Heselimi, 'o a'u ki Kesa, ko e kau Kafitoli ni, 'aia na'e ha'u mei Kafitoli, na'e faka'auha 'akinautolu, 'o nofo 'i honau fonua.)

²⁴ ¶ "Mou tu'u hake, 'o fai homou fononga, pea a'a 'i he vaitafe ko 'Alanoni: vakai, kuo u tuku ki ho nima 'a Sihoni ko e 'Amoli, ko e tu'i 'o Hesiponi, mo hono fonua: mou fai 'ae kamata ma'u leva ia, pea ketau mo ia. ²⁵ Te u kamata fai he 'aho ni ke 'ai 'ae manavahē kiate koe ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oku 'i he lalo langi kotoa pē, 'aia tenau ongo'i ho ongoongo, pea tetetete, pea tenau feinga 'i he mamahi koe'uhi ko koe.

²⁶ ¶ "Pea ne u fekau 'ae kau tangata fekau mei he toafa 'o Ketimote, kia Sihoni ko e tu'i 'o Hesiponi mo e ngaahi lea 'oe melino, 'o pehē, ²⁷ 'Tuku ke u 'alu atu 'i ho fonua: Te u 'alu atu pe 'i he hala motu'a, 'e 'ikai teu tafoki ki he nima to'omata'u pe ki he to'ohema. ²⁸ Pea te ke fakatau 'ae me'akai kiate au 'aki 'ae pa'anga, koe'uhi ke u kai; pea tuku mai ha vai 'i he'eku pa'anga ke u inu: kae kehe ke u 'alu 'i ho fonua 'i hoku va'e pe: ²⁹ (Hangē ko ia na'e fai kiate au 'e he fānau 'a 'Isoa na'e nofo 'i Seia, mo e kau Moape na'e nofo 'i 'Ala;) ke 'oua ke u a'a atu 'i Sioatani ki he fonua 'oku foaki 'e Sihova ko homau 'Otua kiate kima'utolu.' ³⁰ "Ka na'e 'ikai tuku 'akitautolu 'e Sihoni ko e tu'i 'o Hesiponi, ketau 'alu ofi kiate ia; he na'e fakafefeka hono laumālie 'e Sihova ko ho 'Otua, 'o ngaahi hono loto ke talangata'a, koe'uhi ke ne tukuange ia ki ho nima, 'o hangē ko ia kuo hā he 'aho ni. ³¹ "Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, 'Vakai, kuo u kamata tuku 'a Sihoni mo hono fonua 'i ho 'ao: ke ke kamata ma'u, koe'uhi ke ke hoko 'o ma'u hono fonua.' ³² Pea na'e toki ha'u kitu'a 'a Sihoni 'o tu'u kiate kitautolu, 'aia mo hono kakai kotoa pē, ketau 'i Sehasi. ³³ Pea na'e tuku mai ia 'i hotau 'ao 'e Sihova, ko hotau 'Otua; pea na'a tau taa'i ia, mo hono ngaahi foha, mo 'ene kakai kotoa pē. ³⁴ Pea na'a tau ma'u 'ene ngaahi kolo 'i he kuonga ko ia, pea na'a tau faka'auha 'ae kau tangata kotoa pē, mo e kau fefine, pea mo e fānau iiki 'i he kolo kotoa pē; na'e 'ikai te tau tuku ha nī'hi ke toe: ³⁵ Ka ko e ngaahi fanga manu na'a tau ma'u ko e koloa ma'atautolu, mo e vete 'oe ngaahi kolo 'aia na'a tau ma'u. ³⁶ Mei 'Aloeli 'aia 'oku 'i he ve'e vaitafe 'o 'Alanoni, pea mei he kolo 'aia 'oku ofi ki he vaitafe, 'o a'u ki Kiliati, na'e 'ikai ha kolo 'e taha na'e mālohi kiate kitau-

tolu: ko Sihova ko hotau 'Otua na'a ne tuku mai kotoa pē kiate kitautolu: ³⁷ Ka na'e 'ikai te ke hoko ki he fonua 'oe fānau 'a 'Amoni, pe ki ha potu 'e taha 'oe vaitafe ko Sakopi, pe ki he ngaahi kolo 'i he ngaahi mo'unga, pe ki ha potu 'e taha na'e ta'ofi 'akitautolu mei ai 'e Sihova ko hotau 'Otua.

1 Ko hono tala 'oe ikuna 'a Oki ko e tu'i 'o Pesani.

11 Ko e lahi 'o hono mohenga. 12 Ko e tufa 'ae

ngaahi fonua ko ia ki he fa'ahinga 'e ua mo e

vaeua 'oe fa'ahinga 'e taha. 21 Ko e lotu 'a Mōsese

ke hoko atu ki he fonua. 26 Kuo tuku kiate ia ke ne mamata ki ai.

3 "PEA na'a tau tafoki, 'o 'alu hake 'i he hala ki Pesani: pea na'e ha'u kitua'a 'a Oki ko e tu'i 'o Pesani ke tau'i 'akitautolu, 'aia mo hono kakai kotoa pē, 'i 'Etilei. ² Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Oua na'a ke manavahē kiate ia: he te u tukuange ia, mo hono kakai kotoa pē, mo hono fonua ki ho nima; pea te ke fai kiate ia 'o hangē ko ia na'a ke fai kia Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i Hesiponi.' ³ "Pea na'e tukuange 'e Sihova ko hotau 'Otua 'a Oki ko e tu'i 'o Pesani ki hotau nima, mo hono kakai kotoa pē: pea na'a tau te'ia ia ke 'oua na'a toe ha tokotaha kiate ia. ⁴ Pea na'a tau ma'u 'ene ngaahi kolo 'i he kuonga ko ia, na'e 'ikai toe ha kolo 'e taha na'a tau ta'elava'i 'iate kinautolu, ko e kolo 'e onongofulu, ko e potu fonua kotoa pē 'o 'Akopa, ko e pule'anga 'o Oki 'i Pesani. ⁵ Ko e ngaahi kolo ni na'e 'ā'i 'aki 'ae ngaahi 'ā mā'olunga, mo e ngaahi matapā, mo e ngaahi songo; kae'uma'a 'ae ngaahi kolo ta'e'a na'e lahi 'aupito. ⁶ Pea na'a tau faka'auha 'aupito 'akinautolu, 'o hangē ko ia na'a tau fai kia Sihoni ko e tu'i 'o Hesiponi, 'o faka'auha 'ae kakai tangata, mo e fefine, mo e fānau, 'oe kolo kotoa pē. ⁷ Ka ko e fanga manu kotoa pē, mo e vete 'oe ngaahi kolo, na'a tau to'o ko e koloa ma'atautolu. ⁸ "Pea na'a tau ma'u 'i he kuonga ko ia mei he nima 'oe ongo tuli 'oe kakai 'Amoli, 'ae ngaahi fonua 'oku 'i he potu mai 'o Sioatani, mei he vaitafe 'o 'Alanoni 'o a'u atu ki he mo'unga ko Heamoni; ⁹ ('Ae Heamoni ko ia 'oku ui 'e he kau Saitoni ko Silioni; pea 'oku ui ia 'e he kakai 'Amoli ko Sina;) ¹⁰ Ko e ngaahi kolo kotoa pē 'oe toafa, mo Kiliati kotoa pē, mo Pesani kotoa pē, 'o a'u ki Salika mo 'Etilei, ko e ngaahi kolo 'oe pule'anga 'o Oki ko e tu'i 'o Pesani." ¹¹ He na'e toe pe 'a Oki ko e tu'i 'o Pesani 'i he toenga kakai lalahi; vakai, ko hono mohenga ko e mohenga ukamea; 'ikai 'oku 'i Lapate ia 'oe fānau 'a 'Amoni? Ko e hanga 'e hongofulu ma valū 'a hono lōloa, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e valū, 'o fakatatau ki he hanga 'oe tangata. ¹² "Pea ko e fonua ni, na'a tau ma'u 'i he kuonga ko ia, mei 'Aloeli 'aia 'oku ofi ki he vaitafe ko 'Alanoni, mo hono vaeua mālie'anga 'oe mo'unga ko Kiliati, mo hono ngaahi kolo 'o ia, ne u 'atu ki he fa'ahinga 'o Lupeni, mo e fa'ahinga 'o Kata. ¹³ Pea ko hono toe 'o Kiliati, mo Pesani kotoa pē, 'aia ko e pule'anga 'o Oki, na'aku 'atu ki hono vaeua 'oe fa'ahinga 'o Manase; 'ae ngaahi fonua kotoa pē 'o 'Akopa, mo Pesani kotoa pē, 'aia na'e ui ko e fonua 'oe kakai lalahi." ¹⁴ Ko Saili ko e foha 'o Manase na'a ne ma'u 'ae

fonua kotoa pē 'o 'Akopa 'o a'u atu ki he potu ¹⁵ "Pea ne u 'atu 'a Kiliati kia Mekili. ¹⁶ Pea ne u 'atu ki he fa'ahinga 'o Lupeni mo e fa'ahinga 'o Kata mei Kiliati 'o a'u atu ki he vaiata ko 'Alanoni hono vaeua 'oe vaha'a mo'unga, mo hono mata fonua 'o a'u atu ki he vaiata ko Sapoki, 'aia 'oku 'i he ve'e fonua 'oe fānau 'a 'Amoni: ¹⁷ Ko e toafa foki, mo Sioatani, mo hono ngata'anga 'o ia, mei Kinileti 'o a'u atu ki he tahi 'oe toafa, 'io ki he tahi kona, 'i lalo 'i 'Asitotipisika 'i he potu hahake."

¹⁸ ¶ "Pea ne u fekau kiate kimoutolu 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, 'Ko Sihova ko homou 'Otua kuo ne foaki kiate kimoutolu 'ae fonua ni ke mou ma'u: te mou 'alu atu mo e mahafu 'i he 'ao 'o homou kāinga ko e fānau 'a 'Isileli, 'akimoutolu kotoa pē 'oku fa'a fai 'ae tau. ¹⁹ Ka ko homou ngaahi 'unoho, mo ho'omou fānau s'i'i, mo ho'omou fanga manu, (he 'oku ou 'ilo 'oku lahi ho'omou fanga manu,) tenau nofo 'i ho'omou ngaahi kolo 'aia kuo u foaki kiate kimoutolu; ²⁰ Ke 'oua ke foaki 'e Sihova 'ae mālōlō ki homou kāinga, 'o hangē ko kimoutolu, pea ke 'oua ke ma'u 'ekinautolu foki 'ae fonua ko ia kuo foaki 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kinautolu 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani: pea te mou toki liu mai 'ae tangata kotoa pē ki hono tofi'a, 'aia kuo u tuku kiate kimoutolu.'

²¹ ¶ "Pea ne u fekau 'i 'a Siosiuua 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, 'Kuo mamata 'e ho mata ki he me'a kotoa pē kuo fai 'e Sihova ko homou 'Otua ki he ongo tu'i ni: 'e fai pehē pe 'e Sihova ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oku ke 'alu ki ai. ²² 'Oua na'a mou manavahē kiate kinautolu: he koe'uhi 'e tau 'a Sihova ko homou 'Otua ma'amoutolu.' ²³ "Pea ne u fakakolekole kia Sihova 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, ²⁴ "E Sihova ko e 'Otua, kuo ke kamata fakahā ki ho'o tamaio'eiki ho lahi, mo ho nima mālohi; he ko hai ha 'Otua 'i langi pe 'i māmani, 'oku fa'a fai 'o fakatatau ki ho'o ngaahi ngāue, pea tatau mo ho māfimafi? ²⁵ 'Oku ou kole kiate koe, tuku au ke u 'alu atu, 'o mamata ki he fonua lelei 'aia 'oku 'itu'a Sioatani, 'ae mo'unga matamatalelei ko ia, mo Lepanoni.' ²⁶ Ka na'e houhau 'a Sihova kiate au koe'uhi ko kimoutolu, pea na'e 'ikai tokanga kiate au: pea na'e pehē mai 'e Sihova kiate au, 'Ke ke fiemālie pe koe; pea 'oua na'a ke toe lea kiate au 'i he me'a ni. ²⁷ 'Alu hake koe ki he tumutumumu 'o Pisika, pea hanga atu ho mata ki lulunga, mo tokelau, mo tonga, mo hihifo, pea vakai 'aki ia ho mata: koe'uhi 'e 'ikai te ke laka ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani. ²⁸ Ka ke fekau 'i 'a Siosiuua, mo tokoni lelei kiate ia, mo fakamālohi ia: koe'uhi 'e mu'omu'a ia 'i he kakai ni, pea te ne fakahoko atu 'ekinautolu kenau ma'u 'ae fonua 'aia te ke mamata ki ai.' ²⁹ "Pea na'a tau nofo ai 'i he potu mā'ulalo 'oku hangatonu ki Pete Peoli."

1 Ko e enginaki ki he talangofua. 41 'Oku vahe'i 'e Mōsese 'ae kolo 'e tolu ko e ngaahi hūfanga 'i he kauvai ni 'a Sioatani.

4 PEA ko eni 'e 'Isileli, "Ke ke tokanga ki he ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'aia 'oku ou ako 'aki kiate kimoutolu, ke mou fai ia, koe'uhi ke mou mo'ui, pea 'alu 'o ma'u 'ae fonua 'aia 'oku foaki 'e Siho-

va ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai kiate kimoutolu. ² 'Oua na'a mou fakalahi ki he lea 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu, pea 'oua na'a mou fakasi'isi'i ia, koe'uhi ke mou tauhi 'ae ngaahi fekau 'a Sihova ko homou 'Otua 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu. ³ Kuo mamata 'e homou mata 'aia na'e fai 'e Sihova koe'uhi ko Peali-Peoli: he ko e kau tangata kotoa pē na'e muimui 'ia Peali-Peoli, kuo faka'auha 'ekinautolu 'e Sihova ko homou 'Otua meiate kimoutolu. ⁴ Ka ko kimoutolu na'e pikitai kia Sihova ko homou 'Otua 'oku mou mo'ui kotoa pē he 'aho ni. ⁵ "Vakai, kuo u ako 'aki kiate kimoutolu 'ae ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'io, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko hoku 'Otua kiate au, koe'uhi ke mou fai pehē 'i he fonua 'aia 'oku mou 'alu ke nofo ai. ⁶ Ko ia ke mou tauhi mo fai ki ai; he ko ho'omou poto ia, mo ho'omou 'ilo'anga 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'anga, 'aia 'e fanongo ki he ngaahi tu'utu'uni ni kotoa pē, 'onau pehē, 'Ko e mo'oni ko e pule'anga lahi ni ko e kakai poto mo fa'a 'ilo.' ⁷ He ko e fē ha kakai 'oku pehē ni hono lahi, 'aia 'oku ofi pehē ni 'ae 'Otua kiate kinautolu, 'o hangē ko Sihova ko hotau 'Otua mo 'ene ofi 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'oku tau kole ai kiate ia? ⁸ Pea ko e fē ha kakai 'oku pehē ni hono lahi 'aia kuo ma'u 'ae ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi fakamaau mā'oni'oni, 'o tatau mo e fono ni kotoa pē, 'aia 'oku ou fokotu'u 'i homou 'ao he 'aho ni? ⁹ Ka ke vakai pe kiate koe pea tauhi 'i he fakamātoato ho laumālie, telia na'a ngalo 'iate koe 'ae ngaahi me'a kuo mamata ki ai ho mata, pea telia na'a nau mahu'i mei ho loto 'i he 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui: ka ke ako 'aki ia ki ho ngaahi foha, pea ki he fānau 'a ho ngaahi foha; ¹⁰ 'Ae 'aho ko ia na'a ke tu'u ai 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua 'i Holepi, 'aia na'e folofola ai 'a Sihova kiate au, 'Ke ke fakakātoa 'ae kakai kenau fakataha kiate au, pea te u fakaongo atu 'eku ngaahi lea kiate kinautolu, koe'uhi kenau 'ilo ke manavahē kiate au 'i he 'aho kotoa pē 'aia tenau mo'ui ai 'i māmani, pea kenau akonaki'i 'enau fānau.' ¹¹ Pea na'a mou ha'u 'o ofi 'o tu'u 'i he lalo mo'unga; pea na'e vela 'ae mo'unga 'i he afi 'o a'u atu ki he loto langi, 'i he fakapo'uli, mo e ngaahi 'ao, mo e po'uli matolu. ¹² Pea na'e folofola 'a Sihova kiate kimoutolu mei he loto afi: na'a mou ongo'i 'ae le'o 'oe ngaahi lea, ka na'e 'ikai te mou mamata ki ha me'a fakatātā; na'a mou ongo'i 'ae le'o pe. ¹³ Pea na'a ne fakapapau kiate kimoutolu 'ene fuakava, 'aia na'a ne fekau ke mou fai, 'io, ko e fekau 'e hongofulu; pea na'a ne tohi ia 'i he maka lafalafa 'e ua.

¹⁴ ¶ Pea na'e fekau kiate au 'e Sihova 'i he kuonga ko ia ke u ako 'aki kiate kimoutolu 'ae ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi fakamaau, koe'uhi ke mou fai ia 'i he fonua 'aia 'oku mou 'alu atu ke ma'u. ¹⁵ Ko ia ke mou fa'a vakai kiate kimoutolu; he na'e 'ikai te mou mamata ki ha me'a fakatātā 'i he 'aho na'e folofola ai 'a Sihova kiate kimoutolu 'i Holepi mei he loto afi: ¹⁶ Telia na'a mou fakahala'i 'akimoutolu, 'o tā ha'amou me'a fakatātā, ko e fakatātā 'o ha me'a 'e taha, pe ko e fakatātā 'o ha tangata pe ha fefine, ¹⁷ Pe ko e fakatātā 'o ha manu 'oku 'i he fonua, pe ko e fakatātā 'o ha

manu kapakau 'oku puna 'i he 'atā, ¹⁸ Pe ko e fakatātā 'o ha manu 'oku totolo 'i he kelekele, pe ko e fakatātā 'o ha ika 'oku 'i he ngaahi vai 'i lalo 'i he fonua: ¹⁹ Pea telia na'a ke hanga hake ho mata ki he langi, pea sio ki he la'ā, mo e māhina, mo e ngaahi fetu'u, 'io 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'i he langi, pea fakahē'i koe ke lotu ki ai, 'o tauhi ia, 'aia kuo vahe'i 'e Sihova ko ho 'Otua ki he ngaahi pule'anga 'oku 'i he lalo langi kotoa pē. ²⁰ Ka kuo to'o 'akimoutolu 'e Sihova, 'o ne 'omi 'akimoutolu mei he tutu'anga ukamea, 'io, mei 'Isipite, ke *mou* hoko kiate ia ko e kakai 'o hono tofi'a, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ²¹ Pea na'e houhau foki 'a Sihova kiate au koe'uhi ko kimoutolu, pea ne fuakava 'e 'ikai te u 'alu au ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, pea 'e 'ikai te u 'alu ki he fonua lelei ko ia, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'O-tua kiate koe ko ho tofi'a: ²² Ka kuo pau pe ke u mate 'i he fonua ni, kuo pau 'e 'ikai teu a'a 'i Sioatani: ka 'e Lakaatu 'akimoutolu, 'o ma'u 'ae fonua lelei ko ia. ²³ Vakai lelei kiate kimoutolu, telia na'a mou fakangalo'i 'ae fuakava 'a Sihova ko homou 'Otua, 'aia kuo fai 'e ia mo kimoutolu, pea mou ngaohi ha'amou fakatātā kuo tā, pe ko e fakatātā ki ha me'a 'e taha, 'aia kuo fakatapu ai koe 'e Sihova ko ho 'Otua. ²⁴ He ko Sihova ko ho 'Otua ko e afi faka'auha, 'io, ko e 'Otua fua'a.

²⁵ ¶ 'Oka tupu 'iate koe 'ae fānau, mo e fānau 'ae fānau, pea kuo fuoloa ho'omou nofo 'i he fonua, pea kuo mou fakahala'i 'akimoutolu, 'o ngaohi ha fakatātā kuo tā, pe ko e fakatātā ki ha me'a 'e taha, pea mou fai kovi, 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, ke fakatupu hono houhau: ²⁶ 'Oku ou ui ki he langi mo māmani ke fakamo'oni kiate kimoutolu he 'aho ni, koe'uhi 'e vave 'a ho'omou 'auha 'aupito mei he fonua 'aia 'oku mou a'a 'i Sioatani ke nofo ai; 'e 'ikai te mou fakatolonga homou ngaahi 'aho 'i ai, ka 'e 'auha 'aupito 'akimoutolu. ²⁷ Pea 'e fakahē'i 'akimoutolu 'e Sihova ki he ngaahi pule'anga, pea 'e fakatoe 'akimoutolu ke tokosi'i 'i he lotolotonga 'oe kakai ta'elotu 'aia 'e tataki 'akimoutolu ki ai 'e Sihova. ²⁸ Pea te mou tauhi 'i ai 'ae ngaahi 'otua, ko e ngāue 'ae nima 'oe kau tangata, 'ae 'akau mo e maka, 'aia 'oku 'ikai mamata, pe ongo'i, pe kai, pe nanamu. ²⁹ Ka ko eni, kapau te ke kumi mei ai 'a Sihova ko ho 'Otua, te ke 'ilo ia, kapau 'oku ke kumi ia 'aki ho loto kotoa mo ho laumālie kotoa. ³⁰ 'Oka mo'ua koe 'i he mamahi, pea kuo hoko 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate koe, 'io 'i he ngaahi 'aho 'amui, kapau te ke tafoki kia Sihova ko ho 'Otua, pea ke fai talangofua ki hono le'o; ³¹ (He ko Sihova ko ho 'Otua, ko e 'Otua 'alo'ofa;) 'e 'ikai te ne li'aki koe, pe faka'auha koe, pe fakangalo'i 'ae fuakava 'a ho'o ngaahi tamai 'aia na'a ne fuakava ai kiate kinautolu. ³² "He ko eni, ke ke fehu'i ki he ngaahi 'aho kuo 'osi, 'aia na'e 'i mu'a 'iate koe, talu 'ae 'aho na'e fakatupu ai 'e he 'Otua 'ae tangata 'i māmani, pea fehu'i mei he potu 'e taha 'oe langi 'o a'u ki hono potu 'e taha, pe na'e 'i ai ha me'a pehē 'o hangē ko e me'a lahi ni, pe kuo ai ha fanongo ki ha me'a pehē? ³³ Pe na'e ai ha kakai na'e fanongo ki he le'o 'oe 'Otua 'oku folofola mei he loto afi, 'o hangē ko ho'o ongo'i, pea mo'ui? ³⁴ Pe kuo finangalo 'ae 'Otua ke 'alu 'o to'o kiate ia ha

kakai mei he lotolotonga 'oe pule'anga kehe, 'i he ngaahi 'ahi'ahi, mo e ngaahi faka'ilonga, 'i he ngaahi mana, pea 'i he tau, pea 'i he nima māfima'afi, pea 'i he nima kuo mafao, pea 'i he ngaahi me'a fakailifia lahi, 'o hangē ko e ngaahi me'a kotoa pē na'e fai 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu 'i 'Isipite 'i homou 'ao? ³⁵ Na'e fakahā ia kiate koe, koe'uhi ke ke 'ilo ko Sihova ko ia ko e 'Otua; 'oku 'ikai ha tokotaha mo ia, ³⁶ Na'a ne ngaohi koe ke ke ongo'i hono le'o mei he loto langi, koe'uhi ke ne akonaki'i koe: pea na'a ne fakahā kiate koe 'i māmani 'ene afi lahi; pea na'a ke ongo'i 'ene ngaahi folofola mei he loto afi. ³⁷ Pea ko e me'a 'i he'ene 'ofa ki ho'o ngaahi tamai, ko ia kuo ne fili ai honau hako ki mui 'iate kinautolu, 'o ne 'omi koe kitua'ā 'i hono 'ao 'i hono mālohi lahi mei 'Isipite; ³⁸ Ke kapusi atu 'ae ngaahi pule'anga mei ho 'ao, 'oku lahi hake mo mālohi lahi 'iate koe, ke 'omi koe ki loto, ke foaki kiate koe honau fonua, ko ho tofi'a, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ³⁹ Ko ia ke ke 'ilo he 'aho ni, pea fakakaukau ki ai 'i ho loto, ko Sihova ko ia ko e 'Otua 'i he langi 'i 'olunga, pea 'i māmani 'i lalo ni: 'oku 'ikai mo ha tokotaha. ⁴⁰ Ko ia ke ke tauhi 'ene ngaahi tu'utu'uni, mo 'ene ngaahi fekau, 'aia 'oku ou fekau ai kiate koe he 'aho ni, koe'uhi ke hoko 'ae lelei kiate koe, pea mo ho'o fānau kimui 'iate koe, pea koe'uhi ke ke fakatolonga ai ho ngaahi 'aho 'i māmani, 'aia 'oku foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'o ta'engata."

⁴¹ ¶ Pea na'e toki vahe'i 'e Mōsese 'ae kolo 'e tolu 'i he kauvai ki heni 'o Sioatani ki he feitu'u hahake; ⁴² Koe'uhi ke hola ki ai 'ae tāmāte faainoa, 'aia kuo tāmāte lavenoa'ia ai hono kaungā'api, pea na'e 'ikai fehi'a kiate ia 'i he ngaahi 'aho kuo hili; pea koe'uhi 'i he'ene hola ki he kolo 'e taha 'oe ngaahi kolo ni ke ne mo'ui ai: ⁴³ Ko Peseli 'i he toafa, 'i he potu fonua toafa 'oe fa'ahinga 'o Lupeni mo Lemoti 'i Kiliati, 'oe fa'ahinga 'o Kata mo Kolani 'i Pesani, 'i he fa'ahinga 'o Manase.

⁴⁴ ¶ Pea ko eni 'ae fono na'e fokotu'u 'e Mōsese 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli: ⁴⁵ Ko eni 'ae ngaahi fakamo'oni, mo e ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'aia na'e lea'aki 'e Mōsese ki he fānau 'a 'Isileli, hili 'enau ha'u mei 'Isipite, ⁴⁶ 'I he potu mai 'o Sioatani, 'i he potu mā'ulalo 'o hangatonu atu ki Pete Peoli 'i he fonua 'o Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i Hesiponi, 'aia na'e te'ia 'e Mōsese mo e fānau 'a 'Isileli, hili 'enau ha'u mei 'Isipite: ⁴⁷ Pea na'a nau ma'u hono fonua, mo e fonua 'o Oki ko e tu'i 'o Pesani, ko e tu'i 'e toko ua 'oe kau 'Amoli, na'e 'i he potu ki heni 'o Sioatani 'o hanga atu ki he hopo'angala'ā; ⁴⁸ Mei 'Aloeli 'aia 'oku 'i he matavai 'oe vaitafe ko 'Alanoni 'o a'u ki he mo'unga ko Saione, 'aia ko Heamoni, ⁴⁹ Pea mo e potu tafangafanga kotoa pē 'i he potu ki heni 'o Sioatani 'o hanga ki hahake, 'io, 'o a'u atu ki he tahi 'oe toafa, 'i lalo 'i he ngaahi matavai 'o Pisika.

1 Ko e fuakava 'i Holepi. 6 Ko e fekau 'e hongofulu.

22 I he kole 'ae kakai 'oku tali 'e Mōsese 'ae fono mei he 'Otua.

5 PEA na'e fekau 'e Mōsese ke ha'u 'a 'Isileli kotoa pē, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Fanongo, 'E 'Isileli,

ki he ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi fakamaau 'aia 'oku ou lea 'aki 'i homou telinga he 'aho ni, koe'uhi ke mou 'ilo ia, pea tauhi, pea fai ki ai. ² Na'e fai 'e Sihova ko hotau 'Otua 'ae fuakava mo kitautolu 'i Holepi. ³ Na'e 'ikai fai 'e Sihova 'ae fuakava ni mo 'etau ngaahi tamai, ka ko kitautolu, 'io, 'akitautolu 'oku mo'ui kotoa pē 'i heni he 'aho ni. ⁴ Na'e folofola 'a Sihova kiate kimoutolu 'ae mata ki he mata 'i he mo'unga mei he loto afi; ⁵ (Na'a ku tu'u 'i he vaha'a 'o Sihova mo kimoutolu 'i he kuonga ko ia, ke fakahā kiate kimoutolu 'ae folofola 'a Sihova; he na'a mou manavahē koe'uhi ko e afi, pea na'e 'ikai te mou 'alu hake ki he mo'unga;) pea na'e pehē mai 'e ia;

⁶ ¶ "Ko au ko Sihova ko ho 'Otua, 'Na'aku 'omi koe kitu'a mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale fakapōpula. ⁷ "Oua na'a ke ma'u mo au ha 'otua kehe 'i hoku 'ao. ⁸ "Oua na'a ke ngaohi kiate koe ha fakatātā, pe ha me'a fakatatau 'e taha 'i ha me'a 'e taha 'i he langi 'i 'olunga, pe ha me'a 'oku 'i he fonua 'i lalo ni, pe ki ha me'a 'oku 'i he vai 'i he lalo fonua: ⁹ "Oua na'a ke punou hifo koe ki ai, pe tauhi ki ai: he ko au Sihova ko ho 'Otua, ko e 'Otua fua'a au, 'oku ou totongi 'ae hia 'ae ngaahi tamai ki he fānau 'o a'u ki hono tolu mo hono fā 'oe to'utangata 'okinautolu 'oku fehi'a kiate au, ¹⁰ Pea u fakahā 'ae 'alo'ofa ki he ngaahi toko afe 'okinautolu 'oku 'ofa kiate au mo tauhi 'eku ngaahi fekau. ¹¹ "Oua na'a ke takuanoa 'ae huafa 'o Sihova ko ho 'Otua: koe'uhi 'e 'ikai lau 'e Sihova ko e ta'ehalaia ia 'aia 'oku ne takuanoa hono huafa. ¹² "Tauhi 'ae 'aho Sāpate ke fakamā'oni'oni'ia, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko ho 'Otua kiate koe. ¹³ Ko e 'aho 'e ono ke ke ngāue ai, 'o fai ai ho'o ngāue kotoa pē: ¹⁴ Ka ko hono fitu 'oe 'aho ko e Sāpate ia 'o Sihova ko ho 'Otua; 'oua na'a ke fai 'i ai ha ngāue 'e taha, 'a koe, pe ko ho foha, pe ko ho 'ofefine, ko ho'o tamaio'eiki, pe ko ho'o kaunanga, pe ko ho'o pulu, pe ko ho'o 'asi, pe ha manu 'e taha, pe ko e muli 'oku nofo 'i ho loto'ā: koe'uhi ke mālōlō mo koe 'a ho'o tamaio'eiki mo ho'o kaunanga. ¹⁵ Pea ke manatu na'a ke nofo ko e tamaio'eiki koe 'i he fonua ko 'Isipite, pea na'e 'omi koe mei ai 'e Sihova ko ho 'Otua, 'i he nima māfima'fi mo e nima kuo mafao: ko ia kuo fekau ai 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe, ke ke tauhi 'ae 'aho Sāpate.

¹⁶ ¶ "Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko ho 'Otua kiate koe; koe'uhi ke fuoloa ho ngaahi 'aho, pea koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe, 'i he fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe. ¹⁷ "Oua na'a ke fakapō. ¹⁸ "Pea 'oua na'a ke tonofefine. ¹⁹ "Pea 'oua na'a ke kaiha'a. ²⁰ "Pea 'oua na'a ke tukuaki'i 'a ho kaungā'api. ²¹ "Pea 'oua na'a ke holi ki he 'unoho 'o ho kaungā'api, pea 'oua na'a ke manumanu ki he fale 'o ho kaungā'api, pe ki he'ene ngoue, pe ki he'ene tamaio'eiki, pe ki he'ene kaunanga, pe ki he'ene pulu, pe ki he'ene 'asi, pe ki ha me'a 'e taha 'oku 'a ho kaungā'api."

²² ¶ "Na'e folofola'aki 'ae ngaahi lea ni 'e Sihova ki ho'omou fakataha kotoa pē 'i he mo'unga mei he loto afi mo e 'ao, pea mo e po'uli matolu, 'i he le'o lahi: pea

na'e 'ikai fakalahi ia. Pea na'e tohi ia 'i he maka lafalafa 'e ua, 'o ne tuku mai ia kiate au. ²³ "Pea na'e hoko 'o pehē, "I ho'omou ongo'i 'ae le'o mei he lotolotonga 'oe fakapo'uli, (he na'e vela 'ae mo'unga 'i he afi,) na'a mou ha'u 'o ofi kiate au, 'io 'ae hou'eiki 'o homou ngaahi fa'ahinga, mo ho'omou kau mātu'a; ²⁴ Pea na'a mou pehē, Vakai, kuo fakahā kiate kimautolu 'e Sihova ko homau 'Otua hono nāunau mo hono lahi, pea kuo mau ongo'i hono le'o mei he loto afi: kuo mau mamata he 'aho ni 'oku alea 'ae 'Otua mo e tangata, pea 'oku mo'ui ia. ²⁵ Pea ko eni, ko e hā te mau mate ai? He ko e afi lahi ni te ne faka'auha 'akimautolu: kapau te mau toe fanongo ki he le'o 'o Sihova ko homau 'Otua, te mau toki mate ai. ²⁶ He ko hai ia 'i he kakai kotoa pē, kuo ne fanongo ki he le'o 'oe 'Otua mo'ui 'oku folofola mei he loto afi, 'o hangē ko kimautolu, pea kei mo'ui? ²⁷ Ke ke 'alu koe ke ofi, pea fanongo ki he folofola kotoa pē 'a Sihova ko hotau 'Otua: pea ke lea 'aki 'e koe kiate kimautolu 'aia kotoa pē 'e folofola ai 'a Sihova ko hotau 'Otua kiate koe: pea te mau fanongo, pea fai ki ai.' ²⁸ Pea na'e ongo'i 'e Sihova 'ae le'o 'o ho'omou ngaahi lea, 'i ho'omou lea kiate au; pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, 'Kuo u fanongo ki he le'o 'oe ngaahi lea 'ae kakai ni, 'aia kuo nau lea 'aki kiate koe: kuo lelei kotoa pē 'ae lea kuo nau lea 'aki. ²⁹ 'Amusiaange 'eau kuo 'iate kinautolu ha loto pehē, kenau manavahē kiate au, pea tauhi ma'uaipe 'a 'eku ngaahi fekau, koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate kinautolu, pea ki he'enu fānau 'o ta'engata! ³⁰ 'Alu 'o tala kiate kinautolu, Mou toe 'alu ki homou ngaahi fale fehikitaki. ³¹ Ka ko koe, ke ke tu'u 'i heni 'o ofi kiate au, pea te u fakahā kiate koe 'ae ngaahi fekau kotoa pē, mo e ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'aia te ke ako 'aki kiate kinautolu, koe'uhi kenau fai ki ai 'i he fonua 'aia 'oku ou foaki kiate kinautolu kenau ma'u.' ³² Ko ia ke mou tokanga 'o fai ia 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu: 'oua na'a mou tafoki ki he nima to'o-mata'u pe ki he to'ohema. ³³ Te mou 'alu 'i he ngaahi hala kotoa pē 'aia kuo fekau 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou mo'ui, pea mou lelei, pea ke mou fakatolonga homou ngaahi 'aho 'i he fonua te mou ma'u.

1 Ko hono totonu 'oe talangofua ki he fono. 3 Ko e enginaki ki ai.

6 "KO E ngaahi fekau eni, mo e tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'aia na'e fekau 'e Sihova ko homou 'Otua ke ako 'aki kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou fai ki ai 'i he fonua 'aia 'oku mou 'alu ki ai ke ma'u: ² Koe'uhi ke ke manavahē kia Sihova, ko ho 'Otua, ke tauhi 'ene ngaahi tu'utu'uni kotoa pē, mo 'ene ngaahi fekau, 'aia 'oku ou fekau ai kiate koe, 'a koe, mo ho foha, mo e foha 'o ho foha, 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui; pea koe'uhi ke fakatolonga ai ho ngaahi 'aho.

³ ¶ Ko ia ke ke fanongo, 'E 'Isileli, pea tokanga ke fai ki ai: koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe, pea ke mou tupu 'o tokolahi 'aupito, 'o hangē ko e tala'ofa kiate koe meia Sihova ko e 'Otua 'o ho'o ngaahi tamai, 'i he

fonua 'oku mahutafea 'i he hu'ahuhu mo e honi.

⁴ Fanongo, 'E 'Isileli: Ko Sihova ko hotau 'Otua ko Sihova tafataha pe ia, ⁵ Pea te ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa, mo ho'o mo'ui kotoa, mo ho mālohi kotoa. ⁶ Pea ko e ngaahi lea ni, 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni, 'e 'i ho loto ia: ⁷ Pea te ke fa'a ako 'aki ia ki ho'o fānau, pea te ke talanoa 'aki ia 'oka ke ka nofo 'i ho fale, pea 'oka ke ka 'alu 'i he hala, pea 'oka ke ka tokoto hifo, pea 'oka ke ka tu'u hake. ⁸ Pea te ke nono'o ia ki ho nima ko e faka'ilonga, pea 'e hoko ia ko e pale 'i he vaha'a 'o ho mata. ⁹ Pea te ke tohi ia ki he ngaahi pou 'o ho fale, pea ki ho ngaahi matapā. ¹⁰ Pea 'e pehē, 'oka hili hono 'omi koe 'e Sihova ko ho 'Otua ki he fonua 'aia na'a ne fuakava ai ki ho'o ngaahi tamai, kia 'Epalahame, kia 'Aisake, pea kia Sēkope, ke foaki kiate koe 'ae ngaahi kolo lahi mo lelei, 'aia na'e 'ikai te ke langa, ¹¹ Mo e ngaahi fale kuo fonu 'i he ngaahi me'a lelei, 'aia na'e 'ikai te ke fakafonu, mo e ngaahi vai keli, na'e 'ikai te ke keli, 'ae ngaahi ngoue vaine mo e ngaahi 'olive, 'aia na'e 'ikai te ke tō; hili ho'o kai pea ke mākona; ¹² Vakai telia na'a ke fakangalo'i 'a Sihova, 'aia na'a ne 'omi koe mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale fakapōpula. ¹³ Ke ke manavahē kia Sihova ko ho 'Otua, 'o tauhi ia, pea ke fuakava 'i hono huafa. ¹⁴ 'Oua na'a mou muimui ki he ngaahi 'otua kehe, 'i he ngaahi 'otua 'oe kakai 'aia 'oku nofo takatakai 'iate kimoutolu; ¹⁵ (He ko Sihova ko ho 'Otua ko e 'Otua fua'a ia 'iate kimoutolu,) telia na'a tupu 'ae houhau 'o Sihova ko ho 'Otua kiate koe, 'o ne faka'auha koe mei he funga 'o māmani.

¹⁶ ¶ "'Oua na'a mou 'ahi'ahi kovi kia Sihova ko homou 'Otua, 'o hangē ko homou 'ahi'ahi kovi 'i Masa. ¹⁷ Ke mou tauhi manavakavakava 'ae ngaahi fekau 'a Sihova ko homou 'Otua, mo 'ene ngaahi fakamo'oni, mo 'ene ngaahi tu'utu'uni, 'aia kuo ne fekau kiate koe. ¹⁸ Pea te ke fai totonu mo lelei 'i he 'ao 'o Sihova: koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe, pea koe'uhi ke ke hoko 'o ma'u 'ae fonua lelei 'aia na'e fuakava ki ai 'e Sihova ki ho'o ngaahi tamai, ¹⁹ Ke kapusi kitua'a 'a ho ngaahi fili mei ho 'ao, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova. ²⁰ Pea ka fehu'i 'e ho foha kiate koe 'amui, 'o pehē, 'Ko e hā hono 'uhinga 'oe ngaahi fakamo'oni ni, mo e ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'aia kuo fekau 'e Sihova ko hotau 'Otua kiate kimoutolu?' ²¹ Te ke toki pehē ki ho foha, 'Na'a mau nofo ko e kau pōpula 'a Felo 'i 'Isipite: pea na'e 'omi 'akimautolu 'e Sihova mei 'Isipite 'aki 'ae nima mālohi: ²² Pea na'e fakahā 'e Sihova 'ae ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi me'a mana, na'e lahi mo fakamamahi ki 'Isipite, pea kia Felo, pea ki hono kakai, 'i homau 'ao: ²³ Pea na'a ne 'omi 'akimautolu mei ai, koe'uhi ke ne 'omi 'akimautolu ki heni, ke foaki kiate kimautolu 'ae fonua 'aia na'a ne fuakava ki ai ki he'emaui ngaahi tamai. ²⁴ Pea na'e fekau 'e Sihova ke mau fai 'ae ngaahi tu'utu'uni ni, ke manavahē kia Sihova ko hotau 'Otua, ketau lelei ai ma'uaipē, koe'uhi ke ne fakatolonga 'etau mo'ui, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ²⁵ Pea 'e hoko ia ko 'etau mā'oni'oni, 'o kapau te tau tokanga 'o fai ki

he ngaahi fekau ni kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova ko hotau 'Otua, 'o hangē ko 'ene fekau kiate kitautolu.'

1 'Oku fakatapu 'ae fe'iloaki mo e ngaahi kakai ta'elotu 'oe fonua telia 'ae lotu hē. 6 Ke mā'oni'oni 'ae kakai. 9 Ko e 'ulungāanga 'ae 'Otua 'i he'ene 'alo'ofa mo 'ene angatonu. 17 Ko e fakamo'oni 'oe mālohi ke ikuna 'aia 'e tuku 'e he 'Otua kiate kinautolu.

⁷ ¶ "'OKA 'omi koe 'e Sihova ko ho 'Otua ki he fonua 'aia 'oku ke 'alu ki ai ke ma'u ia, pea kuo kapusi 'e ia 'ae ngaahi kakai mei ho 'ao, ko e kau Heti, mo e kau Keakasa, mo e kau 'Amoli, mo e kau Kēnani, mo e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi, ko e pule'anga 'e fitu 'oku lahi hake mo mālohi lahi 'iate koe; ² Pea ka tuku mai 'akinautolu 'e Sihova ko ho 'Otua 'i ho 'ao; te ke taa'i 'akinautolu, 'o faka'auha 'aupito 'akinautolu; 'oua na'a mou fai ha fuakava mo kinautolu, pe fakahā ha anga'ofa kiate kinautolu: ³ Pea 'oua na'a mou femal-i'aki mo kinautolu; 'oua na'a ke 'atu ho 'ofefine ki hono foha, pea 'oua na'a ke fili hono 'ofefine ki ho foha. ⁴ He tenau fakatafoki ho foha mei he muimui 'iate au, kenau tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe: ko ia 'e tupu ai 'ae houhau 'o Sihova kiate kimoutolu, ke faka'auha fakafokifā pe koe. ⁵ Ka te mou fai pehē kiate kinautolu; ke mou maumau'i honau ngaahi feilaulau'anga, pea fesi'i hifo 'enau ngaahi me'a fakatātā, pea tā hifo 'enau ngaahi vao tapu, pea tutu honau ngaahi tamapua 'i he afi. ⁶ He ko e kakai mā'oni'oni koe kia Sihova ko ho 'Otua: kuo fili koe 'e Sihova ko ho 'Otua ke hoko ko e kakai 'ofeina kiate ia, 'i he kakai kotoa pē 'oku 'i he funga 'o māmani. ⁷ Na'e 'ikai fakahoko 'e Sihova 'ene 'ofa kiate kimoutolu, pe fili 'akimoutolu, koe'uhi ko homou tokolahi hake 'i he kakai kotoa pē; he na'a mou tokosi'i hifo 'i he kakai kotoa pē: ⁸ Ka ko e me'a 'i he 'ofa 'a Sihova kiate kimoutolu, pea koe'uhi ko hono finangalo ke fakamo'oni 'ae fuakava 'aia na'a ne fuakava 'aki ki ho'omou ngaahi tamai, ko ia kuo ne 'omi ai kitua'a 'akimoutolu 'i he nima māfimafi, 'o ne huhu'i 'akimoutolu mei he fale 'oe kau pōpula, mei he nima 'o Felo ko e tu'i 'o 'Isipite. ⁹ Ko ia ke ke 'ilo ko Sihova ko ho 'Otua, ko e 'Otua ia, ko e 'Otua angatonu, 'aia 'oku ne tauhi 'ae fuakava mo e 'alo'ofa mo kinautolu 'oku 'ofa kiate ia, pea fai ki he'ene ngaahi fekau, 'o a'u atu ki he to'utanga laui afe; ¹⁰ Pea 'oku totongi 'e ia kiate kinautolu 'oku fehi'a kiate ia ki honau mata, ke faka'auha 'akinautolu: 'e 'ikai fai tuai ia kiate ia 'oku ne fehi'a kiate ia, 'e totongi 'e ia kiate ia ki hono mata. ¹¹ Ko ia ke ke tauhi 'e koe 'ae ngaahi fekau, mo e ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni, ke fai ki ai.

¹² ¶ "'Pea ko ia, 'e hoko 'o pehē, 'o kapau te mou tokanga ki he ngaahi fakamaau ni, pea tauhi, pea fai ki ai, 'e fai kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae fuakava mo e 'alo'ofa 'aia na'a ne fuakava ai ki ho'o ngaahi tamai; ¹³ Pea te ne 'ofa 'e ia kiate koe, pea tāpuaki'i koe, mo ne fakatokolahi koe: pea 'e tāpuaki 'e ia 'ae fua 'o ho manāva, mo e fua 'o ho fonua, 'a ho'o uite, mo ho'o uaine, mo ho'o lolo, mo e fanafanau 'a ho'o fanga

manu, mo ho'o ngaahi fanga sipi, 'i he fonua 'aia na'a ne fuakava ki ho'o ngaahi tamai ke foaki kiate koe. ¹⁴ 'E monū'ia lahi hake koe 'i he kakai kotoa pē: 'e 'ikai pa'a ha tangata pe ha fefine 'iate kimoutolu, pe 'i ho'omou fanga manu. ¹⁵ Pea 'e to'o 'e Sihova 'iate koe 'ae ngaahi mahaki kotoa pē, pea 'e 'ikai te ne 'ai kiate koe ha mahaki kovi 'e taha 'o 'Isipite, 'aia 'oku ke 'ilo'i; ka te ne hili-faki ia kiate kinautolu 'oku fehī'a kiate koe. ¹⁶ Pea te ke faka'auha 'ae kakai kotoa pē 'aia 'e tukuange kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua; ke 'oua si'i na'a 'ofa ho mata kiate kinautolu: pea 'oua na'a ke tauhi honau ngaahi 'o-tua; he tenau hoko ko e tauhele kiate koe. ¹⁷ Kapau 'oku ke lau 'i ho loto, 'Oku tokolahi hake 'ae ngaahi kakai ni 'iate au; 'e fēfee'i 'eku fa'a kapusi 'akinautolu? ¹⁸ 'Oua na'a ke manavahē kiate kinautolu: ka ke manatu lelei pe ki he me'a na'e fai 'e Sihova ko ho 'Otua kia Felo, pea ki 'Isipite kotoa pē. ¹⁹ Ko e 'ahi'ahi lahi na'e mamata ki ai 'e ho mata, mo e ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi me'a mana, mo e toukupu māfimaifi, mo e nima kuo mafao, 'aia na'e 'omi ai koe kitu'a 'e Sihova ko ho 'Otua: 'e fai pehē pe 'e Sihova ko ho 'Otua ki he kakai kotoa pē 'aia 'oku ke manavahē ki ai. ²⁰ Pea 'e fekau foki 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae fanga langomū kiate kinautolu, kae'oua ke faka'auha 'akinautolu 'oku toe, 'onau fufū 'akinautolu meiate koe. ²¹ 'E 'ikai te ke manavahē koe kiate kinautolu: he ko Sihova ko ho 'Otua 'oku 'iate kimoutolu, ko e 'Otua māfimaifi mo fakanavahē. ²² Pea 'e kapusi 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae ngaahi kakai na mei ho 'ao 'o faifai mālie pe: 'oua na'a ke faka'auha leva 'akinautolu, telia na'a tupu 'o lahi kiate koe 'ae fanga manu fekai 'oe vao. ²³ Ka 'e tuku mai 'akinautolu kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, pea 'e faka'auha 'akinautolu 'i he faka'auha lahi, kae'oua kenau 'auha. ²⁴ Pea 'e tukuange 'e ia honau ngaahi tu'i ki ho nima, pea te ke faka'auha honau hingoa mei he lalo langi: 'e 'ikai fa'a tu'u ha tangata 'i ho 'ao, kae'oua ke 'auha 'akinautolu 'iate koe. ²⁵ Ke mou tutu'aki 'ae afi 'ae ngaahi me'a fakatātā kuo tā 'o 'enua ngaahi 'otua: 'oua na'a ke holi ki he siliva pe ko e koula 'oku 'iate kinautolu, pea to'o ia kiate koe, telia na'a hele'i ai koe: he koe me'a fakalielia ia kia Sihova ko ho 'Otua. ²⁶ Pea 'oua na'a ke 'omi 'ae me'a fakalielia ki ho fale, telia na'a ke hoko ko e me'a mala'ia 'o hangē ko ia: ka ke fehī'a matemate ki ai, pea ke fakalili'a ki ai he ko e me'a fakamala'ia ia.

1 Ko e enginaki ke talangofua koe'uhi ko e fai lelei 'ae 'Otua kiate kinautolu.

8 "KO E ngaahi fekau kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni ke mou tokanga ki ai 'o fai, koe'uhi ke mou mo'ui, pea tupu 'o tokolahi, pea 'alu atu 'o ma'u 'ae fonua 'aia na'e fuakava ai 'e Sihova ki ho'omou ngaahi tamai. ² Pea te ke manatu ki he hala kotoa pē 'aia na'e tataki ai koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he ta'u 'e fāngofulu ni 'i he toafa, ke fakaangavaivai'i koe, ke 'ahi'ahi'i koe, pea ke 'ilo 'aia kotoa pē na'e 'i ho loto, pe te ke tauhi ki he'ene ngaahi fekau, pe 'ikai. ³ Pea na'a ne fakavaivai'i koe, 'o ne tuku koe ke ke fiekaia, pea na'a ne fafanga 'aki koe 'ae mana, 'aia na'e

'ikai te ke 'ilo, pea na'e 'ikai 'ilo 'e ho'o ngaahi tamai; koe'uhi ke ne fakahā kiate koe 'oku 'ikai mo'ui 'ae tangata 'i he mā pe, ka 'oku mo'ui 'ae tangata 'i he me'a kotoa pē 'oku ha'u mei he fofonga 'o Sihova. ⁴ Na'e 'ikai faka'a'au 'o motu'a ho ngaahi kofu, pea na'e 'ikai fufula ho va'e, 'i he ta'u ni 'e fāngofulu. ⁵ Pea te ke tokanga mo 'ilo 'i ho loto foki, 'oku hangē ko e tautea 'e he tangata hono foha, 'oku pehē pe 'ae tautea koe 'e Sihova ko ho 'Otua. ⁶ Ko ia, ke ke tauhi 'ae ngaahi fekau 'a Sihova ko ho 'Otua, ke 'alu 'i hono ngaahi hala, pea ke manavahē kiate ia. ⁷ He ko Sihova ko ho 'Otua 'oku ne 'omi koe ki he fonua lelei, ko e fonua 'oe ngaahi vaitafe, 'oe ngaahi matavai mo e loloto 'oku tupu mei he ngaahi luo mo e ngaahi mo'unga; ⁸ Ko e fonua 'oe uite mo e pa'ale, mo e ngaahi vaine, mo e 'akau ko e fi-ki, mo e pomikanite; ko e fonua 'oe 'akau ko e 'olive fai lolo, mo e honi; ⁹ Ko e fonua ke ke kai mā ta'ehahonge, 'e 'ikai te ke masiva 'i ha me'a 'e taha 'i ai; 'ae fonua 'oku maka 'aki 'ae 'aione, pea te ke keli mei hono ngaahi mo'unga 'ae palasa. ¹⁰ Oka ke ka kai 'o mākona, te ke toki fakafeta'i kia Sihova ko ho 'Otua koe'uhi ko e fonua lelei 'aia kuo ne foaki kiate koe. ¹¹ "Vakai ke 'oua na'a ke fakangalo'i 'a Sihova ko ho 'Otua, 'i he li'aki 'o 'ene ngaahi fekau, mo 'ene ngaahi fakamaau, mo 'ene ngaahi tu'utu'uni, 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni: ¹² Telia na'a hili ho'o kai 'o mākona, pea kuo ke langa hao ngaahi fale lelei, 'o nofo ai; ¹³ Pea kuo tupu 'o lahi ho'o fanga manu lalahi mo ho'o fanga manu si'i, pea kuo tupu 'o lahi ho'o siliva mo ho'o koula, pea kuo tupu 'o lahi 'ae me'a kotoa pē 'oku ke ma'u; ¹⁴ Pea toki hiki hake ho loto, pea ke fakangalongalo'i 'a Sihova ko ho 'Otua, 'aia na'a ne 'omi koe kitua'a mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale 'oe pōpula; ¹⁵ 'Aia na'a ne tataki atu koe 'i he fu'u toafa lahi mo fakamanavahē ko ia, 'aia na'e 'i ai 'ae ngaahi ngata vela, mo e ngaahi sikopio, mo e la'aina, pea na'e 'ikai ha vai 'i ai; 'aia na'a ne 'omi vai kiate koe mei he maka afi; ¹⁶ 'Aia na'a ne fafanga'i koe 'i he toafa 'aki 'ae mana, 'aia na'e 'ikai 'ilo 'e ho'o ngaahi tamai, koe'uhi ke ne fakavaivai'i koe, pea koe'uhi ke ne 'ahi'ahi'i koe, ke fai lelei kiate koe 'i ho iku'anga: ¹⁷ Pea telia na'a ke pehē 'i ho loto, Ko hoku mālohi mo e mafai 'o hoku nima kuo ne lava'i 'ae ngaahi koloa ni ma'aku. ¹⁸ Ka ke manatu koe kia Sihova ko ho 'Otua: he ko ia ia 'oku ne foaki kiate koe 'ae mafai ke ma'u 'ae koloa, koe'uhi ke ne fakama'u 'ene fuakava 'aia na'a ne fuakava ai ki ho'o ngaahi tamai, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ¹⁹ Pea 'e hoko 'o pehē, kapau 'oku ke fakangalongalo'i 'a Sihova ko ho 'Otua, 'o 'alu 'o muimui 'i he ngaahi 'otua ²⁰ Hangē ko e ngaahi kakai 'oku faka'auha 'e Sihova mei homou 'ao, 'e pehē pe ho'omou 'auha; ko e me'a 'i ho'omou ta'efietalangofua ki he le'o 'o Sihova ko homou 'Otua.

1 'Oku akonaki'i 'akinautolu 'e Mōsese telia na'a nau vikiviki ki he'enua mā'oni'oni 'anautolu, 'o ne fakamanatu'i 'enua ngaahi angatu'u.

9 "FANONGO, 'E 'Isileli: 'oku ke 'alu he 'aho ni ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, ke 'alu ke ma'u 'ae ngaahi pule'anga 'oku lahi hake mo mālohi lahi 'iate

koe, 'ae ngaahi kolo 'oku lahi, mo mole ki langi 'a honau 'ā. ² Ko e kakai lalahi mo lōloa, ko e fānau 'ae kau 'Anaki 'akinautolu 'oku ke 'ilo'i, pea kuo ke fanongo 'ae lau ki ai, 'o pehē, Ko hai 'e fa'a tu'u 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Anaki! ³ Ko ia ke ke 'ilo he 'aho ni, ko Sihova ko ho 'Otua ko ia ia 'oku 'alu mu'omu'a 'iate koe; hangē ko e afi faka'auha te ne faka'auha 'akinautolu, pea 'e tula-ki hifo 'e ia 'akinautolu 'i ho 'ao: ko ia te ke kapusi ai 'akinautolu kitu'a, 'o faka'auha vave 'akinautolu, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kiate koe. ⁴ 'Oua na'a ke lea 'e koe 'i ho loto, 'oka hili hono kapusi kitu'a 'akinautolu 'e Sihova ko ho 'Otua mei ho 'ao, 'o pehē, Ko e me'a 'i he'eku mā'oni'oni ko ia kuo 'omi ai au 'e Sihova ke u ma'u 'ae fonua ni: ka ko e me'a 'i he angakovi 'oe ngaahi pule'anga ni, ko ia 'oku kapusi ai 'e Sihova 'akinautolu kitu'a mei ho 'ao. ⁵ 'Oku 'ikai ko e me'a 'i ho'o mā'oni'oni, pe 'i he angatonu 'o ho loto, 'oku ke 'alu ke ma'u honau fonua: ka ko e me'a 'i he angakovi 'oe ngaahi pule'anga ni ko ia 'oku kapusi ai kitu'a 'akinautolu 'e Sihova ko ho 'Otua mei ho 'ao, pea koe'uhi ke ne fakamo'oni ki he folofola 'aia na'e fuakava ai 'a Sihova ki ho'o ngaahi tamai, ko 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope. ⁶ Ko ia ke ke 'ilo, 'oku 'ikai foaki 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae fonua lelei ni kiate koe ke ke ma'u ia 'i ho'o mā'oni'oni: he ko e kakai kia kekeva 'akimoutolu.

⁷ ¶ "Ke ke manatu, pea 'oua na'a fakangalongalo'i, 'a ho'o fakatupu 'ae houhau 'o Sihova ko ho 'Otua 'i he toafa: talu 'ae 'aho na'a ke hiki ai mei he fonua ko 'Isipite, 'o a'u ki ho'omou hoko ki he potu ni, kuo mou fai angatu'u kia Sihova. ⁸ Pea 'i Holepi foki na'a mou fakatupu 'ae houhau 'o Sihova, ko ia na'e houhau ai 'a Sihova kiate kimoutolu ke faka'auha 'akimoutolu. ⁹ 'I he'eku 'alu hake ki he mo'unga ke ma'u 'ae ongo maka lafalafa, 'ae ongo maka 'oe fuakava 'aia na'e fai 'e Sihova mo kimoutolu, pea ne u nofo 'i he mo'unga 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu, na'e 'ikai te u kai mā pe inu vai: ¹⁰ Pea na'e tuku mai kiate au 'e Sihova 'ae ongo maka lafalafa kuo tohi 'aki 'ae louhi'i nima 'oe 'Otua; pea na'e tohi 'i ai 'o fakatatau ki he ngaahi lea kotoa pē 'aia na'e folofola ai 'a Sihova kiate kimoutolu 'i he mo'unga mei he lotolotonga 'oe afi 'i he 'aho 'ae fakataha. ¹¹ Pea hili 'ae 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu, na'e hoko 'o pehē, na'e tuku mai kiate au 'e Sihova 'ae ongo maka lafalafa, 'io, 'ae ongo maka lafalafa 'oe fuakava. ¹² Pea na'e folofola 'a Sihova kiate au, 'Tu'u hake pea ke 'alu vave hifo mei heni; he ko ho kakai 'aia kuo ke 'omi kitu'a mei 'Isipite kuo nau fakahala'i 'akinautolu; kuo nau tafoki leva mei he hala 'aia na'aku fekau ai 'akinautolu; kuo nau ngaohi ma'anautolu 'ae me'a fakatātā kuo haka.' ¹³ Pea na'e folofola 'a Sihova kiate au foki, 'o pehē, 'Kuo u mamata ki he kakai ni, pea vakai, ko e kakai kia kekeva 'akinautolu: ¹⁴ Tuku ai pe au, koe'uhi ke u faka'auha 'akinautolu, pea tāmata'i honau hingoa mei he lalo langi: pea te u fakatupu 'iate koe ha hako mālohi mo lahi hake 'iate kinautolu.' ¹⁵ Pea na'aku tafoki 'o 'alu hifo ai mei he mo'unga, pea na'e vela 'ae mo'unga 'i he afi: pea na'e 'i hoku nima 'ae ongo maka lafalafa 'oe fuakava. ¹⁶ Pea

na'aku sio, pea vakai, kuo mou fai angahala kia Sihova ko homou 'Otua, pea kuo mou ngaohi ha fakatātā haka ki he pulu mui: ne mou tafoki vave mei he hala 'aia na'e fekau 'e Sihova kiate kimoutolu. ¹⁷ Pea na'aku 'ave 'ae ongo maka lafalafa 'o lī ia mei hoku ongo nima pea na'e maumau ia 'i homou 'ao. ¹⁸ Pea na'aku fakafo'ohifo 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko 'eku mu'aki fai, 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu: na'e 'ikai te u kai ha mā, pe inu ha vai, ko e me'a 'i ho'omou ngaahi angahala 'aia na'a mou angahala ai, 'i he fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova, ke fakatupu hono houhau. ¹⁹ He na'aku manavahē 'i he houhau pea 'i he houhau vela, 'aia na'e houhau 'aki 'e Sihova kiate kimoutolu ke faka'auha 'akimoutolu. Ka na'e tokanga 'a Sihova kiate au 'i he kuonga ko ia foki. ²⁰ Pea na'e houhau lahi 'a Sihova kia 'Elonge ke faka'auha ia: pea na'aku lotua 'a 'Elonge foki 'i he kuonga ko ia. ²¹ Pea ne u 'ave ho'omou angahala, ko e 'uhiki pulu na'a mou ngaohi, pea tutu ia 'aki 'ae afi, pea malamalaki ia, peau momomosi ia ke iiki 'aupito, 'o tatau mo e efuefu: pea na'aku lī 'a hono efuefu ki he vaitafe na'e 'alu hifo mei he mo'unga. ²² Pea 'i Tapela, mo Masa, pea 'i Kipiloti-Hateva, na'a mou fakatupu 'ae houhau 'o Sihova. ²³ Pea 'i he fekau 'a Sihova 'akimoutolu mei Ketesi-Pania, 'o pehē, Mou 'alu hake 'o ma'u 'ae fonua 'aia kuo u foaki kiate kimoutolu: na'a mou angatu'u ai ki he fekau 'a Sihova ko homou 'Otua, pea na'e 'ikai te mou tui kiate ia, pe tokanga ki hono le'o. ²⁴ Kuo mou angatu'u kia Sihova talu mei he 'aho na'aku 'ilo ai 'akimoutolu. ²⁵ Na'e pehē pe 'a 'eku fakatōmape'e au 'i he 'ao 'o Sihova 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu, 'o hangē ko 'eku tomu'a fai ia; ko e me'a 'i he pehē 'e Sihova te ne faka'auha 'akimoutolu. ²⁶ Ko ia ne u lotu ai kia Sihova, 'o pehē, "E Sihova ko e 'Otua, 'oua na'a ke faka'auha ho kakai mo ho tofi'a, 'aia kuo ke huhu'i 'i ho'o māfima'fi, 'aia kuo ke 'omi mei 'Isipite 'aki 'ae nima mālohi. ²⁷ Manatu ki ho'o kau tamaio'eiki, ko 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope; 'oua na'a ke 'afio ki he talangata'a 'ae kakai ni, pe ki he'enu angakovi, pe ko 'enu angahala: ²⁸ Telia na'a lau pehē 'e he fonua na'a ke 'omi 'akinautolu mei ai, Ko e me'a 'i he 'ikai mafai 'e Sihova ke 'omi 'akinautolu ki he fonua 'aia na'a ne tala'ofa kiate kinautolu, pea ko e me'a 'i he'ene 'ita kiate kinautolu, ko ia kuo ne 'omi ai 'akinautolu kitua'ā ke tāmata'i 'akinautolu 'i he toafa. ²⁹ Ka ko e mo'oni ko ho kakai 'akinautolu mo ho tofi'a, 'aia na'a ke 'omi kitua'ā 'i ho mālohi lahi pea 'i ho nima kuo mafao.'

1 Ko e anga'ofa 'ae 'Otua 'i he'ene fakafo'ou 'ae ongo maka lafalafa, 6 'I he'ene fakatolonga 'ae ngāue fakataula'eiki, 8 'I he'ene vahe'i 'ae fa'ahinga 'o Livai, 10 'I he'ene tali 'ae hū 'a Mōsese koe'uhi ko e kakai. 12 Ko e enginaki ke fai talangofua.

10 "PEA na'e pehē mai 'e Sihova kiate au 'i he kuonga ko ia, 'Ke ke tā mai 'ae ongo maka lafalafa 'o hangē ko e 'uluaki, pea ke 'alu hake kiate au ki he mo'unga, pea ke ngaohi kiate koe ha puha 'akau.' ² Pea te u tohi ki he ongo maka lafalafa 'ae ngaahi lea na'e 'i he 'uluaki maka 'aia na'a ke maumau'i, pea te ke 'ai ia

ki he puha. ³ Pea ne u ngaohi 'ae puha 'oe 'akau ko e sitimi, peau tātā 'ae ongo maka lafalafa 'o hangē ko e 'uluaki, pea u 'alu hake ki he mo'unga, na'e 'i hoku nima 'ae ongo maka lafalafa. ⁴ Pea na'e tohi 'e ia ki he ongo maka lafalafa 'o fakatatau ki he 'uluaki tohi, ko e fekau 'e hongofulu, 'aia na'e folofola'aki 'e Sihova kiate kimoutolu 'i he mo'unga mei he lotolotonga 'oe afi 'i he 'aho 'oe fakataha: pea na'e tuku mai ia 'e Sihova kiate au. ⁵ Pea na'aku tafoki au 'o 'alu hifo mei he mo'unga, peau 'ai 'ae ongo maka lafalafa ki he puha na'aku ngaohi; pea 'oku 'i ai ia, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate au.

⁶ ¶ "Pea na'e hiki 'e he fānau 'a 'Isileli 'a honau fononga mei Piheloti 'oe fānau 'a Sekani ki Mosela: pea na'e pekia ai 'a 'Elone, pea na'e tanu ia 'i ai; pea na'e tongia ia 'e 'Eliesa ko hono foha 'i he ngāue fakataula'eiki. ⁷ Pea na'a nau fononga mei ai ki Kotikota; pea mei Kotikota ki Sotipati, ko e fonua 'oe ngaahi vaitafe.

⁸ ¶ "Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e vahe'i 'e Sihova 'ae fa'ahinga 'o Livai, ke ha'amo 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova, ke tu'u 'i he 'ao 'o Sihova ke tauhi kiate ia, mo tāpuaki'i 'i hono huafa, 'o a'u ki he 'aho ni. ⁹ Ko ia 'oku 'ikai ma'u ai ha tufakanga, pe ha tofi'a 'e Livai fakataha mo hono kāinga; ko hono tofi'a 'o'ona 'a Sihova, 'o hangē ko e tala'ofa kiate ia 'e Sihova ko ho 'Otua. ¹⁰ Pea ne u tatali 'i he mo'unga, 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu, 'o hangē ko e fuofua fai; pea na'e tokanga kiate au 'a Sihova 'i he kuonga foki ko ia, pea na'e 'ikai fie faka'auha 'akimoutolu 'e Sihova. ¹¹ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, Tu'u hake, 'o fononga atu 'i he 'ao 'oe kakai, koe'uhi kenau 'alu atu 'o ma'u 'ae fonua, 'aia na'aku fuakava ai ki he'enua ngaahi tamai ke foaki kiate kinautolu.

¹² ¶ "Pea ko eni, 'E 'Isileli, ko e hā ia 'oku fekau ai 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe, ka ke manavahē kia Sihova ko ho 'Otua, ke 'alu 'i hono ngaahi hala kotoa pē, pea ke 'ofa kiate ia, pea ke tauhi 'a Sihova ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa pea mo ho laumālie kotoa. ¹³ Ke tauhi 'ae ngaahi fekau 'a Sihova, mo 'ene ngaahi tu'utu'uni, 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni ke ke lelei ai?

¹⁴ Vakai, ko e langi mo e langi 'oe ngaahi langi 'oku 'o Sihova ko ho 'Otua, ko māmani foki, mo ia kotoa pē 'oku 'i ai. ¹⁵ Ka na'e finangalo lelei 'a Sihova ki ho'o ngaahi tamai ke 'ofa kiate kinautolu, pea na'a ne fili honau hako kimui 'iate kinautolu, 'io, ko kimoutolu 'i he kakai kotoa pē, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ¹⁶ Ko ia ke mou kamu'i 'ae kili 'o homou loto, pea 'oua te mou kei kia kekeva. ¹⁷ He ko Sihova ko homou 'Otua ko e 'Otua ia 'oe ngaahi 'otua, mo e 'Eiki ia 'oe ngaahi 'eiki, ko e 'Otua lāngilangi, ko e māfimafi, mo fakailifia, 'aia 'oku 'ikai filifilimānako ki he kakai, pe ma'u ha totongi:

¹⁸ 'Oku ne fakamaau 'e ia ma'ae tamai mate mo e fe-fine paea, 'oku 'ofa ia ki he muli, 'o ne foaki ki ai 'ae me'akai mo e kofu. ¹⁹ Ko ia mou 'ofa foki ki he muli: he na'a mou nofo ko e kau muli 'i he fonua ko 'Isipite.

²⁰ Ke ke manavahē kia Sihova ko ho 'Otua; ko ia pe ke ke tauhi, pea ke pikitai kiate ia pe, pea fuakava ki hono huafa. ²¹ Ko ho vikiviki'anga ia, pea ko ho 'Otua ia, 'aia

kuo ne fai ma'au 'ae ngaahi me'a lahi mo faka-manavahē, 'aia kuo mamata ki ai 'a ho mata. ²² Na'e 'alu hifo 'a ho'o ngaahi tamai ki 'Isipite ko e kakai 'e toko fitungofulu; pea ko eni kuo ngaohi koe 'e Sihova ko ho 'Otua ke tatau mo e ngaahi fetu'u 'oe langi homou tokolahi.

1 Ko e enginaki ki he fai talangofua, 2 Ko e me'a 'i he'enua 'ilo 'ae ngaahi ngāue lahi 'ae 'Otua, 8 'I he tala'ofa 'oe tāpuaki lahi 'ae 'Otua, 16 Pea 'i he ngaahi valoki. 18 'Oku totonu ke tokanga lahi ki he folofola 'ae 'Otua. 26 'Oku fokotu'u 'i honau 'ao 'ae tāpuaki mo e mala'ia.

11 KO ia ke ke "Ofa kia Sihova ko ho 'Otua, pea tauhi ma'uaipē 'ene pule, mo 'ene ngaahi tu'utu'uni, mo 'ene ngaahi fakamaau, mo 'ene ngaahi fekau. ² Pea ke mou 'ilo he 'aho ni: he 'oku 'ikai te u lea pe ki ho'omou fānau 'aia na'e 'ikai ke 'ilo, pe mamata ki he tautea mea Sihova ko homou 'Otua, ko 'ene māfimafi, mo hono nima mālohi, mo hono nima kuo mafao atu, ³ Mo 'ene ngaahi mana, mo 'ene ngaahi ngāue, 'aia na'a ne fai 'i loto 'Isipite, kia Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea ki hono fonua kotoa pē; ⁴ Pea mo ia na'a ne fai ki he kautau 'o 'Isipite, ki he'enua fanga hoosi, pea ki he'enua ngaahi salioite; 'a 'ene ngaohi 'ae vai 'oe Tahī Kulokula ke lōmaki'i 'akinautolu 'i he'enua tuli 'akimoutolu, pea mo e faka'auha 'akinautolu 'e Sihova 'o a'u ki he 'aho ni; ⁵ Mo ia na'a ne fai kiate kimoutolu 'i he toafa 'o a'u ki ho'omou hoko ki he potu ni; ⁶ Pea mo ia na'a ne fai kia Tatani mo 'Epilami, ko e ongo foha 'o 'Iliapi, ko e foha 'o Lupeni: 'i he mafa'a 'e he kekelele hono ngutu, 'o ne folo hifo 'akinaua, mo hona kakai, mo hona ngaahi fale fehikitaki, mo e me'a mo'ui kotoa pē na'a na ma'u, 'i he lotolotonga 'o 'Isileli kotoa pē: ⁷ Ka kuo mamata 'e homou mata ki he ngaahi ngāue lahi kotoa pē 'a Sihova 'aia na'a ne fai. ⁸ Ko ia ke mou tauhi ai 'ae ngaahi fekau 'oku ou fekau ai kiate kimoutolu 'i he 'aho ni, koe'uhi ke mou mālohi, pea 'alu atu 'o ma'u 'ae fonua, 'aia 'oku mou 'alu ke nofo ai; ⁹ Pea koe'uhi ke mou fakatolonga ai homou ngaahi 'a-ho 'i he fonua, 'aia na'e fuakava ai 'a Sihova ki ho'omou ngaahi tamai ke foaki kiate kinautolu mo honau hako, ko e fonua 'oku mahutafea 'i he hu'ahuhu mo e honi.

¹⁰ ¶ "Ka ko e fonua, 'aia 'oku mou 'alu ke ma'u ia, 'oku 'ikai tatau mo e fonua ko 'Isipite, 'aia na'a mou ha'u mei ai, 'aia na'a ke tūtūu'i ai ho'o tenga'i 'akau, pea fakaviviku 'aki ia ho va'e, 'o hangē ha ngoue 'oe ngaahi 'akau kai: ¹¹ Ka ko e fonua, 'oku mou 'alu ai ke mou ma'u, ko e fonua mo'unga'ia mo tokalelei, pea 'oku ne inu vai 'i he 'uha mei he langi: ¹² Ko e fonua 'oku tokanga'i 'e Sihova ko ho 'Otua: ko e fofonga 'o Sihova ko ho 'Otua 'oku 'afio ma'u ki ai, mei he kamata'anga 'oe ta'u ki hono ngata'anga 'oe ta'u.

¹³ ¶ "Pea 'e hoko 'o pehē, kapau te mou fa'a tokanga ki he'eku ngaahi fekau 'aia 'oku ou fekau ai kiate kimoutolu 'i he 'aho ni, ke 'ofa kia Sihova ko homou 'Otua, pea ke tauhi 'aki ia homou loto kotoa mo homou laumālie kotoa, ¹⁴ Te u tuku ai kiate kimoutolu 'ae 'uha 'o homou fonua 'i hono fa'ahita'u totonu, 'ae 'uha mu'a

mo e 'uha mui, koe'uhi ke ke t̄naki ho'o uite, mo ho'o uaine, mo ho'o lolo. ¹⁵ Pea te u 'atu 'ae mohuku ki he fonua ki ho'o fanga manu, koe'uhi ke ke kai pea ke m̄kōna. ¹⁶ Vakai kiate kimoutolu na'a k̄k̄ā'ia homou loto, pea mou tafoki, pea tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe, pea lotu kiate kinautolu; ¹⁷ Pea tupu ai 'ae houhau 'o Sihova kiate kimoutolu, pea t̄puni ai 'ae langi, ke 'oua na'a 'uha, pea ke 'oua na'a tupu 'i he fonua hono ngaahi fua; pea mou 'auha vave mei he fonua lelei 'aia 'oku foaki 'e Sihova kiate kimoutolu.

¹⁸ ¶ "Ko ia ke mou 'ai 'eku ngaahi lea ni ki homou loto mo homou laum̄lie, pea nono'o ia ki ho nima ko e faka'ilonga, pea ke 'iate koe ia ko e pale 'i he vaha'a 'o ho mata. ¹⁹ Pea ke mou ako 'aki ia ki ho'omou f̄nau, 'o talanoa ki ai 'oka ke ka nofo 'i ho fale, pea 'oka ke ka 'eve'eva 'i he hala, 'oka ke ka tokoto hifo, pea 'oka ke ka tu'u hake. ²⁰ Pea ke ke tohi ia ki he ngaahi pou 'oe matap̄ā 'o ho fale, pea ki ho ngaahi matap̄ā. ²¹ Koe'uhi ke fakalahi ai homou ngaahi 'aho, mo e ngaahi 'aho 'o ho'omou f̄nau, 'i he fonua 'aia na'e fuakava ki ai 'a Sihova ki ho'omou ngaahi tamai ke foaki kiate kinautolu, 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'oe langi ki he m̄mani.

²² ¶ "He kapau te mou hangahanga tauhi 'ae ngaahi fekau ni 'aia 'oku ou fekau ai kiate kimoutolu ke fai ki ai, ke 'ofa kia Sihova ko homou 'Otua, ke 'alu 'i hono ngaahi hala kotoa p̄e, pea ke mou pikitai kiate ia; ²³ Pehē 'e toki kapusi ai 'e Sihova 'ae ngaahi pule'anga kotoa p̄e mei homou 'ao, pea te mou hoko 'o ma'u 'ae ngaahi pule'anga 'oku lahi hake pea m̄lohi lahi 'iate kimoutolu. ²⁴ Ko e potu kotoa p̄e 'e tu'u ki ai homou 'aofiva'e 'e 'omoutolu ia: mei he toafa mo Lapanoni, mei he vaitafe, 'ae vaitafe ko 'Iufaletesi, 'io, 'o a'u atu ki he tahi mama'o ko homou potu ia. ²⁵ 'E 'ikai ha tangata 'e fa'a tu'u 'i homou 'ao; koe'uhi 'e tuku 'e Sihova ko homou 'Otua 'ae manavahē kiate kimoutolu mo e lilika kiate kimoutolu ki he fonua kotoa p̄e 'aia te mou hoko 'o tu'u ki ai, 'o hangē ko 'ene folofola kiate kimoutolu.

²⁶ ¶ "Vakai, 'oku ou tuku 'i homou 'ao he 'aho ni 'ae monū'ia mo e mala'ia; ²⁷ Ko e monū'ia, 'o kapau te mou talangofua ki he ngaahi fekau 'a Sihova ko homou 'Otua, 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu he 'aho ni:

²⁸ Pea ko e mala'ia, 'okapau 'e 'ikai te mou talangofua ki he ngaahi fekau 'a Sihova ko ho 'Otua, ka mou tafoki 'o afe mei he hala 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu he 'aho ni, ke 'alu 'o muimui 'i he ngaahi 'otua kehe, 'aia na'e 'ikai te mou 'ilo. ²⁹ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka 'omi koe 'e Sihova ko ho 'Otua ki he fonua 'aia 'oku ke 'alu ki ai ke ma'u ia, te ke 'ai 'ae monū'ia ki he mo'unga ko Kellisimi, mo e mala'ia ki he mo'unga ko Ipale. ³⁰ 'ikai 'oku na 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani, 'i he hala 'aia 'oku 'alu hifo ai 'ae la'ā, 'i he fonua 'oe kakai Kēnani, 'aia 'oku nofo 'i he toafa 'o hangatonu atu ki Kilikali, 'o ofi ki he ngaahi tafangafanga 'o Mole? ³¹ He te mou hoko atu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani ke 'alu atu 'o ma'u 'ae fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu, pea te mou ma'u ia, pea nofo ki ai. ³² Pea ke mou tokanga 'o fai 'ae ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi fakamaau 'aia 'oku ou fokotu'u 'i homou 'ao he 'aho ni.

1 Ke faka'auha 'ae ngaahi faka'ilonga 'oe tauhi tamapua. 5 Ke tauhi 'ae potu 'oe ngāue 'ae 'Otua. 15, 23 'Oku tapu 'ae kai toto. 17, 20, 26, Ke kai me'a tapu 'i he potutapu. 19 'Oua na'a li'aki 'ae kau Livai. 29 'Oua na'a 'eke ke 'ilo 'ae tauhi tamapua.

12 "KO eni 'ae ngaahi tu'utu'uni mo e ngaahi faka-maau, 'aia ke mou tokanga ki ai 'o fai 'i he fonua, 'aia 'oku foaki kiate koe ke ma'u ia 'e Sihova ko e 'Otua 'a ho'omou ngaahi tamai, 'i he 'aho kotoa p̄e 'oku mou mo'ui 'i he funga 'o m̄mani. ² Ke mou faka'auha 'aupito 'ae potu kotoa p̄e, 'aia na'e tauhi 'i ai honau ngaahi 'otua 'e he ngaahi pule'anga te mou ikuna, 'i he ngaahi mo'unga, pea ki he ngaahi tafungofunga, pea 'i he lolo 'akau mata kotoa p̄e: ³ Pea ke mou holoki hifo honau ngaahi feilaulau'anga, pea fes'i honau ngaahi pou, pea tutu honau ngaahi vaotapu 'aki 'ae afi; pea ke mou tā hifo honau ngaahi me'a fakatā ki honau ngaahi 'otua, pea faka'auha honau ngaahi hingoa mei he potu ko ia. ⁴ 'E 'ikai te mou fai pehē kia Sihova ko homou 'Otua. ⁵ Ka ko e potu ko ia 'aia 'e fili 'e Sihova ko homou 'Otua mei homou ngaahi fa'ahinga kotoa p̄e ke 'ai ki ai hono huafa, 'io, ke mou kumi ki hono 'afio'anga, pea ke mou hoko atu ki ai: ⁶ Pea te mou fetuku ki ai 'a ho'omou ngaahi feilaulau tutu, mo ho'omou ngaahi feilaulau, mo ho'omou tukuhau, mo e feilaulau hiki hake 'a homou nima, mo ho'omou ngaahi fuakava, mo ho'omou me'a 'atu 'i he loto 'ofa, mo e 'uluaki f̄nau 'a ho'omou fanga manu lalahi mo ho'omou fanga manu si'i. ⁷ Pea ke mou kai 'i ai 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua, pea mou fiefia 'i he me'a kotoa p̄e 'oku mou mafao atu homou nima ki ai, 'akimoutolu mo homou kau nofo'anga, 'aia kuo t̄puaki 'aki koe 'e Sihova ko ho 'Otua. ⁸ 'E 'ikai te mou fai 'o fakatatau ki he me'a kotoa p̄e 'oku tau fai 'i heni he 'aho ni, 'ae tangata kotoa p̄e 'aia 'oku totonu 'i hono 'ao 'o'ona. ⁹ He 'oku te'eki ai hoko 'akimoutolu ki he m̄lōlō'anga, pea ki he tofi'a, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu. ¹⁰ Ka 'i ho'omou 'alu atu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, pea nofo 'i he fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko homou 'Otua ke mou ma'u, pea 'i he'ene tuku kiate kimoutolu 'ae m̄lōlō mei homou ngaahi fili kotoa p̄e 'oku takatakai 'iate kimoutolu, koe'uhi ke mou nofo fiem̄lie p̄e; ¹¹ 'E toki 'i ai ha potu 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua ke pule ke nofo ki ai hono huafa; te mou fetuku ki ai 'aia kotoa p̄e 'oku ou fekau kiate kimoutolu, ko ho'omou ngaahi feilaulau tutu, mo ho'omou ngaahi feilaulau, 'a ho'omou ngaahi tukuhau, mo e feilaulau hiki hake 'a homou nima, mo ho'omou ngaahi fuakava 'aia 'oku mou fuakava ai kia Sihova: ¹² Pea te mou fiefia 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua, 'akimoutolu mo homou ngaahi foha, mo homou ngaahi 'ofefine, mo ho'omou kau tamaio'eiki, mo homou kau nofo'anga, pea mo e kau Livai 'aia 'oku 'i homou ngaahi loto'ā; he koe'uhi 'oku 'ikai hano tufakanga pe tofi'a 'iate kimoutolu. ¹³ Vakai lelei kiate koe ke 'oua na'a ke 'atu ho'o feilaulau tutu 'i he potu kotoa p̄e 'oku ke mamata ki ai. ¹⁴ Ka ko e potu ko ia 'aia 'e fili 'e Sihova 'i homou fa'ahinga 'e taha, ke ke 'atu 'i ai 'a ho'o ngaahi feilaulau

tutu, pea ke fai 'i ai 'aia kotoa pē 'oku ou fekau kiate koe. ¹⁵ Ka neongo ia te ke tāmāte'i mo kai kakano 'i ho ngaahi matapā kotoa pē, 'aia kotoa pē 'oku ke holi ki ai, 'o fakatatau ki he tāpuaki 'a Sihova ko ho 'Otua 'aia kuo ne tuku kiate koe; koe ta'ema'a mo e ma'a kenau 'ai mei ai, 'i he 'anitelope mo ha'ate. ¹⁶ Kae'oua 'aupito na'a mou kai 'ae toto; ka mou lilingi ia ki he kelekele 'o hangē ko e vai.

¹⁷ ¶ "'E 'ikai ngofua ke ke kai 'i ho loto'ā hono hongofulu 'oe vahe 'o ho'o uite, pe 'o ho'o uaine, pe 'o ho'o lolo, pe ko e 'uluaki 'uhiki 'o ho'o fanga manu lalahi pe ko e fanga manu si'i, pe ko ha me'a 'i ho'o fuakava 'aia kuo ke fuakava ki ai, pe ko ho'o feilaulau loto lelei, pe ko e feilaulau hiki hake 'a ho nima: ¹⁸ Ka te ke kai ia 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua 'i he potu 'aia 'oku fili 'e Sihova ko ho 'Otua, 'e koe, mo ho foha, mo ho 'ofefine, mo ho'o tamaio'eiki, mo ho'o kaunanga, mo e Livai 'aia 'oku 'i ho loto'ā: pea te ke fiefia koe 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'oku ke 'ai ho nima ki ai. ¹⁹ Ke ke vakai kiate koe ke 'oua na'a ke li'aki 'ae kau Livai 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'oku ke mo'ui ai 'i he māmani.

²⁰ ¶ "'Oka fakalahi 'e Sihova ko ho 'Otua 'a ho fonua, 'o hangē ko ia kuo ne tala'ofa kiate koe, pea ke lau, 'o pehē, Te u kai kakano, ko e me'a 'i ho'o holi ke kai kakano; 'e lelei pe ho'o kai kakano, 'aia 'oku ke holi ki ai. ²¹ Kapau 'oku mama'o 'iate koe 'ae potu 'aia kuo fili 'e Sihova ko ho 'Otua ke 'ai ki ai hono huafa, te ke toki tāmāte'i mei ho'o fanga manu lalahi, pea mo ho'o fanga manu si'i, 'aia kuo tuku kiate koe 'e Sihova, 'o hangē ko ia kuo u fekau kiate koe, pea te ke kai 'i ho ngaahi matapā 'aia kotoa pē 'oku ke holi ki ai. ²² 'O hangē ko e kai 'ae 'anitelope mo e ha'ate, 'e pehē pe ho'o kai 'ena: 'e fakatou kai 'ae ta'ema'a mo e ma'a mei ai. ²³ Ka ke vakai ke 'oua 'aupito na'a ke kai toto: he ko e toto ko e mo'ui; pea 'oku 'ikai ngofua ha'o kai 'ae mo'ui'anga fakataha mo e kanomate. ²⁴ 'Oua na'a ke kai ia, ka ke lilingi ia ki he kelekele 'o hangē ko e vai. ²⁵ 'Oua na'a ke kai ia; koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe, pea ki ho'o fānau kimui 'iate koe, 'oka ke ka fai 'aia 'oku totonu 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁶ Ka ko ho'o ngaahi me'a mā'oni'oni 'aia 'oku ke ma'u, mo ho'o me'a kuo ke fuakava 'aki, ke ke to'o 'o 'ave ia ki he potu 'aia kuo fili 'e Sihova: ²⁷ Pea ke 'atu ho'o ngaahi feilaulau tutu, ko e kakano mo hono toto, ki he feilaulau'anga 'o Sihova ko ho 'Otua: pea ko e toto 'o ho'o ngaahi feilaulau 'e lilingi ia ki he funga 'oe feilaulau'anga 'o Sihova ko ho 'Otua, pea te ke kai 'e koe hono kakano. ²⁸ Ke ke vakai mo tokanga ki he ngaahi lea ni 'aia 'oku ou fekau kiate koe, Koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe, pea ki ho'o ngaahi fānau kimui 'iate koe 'o ta'engata, 'oka ke ka fai 'aia 'oku lelei mo totonu 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua.

²⁹ ¶ "'Oka motuhi mei ho 'ao 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae ngaahi pule'anga, 'aia 'oku ke 'alu ki ai ke ma'u 'akinautolu, pea kuo ke hoko 'o fetongi 'akinautolu, 'o nofo 'i honau fonua; ³⁰ Ke ke vakai kiate koe telia na'a kākā'ia koe 'i ho'o angimui kiate kinautolu, 'oka hili hono faka'auha 'akinautolu mei ho 'ao, pea 'oua na'a ke fe-

hu'i koe ki honau ngaahi 'otua, 'o pehē, na'e fēfē hono tauhi 'e he ngaahi pule'anga ni ki honau ngaahi 'otua? He 'e pehē pē 'eku fai. ³¹ 'Oua na'a ke fai pehē kia Sihova ko ho 'Otua: he ko e me'a kovi kotoa pē kia Sihova, 'aia 'oku fehī'a ia ki ai, kuo 'osi 'enau fai ki honau ngaahi 'otua; he ko honau ngaahi foha mo honau ngaahi 'ofefine kuo nau tutu 'i he afi ki honau ngaahi 'otua. ³² "Ko e me'a kotoa pē 'oku ou fekau kiate kimoutolu, mou tokanga ki ai 'o fai, 'oua na'a ke fakalahi ia, pē fakasi'isi'i ki ai.

1 Ko e fono ki he kau fakahē ki he tauhi tamapua.

6 Neongo ko e kāinga lahi, kae tolongaki 'aki pe 'ae maka ke mate. 12 'Ilonga 'ae kolo 'oku tauhi tamapua 'oua na'a fakamo'ui ia.

13 "KAPAU 'oku tupu hake meiate kimoutolu ha taha 'oku kikite, pe ko e tokotaha 'oku misi 'ae ngaahi misi, pea tuku kiate koe ha faka'ilonga pe ha me'a fakaofu, ² Pea 'e hoko 'ae faka'ilonga pe ko e me'a fakaofu 'aia na'a ne lea ki ai, pea pehē 'e ia, Ketau 'alu 'o muimui 'i he ngaahi 'otua kehe, 'aia na'e 'ikai te ke 'i-lo, pea ketau tauhi 'akinautolu; ³ 'Oua na'a ke tokanga ki he lea 'ae kikite ko ia, pe ko e tokotaha ko ia 'oku misi 'ae ngaahi misi: he 'oku 'ahi'ahi'i 'akimoutolu 'e Sihova ko homou 'Otua, ke 'ilo pe te mou 'ofa kia Sihova ko homou 'Otua 'aki homou loto kotoa mo homou laumālie kotoa: ⁴ Ke mou muimui 'ia Sihova ko homou 'Otua, pea manavahē kiate ia, pea tauhi 'ene ngaahi fekau, pea fai talangofua ki hono le'o, pea ke mou tauhi ia, pea pikitai kiate ia. ⁵ Pea ko e kikite ko ia, pe ko e tokotaha 'oku misi 'ae ngaahi misi ko ia, 'e tāmāte'i ia; ko e me'a 'i he'ene lea ke fakatafoki 'akimoutolu meia Sihova ko homou 'Otua, 'aia na'a ne 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite, 'o ne huhu'i 'akimoutolu mei he fale fakapōpula, ke fakahē'i koe mei he hala 'aia na'e fekau 'e Sihova ko ho 'Otua ke ke 'alu ai. Pea 'e pehē pe ho'o tukuange 'ae kovi meiate koe.

⁶ ¶ "'Kapau 'oku fakahekeheke fakafufū kiate koe 'e ho tokoua, ko e tama 'a ho'o fa'ē, pē ko ho foha, pē ko ho 'ofefine, pē ko e 'unoho 'o ho fatafata, pe ko ho kaume'a 'aia 'oku tatau mo ho laumālie 'o'ou, 'o pehē, 'Ke ta o 'o tauhi 'otua kehe,' 'aia na'e 'ikai te ke 'ilo'i, 'e koe, pe 'e ho'o ngaahi tamai; ⁷ 'I he ngaahi 'otua 'oe kakai 'aia 'oku nofo takatakai 'iate kimoutolu pe 'oku nau ofi kiate koe, pe 'oku mama'o atu 'iate koe, mei he ngata'anga 'e taha 'o māmani 'o a'u atu ki he ngata'anga 'e taha; ⁸ 'Oua na'a ke tui kiate ia, pe fie tokanga ki ai; pea ke 'oua na'a 'ofa ho mata kiate ia, pea 'oua na'a ke mamae ki ai, pea 'oua na'a ke fufū ia: ⁹ Ka ke tāmāte'i mo'oni ia; 'e tomu'a hoko ho nima kiate ia ke tāmāte'i ia, pea toki hoko ki ai 'ae nima 'oe kakai kotoa pē. ¹⁰ Pea te ke tolongaki 'aki ia 'ae maka, ke ne mate; ko e me'a 'i he'ene 'ahi'ahi ke fakahē'i koe meia Sihova ko ho 'Otua, 'aia na'a ne 'omi koe mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale 'oe pōpula. ¹¹ Pea 'e fanongo ki ai 'a 'Isileli kotoa pē, pea manavahē, pea 'e 'ikai toe fai ha angakovi pehē 'iate kimoutolu.

¹² ¶ "'Kapau te ke fanongo ki he talanoa 'i ha kolo 'e taha, 'aia kuo foaki 'e Sihova kiate koe ke ke nofo ai, 'o

pehē, ¹³ Ko e kau tangata ni'ihī, ko e fānau 'ae kovi, kuo 'alu 'iate kimoutolu, pea kuo nau fakahē'i 'ae kakai 'o 'e-nau kolo, 'o pehē, 'Ke tau ō 'o tauhi 'ae ngaahi 'otua ke-he,' 'aia na'e 'ikai te mou 'ilo; ¹⁴ Te ke toki fehu'i koe, 'o fa'a 'eke, fehu'i fakapapau; pea vakai, kapau 'oku mo'oni, pea kuo pau 'aupito 'ae me'a ko ia pea kuo fai 'ae me'a kovi lahi ko ia 'iate kimoutolu; ¹⁵ Ko e mo'oni te ke te'ia 'ae kakai 'oe kolo ko ia 'aki 'ae mata 'oe heletā, 'o faka'auha 'aupito ia, mo ia kotoa pē 'oku 'i ai, mo e ngaahi fanga manu 'oku 'i ai, 'aki 'ae mata 'oe heletā. ¹⁶ Pea te ke tākaki hono vete kotoa pē ki he loto hala motu'a, pea ke tutu 'aki 'ae afi 'ae kolo ko ia, pea mo e vete kotoa pē 'o ia, koe'uhi ko Sihova ko ho 'Otua: ka 'e hoko ia ko e tafungofunga pe 'o ta'engata; 'e 'ikai toe langa ia. ¹⁷ "Pea ke 'oua na'a hiki ki homou nima ha me'a si'i 'i he ngaahi me'a fakamala'ia, koe'uhi ke tafoki 'a Sihova mei hono lahi fau 'o hono houhau, pea fakahā 'ae 'alo'ofa kiate koe, pea manava'ofa kiate koe, pea fakatokolahi koe, 'o hangē ko 'ene fuakava ki ho'o ngaahi tamai; ¹⁸ 'Oka ke ka tokanga ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua, ke tauhi 'ene ngaahi fekau kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni, ke fai 'aia 'oku totonu 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua.

1 Ke 'oua na'a maumau'i 'akinautolu 'e he fānau 'ae 'Otua 'i he fai putu. 3 Ko e me'a 'oku ngofua ke kai mo e me'a 'oku tapu, 4 I he fanga manu, 9 I he ika, 11 'i he fanga manu kapakau. 21 'Oua na'a kai 'aia 'oku mate mahaki. 22 Ko e tukuhaui ki he ngāue 'ae 'Otua. 23 Ko e 'uluaki fānau 'ae manu ke 'atu ki he 'Otua pea ke fiefia ai. 28 Ko e me'a'ofa 'i hono tolu 'oe ta'u 'oku 'atu ko e tokoni.

14 "KO E fānau 'akimoutolu 'a Sihova ko homou 'Otua: 'oua na'a mou tafa'i 'akimoutolu, pe fafai homou fo'i la'e koe'uhi ko e pekia. ² He ko e kakai mā'oni'oni koe kia Sihova ko ho 'Otua, pea kuo fili koe 'e Sihova ke hoko ko e kakai 'ofeina kiate ia, 'o lahi hake 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'aia 'oku 'i he funga 'o māmani.

³ ¶ "'Oua na'a ke kai ha me'a fakalielia 'e taha. ⁴ Ko eni 'ae fanga manu ke mou kai: ko e pulu, mo e sipi, pea mo e kosi. ⁵ Ko e ha'ate, mo e 'anitelope, mo e tia mo e kosi kai vao, mo e tisone, mo e pulu 'oe vao, mo e semela. ⁶ Pea mo e manu kotoa pē 'oku mavaeua 'ae 'aofiva'e, mo vahevahe ke ua hono pesipesi, mo lamu 'angaua 'ene kai 'i he fanga manu, ko ia ke mou kai. ⁷ Ka ko ia 'i ai 'oku lamu 'angaua 'ene kai, pea mo ia 'oku mavaeua 'ae va'e; 'o hangē ko e kāmeli, mo e hea, mo e lāpisi: he 'oku nau lamu 'angaua 'enau kai, ka 'oku 'ikai mavaeua honau 'aofiva'e: ko ia ia 'oku ta'e-ma'a kiate kimoutolu. ⁸ Pea ko e puaka, 'oku vahevahe hono pesipesi, ka 'oku 'ikai te ne lamu 'angaua 'ene kai, 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu: 'oua na'a mou kai honau kakano, pe ala ki honau sino mate.

⁹ ¶ "'Ko eni ia 'i he me'a mo'ui kotoa pē 'oku 'i he vai te mou kai: ko ia kotoa pē 'oku kaponga mo 'uno te mou kai: ¹⁰ Pea ko ia kotoa pē 'oku 'ikai kaponga mo 'uno 'oua na'a mou kai: 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu.

¹¹ ¶ "'I he manu ma'a kotoa pē 'oku kapakau te mou kai. ¹² Ka ko kinautolu ni 'oua na'a mou kai: ko e 'ikale mo e 'osifalesi mo e 'osipale, ¹³ Mo e kaite, mo e volita 'i hono fa'ahinga, ¹⁴ Mo e leveni kotoa pē 'i hono fa'ahinga, ¹⁵ Mo e lulu, mo e taiseni 'oe po'uli, mo e kuko, mo e taiseni 'i hono fa'ahinga. ¹⁶ Ko e peka, mo e lulu lahi, mo e suani, ¹⁷ Mo e lofa, mo e sia 'ikale, mo e komolanite, ¹⁸ Mo e sitoaki, mo e motuku 'i hono ngaahi fa'ahinga, mo e lapiuingi, mo e pekalu. ¹⁹ Mo e ngaahi me'a totolo kotoa pē 'oku puna, 'oku ta'ema'a ia kiate kimoutolu: 'oua na'a kai ia. ²⁰ Ka ko e ngaahi manu kapakau kotoa pē 'oku ma'a ke mou kai.

²¹ ¶ "'Oua na'a mou kai ha me'a 'e taha 'oku mate mahaki pe; ke ke 'atu ia ki he muli 'oku 'i ho loto'a, koe'uhi ke ne kai ia; pea ke fakataua ia ki he muli: he ko e kakai mā'oni'oni koe kia Sihova ko ho 'Otua. 'Oua na'a ke haka 'ae 'uhiki'i manu 'i he huhu'a 'o 'ene fa'e. ²² Ke ke tukuhaui mo'oni 'aki hono tupu kotoa pē 'o ho'o tenga, 'aia 'oku tupu 'i he ngoue 'i he ta'u tuku fakaholo. ²³ Pea ke kai 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, 'i he potu 'aia 'e fili 'e ia ke tuku ki ai hono huafa, hono vahe hongofulu 'o ho'o uite, mo ho'o uaine, pea mo ho'o lolo, mo e ngaahi 'uluaki fānau 'o ho'o fanga manu lalahi, pea 'i ho'o fanga manu si'i; koe'uhi ke ke 'ilo ke manavahē ma'uaipē kia Sihova ko ho 'Otua. ²⁴ Pea kapau 'oku lōloa fau 'ae hala kiate koe, ko ia 'oku 'ikai ai te ke fa'a fua ia ki ai; pe 'oku mama'o 'aupito meiate koe 'ae potu 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua ke tuku ki ai hono huafa, 'i he hili hono tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua: ²⁵ Te ke toki ma'u 'aki ia 'ae pa'anga, pea ke nono'o 'ae pa'anga 'i ho nima, pea ke 'alu ki he potu 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua: ²⁶ Pea ke 'atu 'ae ngaahi pa'anga ko ia ki he me'a kotoa pē 'oku ke holi ki ai, 'ae fanga pulu, pe ko e sipi, pe ko e uaine, pe ko e inu mālohi, pe ko e me'a 'oku ke holi ki ai; pea te ke kai ai 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, pea te ke fiefia, 'a koe, pea mo ho kaungā nofo'anga, ²⁷ Pea mo e Livai 'oku 'i ho loto'a 'oua na'a ke li'aki ia; he 'oku 'ikai hano vahe pe tofi'a mo kimoutolu.

²⁸ ¶ "'I he ngata'anga 'o hono tolu ta'u, te ke 'omi 'ae vahe hongofulu kotoa pē kuo tupu kiate koe 'i he ta'u ko ia, pea te ke fokotu'ua 'i ho loto'a: ²⁹ Pea ko e Livai, (koe me'a 'i he 'ikai hano vāhenga pe tofi'a fakataha mo koe,) mo e muli, mo e tamai mate, mo e uitou, 'aia 'oku 'i ho ngaahi loto'a, 'e ha'u ia, 'o kai pea fiemālie; koe'uhi ke tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he ngaahi ngāue kotoa pē 'a ho nima 'aia 'oku ke fai.

1 Ko hono fitu 'oe ta'u ko e ta'u ke vete ange 'ae masiva. 7 Kae'oua na'a kau ia he ta'ofi 'ae nō atu pe ko e foaki. 12 Ko e tamaio'eiki Hepelū, 16 'E 'alu tau'atāina ia mo ma'u me'a lelei 'i hono fitu 'oe ta'u, 'o kapau 'oku 'ikai loto ia ke nofo. 19 Ko e 'uluaki fānau tangata 'ae fanga manu ke fakatapui kia Sihova.

15 "'I HE ngata'anga 'o hono fitu 'oe ta'u kotoa pē ke ke fai 'ae vete ange. ² Pea ko hono anga 'oe vete ange eni: Ko ia kotoa pē na'e nō atu ha me'a ki hono kaungā'api ke vete 'e ia ia; 'oua na'a 'eke ia 'i

hono kaungā'api, pe ki hono tokoua; koe'uhi 'oku ui ia ko e vete ange kia Sihova. ³E ngofua 'a ho'o 'eke ia ki he muli ka ko ia 'oku 'a'au mo ho tokoua 'e tukuange ia 'e ho nima; ⁴Koe'uhi ke 'oua na'a ai ha kau masiva 'iate kimoutolu; koe'uhi 'e tāpuaki lahi koe 'e Sihova 'i he fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua ke ke ma'u ko e tofi'a: ⁵O kapau te ke fanongo lelei ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua, ke tokanga 'o fai 'ae ngaahi fekau ni kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni. ⁶He 'oku tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua, 'o hangē ko 'ene tala'ofa kiate koe: pea te ke nō atu ki he ngaahi pule'anga lahi, ka 'e 'ikai te ke nō mai; pea te ke pule koe ki he ngaahi pule'anga lahi, ka 'e 'ikai tenau pule kiate koe.

⁷¶ "Kapau 'e 'iate kimoutolu ha tangata masiva 'i ho kāinga 'i he ngaahi matanikolo 'o ho fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe, 'oua na'a ke fakafekaka ho loto, pe tāpuni ho nima ki ho tokoua masiva: ⁸Ka te ke mafola ke lahi ho nima kiate ia, pea ke nō atu mo'oni kiate ia ke tatau mo 'ene masiva, 'aia 'oku ne masiva ai. ⁹Vakai telia na'a ai ha mahalo 'i ho loto kovi, 'o pehē, 'Oku ofi 'a hono fitu 'oe ta'u, ko e ta'u 'oe vete ange: pea kovi ai ho mata ki ho tokoua masiva, pea 'oku 'ikai te ke tuku ha me'a kiate ia; pea tangi lāunga ai ia kia Sihova 'iate koe, pea hoko ia ko e angahala kiate koe. ¹⁰Ko e mo'oni te ke foaki kiate ia, pea 'oua na'a mamahi ho loto 'i ho'o foaki kiate ia: he koe'uhi ko e me'a ni 'e tāpuaki ai koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i ho'o ngaahi ngāue kotoa pē, pea 'i he me'a kotoa pē 'oku mafao atu ho nima ki ai. ¹¹Koe'uhi 'e 'ikai 'aupito ngata 'ae masiva mei ho fonua: ko ia 'oku ou fekau'i koe, 'o pehē, Ke ke mafola ho nima 'o lahi ki ho tokoua, ki he masiva, mo ia 'oku tu'utāmaki, 'i ho fonua.

¹²¶ "Pea kapau kuo fakatau kiate koe ho tokoua, ko e tangata Hepelū, pe ko e fefine Hepelū, 'o ne tauhi koe 'i he ta'u 'e ono; ke ke toki tukuange ia ke 'ata'atā meiate koe 'i hono fitu 'oe ta'u. ¹³Pea 'oka ke ka fekau ia ke 'alu 'o 'ata'atā meiate koe, 'oua na'a ke tuku ia ke 'alu masiva; ¹⁴Ka te ke tuku 'ae me'a lahi kiate ia mei ho'o fanga manu, pea mei ho'o haha'anga, pea mei ho'o tata'ofa uaine: 'i he me'a 'aia kuo tāpuaki'i ai koe 'e Sihova ko ho 'Otua te ke 'atu kiate ia. ¹⁵Pea ke manatu ko e tangata pōpula koe 'i he fonua ko 'Isipite, pea na'e huhu'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua: ko ia 'oku ou fekau ai 'ae me'a ni kiate koe he 'aho ni. ¹⁶Pea 'e pehē, kapau 'e pehē 'e ia kiate koe, 'E 'ikai te u 'alu 'iate koe; ko e me'a 'i he'ene 'ofa kiate koe mo ho fale, pea ko e me'a 'i he'ene lelei 'iate koe; ¹⁷Te ke toki to'o mai ha vili, pea tui 'aki ia hono telinga *ke ma'u ki* he matapā, pea 'e hoko ia ko ho'o tamaio'eiki 'o ta'engata. Pea ke fai pehē foki ki ho'o kaunanga. ¹⁸'Oua na'a matamata faingata'a kiate koe, 'oka ke ka tukuange ia ke 'alu 'o 'ata'atā meiate koe; he na'e tatau ia kiate koe mo e tamaio'eiki 'e toko ua 'oku ngāue ki he totongi, 'i he'ene tauhi koe 'i he ta'u 'e ono: pea 'e tāpuaki koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he me'a kotoa pē 'oku ke fai.

¹⁹¶ "Ko e 'uluaki fānau tangata kotoa pē 'oku tupu 'i ho'o fanga manu lalahi mo ho'o fanga manu si'i ke ke fakatapui kia Sihova ko ho 'Otua: 'oua na'a ke fai ha ngāue 'e taha 'aki 'ae 'uluaki 'o ho'o fanga pulu, pea 'oua na'a kosi 'ae 'uluaki fānau 'a ho'o sipi. ²⁰Ka ke kai ia, 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, 'e koe mo ho fale kotoa, 'i he ta'u tukufakaholo kotoa pē, 'i he potu 'aia 'e fili 'e Sihova. ²¹Pea kapau 'oku ai hano mele, kapau 'oku ketu, pe kui, pe 'i ai ha lavea kovi, 'oua na'a ke feilaulau 'aki ia kia Sihova ko ho 'Otua. ²²Ke ke kai ia 'i ho loto'ā: 'e fakatou kai 'i ai 'ae ta'ema'a mo e ma'a, 'o hangē ko e 'anitelope, mo e ha'ate. ²³Kae'oua na'a ke kai 'a hono toto ka ke lilingi ia ki he kelekele 'o hangē ko e vai.

1 Ko e katoanga 'oe Lakaatu, 9 'oe ngaahi uike, 13 'Oe fale fehikitaki. 16 Ke 'atu 'ae feilaulau 'e he tangata kotoa pē taki taha, 'o hangē ko 'ene mafai 'i he katoanga 'e tolu ni. 18 Ki he kau fakamaau mo e kau matāpule. 21 'Oku tapu 'ae ngaahi vaotapu mo e ngaahi me'a fakatātā.

16 "TOKANGA ki he māhina ko 'Apipi, pea fai ai 'ae Lakaatu kia Sihova ko ho 'Otua: koe'uhi na'e 'omi koe 'e Sihova ko ho 'Otua mei 'Isipite 'i he po'uli 'i he māhina ko 'Apipi. ²Ko ia ke ke feilaulau 'aki 'ae Lakaatu kia Sihova ko ho 'Otua, mei he fanga manu si'i mo e fanga manu lalahi, 'i he potu ko ia 'e fili 'e Sihova ke 'ai ki ai hono huafa. ³'Oua na'a ke kai mo ia 'ae mā kuo fakalēvani: ke ke kai ia mo e mā ta'efakalēvani 'i he 'a-ho 'e fitu, 'io, 'ae mā 'oe fakamamahi; he na'a ke ha'u kitu'a mei he fonua ko 'Isipite 'i he fakato'oto'o: koe'uhi ke ke manatu ai ki he 'aho na'a ke ha'u ai mei he fonua ko 'Isipite 'i he 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui ni. ⁴Pea 'oua na'a 'ilo 'iate koe ha mā kuo fakalēvani 'i ho fonua kotoa pē 'i he 'aho 'e fitu; pea ko e kakano 'oku feilaulau 'aki 'i he efiafi 'oe 'uluaki 'aho, 'oua na'a tuku hono toe 'i he pō ko ia ki he pongipongi. ⁵'Oku 'ikai ngofua ke tāmate'i 'ae Lakaatu 'i ho ngaahi loto'ā kotoa pē, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe: ⁶Ka 'i he potu ko ia 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua ke 'ai ki ai hono huafa, ko e potu ko ia ke ke feilaulau 'aki 'i ai 'ae Lakaatu 'i he efiafi, 'i he 'alu hifo 'ae la'ā, 'i he feitu'u na'a ke ha'u ai kitu'a mei 'Isipite. ⁷Pea te ke to'o 'o kai ia 'i he potu 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua: pea te ke foki 'i he pongipongi 'o 'alu ki ho ngaahi fale fehikitaki. ⁸Ko e 'a-ho 'e ono ke ke kai mā ta'efakalēvani: pea ke fai 'i hono fitu 'oe 'aho 'ae fakataha mā'oni'oni kia Sihova ko ho 'Otua: 'oua na'a ke fai ai ha ngāue 'e taha.

⁹¶ "Ke ke lau kiate koe 'ae uike 'e fitu ke ke kamata ho'o lau 'ae uike 'e fitu mei he 'aho 'oku ke fuofua 'ai 'ae helepiko *ke tu'usi* 'ae uite. ¹⁰Pea ke tauhi 'ae katoanga 'oe ngaahi uike kia Sihova ko ho 'Otua 'aki 'ae feilaulau 'oe me'a loto lelei mei ho nima, 'aia ke ke 'atu 'o fakatatau ki he tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua: ¹¹Pea te ke fiefia ko e 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, 'a koe, mo ho foha, mo ho 'ofefine, mo ho'o tamaio'eiki, mo ho'o kaunanga, mo e Livai 'aia 'oku 'i ho'o kolo, mo e muli, mo e tamai mate, mo e uitou, 'aia 'oku 'iate kimoutolu, 'i he potu 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua ke 'ai

ki ai hono huafa. ¹² Pea te ke manatu na'a ke pōpula ko e 'i 'Isipite: pea te ke tokanga mo fai 'ae ngaahi tu'u-tu'uni ko eni.

¹³ ¶ "Ke ke tokanga ki he katoanga 'oe ngaahi fale fehikitaki 'i he 'aho 'e fitu, 'i he hili ho'o tōnaki ho'o uite mo ho'o uaine. ¹⁴ Pea te ke fiefia 'i ho'o katoanga, 'a koe, mo ho foha, mo ho 'ofefine, mo ho'o tamaio'eiki, mo ho'o kaunanga, mo e Livai, mo e muli, mo e tamai mate, mo e fefine paea, 'aia 'oku 'i ho loto'ā. ¹⁵ Ke ke tauhi 'ae katoanga mā'oni'oni 'i he 'aho 'e fitu kia Sihova ko ho 'Otua 'i he potu 'aia 'e fili 'e Sihova: koe'uhi 'e tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i ho'o tupu me'a kotoa pē, pea 'i he ngaahi ngāue kotoa pē 'a ho nima, ko ia ke ke fiefia mo'oni ai.

¹⁶ ¶ "E liunga tolu 'i he ta'u 'ae fakahā 'a ho'o kakai tangata kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua 'i he potu 'aia 'e fili 'e ia; 'i ho katoanga 'oe mā ta'efakalēvani, pea 'i he katoanga 'oe ngaahi uike, pea 'i he katoanga 'oe ngaahi fale fehikitaki: pea 'oua na'a mou ha'u mola pe 'akimoutolu 'i he 'ao 'o Sihova: ¹⁷ 'E foaki 'e he tangata kotoa pē 'o fakatatau mo 'ene mafai, 'o taau mo e tāpuaki 'a Sihova ko ho 'Otua 'aia kuo ne foaki kiate koe.

¹⁸ ¶ "Ke ke fakanofu 'ae kau fakamaau mo e kau matāpule kiate koe 'i ho'o ngaahi kolo kotoa pē, 'aia 'oku tuku kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, 'i ho ngaahi fa'ahinga kotoa pē: pea kenau fakamaau 'ae kakai 'i he fakamaau angatonu. ¹⁹ 'Oua na'a ke fakahala'i 'ae fakamaau; 'oua na'a ke filifilimānako ki he tangata, pe ma'u ha tukungoue: he 'oku fakakui 'e he me'a foaki 'ae mata 'oe poto, mo ne fakahala'i 'ae lea 'ae angatonu. ²⁰ Ko ia 'oku mātu'aki angatonu ke ke muimui ki ai, koe'uhi ke ke mo'ui ai koe, pea ma'u 'ae fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe.

²¹ ¶ "E 'ikai te ke tō 'e koe ha ngaahi 'akau ke ofi ki he feilaulau'anga 'o Sihova ko ho 'Otua, 'aia te ke ngaohi kiate koe. ²² Pea 'e 'ikai te ke fokotu'u kiate koe ha me'a fakatātā; 'aia 'oku fehi'a ki ai 'a Sihova ko ho 'Otua.

1 Ke haohaoa 'aia 'e feilaulau 'aki. 2 Ke tāmāte'i 'ae kau tauhi tamapua. 8 Ilonga ha fakakikihi faingata'a ke fakatonutonu 'e he kau taula'eiki mo e kau fakamaau. 12 Ko ia 'e angatu'u ki he fakatonutonu ko ia ke tāmāte'i ia. 14 Ko e anga 'ae fili 'ae tu'i, 16 Mo 'ene ngāue.

17 "OUA na'a ke feilaulau 'aki kia Sihova ko ho 'Otua ha pulu, pe ha sipi, 'aia 'oku ai hano mele, pe ha momo'i kovi: he ko e me'a kovi ia kia Sihova ko ho 'Otua.

² ¶ "Kapau 'oku 'ilo 'iate kimoutolu, 'i ha kolo 'aia 'oku tuku mai 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe, ha tangata pe ha fefine, 'aia kuo fai 'e ia 'ae angakovi 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, 'i he fai talangata'a ki he'ene fuakava, ³ Pea kuo 'alu ia 'o tauhi 'otua kehe, pea lotu ki ai, pe ko e la'ā, pe ko e māhina, pe ha me'a 'e taha 'i he langi, 'aia na'e 'ikai te u fekau; ⁴ Pea kapau 'oku tala ia kiate koe, pea kuo ke fanongo ki ai, mo ke fehu'i fakapapau, pea vakai, 'oku mo'oni, pea kuo pau pe 'ae me'a ko ia, kuo fai 'i 'Isileli 'ae me'a kovi ko ia: ⁵ Te ke toki 'omi ki-

tu'a 'ae tangata pe ko e fefine ko ia, 'aia kuo ne fai 'ae me'a kovi ko ia, ki ho matapā, 'io, 'ae tangata pe ko e fefine ko ia, pea tolongaki 'aki ia 'ae maka, ke mate.

⁶ ¶ "I he ngutu 'oe fakamo'oni 'e toko ua, pe toko tolu, 'e tuku ke mate 'aia 'oku totonu ke mate; ka 'i he ngutu 'oe fakamo'oni 'e tokotaha pe 'e 'ikai fakamaau ke mate ia; ⁷ 'E tomu'a 'ai 'ae nima 'oe kau fakamo'oni kiate ia ke tāmāte'i ia, pea toki hoko 'ae nima 'oe kakai kotoa pē. 'E pehē 'a ho'omou tukuange ai 'ae kovi 'iate kimoutolu.

⁸ ¶ "Kapau 'e hoko ha me'a 'oku fifilingata'a 'aupito 'a hono fakamaau, 'i he fetāmāte'i'aki, 'i he fefakamaau 'aki, mo e fetā'aki, 'aia 'oku tupu ai 'ae fakakikihi 'i ho'o ngaahi kolo: pea te ke toki tu'u hake, 'o 'alu hake ki he potu 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua; ⁹ Pea te ke ha'u ki he kau taula'eiki ko e kau Livai, pea kiate ia 'oku fakamaau 'i he ngaahi 'aho ko ia, pea ke fehu'i ki ai; pea tenau fakahā kiate koe 'a hono fakamaau totonu.

¹⁰ Pea te ke fai 'o hangē ko hono fakatonutonu, 'aia 'e fakahā 'i he potu ko ia kiate koe 'ekinautolu, 'i he potu ko ia 'aia kuo fili 'e Sihova; pea te ke tokanga ke fai 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē 'oku nau tala kiate koe:

¹¹ Ke ke fai 'o tatau mo e fakamaau 'oe fono 'aia tenau ako 'aki kiate koe, pea hangē ko e fakamaau 'aia tenau tala kiate koe, 'oua na'a ke afe mei hono fakatonutonu 'aia tenau fakahā kiate koe, ki he nima to'omata'u, pe ki he to'ohema. ¹² "Pea ko e tangata ko ia 'oku pau pe ke fai loto lahi, pea 'oku 'ikai fie fanongo ki he taula'eiki 'aia 'oku tu'u ke tauhi 'i ai 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua, pe ki he fakamaau, ko e tangata ko ia 'e mate: pea te ke tukuange 'ae kovi mei 'Isileli. ¹³ Pea 'e fanongo ki ai 'ae kakai kotoa pē, pea manavahē, pea 'e 'ikai toe fai 'ae anga loto lahi.

¹⁴ ¶ "I ho'o hoko atu ki he fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe, pea ke ma'u ia, mo ke nofo ki ai, pea ke pehē, Teu fakanofu ha tu'i ke pule kiate au, 'o hangē ko e ngaahi pule'anga kotoa pē 'oku takatakai au; ¹⁵ Ko e mo'oni ke ke fakanofu ia ko e tu'i ke pule kiate koe, 'aia 'e fili 'e Sihova ko ho 'Otua: ke ke fakanofu ha tokotaha mei ho kāinga ko e tu'i kiate koe: 'oua na'a ke fakanofu ha muli ke pule kiate koe, 'aia 'oku 'ikai ko ho tokoua. ¹⁶ Kae'oua na'a fakalahi 'e ia 'ae fanga hoosi kiate ia, pe pule ke toe 'alu atu 'ae kakai ki 'Isipite, koe'uhi ke ne fakalahi 'ae fanga hoosi: he kuo folofola 'a Sihova kiate kimoutolu, 'E 'ikai te mou toe 'alu 'i he hala ko ia. ¹⁷ Pea 'oua na'a fakatokolahi 'e ia 'ae 'unoho kiate ia, telia na'a afe kehe hono loto: pea 'oua na'a ne fakalahi 'aupito 'ae siliva mo e koula kiate ia. ¹⁸ Pea 'oka hoko ia 'o nofo 'i he nofo'a fakatu'i 'o hono pule'anga, te ne hiki 'o tohi nima ma'ana 'ae fono ni 'i ha tohi mei he tohi 'aia 'oku 'i he 'ao 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai: ¹⁹ Pea 'e 'iate ia ia, pea te ne lau 'i ai 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui: koe'uhi ke 'ilo ai ia ke manavahē kia Sihova ko hono 'Otua, ke fai ki he ngaahi lea kotoa pē 'oe fono ni mo e ngaahi tu'utu'uni, ke fai ki ai: ²⁰ Ke 'oua na'a hiki hake hono loto ki hono kāinga, pea ke 'oua na'a tafoki mei he fekau, ki he nima to'omata'u, pe ki he to'ohema: koe'uhi ke

fakatononga ai hono ngaahi 'aho 'i hono pule'anga, 'a ia, mo 'ene ngaahi fānau, 'i he lotolotonga 'o 'Isileli.

1 Ko Sihova ko e tofi'a 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai. 3 Ko e 'inasi 'oe taula'eiki. 6 Ko e 'inasi 'oe kau Livai. 7 Ke 'oua na'a fai ki he ngaahi me'a fakalielia 'ae kakai ta'elotu. 15 Ke tokanga'i 'ae palōfita. 20 Ke tāmāte'i 'ae kikite loi.

18 "E 'IKAI ma'u 'e he kau taula'eiki ko e kau Livai, pea mo e fa'ahinga kotoa pē 'o Livai, ha tufakan-ga pe ha tofi'a fakataha mo 'Isileli: tenau kai 'ae ngaahi feilaulau kuo ngaahi 'aki 'ae afi kia Sihova, mo hono tofi'a 'o'ona. ² Ko ia 'e 'ikai tenau ma'u ai ha tofi'a mo honau ngaahi kāinga: ko Sihova ko honau tofi'a 'o hangē ko 'ene folofola kiate kinautolu.

³ ¶ "Pea ko hono 'inasi eni 'oe taula'eiki mei he kakai, meiate kinautolu 'oku 'atu ha feilaulau, kapau ko e pulu pe ko e sipi; pea tenau 'atu ki he taula'eiki hono alanga mu'a, mo hono kou'ahe fakatou'osi pe, mo e kete. ⁴ Ko e 'uluaki fua 'o ho'o uite, mo ho'o uaine, pea mo ho'o lolo foki, mo e 'uluaki fulufulu'i sipi kuo kosi, ke ke 'atu kiate ia. ⁵ He kuo fili ia 'e Sihova ko ho 'Otua mei ho ngaahi fa'ahinga kotoa pē, ke tu'u mo tauhi 'i he huafa 'o Sihova, 'aia mo hono ngaahi foha ke ta'en-gata.

⁶ ¶ "Pea kapau 'e ha'u ha Livai mei ha kolo 'e taha 'i 'Isileli kotoa pē, 'aia na'e nofo 'āunofo ai ia, pea ha'u ia 'i he holi lahi 'a hono loto ki he potu 'aia 'e fili 'e Sihova; ⁷ 'E toki tauhi 'e ia 'i he huafa 'o Sihova ko hono 'Otua, 'o hangē ko hono kāinga kotoa pē 'i he kau Livai, 'akin-autolu 'oku tu'u 'i he 'ao 'o Sihova. ⁸ Tenau 'inasi tatau pe 'i he me'akai, neongo 'a 'ene me'a 'a'ana 'aia 'oku tupu 'i he fakatau 'a hono tofi'a.

⁹ ¶ "Oka ke ka hoko atu ki he fonua 'aia 'oku foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, 'oua na'a ke ako ke fai 'o hangē ko e ngaahi me'a fakalielia 'oe ngaahi kakai ko ia. ¹⁰ 'Oua na'a 'ilo ha tokotaha 'iate kimoutolu 'oku tuku 'a hono foha pe ko hono 'ofefine ke 'alu atu 'i he afi, pe 'oku fai 'ae tuki, pe 'oku tokanga ki he ngaahi kuonga, pe ko e fai me'a mana loi, pe ko e taula fakafa'ahikehe. ¹¹ Pe ko e tokotaha 'oku kākā, pe kumi ki he laumālie kovi, pe ko e fie'ilo'ilo, pe ko ia 'oku kumi ki he mate. ¹² He ko kinautolu kotoa pē 'oku fai 'ae ngaahi me'a ni 'oku kovi lahi kia Sihova: pea ko e me'a 'i he ngaahi me'a kovi lahi ni 'oku kapusi ai 'akinautolu 'e Sihova ko ho 'Otua mei ho 'ao. ¹³ Ke ke angatonu koe kia Sihova ko ho 'Otua. ¹⁴ He ko e ngaahi pule'anga, 'a-ia ke ke hoko 'o ma'u, na'e fakaongo ki he kau tokanga ki he ngaahi kuonga, mo e kau kikite: ka ko koe, na'e 'ikai tuku koe 'e Sihova ko ho 'Otua ke fai pehē.

¹⁵ ¶ "E fokotu'u 'e Sihova ko ho 'Otua ha palōfita kiate koe, 'i ho ngaahi kāinga, 'o hangē ko au; ke mou tokanga kiate ia; ¹⁶ 'O fakatatau ki he me'a kotoa pē na'a ke holi ki ai kia Sihova ko ho 'Otua 'i Holepi 'i he 'a-ho 'oe fakataha, 'o pehē, 'oua na'aku toe ongo'i 'ae le'o 'o Sihova ko hoku 'Otua, pea 'oua na'aku toe mamata ki he afi lahi ni, telia na'aku mate. ¹⁷ Pea na'e folofola 'a Sihova kiate au, "Oku lelei 'aia kuo nau lea ki ai. ¹⁸ Te u fokotu'u kiate kinautolu ha Palōfita 'i honau kāinga, 'o

hangē ko koe, pea te u 'ai 'eku ngaahi lea 'i hono ngutu; pea 'e lea 'aki 'e ia kiate kinautolu 'aia kotoa pē te u fekau kiate ia. ¹⁹ Pea 'e hoko 'o pehē, ko ia fulipē 'e 'ikai tokanga ki he'eku ngaahi lea 'aia 'e lea 'aki 'e ia 'i hoku huafa, teu 'eke ia kiate ia. ²⁰ Ka ko e palōfita ko ia, 'aia 'oku fielahe pea lea ia 'i hoku huafa, 'aia na'e 'ikai te u fekau kiate ia ke lea, pe lea ia 'i he hingoa 'oe ngaahi 'otua kehe, 'e tāmāte'i 'ae palōfita ko ia.' ²¹ Pea kapau 'oku ke pehē 'i ho loto, Te mau 'ilo fēfee'i 'ae lea 'aia na'e 'ikai folofola'aki 'e Sihova? ²² 'Oka lea 'ae palōfita 'i he huafa 'o Sihova, ka 'oku 'ikai muimui hano fakamo'oni pe hoko ia, ko eni 'ae me'a na'e 'ikai folofo-la'aki 'e Sihova, ka kuo lea fielahe 'aki ia 'e he palōfita: 'e 'ikai te ke manavahē kiate ia.

1 Ko e ngaahi kolo hūfanga. 4 Ko hono lelei 'o ia ki he tāmāte faainoa. 14 Ke 'oua na'a hiki 'ae fakan-gata fonua. 15 Ko e fakamo'oni 'e tokoua. 16 Ko hono tautea 'oe fakamo'oni loi.

19 "OKA hili hono motuhi 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae ngaahi kakai, 'oku 'onautolu 'ae fonua 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe, pea 'oku ke tongia 'akinautolu, 'o nofo 'i he'enau ngaahi kolo, mo honau ngaahi fale; ² Te ke vahe'i kiate koe 'ae kolo 'e tolu 'i he lotolotonga 'o ho fonua, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe ke ke ma'u ia. ³ Pea ke teu 'ae hala kiate koe, pea vahe tolu 'ae fonua, 'aia 'oku foaki 'e Siho-va ko ho 'Otua ke ke ma'u, koe'uhi ke hola ki ai 'aia kotoa pē kuo fai noa ha tāmāte.

⁴ ¶ "Pea ko hono 'uhinga eni 'oe tāmāte faainoa, 'aia 'e hola ia ki ai, ke ne mo'ui ai: Ko ia 'oku ne tāmāte'i hono kaungā'api ta'eloto ki ai, pea na'e 'ikai tomu'a fehi'a ia kiate ia; ⁵ Kae hangē ko e 'alu ha tangata mo hono kaungā'api ki he vao ke fai 'ae ta'anga, pea 'oku hiki hono nima ke tā 'ae 'akau ke hinga, pea homo 'ae toki mei he 'esia, pea lavea ai hono kaungā'api, pea mate ai ia; 'e hola ia ki he kolo 'e taha 'i he ngaahi kolo ni, pea 'e mo'ui ia: ⁶ Telia na'a tuli 'e he totongi toto ki he tāmāte faainoa, 'i he kei vela hono loto, pea ma'u ia, koe'uhi 'oku lōloa 'ae hala, 'o ne tāmāte'i ia; ka ko e mo'oni na'e 'ikai totonu ke tāmāte'i ia, he na'e 'ikai to-mu'a fehi'a ia kiate ia. ⁷ Ko ia 'oku ou fekau kiate koe, 'o pehē, Ke ke vahe'i kiate koe 'ae kolo 'e tolu. ⁸ Pea kapau 'oku fakalahi ho fonua 'e Sihova ko ho 'Otua, 'o hangē ko 'ene fuakava ki ho'o ngaahi tamai, 'o ne foaki kiate koe 'ae ngaahi fonua kotoa pē 'aia na'a ne tala'o-fa ke foaki ki ho'o ngaahi tamai; ⁹ Kapau te ke tauhi 'ae ngaahi fekau ni kotoa pē ke fai ki ai, 'aia 'oku ou fekau'i koe he 'aho ni, ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua, pea ke 'alu ma'u pe 'i hono ngaahi hala; pehē, te ke toki fakalahi 'aki 'ae kolo kehe 'e tolu, ki he kolo 'e tolu ni: ¹⁰ Koe'uhi ke 'oua na'a lilingi 'ae toto ta'ehalaia 'i ho fonua, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua ko e tofi'a kiate koe, pea 'e hoko ai 'ae toto kiate koe.

¹¹ ¶ "Ka ko eni, kapau 'oku fehi'a ha tangata ki hono kaungā'api, pea toitoi'i ai, pea tu'u hake kiate ia, pea taa'i ia ke lavea lahi pea mate ai, pea hola ia ki he kolo 'e taha 'oe ngaahi kolo ni: ¹² 'E toki fekau ai 'e he mātu'a 'o 'ene kolo 'o 'omi ia mei ai, pea 'e tukuange ia ki he

nima 'oe totongi toto, koe'uhi ke mate ai ia. ¹³ 'Oua na'a 'ofa ho mata kiate ia, ka ke tukuange mei 'Isileli 'a hono nunu'a 'oe toto ta'ehalaia, koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe.

¹⁴ ¶ "'Oua na'a ke hiki 'ae fakangata'anga fonua 'o ho kaungā'api, 'aia na'e tō 'i mu'a 'i ho tofi'a, 'aia te ke ma'u 'i he fonua 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua ke ke ma'u.

¹⁵ ¶ "'Oua na'a tu'u hake ha fakamo'oni pē taha ki ha tangata 'i he hia, pe 'i he angahala, 'i ha angahala 'e taha 'oku ne fai: 'i he ngutu 'oe fakamo'oni 'e toko ua, pe ko e toko tolu, 'e toki fakapapau ai 'ae me'a. ¹⁶ Kapau 'e tu'u hake ha fakamo'oni loi ki he tangata ke fakamo'oni ha me'a kiate ia 'aia 'oku hala: ¹⁷ 'E tu'u ai 'ae ongo tangata, 'aia 'oku na fakakikihi, 'i he 'ao 'o Sihova 'i he 'ao 'oe kau taula'eiki mo e kau fakamaau, 'aia 'oku nofo 'i he ngaahi 'aho ko ia; ¹⁸ Pea 'e 'eke lahi 'e he kau fakamaau: pea vakai, kapau ko e fakamo'oni loi 'ae fakamo'oni, pea kuo ne fakamo'oni loi ki hono tokoua: ¹⁹ Te mou toki fai kiate ia, 'o hangē ko ia na'a ne tokanga ke fai ki hono tokoua: 'e pehē 'a ho'o tukuange ai 'ae kovi 'iate kimoutolu. ²⁰ Pea ko kinautolu 'oku toe tenau fanongo, mo manavahē, pea 'e 'ikai tenau toe fai ha kovi pehē 'iate kimoutolu. ²¹ Pea 'oua na'a 'ofa ho mata, kae 'atu 'ae mo'ui ki he mo'ui, ko e mata ki he mata, mo e nifo ki he nifo, ko e nima ki he nima, mo e va'e ki he va'e.

1 Ko e enginaki 'ae taula'eiki ki he kakai ke tau. 5 Ko e fakahā 'e he kau matāpule 'akinautolu kuo tukuange 'i he tau. 10 Ko e anga ke fai ki he ngaahi kolo 'oku tali 'ae lea ke melino, pea mo ia 'oku li'aki ia. 16 'Ae ngaahi kolo ke faka'auha. 19 'Oua na'a maumau' i he tau 'ae ngaahi 'akau kai.

20 "'OKA ke ka 'alu ke tau'i ho ngaahi fili, mo ke mamata ki he fanga hoosi, mo e ngaahi salioite, mo e kakai 'oku tokolahi hake 'iate koe, 'oua na'a ke manavahē kiate kinautolu: he 'oku 'iate koe 'a Sihova ko ho 'Otua, 'aia na'a ne 'omi koe mei he fonua ko 'Isipite. ² Pea 'e hoko 'o pehē, 'i ho'omou hoko 'o ofi ki he tau, 'e 'unu'unu mai 'ae taula'eiki 'o lea ki he kakai, ³ Pea 'e pehē 'e ia kiate kinautolu, 'Fanongo, 'E 'Isileli, 'oku mou hoko 'o ofi he 'aho ni ke tau mo homou ngaahi fili: 'oua na'a mou loto fo'i, pea 'oua na'a mou manavahē, pe tetetete, pe lilika kiate kinautolu; ⁴ He ko Sihova ko homou 'Otua ia 'aia 'oku 'alu mo kimoutolu, ke tau'i homou ngaahi fili ma'amoutolu, ke fakamo'ui 'akimoutolu.'

⁵ ¶ "'Pea 'e lea 'ae kau matāpule ki he kakai, 'o pehē, 'Ko hai ha tangata kuo ne langa ha fale fo'ou, pea 'oku te'eki ai hūfia ia; ke 'alu ia 'o foki ki hono fale, telia na'a mate ia 'i he tau, pea huufi ia 'e ha tangata kehe. ⁶ Pea ko hai ha tangata kuo ne tō 'ae ngoue vaine, pea 'oku te'eki ai te ne kai mei ai? Ke 'alu ia 'o foki ki hono fale, telia na'a mate ia 'i he tau, pea kai mei ai 'e ha tangata kehe. ⁷ Pea ko hai ha tangata kuo polo'i ha fefine kiate ia, pea 'oku te'eki ai te ne ma'u ia? Ke 'alu ia pea foki ki hono fale, telia na'a mate ia 'i he tau, pea ma'u ia 'e ha tangata kehe.' ⁸ Pea 'e toe lea 'ae kau matāpule ki he

kakai, pea tenau pehē, 'Ko hai ha tangata 'oku manavahē mo loto fo'i? Ke 'alu ia 'o foki ki hono fale, telia na'a vaivai foki 'ae loto 'o hono ngaahi kāinga 'o hangē ko hono loto.' ⁹ Pea 'e pehē, 'oka hili 'ae lea 'ae kau matāpule ki he kakai tenau toki fakanofa 'ae kau 'eiki-tau ki he kau tau kenau taki 'ae tau.

¹⁰ ¶ "'Oka ke ka hoko 'o ofi ki ha kolo ke tau'i ia, te ke fakahā 'ae melino ki ai. ¹¹ Pea 'e pehē, kapau 'oku tali fakamelino ia, pea 'oku to'o ia kiate koe, pea 'e toki pehē, ko e kakai kotoa pē 'oku 'i ai 'e hopoate kotoa pē kiate koe, pea tenau tauhi koe. ¹² Pea kapau 'e 'ikai fai ia ha fakalelei mo koe, ka 'oku loto ke tau'i koe, te ke toki tau'i ia: ¹³ Pea hili hono tuku ia 'e Sihova ko ho 'Otua ki ho nima, te ke taa'i 'ae tangata kotoa pē 'oku 'i ai 'aki 'ae mata 'oe heletā: ¹⁴ Ka ko e kau fefine, mo e fānau si'i, mo e fanga manu, mo e me'a kotoa pē 'oku 'i he kolo, 'io, ko e me'a vete kotoa pē 'o ia, ke ke to'o kiate koe; pea ke kai 'ae me'a vete 'a ho ngaahi fili, 'aia kuo foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe. ¹⁵ Ke ke fai pehē pe ki he ngaahi kolo 'aia 'oku mama'o 'aupito meiate koe, 'aia 'oku 'ikai 'i he ngaahi kolo 'oe ngaahi pule'anga ni. ¹⁶ Ka ko e ngaahi kolo 'ae kakai ni, 'aia 'oku foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua ko ho tofi'a, 'oua na'a ke fakamo'ui ha tokotaha 'oku mānava: ¹⁷ Ka te ke faka'auha 'aupito 'akinautolu; 'ae kau Heti, mo e kau 'Amoli, mo e kau Kēnani, mo e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko ho 'Otua kiate koe: ¹⁸ Koe'uhi ke 'oua na'a nau ako kiate kimoutolu ke fai 'o hangē ko 'enau ngaahi ngāue kovi ki honau ngaahi 'otua: pea mou fai angahala ai kia Sihova ko homou 'Otua.

¹⁹ ¶ "'Oka ke ka kāpui ha kolo 'o fuoloa, 'i ho'o tau'i ia ke lava'i, 'oua na'a ke maumau' i 'ae ngaahi 'akau 'o ia 'i ho'o 'ai mālohi 'ae toki ki ai: he koe'uhi te ke kai mei ai, pea 'oua na'a ke tā hifo ia ke ngāue'aki 'i he tau, (he ko e 'akau 'oe ngoue ko e mo'ui ia 'ae tangata.) ²⁰ Ka ko e ngaahi 'akau 'oku ke 'ilo 'oku 'ikai ko e ngaahi 'akau fua ke kai, ke ke maumau mo ke tā hifo ia, pea te ke tanu puke ki he kolo 'oku ne tau'i koe kae'oua ke ke lava'i ia.

1 Ko e fakalelei ma'ae fakapō 'oku ta'e'ilo. 10 Ko e me'a ke fai ki he pōpula 'oku to'o ke fakama'u 'unoho. 15 'Oua na'a tuku 'ae uluaki foha 'i he 'ofa kovi 18 Ko e foha paongata'a ke tolongaki 'aki 'ae maka ke mate. 22 Ke 'oua na'a tautau ha taha mala'ia 'i he pō 'o 'aho 'i he 'akau.

21 "'KAPAU 'oku 'ilo ha tokotaha kuo tāmata'e 'i he fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua ke ke ma'u, kuo tuku 'i he ngoue, pea 'oku 'ikai 'ilo pe ko hai kuo ne tāmata'e ia: ² 'E toki ha'u ai ho'o kau mātu'a mo ho'o kau fakamaau, pea tenau fakafuofua ki he ngaahi kolo 'oku tu'u takatakai 'iate ia kuo fakapoongi: ³ Pea 'e pehē, 'ilonga 'ae kolo 'oku ofi ki he tangata kuo tāmata'e, 'io 'ae kau mātu'a 'oe kolo ko ia, tenau 'omi ha pulu fefine mui 'aia na'e 'ikai ngāue'aki, pea na'e 'ikai toho me'a 'i ha ha'amonga; ⁴ Pea 'e 'omi 'e he kau mātu'a 'oe kolo ko ia 'ae pulu fefine mui ki ha tele'a tokakovi, 'aia 'oku 'ikai keli pe tō, pea 'e tutu'u ai 'ae ulu 'oe pulu fefine mui 'i he tele'a. ⁵ Pea 'e ha'u 'o ofi 'ae

kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o Livai: he kuo fili 'akin-autolu 'e Sihova ko ho 'Otua ke tauhi kiate ia, pea ke *fai 'ae* tāpuaki 'i he huafa 'o Sihova: pea 'e fakamaau'aki 'enau lea 'ae fakakikihi kotoa pē mo e tā kotoa pē: ⁶ Pea ko e kau mātu'a kotoa pē 'oe kolo ko ia, 'aia 'oku tu'u ofi ki he tangata kuo tāmāte'i, tenau fanofano honau nima 'i 'olunga 'i he pulu fefine mui 'aia kuo tu-tu'u hono 'ulu 'i he tele'a: ⁷ Pea tenau lea 'o pehē, 'Na'e 'ikai lilingi 'e homau nima 'ae toto ni, pea na'e 'ikai mata mata homau mata ki ai. ⁸ Ke ke 'alo'ofa, 'E Sihova, ki ho kakai 'Isileli, 'aia kuo ke huhu'i, pea 'oua na'a tuku 'ae hia 'oe toto mā'oni'oni ki ho kakai 'Isileli. Pea 'e fakamolemole 'ae toto kiate kinautolu.' ⁹ 'E pehē 'a ho'omou tukuange ai meiate kimoutolu 'ae hia 'oe toto mā'oni'oni, 'oka ke ka fai 'aia 'oku totonu 'i he 'ao 'o Sihova.

¹⁰ ¶ "Oka ke ka 'alu atu ki he tau ki ho ngaahi fili, pea tuku mai 'akinautolu 'e Sihova ko ho 'Otua ki ho nima, pea kuo ke ma'u pōpula 'akinautolu, ¹¹ Pea 'oku ke mamata 'i he kau pōpula ki ha fefine hoihoifua, pea 'oku ke tokanga kiate ia koe'uhi ke hoko ia ko ho 'unoho: ¹² pehē, te ke 'omi ia ki 'api ki ho fale: pea te ne tekefua ia, pea fakanounou hono nge'esinima. ¹³ Pea 'e to'o 'e ia 'ae kofu 'o 'ene pōpula 'iate ia, pea 'e nofo ia 'i ho fale, pea 'e tēngihia 'e ia 'ene tamai mo 'ene fa'ē 'i he māhina kātoa 'e taha: pea hili ia, 'e ngofua ho'o toki 'alu kiate ia, 'o hoko ko hono 'unoho, pea 'e hoko ia ko ho 'unoho 'o'ou. ¹⁴ Pea 'e pehē, kapau 'oku 'ikai te ke fiamālie si'i 'iate ia, te ke toki tukuange ia ke 'alu 'o fa'iteliha pe ia; ka 'e 'ikai 'aupito te ke fakatau'aki ia 'ae pa'anga, ke 'oua na'a ke me'a fakatau'aki ia, koe'uhi kuo ke fakavaivai'ia.

¹⁵ ¶ "Kapau 'oku ma'u 'ae 'unoho 'e ua 'e ha tangata, ko e 'ofeina 'ae taha ka ko e fehi'anekina 'ae taha, pea kuo na fānau fakatou'osi pe kiate ia, 'ae 'ofeina mo e fehi'anekina; pea kapau ko e 'uluaki foha ko e tama ia 'o ia 'oku fehi'anekina: ¹⁶ Pea 'e hoko 'o pehē, 'i he'ene fai ke fakahoko hono ngaahi foha ke ma'u 'aia 'oku 'a'ana, 'oku 'ikai lelei ke ngaahi 'ae tama 'ae 'ofeina ke 'uluaki ia 'o tu'ukimu'a 'i he tama 'ae fehi'anekina, 'aia ko e 'uluaki fānau *mo'oni*: ¹⁷ Ka 'e fakahā 'e ia 'ae tama 'ae fehi'anekina ko e 'uluaki tupu, 'i he'ene 'atu kiate ia 'ae vāhenga 'e ua 'i he me'a kotoa pē 'oku ne ma'u, he ko e kamata'anga ia 'o hono mālohi; 'oku 'a'ana pe 'ae lelei 'oe 'uluaki tupu.

¹⁸ ¶ "Kapau 'oku ma'u 'e ha tangata ha foha 'oku paongata'a mo angatu'u, 'aia 'oku 'ikai 'aupito fai talangofua ki he le'o 'o 'ene tamai, pe ki he le'o 'o 'ene fa'ē, pea 'i he'ena tautea ia, 'oku 'ikai tokanga ia kiate kin-aia: ¹⁹ 'E toki puke ia 'e he'ene tamai mo 'ene fa'ē, 'o 'omi ia kitu'a ki he kau mātu'a 'oe kolo, pea ki he matapā 'o honau potu; ²⁰ Pea te na pehē ki he kau mātu'a 'oe kolo, 'Ko homa foha ko eni 'oku paongata'a mo angatu'u, 'oku 'ikai tui ia ki he'ema fekau: ko e 'uakai ia mo e konā.' ²¹ Pea 'e tolongaki ia 'e he kau tangata kotoa pē 'a hono kolo 'aki 'ae maka, ke mate ai ia: 'e pehē pe ho'o motuhi ai 'ae kovi meiate kimoutolu; pea 'e fanongo ki ai 'e 'Isileli kotoa pē, pea manavahē.

²² ¶ "Pea kapau kuo fai angahala 'e ha tangata 'aia 'oku totonu ke mate ai ia, pea kuo tonu ke tāmāte'i ia, pea 'oku ke tautau ia ki he 'akau: ²³ 'E 'ikai tuku hono sino 'i he 'akau 'i he pō 'o 'aho, ka te ke tanu mo'oni ia 'i he 'aho ko ia: (he ko ia kuo tautau ko e mala'ia ia 'i he 'Otua;) koe'uhi ke 'oua na'a halaia ho fonua, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua kiate koe ko ho tofi'a.

1 Ko e anga'ofa ki he kāinga. 5 Ke faka'ilonga 'aki 'ae tangata mo e fefine 'a honau kofu. 6 Ke 'oua na'a puke fakataha 'ae motu'a manu mo 'ene fānau. 8 Ke 'ai 'ae ā puipui 'i he tu'afale. 9 'Oua na'a fai fakamaveuveu. 12 Ke 'ai 'ae pao ki he kofu. 13 Ko e tautea 'o ia 'oku ne li'aki hono 'unoho. 20, 22 Ko e tono fefine. 25 Ko e tohotoho, 28 Mo e fe'auaki. 30 Ko e 'unoho kovi.

²² ¶ "OUA na'a ke mamata ki he 'alu hē 'ae pulu pe ko e sipi 'a ho tokoua, pea fufū koe mei ai: ka te ke toe 'omi mo'oni ia ki ho tokoua. ² Pea kapau 'oku 'ikai ofi ho tokoua kiate koe, pea kapau 'oku 'ikai te ke 'ilo ia, te ke toki 'omi ia ki ho fale 'o'ou, pea 'e 'iate koe ia ka 'i he'ene kumi ia 'e ho tokoua, te ke toki 'atu ia kiate ia. ³ Te ke fai pehē pe ki he'ene 'asi pea ke fai pehē ki hono kofu: pea ki he ngaahi me'a li'aki kotoa pē, 'aia kuo ne li'aki, pea kuo ke 'ilo, ke ke fai pehē ni pe: 'e tapu 'a ho'o fufū 'e koe.

⁴ ¶ "Oua na'a ke mamata ki he 'asi 'a ho tokoua pe ko 'ene pulu 'oku tō 'i he hala, pea ke fufū koe mei ai: ka te ke tokoni mo'oni ia ke hiki hake.

⁵ ¶ "Ke 'oua na'a kofu'aki 'e he fefine 'aia 'oku kau ki he tangata, pea 'oua na'a 'ai 'e he tangata 'ae kofu fakafefine: he ko kinautolu 'oku fai pehē 'oku kovi lahi kia Sihova ko ho 'Otua.

⁶ ¶ "Kapau 'oku ke 'ilo fakafokifā pe 'ae pununga 'oe manu, 'i he hala pe 'i he 'akau, pe 'i he kekekele, pe ko ha 'uhiki pe ko e fo'i manu, mo e fa'ē 'oku mohe ki hono 'uhiki, pe ki he fo'i manu, 'oua na'a ke puke fakataha 'ae fa'ē mo hono 'uhiki: ⁷ Ka ke tukuange 'ae fa'ē ke 'alu, pea ke to'o hono 'uhiki kiate koe; koe'uhi ke hoko ai 'ae lelei kiate koe, pea ke fakatolonga ai ho ngaahi 'aho.

⁸ ¶ "Oka ke ka langa ha fale fo'ou, te ke ngaahi ki ai hono 'ā ke takatakai 'i he tu'afale, telia na'a ke 'omi ha toto ki ho fale, 'okapau 'e tō ha tangata mei ai.

⁹ ¶ "Oua na'a ke tō ho'o ngoue vaine 'aki 'ae ngaahi tenga kehekehe: telia na'a fakahala'i 'ae fua 'o ho'o tenga 'aia kuo ke tō, mo e fua 'o ho'o vaine.

¹⁰ ¶ "Oua na'a ke taulua'i fakataha 'ae pulu mo e 'asi ki he huo toho.

¹¹ ¶ "Oua na'a ke 'ai 'ae kofu 'oku anga kehekehe, 'o hangē ko e fulufulu sipi mo e vavae kuo fakataha.

¹² ¶ "Ke ke ngaahi kiate koe 'ae ngaahi pao ki ho pulupulu ki hono potu 'e fā, 'aia 'oku fakapulou 'aki koe.

¹³ ¶ "Kapau 'oku fili mai ha 'unoho 'e ha tangata pea 'alu ia kiate ia, pea fehi'a kiate ia, ¹⁴ Pea 'oku ne fakatupu lau kiate ia 'o langa'i 'ae lau'ikovi kiate ia, 'o ne pehē, Ne u fili 'ae fefine ni, pea 'i he'eku ha'u kiate ia, na'aku 'ilo na'e 'ikai ko e ta'ahine ia. ¹⁵ Pea 'e toki to'o

mai 'o 'omi 'e he tamai mo e fa'ē 'ae ta'ahine, hono faka'ilonga 'o 'ene ta'ahine ki he kau mātu'a 'i he matapā 'oe kolo: ¹⁶ Pea 'e pehē 'e he tamai 'ae ta'ahine ki he kau mātu'a, Ne u foaki 'eku ta'ahine ki he tangata ke na 'unoho, pea 'oku fehi'a ia kiate ia. ¹⁷ Pea vakai, kuo ne fakalanga lau kiate ia, 'o pehē, 'Oku 'ikai ko e ta'ahine 'a ho 'ofefine: ka ko e mo'oni ko hono faka'ilonga eni 'o 'ene ta'ahine. Pea tenau folahi atu 'ae holo 'i he 'ao 'oe kau mātu'a 'oe kolo. ¹⁸ Pea 'e 'ave 'e he kau mātu'a 'oe kolo ko ia 'ae tangata ko ia 'o tautea ia: ¹⁹ Pea kenau fakamaaua ia ke totongi'aki 'a e *sikeli* siliva 'e teau, 'o 'atu ia ki he tamai 'ae fefine, ko e me'a 'i he'ene langa'i 'ae lau kovi ki he ta'ahine 'i 'Isileli: pea 'e hoko ia ko hono 'unoho; 'e 'ikai ngofua ke ne tukuange ia 'i hono ngaahi 'aho kotoa pē. ²⁰ Pea kapau 'oku mo'oni 'ae me'a ni, pea 'oku 'ikai 'ilo 'ae ngaahi faka'ilonga 'oe ta'ahine ki he fefine: ²¹ Tenau toki 'omi kitu'a 'ae fefine mei he matapā 'oe fale 'o 'ene tamai, pea 'e tolongaki ia 'e he kau tangata 'o hono kolo 'aki 'ae maka ke mate ia, ko e me'a 'i he'ene fai angakovi 'i 'Isileli, 'o fai fe'auaki 'i he fale 'o 'ene tamai: 'e pehē pe ho'o tukuange 'ae kovi meiate kimoutolu.

²² ¶ "Kapau 'e 'ilo ha tangata 'oku mohe ia mo e fefine kuo mali 'unoho, 'e mate fakatou'osi ai 'akinaua, 'ae tangata na'e mohe mo e fefine, pea mo e fefine: 'e pehē pe ho'o tukuange 'ae kovi mei 'Isileli.

²³ ¶ "Kapau 'oku polo'i ha ta'ahine ko e tāupo'ou ki ha tangata, pea mā'u ia 'e ha tangata 'i he kolo, pea mohe mo ia; ²⁴ Te mou toki 'omi 'akinaua kitu'a ki he matapā 'oe kolo, pea te mou tolongaki 'aki 'akinaua 'ae maka ke na mate: 'ae fefine, koe'uhi na'e 'ikai kalanga ia, ka kuo ne 'i he kolo; mo e tangata ko e me'a 'i he'ene fakahala'i 'ae 'unoho 'o hono kaungā'api: 'e pehē pe ho'o tukuange 'ae kovi meiate kimoutolu.

²⁵ ¶ "Pea kapau 'oku mā'u 'i he ngoue 'e ha tangata 'ae ta'ahine polo'i, pea tohotoho ia, pea mohe mo ia: ko e tangata pe na'e mohe mo ia 'e mate: ²⁶ Ka 'e 'ikai te ke fai ha me'a ki he ta'ahine; 'oku 'ikai 'i he ta'ahine ha angahala ke mate ai ia: ka 'oku hangē ko e tu'u hake ha tangata ki hono kaungā'api, 'o ne tāmata'i ia, 'oku pehē pe 'ae me'a ni: ²⁷ He na'a ne mā'u ia 'i he ngoue, pea na'e kalanga 'ae ta'ahine polo'i, ka na'e 'ikai ha tokotaha ke fakamo'ui ia.

²⁸ ¶ "Kapau 'oku mā'u 'e ha tangata ha ta'ahine ko e tāupo'ou, 'aia 'oku 'ikai polo'i, pea puke ia, pea mohe mo ia, pea kuo 'ilo 'akinaua; ²⁹ Pehē 'e 'atu 'e he tangata na'e mohe mo ia ki he tamai 'ae ta'ahine 'a e *sikeli* siliva 'e nimangofulu; pea 'e hoko 'ae fefine ko ia ko hono 'unoho: ko e me'a 'i he'ene fakahala'i ia, 'oku 'ikai lelei 'ene tukuange ia lolotonga 'a 'ene mo'ui kotoa pē.

³⁰ ¶ Ke 'oua na'a 'unoho ha tangata mo e 'unoho 'o 'ene tamai pe fakatelefua 'ene tamai.

1 Ko ia 'oku ngofua ke hoko ki he fakataha mo ia 'oku 'ikai ngofua ki ai. 9 Ke 'oua na'a fai anga'uli 'i he fakataha. 15 Ko e tamaio'eiki hola. 17 Ki he fai angakovi. 18 Ki he ngaahi ngāue kovi. 19 Ki he totongi. 21 Ki he ngaahi fuakava. 22 Ki he ngaahi ha-

²³ ¶ "KO ia kuo lavea 'i hono tenga, pe kuo tutu'u hono potu fufū, ke 'oua na'a hoko ia ki he fakataha 'oe kakai 'a Sihova. ² 'Oua na'a hoko 'ae fo'i angahala ki he fakataha 'oe kakai 'a Sihova; 'io 'o a'u atu ki hono hongofulu 'o 'ene to'utangata 'e 'ikai hoko ia ki he fakataha 'oe kakai 'a Sihova. ³ Ke 'oua na'a hoko 'ae kau 'Amoni, pe ko e kau Moape ki he fakataha 'oe kakai 'a Sihova; 'io, 'o a'u atu ki hono hongofulu 'o 'e-nau to'utangata 'e 'ikai tenau hoko ki he fakataha 'oe kakai 'a Sihova 'o ta'engata: ⁴ Koe'uhi na'e 'ikai tenau fakafetaulaki kiate kimoutolu 'i he hala 'aki 'ae mā mo e vai, 'i ho'omou ha'u kitua'ā mei 'Isipite; pea koe'uhi na'a nau totongi kia Pelami ko e foha 'o Peoli mei Pitoli 'i Mesopōtemia, ke ne fakamala'ia'i koe: ⁵ Ka ko e mo'oni na'e 'ikai tokanga 'a Sihova ko ho 'Otua kia Pelami; ka na'e liliu 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae fakamala'ia ko e me'a monū'ia ia kiate koe, koe'uhi na'e 'ofa kiate koe 'a Sihova ko ho 'Otua. ⁶ 'Oua na'a ke kumi ki he'enu melino pe ko 'enu lelei 'i ho ngaahi 'aho kotoa pē 'o ta'engata.

⁷ ¶ "Ka 'e 'ikai te ke fehi'a ki he tangata 'Itomi; he ko ho tokoua ia: 'oua na'a ke fehi'a ki he tangata 'Isipite; he na'a ke nofo ko e muli 'i hono fonua. ⁸ Ko e ngaahi fānau 'oku tupu 'iate kinautolu tenau hoko ki he fakataha 'oe kakai 'a Sihova 'i hono tolu 'o honau to'utangata.

⁹ ¶ "Oka 'alu atu 'a ho'o kautau ki ho ngaahi fili, te ke ta'ofi koe mei he me'a angahala kotoa pē.

¹⁰ ¶ "Kapau 'oku 'iate kimoutolu ha tangata, 'oku 'ikai mā'a ko e me'a 'i he me'a ta'ema'a kuo hoko fakafokifā kiate ia 'i he po'uli, 'e 'alu ia kitua'ā 'i he 'apitanga, ke 'oua na'a ha'u ia ki loto 'i he 'apitanga: ¹¹ Pea ka efiāfi, pea 'e pehē, te ne kaukau ia 'aki 'ae vai: pea ka tō 'ae la'ā, 'e toe ha'u ia ki he 'apitanga.

¹² ¶ "Te ke vahe ha potu kiate koe 'i tua'ā 'i ho 'apitanga, 'aia ke ke 'alu ki ai 'i he mama'o: ¹³ Pea te ke 'ai ha huo 'i ho tokotoko, pea 'e pehē, 'oka ke ka 'alu kitua'ā, ke ke keli 'aki ia, pea ke tafoki koe 'o tanu 'aia 'oku ha'u meiate koe: ¹⁴ He 'oku hā'ele 'a Sihova ko ho 'Otua 'i he lolotonga 'o ho 'apitanga, ke fakahaofi koe, pea ke tukuange ho ngaahi fili 'i ho 'ao: ko ia ke mā'oni'oni ai ho 'apitanga: ke 'oua na'a ne 'afio'i ha me'a ta'ema'a 'e taha 'iate koe, ke ne tafoki ai meiate koe.

¹⁵ ¶ "Oua na'a ke toe 'atu ki hono 'eiki 'ae tamaio'eiki kuo hao kiate koe mei hono 'eiki: ¹⁶ 'E nofo ia mo koe, 'io, fakataha mo kimoutolu, 'i he potu ko ia 'e fili 'e ia 'i he kolo 'e taha, 'aia 'e manako ki ai ia: 'oua na'a ke fakamālohi kiate ia. ¹⁷ 'Oua na'a ai ha fefine fe'auaki 'i he ngaahi 'ofefine 'o 'Isileli, pea 'oua na'a ai ha tangata angahala fakalielia 'i he ngaahi foha 'o 'Isileli. ¹⁸ 'Oua na'a ke 'omi 'ae totongi 'oe fe'auaki pe ko e totongi 'oe kulī ki he fale 'o Sihova ko ho 'Otua 'i ha fuakava 'e taha: he ko e me'a kovi fakatou'osi pe ia kia Sihova ko ho 'Otua.

¹⁹ ¶ "Oua na'a ke nō atu ke mā'u totongi lahi mei ho tokoua; 'ae totongi 'oe pa'anga, pe ko e totongi me'akai, pe ko e totongi 'o ha me'a 'e taha kuo nō atu ke mā'u totongi: ²⁰ 'E ngofua 'a ho'o nō atu ki he muli

ke ma'u totongi; kae'oua na'a ke nō atu ki ho tokoua ke ma'u totongi: koe'uhi ke tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he me'a kotoa pē 'oku ke 'ai ho nima ki ai, 'i he fonua ko ia 'oku ke 'alu ki ai ke ke ma'u ia.

²¹ ¶ "Oka ke ka fuakava 'aki 'ae fuakava kia Sihova ko ho 'Otua, 'oua na'a ke fakatuai 'a hono fai: he ko e mo'oni ko Sihova ko ho 'Otua te ne 'eke ia kiate koe; pea 'e hoko ia ko e angahala kiate koe. ²² Pea kapau 'oku ke ta'ofi koe 'o 'ikai fuakava, 'e 'ikai angahala ia kiate koe.

²³ ¶ "Ka ko ia kuo 'alu atu 'i ho lounoutu ke ke fakapa-pau mo fai: ko e me'a 'atu loto lelei pe, 'o hangē ko ho'o fuakava kia Sihova ko ho 'Otua, 'aia kuo ke faka'ilo 'aki ho ngutu.

²⁴ ¶ "Oka ke ka hoko ki he ngoue vaine 'a ho kaungā'api, 'e ngofua 'a ho'o kai 'ae kālepi ko ho'o fa'iteliha ke ke mākona ai; kae'oua na'a ke fa'o ha ni'ihī 'i ho'o ipu. ²⁵ 'Oka ke ka hoko ki he ngoue uite 'a ho kaungā'api, 'e ngofua 'a ho'o toli hono ngaahi fua 'aki ho nima: kae'oua na'a ke momo'i 'ai 'ae helepiko ki he uite tu'u 'a ho kaungā'api.

1 Ki he fakamāvae 'unoho. 5 Ko e tangata toki 'unoho ke 'oua na'a 'alu he tau. 6 Ki he me'a fakamo'oni. 7 Ki he kau kaiha'a tangata. 8 Ki he kilia. 14 Ko e totongi ngāue ke 'atu. 16 Ki he angatonu. 19 Ki he angalelei.

24 ¶ "OKA fili mai 'e ha tangata hono 'unoho, pea na fakama'u mo ia, pea hoko 'o pehē, 'oku 'ikai si'i te ne ma'u ha fiemālie 'iate ia, koe'uhi kuo ne 'ilo ha me'a ta'ema'a 'iate ia: tuku ai ke ne tohi ha'ane tohi fakamāvae, pea ke 'atu ia ki hono nima, pea fekau ia ke 'alu mei hono fale. ² Pea 'i he'ene 'alu mei hono fale, 'e ngofua 'a 'ene 'alu ia 'o hoko ko e 'unoho 'oe tangata kehe. ³ Pea kapau 'e fehi'a kiate ia hono 'unoho ko ia, pea ne tohi ma'ana 'ae tohi fakamāvae, 'o 'atu ia ki hono nima, pea fekau ia ke 'alu mei hono fale; pea kapau 'e mate 'ae 'unoho ki mui na'a ne ma'u ia ko hono 'unoho, ⁴ 'E 'ikai ngofua ki hono 'uluaki 'unoho, 'aia na'a ne fekau ia ke 'alu, ke ne toe 'omi ia ko hono 'unoho, hili hono fakahala'i; he ko e me'a kovi ia 'i he 'ao 'o Sihova: pea 'oua na'a ke fakaangahala'i 'ae fonua, 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua ko ho tofi'a.

⁵ ¶ "Oka ma'u 'e he tangata 'ae 'unoho fo'ou, 'oua na'a 'alu ia ki he tau, pea 'oua na'a tuku ha ngāue kiate ia: kae tuku ke 'ata'atā ia 'i 'api 'i he ta'u 'e taha, pea te ne fakafiemālie ki he 'unoho 'aia kuo ne ma'u.

⁶ ¶ "Ke 'oua na'a 'ave 'e ha tangata 'e taha 'ae maka toka lalo pe ko e maka 'i 'olunga 'oe me'a momosi ko e tuku totongi: he 'oku ne 'ave 'ae mo'ui'anga ko e tuku totongi.

⁷ ¶ "Kapau 'e ma'u ha tangata 'oku ne kaiha'asi ha ni'ihī 'i hono kāinga ko e fānau 'a 'Isileli, 'o fakamālohi'i ia, pe fakatau ia; pea 'e mate ai 'ae kaiha'a ko ia; pea 'e tukuange 'ae kovi meiate kimoutolu.

⁸ ¶ "Ke ke vakai 'i he mahaki ko e kilia ke ke tokanga lahi, ke fai 'o fakatau ki he me'a kotoa pē 'oku fakahā kiate kimoutolu 'e he kau taula'eiki ko e kau Livai: 'o hangē ko ia na'aku fekau kiate kimoutolu, 'e pehē pe

ho'omou tokanga 'o fai. ⁹ Manatu ki he me'a na'e fai 'e Sihova kia Miliame 'i he hala, hili ho'omou hiki mai mei 'Isipite.

¹⁰ ¶ "Oka ke ka nō atu ha me'a ki ho tokoua, 'oua na'a ke 'alu ki hono fale ke to'o mai hono tuku totongi. ¹¹ Ka ke tu'u 'itu'a, pea ko e tangata ko ia 'oku ke nō atu ho'o me'a ki ai ke ne 'omi kiate koe kitu'a 'ae tuku totongi. ¹² Pea kapau 'oku masiva 'ae tangata, 'oua na'a ke mohe mo 'ene me'a tuku totongi. ¹³ Ke ke toe 'atu kiate ia 'ae tuku totongi 'i he 'alu hifo 'ae la'ā, koe'uhi ke mohe ia 'i hono kofu 'o'ona mo ne tāpuaki'i koe: pea ko e me'a angatonu ia kiate koe 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua.

¹⁴ ¶ "Oua na'a ke fakamamahi'i 'ae tamaio'eiki 'oku ngāue ki he totongi 'aia 'oku masiva mo tu'utāmaki, pe ko ha taha ia 'i ho ngaahi kāinga, pe 'i he kau muli 'oku nofo 'i ho'o ngaahi kolo: ¹⁵ 'I he hoko hono 'aho ke ke 'atu kiate ia hono totongi, pea 'oua na'a tō 'ae la'ā ki ai; he 'oku masiva ia, pea 'oku tokanga hono loto ki ai: telia na'a tangi ia kia Sihova koe'uhi ko koe, pea hoko ia ko e angahala kiate koe. ¹⁶ 'E 'ikai tāmata'i 'ae ngaahi tamai ko e fetongi 'o 'enau fānau, pea 'e 'ikai tāmata'i 'ae fānau koe'uhi ko e ngaahi tamai: 'e tāmata'i 'ae tangata taki taha 'i he'ene angahala 'a'ana.

¹⁷ ¶ "Oua na'a ke fakahalaia'i 'ae fakamaau 'ae muli, pe ko e tamai mate; pe to'o 'ae kofu 'oe uitou ko e tuku totongi. ¹⁸ Ka ke manatu na'a ke pōpula koe 'i 'Isipite, pea na'e huhu'i koe mei ai 'e Sihova ko ho 'Otua: ko ia 'oku ou fekau ai ke fai 'ae ngaahi me'a ni.

¹⁹ ¶ "Oka ke ka tu'usi hifo ho ututa'u 'oku 'i he ngoue, pea kuo ngalo 'ae ū uite 'e taha 'i he ngoue, 'oua na'a ke toe 'alu ki he ngoue ke 'omi ia: tuku ia ki he muli, mo e tamai mate, mo e uitou: koe'uhi ke tāpuaki'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he ngāue kotoa pē 'a ho nima. ²⁰ 'Oka ke ka haha ho'o 'olive, 'oua na'a ke toe ala ki hono ngaahi pasanga; kae tuku ia ki he muli, mo e tamai mate, pea ki he uitou. ²¹ 'Oka ke ka toli 'ae ngaahi kālepi 'o ho'o ngoue vaine, 'oua na'a ke tāmaki hono toenga: tuku ia ki he muli, mo e tamai mate, pea ki he fefine paea. ²² Te ke manatu na'a ke pōpula koe 'i 'Isipite: ko ia 'oku ou fekau kiate koe ke fai 'ae me'a ni.

1 'Oua na'a lahi hake 'ae tā 'i he tu'o fāngofulu. 4 'Oua na'a nono'o 'ae ngutu 'oe pulu, 5 Ki he fakatupu 'ae hako ki ha tokoua. 11 Ko e fefine angakovi. 13 Ko e ngaahi maka fakamamafa ta'etotonu. 17 Ke fakangalo'i 'aupito 'a 'Amaleki.

25 ¶ "KAPAU 'e ai ha fakakikihī 'i he kau tangata, pea nau omi ki he fakamaau, ke fakamaau'i 'akinau-tolu 'e he kau fakamaau: pea kenau fakatonuhia 'ae mā'oni'oni, mo fakahalaia 'ae angahala. ² Pea 'e pehē, kapau 'oku totonu ke taa'i 'ae angakovi, 'e fekau 'e he fakamaau ke fakatokoto ia ki lalo, pea ke taa'i ia 'i hono 'ao 'o fakatau ki he'ene kovi, mo e tā 'oku lau. ³ 'E ngofua ke 'ai ke fāngofulu 'ae tā, ka 'e 'ikai fakalahi ia: telia, 'i he'ene fakalahi ia, 'o taa'i 'aki 'ae tā lahi hake 'i he ngaahi tā ni, 'e hoko ai ho tokoua ko e kovi lahi 'i ho 'ao.

⁴ ¶ “Oua na’a ke nono’o ‘ae ngutu ‘oe pulu ‘i he’ene malaki ‘ae uite.

⁵ ¶ “Kapau ‘oku nofo fakataha ‘ae kāinga, pea pekia hanau tokotaha, pea ‘ikai ha fānau, ‘oua na’a fakama’u ‘ae ‘unoho ‘o ia kuo pekia mo ha taha mama’o: kae ‘alu kiate ia ‘ae tokoua ‘o hono ‘unoho, ‘o ‘omi kiate ia ko hono ‘unoho, pea fai ai ‘ae ngāue ‘oe tokoua ‘oe ‘unoho kiate ia. ⁶ Pea ‘e pehē, ko e ‘uluaki tama ‘oku fanau’i ‘e hoko ia ki he hingoa ‘o hono tokoua ‘aia kuo pekia, koe’uhi ke ‘oua na’a tāmata’i hono hingoa mei ‘Isileli. ⁷ Pea kapau ‘oku ‘ikai lelei ki he tangata ke ‘omi kiate ia ‘ae ‘unoho ‘o hono tokoua, tuku ke ‘alu ‘ae ‘unoho ‘o hono tokoua ki he kau mātu’a, ‘o lea pehē, “Oku ta’eloto ‘ae tokoua ‘o hoku ‘unoho, ko fakatupu ‘ae hingoa ki hono tokoua ‘i ‘Isileli, ‘oku ‘ikai fie fai ‘e ia ‘ae ngāue ‘ae tokoua ‘o hoku ‘unoho.’ ⁸ Pea ‘e toki fekau kiate ia ‘e he kau mātu’a ‘o ‘ene kolo, ‘onau lea kiate ia: pea kapau ‘oku ma’u pe hono loto, ‘o ne pehē, ‘Oku ‘ikai lelei kiate au ke ma’u ia; ⁹ ‘E toki ha’u kiate ia ‘ae ‘unoho ‘o hono tokoua ‘i he ‘ao ‘oe kau mātu’a, ‘o ne vete hono topuva’e mei hono va’e, pea ‘a’anu ki hono mata, pea ne lea ‘o pehē, “E pehē pe hono fai ki he tangata ‘aia ‘oku ‘ikai loto ke langa hake ‘ae fale ‘o hono tokoua.’ ¹⁰ Pea ‘e ui hono hingoa ‘i ‘Isileli, ‘Ko e fale ‘o ia kuo vete hono topuva’e.’

¹¹ ¶ “Kapau ‘e kē ha ongo tangata ‘o fefa’uhi ‘o fai, pea ha’u ‘ae ‘unoho ‘oe tokotaha ke fakamo’ui hono ‘unoho mei he nima ‘o ia ‘oku ne taa’i ia, pea mafao atu hono nima, ke puke ia ‘i he potu fufū: ¹² Te ke tutu’u hono nima, ‘oua na’a ‘ofa ho mata kiate ia.

¹³ ¶ “Oua na’a ke ‘ai ‘i ho’o kato ‘ae ngaahi maka fakamafa kehekehe, ‘ae lahi mo e si’i. ¹⁴ ‘Oua na’a ke ma’u ‘i ho fale ‘ae puha fua kehekehe, ‘ae lahi mo e si’i. ¹⁵ Ka ke ma’u ‘e koe ‘ae maka haohaoa mo totonu, mo e puha fua haohaoa mo totonu ko ia te ke ma’u: koe’uhi ke fakalōloa ai ho ngaahi ‘aho ‘i he fonua ‘aia ‘oku foaki ‘e Sihova ko ho ‘Otua kiate koe. ¹⁶ He ko kin-autolu kotoa pē ‘oku fai me’a pehē, mo ia kotoa pē ‘oku fai ta’emā’oni’oni, ko e me’a kovi lahi ia kia Sihova ko ho ‘Otua.

¹⁷ ¶ “Manatu ki he me’a na’e fai ‘e ‘Amaleki kiate koe ‘i he hala, hili ho’omou ha’u mei ‘Isipite; ¹⁸ ‘A ‘ene fakafetaulaki kiate koe ‘i he hala, ‘o ne te’ia ‘a homou mui fononga, ‘io ‘akinautolu kotoa pē na’e muimui vaivai ‘i-ate koe, ‘i ho’o vaivai mo ho’o ongosia pea na’e ‘ikai manavahē ia ki he ‘Otua. ¹⁹ Ko ia ‘e hoko ‘o pehē, ‘oka tuku kiate koe ‘e Sihova ko ho ‘Otua, ‘ae mālōlō mei ho ngaahi fili kotoa pē ‘oku tu’u takatakai, ‘i he fonua ‘aia ‘oku foaki ‘e Sihova ko ho ‘Otua kiate koe ko ho tofi’a, te ke tāmata’i ‘ae manatu ki ‘Amaleki mei he lalo langi; ‘oua na’a ke fakangalo’i eni.

1 Ko e vete ‘o ia ‘oku ne ‘atu ‘ae kato ‘uluaki fua. 12 Ko e lotu ‘aia ‘oku ne ‘atu ‘ae tukuhau ‘o hono tolu ta’u. 16 Ko e lea fefuakava ‘aki ‘ae ‘Otua mo e kakai.

26 PEA ‘e hoko ‘o pehē, “Oka ke ka hoko ki he fonua ‘aia ‘oku foaki kiate koe ‘e Sihova ko ho ‘Otua ko ho tofi’a, pea kuo ke ma’u ia, mo ke nofo ki ai;

² Te ke to’o ai mei he ngaahi ‘uluaki fua kotoa pē ‘oe fonua ‘aia te ke ‘omi mei ho fonua ‘aia ‘oku foaki kiate koe ‘e Sihova ko ho ‘Otua, ‘e fa’o ia ki he kato, pea te ke ‘alu ki he potu ‘aia ‘e fili ‘e Sihova ko ho ‘Otua ke ‘ai ki ai hono huafa. ³ Pea te ke ‘alu ki he taula’eiki ‘aia ‘oku ‘i ai ‘i he ngaahi ‘aho ko ia, pea ke pehē kiate ia, “Oku ou fakahā he ‘aho ni kia Sihova ko ho ‘Otua, kuo u ha’u mei he fonua ‘aia na’e fuakava ai ‘a Sihova ki he’etau ngaahi tamai ke foaki kiate kitautolu.’ ⁴ Pea ‘e to’o ‘e he taula’eiki ‘ae kato mei ho nima, pea ‘e tuku ia ‘i he ha’o-ha’onga ‘oe feilaulau’anga kia Sihova ko ho ‘Otua. ⁵ Pea te ke lea ‘o pehē, ‘i he ‘ao ‘o Sihova ko ho ‘Otua, ‘Ko ‘eku tamai ko e Silia tei mate, pea na’e ‘alu hifo ia mo e tokosi’i ki ‘Isipite, pea ‘āunofo ai, pea na’e tupu ai ia ko e pule’anga lahi, mo mālohi, mo tokolahi: ⁶ Pea na’e fai kovi kiate kimautolu ‘ae kakai ‘Isipite, ‘o tautea ‘akimautolu, ‘o hilifaki kiate kimautolu ‘ae ngāue fakapōpula lahi: ⁷ Pea ‘i he’emau tangi kia Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘emau ngaahi tamai, na’e tokanga ‘a Sihova ki homau le’o, pea na’e ‘afio ia ki he’emau ngaahi mamahi, mo ‘emau ngāue, mo homau fakafiu’i: ⁸ Pea na’e ‘omi ‘e Sihova ‘akimautolu mei ‘Isipite ‘aki ‘ae nima māfimafi, mo e nima kuo mafao atu, pea ‘i he ngaahi me’a fakamanavahē lahi, mo e ngaahi faka’ilonga, mo e ngaahi me’a fakaofa: ⁹ Pea kuo ne ‘omi ‘akimautolu ki he potu ni, pea kuo ne foaki kiate kimautolu ‘ae fonua ni, ko e fonua ‘oku mahu tāfea ‘i he hu’ahuhū mo e honi. ¹⁰ Pea ko eni, vakai, kuo u ‘omi ‘ae ‘uluaki fua ‘oe fonua ‘aia kuo ke foaki ‘e koe, ‘E Sihova, kiate au.’ “Pea te ke fokotu’u ia ‘i he ‘ao ‘o Sihova ko ho ‘Otua, pea te ke lotu ‘i he ‘ao ‘o Sihova ko ho ‘Otua: ¹¹ Pea te ke fiefia ‘i he lelei kotoa pē ‘aia ‘oku foaki ‘e Sihova ko ho ‘Otua kiate koe, pea ki ho fale, ‘a koe, mo e Livai, mo e muli ‘oku ‘iate kimoutolu.

¹² ¶ “He hili hao tukuhau ‘i hono hongofulu ‘oe vahe ‘o ho’o me’a kotoa pē ‘i hono tolu ‘oe ta’u, ‘aia ko e ta’u ‘oe tukuhau, pea kuo ke ‘atu ia ki he kau Livai, mo e muli, mo e tamai mate, mo e uitou, koe’uhi kenau kai ‘i ho’o ngaahi kolo, pea mākona; ¹³ Pea te ke toki lea koe ‘i he ‘ao ‘o Sihova ko ho ‘Otua, Kuo u ‘omi ‘ae ngaahi me’a tapu mei hoku fale, pea kuo u foaki foki ia ki he kau Livai, pea ki he muli, mo e tamai mate, mo e uitou, ‘o hangē ko ho’o ngaahi fekau kotoa pē ‘aia na’a ke fekau kiate au: na’e ‘ikai teu talangata’a ki ho’o fekau, pea na’e ‘ikai te u fakangalongalo’i ia: ¹⁴ Na’e ‘ikai te u kai mei ai ‘i he’eku mamahi, pea na’e ‘ikai si’i te u to’o ha me’a mei ai ‘i he ngāue ta’ema’a, pe ‘atu ha me’a mei ai ma’ae kakai mate: ka kuo u tokanga ki he le’o ‘o Sihova ko hoku ‘Otua, pea kuo u fai ‘o fakatatau ki he ngaahi me’a kuo ke fekau kiate au. ¹⁵ ‘Afio hifo mei ho ‘afio’anga mā’oni’oni mei he langi, pea tāpuaki ho kakai ko ‘Isileli, mo e fonua kuo ke foaki mai kiate kimautolu, ‘o hangē ko ho’o fuakava ki he’emau ngaahi tamai, ko e fonua ‘oku mahutāfea ‘i he hu’ahuhu mo e honi.

¹⁶ ¶ “Kuo fekau kiate koe he ‘aho ni ‘e Sihova ko ho ‘Otua ke ke fai ‘ae ngaahi tu’utu’uni mo e ngaahi fakamaau: ko ia ke ke tauhi mo ke fai ki ai ‘aki ho loto ko-

toa, mo ho laumālie kotoa. ¹⁷ Kuo ke fakahā he 'aho ni ko Sihova ko ho 'Otua, pea te ke 'alu 'i hono ngaahi hala, mo ke tauhi 'ene ngaahi tu'utu'uni, mo 'ene ngaahi fekau, mo 'ene ngaahi fakamaau, pea te ke tokanga ki hono le'o: ¹⁸ Pea kuo fakahā 'e Sihova he 'aho ni ko 'ene kakai mahu'inga 'akimoutolu, 'o hangē ko 'ene tala'ofa kiate koe, pea koe'uhi ke ke tauhi 'ene ngaahi fekau kotoa pē; ¹⁹ Pea ke ne ngaohi koe ke ke mā'olunga lahi 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē kuo ne ngaohi, 'i he ongoongolelei, pea 'i he hingoa, pea 'i he faka'apa'apa; pea koe'uhi ke ke hoko ko e kakai mā'oni'oni kia Sihova ko ho 'Otua, 'o hangē ko 'ene folofola.

1 'Oku fekau ki he kakai ke tohi 'ae fono ki he ngaahi maka, 5 Pea ke fokotu'u 'ae feilaulau'anga 'i he ngaahi maka kotoa. 11 'Oku vaeua 'ae ngaahi fa'ahinga 'i Kelisimi mo Ipale. 14 'Oku fakahā 'i Ipale 'ae ngaahi mala'ia.

27 PEA na'e fekau 'e Mōsese mo e kau mātu'a 'o 'Isileli ki he kakai, 'o pehē, "Tauhi 'ae ngaahi fekau kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu he 'aho ni. ² Pea 'e hoko 'o pehē, 'i he 'aho ko ia te mou 'alu ai ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani ki he fonua 'aia 'oku foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, te ke fokotu'u ai 'ae ngaahi maka lahi ma'au, pea ke 'aofi 'aki ia 'ae lahe: ³ Pea te ke tohi ki ai 'ae ngaahi lea kotoa pē 'oe fono ni, 'oka hili ho'o hoko ki he kauvai, koe'uhi ke ke 'alu 'o hoko ki he fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko ho 'Otua, ko e fonua 'oku mahutāfea 'i he hu'ahuhu mo e honi; 'o hangē ko ia kuo tala'ofa kiate koe 'e Sihova ko e 'Otua 'o ho'o ngaahi tamai. ⁴ Ko ia 'e hoko 'o pehē, 'i ho'omou 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, te mou fokotu'u 'ae ngaahi maka ni, 'o hangē ko 'eku fekau kiate kimoutolu he 'aho ni, 'i he mo'unga ko Ipale, pea te ke 'aofi 'aki ia 'ae lahe. ⁵ Pea te ke fokotu'u 'i ai 'ae feilaulau'anga kia Sihova ko ho 'Otua, ko e feilaulau'anga maka: 'oua na'a ke hiki ki ai ha *toki* ukamea. ⁶ Ke ke fokotu'u 'ae feilaulau'anga kia Sihova ko ho 'Otua 'aki 'ae ngaahi fo'i maka kotoa: pea te ke 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova ko ho 'Otua: ⁷ Pea te ke 'atu ai 'ae ngaahi feilaulau fakamelino, pea ke kai 'i ai, pea ke fiefia 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua. ⁸ Pea te ke tohi ki he ngaahi maka 'ae ngaahi lea kotoa pē 'oe fono ni ke 'ilongofua."

⁹ ¶ Pea na'e lea 'a Mōsese mo e kau taula'eiki mo e kau Livai ki 'Isileli kotoa pē, 'o pehē, "'E 'Isileli ke ke vakai, mo ke tokanga; kuo ke hoko he 'aho ni ko e kakai 'a Sihova ko ho 'Otua. ¹⁰ Ko ia ke ke fai talangofua ai ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua, pea fai ki he'ene ngaahi fekau mo 'ene ngaahi tu'utu'uni, 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni."

¹¹ ¶ Pea na'e fekau 'e Mōsese ki he kakai 'i he 'aho ko ia, 'o pehē, ¹² "Ko kinautolu eni 'e tu'u 'i he mo'unga ko Kelisimi ke tāpuaki'i 'ae kakai, 'i ho'omou hoko atu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani; ko Simione, mo Livai, mo Siuta, mo 'Isaka, mo Siosefa, mo Penisimani: ¹³ Pea ko kinautolu eni 'e tu'u 'i he mo'unga ko Ipale ke fakamala'ia; ko Lupeni, mo Kata, mo 'Aseli, mo Sepuloni, mo Tani, mo Nafitali. ¹⁴ Pea 'e lea 'ae kau Livai, 'o tala

'aki 'ae le'o lahi ki he kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, ¹⁵ 'E mala'ia 'ae tangata 'aia 'oku ne ngaohi ha me'a fakatātā kuo tā pe haka, ko e me'a fakalielia kia Sihova, ko e ngāue 'ae nima 'oe tufunga, pea 'oku ne tuku ia 'i he potu lilo. Pea 'e tali 'e he kakai kotoa pē 'o pehē, 'Emeni. ¹⁶ Ke mala'ia ia 'aia 'oku 'ikai faka'apa'apa ki he'ene tamai pe ki he'ene fa'ē. Pea 'e lea pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ¹⁷ Ke mala'ia ia 'oku ne hiki 'ae fakangata fonua 'o hono kaungā'api. Pea 'e pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ¹⁸ Ke mala'ia ia 'aia 'oku ne fakahē'i 'ae kui mei he hala. Pea 'e lea pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ¹⁹ Ke mala'ia ia 'oku ne fakahala'i 'ae fakamaau'i 'oe muli, mo e tamai mate, mo e uitou. Pea 'e lea pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²⁰ Ke mala'ia ia 'oku mohe mo e 'unoho 'o 'ene tamai; he 'oku ne fakatelefua 'ene tamai. Pea 'e pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²¹ Ke mala'ia ia 'oku mohe mo ha manu. Pea 'e pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²² Ke mala'ia ia 'oku mohe mo hono tuofefine, ko e 'ofefine 'a 'ene tamai, pe ko e tama 'a 'ene fa'ē. Pea 'e lea pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²³ Ke mala'ia ia 'oku mohe mo 'ene fa'ē 'i he fono. Pea 'e pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²⁴ Ke mala'ia ia 'oku ne taa'i fakalilolilo 'a hono kaungā'api. Pea 'e pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²⁵ Ke mala'ia ia 'aia 'oku ne to'o 'ae totongi ke tāmata'i 'ae tokotaha 'oku angatonu. Pea 'e pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni. ²⁶ Ke mala'ia ia 'aia 'oku 'ikai te ne fakamo'oni 'ae lea kotoa pē 'oe fono ni ke fai ki ai. Pea 'e lea pehē 'e he kakai kotoa pē, 'Emeni.

1 Ko e ngaahi tāpuaki 'oe fai talangofua. 15 Ko e ngaahi mala'ia 'oe fai talangata'a.

28 PEA 'e hoko 'o pehē, "Kapau te ke tokanga lelei ki he fono 'a Sihova ko ho 'Otua, ke tokanga mo fai 'ene ngaahi fekau kotoa pē 'aia 'oku ou fekau'i koe he 'aho ni, 'e hiki koe 'e Sihova ko ho 'Otua ke ke mā'olunga lahi koe 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani: ² Pea 'e hoko kiate koe 'ae ngaahi tāpuaki ni kotoa pē, 'o feta'omi kiate koe, 'o kapau te ke tokanga ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua. ³ 'E monū'ia koe 'i he kolo, pea 'e monū'ia koe 'i he ngoue. ⁴ 'E monū'ia 'ae fua 'o ho sino, mo e fua 'o ho'o ngoue, mo e fua 'o ho'o fanga manu, mo hono tupu 'o ho'o fanga manu lalahi, mo ho'o ngaahi fanga sipi. ⁵ 'E monū'ia ho'o kato mo ho feleoko. ⁶ Te ke monū'ia koe 'i ho'o hū mai, pea monū'ia 'i ho'o 'alu kitua'ā. ⁷ 'E pule 'E Sihova ke te'ia 'i ho 'ao 'a ho ngaahi fili 'oku tu'u hake kiate koe: tenau ha'u kiate koe 'i he hala 'e taha, pea hola meiate koe 'i he hala 'e fitu. ⁸ 'E fekau 'e Sihova 'ene tāpuaki kiate koe 'i he ngaahi fale fa'o'anga koloa, pea 'i he me'a kotoa pē 'oku ke 'ai ho nima ki ai; pea te ne tāpuaki koe 'i he fonua 'aia 'oku foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua. ⁹ 'E fokotu'uma'u koe 'e Sihova ko e kakai mā'oni'oni kiate ia, 'o hangē ko 'ene fuakava kiate koe, 'o kapau te ke tauhi 'ae ngaahi fekau 'a Sihova ko ho 'Otua, 'o 'eve'eva 'i hono ngaahi hala. ¹⁰ Pea 'e mamata 'e he kakai kotoa pē 'o māmani, kuo ui koe 'i he huafa 'o Sihova; pea tenau manavahē kiate koe. ¹¹ Pea 'e ngaohi koe 'e Sihova ke lahi ho'o lelei, 'i he ngaahi fua 'o ho

sino, pea 'i he fua 'o ho'o fanga manu lalahi, pea 'i he ngaahi fua 'o ho fonua, 'i he fonua 'aia na'e fuakava ai 'a Sihova ki ho'o ngaahi tamai ke foaki kiate koe. ¹² 'E to'o kiate koe 'a Sihova 'a 'ene koloa lelei, 'ae langi ke foaki mai 'ae 'uha ki ho fonua 'i hono fa'ahita'u totonu, pea ke tāpuaki 'ae ngāue kotoa pē 'a ho nima: pea te ke nō atu koe ki he ngaahi pule'anga lahi, ka 'e 'ikai te ke nō mai. ¹³ Pea 'e ngaahi koe 'e Sihova ko e 'ulu, ka 'oku 'ikai ko e hiku; pea te ke mā'olunga pe 'a koe, kae 'ikai te ke mā'ulalo; 'o kapau te ke tokanga ki he ngaahi fekau 'a Sihova ko ho 'Otua, 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni, ke tokanga ki ai 'o fai: ¹⁴ Pea 'e 'ikai te ke afe mei ha lea 'e taha 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni, ki he nima to'omata'u, pe ki he to'ohema, ke muimui 'i ha ngaahi 'otua kehe ke tauhi 'akinautolu.

¹⁵ ¶ Kae hoko 'o pehē, "'O kapau 'e 'ikai te ke fanongo ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua, ke tokanga 'o fai ki he'ene ngaahi fekau kotoa pē mo 'ene ngaahi tu'utu'uni 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni; 'e hoko ai 'ae ngaahi mala'ia ni kiate koe 'o ne feta'omi kiate koe: ¹⁶ Te ke mala'ia koe 'i he kolo, pea mala'ia koe 'i he ngoue. ¹⁷ Te ke mala'ia koe 'i ho'o kato, pea 'i ho feleoko. ¹⁸ 'E mala'ia 'ae fua 'o ho sino, mo e fua 'o ho fonua, mo e tupu 'o ho'o fanga manu lalahi, mo e fanga sipi. ¹⁹ 'E mala'ia koe 'i ho'o hū mai, pea mala'ia koe 'oka ke ka 'alu kitua'ā. ²⁰ 'E fekau 'e Sihova kiate koe 'ae mala'ia, mo e mamahi, mo e tautea, 'i he me'a kotoa pē 'oku ke 'ai ho nima ki ai ke fai, ka ke 'auha koe, pea ke mole 'o 'osi vave; ko e me'a 'i he kovi 'o ho'o ngaahi ngāue, 'aia kuo ke l'aki ai au. ²¹ 'E fakapikima'u kiate koe 'e Sihova 'ae mahaki faka'auha, ke ne faka'auha ai koe mei he funga 'oe fonua, 'aia 'oku ke 'alu ki ai ke ma'u. ²² 'E taa'i koe 'e Sihova 'aki 'ae faka'au'ausino, pea mo e mofi, pea mo e hangatāmaki, pea mo e vela lahi 'aupito, pea mo e heletā, pea mo e mahunu, mo e popo; pea tenau tuli koe ke ke 'auha ai. ²³ Pea 'e hoko 'ae langi 'oku 'i 'olunga 'i ho 'ulu ko e palasa, pea ko e kekele 'oku 'i lalo 'iate koe 'e hoko ko e ukamea. ²⁴ 'E ngaahi 'e Sihova 'ae 'uha 'o ho fonua ko e efu mo e efuefu: 'e 'alu hifo ia mei langi kiate koe ke ke 'auha ai. ²⁵ 'E pule 'e Sihova ke taa'i koe 'i he 'ao 'o ho ngaahi fili: ke ke 'alu kitua'ā koe 'i he hala 'e taha kiate kinautolu, pea te ke hola 'i he hala 'e fitu mei honau 'ao: pea 'e fetuku koe ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani. ²⁶ Pea 'e hoko ho 'anga'anga ko e me'akai ia ki he fanga puna 'oe atā, pea ki he fanga manu 'oe fonua, pea 'e 'ikai fakase'ese'e 'akinautolu 'e ha tokotaha. ²⁷ Pea 'e taa'i koe 'e Sihova 'aki 'ae pala 'o 'Isipite, mo e mahaki kovi, mo e poku, mo e veli, 'aia 'oku 'ikai fa'a fakamo'ui koe mei ai. ²⁸ 'E taa'i 'aki koe 'e Sihova 'ae faha, mo e kui, mo e lilika 'oe loto: ²⁹ Pea te ke tautaufā 'i he ho'atā, 'o hangē ko e kui 'oku tautaufā 'i he po'uli, pea 'e 'ikai te ke monū'ia 'i ho ngaahi hala: pea 'e fakamo'ulalo ma'uaipē koe mo maumau' ai pe, pea 'e 'ikai fakamo'ui koe 'e ha tokotaha: ³⁰ Te ke polo'i ho 'unoho pea 'e mohe ia mo e tangata kehe: te ke langa ha fale, ka 'e 'ikai te ke nofo ki ai: te ke tō 'ae ngoue vaine, ka 'e 'ikai te ke ma'u hono ngaahi fua. ³¹ 'E tāmata'e ho'o pu-

lu 'i ho 'ao, ka 'e 'ikai te ke kai ia: 'e to'o 'o 'ave fakamālohi pe 'a ho'o 'asi mei ho 'ao, pea 'e 'ikai toe 'o-mi kiate koe: 'e foaki 'a ho'o fanga sipi ki ho ngaahi fili, pea 'e 'ikai 'iate koe ha tokotaha ke toe ma'u mai ia. ³² Ko ho ngaahi foha mo ho ngaahi 'ofefine 'e foaki ki he kakai kehe, pea 'e fakasio ho mata, pea mole 'i he holi kiate kinautolu 'i he 'aho kotoa: pea 'e 'ikai ha mafai 'i ho nima. ³³ Ko e fua 'o ho fonua, mo ho'o ngāue kotoa pē, 'e kai 'o 'osi ia 'e ha pule'anga 'aia 'oku 'ikai te ke 'iloa; pea 'e fakamo'ulalo'i koe mo ta'omia ma'uaipē. ³⁴ Ko ia te ke faha ai 'i he mamata 'e ho mata 'aia te ke mamata ki ai. ³⁵ 'E taa'i koe 'e Sihova 'i ho tui, pea 'i ho va'e, 'aki 'ae pala 'aia 'e 'ikai fa'a fakamo'ui, mei ho 'aofi va'e 'o a'u ki ho tumu'aki. ³⁶ 'E 'omi koe 'e Sihova mo e tu'i 'aia te ke fakanofu ke pule kiate koe, ki he pule'anga 'aia na'e 'ikai te ke 'ilo 'e koe, pe ko ho'o ngaahi tamai; pea te ke tauhi 'i ai 'ae ngaahi 'otua kehe, ko e 'akau mo e maka. ³⁷ Pea te ke hoko koe ko e ofo'anga, mo e lau'ikovi'anga, mo e luma'anga, 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'aia 'e tataki koe ki ai 'e Sihova. ³⁸ Te ke fetuku 'ae tenga lahi ki he ngoue, ka ke 'omi 'ae me'a s'i'i mei ai; koe'uhi 'e kai 'o 'osi ia 'e he he'e. ³⁹ Te ke tō 'ae ngaahi ngoue vaine, pea 'auhani ia, ka 'e 'ikai te ke inu hono uaine, pe tātaki hono fua, koe'uhi 'e kai ia 'e he 'unufe. ⁴⁰ Te ke ma'u 'ae 'akau ko e 'olive 'i he ngaahi potu fonua kotoa pē, ka 'e 'ikai te ke pani 'aki koe 'ae lolo; koe'uhi 'e lī hono fua 'e ho'o 'olive. ⁴¹ 'E tupu 'iate koe 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine, ka 'e 'ikai te ke ma'u ha fiemālie 'iate kinautolu; he tenau 'alu 'o nofo pōpula. ⁴² Ko ho ngaahi 'akau kotoa pē mo e fua 'o ho fonua 'e faka'osi ia 'e he he'e. ⁴³ Ko e muli 'oku 'iate koe 'e hiki mā'olunga lahi 'iate koe; pea 'e fakahifo koe ke mā'ulalo 'aupito. ⁴⁴ 'E nō atu 'e ia kiate koe, pea 'e 'ikai te ke nō kiate ia: 'e hoko ko e 'ulu ia pea ko e hiku koe. ⁴⁵ Pea koe'uhi ko e ngaahi mala'ia ni 'e hoko kiate koe, tenau tuli koe, pea ma'u koe, kae'oua ke 'auha koe; ko e me'a 'i he 'ikai te ke tokanga ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua, ke tauhi 'ene ngaahi fekau mo 'ene tu'utu'uni 'aia na'a ne fekau'i koe: ⁴⁶ Pea tenau 'iate koe, ko e faka'ilonga, mo e me'a faka'ofu, pea ki ho hako 'o ta'engata. ⁴⁷ Ko e me'a 'i he 'ikai te ke tauhi 'a Sihova ko ho 'Otua 'i he angatonu mo e fiefia 'oe loto, koe'uhi ko e mahu me'a lelei kotoa pē; ⁴⁸ Ko ia te ke tauhi ai 'a ho ngaahi fili 'aia 'e fekau 'e Sihova ke tu'u hake kiate koe, 'i he fiekaia, mo e fieinu, pea 'i he telefua, pea 'i he masiva 'i he me'a kotoa pē: pea te ne 'ai 'ae ha'amonga ukamea ki ho kia, koe'uhi ke ne faka'auha koe. ⁴⁹ 'E 'omi 'e Sihova 'ae pule'anga kiate koe mei he mama'o, mei he ngata'anga 'o māmani, 'o hangē ko e puna 'ae 'ikale; 'ae pule'anga ko e lea 'a-nautolu 'e 'ikai te ke 'ilo'i; ⁵⁰ Ko e pule'anga 'oku mata mālohi, 'aia 'e 'ikai tenau tokanga ki he sino 'oe motu'a, pe fakahā ha 'ofa ki he talavou: ⁵¹ Pea 'e kai 'e ia hono tupu 'o ho'o fanga manu lahi, mo e fua 'o ho fonua, ke 'oua ke ke 'auha koe: 'aia foki 'e 'ikai tenau tuku kiate koe ha uite, pe ha uaine, pe ha lolo, pe ko e tupu 'o ho'o fanga manu lalahi, pe ha fanga sipi, kae'oua ke ne faka'auha koe. ⁵² Pea te ne tau'i koe 'i ho ngaahi mat-

apā kotoa pē, ke holoki hifo 'a ho ngaahi 'a mā'olunga mo tali tau, 'aia 'oku ke falala ki ai, 'i ho fonua kotoa pē: pea te ne tau'i koe 'i he ngaahi matapā kotoa pē 'i he potu fonua kotoa pē, 'aia kuo foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua. ⁵³ Pea te ke kai 'ae fua 'o ho sino 'o'ou, ko e kakano 'o ho ngaahi foha pea mo ho ngaahi 'ofefine, 'aia kuo foaki kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, ko e me'a 'i he tau, pea 'i he kāpui koe 'e ho'o ngaahi fili 'aia tenau fakamamahi'i ai koe. ⁵⁴ Ko e tangata 'iate kimoutolu 'aia 'oku vaivai pea mamahi ngofua, 'e kovi hono mata ki hono tokoua, pea ki he 'unoho 'o hono fatafata, pea ki hono toe 'o 'ene fānau 'aia 'e li'aki: ⁵⁵ Ko ia 'e 'ikai 'atu ai 'e ia ki ha tokotaha ha kongā sī'i 'oe kakano 'o 'ene fānau 'aia 'oku ne kai: koe'uhi 'oku 'ikai ha me'a 'oku toe kiate ia 'i he tau, mo e fakahonge, 'aia 'e fakamamahi 'aki koe 'e ho ngaahi fili 'i ho ngaahi matapā. ⁵⁶ Ko e fefine vaivai mo mamahi ngofua 'iate kimoutolu, 'aia na'e 'ikai meimei tuku hono 'aofiva'e ki he kelekele koe'uhi ko e vaivai mo e mamahi ngofua, 'e kovi hono mata ki he 'unoho 'o hono fatafata, pea ki he'ene tama, pea ki he'ene ta'ahine, ⁵⁷ Pea ki he tamasi'i 'oku ha'u 'i he vaha'a 'o hono va'e, pea ki he'ene fānau te ne fanau'i: he te ne kai fakafufū ia 'i he'ene masiva 'i he me'a kotoa pē 'i he tau mo e fakahonge, 'aia 'e fakamamahi 'aki koe, 'e ho fili 'i ho ngaahi matapā. ⁵⁸ Kapau 'e 'ikai te ke tokanga ke fai 'ae ngaahi lea kotoa pē 'oe fono ni 'aia kuo tohi 'i he tohi ni, koe'uhi ke ke manavahē ki he huafa nāunau'ia mo fakamanavahē ni, KO SIHOVA KO HO 'OTUA; ⁵⁹ Pehē 'e toki ngaohi 'e Sihova ho'o ngaahi tautea ke fakamanavahē, pea mo e tautea ki ho hako, 'io, ko e tautea lahi, 'o fuoloa, mo e ngaahi mahaki lahi, pea fai fuoloa. ⁶⁰ Kae'uma'a foki 'a 'ene 'omi kiate koe 'ae ngaahi mahaki 'o 'Isipite, 'aia na'a ke manavahē ai; pea tenau piki mau kiate koe. ⁶¹ Pea mo e ngaahi mahaki kotoa pē, mo e ngaahi tautea kotoa pē, 'aia 'oku 'ikai tohi 'i he tohi 'oe fono ni, 'e 'omi ia 'e Sihova kiate koe, kae'oua ke ke 'auha koe. ⁶² Pea 'e tuku 'akimoutolu ke mou toe tokosi'i pe, ka na'a mou tatau mo e ngaahi fetu'u 'oe langi 'i hono tokolahi: ko e me'a 'i he 'ikai te ke fai talangofua ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua. ⁶³ Pea 'e hoko 'o pehē, hangē na'e fiefia 'a Sihova kiate kimoutolu ke fai lelei kiate kimoutolu, pea ke fakatokolahi 'akimoutolu: 'e pehē, 'e fiefia 'a Sihova kiate kimoutolu ke faka'auha 'akimoutolu, pea ke faka'osi 'akimoutolu; pea 'e hamusi 'akimoutolu, mei he fonua 'aia 'oku ke 'alu ki ai ke ma'u ia. ⁶⁴ Pea 'e fakahē'i koe 'e Sihova ki he kakai kotoa pē, mei he ngata'anga 'e taha 'o māmani 'o a'u atu ki hono ngata'anga 'e taha; pea te ke tauhi 'i ai 'ae ngaahi 'otua kehe, 'aia na'e 'ikai te ke 'ilo 'e koe, pe ko ho'o ngaahi tamai, 'io 'ae 'akau mo e maka. ⁶⁵ Pea 'e 'ikai te ke 'ilo 'ae fiemālie 'i he ngaahi pule'anga ko ia, pea 'e 'ikai ha mālōlō ki ho 'aofiva'e: ka 'e tuku kiate koe 'e Sihova 'ae loto tetetete 'i ai, mo e vaivai 'oe mata, mo e mamahi 'oe loto: ⁶⁶ Pea 'e 'ikai te ke 'ilo pe te ke mo'ui pe te ke mate; pea te ke mamahi 'i he 'aho mo e pō, pea 'e 'ikai te ke ma'u fakamo'oni ki ho'o mo'ui: ⁶⁷ Te ke pehē 'i he pongipongi, 'Amusiaange kuo

efiafi ! pea 'i he efiafi te ke pehē, 'Amusiaange kuo pongipongi! Ko e me'a 'i he manavahē 'o ho loto, 'aia te ke manavahē ai, pea 'i he mamata 'e ho mata 'aia te ke mamata ki ai. ⁶⁸ Pea 'e toe 'omi koe 'e Sihova ki 'Isipite 'i he ngaahi vaka, 'i he hala 'aia na'aku lea ki ai kiate koe, 'E 'ikai te ke toe mamata ki ai: pea 'e fakatau 'akimoutolu 'i ai ki homou ngaahi fili ko e kau tangata pōpula mo e kau fefine pōpula; pea 'e 'ikai ha tangata te ne fie fakatau 'akimoutolu."

1 'Oku enginaki 'e Mōsese kenau talangofua, 'i he manatu ki he ngaahi ngāue kuo nau mamata ki ai. 10 'Oku 'atu 'ae kakai kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova koe'uhi kenau hoko 'o fefuakava 'aki mo ia. 18 Ko e houhau 'e tō kiate ia 'oku kākā. 29 'Oku 'i he 'Otua 'ae ngaahi me'a fakalilolilo.

29 PEA ko eni 'ae ngaahi lea 'oe fuakava, 'aia na'e fekau 'e Sihova kia Mōsese ke fai mo e fānau 'a 'Isileli 'i he fonua 'o Moape, ka 'oku kehe 'ae fuakava 'aia na'a ne fai mo kinautolu 'i Holepi.

² ¶ Pea na'e ui 'e Mōsese ki 'Isileli kotoa pē, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Kuo mou mamata ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e Sihova 'i homou 'ao 'i he fonua ko 'Isipite kia Felo, pea ki he'ene kau tamaio'eiki kotoa pē, pea ki hono fonua kotoa pē. ³ Ko e ngaahi me'a 'ahi'ahi 'aia na'e mamata ki ai 'a ho mata, 'ae ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi mana lahi ko ia: ⁴ Ka 'oku te'eki ai foaki kiate kimoutolu 'e Sihova 'ae loto ke 'ilo, mo e mata ke mamata, mo e telinga ke ongo, 'o a'u mai ki he 'aho ni. ⁵ Pea kuo u tatakī 'akimoutolu 'i he ta'u 'e fāngofulu 'i he toafa 'oku te'eki ai faka'a'au 'o motu'a homou ngaahi kofu, pea 'oku 'ikai hoko 'o motu'a ho topuva'e 'i ho va'e. ⁶ Kuo 'ikai te mou kai mā, pea kuo 'ikai te mou inu uaine pe ha inu mālohi: koe'uhi ke mou 'ilo ko au ko Sihova ko homou 'Otua. ⁷ Pea 'i ho'omou hoko ki he potu ni, na'e ha'u 'a Sihoni ko e tu'i 'o Hesiponi, mo Oki ko e tu'i 'o Pesani, 'o tu'u hake ko hotau tau'i, pea na'a tau te'ia 'akinaua: ⁸ Pea na'a tau ma'u hona fonua, pea na'e foaki ia ko e tofi'a ki he fa'ahinga 'o Lupeni, mo e fa'ahinga 'o Kata, pea ki hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase. ⁹ Ko ia mou tauhi 'ae ngaahi lea 'ae fuakava ni, 'o fai ki ai, koe'uhi ke mou monū'ia 'i he me'a kotoa pē 'oku mou fai.

¹⁰ ¶ "'Oku mou tutu'u kotoa pē he 'aho ni 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua; ko e ngaahi 'eiki 'o homou ngaahi fa'ahinga, mo homou kau mātu'a, mo homou kau matāpule, pea mo e kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, ¹¹ Mo ho'omou ngaahi fānau sī'i, mo homou ngaahi 'unoho, mo e muli 'oku 'i ho 'apitanga, 'o fai mei he tangata 'oku tā 'a ho'o fefie 'o a'u kiate ia 'oku 'utu 'a ho'o vai: ¹² Koe'uhi ke ke fai ha fuakava mo Sihova ko ho 'Otua, pea ki he'ene folofola fakapapau, 'aia 'oku fai 'e Sihova ko ho 'Otua mo koe he 'aho ni: ¹³ Koe'uhi ke ne fokotu'uma'u koe he 'aho ni ko e kakai mo'ona, pea ke hoko ia kiate koe koe 'Otua, 'o hangē ko 'ene folofola kiate koe, pea hangē ko 'ene fuakava ki ho'o ngaahi tamai, kia 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo Sēkope.

¹⁴ Pea 'oku 'ikai ko 'eku fai 'ae fuakava ko eni, mo e lea fakapapau ni kiate kimoutolu pe; ¹⁵ Ka kiate ia 'oku tau

tutu'u mo ia he 'aho ni 'i he 'ao 'o Sihova ko hotau 'Otua, pea mo ia foki 'oku 'ikai 'i heni mo kitautolu he 'a-ho ni: ¹⁶ (He 'oku mou 'ilo pe na'e fēfē 'etau nofo 'i he fonua ko 'Isipite; pea mo 'etau laka mai 'i he ngaahi pule'anga 'aia na'a mou ha'u 'o ofi ki ai; ¹⁷ Pea kuo mou mamata ki he'enua ngaahi me'a kovi, mo honau ngaahi 'otua loi, ko e 'akau, mo e maka, mo e siliva, mo e koula, 'aia na'e 'iate kinautolu.) ¹⁸ Telia na'a 'iate kimoutolu ha tangata, pe ha fefine, pe ha fale, pe ha fa'ahinga, 'oku tafoki hono loto he 'aho ni meia Sihova ko hotau 'Otua, ke 'alu 'o tauhi 'ae ngaahi 'otua 'oe ngaahi pule'anga ni; telia na'a 'iate kimoutolu 'ae aka 'oku fua 'aki 'ae 'ahu mo e kona; ¹⁹ Pea 'e hoko ai 'o pehē, 'i he'ene ongo'i 'ae ngaahi lea 'oe fakamala'ia ni, te ne mahalo lelei kiate ia 'i hono loto, 'o pehē, Teu ma'u pe 'ae fiemālie, neongo 'eku 'eve'eva pe 'i he filio'i 'a hoku loto, ke fakalahi 'aki 'ae kona ki he fieinu: ²⁰ 'E 'ikai mamea kiate ia 'a Sihova, ka 'e vela 'ae houhau mo e fua'a 'o Sihova ki he tangata ko ia, pea ko e ngaahi mala'ia kotoa pē 'aia kuo tohi 'i he tohi ni, 'e tuku tonu kiate ia, pea 'e tāmāte'i 'e Sihova hono hingoa mei he lalo langi. ²¹ Pea 'e vahe'i ia 'e Sihova ki he kovi mei he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, 'o fakatatau ki he ngaahi mala'ia 'oe fuakava 'aia kuo tohi 'i he tohi ni 'oe fono: ²² Ko ia, ko e to'utangata 'amui 'i ho'omou fānau 'aia 'e tupu hake kimui 'iate kimoutolu, pea mo e muli 'aia 'e ha'u mei he fonua mama'o, tenau pehē, 'i he'enua mamata ki he ngaahi tautea 'oe fonua ko ia, mo e ngaahi mahaki 'aia kuo tuku ki ai 'e Sihova; ²³ Pea kuo hoko 'ae fonua kotoa pē ko e sulifa, mo e māsima, mo e vela, 'oku 'ikai tūtuu'i ia pe fua, pe tupu ha mohuku 'i ai, ka 'oku hangē ko e fulihi 'o Sotoma, mo Komola, ko 'Atima, mo Sipoimi, 'aia na'e fulihi 'e Sihova 'i he'ene tuputāmaki, pea 'i hono houhau lahi: ²⁴ 'Io, 'e lea 'ae pule'anga kotoa pē, 'o pehē, 'Ko e hā kuo fai pehē ai 'a Sihova ki he fonua ni? Ko e hā hono 'uhinga 'oe kakaha 'o hono houhau lahi ni?' ²⁵ Pea 'e pehē 'e he kakai, 'Ko e me'a 'i he'enua li'aki 'ae fuakava 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'enua ngaahi tamai, 'aia na'e fai mo kinautolu 'i he'ene 'omi 'akinautolu kitua'ā mei he fonua ko 'Isipite: ²⁶ He na'a nau 'alu 'o tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe, pea lotu ki ai, 'ae ngaahi 'otua na'e 'ikai tenau 'ilo, pea na'e 'ikai te ne foaki kiate kinautolu: ²⁷ Pea na'e tupu ai 'ae houhau 'o Sihova ki he fonua ni, ke fakahoko ki ai 'ae ngaahi mala'ia kotoa pē kuo tohi 'i he tohi ni: ²⁸ Pea na'e ta'aki 'akinautolu 'e Sihova mei honau fonua 'i he houhau, pea 'i he houhau lahi, pea 'i he tuputāmaki lahi, pea ne li 'akinautolu ki he fonua kehe, 'o hangē ko ia 'oku fai he 'aho ni.' ²⁹ Ko e ngaahi me'a lilo 'oku 'a Sihova ko hotau 'Otua: ka ko e ngaahi me'a kuo fakahā 'oku 'atautolu ia mo 'etau fānau 'o ta'engata, koe'uhi ketau fai 'ae lea kotoa pē 'oe fono ni.

1 Ko e ngaahi 'alo'ofa lahi kiate ia 'oku fakatomala.

11 'Oku 'ilongofua 'ae fekau. 15 'Oku fokotu'u 'ae mate mo e mo'ui 'i honau 'ao.

30 PEA 'e hoko 'o pehē, "I he fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate koe, 'ae tāpuaki mo e mala'ia, 'aia kuo u fokotu'u 'i ho 'ao, pea ke fakamanatu ki he

ngaahi me'a ni 'i he pule'anga kotoa pē, 'aia kuo kapusi ko e ki ai 'e Sihova ko ho 'Otua, ² Pea ke tafoki kia Sihova ko ho 'Otua, 'o fai talangofua ki hono le'o 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni, 'a koe mo ho'o fānau, 'aki ho loto kotoa pea 'i ho laumālie kotoa; ³ 'E toki liliu ai 'e Sihova ko ho 'Otua 'a ho pōpula, pea 'e 'alo'ofa ia kiate koe, pea 'e tafoki ia 'o tāmaki koe mei he ngaahi pule'anga kotoa pē, 'aia kuo fakamovetevete koe ki ai 'e Sihova ko ho 'Otua. ⁴ Kapau 'oku ai hao ni'ihī kuo kapusi atu ki he potu mama'o ange 'aupito 'oe langi, 'e tāmaki koe mei ai 'e Sihova ko ho 'Otua, pea te ne 'omi koe mei ai: ⁵ Pea 'e 'omi koe 'e Sihova ko ho 'Otua ki he fonua 'aia na'e ma'u 'e ho'o ngaahi tamai, pea te ke ma'u ia; pea 'e fai lelei 'e ia kiate koe, pea fakatokolahi hake koe 'i ho'o ngaahi tamai. ⁶ Pea 'e kamu'i ho loto 'e Sihova ko ho 'Otua, mo e loto 'o ho hako, ke ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa, pea 'i ho laumālie kotoa, koe'uhi ke ke mo'ui. ⁷ Pea 'e 'ai 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae ngaahi mala'ia ni kotoa pē ki ho ngaahi fili, pea kiate kinautolu 'oku fehi'a kiate koe, mo fakatanga'i koe.

⁸ Pea te ke tafoki 'o fai talangofua ki he le'o 'o Sihova, 'o fai 'ae ngaahi fekau ni kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate koe he 'aho ni. ⁹ Pea 'e fakamonū'ia'i koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he ngāue kotoa pē 'a ho nima, 'i he fua 'o ho sino, 'i he fua 'o ho'o fanga manu, pea 'i he fua 'o ho fonua, ke ke lelei ai: koe'uhi 'e toe fiefia 'a Sihova kiate koe 'i he lelei, 'o hangē ko 'ene fiefia ki ho'o ngaahi tamai: ¹⁰ Kapau te ke tokanga ki he le'o 'o Sihova ko ho 'Otua, ke tauhi 'ene ngaahi fekau mo 'ene ngaahi tu'utu'uni 'aia kuo tohi 'i he tohi 'oe fono ni, pea kapau te ke tafoki kia Sihova ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa, mo ho laumālie kotoa.

¹¹ ¶ "He ko e fekau ni 'aia 'oku ou fekau ai kiate koe he 'aho ni, 'oku 'ikai lilo meiate koe, pea 'oku 'ikai mama'o ia 'iate koe. ¹² 'Oku 'ikai 'i he langi ia, koe'uhi ke ke pehē ai, 'Ko hai 'e 'alu hake ki langi ma'atautolu, pea 'omi ia kiate kitautolu, koe'uhi ketau fanongo ki ai, 'o fai ia?' ¹³ Pea 'oku 'ikai mama'o atu ia 'i he tu'a tahi, koe'uhi ke ke pehē ai, 'Ko hai 'e 'alu mama'o atu 'i he tahi pea 'omi ia kiate kitautolu, koe'uhi ketau fanongo ai, pea fai ia?' ¹⁴ Ka 'oku ofi 'aupito 'ae lea kiate koe 'oku 'i ho ngutu, pea 'i ho loto, koe'uhi ke ke fai ki ai.

¹⁵ ¶ "Vakai, kuo u fokotu'u 'i ho 'ao he 'aho ni 'ae mo'ui mo e lelei, mo e mate mo e kovi; ¹⁶ Koe'uhi 'i he'eku fekau kiate koe he 'aho ni ke ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua, ke 'alu 'i hono ngaahi hala, pea tauhi 'ene ngaahi fekau mo 'ene ngaahi tu'utu'uni mo 'ene ngaahi fakamaau, koe'uhi ke ke mo'ui pea hoko 'o tokolahi: pea 'e tāpuaki koe 'e Sihova ko ho 'Otua 'i he fonua 'aia 'oku ke 'alu ki ai ke ma'u ia. ¹⁷ Pea kapau 'e tafoki ho loto, pea 'ikai te ke tokanga, kae tohoekina koe ke mama'o, pea ke lotu ki he ngaahi 'otua kehe, pea tauhi 'akinautolu; ¹⁸ 'Oku ou valoki 'akimoutolu he 'aho ni ko e mo'oni te mou 'auha, pea 'e 'ikai te mou fakatolonga homou ngaahi 'aho 'i he fonua, 'aia 'oku mou 'alu ai ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani ke ma'u ia. ¹⁹ 'Oku ou ui ki he langi mo māmani ke fakamo'oni he

'aho ni, kuo u fokotu'u 'i homou 'ao 'ae mo'ui mo e mate, 'ae tāpuaki mo e mala'ia: ko ia ke ke fili 'ae mo'ui, koe'uhi ke mo'ui fakatou'osi ai koe mo ho hako: ²⁰ Koe'uhi ke ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua, pea ke fai talangofua ki hono le'o, pea koe'uhi ke ke pikitai kiate ia: he ko ho'o mo'ui'anga ia, mo e fakatolonga'anga 'o ho ngaahi 'aho: koe'uhi ke ke nofo ai koe 'i he fonua 'a-ia na'e fuakava ki ai 'e Sihova ki ho'o ngaahi tamai, kia 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo Sēkope, ke foaki kiate kinautolu."

1 'Oku tokoni 'e Mōsese ki he kakai. 7 'Oku ne tokoni 'a Siosiu. 9 'Oku ne 'atu 'ae fono ki he kau taula'eiki kenau lau ia 'i hono fitu ta'u ki he kakai. 14 'Oku 'atu 'e he 'Otua 'ae fekau kia Siosiu, 19 Mo e hiva ke fakamo'oni 'ae kovi 'ae kakai. 24 'Oku 'atu 'e Mōsese 'ae tohi 'oe fono ki he kau Livai kenau tauhi ia. 28 'Oku lea valoki ia ki he kau mātu'a.

31 PEA na'e 'alu 'a Mōsese 'o ne lea 'aki 'ae ngaahi lea ni ki 'Isileli kotoa pē. ² Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e ta'u eni 'e teau mo e ta'u 'e uofulu 'o hoku motu'a he 'aho ni; 'oku 'ikai teu kei fa'a 'alu kiatua'ā mo ha'u ki loto'ā: pea kuo pehē foki 'e Sihova kiate au, 'E 'ikai te ke 'alu koe ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani. ³ Ko Sihova ko ho 'Otua, 'e 'alu ia 'o mu'omu'a 'iate koe, pea 'e faka'auha 'e ia 'ae ngaahi pule'anga ni mei ho 'ao, pea te ke ma'u 'akinautolu: pea ko Siosiu, 'e 'alu ia 'o mu'omu'a 'iate koe, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova. ⁴ Pea 'e fai 'e Sihova kiate kinautolu 'o hangē ko 'ene fai kia Sihoni pea kia Oki, ko e ongo tu'i 'ae kau 'Amoli, pea ki hona fonua, 'aia na'a ne faka'auha. ⁵ Pea 'e tukuange 'akinautolu 'e Sihova 'i homou 'ao, koe'uhi ke mou fai kiate kinautolu 'o fakatatau ki he ngaahi fekau 'aia kuo u fekau ni kiate kimoutolu. ⁶ Ke ke mālohi koe pea ke lototo'a, 'oua na'a ke lilika, pea 'oua na'a ke manavahē kiate kinautolu: he ko Sihova ko ho 'Otua, ko ia ia 'oku mo ō mo koe; 'e 'ikai te ne fakatukutuku'ī koe, pe li'aki koe."

⁷ ¶ Pea na'e ui 'e Mōsese kia Siosiu, 'o ne pehē kiate ia 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē, "Ke ke mālohi koe pea ke lototo'a: he ko koe te ke 'alu mo e kakai ni ki he fonua 'aia na'e fuakava ai 'e Sihova ki he'enua ngaahi tamai ke foaki, kiate kinautolu; pea te ke fakahoko 'akinautolu ki ai kenau ma'u ia. ⁸ Pea ko Sihova, ko ia ia 'oku 'alu mu'omu'a 'iate koe; 'e 'iate koe ia, 'e 'ikai te ne fakatukutuku'ī koe, pe li'aki koe; 'oua na'a ke manavahē, pea 'oua na'a ke puputu'u."

⁹ ¶ Pea na'e tohi 'e Mōsese 'ae fono ni, pea ne 'atu ia ki he kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o Livai, 'aia na'e ha'amo 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova, pea ki he kau mātu'a kotoa pē 'o 'Isileli. ¹⁰ Pea na'e fekau 'e Mōsese kiate kinautolu, 'o pehē, "'I he ngata'anga 'o hono fitu ta'u kotoa pē, pea 'i he katoanga 'oe ta'u 'oe tukuange, 'i he katoanga 'oe ngaahi fale fehikitaki, ¹¹ 'I he hoko mai 'a 'Isileli kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova ko ho 'Otua ki he potu 'aia te ne fili, ke ke lau 'ae fono ni 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē kenau ongo'i. ¹² Fakakātoa fakataha 'ae kakai, 'ae tangata, mo e fefine, mo e fānau, mo e muli 'oku nofo 'i ho ngaahi matapā, koe'uhi kenau fanongo,

pea kenau 'ilo, pea manavahē kia Sihova ko honau 'O-tua, pea tokanga ke fai 'ae ngaahi lea kotoa pē 'oe fono ni: ¹³ Pea ko 'enua fānau, 'aia 'oku te'eki hoko 'o 'ilo ha me'a, kenau ongo'i, pea 'ilo ke manavahē kia Sihova ko homou 'Otua, 'i he lolotonga 'oku mou mo'ui 'i he fonua 'aia 'oku mou 'alu ki ai 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani ke ma'u ia."

¹⁴ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Vakai, 'oku 'unu'unu mai 'a ho ngaahi 'aho te ke mate ai: ui kia Siosiu, pea fakahā 'akimoua 'i he fale fehikitaki 'oe kakai, koe'uhi ke u tuku ha fekau kiate ia." Pea na'e 'alu 'a Mōsese mo Siosiu, 'o na fakahā 'akinaua 'i he fale fehikitaki 'oe kakai." ¹⁵ Pea na'e fakahā 'a Sihova 'i he fale fehikitaki 'i he pou 'oe 'ao: pea na'e tu'u 'ae pou 'oe 'ao 'i 'olunga 'i he matapā 'oe fale fehikitaki.

¹⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Mōsese, "Vakai, te ke mohe koe mo ho'o ngaahi tamai: pea 'e tu'u hake 'ae kakai ni, 'o 'alu 'o fai angahala ki he ngaahi 'otua 'oe kau muli 'oe fonua, 'aia 'oku nau 'alu ki ai ke nonofo mo kinautolu, pea tenau li'aki au, 'o li'aki 'ae fuakava 'a-ia kuo u fai mo kinautolu. ¹⁷ Pea 'e tupu ai 'eku houhau kiate kinautolu 'i he 'aho ko ia, pea te u li'aki 'akinautolu, pea teu fufū hoku fofonga meiate kinautolu, pea 'e faka'osi'osi 'akinautolu, pea 'e hoko 'ae ngaahi kovi lahi mo e ngaahi mamahi lahi kiate kinautolu; ko ia tenau lea ai 'i he 'aho ko ia, 'ikai kuo hoko 'ae ngaahi kovi ni kiate kitautolu, koe'uhi 'oku 'ikai 'iate kitautolu 'a hotau 'Otua? ¹⁸ Pea ko e mo'oni teu fufū hoku fofonga 'i he 'aho ko ia mei he ngaahi kovi kotoa pē 'aia kuo 'osi 'enua fai, ko e me'a 'i he'enua tafoki ki he ngaahi 'otua kehe. ¹⁹ Pea ko eni, mo tohi 'ae hiva ni ma'amoutolu pea ako 'aki ia ki he fānau 'a 'Isileli: 'ai ia ki honau ngutu, koe'uhi ke hoko 'ae hiva ni ko e fakamo'oni kiate au, ki he fānau 'a 'Isileli. ²⁰ Koe'uhi 'i he hili 'eku 'omi 'akinautolu ki he fonua 'aia na'aku fuakava ai ki he'enua ngaahi tamai, 'aia 'oku mahutāfea 'i he hu'ahuhu mo e honi; pea hili 'enua kai 'o fakamākona 'akinautolu, pea nau hoko 'o sino; tenau toki tafoki ki he ngaahi 'otua kehe, 'o tauhi 'akinautolu, fakahouhau'ī au, pea li'aki 'eku fuakava. ²¹ Pea 'e hoko 'o pehē, 'i he hoko 'ae ngaahi kovi lahi mo e mamahi lahi kiate kinautolu, 'e faka'ilo 'enua kovi 'e he hiva ni 'o hangē ha fakamo'oni; koe'uhi 'e 'ikai ngalo ia mei he ngutu 'o honau hako: he 'oku ou 'ilo 'enua mahalo ni 'aia 'oku nau fe'alu'alu fano 'o fai ni, 'i he te'eki ai te u 'omi 'akinautolu ki he fonua 'aia na'aku fuakava ki ai."

²² ¶ Ko ia na'e tohi ai 'e Mōsese 'ae hiva ni 'i he 'aho pe ko ia, 'o ne ako'ī ia ki he fānau 'a 'Isileli. ²³ Pea na'a ne tuku kia Siosiu ko e foha 'o Nuni 'ae fekau, 'o ne pehē, "Ke ke mālohi koe pea ke lototo'a: koe'uhi te ke fakahoko 'ae fānau 'a 'Isileli ki he fonua 'aia na'aku fuakava ai kiate kinautolu: pea teu 'iate koe."

²⁴ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he faka'osi 'e Mōsese 'ae tohi 'oe ngaahi lea 'oe fono ni ki he tohi, 'o a'u atu ki hono kakato, ²⁵ "Na'e fekau 'e Mōsese ki he kau Livai, 'aia na'e ha'amo 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova, 'o pehē, ²⁶ "'Ave 'ae tohi ni 'oe fono, pea 'ai ia ki he kaokao

'oe puha 'ae fuakava 'a Sihova ko homou 'Otua, koe'uhi ke 'i ai ia ko e me'a fakamo'oni kiate koe. ²⁷ He 'oku ou 'ilo ho'o talangata'a, mo ho'o kia kekeva: Vakai, 'i he'eku kei mo'ui mo kimoutolu he 'aho ni, kuo mou fai talangata'a kia Sihova; kae mu'a hake 'o kau ka mate!

²⁸ ¶ "Fakakātoa mai kiate au 'ae kau mātu'a kotoa pē 'o homou ngaahi fa'ahinga, mo homou kau matāpule, koe'uhi ke u lea 'aki 'ae ngaahi lea ni 'i honau telinga, pea ui ki langi mo māmani ke fakamo'oni kiate kinautolu. ²⁹ He 'oku ou 'ilo 'o kau ka mate te mou fakahala'i 'aupito 'akimoutolu, pea tafoki mei he hala 'aia kuo u fekau kiate kimoutolu; pea 'e tō 'ae kovi kiate kimoutolu 'i he ngaahi 'aho 'amui; ko e me'a 'i ho'omou fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova, ke fakatupu ai hono houhau 'i he ngāue 'a homou nima." ³⁰ Pea na'e lea 'a Mōsese kae fanongo 'ae fakataha 'oe kakai kotoa pē 'a 'Isileli ki he ngaahi lea 'oe hiva ni, 'o a'u ki hono ngata'anga.

1 Ko e hiva 'a Mōsese, 'aia 'oku fakahā ai 'ae 'alo'ofa 'ae 'Otua mo 'ene totongi ki he kovi. 46 'Oku ne enginaki 'akinautolu ke fakatokanga'i honau loto ki ai. 48 'Oku fekau 'e he 'Otua ke 'alu hake ia ki he mo'unga ko Nipo, ke mamata ki he fonua, pea ke mate ai.

32 "AE ngaahi langi, mou tokanga, pea te u lea; pea ke fanongo, 'E māmani, ki he ngaahi lea 'a hoku ngutu. ² 'E tō 'eku akonaki 'o hangē ko e 'uha, 'e 'alu hifo 'eku ngaahi lea 'o hangē ko e hahau, 'o hangē ko e taumosi ki he 'akau vaivai, 'o hangē ko e 'uha tu'u mo tō ki he mohuku: ³ Ko e me'a 'i he'eku fakaongo atu 'ae huafa 'o Sihova: mou tuku 'ae māfima'fi ki hotau 'Otua. ⁴ "Ko ia ko e Maka! 'Oku haohaoa 'a 'ene ngāue: he ko 'ene 'ulungāanga kotoa pē 'oku angatonu: ko e 'Otua 'oe mo'oni, mo ta'ehalaia, 'oku angatonu mo mā'oni'oni ia. ⁵ Kuo nau fakahala'i 'akinautolu, ko honau 'ila 'oku 'ikai ko e faka'ilonga 'o 'ene fānau: ko e to'utangata mio'i mo pikopiko 'akinautolu. ⁶ He 'oku pehē ho'omou totongi kia Sihova, 'ae kakai vale mo ta'epoto? 'Ikai ko ho'o tamai ia na'a ne fakatau koe? 'Ikai na'a ne ngaohi koe, mo fokotu'uma'u koe? ⁷ "Manatu ki he ngaahi 'aho 'i mu'a, tokanga ki he ngaahi ta'u 'oe to'utangata lahi: fehu'i ki ho'o tamai, pea te ne fakahā ia kiate koe; ki ho'o kau mātu'a, pea tenau tala kiate koe. ⁸ 'I he vahe atu 'e he Fungani Mā'olunga ki he ngaahi pule'anga 'a honau tofi'a, 'i he'ene fakamovetevete 'ae ngaahi foha 'o 'Ataina, na'a ne 'ai 'ae fakangata'anga ki he kakai 'o fakatatau ki hono lau 'oe fānau 'a 'Isileli. ⁹ He ko e tofi'a 'o Sihova 'a hono kakai ko e afo 'o hono tofi'a 'a Sēkope. ¹⁰ "Na'a ne 'ilo ia 'i he fonua lala, pea 'i he toafa li'aki mo ngungulu; na'a ne tatakai fano ia, 'o ne akonaki'i ia, na'a ne tauhi ia 'o hangē ko e tama 'o hono mata. ¹¹ Hangē ko e ue'i 'e he 'ikale hono pununga, 'o 'ō'ōfaki ki hono 'uhiki, 'o mafola atu hono kapakau, 'o ne to'o hake 'akinautolu, 'o fua 'akinautolu 'i hono kapakau: ¹² "Na'e pehē hono tatakai ia tokotaha pe 'e Sihova, pea na'e 'ikai ha 'otua kehe mo ia. ¹³ Na'a ne fakaheka ia ke heka ki he ngaahi potu mā'olunga 'o māmani, koe'uhi ke ne kai 'ae tupu 'oe ngoue; pea na'a ne ngaohi ia ke ne mimisi 'ae hone

mei he maka, mo e lolo mei he makaafi; ¹⁴ Ko e pota mei he fanga pulu fefine, mo e hu'ahuhu 'oe sipi, mo e ngako 'oe fanga lami, mo e fanga sipitangata 'i he fa'ahinga mei Pesani, mo e fanga kosi mo hono ngako 'oe ngaahi tenga'i uite; pea na'a ke inu 'ae toto totonu 'oe kālepi.

¹⁵ ¶ "Ka na'e faka'a'au 'o sino 'a Sesuluni, pea 'akafisi: kuo ke hoko 'o sino, kuo ke hoko 'o matolu, kuo 'ufi'ufi koe 'e he sino; pea na'a ne toki li'aki 'ae 'Otua 'aia na'a ne ngaohi ia, pea na'a ne ta'efaka'apa'apa ki he Maka 'o hono fakamo'ui. ¹⁶ Na'a nau langa'i 'aki hono fua'a 'ae ngaahi 'otua kehe, na'a nau fakatupu hono houhau 'aki 'enau ngaahi angakovi. ¹⁷ Na'a nau feilaulau ki he ngaahi tēvolo, kae 'ikai ki he 'Otua; ki he ngaahi 'otua na'e 'ikai tenau 'ilo, ko e fo'ou na'e toki tupu fo'ou hake, 'aia na'e 'ikai manavahē ho'omou tamai ki ai. ¹⁸ 'Oku ke ta'etokanga ki he Maka na'a ke tupu ai, pea kuo ke fakangalo'i 'ae 'Otua 'aia na'a ne fakafuofua koe.

¹⁹ "Pea 'i he 'afio 'a Sihova, na'a ne fehi'a kiate kinautolu, ko e me'a 'i he fakatupu 'ene houhau 'e hono ngaahi foha, mo hono ngaahi 'ofefine. ²⁰ Pea na'e pehē 'e ia, 'Te u fufū hoku fofonga meiate kinautolu, te u vakai, pe ko e hā honau ngata'anga: he ko e to'utangata angatu'u 'aupito 'akinautolu, ko e fānau 'oku 'ikai 'iate kinautolu 'ae tui. ²¹ Kuo nau langa'i 'aki 'eku fua'a 'aia 'oku 'ikai ko e 'otua; kuo nau fakatupu 'aki 'eku houhau 'enau ngaahi me'a va'inga: pea teu ue'i 'aki 'enau fua'a 'ekinautolu 'oku 'ikai ko e kakai; te u fakatupu 'enau 'ita 'aki 'ae kakai vale. ²² He kuo tutu 'ae afi 'i he'eku houhau, pea 'e vela ia 'o a'u ki loto heli, pea 'e faka'auha ai 'a māmani mo hono tupu, pea 'e tutu ai 'ae ngaahi tu'unga 'oe ngaahi mo'unga. ²³ " | 'Te u foku-tu'utu'u 'ae ngaahi kovi kiate kinautolu; te u faka'osi 'a 'eku ngaahi ngahau kiate kinautolu. ²⁴ 'E vela 'akinautolu 'aki 'ae hongē, pea 'e faka'osi 'akinautolu 'aki 'ae malala'i afi, pea 'i he faka'auha fakamamahi: te u fekau 'ae kau nifo, 'oe fanga manu kaivao kiate kinautolu, mo e kona 'oe fanga ngata 'oe efu. ²⁵ 'E faka'auha 'aki 'ae heletā 'itu'a, mo e ilifia 'i loto, 'ae talavou mo e tāupo'ou fakatou'osi, 'ae tama huhu foki mo e tangata 'uluhinā. ²⁶ Ne u pehē, Te u fakahē'i 'akinautolu ki he ngaahi tuliki, te u faka'osi 'ae fakamanatu kiate kinautolu mei he lotolotonga 'oe kakai: ²⁷ Ka ne ta'e'oua 'eku manavahē ki he 'ita 'ae fili, telia na'a fai fakafielahi 'e honau ngaahi fili, pea telia na'a nau lea 'o pehē, Ko hotau nima mā'olunga, ka 'oku 'ikai ko Sihova kuo ne fai 'ae me'a ni kotoa pē.' ²⁸ He ko e pule'anga masiva fakakaukau poto 'akinautolu, pea 'oku 'ikai ha loto fa'a 'ilo foki 'iate kinautolu. ²⁹ Taumaiā kuo nau poto, koe'uhi kenau 'ilo 'ae me'a ni, koe'uhi kenau tokanga ki honau iku'anga! ³⁰ He 'e fēfee'i ha tulia 'e he tokotaha 'ae toko afe, pea 'e he toko ua 'ae toko mano, 'o ka ne 'ikai fakatau 'akinautolu 'e honau Maka, pea tāpuni 'akinautolu 'e Sihova? ³¹ He ko honau maka 'oku 'ikai hangē ko hotau Maka, 'io, na'a mo hotau ngaahi fili, 'oku nau fakamo'oni ki ai. ³² He ko 'enau vaine 'oku mei he vaine 'o Sotoma, pea 'oku mei he ngoue 'o Komola: ko honau ngaahi kālepi, ko e kālepi 'oe 'ahu, 'oku kona

honau ngaahi fuhi: ³³ Ko 'enau uaine ko e kona 'oe fanga ngata lalahi, mo e kona mālohi 'oe fanga ngata kovi 'aupito. ³⁴ 'Ikai kuo fokotu'u 'ae me'a ni 'iate au 'o talifaki pe, pea pulusi ma'u ia fakataha mo 'eku ngaahi koloa? ³⁵ 'Oku 'a'aku 'ae tautea mo e totongi; 'e hekea honau va'e 'i hono kuonga: he 'oku ofi 'ae 'aho 'o 'enau tu'utāmaki, pea ko e ngaahi me'a 'e tō kiate kinautolu 'oku fakato'oto'o. ³⁶ Koe'uhi 'e fakamaau 'e Sihova 'a hono kakai, pea 'e lolou ia koe'uhi ko 'ene kau tamaio'eiki, 'i he'ene 'afio'i kuo 'osi honau mālohi, pea 'oku 'ikai ha ni'ihi kuo tāpuni, pe toe. ³⁷ Pea 'e pehē 'e ia, 'Kofa'ā koā honau ngaahi 'otua, ko honau maka na'a nau falala ki ai, ³⁸ 'Aia na'e kai 'ae ngako 'o 'enau ngaahi feilaulau, pea inu 'ae uaine 'o 'enau ngaahi feilaulau inu? Tuku kenau tu'u hake 'o tokoni 'aki-moutolu, pea hoko ko homou kalofanga! ³⁹ "I'Mou vakai ni Ko Au, 'io Ko Au ia, pea 'oku 'ikai ha 'otua mo Au: 'oku ou tāmata'i, pea 'oku ou fakamo'ui; 'oku ou taa'i, pea 'oku ou fakamo'ui: pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fa'a fakamo'ui mei hoku nima. ⁴⁰ He 'oku ou hiki hake hoku nima ki langi, pea u pehē, "Oku ou mo'ui 'o ta'engata.' ⁴¹ Kapau te u fakamāsila 'a 'eku heletā ngingila, pea puke 'e hoku nima 'ae fakamaau; te u 'atu 'ae tautea ki hoku ngaahi fili, pea te u totongi kiate kinautolu 'oku fehi'a kiate au. ⁴² Te u fakakona 'eku ngaahi ngahau 'aki 'ae toto, pea 'e kai kakano 'e he'eku heletā; 'i he toto 'oe kakai kuo tāmata'i, pea 'i he kau pōpula, mei he kamata'anga 'oe ngaahi tautea ki he fili. ⁴³ 'Ae ngaahi pule'anga, mou fiefia mo hono kakai: koe'uhi 'e totongi 'e ia 'ae toto 'o 'ene kau tamaio'eiki, pea te ne 'atu, 'ae totongi ki hono ngaahi fili, pea 'e fai 'alo'ofa ia ki hono fonua, pea mo hono kakai.' |"

⁴⁴ ¶ Pea na'e ha'u 'a Mōsese 'o ne lea 'aki kotoa pē 'ae hiva ni 'i he telinga 'oe kakai, 'aia mo Siosiu ko e foha 'o Nuni. ⁴⁵ Pea na'e faka'osi 'e Mōsese 'ae lea 'aki 'ae ngaahi lea ni kotoa pē ki 'Isileli kotoa pē: ⁴⁶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Fakatokanga'i homou loto ki he ngaahi lea kotoa pē 'aia 'oku ou fakapapau kiate kimoutolu he 'aho ni, 'aia te mou fekau ki ho'omou fānau kotoa pē ke tokanga pea fai ki he ngaahi lea kotoa pē 'oe fonu ni. ⁴⁷ He 'oku 'ikai ko e me'a va'inga ia kiate kimoutolu; ka ko ho'omou mo'ui ia: pea ko e me'a eni te mou fakatolonga ai homou ngaahi 'aho 'i he fonua, 'aia 'oku mou 'alu ai ki he tu'a Sioatani ke ma'u ia."

⁴⁸ Pea na'e folofola ai 'a Sihova kia Mōsese 'i he 'aho pe ko ia, 'o pehē, ⁴⁹ "Ke ke 'alu hake ki he mo'unga ni ko 'Apalimi, ki he mo'unga ko Nipo, 'aia 'oku 'i he fonua ko Moape, 'aia 'oku hangatonu atu ki Seliko; pea vakai ki he fonua ko Kēnani, 'aia 'oku ou foaki ki he fānau 'a 'Isileli ko honau tofi'a: ⁵⁰ Pea ke mate 'i he mo'unga 'aia 'oku ke 'alu hake ki ai, pea fakataha koe mo ho kakai; 'o hangē ko e mate 'a ho ta'okete, ko 'Elone 'i he mo'unga ko Hoa, mo e tāmaki ia ki hono kakai: ⁵¹ Ko e me'a 'i ho'omo fai hala kiate au 'i he lotolotonga 'oe fānau 'a 'Isileli 'i he vai 'i Melipa Ketesi, 'i he toafa 'o Sini; ko e me'a 'i ho'omo ta'efaka'apa'apa kiate au 'i he lotolotonga 'oe fānau 'a 'Isileli. ⁵² Te ke mamata ki he

fonua 'i ho 'ao; ka 'e 'ikai te ke 'alu ki ai ki he fonua 'aia 'oku ou foaki ki he fānau 'a 'Isileli."

1 Ko e māfima'fi 'oe 'Otua. 6 Ko e tāpuaki 'oe fa'ahinga 'e hongofulu ma ua. 26 Ko e lelei 'o 'Isileli.

33 PEA ko e tāpuaki eni, 'aia na'e tāpuaki'i 'aki 'e Mōsese ko e tangata 'oe 'Otua 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he te'eki ai mate ia. ² Pea na'a ne pehē 'e ia, na'e hā'ele mai 'a Sihova mei Sainai, pea tu'u hake mei Seia kiate kinautolu; na'e ulu mai 'e ia mei he mo'unga ko Palani, pea na'e hā'ele mai ia mo e ngaahi toko mano 'oe kau mā'oni'oni; na'e 'alu atu mei hono nima to'o-mata'u 'ae fono fakavela ma'anautolu. ³ 'Io, na'a ne 'ofa ki he kakai; ko 'ene kakai mā'oni'oni kotoa pē na'e 'i hono nima: pea na'a nau nofo hifo ki hono va'e; 'e ma'u taki taha kotoa pē 'a 'ene ngaahi folofola. ⁴ Na'e fekau 'e ia 'ae fono kiate kitautolu, 'io ko e tofi'a 'oe fakataha 'o Sēkope. ⁵ Pea ko e tu'i ia 'i Sesuluni, 'i he fakataha 'oe ngaahi 'eiki 'oe kakai mo e ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli.

⁶ ¶ "Tuku ke mo'ui 'a Lupeni, pea 'oua na'a mate; pea 'oua na'a tokosi'i hono kau tangata."

⁷ ¶ Pea koe'uhi ko Siuta: na'a ne pehē, "'E Sihova, ke ke fanongo ki he le'o 'o Siuta, pea 'omi ia ki hono kakai: tuku ke mālohi hono nima kiate ia; pea ke ke 'iate ia ko e tokoni mei hono ngaahi fili."

⁸ ¶ Pea na'e lea kia Livai, 'o pehē, "Ko ho Tumemi mo ho 'Ulimi ke 'i he tokotaha mā'oni'oni, 'aia na'a ke 'ahi'ahi'i 'i Masa, mo ia na'a mo fekuki foki, 'i he vai 'o Melipa; ⁹ 'Aia na'a ne lea ki he'ene tamai pea ki he'ene fa'ē, na'e 'ikai te u mamata kiate ia; pea na'e 'ikai te ne tui foki ki hono ngaahi kāinga, pe 'ilo'i 'ene fānau 'a'ana: he kuo nau tokanga ki ho'o folofola, pea tauhi ho'o fuakava. ¹⁰ Tenau akonaki'i 'a Sēkope 'i ho'o ngaahi fakamaau, mo 'Isileli 'i ho'o fono: tenau 'ai 'ae me'a namu kakala 'i ho 'ao, mo e feilaulau tutu kotoa ki ho feilaulau'anga. ¹¹ 'E Sihova, ke ke tāpuaki 'ene me'a, mo ke ma'u 'ae ngāue 'a hono nima: tā ke 'asi 'i he fasi'atu'a 'okinautolu 'oku tu'u hake kiate ia, pea mo kinautolu 'oku fehi'a kiate ia, ke 'oua na'a nau toetu'u hake."

¹² ¶ Pea na'e lea ia kia Penisimani 'o pehē, "Ko e 'ofeina 'ia SIHOVA, te na nonofo lelei mo ia; pea 'e malu'i ia 'i he 'aho kotoa, pea 'e nofo ia 'i he vaha'a 'o hono uma."

¹³ ¶ Pea na'e lea ia kia Siosefa, 'o pehē, "Ke monū'ia 'ia Sihova 'a hono fonua, 'i he ngaahi me'a ma'ongo'onga 'oe langi, pea 'i he hahau, pea 'i he loloto 'aia 'oku tokoto 'i lalo, ¹⁴ Pea 'i he ngaahi fua ma'ongo'onga 'oku langa'i 'e he la'ā, pea 'i he ngaahi me'a ma'ongo'onga 'oku fakatupu 'e he ngaahi māhina, ¹⁵ Pea 'i he ngaahi me'a fungani lelei 'oe ngaahi mo'unga 'i mu'a 'i mu'a, pea 'i he ngaahi me'a ma'ongo'onga 'oe ngaahi tafungofunga tolonga ma'u pe, ¹⁶ Pea 'i he ngaahi me'a ma'ongo'onga 'oe fonua mo hono fonu 'o ia, pea 'i he finangalo lelei 'o ia na'e nofo 'i he 'ulu 'akau: ke hoko ia ki he 'ulu 'o Siosefa, pea ki he tumu'aki 'oe 'ulu 'o ia na'e fakamāvae mei hono kāinga. ¹⁷ Ko e lelei 'o'ona

'oku hangē ko e 'uluaki tupu 'o 'ene pulu, pea ko hono nifo 'o'ona 'oku hangē ko e nifo 'oe 'iunikoni: te ne teke'i 'aki ia 'ae kakai fakataha 'o a'u atu ki he ngata'anga 'o māmani: pea ko e ngaahi toko mano 'akinautolu 'o 'Ifalemi, pea ko e ngaahi toko mano 'akinautolu 'o Manase."

¹⁸ ¶ Pea na'e lea ia kia Sepuloni, "Ke ke fiefia, Sepuloni, 'i ho'o 'alu atu; mo 'Isaka, 'i ho ngaahi fale fehikita-ki. ¹⁹ Tenau ui 'ae kakai ki he mo'unga tenau 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau 'oe mā'oni'oni: he tenau mimi'i mai 'ae koloa 'oe tahi, pea mo e ngaahi koloa kuo fufū 'i he 'one'one."

²⁰ ¶ Pea na'e lea ia kia Kata, "Ke hoko 'ae tāpuaki kiate ia 'oku ne fakalahi 'a Kata: 'oku nofo ia 'o hangē ha laione, pea 'oku ne haehae 'ae nima mo e tumu'aki 'oe 'ulu. ²¹ Pea 'oku ne tauhi 'ae 'uluaki vahe ma'ana, koe'uhi na'e tuku ia 'i ai, 'i he tufakanga, 'oe 'eiki fai fono; pea na'e ha'u ia mo e ngaahi 'eiki 'oe kakai, na'a ne fai 'ae angatonu 'a Sihova, mo 'ene ngaahi fakamaau mo 'Isileli."

²² ¶ Pea na'e lea ia kia Tani, 'o pehē, "Ko e 'uhiki laione 'a Tani: 'e hopo ia mei Pesani."

²³ ¶ Pea na'e lea ia kia Nafitali, 'o pehē, "'E Nafitali, 'a koe kuo fakafiemālie'i 'i he 'ofa, pea fonu 'i he tāpuaki 'a Sihova: ke ke ma'u 'e koe 'ae potu lulunga mo e tonga."

²⁴ ¶ Pea na'e lea ia kia 'Aseli, "Ke tāpuaki 'aki 'a 'Aseli 'ae ngaahi fānau, ke lelei ia ki hono ngaahi kāinga, pea ke unu 'e ia hono va'e 'i he lolo. ²⁵ 'E hoko ho topuva'e ko e 'aione mo e palasa; pea 'e tatau pe ho mālohi ki ho ngaahi 'aho."

²⁶ ¶ 'Oku 'ikai ha tokotaha 'oku tatau mo e 'Otua 'o Sesuluni, 'aia 'oku heka 'o hā'ele 'i he ngaahi langi ko ho tokoni, pea 'i hono lelei lahi 'i he langi. ²⁷ Ko e 'Otua ta'engata ko ho hūfanga, pea 'oku 'i lalo 'iate koe 'ae nima tolunga ta'engata, pea te ne teke'i kitua'ā 'ae fili mei ho 'ao; 'o ne pehē, Faka'auha 'akinautolu. ²⁸ 'E toki nofo tokotaha fiemālie ai pe 'a 'Isileli: ko e matavai 'o Sēkope 'e 'i he fonua 'oe uite mo e uaine; pea 'e tō hifo 'ae hahau 'o hono langi foki. ²⁹ 'Oku ke monū'ia koe, 'E 'Isileli ko hai 'oku tatau mo koe, ko e kakai kuo fakamo'ui 'e Sihova, ko e fakaū 'o ho tokoni, pea ko e heletā foki 'o ho mālohi! Pea 'e 'ilo 'a ho ngaahi fili ko e kau loi kiate koe; pea te ke malaki 'a honau ngaahi potu mā'olunga.

1 'Oku mamata 'a Mōsese ki he fonua mei he mo'unga ko Nipo. 5 'Oku pekia ai ia. 6 Ko hono putu. 7 Ko hono ta'u. 8 Ko e tangi 'i he 'aho 'e tol-ungofulu koe'uhi ko ia. 9 'Oku tongia ia 'a Siosiuu. 10 Ko e ongoongolelei 'o Mōsese.

34 ¶ PEA na'e 'alu hake 'a Mōsese mei he ngaahi toafa 'o Moape ki he mo'unga ko Nipo, ki he tumutumu 'o Pisika, 'aia 'oku tu'u hangatonu atu ki Seliko. Pea na'e fakahā 'e Sihova kiate ia 'ae fonua kotoa pē 'o Kiliati, 'o hoko ki Tani, ² Mo Nafitali kotoa pē, mo e fonua 'o 'Ifalemi, mo Manase, mo e fonua kotoa pē 'o Siuta, 'o a'u atu ki he tahi lahi, ³ Pea mo e potu tonga, mo e tafangafanga 'oe tele'a 'o Seliko, ko e kolo 'oe ngaahi 'akau ko e ponga, 'o a'u ki Soa. ⁴ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Ko eni 'ae fonua 'aia na'aku fuakava ai kia 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo Sēkope, 'o pehē, Te u foaki ia ki ho hako; kuo u pule ke ke mamata ki ai 'aki ho mata ka 'e 'ikai te ke 'alu atu ki ai."

⁵ ¶ Ko ia, na'e pekia ai 'a Mōsese, ko e tamaio'eiki 'a Sihova 'i he fonua 'o Moape, 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova. ⁶ Pea na'a ne tanu ia 'i he tele'a 'i he fonua 'o Moape, 'o hangatonu atu ki Pete-Peoli ka 'oku 'ikai 'ilo 'e ha tangata 'a hono tanu'anga 'o a'u ki he 'aho ni.

⁷ ¶ Pea na'e teau ta'u mo e ta'u 'e uofulu 'ae motu'a 'o Mōsese 'i he'ene pekia: na'e 'ikai fakapo'uli hono mata, pea na'e 'ikai mahu'i 'iate ia 'a hono mālohi.

⁸ ¶ Pea na'e tangi 'ae fānau 'a 'Isileli koe'uhi ko Mōsese 'i he ngaahi tafangafanga 'o Moape 'i he 'aho 'e tol-ungofulu: pea na'e faka'osi ai 'ae ngaahi 'aho 'oe tangi mo e fakamamahi koe'uhi ko Mōsese.

⁹ ¶ Pea na'e fonu 'a Siosiuu ko e foha 'o Nuni 'i he laumālie 'oe poto; he na'e hilifaki 'e Mōsese 'a hono nima kiate ia: pea na'e tokanga kiate ia 'e he fānau 'a 'Isileli, ke fai 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese.

¹⁰ ¶ Pea talu ai pe, kuo 'ikai tu'u hake ha palōfita 'i 'Isileli 'o hangē ko Mōsese, 'aia na'e 'afio'i 'e Sihova ko e mata ki he mata, ¹¹ 'I he ngaahi faka'ilonga kotoa pē mo e ngaahi me'a mana, 'aia na'e fekau ia 'e Sihova ke fai 'i he fonua ko 'Isipite kia Felo, pea ki he'ene kau tamaio'eiki kotoa pē, pea ki hono fonua kotoa pē,

¹² Pea 'i he nima māfimafi ko ia, pea 'i he ngaahi me'a fakailifia kotoa pē 'aia na'e fakahā 'e Mōsese 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē.

Vahe

Siosiu

'A

Vahe

1 'Oku fakanofa 'e Sihova 'a Siosiu ke tongia 'a Mōse. 3 Ko hono ngata'anga 'oe fonua 'oe tala'ofa 5, 6 'Oku tala'ofa 'e he 'Otua ke ne tokoni 'a Siosiu. 8 'Oku ne akonaki'i ia. 10 'Oku ne teu'i 'ae kakai ke 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani. 12 'Oku fakamanatu'i 'e Siosiu 'ae fa'ahinga 'e ua mo e vaeua 'oe fa'ahinga ki he'enu lea kia Mōse. 16 'Oku nau tala kiate ia te nau fai.

1 PEA hili 'ae pekia 'a Mōse ko e tamaio'eiki 'a Sihova, na'e hoko 'o pehē, na'e folofola 'a Sihova kia Siosiu ko e foha 'o Nuni, ko e tauhi 'o Mōse, 'o pehē, 2 "Kuo pekia 'a 'eku tamaio'eiki ko Mōse; pea ko eni, ke ke tu'u hake, mo 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, 'a koe mo e kakai ni kotoa pē, ki he fonua 'aia 'oku ou foaki kiate kinautolu, 'io, ki he fānau 'a 'Isileli. 3 Ko e potu kotoa pē 'e tu'u ki ai homou 'aofiva'e, ko ia kuo u foaki kiate kimoutolu, 'o hangē ko 'eku tala kia Mōse. 4 Mei he toafa mo Lapanoni ni, 'io, 'o a'u atu ki he vaiatafahi, ko e vaiatafahi ko 'Iufaletesi, 'ae fonua kotoa pē 'oe kakai Heti, 'o a'u atu ki he tahi lahi 'o hangē atu ki he to'anga la'ā, ko ho'omou potu ia. 5 'E 'ikai ha tangata te ne fa'a tu'u 'i ho 'ao, 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui: 'o hangē ko 'eku 'ia Mōse, 'e pehē pe 'eku 'iate koe: 'e 'ikai te u fakatukutuku'i koe, pe si'a ki koe. 6 Ke ke mālohi mo ke lototo'a; koe'uhi te ke tufa ki he kakai ni 'ae fonua, 'aia na'aku fuakava ai ki he'enu ngaahi tamai ke foaki kiate kinautolu ko honau tofi'a. 7 Kae kehe ke mālohi pe 'a koe mo ke lototo'a 'aupito, koe'uhi ke ke tokanga 'o fai 'o fakatatau ki he fono kotoa pē, 'aia na'e fekau kiate koe 'e he'eku tamaio'eiki ko Mōse: 'oua na'a ke tafoki mei ai ki he nima to'omata'u pē ki he to'ohema, koe'uhi ke ke monū'ia koe 'i he potu kotoa pē 'oku ke 'alu ki ai. 8 Ko e tohi ni 'oe fono ke 'oua na'a mahu'i ia mei ho ngutu: ka ke fakalaulauloto ki ai 'i he 'aho mo e pō, koe'uhi ke ke tokanga 'o fai 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē kuo tohi 'i ai: he ko ia te ke ngaahi ke monū'ia ai ho hala, pea ke toki fai fakapotopoto ai. 9 'ikai ko au kuo u fekau'i koe? Ke ke mālohi koe pea ke lototo'a; 'oua na'a ke manavahē, pea 'oua na'a ke puputu'u: he ko Sihova ko ho 'Otua 'oku 'iate koe ia 'i he potu kotoa pē 'oku ke 'alu ki ai."

10 ¶ Pea na'e fekau ai 'e Siosiu, ki he kau matāpule 'oe kakai, 'o pehē, 11 "Mou 'alu 'i he vaha'a 'oe kautau, pea fekau ki he kakai, 'o pehē, Teuteu ho'omou me'akai; koe'uhi 'i he te'eki ngata 'ae 'aho 'e tolu, te

mou hoko atu ki he kauvai 'e taha 'oe Sioatani ni, ke mou hoko ke ma'u 'ae fonua, 'aia 'oku foaki kiate kimoutolu 'e Sihova ko homou 'Otua ke mou ma'u ia."

12 ¶ Pea na'e lea 'a Siosiu ki he fa'ahinga 'o Lupeni, mo e fa'ahinga 'o Kata, mo hono vaeua 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'o pehē, 13 "Mou manatu ki he lea 'aia na'e fekau 'e Mōse ko e tamaio'eiki 'a Sihova kiate kimoutolu, 'o pehē, Kuo foaki 'e Sihova ko homou 'Otua 'ae mālo'anga kiate kimoutolu, pea kuo ne foaki kiate kimoutolu 'ae fonua ni. 14 'E nofo homou ngaahi 'unoho, mo ho'omou fānau si'i, mo ho'omou fanga manu, 'i he fonua 'aia na'e foaki 'e Mōse kiate kimoutolu 'i he kauvai ni 'o Sioatani; ka 'e 'alu mu'omu'a 'akimoutolu mo e mahafutau 'i he 'ao 'o homou ngaahi kāinga, 'ae kau tangata mālohi mo to'a kotoa pē, 'o tokoni 'akinautolu; 15 Kae'oua ke foaki 'e Sihova 'ae mālo'anga ki homou ngaahi kāinga 'o hangē ko kimoutolu, pea ke ma'u 'ekinautolu foki 'ae fonua 'aia 'oku foaki 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kinautolu: pea hili ia te mou toe ha'u ki he fonua ko homou tofi'a, 'o ma'u ia 'o fiemālie 'i ai, 'aia na'e foaki kiate kimoutolu 'e Mōse ko e tamaio'eiki 'a Sihova 'i he kauvai ni 'o Sioatani 'o hanga atu ki he hopo'angala'ā."

16 ¶ Pea na'a nau talaange kia Siosiu, 'o pehē, "Ko ia fulipē 'oku ke fekau kiate kinautolu te mau fai ia, pea ko e potu kotoa pē 'oku ke fekau'i 'akinautolu ki ai, te mau 'alu. 17 Hangē ko 'emau tokanga kia Mōse 'i he ngaahi me'a kotoa pē, 'e pehē pe 'emau tokanga kiate koe: kae kehe ke 'iate koe 'a Sihova ko ho 'Otua, 'o hangē ko 'ene 'ia Mōse. 18 'Ilonga ha tokotaha 'oku angatu'u ki ho'o fekau, pea 'oku 'ikai tokanga ia ki ho'o ngaahi lea 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'oku ke fekau kiate ia, 'e tāmata'i ia ka ke mālohi koe mo ke lototo'a."

1 'Oku ma'u 'e Lehapi 'ae ongo mataki na'e fekau mei Sitimi 'o ne fufū 'akinaua. 8 Ko 'enua fefuakava 'aki mo ia. 23 Ko 'enua toe ha'u mo e fakamatala.

2 PEA na'e fekau 'e Siosiu, ko e foha 'o Nuni, 'ae ongo tangata mei Sitimi, kena faka'asi'asi fakafufū pē, 'o ne pehē, Mo ō 'o vakai 'ae fonua, 'io, 'a Seliko. Pea na'a na ō 'o hoko ki he fale 'o ha fefine angahala, na'e hingoa ko Lehapi, pea na mohe ai. 2 Pea na'e tala ki he tu'i 'o Seliko, 'o pehē, "Vakai, na'e omi 'ae ongo tangata ki heni 'i he poōni mei he fānau 'a 'Isileli ke mataki'i 'ae fonua." 3 Pea na'e fekau 'e he tu'i 'o Seliko kia Lehapi, 'o pehē, "Omi 'ae ongo tangata kuo ha'u kiate koe, 'aia kuo hū ki ho fale: he kuo na ha'u ke

mataki'i 'ae fonua kotoa pē." ⁴ Ka na'e 'ave 'e he fefine 'ae ongo tangata, 'o ne fufū 'akinaua, 'o ne tala 'o pehē, "Na'e omi 'ae ongo tangata kiate au, ka na'e 'ikai te u 'i-ilo pe kuo na ha'u mei fē: ⁵ Pea 'i he hokosia 'ae songo 'oe matanikolo 'i he po'uli, na'e 'alu 'ae ongo tangata ki-tua'ā: pea 'oku 'ikai te u 'iloa pe ne na ō ki fē: mou tuli fakato'oto'o 'akinaua; he temou ma'u 'akinaua. ⁶ Ka kuo 'osi 'ene 'omi 'akinaua ki he tu'afale, 'o ne fufū 'akinaua 'i he ngaahi kau 'oe falakesi, 'aia na'a ne folahi lelei ki he tu'afale." ⁷ Pea na'e tuli 'akinaua 'e he kau tangata 'i he hala ki Sioatani 'o a'u atu ki he ngaahi a'a'anga: pea 'i he 'alu leva kitua'ā 'akinautolu na'e tuli 'akinaua, na'a nau tāpuni leva 'ae matanikolo.

⁸ ¶ Pea 'i he te'eki ke takoto 'akinaua, na'a ne 'alu hake kiate kinaua 'i he tu'afale; ⁹ Pea pehē 'e ia ki he ongo tangata, "Oku ou 'ilo kuo foaki 'e Sihova 'ae fonua kiate kimoutolu, pea kuo tō homou lilika kiate kimautolu, pea kuo ilifia 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua koe'uhi ko kimoutolu. ¹⁰ He kuo mau fanongo ki he fakamōmoa 'e Sihova 'ae ngaahi vai 'oe Tahī Kulokula ma'amoutolu, 'i ho'omou ha'u mei 'Isipite; pea mo ia ne mou fai ki he ongo tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani, 'a Sihoni, mo Oki, 'aia ne mou faka'auha 'aupito. ¹¹ Pea 'i he'emaui ongo'i leva, na'e vaivai homau loto, pea na'e 'ikai 'aupito kei mālohi ha tangata koe'uhi ko kimoutolu: he ko Sihova ko homou 'Otua, ko e 'Otua ia 'i 'olunga 'i he langi, pea 'i māmani 'i lalo. ¹² Pea ko eni, 'oku ou kole kiate kimoua, mo fuakava kiate au 'ia Sihova, 'i he'eku fakahā 'ae anga'ofa ni kiate kimoua, pea koe'uhi ke mo fakahā 'ae anga'ofa ki he fale 'o 'eku tamai foki, pea tuku mai kiate au ha faka'ilonga mo'oni: ¹³ Koe'uhi ke mou fakamo'ui 'eku tamai, mo 'eku fa'ē, mo hoku ngaahi tuonga'ane mo hoku ngaahi tehina, mo ia kotoa pē 'oku nau ma'u, pea fakahaofi 'emaui mo'ui mei he mate." ¹⁴ Pea na'e tala kiate ia 'e he ongo tangata, "Ko 'ema mo'ui, ki ho'omou mo'ui, 'o kapau 'e 'ikai te mou fakahā 'ema ngāue ni." Pea 'e hoko 'o pehē, "I he tuku mai 'e Sihova 'ae fonua kiate kimautolu, te mau fai anga'ofa mo angatonu kiate koe. ¹⁵ Pea na'a ne toki tuku-tuku hifo 'akinaua mei he matapā sio'ata 'aki 'ae afo: he na'e tu'u hono fale 'i he funga 'ā 'oe kolo, pea na'e nofo ia 'i 'olunga 'i he 'ā. ¹⁶ Pea pehē 'e ia kiate kinaua, "Mo ō 'o mole atu ki he mo'unga, telia na'a mo fetaula-ki mo e kau tuli; pea fufū 'akimoua 'i ai 'i he 'aho 'e tolu, kae'oua ke liu mai 'ae kau tuli: pea hili ia 'e lelei ho'omo ō 'i homo hala." ¹⁷ Pea na'e pehē 'e he ongo tangata kiate ia, "Oku ma fie ta'ehalaia 'i ho'o fuakava ni, 'aia kuo ke fakafuakava ai mo kimaua. ¹⁸ Vakai, 'oka mau ka hoko ki he fonua, te ke nono'o 'ae potu afo kulokula ni 'i 'olunga 'i he matapā, 'aia na'a ke tukutuku hifo ai 'akimaua: pea ke 'omi ho'o tamai mo ho'o fa'ē, mo ho ngaahi tuonga'ane, mo e kāinga kotoa pē 'oe fale 'o ho'o tamai, ki 'api kiate koe. ¹⁹ Pea 'e pehē, 'ilonga 'aia 'e hū kitu'a 'i he matapā 'o ho fale ki he hala, 'e 'i hono 'ulu pē 'a hono toto, pea 'e ta'ehala 'akimaua: pea 'ilonga 'aia 'e 'iate koe 'i he fale, 'e 'i homa 'ulu hono toto, 'o kapau 'e ala 'e ha nima kiate ia." ²⁰ Pea kapau te ke

fakahā 'ema ngāue ni, te ma toki 'ata'atā ai mei he fuakava 'aia kuo ke fefuakava ai mo kimaua." ²¹ Pea na'e pehē 'e ia, "Hangē ko ho'omo ngaahi lea, ke pehē pe ia." Pea na'a ne fekau 'akinaua kena ō, pea na ō: pea ne no'otaki 'ae afo kulokula 'i he matapā. ²² Pea na'a na ō, pea hoko ki he mo'unga, 'o na nofo ai 'i he 'aho 'e tolu, kae'oua liu mai 'ae kau tuli: pea na'e kumi 'akinaua 'e he kau tuli 'i he potu kotoa pē 'oe hala, ka na'e 'ikai tenau 'ilo 'akinaua.

²³ ¶ Ko ia na'e liu mai 'ae ongo tangata 'o 'alu hifo mei he mo'unga, 'o na ō ki he kauvai 'e taha, 'o hoko kia Siosiuā ko e foha 'o Nuni, 'o fakahā kiate ia 'aia kotoa pē kuo hoko kiate kinaua: ²⁴ Pea na'a na pehē kia Siosiuā, "Ko e mo'oni kuo tukuange 'e Sihova 'ae fonua kotoa pē ki hotau nima; he 'oku vaivai 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua koe'uhi ko kitautolu."

1 'Oku ha'u 'a Siosiuā; ki Sioatani. 2 'Oku akonaki 'e he kau matāpule ki he kakai 'i he'enu 'alu. 7 'Oku tokoni 'e Sihova 'a Siosiuā. 9 'Oku tokoni 'e Siosiuā 'ae kakai. 14 'Oku vahe'i 'ae vai 'o Sioatani.

3 PEA na'e tu'u hengihengi hake 'a Siosiuā 'i he pongipongi; pea na'a nau hiki mei Sitimi, 'o hoko ki Sioatani, 'aia mo e fānau kotoa pē 'a 'Isileli, 'o nofo 'i ai 'i he te'eki ke a'a atu. ² Pea hili 'ae 'aho 'e tolu pea pehē, na'e 'alu atu 'ae kau matāpule ki he fakataha 'oe kautau: ³ Pea na'a nau fekau ki he kakai, 'o pehē, "I ho'omou mamata ki he puha 'oe fuakava 'a Sihova ko homou 'Otua, mo e kau taula'eiki mo e kau Livai 'oku ha'amo ia, ke mou hiki ai mei homou potu, 'o muimui ki ai. ⁴ Ka 'e ai ha vaha'a 'iate kimoutolu mo ia, ko e hanga 'e fā afe nai hono fuofua: 'oua na'a mou hoko ke ofi ki ai, koe'uhi ke mou 'ilo 'ae hala 'aia 'oku totonu ke mou 'alu ai: he 'oku te'eki ai te mou fou 'i he hala ni." ⁵ Pea na'e pehē 'e Siosiuā ki he kakai, "Fakamā'oni'oni'i 'akimoutolu: koe'uhi 'e fai 'e Sihova 'apongipongi 'ae ngaahi mana 'iate kimoutolu." ⁶ Pea na'e lea 'a Siosiuā ki he kau taula'eiki, 'o pehē, "To'o hake 'ae puha 'oe fuakava, pea 'alu mu'omu'a 'i he 'ao 'oe kakai. Pea na'a nau to'o hake 'ae puha 'oe fuakava, 'o 'alu 'o mu'omu'a 'i he kakai."

⁷ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuā, "Ko e 'aho ni te u kamata fakahikihiki koe 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē, koe'uhi kenau 'ilo, 'o hangē ko 'eku 'ia Mōsese, 'e pehē pe 'eku 'iate koe. ⁸ Pea ke fekau 'e koe ki he kau taula'eiki 'oku ha'amo 'ae puha 'oe fuakava, 'o pehē, 'I ho'omou hoko ki he ve'evai 'o Sioatani, te mou tu'u-ma'u pe 'i Sioatani."

⁹ ¶ Pea na'e pehē 'e Siosiuā ki he fānau 'a 'Isileli, "Mou ha'u ki heni, pea fanongo ki he ngaahi folofola 'o Sihova ko homou 'Otua." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e Siosiuā, "Te mou 'ilo 'i he me'a ni 'oku 'iate kimoutolu 'ae 'Otua mo'ui, pea ko e mo'oni 'e kapusi 'e ia mei homou 'ao 'ae kau Kēnani, mo e kau Heti, mo e kau Hevi, mo e kau Pelesi, mo e kau Keakasa, mo e kau 'Amoli, mo e kau Sepusi. ¹¹ Vakai, ko e puha 'oe fuakava 'a Sihova 'o māmani kotoa pē 'oku 'alu mu'omu'a 'i homou 'ao ki loto Sioatani. ¹² Pea ko eni, mou fili ha kau tangata 'e toko hongofulu ma toko ua mei he ngaahi fa'ahinga 'o

'Isileli, ko e tangata pe taha mei he fa'ahinga kotoa pē. ¹³ Pea 'e hoko 'o pehē, 'i he hoko 'ae 'aofiva'e 'oe kau taula'eiki 'oku ha'amo 'ae puha 'o Sihova, ko e 'Eiki 'o māmani kotoa pē, ke tu'u ki he vai 'o Sioatani, 'e motuhi leva 'ae vai 'o Sioatani mei he vai 'oku tafe hifo; pea 'e tu'u faka'esi pe ia." ¹⁴ Pea na'e pehē, 'i he hiki 'ae kakai mei honau ngaahi fale fehikitaki, ke 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, na'e 'alu mu'omu'a 'ae kau taula'eiki 'i he 'ao 'oe kakai, 'o ha'amo 'ae puha 'oe fuakava; ¹⁵ Pea 'i he hoko ki Sioatani 'akinautolu na'e ha'amo 'ae puha, pea tu'u ki he ve'vevai 'ae va'e 'oe kau taula'eiki na'e ha'amo 'ae puha, (he na'e fonu mahakehake 'a Sioatani, 'i hono ngaahi ngutu vai kotoa pē 'i he kuonga kotoa pē 'oe ututa'u,) ¹⁶ 'Iloange ko e ngaahi vai na'e tafe mai na'e tu'u, pea tupu hake 'o fakatafungofunga, 'o vāmama'o 'aupito mei he kolo ko 'Atama, 'aia 'oku 'i he potu 'o Salitani: pea ko ia na'e tafe mai ki he tahi 'oe toafa, 'aia ko e tahi kona, na'e mamaha ia, pea motuhi: pea na'e a'a ai 'ae kakai 'o hangatonu ki Seliko. ¹⁷ Pea ko e kau taula'eiki 'aia na'e ha'amo 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova na'e tu'uma'u 'i he kelekele mōmoa 'i loto Sioatani, pea na'e 'alu 'ae kakai 'Isileli kotoa pē 'i he kelekele mōmoa, ke 'oua ke 'osi 'ae kakai kotoa pē ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani.

1 'Oku fili 'ae kau tangata 'e toko hongofulu mā tokoua ke to'o 'ae maka 'e hongofulu mā ua mei Sioatani ko e me'a fakamanatu. 9 'Oku fokotu'u 'ae maka 'e hongofulu mā ua 'i loto Sioatani. 10, 19 'Oku a'a 'o 'osi atu 'ae kakai. 14 'Oku fakahikihiki 'e he 'Otua 'a Siosiuā. 20 'Oku tō 'i Kilikali 'ae maka 'e hongofulu mā ua.

4 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he lava atu 'ae kakai kotoa pē ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuā, 'o pehē, ² "Fili ha kau tangata 'e toko hongofulu ma toko ua mei he kakai, ko e tangata 'e tokotaha mei he fa'ahinga kotoa pē," ³ pea mou fekau kiate kinautolu, 'o pehē, "Mou to'o mai mei loto Sioatani, mei he potu na'e tu'uma'u ai 'ae va'e 'oe kau taula'eiki, 'ae maka 'e hongofulu mā ua, pea mou fua ia 'o 'ave 'o tuku 'i homou 'apitanga, 'aia te mou mohe ai 'i he poōni." ⁴ Pea fekau 'e Siosiuā ke ha'u 'ae kau tangata 'e toko hongofulu mā toko ua, "Akinautolu na'a ne fili 'i he fānau 'a 'Isileli, ko e tangata pe taha mei he fa'ahinga kotoa pē: ⁵ Pea na'e pehē 'e Siosiuā kiate kinautolu, Mou mu'omu'a 'i he puha tapu 'o Sihova ko homou 'Otua ki loto Sioatani, pea mou to'o hake taki taha 'ae tangata 'ene maka ki hono uma, 'o fakatatau ki hono lau 'oe fa'ahinga 'o 'Isileli. ⁶ Koe'uhi ke hoko ia ko e faka'ilonga, 'oka fehu'i 'e ho'omou fānau ki he'enu mātu'a 'amui, 'o pehē, Ko e hā hono 'uhinga 'oe ngaahi maka ni? ⁷ Pea te mou tala kiate kinautolu, na'e motuhi 'ae vai 'o Sioatani mei he 'ao 'oe puha 'oe fuakava 'a Sihova; 'i he'ene a'a 'i Sioatani, na'e motu ua 'ae vai 'o Sioatani: pea ko e ngaahi maka ni ko e me'a fakamanatu tu'uma'u ki he fānau 'a 'Isileli 'o ta'engata." ⁸ Pea na'e fai 'e he fānau 'a 'Isileli 'o hangē ko e fekau 'a Sihova, 'onau to'o hake 'ae maka 'e hongofulu mā ua mei loto Sioatani, 'o hangē ko e folofola

'a Sihova kia Siosiuā, 'o fakatatau ki hono lau 'oe ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, pea na'a nau fua 'o 'ave ia ki he potu na'a nau mohe ai, 'o tuku ia 'i ai. ⁹ Pea na'e fokotu'u 'e Siosiuā 'ae maka 'e hongofulu mā ua 'i loto Sioatani, 'i he potu na'e tu'u ai 'ae va'e 'oe kau taula'eiki 'aia na'e ha'amo 'ae puha 'oe fuakava pea 'oku 'i ai ia 'o a'u ki he 'aho ni.

¹⁰ ¶ He ko e kau taula'eiki na'e ha'amo, 'ae puha na'e tu'u 'i loto Sioatani, ke 'oua ke 'osi hono fai 'aia kotoa pē na'e folofola ai 'a Sihova kia Siosiuā ke ne fekau ki he kakai, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fekau 'e Mōsese kia Siosiuā: pea na'e fai fakato'oto'o 'ae kakai 'onau a'a atu. ¹¹ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'ae a'a 'o lava atu kotoa pē 'ae kakai, na'e toki ha'amo atu 'e he kau taula'eiki 'ae puha 'o Sihova, 'i he 'ao 'oe kakai. ¹² Pea ko e fānau 'a Lupeni, mo e fānau 'a Kata, mo hono vaeua 'oe fa'ahinga 'o Manase, na'a nau 'alu mu'omu'a mo e mahafutau 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli, 'o hangē ko e fekau 'a Mōsese kiate kinautolu: ¹³ Ko e toko fā mano nai, na'e to'o mahafutau na'e 'alu mu'omu'a 'i he 'ao 'o Sihova ki he tau, 'i he ngaahi tafangafanga 'o Seliko.

¹⁴ ¶ Na'e fakahikihiki 'e Sihova 'a Siosiuā 'i he 'aho ko ia 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē: pea na'a nau manavahē kiate ia, 'o hangē ko 'enu manavahē kia Mōsese, 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui. ¹⁵ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuā, 'o pehē, ¹⁶ Fekau ki he kau taula'eiki 'oku ha'amo 'ae puha 'oe fakamo'oni, koe'uhi kenau 'alu hake mei Sioatani. ¹⁷ Ko ia na'e fekau ai 'e Siosiuā ki he kau taula'eiki, 'o pehē, Mou 'alu hake mei Sioatani. ¹⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he 'alu hake 'ae kau taula'eiki 'aia na'e ha'amo 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova mei loto Sioatani, pea kuo hiki 'ae 'aofiva'e 'oe kau taula'eiki ki he kelekele mōmoa, na'e toe tafe mai leva 'ae ngaahi vai 'o Sioatani ki honau potu, pea toe lōfia hono ngaahi matavai 'o hangē ko 'ene anga.

¹⁹ ¶ Pea na'e 'alu hake 'ae kakai mei Sioatani 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'o hono 'uluaki māhina, pea 'apitanga 'i Kilikali, 'i he feitu'u hahake 'o Seliko. ²⁰ Pea ko e maka 'e hongofulu ma ua 'aia na'e to'o mei Sioatani, na'e tō ia 'e Siosiuā 'i Kilikali. ²¹ Pea na'a ne lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, "Oka fehu'i 'e ho'omou fānau ki he'enu ngaahi tamai 'amui, 'o pehē, Ko e hā hono 'uhinga 'oe ngaahi maka ni? ²² Te mou fakahā ki ho'omou fānau, 'o pehē, na'e a'a 'a 'Isileli 'i he Sioatani ni 'i he kelekele mōmoa. ²³ He ko Sihova ko homou 'Otua na'e fakamōmoa 'ae ngaahi vai 'o Sioatani mei homou 'ao, ke mou hoko atu ki he kauvai 'e taha 'o hangē ko ia na'e fai 'e Sihova ko homou 'Otua ki he Tahī Kulokula, 'aia na'a ne fakamōmoa 'i homou 'ao, ke 'oua ke mau lava atu ki he kauvai 'e taha; ²⁴ Koe'uhi ke hoko 'o 'ilo 'ae nima 'o Sihova 'e he kakai kotoa pē 'o māmani, mo hono māfimafi: pea ke mou manavahē kia Sihova ko homou 'Otua 'o ta'engata."

1 'Oku manavahē 'ae kau Kēnani. 2 'Oku toe fai 'e Siosiuā 'ae kamu. 10 'Oku fai 'ae Lakaatu 'i Kilikali. 12 Kuo tuku 'ae mana. 13 'Oku hā mai ha 'Āngelo kia Siosiuā.

5 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'ae ngaahi tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i he potu 'o Sioatani ki lulunga, pea mo e ngaahi tu'i 'oe kau Kēnani, 'aia na'e ofi ki tahi, kuo fakamamaha 'e Sihova 'ae ngaahi vai 'o Sioatani mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli, kanau hoko atu kotoa pē, na'e vaivai ai honau loto, pea na'e 'ikai si'i tenau kei fiamālie, koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli.

2 ¶ Pea 'i he kuonga ko ia na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuua, "Ngaohi ma'au 'ae ngaahi hele māсила, pea toe kamu'i 'ae fānau 'a 'Isileli ko hono liunga ua." 3 Pea na'e ngaohi 'e Siosiuua 'ae ngaahi hele māсила, 'o ne kamu'i 'ae fānau 'a 'Isileli, 'i Kipahalaloti. 4 Pea ko hono 'uhinga eni na'e fai ai 'e Siosiuua 'ae kamu: Ko e kakai tangata kotoa pē na'e ha'u mei 'Isipite, 'io, 'ae kau tangata tau kotoa pē, na'e mate 'i he hala 'i he toafa, hili 'enau ha'u mei 'Isipite. 5 Pea ko eni, na'e kamu'i 'ae kakai kotoa pē na'e ha'u mei 'Isipite: ka ko e fānau kotoa pē na'e tupu 'i he hala 'i he toafa 'i he 'enau ha'u mei 'Isipite, na'e 'ikai kamu'i 'akinautolu. 6 He na'e fe'alu'aki fano 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e fāngofulu 'i he toafa, ke 'oua ke 'osi'osingamālie 'ae kau tangata tau kotoa pē, 'aia na'e ha'u mei 'Isipite, koe'uhi na'e 'ikai tenau fai talangofua ki he le'o 'o Sihova: 'akinautolu na'e fuakava ai 'a Sihova, 'e 'ikai te ne fakahā 'ae fonua kiate kinautolu, 'aia na'e fuakava ai 'a Sihova ki he 'enau ngaahi tamai ke ne foaki kiate kinautolu, ko e fonua 'oku mahutāfea 'i he hu'ahuhu mo e honi. 7 Pea ko 'enau fānau, 'aia kuo ne fokotu'u hake ko honau fetongi, ko kinautolu na'e kamu'i 'e Siosiuua: he na'e te'eki kamu'i 'akinautolu, he na'e 'ikai tenau kamu'i 'akinautolu 'i he hala. 8 Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'enau kamu'i 'o 'osi 'ae kakai kotoa pē, na'a nau nofo pe 'i honau ngaahi potu 'i he 'apitanga ke 'oua kenau mo'ui. 9 Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuua, "Kuo u teka'i 'iate kimoutolu he 'aho ni 'ae manuki 'o 'Isipite." Ko ia 'oku ui ai 'ae potu ko ia, ko Kilikali 'o a'u ki he 'aho ni.

10 ¶ Pea na'e 'apitanga 'ae fānau 'a 'Isileli 'i Kilikali, 'onau fai 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu 'i hono hongofulu ma fā 'oe 'aho 'oe māhina 'i he efiāfi 'i he ngaahi tafangafanga 'o Seliko. 11 Pea na'a nau kai 'ae uite motu'a 'oe fonua 'i he pongipongi 'i he hili 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu, ko e mā ta'efakalēvani, mo e uite tunu 'i he 'aho pe ko ia.

12 ¶ Pea na'e tuku leva 'ae mana 'i he pongipongi hili 'enau kai 'ae uite motu'a 'oe fonua; pea na'e 'ikai toe ma'u 'ae mana 'e he fānau 'a 'Isileli; ka na'a nau kai 'ae fua 'oe fonua ko Kēnani 'i he ta'u ko ia.

13 ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, "I he tu'u 'a Siosiuua 'o ofi ki Seliko, pea hanga hake 'e ia hono mata 'o sio atu, pea vakai, na'e tu'u mai ha tangata 'o hangatonu mai kiate ia mo e heletā kuo unuhi 'i hono nima: pea na'e 'alu atu 'a Siosiuua kiate ia, 'o ne pehē kiate ia, 'Oku ke kau mo kinautolu, pe ki homau ngaahi fili?" 14 Pea pehē mai 'e ia, "Ikai, ka kuo u ha'u ni au, ko e 'Eiki 'oe tau 'a Sihova." Pea na'e fakafo'ohifo 'e Siosiuua 'a hono mata ki he kekekele, 'o ne hū, pea ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'ae folofola 'a hoku 'eiki ki he'ene tamaio'eiki?" 15 Pea

pehē 'e he 'Eiki tau 'oe tau 'a Sihova kia Siosiuua, "Vete ho topuva'e mei ho va'e; he ko e potu 'oku ke tu'u ai, ko e potu mā'oni'oni. Pea na'e fai ia 'e Siosiuua."

1 'Oku tāpuni 'a Seliko. 2 'Oku ako'i 'a Siosiuua 'e he 'Otua 'i hono kakai. 15 'Oku 'ā'i 'ae kolo. 17 'Oku tonu ke fakamala'ia'i ia. 20 'Oku hinga hono 'ā. 22 'Oku fakamo'ui 'a Lehapi. 26 Ko ia 'e toe langa 'a Seliko 'e mala'ia.

6 PEA ko eni, na'e tāpuni ma'u 'a Seliko koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli: na'e 'ikai hū kitu'a ha tokotaha, pe hū ha tokotaha ki loto. 2 Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuua, "Vakai, Kuo u tuku 'a Seliko ki ho nima, mo hono tu'i, mo e kau tangata to'a 'o ia. 3 Pea ko ki-moutolu 'ae kau tangata tau kotoa pē, te mou 'ā'i 'ae kolo, 'o 'alu 'o takatakai 'o tu'o taha. Pea ke fai pehē pe 'i he 'aho 'e ono. 4 Pea 'e fua 'e he taula'eiki 'e toko fitu 'i he 'ao 'oe puha 'oe fuakava 'ae me'alea 'e fitu, ko e nifo 'oe sipitangata: pea 'i hono fitu 'oe 'aho te mou 'alu fakatakamilo 'i he kolo ke liunga fitu, pea 'e ifi 'e he kau taula'eiki 'ae me'alea. 5 Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka nau ka ifi fakamānavaloloa'aki 'ae me'alea ko e nifo 'oe sipitangata, pea ka mou ka ongo'i 'ae longo'a 'oe me'alea, 'e kaila 'e he kakai kotoa pē 'i he fu'u kaila lahi; pea 'e hinga lafalafa ai 'ae ā 'oe kolo, pea 'e 'alu hake fakahangatonu atu ki ai 'ae tangata kotoa pē."

6 ¶ Pea na'e fekau 'e Siosiuua, ko e foha 'o Nuni ki he kau taula'eiki, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Mou to'o hake 'ae puha 'oe fuakava, pea ke fua 'e he taula'eiki 'e toko fitu 'ae me'alea 'e fitu ko e nifo 'oe sipitangata, 'i he 'ao 'oe puha tapu 'o Sihova." 7 Pea pehē 'e ia ki he kakai, "Mou 'alu atu, 'o kāpui 'ae kolo, pea ko ia 'oku to'o mahafutau ke 'alu mu'omu'a ia 'i he puha tapu 'o Sihova."

8 ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'ae lea 'a Siosiuua, ki he kakai, ko e kau taula'eiki 'e toko fitu, 'aia na'e fua 'ae me'alea 'e fitu, 'ae nifo 'oe sipitangata, na'a nau 'alu mu'omu'a 'i he 'ao 'o Sihova 'o ifi 'ae ngaahi me'alea: pea na'e muimui 'iate kinautolu 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova.

9 ¶ Pea na'e 'alu mu'omu'a 'ae kau tangata to'o mahafutau 'i he kau taula'eiki na'e ifi 'ae me'alea, pea na'e muimui 'i he puha 'ae tau lahi, na'e fai 'ae 'alu atu mo e ifi 'aki 'ae me'alea. 10 Pea kuo 'osi hono fekau 'e Siosiuua ki he kakai, 'o pehē, 'oua na'a mou kaila, pe fai ha longo'a 'aki homou le'o, pea 'oua na'a 'alu atu ha lea mei homou ngutu, kae'oua ke hokosia 'ae 'aho 'aia te u fekau ke mou kaila; pea te mou toki kaila. 11 Ko ia, na'e 'alu takatakai 'i he kolo 'ae puha tapu 'o Sihova, 'o 'alu fakatakamilo tu'o taha: pea na'a nau toe ha'u ki he 'apitanga, 'o mohe 'i he 'apitanga.

12 ¶ Pea na'e tu'u hengihengi hake 'a Siosiuua 'i he pongipongi, pea to'o hake 'e he kau taula'eiki 'ae puha tapu 'o Sihova. 13 Pea na'e 'alu'alu ma'u pe 'ae kau taula'eiki 'e toko fitu 'o mu'omu'a 'i he puha 'o Sihova 'onau to'o 'ae me'alea 'e fitu ko e nifo 'oe sipitangata, 'o ifi pe 'ae ngaahi me'alea: pea na'e 'alu mu'omu'a 'iate kinautolu 'ae kau tangata to'o mahafutau: pea muimui 'i he puha tapu 'o Sihova 'ae tau lahi, kae 'alu ai pe 'ae

kau taula'eiki 'o ifi 'aki 'ae me'alea. ¹⁴ Pea ko hono ua 'oe 'aho na'a nau takatakai 'ae kolo 'o tu'o taha, pea toe ha'u ki he 'apitanga: pea na'a nau fai pehē pe 'i he 'aho 'e ono.

¹⁵ ¶ Pea 'i hono fitu 'oe 'aho na'e hoko 'o pehē, na'a nau tu'u hengihengi hake 'o fe'unga mo e ma'a 'ae 'a-ho, 'onau takatakai pehē pe 'ae kolo ke liunga fitu: ka ko e 'aho pē taha ko ia na'a nau 'alu fakatakamilo 'i he kolo 'o liunga fitu. ¹⁶ Pea 'i hono liunga fitu na'e pehē, 'i he ifi 'e he kau taula'eiki 'ae ngaahi me'alea, na'e pehē 'e Siosiuā ki he kakai, "Mou kaila; he kuo foaki kiate kimoutolu 'e Sihova 'ae kolo. ¹⁷ Pea 'e fakamala'ia'i 'ae kolo, 'aia mo ia kotoa pē 'oku 'i ai kia Sihova: ka 'e mo'ui 'a Lehapi pē, ko e angahala, ko ia mo ia kotoa pē 'oku 'i-ate ia 'i he fale, ko e me'a 'i he'ene fufū 'ae ongo matakai na'a tau fekau. ¹⁸ Pea ko kimoutolu, mou ta'ofi mu'a 'akimoutolu mei he me'a mala'ia, telia na'a mou fakamala'ia'i 'akimoutolu, 'i ho'omou ala ki he me'a mala'ia, 'o fakamala'ia'i 'ae 'apitanga 'o 'Isileli, 'o fakamamahi'i ia. ¹⁹ Ka ko e siliva kotoa pē, mo e koula, mo e ngaahi ipu palasa mo e 'aione, kuo fakatapui kia Sihova: 'e 'omi ia kotoa pē ki he fale koloa 'o Sihova." ²⁰ Ko ia na'e kaila 'ae kakai 'i he ifi 'ae me'alea 'e he kau taula'eiki: pea na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'ae kakai ki he ifi 'oe me'alea, pea kaila 'e he kakai 'i he fu'u kaila lahi, na'e hinga lafalafa 'ae 'a ki lalo, pea 'alu hangatonu hake 'ae kakai ki loto kolo, 'o 'alu hangatonu atu 'ae tangata kotoa pē, 'onau ma'u 'ae kolo. ²¹ Pea na'a nau faka'auha 'aia kotoa pē na'e 'i he kolo, 'ae tangata mo e fefine, 'ae talavou mo e mātu'a, mo e fanga pulu, mo e 'asi, mo e sipi, 'aki 'ae mata 'oe heletā. ²² Ka na'e fekau 'e Siosiuā ki he ongo tangata na'e matakai 'ae fonua, "Mo hū ki he fale 'oe fefine angahala, pea 'omi mei ai 'ae fefine, mo ia kotoa pē 'oku ne ma'u 'o hangē ko ho'omo fuakava kiate ia." ²³ Pea na'e hū ki ai 'ae ongo talavou 'aia ko e ongo matakai, 'o 'omi kitu'a 'a Lehapi, mo 'ene tamai, mo 'ene fa'ē, mo hono ngaahi kāinga, mo ia kotoa pē na'a ne ma'u; pea na'a nau 'omi kitu'a hono ngaahi kāinga, 'o tuku 'akinautolu 'i he tu'a 'apitanga 'o 'Isileli. ²⁴ Pea na'a nau tutu 'ae kolo 'aki 'ae afi, mo ia kotoa pē na'e 'i ai: ka ko e koula, mo e siliva, mo e ngaahi ipu palasa mo e 'aione, na'a nau tuku ki he fale koloa 'o Sihova. ²⁵ Pea na'e fakamo'ui 'e Siosiuā 'a Lehapi ko e angahala, mo e fale 'o 'ene tamai, mo ia kotoa pē na'a ne ma'u; pea 'oku nofo ia 'i 'Isileli 'o a'u ki he 'aho ni; ko e me'a 'i he'ene fufū 'ae ongo tangata fekau, 'aia na'e fekau'i 'e Siosiuā ke matakai 'ae fonua.

²⁶ ¶ Pea na'e lea tuki 'a Siosiuā kiate kinautolu 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, "Mala'ia ki he tangata 'i he 'ao 'o Sihova, 'oku tu'u hake 'o toe langa 'ae kolo ni ko Seliko: 'e 'ai 'e ia 'a hono tu'unga 'i he'ene 'uluaki tupu, pea 'i hono foha kimui te ne fokotu'u 'a hono matapā." ²⁷ Pea na'e pehē 'ae 'ia Siosiuā 'a Sihova; pea na'e ongonā hono ongoongolelei 'i he potu kotoa pē ko ia.

1 Ko e te'ia 'oe kakai 'Isileli 'i 'Ai. 6 Ko e mamahi 'a Siosiuā. 10 'Oku akonaki'i 'e he 'Otua 'aia te ne fai. 6 'Oku ma'u 'a 'Akani 'i he talotalo. 19 Ko 'ene vete.

22 'Oku faka'auha ia mo ia kotoa pē ne ne ma'u 'i he luo ko 'Akoli.

7 KA na'e fai hala 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he me'a fakamala'ia: he ko 'Akani, ko e foha 'o Kalimi, ko e foha 'o Sapiti, ko e foha 'o Sela 'oe fa'ahinga 'o Siuta, na'a ne to'o 'ae me'a mala'ia: pea na'e tupu ai 'ae houhau 'a Sihova ki he fānau 'a 'Isileli. ² Pea na'e fekau 'e Siosiuā 'ae kau tangata mei Seliko ki 'Ai, 'aia 'oku 'i he potu 'o Pete-Aveni, 'i he potu hahake 'o Peteli, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Alu hake 'o vakai ki he fonua. Pea na'e 'alu hake 'ae kau tangata 'onau fakasiosio ki 'Ai.'" ³ Pea na'a nau liu mai kia Siosiuā, "'O nau talaange kiate ia, 'oua na'a tuku ke 'alu hake 'ae kakai kotoa pē; kae tuku ke 'alu hake 'ae kau tangata 'e toko ua afe pē ko e toko tolu afe 'o taa'i 'a 'Ai; pea 'oua na'a pule ke 'alu 'ae kakai kotoa pē ki ai he 'oku nau tokosi'i pē.'" ⁴ Ko ia na'e 'alu hake ki ai 'i he kakai 'ae kau tangata 'e toko tolu afe: pea na'a nau hola mei he 'ao 'oe kau tangata 'o 'Ai. ⁵ Pea na'e te'ia 'iate kinautolu 'e he kau tangata 'o 'Ai 'ae kau tangata 'e toko tolungofulu ma toko ono; he na'a nau tuli 'akinautolu mei he 'ao 'oe matapā 'o a'u ki Sepalimi, pea na'e taa'i 'akinautolu 'i he 'alu hifo: ko ia na'e vaivai ai 'ae loto 'oe kakai, pea hoko 'o hangē ha vai.

⁶ ¶ Pea na'e hae 'e Siosiuā hono kofu, pea fakato ia ki he kelekele ki hono mata 'i he 'ao 'oe puha 'o Sihova 'o a'u ki he efiafi, 'aia mo e kau mātu'a 'o 'Isileli, pea na'e 'ai 'ae efu ki honau 'ulu. ⁷ Pea na'e pehē 'e Siosiuā, "'Oiaue, 'E Sihova ko e 'Otua, ko e hā nai kuo ke 'omi ai 'ae kakai ni, ki he kauvai ni 'o Sioatani, ke fakatukutuku'i 'akimautolu ki he nima 'oe kakai 'Amoli, ke faka'auha 'akimautolu? 'Amusiaange ne mau fiefiēlie, pea nofoma'u 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani! ⁸ 'E Sihova, ko e hā 'eku lea 'e fai, 'oka fulitu'a 'a 'Isileli 'o Situa ki honau ngaahi fili! ⁹ He ko e kakai Kēnani 'oe kakai kotoa pē 'oe fonua tenau fanongo ki ai, pea tenau 'ā'i 'akimautolu, 'onau motuhi homau hingoā mei māmani: pea ko e hā te ke fai ki ho huafa lahi?"

¹⁰ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuā, 'o pehē, "Tu'u hake koe; ko e hā 'oku ke tokoto ai ki ho mata? ¹¹ Kuo fai angahala 'a 'Isileli, pea kuo nau fai tangata'a ki he'eku fuakava 'aia na'aku fekau kiate kinautolu: he kuo nau to'o 'ae me'a mala'ia, pea kuo nau kaiha'a, mo fai fakakākā foki, pea kuo nau 'ai ia ki he ngaahi me'a 'anautolu. ¹² Ko ia na'e 'ikai fa'a tu'u ai 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o honau ngaahi fili, ka na'e tafoki atu honau tu'a ki he 'ao 'o honau ngaahi fili; koe'uhi kuo fakamala'ia 'akinautolu: pea 'e 'ikai te u toe 'iate kimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te mou faka'auha 'ae me'a kovi meiate kimoutolu. ¹³ Tu'u hake, fakamā'oni'oni'i 'ae kakai, mo ke pehē, 'Fakamā'oni'oni'i 'akimoutolu ki he 'apongipongi: he 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'E 'Isileli, 'oku 'i loto 'iate koe 'ae me'a fakamala'ia; 'oku 'ikai te ke fa'a tu'u 'i he 'ao 'o hono ngaahi fili, kae'oua ke mou to'o 'o 'ave 'ae me'a fakamala'ia meiate kimoutolu. ¹⁴ Ko ia, 'e 'omi 'akimoutolu 'i he pongipongi 'o fakatatau ki homou ngaahi fa'ahinga: pea 'e pehē, ko e fa'ahinga ko ia 'e fili 'e Sihova 'e ha'u

ia 'o fakatatau ki honau ngaahi nofo'anga: pea ko e nofo'anga ko ia 'e fili 'e Sihova tenau ha'u 'o fakatatau mo honau ngaahi fale: pea ko e fale ko ia 'e fili 'e Sihova tenau ha'u tautau tokotaha pe 'ae tangata. ¹⁵ Pea 'e fai pehē, ko ia 'oku mo'ua mo e me'a mala'ia 'e tutu 'aki ia 'ae afi, 'aia mo e me'a kotoa pē 'oku ne ma'u: koe'uhi kuo fai talangata'a ia ki he fuakava 'a Sihova, pea ko e me'a 'i he'ene fai angahala 'i 'Isileli."

¹⁶ ¶ Ko ia na'e tu'u hengihengi hake ai 'a Siosiuā 'i he pongipongi, 'o ne 'omi 'a 'Isileli 'i honau ngaahi fa'ahinga; pea na'e fili 'ae fa'ahinga 'o Siuta; ¹⁷ Pea ne 'omi 'ae nofo'anga 'o Siuta pea ne fili 'ae fale 'o Sela: pea ne 'omi 'ae fale 'o Sela 'o tautau tokotaha 'ae tangata; pea na'e fili 'a Sapiti. ¹⁸ Pea na'e 'omi hono kau nofo'anga 'o tautau tokotaha 'ae tangata: pea mo'ua 'a 'Akani, 'aia ko e foha 'o Kalimi, ko e foha 'a Sapiti, ko e foha 'o Sela, 'i he fa'ahinga 'o Siuta. ¹⁹ Pea na'e pehē 'e Siosiuā kia 'Akani, "'E hoku foha, 'oku ou kole kiate koe, ke ke faka'apa'apa kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, mo ke vete kiate ia; pea ke tala mai ni kiate au 'aia na'a ke fai; 'oua na'a ke fufū ia 'iate au." ²⁰ Pea talaange 'e 'Akani kia Siosiuā, 'o pehē, "Ko e mo'oni kuo u fai angahala kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, pea 'oku pehē pe, mo pehē pe 'eku fai: ²¹ 'I he'eku mamata 'i he me'a na'e vete ki he kofu fakaPapolone matamatalelei, mo e sikeli siliva 'e uangeau mo e kongā koula, ko e sikeli 'e nimangofulu hono mamafa, ne u manumanu ki ai, peau 'ave ia: pea vakai, kuo fufū ia 'i he kelekele 'i hoku loto fale fehikitaki, pea 'oku 'i lalo 'ae siliva."

²² ¶ Pea na'e fekau 'e Siosiuā 'ae kau talafekau, pea na'a nau felele'i ki he fale fehikitaki; pea vakai, na'e fufū ia 'i hono fale fehikitaki, pea na'e 'i lalo 'ae siliva. ²³ Pea na'e to'o ia mei he loto fale fehikitaki, 'o 'omi ia kia Siosiuā, pea ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli, pea folahi atu ia 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁴ Pea ko Siosiuā mo 'Isileli kotoa pē mo ia, na'a nau 'ave 'a 'Akani, ko e foha 'o Sela, mo e siliva, mo e kofu, mo e kongā koula, mo hono ngaahi foha, mo hono ngaahi 'ofefine, mo 'ene fanga pulu, mo 'ene fanga 'asi, mo 'ene fanga sipi, mo hono fale fehikitaki, mo ia kotoa pē na'a ne ma'u: pea nau 'omi 'akinautolu ki he luo ko 'Akoli. ²⁵ Pea na'e pehē 'e Siosiuā, "Ko e hā kuo ke fakamamahī'i ai 'akimautolu? 'E fakamamahī'i koe 'e Sihova he 'aho ni." Pea na'e tolongaki 'aki ia 'ae ngaahi maka 'e 'Isileli kotoa pē, pea na'e tutu 'akinautolu 'aki 'ae afi, hili 'enau tolongaki 'akinautolu 'aki 'ae maka. ²⁶ Pea na'a nau foku-tu'u 'i 'olunga 'iate ia 'ae fu'u 'esi maka lahi 'oku tu'u 'o a'u ki he 'aho ni. Pea na'e tafoki 'a Sihova mei hono lahi 'o hono houhau. Ko ia na'e ui ai 'ae potu ko ia, Ko e luo 'o 'Akoli 'o a'u ki he 'aho ni.

1 'Oku tokoni 'e he 'Otua 'a Siosiuā. 3 Ko e fakakāka 'aia na'e lava'i ai 'a 'Ai. 29 'Oku tautau hono tu'i 'o ia. 30 'Oku langa 'e Siosiuā 'ae feilaulau'anga. 32 'Oku tohi 'ae fono 'i he maka. 33 'Oku fakahā atu 'ae ngaahi tāpuaki mo e ngaahi me'a mala'ia.

8 PEa na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuā, "'Oua na'a ke manavahē, pea 'oua na'a ke ilifia: 'ave 'ae kau-

tau kotoa pē, pea tu'u hake, 'o 'alu hake ki 'Ai: vakai, kuo u tuku ki ho nima 'ae tu'i 'o 'Ai, mo hono kakai, mo 'ene kolo, mo hono fonua: ² Pea ke fai ki 'Ai mo hono tu'i 'o hangē ko ia na'a ke fai ki Seliko mo hono tu'i; ka ko e vete 'o ia, mo e fanga manu 'i ai te mou ma'u ma'amoutolu: ke toka 'ae malumu ki he potu tu'a 'oe kolo."

³ ¶ Pea na'e tu'u ai 'a Siosiuā, mo e kautau kotoa pē, kenau 'alu hake ki 'Ai: pea na'e fili 'e Siosiuā 'ae kau tangata 'e toko tolu mano, ko e kau mālohi mo to'a, 'o ne fekau kenau 'alu 'i he pō'uli. ⁴ Pea na'a ne fekau kiate kinautolu, 'o pehē, "Vakai, te mou toka malumu 'o hanga ki he kolo, 'io, 'i he tu'a kolo ki mui: 'oua na'a mou 'alu mama'o fau mei he kolo, ka mou talitali teu pe kotoa pē: ⁵ Pea ko au, mo e kakai kotoa pē 'oku 'iate au, te mau 'unu'unu 'o ofi ki he kolo: pea 'e hoko 'o pehē, 'i he'enu ha'u kitu'a kiate kinautolu, 'o hangē ko e 'uluaki fai, te mau hola mei honau 'ao, ⁶ (He tenau ha'u ko homau tuli,) kae'oua ke mau tautoho mai 'akinautolu mei he kolo: he tenau pehē, 'Oku nau hola 'i hotau 'ao, 'o hangē ko e fuofua fai ko ia te mau hola ai 'i honau 'ao. ⁷ Pea mou toki tu'u hake 'ae malumu, pea ma'u 'ae kolo: he ko Sihova ko homou 'Otua te ne tukuange ia ki homou nima. ⁸ Pea 'e pehē, 'i ho'omou lava'i 'ae kolo, te mou tutu leva 'ae kolo 'aki 'ae afi; 'o hangē ko e fekau 'a Sihova 'e pehē ho'omou fai. Vakai, kuo u fekau kiate kimoutolu."

⁹ ¶ Ko ia na'e fekau 'e Siosiuā kenau 'alu atu: pea na'a nau 'alu ke toka 'ae malumu, pea na'a nau nofo 'i he vaha'a 'o Peteli mo 'Ai, 'i he potu lulunga ki 'Ai: ka na'e mohe 'a Siosiuā 'i he pō ko ia mo e kakai. ¹⁰ Pea na'e tu'u hengihengi hake 'a Siosiuā 'i he pongipongi, 'o ne lau 'ae kakai, pea ne 'alu hake, 'aia mo e kau mātu'a 'o 'Isileli, 'i he 'ao 'oe kakai ki 'Ai. ¹¹ Pea ko e kakai kotoa pē, 'ae kautau na'e 'iate ia, na'e 'alu hake, pea 'unu'unu, 'o hoko ki he 'ao 'oe kolo, 'onau nofo 'i he potu tokelau 'o 'Ai: ka na'e ai 'ae fu'u luo 'i honau vaha'a mo 'Ai. ¹² Pea na'a ne fili 'ae kau tangata 'e toko nima afe nai, 'o ne tuku 'akinautolu ke toka malumu, 'i he vaha'a 'o Peteli mo 'Ai, 'i he potu lulunga 'oe kolo. ¹³ Pea hili 'e-nau fakanofu 'ae kakai, 'io 'ae tau kotoa pē na'e 'i he potu fakatokelau 'oe kolo, mo e malumu 'oku fakamohe 'i lulunga 'oe kolo, na'e 'alu 'a Siosiuā 'i he pō ko ia ki he loto luo.

¹⁴ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he mamata ki ai 'ae tu'i 'o 'Ai, na'a nau fakato'oto'o pea tu'u hengihengi hake, pea ko e kau tangata 'oe kolo ne 'alu kitu'a ke tau'i 'a 'Isileli, 'aia mo hono kakai kotoa pē 'i he feitu'u na'e tu'utu'uni, 'i he 'ao 'oe toafa; pea na'e 'ikai mahalo 'e ia 'oku ai ha malumu kuo tokoto 'i he tu'a kolo. ¹⁵ Pea na'e fai 'e Siosiuā mo 'Isileli kotoa pē 'o hangē kuo te'ia 'akinautolu 'i honau 'ao, pea na'a nau hola 'i he hala 'oe toafa. ¹⁶ Pea na'e ui ke fakataha 'ae kakai kotoa pē na'e 'i 'Ai kenau tuli kiate kinautolu: pea na'a nau tuli 'a Siosiuā, pea kuo tohoaki'i ai 'akinautolu mei he kolo.

¹⁷ Pea na'e 'ikai toe ha tangata 'i 'Ai pe 'i Peteli na'e 'ikai 'alu kitu'a ke tuli 'a 'Isileli: pea na'a nau tuku li'aki pē 'ae kolo 'onau tuli ki 'Isileli. ¹⁸ Pea na'e folofola 'a Sihova kia

Siosiuā, “Mafao atu ‘ae tao ‘oku ‘i ho nima ‘o hanga ki ‘Ai; he te u tuku ia ki ho nima.” Pea na’e mafao atu ‘e Siosiuā ‘ae tao na’e ‘i hono nima ‘o hanga atu ki he kolo. ¹⁹ Pea na’e tu’u hake leva ‘ae malumu mei honau potu, pea ‘i he’ene mafao atu hono nima, na’a nau lele leva: pea na’a nau hū ki he kolo, ‘o ma’u ia, pea na’e fakato’oto’o leva ‘o tutu ‘ae kolo ‘aki ‘ae afi. ²⁰ Pea ‘i he sio kimui ‘ae kau tangata ‘o ‘Ai, pea nau mamata, pea vakai, ko e ‘ohuafi ‘o ‘enau kolo ‘oku ‘alu hake ki langi, na’e ‘ikai hanau mafai ke hola ‘i he hala ni, pe ‘i he hala na: pea ko e kakai na’e hola ange ki he toafa, na’a nau tafoki mai ki honau kau tuli. ²¹ Pea ‘i he mamata ‘a Siosiuā mo ‘Isileli kotoa pē kuo ma’u ‘ae kolo ‘e he malumu, pea kuo ‘alu hake ‘ae ‘ohuafi ‘oe kolo, na’a nau tafoki leva, ‘o te’ia ‘ae kau tangata ‘o ‘Ai. ²² Pea na’e ‘o-ho mai ‘ae kautau ‘e taha mei he kolo kiate kinautolu; ko ia na’a nau mo’ua ‘i he vaha’a ‘o ‘Isileli mei mui pea ‘i honau ‘ao: pea na’a nau te’ia ‘akinautolu, pea na’e ‘ikai ha tokotaha ‘e hao. ²³ Pea na’a nau puke mo’ui ‘ae tu’i ‘o ‘Ai, pea ‘omi ia kia Siosiuā. ²⁴ Pea na’e hoko ‘o pehē, ‘i he faka’osi ‘e ‘Isileli hono te’ia ‘ae kakai kotoa pē ‘o ‘Ai ‘i he ngoue, pea mo e toafa ‘aia na’a nau tuli ‘akinautolu ki ai, pea ‘i he ‘osi ‘enau hinga ki he mata ‘oe heletā, pea nau ‘auha, na’e toki ha’u ‘ae kakai ‘Isileli kotoa pē ki ‘Ai, pea tā ‘aki ia ‘ae mata ‘oe heletā, ²⁵ Pea na’e pehē, ko kinautolu na’e tō ‘i he ‘aho ko ia, ‘ae tangata mo e fefine, ko e tokotaha mano, mo e toko ua afe, ‘ae kau tangata kotoa pē ‘o ‘Ai. ²⁶ He na’e ‘ikai toe to’o mai ‘e Siosiuā hono nima, ‘aia na’a ne mafao ai ‘ae tao, kae’oua ke ‘osi’osingamālie hono faka’auha ‘ae kakai kotoa pē ‘o ‘Ai. ²⁷ Ka ko e fanga manu mo e vete ‘oe kolo ko ia, na’e to’o ia ‘e ‘Isileli ko e koloa kiate kinautolu, ‘o hangē ko e fekau ‘a Sihova ‘aia na’a ne fekau kia Siosiuā. ²⁸ Pea na’e tutu ‘e Siosiuā ‘a ‘Ai, ‘o ne ngaohi ko e ‘esi ‘o ta’engata, ‘io, ko e potu li’aki ‘o a’u ki he ‘aho ni. ²⁹ Pea na’e tautau ‘e ia ‘ae tu’i ‘o ‘Ai ‘o a’u ki he efiāfi: pea ‘i he ‘alu hifo ‘ae la’ā, na’e fekau ‘e Siosiuā kenau tuku hifo hono ‘anga’anga mei he ‘akau, ‘o lī ia ki he tefito’i matapā ‘oe kolo, pea na’e fokotu’u ki ai ‘ae fu’u ‘esi maka, ‘aia ‘oku ‘i ai ‘o a’u ki he ‘aho ni.

³⁰ ¶ Pea na’e fokotu’u ‘e Siosiuā ‘ae feilaulau’anga kia Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli ‘i he mo’unga ko Ipale, ³¹ ‘o hangē ko e fekau ‘a Mōsese ko e tamaio’eiki ‘a Sihova ki he fānau ‘a ‘Isileli, ‘o hangē ko ia kuo tohi ‘i he tohi ‘oe fono ‘a Mōsese, “ko e feilaulau’anga, ‘oe ngaahi maka kātoa, ‘aia kuo ‘ikai hiki ‘e ha tangata ha ukamea ki ai:” pea na’a nau ‘atu ‘i ai ‘ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova, mo e ngaahi feilaulau fakaleleli.

³² ¶ Pea na’e tohi ‘e ia ‘i ai ki he ngaahi maka hono hiki ‘oe fono ‘a Mōsese, ‘aia na’a ne tohi ‘i he ‘ao ‘oe fānau ‘a ‘Isileli. ³³ Pea ko ‘Isileli kotoa pē, mo ‘enau kau mātu’a, mo e kau matāpule, mo e kau fakamaau, na’a nau tutu’u fakataha mo e muli, mo ia na’e tupu ‘iate kinautolu ‘i he potu to’omata’u ‘oe puha, mo e potu to’ohema, ‘i he ‘ao ‘oe kau taula’eiki ko e kau Livai, ‘aia na’e ha’amo ‘ae puha ‘oe fuakava ‘o Sihova; ko honau vaeua’anga ‘e taha na’e hanga ki he mo’unga ko Kelisimi, mo honau vaeua’anga ‘e taha na’e hanga ki he

mo’unga ko Ipale; ‘o hangē ko e tomu’a fekau ‘a Mōsese ko e tamaio’eiki ‘a Sihova kiate kinautolu, koe’uhi ke nau tāpuaki’i ‘ae kakai ‘o ‘Isileli. ³⁴ Pea hili ia na’a ne lau ke ‘osi ‘ae ngaahi lea kotoa pē ‘oe fono, ko e ngaahi tāpuaki, mo e ngaahi fakamala’ia, ‘o fakatatau mo ia kotoa pē kuo tohi ‘i he tohi ‘oe fono. ³⁵ Pea na’e ‘ikai ha fo’i lea ‘e liaki ‘i he me’a kotoa pē na’e fekau ‘e Mōsese, ‘aia na’e ‘ikai lau ‘e Siosiuā ‘i he ‘ao ‘oe kakai fakataha kotoa pē ‘o ‘Isileli, mo e kau fefine mo e ngaahi fānau si’i, pea mo e kau muli na’e nofo fiemālie mo kinautolu.

1 ‘Oku fakataha ‘ae ngaahi tu’i ke tau’i ‘a Siosiuā. 3 Ko e kakai ‘o Kipione ‘oku fiemua’i ‘a Siosiuā ke lea kenau mo’ui. 16 Ko e fakamaau’i ai ‘akinautolu kenau nofo pōpula ma’uaipē.

⁹ PEA na’e hoko ‘o pehē, ko e ngaahi tu’i ‘aia na’e ‘i he potu mai ni ‘o Sioatani, ‘i he ngaahi mo’unga, mo e ngaahi tele’a, pea ‘i he ngaahi potu kotoa pē ‘oe tahi lahi ‘oku hangatonu atu ki Lapanoni, ko e kau Heti, mo e kau ‘Amoli, mo e kau Kēnani, mo e kau Plesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi, ‘i he’enu fanongo ai; ² Na’a nau fakakātoa fakataha ‘akinautolu, kenau tau’i lotu taha pē ‘a Siosiuā, mo ‘Isileli.

³ ¶ Pea ‘i he fanongo ‘ae kakai ‘o Kipione ki he me’a kuo fai ‘e Siosiuā ki Seliko, pea mo ‘Ai, ⁴ Na’a nau fai fakakākā, ‘onau ‘alu ‘o fai ‘o hangē ko ha kau tangata talafekau ‘akinautolu, ‘o ‘ai ‘ae ngaahi kato motu’a ki he’enu fanga ‘asi, mo e ngaahi hina uaine, kuo motu’a, mo mahae, kuo nono’o ‘o ‘oposi: ⁵ Mo e ngaahi topuva’e motu’a kuo monomono ki honau va’e, pea ‘ai mo e ngaahi kofu motu’a kiate kinautolu: pea ko e ma kotoa pē ‘o honau ‘oho na’e mōmoa mo tu’ungafufufua. ⁶ Pea na’a nau ‘alu kia Siosiuā ‘i he ‘apitanga ‘i Kilikali, ‘onau pehē kiate ia, pea ki he kau tangata ‘o ‘Isileli, “Kuo mau ha’u mei he fonua mama’o: pea ko eni te tau alea mo kimoutolu.” ⁷ Pea na’e pehē ‘e he kau tangata ‘Isileli ki he kau Hevi, “Na’a ko e kakai ‘oku tau nonofo ni ‘akimoutolu; pea ‘e fēfē ‘emau lea ke lelei mo kimoutolu?” ⁸ Pea na’a nau tala kia Siosiuā, “Ko ho’o kau tamaio’eiki ‘akimautolu. Pea pehē ‘e Siosiuā kiate kinautolu, “Ko hai ‘akimoutolu? Pea kuo mou ha’u mei fē?” ⁹ Pea na’a nau pehē kiate ia, “Kuo ha’u ho’o kau tamaio’eiki mei he fonua mama’o, ko e me’a ‘i he huafa ‘o Sihova ko ho ‘Otua: he kuo mau fanongo ki hono ongoongo, mo ia kotoa pē na’a ne fai ‘i ‘Isipite. ¹⁰ Mo ia kotoa pē na’a ne fai ki he ongo tu’i ‘oe kau ‘Amoli, ‘akinaua na’e ‘i he kauvai ‘e taha ‘o Sioatani, kia Sihoni ko e tu’i ‘a Hesiponi, pea kia Oki ko e tu’i ‘o Pesiani, ‘aia na’e ‘i ‘Asitelote. ¹¹ Ko ia na’e lea ai ‘emau kau mātu’a mo e kakai kotoa pē ‘o homau fonua, ‘o pehē, To’o ‘ae me’akai ki homou fononga, pea ‘alu ‘o fakafetaulaki kiate kinautolu, pea mou pehē kiate kinautolu, Ko ho’omou kau tamaio’eiki ‘akimautolu: ko ia fokotu’u ho’omou fekau kiate kimautolu. ¹² Ko ‘emau ma ni na’a mau to’o mafana pe mei homau ngaahi fale ko homau ‘oho ‘i he ‘aho na’a mau ha’u ai he mau hoko kiate kimoutolu; ka ko eni, vakai, kuo mōmoa ia, pea kuo tu’ungafufufua. ¹³ Pea ko e ngaahi hina ni ‘oe uaine,

'aia na'a mau fakafonu, 'oku fo'ou; pea vakai, kuo nau mahae: pea ko 'emau ngaahi kofu ni, mo e ngaahi topuva'e kuo hoko 'o motu'a ko e mae 'i he fononga lōloa 'aupito." ¹⁴ Pea na'a nau to'o 'enau me'akai, pea na'e 'ikai tenau fehu'i 'i he fofonga 'o Sihova. ¹⁵ Pea na'e fai 'ae fakalelei 'e Siosiuā mo kinautolu, 'o alea mo kinautolu, koe'uhi ke tuku kenau mo'ui: pea na'e fuakava kiate kinautolu 'ae hou'eiki 'oe fakataha.

¹⁶ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene 'osi mai 'ae 'aho 'e tolu, hili 'enau fai 'ae lea mo kinautolu, na'a nau fanongo, tā ko e vāofi pe 'akinautolu, pea 'oku nau nofo ofi kiate kinautolu. ¹⁷ Pea na'e fononga 'ae fānau 'a 'Isileli, 'o hoko atu ki honau kolo 'i hono tolu 'oe 'aho. Pea ko 'enau ngaahi kolo, ko Kipione, mo Kifila, mo Piheloti, mo Kesa-Sialimi. ¹⁸ Pea na'e 'ikai te'ia 'akinautolu 'e he fānau 'a 'Isileli, ko e me'a 'i he hou'eiki 'oe kakai na'a nau fuakava kiate kinautolu 'ia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. Pea na'e lāunga 'ae kakai kotoa pē koe'uhi ko e hou'eiki. ¹⁹ Ka na'e lea 'ae hou'eiki kotoa pē ki he kakai, "Kuo 'osi 'emau fuakava kiate kinautolu 'ia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli: ko ia 'oku 'ikai totonu ke mau ala kiate kinautolu. ²⁰ Te tau fai 'ae me'a ni kiate kinautolu; tuku pe kenau mo'ui, telia na'a 'iate kinautolu 'ae hou'eiki, ko e me'a 'i he fuakava 'aia kuo tau fai kiate kinautolu. ²¹ Pea na'e tala 'e he hou'eiki kiate kinautolu, Tuku kenau mo'ui; kae hoko 'akinautolu ko e kau tā fefie mo e kau 'utu vai ki he kakai kotoa pē," 'o hangē ko e lea 'ae hou'eiki kiate kinautolu.

²² ¶ Pea na'e fekau 'e Siosiuā kenau ha'u, pea na'e lea ia kiate kinautolu, 'o pehē, "Ko e hā kuo mou kākā ai kiate kinautolu, 'o pehē, 'Oku mau mama'o, 'aupito meiate kimoutolu; kae tā 'oku tau nonofo mo kimoutolu? ²³ Pea ko eni, 'oku mala'ia 'akimoutolu, pea 'e 'ikai fakatau'atāina hamou tokotaha mei he pōpula, ka ko e kau tā fefie mo e kau 'utu vai 'akimoutolu ki he fale 'o hoku 'Otua." ²⁴ Pea na'a nau lea kia Siosiuā 'o pehē, "Ko e me'a 'i he fakahā ki ho'o kau tamaio'eiki, 'ae fekau 'e Sihova ko ho 'Otua kia Mōsese ke foaki kiate kimoutolu 'ae fonua kotoa pē, pea ke mou faka'auha 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua mei homou 'ao, ko ia na'a mau manavahē lahi ai koe'uhi ko 'emau mo'ui koe'uhi ko kimoutolu, pea ko ia kuo mau fai ai 'ae me'a ni. ²⁵ Pea ko eni, vakai, 'oku mau 'i ho nima: ke ke fai kiate kinautolu 'aia 'oku matamatalelei mo totonu kiate koe." ²⁶ Pea na'a ne fai ia kiate kinautolu, 'o fakahaofi 'akinautolu mei he nima 'ae fānau 'a 'Isileli, pea na'e 'ikai te ne tāmāte'i 'akinautolu. ²⁷ Pea na'e ngaahi 'akinautolu 'e Siosiuā 'i he 'aho ko ia ko e kau tā fefie, mo e kau 'utu vai ki he kakai 'oe fakataha, pea ki he feilaulau'anga 'o Sihova, 'io, 'o a'u mai ki he 'aho ni, 'i he potu ko ia te ne fili.

1 'Oku tau'i 'a Kipione 'e he tu'i 'e toko nima. 6 'Oku fakahaofi ia 'e Siosiuā. 10 'Oku tau'i 'akinautolu 'e he 'Otua 'aki 'ae 'uha maka. 12 'Oku tu'uma'u 'ae la'ā mo e māhina 'i he fekau 'e Siosiuā. 16 'Oku mo'ua 'ae tu'i 'e nima 'i he 'ana'i maka. 23 'Oku 'omi 'akinautolu kitu'a, pea 'oku fakavaivai'i, pea tautau.

28 Ko e ngaahi tu'i 'e toko fitu kuo ikuna. 43 'Oku toe liu mai 'a Siosiuā ki Kilikali.

10 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'e 'Atoni-Seteki ko e tu'i 'o Selūsalema kuo ma'u 'e Siosiuā 'a 'Ai, pea kuo ne faka'auha 'aupito ia; hangē ko ia na'a ne fai ki Seliko mo hono tu'i, kuo pehē pe 'ene fai ki 'Ai mo hono tu'i: pea koe'uhi kuo fakalelei mo 'Isileli 'ae kakai 'o Kipione, pea kuo nau nonofo; ² Na'a nau manavahē lahi ai, he koe'uhi ko e kolo lahi 'a Kipione, 'o hangē ha kolo 'oe hou'eiki, pea koe'uhi na'e lahi ia 'ia 'Ai, pea ko e kau tangata kotoa pē 'i ai ko e kau mālohi. ³ Ko ia na'e fekau ai 'e 'Atoni-Seteki ko e tu'i 'o Selūsalema kia Hoami ko e tu'i 'a Hepeloni, pea kia Pilami ko e tu'i 'o Samuti, pea kia Safia ko e tu'i 'o Lakisi, pea kia Tipa ko e tu'i 'o Ekeloni, 'o pehē, ⁴ "Mou ha'u ni kiate au, 'o tokoni au, koe'uhi ke tau taa'i 'a Kipione: he kuo fakalelei ia mo Siosiuā pea mo e fānau 'a 'Isileli." ⁵ Ko ia, ko e tu'i 'e toko nima 'oe kau 'Amoli, ko e tu'i 'o Selūsalema, ko e tu'i 'o Hepeloni, ko e tu'i 'o Samuti, ko e tu'i 'o Lakisi, ko e tu'i 'o Ekeloni, na'e fakataha 'akinautolu, 'o 'alu hake, 'akinautolu mo 'enau tau kotoa pē, 'o 'apitanga 'i he 'ao 'o Kipione, ko honau tau'i ia.

⁶ ¶ Pea na'e fekau 'e he kau tangata 'o Kipione kia Siosiuā 'i he 'apitanga 'i Kilikali, 'o pehē; "Oua na'a ke fakatuai ho nima mei ho'o kau tamaio'eiki; ka ke 'alu vave hake kiate kinautolu, 'o fakamo'ui 'akinautolu, pea tokoni'i 'akinautolu: he ko e ngaahi tu'i kotoa pē 'oe kau 'Amoli 'oku nofo 'i he ngaahi mo'unga kuo nau kātoa kiate kinautolu ko homau tau'i." ⁷ Pea na'e 'alu hake ai 'a Siosiuā mei Kilikali, 'a ia, mo e kakai tau kotoa pē mo ia, mo e kau tangata mālohi kotoa pē mo e to'a.

⁸ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosiuā, "Oua na'a ke manavahē kiate kinautolu: he kuo u tukuange 'akinautolu ki ho nima: 'oku 'ikai ha tangata 'e tokotaha 'iate kinautolu te ne tu'u 'i ho 'ao." ⁹ Ko ia na'e ha'u 'o hoko fakafokifā pē 'a Siosiuā kiate kinautolu, 'o 'alu hake 'i he po'uli mei Kilikali. ¹⁰ Pea na'e veuveuki 'akinautolu 'e Sihova 'i he 'ao 'o 'Isileli, pea na'e tāmāte'i 'akinautolu 'i he tā lahi 'i Kipione, pea tuli 'akinautolu 'i he hala 'oku 'alu hake ki Pete-holoni, pea na'e te'ia 'akinautolu 'o a'u ki 'Aseka, pea ki Maketa. ¹¹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enau hola mei he 'ao 'o 'Isileli, pea 'i he hala 'oku 'alu hifo ki Pete-holoni, na'e lī hifo ai 'e Sihova mei langi, 'ae ngaahi maka lahi kiate kinautolu 'o a'u ki 'Aseka, pea na'a nau mate ai: na'e tokolahi hake 'akinautolu na'e mate 'i he 'uha maka 'iate kinautolu na'e tāmāte'i 'e he fānau 'a 'Isileli 'aki 'ae heletā.

¹² ¶ Pea na'e toki lea 'a Siosiuā kia Sihova 'i he 'aho 'a-ia na'e tukuange ai 'e Sihova 'ae kau 'Amoli 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli, pea na'e pehē 'e ia 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē, "La'ā, ke ke tu'uma'u koe ki Kipione; pea ko koe, māhina, 'i he tele'a 'o 'Asaloni." ¹³ Pea na'e tu'uma'u 'ae la'ā, pea na'e tatali pe 'ae māhina, kae'oua ke 'osi 'ae fai totongi 'e he kakai ki honau fili. 'Ikai kuo tohi 'ae me'a ni 'i he tohi 'a Sesa? Pea ko ia na'e tu'uma'u 'ae la'ā 'i he loto langi, pea na'e 'ikai fakavave ke 'alu hifo ia 'i hono tatau nai mo e 'aho kotoa. ¹⁴ Pea na'e 'ikai ha 'a-

ho 'o hangē ko ia 'i mu'a pe kimui 'o ia, koe'uhi ke tokanga 'a Sihova ki he le'o 'oe tangata: he na'e tau 'a Sihova koe'uhi ko 'Isileli.

¹⁵ ¶ Pea na'e liu mai 'a Siosiuā, mo 'Isileli kotoa pē mo ia, ki he 'apitanga 'i Kilikali. ¹⁶ Ka na'e hola 'ae kau tu'i 'e toko nima ni, 'o nau fufū 'akinautolu 'i he 'ana 'i Maketa. ¹⁷ Pea na'e tala kia Siosiuā, 'o pehē, "Kuo 'ilo 'ae tu'i 'e toko nima kuo nau fufū 'i he 'ana 'i Maketa." ¹⁸ Pea pehē 'e Siosiuā, "Tekā'i 'ae ngaahi maka lalahi ki he ngutu 'ana, pea fakanofu ki ai 'ae kau tangata ke le'ohi 'akinautolu: ¹⁹ Pea 'oua na'a mou tatali, kae tuli ki homou ngaahi fili, pea taa'i honau muifononga; 'oua na'a mou tuku 'akinautolu ke hū ki he'enua ngaahi kolo: he kuo tuku 'akinautolu 'e Sihova ko homou 'Otua ki homou nima." ²⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he faka'osi hono taa'i 'akinautolu 'e Siosiuā mo e fānau 'a 'Isileli, 'i he tāmate'i lahi 'aupito, kenau 'auha ai, na'e hū 'akinautolu na'e hao ki he ngaahi kolo mālohi. ²¹ Pea na'e liu mai 'ae kakai kotoa pē ki he 'apitanga kia Siosiuā 'i Maketa 'i he fiemālie: na'e 'ikai lea kovi ha tokotaha ki he fānau 'a 'Isileli. ²² Pea toki pehē ai 'e Siosiuā, "To'o 'ae ngutu 'ana, 'o 'omi 'ae tu'i na'e toko nima kiate au mei he 'ana." ²³ Pea na'a nau fai ia, 'o 'omi kitu'a kiate ia 'ae tu'i ko ia 'e toko nima mei he 'ana, ko e tu'i 'o Selūsalema, mo e tu'i 'o Hepeloni, mo e tu'i 'o Samuti, mo e tu'i 'o Lakisi, mo e tu'i 'o Ekeloni. ²⁴ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enua 'omi 'ae ngaahi tu'i na kia Siosiuā, na'e fekau 'e Siosiuā ki he kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, 'o ne pehē ki he ngaahi 'eiki 'oe kautau 'aia na'e 'alu mo ia, Mou 'unu'unu mai, pea 'ai homou va'e ki he kia 'oe ngaahi tu'i ni. Pea na'a nau 'unu'unu mai pea na'e 'ai honau va'e ki honau kia. ²⁵ Pea na'e pehē 'e Siosiuā kiate kin-autolu, "Oua na'a mou manavahē, pea 'oua na'a mou lilika, ka mou mālohi, pea lototo'a: he koe'uhi 'e fai pehē pē 'e Sihova ki homou ngaahi fili 'aia 'oku mou tau'i." ²⁶ Pea hili ia na'e taa'i 'e Siosiuā 'akinautolu, 'o tāmate'i, pea ne tautau 'akinautolu ki he 'akau 'e nima: pea na'e tautau ai pe 'akinautolu ki he 'akau 'o a'u ki he efiāfi. ²⁷ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he feitu'u efiāfi 'oe tō 'ae la'ā, na'e fekau 'e Siosiuā, pea na'a nau tuku hifo 'akinautolu mei he ngaahi 'akau, pea na'e lī 'akinautolu ki he 'ana 'aia na'e fufū ai 'akinautolu, pea na'e hili 'ae ngaahi maka lalahi ki he ngutu 'ana, pea 'oku kei ai ni.

²⁸ ¶ Pea na'e kapa 'e Siosiuā 'i he 'aho ko ia 'a Maketa, 'o ne taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, mo e tu'i 'o ia na'a ne faka'auha, 'akinautolu, mo e kakai kotoa pē na'e 'i ai na'e 'ikai tuku 'e ia ha tokotaha ke toe pea na'e fai 'e ia ki he tu'i 'o Maketa 'o hangē ko 'ene fai ki he tu'i 'o Seliko. ²⁹ Pea na'e 'alu ai 'a Siosiuā mei Maketa, mo 'Isileli kotoa pē mo ia, ki Lipina, 'o ne tau'i 'a Lipina: ³⁰ Pea na'e tukuange foki ia 'e Sihova, mo hono tu'i ki he nima 'o 'Isileli; pea ne taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, mo e kakai kotoa pē na'e 'i ai na'e 'ikai tuku 'e ia ha ni'ihi ke toe 'i ai ka na'e fai ki hono tu'i 'o hangē ko ia na'e fai ki he tu'i 'o Seliko.

³¹ ¶ Pea na'e 'alu 'a Siosiuā mei Lipina, mo 'Isileli kotoa pē mo ia, ki Lakisi, 'o ne 'apitanga ki ai, 'o ne tau'i ia: ³² Pea na'e tukuange 'e Sihova 'a Lakisi ki he nima 'o

'Isileli, 'aia na'a ne kapa ia 'i hono ua 'oe 'aho, 'o ne taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, mo e kakai kotoa pē na'e 'i ai, 'o hangē ko ia kotoa pē na'a ne fai ki Lipina.

³³ ¶ Pea na'e ha'u 'a Holami ko e tu'i 'o Kesa ke tokoni 'a Lakisi; pea taa'i ia 'e Siosiuā mo hono kakai, pea na'e 'ikai tuku 'e ia ha ni'ihi kiate ia ke toe.

³⁴ ¶ Pea na'e 'alu 'a Siosiuā mei Lakisi ki Ekeloni, mo 'Isileli kotoa pē mo ia pea nau 'apitanga ki ai, 'o tau'i ia:

³⁵ Pea na'a nau lava'i ia 'i he 'aho ko ia 'o taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, mo e kakai kotoa pē na'e 'i ai, na'a ne faka'auha 'akinautolu 'i he 'aho ko ia, 'o hangē ko ia kotoa pē na'a ne fai ki Lakisi. ³⁶ Pea na'e 'alu 'a Siosiuā mei Ekeloni, mo 'Isileli kotoa pē mo ia, ki Hepeloni pea nau tau'i ia; ³⁷ Pea nau lava'i ia, 'o taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, mo hono tu'i, mo hono ngaahi kolo, mo e kakai kotoa pē na'e 'i ai: na'e 'ikai tuku 'e ia ha ni'ihi ke toe, kae hangē ko ia na'a ne fai ki Ekeloni; na'e faka'auha 'aupito ia, mo e kakai kotoa pē na'e 'i ai.

³⁸ ¶ Pea na'e liu mai 'a Siosiuā, mo 'Isileli kotoa pē mo ia, ki Tipa; 'o tau'i ia: ³⁹ Pea na'a ne lava'i ia, mo hono tu'i, mo e ngaahi kolo kotoa pē 'i ai; pea na'a nau taa'i 'akinautolu 'aki 'ae mata 'oe heletā, pea faka'auha 'ae kakai kotoa pē na'e 'i ai; na'e 'ikai tuku 'e ia ha ni'ihi ke toe: hangē ko ia na'a ne fai ki Hepeloni, na'e pehē 'ene fai ki Tipa, pea ki hono tu'i; hangē ko ia foki na'a ne fai ki Lipina, pea ki hono tu'i.

⁴⁰ ¶ Na'e pehē 'ae taa'i 'e Siosiuā 'ae fonua kotoa pē 'oe ngaahi mo'unga, pea mo e potu tonga, pea mo e tafangafanga, mo e ngaahi matavai, pea mo honau ngaahi tu'i kotoa pē: na'e 'ikai tuku 'e ia ha ni'ihi ke toe, ka na'e faka'auha 'akinautolu kotoa pē na'e mānava, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ⁴¹ Pea na'e taa'i 'akinautolu 'e Siosiuā mei Ketesi-pania 'o a'u ki Kesa, mo e fonua kotoa pē 'o Koseni 'o a'u ki Kipi-one. ⁴² Pea ko e ngaahi tu'i ni mo honau fonua na'e ma'u 'e Siosiuā 'i he kuonga pe taha, he ko Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli na'a ne tau ma'a 'Isileli. ⁴³ Pea na'e liu mai 'a Siosiuā, mo 'Isileli kotoa pē mo ia, ki he 'apitanga 'i Kilikali.

1 Ko e ngaahi tu'i na'e ikuna 'i he vai ko Melomi. 10 'Oku lava'i 'a Hasoa pea tutu. 16 'Oku ma'u 'e Siosiuā hono kotoa 'oe fonua. 21 'Oku faka'auha 'ae kau 'Anaki.

11 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'a Sapini ko e tu'i 'o Hasoa ki he ngaahi me'a ni, na'e fekau ia kia Sopapi ko e tu'i 'o Matoni, pea ki he tu'i 'o Similoni, pea ki he tu'i 'o 'Akisafi, ² Pea ki he ngaahi tu'i 'oku 'i he potu tokelau 'oe ngaahi mo'unga, pea 'i he ngaahi toafa 'o Kineloti, pea 'i he tele'a, pea 'i he ngaahi potu 'o Toa ki he potu hihifo, ³ Pea ki he kakai Kēnani 'i he potu hahake, pea ki lulunga, pea ki he kakai 'Amoli, mo e kakai Heti, mo e kakai Pelesi, mo e kakai Sepusi 'i he ngaahi mo'unga, pea ki he kakai Hevi 'i lalo 'i Heamoni 'i he fonua ko Misipa. ⁴ Pea na'a nau 'alu kitua'ā, 'akinautolu mo 'enua ngaahi tau kotoa pē, ko e fu'u kakai lahi, 'o hangē hono tokolahi ko e 'one'one 'oku 'i he matātahi, mo e ngaahi hoosi mo e ngaahi saliate lahi 'aupito. ⁵ Pea 'i he fakakātoa 'ae ngaahi tu'i ni, na'a

nau ha'u 'o 'apitanga 'i he ngaahi vai 'o Melomi, kenau tau'i 'a 'Isileli.

⁶ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Siosuia, "'Oua na'a ke manavahē koe'uhi ko kinautolu: he ko e feitu'ula'ā ni 'apongipongi te u tuku ke tāmāte'i 'akinautolu kotoa pē 'i he 'ao 'o 'Isileli: te ke tutu'u 'ae uoua 'oe va'e 'o 'e-nau fanga hoosi, pea tutu 'enau ngaahi salote 'i he afi.'" ⁷ Ko ia na'e ha'u fakafokifā ai 'a Siosuia mo e kakai tau kotoa pē mo ia, kiate kinautolu ki he ngaahi vai 'o Melomi; pea na'a nau 'oho atu kiate kinautolu. ⁸ Pea na'e tukuange 'e Sihova 'akinautolu ki he nima 'o 'Isileli, pea nau taa'i 'akinautolu, pea na'e tuli 'akinautolu ki Saitoni lahi, pea ki Misilefotimeimi, pea ki he tele'a 'o Misipa ki he potu hahake; pea na'a nau taa'i 'akinautolu, 'o 'ikai tuku ha ni'ihi ke toe. ⁹ Pea na'e fai 'e Siosuia kiate kinautolu 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate ia: ne ne tutu'u 'ae uoua 'oe va'e 'o 'enau fanga hoosi, pea na'e tutu 'enau ngaahi salote 'aki 'ae afi.

¹⁰ ¶ Pea na'e liu mai 'a Siosuia 'i he kuonga ko ia, 'o ne ma'u 'a Hasoa, 'o ne taa'i hono tu'i 'aki 'ae heletā: he ko Hasoa ko e 'ulu ia 'i mu'a ki he ngaahi pule'anga ni kotoa pē. ¹¹ Pea na'a nau taa'i 'ae kakai kotoa pē na'e 'i ai 'aki 'ae mata 'oe heletā, 'o faka'auha 'akinautolu: na'e 'ikai ha ni'ihi ke toe ke mo'ui: pea na'a ne tutu 'a Hasoa 'aki 'ae afi. ¹² Pea ko e ngaahi kolo kotoa pē 'oe ngaahi tu'i ko ia, pea mo honau ngaahi tu'i, na'e ma'u 'e Siosuia, 'o ne taa'i 'akinautolu 'aki 'ae mata 'oe heletā, 'o ne faka'auha 'akinautolu, 'o hangē ko e fekau 'a Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova. ¹³ Ka koe'uhi ko e ngaahi kolo na'e kei tu'u pe 'i honau mālohi, na'e 'ikai tutu ia 'e 'Isileli, ka ko Hasoa pē: ko ia ia na'e tutu 'e Siosuia.

¹⁴ Pea ko e me'a vete kotoa pē 'oe ngaahi kolo ni, mo e fanga manu, na'e to'o 'e he fānau 'a 'Isileli ko e koloa kiate kinautolu; ka na'a nau taa'i 'ae tangata kotoa pē 'aki 'ae mata 'oe heletā, ke 'oua kenau 'auha 'iate kinautolu, pea na'e 'ikai tenau tuku ha ni'ihi ke mo'ui.

¹⁵ ¶ Hangē ko e fekau 'a Sihova ki he'ene tamaio'eiki ko Mōsese, na'e pehē pe hono fekau'i 'e Mōsese 'a Siosuia, pea na'e fai ia 'e Siosuia: na'e 'ikai tuku 'e ia ha me'a 'e taha ta'efai, 'i he me'a kotoa pē na'e fekau 'e Sihova kia Mōsese. ¹⁶ Ko ia na'e ma'u 'e Siosuia 'ae fonua kotoa pē, ko e ngaahi mo'unga, mo e ngaahi fonua ki he potu tonga, mo e fonua kotoa pē ko Koseni, mo e tele'a, mo e toafa, mo e mo'unga 'o 'Isileli, pea mo e tafangafanga 'o ia; ¹⁷ 'Io, mei he mo'unga ko Halaki, 'oku 'alu hake ki Seia, 'io, 'o a'u atu ki Peali-kata 'i he tele'a 'o Lapanoni 'i lalo 'i he mo'unga ko Heamoni: mo honau ngaahi tu'i na'a ne ma'u, 'o taa'i, mo tāmāte'i 'akinautolu. ¹⁸ Na'e fai fuoloa 'e Siosuia 'ae tau mo e ngaahi tu'i ko ia. ¹⁹ Na'e 'ikai ha kolo na'e fakalelei mo e fānau 'a 'Isileli, ka ko e kakai Hevi 'oku nofo 'i Kipione: ko hono toe kotoa pē na'a nau lava'i 'i he tau. ²⁰ He na'e 'ia Sihova ke fakafefeka honau loto, koe'uhi kenau ha'u angatu'u ki 'Isileli ke tau, koe'uhi ke ne faka'auha 'aupito 'akinautolu, pea ke 'oua na'a nau ma'u 'ae 'ofa, ka koe'uhi ke ne faka'auha 'akinautolu, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese.

²¹ ¶ Pea na'e ha'u 'a Siosuia 'i he kuonga ko ia, 'o ne motuhi 'ae kau 'Anaki mei he ngaahi mo'unga, mei He-peloni, mo Tipa, mo 'Anapi, pea mei he mo'unga kotoa pē 'o Siuta, pea mei he ngaahi mo'unga kotoa pē 'o 'Isileli: na'e faka'auha 'aupito 'akinautolu 'e Siosuia mo 'enau ngaahi kolo. ²² Na'e 'ikai hano toe 'oe kau 'Anaki 'i he fonua 'oe fānau 'a 'Isileli: ka na'e toe *ha ni'ihi* 'i Kesa, mo Kati, pea 'i 'Asitoti. ²³ Ko ia, na'e ma'u 'e Siosuia 'ae fonua kotoa, 'o hangē ko ia na'e folofola ai 'a Sihova kia Mōsese; pea na'e foaki ia 'e Siosuia ki 'Isileli ko honau tofi'a, 'o fakatatau ki he vahevahe 'o honau ngaahi fa'ahinga. Pea na'e mālōlō 'ae fonua mei he tau.

1 Ko e ongo tu'i na'e ma'u hona fonua 'e Mōsese, 'o tufa. 7 Ko e tu'i 'e toko tolungofulu ma tokotaha na'e taa'i 'e Siosuia 'i he kavai 'e taha 'o Sioatani.

12 KO E ngaahi tu'i eni 'oe fonua, 'aia na'e taa'i 'e he fānau 'a 'Isileli, 'onau ma'u honau fonua 'i he kavai 'e taha 'o Sioatani 'o hanga ki he hopo'angala'ā, mei he vaitafe ko 'Alanoni 'o a'u ki he mo'unga ko Heamoni, pea mo e toafa kotoa pē 'i he potu hahake: ² Ko Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i Hesiponi, pea pule 'e ia mei 'Aloeli, 'aia 'oku 'i he ngutu vaitafe ko 'Alanoni, pea mei he vaeua'anga mālie 'oe vaitafe, pea mei hono vaeua'anga 'o Kiliati, 'o a'u ki he vaitafe ko Sapoki, 'aia 'oku 'i he ve'e fonua 'oe fānau 'a 'Amoni: ³ Pea mei he toafa ki he tahi 'o Kineloti 'i he potu hahake, 'o a'u ki he tahi 'oe toafa, 'io, 'ae tahi kona 'i he potu tonga, 'i lalo 'i 'Asitoti-pisika: ⁴ Mo e ngaahi mata fonua 'o Oki ko e tu'i 'o Pesani, 'aia na'e toe ia 'i he kakai lalahi, pea na'e nofo 'i 'Asitelote, pea ki 'Etili, ⁵ Pea na'e pule ia 'i he mo'unga ko Heamoni, pea 'i Sali-ka, pea 'i Pesani kotoa pē, 'o a'u ki he ngata'anga 'oe fonua 'oe kau Kesuli mo e kau Meekati, mo hono vaeua'anga 'a Kiliati, ko e ngata'anga 'o Sihoni ko e tu'i 'o Hesiponi. ⁶ Na'e te'ia 'akinautolu 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova mo e fānau 'a 'Isileli: pea na'e foaki ia 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova ki he fa'ahinga 'o Lupeni, mo e fa'ahinga 'o Kata, mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase ko honau tofi'a.

⁷ ¶ Pea ko e ngaahi tu'i eni 'oe fonua 'aia na'e taa'i 'e Siosuia mo e fānau 'a 'Isileli, 'i he potu ni 'o Sioatani 'i he lulunga, mei Peali kata 'i he tele'a 'o Lapanoni 'o a'u ki he mo'unga ko Halaki, 'aia 'oku 'alu hake ki Seia; 'aia na'e foaki 'e Siosuia ki he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli ko honau tofi'a 'o fakatatau ki honau ngaahi vahe; ⁸ 'I he ngaahi mo'unga, pea 'i he ngaahi tele'a, pea 'i he ngaahi toafa, pea 'i he ngaahi matavai, pea 'i he vao lahi, pea 'i he fonua ki he potu tonga; ko e kau Heti, ko e kau 'Amoli, mo e kau Kēnani, ko e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi.

⁹ ¶ Ko e tu'i 'o Seliko, ko e taha; ko e tu'i 'o 'Ai, 'aia 'oku 'i he potu 'o Peteli, ko e taha; ¹⁰ Ko e tu'i 'o Selūsalema, ko e taha ko e tu'i 'o Hepeloni, ko e taha: ¹¹ Ko e tu'i 'o Samuti, ko e taha; ko e tu'i 'o Lakisi, ko e taha; ¹² Ko e tu'i 'o Ekeloni, ko e taha; ko e tu'i 'o Kesa, ko e taha; ¹³ Ko e tu'i 'o Tipa, ko e taha; ko e tu'i 'o Kita,

ko e taha; ¹⁴ Ko e tu'i 'o Hoama, ko e taha; ko e tu'i 'o 'Alati, ko e taha; ¹⁵ Ko e tu'i 'o Lipina, ko e taha; ko e tu'i 'o 'Atulami, ko e taha; ¹⁶ Ko e tu'i 'o Maketa, ko e taha; ko e tu'i 'o Peteli, ko e taha; ¹⁷ Ko e tu'i 'o Tapua, ko e taha; ko e tu'i 'o Hefeli, ko e taha; ¹⁸ Ko e tu'i 'o 'Efeki, ko e taha; ko e tu'i 'o Lesaloni, ko e taha; ¹⁹ Ko e tu'i 'o Matoni, ko e taha; ko e tu'i 'o Hasoa, ko e taha; ²⁰ Ko e tu'i 'o Similoni-miloni, ko e taha; ko e tu'i 'o 'Akisafi, ko e taha; ²¹ Ko e tu'i 'o Tenaki, ko e taha; ko e tu'i 'o Mikito, ko e taha; ²² Ko e tu'i 'o Ketesi, ko e taha ko e tu'i 'o Sokiniami 'o Kāmeli, ko e taha; ²³ Ko e tu'i 'o Toa 'i he potu ko Toa, ko e taha; ko e tu'i 'oe ngaahi pule'anga 'o Kilikali ko e taha; ²⁴ Ko e tu'i 'o Tilisa, ko e taha: ko e ngaahi tu'i kotoa pē ko e toko tolungofulu ma tokotaha.

1 Ko hono ngata'anga 'oe fonua na'e te'eki ikuna.

8 Ko e tofi'a 'oe fa'ahinga 'e ua mo e toe. 14–33 Ko Sihova mo e ngaahi feilaulau ko e tofi'a ia 'o Livai.

15 Ko hono ngata'anga 'oe tofi'a 'o Lupeni. 22 Kuo te'ia 'a Pelami. 24 Ko hono ngata'anga 'oe tofi'a 'a Kata, 29 Mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase.

13 PEA ko eni, kuo motu'a 'a Siosuia pea lahi hono ta'u; pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Kuo ke motu'a, pea lahi ho ta'u, pea 'oku kei toe lahi 'aupito 'ae fonua ke ikuna. ² Ko e fonua eni 'oku kei toe; ko e ngaahi ngata'anga 'oe fonua 'oe kakai Filisitia, mo Kesuli kotoa pē, ³ Mei Sihova, 'aia 'oku 'i he mata fonua 'o 'Isipite, 'io, 'o a'u atu ki he ngaahi ngata'anga 'o Ekiloni ki tokelau, 'aia kuo lau ia ki he kau Kēnani: ko e 'eiki 'e toko nima 'oe kau Filisitia; ko e kakai Kesa, mo e kakai 'Asitoti, mo e kakai 'Esikoli, mo e kakai 'a Kati, mo e kakai Ekiloni; pea mo e kakai 'Avi foki: ⁴ Mei he potu tonga, ko e fonua kotoa pē 'oe kau Kēnani, mo Meala 'aia 'oku 'i he potu 'oe kakai Saitoni, 'o a'u ki 'Efeki, ki he ngata'anga 'oe kau 'Amoli: ⁵ Pea mo e fonua 'oe kau Kipila, mo Lapanoni kotoa pē 'o hanga ki he potu hopo'angala'ā, meia Peali kata 'i lalo 'oe mo'unga ko Heamoni 'o a'u ki he hū'anga ki Hemati. ⁶ Ko e kakai kotoa pē 'oe mo'unga mei Lapanoni 'o a'u ki Misilefo-timeimi, mo e kakai Saitoni kotoa pē, ko kinautolu te u kapusi kitu'a mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli: ka ke vahe ia 'i he talotalo ki he kakai 'Isileli ko honau tofi'a 'o hangē ko 'eku fekau kiate koe. ⁷ Pea ko eni, vahevahe 'ae fonua ni ki he fa'ahinga 'e hiva mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, ko honau tofi'a," ⁸ 'Aia na'e ma'u fakataha mo e fa'ahinga 'o Lupeni mo Kata 'a honau tofi'a, 'aia na'e 'atu kiate kinautolu 'e Mōsese 'i he potu 'o Sioatani ki hahake, 'io, 'aia na'e foaki kiate kinautolu 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova; ⁹ Mei 'Aloeli 'aia 'oku 'i he tafa'aki vaitafe 'o 'Alanoni, pea mo e kolo 'aia 'oku 'i he loto vaitafe, mo e toafa kotoa pē 'o Metepa 'o a'u ki Tiponi; ¹⁰ Mo e ngaahi kolo kotoa pē 'o Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e pule 'i Hesiponi, 'o a'u ki he ngata'anga 'oe fānau 'a 'Amoni; ¹¹ Mo Kiliati, mo e ngata'anga 'oe kakai Kesuli, mo Meekati, pea mo e mo'unga kotoa 'o Heamoni, mo Pesani kotoa pē 'o a'u ki Salika; ¹² Ko e pule'anga kotoa pē 'o Oki 'i Pesani,

'aia na'e pule 'i 'Asitelote, pea 'i 'Etilei, 'akinautolu na'e toe 'i he toenga kakai lalahi: he na'e taa'i 'akinautolu 'e Mōsese, 'o ne kapusi 'akinautolu kitua'ā. ¹³ Ka ko e mo'oni na'e 'ikai kapusi 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae kakai 'o Kesa, mo e kakai 'o Meekati: ka kuo nofo 'ae kakai Kesa, mo e kakai Meekati fakataha mo e kakai 'Isileli 'o a'u ki he 'aho ni. ¹⁴ Ko e fa'ahinga pe 'o Livai na'e 'ikai 'atu 'e ia ha tofi'a ki ai; ko e ngaahi feilaulau kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli na'e ngaahi 'aki 'ae afi ko honau tofi'a ia 'o hangē ko 'ene tala kiate kinautolu.

¹⁵ ¶ Pea na'e foaki 'e Mōsese ki he fa'ahinga 'oe fānau 'a Lupeni 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ¹⁶ Pea na'e hoko ki 'Aloeli honau ngata'anga, 'aia 'oku 'i he tafa'aki vaitafe 'o 'Alanoni, mo e kolo 'oku 'i he loto vaitafe, pea mo e toafa kotoa pē 'o Metepa; ¹⁷ Ko Hesiponi, mo hono ngaahi kolo kotoa pē 'i he toafa; ko Tiponi, mo Pamoti-Peali, mo e Pete-Peali-mioni, ¹⁸ Mo Sehasi, mo Ketimote mo Mefeta, ¹⁹ Mo Kesatemi, mo Sipima, mo Seletiseha, 'i he mo'unga 'oe tele'a, ²⁰ Mo Pete Peoli, mo 'Asitoti-pisika, mo Pete-Sesimote, ²¹ Pea mo e ngaahi kolo 'oe toafa, mo e pule'anga kotoa pē 'o Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e pule 'i Hesiponi, 'aia na'e taa'i 'e Mōsese mo e hou'eiki 'o Mitiane, ko Ivi, mo Lekimi, mo Sua, mo Hua, mo Lepa, ko e hou'eiki 'akinautolu mo Sihoni, na'e nofo 'i he fonua.

²² ¶ Ko Pelami foki ko e foha 'o Peoli ko e taulatuki, na'e tāmata'e ia 'e he fānau 'a 'Isileli 'aki 'ae heletā fakataha mo kinautolu na'e te'ia. ²³ Pea ko e ngata'anga *fonua* 'oe fānau 'a Lupeni, ko Sioatani, mo hono kauvai. Ko e tofi'a ia 'oe fānau 'a Lupeni 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi kolo mo e ngaahi potu kakai 'i ai. ²⁴ Pea na'e foaki 'e Mōsese ki he fa'ahinga 'o Kata, 'io, ki he fānau 'a Kata 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ²⁵ Pea ko honau ngata'anga ko Sesa, mo e ngaahi kolo kotoa pē 'o Kiliati, mo hono vaeua'anga mālie 'oe fonua 'oe fānau 'a 'Amoni, 'o a'u ki 'Aloeli 'aia 'oku 'i he 'ao 'o Lapa; ²⁶ Pea mei Hesiponi 'o a'u ki Lamamisipa, mo Petonimi; pea mei Mehanemi 'o a'u ki he ngata'anga 'o Tipa; ²⁷ Pea 'i he tele'a, ko Pete-'Alami, mo Petenimila, mo Sukote, mo Safoni, ko hono toe 'oe pule'anga 'o Sihoni ko e tu'i 'o Hesiponi, ko Sioatani mo hono fonua 'o a'u ki he matātahi 'o Kineleti 'i he kauvai 'e taha 'o Soatani ki hahake. ²⁸ Ko e tofi'a eni 'oe fānau 'a Kata 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi kolo, mo honau ngaahi potu kakai.

²⁹ ¶ Pea na'e foaki 'e Mōsese 'ae tofi'a ki hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase: pea ko e *tofi'a eni* 'o hono vaeua'anga 'oe fānau 'a Manase 'i honau ngaahi fa'ahinga. ³⁰ Pea na'e mei Mehanemi honau ngata'anga, ko Pesani kotoa pē, 'ae pule'anga kotoa pē 'o Oki ko e tu'i 'o Pesani, mo e ngaahi kolo 'o Saili, 'aia 'oku 'i Pesani, ko e kolo 'e onongofulu: ³¹ Mo hono vaeua'anga 'o Kiliati, mo 'Asitelote, mo e 'Etilei, ko e ngaahi kolo 'oe pule'anga 'o Oki 'i Pesani, na'e kau ki he fānau 'a Mekili ko e foha 'o Manase, 'io 'o a'u ki hono vaeuamālie'anga 'oe fānau 'a Mekili 'i honau ngaahi fa'ahinga. ³² Ko eni ia 'aia na'e vahe 'e Mōsese

ko e ngaahi tofi'a 'i he ngaahi potu tafangafanga 'o Moape, 'i he kauvai 'e taha 'o Soatani, 'i he potu 'o Seliko, ki hahake. ³³ Ka na'e 'ikai foaki 'e Mōsese ha tofi'a ki he fa'ahinga 'o Livai: ko Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ko honau tofi'a, 'o hangē ko 'ene tala kiate kinautolu.

1 Ko e fa'ahinga 'e hiva mo e toe 'o ma'u honau tofi'a 'i he talotalo. 6 Na'e ma'u 'e Kelepi 'a Hepeloni ko e me'a'ofa.

14 PEA ko e ngaahi fonua eni 'aia na'e ma'u 'e he fānau 'a 'Isileli 'i he fonua ko Kēnani, 'aia na'e tu-faki 'e 'Eliesa ko e taula'eiki mo Siosuia ko e foha 'o Nuni, mo e ngaahi 'eiki 'oe kau mātu'a, 'i he ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isileli, ko e tofi'a mo'onautolu.

² Na'e vahe talotalo pe 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'e hiva mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'e taha, hangē ko e fekau 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese. ³ He kuo 'osi hono foaki 'e Mōsese 'ae tofi'a ki he fa'ahinga 'e ua mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'i he kauvai 'e taha 'o Soatani: ka na'e 'ikai tuku 'e ia ki he kau Livai ha tofi'a 'iate kinautolu. ⁴ He ko e fa'ahinga 'e ua 'oe fānau 'a Siosefa, ko Manase mo 'Ifalemi: ko ia na'e 'ikai 'atu ha vāhenga ki he kau Livai 'i he fonua, ka ko e ngaahi 'api kenau nofo ai, mo honau ngaahi potu ki he'enau fanga manu, mo 'enau koloa. ⁵ Hangē ko e fekau 'a Sihova kia Mōsese, na'e pehē pe hono fai 'e he fānau 'a 'Isileli, 'onau vahe 'ae fonua.

⁶ ¶ Pea na'e ha'u ai 'ae fānau 'a Siuta kia Siosuia ki Kilikali: pea ko Kelepi ko e foha 'o Sifune mei he fa'ahinga 'o Kenasi na'e lea kiate ia, "Oku ke 'ilo 'aia na'e folofola'aki 'e Sihova kia Mōsese ko e tangata 'ae 'Otua kiate au mo koe 'i Ketesi-pania. ⁷ Na'e fāngofulu ta'u hoku motu'a 'i he fekau'i au 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova mei Ketesi-pania ke mataki'i 'ae fonua; pea ne u 'omi kiate ia hono tala 'o hangē ko ia na'e 'i hoku loto. ⁸ Ka ko hoku ngaahi kāinga na'e 'alu hake mo au na'a nau ngaohi ke vai 'o 'osi 'ae loto 'oe kakai: ka na'aku tuli tāupau kia Sihova ko hoku 'Otua. ⁹ Pea na'e fuakava 'e Mōsese 'i he 'aho ko ia, 'o pehē, Ko e mo'oni ko e fonua 'aia kuo tu'u ki ai ho va'e ko e tofi'a ia 'o'ou, pea ki ho'o fānau 'o ta'engata, ko e me'a 'i ho'o tuli tāupau kia Sihova ko ho 'Otua. ¹⁰ Pea ko eni, vakai, kuo tauhi 'eku mo'ui 'e Sihova, 'o hangē ko 'ene folofola, 'i he tau ni 'e fāngofulu ma nima, 'io talu hono folofola'aki 'e Sihova 'ae lea ni kia Mōsese, 'i he kei fe'alu'aki fano 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he toafa: pea ko eni, vakai, 'oku kakato 'a hoku ta'u 'e valungofulu ma nima he 'aho ni. ¹¹ 'Oku ou kei mālohi tatau he 'aho ni mo 'eku mālohi 'i he 'aho ko ia na'e fekau 'e Mōsese kiate au: 'oku tatau pe 'eku mālohi ko eni mo 'eku mālohi 'i he 'aho ko ia, ki he tau, ke 'alu kitu'a, pea ke hū mai. ¹² Pea ko eni, foaki mai kiate au 'ae mo'unga ni, 'aia na'e folofola ki ai 'a Sihova 'i he 'aho ko ia; he na'a ke fanongo 'i he 'aho ko ia, koe'uhi 'oku 'i ai 'ae kau 'Anaki, pea ko 'enau ngaahi kolo na'e fu'u lahi, pea 'ā'i: kapau 'e 'iate au 'a Sihova, pea te u toki mafai ke kapusi 'akinautolu, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova." ¹³ Pea na'e tāpuaki ia 'e Siosuia, 'o ne foaki kia Kelepi ko e foha 'o Sifune 'a Hepeloni ko hono tofi'a. ¹⁴ Ko ia na'e hoko ai 'a Hepeloni ko e tofi'a

'o Kelepi ko e foha 'o Sifune ko e tangata Kenasi 'o a'u ki he 'aho ni, ko e me'a 'i he'ene tuli tāupau kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ¹⁵ Pea ko hono hingoa 'i mu'a 'o Hepeloni ko Kesa-'Alipa; ko 'Alipa ko ia ko e tangata lahi 'i he kau 'Anaki. Pea na'e mālōlō 'ae fonua mei he tau.

1 Ko hono ngata'anga 'oe tofi'a 'o Siuta. 13 Ko hono vāhenga 'o Kelepi mo 'ene ikuna. 16 'Oku ma'u 'e Otinili 'a 'Akesa ko e 'ofefine 'o Kelepi ko hono 'unoho ko e me'a 'i he'ene to'a. 18 'Oku na'e ma'u 'ae tāpuaki mei he'ene tamai. 21 Ko e ngaahi kolo 'o Siuta. 63 Ko e kau Sepusi na'e 'ikai ikuna.

15 PEA ko e tofi'a eni 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Siuta 'i honau ngaahi fa'ahinga; 'io, 'o 'alu ki he ngata'anga 'o 'Itomi 'i he toafa 'o Sini 'i he potu tonga, ko hono ngata'anga 'aupito 'oe potu tonga. ² Pea ko honau ngata'anga 'i he potu tonga na'e fai mei he matātahi kona, mei he potu tahi ki kō 'oku hanga ki tonga: ³ Pea na'e 'alu atu ai ia 'i he potu tonga ki Meali-'Akilapimi, pea 'alu ai ki Sini, pea 'alu hake ai 'i he potu tonga ki Ketesi-Pania, pea 'alu ai ki Heseloni, pea 'alu ai ki 'Ata, pea 'alu fakatakamilo ki Kalika: ⁴ Pea na'e 'alu atu ia ki 'Asimoni, 'o mole ai ki he vaitafe 'o 'Isipite: pea ko e ngaahi ngata'anga 'oe mata fonua ko ia, ko e tahi: ko homou ngata'anga fonua eni ki tonga. ⁵ Pea ko hono ngata'anga ki he potu hahake ko e tahi kona, 'io, 'o a'u ki hono ngata'anga 'o Soatani. Pea ko honau ngata'anga 'i he potu tokelau, na'e fai mei he potu ki kō 'i he tahi 'i hono potu mama'o atu 'o Soatani: ⁶ Pea na'e 'alu ai hono ngata'anga ki Pete-Hokela, pea 'alu ai 'o ofi ki he potu tokelau 'o Pete-'Alapa; pea 'alu hono ngata'anga ki he maka 'o Pohani ko e foha 'o Lupeni: ⁷ Pea na'e 'alu hono ngata'anga ki Tipa mei he tele'a 'o Ekoa, ki he feitu'u tokelau, 'o hanga atu ki Kilikali, 'o fe'unga mo e hake'anga ki Etumima, 'aia 'oku 'i he potu tonga 'oe vaitafe: pea na'e 'alu ai hono ngata'anga ki he ngaahi vai 'o Eni-Semesi, pea ko hono 'alu'anga fakangatangata 'o ia na'e 'i Eni-Lokeli; ⁸ Pea na'e 'alu hake hono ngata'anga ki he tele'a 'ae foha 'o Henomi ki hono potu tonga 'oe kau Sepusi; pea ko Selūsalema ia: pea na'e 'alu hake ai hono ngata'anga ki he tumutu-mu 'oe mo'unga 'aia 'oku tu'u 'i he mata tele'a 'o Henomi ki lulunga, 'aia 'oku 'i hono ngata'anga 'oe tele'a 'oe kakai lalahi ki tokelau: ⁹ Pea na'e fua hono ngata'anga mei he mo'unga 'o a'u ki he matavai 'o Nefitoa, pea mole atu ia ki he ngaahi kolo 'oe mo'unga ko 'Efilone; pea na'e fua atu hono ngata'anga ki Peala, 'aia ko Kesa-Sialimi. ¹⁰ Pea na'e 'alu fakatakamilo hono ngata'anga mei Peala 'i lulunga ki he mo'unga ko Seia, pea mole ai pe 'o a'u ki he potu 'oe mo'unga ko Sialimi, 'aia 'oku 'i Kesaloni, 'i he potu tokelau, pea na'e 'alu hifo ai ki Pete-Semesi, pea 'alu ai ki Timina: ¹¹ Pea na'e 'alu ai hono ngata'anga 'o hoko atu ki he potu 'o Ekiloni ki tokelau: pea na'e fua hono ngata'anga ki Sikiloni, pea 'alu ai ia ki he mo'unga ko Peala, 'o a'u atu ki Sapinili: pea ko hono ngata'anga na'e a'u atu ki tahi. ¹² Pea ko hono ngata'anga ki lulunga ko e Tahi Lahi, mo hono matātahi 'o ia. Ko hono ngata'anga eni 'oe fānau 'a Siu-

ta 'o fakatakamilo 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga.

¹³ ¶ Pea na'a ne foaki kia Kelepi ko e foha 'o Sifune hono vahe fakataha mo e fānau 'a Siuta, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kia Siosuia, 'io, 'ae kolo 'a 'Alipa ko e tamai 'a 'Anaki, 'aia ko e kolo ko ia ko Hepeloni. ¹⁴ Pea na'e kapusi mei ai 'e Kelepi 'ae foha 'e toko tolu 'o 'Anaki, ko Sesei mo 'Ehimani mo Talimi, ko e fānau 'a 'Anaki. ¹⁵ Pea na'e 'alu hake mei ai ia ki he kakai 'o Tipa: pea ko hono hingoa 'o Tipa 'i mu'a ko Kesa-Sefa.

¹⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Kelepi, "Ko ia 'oku ne taa'i 'a Kesa-Sefa, pea lava'i ia, te u 'atu kiate ia hoku 'ofefine ko 'Akesa ke na 'unoho. ¹⁷ Pea na'e lava'i ia 'e Otinili ko e foha 'o Kenasi, ko e tokoua 'o Kelepi: pea na'a ne 'atu kiate ia hono 'ofefine ko 'Akesa ko hono 'unoho. ¹⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene ha'u kiate ia, na'a ne ue'i ia ke ne kole 'ae ngoue mei he'ene tamai: pea na'e 'alu hifo ia mei he'ene 'asi; pea pehē 'e Kelepi kiate ia, Ko e hā ho loto? ¹⁹ Pea na'a ne tali 'o pehē, "Tuku mai ha tāpuaki; he kuo ke foaki mai ha fonua ki tonga: foaki mai 'ae ngaahi matavai foki." Pea ne foaki kiate ia 'ae ngaahi matavai 'i 'olunga, mo e ngaahi matavai 'i lalo.

²⁰ Ko e tofi'a eni 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Siuta 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ²¹ Pea ko e ngaahi kolo 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Siuta 'oku hanga ki he potu 'o 'Itomi ki tonga, ko Kapisili mo 'Eta mo Sekua. ²² Mo Kina mo Timona, mo 'Atiata, ²³ Mo Ketesi, mo Hasoa, mo Itinani, ²⁴ Mo Sifi, mo Telemi, mo Paloti, ²⁵ Mo Hasoa, mo Etata, mo Kileoti, mo Heseloni, 'aia ko Hasoa, ²⁶ Mo Emami, mo Sema, mo Molata, ²⁷ Mo Hesa kata, mo Hesimoni, mo Pete-Paleti, ²⁸ Mo Hesa-Suali, mo Peasipa, mo Pesisotisa, ²⁹ Mo Peala, mo Imi, mo Esemi, ³⁰ Mo Eletolati, mo Kisili, mo Hoama, ³¹ Mo Sikilaki, mo Matimana, mo Sanisana, ³² Mo Lapoti, mo Sili-mi, mo 'Aine, mo Limoni; ko e ngaahi kolo kotoa pē 'e uofulu ma hiva, mo honau ngaahi potu kakai: ³³ Pea 'i he tele'a, 'a Esitoali, mo Solia, mo 'Asina, ³⁴ Mo Sanoa, mo Eni Kanimi, mo Tapua, mo Enami, ³⁵ Ko Samuti, mo 'Atulami, mo Soko, mo 'Aseka, ³⁶ Mo Saleimi, mo Etieimi, mo Kitela, mo Kitelotemi; ko e kolo 'e hongofulu ma fā mo honau ngaahi potu kakai. ³⁷ Ko Sinani, mo Hetasa, mo Mikitalikata, ³⁸ Mo Tiliani, mo Misipa, mo Sokitili, ³⁹ Ko Lakisi, mo Posikati, mo Ekeloni, ⁴⁰ Mo Kaponi, mo Lamami, mo Kitilisi, ⁴¹ Mo Kitelote, mo Pete Takoni, mo Neama, mo Maketa; ko e kolo 'e hongofulu ma ono mo honau potu kakai: ⁴² Ko Lipina, mo Eteli, mo 'Asani, ⁴³ Mo Sifita, mo Esena, mo Nisipi, ⁴⁴ Mo Kila, mo Ekisipi, mo Malesa ko e kolo 'e hiva, mo honau ngaahi potu kakai: ⁴⁵ Ko Ekiloni, mo hono ngaahi kolo mo hono ngaahi potu kakai: ⁴⁶ Pea mei Ekiloni 'o a'u ki tahi 'aia kotoa pē na'e tu'u ofi ki 'Asitoti, mo hono ngaahi potu kakai: ⁴⁷ Ko 'Asitoti mo hono ngaahi kolo mo hono ngaahi potu kakai, 'a Kesa mo hono ngaahi kolo, mo hono ngaahi potu kakai, 'o a'u ki he vaitafe 'o 'Isipite, mo e Tahi Lahi, mo hono matātahi 'o ia.

⁴⁸ ¶ Pea 'i he ngaahi mo'unga, ko Samila, mo Satili, mo Soko, ⁴⁹ Mo Tana, mo Kesa Sana, 'aia ko Tipa, ⁵⁰ Mo 'Anapi, mo Esitemo, mo 'Animi, ⁵¹ Mo Koseni, mo

Holoni, mo Kilo; ko e kolo 'e hongofulu ma taha mo honau ngaahi potu kakai: ⁵² Ko Elapi, mo Tuma, mo Esani, ⁵³ Mo Sanumi, mo Pete Tapua, mo 'Efeka, ⁵⁴ Mo Humita, mo Kesa 'Alipa, 'aia ko Hepeloni, mo Sioa; ko e kolo 'e hiva mo honau ngaahi potu kakai: ⁵⁵ Ko Maoni, mo Kameli, mo Sifi, mo Siuta, ⁵⁶ Mo Sesilili, mo Sokitia-mi, mo Sanoa, ⁵⁷ Ko Keni, mo Kipea, mo Timina ko e kolo 'e hongofulu mo honau ngaahi potu kakai. ⁵⁸ Ko Haluli, mo Pete Sua, mo Kitoa, ⁵⁹ Mo Mealati, mo Pete 'Anoti, mo Elitikoni, ko e kolo 'e ono mo honau ngaahi potu kakai. ⁶⁰ Ko Kesa Peali, 'aia ko Kesa-Sialimi, mo Lapa; ko e kolo 'e ua mo hona ngaahi potu kakai: ⁶¹ Pea 'i he toafa, ko Pete 'Alapa, mo Mitini, mo Sikaka, ⁶² Mo Nipisani, mo e kolo 'oe Masima, mo Eniketi; ko e kolo 'e ono, mo honau ngaahi potu kakai.

⁶³ ¶ Pea ko e kau Sepusi, ko e kakai 'o Selūsalema, na'e 'ikai fa'a kapusi 'akinautolu 'e he fānau 'a Siuta: ka kuo nofo fakataha 'ae kau Sepusi mo e fānau 'a Siuta 'i Selūsalema 'o a'u ki he 'aho ni.

1 Ko e ngata'anga 'oe tofi'a 'oe fa'ahinga 'a Siosefa.

5 Ko hono ngata'anga 'oe tofi'a 'o 'Ifalemi. 10 'Oku te'eki ikuna 'ae kau Kēnani.

16 PEA na'e tō 'ae tofi'a 'oe fānau 'a Siosefa mei Soatani 'o ofi ki Seliko, ki he vai 'o Seliko 'i he potu hahake, 'o a'u atu ki he toafa 'aia 'oku 'alu mei Seliko 'o 'alu 'o 'asi 'i he mo'unga ko Peteli, ² Pea 'oku 'alu ai mei Peteli ki Lusa, 'o 'alu ai pe ki he ngaahi potu fonua 'o 'Alike, mo 'Ataloti. ³ Pea 'oku 'alu hifo 'i he potu lulunga ki he potu 'o Safileti, 'o a'u ki he ngata'anga 'o Pete-Holoni 'i lalo, pea ki Kesa: pea 'oku a'u atu hono ngata'anga ki he tahi. ⁴ Pea ko e fānau 'a Siosefa ko Manase mo 'Ifalemi, na'a na ma'u hona tofi'a.

⁵ ¶ Pea ko hono ngata'anga 'oe tofi'a 'oe fānau 'a 'Ifalemi 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga na'e pehē: 'io, ko hono ngata'anga 'o honau tofi'a ki he potu hahake na'e 'i 'Ataloti ata, 'o a'u atu ki Pete-holoni 'i hahake; ⁶ Pea na'e 'alu atu hono ngata'anga 'o hanga atu ki tahi ki Mikimeta 'i he potu tokelau; pea 'alu ai hono ngata'anga 'i he potu hahake ki Tenate-Sailo, pea mole ai 'i he potu hahake ki Sanoa; ⁷ Pea 'alu hifo mei Sanoa ki 'Ataloti, pea ki Neelati, 'o a'u ki Seliko, pea ngata atu ia ki Soatani. ⁸ Pea na'e 'alu hono ngata'anga mei Tapua 'i he potu lulunga 'o a'u atu ki he vaitafe ko Kana; pea ko hono ngata'anga 'o ia ko e tahi. Ko eni 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Ifalemi 'i honau ngaahi fa'ahinga. ⁹ Pea ko e ngaahi kolo tu'u kehe na'e tuku ki he fānau 'a 'Ifalemi na'e 'i he tofi'a 'oe fānau 'a Manase, 'a 'enua ngaahi kolo mo honau ngaahi potu kakai. ¹⁰ Pea na'e 'ikai tenau kapusi kitua'ā 'ae kau Kēnani, 'aia na'e nofo 'i Kesa: ka kuo nofo 'ae kau Kēnani fakataha mo e kakai 'Ifalemi, 'o a'u ki he 'aho ni, 'onau tauhi mo tukupau ki ai.

1 Ko e tofi'a 'o Manase. 7 Hono ngata'anga. 12

'Oku te'eki kapusi 'ae kau Kēnani. 14 'Oku ma'u 'e he fānau 'a Siosefa 'ae tofi'a 'e taha.

17 PEA na'e 'i ai 'ae tofi'a ki he fa'ahinga 'o Manase; he ko e 'uluaki foha ia 'o Siosefa; kia Mekili ko e 'uluaki foha 'o Manase, ko e tamai 'a Kiliati: koe'uhi ko

e tangata tau ia, ko ia na'a ne ma'u ai 'a Kiliati mo Pesani. ² Pea na'e 'i ai 'ae tofi'a ki hono toe 'oe fanau 'a Manase 'i honau ngaahi fa'ahinga: ki he fa'ahinga 'a Epiesa, pea ki he fanau 'a 'Eleki, pea ki he fanau 'a 'E-sileli, pea ki he fanau 'a Sikemi, pea ki he fanau 'a Hefeli pea ki he fanau 'a Simita: ko e ngaahi fanau tangata eni 'a Manase ko e foha 'o Siosefa 'i honau ngaahi fa'ahinga.

³ ¶ Ka ko Sailofitati, ko e foha 'o Hefeli, ko e foha 'o Kiliati, ko e foha 'o Mekili, ko e foha 'o Manase, na'e 'ikai hano foha, ka ko e ngaahi 'ofefine: pea ko e ngaahi hingoa eni 'o hono ngaahi 'ofefine, ko Mala, mo Noa, mo Hokila, mo Milika, mo Tilisa. ⁴ Pea na'a nau ha'u 'o ofi ki he 'ao 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, pea ki he 'ao 'o Siosuia ko e foha 'o Nuni, pea ki he 'ao 'oe hou'eiki, 'o pehē, "Na'e fekau 'e Sihova kia Mōsese ke foaki kiate kimautolu hamau tofi'a fakataha mo homau kāinga." Ko ia na'a ne foaki kiate kinautolu 'ae tofi'a fakataha mo e kāinga 'o 'enau tamai 'o fakatatau ki he fekau 'a Sihova. ⁵ Pea na'e hoko kia Manase 'ae ngaahi kongā 'e hongofulu, ka 'oku kehe 'ae fonua 'o Kiliati mo Pesani, 'aia na'e 'i he kauvai 'e taha 'o Soatani; ⁶ Koe'uhi na'e ma'u foki 'e he ngaahi 'ofefine 'o Manase hanau tofi'a fakataha mo hono ngaahi foha: pea ko hono toe 'oe foha 'o Manase na'a nau ma'u 'ae fonua ko Kiliati.

⁷ ¶ Pea ko e ngata'anga 'oe potu 'o Manase na'e fai mei 'Aseli ki Mikimeta, 'aia 'oku hangatonu ki Sikemi; pea 'alu ai hono ngata'anga 'i he nima to'omata'u 'o hoko ki he kakai 'o Enitapua. ⁸ Pea na'e ma'u 'e Manase 'ae fonua ko Tapua: ka ko Tapua 'i he ve'e fonua 'o Manase 'oku 'oe fanau 'a 'Ifalemi ia; ⁹ Pea na'e 'alu hifo hono ngata'anga 'o a'u ki he vaitafe 'o Kana, ko e potu tonga 'i he vaitafe: ko e ngaahi kolo ni 'o 'Ifalemi, 'oku tu'u fakataha mo e ngaahi kolo 'o Manase: ko e ngata'anga foki 'o Manase na'e 'i he potu tokelau 'oe vaitafe, pea na'e a'u atu hono ngata'anga ki tahi:

¹⁰ Na'e 'o 'Ifalemi 'ae potu tonga, pea ko e potu tokelau na'e 'o Manase ia, pea ko hono ngata'anga 'o'ona ko e tahi: pea na fakataha 'i 'Aseli 'i he potu tokelau, pea 'i 'Isaka 'i he potu hahake. ¹¹ Pea na'e ma'u 'e Manase 'i 'Isaka, pea 'i 'Aseli 'a Pete-Seani mo hono ngaahi potu kakai, mo Ipiliami mo hono ngaahi potu kakai, pea mo e kakai 'o Toa mo hono ngaahi potu kakai, mo e kakai 'o Enitoa mo hono ngaahi potu kakai, mo e kakai 'o Tenaki mo hono ngaahi potu kakai, mo e kakai 'o Mekito mo hono ngaahi potu kakai, 'io, ko e fonua 'e tolu.

¹² Ka na'e 'ikai fa'a kapusi 'e he fanau 'a Manase 'ae kakai 'oe ngaahi kolo ko ia; ka na'e loto pe 'ae kau Kēnani kenau nonofo 'i he fonua. ¹³ Ka na'e hoko 'o pehē, 'i he faka'a'au ke mālohi 'ae fanau 'a 'Isileli, na'a nau fakamo'ulaloa 'ae kau Kēnani kenau tukuhau: ka na'e 'ikai tenau kapusi 'akinautolu kitua'ā. ¹⁴ Pea na'e lea 'ae fanau 'a Siosefa kia Siosuia, 'o pehē, "Ko e hā kuo ke foaki ai kiate au 'ae tofi'a pe taha ke u ma'u, ka ko e kakai tokolahi au, he koe'uhi kuo tāpuaki au ma'uaipe 'e Sihova?" ¹⁵ Pea na'e pehē 'e Siosuia kiate kinautolu, "Kapau ko e kakai lahi koe, pea ke fei mo 'alu hake ki

he fonua 'akau'ia, pea ke tā hifo 'i ai ma'au, 'i he fonua 'oe kau Pelesi, pea mo e kakai lalahi, 'o kapau 'oku 'api'api 'ae mo'unga ko 'Ifalemi kiate koe. ¹⁶ Pea na'e pehē 'e he fanau 'a Siosefa, 'Oku si'i 'ae mo'unga kiate kimautolu: pea 'oku 'i he kau Kēnani kotoa pē 'oku nofo 'i he tele'a, 'ae ngaahi saliate 'aione, 'akinautolu 'oku kau mo Pete-Seani mo hono ngaahi potu kakai, mo kinautolu 'oku kau mo e tele'a 'o Sesilili." ¹⁷ Pea na'e lea 'a Siosuia ki he fale 'o Siosefa, 'io, kia 'Ifalemi mo Manase, 'o pehē, "Ko e kakai lahi koe, pea 'oku ke mālohi lahi: 'e 'ikai te ke ma'u 'ae tofi'a pē taha: ¹⁸ Ka 'e 'o'ou 'ae mo'unga; he 'oku 'akau'ia, pea ke tā hifo ia: pea ko hono ngaahi 'alu'anga 'e 'omoutolu ia: te ke kapusi 'ae kau Kēnani, neongo 'oku nau ma'u 'ae saliate 'aione, pea 'oku nau mālohi."

1 'Oku fokotu'u 'ae fale fehikitaki 'i Sailo. 2 'Oku fakahā hono toe 'oe fonua pea vahe fitu ia. 10 'Oku vahe fakatalotalo ia 'e Siosuia. 11 Ko hono tofi'a 'o Penisimani mo hono ngata'anga. 21 Ko 'e-nau ngaahi kolo.

18 PEA ko e kakai kotoa pē 'oe fanau 'a 'Isileli na'a nau fakakātoa 'akinautolu 'i Sailo, 'onau fokotu'u 'i ai 'ae fale fehikitaki 'oe kakai. Pea na'e fakavaivai 'ae fonua 'i honau 'ao. ² Pea na'e kei toe 'i he fanau 'a 'Isileli 'ae fa'ahinga 'e fitu, 'oku te'eki ma'u honau tofi'a. ³ Pea na'e pehē 'e Siosuia ki he fanau 'a 'Isileli, "'E tuku 'afē ho'omou fakatuai 'o 'ikai 'alu ke ma'u 'ae fonua, 'aia kuo foaki kiate kimoutolu 'e Sihova ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai? ⁴ Fili meiate kimoutolu ha tangata 'e toko tolu mei he fa'ahinga kotoa pē: pea te u fekau'ī 'akinautolu, pea kenau tu'u hake 'o 'alu 'o 'asi 'i he fonua, ke fakahā ia 'o fakatatau ki honau tofi'a; pea tenau toe ha'u kiate au. ⁵ Pea kenau vahe ia ki he vāhenga 'e fitu: 'e nofo 'a Siuta 'i honau tofi'a 'i he potu tonga, pea ke nofoma'u 'ae fale 'o Siosefa 'i honau tofi'a 'i he tokelau. ⁶ Ko ia ke mou fakaasiasi 'ae fonua 'o vahe fitu, pea 'omi kiate au hono tohi 'o faka'ilonga ki heni, koe'uhi ke u fai 'ae talotalo kiate kimoutolu 'i heni 'i he 'ao 'o Sihova ko homou 'Otua. ⁷ Ka ko e kau Livai 'oku 'ikai hanau tofi'a 'iate kimoutolu; he ko e ngāue 'ae taula'eiki 'o Sihova ko honau tofi'a: pea ko Kata mo Lupeni, mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, kuo nau ma'u honau tofi'a 'itu'a Sioatani 'i he potu hahake, 'aia na'e foaki 'e Mōsese ko e tamai'eiki 'a Sihova kiate kinautolu."

⁸ ¶ Pea na'e tu'u hake 'ae kau tangata, 'o 'alu atu; pea na'e fekau 'e Siosuia kiate kinautolu na'e 'alu ke tohito-hi 'ae fonua, 'o pehē, "'Alu 'o 'osiki 'ae fonua, pea tohi ia, pea toe ha'u kiate au, koe'uhi ke u fai 'ae talotalo kiate kimoutolu 'i he 'ao 'o Sihova 'i Sailo." ⁹ Pea na'e 'alu 'ae kau tangata 'o mole 'o 'asi 'i he fonua, 'o tohi vahevahe ia 'i he tohi ko e vahe fitu, 'o nau toe ha'u kia Siosuia ki he fakataha ki Sailo.

¹⁰ ¶ Pea na'e fai 'e Siosuia 'ae talotalo mo'onautolu 'i he 'ao 'o Sihova 'i Sailo: pea na'e vahevahe 'i ai 'e Siosuia 'ae fonua ki he fanau 'a 'Isileli 'o fakatatau ki honau ngaahi vahevahe.

¹¹ ¶ Pea ko e tofi'a 'oe fa'ahinga 'o Penisimani na'e 'alu hake 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga: pea ko e ngata'anga 'o honau tofi'a na'e hoko atu 'i he vaha'a 'oe fanau 'a Siuta mo e fanau 'a Siosefa. ¹² Pea ko honau ngata'anga, 'i he potu tokelau na'e fai mei Sioatani; pea na'e 'alu hake 'ae matafonua ki he potu 'o Seliko 'i he potu tokelau, pea 'alu 'o mole 'i he ngaahi mo'unga 'i he potu lulunga: pea ko hono ngaahi 'alu'anga kitua'a na'e 'i he toafa 'o Pete-Aveni. ¹³ Pea mole hono ngata'anga mei ai 'o hanga ki Lusa, ki he potu 'o Lusa 'aia ko Peteli 'i he potu tonga; pea 'alu hifo ai hono ngata'anga ki 'Ataloti ata, 'o ofi ki he mo'unga 'oku tu'u 'i he potu tonga ki Pete-Holoni 'i lalo. ¹⁴ Pea na'e fai atu mei ai 'ae ngata'anga, 'o ne 'alu fakatakatakamilo ki he potu tahi 'o hanga ki tonga, mei he mo'unga 'oku tu'u 'i he 'ao 'o Pete-Holoni, ki tonga; pea na'e a'u atu hono ngata'anga ki Kesa-Peali 'aia ko Kesa-Sialimi, ko e kolo 'ae fanau 'a Siuta: ko hono potu lulunga ia. ¹⁵ Pea ko hono ngata'anga ki tonga, na'e fai mei he potu 'o Kesa-Sialimi, pea 'alu atu kitu'a 'i he potu lulunga, 'o mole atu ki he vai 'o Nefitoa: ¹⁶ Pea na'e 'alu hifo hono ngata'anga ki he muileleu 'oe mo'unga 'aia 'oku tu'u 'i he 'ao 'oe tele'a 'oe foha 'o Henomi, 'aia ko e tele'a 'oe kakai lalahi 'i he potu tokelau, pea 'alu hifo ki he tele'a 'o Henomi, ki he potu 'o Sepusi 'i he potu tonga, pea 'alu hifo ki Eniloke-li. ¹⁷ Pea na'e fai atu mei he tokelau, 'o 'alu atu ki Eni-Semesi, pea 'alu atu 'o hanga ki Kililote, 'aia 'oku hangatonu atu ki he hake'anga ki 'Atumima, pea na'e 'alu hifo ki he maka 'o Pohani ko e foha 'o Lupeni, ¹⁸ Pea 'alu ai pe 'o hanga ki he potu 'oku hangatonu atu ki 'Alapa ki tokelau, pea 'alu hifo ki 'Alapa: ¹⁹ Pea na'e 'alu ai pe 'ae ngata'anga ki he potu 'o Pete-Hokila ki tokelau; pea ko hono ngata'anga 'oe matafonua, na'e 'i he potu ki kō fakatokelau 'oe Tahi Kona 'i he potu fakatonga 'o Sioatani: ko hono ngata'anga eni 'oe potu ki tonga. ²⁰ Pea ko hono ngata'anga 'o ia 'i he potu hahake ko Sioatani. Ko eni 'ae tofi'a 'oe fanau 'a Penisimani, 'i hono ngata'anga fakatakamilo, 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ²¹ Pea ko eni, ko e ngaahi kolo 'oe fa'ahinga 'oe fanau 'a Penisimani 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko Seliko, mo Pete-Hokila, mo e tele'a ko Kesisi, ²² Mo Pete-'Alapa, mo Sema-Leimi, mo Peteli, ²³ Mo 'Avimi, mo Pala, mo Ofili, ²⁴ Mo Kifa 'oe fanau 'o 'Amoni, mo Ofini, mo Kepa; ko e kolo 'e hongofulu ma ua, mo honau ngaahi potu kakai: ²⁵ Ko Kipione, mo Lama, mo Piheloti, ²⁶ Mo Misipa, mo Kifila, mo Mosa, ²⁷ Mo Lekimi, mo Ilipeli, mo Talela. ²⁸ Mo Sela, mo Elefi, mo Sepusi, 'aia ko Selūsalema, mo Kipea, mo Keasa; ko e kolo, 'e hongofulu ma fā, mo honau ngaahi potu kakai. Ko eni 'ae tofi'a 'oe fanau 'a Penisimani 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga.

1 Ko e foha 'o Simione. 10 'O Sepuloni. 17 'O 'Isaka. 24 'O 'Aseli. 32 'O Nafitali. 40 'O Tani. 49 'Oku foaki 'e he fanau 'a 'Isileli 'ae tofi'a kia Siosuia.

19 PEA na'e tō mai hono ua 'oe tofi'a kia Simione, 'io, ki he fa'ahinga 'oe fanau 'a Simione 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga: pea ko honau

tofi'a na'e tu'u loto 'i he tofi'a 'oe fanau 'a Siuta. ² Pea na'a nau ma'u 'i honau tofi'a 'a Peasipa, mo Sipa, mo Molata, ³ Mo Hesa-Suali, mo Pala, mo Esemi, ⁴ Mo Elitolati, mo Petueli, mo Hoama, ⁵ Mo Sikilaki, mo Petemaka-poti, mo Hesa-Susa, ⁶ Mo Pete-Lepaoti, mo Saliueni; ko e kolo 'e hongofulu ma tolu, mo honau ngaahi potu kakai: ⁷ Ko 'Aine, mo Limoni, mo Eteli, mo 'Asani; ko e kolo 'e fā, mo honau ngaahi potu kakai: ⁸ Pea mo e ngaahi potu kakai na'e tu'u takatakai 'i he ngaahi kolo ki Peali pea, mo Lamata, 'i he potu tonga. Ko eni 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'oe fanau 'a Simione, 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ⁹ Pea na'e to'o mei he tofi'a 'oe fanau 'a Siuta 'ae tofi'a 'oe fanau 'a Simione: he ko e potu 'oe fanau 'a Siuta na'e lahi 'aupito kiate kinautolu: ko ia na'e ma'u 'e he fanau 'a Simione honau tofi'a ke tu'u loto 'i he tofi'a 'onautolu.

¹⁰ ¶ Pea na'e hoko hono tolu 'oe tofi'a ki he fanau 'a Sepuloni, 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga: pea ko hono ngata'anga 'o honau tofi'a na'e hoko ki Saliti: ¹¹ Pea na'e 'alu hake honau ngata'anga 'o hanga ki tahi, mo Malela, pea hoko atu ki Tapiseti, pea a'u atu ki he vaitafe 'aia 'oku fe'unga mo Sokiniami; ¹² Pea na'e afe ia mei Saliti 'i hahake 'o hanga ki he hopo'angala'a 'o a'u ki he potu 'o Kisilote-Tepoa, pea toki 'alu kitu'a ki Tapilati, pea 'alu hake mei ai ki Safia, ¹³ Pea 'oku 'alu mei ai 'o ofi ki he potu hahake ki Kita-Hefeli, 'o a'u ki Itakasini, pea 'alu 'o mole atu 'i Limoni-Metoe 'o 'alu ki Nea; ¹⁴ Pea 'oku 'alu hono ngata'anga 'o a'u ki he potu tokelau ki 'Anatoni: pea ko e ngata'anga 'o hono matafonua na'e 'i he tele'a 'o Sifita eli: ¹⁵ Mo Kotati, mo Nehala, mo Similoni, mo Itala, mo Petelihema; ko e kolo 'e hongofulu ma ua mo honau ngaahi potu kakai. ¹⁶ Ko eni 'ae tofi'a 'oe fanau 'a Sepuloni 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi kolo ni mo honau ngaahi potu kakai.

¹⁷ ¶ Pea na'e hoko hono fā 'oe tofi'a kia 'Isaka, ki he fanau 'a 'Isaka 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ¹⁸ Pea ko honau ngata'anga na'e hanga ki Sesilili, mo Kesuloti, mo Sunemi, ¹⁹ Mo 'Efaleimi, mo Sihoni, mo 'Anahelati, ²⁰ Mo Lapiti, mo Kisione, mo 'Apehi, ²¹ Mo Limiti, mo Eni-Kanimi, mo Eni-Hata, mo Pete-Pasesi; ²² Pea na'e hoko atu ki Tepoa hono ngata'anga, mo Sehasima, mo Pete-Semesi; pea ko e ngata'anga 'o honau mata fonua ko e Sioatani: ko e kolo 'e hongofulu ma ono mo honau ngaahi potu kakai. ²³ Ko eni 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'oe fanau 'a 'Isaka 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi kolo mo e ngaahi potu kakai.

²⁴ ¶ Pea na'e hoko hono nima 'oe tofi'a ki he fa'ahinga 'oe fanau 'a 'Aseli 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ²⁵ Pea ko honau ngata'anga ko Elikati, mo 'Ali, mo Pateni, mo 'Akisafi. ²⁶ Mo 'Alameleki, mo 'Amati, mo Miseali; pea na'e a'u atu ia ki Kameli ki lulunga, pea ki Sihoa-Lipinati; ²⁷ Pea 'oku afe 'o hanga ki he hopo'angala'a ki Pete-Lakoni, pea a'u atu ki Sepuloni, pea ki he tele'a ko Sifita eli ki hono potu tokelau 'o Pete-'Emeki, mo Nieli, pea mole atu ki Kapuli ki he nima to'omata'u, ²⁸ Mo Hepeloni, mo Lehopi, mo 'Amoni, mo

Kana, 'io, 'o a'u ki Saitoni lahi; ²⁹ Pea 'oku toki afe 'ae ngata'anga ki Lama, pea ki he kolo mālohi ko Tala; pea 'oku afe 'ae ngata'anga ki Hosa: pea ko hono ngaahi ngata'anga na'e mei he tahi 'o a'u atu ki 'Akisipi: ³⁰ Mo Uma foki, mo 'Afeki, mo Lehopi: ko e kolo 'e uofulu ma ua, mo honau ngaahi potu kakai. ³¹ Ko eni 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Aseli 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi kolo ni mo honau ngaahi potu kakai.

³² ¶ Pea na'e hoko hono ono 'oe tofi'a ki he fānau 'a Nafitalai, 'io, ki he fānau 'a Nafitali 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ³³ Pea ko honau ngata'anga na'e fai mei Helefi, mei 'Aloni ki Seinanimi, mo 'Atami, mo Nekepi, mo Sapinili, mo Lakumi pea ko hono ngata'anga 'o ia ko Sioatani: ³⁴ Pea 'oku afe ai 'ae ngata'anga ki lulunga ki 'Asinote-Tepoa, pea 'alu mei ai ki Ukoki, pea a'u atu ki Sepuloni 'i he potu tonga, pea a'u atu ki 'Aseli 'i he potu lulunga, pea ki Siuta 'i he Soatani 'o hanga ki he hopo'angala'a. ³⁵ Pea ko e ngaahi kolo tau ko Sitimi, mo Sea, mo Hemati, mo Lakati, mo Kineloti, ³⁶ Mo 'Ataina, mo Lama, mo Hasoa, ³⁷ Mo Ketesi, mo Etileli mo Eni-Hasoa, ³⁸ Mo 'Ione, mo Mikitali-Eli, mo Holemi, mo Pete-'Anati, mo Pete-Semese; ko e kolo 'e hongofulu ma hiva, mo honau ngaahi potu kakai. ³⁹ Ko eni 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Nafitali 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi kolo mo e ngaahi potu kakai.

⁴⁰ ¶ Pea na'e hoko hono fitu 'oe tofi'a ki he fa'ahinga 'oe fānau 'a Tani, 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga. ⁴¹ Pea ko hono ngata'anga 'o honau tofi'a ko Sola, mo Esitaoli, mo Ilisemesi, ⁴² Mo Seelapini, mo 'Asaloni, mo Sitila, ⁴³ Mo 'Eloni, mo Timinate, mo Ekiloni, ⁴⁴ Mo Iilitike, mo Kipitoni, mo Pealati, ⁴⁵ Mo Sehuti, mo Peni-Pelaki, mo Katalimoni, ⁴⁶ Mo Mesakoni, mo Lakoni, mo hono ngata'anga 'i he 'ao 'o Safo. ⁴⁷ Pea ko hono ngata'anga 'oe tofi'a 'oe fānau 'a Tani na'e si'i kiate kin-autolu: ko ia na'e 'alu hake ai 'ae fānau 'a Tani, ke tau'i 'a Lesemi, pea na'a nau ma'u ia, pea taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, 'o ma'u ia, 'onau nofo ai, 'o fakahingoa 'a Lesemi, ko Tani, 'o hangē ko e hingoa 'o Tani ko 'enau tamai. ⁴⁸ Ko eni 'ae tofi'a 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Tani 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko honau ngaahi kolo mo honau ngaahi potu kakai.

⁴⁹ ¶ Pea hili 'enau faka'osi hono vahe 'oe fonua ko e ngaahi tofi'a 'i honau ngaahi ngata'anga, na'e 'atu 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae tofi'a kia Siosiuā ko e foha 'o Nuni 'i-ate kin-autolu: ⁵⁰ 'O hangē ko e folofola 'a Sihova na'a nau foaki kiate ia 'ae kolo na'a ne tala, ko Timinate-Sela 'i he mo'unga ko 'Ifalemi; pea na'e langa 'e ia 'ae kolo, pea nofo ai. ⁵¹ Ko eni 'ae ngaahi tofi'a, 'aia na'e vahe 'e 'Eliesa ko e taula'eiki, mo Siosiuā ko e foha 'o Nuni, mo e ngaahi 'eiki 'oe kau mātu'a 'oe ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isileli, ko e tofi'a, 'i he talotalo 'i Sailo, 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. Pea na'a nau faka'osi hono vahe'i 'oe fonua.

1 'Oku fekau 'e he 'Otua, 7 Pea 'oku fili 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae kolo 'e ono kenau hūfanga ki ai.

20 PEA na'e folofola 'a Sihova foki kia Siosiuā, 'o pehē, ² Ke ke lea ki he fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, "Fili mo'omoutolu 'ae ngaahi kolo ke hūfanga ki ai, 'aia na'aku lea ai kiate kimoutolu 'i he nima 'o Mōsese: ³ Koe'uhi ke hola ki ai 'ae fakapō 'aia 'oku ne tāmāte'i lavenoa'ia ha tokotaha 'o ta'eloto ki ai: pea 'e 'iate kimoutolu ia ko homou hūfanga mei he totongi toto. ⁴ Pea ka tu'u 'i he matapā 'o ha kolo 'e taha 'i he ngaahi kolo ni, 'aia 'oku ne hola ki ai, 'o ne fakamatala 'ene me'a 'i he telinga 'oe kau mātu'a 'oe kolo ko ia, tenau 'ave ia ki he kolo kiate kin-autolu, 'onau tuku kiate ia ha potu, ke ne nofo ai mo kin-autolu. ⁵ Pea kapau 'oku tuli ia 'e he totongi toto, 'e 'ikai ai tenau tukuange 'ae fakapō ki hono nima; koe'uhi na'a ne tā lavenoa'ia hono kaungā'api, ka na'e 'ikai tomu'a fehī'a kiate ia. ⁶ Pea 'e nofo ia 'i he kolo ko ia, ke 'oua ke tu'u ia 'i he 'ao 'oe fakataha 'i he fakamaau, pea ke 'oua ke pekia 'ae taula'eiki lahi 'aia 'e 'i he ngaahi 'aho ko ia: pea 'e toki liu mai 'ae tāmāte faainoa, 'o ha'u ki he'ene kolo, pea ha'u ki hono fale, ki he kolo na'e hola ia mei ai."

⁷ ¶ Pea na'a nau fili 'a Ketesi 'i Kaleli 'i he mo'unga 'o Nafitalai, mo Sikemi 'i he mo'unga 'o 'Ifalemi, mo Kesa-'Alipa, 'aia ko Hepeloni, 'i he mo'unga 'o Siuta. ⁸ Pea 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani ofi ki Seliko 'i he potu hahake, na'a nau fili 'a Peseli 'i he toafa ki he potu 'oe fa'ahinga 'o Lupeni, mo Lemoti 'i Kiliati mei he fa'ahinga 'o Kata, mo Kolani Pesani mei he fa'ahinga 'o Manase. ⁹ Ko eni 'ae ngaahi kolo na'e fili ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli, pea ki he muli 'oku 'āunofu 'iate kin-autolu, koe'uhi ko ia 'oku ne tāmāte lavenoa'ia ha tokotaha, ke hola ia ki ai, ke 'oua na'a mate ia 'i he nima 'oe totongi toto, kae'oua ke tu'u ia 'i he 'ao 'oe fakataha.

1 'Oku foaki 'i he talotalo 'ae kolo 'e fāngofulu ma valu ki he kau Livai 'e he ngaahi fa'ahinga. 43 'Oku foaki 'e he 'Otua 'ae fonua mo e mālolō ki he kakai 'Isileli, 'o hangē ko 'ene tala'ofa.

21 PEA na'e toki 'unu'unu mai 'ae ngaahi 'eiki 'oe mātu'a 'oe kau Livai kia 'Eliesa ko e taula'eiki, pea kia Siosiuā ko e foha 'o Nuni, pea ki he ngaahi 'eiki 'oe kau mātu'a 'oe ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a 'Isileli; ² Pea na'a nau lea kiate kin-autolu 'i Sailo 'i he fonua ko Kēnani, 'o pehē, "Na'e fekau 'e Sihova 'i he nima 'o Mōsese ke foaki kiate kima-autolu 'ae ngaahi kolo ke mau nofo ai, mo e ngaahi potu takatakai 'i ai ki he'emaufanga manu." ³ Pea na'e foaki 'e he fānau 'a 'Isileli ki he kau Livai mei honau tofi'a, 'i he fekau 'a Sihova, 'ae ngaahi kolo ni mo honau ngaahi potu takatakai. ⁴ Pea na'e tō mai 'ae talotalo ki he ngaahi fa'ahinga 'oe kau Kohate: pea ko e fānau 'a 'Elone ko e taula'eiki, 'aia na'e 'i he kau Livai, na'e ma'u 'ae tofi'a 'i he talotalo mei he fa'ahinga 'o Siuta, pea mei he fa'ahinga 'o Penisimani, 'ae kolo 'e hongofulu ma tolu. ⁵ Pea ko hono toe 'oe fānau 'a Kohate na'a nau ma'u 'i he talotalo 'ae tofi'a mei he ngaahi fale 'oe fa'ahinga 'o 'Ifalemi, pea mei he fa'ahinga 'o Tani, pea mei he vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'ae kolo 'e hongofulu. ⁶ Pea ko e fānau 'a Kesoni na'a nau ma'u 'i he talotalo 'ae tofi'a mei he ngaahi fale 'oe fa'ahinga 'o 'Isaka, pea mei he

fa'ahinga 'o 'Aseli, pea mei he fa'ahinga 'o Nafitali, pea mei hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase 'i Pesani, 'ae kolo 'e hongofulu ma tolu. ⁷ Ko e fānau 'a Melali 'i honau ngaahi fa'ahinga na'a nau ma'u mei he fa'ahinga 'o Lupeni, pea mei he fa'ahinga 'o Kata, pea mei he fa'ahinga 'o Sepuloni, 'ae kolo 'e hongofulu ma ua.

⁸ Pea na'e foaki 'i he talotalo 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae ngaahi kolo ni mo honau ngaahi potu takatakai ki he kau Livai, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese.

⁹ ¶ Pea na'a nau foaki mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Siuta, pea mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Simione, 'ae ngaahi kolo ni 'aia 'oku lau honau hingoa, ¹⁰ 'Aia na'e ma'u 'e he fānau 'e 'Elone, he na'a nau 'oe kau Kohate, 'aia na'e 'i he fānau 'a Livai: he ko e 'uluaki tufakanga na'e 'onautolu. ¹¹ Pea na'e foaki kiate kinautolu 'ae kolo 'o 'Alipa ko e tamai 'a 'Anaki, 'ae kolo ko ia ko Hepeloni, 'i he fonua mo'unga 'o Siuta, mo hono ve'e kolo 'oku tu'u takatakai. ¹² Ka ko e ngaahi ngoue 'oe kolo, mo e ngaahi potu kakai 'o ia, na'a nau foaki kia Kelepi ko e foha 'o Sifune ko e tofi'a mo'ona.

¹³ ¶ na'e pehē pe 'enau foaki ki he fānau 'a 'Elone ko e taula'eiki 'a Hepeloni mo hono tua'ā kolo 'o ia, ko e kolo hūfanga ki he tāmata faainoa: mo Lipina mo hono tua'ā kolo 'o ia, ¹⁴ Mo Satili mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Esitimoa mo hono tua'ā kolo 'o ia, ¹⁵ Mo Holoni mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Tipa mo hono tua'ā kolo 'o ia, ¹⁶ Mo 'Aine mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Siuta mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Pete-Semesi mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e hiva mei he fa'ahinga ni 'e ua; ¹⁷ Pea mei he fa'ahinga 'o Penisimani, ko Kipione mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Kepa mo hono tua'ā kolo 'o ia, ¹⁸ Ko 'Anatoti mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo 'Alimoni mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e fā. ¹⁹ Ko e ngaahi kolo kotoa pē 'ae fānau 'a 'Elone, ko e kau taula'eiki, ko e kolo 'e hongofulu ma tolu mo honau ngaahi tua'ā kolo.

²⁰ ¶ Pea ko e ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a Kohate, ko e kau Livai na'e toe 'i he fānau 'a Kohate, na'e ma'u 'ekinautolu 'ae ngaahi kolo ko honau tofi'a mei he fa'ahinga 'o 'Ifalemi. ²¹ He na'a nau foaki kiate kinautolu 'a Sikemi mo hono tua'ā kolo 'i he mo'unga ko 'Ifalemi, ko e kolo hūfanga ki he tāmata faainoa; mo Kesa mo hono tua'ā kolo 'o ia, ²² Mo Kipisemi mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Pete-holoni mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e fā. ²³ Pea mei he fa'ahinga 'o Tani, ko Eliteke mo hono tua'ā kolo 'o ia, ko Kipitoni mo hono ngaahi tua'ā kolo 'o ia, ²⁴ Ko 'Asaloni mo hono tua'ā kolo 'o ia, ko Kata-Limoni mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e fā.

²⁵ Pea mei hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, ko Tenaki mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Kata Limoni mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e ua. ²⁶ Ko e ngaahi kolo kotoa pē mo honau ngaahi tua'ā kolo ki he ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a Kohate na'e toe, na'e hongofulu.

²⁷ ¶ Pea na'a nau foaki ki he fānau 'a Kelsoni, 'i he fa'ahinga 'oe kau Livai, mei hono potu 'e taha 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'a Kolani 'i Pesani mo hono tua'ā kolo 'o ia, ko e kolo hūfanga ki he tāmata faainoa mo

Pesitila mo hono tua'ā kolo 'o ia ko e kolo 'e ua. ²⁸ Pea mei he fa'ahinga 'o 'Isaka, 'a Kisoni mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Tapilati, mo hono tua'ā kolo 'o ia, ²⁹ Ko Samuti mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Enikanimi mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e fā. ³⁰ Pea mei he fa'ahinga 'o 'Aseli, ko Misali mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo 'Apitoni mo hono tua'ā kolo 'o ia, ³¹ Ko Elitaki mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Lehopi mo hono tua'ā kolo 'o ia ko e kolo 'e fā. ³² Pea mei he fa'ahinga 'o Nafitali, ko Ketesi 'i Kāleli, mo hono tua'ā kolo 'o ia, ko e kolo hūfanga ki he tāmata faainoa; mo Hemoti-Toa mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Matani mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e tolu. ³³ Ko e ngaahi kolo 'oe kau Kelsoni 'o fakatatau ki honau ngaahi fa'ahinga, ko e kolo 'e hongofulu ma tolu mo honau ngaahi tua'ā kolo.

³⁴ ¶ Pea ki he ngaahi fa'ahinga 'oe fānau 'a Melali, ko hono toe 'oe kau Livai, na'e 'atu mei he fa'ahinga 'o Sepuloni, 'a Sokiniami mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Kaata mo hono tua'ā kolo 'o ia, ³⁵ Ko Temina mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Nehala mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e fā. ³⁶ Pea mei he fa'ahinga 'o Lupeni, ko Peseli mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Sehasi mo hono tua'ā kolo 'o ia, ³⁷ Ko Ketimote mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Mefati mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo 'e fā. ³⁸ Pea mei he fa'ahinga 'o Kata, ko Lemoti 'i Kiliati mo hono tua'ā kolo 'o ia, ko e kolo hūfanga ki he tāmata fai noa; mo Mehanemi mo hono tua'ā kolo 'o ia, ³⁹ Ko Hesiponi mo hono tua'ā kolo 'o ia, mo Sesa mo hono tua'ā kolo 'o ia; ko e kolo kotoa pē 'e fā. ⁴⁰ Ko ia ko e ngaahi kolo na'e tō 'i he talotalo ki he fānau 'a Melali 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'aia na'e toe 'i he ngaahi fa'ahinga 'oe kau Livai, ko e kolo 'e hongofulu ma ua. ⁴¹ Ko e ngaahi kolo kotoa pē 'oe kau Livai 'i he tofi'a 'oe fānau 'a 'Isileli na'e fāngofulu ma valu mo honau ngaahi tua'ā kolo. ⁴² Na'e tu'u 'ae ngaahi kolo ni taki taha mo honau tua'ā kolo na'e takatakai: na'e pehē pe 'ae ngaahi kolo ni kotoa pē.

⁴³ ¶ Pea na'e foaki 'e Sihova ki 'Isileli 'ae fonua kotoa pē na'a ne fuakava ke foaki ki he'enau ngaahi tamai: pea na'a nau ma'u ia, 'o nofo ai. ⁴⁴ Pea na'e foaki 'e Sihova kiate kinautolu 'ae mālōlō 'i he potu kotoa pē, 'o fakatatau ki he'ene fuakava ki he'enau ngaahi tamai: pea na'e 'ikai ha tangata 'i honau ngaahi fili kotoa pē na'e fa'a tu'u 'i honau 'ao: na'e tukuange 'e Sihova honau ngaahi fili kotoa pē ki honau nima. ⁴⁵ Na'e 'ikai li'aki ha me'a 'e taha 'i he me'a lelei kotoa pē na'e folofola ki ai 'a Sihova ki he fale 'o 'Isileli; na'e hoko kotoa pē.

1 'Oku tāpuaki 'ae ongo fa'ahinga mo e vaeua'anga 'oe fa'ahinga, pea tuku kenau 'alu ki honau 'api.

10 'Oku nau fokotu'u 'ae 'esi fakamo'oni 'i honau hala. 11 'Oku 'ita ai 'ae kakai 'Isileli. 21 'Oku nau fakafiemālie'i 'akinautolu.

22 PEA na'e fekau 'e Siosuia ke ha'u 'ae fa'ahinga 'o Lupeni mo e fa'ahinga 'o Kata, mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, ² Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Kuo mou fai 'aia kotoa pē na'e fekau 'e Mōsese ko e tamai'eiki 'a Sihova kiate kimoutolu, pea

kuo mou fai talangofua kiate au 'i he ngaahi me'a ko-toa pē na'aku fekau kiate kimoutolu: ³ Na'e 'ikai te mou li'aki homou kāinga 'i he ngaahi 'aho lahi 'o a'u ki he 'a-ho ni, ka kuo mou tauhi 'ae enginaki 'oe fekau 'a Sihova ko homou 'Otua. ⁴ Pea ko eni, kuo foaki 'e Sihova ko homou 'Otua 'ae mālōlō ki homou kāinga 'o hangē ko 'ene tala'ofa kiate kinautolu; ko ia ke mou liu atu ni, 'o 'alu ki homou ngaahi fale fehikitaki, pea ki he fonua 'o homou tofi'a, 'aia na'e foaki 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova kiate kimoutolu 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani. ⁵ Ka mou fa'a vakai 'o fai ki he fekau mo e fono, 'aia na'e fakapapau 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova kiate kimoutolu, ke mou 'ofa kia Sihova ko homou 'Otua, pea ke 'a'eva 'i hono ngaahi hala, pea ke tauhi 'ene ngaahi fekau, pea ke mou pikitai kiate ia, pea ke mou tauhi ia 'aki homou loto kotoa, pea mo homou laumālie kotoa." ⁶ Na'e pehē 'ae tāpuaki'i 'akinautolu 'e Siosuia, 'o ne fekau 'akinautolu ke 'alu: pea na'a nau 'alu ki honau ngaahi fale fehikitaki.

⁷ ¶ Pea na'e foaki 'e Mōsese ki hono vaeua'anga 'e taha 'oe fa'ahinga 'o Manase 'ae tofi'a 'i Pesani; ka ki hono vaeua'anga 'e taha na'e foaki 'e Siosuia fakataha mo honau kāinga 'i he kauvai ni 'o Sioatani ki he potu lulunga. Pea 'i he fekau 'akinautolu 'e Siosuia ke 'alu foki ki honau ngaahi fale fehikitaki, na'a ne toki tāpuaki'i 'akinautolu, ⁸ Pea lea 'e ia kiate kinautolu, 'o pehē, Toe 'alu mo e koloa lahi ki homou ngaahi fale fehikitaki, mo e fanga manu lahi, mo e siliva, mo e koula, mo e palasa, mo e 'aione, pea mo e ngaahi kofu lahi: mou vahevahe 'ae vete 'o homou ngaahi fili ki homou kāinga.

⁹ ¶ Pea na'e 'alu 'ae fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'onau 'alu mei he fānau 'a 'Isileli 'i Sailo, 'aia 'oku 'i he fonua ko Kēnani, kenau 'alu ki he fonua 'o Kiliati, ki he fonua 'o honau tofi'a, 'aia na'a nau ma'u, 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese.

¹⁰ ¶ Pea 'i he'enau hoko ki he ve'e Sioatani, 'aia 'oku 'i he fonua ko Kēnani, na'e fokotu'u 'i ai 'e he fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase 'ae 'esifeilaulau ofi ki Sioatani, 'ae 'esifeilaulau lahi ke vakai ki ai.

¹¹ ¶ Pea na'e fanongo 'e he fānau 'a 'Isileli ki he lau, "Vakai, kuo langa 'ae feilaulau'anga 'e he fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase 'o hanga atu ki he fonua ko Kēnani, 'i he ve'e Sioatani, 'i he a'a'anga 'oe fānau 'a 'Isileli." ¹² Pea 'i he fanongo ki ai 'ae fānau 'a 'Isileli, na'e fakataha 'ae fānau kotoa pē 'a 'Isileli 'i Sailo, koe'uhi kenau 'alu 'o tau'i 'akinautolu. ¹³ Pea na'e fekau 'e he fānau 'a 'Isileli ki he fānau 'a Lupeni, mo e fānau 'a Kata, pea ki he vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'i he fonua ko Kiliati, 'a Finiasi ko e foha 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, ¹⁴ Pea na'e 'alu mo ia 'ae 'eiki 'e toko hongofulu, 'ae 'eiki 'e taha 'i he fale 'eiki taki taha 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli; pea na'a nau taki taha 'eiki ia 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai 'i he ngaahi toko afe 'o 'Isileli.

¹⁵ ¶ Pea na'a nau ha'u ki he fānau 'a Lupeni, pea ki he fānau 'a Kata, pea ki hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, ki he fonua ko Kiliati, pea na'a nau lea kiate kinautolu, 'o pehē, ¹⁶ 'Oku pehē mai 'e he fakataha kotoa pē 'a Sihova, "Ko e hā 'ae me'a hala ni kuo mou fai ki he 'Otua 'o 'Isileli, ke tafoki he 'aho ni mei he muimui 'ia Sihova, 'i ho'omou langa kiate kimoutolu ha feilaulau'anga, koe'uhi ke mou fai angatu'u he 'aho ni kia Sihova? ¹⁷ He kuo si'i fau kiate kitautolu 'ae hia 'a Peoli, ('aia 'oku te'eki fakama'a 'akitautolu mei ai he 'a-ho ni, ka ko e mo'oni na'e ai 'ae mahaki lahi 'i he fakataha 'a Sihova,) ¹⁸ Kuo mou tafoki ai 'akimoutolu he 'aho ni mei he muimui 'ia Sihova? Pea 'e pehē, 'i ho'omou angatu'u he 'aho ni kia Sihova, 'e houhau ia 'apongipongi ki he kakai fakataha kotoa pē 'o 'Isileli. ¹⁹ Ka koe'uhi, kapau 'oku ta'ema'a 'ae fonua 'o homou tofi'a, pea mou hiki mai ki he fonua ki he tofi'a 'o Sihova, 'aia 'oku tu'u ai 'ae fale fehikitaki 'o Sihova, pea ma'u 'ae tofi'a fakataha mo kima'utolu: kae'oua te mou angatu'u kia Sihova, pea angatu'u kiate kima'utolu, 'i he fokotu'u 'ae feilaulau'anga mo'omoutolu, kae tuku 'ae feilaulau'anga 'o Sihova ko hotau 'Otua. ²⁰ 'Ikai na'e fai hala 'e 'Akani ko e foha 'o Sela 'i he me'a fakamala'ia, pea na'e tō ai 'ae houhau ki he kakai fakataha kotoa pē 'o 'Isileli? Pea na'e 'ikai mala'ia tokotaha pe 'ae tangata ko ia 'i he'ene hia."

²¹ ¶ Pea na'e lea ai 'ae fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata mo hono vaeua'anga 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'o tali, 'onau pehē ki he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko afe 'o 'Isileli, ²² "Ko Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi 'otua, ko Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi 'otua, 'oku ne 'afio'i, pea 'e 'ilo ia mo 'Isileli foki; kapau kuo fai eni 'i he angatu'u, pea kapau 'oku fai 'i he talangata'a kia Sihova, ('oua na'a fakamo'ui 'akima'utolu he 'aho ni,) ²³ 'Emau langa homau feilaulau'anga ke tafoki mei he'ema' muimui 'ia Sihova, pea kapau ko e me'a ke fai ki ai 'ema' ngaahi feilaulau tutu, pe ko e feilaulau me'akai, pea ke 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau fakalelei, tuku ke totongi ia 'e Sihova pe; ²⁴ Pea kapau na'e 'ikai te mau fai ia ko e manavahē ki he me'a ni, 'o pehē, 'e lea nai 'e ho'omou fānau 'amui ki he'ema' fānau, 'o pehē, 'Ko e hā 'oku mou kau ai 'akimoutolu kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli? ²⁵ He kuo ngaahi 'e Sihova 'a Sioatani ko e ngata'anga vahevahe 'iate kima'utolu mo kimoutolu, 'akimoutolu 'ae fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata; 'oku 'ikai hamou tofi'a 'ia Sihova; ko ia 'e fai 'e ho'omou fānau ke ta'ofi 'ema' fānau 'i he'enau manavahē kia Sihova.

²⁶ Ko ia na'a mau alea ai, 'o pehē, 'Ke tau tokonaki 'o langa ha'atau feilaulau'anga, 'oku 'ikai ki he feilaulau tutu, pe ki he feilaulau: ²⁷ Ka koe'uhi ke hoko ko e fakamo'oni ia kiate kima'utolu mo kimoutolu, pea ki hotau ngaahi to'utangata kimui 'iate kitautolu, koe'uhi ke mau fai 'ae ngāue 'a Sihova 'i hono 'ao 'aki 'ema' ngaahi feilaulau tutu, mo 'ema' ngaahi feilaulau, mo 'ema' ngaahi feilaulau fakalelei; ke 'oua na'a lau 'e ho'omou fānau ki he'ema' fānau 'amui, 'Oku 'ikai te mou kau kia Sihova.' ²⁸ Ko ia na'a mau pehē, 'e hoko 'o pehē, 'Kapau tenau lau kiate kima'utolu, pe ki homau

to'utangata kimui, pea te mau tali, 'o pehē, Vakai ki hono fakatātā 'oe feilaulau'anga 'o Sihova, 'aia na'e ngaahi 'e he'emaui ngaahi tamai, na'e 'ikai ki he feilaulau tutu, pe ki he ngaahi feilaulau: ka ko e me'a fakamo'oni kiate kimautolu mo kimoutolu.' ²⁹ Ke ta'ofi 'e he 'Otua ke 'oua 'aupito na'a mau angatu'u kia Sihova, 'o tafoki he 'aho ni mei he muimui 'ia Sihova, ke langa 'ae feilaulau'anga ki he ngaahi feilaulau tutu, pe ki he ngaahi feilaulau me'akai, pe ki he ngaahi feilaulau, kae tuku 'ae feilaulau'anga 'o Sihova ko hotau 'Otua 'aia 'oku 'i he mata fale fehikitaki 'o'ona."

³⁰ ¶ Pea 'i he fanongo 'e Finiasi ko e taula'eiki, mo e ngaahi 'eiki 'oe kakai fakataha, mo e 'eiki 'oe ngaahi toko afe 'o 'Isileli 'aia na'e 'iate ia, ki he ngaahi lea na'e lea 'aki 'e he fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata, mo e fānau 'a Manase, na'a nau fiemālie ai. ³¹ Pea na'e lea 'a Finiasi ko e foha 'o 'Eliesa ko e taula'eiki ki he fānau 'a Lupeni, pea ki he fānau 'a Kata, pea ki he fānau 'a Manase, "Oku mau mamata he 'aho ni 'oku 'iate kitautolu 'a Sihova, koe'uhi 'oku 'ikai te mou fai 'ae me'a hala ni kia Sihova; ko eni kuo mou fakamo'ui 'ae fānau 'a 'Isileli mei he nima 'o Sihova."

³² ¶ Pea na'e liu mai 'a Finiasi ko e foha 'o 'Eliesa ko e taula'eiki, mo e ngaahi 'eiki, mei he fānau 'a Lupeni, pea mei he fānau 'a Kata, mei he fonua ko Kiliati, ki he fonua ko Kēnani, ki he fānau 'a 'Isileli, 'onau 'omi 'ae ongoongo kiate kinautolu. ³³ Pea na'e fiemālie ai 'ae fānau 'a 'Isileli; pea na'e fakafeta'i ki he 'Otua 'e he fānau 'a 'Isileli, pea na'e 'ikai tenau loto ke 'alu ke tau'i 'akinautolu, ke faka'auha 'ae fonua na'e nofo ai 'ae fānau 'a Lupeni, mo Kata. ³⁴ Pea na'e ui 'e he fānau 'a Lupeni mo e fānau 'a Kata 'ae feilaulau'anga, "Ko e fakamo'oni eni 'iate kitaua ko Sihova ko e 'Otua."

1 Ko e akonaki 'a Siosiu 'i he'ene teu ke mate, 3 'I he ngaahi lelei kuo nau ma'u, 5 'I he ngaahi tala'ofa, 11 Pea 'i he ngaahi valoki.

23 PEA kuo fuoloange mo e tuku 'e Sihova 'ae fiemālie ki 'Isileli mei honau ngaahi fili na'e tu'u takatakai, mo 'ene faka'a'au 'o motu'a 'a Siosiu, pea lahi hono ta'u. ² Pea na'e fekau 'e Siosiu ke ha'u 'a 'Isileli kotoa pē, 'a 'enau kau mātu'a, mo honau ngaahi 'eiki, mo honau kau fakamaau, pea mo honau kau matāpule, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Kuo u motu'a pea lahi hoku ta'u: ³ Pea kuo mou mamata ki he ngaahi me'a kotoa pē kuo fai 'e Sihova ko homou 'Otua ki he ngaahi pule'anga ni koe'uhi ko kimoutolu; he ko Sihova ko homou 'Otua, ko ia ia kuo ne tau koe'uhi ko kimoutolu. ⁴ Vakai, kuo u vahevahe kiate kimoutolu 'i he talotalo 'ae ngaahi pule'anga ni 'oku toe, ko e tofi'a ki homou ngaahi fa'ahinga, mei Sioatani, mo e ngaahi pule'anga kotoa pē 'aia kuo u faka'auha, 'io, 'o a'u atu ki ke Tahī Lahi 'i lulunga. ⁵ Pea ko Sihova ko homou 'Otua, 'e kapusi 'e ia 'akinautolu mei homou 'ao, 'o fakahē'i 'akinautolu mei homou mata; pea te mou ma'u honau fonua, 'o hangē ko e tala'ofa kiate kimoutolu 'e Sihova ko homou 'Otua. ⁶ Ko ia mou loto mālohi 'aupito ke tauhi, pea ke fai 'aia kotoa pē kuo tohi 'i he tohi 'oe fono 'a Mōse, ke 'oua na'a mou tafoki

mei ai ki he nima to'omata'u pe ki he to'ohema; ⁷ Koe'uhi ke 'oua na'a mou kaume'a mo e ngaahi pule'anga ni, 'aia 'oku toe 'iate kimoutolu; pea 'oua na'a lea ki he hingoa 'o honau ngaahi 'otua, pe fekau ke fuakava ki ai, pe ke tauhi 'akinautolu, pe punou hifo 'akimoutolu kiate kinautolu: ⁸ Ka mou pikitai kia Sihova ko homou 'Otua, hangē ko ia kuo mou fai 'o a'u ki he 'aho ni. ⁹ He kuo kapusi atu 'e Sihova mei homou 'ao 'ae ngaahi pule'anga lahi mo mālohi: ka ko kimoutolu, na'e 'ikai mafai 'e ha tangata ke tu'u 'i homou 'ao 'o a'u ki he 'aho ni. ¹⁰ 'E tuli 'e homou tokotaha 'ae toko afe: he ko Sihova ko homou 'Otua, ko ia ia 'oku tau ma'amoutolu 'o hangē ko 'ene fakahā kiate kimoutolu.

¹¹ ¶ Ko ia mou vakai lahi kiate kimoutolu ke mou 'ofa kia Sihova ko homou 'Otua. ¹² Telia 'i ho'omou tafoki ki mui 'i ha me'a 'e taha, 'o pikitai ki hono toe 'oe ngaahi pule'anga ni 'akinautolu 'oku toe 'o nofo kiate kimoutolu, pea mali 'unoho mo kinautolu, 'o fe'alu'aki fakafelātani mo kinautolu: ¹³ Pea ke 'ilo pau 'ekimoutolu, 'e 'ikai toe kapusi 'e Sihova ko homou 'Otua ha pule'anga 'e taha mei homou 'ao: ka tenau hoko ko e ngaahi hele, mo e ngaahi luo kiate kimoutolu, mo e ngaahi me'a tā ki homou vakavaka, mo e ngaahi tala'i 'akau 'i homou mata, ke mou 'auha ai mei he fonua lelei ni 'aia kuo foaki 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu. ¹⁴ "Pea vakai, ko e 'aho ni 'oku ou 'alu 'i he hala 'o māmani kotoa pē: pea 'oku mou 'ilo 'i homou loto kotoa pē, pea 'i homou laumālie kotoa pē, 'i he ngaahi me'a lelei kotoa pē 'aia na'e folofola ai 'a Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu 'eku 'ikai li'aki ha me'a 'e taha; kuo fakahoko kotoa pē kiate kimoutolu, pea 'oku 'ikai li'aki hano me'a 'e taha. ¹⁵ Ko ia 'e hoko 'o pehē, 'o hangē kuo hoko kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a lelei 'aia na'e tala'ofa 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu; 'e pehē 'ae 'omi kiate kimoutolu 'e Sihova 'ae ngaahi me'a kovi, kae'oua ke 'osi 'ene faka'auha 'akimoutolu mei he fonua lelei ni 'aia kuo foaki 'e Sihova ko homou 'Otua kiate kimoutolu. ¹⁶ 'I ho'omou fai tangata'a ki he fuakava 'a Sihova ko homou 'Otua, 'aia kuo ne fekau kiate kimoutolu, pea kuo mou 'alu 'o tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe, 'o fakapunou hifo 'akimoutolu ki ai: 'e tupu ai 'ae houhau 'a Sihova kiate kimoutolu, pea te mou 'auha vave mei he fonua lelei 'aia kuo ne foaki kiate kimoutolu."

1 'Oku fakataha 'e Siosiu 'ae ngaahi fa'ahinga ki Sikemi. 2 Ko e tala 'ae fai lelei 'ae 'Otua mei he kuonga 'o Tela. 14 'Oku fakafou 'e ia 'ae fuakava 'iate kinautolu mo e 'Otua. 26 Ko e maka fakamo'oni 'oe fuakava. 27 Ko hono motu'a 'o Siosiu, mo 'ene pekia. 33 Ko e pekia 'a 'Eliesa.

24 PEA na'e tēnaki fakataha 'e Siosiu 'ae ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli ki Sikemi, 'o ne fekau ke ha'u 'ae kau mātu'a 'o 'Isileli, mo honau ngaahi 'eiki, pea ko honau kau fakamaau, mo honau kau matāpule; pea na'a nau fakahā 'akinautolu 'i he 'ao 'oe 'Otua. ² Pea na'e pehē 'e Siosiu ki he kakai kotoa pē, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Na'e nofo ho'omou ngaahi tamai 'i mu'a 'i he kauvai 'e taha 'oe vai lahi, 'io, 'a Tela,

ko e tamai 'a 'Epalahame mo e tamai 'a Nehoa: pea na'a nau tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe. ³ Pea na'aku 'omi ho'omou tamai ko 'Epalahame mei he potu 'e taha 'oe vai lahi, 'o tataki ia 'i he fonua ko Kēnani, pea u fakatokolahi hono hako, 'o foaki kiate ia 'a 'Aisake. ⁴ Pea na'e foaki kia 'Aisake 'a Sēkope mo 'Isoa: peau foaki kia 'Isoa 'ae mo'unga ko Seia, ke ne ma'u ia; ka ko Sēkope mo 'ene fānau na'a nau 'alu hifo ki 'Isipite. ⁵ Pea na'aku fekau 'a Mōsepe mo 'Elone foki, peau fakamamahi'i 'a 'Isipite, 'o fakatatau mo ia 'aia na'aku fai 'iate kinautolu: pea hili ia na'aku fakahaofi 'akimoutolu. ⁶ Pea na'aku 'omi ho'omou ngaahi tamai mei 'Isipite: pea na'a mou ha'u ki he tahi: pea na'e tuli ho'omou ngaahi tamai 'e he kakai 'Isipite 'aki 'ae ngaahi saliote mo e kau tangata heka hoosi 'o a'u ki he Tahi Kulokula. ⁷ Pea 'i he'enu tangi kia Sihova, na'a ne 'ai 'ae po'uli 'i homou vaha'a mo e kakai 'Isipite, pea na'a ne 'omi 'ae tahi kiate kinautolu 'o lōmaki 'aki 'akinautolu; pea na'e mamata 'e homou mata ki he me'a na'aku fai 'i 'Isipite: pea ne mou nofo 'i he toafa 'o fuoloa. ⁸ Pea ne u 'omi 'akimoutolu ki he fonua 'oe kau 'Amoli, 'aia na'e nofo 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani; pea na'a nau tau'i 'akimoutolu: pea ne u tuku 'akinautolu ki homou nima, koe'uhi ke mou ma'u honau fonua, pea ne u faka'auha 'akinautolu mei homou 'ao. ⁹ Pea na'e tu'u hake 'a Pelaki ko e foha 'o Sipoa, ko e tu'i 'o Moape, 'o ne tau'i 'a 'Isileli, 'o ne fekau ke ui 'a Pelami ko e foha 'o Peoli ke ha'u 'o fakamala'ia'i 'akimoutolu: ¹⁰ Ka na'e 'ikai teu tokanga kia Pelami ko ia na'a ne tāpuaki'i pe 'akimoutolu pea ne u fakamo'ui 'akimoutolu mei hono nima, ¹¹ Pea ne mou 'alu atu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, 'o hoko ki Seliko: pea na'e tau'i 'akimoutolu 'e he kau tangata 'o Seliko; ko e kau 'Amoli, mo e kau Plesi, mo e kau Kēnani, mo e kau Heti, mo e kau Keakasa, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi; pea na'aku tukuange 'akinautolu ki homou nima. ¹² Pea na'aku fekau 'ae fanga langomū ke mu'omu'a 'iate kimoutolu, 'aia na'e kapusi 'akinautolu mei homou 'ao, 'io, 'ae tu'i 'e ua 'oe kau 'Amoli; ka na'e 'ikai fai ia 'aki ho'o heletā pē ko ho'o kaufana 'a'au. ¹³ Pea kuo u foaki kiate kimoutolu 'ae fonua 'aia na'e 'ikai te mou ngāue ke ma'u, mo e ngaahi kolo na'e 'ikai te mou langa, pea 'oku mou nofo 'i ai; ko e ngaahi ngoue vaine, mo e ngaahi ngoue 'olive 'aia na'e 'ikai te mou tō 'oku mou kai mei ai.'

¹⁴ ¶ "Pea ko eni, mou manavahē kia Sihova, pea tauhi ia 'i he angatonu mo e mo'oni; pea tukuange 'iate kimoutolu 'ae ngaahi 'otua na'e tauhi 'e ho'omou ngaahi tamai 'i he kauvai 'e taha 'oe vai lahi, pea mo 'Isipite: pea mou tauhi 'a Sihova. ¹⁵ Pea kapau 'oku matamata kovi kiate kimoutolu ke tauhi 'a Sihova, mou fili he 'aho ni 'aia te mou tauhi; pe ko e ngaahi 'otua 'aia na'e tauhi 'e ho'omou ngaahi tamai, 'aia na'e 'i he kauvai 'e taha 'oe vai lahi, pe ki he ngaahi 'otua 'oe kau 'Amoli, 'ae fonua 'onautolu 'oku mou nofo ai: ka ko au mo hoku fale te mau tauhi 'a Sihova. ¹⁶ Pea na'e lea 'ae kakai 'o pehē, "Ke ta'ofi 'e he 'Otua ke 'oua 'aupito na'a mau li'a ki 'a Sihova, ke tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe; ¹⁷ He ko Si-

hova ko hotau 'Otua, ko ia ia kuo ne 'omi 'akitautolu mo 'etau ngaahi tamai mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale fakapōpula, pea ko ia na'a ne fai 'ae ngaahi me'a faka'ilonga lahi 'i hotau 'ao, 'o ne fakamo'ui 'akitautolu 'i he hala kotoa pē 'aia na'a tau 'alu ai, pea 'i he lotolotonga 'oe kakai kotoa pē 'aia na'a tau 'alu ai: ¹⁸ Pea na'e kapusi 'e Sihova mei hotau 'ao 'ae kakai kotoa pē, 'io, 'ae kau 'Amoli 'aia na'e nofo 'i he fonua: ko ia foki te mau tauhi 'a Sihova; he ko homau 'Otua ia." ¹⁹ Pea na'e pehē 'e Siosuia ki he kakai, "Oku 'ikai te mou fa'a tauhi 'a Sihova; he ko e 'Otua mā'oni'oni ia; ko e 'Otua fua'a ia; 'e 'ikai te ne fakamolemole ho'omou ngaahi talangata'a mo ho'omou ngaahi angahala. ²⁰ Kapau 'oku mou li'aki 'a Sihova, pea tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe, te ne foki mai 'o tautea 'akimoutolu, 'o faka'auha 'akimoutolu, hili 'a 'ene fai lelei kiate kimoutolu." ²¹ Pea na'a nau tala kia Siosuia, "E 'ikai; ka te mau tauhi 'a Sihova." ²² Pea na'e pehē 'e Siosuia ki he kakai, "Ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu kiate kimoutolu kuo mou fili 'a Sihova mo'omoutolu ke tauhi ia." Pea na'a nau pehē, "Ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu." ²³ Pea na'e pehē 'e ia, "Pea ko eni, tukuange 'ae ngaahi 'otua kehe 'oku 'iate kimoutolu, pea mou fakatokanga'i homou loto kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli." ²⁴ Pea na'e pehē 'e he kakai kia Siosuia, "Te mau tauhi 'a Sihova ko homau 'Otua, pea te mau fai talangofua ki hono le'o." ²⁵ Ko ia na'e fai ai 'e Siosuia 'ae fuakava mo e kakai 'i he 'aho ko ia, 'o ne fokotu'u 'ae fekau ma'anautolu mo e tu'utu'uni 'i Sikemi.

²⁶ ¶ Pea na'e tohi 'e Siosuia 'ae ngaahi lea ni 'i he tohi 'oe fono 'ae 'Otua, 'o ne 'omi 'ae fu'u maka lahi 'o fokotu'u ia 'i he lolo oke, 'aia na'e ofi ki he faletapu 'o Sihova. ²⁷ Pea na'e pehē 'e Siosuia ki he kakai kotoa pē, "Vakai, ko e fakamo'oni 'ae maka ni kiate kitautolu; he kuo ne fanongo ki he lea kotoa pē 'a Sihova 'aia kuo ne folofola'aki kiate kitautolu: ko ia 'e 'iate kimoutolu ia ko e fakamo'oni, telia na'a mou fakafisinga'i homou 'Otua." ²⁸ Pea na'e tukuange 'e Siosuia 'ae kakai kenau 'alu, taki taha 'ae tangata ki hono tofi'a.

²⁹ ¶ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni, pea hoko 'o pehē, na'e pekia 'a Siosuia ko e foha 'o Nuni, ko e tamaio'eiki 'a Sihova, ka kuo teau ta'u mo e ta'u 'e hongofulu hono motu'a. ³⁰ Pea na'a nau fai hono putu 'i he ve'e tofi'a 'o'ona 'i Timinate-Sela, 'aia 'oku 'i he mo'unga ko 'Ifalemi, 'i he potu tokelau 'oe mo'unga ko Keasi. ³¹ Pea na'e tauhi 'e 'Isileli 'a Sihova 'i he 'aho kotoa pē 'o Siosuia, mo e 'aho kotoa pē 'oe kau mātu'a na'a nau mo'ui kimui 'ia Siosuia, 'akinautolu na'a nau 'ilo 'ae ngaahi ngāue kotoa pē 'a Sihova, 'aia na'a ne fai ma'a 'Isileli.

³² ¶ Pea ko e hui 'o Siosefa 'aia na'e hikitanga 'e he fānau 'a 'Isileli mei 'Isipite, na'a nau tanu 'i Sikemi, 'i he konga fonua na'e fakatau 'e Sēkope mei he ngaahi foha 'o Hemoa ko e tamai 'a Sikemi 'aki 'ae konga siliva 'e teau: pea na'e hoko ia ko e tofi'a 'oe fānau 'a Siosefa.

³³ Pea na'e pekia 'a 'Eliesa ko e foha 'o 'Elone; pea na'a nau fai hono putu 'i he mo'unga na'e 'o Finiasi ko hono foha, 'aia na'e foaki kiate ia 'i he mo'unga ko 'Ifalemi.

Fakamaau

'OE KAU

Vahe

1 Ko e ngāue 'a Siuta mo Simione. 4 Ko e totongi kia 'Atoni-Piseki. 8 Ko e lava'i 'o Selūsalema. 10 Ko e lava'i 'o Hepeloni. 11 'Oku ma'u 'e Olinili 'a 'Akesa ko e totongi 'o 'ene lava'i 'a Tipa. 16 'Oku nofo 'i Siuta 'ae kakai Kena. 17 Kuo lava'i 'a Hoama, mo Kesa, mo 'Asikeloni mo Ekiloni. 21 Ko e ngaahi ngāue 'a Penisimani. 22 'Oku lava'i 'a Peteli 'e he fale 'o Siosefa. 30 Ko e ngāue 'ae ngaahi fa'ahinga kehe.

1 PEa hili 'ae pekia 'a Siosiu na'e hoko 'o pehē, na'e fehu'i 'e he fānau 'a 'Isileli kia Sihova, 'o pehē, "Ko hai 'iate kimautilu 'e 'alu mu'omu'a hake ki he kau Kēnani ke tau'i 'akinautilu?" 2 Pea na'e folofola 'a Sihova, "Ke 'alu hake 'a Siuta: vakai, kuo u tukuange 'ae fonua ki hono nima." 3 Pea na'e lea 'a Siuta ki hono tokoua ko Simione, 'o pehē, "Ha'u ke ta ō mo koe ki hoku tofi'a, koe'uhi ke ta tau'i 'ae kau Kēnani; pea te u 'alu mo koe foki ki ho tofi'a." Pea na'e 'alu 'a Simione mo ia. 4 Pea na'e 'alu hake 'a Siuta: pea na'e tukuange 'e Sihova 'ae kau Kēnani mo e kau Pelesi ki honau nima: pea na'a nau tāmata'i 'iate kinautilu 'i Piseki ko e kau tangata 'e tokotaha mano. 5 Pea na'a nau 'ilo 'a 'Atoni-Piseki 'i Piseki: pea na'a nau tau'i ia, pea na'a nau tāmata'i 'ae kau Kēnani mo e kau Pelesi. 6 Ka na'e hola 'a 'Atoni-Piseki; pea na'a nau tuli 'o ma'u ia, 'onau tutu'u hono ongo motu'a nima mo hono motu'a va'e. 7 Pea na'e pehē 'e 'Atoni-Piseki, "Ko e tu'i 'e toko fitungofulu, na'e tutu'u honau ngaahi motu'a nima mo e motu'a va'e, na'e tufi 'enau me'akai 'i lalo 'i hoku keinanga'anga: hangē ko ia na'aku fai, kuo totongi pehē kiate au 'e he 'Otua." Pea na'a nau 'omi ia ki Selūsalema, pea na'e pekia ia 'i ai. 8 Pea ko eni, na'e tau'i 'a Selūsalema 'e he fānau 'a Siuta, pea na'e lava'i ia, pea na'e taa'i 'aki ia 'ae mata 'oe heletā, pea tutu 'ae kolo 'aki 'ae afi.

9 ¶ Pea hili ia na'e toki 'alu 'ae fānau 'a Siuta ke tau'i 'ae kau Kēnani, 'aia na'e nofo 'i he mo'unga, pea 'i he potu tonga, pea mo e toafa. 10 Pea na'e 'alu 'a Siuta ke tau'i 'ae kau Kēnani 'aia na'e nofo 'i Hepeloni: (pea ko e hingoa 'o Hepeloni 'i mu'a ko Kesa-'Alipa:) pea na'a nau tāmata'i 'a Sesei, mo 'Ehimani, mo Talimi. 11 Pea na'e 'alu mei ai ia ke tau'i 'ae kakai 'o Tipa: pea ko hono hingoa mu'a 'o Tipa, ko Kesa-Sefa. 12 Pea na'e pehē 'e Kelepi, "Ko ia 'oku ne taa'i 'a Kesa-Sefa, 'o lava'i ia, te u foaki atu kiate ia hoku 'ofefine ko 'Akesa kena 'unoho." 13 Pea na'e kapasi ia 'e Otinili ko e foha 'o Kenasi ko e tehina 'o Kelepi: pea ne 'atu kiate ia hono 'ofefine ko

'Akesa kena 'unoho. 14 Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene ha'u kiate ia, na'a ne ue'i ia ke ne kole 'ae ngoue mei he'ene tamai: pea na'e 'alu hifo ia mei he'ene 'asi; pea na'e pehē 'e Kelepi kiate ia, Ko e hā ho loto? 15 Pea pehē 'e ia kiate ia, "Tuku mai ha tāpuaki: he kuo ke foaki kiate au ha fonua 'i he feitu'u tonga; ke ke foaki mai 'ae ngaahi matavai foki." Pea na'e foaki 'e Kelepi kiate ia 'ae ngaahi matavai 'i 'olunga mo e ngaahi matavai 'i lalo.

16 ¶ Pea ko e fānau 'a Kena ko e tamai 'i he fono kia Mōsese, ne nau 'alu hake fakataha mo e fānau 'a Siuta mei he kolo 'oe 'akau ko e ponga ki he toafa 'o Siuta, 'aia 'oku tu'u ki he potu tonga 'o 'Alati; pea na'a nau 'alu 'o nonofo mo e kakai. 17 Pea na'e 'alu 'a Siuta mo hono tokoua ko Simione, pea na'a na tāmata'i 'ae kau Kēnani na'e nofo 'i Sefati, 'onau faka'auha 'aupito ia. Pea na'e ui hono hingoa 'oe kolo ko Hoama. 18 Pea na'e ma'u 'e Siuta 'a Kesa foki mo hono ngaahi potu 'o ia, mo 'Asikiloni mo hono ngaahi potu 'o ia, mo Ekiloni mo hono ngaahi potu 'o ia. 19 Pea na'e 'ia Siuta 'a Sihova: pea na'a ne kapusi 'ae kakai 'oe mo'unga: ka na'e 'ikai fa'a kapusi 'e ia 'ae kakai 'oe tele'a, koe'uhi na'a nau ma'u 'ae ngaahi saliate 'aione. 20 Pea na'a nau foaki 'a Hepeloni kia Kelepi, 'o hangē ko e lea 'a Mōsese: pea na'a ne kapusi mei ai 'ae foha 'e toko tolu 'o 'Anaki. 21 Pea na'e 'ikai kapusi 'e he fānau 'a Penisimani 'ae kau Sepusi na'e nofo 'i Selūsalema; ka kuo nofo 'ae kau Sepusi mo e fānau 'a Penisimani 'i Selūsalema, 'o a'u ki he 'aho ni.

22 ¶ Pea ko e fale 'o Siosefa, na'e 'alu hake foki 'akinautilu ke tau'i 'a Peteli pea na'e 'iate kinautilu 'a Sihova. 23 Pea na'e fekau 'e he fale 'o Siosefa ke vakai'i 'a Peteli: (Pea ko hono hingoa 'i mu'a 'oe kolo ko Lusa.)

24 Pea na'e mamata 'e he kau mataki ki he tangata 'oku ha'u kitu'a mei he kolo, pea na'a nau pehē kiate ia, "'Oku mau kole kiate koe ke fakahā kiate kimautilu 'ae hū'anga ki he kolo, pea te mau fai 'ofa kiate koe."

25 Pea 'i he'ene fakahā kiate kinautilu 'ae hū'anga ki he kolo, na'a nau taa'i 'ae kolo 'aki 'ae mata 'oe heletā; ka na'a nau tukuange 'ae tangata ke 'alu mo hono fale ko toa pē. 26 Pea na'e 'alu 'ae tangata ki he fonua 'oe kau Heti, pea na'e langa 'e ia 'ae kolo, pea na'e ui hono hingoa 'o ia ko Lusa: 'aia ko hono hingoa ia 'o a'u ki he 'aho ni.

27 ¶ Pea na'e 'ikai kapusi foki 'e Manase 'ae kakai mei Pete-Seani mo hono ngaahi potu kakai, mo Tenaki mo

hono ngaahi kolo, pe ko e kakai 'o Toa mo hono ngaahi kolo, pe ko e kakai 'o Ipiliami mo hono ngaahi kolo, pe ko e kakai 'o Mekito mo hono ngaahi kolo: ka na'e ma'u pe 'ae loto 'oe kau Kēnani kenau nofo 'i he fonua. ²⁸ Pea na'e pehē, 'i he hoko 'o mālohi 'a 'Isileli, na'a nau fekau ke tukuhau 'ae kau Kēnani, pea na'e 'ikai tenau kapusi 'aupito 'akinautolu kitua'ā.

²⁹ ¶ Pea na'e 'ikai kapusi foki 'e 'Ifalemi 'ae kau Kēnani 'aia na'e nofo 'i Kesa; ka na'e nofo 'i Kesa 'ae kau Kēnani mo kinautolu.

³⁰ ¶ Pea na'e 'ikai kapusi 'e Sepuloni 'ae kakai 'o Kitiloni, pe ko e kakai 'o Nehaloli; ka na'e nofo 'ae kau Kēnani mo kinautolu, 'onau hoko 'o tukuhau.

³¹ ¶ Pea na'e 'ikai kapusi 'e 'Aseli 'ae kakai 'o 'Ako, pe ko e kakai 'o Saitoni, pe ko e kakai 'o 'Alapi, pe ko Ekisipi, pe ko Elipa, pe ko 'Afiki, pe ko Lehopi: ³² Ka na'e nofo 'ae kakai 'Aseli mo e kau Kēnani, 'aia ko e kakai 'ae fonua: he na'e 'ikai tenau kapusi 'akinautolu kitua'ā.

³³ ¶ Pea na'e 'ikai kapusi 'e Nafitali 'ae kakai 'o Pete-Semesi, pe ko e kakai 'o Pete-'Anati; ka na'e nofo ia mo e kau Kēnani, ko e kakai 'oe fonua: ka na'e hoko 'o tukuhau kiate kinautolu 'ae kakai 'o Pete-Semesi, pea mo Pete-'Anati. ³⁴ Pea na'e kapusi 'e he kau 'Amoli 'ae fānau 'a Tani ki he mo'unga: he na'e 'ikai tenau tuku 'akinautolu ke 'alu hifo ki he tele'a. ³⁵ Ka na'e ma'u pe 'ae loto 'oe kau 'Amoli kenau nofo 'i he mo'unga ko Elesi 'i 'Asaloni, mo Se'elipimi: ka na'e mālohi 'ae nima 'oe fale 'o Siosefa, ko ia ne nau hoko 'o tukuhau ai. ³⁶ Pea ko hono ngata'anga 'oe fonua 'oe kau 'Amoli na'e fai mei he 'alu hake ki 'Akilapime, mei he makatu'u 'o mole hake.

1 'Oku valoki 'e he āngelo 'ae kakai 'a Pokimi. 6 Ko e angakovi 'oe to'utangata fo'ou na'e hoko mo Siosiu. 4 Ko e houhau 'oe 'Otua mo 'ene 'alo'ofa kiate kinautolu. 20 Kuo tuku 'ae kau Kēnani ke 'ahi'ahi' 'a 'Isileli.

2 PEA na'e ha'u 'ae āngelo 'a Sihova mei Kilikali ki Pokimi, 'o ne pehē, "Na'aku 'o hake 'akimoutolu mei 'Isipite, pea kuo u 'omi 'akimoutolu ki he fonua 'aia na'aku fuakava ai ki ho'omou ngaahi tamai; pea ne u pehē, "E 'ikai 'aupito te u li'aki 'eku fuakava mo kimoutolu. ² Pea 'e 'ikai te mou alea ke fakataha mo e kakai 'oe fonua ni: ka te mou laku hifo honau ngaahi feilaulau'anga: ka na'e 'ikai te mou fai talangofua ki hoku le'o: ko e hā kuo mou fai ai 'ae me'a ni? ³ Ko ia kuo u lea foki 'o pehē, 'E 'ikai te u kapusi 'akinautolu mei homou 'ao: ka tenau hoko *ko e ngaahi tala'i 'akau* 'i homou vakavaka, pea ko honau ngaahi 'otua ko e tauhele kiate kimoutolu." ⁴ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he lea 'ae āngelo 'a Sihova 'aki 'ae ngaahi lea ni ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli, na'e hiki hake honau le'o 'e he kakai, 'o tangi. ⁵ Pea na'a nau ui hono hingoa 'oe potu ko ia ko Pokimi: pea na'a nau fai 'i ai 'ae feilaulau kia Sihova.

⁶ ¶ Pea 'i he tuku 'e Siosiu 'ae kakai ke 'alu; na'e 'alu 'ae fānau 'a 'Isileli 'ae tangata taki taha kotoa pē ki hono tofi'a ke ma'u 'ae fonua. ⁷ Pea na'e tauhi 'a Sihova 'e he kakai 'i he 'aho kotoa pē 'o Siosiu, pea mo e

ngaahi 'aho kotoa pē 'oe kau mātu'a na'a nau mo'ui fuoloa ange 'ia Siosiu, 'akinautolu na'e mamata ki he ngaahi ngāue lahi 'a Sihova, 'aia na'a ne fai ma'a 'Isileli. ⁸ Pea na'e pekia 'a Siosiu ko e foha 'o Nuni ko e tamaio'eiki 'a Sihova, kuo teau ta'u hono motu'a mo e ta'u 'e hongofulu. ⁹ Pea na'a nau fai hono putu 'i he ve'e fonua 'o hono tofi'a 'i Timinate-Helesi, 'i he mo'unga 'o 'Ifalemi, 'i hono potu tokelau 'oe mo'unga ko Keasi. ¹⁰ Pea na'e tākaki foki 'ae to'utangata kotoa pē ko ia ki he'enu ngaahi tamai; pea na'e tupu hake 'ae to'utangata 'e taha 'o hoko mo kinautolu, 'aia na'e 'ikai tenau 'ilo 'a Sihova, pe ko e ngaahi ngāue foki na'e fai 'e ia ma'a 'Isileli.

¹¹ ¶ Pea na'e fai kovi 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'a nau tauhi 'a Peali: ¹² Pea na'a nau li'aki 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, 'aia na'a ne 'omi 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, 'onau muimui ki he ngaahi 'otua kehe, 'i he ngaahi 'otua 'oe kakai na'e nofo takatakai 'iate kinautolu, 'onau punou hifo 'akinautolu kiate kinautolu, 'o fakatupu 'ae houhau 'o Sihova. ¹³ Pea na'a nau li'aki 'a Sihova, 'o tauhi 'a Peali mo 'Asitelote.

¹⁴ ¶ Pea na'e tupu 'o vela lahi 'ae houhau 'a Sihova ki 'Isileli, pea na'a ne tukuange 'akinautolu ki he nima 'oe kau maumau, 'aia na'e maumau 'i 'akinautolu, pea na'a ne fakatau 'akinautolu ki he nima 'o honau ngaahi fili na'e takatakai 'akinautolu, ko ia na'e 'ikai tenau kei fa'a tu'u 'i he 'ao 'o honau ngaahi fili. ¹⁵ Ko e ngaahi potu kotoa pē na'a nau 'alu ki ai, na'e hiki ai 'ae nima 'o Sihova kiate kinautolu ki he kovi, 'o hangē ko e lea 'a Sihova, pea hangē ko e fuakava 'a Sihova kiate kinautolu: pea na'a nau mamahi lahi.

¹⁶ ¶ Ka neongo ia na'e fokotu'u hake 'e Sihova 'ae kau fakamaau, 'aia na'e fakamo'ui 'akinautolu mei he nima 'okinautolu na'e maumau 'i 'akinautolu. ¹⁷ Ka na'e 'ikai tenau fie fanongo ki honau kau fakamaau, ka na'a nau 'alu holi kovi pe ki he ngaahi 'otua kehe, ke punou hifo 'akinautolu ki ai: na'a nau tafoki vave mei he hala 'aia na'e 'alu ai 'enau ngaahi tamai, 'i *he'enu* fai talangofua ki he ngaahi fekau 'a Sihova: he na'e 'ikai tenau fai pehē. ¹⁸ Pea 'i he fokotu'u 'e Sihova 'ae kau fakamaau kiate kinautolu, pea na'e 'i he fakamaau 'a Sihova, 'o ne fakamo'ui 'akinautolu mei he nima 'o honau ngaahi, fili 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'oe fakamaau: he na'e fakatomala 'a Sihova ko e me'a 'i he'enu ngaahi to'e koe'uhi ko kinautolu na'e fakamamahi 'i 'akinautolu mo fakafiu 'i 'akinautolu. ¹⁹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he pekia leva 'ae fakamaau, na'a nau tafoki 'o fakahala 'i lahi 'aupito hake 'akinautolu 'i he'enu ngaahi tamai, 'i he muimui 'i he ngaahi 'otua kehe ke tauhi 'akinautolu, 'o punou hifo ki ai; na'e 'ikai tenau tuku 'enau fai ki honau faianga, pe mei he anga mālohi 'anautolu.

²⁰ ¶ Pea na'e tupu 'o vela 'ae houhau 'o Sihova ki 'Isileli; pea na'e pehē 'e ia, "Ko e me'a 'i he li'aki 'e he kakai ni 'eku fuakava 'aia na'aku fekau ki he'enu ngaahi tamai, pea 'oku 'ikai tenau tokanga ki hoku le'o; ²¹ Ngata mei heni, 'e 'ikai te u kapusi mei honau 'ao 'ae ngaahi pule'anga na'e tuku 'e Siosiu 'i he'ene pekia;

22 Koe'uhi ke u 'ahi'ahi'i 'a 'Isileli 'iate kinautolu, ke 'ilo pe tenau tauhi 'ae hala 'o Sihova ke 'alu 'i ai, 'o hangē hono tauhi ia 'e he'enua ngaahi tamai, pe 'ikai." 23 Ko ia na'e tuku pē 'e Sihova 'ae ngaahi pule'anga ko ia, 'o 'ikai kapusi vave 'akinautolu kitua'ā: pea na'e 'ikai te ne tukuange 'akinautolu ki he nima 'o Siosiaua.

1 Ko e ngaahi pule'anga na'e tuku ke 'ahi'ahi'i 'a 'Isileli. 6 'I he'enua feohi mo kinautolu 'oku nau tauhi 'otua loi. 8 'Oku fakamo'ui 'akinautolu 'e Otinili meia Kusani-Lisateimi. 12 Ko 'Ehuti mei Ekeloni, 31 Ko Samika'a mei he kau Filisitia.

3 PEA ko e ngaahi pule'anga eni na'e tuku 'e Sihova ke 'ahi'ahi 'aki 'a 'Isileli, 'io, 'akinautolu 'i 'Isileli, na'e 'ikai tenau 'ilo 'ae ngaahi tau kotoa pē 'oe kau Kēnani: 2 Koe'uhi ke hoko 'o 'ilo ai 'e he ngaahi to'utangata kotoa pē 'o 'Isileli, ke ako tau kiate kinautolu, koe'uhi pē ko kinautolu na'e 'ikai tenau tomu'a 'ilo si'i ia: 3 Ko e 'eiki 'e toko nima 'oe kau Filisitia, mo e kau Kēnani kotoa pē, mo e kau Saitoni, mo e kau Hevi na'e nofo 'i he mo'unga ko Lapanoni, mei he mo'unga ko Peali-Heamoni ki he hū'anga ki Hemati. 4 Pea na'e tuku ke 'ahi'ahi'i 'aki 'a 'Isileli 'ekinautolu, ke 'ilo pē tenau fanongo ki he ngaahi fekau 'a Sihova, 'aia na'a ne fekau ki he'enua ngaahi tamai 'i he nima 'o Mōsese.

5 ¶ Pea na'e nofo 'ae fānau 'a 'Isileli fakataha mo e kau Kēnani, mo e kau Heti, mo e kau 'Amoli, mo e kau Pelesi, mo e kau Hevi, mo e kau Sepusi: 6 Pea na'a nau 'omi honau ngaahi 'ofefine ke hoko ko honau ngaahi 'unoho, pea na'a nau 'atu honau ngaahi 'ofefine ki honau ngaahi foha, 'onau tauhi honau ngaahi 'otua. 7 Pea na'e fai kovi 'e he fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakangalo'i 'a Sihova ko honau 'Otua, 'onau tauhi 'a Peali mo e ngaahi vao tapu. 8 Ko ia na'e vela ai 'ae houhau 'a Sihova ki 'Isileli, 'o ne fakataua 'akinautolu ki he nima 'o Kusani-Lisateimi ko e tu'i 'o Mesopotemia: pea na'e tauhi 'e he fānau 'a 'Isileli 'a Kusani-Lisateimi 'i he ta'u 'e valu. 9 Pea 'i he tangi 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova, na'e fokotu'u hake 'e Sihova 'ae fakamo'ui ki he fānau 'a 'Isileli, 'aia na'a ne fakamo'ui 'akinautolu, 'io, ko Otinili ko e foha 'o Kenasi, ko e tehina 'o Kelepi.

10 Pea na'e 'iate ia 'ae Laumālie 'o Sihova, pea ne fakamaau'i 'e ia 'a 'Isileli, 'o ne fai 'ae tau: pea na'e tukuange 'e Sihova 'a Kusani-Lisateimi ko e tu'i 'o Mesopotemia ki hono nima; pea na'e mālohi hono nima kia Kusani-Lisateimi. 11 Pea na'e nofo fiemālie pe 'ae fonua 'i he ta'u 'e fāngofulu. Pea na'e pekia 'a Otinili ko e foha 'o Kenasi.

12 ¶ Pea na'e toe fai angakovi 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova: pea na'e fakamālohi 'e Sihova 'a Ekeloni ko e tu'i 'o Moape kia 'Isileli, ko e me'a 'i he'enua fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova. 13 Pea ne ne fakataha kiate ia 'ae fānau 'a 'Amoni mo 'Amaleki, 'o ne 'alu 'o te'ia 'a 'Isileli, pea ne ma'u 'e ia 'ae kolo 'oe 'akau ko e ponga. 14 Pea pehē, na'e tauhi 'e he fānau 'a 'Isileli, 'a Ekeloni, ko e tu'i 'o Moape 'i he ta'u 'e hongofulu ma valu. 15 Ka 'i he tangi 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova, na'e fokotu'u hake 'e Sihova ha fakamo'ui kiate kinautolu, ko 'Ehuti ko e foha 'o Kela, 'oe kakai Penisimani, ko e tangata hema:

pea na'e 'ave 'iate ia 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae me'a'ofa kia Ekeloni ko e tu'i 'o Moape. 16 Pea na'e ngaohi 'e 'Ehuti ha'ane hele fakatoumata, ko e hanga 'e ua hono lōloa; pea na'a ne nono'o ia 'i hono lalo kofu ki hono tenga to'omata'u. 17 Pea ne 'omi 'e ia 'ae me'a'ofa kia Ekeloni ko e tu'i 'o Moape: pea ko e tangata sino lahi 'a Ekeloni. 18 Pea hili 'ene 'atu 'ae me'a'ofa, na'a ne fekau ke 'alu 'ae kakai na'e fua 'ae me'a'ofa. 19 Ka na'e foki mai ia mei he ngaahi maka kuo tā na'e ofi ki Kilikali, 'o ne pehē, "'E tu'i, 'oku ai 'eku fekau fufū kiate koe:" pea na'a ne pehē, "'Ke longo pe." Pea ko kinautolu kotoa pē na'e tutu'u 'i ai na'e 'alu kitua. 20 Pea na'e ha'u 'a 'Ehuti kiate ia: na'e nofo ia 'i he fale fakahavilivili na'a ne ngaohi mo'ona pe. Pea pehē 'e 'Ehuti, "'Kuo u ma'u 'ae fekau mei he 'Otua kiate koe." Pea na'e tu'u hake ia mei hono nofo'a. 21 Pea na'e mafao atu hono nima to'ohema 'e 'Ehuti, 'o to'o mai 'ae heletā mei hono tu'atenga to'omata'u, pea ne hoka'i 'aki ia 'i hono kete. 22 Pea na'e mole ai ki loto hono fakavaka mo e mata 'oe hele; pea 'oposi 'ae matalavea ki he hele, ko ia na'e 'ikai te ne mafai ke toe toho mai 'ae hele mei hono kete: pea na'e ha'u kitua hono kovi. 23 Pea 'alu ai 'a 'Ehuti ki fale, pea ne tāpuni 'ae matapā 'oe potu fale kiate ia, ke ma'u. 24 Pea hili 'ene 'alu kitua'ā, na'e ha'u ai 'ene kau tamaio'eiki: pea 'i he'enua mamata, pea vakai, kuo ma'u 'ae ngaahi matapā 'oe potu fale, na'a nau pehē, na'a 'oku fai 'ene me'a 'i hono potu fale. 25 Pea na'a nau mā 'i he tatali: pea, vakai, na'e 'ikai to'o 'e ia 'ae ngaahi matapā 'oe potu fale ko ia na'a nau to'o ai 'ae kī, pea vete 'aki: pea vakai, kuo tō 'o mate honau 'eiki ki lalo ki he kekeke. 26 Pea na'e hao 'a 'Ehuti 'i he'enua fakatuai, pea mole atu ia 'o mama'o 'i he ngaahi potu 'oe ta'anga maka, pea hao atu ia ki Seilati. 27 Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hoko atu, na'e ifi leva 'ae me'alea 'i he mo'unga 'o 'Ifalemi, pea 'alu hifo mo ia 'ae fānau 'a 'Isileli mei he mo'unga, pea mu'omu'a 'iate kinautolu. 28 Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Mou muimui mai 'iate au: he kuo tukuange 'e Sihova homou ngaahi fili ko e kakai Moape ki homou nima." Pea na'a nau 'alu hifo 'o muimui 'iate ia, 'onau ma'u 'ae ngaahi a'a'anga 'o Sioatani 'o hanga ki Moape, pea na'e 'ikai tenau tuku ha tangata 'e tokotaha ke a'a ai. 29 Pea na'a nau taa'i 'ae kau tangata Moape 'i he kuonga ko ia, ko e tokotaha mano nai, ko e kau tangata sino kotoa pē pea to'a; pea na'e 'ikai hao ha tangata 'e tokotaha. 30 Pea na'e fakamo'ulaloa 'a Moape 'i he 'aho ko ia ki he nima 'o 'Isileli. Pea na'e nofo fiemālie 'ae fonua 'i he ta'u 'e valungofulu.

31 ¶ Pea na'e hoko mo ia 'a Samika'a ko e foha 'o 'A-nati, 'aia na'e te'ia 'ae kau Filisitia 'e toko onongeau 'aki 'ae tao 'oku hoka 'aki'ae pulu: pea na'a ne fakamo'ui foki 'e ia 'a 'Isileli.

1 'Oku fakamo'ui 'akinautolu 'e Tepola mo Pelaki mei 'a Sapini mo Sisela. 13 'Oku tāmāte'i 'e Saeli 'a Sisela.

4 PEA na'e toe fai kovi 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova, hili 'ene mate 'a 'Ehuti. 2 Pea na'e fakataua 'akinautolu 'e Sihova ki he nima 'o Sapini, ko e tu'i 'o

Kēnani, 'aia na'e pule 'i Hasoa; ko e 'eiki 'o 'etau 'a'ana ko Sisela, 'aia na'e nofo 'i Haloseti 'oe ngaahi kolo ta'elotu. ³ Pea na'e tangi 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova: he na'e 'iate ia 'ae saliate 'aione 'e hivangeau; pea na'a ne fakamamahi lahi ki he fānau 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e uofulu.

⁴ ¶ Pea ko Tepola, ko e fefine palōfita, ko e 'unoho 'o Lapetoti, na'a ne fakamaau 'i 'a 'Isileli 'i he kuonga ko ia. ⁵ Pea na'e nofo ia 'i he lolo ponga, 'i he vaha'a 'o Lama mo Peteli 'i he mo'unga 'o 'Ifalemi: pea na'e 'alu hake kiate ia 'ae fānau 'a 'Isileli ki he fakamaau. ⁶ Pea na'e fekau 'e ia 'o ui kia Pelaki ko e foha 'o 'Apinoami mei Ketesi-Nafitali, 'o ne pehē kiate ia, "'Ikai kuo fekau 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'o pehē, "Alu 'o 'unu'unu atu ki he mo'unga ko Tepoa, pea ke 'ave 'ae kau tangata 'e toko mano 'i he fānau 'a Nafitalai pea 'i he fānau 'a Sepuloni? ⁷ Pea te u toho ki he vai'afe ko Kisoni 'a Sisela, ko e 'eikitau 'oe kautau 'o Sapini, mo 'ene ngaahi saliate mo hono fu'u kakai; pea te u tukuange ia ki ho nima.']" ⁸ Pea na'e pehē 'e Pelaki kiate ia, "Kapau te ta ō mo koe, pea te u 'alu: pea kapau 'e 'ikai te ta ō mo koe, pea 'e 'ikai te u 'alu.'" ⁹ Pea pehē 'e ia, "Te ta ō mo'oni mo koe: ka ko e mo'oni ko e fononga ni 'oku ke 'alu ai 'e 'ikai te ke ongoledi ai koe; koe'uhi 'e fakatau 'e Sihova 'a Sisela ki he nima 'o ha fefine." Pea na'e tu'u hake 'a Tepola, 'o na ō mo Pelaki ki Ketesi.

¹⁰ ¶ Pea na'e ui 'e Pelaki ke ha'u ki Ketesi 'a Sepuloni mo Nafitalai; pea na'e 'alu hake ia mo e kau tangata 'e tokotaha mano na'e muimui 'iate ia: pea na'e 'alu hake 'a Tepola mo ia. ¹¹ Pea ko Hepa ko e tangata Kena, 'aia na'e 'i he fānau 'a Hopapi ko e tamai 'i he fono 'a Mōse, kuo ne fakamavahe ia mei he kau Kena, 'o ne fokotu'u hono fale fehikitaki 'i he toafa ko Seaneimi, 'aia 'oku 'i Ketesi. ¹² Pea na'a nau fakahā kia Sisela 'ae 'alu hake 'a Pelaki ko e foha 'o 'Apinoami ki he mo'unga ko Tepoa. ¹³ Pea na'e tākaki fakataha 'e Sisela 'a 'ene ngaahi saliate 'aione 'e hivangeau, pea mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, mei Haloseti 'oe ngaahi kolo ta'elotu 'o 'alu ki he vai lahi 'o Kisoni. ¹⁴ Pea pehē 'e Tepola kia Pelaki, "Tu'u hake, he ko e 'aho ko eni kuo tukuange 'e Sihova 'a Sisela ki ho nima: 'ikai kuo 'alu mu'omu'a 'a Sihova 'iate koe?" Ko ia na'e 'alu hifo ai 'a Pelaki mei he mo'unga ko Tepoa, pea muimui 'iate ia 'ae kau tangata 'e tokotaha mano. ¹⁵ Pea na'e veuveuki 'e Sihova 'a Sisela mo 'ene ngaahi saliate, mo 'ene tau kotoa pē, 'aki 'ae mata 'oe heletā 'i he 'ao 'o Pelaki: ko ia na'e hifo ai 'a Sisela mei he'ene saliate, pea hola 'i hono va'e ke mama'o. ¹⁶ Ka na'e tuli 'e Pelaki ki he ngaahi saliate, mo e tau, ki Haloseti 'oe ngaahi kolo ta'elotu: pea na'e tō 'a 'etau kotoa pē 'a Sisela ki he mata 'oe heletā: pea na'e 'ikai fakatoe ha tangata. ¹⁷ Ka ko e mo'oni na'e hola ke mama'o 'a Sisela 'i hono va'e ki he fale 'o Saeli ko e 'unoho 'o Hepa ko e tangata Kena; he na'e melino 'a Sapini ko e tu'i 'o Hasoa mo e fale 'o Hepa ko e tangata Kena.

¹⁸ ¶ Pea na'e 'alu kitu'a 'a Saeli ke fakafetaulaki kia Sisela, 'o ne pehē kiate ia, "Afe mai, 'E hoku 'eiki, afe mai kiate au; 'oua na'a manavahē." Pea 'i he'ene afe ki-

ate ia ki he fale na'a ne 'ufi'ufi 'aki 'e ia ia 'ae pulupulu. ¹⁹ Pea pehē 'e ia kiate ia, "'Oku ou kole kiate koe, tuku mai ha vai si'i ke u inu; he 'oku ou fieinua." Pea na'e to'o 'e ia 'ae hina hu'ahuhu, 'o ne 'atu ia ke ne inu, pea 'ufi'ufi 'e ia ia. ²⁰ Pea toe lea 'e ia kiate ia, "Tu'u 'i he matapā 'oe fale, pea 'e pehē, kapau 'e ha'u ha tangata 'o fehu'i kiate koe, 'o pehē, "'Oku 'i heni ha tangata," pea ke pehē ai 'e koe, "'Oku 'ikai.'" ²¹ Pea na'e to'o 'e Saeli ko e 'unoho 'o Hepa 'ae fa'o 'oe fale, pea to'o 'ae hamala 'i hono nima, pea na'e 'alu faka'ete'ete ia kiate ia, pea tu'ki 'ae fa'o ki hono 'ulu ke 'asi 'o fakama'u 'aki ia ki he kelekele: he na'e ma'u pe 'ene mohe, pea na'a ne ongosia. Pea na'e mate ai ia. ²² Pea vakai, 'i he tuli 'e Pelaki 'a Sisela, na'e 'alu kitu'a 'a Saeli ke fakafetaulaki kiate ia, 'o ne pehē kiate ia, "Ha'u, pea te u fakahā kiate koe 'ae tangata 'oku ke kumi." Pea 'i he'ene hū mo ia, vakai, kuo tuku 'i ai 'a Sisela kuo mate, pea na'e 'i hono 'ulu 'ae fa'o. ²³ Na'e pehē 'ae fakavaivai 'e he 'Otua 'i he 'aho ko ia 'a Sapini ko e tu'i 'o Kēnani 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli. ²⁴ Pea na'e fakamonū'ia 'o mālohi 'ae nima 'oe fānau 'a 'Isileli kia Sapini ko e tu'i 'o Kēnani, 'o a'u ki he'enua faka'auha 'a Sapini ko e tu'i 'o Kēnani.

1 Ko e hiva 'a Tepola mo Pelaki.

5 PEA na'e toki hiva ai 'a Tepola mo Pelaki ko e foha 'o 'Apinoami 'i he 'aho ko ia, 'o pehē,

² "Mou fakafeta'i kia Sihova 'i he langomaki'i 'o 'Isileli, 'i he 'atu fiemālie pe 'akinautolu 'e he kakai.

³ Mou fanongo, 'ae ngaahi tu'i; fakafanongo, 'akimoutolu 'ae ngaahi hou'eiki; ko au, 'io, ko au, te u hiva kia Sihova; te u hiva fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli.

⁴ "E Sihova 'i ho'o hā'ele atu mei Seia, 'i ho'o hā'ele mei he ngoue 'o 'Itomi, na'e tetetete 'a māmani, pea na'e tō 'ae ngaahi langi. Na'e tō foki 'ae vai mei he ngaahi 'ao.

⁵ Na'e vela 'o vai 'ae ngaahi mo'unga mei he 'ao 'o Sihova, na'a mo Sainai *na'e pehē* mei he 'ao 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli.

⁶ "I he ngaahi 'aho 'o Samika'a ko e foha 'o 'Anati, 'i he ngaahi 'aho 'o Saeli, na'e lala 'ae ngaahi hala motu'a, pea na'e 'alu 'ae kakai fononga 'i he ngaahi hala piko.

⁷ Na'e ngaongao 'ae ngaahi potu kakai, na'a nau 'osi'osi 'i 'Isileli, 'o a'u ki he'eku tu'u hake au ko Tepola, pea u tu'u hake ko e fa'e 'i 'Isileli.

⁸ Na'a nau fili 'ae ngaahi 'otua fo'ou, pea na'e toki hoko 'a 'etau 'i he ngaahi matapā: he na'e hā mai ha fakaū pe ha fo'i tao 'e taha 'i he toko fā mano 'i 'Isileli?

⁹ 'Oku hanga atu hoku loto ki he kau pule 'i 'Isileli, 'aia na'e 'atu fiemālie pe 'akinautolu kia Sihova fakataha mo e kakai.

Mou fakafeta'i kia Sihova.

¹⁰ "Akimoutolu 'oku heka 'i he ngaahi 'asi hina, mou tokanga,

'akimoutolu 'oku nofo 'i he fakamaau,
 pea ko kimoutolu foki 'oku fononga 'i he hala;
¹¹ 'I he tuku 'ae longoa'a 'oe kau tangata fana 'i he
 ngaahi potu 'oe fusi hake 'oe 'utu vai, tenau fakahā 'i ai
 'ae ngaahi ngāue mā'oni'oni 'a Sihova, 'io, 'ae ngaahi
 ngāue mā'oni'oni ki hono ngaahi potu kakai 'i 'Isileli:
 pea 'e toki 'alu hifo 'ae kakai 'a Sihova ki he ngaahi
 matapā. ¹² Ke ke 'ā hake, 'ā hake, 'e Tepola: 'ā hake, 'ā
 hake, fai 'ae hiva: tu'u hake, 'e Pelaki, pea tatakī
 fakapōpula 'a ho'o pōpula, 'a koe ko e foha 'o 'Apinoa-
 mi.

¹³ Na'a ne ngaohi ai 'aia na'e toe ke pule ia ki he
 hou'eiki 'i he kakai: na'e fakanofu au 'e Sihova ke u pule
 ki he kau mālohi.

¹⁴ Na'e ai 'ae aka 'okinautolu mei 'Ifalemi na'e tu'u
 hake ki 'Amaleki; ko Penisimani na'e muimui 'iate koe,
 mei ho'o kakai: na'e 'alu hifo mei Mekili 'ae kau pule,
 pea mei Sepuloni 'akinautolu 'oku ala ki he peni 'ae
 tangata tohi.

¹⁵ Pea na'e 'ia Tepola 'ae hou'eiki 'o 'Isaka; 'io, 'a 'Isaka
 mo Pelaki foki: na'e fekau ia 'i hono va'e ki he tele'a. 'I
 he ngaahi mavahevahe 'a Lupeni na'e 'i ai 'ae ngaahi fi-
 fili lahi 'oe loto.

¹⁶ Ko e hā na'a ke nofo ai 'i he ngaahi 'a sipi, ke fanon-
 go ki he tangi 'ae fanga sipi? 'I he ngaahi mavahevahe
 'a Lupeni *na'e 'i ai* 'ae ngaahi fifili lahi 'oe loto.

¹⁷ Na'e nofo 'a Kiliati 'itu'a Sioatani,
 pea ko e hā na'e nofo ai 'a Tani 'i he ngaahi vaka?
 Na'e nofo pe 'a 'Aseli 'i he matātahi,
 pea nofo pe ia 'i he ngaahi kolo.

¹⁸ Ko e kakai 'o Sepulone mo Nafitalai na'e si'aki 'enau
 mo'ui ki he mate,
 'i he ngaahi potu fonua mā'olunga.

¹⁹ "Na'e ha'u 'a e ngaahi tu'i 'o tau,
 pea tau ai 'ae ngaahi tu'i 'o Kenani 'i Tenaki 'o ofi ki
 he vai ko Mekito;
 na'e 'ikai tenau to'o ha pa'anga totongi.

²⁰ Na'a nau tau mei langi;
 ko e ngaahi fetu'u 'i honau ngaahi 'alu'anga na'a nau
 tau'i 'a Sisela.

²¹ Na'e 'auhia 'akinautolu ke mole 'i he vaitafe ko
 Kisone,
 'ae vaitafe mu'a ko ia,
 'ae vaitafe ko Kisone.

'E hoku laumālie, kuo ke malakaki hifo 'ae mālohi.

²² Na'e toki maumau 'ae ngaahi 'aofiva'e 'oe fanga
 hoosi ko e me'a 'i he lele vave,
 ko e lele vave 'ae ngaahi manu mālohi.

²³ 'Mou fakamala'ia'i 'a Melosi, 'oku pehē 'e he 'āngelo
 'a Sihova,

'Mou fakamamahi 'ae kakai 'o ia;
 koe'uhi na'e 'ikai te nau ha'u ke tokoni 'a Sihova,
 ke tokoni 'a Sihova 'o tu'u hake ki he mālohi.'

²⁴ "'E monū'ia lahi taha 'i he kau fefine 'a Saeli,
 ko e 'unoho 'o Hepa ko e Kena,
 'e monū'ia lahi taha pe ia 'i he kau fefine 'i he fale fe-
 hikitaki.

²⁵ Na'e kole 'e ia 'ae vai,

pea ne 'ange 'e ia 'ae hu'ahuhu;
 na'a ne 'omi 'ae pota 'i he ipu ngalingali 'eiki.

²⁶ Na'e mafao 'e ia hono nima ki he fa'o,
 mo hono nima to'omata'u ki he hamala 'ae tufunga;
 pea ne taa'i 'aki 'a Sisela 'ae hamala,
 na'a ne tā 'aki ia hono 'ulu,
 'i he'ene tui ke 'asi hono manifinifihanga.

²⁷ Na'e punou hifo ia 'i hono va'e, na'a ne tō hifo, pea
 tokoto hifo:

na'e punou hifo ia 'i hono va'e, pea tō hifo:
 'i he potu na'a ne punou hifo, na'e tō ai ia 'o mate.

²⁸ "Na'e fakasiosio 'e he fa'e 'a Sisela 'i he matapā
 sio'ata,

pea kalanga ia mei he tupa,

"Ko e hā 'oku tuai pehē ai hono saliate 'i he'ene ha'u?
 Ko e hā 'oku tatali ai 'ae ngaahi me'a teka 'o 'ene
 saliate?"

²⁹ Na'e tali ia 'e he'ene kau fefine'eiki poto,
 'io, na'e tali 'e ia ia 'a 'ene lea,

³⁰ "Ikai kuo nau lava'i? 'Ikai kuo nau vahevahe 'ae
 vete?"

Ko e ta'ahine 'e tokotaha pe toko ua ki he tangata ta-
 ki taha kotoa pē;

ko e koloa ma'a Sisela ko e me'a lanu kehekehe,
 'ae me'a lanu kehekehe 'oe ngāue tuitui,
 'ae me'a lanu kehekehe 'oe ngāue tuitui fakapotu ua,
 'o ngali mo e kia 'okinautolu 'oku ma'u 'ae vete?"

³¹ "Ke 'auha pehē pe 'a ho ngaahi fili kotoa pē 'e Siho-
 va: ka ke tatau 'akinautolu 'oku 'ofa kiate ia mo e la'a 'i
 he'ene 'alu hake 'i hono mālohi."

Pea na'e fiemālie 'ae fonua 'i he ta'u 'e fāngofulu.

*1 'Oku fakamamahi 'e Mitiane 'ae fānau 'a 'Isileli 'i
 he'enau ngaahi angahala. 8 'Oku valoki 'akinau-
 tolu 'e ha palōfita. 11 'Oku fekau 'a Kitione 'e he
 'āngelo ko honau fakamo'ui. 17 Ko e me'a'ofa 'a Ki-
 tione 'oku 'auha 'i he afi. 24 'Oku faka'auha 'e Ki-
 tione 'ae feilaulau'anga 'o Peali, mo 'ene 'atu 'ae
 feilaulau 'i he feilaulau'anga 'o Sihova-Salomi. 28
 'Oku langomaki hono foha 'e Soasi, pea ui hono
 hingoa ko Selupeali. 14 Ko e tau 'a Kitione. 36 Ko e
 ngaahi faka'ilonga kia Kitione.*

6 PEA na'e fai kovi 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Si-
 hova: pea na'e tukuange 'akinautolu 'e Sihova ki
 he nima 'o Mitiane: ² Pea na'e mālohi 'ae nima 'o Mi-
 tiane ki 'Isileli: pea ko e me'a 'i he kakai Mitiane na'e
 ngaohi 'e he kakai 'Isileli mo'onautolu 'ae ngaahi
 toitoi'anga 'i he ngaahi 'ana, mo e ngaahi potu mālohi,
 'i he ngaahi mo'unga. ³ Pea na'e pehē, fe'unga mo e tō
 'ae ta'u 'e 'Isileli, na'e 'alu hake 'ae kakai Mitiane, mo e
 kakai 'Amaleki, mo e fānau mei he potu hopo'angala'ā,
 'io, na'e ha'u 'akinautolu ketau kiate kinautolu; ⁴ Pea
 na'a nau fakanofu 'ae tau kiate kinautolu, pea na'a nau
 maumau 'ae fua 'oe fonua, 'o fai atu ki Kesa, pea na'e
 'ikai tuku ha me'akai ki 'Isileli, pe ha sipi, pe ha pulu, pe
 ha 'asi. ⁵ He na'a nau 'alu hake mo 'enau fanga manu
 mo honau ngaahi tu'u fale, pea nau ha'u 'o hangē ko e
 fanga he'e honau toko lahi; he ko kinautolu mo 'enau
 ngaahi kāmeli na'e ta'efa'alaua: pea na'a nau ha'u ki he

fonua ko hono faka'auha. ⁶ Pea na'e fakamasiva lahi 'a 'Isileli ko e me'a 'i he kakai Mitiane; pea na'e tangi 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova.

⁷ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he tangi 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova ko e me'a 'i he kakai Mitiane, ⁸ Na'e fekau 'e Sihova 'ae palōfita ki he fānau 'a 'Isileli, 'aia na'a ne pehē kiate kinautolu, 'oku pehē mai 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, "Na'aku 'omi 'akimoutolu mei 'Isipite, pea 'omi 'akimoutolu kitu'a mei he fale 'oe fakapōpula; ⁹ Pea na'aku fakamo'ui 'akimoutolu mei he nima 'oe kakai 'Isipite, pea mei he nima 'okinautolu, kotoa pē na'e fakamamahi'i 'akimoutolu, pea u kapusi atu 'akinautolu mei homou 'ao, pea u foaki kiate kimoutolu honau fonua; ¹⁰ Pea ne u pehē kiate kimoutolu, Ko au ko Sihova ko homou 'Otua; 'oua na'a mou manavahē ki he ngaahi 'otua 'oe kau 'Amoli, ko e fonua 'onautolu 'oku mou nofo ai: ka kuo 'ikai te mou fai talangofua ki hoku le'o."

¹¹ ¶ Pea na'e ha'u ai 'ae 'āngelo 'a Sihova, pea nofo 'i he lolo oke 'aia na'e 'i Ofila, pea na'e 'o Soasi 'oe fānau 'a 'Apiesa: pea na'e haha uite 'e hono foha ko Kitione 'o ofi ki he tata'o'anga uaine, ke fufū ia mei he kakai Mitiane. ¹² Pea na'e fakahāhā 'ae 'āngelo 'a Sihova kiate ia, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku 'iate koe 'a Sihova, 'a koe ko e tangata mālohi mo to'a." ¹³ Pea na'e pehē 'e Kitione kiate ia, "'E hoku 'Eiki, kapau 'oku 'iate kimaautolu 'a Sihova, ko e hā kuo tō ai 'ae ngaahi me'a ni kiate kimaautolu? Pea kuo 'i fē 'ae ngaahi me'a mana 'aia na'e tala 'e he'emaui ngaahi tamai kiate kimaautolu, 'o pehē, "Ikai na'e 'omi 'akimaautolu 'e Sihova mei 'Isipite? Ka ko eni kuo li'aki 'akimaautolu 'e Sihova, pea kuo tukuange 'akimaautolu ki he nima 'oe kakai Mitiane." ¹⁴ Pea na'e 'afio 'a Sihova kiate ia, 'o ne pehē, "'Alu 'i he mālohi ni 'o'ou, pea te ke fakamo'ui 'e koe 'a 'Isileli mei he nima 'oe kakai Mitiane: 'ikai kuo u fekau'i koe?" ¹⁵ Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "'E hoku 'Eiki, 'e fakamo'ui fēfēe'i 'eau 'a 'Isileli? Vakai, 'oku masiva hoku fale 'i Manase, pea ko e si'i hifo taha pe au 'i he fale 'o 'eku tamai."

¹⁶ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, Ko e mo'oni te u 'iate koe, pea te ke taa'i 'ae kakai Mitiane 'o hangē ko e tangata pē taha. ¹⁷ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ko eni kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i ho 'ao, pea ke fakahā kiate au ha faka'ilonga 'oku ta alea mo koe. ¹⁸ 'Oku ou kole kiate koe, 'oua na'a ke 'alu 'i heni, kae'oua ke u ha'u kiate koe mo 'eku me'a'ofa, pea u fokotu'u ia 'i ho 'ao." Pea na'e pehē 'e ia, "Te u tatali pē ke 'oua ke ke toe ha'u."

¹⁹ ¶ Pea na'e 'alu ai 'a Kitione, 'o ne teu 'ae 'uhiki'i kosi, mo e mā ta'efakalēvani 'i he efa 'e taha 'oe mahoa'a: na'a ne fa'o 'ae kakano 'i ha kato, pea ne 'ai 'ae vaihū ki ha kulo, 'o ne 'omi ia ki he lolo oke, 'o ne 'atu ia. ²⁰ Pea na'e pehē 'e he 'āngelo 'ae 'Otua kiate ia, "To'o 'ae kakano mo e ngaahi mā ta'efakalēvani, pea 'ai ia ki he maka ni, pea lilingi 'ae vaihū." Pea na'a ne fai ia.

²¹ ¶ Pea na'e toki mafao atu 'e he 'āngelo 'a Sihova 'ae mu'a tokotoko na'e 'i hono nima, ke lave ki he kakano mo e ngaahi mā ta'eme'afakatupu; pea na'e 'alu hake 'ae afi mei he maka, pea na'e 'osi'osi ai 'ae kakano mo e ngaahi mā ta'efakalēvani. Pea na'e 'alu ai 'ae 'āngelo

'a Sihova mei hono 'ao. ²² Pea 'i he 'ilo 'e Kitione ko e 'āngelo ia 'a Sihova, na'e pehē 'e Kitione, "'Oiauē, 'E Sihova ko e 'Otua! He kuo u mamata ki he 'āngelo 'a Sihova ko e mata ki he mata." ²³ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Ke fiemālie pe koe; 'oua na'a ke manavahē: 'e 'ikai te ke mate." ²⁴ Pea na'e fokotu'u 'i ai 'e Kitione 'ae feilaulau'anga kia Sihova, 'o ne ui ia, ko Sihova-Salomi: 'oku 'i Ofila ia 'oe kau 'Apiesa 'o a'u ki he 'aho ni.

²⁵ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he pō pe ko ia, na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "To'o 'ae pulu mui 'a ho'o tamai, 'ilo, hono ua 'oe pulu 'oku fitu ta'u 'ene motu'a, pea tulaki hifo 'ae feilaulau'anga 'o Peali 'aia na'e langa 'e ho'o tamai, pea tā hifo 'ae vao tapu 'oku ofi ki ai: ²⁶ Pea ke langa 'ae feilaulau'anga kia Sihova ko ho 'Otua 'i he funga 'oe maka ni, 'i he potu mālohi, pea ke 'omi hono ua 'oe pulu, pea 'atu ia ko e feilaulau tutu ia, mo fefie 'aki 'ae 'akau 'oe vao tapu 'aia ke ke tā hifo." ²⁷ Pea na'e to'o 'e Kitione 'ae kau tangata ko 'ene kau tamaio'eiki 'e toko hongofulu, 'o ne fai 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate ia: pea ko e me'a 'i he'ene manavahē ki he kakai 'oe fale 'o 'ene tamai, mo e kau tangata 'oe kolo, na'e 'ikai te ne mafai ia 'i he 'aho, pea na'e fai 'e ia ia 'i he po'uli.

²⁸ ¶ Pea 'i he tu'u hengihengi hake 'i he pongipongi 'ae kau tangata 'oe kolo, vakai, ko e feilaulau'anga 'o Peali kuo tulaki ki lalo, pea kuo tā hifo mo e vao tapu na'e ofi ki ai, pea ko hono ua 'oe pulu kuo 'osi hono 'atu 'o feilaulau 'aki ki he feilaulau'anga 'aia na'e langa. ²⁹ Pea na'a nau fepehē'aki 'iate kimaautolu, "Ko hai kuo ne fai 'ae me'a ni?" Pea 'i he'enau 'eke mo fehu'i, na'a nau pehē, Kuo fai 'ae me'a ni 'e Kitione ko e foha 'o Soasi. ³⁰ Pea pehē ai 'e he kau tangata 'oe kolo kia Soasi, "'Omi ho foha kitu'a ke tāmāte ia: ko e me'a 'i he'ene tulaki hifo 'ae feilaulau'anga 'o Peali, pea ko e me'a 'i he'ene tā hifo 'ae vao tapu na'e ofi ki ai." ³¹ Pea na'e pehē 'e Soasi kiate kinautolu na'e angatu'u kiate ia, "Te mou langomaki'i 'a Peali? He te ne fakamo'ui 'akimoutolu? Ko ia 'oku langomaki'i 'a Peali ke tāmāte'i ia 'i he kei pongipongi: kapau ko e 'otua ia, ke langomaki'i ia 'e ia pe, koe'uhi kuo tulaki hifo 'e ha tokotaha 'a hono feilaulau'anga." ³² Ko ia na'a ne ui ia 'i he 'aho ko ia ko Selupeali, 'o pehē, "Tuku ke langomaki'i ia 'e Peali, he kuo ne tulaki hifo hono feilaulau'anga."

³³ ¶ Pea na'e toki fakataha ai 'ae kakai Mitiane kotoa pē mo e kakai 'Amaleki mo e fānau kotoa pē 'oe potu hahake, 'onau 'alu atu, 'o 'apitanga 'i he tele'a 'o Sesilili. ³⁴ Ka na'e hoko kia Kitione 'ae Laumālie 'o Sihova, pea ne ifi 'e ia 'ae me'alea: pea na'e fakataha 'o muimui 'iate ia 'ae kakai 'Apiesa. ³⁵ Pea na'e fekau 'e ia ki Manase kotoa pē, pea na'a nau tākaki 'o muimui 'iate ia foki: pea na'e fekau 'e ia ki 'Aseli, pea ki Sepuloni, mo Nafitalai; pea na'a nau ha'u ke fakafetaulaki kiate kinautolu.

³⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Kitione ki he 'Otua, Kapau te ke fakamo'ui 'a 'Isileli 'aki hoku nima 'o hangē ko ho'o folofola, ³⁷ Vakai, te u 'ai 'ae fulufulu'i sipi kotoa ki he kelekele: pea kapau 'oku 'i he fulufulu'i sipi pe 'ae hahau, pea mōmoa 'ae kelekele kotoa pē, te u 'ilo ai te ke

fakamo'ui 'a 'Isileli 'i hoku nima, 'o hangē ko ho'o folofola. ³⁸ Pea na'e pehē: he na'e tu'u pongipongi hake ia 'i he pongipongi, 'o tatau 'ae hahau mei he fulufulu'i sipi, pea na'e fonu ha ipu 'i he vai. ³⁹ Pea na'e pehē 'e Kitione ki he 'Otua, 'oua na'a tupu 'o lahi ho'o houhau kiate au, pea te u lea ke tu'o taha ni: 'oku ou kole kiate koe tuku au ke u 'ahi'ahi'i koe ke tu'o taha ni 'aki 'ae fulufulu'i sipi: tuku ke mōmoa pe 'ae fulufulu'i sipi, kae 'i he kelekele kotoa pē 'ae hahau. ⁴⁰ Pea na'e fai ia 'e he 'Otua 'i he pō ko ia: he na'e mōmoa 'ae fulufulu'i sipi pe, ka na'e hahau'ia 'ae kelekele kotoa pē.

1 Ko e ta'u 'e toko tolu mano mo e toko ua afe 'a Kitione, 'oku fakatokosi'i ia ke toko tolungeau. 9 'Oku tokoni ia 'e he misi mo hono fakamatala 'oe fo'i mā pa'ale. 16 Ko 'ene ngāue poto 'oe ngaahi me'alea mo e ngaahi maama mo e ngaahi ipu. 24 'Oku ma'u 'e he kakai 'Ifalemi 'a Olepi mo Siipi.

7 PEA na'e tu'u hengihengi hake 'a Selupeali, 'aia ko Kitione, mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, 'onau 'apitanga fakataha 'i he ve'e vai 'o Haloti: pea na'e 'i he potu tokelau 'a 'etau lahi 'oe kakai Mitiane, 'o ofi ki he tafungofunga 'o Mole, 'i he tele'a. ² Pea na'e pehē 'e Sihova kia Kitione, "Ko e kakai 'oku 'iate koe kuo tokolahia fau, ke tuku ki honau nima 'ae kakai Mitiane, telia na'a vikiviki ai 'a 'Isileli kiate au, 'o pehē, Ko hoku nima pē 'o'oku kuo ne fakamo'ui au. ³ Pea ko eni, ke ke 'alu, pea kalanga 'i he telinga 'oe kakai, 'o pehē, 'Ko ia fulipē 'oku vaivai mo manavahē, ke foki ia 'o 'alu vave mei he mo'unga ko Kiliati.'|" Pea na'e foki 'o 'alu 'ae toko ua mano mo e toko ua afe 'oe kakai; pea na'e toe 'ae toko mano. ⁴ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Kitione, "'Oku kei tokolahia fau 'ae kakai: ke ke 'omi 'akinautolu ki he vai, pea te u 'ahi'ahi'i 'akinautolu 'i ai ma'au: pea 'e pehē, ko ia 'oku ou pehē ai kiate koe, Ko eni ia 'e 'alu mo koe, ko ia ia te mo ō: pea ko ia fulipē 'oku ou pehē ai kiate koe, Ko eni ia 'e 'ikai 'alu mo koe, ko ia ia 'e 'ikai te mo ō." ⁵ Ko ia ne 'ave 'ae kakai ki he vai pea na'e folofola 'a Sihova kia Kitione, "'Ko ia fulipē 'oku 'emo 'ae vai 'a-ki hono 'elelo, 'o hangē ko e 'emo 'ae kulī, te ke tuku kehe ia: pea 'e pehē mo ia fulipē 'oku punou 'o tū'ulutu ki hono tui ke inu." ⁶ Pea ko hono lau 'okinautolu na'e 'emo, 'o 'ai honau nima ki honau ngutu, ko e kau tangata 'e toko tolungeau: ka ko hono toe 'oe kakai kotoa pē na'e punou hifo ki honau tui ke inu 'ae vai. ⁷ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Kitione, "'I he kau tangata 'e toko tolungeau 'aia na'e 'emo te u fakamo'ui 'akimoutolu, pea te u tukuange 'ae kakai Mitiane ki ho nima: pea tuku 'ae kakai kehe kotoa pē kenau 'alu taki taha ki hono potu." ⁸ Ko ia na'e to'o ai 'e he kakai 'ae me'akai 'i honau nima, mo 'enau me'alea: pea ne fekau hono toe 'o 'Isileli 'ae tangata taki taha ki hono fale fehikitaki, kae ta'ofi 'ae kau tangata 'e toko tolungeau ko ia: pea na'e 'i lalo 'iate ia 'ae tau lahi 'o Mitiane 'i he tele'a.

⁹ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he pō ko ia, na'e folofola 'a Sihova kiate ia, "Tu'u hake, pea ke 'alu hifo ki honau matatau; he kuo u tukuange ia ki ho nima. ¹⁰ Pea kapau 'oku ke manavahē ke 'alu hifo, mo ō mo Fiula ko

ho tauhi ki he tau lahi: ¹¹ Pea ke fanongo ki he me'a 'oku nau lau: pea hili ia 'e mālohi ho nima ke ke 'alu hifo ai ki he tau." Pea na'e 'alu hifo ia mo Fiula ko hono tauhi ki he potu 'itu'a 'i he kau tangata to'o mahafutau na'e 'i he tau. ¹² Pea na'e mafola atu 'i he tele'a 'ae kakai Mitiane, mo e kakai 'Amaleki, mo e fānau kotoa pē 'oe potu hahake 'o hangē ko e fanga he'e hono toko lahi: pea ko 'enau fanga kāmeli na'e ta'efa'alaua, 'o hangē ko hono lahi 'oe 'one'one 'i he matātahi. ¹³ Pea 'i he hoko ki ai 'a Kitione, vakai, na'e 'i ai 'ae tangata na'e fakahā 'ene misi ki hono tokoua, 'o ne pehē, "Vakai, ne u misi 'ae misi, pea vakai, na'e tō mai ha fo'i mā pa'ale ki he tau lahi 'o Mitiane, pea na'e lave ia ki ha fale fehikitaki, pea holo ai, 'o fulihi, pea na'e holo ki lalo 'ae fale." ¹⁴ Pea na'e lea hono tokoua, 'o pehē, "'Oku 'ikai ha me'a kehe eni, ka ko e heletā 'a Kitione ko e foha 'o Soasi, ko e tangata 'Isileli: he kuo tuku ki hono nima 'e he 'Otua 'a Mitiane, mo e tau kotoa pē."

¹⁵ ¶ Pea 'i he fanongo 'a Kitione ki he fakahā 'ae misi, mo hono 'uhinga 'o ia, pea pehē, na'e hū ia, pea toe liu atu ki he tau 'a 'Isileli, 'o ne pehē, "Tu'u hake he kuo tuku 'e Sihova ki homou nima 'ae tau lahi 'o Mitiane."

¹⁶ Pea na'a ne vahe tolu 'ae kau tangata 'e tolungeau ki he vāhenga kongakau 'e tolu, 'o ne 'ai 'ae me'alea 'i he nima 'oe tangata kotoa pē, mo e nge'esi ipu, mo e maama 'i he loto ipu. ¹⁷ Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Sio mai kiate au, pea fa'ifa'itaki mai: pea vakai, 'o kau ka hoko ki he potu 'itu'a 'oe 'apitanga, pea 'e pehē, ko ia te u fai 'eau, 'e pehē pe ho'omou fai. ¹⁸ 'O kau ka ifi 'eau 'ae me'alea, 'eau mo kinautolu kotoa pē 'oku 'iate au, mou ifi me'alea 'akimoutolu foki 'i he potu kotoa pē 'oe 'apitanga kotoa pē, 'o lea pehē, ' Ko e heletā 'a Sihova, pea mo Kitione.'|"

¹⁹ ¶ Ko ia na'e hoko 'a Kitione mo e kau tangata 'e toko teau na'e 'iate ia, ki he tu'a 'apitanga 'i he kamata'anga 'oe lakanga le'o tu'uapō: pea kuo nau toki fakanofa 'ae kau le'o pea na'a nau ifi 'ae ngaahi me'alea, pea maumau 'ae ngaahi ipu na'e 'i honau nima. ²⁰ Pea na'e ifi me'alea 'e he kongakau 'e tolu, pea maumau 'enau ngaahi ipu, kae puke 'ae ngaahi maama 'i honau nima, mo e me'alea honau nima to'o-mata'u ke ifi 'aki: pea na'a nau kalanga, "Ko e heletā 'a Sihova, pea mo Kitione." ²¹ Pea na'a nau tu'u 'ae tangata taki taha 'i hono potu 'o takatakai 'i he 'apitanga: pea na'e felele'i 'ae tau kotoa pē, pea tangi, mo hola.

²² Pea na'e ifi 'aki 'ae me'alea 'e he toko tolungeau, pea na'e fai 'e Sihova ke 'ai 'e he tangata kotoa pē 'ene heletā ki hono tokoua 'i he tau kotoa pē: pea na'e hola 'ae tau ki Pete-Sita 'i Selelati, pea ki he potu 'o 'Epeli-Mihola, 'o a'u ki Tapati. ²³ Pea na'e fakataha 'ae kau tangata 'o 'Isileli mei Nafitali, pea mei 'Aseli, pea mei Manase kotoa pē, 'onau tuli ki he kakai Mitiane.

²⁴ ¶ Pea na'e fekau 'e Kitione 'ae kau talafekau ki he ngaahi potu kotoa pē 'oe mo'unga ko 'Ifalemi, 'o pehē, "Mou 'alu hifo 'o tau'i 'ae kakai Mitiane pea mu'omu'a atu ke ma'u 'iate kinautolu 'ae ngaahi vai 'o a'u ki Petepala mo Sioatani." ²⁵ Pea na'a nau fakapōpula 'ae hou'eiki 'e toko ua 'oe kakai Mitiane, ko Olepi mo Siipi;

pea nau tāmāte'i 'a Olepi 'i he fungamaka ko Olepi, pea nau tāmāte'i 'a Siipi 'i he tata'o'anga uaine 'o Siipi, 'onau tuli 'a Mitiane, pea na'a nau 'omi 'ae 'ulu 'o Olepi mo Siipi kia Kitione, 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani.

1 'Oku fakafiemālie'i 'e Kitione 'ae kakai 'Ifalemi. 24 Ko e ta'efietokoni 'e Sukote mo Penieli ki he kautau 'a Kitione. 10 'Oku ma'u 'a Sipa mo Salimuna. 18 'Oku faka'auha 'a Sipa mo Salimuna. 22 'Oku ta'efiema'u pule. 24 Ko 'ene 'efoti ko e me'a fakatupu hia. 28 Kuo fakamo'ulaloa 'a Mitiane 29 Ko e fānau 'a Kitione mo 'ene mate. 33 Ko e angahala 'a 'Isileli, mo 'enau ta'e'ofa.

8 PEA na'e pehē 'e he kau tangata 'o 'Ifalemi kiate ia, "Ko e hā 'ae me'a ni kuo ke fai, na'e 'ikai te ke u 'akimautolu, 'i ho'o 'alu ke tau'i 'ae kakai Mitiane?" Pea na'a nau lea mālohi kiate ia. 2 Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā ia kuo fai 'eau, ke fakatatau ki he me'a kuo fai 'ekimoutolu? 'Ikai kuo lelei lahi hake 'ae tufi 'oe toenga kālepi 'o 'Ifalemi 'i he ututa'u kātoa 'a 'Apiesa? 3 Kuo tukuange 'e he 'Otua ki homou nima 'ae ongo 'eiki 'o Mitiane ko Olepi mo Siipi: pea ko e hā ia te u mafai 'eau, ke fakatatau mo kimoutolu?" Pea hili 'ene lea ko ia kiate kinautolu, na'e 'osi leva 'enau 'ita kiate ia.

4 ¶ Pea na'e ha'u 'a Kitione ki Sioatani, pea 'alu ki he kauvai 'e taha, 'a ia, mo e kau tangata 'e toko tolungeau na'e 'iate ia, na'e vaivai kae tuli pē. 5 Pea pehē 'e ia ki he kau tangata 'o Sukote, "'Oku ou kole kiate kimoutolu, tuku mai 'ae ngaahi fo'i mā ki he kakai 'oku muimui 'iate au, he 'oku nau vaivai, pea 'oku ou tuli kia Sipa mo Salimuna, ko e ongo tu'i 'o Mitiane."

6 ¶ Pea na'e pehē 'e he hou'eiki 'o Sukote, "He 'oku 'i ho nima 'o'ou 'ae nima 'o Sipa mo Salimuna koe'uhi ke mau 'atu 'ae ma ki ho'o kau tau?" 7 Pea na'e pehē 'e Kitione, "Ko ia 'i he tuku 'e Sihova ki hoku nima 'a Sipa mo Salimuna, te u toki haha homou kakano 'aki 'ae ngaahi 'akau talatala 'oe toafa mo e talatala'āmoa."

8 ¶ Pea na'e 'alu hake mei ai ia ki Penieli, 'o ne lea tatau pe kiate kinautolu: pea na'e tali ia 'e he kau tangata 'o Penieli 'o hangē ko hono tali ia 'e he kau tangata 'a Sukote. 9 Pea na'e lea ia ki he kau tangata 'o Penieli, 'o pehē, "'I he'eku toe ha'u 'i he melino, te u holo ki hifo 'ae fale mā'olunga ni."

10 ¶ Pea na'e 'i Kalikoa 'a Sipa mo Salimuna, mo honau ngaahi tau, ko e kau tangata 'e tokotaha mano mo e toko nima afe nai, ko hono kātoa ia na'e toe 'i he ngaahi tau 'oe fānau kotoa pē 'oe potu hahake: he na'e tō 'ae tokotaha kilu mo e toko ua mano 'i he kau tangata na'e unuhi 'ae heletā.

11 ¶ Pe na'e 'alu hake 'a Kitione 'i he hala 'okinautolu na'e nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki 'i he potu hahake ki Nopa mo Sokipa, 'o ne te'ia 'ae tau: he na'e nofo fiemālie pē 'ae tau. 12 Pea 'i he hola 'a Sipa mo Salimuna, na'e tuli 'e ia 'akinaua, 'o ne ma'u 'ae ongo tu'i 'o Mitiane, ko Sipa mo Salimuna, 'o ne veuveuki 'a e tau kotoa.

13 ¶ Pea na'e liu mai 'a Kitione ko e foha 'o Soasi mei he tau 'oku te'eki ai hopo hake 'ae la'ā. 14 Pea na'a ne

puke 'ae talavou 'i he kakai 'o Sukote, 'o ne fehu'i 'iate ia: pea na'a ne fakahā kiate ia 'ae hou'eiki 'o Sukote, mo e kau mātu'a 'o ia, 'io, 'ae kau tangata 'e toko fitungofulu ma toko fitu. 15 Pea na'e ha'u ia ki he kau tangata 'o Sukote, 'o ne pehē, "Vakai kia Sipa mo Salimuna, 'aia na'a mou manuki ai kiate au, 'o pehē, Ko eni, he 'oku 'i ho nima 'ae nima 'o Sipa mo Salimuna, koe'uhi ke mau 'atu ai ha mā ki ho kau tangata 'oku vaivai?"

16 Pea na'a ne 'ave 'ae kau mātu'a 'oe kolo, mo e ngaahi 'akau talatala 'oe toafa, mo e talatala'āmoa, pea ne ako 'aki ia 'ae kau tangata 'oe kolo. 17 Pea na'a ne tā 'o holo ki hifo 'ae fale mā'olunga 'o Penieli, 'o ne tāmāte'i 'ae kau tangata 'oe kolo.

18 ¶ Pea na'e pehē 'e ia kia Sipa mo Salimuna, "Ko e kau tangata fē 'akinautolu na'a mou tāmāte'i 'i Tepoa? Pea na'a na pehēange, Hangē ko koe, na'e pehē pe 'akinautolu: na'e ngalingali tu'i 'akinautolu taki taha kotoa pē." 19 Pea pehē 'e ia, "Ko hoku ngaahi kāinga 'akinautolu, 'io, ko e ngaahi fānau 'a 'eku fa'ē: 'oku mo'ui 'a Sihova, ka ne mo fakamo'ui 'akinautolu, pehē 'e 'ikai te u tāmāte'i 'akimoua." 20 Pea pehē 'e ia kia Sesa ko hono 'uluaki tupu, "Tu'u hake, 'o tāmāte'i 'akinaua." Ka na'e 'ikai unuhi 'ene heletā 'e he tamasi'i: he na'e manavahe ia, koe'uhi na'e kei si'i ia. 21 Pea na'e pehē 'e Sipa mo Salimuna, "Tu'u 'a koe, 'o taa'i 'akimaua: he 'oku hangē ko e tangata 'oku pehē 'ene mālohi." Pea na'e tu'u 'a Kitione 'o ne tāmāte'i 'a Sipa mo Salimuna; 'o ne to'o 'o 'ave 'ae ngaahi teunga na'e 'i he kia 'o 'ena ongo kāmeli.

22 ¶ Pea na'e pehē ai 'e he kau tangata 'o 'Isileli kia Kitione, "Ke ke pule koe kiate kimautolu, 'a koe mo ho foha, mo e foha 'o ho foha: he kuo ke fakamo'ui 'akimautolu mei he nima 'o Mitiane." 23 Pea na'e pehē 'e Kitione kiate kinautolu, "'E 'ikai te u pule kiate kimoutolu, pea 'e 'ikai pule 'a hoku foha kiate kimoutolu: ko Sihova ko ia ia 'e pule kiate kimoutolu."

24 ¶ Pea na'e pehē 'e Kitione kiate kinautolu, "'Oku ou fie fai atu 'eku kole kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou tuku mai kiate au 'ae ngaahi mama kuo mou ma'u 'i he vete." (He na'a nau 'ai 'ae hau koula, he ko e kau 'Isime'eli 'akinautolu.) 25 Pea na'e pehēange 'ekinautolu, "Te mau 'atu fiemālie pe ia." Pea na'a nau folahi 'ae kofu pea na'e si ki ai taki taha 'e he tangata 'ae ngaahi hau mei he'ene me'a. 26 Pea ko hono mamafa 'oe ngaahi hau koula 'aia na'a ne kole, ko e sikeli koula 'e taha afe mo e fitungeau: ka 'oku lau kehe 'ae ngaahi teunga, mo e ngaahi kahoa, mo e ngaahi kofu lanu-moana na'e 'i he ongo tu'i 'o Mitiane, pea mo e ngaahi kahoa na'e 'i he kia 'o 'enau fanga kāmeli. 27 Pea na'e ngaohi 'aki ia 'e Kitione 'ae 'efoti pea na'e tuku ia ki he kolo, 'aia ko Ofila: pea na'e 'alu ki ai 'a 'Isileli kotoa pē 'o fai angahala: pea na'e hoko 'ae me'a ko ia ko e tauhele kia Kitione, pea ki hono fale.

28 ¶ Na'e pehē 'ae fakamo'ulaloa 'o Mitiane 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli, ko ia na'e 'ikai tenau toe hiki hake honau 'ulu. Pea na'e nofo fiemālie pe 'ae fonua 'i he ta'u 'e fāngofulu 'i he ngaahi 'aho 'o Kitione.

²⁹ ¶ Pea na'e 'alu 'a Selupeali ko e foha 'o Soasi 'o nofo 'i hono fale 'o'ona. ³⁰ Pea na'e 'ia Kitione 'ae foha 'e toko fitungofulu na'e tupu 'iate ia: he na'e tokolahia hono 'unoho. ³¹ Pea na'e fānau kiate ia 'e he kaunanga na'e 'i Sikemi 'ae tama, 'aia na'a ne ui ko 'Apimeleki. ³² Pea na'e pekia 'a Kitione ko e foha 'o Soasi kuo a'u 'a hono ta'u, pea na'e tanu ia 'i he fa'itoka 'o 'ene tamai ko Soasi, 'i Ofila 'oe kakai 'Apiesa. ³³ Pea kuo pekia leva 'a Kitione na'e hoko 'o pehē, na'e toe tafoki 'ae fānau 'a 'Isileli, 'onau muimui holi kovi kia Peali, 'onau 'otua 'aki 'a Peali-Piliti. ³⁴ Pea na'e 'ikai manatu'i 'e he fānau 'a 'Isileli kia Sihova ko honau 'Otua, 'aia na'a ne fakamo'ui 'akinautolu mei he nima 'o honau ngaahi fili 'i he potu kotoa pē. ³⁵ Pea na'e 'ikai tenau fakahā 'ae 'ofa ki he fale 'o Selupeali, 'aia ko Kitione, 'o hangē ko e ngāue lelei 'aia na'e fakahā 'e ia ki 'Isileli.

1 Ko e alea angatu'u 'a 'Apimeleki mo e kakai Sike-mi, mo e fakapoongi 'a hono ngaahi kāinga, pea hoko ia ko e tu'i. 7 'Oku tautea 'akinautolu 'e Sotame 'i he lea fakatātā, 'o ne fakahā 'enau 'auha. 22 'Oku kau 'a Keali mo e kakai 'a Sikemi 'o angatu'u kiate ia. 30 'Oku faka'ilo ia 'e Sepuli. 34 'Oku ikuna 'akinautolu 'e 'Apimeleki, 'o ne tūtūu'i 'ae kolo 'aki 'ae māsimā. 46 'Oku ne tutu 'ae potu mālohi 'oe 'otua ko Piliti. 50 Kuo tāmāte'i ia 'i Tipesi 'aki 'ae konga 'oe maka momosi. 56 Kuo hoko 'ae tala 'a Sotame.

9 PEA na'e 'alu ki Sikemi 'a 'Apimeleki ko e foha 'o Selupeali ki he kāinga 'o 'ene fa'ē, pea alea ia mo kinautolu, pea mo kinautolu kotoa pē na'e 'i he fale 'oe tamai 'a 'ene fa'ē, 'o pehē, ² "Oku ou kole kiate kimoutolu, mou lea 'i he telinga 'oe kau tangata 'o Sike-mi, Ko fē ia 'oku lelei, 'ae pule kiate kimoutolu 'ae ngaahi foha kotoa pē 'o Selupeali, ko e toko fitungofulu, pe ko e pule 'ae tokotaha kiate kimoutolu? Mou manatu foki 'oku 'o homou hui mo homou kakano au."³ Pea na'e lea ai 'ae kāinga 'o 'ene fa'ē 'i he telinga 'oe kau tangata kotoa pē 'o Sikemi 'i he ngaahi lea ni: pea na'e tokanga leva honau loto ke muimui ia 'Apimeleki: he na'a nau pehē, ko hotau kāinga ia. ⁴ Pea na'a nau 'atu kiate ia 'ae konga siliva 'e fitungofulu mei he fale 'o Peali-Piliti, 'aia na'e 'ave 'e 'Apimeleki 'o foaki ki he kau tangata kovi mo va'iva'inga 'aia na'e muimui 'iate ia. ⁵ Pea na'a ne 'alu ki he fale 'o 'ene tamai 'i Ofila, 'o ne tāmāte'i hono kāinga ko e ngaahi foha 'o Selupeali 'e toko fitungofulu, 'i he funga maka pe taha: ka na'e hao 'a Sotame ko e foha kimui 'o Selupeali: he na'a ne fufū ia. ⁶ Pea na'e fakataha 'ae kau tangata kotoa pē 'o Sike-mi, mo e fale kotoa 'o Milo, pea na'a nau 'alu, 'o fakanofa 'a 'Apimeleki ke tu'i, 'I he mala'e 'oe pou 'aia na'e 'i Sikemi.

⁷ ¶ Pea 'i he'enau tala ia kia Sotame, na'e 'alu ia 'o tu'u 'i he tumutumu 'oe mo'unga ko Kelisimi, pea hiki hono le'o, 'o kalanga, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Fanongo kiate au, 'akimoutolu 'ae kau tangata 'o Sike-mi, koe'uhi ke tokanga 'ae 'Otua kiate kimoutolu. ⁸ Na'e 'alu atu 'ae ngaahi 'akau 'i he kuonga 'e taha ke fakanofa ha tu'i kiate kinautolu; pea na'a nau pehē ki

he 'olive, 'Ke ke pule koe kiate kinautolu.' ⁹ Ka na'e pehē 'e he 'olive kiate kinautolu, 'He te u tuku 'eku lelei 'a'aku 'aia 'oku tupu ai 'iate au 'enau faka'apa'apa ki he 'Otua mo e tangata, pea u 'alu ke hoko ko e mā'olunga au 'i he ngaahi 'akau?' ¹⁰ Pea na'e pehē 'e he ngaahi 'akau ki he fiki, 'Ha'u koe, 'o pule kiate kinautolu.' ¹¹ Ka na'e pehē 'e he fiki kiate kinautolu, "E lelei 'eku tuku 'eku hu'amelie, mo 'eku fua lelei, pea u 'alu ke hoko au ke mā'olunga ki he ngaahi 'akau?' ¹² Pea na'e pehē 'e he ngaahi 'akau ki he vaine, 'Ha'u koe, 'o pule kiate kinautolu.' ¹³ Pea na'e pehē 'e he vaine kiate kinautolu, "E lelei 'eku tuku 'eku uaine, 'aia 'oku ne fakafiemālie 'ae 'Otua mo e tangata, pea u 'alu ke hoko ke pule ki he ngaahi 'akau?' ¹⁴ Pea na'e pehē 'e he ngaahi 'akau kotoa pē ki he talatala'āmoa, 'Ha'u koe, 'o pule kiate kinautolu.' ¹⁵ Pea na'e pehē 'e he talatala'āmoa ki he ngaahi 'akau, 'Kapau 'oku mou fakanofa mo'oni au ko e tu'i kiate kimoutolu, mou ha'u 'o falala ki hoku malu: pea kapau 'e 'ikai, tuku ke ha'u 'ae afi mei he talatala'āmoa 'o faka'auha 'ae ngaahi sita 'o Lapanoni.' ¹⁶ "Pea ko eni, kapau kuo mou fai mo'oni, mo totonu, 'i ho'omou fakanofa 'a 'Apimeleki ke tu'i, pea kapau kuo mou fai lelei kia Selupeali mo hono fale, mou fai kiate ia 'o fakatatau ki he ngāue lelei 'a hono nima: ¹⁷ (He na'e tau 'eku tamai ma'amoutolu, 'o ne li'aki mo'oni 'ene mo'ui, 'o ne fakamo'ui ai 'akimoutolu mei he nima 'o Mitiane: ¹⁸ Pea kuo mou tu'u hake he 'aho ni ki he fale 'o 'eku tamai, pea kuo mou tāmāte'i hono ngaahi foha, ko e tangata 'e toko fitungofulu, 'i he maka pe taha, pea kuo mou fakanofa 'a 'Apimeleki, ko e tama 'a 'ene kaunanga, ke tu'i ki he kau tangata 'o Sikemi koe'uhi ko homou kāinga ia;); ¹⁹ Pea ko eni, kapau kuo mou fai mo'oni mo angatonu kia Selupeali, pea ki hono fale he 'aho ni, mou fiefia ia 'Apimeleki, pea tuku ke vikiviki ia 'iate kimoutolu: ²⁰ Pea kapau 'oku 'ikai, tuku ke ha'u 'ae afi meia 'Apimeleki 'o faka'auha 'ae kau tangata 'o Sike-mi, mo e fale 'o Milo; pea ha'u 'ae afi mei he kau tangata 'o Sikemi, pea mei he fale 'o Milo, pea faka'auha 'a 'Apimeleki." ²¹ Pea na'e lele 'a Sotame 'o hola, pea ne 'alu ki Piea, pea nofo ai, 'i he manavahē kia 'Apimeleki ko hono tokoua.

²² ¶ Pea hili 'ae ta'u 'e tolu mo 'ene pule 'a 'Apimeleki ki 'Isileli, ²³ Na'e fekau 'e he 'Otua 'ae laumālie kovi kia 'Apimeleki mo e kau tangata 'o Sikemi: pea na'e fai fakakākā 'e he kau tangata 'o Sikemi kia 'Apimeleki. ²⁴ Koe'uhi ke hoko 'ae kovi na'e fai ki he ngaahi foha 'e toko fitungofulu 'o Selupeali, mo honau toto, kia 'Apimeleki ko honau tehina, 'aia na'a ne tāmāte'i 'akinautolu; pea ki he kau tangata 'o Sikemi, 'akinautolu na'a nau tokoni ia 'i he tāmāte'i 'o hono ngaahi kāinga. ²⁵ Pea na'e fakanofa 'e he kau tangata 'o Sikemi 'ae kau tangata ke lamasia ia 'i he tumutumu 'oe ngaahi mo'unga, pea na'a nau kaiha'asi mei he kakai kotoa pē na'e 'alu 'i he hala ofi kiate kinautolu pea na'e fakahā ia kia 'Apimeleki. ²⁶ Pea na'e ha'u 'a Keali ko e foha 'o Epeti mo hono ngaahi kāinga, 'onau hoko ki Sikemi: pea na'e tui kiate ia 'ae kau tangata 'o Sikemi. ²⁷ Pea na'a nau 'alu kitua'ā ki he ngoue, 'o tānaki 'enau ngoue

vaine, 'onau malakaki 'enau ngaahi kālepi, pea fai 'ae fiefia, 'onau hū ki he fale 'o honau 'otua, 'onau kai mo inu, pea na'a nau kape'i 'a 'Apimeleki. ²⁸ Pea na'e pehē 'e Keali ko e foha 'o Epeti, "Ko hai 'a 'Apimeleki, pea ko hai 'a Sikemi, koe'uhi ke tau tauhi ia? 'Ikai ko e foha ia 'o Selupeali? Mo Sepuli ko 'ene matāpule? Mou tauhi 'ae kau tangata 'o Hemoa ko e tamai 'a Sikemi: he koe'uma'ā 'emau tauhi kiate ia? ²⁹ 'Amusiaange 'eau ki he 'Otua kuo 'i hoku lalo nima 'ae kakai ni! Pea te u toki hiki 'a 'Apimeleki. Pea pehē 'e ia kia 'Apimeleki, 'Fakatokolahi ho'o kau tau, pea ke ha'u kitua'ā. ' | "

³⁰ ¶ Pea 'i he fanongo 'a Sepuli ko e pule 'oe kolo ki he ngaahi lea 'a Keali ko e foha 'o Epeti, na'e tupu ai 'ene 'ita. ³¹ Pea na'e fekau fakalilolilo kia 'Apimeleki, 'o pehē, "Vakai, ko Keali ko e foha 'o Epeti mo hono ngaahi kāinga kuo nau ha'u ki Sikemi: pea vakai, 'oku nau teu 'ae kolo ni ko ho tau'i: ³² Pea ko eni ke ke hake 'i he po'uli 'a koe mo e kakai 'oku 'iate koe, pea toka 'ae malumu 'i he ngoue: ³³ Pea 'e pehē, 'i he hopo leva 'ae la'ā 'apongipongi, ke ke tu'u hake leva 'o tau'i 'ae kolo: pea vakai, 'oka 'alu atu ia mo e kakai 'oku 'iate ia ke tau'i koe, te ke toki fai kiate kinautolu 'o hangē ko e fa'a fai 'o ho nima."

³⁴ ¶ Pea na'e tu'u hake 'a 'Apimeleki, mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, 'i he po'uli, pea na'a nau vahe fā 'akinautolu 'o malumu ki Sikemi. ³⁵ Pea na'e 'alu atu 'a Keali ko e foha 'o Epeti, 'o ne tu'u 'i he hū'anga ki he matapā 'oe kolo: pea na'e tu'u hake 'a 'Apimeleki, mo e kakai na'e 'iate ia, mei he'enau toka malumu. ³⁶ Pea 'i he mamata 'a Keali ki he kakai, na'e pehē 'e ia kia Sepuli, "Vakai, 'oku 'alu hifo 'ae kakai mei he ngaahi tumutumu 'oe mo'unga." Pea na'e pehē 'e Sepuli kiate ia, "Oku ke mamata ki he malu 'oe mo'unga 'o lau ia ko e kakai." ³⁷ Pea na'e toe lea 'a Keali 'o pehē, "Vakai, 'oku 'alu hifo 'ae kakai 'i he loto fonua, pea ko e kakai 'e taha 'oku 'alu ange 'o ofi ki he tafangafanga 'o Mioninimi." ³⁸ Pea na'e pehē 'e Sepuli kiate ia, "Ko eni kuo 'i fē ho ngutu, 'aia na'a ke lea ai, Ko hai 'a 'Apimeleki ke tau tauhi ia? 'Ikai ko e kakai eni na'a ke manuki'i? Ko eni 'oku ou kole kiate koe, ke ke 'alu kitua'ā 'o tau'i 'akinautolu." ³⁹ Pea na'e 'alu kitua'ā 'a Keali 'i he 'ao 'oe kau tangata 'o Sikemi, 'o ne tau mo 'Apimeleki. ⁴⁰ Pea na'e tuli ia 'e 'Apimeleki, pea na'e hola ia mei hono 'ao, pea na'e te'ia 'ae tokolahi mo lavea, 'o a'u atu ki he hū'anga 'oe matapā. ⁴¹ Pea na'e nofo 'a 'Apimeleki 'i Eluma pea na'e kapusi 'e Sepuli 'a Keali mo hono kāinga, ke 'oua na'a nau nofo 'i Sikemi. ⁴² Pea na'e hoko 'o pehē 'i he 'apongipongi, na'e 'alu 'ae kakai ki he ngoue; pea na'a nau tala ia kia 'Apimeleki. ⁴³ Pea na'e 'ave 'e ia 'ae kakai, 'o ne vahe tolu kinautolu, pea toka 'ae malumu 'i he ngoue, 'o fakasio, pea vakai, kuo ha'u 'ae kakai kitua'ā mei he kolo; pea na'e tu'u hake ia kiate kinautolu, 'o te'ia 'akinautolu. ⁴⁴ Pea na'e 'oho atu 'a 'Apimeleki mo e kau tangata na'e 'iate ia, 'onau tu'u 'i hū'anga ki he matapā 'oe kolo: pea na'e tuli 'e he kongakau kehe 'e ua ki he kakai na'e 'i he ngoue, 'o tāmāte'i 'akinautolu. ⁴⁵ Pea na'e tau'i 'e 'Apimeleki 'ae kolo 'i he 'aho kotoa ko ia: pea na'a ne lava'i 'ae kolo, 'o tāmāte'i 'ae kakai na'e 'i

ai, 'o ne holoki hifo 'ae kolo, pea na'e tūtuu'i ia 'aki 'ae māsisima.

⁴⁶ ¶ Pea 'i he fanongo ki ai 'ae kau tangata kotoa pē 'oe fale tau mā'olunga 'o Sikemi, na'a nau hū ki he potu 'oe fale 'oe 'otua ko Piliti. ⁴⁷ Pea na'e fakahā kia 'Apimeleki, kuo katoa fakataha 'ae kau tangata kotoa pē 'oe fale tau mā'olunga 'o Sikemi. ⁴⁸ Pea na'e 'alu hake 'a 'Apimeleki ki he mo'unga ko Salimoni, 'aia mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia; pea na'e to'o 'e 'Apimeleki 'ae toki 'i hono nima, 'o ne tā hifo 'ae va'akau mei he ngaahi 'akau, 'o ne to'o ia, 'o 'ai ki hono uma, pea ne pehē ki he kakai na'e 'iate ia, Ko ia kuo mou mamata kuo u fai, mou fakato'oto'o 'o fa'ifa'itaki kiate au. ⁴⁹ Pea na'e fai 'e he kakai kotoa pē 'o tā hifo taki taha 'ae tangata 'ene va'akau, 'onau muimui 'ia 'Apimeleki, 'o fokotu'u ia ki he potu mālohi, pea na'e tutu 'ae potu mālohi kiate kinautolu; ko ia na'e mate ai 'ae kau tangata 'oe fale tau mā'olunga 'o Sikemi foki, ko e kau tangata 'e toko afe nai, mo e kau fefine.

⁵⁰ ¶ Pea na'e 'alu ai 'a 'Apimeleki ki Tipesi, 'o ne tau'i 'a Tipesi, pea ne lava'i ia. ⁵¹ Ka na'e 'i ai 'ae fale tau mālohi 'i he loto kolo, pea na'e hola ki ai 'ae kau tangata kotoa pē mo e kau fefine, mo kinautolu kotoa pē 'oe kolo, 'onau tāpuni ia kiate kinautolu, pea na'a nau 'alu hake ki he tu'afale ki 'olunga. ⁵² Pea na'e ha'u 'a 'Apimeleki ki he fale mā'olunga, 'o ne tau'i ia, pea na'a ne 'alu ofi ki he matapā 'oe fale mā'olunga ke tutu ia 'aki 'ae afi. ⁵³ Pea na'e sī hifo 'e he fefine ha kongā 'oe maka momosi ki he 'ulu 'o 'Apimeleki, koe'uhi ke foa ai hono 'ulu. ⁵⁴ Pea na'e ui fakato'oto'o ia ki he talavou ko hono hoa tau, 'o ne pehē kiate ia, "Unuhi ho'o heletā, 'o tāmāte'i au, ke 'oua na'a pehē 'e he kakai 'iate au, na'e tāmāte'i ia 'e he fefine." Pea na'e tui ia ke 'asi 'e he'ene talavou, pea na'a ne mate. ⁵⁵ Pea 'i he mamata 'ae kau tangata 'o 'Isileli kuo mate 'a 'Apimeleki, na'a nau 'alu taki taha ki hono potu. ⁵⁶ Na'e pehē 'ae totongi 'e he 'Otua kia 'Apimeleki 'i he ngaahi angakovi 'aia na'a ne fai ki he'ene tamai, 'i he tāmāte'i hono kāinga 'e toko fitungofulu: ⁵⁷ Pea ko e ngaahi kovi 'ae kau tangata 'o Sikemi na'e totongi ia 'e he 'Otua ki honau 'ulu: pea na'e hoko kiate kinautolu 'ae mala'ia na'e fakahā 'e Sotame ko e foha 'o Selupeali.

1 'Oku fakamaau 'a 'Isileli 'e Tola. 3 Ko Saili, mo hono foha 'e toko tolungofulu na'e ma'u 'ae kolo 'e tolungofulu. 6 'Oku fakamālohi'i 'a 'Isileli 'e he kakai Filisitia mo e kakai 'Amoni. 10 'Oku fekau atu 'akinautolu 'e he 'Otua 'i he'enau mamahi ki honau ngaahi 'otua loi. 15 'I he'enau fakatomala, 'oku fai 'ofa ia kiate kinautolu.

10 PEA na'e tu'u hake ki mui ia 'Apimeleki 'a Tola ko 'e foha 'o Pua, ko e foha 'o Toto, ko e tangata 'o 'Isaka, ke ne fakamo'ui 'a 'Isileli; pea na'e nofo ia 'i Samili 'i he mo'unga 'o 'Ifalemi. ² Pea na'a ne fakamaau'i 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e uofulu ma tolu, pea pekia ia, pea na'e tanu ia 'i Samili.

³ ¶ Pea na'e hoko mo ia 'a Saili ko e tangata 'o Kiliati, pea ne fakamaau 'e ia 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e uofulu ma ua. ⁴ Pea na'e toko tolungofulu hono foha na'a nau he-

ka 'i he ngaahi 'asi mui 'e tolungofulu, pea na'e tolungofulu 'enau kolo, 'aia 'oku ui ko e ngaahi kolo 'o Saili, 'o a'u ki he 'aho ni, 'aia 'oku 'i he fonua 'o Kiliati. ⁵ Pea na'e pekia 'a Saili, pea tanu ia 'i Kamoni.

⁶ ¶ Pea na'e toe fai kovi 'e he fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova, 'onau tauhi 'a Peali mo 'Asitelote, mo e ngaahi 'otua 'o Silia, pea mo e ngaahi 'otua 'o Saitoni, mo e ngaahi 'otua 'o Moape, mo e ngaahi 'otua 'oe fānau 'a 'Amoni, mo e ngaahi 'otua 'oe kau Filisitia, 'onau li'aki 'a Sihova, pea na'e 'ikai tenau tauhi ia. ⁷ Pea na'e tupu ai ke vela 'ae houhau 'o Sihova ki 'Isileli, pea ne fakatau kinautolu ki he nima 'oe kau Filisitia, pea ki he nima 'oe fānau 'a 'Amoni. ⁸ Pea na'e hongofulu ta'u mo e ta'u 'e valu 'i he fongua ko ia mo 'enau ta'omia 'ae fānau 'a 'Isileli: 'ae fānau kotoa pē 'a 'Isileli na'e nofo 'i he potu ki kō atu 'i Sioatani 'i he fonua 'oe kau 'Amoli, 'aia 'oku 'i Kiliati. ⁹ Na'e 'alu foki 'ae fānau 'a 'Amoni 'o fokotu'u atu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani ke tau'i 'a Siuta, pea mo Penisimani, pea mo e fale 'o 'Ifalemi: ko ia na'e mamahi lahi ai 'a 'Isileli. ¹⁰ Pea na'e tangi 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova, 'o pehē, "Kuo mau fai angahala kiate koe, ko e me'a 'i he'emaui li'aki homau 'Otua, mo 'emaui tauhi foki 'a Peali." ¹¹ Pea na'e pehē 'e Sihova ki he fānau 'a 'Isileli, "Ikai na'aku fakamo'ui 'akimoutolu mei he kakai 'Isipite, pea mei he kau 'Amoli, pea mei he fānau 'a 'Amoni, pea mei he kau Filisitia? ¹² Pea na'e ta'omia foki 'akimoutolu 'e he kau Saitoni, mo e kau 'A-maleki, pea mo e kau Maoni: pea ne mou tangi kiate au, pea ne u fakamo'ui 'akimoutolu mei honau nima. ¹³ Ka kuo mou li'aki au ke tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe: ko ia 'e 'ikai te u kei fakamo'ui 'akimoutolu. ¹⁴ 'Alu 'o tangi ki he ngaahi 'otua 'aia kuo mou fili: tuku kenau fakamo'ui 'akimoutolu 'i he 'aho 'o ho'omou tu'utāmaki lahi."

¹⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e he fānau 'a 'Isileli kia Sihova, "Kuo mau fai angahala: ke ke fai 'e koe 'aia 'oku lelei kiate koe kiate kinautolu: ka 'oku mau kole kiate koe ke ke fakamo'ui 'akimoutolu he 'aho ni." ¹⁶ Pea na'a nau tukuange 'iate kinautolu 'ae ngaahi 'otua kehe na'e 'iate kinautolu, 'onau tauhi 'a Sihova: pea na'e mamahi hono laumālie 'i he mamahi 'a 'Isileli. ¹⁷ Pea na'e fakakātoa fakataha ai 'ae fānau 'a 'Amoni, 'onau 'apitanga 'i Kiliati. Pea na'e fakakātoa fakataha 'ae fānau 'a 'Isileli, 'onau 'apitanga 'i Misipa. ¹⁸ Pea na'e fepehē'aki 'e he kakai mo e hou'eiki 'o Kiliati, "Ko hai 'ae tangata 'e kamata 'ae tau ki he fānau 'a 'Amoni? 'E hoko ia ko e 'eiki ki he kakai kotoa pē 'o Kiliati."

1 Ko e fuakava 'a Sefita mo e kakai Kiliati, ke hoko ia ko honau 'eiki. 12 'Oku ta'e'aonga 'ae alea 'a'ana mo e kau 'Amoni kenau melino. 29 Ko e fuakava 'a Sefita. 32 Ko 'ene lava'i 'ae kakai 'Amoni. 34 'Oku fai ki hono 'ofefine 'o hangē ko 'ene fuakava.

11 PEA ko Sefita ko e tangata Kiliati, ko e tangata to'a lahi, pea ko e tama ia 'ae fefine angahala: pea ko e foha 'o Kiliati 'a Sefita. ² Pea na'e fanau'i 'e he 'unoho 'o Kiliati 'ae ngaahi tama; pea na'e tupu hake 'ae ngaahi tama 'a hono 'unoho, pea na'a nau kapusi 'a Sefita, 'onau pehē kiate ia, "E 'ikai te ke hoko koe ki ha

me'a 'i he fale 'o 'etau tamai: he ko e tama koe 'ae fefine kehe." ³ Pea na'e hola ai 'a Sefita mei hono ngaahi kāinga, pea nofo ia 'i he fonua ko Topi: pea na'e kātoa kia Sefita 'ae kau tangata launoa, 'onau 'alu fano mo ia.

⁴ Pea fuoloaange mo 'ene hoko 'o pehē, na'e te u tau 'ae fānau 'a 'Amoni ki 'Isileli. ⁵ Pea 'i he te u tau 'ae fānau 'a 'Amoni ki 'Isileli, pea pehē, na'e 'alu 'ae kau mā-tu'a 'o Kiliati ke 'omi 'a Sefita mei he fonua ko Topi:

⁶ Pea na'a nau pehē kia Sefita, "Ha'u koe, 'o hoko ko homau 'eikitau, koe'uhi ketau tau'i 'ae fānau 'a 'Amoni."

⁷ Pea na'e pehē 'e Sefita ki he kau mātu'a 'o Kiliati, "Ikai na'a mou fehi'a kiate au, pea kapusi au mei he fale 'o 'eku tamai? Pea ko e hā kuo mou ha'u ai kiate au 'i ho'omou tu'utāmaki?" ⁸ Pea pehē 'e he kau mātu'a 'o Kiliati kia Sefita, "Ko ia 'oku mau toe kumi ni kiate koe, koe'uhi ke tau ō, pea tau'i 'ae fānau 'a 'Amoni, pea ke hoko ko homau 'eiki 'i he kakai kotoa pē 'o Kiliati."

⁹ Pea na'e pehē 'e Sefita ki he kau mātu'a 'o Kiliati, "Kapau 'oku mou 'ave au ki hoku fonua ke u tau'i 'ae fānau 'a 'Amoni, pea tukuange 'akinautolu 'e Sihova 'i hoku 'ao, te u hoko mo'oni ai ko homou 'eiki?" ¹⁰ Pea pehē 'e he kau mātu'a 'o Kiliati kia Sefita, "Ke 'afio 'e Sihova kiate kitaua, 'o kapau 'e 'ikai te mau fai 'o hangē ko ho'o lea." ¹¹ Pea na'e toki 'alu 'a Sefita mo e kau mātu'a 'o Kiliati, pea fakanofu ia 'e he kakai ko e pule mo e 'eikitau kiate kinautolu: pea na'e fai 'e Sefita 'ene ngaahi lea kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova 'i Misipa.

¹² ¶ Pea na'e fekau 'e Sefita 'ae kau talafekau ki he tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni, 'o pehē, "Ko e hā ha'o kau kiate au koe'uhi kuo ke ha'u ai ke tau'i au 'i hoku fonua?" ¹³ Pea na'e lea 'ae tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni ki he kau talafekau 'a Sefita, 'o pehē, "Ko e me'a 'i he fa'aoa 'e 'Isileli hoku fonua, 'i he'enau ha'u mei 'Isipite, mei 'Alanoni 'o a'u ki Sapoki, pea hoko ki Sioatani: ko ia ke ke toe tuku mai fiamālie pē 'ae ngaahi fonua ko ia." ¹⁴ Pea na'e toe fekau 'e Sefita 'ae kau talafekau ki he tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni: ¹⁵ Pea ne pehē kiate ia, 'oku pehē 'e Sefita, "Na'e 'ikai fa'aoa 'e 'Isileli 'ae fonua 'o Moape, pe ko e fonua 'oe fānau 'a 'Amoni: ¹⁶ Ka 'i he 'alu hake 'a 'Isileli mei 'Isipite, pea fononga 'o 'asi 'i he toafa mo e tahi Kukulula, pea hoko ki Ketesi; ¹⁷ Na'e fekau ai 'e 'Isileli ki he tu'i 'o 'Itomi, 'o pehē, 'Oku ou kole kiate koe, tuku ke u 'alu 'i ho fonua: ka na'e 'ikai tokanga ki ai 'ae tu'i 'o 'Itomi. Pea na'e pehē pe 'enau fekau ki he tu'i 'o Moape: ka na'e 'ikai loto ia ki ai: pea na'e nofo pe 'a 'Isileli 'i Ketesi. ¹⁸ Na'a nau 'alu ai pe 'i he toafa, pea foliaki 'ae fonua ko 'Itomi, pea mo e fonua 'o Moape, 'onau hoko 'o ofi ki he fonua 'o Moape 'i he potu hopo'angala'a, pea 'apitanga 'i he potu 'e taha 'o 'Alanoni, ka na'e 'ikai hoko ki loto 'i he ve'e fonua 'o Moape: he ko e ngata'anga 'o Moape 'a 'Alanoni. ¹⁹ Pea na'e fekau 'e 'Isileli 'ae kau talafekau kia Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli, ko e tu'i 'o Hesiponi: pea na'e pehē 'e 'Isileli kiate ia, 'Oku mau kole kiate koe, ke ke tuku ke mau 'alu atu 'i ho fonua ki hoku potu. ²⁰ Ka na'e 'ikai tui 'a Sihoni ke tuku 'a 'Isileli ke 'alu 'i hono fonua: ka na'e tāmaki 'e Sihoni hono kakai kotoa pē 'o 'apitanga 'i Sehasi, ke tau'i 'a 'Isileli. ²¹ Pea na'e tukuange 'e Sihova ko e 'Otua

'o 'Isileli, 'a Sihoni mo hono kakai kotoa pē ki he nima 'o 'Isileli, pea na'a nau taa'i 'akinautolu: pea na'e ma'u 'e 'Isileli 'ae fonua kotoa pē 'oe kau 'Amoli, ko e kakai 'oe fonua. ²² Pea na'a nau ma'u 'ae ngaahi fonua kotoa pē 'oe kau 'Amoli, mei 'Alanoni 'o a'u atu ki Sapoki, pea mei he toafa 'o hoko ki Sioatani. ²³ Ko ia ko Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli kuo ne kapusi 'ae kakai 'Amoni, mei he 'ao 'o hono kakai ko 'Isileli, pea 'oku lelei ke ke ma'u ia 'e koe? ²⁴ 'Ikai te ke ma'u 'aia 'oku foaki 'e Kimosi ko ho 'otua kiate koe? Ko ia ko kinautolu kotoa pē 'e kapusi 'e Sihova ko homau 'Otua mei homau 'ao, ko kinautolu te mau ma'u. ²⁵ Pea ko eni, 'oku ke lelei hake koe 'ia Pelaki ko e foha 'o Sipoa ko e tu'i 'o Moape? Na'e fekuki ia mo 'Isileli pe 'ikai? Pe na'a ne tau'i 'a 'Isileli? ²⁶ Na'e nofo 'a 'Isileli 'i Hesiponi mo hono ngaahi kolo, pea 'i 'Aloeli mo hono ngaahi kolo, pea 'i he ngaahi kolo 'oku tu'u 'i hono ngaahi ngata'anga 'oe fonua 'o 'Alanoni, 'i he ta'u 'e tolungeau? Ko e hā na'e 'ikai te mou toe ma'u 'akinautolu 'i he ngaahi kuonga ko ia? ²⁷ Ko ia na'e 'ikai te u fai angahala kiate koe, ka 'oku ke fai kovi kiate au 'i ho'o fie tau'i au: ko Sihova ko e fakamaau, ke fakamaau 'e ia he 'aho ni koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli mo e fānau 'a 'Amoni." ²⁸ Ka na'e 'ikai tokanga 'ae tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni ki he ngaahi lea 'a Sefita, 'aia na'a ne fekau kiate ia.

²⁹ ¶ Pea na'e hoko 'ae Laumālie 'o Sihova kia Sefita, pea na'e 'alu atu ia 'i Kiliati, mo Manase, pea 'alu atu 'i Misipa 'o Kiliati, pea 'alu 'i Misipa 'o Kiliati 'o hoko atu ki he fānau 'a 'Amoni. ³⁰ Pea na'e lea 'a Sefita 'aki 'ae fuakava kia Sihova, 'o ne pehē, "Kapau te ke tukuange mo'oni 'ae fānau 'a 'Amoni ki hoku nima, ³¹ pea 'e pehē, ko ia 'e hū kitu'a mei he matapā 'o hoku fale ke fakafetaulaki kiate au 'i he'eku liu mai 'i he fiamālie mei he fānau 'a 'Amoni, 'e 'a Sihova mo'oni ia, pea te u 'atu ia ko e feilaulau tutu."

³² ¶ Pea na'e 'alu ai 'a Sefita ki he fānau 'a 'Amoni ke tau'i 'akinautolu: pea na'e tukuange 'akinautolu 'e Sihova ki hono nima. ³³ Pea ne taa'i 'akinautolu mei 'Aloeli, 'o hoko atu ki Minite, ko e kolo 'e uofulu, 'o a'u atu ki he toafa 'oe ngoue vaine, 'i he tā lahi 'aupito. Pea na'e pehē hono fakavaivai 'oe fānau 'a 'Amoni 'i he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli.

³⁴ ¶ Pea na'e ha'u 'a Sefita ki hono fale 'i Misipi, pea vakai, na'e ha'u kitu'a hono 'ofefine mo e ngaahi kihii lali tatangi mo e me'e ke fakafetaulaki kiate ia: pea ko hono 'ofefine pe taha ia; na'e 'ikai hano foha pe 'ofefine ka ko ia pe. ³⁵ Pea 'i he'ene mamata kiate ia, na'a ne haehae hono kofu, 'o ne pehē, "'Oiauē, hoku 'ofefine! Kuo ke fakavaivai 'aupito au, ko e tokotaha koe 'okinautolu 'oku fakamamahi kiate au: he kuo faai hoku ngutu kia Sihova, pea 'oku 'ikai te u fa'a foki kimui." ³⁶ Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "'A'eku tamai, kapau kuo ke lea 'aki ho ngutu kia Sihova, ke ke fai kiate au 'o hangē ko ia kuo ha'u mei ho ngutu; he kuo fai 'e Sihova 'ae totongi ma'au ki ho ngaahi fili, 'io, 'ae fānau 'a 'Amoni." ³⁷ Pea pehē 'e ia ki he'ene tamai, "Tuku ke fai 'ae me'a ni koe'uhi ko au: tuku au 'i he māhina 'e ua, ke u fe'alu'aki 'i he ngaahi mo'unga 'o tēngihia hoku

tāupo'ou, 'eau mo hoku kau fefine." ³⁸ Pea na'e pehē 'e ia, "'Alu." Pea na'a ne fekau ia ke 'alu 'i he māhina 'e ua: pea 'alu ia mo hono kau fefine, 'o tēngihia hono tāupo'ou 'i he ngaahi mo'unga. ³⁹ Pea 'i he ngata'anga 'oe māhina 'e ua, na'e pehē, na'e liu mai ia ki he'ene tamai, pea na'a ne fai kiate ia 'o fakatatau ki he'ene fuakava na'a ne fai: pea na'e 'ikai te ne 'ilo ha tangata. ⁴⁰ Pea na'e fai ma'u 'ae anga ko ia 'i 'Isileli, 'i he 'alu 'ae ngaahi 'ofefine 'i 'Isileli 'i he 'aho 'e fā 'i he ta'u kotoa pē tukufakaholo ke tēngihia 'ae 'ofefine 'o Sefita ko e tangata Kiliati.

1 'Oku kē 'ae kau 'Ifalemi mo Sefita, pea faka'ilonga 'aki 'akinautolu 'ae Sipoleti, pea tāmāte'i 'e he kau Kiliati. 7 'Oku pekia 'a Sefita. 8 Ko Ipisani, na'e toko tolungofulu hono foha pea toko tolungofulu hono 'ofefine, 11 Mo 'Eloni, 13 Mo 'Apitoni, na'e toko fāngofulu hono foha pea toko tolungofulu hono 'ilamutu, na'a nau fakamaau'i 'a 'Isileli.

12 PEA na'e fakakātoa fakataha 'akinautolu 'e he kau tangata 'o 'Ifalemi, 'onau 'alu atu ki he potu tokelau, 'onau pehē kia Sefita, "Ko e hā na'a ke 'alu ai ki he fānau 'a 'Amoni ke tau, ka na'e 'ikai te ke ui kinautolu ke tau ō mo koe? Te mau tutu ho fale 'i 'olunga 'i-ate koe." ² Pea na'e pehē 'e Sefita kiate kinautolu, "Ko au mo hoku kakai na'a mau feke'ike'i lahi mo e fānau 'a 'Amoni; pea 'i he'eku ui 'akimoutolu na'e 'ikai te mou fakamo'ui au mei honau nima. ³ Pea 'i he'eku mamata na'e 'ikai te mou fakamo'ui au, na'aku 'ai 'eku mo'ui ki hoku nima, pea u 'alu atu 'o tu'u hake ki he fānau 'a 'Amoni, pea na'e tuku mai 'akinautolu 'e Sihova ki hoku nima: ko ia ko e hā kuo mou ha'u ai he 'aho ni, ke tau kiate au?" ⁴ Pea na'e tākaki fakataha 'e Sefita 'ae kau tangata kotoa pē 'o Kiliati, pea na'a ne tau'i 'a 'Ifalemi: pea na'e te'ia 'e he kau tangata 'o Kiliati 'a 'Ifalemi, ko me'a 'i he'enu pehē, "Ko e kau hola mei 'Ifalemi 'akimoutolu 'ae kau Kiliati, pea mei he kakai Manase."

⁵ Pea tomu'a ma'u 'ae ngaahi a'a'anga 'o Sioatani 'e he kakai Kiliati 'i he kakai 'Ifalemi: pea na'e pehē, 'i he lau 'e he kau 'Ifalemi ko ia kuo hao, 'o pehē, Tuku au ke u 'alu ki he kauvai; na'e pehē 'e he kau tangata 'o Kiliati ki ai, "Ko e tangata 'Ifalemi koe?" Kapau na'a ne pehē, "'Ikai:" ⁶ Na'a nau pehē kiate ia, "Ke ke pehē mai Sihipoleti: Ka na'a ne pehē, Sipoleti: he na'e 'ikai te ne fa'a lea 'aki ia ke totonu: Pea na'a nau 'ave ia, 'o tāmāte'i ia 'i he a'a'anga 'o Sioatani: pea na'e tō ai 'i he kuonga ko ia 'ae kau tangata 'Ifalemi 'e toko ua mano mo e toko ua afe. ⁷ Pea na'e fakamaau 'a 'Isileli 'e Sefita 'i he ta'u 'e ono. Pea na'e toki pekia 'a Sefita ko e tangata Kiliati, pea na'e tanu ia 'i he kolo 'e taha 'i Kiliati.

⁸ ¶ Pea na'e hoko mo ia 'a Ipisani mei Petelihema 'i he fakamaau'i 'a 'Isileli. ⁹ Pea na'e toko tolungofulu hono ngaahi foha mo toko tolungofulu hono 'ofefine 'aia na'a ne fekau atu ki he mama'o, 'o ne 'omi 'ae ngaahi 'ofefine 'e toko tolungofulu mei he mama'o ki hono ngaahi foha. Pea na'a ne fakamaau'i 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e fitu. ¹⁰ Pea na'e toki pekia ai 'a Ipisani, pea na'e tanu ia 'i Petelihema. ¹¹ Pea na'e hoko mo ia 'a 'Eloni, ko e tangata Sepuloni, 'o ne fakamaau'i 'a 'Isileli; pea

ne fakamaau 'e ia 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e hongofulu. ¹² Pea na'e pekia 'a 'Eloni ko e tangata Sepuloni, pea na'e tanu ia 'i 'Asaloni 'i he fonua 'o Sepuloni.

¹³ ¶ Pea na'e hoko mo ia, 'ae fakamaau 'i 'a 'Isileli 'e 'Apitoni ko e foha 'o Ileli ko e tangata 'o Pilatoni. ¹⁴ Pea na'e toko fāngofulu hono foha, pea toko tolungofulu hono 'ilamutu, na'e fa'a heka 'i he 'asi mui 'e fitungofulu: pea na'e fakamaau 'e ia 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e valu.

¹⁵ Pea na'e pekia 'a 'Apitoni ko e foha 'o Ileli, ko e tangata Pilatoni, pea na'e fai ia 'i Pilatoni 'i he fonua 'o 'I-falemi, 'i he mo'unga 'oe kau 'Amaleki.

1 'Oku 'i he nima 'oe kau Filisitia 'a 'Isileli. 2 'Oku fakahāhā 'ae 'āngelo ki he 'unoho 'o Manoa. 8 'Oku fakahāhā 'ae 'āngelo kia Manoa. 15 Ko e feilaulau tutu 'a Manoa, 'aia na'e ha ai 'ae 'āngelo. 24 Kuo fanau 'i 'a Samisoni.

13 PEA na'e toe fakalahi 'ae fai kovi 'e he fānau 'a 'Isileli 'i he 'ao 'o Sihova; pea na'e tuku 'akinautolu 'e Sihova ki he nima 'oe kakai Filisitia 'i he ta'u 'e fāngofulu.

² ¶ Pea na'e ai 'ae tangata 'o Sola, 'i he fa'ahinga 'o Tani ko Manoa hono hingo; pea na'e pa'a 'a hono 'unoho, 'o 'ikai fānau. ³ Pea na'e fakahāhā 'ae 'āngelo 'a Sihova ki he fefine, 'o ne pehē kiate ia, "Ko eni, vakai, 'oku ke pa'a, 'oku 'ikai te ke fānau: ka te ke faitama, pea fanau 'i 'ae tama. ⁴ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke vakai, pea 'oua na'a ke inu uaine pe ha inu mālohi, pea 'oua na'a ke kai ha me'a ta'ema'a: ⁵ Vakai, te ke faitama koe, pea fanau 'i 'ae tama pea 'oua na'a 'ai ha tele ki hono 'ulu koe'uhi ke hoko ia ko e taha fakamavahe ia ki he 'Otua mei he manāva: pea 'e kamata 'e ia ke fakamo'ui 'a 'Isileli mei he nima 'oe kau Filisitia."

⁶ ¶ Pea na'e ha'u ai 'ae fefine 'o tala ki hono 'unoho, 'o pehē, "Na'e ha'u 'ae tangata 'ae 'Otua kiate au, pea na'e tatau hono mata mo e mata 'oe 'āngelo 'ae 'Otua, na'e fakamanavahē: ka na'e 'ikai te u fehu' i pe ne ha'u mei fē ia, pea na'e 'ikai te ne tala mai hono hingo: ⁷ Ka na'e pehē 'e ia kiate au, Vakai, te ke faitama, pea fanau 'i 'ae tama; pea ko eni, 'oua na'a ke inu uaine pe ha inu mālohi, pea 'oua na'a ke kai ha me'a ta'ema'a: koe'uhi 'e fakamavahe 'ae tama ki he 'Otua mei he manāva 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene pekia."

⁸ ¶ Pea na'e toki kole fakamātoato 'e Manoa kia Sihova, 'o pehē, "'E hoku 'Eiki, ke ke tuku ke toe ha'u 'ae tangata 'ae 'Otua 'aia na'a ke fekau kiate kimaua, pea ako kiate kimaua 'aia te ma fai ki he tamasi' i 'aia 'e fanau' i." ⁹ Pea na'e ongo' i 'e he 'Otua 'ae le' o 'o Manoa; pea na'e toe ha'u 'ae 'āngelo 'ae 'Otua ki he fefine 'i he'ene nofo 'i he ngoue: ka na'e 'ikai 'iate ia 'a Manoa. ¹⁰ Pea na'e fakato'oto' o 'e he fefine pea lele 'o fakahā ki hono 'unoho, 'o ne pehē kiate ia, "Vakai, kuo fakahā kiate au 'ae tangata, 'aia na'e ha'u kiate au 'i he 'aho 'e taha." ¹¹ Pea na'e tu'u hake 'a Manoa, pea 'alu mo hono 'unoho, 'o na hoko atu ki he tangata, pea ne pehē kiate ia, "Ko koe 'ae tangata na'e lea ki he fefine?" Pea pehē 'e ia, "Ko au." ¹² Pea na'e pehē 'e Manoa, "Ko eni ke fakatonutonu ho'o ngaahi lea. 'E fēfē 'ema ngaohi 'ae tamasi' i, pea ko e hā te ma fai kiate ia?" ¹³ Pea na'e pe-

hē 'e he 'āngelo 'a Sihova kia Manoa, "Ke tokanga 'ae fefine ki he ngaahi me'a kotoa pē na'aku tala kiate ia. ¹⁴ Ke 'oua na'a kai 'e ia ha me'a 'e taha 'oku tupu 'i he vaine, pea 'oua na'a tuku ia ke inu uaine, pe ha inu mālohi, pe kai ha me'a 'e taha 'oku ta'ema'a: ke tokanga ia ki he me'a kotoa pē na'aku fekau kiate ia."

¹⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e Manoa ki he 'āngelo 'a Sihova, "'Oku ou kole kiate koe, tuku ke ma ta'ofi koe, kae'oua ke ma teu ma'au ha 'uhiki' i manu." ¹⁶ Pea pehē 'e he 'āngelo 'a Sihova kia Manoa, "Neongo 'a ho'o ta'ofi au, ka 'e 'ikai te u kai 'i ho'o mā: pea kapau 'oku ke fie 'atu ha feilaulau tutu, 'oku totonu ke ke 'atu ia kia Sihova." He na'e 'ikai 'ilo 'e Manoa ko e 'āngelo ia 'a Sihova.

¹⁷ Pea na'e pehē 'e Manoa ki he 'āngelo 'a Sihova, "Ko hai ho hingo, koe'uhi 'oka hoko hono fakamo'oni 'o ho'o ngaahi lea ke mau fakaongolelei koe?" ¹⁸ Pea na'e pehē 'e he 'āngelo 'a Sihova kiate ia, "Ko e hā 'oku ke fehu' i ai ki hoku hingo, kae 'osi 'oku fufū ia?" ¹⁹ Pea na'e 'omi 'e Manoa 'ae 'uhiki' i manu mo e feilaulau me'akai, pea ne 'atu ia kia Sihova 'i he funga maka pea na'e fai me'a faka'ofu 'e he 'āngelo pea na'e mamata ki ai 'a Manoa mo hono 'unoho. ²⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he 'alu hake ki langi 'ae ulo afi mei he funga feilaulau'anga, na'e hā'ele hake 'ae 'āngelo 'a Sihova 'i he ulo afi mei he funga feilaulau'anga. Pea na'e mamata ki ai 'a Manoa mo hono 'unoho, pea na'a na tō ki hona mata ki he kelekele. ²¹ Ka na'e 'ikai toe fakahāhā 'ae 'āngelo 'a Sihova kia Manoa pē ki hono 'unoho. Pea na'e toki 'ilo ai 'e Manoa ko e 'āngelo ia 'a Sihova. ²² Pea na'e pehē 'e Manoa ki hono 'unoho, "Ko e mo'oni te ta mate, koe'uhi kuo ta mamata ki he 'Otua." ²³ Ka na'e lea hono 'unoho kiate ia, "Ka ne finangalo 'a Sihova ke tāmata' i 'akitaua, pehē ne 'ikai ma'u 'e ia 'ae feilaulau tutu, mo e feilaulau me'akai 'i hota nima, pea 'e 'ikai foki te ne fakahā 'ae ngaahi me'a ni kiate kitaua, pea 'e 'ikai foki te ne fai ha ngaahi tala pehē kiate kitaua 'i he kuonga pehē."

²⁴ ¶ Pea na'e fānau 'e he fefine 'ae tama, pea na'e ui hono hingo ko Samisoni: pea na'e tupu pe 'ae tama, pea tāpuaki' i ia 'e Sihova. ²⁵ Pea na'e kamata ue' i ia 'e he Laumālie 'o Sihova 'i he kuonga ni'ihī 'i he 'apitanga 'o Tani 'i he vaha'a 'o Sola mo Esitaoli.

1 Ko e fiema'u 'unoho 'e Samisoni mei he kakai Filisitia. 5 Ko 'ene tāmata' i 'ae laione 'i he'ene fononga. 8 'I hono ua 'o 'ene fononga 'oku ne 'ilo 'ae hone 'i hono 'anga'anga. 10 Ko e kātōanga 'i he ta'ane 'a Samisoni. 12 'Oku fakahā 'e hono 'unoho 'ene lea fufū. 19 'Oku ne ha'aki 'ae kau Filisitia 'e toko tolungofulu. 20 'Oku foekina hono 'unoho.

14 PEA na'e 'alu hifo 'a Samisoni ki Timinate, 'o ne mamata 'i Timinate ki ha fefine 'i he ngaahi 'ofefine 'oe kau Filisitia. ² Pea na'e ha'u ia, 'o tala ki he'ene tamai mo 'ene fa'ē, 'o ne pehē, "Kuo u mamata 'i Timinate ki he fefine 'i he ngaahi 'ofefine 'oe kau Filisitia pea ko eni, ke mo ma'u ia mo'oku ke ma 'unoho." ³ Pea na'e pehē ai 'e he'ene tamai mo 'ene fa'ē kiate ia, "'Oku 'ikai koā ha fefine 'i he ngaahi 'ofefine 'o ho kāinga, pe 'i hoku kakai kotoa pē, kuo ke 'alu ai ke fili ha 'unoho

mei he kakai Filisitia ta'ekamu?" Pea na'e pehē 'e Samisoni ki he'ene tamai, "Ke ke ma'u ia mo'oku he 'oku lelei ia kiate au." ⁴ Ka na'e 'ikai 'ilo 'e he'ene tamai mo 'ene fa'ē na'e ue'i ia 'e Sihova, koe'uhi ke ne 'ilo ai ha me'a ke tauhele'i 'ae kau Filisitia: he na'e pule 'ae kau Filisitia 'i he kuonga ko ia ki 'Isileli.

⁵ ¶ Pea na'e 'alu hifo 'a Samisoni, mo 'ene tamai mo 'ene fa'ē, ki Timinate, pea nau hoko ki he ngaahi ngoue vaine 'i Timinate: pea vakai, na'a ne fetaulaki mo e laione mui 'aia na'e 'oho ngungulu ange kiate ia. ⁶ Pea na'e hoko mālohi lahi 'ae Laumālie 'o Sihova kiate ia, pea ne haehae 'ae laione 'o hangē ko 'ene haehae 'ae 'uhiki'i kosi, pea na'e 'ikai ha me'a 'i hono nima: ka na'e 'ikai te ne fakahā ki he'ene tamai pē ko 'ene fa'ē, 'aia kuo ne fai. ⁷ Pea na'e 'alu hifo ia, pea alea ia mo e fefine: pea na'e fiemālie lahi 'a Samisoni 'iate ia.

⁸ ¶ Pea hili 'ae ngaahi 'aho nī'hi, na'e toe liu mai ia ke ne ma'u ia, pea afe ia mei he hala ke mamata ki he 'anga'anga 'oe laione: pea vakai, na'e 'i ai 'ae fuifui pi mo e hone 'i he 'anga'anga 'oe laione. ⁹ Pea na'e to'o 'e ia mei ai ki hono nima, pea 'alu pe mo kai, pe ha'u ia ki he'ene tamai mo 'ene fa'ē, pea ne 'atu kiate kināua, pea ne na kai: ka na'e 'ikai te ne tala kiate kināua kuo ne to'o 'ae hone mei he 'anga'anga 'oe laione.

¹⁰ ¶ Pea na'e 'alu hifo 'ene tamai ki he fefine: pea na'e fai 'i ai 'e Samisoni 'ae katoanga: he na'e pehē pe 'ae anga 'oe kau talavou. ¹¹ Pea 'i he'enau mamata kiate ia, pea pehē, na'a nau 'omi 'ae kau tangata 'e toko tolungofulu ko 'ene kaume'a.

¹² ¶ Pea na'e pehē 'e Samisoni kiate kinautolu, "Ko eni, te u tuku atu 'ae lea 'oku fufū hono 'uhinga kiate kimoutolu: kapau te mou fakahā mo'oni ia kiate au 'i hono 'aho fitu 'oe katoanga, 'o 'ilo ia, te u 'atu kiate kimoutolu 'ae kofu loto 'e tolungofulu mo e kofu ki he sino kotoa 'e tolungofulu. ¹³ Pea kapau 'e 'ikai te mou fa'a fakahā ia kiate au, te mou tuku mai kiate au 'ae kofu loto 'e tolungofulu, mo e kofu kotoa 'e tolungofulu.

Pea na'a nau pehē kiate ia, "Tuku mai ho'o lea 'oku 'uhinga fufū, koe'uhi ke mau fanongo ki ai." ¹⁴ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu,

"Na'e tupu 'ae me'akai mei he 'uakai,
pea na'e tupu mei he mālohi 'ae me'a melie."

Pea na'e 'osi 'ae 'aho 'e tolu mo e 'ikai tenau fa'a faka'uhinga'i 'ae lea. ¹⁵ Pea 'i hono fitu 'oe 'aho, na'e pehē, na'a nau tala ki he 'unoho 'o Samisoni, 'o pehē, "Fakakolekole ki ho 'unoho, koe'uhi ke ne fakahā kiate kimautolu 'ae lea, telia na'a mau tutu koe mo e fale 'o ho'o tamai 'aki 'ae afi: he kuo mou talia 'akimautolu ke toe to'o pe 'ema'u me'a? 'ikai 'oku pehē?" ¹⁶ Pea na'e tangi 'ae 'unoho 'o Samisoni 'i hono 'ao, 'o ne pehē, "'Oku ke fehī'a pe kiate au, pea 'oku 'ikai te ke 'ofa kiate au: kuo ke tuku atu 'ae lea ki he fānau 'a hoku kakai, pea 'oku te'eki ai te ke tala ia kiate au." Pea pehē 'e ia kiate ia, "Vakai, na'e 'ikai te u tala ia ki he'eku tamai mo 'eku fa'ē, pea 'e lelei 'eku tala ia kiate koe?" ¹⁷ Pea na'e tangi pe ia 'i hono 'ao, 'i hono toenga 'aho 'o 'enau katoanga: pea hoko ki hono fitu 'oe 'aho, pea pehē, na'a ne tala ia kiate ia, he na'e fakafiu fakamamahi ia kiate

ia: pea na'e fakahā 'e ia 'ae lea mo hono 'uhinga fufū ki he fānau 'a hono kakai. ¹⁸ Pea lea kiate ia 'e he kau tangata 'oe kolo 'i hono fitu 'oe 'aho, 'i he te'eki ai tō 'ae la'ā, 'o pehē, "Ko e hā 'oku melie lahi 'i he honi? Pea ko e hā 'oku mālohi hake 'i he laione?"

Pea pehē 'e ia kiate kinautolu,
"Ka ne ta'e'oua ho'omou keli mo 'eku pulu fefine,
pehē ne 'ikai te mou 'ilo 'eku lea mo hono 'uhinga fufū."

¹⁹ ¶ Pea na'e hoko mālohi 'ae Laumālie 'o Sihova kiate ia, pea 'alu hifo ia ki 'Asikeloni, 'o ne tāmāte'i 'ae kau tangata 'iate kinautolu 'e toko tolungofulu, pea na'e to'o 'e ia honau ngaahi kofu, 'o 'atu 'ae ngaahi kofu kiate kinautolu na'e fakahā 'ene lea fufū. Pea na'e tupu ai 'ene 'ita, pea 'alu hake ai ia ki he fale 'o 'ene tamai. ²⁰ Ka na'e 'atu 'ae 'unoho 'o Samisoni ki he'ene kaume'a, 'aia na'a ne fa'aki ki ai ko hono kānga.

1 Kuo fa'ao 'ae 'unoho 'o Samisoni. 3 'Oku fakavela 'e ia 'ae ngoue uite 'oe kau Filisitia 'aki 'ae fanga fokisi mo e tūhulu. 6 'Oku tutu hono 'unoho mo 'ene tamai 'e he kau Filisitia. 7 'Oku fē ia 'akinautolu 'e Samisoni. 9 'Oku tuku ha'isia ia 'e he kau tangata 'o Siuta ki he kau Filisitia. 14 'Oku ne tāmāte'i 'akinautolu 'aki 'ae hui kou'ahe. 18 'Oku ngaohi 'e he 'Otua 'ae matavai ko Eni-Hakoa ma'ana 'i Lī.

15 PEA fuoloa si'i ange na'e hoko 'o pehē, 'i he ngaahi 'aho 'oe ututa'u 'oe uite, na'e 'aahi 'e Samisoni ki hono 'unoho 'aki 'ae 'uhiki'i kosi: pea na'e pehē 'e ia, "Ke u 'alu atu ki loto fale ki hoku 'unoho." Ka na'e ta'ofi ia 'e he tamai 'oe fefine 'o 'ikai tuku ke 'alu kiate ia. ² Pea pehē 'e he'ene tamai, "Na'aku pehē mo'oni 'eau kuo ke fehī'a 'aupito kiate ia ko ia na'aku foaki ai ia ki ho kaume'a: 'ikai 'oku hoihoifua hono tehina 'iate ia?" 'Oku ou kole kiate koe, ke ke ma'u ia, ko hono fētongi.

³ ¶ Pea pehē 'e Samisoni kiate kinautolu, "Ko eni, te u ta'e halaia 'i he kakai Filisitia, ka te u fai 'ae me'a fakamamahi kiate kinautolu." ⁴ Pea na'e 'alu 'a Samisoni 'o ne tauhele'i 'ae fanga fokisi 'e tolungeau, pea to'o 'e ia 'ae ngaahi tūhulu, 'o ne no'otaki 'ae iku ki he iku, pea ne 'ai 'ae tūhulu 'i loto 'i he ongo iku. ⁵ Pea hili 'ene tutu 'ae tūhulu 'aki 'ae afi, na'e tuku 'e ia 'ae fanga fokisi ke 'alu ki he uite tu'u 'oe kau Filisitia, pea na'e vela 'o 'osi ai 'ae ngaahi ū uite, pea mo e ngaahi uite na'e tu'u, mo e ngoue vaine mo e 'olive.

⁶ ¶ Pea pehē ai 'e he kau Filisitia, "Ko hai ia kuo ne fai 'ae me'a ni?" Pea na'a nau pehēange ko Samisoni, ko e foha 'i he fono ki he tangata Timinate, ko e me'a 'i he'ene to'o hono 'unoho, 'o ne foaki ia ki he'ene kaume'a. Pea na'e 'alu hake 'ae kau Filisitia, 'onau tutu 'ae fefine mo 'ene tamai 'aki 'ae afi.

⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e Samisoni kiate kinautolu, "Kuo mou fai 'ae me'a ni, ka te u totongi kiate kimoutolu, pea hili ia pea u tuku." ⁸ Pea na'a ne taa'i 'akinautolu 'i he 'akahi mo e malamalaki 'i he tāmāte'i lahi: pea na'e 'alu hifo ia 'o nofo 'i he tumutumumu 'oe makatu'u ko 'Eтами.

⁹ ¶ Pea na'e toki 'alu hake ai 'ae kakai Filisitia, 'o 'api-tanga 'i Siuta, 'onau nofo mafola atu 'i Lī. ¹⁰ Pea pehē 'e he kau tangata 'o Siuta, "Ko e hā kuo mou ha'u pehē ai kiate kimautolu?" Pea na'a nau talaange, "Kuo mau ha'u ke ha'i 'a Samisoni, ke fai kiate ia 'o hangē ko 'ene fai kiate kimautolu." ¹¹ Pea na'e 'alu ai 'ae kau tangata 'o Siuta 'e toko tolu afe ki he tumutumu 'oe makatu'u ko 'Etami, 'onau pehē kia Samisoni, "'Oku 'ikai te ke 'ilo ko e kau pule kiate kīautolu 'ae kakai Filisitia? Ko e hā 'ae me'a ni kuo ke fai kiate kīautolu?" Pea pehē 'e ia kiate kīautolu, "Hangē ko 'enau fai kiate au, kuo pehē pe 'eku fai ange kiate kīautolu." ¹² Pea na'a nau pehē kiate ia, "Kuo mau ha'u ke ha'i koe, koe'uhi ke mau 'atu koe ki he nima 'oe kakai Filisitia." Pea pehē 'e Samisoni kiate kīautolu, "Fuakava mai kiate au, 'e 'ikai te mou taa'i au 'ekimoutolu." ¹³ Pea na'a nau lea kiate ia, 'o pehē, "'Ikai; ka te mau ha'i koe ke ma'u, 'o 'atu koe ki honau nima: ka ko e mo'oni 'e 'ikai te mau tāmāte'i koe." Pea na'a nau ha'i 'a Samisoni 'aki 'ae maea fo'ou 'e ua 'onau 'omi ia ki he funga makatu'u. ¹⁴ Pea 'i he'ene hoko ki Lī, na'e kaila sipi kiate ia 'ae kau Filisitia: pea na'e hoko mālohi 'aupito 'ae Laumālie 'o Sihova kiate ia, pea hoko 'ae maea na'e 'i hono nima 'o hangē ha vavae kuo vela 'i he afi, pea na'e homo leva ia mei hono nima. ¹⁵ Pea na'a ne ma'u 'ae hui kou'ahe fo'ou 'oe 'asi, pea ne mafao atu 'o to'o ia 'i hono nima, 'o ne tāmāte'i 'aki ia 'ae kau tangata 'e toko afe. ¹⁶ Pea na'e pehē 'e Samisoni, "Ko e hui kou'ahe 'oe 'asi, 'io, ko e hui kou'ahe 'oe 'asi kuo u tāmāte'i 'aki 'ae kau tangata 'e toko afe, pea 'oku fokotu'u tu'unga 'akīautolu." ¹⁷ Pea hili 'ene lea, pea pehē, na'a ne li'aki 'ae hui kou'ahe mei hono nima, pea ui 'ae potu ko ia ko Lama i Lī.

¹⁸ ¶ Pea na'a ne hoko 'o feinua lahi, pea na'e hū ia kia Sihova, 'o pehē, "Kuo ke tuku 'ae fakamo'ui lahi ni ki he nima 'o ho'o tamaio'eiki: pea te u mate eni 'i he feinua, pea tō ai ki he nima 'oe kau ta'ekamu?" ¹⁹ Ka na'e fahi'i 'e he 'Otua 'ae potu luoluo 'i he kou'ahe, pea na'e tafe mei ai 'ae vai: pea hili 'ene inu, na'e toe ha'u hono laumālie, pea fakaakeake ia: Ko ia na'a ne ui ai hono hingoa ko Eni-Hakoa, 'aia 'oku 'i Lī 'o a'u ki he 'a-ho ni. ²⁰ Pea na'a ne fakamaau 'i 'a 'Isileli 'i he ngaahi 'a-ho 'oe kau Filisitia 'i he ta'u 'e uofulu.

1 Ko e hao 'a Samisoni mei Kesa, 'o ne fua 'o 'ave 'ae matapā 'oe kolo. 4 'Oku oloa 'a Samisoni 'e Tilila mo fakahala'i ia 'e he kau Filisitia. 6 'Oku tu'o tolu 'ene hele'i ia. 15 'Oku ne toki lava'i ia. 21 'Oku puke ia 'e he kau Filisitia 'o kape'i hono mata 22 'Oku toe tupu hono mālohi, pea ne holoki hifo 'ae fale ki he kakai Filisitia, pea pekia ai.

16 PEA na'e 'alu 'a Samisoni ki Kesa, 'o ne mamata 'i ai ki he fefine angahala, pea 'alu ia kiate ia. ² Pea na'e tala ki he kakai Kesa, 'o pehē, Kuo ha'u 'a Samisoni ki heni. Pea na'a nau 'ā'i 'a Samisoni 'i ai, pea na'e toka 'ae malumu kiate ia 'i he pō kotoa ko ia 'i he matapā 'oe kolo, 'onau longo pe 'i he pō kotoa, ko 'e-nau pehē, "'I he 'apongipongi 'oka 'aho, te tau tāmāte'i ia." ³ Pea na'e mohe 'a Samisoni 'o a'u ki he tu'uapō, pea 'i he'ene tu'uapō, na'e tu'u 'a Samisoni, 'o ne 'ave

'ae matapā lōua 'oe kolo, mo hono ongo pou, pea 'alu mo ia, mo hono fakama'u kotoa pē, pea na'a ne hili ia ki hono uma, pea fua hake kotoa pē ki he tumutumu 'oe mo'unga 'oku 'i he 'ao 'o Hepeloni.

⁴ ¶ Pea hili ia, pea pehē, na'e 'ofa ia ki he fefine 'i he tele'a 'o Soleki, 'aia na'e hingoa ko Tilila. ⁵ Pea na'e ha'u 'ae hou'eiki 'oe kau Filisitia kiate ia, 'onau pehē kiate ia, "Ke ke fakakolekole kiate ia, pea vakai pe 'oku tu'u 'i he hā 'ene mālohi lahi, pea ko e hā 'ae me'a ko ia te mau lava'i ai ia, koe'uhi ke mau ha'i ia pea fakavaivai 'i ia: pea te mau taki taha 'atu kiate koe ha kongā siliva 'e taha afe ma teau."

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Tilila kia Samisoni, "'Oku ou kole kiate koe, tala mai kiate au, 'Oku 'i he hā 'a ho mālohi lahi, pea 'e fa'a ha'i koe 'aki 'ae ha ke fakavaivai koe." ⁷ Pea na'e pehē 'e Samisoni kiate ia, "Kapau tenau ha'i 'aki au 'ae afo mata 'e fitu 'aia na'e 'ikai tauaki te u vaivai ai 'o hangē ko ha tangata kehe." ⁸ Pea na'e toki 'omi kiate ia 'e he hou'eiki 'oe kau Filisitia 'ae afo mata 'e fitu 'aia na'e 'ikai tauaki, pea na'a ne ha'i 'aki ia. ⁹ Pea na'e tu'u teuteu 'i ai 'ae kau tangata, 'o nofo mo ia 'i he potu fale. Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "Samisoni kuo hoko 'ae kau Filisitia kiate koe." Pea na'e motumotuhi 'e ia 'ae ngaahi afo, 'o hangē ko e motu ha fo'i filo vaivai 'oka lave ki ai 'ae afi. Pea ko ia na'e 'ikai 'ilo ai 'ene mālohi. ¹⁰ Pea na'e pehē 'e Tilila kia Samisoni, "Vakai, kuo ke manuki kiate au, 'o lea loi kiate au: ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke tala mai kiate au 'aia 'e fa'a ha'i 'aki koe." ¹¹ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Kapau tenau ha'i au 'aki 'ae ngaahi maea fo'ou 'aia na'e 'ikai ngāue'aki, te u vaivai ai, 'o hoko 'o hangē ko e tangata kehe." ¹² Ko ia na'e toe 'ai 'e Tilila 'ae ngaahi maea fo'ou, pea ha'i 'aki ia, 'o ne pehē kiate ia, "Samisoni kuo 'iate koe 'ae kau Filisitia." Pea na'e 'i ai 'ae kau toitoi na'e nofo mo ia 'i he potu fale. Pea na'a ne motuhi ia mei hono nima 'o hangē ha fo'i filo tuitui. ¹³ Pea pehē 'e Tilila kia Samisoni, "Kuo ke fai manuki pē kiate au pea lea loi mai: tala mai kiate au, 'e ha'i koe 'aki 'ae hā?" Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "Kapau te ke fī ha vāhenga lou'ulu 'e fitu 'o hoku 'ulu fakataha mo e lalanga." ¹⁴ Pea na'a ne fakama'u 'aki ia 'ae fa'o 'o ne pehē kiate ia, "Samisoni kuo 'iate koe 'ae kau Filisitia." Pea na'e 'ā hake ia mei he'ene mohe, pea ne 'alu ia mo e fa'o 'oe fu'u 'akau, pea mo e lalanga.

¹⁵ ¶ Pea pehē 'e ia kiate ia, "'Oku fēfē ho'o pehē, 'Oku ou 'ofa kiate koe, ka 'oku 'ikai 'iate au ho'o 'ofa? Kuo ke kākaa'i au 'o liunga tolu, pea 'oku te'eki si'i tala kiate au pē 'oku tu'u 'i he hā 'a ho'o mālohi lahi." ¹⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene taukave 'ene lea kiate ia 'i he 'a-ho kotoa pē 'o fakafiu'i ia, na'e mamahi ai hono laumālie 'o tei mate; ¹⁷ Ko ia na'a ne fakahā kiate ia hono loto kotoa pē, 'o ne pehē kiate ia, "Na'e 'ikai hoko ha tele ki hoku 'ulu; he ko e Fakamavahe au ki he 'Otua mei he manāva 'o 'eku fa'ē: kapau 'e tekefua au, pea 'e mole ai 'eku mālohi 'iate au, pea te u hoko 'o vaivai, pea te u hangē ko e tangata kehe." ¹⁸ Pea 'i he mamata 'e Tilila kuo ne fakahā kiate ia hono loto kotoa, na'e fēkau ia 'o ui ke ha'u 'ae hou'eiki 'oe kau Filisitia, 'o ne

pehē, “Mou ha’u ke toe tā tu’o taha, he kuo ne fakahā kiate au ‘a hono loto kotoa.” Pea na’e ha’u ai ‘ae ngaahi ‘eiki ‘oe kau Filisitia kiate ia, pea na’e ‘omi ‘ae ngaahi pa’anga ‘i honau nima. ¹⁹ Pea na’a ne fakamohe ia ki hono tui; pea na’a ne ui ke ha’u ha tangata, ke ne tele ke ‘osi hono tope lou’ulu ‘e fitu; pea na’a ne kamata fakavaivai ia, pea na’e mole ‘ene mālohi ‘iate ia. ²⁰ Pea pehē ‘e ia, “Samisoni, ‘oku ‘iate koe ‘ae kau Filisitia.” Pea na’e ā hake ia mei he’ene mohe, pea ne pehē, “Te u ‘alu atu ‘o hangē ko ‘eku fa’a ‘alu, ‘o tupetupe’i au.” Pea na’e ‘ikai mahalo ‘e ia kuo ‘alu ‘a Sihova ‘iate ia.

²¹ ¶ Ka na’e puke ia ‘e he kau Filisitia, ‘onau kape’i hono mata, pea na’e ‘ohifo ia ki Kesa, pea ha’i ‘aki ia ‘ae me’a ha’i palasa; pea na’e fai ‘e ia ‘ae momosi me’a ‘i he fale fakapōpula. ²² Ka na’e toe kamata tupu hono lou’ulu ‘i he hili ‘ene tekefua. ²³ Pea na’e fakataha ‘ae ngaahi ‘eiki ‘oe kau Filisitia koe’uhi kenau ‘atu ha feilaulau lahi kia Takoni ko honau ‘otua, pea kenau fiefia: he na’a nau pehē, “Kuo tuku ‘e hotau ‘otua ‘a Samisoni, ko hotau fili ki hotau nima.” ²⁴ Pea ‘i he mamata kiate ia ‘ae kakai, na’a nau fakamālō ki honau ‘otua: he na’a nau pehē, “Kuo tuku ‘e hotau ‘otua ki hotau nima ‘a hotau fili, mo e faka’auha ‘o hotau fonua, ‘aia na’a ne tāmata’i hotau toko lahi.” ²⁵ Pea na’e hoko ‘o pehē, ‘i he fiefia ‘o honau loto, na’a nau pehē, “Ui ke ha’u ‘a Samisoni, koe’uhi ketau fakavele kata ai.” Pea na’a nau ui ke ha’u ‘a Samisoni mei he fale fakapōpula; pea na’a ne fai me’a fakakata ‘i honau ‘ao, pea na’a nau tuku ia ‘i he vaha’a ‘oe ongo pou. ²⁶ Pea na’e pehē ‘e Samisoni ki he tamasi’i na’e puke hono nima, “Tuku au ke u ala ki he ongo pou ‘aia ‘oku fa’aki ki ai ‘ae fale, koe’uhi ke u fa’aki ki ai.” ²⁷ Pea ko eni, na’e fonu ‘ae fale ‘i he kau tangata mo e kau fefine; pea na’e ‘i ai ‘ae ngaahi hou’eiki kotoa pē ‘oe kakai Filisitia; pea na’e nofo ‘i he tu’afale ‘ae kau tangata mo e kau fefine ‘e toko tolu afe nai, ke mamata ki he fai me’a fakakata ‘a Samisoni. ²⁸ Pea na’e hū ‘a Samisoni kia Sihova, ‘o ne pehē, “E Sihova ko e ‘Otua, ‘oku ou kole kiate koe, ke ke manatu’i au; ‘oku ou kole kiate koe, ‘E ‘Otua, ke ke fakamālohi au, ke tu’o taha ni, koe’uhi ke u totongi leva ni ki he kakai Filisitia koe’uhi ko hoku ongo mata.” ²⁹ Pea na’e puke ‘e Samisoni ki he ongo pou ‘e ua ‘i loto ‘aia na’e falala ai ‘ae fale, ‘aia na’a na pou pou hake ia, ko e taha ‘i hono nima to’omata’u, mo e taha ‘i hono to’ohema. ³⁰ Pea na’e pehē ‘e Samisoni, “Tuku au ke u mate mo e kakai Filisitia.” Pea na’a ne tulolo ‘i hono mālohi kotoa; pea na’e holo ‘ae fale ki he ngaahi hou’eiki, pea ki he kakai kotoa pē na’e ‘i ai. Ko ia ko e mate na’a ne tāmata’i ‘i he’ene pekia na’e tokolahi hake ‘iate kinautolu na’a ne tāmata’i ‘i he’ene mo’ui. ³¹ Pea na’e ‘alu hifo ‘a hono ngaahi kāinga mo kinautolu kotoa pē ‘i he fale ‘o ‘ene tamai, ke to’o ia, ‘o ‘alu hake mo ia, pea na’e fai hono putu ‘i he vaha’a ‘o Sola mo Esitaoli ‘i he tanu’anga ‘o ‘ene tamai ko Manoa. Pea na’a ne fakamaau’i ‘e ia ‘a ‘Isileli ‘i he ta’u ‘e uofulu.

1 Ko e ngaahi pa’anga na’e tomu’a kaiha’asi ‘e Maika, pea toki ‘atu ki he’ene fa’ē pea ne ngaohi ‘aki ‘ae me’a fakatātā, 5 Pea na’e teuteu ia ki ai. 7 ‘Oku

ne unga ki he tangata Livai ke hoko ko ‘ene taula’eiki.

17 PEA na’e ai ‘ae tangata ‘oe mo’unga ‘o ‘Ifalemi, na’e hingo ko Maika. ² Pea na’e pehē ‘e ia ki he’ene fa’ē, “Ko e kongā siliva ‘e taha afe mo e teau ‘e taha, ‘aia na’e kaiha’asi ‘iate koe, ‘aia na’a ke kape ai, mo ke lea ki ai ‘i hoku ‘ao foki, vakai, ‘oku ‘iate au ‘ae siliva; ko au na’aku ‘ave ia.” Pea na’e pehē ‘e he’ene fa’ē, “Ko ‘eku tama, ke ke monū’ia koe ‘ia Sihova.” ³ Pea ‘i he’ene toe ‘atu ‘ae kongā siliva ‘e taha afe mo e teau ki he’ene fa’ē, na’e pehē ‘e he’ene fa’ē, “Na’e ‘osi ‘eku fakatapu hono kotoa ‘oe siliva kia Sihova mei hoku nima, pea mei he’eku tama, ke ngaohi ‘aki ia ‘ae me’a fakatātā kuo tā mo e me’a fakatātā kuo haka: pea ko eni, te u toe tuku ia kiate koe.” ⁴ Ka na’a ne toe ‘atu ‘ae ngaahi pa’anga ki he’ene fa’ē; pea to’o ‘e he’ene fa’ē ‘o tuku ki he tufunga haka me’a, ‘ae kongā siliva ‘e uangeau, ‘aia na’a ne ngaohi ‘aki ‘ae me’a fakatātā kuo tā mo e fakatātā kuo haka: pea ne na tu’u ‘i he fale ‘o Maika. ⁵ Pea na’e ‘i he tangata ko Maika ha fale ‘o hono ‘otua, pea na’a ne ngaohi ha ‘efoti mo e tamapua, pea na’a ne fakatapui hono foha ‘e tokotaha, ‘aia na’e hoko ko ‘ene taula’eiki. ⁶ Pea ‘i he ngaahi ‘aho ko ia na’e ‘ikai ha tu’i ‘i ‘Isileli, ka na’e fai ‘e he tangata kotoa pē ‘aia na’e lelei ‘i hono mata ‘o’ona.

⁷ ¶ Pea na’e ai ‘ae tangata talavou ‘e taha mei Petelihema Siuta ‘i he fa’ahinga ‘o Siuta, ko e Livai ia, pea na’e nofo ia ‘i ai. ⁸ Pea na’e hiki ‘ae tangata ko ia mei he kolo ko Petelihema Siuta ke ‘alu ‘o ‘āunofu ‘i ha potu te ne hoko ki ai: pea na’e hoko atu ia ki he mo’unga ko ‘Ifalemi ki he fale ‘o Maika, ‘i he’ene fononga. ⁹ Pea na’e pehē ‘e Maika kiate ia, “Oku ke ha’u mei fē? Pea pehē ‘e ia kiate ia, Ko e Livai au mei Petelihema Siuta, pea ‘oku ou ‘alu ke nofo ‘i ha potu pe.” ¹⁰ Pea na’e pehē ‘e Maika kiate ia, “Ke ta nonofo, mo au, pea ke ‘iate au ko e tamai mo e taula’eiki, pea te u ‘atu kiate koe ‘ae kongā siliva ‘e hongofulu ‘i he ta’u ‘e taha, mo e ngaahi kofu kotoa, pea mo e me’akai.” Pea na’e afe ki loto’ā ‘ae tangata Livai. ¹¹ Pea na’e fiemālie ai ‘ae Livai ke na nonofo mo e tangata; pea na’e tatau ‘ae talavou kiate ia mo hono foha ‘e taha. ¹² Pea na’e fakanofu ‘e Maika ‘ae tangata Livai; pea na’e hoko ‘ae talavou ko hono taula’eiki, pea na’e nofo ia ‘i he fale ‘o Maika. ¹³ Pea na’e pehē ai ‘e Maika, “Oku ou ‘ilo eni ‘e fai lelei ‘e Sihova kiate au, he kuo u ma’u ha tangata Livai ke taula’eiki.”

1 ‘Oku fekau ‘e he kakai Tani ‘ae kau tangata ‘e toko nima ke kumi ‘ae tofi’a. 3 ‘Oku nau alea mo e tangata Livai ‘i he fale ‘o Maika, pea fiemālie ai ‘i honau hala. 7 ‘Oku nau vakai ki Leisi, ‘o ‘omi mei ai ‘ae ongoongo ‘oe ‘amanaki lelei. 11 ‘Oku fekau ‘ae kau tangata ‘e toko onongeau ke ‘alu ‘o kapa ki ai. 14 ‘Oku nau kaiha’asi ‘ia Maika ‘i honau fononga, ‘ae tamaio’eiki mo ‘ene ngaahi me’a tapu. 27 ‘Oku nau lava’i ‘a Leisi, ‘o ui ia ko Tani. 30 ‘Oku nau fokotu’u ‘ae tamapua, pea tuku kia Sioatani ‘ae ngāue fakataula’eiki ‘i ai.

18 'I HE ngaahi 'aho ko ia na'e 'ikai ha tu'i 'i 'Isileli: pea 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e kumi 'e he fa'ahinga 'o Tani hanau tofi'a kenau nofo ai; koe'uhi na'e te'eki ai ke tō honau tofi'a kiate kinautolu 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, 'o a'u ki he kuonga ko ia. ² Pea na'e fekau 'e he fānau 'a Tani 'ae kau tangata 'e toko nima 'i honau fa'ahinga mei honau fonua, 'ae kau tangata to'a, mei Sola pea mei Esitaoli, kenau vakai 'ae fonua, pea ke malaki'i ia; pea na'a nau pehē kiate kinautolu, 'Alu, pea mataki'i 'ae fonua: pea 'i he'enau hoko ki he mo'unga 'o 'Ifalemi, ki he fale 'o Maika, na'a nau mohe 'i ai. ³ Pea 'i he'enau ofi ki he fale 'o Maika, na'a nau 'ilo 'ae le'o 'oe tangata talavou ko e Livai: pea na'a nau afe ki ai, 'onau pehē kiate ia, "Ko hai na'a ne 'omi koe ki heni? Pea ko e hā 'oku ke fai 'i heni?" ⁴ Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku pehē pē, mo pehē pe 'e Maika kiate au, pea kuo ne nō au kiate ia 'aki 'ae to-tongi, pea ko hono taula'eiki au." ⁵ Pea na'a nau pehē kiate ia, "Ko eni 'oku mau kole kiate koe, ke ke kole ki he 'Otua 'ae poto, koe'uhi ke mau 'ilo pē 'e monū'ia homau hala 'aia 'oku mau 'alu ai." ⁶ Pea na'e pehē 'e he taula'eiki, "Mou 'alu fiamālie pē: 'oku 'afio 'e Sihova 'a homou hala 'aia 'oku mou 'alu ai."

⁷ ¶ Pea na'e toki 'alu ai 'ae kau tangata 'e toko nima 'onau hoko ki Leisi, 'o mamata ki he kakai na'e 'i ai, mo 'enau nofo noa ai pe, 'o hangē ko e kau Saitoni, 'o fakafiamālie pe mo hamumunoo; pea na'e 'ikai ha fakamaau 'i he fonua ke fakamā 'akinautolu 'i ha me'a 'e taha; pea na'a nau mama'o mei he kau Saitoni; pea na'e 'ikai tenau feongoongoi mo ha kakai. ⁸ Pea na'a nau ha'u ki honau kāinga ki Sola mo Esitaoli: pea pehē 'e honau kāinga kiate kinautolu, Ko e hā ho'omou lea? ⁹ Pea na'a nau pehē, "Tu'u hake koe'uhi ke tau 'alu hake kiate kinautolu: he kuo mau mamata ki he fonua, pea vakai, 'oku lelei 'aupito ia: pea 'oku mou ta'engāue? 'Oua na'a mou fakapikopiko ke 'alu, pea ke hoko atu pea ma'u 'ae fonua. ¹⁰ Ka mou ka 'alu, te mou hoko ki he kakai 'oku nofo noa pē, pea ki he fonua lahi: he kuo foaki ia 'e he 'Otua ki homou nima; ko e potu 'oku 'ikai masiva 'i ha me'a 'e taha 'oku 'i māmani."

¹¹ ¶ Pea na'e 'alu mei ai 'i he fānau 'oe fa'ahinga 'o Tani, mei Sola pea mei Esitaoli, 'ae kau tangata 'e toko onongeau na'e to'o mahafutau. ¹² Pea na'a nau 'alu hake, 'o 'apitanga 'i Keasa-Sialimi, 'i Siuta: ko ia na'a nau ui ai 'ae potu ko ia ko Mahaneani 'o a'u ki he 'aho ni: vakai, 'oku tu'u ia 'itu'a Keasa-Sialimi. ¹³ Pea na'a nau 'alu mei ai ki he mo'unga ko 'Ifalemi, 'o hoko atu ki he fale 'o Maika.

¹⁴ ¶ Pea na'e lea 'ae kau tangata 'e toko nima na'e 'alu ke mataki'i 'ae fonua ko Leisi, 'onau pehē ki honau kāinga, "'Oku mou 'ilo 'oku 'i he ngaahi fale ni 'ae 'efoti, mo e tamapua, mo e me'a fakatātā kuo tā mo e fakatātā kuo haka? Pea ko eni mou fakakaukau pe ko e hā te mou fai." ¹⁵ Pea na'a nau afe ki ai, pea hoko ki fale 'oe talavou ko e Livai, 'io, ki he fale 'o Maika 'onau fetapa kiate ia. ¹⁶ Pea ko e kau tangata 'e toko onongeau na'e to'o mahafutau 'aia na'e 'i he fānau 'a Tani, na'a nau tu'u 'i he hū'anga 'oe matapā. ¹⁷ Pea na'e

'alu hake 'o hū ki ai, 'ae kau tangata 'e toko nima, na'e 'alu ke mataki'i 'ae fonua, 'o nau to'o 'ae me'a fakatātā kuo tā mo e 'efoti, mo e tamapua, mo e fakatātā kuo haka; pea na'e tu'u 'ae taula'eiki 'i he hū'anga 'oe matapā fakataha mo e kau tangata 'e toko onongeau 'aia na'e to'o mahafutau. ¹⁸ Pea na'e 'alu 'akinautolu ki he fale 'o Maika, pea 'omi mei ai 'ae me'a fakatātā kuo tā, mo e 'efoti, mo e tamapua, mo e fakatātā kuo haka. Pea pehē 'e he taula'eiki kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou fai?" ¹⁹ Pea na'a nau pehē kiate ia, "Ke ke longo pē koe; 'ai ho nima ki ho ngutu, pea ke ha'u ke tau ō, pea ke hoko kiate kinautolu ko e tamai mo e taula'eiki: he 'oku lelei kiate koe ke nofo ko e taula'eiki ki he fale 'oe tangata pē taha, pe ko ho'o hoko ko e taula'eiki ki he fa'ahinga mo e fale 'o 'Isileli?" ²⁰ Pea na'e fiefia 'ae loto 'oe taula'eiki, pea na'e to'o 'e ia 'ae 'efoti, mo e tamapua, mo e me'a fakatātā kuo tā, pea 'alu ia 'i he lotolotonga 'oe kakai. ²¹ Ko ia na'a nau tafoki 'o 'alu ai, pea na'e fakaheka 'ae fānau si'i ki he ngaahi saliote mo e fanga manu ke mu'omu'a 'iate kinautolu.

²² ¶ Pea 'i he'enau mama'o atu mei he fale 'o Maika, na'e kātōa 'ae kau tangata na'e 'i he ngaahi fale ofi ki he fale 'o Maika, 'onau tuli 'o hoko atu ki he fānau 'a Tani. ²³ Pea na'a nau tangi ki he fānau 'a Tani. Pea na'a nau tangaki kimui, 'o pehē kia Maika, "Ko e hā 'a'au, 'oku ke ha'u ai mo e kakai pehē?" ²⁴ Pea na'e pehē 'e ia, "Kuo mou to'o 'o 'ave hoku ngaahi 'otua na'aku ngaohi, pea mo e taula'eiki, pea kuo mou 'alu: pea ko e hā 'oku toe 'iate au? Pea ko e hā ia 'oku mou lea ai kiate au, 'Ko e hā 'a au?' |" ²⁵ Pea na'e pehē 'e he fānau 'a Tani kiate ia, "'Oua na'a ongona ho le'o 'iate kinautolu telia na'a 'oho atu kiate koe 'ae kau siana loto 'ita, pea 'e mole 'i-ate koe ho'o mo'ui, fakataha mo e mo'ui 'a ho kau nofo'anga." ²⁶ Pea na'e 'alu 'ae fānau 'a Tani 'i honau hala: pea 'i he mamata 'a Maika ki he'enau fai mālohi lahi kiate ia, na'e tafoki ia 'o 'alu ki hono fale. ²⁷ Pea na'a nau 'ave 'ae ngaahi me'a na'e ngaohi 'e Maika, mo e taula'eiki na'a ne ma'u, 'onau hoko ki Leisi, ki he kakai na'e nofo fiamālie pe mo hamumunoo: pea na'a nau te'ia 'akinautolu 'aki 'ae mata 'oe heletā, pea na'e tutu 'enau kolo 'aki 'ae afi. ²⁸ Pea na'e 'ikai ha fakamo'ui, he na'e mama'o ia mei Saitoni, pea na'e 'ikai tenau kau mo ha kakai; pea na'e tu'u ia 'i he tele'a 'aia 'oku ofi ki Pete-Lehopi. Pea na'a nau langa 'ae kolo 'o nofo 'i ai. ²⁹ Pea na'a nau ui 'ae hingoa 'oe kolo ko Tani, 'o hangē ko e hingoa 'o Tani ko 'enau tamai, 'aia na'e fānau kia 'Isileli: ka ko e mo'oni na'e fuofua ui 'ae kolo ko ia ko Leisi.

³⁰ ¶ Pea na'e fokotu'u hake 'e he fānau 'a Tani 'ae tamapua fakatātā: pea ko Sioatani, ko e foha 'o Keso-mi, ko e foha 'o Manase, ko ia mo hono ngaahi foha na'e hoko ko e kau taula'eiki ki he fa'ahinga 'o Tani 'o a'u ki he 'aho 'oe fakapōpula'i 'ae fonua. ³¹ Pea na'a nau fokotu'u hake 'ae tamapua na'e tā 'e Maika, 'aia na'a ne ngaohi, 'i he kuonga kotoa pē na'e nofo ai 'ae fale 'oe 'Otua 'i Sailo.

1 'Oku 'alu 'ae tangata Livai ki Petelihema ke 'omi ki 'api hono 'unoho. 16 'Oku fakaafe ia 'e ha tanga-

ta motu'a 'i Kipea. 22 'Oku tohotoho 'e he kau Kipea 'ae 'unoho 'oe tangata pea mate ai ia. 29 'Oku ne tafa'i ke hongofulu ma ua hono kongā 'o 'ave ia ki he fa'ahinga 'e hongofulu ma ua.

19 PEĀ 'i he ngaahi 'aho ko ia 'aia na'e 'ikai ha tu'i 'i 'Isileli, na'e hoko 'o pehē, na'e ai 'a e tangata Li-vai 'e taha na'e 'āunoho 'i he potu 'oe mo'unga 'o 'Ifalemi, pea na'a ne 'omi ha sinifu ke na feangainga mei Petelihema Siuta. ² Pea na'e fai angahala 'e hono fefine kiate ia, pea hola ia meiate ia ki he fale 'o 'ene tamai 'i Petelihema Siuta, pea na'e 'i ai ia 'i he māhina kātoa 'e fā. ³ Pea na'e tu'u hake hono 'unoho, pea 'alu ko hono kumi, ke ne lea 'ofa kiate ia, pea ke toe 'omi ia, pea na'e 'iate ia 'ene tamaio'eiki, pea mo e 'asi 'e ua: pea ne 'omi ia ki he fale 'o 'ene tamai: pea 'i he mamata kiate ia 'ae tamai 'ae fefine, na'e fiefia ia ke na fe'iloaki. ⁴ Pea na'e ta'ofi ia 'e he'ene tamai 'i he fono, 'aia ko e tamai 'ae fefine; pea na'a na nonofo mo ia 'i he 'aho 'e tolu: ko ia na'a nau kai, mo inu, pea mohe 'i ai.

⁵ ¶ Pea hoko ki hono fā 'oe 'aho, pea 'i he'enau tu'u hengihengi hake 'i he pongipongi ke 'alu, na'e tu'u hake ia ke 'alu: pea pehē 'e he tamai 'ae fefine ki hono foha 'i he fono, "Ke ke fakafiemālie'i ho loto 'aki 'ae kongā mā, pea ke toki fai ho fononga." ⁶ Pea na'a nau nofo pea kai mo inu fakataha 'akinaua: he na'e pehē 'e he tamai 'ae fefine ki he tangata, "'Oku ou kole kiate koe ke ke fiefie, pea ke tatali he poōni, pea ke fakafiefia ki ho loto." ⁷ Pea 'i he tu'u hake 'ae tangata ke 'alu, na'e ue'i mālohi ia 'e he'ene tamai 'i he fono: ko ia ne ne toe mohe 'i ai. ⁸ Pea tu'u hengihengi hake ia 'i hono nima 'oe 'aho ke 'alu: pea pehē 'e he tamai 'ae fefine kiate ia, "'Oku ou kole kiate koe, fakafiemālie'i ho loto." Pea na'a nau tatali 'o a'u ki he ho'atā efiāfi nai, pea na kai fakatou'osi pe. ⁹ Pea 'i he tu'u hake 'ae tangata ke 'alu, mo hono 'unoho, mo 'ene tamaio'eiki, na'e lea 'ene tamai 'i he fono 'aia ko e tamai 'ae fefine, 'o ne pehē kiate ia, "Ko eni, vakai, 'oku faka'a'au 'ae 'aho ke efiāfi, 'oku ou kole kiate koe tau mohe: vakai, kuo tei 'osi 'ae 'aho, tau mohe 'i heni, ke fiefie ho loto; pea 'alu hengihengi 'apongipongi 'i homou hala, koe'uhi ke ke hoko atu ki ho 'api." ¹⁰ Ka na'e 'ikai tatali 'e he tangata 'i he pō ko ia, ka na'e tu'u hake ia 'o 'alu, pea hoko 'o fe'unga mo Sepusi, 'aia ko Selūsalema; pea na'e 'iate ia 'ae 'asi 'e ua mo e heka'anga, pea mo hono 'unoho fokī. ¹¹ Pea 'i he'enau ofi ki Sepusi, kuo teitei 'osi 'ae 'aho, pea pehē 'e he tamaio'eiki ki he'ene 'eiki, "'Oku ou kole kiate koe, ke tau afe ki he kolo ni 'oe kau Sepusi, pea mohe 'i ai." ¹² Pea na'e pehē 'e he'ene 'eiki kiate ia, "'E 'ikai te tau afe eni ki he kolo 'oe kakai kehe, 'aia 'oku 'ikai 'i he fānau 'a 'Isileli; ka tau mole atu ki Kipea. ¹³ Pea pehē 'e ia ki he'ene tamaio'eiki, Ko eni ke tau 'unu'unu atu ki he potu ni 'e taha ke tau mohe ai he poōni, 'i Kipea, pe 'i Lama." ¹⁴ Pea na'a nau 'alu ai pe 'i honau hala; pea na'e tō 'ae la'ā 'i he'enau ofi ki Kipea, 'aia 'oku kau ki Penisimani. ¹⁵ Pea na'a nau afe ki ai, ke 'alu 'o mohe 'i Kipea: pea 'i he'ene 'alu ki ai, na'e nofo ki lalo ia 'i he hala 'oe kolo: he na'e 'ikai fakaafe ia 'e ha tokotaha ki hono fale ke mohe.

¹⁶ ¶ Pea vakai, na'e ha'u ha motu'a mei he'ene ngāue 'i he ngoue 'i he efiāfi, ko e tangata fokī ia mei he mo'unga ko 'Ifalemi; pea na'e 'āunoho ia 'i Kipea: ka ko e kau tangata 'oe potu ko ia ko e kau Penisimani.

¹⁷ Pea 'i he'ene hanga hake na'a ne mamata ki he tangata fononga 'i he hala 'oe kolo: pea pehē 'e he motu'a kiate ia, "'Oku ke 'alu ki fē? Pea kuo ke ha'u mei fē?"

¹⁸ Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "'Oku mau fononga mei Petelihema Siuta, ki he potu 'oe mo'unga ko 'Ifalemi; 'aia 'oku ou ha'u mei ai: pea ne u 'alu ki Petelihema Siuta, ka 'oku ou 'alu ni ki he fale 'o Sihova; pea 'oku 'ikai ha tangata ke fakaafe au ki hono fale. ¹⁹ Ka 'oku ai 'ae mohuku mo e me'akai ki he'ema fanga 'asi; pea 'oku ai mo e mā mo e uaine kiate au mo ho'o kaunanga, pea ki he tangata talavou 'aia 'oku 'i ho'o ongo tamaio'eiki: 'oku 'ikai te mau masiva." ²⁰ Pea pehē 'e he motu'a, "Ke ke fiefie pe kae tuku kiate au ho'o masiva kotoa pē kae'oua na'a ke mohe 'i he hala." ²¹ Ko ia na'a ne 'omi ia ki hono fale, 'o ne 'atu 'ae me'akai ki he fanga 'asi; pea na'a nau fufulu honau va'e, pea kai mo inu.

²² ¶ Pea 'i he'enau fakafiefia'i honau loto, vakai, na'e 'oho mai 'o kāpui 'ae fale 'e he kau tangata 'oe kolo, 'ae fānau 'oe kovi, 'o tuki ki he matapā, pea na'a nau lea ki he 'eiki 'oe fale, 'ae tangata motu'a, 'o pehē, "'Omi 'ae tangata kitu'a 'aia na'e ha'u ki ho fale ke mau 'ilo ia."

²³ Pea na'e 'alu kitu'a 'ae tangata, 'ae 'eiki 'oe fale kiate kinautolu, mo ne pehē kiate kinautolu, "'Ikai, 'e hoku kāinga, 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'oua na'a mou fai kovi pehē; ko e me'a 'i he ha'u 'ae tangata ni ki hoku fale, 'oua na'a mou fai 'ae vale ni. ²⁴ Vakai, ko eni hoku 'ofefine ko e ta'ahine, pea mo e fefine 'a'ana te u 'omi 'akinaua ni, pea mou fakavaivai 'akinaua, pea fai kiate kinaua, 'aia 'oku lelei kiate kimoutolu: kae'oua na'a mou fai ki he tangata ni ha me'a kovi lahi pehē ni."

²⁵ Ka na'e 'ikai fietokanga ki ai 'e he kau tangata: ko ia na'e to'o ai 'e he tangata hono fefine 'o 'omi ia kitu'a kiate kinautolu; pea na'a nau 'ilo ia, 'o fai kovi kiate ia 'i he pō kotoa ko ia 'o a'u ki he pongipongi: pea 'i he hengihengi hake, na'a nau tukuange ia ke 'alu. ²⁶ Pea ha'u ai 'ae fefine 'i he mafoa 'ae ata 'oe 'aho 'o tō ki he matapā 'oe fale 'oe tangata na'e 'i ai 'ene 'eiki, ke 'oua ke 'aho. ²⁷ Pea na'e tu'u hake 'ene 'eiki 'i he pongipongi, pea to'o 'ae ngaahi matapā 'oe fale, pea na'e 'alu ia kitu'a ke hoko hono fononga: pea vakai, ko e fefine, ko hono 'unoho kuo tō ki lalo ia 'i he matapā 'oe fale, pea na'e ala atu hono nima ki he hū'anga 'oe matapā.

²⁸ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Tu'u hake, pea ke tau ō." Ka na'e 'ikai si'i ha lea. Pea hiki hake ia 'e he tangata 'o fakaheka ki he 'asi, pea tu'u hake 'ae tangata, 'o fononga atu ki hono fonua.

²⁹ ¶ Pea 'i he'ene hoko ki hono fale, na'e to'o 'e ia 'ae hele, pea ne puke hono 'unoho, pea tafa'i 'e ia ia mo hono ngaahi hui, ko e kongā sino 'e hongofulu ma ua, pea na'e 'ave ia ki he ngaahi potu kotoa pē 'o 'Isileli.

³⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, "Ko kinautolu kotoa pē na'e mamata ki ai na'a nau pehē, Kuo 'ikai mamata 'e ha tokotaha ki ha me'a pehē kuo fai, talu 'ae 'aho na'e 'alu

hake ai 'ae fānau 'a 'Isileli mei he fonua ko 'Isipite 'o a'u ki he 'aho ni: mou tokanga ki ai, fai 'ae alea, pea fakahā homou loto."

1 'Oku fakamatala 'i he fakataha lahi hono kovi. 8 Ko e tu'utu'uni 'oe fakataha. 12 'Oku tali fefeka 'ae kakai Penisimani honau 'eke 'e he kakai 'Isileli. 18 'Oku tō 'ae kau 'Isileli 'e toko fā mano 'i he tau 'e ua. 26 'Oku nau hele'i 'o faka'auha 'ae kau Penisimani, ko e toko onongeau pe 'oku toe.

20 PEA na'e toki 'alu ai kitu'a 'ae fānau 'a 'Isileli, pea kātoa fakataha 'ae kakai 'o loto taha, mei Tani 'o a'u ki Peasipa, mo e fonua ko Kiliati, kia Sihova 'i Misipa. ² Pea na'e ha'u foki 'ae kakai mālohi kotoa pē, 'i he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli ki he fakataha 'oe kakai 'oe 'Otua, ko e kau tangata tau 'e toko fā kilu na'e to'o heletā. ³ (Pea na'e fanongo 'ae fānau 'a Penisimani kuo 'alu hake ki Misipa 'ae fānau 'a 'Isileli.) Pea na'e pehē 'e he fānau 'a 'Isileli, "Tala kiate kimautolu, na'e fēfee'i 'ae angakovi ni?" ⁴ Pea na'e lea 'ae tangata Livai, 'aia ko e 'unoho 'oe fefine na'e fakapoongi, 'o ne pehē, "Na'aku hoko ki Kipea 'aia 'oku kau mo Penisimani, ko au mo hoku 'unoho, ke mau mohe. ⁵ Pea na'e tu'u hake 'ae kau tangata Kipea kiate au, 'onau 'ohofi mo kāpui 'ae fale 'i he po'uli, 'onau tokanga ke tāmata'i au: pea na'a nau tohotoho 'a hoku 'unoho, pea ne mate ia. ⁶ Pea na'aku to'o hoku 'unoho 'o tafatafa'i, pea 'ave ia ki he fonua kotoa pē 'oe tofi'a 'o 'Isileli: he kuo nau fai 'ae angahala mo e me'a kovi lahi 'i 'Isileli. ⁷ Vakai, ko e fānau 'a 'Isileli 'akimoutolu kotoa pē; mou fakahā 'i heni homou loto, mo ho'omou fakakaukau."

⁸ ¶ Pea na'e tu'u hake loto taha pe 'ae kakai kotoa pē, 'o pehē, "'E 'ikai 'alu ha tau ni'ihiki ki fale, pea 'e 'ikai ha tau taha 'e afe ki hono fale. ⁹ Ka ko eni 'ae me'a te tau fai ki Kipea; te tau fai 'ae talotalo 'o 'alu hake ki ai; ¹⁰ Pea te tau fili 'ae kau tangata 'e toko hongofulu mei he toko teau 'i he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli, mo e toko teau 'i he toko afe, mo e toko afe mei he toko mano kotoa pē, koe'uhi kenau tokonaki me'akai ki he kakai, koe'uhi ka nau ka hoko ki Kipea 'o Penisimani, kenau fai 'o fakatatau ki he angakovi kuo nau fai 'i 'Isileli.'" ¹¹ Ko ia na'e kātoa 'ae kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli 'o tu'u hake ki he kolo, 'onau kau loto taha 'o hangē ko e tangata pē taha.

¹² ¶ Pea na'e fekau 'e he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli 'ae kau tangata ki he fa'ahinga kātoa 'o Penisimani, 'o pehē, "Ko e hā 'ae angakovi ni 'aia kuo fai 'iate kimoutolu? ¹³ Pea ko eni, tuku mai kiate kimautolu 'ae kau tangata, 'ae fānau 'oe kovi, 'aia 'oku 'i Kipea, koe'uhi ke mau tāmata'i 'akinautolu, kae fakangata 'ae kovi mei 'Isileli.'" Ka na'e 'ikai tokanga 'e he fānau 'a Penisimani ki he lea 'a honau kāinga ko e fānau 'a 'Isileli. ¹⁴ Ka na'e fakakātoa fakataha 'akinautolu 'e he fānau 'a Penisimani mei he ngaahi kolo ki Kipea, kenau 'alu 'o tau'i 'ae fānau 'a 'Isileli. ¹⁵ Pea na'e lau 'ae fānau 'a Penisimani 'i he kuonga ko ia mei he ngaahi kolo, ko e toko ua mano mo e toko ono afe, ko e kau tangata na'e to'o heletā, ka na'e kehe 'ae kakai 'o Kipea, 'aia ko honau tokolahi ko e kau tangata 'e toko fitungeau kuo fili. ¹⁶ Pea 'i he kakai ni

kotoa pē na'e 'i ai 'ae kau tangata ongoongo 'e toko fitungeau na'e nima hema; na'e poto kotoa pē 'akinautolu 'i he makatā, pea na'a mo e laulahi 'o ha fo'i lou'ulu 'e taha, na'e 'ikai ke hala ai. ¹⁷ Pea na'e lau hono toe 'oe kakai 'Isileli, kae tuku kehe 'a Penisimani, ko e kau tangata 'e toko fā kilu na'e fa'a to'o 'ae heletā; ko kinautolu ni kotoa pē ko e kau tangata tau.

¹⁸ ¶ Pea na'e tu'u hake 'ae fānau 'a 'Isileli, pea 'alu hake ki he fale 'oe 'Otua, 'onau kole 'ae poto 'i he 'Otua, 'o pehē, "Ko hai 'iate kimautolu 'e 'alu 'o mu'omu'a hake ki he tau 'o tu'u hake ki he fānau 'a Penisimani?" Pea pehē 'e Sihova, "Ke 'alu mu'omu'a 'a Siuta." ¹⁹ Pea na'e tu'u hake 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'apongipongi, pea te u tau ki Kipea. ²⁰ Pea 'alu kitu'a 'ae kau tangata 'o 'Isileli ke tau'i 'a Penisimani; pea na'e fakanofu 'ae tau 'ae fānau 'a 'Isileli ke tau'i 'akinautolu 'i Kipea. ²¹ Pea na'e ha'u kitua'a 'ae fānau 'a Penisimani mei Kipea, 'onau tā hifo ki he kelekele 'i he kau 'Isileli 'i he 'aho ko ia 'ae toko ua mano mo e toko ua afe. ²² Pea na'e faka'ai'ai 'akinautolu 'e he kau tangata 'Isileli, 'o toe fakalanga 'ae tau 'i he potu ko ia na'a nau tali teuteu ai 'i he 'uluaki 'aho. ²³ (Pea na'e 'alu hake 'ae fānau 'a 'Isileli 'o tangi 'i he 'ao 'o Sihova 'o a'u ki he efiafi, pea kole 'ae fakakaukau 'ia Sihova, 'o pehē, "Te u toe 'alu ke tau'i 'a Penisimani ko hoku tokoua?" Pea pehē 'e Sihova, "'Alu hake 'o tau'i ia.") ²⁴ Pea na'e unu'unu atu 'ae fānau 'a 'Isileli ke tau'i 'ae fānau 'a Penisimani 'i hono ua 'oe 'aho. ²⁵ Pea na'e 'alu kitu'a 'a Penisimani mei Kipea ke tau'i 'akinautolu 'i hono ua 'oe 'aho, pea toe tā hifo ki he kelekele 'i he fānau 'a 'Isileli 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe; ko e kau to'o heletā 'akinautolu kotoa pē.

²⁶ ¶ Pea na'e toki 'alu hake 'ae fānau kotoa pē 'a 'Isileli, mo e kakai kotoa pē, 'o hoko ki he fale 'oe 'Otua, 'o tangi, 'onau nofo 'i ai 'i he 'ao 'o Sihova, 'o 'aukai 'i he 'aho ko ia 'o a'u ki he efiafi, pea na'e 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau fakalelei 'i he 'ao 'o Sihova. ²⁷ Pea na'e fehu'i 'ae fānau 'a 'Isileli kia Sihova, (he na'e 'i ai 'ae puha 'oe fuakava 'oe 'Otua 'i he ngaahi 'aho ko ia. ²⁸ Pea na'e tu'u 'i hono ha'oha'onga 'o ia 'a Finiasi, ko e foha 'o 'Eliesa, ko e foha 'o 'Elone, 'i he ngaahi 'aho ko ia,) 'o pehē, "Te u toe 'alu kitu'a ke tau'i 'ae fānau 'a Penisimani ko hoku tokoua, pe te u tukuā?" Pea pehē 'e Sihova, "'Alu hake; he te u tukuange 'akinautolu ki ho nima 'apongipongi.'" ²⁹ Pea na'e fakatoka 'ae malumu 'e 'Isileli ke takatakai 'a Kipea. ³⁰ Pea na'e 'alu hake 'ae fānau 'a 'Isileli ke tau'i 'ae fānau 'a Penisimani 'i hono tolu 'oe 'aho, 'onau fokotu'u teuteu pē 'akinautolu ki Kipea, 'o hangē ko ia na'a nau fai. ³¹ Pea na'e 'alu kitu'a 'ae fānau 'a Penisimani ke tau'i 'ae kakai, pea kuo matoho 'akinautolu mei he kolo: pea na'a nau kamata te'ia 'ae kakai, 'o tāmata'i, 'o hangē ko 'enau fuofua fai, 'i he ngaahi hala lahi, ('a ia ko e hala 'e taha ki he fale 'oe 'Otua, mo e taha ki Kipea 'i he ngoue,) ko e kau tangata 'Isileli 'e toko tolungofulu nai. ³² Pea pehē 'e he fānau 'a Penisimani, "Kuo tā hifo 'akinautolu 'i hotau 'ao, 'o hangē ko hono fuofua fai." Ka na'e pehē 'e he fānau 'a 'Isileli,

“Tau hola, pea tohoaki ‘akinautolu mei he kolo ki he ngaahi hala lahi.”³³ Pea na’e tu’u hake ‘ae kau tangata kotoa pē mei honau potu, pea tali tau pe ‘akinautolu ‘i Peali tama: pea na’e hiki ‘ae malumu mei honau ngaahi potu, ‘io, mei he ngaahi ngoue mohuku ‘o Kipea,³⁴ Pea na’a nau ha’u ke tau’i ‘a Kipea ‘ae kau tangata fili ‘e tokotaha mano mei ‘Isileli kotoa pē, pea na’e fakamanavahē ‘ae tau: ka na’e ‘ikai tenau ‘ilo kuo ofi ‘ae kovi kiate kinautolu.³⁵ Pea na’e te’ia ‘a Penisimani ‘e Sihova ‘i he ‘ao ‘o ‘Isileli: pea tāmāte’i ‘e he fānau ‘a ‘Isileli ‘i he ‘aho ko ia ‘ae toko ua mano mo e toko nima afe mo e toko teau ‘i he kakai Penisimani: na’e to’o heletā ‘akinautolu kotoa pē.³⁶ Pea kuo mamata ‘ae fānau ‘a Penisimani kuo te’ia ‘akinautolu: he na’e mata-mata hola ‘ae kau tangata ‘Isileli ‘i he ‘ao ‘oe kau Penisimani, koe’uhi na’a nau falala ki he malumu na’e toka ‘aia na’a nau tuku ‘o ofi ki Kipea.³⁷ Pea na’e fai fakatō’oto’o ‘e he malumu, ‘o ‘oho atu ki Kipea; pea ‘alu atu pē ‘ae malumu, ‘o te’ia ‘ae kolo kotoa pē ‘aki ‘ae mata ‘oe heletā.³⁸ Pea ko eni, na’e ai ‘ae fakā’ilonga na’e fokotu’u ‘e he kau tangata ‘Isileli mo e malumu, koe’uhi ke nau tutu ‘ae afi ke ulo lahi mo e ‘ohuafi ke ‘alu hake mei he kolo.³⁹ Pea ‘i he kamata hola ‘a ‘Isileli ‘i he tau, pea kamata taa’i ‘akinautolu ‘e Penisimani, pea tāmāte’i ‘i he kau tangata ‘Isileli ‘ae kau tangata ‘e toko tolungofulu nai: he na’a nau pehē, “Ko e mo’oni kuo tā hifo ‘akinautolu ‘i hotau ‘ao, ‘o hangē ko e ‘uluaki tau.”⁴⁰ Pea ‘i he kamata ‘alu hake ‘ae ulo afi mei he kolo mo e ngaahi pou ‘ohuafi, pea tangaki kimui ‘ae kau Penisimani ‘o sio kimui ‘iate kinautolu, pea vakai, kuo ‘alu hake ki langi ‘ae ulo ‘oe kolo.⁴¹ Pea ‘i he tafoki ‘ae kakai ‘Isileli, na’e ofo ‘ae kau Penisimani: he na’a nau vakai kuo hoko ‘ae kovi kiate kinautolu.⁴² Ko ia na’a nau fulitu’a, ki he kau tangata ‘Isileli ‘i he hala ki he toafa; ka na’e lava’i ‘akinautolu ‘e he tau; pea mo kinautolu na’e hola kitu’a mei he ngaahi kolo na’a nau tāmāte’i ‘i honau lotolotonga.⁴³ Na’e pehē ‘enau ‘ākilotoa ‘ae kau Penisimani ‘o takatakai, pea tuli ‘akinautolu, ‘o malakaki faingofua hifo ‘akinautolu ‘o hangatonu ki Kipea ‘o hanga ki he hopo’angalā.⁴⁴ Pea na’e tō ai ‘ae kau tangata Penisimani ko e tokotaha mano mo e toko valu afe; ko e kau tangata to’a ‘akinautolu kotoa pē.⁴⁵ Pea na’a nau tafoki ‘o hola atu ki he toafa ki he maka ko Limoni: pea na’a nau tāmāte’i ‘i he ngaahi hala lahi ‘ae kau tangata ‘e toko nima afe; pea na’e tuli mālohi ‘akinautolu ‘o a’u ki Kitomi, pea na’e tāmāte’i ‘ae toko ua afe ‘okinautolu.⁴⁶ Ko ia ko kinautolu kotoa pē na’e tō ‘i he kakai Penisimani ‘i he ‘aho ko ia ko e kau tangata ‘e toko ua mano, mo e toko nima afe ‘aia na’e to’o heletā: ko e kau tangata to’a ‘akinautolu kotoa pē.⁴⁷ Ka na’e tafoki ‘ae kau tangata ‘e toko onongeau ‘o hola ki he toafa ‘o a’u ki he maka ko Limoni, pea ne nau nofo ‘i he maka ko Limoni ‘i he māhina ‘e fā.⁴⁸ Pea na’e toe tafoki kimui ‘ae kau tangata ‘o ‘Isileli ki he fānau ‘a Penisimani, ‘o te’ia ‘akinautolu ‘aki ‘ae mata ‘oe heletā, ‘ae kau tangata ‘oe kolo kotoa pē, mo e fanga manu, mo e me’a kotoa pē na’a nau ‘i-

lo: pea na’a nau tutu foki ‘ae kolo kotoa pē na’a nau hoko ki ai ‘aki ‘ae afi.

1 ‘Oku tēngihia ‘e he kakai ‘ae tu’utāmaki ‘a Penisimani. 8 ‘I he faka’auha ‘a Sepesi-Kiliati ‘oku nau ma’u honau ‘unoho ‘e fāngeau. 16 ‘Oku nau fakakaukau kenau ‘ohofi ‘o puke ‘ae kau ta’ahine ‘oku me’e ‘i Sailo.

21 PEA na’e fuakava ‘ae kau tangata ‘Isileli ‘i Misipa, ‘o pehē, “Oua na’a ai ha tokotaha ‘iate kinautolu ‘e ‘atu hono ‘ofefine kia Penisimani kenau ‘unoho.”

² Pea na’e ha’u ‘ae kakai ki he fale ‘oe ‘Otua, pea nofo ‘i ai ‘o a’u ki he efiāfi, pea na’e hiki honau le’o, ‘o tangi mamahi; ³ Pea na’a nau pehē, “E Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli, ko e hā kuo hoko ai ‘ae me’a ni ‘i ‘Isileli, koe’uhi ke mole ai he ‘aho ni ha fa’ahinga ‘i ‘Isileli?” ⁴ Pea na’e hoko ‘o pehē ‘i he pongipongi hake, na’e tu’u ai ‘ae kakai, pea fokotu’u ‘i ai ‘ae feilaulau’anga, pea na’e ‘atu ai ‘ae ngaahi feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau fakalelei. ⁵ Pea pehē ‘e he fānau ‘a ‘Isileli, “Ko hai ia ‘i he ngaahi fa’ahinga ‘o ‘Isileli na’e ‘ikai ‘alu hake mo e fakataha lahi kia Sihova? He na’a nau fai ‘ae fuakava lahi koe’uhi ko ia na’e ‘ikai ‘alu hake kia Sihova ki Misipa, ‘o pehē, ‘Ko e mo’oni ‘e tāmāte’i ia.’” ⁶ Pea na’e fakatomala ‘e he fānau ‘a ‘Isileli koe’uhi ko Penisimani ko honau tokoua, ‘onau pehē, “Kuo motuhi ha fa’ahinga ‘e taha mei ‘Isileli he ‘aho ni. ⁷ Ko e hā te tau fai koe’uhi ke ma’u honau ‘unoho ‘ekinautolu ‘oku toe, he kuo tau fuakava ‘ia Sihova ‘e ‘ikai te tau foaki kenau ‘unoho mo hotau ngaahi ‘ofefine?”

⁸ ¶ Pea na’a nau pehē, “Ko hai ha tokotaha ‘oe fa’ahinga ‘o ‘Isileli na’e ‘ikai ‘alu hake ki Misipa kia Sihova?” Pea vakai, na’e ‘ikai ha’u ha tokotaha ki he ‘apitanga mei Sepesi-Kiliati ki he fakataha lahi. ⁹ He na’e lau ‘ae kakai, pea vakai, na’e ‘ikai ‘i ai ha taha mei he kakai ‘o Sepesi-Kiliati. ¹⁰ Pea na’e fekau ki ai ‘e he fakataha lahi ‘ae kau tangata ‘e tokotaha mano na’e mālohi lahi, pea na’e fekau pehē kiate kinautolu, “Alu, ‘o taa’i ‘ae kakai ‘o Sepesi-Kiliati ‘aki ‘ae mata ‘oe heletā, ‘ae kau fefine mo e fānau.” ¹¹ Pea ko e me’a ni ke mou fai, Te mou faka’auha ‘aupito ‘ae tangata kotoa pē, mo e fefine kotoa pē kuo mohe mo e tangata. ¹² Pea na’a nau ‘ilo ‘i he kakai ‘o Sepesi-Kiliati ‘ae kau ta’ahine tāupo’ou ‘e toko fāngeau, na’e ‘ikai tenau ‘ilo ‘ae tangata ‘i he mohe mo e tangata: pea na’a nau ‘omi ‘akinautolu ki he ‘apitanga ki Sailo, ‘aia ‘oku ‘i he fonua ko Kēnani. ¹³ Pea na’e ‘ave ‘ae lea mei he fakataha lahi ki he fānau ‘a Penisimani, na’e *nofo* ‘i he maka ko Limoni, pea ko e lea fakamelino ia kiate kinautolu. ¹⁴ Pea na’e toe ha’u ‘a Penisimani he kuonga ko ia; pea na’a nau ‘atu honau ngaahi ‘unoho ‘aia kuo nau fakamo’ui ‘i he kau fefine ‘o Sepesi-Kiliati: ka na’e ‘ikai tenau totofu. ¹⁵ Pea na’e fakatomala ‘ae kakai ‘ia Penisimani, koe’uhi kuo fai ‘e Sihova ha tautea ‘i he ngaahi fa’ahinga ‘o ‘Isileli.

¹⁶ ¶ Pea na’e toki pehē ‘e he kau mātu’a ‘oe fakataha, “Ko e hā ha me’a te tau fai koe’uhi ke ma’u ‘unoho ‘akinautolu ‘oku toe, koe’uhi kuo ‘auha ‘ae kau fefine meia Penisimani? ¹⁷ Pea na’a nau pehē, Ke ‘ai ha tofi’a mo’o-nautolu kuo hao ‘ia Penisimani, koe’uhi ke ‘oua na’a

'auha ha fa'ahinga 'e taha 'i 'Isileli. ¹⁸ Ka 'oku mo'oni 'oku 'ikai ngofua ke tau 'atu honau 'unoho 'i hotau ngaahi 'ofefine: he kuo fuakava 'ae fānau 'a 'Isileli, 'o pehē, Ke mala'ia ia 'aia 'oku ne foaki ha 'unoho kia Penisimani." ¹⁹ Pea na'a nau pehē, "Vakai, 'oku ai 'ae kātōanga ma'a Sihova 'oku fai 'i he ta'u kotoa pē 'i Sailo," 'i he potu fakatokelau 'o Peteli, 'i he potu hahake 'i he hala lahi 'oku 'alu hake mei Peteli ki Sikemi, pea 'i he potu tonga 'o Lepona. ²⁰ Ko ia na'a nau fekau ai ki he fānau 'a Penisimani, 'o pehē, "'Alu 'o toitoi, tatali 'i he ngaahi ngoue vaine; ²¹ Pea sio, pea vakai, kapau 'oku ha'u 'ae ngaahi 'ofefine 'o Sailo ke me'e 'i he ngaahi me'e, mou ha'u ai mei he ngaahi ngoue vaine, 'o puke ke taki taha homou 'unoho 'i he ngaahi 'ofefine 'o Sailo, pea mou 'alu ki he fonua 'o Penisimani. ²² 'Pea ka ha'u 'enau ngaahi tamai, pe ko honau ngaahi tuonga'ane ke 'eke ia kiate kimautilu, te mau pehē kiate

kinautilu, Mou fai 'ofa kiate kinautilu koe'uhi ko kimautilu: koe'uhi na'e 'ikai te mau fakatoe kiate kinautilu taki taha hono 'unoho 'i he tau: pea na'e 'ikai te mou foaki 'akinautilu 'i he kuonga ni, ke mou halaia ai.'|" ²³ Pea na'e fai pehē 'e he fānau 'a Penisimani, 'o fili honau 'unoho 'o fakatatau ki honau lau, meiate kinautilu na'e me'e, 'akinautilu na'a nau puke: pea na'a nau 'alu 'o toe hoko ki honau tofi'a, 'o toe teuteu 'enau ngaahi kolo, pea nofo ki ai. ²⁴ Pea na'e 'alu mei ai 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he kuonga ko ia, 'ae tangata taki taha ki hono fa'ahinga pea ki hono kāinga, pea na'e 'alu mei ai 'ae tangata taki taha ki hono tofi'a. ²⁵ 'I he ngaahi 'aho ko ia na'e 'ikai ha tu'i 'i 'Isileli: ka na'e fai 'e he tangata kotoa pē 'aia na'e lelei 'i hono mata 'o'ona.

Vahe

Lute

'O

Vahe

1 'Oku hiki 'a 'Elimeleki 'i he honge ki Moape, pea mahaki ai ia. 4 Ko e ma'u 'unoho 'a 'ene fānau 'i he ongo fefine Moape, pea mahaki mo kinaua foki. 6 'Oku toe ha'u 'a Naomi ki hono fonua. 8 'O ne kole 'e ia ki he'ene ongo tama 'i he fono ke nofo. 14 'Oku nofo 'a Opa, ka 'oku ha'u 'a Lute mo ia. 19 'Oku na hoko ki Petelihema, pea fiemālie ai 'ae kāinga.

1 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he ngaahi 'aho na'e pule ai 'ae kau fakamaau, na'e tō 'ae honge ki he fonua. Pea ko e tangata 'e tokotaha 'o Petelihema Siuta na'e 'alu ia ke 'āunoho 'i he fonua 'o Moape, 'a ia, mo hono 'unoho, mo hono ongo foha 'e toko ua. ² Pea ko e hingoa 'oe tangata ko 'Elimeleki, pea ko e hingoa 'o hono 'unoho ko Naomi, pea ko e hingoa 'o hono ongo foha ko Maloni mo Kilioni, ko e kau 'Ifalemi 'o Petelihema Siuta. Pea na'a nau ha'u ki he fonua ko Moape, 'o nofo 'i ai. ³ Pea na'e pekia 'a 'Elimeleki ko e 'unoho 'o Naomi; pea na'e nofo pe ia mo 'ene ongo tama. ⁴ Pea na'a na 'omi hona 'unoho mei he kau fefine Moape; ko e hingoa 'oe tokotaha ko Opa, pea ko hono hingoa 'oe tokotaha ko Lute: pea na'a nau nonofo 'i ai 'i he ta'u 'e hongofulu nai. ⁵ Pea na'e pekia ai 'a Māloni mo Kilioni fakatou'osi pē; pea na'e to'o pehē mei he fefine 'a 'ene ongo tama mo hono 'unoho. ⁶ Pea na'e tu'u hake ia mo 'ene ongo ta'ahine 'i he fono, koe'uhi ke hiki ia mei he fonua ko Moape: he kuo ne ongo'i 'i he fonua ko Moape kuo 'a'ahi 'e Sihova ki hono kakai 'i he foaki kiate kinautolu 'ae me'akai. ⁷ Ko ia na'a ne 'alu atu ai mei he potu na'e 'i ai ia, mo 'ene ongo ta'ahine 'i he fono mo ia; pea na'a nau 'alu atu pe 'i he hala ke fononga ki he fonua 'o Siuta. ⁸ Pea na'e pehē 'e Naomi ki he'ene ongo ta'ahine 'i he fono, "Mo ō fakatou'osi pe 'o foki atu taki taha ki he fale 'o 'ene fa'ē: ke fai 'ofa 'a Sihova kiate kimoua, 'o hangē ko ia kuo mo fai ki he pekia, pea mo au. ⁹ Ke tuku 'e Sihova ke mo 'ilo 'ae fiemālie fakatou'osi pe 'i he fale 'o homo 'unoho." Pea na'e toki 'uma ia kiate kinaua; pea na'a na hiki hona le'o, 'o tangi. ¹⁰ Pea na'a na pehē kiate ia, "Ko e mo'oni te ma ō mo koe ki ho kakai. ¹¹ Pea na'e pehē 'e Naomi, "'A 'eku ongo ta'ahine mo foki atu: ko e hā te tau ō ai mo au? He 'oku kei toe ha tama 'i hoku fatu, koe'uhi ke na hoko ko homo 'unoho? ¹² Mo foki atu 'a 'eku ongo ta'ahine, pea 'alu 'i homo hala: he kuo u motu'a fau ke toe ma'u ha 'unoho. Ka ne u pehē 'eau, 'Oku ou 'a-manaki lelei, pea ka ne ma'u 'eau ha 'unoho he poōni

foki, pea u fanau'i 'ae tama tangata; ¹³ He te mo tatali ki ai ke 'oua ke na tupu? Te mo fa'a tatali ki ai, pea 'oua na'a ma'u ha 'unoho? 'E 'ikai, 'a 'eku ongo ta'ahine; he 'oku ou mamahi lahi koe'uhi ko kimoua 'i he'ene mafao mai 'ae nima 'o Sihova kiate au." ¹⁴ Pea na'a na hiki hake hona le'o, 'o toe tangi: pea 'uma 'a Opa ki he'ene fa'ē 'i he fono; ka na'e pikitai 'a Lute kiate ia. ¹⁵ Pea pehē 'e ia, "Vakai, kuo toe liu atu 'a ho tokoua 'i he fono ki hono kakai, pea ki hono ngaahi 'otua: ke ke foki koe 'o muimui atu ki ho tokoua 'i he fono." ¹⁶ Pea na'e pehē 'e Lute, "'Oua na'a ke kole ke u li'aki koe, pe ke u foki mei he'eku muimui 'iate koe: he ko e potu 'oku ke 'alu ki ai, te ta ō ai; pea ko e potu te ke mohe ai, te ta mohe ai: ko ho kakai 'e hoko ko hoku kakai, pea ko ho 'Otua ko hoku 'Otua: ¹⁷ Ko e potu te ke mate ai, te u mate ai, pea te u tanu 'i ai: ke fai pehē 'e Sihova kiate au, pea lahi hake, 'o kapau 'e ai ha me'a te ta māvae ai mo koe ka ko e mate pe." ¹⁸ Pea 'i he'ene vakai 'oku loto mālohi pe ia ke na ō mo ia, na'e tuku 'ene kei lea ki ai.

¹⁹ ¶ Pea ko ia, na'a na ō ai ke na hoko ki Petelihema. Pea 'i he'ena hoko ki Petelihema, pea pehē, na'e ngatū 'ae kolo kotoa pē koe'uhi ko kinaua, pea nau fepehē'aki, "Ko Naomi eni?" ²⁰ Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oua na'a ui au ko Naomi kae ui au ko Mala: he kuo fai fakamamahi lahi kiate au 'e he Māfimafi.

²¹ Na'aku 'alu kitu'a kuo u fonu, pea kuo toe 'omi au 'e Sihova ki 'api kuo u maha: pea koe'uma'ā ho'omou ui au ko Naomi, he kuo tukuaki'i au 'e Sihova, pea kuo fakamamahi'i au 'e he Māfimafi?" ²² Ko ia na'e liu mai 'a Naomi, mo Lute ko e fefine Moape, ko 'ene tama 'i he fono na'e ha'u mo ia, 'aia na'e ha'u mei he fonua ko Moape: pea na'a na hoko ki Petelihema 'i he kamata'anga 'oe ututa'u pa'ale.

1 'Oku tufi 'e Lute 'i he ngaahi ngoue 'a Poasi. 4 'Oku tokanga 'a Poasi kiate ia. 8 'Oku fakahā kiate ia 'ae 'ofa. 18 Ko ia na'a ne ma'u na'a ne 'ave ia kia Naomi.

2 PEA na'e 'ia Naomi ha kāinga 'o hono 'unoho, ko e tangata koloa'ia lahi 'aupito, 'i he fale 'o 'Elimeleki, pea ko hono hingoa ko Poasi. ² Pea na'e pehē 'e Lute ko e fefine Moape kia Naomi, "Ke ke tuku au ke u 'alu ni ki he ngoue, pea tufi 'ae ngaahi 'ulu'i uite 'o muimui 'iate ia, 'aia te u ma'u ai 'ae fiemālie 'i hono 'ao." Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "'Ā 'eku tama, ke ke 'alu." ³ Pea na'e 'alu ia, pea hoko 'o tufi 'i he ngoue 'o muimui 'i he

kau tu'usi: pea tā ne mālie 'ia 'ene hoko ki he potu 'oe ngoue na'e 'ia Poasi, 'aia na'e 'i he kāinga 'o 'Elimeleki.

⁴ ¶ Pea, vakai, na'e ha'u 'a Poasi mei Petelihema, 'o ne pehē ki he kau tu'usi, "Ke 'iate kimoutolu 'a Sihova." Pea na'a nau tali ia 'o pehē, "Ke tāpuaki koe 'e Sihova." ⁵ Pea na'e pehē 'e Poasi ki he'ene tamaio'eiki na'e fakanofa ki he kau tu'usi, "Ko e fefine 'o hai eni?" ⁶ Pea leaange 'e he tamaio'eiki na'e fakanofa ki he kau tu'usi 'o ne pehē, "Ko e fefine Moape ia na'e ha'u mo Naomi mei he fonua ko Moape:" ⁷ Pea na'e pehē 'e ia, "Oku ou kole kiate kimoutolu, tuku au ke u tufi 'o tātaki muimui 'i he kau tu'usi 'i he lotolotonga 'oe ngaahi ū: ko ia na'e ha'u ai ia, pea kuo ne fai ma'uaipē ia, talu mei he pongipongi ki he feitu'ula'ā ni kuo ne afe s'i pe ia ki he fale." ⁸ Pea na'e pehē ai 'e Poasi kia Lute, "E hoku 'ofefine, 'oku 'ikai te ke fanongo? 'Oua na'a ke 'alu ki ha ngoue kehe ke tufi, pea 'oua na'a ke 'alu mei heni, ka ke nofoma'u pe 'o ofi ki hoku kau fefine: ⁹ Ke ke sio pe ki he ngoue 'oku nau tu'usi, pea ke muimui 'iate kinautolu: 'ikai kuo 'osi 'eku fekau ki he kau talavou ke 'oua na'a nau ala kiate koe? Pea 'oka ke ka fieinu, 'alu ki he ngaahi 'ai'anga inu 'o inu, pea inu 'aia kuo 'utu 'e he kau talavou." ¹⁰ Pea na'e tōmape'e ia ki hono mata, pea punou ia ki he kekelele, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā kuo u 'ilo ai 'ae 'ofa 'i ho 'ao, koe'uhi ke ke fie tokanga ai kiate au, he ko e muli au?" ¹¹ Pea na'e tali 'e Poasi 'o ne pehē kiate ia, "Kuo fakahā 'o lahi kiate au, 'aia kotoa pē kuo ke fai ki ho'o fa'ē 'i he fono, talu 'ae pekia 'a ho 'unoho: pea mo ho'o li'aki ho'o tamai mo ho'o fa'ē, pea mo e fonua na'a ke tupu ai, pea kuo ke ha'u ki ha kakai na'e 'ikai te ke tomu'a 'ilo. ¹² Ke totongi 'e Sihova 'a ho'o ngāue, pea ke foaki kiate koe 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'ae totongi lahi, 'aia ko e kapakau 'o'ona kuo ke ha'u ke falala ki ai." ¹³ Pea na'e pehē 'e ia, "Tuku ke u 'ilo 'ae 'ofa 'i he 'ao 'o hoku 'eiki; he kuo ke fakafiemālie'i au, pea kuo tau ho'o lea ki he loto 'o ho'o kaunanga, neongo 'oku 'ikai te u hangē ha taha 'i ho'o kaunanga." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e Poasi kiate ia, 'I he feitu'ula'ā kai ke ke ha'u ki heni, "Pea kai 'i he mā, pea peke ho'o kongā mā 'i he vaimahi." Pea na'e nofo ofi ia ki he kau tu'usi: pea na'a ne 'atu kiate ia 'ae uite tunu, pea kai 'e ia, pea mākona, pea na'e toe. ¹⁵ Pea 'i he'ene tu'u hake ke tufi, na'e fekau 'e Poasi ki he'ene kau talavou, 'o pehē, "Tuku ia ke tufi 'i he lotolotonga 'oe ngaahi ū, pea 'oua na'a fakamā ia: ¹⁶ pea tuku ke ngan-gana 'ae ngaahi faluku koe'uhi ke ne ma'u ia, pea tuku ai pe ia, koe'uhi ke ne tufi ia, pea 'oua na'a valoki ia." ¹⁷ Ko ia ne tufi ai ia 'i he ngoue ko ia 'o a'u ki he efiāfi pea na'e tuki 'e ia 'aia kuo ne tufi: pea ko e efa nai 'e taha 'oe pa'ale.

¹⁸ ¶ Pea na'a ne to'o hake ia, 'o 'alu ki he kolo: pea na'e mamata 'ene fa'ē 'i he fono ki he me'a na'a ne tufi: pea ne 'omi ia 'o 'atu ia kiate ia, 'aia na'a ne fakatoe, hili 'ene kai 'o mākona. ¹⁹ Pea na'e pehē 'e he'ene fa'ē 'i he fono kiate ia, "Na'a ke tufi ki fē he 'aho ni? Pea na'a ke ngāue ki fē koe?" Ke monū'ia pe ia 'aia na'a ne tokan-ga'i koe. Pea na'a ne fakahā ki he'ene fa'ē 'i he fono 'aia na'a ne ngāue mo ia, 'o ne pehē, "Ko e tangata na'aku

ngāue 'i ai he 'aho ni ko Poasi hono hingoa." ²⁰ Pea na'e pehē 'e Naomi ki he'ene tama 'i he fono, "Ke monū'ia pe ia 'ia Sihova, 'aia 'oku 'ikai tuku 'ene fai anga'ofa ki he mo'ui, pea mo e mate." Pea na'e pehē 'e Naomi kiate ia, "Ko e tangata kāinga ofi ia kiate kitaua, ko e tokotaha 'o hota kāinga 'oku ofi lahi." ²¹ Pea na'e pehē 'e Lute ko e fefine Moape, na'a ne pehē foki kiate au, "Ke ke fai ma'u pe ke ofi ki he'eku kau talavou, ke 'oua ke 'osi 'eku tu'usi 'eku ta'u kotoa." ²² Pea na'e pehē 'e Naomi kia Lute ko 'ene tama 'i he fono, "A 'eku tama, 'Oku lelei ia, koe'uhi ke ke 'alu kitu'a mo 'ene kau kaunanga, koe'uhi ke 'oua na'a 'ilo koe 'i ha ngoue kehe 'e taha." ²³ Ko ia na'e 'alu ma'u pe ia mo e kau kaunanga 'a Poasi, ke fai 'ene tufi ke 'oua ke hili 'ae fetuku 'ae ta'u pa'ale mo e ta'u uite: pea na'e nofo ia mo 'ene fa'ē 'i he fono.

1 'Oku akonaki 'e Naomi kia Lute. 5 'Oku tokoto 'a Lute ki he va'e 'o Poasi. 8 'Oku fakamo'oni 'e Poasi ko e kāinga totonu ia. 14 'Oku ne 'atu kiate ia 'ae fua pa'ale 'e ono pea fekau ia ke 'alu.

3 ¶ Pea pehē 'e Naomi ko 'ene fa'ē 'i he fono kiate ia, "A 'eku tama, 'ikai 'oku lelei 'eku kumi 'ae fiemālie kiate koe, koe'uhi ke lelei ai kiate koe? ² Pea ko eni, 'ikai ko hota kāinga 'a Poasi, 'ae kau kaunanga 'o'ona na'a ke 'i ai? Vakai, 'oku tapili pa'ale 'e ia he poōni 'i he potu haha'anga. ³ Ko ia ke ke kaukau'i koe, pea ke tākai koe, pea 'ai ho ngaahi kofu kiate koe, pea ke 'alu hifo ki he potu haha'anga: kae'oua na'a ke fakahā atu koe ki he tangata, kae'oua ke 'osi 'ene kai mo inu. ⁴ Pea ka tokoto hifo ia, pea 'e pehē, Ke ke vakai ki he potu 'aia 'oku tokoto ai ia, pea ke 'alu ki ai, pea to'o 'ae kafu mei hono va'e, pea ke tokoto hifo; pea 'e fakahā 'e ia kiate koe 'aia te ke fai." ⁵ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ko e me'a kotoa pē 'oku ke tala kiate au te u fai ia."

⁶ ¶ Pea na'e 'alu hifo ia ki he potu haha'anga, pea ne fai 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fekau 'e he'ene fa'ē 'i he fono kiate ia. ⁷ Pea hili 'ae kai mo inu 'a Poasi, pea kuo fiemālie lahi hono loto, na'e 'alu ia ke tokoto 'i hono potu 'oe fokotu'unga uite: pea ha'u faka'ete'ete pe ia, pea to'o 'ae kafu mei hono va'e, pea tokoto hifo ia,

⁸ ¶ Pea hoko 'o tu'uapō, pea pehē, Kuo manavahē 'ae tangata, pea tafoki 'e ia ia, pea vakai, 'oku tokoto ha fefine ki hono va'e. ⁹ Pea pehē 'e ia, "Ko hai koe?" Pea pehē 'e ia, "Ko au Lute ko ho'o kaunanga ko ia ke ke 'ai ho kafu ki ho'o kaunanga he ko e kāinga ofi koe." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e ia, "E hoku 'ofefine, Ke monū'ia koe 'ia Sihova: he kuo ke fakahā 'ae anga'ofa lahi 'i he kimui 'i he kamata'anga, ko e me'a 'i he 'ikai te ke muimui 'i he kau talavou, pē ko ha masiva pē ko e ma'ume'a. ¹¹ Pea ko eni, 'E hoku 'ofefine, 'oua na'a ke manavahē; te u fai kiate koe 'aia kotoa pē 'oku ke tokanga ki ai: he 'oku 'ilo 'e he kakai kotoa pē 'o hoku matapā ko e fefine an-galelei koe. ¹² Pea ko eni, ko e mo'oni ko ho kāinga ofi au: ka 'oku ai ha kāinga 'e taha 'oku ofi lahi 'iate au.

¹³ Tatali he poōni, pea 'e pehē 'i he 'apongipongi, kapau te ne fai kiate koe 'ae ngāue 'ae kāinga, 'oku lelei; tuku ia ke fai 'ae ngāue 'ae kāinga: pea kapau 'e 'ikai fai 'e ia

'ae ngāue 'ae kāinga kiate koe, pea te u fai 'eau 'ae ngāue 'ae kāinga kiate koe; 'oku mo'ui 'a Sihova: tokoto hifo ke 'oua ke pongipongi."

¹⁴ ¶ Pea na'e tokoto ia ki hono va'e ke 'oua ke pongipongi: pea tu'u hake ia 'i he ta'efa'a'ilo 'e ha taha ha taha. Pea pehē 'e ia, Ke 'oua na'a 'ilo na'e ha'u ha fefine ki he potu haha'anga. ¹⁵ Pea pehē 'e ia foki, "'Omi kiate au 'a ho kafu 'aia 'oku 'iate koe, pea ke fakatali ia." Pea 'i he'ene fakatali ia, na'a ne lingi ki ai 'ae fua pa'ale 'e ono, 'o ne hilifaki ia kiate ia: pea na'e 'alu ia ki he kolo. ¹⁶ Pea 'i he'ene ha'u ki he'ene fa'ē 'i he fono, na'e pehē 'e ia, "Ko hai koe, 'eku tama? Pea na'a ne tala kiate ia 'aia kotoa pē na'e fai 'e he tangata kiate ia." ¹⁷ Pea pehē 'e ia, na'a ne tuku kiate au 'ae fua pa'ale 'e ono ni; he na'a ne pehē kiate au, 'oua na'a ke 'alu nge'esi pē ki ho'o fa'ē 'i he fono. ¹⁸ Pea pehē 'e ia, "Ko 'eku tama, ke ke nofo fiemālie pē, ke 'oua ke ke 'ilo pe ngata fēfē 'ae me'a ni: koe'uhi 'e 'ikai nofo noa pē 'ae tangata, kae'oua ke ne faka'osi 'ae me'a ni he 'aho ni."

1 'Oku ui 'e Poasi 'ae kāinga 'oku hoko ki he fakamaau. 6 'Oku fakafisi ia ki he huhu'i 'o hangē ko hono anga 'i 'Isileli. 9 'Oku fakatau 'e Poasi 'ae tofi'a. 11 'Oku na fakama'u mo Lute. 13 'Oku fanau'i 'e ia kiate ia 'a 'Opeti ko e kui 'a Tevita. 18 Ko e to'utangata 'o Felesi.

4 NA'E toki 'alu hake ai 'a Poasi ki he matapā, pea nofo ki lalo ia 'i ai: pea vakai, na'e 'alu ange 'ae kāinga 'aia na'e lea ki ai 'a Poasi; 'aia na'e pehē ki ai ia, "'E, 'a koe, tafoki mai, pea nofo ki lalo 'i heni." Pea na'e tafoki ia, 'o nofo ki lalo. ² Pea na'a ne 'omi 'ae kau tangata 'e toko hongofulu ko e kau mātu'a 'oe kolo, 'o ne pehē, "Mou nofo ki lalo 'i heni." Pea na'a nau nofo ki lalo. ³ Pea pehē 'e ia ki he kāinga, "Ko Naomi 'aia kuo toe ha'u mei he fonua ko Moape, 'oku fakatau 'e ia 'ae kongafonua, 'aia na'e 'ia 'Elimeleki ko hotau tokoua. ⁴ Pea ne u pehē, "Te u fakahā ia kiate koe, 'o pehē, Ke ke fakatau ia 'i he 'ao 'oe kakai, pea 'i he 'ao 'oe kau mātu'a 'o hoku kakai. Kapau te ke huhu'i ia, pea ke huhu'i ia: pea kapau 'e 'ikai te ke huhu'i ia, pea ke fakahā kiate au, koe'uhi ke u 'ilo: he 'oku 'ikai ha tokotaha kehe ke huhu'i ia ka ko koe; pea 'oku ou hoko mo koe." Pea pehē 'e ia, "Te u huhu'i ia." ⁵ Pea pehē ai 'e Poasi, "Ko e 'aho ko ia 'oku ke fakatau 'ae ngoue 'i he nima 'o Naomi, 'oku totonu ho'o fakatau ia 'i he nima 'o Lute foki ko e fefine Moape, ko e 'unoho 'oe pekia, ke fokotu'u hake 'ae hingoa 'oe pekia ki hono tofi'a.

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e he kāinga, "'Oku 'ikai teu fa'a huhu'i ia mo'oku, telia na'aku maumau ai 'ae tofi'a 'o'oku: ke ke huhu'i 'aia 'oku 'o'oku mo'ou; he 'oku 'ikai te u fa'a huhu'i ia." ⁷ Pea ko eni hono anga 'i mu'a 'i

'Isileli 'oe huhu'i, pea ki he fetongi, ke fakamo'oni 'ae ngaahi me'a kotoa pē; na'e vete 'e he tangata hono topuva'e, pea 'atu ia ki hono kaungā'api: pea ko e me'a fakamo'oni ia 'i 'Isileli. ⁸ Ko ia na'e pehē ai 'e he kāinga kia Poasi, "Ke ke fakatau ia mo'ou." Ko ia na'a ne vete 'o to'o hono topuva'e.

⁹ ¶ Pea pehē 'e Poasi ki he kau mātu'a, pea ki he kakai kotoa pē, "Ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu he 'aho ni kuo u fakatau 'aia kotoa pē na'e 'o 'Elimeleki, mo ia kotoa pē na'e 'o Kilioni mo Maloni, 'i he nima 'o Naomi. ¹⁰ Pea mo Lute foki ko e fefine Moape, ko e 'unoho 'o Maloni, kuo u fakatau ko hoku 'unoho, ke fokotu'u hake 'ae hingoa 'oe pekia ki hono tofi'a, koe'uhi ke 'oua na'a motuhi 'ae hingoa 'oe pekia mei hono kāinga, pea mei he matapā 'o hono potu: ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu he 'aho ni." ¹¹ Pea na'e lea 'ae kakai kotoa pē na'e 'i he matapā, mo e kau mātu'a, 'o pehē, "Ko e kau fakamo'oni 'akimautolu. Ke ngaohi 'e Sihova 'ae fefine kuo ha'u ki ho fale ke hangē ko Lesieli mo Lia, 'akinaua na'a na langa 'ae fale 'o 'Isileli: pea ke tāpuekina koe 'i 'Efalata, pea ke ongolelei koe 'i Petelihema: ¹² pea ke hoko 'o tatau ho fale mo e fale 'o Felesi, 'aia na'e fanau'i 'e Tema kia Siuta, 'i he hako 'aia 'e tuku kiate koe 'e Sihova 'i he fefine mui ni."

¹³ ¶ Ko ia na'e 'omi 'e Poasi 'a Lute, pea hoko ia ko hono 'unoho: pea 'i he'ene 'alu kiate ia, na'e foaki kiate ia 'e Sihova ke feitama, pea ne fanau'i 'ae tama. ¹⁴ Pea na'e pehē 'e he kau fefine kia Naomi, "Fakafeta'i kia Sihova, 'aia na'e 'ikai tuku l'i'aki koe ta'ehao-kāinga, koe'uhi ke hoko 'o ongoongolelei hono hingoa 'i 'Isileli. ¹⁵ Pea 'e 'iate koe ia ko e fakaakeake mo'ui, pea ko e tauhi kiate koe 'i ho'o motu'a: koe'uhi ko ho'o ta'ahine 'i he fono, 'aia 'oku 'ofa kiate koe, 'aia 'oku lelei lahi kiate koe 'i he tama tangata 'e toko fitu, kuo ne fanau'i kiate ia." ¹⁶ Pea na'e to'o 'e Naomi 'ae tamasi'i, pea 'ai ia ki hono fatafata, pea hoko ia ko hono tauhi. ¹⁷ Pea na'e fakahingoa ia 'e he kau fefine 'o hono kaungā'api, 'o pehē, "Kuo tupu 'ae tama kia Naomi, pea na'a nau ui hono hingoa ko 'Opeti: ko ia ia ko e tamai 'a Sese, ko e tamai 'a Tevita.

¹⁸ ¶ Pea ko e ngaahi to'utangata eni 'o Felesi: na'e tupu 'ia Felesi 'a Hesiloni, ¹⁹ Pea tupu 'ia Hesiloni 'a Lame, pea tupu 'ia Lame 'a 'Aminitapi, ²⁰ Pea tupu 'ia 'Aminitapi 'a Nasoni, pea tupu 'ia Nasoni 'a Salimoni, ²¹ Pea tupu 'ia Salimoni 'a Poasi, pea tupu 'ia Poasi 'a 'Opeti, ²² Pea tupu 'ia 'Opeti 'a Sese, pea tupu 'ia Sese 'a Tevita."

Vahe

1 Samuela

’O

Vahe

1 Ko ‘Elikena ko e Livai, mo ‘ene lotu ‘i he ta’u kotoa pē ‘i Sailo. 4 ‘Oku ‘ofa ia kia ‘Ana, ka ‘oku pa’a ia, pea faka’ita’i ia ‘e Penina. 9 ‘Oku kole ‘e ‘Ana ‘i he’ene mamahi ha tamasi’i. 12 ‘Oku tautea ia ‘e Ilai, pea toki tāpuaki’i ia. 19 Kuo fanau’i ‘e ‘Ana ‘a Samuela. 24 Ko ‘ene ‘atu ia kia Sihova ‘o fakatatau ki he’ene fuakava.

1 VAKAI na’e ai ha tangata ‘o Lamateimi-Sofimi ‘oe mo’unga ‘o ‘Ifalemi, ko hono hingoa ko ‘Elikena, ko e foha ‘o Seloami ko e foha ‘o Elihu, ko e foha ‘o Tohu: ko e foha ‘o Sufi, ko e tangata ‘Efalata: 2 Pea na’e toko ua hono ‘unoho; ko e hingoa ‘oe tokotaha ko ‘Ana, pea ko Penina ‘ae hingoa ‘oe tokotaha: pea na’e ai ‘ae fānau ‘a Penina, ka na’e ‘ikai ha fānau ‘a ‘Ana. 3 Pea na’e ‘alu hake ‘ae tangata ni mei he’ene kolo ki Sailo ‘i he ta’u kotoa pē ke lotu mo ‘atu ‘ae feilaulau kia Sihova ‘oe ngaahi kautau. Pea na’e ‘i ai ‘ae ongo foha ‘o Ilai, ko Hofini mo Finiasi ko e ongo taula’eiki ‘o Sihova.

4 ¶ Pea ‘i he hoko ‘ae ‘aho ke fai ‘ae feilaulau ‘e ‘Elikena, na’a ne vahe kia Penina ko hono ‘unoho, mo ‘ene ngaahi tama kotoa pē mo ‘ene ngaahi ta’ahine ‘a honau ‘inasi. 5 Ka na’a ne ‘atu kia ‘Ana ‘ae vahe lahi he na’e ‘ofa ia kia ‘Ana: ka kuo tāpuni hono manāva ‘e Sihova. 6 Pea na’e fakamamahi lahi ia ‘e hono fili, ke ne lāunga, ko e me’a ‘i he tāpuni hono manāva ‘e Sihova. 7 Pea ‘i he’ene fai pehē pe ‘i he ta’u kotoa pē, na’a ne ‘alu hake ki he fale ‘o Sihova, pea lotu mamahi ai ia; ko ia na’e tangi ai ia, pea na’e ‘ikai kai. 8 Pea pehē ai ‘e ‘Elikena ko hono ‘unoho kiate ia, “‘Ana ko e hā ‘oku ke tangi ai? Pea ko e hā ‘oku ‘ikai te ke kai? Pea ko e hā ‘oku mamahi ai ho loto? ‘ikai ‘oku ou lelei hake kiate koe ‘i he tama ‘e hongofulu?”

9 ¶ Pea na’e tu’u hake ‘a ‘Ana hili ‘enau kai mo inu ‘i Sailo. Pea na’e nofo ‘ae taula’eiki ko Ilai ‘i he nofo’a ofi ki he pou ‘i he fale ‘o Sihova. 10 Pea na’e mamahi lahi hono laumālie, ‘o ne lotu kia Sihova, pea tangi lahi. 11 Pea na’e fai ‘e ia ‘ae fuakava, ‘o ne pehē, “‘E Sihova ‘oe tokolahi, kapau ko e mo’oni te ke ‘afio mai ki he mamahi ‘a ho’o kaunanga, ‘o manatu’i au, ‘o ‘ikai fakangalo’i ‘a ho’o kaunanga, ka ke foaki ki ho’o kaunanga ‘ae tama, pehē te u foaki ia kia Sihova ‘i he ‘aho kotoa pē ‘o ‘ene mo’ui, pea ‘e ‘ikai ‘ai ha tele ki hono ‘ulu.” 12 Pea na’e pehē, ‘i he’ene lotu ma’u pē ‘i he ‘ao ‘o Sihova, na’e vakai ‘e Ilai ‘a hono loungutu. 13 Ka na’e lea ‘a ‘Ana ‘i hono lotu pea na’e ngaue hono loungutu ka na’e ‘ikai ongo’i hono le’o: ko ia na’e mahalo ai ‘e Ilai

kuo konā ia. 14 Pea na’e pehē ‘e Ilai kiate ia, “‘E tuku ‘afē ‘a ho’o konā? tukuange ho’o uaine ‘iate koe.” 15 Pea na’e leaange ‘a ‘Ana ‘o pehē, “‘Oku ‘ikai, ‘E hoku ‘eiki, ka ko e fefine lotu mamahi au: na’e ‘ikai te u inu uaine pe ha inu mālohi, ka kuo u lilingi hoku laumālie ‘i he ‘ao ‘o Sihova. 16 ‘Oua na’a ke ui ho’o kaunanga ko e ‘ofefine ‘oe kovi: he kuo u lea pe ‘i he lahi ‘o ‘eku feinga mo ‘eku mamahi.” 17 Pea na’e lea ai ‘a Ilai ‘o pehē, “‘Alu fiefālie pē: pea ‘ofa ke tuku kiate koe ‘e he ‘Otua ‘o ‘Isileli, ‘ae kole ‘aia kuo ke kole kiate ia.” 18 Pea pehē ‘e ia, “Tuku ke ma’u ‘e ho’o kaunanga ‘ae fiefālie ‘i ho ‘ao.” Pea na’e ‘alu ‘ae fefine ‘i hono hala, pea kai, pea na’e ‘ikai kei matapeko ia.

19 ¶ Pea na’a nau tu’u hengihengi hake ‘i he ‘apongipongi, ‘o lotu ‘i he ‘ao ‘o Sihova, pea ‘alu, ‘o hoko atu ki honau fale ‘i Lama: pea na’e ‘ilo ‘e ‘Elikena ‘a hono ‘unoho; pea na’e manatu’i ia ‘e Sihova. 20 Pea hili ‘ae ngaahi māhina ‘oe feitama ‘a ‘Ana, pea pehē, na’e fā’ele’i ‘e ia ‘ae tama, ‘o ne ui hono hingoa ko Samuela, ‘o pehē, “Ko e me’a ‘i he’eku kole ia mea Sihova.” 21 Pea na’e ‘alu hake ‘ae tangata ko ‘Elikena mo hono fale kotoa pē, ke ‘atu kia Sihova ‘ae feilaulau ‘oe ta’u, mo ‘ene fuakava. 22 Ka na’e ‘ikai ‘alu ‘a ‘Ana; he na’e pehē ‘e ia ki hono ‘unoho, “‘E ‘ikai te u ‘alu kae’oua ke mavae ‘ae tamasi’i, pea u toki ‘ave ia, koe’uhi ke fakahā ia ‘i he ‘ao ‘o Sihova, pea ke nofoma’u ai ia ‘o ta’engata. 23 Pea na’e pehēange ‘e hono ‘unoho ko ‘Elikena kiate ia, “Ke ke fai ‘aia ‘oku lelei kiate koe; tatali ke ‘oua ke ke mavae ia; kae kehe ke fokotu’uma’u ‘e Sihova ‘ene folofola.” Ko ia na’e nofo ai ‘ae fefine ‘o fakahuhu ‘ene tama, pea toki fakamavae ia.

24 ¶ Pea hili ‘a hono fakamavae ia, na’a ne ‘ave ia, pea mo e fanga pulu ‘e tolu, mo e efa ‘e taha ‘oe mahoa’a, mo e hina uaine ‘e taha, ‘o ‘omi ia ki he fale ‘o Sihova ‘i Sailo: pea na’e kei si’i ‘ae tama. 25 Pea na’a na tāmata’i ‘ae pulu, pea ‘omi ‘ae tamasi’i kia Ilai. 26 Pea na’e pehē ‘e ia, “‘E hoku ‘eiki, hangē ‘oku mo’oni ‘a ho’o mo’ui, ‘e hoku ‘eiki, ko au ko e fefine na’e tu’u ofi kiate koe ‘i heni, ‘o lotu kia Sihova. 27 Na’aku kole ‘ae tamasi’i ni; pea kuo tuku mai ‘e Sihova ‘a ‘eku kole ‘aia ne u fai kiate ia: 28 Ko ia foki ‘oku ou toe ‘atu ia kia Sihova; ‘e tuku ia kia Sihova ‘i he’ene mo’ui kotoa pē.” Pea na’e lotu ia kia Sihova ‘i ai.

1 Ko e hiva fakafeta’i ‘a ‘Ana. 12 Ko e angahala ‘ae fānau ‘a Ilai. 18 Ko e ngāue ‘a Samuela. 20 ‘Oku monū’ia ‘a ‘Ana ‘i he tāpuaki ‘a Ilai. 22 ‘Oku valoki ‘e

Ilai hono ongo foha. 27 Ko e faka'ilo 'ae kovi 'e tō ki he fale 'o Ilai.

- 2 PEA na'e lotu 'a 'Ana, 'o pehē,
 "Oku fiefia hoku loto 'ia Sihova,
 'oku fakahikihiki hoku mālohi 'ia Sihova;
 kuo mafa'a hoku ngutu ki hoku ngaahi fili;
 ko e me'a 'i he'eku fiefia 'i ho'o fakamo'ui.
 2 Oku 'ikai ha tokotaha 'oku mā'oni'oni 'o hangē ko Sihova:
 he 'oku 'ikai ha tokotaha mo koe: pea 'oku 'ikai foki ha makatu'u 'o hangē ko hotau 'Otua.
 3 Oua na'a toe talanoa fakafiefielahi faufau pehē;
 'oua na'a hā mai 'ae lea mālohi mei ho ngutu:
 he ko e 'Otua 'oe loto 'a Sihova,
 pea 'oku 'eke'i 'e ia 'ae ngaahi faianga.
 4 Kuo fesii 'ae ngaahi kaufana 'ae kau tangata mālohi,
 pea ko kinautolu na'e tūkia kuo nono'o 'aki 'ae mālohi.
 5 Ko kinautolu na'e mākona kuo nau fakamo'ua 'akin-autolu ke ngāue ki he me'akai;
 pea kuo ngata 'akinautolu na'e fiekaia:
 pea kuo fanau'i 'ae toko fitu 'e he pa'a;
 pea ko ia kuo tokolahi 'ene fānau kuo hoko 'o vaivai.
 6 Oku tāmata'i 'e Sihova, pea ne fakamo'ui:
 'oku ne 'ohifo ki he fa'itoka, pea 'oku ne toe 'o hake.
 7 Oku fakamasiva 'e Sihova, pea ne fakama'ume'a'i:
 'oku ne fakamo'ulaloa, mo ne hiki ki 'olunga.
 8 Oku ne hiki hake 'ae masiva mei he efu,
 'o fakahikihiki 'ae fa'a kole mei he tu'unga veve,
 ke fakanofu 'akinautolu mo e hou'eiki,
 pea ke ne ngaahi 'akinautolu kenau ma'u 'ae nofo'a faka'e'i'eiki:
 he ko e ngaahi pou 'o māmani 'oku 'o Sihova,
 pea kuo ne fokotu'u 'a māmani ki ai.
 9 E tauhi 'e ia 'ae va'e 'o 'ene kau mā'oni'oni,
 pea 'e longo pe 'ae kau angakovi 'i he po'uli;
 koe'uhi 'e 'ikai lava'i ha me'a 'e ha tangata 'i he mālohi.
 10 E fesifesi'i 'ae ngaahi fili 'o Sihova;
 'e mana 'e ia kiate kinautolu mei langi:
 "E fakamaau 'e Sihova 'ae ngaahi ngata'anga 'o māmani;
 pea 'e foaki 'e ia 'ae mālohi ki he'ene tu'i,
 pea ne fakahikihiki 'ae mālohi 'o ia kuo ne pani."
 11 ¶ Pea na'e 'alu 'a 'Elikena ki hono fale ki Lama. Pea na'e tauhi 'a Sihova 'e he tamasi'i 'i he 'ao 'o Ilai ko e taula'eiki.
 12 ¶ Ka ko eni ko e fānau 'oe angakovi 'ae ongo foha 'o Ilai; na'e 'ikai te na 'ilo 'a Sihova. 13 Pea ko e anga na'e fai 'e he taula'eiki ki he kakai, na'e pehē, 'i he 'atu 'e ha tangata ha feilaulau, na'e ha'u 'ae tamaio'eiki 'ae taula'eiki 'i he kei haka 'ae kakano, mo e me'a huhu matatolu 'i hono nima; 14 Pea na'a ne velo ia ki he fakapaku, pe ko e kulo, pe ha me'a haka luoluo, pea 'ilonga 'aia na'e mato'o hake 'e he huhu na'e 'ave ia 'e he taula'eiki ma'ana. Pea na'e pehē 'enau fai 'i Sailo ki he kakai 'Isileli kotoa pē na'e 'alu ki ai. 15 Pea 'i he te'eki ai tutu foki 'ae ngako, na'e ha'u 'ae tamaio'eiki 'ae

taula'eiki, 'o ne pehē ki he tangata 'oku fai 'ae feilaulau, "Tuku mai 'ae kakano ke tunu ma'ae taula'eiki; koe'uhi 'e 'ikai te ne kai kakano haka 'iate koe, ka ko e kano-mate." 16 Pea kapau na'e pehēange 'e ha tangata kiate ia, "Oua na'a nau ta'ofi kae tutu leva 'ae ngako, pea ke toki 'ave 'a ia, kotoa pē 'oku ke loto ki ai; na'e tali pehē leva 'e ia ia, "Ikai;" ka ke tuku mai leva ia kiate au: pea kapau 'e 'ikai, te u 'ave fakamālohi ia." 17 Ko ia na'e lahi 'aupito 'ae angahala 'ae ongo talavou 'i he 'ao 'o Sihova: he na'e fehī'a 'ae kakai ki he feilaulau kia Sihova.

18 ¶ Ka na'e tauhi 'e Samuela 'i he 'ao 'o Sihova, ko e tamasi'i kuo nono'o 'aki 'ae 'efoti 'oe tupenu lelei. 19 Pea na'e ngaahi foki 'e he'ene fa'e 'ae kofutu'a sī'i, 'o 'omi kiate ia 'i he ta'u kotoa pē, 'i he'ene 'alu hake mo hono 'unoho ke 'atu 'ae feilaulau 'oe ta'u.

20 ¶ Pea na'e tāpuaki 'e Ilai 'a 'Elikena mo hono 'unoho, 'o ne pehē, "Ke 'atu 'e Sihova kiate koe 'ae hako 'i he fefine ni 'i he kole ni 'aia kuo tuku kia Sihova." Pea na'a na ō ki hona 'api. 21 Pea na'e 'a'ahi 'a Sihova kia 'Ana, ko ia na'a ne feitama, pea ne fā'ele'i 'ae tama 'e toko tolu mo e ta'ahine 'e toko ua. Pea na'e tupu pē 'ae tamasi'i ko Samuela 'i he 'ao 'o Sihova.

22 ¶ Pea kuo motu'a lahi 'a Ilai, 'o ne fanongo ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e hono ongo foha ki 'Isileli kotoa pē; mo 'enau mohe mo e kau fefine na'e fakataha 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe kakai. 23 Pea na'e pehē 'e ia kiate kinaua. "Ko e hā 'oku mo fai ai 'ae ngaahi me'a pehē? He 'oku ou fanongo ki ho'omou fai angakovi 'i he kakai ni kotoa pē. 24 Oua, 'e hoku ongo foha; he 'oku 'ikai ko e ongolelei 'oku ou ongo'i: 'oku mou fakalanga 'ae lāunga 'i he kakai 'o Sihova. 25 Kapau 'oku fai angahala ha tangata 'e tokotaha ki he tokotaha, 'e fakamaau'i ia 'e he fakamaau: pea kapau 'oku fai angahala 'e ha tangata kia Sihova, ko hai te ne fakalaloa'i ia?" Ka na'e 'ikai te na tokanga ki he le'o 'o 'ena tamai, koe'uhi na'e finangalo 'a Sihova ke tāmata'i 'akinaua. 26 Pea na'e tupu pē 'ae tamasi'i ko Samuela, pea na'e 'ofeina ia 'ia Sihova, pea mo e kakai foki.

27 ¶ Pea na'e ha'u 'ae tangata 'oe 'Otua kia Ilai, 'o ne pehē kiate ia, "Oku pehē mai 'a Sihova, 'ikai na'aku hā atu au ki he fale 'o ho'o tamai 'i he'enu 'i 'Isipite 'i he fale 'o Felo? 28 Pea 'ikai na'aku fili ia mei he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli ke hoko ko hoku taula'eiki, ke fai 'ae ngāue 'i he'eku feilaulau'anga, ke tutu 'ae me'a namu kakala, pea ke kofu'aki 'ae 'efoti 'i hoku 'ao? Pea 'ikai na'aku foaki ki he fale 'o ho'o tamai, 'ae ngaahi feilaulau na'e ngaahi 'aki 'ae afi 'e he fānau kotoa pē 'a 'Isileli? 29 Ko e hā 'oku mou 'akahi ai ki he'eku feilaulau, mo e me'a 'atu, 'aia kuo u fekau'i 'i hoku nofo'anga; mo ke faka'apa'apa lahi hake ki ho ongo foha 'iate au, ke fakasino kimoutolu 'aki 'ae lelei lahi 'oe ngaahi feilaulau 'a 'Isileli ko hoku kakai? 30 "Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Na'aku pehē mo'oni, ko ho fale mo e fale 'o ho'o tamai, 'e 'a'eva 'i hoku 'ao 'o ta'engata: ka ko eni, 'oku pehē 'e Sihova, Ke mama'o ia 'iate au; he ko kinautolu 'oku faka'apa'apa kiate au, te u fakahikihiki'i 'akinautolu, pea ko kinautolu 'oku manuki'i au 'e 'ikai te u tokanga'i. 31 Vakai, 'e hoko 'ae

ngaahi 'aho, teu motuhi ai ho nima, pea mo e nima 'oe fale 'o ho'o tamai, pea 'e 'ikai ai ha tangata 'e motu'a 'i ho fale. ³² Pea te ke mamata ki he fakamamahi'i 'o hoku nofo'anga, neongo 'ae lelei kotoa pē kuo foaki ki 'Isileli: pea 'e 'ikai ha tangata 'e motu'a 'i ho fale 'o ta'engata. ³³ Pea ko e tangata 'o'ou, 'aia 'e 'ikai teu motuhi mei hoku feilaulau'anga, 'e hoko ia ke fakakui ho mata, mo fakamamahi ki ho loto: pea ko ia kotoa pē 'e tupu 'i ho fale tenau mate 'i he'enu kei fatu tangata. ³⁴ Pea ko e faka'ilonga eni kiate koe, 'aia 'e hoko ki ho ongo foha, 'a Hofini mo Finiasi; 'e mate 'akinaua 'i he 'aho pē taha. ³⁵ Pea te u fokotu'u mo'oku 'ae taula'eiki angatonu, 'aia te ne fai 'o fakatatau mo ia 'oku 'i hoku loto mo hoku 'atamai: pea te u langa mo'ona 'ae fale ke ma'u; pea 'e 'eve'eva ia 'i he 'ao 'o ia kuo u pani 'o ta'engata. ³⁶ Pea 'e hoko 'o pehē, 'e ha'u kiate ia 'akin-autolu kotoa pē 'oku toe 'i ho fale, 'o punou kiate ia ke ma'u ai 'ae konga siliva, mo e konga mā, pea tenau pehē, 'Oku ou kole kiate koe, tuku kiate au ha potu ngāue fakataula'eiki, ke u kai ai ha konga mā."

1 Hono anga 'oe fakahā 'ae folofola 'a Sihova kia Samuela. 11 'Oku faka'ilo kia Samuela 'e Sihova 'ae faka'auha 'oe fale 'o Ilai. 15 'Oku ta'efiefai 'e Samuela, ka 'oku ne fakahā ia kia Ilai. 19 'Oku tupu 'ae ongoonga 'a Samuela.

3 PEA na'e tauhi kia Sihova 'e he tamasi'i ko Samuela 'i he 'ao 'o Ilai. Pea na'e ma'ungata'a 'ae folofola 'a Sihova 'i he ngaahi 'aho ko ia; na'e 'ikai fakahā ha me'a hā mai. ² Pea na'e hoko 'o pehē 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e tokoto 'a Ilai 'i hono potu, pea na'e faka'a'au ke po'uli hono mata, 'o 'ikai kei mamata: ³ Pea 'i he te'eki ai mate 'ae maama 'i he faletapu 'o Sihova, 'aia na'e 'i ai 'ae puha tapu 'oe 'Otua, pea kuo tokoto 'a Samuela ke mohe: ⁴ Na'e ui 'e Sihova kia Samuela; pea tali 'e ia, "Ko au eni." ⁵ Pea na'e lele ia kia Ilai, 'o ne pehē, "Ko au eni; he na'a ke ui au." Pea pehē 'e ia, "Na'e 'ikai te u ui; ke ke toe tokoto." Pea na'e 'alu ia 'o tokoto. ⁶ Pea na'e toe ui 'e Sihova, "Samuela." Pea tu'u 'a Samuela 'o 'alu kia Ilai, 'o ne pehē, "Ko au eni; he na'a ke ui au." Pea pehē 'e ia, "E hoku foha na'e 'ikai te u ui; ke ke toe tokoto." ⁷ Pea na'e 'ikai 'ilo 'e Samuela 'a Sihova, pea na'e te'eki ai fakahā 'ae folofola 'a Sihova kiate ia. ⁸ Pea na'e toe ui 'e Sihova 'a Samuela ko hono liunga tolu. Pea tu'u ia 'o 'alu kia Ilai, 'o ne pehē, "Ko au eni he na'a ke ui au." Pea na'e toki 'ilo 'e Ilai kuo ui 'a Sihova ki he tamasi'i. ⁹ Ko ia na'e pehē ai 'e Ilai kia Samuela, "Alu 'o tokoto hifo: pea 'e pehē, kapau te ne ui koe, te ke pehē, "E Sihova ke ke folofola mai; he 'oku ongo'i 'e ho'o tamaio'eiki." ¹⁰ Ko ia na'e 'alu 'a Samuela 'o tokoto 'i hono potu. ¹⁰ Pea na'e hā'ele mai 'a Sihova, 'o tu'u, 'o ui 'o hangē ko ia na'e fai, "Samuela, Samuela." Pea na'e toki tali 'e Samuela, 'o pehē, "Ke ke folofola mai; he 'oku ongo'i 'e ho'o tamaio'eiki."

¹¹ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Samuela, "Vakai, te u fai ha me'a 'i 'Isileli, 'e vavana ai 'ae telinga, 'okinautolu kotoa pē 'e fanongo ki ai. ¹² 'I he 'aho ko ia te u fai kia Ilai 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'aia kuo 'osi 'eku lea ai ki hono fale: 'o kau ka kamata, te u fai ke 'osi foki. ¹³ He

kuo u tala kiate ia te u fakamaau'i hono fale ke ta'engata koe'uhi ko e hia 'oku ne 'ilo'i; ko e me'a 'i he fai an-gahala lahi hono ongo foha, pea na'e 'ikai te ne ta'ofi 'akinaua. ¹⁴ Pea ko ia kuo u fuakava ai ki he fale 'o Ilai, 'e 'ikai fakama'a 'ae hia 'ae fale 'o Ilai 'aki 'ae feilaulau pe ko e me'a 'atu 'o ta'engata."

¹⁵ ¶ Pea na'e tokoto 'a Samuela 'o a'u ki he pongipongi, pea na'a ne to'o 'ae ngaahi matapā 'oe fale 'o Sihova. Pea na'e manavahē 'a Samuela ke fakahā 'aia kuo hā mai kia Ilai. ¹⁶ Pea na'e ui 'e Ilai kia Samuela, 'o ne pehē, "E Samuela ko hoku foha." Pea pehē 'e ia, "Ko au eni." ¹⁷ Pea na'e pehē 'e ia, "Ko e hā 'ae me'a kuo folofola'aki 'e Sihova kiate koe? 'Oku ou kole kiate koe 'oua na'a ke fakafufū ia 'iate au: Ke fai pehē 'e he 'Otua kiate koe, mo lahi hake foki, 'o kapau te ke 'ufi'ufi 'iate au ha me'a 'e taha 'i he ngaahi me'a kotoa pē kuo ne folofola kiate koe." ¹⁸ Pea na'e fakahā 'e Samuela 'ae me'a kotoa pē kiate ia 'o 'ikai fufū ha taha. Pea na'e pehē 'e ia, "Ko Sihova ia: tuku ke fai 'e ia 'aia 'oku lelei ki hono fi-nangalo."

¹⁹ ¶ Pea na'e tupu pe 'a Samuela, pea na'e 'iate ia 'a Sihova, pea na'e 'ikai te ne tuku ke tō kekelele ha'ane lea 'e taha. ²⁰ Pea na'e 'ilo 'e 'Isileli kotoa pē mei Tani 'o a'u atu ki Peasipa, kuo hoko 'a Samuela ko e palōfita 'a Sihova. ²¹ Pea na'e toe fakahā 'a Sihova 'i Sailo: he na'e fakahā 'e Sihova 'a 'ene 'afio kia Samuela 'i Sailo 'i he folofola 'a Sihova.

1 'Oku te'ia 'e he kau Filisitia 'ae kakai 'Isileli 'i Epenisa. 3 'Oku nau 'omi 'ae puha 'oe fuakava pea ilifia ai 'ae kau Filisitia. 10 Kuo toe te'ia 'akinautolu, pea kuo te'ia 'a Hofini mo Finiasi. 12 Pea tō fakafo'ohake 'a Ilai 'i he'ene ongo'i ia, pea mafesi ai hono kia. 19 'Oku vaivai ai 'ae 'unoho 'o Finiasi 'i he'ene fā'ele'i 'a Ikapote, pea mate ia.

4 PEA na'e hoko 'ae lea 'a Samuela ki 'Isileli kotoa pē. Pea na'e 'alu 'a 'Isileli ke tau'i 'ae kakai Filisitia, 'onau nofoaki 'o ofi ki Epenisa: pea na'e nofoaki 'ae kau Filisitia 'i 'Efeki. ² Pea na'e hiki 'ae tau 'ae kau Filisitia ke tau ki 'Isileli: pea 'i he fakahoko 'ae tau, na'e te'ia leva 'a 'Isileli 'i he 'ao 'oe kau Filisitia: pea na'a nau taa'i 'i he tau 'i he ngoue 'ae kau tangata 'e toko fā afe nai.

³ ¶ Pea 'i he hoko mai 'ae kakai ki he 'apitanga, na'e pehē 'e he kau mātu'a 'o 'Isileli, "Ko e hā kuo te'ia ai 'e Sihova kitautolu he 'aho ni 'i he 'ao 'oe kau Filisitia? Ke tau 'omi kiate kitautolu 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova mei Sailo, koe'uhi, 'i he'ene hoko kiate kitautolu, ke ne fakamo'ui 'akitaotolu mei he nima 'o hotau ngaahi fili."

⁴ Ko ia na'e fekau 'e he kakai ki Sailo, koe'uhi kenau 'o-mi mei ai 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, ko ia 'oku nofo 'i he vaha'a 'oe ongo Selupi: pea na'e ha'u ai 'ae ongo foha 'o Ilai, ko Hofini mo Finiasi, mo e puha 'oe fuakava 'oe 'Otua. ⁵ Pea 'i he hoko 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova ki he 'apitanga, na'e mavava 'a 'Isileli kotoa pē 'i he mavava lahi, ko ia na'e 'u'ulu ai 'ae fonua. ⁶ Pea 'i he fanongo 'ae kakai Filisitia ki he longoa'a 'oe mavava, na'a nau pehē, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe fu'u mavava lahi ni 'i he 'apitanga 'oe kakai Hepelū? Pea na'a nau 'ilo kuo hoko 'ae puha tapu

'o Sihova ki he 'apitanga. ⁷ Pea na'e manavahē ai 'ae kakai Filisitia, he na'a nau pehē, Kuo hā'ele mai 'ae 'Otua ki he 'apitanga. Pea na'a nau pehē, Mala'ia kiate ki-
tautolu! He kuo 'ikai ha me'a pehē talu mei mu'a.

⁸ Mala'ia kiate kitautolu! Ko hai te ne fakamo'ui 'akitautolu mei he nima 'oe ngaahi 'Otua māfima'fi na? Ko e ngaahi 'Otua eni na'e taa'i 'ae kakai 'Isipite 'i he ngaahi me'a mamahi lahi 'i he toafa. ⁹ 'Ae kau Filisitia, mou mālohi, 'o fai 'o ngalingali tangata, telia na'a mou hoko ko e kau hopoate ki he kakai Hepelū, 'o hangē ko 'enau hopoate kiate kimoutolu: fai 'o ngali mo e kau tangata 'o tau." ¹⁰ Pea na'e tau 'ae kau Filisitia, pea na'e toe te'ia 'a 'Isileli, pea na'a nau hola 'ae tangata taki taha ki hono fale fehikitaki: pea na'e mate ai 'ae tokolahi 'aupito he na'e tō ai 'ae toko tolu mano 'oe kau tangata 'Isileli na'e 'alu 'i lalo. ¹¹ Pea na'e mo'ua 'ae puha tapu 'oe 'Otua; pea na'e tāmata'i 'ae ongo foha 'o Ilai ko Hofini mo Finiasi.

¹² ¶ Pea na'e lele 'ae tangata Penisimani mei he tau, 'o hoko ki Sailo 'i he 'aho ko ia, kuo mahaehae hono kofu, pea pani kekelele hono 'ulu. ¹³ Pea 'i he'ene hoko ki ai vakai na'e nofo le'o pe 'a Ilai 'i he nofo'a 'i he ve'e-hala: he na'e tetetete hono loto telia 'ae puha tapu 'oe 'Otua. Pea 'i he hoko 'ae tangata ki he kolo, 'o fakahā ia, na'e tangi kalanga 'ae kolo kotoa pē. ¹⁴ Pea 'i he'ene ongo'i 'e Ilai 'ae le'o 'oe tangi, na'e pehē 'e ia, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe maveuveu ni?" Pea na'e ha'u fakato'o-to'o 'ae tangata 'o tala kia Ilai. ¹⁵ Pea na'e hivangofulu ta'u mo e ta'u 'e valu 'ae motu'a 'o Ilai; pea kuo po'uli hono mata, na'e 'ikai fa'a mamata. ¹⁶ Pea na'e pehē 'e he tangata kia Ilai, "Ko au ia kuo u ha'u mei he tau, pea u hola mei he tau he 'aho ni. Pea pehē 'e ia, "E hoku foha, Ko e hā kuo fai?" ¹⁷ Pea talaange 'e he tangata fekau, "Kuo hola 'a 'Isileli mei he 'ao 'oe kakai Filisitia, pea kuo tō 'ae tokolahi 'i he kakai, pea kuo mate 'a ho ongo foha ko Hofini mo Finiasi, pea kuo mo'ua 'ae puha tapu 'oe 'Otua." ¹⁸ Pea 'i he'ene lea ki he puha tapu 'oe 'Otua, na'e hoko 'o pehē, na'e tō fakaholomui ia mei he nofo'a 'i he potu 'oe matapā, pea mafesi ai hono kia, pea pekia ai: he ko e tangata motu'a ia pea mamafa. Pea na'e fakamaau'i 'e ia 'a 'Isileli 'i he ta'u 'e fāngofulu.

¹⁹ ¶ Pea na'e feitama hono 'ofefine 'i he fono, ko e 'unoho 'o Finiasi, kuo kakato hono māhina ke fā'ele: pea 'i he'ene ongo'i 'ae ongoongo kuo mo'ua 'ae puha tapu 'oe 'Otua, pea kuo pekia 'a 'ene tamai 'i he fono, mo hono 'unoho, na'e punou hifo 'e ia ia pea langā; he na'e hoko leva 'ae langā kiate ia. ²⁰ Pea fe'unga mo 'ene pekia, na'e pehē kiate ia 'e he kau fefine na'e tu'u ofi kiate ia, 'oua na'a ke manavahē; he kuo ke fā'ele'i 'ae tama. Ka na'e 'ikai te ne lea, pea na'e 'ikai te ne tokanga ki ai. ²¹ Pea na'a ne ui 'ae tama ko Ikapote, ko e pehē, Kuo mole 'ae nāunau mei 'Isileli: koe'uhi kuo mo'ua 'ae puha tapu 'oe 'Otua, pea koe'uhi kuo pekia 'ene tamai 'i he fono mo hono 'unoho. ²² Pea na'e pehē 'e ia, Kuo mole 'ae nāunau mei 'Isileli: he kuo mo'ua 'ae puha tapu 'oe 'Otua.

1 Ko e 'ave 'ae puha ki 'Asitoti 'e he kakai Filisitia, 'o fokotu'u ia 'i he fale 'a Takoni. 3 'Oku tō hifo 'a Takoni, pea kuo te'ia 'ae kakai 'o 'Asitoti 'aki 'ae mahaki. 8 Pea fai pehē 'e he 'Otua ki he kakai 'o Kati, 'i he 'ave ia ki ai. 10 Pea pehē pe ki he kakai 'o Ekiloni, 'i hono 'ave ia ki ai.

⁵ PEA na'e 'ave 'e he kakai Filisitia 'ae puha tapu 'oe 'Otua, 'o 'omi ia mei Epenisa ki 'Asitoti. ² 'I he ma'u 'e he kau Filisitia 'ae puha tapu 'oe 'Otua, na'a nau 'omi ia ki he fale 'o Takoni, 'onau fokotu'u ia ofi kia Takoni.

³ ¶ Pea 'i he tu'u hengihengi hake 'i he 'apongipongi 'ae kakai 'o 'Asitoti, vakai, kuo tō fakafo'ohifo 'a Takoni ki hono mata ki he kekelele 'i he 'ao 'oe puha tapu 'o Sihova. Pea na'a nau hiki 'a Takoni 'o toe fokotu'u ia ki hono potu. ⁴ Pea 'i he'enau tu'u hengihengi hake 'i he pongipongi 'e taha, vakai, kuo tu'ulu 'a Takoni mo hono mata ki he kekelele he 'ao 'oe puha tapu 'o Sihova; pea kuo motuua 'ae 'ulu 'o Takoni, mo hono fasi 'ae nima fakatou'osi pē 'i he mata fale: na'e toe pe kia Takoni 'a hono fo'i sino pe. ⁵ Ko ia 'oku 'ikai lakalakavale 'ae kau taula'eiki 'o Takoni, pe ha tokotaha 'oku ha'u ki he fale 'o Takoni, ki he matafale 'o Takoni 'i 'Asitoti 'o a'u ki he 'aho ni. ⁶ Ka na'e mamafa 'ae nima 'o Sihova ki he kakai 'o 'Asitoti, 'o ne faka'auha 'akinautolu, 'o te'ia 'akinautolu 'aki 'ae mahaki kovi, 'io, 'a 'Asitoti mo hono ngaahi potu. ⁷ Pea 'i he mamata 'ae kau tangata 'o 'Asitoti 'oku pehē, na'a nau lea, "E 'ikai tuku 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli: he 'oku tō mamahi hono nima kiate kitautolu, pea kia Takoni ko hotau 'otua." ⁸ Ko ia na'a nau fekau 'o tōnaki kiate kinautolu 'ae hou'eiki kotoa pē 'oe kau Filisitia, 'onau pehē, "Ko e hā te tau fai ki he puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli?" Pea na'a nau pehē, "Ke ha'amo fano 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli 'o 'ave ki Kati." Pea na'a nau ha'amo fano mei ai 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli. ⁹ Pea na'e pehē, hili 'e-nau ha'amo fano ia, na'e hoko mālohi 'ae nima 'o Sihova ki he kolo 'i he faka'auha lahi: pea ne taa'i 'ae kau tangata 'oe kolo, 'ae si'i mo e lahi, pea na'a nau mahaki kovi 'i honau potu fufū.

¹⁰ ¶ Ko ia na'a nau 'ave ai 'ae puha tapu 'oe 'Otua ki Ekiloni. Pea 'i he hoko 'ae puha tapu 'oe 'Otua ki Ekiloni, na'e tangi 'ae kakai Ekiloni, 'o pehē, "Kuo nau 'omi 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli kiate kitautolu, ke tāmata'i kitautolu mo hotau kakai." ¹¹ Ko ia na'a nau fekau 'o tōnaki 'ae hou'eiki kotoa pē 'oe kakai Filisitia, 'onau pehē, "Fekau ke 'ave 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli, pea tuku ke 'alu ia ki hono potu, telia na'a ne tāmata'i kitautolu mo hotau kakai:" he na'e hoko 'ae faka'auha lahi ki he potu kotoa pē 'oe kolo; na'e mamafa 'aupito 'ae nima 'oe 'Otua 'i ai. ¹² Pea ko e kau tangata na'e 'ikai mate na'e taa'i 'akinautolu 'aki 'ae mahaki kovi: pea na'e 'alu hake ki langi 'ae tangi 'ae kolo.

1 Hili 'ae māhina 'e fitu 'oku alea 'e he kau Filisitia pe fēfee'i 'enau toe 'atu 'ae puha. 10 'Oku nau fakaheka ia 'i he me'a teka fo'ou mo e me'a 'atu 'o 'ave ia ki Pete-Semesi. 19 Kuo te'ia 'ae kakai 'i he'enau faka'asi'asi ki loto 'i he puha. 21 'Oku nau

fekau ki he kakai 'o Kesa-Sialimi ke ha'u 'o ha'amo atu ia.

6 PEA na'e 'i he fonua 'oe kau Filisitia 'ae puha tapu 'o Sihova 'i he māhina 'e fitu. ² Pea na'e fekau 'e he kau Filisitia ke ha'u 'ae kau taula'eiki mo e kau kikite, 'o pehē, "Ko e hā te mau fai ki he puha tapu 'o Sihova? Fakahā kiate kimautolu pe te mau 'atu ia 'aki 'ae ha ki hono potu?" ³ Pea na'a nau pehē, "Kapau 'oku mou fekau ke 'ave 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'o 'Isileli, 'oua na'a 'ave mola pe ia; ka mou 'atu mu'a kiate ia 'ae feilaulau 'i he angahala: ko ia 'e fakamo'ui ai 'akimoutolu, pea 'e toki 'ilo ai 'ekimoutolu pe ko e hā kuo 'ikai hiki ai hono nima 'iate kimoutolu." ⁴ Pea na'a nau pehē, "Ko e hā 'ae feilaulau 'i he angahala 'aia te mau 'atu kiate ia?" Pea na'a nau tala, "Ko e mea'i koula 'e nima, mo e kumā koula 'e nima, 'o fakatatau ki he hou'eiki Filisitia 'e toko nima; he ko e hangatāmaki pē taha na'e 'iate kimoutolu kotoa pē, pea 'i homou hou'eiki. ⁵ Ko ia ke mou ngaohi 'ae ngaahi fakatātā ki homou mata'i hangatāmaki, pea mo e ngaahi fakatātā ki he kumā 'a-ia 'oku maumau'i 'ae fonua; pea ke mou tuku 'ae ongoongolei ki he 'Otua 'o 'Isileli: hei'ilo pe te ne fakama'ama'a hono nima 'iate kimoutolu, pea mei homou ngaahi 'otua, pea mei homou fonua. ⁶ Ko e hā 'oku mou fakafefeka ai homou loto, 'o hangē ko e fakafefeka 'e he kakai 'Isipite mo Felo honau loto? 'I he hili 'ene fai 'ae ngaahi me'a mana 'iate kinautolu, 'ikai na'a nau tukuange 'ae kakai ke 'alu, pea nau 'alu ai? ⁷ Pea ko ia, mou ngaohi 'ae saliate fo'ou, pea to'o 'ae ongo pulu fe-fine 'oku huhu'a, 'aia kuo te'eki hoko ki ai ha ha'amonga, pea nono'o 'ae ongo manu ki he saliate, pea 'omi hona 'uhiki ki 'api meiate kinaua: ⁸ Pea hiki 'ae puha tapu 'o Sihova, 'o fakaheka ia ki he saliate; pea 'ai 'ae ngaahi teunga koula 'aia 'oku mou 'atu ko e feilaulau 'i he angahala, 'ai ia ki he puha 'e taha 'i hono kaokao; pea fekau ke 'ave ia, koe'uhi ke 'alu ia. ⁹ Pea vakai, kapau 'oku 'alu ia 'i he hala ki hono fonua ki Pete-Semesi, ko e mo'oni kuo ne fai 'ae mamahi lahi ni kiate kitautolu: pea kapau 'oku 'ikai, pea tau toki 'ilo tā 'oku 'ikai ko hono nima kuo taa'i 'akitautolu, ka ko e kovi kuo hoko tu'unga'a pē kiate kitautolu."

¹⁰ ¶ Pea na'e fai ia 'e he kau tangata na'e 'omi 'ae ongo sinamanu, 'o nono'o 'akinaua ki he saliate, kae tāpuni hona 'uhiki 'i 'api: ¹¹ Pea na'a nau hilifaki 'ae puha tapu ki he saliate, pea mo e 'ai'anga 'oe kumā koula mo e ngaahi fakatātā ki honau hangatāmaki. ¹² Pea na'e 'alu 'ae ongo sināmanu 'i he hala totonu, 'i he hala ki Pete-Semesi, 'o 'alu ai pe 'i he hala motu'a, 'o tangi pe mo 'alu, pea na'e 'ikai te na tafoki ki he nima to'omata'u pe ki he to'ohema; pea na'e muimui ki ai 'ae hou'eiki 'oe kakai Filisitia 'o a'u ki he ve'e fonua 'o Pete-Semesi. ¹³ Pea na'e lolotonga 'ae tu'usi 'ae to'ukai uite 'e he kakai 'o Pete-Semesi 'i he tele'a: pea na'a nau hiki hake honau mata, 'o mamata ki he puha tapu, pea na'a nau fiefia 'i he sio ki ai. ¹⁴ Pea na'e ha'u 'ae saliate ki he ngoue 'a Siosiu ko e tangata Pete-Semesi pea tu'u 'i ai, 'i he potu na'e 'i ai 'ae fu'u maka lahi: pea na'a nau tafahi 'ae 'akau 'oe saliate, 'o feilaulau 'aki 'ae ongo

sināmanu, ko e feilaulau tutu kia Sihova. ¹⁵ Pea na'e fakahifo 'e he kau Livai 'ae puha tapu 'o Sihova, pea mo e puha 'aia na'e 'i ai 'ae ngaahi teunga koula, 'o 'ai ia ki he funga 'oe maka lahi: na'e 'atu 'e he kau tangata 'o Pete-Semesi 'ae ngaahi feilaulau tutu, 'o feilaulau 'a-ki 'ae ngaahi feilaulau kia Sihova 'i he 'aho ko ia. ¹⁶ Pea 'i he mamata ki ai 'ae hou'eiki 'e toko nima 'oe kakai Filisitia, na'a nau liu mai ki Ekiloni 'i he 'aho ko ia. ¹⁷ Pea ko e ngaahi mea'i koula 'e nima ko eni 'aia na'e 'atu 'e he kau Filisitia ko e feilaulau 'i he angahala kia Sihova; ko e taha ki 'Asitoti, ko e taha ki Kesa, ko e taha ki 'Asikeloni, ko e taha ki Kati, pea taha ki Ekiloni; ¹⁸ Pea na'e nima 'ae kumā koula 'o fakatatau ki he ngaahi kolo kotoa pē 'ae hou'eiki 'e toko nima 'oe kakai Filisitia, 'ae ngaahi kolo tau mo e ngaahi potu kakai 'i 'uta, 'o a'u atu ki he maka lahi ko 'Epeli, 'aia na'a nau hifo ki ai 'ae puha tapu 'o Sihova: 'ae maka ko ia 'oku kei tu'u, 'i he ngoue 'a Siosiu ko e Pete-Semesi 'o a'u ki he 'aho ni.

¹⁹ ¶ Pea na'a ne te'ia 'ae kau tangata 'o Pete-Semesi, ko e me'a 'i he'enau fakasiosio ki he loto puha tapu 'o Sihova, 'io, na'a ne taa'i 'ae tangata 'e toko nima mano ma toko fitungofulu: pea na'e tangilāulau 'ae kakai, he kuo taa'i 'e Sihova 'ae kakai 'i he tā lahi 'aupito. ²⁰ Pea na'e pehē 'e he kau tangata 'o Pete-Semesi, "Ko hai 'oku mafai ke tu'u 'i he 'ao 'o Sihova, ko e 'Otua mā'oni'oni ni? Pea 'e 'alu hake ia kia hai meiate kitautolu?"

²¹ ¶ Pea na'a nau fekau 'ae kau talafekau ki he kakai 'o Kesa-Sialimi, ke pehē, "Kuo toe 'omi 'e he kakai Filisitia 'ae puha tapu 'o Sihova; mou omi 'o ha'amo hake ia kiate kimoutolu."

1 'Oku 'omi 'e he kakai Kefa-Siatimi 'ae puha ki he fale 'o 'Apinatapi, 'onau fakatapui hono foha ko 'Eliesa ke tauhi ia. 2 Hili 'ae ta'u 'e uofulu ko e me'a 'ia Samuela 'oku fakatomala 'ae kakai 'Isileli 'i Misi-pa. 7 'I he lolotonga 'oku lotu 'a Samuela mo ne fai 'ae feilaulau, 'oku veuveuki 'e Sihova 'ae kakai Filisitia 'i Epenisa 'aki 'ae mana. 13 Kuo ikuna 'ae kau Filisitia. 15 'Oku fakamaau 'e Samuela 'a 'Isileli 'i he me'a fakamaama mo e me'a fakalotu.

7 PEA na'e ha'u 'ae kau tangata 'o Kesa-Sialimi, 'o ha'amo hake 'ae puha 'o Sihova, 'o 'omi ia ki he fale 'o 'Apinatapi 'i he mo'unga, pea ne fakanofu hono foha ko 'Eliesa ke ne tauhi 'ae puha tapu 'o Sihova.

² Pea na'e hoko 'o pehē, na'e tuku 'ae puha tapu 'i Kesa-Sialimi, 'o fuoloa 'aupito; he ko e ta'u 'e uofulu: pea na'e tangi mamahi 'ae fale kotoa pē 'o 'Isileli kia Sihova.

³ ¶ Pea na'e lea 'a Samuela ki he fale kotoa pē 'o 'Isileli, 'o pehē, "Kapau 'oku mou tafoki kia Sihova 'aki homou loto kotoa, pea mou tukuange 'ae ngaahi 'otua kehe mo 'Asitelote meiate kimoutolu, pea teuteu homou loto kia Sihova, 'o tauhi kiate ia pe: pehē te ne fakahaofi 'akimoutolu mei he nima 'oe kakai Filisitia."

⁴ Pea na'e toki tukuange 'e he fānau 'a 'Isileli 'a Peali mo 'Asitelote, 'onau tauhi pē kia Sihova. ⁵ Pea na'e fekau 'e Samuela, "Fakakātoa 'a 'Isileli kotoa pē ki Misi-

pa, pea te u hūfia 'akimoutolu kia Sihova." ⁶ Pea na'a nau kātoa fakataha ki Misipa, 'onau 'utu 'ae vai, 'o lingi ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'onau 'aukai 'i he 'aho ko ia, 'onau pehē, "Kuo mau fai angahala kia Sihova." Pea na'e fakamaau'i 'e Samuela 'ae fānau 'a 'Isileli 'i Misipa. ⁷ Pea 'i he fanongo 'ae kakai Filisitia kuo kātoa fakataha 'ae fānau 'a 'Isileli ki Misipa, na'e 'alu hake 'ae hou'eiki 'oe kau Filisitia ke tau'i 'a 'Isileli. Pea 'i he fanongo ki ai 'ae fānau 'a 'Isileli, na'a nau manavahē ki he kakai Filisitia. ⁸ Pea na'e pehē 'e he fānau 'a 'Isileli kia Samuela, "'Oua na'a tuku ho'o tangi kia Sihova ko hotau 'Otua, koe'uhi ke ne fakamo'ui 'akimautolu mei he nima 'oe kakai Filisitia."

⁹ ¶ Pea na'e 'ave 'e Samuela 'ae lami huhu 'o ne 'atu ia ko e feilaulau tutu kotoa kia Sihova: pea na'e tangi 'a Samuela kia Sihova koe'uhi ko 'Isileli; pea na'e talia ia 'e Sihova. ¹⁰ Pea 'i he kei 'atu 'e Samuela 'ae feilaulau tutu, na'e 'unu'unu mai 'ae kakai Filisitia ke tau'i 'a 'Isileli: ka na'e mana 'e Sihova 'aki 'ae mana lahi 'i he 'aho ko ia ki he kakai Filisitia, pea na'e veuveuki 'akinautolu; pea na'e te'ia 'akinautolu 'i he 'ao 'o 'Isileli. ¹¹ Pea na'e 'alu atu 'ae kau tangata 'o 'Isileli mei Misipa 'o tuli 'ae kakai Filisitia, pea na'e te'ia 'akinautolu 'o a'u atu ki Pete-ka. ¹² Pea na'e 'omi 'e Samuela 'ae maka, ke fokotu'u 'i he vaha'a 'o Misipa mo Seni, 'o ne ui hono hingoa ko Epenisa, 'o pehē, "Kuo tokoni'i kitautolu 'e Sihova 'o a'u ki he 'aho ni."

¹³ ¶ Na'e pehē 'ae fakavaivai 'ae kakai Filisitia, pea na'e 'ikai tenau toe ha'u ki he ngaahi potu fonua 'o 'Isileli: pea na'e hiki hake 'ae nima 'o Sihova ki he kakai Filisitia 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o Samuela. ¹⁴ Pea ko e ngaahi kolo na'e hamu 'e he kau Filisitia mei 'Isileli, na'e toe tuku mai ki 'Isileli mei Ekiloni 'o a'u atu ki Kati; pea ko hono ngaahi potu 'o ia na'e toe ma'u 'e 'Isileli mei he nima 'oe kakai Filisitia. Pea na'e nofo fakameli-no 'a 'Isileli mo e kakai 'Amoli. ¹⁵ Pea na'e fai 'ae fakamaau 'e Samuela ki 'Isileli 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui. ¹⁶ Pea na'e 'alu holo ia 'i he ta'u kotoa pē ki Peteli, mo Kilikali, mo Misipa, 'o ne fakamaau'i 'a 'Isileli 'i he ngaahi potu ko ia. ¹⁷ Pea na'a ne fa'a fe'alu'aki ki Lama he na'e tu'u 'i ai hono fale; pea na'a ne fakamaau 'e ia 'i ai 'a 'Isileli; pea na'e langa 'e ia 'i ai 'ae feilaulau'anga kia Sihova.

1 Ko e me'a 'i he pule kovi 'ae ngaahi foha 'o Samuela 'oku kole ha tu'i 'e he kakai 'Isileli. 6 'Oku lotu lotu mamahi 'a Samuela, pea fakafiemālie'i ia 'e Sihova. 10 'Oku ne fakahā hono anga 'oe tu'i. 17 Ko e finangalo 'ae 'Otua ke tui 'a Samuela ki he fa'a kole 'ae kakai.

8 PEA na'e pehē, 'i he'ene hoko 'o motu'a 'a Samuela na'a ne fakanofu hono ongo foha ke fakamaau ki 'Isileli. ² Pea ko hono hingoa 'oe 'uluaki foha ko Sioeli pea ko e hingoa 'o hono tokoua, ko 'Apia pea ko e ongo fakamaau 'akinaua 'i Peasipa. ³ Pea na'e 'ikai 'alu 'a hono ongo foha 'i hono ngaahi hala 'o'ona, ka na'a na tafoki 'o kumi koloa, 'o na ma'u koloa totongi, pea fakahala'i 'ae fakamaau. ⁴ Pea na'e toki fakakātoia fakataha 'akinautolu 'e he kau mātu'a kotoa pē 'o

'Isileli, 'o ha'u kia Samuela ki Lama, ⁵ 'O nau pehē kiate ia, "Vakai kuo ke motu'a, pea 'oku 'ikai 'alu 'a ho ongo foha 'i ho ngaahi hala: pea ko eni fakanofu ha tu'i mo'omautolu ke ne fakamaau'i 'akimautolu 'o hangē ko e ngaahi pule'anga kotoa pē." ⁶ Ka na'e kovi lahi kia Samuela 'a 'enau pehē, "Tuku kiate kimaautolu ha tu'i ke ne fakamaau'i 'akimautolu." Pea na'e lotu 'e Samuela kia Sihova. ⁷ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Samuela, "Tokanga ki he le'o 'oe kakai 'i he me'a kotoa pē 'oku nau tala kiate koe: he 'oku te'eki ai tenau si'aki koe, ka kuo nau si'aki au, ke 'oua na'aku pule kiate kinautolu. ⁸ Hangē ko e ngaahi ngāue 'aia kuo nau fai talu 'ae 'a-ho 'aia ne u 'omi ai kinautolu mei 'Isipite, 'io, 'o a'u ki he 'aho ni, 'aia kuo nau li'aki au, pea tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe; 'oku pehē 'enau fai kiate koe." ⁹ Pea ko eni, tokanga ki honau le'o; ka ke valoki mamafa kiate kinautolu, pea fakahā kiate kinautolu hono anga 'oe tu'i, 'aia 'e pule kiate kinautolu.

¹⁰ ¶ Pea na'e fakahā 'e Samuela 'ae ngaahi folofola kotoa pē 'a Sihova ki he kakai na'e tala tu'i kiate ia. ¹¹ Pea pehē 'e ia, "Ko hono anga eni 'oe tu'i, 'aia 'e pule kiate kimoutolu: Te ne to'o homou ngaahi foha pea vaha'e'i 'akinautolu mo'ona, ki he'ene ngaahi saliate, pea ke hoko ko 'ene kau heka hoosi; pea ke lele mu'omu'a 'i hono ngaahi saliate. ¹² Pea 'e fakanofu 'e ia mo'ona 'ae ngaahi 'eiki pule ki he ngaahi toko afe, mo e 'eiki pule ki he ngaahi toko nimangofulu; pea te ne fakafatongia kinautolu ke keli 'ene ngoue, pea ke tu'usi 'ene ta'u, pea kenau ngaahi 'ene mahafutau, mo e ngaahi me'a ki hono ngaahi saliate. ¹³ Pea te ne pule ke hoko 'a homou ngaahi 'ofefine, ko e kau ngaahi mā melie, ko e kau te u kai, mo e kau ta'o mā. ¹⁴ Pea 'e ma'u 'e ia ho'omou ngaahi ngoue, mo ho'omou ngoue vaine, mo e ngoue 'olive, 'io, 'aia 'oku lelei lahi, pea 'e foaki ia ki he'ene kau tamaio'eiki. ¹⁵ Pea te ne to'o hono hongofulu 'o hono vahe 'i ho'omou tenga'i 'akau, pea mo ho'omou ngoue vaine, pea foaki ki he'ene kau matāpule mo 'ene kau tamaio'eiki. ¹⁶ Pea te ne to'o ho'omou kau tamaio'eiki, mo ho'omou kau kaunanga, mo ho'omou kau tangata toulekeleka, mo ho'omou fanga 'asi, 'o tuku 'akinautolu ki he'ene ngāue. ¹⁷ 'E to'o 'e ia 'o 'ave hono hongofulu 'oe vahe 'o ho'omou fanga sipi: pea te mou hoko ko 'ene kau tamaio'eiki. ¹⁸ Pea te mou tangi kalanga 'i he 'aho ko ia, ko e me'a 'i he tu'i 'aia kuo mou fili mo'omoutolu; pea 'e 'ikai ongo'i 'akimoutolu 'e Sihova 'i he 'aho ko ia."

¹⁹ ¶ Ka na'e 'ikai tui 'ae kakai ki he le'o 'o Samuela, pea na'a nau pehē, "'Ikai, ka te mau ma'u ha tu'i, ke pule kiate kimaautolu; ²⁰ koe'uhi ke mau tatau foki mo e ngaahi pule'anga; pea ke fakamaaua kimaautolu 'e homau tu'i, pea ke 'alu mu'omu'a ia 'iate kimaautolu, ke fai 'emau ngaahi tau." ²¹ Pea na'e fanongo 'e Samuela ki he ngaahi lea kotoa pē 'ae kakai, pea ne lea 'aki ia 'i he 'ao 'o Sihova. ²² Pea na'e pehē 'e Sihova kia Samuela, "Tokanga ki honau le'o, pea fakanofu ha tu'i mo'ona-tolu." Pea na'e pehē 'e Samuela ki he kau tangata 'o 'Isileli, "Mou 'alu, ko e tangata taki taha ki hono kolo."

1 'Oku manavasi'i 'a Saula na'a 'ikai 'ilo 'ae fanga 'asi 'a 'ene tamai. 6 Ko e tokoni 'a 'ene tamaio'eiki. 11 Ko e fakahinohino ia 'e he kau ta'ahine. 18 'Oku ne ha'u ai kia Samuela. 19 'Oku tali 'e Samuela 'a Saula 'i he katoanga. 25 'Oku alea fakafufu 'a Samuela mo Saula, pea ne toki tokoni ia 'i hono hala.

9 PEA na'e ai 'ae tangata 'o Penisimani, ko Kisi hono hingoa, ko e foha 'o 'Apieli, ko e foha 'o Siloa, ko e foha 'o Pikolati, ko e foha 'o 'Afia ko e tangata Penisimani, ko e tangata mālohi. 2 Pea na'e 'iate ia 'ae foha ko Saula hono hingoa, ko e tangata talavou lelei, mo toulekeleka: pea na'e 'ikai ha tangata 'i he fānau 'a 'Isileli na'e lelei hake 'iate ia: mei hono uma 'o fai ki 'olunga na'e mā'olunga lahi taha pe ia 'i he kakai kotoa pē. 3 Pea na'e hē 'ae fanga 'asi 'a Kisi ko 'ene tamai. Pea na'e pehē 'e Kisi kia Saula ko hono foha, "Ko eni ke ke 'ave 'ae tokotaha 'oe kau tamaio'eiki, pea ke 'alu 'o kumi 'ae fanga 'asi." 4 Pea na'e 'alu ia, 'o 'asi 'i he mo'unga 'o 'Ifalemi, 'o ne 'osiki 'ae fonua 'o Salisa, ka na'e 'ikai te na 'ilo 'akinautolu: pea na'a na toki o 'o 'asi 'i he fonua 'o Salima, pea na'e 'ikai tenau 'i ai: pea 'alu ia 'o 'asi 'i he fonua 'oe kakai Penisimani, ka na'e 'ikai te na 'ilo 'akinautolu. 5 Pea 'i he 'ena hoko ki he fonua 'o Sufi, na'e pehē 'e Saula ki he'ene tamaio'eiki na'e 'iate ia, "Ke ta tafoki; telia na'a tuku 'e he'eku tamai 'ene tokanga ki he fanga 'asi, pea hoko 'o tokanga kiate kitaua." 6 Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "Vakai mai, 'oku 'i he kolo ni 'ae tangata 'oe 'Otua, pea ko e tangata ongoongolelei ia; 'oku hoko mo'oni 'aia kotoa pē 'oku ne lea ki ai: pea ko eni ke ta o ki ai; hei'ilo pe te ne fa'a fakahā mai hota hala ke ta o ai." 7 Pea na'e pehē ai 'e Saula ki he'ene tamaio'eiki, "Kae vakai, kapau te ta o, ko e hā te ta 'ave ki he tangata? He kuo 'osi 'ae mā 'i he'eta ngaahi ipu, pea 'oku 'ikai ha me'a'ofa ke 'atu ki he tangata 'oe 'Otua: ko e hā 'oku ta ma'u?" 8 Pea na'e toe lea 'ae tamaio'eiki kia Saula, 'o pehē, "Vakai, 'oku 'iate au hono fā 'oe vahe 'oe sikeli siliva: te u 'atu ia ki he tangata 'oe 'Otua, ke ne fakahā hota hala." 9 (I he 'alu ha tangata 'i mu'a 'i 'Isileli ke fehu'i ki he 'Otua, na'e lea ia 'o pehē, "Ha'u ke tau o ki he tangata kikite: he ko ia 'oku ui ni ko e Palōfita, na'e ui ia 'i mu'a ko e tangata kikite.") 10 Pea na'e pehē 'e Saula ki he'ene tamaio'eiki, "Oku lelei ho'o lea, ha'u ke ta o." Ko ia ne na o ai ki he kolo 'aia na'e 'i ai 'ae tangata 'oe 'Otua.

11 ¶ Pea 'i he'ena 'ohake 'i he mo'unga ki he kolo, na'a na 'ilo 'ae kau finemui na'e 'alu ke 'utu vai, pea ne na pehē kiate kinautolu, "'Oku 'i heni 'ae tangata kikite?" 12 Pea na'a nau tali 'akinaua, 'o pehē, "'Oku 'i ai ia; vakai, 'oku 'alu mu'omu'a ia 'iate kimoua: mo fakato'o-to'o, he na'e ha'u he 'aho ni ia ki he kolo; he 'oku ai 'ae katoanga 'ae kakai he 'aho ni 'i he potu mā'olunga: 13 'I ho'omo hoko ki he kolo, te mo 'ilo leva ia, 'i he te'eki ke 'alu hake ia ki he potu mā'olunga ke kai: koe'uhi 'e 'ikai kai 'e he kakai kae'oua ke hoko ange ia, he 'oku ne tāpuaki 'ae feilaulau; pea hili ia, 'e toki kai 'akinautolu na'e tala ki ai. Ko ia mo 'ohake eni; he ko e feitu'ula'ā eni te mo 'ilo ia." 14 Pea na'a na 'ohake ki he kolo: pea 'i

he'ena hoko hake ki he kolo, vakai, na'e hū kitu'a 'a Samuela kiate kinaua, koe'uhi ke 'alu hake ki he potu mā'olunga.

15 ¶ Ka ko eni kuo 'osi hono fakahā 'e Sihova ki he telinga 'o Samuela 'i he 'aho na'e mu'a 'i he hoko atu 'a Saula, 'o pehē, 16 "Fe'unga mo e feitu'ula'ā ni 'apongipongi te u fekau kiate koe 'ae tangata mei he fonua 'o Penisimani, pea te ke fakanofa ia ko e 'eiki ki hoku kakai ko 'Isileli, koe'uhi ke ne fakamo'ui hoku kakai mei he nima 'oe kau Filisitia: he kuo u vakai ki hoku kakai, koe'uhi kuo hoko hake 'enau tangi kiate au." 17 Pea 'i he mamata 'a Samuela kia Saula, na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Vakai ko e tangata eni 'aia ne u lea ai kiate koe! Ko ia ia te ne pule ki hoku kakai."

18 Pea na'e 'unu'unu atu 'a Saula kia Samuela 'i he mat-apā, 'o ne pehē, "'Oku ou kole kiate koe ke tala mai, ko e fē 'ae fale 'oe tangata kikite?" 19 Pea na'e tali 'e Samuela 'a Saula, 'o pehē, "Ko au ko e tangata kikite: ke ke 'alu mu'omu'a 'iate au ki he potu mā'olunga, he te tau kai mo au he 'aho ni, pea te u tuku koe ke 'alu 'apongipongi, pea teu tala kiate koe 'aia kotoa pē 'oku 'i ho loto. 20 Pea ko e me'a 'i he fanga 'asi 'aia na'e hē 'i he 'aho 'e tolu kuo hili, 'oua na'a tokanga ho loto ki ai; he kuo 'ilo 'akinautolu. Pea 'oku tau kia hai 'ae holi 'a 'Isileli kotoa pē? 'Ikai 'oku 'iate koe, pea ki he fale kotoa pē 'o ho'o tamai?" 21 Pea na'e tali 'e Saula 'o pehēange, "Ikai ko e tangata Penisimani au 'i he fa'ahinga 'oku si'i hifo 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli? Pea ko hoku fale ko e si'i taha pe 'i he ngaahi fale 'oe fa'ahinga 'o Penisimani? Pea ko e hā 'oku ke lea pehē ai kiate au?" 22 Pea na'e 'ave 'e Samuela 'a Saula mo 'ene tamaio'eiki, 'o ne 'omi 'akinaua ki he potu fale kuo teuteu, 'o ne fakanofa 'akinaua 'i he potu lahi taha pe 'iate kinautolu na'e tala, 'aia ko e toko tolungofulu nai. 23 Pea na'e pehē 'e Samuela ki he ngaohi kai, "'Omi 'ae tufakanga na'aku 'atu kiate koe, 'aia na'aku lea ki ai kiate koe, Tuku pe ia 'o tauhi." 24 Pea na'e to'o 'e he ngaohi kai 'ae alanga mu'a, mo ia na'e 'i ai, 'o tuku ia 'i he 'ao 'o Saula. Pea na'e pehē 'e Samuela, "Vakai, ko ia 'oku toe ke tuku ia 'i ho 'ao, pea ke kai: he na'e tauhi ia kiate koe 'o a'u ki he feitu'ula'ā ni talu 'eku pehē, kuo u tala ki he kakai." Pea ko ia na'e kai 'e Saula mo Samuela 'i he 'aho ko ia.

25 ¶ Pea 'i he'enau 'alu hifo mei he potu mā'olunga ki he kolo, na'e alea 'a Samuela mo Saula 'i he tu'a fale. 26 Pea na'a nau tu'u hengihengi hake pea fe'unga mo e ma'a 'ae 'aho, na'e ui 'e Samuela ke 'alu hake 'a Saula ki he tu'a fale, 'o pehē, "Tu'u hake koe'uhi ke u tuku koe ke ke 'alu." Pea na'e tu'u hake 'a Saula, pea na'a na o kitu'a fakatou'osi pe, 'aia mo Samuela ki he mama'o. 27 Pea 'i he'ena 'ohifo ki hono ngata'anga 'oe kolo, na'e pehē 'e Samuela kia Saula, "Fekau ki he tamaio'eiki ke 'alu mu'omu'a 'iate kitaua, (pea na'e 'alu atu ia,) ka ke tu'uma'u pe 'a koe, koe'uhi ke u fakahā kiate koe 'ae folofola 'ae 'Otua."

1 'Oku pani 'e Samuela 'a Saula. 2 'Oku fakamo'oni ia 'aki 'ae faka'ilonga 'e tolu. 9 Kuo liliu 'ae loto 'o Saula pea 'oku ne kikite. 14 'Oku ne fakafufu 'ae me'a 'oe pule'anga mei hono tu'asina. 17 Kuo fili 'a

Saula 'i he talotalo 'i Misipa. 26 'Oku loto kehekehe 'a hono kakai.

10 PEA na'e to'o 'e Samuela 'ae hina lolo, 'o lingi ia ki hono fofonga, pea 'uma kiate ia, 'o ne pehē, "Ikai ko e me'a 'i he fakatapui koe 'e Sihova ke ke 'eiki koe ki hono tofi'a? ² I ho'o 'alu 'iate au he 'aho ni, te ke toki 'ilo 'ae ongo tangata ofi ki he tanu'anga 'o Lesieli 'i he potu 'o Penisimani 'i Selisa; pea te na pehē kiate koe, Ko e fanga 'asi ne ke 'alu ko hono kumi kuo 'ilo: pea ko eni kuo tuku 'e ho'o tamai 'ene tokanga ki he fanga 'asi, ka 'oku mamahi kiate koe, 'o pehē, Ko e hā te u fai koe'uhi ko hoku foha? ³ Pea ke 'alu ai pe mei ai, pea ke hoko ki he tafangafanga 'o Tepoa, pea 'e fakafe- taulaki kiate koe 'i ai 'ae tangata 'e toko tolu ko 'enau 'alu ki he 'Otua 'i Peteli, 'oku fua 'e he tokotaha 'ae 'uhiki'i kosi 'e tolu, pea fua 'e he tokotaha 'ae fo'i mā 'e tolu, pea to'o 'e he tokotaha 'ae hina uaine: ⁴ Pea tenau fetapa kiate koe, 'o tuku kiate koe 'ae fo'i mā 'e ua; 'aia te ke ma'u mei honau nima. ⁵ Hili ia, te ke hoko atu ki he mo'unga 'oe 'Otua, 'aia 'oku tu'u 'i ai 'ae kolo tau 'ae kau Filisitia: pea 'e hoko 'o pehē, 'i ho'o hoko atu ki he kolo, te mo fetaulaki mo e kau kikite 'oku 'alu hifo mei he potu mā'olunga mo e me'a faiva tatangi, mo e fang- ufangu, mo e ha'ape, 'i honau 'ao pea tenau kikite. ⁶ Pea 'e hoko 'ae Laumālie 'o Sihova kiate koe, pea te ke kikite koe mo kinautolu, pea ke liliu koe ko e tanga- ta fo'ou. ⁷ Pea tuku ke pehē, 'oka hoko 'ae ngaahi faka'ilonga ni kiate koe, te ke fai 'e koe 'aia 'e mata- matalelei 'i ho 'ao; he 'oku 'iate koe 'ae 'Otua. ⁸ Pea te ke 'alu mu'omu'a 'iate au ki Kilikalī; pea vakai, te u 'alu hifo kiate koe ke 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu, pea ke 'atu 'ae ngaahi feilaulau fakalelei: te ke tatali kiate au 'i he 'aho 'e fitu, ke 'oua ke u hoko atu kiate koe, pea fakahā kiate koe 'aia te ke fai."

⁹ ¶ Pea na'e pehē, hili 'ene tafoki hono tu'a ke 'alu 'ia Samuela, na'e tuku 'e he 'Otua kiate ia 'ae loto fo'ou: pea na'e hoko 'ae ngaahi faka'ilonga ni kotoa pē 'i he 'aho ko ia. ¹⁰ Pea 'i he 'enau hoko ki ai ki he mo'unga, vakai, 'oku fakafetaulaki kiate ia 'ae kau kikite; pea na'e hoko kiate ia 'ae Laumālie 'oe 'Otua, pea kikite ia mo kinautolu. ¹¹ Pea na'e pehē, 'i he mamata 'ekinautolu kotoa pē na'e 'ilo ia 'i mu'a, pea vakai, 'oku kikite ia mo e kau kikite, na'e fepehē'aki 'e he kakai, "Ko e hā eni kuo hoko ki he foha 'o Kisi? 'Oku kau 'a Saula foki ki he kau palōfita?" ¹² Pea na'e tali leva 'e he tokotaha 'oe po- tu ko ia, 'o pehē, "Ka ko hai 'enau tamai? Ko ia na'e hoko ia ko e lea fakaefonua, 'Oku 'i he kau palōfita 'a Saula foki? ¹³ Pea 'i he faka'osi 'ene kikite, na'e ha'u ia ki he potu mā'olunga.

¹⁴ ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'asina 'o Saula kiate ia mo 'ene tamaio'eiki, "Ne mo ō ki fē?" Pea na'e pehē 'e ia, "Ke kumi 'ae fanga 'asi: pea 'i he 'ema vakai 'oku 'ikai ia, ne ma hoko atu kia Samuela." ¹⁵ Pea pehē 'e he tu'asi- na 'o Saula, "'Oku ou kole kiate koe, tala mai 'aia na'e tala 'e Samuela kiate kimoua." ¹⁶ Pea pehē 'e Saula ki hono tu'asina, na'a ne tala totonu kiate kimaua kuo 'iloa 'ae fanga 'asi. Ka ko e me'a 'i he pule'anga 'aia na'e lea ki ai 'a Samuela, na'e 'ikai te ne tala ia.

¹⁷ ¶ Pea na'e fekau 'e Samuela ke kātoa fakataha 'ae kakai kia Sihova ki Misipa; ¹⁸ 'O ne pehē ki he fānau 'a 'Isileli, "'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Ne u 'o- mi 'a 'Isileli mei 'Isipite, pea fakamo'ui 'akimoutolu mei he nima 'oe kakai 'Isipite, pea mei he nima 'oe ngaahi pule'anga kotoa pē, mo kinautolu na'e fakamo'ulaloa'i 'akimoutolu: ¹⁹ Pea kuo mou li'aki he 'aho ni 'a homou 'Otua, 'aia na'a ne fakamo'ui tonu 'akimoutolu mei ho'omou ngaahi kovi kotoa pē, mo ho'omou ngaahi me'a fakamamahi kotoa pē; pea kuo mou tala kiate ia, 'Ikai, ka ke fakanofa ha tu'i kiate kinautolu. Pea ko eni fakakātoa 'o fakahā 'akimoutolu 'i he 'ao 'o Sihova 'i ho- mou ngaahi fa'ahinga, pea 'i homou ngaahi toko afe.'|" ²⁰ Pea 'i he fakakātoa fakataha 'e Samuela 'ae ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli kenau ha'u 'o ofi, pea na'e fili 'ae fa'ahinga 'o Penisimani. ²¹ Pea 'i he'ene fekau ke ha'u 'o ofi 'ae fa'ahinga 'o Penisimani 'i honau ngaahi fale, na'e fili 'ae fale 'o Matili, pea fili 'a Saula ko e foha 'o Kisi: pea 'i he 'enau kumi ia, na'e 'ikai 'iloa ia. ²² Ko ia na'a nau toe fehu'i ai kia Sihova, pe ha'u ki ai 'ae tanga- ta pe 'ikai. Pea na'e pehē 'e Sihova, "Vakai, kuo fakafufū 'e ia ia 'i he tu'unga nga'oto'ota." ²³ Pea na'a nau lele 'o 'omi ia mei ai: pea 'i he'ene tu'u mo e kakai, na'e mā'ol- unga ia 'i he kakai kotoa pē mei hono uma 'o fai ki 'ol- unga. ²⁴ Pea na'e pehē 'e Samuela ki he kakai kotoa pē, "Mou vakai kiate ia 'aia kuo fili 'e Sihova, 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku hangē ko ia 'i he kakai kotoa pē!" Pea na'e kalanga 'ae kakai kotoa pē, 'o pehē, "Ke fakamo'ui 'e he 'Otua 'ae tu'i." ²⁵ Pea na'e toki tala 'e Samuela ki he kakai hono anga 'oe pule'anga, 'o ne tohi ia 'i he tohi, 'o tuku ia 'i he 'ao 'o Sihova. Pea na'e fekau 'e Samuela ki he kakai kotoa pē kenau 'alu taki taha 'ae tangata ki hono fale.

²⁶ ¶ Pea na'e 'alu 'a Saula ki hono 'api 'i Kipea; pea na'e 'alu mo ia 'ae kau tangata, na'e lave'i honau loto 'e he 'Otua. ²⁷ Ka na'e pehē 'e he fānau 'ae angakovi, "'E fakamo'ui fēfē 'e he tangata ni 'akita'utolu?" Pea na'a nau manuki'i ia, pea na'e 'ikai 'omi ha me'a'ofa kiate ia. Ka na'e longo pe ia.

1 'Oku lea fakamamahi 'a Na'asi ki he kakai 'o Sepesi-Kiliati. 4 'Oku nau fakahā ia kia Saula pea 'oku ne fakamo'ui 'akinautolu. 12 'Oku fakatu'u- ma'u ai 'a Saula, pea fakafō'ou hono pule'anga.

11 PEA na'e 'alu hake ai 'a Na'asi ko e tangata 'A- moni, pea ne te u tau ki Sepesi-Kiliati: pea pehē 'e he kau tangata kotoa pē 'o Sepesi-Kiliati, "Fai ho'o fuakava mo kinautolu, pea te mau tauhi kiate koe." ² Pea pehē 'e Na'asi ko e tangata 'Amoni kiate kinau- tolu, "'I he me'a ni pe te u fai 'ae fuakava mo ki- moutolu, koe'uhi ke u kape'i homou mata to'omata'u kotoa pē 'e tuku ia ko e me'a manuki ki 'Isileli kotoa pē." ³ Pea na'e pehē 'e he kau mātu'a 'o Sepesi kiate ia, "Ke ke kātaki 'akimautolu 'i he 'aho 'e fitu, koe'uhi ke mau fekau 'emau talafekau ki he ngaahi potu kotoa pē 'o 'Isileli, pea pehē, kapau 'oku 'ikai ha tangata ke fakamo'ui 'akimautolu, te mau 'alu atu kiate koe."

⁴ ¶ Pea na'e hoko 'ae kau talafekau ki Kipea 'o Saula, pea fakahā 'ae ongoongo ki he telinga 'oe kakai: pea

na'e hiki honau le'o 'e he kakai kotoa pē 'o tangi. ⁵ Pea vakai, na'e muimui mai 'a Saula ki he fanga manu, mei he ngoue; pea na'e pehē 'e Saula, "Ko e hā 'oku tangi ai 'ae kakai?" Pea na'a nau fakahā kiate ia 'ae ongoongo 'oe kau tangata 'o Sepesi. ⁶ Pea na'e hoko 'ae Laumālie 'oe 'Otua kia Saula 'i he'ene ongo'i 'ae ngaahi ongoongo ni, pea tupu ai 'ene 'ita 'o lahi. ⁷ Pea na'a ne 'omi 'ae fanga pulu 'e ua, pea tu'utu'u ke iiki, pea fekau ke 'ave 'o tufaki ki he ngaahi potu kakai kotoa pē 'o 'Isileli 'i he nima 'oe kau tangata fekau, 'o pehē, "Ko ia kotoa pē 'oku 'ikai ha'u 'o muimui 'ia Saula mo Samuela, 'e fai pehē pe ki he'ene fanga pulu." Pea na'e tō ki he kakai 'ae manavahē kia Sihova, pea na'a nau hiki loto taha pe kitua'ā. ⁸ Pea 'i he'ene lau 'akinautolu 'i Piseki, na'e toko tolu kilu 'ae fānau 'a 'Isileli pea toko tolu mano 'ae fānau 'a Siuta. ⁹ Pea na'a nau pehē ki he kau talafekau na'e ha'u, Ke mou lea pehē ki he kau tangata 'o Sepesi-Kiliati, "Ko e 'apongipongi, 'o fe'unga mo e mafana 'oe la'ā, te mou ma'u 'ae tokoni." Pea na'e ha'u 'ae kau tangata fekau 'o fakahā ia ki he kau tangata 'o Sepesi: pea na'a nau fiefia ai. ¹⁰ Ko ia na'e tala ai 'e he kau tangata 'o Sepesi, "Te mau 'alu atu kiate kimoutolu 'apongipongi, pea te mou fai kiate kimautolu 'aia kotoa pē 'oku matalelei kiate kimoutolu." ¹¹ Pea hoko ki he 'apongipongi, pea pehē, na'e fokotu'u vahe tolu 'e Saula 'ae kakai; pea na'a nau hoko ki he lotolotonga 'oe tau 'i he lakanga le'o pongipongi, 'o taa'i 'ae kakai 'Amoni 'o a'u ki he pupuha 'oe 'aho: pea na'e hoko 'o pehē, na'e fakamovetevete 'akinautolu na'e toe, na'e 'ikai tu'u fakataha ha toko ua.

¹² ¶ Pea na'e pehē 'e he kakai kia Samuela, ko hai ia na'e pehē, "E pule koā 'a Saula kiate kimautolu? Omi 'ae kau tangata, koe'uhi ke mau tāmata'i 'akinautolu." ¹³ Pea na'e pehē 'e Saula, "E 'ikai ha tangata 'e tokotaha 'e tāmata'i he 'aho ni: he kuo fai 'ae fakamo'ui 'e Sihova 'i 'Isileli he 'aho ni." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e Samuela ki he kakai, "Ha'u ke tau ō ki Kilikali, ō fakama'u ke ma'u 'ae pule'anga 'i ai." ¹⁵ Pea na'e 'alu 'ae kakai kotoa pē ki Kilikali; pea na'a nau fakanofu 'i ai 'a Saula ke tu'i 'i he 'ao 'o Sihova 'i Kilikali; pea na'a nau 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau ko e feilaulau fakalelei 'i he 'ao 'o Sihova; pea na'e fiefia lahi 'i ai 'a Saula mo e kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli.

1 'Oku fakapapau 'e Samuela 'ene angatonu. 6 'Oku valoki 'e ia 'ae kakai 'i he'enu ta'e'ofa. 16 'Oku ne fakamanavahē'i 'akinautolu 'aki 'ae mana 'i he lolotonga 'oe ututa'u. 20 'Oku ne fakafiemālie'i 'akinautolu 'i he anga'ofa 'ae 'Otua.

12 PEA na'e pehē 'e Samuela ki 'Isileli kotoa pē, "Vakai, kuo u tokanga ki homou le'o 'i he me'a kotoa pē na'a mou tala kiate au, pea kuo u fakanofu homou tu'i. ² Pea ko eni, vakai, 'oku hā'ele 'ae tu'i 'i homou 'ao: pea ko au kuo u motu'a mo 'uluhihā; pea vakai 'oku 'iate kimoutolu hoku ongo foha: pea kuo u 'alu pe 'i homou 'ao talu 'eku kei si'i 'o a'u ki he 'aho ni. ³ Vakai ko au eni, mou fakamo'oni kiate au 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'i he 'ao 'o 'ene pani: ko e pulu 'a hai kuo u fa'ao? Pe ko e 'asi 'a hai kuo u to'o? Pe ko hai ha tokota-

ha kuo u kākaa'i? Pe ko hai ia kuo u fakafiu'i? Pe na'aku ma'u 'ae koloa totongi 'i he nima 'o hai ke fakakui 'aki hoku mata? Pea te u toe 'atu ia kiate kimoutolu." ⁴ Pea na'a nau pehē, "Na'e 'ikai te ke kākaa'i 'akimautolu, pe fakafiu'i 'akimautolu, pea na'e 'ikai te ke to'o ha me'a mei he nima 'o ha tangata 'e tokotaha." ⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko 'eku fakamo'oni 'a Sihova kiate kimoutolu, pea 'oku fakamo'oni mo 'ene pani he 'aho ni, 'oku 'ikai te mou 'ilo ha me'a 'i hoku nima." Pea na'a nau pehē, "Ko e fakamo'oni ia." ⁶ Pea na'e pehē 'e Samuela ki he kakai, "Ko Sihova ia 'aia na'a ne fakahiki-hiki 'a Mōsesa mo 'Elone, mo ne 'omi ho'omou ngaahi tamai mei he fonua ko 'Isipite. ⁷ Pea ko eni mou tu'u pe, koe'uhi ke tau alea mo kimoutolu 'i he 'ao 'o Sihova ki he ngaahi ngāue mā'oni'oni 'a Sihova, 'aia na'a ne fai kiate kimoutolu, pea ki ho'omou ngaahi tamai. ⁸ I he hoko 'a Sēkope ki 'Isipite, pea tangi 'a ho'omou ngaahi tamai kia Sihova, na'e fekau ai 'e Sihova 'a Mōsesa mo 'Elone, 'aia na'a na 'omi ho'omou ngaahi tamai mei 'Isipite, pea ne ne pule ke nofoma'u 'akinautolu 'i he potu ni. ⁹ Pea 'i he'enu fakangalongalo'i 'a Sihova ko honau 'Otua, na'a ne fakatau 'akinautolu ki he nima 'o Sisela, ko e 'eikitau 'o Hasoa, pea ki he nima 'oe kakai Filisitia, pea ki he nima 'oe tu'i 'o Moape, pea na'a nau tau'i 'akinautolu. ¹⁰ Pea na'a nau tangi kia Sihova 'onau pehē, 'Kuo mau fai angahala, koe'uhi kuo mau li'aki 'a Sihova, pea mau tauhi kia Peali mo 'Asitelote: ka ko eni, fakamo'ui 'akimautolu mei he nima 'o homou ngaahi fili, pea te mau tauhi koe.' ¹¹ Pea na'e fekau 'e Sihova 'a Selupeali, mo Pitani, mo Sefita, mo Samuela, 'o ne fakamo'ui 'akimoutolu mei he nima 'o homou ngaahi fili, 'i he ngaahi potu kotoa pē, pea ne mou nonofo fiemālie pe. ¹² Pea 'i ho'omou mamata 'oku ha'u 'a Na'asi ko e tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni ke tau'i 'akimoutolu, na'a mou pehē leva kiate au, "Ikai; ka 'e pule ha tu'i kiate kimoutolu: ka ko homou tu'i 'a Sihova ko homou 'Otua.' ¹³ Pea ko eni, vakai ki he tu'i 'aia kuo mou fili, mo ia ne mou holi ki ai! Pea vakai, kuo fakanofu 'e Sihova 'ae tu'i, kiate kimoutolu. ¹⁴ Kapau te mou manavahē kia Sihova, pea tauhi ia, pea fai talangofua ki he'ene folofola, pea 'oua na'a angatu'u ki he fekau 'a Sihova, pehē 'e tu'uma'u pe 'akimoutolu mo e tu'i foki 'oku pule kiate kimoutolu 'i he muimui kia Sihova ko homou 'Otua: ¹⁵ Pea kapau 'e 'ikai te mou talangofua ki he folofola 'a Sihova kiate kimoutolu, 'o hangē ko hono hiki hake ki ho'omou ngaahi tamai.

¹⁶ ¶ "Pea ko eni, mou tutu'u 'o mamata ki he me'a lahi ni, 'aia 'e fai 'e Sihova 'i homou 'ao. ¹⁷ 'Ikai ko e 'aho eni 'oe ututa'u uite? Te u ui kia Sihova, pea te ne fekau 'ae mana mo e 'uha; koe'uhi ke mou vakai 'o 'ilo 'oku lahi 'a ho'omou angahala, 'aia kuo mou fai 'i he 'ao 'o Sihova 'i ho'omou kole 'ae tu'i mo'omoutolu. ¹⁸ Ko ia na'e lotu ai 'a Samuela kia Sihova: pea na'e 'omi 'e Sihova 'ae mana mo e 'uha 'i he 'aho ko ia: pea na'e manavahē lahi 'ae kakai kotoa pē kia Sihova mo Samuela." ¹⁹ Pea na'e pehē 'e he kakai kotoa pē kia Samuela, "Ke ke hūfia 'a ho'o kau tamaio'eiki kia Sihova ko ho 'Otua ke 'oua na'a mau mate: he kuo mau fakalahi 'aki 'emau ngaahi an-

gahala kotoa pē 'ae kovi ni, ke kole 'ae tu'i mo'omautolu."

²⁰ ¶ Pea na'e pehē 'e Samuela ki he kakai, "'Oua na'a mou manavahē: kuo mou fai 'ae ngaahi angahala ni kotoa pē: kae'oua na'a mou tafoki mei ho'omou muimui 'ia Sihova, ka mou tauhi 'a Sihova 'aki homou loto kotoa; ²¹ Pea 'oua na'a mou afe atu: he ka pehē te mou muimui ai ki he ngaahi me'a va'inga, 'aia 'e 'ikai 'aonga pe fa'a fakamo'ui; he ko e me'a va'inga. ²² He koe'uhi 'e 'ikai li'aki 'e Sihova 'a hono kakai koe'uhi ko hono huafa lahi: he kuo lelei kia Sihova ke ne ngaahi 'akimoutolu ko hono kakai. ²³ Pea ko au foki, Ke ta'ofi 'e he 'Otua 'a 'eku fai angahala kia Sihova 'i he tuku 'eku hūfia 'akimoutolu: ka teu ako kiate kimoutolu 'ae hala lelei mo totonu: ²⁴ Ke mou manavahē pe kia Sihova, pea tauhi ia 'i he mo'oni 'o homou loto kotoa: he vakai ki he ngaahi me'a lahi kuo ne fai ma'amoutolu. ²⁵ Pea kapau te mou kei fai angakovi, 'e faka'auha 'akimoutolu, 'io, 'akimoutolu mo homou tu'i."

1 Ko e kau tau 'a Saula. 3 'Oku ne ui 'ae kau Hepelū ki Kilikali ke tau'i 'ae kau Filisitia, na'e te'ia 'enau kolo tau 'e Sonatane. 5 Ko e fu'u tau lahi 'ae kau Filisitia. 6 Ko e mamahi 'ae kakai 'Isileli. 8 'Oku fiu 'a Saula 'i he tatali kia Samuela, pea fai 'e ia 'ae feilaulau. 11 'Oku valoki ia 'e Samuela. 17 Ko e vāhenga tau 'e tolu 'oe kau Filisitia. 19 Ko e filio'i 'ae kau Filisitia ke 'oua na'a ai ha tufunga 'i 'Isileli.

13 NA'E pule 'a Saula 'i he tau 'e taha; pea hili 'ene pule 'i he tau 'e ua ki 'Isileli, ² Na'e fili 'e Saula 'ene kau tangata 'e toko tolu afe mei 'Isileli: na'e 'ia Saula 'i Mikimasi, pea 'i he mo'unga ko Peteli 'ae toko ua afe, pea na'e 'ia Sonatane 'i Kipea 'o Penisimani 'ae toko taha afe: pea ko hono toe 'oe kakai na'a ne fekau ke 'alu 'ae tangata taki taha ki hono fale fehikitaki. ³ Pea na'e taa'i 'e Sonatane 'ae kolo tau 'ae kakai Filisitia 'aia na'e 'i Kipea, pea na'e fanongo ki ai 'ae kakai Filisitia. Pea na'e ifi me'alea 'e Saula 'i he potu fonua kotoa pē, 'o ne pehē, Ke ongo'i 'e he kakai Hepelū. ⁴ Pea na'e fanongo 'a 'Isileli kotoa pē ki he lea, kuo taa'i 'e Saula ha kolo tau 'ae kakai Filisitia, pea kuo fehi'anekina 'aupito 'a 'Isileli 'i he 'ao 'oe kakai Filisitia. Pea na'e fekau ke fakataha 'ae kakai kia Saula 'i Kilikali.

⁵ ¶ Pea na'e kātoa fakataha 'ae kakai Filisitia ke tau'i 'a 'Isileli, ko e ngaahi saliote 'e tolu mano, mo e kau tangata heka hoosi 'e toko ono afe, pea ko e kakai na'e hangē ko e 'one'one 'i he matātahi honau tokolahi: pea na'a nau 'alu hake 'o nofo 'i Mikimasi, 'i he potu hopo'angala'a mei Pete-'Aveni. ⁶ Pea 'i he vakai 'ae kau tangata 'Isileli kuo 'ākilotoa 'akinautolu (he na'e mamahi 'ae kakai), na'e fakatoitoi 'akinautolu 'e he kakai 'i he ngaahi 'ana, mo e ngaahi vaofihī, pea 'i he ngaahi maka, mo e potu mā'olunga, pea 'i he ngaahi luo. ⁷ Pea na'e 'alu 'ae kau Hepelū nī'ihī ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani ki he fonua 'o Kata mo Kiliati, ka ko Saula na'e kei 'i Kilikali ia, pea na'e muimui tetetete pe 'ae kakai kiate ia.

⁸ ¶ Pea na'e tatali ia 'i he 'aho 'e fitu 'o fakatatau ki he 'aho na'e kotofa 'e Samuela: ka na'e 'ikai ha'u 'a

Samuela ki Kilikali; pea na'e moveteveve 'ae kakai 'iate ia. ⁹ Pea na'e pehē 'e Saula, "'Omi ki heni kiate au 'ae feilaulau tutu, mo e feilaulau fakalelei." Pea na'a ne 'atu 'ae feilaulau tutu. ¹⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, hili leva 'ene faka'osi 'ene 'atu 'ae feilaulau tutu, vakai, kuo hoko mai 'a Samuela; pea na'e 'alu atu 'a Saula ke fakafetaulaki kiate ia, ke na fe'iloaki.

¹¹ ¶ Pea na'e pehē 'e Samuela, "'Ko e hā ia kuo ke fai?" Pea pehē 'e Saula, "'Ko e me'a 'i he'eku vakai kuo movete 'ae kakai meiate au, pea na'e 'ikai te ke hoko mai 'i he ngaahi 'aho na'e kotofa, pea kuo kātoa fakataha 'ae kau Filisitia ki Mikimasi: ¹² Ko ia na'aku pehē ai, 'Ko eni 'e hoko hifo kiate au 'ae kau Filisitia ki Kilikali, ka 'oku te'eki ai te u fai 'ae hū kia Sihova': ko ia ne u kātaki ai au 'o 'atu 'ae feilaulau tutu." ¹³ Pea pehē 'e Samuela kia Saula, "'Kuo ke fai vale: kuo 'ikai te ke tauhi 'ae fekau 'a Sihova ko ho 'Otua, 'aia na'a ne fekau kiate koe: ka ne pehē, kuo fokotu'uma'u 'e Sihova ho pule'anga ki 'Isileli 'o ta'engata. ¹⁴ Ka ko eni 'e 'ikai tu'u-ma'u ho pule'anga: kuo fili 'e Sihova ha tangata ma'ana 'o hangē ko hono loto 'o'ona, pea kuo fekau 'e Sihova kiate ia ke 'eiki ia ki hono kakai, koe'uhi na'e 'ikai te ke tauhi 'aia na'e fekau 'e Sihova kiate koe." ¹⁵ Pea na'e tu'u hake 'a Samuela, 'o 'alu mei Kilikali ki Kipea 'o Penisimani. Pea na'e lau 'e Saula 'ae kakai na'e 'iate ia, ko e toko onongeau nai. ¹⁶ Pea ko Saula mo hono foha ko Sonatane, pea mo e kakai na'e 'iate kinua, na'a nau nofo 'i Kipea 'o Penisimani: ka na'e 'apitanga 'ae kakai Filisitia 'i Mikimasi.

¹⁷ ¶ Pea na'e ha'u 'ae vahe 'e tolu 'oe kau maumau mei he nofo'anga tau 'oe kau Filisitia: na'e 'alu 'ae kau-tau 'e taha ki he hala ki Ofila, ki he fonua ko Suali: ¹⁸ Pea na'e afe 'ae kautau 'e taha ki he hala ki Pete-holoni: pea 'alu 'ae kautau 'e taha ki he hala 'oe ve'e fonua 'oku hanga atu ki he tele'a 'o Sipoimi 'o hanga atu ki he toafa.

¹⁹ ¶ Pea ko eni, na'e 'ikai 'ilo'i ha tufunga tuki ukamea 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isileli: he ne pehē 'e he kau Filisitia, Teli na'a tuki 'e he kau Hepelū 'ae ngaahi heletā mo e tao ma'anautolu. ²⁰ Ka na'e 'alu hifo ki he kau Filisitia 'ae kakai 'Isileli kotoa pē, ke fakamata taki taha 'ae tangata hono huotoho, mo 'ene hele, mo 'ene toki, mo 'ene huo keli. ²¹ Ka na'a nau ma'u 'ae kili fakamata ki he huo keli, pea ki he hele, mo e ngaahi huhu'i pea mo e ngaahi toki, pea ke fakamata 'ae me'a kini. ²² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he 'aho 'oe tau, na'e 'ikai 'iloa ha heletā pe ha tao 'i he nima 'o ha tokotaha 'i he kakai na'e 'ia Saula mo Sonatane: ka ko Saula mo hono foha ko Sonatane, na'e 'ilo ai ia. ²³ Pea na'e hiki kitu'a 'ae 'apitanga 'oe kau Filisitia ke 'alu ki he potu 'alu'anga ki Mikimasi.

1 Ko e 'alu 'a Sonatane 'o taa'i 'ae kolo tau 'ae kakai Filisitia. 15 Ko e ilifia na'e fakahoko mei he 'Otua ke nau fetāmate'aki 'akinautolu. 17 Na'e 'ikai tatali 'a Saula ki he lea 'ae taula'eiki, ka nau hoko atu kiate kinautolu. 21 Ko e kau Hepelū na'e hopoate mo kinautolu na'e toitoi, 'oku nau hoko atu 'o tau'i 'akinautolu. 24 Ko e lea tu'utāmaki 'a Saula na'a ne

ta'ofi hono lava'i 'oe tau. 32 'Oku ne ta'ofi 'ae kakai 'i he kai 'oe toto. 35 'Oku ne fokotu'u 'ae feilaulau'anga. 36 'Oku mo'ua 'a Sonatane 'i he talotalo, kae fakamo'ui ia 'e he kakai. 47 Ko e mālohi 'o Saula mo 'ene fānau.

14 PEA na'e ai 'ae 'aho, na'e pehē ai 'e Sonatane ko e foha 'o Saula ki he talavou na'e to'o 'ene mahafutau, "Ha'u ke ta o ki he kolo tau 'ae kau Filisitia 'aia 'oku 'i he potu tuku'uta na." Ka na'e 'ikai te ne tala ia ki he'ene tamai. ² Pea na'e tatali 'a Saula 'i he potu ngata'anga 'o Kipea 'i he lolo 'akau ko e pomikanite 'aia 'oku 'i Mikiloni: pea ko e kakai na'e 'iate ia ko e kau tangata 'e toko onongeau nai; ³ Pea ko 'Ahia, ko e foha 'o 'Ahitupe, ko e tokoua 'o Ikapote, ko e foha 'o Finiasi, ko e foha 'o Ilai, ko e taula'eiki 'a Sihova 'i Sailo, 'oku ne 'ai 'ae 'efoti. Pea na'e 'ikai 'ilo 'e he kakai kuo 'alu 'a Sonatane.

⁴ ¶ Pea 'i he vaha'a 'oe 'alu'anga, 'aia na'e fie 'alu ai 'a Sonatane ki he kolo tau 'ae kau Filisitia, na'e ai 'ae maka māсила 'i he potu 'e taha, mo e maka māсила 'i he potu 'e taha: pea ko hono hingoa 'oe taha ko Posese, pea ko e hingoa 'oe taha ko Sene. ⁵ Ko e potu 'oe taha na'e hangatonu atu ki Mikimasi ki he tokelau, pea tonga 'ae taha 'o hangatonu ki Kipea. ⁶ Pea na'e pehē 'e Sonatane ki he talavou na'e to'o 'ene mahafutau, "Ha'u ke ta o atu ki he kolo tau 'ae kau ta'ekamu ni: 'e pehē nai, 'e ngāue 'a Sihova ma'a kitaua: he 'oku 'ikai faingata'a kia Sihova ke fakamo'ui 'i he tokolahi, pe 'i he tokosi'i." ⁷ Pea na'a pehē 'ae to'o mahafutau kiate ia, "Fai 'aia kotoa pē 'oku 'i ho loto: tafoki koe; vakai, 'oku ou 'iate koe 'o hangē ko ho loto." ⁸ Pea pehē ai 'a Sonatane, "Vakai, te ta o atu ki he kau tangata, pea ke ta fakahā 'akitaua kiate kinautolu. ⁹ Kapau tenau pehē mai kiate kitaua, Mo tatali ke 'oua ke mau 'alu atu kiate kimoua; pea te ta tu'uma'u 'i hota potu, pea 'e 'ikai te ta o hake kiate kinautolu. ¹⁰ Pea kapau tenau lea pehē, Mo o hake kiate kimaautolu; pea ta o hake: he kuo tuku 'akinautolu 'e Sihova ki hota nima: pea ko e faka'ilonga ia kiate kitaua." ¹¹ Pea na'a na fakahā fakatou'osi pe 'akinaua ki he kolo tau 'ae kau Filisitia: pea na'e pehē 'e he kau Filisitia, "Vakai 'oku 'alu atu 'ae kakai Hepelū mei he ngaahi luo na'a nau toitoi 'i ai 'akinautolu."

¹² Pea na'e lea 'ae kau tangata 'oe kolo tau kia Sonatane mo 'ene to'o mahafutau, 'o pehē, "Mo o hake kiate kimaautolu, pea te mau fakahā ha me'a kiate kimoua." Pea pehē 'a Sonatane ki hono hoa tau, "Alu hake 'o muimui 'iate au: he kuo tukuange 'akinautolu 'e Sihova ki he nima 'o 'Isileli." ¹³ Pea na'e kaka hake 'a Sonatane 'o piki 'aki hono nima, mo hono va'e, pea muimui 'iate ia 'a hono hoa tau: pea na'a nau tō ki lalo 'i he 'ao 'o Sonatane; pea na'e angimui 'a hono hoa tau 'o fai 'ae tāmāte foki. ¹⁴ Pea ko e fuofua tā na'e fai 'e Sonatane mo hono hoa tau, ko e kau tangata 'e toko uofulu nai na'e tō 'i he potu kekeleke, ko e vaeua 'oe 'e-ka 'e taha, 'aia 'e fa'a keli 'e he taulua'i pulu 'e taha.

¹⁵ Pea na'e tetetete lahi 'ae tau 'i he ngoue, pea mo e kakai kotoa pē: ko e kolo tau mo e kau maumau na'a nau tetetete foki, pea ngalulu mo e kekeleke: ko ia ko e

ngalulu lahi 'aupito ia. ¹⁶ Pea na'e sio atu 'e he kau tangata le'o 'a Saula 'i Kipea 'o Penisimani; pea vakai, na'e matukutuku 'ae kakai 'o mole, pea na'a nau 'alu pe mo fetā'aki pe 'akinautolu. ¹⁷ Pea pehē ai 'e Saula ki he kakai na'e 'iate ia, "Ko eni, Mou lau, pea vakai pe ko hai kuo 'alu meiate kinautolu." Pea hili 'enau lau, vakai na'e 'ikai 'i ai 'a Sonatane mo hono hoa tau. ¹⁸ Pea pehē 'e Saula kia 'Ahia, "Omi ki heni 'ae puha 'oe fuakava'oe 'Otua." He na'e 'i he fānau 'a 'Isileli 'ae puha tapu 'ae 'Otua 'i he kuonga ko ia.

¹⁹ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he kei alea 'a Saula mo e taula'eiki, na'e tupu pe 'ae longoa'a 'i he tau 'ae kakai Filisitia: pea faka'a'au 'o lahi, pea pehē 'a Saula ki he taula'eiki, "Ta'ofi ho nima." ²⁰ Pea ko Saula mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia na'a nau fakataha 'akinautolu 'onau hoko atu ki he tau: pea vakai, ko e heletā 'ae tangata kotoa pē kuo hiki hake ki hono tokoua, pea na'e ai 'ae maveuveu lahi 'aupito. ²¹ Pea koe'uhi ko e kau Hepelū na'e mu'aki nofo ki he kakai Filisitia, 'aia na'e 'alu hake mo kinautolu ki he 'apitanga mei he ngaahi potu fonua takatakai, na'a nau liliu foki 'o kau ki he kakai 'Isileli na'e 'ia Saula mo Sonatane. ²² Pea mo e kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, 'aia na'a nau fufū 'akinautolu 'i he mo'unga ko 'Ifalemi, 'i he'enau ongo'i kuo hola 'ae kakai Filisitia, na'e tuli mālohi 'ekinautolu foki kiate kinautolu 'i he tau. ²³ Ko ia na'e fakamo'ui 'e Sihova 'a 'Isileli 'i he 'aho ko ia: pea na'e 'alu atu 'ae tau 'o hoko ki Pete-'Aveni.

²⁴ ¶ Pea na'e mamahi lahi 'ae kau tangata 'Isileli 'i he 'aho ko ia: he na'e fokotu'u 'ae tapu 'a Saula ki he kakai, 'o pehē, "Mala'ia 'ae tangata 'aia 'e kai ha me'a he 'aho ni kae'oua ke efiāfi, koe'uhi ke u lava'i 'ae tongi ki hoku ngaahi fili." Ko ia na'e 'ikai kamata 'e ha tokotaha 'i he kakai ha me'akai. ²⁵ Pea na'e hoko 'akinautolu kotoa pē 'oe fonua, ki he potu vao 'akau'ia; pea na'e 'i ai 'ae hone 'i he funga kekeleke. ²⁶ Pea 'i he hoko 'ae kakai ki he vao 'akau, na'e to'i 'ae honi; ka na'e 'ikai ha tangata 'e 'ai hono nima ki hono ngutu; he na'e manavahē 'ae kakai ki he fuakava. ²⁷ Ka ko Sonatane na'e 'ikai fanongo ia ki he fekau fakapapau 'a 'ene tamai ki he kakai: ko ia na'a ne 'ai 'ae mu'a tokotoko na'e 'i hono nima, 'o 'ai ia ki hono to'i 'oe honi, pea 'ai hono nima ki hono ngutu; pea na'e māmangia ai hono mata. ²⁸ Pea lea ai 'ae tokotaha 'i he kakai, 'o pehē, "Na'e lea fakapapau 'a ho'o tamai mo fuakava ki he kakai, 'o pehē, 'Mala'ia 'ae tangata 'aia te ne kai me'akai he 'aho ni.'" Pea na'e vaivai 'ae kakai. ²⁹ Pea pehē ai 'a Sonatane, "Kuo fai fakamamahi 'a 'eku tamai ki he fonua: 'oku ou kole kiate kimoutolu, vakai, ki hono fakamaama ki hoku mata, ko e me'a 'i he'eku kamata 'ae me'a si'i 'i he hone ni. ³⁰ Kae huanoa, 'o ka ne kai lahi 'e he kakai he 'aho ni 'i he vete 'a honau fili kuo nau 'ilo? Ka ne pehē, 'ikai kuo lahi hake 'aupito 'ae te'ia kuo hoko ki he kakai Filisitia?" ³¹ Pea na'a nau taa'i 'ae kakai Filisitia 'i he 'aho ko ia mei Mikimasi 'o a'u ki 'Asaloni: pea na'e vaivai lahi 'ae kakai. ³² Pea na'e 'oho atu 'ae kakai ki he vete, 'o to'o 'ae fanga sipi, mo e fanga

pulu, mo e kosi, 'o tāmāte'i ia 'i he kelekele: pea na'e kai ia 'e he kakai mo e toto.

³³ ¶ Pea na'a nau tala kia Saula, 'o pehē, "Oku fai an-gahala 'ae kakai kia Sihova, koe'uhi 'i he'enu nau kai mo e toto." Pea pehē 'e ia, Kuo mou fai an-gahala: filifiliihi mai ha maka lahi kiate au he 'aho ni. ³⁴ Pea pehē 'e Saula, Mou vahevahe 'akimoutolu 'o 'alu ki he kakai, 'o pehē kiate kinautolu, "Mou 'omi kiate au taki taha 'ae tangata 'ene pulu, mo e tangata taki taha 'ene sipi, 'o tāmāte'i 'i heni, pea kai; pea 'oua na'a fai an-gahala kia Sihova 'i ho'omou kai mo e toto." Pea na'e 'omi 'e he tangata taki taha kotoa pē 'i he pō ko ia 'a 'ene pulu pea tāmāte'i ia 'i ai. ³⁵ Pea na'e fokotu'u 'e Saula 'ae feilaulau'anga kia Sihova; pea ko e 'uluaki feilaulau'anga ia na'a ne langa kia Sihova.

³⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Saula, "Ke tau 'alu hifo 'o tuli po'uli ki he kakai Filisitia 'o maumau'i 'akinautolu 'o a'u ki he ma'a 'ae 'aho, pea 'oua na'a tau tuku ke toe ha tangata 'e tokotaha." Pea na'a nau pehē, "Ke ke fai 'aia 'oku mata lelei kiate koe." Pea na'e toki pehē 'e he taula'eiki, "Ke tau 'unu'unu atu ni ki he 'Otua." ³⁷ Pea na'e fehu'i 'a Saula ki he 'Otua, 'o pehē, "E lelei 'eku 'alu hifo 'o tuli ki he kau Filisitia?" Pea te ke tuku 'akinautolu ki he nima 'o 'Isileli? Ka na'e 'ikai te ne talia ia 'i he 'aho ko ia. ³⁸ Pea pehē 'e Saula, "Mou 'unu'unu mai ki heni 'ae kau matāpule kotoa pē 'oe kakai: pea mou 'ilo 'o vakai pe kuo tau an-gahala 'i he ha nai he 'aho ni. ³⁹ Koe'uhi, hangē 'oku mo'ui 'a Sihova 'oku ne fakamo'ui 'a 'Isileli, kapau 'oku 'i hoku foha ko Sonatane ko e mo'oni 'e mate ia." Ka na'e 'ikai ai ha tangata 'i he kakai kotoa pē na'e lea kiate ia. ⁴⁰ Pea pehē 'e ia ki 'Isileli kotoa pē, "Ke 'i he potu 'e taha ki-moutolu, pea ko au mo hoku foha ko Sonatane te ma 'i he potu 'e taha." Pea pehē 'e he kakai kotoa pē kia Saula, "Ke ke fai 'aia 'oku mata lelei kiate koe." ⁴¹ Ko ia na'e pehē ai 'e Saula kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, "Fakahā 'ae tonuhia. Pea na'e mo'ua 'a Saula mo Sonatane, ka na'e hao 'ae kakai" ⁴² Pea pehē 'e Saula, "Fai 'ae talotalo koe'uhi ko au mo hoku foha ko Sonatane. Pea na'e mo'ua 'a Sonatane." ⁴³ Pea pehē 'e Saula kia Sonatane, "Fakahā mai pe ko e hā ia kuo ke fai." Pea talaange 'e Sonatane kiate ia, 'o pehē, "Na'aku kamata pe ki he hone si'i 'aki 'ae mu'a tokotoko na'e 'i hoku nima, pea vakai, te u mate ai." ⁴⁴ Pea pehē 'e Saula kiate ia, "Ke fai pehē 'e he 'Otua kiate au mo lahi hake foki: he ko e mo'oni te ke mate Sonatane." ⁴⁵ Pea na'e pehē 'e he kakai kia Saula, "E mate 'a Sonatane, 'a ia kuo ne fai 'ae fakamo'ui lahi pehē ni 'i 'Isileli? Ke ta'ofi 'e he 'Otua: hangē 'oku mo'ui 'a Sihova," 'e 'ikai tō ki he kelekele hano tu'oni lou'ulu 'e taha; he na'e ngāue ia mo e 'Otua he 'aho ni. Ko ia na'e fakahaofi 'a Sonatane 'e he kakai, ke 'oua na'a mate ia. ⁴⁶ Pea na'e tuku 'e Saula 'ene tuli 'ae kau Filisitia; pea na'e 'alu 'ae kau Filisitia ki honau potu 'onautolu.

⁴⁷ ¶ Ko ia na'e lava'i 'e Saula 'ae pule'anga ki 'Isileli, pea tau'i hono ngaahi fili 'i he ngaahi potu kotoa pē 'o Moape, pea ki he fānau 'a 'Amoni, pea ki 'Itomi, pea ki he ngaahi tu'i 'o Sopa, pea ki he kakai Filisitia: pea ko e

potu na'a ne tafoki 'o 'alu ki ai na'a ne fakamamahii 'akinautolu 'i ai. ⁴⁸ Pea na'e fakakātoa 'ae tau, pea taa'i 'ae kakai 'Amaleki, pea na'e fakamo'ui 'a 'Isileli mei he nima 'okinautolu na'e maumau'i 'akinautolu. ⁴⁹ Pea ko eni ko e ngaahi foha 'o Saula, ko Sonatane, mo Isui, mo Malikisua: pea ko e hingoa 'o hono ongo 'ofefine, ko Melapi ko e 'uluaki ia, mo Mikali ko e kimui ia: ⁵⁰ Pea ko e hingoa 'oe 'unoho 'o Saula ko 'Ahinoami, ko e 'ofefine 'o 'Ahimeasi: pea ko e hingoa 'oe 'eiki 'o 'ene tau ko 'Apina, ko e foha 'o Nea, ko e tu'asina 'o Saula. ⁵¹ Pea ko e tamai 'a Saula 'a Kisi; pea ko Nea ko e tamai 'a 'Apina, ko e foha ia 'o 'Apieli. ⁵² Pea na'e fai 'ae tau fakamamahi ki he kakai Filisitia 'i he 'aho kotoa pē 'o Saula: pea 'i he mamata 'a Saula ki ha tangata mālohi, mo ha tangata to'a, na'a ne fili ia ma'ana.

1 'Oku fekau 'e Samuela 'a Saula ke faka'auha 'ae kakai 'Amaleki. 6 'Oku 'ofa 'a Saula ki he kau Kena. 8 'Oku ne fakamo'ui 'a Ekaki mo hono lelei 'oe vete. 10 'Oku valoki 'e Samuela 'a Saula, 'oku ne fakafisi ki ai mo fakamālō 'e ia ia, 20 'Oku lī'aki ia 'e he 'Otua 'i he'ene talangata'a. 24 Ko e fakavaivai 'i ia 'e Saula. 32 'Oku tāmāte'i 'e Samuela 'a Ekaki. 34 'Oku māvae 'a Samuela mo Saula.

15 PEA na'e lea pehē foki 'a Samuela kia Saula, "Na'e fekau au 'e Sihova ke u fakanofu koe ko e tu'i ki hono kakai, 'io, ko 'Isileli: pea ko eni ke ke fanongo koe ki he le'o 'oe ngaahi folofola 'a Sihova. ² 'Oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'oku ou manatu'i 'aia na'e fai 'e 'Amaleki ki 'Isileli, 'a 'ene toitoi'i ia 'i he hala, 'i he'ene 'alu hake mei 'Isipite. ³ Pea ko eni ke ke 'alu 'o taa'i 'a 'Amaleki, pea faka'auha 'aupito 'aia kotoa pē 'oku nāu ma'u, pea 'oua na'a fakamo'ui 'akinautolu; ka ke tāmāte'i 'ae tangata mo e fefine, mo e fānau huhu, 'ae fanga pulu mo e sipi, 'ae kāmeli mo e 'asi." ⁴ Pea na'e tākaki fakataha 'e Saula 'ae kakai, 'o ne lau 'akinautolu 'i Tilaimi, ko e kau tangata hā'ele 'e toko ua kilu, pea ko e kau tangata Siuta ko e tokotaha mano. ⁵ Pea na'e ha'u 'a Saula ki he kolo 'e taha 'o 'Amaleki 'o ne tali tau 'i he toafa.

⁶ ¶ Pea na'e lea 'a Saula ki he kau Kena, "Alu 'akimoutolu, 'o 'alu hifo mei he kakai 'Amaleki, telia na'aku faka'auha 'akimoutolu fakataha mo kinautolu: he na'a mou fakahā 'ae anga'ofa ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli, 'i he'enu 'alu hake mei 'Isipite." Pea na'e 'alu 'ae kau Kena mei he kakai 'Amaleki. ⁷ Pea na'e taa'i 'e Saula 'ae kakai 'Amaleki mei Havila 'o a'u atu ki Sua, 'aia 'oku hangatonu ki 'Isipite. ⁸ Pea na'a ne puke mo'ui 'a Ekaki ko e tu'i 'oe kakai 'Amaleki, pea ne faka'auha 'aupito 'ae kakai 'aki 'ae mata 'oe heletā. ⁹ Ka na'e fakamo'ui 'e Saula mo e kakai 'a Ekaki, mo e fanga sipi 'oku fungani lelei, mo e fanga pulu, pea mo e fanga manu sino, pea mo e fanga lami, mo ia kotoa pē na'e lelei, pea 'ikai si'i faka'auha 'akinautolu: ka ko ia kotoa pē na'e mata kovi, mo ta'e'aonga, ko ia ne nau faka'auha 'aupito. ¹⁰ Pea na'e hoko ai 'ae folofola 'a Sihova kia Samuela, 'o pehē, ¹¹ "Oku liliu hoku loto koe'uhi ko 'eku fokotu'u 'a Saula ke tu'i: he kuo tafoki kimui ia mei he muimui 'iate au, pea kuo 'ikai si'i fai ki he'eku ngaahi fekau." Pea

na'e mamahi ai 'a Samuela; pea tangi ia kia Sihova 'i he pō 'o 'aho. ¹² Pea 'i he tu'u hengihengi hake 'a Samuela 'i he 'apongipongi ke fakafetaulaki kia Saula, na'e fakahā kia Samuela, 'o pehē, na'e ha'u 'a Saula ki Kameli, pea vakai, na'e fokotu'u 'e ia hano potu 'i ai, pea liu mei ai, 'o 'alu, 'o 'alu hifo ki Kilikali. ¹³ Pea na'e hoko ange 'a Samuela kia Saula: pea pehē 'e Saula kiate ia, "Ke monū'ia pe 'a koe 'ia Sihova: kuo u fai 'ae fekau 'a Sihova." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e Samuela, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe tangi 'ae fanga sipi ni 'i hoku telinga? Pea mo e tangi 'ae fanga pulu 'aia 'oku ou ongo'i?" ¹⁵ Pea na'e pehē 'e Saula, "Kuo nau 'omi 'akinautolu mei he kakai 'Amaleki he na'e fakamo'ui 'e he kakai 'ae fanga sipi fungani lelei mo e fanga pulu, ke feilaulau 'aki kia Sihova ko ho 'Otua; pea ko hono toe kuo mau faka'auha 'aupito." ¹⁶ Pea pehē 'e Samuela kia Saula, "Tatali, pea te u fakahā kiate koe 'aia na'e tala mai 'e Sihova kiate au 'i he poōni." Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ke ke lea mai." ¹⁷ Pea pehē 'e Samuela, "I ho'o kei si'i 'i ho mata 'o'ou, 'ikai na'e ngaahi koe ko e 'ulu ki he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, pea fakanofu koe 'e Sihova ke ke tu'i ki 'Isileli?" ¹⁸ Pea na'e fekau koe 'e Sihova, 'i ha fononga, 'o ne pehē, "Alu 'o faka'auha 'aupito 'ae kau angahala ko e kau 'Amaleki, 'o tau'i 'akinautolu ke nau 'auha ai. ¹⁹ Ko ia ko e hā na'e 'ikai ai te ke talangofua ki he folofola 'a Sihova, ka na'a ke 'oho ki he koloa 'oe vete, pea fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova?" ²⁰ Pea pehē 'e Saula kia Samuela, "Ko e mo'oni kuo u fai talangofua ki he le'o 'o Sihova, pea u 'alu 'i he hala 'aia na'e fekau au ki ai 'e Sihova, pea kuo 'omi 'a Ekaki ko e tu'i 'oe kakai 'Amaleki, pea kuo faka'auha 'aupito 'ae kakai 'Amaleki." ²¹ Ka na'e to'o 'e he kakai 'ae koloa vete, ko e fanga sipi, mo e fanga pulu, ko hono fungani 'oe ngaahi me'a 'aia na'e tonu ke faka'auha 'aupito, ke feilaulau 'aki kia Sihova ko ho 'Otua 'i Kilikali. ²² Pea pehē 'e Samuela, "He 'oka fiemālie tatau pe 'a Sihova 'i he ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau, 'i he fai talangofua ki he le'o 'o Sihova? Vakai, 'oku lelei lahi 'ae talangofua 'i he feilaulau, pea ko e fakafanongo 'i he ngako 'oe fanga sipitangata." ²³ He 'oku tatau 'ae angatu'u mo e hia ko e tuki fakatēvolo, pea ko e paongata'a 'oku tatau ia mo e hia 'oe tauhi 'otua loi. Ko e me'a 'i ho'o li'aki 'ae folofola 'a Sihova, kuo ne li'aki foki koe ke 'oua na'a ke tu'i. ²⁴ ¶ Pea na'e pehē 'e Saula kia Samuela, "Kuo u fai angahala: he kuo u fai talangata'a ki he fekau 'a Sihova, pea mo ho'o lea: ko e me'a 'i he'eku manavahē ki he kakai, pea u talangofua ki honau le'o. ²⁵ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke fakamolemole 'eku angahala, pea ke ha'u ke ta ō mo au, koe'uhi ke u hū kia Sihova." ²⁶ Pea na'e pehē 'e Samuela kia Saula, "E 'ikai te ta foki mo koe: he kuo ke li'aki 'ae folofola 'a Sihova, pea kuo li'aki koe 'e Sihova ke 'oua na'a ke tu'i ki 'Isileli." ²⁷ Pea 'i he tafoki atu 'a Samuela ke 'alu, na'a ne puke ki he tapa 'o hono pulupulu, pea na'e hae'i ia. ²⁸ Pea na'e pehē 'e Samuela kiate ia, "Kuo hae'i 'e Sihova 'ae pule'anga 'o 'Isileli meiate koe he 'aho ni, pea kuo ne foaki ia ki ho kaungā'api 'o'ou 'oku lelei hake 'iate koe. ²⁹ Pea koe'uhi foki ko e Māfimafi 'o 'Isileli, 'e 'ikai loi ia

pe fakatomala: he 'oku 'ikai ko e tangata ia, koe'uhi ke ne fakatomala." ³⁰ Pea toki pehē ai 'e ia, "Kuo u fai angahala: ka 'oku 'oku ou kole kiate koe, ke ke faka'apa'apa kiate au 'i he 'ao 'oe kau mātu'a 'o hoku kakai, pea 'i he 'ao 'o 'Isileli, pea ke ta tafoki mo au, koe'uhi ke u hū kia Sihova ko ho 'Otua." ³¹ Pea na'e toe tafoki 'a Samuela kia Saula; pea na'e hū 'a Saula kia Sihova.

³² ¶ Pea na'e pehē 'e Samuela, "Mou 'omi kiate au 'a Ekaki ko e tu'i 'oe kakai 'Amaleki." Pea na'e ha'u fakamofutofuta 'a Ekaki kiate ia. Pea na'e pehē 'e Ekaki, "Kuo hili ange mo'oni *nai* 'ae kona 'oe mate." ³³ Pea pehē 'e Samuela, "Hangē na'e fakamasiva fānau 'ae kau fefine, 'e ho'o heletā, 'e masiva fānau 'a ho'o fa'ē 'i he kau fefine." Pea na'e tu'utu'u ke iiki 'e Samuela 'a Ekaki 'i he 'ao 'o Sihova 'i Kilikali.

³⁴ ¶ Pea na'e 'alu ai 'a Samuela ki Lama: pea na'e 'alu hake 'a Saula ki hono fale 'i Kipea 'o Saula. ³⁵ Pea na'e 'ikai toe ha'u 'a Samuela ke 'a'ahi kia Saula 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene pekia: ka na'e tēngihia 'e Samuela 'a Saula: pea na'e liliu 'a Sihova mei he'ene fakanofu 'a Saula ko e tu'i ki 'Isileli.

1 'Oku fekau 'e he 'Otua 'a Samuela 'o hangē ko e fai 'ae feilaulau, pea hoko ia ki Petelihema. 6 Ko hono loto fakatangata kuo valokia. 11 'Oku ne pani 'a Tevita. 15 'Oku fekau 'e Saula ke ha'u 'a Tevita ke fakafiemālie'i hono laumālie kovi.

16 PEA na'e folofola 'e Sihova kia Samuela, "E tuku afē 'a ho'o tēngihia 'a Saula; he kuo u li'aki ia ke 'oua na'a pule ia ki 'Isileli? fakafonu ha'o nifo'i manu 'i he lolo, pea ke 'alu, te u fekau koe kia Sese ko e tangata Petelihema: he kuo u teuteu ha tu'i mei hono ngaahi foha. ² Pea na'e pehē 'e Samuela, "E fēfē 'eku fa'a 'alu? Kapau 'e fanongo ki ai 'a Saula te ne tāmāte'i au." Pea pehē 'e Sihova kiate ia, "Ave ha pulu fefine mo koe, pea ke pehē, kuo u ha'u ke feilaulau kia Sihova. ³ Pea ke ui 'a Sese ki he feilaulau, pea te u fakahā kiate koe 'aia te ke fai: pea ke pani ma'aku 'aia te u lau kiate koe." ⁴ Pea na'e fai 'e Samuela 'aia na'e folofola ki ai 'a Sihova. Pea na'e tetetete 'ae kau mātu'a 'oe kolo 'i he'ene hoko ki ai, 'onau pehē, "Oku ke ha'u melino pe?" ⁵ Pea na'e pehē 'e ia, "Oku ou ha'u melino pē: kuo u ha'u ke fai 'ae feilaulau kia Sihova: fakatapui 'akimoutolu, pea mou ha'u mo au ki he feilaulau." Pea na'a ne fakatapui 'a Sese mo hono ngaahi foha, 'o ne ui 'akinautolu ki he feilaulau.

⁶ ¶ Pea 'i he'enu hoko mai, na'e sio ia kia Iliape, pea pehē 'e ia, "Ta 'oku 'i he 'ao ni 'o Sihova 'aia kuo ne pani." ⁷ Ka na'e pehē 'e Sihova kia Samuela, "Oua na'a ke mamata ki hono mata, pea ki he mā'olunga 'o hono sino; he kuo u li'aki ia: he 'oku 'ikai mamata 'a Sihova 'o hangē ko e mamata 'ae tangata; he 'oku sio 'ae tangata ki he anga 'oku hā 'itu'a, ka 'oku 'afio'i 'e Sihova 'ae loto." ⁸ Hili ia na'e ui 'e Sese ke ha'u 'a 'Apinatapi, ke ne 'alu ange 'i he 'ao 'o Samuela. Pea na'a ne pehē, 'Oku 'ikai fili ia foki 'e Sihova. ⁹ Pea na'e fekau 'e Sese ke 'alu ange 'a Sama. Pea pehē 'e ia, "Oku 'ikai fili foki ia 'e Sihova." ¹⁰ Pea na'e toe fekau 'e Sese ke 'alu ange hono foha 'e toko fitu 'i he 'ao 'o Samuela. Pea na'e pehē 'e

Samuela kia Sese, “Oku ‘ikai fili ‘e Sihova ‘akinautolu.”
¹¹ Pea na’e pehē ‘e Samuela kia Sese, “Oku ‘i heni ho’o fānau kotoa pē?” Pea na’e pehē ‘e ia, “Oku kei toe ‘ae kimui, pea vakai, ‘oku ne tauhi ‘ae fanga sipi.” Pea na’e pehē ‘e Samuela kia Sese, “Fekau ke ‘omi ia: koe’uhi ‘e ‘ikai te tau nofo ki lalo kae’oua ke ha’u ia.”¹² Pea na’e fekau ‘e ia, ke ‘omi ia ki loto. Pea na’e totototo mo e toulekeleka hono mata, ‘o matamatalelei ‘ene hā mai. Pea na’e pehē ‘e Sihova, “Tu’u hake, ‘o pani ia; he ko eni ia.”¹³ Pea na’e toki to’o ‘e Samuela ‘ae nifo’i manu na’e ‘i ai ‘ae lolo, ‘o ne pani ia ‘i he ‘ao ‘o hono ngaahi kāinga; pea na’e hoko ‘ae Laumālie ‘o Sihova kia Tevita talu mei he ‘aho ko ia. Pea na’e tu’u ‘a Samuela ‘o ‘alu ki Lama.

¹⁴ ¶ Ka na’e mahu’i ‘ae Laumālie ‘o Sihova meia Saula, pea na’e fakamamahī’i ia ‘e he laumālie kovi meia Sihova.¹⁵ Pea na’e pehē ‘e he kau tamaio’eiki ‘a Saula kiate ia, “Ko eni, vakai, ko e laumālie kovi mei he ‘Otua ‘oku ne fakamamahī’i koe.”¹⁶ Ke fekau mai ni ‘e homau ‘eiki ki ho’o kau tamaio’eiki, ‘oku ‘i ho ‘ao, ke kumi ha tangata ‘oku poto ‘i he tā ‘oe ha’ape: pea ‘e hoko ‘o pehē, ‘oka ‘iate koe ‘ae laumālie kovi mei he ‘Otua, pea ‘e tā ‘e ia ‘aki hono nima, pea te ke mo’ui ai.”¹⁷ Pea na’e pehē ‘e Saula ki he’ene kau tamaio’eiki, “Ko eni, mou kumi leva ni ha tangata ‘oku poto ‘i he tā me’a faiva pea ‘omi ia kiate au.”¹⁸ Pea na’e lea ai ‘ae tamaio’eiki ‘e tokotaha, ‘o pehē, “Vakai, na’aku mamata ki he foha ‘o Sese ko e tangata Petelihema, ‘aia ‘oku poto ‘i he tā, pea ko e tangata to’a ‘aupito ia, mo e tangata tau, pea ‘oku anga fakapopototo, pea ko e tangata matamatalelei, pea ‘oku ‘iate ia ‘a Sihova.”¹⁹ Ko ia na’e fekau ai ‘e Saula ‘ae kau talafekau kia Sese, ‘o pehē, “Tuku mai ho foha ko Tevita, ‘aia ‘oku ‘i he fanga sipi, ke ha’u kiate au.”²⁰ Pea na’e ‘ave ‘e Sese ‘ae ‘asi na’e tauloto mā, mo e hina uaine, mo e ‘uhiki’i sipi, ‘o ne ‘atu ia kia Saula ‘i he nima ‘o hono foha ko Tevita.²¹ Pea na’e hoko ange ‘a Tevita kia Saula, ‘o tu’u ‘i hono ‘ao: pea na’e ‘ofa lahi ia kiate ia; pea hoko ia ko hono hoa tau.²² Pea na’e fekau ‘e Saula kia Sese, ‘o pehē, “Oku ou kole kiate koe tuku mai ‘a Tevita ke nofo ia ‘i hoku ‘ao; he ‘oku ou lelei’ia ai au.”²³ Pea ‘i he hoko kia Saula ‘ae laumālie mei he ‘Otua, pea pehē, na’e to’o ‘e Tevita ‘ae ha’ape ‘o ne tā ‘aki ia hono nima: pea na’e fakafiēmālie ai ‘a Saula, pea mo’ui ai, pea na’e ‘alu ‘iate ia ‘ae laumālie kovi.

1 Ko e tali te u tau pe ‘ae kakai ‘Isileli mo e kakai Filisitia. 4 ‘Oku ‘alu atu fakalaukau ‘a Kolaiate ke luki tau. 12 Ko e fekau ‘e he tamai ‘a Tevita ke ne ‘a’ahi atu ki hono ngaahi ta’okete, pea ko e tali ‘e ia ‘ae luki. 28 ‘Oka taute’i ia ‘e Iliape. 30 ‘Oku ‘omi ia kia Saula. 32 ‘Oku ne fakahā hono ‘uhinga ‘a ‘ene tui. 38 ‘Oku ‘ikai ha’ane mahafutau kae mahafu ‘a-ki ‘ae tui, pea ‘oku ne tāmāte’i ‘ae fu’u tangata. 55 ‘Oku tokanga ‘a Saula kia Tevita.

17 PEa na’e tākaki ‘e he kakai Filisitia ‘a ‘enau ngaahi tau ke tau, pea na’e kātōa fakataha ‘akinautolu ‘i Soko ‘aia ‘oku ‘o Siuta, ‘onau ‘apitanga ‘i he vaha’a ‘o Soko mo ‘Aseka ‘i ‘Efesi-Tamemi.² Pea kuo kātōa fakataha ‘a Saula mo e kau tangata ‘o ‘Isileli, ‘onau ‘api-

tanga ‘i he tele’a ‘o Ila, ‘onau fakanofonono ‘ae tau ke tau’i ‘ae kakai Filisitia.³ Pea na’e tu’u ‘ae kau Filisitia ‘i he mo’unga ‘i he potu ‘e taha, pea tu’u ‘a ‘Isileli ‘i he mo’unga ‘i he potu kehe: pea na’e ai ‘ae tele’a ‘i hona vaha’a.

⁴ ¶ Pea na’e ‘alu atu mei he ‘apitanga ‘oe kau Filisitia ‘ae tangata to’a, ko Kolaiate ‘o Kati hono hingoa, ko e hanga ‘e hongofulu ma tolu hono mā’olunga.⁵ Pea na’e ‘i hono ‘ulu ‘ae tatā palasa, pea na’e kofu ia ‘aki ‘ae kofu palasa: pea ko e fakatatau ‘o hono kofu ko e sikeli palasa ‘e nima afe.⁶ Pea na’e kofu’aki ‘ae palasa ‘a hono va’e pea na’e ‘i he vaha’a ‘o hono uma ha sifa palasa.⁷ Pea ko e kau ‘o hono tao na’e hangē ko e ‘akau fakama’unga ‘ae tangata lalanga; pea ko hono mamafa ‘oe ‘ulu ‘o hono tao ko e sikeli ‘aione ‘e onongeau: pea na’e ‘alu ha tokotaha ‘i hono ‘ao ke fua ‘ae pā.⁸ Pea na’e tu’u ia ‘o kalanga ki he ngaahi tau ‘o ‘Isileli, ‘o ne pehē kiate kinautolu, “Ko e hā kuo mou ha’u ke fakatoka ai ‘ae tau? ‘Ikai ko e Filisitia au, pea mo kimoutolu ko e kau tamaio’eiki kia Saula? Fili ha tangata ma’amoutolu, pea tuku ke ‘alu hifo ia kiate au.”⁹ Kapau ‘oku mafai ‘e ia ke ma tau mo au, pea ne tāmāte’i au, pehē te mau hoko ho ho’omou kau tamaio’eiki: pea kapau te u mālohi au kiate ia, ‘o tāmāte’i ia, te mou hoko ko ‘emau kau tamaio’eiki, pea te mou tauhi ‘akima’utolu.”¹⁰ Pea na’e pehē ‘e he tangata Filisitia, “Oku ou sipitau ki he ngaahi tau ‘o ‘Isileli he ‘aho ni; tuku mai ha tangata ke ma fai mo au.”

¹¹ Pea ‘i he fanongo ‘a Saula mo ‘Isileli kotoa pē ki he ngaahi lea ko ia ‘ae tangata Filisitia, na’a nau ilifia mo manavahē lahi.

¹² ¶ Pea ko Tevita ko e foha ia ‘oe tangata ‘o Efalata ‘o Petelihema, ko hono hingoa ko Sese; pea na’e ‘iate ia ‘ae foha ‘e toko valu: pea na’e lau ‘ae tangata ko ia mo e kau mātu’a ‘i he ngaahi ‘aho ‘o Saula.¹³ Pea na’e muimui ‘ia Saula ki he tau ‘ae ngaahi foha ‘e toko tolu ‘o Sese na’e tu’ukimu’a; pea ko e hingoa ‘o hono foha ‘e toko tolu na’e ‘alu ki he tau, ko Iliape ko e ‘uluaki ia, pea na’e hoko mo ia ‘a ‘Apinatapi, pea ko hono toko tolu ko Sama.¹⁴ Pea ko e kimui ‘a Tevita: pea na’e muimui ‘ia Saula ‘ae ta’okete ‘e toko tolu.¹⁵ Ka na’e hiki ‘a Tevita meia Saula ke toe ‘alu ‘o tauhi ‘ae fanga sipi ‘a ‘ene tamai ‘i Petelihema.¹⁶ Pea na’e ‘unu’unu mai ‘ae tangata Filisitia ‘i he pongipongi mo e efiāfi, ‘o ne fakahā ia ‘i he ‘aho ‘e fāngofulu.¹⁷ Pea na’e pehē ‘e Sese ki hono foha ko Tevita, “Ko eni, ke ke ‘ave ki ho ngaahi ta’okete ‘ae efa ‘e taha ‘oe uite tunu ni, mo e fo’i mā ‘e hongofulu, pea ke lele ki he ‘apitanga ki ho kāinga;¹⁸ Pea ke ‘ave ‘ae ngaahi siisi ‘e hongofulu ki he ‘eiki ‘o ‘enau toko afe, pea vakai, pe ‘oku fēfē ‘a ho ngaahi ta’okete, pea ke ma’u ‘enau popōaki.¹⁹ Pea ko eni, ko Saula mo kinautolu, mo e kau tangata kotoa pē ‘o ‘Isileli, na’a nau ‘i he tele’a ‘o Ila, ke tau mo e kakai Filisitia.”

²⁰ ¶ Pea na’e tu’u hengihengi hake ‘a Tevita ‘i he ‘apongipongi, ‘o ne tuku ‘ae fanga sipi ki he tangata ke le’ohi, pea na’e teu, ‘o ‘alu ia, ‘o hangē ko e fekau ‘a Sese kiate ia; pea na’e hoko atu ia ki he keli, ‘o fe’unga

mo 'ene 'alu atu 'ae tau ke tau, mo 'enau kaila ki he tau. ²¹ He na'e 'osi hono faka'otu 'ae tau 'e 'Isileli mo e kakai Filisitia, pea na'e fehāngaaki 'ae tau ki he tau. ²² Pea na'e tuku 'e Tevita 'ae ngaahi me'a na'e tokonaki ki he nima 'oe tangata le'o koloa, ka ka lele ia ki he tau, pea na'e hoko atu ia 'o ne fe'iloaki mo hono ngaahi ta'okete. ²³ Pea 'i he'enau kei talanoa, vakai, na'e 'alu hake 'ae fu'u to'a ko e tangata Filisitia 'o Kati, ko Kola-iate hono hingoa, mei he ngaahi tau 'oe kakai Filisitia, pea na'e lea ia 'o fakatatau ki he'ene ngaahi lea mu'a: pea na'e fanongo ki ai 'a Tevita. ²⁴ Pea 'i he mamata kiate ia 'ae kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, na'a nau hola meiate ia, pea manavahē lahi. ²⁵ Pea na'e pehē 'e he kau tangata 'o 'Isileli, "Kuo mou mamata ki he tangata ni kuo 'alu hake? Ko e mo'oni kuo 'alu hake ia ke luki ki 'Isileli: ka 'e 'ilonga 'ae tangata 'e tāmāte'i ia, 'e fakakoloa ia 'e he tu'i 'aki 'ae koloa lahi, pea 'e foaki kiate ia hono 'ofefine, pea 'e fakatau'atāina 'ae fale 'o 'ene tamai 'i 'Isileli." ²⁶ Pea na'e lea 'a Tevita ki he kau tangata na'e tu'u 'i ai, 'o pehē, "Ko e hā 'e fai ki he tangata 'oku ne tāmāte'i 'ae Filisitia ko eni, pea 'ave ke ma-ma'o 'ae manuki mei 'Isileli? He ko hai 'ae Filisitia ta'ekamu ni koe'uhi ke tu'u ia 'o luki ki he ngaahi kau-tau 'ae 'Otua mo'ui?" ²⁷ Pea na'e lea 'ae kakai kiate ia 'o fakatatau mo ia kuo lau, 'o pehē, 'E pehē pe hono fai ki he tangata te ne tāmāte'i ia.

²⁸ ¶ Pea na'e fanongo 'a Iliape ko hono ta'okete 'i he'ene lea ki he kau tangata; pea na'e tupu ai 'ae 'ita 'a Iliape kia Tevita, pea pehē 'e ia, "Ko e hā na'a ke omi ai ki heni? Pea kuo ke tuku kia hai 'ae fanga sipi si'i na 'i he toafa? 'Oku ou 'ilo ho'o fielaahi, mo e kovi lahi 'o ho loto; he kuo ke ha'u ki heni koe'uhi ke ke mamata ki he tau." ²⁹ Pea na'e pehē 'e Tevita, "Ko eni ko e hā kuo u fai? 'Ikai 'oku ai hono 'uhinga?"

³⁰ ¶ Pea ne tafoki ia meiate ia 'o hanga ki he tokotaha, 'o toe lea 'o pehē pe: pea na'e toe tala kiate ia, 'o hangē ko e fuofua lea. ³¹ Pea 'i he'ene ongoongo atu 'ae ngaahi lea na'e lea 'aki 'e Tevita, na'a nau fakahā ia 'i he 'ao 'o Saula: pea na'a ne fekau ke 'omi ia.

³² ¶ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Saula, "'Oua na'a ilifia 'ae loto 'o ha tangata koe'uhi ko ia; ko ho'o tamaio'eiki ko au te u 'alu 'o tau'i 'ae tangata Filisitia." ³³ Pea na'e pehē 'e Saula kia Tevita, "'Oku 'ikai te ke mafai ke 'alu ke tu'u hake 'o tau'i 'ae Filisitia ni: he ko e tamasi'i pe koe, ka ko e tangata tau pe ia talu 'ene kei si'i." ³⁴ Ka na'e pehē 'e Tevita kia Saula, "Na'e tauhi 'e ho'o tamaio'eiki 'ae fanga sipi 'a 'ene tamai, mo 'ene ha'u 'ae laione mo e pea, 'o puke 'o 'ave 'ae 'uhiki'i lami mei he fanga sipi: ³⁵ Pea na'aku tuli ia 'i tua'ā, 'o taa'i ia, pea u fakamo'ui ia mei hono ngutu: pea 'i he'ene tu'u ki 'ol-unga kiate au, na'aku puke ia 'i hono fakapau, pea tā ia 'o tāmāte'i. ³⁶ Na'e tāmāte'i fakatou'osi pe 'e ho'o tamaio'eiki 'ae laione mo e pea: pea ko e Filisitia ta'ekamu ni, 'e tatau ia mo ha taha 'o kinaua, ko e me'a 'i he'ene pole ki he ngaahi tau 'ae 'Otua 'o 'Isileli." ³⁷ Pea na'e lea foki 'a Tevita 'o pehē, "Ko Sihova 'aia na'a ne fakamo'ui au mei he pesipesi 'oe laione, mo e pesipesi 'oe pea, te ne fakamo'ui au mei he nima 'oe Filisitia ni."

Pea na'e pehē 'e Saula kia Tevita, "'Alu, pea ke 'iate koe 'a Sihova. ³⁸ Pea na'e fakakofu tau 'e Saula 'a Tevita, "Pea ne 'ai 'ae tatā palasa ki hono 'ulu; pea ne 'ai kiate ia foki 'ae kofu palasa. ³⁹ Pea na'e nono'o 'e Tevita 'ene heletā 'itu'a ki he kofu tau, 'o ne 'ahi'ahi ke 'alu; he na'e te'eki ai te ne 'ahi'ahi'i ia. Pea na'e pehē 'e Tevita kia Saula, "'Oku 'ikai te u fa'a 'alu mo e nāunau ni: he kuo 'ikai te u 'ahi'ahi'i ia." Pea na'e vete ia 'e Tevita 'o ne tuku ia. ⁴⁰ Pea na'e to'o 'e ia hono tokotoko, 'i hono nima, 'o ne fili 'ae fo'i maka molemole 'e nima mei he tafē'anga, vai, 'o ne 'ai ia ki he kato 'ae tauhi sipi na'e 'i-ate ia, 'aia ko e kato si'i; pea na'e 'i hono nima 'ene makatā: pea na'e 'unu'unu atu ia ki he tangata Filisitia. ⁴¹ Pea na'e ha'u 'ae tangata Filisitia 'o ne 'unu'unu ke ofi kia Tevita: pea ko e tangata na'e fua 'ae pā na'e 'alu mu'omu'a ia 'i hono 'ao. ⁴² Pea 'i he fesiofaki 'ae tangata Filisitia, 'o ne mamata kia Tevita, na'a ne manuki kiate ia: he na'e kei tamasi'i pe ia, pea totototo, pea matamatalelei hono mata. ⁴³ Pea pehē 'e he tangata Filisitia kia Tevita, "Ko e kulī au, kuo ke ha'u ai kiate au mo e ngaahi 'akau?" Pea kape'i 'e he tangata Filisitia 'a Tevita 'i hono ngaahi 'otua. ⁴⁴ Pea pehē 'e he tangata Filisitia kia Tevita, "Ha'u kiate au, pea te u 'atu ho kakano ki he fanga manu 'oe 'atā, pea ki he fanga manu 'oe vao." ⁴⁵ Pea pehē 'e Tevita ki he tangata Filisitia, "'Oku ke ha'u kiate au 'aki 'ae heletā, mo e tao, pea mo e pā: ka 'oku ou 'alu atu kiate koe 'i he huafa 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'oe ngaahi tau 'a 'Isileli, 'aia kuo ke polepole ki ai. ⁴⁶ 'E tuku koe 'e Sihova he 'aho ni ki hoku nima; pea te u taa'i koe 'o to'o ho 'ulu meiate koe; pea te u foaki 'ae ngaahi 'anga'anga 'oe tau 'ae kakai Filisitia he 'aho ni ki he fanga manu 'oe 'atā, pea ki he fanga manu kaivao 'oe fonua, koe'uhi ke hoko 'o 'ilo 'e māmani kotoa pē, 'oku ai ha 'Otua 'o 'Isileli. ⁴⁷ Pea 'e hoko 'o 'ilo 'e he fakataha ni kotoa pē, 'oku 'ikai fakamo'ui 'e Sihova 'aki 'ae heletā mo e tao; he 'oku 'a Sihova 'ae tau, pea te ne tuku 'akimoutolu ki homau nima." ⁴⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he tu'u hake 'ae tangata Filisitia, pea ha'u ke 'unu'unu mai ke fakafetaulaki kia Tevita, na'e fai vave 'a Tevita 'o lele atu ki he fu'u tau ke fakafetaulaki atu ki he Filisitia. ⁴⁹ Pea na'e ala 'e Tevita hono nima ki he'ene kato, 'o ne to'o mei ai 'ae fo'i maka, 'o ne makataa'i ia, 'o ne taa'i 'ae Filisitia 'i hono fo'i la'ē, pea na'e ngalo hifo 'ae maka 'i hono 'ulu; pea ne tō 'o tu'u hono mata ki he kekelele. ⁵⁰ Ko ia na'e ikuna 'e Tevita 'ae tangata Filisitia 'aki 'ae makatā mo e fo'i maka, 'o ne taa'i 'ae Filisitia, 'o tāmāte'i ia; ka na'e 'ikai ha heletā 'i he nima 'o Tevita. ⁵¹ Pea ko ia na'e lele ai 'a Tevita 'o tu'u ki he tangata Filisitia, 'o ne puke 'ene heletā 'a'ana, 'o unuhi ia mei hono 'ai'anga, 'o tāmāte'i ia 'o ne tutu'u 'aki ia 'a hono 'ulu. Pea 'i he mamata 'ae kau Filisitia kuo mate honau to'a, na'a nau hola. ⁵² Pea na'e tu'u hake 'ae kau tangata 'o 'Isileli mo Siuta, 'onau kaila, 'onau tuli 'ae kau Filisitia, 'o a'u atu ki he toafa, pea ki he ngaahi matapā 'o Ekiloni. Pea na'e tō ki lalo 'ae kau kafo 'oe kakai Filisitia 'i he hala ki Sealeimi, 'io, 'o a'u atu ki Kati mo Ekiloni. ⁵³ Pea na'e liu mai 'ae fānau 'a 'Isileli mei he'enau tuli ki

he kakai Filisitia, 'onau maumau'i honau ngaahi fale 'apitanga. ⁵⁴ Pea na'e to'o 'e Tevita 'ae 'ulu 'oe tangata Filisitia, 'o ne 'omi ia ki Selūsalema; ka na'a ne 'ai 'ene mahafutau ki hono fale fehikitaki. ⁵⁵ Pea 'i he mamata 'a Saula ki he 'alu atu 'a Tevita ke tau'i 'ae tangata Filisitia, na'e pehē 'e ia kia 'Apina ko e 'eiki 'o 'ene tau, 'Apina, "Ko e foha 'o hai 'ae tamasi'i ni?" Pea pehē 'e 'Apina, "Hangē 'oku mo'ui ho laumālie, 'E tu'i, 'oku 'ikai te u 'iloa." ⁵⁶ Pea pehē 'e he tu'i, "Ke ke fehu'i koe, pe ko e foha 'o hai 'ae tangata si'i ni." ⁵⁷ Pea 'i he liu mai 'a Tevita mei he tāmāte'i 'oe tangata Filisitia, na'e ma'u ia 'e 'Apina, 'o ne 'omi ia ki he 'ao 'o Saula mo e 'ulu 'oe Filisitia na'e 'i hono nima. ⁵⁸ Pea na'e pehē 'e Saula kiate ia, "Ko e foha koe 'o hai?" Pea na'e pehēange 'e Tevita, "Ko e foha au 'o ho'o tamaio'eiki ko Sese ko e tangata Peltihema."

1 'Oku 'ofa 'a Sonatane kia Tevita. 'Oku meheka 'a Saula 'i he ongoongolelei 'o Tevita. 10 'Oku ne feinga ke tāmāte'i ia. 12 'Oku manavahē ia kiate ia 'i he'ene fai tāpuekina. 17 'Oku ne faka'ilo kiate ia hono ongo 'ofefine ho hono tauhele'i. 22 Kuo toki loto 'a Tevita ke hoko ko e foha 'i he fono 'oe tu'i 'oku ne 'atu 'ae koloa ko e mu'a kili 'e uangeau 'oe kau Filisitia ke ne ma'u ai 'a Maikale. 28 'Oku tupu 'ae fehi'a 'a Saula mo e ongoongolelei 'a Tevita.

18 PEa na'e hoko 'o pehē, hili 'ena alea mo Saula, na'e fepikitaki 'ae laumālie 'o Sonatane mo e laumālie 'o Tevita, pea na'e 'ofa 'a Sonatane kiate ia 'o hangē ko hono laumālie 'o'ona. ² Pea na'e 'ave ia 'e Saula 'i he 'aho ko ia, pea na'e 'ikai toe tuku ia ke 'alu ki 'api ki he fale 'o 'ene tamai. ³ Pea na'e toki alea ai 'a Sonatane mo Tevita 'i he fuakava, ko e me'a 'i he'ene 'ofa kiate ia 'o hangē ko hono laumālie 'o'ona. ⁴ Pea na'e to'o 'e Sonatane hono pulupulu 'o'ona 'aia na'a ne kofu'aki, 'o ne foaki ia kia Tevita, mo hono ngaahi kofu, 'io, 'a 'ene heletā foki, mo 'ene kaufana, pea mo hono nono'o.

⁵ ¶ Pea na'e 'alu 'e Tevita ki he potu kotoa pē na'e fekau ia ki ai 'e Saula, pea na'a ne fai fakapotopoto: pea na'e fakanofa ia 'e Saula ke pule ki he kau tangata tau, pea na'e ongolelei ia 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē, pea 'i he 'ao foki 'oe kau tamaio'eiki 'a Saula. ⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enu ha'u 'i he liu mai 'a Tevita mei he tāmāte'i 'oe tangata Filisitia, na'e hū mai kitu'a 'ae kau fefine mei he ngaahi kolo kotoa pē 'o 'Isileli ke fakafetaulaki ki he tu'i ko Saula, 'onau hiva mo me'e hopohopo 'aki 'ae ngaahi me'a tatangi, 'i he fiefia lahi pea mo e ngaahi me'a faiva. ⁷ Pea na'e fetali'aki 'akin-autolu 'e he kau fefine 'i he'enu tā 'ae me'a, 'onau pehē, "Kuo taa'i 'e Saula 'ene ngaahi toko afe, ka ko Tevita 'ene ngaahi toko mano." ⁸ Pea na'e houhau lahi 'a Saula, pea fakahouhau kiate ia 'ae lea ko ia; pea pehē 'e ia, "Kuo nau tuku kia Tevita 'ae ngaahi toko mano, pea kuo nau tuku kiate au 'ae ngaahi toko afe pe: pea ko e hā ha me'a 'oku toe ke ne ma'u, ka ko e pule'anga pe?" ⁹ Pea na'e lamasi 'e Saula 'a Tevita talu mei he 'aho ko ia.

¹⁰ ¶ Pea pongipongi hake, pea pehē, na'e hoko kia Saula 'ae laumālie kovi mei he 'Otua, pea na'e kikite ia 'i he loto fale: pea na'e tā 'e Tevita 'aki hono nima 'o hangē ko 'ene mu'aki fai: pea na'e 'i he nima 'o Saula 'ae tao. ¹¹ Pea na'e velo 'e Saula 'ae tao; he na'e pehē 'e ia, "Te u velo'i 'aki 'a Tevita, 'io, ki he holisi fale." Pea na'e kalo mālie 'a Tevita mei hono 'ao 'o liunga ua.

¹² ¶ Pea na'e manavahē 'a Saula kia Tevita, he na'e 'i-ate ia 'a Sihova, ka kuo 'alu ia meia Saula. ¹³ Ko ia na'e hiki ai ia 'e Saula meiate ia, 'o ne fakanofa ia ko e 'eiki-tau ki he toko afe: pea na'e fe'alu'aki pe ia 'i he 'ao 'oe kakai. ¹⁴ Pea na'e tāpuekina 'a Tevita 'i hono ngaahi hahla kotoa pē; pea na'e 'iate ia 'a Sihova. ¹⁵ Ko ia 'i he mamata 'a Saula 'oku fai fakapotopoto lahi 'aupito ia, na'e manavahē ia kiate ia. ¹⁶ Ka na'e 'ofa kia Tevita 'a 'Isileli kotoa pē mo Siuta, ko e me'a 'i he'ene fe'alu'aki 'i honau 'ao.

¹⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e Saula kia Tevita, Vakai, ko hoku 'ofefine tu'ukimu'a ko Melapi, te u 'atu ia kiate koe ko ho 'unoho: ka ke fai fakato'a koe 'o fai kiate au 'ae ngaahi tau 'a Sihova. He na'e pehē 'e Saula, "Ke 'oua na'a hoko hoku nima kiate ia, ka ke hoko 'ae nima 'oe kau Filisitia kiate ia." ¹⁸ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Saula, "Ko hai au? Pea ko e hā 'eku mo'ui? Pe ko e fale 'o 'eku tamai 'i 'Isileli, koe'uhi ke u hoko ai au ko e foha 'i he fono ki he tu'i?" ¹⁹ Ka na'e hoko 'o pehē, 'i he hoko 'ae ngaahi 'aho na'e tonu ke 'atu ai 'a Melapi ko e 'ofefine 'o Saula kia Tevita, na'e 'atu ia kia 'Atilili ko e tangata Mihola ke na 'unoho. ²⁰ Pea na'e 'ofa kia Tevita 'a Mikale, ko e 'ofefine 'o Saula: pea na'a nau fakahā ia kia Saula, pea na'e fiamālie ai ia. ²¹ He na'e pehē 'e Saula, "Te u foaki ia kiate ia koe'uhi ke hoko ia ko e tauhele kiate ia, pea koe'uhi ke hiki hake 'ae nima 'oe kau Filisitia kiate ia." Ko ia ne pehē ai 'e Saula kia Tevita, "Ke ke hoko he 'aho ni ko hoku foha 'i he fono 'i ha tokotaha 'o kinaua."

²² ¶ Pea na'e fekau 'e Saula ki he'ene kau tamaio'eiki, 'o pehē, Ke mou alea fakalilolilo mo Tevita, 'o pehē, "Vakai, 'oku fiefiamālie 'ae tu'i kiate koe, pea 'oku 'ofa 'e 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē kiate koe: pea ko eni, ke ke fie hoko ko e foha 'i he fono ki he tu'i." ²³ Pea na'e lea 'aki 'e he kau tamaio'eiki 'a Saula 'ae ngaahi lea ni 'i he telinga 'o Tevita. Pea na'e pehē 'e Tevita, "He 'oku mou mahalo ko e me'a ma'ama'a ke hoko ko e foha 'i he fono ki he tu'i, ka ko e tangata masiva au, pea ko e tu'a pe?" ²⁴ Pea na'e tala kia Saula 'e he'ene kau tamaio'eiki, 'o pehē, na'e lea pehē pe 'a Tevita. ²⁵ Pea pehē 'e Saula, "Te mou lea pehē pe kia Tevita, 'Oku 'ikai tokanga 'ae tu'i ki he koloa, ka ko e mu'a kili 'e teau 'oe kakai Filisitia, ko e sauni ki he ngaahi fili 'oe tu'i." Ka na'e tokanga 'a Saula ke taa'i 'a Tevita 'e he nima 'oe kau Filisitia. ²⁶ Pea 'i he fakahā 'e he'ene kau tamaio'eiki kia Tevita 'ae ngaahi lea ni, na'e fiamālie lahi ai 'a Tevita ke hoko ko e foha 'i he fono 'oe tu'i: pea na'e te'eki ai kakato 'ae ngaahi 'aho. ²⁷ Ko ia na'e 'alu ai 'a Tevita, 'aia mo 'ene kau tangata, pea ne tāmāte'i 'i he kakai Filisitia 'ae kau tangata 'e toko uangeau; pea na'e 'omi 'e Tevita honau mu'a kili, 'o 'atu 'o lau kakato ki he tu'i koe'uhi

ke hoko ia ko e foha 'i he fono 'oe tu'i. Pea na'e 'atu kiate ia 'e Saula hono 'ofefine ko Mikale ke hoko ko hono 'unoho.

²⁸ ¶ Pea na'e hā kia Saula 'o ne 'ilo 'oku 'ia Tevita 'a Sihova, pea 'oku 'ofa 'a Mikale 'ae 'ofefine 'o Saula kiate ia. ²⁹ Pea na'e tupu 'o 'āsili ai 'ae manavahē 'a Saula kia Tevita; pea na'e hoko 'a Saula ko e fili ma'uaipē 'o Tevita. ³⁰ Pea na'e 'alu atu kitu'a 'ae hou'eiki 'oe kakai Filisitia: pea hili 'enau 'alu atu, pea pehē, na'e fai fakapotopoto lahi hake 'a Tevita 'i he kau tamaio'eiki kotoa pē 'a Saula; ko ia na'e hoko 'o ma'ongo'onga ai hono hingoa.

1 'Oku fakahā 'e Sonatane 'ae loto 'o 'ene tamai ke tāmāte'i 'a Tevita. 4 'Oku ne fakaloto'i 'ene tamai ke fakalelei. 8 Ko e me'a 'i he fai tāpuekina 'a Tevita 'i he ta'u fo'ou, 'oku toe tupu ai 'ae fakafasifasi 'a Saula kiate ia. 12 'Oku kākaa'i 'e Mikale 'ene tamai 'aki 'ae me'a fakatātā 'i he mohenga 'o Tevita. 18 'Oku hoko 'a Tevita kia Samuela 'i Naoti. 20 Ko e kau tangata na'e fekau 'e Saula ke puke 'a Tevita. 22 'Oku malanga foki 'a Saula.

19 PEA na'e lea 'a Saula kia Sonatane ko hono foha, pea ki he'ene kau tamaio'eiki kotoa pē, koe'uhi kenau tāmāte'i 'a Tevita. ² Ka na'e loto lelei lahi 'a Sonatane ko e foha 'o Saula kia Tevita: pea na'e fakahā 'e Sonatane kia Tevita, 'o pehē, "Oku fai 'e Saula ko 'eku tamai ke ne tāmāte'i koe: pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke vakai kiate koe ke 'oua ke pongipongi, pea nofo 'i ha potu lilo, 'o toitoi'i koe: ³ Pea te u 'alu 'o tu'u ofi ki he'eku tamai 'i he ngoue 'aia 'oku ke 'i ai, pea te ma alea mo 'eku tamai kiate koe; pea ko ia te u mamata ki ai, teu tala kiate koe.

⁴ ¶ Pea na'e lea lelei 'a Sonatane ki he'ene tamai ko Saula kia Tevita, 'o ne pehē, "Ke 'oua na'a fai ha kovi 'e he tu'i ki he'ene tamaio'eiki ko Tevita; koe'uhi kuo 'ikai te ne fai angahala kiate koe pea koe'uhi ko 'ene ngaahi ngāue kuo lelei 'aupito kiate koe: ⁵ He na'a ne 'ai 'ene mo'ui ki hono nima, pea ne tāmāte'i 'ae tangata Filisitia, pea na'e fai 'e Sihova 'ae fakamo'ui lahi ma'a 'Isileli: na'a ke vakai'i ia: pea ne ke fiefia ai: pea ko e hā ai te ke fai angahala ai ki he toto angatonu, ke tāmāte'i 'a Tevita ta'ehanotu'unga?" ⁶ Pea na'e tokanga 'a Saula ki he le'o 'o Sonatane: pea fuakava 'a Saula, 'I he mo'ui 'a Sihova 'e 'ikai tāmāte'i ia. ⁷ Pea na'e ui 'e Sonatane 'a Tevita, pea fakahā 'e Sonatane kiate ia 'ae ngaahi me'a ni. Pea na'e 'omi 'e Sonatane 'a Tevita kia Saula, pea na'e 'i hono 'ao ia 'o hangē ko 'ene 'i ai 'i mu'a.

⁸ ¶ Pea na'e toe hoko 'ae tau: pea 'alu ai 'a Tevita 'o tau'i 'ae kakai Filisitia, pea ne taa'i 'akinautolu 'i he tāmāte'i lahi; pea na'a nau hola meiate ia. ⁹ Pea na'e 'ia Saula 'ae laumālie kovi meia Sihova, 'i he'ene nofo 'i hono fale mo e tao 'i hono nima: pea na'e tā 'ene me'a 'e Tevita 'aki hono nima. ¹⁰ Pea na'e feinga 'a Saula ke ne velo'i 'a Tevita ki he holisi 'aki 'ae tao; ka na'e kalo mālie 'a Tevita, pea velo 'o tau 'ae tao ki he holisi: pea na'e hola 'a Tevita 'o hao mei hono 'ao 'i he pō ko ia.

¹¹ Pea na'e fekau 'e Saula 'ae kau tangata fekau ki he fale 'o Tevita, ke lamasi ia, pea kenau tāmāte'i ia 'i he

pongipongi: pea na'e tala 'e Mikale ko e 'unoho 'o Tevita kiate ia, 'o pehē, "Kapau 'e 'ikai te ke fakahaofi ho'o mo'ui he poōni, 'e tāmāte'i koe 'apongipongi."

¹² ¶ Ko ia na'e tukutuku hifo ai 'e Mikale 'a Tevita mei he matapā si'o'ata: pea na'e 'alu ia, pea hola 'o hao.

¹³ Pea na'e to'o 'e Mikale 'ae me'a fakatātā 'o tuku ia ki he mohenga, pea ne 'ai 'ae 'olunga ko e fulufulu'i kosi ke 'olunga 'aki, 'o ne 'ufi'ufi 'aki ia 'ae kafu. ¹⁴ Pea 'i he fekau 'a Saula 'ae kau talafekau ke puke 'a Tevita, na'e pehē 'e ia, 'Oku mahaki ia. ¹⁵ Pea na'e toe fekau 'e Saula 'ae kau talafekau kenau mamata kia Tevita, 'o pehē, "Mou 'omi ia kiate au 'i hono mohenga, koe'uhi ke u tāmāte'i ia." ¹⁶ Pea 'i he hū ki loto 'ae kau tangata talafekau, vakai, na'e 'i he mohenga 'ae me'a fakatātā mo e 'olunga kuo ngaohi 'aki 'ae fulufulu'i kosi. ¹⁷ Pea na'e pehē 'e Saula kia Mikale, "Ko e hā kuo ke kākā pehē ai au, mo ke fekau ki hoku fili ke 'alu, pea kuo ne hao?" Pea pehē 'e Mikale kia Saula, na'e pehē mai 'e ia, Tuku ke u 'alu; he ko e hā te u tāmāte'i ai koe?"

¹⁸ ¶ Ko ia na'e hola pea hao 'a Tevita, 'o ne 'alu kia Samuela ki Lama, 'o ne tala kiate ia 'aia kotoa pē kuo fai 'e Saula kiate ia. Pea na'a na ō mo Samuela 'o nofo 'i Naoti. ¹⁹ Pea na'e tala kia Saula, 'o pehē, Vakai, 'oku 'i Naoti 'a Tevita 'i Lama. ²⁰ Pea na'e fekau 'e Saula 'ae kau tangata ke puke 'a Tevita: pea 'i he'enu mamata ki he kau palōfita 'oku malanga, kae tu'u 'a Samuela 'aia ko honau tauhi, na'e hoko 'ae laumālie 'oe 'Otua ki he kau tangata fekau 'a Saula, pea malanga foki mo kinautolu. ²¹ Pea 'i he fakahā ia kia Saula, na'a ne fekau atu 'ae kau tangata kehe, pea na'e malanga 'akinautolu foki. Pea na'e 'ave 'e Saula 'ae kau tangata fekau ho hono liunga tolu, pea na'a nau malanga foki. ²² Pea na'e toki 'alu ia foki ki Lama pea hoko atu ki he fu'u luo vai 'aia 'oku 'i Sikiu: pea na'e fehu'i 'e ia 'o pehē, "Oku 'i fē 'a Samuela mo Tevita?" Pea pehē 'e he tokotaha, Vakai, 'oku na 'i Naoti 'i Lama. ²³ Pea ne 'alu ki ai ki Naoti 'i Lama: pea hoko kiate ia foki 'ae Laumālie 'oe 'Otua, pea na'e 'alu pe ia, 'o malanga, 'o fe'unga mo 'ene hoko ki Naoti 'i Lama. ²⁴ Pea na'a ne to'o foki hono ngaahi kofu, 'o malanga pehē pē 'i he 'aho kotoa ko ia mo e pō kotoa ko ia. Ko e tupunga ia 'oe pehē, "He kuo kau 'a Saula foki mo e kau palōfita?"

1 'Oku alea 'a Tevita mo Sonatane 'i he me'a ke mo'ui ai ia. 11 'Oku fakafo'ou 'e Sonatane mo Tevita 'ena lea 'i he fuakava. 18 Ko hono faka'ilonga 'a Sonatane kia Tevita. 24 'Oku 'ikai 'ilo 'e Saula 'a Tevita pea mo 'ene fie tāmāte'i 'a Sonatane. 35 'Oku māvae 'ofa pē 'a Sonatane mo Tevita.

20 PEA na'e hola 'a Tevita mei Naoti 'i Lama, pea ne ha'u 'o lea kia Sonatane 'o pehē, "Ko e hā kuo u fai? Ko e hā 'eku hia? Pea ko e hā 'eku angahala 'i he 'ao 'o ho'o tamai, koe'uhi ke ne kumi 'eku mo'ui?" ² Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ke ta'ofi 'e he 'Otua; 'e 'ikai te ke mate koe: vakai, 'e 'ikai 'aupito fai 'e he'eku tamai ha me'a lahi pe sī'i, ka te ne tomu'a fakahā ia kiate au: pea 'e fēfee'i 'ae fufū 'e he'eku tamai 'ae me'a ni 'iate au? 'Oku 'ikai pehē." ³ Pea na'e fuakava foki 'e Tevita, 'o ne

pehē, “Kuo ‘ilo pau ‘e ho’o tamai kuo u ma’u ‘ae ‘ofa ‘i ho ‘ao; pea ‘oku ne pehē, ‘oua na’a ‘ilo ‘e Sonatane ‘ae me’a ni telia na’a mamahi ai ia: kae hangē ‘oku mo’oni ‘ae mo’ui ‘a Sihova, pea ‘oku mo’ui ho laumālie, ‘oku ai ‘ae laka pe taha ‘i homa vaha’a mo e mate.”⁴ Pea na’e pehē ‘e Sonatane kia Tevita, “Fakahā pe ko e hā ho loto, pea te u fai ia kiate koe.”⁵ Pea pehē ‘e Tevita kia Sonatane, “Vakai, ko e tu’u efiāfi ‘apongipongi, pea ‘oku totonu ke u nofo mo e tu’i ‘i he kai: ka ke tuku au ke u ‘alu koe’uhi ke u toitoi ‘i he ngoue, ‘o a’u ki he efiāfi ‘o hono tolu ‘oe ‘aho.”⁶ Kapau ‘e ‘eke’i au ‘e ho’o tamai, pea ke pehē, na’e kole fakamātoato ‘e Tevita kiate au, ke ne fakato’oto’o ki Petelihema ko ‘ene kolo: he ‘oku ‘i ai ‘ae katoanga ‘oku fai ‘i he ta’u kotoa pē ‘i honau fale.”⁷ Kapau te ne pehē ‘e ia, “Oku lelei; ‘e ‘i ho’o tamaio’eiki ‘ae fiemālie: pea kapau ‘e ‘ita lahi ia, ke ‘ilo pau ai ‘e koe, kuo tu’utu’uni ‘ae kovi.”⁸ Ko ia ke ke fai anga’ofa ki ho’o tamaio’eiki; he kuo ke fakahoko ho’o tamaio’eiki ko au ki he fuakava ‘a Sihova mo koe; ka ko eni kapau ‘oku ai ha hia ‘iate au, ke ke tāmāte’i au ‘e koe; he koe’uma’ā ho’o ‘omi au ki ho’o tamai?”⁹ Pea na’e pehē ‘e Sonatane, “Ke mama’o ia ‘iate koe: he kapau kuo u ‘ilo kuo pau pe ‘ae loto ‘o ‘eku tamai ke fakahoko ‘ae kovi kiate koe, ‘e ‘ikai koā te u tala ia kiate koe?”¹⁰ Pea pehē ‘e Tevita kia Sonatane, “Ko hai te ne fakahā ia kiate au? Pea ‘e fefei ‘o kapau ‘e tali lea mālohi kiate koe ‘e ho’o tamai?”

¹¹ ¶ Pea na’e pehē ‘e Sonatane kia Tevita, “Ha’u ke ta ō kitu’a ki he ngoue.” Pea ne na ō fakatou’osi pe kitua’ā ki he ngoue.¹² Pea na’e pehē ‘e Sonatane kia Tevita, “E Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli, ‘o kau ka ‘eke ki he’eku tamai ‘i he feitu’ula’ā ni ‘apongipongi, pea ‘i hono tolu ‘oe ‘aho, pea vakai, kapau ‘oku ai ha lelei kia Tevita, kae ‘ikai te u fekau kiate koe, mo fakahā ia kiate koe;”¹³ Ke fai pehē ‘e Sihova kia Sonatane mo lahi hake ‘aupito: pea kapau ‘oku lelei ki he’eku tamai ke fai kovi kiate koe, te u toki fakahā ia kiate koe, pea te u fekau koe ke ke ‘alu, koe’uhi ke ke ‘alu fiemālie pe: pea ke ‘iate koe ‘a Sihova ‘o hangē ko ‘ene ‘i he’eku tamai.¹⁴ Pea te ke fakahā ‘e koe ‘ae anga’ofa ‘a Sihova kiate au, ‘ikai ‘i he’eku kei mo’ui ni pē, koe’uhi ke ‘oua na’aku mate:¹⁵ Ka ‘e ‘ikai te ke tutu’u ke motu ho’o ‘ofa mei hoku fale ‘o ta’engata; neongo hono motuhi ‘e Sihova ‘ae ngaahi fili ‘o Tevita taki taha kotoa pē mei he funga ‘o māmani.¹⁶ Ko ia na’e fai ‘e Sonatane ‘ae fuakava mo e fale ‘o Tevita, ‘o pehē, Tuku ke ‘eke ia ‘e Sihova ‘i he nima ‘oe ngaahi fili ‘o Tevita.”¹⁷ Pea na’e toe fekau’i ‘a Tevita ‘e Sonatane ke fuakava ko e me’a ‘i he’ene ‘ofa kiate ia: he ne ne ‘ofa kiate ia hangē ko ‘ene ‘ofa ki hono laumālie ‘o’ona.¹⁸ Pea na’e pehē ‘e Sonatane kia Tevita, “Ko e tu’uefiāfi ‘apongipongi: pea ‘e ‘ilo’i ‘a ho’o ta’e’iai koe’uhi ‘e ava pe ‘a ho nofo’a.¹⁹ Pea hili ha’o tatali ‘i he ‘aho ‘e taha, pea ke ‘alu vave hifo, ‘o hoko ki he potu na’a ke toitoi ai koe ‘i he ‘aho ‘oe ngāue, pea ke tatali ‘o ofi ki he maka ko Iseli.”²⁰ Pea teu fana’i ‘ae ngahau ‘e tolu ‘i hono potu ‘o hangē ko ‘eku fana ki ha me’a faka’ilonga.²¹ Pea vakai, Te u fekau ha tamasi’i, ‘o pehē, “Alu ‘o kumi ‘ae ngahau.’ Kapau ‘oku ou lea faka-

papau ki he tamasi’i, ‘Vakai, ‘oku ‘i he potu mai kiate koe ‘ae ngahau, to’o ia ‘o ‘omi; pea ke ha’u koe:’ he ‘oku ai ‘ae melino kiate koe ‘e ‘ikai ha kovi; ‘o hangē ‘oku mo’ui ‘a Sihova.²² Pea kapau teu pehē ki he talavou, ‘Vakai ‘oku mama’o atu ‘iate koe ‘ae ngaahi ngahau; ke ke ‘alu koe: he kuo fekau koe ‘e Sihova ke ke ‘alu.’

²³ Pea ‘i he me’a kuo ta alea ki ai ‘a koe mo au, vakai, ke ‘iate kitaua ma’uaipē ‘a Sihova ‘o ta’engata.”²⁴ Pea na’e toitoi ‘a Tevita ‘i he ngoue pea hoko ‘ae efiāfi, pea na’e nofo hifo ‘ae tu’i ki he kai.²⁵ Pea ‘afio ‘ae tu’i ‘i hono nofo’a, ‘o hangē ko ‘ene fa’a fai, ‘io, ki he nofo’a ofi ki he holisi: pea tu’u ‘a Sonatane, pea nofo ‘a ‘Apina ki he potu ‘o Saula, ka na’e ava pe ‘ae nofo’a ‘o Tevita.²⁶ Ka na’e ‘ikai lea ‘a Saula ki ha me’a ‘i he ‘aho ko ia: he na’e mahalo ‘e ia, “Kuo hoko ha me’a nai kiate ia, ‘oku ‘ikai ma’a ai; ko e mo’oni nai ‘oku ‘ikai ma’a ia.”²⁷ Pea ‘i he pongipongi ‘e taha ‘aia ko hono ua ‘oe ‘aho ‘oe māhina, na’e ava pe ‘ae nofo’a ‘o Tevita: pea pehē ‘e Saula ki hono ‘alo ko Sonatane, “Ko e hā ‘oku ‘ikai ha’u ai ‘ae foha ‘o Sese ki he kai, ‘aneafi, pe ko e ‘aho ni?”²⁸ Pea na’e talaange ‘e Sonatane kia Saula, “Na’e kole fakamātoato ‘a Tevita kiate au ke ‘alu ia ki Petelihema;”²⁹ ‘o ne pehē, “Oku ou kole kiate koe, tuku au ke u ‘alu; he ‘oku ai ‘ae feilaulau ‘a homau fale ‘i he kolo; pea kuo fekau hoku tokoua ke u hoko ki ai: pea ko eni, kapau kuo u ‘ilo ‘ae lelei ‘i ho ‘ao, ‘oku ou kole kiate koe tuku au ke u ‘alu, ‘o vakai ki hoku ngaahi kāinga.’ Ko ia ‘oku ‘ikai ha’u ai ia ki he keinanga’anga ‘oe tu’i.”³⁰ Pea na’e tupu ai ‘ae houhau ‘a Saula kia Sonatane ‘o ne pehē kiate ia, “Ko e tama fakamaveuveu mo angatu’u fau, ‘ikai ‘oku ou ‘ilo kuo ke fili ‘ae foha ‘o Sese ke fakamaa’i ai koe, pea ko e fakamaa’i ‘ae telefua ‘o ho’o fa’e?”³¹ Koe’uhi ‘i he kei mo’ui ‘ae foha ‘o Sese ‘i he funga kekekeke, ‘e ‘ikai si’i fakatu’uma’u koe, pē ko ho pule’anga. Ko ia ke ke fekau ni ‘o ‘omi ia kiate au, he ko e mo’oni ‘e mate ia.”³² Pea na’e pehēange ‘e Sonatane kia Saula ko ‘ene tamai, “E tāmāte’i ia koe’uma’ā? Ko e hā ia kuo ne fai?”³³ Pea na’e velo leva ‘e Saula ‘ae tao ke ne taa’i ia: ko ia na’e ‘ilo ai ‘e Sonatane kuo tonupa pe ‘ae loto ‘o ‘ene tamai ke tāmāte’i ‘a Tevita.³⁴ Ko ia na’e tu’u lili hake ai ‘a Sonatane mei he keinanga’anga, pea ‘ikai kai ha me’a ‘i hono ua ‘oe ‘aho ‘i he māhina: he na’e mamahi ia koe’uhi ko Tevita, he kuo fai fakamā ‘ene tamai kiate ia.

³⁵ ¶ Pea ‘i he’ene pongipongi, na’e ‘alu kitua’ā ‘a Sonatane ki he ngoue ‘i he feitu’ula’ā na’a na alea ki ai mo Tevita, pea na’e ‘iate ia ‘ae tamasi’i.³⁶ Pea pehē ‘e ia ki he tama, “Lele, ‘o kumi mai ‘ae ngaahi ngahau ‘oku ou fana’i.” Pea ‘i he lele ‘ae tama, na’e fana’i ‘e ia ‘ae ngaahi ngahau ke mama’o ‘iate ia.³⁷ Pea ‘i he hoko ‘ae tamasi’i ki he potu ‘oe ngahau ‘aia na’e fana’i ‘e Sonatane, pea kalanga ‘a Sonatane ki he tama, ‘o ne pehē, “‘Ika’i ‘oku mama’o atu ‘ae ngahau ‘iate koe?”

³⁸ Pea kalanga ‘a Sonatane ki he tama, ‘o pehē, “Fakato’oto’o, faivave, ‘oua na’a tatali.’” Pea tākaki ‘e he tamasi’i ‘a Sonatane ‘ae ngaahi ngahau, pea ha’u ia ki he’ene ‘eiki.³⁹ Ka na’e ‘ikai ‘ilo ha me’a ‘e he tamasi’i: ko Sonatane mo Tevita pe na’a na ‘ilo ‘ae me’a.⁴⁰ Pea na’e

tuku 'e Sonatane 'ene ngaahi mahafu ki he tamasi'i, 'o ne pehē kiate ia, "'Alu 'o 'ave ia ki he kolo."

⁴¹ ¶ Pea 'i he 'alu 'ae tamasi'i, na'e tu'u hake 'a Tevita mei he potu na'e hanga ki tonga, pea fakatōmape'e hono mata ki he kelekele, 'o fakapunou tu'o tolu ia: pea na'a na fetoutou fekita pe, 'o fai 'ae fetāngihi, ka na'e lahi hake 'ia Tevita. ⁴² Pea na'e pehē 'e Sonatane kia Tevita, 'Alu fiemālie pe, he kuo ta fefuakava 'i he huafa 'o Sihova, 'o pehē, "Ke 'iate koe mo au 'a Sihova, pea ke 'i hoku hako ia mo ho hako 'o ta'engata." Pea na'e tu'u hake ia 'o 'alu: pea na'e 'alu 'o Sonatane ki he kolo.

1 'Oku ma'u 'e Tevita 'i Nopi 'ae mā tapu meia 'Ahimeleki. 7 Na'e 'i ai 'a Toeki. 8 'Oku 'ave 'e Tevita 'ae heletā 'a Kolaiate. 10 Ko e fievaleloi 'a Tevita 'i Kati.

21 NA'E toki hoko ai 'a Tevita ki Nopi 'o ne 'alu kia 'Ahimeleki ko e taula'eiki: pea manavahē 'a 'Ahimeleki 'i he fetaulaki mo Tevita, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku ke tokotaha ai, pea 'ikai ha tangata 'iate koe?" ² Pea pehē 'e Tevita kia 'Ahimeleki ko e taula'eiki; "Kuo tuku mai 'e he tu'i ha ngāue kiate au," 'o ne pehē kiate au, "Ke 'oua na'a 'ilo 'e ha tangata 'e tokotaha 'ae ngāue ko ia 'aia 'oku ou fekau'i ai koe, mo ia kuo u fekau kiate koe: pea kuo u fekau'i 'eku kau tamaio'eiki ki he ngaahi potu ko 'ena. ³ Pea ko 'ena ko e hā 'oku 'i ho lalo nima? Tuku mai ki hoku nima ha fo'i mā 'e nima, pe ha me'a pe 'oku ke ma'u." ⁴ Pea talaange 'e he taula'eiki kia Tevita, 'o pehē, "'Oku 'ikai ha mā ngofua 'i hoku nima, ka 'oku 'i ai 'ae mā tapu; 'o kapau pe kuo ta'ofi 'akinautolu 'e he kau talavou mei he kau fefine." ⁵ Pea na'e leaange 'a Tevita ki he taula'eiki, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e mo'oni kuo ta'ofi 'ae kau fefine meiate kinautolu 'i he 'aho nai 'e tolu, talu 'eku ha'u kitua'a, pea 'oku mā'oni'oni 'ae ngaahi ipu 'ae kau talavou, pea 'oku hangē 'oku ngofua 'ae mā, 'io, he kuo fakatapui he 'aho ni 'ae mā 'i he 'ai'anga." ⁶ Ko ia na'e 'atu ai kiate ia 'e he taula'eiki 'ae mā tapu: he na'e 'ikai 'i ai ha mā, ka ko e mā pe 'oe 'ao, 'aia na'e to'o mei he 'ao 'o Sihova, ke 'ai ki ai 'ae mā mafana 'i he 'aho 'aia na'e to'o 'o 'ave ai ia. ⁷ Pea na'e 'i ai 'i he 'aho ko ia 'ae tangata 'e tokotaha 'i he kau tamaio'eiki 'a Saula, na'e mo'ua ia 'i he 'ao 'o Sihova; ko Toeki hono hingoa, ko e tangata 'It-omi, ko e tu'ukimu'a ia 'oe kau tauhimanu lalahi 'a Saula.

⁸ ¶ Pea pehē 'e Tevita kia 'Ahimeleki, "Pea 'oku 'ikai 'i ho nima ni ha tao pē ha heletā? He 'oku 'ikai te u 'omi 'eku heletā pe ko 'eku mahafutau, he ko e ngāue 'ae tu'i na'e fai fakato'oto'o." ⁹ Pea pehē 'e he taula'eiki, "Ko e heletā 'a Kolaiate ko e tangata Filisitia, 'aia na'a ke tāmāte'i 'i he tele'a 'o Ila, Vakai 'oku tuku tākai 'ae kofu 'i he tu'a 'efoti kapau ko ho loto ke 'ave ia, 'ave ia he 'oku 'ikai ha taha kehe ka ko ia pe 'i heni." Pea na'e pehē 'e Tevita, "'Oku 'ikai hano tatau mo ia; tuku mai ia."

¹⁰ ¶ Pea na'e tu'u hake 'a Tevita 'i he 'aho ko ia, 'o hola 'i he'ene manavahē kia Saula, pea 'alu ia kia 'Akisi ko e tu'i 'o Kati. ¹¹ Pea pehē 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Akisi kiate ia, "'Ikai ko Tevita eni ko e tu'i 'oe fonua? 'Ikai na'a

nau hiva fetali'aki kiate ia 'i he ngaahi me'e, 'o pehē, 'Kuo tāmāte'i 'e Saula 'ene ngaahi toko afe, mo Tevita 'ene ngaahi toko mano?' ¹² Pea na'e fa'o 'e Tevita 'ae ngaahi lea ni ki hono loto, pea na'e manavahē lahi ia kia 'Akisi ko e tu'i 'o Kati. ¹³ Pea na'a ne fakakehe 'ene anga 'i honau 'ao 'o ne fai 'o hangē kuo vale ia honau nima, pea ne ne vaku ki he matapā 'oe hū'anga fale, pea na'a ne tuku ke tafe hono fāvai ki hono fakapau. ¹⁴ Pea na'e pehē 'e 'Akisi ki he'ene kau tamaio'eiki, "Vakai, 'oku mou mamata 'oku fakavalevale 'ae tangata; pea ko e hā ia kuo mou 'omi ai ia kiate au? ¹⁵ He 'oku 'aonga kiate au ha kau tangata fakavalevale, kuo mou 'omi ai 'ae siana ni ke fai fakavalevale 'i hoku 'ao? 'E hoko koā 'ae siana ni ki hoku fale?"

1 'Oku fakataha 'ae kau tangata kehekehe kia Tevita ki 'Atulami. 3 Ko e tuku atu 'i Misipa 'ene mātu'a ki he tu'i 'o Moape. 5 Ko e valoki'i ia 'e Kati, mo e hiki ia ki Halete. 6 'Oku 'alu 'o kumi ia 'e Saula, pea lāunga ia 'i he ta'eangatonu 'a 'ene kau tamaio'eiki. 9 'Oku tala kovi'i 'e Toeki 'a 'Ahimeleki. 11 'Oku fekau 'e Saula ke tāmāte'i 'ae kau taula'eiki. 17 'Oku fakafisi ki ai 'e he kau tangata, pea fai ia 'e Toeki. 20 Ko e hao 'o hola 'a 'Apiata, pea 'omi hona ongoongo kia Tevita.

22 KO IA na'e 'alu mei ai 'a Tevita, pea hao 'o hoko atu ki he 'ana 'o 'Atulami: pea 'i he fanongo ki ai 'a hono ngaahi kāinga mo e fale kotoa pē 'o 'ene tamai, na'a nau 'alu hifo ai kiate ia. ² Mo kinautolu kotoa pē na'e mamahi, mo ia kotoa pē na'e mo'ua, mo ia kotoa pē na'e loto mamahi, na'a nau fakakātoa 'akinautolu kiate ia; pea hoko ia ko e 'eiki pule kiate kinautolu: pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko fāngeau nai.

³ ¶ Pea na'e 'alu ai 'a Tevita ki Misipa 'o Moape: pea na'e pehē 'e ia ki he tu'i 'o Moape, "'Oku ou kole kiate koe tuku ke ha'u 'eku tamai mo 'eku fa'ē, ke nofo kiate koe, ke 'oua ke u hoko 'o 'ilo 'aia 'e fai 'e he 'Otua ma'aku." ⁴ Pea na'a ne 'omi 'akinaua ki he 'ao 'oe tu'i 'o Moape: pea na'a nau nonofo mo ia 'i he ngaahi 'aho kotoa pē na'e nofo ai 'a Tevita 'i he 'ana.

⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e he palōfita ko Kata kia Tevita, "'Oua na'a ke nofo 'i he 'ana; 'alu, pea ke mole atu ki he fonua 'o Siuta." Pea na'e 'alu 'a Tevita, pea hoko atu ki he vao'akau 'o Halete.

⁶ ¶ Pea kuo fanongo 'a Saula kuo 'ilo 'a Tevita mo e kau tangata na'e 'iate ia (pea na'e nofo 'a Saula 'i Kipea 'i he lolo 'akau 'i Lama, na'e 'i hono nima hono tao, pea tu'u takatakai kiate ia 'a 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē). ⁷ Pea na'e pehē 'e Saula ki he'ene kau tamaio'eiki na'e tu'u takatakai 'iate ia, "'Ae kau Penisimani, mou tokanga mai; 'e foaki koā 'e he foha 'o Sese kiate kimoutolu taki taha 'ae ngaahi ngoue, mo e ngoue vaine, pea ne ngaohi 'akimoutolu kotoa pē ke 'eiki ki he ngaahi toko afe, mo e ngaahi toko teau; ⁸ koe'uhi ke mou alea ai ke angatu'u kotoa pē kiate au, pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fakahā kiate au kuo alea pau 'a hoku foha mo e foha 'o Sese, pea 'oku 'ikai hamou tokotaha 'oku 'ofa kiate au, pe fakahā kiate au, kuo langa'i 'e hoku foha 'a

'eku tamaio'eiki ke angatu'u kiate au, ke toitoi 'o hangē ko ia 'oku fai he 'aho ni?"

⁹ ¶ Pea na'e toki lea 'a Toeki ko e tangata 'Itomi, 'aia kuo fakanofa ki he kau tamaio'eiki 'a Saula, 'o ne pehē, "Na'aku mamata ki he foha 'o Sese, na'e ha'u ia ki Nopi, kia 'Ahimeleki ko e foha 'o 'Ahitupe. ¹⁰ Pea na'a ne fehu'i kia Sihova ma'ana, 'o ne 'atu kiate ia 'ae me'akai, mo ne 'atu kiate ia 'ae heletā 'a Kolaiate ko e tangata Filisitia." ¹¹ Pea na'e fekau leva 'e he tu'i ke 'omi 'a 'Ahimeleki ko e taula'eiki, ko e foha 'o 'Ahitupe, mo e fale kotoa pē 'o 'ene tamai, 'ae kau taula'eiki na'e 'i Nopi pea na'a nau ha'u kotoa pē ki he tu'i ¹² Pea na'e pehē 'e Saula, "Ko eni, fanongo, 'a koe ko e foha 'o 'Ahitupe. Pea pehē 'e ia, 'E hoku 'eiki ko au eni." ¹³ Pea na'e pehē 'e Saula kiate ia, "Ko e hā kuo mou alea mo angatu'u fakataha ai kiate au, 'a koe mo e foha 'o Sese, koe'uhi 'i ho'o 'atu kiate ia 'ae mā, mo e heletā, mo ke fehu'i ki he 'Otua koe'uhi ko ia; koe'uhi ke angatu'u ia kiate au, mo toitoi, 'o hangē ko ia 'oku fai he 'aho ni?" ¹⁴ Pea na'e leange 'a 'Ahimeleki ki he tu'i, 'o ne pehē, "Pea ko hai 'oku angatonu 'i ho'o kau tamaio'eiki 'o hangē ko Tevita, 'aia ko e foha 'i he fono ki he tu'i, pea 'oku 'alu 'i ho'o fekau, pea 'oku ongoongolei 'i ho fale? ¹⁵ He ko 'eku kamata fehu'i ia ki he 'Otua koe'uhi ko ia? Ke mama'o ia 'iate au: ke 'oua na'a tuku kovi 'e he tu'i ha me'a 'e taha ki he'ene tamaio'eiki, pe ki he fale kotoa pē 'o 'eku tamai: he na'e 'ikai 'ilo 'e ho'o tamaio'eiki ha me'a si'i 'i he me'a ni kotoa pē, *ha me'a si'i pe ha me'a lahi.*" ¹⁶ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Ahimeleki, ko e mo'oni te ke mate, 'a koe, mo e fale kotoa pē 'o ho'o tamai."

¹⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i ki he kau tangata na'e tu'u takatakai 'iate ia, "Mou hanga 'o tāmāte'i 'ae kau taula'eiki 'a Sihova: koe'uhi kuo fekuki honau nima mo Tevita pea koe'uhi na'a nau 'ilo 'ene hola, pea na'e 'ikai fakahā ia kiate au." Ka na'e 'ikai fie mafao atu honau nima 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i ke taa'i 'ae kau taula'eiki 'a Sihova. ¹⁸ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Toeki, "Tafoki koe," pea ke taa'i 'ae kau taula'eiki. Pea na'e tafoki 'a Toeki ko e tangata 'Itomi, 'o ne taa'i 'ae kau taula'eiki, pea na'e tāmāte'i 'i he 'aho ko ia 'ae tangata 'e toko valungofulu ma toko nima, 'aia na'a nau 'ai 'ae 'efoti 'oe tupenu lelei. ¹⁹ Pea ko Nopi ko e kolo 'oe kau taula'eiki, na'a ne taa'i 'aki 'ae mata 'oe heletā, 'ae kau tangata mo e kau fefine, 'ae fānau mo e tamaiki huhu, 'ae fanga pulu, mo e fanga 'asi, mo e fanga sipi, 'aki 'ae mata 'oe heletā.

²⁰ ¶ Pea ko e tokotaha 'i he ngaahi foha 'o 'Ahimeleki ko e foha 'o 'Ahitupe, na'e ui ko 'Apiata, na'e hao ia, pea hola kia Tevita. ²¹ Pea na'e fakahā 'e 'Apiata kia Tevita 'ae tāmāte'i 'e Saula 'ae kau taula'eiki 'a Sihova. ²² Pea pehē 'e Tevita kia 'Apiata, "Ne u 'ilo ia 'i he 'aho 'aia na'e 'i ai 'a Toeki ko e tangata 'Itomi, koe'uhi te ne tala mo'oni ia kia Saula: kuo tupu 'iate au 'enau tāmāte'i 'ae kakai kotoa pē 'oe fale 'o ho'o tamai. ²³ Ka ke nofo koe kiate au, pea 'oua na'a ke manavahē: he ko ia 'oku ne kumi 'eku mo'ui, 'oku ne kumi ho'o mo'ui: ka 'i ho'o 'iate au te ke malu'ia ai."

1 'Oku fehu'i 'e Tevita kia Sihova 'ia 'Apiata pea ne fakahaofi 'a Kí'ila. 7 'I he fakahā kiate ia 'e he 'Otua 'e ha'u 'a Saula, mo e kākā 'oe kakai Kí'ila, 'oku ne hola ia mei Kí'ila. 14 'Oku hoko 'a Sonatane kiate ia 'i Sifi 'o ne fakafiemālie'i ia. 19 'Oku fakahā ia 'e he kakai Sifi kia Saula. 25 'Oku fakahaofi ia meia Saula 'i Maoni 'i he hoko mai 'ae tau 'ae kau Filisitia. 29 'Oku nofo ia 'i Eniketi.

23 PEA na'a nau fakahā kia Tevita 'o pehē, "Vakai, 'oku tau'i 'e he kakai Filisitia 'a Kí'ila, 'onau kai-ha'a mei he ngaahi haha'anga." ² Pea na'e fehu'i ai 'e Tevita kia Sihova, 'o pehē, "Te u 'alu 'o taa'i 'ae kakai Filisitia? Pea na'e pehē 'e Sihova kia Tevita, 'Alu, pea taa'i 'ae kau Filisitia, pea fakamo'ui 'a Kí'ila." ³ Pea na'e pehē 'e he kau tangata 'o Tevita kiate ia, "Vakai, 'oku mau manavahē ni 'i Siuta: pea 'e fēfē hono lahi hake, 'o kapau te tau hoko ki Kí'ila ke tau'i 'ae ngaahi tau 'ae kakai Filisitia." ⁴ Pea na'e toe fehu'i 'e Tevita kia Sihova. Pea na'e talia ia 'e Sihova 'o ne pehē, "Tu'u 'o 'alu hifo ki Kí'ila; he te u tukuange 'ae kakai Filisitia ki ho nima." ⁵ Pea na'e 'alu ai 'a Tevita mo hono kau tangata ki Kí'ila, pea na'e tau'i 'ae kau Filisitia, pea fetuku mei ai 'enau ngaahi fanga manu lalahi, 'o ne taa'i 'akinautolu 'i he tāmāte'i lahi. Pea na'e fakamo'ui 'e Tevita 'ae kakai 'o Kí'ila ⁶ Pea 'i he hola 'a 'Apiata ko e foha 'o 'Ahimeleki ki Kí'ila, na'a ne 'alu hifo mo e 'efoti 'i hono nima.

⁷ ¶ Pea na'e tala kia Saula kuo hoko 'a Tevita ki Kí'ila. Pea na'e pehē 'e Saula, "Kuo tuku mai ia 'e he 'Otua ki hoku nima; he kuo tāpuni ia ki loto, 'i he'ene hū ki ha kolo 'oku ai hano ngaahi matapā mo e ngaahi songo." ⁸ Pea na'e fekau 'e Saula ke katoa fakataha 'ae kakai kotoa pē ke tau, ke 'alu hifo ki Kí'ila ke tau'i 'a Tevita mo hono kau tangata.

⁹ ¶ Pea na'e 'ilo 'e Tevita 'oku fa'a fai kovi fakafufū 'e Saula kiate ia; pea na'e pehē 'e ia kia 'Apiata ko e taula'eiki, "Omi ki heni 'ae 'efoti." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e Tevita, "'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, ko e mo'oni kuo fanongo 'e ho'o tamaio'eiki 'oku tokanga 'a Saula ke ha'u ki Kí'ila, ke faka'auha 'ae kolo koe'uhi ko au. ¹¹ 'E tukuange au 'e he kakai 'o Kí'ila ki hono nima? 'E 'alu hifo 'a Saula 'o hangē ko ia kuo ongo'i 'e ho'o tamaio'eiki? 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'oku ou kole kiate koe, ke ke tala ki ho'o tamaio'eiki." Pea na'e pehē 'e Sihova, "'E 'alu hifo ia." ¹² Pea na'e pehē 'e Tevita, "'E tukuange au mo hoku kakai 'e he kakai 'o Kí'ila ki he nima 'o Saula?" Pea na'e pehē 'e Sihova, "Tenau tukuange koe."

¹³ ¶ Pea na'e tu'u hake 'a Tevita mo hono kau tangata ko e toko onongeau nai, 'onau hiki mei Kí'ila, 'onau 'alu pē 'i he ngaahi potu ne nau fa'a lava ki ai. Pea na'e tala kia Saula kuo hola 'a Tevita mei Kí'ila; pea ne tuku ai 'ene 'alu ki ai. ¹⁴ Pea nofo 'a Tevita 'i he toafa 'i he ngaahi toitoi'anga mālohi, 'o nofo 'i he mo'unga 'i he toafa 'o Sifi. Pea na'e kumi ia 'e Saula 'i he 'aho kotoa pē, ka na'e fakamo'ui ia 'e he 'Otua mei hono nima. ¹⁵ Pea na'e mamata 'a Tevita kuo ha'u kitu'a 'a Saula ke kumi 'ene mo'ui: pea na'e 'i he toafa 'o Sifi 'a Tevita 'i he vao'akau.

¹⁶ ¶ Pea na'e tu'u hake 'a Sonatane ko e foha 'o Saula 'o 'alu kia Tevita ki he loto vao'akau, 'o ne fakamālohi hono nima 'i he 'Otua. ¹⁷ Pea ne pehē kiate ia, "Oua na'a ke manavahē: he ko e nima 'o Saula ko 'eku tamai 'e 'ikai te ne 'ilo koe; pea te ke hoko ko e tu'i 'i 'Isileli, pea ko au teu hoko kiate koe; pea 'oku 'ilo foki ia 'e he'eku tamai ko Saula." ¹⁸ Pea ne na fefuakava 'aki 'akināua 'i he 'ao 'o Sihova: pea na'e nofo 'a Tevita 'i he vao'akau, kae 'alu 'a Sonatane ki hono fale. ¹⁹ Pea na'e toki 'alu hake 'ae kakai Sifi kia Saula ki Kipea, 'o pehē, "Ikai 'oku toitoi 'a Tevita 'iate kimautolu 'i he ngaahi toitoi'anga mālohi 'i he loto vao'akau, 'i he mo'unga 'o Hakila, 'aia 'oku 'i he potu tonga 'o Sesimoni? ²⁰ Pea ko eni, 'E tu'i, ke ke 'alu hifo 'o fakatatau ki he holi kotoa pē 'a ho loto: pea ko 'emau ngāue ia ke tukuange ia ki he nima 'oe tu'i." ²¹ Pea na'e pehē 'e Saula, "Ke monū'ia 'akimoutolu 'ia Sihova; he 'oku mou anga'ofa mai kiate au. ²² Pea ko eni, 'oku ou kole kiate kimoutolu, mou tokonaki, pea 'ilo mo mamata ki he potu 'aia 'oku 'i ai hono va'e, pea ko hai na'a ne mamata kiate ia 'i ai: he kuo tala kiate au 'oku ne fai fakapotopoto 'aupito. ²³ Ko ia mou vakai, pea 'ilo lelei 'a hono ngaahi toitoi'anga kotoa pē, 'aia 'oku ne fufū ai ia, pea mou toe ha'u kiate au, 'o fakapapau, pea te tau ō mo au: pea 'e hoko 'o pehē, kapau 'oku 'i he fonua ia, te u fakatotolo ia 'i he ngaahi toko afe 'o Siuta." ²⁴ Pea na'a nau tu'u hake 'o 'alu ki Sifi, 'o mu'omu'a 'ia Saula: ka na'e 'i he toafa 'o Maoni 'a Tevita mo hono kau tangata, 'i he tafangafanga 'i he potu tonga 'o Sesimoni. ²⁵ Pea na'e 'alu foki 'a Saula mo hono kau tangata ko hono kumi. Pea na'a nau tala kia Tevita: ko ia na'e 'alu hifo ai ia mei he maka, pea nofo 'i he toafa 'o Maoni. Pea na'e fanongo 'a Saula ki ai, pea kumi 'e ia kia Tevita 'i he toafa 'o Maoni. ²⁶ Pea na'e 'alu 'a Saula 'i he potu 'e taha 'oe mo'unga, pea ko Tevita mo hono tau tangata na'a nau 'alu 'i hono potu 'e taha 'oe mo'unga: pea na'e fakato'oto'o 'a Tevita ke 'alu mama'o ko 'ene manavahē kia Saula; ka na'e 'ākilotoa mo kāpui 'a Tevita mo hono kakai 'e Saula mo hono kakai ke ma'u 'akinautolu. ²⁷ Ka na'e ha'u 'ae tangata fekau kia Saula, 'o pehē, "Ke ke fakato'oto'o, pea ha'u, he kuo hoko 'ae tau 'ae kau Filisitia, ki he fonua." ²⁸ Ko ia na'e foki ai 'a Saula mei he'ene tuli 'a Tevita, 'o ne 'alu ke tuli 'ae kau Filisitia: ko ia na'e ui ai 'ae potu ko ia ko Sela-Hamalikoti.

²⁹ ¶ Pea na'e 'alu hake mei ai 'a Tevita, 'o nofo 'i he ngaahi potu toitoi'anga mālohi 'i Eni-Keti.

1 Ko e hele'i 'e Tevita 'o motuhi 'ae potu kofu 'o Saula 'i he 'ana 'i 'Eni-Keti ko e 'ofa ki he'ene mo'ui. 8 'Oku fakahā ai 'e ia 'ene mā'oni'oni. 16 'Oku fakahā 'e Saula 'ene hē, pea na fuakava mo Tevita, pea 'alu ia.

24 PEA 'i he liu mai 'a Saula mei he'ene tuli 'ae kau Filisitia, pea hoko 'o pehē, na'e tala kiate ia, 'o pehē, "Vakai, 'oku 'i he toafa 'o Eni-Keti 'a Tevita." ² Pea na'e 'ave 'e Saula 'ae kau tangata na'e fili 'e toko tolu afe mei 'Isileli kotoa pē, pea na'e 'alu ia ke kumi 'a Tevita mo hono kau tangata 'i he funga 'oe ngaahi maka 'oe fanga kosi kaivao. ³ Pea na'e hoko ia ki he ngaahi

loto'ā sipi 'i he ve'ehala, 'aia na'e 'i ai 'ae 'ana, pea hū ki ai 'a Saula ke 'ufi'ufi hono va'e: pea na'e 'i he tafa'aki 'ana 'a Tevita mo hono kau tangata. ⁴ Pea pehē 'e he kau tangata 'o Tevita kiate ia, "Vakai, ko eni 'ae 'aho 'aia na'e pehē ai 'e Sihova kiate koe, Vakai, te u tukuange ho fili ki ho nima, koe'uhi ke ke fai kiate ia 'aia 'oku lelei kiate koe." Pea na'e tu'u hake 'a Tevita 'o ne hele'i 'o motuhi fakafufū 'ae mui kofu 'o Saula. ⁵ Pea hili 'a hono fai na'e tautea 'a Tevita 'e hono loto, ko e me'a 'i he'ene motuhi 'ae potu 'oe kofu 'o Saula. ⁶ Pea pehē 'e ia ki hono kakai, "Ke ta'ofi 'e Sihova ke 'oua na'aku fai 'ae me'a ni ki hoku 'eiki, ko e fakatapui 'e Sihova, ke mafao atu hoku nima angatu'u kiate ia, ka ko e pani ia 'a Sihova." ⁷ Ko ia na'e ta'ofi 'e Tevita 'ene kau tamaio'eiki 'aki 'ae ngaahi lea ni, pea na'e 'ikai tuku 'akinautolu kenau tu'u hake kia Saula. Ka na'e tu'u hake 'a Saula mei he 'ana, pea 'alu 'i hono hala. ⁸ Pea na'e tu'u foki 'a Tevita 'o 'alu kitu'a mei he 'ana, pea kalanga ia kia Saula 'o pehē, "A hoku 'eiki ko e tu'i." Pea na'e tafoki 'o vakai ki mui 'a Saula, 'oku tulolo 'a Tevita hono mata ki he kelekele, pea punou ia.

⁹ ¶ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Saula, "Ko e hā 'oku ke tokanga ai ki he ngaahi lea 'ae kau tangata, 'oku pehē, 'Vakai, 'oku kumi 'e Tevita ke ke lavea? ¹⁰ Vakai, kuo ke mamata 'aki ho mata he 'aho ni ki he'ene tuku mai koe 'e Sihova he 'aho ni ki hoku nima 'i he 'ana pea na'e tala 'e he ni'ihi ke u taa'i koe ka na'e fakamo'ui koe 'e hoku mata; pea ne u pehē, "E 'ikai te u mafao atu hoku nima 'o angatu'u ki hoku 'eiki he ko e fakatapui ia 'a Sihova.' ¹¹ Pea ko eni foki, 'a 'eku tamai, vakai, 'io, vakai ki he potu 'o ho kofu 'i hoku nima: 'i he'eku hele'i ke motu 'ae kapa 'o ho kofu, 'o 'ikai te u taa'i koe, ke ke 'ilo ai mo vakai 'oku 'ikai ha kovi pe ha angahala 'i hoku nima, pea kuo 'ikai te u fai angahala kiate koe; ka 'oku ke tuli 'a 'eku mo'ui ke taa'i ia. ¹² Ke fakamaau'i 'e Sihova kiate au mo koe, pea totongi kiate koe 'e Sihova koe'uhi ko au: ka 'e 'ikai 'iate koe 'a hoku nima 'o'oku. ¹³ Kae hangē: ko e lea 'ae mātu'a 'i mu'a, "Oku tupu 'ae fai kovi mei he angakovi' ka 'e 'ikai 'iate koe 'a hoku nima. ¹⁴ Kuo ha'u 'ae tu'i 'o 'Isileli 'o tuli kia hai? 'Oku ke tulia 'a hai? Ko e kulī mate, ko e kutufisi. ¹⁵ Ko ia ke fakamaau 'e Sihova, pea fakamaau kiate au mo koe, pea vakai, 'o langomaki'i au, pea fakamo'ui au mei ho nima."

¹⁶ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he faka'osi 'e Tevita 'ae ngaahi lea ni kia Saula, na'e pehē 'e Saula, "He ko ho le'o eni, 'E Tevita ko hoku foha?" Pea na'e hiki hono le'o 'e Saula 'o ne tangi. ¹⁷ Pea na'e pehē 'e ia kia Tevita, "Oku ke angatonu lahi koe 'iate au: he kuo ke totongi lelei kiate au, ka kuo u totongi kovi kiate koe. ¹⁸ Pea kuo ke fakahā he 'aho ni 'a ho'o fai lelei kiate au: koe'uhi 'i he tukuange au 'e Sihova ki ho nima, na'e 'ikai te ke tāmata'i au. ¹⁹ He kapau 'oku 'ilo 'e ha tangata hono fili, te ne tuku ke toe 'alu mo'ui? Ko ia ke totongi lelei 'e Sihova kiate koe, 'i he me'a kuo ke fai kiate au he 'aho ni. ²⁰ Pea ko eni, vakai, 'Oku ou 'ilo pau ko e mo'oni te ke hoko ke tu'i, pea 'e fakatu'uma'u 'ae pule'anga 'o 'Isileli 'iate koe. ²¹ Ko ia ke ke fuakava ni ki-

ate au 'ia Sihova, ke 'oua na'a ke motuhi hoku hako kimui 'iate au, pea 'oua na'a ke faka'auha hoku hingoa mei he fale 'o 'eku tamai." ²² Pea na'e fuakava 'e Tevita kia Saula, pea 'alu 'a Saula ki hono 'api, ka na'e 'alu hake 'a Tevita mo hono kau tangata ki he toitoi'anga.

1 'Oku pekia 'a Samuela. 2 'Oku fekau 'e Tevita mei Palani kia Napale. 10 'Oku 'ita ia 'i he anga ta'e'ofa 'a Napale, pea fakakaukau ke faka'auha ia. 14 'Oku 'ilo ia 'e 'Apikale. 18 'Oku 'ave 'ae me'a'ofa, 23 Pea 'i he'ene poto, na'a ne fakafiemalie'i 'a Tevita. 36 'Oku fanongo ki ai 'a Napale pea mate ai. 39 'Oku 'ave 'e Tevita 'a 'Apikale mo 'Ahinoami ko hono ongo 'unoho. 44 Kuo foaki 'a Mikale kia Faliti.

25 PEA na'e pekia 'a Samuela; pea na'e ka'toa fakataha ai 'ae kakai 'Isileli kotoa pē, 'onau tēngihia ia, pea na'e hano ia 'i hono fale 'i Lama. Pea na'e hiki 'a Tevita 'o 'alu hifo ki he toafa 'o Palani. ² Pea na'e ai 'ae tangata 'i Maoni, ka na'e 'i Kameli 'a hono tofi'a; pea ko e tangata lahi ia, pea na'e tolu afe 'ene fanga sipi, pea mo e kosi 'e taha afe: pea na'e kosi 'e ia 'a 'ene fanga sipi 'i Kameli. ³ Pea ko hono hingoa 'oe tangata ko Napale; pea ko e hingoa 'o hono 'unoho ko 'Apikale: pea ko e fefine loto fakapotopoto, mo mata hoihoifua ia: ka na'e angakovi 'ae tangata, pea kovi 'i he'ene fangianga; pea na'e 'oe fale 'o Kelepi ia.

⁴ ¶ Pea na'e fanongo 'a Tevita 'i he toafa 'oku fai 'ene kosi sipi 'e Napale. ⁵ Pea na'e fekau 'e Tevita 'ae kau talavou 'e toko hongofulu, 'o ne pehē ki he kau talavou, "Mou 'alu hake ki Kameli, pea 'alu kia Napale, 'o lea 'ofa kiate ia 'i hoku hingoa: ⁶ pea mou lea pehē kiate ia 'oku mo'ui monū'ia, Ke 'iate koe 'ae fiemalie, ke 'i ho fale 'ae fiemalie, pea ke 'i he me'a kotoa pē 'oku ke ma'u 'ae fiemalie, ⁷ pea ko eni, kuo u fanongo, 'oku ke ma'u 'ae kau kosi sipi: pea ko eni na'e 'iate kimautolu 'a ho'o kau tauhi sipi, na'e 'ikai te mau fai ha me'a kovi kiate kinautolu, pea na'e 'ikai ha me'a na'e mole 'iate kinautolu, 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o 'emau nofo 'i Kameli. ⁸ Ke ke fehu'i ki ho'o kau talavou, pea tenau fakahā kiate koe. Ko ia, tuku ke ma'u 'e he kau talavou 'ae 'ofa 'i ho 'ao: he 'oku mau hoko 'i he 'aho lelei: 'oku ou kole kiate koe, foaki mai 'aia kotoa pē 'oku fa'a 'omi 'e ho nima ki ho'o kau tamaio'eiki, pea ki ho foha ko Tevita." ⁹ Pea 'i he hoko atu 'ae kau talavou 'a Tevita, na'a nau lea kia Napale 'i he hingoa 'o Tevita 'o fakatatau ki he ngaahi lea ni kotoa pē, pea ngata.

¹⁰ ¶ Pea na'e lea 'a Napale ki he kau tamaio'eiki 'a Tevita, 'o ne pehē, "Ko hai 'a Tevita? Pea ko hai 'ae foha 'o Sese? 'Oku ai 'ae kau tamaio'eiki tokolahi 'i he ngaahi 'aho ni 'oku motuhi mo hola taki taha mei he'ene 'eiki. ¹¹ Pea 'e pehē koā 'a 'eku to'o 'eku mā mo 'eku vai, mo 'eku fanga manu kuo tāmāte'i ma'a 'eku kau kosi sipi, pea foaki ia ki he kau tangata 'aia 'oku 'ikai te u 'ilo pē 'oku mei fē 'akinautolu?" ¹² Ko ia na'e tafoki ai 'ae kau talavou 'a Tevita 'o toe 'alu 'i honau hala, 'o hoko 'o fakahā kiate ia 'ae ngaahi tala ni kotoa pē. ¹³ Pea na'e pehē 'e Tevita ki hono kau tangata, "Mou nono'o taki taha 'ae tangata 'ene heletā." Pea na'a nau nono'o taki taha 'ae tangata 'ene heletā: pea na'e nono'o foki mo

Tevita 'ene heletā: pea na'a nau 'alu hake 'o muimui 'ia Tevita, ko e kau tangata 'e toko fāngeau; pea na'e nofo 'ae toko uangeau mo 'enau nga'oto'ota.

¹⁴ ¶ Ka na'e tala kia 'Apikale ko e 'unoho 'o Napale 'e he talavou 'e taha, 'o pehē, "Vakai, na'e fekau 'e Tevita 'ae kau talavou mei he toafa mo e lea 'ofa ki homau 'eiki; ka na'a ne taukae 'akinautolu. ¹⁵ Ka na'e fai angalelei lahi 'ae kau tangata kiate kimautolu, pea na'e 'ikai hamau lavea 'iate kinautolu, pea na'e 'ikai ha'amau me'a 'e mole 'i he 'emau nonofo mo kinautolu, 'i he'emaui 'i he ngaahi vao: ¹⁶ Ko e 'a 'akinautolu kiate kimautolu 'i he pō mo e 'aho, 'i he kuonga kotoa pē na'a mau 'iate kinautolu 'i he tauhi 'ae fanga sipi. ¹⁷ Pea ko eni, ke ke 'ilo, pea fifili pe ko e hā ia te ke fai; he kuo tu'utu'uni 'ae kovi ki hotau 'eiki, pea ki hono fale kotoa pē: he 'oku pehē fau 'a 'ene angakovi, 'oku 'ikai fa'a lea ha tangata kiate ia." ¹⁸ Ko ia na'e fai fakato'oto'o ai 'e 'Apikale, 'o ne to'o 'ae mā kotoa 'e uangeau, mo e hina uaine 'e ua, mo e sipi 'e nima kuo ngaohi, mo e fua uite tunu 'e nima, mo e fuhi kālepi 'e teau, mo e mā fiki 'e uangeau, pea na'a ne fakaheka ia ki he fanga 'asi.

¹⁹ Pea pehē 'e ia ki he'ene kau tamaio'eiki, "Mou 'alu 'o mu'omu'a 'iate au: vakai te u muimui atu." Ka na'e 'ikai te ne tala ki hono 'unoho ko Napale. ²⁰ Pea na'e pehē, 'i he'ene heka 'i he 'asi, pea hoko atu ia ki he malumalu 'oe mo'unga, vakai, ko Tevita mo hono kau tangata 'oku 'alu hifo fakahangatonu mai kiate ia; pea na'e fakafetaulaki atu ia kiate kinautolu. ²¹ Ka kuo 'osi 'ene lau 'e Tevita, 'o pehē, "Ko e mo'oni kuo ta'e'anga 'eku le'ohi 'ae koloa kotoa pē 'ae siana ni 'i he toafa, ko ia na'e 'ikai ha me'a 'e taha 'e mole 'i he'ene ngaahi me'a kotoa pē, pea kuo ne totongi kovi 'e ia kiate au 'i he lelei. ²² Ke fai pehē mo lahi hake foki 'e he 'Otua ki he ngaahi fili 'o Tevita, 'o kapau te u tuku 'o fe'unga mo e ma'a hake 'ae 'aho 'apongipongi ha tamasi'i tangata 'e tokotaha." ²³ Pea 'i he mamata 'a 'Apikale kia Tevita, na'e fakato'oto'o ia, pea hifo mei he 'asi, pea fakatōmāpe'e ia kia Tevita 'i hono mata, 'o ne punou hifo ki he kelekele, ²⁴ Pea na'e fakatōmāpe'e ia ki hono va'e, 'o ne pehē, "E hoku 'eiki, tuku kiate au, tuku kiate au 'ae hia ni: pea 'oku ou kole kiate koe, tuku ke lea 'a ho'o kaunanga 'i ho 'ao, pea ke fanongo ki he lea 'a ho'o kaunanga. ²⁵ 'Oku ou kole kiate koe, ke 'oua na'a tokanga 'e hoku 'eiki ki he tangata angakovi ni ko Napale; he 'oku hangē ko hono hingoa, 'oku pehē pe ia; ko Napale hono hingoa, pea 'oku 'iate ia 'ae vale: ka ko au ko ho'o kaunanga na'e 'ikai te u mamata ki he kau talavou 'a hoku 'eiki, 'aia na'a ke fekau. ²⁶ Pea ko eni, 'E hoku 'eiki, 'oku mo'ui 'a Sihova, pea mo'ui mo ho laumalie, ko e me'a 'i he ta'ofi koe 'e Sihova, mei he ha'u ke lingi 'ae toto, pea mei he fai totongi 'e koe 'aki ho nima 'o'ou, ko ia, ke hoko ho ngaahi fili mo kinautolu kotoa pē 'oku kumi ke fai kovi ki hoku 'eiki, ke hangē ko Napale. ²⁷ Pea ko eni, ko e me'a'ofa ni 'aia kuo 'omi 'e ho'o kaunanga ki hoku 'eiki, ke 'atu ia ki he kau talavou 'oku muimui ki hoku 'eiki. ²⁸ 'Oku ou kole kiate koe, ke ke fakamolemole 'ae hala 'a ho'o kaunanga: he ko e mo'oni 'e ngaohi 'e Sihova ki hoku 'eiki 'ae

fale tu'uma'u; koe'uhi 'oku fai 'e hoku 'eiki 'ae ngaahi tau 'a Sihova, pea na'e 'ikai 'ilo ha kovi 'iate koe 'i ho ngaahi 'aho kotoa pē. ²⁹ Ka kuo tu'u hake 'ae tangata ke tuli koe, pea ke kumi ho laumālie: ka ko e laumālie 'o hoku 'eiki 'e fakataha ia 'i he ū mo'ui 'a Sihova ko ho 'Otua; ka ko e laumālie 'o ho ngaahi fili 'e lisingi 'e ia 'akinautolu kitua'ā, 'o hangē ko e lisingi mei he loto makatā. ³⁰ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka hili hono fai 'e Sihova ki ai kiate koe, mo ne fokotu'u koe ko e pule ki 'Isileli; ³¹ 'E 'ikai hoko ai 'ae me'a ni ko e me'a te ke kovi'ia ai, pe fakamamahi ki he loto 'o hoku 'eiki, koe'uhi 'i ho'o lingi ta'etotonu 'ae toto, pe ko e lango-maki'i ia, 'a hoku 'eiki: ka 'oka hili 'ene fai lelei 'a Sihova ki hoku 'eiki, pea ke toki manatu'i ai ho'o kaunanga. ³² Pea na'e pehē 'a Tevita kia 'Apikale, "Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia na'a ne fekau koe he 'aho ni ke fakafetaulaki kiate au: ³³ Pea fakafeta'i koe'uhi ko ho'o tokoni, pea ke monū'ia pe koe, 'a koe kuo ke ta'ofi au he 'aho ni ke 'oua na'aku 'alu atu 'o lingi 'ae toto, pea mei he langomaki'i au 'aki hoku nima. ³⁴ He ko e mo'oni 'aupito, hangē 'oku mo'ui 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia kuo ne ta'ofi au ke 'oua na'aku fai ha kovi kiate koe, ka ne ta'e'oua ho'o fakato'oto'o pea ke ha'u ke fakafetaulaki kiate au, ko e mo'oni 'e 'ikai toe kia Napale 'o fe'unga mo e ma'a hake 'ae 'aho 'apongipongi ha tangata 'e tokotaha." ³⁵ Ko ia na'e ma'u 'e Tevita mei hono nima 'aia na'a ne 'omi kiate ia, pea pehē 'e ia kiate ia, "'Alu fiemālie ki ho fale, vakai kuo u tokanga ki ho le'o, pea kuo u lelei'ia 'iate koe."

³⁶ ¶ Pea na'e ha'u 'a 'Apikale kia Napale; pea vakai, na'e fai 'e ia 'ae katoanga 'i hono fale, 'o hangē ko e katoanga 'ae tu'i; pea na'e fiefia lahi 'ae loto 'o Napale, he na'e kona lahi ia: ko ia na'e 'ikai te ne tala ai ha me'a si'i pe ha me'a lahi, kae'oua ke 'aho hake. ³⁷ Pea pongipongi ai 'i he 'alu 'ae uaine meia Napale, pea 'i he 'osi hono tala 'e hono 'unoho 'ae ngaahi me'a ni, na'e pongia hono loto 'iate ia, pea na'e hoko ia 'o hangē ko e maka. ³⁸ Pea hili ia ko e 'aho 'e hongofulu nai, na'e taa'i 'e Sihova 'a Napale, pea na'e mate ai ia.

³⁹ ¶ Pea kuo fanongo 'a Tevita kuo mate 'a Napale, pea pehē 'e ia, "Fakafeta'i kia Sihova 'aia kuo langomekina 'e ia 'a hoku manuki'i mei he nima 'o Napale, pea kuo ne ta'ofi 'ene tamaio'eiki mei he kovi: he kuo fakahoko 'e Sihova 'ae angakovi 'a Napale ki hono 'ulu 'o'ona." Pea na'e 'ave 'ae lea 'a Tevita kia 'Apikale koe'uhi ke ne ma'u ia ko hono 'unoho. ⁴⁰ Pea 'i he hoko atu 'ae kau tamaio'eiki kia 'Apikale ki Kameli na'a nau lea kiate ia 'o pehē, "Kuo fekau mai 'akimautolu 'a Tevita kiate koe, ke mau 'ave koe kiate ia ko hono 'unoho." ⁴¹ Pea na'e tu'u hake ia, 'o ne fakapunou hifo hono mata ki he kekelele, 'o ne pehē, "Vakai, ke hoko 'a ho'omou kaunanga ko e kaunanga ke kaukau 'ae va'e 'oe kau tamaio'eiki 'a hoku 'eiki." ⁴² Pea na'e fakato'oto'o 'e 'Apikale, pea na'e tu'u hake pea heka ia 'i he 'asi, mo 'ene kau ta'ahine 'e toko nima na'e muimui 'iate ia; pea na'a ne 'alu 'o muimui atu 'i he kau tangata fekau 'a Tevita, pea na'e hoko ia ko hono 'unoho. ⁴³ Pea na'e 'o-

mi 'e Tevita 'a 'Ahinoami mei Sesilili, pea na'a na hoko fakatou'osi pē ko hono ongo 'unoho.

⁴⁴ ¶ Ka kuo foaki 'e Saula hono 'ofefine ko Mikale, ko e 'unoho 'o Tevita, kia Faliteli ko e foha 'o Leisi, 'aia na'e 'o Kalimi.

1 'Oku ha'u 'a Saula ki Hakila ke tau'i 'a Tevita ko e me'a 'i hono fakahā ia 'e he kakai 'o Sifi. 5 'Oku ha'u 'a Tevita ki he luu 'o ne ta'ofi ke 'oua na'a taa'i 'a Saula ka na'e to'o hono tao mo e ipu. 13 'Oku valoki 'e Tevita 'a 'Apina, 18 Pea 'oku ne enginaki'i 'a Saula. 21 'Oku vete 'e Saula 'ene angahala.

26

PEA na'e ha'u 'ae kau tangata Sifi kia Saula ki Kipea, 'onau pehē, 'Ikai 'oku toitoi 'a Tevita 'i he mo'unga 'o Hakila 'aia 'oku hanga ki Sesimoni? ² Pea na'e 'alu atu 'a Saula 'o ne hifo ki he toafa 'o Sifi, na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko tolu afe na'e fili mei 'Isileli, kenau kumi 'a Tevita 'i he toafa 'o Sifi. ³ Pea na'e 'apitanga 'a Saula 'i he mo'unga 'o Hakila, 'aia 'oku hanga ki Sesimoni, 'i he ve'ehala. Ka na'e nofo 'a Tevita 'i he toafa, 'o ne vakai mei ai 'ae ha'u 'a Saula ke kumi ia 'i he toafa. ⁴ Ko ia na'e fekau ai 'e Tevita 'ae kau matakai, 'o ne 'ilo kuo ha'u mo'oni 'a Saula.

⁵ ¶ Pea na'e tu'u hake 'a Tevita, 'o ne ha'u ki he potu 'aia na'e nofo 'apitanga ai 'a Saula: pea na'e vakai 'e Tevita ki he potu na'e tokoto ai 'a Saula mo 'Apina ko e foha 'o Nea, ko e 'eiki 'oe tau: pea na'e tokoto 'a Saula 'i he'ene salioite, pea na'e nofo takatakai 'a 'ene kakai kiate ia. ⁶ Pea na'e lea 'a Tevita 'o pehē kia 'Ahimeleki ko e tangata Heti, mo 'Apisai ko e tama 'a Seluia, ko e tokoua 'o Soape, 'o pehē, "Ko hai 'e 'alu hifo mo au kia Saula ki he 'apitanga?" Pea na'e pehē 'e 'Apisai, "Ta ō hifo mo koe." ⁷ Ko ia na'e hoko ai 'a Tevita mo 'Apisai ki he kakai 'i he po'uli: pea vakai, na'e tokoto 'o mohe 'a Saula 'i he'ene salioite, pea na'e velo hono tao ki he kekelele 'i hono 'olunga: pea na'e tokoto 'a 'Apina mo e kakai 'o takatakai 'iate ia. ⁸ Pea na'e pehē ai 'e 'Apisai kia Tevita, "Kuo tuku 'e he 'Otua 'a ho fili ki ho nima he 'aho ni: pea ko eni 'oku ou kole kiate koe, tuku ke u velo'i leva ia 'aki 'ae tao ki he kekelele, pea 'e 'ikai teu velo'i ia ke liunga ua." ⁹ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Apisai, "'Oua na'a tāmāte'i ia: he ko hai 'e mafao atu hono nima ki he fakatapui 'a Sihova pea ta'eangahala ia?"

¹⁰ Pea na'e lea foki 'a Tevita, "'Oku mo'ui 'a Sihova pea 'e taa'i ia 'e Sihova pea 'e hokosia hono 'aho ke mate ai pē te ne 'alu ki ha tau, pea mate ai. ¹¹ Ke ta'ofi au 'e Sihova ke 'oua na'aku mafao hoku nima ki he fakatapui 'a Sihova: ka 'oku ou kole kiate koe, ke ke to'o ni 'ae tao 'oku 'i hono 'olunga, pea mo e ipu vai, pea ke ta ō."

¹² Ko ia na'e to'o ai 'e Tevita 'ae tao mo e ipu vai mei he 'olunga 'o Saula: pea ne na hiki, 'o na ō, pea na'e 'ikai mamata ki ai ha tangata 'e tokotaha, pe 'ilo ia, pe 'ā ai: he kuo nau mohe kotoa pē; koe'uhi kuo tō kiate kinautolu 'ae mohe ma'u meia Sihova.

¹³ ¶ Pea na'e 'alu ai 'a Tevita 'o laka ki he potu 'e taha, pea tu'u ia ki he tumutumu 'oe mo'unga 'o mama'o ai; ko e 'ata'atā lahi na'e 'i hona vaha'a: ¹⁴ Pea na'e ui 'e Tevita ki he kakai, pea kia 'Apina ko e foha 'o Nea, 'o pehē, "'Apina 'oku 'ikai te ke lea?" Pea na'e lea ai 'a 'Ap-

ina, 'o pehē, "Ko hai koe 'oku ke ui ki he tu'i?"¹⁵ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Apina, "Ikai ko e tangata koe? Pea ko hai 'oku hangē ko koe 'i 'Isileli? Pea ko e hā 'oku 'ikai te ke malu'i ai ho'o 'eiki ko e tu'i? He na'e 'alu atu ha tokotaha mei he kakai ke taa'i 'ae tu'i ko ho 'eiki.¹⁶ Ko e me'a kuo ke fai 'oku 'ikai lelei. Hangē 'oku mo'ui 'a Sihova, 'oku totonu ke mou mate tāmāte'i, koe'uhi na'e 'ikai te mou le'ohi homou 'eiki ko e fakatapai 'e Sihova. Pea ko eni, vakai, kuo 'i fē 'ae tao 'oe tu'i mo e ipu vai na'e 'i hono 'olunga."¹⁷ Pea na'e 'ilo 'e Saula 'ae le'o 'o Tevita, 'o ne pehē, "He ko ho le'o 'ena, 'a hoku foha ko Tevita?" Pea pehē 'e Tevita, "Ko hoku le'o ia, 'E tu'i ko hoku 'eiki."¹⁸ Pea na'e pehē 'e ia, "Ko e hā 'oku tuli pehē ai 'e hoku 'eiki ki ho'o tamaio'eiki? He ko e hā ia na'aku fai? Pe ko e hā ha kovi 'oku 'i hoku nima?"¹⁹ Pea ko eni, 'Oku ou kole kiate koe, ke fanongo 'e hoku 'eiki ko e tu'i ki he lea 'a ho'o tamaio'eiki. Kapau kuo langa'i koe 'e Sihova ke tau'i au, tuku ke ne ma'u mālie ha feilaulau: pea kapau 'oku mei he fānau 'ae tangata, ke mala'ia 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova; he kuo nau kapusi au he 'aho ni, ke 'oua na'aku nofo 'i he tofi'a 'o Sihova, 'onau pehē, "Alu 'o tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe."²⁰ Pea ko eni, ke 'oua na'a tafe hoku toto ki he kelekele 'i he 'ao 'ae fofonga 'o Sihova: he kuo ha'u kitua'ā 'ae tu'i 'o 'Isileli ke kumi 'ae kutufisi, 'o hangē ha tokotaha 'oku tuli 'ae veka 'i he ngaahi mo'unga."

²¹ ¶ Pea pehē ai 'e Saula, "Kuo u fai angahala: 'e hoku foha ko Tevita, tafoki mai: 'e 'ikai te u toe fai ha kovi kiate koe, koe'uhi na'e ma'ongo'onga 'a hoku laumālie 'i ho 'ao he 'aho ni: vakai, kuo u fai 'ae anga fakavalevale, pea kuo u hē lahi 'aupito."²² Pea na'e tali 'e Tevita 'o pehē, "Vakai, ko e tao 'oe tu'i! Pea ke ha'u ha tokotaha 'oe kau talavou 'o 'atu ia."²³ Ke 'atu 'e Sihova ki he tangata kotoa pē 'o hangē ko 'ene mā'oni'oni mo 'ene angatonu: he na'e tuku mai koe 'e Sihova ki hoku nima he 'aho ni, ka na'e 'ikai teu loto ke mafao atu hoku nima ke taa'i 'ae fakatapai 'e Sihova.²⁴ Pea vakai, hangē na'e mahu'inga lahi ho'o mo'ui he 'aho ni 'i hoku mata, 'ofa ke mahu'inga pehē 'eku mo'ui 'i he 'ao 'o Sihova, pea ke fakamo'ui 'e ia au mei he ngaahi mamahi kotoa pē."

²⁵ Pea na'e pehē 'e Saula kia Tevita, "'E hoku foha ko Tevita: ke monū'ia pe koe, he te ke fai pe 'e koe 'ae ngaahi me'a lahi, pea ke ikuna foki." Pea na'e 'alu 'a Tevita 'i hono hala, pea liu atu 'a Saula ki hono potu.

1 Na'e fanongo 'a Saula 'oku 'i Kati 'a Tevita, pea na'e 'ikai te ne toe kumi ia. 5 'Oku kole 'e Tevita, 'a Sikilaki 'ia 'Akisi. 8 Ko e tau'i 'e ia 'ae fonua kehe, pea fakaloto'i 'a 'Akisi ke ne tau'i 'a Siuta.

27 PEA na'e pehē 'e Tevita 'i hono loto, "Ko eni, 'e ai ha 'aho te u 'auha ai nai 'i he nima 'o Saula: 'oku 'ikai ha me'a lelei hake kiate au, ka ko 'eku hola 'o hao ki he fonua 'oe kau Filisitia; pea 'e 'osi ai 'ae mamahi 'a Saula kiate au, 'i he toe kumi kiate au 'i he ngaahi potu fonua 'o 'Isileli: ko ia teu hao ai mei hono nima."² Pea na'e tu'u 'a Tevita, pea hoko atu ia mo e kau tangata 'e toko onongeau na'e 'iate ia kia 'Akisi, ko e foha 'o Mao ki ko e tu'i 'o Kati.³ Pea na'e nofo 'a Tevita mo 'Akisi 'i Kati, 'aia mo hono kau tangata, 'ae tangata taki taha

mo hono fale, 'a Tevita mo hono ongo 'unoho 'e toko ua, ko 'Ahinoami ko e fefine Sesilili, mo 'Apikale ko e fefine Kameli, 'aia na'e 'unoho mo Napale.⁴ Pea na'e tala kia Saula kuo hola 'a Tevita ki Kati: pea na'e 'ikai te ne toe kumi ia.

⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Akisi, "Ko eni, kapau kuo u 'ilo 'ae 'ofa 'i ho 'ao, tuku kenau foaki mai kiate au ha potu fonua 'i ha kolo, pe 'i 'uta, koe'uhi ke u nofo ki ai: he koe'uma'ā 'ae nofo 'a ho'o tamaio'eiki mo koe 'i he kolo 'ae tu'i?"⁶ Pea na'e foaki kiate ia 'e 'Akisi 'a Sikilaki 'i he 'aho ko ia: ko ia na'e toka ai 'a Sikilaki ki he ngaahi tu'i 'o Siuta 'o a'u ki he 'aho ni.⁷ Pea ko hono lahi 'oe 'aho na'e nofo ai 'a Tevita 'i he fonua 'oe kakai Filisitia, ko e ta'u 'e taha mo e māhina 'e fā.

⁸ ¶ Pea na'e 'alu hake 'a Tevita mo hono kau tangata, 'o tau'i 'ae kakai Kesuli, mo e kakai Kesili, mo e kakai 'Amaleki; he ko kinautolu ko e kakai 'i mu'a 'oe fonua 'i ho'o 'alu ki Sua, 'o 'alu atu ki he fonua ko 'Isipite.⁹ Pea na'e taa'i 'e Tevita 'ae fonua, pea na'e 'ikai tuku ke mo'ui ha tangata pe ko e fefine, pea na'e ne fetuku 'o 'ave 'ae fanga sipi, mo e fanga pulu, mo e fanga 'asi, mo e fanga kāmeli, mo e ngaahi kofu, pea liu mai 'o ha'u, pea hoko ia kia 'Akisi.¹⁰ Pea pehē 'e 'Akisi, "Kuo mou tofa 'ae hala ki fē he 'aho ni?" Pea pehē 'e Tevita, "Ki he potu tonga 'o Siuta, pea ki he potu tonga 'oe kakai Selamili, pea ki he potu tonga 'oe kakai Kena."

¹¹ Pea na'e 'ikai fakamo'ui 'e Tevita ha tangata 'e tokotaha pe ha fefine, ke 'omi 'ae ongoongo ki Kati, 'o ne pehē, Telia na'a nau ha'u 'o tala'i 'akimautolu, 'o pehē, na'e fai pehē 'e Tevita, pea 'e pehē pe 'ene anga, lolotonga 'ene nofo 'i he fonua 'oe kakai Filisitia.¹² Pea na'e tui 'a 'Akisi kia Tevita, 'o ne pehē, "Kuo fakafehi'a 'aupito 'e ia 'a hono kakai 'Isileli kiate ia; ko ia 'e hoko ai ia ko 'eku tamaio'eiki 'o ta'engata."

1 'Oku tui 'a 'Akisi kia Tevita. 3 Na'e faka'auha 'e Saula 'ae kau taulatēvolo, pea kuo li'aki ia 'e he 'O-tua, 4 Pea 'i he'ene manavahē 'oku kumi ia ki he taulatēvolo. 9 'Oku tokoni 'e Saula ki he taula, pea 'oku ne 'ohake 'a Samuela. 15 'Oku pongia 'a Saula 'i he'ene ongo'i 'ene mala'ia. 21 'Oku fakaakeake ia 'e he fefine mo 'ene kau tamaio'eiki 'aki 'ae kai.

28 PEA 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e fakataha 'e he kakai Filisitia honau ngaahi kautau ki he tau, kenau tau'i 'a 'Isileli. Pea na'e pehē 'e 'Akisi kia Tevita, "Ko eni ke ke 'ilo pau te tau ō mo koe ki he tau, 'a koe mo ho kau tangata."² Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Akisi, "Ko e mo'oni te ke 'ilo pau 'aia 'oku mafai 'e ho'o tamaio'eiki. Pea na'e pehē 'e 'Akisi kia Tevita, "Ko ia te u fakanofu koe koe tauhi 'o hoku 'ulu 'o ta'engata.

³ ¶ Ka ko eni kuo pekia 'a Samuela, pea na'e tēngihia ia 'e 'Isileli kotoa pē, 'onau tanu ia 'i Lama, 'io, 'i he'ene kolo nofo'anga 'a'ana. Pea kuo 'osi hono kapusi 'e Saula mei he fonua 'akinautolu na'e ma'u laumālie kovi, mo e kau kikite loi.⁴ Pea fakakātoa fakataha 'akinautolu 'e he kakai Filisitia, 'onau ha'u 'o 'apitanga 'i Sunemi: pea na'e fakakātoa fakataha 'e Saula 'a 'Isileli kotoa pē, 'onau ha'u 'o 'apitanga 'i Kilipoa.⁵ Pea 'i he mamata 'a Saula ki he tau 'ae Filisitia, na'e manavahē

ia, pea tetetete lahi hono loto. ⁶ Pea 'i he fehu'i 'a Saula kia Sihova, na'e 'ikai tali ia 'e Sihova, 'i ha misi, pe 'i he 'Ulimi pe 'i he kau palōfita.

⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e Saula ki he'ene kau tamaio'eiki, "Mou kumi kiate au ha fefine 'oku 'iate ia ha laumālie kovi, koe'uhi ke u 'alu atu, pea fehu'i kiate ia." Pea na'e pehē 'e he'ene kau tamaio'eiki kiate ia, "Vakai, 'oku ai 'ae fefine 'i Enitoa 'oku 'iate ia 'ae laumālie kovi." ⁸ Pea na'e fakapuli ia 'e Saula, 'o ne 'ai 'ae ngaahi kofu kehe, pea 'alu ia, mo e ongo tangata, pea na'a nau hoko atu ki he fefine 'i he po'uli: pea pehē 'e ia, "Oku ou kole kiate koe, ke ke fakahā kiate au 'i he laumālie, pea ke 'o-hake kiate au, 'aia te u tala kiate koe." ⁹ Pea na'e pehē 'e he fefine kiate ia, "Vakai, 'oku ke 'ilo 'aia kuo fai 'e Saula, koe'uhi ko 'ene tāmāte'i 'akinautolu na'e 'i ai 'ae ngaahi laumālie kovi, mo e kau kikite, mei he fonua: ko ia ko e hā 'oku ke tō ai 'ae tauhele ki he'eku mo'uhi, ke u mate ai au?" ¹⁰ Pea na'e fuakava 'a Saula kiate ia 'ia Sihova, 'o pehē, "Hangē 'oku mo'uhi 'a Sihova 'e 'ikai hoko ha tautea kiate koe, koe'uhi ko e me'a ni." ¹¹ Pea na'e pehē ai 'e he fefine kiate ia, "Ko hai ia te u 'ohake kiate koe?" Pea pehē 'e ia, "Ohake kiate au 'a Samuela."

¹² Pea 'i he'ene mamata 'ae fefine kia Samuela, na'e tangi kalanga 'o le'o lahi ia: pea lea 'ae fefine kia Saula, 'o pehē, "Ko e hā kuo ke kākaa'i ai au? He ko Saula koe." ¹³ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "Oua na'a ke manavahē: he ko e hā kuo ke mamata ai?" Pea pehē 'e he fefine kia Saula, "Kuo u mamata ki he ngaahi 'otua 'oku 'alu hake mei he kelekele." ¹⁴ Pea pehēange 'e ia kiate ia, "Ko e hā hono anga?" Pea na'e pehē 'e ia, 'Oku 'alu hake 'ae tangata motu'a; pea 'oku pūlou 'aki ia 'ae pulupulu." Pea na'e 'ilo 'e Saula ko Samuela ia, pea tulolo ia mo hono fofonga ki he kelekele, pea na'a ne punou hifo ia.

¹⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e Samuela kia Saula, "Ko e hā kuo ke ue'i ai au ke 'ohake au?" Pea talaange 'e Saula, "Kuo u mamahi lahi; he 'oku tau'i au 'e he kakai Filisitia, pea kuo 'alu 'ae 'Otua 'iate au, pea 'oku 'ikai te ne kei talia au, 'i he kau palōfita, pe 'i he ngaahi misi: ko ia kuo u ui ai kiate koe, koe'uhi ke ke fakahā kiate au 'aia 'oku lelei ke u fai." ¹⁶ Pea na'e pehē 'e Samuela, "Pea ko e hā kuo ke fehu'i ai kiate au, ka kuo 'alu 'a Sihova 'iate koe, pea kuo hoko ia ko ho fili?" ¹⁷ Pea kuo fai 'e Sihova kiate koe, 'o hangē ko 'ene lea 'iate au: he kuo hae 'e Sihova 'ae pule'anga mei ho nima, 'o ne foaki ia ki ho kaungā'api, 'io, kia Tevita: ¹⁸ Ko e me'a 'i he 'ikai te ke talangofua ki he le'o 'o Sihova, pea fai kia 'Amaleki hono houhau lahi, ko ia kuo fai ai 'e Sihova 'ae me'a ni kiate koe he 'aho ni. ¹⁹ Pea ko eni foki 'e tukuange 'e Sihova 'a 'Isileli mo koe ki he nima 'oe kakai Filisitia: pea ko koe mo ho ngaahi foha te mou 'iate au 'apongipongi: pea 'e tukuange foki 'e Sihova 'ae tau 'a 'Isileli ki he nima 'oe kakai Filisitia." ²⁰ Pea na'e tō lafalafa leva 'a Saula ki he kelekele, pea ne manavahē lahi, ko e me'a 'i he ngaahi lea 'a Samuela, pea na'e 'ikai toe ha mālohi 'iate ia; he na'e te'eki kai ia 'i he 'aho kotoa ko ia, pe 'i he pō kotoa."

²¹ ¶ Pea na'e ha'u 'ae fefine kia Saula, 'o ne vakai 'oku mamahi lahi, pea na'a ne pehē kiate ia, "Vakai, kuo fai talangofua 'a ho'o kaunanga ki ho le'o, pea kuo u 'ai 'eku mo'ui ki hoku nima, pea kuo u tokanga ki ho'o ngaahi lea 'aia na'a ke lea kiate au." ²² Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke tokanga koe foki ki he le'o 'o ho'o kaunanga, pea tuku ke u 'ai 'ae kongā mā sī'i 'i ho 'ao; pea ke kai koe'uhi ke ke ma'u 'ae mālohi 'i ho'o 'alu 'i ho hala. ²³ Ka na'e fakafisi ia, 'o ne pehē, "E 'ikai te u kai." Ka ko 'ene kau tamaio'eiki fakataha mo e fefine na'a nau fakaloto'i ia. Ko ia na'e tu'u hake ia mei he kelekele, pea hekeheka ki he mohenga. ²⁴ Pea na'e ma'u 'e he fefine 'ae 'uhiki pulu sino 'i he fale; pea na'e fakato'oto'o 'o tāmāte'i ia, 'o ne 'ave 'ae mahoa'a, pea natu ia, pea ta'o 'aki ia 'ae ngaahi fo'i mā ta'efakalē-vani: ²⁵ Pea na'a ne 'omi ia ki he 'ao 'o Saula, pea ki he 'ao 'o 'ene kau tamaio'eiki; pea na'a nau kai. Hili ia na'a nau tu'u hake, pea 'alu 'i he pō ko ia.

1 'Oku fononga fakataha 'a Tevita mo e kau Filisitia. 3 Na'e 'ikai loto lelei ai 'a honau hou'eiki. 6 'Oku tukuange ia 'e 'Akisi ke 'alu, ka 'oku ne fakamālō kiate ia 'i he'ene angatonu.

29 PEA na'e tāmāte'i fakataha 'e he kakai Filisitia 'a 'e-nau ngaahi matanga tau ki 'Efeki: pea na'e 'apitanga 'ae kakai 'Isileli 'o ofi ki he matavai 'aia 'oku 'i Sesilili. ² Pea na'e 'alu atu 'ae hou'eiki 'oe kakai Filisitia 'i he ngaahi toko teau, mo e ngaahi toko afe: pea 'alu 'a Tevita mo hono kau tangata kimui mo 'Akisi. ³ Pea pehē 'e he hou'eiki 'oe kakai Filisitia, "Ko e hā 'oku fai 'e he kau Hepelū ni 'i heni?" Pea pehē 'e 'Akisi ki he hou'eiki 'oe kakai Filisitia, "Ikai ko Tevita eni, ko e tamaio'eiki 'a Saula, ko e tu'i 'o 'Isileli, 'aia kuo 'iate au 'i he ngaahi 'aho ni, pe ko e ngaahi ta'u, pea 'oku 'ikai te u 'ilo ha kovi 'e taha 'iate ia talu 'ene hau kiate au 'o a'u ki he 'aho ni?" ⁴ Pea na'e 'ita 'ae hou'eiki 'oe kakai Filisitia kiate ia; pea pehē 'e he hou'eiki 'oe kau Filisitia kiate ia, "Ke ke fakafoki 'ae siana ni, koe'uhi ke toe 'alu ia ki hono potu 'aia kuo ke tu'utu'uni kiate ia, pea 'oua na'a tuku ia ke 'alu hifo mo kitautolu ki he tau, telia na'a hoko ia 'i he tau ko e fili kiate kitautolu: he te ne fakalelei ia ki he'ene 'eiki 'i he hā? 'Ikai 'aki 'ae ngaahi 'ulu 'oe kau tangata ni?" ⁵ 'Ikai ko Tevita eni, 'aia na'a nau hiva fetoutou fetali'aki ai 'i he ngaahi me'e, 'o pehē, 'Kuo tāmāte'i 'e Saula 'ene ngaahi toko afe, mo Tevita 'ene ngaahi toko mano?'"

⁶ ¶ Pea na'e 'ai 'e 'Akisi 'a Tevita, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e mo'oni, hangē 'oku mo'ui 'a Sihova, na'a ke fai angatonu, pea ko e tau fetoutoumoliliu'aki mo koe 'i he tau, 'oku lelei 'i hoku 'ao: he 'oku 'ikai te u 'ilo ha kovi 'iate koe talu 'ae 'aho 'o ho'o ha'u kiate au 'o hoko mo e 'aho ni: ka ko e mo'oni 'oku 'ikai te ke lelei 'i he 'ao 'oe hou'eiki. ⁷ Ko ia ke ke foki ni, pea ke 'alu fiemālie pe, telia na'a ke faka'ita 'ae hou'eiki 'oe kakai Filisitia."

⁸ ¶ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Akisi, "Ka ko e hā ia kuo u fai? Pea ko e hā ia kuo ke 'ilo ki ho'o tamaio'eiki lolotonga 'e tau nonofo mo koe 'o a'u ki he 'aho ni, koe'uhi ke 'oua na'aku 'alu 'o tau'i 'ae ngaahi fili 'o 'eku 'eiki ko e tu'i?" ⁹ Pea leaange 'a 'Akisi 'o pehē kia Tevita,

“Oku ou ‘ilo ‘oku ke lelei ‘i hoku ‘ao, ‘o hangē ko e ‘ān-gelo ‘ae ‘Otua: ka koe‘uhi kuo ‘osi ‘ae lea ‘ae hou‘eiki ‘oe kakai Filisitia, ‘o pehē, “E ‘ikai ‘alu ia mo kitautolu ki he tau.”¹⁰ Pea ko ia ke ke tu‘u hengihengi hake ‘i he ‘apongipongi mo e kau tamaio‘eiki ‘a ho‘o ‘eiki ‘aia kuo ha‘u mo koe: pea ‘i ho‘omou tu‘u hake leva ‘i he ‘apongipongi, pea maama ‘ae ‘aho, pea mou ‘alu.”¹¹ Ko ia na‘e tu‘u hengihengi hake ai ‘a Tevita mo hono kau tangata ‘i he pongipongi, ke foki atu ki he fonua ‘oe kakai Filisitia. Pea na‘e ‘alu hake ‘ae kakai Filisitia ki Sesilili.

1 Oku maumau ‘a Sikilaki ‘e he kau ‘Amaleki. 4 Oku kumi ‘e Tevita ki he ‘Otua, ‘aia ‘oku ne tokoni ia ke tuli ‘akinautolu. 11 Ko e me‘a ‘i he tangata ‘Isipite na‘e fakaakeake, na‘e hoko atu ‘a Tevita ki hono ngaahi fili ‘o ma‘u ‘ae vete kotoa pē. 22 Ko e fono ‘a Tevita ke vahevahe mālie pe ‘ae koloa vete kiate kinautolu na‘e ‘alu ki he tau mo kinautolu na‘e tauhi ‘ae nga‘oto‘ota. 26 Oku ne ‘atu ‘ae ngaahi me‘a‘ofa ki hono ngaahi kāinga.

30 PEA kuo hoko ‘a Tevita mo hono kau tangata ki Sikilaki ‘i hono tolu ‘oe ‘aho, pea pehē, na‘e tau‘i ‘e he kakai ‘Amaleki ‘ae potu tonga, mo Sikilaki, pea kuo taa‘i ‘a Sikilaki, pea tutu ‘aki ‘ae afi.² Pea kuo nau ma‘u fakapōpula ‘ae kau fefine na‘e ‘i ai: na‘e ‘ikai tenau tāmāte‘i ha tokotaha, ‘ae lahi pe ko e si‘i, ka na‘a nau fetuku ‘akinautolu ‘o ‘ave, pea ‘alu ‘i honau hala.

³ ¶ Pea na‘e hoko ‘a Tevita mo hono kau tangata ki he kolo, pea vakai, kuo tutu ia ‘aki ‘ae afi, pea kuo ‘ave fakapōpula honau ngaahi ‘unoho, mo ‘enau ngaahi fānau.⁴ Pea ko Tevita mo e kakai na‘e ‘iate ia na‘a nau hi-ki honau le‘o ‘o tangi, pea na‘a nau tangi ai pe ‘onau vaivai.⁵ Pea kuo ma‘u fakapōpula ‘ae ongo ‘unoho ‘o Tevita, ‘a ‘Ahinoami ko e fefine Sesilili, mo ‘Apikale na‘e ‘unoho mo Napale ko e tangata Kameli.⁶ Pea na‘e mamahi lahi ‘a Tevita; he na‘e alea ‘ae kakai ke tolongaki ia ‘aki ‘ae maka, koe‘uhi kuo mamahi lahi ‘aupito ‘ae loto ‘oe kakai kotoa pē, ‘o taki taha ‘ae tangata ki hono ngaahi foha, pea ki hono ngaahi ‘ofefine: ka na‘e fakafiēmālie‘i ia ‘e Tevita ‘ia Sihova ko hono ‘Otua.⁷ Pea na‘e pehē ‘e Tevita kia ‘Apiata ko e taula‘eiki, ko e foha ‘o ‘Ahimeleki, “Oku ou kole kiate koe, ‘omi ki heni ‘ae ‘efoti.” Pea ‘omi ki ai ‘e ‘Apiata ‘ae ‘efoti kia Tevita.⁸ Pea na‘e fehu‘i ‘e Tevita kia Sihova, ‘o pehē, “Te u tuli ki he kau tau? Te u ma‘u ‘akinautolu?” Pea na‘e tala pehē ‘e ia kiate ia, “Tuli: ko e mo‘oni te ke ma‘u ‘akinautolu, pea ko e mo‘oni te ke toe ma‘u kotoa pē.”⁹ Ko ia na‘e ‘alu ai ‘a Tevita, ‘aia mo e kau tangata ‘e toko onongeau na‘e ‘iate ia, ‘onau hoko ki he vaitafe ko PISOA, ‘aia na‘e nofo ki ai ‘akinautolu na‘e tuku kimui.¹⁰ Pea na‘e tuli ‘akinautolu ‘e Tevita, ‘aia mo e kau tangata ‘e toko fāngeau: he na‘e nofo kimui ‘ae toko uangeau, ‘aia na‘a nau vaivai lahi ‘o ‘ikai tenau fa‘a lava ki he kauvai ‘e taha ‘i PISOA.

¹¹ ¶ Pea na‘a nau ‘ilo ‘ae tangata ‘Isipite ‘i he ngoue, ‘onau ‘omi ia kia Tevita, pea ne ‘atu kiate ia ‘ae mā, pea ne kai pea nau fakainu ia ‘i he vai.¹² Pea na‘a nau tuku kiate ia ‘ae kongā fiki na‘e natu; mo e fuhi kālepi mō-

moa ‘e ua: pea hili ‘ene kai, na‘e toe ha‘u hono laumālie kiate ia: he na‘e ‘ikai kai ‘e ia ha mā, pe inu ha vai, ‘i he ‘aho ‘e tolu mo e pō ‘e tolu.¹³ Pea na‘e pehē ‘e Tevita kiate ia, “Oku ke kau koe mo hai? Pea ‘oku ha‘u mei fē koe?” Pea pehē ‘e ia, “Ko e tangata talavou au mei ‘Isipite, ko e tamaio‘eiki ‘ae tangata ‘Amaleki; pea na‘e li‘aki au ‘e he‘eku ‘eiki ‘i he ‘aho ‘e tolu kuo hili ko e me‘a ‘i he tuia ‘a hoku mahaki.”¹⁴ Na‘a mau hoko atu ‘o tau‘i ‘ae potu tonga ‘o Keliti, pea ki he potu ‘oku ‘ia Siuta, pea ki he potu tonga ‘o Kelepi pea mau tutu ‘a Siki-laki ‘aki ‘ae afi.¹⁵ Pea na‘e pehē ‘e Tevita kiate ia, “Oku ke fa‘a ‘ave au ki he kakai ko ia? Pea pehē ‘e ia, “Fuaka-va kiate au ‘i he ‘Otua ‘e ‘ikai te ke tāmāte‘i au, pe tukuange au ki he nima ‘o hoku ‘eiki, pea te u ‘ave koe ki he kakai ni.”

¹⁶ ¶ Pea ‘i he‘ene ‘omi ia ki ai, vakai, kuo nau nofo mafola atu mama‘o ‘i he funga kekelele kotoa pē, ‘oku nau kai mo inu, mo me‘e, ko e me‘a ‘i he ngaahi vete lahi kuo nau ma‘u mei he fonua ‘oe kakai Filisitia, pea mei he fonua ‘o Siuta.¹⁷ Pea na‘e te‘ia ‘akinautolu ‘e Tevita mei he hengihengi ‘o a‘u atu ki he efiafi ‘oe ‘aho na‘a na fehōloi: pea na‘e ‘ikai hao ha tangata ‘e tokotaha ‘okinautolu, ka ko e kau talavou ‘e toko fāngeau na‘e heka ‘i he fanga kāmeli na‘e hola.¹⁸ Pea na‘e toe ma‘u kotoa pē ‘e Tevita ‘aia na‘e fetuku ‘o ‘ave ‘e he kakai ‘Amaleki: pea na‘e toe fakahaofi ‘e Tevita hono ongo ‘unoho.¹⁹ Pea na‘e ‘ikai ha me‘a kuo mole ‘iate kinautolu, ‘i he me‘a si‘i, pe ‘i he me‘a lahi, pe ‘i he ngaahi foha, pe ‘i he ngaahi ‘ofefine, pe ‘i he koloa vete, pe ha me‘a ‘e taha na‘a nau to‘o kiate kinautolu na‘e ma‘u kotoa pē ‘e Tevita.²⁰ Pea na‘e ‘ave ‘e Tevita ‘ae ngaahi fanga manu si‘i mo e fanga manu lahi, ‘aia na‘a nau teke‘i mu‘omu‘a ‘i he ngaahi fanga manu lalahi ni‘ihi, ‘o ne pehē, “Ko eni ‘ae vete ‘a Tevita.”

²¹ ¶ Pea na‘e ha‘u ‘a Tevita ki he kau tangata ‘e toko uangeau ‘aia ko e me‘a ‘i he‘enau vaivai na‘e ‘ikai tenau fa‘a muimui ‘ia Tevita, ‘akinautolu na‘a nau pule ke nofo ‘i he vaitafe ko PISOA: pea na‘a nau ‘alu atu ke fakafetaulaki kia Tevita, pea kenau fakafetaulaki ki he kakai na‘e ‘iate ia: pea ‘i he hoko ‘a Tevita ‘o ofi ki he kakai, na‘e fe‘iloaki ‘ofa ia mo kinautolu.²² Pea na‘e lea ai ‘ae kau tangata kovi kotoa pē mo e kakai anga fakamaveuveu, ‘io, ‘akinautolu na‘e ‘alu mo Tevita, ‘o pehē, “Ko e me‘a ‘i he ‘ikai si‘i tenau ‘alu mo kinautolu, ‘e ‘ikai ai te mau ‘atu kiate kinautolu ha me‘a si‘i ‘i he vete ni kuo mau toe ma‘u ni, kae ‘atu taki taha ki he tangata hono ‘unoho, mo ‘ene fānau, koe‘uhi ke ne tatakai ia ‘o ‘ave, pea ‘alu ai.”²³ Pea na‘e pehē ‘e Tevita, “E hoku kāinga, ‘e ‘ikai te mou fai pehē, ‘i he ngaahi me‘a kuo foaki ‘e Sihova kiate kitautolu, ‘aia kuo ne fakamo‘ui ‘akitaotolu, pea fakahaofi ‘akitaotolu mei he kakai na‘e ha‘u ke tau‘i ‘akitaotolu ‘i hotau fonua.²⁴ He ko hai ia ‘e tokanga kiate kimoutolu ‘i he me‘a ni? Kae hangē ko e ‘inasi ‘o ia ‘oku ‘alu hifo ki he tau, ‘e pehē pe ‘ae ‘inasi ‘o ia ‘oku tatali ‘o le‘ohi ‘ae nga‘oto‘ota: tenau ‘inasi tatau pe.”²⁵ Pea talu ‘ae ‘aho ko ia ‘o fai kimui na‘a ne fokotu‘u ia ko e fono mo e tu‘utu‘uni ma‘a ‘Isileli ‘o a‘u ki he ‘aho ni.

²⁶ ¶ Pea 'i he hoko 'a Tevita ki Sikilaki, na'e fekau 'e ia ke 'atu 'ae koloa vete ki he kau mātu'a 'o Siuta, 'io, ki hono ngaahi kāinga, 'o pehē, "Vakai, ko e me'a'ofa ma'amoutolu 'i he vete mei he ngaahi fili 'o Sihova;"
²⁷ Kiate kinautolu na'e 'i Peteli, pea kiate kinautolu na'e 'i Lemoti 'i he potu tonga, pea kiate kinautolu na'e 'i Satili, ²⁸ Pea kiate kinautolu na'e 'i 'Aloeli, pea kiate kinautolu na'e 'i Sifimoti, pea kiate kinautolu na'e 'i 'Esitemoa, ²⁹ Pea kiate kinautolu na'e 'i Lakali, pea kiate kinautolu na'e 'i he ngaahi kolo 'ae kakai Selamili, pea kiate kinautolu na'e 'i he ngaahi kolo 'oe kakai Kena, ³⁰ Pea kiate kinautolu na'e 'i Hoama, pea kiate kinautolu na'e 'i Kolasani, pea kiate kinautolu na'e 'i 'Ataki, ³¹ Pea kiate kinautolu na'e 'i Hepeloni, pea ki he ngaahi potu kotoa pē 'aia na'e fa'a 'āunofa ki ai 'a Tevita mo hono kau tangata.

1 Kuo mole 'ia Saula 'ene kautau, kuo tāmata'i hono ngaahi foha, ko ia mo hono hoa tau 'oku na tāmata'i 'akinaua. 7 'Oku ma'u 'e he kakai Filisitia 'ae ngaahi kolo 'o 'Isileli kuo li'aki. 9 Ko e vikiviki 'i he ma'u 'ae ngaahi sino mate. 11 'Oku 'alu po'uli 'ae kau tangata 'o Sepesi-Kiliati 'o taufetuku 'ae mate, pea tutu 'akinautolu 'i Sepesi, pea tanu 'ae ngaahi hui, 'o tēngihia mamahi 'akinautolu.

31 PEA ko eni, na'e tau'i 'a 'Isileli 'e he kakai Filisitia: pea na'e hola 'ae kau tangata 'Isileli mei he 'ao 'oe kakai Filisitia, pea na'e tō 'o mate 'akinautolu 'i he mo'unga ko Kilipoa. ² Pea na'e tuli mālohi 'e he kakai Filisitia, 'a Saula mo hono ngaahi foha: pea na'e te'ia 'a Sonatane 'e he kakai Filisitia, mo 'Apinatapi, mo Malikisua, ko e ngaahi foha 'o Saula. ³ Pea na'e hoko mālohi 'ae tau kia Saula, pea na'e tou'ia ia 'i he kau tangata fakakaufana; pea kafo mamahi ia 'i he kau tangata fakakaufana. ⁴ Pea na'e pehē 'e Saula ki hono hoa tau,

"Unuhi hake ho'o heletā, 'o tui 'aki au ke 'asi; telia na'a ha'u 'ae kakai ta'ekamu ni, 'o tui 'aki au, pea manukii au." Ka na'e 'ikai fiefaia 'e hono hoa tau; he na'e manavahē lahi ia. Ko ia na'e to'o ai 'e Saula 'ae heletā, pea ne fakahinga ia ki ai. ⁵ Pea 'i he mamata 'e hono hoa tau kuo mate 'a Saula, na'e fakahinga foki ia ki he'ene heletā, pea mate fakataha mo ia. ⁶ Ko ia na'e mate ai 'a Saula mo hono foha 'e toko tolu, mo hono hoa tau, mo hono kau tangata kotoa pē fakataha 'i he 'aho pe ko ia.

⁷ ¶ Pea 'i he mamata 'ae kau tangata 'Isileli 'aia na'e 'i he potu 'e taha 'oe tele'a, mo kinautolu na'e 'i he potu 'e taha 'o Sioatani, kuo hola 'ae kau tangata 'Isileli, pea kuo pekia 'a Saula mo hono ngaahi foha, na'a nau li'aki 'enau ngaahi kolo nofo'anga, pea hola; pea na'e ha'u 'ae kakai Filisitia 'o nofo ki ai. ⁸ Pea pongipongi hake na'e pehē, 'i he ha'u 'ae kau Filisitia ke vete 'ae kakai mate, na'a nau 'ilo 'a Saula mo hono foha 'e toko tolu kuo tō 'i he mo'unga ko Kilipoa. ⁹ Pea na'a nau tutu'u hono 'ulu, pea to'o 'ene mahafutau, pea fekau ki he fonua 'oe kakai Filisitia 'o takatakai, ke fakaongo ia 'i he fale 'o honau ngaahi tamapua, pea ki honau kakai.

¹⁰ Pea na'a nau 'ai hono ngaahi kofu tau ki he fale 'o 'Asitelote: pea na'a nau fakama'u hono sino ki he 'ā maka 'o Pete-Sani.

¹¹ ¶ Pea 'i he fanongo 'ae kakai Sepesi-Kiliati ki he me'a kuo fai 'e he kakai Filisitia kia Saula; ¹² Na'e tu'u hake 'ae kau tangata to'a kotoa pē, pea fononga 'i he pō kotoa ko ia, 'onau to'o 'ae sino 'o Saula mo e sino 'o hono ngaahi foha mei he 'ā maka 'o Pete-Sani pea na'a nau 'omi ia ki Sepesi 'o tutu ia 'i ai. ¹³ Pea na'a nau to'o honau ngaahi hui, pea tanu ia 'i he lolo 'akau 'i Sepesi, pea na'a nau 'aukai 'i he 'aho 'e fitu.

Vahe

2 Samuela

’O

Vahe

1 *’Oku ’omi ’ae ongoongo ’e he tangata ’Amaleki ’oe te’ia lahi ’i he tau, ’o ne loi ’o pehē ko ia ia ne ne tāmāte’i ’a Saula. 17 Ko e tēngihia ’e Tevita ’ae pekia ’a Saula mo Sonatane ’i he hiva fakatangi.*

1 PEA hili ’ae mate ’a Saula, pea kuo liu mai ’a Tevita mei he’ene taa’i ’ae kakai ’Amaleki, pea kuo hili ’ae ’aho ’e ua mo ’ene nofo ’a Tevita ’i Sikilaki; ² Pea ’i he hoko ki hono tolu ’oe ’aho, vakai, na’e ha’u ha tangata mei he tau ’a Saula, kuo mahaehae hono kofu, pea pani efu hono ’ulu, pea ’i he’ene hoko atu kia Tevita, na’a ne tō hifo ki he kelekele, mo ne fai faka’apa’apa. ³ Pea na’e pehē ’e Tevita kiate ia, “’Oku ke ha’u mei fē?” Pea na’a ne pehē kiate ia, “Kuo u hao mei he nofo’anga tau ’o ’Isileli.” ⁴ Pea na’e pehē ’e Tevita kiate ia, “Ko e hā ha me’a na’e fai? ’Oku ou kole ke ke fakahā mai kiate au.” Pea na’e pehēange ’e ia, “Kuo hola ’ae kakai mei he tau, pea kuo tō ’ae kakai tokolahi ’o mate; pea kuo pekia ’a Saula mo Sonatane ko hono foha foki.” ⁵ Pea na’e pehē ’e Tevita ki he tangata talavou na’e lea mai, “Na’e fēfē ho’o ’ilo ’e koe kuo mate ’a Saula pea mo Sonatane ko hono foha?” ⁶ Pea na’e pehē mai ’e he tangata talavou na’e tala ia kiate ia, “’Iloange na’aku hoko atu ki he mo’unga ko Kilipoa, pea vakai, na’e fa’aki ’a Saula ki hono tao; pea vakai na’e tuli mālohi kiate ia ’ae ngaahi saliate mo e kau heka hoosi. ⁷ Pea ’i he’ene sio ki mui, na’a ne mamata kiate au, ’o ne ui kiate au. Pea na’aku pehē ’e au, ’Ko au eni.’ ⁸ Pea na’a ne pehē mai kiate au, ’Ko hai koe?’ Pea na’aku pehē kiate ia, ’Ko e tangata ’Amaleki au.’ ⁹ Pea na’a ne toe pehē mai kiate au, “’Oku ou kole kiate koe, ke ke tu’u hake kiate au ’o tāmāte’i au: he ’oku ou mamahi ’aupito, koe’uhi ’oku kei mālohi ’eku mo’ui ’iate au.’ ¹⁰ Ko ia ne u tu’u ki ai, ’o tāmāte’i ia, koe’uhi na’aku ’ilo pau ’e ’ikai te ne toe mo’ui mei he’ene tō ki lalo ’aupito: pea na’aku to’o ’ae tatā fakatu’i mei hono ’ulu, mo e vesa mei hono nima, pea kuo u ’omi ia ki heni ki hoku ’eiki. ¹¹ Ka na’e toki puke ’e Tevita ki hono ngaahi kofu ’o ne haehae ia; pea na’e fai pehē foki ’ae kau tangata kotoa pē na’e ’iate ia: ¹² Pea na’a nau mamahi mo tangi, mo ’aukai ’o a’u ki he po’uli, koe’uhi ko Saula, pea mo Sonatane ko hono foha, pea koe’uhi ko e kakai ’a Sihova, pea mo e fale kotoa ’o ’Isileli; koe’uhi ko e tō hifo ’akinautolu ’i he heletā.

¹³ ¶ Pea na’e pehē ’e Tevita ki he tangata talavou na’e ’omi ’ae ongoongo, “’Oku ke mei fē koe?” Pea na’a ne pehēange, “Ko e foha au ’oe muli, ko e ’Amaleki.” ¹⁴ Pea

na’e pehē ’e Tevita kiate ia, “Ko e hā ia na’e ’ikai te ke manavahē ai ke ala atu ho nima ke tāmāte’i ’aia na’e fakatapui ’e Sihova?” ¹⁵ Pea na’e fekau atu ’e Tevita ki ha taha ’oe kau talavou, ’o ne pehē, “’Unu’unu atu ’o taa’i ia.” Pea na’a ne taa’i ia ke ne mate. ¹⁶ Pea na’e pehē ’e Tevita kiate ia, “Ke ’i ho ’ulu pe ’o’ou ho toto; he kuo fakamo’oni ’e ho ngutu kiate koe, ’o pehē, kuo u tāmāte’i ’aia na’e fakatapui ’e Sihova.” ¹⁷ Pea na’e tēngihia ’e Tevita ’a Saula, pea mo hono foha ko Sonatane, ’i he tangilāulau ko eni: ¹⁸ (Na’a ne fekau foki ke nau ako’i ’ae fānau ’a Siuta ke ngāue’aki ’ae kaufana: vakai kuo tohi ia ’i he tohi ’a Sesa.) ¹⁹ “Kuo tāmāte’i ’ae toulekeleka, ’o ’Isileli ’i ho’o ngaahi potu mā’olunga: ’Oiauē, kuo hinga ’ae kau tangata mālohi! ²⁰ ’Oua na’a tala ia ’i Kati,

’oua na’a fakahā ia ’i he ngaahi hala ’o ’Asikeloni; telia na’a fiefia ai ’ae ngaahi ’ofefine ’oe kakai Filisitia, pea telia na’a polepole ai ’ae ngaahi ’ofefine ’okinautolu ’oku ta’ekamu.

²¹ ’Ae ngaahi mo’unga ’o Kilipoa, ke ’oua na’a ai ha hahau, pe ha ’uha ’e tō hifo kiate koe, pe *’iate* koe ha ngoue’anga ’oe feilaulau: koe’uhi kuo li’aki kovi ’i ai ’ae pā ’oe mālohi, ’ae pā ’o Saula,

’o hangē pe na’e ’ikai ke fakatapui ia ’aki ’ae lolo.

²² Na’e ’ikai foki mai ’ae kaufana ’o Sonatane, mei he toto ’okinautolu na’e tāmāte’i, mei he sino ’oe kau mālohi, pea na’e ’ikai foki noa mai ’ae heletā ’a Saula.

²³ Na’e toulekeleka, mo lelei ’a Saula mo Sonatane ’i he’ena mo’ui,

pea na’e ’ikai māvae ’akinaua ’i he’ena mate: na’a na ve’e vave hake ’i he fanga ’ikale, na’a na mālohi lahi hake ’i he fanga laione.

²⁴ ’Ae ngaahi ’ofefine ’o ’Isileli, mou tēngihia ’a Saula, ’aia na’a ne fakakofu’i ’akimoutolu ’i he kula’aho’aho, mo e me’a ’oe manako,

’aia na’a ne ’ai ki ho’omou kofu ’ae teunga ’oe koula.

²⁵ ’Oiauē, ’ae hinga ki lalo ’ae kau mālohi ’i he lotolotonga ’oe tau!

’E Sonatane na’e tāmāte’i koe ’i he ngaahi potu mā’olunga ’o’ou.

²⁶ Kuo u mamahi koe’uhi ko koe, ’e hoku kāinga ko Sonatane:

na’a ke lelei fau kiate au:

na'e fakamanavahē ho'o 'ofa kiate au,
'o lahi hake 'i he 'ofa 'ae kau fefine.

²⁷ Oiaue, he kuo tō ki lalo 'ae kau mālohi,
kuo faka'auha 'ae ngaahi mahafu 'oe tau!"

1 Ko e 'alu 'a Tevita ki Hepeloni mo e fakanofa ia 'i ai ko e tu'i ki Siuta. 3 'Oku ne fakamālō'ia 'ae kakai 'o Sepesi-Kiliati 'i he'enu fai 'ofa kia Saula. 8 'Oku fakanofa 'a Isiposeti 'e 'Apina ke tu'i 'i 'Isileli. 12 Ko e tau fetāmate'aki 'oku fai 'e he kau tangata 'o 'Apina mo e kau tangata 'a Soape. 18 'Oku tāmāte'i 'a 'Asaeli. 25 'Oku loto 'a 'Apina, pea 'oku fekau'i 'e Soape ke fakaholomui 'ae tau. 32 Ko e fai 'ae putu 'o 'Asaeli.

2 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e fehu'i 'e Tevita kia Sihova, 'o pehē, "E lelei 'a 'eku 'alu hake ki ha taha 'oe ngaahi kolo 'o Siuta?" Pea na'e pehē kiate ia 'e Sihova, "Alu hake." Pea na'e pehē 'e Tevita, "Te u 'alu ki fē?" Pea na'a ne pehē, "Ki Hepeloni." ² Ko ia na'e 'alu 'a Tevita ki ai, ko ia mo hono ongo 'unoho foki, ko 'Ahinoami ko e fefine Sesilili, mo 'Apikale na'e 'unoho mo Napale ko e tangata Kameli. ³ Pea ko e kau tangata na'e 'iate ia, na'e 'ohake kinautolu 'e Tevita, ko e tangata taki taha mo hono kaunga nofo'anga: pea na'a nau nofo 'i he ngaahi kolo 'o Hepeloni. ⁴ Pea na'e ha'u 'ae kau tangata mei Siuta, pea na'a nau fakanofa 'i ai 'a Tevita, ko e tu'i ki he fa'ahinga 'o Siuta. Pea na'a nau tala kia Tevita, 'o pehē, "Ko e kau tangata 'o Sepesi-Kiliati, ko kinautolu ia na'e tanu 'a Saula.

⁵ ¶ Pea na'e kouna 'e Tevita 'ae kau talafekau ki he kakai 'o Sepesi-Kiliati, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ke fakamonū'ia 'akimoutolu meia Sihova, koe'uhi kuo mou fakahā 'ae 'ofa ni ki homou 'eiki, 'io, kia Saula, pea kuo mou fai hono putu. ⁶ Pea 'ofa 'eni ke fakahā 'e Sihova 'ae angalelei mo e mo'oni kiate kimoutolu: pea ko au foki, te u totongi 'ae ngāue lelei ni, koe'uhi kuo mou fai 'ae me'a ni. ⁷ Ko ia, tuku eni ke fakamālohi homou nima, pea mou lototo'a: he kuo pekia 'a homou 'eiki ko Saula, pea kuo fakanofa au foki 'e he fa'ahinga 'o Siuta ko e tu'i kiate kinautolu.

⁸ ¶ Ka na'e 'ave 'a Isiposeti ko e foha 'o Saula, 'e 'Apina ko e foha 'o Nea, ko e 'eiki 'oe kau tau 'a Saula, 'o ne 'omi ia ki Mehanemi; ⁹ O ne fakanofa ia ke tu'i 'i Kiliati, pea ki he kakai 'Asilia, mo Sesilili, mo 'Ifalemi pea mo Penisimani, pea ki 'Isileli kātoa. ¹⁰ Na'e fāngofulu ta'u 'ae motu'a 'a Isiposeti ko e foha 'o Saula 'i he'ene kamata pule ki 'Isileli, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e ua. Ka na'e muimui 'ae fa'ahinga 'o Siuta kia Tevita. ¹¹ Pea ko e kuonga na'e tu'i ai 'a Tevita 'i Hepeloni ki he fale 'o Siuta, ko e ta'u ia 'e fitu mo e māhina 'e ono.

¹² ¶ Pea na'e 'alu mei Mehanemi ki Kipione 'a 'Apina ko e foha 'o Nea, pea mo e kau tamaio'eiki 'a Isiposeti ko e foha 'o Saula. ¹³ Pea na'e 'alu atu 'a Soape ko e tama 'o Seluia, pea mo e kau tamaio'eiki 'a Tevita, pea na'a nau fakataha ki he anovai 'o Kipione: pea na'a nau nofo hifo, ko e taha ki he potu anovai 'e taha, pea ko e taha ki he potu anovai 'e taha. ¹⁴ Pea na'e pehē 'e 'Apina kia Soape, "Tuku ke tu'u hake ni 'ae kau talavou, 'o fakavā 'i hota 'ao." Pea na'e pehē 'e Soape, "Tuku ke

nau tu'u hake." ¹⁵ Pea na'e toki tu'u hake mo 'alu atu 'ae toko hongofulu ma ua mei Penisimani na'e lau, 'aia na'e kau kia Isiposeti ko e foha 'o Saula, mo e toko hongofulu ma ua mei he kau tamaio'eiki 'a Tevita.

¹⁶ Pea na'a nau fepukeaki taki taha 'e he tangata 'ae 'u-lu 'o hono hoa, 'onau taki taha fetui'aki 'ae heletā 'akin-autolu 'i he vakavaka, pea ko ia, na'a nau tō hifo fakataha ai; pea ko ia na'e ui ai 'ae potu ko ia, "Ko e potu 'ae kau tangata mālohi, 'aia 'oku 'i Kipione." ¹⁷ Pea na'e fakamanavahē 'ae tau 'i he 'aho ko ia: pea na'e fakavaivai 'a 'Apina, pea mo e kau tangata 'o 'Isileli, 'i he 'ao 'oe kakai 'o Tevita.

¹⁸ ¶ Pea na'e 'i ai 'ae tama 'e toko tolu 'o Seluia, ko Soape, Mo 'Apisai, mo 'Asaeli: pea na'e ve'evave 'a 'Asaeli 'o tatau mo e 'anilope hehengi 'oe vao. ¹⁹ Pea na'e tuli 'e 'Asaeli kia 'Apina pea 'i he'ene 'alu na'e 'ikai ke feafe'aki ia ki he to'omata'u pe ki he to'ohema 'i he'ene tulia 'a 'Apina. ²⁰ Pea na'e toki sio ki mui 'a 'Apina, 'o ne pehē, "Ko 'Asaeli koe?" Pea na'a ne pehē atu, "Ko au." ²¹ Pea na'e pehē 'e 'Apina kiate ia, "Ke ke foki atu ki he to'omata'u pe ki ho'o to'ohema, pea ke puke ha taha 'oe kau talavou, pea ke ma'u 'a hono mahafu." Ka na'e 'ikai afe atu 'a 'Asaeli mei he'ene tuli kiate ia.

²² Pea na'e toe pehē 'e 'Apina kia 'Asaeli, "Tafoki atu koe mei ho'o tuli kiate au: koe'uma'a 'a 'eku tā hifo koe ki he kelekele? Pea ka pehē 'e fēfē 'eku hiki 'a hoku mata kia Soape ko ho tokoua? ²³ Ka neongo eni na'e 'ikai te ne afe atu: ko ia na'e hoka'i ia 'i hono kete 'e 'Apina 'aki 'ae mui 'oe tao, pea na'e 'asi atu 'ae tao 'i hono tu'a: pea na'a ne tō hifo 'i ai, 'o ne mate 'i he potu ko ia: pea na'e hoko 'o pehē, 'ilonga 'akinautolu na'e hoko mai ki he potu na'e tō hifo ai 'a 'Asaeli 'o ne mate, na'a nau tu'uma'u ai. ²⁴ Na'e tuli foki 'a 'Apina 'e Soape pea mo 'Apisai: pea na'e tō 'ae la'a fe'unga mo 'ena hoko ki he mo'unga ko 'Ama, 'aia 'oku hanga ki Kia 'i he hala 'oe toafa 'o Kipione.

²⁵ ¶ Pea na'e fakataha 'akinautolu 'e he fānau 'o Penisimani ke kau taha kia 'Apina, pea na'a nau hoko ko e vāhenga tau pe taha, 'onau tutu'u 'i he tumutumu 'o ha potu mā'olunga. ²⁶ Pea na'e toki ui 'e 'Apina kia Soape, 'o pehē, "E tāmāte'i ma'uaipē 'e he heletā? 'ikai 'oku ke 'ilo 'e ai ha fakamamahi 'i hono iku'anga?" Pea ka kuo pehē, "Pea 'e fēfee'i 'a hono fuoloa, kae'oua ke ke tala ki he kakai ke foki atu mei he tulia 'a honau kāinga?" ²⁷ Pea na'e pehē 'e Soape, "Hangē 'oku mo'ui 'ae 'Otua, ka ne 'ikai te ke lea, pehē, kuo 'alu 'ae kakai taki taha mei he muimui ki hono kāinga 'i he 'anepongipongi." ²⁸ Ko ia na'e ifi ai 'e Soape ha me'alea, pea na'e tu'uma'u 'ae kakai kotoa pē, pea na'e 'ikai te nau kei tuli ki 'Isileli, pea na'e 'ikai toe fai ha tau. ²⁹ Pea na'e fononga 'a 'Apina pea mo 'ene kakai kotoa pē 'i he pō kātoa ko ia, 'i he toafa, 'onau a'a 'i Sioatani, pea nau 'osiki 'a e fonua kotoa pē ko Pitiloni, pea na'a nau hoko atu ki Mehanemi. ³⁰ Pea na'e liliu mai 'a Soape mei he'ene tuli 'a 'Apina; pea 'i he'ene tākaki fakataha 'ae kakai kotoa pē, ko e toko hongofulu ma toko hiva 'oe kau tangata 'a Tevita na'e 'ikai 'iloa, pea mo 'Asaeli.

³¹ Ka kuo 'osi 'ae te'ia ke mate 'e he kakai 'o Tevita 'ae

kau tangata mei Penisimani, mo e kau tangata 'o 'Apina, 'ae toko tolungeau ma toko onongofulu.

³² ¶ Pea na'a nau to'o hake 'a 'Asaeli, 'onau tanu ia he fonualoto 'o 'ene tamai, 'aia na'e 'i Peteliheima. Pea na'e fononga 'a Soape mo 'ene kakai 'i he pō katoa, pea na'a nau hoko ki Hepeloni 'o fe'unga mo 'ene mafoa 'ae ata.

1 'Oku faka'a'au ke mālohi 'a Tevita. 2 Ko e fanau'i 'ae foha 'e toko ono kiate ia 'i Hepeloni. 6 'Oku 'ita 'a 'Apina kia Isiposeti. 12 'Oku ne toka atu kia Tevita. 13 'Oku fekau 'e Tevita ke ne tuku kiate ia 'a hono 'unoho ko Mikale. 17 'Oku alea 'a 'Apina mo e kakai 'Isileli, pea 'oku fai 'e Tevita ha katoanga kiate ia 'i he'ene 'alu. 22 'Oku liu mai 'e Soape mei he tau, pea 'oku ne 'ita ki he tu'i, pea 'oku na tāmata'i 'a 'Apina. 28 'Oku fakamala'ia'i 'e Tevita 'a Soape, pea 'oku ne tēngihia 'a 'Apina.

3 NA'E fai fuoloa foki 'ae tau 'ae fale 'o Saula pea mo e fale 'o Tevita, ka na'e faka'a'au pe ke mālohi lahi 'a Tevita, pea na'e faka'a'au ke vaivai hifo 'ae fale 'o Saula.

² ¶ Pea na'e fānau 'ae fānau tangata kia Tevita 'i Hepeloni: ko hono 'uluaki ko 'Amanoni, 'ia 'Ahinoami ko e *fefine* Sesilili; ³ Pea ko hono toko ua ko Kiliapi, 'ia 'Apikale na'e 'unoho mo Napale ko e tangata Kameli; pea ko hono toko tolu ko 'Apisalomi, ko e tama 'a Meaka, ko e 'ofefine 'o Talimai ko e tu'i 'o Kesuli; ⁴ Pea ko hono toko fā, ko 'Atonisa, ko e tama 'o Hakiti; pea ko hono toko ono, ko Itiliami, 'ia Ekila ko e 'unoho 'o Tevita. Na'e fanau'i 'akinautolu ni kia Tevita 'i Hepeloni.

⁶ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he lolotonga 'ae fetau'aki 'ae fale 'o Saula pea mo e fale 'o Tevita, na'e kau mālohi 'a 'Apina ki he fale 'o Saula. ⁷ Pea na'e ai 'ae fefine sinifu 'o Saula, 'aia na'e hingoa ko Lisipa, ko e ta'ahine 'o 'A ia: pea na'e pehē 'e *Isiposeti* kia 'Apina, "Ko e hā kuo ke hū atu ai ki he sinifu 'o 'eku tamai?" ⁸ Pea na'e toki 'ita 'aupito 'a 'Apina koe'uhi ko e lea 'a Isiposeti, pea ne pehē, "He ko e 'ulu au 'o ha kulī? Kuo u fai lelei ki Siuta he 'aho ni ki he fale 'o Saula ko ho'o tamai, ki hono ngaahi tokoua, pea ki hono kāinga, pea kuo 'ikai te u tukuange koe ki he nima 'o Tevita, ka kuo ke lau kiate au he 'aho ni ha me'a hala ki he fefine ni?" ⁹ Ke fai 'e he 'Otua kia 'Apina, 'o lahi hake foki, 'o kapau 'e 'ikai te u fai 'o hangē ko e fuakava 'a Sihova kia Tevita; ¹⁰ Ke hiki 'ae pule'anga mei he fale 'o Saula, pea ke fokotu'u 'ae nofo'a fakatu'i 'o Tevita ki 'Isileli mo Siuta, 'o fai atu mei Tani 'o a'u ki Peasipa." ¹¹ Pea na'e 'ikai te ne toe fa'a lea mai kia 'Apina, he na'a ne manavahē kiate ia.

¹² ¶ Pea na'e fekau atu 'e 'Apina 'ae kau talafekau kia Tevita ma'ana, 'o ne pehē, "'Oku 'o hai 'ae fonua? Mo ne pehē, Ke tā kau taha mo au, pea vakai, 'e 'iate koe 'a hoku nima, ke fakatoka 'a 'Isileli kotoa pē kiate koe."

¹³ ¶ Pea na'a ne pehē, "'Oku lelei, te u fai ha fuakava mo koe: ka ko e me'a 'e taha kuo pau hoku loto ke ke fai, 'a eni, 'E 'ikai te ke sio ki hoku mata, 'o kapau 'e 'ikai te ke tomu'a 'omi 'a Mikale ko e 'ofefine 'o Saula, 'oka ke ka hau ke sio ki hoku mata." ¹⁴ Pea na'e 'ave 'e Tevita

'ae kau talafekau kia Isiposeti ko e foha 'o Saula, 'o ne pehē, "Tuku mai hoku 'unoho ko Mikale, 'aia na'aku polo'i kiate au 'aki 'ae mu'a kili 'e teau 'oe kau Filisitia."

¹⁵ Pea na'e fekau 'e Isiposeti, 'o ne 'omi ia mei hono 'unoho ko Faliteli ko e foha 'o Leisi. ¹⁶ Pea na'e muimui tangi pe 'a hono 'unoho 'iate ia 'o a'u ki Pahulimi. Pea na'e pehē ai 'e 'Apina kiate ia, "'Alu, 'o foki atu." Pea na'a ne foki ange.

¹⁷ ¶ Pea na'e fealēlea'aki 'a 'Apina pea mo e kau mātu'a 'o 'Isileli, 'o ne pehē, "'I he kuonga kuo hili na'a mou kumi kia Tevita ke ne tu'i kiate kimoutolu: ¹⁸ Pea ko eni fai ia: he kuo folofola 'a Sihova 'ia Tevita, 'o pehē, "I he nima 'o hoku tamaio'eiki ko Tevita te u fakamo'ui 'a hoku kakai 'Isileli mei he nima 'oe kau Filisitia, pea mei he nima 'o honau ngaahi fili kotoa pē." ¹⁹ Pea na'e lea foki 'a 'Apina ke ongo atu ki Penisimani: pea na'e 'alu foki 'a 'Apina ke lea 'i he telinga 'o Tevita 'i Hepeloni, 'i he me'a kotoa pē na'e loto lelei ki 'Isileli, mo ia na'e lelei ai 'ae fale kotoa pē 'o Penisimani. ²⁰ Ko ia na'e ha'u ai 'a 'Apina ki Hepeloni kia Tevita, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko uofulu. Pea na'e fai ha katoanga 'e Tevita kia 'Apina pea mo e kau tangata na'e 'iate ia. ²¹ Pea na'e pehē 'e 'Apina kia Tevita, "Te u tu'u hake 'o 'alu, pea te u tākaki 'a 'Isileli katoa ki hoku 'eiki ko e tu'i koe'uhi ke nau fai ha fuakava mo koe, pea koe'uhi ke ke pule'i 'aia kotoa pē 'oku holi ho loto ki ai." Pea na'e tukuange 'e Tevita 'a 'Apina; pea na'a ne 'alu 'i he melino pe.

²² ¶ Pea vakai, na'e liu mai 'ae kakai 'o Tevita mo Soape mei he vāhenga tau, pea *na'a nau* 'omi mo kinautolu 'ae fu'u koloa lahi: ka na'e 'ikai 'ia Tevita 'a 'Apina 'i Hepeloni; he kuo 'osi 'a 'ene tukuange ia, pea kuo 'alu ia 'i he melino. ²³ Pea 'i he'ene hoko mai 'a Soape mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, na'a nau fakahā kia Soape, 'o pehē, na'e ha'u 'a 'Apina ko e foha 'o Nea ki he tu'i, pea kuo ne tuku ia ke 'alu, pea kuo 'alu melino pe ia. ²⁴ Ko ia na'e toki ha'u ai 'a Soape ki he tu'i 'o ne pehē, "Ko e hā eni kuo ke fai? Vakai kuo ha'u 'a 'Apina kiate koe; ko e hā kuo ke tuku ai ia ke ne 'alu, pea kuo ne mole atu 'aupito? ²⁵ 'Oku ke 'ilo 'a 'Apina ko e foha 'o Nea na'a ne ha'u ke kākaa'i koe, pea ke ne mataki'i 'a ho'o fe'alu'aki, pea ke 'ilo 'aia kotoa pē 'oku ke fai."

²⁶ Pea hili 'a 'ene ha'u 'a Soape meia Tevita, na'a ne kouna atu 'ae kau talafekau kia 'Apina, pea na'a nau 'omi ia mei he vaikeli ko Sila: ka na'e 'ikai 'ilo ia 'e Tevita. ²⁷ Pea 'i he'ene liliu mai 'a 'Apina ki Hepeloni, na'e 'ave ia 'e Soape ki he kau hala 'i he matapā ke lea fakafufū kiate ia, pea na'a ne hoka'i ia 'i ai 'i hono kete ke ne mate, koe'uhi ko e toto 'o hono tokoua ko 'Asaeli.

²⁸ ¶ Pea 'i he'ene toki fanongo ki ai 'a Tevita, na'a ne pehē, "'Oku ou 'ata'atā au mo hoku pule'anga 'i he 'ao 'o Sihova, 'o ta'engata, 'i he toto 'o 'Apina ko e foha 'o Nea: ²⁹ Tuku ke tō ia ki he 'ulu 'o Soape, pea ki he fale kotoa 'o 'ene tamai; pea 'oua na'a hala 'ae fale 'o Soape 'i ha kuonga, 'i ha taha 'oku mahaki kovi pe ha kilia, pe ha taha 'oku fa'aki ki ha tokotoko, pe ha taha 'oku tō ki he heletā, pe ha taha 'oku masiva me'akai." ³⁰ Ko ia na'e tāmata'i 'a 'Apina 'e Soape mo 'Apisai ko hono tok-

oua, koe'uhi ko 'ene tāmāte'i 'a hona tokoua ko 'Asaeli 'i he tau 'i Kipea.

³¹ ¶ Pea na'e pehē 'a Tevita kia Soape, pea ki he kakai kotoa pē na'e 'iate ia, Haehae 'a homou ngaahi kofu, pea nono'o 'akimoutolu 'aki 'ae tauanga'a, pea tēngihia 'a 'Apina. Pea na'e muimui 'e Tevita ko e tu'i ki he fata 'oe pekia. ³² Pea na'a nau tanu 'a 'Apina 'i Hepeloni: pea na'e hiki hake 'e he tu'i hono le'o 'o ne tangi 'i he fa'itoka 'o 'Apina; pea na'e tangi 'ae kakai kotoa pē.

³³ Pea na'e tēngihia 'e he tu'i 'a 'Apina, 'o ne pehē, "Ko e hā kuo mate ai 'a 'Apina, 'o hangē ko ha tangata kovi?"

³⁴ Na'e 'ikai ha'i ho nima, pea na'e 'ikai fakama'u ho va'e 'i he me'a ha'i: 'o hangē ko e tō ha tangata 'i he 'ao 'oe kakai angakovi, na'e pehē 'a ho'o hinga." Pea na'e toe tēngihia ia 'e he kakai kotoa pē. ³⁵ Pea 'i he ha'u 'ae kakai kotoa pē kia Tevita ke kole ia ke ne kai ha me'a 'i he'ene kei 'aho, na'e fuakava 'e Tevita, 'o pehē, "Ke pehē hono fai kiate au 'e he 'Otua, 'o lahi hake, 'o kapau teu kamata ha konga mā, pe ha me'a kehe, kae'oua ke tō hifo 'ae la'a." ³⁶ Pea na'e tokanga 'ae kakai kotoa pē, pea na'a nau lelei'ia ai: 'o hangē foki ko e fiemālie 'ae kakai kotoa pē 'i he me'a kotoa pē na'e fai 'e he tu'i.

³⁷ He na'e 'ilo 'i he 'aho ko ia 'e he kakai kotoa pē mo 'Isileli kotoa pē, na'e 'ikai ko e loto 'oe tu'i ke tāmāte'i 'a 'Apina ko e foha 'o Nea. ³⁸ Pea na'e pehē 'e he tu'i ki he'ene kau tamaio'eiki, "Ikai 'oku mou 'ilo ko e 'eiki mo e tangata ongoongo kuo tō hifo he 'aho ni 'i 'Isileli?"

³⁹ Pea kuo u vaivai he 'aho ni, neongo kuo pani au ko e tu'i: pea 'oku faingata'a fau kiate au 'ae kau tangata na ko e ngaahi tama 'o Seluia: 'e totongi 'e Sihova ki he fai kovi 'o fakatatau mo 'ene ngāue kovi."

1 'Oku mamahi 'ae kakai 'Isileli koe'uhi ko e pekia 'a 'Apina. 2 'Oku tāmāte'i 'a Isiposeti 'e Pa'ana mo Lekapi pea 'oku 'omi hono 'ulu ki Hepeloni. 9 'Oku fekau 'e Tevita ke tāmāte'i kinaua, pea ke tanu 'ae 'ulu 'o Isiposeti.

4 PEA 'i he fanongo 'e he foha 'o Saula kuo mate 'a 'Apina 'i Hepeloni, na'e vaivai ai hono nima, pea na'e puputu'u ai 'ae kakai 'Isileli kotoa pē. ² Pea na'e 'i he foha 'o Saula 'ae ongo tangata na'e pule ki he matanga tau; ko e hingoa 'oe tokotaha ko Pa'ana, pea ko e hingoa 'oe taha ko Lekapi, ko e ongo foha 'o Limoni 'i he kakai Piheloti, 'i he fānau 'a Penisimani: (he na'e lau fakataha 'a Piheloti mo Penisimani: ³ Pea na'e hola 'ae kakai Piheloti ki Kiteimi, pea na'a nau 'āunofa ai 'o a'u ki he 'aho ni.) ⁴ Pea na'e 'ia Sonatane, ko e foha 'o Saula, 'ae foha na'e ketu. Na'e nima ta'u ia 'i he hā mai 'ae ongoongo 'ia Saula mo Sonatane mei Sesilili, pea na'e to'o hake ia 'e he fefine na'e tauhi kiate ia, 'o ne hola: pea pehē, lolotonga 'a 'ene fai fakato'oto'o ke hola, na'a ne hinga 'o ne ketu ai. Pea ko hono hingoa ko Mifiposeti. ⁵ Pea na'e 'alu 'ae ongo foha 'o Limoni ko e tangata Piheloti, ko Lekapi mo Pa'ana, 'o na omi ki he fale 'o Isiposeti 'o fe'unga mo e pupuha 'oe 'aho, pea na'e tokoto ia 'i ha mohenga 'i he ho'atā. ⁶ Pea na'a na hū atu ki loto fale, 'o hangē te na fai ke fetuku ha uite pea na'a na hoka'i ia 'i hono fatafata pea na'e hola 'o hao 'a Lekapi mo Pa'ana ko hono tokoua. ⁷ He koe'uhi 'i

he'ena hū atu ki fale, na'a ne tokoto ki hono mohenga 'i hono loki, pea na'a na tali ia, 'o tāmāte'i, 'o na tutu'u hono 'ulu, 'o na 'ave hono 'ulu, pea na'a na hola 'i he toafa 'i he pō kotoa ko ia. ⁸ Pea na'a na 'omi 'ae 'ulu 'o Isiposeti kia Tevita 'i Hepeloni, 'o na pehē ki he tu'i, "Vakai, ko e 'ulu eni 'o Isiposeti ko e foha 'o Saula, ko ho fili, 'aia na'e kumi ki ho'o mo'ui; pea kuo fai 'e Sihova 'ae totongi ki he'eku 'eiki ko e tu'i he 'aho ni, 'ia Saula, pea mo hono hako."

⁹ ¶ Pea na'e tali 'e Tevita kia Lekapi mo Pa'ana ko hono tokoua, ko e ongo foha 'o Limoni ko e tangata Piheloti, 'o ne pehē ki ai, "O hangē 'oku mo'ui 'a Sihova, 'aia kuo ne huhu'i hoku laumālie mei he kovi kotoa pē, ¹⁰ 'I hono fakahā mai 'e he tokotaha kiate au, 'o pehē, 'Vakai, kuo pekia 'a Saula,' ko 'ene pehē ko e ongoongolelei kuo ne 'omi, na'aku puke ia, pea u tāmāte'i ia 'i Sikilaki, ka na'a ne mahalo te u 'atu ha totongi lelei koe'uhi ko 'ene ongoongo: ¹¹ Kae huanoa eni, 'i he tāmāte'i 'e he kau tangata kovi ha tokotaha ta'ehalaia 'i hono fale 'o'ona, pea 'i hono mohenga! 'Ikai eni teu 'eke 'a hono toto mei homo nima, pea 'ave 'akimoua mei he funga kelekele." ¹² Pea na'e fekau 'e Tevita ki he'ene kau talavou, pea na'a nau tāmāte'i 'akinaua, pea na'e tutu'u hona nima, pea mo hona va'e pea na'e tautau ai 'i he funga anovai 'i Hepeloni. Ka na'a nau 'ave 'ae 'ulu 'o Isiposeti, 'o tanu ia 'i he fa'itoka 'o 'Apina 'i Hepeloni.

1 'Oku ha'u 'ae ngaahi fa'ahinga ke fakanofa 'a Tevita ko e pule 'i 'Isileli 'i Hepeloni. 4 Ko e lau 'ae ta'u 'o Tevita. 6 'I he'ene lava'i 'a Saione mei he kakai Sepusi, 'oku ne nofo ki ai. 11 'Oku 'omi 'ae fekau 'a Helami kia Tevita. 13 'Oku fanau'i kiate 'i Selūsalema 'ae ngaahi foha 'e toko hongofulu ma tokotaha. 17 'Oku fakahinohino'i 'a Tevita 'e Sihova, pea 'oku ne te'ia 'ae kakai Filisitia.

5 PEA na'e toki ha'u ai 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli kia Tevita 'i Hepeloni, 'onau lea, 'o pehē, "Vakai, 'oku mau 'o ho hui, pea mo ho kakano."

² Pea 'i he kuonga kuo hili foki, 'aia na'e tu'i ai 'a Saula kiate kimautolu, ko koe ia na'a ke tataki atu mo toe 'o-mi 'a 'Isileli; pea na'e pehē 'e Sihova kiate koe, Te ke fafanga 'a hoku kakai ko 'Isileli, pea te ke pule koe ki 'Isileli. ³ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kau mātu'a kotoa pē 'o 'Isileli ki he tu'i 'i Hepeloni; pea na'e fai 'e Tevita 'ae fuakava mo kinautolu 'i Hepeloni 'i he 'ao 'o Sihova; pea na'a nau pani 'a Tevita 'aki 'ae lolo ke ne tu'i 'i 'Isileli.

⁴ ¶ Na'e tolungofulu ta'u 'a Tevita 'i he'ene kamata pule, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e fāngofulu. ⁵ Na'a ne pule 'i Hepeloni ki Siuta 'i he ta'u 'e fitu mo e māhina 'e ono: pea na'a ne pule ki 'Isileli kotoa pea mo Siuta, 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e tolungofulu ma tolu.

⁶ ¶ Pea na'e 'alu 'ae tu'i mo 'ene kau tangata ki Selūsalema ki he kakai Sepusi, ko e kakai 'oe fonua: 'akinautolu na'e lea 'o pehē kia Tevita, "Kapau 'e 'ikai te ke 'ave 'ae kui mo e ketu, 'e 'ikai si'i te ke hū mai ki heni: he na'a nau pehē, 'E 'ikai fa'a ha'u 'a Tevita ki heni." ⁷ Ka neongo ia, na'e lava'i 'e Tevita 'ae kolo mālo-

hi ko Saione; pea ko ia “ko e Kolo ‘o Tevita.”⁸ Pea na’e pehē ‘e Tevita ‘i he ‘aho ko ia, “‘Ilonga ia ‘e hoko hake ki he puke ‘oe kolo, ‘o ne tali ‘ae kau Sepusi, pea mo e ketu mo e kui ‘aia ‘oku fehi’a ki ai ‘ae laumālie ‘o Tevita, ‘e hoko ia ko e tu’ukimu’a mo e ‘eiki pule,” ko e me’a ‘i he’enua pehē, “‘E ‘ikai hoko ki fale ‘ae kui mo e ketu.”

⁹ Pea na’e pehē ‘ae nofo ‘a Tevita ‘i he kolotau, pea na’e ne ui ia ko e Kolo ‘o Tevita. Pea na’e langa takatakai ‘ae kolo ‘e Tevita mei Milo ‘o fai mai ki loto. ¹⁰ Pea na’e ‘alu’alu ai pe ‘a Tevita, ‘o ne faka’a’au ‘o lahi, pea na’e kau mo ia ‘a Sihova ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau.

¹¹ ¶ Pea na’e fekau atu ‘e Helami ko e tu’i ‘o Taia ‘ae kau talafekau kia Tevita, mo e ngaahi ‘akau ko e sita, mo e kau tufunga ‘akau, mo e kau tufunga maka pea na’a nau langa ha fale kia Tevita. ¹² Pea na’e ‘ilo ‘e Tevita kuo fakapapau ia ‘e Sihova ko e tu’i ki ‘Isileli, pea kuo ne fakamā’olunga ‘a hono pule’anga koe’uhi ko hono kakai ko ‘Isileli.

¹³ ¶ Pea na’e ‘omi ‘o fakatokolahi kiate ia ‘e Tevita ‘ae sinifu mo e ngaahi ‘unoho mei Selūsalema, ‘i he hili ‘a ‘ene ha’u mei Hepeloni: pea na’e toe fānau kia Tevita ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine. ¹⁴ Pea ko e hingoa eni ‘okinautolu na’e fānau kiate ia ‘i Selūsalema; ko Samua, mo Sopapi mo Natani, pea mo Solomone. ¹⁵ Ko Ipia foki, mo ‘Ilisua, mo Nefeki, mo Safia, ¹⁶ Mo ‘Ilisama, mo Iliata, pea mo Ilifileti.

¹⁷ ¶ Kae ‘i he fanongo ‘e he kakai Filisitia kuo fakanofu ‘a Tevita ke tu’i ‘i ‘Isileli, na’e ha’u ‘ae kakai Filisitia kotoa pē ke kumi kia Tevita; pea na’e ongo’i ‘e Tevita, ‘o ne ‘alu hifo ki he kolo mālohi. ¹⁸ Na’e ha’u foki ‘ae kakai Filisitia ‘onau fakamafola ‘akinautolu ‘i he tele’a ‘o Lefeimi. ¹⁹ Pea na’e fehu’i ‘e Tevita kia Sihova, pehē, “Te u ‘alu hake ki he kakai Filisitia? Te ke tuku mai ‘akinautolu ki hoku nima?” Pea na’e pehē ‘e Sihova kia Tevita, “‘Alu hake: he ko e mo’oni te u tuku ‘ae kakai Filisitia ki ho nima.” ²⁰ Pea na’e ha’u ‘a Tevita ki Peali-Pilasimi pea na’e taa’i ‘akinautolu ‘i ai ‘e Tevita, mo ne pehē, “Kuo me’a atu ‘a Sihova ki hoku ngaahi fili ‘i hoku ‘ao, ‘o hangē ko e hā atu ha ngaahi vai.” Ko ia na’e ui ai ‘ae hingoa ‘oe potu ko ia ko Peali-Pilasimi. ²¹ Pea na’a nau tuku honau ngaahi tamapua ‘i ai, pea na’e tutu ia ‘e Tevita pea mo hono kau tangata.

²² ¶ Pea na’e toe ha’u foki ‘ae kakai Filisitia, ‘onau fakamafola kinautolu ‘i he tele’a ‘o Lefeimi. ²³ Pea ‘i he’ene fehu’i ‘e Tevita kia Sihova, na’a ne fakahā mai, “‘E ‘ikai te ke ‘alu hake; kae ‘alu fakatakamilo ki mui ‘i-ate kinautolu, pea ke hoko mai kiate kinautolu ‘o fe’un-ga mo e ngaahi ‘akau ko e molipeli. ²⁴ Pea tuku ke pehē, ‘oka ke ka fanongo ki he mumuhu ‘i he ‘ulu’i ‘akau molipeli, te ke toki ngaue koe: koe’uhi ‘e toki mu’omu’a atu ‘a Sihova ‘iate koe, ke te’ia ‘ae kautau ‘oe kakai Filisitia.” ²⁵ Pea na’e fai ia ‘e Tevita ‘o hangē ko ia na’e fekau ‘e Sihova kiate ia; pea na’e taa’i ‘ae kakai Filisitia mei Kepa ‘o a’u atu ‘aupito ki Kesa.

1 ‘Oku ‘omi ‘e Tevita ‘ae puha ‘oe fuakava mei Kesa-Sialimi. 6 ‘Oku mate ‘a Usa ‘i he’ene ala ki he puha. 9 Ko e tāpuaki’i ‘o ‘Opeti-Itomi ‘i he’ene tauhi ‘ae puha. 12 ‘Oku ‘omi ‘ae puha ki Saione mo

e fiefia lahi. 20 Ko e tautea ‘o Mikale ‘i he’ene valoki ‘ae me’e mo e fiefia ‘a Tevita.

⁶ PEA na’e toe tākaki fakataha ‘e Tevita ‘ae kau ongoonga ‘i ‘Isileli, ko e toko tolu mano. ² Pea na’e tu’u hake ‘a Tevita, pea ne ‘alu ia mo e kakai na’e ‘iate ia mei Peali ‘i Siuta, ke ‘omi mei ai ‘ae puha tapu ‘oe ‘Otua, ‘aia ‘oku fakahingoa ki he huafa ‘o Sihova ‘oe ngaahi tokolahi, ‘aia ‘oku nofo ‘i he vaha’a ‘oe selupimi. ³ Pea na’a nau fakaheka ‘ae puha ‘oe ‘Otua ki he saliate fo’ou, ‘onau ‘omi ia ki he fale ‘o ‘Apinatapi ‘aia na’e ‘i Kipea: pea na’e fakahinohino’i ‘ae saliate fo’ou ‘e Usa mo ‘Ahio ko e ongo foha ‘o ‘Apinatapi. ⁴ Pea na’a nau ‘omi ia kitu’a mei he fale ‘o ‘Apinatapi ‘aia na’e ‘i Kipea: ‘onau ō mo e puha ‘oe ‘Otua; pea na’e mu’omu’a ‘a ‘Ahio ‘i he puha. ⁵ Pea na’e tā ‘e Tevita mo e fale kotoa pē ‘o ‘Isileli ‘ae ngaahi me’a faiva kehekehe na’e ngaohi mei he ‘akau ko e pāini, ‘io, ‘ae ngaahi ha’ape mo e ‘ūtete, mo e lali iiki, mo e me’a ifi, mo e simpiale.

⁶ ¶ Pea ‘i he’enua hoko mai ki he potu haha’anga uite ‘o Nakoni, na’e ala atu ‘e Usa ki he puha ‘oe ‘Otua, mo ne puke ki ai, koe’uhi na’e fakangalulu ia ‘e he fanga pulu. ⁷ Pea na’e tupu ai ‘ae houhau ‘a Sihova kia Usa; pea na’e taa’i ia ‘i ai ‘e he ‘Otua koe’uhi ko ‘ene fai hala; pea na’a ne mate ‘i he potu ko ia ‘o ofi ki he puha ‘oe ‘Otua. ⁸ Pea na’e ‘ita ‘a Tevita koe’uhi ko e te’ia ‘a Usa ‘e Sihova: pea na’a ne fakahingoa ‘ae potu ko ia ko Pelesi-Usa, ‘o a’u mai ki he ‘aho ni. ⁹ Pea na’e manavahē ‘a Tevita kia Sihova ‘i he ‘aho ko ia, mo ne pehē, “‘E ‘omi fakafēfē ‘ae puha tapu ‘o Sihova kiate au?” ¹⁰ Ko ia na’e ‘ikai loto ‘a Tevita ke ‘omi kiate ia ‘ae puha ‘o Sihova ki he Kolo ‘o Tevita: ka na’e ‘ave ‘o afe ‘aki ia ‘e Tevita ki he fale ‘o ‘Opeti-Itomi ko e tangata Kati. ¹¹ Pea na’e nofo ‘ae puha ‘o Sihova ‘i he fale ‘o ‘Opeti-Itomi ko e tangata Kati ‘i he māhina ‘e tolu: pea na’e tāpuaki ‘e Sihova ‘a ‘Opeti-Itomi, pea mo hono kaungā fale kotoa pē.

¹² ¶ Pea na’e fakahā kia Tevita, ‘o pehē, Kuo fakamonū’ia ‘ae fale ‘o ‘Opeti-Itomi, mo ia kotoa pē ‘oku ‘a’ana, koe’uhi ko e puha tapu ‘oe ‘Otua. Ko ia na’e ‘alu ai ‘a Tevita ‘o ne ‘omi ‘ae puha ‘oe ‘Otua mei he fale ‘o ‘Opeti-Itomi ki he Kolo ‘o Tevita, mo e fiefia. ¹³ Pea na’e pehē, ‘i he Lakaatu ‘akinautolu na’e fua ‘ae puha ‘o Sihova ‘i he laka’anga ‘e ono, na’a ne feilaulau ‘aki ‘ae fanga pulu mo e fanga manu sino. ¹⁴ Pea na’e me’e ‘a Tevita ‘i he ‘ao ‘o Sihova ‘aki ‘a ‘ene mālohi kātoa; pea na’e kofu’aki ‘a Tevita ‘ae ‘efoti ‘oe tupenu lelei. ¹⁵ Ko ia na’e ‘omi ‘ae puha ‘o Sihova ‘e Tevita mo e fale kotoa pē ‘o ‘Isileli, ‘i he kalanga, mo e ifi ‘aki ‘ae me’alea. ¹⁶ Pea ‘i he’ene hoko atu ‘ae puha ‘o Sihova ki he Kolo ‘o Tevita, na’e sio ‘a Mikale ko e ‘ofefine ‘o Saula mei he kātupa, pea ne mamata kia Tevita na’e hopo mo me’e ‘i he ‘ao ‘o Sihova; pea na’a ne manuki ia ‘i hono loto.

¹⁷ ¶ Pea na’a nau ‘omi ki loto ‘ae puha ‘o Sihova, ‘o tuku ia ki hono potu, ‘i he lotolotonga ‘oe fale fehikita-ki, ‘aia na’e ngaohi ki ai ‘e Tevita: pea na’e ‘atu ‘e Tevita ‘ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau fakamelino ‘i he ‘ao ‘o Sihova. ¹⁸ Pea ‘i he’ene hili leva ‘ae ‘atu ‘e Tevita ‘ae ngaahi feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau fakamelino, na’a ne tāpuaki ‘ae kakai ‘i he

huafa 'o Sihova 'oe ngaahi tokolahi. ¹⁹ Pea na'a ne tufaki atu ki he kakai kotoa pē, ki he fu'u tokolahi kotoa pē 'o 'Isileli, ki he kau fefine pea mo e kakai tangata, ko e taki taha ha fo'i mā, mo ha konga lahi 'oe kanomate, mo ha hina uaine. Pea na'e 'alu 'ae kakai kotoa pē 'o taki taha ki hono fale 'o'ona.

²⁰ ¶ Hili ia na'e foki mai 'a Tevita ke tāpuaki'i 'a hono kaungā nofo'anga. Pea na'e ha'u kitu'a 'a Mikale ko e 'ofefine 'o Saula, ke ne fetaulaki mo Tevita, mo ne pehē 'e ia, "Hono 'ikai ngalingali 'eiki 'ae tu'i 'o 'Isileli he 'aho ni, 'aia na'a ne fakatelefua'i ia he 'aho ni 'i he 'ao 'oe kau fefine 'o 'ene kau tamaio'eiki, 'o hangē ko e fakatelefua 'oku fai 'e ha tokotaha 'oku fakalaukau mo e ta'eangamā!" ²¹ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Mikale, "Na'e fai ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'aia na'a ne fili au 'i he 'ao 'o ho'o tamai mo e 'ao 'o hono fale kotoa pē, ke ne fakanofa au ko e pule ki he kakai 'o Sihova, ki 'Isileli: ko ia te u fakafiefia ai 'i he 'ao 'o Sihova. ²² Pea te u fai ke u mata kovi lahi hake 'i he me'a ni, pea te u matamata kovi 'i hoku 'ao 'o'oku: pea ko e kau kaunanga kuo ke lea ki ai, 'e fakahikihiki au 'ekinautolu." ²³ Ko ia na'e 'ikai fānau ai ha tamasi'i 'e Mikale ko e 'ofefine 'o Saula 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene pekia.

1 'Oku tomu'a loto lelei 'a Natani 'i he tokanga 'a Tevita ke langa ha fale ki he 'Otua. 4 Ka 'i he fekau mei he 'Otua 'oku ne tala kiate ia ke 'oua na'a ne fai. 12 'Oku ne fakahā 'ae lelei mo e monū'ia 'a hono hako. 18 Ko e lotu 'a Tevita pea mo 'ene fakafeta'i.

7 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene nofo 'ae tu'i 'i hono fale, pea kuo tuku kiate ia 'e Sihova 'ae mālōlō mei hono ngaahi fili kotoa pē na'e nofo takatakai; ² Na'e pehē 'e he tu'i kia Natani ko e palōfita, "Vakai eni, 'oku ou nofo au 'i ha fale sita, ka 'oku nofo 'ae puha tapu 'oe 'Otua 'i he loto puipui pe." ³ Pea na'e pehē 'e Natani ki he tu'i, "Alu, 'o fai 'aia kotoa pē 'oku 'i ho loto he 'oku 'iate koe 'a Sihova."

⁴ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he pō pe ko ia, na'e ongo mai 'ae folofola 'a Sihova kia Natani, 'o pehē. ⁵ "Alu 'o tala ki he'eku tamaio'eiki ko Tevita, "Oku pehē 'e Sihova, He te ke langa 'e koe kiate au ha fale ke u nofo ai? ⁶ Kae 'osi kuo 'ikai te u nofo 'i ha fale talu mei he kuonga na'aku 'omi ai 'ae fānau 'a 'Isileli mei 'Isipite, 'o a'u mai ki he 'aho ni, ka kuo u 'eve'eva 'i ha fale tupenu mo ha fale fehikitaki. ⁷ 'I he potu kotoa pē kuo u 'alu ai mo e fānau kotoa pē 'a 'Isileli, kuo u lea 'aki koā ha momo'i lea ki ha tokotaha 'oe ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, 'aia na'aku fekau ke fafanga'i 'a hoku kakai ko 'Isileli, ke pehē, Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou langa hoku fale sita?"

⁸ Pea ko ia foki te ke pehē ai ki he'eku tamaio'eiki ko Tevita, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi tokolahi, 'Na'aku hiki mai koe mei he loto'ā sipi, mei ho'o muimui 'i he fanga sipi, ke ke pule ki hoku kakai ko 'Isileli; ⁹ Pea na'aku 'iate koe 'i he potu kotoa pē na'a ke 'alu ki ai, pea kuo u faka'auha atu 'a ho ngaahi fili kotoa pē mei ho 'ao, pea kuo u ngaohi ke ongoongoa lahi ho hingo, 'o tatau mo e hingo 'oe kau ongoongoa 'oku 'i māmani. ¹⁰ Pea teu tu'utu'uni foki ha potu ma'a hoku

kakai 'Isileli, pea te u fokotu'u 'akinautolu, ke nau nofo 'i ha potu 'oku 'onautolu pe, pea 'ikai toe hiki; pea 'e 'ikai toe fakamamahi 'akinautolu 'e he fānau 'oe angakovi, 'o hangē ko ia 'i mu'a, ¹¹ Pea hangē ko ia kuo fai talu mei he'eku fekau ke pule 'a hoku kakai 'Isileli 'e he kau fakamaau; pea kuo u tuku kiate koe 'ae mālōlō mei ho ngaahi fili kotoa pē. Pea 'oku fakahā mai foki 'e Sihova te ne fakatupu ho fale 'o'ou. ¹² Pea 'oka kakato ho'o ngaahi 'aho, pea te ke mohe koe fakataha mo ho'o ngaahi tama'i, te u fokotu'u hake ho hako ki mui 'iate koe, 'akinautolu 'e ha'u mei ho fatu 'o'ou, pea te u 'ai ke tu'u mālohi 'a hono pule'anga. ¹³ Te ne langa 'e ia ha fale ma'a hoku hingo, pea te u fokotu'u 'ae nofo'anga fakatu'i 'o hono pule'anga ke ta'engata. ¹⁴ Teu 'iate ia ko e tama'i, pea ko hoku foha ia. Kapau te ne fai ha kovi, te u tautea 'aki ia 'ae me'a tā 'ae tangata, pea mo e ngaahi tā 'ae fānau 'ae tangata: ¹⁵ Ka 'e 'ikai mahu'i 'a 'eku 'alo'ofa meiate ia, 'o hangē ko 'eku 'ave ia 'ia Saula, 'aia na'aku 'ave 'eau mei ho 'ao. ¹⁶ Pea ko ho fale, pea mo ho pule'anga 'e fokotu'u ia 'i ho 'ao 'o ta'engata; 'e 'ai ke ma'u 'o ta'engata 'a ho nofo'anga fakatu'i. ¹⁷ Na'e lea 'a Natani kia Tevita 'o fakatatau mo e ngaahi lea ni, pea tatau mo e me'a hā mai ni." ¶

¹⁸ ¶ Pea na'e toki hū atu 'a Tevita, pea ne nofo 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'a ne pehē, "Ko hai au, 'E Sihova ko e 'Otua? Pea ko e hā 'a hoku fale, kuo ke 'omi ai au 'o a'u mai ki he kuonga ni? ¹⁹ Pea ko e me'a si'i foki ia 'i ho 'ao, 'E Sihova ko e 'Otua; he kuo ke folofola foki ki he fale 'o ho'o tamaio'eiki ki he kuonga fuoloa 'e ha'u. Pea he ko e anga eni 'oe tangata 'e Sihova ko e 'Otua? ²⁰ Pea ko e hā ha toe lea 'e fa'a fai 'e Tevita kiate koe? He 'oku ke 'ilo 'e koe, 'E Sihova ko e 'Otua, 'a ho'o tamaio'eiki. ²¹ Kuo ke fai 'ae ngaahi me'a lahi ni, koe'uhi ko ho'o folofola, pea 'o hangē ko ho finangalo 'o'ou, koe'uhi ke faka'ilo ia ki ho'o tamaio'eiki. ²² Ko ia 'oku ke lahi koe, 'E Sihova ko e 'Otua: he 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku hangē ko koe, pea 'oku 'ikai ha 'Otua mo koe, 'o tatau mo ia kotoa pē kuo fanongo ki ai 'a homau telinga. ²³ Pea ko fē ia ha pule'anga pe taha 'i māmani kuo tatau mo ho'o kakai, ke hangē ko 'Isileli, 'aia na'e 'alu atu 'ae 'Otua ke ne huhu'i ia ko e kakai ma'ana, pea ke fakaongoongolelei foki ia, pea ke fai ma'amoutolu 'ae ngaahi me'a lahi mo fakamanavahē, koe'uhi ko ho fonua, pea 'i he 'ao 'o ho'o kakai, 'aia na'a ke huhu'i kiate koe mei 'Isipite, mo e ngaahi pule'anga pea mo honau ngaahi 'otua? ²⁴ He kuo ke fakapapau kiate koe 'a ho'o kakai 'Isileli, ko e kakai kiate koe ke ta'engata: pea ko koe 'e Sihova kuo ke hoko ko honau 'Otua.

²⁵ Pea ko eni, 'e Sihova ko e 'Otua, ko e lea kuo ke folofola'aki ki ho'o tamaio'eiki, pea koe'uhi ko hono fale, fokotu'u ia ke ta'engata, pea ke fai 'o hangē ko ia kuo ke folofola ki ai. ²⁶ Pea tuku ke fakahikihiki'i 'a ho huafa 'o ta'engata, 'o pehē, Ko Sihova 'oe ngaahi tokolahi, ko e 'Otua ia ki 'Isileli: pea tuku ke fokotu'uma'u 'i ho 'ao 'ae fale 'o ho'o tamaio'eiki ko Tevita. ²⁷ He ko koe, 'E Sihova 'oe ngaahi tokolahi, ko e 'Otua 'o 'Isileli, kuo ke fakahā ki ho'o tamaio'eiki, 'o pehē, Teu langa hake ha fale mo'ou: ko ia kuo ngaue ai 'ae loto 'o ho'o

tamaio'eiki ke fai 'ae lotu ni kiate koe. ²⁸ Pea ko eni, 'E Sihova ko e 'Otua, ko koe 'ae 'Otua ko ia, pea 'oku mo'oni 'a ho'o ngaahi folofola, pea kuo ke tala'ofa 'aki 'ae lelei ni ki ho'o tamaio'eiki: ²⁹ Ko ia tuku ke lelei ia kiate koe ke tāpuaki 'ae fale 'o ho'o tamaio'eiki, koe'uhi ke tu'uma'u ia 'i ho 'ao 'o ta'engata: he ko koe, 'E Sihova ko e 'Otua, kuo ke folofola ki ai: pea 'i ho'o tāpuaki tuku ke tāpuaki 'i 'ae fale 'o ho'o tamaio'eiki 'o ta'engata."

1 'Oku ikuna 'e Tevita 'ae kakai Filisitia mo e kakai 'o Moape. 3 'Oku te'ia 'e ia 'a Hetatesa mo e kakai Silia. 9 Ko e 'atu 'e Tevita ki he 'Otua 'ae ngaahi koloa na'a ne ma'u. 14 Ko 'ene 'ave 'ae kautau ke nofo 'i 'Itomi. 16 Ko e hou'eiki na'e kau mo Tevita.

8 PEA hili eni na'e hoko 'o pehē, na'e te'ia 'e Tevita 'ae kakai Filisitia, 'o ne ikuna 'akinautolu: pea na'e ma'u 'e Tevita 'a Metekiamā mei he nima 'oe kakai Filisitia. ² Pea na'a ne taa'i 'a Moape, mo ne fuofua kinautolu 'aki 'ae afo, mo ne lī hifo kinautolu ki he kelekele; 'io, ko e fua'anga 'e ua ke fai ai 'ae tāmāte, pea ko e fua'anga kātoa 'e taha ke fakamo'ui. Pea na'e hoko 'ae kakai Moape, ko e kau hopoate kia Tevita, mo e tukuhau.

³ ¶ Na'e taa'i foki 'e Tevita 'a Hetatesa ko e foha 'o Lehopi, ko e tu'i 'o Sopa, 'i he'ene 'alu atu ke toe ma'u mai hono ngata'anga *fonua* ki he vaitafe ko 'Iufaletesi. ⁴ Pea na'e ma'u meiate ia 'e Tevita 'a e *saliote* 'e taha afe, mo e kau heka hoosi 'e toko fitungeau, mo e kakai hā'ele 'e toko ua mano: pea na'e tu'usi 'e Tevita 'ae uoua 'oe va'e 'oe *fanga hoosi* 'oe saliote kotoa pē, ka na'e tuku 'e ia 'ae hoosi ki he saliote 'e teau. ⁵ Pea 'i he'ene ha'u 'ae kakai Silia mei Tamasikusi ke tokoni kia Hetatesa ko e tu'i 'o Sopa, na'e tāmāte'i 'e Tevita 'i he kakai Silia 'ae toko ua mano mo e toko ua afe. ⁶ Pea na'e toki tuku 'e Tevita 'ae kautau ke le'o 'i Silia 'o Tamasikusi: pea na'e hoko 'ae kakai Silia ko e kau hopoate kia Tevita, pea *na'a nau* 'omi 'ae ngaahi koloa *kiate ia*. Pea na'e fakahaofi 'a Tevita 'e Sihova 'i he potu kotoa pē na'a ne 'alu ki ai. ⁷ Pea na'e to'o mai 'e Tevita 'ae ngaahi pā fakakoula, 'aia na'e 'ai 'e he kau tamaio'eiki 'a Hetatesa, 'o ne 'omi ia ki Selūsalema. ⁸ Pea na'e lahi 'aupito 'ae palasa na'e 'omi 'e Tevita ko e tu'i mei Peta pea mei Petotai ko e ongo kolo 'o Hetatesa.

⁹ ¶ Pea 'i he'ene fanongo 'e Toi ko e tu'i 'o Hemati ki he te'ia 'e Tevita 'ae kautau kotoa pē 'o Hetatesa, ¹⁰ Na'e toki 'ave ai 'e Toi 'a Solami ko hono foha kia Tevita ko e tu'i, ke fe'iloaki mo ia, pea ke fakamālō kiate ia, koe'uhi ko 'ene tau'i 'a Hetatesa, mo ne te'ia ia: he na'e fa'a tau 'a Hetatesa mo Toi. Pea na'e 'ave mo *Solami* 'ae ngaahi ipu siliva, mo e ngaahi ipu koula, mo e ngaahi ipu palasa: ¹¹ 'aia foki na'e fakatapui 'e Tevita kia Sihova, fakataha mo e siliva mo e koula 'aia na'a ne fakatapui mei he ngaahi pule'anga kotoa pē na'a ne ikuna; ¹² Mei Silia, pea mei Moape, pea mo e fānau 'a 'Amoni, pea mo e kakai Filisitia, pea mo 'Amaleki, pea mei he koloa 'a Hetatesa, ko e foha 'o Lehopi, ko e tu'i 'o Sapa. ¹³ Pea na'e ongoonga 'ae hingoa 'o Tevita 'i he'ene liliu

mai mei he'ene taa'i 'ae kakai Silia 'i he tele'a 'oe māsi-ma, ko e tokotaha mano mo e toko valu afe.

¹⁴ ¶ Pea na'a ne tuku 'ae kautau ke le'o ki 'Itomi; 'i he potu kotoa pē 'o 'Itomi na'a ne tuku 'ae kautau ke le'o-hi pea na'e toka mai 'ae kakai kotoa pē 'o 'Itomi kia Tevita. Pea na'e fakahaofi 'a Tevita 'e Sihova 'i he potu kotoa pē na'a ne 'alu ki ai. ¹⁵ Pea na'e pule 'a Tevita ki 'Isileli kotoa; pea na'e fai 'e Tevita 'ae fakamaau mo fai totonu ki he'ene kakai kotoa pē. ¹⁶ Pea na'e pule 'ae kautau 'a Soape ko e tama 'o Seluia; pea ko e tangata na'e tohi 'ae me'a fakapule'anga. Ko Sihosafate ko e foha 'o 'Ahilute; ¹⁷ Pea na'e taula'eiki 'a Satoki ko e foha 'o 'Ahitupe, pea mo 'Ahimeleki ko e foha 'o 'Apiata; pea ko e tangata tohi 'a Selaia; ¹⁸ Pea na'e pule 'a Penaia ko e foha 'o Sehoiata ki he kakai Keliti pea mo e kakai Peleti fakatou'osi; pea na'e tu'ukimu'a 'i he pule 'ae ngaahi foha 'o Tevita.

1 'Oku 'alu 'a Sipa 'i he fekau 'a Tevita ke 'omi 'a Mifiposeti. 7 Ko e me'a 'i he'ene manatu 'ofa kia Sonatane 'oku ne tali lelei ia mo ne toe 'ange ki ai 'ae koloa kotoa pē 'a Saula. 9 'Oku ne tuku 'a Sipa ke pule'i 'ae tauhi 'o 'ene ngaahi ngoue.

9 PEA na'e pehē 'e Tevita, "'Oku kei toe ni ha tokotaha 'i he fale 'o Saula, koe'uhi ke u fakahā ha 'ofa ki ai koe'uhi ko Sonatane?" ² Pea na'e 'i he fale 'o Saula 'ae tamaio'eiki 'aia na'e hingoa ko Sipa. Pea 'i he'enua ui mai ia *ke ha'u* kia Tevita, na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "Ko Sipa koe?" Pea na'e pehē mai 'e ia, "Ko ho'o tamaio'eiki au." ³ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "'Oku 'ikai toe koā ha tokotaha 'oe fale 'o Saula, koe'uhi ke u fakahā kiate ia 'ae ngāue lelei faka'otua kiate ia?" Pea na'e pehē 'e Sipa ki he tu'i, "'Oku kei *mo'ui* ha foha 'o Sonatane 'oku ketu." ⁴ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "'Oku nofo ia ki fē?" Pea na'e pehē 'e Sipa ki he tu'i, "Vakai, 'oku nofo ia 'i he fale 'o Makili, ko e foha 'o 'Amieli 'i Lotipale." ⁵ Pea na'e toki fekau 'e Tevita ke 'omi ia mei he fale 'o Makili, ko e foha 'o 'Amieli, mei Lotipale.

⁶ ¶ Pea ko eni, 'i he'ene ha'u kia Tevita, 'a Mifiposeti ko e foha 'o Sonatane, ko e foha 'o Saula, na'a ne tō hifo ki hono mata, 'o ne fai faka'apa'apa. Pea na'e pehē 'e Tevita, "Mifiposeti." Pea na'e tali 'e ia, 'o pehē, "Vakai ko ho'o tamaio'eiki au!" ⁷ Pea na'e pehē 'e Tevita kiate ia, "'Oua na'a ke manavahē: he te u fakahā mo'oni kiate koe 'ae 'ofa, koe'uhi ko Sonatane ko ho'o tamai, pea te u toe 'ange kiate koe 'ae fonua kotoa pē 'o Saula ko ho'o tamai; pea te ke ma'u ho'o me'akai mei hoku keinanga'anga ma'uaipē." ⁸ Pea na'a ne punou hifo ia, 'o ne pehē, "Ko e hā ho'o tamaio'eiki ke ke sio ai ki ha kulī mate 'o hangē ko au?" ⁹ Pea na'e toki ui 'e he tu'i kia Sipa ko e tamaio'eiki 'a Saula, 'o ne pehē kiate ia, "Kuo u foaki ki he foha 'o ho'o 'eiki, 'ae me'a kotoa pē na'e 'o Saula pea mo hono fale kotoa pē. ¹⁰ Pea ko ia te ke ngoue'i 'ae fonua ma'ana, 'e koe mo ho'o ngaahi foha, pea mo ho'o kau tamaio'eiki, pea te ke utu mai, koe'uhi ke ai ha me'akai ki he foha 'o ho'o 'eiki: ka 'e kai 'e Mifiposeti ko e foha 'o ho'o 'eiki, 'i hoku keinanga'anga ma'uaipē." Pea ko eni na'e 'ia Sipa 'ae fānau tangata 'e toko hongofulu ma nima, mo e kau tamaio'eiki 'e toko

uofulu. ¹¹ Pea na'e toki pehē ai 'e Sipa ki he tu'i, "'O hangē ko ia kotoa pē kuo fekau 'e hoku 'eiki ko e tu'i ki he'ene tamaio'eiki, 'e pehē hono fai 'e ho'o tamaio'eiki.'" *Ka na'e pehē 'e he tu'i,* "'E kai 'a Mifiposeti 'i hoku keinanga'anga 'o'oku 'o hangē ko ha tokotaha 'i he ngaahi foha 'oe tu'i.'" ¹² Pea na'e ma'u 'e Mifiposeti 'ae foha si'i 'aia na'e ui ko Mika. Pea ko kinautolu kotoa pē na'e nofo 'i he fale 'o Sipa na'a nau tauhi kia Mifiposeti. ¹³ Ko ia na'e nofo ai 'a Mifiposeti ki Selūsalema; he na'a ne kai ma'uaipe 'i he keinanga'anga 'oe tu'i; pea na'e ketu hono va'e fakatou'osi.

1 'Oku ngaohikovi'i 'ae kau talafekau 'a Tevita na'e 'alu ke fakafiemālie'i 'a Hanuni ko e foha 'o Na'asi.

6 'Oku ikuna 'ae kakai 'Amoni 'e Soape pea mo 'Apisai. 15 Ko e toe 'omi 'e Sopaki 'ae kautau mei Silia ki 'Elami, pea 'oku tāmāte'i ia 'e Tevita.

10 PEA hili eni na'e hoko 'o pehē, na'e pekia 'ae tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni, pea na'e hoko mo ia 'i he pule 'a hono foha ko Hanuni. ² Pea na'e pehē ai 'e Tevita, "Te u fakahā 'ae 'ofa kia Hanuni ko e foha 'o Na'asi, koe'uhi ko e fakahā 'ae 'ofa kiate au 'e he'ene tamai." Pea na'e fekau atu 'e Tevita 'a 'ene kau tamaio'eiki ke nau fakafiemālie'i ia koe'uhi ko 'ene tamai. Pea na'e ha'u ai 'ae kau tamaio'eiki 'a Tevita ki he fonua 'oe fānau 'a 'Amoni. ³ Pea na'e pehē 'e he hou'eiki 'oe fānau 'o Hanuni ko honau 'eiki, "'Oku ke mahalo, kuo fai faka'apa'apa 'a Tevita ki ho'o tamai, 'i he'ene fekau mai 'ae kau fakafiemālie kiate koe? 'Ikai kuo fekau mai 'e Tevita 'a 'ene kau tamaio'eiki kiate koe, koe'uhi ke nau hakule 'ae kolo, pea mamata ki ai, pea ke nau lava'i ia?" ⁴ Ko ia na'e puke 'e Hanuni 'ae kau tamaio'eiki 'a Tevita, mo ne tele fakapotu taha 'a honau fakapau, mo ne tu'usi fakavaeua 'a honau ngaahi kofu vala, 'o fai mei he tu'ungaiku, mo ne toki fekau ke nau 'alu. ⁵ Pea 'i he'enua hoko 'o fakahā ia kia Tevita, na'a ne fekau atu *ha ni'ihī* ke fakafetaulaki atu kiate kinautolu, he na'a nau mā lahi 'aupito: pea na'e pehē 'e he tu'i, "Mou tatali 'i Seliko kae'oua ke toe tupu 'a homou kava, pea mou toki ha'u."

⁶ ¶ Pea 'i he vakai 'e he fānau 'a 'Amoni kuo nau namukū 'i he 'ao 'o Tevita, na'e fekau atu 'e he fānau 'a 'Amoni, mo nau totongi ki he kakai Silia na'e *nofo* 'i Pete-Lehopi, mo e kakai Silia 'i Sopa, ko e kau tangata hā'eale 'e toko ua mano, pea mei he tu'i ko Meaka 'ae kau tangata 'e toko taha afe, pea mo e kau tangata 'e tokotaha mano mo e toko ua afe meia Isitopi. ⁷ Pea 'i he'ene fanongo ki ai 'a Tevita, na'a ne fekau atu 'a Soape, pea mo 'ene kau tangata tau kotoa pē. ⁸ Pea na'e hū mai ki tu'a 'ae fānau 'a 'Amoni, pea na'a nau fakanofa 'ae tau 'i he hū'anga 'oe matanikolo: ka na'e tu'u kehe fakataha 'i he 'ata'atā 'ae kakai Silia 'o Sopa, pea mo Lehopi, pea mo Isitopi, pea mo Meaka. ⁹ Pea 'i he'ene mamata 'e Soape kuo fakanofa mai 'ae tau mei mu'a pea mei mui, na'a ne fili mai 'ae kau to'a kotoa pē 'o 'Isileli na'e ongoongoa, mo ne tuku 'akinautolu ke tau'i 'ae kakai Silia: ¹⁰ Pea ko hono toe 'oe kakai na'a ne tuku ki he ni-ma 'o hono tokoua ko 'Apisai, koe'uhi ke ne tau'i 'aki 'akinautolu 'ae fānau 'a 'Amoni. ¹¹ Pea na'a ne pehē,

"Kapau 'e mālohi fau 'ae kakai Silia kiate au, te ke toki tokoni mai 'e koe: pea kapau 'e mālohi fau kiate koe 'ae fānau 'a 'Amoni, te u toki ha'u au 'o tokoni kiate koe. ¹² Mou lototo'a, pea ke tau fai 'o ngalingali tanga-ta koe'uhi ko hotau kakai, pea mo e ngaahi kolo 'o hotau 'Otua: pea ke fai 'e Sihova 'aia 'oku lelei kiate ia." ¹³ Pea na'e 'unu'unu atu 'a Soape, pea mo e kakai na'e 'iate ia, ke *nau* tau'i 'ae kakai Silia: pea na'a nau hola mei hono 'ao. ¹⁴ Pea 'i he sio 'ae fānau 'a 'Amoni 'oku hola 'ae kakai Silia, na'a nau toki hola foki mei he 'ao 'o 'Apisai, 'onau hū ki he kolo. Ko ia na'e foki mai 'a Soape mei he fānau 'a 'Amoni, 'o ne ha'u ki Selūsalema.

¹⁵ ¶ Pea 'i he vakai 'e he kakai Silia kuo te'ia 'akinautolu 'i he 'ao 'o 'Isileli, na'a nau tākaki fakataha 'akinautolu. ¹⁶ Pea na'e fekau atu 'e Hetatesa, 'o ne 'omi 'ae kakai Silia na'e nofo 'i he tu'a vaiatafe: pea na'a nau ha'u ki 'Elami; pea na'e tatakaki 'akinautolu 'e Sopaki ko e 'eiki pule ki he kau tau 'a Hetatesa. ¹⁷ Pea 'i hono fakahā eni kia Tevita, na'a ne tākaki fakataha 'a 'Isileli katoa, pea na'a nau ā atu 'i Sioatani, 'onau hoko atu ki 'Elami. Pea na'e teuteu'i 'ae tau 'ae kakai Silia kia Tevita, pea na'a nau tau mo ia. ¹⁸ Pea na'e feholaki 'ae kakai Silia mei he 'ao 'o Tevita: pea na'e tāmāte'i 'e Tevita 'a e *kau tangata* na'e heka 'i he ngaahi saliote 'e fitungeau 'oe kakai Silia, pea mo e kau heka hoosi 'e toko fā mano, pea na'a ne taa'i 'a Sopaki ko e 'eiki pule 'o 'enua kau tau, 'aia na'e mate 'i ai. ¹⁹ Pea 'i he sio 'ae ha'a tu'i kotoa pē na'e toka kia Hetatesa, kuo te'ia 'akinautolu 'i he 'ao 'o 'Isileli, na'a nau alea kenau melino mo 'Isileli, pea na'a nau toka mai kiate kinautolu. Ko ia na'e man-avahē ai 'ae kakai Silia ke toe tokoni ki he fānau 'a 'Amoni.

1 Lolotonga 'ae fai 'ae tau 'e Soape ki Lapa, 'oku fai angahala 'a Tevita mo Patisepa. 6–27 Ko e 'āsili fai kovi lahi 'e Tevita, mo e mate 'a Soape, mo e ma'u 'e Tevita 'a Patisepa ko hono 'unoho.

11 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he'ene 'osi 'ae ta'u, pea 'i he fa'ahita'u 'oku 'alu atu ai 'ae ngaahi tu'i ke *tau*, na'e fekau atu ai 'e Tevita 'a Soape pea mo 'ene kakai mo ia, pea mo 'Isileli katoa; pea na'a nau mau-mau'i 'ae fānau 'a 'Amoni, 'onau kāpui 'a Lapa. Ka na'e nofo ai pe 'a Tevita 'i Selūsalema.

² ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he efiāfi 'e taha, na'e tu'u hake 'a Tevita mei hono mohenga, pea na'a ne 'eve'eva *ki 'olunga* 'i he tu'a fale 'oe tu'i: pea na'a ne mamata mei he tu'a fale ki he fefine na'e fai 'ene kaukau; pea na'e hoihoifua 'aupito 'ae fefine ke sio ki ai. ³ Pea na'e fekau 'e Tevita ke fehu'i pe ko hai 'ae fefine. Pea na'e tala mai, 'Ikai ko Patisepa ia, ko e 'ofefine 'o Iliami, ko e 'unoho 'o 'Ulia ko e *tangata* Heti? ⁴ Pea na'e fekau atu 'e Tevita 'ae kau talafekau, 'onau 'omi ia; pea na'a ne ha'u kiate ia, pea na'a ne mohe mo ia pea na'e fakama'a ia mei he'ene ta'ema'a, pea na'e toe 'alu ia ki hono fale. ⁵ Pea na'e tuitu'ia 'ae fefine, pea na'a ne fekau ke fakahā kia Tevita, 'o pehē kuo u feitama.

⁶ ¶ Pea na'e fekau atu 'e Tevita kia Soape, 'o *pehē*, "Fekau ke ha'u kiate au 'a 'Ulia ko e *tangata* Heti." Pea na'e fekau 'a 'Ulia 'e Soape kia Tevita. ⁷ Pea 'i he'ene

hoko mai 'a 'Ulia kiate ia, na'e 'eke 'e Tevita pe kuo fēfē 'a Soape, pea fēfē mo e kakai, pea kuo fēfē 'ae fai 'oe tau. ⁸ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Ulia, "'Alu hifo ki ho fale, pea kaukau'i ho va'e." Pea na'e 'alu atu 'a 'Ulia mei he fale 'oe tu'i, pea na'e 'ave 'o muimui 'iate ia 'ae mangisi ma'ana mei he tu'i. ⁹ Ka na'e mohe 'a 'Ulia 'i he ve'e matapā 'oe fale 'oe tu'i fakataha mo e kau tamaio'eiki kotoa pē 'o 'ene 'eiki, pea na'e 'ikai 'alu hifo ia ki hono fale. ¹⁰ Pea 'i he'enau fakahā ia kia Tevita, 'o pehē, na'e 'ikai 'alu hifo 'a 'Ulia ki hono fale, na'e pehē 'e Tevita kia 'Ulia, 'Ikai na'a ke hoko mai mei ha fononga? Pea ko e hā ai na'e 'ikai te ke 'alu hifo ki ho fale? ¹¹ Pea na'e pehē 'e 'Ulia kia Tevita, "'Oku nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki 'ae puha tapu, mo 'Isileli, pea mo Siuta; pea 'oku 'apitanga 'a Soape ko hoku 'eiki, mo e kakai 'a hoku 'eiki, 'i he 'ata'atā 'oe fonua; pea te u 'alu au ki hoku fale 'o'oku, ke kai mo inu, pea ke mohe mo hoku 'unoho? Hangē 'oku ke mo'ui, pea hangē 'oku mo'ui ho laumālie, 'e 'ikai te u fai 'ae me'a ni." ¹² Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Ulia, "Nofo 'i heni he 'aho ni foki, pea te u tuku koe ke ke 'alu 'apongipongi." Ko ia na'e nofo ai 'a 'Ulia 'i Selūsalema 'i he 'aho ko ia, mo e 'aho 'e taha. ¹³ Pea 'i he'ene ui mai ia 'e Tevita, na'a ne kai mo inu 'i hono 'ao; pea na'a ne fakainu ia ke kona: pea 'i he'ene hoko ki he po'uli, na'a ne 'alu atu ke tokoto ki hono mohenga, fakataha mo e kau tamaio'eiki 'o 'ene 'eiki, ka na'e 'ikai 'alu hifo ia ki hono fale. ¹⁴ Pea 'i he'ene pongipongi hake na'e hoko 'o pehē, na'e fai 'e Tevita ha tohi kia Soape, 'o ne tuku ia ki he nima 'o 'Ulia ke ne 'ave. ¹⁵ Pea na'a ne tohi 'i he tohi, 'o pehē, "Mou tuku atu 'a 'Ulia ke mu'omu'a 'i he mālohi 'oe tau, pea mou toki fakaholomui 'iate ia, koe'uhi ke te'ia ia ke ne mate." ¹⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene 'osi 'ae vakai 'oe kolo 'e Soape, na'a ne tuku 'a 'Ulia ki ha potu 'aia na'a ne 'ilo kuo 'i ai 'ae kau tangata to'a. ¹⁷ Pea na'e 'alu atu 'ae kau tangata 'oe kolo, pea na'a nau tau mo Soape: pea na'e te'ia 'ae ni'ihī 'i he kakai 'o Tevita; pea na'e mate foki 'a 'Ulia.

¹⁸ ¶ Hili ia na'e fekau atu 'e Soape 'o ne fakahā kia Tevita 'ae me'a kotoa pē na'e kau ki he tau; ¹⁹ Pea na'a ne fakapapau ki he tangata fekau, 'o pehē, "'Oka 'osi 'a ho'o tala ki he tu'i 'ae me'a kotoa pē 'oku kau ki he tau, ²⁰ Pea kapau 'e tupu 'ae houhau 'ae tu'i, pea ne pehē mai kiate koe, 'Ko e hā na'a mou fakaofi pehē fau ai ki he kolo 'i he fai 'oe tau? 'Ikai na'a mou 'ilo te nau fana mei he 'ā? ²¹ Ko hai na'e tāmāte'i 'a 'Apimeleki ko e foha 'o Selupeseti? 'Ikai na'e lī 'ae konga maka momosi kiate ia 'e ha fefine mei he *funga* 'ā, 'o ne mate ai 'i Tipesi? Ko e hā na'a mou ofi ai ki he 'ā? Pea ke toki pehē 'e koe, 'Kuo mate foki 'a 'Ulia ko ho'o tamaio'eiki.' |"

²² ¶ Ko ia na'e 'alu ai 'ae talafekau, 'o ne ha'u mo fakahā kia Tevita 'ae me'a kotoa pē na'e fekau ai ia 'e Soape. ²³ Pea na'e pehē 'e he talafekau kia Tevita, "Ko e mo'oni na'e fai mālohi mai 'ae kau tangata, 'onau ha'u kitu'a kiate kima'utolu ki he 'ata'atā, pea na'a mau tuli atu kiate kina'utolu 'o a'u ki he hū'anga, 'oe matanikolo. ²⁴ Pea na'e fana mai 'e he kau tangata fana mei he 'ā ki ho'o kau tamaio'eiki; pea kuo mate 'ae ni'ihī 'i he kau

tamaio'eiki 'ae tu'i, pea kuo mate foki mo ho'o tamaio'eiki ko 'Ulia ko e *tangata* Heti." ²⁵ Pea na'e toki pehē 'e Tevita ki he tangata fekau, "Te ke lea 'o pehē kia Soape, Ke 'oua na'a kovi 'ae me'a ni kiate koe, he 'oku keina noa pe 'e he heletā: 'ai ke mālohi hake 'ae fai 'oe tau ki he kolo, pea fakato ia ki lalo: pea ke tokoni koe kiate ia."

²⁶ ¶ Pea 'i he'ene fanongo 'e he 'unoho 'o 'Ulia kuo pekia 'a 'Ulia ko hono 'unoho, na'a ne mamahi koe'uhi ko hono 'unoho. ²⁷ Pea 'i he 'osiangē 'a hono tēngihia, na'e fekau 'e Tevita mo ne 'omi ia ki hono fale, pea na'a ne hoko ko hono 'unoho, pea na'a ne fanau'i 'ae foha kiate ia. Ka na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova 'ae me'a na'e fai 'e Tevita.

1 Ko e valoki 'a Tevita 'e he palōfita ko Natani, pea 'oku fakamolemole ia 'i he'ene fakatomala. 15 Ko e mahaki mo e pekia 'ae tamasi'i 'a Patisepa. 24 Ko e fanau'i 'a Solomone. 26 'Oku kapa 'ae kolo ko Lapa, pea ngaohikovi'i 'a hono kakai 'e Tevita.

12 PEA na'e fekau 'e Sihova 'a Natani kia Tevita. Pea na'a ne ha'u kiate ia, 'o ne pehē ki ai, "Na'e ai 'ae ongo tangata 'e toko ua, 'i he kolo pe taha: na'e koloa'ia 'ae tokotaha kae masiva 'ae tokotaha. ² Na'e ma'u 'e he koloa'ia 'ae fanga manu si'i mo e fanga manu lalahi 'o lahi 'aupito: ³ Ka na'e 'ikai ha me'a 'i he tangata masiva, ka ko e kih'i lami fefine pe taha, 'aia na'a ne fakatau pea pusiaki: pea na'e tupu hake ia mo ia pea mo 'ene fānau; pea na'e kai ia 'i he'ene me'akai 'a'ana, pea ne inu mei he'ene ipu 'a'ana, pea na'e tokoto ia ki hono fatafata, pea na'e tatau ia kiate ia mo ha 'ofefine. ⁴ Pea na'e ha'u 'ae tangata fononga ki he tangata koloa'ia, pea na'a ne mamae ke fili mei he'ene fanga manu si'i 'a'ana, mo 'ene fanga manu lalahi, ke teuteu ia ma'ae tangata fononga 'aia na'e ha'u kiate ia; ka na'a ne 'omi 'ae lami 'ae tangata masiva, 'o ne teuteu'i ia ma'ae tangata 'aia na'e ha'u kiate ia." ⁵ Pea na'e tupu 'o vela lahi 'ae houhau 'a Tevita ki he tangata; pea na'a ne pehē kia Netane, "Hangē 'oku mo'ui 'a Sihova, 'oku totonu ke mate 'ae tangata 'aia kuo fai 'ae me'a ni: ⁶ Pea 'e totongi ia 'ae lami ke liunga fā, koe'uhi ko 'ene fai 'ae me'a ni, pea koe'uhi na'e 'ikai 'iate ia ha anga'ofa."

⁷ ¶ Pea na'e pehē atu 'e Netane kia Tevita, "Ko koe 'ae tangata ko ia. 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, na'aku pani lolo koe ke ke tu'i 'i 'Isileli, pea na'aku fakamo'ui koe mei he nima 'o Saula; ⁸ Pea na'aku tuku kiate koe 'ae fale 'o ho'o 'eiki, pea u tuku ki ho fatafata 'ae ngaahi 'unoho 'o ho'o 'eiki, pea u 'atu kiate koe 'ae fale 'o 'Isileli pea mo Siuta; pea ka ne si'i ia, pehē te u foaki kiate koe mo e ngaahi me'a kehekehe. ⁹ Ka ko e hā kuo ke paetaku ai ki he fekau 'a Sihova, ke fai 'ae kovi 'i hono 'ao? Kuo ke tāmāte'i 'a 'Ulia ko e tangata Heti 'i he heletā, pea kuo ke 'omi 'a hono 'unoho ke 'unoho mo koe, pea kuo ke tāmāte'i ia 'aki 'ae heletā 'oe fānau 'a 'Amoni. ¹⁰ Pea ko eni foki, 'e 'ikai mahu'i 'ae heletā mei ho fale 'o ta'engata; koe'uhi kuo ke manuki kiate au, pea kuo ke 'omi 'ae 'unoho 'o 'Ulia ko e tangata Heti, ke hoko ko ho 'unoho. ¹¹ 'Oku pehē 'e Sihova,

Vakai, te u fakatupu hake 'ae kovi kiate koe mei ho fale pe 'o'ou, pea te u to'o atu mei ho 'ao 'a ho ngaahi 'unoho, 'o 'atu 'akinautolu ki ho kaungā'api, pea 'e mohe ia mo ho ngaahi 'unoho 'i he 'ao 'oe la'ā ni. ¹² He na'a ke fai fufū ia 'e koe ka te u fai 'eau 'ae me'a ni 'i he 'ao 'o 'Isileli kātoa, pea 'i he 'ao 'oe la'ā.' |" ¹³ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Natani, "Kuo u fai 'ae angahala kia Sihova." Pea na'e pehē 'e Netane kia Tevita, "Kuo 'ave foki 'e Sihova 'a ho'o angahala; 'e 'ikai te ke mate. ¹⁴ Ka ko eni, koe'uhi kuo ke tuku ha tu'unga 'i he me'a ni ke lau'ikovi ai 'a Sihova 'e hono ngaahi fili, 'e mate mo'oni 'ae tamsi'i kuo fanau'i kiate koe." ¹⁵ Pea na'e 'alu 'a Netane ki hono fale. Pea na'e taa'i 'e Sihova 'ae tamsi'i 'a ia na'e fānau 'e he 'unoho 'o 'Ulia kia Tevita, pea na'e mahaki lahi ia. ¹⁶ Ko ia na'e kole ai 'a Tevita ki he 'Otua koe'uhi ko e tamsi'i; pea na'e fai 'ae 'aukai 'e Tevita, pea ne 'alu 'o tokoto ki he funga kekele 'i he pō 'o 'aho. ¹⁷ Pea na'e tutu'u hake 'ae kau mātu'a 'o hono fale kiate ia, ke hiki hake ia mei he kekele: ka na'e 'ikai loto ia ki ai, pea na'e 'ikai te ne kai ha me'a mo kinautolu. ¹⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, na'e pekia 'ae tamsi'i ki hono fitu 'oe 'aho. Pea na'e manavahē 'ae kau tamaio'eiki 'a Tevita ke tala kiate ia kuo pekia 'ae tamsi'i: he na'a nau pehē, "Vakai, 'i he'ene kei mo'ui 'ae tamsi'i, na'a mau lea kiate ia, pea na'e 'ikai fie tokanga ia ki homau le'o: kae huanoa 'a 'ene fakamamahi ia, 'o kapau te mau tala kiate ia kuo pekia 'ae tamsi'i?" ¹⁹ Ka 'i he'ene mamata 'a Tevita ki he fefanafanahi 'a 'ene kau tamaio'eiki, na'e 'ilo ai 'e Tevita kuo pekia 'ae tamsi'i; ko ia na'e pehē ai 'e Tevita ki he'ene kau tamaio'eiki, "Kuo pekia 'ae tamsi'i?" Pea na'a nau pehē, "Kuo pekia." ²⁰ Pea na'e toki tu'u hake 'a Tevita mei he kekele, pea ne kaukau mo tākai ia, pea na'a ne fetongi hono kofu, pea na'e ha'u ia ki he fale 'o Sihova, pea fai 'ene hū: pea hili ia na'a ne ha'u ki hono fale 'o'ona; pea 'i he fai 'ene fekau, na'a nau 'omi 'ae me'akai ki hono 'ao, pea na'a ne kai. ²¹ Pea na'e toki pehē ai 'e he'ene kau tamaio'eiki kiate ia, "Ko e hā 'ae me'a ko eni 'aia kuo ke fai? Na'a ke 'aukai mo tangi koe'uhi ko e tamsi'i 'i he'ene kei mo'ui; ka 'i he'ene pekia 'ae tamsi'i, na'a ke tu'u hake mo ke kai 'ae me'akai." ²² Pea na'e pehēange 'e ia, "Lolotonga 'ae kei mo'ui 'ae tamsi'i, na'aku 'aukai mo tangi: he na'aku pehē, Ko hai 'oku 'ilo, na'a 'alo'ofa 'ae 'Otua kiate au, koe'uhi ke mo'ui 'ae tamsi'i? ²³ Ka ko eni kuo ne mate, pea koe 'u-ma'ā 'eku 'aukai? He te u fa'a fai ke toe omi ia? Te u 'alu atu kiate ia ka e 'ikai toe ha'u ia kiate au. ²⁴ Pea na'e fakafiemālie'i 'e Tevita 'a hono 'unoho ko Patisepa, pea na'a ne 'alu ange kiate ia, mo ne mohe mo ia: pea na'a ne fanau'i 'ae tama tangata, pea na'a ne fakahingoa ia ko Solomone pea na'e 'ofeina ia 'e Sihova. ²⁵ Pea na'a ne fekau kiate ia ia Netane ko e palōfita; pea na'a ne fakahingoa ia ko Sitaia, koe'uhi ko Sihova.

²⁶ ¶ Pea na'e fai 'ae tau 'e Soape ki Lapa 'oe fānau 'a 'Amoni, mo ne kapasī 'ae kolo 'oe tu'i. ²⁷ Pea na'e 'ave 'e Soape 'ae kau talafekau kia Tevita, 'o ne pehē, "Kuo u tau ki Lapa, pea kuo kapasī 'ae kolo 'oe ngaahi vai.

²⁸ Ko ia foki, tānaki mai 'ae toenga 'oe kakai, pea

fakanofu 'ae tau ki he kolo, pea lava'i ia: telia na'aku lava'i 'eau 'ae kolo, pea 'e fakahingoa ia ki hoku hingoa 'o'oku." ²⁹ Pea na'e tānaki fakataha 'e Tevita 'ae kakai kotoa pē, pea ne 'alu ki Lapa, pea ne tau ki ai, 'o ne hamu ia. ³⁰ Pea na'a ne to'o 'ae tatā fakatu'i mei he fofonga 'o honau tu'i, ko hono mamafa ko e taleniti 'e taha 'oe koula fakataha mo hono ngaahi maka mahu'inga: pea na'e 'ai ia ki he fofonga 'o Tevita. Pea na'a ne fetuku kitu'a 'ae koloa vete 'oe kolo 'o lahi 'aupito. ³¹ Pea na'a ne 'omi kitu'a 'ae kakai na'e 'i ai, 'o ne tuku 'akinautolu ki he lalo kili, pea ki lalo 'i he ngaahi me'a toho vangavanga na'e ngaohi 'aki 'ae 'aione, pea ki lalo 'i he ngaahi toki ukamea, pea na'a ne pule kenau 'alu atu 'i he lolotonga 'oe tutu'anga maka'umea: pea na'e pehē pe 'a 'ene fai ki he ngaahi kolo kotoa pē 'oe fānau 'a 'Amoni. Pea na'e liu mai ki Selūsalema 'a Tevita pea mo e kakai kotoa pē.

1 'Oku enginaki 'a 'Amanoni 'e Sonatapi ke ne tohotoho'i 'a Tamaa. 15 'Oku tupu ai 'a 'ene fehi'a kiate ia, pea 'oku ne kapusi kovi ia. 19 'Oku malu'i ia 'e 'Apisalomi. 23 'Oku tāmāte 'a 'Amanoni 'e 'Apisalomi lolotonga 'ae fai 'oe kosikosi 'ae fanga sipi. 30 'Oku mamahi 'a Tevita 'i he'ene fanongo ki he ongoongo ka 'oku fakafiemālie'i ia 'e Sonatapi. 37 'Oku hola 'a 'Apisalomi kia Talimei 'i Kesuli.

13 PEA hili eni na'e hoko 'o pehē, na'e 'ia 'Apisalomi ko e foha 'o Tevita, 'ae tuofefine na'e hoihoifua, pea ko Tamaa 'a hono hingoa; pea na'e mamana kiate ia 'a 'Amanoni ko e foha 'o Tevita. ² Pea ko e me'a 'i he'ene feinga mamahi 'a 'Amanoni, na'a ne hoko 'o mahaki'ia koe'uhi ko hono tuofefine ko Tamaa; he ko e tāupo'ou ia; pea ko e me'a fifilingata'a kia 'Amanoni ha'ane fai ha me'a kiate ia. ³ Ka na'e ai 'ae kaume'a 'a 'Amanoni, na'e hingoa ko Sonatapi, ko e foha 'o Simia ko e kāinga 'o Tevita: pea ko e tangata kākā 'aupito 'a Sonatapi. ⁴ Pea na'a ne pehē kiate ia, "Ko e foha koe 'oe tu'i, pea ko e hā 'oku pehē ai ho tutue 'i he 'aho kotoa pē? 'Ikai te ke tala mai kiate au?" Pea na'e pehē 'e 'Amanoni kiate ia, "'Oku ou 'ofa kia Tamaa, ko e tuofefine 'o 'Apisalomi ko hoku tokoua." ⁵ Pea na'e pehē 'e Sonatapi kiate ia, "Tokoto hifo koe ki ho mohenga, pea ke pehē 'oku ke mahaki: pea 'oka ha'u ho'o tamai ke mamata kiate koe, te ke pehē kiate ia, "Oku ou kole kiate koe, tuku ke ha'u 'a hoku tuofefine ko Tamaa, ke ne 'omi 'eku me'akai, pea ne teuteu 'eku me'akai 'i hoku 'ao, koe'uhi ke u mamata ki ai, pea kai ia mei hono nima.' |"

⁶ ¶ Ko ia na'e tokoto ai 'a 'Amanoni, 'o ne pehē kuo ne mahaki: pea 'i he'ene ha'u 'ae tu'i ke mamata kiate ia, na'e pehē 'e 'Amanoni ki he tu'i, "'Oku ou kole kiate koe, tuku ke ha'u 'a Tamaa ko hoku tuofefine, ke ne ngaohi ha fo'i mā 'e ua 'i hoku 'ao, koe'uhi ke u kai ia mei hono nima." ⁷ Pea na'e fekau ai 'e Tevita ki he fale 'o Tamaa, 'o pehē, "'Alu leva ni ki he fale 'o 'Amanoni ko ho tuonga'ane, pea teuteu ha'ane me'akai." ⁸ Ko ia na'e 'alu ai 'a Tamaa ki he fale 'o 'Amanoni ko hono tuonga'ane; ka kuo tokoto hifo ia. Pea na'e to'o 'e ia 'ae ma'ho'a, pea ne natu ia, pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi

fo'i mā 'i hono 'ao, pea na'a ne ta'o 'ae ngaahi fo'i mā.
 9 Pea na'a ne to'o mai ha ipu 'o ne lilingi ia 'i hono 'ao: ka na'e 'ikai loto ia ke kai. Pea na'e pehē 'e 'Amanoni, "Tuku kitu'a 'ae kau tangata kotoa pē meiate au." Pea na'a nau 'alu kotoa pē kitu'a meiate ia. 10 Pea na'e pehē 'e 'Amanoni kia Tamaa, "'Omi 'ae me'akai ki loto fale, koe'uhi ke u kai ia mei ho nima." Pea na'e hiki 'e Tamaa 'ae ngaahi fo'i mā na'a ne ngaahi, 'o ne 'omi ia ki loto fale kia 'Amanoni ko hono tuonga'ane. 11 Pea 'i he'ene 'omi ia kiate ia ke ne kai, na'a ne puke ia, 'o ne pehē ki ai, "Ha'u hoku tuofefine ke ta mohe mo au." 12 Pea na'a ne pehēange 'e ia, "'E 'ikai, 'a hoku tuonga'ane, 'oua na'a ke fakamaa'i au; he 'oku 'ikai totonu ke fai ha me'a pehē 'i 'Isileli: 'oua na'a ke fai 'ae vale ni." 13 Pea ko au, te u tuku ke 'alu ki fē 'a hoku fakamā? Pea ko koe, te ke hangē koe ko ha taha 'oe kau vale 'i 'Isileli. Ko ia foki, 'oku ou kole kiate koe, ke ke lea ki he tu'i; he koe'uhi 'e 'ikai te ne ta'ofi au meiate koe." 14 Ka neongo eni na'e 'ikai fie tokanga ia ki he'ene lea: pea ko e me'a 'i he'ene mālohi lahi 'iate ia, na'a ne tohotoho'i ia, pea mohe mo ia.

15 ¶ Pea hili ia na'e fehi'a 'aupito kiate ia 'a 'Amanoni; ko ia na'e lahi hake ai 'ae fehi'a na'a ne fehi'a 'aki kiate ia, 'i he 'ofa 'aia na'a ne 'ofa ai kiate ia. Pea na'e pehē 'e 'Amanoni kiate ia, "Tu'u hake, pea ke 'alu." 16 Pea na'a ne pehē kiate ia, "'Oku 'ikai hano 'uhinga: 'oku lahi hake 'ae kovi ni 'o ho'o fekau'i au ke 'alu, 'i he me'a 'e taha kuo ke fai kiate au. Ka na'e 'ikai 'aupito fanongo ia kiate ia." 17 Pea na'a ne toki ui ki he'ene tamaio'eiki 'aia na'e talifekau kiate ia, 'o ne pehē, "Kapusi atu leva 'a e *fefine* ni meiate au, pea songo 'ae matapā kiate ia."

18 Pea na'e fakakofu'aki ia 'ae kofu pulepule: he ko e anga ia 'oe kofu na'e kofu'aki 'ae ngaahi 'ofefine 'oe tu'i 'aia na'e tāupo'ou. Pea hili ia na'e 'omi ia kitu'a 'e he'ene tamaio'eiki, pea ne songo 'ae matapā kiate ia.

19 ¶ Pea na'e pani 'aki 'e Tamaa 'a hono 'ulu 'ae efuefu, pea na'a ne haehae 'a hono kofu pulepule 'aia na'a ne kofu'aki, pea na'a ne 'ai hono nima ki hono 'ulu, pea na'a ne 'alu pe mo tangi. 20 Pea na'e pehē 'e 'Apisalomi ko hono tuonga'ane kiate ia, "Kuo ala *koā* 'a 'Amanoni ko ho tuonga'ane kiate koe? Ka ko eni 'a hoku tuofefine ke ke longo pe; he ko ho tuonga'ane ia; 'oua na'a ke tokanga ki he me'a ni." Ko ia na'e nofo mamahi pe 'a Tamaa 'i he fale 'o hono tuonga'ane ko 'Apisalomi.

21 ¶ Ka 'i he'ene fanongo 'a Tevita ko e tu'i ki he ngaahi me'a ni, na'e houhau 'aupito ia. 22 Pea na'e 'ikai ke moimo'i lea 'a 'Apisalomi ki hono tokoua ko 'Amanoni 'i he lelei pe ko e kovi: he na'e fehi'a 'a 'Apisalomi kia 'Amanoni, koe'uhi ko 'ene tohotoho'i 'a hono tuofefine.

23 ¶ Pea hili 'ae ta'u kātoa 'e ua na'e hoko 'o pehē, na'e ma'u 'e 'Apisalomi 'ae kau tangata kosi sipi 'i Peali-Hasoa, 'aia 'oku ofi ki 'Ifalemi; pea na'e talaki ki ai 'ae ngaahi foha kotoa pē 'oe tu'i. 24 Pea na'e ha'u 'a 'Apisalomi ki he tu'i, 'o ne pehē, "Vakai eni, kuo 'i ho'o tamaio'eiki 'ae kau tangata kosi sipi; 'oku ou kole kiate koe, ke me'a 'ae tu'i pea mo 'ene kau tamaio'eiki ke 'alu mo ho tamaio'eiki." 25 Pea na'e pehē 'e he tu'i kia

'Apisalomi, "'E 'ikai, hoku foha, 'oua na'a tau 'alu eni kotoa pē, telia na'a mau fakamāfasia kiate koe." Pea na'a ne kole mālohi kiate ia; pea na'e 'ikai te ne 'alu mo ia, ka na'a ne tāpuaki'i ia. 26 Pea na'e toki pehē ai 'e 'Apisalomi, "Ka kuo 'ikai, pea 'oku ou kole kiate koe, tuku ke 'alu 'a 'Amanoni mo kimautolu." Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "Ko e hā ka 'alu ai ia mo koe?" 27 Ka na'e kole fakamātoato 'e 'Apisalomi, ke ne tuku 'a 'Amanoni pea mo e ngaahi foha kotoa pē 'oe tu'i ke 'alu mo ia.

28 ¶ Ka ko eni, kuo 'osi hono tala 'e 'Apisalomi ki he'ene kau tamaio'eiki, 'o pehē, "Mou vakai 'oka fiefia 'ae loto 'o 'Amanoni 'i he uaine, pea kau ka pehē 'eau kiate kimoutolu, Tā'i 'a 'Amanoni; mou toki tāmāte'i ia, 'oua na'a manavahē; 'ikai kuo u fekau 'eau kiate kimoutolu? Mou lototo'a pea fai mālohi." 29 Pea na'e fai 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Apisalomi kia 'Amanoni 'o hangē ko ia na'e fekau 'e 'Apisalomi. Pea na'e tu'u hake ai 'ae ngaahi foha 'oe tu'i, pea na'e taki taha heka 'ae tangata ki he'ene miuli pea hola.

30 ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, lolotonga 'enua 'i he hala, na'e 'omi 'ae ongoongo ki Tevita, 'o pehē, "Kuo tāmāte'i 'e 'Apisalomi 'ae ngaahi foha kotoa pē 'oe tu'i, pea 'oku 'ikai toe ha tokotaha 'okinautolu." 31 Pea na'e tu'u hake ai 'ae tu'i pea ne haehae 'a hono ngaahi kofu, pea ne tō hifo ki he funga kekeke; pea na'e tutu'u ofi ai 'a 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē pea kuo haehae 'a honau ngaahi kofu. 32 Pea ko Sonatapi ko e foha 'o Simia ko e tokoua 'o Tevita, na'e tali 'e ia 'o ne pehē, "Ke 'oua na'a mahalo 'e hoku 'eiki kuo nau tāmāte'i 'ae kau talavou kotoa pē ko e ngaahi foha 'oe tu'i; he ko 'Amanoni pe tokotaha kuo mate; he kuo fakapapau 'ae me'a ni mei he ngutu 'o 'Apisalomi talu mei he 'aho na'e tohotoho ai 'a Tamaa ko hono tuofefine. 33 Ko ia foki ke 'oua na'a mamahi fau 'ae loto 'o hoku 'eiki ko e tu'i, ke ne mahalo kuo mate 'ae ngaahi foha kotoa pē 'oe tu'i: he ko 'Amanoni pe tokotaha kuo mate." 34 Ka na'e hola 'a 'Apisalomi. Pea na'e hanga hake 'e he tangata talavou 'aia na'e nofo ke le'o, pea ne sio, pea vakai, na'e ha'u 'ae kakai tokolahi 'i he hala 'i he tafa'aki mo'unga ki mui 'iate ia. 35 Pea na'e pehē 'e Sonatapi ki he tu'i, "Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi foha 'oe tu'i: 'o hangē ko ia na'e lea 'aki 'e ho'o tamaio'eiki." 36 Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene faka'osi leva 'e ia 'a 'ene lea, vakai, na'e hoko mai 'ae ngaahi foha 'oe tu'i pea na'a nau hiki hake honau le'o 'o tangi: pea na'e tangi lahi 'aupito foki 'ae tu'i pea mo 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē.

37 ¶ Ka na'e hola 'a 'Apisalomi, 'o ne 'alu kia Talimeji, ko e foha 'o 'Amihuti ko e tu'i 'o Kesuli. Pea na'e loto mamahi 'a Tevita 'i he 'aho kotoa pē koe'uhi ko hono foha. 38 Ko ia, na'e hola 'a 'Apisalomi, 'o ne 'alu ki Kesuli, pea na'a ne 'i ai 'i he ta'u 'e tolu. 39 Pea na'e holi tu'u pe 'a Tevita ke ne 'alu atu kia 'Apisalomi: he kuo fakafiemālie'i ia 'ia 'Amanoni, koe'uhi ko 'ene pekia.

1 Ko e lea fakatātā 'a Soape 'aia na'e ue'i 'aki 'ae loto 'oe tu'i ke ne toe 'omi 'a 'Apisalomi ki hono fale 'i Selūsalema. 25 Ko e toulekeleka 'o 'Apisalomi, pea ko hono lou'ulu, pea mo 'ene fānu. 28 I he'ene

hili 'ae ta'u 'e ua 'oku 'omi 'a 'Apisalomi 'e Soape ki he 'ao 'oe tu'i.

14 PEA ko eni, na'e mamata 'e Soape, ko e tama 'o Selaia, kuo ngaue 'ae loto 'oe tu'i kia 'Apisalomi.

² Pea na'e 'alu 'ae fekau 'a Soape ki Tikoa, 'o ne 'omi mei ai 'ae fefine poto, pea ne ne pehē kiate ia, "'Oku ou kole kiate koe, ke ke fai 'e koe 'o hangē ko ha fefine tangi, pea ke 'ai eni 'ae kofu fakatauanga'a, pea 'oua na'a ke tākai 'aki koe ha lolo, ka ke hangē ko ha fefine kuo mamahi fuoloa koe'uhi ko e pekia: ³ pea ke ha'u ki he tu'i, pea ke lea pehē ni kiate ia." Pea ko ia, na'e 'ai 'e Soape 'ae ngaahi lea ki hono ngutu.

⁴ ¶ Pea 'i he'ene hoko 'o lea 'ae fefine mei Tikoa ki he tu'i, na'a ne tō hifo ki hono mata ki he kekeleke, 'o ne fai faka'apa'apa, mo ne pehē 'e ia, "'E tu'i, ke ke tokoni mai." ⁵ Pea na'e pehē kiate ia 'e he tu'i, "Ko e hā ho'o mamahi?" Pea na'a ne pehēange, "Ko e fefine paea mo'oni au, he kuo pekia 'a hoku 'unoho. ⁶ Pea na'e ma'u 'e ho'o kaunanga 'ae tama 'e toko ua, pea na'a na feke'ike'i 'i he ngoue, pea na'e 'ikai 'i ai ha tokotaha ke fakamavae 'akinaua, pea na'e taa'i 'ae tokotaha 'a hono tokoua, 'o ne tāmata'e'i ia. ⁷ Pea vakai, kuo hiki 'ita mai 'ae kāinga kotoa pē ki ho'o kaunanga, pea kuo nau pehē, Tuku mai ia 'aia na'e te'ia 'a hono tokoua, koe'uhi ke mau tāmata'e'i ia, koe'uhi ko e mo'ui 'a hono tokoua 'aia na'a ne tāmata'e'i; pea neongo ko e tama hoko ia, te mau tāmata'e'i ia: pea ka pehē, tā 'e tāmata'e'i 'ae malala'i afi 'oku kei toe kiate au, pea 'e 'ikai tuku ki hoku 'unoho ha hingoa pe ha toenga *hako* 'i he funga 'o māmani."

⁸ Pea na'e pehē 'e he tu'i ki he fefine, "'Alu koe ki ho fale, pea te u tokanga 'o fai ha fekau ki ho'o me'a."

⁹ Pea na'e pehēange 'e he fefine Tikoa ki he tu'i, "'E Tu'i, ko hoku 'eiki, ka kuo halaia, pea tuku ia kiate au, pea ki he fale 'o 'eku tamai: pea ke ta'e halaia ai 'ae tu'i, pea mo hono nofo'anga fakatu'i." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "'Kapau 'e lea ha tokotaha kiate koe, 'omi ia kiate au, pea 'e 'ikai te ne toe ala kiate koe." ¹¹ Pea na'e toki pehēange 'e ia, "'Oku ou kole kiate koe, ke manatu'i 'e he tu'i kia Sihova ko ho 'Otua, ke 'oua na'a ke tuku 'ae kau totongi toto ke toe fai ha maumau, telia na'a nau tāmata'e'i 'a 'eku tama." Pea na'a ne pehē 'e ia, 'o hangē 'oku mo'ui 'a Sihova, "'E 'ikai ha tu'oni lou'ulu 'o ho tama 'e tō ki he kekeleke." ¹² Pea na'e toki pehē ai 'e he fefine, "'Oku ou kole kiate koe, tuku ki ho'o kaunanga ke ne fai ha lea ki hoku 'eiki ko e tu'i." Pea na'a ne pehē 'e ia, "Ke ke lea pe." ¹³ Pea na'e pehē 'e he fefine, "Pea ko e hā ai kuo ke fakakaukau ki ha me'a pehē ki he kakai 'ae 'Otua? 'Oku lea 'aki eni 'e he tu'i 'o hangē ko ha taha 'oku halaia, ko e me'a 'i he 'ikai toe 'omi ki 'api 'aia kuo ne fakahē'i. ¹⁴ He kuo pau pe ke tau mate, pea tau hangē ko e vai kuo lilingi ki he kekeleke, 'aia 'oku 'ikai fa'a tākaki hake; pea 'oku 'ikai filifilimānako 'ae 'Otua ki ha tokotaha: ka neongo ia 'oku ne fakakaukau'i 'ae me'a ke 'oua na'a kapusi meiate ia 'aia kuo fakahē'i.

¹⁵ Pea ko eni foki, kuo u ha'u au ke lea 'i he me'a ni ki he tu'i ko hoku 'eiki, koe'uhi kuo fakamanavahē'i au 'e he kakai: pea na'e pehē 'e ho'o kaunanga, Ko eni te u lea ki he tu'i; he'i'ilo 'e fai 'e he tu'i ki he kole 'a 'ene kau-

nanga. ¹⁶ Koe'uhi 'e fanongo 'e he tu'i, ke ne fakamo'ui ai 'a 'ene kaunanga mei he nima 'oe tangata 'oku fie faka'auha fakataha au mo hoku tama mei he tofi'a 'oe 'Otua. ¹⁷ Pea na'e toki pehē 'e ho'o kaunanga, Ko e lea 'a hoku 'eiki ko e tu'i 'e hoko ni ko e fakafiemālie: he ko hoku 'eiki ko e tu'i, 'oku hangē ia ko ha 'āngelo 'ae 'Otua 'i he'ene 'ilo'i 'ae lelei mo e kovi: ko ia 'e 'iate koe 'a Sihova ko ho 'Otua." ¹⁸ Pea na'e toki pehēange 'e he tu'i ki he fefine, "'Oku ou kole kiate koe, ke 'oua na'a ke fufū meiate au 'ae me'a 'aia teu fehu'i ai ni kiate koe." Pea na'e pehē 'e he fefine, "Ke lea pe eni 'a hoku 'eiki ko e tu'i." ¹⁹ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "'Ikai 'oku kau mo koe 'ae nima 'o Soape 'i he me'a ni kotoa pē?" Pea na'e lea 'o pehēange 'e he fefine, "'O hangē 'oku mo'ui ho laumālie, 'e 'eiki ko e tu'i: he ko ho'o tamaio'eiki ko Soape, ko ia ne ne fekau'i au, mo ne 'ai 'ae ngaahi lea ni kotoa pē ki he ngutu 'o ho'o kaunanga: ²⁰ Kuo fai 'ae me'a ni 'e ho'o tamaio'eiki ko Soape koe'uhi ke tupu ai 'ae lea pehē ni: pea 'oku poto 'a hoku 'eiki, 'o tatau mo e poto 'o ha 'āngelo 'ae 'Otua, ke 'ilo 'aia kotoa pē 'oku 'i māmani."

²¹ ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Soape, "Vakai mai, kuo u fai 'ae me'a ni: ko ia ke ke 'alu 'o toe 'omi 'ae tangata talavou ko 'Apisalomi." ²² Pea na'e tō hifo 'a Soape ki hono mata ki he kekeleke, pea na'a ne punou, 'o ne fakafeta'i ki he tu'i: pea na'e pehē 'e Soape, "Kuo 'ilo 'e ho'o tamaio'eiki he 'aho ni kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i ho 'ao, 'a koe ko hoku 'eiki, 'e tu'i, ko e me'a 'i he fai 'e he tu'i ki he kole 'a ho'o tamaio'eiki." ²³ Ko ia na'e tu'u hake ai 'a Soape 'o ne 'alu ki Kesuli, pea ne 'omi 'a 'Apisalomi ki Selūsalema. ²⁴ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Tuku ke ne 'alu ki hono fale 'o'ona, pea 'oua si'i na'a ne sio mai ki hoku fofonga." Ko ia na'e tafoki ai 'a 'Apisalomi ki hono fale 'o'ona, pea na'e 'ikai sio ia ki he fofonga 'oe tu'i.

²⁵ ¶ Ka na'e 'ikai ha tokotaha 'i 'Isileli kotoa pē na'e ongoongolelei 'ene toulekeleka ke hangē ko 'Apisalomi: mei hono 'aofi va'e 'o a'u ki he tumu'aki 'o hono 'ulu na'e 'ikai si'i ha mele 'iate ia. ²⁶ Pea 'i he'ene kosi hono lou'ulu, (he na'a ne kosi ia 'i he kuonga ni'ihi: he na'e mamafa ia kiate ia, pea ko ia na'a ne kosi ai ia:) na'a ne fakamamafa 'ae lou'ulu 'o hono 'ulu ko e sikeli 'e uangeau 'o fakatatau mo e fakamamafa 'ae tu'i. ²⁷ Pea na'e fanau'i kia 'Apisalomi 'ae foha 'e toko tolu, mo e 'ofefine 'e tokotaha, 'aia na'e hingoa ko Tamaa: ko e fefine ia na'e mata hoihoifua.

²⁸ ¶ Ko ia na'e nofo ai 'a 'Apisalomi 'i Selūsalema 'i he ta'u katoa 'e ua, ka na'e 'ikai ke ne sio ki he fofonga 'oe tu'i. ²⁹ Pea na'e fekau ai 'e 'Apisalomi kia Soape ke ne ha'u 'o 'alu ki he tu'i; ka na'e 'ikai fie ha'u ia kiate ia: pea 'i he'ene fekau 'o liunga ua, na'e 'ikai te ne ha'u. ³⁰ Ko ia na'a ne pehē ai ki he'ene kau tamaio'eiki, "Vakai, 'oku ofi mai 'ae ngoue 'a Soape ki hoku potu 'o'oku, pea 'oku 'i ai 'ene pa'ale; 'alu 'o tutu ia." Pea na'e tutu 'ae ngoue 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Apisalomi. ³¹ Pea na'e tu'u hake ai 'a Soape, 'o ne ha'u ki he fale 'o 'Apisalomi, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā kuo tutu ai 'e ho'o kau tamaio'eiki 'a 'eku ngoue? ³² Pea na'e pehē 'e 'Apisalomi kia Soape, "Vakai, na'aku fekau atu kiate koe, 'o pe-

hē, Ha'u kiate au, koe'uhi ke u fekau atu koe ki he tu'i, ke pehē, 'Ko e hā kuo u ha'u ai mei Kesuli? 'E lelei pe 'o ka ne u kei 'i ai ni:' kae tuku eni ke u mamata ki he fofonga 'oe tu'i; pea kapau 'oku 'iate au ha me'a hala, tuku ke ne tāmāte'i au.'" ³³ Ko ia na'e ha'u ai 'a Soape ki he tu'i, 'o ne fakahā ki ai: pea hili 'a 'ene ui kia 'Apisalomī na'a ne ha'u ki he tu'i, pea na'a ne punou hifo ia mo hono mata ki he kelekele 'i he 'ao 'oe tu'i: pea na'e 'uma 'e he tu'i kia 'Apisalomī.

1 'Oku mo'ua 'ae loto 'o 'Isileli kia 'Apisalomī ko e me'a 'i he'ene ngaahi lea fakaoloolo mo mālie. 7 'Oku ne 'alu kākā ki Hepeloni, 'o ne fakatupu 'i ai 'ae fakaaao. 13 'Oku hola ai 'a Tevita mei Selūsalema. 19 'Oku 'ikai li'aki ia 'e Itei. 24 'Oku fekau ke 'ave 'ae puha 'oe fuakava 'e Satoki mo 'Apiata. 39 'Oku 'alu hake tangi pe 'a Tevita mo kin-autolu na'e kau mo ia, 'i he mo'unga ko 'Olive. 41 Kuo ne fakamala'ia'i 'ae enginaki 'a 'Ahitofeli, pea 'oku 'alu 'a Husai mo e ngaahi lea na'e tuku kiate ia 'e Tevita ke fai kia 'Apisalomī.

15 PEA hili eni na'e hoko 'o pehē, na'e teuteu 'e 'Apisalomī 'ae ngaahi salioite ma'ana mo e fanga hoosi, pea mo e kau tangata 'e toko nimangofulu ke lele mu'omu'a 'iate ia. ² Pea na'e fa'a tu'u hake hengihengi 'a 'Apisalomī, 'o ne tu'u 'i he hū'anga 'oe matapā 'oe kolo: pea ka ai ha tokotaha kuo ai ha'ane me'a ke fakamaau'i, pea ha'u ia ki he tu'i ke fai hono fakamaau'i, pehē, ne ui mai ia 'e 'Apisalomī kiate ia, mo ne pehē, "Ko e kolo fē ia 'oku ke ha'u mei ai?" Pea na'a ne pehē, "Ko ho'o tamaio'eiki ko e tokotaha mei he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli." ³ Pea na'e pehē 'e 'Apisalomī kiate ia, "Vakai, kuo lelei mo totonu 'a ho'o ngaahi me'a; ka 'oku 'ikai ha taha mei he tu'i ke fanongo kiate koe." ⁴ Na'e pehē foki 'e 'Apisalomī, "Taumaiā kuo fakanofu au ke fakamaau 'i he fonua, koe'uhi ke ha'u kiate au 'ae tangata kotoa pē 'oku ai ha'ane me'a ke 'eke'i pe fakamaau'i, pea te u fai angatonu 'eau kiate ia!" ⁵ Pea na'e pehē, 'i he'ene ha'u 'o ofi ha tokotaha kiate ia ke fai 'ene faka'apa'apa kiate ia, na'a ne fa'a mafao atu hono nima, ke fa'ofua ki ai mo 'uma kiate ia. ⁶ Pea na'e fai pehē 'e 'Apisalomī ki he kakai 'Isileli kotoa pē 'aia na'e ha'u ki he tu'i ke fakamaau'i: pea na'e pehē pe 'ae kaiha'asi 'e 'Apisalomī 'ae loto 'oe kau tangata 'o 'Isileli.

⁷ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he'ene hili mai 'ae ta'u 'e fāngofulu, na'e lea 'a 'Apisalomī ki he tu'i, 'o pehē, "'Oku ou kole ke ke tuku au ke u 'alu 'o fai 'a 'eku fuakava, 'aia kuo u fuakava kia Sihova, 'i Hepeloni. ⁸ He na'e fai 'e ho'o tamaio'eiki ha fuakava lolotonga 'a 'eku nofo 'i Kesuli 'i Silia, 'o pehē, 'Kapau 'e toe 'omi mo'oni au ki Selūsalema, te u toki tauhi ai kia Sihova.'" ⁹ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "Ke ke 'alu 'i he fiemālie." Pea na'a ne tu'u hake ai, mo ne 'alu ki Hepeloni.

¹⁰ ¶ Ka na'e fekau atu 'e 'Apisalomī 'ae kau mataki ki he fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli, 'o ne pehē, "Ka mou ka fanongo leva ki he le'o 'oe me'alea, te mou toki pehē, 'Kuo pule 'a 'Apisalomī 'i Hepeloni.'" ¹¹ Pea na'e 'alu fakataha mo 'Apisalomī mei Selūsalema 'ae kau tanga-

ta 'e toko uangeau na'e fili; pea na'a nau 'alu fakafaai noa 'akinautolu, pea na'e 'ikai tenau 'ilo ha me'a. ¹² Pea na'e fekau 'e 'Apisalomī kia 'Ahitofeli ko e tangata Kilo, ko e taha 'i he kau mātu'a 'o Tevita, ke ha'u mei hono kolo ko Kilo, lolotonga 'a 'ene fai 'ae ngaahi feilaulau. Pea na'e tu'u kaukau 'ae fakaaao; he na'e tupu ke tokolahi ma'uaipe 'ae kakai na'e kau mo 'Apisalomī.

¹³ ¶ Pea na'e ha'u 'ae talafekau kia Tevita, 'o ne pehē, "Kuo muimui 'ae loto 'oe kau tangata 'o 'Isileli kia 'Apisalomī." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e Tevita ki he'ene kau tamaio'eiki kotoa pē na'e 'iate ia 'i Selūsalema, "Tu'u hake, pea ke tau hola; he ka 'ikai pea 'e 'ikai te tau hao meia 'Apisalomī: fakato'oto'o ke tau 'alu, telia na'a ne hoko fakafokifā mai, pea ne 'omi 'ae kovi kiate kitautolu, pea ne te'ia 'ae kolo 'aki 'ae mata 'oe heletā."

¹⁵ Pea na'e pehē ki he tu'i 'e he kau tamaio'eiki 'oe tu'i, "Vakai, ko ho'o tamaio'eiki kimautolu 'i he me'a kotoa pē 'aia te ke fekau mai." ¹⁶ Pea na'e 'alu atu 'ae tu'i, pea na'e muimui kiate ia 'a 'ene kaunga nofo'anga kotoa pē. Pea na'e tuku 'e he tu'i 'ae kau fefine 'e toko hongofulu, ko e sinifu, ke nau tauhi 'ae fale. ¹⁷ Pea na'e 'alu atu 'ae tu'i, pea muimui 'iate ia 'ae kakai kotoa pē, ki ha potu 'aia na'e mama'o atu, 'o nofo 'i ai. ¹⁸ Pea na'e 'alu atu mo ia 'a 'ene kau tamaio'eiki; pea na'e 'alu 'o mu'omu'a 'i he tu'i 'ae kakai Keliti, mo e kakai Peleti, pea mo e kakai Kati, ko e kau tangata 'e toko onongeau 'aia na'e muimui kiate ia mei Kati. ¹⁹ Pea na'e pehē ai 'e he tu'i kia Itei ko e tangata Kati, "Ko e hā 'oku ke ha'u ai koe mo kimautolu? Toe foki ki ho'o potu, pea nofo mo e tu'i: he ko e muli koe, pea ko e 'āunofu pe foki.

²⁰ Hangē pe na'a ke ha'u 'aneafi, pea 'e lelei koā 'a 'eku 'ave koe he 'aho ni ke hē fano pe mo kimautolu? Koe'uhi te u 'alu au ko 'eku fai fa'iteliha pe, ka ke tafoki koe, pea toe 'ave ho kāinga, pea ke 'iate koe 'ae 'alo'ofa mo e mo'oni." ²¹ Pea na'e pehēange 'e Itei ki he tu'i, "'Oku mo'ui 'a Sihova, pea hangē 'oku mo'ui 'a hoku 'eiki ko e tu'i, 'i he potu mo'oni ko ia 'e 'i ai 'a hoku 'eiki ko e tu'i, 'i he mate pe 'i he mo'ui, 'i he potu pe ko ia 'e 'i ai 'a ho'o tamaio'eiki.'" ²² Pea na'e pehē 'e Tevita kia Itei, "'Alu pea ke mole atu." Pea na'e a'a atu 'a Itei ko e tangata Kati, pea mo 'ene kakai kotoa pē, pea mo 'ene fānau iiki kotoa pē na'e 'alu mo ia. ²³ Pea na'e tangi 'ae fonua kotoa pē 'aki 'ae le'o lahi, pea na'e a'a atu 'ae kakai kotoa pē: na'e a'a atu foki 'ae tu'i 'i he vaitafe ko Kitiloni, pea na'e 'alu atu 'ae kakai kotoa pē, 'o hanga ki he hala ki he toafa.

²⁴ ¶ Pea vakai, ko Satoki foki, pea mo e kau Livai kotoa pē na'e 'iate ia, na'a nau fua 'ae puha 'oe fuakava 'ae 'Otua: pea na'a nau tuku hifo 'ae puha tapu 'ae 'Otua; pea na'e 'alu hake 'a 'Apiata kae'oua ke 'osi 'ae 'alu atu 'ae kakai kotoa pē mei he kolo. ²⁵ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Satoki, "Toe 'ave 'ae puha tapu 'ae 'Otua ki he kolo: kapau 'e 'ofeina au 'i he 'ao 'o Sihova, te ne toe 'omi au, 'o ne fakahā ia kiate au pea mo hono fale nofo'anga: ²⁶ Pea kapau te ne pehē mai, "Oku 'ikai te u 'ilo ha fiemālie 'iate koe; vakai, ko au eni, tuku ke ne fai kiate au 'o hangē ko ia 'oku lelei kiate ia.'" ²⁷ Na'e pehē foki 'e he tu'i kia Satoki ko e taula'eiki, "'Ika ko e tanga-

ta kikite koe? Foki atu ki he kolo 'i he fiemālie, 'a koe mo ho ongo foha 'e toko ua, 'a 'Ahimasi ko ho foha 'o'ou, pea mo Sonatane ko e foha 'o 'Apiata. ²⁸ Vakai, te u nofo tatali pe au 'i he potu tafangafanga 'oe toafa, kae'oua ke 'omi ha lea meiate kimoutolu ke fakamatala kiate au." ²⁹ Ko ia na'e toe 'ave ai 'ae puha tapu 'ae 'Otua ki Selūsalema 'e Satoki pea mo 'Apiata, pea na'a na tatali 'o nofo 'i ai.

³⁰ ¶ Pea na'e fofonga hake 'e Tevita 'i he hake'anga 'o 'Olive, pea na'a ne tangi pe mo 'alu hake, pea na'e pūlou 'a hono 'ulu pea na'a ne 'alu kuo telefua pe 'a hono va'e: pea ko e kakai fulipē na'e 'iate ia, na'e pūlou taki taha 'e he tangata 'a hono 'ulu, pea na'a nau 'alu hake, pea na'a nau 'alu hake pe mo e fai 'ae tangi.

³¹ Pea na'e tala 'e he tokotaha kia Tevita, 'o pehē, Kuo kau 'a 'Ahitofeli ki he kau fakaaaoa 'oku 'ia 'Apisalomi. Pea na'e pehē 'e Tevita, "'E Sihova, 'oku ou kole kiate koe, ke ke liliu ke vale 'ae fakakaukau 'a 'Ahitofeli."

³² ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hoko hake 'a Tevita ki he tumutumu 'oe mo'unga, 'aia na'a ne lotu ai ki he 'Otua, vakai, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'a Husai ko e tangata 'Alikī, kuo mahaehae hono kofutu'a, pea *pani 'aki* 'ae kekelele 'a hono 'ulu: ³³ 'Aia na'e pehē ki ai 'e Tevita, "Kapau te ta ō mo au, te ke hoko ko e fakamāfasia kiate au: ³⁴ Ka ka ke ka toe 'alu ki he kolo, pea ke pehē kia 'Apisalomi, 'E Tu'i, teu hoko au ko ho'o tamaio'eiki; na'aku tauhi ki ho'o tamai 'o a'u mai ki he kuonga ni, pea ko eni te u tauhi kiate koe: pea ko e me'a ia te ke fa'a veuveuki ai 'ae fakakaukau 'a 'Ahitofeli. ³⁵ Pea 'ikai 'e 'i ai mo koe 'a Satoki pea mo 'Apiata ko e ongo taula'eiki? Pea ko ia 'e pehē pe, ko ia kotoa pē te ke fanongo ki ai mei he fale 'oe tu'i, te ke fakahā ia kia Satoki pea mo 'Apiata ko e ongo taula'eiki. ³⁶ Pea vakai, 'oku 'iate kinaua hona ongo foha 'e toko ua, 'a 'Ahimasi ko e foha 'o Satoki, pea mo Sonatane ko e foha 'o 'Apiata; pea te ke 'omi 'iate kinaua 'ae tala 'oe me'a kotoa pē 'aia te ke fa'a fanongo ki ai." ³⁷ Ko ia na'e 'alu ai ki he kolo 'a Husai ko e kāinga 'o Tevita, pea na'e hoko mai 'a 'Apisalomi ki Selūsalema.

1 'Oku ma'u 'e Sipa 'i he kākā 'ae tofi'a 'o 'ene 'eiki. 5 'Oku kape 'e Simi kia Tevita. 9 'Oku kātaki pe ia 'e Tevita. 15 'Oku ma'u fakapotopoto 'e Husai 'ae fakakaukau 'a 'Apisalomi. 20 Ko e fakakaukau 'oku fai 'e 'Ahitofeli.

16 PEA 'i he'ene tuku ki mui si'i 'e Tevita 'ae tumutumu 'oe mo'unga, vakai, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'a Sipa ko e tamaio'eiki 'a Mifiposeti, pea kuo 'omi mo ia 'ae fanga 'asi 'e ua na'e fua kavenga, pea na'e fakaheka ki ai 'ae mā 'e uangeau, mo e fuhinga kālepi mōmoa 'e teau, mo e fua'i 'akau 'e teau 'oe fa'ahita'u mafana, pea mo e hina 'oe uaine. ² Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Sipa, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni?" Pea na'e pehē 'e Sipa, "Ko e ongo 'asi 'oku ma'ae kakai 'oe fale 'oe tu'i ke heka ki ai; pea ko e mā mo e fua'i 'akau 'oe fa'ahita'u mafana, ko e me'a ia ke kai 'e he kau talavou; pea ko e uaine, ko e me'a ia ke inu ai 'akinautolu 'e vaivai 'i he toafa." ³ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Pea kofa'ā 'ae foha 'o ho'o 'eiki?" Pea na'e pe-

hē 'e Sipa ki he tu'i, "Vakai, 'oku nofo ai pe ia 'i Selūsalema: he na'a ne pehē, Ko e 'aho eni 'e toe 'omi kiate au 'e he fale 'o 'Isileli 'ae pule'anga 'o 'eku tamai." ⁴ Pea na'e toki pehē ai 'e he tu'i kia Sipa, "Vakai, 'oku 'a'au 'aia kotoa pē na'e 'ia Mifiposeti." Pea na'e pehē 'e Sipa, "'Oku ou faka'apa'apa kiate koe, pea tuku, 'e tu'i, ke 'ofeina au 'i ho 'ao."

⁵ ¶ Pea 'i he'ene hoko mai 'ae tu'i ko Tevita ki Pahulimi, vakai, na'e ha'u mei ai ha tangata mei he fa'ahinga mo e fale 'o Saula, 'aia na'e hingoa ko Simi, ko e foha 'o Kela: pea na'e ha'u pe ia, pea kape mai pe 'i he'ene ha'u. ⁶ Pea na'a ne lisingi 'ae ngaahi maka kia Tevita, pea ki he kau tamaio'eiki kotoa pē 'a Tevita ko e tu'i: ka na'e tutu'u 'ae kakai kotoa pē, mo e kau tangata to'a kotoa pē, ki hono nima to'omata'u mo hono to'ohema. ⁷ Pea na'e pehē 'ae lea 'a Simi 'i he'ene kape, "Hū mai, hū mai, 'a koe koe tangata pani toto, pea ko koe koe tangata 'oe angakovi: ⁸ Kuo toe totongi kiate koe 'e Sihova 'ae toto kotoa pē 'oe fale 'o Saula, 'aia kuo ke fe-tongi 'i he pule; pea kuo tuku 'e Sihova 'ae pule'anga ki he nima 'o 'Apisalomi ko ho foha: pea vakai, kuo mo'ua koe 'i ho'o kovi, koe'uhi ko e tangata pani toto koe."

⁹ ¶ Pea na'e toki pehē ai 'e 'Apisai ko e tama 'o Seluia ki he tu'i, "Ko e hā 'e tuku ke kape ai 'ae kulī mate ni ki hoku 'eiki ko e tu'i? 'Oku ou kole kiate koe, tuku au ke u 'alu atu 'o tu'usi 'a hono 'ulu." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Ko e hā au kiate kimoutolu, 'ae ngaahi tama 'o Seluia? Tuku pe ke ne kape mai, he kuo pehē 'e Sihova kiate ia, Kape kia Tevita. Pea ka kuo pehē, ko hai 'e pehē *atu*, Ko e hā kuo ke fai pehē ai?" ¹¹ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Apisai, "Pea mo 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē, Vakai, ko hoku foha 'aia na'e ha'u mei hoku fatu, 'oku kumi ki he'eku mo'ui: pea ka kuo pehē 'ikai 'e ngofua hake ke fai ia 'e he tangata Penisimani ni? Tuku noa ai pe ia, pea tuku pe ke ne kape he kuo fekau ia 'e Sihova. ¹² Hei'ilo 'e 'afio 'e Sihova ki he'eku mamahi, pea totongi lelei au 'e Sihova koe'uhi ko 'ene kape kiate au he 'aho ni." ¹³ Pea 'i he'ene 'alu atu 'a Tevita pea mo 'ene kau tangata 'i he hala, na'e 'alu atu 'a Simi 'i he tahifohifo 'oe mo'unga, 'o fe'unga atu mo ia, pea na'a ne kape pe mo 'alu, pea ne lisi 'ae ngaahi maka kiate ia, mo ne laku 'ae efu *kiate ia*. ¹⁴ Pea ko e tu'i, pea mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, na'a nau omi ki he potu ko ia, ke mālōlō ai, he kuo nau ongosia.

¹⁵ ¶ Pea na'e hoko mai ki Selūsalema, 'a 'Apisalomi pea mo e kakai tangata kotoa pē 'o 'Isileli, pea na'e 'alu mo ia 'a 'Ahitofeli. ¹⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hoko mai kia 'Apisalomi 'a Husai ko e tangata 'Alikī, ko e kāinga 'o Tevita, na'e pehē 'e Husai kia 'Apisalomi, "Ke mo'ui 'ae tu'i, ke mo'ui 'ae tu'i." ¹⁷ Pea na'e pehē 'e 'Apisalomi kia Husai, "Ko ho'o 'ofa eni ki ho kāinga? Ko e hā na'e 'ikai te ke 'alu ai mo ho kāinga?" ¹⁸ Pea na'e pehē 'e Husai kia 'Apisalomi, "'Ikai; ka ko ia 'oku fili 'e Sihova, pea mo e kakai ni, pea mo e kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, te u kau mo ia, pea ko ia pe te u nofo ki ai. ¹⁹ Pea ko hai foki 'oku totonu ke u tauhi ki ai? 'Ikai 'i he 'ao 'o hono foha? 'O hangē ko 'eku tauhi 'i he 'ao 'o ho'o tamai, te u pehē foki au 'i ho 'ao 'o'ou."

²⁰ ¶ Hili ia na'e pehē 'e 'Apisalomi kia 'Ahitofeli, "Mou fakakaukau 'iate kimoutolu pe ko e hā te tau fai."

²¹ Pea na'e pehē 'e 'Ahitofeli kia 'Apisalomi, "'Alu atu koe ki he sinifu 'o ho'o tamai, 'aia kuo ne tuku ke le'ohi 'ae fale; pea 'e fanongo 'e 'Isileli kotoa pē kuo fehi'anekina 'aupito koe 'e ho'o tamai: pea 'e toki mālohi ai 'ae nima 'okinautolu kotoa pē 'oku kau mo koe."

²² Ko ia na'a nau folahi atu ai ha fale tupenu 'i he tu'a fale ki 'olunga: pea na'e hū atu ki ai 'a 'Apisalomi ki he sinifu 'o 'ene tamai 'i he 'ao 'o 'Isileli kotoa pē. ²³ Pea ko e fakakaukau 'a 'Ahitofeli 'aia na'a ne fai 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e hangē ko e 'eke 'e ha tangata ki he folofola 'ae 'Otua: na'e pehē pe 'ae fakakaukau 'a 'Ahitofeli kia Tevita pea mo 'Apisalomi fakatou'osi.

1 'Oku veuveuki 'e Husai 'ae fakakaukau 'a 'Ahitofeli. 15 'Oku 'ave fufū 'ae ongoongo kia Tevita. 23 'Oku mala-fai-e-tangata 'e 'Ahitofeli. 25 'Oku fakanofa 'a 'Amasa ke pule'i 'ae kau tau. 27 'Oku ma'u 'e Tevita 'i Mehanemi 'ae me'akai ma'ana mo 'ene kakai.

17 NA'E pehē foki 'e 'Ahitofeli kia 'Apisalomi, "Tuku ke u fili mai ha kau tangata 'e tokotaha mano mo e toko ua afe, pea te u tu'u hake mo tuli atu kia Tevita 'i he poōni: ² Pea teu hoko atu kiate ia lolotonga 'a 'ene ongosia mo nima vaivai, pea u fakamanavahē'i ia: pea 'e hola 'ae kakai kotoa pē 'oku 'iate ia; pea teu taa'i 'ae tu'i tokotaha pe: ³ Pea te u toe 'omi kiate koe 'ae kakai kotoa pē: ko e tangata 'aia 'oku ke kumi 'oku hangē ia ko e liliu mai 'oe kakai kotoa pē: pea 'e fiemālie ai 'ae kakai kotoa pē." ⁴ Pea na'e lelei 'ae lea ni kia 'Apisalomi, pea mo e mātu'a kotoa pē 'o 'Isileli. ⁵ Pea na'e toki pehē 'e 'Apisalomi, "Ui eni foki kia Husai ko e tangata 'Aliko, pea ke tau fanongo ki he'ene lau 'a'ana." ⁶ Pea 'i he'ene hoko mai 'a Husai kia 'Apisalomi, na'e lea 'a 'Apisalomi kiate ia, 'o pehē, "Kuo pehē ni 'ae lea kuo fai 'e 'Ahitofeli: te tau fai pe 'ikai ki he'ene lea? Kapau 'e 'ikai, ke ke lea mai pe koe." ⁷ Pea na'e pehē 'e Husai kia 'Apisalomi, "Ko e fakakaukau kuo lea 'aki 'e 'Ahitofeli 'oku 'ikai lelei 'i he ngaahi 'aho ko eni." ⁸ He na'e pehē 'e Husai, "'Oku ke 'ilo 'a ho'o tamai pea mo 'ene kau tangata, ko e kau tangata to'a 'akinautolu, pea kuo nau mamahi 'i honau loto, 'o hangē ko ha pea kuo kaiha'asi mei ai hono 'uhiki 'i he vao: pea ko ho'o tamai ko e tangata maheni ai mo e tau, pea 'e 'ikai te ne nofo fakataha mo e kakai. ⁹ Vakai, kuo fufū eni ia 'i ha luo, pe 'i ha potu kehe: pea 'e hoko 'o pehē, 'oka tō hifo honau ni'ihi 'i he kamata'anga, 'e pehē 'e ia kotoa pē 'oku fanongo ki ai, Kuo fai 'ae te'ia 'i he lolotonga 'oe kakai 'oku muimui kia 'Apisalomi. ¹⁰ Pea ko ia foki 'oku to'a pea tatau hono loto mo e loto 'o ha laione, 'e vaivai 'aupito: he 'oku 'ilo 'e 'Isileli katoa ko ho'o tamai ko e tangata to'a ia, pea 'oku lototo'a 'akinautolu 'oku kau mo ia. ¹¹ Ko ia ko 'eku fakakaukau 'a'aku ke tākaki kotoa pē 'a 'Isileli kiate koe, mei Tani 'o a'u atu ki Peasi-pa, ke hangē ko e 'one'one 'oe matātahi 'a honau tokolahia; pea ko koe, ke 'alu koe ki he tau. ¹² Pea pehē, te tau hoko atu kiate ia 'i ha potu pe 'e 'ilo ai ia, pea te tau tō hifo ki ai 'o hangē ko e tō hifo 'ae hahau ki he funga

kelekele: pea 'iate ia pea mo e kau tangata kotoa pē 'oku kau mo ia 'e 'ikai 'aupito tuku ke toe hanau tokotaha. ¹³ Pea kapau foki kuo ne hū atu ki ha kolo, 'e toki 'omi ai 'e 'Isileli katoa ha ngaahi maea ki he kolo ko ia, pea te tau tohoaki ia ki he vaitafe, kae'oua ke ta'e'ilo'i 'i ai hano momo'i fo'i maka si'i 'e taha." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e 'Apisalomi pea mo e kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, "'Oku lelei hake 'ae fakakaukau 'a Husai ko e tangata 'Aliko 'i he fakakaukau 'a 'Ahitofeli. He na'e tu'utu'uni 'e Sihova ke veuveuki 'ae fakakaukau lelei 'a 'Ahitofeli, koe'uhi kae 'omi 'e Sihova 'ae kovi kia 'Apisalomi."

¹⁵ ¶ Pea na'e toki pehē ai 'e Husai kia Satoki mo 'Apiata ko e ongo taula'eiki, na'e pehē mo pehē 'ae fakakaukau na'e fai 'e 'Ahitofeli kia 'Apisalomi pea mo e kau mātu'a 'o 'Isileli; pea kuo pehē mo pehē 'a 'eku fakakaukau 'a'aku. ¹⁶ Ko ia foki mo fekau fakato'oto'o, pea tala kia Tevita, 'o pehē, 'oua na'a ke nofo 'i he poōni 'i he potu 'ata'atā 'oe toafa, ka ke mole atu ke vave; telia na'a fōngia hifo 'ae tu'i pea mo e kakai kotoa pē 'oku 'iate ia. ¹⁷ Ka ko eni na'e nofo 'a Sonatane mo 'Ahimasi 'o ofi ki Eni-Lokeli; he na'e tapu 'e na hū mai ki he kolo: ko ia na'e 'alu ai ha fefine 'o ne tala ia kiate kinaua; pea na'a na 'alu 'o fakahā ia ki he tu'i ko Tevita.

¹⁸ Ka na'e mamata kiate kinaua ha tamasi'i, pea ne fakahā ia kia 'Apisalomi: ka na'a na 'alu fakato'oto'o fakatou'osi, 'o na hoko ki he fale 'o ha tangata 'i Pahulimi, 'aia na'e ma'u ha luo vaikeli 'i hono loto'ā, pea na'a na 'alu hifo ki ai. ¹⁹ Pea na'e 'omi 'e he fefine ha me'a 'u-fi'ufi 'o ne 'ufi'ufi 'aki 'ae ngutu 'oe luo vai, pea na'e folofolahi ki ai 'ae fua'i uite 'aia na'e momosi; pea na'e 'ikai 'ilo'i 'ae me'a ko ia. ²⁰ Pea 'i he hoko mai 'ae kau tamaio'eiki 'a 'Apisalomi ki he fefine 'i he fale, na'a nau pehē, Ko fē 'ia 'a 'Ahimasi pea mo Sonatane? Pea na'e pehē 'e he fefine kiate kinautolu, "Kuo na mole atu ki he kauvai 'e taha." Pea hili 'enau kumi mo ta'e'ilo'i 'akinaua, na'a nau toe 'alu ki Selūsalema. ²¹ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'enau 'alu, na'a na 'alu hake mei he luo vaikeli, 'o na ō mo fakahā kia Tevita, ko e tu'i, 'o na pehē kia Tevita, "Tu'u hake, pea 'alu fakato'oto'o atu ki he kauvai: he kuo pehē ni 'ae fakakaukau 'a 'Ahitofeli kiate kimoutolu." ²² Pea na'e toki tu'u hake ai 'a Tevita, pea mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, pea na'a nau a'a atu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani: 'i he'ene ma'a hake 'ae 'aho na'e 'ikai toe ha tokotaha na'e ta'e'ā atu 'i Sioatani.

²³ ¶ Pea 'i he'ene mamata 'e 'Ahitofeli kuo 'ikai fai 'a 'ene fakakaukau 'a'ana, na'a ne 'ai 'ae heka'anga ki he'ene 'asi, pea ne tu'u hake, pea na'e 'alu ia ki hono 'api, pea ki hono kolo, pea na'a ne tuku 'ae fekau ki hono fale, pea ne tautau 'e ia ia, 'o ne mate, pea na'e tanu ia 'i he fa'itoka 'o 'ene tamai. ²⁴ Pea hili ia na'e ha'u 'a Tevita ki Mehanemi. Pea na'e a'a atu 'a 'Apisalomi 'i Sioatani, 'aia mo e kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli na'e 'iate ia.

²⁵ ¶ Pea na'e fakanofa 'e 'Apisalomi 'a 'Amasa ko e 'eiki pule 'oe tau ko e fetongi 'o Soape: pea ko 'Amasa ko e foha ia 'oe tangata 'aia na'e hingoa ko Itila ko e tangata 'Isileli, 'aia na'e 'alu 'o mohe mo 'Apikali ko e 'ofefine 'o Na'asi, pea ko e tokoua kia Seluia ko e fa'e 'a

Soape. ²⁶ Ko ia na'e nofo ai 'a 'Isileli mo 'Apisalomi 'i he fonua 'o Kiliati.

²⁷ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'I he'ene hoko mai 'a Tevita ki Mehanemi, *na'e ha'u* 'a Sopi ko e foha 'o Na'asi mei Lapa 'i he fānau 'a 'Amoni, mo Mekili ko e foha 'o 'Amieli 'o Lotipale, mo Pasilai ko e tangata Kiliati mei Lokelimi, ²⁸ 'O *nau* 'omi 'ae ngaahi mohe'anga, mo e ngaahi ipu, mo e ngaahi ipu kelekele, mo e uite, mo e pa'ale, mo e mahoa'a, mo e uite na'e tunu, mo e piini, mo e fa'ahinga piini na'e tunu. ²⁹ Mo e honi, mo e pota, mo e fanga sipi, mo e siisi mei he *huhu'a* 'oe fanga pulu fefine, *ko e me'a* ma'a Tevita, pea mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, kenau kai: he na'a nau pehē, Kuo fiekaia 'ae kakai, mo ongosia, mo feinua, 'i he toafa.

1 'Oku tuku 'ae fekau 'a Tevita ki he'ene kautau koe'uhi ko 'Apisalomi ke fai 'ofa ki ai. 6 'Oku te'ia fakamanavahē 'a 'Isileli 'i he vao 'akau 'i 'Ifalemi. 9 'Oku 'efihia'i 'a 'Apisalomi 'o tautau 'i ha 'akau, pea 'oku tāmata'e 'i ai 'e Soape. 18 Ko e potu fakamanatu kia 'Apisalomi. 19 'Oku 'omi 'ae ongoongo kia Tevita 'e 'Ahimasi mo Kusi. 33 Ko e tēngihia 'e Tevita 'a 'Apisalomi.

18 PEA na'e lau hake 'e Tevita 'ae kakai na'e 'iate ia, mo ne fakanofa 'ae ngaahi 'eiki ke pule ki he ngaahi toko afe, ngaahi 'eiki ke pule ki he ngaahi toko teau. ² Pea na'e fekau atu 'e Tevita 'a hono vahe tolu 'oe kakai ke pule'i 'e Soape, mo hono vahe 'e taha ke pule'i 'e 'Apisai ko e tama 'o Seluia, ko e tokoua 'o Soape, pea mo e vahe 'e taha ke pule'i 'e Itei ko e tangata Kati. Pea na'e pehē 'e he tu'i ki he kakai, "Ko au foki te u 'alu atu mo'oni fakataha mo kimoutolu."³ Ka na'e pehēange 'e he kakai, "'E 'ikai te ke 'alu atu: he kapau te mau hola, 'e 'ikai tenau tokanga kiate kimautolu; pea kapau 'e mate ha'amau vaheua mālie, 'e 'ikai tenau tokanga kiate kimautolu: ka ko koe 'oku ke mahu'inga 'i ha toko mano 'okimautolu: ko ia foki 'oku lelei hake ke ke tokoni mai koe kiate kimautolu mei he loto kolo."⁴ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate kinautolu, "Ko e me'a 'oku lelei hake kiate kimautolu te u fai pe ia." Pea na'e tu'u 'ae tu'i ki he ve'e matapā 'oe kolo, pea na'e 'alu atu 'ae kakai 'i he ngaahi toko teau mo e ngaahi toko afe. ⁵ Pea na'e fekau 'e he tu'i kia Soape mo 'Apisai mo Itei, 'o pehē, "Faifai mālie koe'uhi ko au ki he talavou ko 'Apisalomi." Pea na'e ongo'i 'e he kakai kotoa pē 'a 'ene tuku 'e he tu'i 'ae fekau na'e kau kia 'Apisalomi.

⁶ ¶ Pea pehē, na'e 'alu atu 'ae kakai kitua'ā ke tau'i 'a 'Isileli: pea na'e hoko 'ae tau 'i he vao 'akau 'i 'Ifalemi; ⁷ 'Aia na'e tāmata'e 'i ai 'ae kakai 'o 'Isileli 'i he 'ao 'oe kau tamaio'eiki 'a Tevita, pea na'e fai 'i ai 'ae tāmata'e 'i lahi 'i he 'aho ko ia, ko e kau tangata 'e toko ua mano. ⁸ He na'e fai 'ae tau 'o foliaki 'i he funga fonua kotoa pē: pea na'e maumau'i 'o tokolahi hake 'ae kakai 'i he vao 'akau 'i he 'aho ko ia, kae si'i 'ae maumau 'e he heletā.

⁹ ¶ Pea na'e fetaulaki 'a 'Apisalomi mo e kau tamaio'eiki 'a Tevita. Pea na'e heka 'a 'Apisalomi ki ha miuli, pea na'e 'alu 'ae miuli 'i he lalo va'a mālohi 'oe oke lahi, pea na'e 'efihia'i hono 'ulu 'i he oke, pea na'e

tautau hake ia 'i he vaha'a 'oe langi mo e *funga* kelekele; pea na'e moleange 'ae miuli mei lalo 'iate ia. ¹⁰ Pea na'e sio ki ai 'ae tangata 'e tokotaha, 'o ne tala ia kia Soape, 'o pehē, "Vakai, na'aku mamata kia 'Apisalomi kuo tautau 'i ha oke."¹¹ Pea na'e pehē 'e Soape ki he tangata na'e fakahā mai ia kiate ia, "Pea vakai, na'a ke sio *ki ai*, pea ko e hā na'e 'ikai ai te ke taa'i hifo ia 'i ai ki he kelekele? Ka ne ke pehē, kuo u tuku kiate koe ha *sikeli* siliva 'e hongofulu pea mo ha no'ovala."¹² Pea na'e pehē 'e he tangata kia Soape, "Ka ne u ma'u ha *sikeli* siliva 'e afe ki hoku nima, neongo ia 'e 'ikai te u ala atu hoku nima ki he 'alo 'oe tu'i: he na'a mau fanongo ki he fekau'i 'a koe mo 'Apisai, mo Itei, 'e he tu'i, 'o pehē, 'Mou vakai kotoa pē telia na'a alasi 'ae talavou ko 'Apisalomi.'" ¹³ Ka ne u fai pehē, pehē kuo u fai 'ae lohiaki'i ki he'eku mo'ui 'a'aku: he 'oku 'ikai fufū ha me'a mei he tu'i, pea na'a mo koe te ke 'ita kiate au."¹⁴ Pea na'e tuki pehē 'e Soape, "'E 'ikai 'aonga 'a 'eku tatali mo koe." Pea na'a ne to'o 'i hono nima 'ae fo'i tao 'e tolu, 'o ne velo 'aki ia ke 'asi 'i he mafu 'o 'Apisalomi lolotonga 'a 'ene kei mo'ui 'i he lototonga 'oe 'akau ko e oke. ¹⁵ Pea na'e kāpui mo taa'i 'a 'Apisalomi 'e he kau talavou 'e toko hongofulu na'e fua 'ae mahafutau 'a Soape, 'onau tāmata'e ia. ¹⁶ Pea na'e ifi 'e Soape 'ae me'alea, pea na'e foki mai 'ae kakai mei he'enua tuli ki 'Isileli: he na'e ta'ofi 'ae kakai 'e Soape. ¹⁷ Pea na'a nau 'ave 'a 'Apisalomi 'o lī ia ki ha fu'u luo lahi na'e 'i he vao 'akau, pea na'e fokotu'u ki 'olunga 'iate ia ha fu'u 'esi maka lahi; pea na'e fehokaki 'a 'Isileli kātoa taki taha ki hono fale fehikitaki.

¹⁸ ¶ Ka ko eni, lolotonga 'a 'ene kei mo'ui na'e ngaohi mo fokotu'u 'e 'Apisalomi ma'ana ha fu'u pou, 'aia 'oku 'i he tele'a 'oe tu'i: he na'a ne pehē, 'Oku 'ikai haku foha ke manatu'i ai 'a hoku hingoa: pea na'a ne ui 'ae pou ki hono hingoa 'o'ona: pea 'oku ui ia 'o a'u ki he 'aho ni, Ko e potu 'o 'Apisalomi.

¹⁹ ¶ Pea na'e tuki pehē 'e 'Ahimasi ko e foha 'o Satoki, "Tuku eni ke u lele, pea 'ave 'ae ongoongo ki he tu'i, 'oe totongi kuo fai 'e Sihova ki hono ngaahi fili."²⁰ Pea na'e pehē 'e Soape kiate ia, "'E 'ikai te ke 'ave ha ongoongo he 'aho ni, ka te ke 'ave 'ae ongoongo 'i ha 'aho ange: ka ko e 'aho ni 'e 'ikai te ke 'ave ha ongoongo, he kuo pekia 'ae 'alo 'oe tu'i."²¹ Pea na'e tuki pehē 'e Soape kia Kusi, "'Alu 'o tala ki he tu'i 'aia kuo ke mamata ki ai." Pea na'e punou hifo 'a Kusi kia Soape, 'o ne lele. ²² Pea na'e toe pehē ai 'e 'Ahimasi ko e foha 'o Satoki kia Soape, "'Oku ou kole kiate koe, ha me'a pe 'e fai, kae tuku pe au ke u lele muimui 'ia Kusi." Pea na'e pehē 'e Soape, "Ko e hā ka ke ka lele ai koe, hoku foha, ka 'oku 'ikai 'iate koe ha ongoongo 'oku lelei?" ²³ *Pea na'a ne pehē*, "Neongo ia tuku ke u lele." Pea na'a ne pehē kiate ia, "Lele." Pea na'e tuki lele ai 'a 'Ahimasi 'i he hala 'oe toafa, pea na'a ne lī'aki 'a Kusi. ²⁴ Pea na'e nofo 'a Tevita 'i he vaha'a 'oe ongo matapā 'oe kolo: pea na'e 'alu hake 'ae tangata le'o ki he tu'afale 'i he 'ā 'o fe'unga hake mo e matapā, pea na'a ne hanga hake hono mata, 'o ne sio, pea vakai na'e lele mai 'ae tangata na'e tokotaha pe. ²⁵ Pea na'e kalanga 'e he tangata le'o, 'o

ne fakahā ia ki he tu'i. Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Kapau 'oku ne tokotaha pe 'oku ai ha ongoongo 'i hono ngutu." Pea na'a ne ha'u fakato'oto'o pe, 'o ne fakaofiofi mai. ²⁶ Pea na'e mamata 'e he tangata le'o ki he tangata kehe 'e tokotaha 'oku lele: pea na'e ui 'e he tangata le'o ki he tangata na'e tauhi matapā, 'o ne pehē, "Vakai 'oku lele mai tokotaha pe 'ae tangata kehe." Pea na'e pehē 'e he tu'i, "'Oku 'omi 'ae ongoongo 'e ia foki." ²⁷ Pea na'e pehē 'e he tangata le'o, "'Oku ou mahalō 'oku lele 'aia 'oku mu'omu'a 'o hangē ko e lele 'a 'Ahimasi, ko e foha 'o Satoki." Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Ko e tangata lelei ia, pea 'oku 'omi 'e ia 'ae ongoongolelei." ²⁸ Pea na'e ui 'a 'Ahimasi, 'o ne pehē ki he tu'i, "Ke ke fiamālie." Pea na'a ne tōmape'e hifo 'i hono mata ki he kelekele 'i he 'ao 'oe tu'i, 'o ne pehē, "Fakafeta'i kia Sihova ko ho 'Otua, 'aia kuo ne fakamo'ua 'ae kau tangata na'e hiki hake honau nima ke angatu'u ki hoku 'eiki ko e tu'i." ²⁹ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "'Oku lelei koā 'ae talavou ko 'Apisalomi?" Pea na'e pehē 'e 'Ahimasi, "'I he'ene fekau 'a Soape 'ae tamaio'eiki 'ae tu'i pea mo au ko ho'o tamaio'eiki, na'aku mamata ki he fu'u vākē lahi ka na'e 'ikai te u 'ilo 'a hono 'uhinga." ³⁰ Pea na'e pehē atu 'e he tu'i, "Tu'u atu koe ki hena." Pea na'a ne tu'u atu, mo ne tatali ai. ³¹ Pea vakai, na'e ha'u 'a Kusi; pea na'e pehē 'e Kusi, "'E hoku 'eiki ko e tu'i, 'oku ou 'omi 'ae ongoongo: he kuo fai totongi he 'aho ni 'e Sihova ma'au kiate kinautolu kotoa pē na'e tu'u angatu'u hake kiate koe." ³² Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Kusi, "'Oku lelei koā 'ae talavou ko 'Apisalomi?" Pea na'e pehēange 'e Kusi, "Ke tatau mo e tangata talavou na, 'ae ngaahi fili 'o hoku 'eiki ko e tu'i, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku tu'u hake ke fai ha kovi kiate koe."

³³ ¶ Pea na'e mamahi lahi 'aupito 'ae tu'i, pea na'a ne 'alu hake ki he potu fale na'e 'i 'olunga 'i he matanikolo mo ne tangi ai: pea lolotonga 'a 'ene 'alu na'e pehē 'a 'ene lea, "'E 'Apisalomi ko hoku foha, 'a hoku foha, 'a hoku foha ko 'Apisalomi, taumaiā kuo u mate koe'uhi ko koe, 'e 'Apisalomi, ko hoku foha, ko hoku foha."

1 Ko e me'a ia Soape 'oku tuku ai he tu'i 'a 'ene mamahi. 9 'Oku holi mo'oni 'ae kakai 'Isileli ke toe liliu mai 'ae tu'i. 11 'Oku fekau 'e Tevita ki he kau taula'eiki ke ue'i hake 'ae kakai 'o Siuta. 18 'Oku fakamolemolea 'a Simi. 24 'Oku fakatonuhia'i 'a Mifiposeti. 32 'Oku kapusi 'a Pasilai, kae 'omi 'a hono foha ki he 'api 'oe tu'i. 41 Ko e alea 'a 'Isileli mo Siuta 'i he'enu ta'e'omi 'ae tu'i mo kinautolu.

19 PEa na'e fakahā kia Soape, "Vakai, 'oku tangi mo mamahi 'ae tu'i koe'uhi ko 'Apisalomi." ² Pea ko e fakamo'ui 'oe 'aho ko ia na'e liliu ia ko e fakamamahi ki he kakai kotoa pē: he na'e fanongo 'e he kakai 'i he 'aho ko ia ki he mamahi 'oe tu'i koe'uhi ko hono 'alo. ³ Pea 'i he 'aho ko ia na'e 'alu fakatoitoi pe 'ae kakai ki he kolo, 'o hangē ko e 'alu fakatoitoi ha kakai 'i he'enu mā 'oka nau ka fehōlataki 'i he tau. ⁴ Ka na'e 'ufi'ufi 'e he tu'i 'a hono fofonga, pea na'e tangi 'aki 'e he tu'i 'ae le'o lahi, 'Oiauē, 'a hoku foha ko 'Apisalomi, "'Oiauē 'Apisalomi, ko hoku 'alo, ko hoku 'alo!" ⁵ Pea na'e hau 'a Soape ki loto fale ki he tu'i, 'o ne pehē, "Kuo

ke fakamaa'i he 'aho ni 'ae mata kotoa pē 'o ho'o kau tamaio'eiki, 'aia kuo fakahaofi 'a ho'o mo'ui he 'aho ni, mo e mo'ui 'a ho'o ngaahi foha mo ho'o ngaahi 'ofefine, mo e mo'ui 'a ho'o ngaahi 'unoho, mo e mo'ui 'a ho'o kau sinifu; ⁶ Ko e me'a 'i ho'o 'ofa ki ho ngaahi fili, ka kuo ke fehi'a ki ho kāinga. He kuo ke fakahā he 'aho ni 'oku 'ikai mahu'inga kiate koe 'ae hou'eiki pe ko e kau tamaio'eiki: he 'oku ou mamata he 'aho ni, ka ne mo'ui pe 'a 'Apisalomi, ke mau mate kotoa pē 'akimautolu he 'aho ni, pehē kuo ke lelei ai. ⁷ Ko ia foki, tu'u hake, pea 'alu atu, pea lea fakafiemālie ki he loto 'o ho'o kau tamaio'eiki: he 'oku ou fuakava 'ia Sihova kiate koe, kapau 'e 'ikai te ke 'alu atu, 'e 'ikai toe kiate koe ha tokotaha 'i he poōni: pea 'e kovi lahi hake ia 'i he kovi kotoa pē kuo hoko mai kiate koe talu mei ho'o kei s'i'i 'o a'u ki he 'aho ni." ⁸ Pea na'e koe tu'u hake ai 'ae tu'i, 'o ne 'afio 'i he matapā. Pea na'a nau fakahā ki he kakai kotoa pē, 'o pehē, "Vakai, kuo 'afio 'ae tu'i 'i he matapā." Pea na'e ha'u 'ae kakai kotoa pē ki he 'ao 'oe tu'i: he kuo hola 'ae kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli taki taha ki hono fale fehikitaki.

⁹ ¶ Pea na'e feke'ike'i 'ae kakai kotoa pē 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli kotoa pē, 'o fepehē'aki, "Na'e fakamo'ui 'akitautolu 'e he tu'i mei he nima 'o hotau ngaahi fili, pea na'a ne fakahaofi 'akitautolu mei he nima 'oe kau Filisitā; pea kuo ne hola eni mei he fonua koe'uhi ko 'Apisalomi." ¹⁰ Pea ko 'Apisalomi 'aia na'a tau fakanofu kiate kitautolu, kuo mate 'i he tau. Pea ko ia foki ko e hā 'oku mou ta'elea ai ke toe 'omi 'ae tu'i?"

¹¹ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i ko Tevita kia Satoki mo 'Apiata ko e ongo taula'eiki, 'o ne pehē, "Mo lea ki he mātua 'o Siuta, 'o pehē, Ko e hā 'oku mou tomui ai 'i he toe 'omi 'ae tu'i ki hono fale? Ka kuo hā mai 'ae lea 'a 'Isileli kotoa pē ki he tu'i ki hono fale. ¹² Ko hoku kāinga kimoutolu, ko hoku hui mo hoku kakano kimoutolu: ko ia ko e hā 'oku mou tomui ai 'i he toe 'omi 'ae tu'i?"

¹³ Pea mo pehē atu kia 'Amasa, "'Ikai 'oku ke 'o hoku hui, pea 'o hoku kakano? Ke fai pehē 'e he 'Otua kiate au 'o lahi hake foki, 'o kapau 'e 'ikai te ke 'eiki koe ki he kautau 'i hoku 'ao ma'uaipē, ko e fetongi 'o Soape."

¹⁴ Pea na'a ne ue'i 'ae loto 'oe kakai kotoa pē 'o Siuta, 'o hangē kuo nau taha pe; ko ia ne nau 'ave ai 'ae lea ni ki he tu'i, Ke ke foki mai koe, pea mo ho'o kau tamaio'eiki kotoa pē. ¹⁵ Ko ia na'e foki mai 'ae tu'i, 'o ne ha'u ki Sioatani. Pea na'e ha'u 'akinautolu 'o Siuta ki Kilikali, ke fakafetaulaki atu ki he tu'i, pea ke 'omi 'ae tu'i ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani.

¹⁶ ¶ Pea ko Simi ko e foha 'o Kela, ko e tangata Penisimani, 'aia na'e 'o Pahulimi, na'a ne 'alu fakato'oto'o hifo mo e kau tangata 'o Siuta, ke fetaulaki mo e tu'i ko Tevita. ¹⁷ Pea na'e 'alu mo ia 'ae kau tangata Penisimani 'e toko taha afe, pea mo Sipa ko e tamaio'eiki mei he fale 'o Saula, pea mo hono foha 'o'ona 'e toko hongofulu ma toko nima, pea mo 'ene kau tamaio'eiki 'e toko uofulu; pea na'a nau mu'omu'a atu 'i he tu'i 'i he'ene a'a 'i Sioatani. ¹⁸ Pea na'e 'alu foki 'ae vaka fokotu'u ke fetukutuku ai 'ae kaungā'api 'oe tu'i, pea ke fai ha me'a na'e pehē 'e ia ke fai. Pea na'e

tō hifo 'a Simi ko e foha 'o Kela 'i he 'ao 'oe tu'i 'i he'ene laka mai mei Sioatani; ¹⁹ 'o ne pehē ki he tu'i, "'Oua na'a tuku ha hia kiate au 'e hoku 'eiki, pea 'oua foki na'a ke manatu'i 'ae me'a na'e fai angatu'u ai 'e ho'o tamaio'eiki 'i he 'aho ko ia na'e 'alu atu ai 'a hoku 'eiki ko e tu'i mei Selūsalema, ke mamahi ai 'ae loto 'oe tu'i. ²⁰ He 'oku 'ilo'i 'e ho'o tamaio'eiki kuo u fai angahala: pea ko ia foki kuo u ha'u ke u mu'omu'a mai he 'aho ni 'i he fale kotoa pē 'o Siosefa ke u hoko mai ke fakafetaulaki ki hoku 'eiki ko e tu'i." ²¹ Ka na'e pehēange 'e 'Apisai ko e tama 'a Seluia, "'Ikai 'e tāmāte'i 'a Simi koe'uhi ko e me'a ni, koe'uhi ko 'ene lea kapekape kiate ia kuo pani 'aki 'ae loto 'e Sihova?" ²² Pea na'e pehē 'e Tevita, "'Ko e hā kimoutolu kiate au, 'akimoutolu 'ae ngaahi tama 'o Seluia, ke mou hoko ai ko e ngaahi fili kiate au he 'aho ni? He 'e tāmāte'i ha tokotaha 'i 'Isileli 'i he 'aho ni? He 'oku 'ikai te u 'ilo koā kuo u tu'i au he 'aho ni ki 'Isileli?" ²³ Ko ia na'e pehē ai 'e he tu'i kia Simi, "'E 'ikai te ke mate. Pea na'e fuakava 'e he tu'i kiate ia."

²⁴ ¶ Pea na'e 'alu hifo 'a Mifiposeti ko e foha 'o Saula ke fetaulaki mo e tu'i, pea na'e 'ikai ke kaukau hono va'e, pe teuteu'i hono kava, pe fō hono ngaahi kofu, talu mei he 'aho ko ia na'e 'alu atu ai 'ae tu'i, 'o a'u ki he 'aho na'a ne toe ha'u ai 'i he melino. ²⁵ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hoko mai ki Selūsalema, ke fetaulaki mo e tu'i, na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "'E Mifiposeti, ko e hā na'e 'ikai te ta ō ai mo au?" ²⁶ Pea na'e pehēange 'e ia, "'E hoku 'eiki, ko e tu'i, na'e kākaa'i au 'e hoku tamaio'eiki: he na'e pehē 'e ho'o tamaio'eiki, 'Teu 'ai ha heka'anga ki he 'asi, koe'uhi ke u heka ai 'o 'alu ki he tu'i; koe'uhi 'oku ketu 'a ho'o tamaio'eiki.' ²⁷ Pea kuo ne lau'ikovi'i 'a ho'o tamaio'eiki ki hoku 'eiki ko e tu'i; ka 'oku tatau 'a hoku 'eiki ko e tu'i mo ha 'āngelo 'ae 'O-tua: ko ia ke ke fai 'aia 'oku matamatalelei kiate koe. ²⁸ He ko kinautolu kotoa pē 'oe fale 'a 'eku tamai, ko e kau mate kinautolu 'i he 'ao 'o hoku 'eiki ko e tu'i: ka neongo ia na'a ke fakanofu 'a ho'o tamaio'eiki ko au 'i he ha'oha'onga 'okinautolu na'e kai mei ho keinanga'anga 'o'ou. Ko ia foki 'e totonu fēfē 'a 'eku toe tangi ki he tu'i?" ²⁹ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "'Ko e hā 'oku ke kei lea ai ki ho'o ngaahi me'a 'a'au? Kuo 'osi 'eku lea, Ke mo vaheua mo Sipa 'ae fonua." ³⁰ Pea na'e pehēange 'e Mifiposeti ki he tu'i, "'Tuku ke ne ma'u kotoa pē ma'ana, koe'uhi kuo toe hoko mai 'a hoku 'eiki ko e tu'i ki hono fale 'o'ona 'i he melino."

³¹ ¶ Pea na'e 'alu hifo 'a Pasilai ko e tangata Kiliati mei Lokelimi, pea na'e 'alu atu ia mo e tu'i ki he kauvai 'o Sioatani, ke ne fakaa'a atu ia 'i Sioatani. ³² Ka ko eni na'e motu'a lahi 'aupito 'a Pasilai, he na'e valungofulu 'a hono ta'u: pea na'a ne tokonaki me'akai ma'ae tu'i lolotongā 'a 'ene nofo 'i Mehanemi; he ko e tangata 'eikilahi ia. ³³ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Pasilai, Ha'u koe ke ta a'a atu mo au, pea te u fafanga'i koe mo au 'i Selūsalema. ³⁴ Pea na'e pehē 'e Pasilai ki he tu'i, "'He 'oku toe fiha 'ae ngaahi 'aho 'o 'eku mo'ui, koe'uhi ke u 'alu hake ai mo e tu'i ki Selūsalema? ³⁵ 'Oku ou valungofulu ta'u he 'aho ni pea 'oku ou fa'a fai koā ke fifili ki he me'a 'oku lelei mo ia 'oku kovi? He 'oku fa'a ifoifo 'e

ho'o tamaio'eiki 'aia 'oku ou kai pe ko ia 'oku ou inu? Pea 'oku ou kei fa'a ongo'i koā 'ae le'o 'oe kau tangata fasi hiva mo e kau fefine fasi hiva?" Pea ka kuo pehē, ko e hā hono 'aonga 'oe hoko 'a ho'o tamaio'eiki ko e fakamāfasia pe ki hoku 'eiki ko e tu'i? ³⁶ 'E 'alu mama'o si'i atu pe 'a ho'o tamaio'eiki mo e tu'i ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani: pea ko e hā hono 'uhinga 'oe totongi kiate au 'e he tu'i 'i ha totongi pehē fau? ³⁷ 'Oku ou kole kiate koe, tuku 'a ho'o tamaio'eiki ke toe foki ki mui, koe'uhi ke u mate 'i hoku kolo 'o'oku, 'o ofi ki he fa'itoka 'o 'eku tamai pea mo 'eku fa'ē. "'Kae vakai, ko ho'o tamaio'eiki ko Kimami; tuku ke 'alu atu ia mo hoku 'eiki ko e tu'i; pea ke fai kiate ia 'aia 'oku lelei 'i ho 'ao."

³⁸ Pea na'e pehēange 'e he tu'i, "'E 'alu atu mo au 'a Kimami, pea te u fai kiate ia 'aia te ke loto koe ki ai: pea ko ia kotoa pē 'oku ke loto mai ke u fai, te u fai ia ma'au." ³⁹ Pea na'e a'a atu 'ae kakai kotoa pē 'i Sioatani. Pea hili 'ae lava atu 'ae tu'i, na'e 'uma 'e he tu'i kia Pasilai, mo ne tāpuaki'i ia; pea na'e toe foki atu ia ki hono potu 'o'ona.

⁴⁰ ¶ Hili ia na'e mole atu 'ae tu'i ki Kilikali, pea na'e 'alu atu mo ia 'a Kimami: pea na'e fakafe'ao ki he tu'i 'ae kakai kotoa pē 'o Siuta, pea mo hono vaheua 'oe kakai 'o 'Isileli. ⁴¹ Pea vakai, na'e ha'u ki he tu'i 'ae kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli, 'onau pehē ki he tu'i, "'Ko e hā kuo 'ave fakakaiha'a ai koe 'e homau kāinga ko e kau tangata 'o Siuta, pea kuo nau 'omi 'ekinautolu 'ae tu'i, pea mo hono kaungā nofo'anga, pea mo e kau tangata kotoa pē 'o Tevita, ki he kauvai ni 'o Sioatani?" ⁴² Pea na'e tali 'e he kau tangata kotoa pē 'o Siuta ki he kau tangata 'Isileli, 'o pehē, "'Koe'uhi ko homau kāinga ofi lahi 'ae tu'i: ko ia ko e hā 'oku mou 'ita ai 'i he me'a ni? He kuo mau kai mei he me'akai 'ae tu'i? Pe kuo ne 'omi ha koloa kiate kimautolu?" ⁴³ Pea na'e leaange 'e he kau tangata 'Isileli ki he kau tangata Siuta, 'o pehē, "'Oku mau ma'u 'ae vahe 'e hongofulu 'i he tu'i, pea 'oku totonu lahi hake 'emau kau kia Tevita 'iate kimoutolu: ko ia ko e hā kuo mou paetaku ai kiate kimautolu 'i he 'ikai tomu'a kumi 'emau lea 'amautolu ki he toe 'omi 'a homau tu'i?" Pea na'e mālohi hake 'ae ngaahi lea 'ae kau tangata Siuta 'i he ngaahi lea na'e fai 'e he kau tangata 'Isileli.

1 Ko e me'a 'i he feke'ike'i 'oku fakatupu 'e Sepa 'ae kovi 'i 'Isileli. 3 'Oku 'ave 'ae kau sinifu 'e toko hongofulu 'a Tevita ke nofo ai pe 'i he fale pōpula. 4 'Oku fakanofu 'a 'Amasa ko e 'eiki pule ki he kau-tau 'a Siuta, 'oku tāmāte'i ai ia 'e Soape. 14 'Oku tuli 'a Sepa 'e Soape 'o a'u ki 'Epeli. 16 'Oku fakamo'ui 'ae kolo 'e he fefine na'e fai fakapotopoto. 23 Ko e hou'eiki na'e 'ia Tevita.

20 PEA 'iloange na'e nofo 'i ai 'ae tangata angakovi 'aia na'e hingoa ko Sepa, ko e foha 'o Pikili, ko e tangata Penisimani: pea na'a ne ifi 'e ia 'ae me'alea, 'o ne pehē, "'Oku 'ikai te mau kau mo Tevita, pea 'oku 'ikai te mau tofi'a fakataha mo e foha 'o Sese: 'E 'Isileli ke ta-ki taha 'alu 'ae tangata ki hono fale." ² Ko ia na'e hiki ai 'ae kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli mei he'enau muimui kia Tevita, ka nau muimui kia Sepa ko e foha 'o Pikili:

ka na'e pikitai 'ae kau tangata 'o Siuta ki honau tu'i mei Sioatani 'o a'u ki Selūsalema.

³ ¶ Pea na'e hoko mai 'a Tevita ki hono fale 'i Selūsalema; pea na'e 'ave 'e he tu'i 'ae kau fefine sinifu 'e toko hongofulu, 'aia na'a ne tuku ke tauhi hono fale, 'o ne 'ai kinautolu ki he fale na'e le'ohi, pea na'e fafanga'i ai kinautolu, ka na'e 'ikai ke ne hū atu ia kiate kinautolu, Pea ko ia na'a nau pōpula ai 'o a'u ki he 'aho 'o 'enua mate, 'onau mo'ui ta'e'unoho.

⁴ ¶ Pea na'e toki pehē 'e he tu'i kia 'Amasa, "I he te'e-ki ke 'osi 'ae 'aho 'e tolu ke ke tākaki mai kiate au 'ae kau tangata 'o Siuta, pea ke 'i heni koe." ⁵ Ko ia na'e 'alu 'a 'Amasa ke tākaki 'a Siuta: ka na'a ne tatali fuoloa ange 'i he ngaahi 'aho na'e tukupau 'e ia kiate ia. ⁶ Pea na'e pehē 'e Tevita kia 'Apisai, "Ko eni 'e lahi hake 'i he kovi na'e fai 'e 'Apisalomi 'ae kovi 'e fai kiate kinautolu 'e Sepa ko e foha 'o Pikili: 'ave 'e koe 'ae kau tamaio'eiki 'a ho'o 'eiki, pea tuli kiate ia, telia na'a ne ma'u ha ngaahi kolo kuo 'ā'i, pea ne hao meiate kinautolu." ⁷ Pea na'e tuli kiate ia 'ae kau tangata 'a Soape, mo e kau Keliti, mo e kau Peleti, pea mo e kau tangata to'a kotoa pē: pea na'a nau 'alu mei Selūsalema ke tuli kia Sepa ko e foha 'o Pikili. ⁸ Pea 'i he'enua hoko atu ki he fu'u maka 'aia 'oku 'i Kipione, na'e mu'omu'a atu 'a 'Amasa. Pea na'e no'otaki kiate ia 'e Soape 'a hono kofu na'a ne 'ai, pea na'e 'ai ki ai 'ae nono'o mo e heletā na'e fakama'u ki ai mo hono 'ai'anga, ki hono tenga; pea 'i he'ene 'alu atu na'e tō hifo ia ki lalo. ⁹ Pea na'e pehē 'e Soape kia 'Amasa, "Hoku kāinga 'oku ke mo'ui lelei?" Pea na'e puke 'e Soape ki he kava 'o 'Amasa 'aki 'a hono nima to'omata'u ke 'uma kiate ia. ¹⁰ Ka na'e 'ikai tokanga 'e 'Amasa ki he heletā na'e 'i he nima 'o Soape: pea pehē na'a ne hoka'i ia 'i hono lalo hui fatafata, pea na'e tō hifo hono to'oto'onga ki he kelekele, pea na'e 'ikai ke ne taa'i ia ke liunga ua; pea na'a ne mate ai. Ko ia na'e tuli atu 'e Soape mo 'Apisai ko hono tokoua kia Sepa ko e foha 'o Pikili. ¹¹ Pea na'e tu'u ofi kiate ia 'ae tokotaha 'i he kau tangata 'o Soape, 'o ne pehē, "Ko ia 'oku kau mo Soape, pea mo ia 'oku kau kia Tevita, ke ne muimui 'ia Soape."

¹² ¶ Pea na'e tokoto 'a 'Amasa 'i he toto 'i he loto hala. Pea 'i he'ene mamata 'e he tangata 'oku tu'uma'u 'ae kakai kotoa pē, na'a ne hiki atu 'a 'Amasa mei he loto hala ki he vao, mo ne 'ufi'ufi ia 'aki ha kofu, ko e me'a 'i he'ene mamata na'e tu'uma'u ai 'akinautolu kotoa pē na'e ha'u ofi ki ai. ¹³ Pea hili 'ae hiki atu ia mei he loto hala, na'e muimui atu kia Soape 'ae kakai kotoa pē, ke tuli kia Sepa ko e foha 'o Pikili.

¹⁴ ¶ Pea na'a ne 'alu atu 'i he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli 'o a'u ki 'Epeli, pea ki Pete Meaka, pea mo e kakai 'o Peli kātoa: pea na'e fakataha 'akinautolu, 'onau muimui foki kiate ia. ¹⁵ Pea na'a nau ha'u 'o kāpui ia 'i 'Epeli 'i Pete Meaka, pea na'a nau tanu puke ki he kolo pea na'e hanga atu ia ki he 'ā kitu'a: pea na'e haha 'ae 'ā 'e Soape pea mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, koe'uhi ke fakahinga ia ki lalo. ¹⁶ Pea na'e toki ui mai 'e ha fefine fakapotopoto mei he loto kolo, "Mou fanongo! Mou fanongo! 'Oku ou kole kiate kimoutolu, ke

mou tala kia Soape, Ha'u ke ofi mai ki heni, koe'uhi ke u lea kiate koe." ¹⁷ Pea 'i he'ene 'unu'unu atu 'o ofi kiate ia, na'e pehē 'e he fefine, "Ko Soape koe?" Pea na'e talaange 'e ia, "Ko au." Pea na'a ne toki pehē kiate ia, "Fanongo mai ki he ngaahi lea 'a ho'o kaunanga." Pea na'e pehē 'e ia, "'Oku ou fanongo pe." ¹⁸ Pea na'a ne toki lea, 'o pehē, "Na'a nau fa'a lea 'i he kuonga 'i mu'a ange, 'o pehē, 'Ko e mo'oni tenau fakafehu'i ki ai 'i 'Epeli:" pea 'e ngata ia 'i ai. ¹⁹ Ko e fakamelino mo e angatonu au 'i 'Isileli; ka 'oku ke kumi 'e koe ke faka'auha ha kolo pea mo ha fa'e 'i 'Isileli: ko e hā te ke fōngia hifo ai 'ae tofi'a 'o Sihova?" ²⁰ Pea na'e talaange 'e Soape 'o pehē, "Ke mama'o ia, ke mama'o ia meiate au ke u folo hifo pe faka'auha. ²¹ 'Oku 'ikai pehē ha me'a: ka ko e tangata mei he mo'unga ko 'Ifalemi, ko Sepa ko hono hingoa, ko e foha 'o Pikili, kuo hiki angatu'u hake 'e ia 'a hono nima ki he tu'i, 'io, kia Tevita: ke tuku mai pe ia pea te u 'alu mei he kolo." Pea na'e pehē 'e he fefine kia Soape, "Vakai, 'e lī atu 'a hono 'ulu 'i he 'ā kiate koe." ²² Pea na'e toki 'alu 'ae fefine ki he kakai kotoa pē 'i he'ene fai fakapotopoto. Pea na'a nau tutu'u 'ae 'ulu 'o Sepa ko e foha 'o Pikili 'onau lī atu ia kia Soape. Pea na'a ne ifi 'e ia ha me'alea, pea na'a nau tutuku atu mei he kolo, ko e tangata taki taha ki hono fale. Pea na'e foki atu 'a Soape ki he tu'i ki Selūsalema.

²³ ¶ Ka ko eni na'e pule 'a Soape ki he kautau kotoa pē 'o 'Isileli: pea ko Penaia ko e foha 'o Sehoiata na'e pule ki he kau Keliti pea mo e kau Peleti: ²⁴ Pea na'e pule 'a 'Atolami ki he tukuhau: pea ko Sihosafate ko e foha 'o 'Ahilute ko e tangata tohi me'a ia: ²⁵ Pea ko e tangata tohi 'a Siva: pea ko e ongo taula'eiki 'a Satoki pea mo 'Apiata: ²⁶ Pea ko Ila ko e tangata Saili ko e 'eiki lahi foki ia na'e kau kia Tevita.

1 'Oku ngata 'ae hongē 'oe ta'u 'e tolu 'i he tautau 'ae ngaahi foha 'e toko fitu 'o Saula. 10 Ko e fai 'ofa 'a Lisipa ki he pekia. 12 'Oku tanu 'e Tevita 'ae ngaahi hui 'o Saula mo Sonatane 'i he fonualoto 'a 'ene tamai. 15 Ko e fai liunga fā 'ae tau ki he kau Filisitia 'aia 'oku te'ia ai 'ae kau tangata sino lalahi 'e toko fā.

21 HILI ia na'e ai 'ae hongē 'i he ta'u 'e tolu 'i he ngaahi 'aho 'o Tevita 'i he ngaahi ta'u tukufakaholo; pea na'e fakafehu'i 'e Tevita kia Sihova. Pea na'e pehē mai 'e Sihova, "Ko e me'a 'eni 'ia Saula, pea koe'uhi ko hono fale kuo pani toto, he na'a ne tāmate'i 'ae kakai Kipione." ² Pea na'e ui 'e he tu'i ki he kakai Kipione, 'o ne pehē kiate kinautolu: (ka ko eni na'e 'ikai 'oe fānau 'a 'Isileli 'ae kakai Kipione, ka ko e toenga 'oe kau 'Amoli; pea kuo fefuakava'aki mo kinautolu 'ae fānau 'a 'Isileli: pea na'e kumi 'e Saula ke tāmate'i kinautolu ko e me'a 'i he'ene fai velenga ki he fānau 'a 'Isileli mo Siuta.) ³ Ko ia na'e pehē ai 'e Tevita ki he kau Kipione, "Ko e hā te u fai ma'amoutolu? Pea te u fai 'aki 'ae hā 'ae fakalelei, koe'uhi ke mou tāpuaki'i 'ae tofi'a 'o Sihova?" ⁴ Pea na'e pehē 'e he kakai Kipione kiate ia, "'E 'ikai te mau ma'u ha siliva pe ha koula mea Saula pe mei hono fale; pea 'e 'ikai te ke tāmate'i ha tangata 'i 'Isileli koe'uhi ko kinautolu." Pea na'e talaange 'e ia,

“Ko e me’a te mou lea ki ai, ko ia pe te u fai ma’amoutolu.”⁵ Pea na’a nau pehēange ki he tu’i, “I-longa ‘ae tangata ‘aia na’e keina kimaoutolu, pea na’a ne fakakaukau ke tu’usi mo faka’auha kimaoutolu ke ‘oua na’a mau kei nofo ‘i ha potu fonua ‘o ‘Isileli,⁶ Tuku ke ‘omi kiate kimaoutolu ‘ae kau tangata ‘e toko fitu mei hono ngaahi foha ‘o’ona, pea te mau tautau kinautolu kia Sihova ‘i Kipea ‘o Saula, ‘aia na’e fili ‘e Sihova.” Pea na’e pehē ‘e he tu’i, “Te u ‘atu ‘akinautolu.”⁷ Ka na’e fakahaofi ‘e he tu’i ‘a Mifiposeti, ko e foha ‘o Sonatane ko e foha ‘o Saula, koe’uhi ko e fuakava ‘ia Sihova na’e ‘iate kinaua ‘aia na’e fefai’aki ‘e Tevita mo Sonatane ko e foha ‘o Saula.⁸ Ka na’e ‘ave ‘e he tu’i ‘ae ongo tama ‘a Lisipa ko e ta’ahine ‘a ‘Aia, ‘aia na’a ne fānau kia Saula, ko ‘Alamoni pea mo Mifiposeti; pea mo e tama ‘e toko nima ‘o Mikale ko e ‘ofefine ‘o Saula, ‘aia na’a ne fanau’i kia ‘Atilili ko e foha ‘o Pasilai ko e tangata Mihola:⁹ Pea na’a ne tukuange kinautolu ki he nima ‘oe kakai Kipi-one, pea na’a nau tautau ‘akinautolu ‘i he mo’unga ‘i he ‘ao ‘o Sihova: pea na’e tō hifo fakataha ‘akinautolu ‘e toko fitu, pea na’e tāmāte’i kinautolu ‘i he ngaahi ‘aho ‘oe ututa’u, ‘i he ngaahi ‘uluaki ‘aho, ‘i he kamata’anga ‘oe utu ‘ae pa’ale.¹⁰ Pea na’e to’o ‘ae tauanga’a ‘e Lisipa ko e ta’ahine ‘o ‘Aia, mo ne folofolahi ia ma’ana ‘i he funga maka, talu mei he kamata’anga ‘oe ututa’u ‘o a’u ki he’ene tō hifo ‘ae vai ki ai mei he langi, pea na’e ‘ikai te ne tuku ‘ae fanga manupuna ‘oe atā ke tu’u ki ai ‘i he ‘aho, pe ko e fanga manu ‘oe fonua ‘i he pō.¹¹ Pea na’e tala kia Tevita ‘ae me’a na’e fai ‘e Lisipa koe ta’ahine ‘o ‘Aia koe sinifu ‘o Saula.

¹² ¶ Pea na’e ‘alu ‘a Tevita ‘o ne ‘omi ‘ae ngaahi hui ‘o Saula, pea mo e ngaahi hui ‘o Sonatane ko hono foha, mei he kakai ‘o Sepesi-Kiliati, ‘akinautolu na’e ‘ave fakafufū ia mei he hala ‘i Pete-Sani, ‘aia na’e tautau ia ‘i ai ‘e he kakai Filisitia, hili ‘ae tāmāte’i ‘a Saula ‘e he kau Filisitia ‘i Kilipoa:¹³ Pea na’a ne ‘omi mei ai ‘ae ngaahi hui ‘o Saula, mo e ngaahi hui ‘o Sonatane ko hono foha; pea na’a nau tākaki ‘ae ngaahi hui ‘onautolu na’e tautau.¹⁴ Pea na’a nau tanu ‘ae ngaahi hui ‘o Saula mo Sonatane ko hono foha ‘i he fonua ‘o Penisimani ‘i Sela, ki he fa’itoka ‘o Kisi ko ‘ene tamai: pea na’a nau fai ‘ae me’a kotoa pē ‘aia na’e fekau’i ‘e he tu’i. Pea hili ia na’e ongongofua ‘ae ‘Otua ki he kole koe’uhi ko e fonua.

¹⁵ ¶ Ka ko eni foki na’e toe fai ‘ae tau ki ‘Isileli ‘e he kakai Filisitia; pea na’e ‘alu hifo ‘a Tevita, pea mo ‘ene kau tamaio’eiki mo ia, ‘onau tau’i ‘ae kakai Filisitia, pea na’e faka’a’au ke vaivai ‘a Tevita.¹⁶ Pea ko Isipo-Pinopi, ko e tokotaha ‘i he fānau ‘a Lafa, ‘aia na’e tatau ‘ae mamafa ‘o hono mui tao mo e sikeli palasa ‘e tolungeau, kuo ‘ai ‘e ia ha mahafu fo’ou, pea na’a ne ‘amanaki ke tāmāte’i ‘a Tevita.¹⁷ Ka na’e tokoni kiate ia ‘e ‘Apisai ko e tama ‘o Seluia, ‘o ne ta’a’i ‘ae tangata Filisitia, ‘o ne tāmāte’i ia. Pea na’e toki fuakava ‘ae kau tangata ‘o Tevita kiate ia, ‘o pehē, “E ‘ikai si’i te ke toe ‘alu atu mo kimaoutolu ki he tau, telia na’a ke fu’ifu’i ‘ae maama ‘o ‘Isileli.”¹⁸ Pea hili foki eni na’e hoko ‘o pehē, na’e toe fai ‘ae tau mo e kakai Filisitia ‘i Kopo: pea na’e tāmāte’i ‘a Safi ‘aia na’e ‘oe fānau ‘a Lafa ‘e Sipikei ko e tangata

Husati.¹⁹ Pea na’e toe ai mo e tau ‘i Kopo ki he kakai Filisitia, ‘aia na’e tāmāte’i ai ‘e Elihanani ko e foha ‘o Saele-Olikimi, ko e tangata Petelihema, ‘ae tehina ‘o Koloa’ia ko e tangata Kati ‘aia na’e tatau ‘ae kau ‘o hono tao mo e ‘akau ‘oe tangata lalanga.²⁰ Pea na’e toe fai mo e tau ‘e taha ‘i Kati, ‘aia na’e ‘i ai ha tangata na’e sino lōloa, ‘aia na’e ma’u ‘ae louhi’i nima ‘e ono ‘i hono nima fakatou’osi, pea ‘i hono va’e fakatou’osi ‘ae louhi’i va’e ‘e ono, ko hono lau fakataha ko e uofulu ma fā; pea na’e fanau’i foki ia kia Lafa.²¹ Pea ‘i he’ene manuki ki ‘Isileli na’e tāmāte’i ia ‘e Sonatane ko e foha ‘o Simia ko e tokoua ‘o Tevita.²² Na’e fanau’i ‘ae toko fā ni ki he fu’u tangata lahi ‘i Kati, pea na’a nau tō ki lalo ‘i he nima ‘o Tevita, pea mo e nima ‘o ‘ene kau tamaio’eiki.

1 Ko e hiva fakafeta’i ‘a Tevita ki he ‘Otua koe’uhi ko ‘ene fakamo’ui lahi, pea mo e ngaahi tāpuaki kehekehe.

22 PEa na’e lea ‘aki ‘e Tevita kia Sihova ‘ae ngaahi lea ‘oe hiva ni ‘i he ‘aho na’e fakamo’ui ai ia ‘e Sihova mei he nima ‘o hono fili kotoa pē, pea mei he nima ‘o Saula: ‘o ne pehē,² Ko hoku makatu’u ‘a Sihova, mo ‘eku kolo, mo hoku fakamo’ui;³ Ko e ‘Otua ‘o hoku mālohi; ko ia teu falala ki ai: ko hoku fakaū, mo e mālohi ‘o ‘eku mo’ui, ko hoku fale mā’olunga, mo hoku hūfanga, mo hoku fakamo’ui; ‘oku ke fakahaofi au mei he fakamālohi’i.⁴ Te u ui kia Sihova ‘aia ‘oku taa mo ia ‘ae fakafeta’i: pea ‘e pehē ‘ae fakamo’ui au mei hoku ngaahi fili.⁵ ‘I he’ene kāpui au ‘e he ngaahi mamahi ‘oe mate, na’e fakamanavahē’i au ‘e he lōmaki mai ‘ae kau tangata angakovi; ⁶ Na’e kāpui au ‘e he ngaahi mamahi ‘oe fa’itoka; na’e talia au ‘e he ngaahi tauhele ‘oe mate ⁷ ‘I he’eku mamahi na’aku ui kia Sihova, mo tangi ki hoku ‘Otua: pea na’a ne fanongo ki hoku le’o mei hono faletapu, pea na’e a’u atu ‘a ‘eku tangi ki hono fofonga.⁸ Na’e toki ngalulu ai ‘a māmani mo tetetete; na’e ngaue mo lulululu ‘ae tu’unga ‘oe langi, koe’uhi ko ‘ene houhau.⁹ Na’e ‘alu hake ‘ae kohu mei hono fofonga, pea na’e keina ‘e he afi mei hono ngutu; na’e tutu ‘aki ia ‘ae fefie.¹⁰ Na’a ne ofe’i hifo foki ‘ae ngaahi langi ‘o ne hā’ele hifo: pea na’e ‘i hono lalo va’e ‘ae po’uli.¹¹ Pea na’a ne heka ki he selupi, pea puna; pea na’e hā mai ia ‘i he kapakau ‘oe matangi.¹² Pea na’a ne ngaohi ‘ae fakapo’uli ko e fale ke tu’u takatakai ‘iate ia, ko e ngaahi vai fakapo’uli, mo e ngaahi ‘ao matolu ‘oe langi.¹³ Ko e me’a ‘i he uloulo ‘i hono ‘ao na’e tutu ai ‘ae fefie ‘oe afi.¹⁴ Na’e mana ‘a Sihova mei he langi, pea na’e fakaongo atu ‘e he Toko Taha Mā’olunga ‘a hono le’o.¹⁵ Pea na’a ne fana’i atu ‘ae ngaahi ngahau, mo fakamovetevete ‘akinautolu ko e ‘uhila ke veuveuki kinautolu.¹⁶ Pea na’e ha hake ‘ae toka’anga ‘oe tahi, na’e fakahāhā mai ‘ae ngaahi tu’unga ‘o māmani, ‘i he valokia mai ‘a Sihova, mo e ‘u’ulu mai ‘ae mānava ‘o hono fofonga.¹⁷ Na’a ne fekau mei ‘olunga, ‘o ne puke au; na’a ne to’o atu au mei he ngaahi vai lahi; ¹⁸ Na’a ne fakamo’ui au mei hoku fili mālohi, pea meiate kinautolu na’e fehī’a kiate au: he na’a nau mālohi fau kiate au.¹⁹ Na’a nau talia au ‘i he ‘aho ‘o ‘eku tu’utāmaki, ka

ko Sihova ko hoku falala'anga. ²⁰ Na'a ne 'omi foki au ki he potu 'ata'atā: na'a ne fakamo'ui au, koe'uhi ko 'ene fiemālie 'iate au. ²¹ Na'e totongi au 'e Sihova 'o fakatatau mo 'eku mā'oni'oni: 'o hangē ko e ma'a 'o hoku nima kuo pehē 'a 'ene totongi kiate au. ²² He kuo tauhi 'eau 'ae hala 'o Sihova, pea kuo 'ikai te u mahu'i 'i he angakovi mei hoku 'Otua. ²³ He na'e 'i hoku 'ao 'a 'ene ngaahi fono kotoa pē: pea ko 'ene ngaahi fekau na'e 'ikai te u 'alu kehe mo ia. ²⁴ Na'aku angatonu foki 'i hono 'ao, pea kuo u ta'ofi au mei he'eku hia 'a'aku. ²⁵ Ko ia kuo totongi au 'e Sihova 'o fakatatau mo 'eku mā'oni'oni: 'o fakatatau mo 'eku ma'a 'i hono 'ao. ²⁶ Kiate ia 'oku 'alo'ofa ongongofua te ke fakahā 'e koe 'ae 'alo'ofa, pea ki he tangata angatonu te ke fakahā koe ko e angatonu. ²⁷ Kiate ia 'oku angama'a te ke fakahā koe ki ai ko e angama'a; pea ko ia 'oku angamamili, te ke fangatau mo ia. ²⁸ Pea te ke fakamo'ui 'ae kakai 'oku mamahi: ka 'oku 'afio 'e ho fofonga ki he kakai fielahe, koe'uhi ke hifo 'akinautolu ki lalo. ²⁹ He ko hoku maa-ma 'a koe, 'E Sihova pea 'e fakamaama 'e Sihova 'a 'eku fakapo'uli. ³⁰ He ko e me'a 'iate koe kuo u motuhi ai ha vāhenga tau: pea ko e me'a 'i hoku 'Otua kuo u puna atu ai 'i ha 'ā. ³¹ Ko e 'Otua, 'oku haohaoa hono hala 'o'ona: kuo 'ahi'ahi'i 'ae folofola 'a Sihova: ko e unga'anga ia kiate kinautolu kotoa pē 'oku falala kiate ia. ³² He ko hai 'oku 'Otua ka ko Sihova pe? Pea ko hai ko e makatu'u, ka ko hotau 'Otua pe? ³³ Ko e 'Otua ko hoku mālohi fakamo'omo'oni: pea 'oku ne faka'ata'atā 'a hoku 'alu'anga. ³⁴ 'Oku ne fakatatau 'a hoku va'e ke hangē ko e va'e 'oe 'anitelope; pea 'oku ne fakaheka au ki hoku ngaahi potu mā'olunga. ³⁵ 'Oku ne ako'i 'a hoku nima ki he tau; ko ia 'oku fa'a fesiu ai ha kaufana ukamea 'i hoku nima. ³⁶ Kuo ke foaki foki kiate au 'ae fekau 'o ho'o fakamo'ui: pea ko e me'a 'i ho'o anga'ofa kuo u hoko ai 'o lahi. ³⁷ Kuo ke faka'ata'atā 'ae 'alu'anga 'i lalo 'iate au; ko ia na'e 'ikai hekea ai 'a hoku va'e. ³⁸ Kuo u tulia 'a hoku ngaahi fili, mo faka'auha kinautolu; pea na'e 'ikai te u toe tafoki kae'oua ke u faka'osi'osi 'akinautolu. ³⁹ Pea kuo u faka'osi'osi kinautolu, mo fakakafo'i kinautolu, ke 'oua na'a nau fa'a tu'u hake: 'io, kuo nau hinga ki hoku lalo va'e. ⁴⁰ He ko koe kuo ke fakakofu'aki au 'oe mālohi ki he tau: ko kinautolu na'e tutu'u hake ke tau'i au kuo ke fakamapelu hifo kinautolu kiate au. ⁴¹ Kuo ke foaki foki kiate au 'ae kia 'o hoku ngaahi fili, koe'uhi ke u faka'auha kinautolu 'oku fehi'a kiate au. ⁴² Na'a nau sio ka na'e 'ikai ha tokotaha ke fakamo'ui; pea kia Sihova, ka na'e 'ikai te ne talia kinautolu. ⁴³ Pea na'aku toki haha fakaiiki 'akinautolu ke tatau mo e efu 'oe kekelekele, na'aku malakaki kinautolu 'o hangē ko e pelepela 'oe hala, pea u fakamovetevete atu 'akinautolu. ⁴⁴ Kuo ke fakahaofi foki au mei he fetau'aki 'a hoku kakai, kuo ke malu'i au ke 'ulutukua kiate au 'ae hiteni: 'e tauhi kiate au ha kakai na'e 'ikai te u 'iloa. ⁴⁵ 'E fakamo'ulaloa kiate au 'ae fānau 'oe kakai muli, 'ekinautolu pe: 'oka nau ka fanongo leva, tenau talangofua kiate au. ⁴⁶ 'E faka'a'au ke mole atu 'ae kakai muli, pea tenau manavahē mei honau toitoi'anga. ⁴⁷ 'Oku mo'ui 'a Sihova; pea ke

monū'ia 'a hoku makatu'u; pea ke fakamā'olunga hake 'ae 'Otua 'oe makatu'u 'o hoku fakamo'ui. ⁴⁸ Ko e 'Otua ia 'aia 'oku fai 'ae totongi ma'aku, mo ne fakamo'ulaloa 'ae kakai kiate au, ⁴⁹ Mo ne 'omi au mei he lotolotonga 'o hoku ngaahi fili: ko koe foki kuo ke hiki hake au ke u mā'olunga hake 'iate kinautolu na'e tutu'u hake kiate au: kuo ke fakamo'ui au mei he tangata 'oku fai fakamālohi. ⁵⁰ Ko ia te u tuku ai 'ae fakafeta'i kiate koe, 'E Sihova, 'i he ha'oha'onga 'oe hiteni, pea te u hiva'aki 'ae fakafeta'i ki ho huafa. ⁵¹ Ko e fale mā'olunga ia 'oe fakamo'ui ma'a 'ene tu'i: pea 'oku ne fakahā 'ae 'alo'ofa kiate ia kuo ne pani 'aki 'ae lolo, kia Tevita, pea ki hono hako, 'o ta'engata.

1 Ko e ngaahi talatuku 'a Tevita 'oku ne fakahā ai 'a 'ene falala ki he ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua mo 'ene monū'ia ai. 6 Ko e nofo kehe 'ae kakai angakovi. 8 Ko e fakahā 'ae hingoa 'oe kau tangata ongoongo 'aia na'e kau mo Tevita.

23 PEA ko eni, ko e ngaahi lea fakamuimui eni 'a Tevita. Na'e pehē 'e Tevita ko e foha 'o Sese, pea na'e lea 'o pehē 'e he tangata na'e hiki hake ke mā'olunga, ko ia na'e pani 'e he 'Otua 'o Sēkope, pea pehē 'e ia na'e fasi mālie 'i 'Isileli, ² Na'e folofola 'iate au 'ae Laumālie 'o Sihova, pea ko 'ene folofola na'e 'i hoku 'elelo. ³ Na'e pehē 'e he 'Otua 'o 'Isileli, "Na'e folofola mai kiate au 'ae Makatu'u 'a 'Isileli, Ke ke pule koe ki he kakai 'i he angatonu, 'o pule 'i he manavahē ki he 'Otua. ⁴ Ke tatau ia mo e maama 'oe pongipongi, 'oka hopo hake 'ae la'ā, 'i he pongipongi 'oku 'ikai ai ha ngaahi 'ao; pea hangē ko e mohuku ma'ui'ui 'oku tupu mei he kekelekele 'aia 'oku ngingila lelei 'oka 'osi 'ae tō 'ae 'uha." ⁵ Neongo 'oku 'ikai pehē 'a hoku fale ki he 'Otua, ka kuo ne fai mo au ha fuakava ta'engata, kuo tu'utu'uni lelei 'i he me'a kotoa pē mo ma'u: pea ko ia kotoa pē te u mo'ui ai, mo ia kotoa pē 'oku ou holi ki ai, 'ikai te ne ngaohi ia ke tupu? ⁶ Ka 'e tatau 'aia kotoa pē 'oku 'oe angakovi mo e talatala'i 'akau 'oku teke'i atu, koe'uhi 'oku 'ikai fa'a puke 'aki ia 'ae nima: ⁷ He ko e tangata 'e ala ki ai 'oku lelei ke ne mahafu 'aki 'ae ukamea mo e kau 'oe tao; pea 'e tutu 'aki 'ae ahi ke 'auha mālie kinautolu 'i he potu *pe ko ia*.

⁸ ¶ Ko e hingoa eni 'oe kau tangata mālohi 'aia na'e 'ia Tevita: ko Sosepiposipati mei Takimoni, ko e tu'ukimu'a 'i he 'eiki 'e "Toko Tolu;" ko ia foki ko 'Atino ko e Hasinate: na'a ne tau'i 'ae toko valungeau 'aia na'a ne tāmāte'i 'i he kuonga pe taha. ⁹ Pea na'e hoko mo ia 'a 'Eliesa ko e foha 'o Toto ko e tangata 'Ahoi, ko e taha 'i he tu'unga tangata 'e toko tolu na'e 'ia Tevita, 'i he kuonga na'a nau luki ki he kakai Filisitia na'e tākaki fakataha ki he tau, ka kuo 'alu mei ai 'ae kakai 'Isileli: ¹⁰ Na'a ne tu'u hake, 'o ne taa'i 'ae kau Filisitia, pea na'e fai ai pe ke vaivai hono nima, pea na'e piki ma'u hono nima ki he heletā; pea na'e fai 'e Sihova 'i he 'aho ko ia 'ae ikuna fakamanavahē; pea na'e muimui kiate ia 'ae kakai ke vete pe 'ae koloa. ¹¹ Pea na'e hoko mo ia 'a Sama ko e foha 'o 'Akii ko e tangata Halali. Pea na'e tākaki fakataha 'ae kau Filisitia ke papani, ki he potu ngoue na'e fonu 'i he piini: pea na'e feholaki 'ae kakai

mei he 'ao 'oe kau Filisitia. ¹² Ka na'e tu'u pe ia 'i he loto ngoue, 'o ne malu'i ia, mo ne tāmāte'i 'ae kau Filisitia: pea na'e fai 'e Sihova 'ae ikuna lahi. ¹³ Pea na'e 'alu hifo 'ae 'eiki 'e toko tolu na'e pule ki he "Toko Tolungofulu" na'e tu'ukimu'a, 'onau hoko mai kia Tevita 'i he lolotonga 'ae ututa'u, ki he 'ana 'i 'Atulami: pea na'e nofo 'ae kautau 'oe kakai Filisitia 'i he tele'a 'o Lefeimi. ¹⁴ Pea na'e nofo 'a Tevita 'i he ngaahi 'aho ko ia 'i he kolo mālohi, pea na'e nofo 'ae tau 'ae kakai Filisitia 'i he kuonga ko ia 'i Petelihema. ¹⁵ Pea na'e holi 'a Tevita, 'o ne pehē, "Taumaiā ke 'omi 'e ha tokotaha ha'aku vai ke u inu mei he vaikeli 'o Petelihema, 'aia 'oku 'i he ve'e-matapā!" ¹⁶ Pea na'e 'oho atu 'ae kau tangata mālohi 'e Toko Tolu ko ia, 'o 'asi 'i he matatau 'oe kau Filisitia, ke utu hake 'ae vai mei he vaikeli 'i Petelihema, 'aia na'e 'i he ve'e matanikolo, pea na'a nau to'o ia, 'o 'omi kia Tevita: ka neongo ia na'e 'ikai te ne inu mei ai, ka na'a ne lilingi atu ia 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁷ Pea na'a ne pehē, "Ke mama'o ia 'iate au, 'E Sihova, ke u fai 'ae me'a ni; 'ikai ko e toto eni 'oe kau tangata na'e 'alu kae tu'utā-maki 'enau mo'ui?" Ko ia na'e 'ikai ai te ne inu mei ai. Ko e ngaahi me'a eni na'e fai 'e he kau tangata mālohi 'e toko tolu ko ia. ¹⁸ Pea ko 'Apisai, ko e tokoua 'o Soape, ko e tama 'a Seluia, na'e 'eiki hake ia 'i he Toko Tolu. Pea na'a ne apoapo 'a 'ene tao ke tau'i 'ae toko tolungeau, pea na'a ne tāmāte'i kinautolu, pea na'e ongoongo hake 'a hono hingoa 'i he Toko Tolu. ¹⁹ 'ikai na'e ongoongo lahi hake ia 'i he Toko Tolu? Ko ia na'a ne 'eiki kiate kinautolu: ka na'e 'ikai tatau ia mo e 'uluaki Toko Tolu. ²⁰ Pea ko Penaia, ko e foha 'o Sehoiata, ko e foha 'oe tangata to'a mei Kapisili, 'aia na'e fai 'ae ngaahi me'a lahi, na'a ne tāmāte'i 'e ia 'ae ongo tangata Moape na'e anga fakalaione: na'a ne 'alu hifo foki 'o ne tāmāte'i ha laione 'i he takele 'o ha luo lolotonga 'ae fa'ahita'u 'oe 'uha hinehina: ²¹ Pea na'a ne tāmāte'i ha tangata 'Isipite, ko e tangata toulekeleka: pea na'e to'o 'e he tangata 'Isipite ha tao 'i hono nima: ka na'a ne 'alu atu kiate ia mo e tokotoko pe, pea ne hamusi 'ae tao mei he nima 'oe tangata 'Isipite, pea ne tāmāte'i ia 'aki 'a 'ene tao 'a'ana. ²² Ko e ngaahi me'a eni na'e fai 'e Penaia ko e foha 'o Sehoiata, pea na'e lau hono hingoa ki he Toko Tolu na'e ongoongo. ²³ Na'e ongoongo lahi hake ia 'i he Toko Tolungofulu, ka na'e 'ikai tatau ia mo e 'uluaki Toko Tolu. Pea na'e fakanofu ia 'e Tevita ke tu'ukimu'a 'i he'ene kau mātu'a alea. ²⁴ Pea ko 'Asaeli ko e tehina 'o Soape ko e tokotaha ia 'i he toko tolungofulu; ko Elihanani ko e foha 'o Toto mei Petelihema, ²⁵ Ko Sama ko e tangata Heloti, mo Elika ko e tangata Heloti, ²⁶ Ko Ilesi ko e tangata Paleti, mo Ila ko e foha 'o Ikesi ko e tangata Tikoa, ²⁷ Ko 'Apiasa ko e tangata 'Anatoti, mo Mipunei ko e tangata Husati. ²⁸ Ko Salimoni ko e tangata 'Ahoi, mo Mehelei ko e tangata Nitofa, ²⁹ Ko Helepi ko e foha 'o Peane, ko e tangata Nitofa, mo Itei ko e foha 'o Lipei mei Kipea 'oe fānau 'o Penisimani, ³⁰ Ko Penaia ko e tangata Pilatoni, mo Itai mei he ngaahi tele'a 'o Keasi, ³¹ Ko 'Api-'Aliponi ko e tangata 'Alipa, mo 'Asimaveti ko e tangata Pahulimi, ³² Ko Eliapa ko e tangata Seeliponi, 'ae fānau tangata 'o

Saseni mo Sonatane, ³³ Ko Sama, ko e tangata Helali, mo 'Ahiami ko e foha 'o Sala ko e tangata Helali, ³⁴ Ko Elifeliti ko e foha 'o 'Ahasipai, ko e foha 'oe tangata Meaka, mo Iliami ko e foha 'o 'Ahitofeli ko e tangata Kilo, ³⁵ Ko Hesilei ko e tangata Kameli, mo Pealei ko e tangata 'Alipa, ³⁶ Ko Ikiali ko e foha 'o Netane mei Sopa, mo Pani ko e tangata Kata, ³⁷ Ko Seleki ko e tangata 'Amoni, mo Nahela ko e tangata Piheloti, 'aia na'e fua 'ae mahafutau 'o Soape ko e tama 'a Seluia, ³⁸ Ko Ila ko e tangata Itila, mo Kalepi ko e tangata Itila, ³⁹ Mo 'Ulia ko e tangata Heti: ko honau lau fakataha ko e toko tolungofulu ma toko fitu.

1 'Oku fakatauvele'i 'a Tevita ke lau 'ae tokolahi 'o 'ene kakai, 5 Ko e 'omi 'a hono fakamatala kia Tevita 'e he'ene hou'eiki. 10 'Oku pau ke tautea ai 'a Tevita pea 'oku ne fili ke tautea 'aki ia 'ae mahaki faka'auha. 15 Hili 'ae mate ai 'ae toko fitu mano 'oku toki fakatomala 'a Tevita, pea 'oku ta'ofi ai 'ae faka'auha 'o Selūsalema. 18 'Oku fakatau 'e Tevita 'ae haha'anga uite 'o 'Alauna, pea 'oku ne fai ai 'ae feilaulau, pea 'oku ngata ai 'ae faka'auha.

24 PEa na'e toe vela 'ae houhau 'o Sihova ki he kakai 'Isileli, pea na'e ue'i ai 'a Tevita ke ne pehē kiate kinautolu, "Alu, 'o lau pe 'oku toko fiha 'a 'Isileli mo Siuta." ² He na'e pehē 'e he tu'i kia Soape ko e 'eiki pule ki he kautau, 'aia na'e 'iate ia, "Alu hake eni ki he fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli mei Tani 'o a'u atu ki Peasipa, pea lau 'ae kakai, koe'uhi ke u 'ilo ai pe 'oku toko fiha 'ae kakai." ³ Pea na'e pehē 'e Soape ki he tu'i, "Manavahē tuku 'e Sihova ko ho 'Otua ke ne fakatokolahi ki ho'o kakai, pe ko e hā ia 'a honau tokolahi, ke liunga teau hake, pea ne tuku foki ke sio ki ai 'ae mata 'o hoku 'eiki ko e tu'i: ka ko e hā 'oku fiefie fai ai 'ae me'a ni 'e hoku 'eiki ko e tu'i?" ⁴ Ka neongo ia na'e mālohi atu 'ae lea 'ae tu'i kia Soape, pea ki he hou'eiki na'e pule ki he kautau. Pea na'e 'alu atu 'a Soape, mo e hou'eiki na'e pule ki he kautau, mei he 'ao 'oe tu'i kenau lau 'ae kakai 'o 'Isileli.

⁵ ¶ Pea na'a nau 'alu ki he kauvai 'e taha 'o Sioatani, 'onau 'apitanga 'i 'Aloeli, ki he potu to'omata'u 'oe kolo 'aia 'oku tu'u ki he lolotonga 'oe tele'a 'o Kata, 'o hanga tonu ki Sesa: ⁶ Hili ia na'a nau omi ki Kiliati, pea ki he fonua ko Tatimi-Otisi: pea na'a nau hoko atu ki Tani-Saani, 'o fai hake ki Saitoni, ⁷ 'O nau omi ki he kolo mālohi 'o Taia, pea ki he ngaahi kotoa pē 'oe kakai Hevi, pea mo e kakai Kēnani: pea na'a nau 'alu atu ki he potu tonga 'o Siuta, 'o a'u ki Peasipa. ⁸ Pea ko ia, hili 'enau 'alu atu ki he potu kotoa pē 'oe fonua, na'a nau hoko mai ki Selūsalema 'i he kātoa 'oe māhina 'e hiva mo e 'aho 'e uofulu. ⁹ Pea na'e tuku atu 'e Soape ki he tu'i 'a hono lau fakataha 'ae toko fiha 'oe kakai: pea na'e 'i 'Isileli 'ae kau tangata mālohi na'e fa'a to'o 'ae heletā, ko e toko valu kilu; pea ko e kau tangata na'e 'i Siuta, ko e toko nima kilu.

¹⁰ ¶ Pea na'e valoki 'a Tevita 'e hono loto hili 'a 'ene lau 'ae kakai. Pea na'e pehē 'e Tevita kia Sihova, kuo u fai angahala lahi 'i he me'a 'aia kuo u fai: pea ko eni, "E Sihova, 'oku ou kole kiate koe ke 'ave 'ae hia 'a ho'o

tamaio'eiki; he kuo u fai vale lahi 'aupito." ¹¹ He koe'uhi 'i he'ene tu'u hake 'a Tevita 'i he pongipongi, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova ki he palōfita ko Kata, ko e tangata kikite 'o Tevita, 'o pehē, ¹² "Alu 'o fakahā kia Tevita, 'Oku pehē 'e Sihova, 'Oku ou tuku ke ke fili ki he me'a 'e tolu: fili kiate koe ha taha mei ai, koe'uhi ke u fai ia kiate koe." ¹³ Ko ia na'e ha'u ai 'a Kata kia Tevita, 'o ne tala ki ai, 'o ne pehē kiate ia, "E hoko ha hongē kiate koe 'i ho fonua 'i he ta'u 'e fitu? Pe te ke fie hola 'i he māhina 'e tolu mei he 'ao 'o ho ngaahi fili, ka nau tulia koe? Pe *te ke fili* ke ai ha mahaki faka'auha 'i ho fonua 'i he 'aho 'e tolu? Fakakaukau eni ki ai, pea vakai pe ko e hā ha lea te u toe lea 'aki kiate ia na'a ne fekau'i au." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Kata, "Kuo 'efihia'i lahi 'aupito au: tuku eni ketau hinga atu ki he nima 'o Sihova: he 'oku lahi 'a 'ene 'alo'ofa: kae'oua na'aku tō atu ki he nima 'oe tangata."

¹⁵ ¶ Ko ia na'e 'omi ai 'e Sihova 'ae mahaki faka'auha ki 'Isileli mei he pongipongi 'o a'u atu ki he feitu'u 'aho 'aia na'e tu'utu'uni: pea na'e pekia 'i he kakai mei Tani 'o a'u atu ki Peasipa, 'ae kakai tangata 'e toko fitu mano. ¹⁶ Pea 'i he'ene mafao atu 'e he 'āngelo 'a hono nima ki Selūsalema ke faka'auha ia, na'e liliu 'a Sihova mei he fakahoko 'ae kovi, pea ne folofola ki he 'āngelo 'aia na'e tāmata'i 'ae kakai, "Kuo lahi; ke ta'ofi eni ho nima." Pea na'e fe'unga 'ae 'āngelo 'o Sihova mo e hahā'anga uite 'o 'Alauna ko e tangata Sepusi. ¹⁷ Pea na'e lea 'a Tevita kia Sihova, 'i he'ene mamata ki he 'āngelo 'aia na'e taa'i 'ae kakai, 'o ne pehē, "Vakai, kuo u fai angahala, pea kuo u fai 'ae kovi lahi: ka ko e fanga sipi na ko e hā kuo nau fai? 'Oku ou kole kiate koe, tuku ho nima ke mafao mai kiate au, pea ki he fale 'o 'eku tamai."

¹⁸ ¶ Pea na'e ha'u 'a Kata 'i he 'aho ko ia kia Tevita 'o ne pehē kiate ia, "Alu hake, pea ke fokotu'u ha

feilaulau'anga kia Sihova 'i he hahā'anga uite 'o 'Alauna ko e tangata Sepusi." ¹⁹ Pea na'e 'alu hake 'a Tevita, 'o hangē ko e tala 'a Kata, pea hangē ko ia na'e fekau 'e Sihova. ²⁰ Pea na'e sio 'a 'Alauna, 'o ne mamata ki he'ene ha'u kiate ia 'ae tu'i pea mo 'ene kau tamaio'eiki: pea na'e 'alu atu 'a 'Alauna, pea na'a ne punou hifo ia 'i he 'ao 'oe tu'i ki hono mata ki he kelekele. ²¹ Pea na'e pehē 'e 'Alauna, "Ko e hā kuo ha'u ai 'a hoku 'eiki ko e tu'i ki he'ene tamaio'eiki?" Pea na'e pehēange 'e Tevita, "Koe'uhi ke u fakatau meiate koe 'ae hahā'anga uite, ke fokotu'u ai ha feilaulau'anga kia Sihova, ke ngata ai 'ae mahaki faka'auha mei he kakai." ²² Pea na'e pehē 'e 'Alauna kia Tevita, "Tuku ke to'o 'e hoku 'eiki ko e tu'i mo ne feilaulau 'aki ha me'a 'oku lelei kiate ia: vakai, 'oku 'i heni 'ae fanga pulu ki he feilaulau tutu, mo e nāunau 'oe haha uite, mo e nāunau 'oe fanga pulu ke fefie 'aki." ²³ Ko e ngaahi me'a ni kotoa pē na'e fai faka'e'i'eiki ai 'a 'Alauna 'o ne foaki ia ki he tu'i. Pea na'e pehē 'e 'Alauna ki he tu'i, "Ke 'ofeina koe 'e Sihova ko ho 'Otua." ²⁴ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia 'Alauna, "E 'ikai pehē; ka te u fakatau mo'oni ia meiate koe 'aki ha to-tongi: pea 'e 'ikai foki te u 'atu ha feilaulau tutu kia Sihova ko hoku 'Otua, 'i ha me'a kuo u ma'u ta'etotongi." Pea ko ia na'e fakatau ai 'e Tevita 'ae hahā'anga uite, pea mo e fanga pulu, 'aki 'ae sikeli siliva 'e nimangofulu. ²⁵ Pea na'e fokotu'u 'i ai 'e Tevita ha feilaulau'anga kia Sihova, pea ne 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau fakamelino. Pea pehē, na'e fakakolekolea 'a Sihova koe'uhi ko e fonua, pea na'e ta'ofi 'ae mahaki faka'auha mei 'Isileli.

Vahe

1 Tu'i

'OE NGAHI

Vahe

1 'Oku tauhi 'a Tevita 'e 'Apisaki 'i he'ene motu'a lahi. 3 Ko e fa'aoa 'ae pule'anga 'e 'Atunaisa ko e pele 'a Tevita. 11 Ko e me'a 'i he lea 'a Netane 'oku ue'i 'ae tu'i 'e Patisepa ke toe fakapapau 'a 'ene lea kiate ia. 28 'Oku fakafou 'e Tevita 'a 'ene fuakava ki ai. 32 Ko e me'a 'i he fekau 'a Tevita 'oku pani 'aki 'ae lolo 'a Solomone 'e Netane mo Satoki. 41 Ko e feholaki 'ae kakai 'ia 'Atunaisa 'i he 'omi hono ongoongo 'e Sonatane. 50 Ko e hola 'a 'Atunaisa mo 'ene puke ki he nifo 'oe feilaulau'anga, pea mo e tukuange ia 'e Solomone.

1 PEA ko 'eni kuo motu'a 'a Tevita pea lahi 'a hono ta'u; pea na'a nau 'ufi'ufi 'aki ia 'ae ngaahi kofu, ka na'e 'ikai ke ne māfana ai. ² Ko ia na'e pehē ai 'e he'ene kau tamaio'eiki kiate ia, "Tuku ke nau kumi mai ki hoku 'eiki ko e tu'i ha finemui ko e tāupo'ou: pea tuku ia ke 'i he 'ao 'oe tu'i, mo ne tauhi kiate ia, pea tuku ke ne tokoto ki ho fatafata, koe'uhi ke māfana ai 'a hoku 'eiki ko e tu'i." ³ Ko ia na'a nau kumi ha fefine mui hoihoifua 'i he potu fonua kotoa pē 'o 'Isileli, pea na'a nau ma'u 'a 'Apisaki ko e fefine Sunemi 'onau 'omi ia ki he tu'i. ⁴ Pea na'e hoihoifua 'aupito 'ae ta'ahine, pea na'a ne fai 'ofa ki he tu'i, mo ne tauhi kiate ia: ka na'e 'ikai 'ilo ia 'e he tu'i.

⁵ ¶ Pea na'e toki fai fakafiefielahi 'e 'Atunaisa ko e tama 'a Hakiti, 'o ne pehē, Te u hoko au ko e tu'i: pea na'a ne teu teu'i ma'ana 'ae ngaahi saliote mo e kau heka hoosi, mo e kau tangata 'e toko nimangofulu ke lele mu'omu'a 'i hono 'ao. ⁶ Pea na'e 'ikai fakamamahi ia 'e he'ene tamai 'i ha 'aho, pe te ne pehē, "Ko e hā kuo ke fai pehē ni ai?" Pea ko e tangata toulekeleka lelei ia, pea na'e fanau'i ia ki mui 'ia 'Apisalomi. ⁷ Pea na'a ne alea mo Soape ko e tama 'a Seluia, pea mo 'A-paiata ko e taula'eiki: pea na'a na muimui 'ia 'Atunaisa ko hono tokoni. ⁸ Ka ko Satoki ko e taula'eiki, mo Penai ko e foha 'o Sehoiata, mo Netane ko e palōfita, mo Simi, mo Lei, pea mo e kau tangata mālohi 'aia na'e 'ia Tevita, na'e 'ikai kau 'akinautolu kia 'Atunaisa. ⁹ Pea na'e tāmāte'i 'ae fanga sipi, mo e fanga pulu, mo e fanga manu sino 'e 'Atunaisa 'i he maka ko Soileti, 'aia 'oku vāofi mo Enilokeli, pea na'a ne ui ki hono ngaahi tokoua ko e ngaahi foha 'oe tu'i, pea ki he kau tangata kotoa pē 'o Siuta ko e kau tamaio'eiki 'oe tu'i: ¹⁰ Ka ko Netane ko e palōfita mo Penai, mo e kau tangata mālohi, pea mo Solomone ko hono tokoua, na'e 'ikai te ne ui. ¹¹ Ko ia na'e lea ai 'a Netane kia Patisepa ko e fa'e

'a Solomone, 'o pehē, "Ikai kuo ke fanongo kuo pule 'a 'Atunaisa ko e tama 'a Hakiti, pea 'oku 'ikai 'ilo ia 'e hota 'eiki ko Tevita? ¹² Ko ia ke ke ha'u, pea 'oku ou kole kiate koe, tuku ke u enginaki'i koe, koe'uhi ke ke fakamo'ui 'a ho'o mo'ui 'a'au, pea mo e mo'ui 'a ho'o tama ko Solomone. ¹³ 'Alu pea ke hoko atu kia Tevita ko e tu'i, pea ke lea pehē kiate ia, 'e hoku 'eiki ko e tu'i, 'ikai na'a ke fuakava ki ho'o kaunanga, 'o pehē, 'Ko e mo'oni 'e hoko 'a Solomone ko ho'o tama ke pule ki mui 'iate au, pea te ne nofo ki hoku nofo'a fakatu'i? Pea ka kuo pehē ko e hā kuo pule ai 'a 'Atunaisa?' |" ¹⁴ Pea vakai, lolotonga 'a ho'o alea ai mo e tu'i, te u muimui atu au 'iate koe foki mo fakamo'oni 'a ho'o ngaahi lea.

¹⁵ ¶ Pea na'e hū atu 'a Patisepa ki he tu'i ki hono potu fale: pea na'e motu'a 'aupito 'ae tu'i; pea na'e tauhi ki he tu'i 'a 'Apisaki ko e fefine Sunemi. ¹⁶ Pea na'e punou 'a Patisepa, mo ne fai faka'apa'apa ki he tu'i. Pea na'e pehē 'e he tu'i, Ko e hā ho loto? ¹⁷ Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "E hoku 'eiki, na'a ke fuakava 'ia Sihova ko ho 'O-tua ki ho'o kaunanga, 'o pehē, 'Ko e mo'oni ko Solomone ko ho'o tama 'e hoko mo au ki he pule, pea te ne 'afio 'i hoku nofo'a fakatu'i." ¹⁸ Pea vakai eni, kuo pule 'a 'Atunaisa; pea ko eni, 'e hoku 'eiki ko e tu'i, 'oku 'ikai te ke 'ilo ia: ¹⁹ Pea kuo ne tāmāte'i 'ae fanga pulu, mo e fanga manu sino, mo e fanga sipi 'o lahi 'aupito, pea kuo ne talaki 'ae ngaahi foha kotoa pē 'oe tu'i, mo 'Apaiata ko e taula'eiki, mo Soape ko e 'eiki pule 'oe kau tau: ka kuo 'ikai te ne ui 'a Solomone ko ho'o tamaio'eiki. ²⁰ Pea ko koe, 'e hoku 'eiki ko e tu'i, kuo hanga mai kiate koe 'ae mata kotoa pē 'o 'Isileli, koe'uhi ke ke fakahā kiate kinautolu pe ko hai ia 'e hoko mo koe ke nofo ki he nofo'a fakatu'i 'o hoku 'eiki ko e tu'i. ²¹ He ka 'ikai fai eni 'e hoko 'o pehē, 'oka tō 'o mohe 'a hoku 'eiki ko e tu'i fakataha mo 'ene ngaahi tamai, 'e lau au mo 'eku tama ko Solomone ko e ongo fai hala."

²² ¶ Pea vakai, lolotonga 'a 'ene kei lea mo e tu'i, na'e hū atu foki 'a Netane ko e palōfita. ²³ Pea na'a nau fakahā ange ki he tu'i, 'o pehē, "Vakai ko eni 'a Netane ko e palōfita. Pea 'i he'ene hū mai ki he 'ao 'oe tu'i, na'a ne punou hifo ia mo hono mata ki he kelekele 'i he 'ao 'oe tu'i. ²⁴ Pea na'e pehē 'e Netane, 'E tu'i, ko hoku 'eiki, kuo ke pehē koā, 'E pule 'a 'Atunaisa ki mui 'iate au, pea 'e nofo ia ki hoku nofo'a fakatu'i? ²⁵ He kuo 'alu hifo ia he 'aho ni, pea kuo ne tāmāte'i 'ae fanga pulu mo e

fanga manu sino, mo e fanga sipi 'o lahi 'aupito, pea kuo ne talaki 'ae ngaahi foha 'oe tu'i, mo e hou'eiki pule 'oe kautau, pea mo 'Apaiata ko e taula'eiki; pea vakai, 'oku nau kai mo inu 'i hono 'ao, 'onau pehē, 'Ke mo'ui 'ae tu'i ko 'Atunaisa.' 26 Ka ko au, 'io, ko au ko ho'o tamaio'eiki, mo Satoki ko e taula'eiki, mo Penaia ko e foha 'o Sehoiata, pea mo ho'o tamaio'eiki ko Solomone, kuo 'ikai te ne ui 'akimautolu. 27 Kuo fai 'ae me'a ni 'e hoku 'eiki ko e tu'i, pea kuo 'ikai ke ke fakahā mai ia ki ho'o tamaio'eiki, pe ko hai ia 'e nofo ki mui 'i he nofo'a fakatu'i 'o hoku 'eiki ko e tu'i?"

28 ¶ Pea na'e toki tali 'e he tu'i ko Tevita 'o ne pehē, "Ui mai 'a Patisepa." Pea na'a na ha'u ki he 'ao 'oe tu'i, 'o ne tu'u 'i he 'ao 'oe tu'i. 29 Pea na'e fuakava 'e he tu'i, 'o pehē, "'O hangē 'oku mo'ui mo'oni 'a Sihova, 'aia kuo huhu'i 'a hoku laumālie mei he mamahi kotoa pē, 30 'o hangē ko 'eku fuakava kiate koe 'ia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'o pehē, 'Ko e mo'oni ko Solomone ko ho'o tama 'e pule ki mui 'iate au, pea 'e nofo ia ki hoku nofo'a fakatu'i ko hoku fetongi; te u fai pehē mo'oni kiate koe he 'aho ni." 31 Pea na'e toki punou 'a Patisepa mo hono mata ki he kelekele, mo ne fai faka'apa'apa ki he tu'i, 'o ne pehē, "'Ofa ke mo'ui 'a Tevita ko hoku 'eiki ko e tu'i 'o ta'engata."

32 ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i ko Tevita, Ui mai 'a Satoki ko e taula'eiki, mo Netane ko e palōfita, mo Penaia ko e foha 'o Sehoiata. Pea na'a nau ha'u ki he 'ao 'oe tu'i. 33 Na'e pehē foki 'e he tu'i kiate kinautolu, "Mou 'ave mo kimoutolu 'ae kau tamaio'eiki 'a homou 'eiki, pea fakaheka 'a Solomone ko hoku foha ki he'eku miuli 'a'aku, pea 'ohifo ia ki Kihoni: 34 Pea tuku ke pani ia 'aki 'ae lolo 'e Satoki ko e taula'eiki mo Netane ko e palōfita, ke ne tu'i 'i 'Isileli: pea mou ifi 'aki 'ae me'alea, mo pehē, 'Ke mo'ui 'ae tu'i ko Solomone.' 35 Pea hili ia te mou muimui mai kiate ia, koe'uhi ke ne ha'u 'o heka ki hoku nofo'a fakatu'i: he te ne hoko ia ko e tu'i, ko hoku fetongi: pea kuo u fakanofa ia ke ne pule ki 'Isileli pea mo Siuta." 36 Pea na'e tali 'ae lea 'ae tu'i 'e Penaia ko e foha 'o Sehoiata, 'o ne pehē, "'Emeni: pea ke pehē foki 'e Sihova ko e 'Otua 'o hoku 'eiki ko e tu'i. 37 'O hangē koe 'i hoku 'eiki ko e tu'i 'a Sihova, ke pehē foki 'a 'ene kau kia Solomone, mo ne fakalahi 'a hono nofo'a fakatu'i ke lahi hake 'i he nofo'a fakatu'i 'o hoku 'eiki ko e tu'i ko Tevita." 38 Ko ia na'e 'alu hifo ai 'a Satoki ko e taula'eiki, mo Netane ko e palōfita, mo Penaia ko e foha 'o Sehoiata, pea mo e kakai Keliti mo e kakai Peleti, pea na'a nau fakaheka 'a Solomone ki he miuli 'ae tu'i ko Tevita, pea na'a nau 'omi ia ki Kihoni. 39 Pea na'e to'o mai 'ae hina lolo mei he fale fehikitaki 'e Satoki ko e taula'eiki, pea ne pani 'aki 'a Solomone. Pea na'a nau ifi 'ae me'alea: pea na'e pehē 'e he kakai kotoa pē, "Ke mo'ui 'ae tu'i ko Solomone." 40 Pea na'e muimui hake kiate ia 'ae kakai kotoa pē, pea na'e ifi 'e he kakai 'enau ngaahi fafangu, pea na'a nau fiefia 'i he fiefia lahi 'aupito, ko ia na'e mafahi 'ae fonua 'i he'enu longoa'a.

41 ¶ Pea na'e fanongo ki ai 'a 'Atunaisa pea mo e kakai kotoa pē na'e 'iate ia, 'o fe'unga mo e faka'osi 'e-nau kai. Pea 'i he fanongo 'a Soape ki he ifi 'ae me'alea,

na'a ne pehē, "Ko e hā 'oku longoa'a ai 'ae kolo mo maveuveu?" 42 Pea 'iloange, lolotonga 'a 'ene kei lea, na'e ha'u 'a Sonatane ko e foha 'o 'Apaiata ko e taula'eiki: pea na'e pehē 'e 'Atunaisa kiate ia, "Hū mai; he ko e tangata to'a koe pea 'oku ke 'omi ha ongoongolelei."

43 Pea na'e lea 'o pehēange 'e Sonatane kia 'Atunaisa, "Ko e mo'oni kuo fakanofa 'e Tevita 'a Solomone ke ne tu'i. 44 Pea kuo fekau atu ia mo Satoki ko e taula'eiki, mo Netane ko e palōfita, mo Penaia ko e foha 'o Sehoiata, mo e kakai Keliti, mo e kakai Peleti, pea kuo nau fakaheka ia ki he miuli 'ae tu'i: 45 Pea kuo pani 'aki ia 'ae lolo 'i Kiloni ke hoko ko e tu'i, 'e Satoki ko e taula'eiki mo Netane ko e palōfita: pea kuo nau 'ohake mei ai mo e fiefia, ko ia na'e toe mavava ai 'ae kolo. Ko e longoa'a eni 'aia kuo mou fanongo ki ai. 46 Pea kuo nofo foki 'a Solomone 'i he nofo'a fakatu'i 'oe pule'anga. 47 Pea na'e ha'u foki 'ae kau tamaio'eiki 'oe tu'i ke tāpuaki'i 'a hotau 'eiki ko e tu'i ko Tevita, 'o pehē, 'Ke ngaohi 'e he 'Otua 'ae hingoa 'o Solomone ke lelei hake 'i ho hingoa 'o'ou, pea ne ngaohi 'a hono nofo'a fakatu'i ke lahi hake 'i ho nofo'anga 'o'ou.' Pea na'e punou hifo 'ae tu'i 'i hono mohenga. 48 Pea na'e lea pehē foki 'e he tu'i, 'Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia kuo ne foaki mai ha tokotaha ke nofo ki hoku nofo'a fakatu'i he 'aho ni, ka kuo sio ki ai 'a hoku mata.' |"

49 ¶ Pea na'e manavahē 'ae kakai kotoa pē na'e 'ia 'Atunaisa, pea na'a nau tutu'u hake, pea 'alu taki taha 'ae tangata 'i hono hala. 50 Pea na'e manavahē 'a 'Atunaisa koe'uhi ko Solomone, pea na'a ne tu'u hake, mo ne 'alu 'o ne puke ki he nifo 'oe feilaulau'anga. 51 Pea na'e tala kia Solomone, 'o pehē, Vakai, 'oku manavahē 'a 'Atunaisa ki he tu'i ko Solomone: he vakai, kuo ne puke atu ki he nifo 'oe feilaulau'anga, 'o ne pehē, "Tuku ke fuakava 'e he tu'i ko Solomone kiate au he 'a-ho ni, 'e 'ikai te ne tāmata'i 'a 'ene tamaio'eiki 'aki 'ae heletā." 52 Pea na'e pehē 'e Solomone, "Kapau te ne fai 'o ngali mo ha tangata lelei, 'e 'ikai si'i tō ki he kelekele hano tu'oni lou'ulu 'e taha: pea kapau 'e 'ilo ha kovi 'iate ia, ko e mo'oni te ne mate." 53 Ko ia na'e fekau atu 'e Solomone, pea na'a nau 'omi ia mei he feilaulau'anga. Pea na'a ne ha'u 'o ne punou hifo ia ki he tu'i ko Solomone: pea na'e pehē 'e Solomone kiate ia, "'Alu koe ki ho fale."

1 Ko e ngaahi lea tuku 'a Tevita kia Solomone. 12. Ko e kamata pule 'a Solomone. 13 Ko e me'a na'e mate ai 'a 'Atunaisa. 26 Ko e to'o mei 'a 'Apaiata 'a 'ene ngāue fakataula'eiki. 28 Ko e mate'anga 'o Soape. 36 Ko e me'a na'e tāmata'i ai 'a Simi.

2 PEA ko eni na'e 'unu'unu mai 'ae ngaahi 'aho 'o Tevita ke ne pekia ai; pea na'a ne tukutala kia Solomone ko hono 'Alo, 'o pehē, 2 "'Oku ou 'alu au 'i he hala 'o māmani kotoa pē: ko ia ke ke mālohi koe, pea ke fai 'o ngalingali tangata: 3 Pea ke tauhi ki he fekau 'a Sihova ko ho 'Otua, ke 'eve'eva 'i hono ngaahi hala, pea ke fai 'a 'ene ngaahi tu'utu'uni, mo 'ene ngaahi fekau, mo 'ene ngaahi fakamaau, mo 'ene fakamo'oni kotoa pē, 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he fono 'a Mōsese, koe'uhi ke ke monū'ia ai 'i he me'a kotoa pē 'oku ke fai, pea 'i

he potu fulipē te ke 'alu ki ai: ⁴ Koe'uhi ke fakatu'uma'u 'e Sihova 'a 'ene folofola 'aia na'a ne lea 'aki koe'uhi ko au, 'o pehē, 'Kapau 'e tokanga 'e ho'o fānau ki honau hala, ke 'a'eva 'i hoku 'ao 'i he mo'oni 'aki 'a honau loto kotoa mo honau laumālie kotoa, (na'a ne pehē 'e ia,) 'e 'ikai te ke masiva tangata koe ke nofo 'i he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli.' ⁵ Pea 'oku ke 'ilo foki, 'aia na'e fai kiate au 'e Soape ko e tama 'a Seluia, mo ia na'a ne fai ki he ongo 'eiki 'e toko ua 'oe kautau 'o 'Isileli, kia 'Apina ko e foha 'o Nea, pea kia 'Amasa ko e foha 'o Seteli, 'aia na'a ne tāmāte'i, 'o ne lilingi 'ae toto 'oe tau lolotonga 'ae melino, 'o ne unu 'i he toto 'oe tau 'a hono nono'o na'e no'otaki 'aki hono kongaloto, pea mo 'ene topuva'e 'aia na'e 'i hono va'e. ⁶ Ko ia fai 'o fakatatau mo ho'o poto, pea 'oua na'a tuku ke 'alu hifo 'a hono 'uluhihā, ki he fa'itoka 'i he melino. ⁷ Ka ke fakahā 'ae 'ofa ki he ngaahi foha 'o Pasilai ko e tangata Kiliati, pea tuku ke nau 'iate kinautolu 'e kai mei ho'o keinanga'anga: he na'a nau fai pehē kiate au 'i he'eku hola koe'uhi ko 'Apisalomi ko ho ta'okete. ⁸ Pea vakai, "'Oku 'iate koe 'a Simi ko e foha 'o Kela, ko e tangata Penisimani mei Pahulimi, 'aia na'e kape kiate au 'i he kape lahi 'i he 'aho 'aia na'aku 'alu ai ki Mehanemi: ka na'a ne 'ohifo kiate au ke ma fetaulaki ki Sioatani, pea na'aku fuakava kiate ia 'ia Sihova, 'o pehē, "E 'ikai te u tāmāte'i koe 'aki 'ae heletā.' ⁹ Ka ko eni, 'oua na'a ke lau ia ko e ta'ehalaia: he ko e tangata poto koe, pea 'oku ke 'ilo 'ae me'a 'oku totonu ke ke fai kiate ia; ka ke 'ohifo 'e koe 'a hono 'uluhihā ki he fa'itoka mo e toto."

¹⁰ ¶ Pea pehē, na'e mohe 'a Tevita mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fai 'ene putu ki he Kolo 'o Tevita. ¹¹ Pea ko e kuonga na'e pule ai 'a Tevita ki 'Isileli ko e ta'u 'e fāngofulu: ko e ta'u 'e fitu na'a ne pule ai 'i Hepeloni, pea ko e ta'u 'e tolungofulu ma tolu na'a ne pule 'i Selūsalema. ¹² Pea na'e toki nofo 'a Solomone ki he nofo'a fakatu'i 'o 'ene tamai ko Tevita pea na'e fakatu'uma'u 'aupito 'a hono pule'anga.

¹³ ¶ Pea na'e ha'u 'a 'Atunaisa ko e tama 'a Hakiti kia Patisepa, ko e fa'ē 'a Solomone. Pea na'a ne pehē mai 'e ia kiate ia, "'Oku ke ha'u fakamelino pe?" Pea na'e pehē atu 'e ia, "'Ko e melino pe." ¹⁴ Na'a ne pehē foki 'e ia, "'Oku ai ha me'a 'oku ou fie lea ai kiate koe." Pea na'a ne pehē atu, "'Ke ke lea pe." ¹⁵ Pea pehēange 'e ia, "'Oku ke 'ilo na'e 'o'oku 'ae pule'anga, pea na'e hanga mai kiate au 'ae mata kotoa pē 'i 'Isileli, koe'uhi ke u hoko 'o pule: ka ko eni kuo liliu 'ae pule'anga, pea kuo hoko ia ki hoku tokoua: he na'e 'o'ona ia mea Sihova. ¹⁶ Pea ko eni ko e me'a pe taha 'oku ou kole meiate koe, pea 'oua na'a ke faka'ikai mai." Pea na'a ne pehē kiate ia, "'Ke ke lea pe." ¹⁷ Pea na'e pehē 'e ia, "'Oku ou kole kiate koe, ke ke lea kia Solomone ko e tu'i (he koe'uhi 'e 'ikai te ne 'ikai mai kiate koe,) ke ne foaki mai 'a 'Apisaki ko e fefine Sunemi ke ma 'unoho." ¹⁸ Pea na'e pehē 'e Patisepa, "'Oku lelei te u lea ma'au ki he tu'i." ¹⁹ Ko ia na'e 'alu ai 'a Patisepa ki he tu'i ko Solomone ke lea kiate ia ma'a 'Atunaisa. "Pea na'e tu'u hake 'ae tu'i ke fetaulaki kiate ia, pea na'a ne punou kiate ia, mo ne nofo hifo ki hono nofo'anga fakatu'i, pea

na'a ne fekau ke te u ha nofo'a ma'ae fa'ē 'ae tu'i; pea na'e nofo ia ki hono nima to'omata'u. ²⁰ Pea na'e toki pehē 'e ia, "'Oku ou kole meiate koe 'ae me'a si'i pe taha; 'oua na'a ke pehē mai 'ikai." Pea na'e pehēange 'e he tu'i kiate ia, "'Ke ke fai pe ho'o kole, 'a 'eku fa'ē: koe'uhi 'e 'ikai te u pehē atu 'ikai." ²¹ Pea na'e pehē 'e ia, "'Tuku ke 'atu 'a 'Apisaki ko e fefine Sunemi kia 'Atunaisa koho tokoua ke na 'unoho." ²² Pea na'e talaange 'e he tu'i ko Solomone ki he'ene fa'ē, 'o pehē, "'Pea ko e hā 'oku ke kole ai 'a 'Apisaki ko e fefine Sunemi ma'a 'Atunaisa? Kole foki ma'ana 'ae pule'anga; he ko hoku ta'okete ia; 'io, ma'ana, pea mo 'Apaiaata ko e taula'eiki, pea ma'a Soape ko e tama 'a Seluia." ²³ Pea na'e toki fuakava ai 'a Solomone 'ia Sihova, 'o pehē, "'Ke fai pehē kiate au 'e he 'Otua, 'o lahi hake foki, 'o kapau 'e 'ikai mate 'a 'Atunaisa koe'uhi ko 'ene lea 'aki 'ae lea ni.

²⁴ Pea ko ia, 'Oku mo'ui 'a Sihova 'aia kuo ne fakamālohi'i au, 'o ne hiki hake au ki he nofo'a fakatu'i 'o 'eku tamai ko Tevita, pea kuo ne fokotu'u ha fale mo'oku, 'o hangē ko 'ene tala'ofa, pea 'e mate tāmāte'i 'a 'Atunaisa he 'aho ni." ²⁵ Pea na'e fekau atu 'e he tu'i ko Solomone 'a Penaia ko e foha 'o Sehoiata; pea na'a ne hoko atu kiate ia pea na'a ne mate ai. ²⁶ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia 'Apaiaata ko e taula'eiki, "'Alu ko e ki 'Anatoti, ki ho potu fonua 'o'ou; he 'oku totonu ke ke mate koe; ka 'e 'ikai te u tāmāte'i koe 'i he kuonga ni, koe'uhi na'a ke fua 'ae puha tapu 'a Sihova ko e 'Otua 'i he 'ao 'o Tevita ko 'eku tamai, pea koe'uhi na'a ke mamahi koe 'i he me'a kotoa pē na'e mamahi ai 'a 'eku tamai."

²⁷ Ko ia na'e kapusi ai 'a 'Apaiaata 'e Solomone mei he'ene *ngāue* fakataula'eiki kia Sihova; koe'uhi ke ne fakamo'oni 'ae folofola 'a Sihova 'aia na'a ne folofola'a ki ki he fale 'o Ilai 'i Sailo.

²⁸ ¶ Pea na'e toki 'omi 'a hono ongoongo kia Soape: he na'e liliu 'a Soape ke muimui kia 'Atunaisa, ka na'e 'ikai muimui ia kia 'Apisalomi. Pea na'e hola 'a Soape ki he fale fehikitaki 'o Sihova, 'o ne puke atu ki he nifo 'oe feilaulau'anga. ²⁹ Pea na'e fakahā ia ki he tu'i ko Solomone 'o pehē, kuo hola 'a Soape ki he fale fehikitaki 'o Sihova; pea vakai, kuo ofi atu ia ki he feilaulau'anga. Pea na'e toki fekau'i 'e Solomone 'a Penaia ko e foha 'o Sehoiata, 'o ne pehē, "'Alu, 'o taa'i ia," ³⁰ Pea na'e hoko atu 'a Penaia ki he fale fehikitaki 'o Sihova, mo ne pehē kiate ia, "'Oku pehē mai 'e he tu'i, Ke ke tu'u mai." Ka na'e pehē 'e ia, "'E 'ikai; ka te u mate pe 'i heni." Pea na'e toe 'omi hono tala 'e Penaia ki he tu'i, 'o pehē, "'Na'e pehē 'ae lea 'a Soape, pea na'e pehē ni 'a 'ene talia au." ³¹ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "'Ke ke fai kiate ia 'o hangē ko 'ene lau, pea ke taa'i ia, mo tanu; koe'uhi ke ke 'ave ai 'ae toto ta'ehalaia 'aia na'e lilingi 'e Soape, meiate au, pea mei he fale 'o 'eku tamai. ³² Pea 'e tuku 'e Sihova 'a hono toto ki hono 'ulu 'o'ona, 'aia na'e te'ia 'ae ongo tangata na'e mā'oni'oni mo lelei hake 'iate ia, 'o ne tāmāte'i 'akinaua 'aki 'ae heletā, ka na'e ta'e'ilo ki ai 'a 'eku tamai ko Tevita; 'io, 'a 'Apina ko e foha 'o Nea, ko e 'eiki pule ki he kautau 'o 'Isileli, mo 'Amasa, ko e foha 'o Seteli, ko e 'eiki pule ki he kautau 'o Siuta. ³³ Ko ia 'e foki atu ai 'a hona toto ki

he 'ulu 'o Soape, pea ki he 'ulu 'o hono hako 'o ta'engata: ka ko Tevita, pea ki hono hako 'o'ona, pea ki hono fale, pea ki hono nofo'a fakatu'i, 'e 'i ai 'ae melino meia Sihova, 'o ta'engata." ³⁴ Ko ia na'e 'alu hake 'a Penaia ko e foha 'o Sehoiata, pea na'a ne hoko atu kiate ia, mo ne tāmāte'i ia: pea na'e tanu ia 'i hono fale 'o'ona 'i he toafa. ³⁵ Pea na'e tuku 'e he tu'i 'a Penaia ko e foha 'o Sehoiata ke fetongi ia 'i he pule ki he kautau: pea na'e tuku 'e he tu'i 'a Satoki ko e taula'eiki ke ne fetongi 'a 'Apaiata.

³⁶ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i 'o ne ui mai 'a Simi, 'o ne pehē kiate ia, "Langa 'e koe mo'ou ha fale 'i Selūsalema, pea nofo ai, pea 'oua na'a ke 'alu atu mei ai ki ha potu kehe. ³⁷ He ko e mo'oni, 'i he 'aho ko ia te ke 'alu atu, mo ke Lakaatu ki he kauvai 'e taha 'o Kitiloni, ke ke 'ilo fakapapau te ke mate mo'oni ai: 'e 'i ho 'ulu 'o'ou pe ho toto." ³⁸ Pea na'e pehē 'e Simi ki he tu'i, "'Oku lelei 'ae lea ko eni: 'o hangē ko ia kuo lea 'aki 'e hoku 'eiki ko e tu'i 'e pehē 'ae fai 'e ho'o tamaio'eiki." Pea na'e nofo fuoloa 'a Simi 'i Selūsalema. ³⁹ Pea 'i he'ene 'osi 'ae ta'u 'e tolu na'e hoko 'o pehē, na'e hola 'ae ongo tamaio'eiki 'a Simi kia 'Akisi ko e foha 'o Meaka ko e tu'i 'o Kati. Pea na'a nau fakahā ange kia Simi, 'o pehē, "Vakai, kuo 'i Kati 'a ho'o ongo tamaio'eiki." ⁴⁰ Pea na'e tu'u hake 'a Simi, 'o ne 'ai 'ae heka'anga ki he'ene 'asi, pea 'alu ia ki Kati kia 'Akisi ke kumi ki he'ene ongo tamaio'eiki: pea na'e 'alu 'a Simi, 'o ne 'omi 'a 'ene ongo tamaio'eiki mei Kati. ⁴¹ Pea na'e fakahā kia Solomone, kuo 'alu 'a Simi mei Selūsalema ki Kati, pea kuo toe liu mai. ⁴² Pea na'e fekau 'e he tu'i 'o ne ui mai 'a Simi, mo ne pehē kiate ia, "'Ika na'aku fekau'i koe ke ke fuakava 'ia Sihova, pea u lea mamafa kiate koe, 'o pehē, Ke ke 'ilo fakapapau, 'i he 'aho ko ia te ke 'alu atu, mo 'eve'eva mama'o ki ha potu, ke ke mate mo'oni ai? Pea na'a ke pehē mai kiate au, "Oku lelei 'ae lea kuo u fanongo ki ai." ⁴³ Ko ia ko e hā kuo 'ikai ai te ke fai ki he fuakava 'a Sihova, mo e fekau 'aia kuo u tukupau kiate koe? ⁴⁴ Na'e pehē foki 'e he tu'i kia Simi, 'Oku ke 'ilo 'ae kovi kotoa pē kuo fufū 'i ho loto, 'aia na'a ke fai kia Tevita ko 'eku tamai: ko ia foki 'e fakafoki ai 'e Sihova 'a ho'o kovi ki ho 'ulu 'o'ou; ⁴⁵ Pea 'e fakamonū'ia 'ae tu'i ko Solomone, pea 'e fokotu'uma'u 'i he 'ao 'o Sihova 'ae nofo'a fakatu'i 'o Tevita 'o ta'engata." ⁴⁶ Ko ia na'e fekau ai 'e he tu'i kia Penaia ko e foha 'o Sehoiata; pea na'e 'alu atu ia, pea na'a ne ta'a'i ia ke ne mate. Pea na'e fakamālohi 'ae pule'anga 'i he nima 'o Solomone.

1 Ko e fakama'u 'a Solomone mo e 'ofefine 'o Felo.

2 'Oku kei fai 'ae ngaahi feilaulau 'i he ngaahi potu mā'olunga. 5 Ko e me'a 'i he'ene holi ki ai 'oku ma'u ai 'e Solomone 'ae poto, pea 'oku ne koloa'ia mo ongoongolelei ai. 16 'Oku 'āsili ongoongo ia 'i he fakamaau na'a ne fai ki he ongo fefine angahala.

3 PEa na'e fakakāinga 'a Solomone mo Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea na'a ne ma'u 'ae 'ofefine 'o Felo, 'o ne 'omi ia ki he Kolo 'o Tevita, kae'oua ke 'osi 'ene langa 'a hono fale 'o'ona, pea mo e fale 'o Sihova, pea mo e ā na'e takatakai 'aki 'a Selūsalema. ² Ka na'e fai

'ae feilaulau 'e he kakai 'i he ngaahi potu mā'olunga, koe'uhi na'e 'ikai langa ha fale ki he huafa 'o Sihova, 'o a'u ki he ngaahi 'aho ko ia. ³ Pea na'e 'ofa 'a Solomone kia Sihova, pea na'e 'eve'eva ia 'i he ngaahi fekau 'a Tevita ko 'ene tamai: ka ko e me'a pe taha, na'a ne fai 'ae feilaulau mo tutu 'ae me'a namu kakala 'i he ngaahi potu mā'olunga.

⁴ ¶ Pea na'e 'alu 'ae tu'i ki Kipione ke fai feilaulau 'i ai; he ko e potu mā'olunga ia na'e ongoongo lahi: ko e feilaulau tutu 'e afe na'e feilaulau 'aki 'e Solomone 'i he feilaulau'anga ko ia. ⁵ Pea na'e hā mai 'a Sihova kia Solomone 'i Kipione 'i ha misi 'i he pō: pea na'e pehē 'e he 'Otua, "Kole ha me'a ke u foaki kiate koe." ⁶ Pea na'e pehē 'e Solomone, "Kuo ke fakahā ki he'eku tamai ko Tevita ko ho'o tamaio'eiki 'ae 'alo'ofa lahi, 'o hangē ko 'ene 'eve'eva 'i ho 'ao 'i he mo'oni, mo e mā'oni'oni, pea 'i he angatonu 'o hono loto kiate koe: pea kuo ke tuku 'ae ngāue 'ofa lahi ni ma'ana, 'i ho'o tuku kiate ia ha foha ke ne nofo ki hono nofo'a fakatu'i, 'o hangē ko ia 'oku fai he 'aho ni. ⁷ Pea ko eni, 'E Sihova ko hoku 'Otua, kuo ke fakanofa 'a ho'o tamaio'eiki ke tu'i ko e fetongi 'o Tevita ko 'eku tamai: pea ko e tamasi'i si'i pe au 'oku 'ikai te u 'ilo ke fēfē 'a 'eku 'alu atu mo 'eku hū mai. ⁸ Pea ko ho'o tamaio'eiki 'oku 'i he lotolotonga 'o ho'o kakai 'aia kuo ke fili, ko e kakai lahi, 'aia 'oku 'ikai fa'a lau hako pe 'oku toko fiha, ko e me'a 'i he'enua tokolahahi 'aupito. ⁹ Ko ia ke ke tuku ki ho'o tamaio'eiki ha loto poto ke fakamaau 'i 'a ho'o kakai, koe'uhi ke u fa'a 'i-lo totonu 'ae lelei mo e kovi; he ko hai 'oku fa'a fai ke fakamaau 'eni 'a ho'o kakai tokolahahi ni?" ¹⁰ Pea na'e lelei 'ae lea ni kia Sihova, 'ae kole 'e Solomone ki he me'a ni. ¹¹ Pea na'e folofola 'ae 'Otua kiate ia, "Koe'uhi kuo ke kole ki he me'a ni, pea na'e 'ikai te ke kole ma'au 'ae mo'ui fuoloa; pe te ke kole ma'au ha koloa, pe te ke kole 'ae mo'ui 'a ho'o ngaahi fili; ka kuo ke kole ma'au 'ae lotoloto poto, ke 'ilo'i ai 'ae fakamaau totonu; ¹² Vakai, kuo u fai 'o tatau mo ia kuo ke lea ki ai: vakai, kuo u foaki kiate koe 'ae loto poto mo fa'a fakakaukau; ko ia kuo 'ikai ha tokotaha 'e tatau mo koe talu mei mu'a, pea 'e 'ikai tupu hake ha tokotaha ke tatau mo koe ki mui. ¹³ Pea kuo u foaki foki kiate koe 'ae me'a na'e 'ikai te ke kole ki ai, 'ae koloa, mo e ongoongo fakatou'osi; ko ia 'e 'ikai tatau mo koe ha tokotaha 'i he ngaahi tu'i 'i ho'o ngaahi 'aho kotoa pē. ¹⁴ Pea kapau te ke 'alu 'i hoku ngaahi hala, ke fai ki he'eku ngaahi fono mo 'eku ngaahi fekau, 'o hangē ko e 'alu 'a Tevita ko ho'o tamai, pehē, te u fakatolonga 'a ho'o ngaahi 'aho." ¹⁵ Pea na'e ā hake 'a Solomone; pea vakai, ko e misi ia. Pea na'a ne ha'u ki Selūsalema, 'o ne tu'u 'i he 'ao 'oe puha 'oe fuakava 'o Sihova, mo ne 'atu ai 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau fakamelino, pea na'a ne teuteu 'ae katoanga ki he'ene kau tamaio'eiki kotoa pē.

¹⁶ ¶ Pea na'e toki ha'u 'ae ongo fefine angahala 'e toko ua, ki he tu'i, 'o na tutu'u 'i hono 'ao. ¹⁷ Pea na'e pehē 'e he fefine 'e tokotaha, "'E hoku 'eiki, ko au mo e fefine ni 'oku ma nonofo 'i he fale pe taha; pea na'aku fā'ele'i ha tamasi'i lolotonga 'ema 'i he fale mo ia. ¹⁸ Pea

na'e hoko 'o pehē, 'i hono 'aho tolu hili 'a 'eku fā'ele 'a'aku, na'e fā'ele 'ae fefine ni foki: pea na'a ma nofo fakataha; na'e 'ikai mo ha tokotaha kehe 'i he fale mo kimaua, ka ko kimaua pe toko ua. ¹⁹ Pea na'e mate 'ae tamasi'i 'ae fefine ni 'i he pō; ko e me'a 'i he'ene ta'omia ia. ²⁰ Pea na'a ne tu'u hake 'i he tu'uapō mālie, 'o ne 'ave 'a 'eku tama mei hoku tafa'aki lolotonga 'ae mohe 'a ho'o kaunanga, mo ne fakatokoto ia ki hono fatafata, ka na'e tuku 'e ia 'a 'ene tamasi'i mate ki hoku fatafata 'o'oku. ²¹ Pea 'i he'eku tu'u hake 'i he pongipongi ke fakahuhu 'a 'eku tamasi'i, vakai, kuo mate ia; ka 'i he'eku toki vakai ki ai 'i he pongipongi, vakai, na'e 'ikai ko 'eku tama ia, 'aia na'aku fā'ele'i." ²² Pea na'e pehē 'e he fefine 'e tokotaha, "Ikai; ka ko 'eku tama 'aia 'oku mo'ui, pea ko ia kuo mate ko ho'o tama ia." Pea na'e pehēange eni, "Ikai; ka ko ia kuo mate ko ho'o tama ia, pea ko ia 'oku mo'ui ko 'eku tama ia." Na'e pehē 'a 'ena lea 'i he 'ao 'oe tu'i. ²³ Pea na'e toki pehē 'e he tu'i, "Oku pehē 'e he tokotaha, 'Ko 'eku tama eni 'aia 'oku mo'ui, pea ko ho'o tama 'aia 'oku mate: pea 'oku pehē 'e he tokotaha kehe, "Ikai; ka ko ho'o tama 'a'au 'aia 'oku mate, pea ko 'eku tama 'a'aku 'aia 'oku mo'ui." ²⁴ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Omi kiate au ha heletā." Pea na'a nau 'omi 'ae heletā ki he 'ao 'oe tu'i. ²⁵ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Fahiua 'ae tamasi'i mo'ui, pea 'atu 'ae fa'ahi 'e taha ki he tokotaha, mo e fa'ahi 'e taha ki he tokotaha kehe." ²⁶ Pea na'e toki lea 'ae fefine 'aia na'e 'a'ana 'ae tamasi'i mo'ui, he na'e ngaue 'a hono fatu ki he'ene tama, pea na'a ne pehē, "E hoku 'eiki, foaki pe kiate ia 'ae tamasi'i mo'ui, kae'oua 'aupito na'a tāmāte'i ia." Ka na'e pehē 'e he tokotaha, "Ke 'oua na'a 'a'aku ia pe 'a'au, kae fahiua pe." ²⁷ Pea na'e toki lea 'ae tu'i 'o pehēange, "Foaki kiate ia 'ae tamasi'i mo'ui, pea 'oua 'aupito na'a tāmāte'i ia: ko 'ene fa'ē ia." ²⁸ Pea na'e ongoonga 'i 'Isileli kotoa 'ae fakamaau 'aia na'e fai 'e he tu'i; pea na'a nau manavahē ki he tu'i; he na'a nau mamata kuo 'iate ia 'ae poto mei he 'Otua ke ne fai 'ae fakamaau.

1 Ko e hou'eiki 'a Solomone. 7 Ko 'ene kau matāpule 'e toko hongofulu ma ua ke tokanga'i 'ae me'akai. 20 Ko e nofo lelei mo e lahi 'aupito hono pule'anga. 22 Ko e me'akai ki he 'aho 'e taha. 26 Ko e tokolahi 'o 'ene kautau na'e heka ki he fanga manu. 29 Ko e poto 'a Solomone.

4 KO IA na'e pule ai 'ae tu'i ko Solomone ki 'Isileli kātoa. ² Pea ko eni ia 'ae hou'eiki na'e 'iate ia; ko 'Asalia ko e foha 'o Satoki ko e taula'eiki. ³ Mo Iliolefi mo 'Ahia, ko e ongo foha 'o Sisa, ko e ongo tangata tohi; mo Sihosafate ko e foha 'o 'Ahilute, ko e tangata tohi me'a ia. ⁴ Pea ko Penaia ko e foha 'o Sehoiata na'e pule ki he kautau: pea ko Satoki mo 'Apaiata ko e ongo taula'eiki: ⁵ Pea ko 'Asalia ko e foha 'o Netane na'e pule ia ki he kau matāpule: pea ko Saputi ko e foha 'o Netane ko e matāpule lahi ia, pea ko e kāinga ia 'oe tu'i: ⁶ Pea na'e pule 'a 'Ahisali ki he kakai 'oe fale: pea na'e pule 'a 'Atonilami ko e foha 'o 'Apita ki he tukuhau.

⁷ ¶ Pea na'e 'ia Solomone 'ae kau matāpule 'e toko hongofulu ma ua, na'e pule'i 'a 'Isileli kātoa, ke tokona-

ki 'ae me'akai ma'ae tu'i pea mo hono kau nofo'anga; na'e tokonaki 'i he ta'u 'e he tangata taki taha 'i hono māhina. ⁸ Pea ko honau hingoa eni: Ko e foha 'o Uli, mei he mo'unga 'o 'Ifalemi: ⁹ Ko e foha 'o Tekeli, 'i Makasi, pea 'i Sealipimi, mo Pete-Semesi, mo 'Eloni-Pete-Hanani: ¹⁰ Ko e foha 'o Hesiti, 'i 'Alupoti; na'e 'a'ana 'a Soko, pea mo e fonua kotoa pē 'o Hefeli: ¹¹ Ko e foha 'o 'Apinatapi, 'i he fonua kotoa pē 'o Toa; ko ia ia na'e ma'u 'a Tafati ko e 'ofefine 'o Solomone ko hono 'unoho: ¹² Ko Pa'ana ko e foha 'o 'Ahilute; na'e 'o'ona 'a Tenaki, mo Mekito, mo Pete-Seani kātoa, 'aia 'oku ofi ki Salitana ki lalo 'i Sesilili, mei Pete-Seani ki 'Epeli-Mihola, 'o a'u ki he potu ki kō atu 'i Sokiniami. ¹³ Ko e foha 'o Kepa, 'i Lemoti-Kiliati: na'e 'o'ona 'ae ngaahi kolo 'o Saili ko e foha 'o Manase, 'aia 'oku 'i Kiliati; na'e 'o'ona foki 'ae fonua 'o 'Alikopo, 'aia 'oku 'i Pesani, ko e kolo lahi 'e tolungofulu kuo 'ā'i, pea matapā 'aki 'ae palasa: ¹⁴ Ko 'Ahinatapi ko e foha 'o Ito, na'e 'a'ana 'a Mehanemi: ¹⁵ Ko 'Ahimasi na'e 'i Nafitali; na'e ma'u foki 'e ia 'a Pasi-mati ko e 'ofefine 'o Solomone ko hono 'unoho: ¹⁶ Ko Peana ko e foha 'o Husai, na'e 'i 'Aseli pea mo 'Aloti: ¹⁷ Ko Sihosafate ko e foha 'o Palua, na'e 'i 'Isaka: ¹⁸ Ko Simi ko e foha 'o Ila, na'e 'i Penisimani. ¹⁹ Ko Kepa ko e foha 'o Uli, na'e 'i he fonua 'o Kiliati, mo e fonua 'o Sihoni ko e tu'i 'oe kakai 'Amoli, pea mo Oki ko e tu'i 'o Pesani; pea ko e matāpule tokotaha pe ia 'i he fonua.

²⁰ ¶ Pea na'e fu'u tokolahi 'a Siuta mo 'Isileli, 'o hangē ko e 'one'one 'i he matātahi 'a honau tokolahi, 'i he kai, mo e inu, pea mo e fai fakafiefia. ²¹ Pea na'e pule 'a Solomone ki he pule'anga kotoa pē mei he vaitafe 'o a'u atu ki he fonua 'oe kakai Filisitia, pea 'e a'u ki he ngata'anga 'o 'Isipite: na'a nau 'omi koloa, 'o tukuhau kia Solomone lolotonga 'ae 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui.

²² ¶ Pea ko e me'akai 'a Solomone ki he 'aho pe taha, ko e fua'anga 'e tolungofulu 'oe maho'a'a lelei, mo e fua'anga 'e onongofulu 'oe maho'a'a 'e taha, ²³ Ko e fanga pulu sino 'e hongofulu, mo e fanga pulu 'e uofulu mei he potu mohuku'ia, mo e fanga sipi 'e teau, ka 'oku lau kehe 'ae fanga ha'ate mo e fanga 'anitelope, mo e fanga tia, mo e fanga manupuna na'e fafanga'i ke ngako. ²⁴ He na'e a'u atu 'a 'ene pule ki he potu kotoa pē 'i he kavaitafe ki heni, mei Tifisa 'o 'alu atu ki Kesa, ki he ngaahi tu'i kotoa pē 'i he kavai ki heni 'oe vaitafe: pea na'e melino pe ia 'i he potu fulipē na'e takatakai 'iate ia. ²⁵ Pea na'e nofo ta'emanavahē 'a Siuta mo 'Isileli, taki taha 'ae tangata 'i hono lalo vaine mo e lolo fiki 'o'ona, mei Tani 'o a'u ki Peasipa, 'i he 'aho kotoa pē 'o Solomone.

²⁶ ¶ Pea na'e ma'u 'e Solomone 'ae potu tu'u'anga 'e fā mano ki he fanga hoosi 'o 'ene ngaahi saliote, pea mo e kau heka hoosi 'e tokotaha mano ma toko ua afe. ²⁷ Pea na'e tokonaki 'e he kau matāpule ko ia 'ae me'akai mā 'ae tu'i ko Solomone, pea ma'anautolu kotoa pē na'e ha'u ki he keinanga'anga 'a Solomone, ko e tangata taki taha 'i hono māhina: na'e 'ikai te nau masiva 'i ha me'a. ²⁸ Na'a nau 'omi foki, 'e he tangata taki taha 'o hangē ko 'ene ngāue 'a'ana, 'ae pa'ale mo e

kau'i koane ma'ae fanga hoosi mo e fanga manu ve'e-vave, ki he potu na'e 'i ai 'ae kau matāpule.

²⁹ ¶ Pea na'e foaki 'e he 'Otua kia Solomone 'ae poto lahi 'aupito mo e loto fa'a fakakaukau, mo e loto fu'u lahi, 'o hangē ko e 'one'one 'aia 'oku 'i he matātahi.

³⁰ Pea na'e lahi hake 'ae poto 'a Solomone 'i he poto 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua fakahahake, mo e poto kotoa pē 'o 'Isipite. ³¹ He na'e poto lahi hake ia 'i he kakai kotoa pē; 'o lahi hake 'ia Etani ko e tangata Esalai, mo Heman, mo Kalikoli, mo Talita, ko e ngaahi foha 'o Maholi: pea na'e a'u atu 'a 'ene ongoongolelei ki he ngaahi pule'anga kotoa pē na'e tu'u takatakai ai. ³² Pea na'a ne lea 'aki 'ae lea fakatātā 'e tolu afe: pea na'e taha afe ma nima 'a 'ene hiva. ³³ Pea na'a ne fakamatala 'ae ngaahi 'akau, mei he 'akau ko e sita 'oku 'i Lapanoni 'o a'u hifo ki he 'isope 'oku tupu mai mei he fanga 'oe 'ā: na'a ne lea foki ki he ngaahi fanga manu, mo e fanga manupuna, mo e me'a 'oku totolo, pea mo e ngaahi ika. ³⁴ Pea na'e ha'u 'ae ni'ihī mei he kakai kotoa pē ke fanongo ki he poto 'a Solomone, mei he ngaahi tu'i kotoa pē 'o māmani, 'aia na'e fanongo ki he'ene potu.

1 'Oku fekau'i 'ae ni'ihī 'e Helami ke fetapa lelei kia Solomone, pea 'oku tala ai kiate ia 'a 'ene tokanga ke langa 'ae falelotu, mo 'ene holi ke ne 'omi ha 'akau ki ai. 7 'Oku fakafeta'i 'e Helami ki he 'Otua koe'uhi ko Solomone, pea 'oku ne kole meiate ia 'ae me'akai pe ma'a hono kakai, kae 'atu ai 'ae ngaahi ta'anga 'akau. 13 Ko e lau hono tokolahi 'oe kau tufunga mo e kau ngāue 'a Solomone.

5 PEA na'e fekau atu 'e Helami ko e tu'i 'o Taia 'a 'ene kau tamaio'eiki kia Solomone; he na'a ne fanongo ki he'enu fakanofa ia ko e tu'i ke fetongi 'a 'ene tamai: he na'e 'ofa ma'u pe 'a Helami kia Tevita. ² Pea na'e fekau atu 'e Solomone kia Helami, 'o pehē, ³ "Oku ke 'ilo na'e 'ikai fa'a langa 'e Tevita ko 'eku tamai ha fale ki he huafa 'o Sihova ko hono 'Otua, koe'uhi ko e ngaahi tau na'a ne ta'omia ai mei he potu kotoa pē, kae'oua ke tuku 'akinautolu 'e Sihova ki hono lalo 'aofiva'e. ⁴ Ka ko eni kuo foaki kiate au 'e Sihova ko hoku 'Otua 'ae melino 'i he potu kotoa pē, ko ia 'oku 'ikai ai ha fili pe ha me'a tu'utāmaki 'e fai. ⁵ Pea vakai, 'oku ou pehē ke langa ha fale ki he huafa 'o Sihova ko hoku 'Otua, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova kia Tevita ko 'eku tamai, 'o pehē, 'Ko ho 'alo, 'aia te u fakanofa ki ho nofo'a fakatu'i ke fetongi koe, 'e langa 'e ia ha fale ki hoku huafa.' ⁶ Pea ko ia foki ke ke fekau ke nau tā'anga mai 'ae ngaahi 'akau ko e sita mei Lapanoni; pea 'e kautaha 'a 'eku kau tamaio'eiki mo ho'o kau tamaio'eiki: pea te u foaki kiate koe 'ae totongi koe'uhi ko ho'o kau tamaio'eiki 'o fakatatau ki ha me'a te ke tala 'e koe: he 'oku ke 'ilo 'oku 'ikai 'iate kima'utolu ha kakai 'oku poto 'i he fai 'oe ta'anga 'o hangē ko e kakai 'a Saitoni."

⁷ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene fanongo 'e Helami ki he ngaahi lea 'a Solomone, na'a ne fiefia 'aupito ai, 'o ne pehē, "Fakafeta'i kia Sihova he 'aho ni, 'aia kuo ne foaki kia Tevita ha 'alo poto ke pule ki he kakai lahi ni."

⁸ Pea na'e 'ave 'ae fekau 'a Helami kia Solomone, 'o ne

pehē, "Kuo u fanongo ki he ngaahi me'a 'aia na'a ke fekau ai kiate au: te u fai 'ae me'a kotoa pē 'oku ke holi ki ai koe'uhi ko e tā'anga sita, pea koe'uhi ko e tā 'ae 'akau ko e paini. ⁹ 'E 'ohifo ia 'e he'eku kau tamaio'eiki mei Lapanoni ki tahi: pea te u fetuku ia 'i tahi 'o taulani ki ha potu te ke fakahā mai, pea te u fekau ke tuku ia 'i ai, pea te ke ma'u ia: pea te ke fai ki hoku loto, 'i ho'o tuku mai 'ae me'akai ki hoku kaungā nofo'anga." ¹⁰ Ko ia na'e tuku ai 'e Helami kia Solomone 'ae ngaahi 'akau sita mo e ngaahi 'akau paini 'o hangē ko ia kotoa pē na'a ne holi ki ai. ¹¹ Pea na'e 'atu 'e Solomone kia Helami 'ae fua'anga uite 'e ua mano ko e me'akai ki hono kaungā nofo'anga, mo e fua'anga lolo lelei 'e uofulu: na'e pehē 'ae me'a na'e foaki 'e Solomone kia Helami 'i he ta'u taki taha. ¹² Pea na'e foaki 'e Sihova 'ae poto kia Solomone, 'o tatau mo 'ene tala'ofa kiate ia: pea na'e nofo melino pe 'a Helami, mo Solomone; pea na'e fe-fuakava'aki 'akinaua ni.

¹³ ¶ Pea na'e pule 'e Solomone ke fili mai ha kau tangata mei 'Isileli kātoa; pea na'e fili mai 'ae kau tangata 'e toko tolu mano. ¹⁴ Pea na'a ne fekau atu 'akinautolu ki Lapanoni, ko e tokotaha mano 'i he māhina 'e taha 'o fai fakahokohoko: ko e māhina 'e taha na'a nau 'i Lapanoni, pea ko e māhina 'e ua na'a nau 'i honau 'api: pea na'e pule'i 'ae kau tangata 'e 'Atonilami. ¹⁵ Pea na'e 'ia Solomone 'ae kakai 'e toko fitu mano ke fetuku me'a, mo e toko valu mano ke fai tā'anga 'i he ngaahi mo'unga; ¹⁶ Ka na'e 'ikai lau ai 'ae ngaahi 'eiki 'a Solomone 'aia na'e enginaki'i 'ae ngāue, ko e toko tolu afe mo e toko tolungeau, 'akinautolu na'e pule ki he kakai na'e fai 'ae ngāue. ¹⁷ Pea na'e fekau 'e he tu'i, pea na'a nau 'omi 'ae ngaahi maka lalahi, mo e maka mahu'inga, mo e maka na'e tā, koe'uhi ke fakatoka 'ae tu'unga 'oe fale. ¹⁸ Pea na'e tā ia 'e he kau tufunga 'a Solomone pea mo e kau tufunga 'a Helami, pea mo e kakai Kipila: na'e pehē 'enu teuteu 'ae ta'anga 'akau mo e ngaahi maka ke langa'aki 'ae fale.

1 Ko e langa hake 'ae falelotu lahi 'o Solomone. 5 Ko hono ngaahi potu fale. 11 Ko e tala'ofa 'ae 'Otua koe'uhi ko ia. 15 Ko e anga mo e teunga 'oe fale. 23 Ko e Selupimi. 31 Ko hono ngaahi matapā. 36 Ko hono loto'ā. 37 Ko e faka'osi hono langa 'i he ta'u 'e fitu.

6 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i hono ta'u 'e fāngeau ma valungofulu hili 'ae ha'u 'ae fānau 'a 'Isileli mei he fonua 'o 'Isipite, 'i hono fā 'oe ta'u 'oe pule 'a Solomone ki 'Isileli, 'i he māhina ko Sifi, 'aia ko hono ua 'oe māhina, na'a ne kamata langa 'ae fale 'o Sihova. ² Pea ko e fale na'e langa 'e he tu'i ko Solomone kia Sihova, na'e lōloa ia ko e hanga 'e teau ma uofulu, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e fāngofulu, pea ko hono mā'olunga 'o ia ko e hanga 'e onongofulu. ³ Pea ko hono lōloa 'oe hū'anga fale fakamalumu 'i he 'ao 'oe falelotu, ko e hanga 'e fāngofulu, 'o fakatatau mo e māukupu 'oe fale; pea ko hono māukupu 'i he 'ao 'oe fale ko e hanga 'e uofulu. ⁴ Pea na'a ne ngaohi ki he fale 'ae ngaahi kātupa na'e fa'a fakama'u ke sio mei ai. ⁵ Pea na'a ne langa 'ae ngaahi potu'i fale 'i he tafa'aki

holisi maka 'oe fale 'o takatakai, 'io, 'i he tafa'aki holisi maka 'oe fale 'o takatakai hake 'i he potu tapu pea mo e folofola'anga: pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi potu fale 'o takatakai hake: ⁶ Ko e potu fale 'i lalo ko hono māukupu ko e hanga 'e hongofulu, pea ko ia ki loto ko e hanga 'e hongofulu ma ua 'a hono māukupu 'o ia, pea ko hono tolu na'e hongofulu ma fā 'ae hanga 'i hono māukupu 'o ia: he na'a ne ngaohi 'ae ngaahi hili'anga lalanga lausi'i kitu'a 'i he holisi maka 'oe fale, koe'uhi ke 'oua na'a fakama'u ia ki he holisi maka 'oe fale. ⁷ Pea 'i he'ene langa hake 'ae fale, na'e langa ia 'a-ki 'ae maka na'e faka'osi 'a hono teuteu'i 'i he te'eki ke 'omi ia ki ai; ko ia na'e 'ikai patō ai 'i he fale ha hamala, pe ha toki, pe ha me'a fakatufunga ukamea, lolotonga 'a hono langa hake. ⁸ Na'e tu'u 'ae matapā ki he potu fale 'i loto ki he potu fale to'omata'u: pea na'a nau 'alu hake 'i he tu'unga mamiomio ki he fale 'i loto, pea mei ai 'i loto ki hono tolu. ⁹ Na'e pehē 'a 'ene langa 'ae fale mo faka'osi ia: pea na'a ne 'ato 'aki 'ae fale 'ae ngaahi lalanga mo e laupapa 'oe 'akau ko e sita. ¹⁰ Pea na'a ne langa 'ae ngaahi potu'i fale ke falala ki he holisi maka kotoa pē 'oe fale, ko e hanga 'e hongofulu 'a hono mā'olunga: pea na'e fakafalala ia ki he fale 'aki 'ae 'akau ko e sita.

¹¹ ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Solomone, 'o pehē, ¹² "Ko e fale eni 'oku ke fokotu'u, pea kapau te ke 'alu 'i he'eku ngaahi fono, mo fai 'eku ngaahi fakamaau, pea tauhi 'a 'eku ngaahi fekau ke 'eve'eva 'i ai; pehē, te u toki fakamo'oni 'a 'eku lea kiate koe, 'aia na'aku lea 'aki kia Tevita ko ho'o tamai: ¹³ pea te u nofo 'i he lolotonga 'oe fānau 'a 'Isileli, pea 'e 'ikai teu li'aki 'a hoku kakai ko 'Isileli." ¹⁴ Ko ia na'e langa 'e Solomone 'ae fale, pea na'a ne faka'osi ia. ¹⁵ Pea na'a ne 'aofi 'ae holisi maka ki loto fale 'aki 'ae laupapa sita, mei he faliki 'oe fale 'o a'u hake 'i he holisi maka ki he 'ato: na'a ne 'aofi ia 'aki 'ae 'akau, pea na'a ne faliki 'aki 'ae fale 'ae laupapa, mei he 'akau ko e paini. ¹⁶ Pea na'a ne 'aofi 'ae holisi 'oe fale, ko e hanga 'e fāngofulu 'aki 'ae laupapa sita, 'io, 'ae faliki 'oe fale pea mo e holisi; na'a ne ngaohi pehē ia ki loto ma'ae folofola'anga, pea mo e potu toputapu 'aupito. ¹⁷ Pea ko e fale, 'io, 'ae falelotu na'e 'i hono 'ao, ko e hanga 'e valungofulu 'a hono lōloa. ¹⁸ Pea na'e tongitongi ki he sita 'oe loto fale 'ae fua'i 'akau, mo e ngaahi fisi kuo tatala: na'e sita kotoa pē; na'e 'ikai ke ha ai ha maka. ¹⁹ Pea na'a ne teuteu'i 'ae folofola'anga 'i he potu fale ki loto, ke tuku ki ai 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova. ²⁰ Pea ko hono lōloa 'oe folofola'anga ki mu'a ko e hanga 'e fāngofulu, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e fāngofulu, pea ko hono mā'olunga 'o ia ko e hanga 'e fāngofulu: pea na'a ne 'ufi'ufi 'aki ia 'ae koula mo'onii; pea na'e 'aofia foki 'ae feilaulau'anga sita. ²¹ Ko ia, na'e 'ufi'ufi 'ae loto fale 'o Solomone 'aki 'ae koula haohaoa: pea na'a ne vahevahe 'ae fale 'aki 'ae ngaahi seini koula ki mu'a 'i he folofola'anga; pea na'a ne 'aofi 'aki ia 'ae koula. ²² Pea na'a ne 'ufi'ufi 'aki 'ae koula 'ae fale katoa, kae'oua ke 'osi 'ae fale katoa 'i hono 'ai: pea ko e feilaulau'anga kā-

toa na'e ofi ki he folofola'anga, na'a ne 'aofi ia 'aki 'ae koula.

²³ ¶ Pea 'i he lolotonga 'oe folofola'anga na'a ne ngaohi ai 'ae ongo selupi mei he 'akau ko e 'olive, ko hona mā'olunga taki taha ko e hanga 'e uofulu. ²⁴ Pea ko e kapakau 'e taha 'oe selupi ko hono lōloa ko e hanga 'e hongofulu, pea ko e hanga 'e hongofulu 'ae lōloa 'oe kapakau 'oe selupi 'e taha: mei he mui kapakau 'e taha 'o a'u atu ki he mui kapakau 'e taha ko hono lōloa ko e hanga 'e uofulu. ²⁵ Pea na'e uofulu 'ae hanga 'oe selupi 'e taha: na'e tatau pe 'ae ongo selupi 'i hona fuofua pea mo hona lahi. ²⁶ Ko e mā'olunga 'oe selupi 'e taha ko e hanga 'e uofulu pea ne pehē foki 'ae selupi 'e taha. ²⁷ Pea na'a ne fokotu'u 'ae ongo selupi ki he potu fale ki loto; pea na'e mafola atu 'ae kapakau 'oe ongo selupi, pea na'e lave ai 'ae kapakau 'e taha ki he holisi fale, kae lave 'ae kapakau 'oe selupi 'e taha ki he holisi 'e taha; pea na'e felave'i 'a hona kapakau 'i loto fale. ²⁸ Pea na'a ne 'ufi'ufi 'ae ongo selupi 'aki 'ae koula. ²⁹ Pea na'a ne tongitongi takatakai ki he ngaahi holisi 'oe fale 'ae ngaahi fakatātā ki he selupimi, mo e 'akau ko e ponga, pea mo e ngaahi fisi'i'akau kuo tatala, 'i loto mo tu'a. ³⁰ Pea na'a ne 'ufi'ufi 'aki 'ae koula 'ae faliki 'oe fale 'i loto mo 'i tu'a.

³¹ ¶ Pea ki he hū'anga 'oe folofola'anga na'a ne ngaohi 'ae ngaahi matapā 'oe 'akau ko e 'olive: ko hono 'akau fakalava mo e kau matapā ko e konga 'e nima. ³² Ko e ongo matapā foki ko e 'akau 'olive; pea na'a ne tongitongi ki ai 'ae fakatātā ki he selupimi, mo e 'akau ko e ponga, mo e fisi'i'akau na'e matala, pea ne 'ufi'ufi 'aki ia 'ae koula, mo ne 'aofi 'aki 'ae koula 'ae selupimi, pea mo e ngaahi 'akau ko e ponga. ³³ Na'e pehē foki 'a 'ene ngaohi ki he matapā 'oe falelotu 'ae pou 'oe 'akau ko e 'olive; ko e ponga 'e fā. ³⁴ Pea ko hono matapā 'e ua na'e 'oe 'akau ko e paini; na'e fa'a mapelu 'ae potu 'e ua 'oe matapā 'e taha, pea na'e fa'a mapelu 'ae potu 'e ua 'oe matapā kehe 'e taha. ³⁵ Pea na'a ne tongitongi ki ai 'ae selupimi mo e ngaahi 'akau ko e ponga mo e fisi'i'akau na'e matala: pea na'a ne 'aofi 'aki ia 'ae koula na'e 'ai ke tatau mo e ngāue tongitongi. ³⁶ Pea na'a ne langa 'ae loto'ā ki loto 'aki 'ae 'otu maka 'e tolu na'e teuteu'i, pea mo e 'otu 'e taha 'oe lalanga sita.

³⁷ ¶ Na'e fakatoka 'ae tu'unga 'oe fale 'o Sihova 'i hono fā 'oe ta'u, 'i he māhina ko Sifi: ³⁸ Pea 'i hono hongofulu ma taha 'oe ta'u, 'i he māhina ko Puli, 'aia ko hono valu 'oe māhina, na'e faka'osi 'ae fale 'i hono potu kotoa pē, 'o fakatatau ki hono anga kotoa pē. Ko ia, na'a ne fitu ta'u 'i he'ene langa hake ia.

1 Ko e langa hake 'ae fale 'o Solomone. 2 Ko hono fale 'i Lapanoni. 6 Ko e ngaahi pou 'oe fale. 7 Ko e fakamaau'anga. 8 Ko e fale ki he 'ofefine 'o Felo. 13 Ko e ongo pou na'e ngaohi 'e Helami. 23 Ko e fakatātā ukamea ki he tahi. 27 Ko e ngaahi teunga kehekehe 'i ai.

7 KA na'e fai 'e Solomone 'ae langa 'o hono fale 'o'ona 'i he ta'u 'e hongofulu ma tolu, pea na'a ne faka'osi 'a hono fale kotoa pē. ² Na'a ne langa foki 'ae fale 'i he vao 'akau 'o Lapanoni; ko hono lōloa 'o ia ko e

hanga 'e uangeau, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e teau, pea ko hono mā'olunga ko e hanga 'e onongofulu, na'e tu'u ia ki he 'otu pou sita 'e fā, pea na'e hilifaki ki he funga pou 'ae ngaahi lalanga sita. ³ Pea na'e 'u-fi'ufi ia 'aki 'ae sita ki 'olunga 'i he ngaahi lalanga, 'aia na'e toka ki he pou 'e fāngofulu ma nima, 'aia na'e taki hongofulu ma nima 'i he 'otu 'e taha. ⁴ Pea na'e ai 'ae ngaahi kātupa na'e faka'otu tolu, pea na'e fehanga'aki ia 'i he 'otu 'e tolu. ⁵ Pea na'e potupotu tatau pe 'ae ngaahi matapā mo e ngaahi pou kotoa pē, pea pehē mo e ngaahi kātupa: pea na'e fehanga'aki 'ae kātupa, ki he kātupa 'i he 'otu 'e tolu.

⁶ ¶ Pea na'a ne ngaohi 'ae hū'anga fale fakamalumu 'aki 'ae ngaahi pou; ko hono lōloa ko e hanga 'e teau, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e onongofulu: pea na'e ki mu'a 'i ai 'ae hū'anga fale fakamalumu: pea ko e ngaahi pou pea mo e lalanga lahi na'e 'i mu'a 'i ai.

⁷ ¶ Pea na'a ne ngaohi foki 'ae fakamalumu'anga ki he nofo'a faka'e'i'eiki ke ne fai mei ai 'ae fakamaau, 'io, 'ae fale fakamalumu 'oe fakamaau'anga: pea na'e 'u-fi'ufi ia 'aki 'ae sita mei he potu faliki fale 'e taha ki he taha kehe. ⁸ Pea ko hono fale 'aia na'a ne nofo ai na'e 'i ai 'ae loto 'ae taha ki loto ange 'i he hū'anga fale fakamalumu, 'aia na'e tatau pe hono ngaohi. Na'e ngaohi foki 'e Solomone ha fale ki he 'ofefine 'o Felo, ko hono 'unoho, 'o tatau mo e hū'anga fale fakamalumu ko eni. ⁹ Na'e mahu'inga hono ngaahi maka kotoa pē, 'o fakatatau mo e fuofua 'oe ngaahi maka kuo tā, ka na'e hele 'aki 'ae kili, 'i loto pea 'i tu'a, 'io, mei he tu'unga 'o a'u hake ki he tulutulu, pea na'e pehē ia 'i tu'a 'o hanga atu ki he loto'ā lahi. ¹⁰ Pea ko hono tu'unga na'e 'oe ngaahi maka mahu'inga, 'io, 'ae ngaahi maka lalahi, ko e ngaahi maka na'e uofulu malie 'a hono hanga, mo e ngaahi maka na'e hanga 'e hongofulu ma ono. ¹¹ Pea na'e 'i 'olunga 'ae ngaahi maka mahu'inga, 'o tatau mo e fuofua 'oe ngaahi maka kuo tā, pea mo e ngaahi sita. ¹² Pea ko e loto'ā lahi 'aia na'e takatakai ai na'e 'otu tolu 'ae ngaahi maka tātā, pea mo e 'otu 'e taha 'oe ngaahi lalanga sita, ki he loto'ā ki loto 'i he fale 'o Sihova, pea ki he hū'anga fale fakamalumu 'oe fale.

¹³ ¶ Pea na'e fekau atu 'e Solomone 'o ne 'omi 'a Helami mei Taia. ¹⁴ Ko e tama ia 'oe fefine na'e pekia hono 'unoho 'oe fa'ahinga 'o Nafitali, pea ko 'ene tamai ko e tangata Taia, ko e tufunga 'i he palasa: pea na'e fonu ia 'i he poto, mo e fa'a fakakaukau, mo nimamea'a ke ngaohi 'ae ngaahi me'a 'i he palasa. ¹⁵ He na'a ne ngaohi 'ae ongo pou palasa, na'e taki taha 'ae hanga 'e tolungofulu hona mā'olunga: pea ko hono fua takatakai 'aki 'ae afo ko e taki taha 'ae hanga 'e uofulu ma fā.

¹⁶ Pea na'a ne ngaohi 'ae 'ulu pou 'e ua 'aki 'ae palasa na'e haka, koe'uhi ke 'ai 'i he ongo 'ulu pou: ko e mā'olunga 'oe 'ulu pou 'e taha ko e hanga 'e hongofulu, pea ko e mā'olunga 'oe 'ulu pou 'e taha ko e hanga 'e hongofulu: ¹⁷ Pea ko e teunga fakavangavanga, mo e kahoa 'oe ngāue na'e fakafihifihi ki he 'ulu'i pou 'aia na'e 'i 'olunga 'i he ngaahi pou; ko e fitu ki he 'ulu'i pou 'e taha, pea fitu ki he 'ulu'i pou kehe 'e taha. ¹⁸ Pea na'a

ne ngaohi 'ae ngaahi pou, pea mo e 'otu 'e ua na'e 'i he teunga fakavangavanga pe taha, ke 'ufi'ufi 'ae 'ulu'i pou 'aia na'e 'i 'olunga 'aki 'ae pomikanite; pea na'e pehē foki 'a 'ene ngaohi 'ae 'ulu'i pou 'e taha. ¹⁹ Pea ko e 'ulu'i pou 'aia na'e 'i he 'ulu pou 'i he hū'anga fale fakamalumu na'e fakasanisani 'aki 'ae lili, ko e hanga 'e valu. ²⁰ Pea na'e 'i 'olunga foki, 'i he 'ulu'i pou na'e 'i he ongo pou, 'ae pomikanite, 'o fe'unga atu mo e potu pupula na'e ofi ki he teunga fakavangavanga: pea na'e uangeau 'ae pomikanite na'e faka'otu takatakai 'i he 'ulu'i pou 'e taha. ²¹ Pea na'a ne fokotu'u 'ae ongo pou 'i he tū'anga fale fakamalumu 'oe falelotu pea na'a ne fokotu'u 'ae pou fakato'omata'u, 'o ne ui hono hingoa ko Sakini: pea na'a ne fokotu'u hake 'ae pou fakato'ohema, 'o ne ui hono hingoa 'o'ona ko Poasi. ²² Pea na'e 'i he ngaohi 'ulu'i pou 'ae fakatātā ki he lili: na'e pehē 'ae teuteu 'o 'osi 'ae ngāue 'oe ngaahi pou.

²³ ¶ Pea na'a ne ngaohi 'ae tunganga vai lahi 'aki 'ae ukamea haka, ko e fuofua 'ae 'ata'atā 'o hono ngutu, ko e hanga 'e uofulu, na'e fuopotopoto ia 'o takatakai hake, pea ko hono mā'olunga ko e hanga 'e hongofulu: pea ko e afo na'e fua 'aki 'a hono takatakai ko e hanga ia 'e onongofulu. ²⁴ Pea ki lalo 'i hono ngutu 'o takatakai hake na'e 'ai 'ae teunga fuopotopoto, ko e taki hongofulu 'i he hanga 'e ua, na'e takatakai ia 'i he vai: na'e teuteu 'ae teunga fuopotopoto 'i he 'otu 'e ua fakataha mo e fakafuofua ia 'i hono haka 'o ia. ²⁵ Na'e tu'u ia ki he fanga pulu 'e hongofulu ma ua, na'e hanga 'ae tolu ki he feitu'u tokelau, pea hanga 'ae tolu ki he feitu'u lulunga, pea hanga 'ae tolu ki he feitu'u tonga, pea mo e tolu na'e hanga ki he feitu'u hahake: pea na'e tuku 'ae tunganga vai lahi ki 'olunga 'i ai, pea na'e hanga 'a honau tu'ungaiku kotoa pē ki loto. ²⁶ Pea ko hono matolu ko e nima 'e taha, pea na'e ngaohi 'a hono ngutu 'o hangē ko e ngutu 'o ha ipu, 'aki 'ae fisi'i'akau 'oe fili: pea ko hono fonu 'o ia ko e kaloni 'e taha mano mo e ono afe.

²⁷ ¶ Pea na'a ne ngaohi 'ae tu'unga 'e hongofulu 'aki 'ae palasa; ko e lōloa 'oe tu'unga 'e taha ko e hanga 'e valu, pea ko e hanga 'e valu 'a hono māukupu, pea ko hono mā'olunga ko e hanga 'e ono. ²⁸ Pea na'e pehē ni 'a hono ngaohi 'oe ngaahi tu'unga: na'e ai honau ngaahi tapa, pea na'e tu'u 'a honau ngaahi tapa 'i he vaha'a 'oe potu pupula: ²⁹ Pea 'i he ngaahi tapa na'e 'i he vaha'a 'oe potu pupula na'e 'i ai 'ae ngaahi laione, mo e fanga pulu mo e selupimi: pea na'e tu'u ha tu'unga ki 'olunga 'i he ngaahi potu pupula: pea ki lalo 'i he ngaahi laione mo e fanga pulu na'e 'ai 'ae teunga na'e ngaohi fakamanifinifi. ³⁰ Pea ki he tu'unga taki taha na'e 'ai hono me'a teka palasa 'e fā, mo hono takai'anga palasa: pea na'e 'ai hono tokoto'anga 'i hono tuliki 'e fā: 'i he lalo 'ai'anga vai na'e 'ai hono tokoto'anga, ko e ukamea haka, 'i he potu kehekehe kotoa pē. ³¹ Pea ko e 'ata'atā 'o hono ngutu ki 'olunga pea ki loto 'i he 'ulu'i pou ko e hanga 'e ua: ka na'e fuopotopoto 'a hono ngutu, 'o hangē ko hono ngaohi 'oe tu'unga, *pea ko hono fua* ko e hanga 'e tolu: pea na'e tu'u 'ae ngaahi me'a tongitongi ki hono ngutu mo honau ngaahi tapa,

na'e potupotu tatau ka na'e 'ikai ke fuopotopoto. ³² Pea 'i lalo 'i he ngaahi tapa na'e 'ai 'ae me'a teka 'e fā; pea na'e fakama'u ki he tu'unga 'ae takai'anga 'oe ngaahi me'a teka: pea ko e mā'olunga 'oe me'ateka ko e hanga 'e tolu. ³³ Pea na'e tatau 'ae ngaahi 'oe ngaahi me'ateka mo e ngaahi 'oe va'e 'oe saliate: ko e ukamea haka pe kotoa pē, 'a honau takai'anga, mo e velo'anga 'oe takai'anga, mo e me'a takai kitu'a, pea mo hono ngaahi me'a fakapasanga. ³⁴ Pea na'e 'ai 'ae tokoto'anga 'e fā ki he tuliki 'e fā 'oe tu'unga 'e taha: pea na'e 'ai ke fakataha 'aupito 'ae ngaahi tokoto'anga pea mo e tu'unga 'i ai. ³⁵ Pea 'i he potu ki 'olunga 'oe tu'unga na'e 'ai hono me'a ki 'olunga hake ko e hanga 'e taha 'a hono mā'olunga: pea 'i 'olunga 'i he tu'unga na'e tatau pe mo ia 'ae ngaahi 'o hono ngaahi potu pupula pea mo hono ngaahi tapa. ³⁶ He na'a ne tongitongi 'i he ngaahi me'a lafalafa 'oe potu pupula pea 'i hono ngaahi tapa, 'ae selupimi mo e laione, mo e 'akau ko e ponga, 'o fakatatau mo honau fuofua takitaha, mo e ngaahi me'a kehekehe 'o takatakai hake. ³⁷ Na'e pehē ni 'a 'ene ngaahi 'ae tu'unga 'e hongofulu: na'e tatau pe 'a honau haka, mo honau fakafuofua, pea mo honau lahi.

³⁸ ¶ Hili ia na'a ne ngaahi 'ae 'ai'anga vai 'e hongofulu 'aki 'ae palasa: ko e pito 'oe 'ai'anga vai takitaha ko e kaloni 'e tolungeau tupu: pea na'e valu 'ae hanga 'oe 'ai'anga vai takitaha: pea ki he tu'unga takitaha 'i he hongofulu na'e hili ai 'ae 'ai'anga vai 'e taha. ³⁹ Pea na'a ne tuku 'ae tu'unga 'e nima ki he potu to'omata'u 'oe fale, pea nima ki he potu fale fakato'ohema: pea na'a ne tuku 'ae fu'u tukunga vai lahi ki he potu to'omata'u fakahahake 'oe fale 'o hanga tonu atu ki he feitu'u tonga.

⁴⁰ ¶ Pea na'e ngaahi 'e Helami 'ae ngaahi 'ai'anga vai, mo e ngaahi huo, pea mo e ngaahi ipu luoluo. Na'e pehē 'ae faka'osi 'e Helami 'a 'ene fai 'ae ngāue kotoa pē 'aia na'a ne teuteu kia Solomone ma'ae fale 'o Sihova: ⁴¹ Ko e ongo pou, mo e teunga fuopotopoto 'oe 'ulu'i pou 'aia na'e 'i he 'ulu' 'oe ongo pou; pea mo e teunga fakavangavanga 'e ua ke 'ufi'ufi 'aki 'ae ongo me'a fuopotopoto 'aia na'e 'i he 'ulu'i pou ki he tumu'aki 'oe ongo pou; ⁴² Pea mo e pomikanite 'e fāngeau ke teunga 'aki 'ae teunga fakavangavanga 'e ua, ko e taki ua 'ae 'otu pomikanite ki he teunga fakavangavanga 'e taha, ke 'ufi'ufi 'aki 'ae ongo teunga fuopotopoto 'aia na'e 'i he 'ulu'i pou 'e ua; ⁴³ Mo e tu'unga 'e hongofulu, pea mo e 'ai'anga vai 'e hongofulu na'e hilifaki ki he ngaahi tu'unga; ⁴⁴ Mo e fu'u tukunga vai 'e taha, mo e fanga pulu 'e hongofulu ma ua ki he lalo tukunga vai; ⁴⁵ Pea mo e ngaahi kulo, mo e ngaahi huo, pea mo e ngaahi ipu luoluo: pea ko e ngaahi nāunau ni kotoa pē 'aia na'e ngaahi 'e Helami ki he tu'i ko Solomone ma'ae fale 'o Sihova, na'e ngaahi 'aki ia 'ae palasa ngingila.

⁴⁶ Na'e haka mo ngaahi eni kotoa pē 'e he tu'i 'i he potu tokalelei 'o Sioatani 'i he potu 'oku kekelele 'umea, 'i he vaha'a 'o Sukote mo Salitani. ⁴⁷ Pea na'e tuku *ta'efakamamafa* 'e Solomone 'ae ngaahi ipu, koe'uhi na'e lahi 'aupito ia; pea na'e 'ikai ke 'ilo 'a hono mamafa 'oe

palasa. ⁴⁸ Pea na'e ngaahi 'e Solomone 'ae ngaahi nāunau 'oe fale 'o Sihova: ko e feilaulau'anga koula, mo e palepale 'oe koula 'aia na'e hili ki ai 'ae ma 'oe 'ao, ⁴⁹ Mo e tu'ungamaama 'oe koula mo'oniia, ko e nima ki he to'omata'u, pea ko e nima ki he to'ohema, 'i he 'ao 'oe folofola'anga, pea mo e ngaahi fisi'i'akau, mo e ngaahi tu'ungamaama, pea mo e me'a hikofi fakakoula, ⁵⁰ Pea mo e ngaahi ipu, pea mo e helekosi maa-ma, pea mo e ngaahi ipu luoluo, pea mo e ngaahi sēpuni, pea mo e ngaahi 'ai'angaafi 'oe koula mo'oniia; mo e tautau'anga matapā koula, ki he ngaahi matapā 'oe fale ki loto, mo e potu toputapu lahi, pea mo e ngaahi matapā 'oe fale, 'io, 'oe falelotu. ⁵¹ Na'e pehē 'ae faka'osi 'ae ngāue kotoa pē 'aia na'e fai 'e Solomone ko e tu'i ma'ae fale 'o Sihova. Pea na'e fetuku mai 'e Solomone 'ae ngaahi me'a 'ae fakatapui 'e Tevita ko 'ene tamai; 'io, 'ae siliva, mo e koula, mo e ngaahi ipu, na'a ne 'ai fakataha ia mo e ngaahi koloa 'oe fale 'o Sihova.

1 Ko e katoanga 'i he huufi 'oe falelotu. 12 Ko e lotu mo e fai tāpuaki 'e Solomone. 62 Ko 'ene 'atu 'ae feilaulau fakamelino.

8 HILI ia na'e fakataha 'e Solomone 'ae kau mātu'a 'o 'Isileli, pea mo e hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga, ko e ngaahi 'eiki 'i he kau mātu'a 'oe fānau 'a 'Isileli, ki he tu'i ko Solomone 'i Selūsalema, koe'uhi kenau 'o-hake 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova mei he Kolo 'o Tevita, 'aia ko Saione. ² Pea na'e fakataha 'akinautolu 'e he kakai tangata kotoa pē 'o 'Isileli ki he tu'i ko Solomone, 'i he fai 'oe katoanga 'i he māhina ko Itanime, 'aia ko hono fitu ia 'oe māhina. ³ Pea na'e ha'u 'ae kau mātu'a kotoa pē 'o 'Isileli pea na'e hiki hake 'ae puha tapu 'e he kau taula'eiki. ⁴ Pea na'a nau 'o hake 'ae puha tapu 'a Sihova, pea mo e fale fehikitaki 'oe fakataha'anga, pea mo e ngaahi nāunau tapu 'aia na'e 'i he fale fehikitaki, 'io, na'e 'omi ia 'e he kau taula'eiki pea mo e kau Livai. ⁵ Pea ko e tu'i ko Solomone, pea mo e fakataha kotoa pē 'o 'Isileli, 'aia na'e fakataha kiate ia, na'a nau tutu'u mo ia 'i he 'ao 'oe puha tapu ke feilaulau'aki 'ae fanga sipi mo e fanga pulu, na'e 'ikai fa'a 'ilo pe lau hono fiha, ko e me'a 'i he'ene lahi 'aupito. ⁶ Pea na'e 'omi, ki hono potu 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova 'e he kau taula'eiki, ki he folofola'anga 'i he fale, 'io, ki he potu toputapu 'aupito, ki he lalo kapakau 'oe selupimi. ⁷ He na'e malofa atu 'ae kapakau 'e ua 'oe selupimi 'i he potu ki 'olunga 'i he puha tapu, pea na'e malu'i 'ae puha tapu pea mo hono ongo ha'amo 'e he selupimi mei 'olunga. ⁸ Pea na'a nau faka'amo'amo mai 'ae ongo ha'amo, koe'uhi ke ha atu 'ae mui ha'amo 'i he potutapu ki mu'a 'i he folofola'anga, pea na'e 'ikai hā atu ia ki tu'a: pea 'oku kei 'i ai ni 'o a'u mai ki he 'aho ni. ⁹ Na'e 'ikai ha me'a 'i he puha tapu ka ko e ongo maka lafalafa, 'aia na'e 'ai ki ai 'e Mōsese 'i Holepi, ko e potu na'e fai ai 'e Sihova 'ae fuakava mo e fānau 'a 'Isileli, hili 'enau hao mai mei he fonua ko 'Isipite. ¹⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hū mai 'ae kau taula'eiki kitu'a mei he potutapu, na'e fakafonu 'ae fale 'o Sihova 'aki 'ae 'ao. ¹¹ Ko ia na'e 'ikai fa'a tu'u ai 'ae kau taula'eiki ke

fai 'enau tauhi, koe'uhi ko e 'ao: he na'e fakafonu 'ae fale 'o Sihova 'aki 'ae nāunau 'o Sihova.

¹² ¶ Pea na'e toki lea 'a Solomone, "Na'e pehē 'e Sihova te ne nofo 'i he po'uli matolu. ¹³ Kuo u langa mo'oni ha fale kiate koe ke ke 'afio ki ai, ko e potu tu'uma'u ke ke 'afio ki ai 'o ta'engata." ¹⁴ Pea na'e fakahanga mai 'e he tu'i 'a hono fofonga 'o ne tāpuaki 'ae fakataha kotoa pē 'o 'Isileli: (pea na'e tutu'u ki 'olunga, 'ae fakataha kotoa pē 'o 'Isileli;) ¹⁵ Pea na'a ne pehē, "Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'aia na'e folofola mei hono fofonga ki he'eku tamai ko Tevita, pea kuo ne fakamo'oni ia 'aki 'a hono nima, 'i he'ene folofola ni, ¹⁶ 'Talu mei he 'aho na'aku 'omi ai 'a hoku kakai ko 'Isileli mei 'Isipite, na'e 'ikai te u fili ha kolo mei he fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli ke langa ai ha fale, koe'uhi ke tuku ki ai 'a hoku huafa; ka na'aku fili 'a Tevita ke ne pule ki he'eku kakai ko 'Isileli." ¹⁷ Pea na'e 'i he loto 'o 'eku tamai ko Tevita ke ne langa ha fale ki he huafa 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ¹⁸ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Tevita ko 'eku tamai, 'Koe'uhiā na'e 'i ho loto ia ke ke langa ha fale ki hoku huafa, na'e lelei koe 'i ho'o loto ke fai ia. ¹⁹ Ka neongo ia 'e 'ikai te ke langa 'ae fale; ka ko ho foha 'aia 'e tupu mei ho fatu, 'e langa 'e ia 'ae fale ki hoku huafa.' ²⁰ Pea kuo fakamo'oni 'e Sihova 'a 'ene folofola 'aia na'a ne folofola'aki, pea kuo u tu'u hake au 'i he potu 'o 'eku tamai ko Tevita, pea 'oku ou nofo ki he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli, 'o tatau mo e tala'ofa 'a Sihova, pea kuo u langa ha fale ki he huafa 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ²¹ Pea kuo u vahe'i 'i ai ha potu ki he puha tapu, 'aia 'oku 'i ai 'ae fuakava 'a Sihova 'aia na'a ne fai mo 'e-tau ngaahi tamai, 'i he'ene 'omi kinautolu mei he fonua ko 'Isipite." ²² Pea na'e tu'u 'a Solomone 'i he 'ao 'oe feilaulau'anga 'o Sihova 'i he 'ao 'oe fakataha kotoa pē 'o 'Isileli, pea na'a ne mafao atu 'a hono nima ki langi: ²³ Pea na'a ne pehē, "E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'oku 'ikai ha 'otua ke hangē ko koe, 'i he langi 'i 'olunga, pe 'i he maama ki lalo ni, 'a koe 'oku ke tauhi 'ae fuakava mo e 'alo'ofa ki ho'o kau tamaio'eiki 'oku 'eve'eva 'i ho 'ao 'aki 'a honau loto kotoa: ²⁴ 'A koe kuo ke fai ki ho'o tamaio'eiki ko Tevita ko 'eku tamai 'aia na'a ke tala'ofa 'aki kiate ia: na'a ke folofola'aki ia mei ho fofonga, pea kuo ke fakahoko ia 'aki ho nima, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ²⁵ Ko ia foki, 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, fai ki ho'o tamaio'eiki ko Tevita ko 'eku tamai 'aia na'a ke tala'ofa 'aki, 'o pehē, 'E 'ikai te ke masiva 'i ha tangata 'i hoku 'ao ke nofo ki he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli; 'o kapau 'e tokanga 'a ho'o fānau ki honau 'alu'anga, ke nau 'eve'eva 'i hoku 'ao 'o hangē ko ho'o 'eve'eva 'a'au 'i hoku 'ao. ²⁶ Pea ko eni, 'E 'Otua 'o 'Isileli, 'oku ou kole kiate koe, tuku ke fakamo'oni 'a ho'o folofola, 'aia na'a ke folofola'aki ki ho'o tamaio'eiki ko Tevita ko 'eku tamai. ²⁷ Ka 'e nofo mo'oni 'ae 'Otua ki he māmani? Vakai, ko e langi mo e loto langi ki 'olunga 'aupito, 'oku 'ikai te ke fa'a hao ai; kae huanoa 'ae fale ni 'aia kuo u langa? ²⁸ Ka neongo ia ke ke 'afio lelei ki he lotu 'a ho'o tamaio'eiki, pea ki he'ene fakakolekole, 'E Sihova ko hoku 'Otua, koe'uhi ke ke ongo'i 'ae tangi pea mo e lotu, 'aia 'oku lotu 'aki 'e ho'o tamaio'eiki 'i ho 'ao he 'aho ni:

²⁹ Koe'uhi ke 'afio 'a ho fofonga ki he fale ni 'i he pō mo e 'aho, 'io, ki he potu 'aia kuo ke folofola ai 'o pehē, 'E 'i ai 'a hoku huafa: koe'uhi ke ke fanongo ki he lotu 'aia 'e fai 'e ho'o tamaio'eiki 'i he potu ni. ³⁰ Pea ke fakafanongo ki he fakakolekole 'a ho'o tamaio'eiki, pea mo ho'o kakai 'Isileli, 'oka nau ka lotu 'i he potu ni: pea ke fanongo, ke ke fakamolemole.

³¹ ¶ "Kapau 'e fai ha kovi 'e ha tangata ki hono kaungā'api, pea 'oku ne fai ke ne fuakava, pea 'oku 'omi 'ae fuakava ki he 'ao 'o ho'o feilaulau'anga 'i he fale ni: ³² Ke ke toki fanongo 'e koe 'i he langi, pea ke ngāue, mo fakamaau'i 'a ho'o kau tamaio'eiki, 'i he tongi ki he angakovi, ke 'omi ki hono 'ulu 'a hono nunu'a; pea ke fakatonuhia'i 'ae mā'oni'oni, 'i he 'atu kiate ia 'o tatau mo 'ene angatonu.

³³ ¶ "Oka te'ia hifo 'a ho'o kakai 'Isileli 'i he 'ao 'o honau ngaahi fili, koe'uhi ko 'enau fai ha kovi kiate koe, ka kuo nau toe tafoki mai kiate koe, pea nau tāpafua 'a ho huafa, mo hū, pea fai fakakolekole kiate koe 'i he fale ni: ³⁴ Ke ke toki fanongo 'e koe 'i he langi, pea fakamolemole 'ae angahala 'a ho'o kakai 'Isileli, pea ke toe 'omi kinautolu ki he fonua 'aia na'a ke foaki ki he'e-nau ngaahi tamai.

³⁵ ¶ "Oka tāpuni 'ae langi, pea 'oku 'ikai ha 'uha 'e tō, koe'uhi ko 'enau fai angahala kiate koe; pea kapau te nau lotu 'i he potu ni, pea tāpafua 'a ho huafa, pea nau liliu mei he'enau angahala, 'oka ke ka fakamamahi 'akinautolu: ³⁶ Ke ke toki fanongo 'e koe 'i he langi, pea fakamolemole 'ae angahala 'a ho'o kau tamaio'eiki, pea mo ho'o kakai 'Isileli koe'uhi ke ke ako'i 'akinautolu 'i he hala lelei 'aia 'oku totonu ke nau 'alu ai, pea ke foaki 'ae 'uha ki ho fonua 'aia kuo ke foaki ki ho'o kakai ko honau tofi'a.

³⁷ ¶ "Kapau 'e ai ha honge 'i he fonua, pe ha mahaki faka'auha, pea ko e huhunu lahi 'oe ngoue, pe ko e fakapopo, pe ko e he'e maumau, pe ko e 'unufe; kapau 'e nofo takatakai 'iate kinautolu 'a honau ngaahi fili 'i he fonua 'o 'enau ngaahi ve'e kolo; pe ko e hā 'ae faka'auha pe ko e mahaki 'e 'i ai; ³⁸ 'Ilonga 'ae lotu mo e kole 'e fai 'e ha tangata 'e tokotaha, pe 'e he kakai kotoa pē 'o 'Isileli, 'i he'ene 'ilo taki taha 'e he tangata 'ae kovi 'o hono loto 'o'ona, pea ne mafao mai 'a hono nima ki he fale ni: ³⁹ Ke ke toki fanongo 'e koe 'i he langi ko ho 'afio'anga, pea fakamolemole, pea ke ngāue, mo foaki ki he tangata taki taha 'o fakatatau ki he'ene anga, 'aia 'oku ke 'afio'i 'a hono loto; (he ko koe, 'io, ko koe pe tokotaha, 'oku ke 'ilo 'ae loto 'oe fānau kotoa pē 'ae tangata;) ⁴⁰ Koe'uhi ke nau manavahē kiate koe 'i he 'aho kotoa pē te nau mo'ui ai 'i he fonua 'aia kuo ke foaki ki he'emaui ngaahi tamai. ⁴¹ Pea koe'uhi foki ko e muli, 'aia 'oku 'ikai 'o ho'o kakai 'Isileli, ka kuo ha'u mei ha fonua mama'o koe'uhi ko ho huafa 'o'ou; ⁴² (He te nau fanongo ki he ongoongo 'o ho huafa lahi, pea mo ho nima mālohi, pea mo ho nima kuo mafao atu;) 'oka ha'u ia ke lotu 'i he fale ni; ⁴³ Ke ke fanongo 'e koe 'i he langi ko ho 'afio'anga, pea ke fai 'o fakatatau mo e me'a kotoa pē 'oku kole ai 'e he muli kiate koe: koe'uhi ke 'ilo 'e he kakai kotoa pē 'o māmani ki ho huafa, ke

nau manavahē kiate koe, 'o hangē ko ho'o kakai 'Isileli; pea koe'uhi ke nau 'ilo 'oku ui 'aki 'a ho huafa 'ae fale ni 'aia kuo u langa.

⁴⁴ ¶ "Kapau 'e 'alu 'a ho'o kakai kitu'a ke tau'i 'a honau ngaahi fili, pe ko e hā 'ae potu ko ia te ke fekau atu kinautolu ki ai, pea nau lotu kia Sihova 'o hanga ki he kolo 'aia kuo ke fili, pea ki he fale 'aia kuo u langa ki ho huafa: ⁴⁵ Ke ke toki fanongo 'e koe 'i he langi ki he'enua lotu mo 'enua kole, pea ke tokonia 'akinautolu 'i he me'a totonu. ⁴⁶ Kapau te nau angahala kiate koe, (he 'oku 'ikai ha tangata 'oku ta'ehangahala,) pea te ke houhau kiate kinautolu, mo ke tukuange 'akinautolu ki he fili, koe'uhi ke nau fetuku 'akinautolu ko e kau pōpula ki he fonua 'oe fili, pe ko e mama'o pe ko e ofi; ⁴⁷ Pea kapau te nau toe fakatokanga'i honau loto 'i he fonua ko ia kuo 'ave pōpula ki ai kinautolu, mo *nau* fakatomala, mo fakakolekole kiate koe mei he fonua 'okinautolu na'e 'ave pōpula kinautolu, 'onau pehē, Kuo mau angahala, pea kuo mau fai talangata'a, kuo mau fai 'ae kovi; ⁴⁸ Pea pehē 'enua tafoki mai kiate koe 'aki 'a honau loto katoa, pea mo honau laumālie kotoa, 'i he fonua 'o honau ngaahi fili, 'aia na'e 'ave pōpula kinautolu, pea nau lotu kiate koe 'o hanga ki honau fonua, 'aia na'a ke foaki ki he'enua ngaahi tamai, 'ae kolo ko ia, kuo ke fili, pea mo e fale 'aia kuo u langa ki ho huafa: ⁴⁹ Ke ke toki fanongo 'e koe 'i he langi ko ho 'afio'anga ki he'enua lotu mo 'enua kole, pea ke tokonia kinautolu 'i he me'a totonu, ⁵⁰ Pea ke fakamole-mole 'a ho'o kakai 'aia kuo angahala kiate koe, mo 'enua fai kovi kotoa pē 'aia kuo nau fai kovi ai kiate koe, pea ke fai 'alo'ofa kiate kinautolu 'i he 'ao 'okinautolu na'e 'ave pōpula kinautolu, koe'uhi ke nau fai 'ofa kiate kinautolu: ⁵¹ He ko ho'o kakai kinautolu, pea ko ho tofi'a, 'aia na'a ke 'omi mei 'Isipite, mei he lotolotonga 'oe afi tutu'anga ukamea: ⁵² Koe'uhi he 'afio 'a ho fofonga ki he kole 'a ho'o tamaio'eiki, pea ki he kole 'a ho'o kakai 'Isileli, ke fanongo kiate kinautolu 'i he me'a kotoa pē 'oku nau tāpafua ai kiate koe. ⁵³ He na'a ke mavahe 'akinautolu mei he kakai kotoa pē 'oe māmani, ko ho tofi'a, 'o hangē ko ho'o folofola 'ia Mōsese ko ho'o tamaio'eiki, 'i ho'o 'omi 'emau ngaahi tamai mei 'Isipite, 'a koe, 'E Sihova ko e 'Otua." ⁵⁴ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene faka'osi 'e Solomone 'a 'ene lotu 'aki 'ae lotu ni mo e kole ni kia Sihova, na'a ne tu'u hake mei he 'ao 'oe feilaulau'anga 'o Sihova, mei he'ene tū'ulutui 'i hono tui kae mafao 'a hono nima ki 'olunga ki he langi. ⁵⁵ Pea na'a ne tu'u hake, 'o ne tāpuaki'i 'ae fakataha kotoa pē 'o 'Isileli 'aki 'ae le'o lahi, 'o ne pehē, ⁵⁶ "Fakafeta'i kia Sihova, 'aia kuo ne foaki 'ae mālōlō ki he'ene kakai 'Isileli 'o fakatatau mo ia kotoa pē na'a ne tala'ofa ki ai: kuo 'ikai ke tō noa ha momo'i lea 'e taha 'o 'ene tala'ofa lelei kotoa pē, 'aia na'a ne tala'ofa 'aki 'i he nima 'o 'ene tamaio'eiki ko Mōsese. ⁵⁷ Ke 'iate kitautolu 'a Sihova ko hotau 'Otua, 'o hangē ko 'ene 'i he'etau ngaahi tamai: ke 'oua na'a ne mahu'i 'iate kitautolu pe li'aki 'akitautolu: ⁵⁸ Koe'uhi ke ne ue'i hotau loto kiate ia, ke 'alu 'i hono hala kotoa pē, pea ke fai ki he'ene ngaahi fekau, mo 'ene tu'utu'uni, mo 'ene

ngaahi fakamaau, 'aia na'a ne fekau ki he'etau ngaahi tamai. ⁵⁹ Pea tuku 'a 'eku ngaahi lea ko eni, 'aia kuo u fai ai 'eku kole 'i he 'ao 'o Sihova, ke ofi ia kia Sihova ko hotau 'Otua 'i he 'aho mo e pō, koe'uhi ke ne tokoni ki he me'a totonu 'a 'ene tamaio'eiki, mo e me'a totonu 'a 'ene kakai 'Isileli 'i he kuonga kotoa pē, 'o fakatatau ki he me'a 'oku 'aonga. ⁶⁰ Koe'uhi ke 'ilo 'e he kakai kotoa pē 'o māmani 'oku 'Otua 'a Sihova, pea 'oku 'ikai mo ha taha kehe. ⁶¹ Ko ia tuku ke angatonu 'a homou loto kia Sihova ko hotau 'Otua, ke 'alu 'i he'ene ngaahi tu'utu'uni, pea ke fai 'ene ngaahi fekau, 'o hangē ko e 'aho ni."

⁶² ¶ Pea na'e 'atu 'ae feilaulau 'i he 'ao 'o Sihova 'e he tu'i pea mo 'Isileli kotoa pē mo ia. ⁶³ Pea na'e 'atu 'e Solomone 'ae feilaulau 'oe ngaahi feilaulau fakamelino, 'aia na'a ne 'atu kia Sihova, ko e fanga pulu 'e ua mano mo e ua afe, mo e fanga sipi 'e taha kilu mo e ua mano. Pea na'e pehē 'ae fakatapui 'ae fale 'o Sihova 'e he tu'i pea mo e fānau kotoa pē 'a 'Isileli. ⁶⁴ Pea ko e 'aho pe ko ia na'e fakatapui ai 'e he tu'i 'ae loto'a 'aia na'e 'i he 'ao 'oe fale 'o Sihova: he na'a ne 'atu 'i ai 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau me'akai, pea mo e ngako 'oe ngaahi feilaulau fakamelino: koe'uhi na'e si'i fau 'ae feilaulau'anga palasa 'aia na'e 'i he 'ao 'o Sihova ke 'atu ai 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau me'akai, pea mo e ngako 'oe ngaahi feilaulau fakamelino. ⁶⁵ Pea na'e fai 'e Solomone 'i he kuonga ko ia ha katoanga, 'aia mo 'Isileli katoa, ko e fakataha lahi 'aupito, mei he hū'anga 'o Hemati 'o a'u ki he vaitafe 'o 'Isipite, 'i he 'ao 'o Sihova ko hotau 'Otua, 'i he 'aho 'e fitu mo e toe 'aho 'e fitu, ko e 'aho 'e hongofulu ma fā. ⁶⁶ 'I hono valu 'oe 'aho na'a ne fekau 'ae kakai ke 'alu: pea na'a nau fakafeta'i ki he tu'i, pea *na'a nau* 'alu ki honau ngaahi fale 'i he nekeneka mo e loto fiefia koe'uhi ko e ngāue lelei kotoa pē 'aia na'e fai 'e Sihova ma'a Tevita ko 'ene tamaio'eiki, pea koe'uhi ko 'Isileli ko 'ene kakai.

1 Ko e hā mai 'ae 'Otua kia Solomone mo 'ene fuakava kiate ia. 10 Ko e fe'ofa'aki 'a Helami mo Solomone. 15 Ko e fai kehekehe 'ae kau 'ae kakai Senitaille mo e kakai 'Isileli ki he ngāue 'a Solomone. 24 Ko e nofo 'ae 'ofefine 'o Felo ki hono fale 'o'ona. 25 Ko e ngaahi feilaulau 'a Solomone 'i he ta'u kotoa pē. 26 'Oku 'alu 'ene folau ke fetuku koula mei Ofeli.

9 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene faka'osi 'e Solomone 'ae langa 'ae fale 'o Sihova, pea mo e fale 'oe tu'i, pea mo ia kotoa pē na'e holi ki ai 'a Solomone ke ne fai, ² Na'e hā mai 'a Sihova kia Solomone ko hono liunga ua, 'o hangē ko 'ene hā mai kiate ia 'i Kipione. ³ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Kuo u ongo'i 'a ho'o lotu pea mo ho'o kole, 'aia kuo ke fai 'i hoku 'ao: kuo u fakatapui 'ae fale ni 'aia kuo ke langa, ke 'ai ki ai 'a hoku huafa 'o ta'engata; pea 'e 'i ai ma'uaipē 'a hoku fofonga pea mo hoku loto. ⁴ Pea kapau te ke 'alu 'i hoku 'ao, 'o hangē ko e 'alu 'a Tevita ko ho'o tamai, 'i he loto mo'oni, mo e angatonu, ke fai 'o fakatatau mo ia kotoa pē kuo u fekau kiate koe, pea ke tauhi 'a 'eku ngaahi tu'utu'uni mo 'eku ngaahi faka-

maau: ⁵ Pehē te u fokotu'uma'u 'ae nofo'a fakatu'i 'o ho pule'anga 'i 'Isileli ke ta'engata, 'o hangē ko 'eku tala'ofa kia Tevita ko ho'o tamai, 'o pehē, 'E 'ikai te ke masiva 'i ha tangata ma'ae nofo'a fakatu'i 'i 'Isileli. ⁶ Ka koe'uhi kapau te mou momo'i liliu atu mei he muimui kiate au, 'akimoutolu pe ko ho'omou fānau, pea 'ikai te mou tauhi 'eku ngaahi fekau mo 'eku ngaahi tu'utu'uni 'aia kuo u fokotu'u 'i homou 'ao, ka mou 'alu 'o tauhi 'ae ngaahi 'otua kehe, mo lotu ki ai: ⁷ Te u toki motuhi ai 'a 'Isileli mei he fonua 'aia kuo u foaki kiate kinautolu; pea ko e fale ni, 'aia kuo u fakatapui ma'a hoku huafa, te u li'aki atu mei hoku 'ao; pea 'e hoko 'a 'Isileli ko e manuki'anga 'i he lea fakatātā mo e lea fakakovikovi 'i he lotolotonga 'oe kakai kotoa pē: ⁸ Pea ko e me'a 'i he fale ni, 'oku mā'olunga ni, ko ia kotoa pē 'oku 'alu ofi ki ai, 'e ofo ai mo faka'ise'isa; pea te nau pehē, 'Ko e hā kuo fai pehē ai 'e Sihova ki he fonua ni, pea ki he fale ni?' ⁹ Pea te nau tali mai, 'o pehē, 'Koe'uhi na'a nau li'a-ki 'a Sihova ko honau 'Otua, 'aia na'a ne 'omi 'enau ngaahi tamai mei he fonua 'o 'Isipite, pea kuo nau puke atu ki he ngaahi 'otua kehe, 'o lotu ki ai, mo tauhi ki ai: ko ia kuo 'omi ai 'e Sihova 'ae kovi ni kotoa pē kiate kinautolu.'"]

¹⁰ ¶ Pea hili 'ae ta'u 'e uofulu na'e hoko 'o pehē, hili 'ae langa 'e Solomone 'ae fale 'e ua, 'ae fale 'o Sihova, pea mo e fale 'oe tu'i, ¹¹ (Ka kuo 'atu 'e Helami ko e tu'i 'o Taia 'ae ngaahi 'akau ko e sita kia Solomone, mo e ngaahi 'akau ko e paini, pea mo e koula, 'o fakatatau mo 'ene holi,) na'e toki foaki 'e he tu'i ko Solomone kia Helami, 'ae kolo 'e uofulu 'i he fonua 'o Kāleli. ¹² Pea na'e ha'u 'a Helami mei Taia ke ne mamata ki he ngaahi kolo na'e foaki kiate ia 'e Solomone; pea na'e 'ikai lelei ia 'i hono 'ao. ¹³ Pea na'a ne pehē, "Ko e hā 'ae ngaahi kolo ni 'aia kuo ke foaki kiate au, 'a hoku kāinga?" Pea na'a ne fakahingoa ia ko e fonua ko Kapuli 'o a'u mai ki he ngaahi 'aho ni. ¹⁴ Pea na'e 'ave 'e Helami ki he tu'i 'ae taleniti koula 'e teau mo e uofulu.

¹⁵ ¶ Pea ko hono 'uhinga eni 'oe tukuhau 'aia na'e to'o 'e Solomone ko e tu'i; koe'uhi ke langa 'ae fale 'a Sihova, pea mo hono fale 'o'ona, mo Milo, mo e 'ā 'o Selūsalema, mo Hasoa, mo Mekito, pea mo Kesa. ¹⁶ He kuo 'alu hake 'a Felo ko e tu'i 'o 'Isipite 'o ne kapa 'a Kesa, mo ne tutu ia 'aki 'ae afi, mo tāmata'i 'ae kakai Kēnani na'e nofo 'i he kolo, pea ne foaki ia ko e me'a'ofa ki hono 'ofefine, ko e 'unoho 'o Solomone. ¹⁷ Pea na'e langa 'a Kesa 'e Solomone, pea mo Pete-holoni ki lalo, ¹⁸ Mo Pealati, pea mo Tatimoa 'i he toafa, 'i he fonua, ¹⁹ Pea mo e ngaahi kolo tukunga koloa 'aia na'e ma'u 'e Solomone, mo e ngaahi kolo ma'a 'ene ngaahi salioite, mo e ngaahi kolo ma'a 'ene kau tangata heka hoosi, pea mo ia na'e fie langa 'e Solomone 'i Selūsalema, pea 'i Lapanoni, pea 'i he fonua kotoa pē 'o hono pule'anga. ²⁰ Ko e kakai kotoa pē 'oe toenga kakai 'Amoli, mo e kakai Heti, mo e kakai Pelesi, mo e kakai Hevi, mo e kakai Sepusi, 'akinautolu na'e 'ikai 'oe fānau 'a 'Isileli, ²¹ Mo 'enau fānau na'e toe 'i he fonua ki mui 'iate kinautolu, 'aia na'e 'ikai fa'a faka'auha foki 'e he fānau 'a 'Isileli, ko kinautolu ia na'e ma'u mei ai 'e Solomone 'ae

tukuhau 'i he ngāue fakahopoate 'o a'u mai ki he 'aho ni. ²² Ka na'e 'ikai fakahopoate 'e Solomone ha tokotaha 'i he fānau 'a 'Isileli: ka ko e kautau 'akinautolu, mo 'ene kau tamaio'eiki, pea mo 'ene hou'eiki, mo 'ene kau pule *ki he tau*, mo e kau pule ki he'ene ngaahi salioite, pea mo 'ene kau tangata heka hoosi. ²³ Ko kinautolu na'e tu'ukimu'a 'i he kau pule na'e pule'i 'ae ngāue kia Solomone, ko e toko nimangeau ma nimangofulu, pea na'a nau pule ki he kakai na'e fai 'ae ngāue.

²⁴ ¶ Ka na'e 'alu hake 'ae 'ofefine 'o Felo mei he Kolo 'o Tevita ki hono fale 'o'ona 'aia na'e langa mo'ona: pea hili ia na'a ne langa 'a Milo.

²⁵ ¶ Pea na'e tu'o tolu 'i he ta'u 'ae 'atu 'e Solomone 'ae ngaahi feilaulau tutu mo e feilaulau fakamelino 'i he feilaulau'anga 'aia na'a ne fokotu'u kia Sihova, pea na'a ne tutu 'ae me'a namu kakala ki he funga feilaulau'anga 'aia na'e 'i he 'ao 'o Sihova. Pea na'e pehē 'ae faka'osi 'ae fale.

²⁶ ¶ Pea na'e teuteu 'e he tu'i ko Solomone ha folau 'oe ngaahi vaka mei 'Esioni-Kepa, 'aia 'oku vāofi mo 'Eloti, 'i he matātahi 'oe Tahī Kulokula, 'i he fonua ko 'It-omi. ²⁷ Pea na'e fekau atu 'e Helami 'a 'ene kau tamaio'eiki 'i he folau, ko e kau toutai na'e poto 'i tahi, ke nau 'alu mo e kau tamaio'eiki 'a Solomone. ²⁸ Pea na'a nau hoko atu ki Ofeli, 'onau taufetuku mei ai 'ae koula, ko e taleniti 'e fāngeau mo e uofulu, 'o mau 'omi ia ki he tu'i ko Solomone.

1 'Oku ofo 'ae tu'i fefine 'o Sipa 'i he poto 'a Solomone. 14 Ko e koula 'a Solomone mo hono nāunau kehekehe. 28 Ko e tukuhau na'e 'atu kiate ia.

10 PEA 'i he fanongo 'e he tu'i fefine 'o Sipa ki he ongoongo 'o Solomone ko e me'a 'i he huafa 'o Sihova, na'a ne ha'u ke 'ahi'ahi 'aki ia 'ae ngaahi fehu'i 'ilongata'a. ² Pea na'e ha'u ia ki Selūsalema mo e fu'u fononga tokolahi, mo e fanga kāmeli na'e fetuku 'ae ngaahi me'a namu kakala, mo e koula lahi 'aupito, mo e ngaahi maka mahu'inga: pea 'i he'ene hoko mai kia Solomone, na'a ne talanoa mo ia ki he me'a kotoa pē na'e 'i hono loto. ³ Pea na'e tali 'e Solomone 'a 'ene ngaahi fehu'i kotoa pē: na'e 'ikai fufū mei he tu'i ha me'a 'e taha, ke ne ta'efakamatala'ia kiate ia. ⁴ Pea hili 'ae mamata 'e he tu'i fefine 'o Sipa ki he poto kotoa pē 'a Solomone, pea mo e fale 'aia na'a ne langa, ⁵ Mo e me'akai 'i hono keinanga'anga, mo e anga 'oe nofo 'a 'ene kau tamaio'eiki, mo e toutou 'a 'ene kautauhi, mo honau kofu, mo kinautolu na'e tauhi 'a 'ene me'ainu, pea mo e hala 'aia na'a ne 'alu hake ai ki he fale 'o Sihova; na'e vaivai ai 'a hono loto 'iate ia. ⁶ Pea na'e pehē 'e ia ki he tu'i, "Ta ko e lea mo'oni ia: 'aia na'aku fanongo ki ai 'i hoku fonua 'o'oku ki ho'o ngaahi ngāue pea mo ho'o poto. ⁷ Ka na'e 'ikai te u tui ki he talanoa, kae'oua ke u ha'u, pea mamata ki ai 'a hoku mata: pea vakai, na'e 'ikai tala mai 'a hono vahe ua 'oe me'a: kuo lahi hake 'a ho'o poto pea mo ho'o monū'ia 'i he ongoongo na'aku fanongo ki ai. ⁸ 'Oku monū'ia 'a ho'o kau tangata, 'oku monū'ia 'a ho'o kau tamaio'eiki ni, 'oku tutu'uma'u aipe 'i ho 'ao, 'o nau fanongo ki ho'o poto.

⁹ Fakafeta'i kia Sihova ko ho 'Otua, 'aia kuo lōlōfie lelei 'iate koe, ke fakanofa koe ki he nofo'a fakatu'i 'i 'Isileli: koe'uhi na'e 'ofa ta'engata 'a Sihova ki 'Isileli, ko ia kuo ne fakanofa ai koe ko e tu'i, ke fai 'ae fakamaau mo e fai totonu." ¹⁰ Pea na'a ne foaki ki he tu'i 'ae taleniti koula 'e teau ma uofulu, mo e ngaahi me'a namu kakala fu'u lahi 'aupito, pea mo e ngaahi maka mahu'inga: na'e 'ikai toe 'omi ha ngaahi me'a namu kakala ke lahi pehē fau 'o tatau mo ia na'e foaki kia Solomone 'e he tu'i fefine 'o Sipa. ¹¹ Pea ko e folau 'o Helami, 'aia na'e fetuku mai 'ae koula mei Ofeli, na'e 'omi ai foki mei Ofeli 'ae ngaahi 'akau ko e 'alimuku 'o lahi 'aupito, mo e ngaahi maka mahu'inga. ¹² Pea na'e ngaahi 'aki 'ae 'akau ko e 'alimuku 'e he tu'i 'ae ngaahi pou ma'ae fale 'o Sihova, pea ma'ae fale 'oe tu'i, ko e ngaahi ha'ape foki mo e me'a hiva ma'ae kau fasi hiva; talu mei ai 'o a'u ki he 'aho ni, kuo 'ikai 'omi pe mamata ki ai, ha ngaahi 'akau 'alimuku ke hangē ko ia.

¹³ ¶ Pea na'e foaki 'e Solomone ki he tu'i fefine 'o Sipa 'a 'ene holi kotoa pē, 'ae me'a fulipē na'a ne kole ki ai, mo ia kotoa pē na'e foaki 'e Solomone ko 'ene foaki 'ata'atā fakatu'i. Pea na'a ne liliu atu 'o toe foki ki hono fonua 'o'ona, 'aia mo 'ene kautauhi.

¹⁴ ¶ Pea ko eni ko hono mamafa 'oe koula na'e 'omi kia Solomone 'i he ta'u pe taha ko e taleniti 'e onongeau mo e onongofulu ma ono 'oe koula, ¹⁵ Ka 'oku lau kehe 'aia na'a ne ma'u mei he kau fakatau, pea 'i he fai fakatau mo e kau fakatau me'a namu kakala, pea mei he ngaahi tu'i kotoa pē 'o 'Alepea, pea mo e hou'eiki pule 'oe fonua.

¹⁶ ¶ Pea na'e ngaahi 'e Solomone 'ae pā koula 'e uangeau na'e tuki: ko e *sikeli* 'e onongeau 'oe koula na'e 'i he pā pe taha. ¹⁷ Pea na'a ne ngaahi 'ae ngaahi pā iiki 'e tolungeau 'aki 'ae koula na'e tuki; ko e mano 'e tolu 'oe koula na'e 'i he pā pe taha: pea na'e tuku ia 'e he tu'i ki he fale 'i he vao 'akau 'o Lapanoni.

¹⁸ ¶ Na'e ngaahi foki 'e he tu'i ha fu'u nofo'a fakatu'i 'aki 'ae lei, pea na'a ne fonofono ia 'aki 'ae koula lelei lahi. ¹⁹ Na'e 'i he nofo'a fakatu'i 'ae laka'anga 'e ono, pea na'e fuopotopoto 'ae potu ki 'olunga 'i mui: pea na'e 'ai 'ae 'ai'anga nima 'i hono kaokao fakatou'osi 'oe potu heka'anga, pea na'e tu'u 'ae laione 'e ua 'o ofi ki he 'ai'anga nima. ²⁰ Pea na'e tu'u 'i hono potu 'e taha 'ae laione 'e hongofulu ma ua, pea 'i he potu kehe 'e taha 'i he laka'anga 'e ono; na'e 'ikai ngaahi hano tatau 'i ha pule'anga kehe.

²¹ ¶ Pea na'e *ngaahi 'aki* 'ae koula 'ae ngaahi ipu inu 'ae tu'i ko Solomone, pea ko e ngaahi ipu 'oe fale 'i he vao 'akau 'o Lapanoni, na'e 'oe koula mo'oniia; na'e 'ikai ha siliva 'i ai: na'e 'ikai mahu'inga ia 'i he ngaahi 'a-ho 'o Solomone. ²² He na'e 'alu 'ae folau 'ae tu'i 'i tahi ko e ngaahi vaka Tasisi, fakataha mo e folau 'o Helami: na'e ha'u tu'o taha 'i he ta'u 'e tolu 'ae folau mei Tasisi, ke 'omi 'ae koula, mo e siliva, mo e lei, mo e fanga ngeli, pea mo e fanga pikoka. ²³ Ko ia na'e fungani hake ai 'ae tu'i ko Solomone 'i he ngaahi tu'i kotoa pē 'o māmani, 'i he koloa'ia mo e poto.

²⁴ ¶ Pea na'e kumi kia Solomone 'ae kakai kotoa pē 'o māmani, ke fanongo ki he'ene poto, 'aia na'e 'ai ki hono loto 'e he 'Otua. ²⁵ Pea na'e 'omi 'e he tangata taki taha kotoa pē 'a 'ene me'a'ofa, ko e ngaahi me'a siliva, mo e ngaahi me'a koula, mo e ngaahi kofu, mo e ngaahi mahafutau, mo e ngaahi me'a namu kakala, mo e fanga hoosi, mo e fanga miuli, ko e vāhenga me'a 'i he ngaahi ta'u tukufakaholo. ²⁶ Pea na'e tākaki fakataha 'e Solomone 'ae ngaahi saliate mo e kau heka hoosi: pea na'a ne ma'u 'ae saliate 'e taha afe mo e fāngeau, mo e kau heka hoosi 'e taha mano mo e ua afe, 'aia na'a ne fakanofa ki he ngaahi kolo ma'ae ngaahi saliate, pea ki he tu'i 'i Selūsalema. ²⁷ Pea na'e ngaahi 'ae siliva 'e he tu'i ke hangē ia ko e ngaahi maka 'i Selūsalema, pea ne ngaahi 'ae ngaahi sita ke tatau hono lahi 'o'ona mo e ngaahi 'akau sukamino 'oku tu'u 'i he tele'a. ²⁸ Pea na'e 'omi kia Solomone 'ae fanga hoosi mei 'Isipite, 'aia na'e tauaki: pea na'e ma'u 'aia na'e tākaki 'e he kau fakatau 'ae tu'i 'i he totongi. ²⁹ Pea na'e 'alu atu mo 'ohake ha saliate mei 'Isipite ko hono totongi ko e *konga* siliva 'e onongeau; pea ko e totongi ki ha hoosi 'e taha ko e teau ma nimangofulu: pea na'e pehē 'enau taufetuku foki ia ki he ngaahi tu'i kotoa pē 'oe kakai Heti pea mo e ngaahi tu'i 'o Silia.

1 Ko e ngaahi 'unoho mo e sinifu 'o Solomone. 4 'Oku nau fakahala'i ai ke ne tauhi tamapua. 9 Ko e valoki ia 'e he 'Otua. 14 Ko e ngaahi fili 'o Solomone. 29 Ko e kikite mo'oni 'ae palōfita kia Selopoami, 41 Ko e ngaahi ngāue, mo e pule, pea mo e pekia 'a Solomone, mo e hoko mo ia 'a Lehopoami.

11 KA na'e 'ofa 'a Solomone ki he kau fefine toko-lahi 'oe kakai kehe, fakataha mo e 'ofefine 'o Felo, ko e kau fefine mei Moape, mo 'Amoni, mo 'Itomi, mo Saitoni, pea mo Heti; ² Ko e ngaahi pule'anga na'e pehē ai 'e Sihova ki he fānau 'a 'Isileli, 'E 'ikai te mou hū atu kiate kinautolu, pea 'e 'ikai te nau hū mai kiate kimoutolu: he ko e mo'oni te nau liliu homou loto ke muimui ki honau ngaahi 'otua: na'e pikitai 'a Solomone kiate kinautolu ni 'i he mamana ki ai. ³ Pea na'a ne ma'u 'ae 'unoho 'e fitungeau na'e 'eiki lahi, pea mo e sinifu 'e toko tolungeau: pea na'e fakatafoki hono loto 'e hono ngaahi 'unoho. ⁴ He na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene faka'a'au 'o motu'a 'a Solomone, na'e fakatafoki 'a hono loto 'e hono ngaahi 'unoho ke muimui ki he ngaahi 'otua kehe: pea na'e 'ikai haohaoa hono loto 'i he 'ao 'o Sihova ko hono 'Otua, 'o hangē ko e loto 'o Tevita ko 'ene tamai. ⁵ He na'e muimui 'a Solomone ki he 'otua fefine 'oe kakai Saitoni ko 'Asitelote, pea kia Milikomi ko e me'a fakalielia 'ae kakai 'Amoni. ⁶ Pea na'e fai kovi 'a Solomone 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e 'ikai muimui haohaoa ia kia Sihova, 'o hangē ko Tevita ko 'ene tamai. ⁷ Pea na'e langa ai 'e Solomone ha potu mā'olunga kia Kimosi, ko e me'a fakalielia 'a Moape, 'i he mo'unga 'oku hanga ki Selūsalema, pea ma'a Moleki, ko e me'a fakalielia 'i he fānau 'a 'Amoni. ⁸ Pea na'a ne fai pehē foki ma'a hono ngaahi 'unoho mei he kakai

kehe, 'aia na'e tutu me'a namu kakala mo fai feilaulau ki honau ngaahi 'otua.

⁹ ¶ Pea na'e houhau 'a Sihova kia Solomone, koe'uhi na'e fakatafoki 'a hono loto meia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia na'e ha tu'o ua mai kiate ia, ¹⁰ Mo ne tuku 'ae fekau kiate ia koe'uhi ko e me'a ni, ke 'oua na'a ne muimui ki he ngaahi 'otua kehe: ka na'e 'ikai fai 'e ia ki he me'a na'e fekau 'e Sihova. ¹¹ Ko ia na'e pehē ai 'e Sihova kia Solomone, "Koe'uhi kuo ke fai eni 'e koe, pea kuo 'ikai te ke fai ki he'eku fuakava mo 'eku ngaahi tu'utu'uni 'aia kuo u fekau kiate koe, ko e mo'oni te u hae 'ae pule'anga meiate koe, pea te u foaki ia ki ho'o tamaio'eiki. ¹² Ka koe'uhi ko ho'o tamai ko Tevita 'e 'ikai te u fai ia 'i ho ngaahi 'aho 'o'ou: ka te u hae atu ia mei he nima 'o ho foha. ¹³ Ka 'e 'ikai foki te u hae atu 'ae pule'anga katoa; ka te u foaki 'ae fa'ahinga 'e taha ki ho foha, koe'uhi ko Tevita ko 'eku tamaio'eiki, pea koe'uhi ko Selūsalema 'aia kuo u fili."

¹⁴ ¶ Pea na'e ue'i hake 'e Sihova ha fili kia Solomone, ko Hatati ko e tangata 'Itomi: na'a ne 'oe hako 'oe tu'i 'i 'Itomi. ¹⁵ He na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene 'i 'Itomi 'a Tevita, pea kuo 'alu hake 'a Soape ko e 'eiki pule ki he kau tau ke tanu kinautolu na'e tāmāte, hili 'a 'ene te'ia 'ae kakai tangata kotoa pē 'i 'Itomi; ¹⁶ (Na'e nofo 'i ai 'a Soape mo 'Isileli katoa 'i he māhina 'e ono, kae'oua ke faka'auha 'e ia 'ae kau tangata kotoa pē 'i 'Itomi); ¹⁷ Pea na'e hola 'a Hatati, ko ia mo e ni'ihi 'oe kau 'Itomi ko e kau tamaio'eiki 'o 'ene tamai, ke *nau* 'alu ki 'Isipite; he na'e kei tamasi'i si'i pe 'a Hatati. ¹⁸ Pea na'a nau tu'u hake mei Mitiane, 'o hoko mai ki Palani: pea na'a nau 'ave 'ae kau tangata mo kinautolu mei Palani, pea na'a nau ha'u ki 'Isipite, kia Felo ko e tu'i 'o 'Isipite; 'aia na'a ne 'ange mo'ona ha fale, mo ne tuku kiate ia ha'ane me'akai, 'o ne foaki kiate ia ha konga fonua. ¹⁹ Pea na'e 'ofeina lahi 'a Hatati 'i he 'ao 'o Felo, ko ia na'a ne foaki ai kiate ia 'ae tokoua 'o hono 'unoho 'o'ona ke na 'unoho, 'io, 'ae tokoua 'o Tapanise ko e tu'i fefine. ²⁰ Pea na'e fanau kiate ia 'e he tokoua 'o Tapanise 'a hono foha ko Kinupate, 'aia na'e fakamavae 'e Tapanise 'i he fale 'o Felo: pea na'e nofo 'a Kinupate 'i he 'api 'o Felo fakataha mo e ngaahi foha 'o Felo. ²¹ Pea 'i he fanongo 'e Hatati 'i 'Isipite kuo mohe 'a Tevita mo 'ene ngaahi tamai, pea kuo pekia 'a Soape 'ae 'eiki pule 'oe kautau, na'e pehē 'e Hatati kia Felo, "Tuku au ke u 'alu, koe'uhi ke u 'alu ki hoku fonua 'o'oku." ²² Pea na'e toki pehē kiate ia 'e Felo, "Kae vakai, kuo ke masiva 'i he hā 'iate au, ke pehē ai ho'o fie 'alu ki ho fonua 'o'ou?" Pea na'a ne pehēange, "'Oku 'ikai, kae kehe pe ke tuku au ke u 'alu." ²³ Pea na'e ue'i hake 'e he 'Otua 'ae fili 'e tokotaha, ko Lisoni ko e foha 'o Iliate, 'aia na'e hola mei he'ene 'eiki ko Hetatesa ko e tu'i 'o Sopa: ²⁴ Pea na'a ne tākaki mai 'ae kau tangata kiate ia, pea ne hoko ko e 'eiki 'o ha kongakau, 'i he kuonga na'e te'ia ai 'e Tevita kinautolu: pea na'a nau 'alu ki Tamasikusi, 'o nofo ai, 'o *ne* pule 'i Tamasikusi. ²⁵ Pea ko e fili ia ki 'Isileli lolotonga 'ae 'aho kotoa pē 'o Solomone, ka 'oku lau kehe 'ae kovi na'e hoko meia Hatati: pea na'a ne fakalili'a ki 'Isileli, mo ne pule ki Silia. ²⁶ Pea ko Selopoami ko e foha 'o Ni-

pati, ko e tangata 'Efalata mei Sileta, ko e tamaio'eiki 'a Solomone, ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Silua, ko e fefine kuo pekia hono 'unoho, 'io, na'a mo ia na'a ne hiki angatu'u 'a hono nima ki he tu'i. ²⁷ Pea ko hono 'uhinga eni 'o 'ene hiki 'a hono nima ke angatu'u ki he tu'i: na'e langa 'e Solomone 'a Milo, pea na'a ne toe langa 'ae ngaahi potu na'e maumau 'i he Kolo 'o Tevita ko 'ene tamai. ²⁸ Pea ko e tangata ko Selopoami ko e tangata to'a lahi ia: pea 'i he'ene mamata 'e Solomone ki he fa'a ngāue 'ae talavou, na'a ne fakanofa ia ke pule ki he ngāue kotoa pē 'i he fale 'o Siosefa. ²⁹ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he kuonga ko ia, 'i he 'alu 'a Selopoami mei Selūsalema, na'e 'ilo ia 'i he hala 'e he palōfita ko 'Ahisa ko e tangata Sailo; pea kuo ne fakakofu'aki ia ha kofu fo'ou; pea ko kinaua pe 'e toko ua na'e 'i he ngoue: ³⁰ Pea na'e puke atu 'e 'Ahisa ki he kofu fo'ou na'a ne kofu'aki, mo ne haehae ia ki he konga 'e hongofulu ma ua: ³¹ Pea na'a ne pehē kia Selopoami, "To'o 'e koe 'ae konga 'e hongofulu: he 'oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Vakai, te u hae mai 'ae pule'anga mei he nima 'o Solomone, pea te u ange 'ae fa'ahinga 'e hongofulu kiate koe. ³² (Ka 'e 'iate ia 'ae fa'ahinga 'e taha koe'uhi ko 'eku tamaio'eiki ko Tevita, pea koe'uhi ko Selūsalema, ko e kolo 'aia kuo u fili mai mei he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli); ³³ Koe'uhi kuo nau li'aki au, pea kuo *nau* lotu kia 'Asitelote ko e 'otua fefine 'o Saitoni, mo Kimosi ko e 'otua 'oe kakai Moape, mo Milikomi ko e 'otua 'oe fānau 'a 'Amoni, pea kuo 'ikai 'alu 'akinautolu 'i hoku ngaahi hala, ke fai totonu 'i hoku 'ao, pea ki he'eku ngaahi tu'utu'uni mo 'eku ngaahi fakamaau, 'o hangē ko Tevita ko 'ene tamai. ³⁴ Ka 'e 'ikai foki te u to'o mei hono nima 'ae pule'anga katoa: ka te u tuku ia ke tu'i 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui koe'uhi ko Tevita ko 'eku tamaio'eiki, 'aia na'aku fili, koe'uhi ko 'ene fai ki he'eku ngaahi fekau mo 'eku ngaahi tu'utu'uni: ³⁵ Ka te u to'o mai 'ae pule'anga mei he nima 'o hono foha, pea teu 'ange ia kiate koe, 'io, 'ae fa'ahinga 'e hongofulu. ³⁶ Pea ki hono foha 'o'ona teu 'ange 'ae fa'ahinga 'e taha, koe'uhi ke ai ha maama ma'uaipē 'i hoku 'ao 'i Selūsalema kia Tevita ko 'eku tamaio'eiki, 'ae kolo ko ia kuo u fili ke tuku ki ai 'a hoku huafa. ³⁷ Pea te u fili koe, pea te ke pule 'o tatau mo ia kotoa pē 'oku holi ki ai ho laumālie, pea te ke tu'i 'i 'Isileli. ³⁸ Pea 'e hoko 'o pehē, kapau te ke fakafanongo ki he me'a kotoa pē te u fekau kiate koe, pea ke 'alu 'i hoku ngaahi hala, mo ke fai totonu 'i hoku 'ao, ke tauhi 'eku ngaahi tu'utu'uni mo 'eku ngaahi fekau, 'o hangē ko ia na'e fai 'e Tevita ko 'eku tamaio'eiki; pehē, teu kau kiate koe, mo langa kiate koe ha fale tu'uma'u, 'o hangē ko ia na'aku fokotu'u kia Tevita, pea te u foaki 'a 'Isileli kiate koe. ³⁹ Pea koe'uhi ko e me'a ni te u fakamamahi'i 'ae hako 'o Tevita, ka 'e 'ikai ke ta'engata.' |"

⁴⁰ Ko ia na'e kumi ai 'e Solomone ke ne tāmāte'i 'a Selopoami. Pea na'e tu'u hake 'a Selopoami, 'o ne hola ki 'Isipite, kia Sisaki ko e tu'i 'o 'Isipite, pea na'a ne 'i 'Isipite 'o a'u ki he pekia 'a Solomone.

⁴¹ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Solomone, mo ia fulipē na'a ne fai, pea mo 'ene poto, 'ikai kuo to-

hi ia 'i he tohi 'oe ngaahi ngāue 'a Solomone? ⁴² Pea ko e kuonga na'e pule ai 'a Solomone 'i Selūsalema ki 'Isileli kātoa ko e ta'u ia 'e fāngofulu. ⁴³ Pea na'e mohe 'a Solomone ki he'ene ngaahi tamai pea na'e fai hono putu ki he Kolo 'o Tevita ko 'ene tamai: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Lehopoami.

1 Ko e fakataha na'e fai ki Sikemi ke fakanofa 'a Lehopoami. 6 'Oku 'ikai tui 'a Lehopoami ki he enginaki 'a 'ene kau mātu'a, pea 'oku ne tali fakamālohi 'ae kau talafekau meia Selopoami. 16 'Oku fakaaao 'ae fa'ahinga 'e hongofulu pea 'oku tāmata'i 'a 'Atolami, pea 'oku hola 'a Lehopoami. 21 'Oku fie fakalanga 'ae tau 'e Lehopoami. 25 'Oku faka'a'au ke mālohi 'a Selopoami 'i he ngaahi kolo tau.

12 PEa na'e 'alu 'a Lehopoami ki Sikemi he kuo 'omi ki Sikemi 'a 'Isileli kātoa ke fakanofa ia ko e tu'i. ² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene fanongo ki ai 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'e kei nofo 'i 'Isipite, (he ne hola ia mei he 'ao 'o Solomone ko e tu'i, pea na'e nofo 'a Selopoami 'i 'Isipite;) ³ Na'a nau fekau atu mo ui kiate ia. Pea na'e ha'u 'a Selopoami pea mo e fakataha kotoa pē 'o 'Isileli, 'onau lea kia Lehopoami, 'o pehē, ⁴ "Na'e ngaohi 'e ho'o tamai 'emau kavenga ke fakamāfasia: ka ko eni ke ke fakama'ama'a 'e koe 'emau ngāue fakamāfasia ki ho'o tamai, pea mo 'ene kavenga mamafa 'aia na'a ne 'ai kiate kimautolu, pea te mau tauhi kiate koe." ⁵ Pea na'a ne pehēange kiate kinautolu, "Mou 'alu 'i he 'aho 'e tolu, pea hili ia mou toe omi kiate au." Pea na'e 'alu 'ae kakai.

⁶ ¶ Pea na'e alea 'ae tu'i ko Lehopoami mo e kau mātu'a, 'akinautolu na'e tutu'u 'i he 'ao 'o Solomone lolotonga 'a 'ene kei mo'ui 'a'ana, 'o ne pehē, "Ko e hā homou loto pe 'e fēfē 'a 'eku tali ki he kakai ni?" ⁷ Pea na'a nau lea kiate ia, 'o pehē, "Kapau te ke tauhi ki he kakai ni he 'aho ni, pea ke ngāue ki ai, mo ke talia kinautolu, mo ke lea 'aki 'ae ngaahi lea lelei kiate kinautolu, pehē, te nau hoko ko ho'o kau tamaio'eiki 'o ta'engata." ⁸ Ka na'a ne li'aki 'ae enginaki 'ae kau mātu'a, 'aia na'a nau fai kiate ia, pea na'a ne alea mo e kau talavou 'aia na'e tupu hake mo ia, pea na'a nau tutu'u 'i hono 'ao: ⁹ Pea na'a ne pehē kiate kinautolu, "Ko e hā homou loto 'o moutolu koe'uhi ke tau tali 'aki 'ae kakai ni, 'aia kuo lea mai kiate au, 'o pehē, 'Fakama'ama'a 'ae kavenga 'aia na'e 'ai kiate kimautolu 'e ho'o tamai?" ¹⁰ Pea na'e leaange kiate ia 'ae kau talavou na'e tupu hake mo ia, 'o pehē, "'E pehē ni ho'o lea ki he kakai ni na'e lea mai kiate koe, 'o pehē, 'Na'e fakamamafa 'emau kavenga 'e ho'o tamai, ka ke fakama'ama'a ia 'e koe kiate kimautolu: 'e pehē ni 'a ho'o lea kiate kinautolu, "E fuofua lahi hake 'a hoku louhi'i nima si'i 'i he kongaloto 'o 'eku tamai." ¹¹ Pea ko eni na'e fakakavenga 'aki kimoutolu 'e he'eku tamai 'ae kavenga mamafa, ka te u fakalahi ki ho'omou kavenga: na'e kinisi 'aki 'akimoutolu 'e he'eku tamai 'ae ngaahi me'a tā, ka te u tautea kimoutolu 'aki 'ae fanga sikopio."

¹² ¶ Ko ia na'e ha'u 'a Selopoami pea mo e kakai kotoa pē kia Lehopoami 'i hono tolu 'oe 'aho, 'o hangē ko

ia na'e tala 'e he tu'i, 'o pehē, "Toe ha'u kiate au 'i hono tolu 'oe 'aho." ¹³ Pea na'e tali fakamālohi 'ae kakai 'e he tu'i, 'o ne li'aki 'ae fakakaukau 'ae kau mātu'a 'aia na'a nau fai kiate ia; ¹⁴ Pea na'a ne lea kiate kinautolu 'o hangē ko ia na'e tala 'e he kau talavou, 'o pehē, "Na'e fakamamafa 'a ho'omou kavenga 'e he'eku tamai, ka te u fakalahi ki ho'omou kavenga: na'e kinisi kimoutolu 'e he'eku tamai 'aki 'ae ngaahi me'a tā, ka te u tautea 'akimoutolu 'e au 'aki 'ae fanga sikopio." ¹⁵ Ko ia na'e 'ikai tui 'ae tu'i ki he kakai; pea na'e tupunga ia meia Sihova, koe'uhi ke ne fakamo'oni ki he'ene folofola, 'aia na'e folofola'aki 'e Sihova 'ia 'Ahisa ko e tangata Sailo kia Selopoami ko e foha 'o Nipati.

¹⁶ ¶ Pea ko ia, 'i he mamata 'a 'Isileli kātoa na'e 'ikai tui 'ae tu'i kiate kinautolu, na'e pehēange 'e he kakai ki he tu'i, "Ko e fē ha'amau tufakanga 'ia Tevita? Pea 'oku 'ikai ha ma'u tofi'a 'i he foha 'o Sese: 'E 'Isileli mou 'alu ki homou ngaahi fale ka ko koe Tevita, vakai ki ho fale 'o'ou." Ko ia na'e 'alu ai 'a 'Isileli ki honau ngaahi fale.

¹⁷ Ka koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli 'aia na'e nofo 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, na'e pule 'a Lehopoami kiate kinautolu. ¹⁸ Pea na'e toki fekau atu 'e he tu'i ko Lehopoami 'a 'Atolami 'aia na'e pule ki he tukuhau; pea na'e lisingi ia 'aki 'ae maka 'e 'Isileli kātoa, pea na'a ne mate ai. Ko ia na'e fai fakato'oto'o 'e he tu'i ko Lehopoami ke ne heka hake ki hono saliate, kae hola ki Selūsalema.

¹⁹ Pea pehē, *talū mei ai* kuo fakaangatu'u 'a 'Isileli ki he fale 'o Tevita 'o a'u mai ki he 'aho ni. ²⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'e 'Isileli kātoa kuo toe ha'u 'a Selopoami, na'a nau fekau atu mo ui mai ia ki he fakataha, pea na'e fakanofa ia ke ne tu'i ki 'Isileli kātoa: na'e 'ikai ha taha ke kau ki he fale 'o Tevita, ka ko e fa'ahinga pe taha 'o Siuta.

²¹ ¶ Pea 'i he'ene hoko mai 'a Lehopoami ki Selūsalema, na'a ne fakataha mai 'ae fale kotoa pē 'o Siuta, mo e fa'ahinga 'o Penisimani, ko e kautau 'e tokotaha kilu mo e toko valu mano, ko e kau tangata na'e fili, ke tau'i 'ae fale 'o 'Isileli, koe'uhi ke toe 'omi ai 'ae pule'anga kia Lehopoami ko e foha 'o Solomone. ²² Ka na'e hoko mai 'ae folofola 'ae 'Otua kia Simaia ko e tangata 'ae 'Otua, 'o pehē, ²³ Lea kia Lehopoami ko e foha 'o Solomone, ko e tu'i 'o Siuta, pea ki he fale kātoa 'o Siuta mo Penisimani, pea ki he toenga 'oe kakai, 'o pehē, ²⁴ "'Oku pehē 'e Sihova, 'E 'ikai te mou 'alu hake, pe tau'i 'a homou kāinga ko e fānau 'a 'Isileli: toe foki atu 'ae tangata taki taha ki hono fale; he 'oku meiate au 'ae me'a ni." Ko ia na'a nau fanongo ki he folofola 'a Sihova, pea *na'a nau* liliu ke 'alu, 'o tatau mo e folofola 'a Sihova.

²⁵ ¶ Hili ia na'e langa hake 'e Selopoami 'a Sikemi 'i he mo'unga ko 'Ifalemi, pea ne nofo 'i ai; pea na'a ne 'alu atu mei ai 'o ne langa hake 'a Penieli. ²⁶ Pea na'e pehē 'e Selopoami 'i hono loto, "'E liliu atu eni 'ae pule'anga ki he fale 'a Tevita: ²⁷ Kapau 'e 'alu hake 'ae kakai ni ke fai 'ae feilaulau 'i he fale 'o Sihova 'i Selūsalema, 'e toki liliu atu ai 'ae loto 'oe kakai ni ki honau 'eiki, 'io, kia Lehopoami ko e tu'i 'o Siuta, pea te nau tāmata'i au, mo toe 'alu kia Lehopoami ko e tu'i 'o Siuta." ²⁸ Ko ia

na'e fakakaukau ai 'ae tu'i, pea na'a ne ngaohi 'ae ongo 'uhiki pulu 'aki 'ae koula, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Oku faingata'a fau ke mou 'alu hake ki Selūsalema: vakai ko homou ngaahi 'otua eni, 'E 'Isileli, 'aia na'e 'o-hake kimoutolu mei he fonua ko 'Isipite." ²⁹ Pea na'a ne tuku 'ae taha 'i Peteli, pea ko e taha na'a ne tuku 'i Tani. ³⁰ Pea na'e hoko 'ae me'a ni ko e angahala; he na'e 'alu 'ae kakai ke fai lotu ki he taha 'i Tani. ³¹ Pea na'a ne ngaohi 'ae fale 'i he ngaahi potu mā'olunga, mo ne fili 'ae kau taula'eiki mei he fa'ahinga kakai, 'akinautolu na'e 'ikai 'oe ngaahi foha 'o Livai. ³² Pea na'e kotofa 'e Selopoami 'ae katoanga ki hono valu 'oe māhina, 'i hono 'aho hongofulu ma nima 'oe māhina, 'o tatau mo e katoanga na'e fai 'i Siuta, pea na'a ne fai feilaulau ki he 'uhiki pulu na'a ne ngaohi: pea na'a ne fakanofa 'i Peteli 'ae kau taula'eiki 'aia na'a ne fili. ³³ Ko ia, na'a ne fai feilaulau ki he feilaulau'anga 'aia na'a ne ngaohi 'i Peteli 'i hono 'aho hongofulu ma nima 'o hono valu 'oe māhina, 'ae māhina ko ia na'a ne fakakaukau ki ai 'i hono loto 'o'ona; pea na'e tu'utu'uni 'ae katoanga ki he fānau 'a 'Isileli: pea na'a ne fai 'ae feilaulau 'i he feilaulau'anga, pea tutu ai 'ae me'a namu kakala.

1 Ko e mamate 'ae nima 'o Selopoami, pea mo hono toe fakamo'ui ko e me'a 'i he lotu 'ae palōfita. 7 Ko e 'alu 'ae palōfita, mo e kākaa'ia 'e he motu'a palōfita 'e tokotaha. 20 Ko e valoki 'ae 'uluaki palōfita 'e he 'Otua, pea 'oku tāmata'i ia 'e ha laione. 31 Ka 'oku fakapapau pe 'a 'ene kikite 'e he motu'a palōfita, ka 'oku ta'etuitala 'a Selopoami.

13 PEA vakai, na'e ha'u ha tangata 'oe 'Otua mei Siuta ko e me'a 'i he folofola 'a Sihova, 'o ne hoko atu ki Peteli: pea na'e tu'u 'a Selopoami 'i he ve'e feilaulau'anga ke 'atu 'ae me'a namu kakala. ² Pea na'a ne ui ki he feilaulau'anga 'i he folofola 'a Sihova, 'o pehē, "E feilaulau'anga, 'e feilaulau'anga! 'Oku pehē 'e Sihova; Vakai 'e fanau'i ha tamasi'i ki he fale 'o Tevita, ko Sosaia 'a hono hingoa; pea te ne 'ohake 'iate koe 'ae kau taula'eiki 'oe ngaahi potu mā'olunga 'akinautolu 'oku tutu me'a namu kakala 'iate koe, pea 'e tutu 'iate koe 'ae ngaahi hui 'oe tangata." ³ Pea na'a ne tuku 'ae faka'ilonga 'i he 'aho pe ko ia, 'o ne pehē, "Ko hono faka'ilonga eni kuo folofola'aki 'e Sihova; Vakai, 'e ma-haehae 'ae feilaulau'anga, pea 'e lilingi atu 'ae efuefu 'aia 'oku 'i ai." ⁴ Pea 'i he'ene fanongo 'ae tu'i ko Selo-Poami ki he lea 'ae tangata 'oe 'Otua, 'aia na'a ne kalanga 'aki ki he feilaulau'anga 'i Peteli, na'a ne mafao atu hono nima mei he feilaulau'anga, 'o ne pehē, "Puke ia." Pea ko hono nima, 'aia na'a ne mafao atu kiate ia, na'e mate ia, pea na'e 'ikai ai te ne fa'a to'o mai ia kiate ia. ⁵ Na'e mahaehae foki 'ae feilaulau'anga, pea na'e lilingi 'ae efuefu mei he feilaulau'anga, 'o fakatatau mo e faka'ilonga 'aia na'e tuku 'e he tangata 'oe 'Otua 'i he folofola 'a Sihova. ⁶ Pea na'e pehēange 'e he tu'i ki he tangata 'oe 'Otua, "Fakakolekole eni ki he fofonga 'o Sihova ko ho 'Otua, pea ke kole koe'uhi ko au, ke toe fakamo'ui 'a hoku nima." Pea na'e kole 'e he tangata 'oe 'Otua 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e toe fakamo'ui 'ae nima 'oe tu'i kiate ia, 'o hangē ko 'ene

te'eki liliu. ⁷ Pea na'e pehē 'e he tu'i ki he tangata 'oe 'Otua, "Ke ta o mo au ki 'api, pea ke fakamālōlō ai, pea te u foaki ha totongi kiate koe." ⁸ Pea na'e pehē 'e he tangata 'oe 'Otua ki he tu'i, "Kapau te ke 'omi kiate au hono vaeua 'o ho fale, ka 'e 'ikai te u 'alu mo koe, pea 'e 'ikai te u kai ha mā pe inu ha vai 'i he potu ni; ⁹ He na'e fekau'i au 'e he folofola 'a Sihova, 'o pehē, 'oua na'a kai ha mā, pe inu ha vai, pe te ke toe liliu mai 'i he hala na'a ke 'alu ai." ¹⁰ Ko ia na'a ne 'alu ai 'i he hala kehe, 'o 'ikai te ne liliu atu 'i he hala na'a ne ha'u ai ki Peteli.

¹¹ ¶ Ka ko eni, na'e ai ha motu'a palōfita na'e nofo 'i Peteli; pea na'e 'alu ange 'a hono ngaahi foha 'o tala kiate ia 'ae ngaahi ngāue na'e fai 'e he tangata 'oe 'Otua 'i he 'aho ko ia 'i Peteli: ko e ngaahi lea na'a ne lea 'aki ki he tu'i, na'a nau fakahā ia foki ki he'enuu tamai.

¹² Pea na'e pehē 'e he 'enuu tamai kiate kinautolu, 'Na'a ne 'alu 'i he hala fē?" He kuo mamata 'e hono ngaahi foha ki he hala na'e 'alu ai 'ae tangata 'oe 'Otua, 'aia na'e ha'u mei Siuta. ¹³ Pea na'a ne pehē ki hono ngaahi foha, 'Ai 'ae heka'anga ki he 'asi. Pea na'a nau 'ai 'ae heka'anga ki he 'asi, pea na'a ne heka ki ai, ¹⁴ Pea ne muimui ia ki he tangata 'oe 'Otua, pea na'a ne ma'u atu ia lolotonga 'ene nofo 'i he lolo 'oke: pea na'a ne pehē kiate ia, "Ko koe ia 'ae tangata 'oe 'Otua 'aia na'e ha'u mei Siuta?" Pea na'a ne pehē mai, "Ko au." ¹⁵ Pea na'a ne toki pehē kiate ia, "Ke ta o mo au ki 'api, pea ke kai ha me'akai." ¹⁶ Pea na'a ne pehē, "E 'ikai te u fa'a foki atu mo koe, pe 'alu mo koe: pea 'e 'ikai te u kai ha me'akai pe inu ha vai mo koe 'i he potu ni: ¹⁷ He na'e tala mai 'i he folofola 'a Sihova, 'E 'ikai te ke kai ha mā pe inu ha vai 'i ai, pe te ke toe liliu atu ke 'alu 'i he hala na'a ke omi ai." ¹⁸ Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "Ko e palōfita foki au 'o hangē ko koe; pea na'e lea mai ha 'āngelo kiate au 'i he fekau 'a Sihova, 'o pehē, 'Toe 'omi ia mo koe ki ho fale, koe'uhi ke ne kai ha me'akai mo inu ha vai.'" Ka na'a ne loi kiate ia. ¹⁹ Ko ia na'a ne foki atu mo ia, mo ne kai 'ae me'akai 'i hono fale, mo ne inu vai.

²⁰ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, lolotonga 'ena nofo 'i he keinanga'anga, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova ki he palōfita na'e fakafoki mai ia: ²¹ Pea na'a ne ui ki he tangata 'oe 'Otua 'aia na'e ha'u mei Siuta, 'o pehē, "Oku pehē 'e Sihova, Koe'uhi kuo ke talangata'a ki he folofola 'a Sihova, pea kuo 'ikai te ke fai 'ae fekau 'aia na'e fekau kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, ²² Ka kuo ke toe foki ki mui, pea kuo ke kai 'ae me'akai mo inu 'ae vai 'i he potu, 'aia na'e pehē ai kiate koe, "Oua na'a ke kai ha me'akai, pe inu ha vai; 'e 'ikai hoko ho 'anga'anga ki he fonua loto 'o ho'ona ngaahi tamai."

²³ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'a 'ene kai 'ae me'akai pea hili mo 'ene inu, na'a ne 'ai 'ae heka'anga ki he 'asi, ma'ae palōfita na'a ne fakafoki mai. ²⁴ Pea 'i he'ene 'alu, na'e fetaulaki mai kiate ia ha laione 'i he hala, 'o ne tāmata'i ia: pea na'e tō hifo 'a hono 'anga'anga 'i he hala pea na'e tu'u ofi ki ai 'ae 'asi, pea na'e tu'u foki 'ae laione 'o ofi atu ki he 'anga'anga. ²⁵ Pea vakai, na'e 'alu atu ai ha kau tangata, 'onau mamata ki he 'anga'anga na'e lī 'i he hala, pea mo e laione na'e tu'u ofi atu ki he

'anga'anga: pea na'a nau omi 'o tala ia 'i he kolo 'aia na'e nofo ai 'ae motu'a palōfita. ²⁶ Pea 'i he'ene fanongo ki ai 'ae palōfita 'aia na'e fakafoki mai ia mei he hala, na'e pehē 'e ia, "Ko e tangata 'oe 'Otua ia, 'aia na'e talangata'a ki he folofola 'a Sihova: ko ia kuo tukuange ai ia ki he laione, 'aia kuo maumau'i ia, mo tāmāte'i ia, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki kiate ia." ²⁷ Pea na'e lea ia ki hono ngaahi foha, 'o pehē, "'Ai 'ae heka'anga ki he 'asi ma'aku." Pea na'a nau 'ai 'ae heka'anga. ²⁸ Pea na'a ne 'alu 'o 'ilo 'a hono 'anga'anga kuo lī 'i he hala, pea tutu'u 'ae 'asi mo e laione 'o vāofi mo e 'anga'anga: na'e 'ikai keina 'e he laione 'ae 'anga'anga, pe *te ne* haehae 'ae 'asi. ²⁹ Pea na'e to'o hake 'e he palōfita 'ae 'anga'anga 'oe tangata 'oe 'Otua, 'o ne fakaheka ia ki he 'asi, 'o ne toe 'omi ia: pea na'e ha'u 'ae motu'a palōfita ki he kolo, ke ne tēngihia ia pea ke fai hono putu. ³⁰ Pea na'a ne tuku hono sino ki hono fa'itoka 'o'ona; pea na'a nau tēngihia ia, 'o pehē, "'Oiaue! 'A hoku kāinga!" ³¹ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'a 'ene tanu ia, na'a ne lea ki hono ngaahi foha, 'o pehē, "'O kau ka mate au, te mou toki tanu au 'i he fonua loto 'aia kuo tanu ai 'ae tangata 'oe 'Otua; tuku fakataha 'a hoku ngaahi hui mo hono ngaahi hui." ³² Koe'uhi ko e lea na'a ne kalanga 'aki 'i he folofola 'a Sihova ki he feilaualau'anga 'i Peteli, pea ki he ngaahi fale kotoa pē 'i he ngaahi potu mā'olunga, 'aia 'oku 'i he ngaahi kolo 'o Samelia, 'e hoko mo'oni ia 'o fai.

³³ ¶ Kae hili 'ae me'a ni na'e 'ikai tafoki 'a Selopoami mei hono hala kovi, ka na'a ne toe fakanofa 'ae kau taula'eiki mei he kau tu'a 'oe kakai, ki he ngaahi potu mā'olunga: ko ia fulipē na'e loto ki ai, na'a ne fakanofa ia 'o ne hoko ki he fa'ahinga taula'eiki 'oe ngaahi potu mā'olunga. ³⁴ Pea na'e hoko 'ae me'a ni ko e angahala ki he fale 'o Selopoami, ke motuhi ai ia, pea ke faka'auha ia mei he funga 'o māmani.

1 Ko e mahaki mo e pekia 'ae foha 'o Selopoami. 6 Ko e valoki'i 'a Selopoami 'e 'Ahisa, ko e me'a 'i he folofola 'a Sihova. 19 Ko e hoko 'a Natapi mo Selopoami. 21 Ko e pule kovi 'a Lehopoami. 25 Ko e veteki 'a Selūsalema 'e Sisaki. 29 Ko e hoko mo Lehopoami 'a 'Apisami 'i he pule.

14 'I HE kuonga ko ia na'e hoko 'ae mahaki kia Selopoami ki hono 'unoho, "'Oku ou kole kiate koe, ke ke tu'u hake, mo fakapulipuli koe, koe'uhi ke 'oua na'a 'ilo ko e 'unoho koe 'o Selopoami; pea ke 'alu ki Sailo; vakai, 'oku 'i ai 'a 'Ahisa ko e palōfita, 'aia na'a ne fakahā kiate au ke u tu'i ki he kakai ni. ³ Pea 'ave 'i ho nima ha fo'i mā 'e hongofulu, mo e ngaahi fo'i mā manifinifi, mo e hina 'e taha 'oe honi, pea ke 'alu kiate ia: 'e fakahā 'e ia kiate koe pe ko e hā ha me'a 'e hoko ki he tamasi'i." ⁴ Pea na'e fai pehē 'e he 'unoho 'o Selopoami, mo ne tu'u hake, 'o 'alu ki Sailo, 'o ne hoko ange ki he fale 'o 'Ahisa. Pea na'e 'ikai fa'a mamata 'e 'Ahisa; he na'e kui hono mata ko e me'a 'i he'ene motu'a.

⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia 'Ahisa, "Vakai, 'oku ha'u 'ae 'unoho 'o Selopoami ke fehu'i kiate koe koe'uhi

ko 'ene tama; he 'oku mahaki ia: pea 'e pehē mo pehē 'a ho'o lea kiate ia: he koe'uhi, 'i he'ene hū mai, te ne fai 'e ia 'o hangē ko ha fefine kehe ia." ⁶ Pea na'e pehē, 'i he'ene fanongo 'e 'Ahisa ki he patū 'o hono va'e, 'i he'ene hū mai 'i he matapā, na'a ne pehē, "Hū mai, 'a koe ko e 'unoho 'o Selopoami; ko e hā 'oku ke fai ke ke hangē ko ha taha kehe? He kuo fekau'i au kiate koe mo e ongoongo mamafa. ⁷ 'Alu, 'o tala kia Selopoami, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, Koe'uhi ko 'eku hakeaki'i koe mei he lotolotonga 'oe kakai, pea u tuku ke ke 'eiki koe ki hoku kakai 'Isileli, ⁸ Pea u haea mai 'ae pule'anga mei he fale 'o Tevita, mo foaki ia kiate koe: pea kuo 'ikai te ke tatau mo 'eku tamaio'eiki ko Tevita, 'aia na'e fai ki he'eku ngaahi fekau, pea ne muimui mai kiate au 'aki 'a hono loto kotoa, ke fai angatonu pe 'i hoku 'ao; ⁹ Ka kuo lahi hake 'a ho'o fai kovi 'iate kinautolu fulipē na'e 'i mu'a 'iate koe: he kuo ke 'alu mo ngaohi 'ae ngaahi 'otua kehe, mo e ngaahi fakatātā 'oe ukamea haka, ke fakatupu 'a 'eku houhau, pea kuo ke lī'aki au ki ho tu'a: ¹⁰ Ko ia, vakai, te u 'omi 'ae kovi ki he fale 'o Selopoami, pea te u motuhi meia Selopoami 'ae kau tangata kotoa pē, pea mo ia 'oku tāpuni mo toe 'i 'Isileli, pea teu 'ave 'ae toenga 'oe fale 'o Selopoami, 'o hangē ko e taufetuku 'e ha tangata 'ae kinoha'a, kae'oua ke 'osi'osi 'aupito ia. ¹¹ Ko ia 'ia Selopoami 'oku mate 'i he kolo 'e keina ia 'e he fanga kulī; pea ko ia 'e mate 'i he ngoue 'e keina ia 'e he fanga manupuna; he kuo folofola ki ai 'a Sihova. ¹² Ko ia ke ke tu'u hake koe, mo 'alu ki ho fale 'o'ou: pea 'oka hū atu ho va'e ki he kolo, 'e mate 'ae tamasi'i. ¹³ Pea 'e tēngihia ia 'e 'Isileli kotoa, mo tanu ia: he ko ia tokotaha pe 'ia Selopoami 'e hoko ki he fa'itoka, koe'uhi kuo 'ilo 'iate ia ha me'a 'oku lelei kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'i he fale 'o Selopoami. ¹⁴ Pea 'e fokotu'u hake foki 'e Sihova ma'ana ha tu'i ki 'Isileli, 'aia te ne faka'auha 'ae fale 'o Selopoami 'i he 'aho ko ia: kae fēfē? 'E hoko ia 'i hono kuonga. ¹⁵ Koe'uhi 'e taa'i 'a 'Isileli 'e Sihova, 'o hangē ko e lulu'i ha va'akaho 'i he vai, pea te ne ta'aki fu'u hake 'a 'Isileli mei he fonua lelei ni, 'aia na'a ne foaki ki he'enua ngaahi tamai, pea *te ne* fakamovetevete kinautolu ki he tu'a vaitafe, koe'uhi kuo nau ngaohi 'ae ngaahi vao tapu, ke fakatupu 'ae houhau 'o Sihova. ¹⁶ Pea te ne lī'aki 'a 'Isileli koe'uhi ko e ngaahi angahala 'a Selopoami, 'aia na'e fai angahala 'e ia, pea na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli."

¹⁷ ¶ Pea na'e tu'u hake 'ae 'unoho 'o Selopoami, mo ne 'alu, 'o ne ha'u ki Tilisa: pea 'i he'ene hoko mai ki he hū'anga 'oe matapā, na'e mate 'ae tamasi'i; ¹⁸ Pea na'a nau fai hono putu; pea na'e tēngihia ia 'e 'Isileli kātoa, 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki 'i he'ene tamaio'eiki ko 'Ahisa ko e palōfita. ¹⁹ Pea ko hono toe 'oe ngaahi me'a na'e fai 'e Selopoami, 'a 'ene ngaahi tau, mo e anga 'o 'ene pule, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli. ²⁰ Pea ko e kuonga na'e pule ai 'a Selopoami ko e ta'u ia 'e uofulu ma ua: pea na'a ne tokoto hifo fakataha ia mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Natapi ko hono foha.

²¹ ¶ Pea na'e pule 'i Siuta 'a Lehopoami ko e foha 'o Solomone. Na'e fāngofulu ma taha 'ae ta'u 'o Lehopoami 'i he'ene kamata pule, pea na'a ne pule 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e hongofulu ma fitu, 'ae kolo ko ia na'e fili 'e Sihova mei he fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli, ke tuku 'i ai 'a hono huafa. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Neama ko e fefine 'Amoni. ²² Pea na'e fai kovi 'a Siuta 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'a nau fakatupu 'ae fua'a 'iate ia ko e me'a 'i he'enua ngaahi angahala 'aia na'a nau fai, 'o lahi hake 'aupito 'i he me'a kotoa pē na'e fai 'e he'enua ngaahi tamai. ²³ He na'a nau langa foki 'ekinautolu 'ae ngaahi potu mā'olunga mo e ngaahi tamapua, mo e ngaahi vao tapu, 'i he tumutumumu 'oe mo'unga kotoa pē, pea 'i he lolo 'akau mata kotoa pē. ²⁴ Pea na'e ai 'ae kakai foki 'i he fonua na'e angafakasotoma: pea na'a nau fai 'o fakatatau mo e ngaahi me'a fakalielia kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga 'aia na'e kapusi atu mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli.

²⁵ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i hono nima 'oe ta'u 'oe tu'i ko Lehopoami, na'e ha'u 'a Sisaki ko e tu'i 'o 'Isipite ke ne tau'i 'a Selūsalema. ²⁶ Pea na'a ne 'ave 'ae ngaahi me'a mahu'inga 'oe fale 'o Sihova, mo e koloa 'i he fale 'oe tu'i: 'io, na'a ne 'ave kotoa pē: pea na'a ne 'ave 'ae ngaahi pā koula 'aia na'e ngaohi 'e Solomone. ²⁷ Pea na'e ngaohi 'e he tu'i ko Lehopoami 'ae ngaahi pā palasa ko hono fetongi, 'o ne tuku ia ki he nima 'oe 'eiki na'e pule ki he kau le'o, 'aia na'e le'ohi 'ae matapā 'oe fale 'oe tu'i. ²⁸ Pea na'e fai 'o pehē, 'i he'ene hū atu 'ae tu'i ki he fale 'o Sihova, na'e fua atu ia 'e he kau le'o, pea nau toe 'omi ia ki he potu fale 'oe kau le'o.

²⁹ ¶ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Lehopoami, mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ³⁰ Pea na'e fai 'ae tau 'e Lehopoami mo Selopoami 'i hona ngaahi 'aho kotoa pē. ³¹ Pea na'e mohe 'a Lehopoami mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e tanu ia fakataha mo 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Neama ko e fefine 'Amoni. Pea na'e hoko mo ia 'i he pule 'a 'Apisami ko hono foha.

1 Ko e pule kovi 'a 'Apisami. 7 Ko e hoko mo ia 'a 'Asa. 9 Ko 'ene pule lelei 'a'ana. 23 'Oku pule 'a Sihosafate. 25 Ko e pule angakovi 'a Natapi 'i 'Isileli. Ko e pule kovi 'a Pa'asa.

15 PEA ko eni 'i hono hongofulu ma valu 'oe ta'u 'oe tu'i ko Selopoami ko e foha 'o Nipati na'e pule 'a 'Apisami ki Siuta. ² Na'e pule ia 'i he ta'u 'e tolu 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Meaka, ko e 'ofefine 'o 'Apisalomi. ³ Pea na'a ne muimui ki he angahala kotoa pē 'o 'ene tamai, 'aia na'a ne fai ki mu'a 'iate ia: pea na'e 'ikai haohaoa 'a hono loto kia Sihova ko hono 'Otua, 'o hangē ko e loto 'o 'ene tamai ko Tevita. ⁴ Ka neongo ia na'e foaki kiate ia ha maama 'i Selūsalema 'e Sihova ko hono 'Otua, koe'uhi ko Tevita, ke ne hakeaki'i 'a hono foha ki mui 'iate ia, pea ke fokotu'uma'u 'a Selūsalema: ⁵ Koe'uhi na'e fai totonu 'a Tevita 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e 'ikai tafoki ia mei ha me'a 'e taha na'a ne fekau kiate ia 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui, ka 'i he me'a pe kia 'Ulia ko e tangata Heti. ⁶ Pea

na'e fai ai pe 'ae tau 'e Lehopoami mo Selopoami 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui. ⁷ Pea ko eni ko e toe 'oe ngaahi ngāue na'e fai 'e 'Apisami, mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? Pea na'e tau 'a 'Apisami mo Selopoami. ⁸ Pea na'e mohe 'a 'Apisami mo 'ene ngaahi tamai; pea na'a nau fai hono putu 'i he Kolo 'o Tevita: pea ko 'Asa ko hono foha na'e fetongi ia 'i he pule.

⁹ ¶ Pea na'e hoko 'a 'Asa 'o pule ki Siuta 'i hono uofulu 'oe ta'u 'a Selopoami ko e tu'i 'o 'Isileli. ¹⁰ Pea na'e pule ia 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e fāngofulu ma taha. Pea ko e hingoa 'o 'ene kui ko Meaka, ko e 'ofefine 'o 'Apisalomi. ¹¹ Pea na'e fai 'e 'Asa 'aia na'e totonu 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko Tevita ko 'ene tamai. ¹² Pea na'a ne 'ave mei he fonua 'ae kakai angafakasotoma, mo ne 'ave 'ae ngaahi tamapua 'aia na'e ngaohi 'e he'ene ngaahi tamai. ¹³ Pea ko Meaka foki 'ene kui na'a ne liliu ia mei he'ene nofo ko e tu'i fefine, koe'uhi ko 'ene ngaohi ha tamapua 'i ha vao tapu; pea na'e maumau'i 'e 'Asa 'a hono tamapua, 'o ne tutu ia 'i he ve'e vaitafe ko Kilitoni. ¹⁴ Ka na'e 'ikai li'aki 'ae ngaahi potu mā'olunga: ka neongo ia na'e angatonu kia Sihova 'ae loto 'o 'Asa 'i hono ngaahi 'aho kotoa pē. ¹⁵ Pea na'a ne fetuku mai 'ae ngaahi me'a tapu 'aia na'e fakatapui 'e he'ene tamai, mo e ngaahi me'a na'a ne fakatapui 'e ia, ki he fale 'o Sihova, 'ae siliva, mo e koula, pea mo e ngaahi ipu.

¹⁶ ¶ Pea na'e fa'a tau 'a 'Asa pea mo Pa'asa ko e tu'i 'o 'Isileli 'i hona ngaahi 'aho kotoa pē. ¹⁷ Pea na'e 'alu hake 'a Pa'asa ko e tu'i 'o 'Isileli ki Siuta, pea na'a ne langa 'a Lama, koe'uhi ke 'oua na'a ne tuku ha tokotaha ke 'alu atu pe hū mai kia 'Asa ko e tu'i 'o Siuta. ¹⁸ Pea na'e toki 'ave 'e 'Asa 'ae toenga siliva mo e koula kotoa pē 'aia na'e tuku 'i he ngaahi tukunga koloa 'i he fale 'o Sihova, mo e koloa 'oe fale 'oe tu'i, 'o ne 'atu ia ki he nima 'o 'ene kau tamaio'eiki: pea na'e 'ave ia 'e 'Asa kia Peni-Hatati, ko e foha 'o Tapilimoni, ko e foha 'o Hesioni, ko e foha 'o Tapilimoni, ko e foha 'o Hesioni, ko e tu'i 'o Silia 'aia na'e nofo 'i Tamasikusi, 'o ne lea 'o pehē, ¹⁹ Kuo ta fefuakava'aki 'akitaua, pea pehē mo 'eku tamai pea mo ho'o tamai: "Pea vakai, kuo u fekau atu kiate koe ha me'a'ofa ko e siliva mo e koula; ha'u 'o maumau'i 'a ho'o fuakava mo Pa'asa ko e tu'i 'o 'Isileli, koe'uhi ke ne 'alu 'iate au." ²⁰ Ko ia na'e tokanga 'a Peni-Hatati ki he tu'i ko 'Asa, mo ne fekau atu 'ae ngaahi 'eiki pule 'oe kautau na'e 'iate ia ke tau'i 'ae ngaahi kolo 'o 'Isileli, pea na'a ne te'ia 'a Isoni, mo Tani, mo 'Epeli-Peteme'aka, pea mo Kineloti kātoa, pea mo e fonua kotoa pē 'o Nafitali. ²¹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene fanongo ki ai 'a Pa'asa, na'a ne tutuku mei he'ene langa 'a Lama, pea nofo ia 'i Tilisa. ²² Pea na'e toki fai fono 'e 'Asa 'i he potu kotoa pē 'o Siuta; na'e 'ikai ha potu 'e ta'ekau: pea na'a nau fetuku 'o 'ave 'ae ngaahi maka 'o Lama, pea mo hono ngaahi 'akau, 'aia na'e langa 'aki ia 'e Pa'asa; pea na'e langa 'aki ia 'e 'Asa ko e tu'i 'a Kepa 'o Penisimani, pea mo Misipa. ²³ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue na'e fai 'e 'Asa, pea mo 'ene mālohi kātoa, mo ia fulipē na'a ne fai, mo e

ngaahi kolo na'a ne langa, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? Ka 'i he kuonga 'o 'ene motu'a lahi na'a ne mahaki'ia 'i hono va'e. ²⁴ Pea na'e mohe 'a 'asi mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu ki he potu 'o 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita ko 'ene tamai: pea na'e pule 'a Sihosafate ko hono foha, ko hono fetongi.

²⁵ ¶ Pea na'e kamata pule 'a Natapi ko e foha 'o Selopoami 'i 'Isileli 'i hono ua 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta, pea na'a ne pule ki 'Isileli 'i he ta'u 'e ua. ²⁶ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e 'alu ia 'i he hala 'o 'ene tamai, pea 'i he angahala 'aia na'a ne fakaangahala ai 'a 'Isileli.

²⁷ ¶ Pea na'e fakalangananga tau kiate ia 'e Pa'asa ko e foha 'o 'Ahisa, 'oe fale 'o 'Isaka; pea na'e tamate'i ia 'e Pa'asa 'i Kipitoni, 'aia 'oku 'oe kakai Filisitia; he na'e kãpui 'a Kipitoni 'aki 'ae tau 'e Natapi pea mo 'Isileli kotoa pã. ²⁸ 'Io, 'i hono tolu 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta na'e tamate'i ia 'e Pa'asa, mo ne totongi ai ia 'i he pule. ²⁹ Pea na'e hoko 'o pehã, lolotonga 'a 'ene pule 'a'ana, na'a ne tamate'i 'ae fale kãtoa 'o Selopoami; na'e 'ikai tuku kia Selopoami ha tokotaha na'e kei mãnava, ka na'a ne faka'auha ia, 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki 'i he'ene tamaio'eiki ko 'Ahisa ko e tangata Sailo: ³⁰ Koe'uhi ko e ngaahi angahala 'a Selopoami, 'aia na'a ne angahala ai, mo ne fakaangahala 'aki 'a 'Isileli, 'i he'ene 'ahi'ahi'i kovi 'aia na'a ne 'ahi'ahi'i kovi ai kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ke ne houhau ai.

³¹ ¶ Pea ko eni ko hono toe 'oe ngaahi ngãue 'a Natapi, mo ia kotoa pã na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ³² Pea na'e fa'a tau 'a 'Asa mo Pa'asa ko e tu'i 'o 'Isileli 'i hona ngaahi 'a-ho kotoa pã. ³³ 'I hono tolu 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata ai 'ae pule 'a Pa'asa ko e foha 'o 'Ahisa ki 'Isileli kãtoa 'i Tilisa, 'i he ta'u 'e uofulu ma fã. ³⁴ Pea na'a ne fai 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, mo ne 'alu 'i he hala 'o Selopoami, pea 'i he kovi 'a'ana 'aia na'a ne fakaangahala ai 'a 'Isileli.

1 Ko e kikite 'a Sehu kia Pa'asa mo e hoko 'a Ela ki he pule, mo e fakalanga kovi kiate ia 'e Simili, mo e fakamo'oni ai 'ae tala 'a Sehu. 15 Ko e fakanofa 'a Omili 'e he kautau ke pule, mo e malafaietangata 'a Simili. 21 Ko e fekovikovi'i 'ae fonua mo e pule 'a Omili ki 'Isileli. 29 Ko e hoko 'a 'Ehapi ki he pule. 34 Ko e langa hake 'a Seliko.

16 NA'E toki hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Sehu ko e foha 'o Hanani, koe'uhi ko Pa'asa, 'o pehã, ² "Koe'uhi na'aku hakeaki'i koe mei he efu, 'o ngao-hi koe ko e 'eiki ki hoku kakai ko 'Isileli; pea kuo ke 'alu koe 'i he hala 'o Selopoami, pea kuo ke fakaangahala'i 'a hoku kakai 'Isileli ke nau fakatupu 'ae houhau 'iate au ki he'enu ngaahi angahala; ³ Vakai, te u fetuku atu 'ae hako 'o Pa'asa, mo e hako 'o hono fale; pea *te u* ngaohi ho fale ke hangã ko e fale 'o Selopoami ko e foha 'o Nipati. ⁴ Ko ia 'ia Pa'asa 'oku mate 'i he kolo 'e kai ia 'e he fanga kulĩ; pea ko ia 'oku 'a'ana 'e mate 'i he ngoue 'e keina 'e he fanga manupuna 'oe 'atã." ⁵ Pea

ko eni ko e toe 'oe ngaahi ngãue 'a Pa'asa, mo ia na'a ne fai, mo 'ene mãlohi, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ⁶ Ko ia na'e mohe 'a Pa'asa mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu 'i Tilisa: pea na'e pule 'a Ela ko hono foha, ko hono fetongi. ⁷ Pea na'e 'omi foki 'i he nima 'oe palõfita ko Sehu ko e foha 'o Hanani, 'ae folofola 'a Sihova kia Pa'asa, pea ki hono fale 'o'ona; 'io, ko e me'a 'i he kovi kotoa pã na'a ne fai 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he fakatupu 'ene houhau ki he ngãue 'a hono nima, ko e me'a 'i he'ene tatau mo e fale 'o Selopoami; pea koe'uhi ko 'ene tamate'i ia.

⁸ ¶ 'I hono uofulu ma ono 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata 'e Ela ko e foha 'o Pa'asa ke pule ki 'Isileli 'i Tilisa, 'i he ta'u 'e ua. ⁹ Pea na'e lapasi ia 'e he'ene tamaio'eiki ko Simili, ko e 'eiki na'e pule ki hono vahe ua mãlie 'o 'ene ngaahi salioite, lolotonga 'a 'ene 'i Tilisa, mo 'ene inu ke kona 'i he fale 'o 'Alisa ko e tauhi 'o hono fale 'i Tilisa. ¹⁰ He na'e hũ atu 'a Simili 'o ne taa'i ia ke ne mate, 'i hono uofulu ma fitu 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta, mo ne fetongi ia 'i he pule.

¹¹ ¶ Pea na'e hoko 'o pehã, 'i he'ene kamata pule, 'i he'ene nofo hifo leva ki hono nofo'a fakatu'i, na'a ne tamate'i 'ae kaungã fale kotoa pã 'o Pa'asa: na'e 'ikai te ne fakatoe ha tangata 'e tokotaha kiate ia, 'i hono kãinga mo'oni, pe 'i hono kãinga kehe. ¹² na'e pehã 'ae faka'auha 'e Simili 'ae fale kotoa pã 'o Pa'asa, 'o hangã ko e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki kia Pa'asa 'ia Sehu, ko e palõfita, ¹³ Koe'uhi ko e angahala kotoa pã 'a Pa'asa, mo e angahala 'a Ela ko hono foha, 'aia na'a na halaia ai, mo na fakaangahala ai 'a 'Isileli, 'i he fakatupu 'ae houhau 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ki he'enu ngaahi me'a va'inga. ¹⁴ Pea ko eni ko e toe 'oe ngaahi ngãue 'a Ela, mo ia kotoa pã na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli?

¹⁵ ¶ 'I hono uofulu ma fitu 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta na'e pule 'a Simili 'i he 'aho 'e fitu 'i Tilisa. Pea na'e nofo 'apitanga 'ae kakai ke tau'i 'a Kipitoni, 'aia na'e 'oe kakai Filisitia. ¹⁶ Pea na'e fanongo 'e he kakai 'i he 'apitanga, ki he talanoa, 'o pehã, Kuo fai 'ae lapa 'e Simili, pea kuo ne tamate'i foki 'ae tu'i: ko ia na'e fai 'e 'Isileli kãtoa ke fakanofa 'a Omili, ko e 'eiki pule 'oe kautau, ke ne tu'i ki 'Isileli 'i he 'aho ko ia 'i he 'apitanga. ¹⁷ Pea na'e 'alu hake 'a Omili mei Kipitoni 'aia mo 'Isileli kãtoa mo ia, pea na'a nau kãpui 'a Tilisa 'aki 'ae tau. ¹⁸ Pea na'e hoko 'o pehã, 'i he'ene mamata 'e Simili kuo kapa 'ae kolo, na'a ne hũ atu ki he potu mã'olunga 'oe fale 'oe tu'i, pea na'a ne tungia 'ae fale 'oe tu'i, pea ne mate ai, ¹⁹ Ko e me'a 'i he'ene ngaahi angahala 'aia na'a ne fai hala ai mo fai kovi ai 'i he 'ao 'o Sihova, mo ne 'alu 'i he hala 'o Selopoami, pea 'i he'ene angahala 'a'ana 'aia na'a ne fai ke ne fakaangahala'i 'a 'Isileli. ²⁰ Pea ko eni ko e toe 'oe ngaahi ngãue 'a Simili, pea mo 'ene angatu'u 'aia na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli?

²¹ ¶ Pea na'e vahe ua 'ae kakai 'Isileli: ko hono vahe 'e taha 'oe kakai na'e muimui kia Tipini ko e foha 'o Ki-

nati, ke fakanofa ia ko e tu'i; ka ko hono vahe 'e taha na'e muimui kia Omili. ²² Ka na'e mālohi hake 'ae kakai na'e muimui kia Omili ki he kakai na'e muimui kia Tipini ko e foha 'o Kinati: pea na'e mate 'a Tipini kae pule 'a Omili.

²³ ¶ I hono tolungofulu ma taha 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata 'ae pule 'a Omili ki 'Isileli, 'i he ta'u 'e hongofulu ma ua: na'e pule ia 'i he ta'u 'e ono 'e Tilisa. ²⁴ Pea na'a ne fakatau 'ae mo'unga 'o Samēlia meia Semeli 'aki 'ae taleniti 'e ua 'oe siliva, pea na'a ne fai 'ae langa 'i he mo'unga, 'o ne fakahingoa 'ae kolo na'a ne langa, ki he hingoa 'o Semeli 'aia na'e 'o'ona 'ae mo'unga, ko Samēlia.

²⁵ ¶ Ka na'e fai kovi 'a Omili 'i he 'ao 'o Sihova, 'o ne fai 'o kovi lahi hake 'iate kinautolu kotoa pē na'e mu'a 'iate ia. ²⁶ He na'a ne 'alu 'i he hala 'o Selopoami ko e foha 'o Nipati, pea ki he'ene angahala 'a'ana 'aia na'a ne fakaangahala ai 'a 'Isileli, ke fakatupu ai 'ae houhau 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'i he'enua ngaahi me'a va'inga. ²⁷ Pea ko eni ko e toe 'oe ngaahi ngāue 'a Omili 'aia na'a ne fai, mo 'ene mālohi na'a ne fakahā, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli?

²⁸ Pea pehē, na'e mohe 'a Omili mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu 'i Samēlia: pea na'e pule 'a 'Ehapi ko hono foha, ko hono fetongi.

²⁹ ¶ Pea 'i hono tolungofulu ma valu 'oe ta'u 'a 'Asa ko e tu'i 'o Siuta, na'e kamata pule ki 'Isileli 'a 'Ehapi ko e foha 'o Omili: pea na'e pule 'a 'Ehapi ko e foha 'o Omili ki 'Isileli, 'i Samēlia, 'i he ta'u 'e uofulu ma ua. ³⁰ Pea na'e fai kovi 'a 'Ehapi ko e foha 'o Omili 'i he 'ao 'o Sihova 'o lahi hake 'iate kinautolu kotoa pē na'e mu'a 'iate ia. ³¹ Pea na'e hoko 'o pehē, hangē ko e me'a ma'ama'a ia 'a 'ene 'alu 'i he ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, he na'a ne fili mai ke 'unoho mo ia 'a Sisipeli, ko e 'ofefine 'o 'Etipeali ko e tu'i 'oe kakai Saitoni, 'o ne 'alu 'o tauhi kia Peali, 'o ne lotu ki ai.

³² Pea na'a ne fokotu'u hake ha feilaulau'anga kia Peali 'i he fale 'o Peali 'aia na'a ne langa hake 'i Samēlia.

³³ Pea na'e ngaahi 'e 'Ehapi ha vao tapu; pea na'e lahi hake 'ae me'a na'e fai 'e 'Ehapi ke fakatupu 'ae houhau 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'i he me'a na'e fai 'e he ngaahi tu'i kotoa pē 'o 'Isileli na'e 'i mu'a 'iate ia. ³⁴ I hono ngaahi 'aho 'o'ona na'e langa hake 'a Seliko 'e Ieli ko e tangata Peteli: na'a ne 'ai hono tu'unga kae mate 'a 'Api lami ko hono 'uluaki fānau, pea na'a ne fokotu'u 'a hono ngaahi matapā kae mate 'a hono foha ki mui ko Sikupi, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki 'ia Siosiuva ko e foha 'o Nuni.

1 Ko e kikite 'a 'Ilaisiā ko e palōfita kia 'Ehapi pea 'oku fekau'i ia ke 'alu ki Kiliti, pea 'oku fafanga ai ia 'e he fanga leveni. 8 'Oku fekau'i ia ke 'alu ki he fefine paea 'i Salifati. 17 'Oku ne fokotu'u ke mo'ui 'ae tama 'ae fefine, mo e tui ai 'ae fefine kiate ia.

17 PEA na'e pehē kia 'Ehapi 'e 'Ilaisiā ko e tangata Tisipa 'aia na'e 'oe kakai 'o Kiliati, "'Oku mo'ui 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia 'oku ou tu'u ni 'i hono 'ao, pea 'e 'ikai ha hahau pe ha 'uha 'i he ngaahi ta'u ni, kae 'i he'eku lea 'a'aku." ² Pea na'e hoko mai 'ae folofola

'a Sihova kiate ia, 'o pehē, ³ "'Alu koe 'i heni, pea ke foki atu ki he feitu'u hahake, pea fakafufū koe ki he *potu* vaitafe 'o Kiliti 'aia 'oku hanga atu ki Sioatani. ⁴ Pea 'e hoko 'o pehē, te ke inu ai mei he vaitafe; pea kuo u fekau ki he fanga leveni ke fafanga'i koe 'i ai." ⁵ Ko ia, na'a ne 'alu 'o ne fai 'o hangē ko e folofola 'a Sihova: he na'a ne 'alu 'o nofo 'i he ve'e vaitafe ko Kiliti, 'aia 'oku hanga atu ki Sioatani. ⁶ Pea na'e 'omi 'ae mā mo e kanomate kiate ia 'e he fanga leveni 'i he pongipongi, mo e mā mo e kanomate 'i he efiifi; pea na'a ne inu mei he vaitafe. ⁷ Pea 'i he ngata'anga 'oe ngaahi 'aho ni'ihī, na'e mamaha 'ae vaitafe, koe'uhi ko e 'ikai tō ha 'uha 'i he fonua.

⁸ ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate ia, 'o pehē, ⁹ "'Tu'u hake, pea ke 'alu ki Salifati 'aia 'oku 'i Saitoni, pea ke nofo ai: vakai kuo u fekau ki ha fefine 'i ai kuo pekia hono 'unoho ke ne tauhi koe." ¹⁰ Ko ia na'a ne tu'u hake ai 'o 'alu ki Salifati. Pea 'i he'ene hoko mai ki he matapā 'oe kolo, vakai, na'e 'i ai 'ae fefine paea na'e fai 'ene okooko: pea na'a ne ui ange kiate ia, 'o ne pehē, "'Oku ou kole kiate koe, ke ke 'omi ha momo'i vai si'i 'i ha ipu ke u inu." ¹¹ Pea 'i he'ene 'alu atu ko hono 'omi, na'a ne ui atu kiate ia, 'o pehē, "'Oku ou kole kiate koe, 'omi kiate au ha momo'i konga mā 'i ho nima."

¹² Pea na'e pehē mai 'e ia, "'Oku mo'ui 'a Sihova ko ho 'Otua, ka 'oku 'ikai te u ma'u ha fo'i mā, ka ko e falukungā pe taha 'oe mahoa'a 'i ha puha, mo e kih'i'i lolo si'i 'i ha ipu: pea vakai, 'oku ou okooko ni 'ae va'a 'akau 'e ua, koe'uhi ke u 'alu 'o teuteu ia ma'aku mo 'eku tama, koe'uhi kema kai ia, pea ma toki mate."

¹³ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā kiate ia, "'Oua na'a ke manavahē; 'alu 'o fai 'o hangē ko ho'o lea: ka ke tomu'a ngaohi mei ai ha kih'i'i fo'i mā ma'aku, pea ke toki ngaohi ma'au pea mo ho'o tama. ¹⁴ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, "E 'ikai faka'a'au ke 'osi 'ae mahoa'a 'i he puha, pea 'e 'ikai maha 'ae lolo 'i he ipu, 'o a'u ki he 'aho 'e foaki ai 'e Sihova 'ae 'uha ki he fonua." ¹⁵ Pea na'e 'alu ia mo ne fai 'o tatau mo e lea 'a 'Ilaisiā: pea ko ia, mo ia, pea mo hono kaungāfale, na'a nau kai 'i he ngaahi 'aho lahi. ¹⁶ Pea na'e 'ikai faka'a'au ke 'osi 'ae mahoa'a 'i he puha, pea na'e 'ikai foki ke maha 'ae lolo 'i he ipu, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova 'aia na'a ne folofola'aki 'ia 'Ilaisiā.

¹⁷ ¶ Pea 'i he'ene hili ange 'ae ngaahi me'a ni, na'e tō 'ae mahaki ki he tama 'ae fefine, ko e tauhi 'oe fale; pea na'e mālohi 'aupito 'a hono mahaki pea na'e 'ikai kei hoko 'a 'ene mānava. ¹⁸ Pea na'e pehē 'e ia kia 'Ilaisiā, "'A koe, ko e tangata 'oe 'Otua, ko e hā au kiate koe? Kuo ke ha'u ke fakamanatu'i kiate au 'a 'eku kovi, pea ke tāmate'i 'a 'eku tama?" ¹⁹ Pea na'a ne pehē atu kiate ia, "'Foaki mai ho tama kiate au." Pea na'a ne to'o mai ia mei hono fatafata, 'o ne 'ave ia ki he fata 'i 'olunga, 'aia na'a ne nofo ai, pea na'a ne tuku hifo ia ki hono mohenga 'o'ona. ²⁰ Pea na'a ne tangi kia Sihova, 'o pehē, "'E Sihova ko hoku 'Otua, kuo ke 'omi foki 'ae kovi ki he fefine paea 'aia 'oku ou nofo ki ai, 'i ho'o tāmate'i 'a 'ene tama?" ²¹ Pea na'a ne fakafo'ofohifo ia ki he tamasi'i 'o liunga tolu, mo ne tangi kia Sihova, 'o pehē,

"E Sihova ko hoku 'Otua, 'oku ou kole kiate koe tuku ke toe hoko mai 'ae laumālie 'oe tamasi'i ni kiate ia."
 22 Pea na'e ongo'i 'e Sihova 'ae le'o 'o 'Ilaisiā; pea na'e toe hoko mai 'ae laumālie 'oe tamasi'i kiate ia, pea na'a ne toe mo'ui. 23 Pea na'e to'o 'ae tamasi'i 'e 'Ilaisiā, pea ne 'ohifo ia mei he potu 'i 'olunga ki fale, pea ne 'atu ia ki he'ene fa'ē: pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā, "Vakai, 'oku mo'ui ho'o tama." 24 Pea na'e pehē 'e he fefine kia 'Ilaisiā, "Ko eni ko e me'a ni 'oku ou 'ilo ai ko e tangata koe 'oe 'Otua, pea ko e folofola 'a Sihova 'aia 'oku 'i ho ngutu, 'oku mo'oni ia."

1 I he lolotonga 'ae mamafa 'oe hongē 'oku fekau atu 'a 'Ilaisiā kia 'Ehapi pea 'oku ne fetaulaki mo e tangata lelei ko 'Opataia. 9 'Oku 'omi 'a 'Ehapi kia 'Ilaisiā. 17 Ko e valoki 'a 'Ehapi 'e 'Ilaisiā, mo 'ene fakavaivai 'ae kau kikite 'o Peali. 41 Ko e tō mai 'ae 'uha 'i he lotu 'a 'Ilaisiā.

18 PEA 'i he'ene hili ange 'ae ngaahi 'aho lahi, na'e hoko ai 'ae folofola 'a Sihova kia 'Ilaisiā 'i hono tolu 'oe ta'u, 'o pehē, "Ke ke 'alu 'o fakahā atu koe kia 'Ehapi; pea te u fakatō hifo 'ae 'uha ki he fonua." 2 Pea na'e 'alu 'a 'Ilaisiā ke fakahā ia kia 'Ehapi. Pea na'e lahi 'ae hongē 'i Samēlia. 3 Pea na'e ui 'e 'Ehapi kia 'Opataia, 'aia na'e pule 'i hono fale: (ka ko eni, na'e manavahē lahi 'a 'Opataia kia Sihova: 4 He na'e pehē, 'i he'ene tāmate'i 'e Sisipeli 'ae kau palōfita 'a Sihova, na'e 'ave 'ae kau palōfita 'e toko teau 'e 'Opataia, 'o ne fakafufū 'akinautolu ko e taki nimangofulu 'i ha 'ana, mo ne fafanga kinautolu 'aki 'ae mā pea mo e vai.) 5 Pea na'e pehē 'e 'Ehapi kia 'Opataia, "Ke ke 'alu atu ki he fonua, ki he ngaahi matavai kotoa pē, pea ki he ngaahi vaitafe kotoa pē: he'i'ilo te tau ma'u ai ha mohuku ke fakamo'ui 'aki 'ae fanga hoosi mo e fanga miuli, koe'uhi ke 'oua na'a mole 'ae fanga manu kotoa pē." 6 Ko ia na'a na vaheua 'ae fonua 'iate kinua ke 'osiki ia 'i he'ena 'alu ai: na'e 'alu 'a 'Ehapi 'i hono hala 'o'ona, pea na'e 'alu 'a 'Opataia 'i hono hala kehe 'o'ona.

7 ¶ Pea 'i he'ene 'alu 'a 'Opataia 'i he hala, vakai, na'e fakafetaulaki mai 'a 'Ilaisiā kiate ia: pea na'a ne 'ilo'i ia, 'o ne tō hifo ki hono mata, 'o ne pehē, "Ko koe 'apē ko hoku 'eiki ko 'Ilaisiā? 8 Pea na'a ne pehēange kiate ia, "Ko au 'alu 'o tala ki ho'o 'eiki, Vakai, ko 'Ilaisiā eni." 9 Pea na'a ne pehē, "Ko e hā 'a 'eku fai hala, ke ke tukuange ai 'a ho'o tamaio'eiki ki he nima 'o 'Ehapi ke tāmate'i au? 10 Hangē 'oku mo'ui 'a Sihova ko ho 'Otua, 'oku 'ikai ha fonua pe ha pule'anga kuo 'ikai fekau atu ki ai 'e he'eku 'eiki ko ho'o kumi: pea 'i he 'enau pehē, 'Oku 'ikai 'i heni ia; na'a ne ma'u ha fuakava mei he fonua mo e pule'anga, 'o pehē, na'e 'ikai te nau 'ilo koe. 11 Ka kuo ke pehē 'eni, "Alu, 'o tala ki ho'o 'eiki, Ko 'Ilaisiā eni." 12 Pea 'e hoko 'o pehē, kau ka 'alu leva meiate koe, 'e 'ave koe 'e he Laumālie 'o Sihova ki ha potu 'oku 'ikai te u 'ilo'i; pea 'i he'eku fakahā kia 'Ehapi, pea 'oku 'ikai ke ne 'ilo koe, te ne tāmate'i au: ka 'oku manavahē 'a ho'o tamaio'eiki ko au kia Sihova talu mei he'eku kei si'i. 13 'Ikai kuo fakahā ki he'eku 'eiki 'aia na'aku fai 'i he'ene tāmate'i 'e Sisipeli 'ae kau palōfita 'a Sihova, 'a 'eku fufū ha toko teau 'oe kau palōfita 'a Si-

hova 'o taki nimangofulu 'i ha 'ana, mo fafanga 'akinautolu 'aki 'ae mā mo e vai? 14 Pea 'oku ke pehē mai ni, "Alu, 'o tala ki ho'o 'eiki, Vakai, ko 'Ilaisiā eni: pea te ne tāmate'i au." 15 Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā, "'Oku mo'ui 'a Sihova 'oe ngaahi tokolahi, 'aia 'oku ou tu'u 'i hono 'ao, pea ko e mo'oni te u fakahā au kiate ia he 'aho ni."

16 Ko ia na'e 'alu ai 'a 'Opataia ke fetaulaki mo 'Ehapi, 'o ne tala ki ai: pea na'e 'alu 'a 'Ehapi ke fakafetaulaki atu kia 'Ilaisiā.

17 ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene mamata 'a 'Ehapi kia 'Ilaisiā, na'e pehē 'e 'Ehapi kiate ia, "Ko koe ia koā kuo fakamamahi ai 'a 'Isileli?" 18 Pea na'e pehēange 'e ia, "Kuo 'ikai te u fakamamahi'i 'a 'Isileli; ka ko koe, mo e fale 'o ho'o tamai, ko e me'a 'i ho'omou li'aki 'ae ngaahi fekau 'a Sihova, pea kuo ke muimui kia Peali."

19 Pea ko eni fekau atu, "Ke tōnaki mai kiate au 'i Kameli 'a 'Isileli kātoa, pea mo e kau kikite 'o Peali ko e toko fāngeau mo e toko nimangofulu, pea mo e kau kikite 'oe ngaahi vao tapu ko e toko fāngeau, 'akinautolu 'oku kai 'i he keinanga'anga 'o Sisipeli." 20 Ko ia na'e fekau atu 'e 'Ehapi ki he fānau kotoa pē 'a 'Isileli, pea na'a ne fakataha māi 'ae kau kikite kotoa pē ki he mo'unga ko Kameli. 21 Pea na'e ha'u 'a 'Ilaisiā ki he kakai kotoa pē, mo ne pehē, "'E fēfē 'a hono fuoloa 'o ho'omou lotolotoua? Kapau ko e 'Otua 'a Sihova, mou muimui kiate ia: pea kapau ko Peali, muimui kiate ia." Pea na'e 'ikai toe lea 'aki mai 'e he kakai ha momo'i lea 'e taha. 22 Pea na'e toki pehē 'e 'Ilaisiā ki he kakai, "Ko au tokotaha pe 'oku toe ko e palōfita 'a Sihova; ka ko e kau kikite 'a Peali ko e kau tangata 'e toko fāngeau mo e nimangofulu. 23 Ko ia tuku ke nau 'omi kiate kitautolu ha fanga pulu 'e ua; pea tuku ke nau fili ha pulu 'e taha ma'anautolu, pea tafatafa'i ia pea hili ia ki he fefie, kae'oua na'a 'ai ha afi ki lalo: pea te u teuteu'i 'eau 'ae pulu 'e taha, pea hili ia ki ha fefie, kae 'ikai ha afi ki ai

24 Pea mou ui kimoutolu ki he hingoa 'o ho'omou ngaahi 'otua, pea teu ui au ki he huafa 'o Sihova: pea ko e 'Otua ko ia 'oku tali 'aki ha afi, ko e 'Otua pe ia." Pea na'e tali 'e he kakai kotoa pē, 'onau pehē, "'Oku lelei 'ae lea." 25 Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā ki he kau kikite 'a Peali, "Mou fili ha pulu ma'amoutolu, pea tomu'a teuteu ia; he 'oku mou tokolahi; pea mou ui ki he hingoa 'o homou ngaahi 'otua, kae'oua na'a 'ai ha afi ki ai." 26 Pea na'a nau 'ave 'ae pulu na'e 'ange kiate kinautolu 'onau teuteu'i, mo nau ui ki he hingoa 'o Peali mei he pongipongi 'o a'u ki he'ene ho'atāmālie, 'o pehē, "'E Peali, fanongo mai kiate kima'otolu." Ka na'e 'ikai ha le'o, pe ha taha 'e lea mai. Pea na'a nau fehōpoaki 'i he 'esifeilaulau na'e ngaohi. 27 Pea 'i he'ene hoko ki he ho'atāmālie, na'e manuki 'e 'Ilaisiā kiate kinautolu, 'o ne pehē, "Kalanga'aki 'ae le'o lahi: he ko e 'otua; na'a 'oku ne fakalaulauloto, pe 'oku ne 'i ha potu kehe, pe kuo ne fai ha'ane fononga, pe na'a 'oku ne mohe, kae 'aonga 'a hono faka'a'i." 28 Pea na'a nau kalanga mālohī, mo tafatafa'i kinautolu, 'o hangē ko 'enau anga, 'aki 'ae hele mo e ngaahi me'a kini, kae puna mai 'ae toto kiate kinautolu. 29 Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he pale 'ae la'ā, mo nau kikite ai pe 'o a'u ki he feitu'ula'ā 'oe

feilaulau efiafi, na'e 'ikai ha le'o, pe ha taha ke lea, pe ha taha ke tokanga'i. ³⁰ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā ki he kakai kotoa pē, "Mou 'unu'unu mai kiate au." Pea na'e 'unu'unu mai kiate ia 'ae kakai kotoa pē. Pea na'a ne teuteu fo'ou 'ae 'esifeilaulau 'a Sihova 'aia na'e mau-mau hifo. ³¹ Pea na'e 'omi 'e 'Ilaisiā 'ae fo'i maka 'e hon-gofulu ma ua, 'o fakatatau mo e fiha 'oe fa'ahinga 'oe fānau 'a Sēkope, 'aia na'e hoko mai ki ai 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, "'E fakahingoa, koe ko 'Isileli:" ³² Pea na'a ne fokotu'u 'aki 'ae ngaahi maka ha feilaulau'anga 'i he huafa 'o Sihova: pea na'a ne ngaahi ha luo na'e ke-li takatakai 'i he feilaulau'anga, na'e tatau 'a hono lahi mo e fonu 'oe fua'anga 'e ua 'oe tenga'i 'akau. ³³ Pea na'a ne fakatokalelei 'ae fefie, mo ne tafatafa'i 'ae pulu, 'o ne hili ia ki he fefie, mo ne pehē, "Fakafonu mai ha puha 'e fā 'aki 'ae vai, pea lilingi ia ki he feilaulau tutu, pea ki he fefie." ³⁴ Pea na'a ne pehē, "Toe fai ia ke liunga ua." Pea na'a nau fai ia ko hono liunga ua. Pea na'a ne pehē, "Fai ia ko hono liunga tolu. Pea na'a nau fai ia ko hono liunga tolu." ³⁵ Pea na'e tafe takatakai 'ae vai 'i he feilaulau'anga; pea na'a ne fakafonu foki 'ae luo 'aki 'ae vai. ³⁶ Pea 'i he'ene hokosia 'ae feitu'ula'ā 'oe feilaulau fakaefiafi, na'e 'unu'unu mai 'a 'Ilaisiā ko e palōfita, 'o ne pehē, "'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo e 'aho ni ko e 'Otua koe 'i 'Isileli, pea ko ho'o tamaio'eiki au, pea mo 'eku fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē 'i ho'o fekau. ³⁷ 'E Sihova, fanongo mai kiate au, koe'uhi ke 'ilo 'e he kakai ni ko Sihova koe ko e 'Otua, pea kuo ke toe liliu mai 'e koe 'a honau loto." ³⁸ Pea na'e toki tō hifo ai 'ae afi 'a Sihova, 'o ne keina 'ae feilaulau tutu, mo e fefie, mo e ngaahi maka, mo e efu, pea ne 'emo hake 'ae vai 'aia na'e 'i he luo. ³⁹ Pea 'i he mamata 'ae kakai ki ai, na'a nau tō hifo ki honau mata: pea na'a nau pehē, "Ko Sihova, ko e 'Otua pe ia; ko Sihova ko e 'Otua pe ia." ⁴⁰ Na'e pehē 'e 'Ilaisiā kiate kinautolu, "Puke mai 'ae kau kikite 'a Peali; 'oua na'a tuku ke hao hanau tokotaha." Pea na'a nau puke 'akinautolu: pea na'e 'ohifo kinautolu 'e 'Ilaisiā ki he vaitafe ko Kisoni, mo ne tāmata'i kinautolu 'i ai.

⁴¹ ¶ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā kia 'Ehapi, "Ke ke tu'u hake, mo ke kai mo inu; he 'oku longolongo 'uha lahi 'aupito." ⁴² Ko ia na'e 'alu hake 'a 'Ehapi ke ne kai mo inu. Pea na'e 'alu hake 'a 'Ilaisiā ki he tumutumu 'o Kameli; pea na'a ne fakato hifo ia ki he kelekele, pea ne 'ai hono mata ki hono vaha'a tui, ⁴³ Pea pehē 'e ia ki he'ene tamaio'eiki, "'Alu hake eni 'o sio atu ki tahi." Pea na'a ne 'alu hake, mo ne sio, pea ne pehē, "'Oku 'ikai ha me'a." Pea na'a ne pehē, "Ke ke toe 'alu ke liunga fitu."

⁴⁴ Pea 'i he'ene hoko ki hono liunga fitu, na'a ne pehē, "Vakai, 'oku ha hake mei he tahi ha kih'i 'ao si'i, 'oku hangē ko e nima 'oe tangata." Pea na'e pehē 'e ia, "Ke ke 'alu hake, 'o tala kia 'Ehapi, Teuteu ho'o saliote, pea ke 'alu hifo, koe'uhi ke 'oua na'a ta'ofi koe 'e he 'uha."

⁴⁵ Pea lolotonga eni, na'e fakapo'upo'uli 'ae langi 'i he ngaahi 'ao mo e matangi, pea na'e tō 'ae 'uha lahi 'aupito. Pea na'e heka 'a 'Ehapi, 'o ne 'alu ki Sesilili.

⁴⁶ Pea na'e 'ia 'Ilaisiā 'ae nima 'o Sihova; pea na'a ne

hukihuki 'a hono vala, mo ne lele mu'omu'a 'ia 'Ehapi 'o a'u ki he hū'anga 'o Sesilili.

1 'Oku hola 'a 'Ilaisiā ki Peasipa koe'uhi ko e lea 'a Sisipeli. 4 'Oku tokoni ia 'e ha 'āngelo 'i he toafa lolotonga 'a 'ene vaivai lahi. 9 Ko e hā mai 'a Sihova kiate ia 'i Holepi. 19. Ko e muimui 'a 'Ilaisiā kia 'Ilaisiā.

19 PEA na'e fakahā 'e 'Ehapi kia Sisipeli 'ae me'a kotoa pē na'e fai 'e 'Ilaisiā, pea mo 'ene tāmata 'ae kau kikite kotoa pē 'aki 'ae heletā. ² Pea na'e toki fekau atu ha talafekau 'e Sisipeli kia 'Ilaisiā, ke ne pehē, "Ke fai pehē pe kiate au 'e he ngaahi 'otua, pea lahi hake foki, 'o kapau 'e 'ikai te u fakatatau 'a ho'o mo'ui 'a'au mo e mo'ui 'a ha taha 'iate kinautolu, 'i he feitu'ula'ā ni 'apongipongi." ³ Pea 'i he'ene mamata ki ai, na'a ne tu'u hake, mo ne hola ke ne mo'ui, pea ne ha'u ki Peasipa 'aia 'oku 'i Siuta, 'o ne tuku 'i ai 'a 'ene tamaio'eiki. ⁴ Ka ka 'alu pe ia ki he toafa ko e fononga'anga 'oe 'aho 'e taha, pea ne ha'u 'o nofo hifo 'i he lolo 'akau ko e sunipa: pea na'a ne kole ma'ana ke ne mate; 'o ne pehē, "Kuo lahi, 'E Sihova, to'o atu eni 'a 'eku mo'ui: he 'oku 'ikai te u lelei lahi hake au 'i he'eku ngaahi tamai." ⁵ Pea lolotonga 'a 'ene tokoto 'o mohe 'i he lolo 'akau ko e sunipa, vakai, na'e toki ala kiate ia ha 'āngelo, 'o ne pehē kiate ia, "Tu'u hake, 'o kai." ⁶ Pea na'a ne sio, pea vakai, ko e fo'i mā na'e tunu 'i he funga fefie, pea tu'u ofi ha ipu vai ki hono 'olunga. "Pea na'a ne kai mo inu, pea toe tokoto ia ki lalo." ⁷ Pea na'e toe ha'u 'ae 'āngelo 'a Sihova ko hono liunga ua, 'o ala kiate ia, 'o ne pehē, "Tu'u hake 'o kai; he 'oku lōloa fau 'ae hala kiate koe."

⁸ Pea na'a ne tu'u hake, mo ne kai mo inu, pea na'a ne 'alu 'i he mālohi 'oe me'akai ko ia 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu ki Holepi ko e mo'unga 'oe 'Otua. ⁹ Pea na'a ne 'omi ai ki ha 'ana'i maka, 'o ne nofo ai; pea vakai na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate ia, pea na'a ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku ke fai 'i heni, 'Ilaisiā?" ¹⁰ Pea na'e pehē 'e ia, "Na'aku loto feinga 'aupito koe'uhi ko Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi tokolahi: he kuo li'aki ho'o fuakava 'e he fānau 'a 'Isileli, pea kuo li hifo ho'o ngaahi feilaulau'anga, pea nau tāmata'i 'a ho'o kau palōfita 'aki 'ae heletā; pea ko au, 'io, ko au tokotaha pe 'oku toe; pea 'oku nau kumi 'a 'eku mo'ui, ke to'o atu ia." ¹¹ Pea na'e pehē 'e ia, "Ke ke 'alu atu, mo ke tu'u 'i he funga mo'unga 'i he 'ao 'o Sihova. Pea vakai, na'e hā'ele atu 'a Sihova, pea na'e mafahifahi 'ae mo'unga 'e he matangi mālohi, pea ne fakamomomomoiiki 'ae ngaahi maka 'i he 'ao 'o Sihova; ka na'e 'ikai 'i he matangi 'a Sihova: pea hili 'ae matangi na'e mofuike; ka na'e 'ikai 'i he mofuike 'a Sihova: ¹² Pea hili 'ae mofuike ko e afi; ka na'e 'ikai 'i he afi 'a Sihova: pea hili 'ae afi na'e 'i ai 'ae kih'i le'o mālie." ¹³ Pea pehē, 'i he'ene fanongo ki ai 'a 'Ilaisiā, na'a ne fakapulou hono mata 'aki 'a hono pulupulu, mo ne 'alu atu 'o tu'u 'i he hū'anga 'oe 'ana. Pea vakai, ko e le'o na'e pehē mai kiate ia, "Ko e hā 'oku ke fai 'i heni 'Ilaisiā?" ¹⁴ Pea na'e pehē 'e ia, "Na'aku loto feinga 'aupito koe'uhi ko Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi tokolahi: koe'uhi kuo li'aki ho'o fuakava 'e he fānau 'a 'Isileli, pea kuo li hifo ho'o

ngaahi feilaulau'anga, pea tāmāte'i ho'o kau palōfita 'aki 'ae heletā; pea ko au, 'io, ko au tokotaha pe 'oku kei toe; pea 'oku nau kumi 'a 'eku mo'ui, ke to'o atu ia." ¹⁵ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Ke ke 'alu, toe foki atu 'i ho hala ki he toafa 'o Tamasikusi; pea 'oka ke ka hoko ange, tākai 'aki 'ae lolo 'a Hasaeli ke ne tu'i 'i Silia: ¹⁶ Pea ko Sehu ko e foha 'o Nimisi te ke tākai 'aki 'ae lolo ke ne tu'i 'i 'Isileli: pea ko 'Ilaisiā ko e foha 'o Safati mei 'Epeli-Mihola, te ke tākai 'aki 'ae lolo ke hoko ko e palōfita ke ne fetongi koe. ¹⁷ Pea 'e hoko 'o pehē, 'Ko ia ia 'e hao mo'ui mei he heletā 'a Hasaeli 'e tāmāte'i ia 'e Sehu: pea ko ia 'e hao mo'ui mei he heletā 'a Sehu 'e tāmāte'i 'e 'Ilaisiā.' ¹⁸ Ka te u tuku ha toko fitu afe 'apē kuo 'ikai mapelu kia Peali, pea mo e ngutu kotoa pē kuo 'ikai 'uma kiate ia."

¹⁹ ¶ Ko ia na'e 'alu ia mei he potu ko ia, mo ne ma'u atu 'a 'Ilaisiā ko e foha 'o Safati, lolotonga 'a 'ene keli ngoue 'aki 'ae taulua'i *pulu* 'e hongofulu ma ua 'i hono 'ao, ka na'e tu'u ia mo ia ki mui: pea na'e 'alu ange 'a 'Ilaisiā 'i hono tafa'aki 'o ne lī atu 'a hono pulupulu kiate ia. ²⁰ Pea na'a ne tukuange 'ae fanga pulu, ka ka lele muimui 'ia 'Ilaisiā, 'o ne pehē, "'Oku ou kole kiate koe, tuku ke u 'uma ki he'eku tamai pea mo 'eku fa'ē, pea te u toki muimui kiate koe." Pea na'a ne pehēange kiate ia, "Toe foki atu pe: he ko e hā ha me'a kuo u fai kiate koe?" ²¹ Pea na'a ne toe foki atu meiate ia, mo ne 'ave 'ae taulua'i pulu, mo ne tāmāte'i ia, pea na'a ne haka hona kakano 'aki 'ae nāunau 'oe fanga pulu, pea na'a ne 'atu ki he kakai ke nau kai. Pea hili ia na'a ne tu'u hake, mo ne muimui kia 'Ilaisiā, 'o ne tauhi kiate ia.

1 'Oku kāpui 'a Samēlia 'aki 'ae kautau 'o Peni-Hatati. 13 Ko e tāmāte'i 'ae kakai Silia. 22 'Oku toe tau'i 'a 'Ehapi 'e he kakai Silia 'i. 28 'Oku toe tau'i 'ae kakai Silia pea 'oku fakavaivai kinautolu 'e 'Ehapi. 31 Ko e fuakava 'a 'Ehapi mo Peni-Hatati. 35 'Oku fakahā 'ae fakamala'ia mei he 'Otua kia 'Ehapi.

20 PEA na'e tāmāte'i fakataha 'e Peni-Hatati ko e tu'i 'o Silia 'a 'ene kautau kotoa pē: pea na'e 'iate ia 'ae tu'i 'e toko tolungofulu ma toko ua, mo e fanga hoosi, mo e ngaahi salio: pea na'a ne 'alu hake 'o ne kāpui 'a Samēlia 'aki 'ae tau, 'o ne fai 'ae tau ki ai. ² Pea na'a ne kouna atu 'ae kau talafekau kia 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli ki loto kolo, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Peni-Hatati, ³ 'Oku 'a'aku 'a ho'o siliva mo ho'o koula; pea 'oku 'a'aku foki 'a ho'o ngaahi 'unoho pea mo ho'o fānau, 'io, 'akinautolu 'oku matalelei hake 'i ai." ⁴ Pea na'e tali 'e he tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, "'E hoku 'eiki ko e tu'i, 'o hangē ko ho'o lea, 'oku 'a'au au, pea mo ia kotoa pē 'oku ou ma'u." ⁵ Pea na'e toe ha'u 'ae kau talafekau, 'onau pehē, "'Oku pehē mai 'e Peni-Hatati, Neongo 'a 'eku fekau atu kiate koe, 'o pehē, Te ke tuku mai kiate au ho'o siliva, mo ho'o koula, mo ho ngaahi 'unoho, pea mo ho'o fānau; ⁶ Neongo ia, te u fekau atu 'a 'eku kau tamaio'eiki kiate koe 'apongipongi 'i he feitu'u la'ā ni nai, pea te nau hakule ho fale, pea mo e ngaahi fale 'o ho'o kau tamaio'eiki; pea 'e pehē, 'ilonga ha me'a 'oku mata lelei ki ho mata 'o'ou, te nau to'o ia 'i honau

nima 'o 'ave." ⁷ Pea na'e toki 'omi 'e he tu'i 'o 'Isileli 'ae kau mātu'a kotoa pē 'oe fonua, 'o ne pehē, "Vakai, 'oku ou kole kiate kimoutolu, ke mou sio ki he'ene kumi 'e he tangata ni ha fekovikovi'i: he na'a ne fekau mai kiate au ke 'atu 'a hoku ngaahi 'unoho, mo 'eku ngaahi fānau, mo 'eku siliva, pea mo 'eku koula; pea na'e 'ikai te u ta'ofi ha me'a meiate ia." ⁸ Pea na'e pehē kiate ia 'e he kau mātu'a pea mo e kakai kotoa pē, "'Oua na'a ke fanongo kiate ia, pea 'oua na'a loto ki ai." ⁹ Ko ia na'a ne pehē ai ki he kau tala fekau meia Peni-Hatati, "Mou tala ki hoku 'eiki ko e tu'i, Ko e me'a kotoa pē na'a ke tomu'a fekau ai ki ho'o tamaio'eiki te u fai ia: ka ko e me'a ko eni 'e 'ikai si'i te u mafai." Pea na'e 'alu 'ae kau talafekau, 'onau toe 'omi 'ae lea kiate ia. ¹⁰ Pea na'e fekau atu kiate ia 'e Peni-Hatati, 'o ne pehē, "Ke fai pehē 'e he ngaahi 'otua kiate au, 'o lahi hake foki, 'o kapau 'e lahi 'ae efu 'o Samēlia ke taki taha ma'u 'e he kakai kotoa pē 'oku muimui kiate au ha faluku 'e taha."

¹¹ Pea na'e pehēange 'e he tu'i 'o 'Isileli, "Tala kiate ia, 'Oua na'a polepole ia 'aia 'oku nono'o mai hono mahafutau, 'o hangē ko ia 'oku ne vete ia." ¹² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene fanongo 'a Peni-Hatati ki he lea ko ia, lolotonga 'a 'ene inu, 'aia mo 'ene ngaahi tu'i 'i he ngaahi fale fehikitaki, na'a ne pehē ai ki he'ene kau tamaio'eiki, "Mou teuteu." Pea na'a nau teuteu ke tau'i 'ae kolo.

¹³ ¶ PEA vakai, na'e ha'u ha palōfita kia 'Ehapi ko e tu'i 'Isileli, 'o ne pehē, "'Oku pehē 'e Sihova, 'Kuo ke mamata ki he fu'u kakai tokolahi ni? Vakai, te u tukuange kinautolu ki ho nima he 'aho ni; pea te ke 'ilo ko au ko Sihova.'|" ¹⁴ Pea na'e pehē 'e 'Ehapi, "Ia hai?" Pea na'e pehē mai 'e ia, "'Oku pehē 'e Sihova, 'i he nima 'oe kau talavou 'oe hou'eiki 'oe ngaahi vahefonua." Pea na'a ne toki pehē, "Pea ko hai 'e tataki 'ae tau?" Pea na'a ne pehē mai, "Ko koe." ¹⁵ Pea na'a ne toki lau hake 'ae kau talavou 'oe hou'eiki 'oe ngaahi vahefonua, pea na'a nau toko uangeau ma tolungofulu ma ua: pea hili 'ene lau kinautolu, na'a ne lau 'ae kakai kotoa pē, 'ae fānau kotoa pē 'a 'Isileli, ko e toko fitu afe. ¹⁶ Pea na'a nau 'alu atu fe'unga mo e ho'atāmālie. Ka na'e lolotonga ia 'ae inu ke konā 'a Peni-Hatati 'i he ngaahi fale fehikitaki, ko ia mo e ngaahi tu'i, 'ae ngaahi tu'i 'e toko tolungofulu ma ua 'aia na'e tokoni kiate ia. ¹⁷ Pea na'e mu'omu'a atu 'ae kau talavou 'oe hou'eiki 'oe ngaahi vahefonua; pea na'e 'alu atu 'ae fekau meia Peni-Hatati, pea na'a nau fakahā kiate ia, 'o pehē, 'Oku ha'u ha kau tangata mei Samēlia. ¹⁸ Pea na'a ne pehē, "Kapau kuo nau hū mai kitu'a 'i he melino, puke mo'ui pe kinautolu; pea kapau kuo nau 'omi kitu'a ke fai 'ae tau, puke mo'ui pe kinautolu." ¹⁹ Ko ia na'e hū mai mei he kolo 'ae kau talavou ni 'oe hou'eiki 'oe ngaahi vahe fonua, pea mo e kautau na'e muimui kiate kinautolu. ²⁰ Pea na'a nau tāmāte'i taki taha ha'ane tangata: pea na'e fehokaki 'ae kakai Silia; pea na'e tulia kinautolu 'e he kakai 'Isileli: pea na'e hao mo'ui 'a Peni-Hatati ko e tu'i 'o Silia 'i ha hoosi fakataha mo e kau heka hoosi. ²¹ Pea na'e 'alu atu 'ae tu'i 'o 'Isileli, 'o ne te'ia 'ae fanga hoosi mo e

ngaahi saliate, pea na'a ne tāmāte'i 'ae kakai Silia 'i he tāmāte lahi 'aupito.

²² ¶ Pea na'e ha'u 'ae palōfita ki he tu'i 'o 'Isileli, mo ne pehē kiate ia, "Ke ke 'alu, mo fakamālohi koe, pea vakai, 'o tokanga ki he me'a 'oku ke fai: he ka toe hoko mai 'ae fa'ahita'u 'e toe ha'u 'ae tu'i 'a Silia ke tau'i koe." ²³ Pea na'e pehē 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i 'o Silia kiate ia, "Ko honau ngaahi 'otua, ko e 'otua 'oe ngaahi mo'unga; ko ia na'a nau mālohi hake ai 'iate kitautolu; kae tuku ke tau tau'i 'akinautolu 'i he tokalelei, pea ko e mo'oni te tau mālohi hake 'iate kinautolu. ²⁴ Pea ke fai 'ae me'a ni, 'Ave 'ae ngaahi tu'i, 'ae tangata taki taha mei hono potu, pea fetongi'aki kinautolu 'ae ngaahi 'ei-ki tau: ²⁵ Pea lau mai kiate koe ha kautau, 'o hangē ko e kautau kuo mole 'iate koe, ko e hoosi ke tatau mo e hoosi, mo e saliate ke tatau mo e saliate: pea te tau tau mo kinautolu 'i he potu tokalelei, pea ko e mo'oni te tau mālohi hake 'iate kinautolu." Pea na'a ne tokanga ki he'enau lea, 'o ne fai pehē. ²⁶ Pea 'i he'ene toe hokosia mai 'ae fa'ahita'u, na'e lau hake 'ae kakai Silia 'e Peni-Hatati, 'o ne 'alu hake ki 'Efeki ke tau mo 'Isileli. ²⁷ Pea na'e lau hake 'ae fānau 'a 'Isileli, pea na'e taki taha 'ave 'ene me'akai, mo nau 'alu atu ko honau tali: pea na'e fokotu'u honau 'apitanga 'i honau 'ao 'e he fānau 'a 'Isileli, 'o hangē ko e ngaahi fānganga kosi sī'i 'e ua; ka na'e fonu 'ae fonua kotoa 'i he kau Silia.

²⁸ ¶ Pea na'e ha'u ha tangata 'oe 'Otua, 'o ne lea ki he tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, "'Oku pehē 'e Sihova, 'Koe'uhi kuo pehē 'e he kakai Silia, Ko e 'Otua pe 'oe ngaahi mo'unga 'a Sihova, ka 'oku 'ikai ko e 'Otua ia 'oe ngaahi potu tokalelei, ko ia te u tukuange ai 'ae fu'u kakai tokolahi ni ki ho nima, pea te mou 'ilo ko Sihova au.'" ²⁹ Pea na'a nau nofo 'o fehanga'aki ko e taha ki he taha 'i he 'aho 'e fitu. Pea na'e pehē, 'i hono fitu 'oe 'aho na'e hoko 'ae tau: pea na'e tāmāte'i 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae kau tangata hā'ele 'e tokotaha kilu 'oe kakai Silia 'i he 'aho pe taha. ³⁰ Ka na'e feholaki 'ae toenga kakai ki 'Efeki, ki he loto kolo; pea na'e hinga 'ae 'a 'i ai 'o ta'omia 'ae kau tangata 'e toko ua mano mo e toko fitu afe, 'aia na'e toe. Pea na'e hola 'a Peni-Hatati, 'o ne hū mai ki he kolo, pea ki he loki ki loto fale.

³¹ ¶ Pea na'e pehē 'e he'ene kau tamaio'eiki kiate ia, "Vakai eni, kuo mau fanongo ko e ngaahi tu'i fa'a 'alo'ofa 'ae ngaahi tu'i 'oe fale 'o 'Isileli: 'oku mau kole kiate koe, tuku ke mau 'ai 'ae tauanga'a ki homau kongaloto, mo e maea ki homau 'ulu, pea mau 'alu atu ki he tu'i 'o 'Isileli hei'ilo te ne fakamo'ui koe." ³² Ko ia na'a nau nono'o 'aki kinautolu 'ae tauanga'a 'i honau kongaloto, mo e maea ki honau 'ulu, pea *na'a nau* ha'u ki he tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, "'Oku pehē mai 'e ho'o tamaio'eiki ko Peni-Hatati, 'Oku ou kole kiate koe, "Tuku ke u mo'ui." Pea na'a ne pehē, "He 'oku ne kei mo'ui? Ko hoku kāinga ia." ³³ Pea na'e tokanga lahi 'e he kau tangata pe 'e ai ha me'a lelei meiate ia, pea na'a nau puke leva ki ai: pea na'a nau pehē, "Ko ho kāinga ko Peni-Hatati. Pea na'a ne toki pehē atu, "Mou 'alu 'o 'omi ia." Pea na'e toki ha'u 'a Peni-Hatati kitu'a kiate ia; pea na'a ne fekau ia ke heka hake ki he saliate.

³⁴ Pea na'e pehē 'e *Peni-Hatati* kiate ia, "Ko e ngaahi kolo, 'aia na'e kapasiasia 'e he'eku tamai mei ho'o tamai, te u toe 'atu; pea te ke ngaohi ma'au 'ae ngaahi hala 'i Tamasikusia 'o hangē ko ia na'e ngaohi 'e he'eku tamai 'i Samēlia." Pea na'e pehēange ai 'e *Ehapi*, "Te u tukuange koe ke 'alu 'i he fuakava ni." Ko ia na'a ne fai mo ia ha fuakava, mo ne tukuange ia ke 'alu.

³⁵ ¶ Pea ko e tangata 'e tokotaha 'i he ngaahi foha 'oe kau palōfita, na'e pehē ki hono kaungā'api 'i he folofola 'a Sihova, "'Oku ou kole ke ke taa'i au. Pea na'e 'ikai te ne loto ke taa'i ia. ³⁶ Pea na'a ne toki pehē kiate ia, "Koe'uhi kuo 'ikai te ke fai talangofua ki he folofola 'a Sihova, vakai, 'oka ke ka 'alu atu leva meiate au, 'e tāmāte'i koe 'e ha laione." Pea 'i he'ene mahu'atu leva meiate ia, na'e ma'u ia 'e ha laione, 'o ne tāmāte'i ia. ³⁷ Pea na'a ne toki 'ilo 'ae tangata kehe 'e taha 'o ne pehē, "'Oku ou kole ke ke taa'i au." Pea na'e taa'i ia 'e he tangata, pea na'a ne lavea, 'i hono taa'i. ³⁸ Ko ia na'e 'alu ai 'ae palōfita, mo ne tatali 'i he hala ki he tu'i, pea na'a ne fakapuli ia 'aki 'ae efuefu na'e 'ai ki hono mata. ³⁹ Pea 'i he'ene 'alu ange ai 'ae tu'i na'a ne ui atu ki he tu'i: pea na'a ne pehē, "Na'e 'alu atu 'a ho'o tamaio'eiki ki he lotolotonga 'oe tau; pea vakai, na'e afe mai ha tangata 'o ne 'omi ha tangata kiate au, mo ne pehē, 'Puke ma'u 'ae tangata ni: kapau 'e mole ia 'i ha me'a, 'e toki totongi 'e ho'o mo'ui 'a 'ene mo'ui 'a'ana, pea ka 'ikai ia te ke totongi 'aki ha taleniti siliva 'e taha.' ⁴⁰ Pea lolotonga 'ae femou'ekina 'a ho'o tamaio'eiki, 'iloange kuo ne hao." Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli kiate ia, "'E pehē pe 'ae fakama'ui koe; kuo ke fakapapau pe ia 'e koe." ⁴¹ Pea na'a ne fai fakato'oto'o 'o ne to'o 'ae efuefu mei hono mata; pea na'e toki 'ilo ia 'e he tu'i 'o 'Isileli ko e tokotaha ia 'i he kau palōfita. ⁴² Pea na'a ne pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Sihova, 'Koe'uhi kuo ke tukuange mei ho nima 'ae tangata na'aku tukupau 'eau ke faka'auha 'aupito, ko ia 'e totongi 'aki 'a ho'o mo'ui 'a 'ene mo'ui 'a'ana, pea 'e totongi 'aki ho'o kakai 'a 'ene kakai 'a'ana.'" ⁴³ Pea na'e 'alu 'ae tu'i 'o 'Isileli ki hono fale kuo māfasia mo mamahi, mo ne hoko ki Samēlia.

1 'Oku mamahi 'a 'Ehapi 'i he 'ikai 'atu kiate ia 'ae ngoue vaine 'a Napoti. 5 Ko e fakakaukau 'a Sisipeli ke mate ai 'a Napoti. 17 Ko e fakahā 'e I-laisiā kia Ekapi mo Sisipeli 'ae ngaahi mala'ia 'e hoko kiate kinua. 25 Ko e fakatomala 'a 'Ehapi.

21 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e ma'u ha ngoue vaine 'e Napoti ko e tangata Sesilili, 'aia na'e 'i Sesilili 'o vāofi mo e fale faka'e'i'eiki 'o 'Ehapi ko e tu'i 'o Samēlia. ² Pea na'e lea 'a 'Ehapi kia Napoti, 'o pehē, "Tuku mai ho ngoue vaine, koe'uhi ke u tō ai 'ae ngaahi 'akau iiki, he 'oku ofi mai ia ki hoku fale: pea te u totongi 'aki ia ha ngoue vaine 'oku lelei hake; pea kapau 'e lelei kiate koe te u fakatatau hono totongi 'aki 'ae pa'anga." ³ Pea na'e pehē 'e Napoti kia 'Ehapi, "Ke ta'ofi au mei ai 'e Sihova, 'a 'eku foaki 'ae tofi'a 'o 'eku ngaahi tamai kiate koe." ⁴ Pea na'e hū atu 'a 'Ehapi ki hono fale kuo māfasia mo mamahi koe'uhi ko e lea na'e lea 'aki kiate ia 'e Napoti ko e tangata Sesilili; he

kuo pehē 'e ia, 'e 'ikai si'i te u foaki 'ae tofi'a 'o 'eku ngaahi tamai kiate koe. Pea na'a ne tokoto hifo 'i hono mohenga, pea ne tafoki atu 'a hono mata, pea na'e 'ikai te ne kai ha me'a.

⁵ ¶ Ka na'e ha'u kiate ia 'a Sisipeli ko hono 'unoho mo ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku mamahi pehē fau ai ho loto, 'oku 'ikai ai te ke kai ha me'a?" ⁶ Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "Koe'uhi na'aku lea kia Napoti ko e tangata Sesilili, pea u pehē kiate ia, 'Tuku mai kiate au ho'o ngoue vaine 'i ha totongi; pea kapau 'e lelei kiate koe te u 'atu ha ngoue vaine kehe ko hono fetongi:' pea na'a ne pehē mai, "E 'ikai te u foaki kiate koe 'a 'eku ngoue vaine.'" ⁷ Pea na'e pehē kiate ia 'e Sisipeli ko hono 'unoho, "'Oku ke pule eni koā ki he pule'anga 'o 'Isileli? Tu'u hake, mo ke kai, pea tuku ke fiefia ho loto: te u 'atu 'eau kiate koe 'ae ngoue vaine 'o Napoti ko e tangata Sesilili.'" ⁸ Ko ia na'a ne fai 'ae ngaahi tohi 'i he hingoa 'o 'Ehapi, mo ne fakama'u ia 'aki 'a 'ene faka'i-longa, mo ne 'ave 'ae ngaahi tohi ki he kau mātu'a, mo e hou'eiki na'e nonofo mo Napoti 'i hono kolo. ⁹ Pea na'a ne tohi 'i he ngaahi tohi, 'o pehē, "Fanongonongo ha 'aukai, pea 'ai ke mā'olunga hake 'a Napoti 'i he kakai: ¹⁰ Pea tuku ha tangata 'e toko ua, ko e fānau 'oe angakovi, ke tu'u 'i hono 'ao, mo talatalaaki 'i ia, 'o pehē, "Na'a ke lea kapekape ki he 'Otua pea mo e tu'i." Pea mou 'ave ia, mo lisingi 'aki 'ae maka, ke ne mate ai." ¹¹ Pea na'e fai 'e he kau tangata 'o hono kolo, pea mo e kau mātu'a, mo e hou'eiki 'aia na'e nofo 'i hono kolo, 'o hangē ko ia na'e fekau 'e Sisipeli kiate kinautolu, pea hangē ko e tohi 'i he ngaahi tohi 'aia na'a ne 'atu kiate kinautolu. ¹² Na'a nau fanongonongo 'ae 'aukai, mo nau fakamā'olunga hake 'a Napoti 'i he kakai. ¹³ Pea na'e hū mai ha ongo tangata, ko e fānau 'oe angakovi, 'o na nofo 'i hono 'ao: pea na'e talatalaaki 'i ia 'e he ongo tangata 'oe angakovi, 'io, kia Napoti, 'i he 'ao 'oe kakai, 'o pehē, na'e lea kapekape 'a Napoti ki he 'Otua pea mo e tu'i. Pea na'a nau toki 'ave ia ki he tua'ā kolo, mo lisingi ia 'aki 'ae ngaahi maka ke ne mate. ¹⁴ Pea hili ia na'a nau fekau kia Sisipeli, 'o pehē, "Kuo lisingi 'a Napoti pea kuo ne mate." ¹⁵ Pea 'i he'ene fanongo 'e Sisipeli kuo lisingi 'a Napoti pea kuo ne mate, na'e pehē 'e Sisipeli kia 'Ehapi, "Tu'u hake, mo ma'u 'ae ngoue vaine 'o Napoti ko e tangata Sesilili, 'aia na'e 'ikai te ne fie tuku kiate koe 'i ha pa'anga: he 'oku 'ikai mo'ui 'a Napoti ka kuo mate." ¹⁶ Pea 'i he'ene fanongo 'e 'Ehapi kuo mate 'a Napoti, na'e tu'u hake 'a 'Ehapi ke ne 'alu hifo ki he ngoue vaine 'o Napoti ko e tangata Sesilili, ke ne ma'u ia ma'ana.

¹⁷ ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia 'Ilaisiā ko e tangata Tisipa, 'o pehē, ¹⁸ "Tu'u hake, mo 'alu hifo ke fakafetaulaki kia 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli, 'aia 'oku 'i Samēlia: vakai, 'oku ne 'i he ngoue vaine 'o Napoti, 'aia kuo ne 'alu hifo ki ai ke ma'u ia ma'ana. ¹⁹ Pea te ke lea kiate ia, 'o pehē, "Oku pehē 'e Sihova, Kuo ke fai 'ae fakapō, pea kuo ke ma'u foki ma'au? Pea te ke lea kiate ia, 'o pehē, "Oku pehē 'e Sihova, 'I he potu ko ia na'e 'emo ai 'e he fanga kulī 'ae toto 'o Napoti 'e 'emo ai 'e he fanga kulī ho toto 'o'ou, 'io, 'o'ou.'" ²⁰ Pea na'e pehē 'e

'Ehapi kia 'Ilaisiā, "Kuo ke 'ilo'i au, 'a koe ko hoku fili?" Pea na'a ne pehēange, "Kuo u 'ilo'i koe; koe'uhi kuo ke fakatau atu koe ke fai ha ngāue kovi 'i he 'ao 'o Sihova. ²¹ 'Vakai, te u fakahoko mai 'ae kovi kiate koe, pea te u to'o 'o 'ave ho hako, pea te u motuhi meia 'Ehapi 'ae kakai tangata, pea mo ia kuo tūpuni mo toe 'i 'Isileli, ²² Pea te u ngaahi ho fale ke hangē ko e fale 'o Selopoami ko e foha 'o Nipati, pea hangē ko e fale 'o Pa'asa ko e foha 'o 'Ahisa, ko e me'a 'i he kovi kuo ke fakatupu ai 'eku houhau, mo ke fakaangahala ai 'a 'Isileli.'" ²³ Pea ia Sisipeli foki na'e folofola ai 'a Sihova, 'o pehē, 'E kai 'a Sisipeli 'e he fanga kulī 'i he ve'e 'a 'o Sesilili. ²⁴ Ko ia 'oku kau kia 'Ehapi 'e mate 'i he kolo 'e kai ia 'e he fanga kulī: pea ko ia 'oku mate 'i he ngoue 'e keina 'e he fanga manupuna 'oe 'atā. ²⁵ ("Ka na'e 'ikai tatau ha tokotaha mo 'Ehapi, 'aia na'a ne fakatau ia ke fai 'ae ngāue kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'aia na'e ue'i hake 'e hono 'unoho ko Sisipeli. ²⁶ Pea na'a ne fai 'o fakalielia lahi 'i he muimui ki he ngaahi tamapua, 'o tatau mo ia kotoa pē na'e fai 'e he kakai 'Amoli, 'akinautolu na'e kapusi atu 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli.) ²⁷ Pea 'i he'ene fanongo 'e 'Ehapi ki he ngaahi lea ni, na'a ne haehae hono ngaahi kofu, mo ne 'ai 'ae tauanga'a ki hono sino, 'o ne 'aukai, mo ne tokoto hifo 'i he tauanga'a, mo ne 'alu faka'ehi'ehi. ²⁸ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia 'Ilaisiā ko e tangata Tisipa, 'o pehē, ²⁹ "'Oku ke mamata kia 'Ehapi mo 'ene fakavaivai'i ia 'i hoku 'ao? Ko e me'a 'i he'ene fakavaivai'i ia 'i hoku 'ao, 'e 'ikai ai te u 'omi 'ae kovi 'i hono ngaahi 'aho 'o'ona: ka 'i he ngaahi 'aho 'o hono foha te u 'omi 'ae kovi ki hono fale."

1 'Oku kākaa'i 'a 'Ehapi 'e he kau kikite loi, 'o hangē ko e tala meia Mikaia, pea 'oku tāmata'i ia 'i Lemoti-Kiliati. 37 'Oku hoko mo ia 'i he pule 'a 'Ahasia. 41 Ko e pule lelei 'a Sihosafate. 50 Ko e hoko mo ia 'a Siholami. 51 Ko e pule kovi 'a 'Ahasia.

22 PEA na'a nau nofo pe 'o tolu ta'u mo e ta'efai ha tau 'e Silia mo 'Isileli. ² Pea 'i he'ene hoko ki hono tolu 'oe ta'u, na'e hoko hifo 'a Sihosafate ko e tu'i Siuta ki he tu'i 'o 'Isileli. ³ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli ki he'ene kau tamaio'eiki, "'Ikai 'oku mou 'ilo 'oku 'otautolu 'a Lemoti 'i Kiliati, ka 'oku tau nofo noa pe, mo ta'eto'oa mai ia mei he nima 'oe tu'i 'o Silia?" ⁴ Pea na'a ne pehē kia Sihosafate, "Te ke fie 'alu mo au ki he tau ki Lemoti-Kiliati?" Pea na'e pehē 'e Sihosafate ki he tu'i 'o 'Isileli, "'Oku ou hangē ko koe, mo 'eku kakai 'o hangē ko ho'o kakai, mo 'eku fanga hoosi 'o hangē ko ho'o fanga hoosi." ⁵ Pea na'e pehē 'e Sihosafate ki he tu'i 'o 'Isileli, "'Oku ou kole, ke ke fakafehu'i he 'aho ni ki he folofola 'a Sihova." ⁶ Pea na'e toki tōnaki mai fakataha 'ae kau tangata kikite 'e he tu'i 'o 'Isileli, ko e kau tangata 'e toko fāngeau nai, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Te u 'alu atu ke tau'i 'a Lemoti-Kiliati pe 'ikai?" Pea na'a nau pehē, "'Alu hake; he koe'uhi 'e tuku mai ia 'e Sihova ki he nima 'oe tu'i." ⁷ Pea na'e pehē 'e Sihosafate, "'Ikai 'oku 'i heni ha palōfita foki 'a Sihova, koe'uhi ke tau fehu'i meiate ia?" ⁸ Pea na'e pehēange 'e

he tu'i 'o 'Isileli kia Sihosafate, "'Oku ai mo e tangata 'e tokotaha, ko Mikaia ko e foha 'o Imila, 'aia te tau fa'a fahu'i ai kia Sihova: ka 'oku ou fehi'a kiate ia; he 'oku 'ikai fa'a kikite 'aki 'e ia ha lelei kiate au, ka ko e kovi.'" Pea na'e pehē 'e Sihosafate, "'Ke 'oua na'a lea pehē 'e he tu'i.'" ⁹ Pea na'e toki ui mai 'e he tu'i 'o 'Isileli ha matāpule, 'o ne pehē, "'Omi ke vave 'a Mikaia ko e foha 'o Imila.'" ¹⁰ Pea na'e nofo 'ae tu'i 'o 'Isileli, mo Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta, taki taha ki hono nofo'a fakatu'i, pea kuo na 'ai hona ngaahi kofu fakatu'i, 'i he potu 'i he hū'anga 'oe matanikolo 'o Samēlia; pea na'e kikite 'i hona 'ao 'ae kau kikite kotoa pē. ¹¹ Pea na'e ngaahi ma'ana 'e Setikia ko e foha 'o Kinana, 'ae ngaahi nifo ukamea: pea na'a ne pehē, "'Oku pehē 'e Sihova, 'Ko eni ia te ke teke'i 'aki 'ae kakai Silia, kae'oua ke faka'auha kinautolu.'" ¹² Pea na'e pehē pe 'ae kikite 'ae kau kikite kotoa pē, 'o *nau* pehē, "'Alu hake ki Lemoti-Kiliati, pea *mou* monū'ia: koe'uhi 'e tuku ia 'e Sihova ki he nima 'oe tu'i.'" ¹³ Pea na'e lea kia Mikaia 'e he talafekau na'e 'alu ke ui kiate ia, 'o pehē, "'Vakai mai, 'Oku ngutu taha pe 'ae kau kikite 'i he lea 'aki 'ae lelei ki he tu'i: ko ia 'oku ou kole ke ke tuku ho'o lea ke tatau mo e lea 'a ha taha 'iate kinautolu, pea ke lea 'aki 'ae lelei.'" ¹⁴ Pea na'e pehē 'e Mikaia, "'Oku mo'ui 'a Sihova, pea ko ia 'oku folofola'aki kiate au 'e Sihova, ko ia pe te u lea'aki. ¹⁵ Pea na'e ha'u ia ki he tu'i. Pea na'e pehē kiate ia 'e he tu'i, "'E Mikaia, te ma 'alu hake ke tau'i 'a Lemoti-Kiliati, pe 'ikai?" Pea na'a ne tali ia, 'o pehē, "'Alu, pea mo monū'ia: koe'uhi 'e tuku mai ia 'e Sihova ki he nima 'oe tu'i.'" ¹⁶ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "'E tu'o fiha 'a 'eku takitala'i koe ke 'oua na'a ke fakahā mai ha me'a ka ko ia pe 'oku mo'oni 'i he huafa 'o Sihova?" ¹⁷ Pea na'e pehē 'e ia, "'Na'aku mamata ki he fakamovetevete 'o 'Isileli kātoa 'i he ngaahi funga mo'unga, 'o hangē ko e fanga sipi 'oku 'ikai hanau tauhi: pea na'e pehē 'e Sihova, "'Oku 'ikai ha 'eiki kiate kinautolu ni: tuku ke nau taki taha 'alu 'ae tangata ki hono fale 'i he melino. ¹⁸ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli kia Sihosafate, 'Ikai na'aku tala kiate koe, 'e 'ikai te ne kikite 'aki ha lelei kiate au, ka ko e kovi?" ¹⁹ Pea na'a ne pehē, "'Ko ia foki, fanongo koe ki he folofola 'a Sihova: na'aku mamata ki he 'afio 'a Sihova ki hono 'afio'anga, pea mo e tutu'u 'i hono nima to'omata'u mo hono nima to'ohema 'ae ngaahi tokolahi kotoa pē 'oe langi. ²⁰ Pea na'e pehē 'e Sihova, "'Ko hai te ne fakaloto'i 'a 'Ehapi ke ne 'alu hake mo hinga 'i Lemoti-Kiliati?" Pea na'e pehē 'ae lea 'ae tokotaha, kae pehē 'e he tokotaha kehe. ²¹ Pea na'e hū mai ha laumālie, 'o ne tu'u 'i he 'ao 'o Sihova, 'o ne pehē, "'Te u fakaloto'i ia 'eau.'" ²² Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "'O fēfee'i?" Pea na'a ne pehē, "'Te u 'alu atu, pea teu hoko ko e laumālie loi 'i he ngutu 'o 'ene kau kikite kotoa pē.'" Pea na'a ne pehē, "'Te ke fakaloto'i ia, pea te ke lava'i foki: 'alu atu, mo ke fai pehē.'" ²³ Pea ko ia foki, "'Vakai, kuo 'ai 'e Sihova ha laumālie loi ki he ngutu 'oe kau tangata kikite na 'o'ou, pea kuo folofola'aki 'e Sihova 'ae kovi kiate koe.'" ²⁴ Ka na'e 'alu atu ke ofi 'a Setikia ko e foha 'o Kinana, 'o ne taa'i 'a Mikaia 'i hono kou'ahe, mo ne pehē, "'Na'e 'alu 'i

he hala fē 'ae Laumālie 'o Sihova meiate au ke lea kiate koe?" ²⁵ Pea na'e pehē 'e Mikaia, "'Vakai, te ke toki mamata 'i he 'aho ko ia, 'aia te ke hū atu ai ki he ngaahi loki ke fakafufū koe.'" ²⁶ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli, "'Puke 'a Mikaia, pea toe 'ave ia kia 'Amoni ko e pule 'oe kolo, pea kia Soasi ko e foha 'oe tu'i; ²⁷ Pea fakahā ange, 'Oku pehē 'e he tu'i, 'Ai 'ae siana ni ki he fale pōpula, pea fafanga'aki ia 'ae mā 'oe fakamamahi mo e vai 'oe fakamamahi 'o a'u ki he'eku toe ha'u 'i he melino.'" ²⁸ Pea na'e pehē 'e Mikaia, "'Kapau te ke toe foki mai 'i he melino, tā kuo 'ikai folofola 'a Sihova 'iate au.'" Pea na'a ne pehē, "'Mou fanongo kotoa pē, 'akimoutolu ko e kakai.'" ²⁹ Ko ia na'e 'alu hake ai 'ae tu'i 'o 'Isileli, mo Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta ki Lemoti-Kiliati. ³⁰ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli ki Sihosafate, Te u fakapulipuli au, 'i he'eku hū atu ki he tau; ka ke 'ai 'e koe 'aho ngaahi kofu fakatu'i. Pea na'e fakapulipuli ia 'e he tu'i 'o 'Isileli, ka ka 'alu atu ki he tau. ³¹ Ka na'e fekau 'e he tu'i 'o Silia ki he'ene 'eiki 'e toko tolungofulu ma ua na'e pule ki he'ene ngaahi saliate 'o pehē, 'Oua na'a mo tau mo ia: pea na'e 'oku sī'i pe 'oku lahi, ka ko e tu'i pe 'o 'Isileli. ³² Pea 'i he mamata ē ngaahi 'eiki 'oe ngaahi saliate kia Sihosafate, na'a nau pehē, ko eni mo'oni 'ae tu'i 'o 'Isileli. Pea na'a nau foki atu ke tau mo ia: pea na'e kalanga atu 'a Sihosafate. ³³ Pea 'i he mamata 'e he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi saliate na'e 'ikai ko e tu'i ia 'o 'Isileli, na'a nau foki atu mei he'enua tuli kiate ia. ³⁴ Pea na'e teke noa pe 'e ha tangata 'ae kaufana, pea na'e fana'i 'ae tu'i 'o 'Isileli 'i he vaha'a hoko'anga 'o 'ene mahafutau: ko ia na'a ne pehē ai ki he tangata na'e fakahino'i 'a 'ene saliate, "'Fakatafoki atu ho nima," pea ke 'ave au mei he tau: he kuo u lavea. ³⁵ Pea na'e tupu 'o lahi 'ae tau 'i he 'aho ko ia: pea na'e poupu hake 'ae tu'i 'i hono saliate ke tau'i 'ae kakai Silia, pea na'e pekia ia 'i he efiafi: pea na'e tafe 'ae toto mei he matalavea ki he loto saliate. ³⁶ Pea fe'unga mo e tō hifo 'ae la'ā, na'e 'alu atu 'ae fanongonongo ki he kautau, 'o pehē, "'Ke 'alu 'ae tangata taki taha ki hono kolo, mo e tangata taki taha ki hono fonua 'o'ona."

³⁷ ¶ Na'e pehē 'ae pekia 'ae tu'i, pea na'e 'omi ia ki Samēlia: pea na'a nau fai 'ae putu 'oe tu'i 'i Samēlia.

³⁸ Pea na'e fufulu 'ae saliate 'e ha tokotaha 'i he vaikeli 'o Samēlia; pea na'e 'emo hake 'e he fanga kulī 'a hono toto pea na'a nau fufulu 'a 'ene mahafutau 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki. ³⁹ Pea ko eni, ko e toenga ngāue 'a 'Ehapi, mo ia kotoa pē na'a ne fai, mo e fale lei na'a ne ngaahi, mo e ngaahi kolo kotoa pē na'a ne langa, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ⁴⁰ Ko ia, na'e mohe 'a 'Ehapi mo 'ene ngaahi tamai; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko 'Ahasia.

⁴¹ ¶ Pea na'e kamata pule 'a Sihosafate ko e foha 'o 'Asa ki Siuta 'i hono fā 'oe ta'u 'o 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli. ⁴² Na'e tolungofulu ma nima 'ae ta'u 'o Sihosafate 'i he'ene kamata pule; pea na'a ne pule 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e uofulu ma nima. Pea ko e hingo 'o 'ene fa'ē ko 'Asupa ko e 'ofefine 'o Sili. ⁴³ Pea na'a ne 'eve'eva 'i he hala kotoa pē 'o 'ene tamai ko 'Asa;

na'e 'ikai te ne tafoki mei ai, 'o ne fai 'aia na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova: ka neongo ia na'e 'ikai 'ave 'ae ngaahi potu mā'olunga; na'e kei fai feilaulau mo tutu 'ae me'a namu kakala 'e he kakai 'i he ngaahi potu mā'olunga. ⁴⁴ Pea na'e alea 'a Sihosafate mo e tu'i 'o 'Isileli ke na melino pe. ⁴⁵ Pea ko eni, ko e toe 'oe ngaahi ngāue 'a Sihosafate, mo e mālohi na'e hā 'iate ia, mo 'ene fa'a tau, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ⁴⁶ Pea ko e toenga kakai angafakasotoma 'aia na'e toe 'i he ngaahi 'aho 'o 'ene tamai ko 'Asa, na'a ne 'ave mei he fonua. ⁴⁷ 'I he kuonga ko ia na'e 'ikai ha tu'i 'i 'Itomi: ka na'e pule ha tokotaha ma'ae tu'i. ⁴⁸ Na'e ma'u 'e Sihosafate 'ae ngaahi vaka mei Tasisi ke folau ki Ofeli ke 'omi koula; ka na'e 'ikai hoko 'ae folau; he na'e maumau'i 'ae ngaahi vaka 'i Esioni-Kepa. ⁴⁹ Pea na'e pehē ai 'e 'Ahasia ko e foha 'o 'Ehapi kia Sihosafate, Tuku ke 'alu 'a 'eku kau tamaio'eiki fakataha

mo ho'o kau tamaio'eiki 'i he folau. Ka na'e 'ikai loto ki ai 'a Sihosafate.

⁵⁰ ¶ Pea na'e mohe 'a Sihosafate mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu ki he *potu* 'o 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita ko 'ene tamai: pea na'e fetongji ia 'i he pule 'e Siholami ko hono foha.

⁵¹ ¶ Na'e kamata pule 'a 'Ahasia ko e foha 'o 'Ehapi ki 'Isileli 'i Samēlia 'i hono hongofulu ma fitu 'oe ta'u 'o Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e ua 'i 'Isileli. ⁵² Pea na'a ne fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova, mo ne 'alu 'i he hala 'o 'ene tamai mo e hala 'o 'ene fa'ē, pea 'i he hala 'o Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli: ⁵³ He na'a ne tauhi kia Peali, mo ne lotu kiate ia, mo ne fakatupu 'ae houhau 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e he'ene tamai.

Vahe

2 Tu'i

'OE NGAAHI

Vahe

1 Ko e angatu'u 'a Moape. 2 Ko e tala 'e 'Ilaisiā 'ae mate 'a 'Ahasia. 5 Ko e faka'auha 'i he afi mei he langi 'ae kau talafekau na'e 'alu ke puke 'a 'Ilaisiā. 13 Ko 'ene fai 'ofa ki he 'eiki 'e tokotaha ki mui. 17 Ko e hoko 'a Siholami ki he pule.

1 I HE hili 'ae pekia 'a 'Ehapi, na'e angatu'u 'a Moape ki 'Isileli. 2 Pea na'e tō hifo 'a 'Ahasia mei he kātupa 'i hono potu fale ki 'olunga 'aia na'e 'i Samēlia, pea ne mahaki'ia ai: pea na'a ne kouna atu ha kau talafekau, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Mou 'alu 'o fakafehu'i kia Peali-Sepupi ko e 'otua 'o Ekiloni, pea te u mo'ui mei he mahaki ni pe 'ikai." 3 Ka na'e pehē 'e he 'āngelo 'o Sihova kia 'Ilaisiā ko e tangata Tisipa, "Tu'u hake, mo ke 'alu hake ke fetaulaki mo e kau talafekau 'oe tu'i 'o Samēlia, pea ke pehē kiate kinautolu, "Oku 'ikai ha 'Otua 'i 'Isileli, 'oku mou 'alu ai ke fehu'i kia Peali-Sepupi ko e 'otua 'o Ekiloni?" 4 Ko ia foki 'oku pehē ai 'e Sihova, "E 'ikai te ke 'alu hifo mei he mohenga kuo ke 'alu hake ki ai, ka te ke mate mo'oni.'" Pea na'e 'alu 'a 'Ilaisiā.

5 ¶ Pea 'i he liliu atu kiate ia 'ae kau talafekau, na'a ne pehē kiate kinautolu, "Ko e hā eni kuo mou foki ai?"

6 Pea na'a nau pehē kiate ia, "Na'e ai ha tangata na'e fakafetaulaki mai kiate kimautolu pea na'a ne pehē kiate kimautolu, 'Mou 'alu, 'o toe foki atu ki he tu'i 'aia na'a ne fekau'i kimoutolu, pea tala kiate ia, 'Oku pehē 'e Sihova, 'Oku 'ikai 'apē ha 'Otua 'i 'Isileli kuo ke fekau ai ke fehu'i kia Peali-Sepupi ko e 'otua 'o Ekiloni? Ko ia 'e 'ikai te ke 'alu hifo mei he mohenga kuo ke 'alu hake ki ai, ka te ke mate mo'oni.'" 7 Pea na'a ne pehē kiate kinautolu, "Na'e matamata fēfē 'ae tangata 'aia na'a ne fakafetaulaki mai kiate kimoutolu, mo ne lea'aki 'ae ngaahi lea ni kiate kimoutolu?" 8 Pea na'a nau pehēange, "Ko e tangata fulufulu ia, pea na'e nono'o 'aki 'ae no'otanga kili'i manu 'i hono kongaloto." Pea na'e pehē 'e ia, "Tā ko 'Ilaisiā ko e tangata Tisipa." 9 Pea na'e toki fekau atu kiate ia 'e he tu'i ha 'eiki na'e pule ki he toko nimangofulu mo 'ene toko nimangofulu. Pea na'a ne 'alu hake kiate ia: pea vakai, na'a ne nofo 'i he tumutumu 'o ha mo'unga. Pea na'a ne pehē kiate ia, "'A koe ko e tangata 'oe 'Otua, kuo pehē 'e he tu'i, 'Ke ke 'alu hifo.'" 10 Pea na'e tali 'e 'Ilaisiā 'o pehēange ki he 'eiki 'oe toko nimangofulu, "Kapau ko e tangata 'oe 'Otua au, tuku ke tō hifo ha afi mei he langi, ke 'auha ai koe mo ho'o toko nimangofulu." Pea na'e tō hifo 'ae afi mei he langi, pea ne faka'auha ia pea mo 'ene toko ni-

mangofulu. 11 Pea na'a ne toe fekau atu kiate ia ha 'eiki kehe 'e tokotaha mo 'ene toko nimangofulu, Pea na'a ne pehēange kiate ia, "'E tangata 'oe 'Otua, kuo pehē mai 'e he tu'i, 'Ke ke 'alu hifo ke vave.'" 12 Pea na'e tali 'e 'Ilaisiā 'o pehēange kiate kinautolu, "Kapau ko e tangata 'oe 'Otua au, tuku ke tō hifo ha afi mei he langi, ke 'auha ai koe mo ho'o toko nimangofulu." Pea na'e tō hifo 'ae afi mei he 'Otua mei he langi, pea ne faka'auha ia pea mo 'ene toko nimangofulu. 13 Pea na'a ne toe fekau atu ha 'eiki mo hono tolu 'oe toko nimangofulu, 'aia mo 'ene toko nimangofulu. Pea na'e 'alu hake 'a hono toko tolu 'oe 'eiki na'e pule ki he toko nimangofulu, pea na'a ne hoko ange mo ne tō 'o tū'ulu-tui 'i he 'ao 'o 'Ilaisiā, mo ne kole kiate ia, 'o ne pehē ki ai, "'E tangata 'oe 'Otua, 'oku ou kole kiate koe, tuku ke mahu'inga 'i ho 'ao 'a 'eku mo'ui, pea mo e mo'ui 'a ho'o kau tamaio'eiki ni 'e toko nimangofulu. 14 Vakai, na'e 'alu hifo mei he langi 'ae afi, pea vela ai 'o 'osi 'ae ongo 'eiki 'oe ngaahi mu'aki toko nimangofulu, pea mo 'ena toko nimangofulu: ko ia tuku eni ke mahu'inga 'a 'eku mo'ui 'i ho 'ao.'" 15 Pea na'e pehē 'e he 'āngelo 'o Sihova kia 'Ilaisiā, "Ke ke 'alu hifo mo ia: 'oua na'a ke manavahē kiate ia." Pea na'a ne tu'u hake, mo ne 'alu hifo mo ia ki he tu'i. 16 Pea na'a ne pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Sihova, 'Koe'uhi kuo ke fekau atu ha kau talafekau ke fakafehu'i kia Peali-Sepupi ko e 'otua 'o Ekiloni, ko e me'a 'apē 'i he 'ikai ha 'Otua 'i 'Isileli ke ke fakaongo ki he'ene folofola? Ko ia 'e 'ikai ai te ke toe 'alu hifo mei he mohenga na 'aia kuo ke 'alu hake ki ai, ka te ke mate mo'oni.'" 17 ¶ Ko ia, na'e mate ia 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova, 'aia na'e lea 'aki 'e 'Ilaisiā. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Siholami, 'i hono ua 'oe ta'u 'o Siholami ko e foha 'o Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta; koe'uhi na'e 'ikai hano foha. 18 Pea ko eni, ko e toe 'oe ngaahi ngāue 'a 'Ahasia 'aia na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli?

17 ¶ Ko ia, na'e mate ia 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova, 'aia na'e lea 'aki 'e 'Ilaisiā. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Siholami, 'i hono ua 'oe ta'u 'o Siholami ko e foha 'o Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta; koe'uhi na'e 'ikai hano foha. 18 Pea ko eni, ko e toe 'oe ngaahi ngāue 'a 'Ahasia 'aia na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli?

1 Ko e māvae 'a 'Ilaisiā mo 'Ilaisa, mo e vaheua 'ae vaitafe ko Sioatani. 9 Ko e fai 'e 'Ilaisiā ki he kole 'a 'Ilaisa, mo e 'ave ia ki he loto langi 'i he saliate afi. 12 'Oku hoko 'a 'Ilaisa ki he ngāue 'a 'Ilaisiā mo hono faka'ilonga. 16 Ko e kumi ta'e'aonga 'ae kau palōfita talavou kia 'Ilaisiā. 19 Ko e fakamelie 'e 'Ilaisa 'ae vai kona 'aki 'ae māsima. 23 Ko e tāmāte'i 'e he fanga pea 'ae tamaiki na'e manuki kia 'Ilaisa.

2 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he te u 'e Sihova ke to'o hake 'a 'Ilaisiā ki loto langi 'i he 'ahiohio, na'e 'alu 'a 'Ilaisiā mo 'Ilaisa mei Kilikalī. 2 Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā kia 'Ilaisa, "'Oku ou kole ke ke tatali koe 'i heni; he kuo fekau'ī au 'e Sihova ki Peteli.'" Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa, "'Oku mo'ui 'a Sihova, pea 'oku mo'ui ho laumālie, pea 'e 'ikai te u mahu'ī meiate koe.'" Pea ko ia na'a na 'alu hifo ai ki Peteli. 3 Pea na'e hū mai kia 'Ilaisa 'ae ngaahi foha 'oe kau palōfita 'aia na'e 'i Peteli, 'onau pehē kiate ia, "'Oku ke 'ilo 'e 'ave 'e Sihova 'a ho'o 'eiki mei ho 'ulu he 'aho ni?'" Pea na'e pehē 'e ia, "'Io, 'oku ou 'ilo; ka mou longo pe kimoutolu.'" 4 Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā kiate ia, 'Ilaisa, "'Oku ou kole ke ke tatali 'i heni; he kuo fekau'ī au 'e Sihova ki Seliko.'" Pea na'e pehē 'e ia, "'Oku mo'ui 'a Sihova, pea 'oku mo'ui ho laumālie, pea 'e 'ikai te u mahu'ī meiate koe.'" Ko ia na'a na hoko ai ki Seliko. 5 Pea na'e ha'u 'ae ngaahi foha 'oe kau palōfita 'aia na'e 'i Seliko kia 'Ilaisa, 'onau pehē kiate ia, "'Oku ke 'ilo 'e 'ave 'e Sihova 'a ho'o 'eiki mei ho 'ulu he 'aho ni?'" Pea na'e pehē 'e ia, "'Io, 'oku ou 'ilo; ka mou longo pe kimoutolu.'" 6 Pea na'e pehē 'e 'Ilaisiā kiate ia, "'Oku ou kole ke ke tatali koe 'i heni; he kuo fekau'ī au 'e Sihova ki Sioatani.'" Pea na'e pehē 'e ia, "'Oku mo'ui 'a Sihova, pea 'oku mo'ui ho laumālie, pea 'e 'ikai te u mahu'ī meiate koe.'" Pea na'e 'alu atu pe 'akinaua ni. 7 Pea na'e 'alu 'ae kau tangata 'e toko nimangofulu 'oe ngaahi foha 'oe kau palōfita, 'onau tutu'u ke sio mei he mama'o: pea na'e tutu'u 'akinaua 'o fe'unga atu mo Sioatani. 8 Pea na'e to'o 'e 'Ilaisiā 'a hono pulupulu, mo ne takai fakataha ia, mo ne tā 'aki ia 'ae ngaahi vai, pea na'e vaheua ia, pea ko ia na'a na 'alu atu ai 'i he kelekele mō-moa.

9 ¶ Pea hili 'ena 'alu ki he kauvai 'e taha na'e pehē 'e 'Ilaisiā kia 'Ilaisa, "Ke ke tala mai pe ko e hā ha me'a te u fai ma'au 'i he te'eki 'ave au meiate koe." Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa, "'Oku ou kole kiate koe, tuku ke 'iate au ha vāhenga 'e ua 'o ho 'ulungāanga 'o'ou.'" 10 Pea na'e pehē 'e ia, "'Oku faingata'a 'ae me'a kuo ke kole ki ai: Ka koe'uhi, kapau te ke mamata ki he 'ave au meiate koe, 'e hoko 'o pehē kiate koe pea kapau 'e 'ikai, pea 'e 'ikai hoko ia.'" 11 Pea vakai, lolotonga 'a 'ena kei 'alu atu, mo talanoa, na'e hā mai ha saliate afi, mo e fanga hoosi 'oe afi, pea na'e māvae ai 'akinaua; pea na'e 'alu hake 'a 'Ilaisiā 'i he 'ahiohio ki he langi.

12 ¶ Pea na'e mamata ki ai 'a 'Ilaisa, pea na'a ne kalanga, "'A 'eku tamai, 'a 'eku tamai, ko e saliate 'o 'Isileli, mo e kau heka hoosi 'o ia.'" Pea na'e 'ikai toe mamata ia kiate ia: pea na'a ne puke 'a hono ngaahi kofu 'o'ona, mo ne haeua ia. 13 Na'a ne to'o hake foki 'ae pulupulu 'o 'Ilaisiā 'aia na'e tō hifo meiate ia, pea ne foki ki mui, mo ne tu'u ki he kauvai 'o Sioatani: 14 Pea na'a ne to'o 'ae pulupulu 'o 'Ilaisiā 'aia na'e tō hifo meiate ia, 'o ne tā 'aki 'ae ngaahi vai, mo ne pehē, "Ko fē ia 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Ilaisiā?" Pea 'i he'ene tā foki 'e ia 'ae ngaahi vai, na'a nau vahe kehekehe, ka ka 'alu atu 'a 'Ilaisa ki he kauvai 'e taha. 15 Pea 'i he sio kiate ia 'ae ngaahi foha 'oe kau palōfita 'aia na'e 'alu atu mei Seliko ke mamata, na'a nau pehē, "Kuo hoko 'ae laumālie

'o 'Ilaisiā kia 'Ilaisa." Pea na'a nau omi ke fetaulaki mai kiate ia, mo nau fakatōmape'e hifo kinautolu ki he kelekele 'i hono 'ao. 16 Pea na'a nau pehē kiate ia, "Ko eni, vakai, 'oku 'i ho'o kau tamaio'eiki 'ae kau tangata mālohi 'e toko nimangofulu; 'oku mau kole, ke ke tuku 'akinautolu ke 'alu, 'o kumi ki ho'o 'eiki: telia na'a kuo to'o hake ia 'e he Laumālie 'o Sihova, mo ne lī hifo ia ki ha tumu'aki mo'unga, pe ki ha tele'a." Pea na'e pehēange 'e ia, "'E 'ikai te mou fekau ha ni'īhi.'" 17 Pea 'i he'enu kole fakafiu kiate ia, na'a ne pehē, "Fekau pe." Ko ia na'a nau fekau atu 'ae kau tangata 'e toko nimanangofulu; pea na'a nau kumi 'i he 'aho 'e tolu, ka na'e 'ikai 'ilo ia. 18 Pea 'i he'enu toe hoko mai kiate ia, (he na'a ne tatali pe 'i Seliko,) na'a ne pehē kiate kinautolu, "'Ikai na'aku tala kiate kimoutolu, Ke 'oua na'a mou 'alu?"

19 ¶ Pea na'e pehē 'e he kau tangata 'oe kolo kia 'Ilaisa, "Vakai koe, 'oku matamatalelei 'ae tu'u'anga 'oe kolo ni, 'o hangē ko ia 'oku sio ki ai 'a hoku 'eiki: ka 'oku kovi 'a hono vai, pea 'oku kakā 'ae kelekele." 20 Pea na'e pehēange 'e ia, "'Omi kiate au ha ipu kelekele fo'ou, pea 'ai ha māsima ki ai.'" Pea na'a nau 'omi ia kiate ia. 21 Pea na'e 'alu atu ia ki he puna'anga 'oe ngaahi vai, mo ne lī ki ai 'ae māsima, mo ne pehē, "'Oku pehē 'e Sihova, 'Kuo u fakamo'ui 'ae ngaahi vai ni; 'e 'ikai toe hoko mei ai ha mate pe ha ta'efua.'" 22 Pea pehē, na'e fakataha ki he lea na'e lea 'aki 'e 'Ilaisiā. 23 Pea na'a ne 'alu hake mei he potu ko ia ki Peteli: pea 'i he'ene 'alu hake 'i he hala, na'e hū mai mei he kolo 'ae tamaiki iiki, 'onau manuki kiate ia, mo nau pehē ki ai, "'Alu hake, 'a koe ko e tula; 'alu hake 'a koe ko e tula ē.'" 24 Pea na'a ne tangaki ki mui, mo ne sio kiate kinautolu, pea ne fakamala'ia'ī 'akinautolu 'i he huafa 'o Sihova. Pea na'e ha'u mei he vao 'ae ongo pea fefine 'e ua, 'o na haehae 'ae fānau 'e toko fāngofulu ma toko ua 'iate kinautolu. 25 Pea na'a ne 'alu atu mei he potu ko ia ki he mo'unga ko Kameli, pea na'a ne foki mai mei ai ki Samēlia.

1 Ko e pule 'a Siholami. 4 Ko e angatu'u 'a Mesa. 6 I he masiva vai 'a Siholami, pea mo Sihosafate, mo e tu'i 'o 'Itomi, 'oku 'atu ia 'e 'Ilaisa, pea 'oku ne pehē te nau ikuna 'i he tau. 21 'Oku fakamatavalea 'ae kakai Moape, pea 'oku lava'ī 'akinautolu. 26 'Oku fakangata 'ae kāpui 'oe kolo 'i he'ene tāmāte'ī 'e he tu'i 'o Moape 'ae foha 'oe tu'i 'o 'Itomi.

3 KO ENI, na'e kamata pule ki 'Isileli 'a Siholami ko e foha 'o 'Ehapi, 'i Samēlia, 'i hono hongofulu ma valu 'oe ta'u 'o Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma ua. 2 Pea na'e fai kovi 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova; ka na'e 'ikai hangē ko 'ene tamai, pe hangē ko 'ene fa'ē: he na'a ne lī'aki 'ae me'a fakatātā kia Peali 'aia na'e ngaohi 'e he'ene tamai. 3 Ka neongo ia na'a ne pikitai ki he ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'e fakaangahala'ī 'a 'Isileli; na'e 'ikai tafoki ia mei ai.

4 ¶ Pea ko Mesa ko e tuli 'o Moape, ko e 'eiki ia na'e ma'u fanga sipi, pea na'a ne tuku ki he tu'i 'o 'Isileli ha fanga lami 'e taha kilu, mo e fanga sipitangata 'e taha

kilu, pea mo honau fulufulu. ⁵ Ka na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene pekia 'a 'Ehapi, na'e angatu'u 'ae tu'i 'o Moape ki he tu'i 'o 'Isileli. ⁶ Pea 'i he kuonga ko ia na'e 'alu atu mei Samēlia 'ae tu'i ko Siholami, mo ne lau hake 'a 'Isileli kātoa. ⁷ Pea na'a ne 'alu mo ne fekau kia Sihosafate, ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, "Kuo angatu'u kiate au 'ae tu'i 'o Moape: te ke fie 'alu mo au ki Moape ke fai 'ae tau pe 'ikai? Pea na'e pehē mai 'e ia, Te u 'alu hake pe; 'oka kou hangē ko koe, 'oku tatau 'a hoku kakai mo ho kakai, pea tatau 'a 'eku fanga hoosi mo ho'o fanga hoosi." ⁸ Pea na'e pehē 'e ia, "Te ta 'alu hake 'i he hala fē? Pea na'e pehēange 'e ia, 'I he hala 'oku 'alu atu 'i he toafa 'o 'Itomi." ⁹ Ko ia na'e 'alu ai 'ae tu'i 'o 'Isileli, mo e tu'i 'o Siuta pea mo e tu'i 'o 'Itomi: pea na'a nau hala fakatakamilo hake 'o fononga 'i he 'aho 'e fitu: pea na'e 'ikai ha vai mā 'ae kautau, pe ko e fanga manu na'e muimui 'iate kinautolu. ¹⁰ Pea na'e pehē 'e he tuli 'o 'Isileli, "'Oiauē! 'I he ui mai 'e Sihova ke fakataha 'ae tu'i 'e toko tolu ni, ke tukuange 'akinautolu ki he nima 'o Moape!" ¹¹ Ka na'e pehē 'e Sihosafate, "'Oku 'ikai 'i heni ha palōfita 'a Sihova, koe'uhi ke tau fehu'i 'iate ia kia Sihova?" Pea na'e tali 'e ha tokotaha 'i he kau tamaio'eiki 'ae tu'i 'o 'Isileli, 'o, pehē, "'Oku 'i heni 'a 'Ilaisa ko e foha 'o Safati, 'aia na'e lingi vai ki he nima 'o 'Ilaisā." ¹² Pea na'e pehē 'e Sihosafate, "'Oku 'iate ia 'ae folofola 'a Sihova." Ko ia na'e 'alu hifo ai kiate ia 'ae tu'i 'o 'Isileli, mo Sihosafate, pea mo e tu'i 'o 'Itomi. ¹³ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa ki he tu'i 'o 'Isileli, "Ko e hā au kiate koe? Ke ke 'alu ki he kau palōfita 'o ho'o tamai, pea ki he kau palōfita 'o ho'o faē." Pea na'e pehē kiate ia 'e he tu'i 'o 'Isileli, "'E 'ikai: he kuo ui 'a Sihova ke fakataha mai 'ae ngaahi tu'i ni 'e toko tolu, koe'uhi ke tuku 'akinautolu ki he nima 'o Moape." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa, "'Oku mo'ui 'a Sihova 'oe ngaahi tokolahi, 'aia 'oku ou tu'u 'i hono 'ao, pea ko e mo'oni, ka ne 'oua 'a 'eku tokanga ki he 'ao 'o Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta, pehē, 'e 'ikai te u hanga atu kiate koe, pe mamata kiate koe. ¹⁵ Ka ko eni, 'omi kiate au ha tangata 'oku tā ha me'a faiva." Pea vakai 'i he'ene tā 'ae hiva 'e he tangata tā me'a faiva, na'e hoko mai 'ae nima 'o Sihova kiate ia. ¹⁶ Pea na'a ne pehē, "'Oku pehē 'e Sihova, Mou fakafonu 'ae tele'a ni 'i he ngaahi luo. ¹⁷ He 'oku pehē 'e Sihova, 'E 'ikai te mou sio ki ha matangi, pe mamata ki ha 'uha; ka neongo ia, 'e pito 'ae tele'a ni 'i he vai, koe'uhi ke mou inu, 'io 'akimoutolu, pea mo ho'omou fanga pulu, pea mo ho'omou fanga manu. ¹⁸ Pea ko e me'a ma'ama'a eni 'i he 'ao 'o Sihova: te ne tuku mai foki 'ae kakai Moape ki ho'mou nima. ¹⁹ Pea te mou te'ia 'ae kolo kotoa pē kuo tanu puke, mo e kolo lelei kotoa pē, pea te mou tā hifo 'ae 'akau lelei kotoa pē, mo punusi 'ae vaikeli kotoa pē, mo maumau 'aki 'ae maka 'ae potu fonua lelei kotoa pē." ²⁰ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he'ene pongipongi, lolotonga 'ae 'ohake 'ae feilaulau me'akai, vakai, na'e tafe mai 'ae vai mei he hala ki 'Itomi, pea na'e fonu 'ae fonua 'i he vai.

²¹ ¶ Pea 'i he fanongo 'e he kakai Moape kotoa pē, ki he 'alu hake 'ae ngaahi tu'i ke tau'i 'akinautolu, na'a nau tākai mai 'akinautolu kotoa pē na'e fa'a fua 'ae

mahafutau, 'o fai hake, 'onau tutu'u 'i he ngata'anga fonua. ²² Pea na'a nau tu'u hengihengi hake 'i he pongipongi, pea na'e ulo 'ae la'a ki he funga vai, pea na'e mamata 'e he kakai Moape ki he vai mei he potu 'e taha, 'oku kulokula 'ae vai 'o hangē ko e toto: ²³ Pea na'a nau pehē, "Ko e toto eni tā ko e mo'oni kuo faka'auha 'ae ngaahi tu'i, pea kuo nau fetāmate'aki 'akinautolu: ko ia foki, 'akimoutolu Moape, ke tau 'alu atu ki he vete." ²⁴ Pea 'i he'enu hoko mai ki he 'apitanga tau 'o 'Isileli, na'e tu'u hake 'ae kakai 'Isileli 'onau te'ia 'ae kau Moape, pea na'a nau hola mei honau 'ao: ka na'a nau muimui atu 'i he te'ia 'ae kakai Moape, 'i honau fonua 'onautolu. ²⁵ Pea na'a nau fakalala 'ae ngaahi kolo, pea 'ilonga 'ae konga fonua kotoa pē na'e lelei, na'e li ki ai 'e he tangata taki taha 'a 'ene maka, ke fonu ai ia; pea na'a nau punusi 'ae ngaahi vaikeli kotoa pē, mo nau tā hifo 'ae ngaahi 'akau lelei kotoa pē: ko Kili-Halaseti pe na'a nau tuku ai hono ngaahi maka 'o ia; ka na'e nofo tākai ki ai 'ae kau tangata makatā, mo nau kapasiasia ia.

²⁶ ¶ Pea 'i he'ene mamata 'e he tu'i 'o Moape, kuo mālohi fau 'ae tau kiate ia, na'a ne 'ave mo ia 'ae kau tangata 'e toko fitungeau na'e to'o heletā, ke nau 'oho atu ke lava ki he tu'i 'o 'Itomi: ka na'e 'ikai te nau mafai. ²⁷ Pea na'a ne toki to'o 'a hono 'uluaki foha 'aia na'e tonu ke hoko mo ia ki he pule, mo ne feilaulau 'aki ia ko e feilaulau tutu 'i he funga ā. Pea na'e lahi 'aupito 'ae 'ita ki 'Isileli: pea na'a nau li'aki ia mo nau foki atu ki honau fonua.

1 Ko e fakatupu 'e 'Ilaisa 'ae lolo 'oe fefine masiva. 8 'Oku ne foaki 'ae tamasi'i tangata ki he fefine Sunemi. 18 Ko 'ene toe fokotu'u mo'ui 'ae tamasi'i kuo pekia. 38 'Oku ne fakamelie 'ae me'akai kona 'i Kilikali. 42 'Oku ne fafanga 'ae kau tangata 'e toko teau 'aki 'ae fo'i mā 'e uofulu.

4 PEA ko eni, na'e tangi kalanga ha fefine ko e tokotaha 'i he ngaahi 'unoho 'oe ngaahi foha 'oe kau palōfita, kia 'Ilaisa, 'o ne pehē, "Kuo pekia 'a ho'o tamaio'eiki ko hoku 'unoho; pea 'oku ke 'ilo na'e manavahē 'a ho'o tamaio'eiki kia Sihova: pea kuo ha'u 'ae tangata 'eke totongi ke ne 'ave mo ia 'a 'eku ongo tama ke na tamaio'eiki kiate ia." ² Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa kiate ia, "Ko e hā ha me'a te u fai ma'au? Fakahā mai pe ko e hā ha me'a 'oku ke ma'u 'i fale?" Pea na'e pehē mai 'e ia, "'Oku 'ikai ma'u 'e ho'o kaunanga ha me'a 'i fale, ka ko e hina pe taha 'oe lolo." ³ Pea toki pehē 'e ia, "Ke ke 'alu, mo kole mai ha ngaahi ipu mei ho kāinga kotoa pē, 'ae ngaahi nge'esi ipu; pea 'oua na'a kole fakasi'isi'i pe. ⁴ Pea 'oka ke ka toe hū mai, te ke tāpuni 'ae matapā kiate koe, pea mo ho'o ongotama, pea te ke lilingi ki he ngaahi ipu kotoa pē ko ia, pea te ke tuku kehe 'aia 'oku fakafonu." ⁵ Ko ia na'a ne 'alu atu meiate ia, mo ne tāpuni 'ae matapā kiate ia mo 'ene ongotama, 'aia na'e fetuku mai 'ae ngaahi ipu kiate ia; ka na'e lilingi atu 'e ia. ⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene pito 'ae ngaahi ipu, na'a ne pehēange ki he'ene tama, "Toe 'omi mo ha ipu 'e taha." Pea na'e pehē atu 'e ia kiate ia, "'Oku 'ikai toe ha taha." Pea na'e tuku 'ae tafe 'oe

lolo. ⁷ Pea na'a ne toki ha'u 'o fakahā ia ki he tangata 'oe 'Otua. Pea na'e pehē 'e ia, "Alu, 'o fakatau 'ae lolo, pea 'atu 'ae totongi kiate ia 'oku 'eke, pea ko hono toe ke ke mo'ui ai koe pea mo ho'o fānau."

⁸ ¶ Pea ko e 'aho 'e taha na'e 'alu ai 'a 'Ilaisa ki Sunemi, 'aia na'e 'i ai ha fefine koloa'ia; pea na'a ne ta'ofi ia ke ne kai ha me'a. Pea na'e pehē, 'ilonga pe 'a 'ene 'alu atu ai na'a ne foki atu ke kai mā 'i ai. ⁹ Pea na'e pehē 'e he fefine ki hono 'unoho, "Vakai mai, 'oku ou 'ilo ko e tangata mā'oni'oni eni 'oe 'Otua, 'aia 'oku afe mai kiate kitaua ma'uaipe. ¹⁰ Ke ta ngaohi ha kihi'i potu fale, 'i he funga 'ā maka; pea ke ta tuku ma'ana ha mohenga 'i ai, mo ha palepale, mo ha nofo'a, mo ha tu'unga maa-ma: pea 'e pehē, 'oka ha'u ia kiate kitaua, te ne nofo ki ai." ¹¹ Pea na'e hoko ki he 'aho 'e taha, na'a ne ha'u ki ai, pea na'a ne afe atu ki he potu fale, mo tokoto ai. ¹² Pea na'a ne pehē ki he'ene tamaio'eiki ko Kehesi, "Ui mai 'ae fefine Sunemi ni." Pea hili 'a 'ene ui ki ai na'a ne tu'u mai 'i hono 'ao. ¹³ Pea na'a ne pehē kiate ia, "Ke ke fakahā ni kiate ia, Vakai, kuo ke tokanga kiate kimaua 'i he tokanga lahi ni; ka ko e hā ha me'a 'e fai ma'au? Te ke loto ke fai ha lea ma'au ki he tu'i, pe ki he 'eiki pule 'oe kautau?" Pea na'e pehēange 'e ia, "Oku ou nofo pe 'i he lotolotonga 'o hoku kakai 'o'oku." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e ia, "Ka kuo pehē, pea ko e hā ha me'a 'e fai ma'ana?" Pea na'e pehē atu 'e Kehesi, "Ko e mo'oni 'oku 'ikai ha'ane tamasi'i, pea kuo motu'a 'a hono 'unoho." ¹⁵ Pea na'e pehē 'e ia, "Ui atu kiate ia." Pea 'osi 'a 'ene ui ia, na'a ne tu'u 'i he hū'anga matapā. ¹⁶ Pea na'e pehē 'e ia, "I he fa'hita'u ko eni, 'o fakatatau mo hono kuonga, te ke fā'ufua ha tama." Ka na'e pehē 'e ia, "Oua, 'a hoku 'eiki, ko e tangata 'oe 'Otua, 'oua na'a ke loi ki ho'o kaunanga." ¹⁷ Pea na'e tuitu'ia 'ae fefine, pea ne fā'ele'i 'ae tama 'i he kuonga ko ia na'e fakahā kiate ia 'e 'Ilaisa, 'o fakatatau mo e kuonga 'oe feitama.

¹⁸ ¶ Pea 'i he'ene tupu ke lahi 'ae tamasi'i, na'e hoko ki he 'aho 'e taha, na'e 'alu ai ia ki he'ene tamai mo e kau tu'usi 'oe ututa'u. ¹⁹ Pea na'a ne pehē ki he'ene tamai, "A hoku 'ulu, 'a hoku 'ulu!" Pea na'e pehē 'e ia ki ha tama talavou, "Fua ia 'o 'ave ki he'ene fa'ē." ²⁰ Pea 'i he'ene 'ave ia, mo 'omi ki he'ene fa'ē, na'a ne nofo ki hono funga tui 'o a'u ki he ho'atāmālie, pea pekia. ²¹ Pea na'e 'alu hake ia, 'o ne fakatokoto ia ki he mohenga 'oe tangata 'oe 'Otua, mo ne tāpuni 'ae matapā kiate ia, pea 'alu ia kitu'a. ²² Pea na'a ne ui atu ki hono 'unoho, 'o ne pehē, "Oku ou kole, ke ke fekau mai ha taha 'oe kau talavou, mo ha 'asi 'e taha, koe'uhi ke u lele ai ki he tangata 'oe 'Otua, mo toe ha'u." ²³ Pea na'e pehē 'e ia, "Ko e hā te ke 'alu ai kiate ia he 'aho ni? 'Oku 'ikai ko e māhina fo'ou, pe ko e 'aho tapu." Pea na'e pehēange 'e ia, "Fiemālie pe." ²⁴ Pea na'a ne toki 'ai 'ae heka'anga ki he 'asi, mo ne pehē ki he'ene tamaio'eiki, "Fai vave, mo 'alu atu pe, 'oua na'a ke fakatuotuai 'ae 'alu 'ae manu, ka 'i he'eku fekau pe 'a'aku." ²⁵ Ko ia na'a ne 'alu mo ne hoko atu ki he tangata 'oe 'Otua 'i he mo'unga ko Kameli. Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene mamata kei mama'o 'ae tangata 'oe 'Otua kiate ia, na'a ne pehē kia Kehesi ko 'ene tamaio'eiki, "Vakai, ko 'ena

'ae fefine Sunemi: ²⁶ Lele leva, pea fakafetaulaki kiate ia, mo ke pehē ki ai, 'Oku ke lelei pe koe? 'Oku lelei pe 'a ho 'unoho? 'Oku lelei pe mo ho'o tamasi'i? pea na'e tali 'e ia 'o pehē, 'Oku lelei pe." ²⁷ Pea 'i he'ene hoko mai ki he tangata 'oe 'Otua ki he mo'unga, na'a ne puke ia 'i hono va'e: ka na'e fakaofi mai 'a Kehesi ke ne teketeke'i atu ia. Pea na'e pehē 'e he tangata 'oe 'Otua, "Tuku ai pe ia; he kuo mamahi 'a hono loto 'iate ia: pea kuo fakafufū ia meiate au 'e Sihova 'o ne ta'efakahā ia kiate au." ²⁸ Pea toki pehē 'e he fefine, "He na'aku holi ki ha tama mei hoku 'eiki? 'Ikai na'aku pehē, Ke 'oua na'a kākaa'i au?" ²⁹ Pea na'e toki pehē 'e ia kia Kehesi, "Ai ho no'otangavala, pea to'o 'a hoku tokotoko 'i ho nima, pea 'alu 'i ho hala; kapau te mo fetaulaki mo ha tangata, 'oua na'a fetapa mo ia; pea kapau 'e fetapa mai ha tokotaha kiate koe, 'oua na'a ke toe leange ki ai: pea ke 'ai 'a hoku tokotoko ki he mata 'oe tamasi'i." ³⁰ Pea na'e pehē 'e he fa'ē 'ae tamasi'i, "Oku mo'ui 'a Sihova, pea 'i he mo'ui mo ho laumālie, 'e 'ikai te u li'aki koe." Pea na'a ne tu'u hake 'o muimui 'iate ia. ³¹ Pea na'e mu'omu'a atu 'a Kehesi 'i hono 'ao, mo ne hilifaki 'ae tokotoko ki he mata 'oe tamasi'i; ka na'e 'ikai ke lea, pe ongo'i. Ko ia na'a ne toe 'alu ke fetaulaki kiate ia, mo ne fakahā ki ai, 'o pehē, "Oku 'ikai ke faka'ā 'ae tamasi'i." ³² Pea 'i he'ene hoko mai 'a 'Ilaisa ki he fale, vakai, na'e mate 'ae tamasi'i, pea na'e fakatokoto 'i hono mohenga. ³³ Ko ia na'a ne hū ai ki loto fale, mo ne tāpuni 'ae matapā ke na toko ua pe, pea na'a ne lotu kia Sihova. ³⁴ Pea na'a ne 'alu hake, mo ne tokoto hifo ki he tamasi'i, 'o ne 'ai 'a hono ngutu 'o'ona ki hono ngutu, mo hono mata ki hono mata, mo hono nima ki hono nima; pea na'a ne fakatokoto ia ki he tamasi'i; pea na'e faka'a'au ke mafana 'ae sino 'oe tamasi'i. ³⁵ Pea na'a ne toe ha'u, mo ne 'eve'eva fe'alu'aki pe 'i he fale; pea ne 'alu hake, mo ne fakatokoto ia kiate ia: pea na'e mafatua 'ae tamasi'i 'o liunga fitu, pea na'e fakava'ae he tamasi'i 'a hono mata. ³⁶ Pea na'a ne ui kia Kehesi, 'o ne pehē, "Ui mai 'a e fefine Sunemi." Pea na'a ne ui ki ai. Pea 'i he'ene hū mai kiate ia, na'a ne pehē 'e ia, "To'o hake 'a ho'o tama." ³⁷ Pea na'a ne toki hū ange, mo tō hifo ki hono va'e, mo ne punou hifo ki he kelekele, mo ne to'o hake 'a 'ene tama, 'o 'alu atu kitu'a.

³⁸ ¶ Pea na'e toe ha'u 'a 'Ilaisa ki Kilikali: pea na'e ai 'ae honge 'i he fonua; pea na'e nofo 'i hono 'ao 'ae ngaahi foha 'oe kau palōfita: pea na'a ne pehē ki he'ene tamaio'eiki, Fokotu'u 'ae kulo lahi, pea haka ha me'akai ma'ae ngaahi foha 'oe kau palōfita. ³⁹ Pea na'e 'alu ha tokotaha ki he ngoue ke tātaki 'ae lou'akau, pea na'a ne 'ilo ai 'ae vaine tupu vao, pea na'a ne tānaki mei ai 'ae ngaahi fua ke pito ai hono kofu, pea na'a ne 'omi 'o hifi ia ki he kulo 'oe haka lū: he na'e 'ikai te nau 'ilo hono anga. ⁴⁰ Ko ia na'a nau lilingi atu koe'uhi ke kai 'e he kau tangata. Pea 'iloange, lolotonga 'enau kai 'ae lū, na'a nau ui atu, 'o pehē, "E tangata 'oe 'Otua 'oku 'i he kulo 'ae mate." Pea na'e 'ikai te nau fa'a kai mei ai. ⁴¹ Ka na'e pehē 'e ia, "Omi ha maho'a." Pea na'a ne 'ai ia ki he kulo; pea na'a ne pehē, "Lilingi atu

ma'ae kakai, koe'uhi ke nau kai." Pea tā na'e 'ikai ha me'a kovi 'i he kulo.

⁴² ¶ Pea na'e ha'u ha tangata mei Pealisalisa, 'o ne 'omi ki he tangata 'oe 'Otua 'ae mā 'oe 'uluaki fua, ko e fo'i mā pa'ale 'e uofulu, mo e ngaahi fuhinga koane mo hono kafukafu. Pea na'a ne pehē, "'Atu ia ki he kakai ke nau kai ia." ⁴³ Pea na'e pehē 'e he'ene tamaio'eiki, "Ko e hā, te u 'ai atu eni koā 'i he 'ao 'o ha kau tangata 'e toko teau?" Pea na'e toe pehē 'e ia, "'Atu ki he kakai, ke nau kai ai: he 'oku pehē 'e Sihova, Te nau kai ai pea 'e toe pe." ⁴⁴ Pea pehē, na'a ne tuku ia ki honau 'ao, pea na'a nau kai, pea na'e toe pe, 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova.

1 Ko e me'a 'i he lea 'ae ta'ahine pōpula 'oku 'alu ai 'a Neamani ki Samēlia ke fakamo'ui mei he'ene kilia. 8 'Oku fekau ia 'e 'Ilaisiā ke 'alu ki Sioatani pea 'oku ne mo'ui ai. 15 'Oku 'ikai ma'u 'e ia 'ae ngaahi foaki meia Neamani, 20 Ko e fai kākā 'a Kehesi mo 'ene loi, pea mo e piki ai kiate ia 'ae kilia.

5 PEA ko Neamani, ko e 'eiki pule ki ke kautau 'oe tu'i 'o Silia, ko e tangata ia na'e 'eiki mo ongoon-golelei 'i he 'ao 'o 'ene 'eiki, koe'uhi ko e me'a 'iate ia, na'e foaki 'e Sihova 'ae fakamo'ui ki Silia: ko e tangata foki ia na'e mālohi 'aupito 'i he tau, ka ko e kilia. ² Pea 'i he 'alu atu 'ae ngaahi kongakau 'oe kakai Silia, na'a nau 'omi pōpula ha ta'ahine si'i mei he fonua 'o 'Isileli; pea na'e tauhi 'e ia ki he 'unoho 'o Neamani. ³ Pea na'e pehē 'e ia ki he'ene fine'eiki, "Taumaia kuo nofo 'a 'eku 'eiki mo e palōfita 'aia 'oku 'i Samēlia! he te ne fakamo'ui ia mei he'ene kilia." ⁴ Pea na'e 'alu ange 'ae tokotaha, mo ne tala ki he'ene 'eiki, 'o pehē, "'Oku pehē mo pehē 'e he ta'ahine 'aia 'oku mei he fonua 'o 'Isileli." ⁵ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o Silia, "'Oku lelei, 'alu, pea te u 'atu ha tohi ki he tu'i 'o 'Isileli." Pea na'a ne 'alu, pea ne 'ave mo ia 'ae taleniti siliva 'e hongofulu, mo e konga koula 'e ono afe, mo e kofu kātoa 'e hongofulu. ⁶ Pea na'a ne 'omi 'ae tohi ki he tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, "Ko eni 'oka hoko atu 'ae tohi ni kiate koe, vakai, kuo u fekau atu mo ia kiate koe 'a Neamani ko 'eku tamaio'eiki, koe'uhi ke ke fakamo'ui ia mei he'ene kilia." ⁷ Pea na'e hoko 'o pehē hili 'a 'ene lau 'e he tu'i 'o 'Isileli 'ae tohi, na'a ne haehae 'a hono ngaahi kofu, mo ne pehē, "He ko e 'Otua au, ke tāmata mo fakamo'ui, kuo fekau ai 'e he tangata ni ke u fakamo'ui ha tangata mei he'ene kilia? Ko ia mou vakai, pea mou tokanga ki he'ene kumi ha me'a ke fakatupu ai 'ae kovi kiate au."

⁸ ¶ Pea 'i he'ene fanongo 'e 'Ilaisiā ko e tangata 'oe 'Otua ki he haehae 'e he tu'i 'o 'Isileli 'a hono ngaahi kofu, na'a ne fekau ai ki he tu'i, 'o pehē, "Ko e hā kuo ke haehae ai ho ngaahi kofu? Tuku ke ne ha'u kiate au, pea te ne 'ilo 'oku ai ha palōfita 'i 'Isileli." ⁹ Ko ia na'e ha'u 'a Neamani mo 'ene fanga hoosi pea mo 'ene saliotē, pea tu'u 'i he matapā 'oe fale 'o 'Ilaisiā. ¹⁰ Pea na'e fekau atu 'e 'Ilaisiā ha tangata fekau kiate ia, 'o pehē, "'Alu 'o kaukau 'i Sioatani ke liunga fitu, pea 'e toe hoko mai ho kakano kiate koe, pea te ke ma'a ai." ¹¹ Ka na'e 'ita lahi 'a Neamani, pea 'alu ia, mo ne pehē, "Vakai, na'aku pehē 'eau, te ne 'omi mo'oni kitu'a kiate au, pea tu'u, 'o

ne ui ki he huafa 'o Sihova ko hono 'Otua, mo ne ala 'a-ki 'a hono nima ki he potu, mo ne fakamo'ui ai 'ae kilia. ¹² 'ikai 'oku lelei hake 'a 'Apana mo Paapaa ko e vaitafe 'i Tamasikusi, 'i he ngaahi vai kotoa pē 'o 'Isileli? 'ikai te u fa'a kaukau 'i ai, pea u ma'a ai? Ko ia, na'a ne foki atu 'o 'alu 'i he 'ita lahi." ¹³ Pea na'e fakaofi atu 'a 'ene kau tamaio'eiki kiate ia, mo nau lea kiate ia, 'o pehē, "'Eku tamai, ka ne tala 'e he palōfita ke ke fai ha me'a lahi, 'ikai kuo ke fai ia? Kae mu'a hake eni, 'a 'ene pehē mai kiate koe, 'Kaukau, pea te ke ma'a ai?'|" ¹⁴ Pea na'a ne toki 'alu hifo, mo ne kaukau ia 'o liunga fitu 'i Sioatani, 'o hangē ko e lea 'ae tangata 'oe 'Otua: pea na'e toe hoko mai kiate ia 'a hono kakano, 'o hangē ko e kakano 'o ha tamasi'i si'i, pea na'a ne ma'a ai. ¹⁵ Pea na'a ne toe 'alu ange ki he tangata 'oe 'Otua, 'aia mo 'ene kau fononga kotoa pē, pea ha'u, 'o ne tu'u 'i hono 'ao: pea na'a ne pehē, "Vakai, 'oku ou toki 'ilo eni 'oku 'ikai ha 'Otua 'i māmani kotoa pē, ka 'i 'Isileli pe: pea ko ia 'oku ou kole, ke ke ma'u ha me'a'ofa mei ho'o tamaio'eiki." ¹⁶ Ka na'e pehē 'e ia, "'Oku mo'ui 'a Sihova 'aia 'oku ou tu'u ni 'i hono 'ao, pea 'e 'ikai te u ma'u ha me'a. Pea na'a ne kole fakamātoato ke ne ma'u ia; ka na'e 'ikai loto ia ki ai." ¹⁷ Pea na'e pehē 'e Neamani, "Pea ka kuo pehē, 'oku ou kole ai ke 'omi ki ho'o tamaio'eiki ha kavenga 'e ua 'oe kekeleke ke fakaheka ki ha miuli 'e ua? Koe'uhi 'e 'ikai si'i toe 'atu 'e ho'o tamaio'eiki ha feilaulau tutu, pe ha feilaulau ki ha ngaahi 'otua kehe, ka kia Sihova pe." ¹⁸ "Ke fakamolemole 'e Sihova 'a ho'o tamaio'eiki 'i he me'a ko eni, 'oka hū atu 'a 'eku 'eiki ki he fale 'o Limoni ke lotu ai, pea 'oku ne fa'aki ki hoku nima, pea 'oku ou punou hifo 'i he fale 'o Limoni: 'o kau ka punou hifo au 'i he fale 'o Limoni, ke fakamolemole 'e Sihova 'a ho'o tamaio'eiki 'i he me'a ni." ¹⁹ Pea na'a ne pehē kiate ia, "Ke ke 'alu 'i he fiemālie." Pea na'a ne 'alu 'o mama'o si'i mei he potu ko ia.

²⁰ ¶ Ka na'e pehē 'e Kehesi ko e tamaio'eiki 'a 'Ilaisiā ko e tangata 'oe 'Otua, "Vakai, kuo mamae 'a 'eku 'eiki ki he tangata Silia ni ko Neamani, ko e me'a 'i he'ene ta'ema'u mei hono nima 'ae me'a na'a ne 'omi: kae hangē 'oku mo'ui 'a Sihova, te u lele atu kiate ia, 'o ma'u ha me'a meiate ia." ²¹ Ko ia na'e muimui atu 'a Kehesi kia Neamani. Pea 'i he sio 'a Neamani ki he'ene lele mai kiate ia, na'a ne 'alu hifo mei he'ene saliotē ke fetaulaki kiate ia mo ne pehē, "'Oku lelei kotoa pē?" ²² Pea na'a ne pehē, "'Oku lelei kotoa pē. Kuo fekau au 'e he'eku 'eiki, ke fakahā, Vakai, kuo ha'u eni kiate au mei he mo'unga 'o 'Ifalemi 'ae ongo talavou mei he ngaahi foha 'oe kau palōfita: pea 'oku ou kole ke ke foaki kiate kinaua, ha taleniti siliva 'e taha, mo e ngaahi kofu kātoa 'e ua." ²³ Pea na'e pehē 'e Neamani, "Ke ke fiemālie pe, 'ave 'ae taleniti 'e ua." Pea na'a ne ue'i mālohi ia, pea na'a ne no'otaki 'ae taleniti siliva 'e ua ki he kato 'e ua, mo e ngaahi kofu kātoa 'e ua, pea na'a ne 'ai ia ki he'ene tamaio'eiki 'e toko ua; pea na'a na fua atu ia 'i hono 'ao. ²⁴ Pea 'i he'ene hoko atu ki he fale le'o, na'a ne to'o ia mei hona nima, mo ne 'ai atu ia ki fale: pea na'a ne tukuange 'ae ongo tangata ke 'alu,

pea na'a na 'alu. ²⁵ Ka na'e hū atu ia *ki fale*, mo ne tu'u 'i he 'ao 'o 'ene 'eiki. Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa kiate ia, "Kuo ke ha'u mei fē Kehesi?" Pea na'a ne pehē 'e ia, na'e 'ikai 'alu ho'o tamaio'eiki ki ha potu. ²⁶ Pea na'a ne pehēange kiate ia, "Ikai na'e 'alu 'a hoku loto mo koe, 'i he'ene tafoki mai 'ae tangata mei hono saliate ke fakafetaulaki kiate koe? He ko e kuonga eni ke ma'u kofu, mo e ngoue 'olive, mo e ngoue vaine, mo e fanga sipi, mo e fanga pulu, mo e kau tamaio'eiki, mo e kau kaunanga?" ²⁷ Ko ia foki, 'e piki kiate koe 'ae kilia na'e 'ia Neamani, pea ki ho hako 'o ta'engata." Pea na'a ne 'alu atu mei hono 'ao ko e kilia 'o tatau mo e 'uha hinehina.

1 Ko e fakatētē 'e 'Ilaisa 'ae ukamea. 8 Ko 'ene fakahā 'ae fakakaukau 'ae tu'i 'o Silia. 13 'Oku fakakui 'ae kautau na'e fai ke puke 'a 'Ilaisa. 19 'Oku taki mai 'akinautolu ki Samēlia pea toki tukuange 'i he fiemālie. 24 Ko e hongē 'i Samēlia. 30 Ko e fekau atu 'e he tu'i ke tāmāte'i 'a 'Ilaisa.

6 PEA na'e pehē 'e he ngaahi foha 'oe kau palōfita kia 'Ilaisa, "Vakai eni, kuo 'api'api kiate kitautolu 'ae potu 'oku tau nonofo ai mo koe. ² 'Oku mau kole kiate koe, ke ke tuku ke mau 'alu ki Sioatani, pea taki taha to'o 'e he tangata ha'ane 'akau lalanga, pea mau ngaohi 'i ai ha potu ke tau nofo ai." Pea na'e talaange 'e ia, 'o pehē, "Mou 'alu." ³ Pea na'e pehē 'e he tokotaha, "Oku ou kole ke ke fiemālie mo ke 'alu mo ho'o kau tamaio'eiki." Pea na'a ne pehēange, "Te u 'alu pe." ⁴ Ko ia na'a ne 'alu ai mo kinautolu. Pea 'i he'enua hoko atu ki Sioatani, na'a nau fai 'ae ta'anga. ⁵ Kae lolotonga 'a 'ene tā ha 'akau 'e he tokotaha, na'e tō hifo 'ae toki ukamea ki he vai: pea na'a ne tangi mo pehē, "Oiauē, 'a 'eku 'eiki! He na'e nō ia." ⁶ Pea na'e pehē 'e he tangata 'oe 'Otua, na'e tō hifo ia 'i fē? Pea na'a ne fakahā kiate ia 'ae potu. Pea na'a ne tutu'u mai ha va'a 'akau mo ne lī ia ki ai pea na'e tētē hake 'ae ukamea. ⁷ Ko ia na'e pehē 'e ia, "To'o hake ia kiate koe." Pea na'a ne mafao atu hono nima, mo ne to'o ia.

⁸ ¶ Pea na'e fai 'ae tau 'e he tu'i 'o Silia ki 'Isileli, pea ne fakakaukau mo 'ene kau tamaio'eiki, 'o pehē, 'E 'i he potu ko ē mo ē 'a hoku 'apitanga tau. ⁹ Pea na'e fekau atu 'e he tangata 'oe 'Otua ki he tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, Vakai ke 'oua na'a ke 'alu ange ki he potu na; he kuo hoko hifo ki ai 'ae kakai Silia. ¹⁰ Pea na'e fekau atu 'e he tu'i 'o 'Isileli ki he potu na'e faka'ilo 'e he tangata 'oe 'Otua mo valoki ai ia, pea na'a ne fakamo'ui ia 'i ai 'o 'ikai ke liunga taha pe liunga ua. ¹¹ Ko ia na'e puputu'u lahi 'ae loto 'oe tu'i 'o Silia 'i he me'a ni; pea na'a ne ui mai 'a 'ene kau tamaio'eiki, mo ne pehē kiate kinautolu, "'E 'ikai te mou fakahā mai pe ko hai 'iate kitautolu 'oku kau ki he tu'i 'o 'Isileli?" ¹² Pea na'e pehē 'e he tokotaha 'o 'ene kau tamaio'eiki, "'A 'eku 'eiki ko e tu'i, 'oku 'ikai ha tokotaha ka ko 'Ilaisa pe ko e palōfita 'aia 'oku 'i 'Isileli, 'oku tala ki he tu'i 'o 'Isileli 'ae ngaahi lea 'aia 'oku ke lea 'aki 'i ho'o potu mohe." ¹³ Pea na'a ne pehē, "'Alu 'o vakai pe 'oku 'i fē ia, koe'uhi ke u fekau atu mo 'omi ia." Pea na'e tala kiate ia, 'o pehē, "Vakai 'oku ne nofo 'i Totani." ¹⁴ Ko ia na'a ne fekau ki ai 'ae fanga

hoosi, mo e ngaahi saliate, mo e fu'u kakai tokolahi: pea na'a nau omi po'uli pe 'onau kāpui 'ae kolo. ¹⁵ Pea 'i he'ene tu'u hengihengi hake 'ae tamaio'eiki 'ae tangata 'oe 'Otua, mo ne 'alu kitu'a, "Vakai, na'e kāpui 'ae kolo 'e he fu'u kakai tokolahi 'aki 'ae fanga hoosi mo e ngaahi saliate." Pea na'e pehē 'e he'ene tamaio'eiki kiate ia, "'Oiauē 'a 'eku 'eiki! Ko e hā te ta fai?" ¹⁶ Pea na'e pehēange 'e ia, "'Oua na'a ke manavahē: he ko kinautolu 'oku kau mai kiate kitaua 'oku tokolahi hake 'iate kinautolu 'oku kau kiate kinautolu." ¹⁷ Pea na'e lotu 'a 'Ilaisa, 'o ne pehē, "'E Sihova, 'oku ou kole kiate koe, ke ke faka'ā 'a hono mata, koe'uhi ke ne mamata." Pea na'e faka'ā 'ae mata 'oe talavou 'e Sihova; pea na'a ne sio: pea vakai, na'e fonu 'ae mo'unga 'i he fanga hoosi mo e ngaahi saliate afi na'e nofo takatakai 'ia 'Ilaisa. ¹⁸ Pea 'i he'enua hoko hifo kiate ia, na'e lotu 'a 'Ilaisa kia Sihova, 'o ne pehē, "'Oku ou kole kiate koe ke ke taa'i 'ae kakai ni ke nau kui." Pea na'a ne taa'i ke kui 'akinautolu 'o hangē ko e lea 'a 'Ilaisiā. ¹⁹ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa kiate kinautolu, "'Oku 'ikai ko e hala eni, pea 'oku 'ikai ko e kolo eni: muimui mai 'iate au, pea te u 'omi 'akimoutolu ki he tangata 'oku mou kumi ki ai." Ka na'a ne tataki 'akinautolu ki Samēlia. ²⁰ Pea 'i he'enua hoko mai ki Samēlia, na'e pehē 'e 'Ilaisa, "'E Sihova, ke ke faka'ā 'ae mata 'oe kau tangata ni, koe'uhi ke nau mamata." Pea na'e faka'ā honau mata 'e Sihova, pea na'a nau mamata; pea vakai, kuo nau 'i he loto *kolo* 'o Samēlia. ²¹ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli kia 'Ilaisa, 'i he'ene mamata kiate kinautolu, "'A 'eku tamai, te u te'ia 'akinautolu pe 'ikai? Te u te'ia 'akinautolu?" ²² Pea na'e pehēange 'e ia, "'E 'ikai te ke te'ia 'akinautolu: te ke fie tāmāte 'akinautolu kuo ke ma'u pōpula 'i ho'o heletā pea mo ho'o kaufana? Tuku ki honau 'ao 'ae mā mo e vai, koe'uhi ke nau kai mo inu, pea 'alu ki honau 'eiki." ²³ Pea na'a ne teuteu ma'anautolu 'ae me'akai lahi: pea hili 'enua kai mo inu, na'a ne fekau ke nau 'alu, pea na'a nau 'alu ki honau 'eiki. Pea pehē, "Na'e 'ikai toe ha'u 'ae ngaahi kautau mei Silia ki he fonua 'o 'Isileli.

²⁴ ¶ Pea hili ange eni, na'e tānaki 'e Penihatati ko e tu'i 'o Silia 'a 'ene kautau kotoa pē, mo ne 'alu hake, 'o ne kāpui 'a Samēlia 'aki 'ae tau. ²⁵ Pea na'e lahi 'aupito 'ae hongē 'i Samēlia: pea vakai, na'a nau kāpui ai pe ia 'aki 'ae tau, pea ko e me'a ia na'e fakatau ai 'ae 'ulu 'oe 'asi 'aki 'ae pa'anga siliva 'e valungofulu, pea mo e vahe fā 'oe kape 'o 'ete lupe ki he kongā siliva 'e nima. ²⁶ Pea lolotonga 'ae 'alu ange 'ae tu'i 'o 'Isileli 'i he funga 'ā, na'e tangi mai kiate ia ha fefine, 'o pehē, "'E hoku 'eiki, ko e tu'i, tokoni mai." ²⁷ Pea na'e pehē 'e ia, "'Kapau 'e 'ikai fakamo'ui koe 'e Sihova, 'e fēfē 'a 'eku tokoni koe 'eau? Mei he tuku'anga uite, pe mei he tata'o'anga uaine?" ²⁸ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "Ko e hā 'a ho'o mamahi?" Pea na'e pehē 'e ia, na'e pehē mai 'e he fefine ni kiate au, "Foaki ho'o tama 'a'au, ke ta kai ia he 'aho ni, pea te ta kai 'a 'eku tama 'a'aku 'i he 'apongipongi. ²⁹ Ko ia ne ma haka 'a 'eku tama, pea ne ma kai ia: pea na'aku pehē kiate ia 'i he 'aho 'e taha, Foaki 'a ho'o tama 'a'au, ke ta kai ia: ka kuo ne fufū 'a

'ene tama." ³⁰ Pea vakai 'i he'ene fanongo 'e he tu'i ki he ngaahi lea 'ae fefine, na'a ne haehae 'a hono ngaahi kofu; pea na'a ne 'alu ange 'i he funga 'ā, pea na'e sio 'ae kakai, pea vakai kuo ne 'ai 'ae kofu tauanga'a ki loto ki hono kakano. ³¹ Pea na'a ne toki pehē, "Ke fai pehē 'e he 'Otua kiate au 'o lahi hake, 'o kapau 'e kei tu'u 'ae 'ulu 'o 'Ilaisa ko e foha 'o Safati kiate ia he 'aho ni." ³² Ka na'e nofo pe 'a 'Ilaisa 'i hono fale, pea na'e nonofo mo ia 'ae kau mātu'a; pea na'e fekau atu 'e he tu'i ha tangata meiate ia: ka 'i he te'eki hoko mai 'ae talafekau kiate ia, na'a ne pehē ki he kau mātu'a, "'Oku mou vakai, ki he'ene fekau mai 'e he foha ni 'oe fakapō, ke ne to'o 'o 'ave 'a hoku 'ulu? Vakai, 'oka hoko mai 'ae talafekau, tāpuni 'ae matapā, pea tā'ofi ma'u ia ki he matapā: 'ikai kuo patū mai 'ae va'e 'o 'ene 'eiki ki mui 'iate ia?" ³³ Pea lolotonga 'a 'ene kei talanoa mo kinautolu, vakai, na'e hoko hifo kiate ia 'ae talafekau: pea na'a ne pehē, "Vakai 'oku meia Sihova 'ae kovi ni; koe'uma'ā 'a 'eku kei tatali ai kia Sihova?"

1 'Oku fakahā 'e 'Ilaisa 'e ai ha mahu lahi 'i Samēlia. 3 Ko e 'alu atu 'ae kau kilia 'e toko fā ki he kau tau 'o Silia mo 'enau 'ilo ai kuo nau hola. 12 Ko e toki veteki 'ae nofo'anga 'oe kau tau 'o Silia. 17 Ko e 'eiki 'e tokotaha na'e 'ikai tui ki he kikite, 'oku malamalaki 'i he hū'anga matapā na'a ne le'ohi, 'o ne mate ai.

7 PEA na'e toki pehē 'e 'Ilaisa, "Mou fanongo ki he folofola 'a Sihova; 'oku pehē 'e Sihova, Fe'unga nai mo e feitu'ula'ā ni 'apongipongi 'e fakatau 'ae fua'anga mahoa'a lelei 'e taha ki he sikeli 'e taha, mo e fua'anga 'e ua 'oe pa'ale ki he sikeli 'e taha, 'i he matanikolo 'o Samēlia." ² Pea ko e 'eiki ko ia na'e fa'aki ai 'ae tu'i ki hono nima na'e tali 'o pehēange ki he tangata 'oe 'Otua, "Vakai, ka ne ngaohi 'e Sihova ha ngaahi kātupa 'i he langi, 'e fa'a fai koā 'ae me'a ni?" Pea na'e pehē 'e ia, "Vakai te ke mamata ki ai 'aki ho mata 'o'ou, ka 'e 'ikai te ke kai mei ai."

³ ¶ Pea na'e nofo 'ae kau tangata kilia 'e toko fā 'i he hū'anga matapā 'oe kolo pea na'a nau fepehē'aki, "Ko e hā 'oku tau nofo ai pe 'i heni ke tau mate ai?" ⁴ Kapau te tau pehē, "Ke tau hū atu ki loto kolo, 'oku 'i he kolo 'ae hongē, pea te tau mate ai; pea kapau te tau nofo ai pe 'i heni, te tau mate foki. Ko ia ke tau ō mo hoko ange ki he kautau mei Silia: kapau te nau fakamo'ui 'akitautolu, pehē te tau mo'ui; pea kapau te nau tāmate'i 'akitautolu, te tau mate pe." ⁵ Ko ia na'a nau tu'u hake 'i he kei fakapo'upo'uli ke 'alu ki he 'apitanga 'oe kakai Silia; pea 'i he'enu hoko ange ki he ngata'anga 'aupito 'oe 'apitanga 'oe kakai Silia, vakai na'e 'ikai ha tokotaha 'i ai. ⁶ He na'e me'a 'e Sihova ke fanongo 'e he kakai Silia ki he patū 'oe ngaahi saliate, mo e longoa'a 'oe ngaahi fanga hoosi, 'io, ki he patū mai 'oe fu'u kautau tokolahi: pea na'a nau fepehē'aki, Vakai kuo piutau 'e he tu'i 'o 'Isileli mei he ngaahi tu'i 'oe kakai Heti, mo e ngaahi tu'i 'o 'Isipite ke ha'u 'o tau'i 'akitautolu. ⁷ Pea ko ia na'a nau tutu'u hake ai 'o hola 'i he'ene kei fakapo'upo'uli, mo nau si'aki honau ngaahi fale fehikiki, mo 'enau fanga hoosi, mo 'enau fanga 'asi, 'io, 'ae

'apitanga kotoa mo ia na'e 'i ai, ka nau hola ke nau mo'ui. ⁸ Pea 'i he hoko atu 'ae kau kilia ni ki he ngata'anga 'aupito 'oe 'apitanga, na'a nau hū atu ki he fale fehikiki 'e taha, 'onau kai mo inu, mo nau 'ave mei ai 'ae siliva, mo e koula, mo e ngaahi kofu, mo nau 'alu 'o fufū ia; mo nau toe ha'u 'o hū ki he fale fehikiki 'e taha, 'o fetuku foki mei ai, mo nau 'alu 'o fufū ia. ⁹ Hili ia na'a nau fepehē'aki, "'Oku 'ikai lelei 'ae me'a 'oku tau fai: ko e 'aho eni ko e 'aho 'oe ongoongolelei, ka 'oku tau fakalongo pe: kapau te tau tatali kae'oua ke 'aho, 'e hoko ha kovi kiate kitautolu: ko ia mou omi, koe'uhi ke tau 'alu 'o fakahā eni ki he kaungāfale 'oe tu'i." ¹⁰ Ko ia na'a nau ha'u mo nau ui ki he tangata le'o 'oe kolo: pea na'a nau tala kiate kinautolu 'o pehē, na'a mau hoko ange ki he 'apitanga 'oe kakai Silia, pea vakai, na'e 'ikai ha tokotaha 'i ai, pea na'e 'ikai ongo ai 'ae le'o 'o ha tangata, ka na'e no'otaki 'ae fanga hoosi, mo e fanga 'asi na'e no'otaki, mo e ngaahi fale fehikiki 'o hangē pe ko 'enau tu'u. ¹¹ Pea na'a ne ui 'e ia ki he kau le'o pea na'a nau fakahā ia ki he kaungāfale 'oe tu'i 'i loto fale.

¹² ¶ Pea na'e tu'u hake 'ae tu'i 'i he kei po'uli, 'o ne pehē ki he'ene kau tamaio'eiki, Te u fakahā eni kiate kinautolu 'ae me'a kuo fai 'e he kakai Silia kiate kitautolu. "'Oku nau 'ilo 'etau fiekaia; ko ia kuo nau 'alu atu mei he 'apitanga ke malumu 'i he vao, 'o pehē, "Oka nau ka hū mai mei he kolo, te tau puke mo'ui 'akinautolu, mo hū atu ai ki he kolo." ¹³ Pea na'e pehēange 'e ha tokotaha 'o 'ene kau tamaio'eiki, "'Oku ou kole ke ke tuku ke to'o 'e ha ni'ihi 'ae fanga hoosi 'e nima 'oku toe, 'aia 'oku kei toe 'i he kolo, (vakai, 'oku nau tatau pe mo e tokolahi 'o 'Isileli 'aia 'oku kei toe 'i ai: vakai, 'oku nau hangē pe ko e tokolahi 'o 'Isileli 'aia kuo faka'au'ausino:) pea ke tau fekau atu 'o mamata." ¹⁴ Ko ia na'a nau to'o ai 'ae ongo hoosi toho saliate 'e ua; pea na'e fekau atu 'e he tu'i ki he kautau 'o Silia, 'o ne pehē, "'Alu 'o vakai." ¹⁵ Pea na'a nau muimui kiate kinautolu 'o a'u atu ki Sioatani: pea vakai, na'e felefele'i 'i he hala 'ae ngaahi kofu mo e ngaahi ipu, 'aia na'e li'aki 'e he kakai Silia 'i he'enu hola fakavavevave. Pea na'e liliu mai 'ae kau talafekau, mo nau fakahā ia ki he tu'i. ¹⁶ Pea na'e 'alu atu 'ae kakai, mo nau veteki 'ae ngaahi fale fehikiki 'oe kakai Silia. Pea pehē, na'e fakatau 'ae fua'anga 'e taha 'oe mahoa'a lelei 'aki 'ae sikeli 'e taha, mo e fua'anga pa'ale 'e ua 'aki 'ae sikeli 'e taha, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova.

¹⁷ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i ki he 'eiki 'aia na'a ne fa'aki ki hono nima ke 'a'ana 'ae le'ohi 'oe matapā: pea na'e malamalaki ia 'e he kakai 'i he matapā, pea na'a ne mate, 'o hangē ko ia na'e fakahā 'e he tangata 'oe 'Otua, 'aia na'e lea kiate ia 'i he'ene 'alu hifo 'ae tu'i ki ai. ¹⁸ Pea na'e hoko ia 'o hangē ko ia na'e lea 'aki 'e he tangata 'oe 'Otua ki he tu'i, 'o pehē, Ko e fua'anga 'e ua 'oe pa'ale ki he sikeli 'e taha, mo e fua'anga 'e taha 'oe mahoa'a lelei ki he sikeli 'e taha, 'e fakatau 'apongipongi 'o fe'unga nai mo e feitu'ula'ā ni 'i he matapā 'o Samēlia: ¹⁹ Pea na'e pehēange 'e he 'eiki ko ia ki he tangata 'oe 'Otua, "Vakai mai, kapau 'e ngaohi 'e Sihova ha ngaahi

kātupa 'i he langi, 'e mafai ai ha me'a pehē?" Pea na'a ne pehē 'e ia, "Vakai, te ke sio ki ai 'aki ho mata, ka 'e 'ikai te ke kai mei ai." ²⁰ Pea na'e pehē pe 'ae me'a na'e hoko kiate ia: he na'e malamalaki ia 'e he kakai 'i he matapā, pea na'a ne mate.

1 Ko e 'alu 'ae fefine Sunemi mei hono fonua 'i he ta'u 'e fitu koe'uhi ko e hongē, ka koe'uhi ko e fai me'a mana 'e 'Ilaisa 'oku toe tuku 'a hono fonua kiate ia. 7 Ko e lapa 'oku fai 'e Hasaeli mo 'ene hoko ai ki he pule. 16 Ko e pule kovi 'a Siholami 'i Siuta. 20 Ko e angatu'u 'a 'Itomi pea mo Lipina. 23 'Oku hoko 'a 'Ahasia kia Siholami 'i he pule. 25 Ko 'ene pule kovi 'aupito. 28 'Oku lavea 'a Siholami pea 'oku 'a'ahi kiate 'a 'Ahasia 'i Sesilili.

8 PEA na'e toki lea 'a 'Ilaisa ki he fefine, 'aia na'a ne fokotu'u mo'ui ki ai 'a 'ene tama, 'o ne pehē, "Tu'u hake, pea 'alu 'a koe mo ho kau nofo'anga, pea 'āunofo 'i ha potu pe te ke fa'a 'āunofo ki ai: he kuo pau pe meia Sihova ke 'ai ha hongē; pea 'e hoko foki ia ki he fonua 'i he ta'u 'e fitu." ² Pea na'e tu'u hake 'ae fefine, 'o ne fai 'o hangē ko ia na'e lea ki ai 'ae tangata 'oe 'Otua: pea na'a ne 'alu fakataha mo hono kaungā'api, mo ne nofo 'i he fonua 'oe kakai Filisitua 'i he ta'u 'e fitu. ³ Pea 'i he'ene hiliange 'ae ta'u 'e fitu, na'e toe lili mai 'ae fefine mei he fonua 'oe kakai Filisitua: pea na'a ne 'alu atu ke tangi ki he tu'i ke toe ma'u 'a hono fale pea mo hono fonua. ⁴ Pea na'e alea 'ae tu'i mo Kehesi 'aia na'e tamaio'eiki ki he tangata 'ae 'Otua, 'o pehē, 'Oku ou kole ke ke fakahā mai 'ae ngaahi me'a lahi kotoa pē 'a-ia kuo fai 'e 'Ilaisa. ⁵ Pea 'iloange, lolotonga 'a 'ene fakahā ki he tu'i, 'a 'ene toe fakamo'ui 'ae sino mate, vakai, na'e tangi mai ki he tu'i 'ae fefine 'aia na'e fakamo'ui ki ai 'a 'ene tama, ke ne toe ma'u mai 'a hono fale pea mo hono fonua. Pea na'e pehē 'e Kehesi, "'E hoku 'eiki ko e tu'i, ko e fefine eni, pea ko 'ene tama eni, 'aia na'e fakamo'ui 'e 'Ilaisa." ⁶ Pea 'i he'ene 'eke atu 'e he tu'i ki he fefine, na'a ne fakamatala ia kiate ia. Ko ia na'e fekau ai 'e he tu'i ki ha matāpule 'e tokotaha, 'o pehē, "Toe 'atu kiate ia 'ae me'a kotoa pē na'e 'a'ana, pea mo e tupu kotoa pē 'o 'ene ngoue talu mei he 'aho na'a ne 'alu ai mei he fonua, 'o a'u mai ki he 'aho ni."

⁷ ¶ Pea na'e hoko mai 'a 'Ilaisa ki Tamasikusi; pea na'e mahaki'ia 'a Penihatati ko e tu'i 'o Silia; pea na'e tala kiate ia, 'o pehē, "Kuo ha'u ki heni 'ae tangata 'oe 'Otua. ⁸ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Hasaeli, To'o ha me'a'ofa 'i ho nima, pea ke 'alu 'o fakafetaulaki mo e tangata 'oe 'Otua, pea ke fehu'ia kia Sihova 'iate ia, 'o pehē, "Pe te u toe mo'ui hake mei he mahaki ni?" ⁹ Ko ia na'e 'alu ai 'a Hasaeli ke fetaulaki mo ia, 'o ne 'ave 'ae me'a'ofa 'i hono nima, 'io, mei he me'a lelei kotoa pē 'i Tamasikusi, ko e ngaahi kavenga na'e fua 'e he fanga kāmeli 'e fāngofulu, pea na'a ne ha'u 'o tu'u 'i hono 'ao, mo ne pehē, Kuo fekau'ia au 'e ho foha ko Penihatati ko e tu'i 'o Silia, ke pehē, "Te u toe mo'ui hake mei he mahaki ni pe 'ikai?" ¹⁰ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa kiate ia, "'Alu, 'o tala kiate ia, 'Oku ke fa'a mo'ui hake mo'oni: ka kuo fakahā mai 'e Sihova ko e mo'oni pe te ne mate." ¹¹ Pea na'e sio fakamama'u ia, pea na'a ne mā ai: pea na'e

tangi 'ae tangata 'oe 'Otua. ¹² Pea na'e pehē 'e Hasaeli, Ko e hā 'oku tangi ai 'a hoku 'eiki?" Pea na'e pehēange 'e ia, "Koe'uhi 'oku ou 'ilo 'ae kovi kotoa pē 'aia te ke fai ki he fānau 'a 'Isileli: te ke tutu 'a honau ngaahi kolo tau, pea te ke tāmata'i 'a 'enau kau talavou 'aki 'ae heletā, pea te ke laiki 'a 'enau tamaiki, mo fahi'i 'ae kau fefine 'oku feitama." ¹³ Pea na'e pehē 'e Hasaeli, "Ka ko e hā, ko e kulī 'a ho'o tamaio'eiki ko au, ke u fai ha me'a pehē fau?" Pea na'e pehēange 'e 'Ilaisa, "Kuo faka'ilo mai 'e Sihova ke ke tu'i ko e ki Silia." ¹⁴ Ko ia na'a ne 'alu ai meia 'Ilaisa, mo ne ha'u ki he'ene 'eiki; 'a-ia na'e pehē kiate ia, "Ko e hā 'ae lea 'a 'Ilaisa kiate koe? Pea na'a ne pehēange, na'a ne fakahā mai te ke mo'ui hake mo'oni." ¹⁵ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he 'aho na'e fehohoi, na'e to'o 'e Hasaeli ha konga holo matolu, mo ne unu ia 'i he vai, pea na'a ne folahi ia ki hono mata, ke ne mate ai: pea na'e fetongi ai ia 'i he pule 'e Hasaeli.

¹⁶ ¶ Pea 'i hono nima 'oe ta'u 'o Solami ko e foha 'o 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli, ka na'e tu'i 'a Sihosafate 'i he kuonga ko ia 'i Siuta, na'e kamata pule 'a Siholami ko e foha 'o Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta. ¹⁷ Na'e tolungofulu ma ua 'a 'ene ta'u 'i he'ene kamata pule; pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e valu 'i Selūsalema. ¹⁸ Pea na'a ne 'alu 'i he hala 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli, 'o hangē ko ia na'e fai 'e he fale 'o 'Ehapi: he na'a ne 'unoho mo e 'ofefine 'o 'Ehapi: pea na'a ne fai 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁹ Ka na'e 'ikai fie faka'auha 'a Siuta 'e Sihova, koe'uhi pe ko Tevita ko 'ene tamaio'eiki, 'aia na'a ne tala'ofa ki ai ke foaki ma'uaipe kiate ia ha maama, pea ki hono hako.

²⁰ ¶ 'I hono kuonga 'o'onā na'e angatu'u 'a 'Itomi ki he pule 'a Siuta, pea na'a nau fakanofu ha tu'i ma'anautolu pe. ²¹ Ko ia na'e 'alu atu ai 'a Solami ki Saili, pea na'e 'alu mo ia 'ae ngaahi saliote kotoa pē: pea na'a ne tu'u hake 'i he po'uli, mo ne te'ia 'ae kakai 'Itomi na'e nofo takatakai 'iate ia, pea mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi saliote: pea na'e fehohoi 'ae kakai ki honau ngaahi fale fehikitaki. ²² Ka kuo angatu'u 'a 'Itomi ki he pule 'a Siuta 'o a'u mai ki he 'aho ni. Pea na'e angatu'u 'a Lipina 'i he kuonga pe ko ia. ²³ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Solami, mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ²⁴ Pea na'e mohe 'a Solami ki he'ene ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu ki he potu 'a 'ene ngaahi tamai 'i he kolo 'o Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko 'Ahasia.

²⁵ ¶ Pea 'i hono hongofulu ma ua 'oe ta'u 'o Solami ko e foha 'o 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli na'e kamata pule 'a 'Ahasia ko e foha 'o Siholami ko e tu'i 'o Siuta. ²⁶ Na'e uofulu ma ua 'ae ta'u 'oe motu'a 'a 'Ahasia 'i he'ene kamata pule; pea na'a ne pule 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e taha. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'e ko 'Atalia, ko e 'ofefine 'o Omili ko e tu'i 'o 'Isileli. ²⁷ Pea na'a ne 'eve'eva 'i he hala 'oe fale 'o 'Ehapi, mo ne fai 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko ia na'e fai 'e he fale 'o 'Ehapi: he ko e foha ia 'i he fono ki he fale 'o 'Ehapi.

²⁸ ¶ Pea na'a ne 'alu mo Solami ko e foha 'o 'Ehapi ki he tau na'e fai kia Hasaeli ko e tu'i 'o Silia 'i Lemoti-Kil-

iatu; pea na'e lavea 'a Solami 'i he kakai Silia. ²⁹ Pea na'e toe 'alu 'a Solami ki Sesilili ke fakamo'ui 'a hono ngaahi lavea 'aia na'e lavea ai ia 'i he kakai Silia 'i Lama, 'i he'ene tau'i 'a Hasaeli ko e tu'i 'o Silia. Pea na'e 'alu hifo 'a 'Ahasia ko e foha 'o Siholami ko e tu'i 'o Siuta ke māmata kia Solami ko e foha 'o 'Ehapi 'i Sesilili, ko e me'a 'i hono lavea.

1 Ko e fakanofa 'a Sehu ke tu'i 'i Lemoti-Kiliati. 11 Ko e tāmata'i 'e Sehu 'a Solami 'i he ngoue 'a Napoti. 27 'Oku tāmata'i 'a 'Ahasia 'i Kuli, pea 'oku tanu ia 'i Selūsalema. 30 'Oku lī hifo 'ae fefine fielahi ko Sisipeli mei he matapā sio'ata, pea 'oku keina ia 'e he fanga kulī.

9 PEA na'e ui mai 'e 'Ilaisa ha tokotaha 'i he fānau 'ae kau palōfita, mo ne pehē kiate ia, "Nono'o ho no'otanga vala, mo ke 'ave 'i ho nima 'ae puha ni 'oe lolo, pea ke 'alu ki Lemoti-Kiliati: ² Pea 'oka ke ka hoko atu ki ai, ke ke kumi kia Sehu ko e foha 'o Sihosafate ko e foha 'o Nimisi, pea ke hū atu, pea ke pule ke ne tu'u hake mei he ha'oha'onga 'o hono kāinga, pea ke 'ave ia ki ha loki 'i loto fale; ³ Pea ke toki to'o 'ae puha lolo, mo ke lilingi ki hono 'ulu, mo ke pehē, "Oku pehē 'e Sihova, Kuo u fakanofa koe ko e tu'i ki 'Isileli.' Pea hili ia ke ke fakaava 'ae matapā, pea ke hola, pea 'oua na'a ke fakatuotuai." ⁴ Ko ia na'e 'alu 'ae tangata talavou, 'io, 'ae palōfita talavou, ki Lemoti-Kiliati. ⁵ Pea 'i he'ene hoko ange, vakai, na'e nonofo fakataha 'ae ngaahi 'eiki 'oe kautau; pea na'e pehē 'e ia, "Kuo u ha'u mo ha fekau kiate koe, 'e 'eiki." Pea na'e pehē 'e Sehu, "Kia hai 'iate kimautolu kotoa pē?" Pea na'a ne pehē, "Kiate koe, 'e 'eiki." ⁶ Pea na'a ne tu'u hake, mo ne hū atu ai ki loto fale; pea na'a ne lilingi 'ae lolo ki hono 'ulu, mo ne pehē kiate ia, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Kuo u fakanofa koe ko e tu'i ke pule ki he kakai 'a Sihova, 'io, ki 'Isileli. ⁷ Pea te ke taa'i 'ae fale 'o 'Ehapi ko ho'o 'eiki, koe'uhi ke u fai totongi koe'uhi ko e toto 'o 'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, pea mo e toto 'oe kau tamaio'eiki kotoa pē 'a Sihova, 'i he nima 'o Sisipeli. ⁸ Koe'uhi 'e 'auha 'ae fale kotoa 'o 'Ehapi: pea te u motuhi mea 'Ehapi 'ae kau tangata kotoa pē pea mo ia kotoa pē 'oku tāpuni mo toe 'i 'Isileli: ⁹ Pea te u ngaohi ke tatau 'ae fale 'o 'Ehapi mo e fale 'o Selopoami ko e foha 'o Nipati, pea ke tatau mo e fale 'o Pa'asa ko e foha 'o 'Ahasia: ¹⁰ Pea 'e keina 'a Sisipeli 'e he fanga kulī 'i he potu 'o Sesilili, pea 'e 'ikai tanu ia 'e ha tokotaha.' |" Pea na'a ne to'o 'ae matapā mo ne hola.

¹¹ ¶ Hili ia na'e hū mai kitu'a 'a Sehu ki he kau tamaio'eiki 'a 'ene 'eiki: pea na'e pehē 'e he tokotaha kiate ia, "Oku lelei kotoa pē? Ko e hā na'e ha'u ai 'ae siana faha ni kiate koe?" Pea na'a ne pehē kiate kinautolu, "Oku mou 'ilo pe 'ae tangata, pea mo 'ene lau."

¹² Pea na'a nau pehē, "Ko e loi; ka ke tala mai ni." Pea na'a ne pehē, "Na'e pehē mo pehē 'a 'ene lea kiate au, 'o pehē, "Oku pehē 'e Sihova kuo u fakanofa koe ke ke tu'i ki 'Isileli.' |" ¹³ Pea na'a nau fai vave ai, pea to'o taki taha 'e he tangata 'a hono kofu, pea 'ai ia ki lalo 'iate ia 'i he potu mā'olunga 'oe hala tu'unga, pea na'a nau ifi 'aki 'ae ngaahi me'alea, 'o pehē, "Oku tu'i 'a Sehu."

¹⁴ Ko ia na'e te u lapa 'e Sehu ko e foha 'o Sihosafate ko e foha 'o Nimisi kia Solami. (Ka ko eni na'e ma'u pe 'e Solami 'a Lemoti-Kiliati, 'e ia mo 'Isileli katoa, koe'uhi ko Hasaeli ko e tu'i 'o Silia. ¹⁵ Ka kuo liliu mai 'a Solami ki Sesilili ke fakamo'ui ia mei he ngaahi lavea na'a ne lavea ai 'i he kakai Silia, 'i he'ene tau mo Hasaeli ko e tu'i 'o Silia.) Pea na'e pehē 'e Sehu, "Kapau ko homou loto ia, pea 'oua na'a tuku ha taha ke 'alu atu pe hao mei he kolo ke 'alu 'o fakahā ia 'i Sesilili." ¹⁶ Pea pehē, na'e heka 'a Sehu 'i ha salioote, mo ne 'alu ki Sesilili; he na'e tokoto ai 'a Solami. Pea kuo ha'u 'a 'Ahasia ko e tu'i 'o Siuta ke 'a'ahi kia Solami. ¹⁷ Pea na'e tu'u 'ae tangata le'o 'i he fale mā'olunga 'o Sesilili, pea na'a ne māmata ki he kau fononga 'o Sehu 'i he'ene ha'u, pea na'a ne pehē, "Oku ou sio ki ha fononga." Pea na'e pehē 'e Solami, "Fekau ki ha tangata heka hoosi, ke 'alu 'o fakafetaulaki kiate kinautolu," pea tala ke ne pehē, "Ko e lelei pe 'ikai?" ¹⁸ Ko ia na'e 'alu 'ae tokotaha na'e heka hoosi ke fetaulaki mo ia, pea na'a ne pehē, "Oku pehē mai 'e he tu'i, pe ko e lelei pe 'ikai?" Pea na'e pehē 'e Sehu, "Ko e hā 'a ho'o kau 'a'au ki he lelei?" Foki atu ki hoku tu'a. Pea na'e fakahā 'e he tangata le'o, 'o pehē, "Na'e hokoange 'ae tangata fekau kiate kinautolu ka 'oku 'ikai toe foki mai ia. ¹⁹ Pea na'a ne toki fekau atu ha tokotaha kehe ke heka hoosi, pea na'a ne hokoange kiate kinautolu, mo ne pehē, "Oku pehē mai 'e he tu'i, pe ko e lelei pe 'ikai?" Pea na'e pehēange 'e Sehu, "Ko e hā 'a ho'o kau 'a'au ki he lelei? 'Alu koe ki hoku tu'a." ²⁰ Pea na'e fakahā 'e he tangata le'o, 'o pehē, "Na'a ne hoko atu kiate kinautolu, ka 'oku 'ikai te ne toe foki mai: pea ko e angi ki *he manu* 'oku hangē ko e 'alu 'a Sehu ko e foha 'o Nimisi; he 'oku ne 'alu fakavave 'aupito." ²¹ Pea na'e pehē 'e Solami, "Mou teuteu." Pea na'e teuteu 'a hono salioote. Pea na'e 'alu atu 'a Solami ko e tu'i 'o 'Isileli mo 'Ahasia ko e tu'i 'o Siuta, ko e taki taha 'i hono salioote, pea na'a na 'alu atu ke tali 'a Sehu, pea na'a nau fetaulaki mo ia 'i he 'api 'o Napoti ko e tangata Sesilili. ²² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene mamata 'e Solami kia Sehu, na'a ne pehē, "E Sehu, 'oku lelei pē pe 'ikai?" Pea na'e pehēange 'e ia, "O lelei fēfee'i ka kuo lahi pehē fau 'ae ngaahi fe'auaki mo e ngaahi ngāue fakatēvolo 'a ho'o fa'ē ko Sisipeli?" ²³ Pea na'e fakatafoki 'ae nima 'o Solami, pea na'a ne hola, 'o ne pehē kia 'Ahasia, "E 'Ahasia kuo fai 'ae lapa." ²⁴ Pea na'e teke'i 'e Sehu 'ae kaufana 'aki 'a 'ene mālohi katoa, pea na'a ne fana'i 'a Solami 'i hono vaha'a nima, pea na'e 'asi atu 'ae ngahau mei hono mafu, pea na'a ne tō hifo 'i hono salioote. ²⁵ Pea na'e toki pehē 'e *Sehu* kia Pitikali ko 'ene 'eikitau, "To'o hake mo lī ia ki he potu 'i he ngoue 'oe tautea ni kiate ia; ²⁶ 'ko e mo'oni kuo u mamata 'aneafi ki he toto 'o Napoti mo e toto 'o hono ngaahi foha, 'oku pehē 'e Sihova; ki he potu na, 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova."

²⁷ ¶ Ka 'i he'ene mamata ki ai ni 'a 'Ahasia ko e tu'i 'o Siuta na'a ne hola 'i he hala 'oe fale ngoue. Pea na'e muimui kiate ia 'a Sehu, mo ne pehē, "Tā'i foki ia 'i hono salioote." Pea na'e fai ia 'i he hakenga ki Kuli 'aia 'oku ofi ki Ipiliami. Pea na'a ne hola ki Mekito, mo ne

pekia 'i ai. ²⁸ Pea na'e 'ave ia 'i ha saliote ki Selūsalema 'e he'ene kau tamaio'eiki, pea na'e fai hono putu ki he fonualoto 'o 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita.

²⁹ Pea 'i hono hongofulu ma taha 'oe ta'u 'a Solami ko e foha 'o 'Ehapi na'e kamata pule 'a 'Ahasia ki Siuta.

³⁰ ¶ Pea 'i he'ene hoko mai 'a Sehu ki Sesilili, na'e fanongo 'a Sisipeli ki ai; pea na'a ne 'ai 'ae loa ki hono mata, mo ne 'ai 'ae teunga ki hono 'ulu, pea sio ia mei he matapā sio'ata. ³¹ Pea fe'unga mo 'ene hū mai 'a Sehu 'i he matapā 'oe kolo, na'a ne pehē, "Na'e lelei koā 'a Simili, 'aia na'a ne fakapoongi 'a 'ene 'eiki?" ³² Pea na'e hanga hake 'e ia 'a hono mata ki he matapā sio'ata, mo ne pehē, "Ko hai 'oku kau kiate au? Ko hai?" Pea na'e sio mai mei he matapā sio'ata ha kau tangata tali fekau 'e toko ua pe toko tolu. ³³ Pea na'e pehē 'e ia, "Laku hifo ia." Ko ia na'a nau laku ia ki lalo: pea na'e puna 'a hono toto ki he 'ā, pea ki he fanga hoosi: pea na'a ne malaki hifo ia 'i hono lalo va'e. ³⁴ Pea 'i he'ene hū mai ki loto fale, na'a ne kai mo inu, mo ne pehē, "Mou 'alu, 'o sio eni ki he fefine mala'ia ni, pea 'ave 'o tanu ia; he ko e 'ofefine ia 'o ha tu'i." ³⁵ Pea na'a nau 'alu atu ke fai hono tanu: ka na'e 'ikai te nau 'ilo hano potu ka ko hono 'ulupoko pe, mo e fo'i va'e, pea mo e 'aofi nima. ³⁶ Ko ia na'a nau toe omi ai 'o fakahā kiate ia. Pea na'e pehē 'e ia, "Ko eni ia 'ae folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki 'i he'ene tamaio'eiki ko 'Ilaisiā ko e tangata Tisipa, 'o pehē, "I he potu fonua 'o Sesilili 'e keina 'e he fanga kulī 'ae kakano 'o Sisipeli. ³⁷ Pea 'e tatau 'ae 'anga'anga 'o Sisipeli mo e kinoha'a 'i he funga fonua 'i he potu 'o Sesilili; pea 'e 'ikai ai te nau fa'a pehē, Ko Sisipeli eni.'"

1 'Oku fai 'ae tohi 'e Sehu 'aia 'oku tāmāte ai 'ae fānau 'e toko fitungofulu 'a 'Ehapi. 8 'Oku ne 'ahi'ahi ke fakatonuhia'ia 'i he lea 'a 'Ilaisa. 12 'Oku ne tāmāte 'ae kāinga 'e toko fāngofulu ma ua 'o 'Ahasia. 15 'Oku ne ma'u 'a Sonatapi ki he'ene kongakau. 18 Ko e kākā 'oku ne tāmāte ai 'ae kakai kotoa pē na'e lotu kia Peali. 29 'Oku angimui pe 'a Sehu ki he ngaahi kovi 'a Selopoami. 32 'Oku pule mālohi 'a Hasaeli ki 'Isileli. 34 'Oku hoko mo Sehu 'a Sihoasi.

10 PEA na'e ma'u 'e 'Ehapi 'ae foha 'e toko fitungofulu 'i Samēlia. Pea na'e fai 'e Sehu 'ae ngaahi tohi, mo ne 'ave ki Samēlia, ki he kau pule 'i Sesilili, pea ki he kau mātu'a, pea kiate kinautolu na'a nau tauhi ki he fānau 'a 'Ehapi, 'o pehē, ² "Ko eni ka mou ka ma'u leva 'ae tohi ni, ka kuo 'iate kimoutolu 'ae ngaahi foha 'o homou 'eiki, pea 'oku mou ma'u 'ae ngaahi saliote mo e ngaahi hoosi, mo e kolo tau foki, pea mo e mahafu; ³ Fili mai 'aia 'oku lelei hake mo ngali 'i he ngaahi foha 'o homou 'eiki, pea fakanofu ia ki he nofo'a fakatu'i 'o 'ene tamai, pea mou tau ma'ae fale 'o homou 'eiki."

⁴ Ka na'a nau manavahē lahi 'aupito, 'onau pehē, "Vakai na'e 'ikai fa'a tu'u 'i hono 'ao 'ae tu'i 'e toko ua: pea kapau kuo pehē te tau fa'a tu'u fēfē 'akitautolu?"

⁵ Pea ko e tangata 'aia na'e pule ki he fale, pea mo ia na'e pule ki he kolo, mo e kau mātu'a foki, pea mo kinautolu na'e tauhi 'ae fānau, na'a nau fekau atu kia Se-

hu, 'o pehē, "Ko ho'o kau tamaio'eiki 'akimautolu, pea te mau fai 'ae me'a kotoa pē te ke fekau mai; 'e 'ikai te mau fakanofu ha tu'i: ka ke fai 'aia 'oku lelei 'i ho mata 'o'ou." ⁶ Pea na'a ne toki tohi 'a hono ua 'oe tohi kiate kinautolu, 'o pehē, "Kapau 'oku mou kau kiate au, pea kapau te mou fakaongo ki hoku le'o, mou tutu'u 'ae 'ulu 'oe kau tangata, 'io, 'ae ngaahi foha 'o homou 'eiki, pea mou omi kiate au ki Sesilili 'i he feitu'ula'ā ni 'apongipongi." Ka ko eni, ko e ngaahi foha 'oe tu'i, ko e toko fitungofulu, na'a nau nofo mo e hou'eiki 'oe kolo, 'aia na'e tauhi 'akinautolu. ⁷ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hoko mai 'ae tohi kiate kinautolu, na'a nau 'ave 'ae ngaahi foha 'oe tu'i, mo nau tāmāte'i 'ae kau tangata 'e toko fitungofulu, mo nau 'ai honau 'ulu ki he ngaahi kato, mo nau 'ave ia kiate ia 'i Sesilili.

⁸ ¶ Pea na'e ha'u ha tangata fekau, mo ne fakahā ki ai, 'o pehē, "Kuo nau 'omi 'ae ngaahi 'ulu 'oe ngaahi foha 'oe tu'i." Pea na'a ne pehē, "Mou fokotu'u ia 'i he tu'unga 'e ua 'i he hū'anga 'oe matanikolo 'o a'u ki he 'apongipongi." ⁹ Pea 'i he'ene hoko ki he pongipongi, na'a ne 'alu atu, mo ne tu'u ai, mo ne pehē 'e ia ki he kakai kotoa pē, "Oku mou angatonu 'akimoutolu; vakai na'aku fai 'ae lapa ki he'eku 'eiki pea na'aku tāmāte'i ia: ka ko hai na'e tāmāte'i 'akinautolu ni kotoa pē? ¹⁰ Ko ia mou 'ilo eni 'e 'ikai tō ki he kelekele ha mo mo'i me'a 'i he folofola 'a Sihova 'aia na'e folofola'aki 'e Sihova ki he fale 'o 'Ehapi: he kuo fai 'e Sihova 'ae me'a na'a ne folofola'aki 'i he'ene tamaio'eiki ko 'Ilaisiā."

¹¹ Ko ia, na'e tāmāte'i 'e Sehu 'akinautolu kotoa pē na'e toe 'i he fale 'o 'Ehapi 'i Sesilili, pea mo 'ene kakai ongoongo kotoa pē, pea mo hono kāinga, mo 'ene kautaula'eiki, pea na'e 'ikai te ne tuku ke toe ha tokotaha kiate ia.

¹² ¶ Pea na'a ne tu'u hake 'o ne 'alu, pea ne hoko ange ki Samēlia. Pea 'i he'ene nofo ki he fale, ko e kosi 'anga 'oe fanga sipi, 'i he hala, ¹³ Na'e fetaulaki 'a Sehu mo e kāinga 'o 'Ahasia ko e tu'i 'o Siuta, 'o ne pehē, "Ko hai 'akimoutolu?" Pea na'a nau pehēange, "Ko e kāinga 'akimautolu 'o 'Ahasia; pea 'oku mau 'alu hifo ke 'a'ahi fakakāinga ki he fānau 'ae tu'i mo e fānau 'ae tu'i fefine." ¹⁴ Pea na'e pehē 'e ia, "Puke mo'ui 'akinautolu." Pea na'a nau puke mo'ui pe 'akinautolu, mo nau tāmāte'i 'akinautolu 'i he ngutu luo 'i he fale 'oe kosi 'anga sipi, 'io, 'ae kau tangata 'e toko fāngofulu ma toko ua; pea na'e 'ikai te ne tuku foki ha taha 'okinautolu.

¹⁵ ¶ Pea 'i he'ene mahū'i atu mei he potu ko ia, na'a ne 'ilo 'a Sonatapi ko e foha 'o Lekapi na'e fakafetaulaki mai kiate ia: pea na'a ne fetapa ki ai, mo ne pehē kiate ia, "Oku angatonu ho loto, 'o hangē ko e kau 'a hoku loto mo ho loto?" Pea na'e pehēange 'e Sonatapi, "Io, 'oku pehē." "Kapau 'oku pehē, tuku mai ho nima." Pea na'a ne tuku atu kiate ia 'a hono nima; pea na'a ne to'o hake ia kiate ia 'i he saliote. ¹⁶ Pea na'a ne pehē, Ke ta ō mo au, pea ke mamata ki he'eku fai velenga koe'uhi ko Sihova." Pea pehē, na'a nau pule'i ia ke ne heka ki hono saliote. ¹⁷ Pea 'i he'ene hoko atu ki Samēlia, na'a ne tāmāte'i 'akinautolu kotoa pē na'e kei toe kia 'Ehapi

'i Samēlia, koe'uhi ke ne faka'auha ia, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki kia 'Ilaisiā.

¹⁸ ¶ Pea na'e tātaki 'e Sehu ke fakataha 'ae kakai kotoa pē, mo ne pehē kiate kinautolu, "Na'e tauhi si'i pe 'a 'Ehapi kia Peali; ka 'e lahi 'aupito 'ae tauhi kiate ia 'a Sehu. ¹⁹ Ko ia foki, mou ui mai kiate au 'ae kau palōfita kotoa pē 'o Peali, 'a 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē, pea mo 'ene kautaula'eiki kotoa pē; 'oua na'a hala 'i ha tokotaha: he 'oku ai 'a 'eku feilaulau lahi ke u 'atu kia Peali; 'ilonga pe ia 'e toe, 'e 'ikai si'i te ne mo'ui." Ka na'e fai eni 'e Sehu 'i he kākā, ko e me'a ke ne faka'auha 'akinautolu na'e lotu kia Peali. ²⁰ Pea na'e pehē 'e Sehu, "Fanongonongo ha kātōanga mamalu kia Peali." Pea na'a nau fanongonongo ia. ²¹ Pea na'e fekau atu 'e Sehu ki 'Isileli kātōa: pea na'e ha'u 'ae kakai kotoa pē na'e lotu kia Peali, ko ia na'e 'ikai ha tangata 'e tokotaha na'e ta'eha'u. Pea na'a nau omi ki he fale 'o Peali; pea na'e fonu 'aupito 'ae fale 'o Peali mei hono tā 'e taha 'o a'u ki hono tā 'e taha. ²² Pea na'a ne pehē kiate ia na'e tauhi ki he fale tukunga kofu, 'Omi kitu'a 'ae ngaahi kofu ma'anautolu 'oku lotu kia Peali. Pea na'a ne fetuku mai 'ae ngaahi kofu kiate kinautolu. ²³ Pea na'e 'alu 'a Sehu, mo Sonatapi ko e foha 'o Lekapi, ki he loto fale 'o Peali, 'o na pehē ki he kakai na'e lotu kia Peali, "Mou kumi, pea vakai ke 'oua na'a 'i heni mo kimoutolu ha taha 'i he kau tamaio'eiki 'a Sihova, ka ko e kau lotu pe 'o Peali." ²⁴ Pea 'i he'enau hū ange ke 'atu 'ae ngaahi feilaulau mo e ngaahi feilaulau tutu, na'e fekau'i 'e Sehu 'ae kau tangata 'e toko valungofulu ke tu'u mei tu'afale, mo ne pehē, "Kapau 'e hao ha tokotaha 'oe kau tangata kuo u tuku ki homou nima, 'e totongi'aki 'ae mo'ui 'a'ana, 'e he mo'ui 'a'ana kuo tuku ia ke hao." ²⁵ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene faka'osi leva 'e ia 'ae 'ohake 'oe feilaulau tutu, na'e pehē ai 'e Sehu ki he kau le'o pea mo e ngaahi 'eikitau, "Mou hū ange ki loto fale, mo tāmāte'i 'akinautolu; ke 'oua na'a hao mai ha tokotaha." Pea na'a nau taa'i 'aki kinautolu 'ae mata 'oe heletā; pea na'e laku kitu'a 'akinautolu 'e he kau tangata le'o pea mo e ngaahi 'eikitau, mo nau 'alu ki he kolo 'oe fale 'o Peali. ²⁶ Pea na'a nau 'omi kitu'a 'ae ngaahi tamapua mei he fale 'o Peali, mo nau tutu 'akinautolu. ²⁷ Pea na'a nau maumau'i hifo 'ae fakatātā 'o Peali, mo nau maumau'i hifo 'ae fale 'o Peali, mo ngaohi ia ko e falevao 'o a'u ki he 'aho ni. ²⁸ Na'e pehē 'ae faka'auha 'e Sehu 'a Peali mei 'Isileli.

²⁹ ¶ Ka neongo eni na'e 'ikai tafoki 'a Sehu mei he ngaahi anghala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati 'aia na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli, 'io, 'ae ngaahi fakatātā 'oe 'uhiki'i pulu koula 'aia na'e 'i Peteli pea mo Tani. ³⁰ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sehu, "Koe'uhi kuo ke fai lelei 'i ho'o fai 'aia 'oku totonu 'i hoku 'ao, pea kuo ke fai ki he fale 'o 'Ehapi 'o fakatatau mo ia kotoa pē na'aku finangalo ki ai, 'e nofo 'a ho'o fānu ki he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli 'o a'u ki hono fā 'oe to'utangata." ³¹ Ka na'e 'ikai tokanga 'a Sehu ke ne 'eve'eva 'i he fono 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'aki 'a hono loto kātōa: he na'e 'ikai liliu ia mei he ngaahi anghala 'a Selopoami, 'aia na'e fakaangahala'i 'a 'Isileli.

³² ¶ 'I he ngaahi 'aho ko ia na'e kamata motuhi 'a 'Isileli 'e Sihova 'i hono potu kotoa pē: pea na'e te'ia 'akinautolu 'e Hasaeli 'i he ngaahi mata fonua kotoa pē 'o 'Isileli; ³³ Mei Sioatani 'o fai ki hahake, 'ae fonua kotoa pē 'o Kiliati, mo e kakai Kata, mo e kakai Lupeni, mo e kakai Manase, mei 'Aloeli, 'aia 'oku 'i he ve'e vaitafe 'o 'Alanoni, 'io, 'o a'u ki Kiliati pea mo Pesani. ³⁴ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Sehu, mo ia kotoa pē na'a ne fai, pea mo 'ene mālohi lahi, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ³⁵ Pea na'e mohe 'a Sehu mo 'ene ngaahi tamai: pea na'a nau fai hono putu 'i Samēlia. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Sihoaasi ko hono foha. ³⁶ Pea ko e ngaahi 'aho na'e pule ai 'a Sehu ki 'Isileli 'i Samēlia, ko e ta'u 'e uofulu ma vala.

1 Ko e fakapoongi 'ae hako 'oe tu'i, pea mo e fufū ai 'a Soasa 'i he fale 'oe 'Otua 'i he ta'u 'e ono. 4 'Oku fekau 'e Sihoiata ki he ngaahi 'eiki ke nau fakanofu ia ko e tu'i. 13 Ko e tāmāte'i 'o 'Atalia. 17 'Oku toe fokotu'u 'e Sihoiata 'ae lotu kia Sihova.

11 PEA 'i he'ene sio 'e 'Atalia ko e fa'ē 'a 'Ahasia kuo mate 'a 'ene tama, na'a ne tu'u hake mo ne faka'auha 'ae hako kotoa pē 'oe hau. ² Ka ko Sihosipa ko e 'ofefine 'oe tu'i ko Solami, ko e tuofefine 'o 'Ahasia, na'e 'ave 'a Soasa ko e foha 'o 'Ahasia, mo ne 'ave fufū ia mei he lotolotonga 'oe ngaahi foha 'oe tu'i 'aia na'e tāmāte'i; pea na'a nau fufū ia meia 'Atalia, 'io, 'aia mo 'ene fefine tauhi, 'i he fale mohe, pea ko ia na'e 'ikai tāmāte'i ai ia. ³ Pea na'e fufū 'akinaua 'i he fale 'o Sihova 'i he ta'u 'e ono. Pea na'e pule 'a 'Atalia ki he fonua.

⁴ ¶ Pea 'i hono fitu 'oe ta'u na'e fekau 'e Sihoiata mo ne 'omi 'ae ngaahi 'eiki na'e pule ki he taki toko teau, mo e ngaahi 'eikitau mo e kau le'o, 'o ne 'omi 'akinautolu kiate ia ki he fale 'o Sihova, pea na'a ne fai fuakava mo kinautolu, pea na'a ne ma'u 'enau lea fuakava 'i he fale 'o Sihova, mo ne fakahā kiate kinautolu 'ae foha 'oe tu'i. ⁵ Pea na'a ne fekau kiate kinautolu, 'o pehē, "Ko eni 'ae me'a te mou fai; 'e vahe tolu 'akimoutolu 'oku hū ange 'i he 'aho tapu, pea ko homou vahe 'e taha 'e tauhi mo le'ohi 'ae fale 'oe tu'i; ⁶ Pea ko homou vahe 'e taha 'e 'i he matapā 'o Suli; pea ko e vahe 'e taha 'i he matapā ki mui 'i he kau le'o: 'e pehē pe 'a ho'omou le'ohi 'ae fale ke 'oua na'a maumau'i ia. ⁷ Pea ko hono vahe ua 'okimoutolu kotoa pē 'oku 'alu kitu'a 'i he 'aho tapu, 'e 'anautolu 'ae tauhi mo e le'ohi 'ae fale 'o Sihova 'o takatakai 'i he tu'i. ⁸ Pea te mou nofo takatakai 'i he tu'i, pea to'o 'e he tangata taki taha 'a hono mahafu 'i hono nima: pea 'ilonga ha taha 'e Lakaatu ki loto, tuku ke tāmāte'i ia: pea te mou 'i he tu'i 'i he'ene 'alu kitu'a mo 'ene hū mai." ⁹ Pa'a na'e fai 'e he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fekau 'e Sihoiata ko e taula'eiki: pea na'a nau 'ave taki taha 'a 'ene kau tangata 'aia na'e vahe ke hū mai 'i he 'aho tapu, pea mo kinautolu na'e vahe ke 'alu kitu'a 'i he 'aho tapu, 'onau omi kia Sihoiata ko e taula'eiki. ¹⁰ Pea na'e foaki 'e he taula'eiki ki he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, 'ae ngaahi tao mo e ngaahi pā 'a Tevita ko e tu'i, 'aia na'e tuku 'i he fale 'o Sihova. ¹¹ Pea na'e tutu'u 'ae kau

le'ō, ko e tangata taki taha mo 'ene mahafu 'i hono nima, 'o takatakai 'i he tu'i, mei he tuliki fakato'omata'u 'oe faletapu 'o fai hake ki he tuliki fakato'ohema 'oe faletapu, 'o vāofi mo e feilaulau'anga pea mo e faletapu. ¹² Pea na'a ne 'omi kitu'a 'ae foha 'oe tu'i, 'o ne 'ai 'ae tatā fakatu'i kiate ia, mo ne 'atu kiate ia 'ae tohi 'oe fono; pea na'a nau fakanofu ia ko e tu'i, mo nau pani ia 'aki 'ae lolo; pea na'a nau pasi nima, 'onau pehē, "Ke mo'ui pe 'ae tu'i."

¹³ ¶ Pea 'i he'ene fanongo 'e 'Atalia ki he longoa'a 'oe kau le'ō pea mo e kakai, na'a ne ha'u ki he kakai 'i he loto faletapu 'o Sihova. ¹⁴ Pea 'i he'ene sio, vakai, na'e tu'u 'ae tu'i 'i he ve'epou, 'o hangē ko hono anga, pea tutu'u fakataha mo e tu'i 'ae hou'eiki pea mo e kau tangata ifi me'alea, pea na'e fiefia 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua, pea na'a nau ifi 'ae ngaahi me'alea: pea na'e haehae 'e 'Atalia 'a hono ngaahi kofu, pea ne kalanga, "Ko e lapa, ko e lapa." ¹⁵ Ka na'e fekau 'e Sihoiata ko e taula'eiki ki he ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, ko e hou'eiki ki he kautau, mo ne pehē kiate kinautolu, "Mou 'ave ia kitua'a: pea ko ia 'oku muimui 'iate ia tuku ke tāmata'i ia 'aki 'ae heletā." He kuo pehē 'e he taula'eiki, "Ke 'oua na'a tāmata'i ia 'i he fale 'o Sihova."

¹⁶ Pea na'a nau puke nima ia; pea na'a ne 'alu 'i he hala ko ia na'e fa'a hū ai 'ae fanga hoosi ki he nofo'anga 'oe tu'i: pea na'e tāmata'i ia 'i ai.

¹⁷ ¶ Pea na'e fokotu'u 'e Sihoiata ha fuakava 'ia Sihova pea mo e tu'i pea mo e kakai, ke nau hoko ko e kakai 'a Sihova 'akinautolu; pea 'i he tu'i foki mo e kakai. ¹⁸ Pea na'e hū atu 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua ki he fale 'o Peali, pea *na'a nau* maumau hifo ia; 'a hono ngaahi feilaulau'anga pea mo hono ngaahi me'a fakatātā na'a nau laiki ke 'osi, pea na'e tāmata'i 'a Matani ko e taula'eiki 'a Peali 'i he mu'a feilaulau'anga. Pea na'e fakanofu 'e he taula'eiki 'ae kau matāpule ki he fale 'o Sihova. ¹⁹ Pea na'a ne 'omi 'ae ngaahi 'eiki 'oe ngaahi toko teau, mo e ngaahi 'eikitau, mo e kau le'ō, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua; pea na'a nau 'ohifo 'ae tu'i mei he fale 'o Sihova, pea na'a nau ha'u ki he fale 'oe tu'i 'i he hala mo e matapā 'oe kau le'ō. Pea na'a ne nofo ki he nofo'a fakatu'i 'oe ngaahi tu'i. ²⁰ Pea na'e fakafiefia 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua, pea na'e nofo lelei pe 'ae kolo: pea na'a nau tāmata'i 'a 'Atalia 'aki 'ae heletā 'o ofi ki he fale 'oe tu'i. ²¹ Pea na'e fitu ta'u 'e motu'a 'o Soasa 'i he'ene kamata pule 'a'ana.

1 Ko e pule lelei 'a Soasa 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o Sihoiata. 4 'Oku ne fai fono ke langa fo'ou 'ae faletapu. 17 'Oku ta'ofi 'ae ha'u 'a Hasaeli ki Selūsalema 'i he 'atu kiate ia 'ae ngaahi koloa tapu 'i ai. 19 'Oku tāmata'i 'a Soasa 'e he'ene kau tamaio'eiki pea 'oku hoko mo ia 'a 'Amasia.

12 NA'E kamata pule 'a Soasa 'i hono fitu 'oe ta'u 'o Sehu; pea na'e pule ia 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e fāngofulu. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Sipiā mei Peasipa. ² Pea na'e fai totonu 'a Soasa 'i he 'ao 'o Sihova 'i he ngaahi 'aho kotoa pē na'e akonaki'i ai ia 'e Sihoiata ko e taula'eiki. ³ Ka na'e 'ikai 'ave 'ae ngaahi potu mā'ol-

unga: na'e kei fai feilaulau mo e tutu 'ae me'a namu kakala 'e he kakai 'i he ngaahi potu mā'olunga.

⁴ ¶ Pea na'e pehē 'e Soasa ki he kau taula'eiki, "Ko e pa'anga kotoa pē 'oe ngaahi me'a tapu kotoa pē 'oku 'omi ki he fale 'o Sihova, 'ae pa'anga 'oe kakai kotoa pē 'oku lau, 'ae pa'anga 'oku fakatatau ki ai 'ae tangata taki taha, pea mo e pa'anga 'oku loto lelei ki ai 'ae tangata ke ne 'omi ki he fale 'o Sihova, ⁵ Tuku ke ma'u ia 'e he kau taula'eiki, ko e taki taha mei hono kāinga: pea tuku ke nau toe langa 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale, 'i he potu kotoa pē 'oku 'ilo ai ha maumau." ⁶ Ka ko eni, 'i hono uofulu ma tolu 'oe ta'u 'oe tu'i ko Soasa na'e te'eki ke toe langa 'e he kau taula'eiki 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale. ⁷ Pea na'e toki ui 'e Soasa ko e tu'i kia Sihoiata ko e taula'eiki, pea mo e kau taula'eiki kehe, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou toe langa 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale? Ko ia foki ke 'oua na'a nau kei ma'u ha pa'anga mei homou kāinga, ka mou tuku ia ke toe langa 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale." ⁸ Pea na'e loto ki ai 'ae kau taula'eiki ke 'oua na'a nau kei ma'u ha pa'anga mei he kakai, pea na'e 'ikai te nau loto ke toe langa 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale. ⁹ Ka na'e 'ave ha nge'si puha 'e Sihoiata, ko e taula'eiki mo ne vili ha ava 'i hono tāpuni, pea na'a ne fokotu'u ia 'i he ve'e feilaulau'anga, ki he potu fakato'omata'u 'i he'ene hū ange ha tokotaha ki he fale 'o Sihova: pea na'e 'ai ki ai 'e he kau taula'eiki na'e tauhi 'ae matapā, 'ae pa'anga kotoa pē na'e 'omi ki he fale 'o Sihova. ¹⁰ Pea na'e pehē, 'i he'e nau mamata kuo lahi 'ae pa'anga 'i he puha, na'e ha'u 'ae tangata tohi 'ae tu'i mo e taula'eiki lahi, pea na'a na 'ai ia ki he ngaahi kato, mo lau hake 'ae pa'anga 'aia na'e 'ilo 'i he fale 'o Sihova. ¹¹ Pea na'a nau foaki 'ae pa'anga, ka kuo 'osi hono lau, ki he nima 'okinautolu na'e fai 'ae ngāue, 'akinautolu na'e pule ki he fale 'o Sihova: pea na'a nau totongi 'aki ia ki he kau tufunga mo e kau langa fale 'aia na'e ngāue ki he fale 'o Sihova, ¹² Pea ki he kau helehele maka mo e kau tā maka, pea ke fakatau'aki 'ae 'akau mo e ngaahi maka kuo tā ke toe langa'aki 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale 'o Sihova, pea ki he me'a kotoa pē na'e ngāue'aki 'i he fakafou 'oe fale. ¹³ Ka na'e 'ikai ngaohi ma'ae fale 'o Sihova 'ae ngaahi ipu siliva, mo e helekosi maama, mo e ngaahi ipu luoluo, mo e ngaahi me'alea, pe ha ngaahi teunga koula, pe ha ngaahi teunga siliva, mei he pa'anga na'e 'omi ki he fale 'o Sihova: ¹⁴ Ka na'a nau foaki ia ki he kau ngāue, mo nau toe langa 'aki ia 'ae fale 'o Sihova. ¹⁵ Pea na'e 'ikai foki ke nau 'eke'i 'ae kau tangata 'akinautolu na'e tuku ki honau nima 'ae pa'anga ke totongi'aki 'ae kau ngāue, he na'a nau fai angatonu pe. ¹⁶ Na'e 'ikai 'omi ki he fale 'o Sihova 'ae pa'anga 'i he fai hala, mo e pa'anga 'oe angahala: he na'e 'oe kau taula'eiki ia.

¹⁷ ¶ Pea na'e 'alu hake 'a Hasaeli ko e tu'i 'o Silia, ke fai 'ae tau ki Kati, pea na'a ne lava'i ia: pea na'e fakahanga hono mata 'e Hasaeli ke 'alu hake ki Selūsalema. ¹⁸ Pea na'e to'o mai 'e Soasa ko e tu'i 'o Siuta 'ae ngaahi me'a tapu kotoa pē 'aia na'e fakatapui 'e Si-

hosafate, mo Siholami, pea mo 'Ahasia, ko 'ene ngaahi tamai, ko e ngaahi tu'i 'o Siuta, pea mo 'ene ngaahi me'a tapu 'a'ana, pea mo e koula kotoa pē na'e 'ilo 'i he ngaahi tukunga koloa 'i he fale 'o Sihova, pea 'i he fale 'oe tu'i, mo ne 'ave ia kia Hasaeli ko e tu'i 'o Silia: pea na'a ne foki atu mei Selūsalema.

¹⁹ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Soasi, pea mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ²⁰ Pea na'e tu'u hake 'a 'ene kau tamaio'eiki, mo nau teuteu 'ae lapa, pea na'e tāmata'i 'a Soasi 'i he fale 'o Milo, 'aia 'oku 'i he hala 'oku hifo ki Silia. ²¹ He na'e taa'i ia 'e Sosaka ko e foha 'o Simiati, mo Sihosapati ko e foha 'a Someli, ko 'ene ongo tamaio'eiki, pea na'a ne mate; pea na'a nau tanu ia fakataha mo 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e 'Amasia ko hono foha.

1 Ko e pule kovi 'a Sihoaasi. 8 Ko e hoko mo ia 'a Soasi. 10 Ko 'ene pule kovi 'a'ana. 12 'Oku hoko mo ia 'a Selopoami. 14 Ko e fakahā 'e 'Ilaisa 'i he'ene teitei fononga 'e tu'o tolu 'ae ikuna 'e Soasi 'ae kakai Silia 'i he tau. 20 'Oku tau'i 'ae fonua 'e he kau Moape, pea mo e me'a mana na'e fai 'i he tanu'anga 'o 'Ilaisa. 22 Ko e pekia 'a Hasaeli, pea 'oku lava'i 'a Peni-Hetati 'e Soasi 'i he tau 'o liunga tolu.

13 'I HONO uofulu ma tolu 'oe ta'u 'o Soasi ko e foha 'o 'Ahasia ko e tu'i 'o Siuta, na'e kamata pule ki 'Isileli 'i Samēlia 'a Sihoaasi ko e foha 'o Sehu, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e hongofulu ma fitu. ² Pea na'a ne fai 'ae me'a na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'a ne muimui ki he ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'e fakaangahala'i 'a 'Isileli na'e 'ikai te ne mahu'i mei ai.

³ ¶ Pea na'e fakatupu 'ae houhau 'o Sihova ki 'Isileli, pea na'a ne tukuange 'akinautolu ki he nima 'o Hasaeli ko e tu'i 'o Silia, pea ki he nima 'o Peni-Hatati ko e foha 'o Hasaeli, 'i hona ngaahi 'aho 'onaua. ⁴ Pea na'e kole 'e Sihoaasi kia Sihova, pea na'e ongo'i ia 'e Sihova: he na'a ne 'afio'i 'ae fakamālohi'i 'o 'Isileli, he na'e fakamālohi'i 'akinautolu 'e he tu'i 'o Silia. ⁵ (Pea na'e foaki 'e Sihova 'ae fakamo'ui kiate kinautolu, ko ia na'a nau hao atu ai mei he nima 'oe kakai Silia: pea na'e toe nofo 'ae fānau 'a 'Isileli ki honau ngaahi fale fehikitaki 'o hangē ko ia 'i mu'a. ⁶ Ka neongo ia na'e 'ikai mahu'i 'akinautolu mei he ngaahi angahala 'oe fale 'o Selopoami, 'aia na'e fakaangahala'i 'a 'Isileli, ka na'a nau 'alu ai: pea na'e kei tu'u foki 'ae vaotapu 'i Samēlia.) ⁷ Pea na'e 'ikai te ne tuku ha kakai kia Sihoaasi ka ko e kau heka hoosi 'e toko nimangofulu pe, mo e saliate 'e hongofulu, pea mo e kakai hā'ele 'e tokotaha mano; he kuo faka'auha 'akinautolu 'e he tu'i 'o Silia, mo ne ngaahi 'akinautolu ke tatau mo e efu 'oe haha'anga.

⁸ ¶ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Sihoaasi, pea mo ia kotoa pē na'a ne fai, pea mo 'ene mālohi, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ⁹ Pea na'e mohe 'a Sihoaasi mo

'ene ngaahi tamai; pea na'a nau fai hono putu 'i Samēlia; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Soasi ko hono foha.

¹⁰ ¶ 'I hono tolungofulu ma fitu 'oe ta'u 'o Soasi ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata pule ki 'Isileli 'i Samēlia 'a Soasa ko e foha 'o Sihoaasi, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e hongofulu ma ono. ¹¹ Pea na'a ne fai 'ae me'a na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova; na'e 'ikai mahu'i ia mei he ngaahi angahala kotoa pē 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'e fakaangahala'i 'a 'Isileli: ka na'a ne 'alu ai pe. ¹² Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Soasi, mo ia kotoa pē na'a ne fai, pea mo 'ene mālohi 'i he'ene tau'i 'a 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ¹³ Pea na'e mohe 'a Soasi mo 'ene ngaahi tamai; pea na'e nofo 'a Selopoami ki hono nofo'a fakatu'i: pea na'e tanu 'a Soasi 'i Samēlia fakataha mo e ngaahi tu'i 'o 'Isileli.

¹⁴ ¶ Ka ko eni na'e pukea 'a 'Ilaisa 'i he mahaki 'aia na'a ne toki fononga ai. Pea na'e 'alu hifo kiate ia 'a Soasi ko e tu'i 'o 'Isileli, pea na'e tangi ia ki hono mata, mo ne pehē, "Oiauē, 'a 'eku tamai, 'a 'eku tamai! ko e saliate 'o 'Isileli mo e kau heka hoosi 'o ia!" ¹⁵ Pea na'e pehē 'e 'Ilaisa kiate ia, "To'o 'ae kaufana mo e ngaahi ngahau." Pea na'a ne to'o mai kiate ia 'ae kaufana pea mo e ngaahi ngahau. ¹⁶ Pea na'a ne pehē ki he tu'i 'o 'Isileli, "Ai ho nima ki he kaufana." Pea na'a ne 'ai hono nima ki ai: pea na'e 'ai 'e 'Ilaisa 'a hono nima 'o'ona ki he nima 'oe tu'i. ¹⁷ Pea na'a ne pehē, "Fakaava 'ae mat-apā sio'ata ki he potu hahake." Pea na'a ne fakaava ia. Pea na'e toki pehē 'e 'Ilaisa, "Fana." Pea na'a ne fana. Pea na'e pehē 'e ia, "Ko e ngahau eni 'oe fakamo'ui 'a Sihova, pea mo e ngahau 'oe fakamo'ui mei Silia: he te ke te'ia 'ae kakai Silia 'i 'Afeki, kae'oua ke nau 'auha 'iate koe." ¹⁸ Pea na'a ne pehē, "To'o 'ae ngaahi ngahau." Pea na'a ne to'o ia. Pea na'a ne pehē ki he tu'i 'o 'Isileli, "Ke ke taa'i 'ae kekeke." Pea na'a ne tā ia 'o liunga tolu pea tuku. ¹⁹ Pea na'e mamahi kiate ia 'ae tangata 'oe 'Otua, 'o ne pehē, "Na'e totonu 'a ho'o tā ke liunga nima pe liunga ono; ka ne pehē, pehē kuo ke te'ia 'ae kakai Silia kae'oua ke nau 'auha; ka ko eni 'e tu'o tolu pe 'a ho'o te'ia 'a Silia."

²⁰ ¶ Pea na'e pekia 'a 'Ilaisa, pea na'a nau 'ai hono putu. Pea na'e ha'u 'ae kautau 'a Moape ki he fonua 'i he kamata'anga 'oe ta'u. ²¹ Pea na'e hoko 'o pehē 'o lolotonga 'enu tanu ha tangata, 'iloange na'a nau sio ki ha kautau; pea na'a nau laku atu 'ae tangata ki he fonualoto 'o 'Ilaisa: pea 'i he'ene tō hifo ki ai 'ae tangata mo lave ki he ngaahi hui 'o 'Ilaisa, na'a ne toe mo'ui hake mo ne tu'u ki 'olunga ki hono va'e.

²² ¶ Ka na'e fakamālohi'i 'a 'Isileli 'e Hasaeli ko e tu'i 'o Silia 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o Sihoaasi. ²³ Pea na'e anga'ofa 'a Sihova kiate kinautolu, pea na'a ne manava'ofa kiate kinautolu, pea na'a ne tokanga kiate kinautolu, koe'uhi ko 'ene fuakava mo 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo Sēkope, pea na'e 'ikai te ne fie faka'auha 'akinautolu, pea na'e 'ikai te ne lī atu leva 'akinautolu mei hono 'ao. ²⁴ Ko ia na'e pekia 'a Hasaeli ko e tu'i 'o Silia; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Penihatati

ko hono foha. ²⁵ Pea na'e toe ha'u 'o ma'u 'e Soasa ko e foha 'o Sihoaasi mei he nima 'o Penihatati ko e foha 'o Hasaeli, 'ae ngaahi kolo, 'aia na'a ne lava'i mei he nima 'o Sihoaasi ko 'ene tamai 'i he tau. Na'e tu'o tolu 'ae lava ia 'e Soasi, mo ne toe ma'u ai 'ae ngaahi kolo 'Isileli.

1 *Ko e pule lelei 'a 'Amasia.* 5 *Ko 'ene totongi totonu kiate kinautolu na'e fakapoongi 'a 'ene tamai.* 7 *Ko 'ene ikuna 'a 'Itomi.* 8 *'Oku faka'ita'i 'a Soasa 'e 'Amasia, pea 'oku lava'i mo vetekina ia 'i he tau.* 15 *Ko e hoko 'a Selopoami mo Soasa.* 17 *'Oku lapasi 'a 'Amasia.* 21 *'Oku hoko mo ia 'a 'Asalia.* 23 *Ko e pule kovi 'a Selopoami.* 28 *Ko e hoko mo ia 'a Sakalia.*

14 I HONO ua 'oe ta'u 'o Soasi ko e foha 'o Sihoaasi ko e tu'i 'o 'Isileli na'e pule 'a 'Amasia ko e foha 'o Soasi ko e tu'i 'o Siuta. ² Na'e uofulu ma nima 'ae ta'u 'o 'ene motu'a 'i he'ene kamata pule, pea na'a ne pule 'i Selūsalema, 'i he ta'u 'e uofulu ma hiva. Pea ko e hingo'a 'o 'ene fa'ē ko Sihoatani, 'o Selūsalema. ³ Pea na'e fai 'e ia 'ae me'a na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova, ka na'e 'ikai ke ne tatau mo Tevita ko 'ene tamai: na'a ne fai 'o fakatau mo e me'a kotoa pē na'e fai 'e Soasi ko 'ene tamai. ⁴ Ka neongo ia na'e 'ikai 'ave 'ae ngaahi potu mā'olunga: na'e kei fai 'e he kakai 'ae feilaulau mo e tu-tu 'ae me'a namu kakala 'i he ngaahi potu mā'olunga.

⁵ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene tu'uma'u leva 'ae pule'anga ki hono nima, na'a ne tāmāte'i 'a 'ene kau tamaio'eiki 'akinautolu na'e fakapoongi 'ae tu'i ko 'ene tamai. ⁶ Ka na'e 'ikai tāmāte'i 'e ia 'ae fānau 'ae kau fakapō: kae hangē ko ia 'oku tohi 'i he tohi 'oe fono 'a Mōsese, 'aia na'e fekau ai 'e Sihova, 'o pehē, "'E 'ikai tāmāte'i 'ae tamai koe'uhi ko e fānau, pe tāmāte'i 'ae fānau koe'uhi ko 'enua ngaahi tamai; ka 'e tāmāte'i 'ae tangata taki taha koe'uhi ko 'ene angahala 'a'ana pe." ⁷ Na'a ne tāmāte'i 'ae kakai 'Itomi 'e tokotaha mano, 'i he tele'a 'oe māsima, pea na'a ne kapa 'a Sila 'i he tau, pea na'a ne ui 'a hono hingo'a ko Sokitili 'o a'u mai ki he 'aho ni.

⁸ ¶ Pea na'e kouna 'e 'Amasia 'ae kau talafekau kia Soasa, ko e foha 'o Sihoaasi ko e foha 'o Sehu, ko e tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, "Ha'u, ke ta fesiofaki 'akitaua ko e mata ki he mata." ⁹ Pea na'e fekau 'e Soasa ko e tu'i 'o 'Isileli kia 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, "Na'e fekau atu 'e he talatala'āmoa 'aia na'e 'i Lapanoni ki he sita 'aia na'e 'i Lapanoni, 'o ne pehē, 'Foaki mai ho 'ofefine ki hoku foha ke na 'unoho:' pea na'e 'alu ange ha manu feka'i na'e nofo 'i Lapanoni, 'o ne malamalaki hifo 'ae talatala'āmoa." ¹⁰ Ko e mo'oni kuo ke te'ia 'a 'Itomi, pea kuo angahiki ai ho loto: ke ke monū'ia, pea ke nofo ai pe 'i ho fale: he koe'uma'ā 'a ho'o lavea 'i he kaunoa pe, mo ke hinga ai, 'io, 'a koe, pea mo Siuta fakataha mo koe? ¹¹ Ka na'e 'ikai fie fakaongo 'a 'Amasia ki ai. Ko ia na'e 'alu hake ai 'a Soasa ko e tu'i 'o 'Isileli; pea na'e fesiofaki ia mo 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, ko e mata ki he mata 'i Pete-Semesi 'aia 'oku 'i Siuta. ¹² Pea na'e te'ia 'a Siuta 'i he 'ao 'o 'Isileli; pea na'e hola 'ae tangata taki taha ki hono fale fehikitaki. ¹³ Pea na'e ma'u 'a 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, ko e foha 'o Soasa ko e foha 'o 'Ahasia,

'e Soasa ko e tu'i 'o 'Isileli, 'i Pete-Semesi, 'o ne 'omi ki Selūsalema, pea ne holoki hifo 'ae 'a 'o Selūsalema mei he matapā 'o 'Ifalemi, 'o a'u ki he matapā 'oe tuliki, ko e hanga 'e valungeau. ¹⁴ Pea na'a ne to'o 'ae koula kotoa pē mo e siliva, pea mo e ngaahi nāunau na'e 'ilo 'i he fale 'o Sihova, pea 'i he tukunga koloa 'oe fale 'oe tu'i, pea mo e kau pōpula, pea ne toe 'alu ai ki Samēlia.

¹⁵ ¶ Pea ko eni ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Soasa, 'aia na'a ne fai, pea mo 'ene mālohi, pea mo 'ene tau mo 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ¹⁶ Pea na'e mohe 'a Soasa mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu ki Samēlia fakataha mo e ngaahi tu'i 'o 'Isileli; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Selopoami ko hono foha.

¹⁷ ¶ Pea ko 'Amasia ko e foha 'o Soasi ko e tu'i 'o Siuta na'e mo'ui ia hili 'ae pekia 'a Soasa ko e foha 'o Sihoaasi ko e tu'i 'o 'Isileli, 'i he ta'u 'e hongofulu ma nima. ¹⁸ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a 'Amasia, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ¹⁹ Ka ko eni, na'a nau teuteu ke fai 'ae lapa kiate ia 'i Selūsalema: pea na'a ne hola ki Lakisi; ka na'a nau fekau ke tuli ia ki Lakisi, pea na'a nau tāmāte ia 'i ai.

²⁰ Pea na'a nau fakaheka ia mo 'omi ia 'i he fanga hoosi: pea na'e tanu ia 'i Selūsalema fakataha mo 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita.

²¹ ¶ Pea na'e 'ave 'a 'Asalia 'e he kakai kotoa pē 'i hono hongofulu ma nima 'o 'ene ta'u, mo nau fakanofa ia ke tu'i ko e fetongi 'o 'ene tamai ko 'Amasia. ²² Na'a ne langa 'e ia 'a 'Elati, mo ne toe 'ange ia ki Siuta, 'i he 'ene hili 'ae mohe 'ae tu'i ki he'ene ngaahi tamai.

²³ ¶ I hono hongofulu ma nima 'oe ta'u 'a 'Amasia ko e foha 'o Soasi ko e tu'i 'o Siuta, na'e kamata pule 'i Samēlia 'a Selopoami ko e foha 'o Soasi ko e tu'i 'o 'Isileli, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e fāngofulu ma taha.

²⁴ Pea na'a ne fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova: na'e 'ikai mahu'i ia mei he ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'e fakaangahala'i 'a 'Isileli.

²⁵ Na'a ne toe fokotu'u 'ae ngata'anga 'o 'Isileli mei he hū'anga 'o Hemati 'o a'u ki he tahi 'oe potu tokalelei, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia na'a ne folofola'aki 'i he'ene tamaio'eiki ko Siona, ko e foha 'o 'Amitai, ko e palōfita, 'aia na'e nofo 'i Katihefeli.

²⁶ He na'e 'afio'i 'e Sihova 'ae mamahi 'o 'Isileli, 'a 'ene kovi lahi 'aupito: he na'e 'ikai kei ai ha ni'ihi na'e nofo 'i loto'ā pe 'alu kitu'a, pe ha taha ke tokoni 'a 'Isileli.

²⁷ Pea na'e 'ikai pehē 'e Sihova te ne tāmāte'i 'ae hingo'a 'o 'Isileli mei he lalo langi: ka na'a ne fakamo'ui 'akinautolu 'i he nima 'o Selopoami ko e foha 'o Soasi.

²⁸ ¶ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Selopoami, mo e me'a kotoa pē na'a ne fai, pea mo 'ene mālohi, 'ae anga 'o 'ene fa'a tau, pea mo e me'a na'a ne toe ma'u ai 'a Tamasikusi, mo Hemati, 'aia na'e kau ki Siuta, ke 'ia 'Isileli ia, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ²⁹ Pea na'e mohe 'a Selopoami mo 'ene ngaahi tamai, 'io, 'ae ngaahi tu'i

'o 'Isileli; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Sakalia.

1 Ko e pule lelei 'a 'Asalia. 5 Ko e pekia ia ko e kilia, pea fetongi ia 'e Sotami. 8 Ko hono toe 'a Sakalia 'i he to'utangata 'o Sehu, pea 'oku ne pule kovi pea tāmāte'i ia 'e Salumi. 13 Ko e pule 'a Salumi 'i he māhina 'e taha, pea tāmāte'i ia 'e Minehemi. 16 'Oku fakamālohi ia 'e Minehemi 'i he'ena kautaha mo Puli. 21 'Oku fetongi ia 'e Pikaia. 23 'Oku tāmāte'i 'a Pikaia 'e Peka. 27 'Oku fakamamahi 'a Peka 'e Tekilati-Pilesa, pea tāmāte'i ia 'e Hosea. 32 Ko e pule lelei 'a Sotami. 36 'Oku fetongi ia 'e 'Ahasi.

15 I HE ta'u 'e uofulu ma fitu 'o Selopoami ko e tu'i 'o 'Isileli, na'e kamata pule ki Siuta 'a 'Asalia ko e foha 'o 'Amasia. ² Na'e hongofulu ma ono ta'u 'ene motu'a 'i he'ene hoko ki he pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e nimangofulu ma ua 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Sekolia 'o Selūsalema. ³ Pea na'e fai lelei ia 'i he 'ao 'o Sihova; 'o fakataua ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e he'ene tamai ko 'Amasia; ⁴ Ka ko e ngaahi potu mā'olunga na'e 'ikai li'aki: na'e feilaulau mo tutu 'ae me'a namu kakala 'e he kakai 'i he ngaahi potu mā'olunga.

⁵ ¶ Pea na'e taa'i 'e Sihova 'ae tu'i, pea na'a ne kilia ai 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene mate; pea na'a ne nofo 'i he fale mavahe. Pea na'e pule 'a Sotami ko e foha 'oe tu'i ki he fale pea na'e fakamaau 'e ia 'ae kakai 'oe fonua. ⁶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a 'Asalia mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai 'oku tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ⁷ Ko ia, na'e mohe 'a 'Asalia mo 'ene ngaahi tamai; pea na'a nau tanu ia mo 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Sotami ko hono foha.

⁸ ¶ I hono tolungofulu ma valu 'oe ta'u 'o 'Asalia ko e tu'i 'o Siuta, na'e pule 'a Sakalia ko e foha 'o Selopoami ki 'Isileli 'i Samēlia 'i he māhina 'e ono. ⁹ Pea na'e fai 'e ia 'aia na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko ia na'e fai 'e he'ene ngaahi tamai: na'e 'ikai mahu'i ia mei he ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli. ¹⁰ Pea na'e lapasi ia 'e Salumi ko e foha 'o Sepesi, 'o ne taa'i ia 'i he 'ao 'oe kakai, pea ne tāmāte'i ia, pea na'a ne fetongi ia 'i he pule. ¹¹ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Sakalia, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli. ¹² Ko e folofola eni 'a Sihova 'aia na'e folofola'aki kia Sehu 'o pehē, "E nofo ho ngaahi foha ki he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli 'o a'u ki hono fā 'oe to'utangata. Pea na'e hoko ia 'o pehē pe."

¹³ ¶ I hono tolungofulu ma hiva 'oe ta'u 'o 'Usaia ko e tu'i 'o Siuta, na'e kamata pule 'a Salumi ko e foha 'o Sepesi; pea na'e pule ia 'i he māhina kātoa 'e taha 'i Samēlia. ¹⁴ He na'e 'alu hake 'a Minehemi ko e foha 'o Kati, mei Tilisa, pea ha'u ia ki Samēlia, 'o ne taa'i 'a Salumi ko e foha 'o Sepesi 'i Samēlia, 'o ne tāmāte'i ia, pea na'a ne fetongi ia 'i he pule. ¹⁵ Ka ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Salumi, mo 'ene fai 'ae lapa, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli.

¹⁶ ¶ Pea na'e toki taa'i 'e Minehemi 'a Tifisa, mo ia kotoa pē na'e 'i ai, mo hono ngaahi potu ngata'anga, 'o a'u ki Tilisa: koe me'a 'i he 'ikai te nau fakaava ia kiate ia, ko ia na'a ne taa'i ai ia; pea ko e kau fefine feitama kotoa pē na'e 'i ai na'a ne hae hake. ¹⁷ I hono tolungofulu ma hiva 'oe ta'u 'o 'Asalia ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata pule ki 'Isileli 'a Minehemi ko e foha 'o Kati, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu 'i Samēlia. ¹⁸ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova; 'i hono ngaahi 'aho kotoa pē na'e 'ikai te ne li'aki 'ae ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli. ¹⁹ Pea na'e ha'u 'a Puli ko e tu'i 'o 'Asilia ke tau'i 'ae fonua: pea na'e 'atu 'e Minehemi kia Puli 'ae taleniti siliva 'e taha afe, koe'uhi ke na kau taha ke fakatu'uma'u 'ae pule'anga 'i hono nima. ²⁰ Pea na'e pule 'e Minehemi ke 'omi 'ae ngaahi pa'anga mei 'Isileli, 'io, mei he kau tangata ongoongo mo koloa'ia, 'i he tangata taki taha kotoa pē ko e sikeli siliva 'e nimangofulu, ke foaki ki he tu'i 'o 'Asilia. Ko ia, na'e toe 'alu ai 'ae tu'i 'o 'Asilia, pea na'e 'ikai nofoma'u ia 'i he fonua.

²¹ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Minehemi, mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai 'oku tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli? ²² Pea na'e mohe 'a Minehemi mo 'ene ngaahi tamai; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Pikaia ko hono foha.

²³ ¶ I hono nimangofulu ta'u 'o 'Asalia ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata pule ki 'Isileli 'i Samēlia 'a Pikaia ko e foha 'o Minehemi pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e ua. ²⁴ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova: na'e 'ikai te ne li'aki 'ae ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli. ²⁵ Ka na'e te u lapa kiate ia 'a Peka ko e foha 'o Limalia ko 'ene 'eikitau 'e taha 'a'ana, 'o ne taa'i ia 'i Samēlia, 'i he potu tapu 'oe fale 'oe tu'i, fakataha mo 'Aakopi mo 'Eliia, pea mo e kau tangata Kiliati 'e toko nimangofulu: pea na'a ne tāmāte'i ia, pea ne fetongi ia 'i he pule. ²⁶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Pikaia, mo ia kotoa pē na'a ne fai, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli.

²⁷ ¶ I hono nimangofulu ma ua 'oe ta'u 'o 'Asalia ko e tu'i 'o Siuta, na'e kamata pule 'a Peka ko e foha 'o Limalia ki 'Isileli 'i Samēlia, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e uofulu, ²⁸ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova: na'e 'ikai li'aki 'e ia 'ae ngaahi angahala 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'a ne fakaangahala'i 'a 'Isileli. ²⁹ Na'e ha'u 'a Tekilati-Pilesa ko e tu'i 'o 'Asilia, 'i he ngaahi 'aho 'o Peka ko e tu'i 'o 'Isileli, 'o ne kaspasia 'a Isoni mo 'Epeli-Petemeaka, mo Sanoa, mo Ketesi, mo Hasoa, mo Kiliati, mo Kāleli, 'ae fonua kotoa pē 'o Nafitali, pea na'e fetuku pōpula 'akinautolu ki 'Asilia. ³⁰ Pea na'e fai 'ae lapa 'e Hosea ko e foha 'o Ela kia Peka ko e foha 'o Limalia, 'o ne taa'i ia, pea ne tāmāte'i ia, pea ne fetongi ia 'i he pule, 'i hono uofulu 'oe ta'u 'o Sotami ko e foha 'o 'Usaia. ³¹ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Peka mo ia kotoa pē na'a ne fai, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli.

³² ¶ I hono ua 'oe ta'u 'o Peka ko e foha 'o Limalia ko e tu'i 'o 'Isileli, na'e kamata pule ki Siuta 'a Sotami ko e foha 'o 'Usaia. ³³ Na'e uofulu ma nima 'ae ta'u 'o 'ene motu'a 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma ono 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Silusa, ko e 'ofefine 'o Satoki. ³⁴ Pea na'e fai 'e ia 'ae lelei 'i he 'ao 'o Sihova: na'e fai ia 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fai 'e he'ene tamai ko 'Usaia. ³⁵ Ka na'e 'ikai si'aki 'ae ngaahi potu mā'olunga: na'e kei feilaulau mo tutu me'a namu kakala 'e he kakai 'i he ngaahi potu mā'olunga. Na'e langa 'e ia 'ae matapā mā'olunga 'oe fale 'o Sihova.

³⁶ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Sotami, mo ia kotoa pē na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ³⁷ I he ngaahi 'aho ko ia na'e kamata ue'i 'e Sihova 'a Lisini ko e tu'i 'o Silia, mo Peka ko e foha 'o Limalia ke na tau'i 'a Siuta. ³⁸ Pea na'e mohe 'a Sotami mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e tanu ia mo 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita, ko 'ene tamai: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko 'Ahasi.

1 Ko e pule kovi 'a 'Ahasi. 6 'Oku kau taha 'a 'Ahasi mo Tekilati-Pilesa 'i he tali tau kia Lisini mo Peka. 10 Ko e talanoa ki he fakatātā 'oe feilaulau'anga palasa 'aia na'e 'ave mei Tamasikusi kia Ulisa, mo e ma'u 'a 'Ahasi 'ae feilaulau'anga palasa ke fai ai 'ene lotu 'a'ana. 17 'Oku ne maumau'i 'ae falelotu. 19 'Oku hoko mo ia 'a Hesekaia.

16 I HONO hongofulu ma fitu 'oe ta'u 'o Peka ko e foha 'o Limalia na'e kamata pule 'a 'Ahasi ko e foha 'o Sotami ko e tu'i 'o Siuta. ² Na'e uofulu ta'u 'ae motu'a 'a 'Ahasi 'i he'ene kamata pule, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e hongofulu ma ono 'i Selūsalema, pea na'e 'ikai te ne faitotonu 'i he 'ao 'o Sihova ko hono 'Otua, ke hangē ko Tevita ko 'ene tamai. ³ Ka na'a ne 'eve'eva 'i he hala 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli, 'io, na'a ne pule'i ke 'alu atu 'a hono foha 'i he lolotonga 'oe afi, 'o fakatatau mo e ngaahi ngāue fakalielia 'ae kakai hiteni, 'akinautolu na'e kapusi atu 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli. ⁴ Pea na'a ne fai feilaulau mo tutu 'ae me'a namu kakala 'i he ngaahi potu mā'olunga, pea 'i he ngaahi tafungofunga, pea 'i he lolo 'akau mata kotoa pē.

⁵ ¶ Pea na'e toki hoko hake ki Selūsalema 'a Lisini ko e tu'i 'o Silia mo Peka ko e foha 'o Limalia ko e tu'i 'o 'Isileli, ke na tau'i ia: pea na'a na kāpui 'a 'Ahasi 'aki 'ae tau, ka na'e 'ikai te na mafai 'a hono fakavaivai'i. ⁶ Pea 'i he kuonga ko ia na'e toe ma'u 'e Lisini ko e tu'i 'o Silia, 'a Elati ke toka ki Silia, pea na'a ne kapusi 'ae kakai Siu mei Elati: pea na'e hoko mai 'ae kakai Silia ki Elati, 'onau nofo ai 'o a'u mai ki he 'aho ni. ⁷ Ko ia na'e fekau atu ai 'ae kau talafekau meia 'Ahasi kia Tekilati-Pilesa ko e tu'i 'o 'Asilia, 'o pehē, "Ko ho'o tamaio'eiki pea ko ho foha au; ka ke me'a mai, mo fakamo'ui au mei he nima 'oe tu'i 'o Silia, pea mei he nima 'oe tu'i 'o 'Isileli, 'aia kuo tu'u hake ke tau'i au." ⁸ Pea na'e to'o mai 'e 'Ahasi 'ae siliva mo e koula 'aia na'e 'ilo 'i he fale 'o Sihova, pea 'i he ngaahi tukunga koloa 'i he fale 'oe tu'i, mo

ne 'ave ia ko e me'a'ofa ki he tu'i 'o 'Asilia. ⁹ Pea na'e tui kiate ia 'e he tu'i 'o 'Asilia: he na'e 'alu hake 'ae tu'i 'o 'Asilia ke tau'i 'a Tamasikusi, pea na'a ne lava'i ia, mo ne 'ave pōpula 'ae kakai mei ai ki Kili, pea na'a ne tāmate'i 'a Lisini. ¹⁰ Pea na'e 'alu 'ae tu'i ko 'Ahasi ki Tamasikusi ke fe'iloaki mo Tekilati-Pilesa ko e tu'i 'o 'Asilia, pea na'a ne mamata ki ha feilaulau'anga 'aia na'e 'i Tamasikusi: pea na'e fekau atu 'e he tu'i ko 'Ahasi kia Ulisa ko e taula'eiki 'a hono fakatātā 'oe feilaulau'anga, pea mo hono fuofua 'o ia, 'o fakatatau mo hono teunga kotoa pē. ¹¹ Pea na'e langa 'e Ulisa ko e taula'eiki ha feilaulau'anga na'e tatau 'aupito mo ia na'e fakahā mai 'e 'Ahasi mei Tamasikusi: ko ia na'e ngaohi ia 'e Ulisa ko e taula'eiki ke ne tali 'aki 'ae toe liliu mai 'ae tu'i ko 'Ahasi mei Tamasikusi. ¹² Pea 'i he'ene liliu mai 'ae tu'i mei Tamasikusi, na'e mamata 'e he tu'i ki he feilaulau'anga: pea na'e 'unu'unu mai 'ae tu'i ki he feilaulau'anga pea na'a ne fai feilaulau 'i ai. ¹³ Pea na'a ne tutu 'a 'ene feilaulau tutu mo 'ene feilaulau me'akai, mo ne lilingi 'a 'ene feilaulau inu, pea na'a ne luluku 'ae toto 'o 'ene ngaahi feilaulau fakamelino, ki he feilaulau'anga. ¹⁴ Pea na'a ne 'omi foki 'ae feilaulau'anga palasa, 'aia na'e tu'u 'i he 'ao 'o Sihova, mei he mata fale, mei he vaha'a 'oe feilaulau'anga pea mo e fale 'o Sihova, pea na'a ne fokotu'u ia ki he potu fakatokelau 'oe feilaulau'anga. ¹⁵ Pea na'e fekau 'e he tu'i ko 'Ahasi kia Ulisa ko e taula'eiki, 'o pehē, "Te ke tutu ki he feilaulau'anga lahi 'ae feilaulau tutu 'oe pongipongi, mo e feilaulau me'akai 'oe efiafi, mo e feilaulau tutu 'ae tu'i, pea mo 'ene feilaulau me'akai, fakataha mo e feilaulau tutu 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua, mo 'enau feilaulau me'akai, mo 'enau ngaahi feilaulau inu; pea luluku ki ai 'ae toto kotoa pē 'oe feilaulau tutu, mo e toto 'oe me'a feilaulau kotoa pē: ka 'e tuku 'ae feilaulau'anga palasa ke u lotu ai au." ¹⁶ Na'e fai pehē 'e Ulisa ko e taula'eiki, 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fekau 'e he tu'i ko 'Ahasi.

¹⁷ ¶ Pea na'e tu'usi 'e he tu'i ko 'Ahasi 'ae tapa 'oe ngaahi tu'unga, mo ne hiki mei ai 'ae 'ai'anga vai; pea na'a ne hiki ki lalo 'ae fu'u 'ai'anga vai mei he funga 'oe ngaahi pulu palasa 'aia na'e tu'u ki lalo 'i ai, pea na'a ne 'ai ia ki he potu na'e faliki 'aki 'ae ngaahi maka. ¹⁸ Pea ko e fale fakamalumu ma'ae 'aho tapu 'aia na'a nau langa 'i he fale, pea mo e hala 'oe tu'i mei tu'a, na'a ne hiki atu mei he fale 'o Sihova koe'uhi ko e tu'i 'o 'Asilia.

¹⁹ ¶ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a 'Ahasi 'aia na'a ne fai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ²⁰ Pea na'e mohe 'a 'Ahasi mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e tanu ia fakataha mo 'ene ngaahi tamai 'i he Kolo 'o Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Hesekaia ko hono foha.

1 Ko e pule kovi 'a Hosea. 3 'Oku fakavaivai ia 'e Salimanesa, pea 'oku ne te u ke lapasi ia. 5 Ko e fakapōpula'i 'o Samēlia koe'uhi ko hono ngaahi kovi. 24 'Oku kau fakataha 'ae ngaahi lotu 'ae kakai kehekehe na'e nofo ki Samēlia ko e me'a 'i he keina 'akinautolu 'e he fanga laione.

17 'I HONO hongofulu ma ua 'oe ta'u 'o 'Ahasi ko e tu'i 'o Siuta na'e kamata pule ki 'Isileli 'i Samēlia 'a Hosea ko e foha 'o Ela, 'i he ta'u 'e hiva. ² Pea na'a ne fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova, ka na'e 'ikai ke hangē ia ko e ngaahi tu'i 'o 'Isileli 'aia na'e 'i mu'a 'iate ia.

³ ¶ Na'e ha'u kiate ia 'a Salimanesa ko e tu'i 'o 'Asilia ko hono tau'i; pea na'e fakatokalalo kiate ia 'a Hosea, pea na'a ne foaki 'ae ngaahi me'a'ofa kiate ia. ⁴ Pea na'e 'ilo 'e he tu'i 'o 'Asilia 'ae te u lapa 'e Hosea: he kuo fekau atu 'e ia 'ae kau talafekau kia So ko e tu'i 'o 'Isipite, pea na'e 'ikai 'omi 'ae me'a'ofa ki he tu'i 'o 'Asilia, 'o hangē ko ia na'a ne fa'a fai 'i he ta'u kotoa pē; ko ia na'e fakahū ia 'e he tu'i 'o 'Asilia ki he fale pōpula, mo ne ha'i ia 'i he fale pōpula. ⁵ Pea na'e 'alu hake ai 'ae tu'i 'o 'Asilia ki he potu kotoa pē 'oe fonua, mo ne 'alu hake ki Samēlia, mo ne kāpui ia 'aki 'ae tau 'i he ta'u 'e tolu. ⁶ Pea 'i hono hiva 'oe ta'u 'o Hosea na'e lava'i 'a Samēlia 'e he tu'i 'o 'Asilia, pea na'a ne 'ave 'ae kakai 'Isileli ki 'Asilia, mo ne tuku 'akinautolu 'i Hala pea 'i Hapoa ki he vaitafe 'o Kosani, pea 'i he ngaahi kolo 'ae kakai Mitia.

⁷ ¶ He na'e pehē, kuo fai angahala 'e he fānau 'a 'Isileli kia Sihova ko honau 'Otua, 'aia na'a ne 'omi 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, mei he lalo nima 'o Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea kuo nau manavahē ki he ngaahi 'otua kehe. ⁸ Pea kuo nau 'a'eva 'i he ngaahi fekau 'ae kakai hiteni, 'akinautolu na'e kapusi atu 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli, pea mo e ngaahi tu'i 'o 'Isileli na'a nau fakanofa. ⁹ Pea na'e fai fakafufū 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae ngaahi me'a na'e 'ikai totonu kia Sihova ko honau 'Otua, pea na'a nau langa mo'onautolu 'ae ngaahi potu mā'olunga 'i honau ngaahi kolo kotoa pē, mei he fo'i fale mā'olunga 'oe kau le'o 'o fai hake ki he kolo na'e faka'ā. ¹⁰ Pea na'a nau fokotu'u ma'anautolu 'ae ngaahi tamapua, mo e ngaahi vao tapu 'i he tafungofunga mā'olunga kotoa pē, pea 'i he lolo 'akau mata kotoa pē: ¹¹ Pea na'a nau tutu 'ae me'a namu kakala 'i he potu mā'olunga kotoa pē, 'o hangē ko e hiteni 'aia na'e faka'auha atu mei honau 'ao 'e Sihova; pea na'a nau fai 'ae ngaahi me'a kovi ke fakatupu 'ae houhau 'o Sihova: ¹² He na'a nau tauhi ki he ngaahi tamapua, 'aia na'e pehē ai 'e Sihova kiate kinautolu, 'E 'ikai te mou fai 'ae me'a ni. ¹³ Ka na'e val-okiekina 'e Sihova ki 'Isileli pea ki Siuta 'i he'ene kau palōfita kotoa pē mo e kau kikite kotoa pē, 'o pehē, "Ke tafoki 'akimoutolu mei homou ngaahi hala kovi, pea tauhi ki he'eku ngaahi fekau mo 'eku ngaahi tu'utu'uni 'o fakatatau mo e fono kotoa pē ko ia 'aia na'aku fekau ki ho'omou ngaahi tamai, peau fekau'i kiate kimoutolu 'i he'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita." ¹⁴ Ka neongo ia na'e 'ikai te nau fie ongo'i, ka na'a nau fakakekeva 'a honau kia, 'o hangē ko e kia 'o 'enau ngaahi tamai, 'akinautolu na'e 'ikai tui kia Sihova ko honau 'Otua. ¹⁵ Pea na'a nau si'aki 'a 'ene ngaahi tu'utu'uni, pea mo 'ene fuakava 'aia na'a ne fai mo 'enau ngaahi tamai, mo 'ene ngaahi fakamo'oni na'a ne fakamo'oni 'aki kiate kinautolu; pea na'a nau muimui ki he va'inga, pea na'a nau hoko 'o va'inga, mo nau muimui ki he kakai hiteni na'e nofo takatakai 'iate kinautolu, 'aia na'e

fekau ai 'e Sihova kiate kinautolu, ke 'oua na'a nau fai 'o hangē ko kinautolu. ¹⁶ Pea na'a nau si'aki 'ae ngaahi fekau kotoa pē 'o Sihova ko honau 'Otua, pea na'a nau ngaohi ma'anautolu 'ae ngaahi me'a fakatātā na'e haka, 'io, 'ae 'uhiki pulu 'e ua, mo nau ngaohi ha vao tapu, mo nau lotu ki he nāunau kotoa pē 'oe langi, mo nau tauhi kia Peali. ¹⁷ Pea na'a nau pule ki honau ngaahi foha mo honau ngaahi 'ofefine ke nau 'alu atu 'i he lotolotonga 'oe afi, pea na'a nau fai fakatēvolo mo nau fai 'ae sausau, pea na'a nau fakatau atu 'akinautolu ke fai 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, ke fakatupu ai 'a hono houhau. ¹⁸ Ko ia na'e houhau lahi ai 'a Sihova ki 'Isileli, mo ne fetuku atu 'akinautolu mei hono 'ao: na'e 'ikai tuku ha taha ka ko e fa'ahinga pe taha 'o Siuta. ¹⁹ Pea na'a mo Siuta na'e 'ikai tauhi 'e ia 'ae ngaahi fekau 'a Sihova ko honau 'Otua, ka na'a nau 'alu 'i he ngaahi tu'utu'uni 'o 'Isileli 'aia na'a nau fokotu'u 'ekinautolu. ²⁰ Pea na'e si'aki 'e Sihova 'ae hako kotoa pē 'o 'Isileli, mo ne fakamamahi 'akinautolu, mo ne tukuange 'akinautolu ki he nima 'oe kau maumau, kae'oua ke 'osi 'a 'ene li'aki 'akinautolu mei hono 'ao. ²¹ He na'a ne haea mai 'a 'Isileli mei he fale 'o Tevita; pea na'a nau fakanofa ke tu'i 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati: pea na'e teketeki 'a 'Isileli 'e Selopoami mei he muimui kia Sihova, pea na'a ne fakaangahala'i 'akinautolu 'i he angahala lahi. ²² He na'e 'a'eva 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he ngaahi angahala kotoa pē 'a Selopoami 'aia na'a ne fai; na'e 'ikai mahu'i 'akinautolu mei ai; ²³ Pea na'e hiki atu 'a 'Isileli 'e Sihova mei hono 'ao, 'o hangē ko e folofola na'a ne fai 'i he'ene kau tamaio'eiki ko e kau palōfita kotoa pē. Ko ia na'e fetuku atu ai 'a 'Isileli mei honau fonua 'onautolu ki 'Asilia 'o a'u mai ki he 'a-ho ni.

²⁴ ¶ Pea na'e 'omi 'e he tu'i 'o 'Asilia 'ae kakai mei Papilone, pea mei Kuta, pea mei 'Ava, pea mei Hemati, pea mei Sifaveimi, mo ne tuku 'akinautolu 'i he ngaahi kolo 'o Samēlia, ko e fetongi 'oe fānau 'a 'Isileli: pea na'a nau ma'u 'a Samēlia, mo nofo 'i hono ngaahi kolo 'o ia. ²⁵ Pea 'i he kamata'anga 'o 'enau nofo 'i ai, na'e 'ikai te nau manavahē kia Sihova: pea ko ia na'e tuku atu ai 'e Sihova 'ae fanga laione kiate kinautolu, pea na'e mate ai 'a honau ni'ihī. ²⁶ Ko ia na'a nau lea ai ki he tu'i 'o 'Asilia, 'o pehē, 'Oku 'ikai 'ilo 'ae anga 'oe 'Otua 'oe fonua 'e he ngaahi pule'anga kuo ke hiki mo tuku ki he ngaahi kolo 'o Samēlia: ko ia kuo ne fekau atu 'ae fanga laione kiate kinautolu, pea vakai, 'oku nau tāmata'i 'akinautolu, koe'uhi 'oku 'ikai ke 'ilo 'ekinautolu 'ae anga 'oe 'Otua 'oe fonua. ²⁷ Pea na'e toki fekau ai 'e he tu'i 'o 'Asilia, 'o pehē, "'Ave ki ai ha tokotaha 'i he kau taula'eiki 'aia na'a mou 'omi mei ai; pea tuku ke nau 'alu 'o nofo 'i ai, pea tuku ke ne ako'i 'akinautolu 'i he anga 'oe 'Otua 'oe fonua." ²⁸ Pea na'e toki ha'u ai ha tokotaha 'i he kau taula'eiki 'aia na'a nau 'ave mei Samēlia 'o ne nofo 'i Peteli, pea na'a ne akonaki'i 'akinautolu ke nau manavahē kia Sihova. ²⁹ Ka na'e fokotu'u 'e he ngaahi pule'anga taki taha 'a hono ngaahi 'otua 'onautolu, mo nau 'ai 'akinautolu ki he ngaahi fale 'oe ngaahi potu mā'olunga 'aia na'e ngaohi 'e he kakai

Samēlia, ko e taki taha 'ae pule'anga 'i he ngaahi kolo na'a nau nofo ki ai. ³⁰ Pea na'e fokotu'u 'e he kakai 'o Papilone 'a Sukote-Pinoti, pea 'e he kakai 'o Kuta na'e fokotu'u 'a Nelikali, pea 'e he kakai 'o Hemati na'e fokotu'u 'a Asima, ³¹ Pea 'e he kakai 'Avi na'e fokotu'u 'a Nipasi mo Talitaki, pea 'e he kakai Sifaveimi na'e tutu 'e nau fānau 'i he afi kia 'Atilameleki mo 'Anameleki, ko e ngaahi 'otua 'o Sifaveimi. ³² Ko ia na'a nau manavahē kia Sihova, pea na'a nau ngaahi kiate kinautolu mei he kakai me'avale 'aupito 'iate kinautolu 'ae kau taula'eiki ki he ngaahi potu mā'olunga, pea na'a nau fai feilaulau 'ekinautolu 'i he ngaahi fale 'oe ngaahi potu mā'olunga ma'anautolu. ³³ Na'a nau manavahē kia Sihova, kae tauhi pe ki honau ngaahi 'otua 'onautolu, 'o hangē ko e anga 'oe ngaahi pule'anga na'a nau 'ave pōpula mei ai. ³⁴ 'Oku nau fai ki he'enu anga 'i mu'a 'o a'u mai ki he 'aho ni: 'oku 'ikai te nau manavahē kia Sihova, pea 'oku 'ikai fai 'ekinautolu ke tatau mo 'enu ngaahi tu'utu'uni, pe ko 'enu ngaahi fekau, pe hangē ko e fono mo e fekau 'aia na'e fekau 'e Sihova ki he fānau 'a Sēkope, 'aia na'a ne fakahingoa ko 'Isileli; ³⁵ 'Aia na'e fai 'e Sihova mo ia ha fuakava, pea na'a ne valoki 'akinautolu, 'o pehē, "'E 'ikai te mou manavahē ki he ngaahi 'otua kehe, pe fakatōmape'e 'akimoutolu kiate kinautolu, pe tauhi ki ai, pe feilaulau kiate kinautolu: ³⁶ Ka ko Sihova 'aia na'e 'omi 'akimoutolu mei he fonua ko 'Isipite 'i he mālohi lahi, mo e nima na'e mafao atu, ko ia ia te mou manavahē ki ai, pea ko ia ia te mou lotu ki ai, pea ko ia ia te mou fai ki ai 'ae feilaulau. ³⁷ Pea ko e ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau, pea mo e fono, mo e fekau, 'aia na'a ne tohi ma'amoutolu, te mou tokanga ke fai ia 'o lauikuonga; pea 'e 'ikai te mou manavahē ki ha ngaahi 'otua kehe. ³⁸ Pea ko e fuakava 'aia kuo u fai mo kimoutolu, 'e 'ikai te mou fakangalo'i; pea 'e 'ikai foki te mou manavahē ki he ngaahi 'otua kehe. ³⁹ Ka te mou manavahē kia Sihova ko homou 'Otu; pea te ne fakamo'ui 'akimoutolu mei he nima 'o homou ngaahi fili kotoa pē." ⁴⁰ Ka na'e 'ikai te nau fanongo, pea na'a nau fai pe 'o hangē ko 'enu mu'aki anga. ⁴¹ Ko ia, na'e manavahē 'ae ngaahi pule'anga ko ia kia Sihova, ka na'a nau tauhi ki he ngaahi me'a fakatātā na'e tongi, 'a 'enu fānau mo e fānau 'o 'enu fānau: 'o hangē ko ia na'e fai 'e he'enu ngaahi tamai, kuo pehē pe 'enu fai 'ekinautolu 'o a'u mai ki he 'aho ni.

1 Ko e pule lelei 'a Hesekaia. 4 'Oku ne fakangata 'e ia 'ae lotu loi. 9 'Oku 'ave fakapōpula'i 'a Samēlia 'i he'enu ngaahi angahala. 13 'Oku tau'i 'e Senakalipe 'a Siuta pea 'oku fakalelei 'aki ia 'ae me'a'ofa. 17 'Oku fekau 'e Senakalipe 'a Lapisake pea 'oku ne manuki'i 'a Hesekaia, pea 'i he'ene lea kape na'a ne 'ahi'ahi ke langa'i 'ae angatu'u 'i he kakai.

18 PEA na'e hoko 'o pehē 'i hono tolu ta'u 'o Hosea ko e foha 'o Ela ko e tu'i 'o 'Isileli, na'e kamata pule 'a Hesekaia ko e foha 'o 'Ahasi ko e tu'i 'o Siuta. ² Na'e uofulu ma nima 'a 'ene ta'u 'i he'ene kamata pule: pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e uofulu ma hiva 'i

Selūsalema. Ko e hingoa 'o 'ene fa'ē foki ko 'Api, ko e 'ofefine 'o Sakalia. ³ Pea na'e fai lelei ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakatautu ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e Tevita ko 'ene tamai.

⁴ ¶ Na'a ne fakalala 'ae ngaahi potu mā'olunga, pea fesi'i hifo 'ae ngaahi tamapua, pea ne tā hifo 'ae ngaahi vao tapu, pea na'a ne fesifesi ke iiki 'ae ngata palasa 'aia na'e ngaohi 'e Mōse: he na'e tutu 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae me'a namu kakala ki ai 'o a'u ki he ngaahi 'aho ko ia: pea na'a ne ui ia ko Nehusitani. ⁵ Na'e falala ia kia Sihova ko e 'Otu 'o 'Isileli; ko ia na'e 'ikai tatau mo ia ha tokotaha ki mui 'i he ngaahi tu'i kotoa pē 'o Siuta, pe ha tokotaha na'e 'i mu'a 'iate ia. ⁶ He na'e pikitai ia kia Sihova, pea 'ikai l'aki 'ene muimui 'iate ia, ka na'a ne tauhi 'ene ngaahi fekau, 'aia na'e fekau 'e Sihova kia Mōse. ⁷ Pea na'e 'iate ia 'a Sihova; pea na'e monū'ia ia 'i he potu kotoa pē na'e 'alu ia ki ai: pea na'a ne l'aki 'ae tu'i 'o 'Asilia, 'o 'ikai tauhi ki ai ⁸ Na'a ne taa'i 'ae kakai Filisitia, 'o a'u atu ki Kesa, mo hono ngaahi ngata'anga 'o ia mei he fale mā'olunga 'ae kau le'o 'o a'u ki he kolotau.

⁹ ¶ Pea 'i hono fā 'oe ta'u 'oe tu'i ko Hesekaia, 'aia ko hono fitu ta'u 'o Hosea ko e foha 'o Ela ko e tu'i 'o 'Isileli, na'e hoko 'o pehē, na'e ha'u ai 'a Salimanesa ko e tu'i 'o 'Asilia ki Samēlia, mo ne kapui ia 'aki 'ae tau.

¹⁰ Pea 'i he ngata'anga 'oe ta'u 'e tolu na'a nau kapasiasia. 'I hono ono ta'u 'o Hesekaia, 'aia ko hono hiva 'o Hosea ko e tu'i 'o 'Isileli, na'e kapa 'a Samēlia. ¹¹ Pea na'e fetuku 'a 'Isileli 'e he tu'i 'o 'Asilia ki 'Asilia, 'o ne tuku 'akinautolu 'i Hala mo Hapoa, 'i he ve'e vaitafe 'o Kosani, pea 'i he ngaahi kolo 'oe kakai Mitia. ¹² Ko e me'a 'i he 'ikai te nau talangofua ki he le'o 'o Sihova ko honau 'Otu, ka na'a nau talangata'a ki he'ene fuakava, mo ia kotoa pē na'e fekau 'e Mōse ko e tamaio'eiki 'a Sihova, pea 'ikai tokanga ki ai pe fai ki ai.

¹³ ¶ 'I hono hongofulu ma fā 'oe ta'u 'oe tu'i ko Hesekaia na'e ha'u ai 'a Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia ke tau'i 'ae ngaahi kolo tau kotoa pē 'o Siuta, pea na'a ne lava'i 'akinautolu. ¹⁴ Pea na'e fekau 'e Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta ki he tu'i 'o 'Asilia 'i Lakisi, 'o pehē, "'Kuo u fai hala; ke ke liliu meiate au: ko ia 'oku ke tala kiate au te u kātaki." Pea na'e 'eke 'e he tu'i 'o 'Asilia meia Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta 'ae taleniti siliva 'e tolungeau mo e taleniti koula 'e tolungofulu. ¹⁵ Pea na'e 'atu kiate ia 'e Hesekaia 'ae siliva kotoa pē na'e 'ilo 'i he fale 'o Sihova, pea 'i he ngaahi tuku'anga koloa 'i he fale 'oe tu'i. ¹⁶ 'I he kuonga ko ia na'e tutu'u ai 'e Hesekaia 'ae koula mei he ngaahi matapā 'oe faletapu 'o Sihova, pea mei he ngaahi pou 'aia na'e 'aofi 'e Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta, 'o ne 'atu ia ki he tu'i 'o 'Asilia.

¹⁷ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i 'o 'Asilia 'a 'Alatani mo Lapisalisi mo Lapisake mei Lakisi ki he tu'i ko Hesekaia, mo e fu'u tau lahi ke tau'i 'a Selūsalema. Pea na'a nau 'alu hake 'o hoko ki Selūsalema. Pea 'i he'enu 'alu hake na'a nau tu'u ofi ki he tafe'anga vai 'oe vai 'i 'olunga, 'aia 'oku 'i he hala motu'a 'oe ngoue 'oe tufunga fakama'a kofu. ¹⁸ Pea hili 'enu ui ki he tu'i, na'e ha'u ki tu'a kiate kinautolu 'a Iliakimi ko e foha 'o Hilikia, 'aia

na'e pule ki he fale, mo Sepina ko e tangata tohi, mo Soa ko e foha 'o 'Asafi ko e tangata na'e tohi 'ae ngaahi me'a fakapule'anga. ¹⁹ Pea na'e pehē 'e Lapisake kiate kinautolu, "Ko eni ke mou lea kia Hesekaia, 'Oku pehē 'e he tu'i lahi, ko e tu'i 'o 'Asilia, Ko e hā 'ae mālohi ni 'a-ia 'oku ke falala ki ai?" ²⁰ 'Oku ke pehē, (ka ko e lea launoa pe) "'Oku 'iate au 'ae fakakaukau mo e mālohi ki he tau. Pea ko eni, ko hai ia 'oku ke falala ki ai, kuo ke angatu'u ai kiate au?" ²¹ Pea ko eni, vakai, 'oku ke falala ki ho tokotoko 'oe kaho mafesi ni, 'io, ko 'Isipite, 'aia kapau 'e fa'aki ki ai ha tangata, 'e 'asi ia ki hono nima, pea 'e lavea ai: 'oku pehē pe 'a Felo ko e tu'i 'o 'Isipite kiate kinautolu kotoa pē 'oku falala kiate ia. ²² Pea kapau 'oku mou pehē kiate au, 'oku mau falala kia Sihova ko homau 'Otua: 'ikai ko ia ia ko e ngaahi potu mā'olunga 'o'ona mo hono ngaahi feilaulau'anga kuo 'ave 'e Hesekaia 'o li'aki, pea kuo ne tala kia Siuta mo Selūsalema, Ke lotu 'akimoutolu 'i he 'ao 'oe feilaulau'anga ko eni 'i Selūsalema? ²³ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate koe, tuku mai 'ae ngaahi fakamo'oni ki he'eku 'eiki ko e tu'i 'o 'Asilia, pea te u 'atu kiate koe 'ae fanga hoosi 'e ua afe, 'o kapau te ke fa'a fai 'e koe ke fakaheka ki ai 'ae kau heka hoosi. ²⁴ Pea 'e fēfee'i hao fa'a fai ke fakafoki 'ae mata 'oe 'eikitau 'e tokotaha, ko e si'i hifo taha pe 'i he kau tamaio'eiki 'a 'eku 'eiki, ka ke falala koe ki 'Isipite ki he ngaahi saliate mo e kau tangata heka hoosi? ²⁵ He kuo u hoko mai ni 'o ta'ekau mo Sihova ke faka'auha 'ae potu ni? Na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Alu hake 'o tau'i 'ae fonua ni, pea faka'auha ia." ²⁶ Pea na'e pehē ai 'e Iliakimi ko e foha 'o Hilikia, mo Sepina, mo Soa, kia Lapisake, "Ke ke lea mai ki ho'oku kau tamaio'eiki 'i he lea fakaSilia; he 'oku mau 'ilo ia: kae'oua na'a ke talanoa kiate kima'utolu 'i he lea 'ae kakai Siu 'i he telinga 'oe kakai 'oku nofo 'i he funga 'ā."²⁷ Ka na'e pehē 'e Lapisake, kiate kinautolu, "He na'e fekau au 'e he'eku 'eiki ki ho'o 'eiki, pea kiate koe, ke lea 'aki 'ae ngaahi lea ni? 'ikai ko 'ene fekau au ki he kau tangata 'aia 'oku heheka ki he 'ā maka, koe'uhi ke nau kai 'enu kinoha'a 'anautolu, mo inu 'enu tu'utata?" ²⁸ Pea na'e tu'u ai 'a Lapisake, pea ne kalanga le'o lahi 'i he lea fakaSiu, mo ne lea, 'o pehē, "Mou tokanga ki he lea 'ae tu'i lahi, ko e tu'i 'o 'Asilia: ²⁹ 'Oku pehē 'e he tu'i, 'oua na'a fakahala'i 'akimoutolu 'e Hesekaia: koe'uhi 'e 'ikai te ne mafai 'e ia ke fakamo'ui 'akimoutolu mei hono nima: ³⁰ Pea 'oua na'a ue'i 'akimoutolu 'e Hesekaia ke mou falala kia Sihova, 'o pehē, 'Ko e mo'oni 'e fakamo'ui 'akita'utolu 'e Sihova, pea 'e 'ikai tukuange 'ae kolo ni ki he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia.' ³¹ 'Oua na'a mou tokanga kia Hesekaia he 'oku pehē 'ae tu'i 'o 'Asilia, Fai ho'o fakalelei kiate au 'aki ha me'a'ofa, pea ha'u kitu'a kiate au, pea te mou toki kai taki taha 'ae tangata 'ae vaine 'a'ana, pea taki taha 'i he fiki 'a'ana, pea mou inu taki taha kotoa pē 'i he ngaahi vai 'o 'ene vaikeli 'a'ana: ³² Kae'oua ke u toki ha'u 'o 'ave 'akimoutolu ki ha fonua 'oku hangē ko homou fonua, ko e fonua 'oe uite mo e uaine, ko e fonua 'oe mā mo e ngoue vaine, ko e fonua 'oe lolo 'olive mo e honi, koe'uhi ke mou mo'ui, ka 'e 'ikai mate: pea 'oua na'a

mou tokanga kia Hesekaia, 'i he'ene kākaa'i 'akimoutolu 'o pehē, "E fakamo'ui 'akita'utolu 'e Sihova.' ³³ He 'oku ai ha tokotaha 'i he ngaahi 'oe ngaahi pule'anga kuo nau fakamo'ui hono fonua mei he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia? ³⁴ Ko fā'a ia 'ae ngaahi 'otua 'o Hemati, mo 'Apati? Ko fā'a ia 'ae ngaahi 'otua 'o Sifaveimi, mo Hena, mo Iva? He kuo nau fakamo'ui 'a Samēlia mei hoku nima?" ³⁵ Ko hai 'akinautolu 'i he ngaahi 'otua 'oe ngaahi fonua, 'a ia kuo nau fonua mei hoku nima, ke pehē ai 'e fakamo'ui 'e Sihova 'a Selūsalema mei hoku nima? ³⁶ Ka na'e longo pe 'ae kakai, pea na'e 'ikai tali ia 'aki ha momo'i lea: he na'e fekau 'e he tu'i, 'o pehē, "'Oua na'a tali ia."³⁷ Pea na'e toki ha'u 'a Iliakimi ko e foha 'o Hilikia 'aia na'e pule ki he fale, mo Sepina ko e fai tohi, mo Soa ko e foha 'o 'Asafi ko e tangata na'e tohi 'ae ngaahi me'a fakapule'anga, kia Hesekaia kuo haehae honau kofu, pea na'a nau tala kiate ia 'ae ngaahi lea 'a Lapisake.

1 'Oku mamahi 'a Hesekaia pea fekau 'e ia kia 'Isaia ke hūfia 'akinautolu. 6 'Oku fakafiemālie'i 'akinautolu 'e 'Isaia. 8 'I he teu 'e Senakalipe ke 'alu ke tau'i 'a Tilaka, 'oku ne fekau 'ae tohi kapekape kia Hesekaia. 14 Ko e lotu 'a Hesekaia. 20 Ko e kikite 'a 'Isaia ki he laukau mo e mala'ia 'o Senakalipe mo e lelei 'o Saione. 35 'Oku tāmata'i 'e he 'āngelo 'ae kakai 'Asilia. 36 'Oku tāmata'i 'a Senakalipe 'e hono ongo foha 'i Ninive.

19 PEA 'i he fanongo ki ai 'e Hesekaia, na'a ne haehae hono kofu, pea kofu'aki 'ae tauanga'a, pea hū ia ki he fale 'o Sihova. ² Pea na'e fekau 'e ia 'a Iliakimi, 'aia na'e pule ki he fale, mo Sepina ko e tangata tohi, mo e kau mātu'a 'oe kau taula'eiki, kuo kofu'aki 'ae tauanga'a kia 'Isaia ko e palōfita ko e foha 'o 'Amosi. ³ Pea na'a nau pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Hesekaia, Ko e 'aho ni ko e 'aho 'oe mamahi, mo e tautea, mo e kape: he kuo ha'u 'ae fānau ki he fā'ele, pea 'oku 'ikai ha mālohi ke fā'ele'i. ⁴ Hei'ilo 'e lelei kia Sihova ko ho 'Otua ke ongo'i 'ae ngaahi lea kotoa pē 'a Lapisake, 'aia kuo fekau 'e he'ene 'eiki ko e tu'i 'o 'Asilia ke manuki'i 'ae 'Otua mo'ui: pea ke ne valoki 'ae ngaahi lea 'aia kuo ongo'i 'e Sihova ko ho 'Otua: ko ia ke ke hiki hake ho'o lotu koe'uhi ko e kakai 'oku toe."⁵ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kau tamaio'eiki 'a Hesekaia kia 'Isaia.

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e 'Isaia kiate kinautolu, "Te mou tala pehē ki ho'omou 'eiki, 'oku pehē mai 'a Sihova, 'Oua na'a ke manavahē ki he ngaahi lea kuo ke ongo'i, 'aia kuo kape 'aki kiate au 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i 'o 'Asilia. ⁷ Vakai, Te u tuku atu kiate ia ha tu'oni matangi, pea te ne ongo'i ha ongoongo, pea 'e toe 'alu ia ki hono fonua; pea te u pule ke tō ia 'i he heletā 'i hono fonua 'o'ona."

⁸ ¶ Ko ia, na'e toe 'alu 'a Lapisake, 'o ne hoko ki he tu'i 'o 'Asilia lolotonga 'a 'ene tau'i 'a Lipina: he na'e fanongo 'e ia kuo 'alu ia mei Lakisi. ⁹ Pea 'i he'ene ongo'i 'ae ongoongo kia Tilaka ko e tu'i 'o 'Itiopea, Vakai, kuo ha'u kitua'ā ia ke tau'i koe; na'e toe fekau 'e ia 'ene kau talafekau kia Hesekaia, 'o pehē, ¹⁰ "Te mou lea kia Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, 'Oua na'a tuku ke

kākaa'i koe 'e ho 'Otua 'aia 'oku ke falala ki ai, 'o pehē, "E 'ikai tukuange 'a Selūsalema ki he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia." ¹¹ Vakai, kuo ke fanongo ki he me'a kuo fai 'e he ngaahi tu'i 'o 'Asilia ki he fonua kotoa pē, 'i he faka'auha 'aupito 'akinautolu: pea te ke hao koe? ¹² He na'e fakamo'ui 'e he ngaahi 'otua 'oe ngaahi pule'anga 'akinautolu na'e faka'auha 'e he'eku ngaahi tamai: ko Kosani, mo Halani, mo Lesefi, mo e ngaahi fānau 'a Iteni 'aia na'e 'i Tilasa? ¹³ Kofa'ā ia 'ae tu'i 'o Hemati, mo e tu'i 'o 'Apati, mo e tu'i 'oe kolo ko Sifaveimi, 'o Hena, mo Iva?" ¹⁴ Pea na'e ma'u 'e Hesekaia 'ae tohi 'i he nima 'ae kau fekau 'o ne lau ia: pea na'e 'alu hake 'a Hesekaia ki he fale 'o Sihova, pea na'a ne folahi ia 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁵ Pea na'e lotu 'a Hesekaia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o pehē, "'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'oku ke 'afio 'i he vaha'a 'oe ongo selupi, ko koe ko e 'Otua, 'io, 'a koe pe, 'i he ngaahi pule'anga 'o māmani; kuo ke fakatupu 'e koe 'ae langi mo māmani. ¹⁶ 'E Sihova, punou hifo ho fofonga, pea ke fakafanongo: 'e Sihova faka'ā ho fofonga, pea ke 'afio'i: pea ongo'i 'ae ngaahi lea 'a Senakalipe, 'aia kuo ne fekau mai ia ke lea kovi ai ki he 'Otua mo'ui. ¹⁷ Ko e mo'oni, 'e Sihova, kuo faka'auha 'e he ngaahi tu'i 'o 'Asilia 'ae ngaahi pule'anga mo honau ngaahi fonua. ¹⁸ Pea kuo nau lī honau ngaahi 'otua ki he afi: he na'e 'ikai ko e 'otua 'akinautolu, ka ko e ngāue 'ae nima 'oe tangata, ko e 'akau mo e maka: ko ia kuo nau faka'auha ai 'akinautolu. ¹⁹ Pea ko eni, 'E Sihova ko homau 'Otua, 'Oku ou kole kiate koe, ke ke fakamo'ui 'akinautolu mei hono nima, koe'uhi ke 'ilo 'e he pule'anga kotoa pē 'o māmani, ko koe ko Sihova ko e 'Otua, 'io ko koe pe."

²⁰ ¶ Pea na'e toki fekau ai 'e 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi kia Hesekaia 'o pehē, "'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Ko ia kuo ke lotu ai kiate au kia Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia kuo u ongo'i. ²¹ Pea ko e lea eni 'aia kuo folofola'aki 'e Sihova kiate ia: Ko e tāupo'ou ko e ta'ahine 'a Saione 'oku ne manuki'i koe, pea katakata luma'i koe; kuo kalokalo 'e he ta'ahine 'o Selūsalema 'a hono 'ulu kiate koe. ²² Ko hai ia na'a ke manuki'i mo kapekape ki ai? Pea na'a ke hiki ho le'o pea tangaki hake ho mata ki 'olunga kia hai? 'Io, ki he *Toko Taha Mā'oni'oni* 'o 'Isileli. ²³ 'I ho'o kau talafekau kuo ke manuki'i 'a Sihova, mo ke pehē, Kuo u hoko 'aki 'eku ngaahi saliote ki he mā'olunga 'o hono ngaahi mo'unga, ki he ngaahi tafa'aki 'o Lapanoni, pea te u tā ke hinga 'ae ngaahi sita lōloa 'o ia, mo e ngaahi 'akau mata-matalelei 'o ia ko e paini: pea te u hū ki he ngaahi fale nofo'anga 'o ia, pea ki he vao'akau 'o hono Kameli. ²⁴ Kuo u keli peau inu 'ae ngaahi vai kehe, pea kuo u fakamomoa 'aki hoku 'aofi va'e 'ae ngaahi vaitafe 'oe ngaahi potu na'e kapui 'aki 'ae tau. ²⁵ Na'e 'ikai te ke fanongo talu mei mu'a, Ko au na'aku fai ia, pea talu mei mu'a na'aku fakafuofua ia? Pea ko eni kuo u fakahoko ia, koe'uhi ke ke fakalala 'ae ngaahi kolotau pea ngaohi ia ko e ngaahi potu ngaongao pe. ²⁶ Ko ia na'e si'i ai 'ae mālohi 'o honau kakai, na'a nau lilika ai mo puputu'u; na'a nau tatau mo e mohuku 'oe ngoue, pea hangē ko e 'akau mata, 'o hangē ko e mohuku 'i he

ngaahi tu'a fale, pea hangē ko e uite kuo mahunu 'i he te'eki tupu hake. ²⁷ Ka 'oku ou 'ilo ho nofo'anga, mo ho fehufaki ki loto mo tu'a, mo ho'o lili kiate au. ²⁸ Ko e me'a 'i he'ene hoko hake 'a ho'o lili mo ho'o maveuveu ki hoku telinga, ko ia te u 'ai ai 'a 'eku mata'u ki ho ihu, mo 'eku me'a ta'ofi ki ho loungutu, pea te u fakatafoki koe 'i he hala 'aia na'a ke ha'u ai." ²⁹ Pea ko e faka'ilonga eni kiate koe, "Te mou kai 'i he ta'u ni 'ae ngaahi me'a 'e tupu vao pe, pea 'i hono ua 'oe ta'u 'ae me'a 'oku tupu mei ai; pea 'i hono tolu 'oe ta'u, mou tūtuu'i, pea tu'usi, pea tō ngoue vaine, pea kai hono ngaahi fua 'o ia. ³⁰ Pea ko e toenga kakai kuo hao 'i he fale 'o Siuta 'e toe aka ia 'o 'alu hifo, pea tupu ai 'ae fua 'i 'olunga. ³¹ Koe'uhi 'e 'alu atu mei Selūsalema ha toenga kakai, mo kinautolu 'e hao mei he mo'unga ko Saione: ko e feinga 'a Sihova 'oe ngaahi tokolahi te ne feia 'ae me'a ni. ³² Ko ia, 'oku folofola pehē 'a Sihova ki he tu'i 'o 'Asilia, "E 'ikai hū ia ki he kolo ni, pe fana ki ai ha ngahau 'e taha, pe hoko mai ki ai 'aki 'ae pā, pe te ne tanu puke ki ai. ³³ 'Oku pehē 'e Sihova, 'i he hala ko ia na'a ne ha'u ai, ko ia ia te ne toe 'alu ai, pea 'e 'ikai hū ia ki he kolo ni. ³⁴ He te u malu'i 'ae kolo ni, ke fakamo'ui ia, koe'uhi ko au, pea koe'uhi ko 'eku tamaio'eiki ko Tevita."']"

³⁵ ¶ Pea 'i he hokosia 'ae pō ko ia, na'e 'alu atu 'ae 'ān-gelo 'a Sihova, 'o ne taa'i 'i he 'apitanga 'ae kakai 'Asilia, ko e tokotaha kilu mo e toko valu mano, mo e toko nima afe: pea 'i he'enu tu'u hengihengi hake 'i he 'apongipongi, 'iloange ko e kakai mate 'akinautolu kotoa pē. ³⁶ Ko ia na'e 'alu ai 'a Senakalipe, pea 'alu ia 'o liliu 'o nofo 'i Ninive. ³⁷ Pea 'i he'ene lotu 'i he fale 'o Nisiloki ko hono 'otua, na'e taa'i ia 'e 'Atalameleki mo Salesa, ko hono ongo foha, 'aki 'ae heletā: pea na'a na hola ki he fonua ko 'Aminia. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Esa-Hatoni ko hono foha.

1 I he fakahā kia Hesekaia 'o pehē te ne mate, 'oku fakatolonga 'a 'ene mo'ui 'i he'ene lotu. 8 'Oku foki ki mui 'ae la'ā ko e me'a fakamo'oni ki ai. 12 Ko e fekau 'e Pelotakipalatasi 'ene 'a'ahi kia Hesekaia pea 'oku 'ilo ai 'e ia 'ene ngaahi koloa. 14 'Oku hoko 'o 'ilo ia 'e 'Isaia pea 'oka tala 'e ia 'ae fakapōpula mei Papilone. 20 'Oku hoko mo Hesekaia 'a Manase.

20 PEA na'e mahaki 'a Hesekaia 'i he ngaahi 'aho ko ia 'o teitei mate. Pea na'e ha'u kiate ia 'ae palōfita ko 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Sihova, Teuteu ke lelei ho fale he te ke mate, pea 'ikai mo'ui." ² Pea na'e toki tafoki ai 'e ia hono mata ki he holisi, pea ne lotu 'e ia kia Sihova, 'o pehē, ³ "'Oku ou kole kiate koe 'e Sihova, ke ke manatu eni 'a 'eku 'alu 'i ho 'ao 'i he mo'oni pea mo e loto angatotonu, pea kuo u fai 'aia 'oku lelei 'i ho 'ao." Pea na'e tangi mamahi 'a Hesekaia. ⁴ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he te'eki 'alu 'a 'Isaia ki he loto kolo, mo 'ene ha'u kiate ia 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ⁵ "'Foki atu, pea tala kia Hesekaia ko e 'eiki 'a hoku kakai, "Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o Tevita ko ho'o tamai, Kuo u ongo'i ho'o lotu, kuo u mamata ki ho ngaahi lo'imata: vakai te u

fakamo'ui koe: 'i hono tolu 'oe 'aho te ke 'alu hake ki he fale 'o Sihova. ⁶ Pea te u fakatolotolonga 'a ho'o ngaahi 'aho 'i he ta'u 'e hongofulu ma nima; pea te u fakamo'ui koe mo e kolo ni mei he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia; pea te u malu'i 'ae kolo ni koe'uhi ko au, pea koe'uhi ko Tevita ko 'eku tamaio'eiki." ⁷ Pea na'e pehē 'e 'Isaia, "To'o mai ha takaonga fiki." Pea na'a nau 'ave 'o 'ai ia ki he kiatolo, pea na'a ne mo'ui ai.

⁸ ¶ Pea na'e pehē 'e Hesekaia kia 'Isaia, "Ko e hā hono faka'ilonga 'oe fakamo'ui au, pea ki he'eku 'alu hake ki he fale 'o Sihova 'i hono tolu 'oe 'aho?" ⁹ Pea na'e pehē 'e 'Isaia, "Ke ke ma'u 'ae faka'ilonga ko eni meia Sihova, ki he'ene fai mo'oni 'e Sihova 'ae me'a ni 'aia kuo ne folofola ai: 'e fēfē, 'e hiki ki mu'a 'ae ata 'i he tikeli 'e hongofulu, pe te ne foki ki mui 'i he tikeli 'e hongofulu?" ¹⁰ Pea na'e pehēange 'e Hesekaia, "Ko eni ko e me'a ma'ama'a ke 'alu hifo 'ae ata 'i he tikeli 'e hongofulu: 'oua na'a pehē, ta'etuku ke foki ki mui 'ae ata 'i he tikeli hongofulu." ¹¹ Pea tangi 'ae palōfita ko 'Isaia kia Sihova: pea na'a ne fakafoki ki mui 'ae ata 'i he tikeli 'e hongofulu, 'aia na'e 'alu hifo ai ia 'i he me'a 'a 'Ahasi 'aia na'e faka'ilonga ai 'ae ngaahi feitu'ula'ā,

¹² ¶ 'I he kuonga ko ia na'e fekau 'e Pelotakipalatani, ko e foha 'o Palatani, ko e tu'i 'o Papilone, 'ae ngaahi tohi mo e me'a'ofa kia Hesekaia: he na'e fanongo ia kuo mahaki 'a Hesekaia. ¹³ Pea na'e tokanga 'a Hesekaia kiate kinautolu, 'o ne fakahā kiate kinautolu 'ae fale kotoa 'o 'ene ngaahi me'a ma'ongo'onga, ko e siliva, mo e koula, mo e ngaahi me'a nanamu mo e lolo ma'ongo'onga, mo e fale 'o 'ene mahafutau, mo ia kotoa pē na'e 'ilo 'i hono fale koloa: na'e 'ikai ha me'a 'i hono fale, mo hono pule'anga kātoa na'e ta'efakahā 'e Hesekaia, kiate kinautolu.

¹⁴ ¶ Pea na'e toki ha'u ai 'a 'Isaia ko e palōfita ki he tu'i ko Hesekaia, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā 'ae lea na'e fai 'e he kau tangata na? Pea na'a nau ha'u mei fē kiate koe?" Pea na'e pehē 'e Hesekaia. "Kuo nau ha'u mei he fonua mama'o, 'io, mei Papilone." ¹⁵ Pea na'e pehē 'e ia, "Ko e hā kuo nau mamata ki ai 'i ho fale?" Pea na'e pehē 'e Hesekaia, 'ae me'a kotoa pē 'oku 'i hoku fale kuo nau mamata ki ai: 'oku 'ikai ha me'a 'i hoku ngaahi koloa na'e 'ikai te u fakahā kiate kinautolu. ¹⁶ Pea pehē 'e 'Isaia kia Hesekaia, "Fanongo ki he folofola 'a Sihova. ¹⁷ Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'e fetuku ai ki Papilone 'aia kotoa pē 'oku 'i ho fale, mo ia kotoa pē na'e tēnaki 'e ho'o ngaahi tamai 'o a'u ki he 'aho ni: 'oku pehē 'e Sihova, 'E 'ikai ha me'a 'e toe. ¹⁸ Pea koe'uhi 'i ho ngaahi foha 'e tupu 'iate koe, 'aia 'e fānau kiate koe, te nau 'ave ke mama'o; pea te nau nofo ko e kau talifekau 'i he fale 'oe tu'i 'o Papilone." ¹⁹ Pea na'e pehē ai 'e Hesekaia kia 'Isaia, "Oku lelei 'ae folofola 'a Sihova 'aia kuo ke lea 'aki. Pea pehē 'e ia, 'Ikai 'oku lelei, 'o kapau 'e ai 'ae melino mo e mo'oni 'i hoku ngaahi 'aho 'o'oku?" ²⁰ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Hesekaia, mo 'ene mālohi kotoa pē, pea mo 'ene ngaahi 'ae tukunga vai, mo e tafe'anga vai, mo 'ene 'omi 'ae vai ki he kolo, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ²¹ Pea na'e mohe 'a Hesekaia

mo 'ene ngaahi tamai: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Manase.

1 Ko e pule 'a Manase. 3 Ko 'ene angafakahiteni 'aupito. 17 Oku hoko mo ia 'a 'Amoni. 19 Ko e pule angakovi 'a 'Amoni. 23 Oku tāmāte'i ia 'e he'ene kau tamaio'eiki, pea tāmāte'i 'e he kakai 'ae kau fakapō ko ia, pea 'oku hoko 'a Sosaia ko e tu'i.

21 NA'E hongofulu ma ua 'ae ta'u 'o Manase 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e nimangofulu ma nima 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Hefisipa. ² Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakatatau mo e ngaahi me'a kovi 'ae hiteni, 'aia na'e kapusi 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli. ³ He na'a ne toe langa hake 'ae ngaahi potu mā'olunga 'aia na'e faka'auha 'e he'ene tamai ko Hesekaia: pea na'a ne fokotu'u hake 'ae ngaahi feilaulau'anga kia Peali, 'o ne ngaahi 'ae vaotapu, 'o hangē ko ia na'e fai 'e 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli, pea na'e lotu ia ki he ngaahi me'a 'oe langi, mo ne tauhi 'akinautolu. ⁴ Pea na'e ngaahi 'e ia 'ae ngaahi feilaulau'anga 'i he fale 'o Sihova, 'aia na'e folofola ki ai 'a Sihova, Teu 'ai hoku huafa 'i Selūsalema. ⁵ Pea na'e ngaahi 'e ia 'ae ngaahi feilaulau'anga ki he ngaahi me'a 'ae langi 'i he loto'ā 'e ua 'oe fale 'o Sihova. ⁶ Pea na'a ne tuku hono foha ke 'alu 'i he lotolotonga 'oe afi, pea na'e tokanga ia ki he ngaahi kuonga, pea na'a ne fai 'ae tuki *fakatēvolo* pea na'e kau ia mo e kau laumālie kovi mo e kau kikite loi: na'e fai 'e ia 'ae ngaahi angakovi lahi 'i he 'ao 'o Sihova, ke fakatupu hono houhau. ⁷ Pea na'e fokotu'u 'e ia 'ae tamapua 'i he vao tapu na'a ne ngaahi 'i he fale 'o Sihova, 'aia na'e folofola ai 'e Sihova kia Tevita, pea kia Solomone ko hono foha, "Te u 'ai hoku hingoa 'o ta'engata ki he fale ni, pea 'i Selūsalema, 'aia kuo u fili mei he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli. ⁸ Pea 'e 'ikai te u toe hiki 'ae va'e 'o 'Isileli mei he fonua 'aia ne u foaki ki he'enua ngaahi tamai; 'o kapau pe te nau tokanga ke fai 'o hangē ko ia kotoa pē na'aku fekau kiate kinautolu, pea fakatatau ki he fono kotoa pē 'aia na'e fekau 'e he'eku tamaio'eiki ko Mōsesē kiate kinautolu." ⁹ Ka na'e 'ikai te nau tokanga: pea na'e fakahē'i 'akinautolu 'e Manase ke nau fai kovi lahi hake 'i he ngaahi pule'anga 'aia na'e faka'auha 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli.

¹⁰ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova 'i he'ene kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, 'o pehē, ¹¹ "Ko e me'a 'i he fai 'e Manase ko e tu'i 'o Siuta 'ae ngaahi angakovi lahi ni, pea kuo ne fai angakovi lahi hake 'aupito 'i he me'a na'e fai 'e he kakai 'Amoni 'aia na'e 'i mu'a 'iate ia, pea kuo ne fakaangahala'i 'a Siuta 'aki 'a 'ene ngaahi 'otua loi: ¹² Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, Vakai, 'Oku ou 'omi ha kovi pehē ki Selūsalema, mo Siuta, ko ia fulipē 'e fanongo ki ai 'e vavana hono telinga fakatou'osi pe. ¹³ Pea te u falō atu 'i 'olunga ki Selūsalema 'ae afo 'o Samēlia, mo e afo fakafuofua 'oe fale 'o 'Ehapi: pea te u holoholo 'a Selūsalema 'o hangē ko e holoholo 'ae ipukai 'ae tangata, 'o holoholo ia, pea fakafu'ohifo ki lalo. ¹⁴ Pea te u li'aki hono toe 'o hoku tofi'a, pea tukuange 'akinautolu ki he nima 'o honau

fili: pea te nau hoko ko e me'a ke vete mo maumau 'e honau ngaahi fili kotoa pē; ¹⁵ Ko e me'a 'i he'enau fai kovi 'i hoku 'ao, mo fakatupu 'eku houhau, talu 'ae 'aho na'e ha'u ai 'enau ngaahi tamai mei 'Isipite, 'io, 'o a'u ki he 'aho ni." ¹⁶ Ka ko eni, na'e lingi 'e Manase 'ae toto mā'oni'oni 'o lahi 'aupito, mo ne fakafonu 'aki ia 'a Selūsalema mei he potu 'e taha ki he potu 'e taha; kae'uma'ā foki 'a 'ene angahala 'aia na'a ne fakaangahala ai 'a Siuta, 'i he fai 'aia na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova.

¹⁷ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Manase, mo ia kotoa pē na'a ne fai, mo 'ene angahala 'aia na'a ne fai, 'ikai kuo tohi 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ¹⁸ Pea na'e mohe 'a Manase mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e tanu ia 'i he ngoue 'o hono fale 'o'ona, 'i he ngoue 'o Usa: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e 'Amoni ko hono foha.

¹⁹ ¶ Na'e uofulu ma ua 'ae ta'u 'ae motu'a 'o 'Amoni 'i he'ene kamata 'ene pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e ua 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'e ko Mesulemeti, ko e 'ofefine 'o Halusi 'oe kakai Sotipa.

²⁰ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko 'ene tamai ko Manase. ²¹ Pea na'e 'alu ia 'i he hala kotoa pē na'e 'alu ai 'ene tamai, mo ne tauhi 'ae ngaahi 'otua loi na'e tauhi 'e he'ene tamai, 'o ne lotu kiate kin-autolu: ²² Pea na'a ne li'aki 'e ia 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'ene ngaahi tamai, pea na'e 'ikai 'alu ia 'i he hala 'o Sihova.

²³ ¶ Pea na'e teu 'ae lapa 'e he kau tamaio'eiki 'a 'Amoni kiate ia, 'onau tāmāte'i 'ae tu'i 'i hono fale 'o'ona.

²⁴ Pea na'e tāmāte'i 'e he kakai 'oe fonua 'akinautolu kotoa pē na'e kau ki he tu'i ko 'Amoni: pea na'e fakanofu 'e he kakai 'oe fonua 'a Sosaia ko hono foha ke tu'i ia ko hono fetongi. ²⁵ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue na'e fai 'e 'Amoni, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ²⁶ Pea na'e tanu ia 'i he fonualoto 'i he ngoue 'o Usa; pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Sosaia.

1 Ko e pule lelei 'a Sosaia. 3 'Oku tokonaki ia ke ngaahi ke lelei 'ae fale tapu. 8 'I he 'ilo 'e Hilikia 'ae tohi 'oe fono, 'oku fekau ia 'e Sosaia kia Hulita ke fehu'i kia Sihova. 15 'Oku kikite 'e Hulita ki he faka'auha 'o Selūsalema, ka 'oku ta'ofi ia 'i he kuonga 'o Sosaia.

22 NA'E valu ta'u 'ae motu'a 'o Sosaia 'i he'ene kamata 'ene pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e tol-ungofulu ma taha 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'e ko Sitita, ko e 'ofefine 'o 'Ataiaia 'o Posikate.

² Pea na'e fai lelei ia, 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'a ne 'alu 'i he ngaahi hala kotoa pē 'o Tevita ko 'ene tamai, pea na'e 'ikai tafoki ia mei ai ki he nima to'omata'u pe ki he to'ohema.

³ ¶ Pea 'i hono hongofulu ma valu 'oe ta'u 'oe tu'i ko Sosaia, na'e fekau ai 'e he tu'i 'a Safani ko e foha 'o 'Asalia, ko e foha 'o Mesulami, ko e tangata tohi, ki he fale 'o Sihova 'o pehē, ⁴ "Alu hake kia Hilikia ko e taula'eiki lahi, koe'uhi ke ne lau 'ae siliva 'aia kuo 'omi ki he fale 'o Sihova, 'aia kuo tākaki 'e he kau le'o mat-apā mei he kakai: ⁵ Pea tuku ke nau 'atu ia ki he nima

'okinautolu 'oku fai 'ae ngāue, 'akinautolu 'oku ekinaki 'i he tauhi fale 'o Sihova: pea tuku ke nau 'atu ia ki he kau ngāue 'oku ngāue 'i he fale 'o Sihova, ke nau ngaohi ke lelei 'ae ngaahi potu maumau 'oe fale, ⁶ Ki he kau tufunga 'akau, mo e kau langa fale, mo e kau tufunga maka, pea ke fakatau 'ae ngaahi 'akau, mo e ngaahi maka kuo tātā ke ngaohi 'aki 'ae fale. ⁷ Ka na'e 'ikai ha 'eke 'e fai kiate kinautolu 'i he ngaahi pa'anga na'e 'atu ki honau nima, koe'uhi na'a nau fai angatonu pe."

⁸ ¶ Pea na'e pehē 'e Hilikia ko e taula'eiki lahi kia Safani ko e tangata tohi, "Kuo u 'ilo 'ae tohi 'oe fono 'i he fale 'o Sihova." Pea na'e 'atu 'e Hilikia 'ae tohi kia Safani, pea na'a ne lau ia. ⁹ Pea na'e ha'u 'a Safani ko e tangata tohi ki he tu'i, pea ne toe 'omi 'ae lea ki he tu'i, 'o pehē, "Kuo tākaki 'e ho'o kau tamaio'eiki 'ae ngaahi pa'anga na'e 'ilo 'i he fale, pea kuo 'atu ia ki he nima

'okinautolu 'oku fai 'ae ngāue, 'akinautolu 'oku ekinaki 'i he fale 'o Sihova." ¹⁰ Pea na'e fakahā 'e Safani ko e tangata tohi ki he tu'i, 'o pehē, "Kuo tuku kiate au 'e Hilikia ko e taula'eiki ha tohi." Pea na'e lau ia 'e Safani 'i he 'ao 'oe tu'i. ¹¹ Pea 'i he fanongo 'ae tu'i ki he ngaahi lea 'i he tohi 'oe fono, na'a ne haehae hono ngaahi kofu. ¹² Pea na'e fekau 'e he tu'i kia Hilikia ko e taula'eiki, mo 'Ahikami ko e foha 'o Safani, mo 'Akipoa ko e foha 'o Mikaiia, mo Safani ko e tangata tohi, mo 'Asahia ko e tamaio'eiki 'ae tu'i, 'o pehē, ¹³ "Mou 'alu, pea fehu'i kia Sihova koe'uhi ko au, pea mo e kakai pea mo Siuta, 'i he ngaahi lea 'ae tohi kuo 'ilo ni: he kuo lahi 'ae

houhau 'a Sihova 'aia kuo tupu kiate kitautolu, ko e me'a 'i he 'ikai tokanga 'a 'etau ngaahi tamai ki he ngaahi lea 'oe tohi, ke fai 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē kuo tohi kiate kitautolu." ¹⁴ Ko ia na'e 'alu ai 'a Hilikia ko e taula'eiki, mo 'Ahikami, mo 'Akipoa, mo Safani, mo 'Asahia kia Hulita ko e fefine palōfita, ko e 'unoho 'o Salumi, ko e foha 'o Tikiva, ko e foha 'o Hahasi, ko e tauhi 'oe fale tukunga kofu: (pea na'e nofo ia 'i Selūsalema 'i he fale ako:) pea na'a nau alea mo ia. ¹⁵ Pea na'e pehē

'e ia kiate kinautolu, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, Tala ki he tangata na'a ne fekau'i 'akimoutolu kiate au, ¹⁶ 'Oku pehē mai 'e Sihova, Vakai te u 'omi 'ae kovi ki he potu ni, pea ki hono kakai, 'io, 'ae ngaahi lea kotoa pē 'ae tohi 'aia kuo lau 'e he tu'i 'o Siuta: ¹⁷ Ko e me'a 'i he'enau li'aki au, pea kuo nau tutu 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe, koe'uhi ke nau fakatupu 'eku houhau 'aki 'ae ngaahi ngāue kotoa pē

'a honau nima: ko ia 'e tupu ai 'eku houhau ki he potu ni, pea 'e 'ikai fu'ifu'i'i. ¹⁸ Ka te mou lea ki he tu'i 'o Siuta 'aia na'a ne fekau'i 'akimoutolu ke fehu'i kia Sihova, 'o pehē, 'Oku pehē mai 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, Ko e me'a 'i he ngaahi lea 'aia kuo ke ongo'i: ¹⁹ Koe'uhi na'e ongongofua ho loto, pea kuo ke fakavaivai'i koe 'i he

'ao 'o Sihova, 'i ho'o fanongo 'aia na'aku lea ki ai ki he potu ni, pea ki hono kakai, koe'uhi ke nau hoko ko e 'auhia, mo e mala'ia, pea kuo ke haehae ho ngaahi kofu, pea tangi 'i hoku 'ao; 'oku pehē 'e Sihova, Kuo u ongo'i koe foki." ²⁰ Ko ia, vakai, Teu fakataha koe mo ho'o ngaahi tamai, pea 'e tākaki koe ki ho tanu'anga 'i he melino; pea 'e 'ikai mamata 'e ho mata ki he kovi kotoa

pē 'aia te u 'omi ki he potu ni. Pea na'a nau toe 'omi mo e lea ki he tu'i.

1 'Oku fekau 'e Sosaia ke lau 'ae tohi 'i he fakataha molumalu. 2 'Oku ne fakafo'ou 'ae fuakava kia Sihova. 4 'Oku ne faka'auha 'ae ngaahi ngāue fakatēvolo. 15 'Oku ne tutu 'ae hui 'oe kakai mate 'i he feilaulau'anga 'i Peteli. 21 'Oku ne fai 'ae kātoanga 'oe Lakaatu. 24 'Oku ne kapusi 'ae kau taulatēvolo mo e ngaahi me'a kovi kotoa pē. 26 Ko e houhau lahi 'ae 'Otua ki Siuta. 29 'Oku faka'ita 'e Sosaia 'a Felo Niko pea 'oku tāmāte'i ia 'i Mekito. 31 'Oku fetongi ia 'e Sihoaasi, pea 'oku fakapōpula'i ia 'e Felo Niko, pea 'oku fakanofa 'e ia 'a Sihoiakimi ke tu'i. 36 Ko e pule angakovi 'a Sihoiakimi.

23 PEA na'e fekau 'e he tu'i pea na'a nau tākaki fakataha kiate ia 'ae kau mātu'a kotoa pē 'o Siuta mo Selūsalema. 2 Pea na'e 'alu hake 'ae tu'i ki he fale 'o Sihova fakataha mo e kau tangata kotoa pē 'o Siuta mo e kakai kotoa pē 'o Selūsalema, mo e kau taula'eiki, mo e kau palōfita, mo e kakai kotoa pē, 'ae sī'i mo e lahi: pea na'e lau 'e ia 'i honau telinga 'ae ngaahi lea kotoa pē 'ae tohi 'oe fuakava 'aia kuo 'ilo 'i he fale 'o Sihova. 3 Pea na'e tu'u 'ae tu'i 'o ofi ki he pou 'e taha, pea fai 'e ia 'ae fuakava 'i he 'ao 'o Sihova, ke muimui 'ia Sihova, pea ke tauhi 'ene ngaahi fekau mo 'ene ngaahi fakamo'oni, mo 'ene ngaahi tu'utu'uni 'aki hono loto kotoa, mo hono laumālie kotoa, ke fai 'ae ngaahi lea 'ae fuakava ni 'aia kuo tohi 'i he tohi ni. Pea na'e fakamo'oni 'ae kakai kotoa pē ki he fuakava. 4 Pea na'e fekau 'e he tu'i kia Hilikia ko e taula'eiki lahi, mo e kau taula'eiki 'o hono ua 'oe lakanga, mo e kau le'o matapā, ke 'omi kitu'a mei he fale tapu 'o Sihova 'ae ngaahi ipu kotoa pē na'e ngaohi ma'a Peali, pea ma'ae vao'akau, pea ma'ae ngaahi nāunau 'oe langi: pea na'a ne tutu ia 'i tua'ā 'i Selūsalema 'i he ngaahi ngoue 'o Kitiloni, pea na'a ne fetuku 'a hono efuefu 'o ia ki Peteli. 5 Pea na'a ne fakangata 'ae kau taulatēvolo, 'aia na'e fakanofa 'e he ngaahi tu'i 'o Siuta, ke tutu 'ae me'a namu kakala 'i he ngaahi potu mā'olunga 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, pea 'i he ngaahi potu na'e takatakai ki Selūsalema; 'akinautolu foki na'e tutu 'ae me'a namu kakala kia Peali, mo e la'ā, pea ki he māhina, pea ki he ngaahi fetu'u, pea ki he nāunau kotoa pē 'oe langi. 6 Pea na'a ne 'omi 'ae tamapua 'oe vao tapu mei he fale 'o Sihova, kitua'ā 'i Selūsalema, ki he vaitafe ko Kitiloni, pea na'e tutu ia 'i he vaitafe ko Kitiloni, pea momosi ia ke efu, 'o ne lī 'ae efu 'o ia ki he ngaahi tanu'anga 'oe fānau 'ae kakai. 7 Pea na'a ne holoki hifo 'ae ngaahi fale 'oe kakai angafakasotoma, 'aia na'e ofi ki he fale 'o Sihova, 'aia na'e fai ai 'e he kau fefine 'enau lalanga 'ae ngaahi puipui ki he vaotapu. 8 Pea na'a ne fetuku 'ae kau taula'eiki kotoa pē mei he ngaahi kolo 'o Siuta, pea ne 'ulī'i 'ae ngaahi potu mā'olunga 'aia na'e tutu ai 'e he kau taula'eiki 'ae me'a namu kakala, meia Kepa 'o a'u ki Peasipa, pea na'e holoki hifo 'ae ngaahi potu mā'olunga 'oe ngaahi matapā 'aia na'e 'i he hū'anga 'oe matapā 'o Siosia ko e pule 'oe kolo, 'aia na'e 'i he nima

to'ohema 'o ha taha 'i he matapā 'oe kolo. 9 Ka na'e 'ikai 'alu hake 'ae kau taula'eiki 'ae ngaahi potu mā'olunga ki he feilaulau'anga 'o Sihova 'i Selūsalema, ka na'a nau kai mā ta'efakalēvani fakataha mo honau ngaahi kāinga. 10 Pea na'a ne faka'ulī'i 'a Tofeti, 'aia 'oku 'i he tele'a 'ae fānau 'o Henomi, ke 'oua na'a fakalaka atu 'e ha tangata 'a hono foha pe ko hono 'ofefine, 'i he lotolotonga 'oe afi kia Moleki. 11 Pea na'a ne 'ave fanga hoosi 'aia na'e foaki 'e he ngaahi tu'i 'o Siuta ki he la'ā 'i he hū'anga ki he fale 'o Sihova, 'o ofi ki he potu fale 'o Natani-meleki koe tauhi fale, 'aia na'e 'i he ve'e kolo, pea na'a ne tutu 'ae ngaahi salote 'oe la'ā 'aki 'ae afi. 12 Pea ko e ngaahi feilaulau'anga, na'e 'i he tu'a fale 'o 'Ahasi 'i 'olunga, 'aia na'e ngaohi 'e he ngaahi tu'i 'o Siuta, mo e ngaahi feilaulau'anga na'e ngaohi 'e Manase 'i he loto'ā 'e ua 'oe fale 'o Sihova, na'e holoki hifo ia 'e he tu'i, pea fesī'i hifo ia mei ai, pea na'e lilingi 'ae efuefu 'o ia ki he vaitafe ko Kitiloni. 13 Mo e ngaahi potu mā'olunga na'e 'i he 'ao 'o Selūsalema, 'aia na'e 'i he nima to'omata'u 'oe mo'unga 'oe popo, 'aia na'e langa 'e Solomone ko e tu'i 'o 'Isileli kia 'Asitelote ko e me'a fakalielia 'ae kakai Saitoni, pea kia Kimosi koe me'a fakalielia 'ae fanau 'a 'Amoni, na'e maumau 'i 'akinautolu 'e he tu'i. 14 Pea na'e fesifesi'i 'e ia 'ae ngaahi tamapua, pea ne tā hifo 'ae ngaahi vao tapu, pea na'e fakapito honau ngaahi potu 'i he hui 'oe kau tangata.

15 ¶ Pea ko e feilaulau'anga foki na'e 'i Peteli mo e potu mā'olunga na'e ngaohi 'e Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'aia na'a ne fakaangahala 'i 'a 'Isileli, ko e feilaulau'anga mo e potu mā'olunga fakatou'osi, na'a ne holoki hifo, pea ne tutu 'ae potu mā'olunga, pea na'e malakaki ia ke fakaikiiki mo efu pe, pea na'e tutu mo e vao tapu. 16 Pea 'i he tafoki ia 'e Siosaia, na'a ne sio ki he ngaahi tanu'anga 'aia na'e 'i he mo'unga, pea na'a ne fekau atu 'o hikitanga 'ae ngaahi hui mei he ngaahi tanu'anga, pea ne tutu ia ki he feilaulau'anga, pea na'e maumau ia, 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova 'aia na'e kalangaekina 'e he tangata 'ae 'Otua, 'aia na'a ne kalanga'aki 'ae ngaahi lea ni. 17 Pea na'e toki pehē 'e ia, "Ko e hā 'ae tohi faka'ilonga ko 'ena 'oku ou sio ki ai?" Pea na'e tala kiate ia 'e he kau tangata 'oe kolo, "Ko e tanu'anga ia 'oe tangata 'ae 'Otua, 'aia na'e ha'u mei Siuta, 'o ne kalangaekina 'ae ngaahi me'a ni 'aia kuo ke fai ki he feilaulau'anga 'i Peteli." 18 Pea na'e pehē 'e ia, "Tuku ai pe ia ke 'oua na'a hiki hono hui 'e ha tokotaha." Ko ia na'a nau tuku ai pe hono ngaahi hui, fakataha mo e hui 'oe palōfita na'e ha'u mei Samēlia. 19 Pea ko e ngaahi fale foki 'oe ngaahi potu mā'olunga 'i he ngaahi kolo 'o Samēlia, 'aia na'e ngaohi 'e he ngaahi tu'i 'o 'Isileli ke fakatapu 'ae houhau 'a Sihova, na'e hiki 'o 'ave ia 'e Siosaia, pea na'e fai 'e ia ki ai 'o hangē ko ia kotoa pē na'a ne fai 'i Peteli. 20 Pea na'a ne tāmāte'i 'ae kau taula kotoa pē na'e nofo 'i he ngaahi potu mā'olunga, 'i he funga 'oe ngaahi feilaulau'anga, pea na'a ne tutu 'ae hui 'oe kakai 'i ai, pea toe 'alu ia ki Selūsalema.

²¹ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i ki he kakai kotoa pē, 'o pehē, "Mou fai 'ae katoanga 'oe Lakaatu kia Sihova ko homou 'Otua, 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he tohi 'oe fuakava ni. ²² Ko e mo'oni na'e 'ikai fai ha katoanga 'oe Lakaatu ke hangē ko ia talu mei he ngaahi 'aho 'oe kau fakamaau na'e fakamaau'i 'a 'Isileli, pe 'i he ngaahi 'aho 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli, pe ko e ngaahi tu'i 'o Siuta; ²³ Ka 'i hono hongofulu ma valu ta'u 'oe tu'i ko Siosaia, 'aia na'e fai ai 'ae katoanga ni 'oe Lakaatu kia Sihova 'i Selūsalema."

²⁴ ¶ Pea na'e 'ave foki 'e Siosaia 'akinautolu na'e kau mo e kau laumālie kovi, mo e kau kikite loi, mo e ngaahi tamapua, mo e ngaahi 'otua loi, mo e ngaahi me'a kovi kotoa pē na'e 'ilo'i 'i he fonua 'o Siuta pea 'i Selūsalema, koe'uhi ke ne fai ki he ngaahi lea 'ae fono 'aia na'e tohi 'i he tohi na'e 'ilo 'e Hilikia ko e taula'eiki 'i he fale 'o Sihova. ²⁵ Pea na'e 'ikai ha tu'i 'i mu'a ke hangē ko ia, 'aia na'e tafoki kia Sihova 'aki hono loto kotoa, pea mo hono laumālie katoa, pea mo 'ene mālohi katoa, 'o hangē ko e fono kotoa pē 'a Mōsese; pea na'e 'ikai tupu ha tokotaha ki mui 'o hangē ko ia.

²⁶ ¶ Ka neongo ia na'e 'ikai tafoki 'a Sihova mei he kakaha 'o hono houhau 'aia na'e tupu ai hono houhau ki Siuta, ko e me'a 'i he ngaahi 'ahi'ahi kovi 'a Manase 'aia na'a ne fakahouhau 'aki ia. ²⁷ Pea na'e pehē 'e Sihova, "Te u hiki 'a Siuta foki ke mama'o mei hoku 'ao, 'o hangē ko 'eku hiki 'a 'Isileli, pea te u li'aki 'ae kolo ni ko Selūsalema 'aia kuo u fili, pea mo e fale 'aia na'aku pehē ki ai, 'E 'i ai 'a hoku huafa." ²⁸ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Siosaia, mo ia kotoa pē na'e fai 'e ia, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta?

²⁹ ¶ 'I hono ngaahi 'aho 'o'ona, na'e 'alu hake ai 'a Felo Niko ko e tu'i 'o 'Isipite ki he vaitafe ko 'Iufaletesi ke tau'i 'ae tu'i 'o 'Asilia: pea na'e 'alu atu 'a Siosaia ke tau'i ia: pea na'e tāmate'i ia 'i Mekito, 'i he'ene mamata kiate ia. ³⁰ Pea na'e 'ave ia, ka kuo pekia, 'e he'ene kau tamaio'eiki 'i he saliate mei Mekito ki Selūsalema, pea na'e tanu ia 'i he tanu'anga 'o'ona. Pea na'e 'ave 'e he kakai 'oe fonua 'a Sihoaasi ko e foha 'o Siosaia, 'onau pani ia 'aki 'ae lolo mo fakanofa ia ke tu'i ko e fetongi 'o 'ene tamai.

³¹ ¶ Na'e uofulu ma tolu 'ae ta'u 'o Sihoaasi 'i he'ene kamata pule; pea na'e pule ia 'i he māhina 'e tolu 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Hamutali, ko e 'ofefine 'o Selemaia 'o Lipina. ³² Pea na'e fai kovi 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e he'ene ngaahi tamai. ³³ Pea na'e ha'i pōpula ia 'e Felo Niko 'i Lipila 'i he fonua ko Hemati koe'uhi ke 'oua na'a ne tu'i 'i Selūsalema; 'o ne fakamo'ua 'ae fonua ki he tukuhau, ko e taleniti siliva 'e teau, mo e taleniti koula 'e taha. ³⁴ Pea na'e ngaohi 'e Felo Niko 'a Eliakimi ko e foha 'o Siosaia ke tu'i ia ko e fetongi 'o 'ene tamai ko Siosaia, pea na'a ne liliu hono hingoa ke *ui ia* ko Sihoiakimi, 'o ne 'ave 'a Sihoaasi: pea na'e hoko ia ki 'Isipite pea pekia ia 'i ai. ³⁵ Pea na'e foaki 'e Sihoiakimi 'ae siliva mo e koula kia Felo; ka na'a ne fai fono ki he fonua ke tuku mai 'ae ngaahi pa'anga 'o

fakatatau ki he fekau 'a Felo: na'a ne pule ke 'omi 'ae siliva mo e koula mei he kakai 'oe fonua ko e 'omi taki taha 'o tatau mo ia na'e lau kiate ia, ke 'atu ia kia Felo Niko.

³⁶ ¶ Na'e uofulu ma nima ta'u 'ae motu'a 'o Sihoiakimi 'i he'ene kamata 'ene pule: pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma taha 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Sipiuta, ko e 'ofefine 'o Pitaia mei Luma. ³⁷ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko ia na'e fai 'e he'ene ngaahi tamai kotoa pē.

1 Na'e ikuna 'a Sihoiakimi 'e Nepukanesa, pea toki tu'u ia kiate ia, pea 'oku ne mala'ia ai. 6 'Oku fetongi ia 'e Sihoiakini. 7 'Oku ikuna 'ae tu'i 'o 'Isipite 'e he tu'i 'o Papilone. 8 Ko e pule kovi 'a Sihoiakini. 10 'Oku kapasiasia 'a Selūsalema pea fetuku 'ae kakai ki Papilone. 17 'Oku fakanofa 'a Setikia ke tu'i, pea 'oku pule kovi ia pea 'oku faka'auha ai 'a Siuta.

24 'I HONO ngaahi 'aho 'o'ona na'e 'alu hake ai 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, pea na'e hoko 'a Sihoiakimi ko 'ene tamaio'eiki 'i he ta'u 'e tolu: pea hili ia na'a ne toe angatu'u kiate ia. ² Pea na'e fekau 'e Sihova kiate ia 'ae kautau 'oe kakai Kalitia mo e kautau 'oe kakai Silia, mo e kautau 'oe kakai Moape, mo e kautau 'oe fānau 'a 'Amoni, pea ne fekau'i 'akinautolu ke tau'i 'a Siuta, ke faka'auha ia, 'o fakatatau ki he folofola 'a Sihova 'aia na'a ne folofola ai 'i he'ene kau tamaio'eiki ko e kau palōfita. ³ Ko e mo'oni na'e hoko 'ae me'a ni ki Siuta 'i he fekau 'a Sihova, ke hiki 'akinautolu mei hono 'ao, koe'uhi ko e ngaahi angahala 'a Manase, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'a ne fai; ⁴ Pea koe'uhi foki ko e toto mā'oni'oni na'a ne lilingi: he na'a ne fakapito 'a Selūsalema 'i he toto mā'oni'oni; 'aia na'e 'ikai finangalo 'a Sihova ke fakamolemole.

⁵ ¶ Pea ko e toe 'oe ngaahi ngāue 'a Sihoiakimi, mo ia kotoa pē na'a ne fai 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta? ⁶ Pea na'e mohe 'a Sihoiakimi mo 'ene ngaahi tamai: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Sihoiakini. ⁷ Pea na'e 'ikai toe ha'u 'ae tu'i 'o 'Isipite mei hono fonua: he na'e ma'u 'e he tu'i 'o Papilone 'aia kotoa pē na'e 'oe tu'i 'o 'Isipite, mei he vaitafe 'o 'Isipite, 'o a'u ki he vaitafe ko 'Iufaletesi.

⁸ ¶ Na'e hongofulu ma valu ta'u 'ae motu'a 'o Sihoiakini 'i he'ene kamata 'ene pule, pea na'e pule ia 'i Selūsalema 'i he māhina 'e tolu. Pea ko e hingoa 'o 'ene fale ko Nehusita, ko e 'ofefine 'o Elinatani 'o Selūsalema. ⁹ Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fai 'e he'ene tamai.

¹⁰ ¶ 'I he kuonga ko ia na'e ha'u ai 'ae kau tamaio'eiki 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ke tau'i 'a Selūsalema, pea na'e kāpui 'ae kolo 'aki 'ae tau. ¹¹ Pea na'e ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ke tau'i 'ae kolo, pea na'e kāpui ia 'e he'ene kau tamaio'eiki, ¹² Pea na'e 'alu kitu'a 'a Sihoiakini ko e tu'i 'o Siuta ki he tu'i 'o Papilone, 'aia mo 'ene fa'ē, mo 'ene kau tamaio'eiki, mo 'ene hou'eiki, mo 'ene kau matāpule: pea na'e puke ia 'e he tu'i 'o Papilone 'i hono valu ta'u 'o 'ene pule. ¹³ Pea na'a ne fetuku mei ai 'ae ngaahi koloa kotoa pē 'oe fale 'o Sihova, mo e ngaahi koloa mei he fale 'oe tu'i, pea

na'a ne tu'utu'u ke iiki 'ae ngaahi ipu koula 'aia na'e ngaahi 'e Solomone ko e tu'i 'o 'Isileli 'i he faletapu 'o Sihova, 'o hangē ko e lolofola 'a Sihova. ¹⁴ Pea na'a ne fetuku 'o 'ave 'ae kakai Selūsalema kotoa pē mo e ngaahi hou'eiki kotoa pē, mo e kau tangata to'a kotoa pē, 'io, ko e pōpula 'e tokotaha mano, mo e kau tangata tufunga mo e kau tufunga ukamea: na'e 'ikai toe ha kakai, ka ko e kakai masiva 'aupito 'oe fonua. ¹⁵ Pea na'a ne 'ave 'a Sihoiakini ki Papilone, mo e fa'ē 'ae tu'i, mo e ngaahi 'unoho 'oe tu'i, mo 'ene kau matāpule, mo e kau mālohi 'oe fonua, na'a ne fetuku pōpula 'akinautolu mei Selūsalema ki Papilone. ¹⁶ Pea ko e kau tangata to'a kotoa pē, 'io, 'ae toko fitu afe, mo e kau tufunga kehekehe, mo e kau tuki ukamea, ko e toko taha afe, 'akinautolu kotoa pē na'e mālohi mo poto 'i he tau, na'e fetuku pōpula 'akinautolu 'e he tu'i 'o Papilone ki Papilone.

¹⁷ ¶ Pea na'e fakanofu 'e he tu'i 'o Papilone 'a Matania ko e tokoua 'o 'ene tamai ke tu'i ia ko hono fetongi, pea na'a ne liliu hono hingoa ko Setikia. ¹⁸ Na'e uofulu ma taha 'ae ta'u 'ae motu'a 'o Setikia 'i he'ene kamata 'ene pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma taha 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Hamutali, ko e 'ofefine ia 'o Selemaia 'o Lipina. ¹⁹ Pea na'e fai kovi 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko ia kotoa pē na'e fai 'e Sihoiakimi. ²⁰ He ko e me'a 'i he houhau 'a Sihova na'e hoko eni ki Selūsalema mo Siuta, pea koe'uhi ke ne li'aki 'akinautolu mei hono 'ao, na'e fai 'ae angatu'u 'a Setikia ki he tu'i 'o Papilone.

1 'Oku kōpui 'aki 'ae tau 'a Selūsalema. 4 'Oku puke 'a Setikia, pea 'oku tāmāte'i hono ngaahi foha, pea kape'i hono mata 'o'ona. 8 'Oku maumau'i 'ae kolo 'e Nepusaletani, pea fetuku 'ae kakai na'e toe 'o fakapōpula'i: 'oku toe pe 'ae kakai me'avale. 13 'Oku ne maumau'i mo fetuku 'ae ngaahi koloa. 18 'Oku tāmāte'i 'ae hou'eiki 'i Lipila. 22 Ko e fakanofu 'a Kitalia ki he toenga kakai pea 'oku fakapoongi ia, pea hola 'ae toenga kakai ki 'Isipite. 21 'Oku fakahihiki 'o lahi 'a Sihoiakini.

25 PEA 'i hono hiva ta'u 'o 'ene pule, 'i hono hongofulu 'oe māhina, pea 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'oe māhina, na'e hoko 'o pehē, na'e ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, 'aia mo 'ene tau kotoa pē, ke tau'i 'a Selūsalema, pea na'a nau fakatoka 'ae tau ki ai; pea na'a nau langa 'ae ngaahi kolo ki ai 'o fakatakamilo. ² Pea na'e kōpui 'ae kolo 'aki 'ae tau 'o a'u ki he ta'u 'e hongofulu ma taha 'oe tu'i ko Setikia. ³ Pea 'i hono hiva 'oe 'aho 'i hono fā 'oe māhina, na'e lahi 'ae hongē 'i he kolo, pea na'e 'ikai ha me'akai ki he kakai 'oe fonua.

⁴ ¶ Pea na'e kapa 'ae kolo, pea na'e hola 'ae kau tangata tau kotoa pē 'i he po'uli 'i he hala 'oe matapā 'i he vaha'a 'oe ongo 'ā maka, 'aia 'oku ofi ki he ngoue 'ae tu'i; (ka ko eni na'e 'ā'i 'ae kolo 'e he kakai Kalitia:) pea na'e 'alu 'ae tu'i 'i he hala ki he toafa. ⁵ Pea na'e tuli 'ae tu'i 'e he tau 'ae kakai Kalitia, 'onau ma'u atu 'i he toafa 'o Sioatani, ka kuo movetevete 'ene tau kotoa pē meiate ia. ⁶ Ko ia na'a nau puke 'ae tu'i, mo 'ohake ia ki he tu'i 'o Papilone 'i Lipila; pea na'a nau fakamaau'i ia.

⁷ Pea na'a nau tāmāte'i 'ae ngaahi foha 'o Setikia 'i hono 'ao, pea na'e kape'i 'ae mata 'o Setikia, pea ha'i ia 'aki 'ae ha'i palasa, pea na'e 'ave ia ki Papilone.

⁸ ¶ Pea 'i hono nima 'oe māhina, 'i hono fitu 'oe 'aho 'oe māhina, 'aia ko hono hongofulu ma hiva ta'u 'oe tu'i ko Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, na'e ha'u ai ki Selūsalema 'a Nepusaletani, ko e 'eiki pule 'oe kau le'o, ko e tamaio'eiki 'ae tu'i 'o Papilone. ⁹ Pea na'e tutu 'e ia 'ae fale 'o Sihova, mo e fale 'oe tu'i, mo e ngaahi fale kotoa pē 'o Selūsalema, mo e fale 'oe tangata'eiki kotoa pē na'a ne tutu ia 'aki 'ae afe. ¹⁰ Pea ko e tau kotoa pē 'oe kakai Kalitia, 'aia na'e 'i he 'eiki pule 'oe le'o, na'a nau holoki hifo 'ae ngaahi 'ā maka 'o Selūsalema, 'o takatakai. ¹¹ Pea ko hono toe 'oe kakai na'e tuku 'i he kolo, pea mo e kau hola na'e hoko ki he tu'i 'o Papilone, mo hono toenga 'oe kakai tokolahi, na'e fetuku 'akinautolu 'e Nepusaletani ko e 'eiki pule 'oe kau le'o 'o ne 'ave. ¹² Ka na'e tuku 'e he 'eiki pule 'oe kau le'o 'ae kakai masiva 'oe fonua ke nau tauhi ngoue vaine, mo tō ngoue. ¹³ Pea ko e ngaahi pou palasa na'e 'i he fale 'o Sihova, mo e ngaahi tu'unga, mo e 'ai'anga vai palasa 'aia na'e 'i he fale 'o Sihova, na'e tā 'o lailaiki 'e he kakai Kalitia, 'onau fetuku 'ae palasa ki Papilone.

¹⁴ Pea ko e ngaahi kulo, mo e ngaahi huo, mo e ngaahi helekosi maama, mo e ngaahi sēpuni, mo e ngaahi ipu palasa 'aia na'a nau fai 'aki 'ae ngāue, na'a nau fetuku 'o 'ave. ¹⁵ Mo e ngaahi ipu 'ai'anga afe, mo e ngaahi ipu luoluo, mo e ngaahi me'a koula, 'i he koula, mo e siliva 'i he siliva, na'e 'ave ia 'e he 'eiki pule 'oe kau le'o. ¹⁶ Ko e pou 'e ua, mo e 'ai'anga vai 'e taha, mo e ngaahi tu'unga 'aia na'e ngaahi 'e Solomone ki he fale 'o Sihova: ko e palasa 'oe ngaahi me'a ni na'e 'ikai fa'a lau hono mamafa. ¹⁷ Ko hono lōloa 'oe pou 'e taha ko e hanga 'e tolungofulu ma ono; pea ko e 'ulu'i pou ko e palasa ia: pea ko e 'ulu'i pou ko e hanga ia 'e ono; pea na'e palasa kotoa pē 'ae ngāue fihifihi mo e ngaahi fua'i 'akau na'e takatakai 'i he 'ulu'i pou: pea na'e tatau mo ia 'ae ngāue fihifihi 'i hono ua 'oe pou.

¹⁸ ¶ Pea na'e 'ave 'e he 'eiki pule 'oe kau le'o 'a Selaia ko e taula'eiki lahi, mo Sefanaia ko hono ua 'oe taula'eiki, mo e kau le'o matapā 'e toko tolu. ¹⁹ Pea na'e 'ave 'e ia mei he kolo 'ae matāpule 'e taha na'e pule ki he kau tangata tau, mo e kau tangata 'e toko nima 'okinautolu na'e 'i he 'ao 'oe tu'i, 'aia na'e 'ilo 'i he kolo, mo e tangata na'e tu'u ki mu'a 'i he kau tangata tohi 'oe tau, 'aia na'e tākaki 'ae kakai 'oe fonua, mo e kau tangata 'e toko onongofulu 'oe kakai 'oe fonua 'aia na'e 'ilo 'i he kolo: ²⁰ Na'e 'ave 'akinautolu ni 'e Nepusaletani, ko e 'eiki pule 'oe kau le'o, pea ne 'omi 'akinautolu ki he tu'i 'o Papilone ki Lipila. ²¹ Pea na'e taa'i 'akinautolu 'e he tu'i 'o Papilone, 'o ne tāmāte'i 'akinautolu 'i Lipila 'i he fonua 'o Hemati. Na'e pehē 'ae fetuku 'ae kakai Siuta ke mama'o mei honau fonua.

²² ¶ Pea ko e kakai 'oe fonua 'aia na'e toe 'i he fonua 'o Siuta, 'aia na'e tuku 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, na'e fakanofu ke pule kiate kinautolu 'a Kitalia ko e foha 'o 'Ahikami, ko e foha 'o Safani. ²³ Pea 'i he fanongo 'ae ngaahi 'eiki na'e pule ki he ngaahi kon-

gakau, 'akinautolu mo 'enau kakai, 'o pehē kuo fakanofu 'e he tu'i 'o Papilone 'a Ketalia ke pule ia, na'e ha'u ai kia Ketalia 'i Misipa, 'io, 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Netania, mo Sohanani ko e foha 'o Kalia, mo Selaia ko e foha 'o Tanumeti ko e tangata Nitofa, mo Seasania ko e foha 'oe tangata 'o Meaka, 'akinautolu mo 'enau kakai. ²⁴ Pea na'e fuakava 'a Ketalia kiate kinautolu, "Oua na'a mou manavahē ke hoko ko e kau tamaio'eiki ki he kakai Kalitia: nofo 'i he fonua, pea tauhi 'ae tu'i 'o Papilone; pea te mou lelei ai." ²⁵ Ka na'e hoko 'o pehē 'i hono fitu 'oe māhina, na'e ha'u ai 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Netania, ko e foha 'o 'Ilisama 'i he hako 'oe tu'i, ko ia mo e kau tangata 'e toko hongofulu, 'o ne taa'i 'a Ketalia, pea pekia ai ia, mo e kau Siu mo e kau Kalitia na'e 'iate ia 'i Misipa. ²⁶ Pea na'e tu'u hake 'ae kakai kotoa pē, 'ae sī'i mo e lahi, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi kau-

tau, pea na'a nau ha'u ki 'Isipite; he na'a nau manavahē ki he kakai Kalitia.

²⁷ ¶ Pea 'i hono tolungofulu ma fitu 'oe ta'u 'oe nofo pōpula 'a Sihoiakini ko e tu'i 'o Siuta, 'i hono hongofulu ma ua 'oe māhina, 'i he 'aho 'e uofulu ma fitu 'oe māhina, 'i he ta'u na'e kamata 'ene pule 'a Ivili-Melotaki ko e tu'i 'o Papilone, na'a ne hiki hake 'ae 'ulu 'o Sihoiakini ko e tu'i 'o Siuta mei he fale fakapōpula: ²⁸ Pea na'a ne lea 'ofa kiate ia, pea na'a ne hiki hono nofo'a fakatu'i ke mā'olunga 'i he ngaahi nofo'a fakatu'i 'oe ngaahi tu'i na'e nofo mo ia 'i Papilone; ²⁹ Pea na'e fetongi hono ngaahi kofu fakafalepōpula: pea na'e kai mā ia 'i hono 'ao 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui. ³⁰ Pea ko 'ene me'akai na'e tufa ma'uaipē mei he tu'i, ko e tufakanga ki he 'aho taki taha, 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui.

Vahe

1 Me'a Hokohoko

FAKAMATALA

Vahe

1 Ko e tala hohoko ki he ngaahi hako 'oe tangata talu meia 'Atama 'o a'u kia 'Epalahame. 27 Ko e hako 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo 'Isime'eli. 43 Ko e ngaahi 'eiki na'e pule 'i 'Itomi 'i he te'eki ai ha tu'i 'i 'Isileli.

1 KO 'Atama, mo Seti, mo 'Inosi, ² Ko Kēnani, mo Malelili, mo Seleti, ³ Ko 'Inoke, mo Metusela, mo Lemeki, ⁴ Ko Noa, mo Semi, mo Hami, mo Sefeti.

⁵ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Sefeti; ko Komela, mo Mekoki, mo Metai, mo Savani, mo Tupale, mo Meseke, mo Tailasa. ⁶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Komela ko 'Asekinasa, mo Lifata, mo Tokama. ⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o Savani; ko 'Elaisa, mo Ta'asisi, mo Kitimi, mo Totenimi.

⁸ ¶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Hami ko Kusa, mo Misilemi, mo Futi, mo Kēnani. ⁹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Kusa; ko Sipa, mo Havila, mo Sapita, mo Leama, mo Sapetika. Pea ko e ngaahi foha 'o Leama; ko Sipa, mo Titani. ¹⁰ Pea na'e tupu 'ia Kusa 'a Nimilote pea na'e kamata ongoongo lahi ia 'i māmani. ¹¹ Pea na'e tupu meia Misilemi 'a Lutimi, mo 'Anamemi, mo Lehapimi, mo Nafituhemi, ¹² Mo Patilusime, mo Kasiluhemi, ('aia na'e tupu ai 'ae kakai Filisitia,) mo Kafitolime. ¹³ Pea na'e tupu 'ia Kēnani 'a Saitoni, ko hono 'uluaki, pea mo Heti, ¹⁴ Mo e kakai Sepusi foki, mo e kakai 'Amoli, pea mo e kakai Keakasa, ¹⁵ Mo e kakai Hevi, mo e kakai 'Alaka, mo e kakai 'o Sina, ¹⁶ Mo e kakai 'Avati, mo e kakai Semali, mo e kakai Hemati.

¹⁷ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Semi; ko 'Ilami, mo 'Asuli, mo 'Afakisate, mo Luti, mo 'Elami, mo Usa, mo Uli, mo Ketali, mo Meseke. ¹⁸ Pea na'e tupu 'ia 'Afakisate 'a Sela, pea na'e tupu 'ia Sela 'a Ipela. ¹⁹ Pea na'e fanau'i 'ae foha 'e toko ua kia Ipela: ko e hingoa 'oe tokotaha ko Peleki; koe'uhi na'e vahevahe 'a māmani 'i hono ngaahi 'aho 'o'ona: pea ko e hingoa 'o hono tokoua ko Sokitani. ²⁰ Pea na'e tupu 'ia Sokitani 'a 'Alimotate, mo Silefi, mo Hesamavete, mo Sela, ²¹ Ko Hatolame foki, mo Usali, mo Tikila, ²² Mo Ipale, mo 'Apimaeli, mo Sipa, ²³ Mo Ofeli, mo Havila, mo Sopapi. Ko e ngaahi foha 'akinautolu ni kotoa pē 'o Sokitani.

²⁴ ¶ Ko Semi, mo 'Afakisate, mo Sela, ²⁵ Ko Ipale, mo Peleki, mo Liu, ²⁶ Ko Seluke, mo Nehoa, mo Tela, ²⁷ Ko 'Epalame; ko ia foki ko 'Epalahame. ²⁸ Ko e ngaahi foha 'o 'Epalahame; ko 'Aisake, mo 'Isime'eli.

²⁹ ¶ Ko honau ngaahi to'utangata eni ko e 'uluaki fānau kia 'Isime'eli, ko Nepeoti; pea hoko mo ia 'a Keta,

mo 'Atieli, mo Mipisami, ³⁰ Ko Misima, mo Tumaa, mo Masa, mo Heta'a, mo Tima, ³¹ Ko Situa, mo Nefisi, mo Kitema. Ko e ngaahi foha 'akinautolu 'o 'Isime'eli.

³² ¶ Pea ko e ngaahi tama 'o Ketula ko e fefine sinifu 'o 'Epalahame: na'e fanau'i 'e ia 'a Similai, mo Sokesani, mo Metani, mo Mitiane, mo Isipaka, mo Saa. Pea ko e ngaahi foha 'o Sokesani ko Sipa, mo Titani. ³³ Pea ko e ngaahi foha 'o Mitiane; ko 'Efaa, mo 'Efee, mo Henoke, mo 'Apaita, mo Elitaa. Ko kinautolu kotoa pē ko eni ko e ngaahi tama 'a Ketula. ³⁴ Pea na'e tupu 'ia 'Epalahame 'a 'Aisake. Pea ko e ngaahi foha 'o 'Aisake ko 'Isoa mo 'Isileli.

³⁵ ¶ Ko e ngaahi foha 'o 'Isoa; ko 'Ilifasi, mo Leueli, mo Seusi, mo Salami, mo Ko ia. ³⁶ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Ilifasi: ko Temani, mo Oma'a, mo Sefa, mo Katami, mo Kinasi, mo Timina, mo 'Amaleki. ³⁷ Ko e ngaahi foha 'o Leueli; ko Nehate, mo Sela, mo Sama, mo Misa. ³⁸ Pea ko e ngaahi foha 'o Seia; ko Lotani, mo Sopale, mo Sipione, mo Ena, mo Tisoni, mo Eseli, mo Tisani. ³⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o Lotani ko Holi, mo Homani, pea ko Timina ko e tuofefine ia 'o Lotani. ⁴⁰ Pea ko e ngaahi foha 'o Sopale ko 'Alivani, mo Maneate, mo Ipale, mo Sifo, mo Onama. Pea ko e ongo foha 'o Sipi-one; ko Esaa, mo Ena. ⁴¹ Ko e ngaahi foha 'o Ena; ko Tisoni. Pea ko e ngaahi foha 'o Tisoni; ko 'Amilami, mo Esipani, mo Itilani, mo Kilani. ⁴² Ko e ngaahi foha 'o Eseli; ko Pilani, mo Sefani, mo Ekani. Pea ko e ngaahi foha 'o Tisani; ko Usa, mo 'Elani.

⁴³ ¶ Pea ko eni ia 'ae ngaahi tu'i na'e pule 'i he fonua 'o 'Itomi 'i he te'eki ai ha tu'i ke pule ki he fānau 'a 'Isileli; ko Pela ko e foha 'o Peoli: pea ko e hingoa 'o hono kolo 'o'ona ko Tinapa. ⁴⁴ Pea 'i he'ene pekia 'a Pela, na'e hoko mo ia 'i he pule 'a Sopapi ko e foha 'o Sela 'o Posila. ⁴⁵ Pea 'i he'ene pekia 'a Sopapi, na'e hoko mo ia ki he pule 'a Husami mei he fonua 'oe kakai Temani. ⁴⁶ Pea 'i he'ene pekia 'a Husami, na'e hoko mo ia 'i he pule 'a Hatati ko e foha 'o Pitati, 'aia na'a ne te'ia 'ae kakai Mitiane 'i he ngoue 'o Moape: pea ko e hingoa 'o hono kolo 'o'ona ko 'Aviti. ⁴⁷ Pea 'i he'ene pekia 'a Hatati, na'e hoko mo ia ki he pule 'a Samila mei Masileka. ⁴⁸ Pea 'i he'ene pekia 'a Samila, na'e hoko mo ia ki he pule 'a Saula mei Leapote 'i he ve'e vaitafe. ⁴⁹ Pea 'i he'ene pekia 'a Saula, na'e hoko mo ia ki he pule 'a Peali-Hanani ko e foha 'o 'Akepoa. ⁵⁰ Pea 'i he'ene pekia 'a Peali-Hanani, na'e hoko mo ia ki he pule 'a Hatati: pea ko e hingoa 'o hono kolo 'o'ona ko Pau; pea ko e

hingoa 'o hono 'unoho ko Mehetepele, ko e ta'ahine 'a Matileti, ko e ta'ahine 'a Mesa'api.

⁵¹ ¶ Na'e pekia foki 'a Hatati. Pea ko e ngaahi 'eiki eni 'o 'Itomi; ko e 'eiki ko Timina, ko e 'eiki ko Elia, mo e 'eiki ko Seteli, ⁵² Ko e 'eiki ko 'Aholipama, mo e 'eiki ko Ela, mo e 'eiki ko Pinoni, ⁵³ Ko e 'eiki ko Kinasi, mo e 'eiki ko Temani, mo e 'eiki ko Mipisali, ⁵⁴ Ko e 'eiki ko Makiteli, mo e 'eiki ko 'Ilami. Ko e ngaahi 'eiki eni 'o 'Itomi.

1 Ko e hako 'o 'Isileli. 3 Ko e tala 'ae hohoko 'oe hako 'o Siuta. 13 Ko e fānau 'a Sese. 18 Ko e fānau 'a Kelepi. 21 Ko e fānau 'a Hesiloni. 25 Ko fānau 'a Silamili. 34 Ko e fānau 'a Sesani. 42 Ko e fa'ahinga 'e taha 'oe fānau 'a Kelepi. 50 Ko e hako 'o Kelepi ko e foha 'o Hua.

2 KO E ngaahi foha eni 'o 'Isileli; ko Lupeni, mo Simione, mo Livai, mo Siuta, mo 'Isaka, mo Sepuloni, ² Mo Tani, mo Sosefa, mo Penisimani, mo Nafitali, mo Kata, pea mo 'Aseli.

³ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Siuta; ko 'Ea, mo 'Onani, mo Sila: na'e fanau'i 'ae toko tolu ko ia kiate ia 'e he ta'ahine 'o Sua ko e fefine Kēnani. Pea na'e kovi 'a 'Ea, ko e 'uluaki fānau 'a Siuta, 'i he 'ao 'o Sihova; pea na'e ne tāmata'e ia. ⁴ Pea na'e fanau'i kiate ia 'e Tema ko hono 'ofefine 'i he fono 'a Felesi pea mo Selaa. Ko e ngaahi foha kotoa pē 'o Siuta ko e toko nima.

⁵ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Felesi ko Hesiloni mo Hamuli. ⁶ Pea ko e ngaahi foha 'o Selaa ko Simili, mo Etani, mo Hemani, mo Kalikoli, pea mo Tala: ko e lau toko nima 'akinautolu. ⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o Kalimi; ko 'Akali, 'aia ko e fakamaveuveu 'o 'Isileli, 'aia na'e fai angahala 'i he me'a na'e fakatapui. ⁸ Pea ko e ngaahi foha 'o Etani; ko 'Asalia. ⁹ Pea ko e ngaahi foha foki 'o Hesiloni, 'aia na'e fānau kiate ia; ko Silamili, mo Lami, pea mo Kilupai.

¹⁰ ¶ Pea na'e fanau'i kia Lami 'a 'Aminitapi; pea fanau'i kia 'Aminitapi 'a Nasoni, ko e 'eiki 'oe fānau 'a Siuta. ¹¹ Pea na'e fanau'i kia Nasoni 'a Salima, pea fanau'i kia Salima 'a Poasi, ¹² Pea na'e fanau'i kia Poasi, 'a 'Opeti, pea fanau'i kia 'Opeti 'a Sese. ¹³ Pea na'e fanau'i kia Sese 'a hono 'uluaki foha ko 'Iliapi, pea ko 'Apinatapi ko hono toko ua, pea mo Sima ko hono toko tolu, ¹⁴ Mo Netanili ko hono toko fā, mo Latei ko hono toko nima, ¹⁵ Mo Osemi ko hono toko ono, mo Tevita ko hono toko fitu: ¹⁶ Pea ko hono ngaahi tuofefine 'o'ona ko Seluia, mo 'Apikali. Pea ko e ngaahi tama 'a Seluia; ko 'Apisai, mo Soape, pea mo 'Asaeli, ko e toko tolu. ¹⁷ Pea na'e fanau'i 'e 'Apikali 'a 'Amasa: pea ko e tamai 'a 'Amasa ko Seteli ko e tangata 'Isime'eli. ¹⁸ Pea na'e fanau'i kia Kelepi ko e foha 'o Hesiloni 'ae ngaahi fānau 'ia 'Asupa ko hono 'unoho, pea 'ia Silioti: ko eni 'a 'ene ngaahi tama 'a'ana; ko Sesa, mo Sopapi, mo 'Alitoni. ¹⁹ Pea 'i he'ene hoko 'o pekia 'a 'Asupa, na'e 'omi 'e Kelepi kiate ia 'a Efalata, 'aia na'e fanau'i kiate ia 'a Hua. ²⁰ Pea na'e fanau'i kia Hua 'a Uli, pea fanau'i kia Uli 'a Pesalili. ²¹ Pea hili ia na'e hū ange 'a Hesiloni ki he 'ofefine 'o Mekili ko e tamai 'a Kiliati, 'aia na'a ne mali 'unoho ki ai 'i hono onongofulu ta'u 'o 'ene motu'a; pea na'a ne fanau'i 'e ia kiate ia 'a Sikupi. ²² Pea na'e fanau'i kia

Sikupi 'a Saili, 'aia na'e 'o'ona 'ae kolo 'e uofulu ma tolu 'i he fonua 'o Kiliati. ²³ Pea na'a ne kapasiasia 'a Kesuli, mo 'Alami, fakataha mo e ngaahi kolo 'o Saili, meiate kin-autolu, mo Kinati, mo hono ngaahi kolo 'o ia, 'io, 'ae kolo 'e onongofulu. na'e 'oe ngaahi foha 'o Mekili ko e tamai 'a Kiliati, 'ae ngaahi potu ni kotoa pē. ²⁴ Pea 'i he hili 'ae pekia 'a Hesiloni 'i Kelepi-Efalata, na'e toki fanau'i kiate ia 'e 'Apia ko e 'unoho 'o Hesiloni, 'a 'Asuli ko e tamai 'a Tikoa.

²⁵ ¶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Silamili ko e 'uluaki foha 'o Hesiloni; ko Lami ko e 'uluaki fānau, mo Puna, mo Oleni, mo Osemi, mo 'Ahisa. ²⁶ Pea na'e ai mo e 'unoho 'e tokotaha 'o Silamili, 'aia na'e hingoa ko 'Atala; ko e fa'ē ia 'a Onami. ²⁷ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Lami ko e 'uluaki fānau 'a Silamili; ko Ma'asi, mo Samini, mo Ekeli. ²⁸ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Onami ko Samei, mo Sata. Pea ko e ngaahi foha 'o Samei; ko Natapi, mo 'Apisuli. ²⁹ Pea ko e hingoa 'oe 'unoho 'o 'Apisuli, ko 'Epieli, pea na'a ne fānau 'e ia kiate ia 'a 'Apani mo Moli. ³⁰ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Natapi ko Seleti, mo 'Apai'imi: ka na'e mate 'a Seleti ta'ehafānau. ³¹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o 'Apai'imi ko Isi. Pea ko e ngaahi foha 'o Isi ko Sesani. Pea ko e fānau 'a Sesani ko 'Alai. ³² Pea ko e ngaahi foha 'o Sata ko e tokoua 'o Samei; ko Seteli, mo Sonatane: pea na'e mate 'a Seteli ta'ehafānau. ³³ Pea ko e ngaahi foha 'o Sonatane; ko Peleti, mo Sasa. Ko e ngaahi foha 'akinautolu ni 'o Silamili.

³⁴ ¶ Ka ko eni na'e 'ikai ma'u 'e Sesani ha ngaahi foha ka ko e ngaahi 'ofefine. Pea na'e ma'u 'e Sesani ha tamaio'eiki, ko e tangata 'Isipite, 'aia na'e hingoa ko Salia. ³⁵ Pea na'e foaki 'e Sesani 'a hono 'ofefine kia Salia ko 'ene tamaio'eiki ke na fakama'u; pea na'a ne fanau'i 'e ia 'a 'Atai. ³⁶ Pea na'e tupu 'ia 'Atai 'a Natani, pea tupu 'ia Natani 'a Sapati, ³⁷ Pea na'e tupu 'ia Sapati, 'a 'Efilali, pea tupu 'ia 'Efilali 'a 'Opeti, ³⁸ Pea na'e tupu 'ia 'Opeti 'a Sehu, pea tupu 'ia Sehu 'a 'Asalia, ³⁹ Pea na'e tupu 'ia 'Asalia 'a Helesi, pea tupu 'ia Helesi 'a Elasa, ⁴⁰ Pea na'e tupu 'ia Elasa 'a Sisemei, pea tupu 'ia Sisemei 'a Salumi, ⁴¹ Pea na'e tupu 'ia Salumi 'a Sikamia, pea tupu 'ia Sikamia 'a 'Ilisama.

⁴² ¶ Ka ko e ngaahi foha eni 'o Kelepi ko e tokoua 'o Silamili: ko Mesa ko hono 'uluaki fānau, 'aia ko e tamai 'a Sifi; pea mo e ngaahi foha 'o Malesa ko e tamai 'a Hepeloni. ⁴³ Pea ko e ngaahi foha 'o Hepeloni: ko Ko ia, mo Tapua, mo Likemi, pea mo Sema. ⁴⁴ Pea na'e tupu 'ia Sema 'a Leami ko e tamai 'a Sokoami; pea na'e tupu 'ia Likemi 'a Samei. ⁴⁵ Pea ko e foha 'o Samei ko Maoni: pea ko Maoni ko e tamai ia kia Pete-Sua. ⁴⁶ Pea ko Efa, ko e fefine sinifu kia Kelepi, na'e fanau'i 'e ia 'a Helani, mo Mosa, mo Kesesi: pea na'e tupu 'ia Helani 'a Kesesi. ⁴⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o Satei; ko Likemi, mo Sotani, mo Kesemi, mo Pelati, mo Efa, pea mo Seafi. ⁴⁸ Ko Meaka, ko e fefine sinifu 'a Kelepi, na'e fanau'i 'e ia 'a Sepeli mo Tilena. ⁴⁹ Na'a ne fanau'i foki 'e ia 'a Seafi ko e tamai 'a Matimana, ko Siva ko e tamai 'a Makipena, pea mo e tamai 'a Kepa: pea ko e 'ofefine 'o Kelepi na'e ui ko 'Akesa.

⁵⁰ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Kelepi ko e foha 'o Hua, ko e 'uluaki fānau kia Efalata; ko Sopale ko e tamai 'a Kesasialimi, ⁵¹ Ko Salima ko e tamai 'a Petelihema, mo Halefi ko e tamai 'a Petekateli. ⁵² Pea ko Sopale ko e tamai 'a Kesasialimi na'e ma'u 'e ia 'ae ngaahi foha; ko Haloe, mo hono vaheua mālie 'oe kakai Maneata. ⁵³ Pea ko e ngaahi fa'ahinga eni 'o Kesasialimi; ko e kakai Itila, mo e kakai Pua, mo e kakai Sumati, mo e kakai Misila; pea na'e tupu meiate kinautolu 'ae kakai Salea, mo e kakai Esitaoli. ⁵⁴ Ko e ngaahi foha eni 'o Salima; ko Petelihema mo e kakai Nitofa, mo e kakai 'Ataloti, ko e fale 'o Soape, pea mo hono vaeua mālie 'oe kakai Maneata, ko e kakai Sola. ⁵⁵ Pea ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe kau tangata tohi na'e nofo 'i Sepesi; ko e kakai Tilati, mo e kakai Simia, mo e kakai Sukati. Ko kinautolu eni 'ae kakai Kēnani na'e tupu mea Hemati, ko e tamai 'ae fale 'o Lekapi.

1 Ko e ngaahi foha 'o Tevita. 10 Ko hono hako 'o'ona 'o a'u kia Setikia. 17 Ko e hako 'o Sekonia.

3 PEA ko eni 'ae ngaahi foha 'o Tevita, 'akinautolu na'e fānau kiate ia 'i Hepeloni; ko e 'uluaki fānau ko 'Amanoni, 'ia 'Ahinoami ko e fefine Sesilili; ko hono toko ua ko Taniela, 'ia 'Apikali ko e fefine Kameli: ² Ko hono toko tolu, ko 'Apisalomi ko e tama 'a Meaka ko e 'ofefine 'o Talimei ko e tu'i 'o Kesuli: ko hono toko fā, ko 'Atonisa ko e tama 'a Hakiti: ³ Ko hono toko nima, ko Sifatia 'ia 'Apitali: ko hono toko ono, ko Itiliami 'ia Ekila ko hono 'unoho. ⁴ Na'e fanau'i 'ae toko ono ni kiate ia 'i Hepeloni; pea na'a ne pule 'i ai 'i he ta'u 'e fitu mo e māhina 'e ono: pea na'a ne pule 'i Selūsalema, 'i he ta'u 'e tolungofulu ma tolu. ⁵ Pea ko kinautolu eni na'e fanau'i kiate ia 'i Selūsalema; ko Samua, mo Sopapi, mo Natani, pea mo Solomone, ko e toko fā 'ia Patisua ko e 'ofefine 'o 'Amieli: ⁶ Ko Ipia foki, mo 'Ilisua, mo Ilifileti. ⁷ Mo Noka, mo Nefeki, mo Safia, ⁸ Mo 'Ilisama, mo Iliata, pea mo Ilifileti, ko e toko hiva. ⁹ Ko e ngaahi foha eni kotoa pē 'o Tevita, ka 'oku lau kehe 'ae ngaahi tama 'ae kau sinifu, pea mo Tamaa ko hono tuofefine.

¹⁰ ¶ Pea ko e foha 'o Solomone, ko Lehopoami, ko hono foha 'o'ona ko 'Apia, ko hono foha 'o'ona ko 'Asa, ko hono foha 'o'ona ko Sihosafate, ¹¹ Ko hono foha 'o'ona ko Solami, ko hono foha 'o'ona ko 'Ahasia, ko hono foha 'o'ona ko Soasi, ¹² Ko hono foha 'o'ona ko 'Amasia, ko hono foha 'o'ona ko 'Asalia, ko hono foha 'o'ona ko Sotami, ¹³ Ko hono foha 'o'ona ko 'Ahasi, ko hono foha 'o'ona ko Heseakaia, ko hono foha 'o'ona ko Manase, ¹⁴ Ko hono foha 'o'ona ko 'Amoni, pea ko hono foha 'o'ona ko Sosaia. ¹⁵ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Sosaia, ko hono 'uluaki fānau ko Sohanani, ko hono toko ua ko Sihoiakimi, ko hono toko tolu 'a Setikia, ko hono toko fā 'a Salumi. ¹⁶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Sihoiakimi: ko Sekonia ko hono foha, pea ko hono foha 'o'ona ko Setikia. ¹⁷ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Sekonia; ko Esili, mo Salatieli ko hono foha, ¹⁸ Ko Malikilami foki, mo Pitaia, mo Senasa, mo Sekamia, mo Hosama, mo Nitapia. ¹⁹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Pitaia, ko Selupepeli, mo Simi: pea ko e ngaahi foha 'o

Selupepeli; ko Mesulami, mo Hanania, pea mo Silomiti ko hono tuofefine: ²⁰ Mo Hasupa, mo Oeli, mo Pelekia, mo Hasatia, mo Susapi-Heseti, ko e toko nima. ²¹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Hanania ko Pelatia, mo Sisaia; ko e ngaahi foha 'o Lifaia, ko e ngaahi foha 'o Elinani, ko e ngaahi foha 'o 'Opataia, ko e ngaahi foha 'o Sikania. ²² Pea ko e ngaahi foha 'o Sikania; ko Simaia: pea ko e ngaahi foha 'o Simaia; ko Hatusi, mo Ikiali, mo Pelaia, mo Nealia, mo Safati, ko e toko ono. ²³ Pea ko e ngaahi foha 'o Nealia; ko Ilionei, mo Heseakaia, mo 'Asilikami, ko e toko tolu. ²⁴ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Ilionei, ko Hotaia, mo Iliasipi, mo Pelaia, mo 'Akupi, mo Sohanani, mo Tilaia, mo 'Anani, ko e toko fitu.

1–23 Ko e fakamatala ki he hako 'o Siuta 'i he fa'ahinga 'o Kelepi. 24–43 Ko e hako na'e tupu mea Simeoni.

4 KO E ngaahi foha eni 'o Siuta; ko Felesi, mo Hasiloni, mo Kalimi, mo Uli, mo Sopale. ² Pea na'e tupu 'ia Liaia ko e foha 'o Sopale 'a Seati; pea na'e tupu 'ia Seati 'a 'Ehumai, mo Lehati. Ko kinautolu eni 'ae fa'ahinga 'oe kakai Sola. ³ Pea na'e tupu mai eni mei he tamai 'a Etama: ko Sesilili, mo Isima, mo Itipasi: pea ko e hingoa 'o hono tuofefine ko Haseliponi: ⁴ Pea ko Penieli ko e tamai 'a Kitoa, mo 'Aseli ko e tamai 'a Husa. Ko kinautolu ni ko e ngaahi foha 'o Hua, ko e 'uluaki fānau kia Efalata, ko e tamai 'a Petelihema. ⁵ Pea ko 'Asuli ko e tamai 'a Tikoa na'e ma'u 'ae 'unoho 'e toko ua, ko Hela mo Neala. ⁶ Pea na'e fanau'i 'e Neala kiate ia 'a 'Ahusami, mo Hefeli, mo Temini, mo 'Ehasitali. Ko e ngaahi tama eni 'a Neala. ⁷ Pea ko e ngaahi tama eni 'a Hela, ko Seleti, mo Sisoa, mo Etinani. ⁸ Pea na'e tupu 'ia Kosi 'a 'Anupi, mo Sopepa, mo e ngaahi fa'ahinga 'o 'Ehaleli ko e foha 'o Halumi.

⁹ ¶ Pea na'e ongoongolelei lahi hake 'a Sepesi 'i hono kāinga: pea na'e ui 'a hono hingoa 'e he'ene fa'ē ko Sepesi, ko 'ene pehē, Koe'uhi na'aku fā'ele'i ia 'i he mamahi. ¹⁰ Pea na'e lotu 'a Sepesi ki he 'Otua 'o 'Isileli, 'o pehē, "Taumaiā, te ke tāpuaki mo'oni au, mo fakalahi 'a hoku mata fonua, pea ke kau mai ho nima kiate au, pea ke malu'i au mei he kovi, koe'uhi ke 'oua na'aku mamahi ai!" Pea na'e foaki 'e he 'Otua 'ae me'a na'a ne kole ki ai.

¹¹ ¶ Pea na'e tupu 'ia Kilupi ko e tokoua 'o Sua 'a Mili, 'aia ko e tamai kia Esitoni. ¹² Pea na'e tupu 'ia Esitoni 'a Pete-Lafa, mo Pasea, mo Tihina ko e tamai 'a Ilinahasi. Ko e kau tangata ia 'o Leka. ¹³ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Kinasi; ko e Otenili, mo Selaia: pea ko e ngaahi foha 'o Otinili, ko Hetati. ¹⁴ Pea na'e tupu 'ia Meonotei 'a Ofila: pea na'e tupu 'ia Selaia 'a Soape, ko e tamai 'oe kakai 'oe potu talalo 'o Kalasimi; he ko e kau tufunga 'akinautolu. ¹⁵ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Kelepi ko e foha 'o Sifune; ko Ilu, mo Ela, mo Na'ami: pea ko e ngaahi foha 'o Ela, 'io, 'a Kinasi. ¹⁶ Pea ko e ngaahi foha 'o Sihalelili; ko Sifi, mo Sifa, mo Tilia, mo Esalili. ¹⁷ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Esela, ko Seteli, mo Meleti, mo 'Efeli, mo Saloni: pea na'e fanau'i 'e ia 'a Miliame, mo Samei, pea mo Isipa ko e tamai 'a Esitimoa. ¹⁸ Pea na'e fanau'i 'e hono 'unoho mei he kakai Siuta 'a Seleti ko e

tamai 'a Kitoa, mo Hepa ko e tamai 'a Soko, mo Sikutili ko e tamai 'a Sanoa. Pea ko e ngaahi tama eni 'o Pitia ko e 'ofefine 'a Felo, 'aia na'e 'unoho mo Meleti. ¹⁹ Pea ko e ngaahi tama 'ae fefine ko Hotia ko e tuofefine 'o Neami, ko e tamai 'a Kila ko e tangata Kamai, mo Esiti-moa ko e tangata Meaka. ²⁰ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Simoni, ko 'Amanoni, mo Lina, mo Penihanani, mo Tiloni. Pea ko e ngaahi foha 'o Isi eni, ko Soheta mo Penisoheta.

²¹ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o Sela ko e foha 'o Siuta, ko 'Ea ko e tamai 'a Leka, mo Lata ko e tamai 'a Malesa, pea mo e ngaahi fa'ahinga 'oe fale 'okinautolu na'e ngaahi 'ae tupenu lelei lahi, 'i he fa'ahinga 'o Esipea.

²² Mo Sokimi, mo e kau tangata 'o Kosepa, mo Soasi, mo Salafi, 'aia na'e 'a'ana 'ae pule 'i Moape, mo Sasupi lehemi. Pea ko e ngaahi me'a mu'a eni. ²³ Ko e kau tu-funga ipu 'umea 'akinautolu ni, pea mo kinautolu na'e nofo ki he tō ngoue mo e ngaahi 'akau; na'a nau nofo ai mo e tu'i ke fai 'ene ngāue.

²⁴ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Simione, ko Nimueli, Mo Samini, mo Salipi, mo Sela, mo Sauli: ²⁵ Ko Salumi ko hono foha, mo Mipisami ko hono foha 'o'ona, mo Misima ko hono foha 'o'ona. ²⁶ Pea ko e ngaahi foha 'o Misima; ko Hamueli ko hono foha 'o'ona, mo Sakuli ko hono foha 'o'ona, mo Simi ko hono foha 'o'ona. ²⁷ Pea na'e ma'u 'e Simi 'ae ngaahi foha 'e toko hongofulu ma toko ono, mo e ngaahi 'ofefine 'e toko ono; ka na'e 'ikai ke tokolahi 'ae fānau 'o hono ngaahi tokoua, pea na'e 'ikai ke fanafanau lahi 'a hono fa'ahinga kotoa pē, ke hangē ko e fānau 'a Siuta. ²⁸ Pea na'a nau nofo 'i Peasipa, mo Molata, mo e ngaahi kolo 'o Suali. ²⁹ Pea 'i Pila'a, pea 'i Esemi, pea 'i Tolati, ³⁰ Pea 'i Petueli, pea 'i Hoama, pea 'i Sikilaki, ³¹ Pea 'i Pete-Malikapoti, mo e ngaahi kolo 'o Susimi, pea 'i Petepilei, pea 'i Saelimi. Ko honau ngaahi kolo eni 'o a'u ki he pule 'a Tevita. ³² Pea ko honau ngaahi kolo si'i, ko Etama, mo 'Aini, mo Limoni, mo Tokeni, mo 'Asani, ko e kolo 'e nima: ³³ Pea mo honau ngaahi kolo si'i na'e tu'u takatakai 'i he ngaahi kolo ko ia, 'o a'u ki he Peali. Ko eni ia 'ahonau ngaahi nofo'anga 'o fakatatau mo honau ngaahi fa'ahinga. ³⁴ Pea ko Mesopapi, mo Samileki, mo Sosa ko e foha 'o 'Amasia. ³⁵ Mo Soeli, mo Sehu ko e foha 'o Sosipia, ko e foha 'o Selaia, ko e foha 'o Esieli, ³⁶ Mo Ilionei, mo Sakopa, mo Sisohaia, mo 'Asaia, mo 'Atieli, mo Sesimieli, mo Penaia, ³⁷ Mo Sisa ko e foha 'o Sifi, ko e foha 'o Aloni, ko e foha 'o Sitaia, ko e foha 'o Simili, ko e foha 'o Simaia; ³⁸ Ko kinautolu ni kuo lau honau hingoa, ko e hou'eiki 'akinautolu 'o honau ngaahi fa'ahinga: pea na'e tupu 'o tokolahi 'aupito 'ae fale 'o 'enau ngaahi tamai.

³⁹ ¶ Pea na'a nau 'alu atu ki he hū'anga ki Kitoa, ki he potu hahake 'oe tele'a, ke kumi 'ae potu mohuku'ia ma'a 'enau fanga manu. ⁴⁰ Pea na'a nau 'ilo 'ae potu mohuku'ia mo lelei, pea na'e 'ata'atā 'ae fonua, mo nofo lelei, mo melino pe; he na'e nofo 'i mu'a 'i ai 'ae kakai Hami. ⁴¹ Pea ko kinautolu ni na'e tohi 'a honau hingoa na'e ha'u 'i he ngaahi 'aho 'o Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta, 'onau te'ia honau ngaahi fale fehikitaki, pea

mo e kakai Maoni na'e 'ilo 'i ai, mo nau faka'auha 'aupito ia 'o a'u mai ki he 'aho ni, pea na'a nau nofo 'i honau ngaahi potu: koe'uhi na'e 'i ai 'ae mohuku ki he'enau fanga manu. ⁴² Pea na'e 'iate kinautolu, 'ae fānau 'a Simione, ko e kau tangata 'e toko nimangeau, na'e 'alu ki he mo'unga ko Seia, pea ko honau ngaahi 'eikitau ko Pelatia, mo Nealia, mo Lifaia, pea mo 'Usili, ko e ngaahi foha 'o Isi. ⁴³ Pea na'a nau te'ia 'ae toenga 'oe kakai 'Amaleki na'e hao, mo nau nofo ai 'o a'u mai ki he 'aho ni.

1 Ko e fakamatala ki he hako 'o Lupeni. 12 Ko e hako 'o Kata. 23 Ko e hako 'o Manase.

5 KO ENI ko e ngaahi foha 'o Lupeni, ko e 'uluaki fānau kia 'Isileli, (he ko e 'uluaki fānau ia; ka ko e me'a 'i he'ene faka'uli'i 'ae mohenga 'o 'ene tamai, ko ia na'e foaki ai 'ae 'inasi 'oe 'uluaki fānau ki he ngaahi foha 'o Sosefa ko e foha 'o 'Isileli: pea 'oku 'ikai lau 'ae hohoko 'o fai mei he 'uluaki fānau. ² He na'e mālohi hake 'a Siuta ki hono ngaahi tokoua, pea na'e meiate ia 'ae 'eiki pule, ka ko e 'inasi 'oe 'uluaki fānau na'e 'ia Sosefa ia: ³ 'Io, ko e ngaahi foha 'o Lupeni ko e 'uluaki fānau kia 'Isileli, ko Henoke, mo Falu, mo Hesiloni, mo Kalimi. ⁴ Ko e ngaahi foha 'o Soeli; ko Simaia ko hono foha, mo Koki ko hono foha 'o'ona, mo Simi ko hono foha 'o'ona, ⁵ Ko Maika ko hono foha 'o'ona, ko Liaia ko hono foha 'o'ona, ko Peali ko hono foha 'o'ona, ⁶ Ko Piela ko hono foha 'o'ona, 'aia na'e 'ave *fakapōpula* 'e Tekilati-Pilesa ko e tu'i 'o 'Asilia: ko e 'eiki ia 'oe fa'ahinga 'o Lupeni. ⁷ Pea ko e tu'ukimu'a eni 'i hono ngaahi tokoua 'o'ona 'i honau ngaahi fa'ahinga, 'i he'ene lau hake 'ae hohoko 'o honau ngaahi to'utangata, ko Sehieli, mo Sakalia, ⁸ Mo Pela ko e foha 'o 'Asasi, ko e foha 'o Sema, ko e foha 'o Soeli, 'aia na'e nofo 'i 'Aloeli, 'o a'u atu ki Nipo mo Peali mioni. ⁹ Pea ki he feitu'u hahake na'a ne nofo 'o a'u atu ki he hū'anga 'oe toafa mei he vaitafe ko 'Iu-faletesi: koe'uhi na'e tupu 'o lahi 'enau fanga manu 'i he fonua 'o Kiliati. ¹⁰ Pea 'i he ngaahi 'aho 'o Saula na'a nau fai 'ae tau ki he kakai Heka'ā, pea na'a nau tō hifo 'i honau nima: pea na'a nau nofo 'i honau ngaahi falefehikitaki 'i he feitu'u hahake kotoa pē 'o Kiliati.

¹¹ ¶ Pea na'e nofo hangatonu mai kiate kinautolu 'ae fānau 'a Kata, 'i he fonua 'o Pesani, mo Salika: ¹² Ko Soeli ko e 'eiki lahi, pea hoko mo ia 'a Safami, mo Sanei, mo Safati 'i Pesani. ¹³ Pea ko honau kāinga eni 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, ko Mikaeli, mo Mesulami, mo Sepa, mo Solei, mo Sakani, mo Sia, mo Hepa, ko e toko fitu. ¹⁴ Pea ko e fānau eni 'a 'Apieli ko e foha 'o Huli, ko e foha 'o Saloa, ko e foha 'o Kiliati, ko e foha 'o Mikaeli, ko e foha 'o Sesisai, ko e foha 'o Sato, ko e foha 'o Pusa; ¹⁵ Ko 'Ahi ko e foha 'o 'Apiteli, ko e foha 'o Kuni, ko e 'eiki ia 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai. ¹⁶ Pea na'a nau nofo 'i Kiliati 'i Pesani, pea 'i hono ngaahi kolo, pea 'i he ngaahi potu tua'ā 'o Saloni, 'i honau ngaahi ngata'anga *fonua*. ¹⁷ na'e lau hake eni kotoa pē 'o fakatatau mo honau ngaahi to'utangata 'i he ngaahi 'aho 'o Sotami ko e tu'i 'o Siuta, pea 'i he ngaahi 'aho 'o Selopoami ko e tu'i 'o 'Isileli.

¹⁸ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Lupeni, mo e kakai Kata, mo hono vahe ua 'oe fa'ahinga 'a Manase, 'ae kau tangata to'a, ko e kau tangata na'e fa'a to'o 'ae pa' pea mo e heletā, pea fa'a fana'aki 'ae kaufana, mo poto 'i he tau, ko honau tokolahi ko e toko fā mano, mo e fā afe ma fitungeau ma onongofulu, na'e 'alu atu ki he tau. ¹⁹ Pea na'a nau fakalanga 'ae tau ki he kakai Heka'ā, pea kia Setuli, mo Nafisi, pea mo Notapi. ²⁰ Pea na'e tokoni 'akinautolu 'i he'enua fai kiate kinautolu, pea na'e tukuange 'ae kakai Heka'ā ki honau nima, pea mo kinautolu kotoa pē na'e kau mo kinautolu: he na'a nau tangi ki he 'Otua 'i he tau, pea na'a ne fakaongo kiate kinautolu; koe'uhi na'a nau fakafalala kiate ia. ²¹ Pea na'a nau 'ave 'a 'enua fanga manu; ko e fanga kāmeli 'e nima mano, mo e fanga sipi 'e ua kilu mo e nima mano, mo e fanga 'asi 'e ua afe, pea mo e kakai tangata 'e tokotaha kilu, ²² He na'e tō 'o mate 'ae fu'u tokolahi, he na'e mei he 'Otua 'ae tau. Pea na'a nau nofo 'i honau ngaahi potu 'onautolu 'o a'u ki he *kuonga* 'oe fakapōpula.

²³ ¶ Pea na'e nofo 'i he fonua 'ae fānau 'oe vahe ua 'oe fa'ahinga 'o Manase: na'a nau tupu 'o tokolahi mei Pesani 'o a'u atu ki Peali-Heamoni, mo Sinili, 'o a'u ki he mo'unga ko Heamoni. ²⁴ Pea ko kinautolu eni 'ae kau mātu'a 'i he fale 'o 'enua ngaahi tamai, 'io, 'a Hefeli, mo Isi, mo Ilieli, mo 'Asilieli, mo Selemaia, mo Hotevia, mo Satieli, ko e kau tangata to'a lahi, ko e kau tangata ongoongo lahi, mo e kau mātu'a 'i he fale 'o 'enua ngaahi tamai.

²⁵ ¶ Pea na'a nau fai angahala ki he 'Otua 'o 'enua ngaahi tamai, pea na'a nau 'alu kehe ke muimui ki he ngaahi 'otua 'oe kakai 'oe fonua, 'aia na'e faka'auha 'e he 'Otua 'i mu'a 'iate kinautolu. ²⁶ Pea na'e ue'i hake 'e he 'Otua 'o 'Isileli 'ae loto 'o Puli ko e tu'i 'o 'Asilia, mo e loto 'o Tekilati-Pilesa ko e tu'i 'o 'Asilia, pea na'a ne 'ave pōpula 'akinautolu, 'io, 'ae kakai Lupeni, mo e kakai Kata, mo e vahe ua 'oe fa'ahinga 'o Manase, pea na'a ne 'omi 'akinautolu ki Hela, mo Hapoa, mo Hala, pea ki he vaitafe ko Kosani, 'o a'u mai ki he *kuonga* ni.

1 Ko e ngaahi foha 'o Livai mo e fa'ahinga 'ae kau taula'eiki 'o a'u ki he fakapōpula. 31 Ko kinautolu na'e tuku 'e Tevita ke fai 'ae hiva 'i he ngāue 'oe fale 'o Sihova. 49 Ko e tala ki he fa'ahinga 'o 'Elone. 54 Ko e ngaahi potu nofo'anga 'oe kau Taula'eiki mo e kau Livai.

6 KO kinautolu ni ko e ngaahi foha 'o Livai; ko Kesoni, mo Kohate, mo Melali. ² Pea ko e ngaahi foha 'o Kohate; ko 'Amilami, mo 'Isa, mo Hepeloni, mo 'Usili. ³ Pea ko e fānau 'a 'Amilami; ko 'Elone, mo Mōseese pea mo Miliame. Ko e ngaahi foha foki 'o 'Elone; ko Natapi, mo 'Apiu, mo 'Eliesa, pea mo 'Itama. ⁴ Na'e tupu 'ia 'Eliesa 'a Finiasi, pea tupu 'ia Finiasi 'a 'Apisua, ⁵ Pea tupu 'ia 'Apisua 'a Puki, pea tupu 'ia Puki 'a Usi, ⁶ Pea tupu 'ia Usi 'a Silaia, pea tupu 'ia Silaia 'a Milaioti, ⁷ Pea na'e tupu 'ia Milaioti 'a 'Amalia, pea tupu 'ia 'Amalia 'a 'Ahitupe, ⁸ Pea tupu 'ia 'Ahitupe 'a Satoki, pea tupu 'ia Satoki 'a 'Ahimeasi, ⁹ Pea tupu 'ia 'Ahimeasi 'a 'Asalia, pea tupu 'ia 'Asalia 'a Sohanani, ¹⁰ Pea tupu 'ia

Sohanani 'a 'Asalia, (ko ia ia na'e fai 'ae ngāue fakataula'eiki 'i he faletapu na'e langa 'e Solomone 'i Selūsalema:) ¹¹ Pea na'e tupu 'ia 'Asalia 'a 'Amalia, pea tupu 'ia 'Amalia 'a 'Ahitupe, ¹² Pea tupu 'ia 'Ahitupe 'a Satoki, pea tupu 'ia Satoki 'a Salumi, ¹³ Pea tupu 'ia Salumi 'a Hilikia, pea tupu 'ia Hilikia 'a 'Asalia, ¹⁴ Pea tupu 'ia 'Asalia 'a Selaia, pea tupu 'ia Selaia 'a Sihosataki, ¹⁵ Pea na'e fakapōpula 'i 'a Sihosataki, 'i he'ene 'ave 'e Sihova 'a Siuta mo Selūsalema 'i he nima 'o Nepukanesa.

¹⁶ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Livai; ko Kesomi, mo Kohate, mo Melali. ¹⁷ Pea ko e hingoa eni 'oe ngaahi foha 'o Kesomi; ko Lipinai, mo Simi. ¹⁸ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Kohate, ko 'Amilami mo 'Isa, mo Hepeloni, pea mo 'Usili. ¹⁹ Ko e ngaahi foha 'o Melali; ko Mali, mo Musi. Pea ko e ngaahi fa'ahinga eni 'oe kau Livai 'o fakatatau mo 'enua ngaahi tamai. ²⁰ 'Ia Kesomi; ko Lipinai ko hono foha, mo Sehati ko hono foha 'o'ona, mo Sima ko hono foha 'o'ona, ²¹ Mo Soa ko hono foha 'o'ona, mo Ito ko hono foha 'o'ona, mo Selaia ko hono foha 'o'ona, mo Siatelai ko hono foha 'o'ona. ²² Ko e ngaahi foha 'o Kohate; ko 'Aminatapi ko hono foha, mo Kola ko hono foha 'o'ona, mo 'Asili ko hono foha 'o'ona, ²³ Mo 'Elikena ko hono foha 'o'ona, mo Epiasafi ko hono foha, mo 'Asili ko hono foha, ²⁴ Mo Tehati ko hono foha, mo Ulieli ko hono foha, mo Sauli ko hono foha. ²⁵ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Elikena; ko 'Amasai mo 'Ahimoti. ²⁶ Pea ko 'Elikena: ko e ngaahi foha 'o 'Elikena; ko Sofei ko hono foha, mo Nehati ko hono foha, ²⁷ Mo 'Iliapi ko hono foha, mo Siloami ko hono foha, mo 'Elikena ko hono foha. ²⁸ Pea ko e ngaahi foha 'o Samuela; ko e 'uluaki fānau ko Vasini pea mo Epia. ²⁹ Ko e ngaahi foha 'o Melali; ko Mali, mo Lipinai ko hono foha 'o'ona, mo Simi ko hono foha 'o'ona, mo Usa ko hono foha 'o'ona, ³⁰ Mo Simi ko hono foha 'o'ona, mo Hakia ko hono foha 'o'ona, mo 'Asaia ko hono foha 'o'ona.

³¹ ¶ Pea ko kinautolu eni na'e tuku 'e Tevita ke 'anautolu 'ae fai 'ae hiva 'i he fale 'o Sihova, hili 'ae hoko 'ae puha 'oe *fuakava* ki hono mālōlō'anga. ³² Pea na'a nau fai 'ae hiva 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, 'o a'u ki he *kuonga* na'e langa ai 'e Solomone 'ae fale 'o Sihova 'i Selūsalema: pea na'a nau fai fakaholo 'enua ngāue 'o fakatatau mo honau ngaahi lakanga. ³³ Pea ko kinautolu eni na'e tutu'u fakataha mo 'enua fānau. 'I he ngaahi foha 'oe kakai Kohate: ko Hemani ko e tangata fasi hiva, ko e foha 'o Soeli, ko e foha 'o Simueli, ³⁴ Ko e foha 'o 'Elikena, ko e foha 'o Siholami, ko e foha 'o Ilieli, ko e foha 'o Toa, ³⁵ Ko e foha 'o Sufi, ko e foha 'o 'Elikena, ko e foha 'o Mehati, ko e foha 'o 'Amasai, ³⁶ Ko e foha 'o 'Elikena, ko e foha 'o Soeli, ko e foha 'o 'Asalia, ko e foha 'o Sefania, ³⁷ Ko e foha 'o Tehati, ko e foha 'o 'Asili, ko e foha 'o Epiasafi, ko e foha 'o Kola, ³⁸ Ko e foha 'o 'Isa, ko e foha 'o Kohate, ko e foha 'o Livai, ko e foha 'o 'Isileli. ³⁹ Pea ko hono tokoua ko 'Asafi, 'aia na'e tu'u ki hono nima to'omata'u, 'io, 'a 'Asafi ko e foha 'o Pelekia ko e foha 'o Simia, ⁴⁰ Ko e foha 'o Mikaeli, ko e foha 'o Peaseia, ko e foha 'o Malikia, ⁴¹ Ko e foha 'o Etiani, ko e foha 'o Sela, ko e foha 'o 'Ataia, ⁴² Ko e foha 'o Etani, ko e foha 'o Sima, ko e foha 'o Simi, ⁴³ Ko e foha

'o Sehati, ko e foha 'o Kesomi, ko e foha 'o Livai. ⁴⁴ Pea na'e tutu'u 'a honau ngaahi tokoua ko e ngaahi foha 'o Melali ki he nima to'ohema: ko Etani ko e foha 'o Kisi, ko e foha 'o 'Apiti, ko e foha 'o Maluki, ⁴⁵ Ko e foha 'o Hesapia, ko e foha 'o 'Amasia, ko e foha 'o Hilikia, ⁴⁶ Ko e foha 'o 'Amisi, ko e foha 'o Pani, ko e foha 'o Sameli, ⁴⁷ Ko e foha 'o Mali, ko e foha 'o Musi, ko e foha 'o Melali, ko e foha 'o Livai. ⁴⁸ Na'e fakanofu foki 'a honau kāinga ko e kau Livai ki he ngāue kehekehe 'i he fale fehikitaki 'oe fale 'oe 'Otua.

⁴⁹ ¶ Ka na'e fai feilaulau 'e 'Elone pea mo hono ngaahi foha 'i he funga feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu, pea mo e feilaulau'anga 'oe me'a namu kakala, mo e ngāue kotoa pē 'oe potu toputapu 'aupito, pea ke fai ha fakalelei koe'uhi ko 'Isileli; 'o fakatatau mo ia kotoa pē na'e fekau'i 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua.

⁵⁰ Pea ko e ngaahi foha eni 'o 'Elone ko hono foha ko 'Eliesa, mo hono foha ko Finiasi, mo hono foha ko 'Apisua, ⁵¹ Ko hono foha ko Puki, mo hono foha ko Usi, mo hono foha ko Silaia, ⁵² Mo Milaioti ko hono foha, mo 'Amalia ko hono foha, mo 'Ahitupe ko hono foha, ⁵³ Ko Satoki ko hono foha, mo 'Ahimeasi ko hono foha.

⁵⁴ ¶ Pea ko eni ia 'a honau ngaahi nofo'anga 'i honau ngaahi kolo mālohi 'o honau fonua, 'i he ngaahi foha 'o 'Elone, mo e ngaahi fa'ahinga 'oe kakai Kohate: he na'e 'onautolu 'ae tohi 'oe talotalo. ⁵⁵ Pea na'a nau foaki 'a Hepeloni kiate kinautolu 'i he fonua 'o Siuta, pea mo e ngaahi potu na'e tu'u takatakai 'o ofi ki ai. ⁵⁶ Ka ko e ngaahi ngoue 'oe kolo, mo hono ngaahi potu kakai si'i, na'a nau foaki ia kia Kelepi ko e foha 'o Sifune. ⁵⁷ Pea ki he ngaahi foha 'o 'Elone na'a nau foaki 'ae ngaahi kolo 'o Siuta, 'io, 'a Hepeloni, ko e kolo hūfanga, mo Lipina mo hono ngaahi potu ofi 'o ia, mo Satili, mo Esitimoa, mo honau ngaahi potu ofi, ⁵⁸ Mo Heleni mo hono ngaahi potu ofi, mo Tipa mo hono ngaahi potu ofi, ⁵⁹ Mo 'Asani mo hono ngaahi potu ofi, mo Pete-Semesi mo hono ngaahi potu ofi: ⁶⁰ Pea mei he fa'ahinga 'o Penisimani; ko Kepa mo hono ngaahi potu ofi, mo 'Alemeti mo hono ngaahi potu ofi, mo 'Anatoti mo hono ngaahi potu ofi. Ko honau ngaahi kolo ki honau fa'ahinga kotoa pē ko e kolo 'e hongofulu ma tolu.

⁶¹ Pea na'e foaki 'ae kolo 'e hongofulu 'o tatau mo e tohi 'oe talotalo, mei hono vaheua 'oe fa'ahinga 'o Manase, ki he ngaahi foha 'o Kohate, 'akinautolu na'e kei toe 'i he fānau 'oe fa'ahinga ko ia. ⁶² Pea na'e foaki 'ae kolo 'e hongofulu ma tolu ki he ngaahi foha 'o Kesomi 'i honau ngaahi fa'ahinga kotoa pē, mei he fa'ahinga 'o 'Isaka, pea mei he fa'ahinga 'o 'Aseli, pea mei he fa'ahinga 'o Nafitali, pea mei he fa'ahinga 'o Manase 'i Pesani. ⁶³ Na'e foaki 'ae kolo 'e hongofulu ma ua ki he ngaahi foha 'o Melali 'i he talotalo, ki honau ngaahi fa'ahinga, mei he fa'ahinga 'o Lupeni, pea mei he fa'ahinga 'o Kata, pea mei he fa'ahinga 'o Sepuloni.

⁶⁴ Pea na'e foaki 'e he fānau 'a 'Isileli ki he kau Livai 'ae ngaahi kolo ni mo e ngaahi potu ofi ki ai. ⁶⁵ Pea na'a nau foaki 'i he talotalo, mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Siuta, pea mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Simione, pea mei he fa'ahinga 'oe fānau 'a Penisimani, 'ae ngaahi

kolo ko eni, 'aia 'oku ui 'aki 'a honau hingoa. ⁶⁶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi fa'ahinga 'oe ngaahi foha 'o Kohate na'e 'onautolu 'ae ngaahi kolo 'o honau fonua mei he fa'ahinga 'o 'Ifalemi. ⁶⁷ Pea na'a nau foaki kiate kinautolu, mei he ngaahi kolo hūfanga, 'a Sikemi 'i he mo'unga ko 'Ifalemi mo e ngaahi potu ofi ki ai; pea na'a nau foaki foki 'a Kesa mo hono ngaahi potu ofi, ⁶⁸ Mo Sokimiami mo hono ngaahi potu ofi, mo Pete-Holoni mo hono ngaahi potu ofi, ⁶⁹ Pea mo 'Asaloni mo hono ngaahi potu ofi, mo Kati-Limoni mo hono ngaahi potu ofi: ⁷⁰ Pea mei hono vaheua 'oe fa'ahinga 'o Manase; ko 'Aneli mo hono ngaahi potu ofi, mo Piliami mo hono ngaahi potu ofi, ki he fānau na'e toe 'oe ngaahi foha 'o Kohate.

⁷¹ ¶ Na'e foaki ki he ngaahi foha 'o Kesomi mei he fānau 'oe vaheua 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'a Kolani 'i Pesani mo hono ngaahi potu ofi, mo 'Asitelote mo hono ngaahi potu ofi: ⁷² Pea mei he fa'ahinga 'o 'Isaka; ko Ketesi mo hono ngaahi potu ofi, mo Tapilati mo hono ngaahi potu ofi, ⁷³ Mo Lemoti mo hono ngaahi potu ofi, mo 'Anemi mo hono ngaahi potu ofi: ⁷⁴ Pea mei he fa'ahinga 'o 'Aseli; ko Masali mo hono ngaahi potu ofi, mo 'Apitoni mo hono ngaahi potu ofi, ⁷⁵ Mo Hukoki mo hono ngaahi potu ofi, mo Lehopi mo hono ngaahi potu ofi: ⁷⁶ Pea mei he fa'ahinga 'o Nafitali; ko Ketesi 'i Kāleli mo hono ngaahi potu ofi, mo Hamoni mo hono ngaahi potu ofi, mo Kesatemi mo hono ngaahi potu ofi. ⁷⁷ Pea ki hono toe 'oe fānau 'a Melali na'e foaki mei he fa'ahinga 'a Sepuloni, 'a Limoni mo hono ngaahi potu ofi, mo Tepoa mo hono ngaahi potu ofi: ⁷⁸ Pea 'i he kau vai 'e taha 'o Soatani 'o ofi ki Seliko, 'i he kau vai 'a Soatani ki he feitu'u hahake, na'e foaki mei he fa'ahinga 'a Lupeni, 'a Peseli 'i he toafa mo hono ngaahi potu ofi, mo Sasa mo hono ngaahi potu ofi, ⁷⁹ Ko Ketimote foki mo hono ngaahi potu ofi, mo Mefata mo hono ngaahi potu ofi: ⁸⁰ Pea mei he fa'ahinga 'a Kata; ko Lemoti 'i Kiliati mo hono ngaahi potu ofi, mo Mehane-mi mo hono ngaahi potu ofi, ⁸¹ Mo Hesiponi mo hono ngaahi potu ofi, mo Saseli mo hono ngaahi potu ofi.

1 Ko e ngaahi foha 'o 'Isaka, 6 Pea 'o Penisimani, 13 Pea 'o Nafitali, 14 Pea 'o Manase, 20 Pea 'o 'Ifalemi, 30 Pea 'o 'Aseli.

7 PEA ko eni 'ae ngaahi foha 'a 'Isaka: ko Tola, mo Pua, mo Sasupi, mo Similoni, ko e toko fā. ² Pea ko e ngaahi foha 'a Tola; ko Usa, mo Lifaia, mo Silieli, mo Samei, mo Sipisami, mo Simueli, ko e kau mātu'a 'i he fale 'o 'enau tamai, 'io 'o Tola: ko e kau tangata to'a 'akinautolu 'i honau to'utangata; pea ko honau tokolahi 'i he ngaahi 'aho 'a Tevita ko e toko ua mano mo e ua afe mo e onongeau. ³ Pea ko e ngaahi foha 'a Usa; ko Isilaia: pea ko e ngaahi foha 'o Isilaia; ko Mikaeli, mo 'Opataia mo Soeli, mo Isia, ko e toko nima: ko e kau tangata ongoonga kotoa pē 'akinautolu. ⁴ Pea na'e kau mo kinautolu, 'o fakatatau mo honau ngaahi to'utangata, pea tatau mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'ae ngaahi vahenga kongakau ki he tau, ko e kautau 'e toko tolu mano mo e toko ono afe: he na'e tokolahi honau ngaahi 'unoho pea mo 'enau fānau tangata.

⁵ Pea ko honau kāinga 'i he ngaahi fānau 'a 'Isaka ko e kau tangata to'a, pea ko honau lau fakataha 'o fakatatau mo honau ngaahi to'utangata ko e toko valu mano mo e toko fitu afe.

⁶ ¶ Ko kinautolu eni na'e 'a Penisimani; ko Pela, mo Pekeli, mo Sitieli, ko e toko tolu. ⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o Pela; ko Esiponi, mo Usa, mo 'Usili, mo Selimoti, mo Ili, ko e toko nima: ko e kau mātu'a 'akinautolu 'i he fale 'o 'enau tamai, ko e kau tangata mālohi mo to'a; pea na'e lau 'akinautolu 'o fakatatau mo honau ngaahi to'utangata, ko e toko ua mano mo e ua afe, mo e tolongofulu ma fā. ⁸ Pea ko e ngaahi foha 'o Pekeli; ko Simila, mo Soasi, mo 'Eliesa, Ilionei, mo Omili, mo Selimoti, mo 'Apia, mo 'Anatoti, mo 'Alemeti. Ko kinautolu ni kotoa pē ko e ngaahi foha 'o Pekeli. ⁹ Pea ko honau toko fiha, 'o hangē ko honau hohoko mo honau ngaahi to'utangata, ko e kau mātu'a 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, ko e kau tangata mālohi mo to'a, ko e toko ua mano mo e uangeau. ¹⁰ Ko e ngaahi foha foki 'o Sitieli; ko Pilani: pea ko e ngaahi foha 'o Pilani; ko Siusi, mo Penisimani, mo 'Ehuti, mo Kinana, mo Sitani, mo Tasisi, mo 'Apisahali. ¹¹ Ko e ngaahi foha eni kotoa pē 'o Sitieli, 'i he kau mātu'a 'o 'enau ngaahi tamai, ko e kau tangata mālohi mo to'a, pea na'a nau tokotaha mano, mo e fitu afe ma uangeau 'akinautolu na'e fa'a 'alu atu ke fai 'ae tau. ¹² Ko Supimi foki, mo Hupimi ko e fānau 'a Ili, mo Husimi, ko e ngaahi foha 'o 'Aheli.

¹³ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Nāfitali; ko Sasieli, mo Kuni, mo Seseli, mo Salumi, ko e ngaahi tama 'o Pila.

¹⁴ ¶ Ko e ngaahi foha 'o Manase: ko 'Asilieli, 'aia na'e fā'ele'i 'e hono 'unoho: (ka na'e fā'ele'i 'e hono fefine sinifu mei 'Amilami, 'a Mekili ko e tamai kia Kiliati:

¹⁵ Pea na'e 'unoho 'a Mekili mo e tokoua 'a Hupimi mo Supimi, pea ko hono hingoa ko Meaka;) pea ko e hingoa 'a hono tokoua ko Silofitati: pea na'e ma'u 'e Silofitati 'ae ngaahi 'ofefine. ¹⁶ Pea na'e fā'ele'i 'e Meaka ko e 'unoho 'a Mekili ha tama, pea na'a ne fakahingoa ia ko Pelesi; pea ko e hingoa 'a hono tokoua ko Selesi; pea ko hono ngaahi foha 'o'ona ko Ulami, mo Lekemi.

¹⁷ Pea ko e ngaahi foha 'o Ulami; ko Pitani. Ko kinautolu ni ko e ngaahi foha 'o Kiliati, ko e foha 'o Mekili, ko e foha 'o Manase. ¹⁸ Pea na'e fā'ele'i 'e hono tuofefine ko Moleketi 'a Isoti, mo 'Apiesa, mo Mala. ¹⁹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Simita; ko 'Ahiani, mo Sikemi, mo Liki, mo 'Aniami.

²⁰ ¶ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Ifalemi: ko Sutela, mo Peleti ko hono foha, mo Tehati ko hono foha, mo Elata ko hono foha, mo Tehati ko hono foha, ²¹ Mo Sapati ko hono foha, mo Sutela ko hono foha, mo Iseli, mo Elati, 'aia na'e tāmāte 'e he kau tangata mei Kati 'aia na'e fānau 'i he fonua, ko e me'a 'i he'enau 'ohifo ke 'ave 'enau fanga manu. ²² Pea na'e tangi mamahi 'enau tamai ko 'Ifalemi, 'i he ngaahi 'aho lahi, pea na'e 'alu ange 'a hono kāinga ke fakafiemālie kiate ia. ²³ Pea 'i he'ene hū atu ki hono 'unoho na'e tu'itu'ia ia, mo ne fā'ele'i 'ae tama, pea na'a ne ui 'a hono hingoa ko Pelia, koe'uhi na'e 'alu'alu 'i mala 'a hono fale. ²⁴ (Pea ko hono 'ofefine ko Sela ia, 'aia na'e langa hake 'a Pete-holoni ki lalo,

mo ia ki 'olunga, pea mo Useni-Sela.) ²⁵ Pea ko hono foha 'a Lefa, mo Lesefi foki, mo Tela ko hono foha 'o'ona, mo Tehani ko hono foha 'o'ona, ²⁶ Mo Latana ko hono foha 'o'ona, mo 'Amihuti ko hono foha 'o'ona, mo Elisama ko hono foha 'o'ona, ²⁷ Mo Nuni ko hono foha 'o'ona, mo Sosiuā ko hono foha 'o'ona.

²⁸ ¶ Pea ko honau ngaahi tofi'a mo honau ngaahi nofo'anga eni, ko Peteli mo hono ngaahi kolo, pea ki he feitu'u hahake 'a Ne'elani, pea ki he feitu'u lulunga 'a Kesa mo hono ngaahi kolo 'o ia; ko Sikemi foki mo hono ngaahi kolo 'o a'u atu ki Kesa mo hono ngaahi kolo 'o ia: ²⁹ Pea ofi ki he ngaahi ngata'anga *fonua* 'oe fānau 'a Manase, ko Pete-Seani mo hono ngaahi kolo, mo Tenaki mo hono ngaahi kolo, mo Mekito mo hono ngaahi kolo, pea mo Toa mo hono ngaahi kolo. Na'e nofo 'i he ngaahi potu ko ia 'ae fānau 'a Siosefa ko e foha 'o 'Isileli.

³⁰ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o 'Aseli: ko Simina, mo Isua, mo Isui, mo Pelia, mo Sela ko hono tuofefine. ³¹ Pea ko e ngaahi foha 'o Pelia: ko Hepa, mo Malikieli, 'aia ko e tamai 'a Pisaviti. ³² Pea na'e tupu 'ia Hepa 'a Safileti, mo Somela, mo Hotami, pea mo Sua ko hono tuofefine. ³³ Pea ko e ngaahi foha 'o Safileti: ko Pasaki, mo Pimali, mo 'Asivati. Ko e fānau 'akinautolu ni 'a Safileti. ³⁴ Pea ko e ngaahi foha 'o Sameli: ko 'Ahi, mo Loka, mo Sihupa, mo 'Alami. ³⁵ Pea ko e ngaahi foha 'o hono tokoua ko Helemi: ko Sofa, mo Imina, mo Selesi, mo 'A-mali. ³⁶ Ko e ngaahi foha 'o Sofa: ko Sua mo Halinefa, mo Suali, mo Peli, mo Imila, ³⁷ Mo Peseli, mo Hoti, mo Sama, mo Silisa, mo Itilani, pea mo Peila. ³⁸ Pea ko e ngaahi foha 'o Seteli; ko Sifune, mo Pisipa, pea mo 'Ala. ³⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o Ula: ko 'Ala, mo Hanieli, pea mo Lisia. ⁴⁰ Ko kinautolu ni kotoa pē ko e fānau 'a 'Aseli, ko e kau mātu'a 'i he fale 'o 'enau tamai, ko e kau tangata lelei'ia mo to'a lahi 'aupito, ko e tu'ukimu'a 'i he ngaahi 'eiki. Pea ko honau tokolahi na'e fa'a fai 'ae tau, 'o fakatatau mo honau hohoko, ko e kau tangata 'e toko ua mano mo toko ono afe.

1 Ko e ngaahi foha 'oe kau mātu'a 'o Penisimani.

33 Ko e hako 'o Saula mo Sonatane.

8 PEA ko eni, na'e tupu 'ia Penisimani 'a hono 'ulua-ki fānau ko Pela, mo hono toko ua ko 'Asipeli, mo hono toko tolu ko 'Ahala, ² Mo Noha ko hono toko fā, mo Lafa ko hono toko nima. ³ Pea ko e ngaahi foha 'o Pela eni, ko 'Atali, mo Kela, mo 'Apihuti, ⁴ Mo 'Apisua, mo Neamani, mo 'Ahoa, ⁵ Mo Kela, mo Sifufami, mo Hulami. ⁶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o 'Ehuti: ko e kau mātu'a eni 'i he ngaahi tamai 'ae kakai na'e nofo 'i Kepa, pea na'a nau hiki 'akinautolu ki Maneate: ⁷ Pea ko Neamani, mo 'Ahia, mo Kela, na'a ne fetuku 'akinautolu, pea na'e tupu 'iate ia 'a Usa, mo 'Ahiuti. ⁸ Pea na'e tupu 'ae fānau mea Saheleimi 'i he fonua ko Moape, 'i he hili 'a 'ene fekau 'akinautolu ke 'alu; pea ko Husimi mo Peala ko hono ongo 'unoho 'akinaua. ⁹ Pea na'e tupu 'i hono 'unoho ko Hotesi, 'a Sopapi, mo Sopia, mo Mesa, mo Malikami, ¹⁰ Mo Siusi, mo Savia, mo Milima. Ko hono ngaahi foha 'akinautolu ni, ko e kau tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a. ¹¹ Pea na'e fanau'i kiate ia

'e Husimi, 'a 'Apitupi, mo Elipeali. ¹² Pea ko e ngaahi foha 'o Elipeali; ko Ipa, mo Misami, mo Sameli, 'aia na'e langa hake 'a Ono, mo Loti, mo hona ngaahi kolo: ¹³ Ko Peli foki, mo Sema, 'akinaua na'e tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a 'oe kakai 'o 'Asaloni, pea na'a na kapusi atu 'ae kakai na'e nofo 'i Kati: ¹⁴ Mo 'Ahi, mo Sasaki, mo Selimoti, ¹⁵ Mo Sipatia, mo 'Alatu, mo 'Ata, ¹⁶ Mo Mikaeli, mo Isipa, mo Soha, ko e ngaahi foha 'o Peli; ¹⁷ Mo Sipatia, mo Mesulami, mo Hesiki, mo Hepa, ¹⁸ Mo Isimelei foki, mo Sisilia, mo Sopapi, ko e ngaahi foha 'o Elipeali; ¹⁹ Mo Sakimi, mo Sikili, mo Sapiti, ²⁰ Mo Elienei, mo Silitei, mo Ilieli, ²¹ Mo 'Ataia, mo Pelaia, mo Similati, ko e ngaahi foha 'o Sema; ²² Mo Isipani, mo Hepa, mo Ilieli, ²³ Mo 'Apitoni, mo Sikili, mo Henani, ²⁴ Mo Henania, mo 'Elami, mo 'Anitotisa, ²⁵ Mo Ifitia, mo Penieli, ko e ngaahi foha 'o Sasaki; ²⁶ Mo Samisilei, mo Sialia, mo 'Atalia, ²⁷ Mo Salesia, mo Elia, mo Sikili, ko e ngaahi foha 'o Silohami. ²⁸ Ko e kau tu'ukimu'a 'akinautolu ni 'i he kau mātu'a, 'o fakatatau mo honau ngaahi to'utangata, ko e hou'eiki. Pea na'e nofo 'akinautolu ni 'i Selūsalema. ²⁹ Pea na'e nofo 'i Kipione 'ae tamai 'a Kipione; pea ko e hingoa 'o hono 'unoho ko Meaka: ³⁰ Pea ko hono 'uluaki foha ko 'Apitoni, mo Suli, mo Kisi, mo Peali, mo Natapi, ³¹ Mo Kitoa, mo 'Ahi, mo Sakeli. ³² Pea na'e tupu 'ia Mikiloti kinautolu.

³³ ¶ Pea na'e tupu meia Nea 'a Kisi, pea na'e tupu meia Kisi 'a Saula, pea tupu 'ia Saula 'a Sonatane, mo Malikisua, mo 'Apinatapi, mo Esipeali. ³⁴ Pea ko e foha 'o Sonatane: ko Milipi-Peali: pea na'e tupu 'ia Milipi-Peali 'a Maika. ³⁵ Pea ko e ngaahi foha 'o Maika eni ko Pitoni, mo Meleki, mo Talia, mo 'Ahasi. ³⁶ Pea na'e tupu 'ia 'Ahasi 'a Sihoata pea na'e tupu 'ia Sihoata 'a 'Alemeti, mo 'Asimaveti, mo Simili; pea na'e tupu 'ia Simili 'a Mosa, ³⁷ Pea na'e tupu 'ia Mosa 'a Penia: pea ko hono foha 'a Lefa, mo Eleasa ko hono foha 'o'ona, mo 'Aseli ko hono foha 'o'ona: ³⁸ Pea na'e ma'u 'e 'Aseli 'ae foha 'e toko ono, pea ko honau hingoa eni; ko 'Asilikami, mo Pokilu, mo 'Isime'eli, mo Sialia, mo 'Opataia, mo Hanani. Ko kinautolu ni kotoa pē ko e ngaahi foha 'o 'Aseli. ³⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o hono tokoua ko Eseki 'a eni: ko hono 'uluaki fānau ko Ulami, mo Sihusi ko hono toko ua, mo Ilifeleti ko hono toko tolu. ⁴⁰ Pea ko e ngaahi foha 'o Ulami ko e kau tangata to'a fakamanavahē 'akinautolu, ko e kau to'o fana, pea na'a nau ma'u 'ae ngaahi foha tokolahi, mo e fānau tangata 'o honau ngaahi foha, ko e toko teau ma nimangofulu. Ko kinautolu ni kotoa pē ko e fānau tangata 'a Penisimani.

1 Ko e tupu'anga 'oe ngaahi to'utangata 'o 'Isileli mo Siuta. 2 Ko e kakai 'Isileli. 10 Ko e kau taula'eiki. 14 Ko e kau Livai na'e nofo 'i Selūsalema. 27 Ko e ngāue 'ae kau Livai ni'ihī. 35 Ko e hohoko 'o Saula mo Sonatane.

9 NA'E pehē 'ae lau hake 'a 'Isileli kotoa pē 'o hangē ko honau ngaahi to'utangata; pea vakai, na'e tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli mo Siuta, 'akinautolu na'e 'ave ki Papolone koe'uhi ko 'enau angahala.

² ¶ Pea ko eni, ko e kakai na'e fuofua nofo ki honau fonua mo honau ngaahi kolo, ko e kakai 'Isileli, ko e kau taula'eiki, mo e kau Livai, pea mo e kau Netinimi. ³ Pea na'e nofo 'i Selūsalema mei he fānau 'a Siuta, pea mei he fānau 'a Penisimani, pea mei he fānau 'a 'Ifalemi, pea mo Manase; ⁴ Ko Utei ko e foha 'o 'Amihuti, ko e foha 'o Omili, ko e foha 'o Imili, ko e foha 'o Pani, 'i he fānau 'a Felesi ko e foha 'o Siuta. ⁵ Pea mei he kakai Sailo: Ko e 'uluaki fānau ko 'Asaia, mo hono ngaahi foha 'o'ona. ⁶ Pea mei he ngaahi foha 'o Sela; ko Siueli, mo honau ngaahi kāinga 'e toko onongeau ma toko hivangofulu. ⁷ Pea mei he ngaahi foha 'o Penisimani; ko Salu ko e foha 'o Mesulami, ko e foha 'o Hotevia, ko e foha 'o Hasinua, ⁸ Mo Ipinia ko e foha 'o Silohami, mo Ela ko e foha 'o Usi, ko e foha 'o Mikili, mo Mesulami ko e foha 'o Sifatia, ko e foha 'o Liueli, ko e foha 'o Ipinisa; ⁹ Pea mo honau kāinga, 'o fakatatau mo honau ngaahi to'utangata, ko e toko hivangeau mo e toko nimangofulu ma ono. Ko kinautolu ni kotoa pē ko e kau tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai.

¹⁰ ¶ Pea 'i he kau taula'eiki: ko Sitaia, mo Sikoialipe, mo Sakini, ¹¹ Mo 'Asalia ko e foha 'o Hilikia, ko e foha 'o Mesulami, ko e foha 'o Satoki, ko e foha 'o Milaioti, ko e foha 'o 'Ahitupi, ala na'e pule 'i he fale 'oe 'Otua; ¹² Mo 'Ataia ko e foha 'o Silohami, ko e foha 'o Pasuli, ko e foha 'o Malikisa, mo Masei ko e foha 'o 'Atieli, ko e foha 'o Sasela, ko e foha 'o Mesulami, ko e foha 'o Mesilimiti, ko e foha 'o Imeli. ¹³ Pea mo honau kāinga, ko e kau mātu'a 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, ko e toko taha afe mo e toko fitungeau ma onongofulu; ko e kau tangata to'a lahi 'aupito 'i he fai 'ae ngāue 'i he fale 'oe 'Otua. ¹⁴ Pea 'oe kau Livai: ko Simaia ko e foha 'o Hasupi, ko e foha 'o 'Asilikami, ko e foha 'o Hasapia, 'i he ngaahi foha 'o Melali; ¹⁵ Mo Pakipaka, mo Helesi, mo Kalali, mo Matania ko e foha 'o Maika, ko e foha 'o Sikili, ko e foha 'o 'Asafi; ¹⁶ Mo 'Opataia ko e foha 'o Simaia, ko e foha 'o Kalali, ko e foha 'o Situtuni, mo Pelekia ko e foha 'o 'Asa, ko e foha 'o 'Elikena, 'aia na'e nofo 'i he ngaahi kolo si'i 'oe kakai Nitofa. ¹⁷ Pea ko e kau le'o matapā eni: ko Salumi, mo 'Akupi, mo Talimoni, mo 'Ahimani, pea mo honau kāinga: ko honau 'eiki 'a Salumi; ¹⁸ Na'a nau fa'a nofo 'i he matapā 'oe tu'i ki he feitu'u hahake: pea na'a nau le'o matapā 'i he ngaahi lakanga 'oe fānau 'a Livai. ¹⁹ Pea ko Salumi ko e foha 'o Kole, ko e foha 'o Epiasafi, ko e foha 'o Ko ia, pea mo hono kāinga, 'i he fale 'o 'ene tamai, ko e kau Kola, na'e pule ki he ngāue 'oe tauhi, ko e kau le'o matapā 'akinautolu 'i he fale fehikitaki: pea ko 'enau ngaahi tamai, 'aia na'e pule ki he kautau 'o Sihova, na'a nau le'ohi 'ae hū'anga ki he fale. ²⁰ Pea na'e pule 'i mu'a kiate kinautolu 'a Finiasi ko e foha 'o 'Eliesa, pea na'e kau 'a Sihova kiate ia. ²¹ Pea ko Sakalia ko e foha 'o Mesilimia, na'e le'ohi ia 'i he matapā 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha. ²² Ko kinautolu kotoa pē na'e fili ke le'ohi 'ae ngaahi matapā, ko e toko uangeau ma hongofulu ma ua. na'e lau hake 'akinautolu ni 'o tatau mo honau hohoko 'i honau ngaahi kolo si'i, 'akinautolu na'e fakanofa 'e

Tevita mo Samuela ko e tangata kikite ki he'enua ngāue totonu. ²³ Ko ia, na'e 'anautolu mo 'enua fānau 'ae le'ohi 'oe ngaahi matapā 'oe fale 'o Sihova, 'ae fale fehikitaki, 'o fai fakalakanga. ²⁴ Na'e fakanofu 'ae kau le'o ki he feitu'u 'e fā, ki he feitu'u hahake, mo e lulunga, mo e tokelau, pea mo e tonga. ²⁵ Pea ko honau kāinga na'e nofo 'i he ngaahi kolo si'i, na'e ha'u fakalakalaka mo kinautolu 'i he hili 'ae 'aho 'e fitu. ²⁶ He ko e kau Livai ko eni, 'ae toko fā na'e pule ki he kau le'o matapā, na'e ai 'enua ngāue totonu 'anautolu, pea na'a nau pule ki he ngaahi feleoko pea mo e ngaahi tukunga koloa 'i he fale 'oe 'Otua. ²⁷ Pea na'a nau nofo takatakai hake 'i he fale 'oe 'Otua, koe'uhi na'e 'iate kinautolu 'ae ngāue, pea na'e 'iate kinautolu ke fakaava ia 'i he pongipongi kotoa pē. ²⁸ Pea na'e 'i honau ni'ihi 'ae tokanga ki he ngaahi ipu 'oe ngāue, ke 'anautolu 'a hono lau mo hono fe'ave'aki ki loto mo tu'a. ²⁹ Na'e 'anautolu ni'ihi foki 'ae tokanga ki he ngaahi ipu, mo e ngaahi nāunau 'oe faletapu, mo e mahoa'a lelei, mo e uaine, mo e lolo, mo e me'a namu kakala, mo e ngaahi fua'i 'akau nanamu. ³⁰ Pea na'e ngaahi 'ae lolo tākai, 'e he ni'ihi 'i he ngaahi foha 'oe kau taula'eiki, mei he ngaahi me'a namu kakala. ³¹ Pea na'e 'ia Matitia, ko e taha 'oe kau Livai, pea ko e 'uluaki foha 'o Salumi ko e tangata Kola, 'ae ngāue totonu ki he ngaahi me'a na'e ngaahi 'i he ngaahi ipu lafalafa. ³² Pea ko honau kāinga ni'ihi 'i he ngaahi foha 'oe kakai Kohate, na'e 'anautolu 'ae tokanga ki he mā 'oe 'ao, ke teuteu ia 'i he 'aho tapu kotoa pē. ³³ Pea ko kinautolu ni ko e kau fasi hiva, ko e tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a 'oe kakai Livai, pea na'a nau nofo 'ata'atā pe 'i he ngaahi potu fale: he na'a nau fai 'ae ngāue ko ia 'i he 'aho mo e pō. ³⁴ Ko kinautolu ni na'e tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a 'oe kakai Livai, pea na'a nau 'eiki hake 'i honau ngaahi to'utangata; pea na'e nofo 'akinautolu ni 'i Selūsalema.

³⁵ ¶ Pea na'e nofo 'i Kipione 'ae tamai 'a Kipione, 'a Sehieli, pea ko e hingoa 'o hono 'unoho ko Meaka: ³⁶ Pea ko hono 'uluaki foha ko 'Apitoni, pea hoko mo ia 'a Suli, mo Kisi, mo Peali, mo Nea, mo Natapi, ³⁷ Mo Kitoa, mo 'Aho, mo Sakalia mo Mikiloti. ³⁸ Pea na'e tupu 'ia Mikiloti 'a Simiami Pea na'a nau nofo foki mo honau kāinga 'i Selūsalema, 'o fehanganu atu ki honau kāinga. ³⁹ Pea na'e tupu 'ia Nea 'a Kisi: pea na'e tupu 'ia Kisi 'a Saula; pea na'e tupu 'ia Saula 'a Sonatane, mo Malikisua mo 'Apinatapi, mo Esipeali. ⁴⁰ Pea ko e foha 'o Sonatane 'a Milipipeali: pea na'e tupu 'i Milipipeali 'a Maika. ⁴¹ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Maika; ko Pitoni, mo Meleki, mo Talia, mo 'Ahasi. ⁴² Pea na'e tupu 'ia 'Ahasi 'a Sala; pea tu'u 'ia Sala 'a Alemeti, mo 'Asimaveti, mo Simili; pea na'e tupu 'ia Simili 'a Mosa; ⁴³ Pea na'e tupu 'ia Mosa 'a Pinia; mo Lefaia ko hono foha, mo Elasa ko hono foha 'o'ona, mo 'Aseli ko hono foha 'o'ona. ⁴⁴ Pea na'e ma'u 'e 'Aseli 'ae ngaahi foha 'e toko ono, pea ko honau hingoa eni; ko 'Asilikami, mo Pokilu, mo 'Isime'eli, mo Sialia, mo 'Opataia, mo Hanani: ko kinautolu ni ko e ngaahi foha 'o 'Aseli.

1 Ko e mate'anga 'o Saula mo e vikiviki ai 'ae kakai Filisitia. 11 Ko e fai 'ofa 'ae kakai 'o Sepesi-Kiliati kia

Saula mo hono ngaahi foha. 13 Ko e angahala 'a Saula 'aia na'e hiki ai meiate ia 'ae pule'anga pea 'ange ia kia Tevita.

10 ¶ Pea ko eni, na'e fai 'ae tau 'e he kakai Filisitia ki 'Isileli; pea na'e feholaiki 'ae kau tangata 'o 'Isileli mei he 'ao 'oe kakai Filisitia, pea na'a nau tō hifo 'o lavea 'i he mo'unga ko Kilipoa. ² Pea na'e tuli mālohi 'e he kakai Filisitia kia Saula pea mo hono ngaahi foha; pea na'e tāmata'i 'e he kakai Filisitia 'a Sonatane, mo 'Apinatapi, mo Malikisua, ko e ngaahi foha 'o Saula. ³ Pea na'e mālohi lahi 'ae tau kia Saula, pea na'e fana'i ia 'e he kau to'o me'a fana, pea na'e lavea ia 'e he kau tangata fana. ⁴ Pea na'e toki pehē ai 'e Saula ki hono tangata to'o mahafutau, "Unuhi mai ho'o heletā, pea ke tui 'aki au ke 'asi; telia na'a ha'u 'ae kau ta'ekamu na mo nau manuki kiate au." Ka na'e 'ikai fie fai ia 'e hono tangata to'o mahafutau; he na'a ne manavahē lahi. Ko ia na'e to'o ai 'e Saula ha heletā, mo ne hinga atu ki ai. ⁵ Pea 'i he'ene sio 'e hono tangata to'o mahafutau kuo mate 'a Saula, na'a ne hinga foki ia ki he heletā, mone mate ai. ⁶ Ko ia, na'e mate 'a Saula, pea mo hono ngaahi foha 'e toko tolu, pea mate fakataha mo hono fale kotoa pē. ⁷ Pea 'i he'ene sio 'e he kau tangata 'Isileli kotoa pē 'akinautolu na'e 'i he potu talalo, ki he'enua feholaiki, pea kuo mate 'a Saula pea mo hono ngaahi foha, na'a nau toki li'aki honau ngaahi kolo, mo nau hola: pea na'e ha'u 'ae kakai Filisitia mo nofo atu ki ai.

⁸ ¶ Pea 'i he'ene hoko ki he pongipongi na'e feholaiki, 'i he'ene 'alu ange 'ae kakai Filisitia ke vete 'ae ngaahi kofu mei he kakai mate, na'a nau 'ilo 'a Saula pea mo hono ngaahi foha kuo tō hifo 'i he mo'unga ko Kilipoa. ⁹ Pea 'osi 'enua fakatelefua'i ia, na'a nau to'o 'a hono 'ulu, mo hono mahafu, mo nau fekau atu ki he fonua 'oe kakai Filisitia 'i he potu fulipē, ke fanongonongo hono tala ki honau ngaahi tamapua, pea mo e kakai. ¹⁰ Pea na'a nau tuku 'a hono mahafu ki he fale 'o honau ngaahi 'otua, mo nau tautau 'a hono 'ulu 'i he fale tapu 'o Takoni.

¹¹ ¶ Pea 'i he'ene ongo atu ki Sepesi-Kiliati kotoa pē 'ae me'a kotoa pē na'e fai kia Saula 'e he kakai Filisitia, ¹² Na'a nau tu'u hake, 'ae kau tangata to'a kotoa pē, 'onau 'ave 'ae sino 'o Saula, mo e sino 'o hono ngaahi foha, mo nau 'omi ia ki Sepesi, pea na'a nau tanu 'a honau ngaahi hui 'i he lolo 'oke 'i Sepesi, pea na'a nau 'aukai 'i he 'aho 'e fitu. ¹³ Ko ia, na'e mate 'a Saula koe'uhi ko 'ene angahala 'aia na'a ne fai angahala ai kia Sihova, mo 'ene talangata'a ai ki he folofola 'a Sihova, 'aia na'e 'ikai te ne fai ki ai, pea koe'uhi foki ko 'ene fakafehu'i ki ha taha na'e kau mo e laumālie kovi ke fakaongo ki ai: ¹⁴ 'O 'ikai fakaongo ia kia Sihova: ko ia na'a ne tāmata'i ai ia, mo ne fakafoki atu 'ae pule'anga kia Tevita ko e foha 'o Sese.

1 Ko e fakanofu 'a Tevita ko e tu'i 'i Hepeloni. 4 Ko e me'a 'i he fai mālohi 'a Soape 'oku ne kapa 'ae kolo mālohi 'o Saione mei he kakai Sepusi. 10 Ko e hingoa 'oe kau tangata to'a 'aia na'e kau mo Tevita.

11 HILI ia na'e fakataha 'a 'Isileli kotoa kia Tevita ki Hepeloni, mo nau pehē, "Vakai, ko ho hui 'o'ou 'akimautolu mo ho kakano 'o'ou. ² Kae'uma'ā foki 'ae ngaahi 'aho kuo hili ange, 'io, lolotonga 'ae kei tu'i 'a Saula, ko koe ia na'e taki atu mo toe 'omi 'a 'Isileli; pea na'e pehē kiate koe 'e Sihova ko ho 'Otua, 'Te ke fafanga 'e koe 'a hoku kakai 'Isileli, pea te ke pule 'e koe ki hoku kakai 'Isileli.']" ³ Ko ia na'e fakataha ai 'ae kau mā-tu'a kotoa pē 'o 'Isileli ki he tu'i ki Hepeloni; pea na'e fai 'e Tevita ha fuakava mo kinautolu 'i he 'ao 'o Sihova 'i Hepeloni, pea na'a nau pani 'a Tevita 'aki 'ae lolo ke ne tu'i ki 'Isileli, 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova 'ia Samuela.

⁴ ¶ Pea na'e 'alu 'a Tevita mo 'Isileli kotoa pē ki Selūsalema, 'a ia 'oku ui ko Sepusi; ko e potu na'e nofo ai 'ae kakai Sepusi, ko e kakai 'oe fonua. ⁵ Pea na'e pehē 'e he kakai 'o Sepusi kia Tevita, "'E 'ikai te ke hoko mai ki heni." Ka neongo ia na'e kapasiasia 'e Tevita 'ae kolotau 'o Saione, 'a ia 'oku ui ko e "Kolo 'o Tevita." ⁶ Pea na'e pehē 'e Tevita, "Ko ia 'e tomu'a te'ia 'ae kakai Sepusi, 'e hoko ia ko e tu'ukimu'a mo e 'eiki pule." Pea pehē, na'e tomu'a hoko hake 'a Soape ko e tama 'o Seluia, pea na'e hoko ai ia ko e 'eiki pule. ⁷ Pea na'e nofo 'a Tevita ki he kolotau; pea ko ia na'e ui ai ia ko e Kolo 'o Tevita. ⁸ Pea na'a ne langa hake 'ae kolo 'o takatakai hake, 'io, mei Milo 'o tākai hake: pea na'e toe langa fo'ou 'e Soape 'a hono toe 'oe kolo. ⁹ Na'e pehē 'ae faka'a'au 'a Tevita ke lahi mo lahi hake 'aupito: he na'e kau kiate ia 'a Sihova 'oe ngaahi kautau.

¹⁰ ¶ Ko kinautolu eni foki 'ae kau tu'ukimu'a 'i he kau tangata mālohi lahi 'aia na'e ma'u 'e Tevita, 'akinautolu na'e kau mālohi mo ia 'i hono pule'anga, pea mo 'Isileli katoa, koe'uhi ke ne hoko ko e tu'i, 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova 'aia na'e kau ki 'Isileli. ¹¹ Pea ko eni 'a hono lau hake 'oe kau tangata mālohi lahi na'e ma'u 'e Tevita: ko Sasopiami ko e tangata 'Akimoni, ko e tu'ukimu'a 'i he ngaahi 'eikitau: na'a ne hiki hake ia 'a hono tao ke tau'i 'ae "Toko Tolungeau" na'e tāmāte 'e ia 'i he 'aho pe taha. ¹² Pea na'e hoko mo ia 'a 'Eliesa ko e foha 'o Toto, ko e tangata 'Ahoi, 'aia ko e taha ia 'i he "Toko Tolu" na'e mālohi lahi. ¹³ Na'e 'ia Tevita ia 'i Pasi-Tamemi, pea na'e fakataha 'i ai 'ae kakai Filisitia ki he tau, pea na'e 'i ai 'ae potu ngoue na'e fonu 'i he pa'ale; pea na'e feholaiki 'ae kakai mei he 'ao 'oe kau Filisitia. ¹⁴ Pea na'a nau malumu 'i he lolotonga 'oe potu fonua ko ia, mo nau fakahaofi ia, mo tāmāte'i 'ae kakai Filisitia; pea na'e fakamo'ui 'akinautolu 'e Sihova 'i he fakamo'ui lahi.

¹⁵ ¶ Pea ko eni, na'e 'alu hifo ki he maka kia Tevita 'i he 'ana'i maka ko 'Atulami 'ae toko tolu 'oe ngaahi 'eikitau 'e toko tolungofulu; ka na'e nofo 'ae kautau 'oe kakai Filisitia ki he potu talalo 'o Lefeimi. ¹⁶ Pea ko e kuonga ia na'e nofo ai 'a Tevita ki he kolo mālohi, pea ko e kolotau 'oe kakai Filisitia na'e 'i Petelihema 'i he ngaahi 'aho ko ia. ¹⁷ Pea na'e holi feinga pe 'a Tevita, 'o ne pehē, "Taumaiā ke 'omi 'e ha tokotaha kiate au ha'aku inu mei he vai 'oe vaikelu 'i Petelihema, 'aia 'oku 'i he ve'ematapā!" ¹⁸ Pea na'e 'asi atu 'e he toko tolu ko

ia 'i he kautau 'oe kakai Filisitia, mo nau 'utu hake 'ae vai mei he vaikelu 'o Petelihema, 'aia na'e 'i he ve'ematapā, pea na'a nau to'o 'o 'omi ia kia Tevita: ka na'e 'ikai si'i inu ia 'e Tevita, ka na'a ne lilingi atu ia kia Sihova, ¹⁹ Pea ne pehē 'e ia, "Ke ta'ofi au 'e hoku 'Otua, ke 'oua na'aku fai ha me'a pehē: he te u inu koā 'ae toto 'oe kau tangata ni, 'akinautolu kuo fakatu'utāmaki 'enau mo'ui?" He ko 'enau mo'ui pe na'e 'omi ai ia. Ko ia na'e 'ikai si'i te ne inu mei ai. Ko e ngaahi me'a eni na'e fai 'ekinautolu ni ko e "Toko Tolu" na'e mālohi lahi hake.

²⁰ ¶ Pea ko 'Apisai ko e tokoua 'o Soape, na'e 'eiki hake ia 'i he "Toko Tolu:" he na'a ne hiki hake 'a hono tao ke tau'i 'ae toko tolungeau, mo ne tāmāte'i 'akinautolu, pea na'e lau hono hingoa mo e "Toko Tolu." ²¹ 'I he "Toko Tolu," na'e ongoongo hake ia 'i he toko ua; he ko hona 'eiki ia: ka neongo ia na'e 'ikai ke hoko hake ia ki he 'uluaki "Toko Tolu." ²² Ko Penaia ko e foha 'a Sihoiata, ko e foha 'oe tangata to'a mei Kapisieli, 'aia na'e ongoongo 'a 'ene ngaahi me'a ne fai; na'a ne tāmāte'i 'e ia 'ae ongo tangata Moape na'e anga fakalaione: pea na'a ne 'alu hifo ki ha luo 'o ne tāmāte ai ha laione 'i he 'aho na'e tō ai 'ae 'uha hinehina. ²³ Pea na'a ne tāmāte'i ha tangata 'Isipite, ko e tangata na'e fu'u sino 'aupito, ko e hanga 'e hongofulu 'a hono mā'olunga; pea na'e to'o 'e he tangata 'Isipite 'i hono nima ha tao na'e hangē ko e 'akau 'oe tangata lalanga tupenu; pea na'a ne 'alu hifo kiate ia mo e tokotoko pe mone hamusi mai 'ae tao mei he nima 'oe tangata 'Isipite, 'o ne tāmāte'i ia 'aki 'a 'ene tao 'a'ana. ²⁴ Ko e ngaahi me'a eni na'e fai 'e Penaia ko e foha 'o Sihoiata, pea na'e lau hono hingoa fakataha mo e toko tolu mālohi. ²⁵ Vakai, na'e ongoongo ia 'i he toko tolungofulu, ka na'e 'ikai hoko hake ia ki he 'uluaki "Toko Tolu:" pea na'e tuku ia 'e Tevita ke pule ki hono kau tangata le'o.

²⁶ ¶ Pea ko eni foki 'ae kau tangata to'a 'oe ngaahi kautau: ko 'Asaeli ko e tokoua 'o Soape, mo Elihanani ko e foha 'o Toto 'o Petelihema, ²⁷ Mo Samoti ko e tangata Heloti, mo Helesi ko e tangata Peloni, ²⁸ Mo Ila ko e foha 'o Ikesi ko e tangata Tikoa, mo 'Apiesa ko e tangata 'Anatoti, ²⁹ Mo Sipikei ko e tangata Husa, mo Ilai ko e tangata 'Ahoi, ³⁰ Mo Mehelei ko e tangata Nitofa, mo Heleti ko e foha 'o Peana ko e tangata Nitofa, ³¹ Mo Itei ko e foha 'o Lipei mei Kipea, 'i he fānau 'a Penisi-mani, mo Penaia ko e tangata Peloni, ³² Mo Hulei mei he ngaahi vaitafe si'i 'o Keasi, mo 'Apieli ko e tangata 'Alapa, ³³ Mo 'Asimaveti ko e tangata Pahulimi, mo Elia-pa ko e tangata Saeliponi. ³⁴ Ko e ngaahi foha 'o Hase-mi ko e tangata Kiso, mo Sonatane ko e foha 'o Sake ko e tangata Halali, ³⁵ Mo 'Ahiami ko e foha 'o Sakali ko e tangata Halali, mo Elifali ko e foha 'o Uli, ³⁶ Mo Hefeli ko e tangata Mikela, mo 'Ahisa ko e tangata Peloni, ³⁷ Mo Hesailo ko e tangata Kameli mo Nahali ko e foha 'o Esipei, ³⁸ Mo Soeli ko e tokoua 'o Natani, mo Mipa ko e foha 'o Hakili, ³⁹ Mo Seleki ko e tangata 'Amoni, mo Nahela ko e tangata Piheloti, ko e tangata na'e to'o mahafutau kia Soape ko e tama 'a Seluia, ⁴⁰ Mo Ila ko e tangata Itila, mo Kalepi ko e tangata Itila, ⁴¹ Mo 'Ulia ko

e tangata Heti, mo Sapita ko e foha 'o 'Alai, ⁴² Mo 'Atini ko e foha 'o Sisa ko e tangata Lupeni, ko e 'eikitau 'i he kakai Lupeni, mo e toko tolungofulu na'e kau mo ia, ⁴³ Mo Hanani ko e foha 'o Meaka, mo Sosafate ko e tangata Mitini, ⁴⁴ Mo 'Usia ko e tangata 'Asitelote, mo Sama mo Sieli ko e ongo foha 'o Hotani ko e tangata 'Aloeli, ⁴⁵ Mo Sitieli ko e foha 'o Simili, mo Soa ko hono tokoua, ko e tangata Tisi, ⁴⁶ Mo Ilieli ko e tangata Mehevi, mo Silipei, mo Sosavia, ko e ongo foha 'o Elineami, mo Itima ko e tangata Moape, ⁴⁷ Mo Ilieli, mo 'Opeti, mo Sesieli ko e tangata Mesopaia.

1 Ko e ngaahi kongakau na'e ha'u kia Tevita ki Siki-laki. 23 Ko e fu'u kautau na'e ha'u kiate ia ki Hepeloni.

12 KO kinautolu eni na'e ha'u kia Tevita ki Sikilaki lolotonga 'a 'ene kei fakafufu ia koe'uhi ko Saula ko e foha 'o Kisi: pea na'a nau kau mo e kau tangata to'a, ko e kau tokoni 'i he tau. ² Ko honau mahafutau 'ae kaufana, pea na'a nau fa'a ngäue'aki honau nima to'omata'u mo honau to'ohema 'i he li 'ae maka mo e fana'i 'ae ngahau mei he kaufana, pea na'a nau 'oe käinga 'o Saula 'ia Penisimani. ³ Ko ia na'e 'eiki hake ko 'Ahiesa, pea hoko mo ia 'a Soasi, ko e ongo foha 'o Sima'a ko e tangata Kipea; mo Sisieli, mo Peleti, ko e ongo foha 'o 'Asimaveti; mo Pilaka, mo Sehu ko e tangata 'Anatoti, ⁴ Mo Isimaia ko e tangata Kipione, ko e tangata to'a ia 'i he "Toko Tolungofulu," pea na'e pule ia ki he "Toko Tolungofulu," mo Selemaia, mo Sehesili, mo Sohanani, mo Sosapati ko e tangata Kitala, ⁵ Mo Elusei, mo Selimoti, mo Pealia, mo Simalia, mo Sifatia ko e tangata Halufi, ⁶ Mo 'Elikena, mo Sisia, mo 'Asalili, mo Soesa, mo Sasopeami, ko e kau tangata Kola, ⁷ Mo Soela, mo Sepatia, ko e ongo foha 'o Silohami ko e tangata Kitoa. ⁸ Pea na'e ai 'ae kakai Kata na'e mavahe 'akinautolu kia Tevita ke *nofo* mo ia 'i he potu mälohi 'i he toafa, ko e kau tangata mälohi, mo e kau tangata ngalingali mo e fai 'ae tau, na'a nau fa'a to'o 'ae pä pea mo e tao, pea na'e tatau 'a honau mata mo e mata 'oe fanga laione, pea na'a nau ve'evave 'o hangē ko e fanga tia 'i he funga mo'unga; ⁹ Ko e 'uluaki 'a Eseli, ko hono toko ua 'a 'Opataia, ko hono toko tolu 'a 'Iliapi, ¹⁰ Ko hono toko fā 'a Misimani, ko hono toko nima 'a Selemaia, ¹¹ Ko hono toko ono 'a 'Atai, ko hono toko fitu 'a Ilieli. ¹² Ko hono toko valu 'a Sohanani, ko hono toko hiva 'a Elisapati. ¹³ Ko hono toko hongofulu 'a Selemaia, pea ko hono toko hongofulu ma taha 'a Makipanai. ¹⁴ Ko e ngaahi foha eni 'o Kata, na'e 'eiki pule ki he kautau: ko ia na'e si'i hifo 'iate kinautolu na'e pule ki he toko teau, pea ko ia na'e lahi hake na'e pule ki he toko afe. ¹⁵ Ko kinautolu eni na'e 'alu atu 'i he Soatani 'i he 'uluaki māhina, lolotonga 'a 'ene malofa atu 'ae vai ki hono kau vai kotoa pē; pea na'a nau tuli 'akinautolu kotoa pē na'e nofo 'i he ngaahi tele'a, ki he feitu'u hahake, pea ki he lulunga. ¹⁶ Pea na'e ha'u foki ha ni'ihī mei he fānau 'a Penisimani mo Siuta ki he kolo mälohi kia Tevita. ¹⁷ Pea na'e 'alu atu 'a Tevita ke fakafe-*taulaki* kiate kinautolu, pea na'a ne lea 'o pehē kiate kinautolu, "Kapau kuo mou omi fakamelino pe kiate

au ke tokoni kiate au, 'e kautaha 'a hoku loto mo ki-moutolu: ka ko eni, kapau kuo mou ha'u ke lavaki'i au ki hoku ngaahi fili, ka 'oku 'ikai ha fai fakamālohi 'i hoku nima, ke 'afio'i ia 'e he 'Otua 'oe tau ngaahi tamai, pea ne valoki ia." ¹⁸ Pea na'e toki hoko 'ae Laumālie kia 'Amasai 'aia na'e 'eiki hake 'i he ngaahi 'eikitau, *pea na'a ne pehē*, "Oku 'o'ou 'akinautolu, 'e Tevita, pea 'oku mau kau kiate koe, 'a koe koe foha 'o Sese: ke melino, ke melino pe koe, pea ke melino 'akinautolu 'oku tokoni kiate koe; he 'oku tokoni 'e ho 'Otua kiate koe. Pea na'e toki ma'u 'akinautolu 'e Tevita, pea na'a ne fakanofu 'akinautolu ko e ngaahi 'eikitau ki he kongakau. ¹⁹ Pea na'e tō mai kia Tevita ha ni'ihī meia Manase, 'i he'ene omi fakataha mo e kakai Filisitia ke tau'i 'a Saula: ka na'e 'ikai ma'u 'ekinautolu 'enua tokoni: he na'e loto 'ae hou'eiki 'oe kau Filisitia ke ne 'alu, 'onau pehē, "E kau atu ia ki he'ene 'eiki ko Saula, pea 'e *tu'utāmaki ai* 'a hotau 'ulu 'otautolu." ²⁰ Lolotonga 'a 'ene 'alu ki Sikilaki, na'e hoko mai kiate ia meia Manase, 'a 'Atina, mo Sosapati, mo Sitieli, mo Mikaeli, mo Sosapati, mo Ilihu, mo Silitei, ko e ngaahi 'eiki pule 'akinautolu ki he ngaahi toko afe 'o Manase. ²¹ Pea na'a nau tokoni 'a Tevita 'aki ha kautau: he ko e kau tangata to'a lahi 'aupito 'akinautolu kotoa pē, pea ko e ngaahi 'eiki pule 'akinautolu 'i he kautau. ²² He ko e kuonga ko ia na'e ha'u ai 'ae kakai kia Tevita 'i he 'aho kotoa pē ke tokoni kiate ia, pea na'e faka'a'au 'o fu'u tokolahi 'a 'ene kautau, 'o hangē ko e kautau 'oe 'Otua.

²³ ¶ Pea ko hono lau eni 'oe ngaahi kongakau na'e tali teuteu ki he tau, mo nau omi kia Tevita 'i Hepeloni, ke liliu 'ae pule'anga 'o Saula kiate ia, 'o tatau mo e folofola 'a Sihova. ²⁴ Ko e fānau 'a Siuta na'e fua 'ae pä mo e tao ko e toko ono afe mo e valungeau, na'e tali teuteu ki he tau. ²⁵ 'Oe fānau 'a Simione, ko e kau tangata mälohi mo to'a ki he tau, ko e toko fitu afe mo e toko teau. ²⁶ 'Oe fānau 'a Livai ko e toko fā afe mo e onongeau. ²⁷ Pea ko Sihoiata ko ia na'e tataki 'ae kakai 'Elone, pea na'e 'iate ia 'ae toko tolu afe ma fitungeau: ²⁸ Mo Satoki, ko e tangata talavou na'e mälohi mo to'a lahi, pea mei he fale 'o 'ene tamai 'ae ngaahi 'eikitau 'e toko uofulu ma ua. ²⁹ Pea 'oe fānau 'a Penisimani, ko e käinga 'o Saula, ko e toko tolu afe: he na'e fai 'o a'u ki he kuonga ko ia 'e honau tokolahi, 'ae tauhi 'i he fale 'o Saula. ³⁰ Pea 'oe fānau 'a 'Ifalemi ko e toko ua mano mo e valungeau, ko e kau tangata mälohi mo to'a, ko e kau ongoongo 'i he fale 'o 'enua ngaahi tamai. ³¹ Pea mei hono vahe ua 'oe fa'ahinga 'o Manase *na'e ha'u* 'ae tokotaha mano mo e valungeau, 'aia na'e lau honau hingoa, ke ha'u 'o fakanofu 'a Tevita ke tu'i. ³² Pea 'oe fānau 'a 'Isaka, 'akinautolu na'e poto 'i he 'ilo 'ae anga 'oe kuonga, pea ke 'ilo 'aia na'e totonu ke fai 'e 'Isileli; ko e ngaahi 'eiki 'iate kinautolu ko e toko uangeau; pea na'e tali 'enua fekau 'e honau käinga kotoa pē. ³³ 'Oe fānau 'a Sepuloni, 'akinautolu na'e 'alu atu ki he tau, mo poto 'i he tau, 'i he ngaahi mahafutau kotoa pē, ko e toko nima mano, 'aia na'e fa'a tutu'u fakataha lelei 'i he tau: na'e 'ikai te nau lotolotoua. ³⁴ Pea 'o Nafitali, ko e ngaahi 'eikitau 'e toko taha afe, pea na'e kau mo kin-

autolu 'ae toko tolu mano mo e toko fitu afe na'e to'o 'ae pā mo e tao. ³⁵ Pea 'oe fa'ahinga 'o Tani na'e potu 'i he tau, ko e toko ua mano, ma valu afe mo e onongeau. ³⁶ Pea 'o 'Aseli, 'akinautolu na'e 'alu atu ki he tau, mo potu 'i he tau, ko e toko fā mano. ³⁷ Pea 'i he kau vai 'e taha 'o Soatani, 'oe kau Lupeni, mo e kau Kata, pea mei hono vahe ua 'oe fa'ahinga 'o Manase, ko e tokotaha kilu mo e ua mano, na'e to'o 'ae ngaahi mahafutau kehekehe 'i he tau. ³⁸ Ko e kau tangata fa'a tau eni kotoa pē, na'e fa'a tutu'u lelei, pea na'a nau omi kia Tevita 'i he loto mo'oni ki Hepeloni, ke fakanofu 'a Tevita ke tu'i ki 'Isileli katoa: pea ko hono toe foki 'oe kakai 'i 'Isileli na'e loto taha pe ke fakanofu 'a Tevita ke tu'i. ³⁹ Pea na'a nau 'i ai mo Tevita 'i he 'aho 'e tolu, pea na'a nau kai mo inu: he na'e fai 'a honau tali 'e honau ngaahi kāinga. ⁴⁰ Pea 'ilonga 'ae kakai na'e vāofi mo kinautolu, kia 'Isaka, mo Sepuloni, mo Nafitali, na'a nau 'omi 'ae mā kuo fakaheka ki he fanga 'asi, pea ki he fanga kāmeli, pea ki he fanga miuli, pea ki he fanga pulu, pea na'e 'omi mo e mangisi, ko e mahoa'a, mo e ngaahi fiki fakamōmoa, mo e ngaahi fuhinga kālepi, mo e uaine, mo e lolo, mo e fanga pulu, mo e fanga sipi lahi 'aupito: he na'e lahi 'ae fakafiefia 'i 'Isileli.

1 'Oku 'omi 'e Tevita 'ae puha 'oe fuakava mei Kesimalimi. 9 Ko e mate fakafokifā 'a Usa pea mo e tuku ai 'ae puha 'oe fuakava 'i he fale 'o 'Opeti-Itomi.

13 PEA na'e fa'a fakakaukau 'a Tevita fakataha mo e ngaahi 'eikitau na'e pule ki he ngaahi toko afe mo e ngaahi toko teau, pea mo e kau takimu'a kotoa pē. ² Pea na'e pehē 'e Tevita ki he fakataha katoa 'o 'Isileli, "Kapau 'oku lelei kiate kimoutolu, pea 'oku finangalo ki ai 'a Sihova ko hotau 'Otua, tuku ketau fekau atu ki hotau kāinga 'i he potu kotoa pē, 'akinautolu 'oku toe 'i he potu fonua kotoa pē 'o 'Isileli, pea ki he kau taula'eiki mo e kau Livai fakataha mo kinautolu, 'i he ngaahi kolo mo honau ngaahi potu ofi, koe'uhi ke nau fakataha mai kiate kitautolu; ³ Pea ke tau toe 'omi kiate kitautolu 'ae puha 'oe fuakava 'o hotau 'Otua kiate kitautolu: he na'e 'ikai te tau fakafehu'i ki ai 'i he ngaahi 'aho 'o Saula." ⁴ Pea na'e pehē 'e he fakataha kotoa pē te nau fai ia: he na'e matamata totonu 'ae me'a ni ki he kakai kotoa pē. ⁵ Ko ia na'e fakataha ai 'e Tevita, 'ae kakai kotoa pē, mei Sihova 'i 'Isipite 'o a'u atu ki he hū'anga ki Hamati, koe'uhi ke 'omi 'ae puha 'oe fuakava 'oe 'Otua mei Kesa-Sialimi. ⁶ Pea na'e 'alu hake 'a Tevita, pea mo 'Isileli katoa, ki Peala, ('aia ko Kesimalimi,) 'aia 'oku 'i Siuta, ke 'ohake mei ai 'ae puha 'oe fuakava 'oe 'Otua ko Sihova, 'aia 'oku 'afio 'i he vahā'a 'oe ongo selupi, pea 'oku ui 'aki ia 'a hono huafa. ⁷ Pea na'a nau fakaheka 'ae puha 'oe fuakava 'oe 'Otua ki he saliate fo'ou mei he fale 'o 'Apinatapi: pea na'e angi ki he saliate 'e Usa mo 'Ahio. ⁸ Pea na'e tā me'a faiva 'e Tevita pea mo 'Isileli katoa 'i he 'ao 'oe 'Otua 'aki 'enau mālohi kotoa, pea 'i he hiva, mo e tā 'ae ha'ape, mo e ngaahi ūtete, mo e ngaahi kihī'i lali, mo e ukamea tatangi, pea mo e ngaahi me'alea. ⁹ Pea 'i he'e nau hoko ange ki he fale hahā'anga uite 'o Kitoni, na'e

ala atu 'e Usa 'a hono nima ke puke ki he puha; he na'e ngaueue ia 'i he 'alu 'ae fanga pulu. ¹⁰ Pea na'e fakatupu 'ae houhau 'o Sihova kia Usa, pea na'a ne taa'i ia, ko e me'a 'i he'ene ala 'a hono nima ki he puha: pea na'a ne mate ai 'i he 'ao 'oe 'Otua. ¹¹ Pea na'e mamahi 'a Tevita, koe'uhi ko e te'ia 'a Usa 'e Sihova: pea ko ia kuo ui ai 'ae potu ko ia ko Pelesiusa, 'o a'u mai ki he 'aho ni. ¹² Pea na'e manavahē 'a Tevita ki he 'Otua 'i he 'aho ko ia, 'o ne pehē, "'E fēfē 'a 'eku 'omi kiate au 'ae puha 'oe fuakava 'oe 'Otua?" ¹³ Ko ia na'e 'ikai 'omi ai 'e Tevita 'ae puha 'oe fuakava kiate ia ki he Kolo 'o Tevita, ka na'a ne afe atu mo ia ki he fale 'o 'Opeti-itomi ko e tangata Kati. ¹⁴ Pea na'e nofo aipē 'ae puha 'oe fuakava 'oe 'Otua 'i he 'api 'o 'Opeti-Itomi 'i hono fale 'i he māhina 'e tolu. Pea na'e fakamonū'ia 'e Sihova 'ae fale 'o 'Opeti-Itomi, pea mo e me'a kotoa pē na'a ne ma'u.

1 Ko e fai 'ofa 'a Helami kia Tevita. 2 Ko e monū'ia 'a Tevita 'i he me'a kehekehe. 8 Ko e tau 'e ua na'a ne mālohi ai ki he kau Filisitia.

14 KA ko eni, na'e kouna atu 'e Helami ko e tu'i 'o Taia 'ae kau talafekau kia Tevita, ke 'ave 'ae ngaahi ta'anga sita, mo e kau tufunga maka, mo e kau tufunga 'akau, ke langa ha fale mo'ona. ² Pea na'e 'ilo 'e Tevita kuo fakapapau meia Sihova ke tu'i ia ki 'Isileli, he na'e hakeaki'i ke mā'olunga 'a hono pule'anga, koe'uhi ko 'ene kakai 'Isileli.

³ ¶ Pea na'e toe fakatokolahi 'e Tevita 'a hono ngaahi 'unoho 'i Selūsalema: pea na'e toe tupu 'ia Tevita 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine kehe. ⁴ Ko eni ia 'ae hingoa 'oe fānau na'a ne ma'u 'i Selūsalema: ko Samua, mo Sopapi, mo Natani, mo Solomone, ⁵ Mo Ipia, mo 'Ilisua, mo Ilifileti, ⁶ Mo Noka, mo Nefeki, mo Safia, ⁷ Mo 'Ilisama, mo Peliata, mo Ilifileti.

⁸ ¶ Pea 'i he fanongo 'e he kakai Filisitia kuo fakanofu 'a Tevita ko e tu'i ki 'Isileli katoa, na'e 'alu hake 'ae kakai Filisitia kotoa pē ke kumi kia Tevita. Pea na'e fanongo ki ai 'a Tevita, pea na'a ne 'alu atu ke talia 'akinautolu. ⁹ Pea na'e ha'u 'ae kakai Filisitia mo nau fakamafola atu 'akinautolu 'i he potu talalo 'o Lifemi. ¹⁰ Pea na'e fakafehu'i 'e Tevita ki he 'Otua, 'o ne pehē, "Te u 'alu hake ke tau'i 'ae kakai Filisitia? Pea te ke tuku mai 'akinautolu ki hoku nima?" Pea na'e pehē kiate ia 'e Sihova, "Ke ke 'alu hake; he te u tukuange 'akinautolu ki ho nima."

¹¹ Ko ia na'a nau hoko hake ki Peali-Pilasimi; pea na'e te'ia 'akinautolu 'i ai 'e Tevita. Pea na'e toki pehē 'e Tevita, "Kuo pā atu 'ae 'Otua ki hoku ngaahi fili 'aki 'a hoku nima 'o hangē ko e pā atu ha ngaahi vai: ko ia na'e ui ai 'ae potu ko ia ko Peali-Pilasimi." ¹² Pea 'i he'enau tuku 'a honau ngaahi tamapua 'i ai, na'e fekau 'e Tevita, pea na'e tutu 'akinautolu 'i he afi. ¹³ Pea na'e toe ha'u 'ae kakai Filisitia 'o fakamafola atu 'akinautolu 'i he potu talalo. ¹⁴ Ko ia na'e toe fehu'i ai 'e Tevita ki he 'Otua; pea na'e pehē 'e he 'Otua kiate ia, "'Oua na'a ke 'alu hake kiate kinautolu; foki atu meiate kinautolu, pea hoko mai kiate kinautolu 'i he potu 'oku fe'unga tonu mo e vao'akau molipeli. ¹⁵ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka ke ka ongo'i 'ae mumuhu 'i he 'ulu'i 'akau molipeli,

te ke toki 'alu atu ki he tau: koe'uhi kuo mu'omu'a atu 'iate koe 'ae 'Otua ke ne te'ia 'ae tau 'ae kakai Filisitia." ¹⁶ Ko ia na'e fai 'e Tevita 'o hangē ko ia na'e fekau kiate ia 'e he 'Otua: pea na'a nau te'ia 'ae kautau 'oe kakai Filisitia mei Kipione 'o a'u atu ki Kesa. ¹⁷ Pea na'e mafola atu 'ae ongoongo 'o Tevita ki he ngaahi fonua kotoa pē; pea na'e fakahoko 'e Sihova 'ae manavahē kiate ia ki he ngaahi pule'anga kotoa pē.

1 'Oku teu 'e Tevita ha potu ke tuku ki ai 'ae puha 'oe fuakava, pea 'oku ne fekau atu 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai ke 'omi ia meia 'Opeti-Itomi. 25 'Oku ne fai ia 'i he fakafiefia lahi. 29 'Oku manuki kiate ia 'a Mikale.

15 PEa na'e langa 'e Tevita 'ae ngaahi fale mo'ona 'i hono kolo, pea na'a ne teuteu ha potu ki he puha 'oe fuakava 'ae 'Otua, mo ne fokotu'u ki ai ha fale fehikitaki. ² Pea na'e toki pehē 'e Tevita, "Oku 'ikai lelei ke fua 'ae puha 'oe fuakava 'ae 'Otua ka 'e he kau Livai pe: he ko kinautolu ia kuo fili 'e Sihova ke fua 'ae puha 'oe fuakava 'ae 'Otua, pea ke tauhi kiate ia 'o ta'engata." ³ Pea na'e tănaki fakataha 'e Tevita 'a 'Isileli katoa ki Selūsalema, koe'uhi ke 'ohake 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova ki hono potu, 'aia na'a ne teuteu ki ai. ⁴ Pea na'e fakataha 'e Tevita 'ae fānau 'a 'Elone, mo e kau Livai: ⁵ Mei he ngaahi foha 'o Kohate; 'a Ulieli ko honau 'eiki, pea mo hono kāinga ko e toko teau mo e toko uofulu: ⁶ Pea 'oe ngaahi foha 'o Melali: ko 'Asaia, ko honau 'eiki, pea mo hono kāinga ko e toko teau mo e toko uofulu: ⁷ Pea 'oe ngaahi foha 'o Kesomi; ko Soeli ko honau 'eiki, pea mo hono kāinga ko e toko teau mo e toko tolungofulu: ⁸ Pea 'oe ngaahi foha 'o 'Elisafani; ko Simaia ko honau 'eiki, pea mo hono kāinga ko e toko uangeau: ⁹ Pea 'oe ngaahi foha 'o Hepeloni; ko Ilieli ko honau 'eiki, pea mo hono kāinga ko e toko valungofulu: ¹⁰ Pea 'oe ngaahi foha 'o 'Usili; ko 'Aminitapi ko honau 'eiki, pea mo hono kāinga ko e toko teau mo e toko hongofulu ma ua. ¹¹ Pea na'e ui mai 'e Tevita kia Satoki mo 'Apiata ko e ongo taula'eiki, pea mo e kau Livai, kia Ulieli, mo 'Asaia, mo Soeli, mo Simaia, mo Elieli, pea mo 'Aminitapi, ¹² 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ko kimoutolu ko e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai 'ae kakai Livai: mou fakamā'oni'oni'i 'akimoutolu, 'io, 'akimoutolu pea mo homou kāinga, koe'uhi ke mou 'omi 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ki he potu kuo u teuteu ki ai. ¹³ He ko e me'a 'i he 'ikai te mou fuofua 'omi ia, ko ia na'e te'ia ai 'akitautolu 'e Sihova ko hotau 'Otua, koe'uhi na'e 'ikai te tau kumi kiate ia 'o hangē ko hono anga 'oku totonu." ¹⁴ Ko ia na'e fakamā'oni'oni'i 'akinautolu 'e he kau taula'eiki mo e kau Livai ke nau 'ohake 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ¹⁵ Pea na'e fua 'ae puha 'oe fuakava 'ae 'Otua 'e he fānau 'a Livai 'i honau uma 'aki 'a hono ngaahi kau ha'amo, 'o hangē ko e fekau 'e Mōsese 'o fakatatau mo e folofola 'a Sihova. ¹⁶ Pea na'e lea 'a Tevita ki he 'eiki 'oe kau Livai ke ne vahe'i honau kāinga ni'ihi ke fai 'ae hiva 'aki 'ae ngaahi me'a hiva, ko e ngaahi ūtete, mo e ngaahi ha'ape, mo e ngaahi ukamea pakihi, na'e tatangi, 'i he hiki hake 'ae le'o 'i he

fiefia. ¹⁷ Ko ia na'e vahe'i 'e he kau Livai 'a Hemani ko e foha 'o Soeli; pea 'i hono kāinga 'o'ona, 'a 'Asafi ko e foha 'o Pelekia; pea mei he ngaahi foha 'o Melali ko honau kāinga, 'a Etani ko e foha 'o Kusaia; ¹⁸ Pea na'e fakataha mo kinautolu 'a honau kāinga 'o hono ua 'oe lakanga, ko Sakalia, mo Peni, mo Seseeli, mo Similamoti, mo Sehieli, mo Uni, mo 'Iliapi, mo Penaia, mo Maa-seia, mo Matitia, mo Elifili, mo Mikineia, mo 'Opeti-Itomi, mo Sieli, ko e kau le'o matapā. ¹⁹ Ko ia, na'e vahe'i 'ae kau hiva, ko Hemani, mo 'Asafi, mo Etani, ke fakapakihi 'aki 'ae ngaahi me'a pakihi palasa; ²⁰ Pea ko Sakalia, mo 'Asieli, mo Similamoti, mo Sehieli, mo Uni, mo 'Iliapi, mo Māseia, mo Penaia, ki he ngaahi ūtete 'o hangē ko e le'o fakafefine; ²¹ Pea ko Matitia, mo Elifili, mo Mikineia, mo 'Opeti-itomi, mo Sieli, mo 'Asasia, ki he ngaahi ha'ape na'e le'o lahi hake. ²² Pea na'e 'ia Kinania 'ae fasi 'oe hiva na'e ekinaki 'e ia 'ae hiva, he na'a ne poto ai. ²³ Pea ko Pelekia mo 'Elikena ko e ongo tauhi matapā 'akinaua ki he puha 'oe fuakava. ²⁴ Pea ko Sipania, mo Sihosafate, mo Netanili, mo 'Amasai, mo Sakalia, mo Penaia, mo 'Eliesa ko e kau taula'eiki, na'e ifi 'ekinautolu 'ae ngaahi me'alea 'o mu'omu'a 'i he puha 'oe fuakava 'ae 'Otua: pea ko 'Opeti-Itomi mo Sehia ko e ongo tauhi matapā 'akinaua ki he puha 'oe fuakava.

²⁵ ¶ Ko ia, na'e 'alu 'a Tevita, mo e kau mātu'a 'o 'Isileli, mo e ngaahi 'eikitau na'e pule ki he ngaahi toko afe, koe'uhi ke nau 'ohake 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova mei he fale 'o 'Opeti-Itomi, 'i he fiefia. ²⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene tokoni 'e he 'Otua 'ae kau Livai na'e fua 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova, na'a nau feilaulau 'aki 'ae fanga pulu 'e fitu, mo e fanga sipitangata 'e fitu. ²⁷ Pea na'e kofu'aki 'a Tevita 'ae kofu 'oe tupenu lelei, pea na'e pehē mo e kau Livai kotoa pē na'e fua 'ae puha 'oe fuakava, mo e kau hiva, pea pehē mo Kinania ko e tangata taki hiva mo e kau hiva: na'e kofu'aki foki 'e Tevita 'ae 'efoti 'oe tupenu lelei. ²⁸ Na'e pehē 'ae 'omi 'e 'Isileli katoa 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova 'aki 'ae mavava, mo e 'u'ulu 'oe ngaahi nifo'i manu, mo e ngaahi me'alea, mo e ngaahi me'a pakihi, mo e tatangi 'oe ngaahi ūtete mo e ngaahi ha'ape. ²⁹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'I he'ene a'u atu 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova ki he Kolo 'o Tevita, na'e sio 'a Mikale ko e 'ofefine 'o Saula mei he matapā sio'ata, mo ne mamata ki he tu'i ko Tevita 'oku me'e mo tā me'a faiva: pea na'a ne manuki kiate ia 'i hono loto.

1 Ko e feilaulau fakafiefia 'a Tevita. 4 Ko 'ene fekau ha kau hiva ke hiva fakafeta'i. 7 Ko e ngaahi lea 'oe hiva. 37 Ko 'ene fakanofa 'ae kau tauhi mo e kau le'o matapā, mo e kau taula'eiki, mo e kau hiva, ke nau tauhi ma'uaipē ki he puha 'oe fuakava.

16 KO IA na'a nau 'omi 'ae puha 'oe fuakava 'ae 'Otua, mo tuku ia 'i he loto fale fehikitaki 'aia na'e fokotu'u ki ai 'e Tevita: pea na'a nau 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau fakamelino 'i he 'ao 'oe 'Otua. ² Pea 'i he'ene faka'osi 'e Tevita 'ae 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau fakamelino, na'a ne tāpuaki 'ae kakai 'i he huafa 'o Sihova. ³ Pea

na'a ne tufaki ki he kakai taki taha kotoa pē 'o 'Isileli, ki he tangata mo e fefine fakatou'osi, ke taki taha ha'ane fo'i mā, mo e kongā kanomate lahi, mo e ipu uaine 'e taha.

⁴ ¶ Pea na'a ne fakanofu 'ae ni'ihi 'i he kau Livai ke tauhi 'i he 'ao 'oe puha 'oe fuakava 'a Sihova, pea ke fai 'ae tohi fakamanatu, pea ke fai 'ae fakafeta'i mo e fakamālō kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli: ⁵ Ko honau 'eiki 'a 'Asafi, pea hoko mo ia 'a Sakalia, mo Sieli, mo Sim- ilamoti, mo Sehieli, mo Matitia, mo 'Iliapi, mo Penaia, mo 'Opeti-Itomi: pea na'e 'ia Sieli 'ae ngaahi ūtete mo e ngaahi ha'ape; ka na'e 'ia 'Asafi 'ae fakaongo 'aki 'ae ngaahi me'a pakihī; ⁶ Pea na'e 'ia Penaia foki mo Seesieli ko e ongo taula'eiki 'ae ngaahi me'alea ma'uaipe 'i he 'ao 'oe puha 'oe fuakava 'ae 'Otua.

⁷ ¶ Pea 'i he 'aho ko ia na'e fuofua 'atu 'e Tevita 'ae fakafeta'i kia Sihova 'i he nima 'o 'Asafi pea mo hono kāinga.

⁸ Mou fakafeta'i kia Sihova,
ui ki hono huafa,
fakaongoongo 'i he lotolotonga 'oe kakai 'a 'ene ngaahi ngāue.

⁹ Mou hiva kiate ia,
hiva 'aki 'ae ngaahi saame kiate ia,
mou fetalanoa'aki 'a 'ene ngaahi ngāue fakaofu.

¹⁰ Mou vikiviki 'i hono huafa mā'oni'oni:
tuku ke fiefia 'ae loto 'okinautolu, 'oku kumi kia Siho-
va.

¹¹ Mou kumi kia Sihova pea mo 'ene mālohi,
mou kumi ma'uaipe ki hono fofonga.

¹² Manatu ki he'ene ngaahi ngāue fakamanavahē 'aia
kuo ne fai,
'a 'ene ngaahi me'a fakaofu, pea mo e fakamaau mei
hono fofonga:

¹³ 'Akimoutolu 'ae hako 'o 'Isileli ko 'ene tamaio'eiki,
'akimoutolu 'ae fānau 'a Sekope, 'ae kakai kuo ne fili.

¹⁴ Ko ia ko Sihova ko hotau 'Otua 'oku 'i māmani kotoa
pē
'a 'ene ngaahi fakamaau.

¹⁵ Mou manatu ma'uaipe ki he'ene fuakava;
'ae folofola ko ia na'a ne fekau 'aki ki he to'utangata
'e afe;

¹⁶ 'Aia na'a ne fai mo 'Epalahame,
pea mo 'ene fuakava kia 'Aisake;

¹⁷ Pea kuo ne fakapapau ia kia Sekope ko e fono tu'u-
ma'u,
pea ko e fuakava ta'engata ki 'Isileli.

¹⁸ 'I he'ene pehē, "Ko koe te u foaki ki ai 'ae fonua ko
Kēnani,
ko e tufakanga 'o homou tofi'a;"

¹⁹ Lolotonga 'a ho'omou tokosi'i pe, 'io, ko e tokosi'i
pe,
pea ko e kau muli pe 'i ai.

²⁰ Pea 'i he'enu 'alu fano mei he fonua 'e taha ki ha
fonua kehe,
pea mei he pule'anga 'e taha ki ha kakai kehe;

²¹ Na'e 'ikai tuku 'e ia ke fai ta'etotonu kiate kinautolu
'e ha tokotaha:

na'a mo e ngaahi tu'i na'a ne valoki'i koe'uhi ko kin-
autolu,

²² Mo ne pehē, "'Oua na'a ala kiate ia kuo u pani 'aki
'ae lolo,

pea 'oua na'a fai ha kovi ki hoku kau palōfita."

²³ Ke hiva kia Sihova, 'a māmani kōtoā;
fakahāhā atu 'i he 'aho kotoa pē 'a 'ene fakamo'ui.

²⁴ Fanongonongo 'a 'ene nāunau'ia 'i he lotolotonga
'oe kakai hiteni;

mo 'ene ngaahi ngāue fakaofu lahi ki he ngaahi
pule'anga kotoa pē.

²⁵ He 'oku lahi 'a Sihova, pea 'oku taau mo ia 'ae
fakafeta'i lahi:

'oku taau mo ia foki 'ae manavahē ke lahi hake 'i he
ngaahi 'otua kotoa pē.

²⁶ He ko e ngaahi tamapua pe 'ae ngaahi 'otua 'oe
kakai:

ka na'e ngaohi 'e Sihova 'ae ngaahi langi.

²⁷ 'Oku 'i hono 'ao 'o'ona 'ae nāunau, mo e 'apasia;
'oku 'i hono nofo'anga 'ae mālohi mo e fiefia.

²⁸ 'Atu kia Sihova, 'akimoutolu 'ae ngaahi fa'ahinga
kakai,

'atu kia Sihova 'ae nāunau mo e mālohi.

²⁹ 'Atu kia Sihova 'ae ongoongolelei 'oku taau mo
hono huafa:

'omi ha feilaulau, pea ha'u ki hono 'ao:
lotu kia Sihova 'i he matamatalelei 'oe mā'oni'oni.

³⁰ Ke manavahē kiate ia 'a māmani kotoa pē:

'e nofoma'u foki 'a māmani ke 'oua na'a ngaue ia.

³¹ Tuku ke fiefia 'ae ngaahi langi,

pea tuku ke nekeneka 'a māmani:
pea tuku ke pehē 'e he kakai 'i he lotolotonga 'oe
ngaahi pule'anga, "'Oku pule 'a Sihova."

³² Ke 'u'ulu 'ae tahi, pea mo hono fonu 'o ia:
ke fiefia 'ae ngaahi tokanga ngoue mo e ngaahi
me'a kotoa pē 'oku 'i ai.

³³ 'E toki pā atu 'ae hiva 'oe ngaahi 'akau 'oe vao 'i he
'ao 'o Sihova,
koe'uhi 'oku ne hā'ele mai ke fakamaau 'a māmani.

³⁴ Mou tuku 'ae fakafeta'i kia Sihova he 'oku ne an-
galelei;

pea 'oku ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.

³⁵ Pea mou pehē, "Fakamo'ui 'akimautolu, 'a koe ko e
'Otua 'o homau fakamo'ui,

pea tānaki fakataha 'akimautolu, pea fakahaofi 'aki-
mautolu mei he hiteni,

koe'uhi ke mau 'atu 'ae fakafeta'i ki ho huafa
mā'oni'oni,

pea mau vikiviki 'i he fakamālō kiate koe."

³⁶ Ke fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli,
'o ta'engata pea ta'engata.

Pea na'e pehē 'e he kakai kotoa pē, "'Emeni," mo nau
fai 'ae fakafeta'i kia Sihova.

³⁷ ¶ Ko ia na'a ne tuku 'a 'Asafi mo hono kāinga 'i he
'ao 'oe puha 'oe fuakava 'a Sihova, koe'uhi ke tauhi
ma'uaipe 'i he 'ao 'oe puha 'oe fuakava, 'o hangē ko e
ngāue na'e totonu ke fai 'i he 'aho kotoa pē: ³⁸ Mo
'Opeti-Itomi mo honau kāinga, ko e toko onongofulu

ma valu; ka ko e kau le'o matapā 'a 'Opeti-'Itomi ko e foha 'o Situtuni, pea mo Hosa: ³⁹ Pea ko Satoki ko e taula'eiki, pea mo hono ngaahi kāinga ko e kau taula'eiki, 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki 'o Sihova 'i he potu mā'olunga 'aia na'e 'i Kipione, ⁴⁰ Ke nau 'ohake 'ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova 'i he funga feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu ma'uaipē 'i he pongipongi mo e efiāfi, pea ke fai 'o fakatatau mo ia kotoa pē kuo tohi 'i he fono 'a Sihova, 'aia na'a ne fekau ki 'Isileli; ⁴¹ Pea na'e fakataha mo kinautolu 'a Hemani mo Situtuni mo kinautolu na'e fili, 'akinautolu na'e lau 'a honau hingoa, ke fai 'ae fakafeta'i kia Sihova, koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa 'oku ta'engata; ⁴² Pea fakataha mo kinautolu 'a Hemani mo Situtuni mo 'ena ngaahi me'alea mo 'ena ngaahi me'a pakihi koe'uhi ko kinautolu 'e hiva ki he 'Otua 'aki 'ae ngaahi me'a fasi hiva. Pea ko e ngaahi foha 'o Situtuni ko e kau le'o matapā 'akinautolu. ⁴³ Pea na'e 'alu 'ae kakai, ko e tangata taki taha ki hono fale 'o'ona: pea na'e 'alu foki 'a Tevita ke ne tāpuaki'i 'a hono fale.

1 'Oku tomu'a loto lelei 'a Natani ki he fakakaukau 'a Tevita ke langa ha fale kia Sihova. 3 Ka 'oku ta'ofi ia 'e he 'Otua. 11 Ko e tala'ofa 'oe 'Otua ki he monū'ia 'o hono hako. 16 Ko e lotu mo e fakafeta'i 'a Tevita.

17 PEA na'e hoko 'o pehē, lolotonga 'ae nofo 'a Tevita 'i hono fale, na'e pehē 'e Tevita kia Natani ko e palōfita, "Vakai, 'oku ou nofo au 'i ha fale sita, ka 'oku nofo 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova 'i he lalo puipui pe." ² Pea na'e toki pehē 'e Natani kia Tevita, "Ke ke fai 'ae me'a kotoa pē 'oku 'i ho loto; he 'oku kau 'ae 'Otua kiate koe." ³ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he pō pe ko ia, na'e hoko mai 'ae folofola 'ae 'Otua kia Natani, 'o pehē, ⁴ "Alu, 'o fakahā kia Tevita ko 'eku tamaio'eiki, "Oku pehē 'e Sihova, 'E 'ikai te ke langa ha fale kiate au ke u nofo ai: ⁵ He kuo 'ikai te u nofo 'i ha fale talu mei he 'aho na'aku 'omi ai 'a 'Isileli 'o a'u mai ki he 'aho ni; ka kuo u fe'alu'aki 'i he ngaahi fale fehikitaki, pea mo e fale faka'āunofo. ⁶ 'I he potu kotoa pē kuo u 'alu ki ai mo 'Isileli kātoa, kuo u lea fakasi'isi'i ki ha tokotaha 'i he kau fakamaau 'o 'Isileli, 'akinautolu na'aku fekau'i he fafanga'i 'a hoku kakai, 'o pehē, Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou langa mo'oku ha fale sita? ⁷ Ko ia foki, te ke lea 'o pehē ki he'eku tamaio'eiki ko Tevita, "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi tokolahi, na'aku to'o mai koe mei he nofo'anga 'oe fanga sipi, mei he muimui ki he fanga sipi, koe'uhi ke ke pule ki hoku kakai 'Isileli: ⁸ Pea kuo u 'iate koe 'i he potu fulipē kuo ke 'alu ki ai, pea kuo u motuhi 'a ho ngaahi fili kotoa pē mei ho 'ao, pea kuo u ngaahi mo'ou ha hingoa ke tatau mo e hingoa 'oe kakai ongoongo lahi 'aia 'oku 'i māmani. ⁹ Pea teu vahe'i foki ha potu mā 'a hoku kakai 'Isileli, pea teu tō 'akinautolu, pea te nau nofo 'i honau potu, pea 'e 'ikai toe hiki 'akinautolu; pea 'e 'ikai toe maumau'i 'akinautolu 'e he fānau 'oe angakovi, 'o hangē ko ia na'e fai 'i he kamata'anga, ¹⁰ Pea talu mei he kuonga ko ia na'aku fekau'i 'ae kau fakamaau ke pule ki hoku kakai 'Isileli. Ka te u fakamo'ulaloa foki 'a ho ngaahi fili kotoa pē.

Pea 'oku ou tala foki kiate koe 'e langa hake ho fale 'o'ou 'e Sihova. ¹¹ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka 'osi ange 'a ho ngaahi 'aho pea ke 'alu ai ki ho ngaahi tamai, te u fokotu'u ho hako 'amui 'iate koe, 'akinautolu 'e tupu mei ho ngaahi foha; pea te u fokotu'uma'u 'a hono pule'anga. ¹² Te ne langa 'e ia ha fale mo'oku, pea te u fokotu'uma'u 'a hono nofo'a fakatu'i ke ta'engata. ¹³ Teu hoko ko 'ene tamai, pea te ne hoko ia ko hoku foha: pea 'e 'ikai teu 'ave 'a 'eku 'alo'ofa meiate ia, 'o hangē ko 'eku 'ave ia meiate ia na'e mu'a 'iate koe: ¹⁴ Ka te u fokotu'uma'u ia 'i hoku fale pea 'i hoku pule'anga 'o ta'engata: pea 'e fokotu'uma'u 'a hono nofo'a fakatu'i 'o ta'engata.' |" ¹⁵ Pea na'e fai 'ae lea 'a Natani kia Tevita 'o tatau mo e ngaahi lea ni kotoa pē, pea tatau mo e me'a ha mai ni kotoa pē.

¹⁶ ¶ Pea na'e ha'u 'a Tevita ko e tu'i 'o ne nofo 'i he 'ao 'o Sihova, 'o ne pehē, "Ko hai au, 'E Sihova ko e 'Otua, pea ko e hā 'a hoku fale 'o'oku, kuo ke 'omi ai au 'o a'u mai ki heni? ¹⁷ Ka ko e me'a si'i eni ki ho fofonga, 'e 'Otua; he kuo ke folofola ki he fale 'o ho'o tamaio'eiki ki ha kuonga fuoloa 'aupito 'e ha'u, pea kuo ke fai kiate au, 'e Sihova ko e 'Otua, 'o hangē ko ha tangata 'oku 'eiki lahi. ¹⁸ Ko e hā ha toe lea 'e fa'a fai 'e Tevita ma'ae ongoongolelei 'o ho'o tamaio'eiki? He 'oku ke 'ilo 'e koe 'a ho'o tamaio'eiki. ¹⁹ 'E Sihova, koe'uhi ko ho'o tamaio'eiki, pea 'o hangē ko ho finangalo pe 'o'ou, kuo ke fai 'ae me'a lahi ni kotoa pē, 'i ho'o fakahā mai 'ae ngaahi me'a lahi ni. ²⁰ 'E Sihova, 'oku 'ikai ha taha 'oku tatau mo koe, pea 'oku 'ikai ha 'Otua ka ko koe pe, 'o hangē ko ia kotoa pē kuo fanongo ki ai 'a homau telinga. ²¹ Pea kofa'ā ia ha pule'anga 'e taha 'i māmani kuo tatau mo ho'o kakai 'Isileli, 'aia na'e 'alu ai 'ae 'Otua ke huhu'i ko hono kakai 'o'ona, ke ngaahi koe ko e hingoa lahi mo fakamanavahē 'ia, ko e me'a 'i he'ene kapusi atu 'ae ngaahi pule'anga mei he 'ao 'o ho'o kakai, 'akinautolu kuo ke huhu'i mai mei 'Isipite? ²² He na'a ke ngaahi 'a ho'o kakai 'Isileli, ko ho kakai 'o'ou ke ta'engata; pea ko koe, 'E Sihova, na'a ke hoko ko honau 'Otua. ²³ Ko ia foki, 'E Sihova, tuku 'ae me'a kuo ke folofola'aki ki ho'o tamaio'eiki, pea mo hono fale, ke fokotu'uma'u 'o ta'engata, pea ke fai 'o hangē ko ho'o folofola. ²⁴ 'Io, tuku ke fokotu'uma'u ia, koe'uhi ke fakahiki-hiki'i 'a ho huafa 'o ta'engata, 'o pehē, 'Ko Sihova 'oe ngaahi tokolahi ko e 'Otua ia 'o 'Isileli, 'io, ko e 'Otua ki 'Isileli: pea ke fokotu'uma'u 'i ho 'ao 'ae fale 'o Tevita ko ho'o tamaio'eiki. ²⁵ He ko koe, 'E hoku 'Otua, kuo ke fakahā ki ho'o tamaio'eiki te ke langa ha fale mo'ona: ko ia kuo loto ai 'a ho'o tamaio'eiki ke lotu 'i ho 'ao. ²⁶ Pea ko eni, 'E Sihova, ko koe ko e 'Otua, pea kuo ke tala'ofa 'aki 'ae lelei ni ki ho'o tamaio'eiki: ²⁷ Ko ia foki, 'ofa ke ke tāpuaki 'ae fale 'o ho'o tamaio'eiki, koe'uhi ke 'i ho 'ao ia ma'uaipē; he 'oku ke fai hono tāpuaki'i 'e koe, 'E Sihova, pea 'e monū'ia ia 'o ta'engata."

1 'Oku ikuna 'e Tevita 'ae kakai Filisitia mo e kakai Moape. 3 'Oku ne te'ia 'ae kakai Silia. 9 Ko e 'omi 'ae ngaahi me'a'ofa mea Tou ko e tu'i 'o Hamati 11 'Oku fakatapui ia kia Sihova. 13 'Oku ne tuku 'ae

kautau ke nofo ki 'Itomi. 14 Ko e hou'eiki pule na'e 'ia Tevita.

18 PEA hili eni na'e hoko 'o pehē, na'e te'ia 'e Tevita 'ae kakai Filisitua, mo ne ikuna 'akinautolu, mo ne kapasua 'a Kati mo hono ngaahi kolo mei he nima 'oe kakai Filisitua. ² Pea na'a ne te'ia 'a Moape; pea na'e hoko 'ae kakai Moape ko e kau hopoate kia Tevita, pea na'a nau 'omi 'ae ngaahi koloa.

³ ¶ Pea na'e te'ia 'e Tevita 'a Hetatesa ko e tu'i 'o Sopa 'o a'u ki Hamati, lolotonga 'a 'ene 'alu ke fakamālohi hono pule'anga 'i he ve'e vaitafe ko 'Iufaletesi. ⁴ Pea na'e to'o mai 'e Tevita meiate ia 'ae ngaahi saliate 'e afe, mo e kakai heka hoosi 'e toko fitu afe, mo e kakai hā'ele 'e toko ua mano: pea na'e tu'usi foki 'e Tevita 'ae uoua 'oe va'e 'oe fanga hoosi kotoa pē 'oe ngaahi saliate, ka na'a ne tuku ha *hoosi* ki he saliate 'e teau. ⁵ Pea 'i he kuonga na'e ha'u ai 'ae kakai Silia mei Tamasikusi, ke tokoni kia Hetatesa ko e tu'i 'o Sopa, na'e tāmāte'i 'e Tevita 'ae kakai Silia 'ae kau tangata 'e toko ua mano mo e ua afe. ⁶ Hili ia na'e tuku 'e Tevita *ha kautau* ki Silia-Tamasikusi: pea na'e hoko 'ae kakai Silia ko e kau hopoate kia Tevita, pea na'a nau 'omi koloa. Na'e pehē 'ae fakamo'ui 'a Tevita 'e Sihova 'i he potu kotoa pē na'a ne 'alu ki ai. ⁷ Pea na'e to'o mai 'e Tevita 'ae ngaahi sifa koula na'e kofu'aki 'e he kakai 'o Hetatesa, 'o ne 'omi ia ki Selūsalema. ⁸ Pea mei Tipati foki, pea mei Kuni, ko e ongo kolo 'a Hetatesa, na'e 'omi 'e Tevita 'ae palasa lahi 'aupito, 'aia na'e ngaohi'aki 'e Solomone 'ae fu'u 'ai'anga vai lahi, mo e ngaahi pou, mo e ngaahi ipu palasa.

⁹ ¶ Pea ko eni, 'i he'ene fanongo 'e Tou ko e tu'i 'o Hamati ki he te'ia 'e Tevita 'ae kautau kotoa pē 'o Hetatesa ko e tu'i 'a Sopa; ¹⁰ Na'a ne fekau 'a Hatolami ko hono foha ke 'alu kia Tevita, ke 'a'ahi fakakāinga kiate ia, mo ne lea lelei kiate ia, koe'uhi ko 'ene tau'i 'a Hetatesa, mo ne te'ia ia; (he na'e fa'a tau 'a Hetatesa mo Tou;) pea na'e *orange* mo ia 'ae ngaahi ipu koula mo e siliva mo e palasa. ¹¹ Na'e fakatapui foki ia 'e Tevita kia Sihova, 'aia mo e siliva mo e koula na'a ne 'omi mei he ngaahi pule'anga *ko ia*; mei 'Itomi, pea mo Moape, pea mei he fānau 'a 'Amoni, pea mei he kakai Filisitua, pea mei 'Amaleki. ¹² Pea na'e tāmāte'i 'e 'Apisai foki ko e tama 'a Seluia 'ae kau 'Itomi 'e tokotaha mano mo e toko valu afe 'i he potu talalo 'oe māsima. ¹³ Pea na'a ne fakanofu 'ae ngaahi kautau 'i 'Itomi; pea na'e hoko 'o tamaio'eiki kia Tevita 'ae kakai 'Itomi kotoa pē. na'e pehē 'ae fakamo'ui 'a Tevita 'e Sihova 'i he potu kotoa pē na'a ne 'alu ki ai.

¹⁴ ¶ Ko ia, na'e pule 'a Tevita ki 'Isileli kātoa, mo ne fai 'ae fakamaau mo e pule totonu 'i he lotolotonga 'o 'ene kakai kotoa pē. ¹⁵ Pea na'e pule 'a Soape ko e tama 'a Seluia ki he kautau; pea ko Sihosafate ko e foha 'o 'Ahi-lute ko e tangata tohi me'a fakapule'anga ia. ¹⁶ Pea ko Satoki ko e foha 'o 'Ahitupe, mo 'Apimeleki ko e foha 'o 'Apiata, ko e ongo taula'eiki 'akinaua; pea ko Savisa ko e tangata tohi ia; ¹⁷ Pea na'e pule 'a Penaia ko e foha 'o Sihoiata ki he kakai Keliti mo e kakai Peleti; pea ko e ngaahi foha 'o Tevita na'e tu'u 'o ofi ki he tu'i.

1 'Oku ngaohikovi'i 'aupito 'ae kau tangata fekau na'e 'alu meia Tevita ke 'a'ahi fakafiemālie kia Hanuni ko e foha 'o Nahasi. 6 'Oku ikuna 'ae kakai 'Amoni mo e kakai Silia 'e Soape mo 'Apisai. 16 'Oku toe taki mai 'ae kautau Silia 'e Sofaki pea 'oku tāmāte'i ia 'e Tevita.

19 PEA hili eni na'e hoko 'o pehē, na'e pekia 'ae tu'i 'oe fānau 'a 'Amoni ko Nahasi, pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha. ² Pea na'e pehē 'e Tevita, Te u fai 'ofa kia Hanuni ko e foha 'o Nahasi, koe'uhi na'e fai 'ofa kiate au 'e he'ene tamai. Pea na'e fekau atu 'e Tevita 'ae kau tangata ke lea fakafiemālie kiate ia koe'uhi ko 'ene tamai. Pea pehē, "Na'e hoko atu 'ae kau tamaio'eiki 'a Tevita ki he fonua 'oe fānau 'a 'Amoni kia Hanuni koe'uhi ke fakafiemālie kiate ia." ³ Ka na'e pehē 'e he hou'eiki 'oe fānau 'a 'Amoni kia Hanuni, "'Oku ke mahalo koā kuo fai faka'apa'apa 'e Tevita ki ho'o tamai, 'i he'ene fekau mai 'ae kau fakafiemālie kiate koe? Ka 'ikai kuo ha'u 'a 'ene kau tamaio'eiki kiate koe, koe'uhi ke hakule, pea ke fakahinga'i, pea ke mataki'i 'ae fonua?" ⁴ Ko ia na'e puke 'e Hanuni 'ae kau tamaio'eiki 'a Tevita, mo ne tele honau kava, mo ne tu'usi ua 'a honau ngaahi kofu 'o fe'unga mo honau tu'ungaiku, mo ne toki fekau'i ke nau 'alu. ⁵ Pea na'e 'alu ai 'ae ni'ihi mo nau fakahā kia Tevita 'ae me'a kuo fai ki he kau tangata. Pea na'a ne fekau atu ke fetaulaki kiate kinautolu: he na'e mā lahi 'aupito 'ae kau tangata. Pea na'e pehē 'e he tu'i, Mou nofo ki Seliko kae'oua ke tupu hake 'a homou kava, pea mou toki omi.

⁶ ¶ Pea 'i he toki 'ilo 'e he fānau 'a 'Amoni kuo nau fakanamukū'i 'akinautolu kia Tevita, na'e 'ave 'e Hanuni mo e fānau 'a 'Amoni ha taleniti siliva 'e afe ke totongi 'aki ha ngaahi saliate mo e kau heka hoosi mei Mesopōtemia, pea mei Silia-Meaka, pea mei Sopa. ⁷ Ko ia na'a nau totongi ke ma'u ai 'ae ngaahi saliate 'e tolu mano mo e ua afe, pea mo e tu'i 'o Meaka pea mo hono kakai; pea na'a nau ha'u 'o fakanofu 'enau tau 'i Metipa. Pea na'e fakataha 'akinautolu 'e he fānau 'a 'Amoni mei honau ngaahi kolo, 'onau ha'u ki he tau. ⁸ Pea 'i he'ene fanongo ki ai 'a Tevita, na'a ne fekau atu 'a Soape, pea mo e kautau kotoa pē ko e kau tangata to'a lahi. ⁹ Pea na'e hū mai kitu'a 'ae fānau 'a 'Amoni mo nau fakanofu 'ae tau 'i he 'ao 'oe matapā 'oe kolo: pea na'e nofo kehe fakataha 'ae ngaahi tu'i na'e ha'u, 'i he potu ngoue. ¹⁰ Pea 'i he'ene sio 'e Soape kuo fakanofu 'ae kautau ke tau'i ia 'i 'ao pea mei tu'a, na'a ne fili mai 'ae kau mālohi mei 'Isileli, mo ne tuku 'akinautolu ke tau'i 'ae kakai Silia. ¹¹ Pea na'a ne tuku 'a hono toe 'oe kakai ki he nima 'o hono tokoua ko 'Apisai, pea na'a nau tali tau 'akinautolu ki he fānau 'a 'Amoni. ¹² Pea na'a ne pehē, "Kapau 'e mālohi fau 'ae kakai Silia kiate au, te mou toki tokoni kiate au; pea kapau 'e mālohi fau 'ae fānau 'a 'Amoni kiate koe, te u toki tokoni 'eau kiate koe. ¹³ Mou lototo'a, pea ke tau fai ngalingali tangata mā 'ahotau kakai, pea koe'uhi ko e ngaahi kolo 'o hotau 'Otua, pea ke fai 'e Sihova 'ae me'a 'oku ne finangalo lelei ki ai." ¹⁴ Ko ia na'e 'unu'unu atu 'a Soape mo e kakai na'e kau mo ia, ki he 'ao 'oe

kakai Silia ke fai 'ae tau; pea na'a nau hola mei hono 'ao. ¹⁵ Pea 'i he sio 'e he fānau 'a 'Amoni kuo hola 'ae kakai Silia, na'a nau hola foki 'akinautolu mei he 'ao 'o 'Apisai ko hono tokoua, mo ne hū atu ki he kolo. Hili ia na'e ha'u 'a Soape ki Selūsalema.

¹⁶ ¶ Pea 'i he sio 'e he kakai Silia kuo nau tu'utāmaki 'i he 'ao 'o 'Isileli, na'a nau kouna atu 'ae kau tangata fekau, ke nau 'omi 'ae kau Silia na'e nofo 'i he kau vai 'e taha: pea na'e tataki 'akinautolu 'e Sofaki ko e 'eiki ki he kautau 'o Hetatesa. ¹⁷ Pea na'e fakahā ia kia Tevita; pea na'a ne tāmaki fakataha 'a 'Isileli kātoa, mo ne Lakaatu 'i he Soatani, mo ne hoko atu kiate kinautolu, pea ne teuteu ke fai 'ae tau kiate kinautolu. Pea pehē, hili 'ae teuteu 'ae tau 'e Tevita ke fai ki he kakai Silia, na'a nau fai mo ia 'ae tau. ¹⁸ Ka na'e hola 'ae kakai Silia mei he 'ao 'o 'Isileli; pea na'e tāmaki 'e Tevita 'oe kakai Silia 'ae kau tangata na'e heka salioite, ko e toko fitu afe, mo e kakai hā'e 'e toko fā mano, pea na'a ne tāmaki 'a Sofaki ko e 'eiki na'e pule ki he kautau. ¹⁹ Pea 'i he sio 'e he kau tamaio'eiki 'a Hetatesa kuo nau tu'utāmaki 'i he 'ao 'o 'Isileli, na'a nau alea ke nau melino mo Tevita, pea na'a nau hoko 'o tokalalo kiate ia: pea na'e 'ikai toe loto 'ae kakai Silia ke tokoni ki he fānau 'a 'Amoni.

1 'Oku kāpui 'ae kolo ko Lapa 'aki 'ae tau 'a Soape, pea 'oku vete ia 'e Tevita, pea 'oku fakamamahi 'a hono kakai, 4 Ko e tāmaki 'ae kau tangata lalahi 'e toko tolu 'i he ta'u 'e tolu na'e fai ki he kakai Filisitia.

20 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hili ange 'ae ta'u 'e taha, 'i he fa'ahita'u 'aia 'oku fa'a 'alu atu ai 'ae ngaahi tu'i ke fai 'ae tau, na'e tataki atu 'e Soape 'ae mālohi 'oe kautau, pea na'a ne fakalala 'ae fonua 'oe fānau 'a 'Amoni, pea na'a ne hoko atu 'o kāpui 'a Lapa 'aki 'ae tau. Ka na'e nofo pe 'a Tevita 'i Selūsalema. Pea na'e kapa 'a Lapa 'e Soape, mo ne faka'auha ia. ² Pea na'e to'o mai 'e Tevita 'ae tatā fakatu'i mei he 'ulu 'o honau tu'i, pea ko hono mamafa ko e taleniti koula 'e taha, pea na'e fonofono ki ai 'ae ngaahi maka mahu'inga; pea na'e 'ai ia ki he fofonga 'o Tevita: pea na'a ne fetuku foki mei he kolo 'ae koloa lahi 'aupito. ³ Pea na'a ne 'omi kitua'ā 'ae kakai na'e nofo 'i ai, mo ne kilisi 'akinautolu 'aki 'ae kili, pea mo e ngaahi me'a keli ukamea, pea mo e ngaahi toki. Na'e fai pehē 'e Tevita ki he ngaahi kolo kotoa pē 'oe fānau 'a 'Amoni, Pea na'e foki mai 'a Tevita pea mo e kakai kotoa pē ki Selūsalema.

⁴ ¶ Pea hili 'ae me'a ni na'e hoko 'o pehē, na'e fai 'ae tau 'i Kesa mo e kakai Filisitia; pea ko e kuonga ia na'e tāmaki 'a Sipei 'e Sipikei ko e tangata Husa, ko e taha 'i he fānau 'oe tangata sino lahi 'aupito: pea na'e ikuna 'akinautolu. ⁵ Pea na'e toe fai 'ae tau mo e kakai Filisitia: pea na'e tāmaki 'e Elihanani ko e foha 'o Saele 'o Laami ko e tehina 'o Kolaia ko e tangata Kati, 'aia na'e tatau hono fo'i tao mo e 'akau lalanga 'oe tangata lalanga tupenu. ⁶ Pea na'e toe fai foki 'ae tau 'i Kati, pea na'e 'i ai ha tangata fu'u lahi 'aupito, 'aia na'e uofulu ma fā 'a hono kupu'i nima mo hono kupu'i va'e, ko e

taki ono 'i he nima, mo e taki ono 'i he va'e: pea ko e foha foki ia 'oe tangata sino lahi 'aupito. ⁷ Ka 'i he'ene polepole tau ki 'Isileli na'e tāmaki 'i ia 'e Sonatane ko e foha 'o Simia ko e tokoua 'o Tevita. ⁸ Na'e fanau'i 'akinautolu ni ki he fu'u tangata lahi 'aupito 'i Kati; pea na'a nau tō 'o mate 'i he nima 'o Tevita pea 'i he nima 'o 'ene kau tamaio'eiki.

1 'Oku fakatauvele'i 'a Tevita 'e Sētane ke ne lau hono tokolahi 'o 'ene kakai. 9 Ko e fakahā mo e hoko ai kiate ia 'ae tautea mea Sihova. 18 Ko e me'a na'e toki ngata ai 'ae mahaki faka'auha. 28 Ko e fai feilaulau 'e Tevita 'i he potu haha'anga uite.

21 PEA na'e tu'u hake 'a Sētane ke fakakovi'i 'a 'Isileli, pea na'a ne fakaloto'i 'a Tevita ke ne lau hono tokolahi 'o 'Isileli. ² Pea na'e pehē 'e Tevita kia Soape, pea ki he ngaahi 'eiki pule ki he kakai, Mou 'alu 'o lau hake 'a 'Isileli 'o fai mei Peasipa 'o a'u atu ki Tani, pea 'omi kiate au 'a hono lau, koe'uhi ke u 'ilo ai. ³ Pea na'e tali ange 'e Soape, Ke ngaahi 'e Sihova 'a hono kakai ke nau liunga teau hake 'akinautolu 'i honau tokolahi ko eni: ka ko eni, "'e hoku 'eiki ko e tu'i 'ikai ko e kau tamaio'eiki 'akinautolu kotoa pē, 'a hoku 'eiki?" Pea ka kuo pehē, "Ko e hā 'a hono 'uhinga 'oe fie fai 'ae me'a ni 'e hoku 'eiki? Ko e hā 'oku ne fie hoko ai ko e fakahala ki 'Isileli?" ⁴ Ka neongo ia na'e mālohi hake kia Soape 'ae folofola 'ae tu'i. Ko ia na'e 'alu ai 'a Soape, mo ne 'osiki 'ae potu kotoa pē 'i 'Isileli, mo ne ha'u ki Selūsalema. ⁵ Pea na'e ange 'e Soape 'ae lau 'a hono toko fiha 'oe kakai kia Tevita. Pea ko e kātoa 'o 'Isileli ko e kau tangata na'e to'o heletā, ko e tokotaha miliona mo e tokotaha kilu: pea ko e kakai 'i Siuta na'e to'o heletā na'e toko fā kilu mo e toko fitu mano. ⁶ Ka na'e 'ikai ke lau ai 'akinautolu 'o Livai pe ko Penisimani: he na'e kovi lahi 'aupito kia Soape 'ae lea 'ae tu'i. ⁷ Pea na'e houhau 'ae 'Otua koe'uhi ko e me'a ni; pea ko ia na'a ne te'ia ai 'a 'Isileli. ⁸ Pea na'e pehē ai 'e Tevita ki he 'Otua, "Kuo u fai angahala 'o lahi, koe'uhi ko 'eku fai 'ae me'a ni: ka ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke hiki atu 'ae angahala 'a ho'o tamaio'eiki; he kuo u fai vale 'aupito."

⁹ ¶ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Kata ko e tangata kikite 'o Tevita, 'o pehē, ¹⁰ "Ke ke 'alu 'o tala kia Tevita, 'o pehē, 'Oku pehē 'e Sihova, 'Oku ou tuku atu 'ae me'a ko eni 'e tolu, pea ke fili 'e koe ha taha 'i ai, koe'uhi ke u fai ia kiate koe. ¹¹ Ko ia na'e ha'u ai 'a Kata kia Tevita, mo ne pehē kiate ia, 'Oku pehē 'e Sihova, Ke ke fili 'e koe: ¹² 'Ae honge 'i he ta'u 'e tolu; pe ko e tautea koe 'i he 'ao 'o ho ngaahi fili 'i ha māhina 'e tolu, lolotonga 'ae hoko kiate koe 'ae heletā 'o ho ngaahi fili; pe ko e 'aho 'e tolu 'oe heletā 'o Sihova, 'io, 'ae mahaki faka'auha 'i he fonua, mo e fai 'ae faka'auha 'e he 'āngelo 'a Sihova 'i he ngaahi potu fonua kotoa pē 'o 'Isileli. Ko ia foki ke ke fakakaukau 'e koe pe ko e hā 'ae lea te u toe 'ave kiate ia na'a ne fekau'i au." ¹³ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Kata, "'Oku ou 'efihia 'aupito au tuku pe ke u hinga ki he nima 'o Sihova he 'oku lahi 'aupito 'a 'ene ngaahi 'alo'ofa kae'oua na'a tuku ke u tō ki he

nima 'oe tangata." ¹⁴ Ko ia na'e tuku ai 'e Sihova 'ae mahaki faka'auha ki 'Isileli: pea na'e mate 'oe kakai 'Isileli 'ae kau tangata 'e toko fitu mano. ¹⁵ Pea na'e fekau atu ha 'angelo 'e he 'Otua ki Selūsalema, ke ne faka'auha ia; pea lolotonga 'a 'ene fai 'ae faka'auha, na'e vakai 'e Sihova, pea na'a ne liliu mei he kovi, mo ne pehē ki he 'angelo na'e fai 'ae faka'auha, "Ma'u ā, kuo lahi, pea ta'ofi eni ho nima." Pea na'e tu'u 'ae 'angelo 'a Sihova 'i he ve'e matapā 'oe haha'anga uite 'o Olinani ko e tangata Sepusi. ¹⁶ Pea na'e hanga hake 'e Tevita 'a hono mata, pea na'a ne mamata ki he 'angelo 'a Sihova 'oku ne tu'u 'i he vaha'a 'o māmani pea mo e langi, kuo to'o 'i hono nima 'ae heletā na'e tu'u tonu atu ki Selūsalema. Pea na'e tō hifo ai ki honau mata 'a Tevita mo e kau mātu'a, kuo nau kofu'aki 'ae tauanga'a. ¹⁷ Pea na'e pehē 'e Tevita ki he 'Otua, "Ikai ko au ia na'e fekau ke lau hake 'ae kakai? 'Io, ko au pe ia kuo u angahala mo fai 'ae kovi mo'oni; ka ko e fanga sipi ko 'ena, ko e hā kuo fai 'ekinautolu? 'E Sihova ko e 'Otua, 'oku ou kole kiate koe, ke ke tuku ho nima ke hoko kiate au, pea ki he fale 'o 'eku tamai; kae'oua na'a 'i ho'o kakai ia, ke nau mamahi ai."

¹⁸ ¶ Pea na'e toki fekau 'e he 'angelo 'a Sihova kia Kata ke ne lea kia Tevita 'o pehē, ke 'alu hake 'a Tevita mo ne fokotu'u ha feilaulau'anga kia Sihova, 'i he potu haha'anga uite 'o Olinani ko e tangata Sepusi. ¹⁹ Pea na'e 'alu hake 'a Tevita 'i he lea 'a Kata 'aia na'a ne lea 'aki 'i he huafa 'o Sihova. ²⁰ Pea 'i he'ene tafoki 'a Olinani, mo ne mamata ki he 'angelo, na'a ne fakafufū ia pea mo hono ngaahi foha 'e toko fā. Pea ko e lolotonga eni 'ae haha 'ae uite 'e Olinani, ²¹ Mo 'ene hā'eleange 'a Tevita kia Olinani, na'e sio atu 'a Olinani 'o ne mamata kia Tevita, pea na'a ne 'alu atu mei he haha'anga uite, mo ne tu'ulutui kia Tevita 'aki 'a hono mata ki he kelekele. ²² Pea na'e toki pehē 'e Tevita kia Olinani, "Foaki mai 'ae potu haha'anga uite, koe'uhi ke u langa ai ha feilaulau'anga kia Sihova: te ke tuku mai ia 'i ha totongi totonu ki ai: kaekehe ke ta'ofi 'ae mahaki faka'auha mei he kakai." ²³ Pea na'e pehē 'e Olinani kia Tevita, "Ke ke ma'u ia mo'ou, pea ke fai 'e hoku 'eiki ko e tu'i 'ae me'a 'oku lelei 'i hono fofonga 'o'ona: vakai foki, 'oku ou foaki 'ae fanga pulu ke 'atu ko e feilaulau tutu, mo e nāunau 'oe haha uite ke fefie 'aki, pea mo e uite ke 'atu ko e feilaulau me'akai; 'oku ou 'atu ia kotoa pē." ²⁴ Ka na'e pehē 'e he tu'i ko Tevita kia Olinani, "Ikai; ka te u fakatau mo'oni ia meiate koe 'aki 'a hono totongi totonu: koe'uhi 'e 'ikai te u to'o mai 'ae me'a 'a'au ma'a Sihova, pe 'atu ta'etotongi ha ngaahi feilaulau tutu."

²⁵ Ko ia hono 'ange 'e Tevita kia Olinani ke totongi ki he potu ko ia 'ae sikeli koula 'e onongeau na'e fakamamafa. ²⁶ Pea na'e langa 'i ai 'e Tevita ha feilaulau'anga kia Sihova, mo ne 'atu ai 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau fakamelino, mo ne ui ai kia Sihova; pea na'a ne tali ia mei he langi 'aki 'ae afi na'e tō ki he feilaulau'anga 'oe feilaulau tutu. ²⁷ Pea na'e fekau 'e Sihova ki he 'angelo; pea na'a ne toe 'ai 'a 'ene heletā ki hono 'ai'anga. ²⁸ Pea 'i he kuonga ko ia 'i he mamata 'a Tevita kuo tali 'e Sihova kiate ia 'i he haha'anga uite 'o

Olinani ko e tangata Sepusi, na'a ne toki fai feilaulau 'i he potu ko ia. ²⁹ He ko e fale fehikitaki 'o Sihova 'aia na'e ngaahi 'e Mōsese 'i he toafa, pea mo e feilaulau'anga 'ae feilaulau tutu, na'e nofo 'i he kuonga ko ia 'i he potu mā'olunga 'i Kipione. ³⁰ Ka na'e 'ikai fa'a 'alu 'a Tevita ki ai ke fehu'i ki he 'Otua: he na'a ne manavahē koe'uhi ko e heletā 'oe 'angelo 'o Sihova.

1 'Oku tokonaki 'e Tevita 'ae me'a lahi ki he langa hake 'oe faletapu 'oe 'Otua. 6 'Oku ne fakamatala kia Solomone 'ae ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua, pea mo 'ene ngāue ke fai 'i he langa hake 'ae faletapu. 17 'Oku ne sinaki 'ae hou'eiki ke nau tokoni ki hono foha.

22 PEA na'e toki pehē 'e Tevita, "Ko eni 'ae fale 'o Sihova ko e 'Otua, pea ko e feilaulau'anga eni 'oe ngaahi feilaulau tutu ma'a 'Isileli." ² Pea na'e fekau 'e Tevita ke tākaki fakataha mai 'ae kakai muli kotoa pē 'i he fonua 'o 'Isileli; pea na'a ne tuku 'ae kau tangata tā maka ke tā 'ae ngaahi maka tātā ke langa 'aki 'ae fale 'oe 'Otua. ³ Pea na'e tokonaki 'e Tevita 'ae ukamea 'o lahi 'aupito koe'uhi ko e fa'o ki he ngaahi matapā 'oe ngaahi hū'anga, pea mo hono ngaahi hoko'anga; pea mo e palasa lahi 'aupito ta'efa'afakamamafa; ⁴ Pea mo e ngaahi 'akau sita lahi 'aupito: he na'e 'omi 'ekinautolu 'o Saitoni mo Taia 'ae 'akau sita lahi 'aupito kia Tevita. ⁵ Pea na'e pehē 'e Tevita, "'Oku kei talavou mo vaivai 'a hoku foha ko Solomone, pea 'oku totonu ke lelei lahi 'aupito 'ae fale 'e langa kia Sihova, ke ongoongolelei ia mo nāunau'ia 'i he ngaahi fonua kotoa pē: ko ia te u tokonaki eni ki ai." Pea ko ia na'e tokonaki ki ai 'e Tevita 'o lahi 'aupito 'i he te'eki ai ke ne pekia.

⁶ ¶ Pea na'a ne toki ui kia Solomone ko hono foha, mo ne tuku tala kiate ia ke langa ha fale kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ⁷ Pea na'e pehē 'e Tevita kia Solomone, 'E hoku foha, ko au eni, pea na'e 'i hoku loto ia ke u langa ha fale ki he huafa 'o Sihova ko hoku 'Otua; ⁸ Ka na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, "Kuo lahi 'ae toto kuo ke lilingi, pea kuo ke fai 'ae ngaahi tau lahi: 'e 'ikai te ke langa 'e koe ha fale ki hoku huafa, koe'uhi kuo ke lilingi 'ae toto lahi 'aupito ki he kelekele 'i hoku 'ao. ⁹ 'Vakai, 'e fanau'i kiate koe ha foha, 'aia 'e hoko ko e tangata 'oe melino; pea te u tuku kiate ia 'ae mālōlō mei hono ngaahi fili kotoa pē 'oku nofo takatakai hake; koe'uhi 'e fakahingoa ia ko Solomone, pea te u foaki 'ae melino mo e fiemālie ki 'Isileli 'i hono ngaahi 'aho 'o'ona. ¹⁰ 'E langa 'e ia ha fale ki hoku huafa; pea 'e hoko ia ko hoku foha, pea ko 'ene tamai au; pea te u fokotu'u 'ae nofo'a fakatu'i 'o hono pule'anga 'i 'Isileli ke ta'engata.' ¹¹ Ko ia, 'e hoku foha, 'ofa ke 'iate koe 'a Sihova; pea ke monū'ia koe, mo ke langa 'ae fale 'o Sihova ko ho 'Otua, 'o hangē ko 'ene folofola kiate koe. ¹² Kae kehe pe ke foaki 'e Sihova kiate koe 'ae poto mo e 'ilo lelei, mo ne fekau'i koe koe'uhi ko 'Isileli, koe'uhi ke ke fai ki he fono 'a Sihova ko ho 'Otua. ¹³ Te ke toki monū'ia, 'o kapau te ke tokanga ke fai 'ae ngaahi fono mo e ngaahi fakamaau 'aia na'e fekau'i ai 'a Mōsese koe'uhi ko 'Isileli: ke ke mālohi koe, mo ke lototo'a; 'oua na'a ke manavahē pe te ke

lilika. ¹⁴ Ko eni, vakai, lolotonga 'a 'eku masiva kuo u tokonaki ma'ae fale 'o Sihova, ko e taleniti koula 'e taha kilu, mo e taleniti siliva 'e taha miliona; pea mo e palasa mo e ukamea ta'efa'afakamamafa; he 'oku lahi noa pe ia: kuo u tokonaki foki 'ae ngaahi ta'anga 'akau mo e ngaahi maka pea te ke fa'a fakalahi 'e koe ki ai. ¹⁵ Pea 'oku 'iate koe foki 'ae kau tufunga tokolahi 'aupito, ko e kau tufunga tā maka mo tā 'akau, mo e kau tangata nimamea'a ki he ngāue kehekehe kotoa pē. ¹⁶ 'Oku 'ikai fa'a lau 'ae koula, mo e siliva, pea mo e palasa, mo e ukamea. Ko ia, ke ke tu'u hake koe mo ke ngāue, pea ke 'iate koe 'a Sihova."

¹⁷ ¶ Na'e fekau foki 'e Tevita ki he hou'eiki kotoa pē 'o 'Isileli ke tokoni kia Solomone ko hono foha, 'o *pehē*, ¹⁸ "Ikai 'oku kau mo kimoutolu 'a Sihova ko homou 'Otua? Pea 'ikai kuo ne foaki kiate kimoutolu 'ae fiemālie mei he potu takatakai kotoa pē? He kuo ne tuku mai ki hoku nima 'ae kakai 'oe fonua; pea kuo ikuna 'ae fonua 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'i he 'ao 'o hono kakai. ¹⁹ Pea ko eni mou tukupau homou loto mo homou laumālie ke kumi kia Sihova ko homou 'Otua; ko ia, mou tutu'u hake mo langa 'ekimoutolu 'ae faletapu kia Sihova ko e 'Otua, koe'uhi ke 'omi 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova, mo e ngaahi nāunau tapu 'oe 'Otua ki he fale 'aia 'e langa ki he huafa 'o Sihova."

1 Ko e tuku 'e Tevita 'ae pule kia Solomone. 2 Ko e fakamatala ki he ngāue mo e ngaahi fa'ahinga 'oe kau Livai.

23 KO IA, 'i he'ene hoko 'o motu'a lahi 'a Tevita pea kakato 'a hono ngaahi 'aho, na'a ne tuku 'a Solomone ko hono foha ke ne tu'i ki 'Isileli.

² ¶ Pea na'a ne tākaki fakataha 'ae hou'eiki kotoa pē 'o 'Isileli, mo e kau taula'eiki pea mo e kau Livai. ³ Ka ko eni, na'e lau hono tokolahi 'oe kau Livai mei he ta'u 'e tolungofulu 'o fai hake: pea ko honau lau fakatefua, 'ae tangata taki taha, ko e tokotolu mano mo e toko valu afe. ⁴ Pea na'e 'oe toko ua mano mo e toko fā afe 'ae tokanga ki he ngāue ki he fale 'o Sihova; pea ko e toko ono afe, ko e kau pule mo e kau fakamaau 'akinautolu. ⁵ Pea ko e kau le'o matapā 'ae toko fā afe; pea ko e toko fā afe na'e hiva kia Sihova 'aki 'ae ngaahi me'a hiva 'aia na'e ngaohi ke fai 'aki 'ae fakafeta'i. ⁶ Pea na'e vahe fakalakanga 'akinautolu 'e Tevita, ki he ngaahi foha 'o Livai, kia Kesomi, mo Kohate, pea mo Melali.

⁷ ¶ Na'e 'oe kau Kesomi, 'a Latani, pea mo Simi. ⁸ Ko e ngaahi foha eni 'o Latani; ko honau tu'ukimu'a 'a Sieli, mo Sitami, mo Soeli, ko e tokotolu. ⁹ Ko e ngaahi foha 'o Simi; ko Silomiti, mo 'Asieli, mo Halani, ko e tokotolu. Ko e kau tu'ukimu'a 'akinautolu ni 'i he kau mātu'a 'o Latani. ¹⁰ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Simi; ko Sehati, mo Sina, mo Siusi, mo Pelia. Ko e toko fā ni ko e ngaahi foha 'o Simi ¹¹ Pea na'e tu'ukimu'a 'i ai 'a Sehati, pea hoko mo ia 'a Sisa: ka na'e 'ikai ke tokolahi 'ae ngaahi foha 'o Siusi mo Pelia; ko ia na'e lau fakataha ai 'akinaua 'o fakatatau mo e fale 'o 'ena tamai.

¹² ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Kohate: ko 'Amilami, mo 'Isa, mo Hepeloni, mo 'Usili, ko e toko fā. ¹³ Pea ko e

ngaahi foha eni 'o 'Amilami ko 'Elone mo Mōsese: pea na'e vahe'i 'a 'Elone, koe'uhi ke ne fakatapui 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni lahi, 'e ia mo hono ngaahi foha ke lauiukuonga, ke tutu 'ae me'a namu kakala 'i he 'ao 'o Sihova, pea ke tauhi kiate ia, pea ke fakafeta'i ki hono huafa 'o ta'engata. ¹⁴ Pea koe'uhi ko Mōsese ko e tangata 'ae 'Otua, na'e lau 'a hono ngaahi foha ki he fa'ahinga 'o Livai. ¹⁵ Ko e ngaahi foha eni 'o Mōsese: ko Kesomi, mo 'Eliesa. ¹⁶ 'I he ngaahi foha 'o Kesomi, na'e tu'ukimu'a 'a Sipueli. ¹⁷ Pea ko e ngaahi foha eni 'o 'Eliesa ko hono tu'ukimu'a 'a Lihapea. Pea na'e 'ikai mo ha ngaahi foha 'o 'Eliesa, ka na'e tokolahi 'aupito 'ae ngaahi foha 'o Lihapea. ¹⁸ 'I he ngaahi foha 'o 'Isa: ko hono tu'ukimu'a 'a Silomiti. ¹⁹ 'I he ngaahi foha 'o Hepeloni; ko e 'uluaki 'a Selia, ko hono toko ua 'a 'Amalia, ko hono tokotolu 'a Saesieli, pea ko hono toko fā 'a Sikamiami. ²⁰ 'I he ngaahi foha 'o 'Usili: ko hono 'uluaki 'a Maika, pea ko hono tokoua 'a Sisia.

²¹ ¶ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Melali ko Mali mo Musi. Ko e ngaahi foha 'o Mali; ko 'Eliesa mo Kisi. ²² Pea na'e pekia 'a 'Eliesa pea na'e 'ikai hano foha ka ko e ngaahi 'ofefine pe: pea na'e ohi 'akinautolu 'e honau kāinga ko e ngaahi foha 'o Kisi. ²³ Ko e ngaahi foha 'o Musi eni: ko Mali, mo Iteli, mo Selimoti, ko e tokotolu.

²⁴ ¶ Ko kinautolu eni ko e ngaahi foha 'o Livai 'o fakatatau mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai; ko e kau tu'ukimu'a 'i he'enau ngaahi tamai, 'o hangē ko e lau hake 'akinautolu 'i honau lakanga, 'akinautolu na'e fai 'ae ngāue 'oe tauhi 'i he fale 'o Sihova, mei he ta'u 'e uofulu 'o 'enau motu'a 'o fai hake. ²⁵ He na'e *pehē* 'e Tevita, "Kuo foaki 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'ae mālōlō ki hono kakai, koe'uhi ke nau nofo 'i Selūsalema 'o ta'engata: ²⁶ Pea ki he kau Livai foki; 'e 'ikai te nau kei fua 'ae fale fehikitaki, pe ko e ngaahi ipu 'i ai 'oku fai 'aki 'a hono ngāue." ²⁷ He ko e ngaahi lea fakamuimui 'a Tevita na'e lau ai 'ae kau Livai mei he uofulu ta'u 'o 'enau motu'a 'o fai hake: ²⁸ He ko 'enau ngāue 'a-nautolu ke tali fekau ki he ngaahi foha 'o 'Elone, 'i he ngāue 'oe fale 'o Sihova, 'i he ngaahi lotoā, pea 'i he ngaahi potu fale, pea 'i he fakama'a 'ae ngaahi me'a tapu kotoa pē, pea 'i he ngāue 'oe tauhi ki he fale 'oe 'Otua; ²⁹ 'I he tokonaki 'ae mā 'oe 'ao, mo e mahoa'a lelei ki he feilaulau me'akai, pea mo e fo'i mā manifi na'e 'ikai fakalēvani, pea mo ia na'e fakapaku, pea mo ia na'e tunu, pea 'i he fa'ahinga me'a fuofua kotoa pē; ³⁰ Pea ke nau tu'u 'i he pongipongi kotoa pē ke fakafeta'i mo hiva kia Sihova, pea ke *pehē* foki 'i he efiāfi; ³¹ Pea ke 'ohake 'ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova 'i he ngaahi 'aho tapu, pea 'i he ngaahi māhina fo'ou, pea 'i he ngaahi kātōanga na'e kotofa, 'o hangē ko hono lau, pea fakatatau mo hono lakanga na'e fekau'i kiate kinautolu, 'o ma'uaipē 'i he 'ao 'o Sihova: ³² Pea koe'uhi ke nau tokanga ki he tauhi 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, mo e tokanga ki he potu toputapu, mo e tokanga ki he ngaahi foha 'o 'Elone ko honau kāinga, 'i he ngāue 'oe fale 'o Sihova.

1 *Ko e vahevahe'i 'ae ngaahi foha 'o 'Elone ki he lakanga ngāue 'e uofulu ma fā. 20 Ko e vahevahe'i 'i he talotalo 'ae kau Kohate pea mo e kau Melali.*

24 KO ENI ia 'ae ngaahi lakanga 'oe ngaahi foha 'o 'Elone. Ko e ngaahi foha 'o 'Elone eni: ko Natapi, mo 'Apiu, mo 'Eliesa, pea mo 'Itama. ² Ka na'e mate 'a Natapi pea mo 'Apiu 'i he te'eki ke mate 'a 'ena tamai, pea na'e 'ikai ha'ana fānau: pea ko ia na'e fai ai 'e 'Eliesa mo 'Itama 'ae ngāue fakataula'eiki. ³ Pea na'e vahevahe'i 'akinautolu 'e Tevita, 'io, 'a Satoki 'oe ngaahi foha 'o 'Eliesa, pea mo 'Ahimeleki 'oe ngaahi foha 'o 'Itama, 'o fakatatau mo 'enau ngaahi ngāue 'i he tauhi na'a nau fai. ⁴ Pea na'e tokolahi hake 'ae kau tangata'eiki na'e 'ilo 'i he ngaahi foha 'o 'Eliesa 'iate kinautolu 'oe ngaahi foha 'o 'Itama; pea na'e pehē ni 'a hono vahevahe'i 'akinautolu. 'I he ngaahi foha 'o 'Eliesa na'e ai 'ae kau tangata 'e toko hongofulu ma toko ono na'e 'eiki hake 'i he fale 'o 'enau ngaahi tamai, pea ko e toko valu 'i he ngaahi foha 'o 'Itama 'o fakatatau mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai. ⁵ Na'e pehē ni 'ae vahevahe 'akinautolu 'i he talotalo, ko e fa'ahinga mo e fa'ahinga; he na'e fili mei he ngaahi foha 'o 'Eliesa, pea mei he ngaahi foha 'o 'Itama 'ae kau pule ki he faletapu, mo e kau pule ki he ngaahi me'a 'ae 'Otua. ⁶ Pea na'e tohi 'akinautolu 'e Simaia ko e foha 'o Netanili ko e tangata tohi, ko e taha 'i he kau Livai, 'i he 'ao 'oe tu'i, mo e hou'eiki, pea mo Satoki ko e taula'eiki, mo 'Ahimeleki ko e foha 'o 'Apiata, pea 'i he 'ao 'oe kau mātu'a 'eiki na'e 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai: na'e fili 'ae fale 'e taha 'oe kau mātu'a ma'a 'Eliesa, pea ko e taha ma'a 'Itama. ⁷ Pea ko eni na'e to'o mai 'ae fuofua talotalo kia Sihoiupe, pea ko hono ua kia Sitaia, ⁸ Ko hono tolu kia Halimi, ko hono fā kia Siolimi, ⁹ Ko hono nima kia Malikisa, ko hono ono kia Misamini, ¹⁰ Ko hono fitu kia Hakosi, ko hono valu kia 'Apisa, ¹¹ Ko hono hiva kia Sesua, ko hono hongofulu kia Sikanania, ¹² Ko hono hongofulu ma taha kia Iliasipi, ko hono hongofulu ma ua kia Sakimi. ¹³ Ko hono hongofulu ma tolu kia Hupa, ko hono hongofulu ma fā kia Sesipeapi, ¹⁴ Ko hono hongofulu ma nima kia Pilika, ko hono hongofulu ma ono kia Imeli, ¹⁵ Ko hono hongofulu ma fitu kia Heseli, ko hono hongofulu ma valu kia 'Afisesi, ¹⁶ Ko hongofulu ma hiva kia Pitia, ko hono uofulu kia Sihisikeli, ¹⁷ Ko hono uofulu ma taha kia Sakini, ko hono uofulu ma ua kia Kamuli, ¹⁸ Ko hono uofulu ma tolu kia Tilaia, pea ko hono uofulu ma fā kia Measia. ¹⁹ Ko hono vahevahe ia 'okinautolu 'i he'enau ngāue ke ha'u ki fale 'o Sihova, 'o fakatatau ki honau anga, 'i he muimui kia 'Elone ko 'enau tamai, 'o hangē ko ia na'e fekau'i 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli kiate ia.

²⁰ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngaahi foha 'o Livai eni: 'I he ngaahi foha 'o 'Amilami: ko Supaeli: 'i he ngaahi foha, 'o Supaeli; ko Setia. ²¹ Pea 'ia Lihapea: ko e ngaahi foha 'a Lihapea; ko hono 'uluaki 'a Isia. ²² Pea 'oe kakai Isia; ko Silomoti 'oe ngaahi foha 'o Silomoti; ko Sehati.

²³ Pea 'oe ngaahi foha 'o *Hepeloni*: 'a Selia ko e 'uluaki, mo 'Amalia ko hono toko ua, mo Seesieli ko hono toko tolu, mo Sikamiami ko hono toko fā. ²⁴ Pea 'oe ngaahi

foha 'o 'Usili; ko Maika; pea 'i he ngaahi foha 'o Maika 'a Samili. ²⁵ Ko e tokoua 'o Maika 'a Isia: pea 'oe ngaahi foha 'o Isia; ko Sakalia. ²⁶ Ko e ngaahi foha 'o Melali, ko Mali mo Musi: ko e ngaahi foha 'o Saesia; ko Pino.

²⁷ ¶ Ko e ngaahi foha eni 'o Malali 'ia Saesia; ko Pino, mo Sohami, mo Sakuli, pea mo Ipili. ²⁸ Na'e tupu 'ia Mali 'a Eliasa, pea na'e 'ikai hano foha 'o'ona. ²⁹ Pea koe'uhi ko Kisi: ko e foha 'o Kisi 'a Silamili. ³⁰ Pea ko e ngaahi foha foki 'o Musi; ko Mali, mo Iteli, pea mo Selimoti. Ko e ngaahi foha eni 'oe kau Livai 'o fakatatau mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai. ³¹ Na'e fefai'aki 'ae talotalo 'ekinautolu mo honau kāinga ko e ngaahi foha 'o 'Elone, 'i he 'ao 'o Tevita ko e tu'i, mo Satoki, mo 'Ahimeleki, mo e kau tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai, 'io, *na'e fai felakaaki* 'e he kau mātu'a mo honau ngaahi kāinga talavou.

1 Ko hono toko fiha 'oe kau hiva, pea mo 'enau ngāue. 8 Ko e vahevahe foki 'akinautolu ki he lakanga ngāue 'e uofulu ma fā.

25 NA'E vahevahe foki 'e Tevita mo e hou'eiki pule 'oe ngaahi fa'ahinga, ha ni'hi ke ngāue fakataha mo e ngaahi foha 'o 'Asafi, mo Hemani, pea mo Situtuni, 'akinautolu na'e hiva 'aki 'ae ngaahi ha'ape, mo e ngaahi ütete, pea mo e ngaahi ukamea pakihi: pea ko hono lau eni 'oe kau ngāue 'o fakatatau ki he anga 'o 'enau ngāue: ² Mei he ngaahi foha 'o 'Asafi: ko Sakuli, mo Sosefa, mo Nitania, mo 'Asalela ko e ngaahi foha 'o 'Asafi 'i he pule 'a 'Asafi, 'akinautolu na'e hiva 'o hangē ko e fekau 'ae tu'i. ³ Meia Situtuni: ko e ngaahi foha 'o Situtuni; ko Katalia, mo Sili, Sisaia, mo Hesapea, mo Matitia, ko e toko ono na'e pule'i 'e he'enau tamai ko Situtuni, 'akinautolu na'e hiva 'aki 'ae ha'ape, ke 'atu 'ae fakafeta'i mo e ongoongolelei kia Sihova. ⁴ Meia Hemani: ko e ngaahi foha 'o Hemani: ko Pukia, mo Matania, mo 'Usili, mo Supaeli, mo Selimoti, mo Hanania mo Hanani, mo Iliati, mo Kitaliti, mo Lomanitiesa, mo Sosipikasa, mo Maloti, mo Hotili, pea mo Mehesiote: ⁵ Ko kinautolu ni kotoa pē ko e ngaahi foha 'o Hemani 'ae tangata kikite ki he tu'i, 'i he ngaahi folofola 'ae 'Otua, ke 'iate kinautolu 'ae hiki hake 'oe me'alea. Pea na'e foaki 'e he 'Otua kia Hemani 'ae ngaahi foha 'e toko hongofulu ma fā, mo e 'ofefine 'e toko tolu. ⁶ Na'e pule'i 'akinautolu ni kotoa pē 'e he'enau tamai ke fai 'ae hiva 'i he fale 'o Sihova 'aki 'ae ngaahi me'a ukamea pakihi, mo e ngaahi ütete, pea mo e ngaahi ha'ape, 'i he ngāue 'oe fale 'oe 'Otua, 'o tatau mo e fekau 'ae tu'i kia 'Asafi, mo Situtuni, pea mo Hemani. ⁷ Pea pehē, ko hono tokolahi 'okinautolu, 'oka lau fakataha mo honau kāinga na'e ako'i 'i he ngaahi hiva kia Sihova, 'akinautolu na'e poto lahi ai, ko e toko uangeau mo e valungofulu ma valu.

⁸ ¶ Pea na'a nau fai 'ae talotalo ko e lakanga ki he lakanga, ko e si'i mo e lahi, ko e akonaki pea mo ia na'e akonekina. ⁹ Pea ko eni na'e tō mai 'ae fuofua talotalo kia 'Asafi ma'a Sosefa: ko hono ua kia Katalia, pea ko ia mo hono kāinga mo hono ngaahi foha, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁰ Ko hono tolu kia Sakuli, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma

ua: ¹¹ Ko hono fā kia Isili, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹² Ko hono nima kia Nitania, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹³ Ko hono ono kia Pukai, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁴ Ko hono fitu kia Sisalela, mo hono ngaahi foha mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁵ Ko hono valu kia Sisaia, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁶ Ko hono hiva kia Matania, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁷ Ko hono hongofulu kia Simi, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁸ Ko hono hongofulu ma taha kia 'Asalili, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ¹⁹ Ko hono hongofulu ma ua kia Hasapea, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²⁰ Ko hono hongofulu ma tolu kia Supaeli, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²¹ Ko hono hongofulu ma fā kia Matitia, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga ko e toko hongofulu ma ua: ²² Ko hono hongofulu ma nima kia Selimoti, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²³ Ko hono hongofulu ma ono kia Hanania, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²⁴ Ko hono hongofulu ma fitu kia Sosipikasa, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²⁵ Ko hono hongofulu ma valu kia Hanani, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ono: ²⁶ Ko hono hongofulu ma hiva kia Maloti, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²⁷ Ko hono uofulu kia Iliati, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²⁸ Ko hono uofulu ma taha kia Hotili, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ²⁹ Ko hono uofulu ma ua kia Kitaliti mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ³⁰ Ko hono uofulu ma tolu kia Mehesioti, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua: ³¹ Ko hono uofulu ma fā kia Lomantiesia, mo hono ngaahi foha, mo hono kāinga, ko e toko hongofulu ma ua.

1 Ko e vahevahe 'oe kau le'o matapā. 13 Ko e tufaki 'ae ngaahi matapā 'i he fai 'ae talotalo. 20 Ko e tauhi 'e he kau Livai 'ae ngaahi koloa. 29 Ko e kau matāpule mo e kau fakamaau.

26 PEA koe'uhi ko e ngaahi lakanga 'oe kau le'o matapā: na'e mei he kau Kohate 'a Mesilimia ko e foha 'o Kole, 'i he ngaahi foha 'o 'Asafi. ² Pea ko e ngaahi foha eni 'o Mesilimia ko e 'uluaki fānau ko Sakalia, mo Sitaeli ko hono toko ua, mo Sepatia ko hono toko tolu, pea mo Satinieli ko hono toko fā. ³ Mo 'Elami ko hono toko nima, mo Sihohanani ko hono toko ono, mo Ilionei ko hono toko fitu. ⁴ Pea ko e ngaahi foha foki 'o 'Opeti-Itomi, ko e 'uluaki fānau ko Simaia, mo Sihosapati ko hono toko ua, ko Soa ko hono toko tolu, mo Saka ko hono toko fā, mo Netanili ko hono toko nima, ⁵ Ko 'Amieli ko hono toko ono, mo

'Isaka ko hono toko fitu, mo Piulitei ko hono toko valu: he na'e fakamonū'ia ia 'e he 'Otua. ⁶ Na'e fanau'i foki 'ae ngaahi foha ki hono foha ko Simaia, 'aia na'e pule 'i he fale katoa 'o 'enau tamai: he ko e kau tangata mālohi mo to'a lahi 'akinautolu. ⁷ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Simaia ko Otini, mo Lefaeli, mo 'Opeti, mo Elisapati, pea ko hono kāinga 'o'ona ko e kau tangata mālohi, 'a Elihu, mo Simakia. ⁸ Ko e ngaahi foha 'akinautolu kotoa pē 'o 'Opeti-Itomi: ko kinautolu mo 'enau ngaahi foha, mo honau kāinga, ko e kau tangata fa'a fai mo mālohi ki he ngāue, ko e toko onongofulu ma ua mea 'Opeti-itomi. ⁹ Pea na'e ma'u 'e Mesilimia 'ae ongo foha 'e toko ua mo e kāinga, ko e kau tangata mālohi, ko e toko hongofulu ma valu. ¹⁰ Na'e ma'u foki 'e Hosa, 'aia na'e 'oe fānau 'a Melali, 'ae ngaahi foha: ko e lahi 'i ai 'a Simili, (he neongo na'e 'ikai ko e 'uluaki fānau ia na'e ngaohi ia 'e he'ene tamai ke tu'ukimu'a:) ¹¹ Ko Hilikia ko hono toko ua, mo Tepalia ko hono toko tolu, mo Sakalia ko hono toko fā: ko hono katoa 'oe ngaahi foha mo e kāinga 'o Hosa ko e toko hongofulu ma tolu.

¹² ¶ na'e vahevahe kiate kinautolu ni 'ae kau le'o matapā, ki he kau tangata na'e 'eiki hake, pea na'e fehanga'aki 'a honau ngaahi nofo'anga le'o ke tauhi 'i he fale 'a Sihova. ¹³ Pea na'a nau fai 'ae talotalo, ko e lahi pea ko e si'i, 'o fakatatau pe mo e fale 'o 'enau ngaahi tamai, ki he ngaahi matapā kotoa pē. ¹⁴ Pea ko e vahenga fakahahake na'e tō kia Silimia. Pea na'a nau fai 'ae talotalo ma'a Sakalia ko hono foha, ko e tangata poto 'i he fakakaukau; pea na'e tō 'a hono vahenga 'a'ana ki he feitu'u tokelau. ¹⁵ Kia 'Opeti-Itomi ki he potu tonga pea ki hano ngaahi foha 'o'ona 'ae fale 'o 'Asupimi. ¹⁶ Pea na'e tō mai 'ae vahenga kia Supimi mo Hosa ki he feitu'u lulunga, fakataha mo e matapā ko Saleketi 'i he potu hala 'oku hake ki 'olunga, pea na'e fehanga'aki 'ae nofo'anga le'o ki he nofo'anga le'o 'e taha. ¹⁷ Na'e 'i he feitu'u hahake 'ae Lau Livai 'e toko ono, ki he tokelau 'ae toko fā 'i he 'aho taki taha, ki he feitu'u tonga ko e toko fā 'i he 'aho taki taha, pea 'i he potu ki 'Asupimi ko e tautau toko ua. ¹⁸ Ki Pa'apa'a ki lulunga, ko e toko fā 'i he hala, pea ko e toko ua 'i Pa'apa'a. ¹⁹ Ko hono ngaahi vahevahe ia 'oe kau le'o matapā ki he ngaahi foha 'o Kole, pea ki he ngaahi foha 'o Melali.

²⁰ ¶ Pea 'i he kau Livai, na'e pule 'a 'Ahisa ki he ngaahi koloa 'i he fale 'oe 'Otua, pea ki he ngaahi koloa 'oe ngaahi me'a na'e fakatapui. ²¹ Ko kinautolu ni ko e ngaahi foha 'o Latani: ko e ngaahi foha 'oe tangata Kesomi ko Latani, ko e tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai, 'io, 'o Latani ko e tangata Kesomi, ko Sehieli. ²² Pea ko e ngaahi foha 'o Sehieli eni ko Sitami, mo Soeli ko hono tokoua, 'aia na'e pule ki he ngaahi koloa 'oe fale 'o Sihova. ²³ 'Oe kakai 'Amilami, mo e kakai 'Isa, ko e kakai Hepeloni, mo e kakai 'Usili: ²⁴ Pea ko Sipelui ko e foha 'o Kesomi, ko e foha 'o Mōsese, na'e pule ia ki he ngaahi koloa. ²⁵ Pea ko hono kāinga 'ia 'Eliesa: ko hono foha 'o'ona ko Lihapea, mo Sesaia ko hono foha 'o'ona, mo Solami ko hono foha 'o'ona, mo Sikili ko hono foha 'o'ona, mo Silomiti ko hono foha 'o'ona. ²⁶ Pea ko e

Silomiti ko ia mo hono ngaahi kāinga na'e pule ki he ngaahi koloa 'oe me'a na'e fakatapui, 'aia na'e fakatapui 'e Tevita ko e tu'i, mo e hou'eiki 'oe ngaahi tamai, 'ae ngaahi 'eiki pule ki he ngaahi toko afe, mo e ngaahi teau, pea mo e hou'eiki na'e pule ki he kautau. ²⁷ Na'a nau fa'a fakatapui mei he koloa na'e ma'u 'i he ngaahi tau, ke tokoni 'aki 'ae fale 'o Sihova. ²⁸ Pea mo ia kotoa pē na'e fakatapui 'e Samuela. ko e tangata kikite, mo Saula ko e foha 'o Kisi, mo 'Apina ko e foha 'o Nea, mo Soape ko e tama 'a Seluia: mo ia kotoa pē na'e fakatapui ha me'a, na'e pule'i ia 'e Silomiti, pea mo hono ngaahi kāinga. ²⁹ Pea 'oe kakai 'o 'Isa, na'e tuku 'a Kinania mo hono ngaahi foha ki he ngāue 'itu'a 'i 'Isileli, 'io, ko e kau matāpule mo e kau fakamaau. ³⁰ Pea 'oe kakai Hepeloni na'e matāpule 'a Hasapea pea mo hono kāinga, ko e kau tangata to'a, pea ko e toko taha afe ma fitungeau, 'iate kinautolu 'o 'Isileli 'i he kauvai mai ki heni 'o Soatani ki lulunga, 'i he ngāue 'a Sihova, pea 'i he ngāue 'ae tu'i. ³¹ Pea 'i he kakai Hepeloni na'e 'eiki hake 'a Selisa, 'io, 'iate kinautolu 'o Hepeloni, 'o fakataua mo e ngaahi to'utangata 'o 'enau ngaahi tamai. Na'e kumi 'akinautolu 'i hono fāngofulu ta'u 'oe pule 'a Tevita, pea na'e 'ilo 'iate kinautolu 'ae kau tangata mālohi lahi mo to'a 'i Sesa 'o Kiliati. ³² Pea ko hono kāinga, ko e kau tangata to'a, na'e toko ua afe ma fitungeau, ko e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai, 'aia na'e fakanofu 'e he tu'i ko Tevita, ke pule ki he fa'ahinga 'o Lupeni, mo e fa'ahinga 'o Kata, mo hono vaheua 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'i he me'a kotoa pē na'e kau ki he 'Otua, mo e me'a kotoa pē na'e kau ki he tu'i.

1 Ko e ngaahi 'eikitau 'e toko hongofulu ma ua ki he māhina taki taha. 16 Ko e hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga 'e hongofulu ma ua. 23 Ko e ta'ofi 'ae lau hake 'ae kakai. 25 Ko e kau matāpule ni'ihi 'a Tevita.

27 PEA ko eni, 'o hangē ko hono lau hake 'ae fānau 'a 'Isileli, ko kinautolu na'e tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a, mo kinautolu na'e 'eiki pule ki he ngaahi toko afe mo e ngaahi teau, mo 'enau kau matāpule 'aia na'e fai 'ae ngāue ki he tu'i 'i hono anga 'oe ngaahi lakanga, 'akinautolu na'e hū mai mo 'alu atu taki taha 'i hono māhina 'i he ngaahi māhina kotoa pē 'oe ta'u, ko hono lau fakakātoa 'oe lakanga taki taha, ko e toko ua mano mo e fā afe. ² Na'e pule ki he 'uluaki lakanga 'i he 'uluaki māhina 'a Sasopeami ko e foha 'o Sapitieli: pea 'i hono lakanga 'o'ona na'e ai 'ae toko ua mano mo e fā afe. ³ Na'e 'oe fānau 'a Pelesi ia pea ko e 'eiki lahi ia ki he ngaahi 'eiki pule kotoa pē 'oe kautau 'i he 'uluaki māhina. ⁴ Pea na'e pule ki he lakanga 'i hono ua 'oe māhina 'a Totei ko e tangata 'Ahoia, pea na'e pule foki ki hono lakanga 'o'ona 'a Mikiloti: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona foki 'ae toko ua mano mo e fā afe. ⁵ Ko hono toko tolu 'oe 'eiki pule 'oe kautau ki hono tolu 'oe māhina, ko Penaia ko e foha 'o Sihoiata, ko e tangata na'e 'eiki: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ⁶ Ko eni ia 'ae Penaia 'aia na'e to'a lahi 'i he "Toko Tolungofulu," pea 'eiki hake 'i he "Toko Tolungofulu:" pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'a hono

foha ko 'Amisapati. ⁷ Ko hono toko fā ki hono fā 'oe māhina, ko 'Asaeli ko e tokoua 'o Soape, mo Sepatia ko hono foha na'e hoko mo ia: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ⁸ Pea ko hono toko nima 'oe 'eiki ki hono nima 'oe māhina, ko Samuti ko e tangata Isila: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ⁹ Pea ko hono toko ono ki hono ono 'oe māhina, ko Ila ko e foha 'o Ikesi ko e tangata Tiko: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹⁰ Pea ko hono toko fitu ki hono fitu 'oe māhina, ko Helesi ko e tangata Piloni mei he fānau 'a 'Ifalemi: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹¹ Ko hono toko valu ki hono valu 'oe māhina, ko Sipikei ko e tangata Husa, mei he kakai Sela: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹² Ko hono toko hiva ki hono hiva 'oe māhina, ko 'Apiesa ko e tangata 'Anitoti, 'oe kakai Penisimani: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹³ Ko hono toko hongofulu ki hono hongofulu 'oe māhina, ko Mehelei ko e tangata Nitofa, 'oe kakai Sela: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹⁴ Ko hono toko hongofulu ma taha 'oe māhina, ko Penaia ko e tangata Pilatoni, 'oe fānau 'a 'Ifalemi: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹⁵ Ko hono toko hongofulu ma ua ki hono hongofulu ma ua 'oe māhina ko 'Elitai ko e tangata Nitofa, 'oe kakai Otinili: pea na'e 'i hono lakanga 'o'ona 'ae toko ua mano mo e fā afe. ¹⁶ Pea ko e ngaahi 'eiki foki ki he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli: ko e 'eiki 'i he fa'ahinga 'o Lupeni, ko 'Eliesa ko e foha 'o Sikili: pea ki he fa'ahinga 'o Simione 'a Sifatia ko e foha 'o Meaka: ¹⁷ Ki he fa'ahinga 'o Livai, 'a Hasapea ko e foha 'o Kimueli: 'oe fa'ahinga 'o 'Elone, 'a Satoki: ¹⁸ 'Oe fa'ahinga 'o Siuta, 'a Elihu ko e kāinga 'o Tevita: ē fa'ahinga 'o 'Isaka, 'a Omili ko e foha 'o Mikaeli: ¹⁹ 'Oe fa'ahinga 'o Sepuloni, 'a Isimaia ko e foha 'o 'Opataia: 'oe fa'ahinga 'o Nafitali, 'a Selimoti ko e foha 'o 'Asilieli: ²⁰ 'Oe fānau 'a 'Ifalem, ko Hosea ko e foha 'o 'Asasia: 'oe vahe ua 'oe fa'ahinga 'o Manase, 'a Soeli ko e foha 'o Pitaia: ²¹ 'Oe vahe ua 'oe fa'ahinga 'o Manase 'aia na'e nofo 'i Kiliati, ko Ito ko e foha 'o Sakalia: 'oe fa'ahinga 'o Penisimani, 'a Seesieli ko e foha 'o 'Apina: ²² 'Oe fa'ahinga 'o Tani, 'a Esalili ko e foha 'o Silohami. Ko kinautolu eni na'e 'eiki hake 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli.

²³ ¶ Ka na'e 'ikai ke lau 'e Tevita 'ae kakai mei hono uofulu ta'u 'o 'enau motu'a 'o fai hifo: he koe'uhi na'e pehē 'e Sihova ke ne fakatokolahi 'a 'Isileli ke hangē ko e ngaahi fetu'u 'oe langi. ²⁴ Na'e kamata lau 'ae kakai 'e Soape ko e tama 'o Seluia, ka na'e 'ikai te ne fa'a faka'osi ia, koe'uhi na'e tō ai 'ae houhau ki 'Isileli 'i he me'a ko ia; pea na'e 'ikai tohi 'a hono lau ki he tohi fakamatala me'a 'oe tu'i ko Tevita. ²⁵ ¶ Pea na'e pule 'a 'Asimaveti ko e foha 'o 'Atieli ki he ngaahi koloa 'ae tu'i: pea na'e pule 'a Sihonatani ko e foha 'o 'Usia ki he ngaahi feleoko 'i he ngaahi tokangoue, pea 'i he ngaahi kolo, pea 'i he ngaahi potu kakai si'i, pea 'i he ngaahi fale tau: ²⁶ Pea na'e pule 'a Eseli ko e foha Kilupi kiate kinautolu na'e ngāue 'i he tō

ngoue 'i he ngaahi tokangangoue: ²⁷ Pea na'e pule ki he ngaahi ngoue vaine 'a Simi ko e tangata Lama: pea na'e pule ki he fua 'oe ngaahi ngoue vaine 'aia na'e tuku ki he ngaahi 'oe uaine, 'a Sapiti ko e tangata Safani: ²⁸ Pea na'e pule 'a Peali-Hanani ko e tangata Kiteli, ki he ngaahi 'akau ko e 'olive mo e ngaahi 'akau ko e Sukamino, 'aia na'e tupu 'i he ngaahi potu tokalelei: pea na'e pule 'a Soasi ki he ngaahi fale tukunga lolo. ²⁹ Pea na'e pule 'a Sitilei ko e tangata Saloni, ki he fanga manu na'e fafanga'i 'i Saloni: pea na'e pule 'a Safati ko e foha 'o 'Atilai ki he fanga manu na'e fafanga'i 'i he ngaahi potu talalo: ³⁰ Na'e pule foki 'a Opili ko e tangata 'Isime'eli ki he fanga kāmeli: pea na'e pule ki he fanga 'asi 'a Setia ko e tangata Melonoti: ³¹ Pea na'e pule ki he fanga sipi 'a Sasisi ko e tangata Heka'ā. Ko kinautolu kotoa pē eni na'e pule ki he koloa kotoa pē na'e 'o Tevita ko e tu'i. ³² Pea ko Sonatane foki ko e tu'asina 'a Tevita, ko e tangata fai fakakaukau, mo poto lahi ia, pea ko e tangata tohi pea na'e nofo 'a Sehieli ko e foha 'o Hikimoni fakataha mo e ngaahi foha 'oe tu'i: ³³ Pea ko 'Ahitofeli ko ia ia na'e fai fakakaukau ma'ae tu'i: pea ko e takanga 'oe tu'i ko Husai ko e tangata 'Aliki: ³⁴ Pea na'e hoko mo 'Ahitofeli 'a Sihoiata, ko e foha 'o Penaia, mo 'Apiata: pea ko Soape ko e pule lahi ia ki he kautau 'oe tu'i.

1 'Oku enginaki'i 'ae kakai 'e Tevita ke nau manavahē ki he 'Otua. 9 'Oku ne tokoni mo na'ina'i kia Solomone ke ne langa 'ae faletapu.

28 PEA na'e fakataha 'e Tevita, ki Selūsalema, 'ae hou'eiki kotoa pē 'o 'Isileli, 'ae hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga, mo e ngaahi 'eiki 'oe ngaahi kaungangāue 'aia na'e tauhi ki he tu'i 'i honau lakanga, mo e ngaahi 'eiki na'e pule ki he ngaahi toko afe, mo e ngaahi 'eiki na'e pule ki he ngaahi toko teau, mo e kau tauhi koloa kotoa pē na'e pule ki he koloa mo e fanga manu 'ae tu'i, mo ia na'e 'i hono ngaahi foha, mo e kau matāpule, mo e kau tangata mālohi lahi, pea mo e kau tangata to'a kotoa pē. ² Pea na'e toki tu'u hake 'a Tevita ko e tu'i ki hono va'e, 'o ne pehē, "'E hoku kāinga, mo hoku kakai, fanongo mai kiate au: na'aku tokanga 'i hoku loto ke langa ha fale ko e mālōlō'anga ki he puha 'oe fuakava 'a Sihova, pea ko e potu ke tu'u ai 'ae va'e 'o hotau 'Otua, pea na'aku fai 'ae tokonaki ma'ae langa fale: ³ Ka na'e pehē mai 'e he 'Otua kiate au, 'E 'ikai te ke langa 'e koe ha fale ki hoku huafa, koe'uhi ko e tangata fa'a tau koe, pea kuo ke lilingi 'ae toto. ⁴ Ka na'e fili mu'a au 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli mei he fale kotoa pē 'o 'eku tamai ke u hoko ko e tu'i ki 'Isileli 'o ta'engata: he kuo ne fili 'a Siuta ke pule; pea mei he fale 'o Siuta, ko e fale 'o 'eku tamai 'a'aku; pea mei he ngaahi foha 'o 'eku tamai na'a ne finangalo lelei kiate au ke u hoko ko e tu'i ki 'Isileli katoa: ⁵ Pea 'i hoku ngaahi foha kotoa pē, (he kuo foaki 'e Sihova 'ae ngaahi foha tokolahe kiate au,) kuo ne fili 'a Solomone ko hoku foha, ke nofo ki he nofo'a fakatu'i 'oe pule'anga 'o Sihova ke pule'i 'a 'Isileli. ⁶ Pea na'a ne pehē kiate au, 'Ko Solomone ko ho foha, ko ia ia 'e langa 'a hoku fale, mo hoku ngaahi loto'ā: he kuo u fili ia ke hoko ko hoku fo-

ha, pea teu hoko au ko 'ene tamai. ⁷ Pea te u fokotu'u-ma'u foki 'a hono pule'anga ke ta'engata, 'o kapau te ne mālohi ke fai 'a 'eku ngaahi fekau mo 'eku ngaahi fakamaau, 'o hangē ko ia 'oku fai he 'aho ni.' ⁸ Ko ia foki, mou tauhi mo kumi ki he ngaahi fekau kotoa pē 'a Sihova ko homou 'Otua, 'i he 'ao 'o 'Isileli katoa ko e fakataha kia Sihova, pea 'i he 'afio ki ai 'ahotau 'Otua: koe'uhi ke mou ma'u 'ae fonua lelei ni, pea tuku fakaholo ia ko e tofi'a ki ho'omou fānau ki mui 'iate ki-moutolu 'o ta'engata."

⁹ ¶ Pea ko koe, "'E Solomone ko hoku foha, ke ke 'ilo 'e koe ki he 'Otua 'o ho'o tamai, pea ke tauhi kiate ia 'a-ki ho loto katoa, pea 'i he loto fie fai: he 'oku hakule 'e Sihova 'ae loto kotoa pē, pea 'oku ne 'ilo'i 'ae filio'i mo e fakakaukau kotoa pē: kapau te ke kumi kiate ia, te ke 'ilo ia 'e koe; pea kapau te ke li'aki ia, te ne li'aki koe 'o lauikuonga. ¹⁰ Pea ke tokanga eni; he kuo fili koe 'e Sihova ke ke langa ha fale ma'ae faletapu ke ke mālohi koe, pea ke ngāue." ¹¹ Pea na'e toki 'ange 'e Tevita kia Solomone ko hono foha 'ae fakatātā ki he fale hū'anga fakamalumu, pea mo hono ngaahi potu fale 'o ia, pea ko e ngaahi potu tukungakoloa 'i ai, pea mo hono ngaahi potu fale ki 'olunga, mo hono ngaahi potu fale ki loto, pea mo e potu ma'ae 'afio'anga 'oe 'alo'ofa, ¹² Pea mo e fakatātā 'oe me'a kotoa pē na'e 'ilo 'e ia mei he laumālie, 'i he ngaahi loto'ā 'oe fale 'o Sihova, pea mo e ngaahi potu'i fale kotoa pē na'e tu'u takatakai, mo e ngaahi potu tukunga koloa 'oe fale 'oe 'Otua, pea mo e ngaahi tukunga koloa 'oe ngaahi me'a na'e fakatapu: ¹³ Pea ko e ngaahi lakanga foki 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai, pea mo e ngāue kotoa pē 'oe tauhi 'i he fale 'o Sihova, pea koe'uhi ko e ngaahi nāunau 'oe ngāue 'i he fale 'o Sihova: ¹⁴ Ko e koula na'e fakamamafa ki he me'a koula, ma'ae ngaahi nāunau ki he ngāue kehekehe kotoa pē: mo e siliva na'e fakamamafa ki he ngaahi me'a siliva ki he ngāue kehekehe kotoa pē: ¹⁵ 'Io, 'ae mamafa 'oe koula ma'ae ngaahi tu'ungamaama, pea ma'ae ngaahi 'ai'anga lolo koula, ko e fakamamafa ma'ae tu'ungamaama taki taha, pea ma'a hono ngaahi 'ai'anga lolo: pea na'e fakamamafa 'ae siliva ma'ae ngaahi tu'ungamaama siliva, ki he tu'ungamaama mo hono ngaahi 'ai'anga lolo, 'o fakatatau ki he anga 'oe tu'ungamaama taki taha. ¹⁶ Pea na'a ne fakamamafa 'ae koula ma'ae ngaahi palepale 'oe mā 'oe 'ao, ki he palepale taki taha; pea mo e siliva ki he ngaahi palepale siliva: ¹⁷ Mo e koula haohaoa foki ki he ngaahi me'a hikofi kakano, mo e ngaahi ipu luoluo, pea mo e ngaahi ipu inu: pea na'e fakamamafa 'ae koula ma'ae ngaahi ipu koula luoluo, ki he ipu luoluo taki taha; pea pehē, mo e fakamamafa 'ae siliva ki he ngaahi ipu siliva luoluo taki taha: ¹⁸ Pea mo e koula na'e fakama'a na'e fakamamafa ma'ae feilaulau'anga 'oe me'a namu kakala; mo e koula ki he fakatātā 'oe salioite 'oe ongo selupi 'aia na'e malofa 'a hona kapakau, mo fakamalumu 'aki 'ae puha 'oe fuakava 'o Sihova. ¹⁹ Na'e faka'ilo mai eni kotoa pē 'i he tohi 'e Sihova, "'I he 'iate au 'a hono nima, 'ae ngaahi ngāue kotoa pē 'oku 'i he fakatātā ni." ²⁰ Pea na'e pehē

'e Tevita kia Solomone ko hono foha, "Ke ke mālohi koe mo ke to'a lahi, mo ngāue: 'oua na'a ke manavahē, pe te ke lilika: he ko Sihova ko e 'Otua, ko hoku 'Otua, 'e kau ia kiate koe; 'e 'ikai te ne fakatukutuku'i koe, pe te ne li'aki koe, kae'oua ke ke faka'osi 'ae ngāue kotoa pē ki he tauhi 'ae fale 'a Sihova. ²¹ Pea vakai, ko e ngaahi lakanga 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai 'e 'a-nautolu 'ae ngaahi ngāue kehekehe 'i he fale 'oe 'Otua: pea 'e 'iate koe ki he ngaahi ngāue kehekehe kotoa pē, 'ae kau tangata poto kotoa pē 'oku fie fai, ki he ngaahi ngāue kehekehe; pea 'e tali fekau foki meiate koe 'ae hou'eiki pea mo e kakai kotoa pē."

1 Ko e me'a 'ia Tevita 'oku 'omi fiefia ai 'e he hou'eiki mo e kakai 'a 'enau ngaahi me'a'ofa. 10 Ko e lotu mo e fakafeta'i 'a Tevita. 20 'Oku fakafeta'i 'e he kakai ki he 'Otua pea 'oku nau fakanofa 'a Solomone ke tu'i. 26 Ko e pule mo e pekia 'a Tevita.

29 NA'E pehē foki 'e Tevita ko e tu'i ki he fakataha kotoa pē, "Oku kei talavou mo vaivai pe 'a Solomone ko hoku foha, 'aia pe tokotaha kuo fili 'e he 'Otua, he 'oku lahi 'ae ngāue: he 'oku 'ikai mā ha tangata 'ae fale lahi, ka kia Sihova ko e 'Otua. ² Pea ko eni kuo u fai tokonaki 'eau 'aki 'a hoku mālohi kātoa, ma'ae fale 'o hoku 'Otua, 'ae koula ki he me'a koula, mo e siliva ki he me'a siliva, mo e palasa ki he me'a palasa, mo e ukamea ki he me'a ukamea, mo e ta'anga ki he ngaahi me'a 'akau; mo e maka ko e 'onike ke fonofono 'aki, mo e ngaahi maka ngingila mo lanu kehekehe, mo e fa'ahinga maka mahu'inga kotoa pē, pea mo e maka hinehina, ko e me'a lahi. ³ Pea koe'uhi foki kuo u tukupau 'a 'eku 'ofa ki he fale 'a hoku 'Otua, ko ia kuo u 'atu mei he'eku koloa totonu 'a'aku, 'ae koula mo e siliva, 'aia kuo u 'atu ma'ae fale 'o hoku 'Otua, ko e fakalahi 'ata'atā pe ki he me'a kotoa pē 'aia kuo u tokonaki ki he fale mā'oni'oni, ⁴ 'Io, 'ae taleniti koula 'e tolu afe, 'oe koula mei Ofeli, mo e taleniti siliva ma'ae fitu afe, ke 'aofi 'aki 'ae ngaahi holisi 'oe fale: ⁵ Ko e koula ki he me'a koula, mo e siliva ki he me'a siliva, pea ki he ngaahi ngāue kehekehe 'e fai 'e he nima 'oe kau tufunga. Pea ko hai ha taha 'oku fie fakafonu hono nima ke ngāue kia Sihova he 'aho ni?"

⁶ ¶ Pea na'e toki 'atu me'a 'i he fiefia fai 'e he kau tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a mo e hou'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, pea mo e ngaahi 'eiki na'e pule ki he ngaahi toko afe mo e ngaahi teau, pea mo kinautolu na'e pule ki he ngāue 'ae tu'i. ⁷ Pea *na'a nau* foaki ma'ae ngāue 'i he fale 'oe 'Otua ko e koula, ko e taleniti 'e nima afe, mo e konga kehe 'e taha mano, pea ko e siliva ko e taleniti 'e taha mano, pea mo e taleniti 'e taha mano ma valu afe 'oe palasa, pea mo e taleniti 'e taha kilu 'oe ukamea. ⁸ Pea ko kinautolu na'e ma'u 'ae ngaahi maka mahu'inga na'a nau foaki ia ki he koloa 'oe fale 'o Sihova 'i he nima 'o Sehieli ko e tangata Kesoni. ⁹ Pea na'e toki fiefia ai 'ae kakai, koe'uhi na'a nau 'atu 'i he fiefia fai, pea 'i he loto angatonu na'a nau 'atu loto lelei pe kia Sihova: pea na'e fiefia foki 'a Tevita ko e tu'i 'i he fiefia lahi.

¹⁰ ¶ Ko ia na'e fakafeta'i 'e Tevita kia Sihova 'i he 'ao 'oe fakataha kātoa: pea na'e pehē 'e Tevita, "Fakafeta'i kiate koe, 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ko 'emau tamai, ke ta'engata pea ta'engata. ¹¹ 'Oku 'o'ou, 'E Sihova, 'ae mā'olunga, mo e mālohi, mo e nāunau, mo e ikuna, pea mo e māfimafi: he 'oku 'o'ou 'ae me'a kotoa pē 'oku 'i he langi pea mo e māmani: 'oku 'o'ou 'ae pule'anga, 'E Sihova, pea 'oku hiki hake koe ko e 'ulu ki he me'a kotoa pē. ¹² 'Oku meiate koe 'ae koloa mo e ongoongolahi, pea 'oku ke pule koe ki he me'a kotoa pē; pea 'oku 'i ho nima 'ae mālohi mo e mafai; pea 'oku 'i ho nima 'o'ou 'ae fa'a hakeaki'i, mo e foaki 'oe mālohi ki he me'a kotoa pē. ¹³ Ko ia foki, 'a homau 'Otua, 'oku mau fakafeta'i kiate koe, mo fakaongoongolelei 'a ho huafa nāunau'ia. ¹⁴ Ka ko hai au, pea ko hai 'a hoku kakai, ke pehē ke mau fa'a 'atu me'a pehē ni 'i he fiefia fai? He 'oku meiate koe 'ae me'a kotoa pē, pea kuo mau 'atu pe kiate koe mei he me'a 'oku 'o'ou. ¹⁵ He ko e kau muli 'akimautolu 'i ho 'ao, mo e kau 'āunofa, 'o hangē ko 'emau ngaahi tamai kotoa pē: 'oku tatau mo e ata 'a homau ngaahi 'aho 'i he māmani, pea 'oku 'ikai ha nofo ma'u. ¹⁶ 'E Sihova ko homau 'Otua, ko e koloa kotoa pē kuo mau tokonaki ke langa 'aki ha fale kiate koe ma'a ho huafa mā'oni'oni, 'oku mei ho nima 'o'ou, pea 'oku 'o'ou kotoa pē. ¹⁷ 'Oku ou 'ilo foki, 'e hoku 'Otua, 'oku ke 'ahi'ahi'i 'e koe 'ae loto, pea 'oku ke finangalo lelei ki he angatonu. Ka ko au, 'i he angatonu 'o hoku loto kuo u 'atu fiefia fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē: pea kuo u mamata fiefia 'eni ki ho'o kakai, 'a 'eni kuo fakataha ni, mo 'enau 'atu me'a kiate koe 'i he fiefia fai. ¹⁸ 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo 'Isileli, ko 'emau ngaahi tamai, ke ke tuku ma'u eni ki he filio'i mo e fakakaukau 'oe loto 'o ho'o kakai ke ta'engata, pea ke teuteu 'a honau loto kiate koe: ¹⁹ Pea ke foaki kia Solomone ko hoku foha ha loto haohaoa, ke ne tokanga ki ho'o ngaahi fekau, mo ho'o ngaahi fakamo'oni, mo ho'o ngaahi fono, pea ke fai ia kotoa pē, pea ke langa 'ae fale lahi 'aia kuo u fai tokonaki ki ai."

²⁰ ¶ Pea na'e pehē 'e Tevita ki he fakataha kātoa, "Ko eni mou fakafeta'i kia Sihova ko homou" 'Otua. Pea na'e fakafeta'i 'e he fakataha kātoa kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, pea na'e punou hifo honau 'ulu, mo nau hū kia Sihova, pea mo e tu'i. ²¹ Pea na'a nau 'atu 'ae ngaahi feilaulau kia Sihova, mo nau 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova, 'i he 'aho na'e fehohoi mo e 'aho ko ia, 'io, ko e fanga pulu 'e taha afe, mo e fanga sipitangata 'e taha afe, mo e fanga lami 'e taha afe, fakataha mo 'enau ngaahi feilaulau me'ainu, pea mo e ngaahi feilaulau lahi 'aupito ma'a 'Isileli kātoa: ²² Pea na'a nau kai mo inu 'i he 'ao 'o Sihova 'i he 'aho ko ia 'i he fiefia lahi. Pea na'a nau fakanofa 'a Solomone ko e foha 'o Tevita ke tu'i ko hono liunga ua, mo nau pani ia 'aki 'ae lolo kia Sihova ke hoko ko e pule lahi, pea ke taula'eiki 'a Satoki. ²³ Pea na'e toki nofo 'a Solomone ki he nofo'a fakatu'i 'o Sihova ko e tu'i ko e fetongi 'o 'ene tamai ko Tevita, pea na'a ne monū'ia; pea na'e talangofua 'a 'Isileli kātoa kiate ia.

²⁴ Pea na'e anganofa kia Solomone ko e tu'i 'ae hou'eiki kotoa pē, mo e kau tangata mālohi, pea mo e ngaahi foha kotoa pē foki 'oe tu'i ko Tevita. ²⁵ Pea na'e fakahikihiki lahi 'aupito 'a Solomone 'e Sihova 'i he 'ao 'o 'Isileli kātoa, pea ne tuku kiate ia 'ae ngaahi me'a fakatu'i na'e te'eki ke tuku ki ha tu'i na'e mu'a 'iate ia 'i 'Isileli.

²⁶ ¶ Na'e pehē 'ae pule 'a Tevita ko e foha 'o Sese ki 'Isileli kātoa. ²⁷ Pea ko e kuonga na'a ne pule ai ki 'Isileli, ko e ta'u 'e fāngofulu; na'a ne pule 'i Hepeloni 'i he ta'u 'e fitu, pea na'a ne pule 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e tolungofulu ma tolu. ²⁸ Pea na'a ne pekia 'i he'ene hoko 'o motu'a lelei, kuo lahi hono 'aho, mo ne koloa'ia, mo

ongoongolelei: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Solomone. ²⁹ Pea ko eni ko e ngaahi ngāue 'a Tevita, mei he kamata'anga 'o a'u ki mui, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi 'a Samuela ko e tangata kikite, pea 'i he tohi 'a Natani ko e palōfita, pea 'i he tohi 'a Kata ko e tangata kikite, ³⁰ 'A 'ene pule kotoa pē, mo 'ene mālohi, mo e ngaahi me'a na'e fai kiate ia 'i hono kuonga, pea ki 'Isileli foki, pea ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe ngaahi fonua.

Vahe

2 Me'a Hokohoko

FAKAMATALA

Vahe

1 Ko e feilaulau molumalu na'e fai 'e Solomone 'i Kipione. 7 Oku fili 'ae poto 'e Solomone, pea 'oku tāpuaki'i ia 'e he 'Otua. 13 Ko e mālohi mo e koloa'ia 'a Solomone.

1 PEA na'e fakamālohi 'a Solomone ko e foha 'o Tevita 'i hono pule'anga, pea na'e 'iate ia 'a Sihova ko hono 'Otua, 'o ne fakahikihiki ia ke lahi 'aupito. 2 Pea na'e toki lea 'a Solomone ki 'Isileli kotoa pē, ki he hou'eiki pule 'oe ngaahi toko afe, mo e ngaahi toko teau, pea ki he kau fakamaau, pea ki he ngaahi pule fonua kotoa pē 'i 'Isileli, ko e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai. 3 Pea ko ia na'e 'alu ai 'a Solomone, mo e fakataha kotoa pē mo ia, ki he potu mā'olunga na'e 'i Kipione; he na'e 'i ai 'ae fale fehikitaki 'oe fakataha 'oe 'Otua, 'aia na'e ngaohi 'i he toafa 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova. 4 Ka kuo 'omi 'e Tevita 'ae puha 'oe fuakava 'ae 'Otua mei Kesa-Sialimi ki he potu na'e teuteu 'e Tevita ki ai: he na'a ne fokotu'u ha fale fehikitaki ki ai 'i Selūsalema. 5 Pea ko e feilaulau'anga palasa foki, 'aia na'e ngaohi 'e Pesalili ko e foha 'o Uli ko e foha 'o Hua na'a ne tuku ia 'i he 'ao 'oe fale fehikitaki 'o Sihova: pea na'e kumi ki ai 'e Solomone pea mo e fakataha. 6 Pea na'e 'alu hake ki ai 'a Solomone ki he feilaulau'anga palasa 'i he 'ao 'o Sihova, 'aia na'e 'i he fale fehikitaki 'oe fakataha, pea ne 'atu ai 'i hono funga ha ngaahi feilaulau tutu 'e taha afe.

7 ¶ Pea 'i he pō ko ia na'e hā mai 'a Sihova kia Solomone, mo ne pehē kiate ia, "Kole mai ha me'a te u foaki kiate koe." 8 Pea na'e pehē 'e Solomone ki he 'Otua, "Kuo ke fakahā 'ae 'alo'ofa lahi kia Tevita ko 'eku tamai, pea kuo ke tuku au ke u fetongi ia 'i he pule. 9 Pea ko eni, 'E Sihova ko e 'Otua, tuku ke fakapapau 'ae tala'ofa na'e fai ki he'eku tamai ko Tevita: he kuo ke tuku au ko e tu'i ki ha kakai 'oku lahi 'o hangē ko e efu 'oe kelekele. 10 Foaki mai eni 'ae poto mo e 'ilo'ilo, koe'uhi ke u fa'a fe'alu'aki 'i he 'ao 'oe kakai: he ko hai 'oku fa'a fakamaau 'a ho'o kakai lahi ni?" 11 Pea na'e pehē 'e he 'Otua kia Solomone, "Koe'uhi na'e 'i ho loto 'ae me'a ni pea kuo 'ikai te ke kole ha koloa, pe ko e ma'u me'a, pe ko e ongoongo lahi, pe ko e mo'ui 'a ho'o ngaahi fili, pe te ke kole ke ke mo'ui fuoloa: ka kuo ke kole ki he poto mo e 'ilo'ilo ma'au, koe'uhi ke ke fa'a fakamo'ui ai 'a hoku kakai, 'aia kuo u tuku koe ke ke tu'i ki ai: 12 Kuo foaki kiate koe 'ae poto mo e 'ilo'ilo: pea te u foaki kiate koe 'ae koloa mo e ma'u me'a, mo e ongoongo lahi, kuo te'eki ke ma'u 'o lahi pehē 'e he

ngaahi tu'i kuo 'i mu'a ange 'iate koe, pea 'e 'ikai ma'u 'o tatau mo ia 'e ha tokotaha 'e muimui kiate koe."

13 ¶ Pea hili eni na'e ha'u 'a Solomone mei he potu mā'olunga na'e 'i Kipione ki Selūsalema, mei he 'ao 'oe fale fehikitaki 'oe fakataha, pea na'a ne pule ki 'Isileli. 14 Pea na'e tākaki 'e Solomone 'ae ngaahi saliate mo e kau tangata heka hoosi: pea na'a ne ma'u 'ae saliate 'e taha afe ma fāngeau, mo e kau heka hoosi 'e taha mano ma ua afe, pea na'a ne tuku 'akinautolu ki he ngaahi kolo tukunga saliate, pea ke nofo mo e tu'i 'i Selūsalema. 15 Pea na'e ngaohi 'e he tu'i 'ae siliva mo e koula ke hangē ko e maka 'i Selūsalema, pea na'a ne ma'u 'o lahi 'ae ngaahi 'akau sita ke tatau mo e ngaahi 'akau sukamino 'i he potu talalo. 16 Pea na'e 'omi kia Solomone 'ae fanga hoosi mei 'Isipite, 'aia na'e tākaki: pea na'e ma'u 'aia na'e tākaki 'e he kau fakatau 'ae tu'i 'i he totongi. 17 Pea na'e 'alu atu mo 'ohake ha saliate mei 'Isipite ko hono totongi ko e konga siliva 'e onongeau: pea ko e totongi ki ha hoosi 'e taha ko e teau ma nimangofulu: pea na'e pehē 'enau taufetuku foki ia ki he ngaahi tu'i kotoa pē 'oe kakai Heti pea mo e ngaahi tu'i 'o Silia.

1 Ko e kau ngāue 'a Solomone ke langa hake 'ae faletapu, mo 'ene kole meia Helami 'ae kau tufunga mo e alanga fale. 11 Ko e fai lelei kiate ia 'e Helami.

2 PEA na'e pau pe 'ae loto 'o Solomone ke langa ha fale ki he huafa 'o Sihova, pea mo ha fale ma'a hono pule'anga. 2 Pea na'e vahe atu 'o lau 'e Solomone 'ae kau tangata 'e toko fitu mano ke fua 'ae ngaahi kavenga, mo e toko valu mano ke fai ta'anga 'i he mo'unga, pea mo e toko tolu afe mo e onongeau ke enginaki'i 'akinautolu.

3 ¶ Pea na'e fekau atu 'e Solomone kia Helami ko e tu'i 'o Tala, 'o pehē, "O hangē ko ho'o fai kia Tevita ko 'eku tamai, mo ke 'omi kiate ia 'ae ngaahi sita ke langa 'aki mo'ona ha fale ke nofo ai. 4 Vakai, ko au foki 'oku ou langa ha fale ki he huafa 'o Sihova ko hoku 'Otua, ke fakatapui ia kiate ia, pea ke tutu 'i hono 'ao 'ae me'a namu kakala lelei, pea ke 'i ai ma'uaipē 'ae mā 'oe 'ao, pea ke fai ai 'ae feilaulau tutu 'i he pongipongi mo e efiafi, pea 'i he 'aho tapu pea 'i he ngaahi māhina fo'ou, pea 'i he ngaahi kātōanga molumalu 'o Sihova ko homau 'Otua. Ke pehē ni 'o ta'engata 'i 'Isileli. 5 Pea 'oku lahi 'ae fale 'oku ou langa: he 'oku lahi hake 'a homau 'Otua 'i he ngaahi 'otua kotoa pē. 6 Ka ko hai

'oku fa'a langa ha fale kiate ia, kae vakai 'oku 'ikai fa'a hao ia 'i he langi pe 'i he loto langi lahi 'aupito? Pea ko ia, ko hai au, ke u langa ha fale mo'ona, ka koe'uhi pe ke tutu 'ae feilaulau 'i hono 'ao? ⁷ Ko ia foki ke ke tuku mai ni ha tangata tufunga poto 'i he ngaohi 'oe koula, mo e siliva, mo e palasa, mo e ukamea, pea 'i he kulokula mo e kula'aho'aho, mo e lanumoana, pea ne poto ke fai 'ae tongitongi fakataha mo e kau tangata nima mea'a 'oku nofo mo au 'i Siuta mo Selūsalema, 'akinautolu na'e fili 'e Tevita ko 'eku tamai. ⁸ Tuku mai foki 'ae ngaahi 'akau sita, mo e ngaahi paini, mo e 'akau ko e 'alimuku mei Lapanoni: he 'oku ou 'ilo 'oku poto 'a ho'o kau tamaio'eiki 'i he fai ta'anga 'i Lapanoni: pea vakai, 'e kau fakataha 'a 'eku kau tamaio'eiki mo ho'o kau tamaio'eiki, ⁹ 'Io, ke teuteu 'ae ta'anga 'akau ke lahi 'aupito: he ko e fale 'oku ou teu ni ke langa 'e fakamanavahē 'a hono lahi. ¹⁰ Pea vakai, te u foaki ki ho'o kau tamaio'eiki, 'ae kau tangata 'oku fai 'ae ta'anga, ko e fua'anga uite kuo tuki 'e ua mano, mo e fua'anga pa'ale 'e ua mano, mo e uaine ko e kaloni 'e taha kilu, mo e nima mano, mo e kaloni 'e taha kilu mo e nima mano 'oe lolo."

¹¹ ¶ Pea na'e toki fai 'e Helami ko e tu'i 'o Taia 'ae tohi ko hono tali, 'aia na'a ne 'ave kia Solomone, "Ko e me'a 'i he 'ofa 'a Sihova ki hono kakai kuo ne fakanofa koe ko e tu'i ke pule kiate kinautolu. ¹² Pea na'e pehē foki 'e Helami, Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia na'e ngaohi 'ae langi pea mo māmani, pea kuo ne tuku kia Tevita ko e tu'i ha foha 'oku poto, pea 'oku fai fakapotopoto mo fakakaukau lelei, ke ne langa ha fale kia Sihova, pea mo e fale ki hono pule'anga. ¹³ Pea kuo u fekau atu eni kiate koe ha tangata poto, 'oku fa'a fakakaukau, 'aia na'e 'ia Helami ko 'eku tamai, ¹⁴ Ko e tama 'oe fefine mei he ngaahi 'ofefine 'o Tani, pea ko e tangata Taia 'a 'ene tamai, 'oku poto ke ngāue 'i he koula, mo e siliva, mo e palasa, mo e ukamea mo e maka, pea 'i he 'akau, mo e kulokula, mo e lanumoana, pea 'i he tupenu lelei, pea 'i he kula'aho'aho: pea ke tongi foki 'ae me'a tongitongi 'i he anga kehekehe, pea, 'oku ne fa'a 'ilo 'ae anga 'oe me'a kotoa pē 'e tuku kiate ia ke fai, fakataha mo ho'o kau tangata poto 'o'ou, pea mo e kau tangata poto 'a 'eku 'eiki ko Tevita ko ho'o tamai. ¹⁵ Pea ko eni, ko e uite, mo e pa'ale, mo e lolo, pea mo e uaine, 'aia kuo lea ki ai 'a 'eku 'eiki, tuku ke ne 'omi ia ki he'ene kau tamaio'eiki: ¹⁶ Pea te mau fai 'ae ta'anga 'akau 'i Lapanoni, 'o hangē ko ia te ke loto ki ai: pea te mau loto 'oange ia kiate koe 'o taulani ia 'i tahi ki Sopa: pea 'e 'a'au 'a hono 'ohake ki Selūsalema."

¹⁷ ¶ Pea na'e lau hake 'e Solomone 'ae kakai muli kotoa pē na'e 'i he fonua 'o 'Isileli, 'o hangē ko hono lau hake 'akinautolu 'e Tevita ko 'ene tamai: pea na'e lau 'akinautolu ko e tokotaha kilu mā nima mano, mo e tolu afe ma onongeau. ¹⁸ Pea na'a ne vahe'i 'ae toko fitu mano 'iate kinautolu ke fua kavenga, mo e toko valu mano ke fai ta'anga 'i he mo'unga, mo e kau enginaki 'e toko tolu afe mo e onongeau ke tuku ha ngāue ki he kakai.

1 Ko e potu mo e kuonga na'e langa ai 'ae fale tapu. 3 Ko hono fuofua mo e ngaahi teunga 'oe fale. 11 Ko e ongo selupi. 14 Ko e puipui mo e ngaahi pou.

³ ¶ PEA na'e toki kamata 'e Solomone ke langa 'ae fale 'o Sihova 'i Selūsalema, 'i he Mo'unga ko Mollia, 'aia na'e hā ai 'a Sihova ki he'ene tamai ko Tevita, 'i he potu na'e teuteu 'e Tevita 'i he fale haha'anga uite 'o Olinani ko e tangata Sepusi. ² Pea na'a ne kamata langa fale 'i hono ua 'oe 'aho 'i hono ua 'oe māhina, pea 'i hono fā 'oe ta'u 'o 'ene pule.

³ ¶ Pea ko eni ia 'ae ngaahi me'a na'e akonaki ai 'a Solomone 'i he langa hake 'ae fale 'oe 'Otua. Ko hono lōloa 'i he lau hono hanga 'i he 'uluaki fuofua, ko e hanga 'e teau ma uofulu, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e fāngofulu. ⁴ Pea ko hono lōloa 'oe hū'anga fale fakamalumu 'aia na'e 'i he 'ao 'oe fale, na'e tatau ia mo hono māukupu 'oe fale ko e hanga 'e fāngofulu, pea ko hono mā'olunga ko e uangeau ma fāngofulu: pea na'a ne 'aofi ia 'i loto 'aki 'ae koula haohaoa. ⁵ Pea ko e fale lahi na'a ne 'ato 'aki 'ae 'akau ko e paini, 'aia na'a ne 'aofi 'aki 'ae koula lelei, mo ne tongitongi ai 'ae ngaahi 'akau 'i he fa'ahinga ponga, mo e ngāue fihifihi. ⁶ Pea na'a ne teuteu 'i 'ae fale 'aki 'ae ngaahi maka mahu'inga ke matamatalelei: pea ko hono koula ko e koula mei Palevaimi. ⁷ Na'a ne 'aofi foki 'ae fale, 'a hono lalanga, mo e ngaahi pou, pea mo hono ngaahi holisi 'o ia, mo hono ngaahi matapā, 'aki 'ae koula; pea na'e tongitongi 'ae ngaahi selupi ki he holisi fale. ⁸ Pea na'a ne ngaohi 'ae fale toputapu lahi, pea na'e tatau 'ae lōloa 'o ia mo hono māukupu 'oe fale, ko e hanga 'e fāngofulu, pea ko hono māukupu 'o ia ko e hanga 'e fāngofulu: pea na'a ne 'aofi ia 'aki 'ae koula lelei, ko e taleniti 'e onongeau. ⁹ Pea ko hono mamafa 'oe ngaahi fa'o ko e sikeli koula 'e nimangofulu. Pea na'a ne 'aofi 'aki 'ae koula 'ae ngaahi potu fale ki 'olunga. ¹⁰ Pea 'i he fale toputapu lahi na'a ne ngaohi 'ae ongo selupi, ko e me'a fakatātā, mo ne 'aofi ia 'aki 'ae koula. ¹¹ Pea ko hono lōloa 'oe kapakau 'oe ongo selupi ko e hanga 'e fāngofulu: ko e kapakau 'e taha ko e hanga ia 'e hongofulu, pea na'e a'u atu ia ki he holisi fale, pea ko e kapakau 'e taha ko e hanga ia foki 'e hongofulu, pea na'e a'u atu ia ki he kapakau 'oe selupi 'e taha. ¹² Pea ko e kapakau 'e taha 'oe selupi 'e taha ko e hanga 'e hongofulu, pea na'e a'u atu ia ki he holisi fale, pea ko hono kapakau foki 'e taha ko e hanga 'e hongofulu, pea na'e fetu'utaki ia mo e kapakau 'oe selupi 'e taha. ¹³ Na'e mafola atu 'ae ngaahi kapakau 'oe ongo selupi ni 'i he hanga 'e fāngofulu: pea na'a na tu'u ki 'olunga ki hona va'e, pea na'e fehāngaaki ki loto 'a hona mata. ¹⁴ ¶ Pea na'a ne ngaohi 'ae puipui 'aki 'ae lanumoana mo e kulokula mo e kula'aho'aho, mo e tupenu lelei, pea na'a ne 'ai 'ae ongo selupi ki ai. ¹⁵ Na'a ne ngaohi foki 'i he mu'a fale 'ae ongo pou 'e ua ko hona mā'olunga ko e hanga 'e fitungofulu, pea ko e 'ulu'i pou na'e 'i he pou taki taha, ko e hanga ia 'e hongofulu taki taha. ¹⁶ Pea na'a ne ngaohi 'ae kahoa fihifihi, 'o tatau mo ia na'e 'i he folofola'anga, mo ne 'ai ia ki he ngaahi 'ulu'i

pou: pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi pomikanite 'e teau mo ne 'ai ia ki he ngaahi kahoa fihifihī. ¹⁷ Pea na'a ne fokotu'u 'ae ongo pou 'i he 'ao 'oe faletapu, ko e taha ki he nima to'omata'u, pea ko e taha ki he to'ohema: pea na'a ne ui 'ae hingoa 'o ia ki he nima to'omata'u ko Sakini, pea ko e hingoa 'o ia 'i he to'ohema ko Poasi.

1 Ko e feilaulau'anga na'e ngaohi 'aki 'ae palasa. 2 Ko e fu'u 'ai'anga vai na'e hilifaki ki he fakatātā 'oe fanga pulu 'e hongofulu ma ua. 6 Ko e 'ai'anga vai kaukau 'e hongofulu, pea mo e nāunau kehekehe 'oe faletapu mo hono ngaahi loto'ā.

4 NA'A ne ngaohi foki ha feilaulau'anga 'aki 'ae palasa, ko e hanga 'e fāngofulu 'a hono lōloa, mo e hanga 'e fāngofulu 'a hono māukupu, pea ko e hanga 'e uofulu 'a hono mā'olunga. ² Pea na'a ne ngaohi ha tukunga vai lahi 'aki 'ae palasa na'e haka, ko e hanga 'e uofulu 'ae 'ata'atā 'o hono ngutu 'i hono fuofua takatakai, pea ko hono mā'olunga ko e hanga 'e hongofulu, pea ko hono fua takatakai 'aki 'ae afo ko e hanga ia 'e onongofulu. ³ Pea na'e 'i lalo 'i ai 'ae fakatātā ki he fanga pulu, 'aia na'e tu'u takatakai 'i ai: ko e hongofulu 'i he hanga 'e ua, 'o takatakai hake 'i he tukunga vai lahi. Na'e haka mo fakafuofua 'ae 'otu fanga pulu 'e ua, 'o fai fakataha mo hono haka mo hono fakafuofua 'o'ona. ⁴ Na'e tu'u ia ki he fanga pulu 'e hongofulu ma ua, na'e hanga 'ae tolu ki he tokelau, pea hanga 'ae tolu ki he feitu'u lulunga, pea hanga 'ae tolu ki he tonga, pea hanga 'ae tolu ki he feitu'u hahake: pea na'e hilifaki 'ae tukunga vai lahi ki 'olunga 'i ai, pea na'e hanga 'a honau tu'ungaiku kotoa pē ki loto. ⁵ Pea ko hono matolu 'o ia ko e nima 'e taha, pea na'e ngaohi 'a hono ngutu ke hangē ko e ngutu 'o ha ipu inu 'aki 'ae fisisi'akau 'oe lili: pea ko hono fonu 'o ia ko e kaloni 'e taha mano mo e ono afe.

⁶ ¶ na'a ne ngaohi foki 'ae 'ai'anga vai 'e hongofulu, mo ne tuku 'ae nima ki he nima to'omata'u, mo e nima ki he to'ohema koe'uhi ke fai kaukau ki ai: 'ilonga 'ae ngaahi me'a na'e 'atu 'i he ngaahi feilaulau tutu na'e fufulu ia 'i ai; ka ko e fu'u tukunga vai lahi na'e tuku ia ke kaukau ai 'ae kau taula'eiki. ⁷ Pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi tu'unga maama 'e hongofulu 'o fakatatau mo honau anga, mo ne tuku ia 'i he faletapu, ko e nima ki he potu to'omata'u pea ko e nima ki he to'ohema. ⁸ Na'a ne ngaohi foki 'ae palepale 'e hongofulu, mo ne 'ai ia 'i he faletapu, ko e nima ki he potu to'omata'u, mo e nima ki he to'ohema. Pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi ipu luoluo 'e teau 'aki 'ae koula.

⁹ ¶ Pea na'a ne ngaohi foki 'ae loto'ā 'oe kau taula'eiki, pea mo e loto'ā lahi, mo e ngaahi matapā ki he loto'ā, pea na'a ne 'aofi 'ae ngaahi matapā 'o ia 'aki 'ae palasa. ¹⁰ Pea na'a ne fokotu'u 'ae fu'u tukunga vai ki he potu to'omata'u 'oe fa'ahi ki he feitu'u hahake, 'o hanga tonu atu ki he feitu'u tonga. ¹¹ Pea na'e ngaohi 'e Helami 'ae ngaahi kulo, mo e ngaahi huo, pea mo e ngaahi ipu luoluo. Pea na'e faka'osi 'e Helami 'ae ngāue 'aia na'e tuku ke ne fai ki he tu'i ko Solomone ma'ae fale 'oe 'Otua: ¹² 'Io, 'ae pou 'e ua, mo e teunga fuopotopoto, mo e 'ulu na'e tu'u 'i he 'ulu'i pou 'e ua,

pea mo e teunga fihifihī ke 'ufi'ufi 'aki 'ae teunga fuopotopoto 'e ua 'i he 'ulu'i pou: ¹³ Mo e pomikanite 'e fāngeau 'i he ngāue fihifihī 'e ua: ko e taki ua 'ae 'otu pomikanite 'i he teunga fihifihī taki taha, ke 'ufi'ufi 'ae teunga fuopotopoto 'oe 'ulu'i pou 'aia na'e 'i he ongo pou. ¹⁴ Na'a ne ngaohi foki 'ae ngaahi tu'unga, pea na'e hilifaki 'ae ngaahi 'ai'anga vai ki he ngaahi tu'unga; ¹⁵ Mo e fu'u tukunga vai 'e taha, mo e fanga pulu 'e hongofulu ma ua ki lalo 'i ai. ¹⁶ Ko e ngaahi kulo foki, mo e ngaahi huo, mo e ngaahi me'a hikofi kakano, pea mo honau nāunau fulipē, na'e ngaohi 'e Helami ko 'ene tamai ki he tu'i ko Solomone, ma'ae fale 'o Sihova, 'aki 'ae palasa ngingila. ¹⁷ Na'e haka mo fakafuofua 'ae ngaahi me'a ni 'e he tu'i, 'i he kelekele 'umea na'e 'i he vaha'a 'o Sukote pea mo Selitata. ¹⁸ Ko ia, na'e ngaohi 'ae ngaahi nāunau ni 'e Solomone 'o lahi 'aupito: he na'e 'ikai fa'a lau 'ae mamafa 'oe palasa.

¹⁹ ¶ Pea na'e ngaohi 'e Solomone 'ae ngaahi ipu kotoa pē ma'ae fale 'oe 'Otua, mo e feilaulau'anga koula foki mo e ngaahi palepale 'aia na'e tuku ki ai 'ae mā 'oe 'ao: ²⁰ Pea mo e ngaahi tu'unga maama foki mo honau ngaahi maama, koe'uhi ke ulu 'o hangē ko hono anga 'i he 'ao 'oe folofola'anga, ko e koula mo'oni ia. ²¹ Pea mo e ngaahi fisisi'akau, mo e ngaahi fo'i tu'ungamaama, mo e me'a hikofi, na'a ne ngaohi ia kotoa pē 'aki 'ae koula, 'io, 'ae koula haohaoa: ²² Mo e helekosi maama, mo e ngaahi ipu luoluo, mo e ngaahi sēpuni, mo e ngaahi 'ai'anga afi, ko e koula haohaoa ia: pea ko e hū'anga ki he fale, mo e matapā ki loto ki he potu toputapu lahi, pea mo e ngaahi matapā 'oe faletapu, na'e 'oe koula ia.

1 Ko e koloa na'e fakatapui. 2 Ko e 'ave faka'apa'apa 'ae puha 'oe fuakava ki he folofola'anga. 11 'Oku tuku 'e he 'Otua 'ae faka'ilonga 'o 'ene lelei ai.

5 NA'E pehē 'a hono faka'osi 'ae ngāue kotoa pē na'e fai 'e Solomone ma'ae fale 'o Sihova: pea na'e 'omi ki loto 'e Solomone 'ae ngaahi me'a na'e fakatapui 'e he'ene tamai ko Tevita: pea mo e siliva, mo e koula, pea mo e nāunau kotoa pē, na'a ne 'ai fakataha mo e ngaahi koloa 'oe fale 'oe 'Otua.

² ¶ Pea na'e toki fakataha 'e Solomone ki Selūsalema 'ae kau mātu'a 'o 'Isileli, pea mo e 'eiki 'oe ngaahi fa'ahinga, ko e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai 'oe fānau 'a 'Isileli, ke 'ohake 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova mei he Kolo 'o Tevita, 'aia ko Saione. ³ Ko ia na'e fakataha mai 'ae kau tangata kotoa pē 'o 'Isileli ki he tu'i 'i he kātōanga na'e fai 'i hono fitu 'oe māhina. ⁴ Pea na'e ha'u 'ae kau mātu'a kotoa pē 'o 'Isileli: pea na'e hiki hake 'ae puha 'oe fuakava 'e he kau Livai. ⁵ Pea na'a nau 'ohake 'ae puha 'oe fuakava, mo e fale fehikitaki 'oe fakataha'anga, pea mo e ngaahi me'a tapu na'e 'i he fale fehikitaki, na'e 'ohake ia 'e he kau taula'eiki pea mo e kau Livai. ⁶ Pea ko Solomone foki ko e tu'i, pea mo e fakataha kātōa 'o 'Isileli 'aia na'e fakataha mai ki-ate ia 'i he 'ao 'oe puha 'oe fuakava, na'a nau feilaulau 'aki 'ae fanga sipi mo e fanga pulu, 'aia na'e 'ikai fa'a lau'i ko e me'a 'i he'ene lahi 'aupito. ⁷ Pea na'e 'omi 'e he kau taula'eiki 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova ki hono

potu, ki he folofola'anga 'i he fale, ki he potu toputapu 'aupito, 'i he lolo kapakau 'oe ongo selupi: ⁸ He na'e malofa atu 'e he ongo selupi 'a hona kapakau ki 'olunga 'i he potu 'oe puha 'oe fuakava, pea na'e fakamalumu 'ae puha 'oe fuakava mo hono kau ha'amo 'e he ongo selupi mei 'olunga. ⁹ Pea na'a nau to'o mai 'ae kau ha'amo, koe'uhi ke hā mai 'ae mui ha'amo mei he puha 'oe fuakava 'i he 'ao 'oe folofola'anga: ka na'e 'ikai ha ia mei tu'a. Pea 'oku 'i ai pe ia 'o a'u ki he 'aho ni. ¹⁰ Na'e 'ikai ha me'a 'i he puha 'oe fuakava, ka ko e ongo *maka* lafalafa 'aia na'e 'ai ki ai 'e Mōsese 'i Holepi, ko e potu na'e fai ai 'e Sihova ha fuakava mo e fānau 'a 'Isileli 'i he'enua ha'u mei 'Isipite.

¹¹ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene hū mai 'ae kau taula'eiki mei he potu toputapu: (he na'e fakamā'oni'oni'i 'ae kau taula'eiki kotoa pē na'e 'i ai, pea na'e 'ikai te nau tali fakalakanga: ¹² Mo e kau Livai foki na'e fai 'ae hiva, 'akinautolu kotoa pē na'e 'o 'Asafi, mo Hemani, mo Situtuni, mo 'enua ngaahi foha mo honau kāinga, na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei mo hinehina, mo *nau* to'o 'ae ngaahi me'a pakihi, mo e ngaahi ūtete, mo e ngaahi ha'aape, na'a nau tu'u ki he potu fakahahake 'oe feilaulau'anga, pea na'e tu'u fakataha mo kinautolu 'ae kau taula'eiki 'e toko teau ma uofulu na'e ifi 'aki 'ae ngaahi me'alea: ¹³ Na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene kau taha 'ae kau ifi me'alea mo e kau hiva, ke nau le'o taha pe 'i he hiva mo e fakafeta'i kia Sihova: pea 'i he'enua hiki hake honau le'o 'i he me'alea mo e ngaahi me'a pakihi, mo e ngaahi me'a fasi hiva mo nau hiva kia Sihova, 'o pehē, "He koe'uhi 'oku angalelei ia: pea 'oku tu'uma'u 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:" na'e toki fakafonu ai 'ae fale 'aki 'ae 'ao, 'io, 'ae fale 'o Sihova: ¹⁴ Pea ko ia na'e 'ikai fa'a tu'u ai 'ae kau taula'eiki ke fai 'ae tauhi koe'uhi ko e 'ao: he ko e nāunau 'o Sihova na'e fakafonu 'aki 'ae fale 'oe 'Otua.

1 'Oku tāpuaki 'ae kakai 'e Solomone, pea 'oku ne fakafeta'i ki he 'Otua, 12 Ko e lotu 'a Solomone 'i he'ene fakatapui 'ae faletapu 'o Sihova.

6 PEA na'e toki pehē 'e Solomone, "Kuo pehē 'e Sihova te ne nofo 'i he fakapo'uli matolu. ² Ka kuo u langa hake ha fale nofo'anga mo'ou, pea mo ha potu ke ke 'afio ai 'o ta'engata."³ Pea na'e tafoki 'e he tu'i 'a hono fofonga, pea na'a ne tāpuaki 'ae fakataha kātoa 'o 'Isileli: pea na'e tutu'u ki 'olunga 'ae fakataha kātoa 'o 'Isileli. ⁴ Pea na'a ne pehē, "Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia kuo ne fakamo'oni 'aki 'a hono nima 'ae folofola na'e fai mei hono fofonga kia Tevita, ko 'eku tamai, 'o pehē, ⁵ 'Talu mei he 'aho na'aku 'omi ai 'a hoku kakai mei he fonua ko 'Isipite na'e 'ikai te u fili ha kolo 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli ke langa ai ha fale, koe'uhi ke tuku 'i ai 'a hoku huafa: pea na'e 'ikai te u fili ha tangata ke ne pule ki hoku kakai 'Isileli: ⁶ Ka kuo u fili 'a Selūsalema, koe'uhi ke 'i ai 'a hoku huafa: pea kuo u fili 'a Tevita ke ne pule ki hoku kakai 'Isileli.' ⁷ Pea ko eni, na'e 'i he loto 'o Tevita ko 'eku tamai ke langa ha fale ki he huafa 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ⁸ Ka na'e pehē 'e Sihova kia Tevita ko 'eku tamai, 'Koe'uhi ko 'ene 'i ho loto ia ke ke langa ha fale ki hoku huafa, na'a ke

fai lelei ke 'i ho loto ia:'⁹ Ka neongo ia 'e 'ikai te ke langa 'ae fale: ka ko ho foha 'e tupu mei ho fatu, ko ia ia te ne langa 'ae fale ki hoku huafa. ¹⁰ Ko ia kuo fakamo'oni 'e Sihova 'a 'ene folofola 'aia na'a ne folofola 'aki: he kuo u tu'u hake au ke fetongi 'a Tevita ko 'eku tamai, pea kuo u nofo ki he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli, 'o hangē ko e tala'ofa 'a Sihova, pea kuo u langa 'ae fale ki he huafa 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ¹¹ Pea kuo u 'ai ki ai 'ae puha, 'aia 'oku 'i ai 'ae fuakava 'a Sihova, 'aia na'a ne fai mo e fānau 'a 'Isileli."

¹² ¶ Pea na'a ne tu'u 'i he 'ao 'oe feilaulau'anga 'o Sihova 'i he 'ao 'oe fakataha kotoa pē 'o 'Isileli, pea na'a ne mafao atu 'a hono nima: ¹³ He kuo ngaohi 'e Solomone ha tu'u'anga palasa, ko e hanga 'e hongofulu 'a hono lōloa, mo e hanga 'e hongofulu hono māukupu, pea ko e hanga 'e ono 'a hono mā'olunga, pea kuo fokotu'u ia 'i he lotolotonga 'oe loto'ā: pea na'a ne tu'u ki ai, pea na'a ne tū'ulutungi ki hono tui 'i he 'ao 'oe fakataha kātoa 'o 'Isileli, pea na'a ne mafao atu 'a hono nima ki he langi, ¹⁴ Mo ne pehē, "'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'oku 'ikai ha 'Otua ke tatau mo koe 'i he langi, pe 'i he māmani: 'a koe 'oku tauhi 'ae fuakava, mo ke 'alo'ofa ki ho'o kau tamaio'eiki, 'akinautolu 'oku 'eve'eva 'i ho 'ao 'i he loto haohaoa: ¹⁵ 'A koe kuo ke fai mo'oni mo ho'o tamaio'eiki ko Tevita ko 'eku tamai 'ae me'a na'a ke tala'ofa ai kiate ia: pea kuo ke folofola mei ho fofonga, pea kuo ke fakamo'oni ki ai 'aki ho nima, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ¹⁶ Pea ko eni, 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, ke ke fai mo ho'o tamaio'eiki ko Tevita ko 'eku tamai 'aia na'a ke tala'ofa 'aki kiate ia, 'o pehē, 'E 'ikai te ke masiva ha tangata 'i hoku 'ao ke nofo ki he nofo'a fakatu'i 'o 'Isileli: 'o kapau 'e tokanga 'e ho'o fānau ki honau 'alu'anga ke 'eve'eva 'i he'eku fono, 'o hangē ko ho'o 'eve'eva 'i hoku 'ao. ¹⁷ Pea ko eni, 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, tuku ke fakamo'oni 'a ho'o folofola, 'aia kuo ke folofola'aki ki ho'o tamaio'eiki ko Tevita. ¹⁸ Ka 'e nofo mo'oni koā 'ae 'Otua mo e tangata 'i he māmani? Vakai, 'oku 'ikai te ke fa'a hao koe 'i he langi, mo e langi 'oe ngaahi langi: kae huanoa eni 'ae fale 'aia kuo u langa! ¹⁹ Ko ia ke ke 'afio lelei ki he lotu 'a ho'o tamaio'eiki, pea ki he'ene kole tāuma'u, 'E Sihova ko hoku 'Otua, ke fakaongo ki he tangi mo e lotu 'aia 'oku lotu 'aki 'i ho 'ao 'e ho'o tamaio'eiki: ²⁰ Koe'uhi ke 'a ho fofonga ki he fale ni 'i he 'aho mo e pō, ki he potu ko ia na'a ke pehē ai te ke tuku 'i ai ho huafa: ke fakaongo ki he lotu 'aia 'oku lotu 'aki 'e ho'o tamaio'eiki 'i he potu ni. ²¹ Ko ia ke ke ongo'i 'ae ngaahi kole 'a ho'o tamaio'eiki, pea mo ho'o kakai 'Isileli, 'aia te nau lotu 'aki 'i he potu ni: fanongo 'e koe mei ho 'afio'anga, mei he langi: pea 'oka ke ka ongo'i, fakamolemole. ²² ¶ "Kapau 'e fai ha kovi 'e ha tangata ki hono kaungā'api, pea 'oku ne fai ke ne fuakava, pea 'oku 'omi 'ae fuakava ki he 'ao 'o ho'o feilaulau'anga 'i he fale ni: ²³ Ke ke toki fanongo 'e koe mei he langi, pea ke ngāue, mo fakamaau'i 'a ho'o kau tamaio'eiki, 'i he to-tongi ki he angakovi, ke 'omi ki hono 'ulu 'o'ona 'a hono nunu'a: pea 'i he fakatonuhia'i 'ae mā'oni'oni, 'i he 'atu kiate ia 'o tatau mo 'ene angatonu.

²⁴ ¶ “Kapau ‘e te’ia hifo ‘a ho’o kakai ‘Isileli ‘i he ‘ao ‘o honau ngaahi fili, koe’uhi ko ‘enau fai ha kovi kiate koe, ka kuo nau toe tafoki mai kiate koe, pea nau tāpafua ‘a ho huafa, mo hū, pea fai fakakolekole kiate koe ‘i he fale ni: ²⁵ Ke ke toki fanongo ‘e koe mei he langi, pea fakamolemole ‘ae angahala ‘a ho’o kakai ‘Isileli, pea ke toe ‘omi ‘akinautolu ki he fonua ‘aia na’a ke foaki kiate kinautolu mo ‘enau ngaahi tamai.

²⁶ ¶ “Oka tāpuni ‘ae langi, pea ‘oku ‘ikai ha ‘uha ‘e tō, koe’uhi ko ‘enau fai angahala kiate koe: pea kapau te nau lotu ‘i he potu ni, pea tāpafua ‘a ho huafa, pea nau liliu mei he’enau angahala, ‘oka ke ka fakamamahi ‘akinautolu: ²⁷ Ke ke toki fanongo ‘e koe mei he langi, pea fakamolemole ‘ae angahala ‘a ho’o kau tamaio’eiki, pea mo ho’o kakai ‘Isileli, koe’uhi ke ke ako’i ‘akinautolu ‘i he hala lelei ‘aia ‘oku totonu ke nau ‘alu ai, pea ke foaki ‘ae ‘uha ki ho fonua ‘aia kuo ke foaki ki ho’o kakai ko honau tofi’a.

²⁸ ¶ “Kapau ‘e ai ha hongē ‘i he fonua, pe ha mahaki faka’auha, pe ko e huhunu lahi ‘oe ngoue, pe ko e fakapopo, pe ko e he’e maumau, pe ko e ‘unufe: kapau ‘e nofo takatakai ‘iate kinautolu ‘a honau ngaahi fili ‘i he fonua ‘o ‘enau ngaahi ve’ekolo: pe ko e hā ‘ae faka’auha pe ko e mahaki ‘e ‘i ai; ²⁹ ‘Ilonga ‘ae lotu mo e kole ‘e fai ‘e ha tangata ‘e tokotaha, pe ‘e he kakai kotoa pē ‘o ‘Isileli, ‘i he’ene ‘ilo taki taha ‘e he tangata ‘ae kovi ‘o hono loto ‘o’ona mo ‘ene mamahi, pea ne mafao mai ‘a hono nima ki he fale ni: ³⁰ Ke ke toki fanongo ‘e koe mei he langi ko ho ‘afio’anga, pea fakamolemole, pea ke foaki ki he tangata taki taha ‘o fakatatau ki he’ene anga, ‘o ia ‘oku ke ‘afio’i ‘a hono loto: (he ko koe pe tokotaha, ‘oku ke ‘ilo ‘ae loto ‘oe fānau kotoa pē ‘ae tangata:) ³¹ Koe’uhi ke nau manavahē kiate koe ke ‘eve’eva ‘i ho ngaahi hala ‘i he ‘aho kotoa pē te nau mo’ui ai ‘i he fonua ‘aia kuo ke foaki ki he ‘e-mau ngaahi tamai.

³² ¶ “Pea koe’uhi foki ko e muli, ‘aia ‘oku ‘ikai ‘o ho’o kakai ‘Isileli, ka kuo ha’u mei ha fonua mama’o koe’uhi ko ho huafa lahi ‘o’ou, pea mo ho nima mālohi, pea mo ho nima kuo mafao atu: ‘oka ha’u ‘akinautolu ke lotu ‘i he fale ni: ³³ Ke ke toki fanongo ‘e koe mei he langi ko ho ‘afio’anga, pea ke fai ‘o fakatatau mo e me’a kotoa pē ‘oku kole ai ‘e he muli kiate koe: koe’uhi ke ‘ilo ‘e he kakai kotoa pē ‘o māmani ki ho huafa, ‘o manavahē kiate koe, ‘o hangē ko ho’o kakai ‘Isileli: pea koe’uhi ke ‘ilo ‘oku ui ‘aki ‘a ho huafa ‘ae fale ni ‘aia kuo u langa.

³⁴ ¶ “Kapau ‘e ‘alu ‘a ho’o kakai kitua’ā ke tau’i ‘a honau ngaahi fili, ‘i he hala ko ia te ke fekau atu ‘akinautolu ki ai, pea nau lotu kia Sihova ‘o hanga ki he kolo ni ‘aia kuo ke fili, pea ki he fale ‘aia kuo u langa ki ho huafa: ³⁵ Ke ke toki fanongo ‘e koe mei he langi ki he’enu lotu mo ‘enau kole, pea ke tokonia ‘akinautolu ‘i he me’a totonu. ³⁶ Kapau te nau angahala kiate koe, (he ‘oku ‘ikai ha tangata ‘oku ta’ehangahala,) pea te ke houhau kiate kinautolu, mo ke tukuange ‘akinautolu ki he fili, pea nau fetuku ‘akinautolu ko e kau pōpula ki he fonua ‘oe fili, pe ko e mama’o pe ko e ofi ³⁷ Pea kapau te nau toe fakatokanga’i honau loto ‘i he

fonua ko ia kuo ‘ave pōpula ki ai ‘akinautolu, mo nau fakatomala, mo fakakolekole kiate koe mei he fonua ‘o ‘enau pōpula, ‘onau pehē, Kuo mau angahala, pea kuo mau fai talangata’a, kuo mau fai ‘ae kovi: ³⁸ Pea kapau te nau tafoki mai kiate koe ‘aki ‘a honau loto kātōa, pea mo honau laumālie kotoa, ‘i he fonua ‘o honau pōpula, ‘aia na’e ‘ave pōpula ‘akinautolu ki ai, pea nau lotu kiate koe ‘o hanga ki honau fonua, ‘aia na’a ke foaki ki he’enu ngaahi tamai, ‘ae kolo ko ia kuo ke fili, pea mo e fale ‘aia kuo u langa ki ho huafa: ³⁹ Ke ke toki fanongo ‘e koe mei he langi ko ho ‘afio’anga ki he’enu lotu mo ‘enau kole, pea ke tokonia ‘akinautolu ‘i he me’a totonu, pea ke fakamolemole ‘a ho’o kakai ‘aia kuo angahala kiate koe. ⁴⁰ Ko eni, ‘E hoku ‘Otua, ‘oku ou kole kiate koe, ke ‘afio ‘a ho fofonga, pea tokanga ho telinga ki he lotu ‘i he potu ni. ⁴¹ Ko ia foki, ‘E Sihova ko e ‘Otua, tu’u hake ki ho mālo’ō’anga, ‘a koe, mo e puha ‘oe fuakava ‘o ho’o mālohi: ‘E Sihova ko e ‘Otua, tuku ‘a ho’o kau taula’eiki ke kofu’aki ‘ae fakamo’ui, pea tuku ke fiefia ‘a ho’o kakai mā’oni’oni ‘i he angalelei. ⁴² ‘E Sihova ko e ‘Otua, ‘oua na’a fakatafoki atu ‘ae mata ‘o ia kuo ke pani ‘aki ‘ae lolo: manatu’i ‘ae ngaahi ‘alo’ofa ‘o Tevita ko ho’o tamaio’eiki.”

1 Ko e tali ‘e he ‘Otua ‘ae lotu ‘a Solomone ‘i he hifo ‘ae afi mei he langi, mo e hā mai ‘ae nāunau lahi ‘i he faletapu, mo e hū ai ‘ae kakai kiate ia. 4 Ko e feilaulau lahi ‘a Solomone. 8 ‘Oku fai ‘ae kātōanga ‘e ua ‘e Solomone pea ne toki tukuange ke ‘alu ‘ae kakai. 12 ‘Oku hā mai ‘ae ‘Otua kia Solomone mo ‘ene ngaahi tala’ofa kiate ia.

7 PEA ko eni ‘i he’ene faka’osi ‘e Solomone ‘ae lotu, na’e hoko hifo ‘ae afi mei he langi, pea ne keina ‘o ‘osi ‘ae feilaulau tutu pea mo e ngaahi feilaulau: pea na’e fakafonu ‘ae fale ‘e he nāunau ‘o Sihova. ² Pea na’e ‘ikai fa’a hū ange ‘ae kau taula’eiki ki he loto fale ‘o Sihova, koe’uhi kuo fakafonu ‘ae fale ‘o Sihova ‘aki ‘ae nāunau ‘o Sihova. ³ Pea ‘i he sio ‘ae fānau kotoa pē ‘a ‘Isileli ki he’ene ‘alu hifo ‘ae afi, pea ki he nāunau ‘o Sihova ‘i he fale, na’a nau punou hifo mo honau mata ki he kelekele ki he funga faliki maka, mo nau hū, mo fakafeta’i kia Sihova, ‘o pehē, He ‘oku angalelei ia: pea ‘oku ta’engata ‘a ‘ene ‘alo’ofa.

⁴ ¶ Pea hili ia na’e ‘atu ai ‘e he tu’i pea mo e kakai fulipē ‘ae ngaahi feilaulau ‘i he ‘ao ‘o Sihova. ⁵ Pea na’e ‘atu ‘e Solomone ha feilaulau, ko e fanga pulu ‘e ua mano mo e ua afe, mo e fanga sipi ‘e taha kilu mo e ua mano: pea pehē, na’e fakatapui ‘ae fale ‘oe ‘Otua ‘e he tu’i pea mo e kakai kotoa pē. ⁶ Pea na’e fai ‘e he kau taula’eiki ki he’enu ngaahi ngāue: ko e kau Livai foki mo e ngaahi me’a fasi hiva kia Sihova, ‘aia na’e ngaohi ‘e Tevita ke hiva ‘aki kia Sihova, koe’uhi ko e ta’engata ‘a ‘ene ‘alo’ofa, ‘i he’ene fai fakafeta’i ‘e Tevita ‘i he’enu ngāue: pea na’e fakaongo ‘e he kau taula’eiki ‘ae ngaahi me’alea ‘i honau ‘ao, pea na’e tutu’u ‘a ‘Isileli kātōa ki ‘olunga. ⁷ Pea na’e fakatapui foki ‘e Solomone ‘ae potu ki loto ‘oe loto’ā ‘aia na’e ‘i he ‘ao ‘oe fale ‘o Sihova: he na’a ne ‘atu ‘i he potu ko ia ‘ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngako ‘oe ngaahi feilaulau fakamelino, he

koe'uhi na'e 'ikai fa'a hao 'i he feilaulau'anga palasa 'aia na'e ngaohi 'e Solomone, 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau me'akai, pea mo e ngako.

⁸ ¶ Pea 'i he kuonga foki ko ia na'e fai 'ae katoanga 'e Solomone 'i he 'aho 'e fitu, pea na'e fakataha 'a 'Isileli katoa mo ia, ko e fu'u fakataha lahi, mei he hu'anga ki Hamati 'o a'u ki he vaiatafa 'o 'Isipite. ⁹ Pea 'i hono valu 'oe 'aho na'a nau fai 'ae fakataha molumalu: he na'a nau fai 'ae fakatapui 'oe feilaulau'anga 'i he 'aho 'e fitu, pea mo e katoanga 'i he 'aho 'e fitu. ¹⁰ Pea 'i hono uofulu ma tolu 'oe 'aho 'i hono fitu 'oe mahina na'a ne fekau ke 'alu 'ae kakai ki honau ngaahi fale, 'i he fiefia mo e nekeneka 'i loto koe'uhi ko e angalelei na'e fakaha 'e Sihova kia Tevita, pea kia Solomone, pea ki hono kakai 'Isileli. ¹¹ Na'e pehe 'ae faka'osi 'e Solomone 'ae fale 'o Sihova, pea mo e fale 'oe tu'i: pea ko e me'a kotoa pe na'e fakakaukau ki ai 'a Solomone 'i hono loto ke fai 'i he fale 'o Sihova, pea 'i hono fale 'o'ona, na'a ne fai monitonu pe ia.

¹² ¶ Pea na'e ha mai 'a Sihova kia Solomone 'i he po, mo ne pehe kiate ia, "Kuo u fanongo ki ho'o lotu, pea kuo u fili 'ae potu ni mo'oku ko e fale ke fai ai 'ae feilaulau. ¹³ Kapau te u tapuni 'ae langi ke 'oua na'a ai ha 'uha 'e to, pea kapau te u fekau 'i 'ae fanga he'e maumau ke keina 'ae fonua, pea kapau te u tuku 'ae mahaki faka'auha ki he lotolotonga 'o hoku kakai: ¹⁴ Pea kapau 'e fakavaivai mai 'a hoku kakai 'oku ui 'aki 'a hoku huafa, pea nau lotu, mo nau kumi ki hoku fofonga, pea nau tafoki mei honau ngaahi hala kovi: pehe, te u toki fanongo mei he langi, pea te u fakamolemole 'enau angahala, pea te u fakamo'ui 'a honau fonua. ¹⁵ Ko eni, 'e 'a 'a hoku mata, pea 'e tokanga 'a hoku telinga ki he lotu 'e fai 'i he potu ni. ¹⁶ He ko eni, kuo u fili mo fakatapui 'ae fale ni, koe'uhi ke 'i ai 'a hoku hingoa 'o ta'engata: pea 'e 'i ai 'a hoku mata mo hoku loto ma'uaipē. ¹⁷ Pea koe'uhi ko koe, kapau te ke 'alu 'i hoku 'ao, 'o hangē ko e 'alu 'a Tevita ko ho'o tamai, pea ke fai 'ae me'a kotoa pe kuo u fekau kiate koe, pea ke tokanga ki he'eku ngaahi fono mo 'eku ngaahi fakamaau: ¹⁸ Pehe, te u toki fokotu'uma'u 'ae nofo'a fakatu'i 'o ho pule'anga, 'o hangē ko 'eku fuakava na'e fai mo Tevita ko ho'o tamai, 'o pehe, 'E 'ikai te ke masiva 'i ha tangata ke pule 'i 'Isileli. ¹⁹ Pea kapau te mou tafoki atu, mo li'aki 'a 'eku ngaahi fono mo 'eku ngaahi fekau, 'aia kuo u tuku 'i homou 'ao, pea mou 'alu mo tauhi ki he ngaahi 'otua kehe, mo lotu ki ai: ²⁰ Pehe, te u toki ta'aki hake 'akinautolu mei honau aka 'o li'akinautolu mei hoku fonua, 'aia kuo u foaki kiate kinautolu: pea ko e fale ni, 'aia kuo u fakatapui ki hoku huafa, te u li'aki ia mei hoku 'ao, pea te u ngaohi ia ko e lea fakatata mo e manuki'anga 'i he ngaahi pule'anga kotoa pe. ²¹ Pea ko e fale ni, 'oku ma'olunga ni, 'e hoko ko e ofo'anga kiate ia kotoa pe 'e 'alu ofi ki ai: ko ia te ne pehe ai, 'Ko e ha kuo fai pehe ai 'e Sihova ki he fonua ni, pea ki he fale ni?' ²² Pea 'e tali 'o pehange, 'Koe'uhi na'a nau si'aki 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, 'aia na'a ne 'omi 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, mo nau puke ki he ngaahi 'otua kehe,

mo lotu ki ai, mo tauhi kiate kinautolu: ko ia ia kuo ne 'omi 'e ia 'ae kovi ni kotoa pe kiate kinautolu.']"

1 Ko e ngaahi fale 'o Solomone. 7 Ko e fai kehekehe 'ae nofo 'ae kakai mu'a 'oe fonua mo e kakai 'Isileli. 11 Ko e 'alu 'ae ofefine 'o Felo ke nofo 'i hono fale 'o'ona. 12 Ko e ngaahi feilaulau 'a Solomone 'i he ta'u kotoa pe. 14 Ko e tuku 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai ki honau potu ngāue. 17 Ko e 'alu 'ae folau ke 'omi 'ae koula mei Ofeli.

8 PEA na'e hoko 'o pehe 'i he ngata'anga 'oe ta'u 'e uofulu 'aia na'e langa ai 'e Solomone 'ae fale 'o Sihova, pea mo hono fale 'o'ona, ² Na'e langa 'e Solomone 'ae ngaahi kolo 'aia na'e toe 'omi 'e Helami kia Solomone, pea na'a ne fakakakai ia 'e he fanau 'a 'Isileli. ³ Pea na'e 'alu 'a Solomone ki Hamatisopa, mo ne ikuna ia. ⁴ Pea na'a ne langa 'a Tatimoa 'i he toafa, pea mo e ngaahi kolo tukunga me'a, 'aia na'a ne langa 'i Hamati. ⁵ Na'a ne langa foki 'a Pete-holoni ki 'olunga, mo Pete-Holoni ki lalo, ko e ongo kolo tau, na'e ai hono ngaahi 'ā, mo e ngaahi matapā, mo e ngaahi songo: ⁶ Mo Pealati, pea mo e ngaahi kolo tukunga me'a 'aia na'e 'ia Solomone, pea mo e ngaahi kolo na'e 'i ai 'ae ngaahi saliate, mo e ngaahi kolo na'e nofo ai 'ae kau heka hoosi, pea mo ia kotoa pe na'e fie langa 'e Solomone 'i Selūsalema, pea 'i Lapanoni, pea 'i he potu kotoa pe 'a hono pule'anga.

⁷ ¶ Pea 'ilonga 'ae kakai kotoa pe na'e kei toe 'oe kakai Heti, mo e kakai 'Amoli, mo e kakai Pelesi, mo e kakai Hevi, mo e kakai Sepusi, 'akinautolu na'e 'ikai 'o 'Isileli, ⁸ Ko 'enau fanau, 'aia na'e tupu ki mui 'iate kinautolu 'i he fonua, 'akinautolu na'e 'ikai faka'auha 'e he fanau 'a 'Isileli, ko kinautolu ia na'e pule'i 'e Solomone ke fai 'ae tukuhau 'o a'u mai ki he 'aho ni. ⁹ Ka na'e 'ikai ngaohi 'e Solomone ha taha 'i he fanau 'a 'Isileli ke tamaio'eiki ke fai 'ene ngāue: ka ko e kau tangata ki he tau, mo e hou'eiki 'o 'ene kau matāpule, mo e kau pule ki he'ene ngaahi saliate mo 'ene kakai heka hoosi.

¹⁰ Pea ko kinautolu ni na'e 'eiki hake 'i he kau matāpule 'o Solomone ko e tu'i, 'io, 'ae toko uangeau ma niman-gofulu, na'e fai 'ae pule ki he kakai.

¹¹ ¶ Pea na'e 'ohake 'e Solomone 'ae 'ofefine 'o Felo mei he Kolo 'o Tevita ki he fale na'a ne langa mo'ona: he na'a ne pehe, "'E 'ikai nofo 'a hoku 'unoho 'i he fale 'o Tevita ko e tu'i 'o 'Isileli, koe'uhi 'oku tapu 'ae ngaahi potu kuo hoko ki ai 'ae puha 'oe fuakava 'a Sihova."

¹² ¶ Pea na'e toki 'atu 'e Solomone 'ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova 'i he feilaulau'anga 'o Sihova, 'aia na'a ne fokotu'u 'i he 'ao 'oe hu'anga fale fakamalumalu, ¹³ 'o hangē ko e lau na'e fai ki he 'aho taki taha, ko e feilaulau 'o hangē ko e fekau 'a Mōsese, 'i he ngaahi 'aho tapu, pea 'i he ngaahi mahina fo'ou, pea 'i he ngaahi katoanga molumalu, ke liunga tolu 'i he ta'u 'i he katoanga 'oe mā ta'efakalēvani, pea 'i he katoanga 'oe ngaahi uike, pea 'i he katoanga 'oe ngaahi fale fehikitaki. ¹⁴ Pea hangē ko e fekau 'a 'ene tamai ko Tevita, na'a ne tu'utu'uni 'ae ngaahi lakanga 'oe kau taula'eiki ki he'enau ngāue, mo e kau Livai ki he'enau ngāue 'a-nautolu, ke hiva mo tauhi 'i he 'ao 'oe kau taula'eiki, 'o

hangē ko ia na'e totonu ke fai 'i he 'aho kotoa pē: ko e kau le'o matapā foki 'i honau ngaahi lakanga ki he matapā kotoa pē: he na'e pehē 'ae fekau 'a Tevita ko e tangata 'ae 'Otua. ¹⁵ Pea na'e 'ikai fai kehe 'akinautolu mo e fekau 'ae tu'i ki he kau taula'eiki mo e kau Livai 'i ha me'a 'e taha, pe 'i he me'a ki he ngaahi koloa. ¹⁶ He na'e fai 'ae tokonaki ki he ngāue 'a Solomone ki he 'aho na'e 'ai 'ae tu'unga 'oe fale 'o Sihova, 'o fai 'o a'u ki hono faka'osi. Pea na'e faka'osi lelei 'ae fale 'o Sihova.

¹⁷ ¶ Pea na'e toki 'alu 'a Solomone ki Esioni kepa, pea mo 'Eloti, 'i he matātahi 'oe fonua 'o 'Itomi. ¹⁸ Pea na'e 'atu 'e Helami 'ae ngaahi vaka kiate ia 'i he'ene kau tamaio'eiki, mo e kau tamaio'eiki na'e poto 'i he folau: pea na'a nau 'alu fakataha mo e kau tamaio'eiki 'a Solomone ki Ofeli, pea na'a nau 'ave mei ai 'ae koula ko e taleniti 'e fāngeau mo e nimangofulu, mo nau 'o-mi ia ki he tu'i ko Solomone.

1 Ko e ofo 'ae tu'i fefine 'o Sipa 'i he poto 'a Solomone. 10 Ko e koloa kehekehe 'a Solomone mo hono nāunau. 23 Ko e ngaahi me'a'ofa na'e 'o-mi kia Solomone. 25 Ko 'ene ngaahi saliate mo e kau heka hoosi na'e 'iate ia, mo e tukuhau na'e fai kiate ia. 29 Ko e fuoloa 'a 'ene pule pea mo 'ene pekia.

⁹ PEA 'i he fanongo 'ae tu'i fefine 'o Sipa ki he ongoongo 'o Solomone na'a ne ha'u ki Selūsalema ke 'ahi'ahi'i 'a Solomone 'aki 'ae ngaahi fehu'i 'ilon-gata'a, ko ia mo e fu'u fononga tokolahi, mo e fanga kāmeli na'e fetuku 'ae ngaahi me'a namu kakala, mo e koula lahi 'aupito, mo e ngaahi maka mahu'inga: pea 'i he'ene hoko mai kia Solomone, na'a ne talanoa mo ia ki he me'a kotoa pē na'e 'i hono loto. ² Pea na'e tali 'e Solomone 'a 'ene ngaahi fehu'i kotoa pē: pea na'e 'ikai fufū mea Solomone ha me'a ke ne ta'efakamatala ia kiate ia. ³ Pea hili 'ae mamata 'e he tu'i fefine 'o Sipa ki he poto kotoa pē 'a Solomone, pea mo e fale 'aia na'a ne langa, ⁴ Mo e me'akai 'i hono keinanga'anga, mo e anga 'oe nofo 'a 'ene kau tamaio'eiki, mo e toutu'u, 'a 'ene kau tauhi, mo honau kofu: mo kinautolu foki na'e tauhi 'a 'ene me'ainu, mo honau kofu 'onautolu, pea mo e hala 'aia na'a ne 'alu hake ai ki he fale 'o Sihova: na'e vaivai 'a hono loto 'iate ia. ⁵ Pea na'e pehē 'e ia ki he tu'i, "Ta ko e lea mo'oni ia 'aia na'aku fanongo ki ai 'i hoku fonua 'o'oku, ki ho'o ngaahi ngāue pea mo ho'o poto. ⁶ Ka na'e 'ikai teu tui ki he'enua lea, kae'oua ke u ha'u, pea mamata ki ai 'a hoku mata: pea vakai, na'e 'ikai tala mai hono vaheua 'oe lahi 'o ho'o poto: he 'oku ke lahi hake 'i he ongoongo ko ia na'aku fanongo ki ai. ⁷ 'Oku monū'ia 'a ho'o kau tangata, 'oku monū'ia 'a ho'o kau tamaio'eiki ko eni 'oku tutu'uma'u aipe 'i ho 'ao, 'o nau fanongo ki ho'o poto. ⁸ Fakafeta'i kia Sihova ko ho 'Otua, 'aia kuo lōlōfie lelei kiate koe ke fakanofu koe ki hono nofo'a fakatu'i, ko e tu'i ma'a Sihova ko ho 'Otua: koe'uhi na'e 'ofa 'a ho 'Otua ki 'Isileli, ke fokotu'u 'akinautolu ke ta'engata: ko ia na'a ne fakanofu ai koe ke tu'i kiate kinautolu, ke fai 'ae fakamaau mo e fai tonu."

⁹ ¶ Pea na'a ne foaki ki he tu'i 'ae taleniti koula 'e teau ma uofulu, mo e ngaahi me'a namu kakala fu'u lahi 'aupito, mo e ngaahi maka mahu'inga: pea na'e 'ikai ha ngaahi me'a kakala ke tatau mo ia na'e foaki kia Solomone 'e he tu'i fefine 'o Sipa. ¹⁰ Pea ko e kau tamaio'eiki foki 'a Helami mo e kau tamaio'eiki 'a Solomone, 'aia na'e 'omi 'ae koula mei Ofeli, na'a nau 'omi 'ae ngaahi 'akau 'alukumi pea mo e ngaahi maka mahu'inga. ¹¹ Pea na'e ngaohi 'e he tu'i 'aki 'ae ngaahi 'akau 'alukumi, 'ae ngaahi pou ki he fale 'o Sihova, pea ki he fale 'oe tu'i, mo e ngaahi ha'ape mo e ngaahi me'a hiva ma'ae kau fasi hiva: pea na'e te'eki ai ke mamata 'e he fonua 'o Siuta ki he ngaahi me'a pehē.

¹² Pea na'e foaki 'e Solomone ki he tu'i fefine 'o Sipa 'a 'ene holi kotoa pē, 'ae me'a fulipē na'a ne kole ki ai, ko e fakalahi 'o 'ene tali 'ae koloa na'a ne fetuku mai ki he tu'i. Pea pehē, na'a ne liliu atu, 'o 'alu ki hono fonua 'o'ona 'aia mo 'ene kau tamaio'eiki. ¹³ Pea ko eni, ko hono mamafa 'oe koula na'e 'omi kia Solomone 'i he ta'u pe taha, ko e taleniti 'e onongeau mo e onongofulu ma ono 'oe koula: ¹⁴ Ka na'e lau kehe 'aia na'e fetuku mai 'e he kau tangata na'e fai 'ae fefakatau'aki. Pea na'e 'omi 'ae koula mo e siliva kia Solomone 'e he ngaahi tu'i kotoa pē 'o 'Alepea, pea 'e he kau pule 'oe ngaahi vahe fonua.

¹⁵ ¶ Pea na'e ngaohi 'e Solomone ko e tu'i 'ae ngaahi pā 'e uangeau 'aki 'ae koula na'e tuki: ko e sikeli 'e onongeau 'oe koula na'e 'i he pā pe taha. ¹⁶ Pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi pā iiki 'e tolungeau 'aki 'ae koula na'e tuki: ko e sikeli 'e tolungeau 'oe koula na'e 'i he pā pe taha. Pea na'e tuku ia 'e he tu'i ki he fale 'i he vao 'akau 'o Lapanoni. ¹⁷ Na'e ngaohi foki 'e he tu'i ha fu'u nofo'a fakatu'i 'aki 'ae lei, pea na'a ne 'aofi 'aki ia 'ae koula lelei lahi. ¹⁸ Na'e ai 'ae laka'anga 'e ono ke 'alu hake ai ki he nofo'a fakatu'i, mo e tu'unga va'e koula, 'aia na'e fakama'u ki he nofo'a fakatu'i, mo e 'ai'anga nima 'i hono potu kaokao 'e ua 'oe heka'anga, mo e laione 'e ua na'e tu'u ofi ki he 'ai'anga nima: ¹⁹ Pea na'e tu'u 'i hono potu 'e taha 'ae laione 'e hongofulu ma ua, pea 'i he potu kehe 'e taha 'i he laka'anga 'e ono. Na'e 'ikai ngaohi hano tatau 'i ha pule'anga. ²⁰ Pea na'e ngaohi 'aki 'ae koula 'ae ngaahi ipu inu kotoa pē 'oe tu'i ko Solomone, pea na'e 'oe koula lelei 'ae ngaahi ipu kotoa pē 'oe fale 'i he vao 'akau 'o Lapanoni: na'e 'ikai ha taha 'oe siliva: he na'e 'ikai lau ia ko e me'a mahu'inga 'i he ngaahi 'aho 'o Solomone. ²¹ He na'e 'alu 'ae folau 'ae tu'i ki Tasisi fakataha mo e kau tamaio'eiki 'a Helami: na'e ha'u tu'o taha 'i he ta'u 'e tolu 'ae folau mei Tasisi, ke 'omi 'ae koula, mo e siliva, mo e lei, mo e fanga ngeli, pea mo e fanga pikoka.

²² ¶ Pea na'e lahi hake 'ae ma'u koloa mo e poto 'a Solomone 'i he ngaahi tu'i kotoa pē 'o māmani. ²³ Pea na'e holi ke ha'u ki he 'ao 'o Solomone 'e he ngaahi tu'i kotoa pē 'o māmani, ke fanongo ki he'ene poto, 'aia na'e tuku ki hono loto 'e he 'Otua. ²⁴ Pea na'a nau 'omi 'e he tangata taki taha 'a 'ene me'a'ofa, ko e ngaahi me'a siliva, mo e ngaahi me'a koula, mo e ngaahi kofu, mo e ngaahi mahafutau, mo e me'a namu kakala, mo

e fanga hoosi, mo e fanga miuli, ko e tukuhau 'i he ta'u kotoa pē. ²⁵ Pea na'e ma'u 'e Solomone 'ae potu fale tu'u'anga 'e fā afe ki he fanga hoosi mo e ngaahi salioite, pea mo e kau heka hoosi 'e taha mano mo e ua afe: 'aia na'a ne vahevahe *ke nofo* 'i he ngaahi kolo salioite, pea ki he tu'i 'i Selūsalema. ²⁶ Pea na'a ne pule ki he ngaahi tu'i kotoa pē mei he vaitafe 'o a'u atu ki he fonua 'oe kakai Filisitia, pea 'e a'u ki he mata fonua 'o 'Isipite. ²⁷ Pea na'e ngaahi 'ae siliva 'e he tu'i ke tatau 'i Selūsalema mo e ngaahi maka, pea ko e ngaahi 'akau sita na'e hangē ia ko e ngaahi 'akau sukamino 'aia na'e 'i he ngaahi potu tokalelei, 'i hono lahi 'aupito. ²⁸ Pea na'a nau 'omi kia Solomone 'ae fanga hoosi mei 'Isipite, pea mei he ngaahi fonua kotoa pē.

²⁹ ¶ Pea ko eni ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Solomone, mei he 'uluaki ki he kimui, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi 'a Natani ko e palōfita, pea 'i he kikite 'o 'Ahisa ko e tangata Sailo, pea 'i he ngaahi kikite 'o Ito ko e tangata kikite na'e valoki kia Selopoami ko e foha 'o Nipati? ³⁰ Pea na'e pule 'a Solomone 'i Selūsalema ki 'Isileli kōtoa 'i he ta'u 'e fāngofulu. ³¹ Pea na'e mohe 'a Solomone mo 'ene ngaahi tamai pea na'e fai hono putu 'i he "Kolo 'o Tevita" ko 'ene tamai: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Lehopoami.

1 Ko e fakataha 'ae kakai 'Isileli ki Sikemi ke fakanofa 'a Lehopoami ke tu'i, mo 'enau kole kiate ia. 6 Ko e li'aki 'e Lehopoami 'ae fakakaukau lelei 'ae kau mātu'a mo 'ene tali mālohi 'ae kakai. 16 Ko e kau taha 'ae fa'ahinga 'e hongofulu 'onau tā-mate'i 'a 'Atolami, pea mo e hola ai 'a Lehopoami.

10 PEA na'e 'alu 'a Lehopoami ki Sikemi: he ne kuo 'alu 'a 'Isileli kotoa pē ki Sikemi ke fakanofa ia ko e tu'i. ² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he ongo'i ia 'e Selopoami ko e foha 'o Nipati, 'i 'Isipite (he na'e hola ia ki ai mei he 'ao 'o Solomone ko e tu'i,) pea na'e toe ha'u 'a Selopoami mei 'Isipite. ³ Pea na'a nau fekau 'o ui ia. Ko ia na'e ha'u ai 'a Selopoami mo 'Isileli kotoa pē 'onau lea kia Lehopoami, 'o pehē, ⁴ "Na'e fakamamahi 'emau kavenga, 'e ho'o tamai: pea ko eni ke ke fakama'ama'a 'ae ngaahi ngāue mamahi 'a ho'o tamai, mo 'ene ha'amonga mamafa 'aia na'a ne 'ai kiate kimautolu, pea te mau tauhi koe." ⁵ Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Mou toe ha'u kiate au 'oka hili 'ae 'aho 'e tolu." Pea na'e 'alu ai 'ae kakai.

⁶ ¶ Pea na'e fakakaukau 'ae tu'i ko Lehopoami mo e kau mātu'a na'e tu'u 'i he 'ao 'o Solomone ko 'ene tamai 'i he'ene kei mo'ui, 'o pehē, Ko e hā ho'omou fakakaukau ki ha lea ke tali 'aki 'ae kakai ni? ⁷ Pea na'a nau lea kiate ia, 'o pehē, "Kapau te ke anga'ofa ki he kakai ni, pea ke fakafiemālie 'akinautolu, mo ke lea 'aki 'ae ngaahi lea lelei kiate kinautolu, pea te nau hoko ko ho'o kau tamaio'eiki 'o ta'engata." ⁸ Ka na'e li'aki 'e ia 'ae fakakaukau na'e tuku kiate ia 'e he kau mātu'a, pea fakakaukau ia mo e kau talavou na'e to'utangata mo kaume'a mo ia, pea nau tu'u 'i hono 'ao. ⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā homou loto 'omoutolu ki he tali 'e fai ki he kakai ni," 'aia kuo nau lea mai kiate au, 'o pehē, "Ke ke fakama'ama'a si'i 'ae ha'amonga 'aia na'e

'ai 'e ho'o tamai kiate kimautolu?" ¹⁰ Pea na'e lea kiate ia 'ae kau talavou 'a ia na'e tupu hake mo kaume'a mo ia, 'o pehē, "Ke ke tali pehē 'ae kakai na'e lea kiate koe, 'o pehē, na'e fakamamafa 'emau kavenga 'e ho'o tamai, ka ke fakama'ama'a si'i ia 'e koe ma'amautolu: te ke tala 'o pehē kiate kinautolu, "E lahi hoku louhi'i nima si'i 'i he kongaloto 'o 'eku tamai." ¹¹ He koe'uhi, 'Na'e 'ai 'e he'eku tamai 'ae ha'amonga mamafa kiate kimoutolu, te u fakalahi ki ho'omou ha'amonga: na'e kinisi 'akimoutolu 'e he'eku tamai 'aki 'ae me'a kinisi, ka te u kinisi 'akimoutolu 'aki 'ae ngaahi sikopio.' |" ¹² Ko ia na'e ha'u 'a Selopoami mo e kakai kotoa pē kia Lehopoami 'i hono 'aho tolu, 'o hangē ko e fekau 'ae tu'i, 'o pehē, "Toe ha'u kiate au 'i hono tolu 'oe 'aho."

¹³ Pea na'e lea mālohi 'ae tu'i kiate kinautolu: pea na'e li'aki 'e he tu'i ko Lehopoami 'ae fakakaukau 'ae kau mātu'a, ¹⁴ Pea ne talia 'akinautolu 'o fakatatau ki ke fakakaukau 'oe kau talavou, 'o pehē, "Na'e fakamamafa ho'omou ha'amonga 'e he'eku tamai, ka te u fakalahi ki ai: na'e kinisi 'akimoutolu 'e he'eku tamai 'aki 'ae ngaahi me'a kinisi, ka te u kinisi 'akimoutolu 'aki 'ae ngaahi sikopio." ¹⁵ Ko ia na'e 'ikai tokanga 'ae tu'i ki he kakai: he na'e mei he 'Otua 'ae me'a ni, koe'uhi ke fakamo'oni 'e Sihova 'ene folofola, 'aia na'a ne folofola'aki ia 'Ahisa ko e tangata Sailo, kia Selopoami ko e foha 'o Nipati.

¹⁶ ¶ Pea 'i he mamata 'a 'Isileli kotoa pē 'oku 'ikai tokanga 'ae tu'i kiate kinautolu, na'e lea 'ae kakai ki he tu'i, 'o pehē, "Ko e hā hamau 'inasi 'ia Tevita? Pea 'oku 'ikai hamau tofi'a 'i he foha 'o Sese: 'E 'Isileli, ke taki taha 'alu 'ae tangata ki hono fale fehikitaki: pea ko eni, 'a Tevita vakai ki ho fale 'o'ou." Ko ia na'e 'alu ai 'a 'Isileli kotoa pē ki honau ngaahi fale fehikitaki. ¹⁷ Ka koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli na'e nofo 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, na'e pule 'a Lehopoami kiate kinautolu. ¹⁸ Pea na'e fekau 'e he tu'i ko Lehopoami 'a 'Atolami 'aia na'e pule ki he tukuhau: pea na'e tolongaki 'aki ia 'ae maka 'e he fānau 'a 'Isileli, pea pekia ai ia. Ka na'e fakato'oto'o 'e Lehopoami ke heka ki he'ene salioite, ke hola ki Selūsalema. ¹⁹ Pea kuo angatu'u 'a 'Isileli ki he fale 'o Tevita 'o a'u mai ki he 'aho ni.

1 Na'e piutau 'e Lehopoami ke fakavaivai 'a 'Isileli, kae ta'ofia ia 'e Simaia. 6 'Oku ne fakamālohi hono pule'anga 'aki 'ae ngaahi kolotau mo e ngaahi tokonaki. 13 'Oku li'aki 'a Selopoami 'e he kau taula'eiki mo e kau Livai, mo kinautolu na'e man-avahē ki he 'Otua, 'onau tokoni ki he pule'anga 'o Siuta. 18 Ko e ngaahi 'unoho mo e fānau 'a Lehopoami.

11 PEA 'i he'ene ha'u 'a Lehopoami ki Selūsalema, na'e fakakātoa 'e ia mei he fale 'o Siuta mo Penisimani 'ae kau tangata fili, ko e kau tangata tau, 'e taha kilu mo e toko fā mano, ke nau tau'i 'a 'Isileli, koe'uhi ke nau toe liliu mai 'ae pule'anga kia Lehopoami. ² Ka na'e ha'u 'ae folofola 'a Sihova kia Simaia ko e tangata 'ae 'Otua, 'o pehē, ³ Ke ke lea kia Lehopoami ko e foha 'o Solomone ko e tu'i 'o Siuta, pea ki 'Isileli kotoa pē 'i Siuta mo Penisimani, 'o pehē, ⁴ 'Oku pehē 'e

Sihova, "Oua te mou 'alu hake, pe tau ki homou kāinga: mou foki atu taki taha 'ae tangata ki hono fale: he ko e me'a ni kuo fai ia 'iate au." Pea na'a nau fai talangofua ki he folofola 'a Sihova, pea na'a nau foki 'o 'ikai 'alu ke tau'i 'a Selopoami.

⁵ ¶ Pea na'e nofo 'a Lehopoami 'i Selūsalema, pea na'e langa 'e ia 'ae ngaahi kolotau 'i Siuta. ⁶ Na'a ne langa 'a Petelihema, mo 'Etami, mo Tikoa, ⁷ Mo Petesua, mo Soko, mo 'Atulami, ⁸ Mo Kati, mo Malesa, mo Sifi, ⁹ Mo 'Atolaimi, mo Lakisi, mo 'Aseka, ¹⁰ Mo Sola, mo 'Asaloni, mo Hepeloni, 'aia 'oku 'i Siuta mo Penisimani ko e ngaahi kolotau. ¹¹ Pea na'a ne fakamālohi 'e ia 'ae ngaahi kolotau, pea tuku ki ai 'ae ngaahi 'eikitau, mo fa'o ki ai 'ae me'akai, mo e lolo mo e uaine. ¹² Pea ne tuku 'i he ngaahi kolo taki taha 'ae ngaahi pā mo e ngaahi tao, 'o ne ngaohi ia ke mālohi 'aupito, he na'e kau 'a Siuta mo Penisimani kiate ia.

¹³ ¶ Pea na'e ha'u kiate ia 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai mei honau ngaahi potu nofo'anga kotoa pē. ¹⁴ Ka na'e si'aki 'e he kau Livai honau ngaahi 'api mo honau ngaahi tofi'a, pea ha'u ki Siuta mo Selūsalema: he na'e li'aki 'akinautolu 'e Selopoami mo hono ngaahi foha ke 'oua na'a nau fai 'ae ngāue 'ae taula'eiki kia Sihova. ¹⁵ Pea na'a ne fakanofu 'ae kau taula'eiki ma'ana ki he ngaahi potu mā'olunga, pea ma'ae ngaahi tēvolo, pea ki he ngaahi 'uhiki pulu 'aia na'a ne ngaohi. ¹⁶ Pea na'e muimui 'iate kinautolu ki Selūsalema, mei he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli, 'akinautolu kotoa pē na'e pau honau loto ke kumi kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, ke feilaulau kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. ¹⁷ Ko ia na'a nau fakamālohi 'ae pule'anga 'o Siuta, pea na'e fakamālohi 'i 'a Lehopoami ko e foha 'o Solomone, 'i he ta'u 'e tolu: he na'a nau 'alu 'i he ta'u 'e tolu 'i he hala 'o Tevita mo Solomone.

¹⁸ ¶ Pea na'e 'omi 'e Lehopoami 'a Mehalate ko e 'ofefine 'o Selimoti ko e foha 'o Tevita ke na 'unoho, mo 'Apieli ko e 'ofefine 'o 'Iliapi, ko e foha 'o Sese: ¹⁹ 'Aia na'a na fānau kiate ia 'ae fānau: ko Siusi, mo Samalia, mo Seami. ²⁰ Pea hoko mo ia na'a ne 'omi 'a Meaka ko e 'ofefine 'o 'Apisalmi: 'aia na'a ne fānau kiate ia 'a 'Apisa, mo 'Atai, mo Sisa, mo Silomiti. ²¹ Pea na'e 'ofa 'a Lehopoami kia Meaka ko e 'ofefine 'o 'Apisalmi 'o lahi hake 'i hono ngaahi 'unoho kotoa pē mo 'ene sinifu: (he na'a ne ma'u 'ae 'unoho 'e toko hongofulu ma toko valu mo e sinifu 'e toko onongofulu: pea na'e fānau kiate ia 'ae foha 'e toko uofulu ma toko valu, mo e 'ofefine 'e toko onongofulu.) ²² Pea ngaohi 'e Lehopoami 'a 'Apisa ko e tama 'a Meaka ke tu'ukimu'a, pea ke pule ia ki hono ngaahi kāinga: he na'e tokanga ia ke fakanofu ia ke tu'i. ²³ Pea na'e fai fakapotopoto ia, 'o ne tufaki 'ene fānau kotoa pē ki he ngaahi potu kotoa pē 'o Siuta mo Penisimani, ki he ngaahi kolo tau kotoa pē: pea na'a ne 'atu kiate kinautolu 'ae me'akai lahi 'aupito. Pea na'e manako ia ki he 'unoho tokolahi.

1 'Oku li'aki 'a Sihova 'e Lehopoami, pea 'oku tautea ia 'e Sisaki. 5 'Oku fakatomala ia mo e hou'eiki 'i he malanga 'a Simaia, pea fakahaofi 'ak-

inautolu mei he mate, kae 'ikai mei he vete. 13 Ko e pule mo e pekia 'a Lehopoami.

12 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he hoko 'o fokotu'u-ma'u 'e Lehopoami 'ae pule'anga, 'o ne fakamālohi ia, na'a ne li'aki 'ae fono 'a Sihova, pea pehē mo 'Isileli kotoa pē. ² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i hono ta'u 'e nima 'oe tu'i ko Lehopoami na'e 'alu hake ai 'a Sisaki ko e tu'i 'o 'Isipite ke tau'i 'a Selūsalema, ko e me'a 'i he'enu nau fai talangata'a kia Sihova, ³ Mo e saliate 'e taha mano mo e ua afe, mo e kau tangata heka hoosi 'e toko ono mano: pea na'e ta'efa'alaua 'ae kakai na'e 'alu hake mo ia mei 'Isipite: 'ae kakai Lipea, mo e kakai Sukimi, mo e kakai 'Itiopea. ⁴ Pea na'a ne kapa 'ae ngaahi kolotau na'e kau ki Siuta, 'o ne ha'u ki Selūsalema.

⁵ ¶ Pea na'e ha'u 'aia Simaia ko e palōfita kia Lehopoami, pea ki he hou'eiki 'o Siuta, 'aia na'e kātoa fakataha ki Selūsalema ko e me'a ia Sisaki, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Oku pehē mai 'a Sihova, 'Kuo mou li'aki au, pea ko ia kuo u li'aki ai foki 'akimoutolu ki he nima 'o Sisaki.'" ⁶ Ko ia na'e fakavaivai ai 'akinautolu 'ae hou'eiki 'o 'Isileli mo e tu'i: pea na'a nau pehē, "Oku tonuhia 'a Sihova." ⁷ Pea 'i he vakai 'e Sihova kuo nau fakavaivai 'akinautolu, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Simaia, 'o pehē, "Kuo nau fakavaivai 'akinautolu, ko ia 'e 'ikai ai te u faka'auha 'akinautolu: ka te u tuku kiate kinautolu 'ae fakamo'ui 'o fuoloa si'i: pea 'e 'ikai lingi 'eku 'ita lahi ki Selūsalema 'i he nima 'o Sisaki. ⁸ Ka ko e mo'oni te nau hoko ko 'ene kau tamaio'eiki: koe'uhi ke nau 'ilo 'eku ngāue, mo e ngāue ki he ngaahi pule'anga 'oe ngaahi fonua." ⁹ Ko ia na'e hoko mai 'a Sisaki 'o tau'i 'a Selūsalema, pea na'e 'ave mo ia 'ae ngaahi koloa mei he fale 'o Sihova, mo e ngaahi koloa 'oe fale 'oe tu'i: na'a ne 'ave kotoa pē: na'a ne fetuku 'o 'ave 'ae ngaahi pā koula 'aia na'e ngaohi 'e Solomone. ¹⁰ Pea na'e ngaohi 'e Lehopoami 'ae ngaahi pā palasa ke fetongi ia, 'o ne tuku ia ki he matāpule 'oe kau le'o, 'aia na'e le'ohi 'ae hū'anga ki he fale 'oe tu'i. ¹¹ Pea 'i he hū 'ae tu'i ki he fale 'a Sihova, na'e ha'u 'ae kau le'o 'o fetuku ia ki ai pea na'e toe 'omi ia mei ai ki he fale 'oe kau le'o. ¹² Pea 'i he'ene fakaangavaivai ia, na'e tafoki meiate ia 'ae houhau 'a Sihova, koe'uhi ke 'oua na'a faka'auha 'aupito ia: pea na'e hoko foki 'ae lelei 'i Siuta.

¹³ ¶ Ko ia na'e fakamālohi 'i ia 'e Lehopoami 'i Selūsalema, pea pule ia: he na'e fāngofulu ta'u mo e ta'u 'e taha 'ae motu'a 'o Lehopoami 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma fitu 'i Selūsalema, ko e kolo 'aia na'e fili 'e Sihova mei he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli, ke tuku ki ai hono huafa. Pea ko e hingoa 'o 'ene fale ko Neama, ko e fefine 'Amoni. ¹⁴ Pea na'e fai kovi ia, koe'uhi na'e 'ikai te ne teuteu hono loto ke kumi kia Sihova. ¹⁵ Pea ko hono toe 'oe ngaahi ngāue 'a Lehopoami ko e uluaki mo e kimui, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi 'a Simaia ko e palōfita, pea mo Ito ko e tangata kikite, ki he ngaahi hohoko? Pea na'e fai ma'u 'ae fetau'aki 'a Lehopoami mo Selopoami. ¹⁶ Pea na'e mohe 'a Lehopoami mo 'ene

ngaahi tamai, pea na'e fai hono putu 'i he kolo 'a Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko 'Apisa.

1 'Oku fakalanga tau 'e 'Apisa kia Selopoami. 4 'Oku fakahā 'e ia hono totonu 'o 'ene fai ia. 13 'Oku falala ia ki he 'Otua 'o ne ikuna 'a Selopoami. 21 Ko e ngaahi 'unoho 'o 'Apisa mo 'ene fānau.

13 PEA ko eni, 'i hono hongofulu ma valu ta'u 'oe tu'i ko Selopoami na'e hoko 'a 'Apisa ke pule ki Siuta. ² Pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e tolu 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē foki ko Mikaia ko e 'ofefine 'o Ulieli 'o Kipea. Pea na'e fetau'aki 'a 'Apisa mo Selopoami. ³ Pea na'e teu 'ae tau 'e 'Apisa ko e fu'u kau-tau 'oe kau tangata to'a, 'io, ko e kau tangata fili 'e toko fā kilu: pea na'e fokotu'u foki 'e Selopoami 'ae tau ke tali ia ko e tau tangata to'a mālohi kuo fili 'e toko valu kilu. ⁴ Pea na'e tu'u hake 'a 'Apisa ki he mo'unga ko Simalemi, 'aia 'oku 'i he mo'unga ko 'Ifalemi, 'o ne pehē, "Fanongo kiate au, 'a koe ko Selopoami, pea mo 'Isileli, kotoa pē: ⁵ 'Ikai 'oku totonu ke mou 'ilo na'e foaki 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'ae pule'anga 'o 'Isileli kia Tevita ke ta'engata, 'io, kiate ia pea ki hono ngaahi foha 'i he fuakava māsimā? ⁶ Ka kuo tu'u hake 'a Selopoami ko e foha 'o Nipati, ko e tamaio'eiki 'a Solomone ko e foha 'o Tevita, pea kuo ne angatu'u ki hono 'eiki. ⁷ Pea kuo tēnaki 'o fakataha kiate ia 'ae kau tangata noa pē, ko e fānau 'oe angakovi, pea kuo nau fakamālohi'i 'akinautolu kia Lehopoami ko e foha 'o Solomone, 'i he kei si'i 'a Lehopoami mo loto vaivai, pea na'e 'ikai māfai ia ke teke'i 'akinautolu. ⁸ Pea ko eni 'oku mou mahalo te mou fa'a fai ke tau'i 'ae pule'anga 'o Sihova 'i he nima 'oe ngaahi foha 'o Tevita: pea ko e fu'u kakai tokolahi 'akimoutolu, pea 'oku 'iate kimoutolu 'ae ngaahi 'uhiki pulu koula, 'aia na'e ngaohi 'e Selopoami ko e ngaahi 'otua mo'omoutolu. ⁹ 'Ikai kuo mou kapusi kitua'ā 'ae kau taula'eiki 'a Sihova, ko e ngaahi foha 'o 'Elone, mo e kau Livai, pea kuo mou ngaohi 'ae kau taula'eiki kiate kimoutolu 'o hangē ko e kakai 'oe ngaahi pule'anga kehekehe? Pea ko ia fulipē 'oku 'alu atu ke fakatapai ia 'e ia pe 'aki ha pulu mui, mo e fanga sipitangata 'e fitu, 'e hoko leva ia ko e taula'eiki 'okinautolu 'oku 'ikai ko e 'otua. ¹⁰ Ka ko kin-autolu, ko homau 'Otua 'a Sihova, pea na'e 'ikai te mau li'aki ia: pea ko e kau taula'eiki, 'aia 'oku ngāue kia Sihova, ko e ngaahi foha 'o 'Elone, pea mo e kau Livai 'oku nau fai pe 'enau ngaahi ngāue: ¹¹ Pea 'oku nau tutu kia Sihova 'i he pongipongi kotoa pē mo e efiafi kotoa pē 'ae ngaahi feilaulau tutu mo e me'a namu kakala: pea 'oku nau 'ai 'ae mā 'oe 'ao foki ki he palepale mā'oni'oni; mo e tu'unga maama koula mo hono ngaahi maama 'o ia, ke tutu 'i he efiafi kotoa pē: he 'oku mau tauhi 'ae fekau 'a Sihova ko homau 'Otua; ka kuo mou li'aki ia 'ekimoutolu. ¹² Pea, vakai, 'oku 'iate kimautolu mo'oni 'ae 'Otua ko homau 'Eiki tau, mo 'ene kautaula'eiki ke nau fakaongo 'ae ngaahi me'alea ke kalangaekina 'ae manavahē kiate kimoutolu 'ae fānau 'a 'Isileli, 'oua na'a mou tau kia Sihova ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai: koe'uhi 'e 'ikai te mou monū'ia."

¹³ ¶ Ka na'e fai 'e Selopoami ke hiki 'ae malumu mei honau tu'a: ko ia na'a nau 'i he 'ao 'o Siuta pea na'e 'i honau tu'a 'ae malumu. ¹⁴ Pea 'i he sio ki mui 'a Siuta, vakai, na'e 'i honau 'ao 'ae tau, pea 'i honau tu'a: pea na'a nau tangi kia Sihova, pea na'e ifi 'o fakaongo 'e he kau taula'eiki 'ae ngaahi me'alea. ¹⁵ Pea na'e toki mavava ai 'ae kau tangata Siuta: pea 'i he mavava 'ae kau tangata Siuta, na'e hoko 'o pehē, na'e taa'i 'e he 'Otua 'a Selopoami mo 'Isileli kotoa pē 'i he 'ao 'o 'Apisa mo Siuta. ¹⁶ Pea na'e hola 'ae fānau 'a 'Isileli mei he 'ao 'o Siuta: pea na'e fakatukutuku'i 'akinautolu 'e he 'Otua ki honau nima. ¹⁷ Pea na'e taa'i 'akinautolu 'e 'Apisa mo hono kakai 'i he tāmāte'i lahi: ko ia na'e tāmāte ai 'oe kakai 'Isileli, 'ae kau tangata fili, 'e toko nima kilu.

¹⁸ Na'e pehē pe hono fakavaivai 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he kuonga ko ia, pea na'e mālohi 'o lava'i 'e he fānau 'a Siuta, ko e me'a 'i he'enau tui kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. ¹⁹ Pea na'e tuli 'e 'Apisa 'a Selopoami, 'o ne ma'u meiate ia 'ae ngaahi kolo, ko Peteli mo hono ngaahi kolo, mo Sesana mo hono ngaahi kolo, mo 'Ifalemi mo hono ngaahi kolo 'o ia. ²⁰ Pea na'e 'ikai toe ma'u 'e Selopoami ha mālohi 'i he ngaahi 'aho 'o 'Apisa: pea na'e taa'i ia 'e Sihova, pea pekia ia.

²¹ ¶ Ka na'e faka'a'au 'o mālohi 'a 'Apisa, pea fakama'u ia mo e 'unoho 'e toko hongofulu ma fā, pea na'e tupu 'iate ia 'ae foha 'e toko uofulu ma toko ua, mo e 'ofefine 'e toko hongofulu ma toko ono. ²² Pea ko hono toe 'oe ngāue 'a 'Apisa, mo 'ene ngaahi anga, mo 'ene ngaahi lea 'ikai kuo tohi 'i he tohi talanoa 'oe palōfita ko Ito?

1 'Oku faka'auha 'e 'Asa 'ae lotu hē. 6 'I he'ene melino 'oku ne fakamālohi hono pule'anga 'aki 'ae ngaahi kolotau mo e ngaahi kautau. 9 'I he'ene lotu ki he 'Otua na'a ne ikuna 'a Sela, pea ne mau-mau'i 'ae kakai 'Itiopea.

14 PEA na'e mohe 'a 'Apisa mo 'ene ngaahi tamai, pea na'a nau tanu ia 'i he kolo 'a Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko 'Asa. Na'e melino pe 'ae fonua 'i hono ngaahi 'aho 'o'ona 'i ha ta'u 'e hongofulu. ² Pea na'e fai 'e 'Asa 'aia na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova ko hono 'Otua: ³ He na'a ne fetuku 'o 'ave ke ma-ma'o 'ae ngaahi feilaulau'anga 'oe ngaahi 'otua kehe, mo e ngaahi potu mā'olunga: 'o ne fesii' hifo 'ae ngaahi me'a fakatātā, pea ne tā hifo 'ae ngaahi vao tapu: ⁴ Pea na'a ne fekau ki Siuta ke kumi kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, pea ke fai ki he fono mo e fekau. ⁵ Pea na'a ne li'aki foki mei he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta 'ae ngaahi potu mā'olunga mo e ngaahi me'a fakatātā: pea na'e anga fakamelino pe 'ae pule'anga 'i hono 'ao.

⁶ ¶ Pea na'e langa 'e ia 'ae ngaahi kolotau 'i Siuta: he na'e anga fakamelino pe 'ae fonua, pea na'e 'ikai ha tau kiate ia 'i he ngaahi ta'u ko ia: koe'uhi na'e foaki 'e Sihova 'ae fiemālie kiate ia. ⁷ Ko ia na'e pehē ai 'e ia ki Siuta, "Ke tau langa 'ae ngaahi kolo ni ma'atautolu, pea langa ki ai 'ae ngaahi ā, mo e ngaahi fale mā'olunga, mo e ngaahi matapā, mo e ngaahi 'akau fakalava, 'i he kei 'i hotau 'ao 'ae fonua: ko e me'a 'i he'etau kumi 'a Si-

hova ko hotau 'Otua, na'a tau kumi ia, pea kuo ne tuku 'ae fiemālie kiate kitautolu 'i he potu kotoa pē." Ko ia na'a nau langa pea monū'ia. ⁸ Pea na'e 'ia 'Asa 'ae kau tangata tau, na'e fua 'ae ngaahi pā mo e ngaahi tao, ko e toko tolu afe mei Siuta: pea ko e toko ua kilu mo e toko valu mano meia Penisimani na'e fua pā pea teke 'ae kaukana: ko e kau tangata to'a mo mālohi 'akinautolu ni kotoa pē.

⁹ ¶ Pea na'e ha'u ke tau'i 'akinautolu 'a Sela ko e tangata 'Itiopea mo e fu'u tau ko e taha miliona, mo e saliole 'e tolungau: pea na'a nau hoko ki Malesa. ¹⁰ Pea na'e toki 'alu kitua'ā 'a 'Asa ko hono tali, pea na'a nau teuteu ke fai 'ae tau 'i he potu talalo 'o Sefata 'i Malesa. ¹¹ Pea na'e tangi 'a 'Asa kia Sihova ko hono 'Otua, 'o ne pehē, "E Sihova, ko e me'a noa pe kiate koe ke tokoni, ki he tokolahi, pe kiate kinautolu 'oku 'ikai hanau mālohi: 'E Sihova ko homau 'Otua, ke ke tokoni kiate kimautolu: he 'oku mau falala kiate koe, pea 'i ho huafa 'oku mau 'alu atu ki he fu'u kakai ni. 'E Sihova, ko koe pe ko homau 'Otua 'oua na'a mālohi 'ae tangata kiate koe." ¹² Ko ia na'e taa'i 'e Sihova 'ae kakai 'Itiopea 'i he 'ao 'o 'Asa, mo e 'ao 'o Siuta pea na'e hola 'ae kakai 'Itiopea. ¹³ Pea na'e tuli 'akinautolu 'e 'Asa mo e kakai na'e 'iate ia 'o a'u ki Kela: pea 'i he maveuveu 'ae kakai 'Itiopea, na'e 'ikai te nau mafai ke toe fakahaofi 'akinautolu he na'e faka'auha 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova pea 'i he 'ao 'o 'ene tau: pea na'a nau fetuku 'o 'ave 'ae vete lahi. ¹⁴ Pea na'a nau te'ia 'ae ngaahi kolo kotoa pē na'e tu'u takataki 'i Kela: he na'e tō 'ae manavahē kia Sihova kiate kinautolu: pea na'a nau maumau 'ae ngaahi kolo kotoa pē: he na'e lahi 'aupito 'ae koloa 'i ai. ¹⁵ Pea na'a nau te'ia foki 'ae ngaahi fale 'oe fanga manu lalahi: pea na'e fetuku 'o 'ave 'ae fanga sipi mo e fanga kāmeli ke lahi 'aupito 'onau liu mai ki Selūsalema.

1 Ko e me'a 'i he hoko loto 'ae akonaki 'a 'Asalia ko e foha 'o Oteti 'oku fai 'ae fuakava mo e 'Otua 'a 'Asa mo e tokolahi 'o 'Isileli. 16 'Oku ne liua 'a 'ene fa'ē ko Metaka 'i he'ene lotu hē. 18 'Oku ne 'omi 'ae ngaahi me'a na'e fakatapui ki he fale 'oe 'Otua, pea 'oku ma'u fiemālie 'e ia 'ae melino fuoloa.

15 PEA na'e hoko mai 'ae Laumālie 'oe 'Otua kia 'Asalia ko e foha 'o Oteti: ² Pea na'e 'alu kitua'ā ia ke fakafetaulaki kia 'Asa 'o ne pehē kiate ia, "E 'Asa, mo Siuta kotoa pē, mo Penisimani, mou fanongo kiate au. 'Oku 'iate kimoutolu 'a Sihova, lolotonga 'oku mou 'iate ia: pea kapau 'oku mou kumi kiate ia, te ne tuku ke mou 'ilo ia: pea kapau 'oku mou li'aki ia, te ne li'aki 'akimoutolu. ³ Pea ko eni, kuo nofo fuoloa 'a 'Isileli 'o masiva 'Otua mo'oni, pea masiva taula'eiki ke akonaki, pea masiva fono. ⁴ Ka 'i he'enu tafoki 'i he'enu mamahi kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'onau kumi ia, na'e 'ilo ia 'ekinautolu. ⁵ Pea 'i he ngaahi kuonga ko ia na'e 'ikai ha fiemālie kiate ia na'e 'alu kitua'ā, pe kiate ia na'e ha'u ki loto, ka na'e 'i he kakai kotoa pē 'oe ngaahi fonua 'ae ngaahi mamahi lahi. ⁶ Pea na'e faka'auha 'ae pule'anga 'e taha 'e he pule'anga 'e taha, mo e kolo 'ae kolo: he na'e fakamamahi 'akinautolu 'e he 'Otua 'i he ngaahi me'a mamahi kotoa pē. ⁷ Ko ia ke mou mālohi, pea

'oua na'a tuku ke vaivai homou nima: he ko ho'omou ngāue 'e totongi ia." ⁸ Pea 'i he fanongo 'e 'Asa ki he ngaahi lea ni, mo e akonaki 'a Oteti ko e palōfita, na'a ne fiemālie ai, pea tukuange leva 'e ia 'ae ngaahi 'otua loi mo e kovi lahi, mei he fonua kotoa pē 'o Siuta mo Penisimani, pea mei he ngaahi kolo na'a ne toki ma'u, pea mei he mo'unga ko 'Ifalemi, pea ne fakafo'ou 'ae feilaulau'anga 'o Sihova, 'aia na'e 'i he mata 'oe fale hā 'o Sihova. ⁹ Pea ne fakataha 'a Siuta kotoa pē mo Penisimani, fakataha mo e kau muli meia 'Ifalemi mo Manase, pea meia Simione: he na'e ha'u 'ae tokolahi kiate ia mei 'Isileli, 'i he'enu mamata 'oku 'iate ia 'a Sihova ko hono 'Otua. ¹⁰ Ko ia na'a nau fakakātoa ai 'akinautolu 'i Selūsalema, 'i hono tolu 'oe māhina, 'i hono hongofulu ma nima 'oe ta'u 'oe pule 'a 'Asa. ¹¹ Pea na'a nau 'atu kia Sihova 'i he kuonga ko ia, 'i he vete na'a nau fetuku, ko e fanga pulu 'e fitungeau mo e fanga sipi 'e fitu afe. ¹² Pea na'a nau alea fakataha 'o fai 'ae fuakava ke nau kumi kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enu ngaahi tamai 'aki honau loto kotoa mo honau laumālie kotoa: ¹³ 'O pehē, ke 'ilonga ia 'e 'ikai loto ke kumi kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ke tāmata'i ia, ko ha si'i ia pe ko e lahi, ko e tangata ia pe ko e fefine. ¹⁴ Pea na'a nau fuakava kia Sihova 'i he le'o lahi, pea 'i he mavava, mo e ngaahi me'alea, pea mo e ngaahi me'a ifi. ¹⁵ Pea na'e fiefia 'a Siuta kotoa pē 'i he fuakava: he na'a nau fuakava 'aki honau loto kotoa: pea na'e hā mai ia kiate kinautolu: pea na'e foaki 'e Sihova kiate kinautolu 'ae fiemālie mei he potu kotoa pē.

¹⁶ ¶ Pea ko e me'a kia Meaka ko e fa'ē 'a 'Asa ko e tu'i, na'a ne liua ia ke 'oua na'a pule ia, ko e me'a 'i he'ene ngaohi 'ae 'otua loi 'i he vao tapu: pea na'e tā hifo 'e 'Asa hono 'otua loi, pea na'e laiki ia, pea tutu ia 'i he ve'e vaitafe ko Kitiloni. ¹⁷ Ka na'e 'ikai hiki 'ae ngaahi potu mā'olunga mei 'Isileli: ka ko e mo'oni na'e angatonu 'ae loto 'o 'Asa 'i hono ngaahi 'aho kotoa pē.

¹⁸ ¶ Pea na'e fetuku 'e ia ki he fale 'oe 'Otua 'ae ngaahi me'a na'e fakatapui 'e he'ene tamai, mo e me'a na'a ne fakatapui 'e ia, 'ae siliva, mo e koula, mo e ngaahi ipu. ¹⁹ Pea na'e 'ikai ha tau 'o a'u ki he ta'u 'e tolungofulu ma nima 'oe pule 'o 'Asa.

1 I he tokoni 'a 'Asa 'e he kakai Silia, na'a ne ta'ofi 'a Pa'asa 'i he langa 'a Lama. 7 Kuo valokia ia 'e Hanani, pea tuku ia ke fakapōpula. 11 Ko 'ene ngāue 'e taha 'i he'ene mahaki, na'e 'ikai te ne kumi ki he 'Otua, ka ki he kau faito'o. 13 Ko 'ene pekia mo hono tanu.

16 'I HE ta'u 'e tolungofulu ma ono 'oe pule 'a 'Asa, na'e ha'u 'a Pa'asa ko e tu'i 'o 'Isileli ke tau'i 'a Siuta, pea langa 'e ia 'a Lama, koe'uhi ke 'oua na'a 'alu kitua'ā ha ni'ihi pe ha'u ki loto kia 'Asa ko e tu'i 'o Siuta. ² Pea na'e 'omi kitua'ā 'e 'Asa 'ae siliva mo e koula mei he ngaahi fale koloa 'oe fale 'o Sihova, pea mei he fale 'oe tu'i, pea ne 'ave ia kia Peni-Hatati ko e tu'i 'o Silia 'aia na'e nofo 'i Tamasikusi, 'o pehē, ³ "Oku ai 'ae lea 'iate au mo koe, 'o hangē ko ia na'e 'i he'eku tamai mo ho'o tamai: vakai 'oku ou 'atu ni 'ae siliva mo e koula: ke ke 'alu, pea maumau'i ho'o alea papau mo Pa'asa ko e tu'i

'o 'Isileli, koe'uhi ke 'alu ia 'iate au." ⁴ Pea na'e tokanga 'a Peni-Hatati ki he tu'i ko 'Asa, pea ne fekau 'ae ngaahi 'eiki pule 'o 'ene ngaahi tau ke tau'i 'ae ngaahi kolo 'o 'Isileli: pea na'a nau te'ia 'a Isoni, mo Tani, mo 'Epe-limeimi, mo e ngaahi kolo tukunga koloa kotoa pē 'o Nafitali. ⁵ Pea 'i he fanongo ki ai 'e Pa'asa, na'a ne tuku 'ene langa 'a Lama, pea tuku li'aki pe 'ene ngāue. ⁶ Pea na'e 'ave 'e 'Asa ko e tu'i 'a Siuta kotoa pē mo ia: pea na'a nau fetuku 'o 'ave 'ae ngaahi maka kotoa pē 'o Lama, pea mo e ngaahi 'akau 'i ai, 'aia na'e langa 'aki 'e Pa'asa: pea na'a ne langa 'aki 'e ia 'a Kepa mo Misipa.

⁷ ¶ Pea 'i he kuonga ko ia na'e ha'u ai 'a Hanani, ko e tangata kikite kia 'Asa ko e tu'i 'o Siuta, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e me'a 'i ho'o falala ki he tu'i 'o Silia, pea na'e 'ikai te ke falala kia Sihova ko ho 'Otua, ko ia kuo hao 'o hola 'ae tau 'ae tu'i 'o Silia mei ho nima. ⁸ 'ikai ko e fu'u tau lahi 'ae kakai 'Itiopea mo e kakai Lupimi, mo e ngaahi saliate lahi mo e kau tangata heka hoosi? Ka ko e me'a 'i ho'o falala kia Sihova, na'a ne tuku mai 'akin-autolu ki ho nima. ⁹ He 'oku lele fetoutou mo liliu 'aki 'ae fofonga 'o Sihova 'i māmani kotoa pē, ke fakahā mālohi 'a 'ene 'afio ke kau mo kinautolu 'oku tokanga totonu honau loto kiate ia. 'I he me'a ni kuo ke fai fakavalevale: pea mei he kuonga ko eni te ke mo'ua koe 'i he ngaahi tau." ¹⁰ Pea na'e 'ita lahi 'a 'Asa ki he tangata kikite, pea ne tuku ia ki he fale fakapōpula: he na'e lili ia kiate ia koe'uhi ko e me'a ni. Pea na'e pule kakaha 'a 'Asa ki he kakai ni'ihī 'i he kuonga ko ia.

¹¹ Pea vakai, ko e ngaahi ngāue 'a 'Asa, ko e mu'aki mo e kimui, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Siuta mo 'Isileli. ¹² Pea na'e mahaki 'a 'Asa 'i hono va'e, 'i hono tolungofulu ma hiva ta'u 'o 'ene pule, pea na'e tupu 'o lahi 'aupito 'ene mahaki: ka 'i he'ene mahaki na'e 'ikai kumi ia kia Sihova, ka ki he kau faito'o.

¹³ ¶ Pea na'e mohe 'a 'Asa mo 'ene ngaahi tamai, pea pekia ia 'i hono fāngofulu ma taha ta'u 'o 'ene pule.

¹⁴ Pea na'a nau fai hono putu ki hono fonualoto 'o'ona, 'aia na'a ne ngaahi mo'ona 'i he Kolo 'o Tevita, pea na'e tuku ia ki he mohenga na'e fakafonu 'aki 'ae ngaahi me'a namu kakala kehekehe na'e teu'i 'e he kakai na'e poto 'i he ngāue ko ia: pea na'a nau fai 'ae tutu lahi 'aupito ma'ana.

1 'Oku fetongi 'e Sihosafate 'a 'Asa, pea 'oku pule lelei ia, pea ne monū'ia. 7 Na'e fekau 'e ia 'ae kau Livai, ke kau mo e hou'eiki ke akonaki'i 'a Siuta. 10 Kuo fakamanavahē'i 'e he 'Otua hono ngaahi fili, pea 'omi 'e honau ni'ihī 'ae ngaahi me'a'ofa mo e tukuhau. 12 Ko 'ene lahi, mo 'ene hou'eiki pule mo 'ene ngaahi tau.

17 PEA na'e pule 'a Sihosafate ko hono foha ko hono fetongi, pea na'a ne fakamālohi 'e ia ia ki 'Isileli. ² Pea na'a ne vahe 'ae kautau ke *nofo* ki he ngaahi kolotau kotoa pē 'o Siuta, 'o ne vahe 'ae ngaahi kongakau le'o 'i he fonua 'o Siuta, pea 'i he ngaahi kolo 'o 'Ifalemi, 'aia na'e lava'i 'e 'Asa ko 'ene tamai. ³ Pea na'e 'ia Sihosafate 'a Sihova, ko e me'a 'i he'ene 'alu 'i he ngaahi 'uluaki anga 'o 'ene tamai ko Tevita, pea na'e

'ikai te ne kumi kia Peali; ⁴ Ka na'e kumi 'e ia kia Sihova ko e 'Otua 'o 'ene tamai, pea ne 'alu 'i he'ene ngaahi fekau, pea na'e 'ikai fakatatau ki he ngaahi ngāue 'a 'Isileli. ⁵ Ko ia na'e fakatu'uma'u 'e Sihova 'ae pule'anga 'i hono nima: pea na'e 'omi 'e Siuta kotoa pē 'ae ngaahi me'a'ofa kia Sihosafate: pea ma'u 'e ia 'ae koloa mo e nāunau ke lahi 'aupito. ⁶ Pea na'e hiki hake hono loto 'i he ngaahi hala 'o Sihova: pea na'a ne li'aki 'ae ngaahi potu mā'olunga mo e ngaahi vao tapu mei Siuta.

⁷ ¶ Pea 'i hono tolu ta'u 'o 'ene pule foki, na'a ne fekau ki hono hou'eiki, 'io, kia Peniheili, pea kia 'Opatatia, pea kia Sakalia, pea kia Netanili, pea mo Mikaia, ke ako 'i he ngaahi kolo 'o Siuta. ⁸ Pea na'a ne fekau mo kinautolu 'ae kau Livai, 'io, 'a Simaia, mo Netania, mo Sepatia, mo 'Asaeli, mo Similamoti, mo Sihonatanani, mo 'Atonisa, mo Topisa, mo Tope 'Atonisa, ko e kau Livai: pea 'alu mo kinautolu 'a 'Ilisama mo Siholami, ko e ongo taula'eiki. ⁹ Pea na'a nau fai 'ae ako 'i Siuta, 'onau ma'u 'iate kinautolu 'ae tohi 'oe fono 'a Sihova: pea na'a nau 'alu fano 'i he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta, 'onau ako ki he kakai.

¹⁰ ¶ Pea na'e tō 'ae manavahē kia Sihova ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe ngaahi fonua na'e tu'u takatakai 'i Siuta: ko ia na'e 'ikai langa'i ai ha tau kia Sihosafate. ¹¹ Pea ko e kau Filisitia ni'ihī na'a nau 'omi 'ae ngaahi me'a'ofa kia Sihosafate, mo e siliva tukuhau: pea na'e 'omi kiate ia 'e he kakai 'Alepea 'ae fanga manu, ko e sipitangata 'e fitu afe, mo e fitungeau, mo e kosi tangata 'e fitu afe mo e fitungeau.

¹² ¶ Pea na'e faka'a'au ki mu'a 'o lahi 'aupito 'a Sihosafate: pea na'e langa 'e ia 'i Siuta 'ae ngaahi fale mā'olunga, mo e ngaahi kolo tukunga me'a. ¹³ Pea na'e lahi 'ene ngāue 'i he ngaahi kolo 'o Siuta: pea na'e *nofo* 'i Selūsalema 'ae kau tangata tau, 'ae kau to'a mālohi.

¹⁴ Pea ko hono lau eni 'okinautolu 'o fakatatau ki he fale 'o 'enau ngaahi tamai: Ko e kau 'eiki pule 'oe ngaahi toko afe 'o Siuta: ko 'Atina, ko e tu'ukimu'a, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata to'a mālohi ko e toko tolu kilu. ¹⁵ Pea na'e hoko mo ia 'a Sihohanani ko e 'eikitau, pea na'e 'iate ia 'ae toko ua kilu, mo e toko valu mano. ¹⁶ Pea na'e hoko mo ia 'a 'Amasia ko e foha 'o Sikili, 'aia na'a ne tuku fiemālie pe ia ma'a Sihova: pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata to'a mālohi ko e toko ua kilu. ¹⁷ Pea 'ia Penisimani: ko Iliata ko e tangata to'a mālohi, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata na'e mahafutau 'aki 'ae kau fana mo e pā, ko e toko ua kilu. ¹⁸ Pea na'e hoko mo ia 'a Sihosapati, pea na'e 'iate ia 'ae tokotaha kilu mo e toko valu mano na'e tali teu pe ki he tau. ¹⁹ na'e tali fekau 'akinautolu ni ki he tu'i, kae'uma'ā 'akinautolu na'e tuku 'e he tu'i ki he ngaahi kolo tau 'i he potu kotoa pē 'o Siuta.

1 'Oku kau 'a Sihosafate mo 'Ehapi pea 'oku fakaloto ia ke 'alu mo ia ke tau'i 'a Lemoti-Kiliati. 4 Kuo fakahala'i 'a 'Ehapi 'e he kau kikite loi, pea 'oku tā-mate'i ia 'i ai, 'o fakatatau ki he lea 'a Mikaia.

18 PEA ko eni na'e lahi 'aupito 'ae koloa mo e nāunau 'a Sihosafate, pea na'e hoko ia 'o kau taha mo 'Ehapi. ² Pea hili 'ae ngaahi ta'u na'e 'alu hifo ia kia

'Ehapi ki Samēlia. Pea na'e tāmāte'i 'e 'Ehapi 'ae fanga sipi mo e fanga pulu 'o lahi 'aupito, ko hono tali, pea ma'ae kakai na'e 'iate ia, 'o ne fakaloto'i ia ke 'alu hake mo ia ki Lemoti-Kiliati. ³ Pea pehē 'e 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli kia Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta, "Te ke fie 'alu mo au ki Lemoti-Kiliati?" Pea na'e pehē 'e ia kiate ia, "'Oku ou loto fakataha mo koe, pea 'oku tatau hoku kakai mo ho'o kakai: pea te mau 'iate koe 'i he tau."

⁴ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihosafate ki he tu'i 'o 'Isileli, "'Oku ou kole kiate koe, ke ke fehu'i 'i he folofola 'a Sihova he 'aho ni." ⁵ Ko ia na'e tākaki 'o fakataha ai 'e he tu'i 'o 'Isileli mei he kau palōfita 'ae kau tangata 'e toko fāngeau, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Te mau 'alu ki Lemoti-Kiliati ki he tau, pe te u ta'ofi?" Pea na'a nau pehē, "'Alu hake: he koe'uhi 'e tuku mai ia 'e he 'Otua ki he nima 'oe tu'i." ⁶ Ka na'e pehē 'e Sihosafate, "'Oku 'ikai 'i heni ha palōfita 'a Sihova 'oku toe, koe'uhi ke tau fehu'i ai kiate ia?" ⁷ Pea na'e pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli kia Sihosafate, "'Oku kei toe 'ae tangata 'e tokotaha, 'aia ke tau fehu'i ai kia Sihova: ka 'oku ou fehi'a kiate ia: he 'oku 'ikai si'i fakahā 'e ia ha lelei kiate au, ka ko e kovi ma'uaipe: ko Mikaia ia ko e foha 'o Imila." Pea na'e pehē 'e Sihosafate, "Ke 'oua na'a lea pehē 'e he tu'i." ⁸ Pea na'e ui 'e he tu'i 'o 'Isileli ki he'ene tangata talifekau, 'o ne pehē, 'Alu 'o 'omi ke vave 'a Mikaia ko e foha 'o Imila. ⁹ Pea ko e tu'i 'o 'Isileli, mo Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta na'a na nofo taki taha 'i hono nofo'a fakatu'i kuo tunga 'aki hona pulupulu, pea na nonofo 'i he mala'e 'i he hū'anga ki he matapā 'o Samēlia: pea na'e kikite 'e he kau palōfita kotoa pē 'i hona 'ao. ¹⁰ Pea na'e ngaohi 'e Setikia ko e foha 'o Kinana 'ae ongo nifo ukamea ma'ana, 'o ne pehē, 'Oku pehē 'e Sihova, "Te ke teke'i 'a Silia 'aki 'ae me'a ni 'o fai ai pe ke nau 'auha." ¹¹ Pea na'e kikite pehē pe 'ae kau palōfita kotoa pē, 'o pehē, "'Alu hake ki Lemoti-Kiliati, pea ke monū'ia: koe'uhi 'e tuku mai ia 'e Sihova ki he nima 'oe tu'i." ¹² Pea na'e lea 'ae tangata fekau 'aia na'e 'alu ke ui 'a Mikaia, 'o ne pehē kiate ia, "Vakai, ko e ngaahi lea 'ae kau palōfita 'oku fakahā pe 'ae lelei ki he tu'i: ko ia, 'oku ou kole kiate koe, tuku ke pehē pe ho'o lea, ke hangē ha taha 'okin-autolu, pea ke lea lelei koe." ¹³ Pea na'e pehē 'e Mikaia, "'I he mo'ui 'a Sihova, ko ia 'oku tala kiate au 'e hoku 'Otua, ko ia pe te u lea 'aki." ¹⁴ Pea 'i he'ene hoko ia ki he tu'i, na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "Te mau 'alu ki Lemoti-Kiliati ke tau, pe te u ta'ofi?" Pea pehē 'e ia, "Mou 'alu hake, mo monū'ia, pea 'e tuku mai 'akinautolu kotoa pē ki homou nima." ¹⁵ Pea pehē 'e he tu'i kiate ia, "'E liunga fiha 'eku fakafuakava'i koe ke 'oua na'a ke lea ki ha me'a ka ke tala 'ae mo'oni kiate au 'i he huafa 'o Sihova?" ¹⁶ Pea toki pehē 'e ia, "Na'aku mamata ki 'Isileli kotoa pē na'e movetevete 'i he ngaahi mo'unga, 'o hangē ko e fanga sipi 'oku 'ikai hanau tauhi: pea pehē 'e Sihova, 'Ko kinautolu ni, 'oku 'ikai hanau 'eiki: ko ia, tuku ke nau liu mai taki taha ki hono fale 'i he fiemālie.'|" ¹⁷ Pea pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli kia Sihosafate, "'Ikai na'aku tala kiate koe 'e 'ikai te ne tala ha lelei kiate au, ka ko e kovi pe?" ¹⁸ Pea toe pehē 'e ia, "Ko ia fanongo ki he folofola 'a Sihova: Na'aku mamata kia Si-

hova 'oku nofo 'i hono 'afio'anga, pea na'e tu'u 'ae kakai kotoa pē 'oe langi 'i hono nima to'omata'u mo hono to'ohema. ¹⁹ Pea na'e pehē 'e Sihova, 'Ko hai 'e fa'a fakaloto'i 'a 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli, koe'uhi ke 'alu hake ia 'o tō 'i Lemoti-Kiliati? Pea na'e lea 'e he tokotaha 'o pehē, 'e pehē pe ia, pea lea 'e he taha kehe 'o pehē, 'e pehē na ia. ²⁰ Pea na'e toki ha'u kitu'a 'ae laumālie 'e taha, pea tu'u ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o ne pehē, 'Te u fakaloto'i ia.' Pea pehē 'e Sihova, "Aki 'ae hā?" ²¹ Pea pehē 'e ia, 'Te u 'alu atu, pea u hoko ko e laumālie loi 'i he ngutu 'o 'ene kau palōfita kotoa pē.' Pea na'e pehē 'e Sihova, 'Te ke fa'a fakaloto'i ia, pea ke lava'i ia foki: 'alu atu, pea ke fai ia.'|" ²² Pea ko eni, "Vakai, kuo tuku 'e Sihova 'ae laumālie loi 'i he ngutu 'o ho kau palōfita ni, pea kuo folofola 'a Sihova 'aki 'ae kovi kiate koe." ²³ Pea na'e 'unu'unu 'o ofi 'a Setikia ko e foha 'o Kinana, 'o ne taa'i 'a Mikaia 'i he kou'ahe, 'o ne pehē, "Ko e fē 'ae hala na'e fou ai 'ae Laumālie 'o Sihova meiate au ke lea kiate koe?" ²⁴ Pea na'e pehē 'e Mikaia, "Vakai, te ke mamata 'i he 'aho ko ia 'aia te ke hū ai ki he loki 'i loto ke fufū koe." ²⁵ Pea pehē ai 'e he tu'i 'o 'Isileli, "Mou puke 'a Mikaia, pea toe 'ave ia kia 'Amoni ko e pule 'oe kolo, pea kia Soasi ko e foha 'oe tu'i: ²⁶ pea ke pehē, "Oku pehē mai 'ae tu'i, Fakahū 'ae siana ni ki he fale fakapōpula, pea fafanga ia 'aki 'ae mā 'oe mamahi mo e vai 'oe mamahi, 'o a'u ki he'eku liu mai 'i he fiemālie.'|" ²⁷ Pea na'e pehē 'e Mikaia, "Kapau te ke liu mai mo'oni 'i he fiemālie, pea tā na'e 'ikai folofola 'a Sihova 'iate au. Pea na'e pehē 'e ia, 'ae kakai kotoa pē, mou tokanga."

²⁸ ¶ Ko ia, na'e 'alu hake ki Lemoti-Kiliati 'ae tu'i 'o 'Isileli mo Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta. ²⁹ Pea pehē 'e he tu'i 'o 'Isileli kia Sihosafate, "Te u fakapuli au, pea u 'alu ki he tau: ka ke 'ai 'e koe 'a ho ngaahi pulupulu teunga." Ko ia na'e fakapuli ia 'e he tu'i 'o 'Isileli; pea na'a na ō ki he tau. ³⁰ Pea ko eni na'e 'osi hono fekau 'e he tu'i 'o Silia ki he ngaahi 'eiki pule 'o 'ene ngaahi saliate 'aia na'e 'iate ia, 'o pehē, "'Oua na'a mou tau ki he si'i pe ki he lahi, ka ki he tu'i pe 'o 'Isileli." ³¹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he mamata 'ae kau 'eiki pule 'oe ngaahi saliate kia Sihosafate, na'a nau pehē, "Ko e tu'i ia 'o 'Isileli." Ko ia na'a nau tu'u takatakai 'iate ia ke tau: ka na'e tangi kalanga 'a Sihosafate, pea na'e tokoni ia 'e Sihova: pea na'e fakaloto'i 'akinautolu 'e he 'Otua ke nau 'alu 'iate ia. ³² He na'e hoko 'o pehē, 'i he mamata 'e he hou'eiki pule 'oe ngaahi saliate 'o 'ilo 'oku 'ikai ko e tu'i ia 'o 'Isileli, na'a nau foki ki mui mei he tuli kiate ia. ³³ Pea ko e tangata 'e taha na'e teke 'ae kau fana 'o fana noa pe, pea na'e tau ia ki he tu'i 'o 'Isileli 'i he vaha'a 'oe hoko'anga 'oe kofu tau: ko ia na'a ne pehē ai ki he'ene tangata saliate, "Tafoki ho nima, koe'uhi ke ke 'ave au kitu'a mei he tau he kuo u lavea." ³⁴ Pea na'e tupu mālohi 'ae tau 'i he 'aho ko ia: ka na'e poupu hake ia 'e he tu'i 'o 'Isileli 'i he'ene saliate 'o tau'i 'ae kakai Silia 'o a'u ki he efiafi, pea na'e pekia ia 'o fe'unga mo e 'alu hifo 'ae la'a.

1 'Oku valoki 'a Sihosafate 'e Sehu, pea 'oku 'a'ahi ia ki hono pule'anga. 5 'Oku ne akonaki ki he kau

fakamaau. 8 Pea ki he kau taula'eiki mo e kau Livai.

19 PEA na'e liliu atu 'a Sihosafate ko e tu'i 'o Siuta, 'i he fiemalie ki hono fale ki Selūsalema. ² Pea na'e 'alu kitua'ā 'a Sehu ko e foha 'o Hanani ko e tangata kikite ke fakafetaulaki kiate ia, 'o ne pehē ki he tu'i ko Sihosafate, "He 'oku totonu kiate koe ke tokoni ki he ta'eangafaka'otua? Pea ke 'ofa kiate kinautolu 'oku fehī'a kia Sihova? Ko ia kuo hoko ai ha houhau meia Sihova kiate koe. ³ Ka ko e mo'oni 'oku ai 'ae ngaahi me'a lelei si'i 'oku 'ilo 'iate koe, koe'uhi 'i ho'o 'ave 'ae ngaahi vao tapu mei he fonua, pea kuo ke teuteu ho loto ke kumi kia Sihova." ⁴ Pea na'e nofo 'a Sihosafate 'i Selūsalema: pea toe 'alu atu ia ki he kakai kotoa pē mei Peasipa 'o a'u ki he mo'unga ko 'Ifalemi, 'o ne liliu 'akinautolu kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. ⁵ ¶ Pea na'e fakanofa 'e ia 'ae kau fakamaau 'i he fonua 'i he ngaahi kolotau kotoa pē 'o Siuta 'i he kolo taki taha kotoa pē. ⁶ Pea na'a ne pehē ki he kau fakamaau, "Vakai ki he me'a 'oku mou fai: he 'oku 'ikai te mou fakamaau ma'ae tangata, ka kia Sihova, 'aia 'oku 'iate kimoutolu 'i he fakamaau. ⁷ Ko ia tuku ke 'iate kimoutolu 'ae manavahē kia Sihova: pea vakai pea fai ia: he 'oku 'ikai ha angahia 'ia Sihova ko hotau 'Otua, pe ha filifilimānako kakai, pe ha ma'u me'a'ofa."

⁸ ¶ Pea na'e fakanofa foki 'e Sihosafate 'i Selūsalema, 'ae ni'ihī 'oe kau Livai, pea mo e kau taula'eiki, mo e ni'ihī 'i he tu'ukimu'a 'oe kau mātu'a 'o 'Isileli, koe'uhi ke fai 'ae fakamaau 'a Sihova, pea ki he ngaahi fakakikihi, 'i he'enau liu mai ki Selūsalema. ⁹ Pea na'e fekau pau 'e ia kiate kinautolu 'o pehē, "Ke mou fai pehē pe 'i he manavahē kia Sihova, 'o angatonu pea 'i he loto hao-haoa. ¹⁰ Pea ko e me'a ia kotoa pē 'e 'omi kiate kimoutolu 'i homou ngaahi kāinga 'oku nofo 'i honau ngaahi kolo, 'i he fetāmate'aki, pe 'i he fono mo e fekau, mo e ngaahi tu'utu'uni, ke mou valoki 'akinautolu ke 'oua na'a nau fai angahala kia Sihova, ke hoko ai 'ae houhau kiate kimoutolu, pea ki homou kāinga: mou fai ia, pea 'e 'ikai te mou fai hala. ¹¹ Pea vakai, ko 'Amalia ko e taula'eiki lahi, 'oku pule ia kiate kimoutolu 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'ia Sihova: pea pule 'a Sepatia ko e foha 'o 'Isime'eli, ko e pule 'oe fale 'o Siuta, 'i he ngaahi me'a 'ae tu'i: pea ko e kau Livai foki ko e ngaahi matāpule 'i homou 'ao. *Mou fai loto mālohi, pea 'e kau 'a Sihova mo e angalelei."*

1 'Oku fekau 'e Sihosafate 'i he'ene manavahē, ke 'aukai. 5 Ko 'ene lotu. 14 Ko e lea kikite 'a Saesieli. 20 'Oku enginaki 'e Sihosafate 'ae kakai, pea fokotu'u 'ae kau hiva ke nau fakamālō kia Sihova. 22 Ko e ikuna lahi 'o honau ngaahi fili. 26 Kuo tāpuaki 'ae 'Otua 'e he kakai 'i Pelaka pea nau liu mai 'i he fiefia. 31 Ko e pule 'a Sihosafate. 35 Ko hono ngaahi vaka, 'aia na'e fakakau mo 'Ahasia, na'e 'auha, 'o hangē ko e kikite mo'oni 'a 'Eliesa.

20 PEA hili 'ae me'a ni, na'e hoko 'o pehē foki, ko e fānau 'a Moape, mo e fānau 'a 'Amoni, mo e tokolahi na'e fakataha mo e kau 'Amoni, na'a nau ha'u ke tau'i 'a Sihosafate: ² Pea na'e ha'u 'ae ni'ihī na'e lea

kia Sihosafate, 'o pehē, "Oku ha'u 'ae fu'u tokolahi ke tau'i koe mei he tu'a tahi 'i he potu mai ki heni 'o Silia: pea vakai, 'oku nau 'i Hesasonitea," 'aia ko Eniketi.

³ Pea na'e manavahē 'a Sihosafate, pea na'a ne hanga ia ke kumi kia Sihova, pea ne fekau ke fai 'ae 'aukai 'i Siuta kotoa pē. ⁴ Pea na'e fakakātoa 'a Siuta kotoa pē, ke kole 'ae tokoni meia Sihova: 'io, na'a nau ha'u mei he ngaahi kolo 'o Siuta ke kumi kia Sihova.

⁵ ¶ Pea na'e tu'u 'a Sihosafate 'i he fakataha 'o Siuta mo Selūsalema, 'i he fale 'o Sihova, 'i he potu ki mu'a 'oe loto'ā fo'ou, ⁶ 'O ne pehē, "E Sihova ko e 'Otua 'o 'e-mau ngaahi tamai, 'ikai ko e 'Otua koe 'i he langi? Pea 'ikai 'oku ke pule 'a koe ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe hiteni? Pea 'ikai 'oku 'i ho nima 'ae mālohi mo e mafai, koe'uhi ke 'oua na'a fa'a angatu'u ha tokotaha kiate koe? ⁷ 'ikai ko homau 'Otua 'a koe? Na'a ke kapusi kitua'ā 'ae kakai 'oe fonua ni mei he 'ao 'o ho kakai ko 'Isileli, mo ke foaki ia ki he hako 'o 'Epalahame ko ho kāinga ke ta'engata? ⁸ Pea na'a nau nofo ai, pea kuo nau langa 'i ai 'ae fale nofo'anga mo'ou ki ho huafa, 'o pehē, ⁹ 'Oka hoko 'ae kovi kiate kimautolu, ko e heletā, pe ko e fakamala'ia, pe ko e mahaki lahi, pe ko e hongē, kapau te mau tu'u 'i he mata fale ni, pea 'i ho 'ao, (he 'oku 'i he fale ni 'a ho huafa,) pea mau tangi kiate koe 'i he'emau tu'utāmaki, pea te ke ongo'i mo ke tokoni. ¹⁰ Pea ko eni, vakai, ko e fānau 'a 'Amoni mo Moape mo e mo'unga ko Seia, 'akinautolu na'e 'ikai te ke tuku 'a 'Isileli ke nau tau'i, 'i he'enau ha'u kitua'ā mei he fonua ko 'Isipite, ka na'a nau tafoki meiate kinautolu, pea na'e 'ikai faka'auha 'akinautolu: ¹¹ Vakai, ki he anga 'o 'enau totongi kiate kimautolu, kuo ha'u 'akinautolu ke kapusi 'akimautolu mei ho tofi'a, 'aia kuo ke foaki kiate kimautolu ke mau ma'u. ¹² 'E homau 'Otua, 'e 'ikai te ke fakamaau 'i 'akinautolu? He 'oku 'ikai ha mālohi 'iate kimautolu ki he fu'u tokolahi ni 'oku ha'u ke tau'i 'akimautolu: pea 'oku 'ikai te mau 'ilo foki 'ae me'a ke fai: ka 'oku hanga homau mata kiate koe."

¹³ Pea na'e tu'u hake 'a Siuta kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova, fakataha mo 'enau ngaahi fānau si'i, mo honau ngaahi 'unoho, mo 'enau ngaahi fānau.

¹⁴ ¶ Pea na'e hoko ai 'ae Laumalie 'o Sihova kia Saesieli ko e foha 'o Sakalia, ko e foha 'o Penaia, ko e foha 'o Seieli, ko e foha 'o Matania, ko e tangata Livai 'i he ngaahi foha 'o 'Asafi, 'i he lotolotonga 'oe fakataha: ¹⁵ Pea pehē 'e ia, "Mou fanongo mai, 'a Siuta kotoa pē, mo e kakai 'o Selūsalema, mo koe 'ae tu'i ko Sihosafate, 'Oku pehē mai 'e Sihova kiate kimoutolu, 'oua na'a mou manavahē pe ilifia koe'uhi ko e fu'u kakai tokolahi ni: he 'oku 'ikai 'amoutolu 'ae tau, ka 'oku 'i he 'Otua ia. ¹⁶ Mou 'alu hifo 'apongipongi kiate kinautolu: vakai, 'oku nau 'alu hake 'i he tahifohifo 'o Sisi: pea te mou ma'u atu 'akinautolu 'i he ngata'anga 'oe vaitafe, 'i he mata toafa 'o Silueli. ¹⁷ 'E 'ikai te mou tau 'i he tau ni: kae tu'uma'u pe, 'E Siuta mo Selūsalema, pea tu'u longo pe, pea mamata ki he fakamo'ui 'a Sihova ma'amoutolu: 'oua na'a mou manavahē pe ilifia: 'alu atu kiate kinautolu 'apongipongi: koe'uhi 'e 'iate kimoutolu 'a Sihova." ¹⁸ Pea na'e punou hifo hono

fofonga 'e Sihosafate mo hono mata ki he kelekele: pea na'e tō fakafo'ohifo 'i he 'ao 'o Sihova 'a Siuta kotoa pē mo e kakai kotoa pē 'o Selūsalema, 'onau hū kia Sihova. ¹⁹ Pea na'e tu'u hake 'ae kau Livai, 'oe fānau 'ae kau Kohate, pea 'i he fānau 'a Kola, ke nau fakamālō kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'aki 'ae le'o lahi 'o mā'olunga.

²⁰ ¶ Pea na'a nau tu'u hengihengi hake 'i he 'apongipongi, 'o 'alu atu ki he toafa 'o Tiko: pea 'i he'enu 'alu atu, na'e tu'u 'a Sihosafate 'o ne pehē, "E Siuta, mo kimoutolu 'ae kakai 'o Selūsalema, tokanga ki-ate au: Tui kia Sihova ko homou 'Otua, ko ia 'e fakatu'u-ma'u ai 'akimoutolu: tui ki he'ene kau palōfita, ko ia te mou monū'ia ai." ²¹ Pea hili 'a 'ene fakakaukau fakataha mo e kakai, na'e tu'utu'uni 'e ia 'ae kau hiva kia Sihova, ke nau fakaongo lelei 'ae matamatalelei 'oe mā'oni'oni, 'i he'enu 'alu kitua'ā 'i he 'ao 'oe tau, mo nau lea 'o pehē, "Fakafeta'i kia Sihova: he 'oku tolonga ta'engata 'ene anga'ofa."

²² ¶ Pea 'i he'enu kamata 'ae hiva mo fai 'ae fakafeta'i, na'e fakatoka 'e Sihova 'ae ngaahi malumu ki he fānau 'a 'Amoni, mo Moape, mo e mo'unga ko Seia na'e ha'u ke tau'i 'a Siuta: pea na'e te'ia 'akinautolu. ²³ He na'e tu'u 'ae fānau 'a 'Amoni mo Moape 'o tau'i 'ae kakai 'oe mo'unga ko Seia, pea taa'i mo faka'auha 'akinautolu: pea hili 'enu fakangata 'ae kakai 'o Seia, 'aia nau fai 'o fetokoni'aki 'i he fetāmate'aki 'akinautolu. ²⁴ Pea 'i he hoko 'a Siuta 'o ofi ki he fale le'o 'i he toafa, pea nau fakasio atu ki he kakai, pea 'iloange, ko e ngaahi sino mate pe 'akinautolu, kuo nau tō ki he kelekele, pea na'e 'ikai ha ni'ihi kuo hao. ²⁵ Pea 'i he hoko 'a Sihosafate mo hono kakai ke 'ave 'ae vete 'onautolu, na'a nau 'ilo 'iate kinautolu 'ae koloa lahi 'i honau ngaahi sino mate, mo e ngaahi teunga ma'ongo'onga, 'aia na'a nau vete ma'anautolu, na'e lahi hake 'i he'enu mafai ke fetuku 'o 'ave: pea na'a nau 'aho tolu 'i he tānaki 'ae koloa vete, he na'e lahi ia.

²⁶ ¶ Pea 'i hono 'aho fā, na'a nau fakakātoa 'akinautolu 'i he toafa ko Pelaka: he na'a nau fakafeta'i kia Sihova 'i ai, ko ia na'e fakahingoa ai 'ae potu ko ia ko "Pelaka," 'o a'u ki he 'aho ni. ²⁷ Pea na'e tafoki 'ae tangata kotoa pē 'o Siuta mo Selūsalema, pea mu'omu'a 'a Sihosafate 'iate kinautolu, ke nau toe 'alu ki Selūsalema 'i he fiefia: he na'e fakafiefia'i 'akinautolu 'e Sihova ki honau ngaahi fili. ²⁸ Pea na'a nau ha'u ki Selūsalema, mo e ngaahi ūtete mo e ngaahi ha'ape mo e ngaahi me'a lea ki he fale 'o Sihova. ²⁹ Pea na'e tō 'ae manavahē ki he 'Otua ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe ngaahi fonua ko ia, 'i he'enu ongo'i na'e tau 'e Sihova ki he ngaahi fili 'o 'Isileli. ³⁰ Ko ia na'e fiemālie 'ae pule'anga 'o Sihosafate: he na'e foaki kiate ia 'e hono 'Otua 'ae fiemālie 'i he potu kotoa pē.

³¹ ¶ Pea na'e pule 'a Sihosafate ki Siuta: na'e tolungofulu ta'u mo e ta'u 'e nima ia 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e uofulu ma nima 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko 'Asupa ko e 'ofefine 'o Sili. ³² Pea na'e 'alu ia 'i he ngaahi hala 'o 'Asa ko 'ene tamai, pea na'e 'ikai tafoki mei ai, ka na'e fai 'e ia 'aia

na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova. ³³ Ka ko e mo'oni na'e 'ikai li'aki 'ae ngaahi potu mā'olunga: koe'uhi na'e te'eki ai teuteu honau loto 'e he kakai ki he 'Otua 'o 'enu ngaahi tamai. ³⁴ Pea ko eni ko hono toe 'oe ngāue 'a Sihosafate, ko e 'uluaki mo e kimui, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi 'a Sehu, ko e foha 'o Hanani, 'aia kuo lau ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli.

³⁵ ¶ Pea hili 'ae me'a ni na'e fakakau ia 'e Sihosafate kia 'Ahasia ko e tu'i 'o 'Isileli, 'aia na'e fai angakovi lahi: ³⁶ Pea na'a ne kau taha mo ia ke fa'u 'ae ngaahi vaka ke 'alu ki Tasisi: pea na'a nau fa'u 'ae ngaahi vaka 'i Esioni-Kepa. ³⁷ Pea na'e lea ai 'a 'Eliesa ko e foha 'o Totava mei Malesa 'o valoki 'a Sihosafate, 'o pehē, "Ko e me'a 'i ho'o kau koe kia 'Ahasia, kuo maumau ho'o ngaahi ngāue 'e Sihova. Pea na'e maumau 'ae ngaahi vaka, ko ia na'e 'ikai te nau fa'a folau ki Tasisi."

1 'Oku hoko 'a Siholami ki he pule pea ne tāmata'i hono ngaahi kāinga. 5 Ko 'ene pule angakovi. 8 'Oku angatu'u 'a Itomi mo Lipina. 12 Ko e toki valoki ia mea Ilaisiā. 16 'Oku fakafiu'i ia 'e he kakai Filisitia mo e kakai Alepea. 18 Ko 'ene mahaki mo 'ene mate kovi, mo hono tanu.

21 PEA na'e mohe 'a Sihosafate mo 'ene ngaahi tamai, pea na'e tanu ia mo 'ene ngaahi tamai 'i he kolo 'a Tevita. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Siholami ko hono foha. ² Pea na'e 'iate ia hono ngaahi kāinga ko e ngaahi foha 'o Sihosafate, ko 'Asalia, mo Sehieli, mo Sakalia, mo 'Asalia, mo Mikaeli, mo Sifatia: ko kinautolu ni ko e ngaahi foha 'o Sihosafate ko e tu'i 'o 'Isileli. ³ Pea na'e foaki kiate kinautolu 'e he'enu tamai 'ae ngaahi foaki lahi 'oe siliva mo e koula, pea mo e ngaahi me'a mahu'inga lahi, mo e ngaahi kolotau 'i Siuta: ka na'a ne foaki 'ae pule'anga kia Siholami: he ko e 'uluaki tupu ia. ⁴ Pea 'i he hoko 'a Siholami ki he pule'anga 'o 'ene tamai, na'a ne fakamālohi ia: pea ne tāmata'i hono ngaahi kāinga 'aki 'ae heletā, mo e hou'eiki ni'ihi 'o 'Isileli foki.

⁵ ¶ Na'e tolungofulu ta'u mo e ta'u 'e ua 'ae motu'a 'o Siholami 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule 'e ia 'i he ta'u 'e valu 'i Selūsalema. ⁶ Pea na'e 'alu ia 'i he hala 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli, 'o hangē ko ia na'e fai 'e he fale 'o 'Ehapi: he na'a ne fakama'u 'unoho mo e 'ofefine 'o 'Ehapi: pea na'e fai 'e ia 'aia na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova. ⁷ Ka ko e mo'oni na'e 'ikai fie faka'auha 'e Sihova 'ae fale 'o Tevita, ko e me'a 'i he fuakava na'a ne fai mo Tevita, pea mo 'ene tala'ofa ke foaki 'ae maama kiate ia pea ki hono ngaahi foha 'o ta'engata.

⁸ ¶ Na'e angatu'u 'i hono ngaahi 'aho 'ae kakai Itomi ki he pule'anga 'o Siuta, pea na'a nau fakanofu honau tu'i 'onautolu. ⁹ Pea na'e 'alu atu 'a Siholami mo 'ene ngaahi hou'eiki, mo 'ene ngaahi saliate kotoa pē: pea tu'u hake ia 'i he po'uli, 'o ne taa'i 'ae kakai Itomi na'e nofo takatakai 'iate ia, mo e ngaahi 'eiki pule 'oe ngaahi saliate. ¹⁰ Ko ia na'e angatu'u 'ae kakai Itomi mei he pule 'o Siuta 'o a'u ki he 'aho ni. Pea na'e angatu'u 'a Lipina foki 'i he kuonga ko ia ki he'ene pule: ko e me'a 'i he'ene li'aki 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'ene ngaahi tamai. ¹¹ Pea na'a ne ngaahi 'ae ngaahi potu

mā'olunga 'i he ngaahi mo'unga 'o Siuta, mo ne pule ke fai fe'auaki 'ae kakai 'o Selūsalema, 'o ne fakamālohi 'a Siuta ke fai ia.

¹² ¶ Pea na'e ha'u 'ae tohi kiate ia meia 'Ilaisa ko e palōfita, 'o pehē, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o Tevita ko ho'o tamai, Ko e me'a 'i he 'ikai te ke 'alu 'i he ngaahi hala 'o Sihosafate ko ho'o tamai, pe 'i he ngaahi hala 'o 'Asa ko e tu'i 'o Siuta, ¹³ Ka kuo ke 'alu 'i he hala 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli, pea kuo ke fakaangahala'i 'a Siuta mo e kakai 'o Selūsalema ke fe'auaki, 'o hangē ko e ngaahi fe'auaki 'oe fale 'o 'Ehapi, pea kuo ke tāmāte'i foki 'a ho ngaahi kāinga 'i he fale 'o ho'o tamai, 'aia na'e angalelei lahi hake 'iate koe: ¹⁴ Vakai, teu taa'i ho kakai, 'aki 'ae mamahi lahi, mo ho'o ngaahi fānau, mo ho ngaahi 'unoho, pea mo ho'o ngaahi me'a kotoa pē: ¹⁵ Pea 'e 'iate koe 'ae mahaki lahi 'i he mahaki 'i ho kete, pea 'e mokulu kitu'a 'a ho kete ko e me'a 'i he mahaki 'i he 'aho taki taha kotoa pē.

¹⁶ ¶ Pea na'e langa'i hake foki 'e Sihova 'ae loto 'oe kakai Filisitia, mo e kakai 'Alepea, 'akinautolu na'e vāofi mo e kakai 'Itiopea, ke nau tau kia Siholami: ¹⁷ Pea na'a" nau 'alu hake ki Siuta, pea na'a nau 'oho ki loto fonua 'onau fetuku 'o 'ave 'ae ngaahi koloa kotoa pē na'e 'ilo 'i he fale 'oe tu'i, pea mo hono ngaahi foha foki, mo hono ngaahi 'unoho: ko ia na'e 'ikai hano foha 'e taha 'e tuku kiate ia, ka ko Sihoaasi, ko e kimui 'i hono ngaahi foha.

¹⁸ ¶ Pea hili 'ae me'a ni kotoa pē na'e taa'i ia 'e Sihova 'i hono kete 'aki 'ae mahaki ta'efa'afakamo'ui. ¹⁹ Pea fai ai pe 'o fuoloa pea hoko 'o pehē, hili 'ae ta'u 'e ua, na'e mokulu hono ngākau kitu'a ko e me'a 'i he'ene mahaki: ko ia na'e pekia ia 'i he ngaahi mahaki lahi. Pea na'e 'ikai ha tutu ma'ana, 'o hangē ko e tutu ki he'ene ngaahi tamai. ²⁰ Ko e ta'u 'e tolungofulu ia mo e ta'u 'e ua hono motu'a, 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e valu, pea na'e 'alu ia, pea na'e 'ikai ha tokanga ki ai. Ka na'a nau tanu ia 'i he Kolo 'o Tevita, ka na'e 'ikai 'i he ngaahi tanu'anga 'oe ngaahi tu'i.

1 Ko e fakanofa 'a 'Ahasia pea mo 'ene pule angakovi. 5 Ko e kau ia mo Solami ko e foha 'o 'Ehapi, pea ko e tāmāte'i ia 'e he heletā 'a Sehu. 10 Ko e tāmāte'i 'e 'Atalia 'ae fānau pule kotoa pē, ka ko Soasi na'e toe 'aia na'e fufū 'a hono tu'asina, pea 'oku fa'oa 'e ia 'ae pule'anga.

22 PEA na'e fakanofa 'e he kakai 'o Selūsalema 'a 'Ahasia ko hono foha ki mui ke tu'i ko hono fe-tongi: he ko e kau tangata na'e ha'u mo e kau 'Alepea ki he 'apitanga na'a nau tāmāte'i 'ae ngaahi ta'okete kotoa pē. Ko ia, na'e pule 'a 'Ahasia ko e foha 'o Siholami ko e tu'i 'o Siuta. ² Na'e uofulu ma ua ta'u 'ae motu'a 'o 'Ahasia 'i he'ene hoko 'o pule, pea na'a ne pule 'i he ta'u pe taha 'i Selūsalema. Ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko 'Atalia ko e 'ofefine 'o Omili. ³ Pea na'e 'alu ia 'i he ngaahi hala 'oe fale 'o 'Ehapi: he na'e akonaki'i ia 'e he'ene fa'ē ke fai angakovi. ⁴ Ko ia na'a ne fai angakovi 'i he 'ao 'o Sihova 'o hangē ko e fale 'o 'Ehapi: he ko

'ene kau akonaki 'akinautolu hili 'ae mate 'a 'ene tamai, ke mala'ia ai ia.

⁵ ¶ Pea na'e 'alu ia foki 'o muimui ki he'enau fakakaukau, pea 'alu ia mo Siholami ko e foha 'o 'Ehapi ko e tu'i 'o 'Isileli ki he tau ke tau'i 'a Hasaeli ko e tu'i 'o Silia ki Lemoti-Kiliati: pea na'e fakakafo 'a Solami 'e he kakai Silia. ⁶ Pea na'e liliu mai ia ki Sesilili ke faito'o ki hono ngaahi kafo 'aia na'a ne lavea ai 'i Lama 'i he'ene tau'i 'a Hasaeli ko e tu'i 'o Silia. Pea na'e 'alu hifo ki Sesilili 'a 'Asalia ko e foha 'o Siholami ko e tu'i 'o Siuta ke vakai 'a Siholami ko e foha 'o 'Ehapi koe'uhi na'e mahaki ia. ⁷ Pea ko e fakamala'ia 'o 'Ahasia na'e mei he 'Otua 'i he'ene hoko kia Solami: koe'uhi 'i he'ene hoko ange, na'e 'alu kitua'ā ia fakataha mo Siholami ke tau'i 'a Sehu ko e foha 'o Nimisi, 'aia na'e pani 'aki 'ae lolo 'e Sihova ke ne motuhi 'ae fale 'o 'Ehapi. ⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, koe'uhi 'i he fai 'e Sehu 'ene tautea ki he fa'ahinga 'o 'Ehapi, 'o ne 'ilo 'ae ngaahi hou'eiki 'o Siuta, mo e ngaahi kāinga 'o 'Ahasia, 'akinautolu na'e tauhi 'a 'Ahasia, na'a ne tāmāte'i 'akinautolu. ⁹ Pea na'a ne kumi 'a 'Ahasia: pea na'a nau puke ia, (he na'e fufū ia 'i Samēlia) 'o 'omi ia kia Sehu: pea hili 'enau tāmāte'i ia, na'a nau tanu ia: he na'a nau pehē, Ko e foha ia 'o Sihosafate, 'aia na'e kumi kia Sihova 'aki hono loto kotoa. Ko ia na'e 'ikai ha mālohi 'i he fale 'o 'Ehapi, ke puke ma'u 'ae pule'anga.

¹⁰ ¶ Pea 'i he vakai 'e 'Atalia ko e fa'ē 'a 'Ahasia kuo mate 'ene tama, na'e tu'u hake ia 'o ne tāmāte'i 'ae hako kotoa pē 'oe hau 'i he fale 'o Siuta. ¹¹ Ka ko Sihosapeati ko e 'ofefine 'oe tu'i, na'a ne to'o 'a Soasi ko e foha 'o 'Ahasia, 'o ne kaiha'asi ia mei he ngaahi foha 'oe tu'i 'aia na'e tāmāte'i, pea tuku ia mo 'ene fefine tauhi 'i ha fale mohe. Ko ia na'e fufū ia 'e Sihosapeati ko e 'ofefine 'oe tu'i, ko e 'unoho 'o Sihoiata ko e taula'eiki, (he ko e tuofefine ia 'o 'Ahasia,) meia 'Atalia, ko ia na'e 'ikai te ne tāmāte'i ia. ¹² Pea na'e 'iate kinautolu ia 'o fufū 'i he fale 'oe 'Otua 'i he ta'u 'e ono: pea na'e pule 'a 'Atalia ki he fonua.

1 Kuo 'osi hono teuteu 'ae ngaahi me'a pea fakanofa 'e Sihoiata 'a Soasi he tu'i. 12 Ko e tāmāte'i 'a 'Atalia. 16 'Oku toe fokotu'u Sihoiata 'ae lotu.

23 PEA na'e fakamālohi ia 'e Sihoiata 'i hono fitu 'oe ta'u, 'o ne 'omi 'ae ngaahi 'eiki pule 'oe ngaahi teau mo 'Asalia ko e foha 'o Silahami, mo 'Isime'eli ko e foha 'o Sihohanani, mo 'Asalia ko e foha 'o 'Opeti, mo Māseia ko e foha 'o 'Ataia, mo Ilisafate ko e foha 'o Sikili, 'onau fefuakava'aki. ² Pea na'a nau 'alu fano pe 'i Siuta, 'onau tānaki 'ae kau Livai mei he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta, mo e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai 'a 'Isileli, pea nau ha'u ki Selūsalema. ³ Pea na'e fai 'ae fuakava ki he tu'i 'e he kakai kotoa pē 'i he fale 'oe 'Otua. Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Vakai, 'e pule 'ae foha 'oe tu'i, 'o hangē ko ia na'e folofola'aki 'e Sihova ki he ngaahi foha 'o Tevita. ⁴ Ko eni 'ae me'a te mou fai: Ko hono tolu 'oe vahe 'omoutolu 'oku hū ki loto 'i he 'aho tapu 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai, te mou le'o matapā: ⁵ Pea ko hono vahe tolu 'e taha te mou 'i

he fale 'oe tu'i: pea ko hono tolu 'oe vahe 'e 'i he matapā 'oe tu'unga: pea 'e 'i he ngaahi loto'ā 'oe fale 'o Sihova 'ae kakai kotoa pē. ⁶ Kae'oua na'a hū ha ni'ihi ki he fale 'o Sihova ka ko e kau taula'eiki, mo kinautolu 'i he kau Livai 'oku tauhi: 'e hū ki ai 'akinautolu, he 'oku nau mā'oni'oni: ka ke tauhi 'e he kakai kotoa pē 'ae le'o 'o Sihova. ⁷ Pea ke tu'u 'o 'ā'i 'ae tu'i 'e he kau Livai 'o takatakai, 'o taki taha 'ae tangata mo 'ene mahafu 'i hono nima: pea 'ilonga ha tokotaha kehe 'oku hū ki he fale, 'e tāmāte'i ia: ka ke 'i he tu'i 'akimoutolu 'i he'ene hū ki loto, mo 'ene hū kitu'a." ⁸ Ko ia, na'e fai 'e he kau Livai mo Siuta kotoa pē 'ae me'a kotoa pē na'e fekau 'e Sihoiata ko e taula'eiki kiate kinautolu, 'onau 'ave taki taha hono kau tangata 'aia na'e tonu ke hū ki loto 'i he 'aho tapu, mo kinautolu na'e tonu ke 'alu kitu'a 'i he 'aho tapu: he na'e 'ikai tuku ke 'alu 'e Sihoiata 'ae kau le'o. ⁹ Pea na'e tufaki foki 'e Sihoiata ko e taula'eiki ki he kau 'eiki pule 'oe ngaahi teau 'ae ngaahi tao mo e ngaahi pā, mo e ngaahi fakaū, 'aia na'e 'oe tu'i ko Tevita, 'aia na'e 'i he fale 'oe 'Otua. ¹⁰ Pea na'a ne faka'otu 'ae kakai kotoa pē, 'ae tangata taki taha mo 'ene mahafutau 'i hono nima, mei he nima to'omata'u 'oe fale tapu ki he nima to'ohema 'oe faletapu, 'o ofi ki he feilaulau'anga mo e faletapu, 'o takatakai 'o ofi ki he tu'i. ¹¹ Pea hili ia na'a nau 'omi kitu'a 'ae foha 'oe tu'i, pea nau 'ai 'ae tatā fakatu'i kiate ia, pea 'atu kiate ia 'ae fuakava, pea fakanofu ia ko e tu'i. Pea na'e pani 'aki ia 'ae lolo 'e Sihoiata mo hono ngaahi foha, 'o ne pehē, "Ke fakamo'ui 'e he 'Otua 'ae tu'i."

¹² ¶ Pea 'i he fanongo 'e 'Atalia ki he 'u'ulu 'oe kakai 'i he lele mo e fakamālō ki he tu'i, na'e ha'u ia ki he kakai ki he loto fale 'o Sihova: ¹³ Pea sio ia, pea vakai, na'e tu'u 'ae tu'i 'i hono pou 'i he hū'anga: pea na'e ofi ki he tu'i 'ae hou'eiki mo e ngaahi me'alea: pea na'e fiefia 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua, 'onau ifi 'ae ngaahi me'alea, mo e kau hiva foki mo e ngaahi me'a faiva, mo kinautolu na'e ako ke hiva 'ae fakamālō. Pea na'e hae hono kofu 'e 'Atalia, 'o ne pehē, "Ko e lapa, ko e lapa." ¹⁴ Pea na'e 'omi ai 'e Sihoiata ko e taula'eiki 'ae kau 'eiki pule 'oe ngaahi teau 'aia na'e fakanofu ki he ngaahi tau, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Ave ia ki he mama'o mei he ngaahi fakangatangata'anga: pea ko ia 'e muimui 'iate ia ke tāmāte'i ia 'aki 'ae heletā." He na'e pehē 'e he taula'eiki, "'Oua na'a tāmāte'i ia 'i he fale 'o Sihova." ¹⁵ Ko ia na'a nau puke ia 'aki hono nima: pea 'i he'ene hoko ki he hū'anga 'oe matapā 'oe fanga hoosi 'o ofi ki he fale 'oe tu'i, na'a nau tāmāte'i ia 'i ai.

¹⁶ ¶ Pea na'e fai 'e Sihoiata 'ae fuakava, 'aia mo e kakai kotoa pē, pea mo e tu'i, koe'uhi ke nau hoko ko e kakai 'a Sihova. ¹⁷ Pea na'e 'alu ai 'ae kakai kotoa pē ki he fale 'o Peali, pea holoki hifo ia 'o maumau'i, pea laiki hono ngaahi feilaulau'anga mo hono ngaahi fakatātā ke fakaikiiki, pea nau tāmāte'i 'a Metani ko e taula 'o Peali 'i he 'ao 'oe ngaahi feilaulau'anga. ¹⁸ Pea na'e fakanofu 'e Sihoiata 'ae ngaahi matāpule 'oe fale 'o Sihova 'i he pule 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai, 'aia na'e tufaki 'e Tevita 'i he fale 'o Sihova, ke 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu, 'o hangē ko ia na'e tohi 'i he fono

'a Mōsese, 'aki 'ae fiefia mo e hiva, 'o hangē ko ia na'e tu'utu'uni 'e Tevita. ¹⁹ Pea ne fakanofu 'ae kau le'o 'i he ngaahi matapā 'i he fale 'o Sihova, koe'uhi ke 'oua na'a hū ki ai ha tokotaha na'e ta'ema'a 'i ha me'a 'e taha.

²⁰ Pea na'e 'ave 'e ia 'ae ngaahi 'eiki pule 'oe ngaahi teau, mo e hou'eiki, mo e kau pule 'oe kakai, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua, 'o ne 'omi 'ae tu'i mei he fale 'o Sihova: pea na'a nau hū 'i he matapā mā'olunga ki he fale 'oe tu'i, pea na'e fakanofu 'ae tu'i ki he nofo'a fakatu'i 'oe pule'anga. ²¹ Pea na'e fiefia 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua: pea na'e fiemālie 'ae kolo, hili 'enau tāmāte'i 'a 'Atalia 'aki 'ae heletā.

1 'Oku pule lelei 'a Soasi 'i he 'aho kotoa pē 'a Sihoiata. 4 Na'e fekau ia ke fakalelei 'ae faletapu. 15 Ko e pekia Sihoiata mo hono putu lelei. 17 Na'e liliu 'a Soasi 'o lotu hē, pea tāmāte'i 'e ia 'a Sakalia ko e foha 'o Sihoiata. 23 Na'e ikuna 'a Soasi 'e he kakai Silia, pea tāmāte'i ia 'e Sapati mo Sihosapati. 27 'Oku fetongi ia 'e 'Amasia.

24 NA'E fitu ta'u 'ae motu'a 'o Soasi 'i he'ene kama-ta 'ene pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e fāngofulu 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Sipia mei Peasipa. ² Pea na'e fai 'e Soasi 'aia na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o Sihoiata ko e taula'eiki. ³ Pea na'e 'omi mo'ona 'e Sihoiata 'ae 'unoho 'e ua: pea na'e tupu 'iate ia 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine.

⁴ ¶ Pea hili 'ae me'a ni na'e hoko 'o pehē, na'e loto 'a Soasi ke teuteu'i fo'ou 'ae fale 'o Sihova. ⁵ Pea na'a ne tākaki fakataha 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai, 'o ne pehē kiate kinautolu, 'Alu kitu'a ki he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta, pea tākaki 'ae pa'anga mei 'Isileli kotoa pē ke ngaohi 'o fakalelei ai 'ae fale 'o homou 'Otua 'i he ta'u tuku fakaholo, pea vakai 'o fakavavevave ia. Ka na'e 'ikai fakavavevave ia 'e he kau Livai. ⁶ Pea na'e fekau 'e he tu'i ke ha'u 'a Sihoiata ko e tu'ukimu'a, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā na'e 'ikai te ke fekau ki he kau Livai ke fetuku mei Siuta mo Selūsalema 'ae koloa tākaki, 'o fakatatau ki he fekau 'a Mōsese ko e tamaio'eiki 'a Sihova, pea mo e fakataha kōtoa 'o 'Isileli, ma'ae fale nofo'anga 'oe fakamo'oni?" ⁷ He ko e ngaahi tama 'ae fefine angakovi ko ia, ko 'Atalia, na'a nau maumau'i 'ae fale 'oe 'Otua: pea ko e ngaahi me'a fakatapui foki 'oe fale 'o Sihova na'a nau foaki kia Peali. ⁸ Pea 'i he fekau 'ae tu'i na'a nau ngaohi 'ae puha, 'onau tuku ia 'i-tu'a 'i he matapā 'oe fale 'o Sihova, ⁹ Pea na'a nau fai 'ae fono ki Siuta kotoa pē mo Selūsalema, ke 'omi kia Sihova 'ae koloa tukuhau 'aia na'e fekau 'e Mōsese ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua ki 'Isileli 'i he toafa: ¹⁰ Pea na'e fiefia 'ae hou'eiki kotoa pē mo e kakai kotoa pē, 'onau 'omi ki loto 'osi ki he puha, 'onau fai ai pe ke 'osi. ¹¹ Pea na'e hoko 'o pehē, 'ilonga 'ae 'aho na'e 'omi ai 'ae puha ki he fale 'oe tu'i 'i he nima 'oe kau Livai, pea nau mamata 'oku lahi 'ae pa'anga, na'e ha'u ai 'ae tangata tohi 'ae tu'i mo e matāpule 'oe taula'eiki lahi pea lilingi ke maha 'ae puha, pea na'e 'ave ia, 'o ha'amo ki hono potu. Na'e pehē 'enau hokohoko fai 'i he 'aho kotoa pē, pea na'e tākaki 'ae pa'anga lahi 'aupito. ¹² Pea na'e 'atu

ia 'e he tu'i mo Sihoiata kiate kinautolu na'e fai 'ae ngāue 'i he ngāue ki he fale 'o Sihova, 'onau totongi ki he kau tufunga maka, mo e kau tufunga 'akau ke fakalelei 'ae fale 'o Sihova, pea mo e ni'ihhi foki na'e ngāue 'i he ukamea mo e palasa ke ngaohi ke lelei 'ae fale 'o Sihova. ¹³ Ko ia na'e ngāue 'ae kau tangata ngāue, pea na'e faka'osi lelei 'ae ngāue 'ekinautolu, pea na'a nau teu'i 'ae fale 'oe 'Otua 'i hono anga 'o ia, pea fakamālohi'i ia. ¹⁴ Pea hili 'a hono faka'osi, na'a nau 'omi hono toe 'oe pa'anga ki he 'ao 'oe tu'i mo Sihoiata, pea na'e ngaohi 'aki ia 'ae ngaahi ipu ki he fale 'o Sihova, 'io 'oe ngaahi ipu ke ngāue'aki, pea ke fai 'i ai 'ae 'atu me'a, mo e ngaahi sēpuni, mo e ngaahi ipu koula mo e siliva. Pea na'a nau 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu ma'uaipē 'i he fale 'o Sihova 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o Sihoiata.

¹⁵ ¶ Ka na'e faka'a'au 'o motu'a 'a Sihoiata, pea na'e lahi hono 'aho 'i he'ene pekia: ko e ta'u 'e teau ma tol-ungofulu hono motu'a pea ne toki pekia. ¹⁶ Pea na'a nau tanu ia 'i he Kolo 'o Tevita fakataha mo e ngaahi tu'i, ko e me'a 'i he'ene fai lelei 'i 'Isileli, ki he 'Otua, pea ki hono fale. ¹⁷ Pea hili 'ae pekia 'a Sihoiata na'e ha'u 'ae hou'eiki 'o Siuta, 'onau fai 'ae hū ki he tu'i. Pea na'e tokanga 'ae tu'i kiate kinautolu. ¹⁸ Pea na'a nau li'aki 'ae fale 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, ke tauhi 'ae ngaahi vaotapu mo e ngaahi 'otua loi: pea na'e hoko ai 'ae houhau ki Siuta mo Selūsalema, 'i he'enu angahala ni. ¹⁹ Ka na'a ne fekau 'ae kau palōfita kiate kinautolu, ke toe 'omi 'akinautolu kia Sihova: pea na'a nau lea valoki kiate kinautolu: ka na'e 'ikai te nau loto ke tokanga ki ai. ²⁰ Pea na'e hoko 'ae Laumālie 'ae 'Otua kia Sakalia ko e foha 'o Sihoiata ko e taula'eiki, pea tu'u ki 'olunga ia 'i he kakai, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Oku pehē mai 'e he 'Otua, Koe'uma'ā ho'omou fai tangata'a ki he ngaahi fekau 'a Sihova, ko ia 'oku 'ikai ai te mou fa'a monū'ia? Ko e me'a 'i ho'omou li'aki 'a Sihova, kuo ne li'aki ai 'akimoutolu foki." ²¹ Pea na'a nau alea fakataha 'o tu'u kiate ia 'o tolongaki ia 'aki 'ae maka 'i he fekau 'ae tu'i, 'i he loto'ā 'oe fale 'o Sihova. ²² Ko ia na'e 'ikai manatu'i 'e he tu'i ko Soasi ki he angalelei 'aia na'e fai 'e Sihoiata kiate ia, ka na'a ne tāmāte'i hono foha. "Pea 'i he'ene pekia, na'e pehē 'e ia, Ke 'afio ki ai 'a Sihova, pea totongi ki ai."

²³ ¶ Pea 'i he ngata'anga 'oe ta'u na'e hoko 'o pehē, na'e ha'u 'ae tau mei Silia ke tau'i ia: pea na'a nau 'omi ki Siuta mo Selūsalema, 'onau tāmāte'i 'ae hou'eiki kotoa pē mei he lotolotonga 'oe kakai, 'onau foaki 'ae koloa vete kotoa pē 'anautolu ki he tu'i 'o Tamasikusi. ²⁴ He na'e ha'u 'ae tau 'ae kakai Silia mo e kau tangata tau tokosi'i, pea na'e tuku 'e Sihova 'ae fu'u tau lahi ki honau nima, ko e me'a 'i he'enu li'aki 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. Na'e pehē 'enau fai 'ae tautea kia Soasi. ²⁵ Pea 'i he'enu 'alu 'iate ia, (he na'a nau tuku ia kuo ne mahaki lahi,) na'e lapasi ia 'e he'ene kau tamaio'eiki koe'uhi ko e toto 'oe ngaahi foha 'o Sihoiata ko e taula'eiki, 'onau tāmāte'i ia 'i hono mohenga, pea na'e pekia ia: pea na'a nau tanu ia 'i he kolo 'a Tevita, ka na'e 'ikai te nau tanu ia 'i he fa'itoka 'oe

ngaahi tu'i. ²⁶ Pea ko kinautolu eni, na'e fai 'ae lapa kiate ia: ko Sapati ko e tama 'a Simiati ko e fefine 'Amoni, mo Sihosapati ko e tama 'a Similiti ko e fefine Moape.

²⁷ ¶ Pea ko e me'a ki hono ngaahi foha, mo hono lahi 'oe ngaahi kavenga na'e hili kiate ia, mo hono fakalelei 'oe fale 'oe 'Otua, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala 'oe ngaahi tu'i. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e 'Amasia ko hono foha.

1 Ko e kamata pule lelei 'a 'Amasia. 3 'Oku fai 'e ia 'ae totongi ki he kau fakapō. 5 Ko e totongi 'e ia 'ae tau 'oe kakai 'Isileli ke tau'i 'ae kakai 'Itomi, pea 'i he fekau 'ae palōfita 'oku ne li'aki 'ae taleniti 'e teau, pea tukuange 'akinautolu ke 'alu. 11 Na'a ne iku'i 'ae kakai 'Itomi. 10 Ko e 'ita 'ae kakai 'Isileli 'i honau tukuange, mo 'enau fai 'ae maumau 'i he'enu liu ki honau fonua. 14 Ko e viki'ia 'a 'Amasia 'i he'ene ikuna, pea tauhi ia ki he ngaahi 'otua 'o 'Itomi, pea ta'etokanga ia ki he ngaahi valoki 'ae palōfita. 17 Na'a ne faka'ita kia Soasi ke kovi ai ia. 25 Ko 'ene pule. 27 Ko e tāmāte'i tu'unga'a pe ia.

²⁵ NA'E uofulu ta'u mo e ta'u 'e nima 'ae motu'a 'o 'Amasia, 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e uofulu ma nima 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'ē ko Sihoatani 'o Selūsalema. ² Pea na'e fai lelei 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova, ka na'e 'ikai 'i he loto haohao.

³ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he hoko 'o tu'uma'u 'ae pule'anga kiate ia, na'a ne tāmāte'i 'ene kau tamaio'eiki 'aia na'e lapasi 'ae tu'i ko 'ene tamai. ⁴ Ka na'e 'ikai te ne tāmāte'i 'enau ngaahi fānau, ka na'e fai 'e ia 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he fono 'i he tohi 'a Mōsese, 'aia na'e fekau ai 'e Sihova, 'o pehē, 'E 'ikai mate 'ae ngaahi tamai koe'uhi ko e fānau, pea 'e 'ikai mate 'ae fānau ma'ae mātu'a, ka 'e mate 'ae tangata taki taha koe'uhi ko 'ene angahala 'a'ana.

⁵ ¶ Pea na'e fakakātoa 'e 'Amasia 'a Siuta kotoa pē, 'o ne fakanofu kiate kinautolu 'ae ngaahi 'eiki pule ki he ngaahi toko afe, mo e ngaahi 'eiki pule ki he ngaahi toko teau, 'o fakatatau ki he ngaahi fale 'o 'enau ngaahi tamai, 'i Siuta kotoa pē mo Penisimani: pea na'a ne lau 'akinautolu mei he ta'u 'e uofulu 'o fai hake, 'o ne 'ilo 'akinautolu ko e toko tolu kilu na'e lelei, pea mālohi ke 'alu atu ke tau, pea maheni ai 'i he ala ki he tao mo e pā. ⁶ Pea na'a ne totongi 'ae kau tangata 'e tokotaha kilu mei 'Isileli 'aki 'ae taleniti siliva 'e teau, ko e kau mālohi mo to'a. ⁷ Ka na'e ha'u kiate ia ha tangata 'ae 'Otua, 'o ne pehē, "E tu'i, 'oua na'a tuku ke 'alu mo koe 'ae kautau 'a 'Isileli: he 'oku 'ikai kau mo 'Isileli 'a Sihova, ko e fānau kotoa pē 'a 'Ifalemi. ⁸ Pea kapau te ke 'alu koe, fai pe, ke ke mālohi koe ki he tau: 'e fakahinga koe 'e he 'Otua 'i he 'ao 'oe fili: he 'oku 'i he 'Otua 'ae mālohi ke tokoni, pea ke li ki lalo." ⁹ Pea na'e pehē 'e 'Amasia ki he tangata 'ae 'Otua, "Ka ko e hā te mau fai koe'uhi ko e taleniti 'e teau 'aia kuo u tuku ki he tau 'a 'Isileli?" Pea na'e pehēange 'e he tangata 'ae 'Otua kiate ia, "Oku fa'a fai 'e Sihova ke foaki kiate koe 'ae me'a lahi hake 'aupito 'i he me'a ni." ¹⁰ Pea na'e toki vaeua 'akinautolu 'e 'Amasia, 'ae tau na'e ha'u kiate ia

mei 'Ifalemi, ke nau toe 'alu ki honau fonua: ko ia na'e tupu 'o lahi ai 'enau 'ita ki Siuta, pea na'a nau toe 'alu ki honau 'api 'i he 'ita lahi.

¹¹ ¶ Pea na'e fakamālohi 'e 'Amasia ia, pea taki atu 'e ia hono kakai ki he toafa māsimā, 'o ne taa'i 'i he fānau 'a Seia 'ae toko mano. ¹² Pea ko e toko mano 'e taha na'e mo'ui na'e puke 'e he fānau 'a Siuta 'o 'ave fakapōpula, pea na'e 'ohake 'akinautolu ki he tumutumu 'oe makatu'u, 'o lī 'akinautolu mei he tumutumu 'oe maka ki lalo, ko ia na'e lailai ai 'akinautolu kotoa pē.

¹³ ¶ Ka ko e kau tangata tau 'oe tau na'e fekau 'e 'Amasia ke nau foki, ke 'oua na'a nau 'alu mo ia ki he tau, na'a nau te'ia 'ae ngaahi kolo 'o Siuta, mei Samēlia 'o a'u atu ki Pete-Holoni, pea na'e te'ia 'ae toko tolu afe 'okinautolu, 'o nau fetuku 'ae vete lahi.

¹⁴ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'ae liu mai 'a 'Amasia mei he tāmāte'i 'ae kakai 'Itomi, na'a ne 'omi 'ae ngaahi 'otua 'oe fānau 'a Seia: pea ne fokotu'u 'akinautolu ke ne 'otua aki, pea punou ia kiate kinautolu, 'o ne tutu 'ae me'a nanamu kiate kinautolu. ¹⁵ Ko ia na'e tupu ai 'ae houhau 'a Sihova kia 'Amasia, pea na'a ne fekau 'ae palōfita kiate ia, 'aia na'e pehē kiate ia, "Ko e hā kuo ke kumi ai ki he ngaahi 'otua 'oe kakai, 'aia na'e 'ikai te nau mafai ke fakamo'ui honau kakai 'onautolu mei ho nima?" ¹⁶ Pea 'iloange lolotonga 'a 'ene kei lea kiate ia, na'e pehē 'e he tu'i kiate ia, "He kuo fakakau koe ki he kau fakakau 'ae tu'i?" "Tuku mu'a: he koe'uma'ā 'ae taa'i koe?" Pea na'e tuku ai 'ae palōfita, 'o ne pehē, "Oku ou 'ilo kuo tu'tutu'uni 'e he 'Otua ke taa'i koe, ko e me'a 'i ho'o fai 'ae me'a ni, pea na'e 'ikai te ke tokanga ki he'eku akonaki."

¹⁷ ¶ Pea na'e toki kumi 'ae fakakau 'e 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, pea ne fekau atu kia Soasi, ko e foha 'o Sihoaasi, ko e foha 'o Sehu ko e tu'i 'o 'Isileli, 'o pehē, "Ha'u ke tā fesiofaki pe 'akitaua." ¹⁸ Pea na'e fekau 'e Soasi ko e tu'i 'o 'Isileli kia 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, "Ko e talatala'āmoa na'e 'i Lapanoni na'e fekau ki he sita na'e 'i Lapanoni, 'o pehē, 'Foaki mai ho 'ofefine ki hoku foha ke na fakama'u: pea na'e 'alu ai 'ae manu kai vao na'e 'i Lapanoni, pea malaki hifo 'ae talatala'āmoa. ¹⁹ 'Oku ke lau, Vakai, kuo ke te'ia 'ae kakai 'Itomi: pea kuo fakahihiki koe 'e ho loto ke vikiviki: ka ke nofo koe eni ki 'api: koe'uma'ā ho'o kau ke ke kovi ai, ke ke hinga ai, 'io, 'a koe, mo Siuta foki mo koe?" ²⁰ Ka na'e 'ikai tokanga 'e 'Amasia ki ai he na'e mei he 'Otua ia, koe'uhi ke ne tukuange ia ki he nima 'o honau ngaahi fili, ko e me'a 'i he'enau kumi ki he ngaahi 'otua 'o 'Itomi. ²¹ Ko ia na'e 'alu hake ai 'a Soasi ko e tu'i 'o 'Isileli: pea na fesiofaki 'akinaua, 'io, 'aia mo 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, 'i Pete-Semesi, 'aia 'oku kau ki Siuta. ²² Pea na'e fakatu'utāmaki 'a Siuta 'i he 'ao 'o 'Isileli, pea na'a nau hola taki taha 'ae tangata ki hono fale fehikitaki. ²³ Pea na'e puke 'e Soasi ko e tu'i 'o 'Isileli 'a 'Amasia ko e tu'i 'o Siuta, ko e foha 'o Soasi, ko e foha 'o Sihoaasi, 'i Pete-Semesi, 'o ne 'omi ia ki Selūsalema, pea na'a ne holoki hifo 'ae 'ā maka 'o Selūsalema mei he matapā 'o 'Ifalemi ki he matapā 'i he tuliki 'ā, ko e hanga 'e valungeau. ²⁴ Pea na'a ne 'ave 'ae koula kotoa pē mo e sili-

va, mo e ngaahi ipu kotoa pē na'e 'ilo 'i he fale 'oe 'Otua ia 'Opeti-'Itomi, pea mo e ngaahi koloa 'i he fale 'oe tu'i, mo e kau fakamo'oni foki, pea tafoki ia 'o 'alu ki Samēlia.

²⁵ ¶ Pea na'e mo'ui 'a 'Amasia ko e foha 'o Soasi ko e tu'i 'o Siuta hili 'ae pekia 'a Soasi ko e foha 'o Sihoaasi ko e tu'i 'o 'Isileli 'i he ta'u 'e hongofulu ma nima. ²⁶ Pea ko hono toe 'oe ngāue 'a 'Amasia, ko e 'uluaki mo e ki mui, vakai, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o Siuta mo 'Isileli?

²⁷ ¶ Pea hili 'ae kuonga na'e tafoki ai 'a 'Amasia mei he muimui 'ia Sihova na'a nau teu lapa kiate ia 'i Selūsalema: pea na'e hola ia ki Lakisi: ka na'a nau fekau 'o tuli ia ki Lakisi, pea na'e tāmāte'i ia 'i ai. ²⁸ Pea na'a nau fakaheka ia ki he fanga hoosi, pea nau tanu ia mo 'ene ngaahi tamai 'i he kolo 'o Siuta.

1 Ko e hoko 'a 'Usaia ki he pule, pea 'oku ne pule lelei 'i he ngaahi 'aho 'o Sakalia, pea monū'ia. 16 Ko 'ene hoko 'o fielahe, pea fa'oa 'ae ngāue 'ae taula'eiki, pea taa'i ia 'aki 'ae kilia. 22 'Oku pekia ia, pea fetongi ia 'e Sotami.

26 PEa na'e toki 'ave 'e he kakai kotoa pē 'o Siuta 'a motu'a, 'o fakanofu ia ke tu'i ko e fetongi 'o 'ene tamai ko 'Amasia. ² Na'a ne langa 'a 'Eloti, 'o toe fakakau ia ki Siuta, 'i he hili ange 'ae mohe 'ae tu'i ki he'ene ngaahi tamai. ³ Na'e hongofulu ma ono 'ae ta'u 'oe motu'a 'o 'Usaia 'i he kamata 'ene pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e nimangofulu mo e ta'u 'e ua 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'e foki ko Sekolia 'o Selūsalema. ⁴ Pea na'e fai 'e ia 'aia na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e he'ene tamai ko 'Amasia. ⁵ Na'e kumi 'e ia ki he 'Otua 'i he ngaahi 'aho 'o Sakalia, 'aia na'e poto 'i he 'ilo 'ae ngaahi me'a hā mai 'ae 'Otua: pea lolotonga 'ene kumi kia Sihova, na'e fakamonū'ia ia 'e he 'Otua. ⁶ Pea na'e 'alu atu ia 'o tau'i 'ae kakai Filisitia, 'o ne holoki hifo 'ae 'ā maka 'o Kati, mo e 'ā maka 'o Sapina, mo e 'ā maka 'o 'Asitoti, pea ne langa 'ae ngaahi kolo 'i he fonua 'Asitoti, pea 'i he lolotonga 'oe kakai Filisitia. ⁷ Pea na'e tokoni ia 'e he 'Otua ke tau'i 'ae kakai Filisitia, pea ke tau'i 'ae kakai 'Alepea 'aia na'e nofo 'i Kuapeali, mo e kakai Mehuni-mi. ⁸ Pea na'e foaki 'ae ngaahi me'a'ofa 'e he kakai 'Amoni kia 'Usaia: pea na'e ongoonga atu hono hingoa 'o a'u ki he hū'anga ki 'Isipite: he na'a ne fakamālohi ia ke lahi 'aupito. ⁹ Pea na'e langa foki 'e 'Usaia 'ae ngaahi fale mā'olunga 'i Selūsalema 'i he matapā 'i he tuliki, pea 'i he matapā 'oe potu talalo, pea 'i he afenga, 'o ne langa fo'ou ia. ¹⁰ Pea na'a ne langa 'ae ngaahi fale mā'olunga 'i he toafa, pea keli 'ae ngaahi vai lahi: he na'e lahi 'aupito 'ene fanga manu, 'i he fonua 'i lalo, pea mo e ngaahi tafangafanga: mo e kau tauhi ngoue, mo e kau tauhi vaine 'i he ngaahi mo'unga, pea 'i Kameli: he na'e manako ia ki he tauhi ngoue. ¹¹ Pea na'e ma'u 'e 'Usaia foki 'ae kau tangata fai tau, 'aia na'e 'alu vahevahe pe ki he tau, 'o fakatatau ki honau lau 'i he pule 'a Sieli ko e tangata tohi mo Māseia ko e pule, 'i he nima 'o Hanania, ko e tokotaha 'oe ngaahi 'eiki

pule 'ae tu'i. ¹² Ko hono lau kotoa 'oe kau tu'ukimu'a 'i he kau mātu'a, 'oe kau tangata to'a mālohi na'e toko ua afe mo e toko onongeau. ¹³ Pea na'e 'i honau nima 'ae fu'u tau, ko e toko tolu kilu mo e toko fitu afe mo e toko nimangeau, na'e fai 'ae tau 'i he mālohi lahi, ke tokoni ki he tu'i ke tau'i 'ae fili. ¹⁴ Pea na'e tokonaki 'e 'Usaia mo'onautolu 'i he tau kotoa pē 'ae ngaahi pā, mo e tao, mo e tatā, mo e ngaahi kofutau, mo e ngaahi kau fana, mo e ngaahi makatā. ¹⁵ Pea na'e ngaahi 'e ia 'i Selūsalema 'ae ngaahi me'a tau, na'e fakakaukau hono ngaahi 'e he kau tangata poto, ke fokotu'u 'i he ngaahi fale mā'olunga pea ki he ngaahi puke, ke fana'aki 'ae ngahau mo e ngaahi maka lahi. Pea na'e ongoongo ki he mama'o hono hingoa: he na'e lahi 'aupito 'ae tokoni kiate ia, ke ne mālohi ai.

¹⁶ ¶ Ka 'i he'ene mālohi na'e mahikihiki hake hono loto ke kovi lahi ai ia: he na'a ne fai talangata'a kia Sihova ko hono 'Otua, pea na'e hū ia ki he faletapu 'o Sihova ke tutu 'ae me'a namu kakala he feilaulau'anga 'oe me'a namu kakala. ¹⁷ Pea na'e hū ki ai 'a 'Asalia ko e taula'eiki 'o muimui 'iate ia, pea na'e 'iate ia 'ae kau taula'eiki 'a Sihova 'e toko valungofulu, ko e kau tangata to'a: ¹⁸ Pea na'a nau tali tu'u ki he tu'i ko 'Usaia, 'onau pehē kiate ia, "E 'Usaia 'oku 'ikai 'iate koe ke tutu 'ae me'a namu kakala kia Sihova, ka ki he kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o 'Elone, 'aia kuo fakatapu ke tutu 'ae me'a namu kakala: 'alu kitu'a koe mei he faletapu, he kuo ke fai hala: pea 'e 'ikai foki te ke ongoongolelei ai meia Sihova ko ho 'Otua." ¹⁹ Pea na'e houhau ai 'a 'Usaia, pea na'e 'i hono nima 'ae 'ai'anga afi, ke tutu ai 'ae me'a namu kakala: pea lolotonga 'ene houhau ki he kau taula'eiki, na'e tupu hake 'ae kilia 'i hono fo'i la'e 'i he 'ao 'oe kau taula'eiki 'i he fale 'o Sihova, mei he potu 'oe feilaulau'anga 'oe me'a namu kakala. ²⁰ Pea na'e mamata kiate ia 'e 'Asalia ko e taula'eiki lahi, pea mo e kau taula'eiki kotoa pē, pea vakai, kuo kilia ia 'i hono la'e, pea na'a nau teke'i ia mei ai kitu'a: 'io, pea na'e fakato'oto'o ia ke 'alu kitu'a, he kuo taa'i ia 'e Sihova. ²¹ Pea na'e kilia 'ae tu'i ko 'Usaia 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene pekia, pea na'e nofo ia 'i he fale li'aki, he ko e kilia ia; he na'e motuhi ia mei he fale 'o Sihova pea na'e pule 'a Sotami ko hono foha ki he fale 'oe tu'i, 'o fakamaau'i 'ae kakai 'oe fonua.

²² ¶ Pea ko hono toe 'oe ngāue 'a 'Usaia, ko e 'uluaki mo e kimui, na'e tohi ia 'e 'Isaia ko e palōfita, ko e foha 'o 'Amosi. ²³ Pea pehē na'e mohe 'a 'Usaia mo 'ene ngaahi tamai 'i he ngoue 'oe tanu'anga na'e kau ki he ngaahi tu'i: he na'a nau pehē, Ko e kilia ia: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Sotami ko hono 'alo.

1 'Oku pule lelei 'a Sotami pea monū'ia ia. 4 'Oku ne iku'i 'ae kakai 'Amoni. 7 Ko 'ene pule. 9 'Oku fetongi ia 'e 'Ahasi.

27 NA'E uofulu ta'u mo e ta'u 'e nima 'ae motu'a 'o Sotami 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma ono 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'e foki ko Selusa, ko e 'ofefine 'o Sotaki. ² Pea na'e fai lelei ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e he'ene tamai ko 'Usaia: ka

na'e 'ikai hū ia ki he faletapu 'o Sihova. Pea na'e kei fai kovi 'e he kakai. ³ Na'e ngaahi 'e ia 'ae matapā mā'olunga 'oe fale 'o Sihova, pea na'a ne langa hake 'aupito ki he 'ā maka 'o Ofili. ⁴ Pea na'a ne langa foki 'ae ngaahi kolo 'i he ngaahi mo'unga 'o Siuta, pea ne langa 'i he ngaahi vao 'akau 'ae ngaahi fale mālohi mo e fale mā'olunga.

⁵ ¶ Pea na'e tau ia mo e tu'i 'oe kakai 'Amoni, pea na'e mālohi ia kiate kinautolu. Pea na'e 'atu kiate ia 'e he fānau 'a 'Amoni 'i he ta'u pe ko ia 'ae taleniti siliva 'e teau, mo e puha fua 'oe uite 'e taha mano, mo e taha mano 'oe pa'ale. na'e 'atu 'ae me'a lahi pehē ni 'i hono ua 'oe ta'u, mo hono tolu. ⁶ Ko ia na'e hoko 'o mālohi lahi 'a Sotami, ko e me'a 'i he'ene vakai ki hono ngaahi hala 'i he 'ao 'o Sihova ko hono 'Otua.

⁷ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngāue 'a Sotami, mo 'ene ngaahi tau kotoa pē, mo 'ene ngaahi anga, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli mo Siuta. ⁸ Na'e uofulu ta'u ia mo e ta'u 'e nima 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule 'e ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma ono 'i Selūsalema.

⁹ ¶ Pea na'e mohe 'a Sotami mo 'ene ngaahi tamai, pea na'a nau tanu ia 'i he kolo 'a Tevita: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko 'Ahasi.

1 Ko e pule angakovi 'aupito 'a 'Ahasi, mo e tautea lahi 'aupito ia 'e he kakai Silia. 6 Na'e ma'u fakapōpula'i 'a Siuta 'e he kakai 'Isileli pea toe tuku 'akinautolu ke 'alu 'i he akonaki 'ae palōfita ho Oteti. 16 Ko e fekau 'a 'Ahasi ki 'Asilia ke 'omi 'ae tokoni mei ai ka na'e 'ikai 'aonga 'ene tokoni. 22 'I he'ene mamahi na'e 'āsili ai 'ene fai fakatēvolo. 26 Na'e pekia ia pea fetongi ia 'e Hesekaia.

28 NA'E uofulu ta'u 'ae motu'a 'o 'Ahasi 'i he'ene kamata 'ene pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma tolu 'i Selūsalema: ka na'e 'ikai fai 'e ia 'aia na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko Tevita ko 'ene tamai: ² He na'e 'alu ia 'i he ngaahi hala 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli, pea na'a ne ngaahi 'ae ngaahi me'a fakatātā haka kia Peali. ³ Pea ne tutu foki 'ae me'a namu kakala 'i he tele'a 'oe foha 'o Henomi, pea ne tutu 'ene fānau 'i he afi 'o fakatatau ki he me'a kovi 'ae ngaahi hiteni 'aia na'e kapusi kitu'a 'e Sihova mei he 'ao 'ae fānau 'a 'Isileli. ⁴ Na'a ne feilaulau foki mo tutu 'ae me'a namu kakala 'i he ngaahi potu mā'olunga, pea ki he ngaahi tafungofunga, pea 'i he lolo 'akau mata kotoa pē. ⁵ Ko ia na'e fakatukutuku'i ia 'e Sihova ko hono 'Otua ki he nima 'oe tu'i 'o Silia: pea na'a nau taa'i ia, 'onau fetuku pōpula honau tokolahi ki Tamasikusi. Pea na'e tukuange ia ki he nima 'oe tu'i 'o 'Isileli foki, 'aia na'a ne taa'i ia 'aki 'ae tāmāte'i lahi.

⁶ ¶ He na'e tāmāte'i 'e Peka ko e foha 'o Limalia 'i Siuta 'i he 'aho pe taha 'ae tokotaha kilu mo e toko ua mano, 'aia ko e kau tangata to'a kotoa pē; ko e me'a 'i he'enu li'aki 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. ⁷ Pea na'e tāmāte'i ai 'e Sikili, ko e tangata mālohi 'o 'Ifalemi, 'a Māseia ko e foha 'oe tu'i, mo 'Asilikami ko e pule 'oe fale, mo 'Elikena 'aia na'e hoko mo e tu'i. ⁸ Pea na'e fetuku fakapōpula 'e he fānau 'a 'Isileli 'i

honau ngaahi kāinga 'ae toko ua kilu, ko e kau fefine, mo e fānau tangata, mo e fānau fefine, pea 'ave foki mo e koloa lahi 'aupito 'iate kinautolu, pea na'e 'omi 'ae koloa ki Samēlia. ⁹ Ka na'e 'i ai 'ae palōfita 'a Sihova ko Oteti hono hingoa: pea na'e 'alu kitu'a ia ki he 'ao 'oe tau na'e ha'u ki Samēlia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Vakai, ko e me'a 'i he houhau 'a Sihova ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai ki Siuta, kuo ne tuku 'akinautolu ki homou nima, pea kuo mou tāmata'e 'i 'akinautolu 'i he lili kuo a'u hake ki langi. ¹⁰ Pea ko eni 'oku mou loto ke fakamo'ulaloa 'ae fānau 'a Siuta mo Selūsalema ko e kau tangata pōpula, mo e kau fefine pōpula kiate kimoutolu: ka 'ikai 'oku 'iate kimoutolu, 'io, 'iate kimoutolu, 'ae ngaahi angahala kia Sihova ko homou 'Otua? ¹¹ Pea ko ia mou tokanga mai kiate au, pea mou tukuange 'ae kau pōpula, 'aia kuo mou ma'u fakapōpula 'i homou ngaahi kāinga: he 'oku 'iate kimoutolu 'ae houhau lahi 'a Sihova." ¹² Pea na'e tuki tu'u hake ai 'ae ni'ihi 'i he kau tu'ukimu'a 'oe fānau 'a 'Ifalemi ko 'Asalia ko e foha 'o Sohanani mo Pelakia ko e foha 'o Misilimoti, mo Sesikia ko e foha 'o Salumi, mo 'Amasa ko e foha 'o Hatilai, ke ta'ofi 'akinautolu kuo ha'u mei he tau. ¹³ 'O nau pehē kiate kinautolu, "Oua te mou 'omi 'ae kau pōpula ki heni: he kuo mau fakahouhau kia Sihova, pea 'oku mou loto ke fakalahi ki he'emaui ngaahi angahala pea ki he'emaui ngaahi kovi: he 'oku lahi 'aupito 'emaui fai hala, pea 'oku houhau'ia lahi 'aupito 'a 'Isileli." ¹⁴ Ko ia na'e tuku ai 'e he kau tangata to'o mahafutau 'ae kakai pōpula mo e vete 'i he 'ao 'oe hou'eiki mo e kakai kotoa kuo fakataha. ¹⁵ Pea na'e tu'u hake 'ae kau tangata 'aia na'e lau honau hingoa, 'o 'ave 'ae kakai pōpula, pea fakakofu'aki 'ae vete 'akinautolu kotoa pē na'e telefua 'iate kinautolu, pea na'a nau teu'i mo fakatopuva'e 'akinautolu, pea tufa kiate kinautolu 'ae me'akai mo e inu, pea tākai 'akinautolu pea fakaheka 'akinautolu kotoa pē na'e vaivai ki he fanga 'asi, pea nau 'omi 'akinautolu ki honau ngaahi kāinga ki Seliko, ko e kolo 'ae 'akau ko e ponga: pea na'a nau tuki liu mai ki Samēlia.

¹⁶ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i ko 'Ahasi 'i he kuonga ko ia ki he ngaahi tu'i 'o 'Asilia ke nau tokoni ia, ¹⁷ He na'e toe ha'u 'ae kakai 'Itomi 'o te'ia 'a Siuta, pea fetuku 'o 'ave 'ae ngaahi pōpula. ¹⁸ Pea ko e kakai Filisitia foki na'a nau ha'u 'o tau'i 'ae ngaahi kolo 'oe fonua 'i lalo, mo e potu tonga 'o Siuta, pea kuo nau lava'i 'a Pete-Semesi, mo 'Asaloni, mo Kiteloti, mo Soko fakataha mo e ngaahi potu kakai 'o ia, mo Timinate mo hono ngaahi potu kakai 'o ia, mo Kimiso foki mo hono ngaahi potu kakai 'o ia: pea na'a nau nonofo ai. ¹⁹ He na'e fakavaivai hifo 'e Sihova 'a Siuta ko e me'a ia 'Ahasi ko e tu'i 'o 'Isileli: he na'a ne fakatelefua 'a Siuta, pea fai talangata'a 'aupito kia Sihova. ²⁰ Pea na'e ha'u kiate ia 'a Tilikati-Pilinesa ko e tu'i 'o 'Asilia, 'o ne fakamamahi ia, ka na'e 'ikai te ne tokoni ia. ²¹ He na'e to'o 'o 'ave 'e 'Ahasi 'ae 'inasi mei he fale 'o Sihova, pea mei he fale 'oe tu'i, pea 'oe hou'eiki, pea foaki ia ki he tu'i 'o 'Asilia: ka na'e 'ikai te ne tokoni ia.

²² ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho 'o 'ene mamahi na'a ne fakalahi ki he'ene angahala kia Sihova: 'ae tu'i ko eni ko 'Ahasi. ²³ He na'a ne feilaulau ki he ngaahi 'otua 'o Tamasikusi, 'aia na'e taa'i ia: 'o ne pehē, "Ko e me'a 'i he tokoni 'akinautolu 'i he ngaahi 'otua 'oe ngaahi tui 'o Silia, ko ia teu feilaulau ai kiate kinautolu, koe'uhi ke nau tokoni au. Ka ko hono mala'ia'anga 'akinautolu, 'o'ona mo 'Isileli kotoa pē." ²⁴ Pea na'e tākai fakataha 'e 'Ahasi 'ae ngaahi nāunau 'oe fale 'oe 'Otua, 'o ne tu'u-tu'u ke fakaikiiki 'ae ngaahi ipu 'oe fale 'oe 'Otua, pea na'e tāpuni 'ae ngaahi matapā 'oe fale 'o Sihova, pea ne fokotu'u 'ae ngaahi feilaulau'anga 'i he ngaahi tuliki kotoa pē 'o Selūsalema. ²⁵ Pea ne ngaohi 'i he ngaahi kolo kehekehe 'o Siuta 'ae ngaahi potu mā'olunga ke tutu ai 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe, pea na'a ne fakatupu 'ae houhau lahi 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'ene ngaahi tamai.

²⁶ ¶ Pea ko eni ko hono toe 'o 'ene ngāue mo hono ngaahi hala kotoa pē, ko e 'uluaki mo e ki mui, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o Siuta mo 'Isileli. ²⁷ Pea na'e mohe 'a 'Ahasi mo 'ene ngaahi tamai, pea na'a nau tanu ia 'i he kolo, 'io, 'i Selūsalema: ka na'e 'ikai te nau 'omi ia ki he ngaahi tanu'anga 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Hesekaia ko hono foha.

1 Ko e pule lelei 'a Hesekaia. 3 'Oku ne toe langa'i 'ae lotu. 5 Na'a ne enginaki 'ae kau Livai. 12 'Oku nau fakama'a 'akinautolu, 'onau fakama'a 'ae fale 'oe 'Otua. 20 'Oku 'atu 'e Hesekaia 'ae ngaahi feilaulau molumalu, 'aia na'e lahi hake 'ae tokanga ki ai 'e he kau Livai 'i he kau taula'eiki.

29 NA'E uofulu ta'u mo e ta'u 'e nima 'ae motu'a 'o Hesekaia 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e uofulu ma hiva 'i Selūsalema. Pea ko e hingoa 'o 'ene fa'e ko 'Apisa ko e 'ofefine 'o Sakalia. ² Pea na'e fai lelei 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fai 'e Tevita ko 'ene tamai.

³ ¶ I he 'uluaki ta'u 'o 'ene pule, 'i he 'uluaki māhina, na'a ne to'o 'ae ngaahi matapā 'oe fale 'o Sihova, 'o ne ngaohi ia ke lelei. ⁴ Pea ne 'omi 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai, 'o ne tākai 'akinautolu ke fakataha ki he hala fakahahake. ⁵ Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, 'ae kau Livai, "Ke mou tokanga kiate au, ko eni mou fakama'a 'akimoutolu, pea fakama'a 'ae fale 'o Sihova ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai, pea mou fetuku atu 'ae ngaahi me'a 'uli mei he potu mā'oni'oni. ⁶ He na'e fai hala 'etau ngaahi tamai, pea fai 'aia na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova ko hotau 'Otua, pea na'a nau li'aki ia, pea na'e tafoki honau mata mei he fale nofo'anga 'o Sihova, pea fulitu'a ki ai. ⁷ Pea kuo nau tāpuni 'ae ngaahi matapā 'oe hū'anga fale fakamalumu, pea tāmata'e 'i 'ae ngaahi maama, pea na'e 'ikai tutu 'ae me'a namu kakala pe 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu 'i he potu mā'oni'oni ki he 'Otua 'o 'Isileli. ⁸ Ko ia na'e tō ai 'ae houhau 'a Sihova ki Siuta mo Selūsalema, pea na'a ne tukuange 'akinautolu ki he mamahi, mo e fakafofofo, mo e faka'ise'isa, 'o hangē ko ia 'oku mou mamata ai 'aki homou mata. ⁹ Vakai, he kuo tō 'etau ngaahi tamai

'i he heletā, pea 'oku nofo pōpula 'i he me'a ni hotau ngaahi foha mo hotau ngaahi 'ofefine mo hotau ngaahi 'unoho. ¹⁰ Pea ko eni, 'oku 'i hoku loto ia ke fai 'ae fuakava kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, koe'uhi ke tafoki hono houhau lahi meiate kitautolu. ¹¹ 'E hoku ngaahi foha, 'oua eni na'a mou ta'etokanga: he kuo fili 'akimoutolu 'e Sihova ke tu'u 'i hono 'ao, ke tauhi ia, pea ke mou ngāue kiate ia, pea tutu 'ae me'a namu kakala."

¹² ¶ Pea na'e tu'u hake ai 'ae kau Livai, ko Mehati ko e foha 'o 'Amasai, mo Soeli ko e foha 'o 'Asalia, 'i he ngaahi foha 'oe kau Kohate: pea 'i he ngaahi foha 'o 'Melali, ko Kisi ko e foha 'o 'Apiti, mo 'Asalia ko e foha 'o 'Sahalili: pea 'i he kakai Kesoni: ko Soa ko e foha 'o 'Sima, mo Iteni ko e foha 'o 'Soe: ¹³ Pea 'i he ngaahi foha 'o 'Ilisafani: ko Simili, mo Sieli: pea 'i he ngaahi foha 'o 'Asafi: ko Sakalia, mo Matania: ¹⁴ Pea 'i he ngaahi foha 'o 'Hemani: ko Sehieli, mo Simi: pea 'i he ngaahi foha 'o 'Situtuni: ko Simaia, mo 'Usili. ¹⁵ Pea na'a nau fakakātoa honau ngaahi kāinga, pea fakama'a 'akinautolu, pea ha'u, 'o hangē ko e fekau 'ae tu'i, 'i he folofola 'a Sihova, ke fakama'a 'ae fale 'o Sihova. ¹⁶ Pea na'e hū 'ae kau taula'eiki ki he potu 'i loto 'i he fale 'o Sihova, ke fakama'a ia, 'onau fetuku mei ai 'ae ngaahi me'a 'uli kotoa pē na'a nau 'ilo 'i he faletapu 'o Sihova ki he loto'ā 'oe fale 'o Sihova. Pea na'e 'ave ia 'e he kau Livai, 'o fetuku ia ki he mama'o ki he vaitafe ko Kitiloni. ¹⁷ Pea na'a nau kamata 'i he 'uluaki 'aho 'oe 'uluaki māhina ke fakama'a, pea 'i hono valu 'oe 'aho 'oe māhina na'a nau hoko ki he hū'anga fale fakamalumu 'o Sihova: ko ia na'a nau fakama'a 'ae fale 'o Sihova 'i he 'aho 'e valu: pea 'i hono 'aho 'e hongofulu ma ono 'i he 'uluaki māhina na'a nau faka'osi. ¹⁸ Pea na'a nau 'alu ai kia Hesekaia ko e tu'i, 'o pehē, "Kuo mau fakama'a 'ae potu kotoa pē 'oe fale 'o Sihova, mo e feilaulau'anga 'oe me'a tutu mo hono ngaahi ipu kotoa pē 'o ia, mo e palepale 'oe mā 'oe 'ao, mo hono ngaahi ipu kotoa pē 'o ia. ¹⁹ Pea koe'uhi ko e ngaahi ipu kotoa pē, 'aia na'e li'aki 'e he tu'i ko 'Ehapi 'i he'ene pule, 'i he'ene angahala, kuo 'osi 'emau teu'i mo fakatapui, pea vakai, 'oku nau 'i he mu'a feilaulau'anga 'o Sihova."

²⁰ ¶ Pea na'e tu'u hengihengi hake 'a Hesekaia ko e tu'i, 'o ne tākaki ke fakataha 'ae kau pule 'oe kolo, pea 'alu ia ki he fale 'o Sihova. ²¹ Pea na'a nau 'omi 'ae fanga pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e fitu, mo e lami 'e fitu, mo e kosi tangata 'e fitu, ko e feilaulau 'i he angahala 'ae pule'anga, pea ma'ae fale nofo'anga, pea mo Siuta. Pea na'e fekau ia ki he kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o 'Elone ke 'atu ia 'i he funga feilaulau'anga 'o Sihova. ²² Ko ia na'a nau tāmata'e 'ae fanga pulu, pea na'e fakatali 'ae toto 'e he kau taula'eiki, pea nau luluku 'aki 'ae feilaulau'anga: pea pehē pe, hili 'enau tāmata'e 'ae fanga sipitangata, na'a nau luluku 'aki 'ae toto 'ae feilaulau'anga: pea na'a nau tāmata'e 'ae fanga lami foki, pea nau luluku 'ae toto ki he feilaulau'anga. ²³ Pea na'a nau 'omi kitu'a 'ae fanga kosi tangata ko e feilaulau ma'ae angahala ki he 'ao 'oe tu'i mo e fakataha; pea na'a nau hilifaki honau nima ki ai. ²⁴ Pea na'e

tāmata'e 'i 'akinautolu 'e he kau taula'eiki, pea fai 'ae fakalelei 'aki 'a honau toto 'i he funga 'oe feilaulau'anga, ke fai ai 'ae fakalelei koe'uhi ko 'Isileli kotoa pē: he na'e fekau 'e he tu'i ke fai 'ae feilaulau tutu mo e feilaulau ma'ae angahala ma'a 'Isileli kotoa pē. ²⁵ Pea na'a ne fokotu'u 'ae kau Livai he fale 'o Sihova mo e ngaahi me'a pakihī, mo e ngaahi ütete, mo e ngaahi ha'ape, 'o fakatata ki he fekau 'a Tevita, pea mo Kata ko e tangata kikite 'ae tu'i, mo Netane ko e palōfita: he na'e pehē pe 'ae fekau 'a Sihova 'i he'ene kau palōfita. ²⁶ Pea na'e tu'u 'ae kau Livai mo e ngaahi me'a faiva 'a Tevita, mo e kau taula'eiki mo e ngaahi me'alea. ²⁷ Pea na'e fekau 'e Hesekaia ke fai 'ae feilaulau tutu 'i he funga 'oe feilaulau'anga. Pea 'i he kamata 'atu 'ae feilaulau tutu, na'e kamata foki 'ae hiva kia Sihova 'aki 'ae ngaahi me'alea, pea 'i he ngaahi me'a faiva na'e tu'u-tu'uni 'e Tevita ko e tu'i 'o 'Isileli. ²⁸ Pea na'e hū 'ae fakataha kotoa pē, pea hiva 'ae kau hiva, pea fakaongo 'e he kau ifi me'alea: pea na'e fai ai pe 'ae me'a ni kotoa pē ke 'oua ke 'osi 'ae feilaulau tutu. ²⁹ Pea hili 'enau faka'osi 'ae feilaulau, na'e punou 'ae tu'i mo kinautolu kotoa pē na'e 'iate ia, 'onau hū. ³⁰ Pea na'e fekau foki 'e Hesekaia ko e tu'i mo e hou'eiki ki he kau Livai ke hiva mo fakafeta'i kia Sihova 'aki 'ae ngaahi lea 'a Tevita, pea mo 'Asafi ko e tangata kikite. Pea na'a nau hiva 'aki 'ae ngaahi fakafeta'i 'i he fiefia, 'onau punou hifo honau 'ulu 'o hū. ³¹ Pea na'e tali 'e Hesekaia 'o ne pehē, "Ko eni kuo mou fakatapui 'akimoutolu kia Sihova, mou ha'u ke ofi, pea 'omi 'ae ngaahi feilaulau mo e feilaulau fakafeta'i ki he fale 'o Sihova." Pea na'e 'omi 'e he fakataha 'ae ngaahi feilaulau mo e ngaahi feilaulau fakafeta'i: pea 'omi 'ekinautolu na'e loto 'ata'atāina 'ae ngaahi feilaulau tutu. ³² Pea ko hono lau 'oe ngaahi feilaulau tutu, 'aia na'e 'omi 'e he fakataha lahi, ko e fanga pulu 'e fitungofulu, ko e sipitangata 'e teau, mo e lami 'e uangeau: ko eni kotoa pē ko e feilaulau tutu kia Sihova. ³³ Pea ko e me'a na'e fakatapui ko e fanga pulu 'e onongeau mo e sipi 'e tolu afe, ³⁴ Pea na'e tokosi'i 'ae kau taula'eiki, ko ia na'e 'ikai te nau fa'a fai ke fohi 'ae feilaulau tutu kotoa pē: ko ia na'e tokoni ai 'akinautolu 'e honau kāinga ko e kau Livai, ke 'oua ke 'osi 'ae ngāue, pea ke 'oua ke fakama'a 'a hono toe 'oe kau taula'eiki: he na'e angatonu lahi hake 'i loto 'ae kau Livai ke fakama'a 'akinautolu 'i he kau taula'eiki. ³⁵ Pea na'e lahi 'aupito foki 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngako 'oe ngaahi feilaulau fakalelei, mo e feilaulau inu 'i he feilaulau tutu kotoa pē. Ko ia na'e teuteu lelei 'ae ngāue 'oe fale 'o Sihova. ³⁶ Pea na'e fiefia 'a Hesekaia, mo e kakai kotoa pē, ko e me'a 'i he teuteu'i 'e he 'Otua hono kakai: he na'e fai fakafokifā pe 'ae me'a ni.

1 Ko e fanongonongo 'e Hesekaia 'ae kātōanga molumu 'oe Lakaatu 'i hono ua 'oe māhina ma'a Siuta mo 'Isileli. 13 Ko e faka'auha 'e he kakai 'ae ngaahi feilaulau'anga 'ae 'otua loi, pea nau fai 'ae kātōanga 'i he 'aho 'e hongofulu ma fā. 27 'Oku tāpuaki 'ae kakai 'e he kau taula'eiki mo e kau Livai.

30 PEA na'e fekau 'e Hesekaia ki 'Isileli kotoa pē mo Siuta, pea tohi 'e ia 'ae ngaahi tohi foki ki 'Ifalemi mo Manase, koe'uhi ke nau ha'u ki he fale 'o Sihova 'i Selūsalema, ke fai 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ² He na'e fakakaukau 'e he tu'i mo hono ngaahi hou'eiki, mo e fakataha kotoa 'i Selūsalema, ke fai 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu 'i hono ua 'oe māhina. ³ He na'e 'ikai te nau fa'a fai ia 'i he ngaahi 'a-ho ko ia koe'uhi na'e te'eki ai faka'osi 'e he kau taula'eiki 'ae fakama'a 'akinautolu ke lahi ki ai, pea na'e te'eki ai fakakātoa 'akinautolu 'e he kakai ki Selūsalema. ⁴ Pea na'e fiemālie ai 'ae tu'i pea mo e kakai fakataha kotoa pē. ⁵ Pea na'a nau tu'utu'uni 'ae fono ke fanongonongo kalanga 'i 'Isileli kotoa pē, mei Peasipa ki Tani, koe'uhi ke nau ha'u ke fai 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'i Selūsalema: he na'e 'ikai te nau fai ia 'o fuoloa 'o hangē ko ia na'e tohi. ⁶ Pea na'e 'alu 'ae kau 'ave tohi mo e ngaahi tohi mei he tu'i mo hono hou'eiki ki he potu kotoa pē 'o 'Isileli mo Siuta, 'o hangē ko e fekau 'ae tu'i 'o pehē, "Ae ngaahi fānau 'a 'Isileli, mou toe tafoki kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, mo 'Isileli pea 'e tafoki mai ia kiate kimoutolu 'oku toe, 'akimoutolu kuo hao mei he nima 'oe ngaahi tu'i 'o 'Asilia. ⁷ Pea 'oua na'a mou hangē ko ho'omou ngaahi tamai, pea hangē ko homou ngaahi kāinga, 'aia na'e fai angahala kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, pea na'a ne tukuange 'akinautolu ki he mala'ia, 'o hangē ko ia 'oku mou mamata ki ai. ⁸ Pea ko eni ke 'oua na'a mou kia kekeva, 'o hangē ko ho'omou ngaahi tamai, kae tukuange 'akimoutolu kia Sihova, pea hū ki hono fale nofo'anga, 'aia na'e fakatapui ke ta'engata: pea tauhi 'a Sihova ko homou 'Otua, koe'uhi ke tafoki hono houhau lahi meiate kimoutolu. ⁹ He kapau te mou toe tafoki kia Sihova, 'e 'ilo 'e homou ngaahi kāinga mo ho'omou fānau 'ae anga'ofa 'i he 'ao 'okinautolu na'e taki 'o fakapōpula'i 'akinautolu, ko ia te nau toe ha'u ai ki he fonua ni: he ko Sihova ko homou 'Otua 'oku angalelei ia mo anga'ofa, pea 'e 'ikai te ne kalofaki hono fofonga meiate kimoutolu, 'o kapau te mou tafoki kiate ia." ¹⁰ Ko ia na'e 'alu ai 'ae kau 'ave tohi mei he kolo ki he kolo 'i he fonua kotoa pē 'o 'Ifalemi mo Manase, 'io, 'o a'u atu ki Sepuloni: ka na'a nau kata manuki kiate kinautolu, pea taukae 'akinautolu. ¹¹ Ka na'e ai 'ae ni'ihī 'i 'Aseli mo Manase, mo Sepuloni, na'a nau fakavaivai 'akinautolu, pea ha'u ki Selūsalema. ¹² Pea na'e 'i Siuta foki 'ae nima 'oe 'Otua ke foaki kiate kinautolu 'ae loto taha ke fai 'ae fekau 'ae tu'i mo e hou'eiki, 'i he folofola 'a Sihova.

¹³ ¶ Pea na'e fakakātoa 'i Selūsalema 'ae fu'u kakai lahi ke fai 'ae kātoanga 'oe mā ta'efakalēvani 'i hono ua 'oe māhina, ko e fakataha lahi 'aupito. ¹⁴ Pea na'a nau tu'u hake 'o fetuku 'o li'aki 'ae ngaahi feilaulau'anga na'e 'i Selūsalema, pea nau 'ave ke mama'o 'ae ngaahi feilaulau'anga 'oe me'a namu kakala, 'o li'aki ia ki he vaitafe ko Kitiloni. ¹⁵ Pea na'a nau toki tāmata'i 'a e *manu* 'oe Lakaatu 'i hono hongofulu ma fā 'oe 'aho 'i hono ua 'oe māhina: pea na'e ma'ae kau taula'eiki mo e kau Livai, 'onau fakama'a 'akinautolu, 'onau 'omi 'ae

ngaahi feilaulau tutu ki he fale 'o Sihova. ¹⁶ Pea na'a nau tu'u 'i honau potu 'o taau mo honau anga, 'o fakatatau ki he fekau 'a Mōsese ko e tangata 'ae 'Otua: na'e luluku 'e he kau taula'eiki 'ae toto, 'aia na'a nau ma'u mei he nima 'oe kau Livai. ¹⁷ He na'e 'i ai 'ae tokolahi 'i he fakataha na'e 'ikai fakama'a: ko ia na'e 'i he kau Livai 'ae fekau ki he tāmata'i 'oe ngaahi *manu* 'oe Lakaatu, ma'anautolu kotoa pē na'e 'ikai ma'a, ke fakatapui 'akinautolu kia Sihova. ¹⁸ He ko e kakai tokolahi, 'io, 'ae tokolahi 'o 'Ifalemi, mo Manase, mo 'Isaka, mo Sepuloni, na'e te'eki ai te nau fakama'a 'akinautolu, ka na'a nau kai 'ae Lakaatu kae 'ikai hangē ko ia kuo tohi. Ka na'e lotua 'akinautolu 'e Hesekaia, 'o pehē, "E Sihova lelei fakamolemolea 'akinautolu kotoa pē, ¹⁹ 'Oku teuteu honau loto ke kumi ki he 'Otua, ko Sihova ko e 'Otua 'o 'ene ngaahi tamai, ka 'oku te'eki ai fakama'a ia 'o fakatatau ki he fakama'a 'oe fale nofo'anga." ²⁰ Pea na'e tokanga 'e Sihova kia Hesekaia, 'o ne fakamo'ui 'ae kakai. ²¹ Pea na'e fai 'e he fānau 'a 'Isileli na'e 'i Selūsalema 'ae kātoanga 'oe mā ta'efakalēvani 'i he 'aho 'e fitu 'i he fiefia lahi: pea na'e fakaongo lelei 'a Sihova 'e he kau Livai mo e kau taula'eiki 'i he 'aho hokohoko pe, 'i he hiva mo e me'a faiva le'o lahi kia Sihova. ²² Pea na'e lea fakafiemālie 'e Hesekaia ki he kau Livai kotoa pē na'e akonaki 'i he 'ilo lelei 'o Sihova: pea na'a nau kai kotoa pē lolotonga 'ae kātoanga 'i he 'aho 'e fitu, 'o 'atu 'ae ngaahi feilaulau fakalelei, 'o fai 'enau vete kia Sihova ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. ²³ Pea na'e alea fakataha 'akinautolu kotoa pē ke toe tauhi mo e 'aho 'e fitu: pea na'a nau tauhi 'ae 'aho kehe 'e fitu 'i he fiefia. ²⁴ He na'e foaki 'e Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta ki he kakai fakataha 'ae fanga pulu 'e taha afe, mo e sipi 'e fitu afe: pea foaki 'e he hou'eiki ki he kakai fakataha 'ae fanga pulu 'e taha afe mo e sipi 'e taha mano: pea na'e fakama'a 'akinautolu 'e he kau taula'eiki tokolahi. ²⁵ Pea na'e fiefia 'ae fakataha kotoa pē 'o Siuta, fakataha mo e kau taula'eiki mo e kau Livai, pea mo e kakai fakataha kotoa pē na'e ha'u mei he fonua 'o 'Isileli, 'onau nofo 'i Siuta. ²⁶ Ko ia na'e 'i Selūsalema 'ae fiefia lahi: he talu mei he kuonga 'o Solomone ko e foha 'o Tevita ko e tu'i 'o 'Isileli na'e 'ikai ha me'a pehē 'i Selūsalema.

²⁷ ¶ Pea na'e toki tu'u hake 'ae kau taula'eiki mo e kau Livai 'onau tāpuaki'i 'ae kakai: pea na'e ongo'i honau le'o, pea na'e a'u atu 'enau lotu ki hono 'afio'anga mā'oni'oni, 'i he langi.

1 'Oku loto fai velenga 'ae kakai ke faka'auha 'ae lotu loi. 2 'Oku tu'utu'uni 'e Hesekaia 'ae lakanga 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai, mo ne tokonaki ki he'enu ngāue mo honau tauhi. 5 'Oku fai loto lelei pe 'e he kakai 'enau ngaahi me'a 'atu mo e tukuhau. 11 'Oku fakanofa 'e Hesekaia 'ae kau matāpule ke tufa 'ae tukuhau. 20 Ko e angatotonu 'a Hesekaia.

31 PEA 'i he faka'osi 'ae me'a ni kotoa pē, na'e 'alu 'a 'Isileli kotoa pē na'e 'i ai, ki he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta, 'o laiki 'ae ngaahi me'a tamapua ke fakaiiki, pea na'e tā 'ae ngaahi vao tapu, pea holoki

hifo 'ae ngaahi potu mā'olunga mo e ngaahi feilaulau'anga mei Siuta kotoa pē mo Penisimani, 'i 'I-falemi foki mo Manase, ke faka'auha kotoa pē. Pea na'e toki 'alu 'ae fānau kotoa pē 'o 'Isileli, 'o taki taha 'ae tangata ki hono tofi'a, 'i he'enu ngaahi kolo 'onau-tolu.

² ¶ Pea na'e tu'utu'uni 'e Hesekaia 'ae ngaahi lakanga 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai 'o fakatatau mo honau lakanga, 'ae tangata taki taha 'o fakatatau mo 'ene ngāue, ko e kau taula'eiki mo e kau Livai ki he ngaahi feilaulau tutu, pea mo e ngaahi feilaulau fakamelino, ke ngāue, pea ke nau fakafeta'i, pea ke fakamālō 'i he ngaahi matapā 'oe ngaahi fale nofo'anga 'o Sihova.

³ Pea na'a ne vahe'i 'ae me'a 'ae tu'i ki he feilaulau tutu, ki he feilaulau tutu 'i he pongipongi mo e efiafi, mo e ngaahi feilaulau tutu ki he ngaahi 'aho tapu, pea ki he ngaahi tu'u efiafi, pea ki he ngaahi katoanga fai ma'u, 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he fono 'a Sihova. ⁴ Pea na'a ne fekau foki ki he kakai na'e nofo 'i Selūsalema ke 'atu 'ae vāhenga 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai, koe'uhi ke fakafiemālie'i 'akinautolu 'i he fono 'a Sihova.

⁵ ¶ Pea 'i he ongo kitu'a 'ae fekau, na'e 'omi leva 'e he fānau 'a 'Isileli, 'ae 'uluaki fua lahi 'aupito 'oe uite, mo e uaine, mo e lolo, mo e honi, pea mei he ngaahi me'a kotoa pē 'oku tupu 'i he ngoue: pea mo e vāhenga 'oe me'a kotoa pē na'a nau 'omi 'o lahi 'aupito. ⁶ Pea ko e fānau 'a 'Isileli mo Siuta, na'e nofo 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, na'a nau 'omi foki 'ae vāhenga 'oe fanga pulu mo e fanga sipi, pea mo e vāhenga 'oe me'a tapu na'e fakatapai kia Sihova ko honau 'Otua, pea na'e fokotu'u ia 'i he fokotu'unga. ⁷ 'I hono tolu 'oe māhina na'a nau kamata ai hono ngaahi tu'unga 'oe ngaahi fokotu'unga, pea na'e faka'osi ia 'i hono fitu 'oe māhina. ⁸ Pea 'i he ha'u 'a Hesekaia mo e hou'eiki 'o mamata ki he ngaahi fokotu'unga, na'a nau fakafeta'i kia Sihova mo hono kakai 'Isileli. ⁹ Pea na'e fehu'i 'e Hesekaia ki he kau taula'eiki mo e kau Livai ki he ngaahi fokotu'unga me'a. ¹⁰ Pea na'e talia ia 'e 'Asalia ko e taula'eiki lahi 'i he fale 'o Satoki, 'o ne pehē, "Talu mei he 'aho na'e kamata 'omi 'e he kakai 'ae ngaahi me'a foaki ki he fale 'o Sihova, 'oku mau ma'u 'ae me'a lahi ke kai, pea 'oku toe lahi: he kuo tāpuaki 'e Sihova 'a hono kakai: pea ko ia 'oku toe ko e fu'u me'a lahi ni."

¹¹ ¶ Pea na'e fekau 'e Hesekaia ke teuteu 'ae ngaahi potu fale 'i he fale 'o Sihova: pea na'a nau teuteu ia, ¹² 'O nau 'omi totonu ki ai 'ae ngaahi me'a foaki mo e ngaahi vāhenga me'a 'oe ngaahi me'a na'e fakatapai: pea na'e pule ki ai 'a Kononaia ko e tangata Livai, pea hoko mo ia 'a Simi ko hono tokoua. ¹³ Pea ko Sehieli, mo 'Asasia, mo Nehati, mo 'Asaeli, mo Selimoti, mo Sosapati, mo Ilieli, mo Isimakia, mo Mehati, mo Penai-ia, ko e kau enginaki 'i he pule 'a Kononaia, mo Simi ko hono tokoua, 'i he fekau 'a Hesekaia ko e tu'i, mo 'Asalia ko e pule 'oe fale 'oe 'Otua. ¹⁴ Pea ko Kole ko e foha 'o Imina ko e tangata Livai, ko e le'o matapā ki he potu hahake, na'e pule ia ki he ngaahi me'a foaki loto 'ofa ki he 'Otua, ke tufaki 'ae ngaahi me'a foaki 'a Sihova, mo e ngaahi me'a mā'oni'oni lahi. ¹⁵ Pea na'e hoko

mo ia, 'a Iteni, mo Miniimini, mo Sesua, mo Simaia, mo 'Amalia, mo Sikania, 'i he ngaahi kolo 'oe kau taula'eiki, 'i he'enu ngāue totonu, ke tufa ki honau ngaahi kāinga 'i honau lakanga, ki he lahi pea mo e sī'i: ¹⁶ Pea mo 'enu tohi hohoko 'oe fānau tangata, mei he tolu ta'u 'o fai hake, 'io, ke 'atu kiate kinautolu taki taha na'e hū ki he fale 'o Sihova, honau 'inasi ki he 'aho taki taha 'o fakatatau mo 'enu ngāue 'o fakatatau mo honau lakanga: ¹⁷ Ki he hokohoko 'oe kau taula'eiki 'i he fale 'o 'enu ngaahi tamai, mo e kau Livai mei he uofulu ta'u 'o fai hake, 'o fakatatau mo 'enu ngāue mo honau lakanga: ¹⁸ Pea ki he hokohoko 'o 'enu fānau sī'i kotoa pē, ko honau ngaahi 'unoho, mo 'enu ngaahi foha, mo honau ngaahi 'ofefine, 'i he kakai fakataha kotoa pē: he na'a nau fakatapai 'akinautolu 'i he mā'oni'oni 'i he'enu ngāue totonu: ¹⁹ Pea ko e ngaahi foha 'o 'Elone foki 'aia ko e kau taula'eiki 'akinautolu, na'a nau nofo 'i he ngaahi ngoue 'i he ngaahi potu 'itu'a 'i honau ngaahi kolo, 'i honau ngaahi kolo kotoa pē, ko e kau tangata na'e lau honau hingoa, ke 'atu 'ae ngaahi vāhenga ki he fānau tangata kotoa pē 'i he kau taula'eiki, pea kiate kinautolu kotoa pē na'e lau 'i honau hokohoko 'i he kau Livai.

²⁰ ¶ Pea na'e fai pehē pe 'e Hesekaia 'i Siuta kotoa pē, 'o ne fai 'aia na'e lelei mo angatonu mo mo'oni 'i he 'ao 'o Sihova ko hono 'Otua. ²¹ Pea ko e ngāue kotoa pē na'a ne hoko 'o fai 'i he ngāue 'oe fale 'oe 'Otua, pea 'i he fono, pea 'i he ngaahi fekau, ke kumi ki hono 'Otua, na'a ne fai ia 'aki hono loto kotoa, pea na'a ne monū'ia ai.

1 Ko e tau'i 'e Senakalipe 'a Siuta, kae fakamālohi ia 'e Hesekaia, pea tokoni ki hono kakai. 9 Ko e lotu 'a Hesekaia mo 'Isaia koe'uhi ko e fekau kovi mo e kape mo e tohi 'a Senakalipe. 21 Ko e faka'auha 'e he 'āngelo 'ae fu'u tau 'oe kakai 'Asilia, pea on-golelei ai 'a Hesekaia. 24 'Oku lotu 'a Hesekaia 'i he'ene mahaki, pea 'oku tuku kiate ia 'e he 'Otua 'ae faka'ilonga 'o 'ene mo'ui. 25 Ko e angahiki ia pea fakavaivai ia 'e he 'Otua. 27 Ko 'ene koloa mo 'ene ngaahi ngāue. 31 Ko 'ene ngāue hala ki he kau fekau mei Papilone. 32 Ko 'ene pekia, pea fetongi ia 'e Manase.

32 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, mo hono fakatu'u-ma'u 'o ia, na'e ha'u 'a Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia, pea hoko ki Siuta, pea na'e fakanofu 'ene tau ki he ngaahi kolotau, pea mahalo 'e ia te ne ma'u 'akinautolu ma'ana. ² Pea 'i he mamata 'a Hesekaia kuo ha'u 'a Senakalipe, pea kuo loto ia ke tau'i 'a Selūsalema, ³ Na'e fakakaukau ai ia mo hono hou'eiki mo 'ene kau tangata mālohi ke punusia 'ae vai 'oe ngaahi matavai 'aia na'e 'itu'a 'i he kolo: pea na'a nau tokoni kiate ia. ⁴ Ko ia na'e fakakātoa ai 'ae kakai tokolahi, 'onau punusia 'ae ngaahi matavai kotoa pē, mo e vaitafe 'aia na'e tafe 'i loto fonua, 'onau pehē, Koe'uma'ā 'ae ha'u 'ae ngaahi tu'i 'o 'Asilia, 'onau ma'u 'ae vai lahi? ⁵ Pea na'a ne fakamālohi ia, pea na'a ne langa 'ae 'ā maka kotoa pē na'e holoki hifo, pea fokotu'u hake 'ae ngaahi fale mā'olunga, mo e 'ā maka 'e taha 'i tua'ā, 'o ne teuteu'i

'a Milo 'i he Kolo 'o Tevita, pea na'a ne ngaohi 'ae ngaahi tao mo e ngaahi pā ke lahi 'aupito. ⁶ Pea na'a ne fakanofu 'ae kau 'eikitau ki he kakai, 'o ne tākaki 'o fakataha 'akinautolu kiate ia 'i he hala 'oe matapā 'oe kolo, 'o ne lea lelei kiate kinautolu, 'o pehē, ⁷ Ke mou mālohi mo lototo'a, "'Oua na'a manavahē pe puputu'u koe'uhi ko e tu'i 'o 'Asilia, pe ki he fu'u tokolahi kotoa pē 'oku 'iate ia: he 'oku 'iate kinautolu 'ae tokolahi hake 'iate kinautolu 'oku 'iate ia: ⁸ 'Oku 'iate ia 'ae nima fakakakano ka 'oku 'iate kinautolu 'a Sihova ko hotau 'Otua ke tokoni 'akitautolu, pea ke fai 'etau ngaahi tau.'" Pea na'e fiamālie 'ae kakai 'i he ngaahi lea 'a Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta.

⁹ ¶ Hili 'ae me'a ni na'e fekau 'e Senakalipe 'ene kau tamaio'eiki ki Selūsalema (ka na'e nofo pe ia 'o tau'i 'a Lakisi mo 'ene mālohi kotoa pē na'e 'iate ia) kia Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta, pea ki he kakai Siuta kotoa pē na'e 'i Selūsalema, 'o pehē, ¹⁰ "'Oku pehē mai 'e Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia, Ko e hā ia 'oku mou fa'aki ki ai, 'oku mou tali ai 'i he kolotau 'o Selūsalema? ¹¹ 'Ikai kuo fakahema'i 'akimoutolu 'e Hesekaia ke tukuange 'akimoutolu ke mou mate 'i he fiekaia mo e fieinu, 'o pehē, Ko Sihova ko hotau 'Otua te ne fakamo'ui 'akitautolu mei he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia? ¹² 'Ikai kuo holoki hifo 'e he Hesekaia ko ia, hono ngaahi potu mā'olunga mo 'ene ngaahi feilaulau'anga, pea ne fekau ki Siuta mo Selūsalema, 'o pehē, Te mou hū 'i he mu'a feilaulau'anga pe taha, pea tutu ki ai 'ae me'a namu kakala. ¹³ 'Oku 'ikai te mou 'ilo 'aia kuo u fai 'eau pea mo ia na'e fai 'e he'eku ngaahi tamai ki he kakai kotoa pē 'oe ngaahi fonua kehe? he na'e mafai fakasi'isi'i 'e he ngaahi 'otua 'oe ngaahi pule'anga 'oe ngaahi fonua ko ia ke fakamo'ui honau ngaahi fonua mei hoku nima? ¹⁴ Ko hai ia 'i he ngaahi 'otua 'oe ngaahi pule'anga ko ia na'e faka'auha 'aupito 'e he'eku ngaahi tamai, na'e mafai 'e ia ke fakamo'ui hono kakai mei hoku nima, koe'uhi ke pehē 'e mafai 'e homou 'Otua ke fakamo'ui 'akimoutolu mei hoku nima? ¹⁵ Pea ko eni 'oua na'a mou tuku 'a Hesekaia ke ne kākaa'i 'akimoutolu, pe ke fakaloto'i 'akimoutolu 'o pehē ni, pea 'oua foki na'a mou tui kiate ia: he na'e 'ikai ha 'otua 'o ha kakai pe ha pule'anga na'e mafai ke fakamo'ui hono kakai mei hoku nima, pea mei he nima 'o 'eku ngaahi tamai: kae mu'a hake eni 'ae ta'emafai 'o homou 'Otua ke fakamo'ui 'akimoutolu mei hoku nima?" ¹⁶ Pea na'e lea kovi lahi hake 'e he'ene kau tamaio'eiki kia Sihova ko e 'Otua, pea ki he'ene tamaio'eiki ko Hesekaia. ¹⁷ Pea na'e tohi 'e ia 'ae ngaahi tohi ke kape kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, pea ke talakovi'i ia, 'o pehē, "Na'e 'ikai fa'a fai 'e he ngaahi 'otua 'oe kakai 'oe ngaahi fonua ke fakamo'ui honau kakai mei hoku nima, pea 'e pehē, 'e 'ikai mafai 'e he 'Otua 'o Hesekaia ke fakamo'ui hono kakai mei hoku nima." ¹⁸ Pea na'a nau toki kalanga 'i he le'o lahi 'i he lea fakaSiu ki he kakai 'o Selūsalema na'e 'i he funga 'ā, ke fakamanavahē'i 'akinautolu, pea ke fakamamahi'i 'akinautolu: koe'uhi ke nau lava'i 'ae kolo. ¹⁹ Pea na'a nau lea kovi ki he 'Otua 'o Selūsalema, 'o hangē ko 'enau lau ki he ngaahi 'otua 'oe kakai

'o māmani, 'aia 'oku ngaohi 'e he nima 'oe tangata.

²⁰ Pea ko e me'a ko ia na'e lotu ai mo tangi ki langi 'a Hesekaia ko e tu'i mo e palōfita ko 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi.

²¹ ¶ Pea na'e fekau 'e Sihova 'ae āngelo, 'aia na'a ne taa'i 'ae kau tangata to'a mālohi kotoa pē, mo e kau taki tau mo e hou'eiki pule 'i he 'apitanga 'oe tu'i 'o 'Asilia. Ko ia na'e toe 'alu ai ia 'o mata mā ki hono fonua. Pea 'i he'ene hoko ki he fale 'o hono 'otua na'e tāmāte'i ia 'aki 'ae heletā, 'ekinautolu na'e tupu mei hono fatu 'o'ona.

²² Na'e pehē pe hono fakamo'ui 'e Sihova 'a Hesekaia mo e kakai 'o Selūsalema mei he nima 'o Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia, pea mei he nima 'oe kakai kotoa pē, pea na'a ne fakahinohino'i 'akinautolu 'i he potu kotoa pē.

²³ Pea na'e 'omi 'e he tokolahi 'ae ngaahi me'a'ofa kia Sihova ki Selūsalema, mo e ngaahi me'a'ofa kia Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta: pea talu mei ai na'e fakahikihiki ia 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'anga kotoa pē.

²⁴ ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e mahaki 'a Hesekaia 'o teitei mate: pea na'e lotu ia kia Sihova: pea na'e folofola ia ki ai, pea na'e tuku kiate ia 'ae faka'ilonga.

²⁵ Ka na'e 'ikai ke fai 'e Hesekaia 'o fakatatau ki he lelei na'e fai kiate ia: he na'e fakahikihiki hono loto: ko ia na'e 'ai 'ae houhau kiate ia, pea ki Siuta mo Selūsalema. ²⁶ Ka na'e fakavaivai ia 'e Hesekaia koe'uhi ko e fiela'i 'o hono loto, ko ia mo e kakai 'o Selūsalema, ko ia na'e 'ikai tō ai 'ae houhau 'a Sihova kiate kinautolu 'i he ngaahi 'aho 'o Hesekaia.

²⁷ ¶ Pea na'e ma'u 'e Hesekaia 'ae koloa lahi 'aupito mo e ongoongolelei lahi: pea na'a ne ngaohi mo'ona 'ae ngaahi fale fa'o'anga siliva, pea ki he koula, mo e ngaahi maka koloa mahu'inga, pea ki he ngaahi me'a nanamu, pea ki he ngaahi pā, pea ki he ngaahi me'a teunga lelei kehekehe kotoa pē: ²⁸ Mo e ngaahi feleoko foki ki hono tupu 'oe uite, mo e uaine, mo e lolo: mo e ngaahi tu'u'anga ki he fanga manu kehekehe kotoa pē, mo e ngaahi loto'ā ki he ngaahi fanga manu si'i. ²⁹ Pea na'a ne ngaohi ma'ana 'ae ngaahi kolo, mo e ngaahi fanga manu si'i, mo e ngaahi fanga manu lahi: he na'e foaki kiate ia 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a lahi.

³⁰ Ko e Hesekaia ni foki na'a ne tāpuni 'ae tafe'anga vai 'i 'olunga 'i Kihoni, 'o ne 'omi totonu ia 'i he potu lulunga 'oe Kolo 'o Tevita. Pea na'e monū'ia 'a Hesekaia 'i he'ene ngāue kotoa pē.

³¹ ¶ Ka ko e me'a 'i he ngāue 'ae kau tangata fekau mei he hou'eiki 'o Papilone, 'aia na'a nau fekau kiate ia ke fehu'i kiate ia 'i he me'a mana na'e fai 'i he fonua, na'e fakatukutuku'i ia 'e he 'Otua, ke 'ahī'ahi'i ia, koe'uhi ke ne 'ilo ai 'aia kotoa pē na'e 'i hono loto.

³² ¶ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngāue 'a Hesekaia, mo 'ene angalelei, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi kikite 'ae palōfita ko 'Isaia, ko e foha 'o 'Amosi, pea 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o Siuta mo 'Isileli. ³³ Pea na'e mohe 'a Hesekaia mo 'ene ngaahi tamai, pea nau tanu ia 'i he fun-gani fonualoto 'oe ngaahi foha 'o Tevita: pea na'e fai faka'apa'apa kiate ia 'a Siuta kotoa pē mo e kakai kotoa pē 'o Selūsalema 'i he'ene pekia. Pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e hono foha ko Manase.

1 Ko e pule angakovi 'a Manase. 3 'Oku ne fokotu'u 'ae lotu loi, pea ta'etui ki he valoki. 11 Ko e 'ave fakapōpula ia ki Papolone. 12 'I he'ene lotu ki he 'Otua na'e fakamo'ui ia, pea li'aki 'e ia 'ae lotu loi. 18 Ko 'ene ngaahi ngāue. 20 Ko 'ene pekia pea fetongi ia 'e 'Amoni. 21 'Oku pule angakovi 'a 'Amoni, pea tāmāte'i ia 'e he kau tamaio'eiki. 25 Ko e tāmāte'i 'ae kau fakapō, pea fetongi ia 'e Siosaia.

33 NA'E hongofulu ta'u mo e ta'u 'e ua 'ae motu'a 'o Manase 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e nimangofulu mo e ta'u 'e nima. ² Ka na'e fai 'e ia 'aia na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko e ngaahi angakovi 'oe hiteni 'aia na'e kapusi 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli.

³ ¶ He na'a ne toe langa'i 'ae ngaahi potu mā'olunga, 'aia na'e holoki hifo 'e he'ene tamai ko Hesekaia, 'o ne fokotu'u 'ae ngaahi feilaulau'anga kia Peali, 'o ne ngaohi 'ae ngaahi vao tapu, pea lotu ia ki he me'a kotoa pē 'oe langi, pea ne tauhi ki ai. ⁴ Pea na'a ne langa 'ae ngaahi feilaulau'anga 'i he fale 'o Sihova, 'aia na'e folofola ki ai 'e Sihova, 'E tu'u hoku hingoa 'i Selūsalema 'o ta'engata. ⁵ Pea na'a ne langa 'ae ngaahi feilaulau'anga ki he me'a kotoa pē 'oe langi 'i he loto 'ae ua 'oe fale 'o Sihova. ⁶ Pea na'a ne pule 'e ia ke 'alu 'ene fānau 'o 'asi 'i he afi 'i he tele'a 'oe foha 'o Henomi: pea na'a ne tokanga foki ki he ngaahi kuonga, pea ne fai 'ae hū fakatēvolo, pea fai 'ae tuki fakatēvolo pea na'e kaume'a ia ki he laumālie kovi, pea ki he kau kikite loi: na'a ne fai 'ae kovi lahi 'i he 'ao 'o Sihova, ke fakatupu ai 'ae houhau kiate ia. ⁷ Pea na'e fokotu'u 'e ia 'ae tamapua na'e tongi, ko e 'otua loi na'a ne ngaohi, 'i he fale 'oe 'Otua, 'aia na'e folofola ai 'ae 'Otua kia Tevita pea mo Solomone ko hono foha, "Te u tuku hoku hingoa 'i he fale ni, pea 'i Selūsalema 'aia kuo u fili 'i he 'ao 'oe ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli ke ta'engata: ⁸ pea 'e 'ikai te u toe hiki 'ae va'e 'o 'Isileli mei he fonua 'aia na'aku tu'utu'uni mo'o ho'omou ngaahi tamai: 'o kapau te nau tokanga ke fai 'aia kotoa pē na'aku fekau kiate kinautolu, 'o fakatau ki he fono kotoa mo e ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau 'i he nima 'o Mōsese." ⁹ Ko ia na'e pule 'e Manase kia Siuta mo e kakai 'o Selūsalema ke nau hē, pea ke nau fai kovi lahi hake 'i he hiteni, 'aia na'e faka'auha 'e Sihova mei he 'ao 'oe fānau 'a 'Isileli. ¹⁰ Pea na'e folofola 'a Sihova kia Manase, pea mo 'ene kakai: ka na'e 'ikai te nau fie tokanga.

¹¹ ¶ Ko ia na'e 'omi ai 'e Sihova kiate kinautolu 'ae ngaahi 'eiki 'oe tau 'oe tu'i 'o 'Asilia, 'aia na'a nau puke 'a Manase 'i he ngaahi tala'i 'akau, pea ha'i 'aki ia 'ae ngaahi me'a ha'i, pea 'ave ia ki Papolone. ¹² Pea kuo mo'ua ia 'i he mamahi, na'a ne hū ai kia Sihova, ko hono 'Otua, 'o ne fakavaivai lahi ia 'i he 'ao 'oe 'Otua 'o 'ene ngaahi tamai, ¹³ Pea na'e lotu ia kiate ia: pea na'a ne talia 'e ia ia, 'o tokanga'i 'ene lotu fakakolekole, pea ne toe 'omi ia ki Selūsalema ki hono pule'anga. Pea na'e toki 'ilo ai 'e Manase ko Sihova ko ia ko e 'Otua. ¹⁴ Pea hili 'ae me'a ni na'a ne langa 'ae 'ā maka 'i tua'ā 'i he Kolo 'o Tevita, 'i he potu lulunga 'o Kihoni, 'i he toafa, 'io, 'o hoko atu ki he matapā ika, 'o 'alu

fakatakamilo 'i Ofili, 'o ne fokotu'u hake ia ke mā'olunga 'aupito: pea na'e fakanofu 'ae ngaahi 'eikitau 'i he ngaahi kolo tau kotoa pē 'o Siuta. ¹⁵ Pea na'e 'ave mei ai 'e ia 'ae ngaahi 'otua kehe, pea mo e 'otua loi mei he fale 'o Sihova, pea mo e ngaahi feilaulau'anga 'aia na'a ne langa 'i he mo'unga 'oe fale 'o Sihova, pea 'i Selūsalema, 'o ne li ia kitua'ā mei he kolo. ¹⁶ Pea na'e toe ngaohi 'e ia 'o fakalelei 'ae feilaulau'anga 'o Sihova, pea ne feilaulau ki ai 'ae ngaahi feilaulau fakamelino, mo e ngaahi feilaulau fakafeta'i, pea ne fekau ki Siuta ke tauhi 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ¹⁷ Ka na'e kei fai feilaulau 'ae kakai 'i he ngaahi potu mā'olunga, ka na'e fai ia kia Sihova pe ko honau 'Otua.

¹⁸ ¶ Pea ko hono toe 'oe ngāue 'a Manase, mo 'ene lotu ki hono 'Otua, mo e ngaahi lea 'ae kau kikite 'aia na'a nau lea 'aki kiate ia 'i he huafa 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli. ¹⁹ Pea ko 'ene lotu foki, mo hono talia loto 'ofa 'e he 'Otua, mo 'ene angahala kotoa pē, mo 'ene fai hala, mo e ngaahi potu na'a ne langa ai 'ae ngaahi potu mā'olunga, pea fokotu'u ai 'ae ngaahi vao tapu, mo e ngaahi me'a fakatātā, 'i he te'eki fakavaivai'ia: vakai kuo tohi ia 'i he ngaahi lea 'ae kau kikite.

²⁰ ¶ Pea na'e mohe 'a Manase mo 'ene ngaahi tamai, pea na'a nau tanu ia 'i hono fale 'o'ona: pea na'e fetongijia 'i he pule 'e hono foha ko 'Amoni.

²¹ ¶ Na'e uofulu ta'u mo e ta'u 'e ua 'a 'Amoni 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e ua 'i Selūsalema. ²² Ka na'e fai 'e ia 'aia na'e kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko ia na'e fai 'e Manase ko 'ene tamai: he na'e feilaulau 'a 'Amoni ki he ngaahi me'a fakatātā kotoa pē, 'aia na'e tātā mo ngaohi 'e Manase ko 'ene tamai, 'o ne tauhi ki ai: ²³ Pea na'e 'ikai te ne fakavaivai ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko hono fakavaivai ia 'e Manase ko 'ene tamai: ka na'e faka'au ki mu'a pe 'a 'Amoni 'i he fai hala. ²⁴ Pea na'e alea fakataha 'a 'ene kau tamaio'eiki 'o lapasi pea tāmāte'i ia 'i hono fale 'o'ona.

²⁵ ¶ Ka na'e tāmāte'i 'e he kakai 'oe fonua, 'akinautolu kotoa pē na'e fakataha 'o lapa ki he tu'i ko 'Amoni: pea na'e fakanofu 'e he kakai 'oe fonua 'a hono foha ko Sosaia ke tu'i ko hono fetongi ia.

1 Ko e pule lelei 'a Sosaia. 3 'Oku ne faka'auha 'ae lotu loi. 8 'Oku fekau 'e ia ke fakalelei 'ae faletapu 'o Sihova. 14 Na'e 'ilo 'e Hilikia 'ae tohi 'oe fono, pea 'oku fekau atu 'e Sosaia ke fehu'i 'ia Hulita kia Sihova. 23 Ko e fakahā 'e Hulita 'ae faka'auha 'o Selūsalema, ka 'e ta'ofi ia 'i he mo'ui 'a Sosaia. 29 Na'e fekau 'e Sosaia ke lau 'ae tohi 'i he fakataha molumalu, pea ne fakafo'ou 'e ia 'ae fuakava mo e 'Otua.

34 NA'E valu ta'u 'ae motu'a 'o Sosaia 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i Selūsalema 'i he ta'u 'e tolungofulu ma taha. ² Pea na'e fai 'e ia 'aia na'e lelei 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'alu 'i he ngaahi hala 'o Tevita ko 'ene tamai, pea na'e 'ikai afe ia ki he nima to'o-mata'u pe ki he to'ohema.

³ ¶ He koe'uhi 'i hono valu ta'u 'o 'ene pule, 'i he'ene kei s'i'i, na'a ne kamata kumi ki he 'Otua 'o Tevita ko

'ene tamai: pea 'i hono hongofulu ma ua ta'u, na'a ne kamata 'ene 'auhani 'a Siuta mo Selūsalema mei he ngaahi potu mā'olunga, mo e ngaahi vao tapu, mo e ngaahi me'a fakatātā na'e tā, mo e ngaahi me'a fakatātā na'e haka. ⁴ Pea na'a nau holoki hifo 'ae ngaahi me'a fakatātā 'a Peali, 'i hono 'ao: pea mo e ngaahi me'a fakatātā na'e mā'olunga 'i ai, na'a ne tā hifo ia: pea na'a ne tā ke fakaikiiki 'ae ngaahi vao tapu, mo e ngaahi me'a fakatātā na'e tā, mo e ngaahi me'a fakatātā na'e haka, na'a ne laiki ia ke efu, pea ne lulu ia ki he ngaahi tanu'anga 'okinautolu na'a nau feilaulau ki ai. ⁵ Pea na'e tutu 'e ia 'ae ngaahi hui 'oe kau taula ki honau ngaahi feilaulau'anga, 'o ne fakama'a 'a Siuta mo Selūsalema. ⁶ Pea *na'e fai pehē pe ia* 'i he ngaahi kolo 'o Manase, mo 'Ifalemi, mo Simione, 'io, 'o a'u ki Nafitalai, 'aki 'enau ngaahi toki 'i he ngaahi potu 'i ai. ⁷ Pea hili 'ene fesi'i hifo 'ae ngaahi feilaulau'anga mo e ngaahi vao tapu, 'o ne tuki ke efu 'ae ngaahi me'a fakatātā, 'o ne tā hifo 'ae ngaahi tamapua kotoa pē 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isileli, na'e toki liliu mai ia ki Selūsalema.

⁸ ¶ Pea 'i hono hongofulu ma valu talu 'o 'ene pule, hili 'ene 'auhani 'ae fonua, mo e fale, na'e fekau 'e ia 'a Safani ko e foha ko 'Asalia, mo Māseia ko e pule 'oe kolo, mo Soa ko e foha 'o Soasi, ko e tangata tohi, ke nau ngaahi ke lelei 'ae fale 'o Sihova. ⁹ Pea 'i he'enau ha'u kia Hilikia ko e taula'eiki lahi, na'a nau 'atu 'ae ngaahi pa'anga 'aia na'e 'omi ki he fale 'oe 'Otua, 'aia na'e tānaki 'e he kau Livai na'e le'ohi 'ae ngaahi matapā mei he nima 'o Manase mo 'Ifalemi, pea mei he kakai toe kotoa pē 'o 'Isileli, pea 'i Siuta kotoa pē mo Penisimani; pea na'a nau liu mai ki Selūsalema. ¹⁰ Pea na'a nau tuku ia ki he nima 'oe kau tangata ngāue 'aia na'e tauhi 'ae fale 'o Sihova, pea na'a nau 'atu ia ki he kau tangata ngāue na'e fai 'ae ngāue 'i he fale 'o Sihova, ke toe ngaahi mo fakalelei 'ae fale: ¹¹ 'Io, na'a nau 'atu ia ki he kau tufunga mo e kau langa fale, ke fakatau'aki 'ae ngaahi maka kuo tā, mo e 'akau ma'ae ngaahi hoko'anga alanga, pea ki he faliki 'oe ngaahi fale 'aia na'e maumau' 'e he ngaahi tu'i 'o Siuta. ¹² Pea na'e fai lelei 'ae ngāue 'e he kau tangata: pea ko e kau enginaki ngāue kiate kinautolu, ko Sehati mo 'Opataia, ko e ongo Livai 'i he ngaahi foha 'o Melali: mo Sakalia mo Mesulami, 'i he ngaahi foha 'oe kau Kohate, ke tokoni 'a hono fai: pea mo e kau Livai ni'ihii, 'akinautolu kotoa pē na'e loto poto 'i he ngaahi me'a faiva. ¹³ Pea na'a nau pule foki ki he kau *tangata* ha'amo kavenga, pea ko e kau enginaki 'akinautolu kiate kinautolu kotoa pē na'e ngāue 'i he ngāue kotoa pē: pea na'e 'i he kau Livai, 'ae kau tangata tohi, mo e kau matāpule, mo e kau le'o matapā.

¹⁴ ¶ Pea 'i he'enau 'omi kitua'ā 'ae ngaahi pa'anga 'aia na'e 'omi ki he fale 'o Sihova, na'e 'ilo 'e Hilikia ko e taula'eiki ha tohi 'oe fono 'a Sihova na'e tuku 'e Mōse. ¹⁵ Pea na'e lea 'a Hilikia 'o pehē kia Safani ko e tangata tohi, "Kuo u 'ilo 'ae tohi 'oe fono 'i he fale 'o Sihova." Pea na'e 'atu 'e Hilikia 'ae tohi kia Safani. ¹⁶ Pea na'e 'ave 'ae tohi 'e Safani ki he tu'i, 'o ne 'omi 'ae lea ki

he tu'i, 'o pehē, "Ko ia kotoa pē na'e fekau ki ho'o kau tamaio'eiki kuo nau fai. ¹⁷ Pea kuo nau tānaki fakataha 'ae pa'anga kotoa pē na'e 'ilo 'i he fale 'o Sihova, pea kuo tuku ia ki he nima 'oe kau enginaki ngāue, pea ki he nima 'oe kau tangata ngāue." ¹⁸ Pea na'e tala 'e Safani ko e tangata tohi ki he tu'i 'o pehē, "Kuo tuku mai 'e Hilikia ko e taula'eiki ha tohi." Pea na'e lau ia 'e Safani ki he tu'i. ¹⁹ Pea 'i he ongo'i 'e he tu'i 'ae ngaahi lea 'ae fono, na'a ne haehae hono ngaahi kofu. ²⁰ Pea na'e fekau 'e he tu'i kia Hilikia, mo 'Ahikami ko e foha 'o Safani, mo 'Apitoni ko e foha 'o Maika, mo Safani ko e tangata tohi, mo 'Asahia ko e tamaio'eiki 'ae tu'i 'o pehē, ²¹ "Mou 'alu, pea fehu'i kia Sihova koe'uhi ko au, pea ma'anautolu 'oku toe 'i 'Isileli mo Siuta, ki he ngaahi lea 'i he tohi kuo 'ilo: he kuo lahi 'ae houhau 'a Sihova 'aia kuo lingi kiate kitautolu, ko e me'a 'i he 'ikai tauhi 'e he'etau ngaahi tamai 'ae folofola 'a Sihova, ke fai 'o fakataha ki he me'a kotoa pē kuo tohi 'i he tohi."

²² ¶ Pea na'e 'alu 'a Hilikia, mo kinautolu na'e tu'utu'uni 'e he tu'i, kia Hulita ko e fefine palōfita ko e 'unoho 'o Salumi ko e foha 'o Tikiva, ko e foha 'o Hahasi, ko e tauhi 'oe ngaahi kofu: (pea na'e nofo ia 'i Selūsalema 'i he fale ako:) pea nau lea pehē pe kiate ia. ²³ Pea na'e lea ia kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, "Mou tala ki he tangata na'a ne fekau 'aki-moutolu kiate au, ²⁴ 'Oku pehē mai 'e Sihova, Vakai, Te u 'omi 'ae kovi ki he potu ni, pea ki hono kakai, 'io, 'ae ngaahi mala'ia kotoa pē 'aia kuo tohi 'i he tohi 'aia na'a nau lau 'i he 'ao 'oe tu'i 'o Siuta: ²⁵ Ko e me'a 'i he'enau li'aki au, pea mo e tutu 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe, koe'uhi ke nau langa'i 'eku houhau lahi, 'aki 'ae ngaahi ngāue 'a honau nima: ko ia 'e lilingi ai 'eku houhau lahi ki he potu ni pea 'e 'ikai fu'ifu'ia. ²⁶ Pea koe'uhi ko e tu'i 'o Siuta, 'aia na'a ne fekau 'aki-moutolu ke fehu'i kia Sihova, te mou tala pehē kiate ia, 'Oku pehē mai 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli koe'uhi ko e ngaahi lea 'aia kuo ke ongo'i: ²⁷ Ko e me'a 'i he on-gongofua 'a ho loto, pea na'a ke fakavaivai koe 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'i ho'o ongo'i 'ene ngaahi valoki ki he potu ni, pea ki he kakai 'o ia, pea na'a ke fakavaivai koe 'i hoku 'ao, mo ke haehae ho ngaahi kofu, pea tangi 'i hoku 'ao: 'oku pehē foki 'e Sihova kuo u ongo'i koe. ²⁸ Vakai, te u fakataha koe ki ho'o ngaahi tamai, pea 'e tānaki koe ki ho tanu'anga 'i he fiemālie pe, pea 'e 'ikai mama-ta 'e ho mata ki he kovi kotoa pē 'aia te u 'omi ki he potu ni, pea ki he kakai 'o ia." Ko ia na'a nau 'omi 'ae lea ki he tu'i.

²⁹ ¶ Pea na'e fekau ai 'e he tu'i 'o ne tānaki fakataha 'ae kau mātu'a kotoa pē 'o Siuta mo Selūsalema. ³⁰ Pea na'e 'alu hake 'ae tu'i ki he fale 'o Sihova, pea mo e kau tangata kotoa pē 'o Siuta, mo e kakai 'o Selūsalema, mo e kau taula'eiki, mo e kau Livai, mo e kakai kotoa pē, 'ae lahi mo e si'i: pea na'e lau 'e ia 'i honau telinga, 'ae lea kotoa pē 'oe tohi 'oe fuakava 'aia na'e 'ilo 'i he fale 'o Sihova. ³¹ Pea na'e tu'u 'ae tu'i 'i hono potu, pea fai 'ae fuakava 'i he 'ao 'o Sihova, ke muimui ia 'ia Sihova, pea ke tauhi 'ene ngaahi fekau, mo 'ene ngaahi fakamo'oni, mo 'ene ngaahi tu'utu'uni, 'aki hono loto

kotoa, mo hono laumālie kotoa, ke fai ki he ngaahi lea 'oe fuakava, 'aia kuo tohi 'i he tohi ni. ³² Pea na'a ne fakakau 'akinautolu kotoa pē 'o Selūsalema, mo Penisi-mani, 'aia na'e 'i ai ke nau tu'u 'o fai ki ai. Pea na'e fai 'e he kakai 'o Selūsalema 'o fakatatau ki he fuakava 'ae 'Otua, ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai. ³³ Pea na'e to'o 'o 'ave ke mama'o 'e Sosaia 'ae ngaahi me'a kovi mei he ngaahi fonua kotoa pē na'e kau ki he fānau 'a 'Isileli, pea ne fakakau 'akinautolu kotoa pē na'e kātoa 'i 'Isileli ke nau tauhi, 'io, ke tauhi 'a Sihova ko honau 'Otua. Pea na'e 'ikai te nau li'aki 'enau muimui kia Sihova, ko e 'Otua 'o 'enau ngaahi tamai, 'i hono ngaahi 'aho kotoa pē 'o'ona.

1 'Oku fai 'e Sosaia 'ae kātoanga molumalu lahi 'oe Lakaatu. 20 Ko 'ene faka'ita 'a Felo Niko pea tā-mate'i ia 'i Mekito. 25 Ko e tēngihia na'e fai koe'uhi ko Siosaia.

35 PEA na'e fai foki 'e Sosaia 'a e kātoanga 'oe Lakaatu kia Sihova 'i Selūsalema: pea na'a nau tāmāte'i 'ae Lakaatu 'i hono 'aho hongofulu ma fā 'oe 'uluaki māhina. ² Pea na'a ne fokotu'u 'ae kau taula'eiki 'i honau ngaahi lakanga, 'o ne tokoni 'akinautolu 'i he ngāue 'i he fale 'o Sihova. ³ Pea na'e pehē 'e ia ki he kau Livai 'aia na'e akonaki'i 'a 'Isileli kotoa pē, 'akinautolu na'e mā'oni'oni kia Sihova, "Mou 'ai 'ae puha mā'oni'oni 'i he fale na'e langa 'e Solomone ko e foha 'o Tevita ko e tu'i 'o 'Isileli: 'e 'ikai 'ai ia ko e kavenga ki homou uma: ko eni mou tauhi 'a Sihova ko homou 'Otua, mo hono kakai ko 'Isileli, ⁴ Pea teuteu 'akimoutolu 'i he ngaahi fale 'o ho'omou ngaahi tamai, 'o fakatatau ki homou lakanga, 'o taau mo e tohi 'a Tevita ko e tu'i 'o 'Isileli, pea hangē ko e tohi 'a Solomone ko hono foha. ⁵ Pea mou tu'u 'i he potu mā'oni'oni 'o fakatatau mo e vahe 'oe ngaahi fale 'oe ngaahi tamai 'o homou kāinga ko e kakai, pea taau mo e vahe 'oe ngaahi fale 'oe kau Livai. ⁶ Ko ia mou tāmāte'i 'ae Lakaatu, pea fakamā'oni'oni 'akimoutolu, pea teuteu homou ngaahi kāinga, koe'uhi ke nau fai 'o hangē ko e folofola 'a Sihova 'i he nima 'o Mōsese." ⁷ Pea na'e foaki 'e Sosaia ki he kakai, 'i he fanga manu, ko e fanga lami mo e 'uhiki'i kosi, ko e me'a foaki kotoa pē ki he kātoanga 'oe Lakaatu, ma'ae kakai na'e kātoa, ko e tolu mano, mo e fanga pulu 'e tolu afe: na'e 'omi 'ae me'a ni mei he koloa 'ae tu'i. ⁸ Pea na'e foaki fiemālie pe 'e hono hou'eiki ki he kakai, pea ki he kau taula'eiki, mo e kau Livai: ko Hilikia mo Sakalia mo Sehieli, ko e kau pule ki he fale 'oe 'Otua, na'a nau foaki ki he kau taula'eiki ko e feilaulau 'i he kātoanga 'oe Lakaatu, ko e fanga manu si'i ko e ua afe mo e onongeau, mo e fanga pulu 'e tolungeau. ⁹ Pea ko Kononaia foki, mo Simaia mo Netanili, ko hono kāinga, mo Hesapaia mo Sehieli mo Sosapati, ko e kau tu'ukimu'a 'oe kau Livai, na'a nau foaki ki he kau Livai ko e feilaulau ki he kātoanga 'oe Lakaatu, ko e fanga manu si'i 'e nima afe, mo e fanga pulu 'e nimangeau. ¹⁰ Ko ia na'e teuteu 'ae ngāue, pea na'e tu'u 'ae kau taula'eiki 'i honau potu, mo e kau Livai 'i honau lakanga, 'o fakatatau ki he fekau 'ae tu'i. ¹¹ Pea na'a nau tāmāte'i 'ae Lakaatu, pea na'e luluku 'e he kau taula'eiki

'ae toto mei honau nima, pea na'e fohifohi'i 'ae ngaahi manu 'e he kau Livai. ¹² Pea na'a nau hiki 'ae ngaahi feilaulau tutu, koe'uhi ke nau foaki 'o fakatatau ki he ngaahi vahe 'oe ngaahi fale nofo'anga 'oe kakai, ke 'atu kia Sihova, 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he tohi 'a Mōsese. Pea na'a nau fai pehē pe ki he fanga pulu. ¹³ Pea na'a nau tunu 'a e feilaulau 'oe Lakaatu 'aki 'ae afi 'o fakatatau ki he tu'utu'uni: ka ko hono ngaahi me'a mā'oni'oni ni'ihi na'a nau haka 'i he ngaahi kulo, mo e kulo lahi, mo e ngaahi ipu, pea tufa leva ia ki he kakai kotoa pē. ¹⁴ Pea hili ia na'a nau teuteu ma'anautolu, pea ma'ae kau taula'eiki: koe'uhi na'e mo'ua 'ae kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o 'Elone 'i he 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu mo e ngako, 'o fe'unga mo e po'uli: ko ia na'e teuteu ai ma'anautolu 'e he kau Livai, pea ma'ae kau taula'eiki ko e ngaahi foha 'o 'Elone. ¹⁵ Pea na'e 'i honau potu 'ae kau hiva ko e ngaahi foha 'o 'Asafi, 'o fakatatau ki he fekau 'a Tevita, mo 'Asafi, mo Hemoni, mo Situtuni ko e tangata kikite 'ae tu'i: pea na'e tali 'i he matapā 'ae kau le'o matapā: koe'uhi ke 'oua na'a nau 'alu mei he'enau ngāue: he na'e teuteu'i ma'anautolu 'e honau kāinga ko e kau Livai. ¹⁶ Pea pehē, na'e teu 'ae ngāue kotoa pē 'a Sihova 'i he 'aho kātoanga 'oe Lakaatu, pea ke 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu ki he feilaulau'anga 'o Sihova, 'o fakatatau ki he fekau 'ae tu'i ko Sosaia. ¹⁷ Pea na'e fai 'a e kātoanga 'oe Lakaatu 'i he kuonga ko ia 'e he fānau 'a 'Isileli na'e 'i ai, mo e kātoanga 'oe mā ta'elēvani 'i he 'aho 'e fitu. ¹⁸ Pea na'e 'ikai ha kātoanga 'oe Lakaatu 'e fai 'i 'Isileli 'o hangē ko ia talu 'ae ngaahi 'aho 'o Samuela ko e palōfita: pea na'e 'ikai fai ha kātoanga 'oe Lakaatu 'e he ngaahi tu'i kotoa pē 'o 'Isileli 'o hangē ko ia na'e fai 'e Sosaia, mo e kau taula'eiki, mo e kau Livai, mo Siuta kotoa pē mo 'Isileli 'aia na'e kātoa, mo e kakai 'o Selūsalema. ¹⁹ Na'e fai 'a e kātoanga 'oe Lakaatu ni 'i hono hongofulu ma valu 'oe ta'u 'ae pule 'a Sosaia.

²⁰ ¶ Pea hili 'ae me'a ni kotoa pē, pea 'osi hono teu'i 'ae faletapu 'e Sosaia, na'e ui hake 'a Niko ko e tu'i 'o 'Isipite ke tau'i 'a Kalikimisi 'aia 'oku ofi ki he 'Iufaletisi: pea na'e 'alu kitua'ā 'a Sosaia ke tau'i ia. ²¹ Ka na'a ne fekau 'ae kau tangata fekau kiate ia, 'o pehē, "Ko e hā 'eku kau kiate koe, 'a koe ko e tu'i 'o Siuta? 'Oku 'ikai te u ha'u ke tau'i koe he 'aho ni, ka ki he fale 'aia 'oku ou tau'i: he na'e fekau au 'e he 'Otua ke u fakato'oto'o: ke ke ta'ofi koe ke 'oua na'a ke fie kau ki he 'Otua, 'aia 'oku 'iate au, telia na'a ne tāmāte'i koe." ²² Ka na'e 'ikai fie kalofaki 'e Sosaia hono mata meiate ia, ka na'a ne fakapuli ia, koe'uhi ke na fai mo ia, pea na'e 'ikai te ne tokanga ki he ngaahi lea 'a Niko mei he fofonga 'oe 'Otua, ka na'e ha'u ke tau'i ia 'i he tele'a 'o Mekito. ²³ Pea na'e fana 'e he kau fana ki he tu'i ko Sosaia: pea na'e pehē 'e he tu'i ki he'ene kau tamaio'eiki, "Ave au mei heni: he kuo u lavea lahi." ²⁴ Ko ia na'e 'ave ai ia 'e he'ene kau tamaio'eiki mei he saliotē ko ia, pea na'e tuku ia ki hono ua 'o 'ene saliotē na'a ne ma'u: pea na'a nau 'omi ia ki Selūsalema, pea pekia ia: pea nau tanu ia 'i he tanu'anga 'e taha 'o 'ene ngaahi tamai. Pea na'e

tangi mamahi 'a Siuta mo Selūsalema koe'uhi ko Sosaia.

²⁵ ¶ Pea na'e tangilāulau 'a Selemaia koe'uhi ko Sosaia: pea na'e kau kia Sosaia 'ae lea 'ae kau tangata hiva kotoa pē mo e kau fefine hiva 'i he'enua ngaahi lea tangi 'o a'u ki he 'aho ni, pea na'a nau fokotu'u ia ko e me'a fai ma'u 'i 'Isileli: pea vakai, kuo tohi ia 'i he ngaahi tangilāulau. ²⁶ Pea ko eni, ko hono toe 'oe ngāue 'a Sosaia, mo 'ene angalelei, 'o fakatatau ki ne me'a na'e tohi 'i he fono 'a Sihova, ²⁷ Pea mo 'ene ngaahi ngāue, ko e 'uluaki mo e kimui, kuo tohi ia 'i he tohi ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli mo Siuta.

1 Ko e hoko 'a Sihoaasi ki he pule, pea liua ia 'e Felo, 'o 'ave pōpula ia ki 'Isipite. 5 Ko e pule kovi 'a Sihoiakini pea 'ave pōpula mo ha'i ki Papilone. 9 Ko e fetongi ia 'e Sihoiakini, pea 'oku pule kovi ia pea 'omi ia ki Papilone. 11 Pea na'e fetongi ia 'e Setikia pea pule kovi ia, pea manuki'i 'ae kau palōfita, pea tau ia kia Nepukanesa. 14 Ko e faka'auha 'o Selūsalema ko e me'a 'i he ngaahi angahala 'ae kau taula'eiki mo e kakai. 22 Ko e fono na'e fanongonongo 'e Kolesi.

36 PEA na'e 'omi 'e he kakai 'oe fonua 'a Sihoaasi ko e foha 'o Sosaia, 'o fakanofu ia ko e tu'i ko e fetongi 'o 'ene tamai 'i Selūsalema. ² Na'e uofulu ta'u mo e ta'u 'e tolu 'ae motu'a 'o Sihoaasi 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he māhina 'e tolu 'i Selūsalema. ³ Pea na'e liua ia 'e he tu'i 'o 'Isipite 'i Selūsalema, 'o ne pule ke totongi 'e he fonua 'aki 'ae taleniti koula 'e taha. ⁴ Pea ne fakanofu 'e he tu'i 'o 'Isipite hono tokoua ke tu'i ia ki Siuta mo Selūsalema, 'o ne liua hono hingo ko Sihoiakimi. Pea na'e puke 'e Niko 'a hono tokoua ko Sihoaasi 'o fetuku ia ki 'Isipite.

⁵ ¶ Na'e uofulu ta'u mo e ta'u 'e nima 'ae motu'a 'o Sihoiakimi 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u 'e hongofulu ma taha 'i Selūsalema: pea na'e fai kovi 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova ko hono 'Otua. ⁶ Pea na'e ha'u ke tau'i ia 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, pea na'a ne ha'i ia 'aki 'ae ngaahi me'a ha'i ke fetuku ia ki Papilone. ⁷ Pea na'e fetuku foki 'e Nepukanesa 'ae ngaahi ipu 'oe fale 'o Sihova ki Papilone, 'o tuku ia ki hono fale tapu 'i Papilone. ⁸ Pea ko eni ko hono toe 'oe ngāue 'a Sihoiakimi, mo 'ene fakalielia na'a ne fai, mo ia na'e 'ilo 'iate ia, vakai, kuo tohi ia 'i he tohi 'oe ngaahi tu'i 'o 'Isileli mo Siuta: pea na'e fetongi ia 'i he pule 'e Sihoiakini ko hono foha.

⁹ ¶ Na'e valu ta'u 'ae motu'a 'o Sihoiakini 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he māhina 'e tolu mo e 'aho 'e hongofulu 'i Selūsalema: pea na'e fai kovi 'e ia 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁰ Pea 'i he hili 'ae ta'u, na'e fekau 'e he tu'i ko Nepukanesa, pea na'e 'omi ia ki Papilone, fakataha mo e ngaahi ipu matamatalelei 'oe fale 'o Sihova, pea na'e fakanofu 'a Setikia ko hono tokoua ke ne tu'i ki Siuta mo Selūsalema.

¹¹ ¶ Na'e uofulu ta'u mo e ta'u 'e taha 'ae motu'a 'o Setikia 'i he'ene kamata pule, pea na'e pule ia 'i he ta'u

'e hongofulu ma taha 'i Selūsalema. ¹² Pea na'e fai 'e ia 'ae kovi 'i he 'ao 'o Sihova, ko hono 'Otua, pea na'e 'ikai te ne fakavaivai ia 'i he 'ao 'o Selemaia ko e palōfita, na'e lea mei he fofonga 'o Sihova. ¹³ Pea na'e angatu'u ia foki ki he tu'i ko Nepukanesa, 'aia na'a ne faka-fuakava'i ia ki he 'Otua: ka na'a ne fakakekeva hono kia, pea fakafefeka ki hono loto 'i he ta'efietafoki kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli.

¹⁴ ¶ Pea na'e fai hala foki 'ae kau taula'eiki lahi kotoa pē, mo e kakai, 'o fai hala lahi 'o fakatatau ki he ngaahi angakovi 'ae hiteni: 'onau fakahala'i 'ae fale 'o Sihova 'i Selūsalema 'aia na'a ne fakatapui. ¹⁵ Pea na'e kouna kiate kinautolu 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'enua ngaahi tamai 'ene kau talafekau, na'e tu'u hengihengi hake, pea fekau: ko e me'a 'i he'ene anga'ofa ki hono kakai, pea ki hono potu nofo'anga: ¹⁶ Ka na'a nau manuki ki he kau talafekau 'ae 'Otua, pea ta'etokanga ki he'ene ngaahi lea, mo fai kovi ki he'ene kau palōfita, pea na'e tupu ai 'ae houhau 'a Sihova ki hono kakai, pea na'e 'ikai ha fakamo'ui. ¹⁷ Ko ia na'a ne 'omi ai kiate kinautolu 'ae tu'i 'oe kakai Kalitia, 'aia na'e tāmata'i 'enua kau talavou 'aki 'ae heletā 'i he fale 'o 'enua fakataha'anga, pea na'e 'ikai ha 'ofa ki ha talavou pe ki ha ta'ahine, 'ae tangata motu'a, pe ko ia 'oku mapelu 'i he motu'a lahi: na'a ne tuku 'akinautolu kotoa pē ki hono nima. ¹⁸ Pea mo e ngaahi ipu kotoa pē 'oe fale 'oe 'Otua, 'ae lahi mo e si'i, mo e ngaahi koloa 'ae fale 'o Sihova, mo e ngaahi koloa 'ae tu'i, mo e koloa 'a hono hou'eiki: pea na'e 'omi ia kotoa pē ki Papilone. ¹⁹ Pea na'a nau tutu 'ae fale 'oe 'Otua pea holoki hifo 'ae ā maka 'o Selūsalema, pea na'e tutu hono ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o ia 'aki 'ae afi, pea maumau 'ae ngaahi nāunau matamatalelei kotoa pē na'e 'i ai. ²⁰ Pea ko kinautolu na'e hao mei he heletā na'a ne fetuku 'akinautolu ki Papilone: 'aia na'a nau nofo ai ko e kau tamaio'eiki kiate ia pea ki hono ngaahi foha 'o a'u ki he pule 'ae pule'anga 'o Peasia: ²¹ Ke fakamo'oni 'ae folofola 'a Sihova 'i he ngutu 'o Selemaia, "Ke 'oua ke ma'u fiemālie pe 'e he fonua hono ngaahi 'aho tapu: he koe'uhi 'i he'ene nofo lala pe na'a ne ma'u 'ae 'aho tapu ke fakakakato 'ae ta'u 'e fitungofulu."

²² ¶ Pea ko eni 'i he 'uluaki ta'u 'o Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, ke fakatonutonu ai 'ae folofola 'a Sihova 'i he ngutu 'o Selemaia, na'e langa'i 'e Sihova 'ae laumālie 'o Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, koe'uhi ke fanongonongo 'ae fono 'i hono pule'anga kotoa pē, pea ke 'ai ia 'i he tohi foki, 'o pehē, ²³ 'Oku pehē 'e Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, "Kuo tuku 'e Sihova ko e 'Otua 'oe langi, 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani kiate au: pea kuo ne fekau kiate au ke u langa 'ae fale mo'ona 'i Selūsalema 'aia 'oku 'i Siuta. Ko hai ia 'iate kimoutolu kotoa pē 'oku 'o hono kakai? Ke 'iate ia 'a Sihova ko hono 'Otua, pea tuku ke 'alu hake ia."

Vahe

'Esele

'A

Vahe

1 Ko e fono 'a Kolesi ke langa 'ae faletapu. 5 'Oku tokonaki 'e he kakai ki he'enua liu hake. 7 'Oku 'atu 'e Kolesi 'ae ngaahi ipu 'oe faletapu kia Sesipasa.

1 PEA ko eni, 'i he 'uluaki ta'u 'o Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, pea koe'uhi ke fakamo'oni ai 'ae folofola 'a Sihova 'i he ngutu 'o Selesalema, na'e ue'i 'e Sihova 'ae laumalie 'o Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, pea na'e fanongonongo 'e ia 'ae fono 'i hono pule'anga kotoa pē, pea na'e tohi ia foki, 'o pehē, 2 'Oku pehē 'e Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, "Kuo tuku kiate au 'e Sihova ko e 'Otua 'oe langi 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani: pea kuo fekau 'e ia kiate au ke u langa 'ae fale mo'ona 'i Selūsalema, 'aia 'oku 'i Siuta. 3 Ko hai ia 'iate kimoutolu 'i hono kakai kotoa pē? Ke 'iate ia 'a hono 'Otua, pea ke 'alu hake ia ki Selūsalema, 'aia 'oku 'i Siuta, pea ke langa 'ae fale kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, (ko ia ia ko e 'Otua,) 'aia 'oku 'i Selūsalema. 4 Pea mo ia fulipē 'oku toe 'i ha potu 'aia 'oku 'āunofu ia ki ai, tuku ke tokoni ia 'e he kau tangata 'o hono potu 'aki 'ae siliva, pea mo e koula, pea mo e ngaahi koloa pea mo e fanga manu, ko hono fakalahi ia 'oe ngaahi me'a 'oku foaki loto lelei ki he fale 'oe 'Otua 'oku 'i Selūsalema."

5 ¶ Pea na'e toki tu'u hake ai 'ae kau tu'ukimu'a 'i he mātu'a 'o Siuta mo Penisimani, mo e kau taula'eiki, pea mo e kau Livai, pea mo kinautolu kotoa pē na'e fakaakeake honau laumalie 'e he 'Otua, ke 'alu hake ke langa 'ae fale 'o Sihova 'aia 'oku 'i Selūsalema. 6 Pea na'e fakamālohi honau nima 'ekinautolu kotoa pē na'e nonofo fakataha mo kinautolu, 'aki 'ae ngaahi ipu siliva, mo e koula, mo e ngaahi koloa, mo e fanga manu, pea mo e ngaahi me'a ma'ongo'onga, ka 'oku lau kehe 'ae ngaahi me'a kotoa pē na'e 'atu loto 'ofa pe.

7 ¶ Pea na'e fetuku mai foki 'e Kolesi ko e tu'i 'ae ngaahi ipu 'oe fale 'o Sihova, 'aia na'e fetuku 'e Nepukanesa mei Selūsalema, pea na'a ne tuku ia 'i he fale 'o hono ngaahi 'otua; 8 'Io, na'e 'omi ia kotoa pē 'e Kolesi ko e tu'i 'o Peasia 'i he nima 'o Mitilitati ko e tauhi koloa, pea lau ia kia Sesipasa, ko e 'eiki 'o Siuta. 9 Pea ko hono lau eni: ko e ipu lafalafa koula 'e tolungofulu, mo e ipu lafalafa siliva 'e taha afe, mo e hele 'e uofulu ma hiva, 10 Ko e ipu luoluo koula 'e tolungofulu, mo e ipu luoluo siliva 'oe anga 'e taha ko e fāngeau mo e hongofulu, pea ko e ngaahi ipu kehe 'e taha afe.

11 Ko e ngaahi ipu koula mo e siliva kotoa pē ko e nima afe mo e nimangeau. Na'e fetuku eni kotoa pē 'e Sesi-

pasa fakataha mo kinautolu 'oe kau pōpula 'aia na'e 'o-hake mei Papilone ki Selūsalema.

1 Ko hono lau 'oe kakai na'e toe ha'u. 36 'Oe kau taula'eiki. 40 'Oe kau Livai, 43 'Oe kau Netenimi. 55 Ko e kau tamaio'eiki 'a Solomone. 67 Ko e kau taula'eiki na'e 'ikai fa'a fakahā honau hohoko. 64 Ko hono lau katoa 'okinautolu, mo 'enua ngaahi me'a. 68 Ko 'enua ngaahi me'a'ofa.

2 PEA ko e fānau eni 'ae fonua 'aia na'e 'alu hake mei he fakapōpula, 'iate kinautolu na'e fetuku ke mama'o, 'aia na'e fetuku 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ki Papilone, pea nau toe ha'u ki Selūsalema, mo Siuta, 'o taki taha ki he'ene kolo 2 Ko kinautolu na'e ha'u mo Selupepeli: ko Sesua, mo Nehemaia, mo Selasia, mo Lielaia, mo Moatikei, mo Pilisani, mo Misipa, mo Pikivai, mo Lihumi, mo Peana. Ko hono lau eni 'oe kau tangata 'i he kakai 'o 'Isileli: 3 Ko e fānau 'a Palosi, ko e toko ua afe, mo e toko teau, mo e fitungofulu ma ua. 4 Ko e fānau 'a Sifatia, ko e toko tolungeau mo e toko fitungofulu ma ua. 5 Ko e fānau 'a 'Ala, ko e toko fitungeau mo e toko fitungofulu ma ua. 6 Ko e fānau 'a Pehati-Moape; 'i he fānau 'a Sesua mo Soape, ko e toko ua afe mo e toko valungeau mo e toko hongofulu ma toko ua. 7 Ko e fānau 'a 'Ilami ko e taha afe mo e toko uangeau mo e toko nimangofulu ma toko fā. 8 Ko e fānau 'a Satu, ko e toko hivangeau mo e toko fāngofulu ma toko nima. 9 Ko e fānau 'a Sakai, ko e toko nimangeau mo e toko onongofulu. 10 Ko e fānau 'a Pani, ko e toko onongeau mo e toko fāngofulu ma ua. 11 Ko e fānau 'a Pepai, ko e toko onongeau mo e toko uofulu ma toko tolu. 12 Ko e fānau 'a 'Asikati, ko e taha afe, mo e toko uangeau mo e toko uofulu ma ua. 13 Ko e fānau 'a 'Atonikami, ko e toko onongeau mo e toko onongofulu ma ono. 14 Ko e fānau 'a Pikivai, ko e toko ua afe mo e toko nimangofulu mo e toko ono. 15 Ko e fānau 'a 'Atini, ko e toko fāngeau, mo e toko nimangofulu mo e toko fā. 16 Ko e fānau 'a 'Ateli 'o Hesekeia, ko e toko hivangofulu mo e toko valu. 17 Ko e fānau 'a Pisai, ko e toko tolungeau mo e toko uofulu mo e toko tolu. 18 Ko e fānau 'a Sola, ko e toko teau mo e toko hongofulu mo e toko ua. 19 Ko e fānau 'a Hasumi, ko e toko uangeau mo e toko uofulu ma toko tolu. 20 Ko e fānau 'a Kipa, ko e toko hivangofulu ma toko nima. 21 Ko e fānau 'a Petelihema, ko e toko teau mo e uofulu ma toko tolu. 22 Ko e kau tangata 'o Nitofa, ko e toko nimangofulu, mo e toko ono. 23 Ko e kau tangata 'o 'Anatoti, ko

e toko teau mo e toko uofulu ma toko valu. ²⁴ Ko e fānau ‘a ‘Asimaveti, ko e toko fāngofulu mo e toko ua. ²⁵ Ko e fānau ‘a Kesa-Sialimi, ko Kifila mo Piheloti, ko e toko fitungeau mo e toko fāngofulu ma toko tolu. ²⁶ Ko e fānau ‘a Lama mo Kepa, ko e toko onongeau mo e toko uofulu mo e tokotaha. ²⁷ Ko e kau tangata ‘o Miki-masi, ko e toko teau mo e toko uofulu ma toko ua.

²⁸ Ko e kau tangata ‘o Peteli mo ‘Ai, ko e toko uangeau mo e toko uofulu ma toko tolu. ²⁹ Ko e fānau ‘a Nipo, ko e toko nimangofulu mo e toko ua. ³⁰ Ko e fānau ‘a Makipisi, ko e toko teau mo e toko nimangofulu ma toko ono. ³¹ Ko e fānau ‘ae ‘Ilami ‘e taha, ko e taha afe, mo e uangeau mo e toko nimangofulu ma fā. ³² Ko e fānau ‘a Halimi, ko e toko tolungeau, mo e toko uofulu. ³³ Ko e fānau ‘a Loti, mo Hatiti, mo Ono, ko e toko fitungeau mo e toko uofulu ma nima. ³⁴ Ko e fānau ‘a Seliko, ko e toko tolungeau mo e toko fāngofulu ma nima. ³⁵ Ko e fānau ‘a Sina’a, ko e toko tolu afe mo e toko onongeau ma tolungofulu.

³⁶ ¶ Ko e kau taula’eiki eni: ko e fānau ‘a Sitaia, ‘i he fale ‘o Sesua, ko e toko hivangeau mo e toko fitungofulu ma tolu. ³⁷ Ko e fānau ‘a Imeli, ko e taha afe, mo e toko nimangofulu ma ua. ³⁸ Ko e fānau ‘a Pasuli, ko e taha afe mo e toko uangeau mo e toko fāngofulu ma fitu. ³⁹ Ko e fānau ‘a Halimi, ko e taha afe, mo e toko hongofulu ma fitu.

⁴⁰ ¶ Ko e kau Livai eni: ko e fānau ‘a Sesua mo e Kati-mieli, ‘i he fānau ‘a Hotevia, na’e toko fitungofulu ma fā.

⁴¹ ¶ Ko e kau hiva eni: ko e fānau ‘a ‘Asafi ko e toko teau mo e toko uofulu ma valu.

⁴² ¶ Ko e fānau eni ‘ae kau le’o matapā: ko e fānau ‘a Salumi, ko e fānau ‘a ‘Ateli, ko e fānau ‘a Talimoni, ko e fānau ‘o ‘Akupi, ko e fānau ‘a Hetita, ko e fānau ‘o Sopai, ko kinautolu kotoa pē ko e toko teau mo e toko tolungofulu ma hiva.

⁴³ ¶ Ko e kau Netenimi eni: ko e fānau ‘a Siha, ko e fānau ‘a Hasufa, ko e fānau ‘a Tapaoti, ⁴⁴ Ko e fānau ‘a Kilosi, ko e fānau ‘a Sia, ko e fānau ‘a Patoni, ⁴⁵ Ko e fānau ‘a Lipana, ko e fānau ‘a Hakapa, ko e fānau ‘a ‘Akupi, ⁴⁶ Ko e fānau ‘a Hakapi, ko e fānau ‘a Salimei, ko e fānau ‘a Hanani, ⁴⁷ Ko e fānau ‘a Kiteli, ko e fānau ‘a Kaha, ko e fānau ‘a Liaia, ⁴⁸ Ko e fānau ‘a Lesini, ko e fānau ‘a Nikota, ko e fānau ‘a Kasami, ⁴⁹ Ko e fānau ‘a Usa, ko e fānau ‘a Pasea, ko e fānau ‘a Pesai. ⁵⁰ Ko e fānau ‘a ‘Asina, ko e fānau ‘a Mehunimi, ko e fānau ‘a Nifisimi. ⁵¹ Ko e fānau ‘a Pakipuki, ko e fānau ‘a Hakufa, ko e fānau ‘a Hahua. ⁵² Ko e fānau ‘a Pasiliti, ko e fānau ‘a Mehita, ko e fānau ‘a Halisa, ⁵³ Ko e fānau ‘a Pakosi, ko e fānau ‘a Sisila, ko e fānau ‘a Tama, ⁵⁴ Ko e fānau ‘a Nisia, ko e fānau ‘a Hatifa.

⁵⁵ ¶ Ko e fānau eni ‘ae kau tamaio’eiki ‘a Solomone: ko e fānau ‘a Sotei, ko e fānau ‘a Sofeleti, ko e fānau ‘a Pelita, ⁵⁶ Ko e fānau ‘a Sala, ko e fānau ‘a Takoni, ko e fānau ‘a Kiteli, ⁵⁷ Ko e fānau ‘a Sifatia, ko e fānau ‘a Hatili, ko e fānau ‘a Pokileti ‘o Sipemi, ko e fānau ‘a ‘A-mi. ⁵⁸ Ko e kau Netenimi kotoa pē, mo e ngaahi fānau ‘ae kau tamaio’eiki ‘a Solomone, na’e toko tolungeau

mo e toko hivangofulu ma ua. ⁵⁹ Pea ko kinautolu ni ia na’e ‘alu hake mei Telimela, mo Telihalesa, mo Kilupi, mo ‘Atani, mo Imeli: ka na’e ‘ikai te nau fa’a fakahā ‘ae fale ‘o ‘enau tamai, mo honau hohoko, pe kuo ‘o ‘Isileli ‘akinautolu pe ‘ikai: ⁶⁰ Ko e fānau ‘a Tilaia, ko e fānau ‘a Topaia, ko e fānau ‘a Nikota, ko e toko onongeau mo e toko nimangofulu ma ua.

⁶¹ ¶ Pea ‘i he fānau ‘ae kau taula’eiki ko e fānau ‘a Hopaia, ko e fānau ‘a Kose, ko e fānau ‘a Pasilai; ‘aia na’a ne ma’u ‘ae ‘unoho ‘i he ngaahi ‘ofefine ‘o Pasilai ko e tangata Kiliati, pea na’e ui ia ‘i hono hingoa.

⁶² Na’e kumi ‘ekinautolu honau hohoko fakataha mo kinautolu na’e lau ‘i he hokohoko, ka na’e ‘ikai fa’a ‘ilo ia: ko ia na’e tukuange ai ‘akinautolu ‘o hangē ha ta’e-ma’a, mei he ngāue ‘oe taula’eiki. ⁶³ Pea na’e tala ‘e he ‘eiki pule kiate kinautolu, ke ‘oua na’a nau kai ‘i he ngaahi me’a mā’oni’oni lahi, kae’oua ke tu’u hake ha taula’eiki ‘aki ‘ae ‘Ulimi mo e Tumemi.

⁶⁴ ¶ Ko e kakai ‘oe fakataha kotoa pē ko e toko fā mano, mo e toko ua afe, mo e tolungeau ma onongofulu, ⁶⁵ Ka ‘oku lau kehe ‘enau kau tamaio’eiki mo ‘enau ngaahi kaunanga, ko e toko fitu afe, mo e toko tolungeau ma tolungofulu ma fitu: pea na’e ‘iate kinautolu ‘ae kau tangata hiva mo e kau fefine hiva ‘e toko uangeau. ⁶⁶ Ko ‘enau fanga hoosi ko e fitungeau mo e tolungofulu ma ono: ko ‘enau fanga miuli, ko e uangeau mo e fāngofulu ma nima; ⁶⁷ Ko ‘enau fanga kāmeli, ko e fāngeau mo e tolungofulu ma nima; ko ‘enau fanga ‘asi, ko e ono afe mo e fitungeau mo e uofulu.

⁶⁸ ¶ Pea ‘i he hoko ‘ae ni’ihi na’e tu’ukimu’a ‘i he ngaahi tamai ki he fale ‘o Sihova ‘aia ‘oku ‘i Selūsalema, na’a nau ‘atu fiemālie pea mo e fale ‘oe ‘Otua ke fokotu’u hake ia ‘i hono potu: ⁶⁹ Na’a nau foaki ‘o fakatatau ki he’enau mafai ki he koloa ma’ae ngāue, ko e talami koula ‘e ono mano mo e taha afe, pea mo e siliva ko e paunite ‘e nima afe, mo e kofu ‘e teau ki he kau taula’eiki. ⁷⁰ Ko ia na’e nofo ‘ae kau taula’eiki, mo e kau Livai, mo e ni’ihi ‘i he kakai, mo e kau hiva, mo e kau le’o matapā, mo e kau Netenimi, ‘i honau ngaahi kolo, pea mo ‘Isileli kotoa pē ki honau ngaahi kolo ‘onau-tolu.

1 ‘Oku fokotu’u ‘ae feilaulau’anga. 4 ‘Oku fa’a fai ‘ae feilaulau. 7 Kuo tokonaki ‘ae kau tangata ngāue. 8 Kuo ‘ai ‘ae ngaahi tu’unga ki he faletapu ‘i he fiefia lahi mo e tangi mamahi.

3 PEA ‘i he’ene hoko mai hono fitu ‘oe māhina, pea nofo ‘i honau ngaahi kolo ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, na’e fakakātoa fakataha ‘e he kakai ki Selūsalema, ‘o hangē ko e tangata pe taha. ² Pea na’e tu’u hake ai ‘a Sesua ko e foha ‘o Sosataki, mo hono ngaahi kāinga ko e kau taula’eiki, mo Selupepeli ko e foha ‘o Sialiteli mo hono ngaahi kāinga, ‘onau langa ‘ae feilaulau’anga ‘oe ‘Otua ‘o ‘Isileli, ke ‘atu ‘i ai ‘ae ngaahi feilaulau, ‘o hangē ko ia kuo tohi ‘i he fono ‘a Mōsese ko e tangata ‘ae ‘Otua.

³ Pea na’a nau fokotu’u ‘ae feilaulau’anga ki hono ngaahi tu’unga; he na’e ‘iate kinautolu ‘ae manavahē koe’uhi ko e kakai ‘oe ngaahi fonua ko ia: pea na’a nau

‘atu ‘i ai ‘ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova, ‘io, ‘ae ngaahi feilaulau tutu ‘i he pongipongi mo e efiafi. ⁴ Na’a nau fai ‘ae katoanga foki ‘oe ngaahi fale fehikita-ki, ‘o hangē ko ia kuo tohi, pea na’e ‘atu lau pe ‘i he ‘a-ho kotoa pē ‘ae ngaahi feilaulau tutu; ‘o fakatautu ki hono anga, ‘o taau mo e ngāue ‘ae ‘aho kotoa pē; ⁵ Pea na’a nau toki ‘atu ‘ae feilaulau tutu fai ma’u pe, ‘i he ngaahi tu’u efiafi, mo e ngaahi katoanga kotofa kotoa pē ‘a Sihova ‘aia na’e fakatapui, pea meiate ia kotoa pē na’e ‘atu loto ‘ofa ‘ae feilaulau kia Sihova. ⁶ Mei he ‘ulu-aki ‘aho ‘o hono fitu ‘oe māhina na’a nau kamata ke ‘atu ‘ae ngaahi feilaulau tutu kia Sihova. Ka na’e te’eki fakatoka ‘ae tu’unga ‘oe faletapu ‘o Sihova. ⁷ Na’a nau ‘atu ‘ae ngaahi pa’anga foki ki he kau tufunga maka, pea ki he kau tufunga ‘akau, mo e me’a kai, mo e inu, mo e lolo, kiate kinautolu ‘o Saitoni, pea kiate kinautolu ‘o Taia, ke fetuku ‘ae ngaahi ‘akau ko e sita mei Lapanoni ki he tahi ‘o Sopa, ‘o fakatautu ki hono tu’u-tu’uni mea Kolesi ko e tu’i ‘o Peasia.

⁸ ¶ Pea ko eni, ‘i hono ua ta’u ‘o ‘enau ha’u ki he fale ‘oe ‘Otua ‘i Selūsalema, ‘i hono ua ‘oe māhina, na’e kamata ‘e Selupepeli ko e foha ‘o Sialiteli, mo Sesua ko e foha ‘o Sosataki, mo hono toe ‘o honau kāinga ko e kau taula’eiki, mo e kau Livai, mo kinautolu kotoa pē na’e ha’u mei he nofo pōpula ki Selūsalema; ‘onau fakanofa ‘ae kau Livai, mei he ta’u ‘e uofulu ‘o honau motu’a ‘o fai hake, ke kamata ‘ae ngāue ‘oe fale ‘o Sihova. ⁹ Pea na’e tu’u fakataha ai ‘a Sesua mo hono ngaahi foha mo hono ngaahi kāinga, mo Katimieli mo hono ngaahi foha, ko e ngaahi foha ‘o Siuta, ke fakahoko ‘ae kau tangata ngāue ‘i he fale ‘oe ‘Otua: ko e ngaahi foha ‘o Henatati, mo honau ngaahi foha mo honau ngaahi kāinga ko e kau Livai. ¹⁰ Pea ‘i he ‘ai ‘e he kau langa fale ‘ae tu’unga ‘oe faletapu ‘o Sihova, na’a nau tuku ke tu’u ‘ae kau taula’eiki ‘i honau ngaahi kofu mo e ngaahi me’alea, mo e kau Livai ko e ngaahi foha ‘o ‘Asafi mo e ngaahi me’a pakihi ke fakaongolelei ‘a Sihova, ‘o fakatautu ki he tu’utu’uni ‘o Tevita ko e tu’i ‘o ‘Isileli. ¹¹ Pea na’a nau hiva kotoa pē ‘o fai fakalakanga ‘i he fakaongolelei mo e fakafeta’i kia Sihova: “Ko e me’a ‘i he’ene angalelei, he ‘oku tolonga ‘ene anga’ofa ki ‘Isileli ‘o ta’engata.” Pea na’e kalanga ‘ae kakai kotoa pē ‘i he kalanga lahi, ‘i he’enu fakafeta’i kia Sihova, koe’uhi kuo ‘ai ‘ae tu’unga ‘oe fale ‘o Sihova. ¹² Ka ko e tokolahi ‘oe kau taula’eiki, mo e kau Livai mo e kau tu’u ki mu’a ‘i he ngaahi tamai, ‘aia ko e kau tangata motu’a, na’e mamata ki he ‘uluaki fale, ‘i he ai ‘ae tu’unga ‘oe fale ni ‘i honau ‘ao, na’a nau tangi le’o lahi; pea kalanga ‘ae tokolahi ‘i he fiefia. ¹³ Ko ia na’e ‘ikai fa’a ongo’i ke ‘ilo ‘e he kakai ‘ae kalanga ‘oe fiefia mei he longoa’a ‘oe tangi ‘ae kakai: he na’e kalanga ‘e he kakai ‘i he kalanga lahi, pea na’e ongo’i ‘ae longoa’a ki he mama’o.

1 Ko e fie ta’ofi ‘e he ni’ihi ‘ae langa hake ‘oe faletapu. 17 Ko e tu’utu’uni ‘a ‘Atakisekisi. 23 Kuo ta’ofi ‘ae langa fale.

4 PEA ‘i he fanongo ‘e he ngaahi fili ‘o Siuta mo Penisimani ‘oku langa ‘ae faletapu kia Sihova ko e

‘Otua ‘o ‘Isileli ‘e he fānau na’e fakapōpula: ² Na’a nau ha’u ai kia Selupepeli, pea ki he kau tu’ukimu’a ‘i he kau mātu’a, ‘onau pehē kiate kinautolu, “Tuku ke mau langa mo kimoutolu: he ‘oku mau kumi ki homou ‘Otua, ‘o hangē ko kimoutolu; pea kuo mau feilaulau kiate ia talu ‘ae ngaahi ‘aho ‘o Esahatoni ko e tu’i ‘o ‘Asilia, ‘aia na’e ‘omi ‘akimautolu ki heni.” ³ Ka na’e lea ‘a Selupepeli, mo Sesua, mo hono toe ‘oe kau mātu’a tu’ukimu’a ‘o ‘Isileli, ‘o pehē kiate kinautolu, “Oku ‘ikai te mou kau si’i mo kimautolu ‘i he langa ‘ae fale ki homau ‘Otua; ka temau fai fakataha ‘ekimautolu pe ‘ae langa fale kia Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli, ‘o hangē ko e fekau ‘ae tu’i ko Kolesi ko e tu’i ‘o Peasia kiate kimautolu.” ⁴ Pea na’e toki fakavaivai ‘e he kakai ‘oe fonua ‘ae nima ‘oe kakai ‘o Siuta, ‘o fakamamahi ‘akimautolu ‘i he langa fale, ⁵ Pea na’a nau totongi ki he kau fakakaukau ke ta’ofi kiate kinautolu, mo fakata’e’aonga ‘enau tu’utu’uni, ‘i he ngaahi ‘aho kotoa pē ‘o Kolesi ko e tu’i ‘o Peasia, ‘o hoko mo e pule ‘a Talaiasi ko e tu’i ‘o Peasia. ⁶ Pea ‘i he pule ‘a ‘Ahasivelo, ‘i hono kamata’anga ‘o ‘ene pule, na’a nau tohi kiate ia ‘ae tohi talakovi’i ‘ae kakai ‘o Siuta mo Selūsalema.

⁷ ¶ Pea na’e tohi ‘i he ngaahi ‘aho ‘o ‘Atakisekisi ‘e Pisilami, mo Mitilitati mo Tapeli, mo hono toe ‘o ‘enau kaume’a, kia ‘Atakisekisi ko e tu’i ‘o Peasia; pea na’e fai ‘ae tohi ‘i he lea fakaSilia, pea na’e fakamatala ia ‘i he lea fakaSilia. ⁸ Na’e tohi ‘e he ‘eiki fakamaau ko Lihumi mo Simisai ko e tangata tohi ‘ae tohi fakakovi’i ‘o Selūsalema kia ‘Atakisekisi ko e tu’i ‘o pehē: ⁹ “Pea na’e tohi ai ‘e Lihumi ko e ‘eiki fakamaau mo Simisai ko e tangata tohi, mo hono toe ‘o ‘enau kaume’a: ko e kau Tinaie mo e kau ‘Afasatikai, ko e kau Tapilai mo e kau ‘Afalasai, ko e kau ‘Akivi, mo e kau Papilone, mo e kau Susa, mo e kau Tehavi, mo e kau ‘Elami, ¹⁰ Mo hono toe ‘oe ngaahi pule’anga ‘aia na’e ‘omi ‘e he ‘eiki lahi mo ongolelei ko ‘Asinapa, pea tuku ki he ngaahi kolo ‘o Samēlia, mo hono toe ‘oku ‘i he potu kauvai ni ‘oe vaitafe, pea ‘i he kuonga ko ia.”

¹¹ ¶ Ko hono hiki eni ‘oe tohi ‘aia na’a nau ‘ave kiate ia, “io, kia ‘Atakisekisi ko e tu’i: “Ko ho’o kau tamaio’eiki ko e kau tangata ‘i he potu kauvai ni ‘oe vaitafe, pea ‘i he kuonga ko eni. ¹² Ke ‘ilo ‘e he tu’i, koe’uhi ko e kau Siu na’e ‘alu hake meiate koe kiate kimautolu kuo nau hoko ki Selūsalema, pea ‘oku nau langa ‘ae kolo angakovi mo’o fa’a angatu’u, pea kuo nau fokotu’u hake hono ngaahi ā maka, pea kuo nau fakahoko hono ngaahi tu’unga. ¹³ Ko eni ke ‘ilo ‘e he tu’i, kapau ‘e langa ‘ae kolo ni, pea toe fokotu’u ‘a hono ngaahi ā maka, ‘e ‘ikai te nau kei totongi, pea tukuhau, pe totongi fakatau, pea te ke maumau ai ‘ae tukuhau ki he ngaahi tu’i. ¹⁴ Pea ko eni, ko e me’a ‘i he’emau ma’u homau tokoni mei he fale ‘oe tu’i, pea na’e ‘ikai taau mo kimautolu ke mamata ki he fakaongokovi ‘oe tu’i, ko ia kuo mau fekau ai ‘o fakahā ia ki he tu’i; ¹⁵ Koe’uhi ke fai ‘ae kumi ‘i he tohi fakamanatu ‘a ho’o ngaahi tamai: ko ia te ke ‘ilo ai ‘i he tohi ‘oe tohi fakamanatu, mo ke ‘ilo ko e kolo ni ko e kolo angatu’u, pea kovi ki he ngaahi tu’i mo e ngaahi fonua, pea na’a nau langa’i ‘ae an-

gatu'u 'i ai 'i mu'a: ko e me'a ko ia na'e faka'auha ai 'ae kolo ni. ¹⁶ 'Oku mau fakapapau ki he tu'i, kapau 'e toe langa 'ae kolo ni, pea fokotu'u hono 'ā maka, ko e me'a ko ia 'e 'ikai te ke ma'u ai ha tofi'a 'i he potu kauvai ni 'oe vaitafe."

¹⁷ ¶ Pea na'e 'ave 'e he tu'i 'a hono tali kia Lihumi ko e 'eiki fakamaau, mo Simisai ko e tangata tohi, pea ki hono toe 'o 'enau kaume'a na'e nofo 'i Samēlia, pea ko hono toe na'e nofo ki he kauvai 'e taha 'oe vaitafe, 'o *pehē*, "Mou fiemālie pe 'i he kuonga ni.

¹⁸ "Ko e tohi na'a mou fai 'o 'omi kiate au na'e lau totonu ia 'i hoku 'ao. ¹⁹ Pea ne u fekau, pea na'e fai 'ae kumi, pea kuo 'ilo ko e kolo ni na'e fai 'ae angatu'u 'i mu'a ki he ngaahi tu'i, pea na'e fai 'i ai 'ae angatu'u mo e angakovi. ²⁰ Pea na'e 'i ai 'i mu'a 'ae ngaahi tu'i mālohi lahi foki na'e pule 'i Selūsalema, 'aia na'e pule ki he ngaahi fonua kotoa pē 'i he kauvai 'e taha 'oe vaitafe; pea na'e 'atu kiate kinautolu 'ae totongi, mo e tukuhau, mo e totongi fakata.

²¹ Pea ko eni mou fekau ki he kau tangata ke tuku, pea ke 'oua na'a langa 'ae kolo ni, kae'oua ke hoko atu ha fekau 'e taha meiate au, ²² Pea ko eni, vakai, 'oua na'a mou li'aki 'ae me'a ni: ko e hā ka tupu ai 'ae kovi ke kovi ai 'ae ngaahi tu'i?"

²³ ¶ Pea ko eni 'i he lau hono hiki 'oe tohi 'ae tu'i ko 'Atakisekisi 'i he 'ao 'o Lihumi mo Simisai ko e tangata tohi, mo honau kaume'a, na'a nau 'alu fakato'oto'o hake ki Selūsalema ki he kakai Siu, pea ta'ofi fakamālohi pe 'akinautolu ke tuku. ²⁴ Pea na'e toki tuku ai 'ae ngāue ki he fale 'oe 'Otua 'aia 'oku 'i Selūsalema. Ko ia na'e tuku ia 'o a'u ki hono ua ta'u 'oe pule 'a Talaiasi ko e tu'i 'o Peasia.

1 'I he tokoni 'a Hakeai mo Sakalia, na'e toe fekau 'a Selupepeli mo Sesua, 'ae langa 'oe faletapu. 3 Na'e 'ikai mafai 'a Tatinei mo Sita-Posinei ke ta'ofi. 6 Ko 'enau tohi kovi kia Talaiasi ki he kakai Siu.

5 PEA koe ongo palōfita, ko Hakeai ko e palōfita, mo Sakalia ko e foha 'o Ito, na'a na lea ki he kakai Siu na'e 'i Siuta mo Selūsalema 'i he huafa 'oe 'Otua 'o 'Isileli, 'io, kiate kinautolu. ² Pea na'e tu'u hake 'a Selupepeli ko e foha 'o Sialiteli, mo Sesua ko e foha 'o Sosa-taki, pea kamata langa 'ae fale 'oe 'Otua 'aia 'oku 'i Selūsalema; pea na'e 'iate kinautolu 'ae kau palōfita 'oe 'Otua ke tokoni'i 'akinautolu.

³ ¶ Pea na'e ha'u kiate kinautolu 'i he kuonga ko ia 'a Tatinei, ko e pule 'i he potu kauvai ni 'oe vaitafe, mo Sita-Posinei, mo hona ngaahi kaume'a, 'onau lea pehē kiate kinautolu, "Ko hai kuo ne fekau 'akimoutolu ke langa 'ae fale ni, pea ke fakama'opo'opo 'ae 'ā maka ni?" ⁴ Pea na'a mau tala kiate kinautolu 'o pehē ni, "Ko e hā 'ae hingoa 'ae kau tangata, 'oku fai 'ae langa fale ni?" ⁵ Ka ko e fofonga 'o honau 'Otua na'e 'i he kau mā-tu'a 'oe kakai Siu, ko ia na'e 'ikai te nau fa'a fai ke ta'ofi, kae'oua ke hoko atu ia kia Talaiasi: pea na'a nau toki 'ave hono tali tohi ki he me'a ni.

⁶ ¶ "Ko hono hiki eni 'oe tohi 'aia na'e fai mo 'atu kia Talaiasi ko e tu'i, 'e Tatinei ko e pule 'i he potu kauvai ni 'oe vaitafe, mo Sita-Posinei, mo hono kaume'a ko e

kau 'Afasatikai, 'aia na'e 'i he potu kauvai ni 'oe vaitafe. ⁷ "Na'a nau 'ave 'ae tohi kiate ia, 'aia na'e tohi 'i ai 'o pehē; Ke 'ia Talaiasi ko e tu'i 'ae fiemālie lahi.

⁸ "Ke 'ilo 'e he tu'i, na'a mau 'alu ki he fonua ko Siuta, ki he fale 'oe 'Otua lahi, 'aia 'oku langa 'aki 'ae ngaahi maka lalahi, pea kuo 'ai 'ae ngaahi 'akau 'i he ngaahi 'ā maka, pea 'oku fai fakavave 'ae ngāue ni, pea 'oku monū'ia ia 'i honau nima. ⁹ "Pea na'a mau fehu'i ai ki he kau mātu'a ko ia, 'o mau pehē kiate kinautolu, Ko hai na'a ne fekau kiate kimoutolu ke langa 'ae fale ni, pea ke fakama'opo'opo 'ae ngaahi 'ā maka ni? ¹⁰ Pea na'a mau fehu'i ki honau hingoa foki, koe'uhi ke fakapapau kiate koe, pea ke mau tohi 'ae hingoa 'oe kau tangata 'oku tu'ukimu'a 'iate kinautolu. ¹¹ Pea na'a nau tali mai, 'o pehē, 'Ko e kau tamaio'eiki 'akimautolu 'oe 'Otua 'oe langi mo māmani, pea 'oku mau langa 'ae fale 'aia na'e langa 'i he ta'u lahi kuo hili, 'aia na'e langa 'e he tu'i lahi 'o 'Isileli pea fokotu'u. ¹² Kae hili 'ae fakatupu 'e he'e-mau ngaahi tamai 'ae houhau lahi 'oe 'Otua 'oe langi, na'a ne tuku 'akinautolu ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, ko e tangata Kalitia, 'aia na'a ne maumau'i 'ae fale ni, pea ne fetuku 'ae kakai ki he mama'o ki Papilone. ¹³ Ka 'i he 'uluaki ta'u 'o Kolesi ko e tu'i 'o Papilone ko e tu'i ko ia ko Kolesi na'a ne fai 'ae fono ke langa 'ae fale ni 'oe 'Otua. ¹⁴ Pea ko e ngaahi ipu koula foki mo e siliva 'oe fale 'oe 'Otua, 'aia na'e to'o 'o 'ave 'e Nepukanesa mei he faletapu 'aia na'e 'i Selūsalema, pea 'omi ki he faletapu 'o Papilone, na'e to'o ia 'e Kolesi ko e tu'i mei he faletapu 'o Papilone, pea na'e tuku ia ki he nima 'oe tokotaha ko hono hingoa ko Sesipasa, 'aia na'a ne fakanofa ko e pule. ¹⁵ 'O ne pehē kiate ia, To'o 'ae ngaahi nāunau ni, pea 'alu, 'o fetuku ia ki he faletapu 'aia 'oku 'i Selūsalema, pea tuku ke langa 'ae fale 'oe 'Otua 'i hono potu. ¹⁶ Pea na'e ha'u ai 'ae Sesipasa ko ia, pea ne 'ai hono tu'unga 'oe fale 'o Sihova 'aia 'oku 'i Selūsalema: pea talu 'ae kuonga ko ia 'o fai mai kuo langa ia, ka 'oku te'eki ai 'osi ia.'

¹⁷ "Pea ko eni, kapau 'oku matalelei ki he tu'i, tuku ke kumi 'i he fale koloa 'oe tu'i, 'aia 'oku 'i Papilone, pe kuo pehē pe, *pe 'ikai*, pe na'e fai ha fono 'o Kolesi ke langa 'ae fale ni 'oe 'Otua 'i Selūsalema, pea ke fekau 'e he tu'i 'aia 'oku lelei hono loto ki ai 'i he me'a ni."

1 Ko e 'ilo 'e Talaiasi 'ae fono 'a Kolesi, pea fai 'e ia 'ae fono fo'ou ke fakavavevave 'ae langa fale. 13 Pea 'i he tokoni 'ae ngaahi fili, mo e fakahinohino 'oe kau palōfita, kuo faka'osi 'ae faletapu. 16 Ko e kātōanga 'oe hūfia 'ae fale. 19 Mo e kātōanga 'oe Lakaatu.

6 PEA na'e toki fai ai 'e Talaiasi ha fono, pea na'e kumi 'i he fale 'oe ngaahi tohi 'aia na'e hili ai 'ae ngaahi koloa 'o Papilone. ² Pea na'e 'ilo 'i 'Akimita, 'i he fale lahi 'aia 'oku 'i he fonua ko Mitia, 'ae takainga *tohi*, pea na'e 'i ai 'ae tohi na'e pehē:

³ "I hono tolu ta'u 'o Kolesi ko e tu'i, na'e fai 'e Kolesi ko e tu'i 'ae fono ki he fale 'oe 'Otua 'i

Selūsalema, Tuku ke langa 'ae fale, ko e potu na'a nau fai ai 'ae ngaahi feilaulau, pea ke 'ai hono ngaahi tu'unga 'o ia ke mālohi: ko hono mā'olunga 'o ia ko e hanga 'e teau ma uofulu, mo hono māukupu 'o ia ko e hanga 'e teau ma uofulu; ⁴ Mo e 'otu 'e tolu 'oe fu'u maka lahi, mo e 'otu 'e taha 'oe 'akau fo'ou; pea ke 'atu hono totongi ki ai mei he fale 'oe tu'i; ⁵ Pea ko e ngaahi ipu koula mo e siliva 'oe fale 'oe 'Otua, 'aia na'e to'o 'o 'ave 'e Nepukanesa mei he faletapu 'aia 'oku 'i Selūsalema, 'o fetuku ki Papolone, ke toe 'atu, pea toe 'ave ki he faletapu 'aia 'oku 'i Selūsalema, ke taki taha ki hono potu, pea tuku ia ki he fale 'oe 'Otua."

⁶ Pea ko eni, "E Tatinei, ko e pule 'i he kauvai 'e taha 'oe vaiatafe, mo Sita-Posinei, mo homou kaume'a ko e kau 'Afasatikai, 'aia 'oku 'itu'a 'i he vaiatafe, ke mou fakamama'o mo e potu ko ia: ⁷ "Tuku ai pe 'ae ngāue 'oe fale ni 'oe 'Otua; tuku 'ae pule 'oe kakai Siu mo e kau mātu'a 'oe kakai Siu ke nau langa 'ae fale ni 'oe 'Otua 'i hono potu. ⁸ Pea koe'uhi 'oku ou fai 'ae fono ni ki he me'a te mou fai ki he kau mātu'a 'oe ngaahi Siu ni 'i he langa 'ae fale ni 'oe 'Otua: ke mou fai leva 'o 'atu 'ae totongi ki he kau tangata ni, mei he ngaahi me'a 'ae tu'i, 'io, 'ae me'a tukuhau 'i he tu'a vaiatafe, 'o fai ai pe, ke 'oua na'a fakatuai 'akinautolu. ⁹ Pea ko ia 'oku nau masiva ai, pe ko e fanga pulu mui, mo e fanga sipitangata, mo e fanga lami, ma'ae ngaahi feilaulau tutu ki he 'Otua 'oe langi, ko e uite, mo e māsima, mo e uaine, mo e lolo, 'o fakatatau ki he tu'utu'uni 'ae kau taula'eiki 'aia 'oku 'i Selūsalema, tuku ke 'atu ia kiate kinautolu 'i he 'aho hokohoko pe, pea 'oua na'a li'aki. ¹⁰ Koe'uhi ke nau 'atu 'ae ngaahi feilaulau namu kakala ki he 'Otua 'oe langi pea hūfia 'ae mo'ui 'ae tu'i, mo hono ngaahi foha. ¹¹ Pea kuo u fai 'ae fono foki, koe'uhi ko ia te ne fakakehe 'ae lea ni, ke to'o 'ae ngaahi 'akau mei hono fale, pea ke fokotu'u ia, pea tuku ke tautau ia ki ai: pea tuku ke ngaohi hono fale 'i he me'a ni, ko e fale vao. ¹² Pea ko e 'Otua 'aia na'e pule ke nofo ki ai hono huafa, ke faka'auha 'e ia 'ae ngaahi tu'i mo e kakai, 'aia te nau 'ai honau nima ke fakakehe, pe ke maumau 'ae fale ni 'oe 'Otua 'aia 'oku 'i Selūsalema. Ko au Talaiasi kuo u fai 'ae fono ni: tuku ke fai ia ke fakato'oto'o."

¹³ ¶ Pea na'e fai vave 'e Tatinei, ko e pule 'i he potu kauvai ni 'oe vaiatafe, mo Sita-Posinei, mo honau kaume'a, 'o fakatatau ki he me'a 'aia na'e fekau 'e Talaiasi ko e tu'i. ¹⁴ Pea na'e langa 'e he kau mātu'a 'oe kakai Siu, pea na'a nau monū'ia, ko e me'a 'i he akonaki 'a Hakeai ko e palōfita mo Sakalia ko e foha 'o Ito. Pea na'a nau langa ia ke 'osi, 'o fakatatau ki he fekau 'ae 'Otua 'o 'Isileli, pea fakatatau ki he fekau 'a Kolesi, mo Talaiasi, mo 'Atakisekisi ko e tu'i 'o Peasia. ¹⁵ Pea na'e faka'osi 'ae fale ni 'i hono tolu 'oe 'aho 'oe māhina ko 'Atali 'i hono ono 'oe ta'u 'oe pule 'a Talaiasi ko e tu'i.

¹⁶ ¶ Pea ko e fānau 'a 'Isileli, ko e kau taula'eiki, mo e kau Livai, pea mo kinautolu na'e toe 'i he fānau 'ae fakapōpula, na'a nau fai hono fakatapui 'oe fale 'oe 'O-

tua 'i he fiefia lahi, ¹⁷ Pea na'e 'atu 'i he fakatapui 'oe fale ni 'oe 'Otua 'ae fanga pulu 'e teau, mo e sipitangata 'e uangeau, mo e fanga lami 'e fāngeau; pea ko e feilaulau 'i he angahala ma'a 'Isileli kotoa pē, ko e kosi tangata 'e hongofulu ma ua, 'o fakatatau ki hono lau 'oe fa'ahinga 'o 'Isileli. ¹⁸ Pea na'a nau fokotu'u 'ae kau taula'eiki 'i honau lakanga, mo e kau Livai 'i honau hoko'anga, 'i he ngāue 'ae 'Otua, 'aia 'oku 'i Selūsalema; 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he tohi 'a Mōsese. ¹⁹ Pea na'e fai 'ae katoanga 'oe Lakaatu 'e he fānau 'ae fakapōpula 'i hono 'aho hongofulu ma fā 'oe māhina. ²⁰ He na'e fakama'a fakataha 'akinautolu 'e he kau taula'eiki mo e kau Livai, na'e ma'a 'akinautolu kotoa pē, mo nau tāmata'e 'ae Lakaatu ma'ae fānau kotoa pē 'oe fakapōpula, pea ma'a honau kāinga ko e kau taula'eiki, pea ma'anautolu. ²¹ Pea ko e fānau 'a 'Isileli, 'aia na'e toe ha'u mei he fakapōpula, pea mo kinautolu kotoa pē na'e vahe 'akinautolu ke kau kiate kinautolu mei he ngaahi 'uli kovi 'oe hiteni 'oe fonua, ke kumi kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, na'a nau kai ai, ²² 'O nau fai 'ae katoanga 'oe mā ta'efakalēvani 'i he 'aho 'e fitu 'i he fiefia lahi: he na'e fakafiefia 'i 'akinautolu 'e Sihova, 'o ne fakatafoki 'ae loto 'oe tu'i 'o 'Asilia kiate kinautolu, ke fakamālohi honau nima 'i he ngāue 'oe fale 'oe 'Otua, ko e 'Otua 'o 'Isileli.

1 'Oku 'alu hake ki Selūsalema 'a Esela. 11 Ko e fekau anga'ofa 'a 'Atakisekisi kia Esela. 27 'Oku fakafeta'i 'e Esela ki he 'Otua 'i he'ene 'ofa.

7 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, 'i he pule 'a 'Atakisekisi ko e tu'i 'o Peasia, ko Esela ko e foha 'o Selaia, ko e foha 'o 'Asalia, ko e foha 'o Hilikia, ² Ko e foha 'o Salumi, ko e foha 'o Satoki, ko e foha 'o 'Ahitupe, ³ Ko e foha 'o 'Amalia, ko e foha 'o 'Asalia, ko e foha 'o Milaioti, ⁴ Ko e foha 'o Selaia, ko e foha 'o Usa, ko e foha 'o Puki, ⁵ Ko e foha 'o 'Apisua, ko e foha 'o Finiasi, ko e foha 'o 'Eliesa, ko e foha 'o 'Elone ko e taula'eiki lahi: ⁶ Ko e Esela ni na'e 'alu hake ia mei Papolone; pea ko e tangata tohi ia na'e poto 'i he fono 'o Mōsese, 'aia na'e foaki kiate ia 'e he tu'i 'aia kotoa pē na'a ne kole, 'o fakatatau ki he kau 'ae nima 'o Sihova ko hono 'Otua kiate ia. ⁷ Pea na'e 'alu hake 'ae ni'ihī 'oe fānau 'a 'Isileli, pea 'oe kau taula'eiki mo e kau Livai, mo e kau hiva, mo e kau le'o matapā, mo e kau Netenimi, ki Selūsalema, 'i hono fitu ta'u 'o 'Atakisekisi ko e tu'i. ⁸ Pea na'e ha'u ia ki Selūsalema 'i hono nima 'oe māhina, 'i hono fitu ta'u 'oe tu'i. ⁹ He na'e kamata 'ene fononga hake, mei Papolone 'i he 'uluaki 'aho 'i hono 'uluaki 'oe māhina, pea 'i hono 'uluaki 'aho 'i hono nima 'oe māhina na'e hoko ia ki Selūsalema, 'o fakatatau, ki he kau lelei 'ae nima 'o hono 'Otua kiate ia. ¹⁰ He na'e 'osi hono teu'i hono loto 'e Esela ke kumi 'i he fono 'a Sihova, pea ke fai ia, pea ke akonaki 'i 'Isileli 'ae ngaahi tu'utu'uni, mo e ngaahi fakamaau.

¹¹ ¶ Pea ko hono hiki eni 'oe tohi na'e 'atu 'e he tu'i ko 'Atakisekisi kia Esela ko e taula'eiki, ko e tangata tohi ia, 'io, ko e tangata tohi 'ae ngaahi lea 'oe ngaahi fekau 'a Sihova, pea mo 'ene ngaahi tu'utu'uni ki 'Isileli.

12 "Ko 'Atakisekisi, ko e tu'i 'oe ngaahi tu'i, kia Esela ko e taula'eiki, ko e tangata tohi 'oe fono 'ae 'Otua 'oe langi, ke 'iate koe 'ae fiemālie lelei,

'i he kuonga ko eni. 13 "Oku ou fai 'ae fono, koe'uhi ko kinautolu 'oe kakai 'o 'Isileli, pea mo 'ene kau- taula'eiki, mo e kau Livai, 'i hoku pule'anga, 'aia 'oku tokanga 'i honau loto lelei ke 'alu hake ki Selūsalema, ke nau 'alu mo koe. 14 Pea ko e me'a 'i he 'alu koe mei he tu'i pea mo 'ene kau fakakaukau 'e toko fitu, ke fehu'i ki Siuta mo Selūsalema, 'o fakatatau ki he fono 'a ho 'Otua 'aia 'oku 'i ho nima; 15 Pea ke fetuku 'ae siliva mo e koula, 'aia kuo 'atu fiemālie pe 'e he tu'i mo 'ene kau fakakaukau ki he 'Otua 'o 'Isileli, 'aia 'oku 'i Selūsalema hono fale nofo'anga. 16 Pea mo e siliva mo e koula kotoa pē 'aia ke ke fa'a 'ilo 'i he potu kotoa pē 'o Papilone, mo e me'a 'atu loto lelei pe 'ae kakai, pea mo e kau taula'eiki, 'oku 'atu loto lelei pe ma'ae fale 'o honau 'Otua 'aia 'oku 'i Selūsalema: 17 "Koe'uhi ke ke fakatau vave 'aki 'ae ngaahi pa'anga ni 'ae fanga pulu, mo e fanga sipi-tangata, mo e fanga lami, mo honau ngaahi feilaulau me'akai, mo e ngaahi feilaulau me'ainu, pea ke 'atu ia ki he funga 'oe feilaulau'anga 'oe fale 'o homou 'Otua 'aia 'oku 'i Selūsalema. 18 Pea ko ia 'e mata lelei kiate koe, mo ho ngaahi kāinga ke fai ki hono toe 'oe siliva mo e koula, mou fai ia 'o fakatatau ki he finangalo 'o homou 'Otua. 19 Ko e ngaahi ipu foki na'e tuku kiate koe ki he ngāue 'oe fale 'o ho 'Otua, ke ke 'atu ia 'i he 'ao 'oe 'Otua 'o Selūsalema. 20 Pea mo ia kotoa pē 'oku 'aonga ki he fale 'o ho 'Otua, 'aia te ke loto ki ai ke foaki, foaki ia mei he fale koloa 'oe tu'i. 21 "Pea ko au, 'io, ko au 'Atakisekisi ko e tu'i, 'oku ou fai 'ae fono ki he kau tauhi koloa kotoa pē 'aia 'oku 'i he potu kitu'a 'i he vaitafe, ke 'ilonga 'aia 'oku fiema'u 'e Esela ko e taula'eiki, ko e tangata tohi 'oe fono 'ae 'Otua 'oe langi, ke fai vave ia kiate ia, 22 'O fai hake ki he taleniti siliva 'e teau, mo e puha fua 'oe uite 'e teau, pea ki he kaloni 'e fitungeau ma nimangofulu 'oe uaine, pea ki he kaloni 'e fitungeau ma nimangofulu 'oe lolo, mo e māsima 'e 'ikai lau ki hono lahi. 23 Ko ia kotoa pē 'oku fekau 'e he 'Otua 'oe langi, tuku ke fai vave ia ma'ae fale 'oe 'Otua 'oe langi he ko e hā ka tu'u ai 'ae houhau ki he pule'anga 'oe tu'i pe ki hono ngaahi foha?

24 Pea 'oku mau fakapapau foki kiate kimoutolu, ko e me'a ki he kau taula'eiki mo e kau Livai, mo e kau hiva, mo e kau le'o matapā, mo e kau Netenimi, pe ko e kau tauhi 'oe fale ni 'oe 'Otua, 'oku 'ikai ngofua ke tala totongi, pe ha tukuhau, pe ha fakafatongia, kiate kinautolu.

25 "Pea ko koe, 'e Esela, 'o hangē ko e poto 'a ho 'Otua, 'oku 'i ho nima, ke ke fakanofu 'ae kau pule, mo e kau fakamaau, 'aia ke nau fakamaau 'ae kakai kotoa pē 'oku 'i he tu'a vaitafe, 'akinautolu 'oku 'ilo lelei 'ae fono 'a ho 'Otua; pea mou ako ia, kiate kinautolu 'oku 'ikai te nau 'ilo ki ai. 26 Pea 'ilonga 'aia 'oku 'ikai fai ki he fono 'o ho 'Otua, mo e fono 'ae tu'i, ke faka-

hoko vave 'ae fakamaau kiate ia, pe ko ha me'a ki he mate, pe ki he kapusi ia, pe ki he fa'ao 'o 'ene ngaahi me'a, pe ki he fakahū ki he fale fakapōpula."

27 ¶ "Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'etau ngaahi tamai, 'aia kuo ne 'ai 'ae me'a pehē ni ki he loto 'oe tu'i, ke fakamatamatalelei ki he fale 'o Sihova 'aia 'oku 'i Selūsalema: 28 Pea kuo ne tuku 'ae anga'ofa kiate au 'i he 'ao 'oe tu'i, mo 'ene kau fakakaukau, pea 'i he 'ao 'oe hou'eiki ongoongo lahi 'ae tu'i. Pea na'e fakamālohi'i au 'i he 'iate au 'ae nima 'o Sihova ko hoku 'Otua, pea ne u tānaki fakataha mei 'Isileli 'ae kau tangata tu'u ki mu'a ke mau 'alu hake mo au."

1 Ko e kau fononga 'a Esela, na'e toe ha'u mei Papilone. 15 Na'a ne fekau kia Ito ki he kau taula'eiki ki he faletapu, 21 'Oku fekau ke 'aukai. 24 Na'a ne tuku 'ae ngaahi koloa ke tauhi 'e he kau taula'eiki. 31 Na'a nau ha'u mei 'Aheva ki Selūsalema. 33 Ko e fakatatau 'ae koloa 'i he faletapu. 36 Ko e 'atu 'ae fekau.

8 PEa ko e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai eni, pea ko e tohi hokohoko eni 'okinautolu na'a mau 'alu hake mo au mei Papilone, 'i he pule 'a 'Atakisekisi ko e tu'i.

2 'I he ngaahi foha 'o Finiasi; ko Kesomi:

'i he ngaahi foha 'o 'Itama, ko Taniela:

'i he ngaahi foha 'o Tevita; ko Hatusi.

3 'I he ngaahi foha 'o Sikania, 'i he ngaahi foha 'o Falosi, ko Sakalia: pea na'e lau mo ia 'i he hokohoko 'oe kau tangata ko e toko teau ma nimangofulu.

4 'I he ngaahi foha 'o Pehati-Moape; ko Ilionei ko e foha 'o Selaia, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko uangeau.

5 'I he ngaahi foha 'o Sikania; ko e foha 'o Saesieli, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko tolungeau.

6 'I he ngaahi foha 'o 'Atini foki; ko Epeti ko e foha 'o Sioatani, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko nimangofulu.

7 Pea 'i he ngaahi foha 'o 'Ilami ko Sisaia ko e tama 'o 'Atalia, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko fitungofulu.

8 Pea 'i he ngaahi foha 'o Sifatia; ko Sepatia ko e foha 'o Mikaeli, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko valungofulu.

9 'I he ngaahi foha 'o Soape: ko 'Opataia ko e foha 'o Sehieli, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko uangeau ma hongofulu ma valu.

10 Pea 'i he ngaahi foha 'o Silomiti ko e foha 'o Sosisia, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko teau ma onongofulu.

11 Pea 'i he ngaahi foha 'o Pepai, ko Sakalia ko e foha 'o Pepai, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko uofulu ma toko valu.

12 Pea 'i he ngaahi foha 'o 'Asikatij; ko Sohanani ko e foha 'o Hakatani, pea na'e 'iate ia 'ae kau tangata 'e toko teau ma hongofulu.

13 Pea 'i he ngaahi foha ki mui 'o 'Atonikami, 'aia ko honau hingoa eni, ko Ilifileti, ko Sieli, mo Simaia, pea

na’e ‘iate kinautolu ‘ae kau tangata ‘e toko tolungofulu.

¹⁴ I he ngaahi foha foki ‘o Pikivai: ko Utei, mo Saputi, pea na’e ‘iate kināua ‘ae kau tangata ‘e toko fitungofulu.

¹⁵ ¶ Pea na’aku fakakātoa fakataha ‘akinautolu ‘i he vaitafe ‘aia ‘oku tafe ki ‘Aheva; pea na’a mau nofo ai ‘i he ngaahi fale fehikitaki ‘i he ‘aho ‘e tolu: pea ne u vakai ‘ae kakai, mo e kau taula’eiki, pea ne u ‘ilo na’e ‘ikai ha ni’ihi ‘i he ngaahi foha ‘o Livai. ¹⁶ Pea ne u fekau ke ha’u ‘a ‘Eliesa, mo Elieli, mo Simaia, pea mo Elinatani, pea mo Salipe, pea mo Elinatani, pea mo Natani, pea mo Sakalia, pea mo Mesulami, ko e kau tangata tu’ukimu’a; pea mo Soialipe, pea mo Elinatani, ko e kau tangata loto poto. ¹⁷ Pea ne u fekau ‘akinautolu ke ‘ave ‘eku fekau kia Ito ko e ‘eiki ‘i he potu ko Kasifia, pea ne u tala kiate kinautolu ‘aia te nau lea ‘aki kia Ito, pea ki hono ngaahi kāinga ko e kakai Netenimi, ‘i he potu ko Kasifia, koe’uhi ke nau ‘omi kiate kimautolu ‘ae kau taula’eiki ki he fale ‘o hotau ‘Otua. ¹⁸ Pea ‘i he kau lelei ‘ae nima ‘o hotau ‘Otua ‘iate kinautolu na’a nau ‘omi ha tangata loto poto ma’amautolu, ‘i he ngaahi foha ‘o Mali, ko e foha ‘o Livai, ko e foha ‘o ‘Isileli; mo Selipea, mo hono ngaahi foha mo hono ngaahi kāinga, ko e toko hongofulu ma valu: ¹⁹ Pea ko Hasapea, pea fakataha mo ia ‘a Sisaia ‘i he ngaahi foha ‘o Melali, ko hono ngaahi kāinga mo honau ngaahi foha, ko e toko uofulu; ²⁰ Pea ‘oe kau Netenimi foki, ‘aia na’e fakanofu ‘e Tevita mo e hou’eiki ki he ngāue ‘oe kau Livai, ko e Netenimi ‘e toko uangeau ma uofulu: na’e lau ‘akinautolu kotoa pē ‘i honau hingoa.

²¹ ¶ Pea ne u fanongonongo ‘ae ‘aukai ‘i ai, ‘i he ve’e vaitafe ko ‘Aheva, koe’uhi ke mau tautea ‘akimautolu ‘i he ‘ao ‘o homau ‘Otua, ke kumi ‘iate ia ‘ae hala totonu kiate kimautolu, pea mo’o ‘emau fānau iiki, pea ki he’emau me’a kotoa pē. ²² He na’aku mā ‘o ‘ikai fa’a kole ki he tu’i ha kautau mo e kau tangata heka hoosi ke tokoni ‘akimautolu telia ‘ae ngaahi fili ‘i he hala: koe’uhi na’a mau lea ki he tu’i, ‘o pehē, Ko e nima ‘o homau ‘Otua ‘oku ‘iate kinautolu kotoa pē ‘oku kumi kiate ia ke nau lelei ai; ka ko ‘ene mālohi mo ‘ene houhau ‘e tu’u kiate kinautolu kotoa pē ‘oku li’aki ia.

²³ Ko ia na’a mau ‘aukai ai pea kole ki homau ‘Otua koe’uhi ko e me’a ni pea na’a ne talia lelei ‘akimautolu.

²⁴ ¶ Pea ne u fili ‘ae toko hongofulu ma toko ua ‘oe kau tu’ukimu’a ‘oe kau taula’eiki, ko Selipea, mo Hasapea, mo hona kāinga ‘e toko hongofulu, ²⁵ Pea na’aku fakatatau ‘ae siliva kiate kinautolu, mo e koula, mo e ngaahi ipu, ‘io, ‘ae me’a foaki ‘oe fale ‘o hotau ‘Otua, ‘aia na’e ‘atu ‘e he tu’i, mo ‘ene kau fakakaukau, pea mo ‘Isileli kotoa pē na’e ‘i ai: ²⁶ ‘Io, na’aku fakatatau ki honau nima ‘ae taleniti siliva ‘e onongeau mo e niman-gofulu, mo e ngaahi ipu siliva ko e taleniti ‘e teau, pea ‘i he koula ko e taleniti ‘e teau; ²⁷ Mo e ipu luoluo koula foki ‘e uofulu, ‘oe talami ‘e taha afe: mo e ipu ‘e ua ‘oe kapa lelei, ‘o tatau mo e koula hono ma’ongo’onga.

²⁸ Pea ne u pehē kiate kinautolu, “‘Oku mā’oni’oni ‘akimautolu kia Sihova; ‘oku mā’oni’oni mo e ngaahi ipu

foki; pea ko e siliva mo e koula ko e me’a ‘atu loto lelei pe ia kia Sihova ko e ‘Otua ‘o ‘etau ngaahi tamai. ²⁹ Ko ia mou le’ohi, mo tauhi ia, kae’oua ke toe fakatatau ia ‘i he ‘ao ‘oe kau taula’eiki lahi mo e kau Livai, mo e kau tu’ukimu’a ‘oe ngaahi mātu’a ‘o ‘Isileli ‘i Selūsalema, ‘i he ngaahi potu fale ‘oe fale ‘o Sihova.” ³⁰ Pea na’e pehē pe ‘ae ma’u ‘e he kau taula’eiki mo e kau Livai hono mamafa ‘oe siliva, mo e koula, mo e ngaahi ipu ke ‘omi ia ki Selūsalema ki he fale ‘o hotau ‘Otua.

³¹ ¶ Pea na’a mau toki hiki mei he vaitafe ‘o ‘Aheva ‘i hono hongofulu ma ua ‘oe ‘aho ‘oe ‘uluaki māhina, ke ‘alu ki Selūsalema: pea na’e ‘iate kimautolu ‘ae nima ‘o homau ‘Otua, pea na’a ne taukapo’i ‘akimautolu mei he nima ‘oe fili, pea mo kinautolu na’e toitoi’i ‘akimautolu ‘i he hala. ³² Pea na’a mau hoko ki Selūsalema, pea nofo ki ai ‘i he ‘aho ‘e tolu.

³³ ¶ Pea ko eni ‘i hono fā ‘oe ‘aho na’e fakatatau ai ‘ae siliva, mo e koula, mo e ngaahi ipu, ‘i he fale ‘o hotau ‘Otua ‘i he nima ‘o Milemoti ko e foha ‘o ‘Ulia ko e taula’eiki: pea na’e ‘iate ia ‘a ‘Eliesa ko e foha ‘o Finiasi; pea na’e ‘iate kināua ‘a Sosapati ko e foha ‘o Sesua, mo Noatia ko e foha ‘o Pinui, ko e kau Livai; ³⁴ Na’e lau ‘ae mamafa ‘oe me’a taki taha kotoa pē: pea na’e tohi hono mamafa kotoa pē ‘i he ‘aho ko ia. ³⁵ Pea ko e ngaahi fānau foki ‘akinautolu na’e fetuku ke pōpula, ‘aia kuo ha’u mei he’enua nofo pōpula, na’a nau ‘atu ‘ae ngaahi feilaulau tutu ki he ‘Otua ‘o ‘Isileli, ko e fanga pulu ‘e hongofulu ma ua ma’a ‘Isileli kotoa pē, mo e sipitangata ‘e hivangofulu ma ono, ko e fanga lami ‘e fitungofulu ma fitu, ko e fanga kosi tangata ‘e hongofulu ma ua ko e feilaulau koe’uhi ko e angahala: ko e me’a ni kotoa pē ko e feilaulau tutu kia Sihova.

³⁶ ¶ Pea na’a nau ‘atu ‘ae ngaahi fekau ‘ae tu’i ki he kau talafekau ‘ae tu’i mo e kau pule fonua ‘i he kauvai ni ‘oe vaitafe: pea na’a nau tokoni ki he kakai, mo e fale ‘oe ‘Otua.

1 Ko e tangi ‘e Esela ‘i he fakakāinga ‘ae kakai mo e ngaahi muli. 5 Na’e lotu ia ki he ‘Otua mo vete ‘ae ngaahi angahala.

9 PEA ‘i he fai ‘o ‘osi ‘ae ngaahi me’a ni, na’e ha’u ai ‘ae ngaahi hou’eiki kiate au, ‘o pehē, ‘Oku te’eki vahevahe ‘akinautolu ‘e he kakai ‘o ‘Isileli, mo e kau taula’eiki, mo e kau Livai, mei he kakai ‘oe ngaahi fonua, ‘i he fai ‘o fakatatau ki he’enua ngaahi angakovi, ‘io, ‘oe kakai Kēnani, mo e kakai Heti, mo e kakai Pelesi, mo e kakai Sepusi, mo e kakai ‘Amoni, mo e kakai ‘Amoli. ² He kuo nau ‘omi honau ngaahi ‘ofefine mo’o-nautolu, pea mo honau ngaahi foha: ko ia kuo fakafehako’aki ‘akinautolu ‘e he hako mā’oni’oni mo e kakai ‘oe ngaahi fonua ko ia: ‘io, kuo kau lahi ‘ae nima ‘oe hou’eiki mo e ngaahi pule ‘i he me’a hala ni. ³ Pea ‘i he’eku fanongo ki he me’a ni, na’aku hae hoku kofu mo hoku pulupulu, peau fusi hoku ngaahi fulufulu ‘i ‘ulu mei hoku ‘ulu, pea mo ‘eku kava, peau nofo ki lalo ‘o tāfu’ua. ⁴ Pea na’e kātoa kiate au ‘akinautolu taki taha kotoa pē na’e tetetete ki he ngaahi folofola ‘ae ‘Otua ‘o ‘Isileli, ko e me’a ‘i he talangata’a ‘okinautolu na’e fe-

tuku fakapōpula: peau nofo tāfu'ua pe 'o a'u ki he feilaulau fakaefiafi.

⁵ ¶ Pea 'i he feilaulau fakaefiafi ne u tu'u hake mei he'eku māfasia; peau hae hoku kofu mo hoku pulupu-lu, peau tū'ulutui 'i hoku tui, peau mafao atu hoku nima kia Sihova ko hoku 'Otua, ⁶ Pea na'aku pehē, "E hoku 'Otua, 'oku ou mā pea kula hoku mata ke hiki hake hoku mata kiate koe, 'e hoku 'Otua: he kuo tupu 'o lahi hake 'emau ngaahi hia 'i 'olunga ki homau 'ulu, pea ko 'emau fai hala kuo tupu hake ki he ngaahi langi. ⁷ Talu mei he ngaahi 'aho 'o 'emau ngaahi tamai kuo mau mo'ua 'i he hala lahi 'o a'u ki he 'aho ni; pea ko e me'a 'i he'emau ngaahi hia, na'e tukuange ai 'akimautolu, mo homau ngaahi tu'i, mo homau ngaahi taula'eiki, ki he nima 'oe ngaahi tu'i 'oe ngaahi fonua, ki he heletā, pea ki he pōpula, pea ki he maumau, pea ki he puputu'u 'oe mata, 'o hangē 'i he 'aho ni. ⁸ Pea ko eni kuo fakahā 'ae 'ofa kiate kimautolu 'i he kuonga si'i meia Sihova ko homau 'Otua, ke tuku kiate kimautolu ha toenga *kakai*, ke hoa, pea ke tuku kiate kimautolu 'ae fa'o 'i hono potu mā'oni'oni, koe'uhi ke fakamaama homau mata 'e homau 'Otua, pea foaki kiate kimautolu 'ae fakaakeake si'i 'i homau nofo pōpula. ⁹ He ko e kau tangata hopoate 'akimautolu; ka na'e 'ikai li'aki 'akimautolu 'e homau 'Otua 'i he'emau nofo pōpula, ka kuo fakahoko 'ae 'ofa kiate kimautolu 'i he 'ao 'oe ngaahi tu'i 'o Peasia, ke tuku kiate kimautolu 'ae fakaakeake, ke fokotu'u 'ae fale 'o homau 'Otua, pea ke fakafo'ou hono ngaahi potu maumau pea ke foaki kiate kimautolu 'ae ā maka 'i Siuta pea 'i Selūsalema. ¹⁰ Pea ko eni, 'E homau 'Otua, ko e hā te mau lea 'aki hili 'ae me'a ni kotoa pē? He kuo mau li'aki ho'o ngaahi fekau, ¹¹ 'Aia na'a ke fekau 'i ho'o kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, 'o pehē, Ko e fonua 'oku mou 'alu ke ma'u, ko e fonua ta'ema'a ia 'i he ngaahi anga'uli 'oe kakai 'oe ngaahi fonua, mo 'enau ngaahi angakovi, 'aia kuo nau fakafonu 'aki ia mei hono potu 'e taha ki hono potu 'e taha 'i he'enau anga ta'ema'a; ¹² Pea ko eni, 'oua na'a mou foaki homou ngaahi 'ofefine ki honau ngaahi foha, pea 'oua na'a mou to'o honau ngaahi 'ofefine mo homou ngaahi foha, pea 'oua na'a mou kumi ki he'enau melino pe ki he'enau koloa 'o ta'engata: koe'uhi ke mou mālohi, pea kai 'ae lelei 'oe fonua, pea tuku ia ko e 'api tofi'a ki ho'omou fānau ke ta'engata. ¹³ Pea hili 'ae me'a kotoa pē kuo tō kiate kimautolu 'i he'emau ngaahi ngāue kovi, pea 'i he'emau hala lahi, he ko koe ko homau 'Otua kuo si'i hifo hao tautea 'akimautolu kae lahi 'emau ngaahi hia, pea kuo ke tuku kiate kimautolu 'ae ngaahi fakamo'ui pehē ni; ¹⁴ He te mau toe li'aki ho'o ngaahi fekau, pea hoko 'o fakataha 'akimautolu mo e kakai 'oe ngaahi angakovi ni? Pea 'ikai te ke houhau ai kiate kimautolu ke 'oua ke faka'auha 'akimautolu, pea 'e 'ikai ha ni'ihī 'e toe, pe ha me'a ke hao ai? ¹⁵ 'E Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'oku ke mā'oni'oni koe: he 'oku mau kei nofo hao pe, 'o hangē ko e 'aho ni: vakai, 'oku mau 'i ho 'ao 'i he'emau ngaahi angahala: he 'oku 'ikai te mau fa'a tu'u 'i ho 'ao koe'uhi ko e me'a ni."

1 'Oku tokoni 'a Eselā 'e Sikania, ke fakatonutonu 'ae ngaahi fakama'u 'unoho hala. 6 'Oku tangi 'a Eselā pea fakataha 'ae kakai, 9 'Oku tokanga 'ae kakai ki he akonaki 'a Eselā 'onau fakatomala, pea nau fakahā te nau fai fo'ou. 15 Ko 'enau tokanga ke fai ia. 18 Ko e hingoa 'okinautolu na'e fakama'u mo e ngaahi 'unoho kehe.

10 PEA 'i he hili 'ae lotu 'a Eselā, pea hili 'ene vete, 'o tangi mo fakatōmape'e ia 'i he mata fale 'oe 'Otua, na'e ha'u kiate ia mei 'Isileli 'ae fu'u kakai tokolahi 'oe kau tangata mo e kau fefine mo e fānau: he na'e tangi mamahi 'aupito 'ae kakai. ² Pea ko Sikania ko e foha 'o Sehieli, ko e tokotaha 'i he ngaahi foha 'o 'Ilami, na'e lea ia 'o ne pehē kia Eselā, "Kuo mau fai hala ki hotau 'Otua, pea kuo mau ma'u 'ae ngaahi 'unoho kehe 'i he kakai 'oe fonua: ka ko eni 'oku ai 'ae 'amana-ki lelei 'i 'Isileli 'oku kau ki he me'a ni. ³ Pea ko eni ke tau fai 'ae fuakava ki hotau 'Otua ke mau tukuange 'ae ngaahi 'unoho kehe kotoa pē, mo kinautolu kuo fānau 'iate kinautolu, 'o fakatata ki he fakakaukau 'a hoku 'eiki, mo kinautolu 'oku tetetete ki he fekau 'a hotau 'Otua; pea tuku ke fai ia 'o fakatata mo e fono. ⁴ Tu'u hake: he 'oku kau 'ae me'a ni kiate koe: pea ke loto mālohi, pea fai ia." ⁵ Pea na'e tu'u ai 'a Eselā, pea fakafuakava 'e ia 'ae kau taula'eiki lahi, mo e kau Livai, mo 'Isileli kotoa pē koe'uhi ke nau fai 'o fakatata ki he lea ni. Pea na'a nau fuakava.

⁶ ¶ Pea na'e tu'u hake 'a Eselā mei he mata fale 'oe 'Otua, pea ne 'alu ki he fale 'o Sohanani ko e foha 'o Il-iasipi: pea 'i he'ene hoko ki ai, na'e 'ikai te ne kai ha mā, pe inu ha vai: he na'e tangi pe ia ko e me'a 'i he angahala 'anautolu 'aia na'e fetuku 'o 'ave pōpula. ⁷ Pea na'a nau fanongonongo 'ae fono 'i Siuta kotoa pē mo Selūsalema ki he fānau kotoa pē 'oe fakapōpula, koe'uhi ke nau fakataha 'akinautolu 'i Selūsalema. ⁸ Pea 'ilonga 'aia 'e 'ikai ha'u 'i he 'aho 'e tolu, 'o fakatata mo e fakakaukau 'ae hou'eiki mo e kau mā-tu'a, 'e fa'oa 'ene me'a kotoa pē, pea 'e vahe'i ia mei he fakataha 'okinautolu na'e fetuku ki he mama'o.

⁹ ¶ Pea na'e toki fakakātoa fakataha 'akinautolu ki Selūsalema 'ae kau tangata kotoa pē 'o Siuta mo Penisimani, 'i he 'aho 'e tolu. Ko hono hiva ia 'oe māhi-na, 'i hono 'aho 'e uofulu 'oe māhina; pea na'e nofo 'ae kakai kotoa pē 'i he hala lahi 'oe fale 'oe 'Otua, pea tetetete koe'uhi ko e me'a ni, pea koe'uhi ko e 'uha lahi. ¹⁰ Pea na'e tu'u hake 'a Eselā ko e taula'eiki, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Kuo mau fai talangata'a; pea kuo mau ma'u 'ae ngaahi 'unoho kehe, ke fakalahi ki he hala 'a 'Isileli. ¹¹ Pea ko eni mou fai 'ae vete kia Sihova ko e 'Otua 'o ho'omou ngaahi tamai, pea *mou* fai ki hono finangalo: pea fakamavae 'akimoutolu mei he kakai 'oe fonua, pea mei homou ngaahi 'unoho kehe." ¹² Pea na'e lea ai 'ae kakai kotoa pē na'e fakataha 'o pehē 'aki 'ae le'o lahi, "Hangē ko ia kuo ke tala, 'oku totonu ke mau fai. ¹³ Ka 'oku tokolahi 'ae kakai, pea ko e 'aho eni 'oe 'uha lahi, pea 'oku 'ikai te mau fa'a fai ke tu'u 'i tua'a, pea 'oku 'ikai ko e ngāue eni ki he 'aho pe taha pe ua: he 'oku mau tokolahi kuo fai hala 'i he me'a

ni. ¹⁴ Pea ko eni ke tu’u hake homau kau pule ‘oe fakataha kotoa pē, pea ke ha’u ‘akinautolu kotoa pē, ‘aia kuo nau ma’u ‘ae ngaahi ‘unoho kehe, ‘i hotau ngaahi kolo, ‘i he ngaahi ‘aho ‘e kotofa, pea ke ha’u mo kinautolu ‘ae kau mātu’a ‘oe kolo kotoa pē, mo e kau fakamaau ‘i ai, koe’uhi ke fakafoki ‘ae houhau lahi ‘o hotau ‘Otua ‘i he me’a ni meiate kimaautolu.”

¹⁵ ¶ Ko Sonatani pe ko e foha ‘o ‘Asaeli mo Sehasia ko e foha ‘o Tikiva na’e fakakau ‘akinaua ‘i he me’a ni: pea na’e tokoni ‘akinaua ‘e Mesulami, mo Sapitei ko e Livai.

¹⁶ Pea na’e fai pehē pe ‘e he fānau ‘ae kau pōpula. Pea na’e nofo hifo ‘a Esele ko e taula’eiki, mo e ni’ihi ‘oe kau tu’ukimu’a ‘i he kau mātu’a, ‘o fakatatau ki he fale ‘o ‘enau ngaahi tamai, pea na’e vahevahe ‘akinautolu kotoa pē ‘i honau hingoa, ‘i he ‘uluaki ‘aho ‘i hono hongofulu ‘oe māhina ke fakamaau ‘i ‘ae me’a ni.

¹⁷ Pea na’a nau fai ‘o ‘osi ‘i he ‘uluaki ‘aho ‘oe ‘uluaki māhina ki he kau tangata kotoa pē na’a nau ma’u ‘ae ‘unoho kehe.

¹⁸ ¶ Pea na’e ‘ilo ‘i he ngaahi foha ‘oe kau taula’eiki, ‘ae ni’ihi na’e ma’u ‘ae ngaahi ‘unoho kehe: koe’uhi, ‘i he ngaahi foha ‘o Sesua ko e foha ‘o Sosataki, mo hono ngaahi kāinga; ko Māseia, mo ‘Eliesa, mo Salipe, mo Ketalia.

¹⁹ Pea na’a nau foaki honau nima ke nau tukuange honau ngaahi ‘unoho; pea ‘i he ‘enau halaia, na’a nau ‘atu ‘ae sipitangata mei he fanga sipi ‘i he ‘enau angahala.

²⁰ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Imeli ko Hanani, mo Sepatia.

²¹ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Halimi; ko Māseia, mo ‘I-laisiā, mo Simaia, mo Sehieli, mo ‘Usia.

²² Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Pasuli; Ilionei, mo Māseia, mo ‘Isime’eli, mo Netanili, mo Sosapati, mo Elasa.

²³ Pea ‘i he kau Livai foki: ko Sosapati, mo Simi, mo Kelaia, (‘aia ko Kilita), ko Pitaia, mo Siuta, mo ‘Eliesa.

²⁴ ‘I he kau hiva foki ko Iliasipi: pea ‘i he kau le’o matapā ko Salumi, mo Telemi, mo Uli.

²⁵ Pea koe’uhi ko ‘Isileli: ‘i he ngaahi foha ‘o Palosi; ko Limaia, mo Sesia, mo Malikia, mo Miamini, mo ‘Eliesa, mo Malikisa mo Penaia.

²⁶ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o ‘Ilami; ko Matania, mo Sakalia, mo Sehieli, mo ‘Apiti, mo Selimoti, mo Elia.

²⁷ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Satu; Ilionei, mo Iliasipi, mo Matania, mo Selimoti, mo Sapati, mo ‘Asisa.

²⁸ ‘I he ngaahi foha foki ‘o Pepai; ko Sihohanani, mo Hanania, mo Sapei, mo ‘Atilai.

²⁹ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Pani; ko Mesulami, mo Maluki, mo ‘Ataia, mo Sasupi, mo Siali, mo Lemoti.

³⁰ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Pehati-Moape; ko ‘Atina, mo Kilali, mo Penaia, mo Māseia, mo Matania, mo Pesalili, mo Pinui, mo Manase.

³¹ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Halimi; ko ‘Eliesa, mo Isisa, mo Malikia, mo Simaia, mo Simione,

³² Mo Penisimani, mo Maluki, mo Simalia.

³³ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Hasumi; ko Matinei, mo Matata, mo Sapati, mo Ilifileti, mo Silemai, mo Manase, mo Simi.

³⁴ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Pani; ko Mahetai, mo ‘Amilami mo Ueli. ³⁵ Mo Penaia, mo Petia, mo Kilu, ³⁶ Mo Vania, mo Milemoti, mo Iliasipi, ³⁷ Mo Matania, mo Matinei, mo Saesai, ³⁸ Mo Pani, mo Pinui, mo Simi, ³⁹ Mo Selemia, mo Natani, mo ‘Ataia, ⁴⁰ Mo Makanatipei, mo Sasei, mo Salei, ⁴¹ Mo ‘Asalili, mo Selemia, mo Simalia, ⁴² Mo Salumi, mo ‘Amalia, mo Sosefa.

⁴³ Pea ‘i he ngaahi foha ‘o Nipo; ko Sieli, mo Matitia, mo Sapati, mo Sipina, mo Satavi, mo Soeli, mo Penaia.

⁴⁴ Ko kinautolu ni kotoa pē na’e ‘iate kinautolu ‘ae ngaahi ‘unoho kehe: pea na’e ‘i ai ‘ae ‘unoho ni’ihi na’e ma’u ‘ae fānau.

Vahe

Nehemaia

'A

Vahe

1 Na'e hoko 'o 'ilo 'e Nehemaia 'ia Hanani, hono tu'utāmaki 'o Selūsalema, pea tangi mo 'aukai, mo lotu ia. 5 Ko 'ene lotu.

1 KO E ngaahi lea 'a Nehemaia ko e foha 'o Hakalia. Pea 'i he māhina ko Kisilu, 'i hono uofulu 'oe ta'u, 'i he'eku 'i Susani ko e fale 'oe tu'i, na'e hoko 'o pehē, ² Na'e ha'u 'a Hanani, ko hoku kāinga 'e taha, 'aia mo e kau tangata 'o Siuta; pea na'aku fehu'i kiate kinautolu ki he kau Siu na'e hoko 'o hao, 'aia na'e toe 'i he fakapōpula, pea ki Selūsalema. ³ Pea na'a nau pehē kiate au, ko kinautolu na'e tuku 'i he fonua 'o 'ikai fakapōpula'i 'oku tu'utāmaki lahi pea ongokovi lahi: pea kuo holoki hifo foki 'ae 'ā maka 'o Selūsalema, pea kuo tutu hono ngaahi matapā 'aki 'ae afi.

⁴ ¶ Pea 'i he'eku fanongo ki he ngaahi lea ni, na'aku nofo hifo 'o tangi, pea fai fakamamahi 'i he 'aho ni'ihi, pea u 'aukai, mo lotu ki he 'Otua 'oe langi, ⁵ 'o pehē, "Oku ou kole kiate koe 'e Sihova ko e 'Otua 'oe langi, ko e 'Otua lahi mo fakamanavahē, 'oku ke tauhi 'ae fuakava mo e anga'ofa ma'anautolu 'oku 'ofa kiate ia pea tokanga 'o fai ki he'ene ngaahi fekau; ⁶ Ko eni ke tokanga 'a ho telinga, pea 'a ho fofonga, koe'uhi ke ke fanongo ki he lotu 'a ho'o tamaio'eiki, 'aia 'oku ou lotu ai 'i he 'ao ni, 'i he 'aho mo e pō, koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli, 'aia kuo mau fai 'o angatu'u kiate koe; ko au mo e fale 'o 'eku tamai kuo mau fai angahala. ⁷ Kuo mau fai kovi lahi kiate koe, pea na'e 'ikai te mau tauhi 'a ho'o ngaahi fekau, pe ko ho'o ngaahi tu'utu'uni, mo ho'o ngaahi fakamaau, 'aia na'a ke fekau 'i ho'o tamaio'eiki ko Mōsese. ⁸ 'Oku ou kole kiate koe, ke manatu ki he folofola na'a ke fekau ki ho'o tamaio'eiki ko Mōsese, 'o pehē, 'Kapau 'oku mou fai hala, te u fakamovetevete 'akimoutolu ki he ngaahi pule'anga: ⁹ Pea kapau te mou tafoki kiate au, pea tauhi 'eku ngaahi fekau, pea fai ki ai; ka ne ai homou ni'ihi na'e kapusi kitua'ā ki he ngata'anga mama'o 'oe langi, ka te u tānaki 'akinautolu mei ai, pea te u 'omi 'akinautolu ki he potu 'aia kuo u fili ke tuku 'i ai hoku hingoa.' ¹⁰ Pea ko ho'o kau tamaio'eiki eni, mo ho kakai, 'aia na'a ke huhu'i 'i ho mālohi lahi, pea 'i ho nima mālohi. ¹¹ 'E Sihova, 'oku ou kole ni kiate koe, ke tokanga 'e ho fofonga ki he lotu 'a ho'o tamaio'eiki, pea ki he lotu 'a ho'o kau tamaio'eiki, 'aia 'oku holi ke manavahē ki ho huafa: 'oku ou kole kiate koe, ke ke tāpuaki 'a ho'o tamaio'eiki he 'aho ni, pea ke tuku ke ma'u 'e ia 'ae anga'ofa 'i he 'ao 'oe tangata ni." He ko e fua ipu au 'oe tu'i.

1 Na'e ongo'i 'e 'Atakisekisi hono 'uhinga 'oe matatangi 'o Nehemaia, pea fekau ia ki Selūsalema mo e ngaahi tohi fekau. 9 Na'e hoko atu 'a Nehemaia ki Selūsalema ka na'e loto kovi ai 'ae ngaahi fili. 12 Na'a ne vakai fakafufū pe hono ngaahi potu maumau 'oe 'ā maka. 17 Ko 'ene fakaloto'i 'ae kau Siu ke langa'i 'ae 'ā kae nofo pe 'ae ngaahi fili.

2 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he māhina ko Nisani, 'i hono uofulu ta'u 'o 'Atakisekisi ko e tu'i, na'e 'i hoku 'ao 'ae uaine: pea na'aku to'o hake 'ae uaine 'o 'atu ia ki he tu'i. Pea ko eni na'e te'eki ai te u matapeko 'i hono 'ao. ² Ko ia na'e pehē ai 'e he tu'i kiate au, "Ko e hā 'oku matapeko ai ho mata, ka 'oku 'ikai te ke maha-ki?" 'Oku 'ikai ko e me'a kehe ia ka ko e mamahi 'i lotu. Pea ne u manavahē lahi ai. ³ Pea na'aku pehē ki he tu'i, "Tuku ke mo'ui 'ae tu'i 'o ta'engata: 'e 'ikai te u mata tangi nai ko e hā, lolotonga kuo tuku li'aki pe 'ae kolo, ko e potu 'oe ngaahi tanu'anga 'o 'eku ngaahi tamai, pea ko hono ngaahi matapā kuo tutu'aki 'ae afi?" ⁴ Pea pehē ai 'e he tu'i kiate au, "Ko e hā ia 'oku ke kole? Ko ia na'aku lotu ai ki he 'Otua 'oe langi." ⁵ Pea ne u pehē ki he tu'i, "Kapau 'oku lelei ki he tu'i, pea kapau kuo 'ilo 'e ho'o tamaio'eiki 'ae 'ofa 'i ho 'ao, ke ke fekau au ki Siuta, ki he kolo 'oe ngaahi tanu'anga 'o 'eku ngaahi tamai, koe'uhi ke u langa hake ia." ⁶ Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate au, (pea na'e nofo ofi kiate ia 'ae tu'i fefine foki,) "Ko e hā hono fuoloa 'o ho fononga? Pea te ke toe ha'u 'afē? Pea na'e lelei ki he tu'i ke ne fekau'i au; pea ne u kotofa kiate ia 'ae kuonga." ⁷ Pea ne u pehē foki ki he tu'i, "Kapau 'oku lelei ki he tu'i, tuku ke 'omi kiate au 'ae ngaahi tohi ki he ngaahi pule 'i he potu kauvai 'e taha 'oe vaitafe, koe'uhi ke nau moimoi'i au 'o a'u ki he'eku hoko atu ki Siuta; ⁸ Mo e tohi 'e taha kia 'Asafi ko e tauhi 'oe vao 'akau 'oe tu'i koe'uhi ke ne foa-ki kiate au 'ae ngaahi 'akau ke ngaohi 'aki 'ae 'akau lalava ki he ngaahi matapā 'oe fale 'aia 'oku kau ki he faletapu, pea ma'ae 'ā maka 'oe kolo, pea ma'ae fale 'aia te u hū ki ai." Pea na'e tuku mai 'e he tu'i kiate au, 'o hangē ko e 'iate au 'ae nima lelei 'o hoku 'Otua.

⁹ ¶ Pea ne u toki hoko atu ki he kau pule 'i he tu'a vaitafe, pea u tuku kiate kinautolu 'ae ngaahi tohi 'oe tu'i. Pea na'e fekau 'e he tu'i ke 'alu mo au 'ae ngaahi 'eiki 'oe tau mo e kau tangata heka hoosi. ¹⁰ Pea 'i he fanongo ki ai 'e Sanipalate ko e tangata Holoni, mo Topaia ko e tamaio'eiki, ko e tangata 'Amoni, na'e

mamahi lahi 'akinaua, koe'uhi 'i he ha'u 'ae tangata ke kumi ke lelei ai 'ae fānau 'a 'Isileli. ¹¹ Ko ia, ne u hoko ki Selūsalema, pea ne u 'i ai 'i he 'aho 'e tolu.

¹² ¶ Pea ne u tu'u hake 'i he po'uli, mo e kau tangata tokosi'i na'e 'iate au; pea na'e 'ikai teu tala ki ha tokotaha 'aia na'e tuku 'e hoku 'Otua ki hoku loto ke fai 'i Selūsalema: pea na'e 'ikai ha manu 'iate au ka ko ia na'aku heka ai. ¹³ Pea ne u 'alu kitua'ā 'i he po'uli 'i he matapā 'oe tele'a, 'o hangatonu mo e vaikeli ko e talākoni, pea ki he matapā fokotu'unga veve, pea u vakai ki he ngaahi 'ā maka 'o Selūsalema, 'aia na'e holoki hifo, mo e ngaahi matapā 'aia na'e faka'auha 'a-ki 'ae afi. ¹⁴ Pea na'aku 'alu ai pe ki he matapā 'oe matavai, pea ki he anovai 'oe tu'i: pea na'e 'ikai ha potu ke 'alu ai 'ae manu na'aku heka ai. ¹⁵ Pea na'aku 'alu hake ai 'i he po'uli 'o ofi ki he vaitafe, 'o vakai ki he 'ā maka, pea u tafoki ki mui, pea hū 'i he matapā 'oe tele'a, pea toe foki atu ai. ¹⁶ Pea na'e 'ikai 'ilo 'e he kau pule pe na'aku 'alu ki fē, pe ko ia na'aku fai; pea na'e te'eki teu tala ia ki he kakai Siu, pe ki he kau taula'eiki, pe ki he hou'eiki, pe ki he kau pule, pe ki he toenga kakai na'e fai 'ae ngāue.

¹⁷ ¶ Pea ne u pehē ai kiate kinautolu, "Oku mou mamata ki he mamahi 'oku tau mo'ua ai, koe'uhi kuo tutu li'aki pe 'a Selūsalema, pea kuo tuku hono ngaahi matapā 'aki 'ae afi: ha'u, ketau langa hake 'ae 'ā maka 'o Selūsalema, koe'uhi ke 'oua na'a tau kei hoko ko e luma'anga." ¹⁸ Pea ne u toki tala kiate kinautolu 'ae nima 'o hoku 'Otua 'aia na'e hili lelei kiate au; pea mo e ngaahi lea 'ae tu'i foki 'aia na'a ne lea kiate au. Pea na'a nau pehē, "Ke tau tu'u hake pea langa." Ko ia na'a nau fakamālohi'i honau nima ki he ngāue lelei ni. ¹⁹ Ka 'i he fanongo ki ai 'e Sanipalate ko e tangata Holoni, mo Topaia ko e tamaio'eiki, ko e tangata 'Amoni, mo Kesemi ko e tangata 'Alepea, na'a nau kata manuki'i 'akimautolu, pea luma'i 'akimautolu, 'o pehē, "Ko e hā 'ae me'a ni 'oku mou fai? 'Oku mou loto ke angatu'u ki he tu'i?" ²⁰ Pea na'aku talia 'akinautolu, pea u pehē kiate kinautolu, "Ko e 'Otua 'oe langi, te ne fakamonū'ia 'akimautolu; ko ia ko kima'utolu ko 'ene kau tamaio'eiki te mau tu'u hake 'o langa: ka 'oku 'ikai ha tofi'a, pe ha potu, pe ha faka'ilonga 'i Selūsalema ma'amoutolu."

1 Ko e hingoa mo hono 'alunga 'okitautolu na'e langa'i 'ae 'ā maka.

3 PEA na'e tu'u hake 'a Iliasipi ko e taula'eiki lahi mo hono ngaahi kāinga ko e kau taula'eiki, 'onau langa'i 'ae matapā sipi; na'a nau fakatapui ia, pea fokotu'u hono ngaahi matapā 'o ia; 'io, 'o a'u ki he fale mā'olunga 'o Mea na'a nau fakatapui ia, 'o a'u ki he fale mā'olunga 'o Hananili. ² Pea na'e hoko mo ia 'ae langa na'e fai 'e he kau tangata 'o Seliko. Pea hoko mo kinautolu 'ae langa na'e fai 'e Sakua ko e foha 'o Imili. ³ Ka na'e langa'i 'ae matapā ika 'e he ngaahi foha 'o Hasina, 'aia na'a ne fakatoka 'a hono ngaahi fu'u 'akau lalava, pea fokotu'u hake 'a hono ngaahi matapā, mo hono ngaahi loka mo hono ngaahi 'akau fakama'u. ⁴ Pea na'e hoko mo kinautolu 'i he fai 'ae fakafo'ou 'a Milemoti ko e foha 'o Ulisa, ko e foha 'o Kose. Pea na'e

hoko mo kinautolu 'i he fai 'oe fakafo'ou 'a Mesulami, ko e foha 'o Pelakia, ko e foha 'o Misesapeli. Pea hoko mo ia 'i he fai 'oe fakafo'ou 'a Satoki ko e foha 'o Pa'ana. ⁵ Pea na'e hoko mo kinautolu 'ae kakai Tikoa 'i he fai 'ae langa; ka ko honau ngaahi hou'eiki na'e 'ikai te nau 'ai honau kia ki he ngāue 'a honau 'Otua. ⁶ Pea ko e motu'a matapā na'e langa'i ia 'e Sihoiata ko e foha 'o Pasea, mo Mesulami ko e foha 'o Pesotia: na'a nau fakatoka hono ngaahi 'akau 'o ia, pea fokotu'u hake hono ngaahi matapā, mo hono ngaahi loka, mo hono ngaahi 'akau fakama'u. ⁷ Pea na'e hoko mo kinautolu 'i he fai 'ae langa 'a Milatia ko e tangata Kipione, mo Satoni ko e tangata Melonoti, ko e kau tangata 'o Kipione pea mo Misipa, 'o a'u ki he nofo'anga 'oe pule 'i he potu mai ni 'i he vaitafe. ⁸ Pea hoko mo ia na'e langa 'e 'Usili ko e foha 'o Haliheia ko e tufunga koula, mo Hanania ko e foha 'oe fuavai, pea na'a nau teuteu 'ae 'ā 'o Selūsalema 'o a'u ki he 'ā maka laulahi. ⁹ Pea hoko mo kinautolu na'e langa'i 'e Lifaia ko e foha 'o Hua, ko e pule 'o hono vaeua kolo 'e taha 'o Selūsalema. ¹⁰ Pea hoko mo kinautolu na'e langa'i 'e Sitaia ko e foha 'o Halumafi, 'io, 'o hangatonu atu ki hono fale. Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Hatusi ko e foha 'o Hasapinia.

¹¹ Na'e langa'i 'e Malikisa ko e foha 'o Halimi, mo Hasiipi ko e foha 'o Pehati-Moape, hono potu 'e taha, mo e fale mā'olunga 'oe ngaahi fale tutu'anga me'a. ¹² Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Salumi, ko e foha 'o Haloesi, ko e pule 'o hono vaeua'anga mālie 'o Selūsalema, 'aia mo hono ngaahi 'ofefine. ¹³ Ko e matapā 'oe tele'a na'e langa'i ia 'e Hanuni, mo e kakai 'o Sanoa; na'a nau langa'i ia, pea fokotu'u hono ngaahi matapā, mo hono ngaahi loka 'o ia, mo hono ngaahi 'akau fakama'u, mo e hanga 'e ua afe 'oe 'ā maka 'o a'u ki he matapā 'oe veve. ¹⁴ Ka ko e matapā veve, na'e langa'i ia 'e Malikia ko e foha 'o Lekapi, ko e pule ia 'oe potu 'e taha 'o Pette-Hakelimi; na'a ne langa'i ia, pea fokotu'u hake hono ngaahi matapā, mo hono ngaahi loka, mo hono ngaahi 'akau fakama'u. ¹⁵ Ka ko e matapā 'oe matavai na'e langa'i ia 'e Saluni ko e foha 'o Kolihoosi, ko e pule 'ae potu 'e taha 'o Misipa; na'a ne langa'i ia, pea malu'i ia, pea ne fokotu'u hake hono ngaahi matapā, mo hono ngaahi loka, mo hono ngaahi 'akau fakama'u, mo e 'ā maka 'oe anovai 'o Siloa 'o ofi ki he ngoue 'oe tu'i, pea hoko ki he hala tu'unga na'e 'alu hifo mei he kolo 'a Tevita. ¹⁶ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Nehemaia ko e foha 'o 'Asipuki, ko e pule 'o hono vaeua'anga 'e taha 'o Petesua, 'o hoko atu ki he potu na'e hangatonu atu ki he anovai na'e ngaahi, pea ki he fale 'oe mālohi. ¹⁷ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e he kau Livai, ko Lihumi, ko e foha 'o Pani. Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Hasapea, ko e pule ia 'i hono vaeua'anga 'e taha 'o Kiila, 'i hono potu 'o'ona. ¹⁸ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e honau kāinga, ko Pavai ko e foha 'o Henatati, ko e pule 'oe vaeua'anga 'e taha 'o Kiila. ¹⁹ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Esili ko e foha 'o Sesua, ko e pule 'o Misipa, 'ae konga 'e taha na'e hangatonu atu ki he fale 'oe mahafutau 'i he afenga 'oe 'ā maka. ²⁰ Pea hoko mo ia na'e langa'i fakakukafi pē 'e Paluki ko e foha 'o

Sapai hono kongā 'e taha, mei he afenga 'oe 'ā maka 'o hoko ki he matapā 'oe fale 'o Iliasipi ko e taula'eiki lahi. ²¹ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'ae potu 'e taha 'e Milemoti ko e foha 'o Ulisa ko e foha 'o Kose, mei he matapā 'oe fale 'o Iliasipi 'o a'u ki he ngata'anga 'oe fale 'o Iliasipi. ²² Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e he kau taula'eiki, 'ae kau tangata 'oe tafangafanga. ²³ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Pensimani mo Hasupi 'o fe'unga atu mo honau fale. Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e 'Asalia ko e foha 'o Maaseia ko e foha 'o 'Anania 'o ofi ki hono fale. ²⁴ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Pinui ko e foha 'o Henatati 'ae kongā 'e taha, mei he fale 'o 'Asalia 'o hoko ki he afē'anga 'oe 'ā maka, 'io, 'o a'u ki he tuliki. ²⁵ Ko Palali ko e foha 'o Usei, na'e fai hangatonu atu ki he afenga 'oe 'ā maka, mo e fale mā'olunga 'aia 'oku tu'u 'itu'a mei he fale mā'olunga 'oe tu'i, 'aia na'e ofi ki he loto'ā 'oe fale fakapōpula. Pea hoko mo ia ko Pitaia ko e foha 'o Palosi. ²⁶ Kae'uma'ā foki na'e nofo 'ae kakai Netenimi 'i Ofili, 'o hoko atu ki he matapā vai ki he potu fakahahake, mo e fale mā'olunga 'aia na'e tu'u 'itu'a. ²⁷ Pea hoko mo kinautolu na'e langa'i 'e he kakai Tikoa 'ae kongā 'e taha, 'o hangatonu atu ki he fale mā'olunga lahi 'aia 'oku tu'u 'itu'a, 'io, 'o a'u atu ki he 'ā maka 'o Ofili. ²⁸ Na'e langa'i 'e he kau taula'eiki, mei he potu 'i 'olunga mei he matapā hoosi, 'o taki taha hangatonu ki hono fale. ²⁹ Pea hoko mo kinautolu na'e langa'i 'e Satoki; ko e foha 'o Imeli 'o hangatonu ki hono fale. Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Simaia ko e foha 'o Sikaniania, ko e tauhi 'oe matapā fakahahake, ³⁰ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Hanania ko e foha 'o Selemia, mo Hanuni ko hono ono 'oe foha 'o Salafi, 'ae kongā 'e taha. Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Mesulami ko e foha 'o Pelakia 'o hangatonu ki hono fale. ³¹ Pea hoko mo ia na'e langa'i 'e Malikia ko e foha 'oe tufunga koula, 'o hoko ki he potu 'ae kakai Netenimi, mo e kau tangata fakatau, 'o hangatonu ki he matapā ko Mifikati, pea ki he fale 'i he tuliki. ³² Pea ko e potu 'i he vaha'a 'oe tuliki mo e matapā sipi, na'e langa'i ia 'e he kau tufunga koula mo e kau tangata fakatau.

1 'Oku manuki 'e he ngaahi fili, kae lotu pe 'a Nehemaia, pea tu'uma'u pē 'i he ngāue. 7 'I he'ene 'ilo 'ae 'ita mo e ngāue fufū 'oe ngaahi fili, na'a ne fakanofa 'ae kau le'o. 13 Na'a ne fakamahafutau 'ae kau ngāue. 19 'Oku ne fokotu'u 'ae ngaahi me'a ako 'o ngali mo e tau.

4 KA na'e hoko 'o pehē, 'i he ongo'i 'e Sanipalate 'oku mau langa'i 'ae 'ā maka, na'e 'ita lahi ia, pea ne fai lili lahi, 'o ne manuki'i 'ae kakai Siu. ² Pea na'e lea ia 'i he 'ao 'o hono kāinga mo e tau 'o Samēlia, 'o ne pehē, "Ko e hā ia 'oku fai 'e he kakai Siu vaivai ni? He te nau fakamālohi'i 'akinautolu ke tau? Te nau fai ha feilaulau? He te nau faka'osi ia 'i he 'aho pe taha? Te nau fakaakeake 'ae ngaahi maka mei he ngaahi fokotu'unga veve 'aia kuo tutu?" ³ Pea na'e ofi kiate ia 'a Topaia ko e tangata 'Amoni, 'o ne lea 'o pehē, "Io, ko ia 'oku nau langa, ka ne 'alu hake ai ha fokisi, te ne holoki hifo 'enau 'ā maka." ⁴ "E homau 'Otua ke ke fanongo: he kuo luma'i 'akimautolu: pea ke fakatafoki honau

manuki ki he 'ulu 'onautolu, pea ke tuku 'akinautolu ko e me'a vete 'i he fonua 'oe fakapōpula: ⁵ Pea 'oua na'a ke 'ufi'ufi 'enau ngaahi hia, pea 'oua na'a fakamolemole 'enau ngaahi angahala mei ho 'ao: he kuo nau fakatupu 'a ho'o houhau 'i he 'ao 'oe kau langa fale."

⁶ Na'e pehē 'emau langa 'ae 'ā maka pea na'e fakahokohoko ke fakataha 'ae 'ā maka 'o a'u ki hono vaeua'anga: he na'e 'i he kakai 'ae loto fie ngāue.

⁷ ¶ Ka na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'e Topaia, mo e kau 'Alepea, mo e kau 'Amoni, mo e kau 'Asitoti, 'oku fakama'opō'opo 'ae ngaahi 'ā maka 'o Selūsalema, pea kuo kamata tāpuni hono ngaahi ava, na'a nau 'ita lahi, ⁸ 'O nau alea fakataha kotoa pē ke nau ha'u ke tau'i 'a Selūsalema, koe'uhi ke ta'ofi hono fai. ⁹ Ka na'a mau fai 'emau lotu ki homau 'Otua, pea na'e fakanofa 'ae kau le'o ke vakai 'akinautolu 'i he 'aho mo e pō, ko e me'a 'iate kinautolu. ¹⁰ Pea na'e pehē 'e Siuta, "Oku faka'a'au ke si'i 'ae mālohi 'oe kau ha'amo, pea 'oku lahi 'ae veve: ko ia 'oku 'ikai te mau fa'a langa 'ae 'ā maka." ¹¹ Pea na'e pehē 'e homau ngaahi fili, 'oua na'a nau 'ilo pe mamata, kae'oua ke mau hoko atu ki honau lotolotonga, pea tāmata'i 'akinautolu, pea ta'ofi 'ae ngāue.

¹² Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he ha'u 'ae kau Siu na'e nofo ofi kiate kinautolu, na'a nau fakahā mai 'o liunga honogofulu 'enau *te u tau* mei he ngaahi potu kehekehe.

¹³ ¶ Ko ia na'aku fakanofa ai 'ae kakai 'o tatau mo honau ngaahi fale, 'i he ngaahi potu 'i lalo 'itu'a 'oe 'ā maka, pea 'i he ngaahi potu mā'olunga, mo 'enau ngaahi heletā, mo honau ngaahi tao, mo honau ngaahi kaufana. ¹⁴ Pea u vakai, mo tu'u hake, pea u pehē ki he hou'eiki, pea ki he kau pule, pea ki hono toe 'oe kakai, "Oua na'a mou manavahē kiate kinautolu: manatu kia Sihova, 'aia 'oku lahi, mo fakamanavahē, pea mou tau koe'uhi ko homou ngaahi kāinga, ko homou ngaahi foha, mo homou ngaahi 'ofefine, mo homou ngaahi 'unoho, mo homou ngaahi fale." ¹⁵ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'e homau ngaahi fili kuo mau ongo'i ia 'o 'ilo, pea kuo fakata'eaonga'i 'e he 'Otua 'enau fakakaukau, na'a mau toe liu mai kotoa pē ki he 'ā maka, 'o taki taha ki he'ene ngāue. ¹⁶ Pea na'e hoko 'o pehē talu mei he kuonga ko ia 'o fai ai pe, na'e fai 'e hono vaeua'anga 'o 'eku kau tamaio'eiki 'ae ngāue, pea puke 'e he vaeua'anga 'e taha 'ae ngaahi tao, mo e ngaahi pā, mo e kaufana, mo e kofutau: pea na'e 'i he tu'a fale kotoa pē 'o Siuta 'ae kau pule. ¹⁷ Ko kinautolu na'e langa 'i he 'ā maka, mo kinautolu na'e ha'amo kavenga, mo kinautolu na'e fakaheka, na'a nau fai 'o ngāue'aki 'ae nima 'e taha 'i he ngāue, pea puke mahafutau 'aki 'ae nima 'e taha. ¹⁸ He ko e kau langa, na'a nau langa pe 'o taki taha ma'u hono heletā kuo nono'o 'i hono vakavaka. Pea ko ia na'e ifi 'ae me'alea na'e ofi ia kiate au.

¹⁹ ¶ Pea ne u pehē ki he ngaahi hou'eiki, pea ki he kau pule, pea ki hono toe 'oe kakai, "Oku lahi 'ae ngāue pea lau lahi, pea kuo tau mavahevahe 'i he 'ā maka, pea vāmama'o 'ae taha mei he taha. ²⁰ 'Ilonga 'ae potu ko ia te mou ongo'i ai 'ae ifi 'oe me'alea, mou kātoa ki ai leva kiate kinautolu: 'e tau 'e hotau 'Otua

ma'atautolu." ²¹ Ko ia na'a mau ngāue pe 'i he ngāue pea puke tao 'e honau vaeua'anga 'anautolu mei he ma'a hake 'oe pongipongi 'o a'u ki he'ene hāmai 'ae ngaahi fetu'u. ²² Pea ne u lea foki 'i he kuonga ko ia ki he kakai, 'o *pehē*, Tuku ke taki taha mohe mo 'ene tamaio'eiki 'i Selūsalema, koe'uhi ke nau 'iate kitautolu ko e kau le'o 'i he pō, pea ngāue 'i he 'aho. ²³ Ko ia na'e 'ikai vete 'e au, pe ko hoku kāinga, pe ko 'eku kau tamaio'eiki, pe ko e kau tangata le'o 'aia na'e muimui 'iate au, na'e 'ikai ha tokotaha na'e vete hono kofu, ka koe'uhi pe ke fō.

1 Na'e lāunga 'e he kakai Siu 'i he me'a kehekehe.

6 Ko e valoki 'e Nehemaia 'ae kau tangi totongi lahi, pea na'e fekau ke nau fai 'ae fuakava ke toe

'atu. 14 Ko 'ene fai anga'ofa 'aki 'a 'ene me'a 'a'ana.

5 PEA na'e lāunga lahi 'ae kakai mo honau ngaahi 'unoho ki honau ngaahi kāinga ko e kakai Siu. ² He na'e ai 'ae ni'ihi na'e lea 'o *pehē*, "Ko kimautolu, ko homau ngaahi foha, mo homau ngaahi 'ofefine 'oku mau tokolahi: ko ia 'oku mau to'o hake ai 'ae uite ma'a-nautolu, koe'uhi ke mau kai, pea mo'ui." ³ Na'e ai mo e ni'ihi na'a nau lea, 'o *pehē*, "Kuo mau ma'u pa'anga koe'uhi ko homau ngaahi fonua, mo e ngoue vaine, mo e ngaahi fale, koe'uhi ke mau fakatau 'ae uite, ko e me'a 'i he hongē." ⁴ Pea na'e 'i ai 'ae ni'ihi foki na'e *pehē*, "Kuo mau nō 'ae ngaahi pa'anga ma'ae tukuhau 'ae tu'i, pea fakamo'ua ki ai homau ngaahi fonua mo e ngoue vaine. ⁵ Ka ko eni ko homau kakano 'oku tatau mo e kakano 'o homau kāinga, mo 'emau fānau 'oku hangē ko 'enau fānau: pea vakai, 'oku mau fakapōpula'i homau ngaahi foha, mo homau ngaahi 'ofefine ke hoko ko e kau tamaio'eiki, pea ko e ni'ihi 'o homau 'ofefine kuo fakahoko ni ki he fakapōpula: pea 'oku 'ikai temau mafai ke huhu'i 'akinautolu; he ko e kau tangata kehe kuo ma'u homau fonua mo 'emau ngoue vaine."

⁶ ¶ Pea ne u 'ita lahi 'i he'eku fanongo ki he'enau tangi mo e ngaahi lea ni. ⁷ Pea ne u fakalaulauloto, pea u valoki 'ae ngaahi hou'eiki, mo e kau pule, pea u *pehē* kiate kinautolu, 'Oku mou ma'u totongi lahi, taki taha mei hono tokoua. Pea ne u fokotu'u hake 'ae fu'u tokolahi ke ta'ofi kiate kinautolu. ⁸ Pea ne u *pehē* kiate kinautolu, "Kuo fai 'ekimautolu 'o fakatatau mo 'emau mafai, 'ae huhu'i 'o homau kāinga ko e kakai Siu, 'aia na'e fakatau ki he kakai hiteni; pea temou fakatau koā 'a homou ngaahi kāinga? Pe 'e fakatau koā 'akinautolu kiate kimautolu?" Pea na'a nau longo pe, 'o 'ikai 'ilo ha me'a ke lea 'aki. ⁹ Pea ne u *pehē* foki, "Ko ia 'oku mou fai 'oku 'ikai lelei: 'ikai 'oku ngali ke mou 'alu pe 'i he manavahē ki hotau 'Otua telia 'ae manuki 'oe hiteni ko hotau ngaahi fili? ¹⁰ 'E totonu foki ka ne ko au mo hoku kāinga mo 'eku kau tamaio'eiki, ke mau tala totongi kiate kinautolu 'i he pa'anga mo e uite: 'oku ou kole kiate kimoutolu ketau tuku mu'a 'ae tangi totongi ni. ¹¹ 'Oku ou kole kiate kimoutolu, mou toe 'atu kiate kinautolu he 'aho ni, honau fonua, mo 'enau ngoue vaine, mo 'enau ngoue 'olive, mo honau ngaahi fale, mo hono teau 'oe vahe 'o 'enau ngaahi pa'anga, mo e uite, mo e

uaine, mo e lolo, 'aia 'oku mou tangi ke ma'u mālohi 'i-ate kinautolu." ¹² Pea na'a nau *pehē* mai, "Te mau toe 'atu, pea 'e 'ikai te mau tala ha me'a 'e taha ki ai; ko ia te mau fai 'o hangē ko ho'o lea." Pea ne u ui ke ha'u 'ae kau taula'eiki, pea u fakafuakava 'akinautolu, koe'uhi ke nau fai 'o fakatatau ki he lea papau ni. ¹³ Pea na'aku tupetupe'i hoku kofu foki, 'o *pehē*, "Ke tupetupe'i *pehē* 'e he 'Otua 'ae tangata kotoa pē mei hono fale, pea mei he'ene ngāue, 'aia 'oku 'ikai fakamo'oni ki he lea ni, 'io, ke tupetupe'i ia kitu'a, pea li'aki." Pea na'e *pehē* 'e he fakataha kotoa pē, "Emeni," mo nau fakafeta'i kia Sihova. Pea na'e fai 'e he kakai 'o fakatatau ki he lea ni.

¹⁴ ¶ Pea ko eni foki, talu 'ae kuonga ko ia na'e fakanofu au ko honau pule 'i he fonua 'o Siuta, mei he ta'u 'e uofulu 'o hoko ki he ta'u 'e tolungofulu ma ua 'o 'Atakisekisi ko e tu'i, 'aia ko e ta'u 'e hongofulu ma ua, ko au mo hoku kāinga na'e 'ikai te mau kai 'ae me'akai 'ae pule. ¹⁵ Ka ko e ngaahi pule na'e 'i mu'a 'iate au na'e mo'ua ki ai 'ae kakai, pea na'a nau ma'u 'iate kinautolu 'ae mā mo e uaine, mo e sikeli siliva 'e fāngofulu; 'io, ko 'enau kau tamaio'eiki na'a nau pule ki he kakai: ka na'e 'ikai teu *pehē*, ko e me'a 'i he manavahē ki he 'Otua. ¹⁶ Ko e mo'oni ne u fai ma'u pe 'i he ngāue 'ae ā maka ni, pea na'e 'ikai te mau fakatau ha potu fonua: pea na'e tānaki fakataha 'a 'eku kau tamaio'eiki kotoa pē 'i ai ki he ngāue. ¹⁷ Pea na'e 'i he'eku keinanga'anga foki 'ae kau Siu 'e toko teau mo e nimangofulu, mo e kau pule, kae'uma'ā 'akinautolu na'e ha'u kiate kimautolu mei he hiteni 'oku tu'u takatakai 'iate kimautolu. ¹⁸ Pea ko eni ko e me'a na'e teu kiate au 'i he 'aho kotoa pē, ko e pulu 'e taha mo e sipi lelei 'e ono; pea mo e fanga moa na'e teu'i kiate au, pea tu'o taha 'i he 'aho 'e hongofulu na'e 'omi 'ae tokonaki 'oe ngaahi uaine kehekehe: pea neongo 'ae me'a lahi ni kotoa pē, na'e 'ikai te u ma'u 'ae mangisi 'ae pule, koe'uhi na'e māfasia lahi 'ae kakai ni. ¹⁹ 'E hoku 'Otua, ke ke manatu'i au ke u lelei ai, 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'aku fai mā 'ae kakai ni.

1 Na'e fai 'e Sanipalate 'ae fakakākā, mo e fakaongo loi, mo e kikite loi, ke fakamanavasi'i 'a Nehemaia. 15 Kuo faka'osi 'ae ngāue pea lilika ai 'ae ngaahi fili. 17 Ko e felohi'aki fufū 'ae ngaahi fili mo e hou'eiki 'o Siuta.

6 PEA 'i he fanongo 'e Sanipalate, mo Topaia, mo Kesemi ko e 'Alepea, mo hono toe 'o homau fili, kuo u langa'i 'ae ā maka; pea na'e 'ikai ha ava 'oku toe: (ka 'i he kuonga ko ia na'e te'eki ai te u fokotu'u hake 'ae ngaahi matapā laupapa ki he ngaahi hū'anga): na'e hoko ai 'o *pehē*: ² Na'e fekau 'e Sanipalate mo Kesemi kiate au, 'o *pehē*, "Ha'u, ketau fakataha 'i he potu kakai 'e taha 'i he toafa 'o Ono." Ka na'a nau fifili ke fai ha kovi kiate au. ³ Pea ne u fekau 'ae kau talafekau kiate kinautolu, 'o *pehē*, "Oku ou fai 'ae ngāue 'oku lahi, ko ia 'oku 'ikai teu fa'a 'alu hifo: koe'uma'ā 'a 'eku tuku 'ae ngāue, 'i he li'aki ia, pea 'alu hifo ai kiate kimoutolu?" ⁴ Ka na'a nau fekau *pehē* kiate au, 'o liunga fā; pea ne u talia 'akinautolu 'i he anga pe taha: ⁵ Pea na'e toki fekau *pehē* ai pe 'e Sanipalate 'a 'ene tamaio'eiki kiate

au ko hono liunga nima mo e tohi mafola pe 'i hono nima; ⁶ 'Aia na'e tu'u ai 'ae lea ni, "Kuo fakaongo ki he hiteni, pea kuo tala ia 'e Kasimu, 'o pehē ko koe mo e kakai Siu 'oku mou tokanga ke angatu'u: ko ia 'oku ke langa ai 'ae 'ā maka, koe'uhi ke ke hoko ai ko honau tu'i, 'o fakatatau ki he ngaahi lea ni. ⁷ Pea kuo ke fakanofu 'ae kau palōfita, ke nau malanga'aki koe 'i Selūsalema, 'o pehē, "Oku ai 'ae tu'i 'i Siuta: pea ko eni 'e fakaongo atu ia ki he tu'i 'o fakatatau ki he ngaahi lea ni. Ko ia ke ke ha'u, pea ke tau alea 'o fakakaukau fakataha.'" ⁸ Pea ne u fekau kiate ia, 'o pehē, "'Oku 'ikai fai ha me'a hangē ko ia 'oku ke lau ki ai, ka 'oku ke fakatupu ia 'i ho loto 'o'ou.'" ⁹ He na'a nau fai kotoa pē ke fakamanavahē'i 'akimautolu, 'o pehē, "'E vaivai ai honau nima mei he ngāue, ke 'oua na'a fai ia.'" Pea ko eni, 'E 'Otua, ke ke fakamālohi hoku nima. ¹⁰ Hili ia na'aku 'alu ki he fale 'o Simaia ko e foha 'o Telaia ko e foha 'e Mihetapeli, 'aia na'e nofo fale pe: pea na'e pehē 'e ia, "Keta fakataha 'i he fale 'oe 'Otua, 'i he loto faletapu, pea ke tā tāpuni 'ae ngaahi matapā 'oe faletapu: he tenau ha'u ke tāmata'i koe, 'io, tenau ha'u 'i he po'uli ke tāmata'i koe.'" ¹¹ Pea ne u pehē, "He 'oku lelei ke hola 'ae tangata hangē ko au? Pea ko hai ia, 'aia kuo hoko 'o hangē ko au, pea 'e 'alu ia ki he faletapu ke hao ai 'ene mo'ui? 'E 'ikai te u 'alu.'" ¹² Pea 'iloange, na'aku vakai, na'e 'ikai fekau ia 'e he 'Otua: ka na'a ne fakahā 'ae kikite ni kiate au; koe'uhi na'e totongi ia 'e Topaia mo Sanipalate. ¹³ Ko e me'a ia na'e totongi ai ia, koe'uhi ke u hoko 'o manavahē, pea fai pehē, 'o fai angahala, pea kenau ma'u ai 'ae me'a ke fakaongo kovi 'aki, pea koe'uhi kenau fakakovi ai au. ¹⁴ "'E hoku 'Otua, ke ke manatu'i 'e koe 'a Topaia mo Sanipalate 'o fakatatau ki he'ena ngāue ko eni, pea ki he fefine palōfita ko Noatia, pea mo hono toe 'oe kau palōfita, 'aia na'a nau loto ke fakamanavahē'i au. "

¹⁵ ¶ Pea pehē, na'e faka'osi 'ae 'ā maka 'i hono uofulu ma nima 'oe 'aho 'oe māhina ko Iluli, 'i he 'aho 'e nimangofulu ma ua ¹⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo ki ai 'e homau fili kotoa pē, pea mamata 'e he hiteni kotoa pē na'e nofo 'o takatakai 'iate kimautolu ki he ngaahi me'a ni, na'a nau loto vaivai lahi 'i honau mata: he na'a nau mamata kuo fai 'ae ngāue ni 'i homau 'Otua.

¹⁷ ¶ Pea ko eni foki, 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e 'ave 'e he hou'eiki 'o Siuta 'ae ngaahi tohi kia Topaia, pea na'e 'omi 'ae ngaahi tohi 'a Topaia kiate kinautolu. ¹⁸ He na'e ai 'ae tokolahi 'i Siuta na'e fuakava kiate ia, he ko e foha ia 'i he fono kia Sikania ko e foha 'o 'Ala; pea kuo to'o 'e hono foha ko Sohanani 'ae 'ofefine 'o Mesulami ko e foha 'o Pelekia. ¹⁹ Pea na'a nau fakaongo mai kiate au 'ene ngaahi ngāue lelei foki, pea na'e fakaongo 'eku ngaahi lea kiate ia. Pea na'e 'omi 'e Topaia 'ae ngaahi tohi ke fakamanavahē'i ai au.

1 Ko e tuku 'e Nehemaia 'a 'ene pule'i 'a Selūsalema kia Hanani, mo Hanania. 5 Ko e tohi hokohoko 'akinautolu na'e fuofua ha'u mei Papilone. 8 Ko e kakai. 39 Ko e kau taula'eiki. 43 Ko e kau Livai. 46 Ko e kakai Netenimi. 57 Ko e kau tamaio'eiki 'a

Solomone. 63 Ko e kau taula'eiki na'e 'ikai te nau fa'a 'ilo honau hohoko. 66 Ko hono lau kātoa 'okin-autolu, mo 'enau ngaahi me'a. 70 Ko 'enau ngaahi me'a'ofa.

⁷ ¶ PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he langa'i 'ae 'ā maka, pea kuo 'osi 'eku fokotu'u hake 'ae ngaahi matapā, pea mo e kau le'o matapā mo e kau hiva mo e kau Livai kuo tu'utu'uni, ² Na'aku tuku ki hoku tokoua ko Hanani, mo Hanania ko e pule 'oe fale lahi, ke na pule ki Selūsalema: he ko e tangata angatonu ia, pea manavahē lahi ia ki he 'Otua 'i he tokolahi. ³ Pea ne u pehē kiate kinaua, "'Oua na'a tuku ke ava 'ae ngaahi matapā ki Selūsalema kae'oua ke mafana 'ae la'ā: pea 'i he'ena tu'u 'o ofi, tuku kenau tāpuni 'ae ngaahi matapā, pea 'ai ki ai 'ae 'akau fakama'u: pea fakanofu 'ae kau le'o 'i he kakai 'o Selūsalema, taki taha 'i hono lakanga, pea taki taha hangatonu ki hono fale 'o'ona.'" ⁴ Pea na'e 'ata'atā 'ae kolo pea lahi: ka na'e tokosi'i 'ae kakai na'e 'i ai, pea na'e 'ikai langa 'ae ngaahi fale.

⁵ ¶ Pea na'e tuku ki hoku loto 'e hoku 'Otua ke tākaki fakataha 'ae hou'eiki, mo e kau pule, mo e kakai, koe'uhi ke lau fakahokohoko pē 'akinautolu. Pea ne u 'ilo 'ae tohi 'oe hokohoko 'okinautolu na'e mu'aki 'alu hake pea u 'ilo kuo tohi ai; ⁶ Ko e ngaahi fānau eni 'oe fonua, 'aia na'e 'alu hake mei he pōpula, 'akinautolu na'e fetuku 'o 'ave pōpula, 'aia na'e fetuku 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, 'onau toe ha'u ki Selūsalema mo Siuta, takitaha ki he'ene kolo; ⁷ 'Akinautolu na'e 'alu hake mo Selupepeli, mo Sesua, mo Nehemaia, mo 'Asalia, mo Leamia, mo Nehamani, mo Motekiai, mo Pilisani, mo Misipeleti, mo Pikivai, mo Nehumi, mo Pa'ana.

Ko eni 'a hono lau 'oe kau tangata 'oe kakai 'o 'Isileli:

⁸ Ko e fānau 'a Palosi, ko e toko ua afe mo e teau ma fitungofulu ma ua.

⁹ Ko e fānau 'a Sifatia, ko e toko tolungeau ma fitungofulu ma ua.

¹⁰ Ko e fānau 'a 'Ala, ko e toko onongeau ma nimangofulu ma ua.

¹¹ Ko e fānau 'a Pehati-Moape, ko e fānau 'a Sesua mo Soape, ko e toko ua afe ma valungeau ma hongofulu ma valu.

¹² Ko e fānau 'a 'Ilami, ko e taha afe ma uangeau ma nimangofulu ma fā.

¹³ Ko e fānau 'a Satu, ko e toko valungeau ma fāngofulu ma nima.

¹⁴ Ko e fānau 'a Sakai, ko e toko fitungeau ma onongofulu.

¹⁵ Ko e fānau 'a Pinui, ko e toko onongeau ma fāngofulu ma valu.

¹⁶ Ko e fānau 'a Pepai, ko e toko onongeau ma uofulu ma valu.

¹⁷ Ko e fānau 'a 'Asikati, ko e toko ua afe ma tolungeau ma uofulu ma ua.

¹⁸ Ko e fānau 'a 'Atonikami, ko e toko onongeau ma onongofulu ma fitu.

¹⁹ Ko e fānau 'a Pikivai, ko e toko ua afe ma onongofulu ma fitu.

20 Ko e fānau 'a 'Atini, ko e toko onongeau ma ni-mangofulu ma nima.
 21 Ko e fānau 'a 'Ateli 'ia Hesekaia, ko e toko hivangofulu ma valu.
 22 Ko e fānau 'a Hasumi, ko e toko tolungeau ma uofulu ma valu.
 23 Ko e fānau 'a Pisai, ko e toko tolungeau ma uofulu ma fā.
 24 Ko e fānau 'a Halife, ko e toko teau ma hongofulu ma ua.
 25 Ko e fānau 'a Kipione, ko e toko hivangofulu ma nima.
 26 Ko e kau tangata 'o Petelihema mo Nitofa, ko e toko teau ma valungofulu ma valu.
 27 Ko e kau tangata 'o 'Anatoti, ko e toko teau mā uofulu mā valu.
 28 Ko e kau tangata 'o Pete-'Asimavete, ko e toko fāngofulu mā ua.
 29 Ko e kau tangata 'o Kesa-Sialimi, mo Kifila, mo Piheloti, ko e toko fitungeau mā fāngofulu mā tolu.
 30 Ko e kau tangata 'o Lama 'o Kepa, ko e toko onongeau mā uofulu mā taha.
 31 Ko e kau tangata 'o Mikimasi, ko e toko teau mā uofulu mā ua.
 32 Ko e kau tangata 'o Peteli mo 'Ai, ko e toko teau mā uofulu mā tolu.
 33 Ko e kau tangata 'o Nipo 'e taha, ko e toko niman-gofulu mā ua.
 34 Ko e fānau 'ae 'Ilami 'e taha, ko e toko taha afe, mā uangeau, mā nimangofolu mā fā.
 35 Ko e fānau 'a Halimi, ko e toko tolungeau mā uofulu.
 36 Ko e fānau 'a Seliko, ko e toko tolungeau mā fāngofulu mā nima.
 37 Ko e fānau 'a Loti, mo Hatiti, mo Ono, ko e toko fitungeau mā uofulu mā taha.
 38 Ko e fānau 'a Sina'a, ko e toko tolu afe mā hivangeau mā tolungofulu.
 39 ¶ Ko e kau taula'eiki eni: ko e fānau 'a Sitaia, 'i he fale 'o Sesua, ko e toko hivangeau mā fitungofulu mā tolu.
 40 Ko e fānau 'a Imeli, ko e toko taha afe mā niman-gofulu mā ua.
 41 Ko e fānau 'a Pasuli, ko e toko taha afe mā uangeau mā fāngofulu mā fitu.
 42 Ko e fānau 'a Halimi, ko e toko taha afe mā hongofulu mā fitu.
 43 ¶ Ko e kau Livai eni: ko e fānau 'a Sesua, 'o Kati-mieli, pea mo e fānau 'a Hoteva, ko e toko fitungofulu mā fā.
 44 ¶ Ko e kau hiva eni: ko e fānau 'a 'Asafi, ko e toko teau mā fāngofulu mā valu.
 45 ¶ Ko e kau le'o matapā eni: ko e fānau 'a Salumi, ko e fānau 'a 'Ateli, ko e fānau 'a Talimoni, ko e fānau 'a 'Akupi, ko e fānau 'a Hatita, ko e fānau 'a Sopai, ko e toko teau mā tolungofulu mā valu.
 46 ¶ Ko e kau Netenimi eni: ko e fānau 'a Siha, ko e fānau 'a Hasufa, ko e fānau 'a Tapaoti, 47 Ko e fānau 'a

Kilosu, ko e fānau 'a Sia, ko e fānau 'a Patoni. 48 Ko e fānau 'a Lipana, ko e fānau 'a Hakapa, ko e fānau 'a Salimeia, 49 Ko e fānau 'a Hanani, ko e fānau 'a Kiteli, ko e fānau 'a Kehaa, 50 Ko e fānau 'a Liaia, ko e fānau 'a Lesini, ko e fānau 'a Nikota, 51 Ko e fānau 'a Kasami, ko e fānau 'a Usa, ko e fānau 'a Pasea, 52 Ko e fānau 'a Pesai, ko e fānau 'a Mehunimi, ko e fānau 'a Nifisimi, 53 Ko e fānau 'a Pakipuki, ko e fānau 'a Hakufa, ko e fānau 'a Hahua, 54 Ko e fānau 'a Pasiliti, ko e fānau 'a Mehita, ko e fānau 'a Halisa, 55 Ko e fānau 'a Pakosi, ko e fānau 'a Sisila, ko e fānau 'a Tama, 56 Ko e fānau 'a Nisia, ko e fānau 'a Hatifa.

57 ¶ Ko e fānau eni 'ae kau tamaio'eiki 'a Solomone: ko e fānau 'a Sotei, ko e fānau 'a Sofeleti, ko e fānau 'a Pelita. 58 Ko e fānau 'a Sala, ko e fānau 'a Takoni, ko e fānau 'a Kiteli, 59 Ko e fānau 'a Sifatia, ko e fānau 'a Hatili, ko e fānau 'a Pokileti 'o Sipemi, ko e fānau 'a 'Amoni. 60 Ko e kakai Netimimi kotoa pē, mo e fānau 'ae kau tamaio'eiki 'a Solomone, ko e toko tolungeau mā hivangofulu mā ua.

61 ¶ Pea ko kinautolu eni 'aia na'e 'alu hake foki mei Telimela mo Telihalesa, mo Kilupi, mo 'Atoni, mo Imeli: ka na'e 'ikai te nau fa'a fakahā 'ae fale 'o 'enau tamai, pe ko honau hoko, pe na'e 'o 'Isileli 'akinautolu pe 'ikai. 62 Ko e fānau 'a Tilaia, ko e fānau 'a Topaia, ko e fānau 'a Nikota, ko e toko onongeau mā fāngofulu mā ua.

63 ¶ Pea 'i he kau taula'eiki: ko e fānau 'a Hopaia, ko e fānau 'a Kose, ko e fānau 'a Pasilai, 'aia na'a ne 'ave 'ae 'ofefine 'e taha 'o Pasilai ko e tangata Kiliati ko hono 'unoho, pea na'e ui ia ki hono hingoa 'o'ona. 64 Na'e kumi 'ekinautolu honau hohoko fakataha mo kinautolu na'e lau 'i he hokohoko, ka na'e 'ikai 'ilo ia: ko ia na'e tukuange ai 'akinautolu 'o hangē ha ta'ema'a mei he ngāue fakataula'eiki. 65 Pea na'e pehē 'e he pule kiate kinautolu, ke 'oua na'a nau kai 'i he ngaahi me'a mā'oni'oni lahi, ke 'oua ke tu'u hake ha taula'eiki mo e 'Ulimi mo e Tumemi.

66 ¶ Ko hono tokolahi 'oe kakai katoa ko e toko fā mano mo e toko ua afe mo e toko tolungeau mā onongofulu. 67 Ka na'e lau kehe 'enau kau tamaio'eiki mo honau kau kaunanga, ko e toko fitu afe mo e toko tolungeau, mā tolungofulu mā fitu: pea na'e 'iate kinautolu 'ae kau tangata hiva mo e kau fefine hiva ko e toko uangeau mo e toko fāngofulu mā nima. 68 Ko 'e-nau fanga hoosi, ko e fitungeau mo e tolungofulu mā ono: ko 'enau fanga miuli, ko e uangeau mo e fāngofulu mā nima: 69 Ko 'enau fanga kāmeli, ko e fāngeau mo e tolungofulu mā nima: ko e fanga 'asi ko e ono afe mo e fitungeau mo e uofulu.

70 ¶ Pea na'e foaki me'a ki he ngāue 'e he ni'ihi 'oe kau mātu'a tu'ukimu'a. Na'e foaki 'e he pule ki he fale koloa 'ae koula ko e talami 'e taha afe, mo e ipu luoluo 'e nimangofulu, mo e kofu fakataula'eiki 'e nimangeau ma tolungofulu. 71 Pea na'e foaki 'e he kau tu'ukimu'a ni'ihi 'oe kau mātu'a ki he koloa 'oe ngāue ko e talami koula 'e ua mano, mo e paunite siliva 'e ua afe ma uangeau. 72 Pea ko ia na'e foaki 'e he kakai na'e toe ko e talami koula 'e ua mano, mo e paunite siliva 'e ua

afe, mo e kofu fakataula'eiki 'e onongofulu ma fitu.

⁷³ Ko ia na'e nofo 'i honau ngaahi kolo 'ae kau taula'eiki, mo e kau Livai, mo e kau le'o matapā, mo e kau hiva, mo e kakai ni'ihii, mo e kau Netenimi, mo 'Isileli kotoa pē: pea 'i he hokosia hono fitu 'oe māhina, na'e nofo 'ae fānau 'a 'Isileli 'i honau ngaahi kolo.

1 Ko e angafakalotu 'o 'enau lau mo e fanongo ki he fono. 9 'Oka nau fakafiemālie'i 'ae kakai. 13 Ko 'enau angamu'omu'a ke fanongo pea ke nau fakaakoako ai. 16 'Oku nau tauhi 'ae katoanga 'oe nofo fale fehikitaki.

8 PEA na'e fakakātoa fakataha 'akinautolu 'e he kakai 'o hangē ko e tangata pē taha 'i he hala lahi 'aia na'e hangatonu ki he matapā vai: pea na'a nau lea kia Esela ko e tangata tohi ke 'omi 'ae tohi 'oe fono 'a Mōsese, 'aia na'e fekau 'e Sihova ki 'Isileli. ² Pea na'e 'omi 'e Esela ko e tangata tohi 'ae fono ki he 'ao 'oe fakataha 'oe kau tangata mo e kau fefine, pea mo kinautolu kotoa pē na'e fa'a fanongo mo e loto 'ilo, 'i he 'uluaki 'aho 'i hono fitu 'oe māhina. ³ Pea na'a ne lau 'e ia 'i ai 'i he hala 'aia na'e hangatonu ki he matapā vai mei he pongipongi ki he ho'atā, 'i he 'ao 'oe kau tangata mo e kau fefine, mo kinautolu na'e 'ilo hono 'uhinga; pea na'e fanongo 'e he kakai kotoa pē ki he tohi 'oe fono. ⁴ Pea na'e tu'u 'a Esela ko e tangata tohi ki he tu'unga 'akau, 'aia na'a nau ngaohi ki he me'a ko ia: pea na'e tu'u mo ia 'a Matitia, mo Sema, mo 'Anaia, mo Ulisa, mo Hilikia, mo Maaseia 'i hono nima to'omata'u; pea 'i hono to'ohema, ko Pitaia, mo Misaeli, mo Melikia, mo Hasumi, mo Hasipatana, mo Sakalia, mo Mesulami. ⁵ Pea na'e folahi 'e Esela 'ae tohi 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē: (he na'e mā'olunga ia 'i he kakai kotoa pē); pea 'i he'ene folahi ia, na'e tu'u hake ai 'ae kakai kotoa pē: ⁶ "Pea na'e fakafeta'i 'e Esela kia Sihova, ko e 'Otua lahi." Pea na'e tali 'e he kakai kotoa pē, "Emeni, 'Emeni," 'o hiki hake honau nima: pea na'a nau punou hifo honau 'ulu, 'o hū kia Sihova mo honau mata ki he kelekele. ⁷ Pea ko Sesua foki mo Pani, mo Selepea, mo Samini, mo 'Akupi, mo Sapitei, mo Hotisa, mo Maaseia, mo Kilita, mo 'Asalia, mo Sosapati, mo Hanani, mo Pelaia, mo e kau Livai, na'a nau ako ki he kakai ke nau 'ilo 'ae fono pea na'e tutu'u 'ae kakai 'i honau potu: ⁸ Ko ia na'a nau lau fakapatonu 'i he tohi 'i he fono 'ae 'Otua, mo fakamatala hono 'uhinga, pea akonaki'i 'akinautolu ke 'ilo hono 'uhinga 'oe lau.

⁹ ¶ Pea ko Nehemaia, 'aia ko e 'eiki pule, mo Esela ko e taula'eiki mo e tangata tohi, mo e kau Livai 'aia na'e akonaki'i 'ae kakai, na'a nau lau ki he kakai kotoa pē, "'Oku mā'oni'oni 'ae 'aho ni kia Sihova ko homou 'Otua: 'oua na'a mou mamahi, pe tangi. He na'e tangi 'ae kakai kotoa pē, 'i he'enu fanongo ki he ngaahi lea 'oe fono." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Alu 'i homou hala, kai 'ae ngako, pea inu 'ae me'a melie, pea fekau ke 'ave 'ae ngaahi 'inasi kiate kinautolu 'aia na'e 'ikai teuteu ha me'a 'e taha ki ai: he 'oku mā'oni'oni 'ae 'aho ni ki hotau 'Otua: pea 'oua na'a mou loto mamahi: he ko e fiefia 'a Sihova ko homou mālohi." ¹¹ Pea na'e lolomi 'e he kau Livai 'ae kakai kotoa pē, 'o pehē, "Mou

longo pe, he 'oku mā'oni'oni 'ae 'aho ni: pea 'oua foki na'a mou mamahi." ¹² Pea na'e 'alu 'ae kakai kotoa pē 'i honau hala ke kai, mo inu, pea ke fe'ave'aki 'ae ngaahi 'inasi, pea ke fai 'ae fiefia lahi, ko e me'a 'i he'enu 'ilo hono 'uhinga 'oe ngaahi lea na'e fakapapau kiate kinautolu.

¹³ ¶ Pea na'e fakakātoa fakataha 'i hono ua 'oe 'aho 'ae kau tu'ukimu'a 'i he mātu'a 'oe kakai, mo e kau taula'eiki, mo e kau Livai, kia Esela ko e tangata tohi, 'io, ke nau 'ilo hono 'uhinga 'oe ngaahi lea 'oe fono. ¹⁴ Pea na'a nau 'ilo kuo tohi 'i he fono 'aia na'e fekau 'e Sihova 'ia Mōsese, 'o pehē 'e nofo 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he ngaahi fale fehikitaki 'i he katoanga 'o hono fitu 'oe māhina: ¹⁵ Pea ke nau fakahā mo fanongonongo 'i he'enu ngaahi kolo, pea 'i Selūsalemā, 'o pehē, "Mou 'alu atu ki he mo'unga, pea fetuku mei ai 'ae ngaahi 'ulu'i 'olive, mo e 'ulu'i paini, mo e ngaahi maile, mo e ngaahi va'a ponga, mo e ngaahi va'a 'akau matolutolu, ke ngaohi'aki 'ae ngaahi falefehikitaki, 'o hangē ko ia kuo tohi." ¹⁶ Ko ia na'e 'alu atu ai 'ae kakai, 'o fetuku ia, pea na'e ngaohi 'aki 'ae ngaahi tu'u fale, 'o taki taha ki he tu'a fale 'o hono fale, pea 'i honau ngaahi loto 'ā, pea mo e loto'ā 'oe fale 'oe 'Otua, pea 'i he hala lahi 'oe matapā vai, pea 'i he hala lahi 'oe matapā 'o 'Ifalemi. ¹⁷ Pea ko e fakataha kotoa pē 'okinautolu na'e toe ha'u mei he pōpula, na'a nau ngaohi honau ngaahi tu'u fale, pea nofo 'i he malu 'oe ngaahi tu'u fale: he 'oku talu mei he ngaahi 'aho 'o Siosia ko e foha 'o Nuni 'o a'u ki he 'aho ko ia na'e 'ikai fai pehē 'e he fānau 'a 'Isileli. Pea na'e 'i ai 'ae fiefia lahi 'aupito. ¹⁸ Pea na'a ne lau 'i he tohi 'oe fono 'oe 'Otua 'i he 'aho hokohoko pe, mei he 'uluaki 'aho 'o a'u ki he 'aho ki mui. Pea na'a nau fai 'ae katoanga 'i he 'aho 'e fitu; pea 'i hono valu 'oe 'aho na'e 'i ai 'ae fakakātoa molumalu, 'o fakatau mo hono anga.

1 Ko e 'aukai, mo e fakatomala 'ae kakai. 4 'Oku talaloto fakalotu 'e he kau Livai, ki he angalelei 'ae 'Otua, mo e angakovi 'anautolu.

9 PEA ko eni 'i hono uofulu mā fā 'oe 'aho 'oe māhina ni na'e katoa fakataha 'ae fānau 'a 'Isileli 'i he 'aukai, mo e ngaahi kofu tauanga'a na'e pani 'aki 'ae efu. ² Pea na'e fakamavae 'akinautolu 'e he hako 'o 'Isileli mei he kakai muli kotoa pē, 'onau tu'u 'o vete 'e nau ngaahi angahala, mo e hia 'a 'enu ngaahi tamai. ³ Pea na'a nau tu'u hake 'i honau potu, pea lau 'i he tohi 'oe fono 'a Sihova ko honau 'Otua, 'i hono vahe fā 'e taha 'oe 'aho; pea 'i hono vahe 'e taha na'a nau vete, pea hū kia Sihova ko honau 'Otua.

⁴ ¶ Pea na'e tu'u hake ki he tu'unga 'ae kau Livai, ko Sesua, mo Pani, mo Katimieli, mo Sepania, mo Puni, mo Selepea, mo Pani, mo Kinani, 'onau tangi 'aki 'ae le'o lahi kia Sihova ko honau 'Otua. ⁵ Pea pehē ai 'e he kau Livai, ko Sesua, mo Katimieli, mo Pani, mo Hasapenia, mo Selepea, mo Hotisa, mo Sepania, mo Pitaia, "Tu'u ki 'olunga pea fakafeta'i kia Sihova ko homou 'Otua ke ta'engata, pea ta'engata: pea fakafeta'i ki ho huafa 'oku nāunau'ia, 'aia kuo fakahihiki he mā'olunga lahi 'i he ngaahi fakafeta'i kotoa pē mo e fakaongo

lelei. ⁶ Ko koe, 'io, ko koe pe, ko Sihova tokotaha pe: na'a ke fakatupu 'ae langi, ko e langi 'oe ngaahi langi, mo honau ngaahi tokolahi kotoa pē, 'ae fonua mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku 'i ai, ko e ngaahi tahi, mo ia kotoa pē 'oku 'i ai, pea 'oku ke fakatolonga 'akinautolu kotoa pē; pea 'oku hū kiate koe 'ae ngaahi tokolahi 'oe langi. ⁷ Ko koe ko Sihova ko e 'Otua, na'a ke fili 'a 'Epalame, mo ke 'omi ia kitua'ā mei Ua 'oe kakai Kalitia, pea na'a ke fakahingoa ia ko 'Epalahame; ⁸ Pea na'a ke 'ilo hono loto na'e angatonu 'i ho 'ao, mo ke fai 'ae fuakava mo ia ke foaki 'ae fonua 'oe kakai Kēnani, mo e kakai Heti, mo e kakai 'Amoli, mo e kakai Pelesi, mo e kakai Sepusi, mo e kakai Keakasa, 'oku ou pehē ke foaki ia ki hono hako, pea kuo ke fakahoko 'a ho'o ngaahi folofola: he 'oku ke mā'oni'oni. ⁹ Na'a ke mamata ki he ngaahi mamahi 'o 'emau ngaahi tamai 'i 'Isipite, mo ke ongo'i 'enau tangi 'i he Tahī Kulokula; ¹⁰ Pea na'a ke fakahā 'ae ngaahi faka'ilonga mo e ngaahi mana kia Felo, pea ki he'ene kau tamaio'eiki kotoa pē, pea ki he kakai kotoa pē 'o hono fonua: he na'a ke 'ilo'i 'enau fai fakafiefielahi kiate kinautolu. Ko ia na'a ke ma'u ai 'ae huafa mo'ou, 'o hangē ko ia he 'aho ni. ¹¹ Pea na'a ke vaeua 'ae tahi 'i honau 'ao, ko ia na'a nau 'alu ai 'i he kelekele mōmoa 'i he loto tahi: pea na'a ke lī honau kau fakatanga ki he loloto, 'o hangē ha maka ki he ngaahi tahi mālohi. ¹² Pea na'a ke taki 'akinautolu 'i he 'aho 'aki 'ae pou 'ao; pea 'i he po'uli 'aki 'ae pou afi ke tuku ha maama kiate kinautolu 'i he hala 'oku totonu ke nau 'alu ai. ¹³ Pea na'a ke 'alu hifo foki ki he mo'unga ko Sainai, mo ke folofola kiate kinautolu mei he langi, mo ke foaki kiate kinautolu, 'ae ngaahi fakamaau totonu, mo e ngaahi fono mo'oni, 'ae ngaahi tu'utu'uni lelei mo e ngaahi fekau: ¹⁴ Mo ke faka'ilo kiate kinautolu ho 'aho tapu mā'oni'oni, mo ke fekau kiate kinautolu 'ae ngaahi fekau, mo e tu'utu'uni, mo e ngaahi fono, 'i he nima 'o Mōsese ko ho'o tamaio'eiki; ¹⁵ Mo ke foaki kiate kinautolu 'ae mā mei he langi 'i he'enau fieki, mo ke fakatupu 'ae vai mei he maka 'i he'enau fieinu, mo ke faka'ilo kiate kinautolu ke nau 'alu 'o hoko 'o ma'u 'ae fonua 'aia na'a ke fuakava ke foaki kiate kinautolu. ¹⁶ Ka na'e fai fakafiefielahi 'ekinautolu, mo 'emau ngaahi tamai, 'o fakafefeka honau kia, pea na'e 'ikai tokanga ki ho'o ngaahi fekau, ¹⁷ Pea na'a nau talangata'a, pea na'e 'ikai tokanga ki ho'o ngaahi mana 'aia na'a ke fai 'i honau ha'oha'onga; ka na'a nau fakafefeka honau kia, pea 'i he'enau angatu'u na'a nau tu'utu'uni hanau 'eiki ke nau foki ki he'enau nofo pōpula; ka ko e 'Otua koe 'oku ke tali teu ke fakamolemole, 'oku ke angalelei mo anga'ofa, 'oku tuai ho houhau, pea 'oku ke angalelei lahi pea na'e 'ikai te ke lī'aki 'akinautolu. ¹⁸ 'Io, hili 'enau ngaohi ma'anautolu 'ae 'uhiki pulu *koula* na'e haka, 'onau pehē, Ko ho 'Otua eni 'aia na'e 'omi koe mei 'Isipite, 'onau fai 'ae ngaahi 'ahi'ahi kovi lahi: ¹⁹ Ka ko koe 'i ho'o ngaahi anga'ofa lahi na'e 'ikai te ke lī'aki 'akinautolu 'i he toafa: na'e 'ikai hiki meiate kinautolu 'ae pou 'oe 'ao 'i he 'aho, ke tataki 'akinautolu 'i he hala: pe ko e pou afi 'i he pō, ke fakahā 'ae maama kiate kinautolu, mo e hala 'aia 'oku totonu

ke nau 'alu ai. ²⁰ Pea na'a ke foaki foki 'a ho laumālie lelei ke akonaki'i 'akinautolu, pea na'e 'ikai te ke ta'ofi ho'o mana mei honau ngutu, pea na'a ke foaki 'ae vai kiate kinautolu 'i he'enau fieinu. ²¹ 'Io, na'a ke tokoni 'akinautolu 'i he toafa, 'i he ta'u 'e fāngofulu, ko ia na'e 'ikai te nau masiva 'i ha me'a 'e taha; na'e 'ikai faka'a'au 'o motu'a honau ngaahi kofu, pea na'e 'ikai fufula honau va'e. ²² Pea na'a ke foaki foki kiate kinautolu 'ae ngaahi pule'anga, mo e kakai, mo ke vahe'i 'akinautolu ki he ngaahi vāhenga *fonua* : ko ia na'a nau ma'u ai 'ae fonua 'o Sihoni, mo e fonua 'oe tu'i 'o Hesiponi, mo e fonua 'o Oki ko e tu'i 'o Pesani. ²³ Pea na'a ke fakatokolahi 'enau fānau 'o hangē ko e ngaahi fetu'u 'oe langi, pea na'a ke 'omi 'akinautolu ki he fonua, 'aia na'a ke faka'ilo ki he'enau ngaahi tamai, 'aia ke nau 'alu ki ai 'o ma'u. ²⁴ Ko ia na'e 'alu ki ai 'ae fānau 'o *nau* ma'u 'ae fonua, pea na'a ke fakavaivai 'ae kakai 'oe fonua, ko e kakai Kēnani, 'i honau 'ao, mo ke foaki 'akinautolu ki honau nima, mo honau ngaahi tu'i, mo e kakai 'oe fonua, koe'uhi ke nau fai 'enau fa'iteliha ki ai. ²⁵ Pea na'a nau kapasi 'ae ngaahi kolo mālohi, mo e fonua mahu, 'onau ma'u 'ae ngaahi fale na'e fonu 'i he ngaahi me'a kotoa pē, mo e ngaahi vaikeli, mo e ngaahi ngoue vaine, mo e ngoue 'olive, mo e ngaahi 'akau fua lahi 'aupito: ko ia na'a nau kai, pea mākona, pea hoko 'o sino, 'onau fakafiemālie'i 'akinautolu 'i ho'o angalelei lahi. ²⁶ Ka ko e mo'oni na'a *nau* fai talangata'a, pea angatu'u kiate koe, pea lī'aki ho'o fono ki honau tu'a, 'onau tāmāte'i ho'o kau palōfita na'e valoki 'akinautolu ke nau tafoki kiate koe, mo nau fai 'ae ngaahi 'ahi'ahi kovi lahi. ²⁷ Ko ia na'a ke tukuange ai 'akinautolu ki he nima 'o honau ngaahi fili, 'aia na'a nau fakamamahi'i 'akinautolu: pea 'i he kuonga 'o 'enau mamahi, 'i he'enau tangi kiate koe, na'a ke ongo'i 'akinautolu mei langi; pea na'a ke foaki kiate kinautolu, 'o taau mo ho'o ngaahi anga'ofa, 'ae ngaahi fakamo'ui, 'aia na'a nau mo'ui ai mei he nima 'o honau ngaahi fili. ²⁸ Kae hili 'enau ma'u 'ae fiemālie, na'a nau toe fai kovi 'i ho 'ao: ko ia na'a ke tuku ai 'akinautolu ki he nima 'o honau ngaahi fili, pea na'a nau hoko ai 'o pule kiate kinautolu: ka 'i he'enau tafoki, 'o tangi kiate koe, na'a ke ongo'i 'akinautolu mei langi; pea na'e liunga lahi ho'o fakamo'ui 'akinautolu 'o taau mo ho'o ngaahi anga'ofa; ²⁹ Pea na'a ke takitala'i 'akinautolu, koe'uhi ke ke toe 'omi 'akinautolu ki ho'o fono: ka na'a nau fai fakafiefielahi, pea 'ikai tokanga ki ho'o ngaahi fekau, ka na'a nau fai angahala ki ho'o ngaahi fakamaau, ('aia kapau 'e fai ia 'e ha tangata, 'e mo'ui ai ia:) 'onau kalofaki honau uma, pea fakakekeva honau kia, pea na'e 'ikai tokanga. ³⁰ Ka na'a ke kātaki'i 'akinautolu 'i he ngaahi ta'u lahi, pea na'a ke faka'ilo kiate kinautolu 'enau kovi, 'i ho laumālie 'i ho'o kau palōfita: ka na'e 'ikai te nau tokanga: ko ia na'a ke fakatukutuku'i 'akinautolu ki he nima 'oe kakai 'oe ngaahi fonua. ³¹ Ka koe'uhi ko ho'o anga'ofa lahi na'e 'ikai te ke faka'auha 'aupito 'akinautolu, pe lī'aki 'akinautolu; he ko e 'Otua angalelei mo anga'ofa koe. ³² Pea ko eni, 'E homau 'Otua, ko e 'Otua lahi, mo mālohi, mo fakamanavahē, 'a koe

'oku ke tauhi 'ae fuakava mo e anga'ofa, 'oua na'a hangē ia ko ha me'a si'i kiate koe, 'ae ngaahi mamahi kotoa pē 'aia kuo hoko kiate kimautilu, pea ki homau ngaahi tu'i, ki homau hou'eiki, pea ki homau kau taula'eiki, pea ki homau kau palōfita, pea ki he'emaungaaahi tamai, pea ki he kakai kotoa pē, talu 'ae kuonga 'oe ngaahi tu'i 'o 'Asilia 'o a'u ki he 'aho ni. ³³ Ka ko e mo'oni 'oku ke tonuhia koe 'i he me'a kotoa pē kuo fakahoko kiate kimautilu: he kuo ke fai totonu koe, ka na'e fai angakovi 'akimautilu: ³⁴ Pea na'e 'ikai tauhi ho'o fono 'e homau ngaahi tu'i, mo homau ngaahi hou'eiki, mo homau kau taula'eiki, pe ko 'emaungaaahi tamai, pe tokanga ki ho'o ngaahi fekau, mo ho'o ngaahi tu'utu'uni, 'aia na'a ke valoki 'aki kiate kimautilu. ³⁵ He na'e 'ikai te nau tauhi koe 'i honau pule'anga, pea 'i he ngaahi angalelei 'aia na'a ke foaki kiate kimautilu, pea 'i he fono lahi mo mahu 'aia na'a ke foaki kiate kimautilu, pea na'e 'ikai te nau tafoki mei he'enaungaaahi ngāue angakovi. ³⁶ Vakai, ko e kau tamaio'eiki 'akimautilu he 'aho ni, pea ko e fonua 'aia na'a ke foaki ki he'emaungaaahi tamai ke nau kai hono fua 'o ia mo hono lelei, vakai ko e kau tamaio'eiki 'akimautilu 'i ai: ³⁷ Pea 'oku tupu mei ai 'ae me'a lahi ma'ae ngaahi tu'i 'aia kuo ke fakanofa ke pule kiate kimautilu ko e me'a 'i he'emaungaaahi angahala: pea 'oku nau pule ki homau sino foki, pea ki he'emaungaaahi manu, 'onau fa'iteliha, pea ko kimautilu 'oku mau mo'ua 'i he mamahi lahi." ³⁸ Pea koe'uhi ko e me'a ni kotoa pē 'oku mau fai 'ae fuakava ke ma'u, mo tohi ia: pea ko homau ngaahi hou'eiki, mo e kau Livai, mo e kau taula'eiki, te nau 'ai 'a hono faka'ilonga ma'u.

1 Ko e hingoa 'okimautilu na'e fakamo'oni ki he fuakava, 28 Ko e ngaahi me'a 'oku kau ki ai 'ae fuakava.

10 PEA ko kimautilu na'e faka'ilonga'ia, ko Nehe-
maia ko e 'eiki pule, ko e foha 'o Hakalia, mo
Sitikisa. ² Mo Selaia, mo 'Asalia, mo Selemaia, ³ Mo Pa-
suli, mo 'Amalia, mo Malikisa, ⁴ Mo Katusi, mo Sepania,
mo Maluki, ⁵ Mo Halimi, mo Melemoti, mo 'Opataia,
⁶ Mo Taniela, mo Kinitoni, mo Paluki, ⁷ Mo Mesulami,
mo 'Apisa, mo Misamini, ⁸ Mo Maaseia, mo Pilikai, mo
Simaia; ko kimautilu ni ko e kau taula'eiki. ⁹ Mo e kau
Livai: ko Sesua ko e foha 'o 'Asania, mo Pinui 'oe
ngaahi foha 'o Henatati, mo Katimieli, ¹⁰ Mo honau
ngaahi kāinga, ko Sepania, mo Hotisa, mo Kilita, mo
Pelaia, mo Hanani, ¹¹ Mo Maika, mo Lihope, mo Hasa-
pea, ¹² Mo Saka, mo Selepea, mo Sepania, ¹³ Mo Hoti-
sa, mo Pani, mo Pininu. ¹⁴ Ko e kau tu'ukimu'a 'oe
kakai; ko Palosi, mo Pehati-Moape, mo 'Ilami, mo Satu,
mo Pani, ¹⁵ Mo Puni, mo 'Asikati, mo Pepai, ¹⁶ Mo 'Aton-
isa, mo Pikivai, mo 'Atini, ¹⁷ Mo 'Ateli, mo Hesikisa, mo
'Asuli, ¹⁸ Mo Hotisa, mo Hasumi, mo Pesai, ¹⁹ Mo Halifi,
mo 'Anatoti, mo Nepei, ²⁰ Mo Makipeasi, mo Mesulami,
mo Heseli, ²¹ Mo Mesesapeli, mo Satoki, mo Satua,
²² Mo Pelatia, mo Hanani, mo 'Anaia, ²³ Mo Hosea, mo
Hanania, mo Hasupi, ²⁴ Mo Haloesi, mo Pileha, mo
Sopeki, ²⁵ Mo Lihumi, mo Hasapina, mo Maaseia, ²⁶ Mo

'Ahisia, mo Hanani, mo 'Anani, ²⁷ Mo Maluki, mo Halimi,
mo Pa'ana.

²⁸ ¶ Pea ko hono toe 'oe kakai, ko e kau taula'eiki, mo
e kau Livai, mo e kau le'o matapā, mo e kau hiva, mo e
kau Netenimi, mo kimautilu kotoa pē na'a nau faka-
mavae 'akimautilu mei he kakai 'oe ngaahi fonua ki he
fono 'ae 'Otua, mo honau ngaahi 'unoho, mo honau
ngaahi foha, mo honau ngaahi 'ofefine, 'akimautilu ko-
toa pē na'e ma'u 'ae 'ilo, mo e loto poto; ²⁹ Na'a nau
kau mo honau ngaahi kāinga, ko honau hou'eiki, 'onau
fai 'ae tuki mo'oni, pea mo e fuakava, ke 'alu 'i he fono
'ae 'Otua, 'aia na'e foaki 'ia Mōseke ko e tamaio'eiki 'ae
'Otua, ke tokanga mo fai 'ae ngaahi fekau kotoa pē 'a
Sihova ko hotau 'Eiki, mo 'ene ngaahi fakamaau mo
'ene ngaahi tu'utu'uni; ³⁰ Pea ke 'oua na'a tau foaki ho-
tau ngaahi 'ofefine ki he kakai 'oe fonua; pea 'oua na'a
tau 'omi honau ngaahi 'ofefine mo'o hotau ngaahi fo-
ha: ³¹ Pea kapau 'e 'omi 'e he kakai 'oe fonua ha me'a
fakatau pē ha me'akai 'i he 'aho tapu ke fakatau, pea
'oua na'a tau fakatau ia 'i he 'aho tapu, he ko e 'aho
mā'oni'oni: pea ke tau tuku hono fitu 'oe ta'u, mo e
'eke totongi kotoa pē 'i ai. ³² Pea na'a tau fai ha'amau
fono, ke fakamo'ua 'akimautilu 'i he ta'u kotoa pē 'aki
hono tolu 'oe vahe 'oe sikeli ma'ae tauhi 'oe fale 'o
homau 'Otua; ³³ Koe'uhi ko e mā 'oe 'ao, pea ki he
feilaulau me'akai fai ma'u pe, pea mo e feilaulau tutu
fai ma'u pe, 'i he ngaahi 'aho tapu, 'i he ngaahi tu'u efi-
afi, pea ki he ngaahi kātoanga kuo kotofa pea mo e
ngaahi me'a mā'oni'oni, pea ma'ae ngaahi feilaulau
koe'uhi ko e ngaahi angahala ke fai 'aki 'ae fakalelei
ma'a 'Isileli, pea ki he ngāue kotoa pē 'oe fale 'oe 'Otua.
³⁴ Pea na'a tau fai 'ae talotalo ki he kau taula'eiki, mo e
kau Livai, mo e kakai, ki he feilaulau 'oe fefie, ke fetuku
ia ki he fale 'o hotau 'Otua, 'o fakatatau ki he ngaahi
fale 'o 'emaungaaahi tamai, 'i he ngaahi kuonga kuo
kotofa 'i he ta'u tukufakaholo, ke tutu 'i he funga 'oe
feilaulau'anga 'o Sihova ko hotau 'Otua, 'o hangē ko ia
kuo tohi 'i he fono: ³⁵ Pea ke 'omi 'ae ngaahi 'uluaki fua
'oe ngoue, mo e 'uluaki fua 'oe ngaahi 'akau kotoa pē,
'i he ta'u hokohoko pe, ki he fale 'o Sihova: ³⁶ Pea mo e
'uluaki tupu 'o hotau ngaahi foha, pea mo 'etau fanga
manu lalahi, 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he fono, mo e 'u-
luaki tupu 'o 'etau ngaahi fanga manu si'i mo e fanga
sipi, ke 'omi ki he fale 'o hotau 'Otua, ki he kau
taula'eiki 'aia 'oku tauhi 'i he fale 'o hotau 'Otua: ³⁷ Pea
ke tau 'omi hono 'uluaki fua 'o 'etau mā *kuo natu*, mo
'etau ngaahi me'a 'atu, mo e fua 'oe ngaahi 'akau ke-
hekehe kotoa pē, 'oe uaine mo e lolo, ki he kau
taula'eiki, ki he ngaahi potu 'i fale 'i he fale 'o hotau 'O-
tua: mo e ngaahi tāuvao 'o 'etau ngoue ki he kau Livai,
ke ma'u ai 'e he kau Livai ko ia 'ae ngaahi tāuvao 'i he
ngaahi kolo 'o hotau potu kakai. ³⁸ Pea ko e taula'eiki
ko e foha 'o 'Elone 'e kau ia mo e kau Livai 'i he ma'u 'e
he kau Livai 'ae ngaahi tāuvao: pea 'e fetuku hake 'e he
kau Livai hono hongofulu 'oe vahe 'oe tāuvao ki he fale
'o hotau 'Otua, ki he ngaahi potu fale ki loto 'i he fale
koloa. ³⁹ He ko e fānau 'a 'Isileli mo e fānau 'a Livai te
nau 'omi 'ae feilaulau 'oe uite, mo e uaine fo'ou, mo e

lolo, ki he ngaahi fale 'aia 'oku 'i ai 'ae ngaahi ipu 'oe faletapu, mo e kau taula'eiki 'oku tauhi, mo e kau le'o matapā, mo e kau hiva: pea 'e 'ikai te tau li'aki 'ae fale 'o hotau 'Otua.

1 Ko e nofo 'ae kau pule ni'ihiki Selūsalema 'akinautolu na'e loto pe ki ai, mo kinautolu na'e vahe ki ai 'i he fai talotalo. 3 Ko e tohi 'o honau hingoa. 20 Ko hono toe na'e nofo 'i he ngaahi kolo kehe.

11 PEA na'e nofo 'i Selūsalema, 'ae kau pule 'oe kakai: pea na'e fai 'ae talotalo 'e hono toe 'oe kakai ke 'omi 'ae tangata 'e taha mei he toko hongofulu ke nofo 'i Selūsalema, ko e kolo mā'oni'oni, pea ke nofo 'ae vahe 'e hiva ki he ngaahi kolo kehe. ² Pea na'e tāpuaki 'e he kakai 'ae kau tangata kotoa pē, 'aia na'e 'atu fiemālie pē 'akinautolu ke nofo 'i Selūsalema.

³ ¶ Pea ko e kau tu'ukimu'a eni 'oe pule'anga na'e nofo 'i Selūsalema: ka 'i he ngaahi kolo 'o Siuta na'e nofo taki taha 'i hono tofi'a 'i honau ngaahi kolo, 'io, 'a 'Isileli, mo e kau taula'eiki, mo e kau Livai, mo e kau Netenimi, mo e fānau 'ae kau tamaio'eiki 'a Solomone. ⁴ Pea na'e nofo 'i Selūsalema 'ae ni'ihiki 'oe fānau 'a Siuta, pea mo e fānau 'a Penisimani. 'I he fānau 'a Siuta; ko 'Ataia, ko e foha 'o 'Usia, ko e foha 'o Sakalia, ko e foha 'o 'Amalia, ko e foha 'o Sifatia, ko e foha 'o Malelili, 'i he fānau 'a Pelesi; ⁵ Mo Maaseia ko e foha 'o Paluki, ko e foha 'o Koliose, ko e foha 'o Hasaia, ko e foha 'o 'Ataia, ko e foha 'o Soialipi, ko e foha 'o Sakalia, ko e foha 'o Siloni. ⁶ Ko e ngaahi foha kotoa pē 'o Pelesi na'e nofo 'i Selūsalema na'a nau toko fāngeau mo e tolungofulu ma valu ko e kau tangata to'a mālohi. ⁷ Pea ko e ngaahi foha eni 'o Penisimani; ko Selu ko e foha 'o Mesulami, ko e foha 'o Soeti, ko e foha 'o Pitaia, ko e foha 'o Kolaia, ko e foha 'o Maaseia, ko e foha 'o Itieli, ko e foha 'o Sisaia. ⁸ Pea na'e hoko mo ia 'a Kapei, mo Salei, ko e toko hivangeau mo e toko uofulu ma valu. ⁹ Pea ko Soeli ko e foha 'o Sikili ko honau pule ia; mo Siuta ko e foha 'o Senua ko hono toko ua ia na'e pule ki he kolo: ¹⁰ 'I he kau taula'eiki; ko Sitaia ko e foha 'o Soialipi, mo Sakini. ¹¹ Ko Selaia ko e foha 'o Hilikia, ko e foha 'o Mesulami, ko e foha 'o Satoki, ko e foha 'o Milaioti, ko e foha 'o 'Ahitupe, ko e pule ia ki he fale 'oe 'Otua. ¹² Pea ko honau kāinga 'aia na'e fai 'ae ngāue 'oe fale na'a nau toko valungeau mo e toko uofulu ma ua: mo 'Ataia ko e foha 'o Silohami, ko e foha 'o Pelalia, ko e foha 'o 'Amisi, ko e foha 'o Sakalia, ko e foha 'o Pasuli, ko e foha 'o Malikia, ¹³ Mo hono ngaahi kāinga, ko e kau tu'ukimu'a 'i he ngaahi tamai, ko e toko uangeau mo e toko fāngofulu ma ua: mo 'Amasai ko e foha 'o 'Asalili, ko e foha 'o 'Ahasai, ko e foha 'o Misilemoti, ko e foha 'o Imeli, ¹⁴ Mo honau ngaahi kāinga, ko e kau tangata to'a mālohi, ko e teau mo e toko uofulu ma valu: pea ko honau pule ko Sapitieli, ko e foha 'oe tokotaha 'i he kau tangata lahi. ¹⁵ Pea 'i he kau Livai foki: ko Simaia ko e foha 'o Hasupi, ko e foha 'o 'Asilikami, ko e foha 'o Hasapea, ko e foha 'o Puni; ¹⁶ Ko Sapitei, mo Sosapati, ko e tu'ukimu'a 'oe kau Livai, na'e pule 'akinaua ki he ngāue 'itu'a 'oe fale 'oe 'Otua. ¹⁷ Ko Matania ko e foha 'o Maika, ko e foha 'o Sapiti, ko e fo-

ha 'o 'Asafi, ko e tu'ukimu'a ia ke kamata 'ae fakafeta'i 'i he lotu: mo Pakipuki ko e toko ua 'i hono ngaahi kāinga, mo 'Apita ko e foha 'o Samua, ko e foha 'o Kalali, ko e foha 'o Situtuni. ¹⁸ Ko e kau Livai kotoa pē 'i he kolo mā'oni'oni, ko e toko uangeau mo e toko valungofulu ma fā. ¹⁹ Pea ko e kau le'o matapā foki, ko 'Akupi, mo Talimoni, mo hona ngaahi kāinga na'e tauhi 'ae ngaahi matapā, na'e toko teau ma fitungofulu ma ua.

²⁰ ¶ Pea ko hono toe 'o 'Isileli, 'oe kau taula'eiki, mo e kau Livai, na'e nofo 'i he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta, 'o taki taha kotoa pē 'i hono tofi'a. ²¹ Ka na'e nofo 'ae kau Netenimi 'i Ofili: pea ko Siha mo Kisipa na'e pule ki he kakai Netenimi. ²² Pea ko e pule foki ki he kau Livai 'i Selūsalema, ko Usi ko e foha 'o Pani, ko e foha 'o Hasapea, ko e foha 'o Matania, ko e foha 'o Maika. 'I he ngaahi foha 'o 'Asafi, ko e kau hiva na'a nau pule ki he ngāue 'ae fale 'oe 'Otua; ²³ He ko e fekau 'ae tu'i kiate kinautolu, ke 'ai 'ae vāhenga 'e taha ma'ae kau hiva, ki he 'aho taki taha. ²⁴ Pea ko Pitaia ko e foha 'o Mesesapeli, 'i he fānau 'a Sela ko e foha 'o Siuta, na'e tali fekau 'e ia ki he tu'i 'i he ngaahi me'a 'oku kau ki he kakai. ²⁵ Pea koe'uhi ko e ngaahi potu nofo'anga kakai, mo 'enau ngaahi ngoue, na'e nofo ai 'ae fānau ni'ihiki 'a Siuta 'i Kesa-'Alipa, pea 'i he ngaahi potu kakai 'o ia, pea ki Tiponi, pea 'i he ngaahi potu kakai 'o ia, pea 'i Sekapisili, pea 'i he ngaahi potu kakai 'o ia. ²⁶ Pea 'i Sesua, pea 'i Molata, pea ki Petefeleti. ²⁷ Pea 'i he kolo ko Suali, pea 'i Peasipa, pea 'i he ngaahi potu kakai 'o ia, ²⁸ Pea 'i Sikilaki, pea 'i Mikona; pea 'i hono ngaahi potu kakai, ²⁹ Pea 'i Eni-Limoni, pea 'i Salia, pea 'i Samuti, ³⁰ Mo Sanoa, mo 'Atulami, pea 'i honau ngaahi potu kakai, 'i Lakisi, pea 'i he ngaahi tafangafanga 'o ia, 'i 'Aseka, pea 'i he ngaahi potu kakai 'o ia. Pea na'a nau nofo mei Peasipa 'o hoko ki he tele'a 'o Henomi. ³¹ Ko e ngaahi fānau 'a Penisimani foki mei Kepa na'e nofo 'i Mikimasi, mo 'Aisa, mo Peteli, pea 'i honau ngaahi potu kakai, ³² Pea 'i 'Anatoti, mo Nopi, mo 'Anania, ³³ Mo Hasoa, mo Lama, mo Kitimi, ³⁴ Mo Hatiti, Sepoimi, Nepalata, ³⁵ Mo Loti, mo Ono, ko e tele'a 'oe kau tufunga. ³⁶ Pea na'e 'i Siuta mo Penisimani 'ae vāhenga 'oe kau Livai.

1 Ko e kau taula'eiki. 8 Mo e kau Livai na'e 'alu hake mo Selupepeli. 10 Ko e hokohoko 'oe ngaahi taula'eiki lahi. 22 Ko e kau Livai tu'ukimu'a ni'ihiki. 27 Ko hono fakatapui 'oe ngaahi 'ā maka. 44 Ko e ngāue 'oe kau taula'eiki, mo e kau Livai na'e tu'u-tu'uni 'i he faletapu.

12 PEA ko e kau taula'eiki mo e kau Livai eni, na'e 'alu hake mo Selupepeli ko e foha 'o Sialiteli, mo Sesua ko Selaia, mo Selemaia, mo Esela, ² Mo 'Amalia, mo Maluki, mo Hatusi, ³ Mo Sikanania, mo Lihumi, mo Melemoti, ⁴ Mo Ito, mo Kinito, mo 'Apisa, ⁵ Mo Miami-ni, mo Moatia, mo Pilika, ⁶ Mo Simaia, mo Soialipi, mo Sitaia, ⁷ Mo Salu, mo 'Amoki, mo Hilikia, mo Sitaia. Ko e kau tu'ukimu'a eni 'oe kau taula'eiki, pea 'o honau ngaahi kāinga 'i he ngaahi 'aho 'o Sesua. ⁸ Pea ko e kau Livai foki: ko Sesua, mo Pinui, mo Katimieli, mo Selepea, mo Siuta, mo Matania, 'aia na'e taki ki he fakafe-

ta'i, 'aia mo hono ngaahi kāinga. ⁹ Pea mo Pakipukia mo Uni, ko honau kāinga, na'e hangatonu atu kiate kinautolu 'i honau ngaahi lakanga.

¹⁰ ¶ Pea na'e tupu 'ia Sesua 'a Soaikimi, pea tupu foki 'ia Soaikimi 'a Iliasipi, pea tupu 'ia Iliasipi 'a Sihoiata.

¹¹ Pea tupu 'ia Sihoiata 'a Sonatani, pea tupu 'ia Sonatani 'a Satua. ¹² Pea na'e ai 'ae kau taula'eiki 'i he ngaahi 'aho 'o Sihoiakimi, ko e kau tu'ukimu'a 'oe ngaahi mātu'a: 'ia Selaia, ko Melaia: 'ia Selemaia, ko Hanania; ¹³ 'Ia Esela, ko Mesulami; 'ia 'Amalia, ko Sihohanani; ¹⁴ 'Ia Meleku, ko Sonatani: 'ia Sepania, ko Sosefa; ¹⁵ 'Ia Halimi, ko 'Atina; 'ia Milaioti, ko Hilikai; ¹⁶ 'Ia Ito, ko Sakalia; 'ia Kinitoni, ko Mesulami; ¹⁷ 'Ia 'Apisa, ko Sikili; 'ia Miniadini, 'ia Moatia, ko Pilite; ¹⁸ 'Ia Pilika, ko Samua; 'ia Simaia, ka Sihonatanani; ¹⁹ Pea 'ia Soaialipi, ko Matinei; 'ia Sitaia, ko Usi; ²⁰ 'Ia Salei, ko Kalei; 'ia 'Amoki, ko 'Ipeli, ²¹ 'Ia Hilikia, ko Hasapea; 'ia Sitaia, ka Netanili.

²² ¶ Na'e tohi 'ae kau Livai 'i he ngaahi 'aho 'o Iliasipi, ko Sihoiata, mo Sohanani, mo Satua, ko e kau tu'ukimu'a 'oe kau mātu'a: mo e kau taula'eiki foki, 'o hoko mo e pule 'a Talaiasi ko e tangata Peasia. ²³ Ko e ngaahi foha 'o Livai, ko e kau tu'ukimu'a 'oe kau mātu'a, na'e tohi 'i he tohi 'oe toenga talanoa, 'o hoko ki he ngaahi 'aho 'o Sohanani ko e foha 'o Iliasipi. ²⁴ Pea ko e kau tu'ukimu'a 'oe kau Livai: ko Hasapea, mo Selepea, mo Sesua ko e foha 'o Katimieli, mo honau kāinga na'e hangatonu kiate kinautolu, ke fai fakamālō, mo 'atu 'ae fakafeta'i, 'o hangē ko e fekau 'a Tevita ko e tangata 'ae 'Otua, ko e hangatonu atu 'ae lakanga ki he lakanga 'e taha. ²⁵ Ko e kau le'o matapā na'e tauhi 'i he tulutulu 'oe ngaahi matapā, ko Matania, mo Pakipukia, mo 'Opataia, mo Mesulami, mo Talimoni, mo 'Akupi. ²⁶ Na'e 'i he ngaahi 'aho 'o Sihoiakimi ko e foha 'o Sesua, ko e foha 'o Sosataki, 'akinautolu ni, pea 'i he ngaahi 'aho 'o Nehemaia ko e pule, pea mo Esela ko e taula'eiki mo e tangata tohi.

²⁷ ¶ Pea 'i he fakatapui 'oe 'ā maka 'o Selūsalema na'a nau kumi 'ae kau Livai mei honau ngaahi potu kotoa pē, ke 'omi 'akinautolu ki Selūsalema, ke fai 'ae fakatapui 'i he fiefia lahi, 'i he ngaahi fakafeta'i, mo e hiva, mo e ngaahi me'a pakihi, mo e ngaahi ūtete mo e ngaahi ha'ape. ²⁸ Pea na'e fakakātoa 'ae ngaahi foha 'oe kau hiva, mei he potu fonua tafangafanga na'e takatakai 'i Selūsalema, pea mei he ngaahi potu kakai 'o Nitofa; ²⁹ Pea mei he fale 'o Kilikali foki, pea mei he ngaahi ngoue 'o Kepa mo 'Asimaveti: he na'e langa honau ngaahi potu ke nofo ai 'e he kau hiva 'o takatakai 'i Selūsalema. ³⁰ Pea na'e fakama'a 'akinautolu 'e he kau taula'eiki mo e kau Livai, pea fakama'a 'ae kakai, mo e ngaahi matapā, mo e 'ā maka. ³¹ Pea ne u toki 'omi 'ae hou'eiki 'o Siuta ki 'olunga ki he 'ā maka, pea fokotu'u honau vāhenga lahi 'e ua 'onautolu ke fai fakafeta'i, pea na'e 'alu honau fakataha 'e taha ki he nima to'omata'u 'oe funga 'ā maka 'o hanga atu ki he matapā tu'unga veve: ³² Pea na'e muimui 'iate kinautolu 'a Hosaia, mo hono vaeua'anga 'e taha 'oe hou'eiki 'o Siuta, ³³ Mo 'Asalia, mo Esela, mo Mesulami, ³⁴ Mo Siuta, mo Penisimani, mo Simaia, mo Selemaia, ³⁵ Mo e

ni'ihi 'oe ngaahi foha 'oe kau taula'eiki, 'aki 'ae ngaahi me'alea; 'io, 'a Sakalia ko e foha 'o Sonatani, ko e foha 'o Simaia, ko e foha 'o Sakuli, ko e foha 'o 'Asafi; ³⁶ Mo hono ngaahi kāinga, ko Simaia, mo 'Asalili, mo Milale, mo Kilale, mo Meai, mo Netanili, mo Siuta, mo Hanani, mo e ngaahi me'a faiva 'a Tevita ko e tangata 'ae 'Otua, mo Esela ko e tangata tohi 'i honau 'ao. ³⁷ Pea na'a nau 'alu hake 'i he matapā 'oe mata vai, 'aia na'e hangatonu atu kiate kinautolu, 'i he ngaahi tu'unga 'oe kolo 'a Tevita, 'i he 'alu hake 'oe 'ā maka, 'i 'olunga 'i he fale 'o Tevita, 'io, 'o a'u atu ki he matapā vai 'i he potu hahake. ³⁸ Pea ko hono fakataha 'e taha 'okinautolu na'e fai fakafeta'i na'e 'alu ki he potu na'e hangatonu mai kiate kinautolu, pea na'aku muimui atu kiate kinautolu, mo hono vaeua'anga 'e taha 'oe kakai 'i he funga 'ā maka, mei he potu mama'o atu 'i he fale mā'olunga 'oe ngaahi afi tutu'anga me'a, 'io, 'o a'u atu ki he 'ā maka laulahi; ³⁹ Pea mei he potu ki 'olunga hake 'i he matapā 'o 'Ifalemi, pea mei 'olunga 'i he matapā motu'a, pea ki 'olunga 'i he matapā ika, pea mei he fale mā'olunga 'o Hananili, mo e fale mā'olunga 'o Mea, 'io, 'o a'u ki he matapā sipi: pea na'a nau tu'uma'u pe 'i he matapā 'oe fale fakapōpula. ⁴⁰ Pea na'e pehē 'ae tu'u 'ae fakataha 'e ua na'e fai fakafeta'i 'i he fale 'oe 'Otua, mo au pea mo hono vaeua'anga 'e taha 'oe kau pule:

⁴¹ Pea ko e kau taula'eiki eni: ko Iliakimi, mo Maaseia, mo Miniadini, mo Mikaia, mo Ilionei, mo Sakalia, mo Hanania, 'aki 'ae ngaahi me'a lea; ⁴² Mo Maaseia, mo Simaia, mo 'Eliesa, mo Usi, mo Sihohanani, mo Malikisa, mo 'Ilami, mo Eseli. Pea na'e hiva kalanga 'ae kau hiva, fakataha mo honau taki mu'a ko Siselahia. ⁴³ Pea na'a nau 'atu foki 'i he 'aho ko ia 'ae ngaahi feilaulaulahi, 'i he fiefia: he na'e fakafiefia 'i 'akinautolu 'i he fiefia lahi; pea na'e fiefia 'ae ngaahi 'unoho foki mo e fānau; ko ia na'e ongo ki he mama'o 'ae fiefia 'a Selūsalema.

⁴⁴ ¶ Pea na'e fakanofa 'i he kuonga ko ia 'ae ni'ihi, ke tauhi 'ae ngaahi fale ki he ngaahi koloa, ko e ngaahi me'a 'oku 'atu, mo e ngaahi 'uluaki fua, pea ki he ngaahi tāuvao, ke tākaki ki ai mei he ngaahi ngoue 'i he ngaahi kolo 'ae ngaahi 'inasi 'oe fono ki he kau taula'eiki, mo e kau Livai: he na'e fiefia 'a Siuta koe'uhi ko e kau taula'eiki mo e kau Livai na'e ngāue. ⁴⁵ Pea ko e kau hiva mo e kau le'o matapā na'a nau fakatou tauhi 'ae lakanga 'o honau 'Otua, mo e lakanga 'o honau fakama'a 'o fakatatau ki he fekau 'a Tevita, mo Solomone ko hono foha. ⁴⁶ He na'e 'i ai 'i he ngaahi 'aho 'o Tevita, mo 'Asafi, 'ae kau takimu'a 'i he kau hiva, mo e ngaahi hiva 'oe fakaongolelei mo e fakafeta'i ki he 'Otua. ⁴⁷ Pea 'i he ngaahi 'aho 'o Selupepeli, pea 'i he ngaahi 'aho 'o Nehemaia, na'e foaki 'e 'Isileli kotoa pē 'ae ngaahi 'inasi tokoni ki he kau hiva mo e kau le'o matapā, taki taha 'ene tokoni 'i he 'aho kotoa pē: pea na'a nau vahe'i 'ae ngaahi me'a tapu ma'ae kau Livai; pea na'e vahe'i ia 'e he kau Livai ma'ae fānau 'a 'Elone.

1 I he lau 'ae fono na'e tupu ai hono vahe'i 'ae kakai kehe. 4 I he liu mai 'a Nehemaia na'e fekau ke fakama'a 'ae ngaahi fale. 10 Na'a ne fakatonu-

tonu 'ae ngaahi ngāue kehekehe, 'i he fale 'oe 'O-tua, 15 Ko e maumau'i 'oe 'aho tapu, 23 Mo e ngaahi fakama'u 'unoho mo e kau fefine kehe.

13 I HE 'aho ko ia na'a nau lau 'i he fono 'a Mōsese 'i he 'ao 'oe kakai; pea na'e 'ilo 'i ai, 'e 'ikai hoko ki he fakataha 'oe 'Otua 'ae kakai 'Amoni, mo e kakai Moape 'o ta'engata; ² Koe'uhi na'e 'ikai tenau fakafe-taulaki ki he fānau 'a 'Isileli 'aki 'ae mā mo e vai, ka na'a nau tuku totongi kia Pelami ke tu'u kiate kinautolu, koe'uhi ke ne tuki'i 'akinautolu: ka na'e liliu 'e hotau 'O-tua 'ae tuki ko e tāpuaki. ³ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enu fanongo ki he fono, na'a nau fakamavae mei 'Isileli 'ae ngaahi kakai kehekehe kotoa pē.

⁴ ¶ Pea ki mu'a 'i he me'a ni, ko Iliasipi ko e taula'eiki, 'aia na'e pule ki he fale 'e taha 'i he fale 'oe 'Otua, na'e kaume'a ia kia Topaia: ⁵ Pea na'a ne teuteu mo'ona 'ae fale lahi, 'aia na'a nau tuku ki ai 'i mu'a 'ae ngaahi feilaulau me'akai, mo e me'a namu kakala, mo e ngaahi ipu, mo e ngaahi me'a 'oe tukupau, mo e uaine fo'ou, mo e lolo, 'aia na'e fekau ke foaki ki he kau Livai, mo e kau hiva, mo e kau le'o matapā; mo e ngaahi feilaulau 'oe kau taula'eiki. ⁶ Ka 'i he ngaahi kuonga ni kotoa pē na'e 'ikai teu 'i Selūsalema: he na'aku ha'u ki he tu'i, 'i hono ta'u 'e tolungofulu ma ua 'o 'Atakisekisi ko e tu'i 'o Papilone, pea hili 'ae 'aho ni'ihī na'aku ma'u 'ae fekau mei he tu'i: ⁷ Pea ne u ha'u ki Selūsalema, pea u hoko 'o 'ilo 'ae kovi na'e fai 'e Iliasipi ma'a Topaia, 'i he'ene teuteu mo'ona 'ae fale 'i he ngaahi potu fale 'oe fale 'o hotau 'Otua. ⁸ Pea na'aku mamahi lahi ai: ko ia na'aku lī kitu'a 'ae ngaahi nga'oto'ota kotoa pē 'o Topaia mei he fale. ⁹ Pea na'aku fekau, pea na'a nau fakama'a 'ae ngaahi fale: pea na'aku toe fetuku ki ai 'ae ngaahi ipu 'oe fale 'oe 'Otua, mo e ngaahi feilaulau me'akai mo e me'a namu kakala.

¹⁰ ¶ Pea ne u vakai na'e 'ikai fa'a 'atu ki he kau Livai honau ngaahi 'inasi he ko e kau Livai mo e kau hiva, 'aia na'e fai 'ae ngāue, kuo hola taki taha ki he'ene ngoue. ¹¹ Pea na'aku valoki 'ae kau pule, 'o pehē, Ko e hā kuo li'aki ai 'ae fale 'oe 'Otua? Pea ne u tākaki 'o fakataha 'akinautolu, 'o fokotu'u 'akinautolu 'i honau potu. ¹² Pea na'e 'omi ai 'e Siuta kotoa pē 'ae tāuvao 'oe uite mo e uaine fo'ou mo e lolo ki he ngaahi feleoko. ¹³ Pea ne u fakanofu 'ae kau le'o koloa ki he ngaahi fale koloa, ko Selemaia ko e taula'eiki, mo Satoki ko e tangata tohi, pea 'i he kau Livai, ko Pitaia: pea na'e hoko mo kinautolu, 'a Hanani, ko e foha 'o Sakuli, ko e foha 'o Matania: he na'e ongolelei 'akinautolu ko e angatonu, pea ko 'enu ngāue ia ke tufaki ki honau ngaahi kāinga. ¹⁴ 'E hoku 'Otua, ke ke manatu'i au koe'uhi ko e me'a ni, pea 'oua na'a ke holoholo ke mole 'eku ngaahi ngāue lelei 'aia kuo u fai ma'ae fale 'o hoku 'Otua, pea ma'ae ngaahi lakanga ngāue 'i ai.

¹⁵ ¶ Pea na'aku mamata ki he ni'ihī 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e malakaki 'ae ngaahi tata'o'anga uaine 'i he 'aho tapu, pea fetuku 'ae ngaahi ū uite, pea fakaheka ki he fanga 'asi, pea mo e uaine foki, mo e ngaahi kālepi, mo e ngaahi fiki, mo e ngaahi kavenga kehekehe, 'aia na'a nau fetuku ki Selūsalema 'i he 'aho tapu: pea

na'aku valoki 'akinautolu 'i he 'aho na'a nau fakatau me'a kai, ¹⁶ Pea na'e nofo ai 'ae kau tangata Taia, 'aia na'a nau 'omi 'ae ngaahi ika, mo e ngaahi me'a kehekehe, pea fakatau 'i he 'aho tapu ki he fānau 'a Siuta, pea 'i Selūsalema. ¹⁷ Pea ne u valoki 'ae ngaahi hou'eiki 'o Siuta, pea u pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'ae me'a kovi ni 'oku mou fai, pea mou fakahala 'ae 'aho tapu? ¹⁸ 'Ikai na'e fai pehē 'e ho'omou ngaahi tamai, pea 'ikai na'e 'omi 'e hotau 'Otua 'ae ngaahi kovi ni kiate kitautolu, pea ki he kolo ni? Ka 'oku mou 'omi 'ae houhau lahi hake ki 'Isileli 'i ho'omou fakahala'i 'ae 'aho tapu." ¹⁹ Pea 'i he faka'a'au ke po'uli 'ae ngaahi matapā 'o Selūsalema 'i he te'eki hoko 'ae 'aho tapu, na'aku fekau ke tāpuni 'ae ngaahi matapā, pea u fekau ke 'oua na'a toe 'o kae'oua ke hili 'ae 'aho tapu; pea ne u fakanofu 'ae ni'ihī 'o 'eku kau tamai'eiki 'i he ngaahi matapā, ke 'oua na'a 'omi ki ai ha kavenga 'e taha 'i he 'aho tapu. ²⁰ Ko ia na'e mohe ai 'itu'a Selūsalema 'ae kau ma'u koloa mo e kau fakatau 'oe ngaahi me'a kehekehe kotoa pē, 'o tu'o taha pe tu'o ua. ²¹ Pea ne u valoki 'akinautolu, 'o pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou mohe ai 'o ofi ki he 'ā maka? Kapau te mou toe fai ia, te u puke 'akimoutolu." Pea talu mei he kuonga ko ia na'e 'ikai te nau toe ha'u 'i he 'aho tapu. ²² Pea ne u fekau ki he kau Livai, ke nau fakama'a 'akinautolu, pea ke nau ha'u 'o vakai ki he ngaahi matapā, ke fakatapui 'ae 'aho tapu. 'E hoku 'Otua, ke ke manatu'i au koe'uhi ko e me'a ni foki, pea fakamo'ui au 'o fakatatau ki hono lahi 'o ho'o anga'ofa.

²³ ¶ Pea na'aku mamata foki 'i he ngaahi 'aho ko ia ki he kau Siu na'a nau mali mo e kau fefine 'o 'Asitoti, mo 'Amoni, mo Moape; ²⁴ Pea na'e lea fakavaeua 'e he'enu fānau 'i he lea 'o 'Asitoti, pea na'e 'ikai te nau fa'a lea 'i he lea 'ae kakai Siu pē, kae 'i he lea 'ae kakai fakatou'osi. ²⁵ Pea ne u valoki 'akinautolu, pea manuki 'akinautolu, pea taa'i honau ni'ihī, pea fusi honau fulufulu'i 'ulu, pea fakafuakava'i 'akinautolu 'i he 'Otua, 'o pehē, "Oua na'a mou foaki homou ngaahi 'ofefine ki honau ngaahi foha, pe to'o honau ngaahi 'ofefine ki homou ngaahi foha, pe mo'omoutolu. ²⁶ 'Ikai na'e fai angahala 'e Solomone ko e tu'i 'a 'Isileli 'i he ngaahi me'a ni? Ka na'e 'ikai ha tu'i hangē ko ia 'i he ngaahi pule'anga lahi, 'aia na'e 'ofeina 'e hono 'Otua, pea fakanofu ia 'e he 'Otua ke tu'i ki 'Isileli kotoa pē, ka ko e mo'oni na'e fakaangahala'i ia 'e he kau fefine muli. ²⁷ Pea te mou tokanga koā kiate kimoutolu ke mou fai 'ae ngaahi kovi lahi ni, ke talangata'a ki hotau 'Otua 'i he mali mo e kau fefine muli?" ²⁸ Pea ko e foha 'e taha 'o Soiata, ko e foha 'o Iliasipi ko e taula'eiki lahi, ko e foha ia 'i he fono kia Sanipalate ko e tangata Holoni: ko ia na'aku tuli ia ke 'alu 'iate au. ²⁹ 'E hoku 'Otua, ke ke manatu'i 'akinautolu, ko e me'a 'i he'enu fakahala'i 'ae ngāue fakataula'eiki, mo e fuakava 'oe ngāue fakataula'eiki, pea 'oe kau Livai. ³⁰ Na'e pehē pe 'eku fakama'a 'akinautolu mei he kakai muli, pea tu'utu'u-ni 'ae ngaahi lakanga 'oe kau taula'eiki, mo e kau Livai, takitaha ki he'ene ngāue; ³¹ Pea mo e foaki 'oe 'akau fe-

fie, 'i he ngaahi 'aho na'e kotofa, pea ki he ngaahi 'ulu-
aki fua. 'E hoku 'Otua, ke ke manatu'i au, ke u lelei ai.

Vahe

Eseta

'A

Vahe

1 Ko e fai 'ae ngaahi kãtoanga fakatu'i 'e 'Ahasivelo. 10 Ko 'ene fekau ke ha'u 'a Vasiti, pea tala 'e ia 'e 'ikai. 13 Ko e fai 'ae fono 'e 'Ahasivelo 'i he fakakaukau 'o Mimukani, ke pule pe 'ae tangata.

1 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he ngaahi 'aho 'o 'Ahasivelo, (koe 'Ahasivelo eni na'e pule mei Initia 'o a'u ki 'Itiopea, ki he vahe fonua 'e teau mā uofulu mā fitu):² 'I he ngaahi 'aho ko ia, 'i he'ene nofo 'ae tu'i ko 'Ahasivelo, ki he nofo'a fakatu'i 'o hono pule'anga, 'aia na'e 'i Susani ko e kolo faka'eiki. ³ Na'a ne fai 'ae kãtoanga ki he'ene ngaahi hou'eiki kotoa pē mo 'ene kau tamaio'eiki 'i hono tolu ta'u 'o 'ene pule: ko e mālohi 'o Peasia mo Mitia, ko e ngaahi hou'eiki, mo kinautolu na'e pule ki he ngaahi vahe fonua, na'e 'i hono 'ao: ⁴ Pea na'a ne fakahā ai 'i he ngaahi 'aho lahi 'ae koloa 'o hono pule'anga fakamanavahē, mo e lahi 'o 'ene ongoongolelei 'a'ana, 'io, 'i he 'aho 'e teau ma valungofulu. ⁵ Pea 'i he hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, na'e fai 'ae kãtoanga 'e he tu'i ki he kakai kotoa pē na'e 'i Susani ko e kolo faka'eiki, ki he lahi, mo e si'i, 'i he ngaahi 'aho 'e fitu, 'i he loto'ā 'oe ngoue 'i he fale faka'eiki 'oe tu'i; ⁶ 'Aia na'e 'i ai 'ae ngaahi *puipui* hinehina, mo lanu 'akau mata, mo lanu moana, na'e fakama'u 'aki 'ae ngaahi afo 'oe filo tupenu tu'ovalevale mo e pa'uhi'uhi ki he ngaahi kave'i siliva mo e ngaahi pou 'oe maka hinehina: na'e koula mo siliva 'ae ngaahi mohenga na'e tu'u ki he faliki *fale* 'oe maka hinehina, mo e kulokula, mo e lanu moana, mo e hinehina, mo e 'uli'uli. ⁷ Pea na'a nau 'atu 'ae me'ainu kiate kinautolu 'i he ngaahi ipu koula, (na'e fai kehekehe 'ae ngaahi ipu kotoa pē,) mo e uaine ngalingali tu'i lahi 'aupito, 'o fakatatau ki he anga 'oe tu'i. ⁸ Pea na'e fai 'ae inu 'o fakatatau ki he fono na'e 'ikai pule'i mālohi 'e ha tokotaha he na'e pehē 'e he fono 'ae tu'i ki he kau matāpule kotoa pē 'o hono fale, ke nau fai taki taha kotoa pē 'o fakatatau ki hono loto 'o'ona. ⁹ Pea na'e fai foki 'e Vasiti ko e tu'i fefine 'ae kãtoanga ki he'enu fefine 'i he fale fakatu'i 'aia na'e 'oe tu'i ko 'Ahasivelo.

¹⁰ ¶ Pea 'i hono fitu 'oe 'aho 'i he fiefia 'ae loto 'oe tu'i 'i he uaine, na'a ne fekau kia Mihumani, mo Pisita, mo Hapona, mo Pikita, mo 'Apakita, mo Setali, mo Kakasi, ko e kau tauhi fale 'e toko fitu na'e talifekau 'i he 'ao 'o 'Ahasivelo ko e tu'i. ¹¹ Ke nau 'omi 'a Vasiti ko e tu'i fefine ki he 'ao 'oe tu'i mo e tatā faka'eiki, ke fakahā ki he kakai mo e ngaahi hou'eiki hono hoihoifua: he na'e hoihoifua ia ke mamata ki ai. ¹² Ka na'e 'ikai fie ha'u 'ae

tu'i fefine ko Vasiti 'i he fekau 'ae tu'i 'i he kau talafekau: ko ia na'e tuputāmaki ai 'ae tu'i, pea lili 'ene houhau 'iate ia.

¹³ ¶ Pea pehē ai 'e he tu'i ki he kau tangata poto, 'aia na'e 'ilo 'ae ngaahi kuonga, (he na'e pehē pe 'ae anga 'ae tu'i kiate kinautolu kotoa pē na'e 'ilo 'ae fono mo e fakamaau: ¹⁴ Pea na'e hoko mo ia 'a Kasina, mo Setali, mo 'Atimata, mo Tasisi, mo Melesi, mo Masina, mo Mimukani, ko e hou'eiki 'e toko fitu 'o Peasia mo Mitia, 'aia na'e mamata ki he fofonga 'oe tu'i, pea na'e nofo ki mu'a 'i he pule'anga;) ¹⁵ "Ko e hā te tau fai ki he tu'i fefine, ko Vasiti 'o fakatatau ki he fono, ko e me'a 'i he 'ikai te ne fai 'ae fekau 'ae tu'i ko 'Ahasivelo 'i he kau talafekau?" ¹⁶ Pea na'e lea 'a Mimukani 'i he 'ao 'oe tu'i mo e ngaahi hou'eiki, *'o pehē*, "Na'e 'ikai fai hala 'e Vasiti ko e tu'i fefine ki he tu'i pē, ka ki he ngaahi hou'eiki kotoa pē, pea ki he kakai kotoa pē 'aia 'oku 'i he ngaahi pule'anga 'oe tu'i ko 'Ahasivelo. ¹⁷ Koe'uhi 'e ongo atu ki he mama'o 'ae ngāue ni 'ae tu'i fefine ki he kau fefine kotoa pē, ko ia te nau mata manuki ai ki honau ngaahi 'unoho, 'oka fakaongo atu ia, 'Na'e fekau 'e he tu'i ko 'Ahasivelo ke 'omi 'ae tu'i fefine ki hono 'ao, ka na'e 'ikai ha'u ia." ¹⁸ 'E lea pehē pē foki 'e he hou'eiki fefine 'o Peasia mo Mitia he 'aho ni ki he ngaahi hou'eiki 'ae tu'i, 'aia kuo ongo'i 'ae ngāue ni 'ae tu'i fefine. Ko ia 'e tupu ai 'ae manuki lahi mo e 'ita. ¹⁹ Pea kapau 'oku lelei ki he tu'i, ke fai 'e ia 'ae fono fakatu'i, pea tuku ke tohi ia 'i he ngaahi fono 'oe kakai Peasia mo e kakai Mitia, koe'uhi ke 'oua na'a fakakehe ia, koe'uhi ke 'oua na'a toe ha'u 'a Vasiti ki he 'ao 'oe tu'i ko 'Ahasivelo: pea ke foaki 'e he tu'i hono tu'unga fakatu'i ki ha tokotaha 'oku lelei lahi 'iate ia. ²⁰ Pea ka fakaongo atu 'ae fono 'ae tu'i 'aia te ne fai ki he potu kotoa pē 'o hono pule'anga, (he 'oku lahi ia,) 'e 'atu 'e he ngaahi fefine 'unoho 'ae faka'apa'apa ki honau ngaahi 'unoho, pē ko e lahi ia pē ko e si'i." ²¹ Pea na'e mālie ai 'ae tu'i mo e ngaahi hou'eiki 'i he lea ko ia; pea na'e fai 'e he tu'i 'o fakatatau ki he lea 'a Mimukani. ²² He na'a ne 'ave 'ae ngaahi tohi ki he ngaahi potu kotoa pē 'oe pule'anga 'oe tu'i, ki he pule'anga kotoa pē 'o fakatatau ki he tohi 'o hono lea, pea ki he kakai kotoa pē 'o tatau mo 'enu lea, koe'uhi ke pule taki taha 'ae tangata 'i hono fale 'o'ona, pea koe'uhi ke fanongonongo ia 'i he lea 'ae kakai kotoa pē.

1 Ko e fili 'ae tu'i fefine fo'ou mei he kau tāupo'ou

3 Ko Eseta mo Motekiai ko e tangata na'a ne tamai

'aki. 8 'Oku loto lelei 'e Hekai kia Eseta. 12 Ko hono anga 'ae fakama'a, mo e 'alu ki he tu'i. 21 Na'e 'ilo 'e Motekiai 'ae teu lapa pea na'e tohi ia 'i he toki fakamatala me'a fakapule'anga.

2 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, pea kuo 'osi 'ae houhau 'ae tu'i ko 'Ahasivelo, na'a ne manatu'i 'a Vasiti, mo ia na'a ne fai, mo ia na'e tu'utu'uni ke fai kiate ia. ² Pea pehē ai 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i 'aia na'e tauhi ia, "Tuku ke kumi he kau tāupo'ou hoihoifua ma'ae tu'i: ³ Pea ke fakanofu 'e he tu'i 'ae kau matāpule 'i he ngaahi potu kotoa pē 'o hono pule'anga, koe'uhi ke nau tākaki ke fakataha kotoa pē 'ae kau tāupo'ou hoihoifua ki Susani ko e kolo faka'eiki, ki he fale 'oe kau fefine, ki he tauhi 'o Hekai, ko e tauhi fale 'oe tu'i, 'aia 'oku tauhi 'ae kau fefine: pea ke 'atu kiate kinautolu 'enau ngaahi me'a fakama'a: ⁴ Pea 'ilonga 'ae tāupo'ou 'aia 'e fiemālie ki ai 'ae tu'i, tuku ia ke tu'i fefine ko e fetongi 'o Vasiti." Pea na'e fiemālie 'ae tu'i 'i he me'a ko ia; pea na'a ne fai ia.

⁵ ¶ Pea na'e 'i Susani ko e kolo faka'eiki, 'ae Siu 'e taha, ko Motekiai hono hingoa, ko e foha 'o Saili, ko e foha 'o Simi, ko e foha 'o Kisi, ko e tangata Penisimani: ⁶ 'Aia na'e fetuku mei Selūsalema, 'i he fakapōpula 'aia na'e fetuku ki he mama'o mo Sekonia ko e tu'i 'o Siuta, 'aia na'e fetuku 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papolone 'o 'ave ki he mama'o. ⁷ Pea na'a ne ohi 'a Hatasa, 'aia ko Eseta, ko e 'ofefine 'o hono tu'asina: he na'e 'ikai ha'ane tamai pe fa'ē, pea na'e matamatalelei mo hoihoifua 'ae tāupo'ou, 'aia na'e ohi 'e Motekiai 'i he pekia 'ene tamai mo 'ene fa'ē, 'o ne 'ofefine 'aki ia.

⁸ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he ongo'i 'ae fekau 'ae tu'i mo 'ene tu'utu'uni, pea kuo fakakātoa 'ae kau ta'ahine tokolahi ki Susani ko e kolo faka'eiki, ki he tauhi 'o Hekai, na'e 'omi foki 'a Eseta ki he fale 'oe tu'i, ki he tauhi 'o Hekai, ko e tauhi 'oe kau fefine. ⁹ Pea na'e fiemālie ia ki he ta'ahine, pea na'a ne 'ofeina ia: pea na'a ne 'atu leva kiate ia 'ae ngaahi me'a ma'a 'ene fakama'a ia, fakataha mo e ngaahi me'a na'e kau tonu kiate ia, mo e kau ta'ahine 'e toko fitu, 'aia na'e taau ke foaki kiate ia, mei he fale 'oe tu'i: pea na'a ne tomu'a fili ia mo 'ene kau ta'ahine ki he potu lelei lahi 'oe fale 'oe kau fefine. ¹⁰ Na'e te'eki ai fakahā 'e Eseta hono kakai pe ko hono kāinga: he na'e fekau ia 'e Motekiai ke 'oua na'a fakahā ia. ¹¹ Pea na'e 'eve'eva 'a Motekiai 'i he 'aho kotoa pē 'i he mata fale 'oe loto'ā 'oe fale 'oe kau fefine, ke 'ilo pe 'oku fēfē 'a Eseta, pea ko e hā 'e fai kiate ia.

¹² ¶ Pea 'i he hoko 'ae lakanga 'oe ta'ahine kotoa pē ke hū ki loto ki he tu'i ko 'Ahasivelo, hili 'ene nofo 'i he māhina 'e hongofulu ma ua, 'o fakatatau ki he anga 'ae kau fefine, (he na'e pehē pe hono faka'osi 'ae ngaahi 'aho 'o honau fakama'a, 'io, 'ae māhina 'e ono mo e lolo ko e mula, mo e māhina 'e ono mo e ngaahi me'a namu kakala, pea mo e ngaahi me'a kehe ko e me'a fakama'a 'ae kau fefine.) ¹³ Pea na'e ha'u pehē pe 'ae ta'ahine kotoa pē ki he tu'i: 'ilonga 'aia kotoa pē na'a ne fili ke taunga'aki mei he fale 'oe kau fefine, ke 'alu ki he fale 'oe tu'i, na'e foaki ia kiate ia. ¹⁴ Na'e hū ki ai ia 'i he

efiafi, pea pongipongi ai na'e liu mai ia ki hono ua 'oe fale 'oe kau fefine, ki he tauhi 'a Seasikasi, ko e tauhi fale 'ae tu'i, 'aia na'e tauhi 'ae kau sinifu: na'e 'ikai te ne toe ha'u ki he tu'i, 'o kapau na'e 'ikai fiemālie 'ae tu'i 'iate ia, pea ne ui ia 'i hono hingoa.

¹⁵ ¶ Pea 'i he hoko 'ae lakanga 'o Eseta, ko e 'ofefine 'o 'Apieli ko e tu'asina 'o Motekiai, 'aia na'a ne ohi ko hono 'ofefine, ke hū ia ki loto ki he tu'i, na'e 'ikai te ne fili ha me'a 'e taha ka ko e me'a pe na'e 'atu kiate ia 'e Hekai, ko e tauhi fale 'ae tu'i, mo e ha'a tukau'i 'oe kau fefine. Pea na'e 'ofeina 'a Eseta 'e he kakai kotoa pē na'e mamata kiate ia. ¹⁶ Ko ia, na'e 'ave 'a Eseta ki he tu'i ko 'Ahasivelo ki hono fale fakatu'i 'i hono hongofulu 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko Tipeti, 'i hono fitu ta'u 'o 'ene pule. ¹⁷ Pea na'e 'ofa lahi 'ae tu'i kia Eseta 'i he kau fefine kotoa pē, pea na'e ma'u 'e ia 'ae lelei mo e anga'ofa 'i hono 'ao 'o lahi hake 'i he kau tāupo'ou kotoa pē; ko ia na'a ne 'ai ai 'ae tatā fakatu'i ki hono 'ulu, pea fakanofu ia ko e tu'i fefine ko e fetongi 'o Vasiti. ¹⁸ Pea na'e fai ai 'e he tu'i 'ae katoanga lahi ki he'ene ngaahi hou'eiki kotoa pē mo 'ene kau tamaio'eiki, 'io, ko e katoanga 'o Eseta: pea na'a ne fai 'ae vetepōpula 'i hono ngaahi pule'anga, 'o ne fai 'ae ngaahi foaki, 'o taau mo e monū'ia 'oe tu'i. ¹⁹ Pea 'i he fakakātoa 'ae kau ta'ahine ko hono liunga ua, na'e toki nofo ai 'a Motekiai 'i he matapā 'oe tu'i. ²⁰ Pea na'e te'eki ai fakahā 'e Eseta 'a hono kāinga pe ko hono kakai: 'o hangē ko e fekau pau 'e Motekiai kiate ia: he na'e fai 'e Eseta ki he fekau 'a Motekiai kiate ia, 'o hangē ko ia na'a ne fai 'i he'ene kei tauhi ia.

²¹ ¶ I he ngaahi 'aho ko ia, lolotonga 'ene nofo 'a Motekiai 'i he matapā 'oe tu'i, na'e 'ita 'ae tauhi 'e toko ua 'ae tu'i, ko Pikitani mo Telesi, 'iate kinautolu na'e tauhi 'ae matapā, 'o na kumi ke ala ki he tu'i ko 'Ahasivelo. ²² Pea na'e 'ilo 'ae me'a ni 'e Motekiai, 'aia na'e tala ia kia Eseta ko e tu'i fefine, pea fakahā ia 'e Eseta ki he tu'i 'i he hingoa 'o Motekiai. ²³ Pea 'i he fai 'ae 'eke ki he me'a ni, na'e 'ilo hono mo'oni: ko ia na'e tautau ai 'akinaua fakatou'osi ki ha 'akau: pea na'e tohi ia 'i he tohi fakamatala me'a 'i he 'ao 'oe tu'i.

1 Kuo hikisia 'a Hamani 'e he tu'i, pea koe'uhi ko e ta'etokanga'i ia 'e Motekiai, 'oku feinga ia ke totongi kovi ki he kakai Siu kotoa pē. 7 Ko 'ene fai 'ae talotalo. 8 Ko 'ene ma'u mei he tu'i 'i he'ene fakakovi'i, 'ae fono ke tāmāte'i 'ae kakai Siu.

3 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni na'e fakahikihiki 'e he tu'i ko 'Ahasivelo 'a Hamani ko e foha 'o Hamitata ko e tangata Ekaki, mo ne hakeaki'i ia, pea 'ai hono nofo'a ke mā'olunga hake 'i he ngaahi hou'eiki na'e 'iate ia. ² Pea na'e punou 'ae kau tamaio'eiki kotoa pē, 'aia na'e 'i he matapā 'oe tu'i, 'onau faka'apa'apa kia Hamani: he na'e pehē pe 'ae fekau 'ae tu'i 'iate ia. Ka na'e 'ikai punou 'a Motekiai, pe fai faka'apa'apa kiate ia. ³ Pea pehē ai 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i, 'aia na'e nofo 'i he matapā 'ae tu'i kia Motekiai, "Ko e hā 'oku ke talangata'a ai ki he fekau 'ae tui?" ⁴ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enua lea kiate ia 'i he 'aho kotoa pē, pea 'ikai tokanga ia kiate kinautolu, na'a nau toki tala ia kia

Hamani, ke vakai, pe 'e tu'uma'u 'ae anga 'a Motekiai: he na'a ne tala kiate kinautolu ko e Siu ia. ⁵ Pea 'i he vakai 'a Hamani na'e 'ikai punou 'a Motekiai, pe faka'apa'apa kiate ia, na'e pito ai 'a Hamani 'i he 'ita. ⁶ Pea na'e pehē 'e ia ko e me'a noa pē ke ala kia Motekiai tokotaha pē: he na'a nau fakahā kiate ia 'ae kakai 'o Motekiai: ko ia na'e tokanga 'e Hamani ke faka'auha 'ae ngaahi Siu kotoa pē 'i he pule'anga kotoa pē 'o 'Ahasivelo, 'io, ko e kakai 'o Motekiai.

⁷ ¶ I he 'uluaki māhina, 'aia ko e māhina ko Nisani, 'i hono hongofulu ma ua 'oe ta'u 'oe pule 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, na'a nau lī 'a Puli, 'aia ko e talotalo, 'i he 'ao 'o Hamani, 'i he 'aho hokohoko pe, pea mei he māhina ki he māhina, 'o hoko ki hono hongofulu ma ua 'ae māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali.

⁸ ¶ Pea na'e pehē 'e Hamani ki he tu'i ko 'Ahasivelo, "Oku ai 'ae kakai 'e taha kuo movetevete mama'o atu 'o nofo tuku fakaholo 'i he lolotonga 'oe kakai 'i he ngaahi potu kotoa pē 'o ho pule'anga; pea 'oku kehe 'enau ngaahi fono 'i he kakai kotoa pē; pea 'oku 'ikai foki te nau tokanga ki he ngaahi fono 'ae tu'i: ko ia 'oku 'ikai 'aonga ki he tu'i ke kātaki 'akinautolu. ⁹ Kapau 'oku lelei ki he tu'i, tuku ke tohi koe'uhi ke faka'auha 'akinautolu: pea te u totongi ki he nima 'okinautolu 'oku tuku ki ai 'ae ngāue ni, 'ae taleniti siliva 'e taha mano, ke 'omi ki he ngaahi fale koloa 'oe tu'i." ¹⁰ Pea na'e to'o 'e he tu'i hono mama mei hono nima, pea ne foaki ia kia Hamani ko e foha 'o Hamitata ko e tangata Ekaki, ko e fili 'oe kakai Siu. ¹¹ Pea pehē 'e he tu'i kia Hamani, "Kuo foaki 'ae siliva kiate koe, mo e kakai foki, ke ke fai kiate kinautolu 'aia 'oku mata lelei kiate koe." ¹² Pea na'e toki ui ke fakataha 'ae kau tangata tohi 'ae tu'i 'i hono hongofulu ma tolu 'oe 'aho 'oe 'uluaki māhina, pea na'e tohi 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fekau 'e Hamani ki he kau matāpule mo e kau pule fonua 'aia na'e pule 'i he ngaahi pule'anga, pea ki he kau pule kotoa pē 'oe kakai kotoa pē 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o fakatatau mo e tohi 'o ia, pea ki he kakai kotoa pē 'o taau mo 'enau lea: na'e tohi ia 'i he huafa 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, pea fakama'u 'aki 'ae mama 'oe tu'i. ¹³ Pea na'e 'ave 'ae ngaahi tohi 'i he kau 'ave tohi ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i, ke mau-mau, ke tāmāte'i, mo faka'auha, 'ae kakai Siu kotoa pē, 'ae iiki mo e motu'a, 'ae tamaiki iiki, mo e kau fefine, 'i he 'aho pe taha, 'io, 'i hono 'aho 'e hongofulu mā tolu 'i hono hongofulu mā ua 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali, pea ke fa'ao 'ae vete 'anautolu. ¹⁴ Ko hono hiki 'oe tohi ko e fekau ke 'atu ki he pule'anga kehekehe kotoa pē, na'e fakahā atu ki he kakai kotoa pē, koe'uhi kenau tali teu pe ki he 'aho ko ia. ¹⁵ Na'e 'alu atu kitua'ā 'ae kau 'ave tohi, he na'e fakavavevave ia 'e he fekau 'ae tu'i, pea na'e fai 'ae fono 'i Susani ko e kolo faka'eiki. Pea na'e nofo hifo 'ae tu'i mo Hamani ke inu: ka na'e maveuveu 'ae kolo ko Susani.

1 Ko e tangi lahi 'a Motekiai mo e kakai Siu. 4 Na'e 'ilo ia 'e Eseta, pea fekau ia kia Motekiai, 'aia na'a ne fakahā hono 'uhinga, pea ne ako'i ia ke langomaki 'akinautolu. 10 Na'e fakafisi ia 'e ia pea valoki

ia 'e Motekiai. 15 Na'e fekau ia 'ae 'aukai pea toki loto ia ke fai 'ae kole.

⁴ ¶ PEA 'i he 'ilo 'e Motekiai 'aia kotoa pē kuo fai, na'e haehae hono ngaahi kofu 'e Motekiai, pea 'ai 'ae kofu tauanga'a mo e efuefu, pea 'alu ia kitu'a ki he loto kolo, pea tangi kalanga ia mo fakamamahi: ² Pea na'e ha'u ia, 'io, ki he mata 'oe matapā 'oe tu'i: he na'e 'ikai ngofua ke hū ha tokotaha ki ai kuo kofu 'i he kofu tauanga'a. ³ Pea ko e potu pule'anga kotoa pē na'e hoko ki ai 'ae fekau 'ae tu'i mo 'ene tu'utu'uni, na'e 'i ai 'ae mamahi lahi 'i he kakai Siu, mo e 'aukai, mo e tangi, mo e tangilāulau; pea na'e tokoto 'ae tokolahi 'i he kofu tauanga'a mo e efuefu.

⁴ ¶ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kau fefine 'a Eseta mo 'ene kautauhi 'o tala ia kiate ia. Pea na'e mamahi lahi 'aupito ai 'ae tu'i fefine; pea ne fekau ke 'ave 'ae ngaahi kofu ke fakakofu'aki 'a Motekiai, pea ke to'o 'o 'ave hono ngaahi kofu tauanga'a meiate ia: ka na'e 'ikai te ne ma'u ia. ⁵ Pea na'e fekau 'e Eseta ke ha'u 'a Hataki, ko e tokotaha 'oe kau tangata tauhi 'ae tu'i, 'aia na'e tu'utu'uni ia 'e he tu'i ke tauhi ia, pea ne tuku kiate ia 'ae fekau kia Motekiai, ke 'ilo pe ko e hā ia, pea kuo tupu 'i he hā. ⁶ Ko ia na'e 'alu atu ai 'a Hataki kia Motekiai ki he hala lahi 'oe kolo, 'aia na'e 'i he mata 'oe matapā 'oe tu'i. ⁷ Pea na'e fakahā kiate ia 'e Motekiai 'ae me'a kotoa pē kuo hoko kiate ia, pea mo e ngaahi pa'anga na'e fakahā 'e Hamani ke totongi ki he fale koloa 'oe tu'i koe'uhi ko e kakai Siu, ke faka'auha 'akinautolu. ⁸ Pea na'a ne 'atu foki kiate ia hono hiki 'oe tohi 'ae fono na'e fai 'i Susani ke faka'auha 'akinautolu, ke ne fakahā ia kia Eseta, pea ke fakahā ia kiate ia, pea ke fekau kiate ia ke 'alu ia ki he tu'i, ke fai 'ae hū kiate ia, pea ke fai 'ae kole 'i hono 'ao ma'a hono kakai. ⁹ Pea na'e ha'u 'a Hataki 'o tala kia Eseta 'ae ngaahi lea 'a Motekiai.

¹⁰ ¶ Pea na'e toe lea 'a Eseta kia Hataki, 'o ne tuku kiate ia 'ae fekau kia Motekiai; ¹¹ "Oku 'ilo 'e he kau tamaio'eiki kotoa pē 'ae tu'i, mo e kakai kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga 'oe tu'i 'oku nau 'ilo, ke 'ilonga ha tokotaha, pe ko ha tangata pe ha fefine, 'e hū ia ki he tu'i 'i he fale 'i loto fale, pea na'e 'ikai fekau, 'oku ai 'ae fono pe taha 'a'ana ke tāmāte'i ia, ka ko ia pe 'e mafao atu ki ai 'e he tu'i 'ae tokotoko koula ke mo'ui ai ia; pea kuo 'ikai ui au ke hū atu ki he tu'i 'i he 'aho 'e tolungofulu kuo hili ni." ¹² Pea na'a nau tala kia Motekiai 'ae ngaahi lea 'a Eseta. ¹³ Pea na'e fekau 'e Motekiai ke tala kia Eseta, "Oua na'a ke mahalo te ke mu'aki hao koe 'i he kakai Siu kotoa pē koe'uhi ko ho'o 'i he fale 'oe tu'i. ¹⁴ He kapau te ke mātū'aki longo pe koe 'i he kuonga ni, 'e hoko ai 'ae faka'ata'atā mo e fakamo'ui 'oe kakai Siu mei ha potu 'e taha: ka ko koe mo e fale 'o ho'o tamai 'e faka'auha; pea ko hai 'oku ne 'ilo'i na'a kuo ke hoko ai koe ki he pule'anga koe'uhi ko ha kuonga pehē ni?"

¹⁵ ¶ Pea na'e toki fekau 'e Eseta kiate kinautolu ke 'ave kia Motekiai 'ae tali ni, ¹⁶ "Alu pea fakakātoa fakataha 'ae ngaahi Siu kotoa pē 'oku nofo 'i Susani, pea ke mou 'aukai koe'uhi ko au, pea 'oua na'a mou kai

pe inu 'i he 'aho 'e tolu, 'i he pō, pe 'i he 'aho: Ko au mo 'eku kau fefine te mau 'aukai foki: pea ko ia te u hū ai ki he tu'i, 'aia 'oku 'ikai taau mo e fono: pea kapau teu mate ai, te u mate pē." ¹⁷ Ko ia na'e 'alu ai 'a Motekiai 'i hono hala, pea fai ia 'o fakatatau ki he fekau kotoa pē 'a Eseta kiate ia.

1 Ko e 'ahi'ahi' 'e Eseta 'ae 'ofa 'ae tu'i, pea ma'u 'e ia 'ae lelei mo e mafao mai 'oe tokotoko koula, pea tala ki he tu'i mo Hamani 'ae fakataha ke inu. 6 Pea fiemālie 'ae tu'i 'i he'ene kole, pea ne tala kiate kinaua 'ae fakataha 'e taha ke inu. 9 Ko e viki 'a Hamani 'i hono fakahikihiki, kae lāunga ia 'i he manuki 'a Motekiai. 14 'I he fakakaukau 'a hono 'unoho ko Selesi na'a ne fokotu'u ma'ana 'ae 'akau tautau'anga.

5 PEA 'i he'ene hokosia hono tolu 'oe 'aho, na'e 'ai 'e Eseta hono ngaahi kofu ngalingali 'eiki, pea tu'u ia 'i he fale 'i loto 'i he fale 'oe tu'i, 'o hangatonu atu ki he fale 'oe tu'i: pea na'e nofo 'ae tu'i ki hono nofo'a fakatu'i, 'i he fale fakatu'i, 'o hangatonu atu ki he matapā 'oe fale. ² Pea na'e pehē, 'i he mamata 'ae tu'i kia Eseta ko e tu'i fefine 'oku tu'u 'i he loto fale, na'e ma'u 'e ia 'ae 'ofa 'i hono 'ao: pea mafao atu 'e he tu'i 'ae tokotoko koula kia Eseta 'aia na'e 'i hono nima. Ko ia na'e 'unu'unu atu 'a Eseta, mo ne ala ki he 'ulu 'oe tokotoko. ³ Pea na'e pehē ai 'e he tu'i kia Eseta, "Ko e hā 'oku ke kumi 'e tu'i fefine ko Eseta? Pea ko e hā ha'o kole? 'E 'atu ia kiate koe 'o a'u ki hono vaeua'anga 'oe pule'anga." ⁴ Pea na'e pehē 'e Eseta, "Kapau 'oku mata lelei ki he tu'i, tuku ke me'a mai 'ae tu'i mo Hamani ki he katoanga, he 'aho ni, 'aia kuo u te u ma'ana." ⁵ Pea na'e pehē ai 'e he tu'i, "Fekau ke fakato'oto'o 'a Hamani, koe'uhi ke fai ia 'o hangē ko e tala 'a Eseta. Ko ia na'e 'alu ai 'ae tu'i mo Hamani ki he katoanga na'e teu 'e Eseta."

⁶ ¶ Pea pehē 'e he tu'i kia Eseta 'i he katoanga inu uaine, "Ko e hā ha'o kole? pea 'e tuku ia kiate koe: pea ko e hā ho'o tala? 'e fai ia, 'io, 'o a'u ki hono vaeua'anga 'oe pule'anga." ⁷ Pea leaange ai 'a Eseta, 'o ne pehē, "Ko 'eku kole, mo 'eku tala eni: ⁸ Kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i he 'ao 'oe tu'i, pea kapau 'oku lelei ki he tu'i ke tuku kiate au 'eku kole, pea ke fai 'aia 'oku ou tala, tuku ke ha'u 'ae tu'i mo Hamani ki he katoanga 'aia teu teuteu mo'o kinaua, pea te u fai 'apongipongi 'o hangē ko ia kuo tala 'e he tu'i."

⁹ ¶ Pea na'e 'alu atu 'a Hamani 'i he fiefia mo e loto fiemālie 'i he 'aho ko ia: ka 'i he mamata 'a Hamani kia Motekiai 'i he matapā 'oe tu'i, na'e 'ikai tu'u hake ia, pe ue'i si'i ia koe'uhi ko ia, na'e fonu ia 'i he 'ita kia Motekiai. ¹⁰ Ka na'e ta'ofi ia 'e Hamani: pea 'i he'ene hoko ki hono fale, na'a ne fekau 'o ui ki hono ngaahi kāinga mo Selesi ko hono 'unoho. ¹¹ Pea na'e tala kiate kinautolu 'e Hamani 'ae nāunau 'o 'ene ngaahi koloa, mo hono tokolahi 'o 'ene fānau, pea mo e ngaahi me'a kehekehe, 'aia na'e fakahikihiki ai ia 'e he tu'i, pea mo 'ene fokotu'u ia ke mā'olunga, 'i he ngaahi hou'eiki kotoa pē mo e kau tamaio'eiki 'ae tu'i. ¹² Pea na'e pehē foki 'e Hamani, "Io, mo Eseta ko e tu'i fefine na'e 'ikai te

ne tuku ke ha'u ha tangata 'e taha mo e tu'i ki he katoanga ma'ae tu'i ka ko au pē: pea kuo toe tala kiate au foki fakataha mo e tu'i kema ō kiate ia 'apongipongi. ¹³ Ka 'oku 'ikai 'aonga 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate au, lolotonga 'eku kei mamata kia Motekiai ko e Siu 'oku nofo 'i he matapā 'oe tu'i."

¹⁴ ¶ Pea na'e lea 'a Selesi ko hono 'unoho, mo hono ngaahi kāinga kotoa pē kiate ia, 'o pehē, "Tuku ke ngaohi 'ae 'akau ko e tautau'anga, ko e hanga 'e teau 'a hono mā'olunga, pea ke lea 'e koe ki he tu'i 'apongipongi ke tautau 'a Motekiai ki ai: pea ke toki 'alu fakafiefia koe mo e tu'i ki he katoanga inu." Pea na'e fiemālie 'a Hamani 'i he me'a ko ia pea na'e fekau 'e ia ke ngaohi 'ae tautau'anga.

1 Na'e lau 'ae tohi fakamanatu 'e 'Ahasivelo ki he ngāue lelei na'e fai 'e Motekiai, pea tokanga ia ke totongi ki ai. 4 Ko e ha'u 'a Hamani ke kole ke tautau ia, pea ne tokoni fai noa ia ke ne fakaongolelei ia. 12 Ko e talalāunga ia ki hono ngaahi kāinga, ko e tala kiate ia 'e hono kāinga 'ene ngata'anga.

6 PEA na'e 'ikai fa'a mohe 'ae tu'i 'i he pō ko ia, pea na'e fekau 'e ia ke 'omi 'ae tohi fakamatala me'a fakapule'anga: pea na'e lau ia 'i hono 'ao. ² Pea na'e 'ilo 'i he tohi, na'e fakahā 'e Motekiai 'a Pikitani mo Telesi, ko e ongo tauhi fale 'oe tu'i, 'aia na'e 'iate kinaua 'ae matapā, 'aia na'a na kumi ke lapasi 'ae tu'i ko 'Ahasivelo. ³ Pea na'e pehē 'e he tu'i, "Ko e hā 'ae fakaongongolelei mo e fakahikihiki na'e fai kia Motekiai ki he me'a ni?" Pea pehē ai 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i 'aia na'e tauhi ia, "na'e 'ikai ha me'a na'e fai ma'ana."

⁴ ¶ Pea pehē 'e he tu'i, "Ko hai 'oku 'i loto fale?" Pea vakai kuo hoko ange 'a Hamani ki he fale 'itu'a 'oe fale 'oe tu'i, ke lea ki he tu'i ke tautau 'a Motekiai ki he tautau'anga na'a ne teuteu. ⁵ Pea na'e pehē 'e he kau tamaio'eiki 'ae tu'i kiate ia, "Vakai, ko Hamani 'oku tu'u 'i he fale 'itu'a." Pea pehē 'e he tu'i, "Tuku ke ha'u ia." ⁶ Ko ia na'e hū ange 'a Hamani. Pea pehē 'e he tu'i kiate ia, "Ko e hā 'oku lelei ke fai ki he tangata 'oku fiefia 'ae tu'i ke fakaongongolelei?" Pea na'e mahalo 'e Hamani 'i hono loto, "Ko hai 'e fiefia ai 'ae tu'i ke fakaongolelei 'o lahi hake 'iate au?" ⁷ Pea na'e lea 'a Hamani ki he tu'i, 'o pehē, "Ko e tangata 'oku fiefia ai 'ae tu'i ke fakaongongolelei. ⁸ Tuku ke 'omi 'ae ngaahi kofu fakatu'i 'aia 'oku fa'a 'ai 'e he tu'i, mo e hoosi 'oku heka ai 'ae tu'i, mo e tatā fakatu'i 'aia 'oku 'ai ki hono fofonga: ⁹ Pea tuku 'ae ngaahi kofu ni mo e hoosi ki he nima 'oe tokotaha 'oe hou'eiki lahi 'oe tu'i, koe'uhi, ke nau teu'i 'aki ia 'ae tangata 'aia 'oku fiefia ai 'ae tu'i ke fakahikihiki, pea 'omi heka hoosi ia 'i he hala lahi 'oe kolo, pea lea kalanga 'i hono 'ao, "E fai pehē ki he tangata 'aia 'oku loto fiemālie 'ae tu'i ke fakahikihiki." ¹⁰ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Hamani, "Fai vave, 'ave 'ae ngaahi kofu mo e hoosi, 'o hangē ko ia kuo ke tala, pea fai pehē pē kia Motekiai ko e Siu, 'aia 'oku nofo 'i he matapā 'oe tu'i: 'oua na'a li'aki ha me'a si'i 'i he me'a kotoa pē kuo ke lea ki ai." ¹¹ Pea na'e to'o ai 'e Hamani 'ae ngaahi kofu, mo e hoosi, 'o ne teu'i 'a Motekiai, 'o ne 'ave ia 'i he heka hoosi 'i he hala lahi 'oe kolo, pea na'e kalanga 'i

hono 'ao, "E fai pehē pe ki he tangata 'aia 'oku loto fiemālie ki ai 'ae tu'i ke fakahihikihi."

¹² ¶ Pea na'e toe ha'u 'a Motekiai ki he matapā 'oe tu'i. Ka na'e 'alu fakavave 'a Hamani ki hono fale, kuo 'ufi'ufi hono 'ulu. ¹³ Pea na'e tala 'e Hamani kia Selesi ko hono 'unoho mo hono kāinga kotoa pē 'ae me'a kotoa pē kuo hoko kiate ia. Pea na'e pehē ai 'e he'ene kau tangata poto mo Selesi ko hono 'unoho, "Kapau 'oku 'i he hako 'oe kakai Siu 'a Motekiai, 'aia ko e 'ao 'o'ona kuo kamata ai ho'o hinga, 'e 'ikai te ke fa'a iku'i ia, ka ko e mo'oni te ke hinga 'i hono 'ao." ¹⁴ Pea lolotonga 'e-nau kei talanoa mo ia, mo 'ene ha'u ai 'ae kau tauhi fale 'oe tu'i, pea fakato'oto'o ke 'omi 'a Hamani ki he katoanga na'e teu 'e Eseta.

1 'Oku tauhi 'e Eseta 'ae tu'i mo Hamani 'i he kā-toanga, pea fai 'ene hū koe'uhi ko 'ene mo'ui mo e mo'ui 'a hono kakai. 5 'Oku ne faka'ilo 'a Hamani. 7 'Oku hoko 'o 'ilo 'e he tu'i 'ae tautau'anga na'e ngaohi 'a Hamani kia Motekiai; pea fekau 'e he tu'i 'i he'ene 'ita lahi ke tautau ki ai 'a Hamani.

7 KO IA na'e ha'u ai 'ae tu'i mo Hamani ki he kā-toanga mo Eseta ko e tu'i fefine. ² Pea na'e toe lea 'ae tu'i kia Eseta 'i hono ua 'oe 'aho 'i he katoanga inu uaine, "Ko e hā ho'o kole 'e tu'i fefine ko Eseta? Pea 'e tuku ia kiate koe: pea ko e hā ia 'a ho'o kole? Pea 'e fai ia 'o a'u ki hono vahe ua 'oe pule'anga." ³ Pea lea ai 'a Eseta ko e tu'i fefine, 'o ne pehē, "Kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i ho 'ao, 'E tu'i, pea kapau 'oku lelei ki he tu'i, ke foaki 'eku mo'ui kiate au 'i he'eku kole, mo hoku kakai 'i he'eku tala." ⁴ He kuo fakatau 'akimautolu, Ko au mo hoku kakai, ke maumau'i, mo tāmata'e'i, pea ke faka'auha. Pea ka ne fakatau 'akimautolu ke hoko ko e kau tangata pōpula, mo e kau fefine pōpula, pehē, te u longo pe au, ka ko e mo'oni 'e 'ikai mafai 'e he fili ke totongi hono kovi ki he tu'i."

⁵ ¶ Pea na'e lea ai 'ae tu'i ko 'Ahasivelo kia Eseta ko e tu'i fefine 'o pehē, "Ko hai ia, pea kofa'ā ia, 'aia na'e fiela'i 'i hono loto ke fai pehē?" ⁶ Pea na'e pehē 'e Eseta, "Ko e tangata angatu'u mo e fili, ko Hamani angakovi ni." Pea na'e toki manavahē 'a Hamani 'i he 'ao 'oe tu'i mo e tu'i fefine.

⁷ ¶ Pea na'e tu'u hake 'ae tu'i 'i he'ene tuputāmaki lahi mei he katoanga uaine, pea 'alu kitu'a ia ki he ngoue 'oe fale; pea na'e tu'u hake 'a Hamani ke fai 'ae kole koe'uhi ko 'ene mo'ui kia Eseta ko e tu'i fefine; he na'e mamata ia kuo tu'utu'uni 'ae kovi ke hoko kiate ia mei he tu'i. ⁸ Pea na'e liu mai 'ae tu'i mei he ngoue 'oe fale, ki he potu 'oe katoanga uaine: pea kuo tō 'a Hamani ki he tokoto'anga 'aia na'e 'i ai 'a Eseta. Pea pehē 'e he tu'i, "Pea 'e tohotoho 'e ia 'ae tu'i fefine foki 'i he fale 'i hoku 'ao?" Pea 'i he 'alu 'ae lea mei he fofonga 'oe tu'i, na'a nau 'ufi'ufi 'ae mata 'o Hamani. ⁹ Pea pehē 'e Hapona ko e tauhi fale 'e tokotaha 'i he 'ao 'oe tu'i, "Vakai foki, ko e tautau'anga, ko e hanga 'e teau hono mā'olunga, 'aia na'e ngaohi 'e Hamani mo'o Motekiai, 'aia na'e lea lelei ma'ae tu'i, 'oku tu'u 'i he fale 'o Hamani." Pea pehē ai 'e he tu'i, "Tautau ia ki ai." ¹⁰ Ko ia na'a nau tautau 'a Hamani 'i he tautau'anga na'a ne

teuteu mo'o Motekiai. Pea na'e toki lolou 'ae houhau 'i-ta 'ae tu'i.

1 Kuo hiki 'a Motekiai. 3 'Oku kole 'e Eseta ke fakakehe 'ae ngaahi tohi 'a Hamani. 7 Ko e tuku 'e 'Ahasivelo ki he kakai Siu ke nau langomaki 'akinautolu. 15 Ko e faka'apa'apa kia Motekiai mo e fiefia 'ae kakai Siu.

8 NA'E foaki 'e he tu'i ko 'Ahasivelo 'i he 'aho ko ia 'ae fale 'o Hamani ko e fili 'oe kakai Siu, kia Eseta ko e tu'i fefine. Pea na'e ha'u 'a Motekiai ki he 'ao 'oe tu'i; he na'e fakahā 'e Eseta 'a 'ena kāinga mo ia. ² Pea na'e to'o 'e he tu'i hono mama, 'aia na'a ne ma'u meia Hamani, 'o ne foaki ia kia Motekiai. Pea na'e fakanofa 'e Eseta 'a Motekiai ke pule ki he fale 'o Hamani.

³ ¶ Pea na'e toe lea 'a Eseta 'i he 'ao 'oe tu'i, pea fakatōmape'e ki hono va'e, 'o ne kole tangi lo'imata ke ne ta'ofi 'ae kovi na'e langa'i 'e Hamani ko e tangata Ekaki, mo e tu'utu'uni 'aia na'a ne tu'utu'uni kovi ki he kakai Siu ⁴ Pea na'e mafao atu 'e he tu'i 'ae tokotoko koula kia Eseta. Ko ia na'e tu'u ai 'a Eseta, pea tu'u 'i he 'ao 'oe tu'i, ⁵ 'O ne pehē, "Kapau 'oku lelei ki he tu'i, pea kapau kuo u ma'u 'ae 'ofa 'i hono 'ao, pea kapau 'oku matamata totonu 'ae me'a ni 'i he 'ao 'oe tu'i pea 'oku ou lelei'ia au 'i hono 'ao, tuku ke fai 'ae tohi ke fakakehe 'ae ngaahi tohi na'e filio'i 'e Hamani ko e foha 'o Hamitata ko e tangata Ekaki, 'aia na'a ne tohi ke faka'auha 'ae kakai Siu 'oku 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i: ⁶ He te u kātaki fēfee'i ke mamata ki he kovi 'aia 'e hoko ki hoku kakai? Pea 'e fēfee'i 'eku kātaki 'ae mamata ki he faka'auha 'a hoku kāinga?"

⁷ ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i ko 'Ahasivelo kia Eseta ko e tu'i fefine mo Motekiai ko e Siu, "Vakai, kuo u foaki kia Eseta 'ae fale 'o Hamani, pea kuo nau tautau ia ki he tautau'anga, ko e me'a 'i he'ene hilifaki hono nima ki he kakai Siu. ⁸ Mou tohi foki ma'ae ngaahi Siu, 'ae me'a 'oku lelei kia kimoua, 'i he huafa 'oe tu'i, pea pulusi ia 'aki 'ae mama 'ae tu'i: he ko e tohi kuo tohi 'i he huafa 'oe tu'i, pea fakama'u 'aki 'ae mama 'oe tu'i, 'oku 'ikai ngofua ke fakakehe ia 'e ha tokotaha." ⁹ Pea na'e fekau ke ha'u 'ae kau tangata tohi 'ae tu'i 'i he 'aho ko ia 'i hono tolu 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko Sivani, 'i hono 'aho uofulu mā tolu; pea na'e tohi 'o fakatatau ki he me'a kotoa pē na'e fekau 'e Motekiai ki he kakai Siu, pea ki he kau pule, mo e kau matāpule, mo e kau fetongi pule mo e kau pule 'oe ngaahi pule'anga 'aia 'oku tu'u mei Initia ki 'Itiopea, ko e pule'anga 'e teau mo e uofulu ma fitu, ki he pule'anga kotoa pē 'o fakatatau ki he tohi ki ai, pea ki he kakai kotoa pē 'i he'enua lea, pea ki he ngaahi Siu 'o fakatatau ki he'enua tohi, pea fakatatau ki he'enua lea. ¹⁰ Pea na'e tohi ia 'i he huafa 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, pea fakama'u 'aki ia 'ae mama 'oe tu'i, pea ne 'ave 'ae ngaahi tohi 'e he kau 'ave tohi na'e heka 'i he fanga hoosi, mo e kau heka miuli, mo e fanga kāmeli, mo e fanga kāmeli mui. ¹¹ 'Aia na'e fakangofua ai 'e he tu'i ki he kakai Siu 'i he kolo kotoa pē kenau fakakātoa fakataha 'akinautolu, pea tu'u 'o langomaki 'enua mo'ui pea ke maumau, mo tāmata'e'i, mo faka'auha 'akinautolu mo e mālohi kotoa pē 'oe kakai,

mo e pule'anga 'aia te nau tu'u ke tau'i 'akinautolu, 'ae fānau si'i mo e kau fefine, pea ke 'ave 'ae koloa vete 'iate kinautolu mo'onautolu, ¹² I he 'aho pē taha 'i he pule'anga kehekehe 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, 'i hono hongofulu mā tolu 'oe 'aho 'i hono hongofulu mā ua 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali. ¹³ Ko hono hiki 'oe tohi ko e fekau ke 'atu ki he ngaahi pule'anga kotoa pē na'e fakahā ki he kakai kotoa pē, pea ke teu pē ki he 'aho ko ia 'e he kakai Siu ke totongi ki honau ngaahi fili. ¹⁴ Ko ia na'e heka ai 'ae kau 'ave tohi 'i he ngaahi miuli mo e ngaahi kāmeli, na'e fakavavevave, pea ue'i ke 'alu 'e he fekau 'ae tu'i. Pea na'e fai 'ae fono 'i Susani ko e kolo faka'eiki.

¹⁵ ¶ Pea na'e 'alu kitu'a 'a Motekiai mei he 'ao 'oe tu'i 'i he ngaahi kofu ngalingali 'eiki ko e lanu moana, mo e hinehina, mo e fu'u tatā koula 'i hono 'ulu, mo e kofu tupenu mo e pa'uhi'uhi: pea na'e fiefia 'ae kolo ko Susani, pea nekeneka. ¹⁶ Na'e ma'u 'e he kakai Siu 'ae maama mo e fiefia, mo e nekeneka, mo e fakahikihiki. ¹⁷ Pea ko e pule'anga kotoa pē, mo e kolo kotoa pē na'e hoko ki ai 'ae fekau mo e tu'utu'uni 'ae tu'i, na'e ma'u ai 'e he kakai Siu 'ae fiefia mo e fakafeta'i, mo e katoanga, mo e 'aho lelei. Pea na'e hoko 'ae kakai tokolahī 'oe fonua, ko e Siu: he na'e tō kiate kinautolu 'ae manavahē ki he kakai Siu.

1 Ko e manavahē 'ae kakai kia Motekiai, pea nau tokoni 'ae kakai Siu, ko ia na'a nau tāmāte'i honau ngaahi fili, mo e foha 'e hongofulu 'o Hamani. 12 Na'e tuku 'e 'Ahasivelo 'i he kole 'a Eseta, 'ae 'aho 'e taha ke tāmāte'i, pea kenau tautau 'ae ngaahi foha 'o Hamani. 20 Ko e 'aho 'e ua 'oku fai ai 'ae katoanga.

9 PEA 'i hono hongofulu mā ua 'oe māhina, 'aia ko e māhina ko 'Atali 'i hono hongofulu mā tolu 'oe 'aho 'i ai, 'i he hoko 'o ofi 'ae fekau mo e tu'utu'uni 'ae tu'i ke fakatonotonu, 'i he 'aho ko ia na'e 'amanaki ai 'e he ngaahi fili 'oe Siu ke nau ma'u 'ae mālohi kiate kinautolu, (ka na'e liliu kehe ia, koe'uhi na'e hoko 'o pule 'ae kakai Siu kiate kinautolu na'e fehi'a kiate kinautolu: ² Na'e katoa fakataha 'akinautolu 'e he kakai Siu 'i honau ngaahi kolo 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, ke puke 'akinautolu 'oku kumi ke fai kovi kiate kinautolu: pea na'e 'ikai ha tangata na'e fa'a talia 'akinautolu: he na'e tō 'ae manavahē kiate kinautolu 'i he kakai kotoa pē. ³ Pea na'e tokoni ki he kakai Siu 'ae ngaahi tu'i 'oe ngaahi pule'anga, mo e kau matāpule, mo e kau tokoni, mo e kau matāpule 'ae tu'i; he na'e tō kiate kinautolu 'ae manavahē kia Motekiai. ⁴ He na'e hoko 'o lahi 'a Motekiai 'i he fale 'oe tu'i, pea na'e ongo atu ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'a 'ene ongolelei: he ko e tangata ni ko Motekiai na'e faka'a'au ai pe ia ke hakeaki'i. ⁵ Pea na'e taa'i pehē pē 'e he kakai Siu honau ngaahi fili kotoa pē 'aki 'ae tā 'oe heletā, mo e tāmāte'i, mo e faka'auha, 'onau fai 'enau fa'iteliha kiate kinautolu na'e fehi'a kiate kinautolu. ⁶ Pea na'e tāmāte'i 'o faka'auha 'e he kakai Siu 'ae kau tangata 'e toko nimangeau 'i Susani ko e kolo faka'eiki. ⁷ Pea na'e tāmāte'i 'a Pasanitata, mo Talifoni, mo 'Asipata. ⁸ Mo

Polate, mo 'Atalia, mo 'Alitata, ⁹ Mo Pamasita, mo 'Alisai, mo 'Alitai, mo Vasisata, ¹⁰ Ko e foha 'e hongofulu 'o Hamani ko e foha 'o Hamitata, ko e fili 'oe kakai Siu, na'a nau tāmāte'i: ka na'e 'ikai te nau ala honau nima ki he koloa vete. ¹¹ Na'e 'omi 'i he 'aho ko ia ki he 'ao 'oe tu'i hono lau 'okinautolu na'e tāmāte'i 'i Susani ko e kolo faka'eiki.

¹² ¶ Pea na'e pehē 'e he tu'i kia Eseta ko e tu'i fefine, "Kuo tāmāte'i mo faka'auha 'e he kakai Siu 'ae kau tangata 'e toko nimangeau 'i Susani ko e kolo, mo e foha 'e hongofulu 'o Hamani; ko e hā kuo nau fai 'i he ngaahi toenga pule'anga 'oe tu'i? Pea ko eni, ko e hā ha'o kole? Pea 'e tuku ia kiate koe: pe ko e hā ha'o tala 'oku toe? Pea 'e fai ia." ¹³ Pea pehē ai 'e Eseta, "Kapau 'oku lelei ki he tu'i, tuku ke ngofua ki he kakai Siu 'aia 'oku 'i Susani ke nau fai 'apongipongi 'o hangē ko e tu'utu'uni 'oe 'aho ni, pea tuku ke tautau 'ae foha 'e hongofulu 'o Hamani ki he tautau'anga." ¹⁴ Pea na'e fekau 'e he tu'i ke fai ia pea na'e fai 'ae fono 'i Susani; pea na'a nau tautau 'ae foha 'e hongofulu 'o Hamani. ¹⁵ He na'e fakataha 'ae kakai Siu na'e 'i Susani 'i hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe māhina ko 'Atali, 'onau tāmāte'i 'ae kau tangata 'e toko tolungeau 'i Susani; ka na'e 'ikai te nau ala ki he vete. ¹⁶ Ka ko e ngaahi Siu ni'ihi na'e 'i he ngaahi pule'anga 'oe tu'i na'a nau fakakātoa fakataha 'akinautolu, 'onau tu'u tali tau koe'uhi ko 'enau mo'ui, pea na'a nau ma'u 'ae mālōlō mei honau ngaahi fili, pea tāmāte'i 'i honau ngaahi fili ko e toko fitu mano mo e toko nima afe, ka na'e 'ikai te nau ala ki he vete, ¹⁷ I hono hongofulu mā tolu 'oe 'aho 'oe māhina ko 'Atali: pea 'i hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe māhina ko ia na'a nau mālōlō, 'onau ngaohi ia ko e 'aho katoanga kai mo fakafiefia: ¹⁸ Ka ko e kakai Siu na'e 'i Susani na'a nau fakakātoa fakataha 'akinautolu 'i hono hongofulu mā tolu, pea 'i hono hongofulu mā fā, pea 'i hono hongofulu mā nima na'a nau mālōlō, 'o ngaohi ia ko e 'aho katoanga kai mo fakafiefia. ¹⁹ Ko ia ko e kakai Siu 'oe ngaahi potu kakai, 'aia na'e nofo 'i he ngaahi kolo ta'ehano'a, na'a nau ngaohi hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe māhina, ko 'Atali, ko e 'aho fiefia mo katoanga kai, mo e 'aho lelei, ke fe'ave'aki pē 'ae ngaahi 'inasi kiate kinautolu.

²⁰ ¶ Pea na'e tohi 'e Motekiai 'ae ngaahi me'a ni, 'o ne fekau 'ae ngaahi tohi ki he kakai Siu kotoa pē na'e 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oe tu'i ko 'Ahasivelo, 'ae ofi mo e mama'o, ²¹ Ke fakatu'uma'u 'ae me'a ni 'iate kinautolu, koe'uhi ke nau tauhi ma'u hono hongofulu mā fā 'oe 'aho 'oe māhina ko 'Atali, mo hono hongofulu mā nima 'oe 'aho, 'i he ta'u kotoa pē, ²² 'Aia ko e ngaahi 'aho na'e mālōlō ai 'ae kakai Siu mei honau ngaahi fili, mo e māhina na'e foki ai 'ae mamahi meiate kinautolu ki he fiefia, pea mei he tangi ki he 'aho lelei: koe'uhi ke nau ngaohi ia ko e ongo 'aho katoanga kai mo fakafiefia, mo e fe'ave'aki 'oe ngaahi me'a kiate kinautolu, mo e ngaahi me'a foaki ki he masiva. ²³ Pea na'e alea 'ae kakai Siu ke fai pe 'o hangē ko ia kuo nau kamata, pea hangē ko ia na'e tohi 'e Motekiai kiate kinautolu; ²⁴ Ko e me'a 'ia Hamani ko e foha 'o Hamitata,

ko e tangata Ekaki, ko e fili 'oe kakai Siu kotoa pē, 'aia na'a ne filio'i kovi ki he kakai Siu ke faka'auha 'akinautolu, mo ne fai 'ae "Puli," 'aia ko e talotalo, ke tāmata'i 'akinautolu, mo faka'auha 'akinautolu; ²⁵ Ka 'i he ha'u 'a Eseta ki he 'ao 'oe tu'i, na'a ne fekau 'i he ngaahi tohi, koe'uhi ko 'ene filio'i angakovi, 'aia na'a ne fakatupu ki he kakai Siu, ke foki mai ia ki hono 'ulu 'o'ona, pea ke tautau ia mo hono ngaahi foha ki he tautau'anga. ²⁶ Ko ia na'a nau ui ai 'ae 'aho ko ia, ko Pulimi ko e hingoa mei he lea ko Puli. Ko ia ko e me'a 'i he ngaahi lea kotoa pē 'oe tohi ni, pea mo ia na'a nau mamata ki ai, 'aia 'oku kau ki he me'a ni, pea mo ia na'e hoko kiate kinautolu, ²⁷ Na'e tu'utu'uni 'e he kakai Siu, pea fakahoko kiate kinautolu, pea ki honau hako, pea kiate kinautolu na'e fakahoko 'akinautolu kiate kinautolu, pea ke 'oua na'a ngata, kenau tauhi 'ae ongo 'aho ni 'o fakatatau ki he'ena tohi, pea fakatatau ki hono kuonga kuo tu'utu'uni 'i he ta'u kotoa pē: ²⁸ Pea koe'uhi ke manatu'i mo tauhi 'ae ongo 'aho ni, 'i he to'utangata kotoa pē *tuku* fakaholo, 'i he fa'ahinga kotoa pē, 'i he pule'anga kotoa pē, pea 'i he kolo kotoa pē: pea ko e ongo 'aho 'oe Pulimi ke 'oua na'a ngata mei he kakai Siu, pea 'oua na'a mole 'ae manatu ki ai mei honau hako. ²⁹ Pea na'e tohi ai 'e Eseta ko e tu'i fefine, ko e 'ofefine 'o 'Apieli, mo Motekiai ko e Siu, 'i he mālohi lahi, ke fakatu'uma'u hono ua 'oe tohi 'o Pulimi. ³⁰ Pea na'a ne fekau 'ae

ngaahi tohi mo e ngaahi lea 'ae melino mo e mo'oni, ki he kakai Siu kotoa pē, ki he ngaahi vāhenga fonua 'e teau mā uofulu mā fitu 'oe pule'anga 'o 'Ahasivelo, ³¹ Ke fakamo'oni ki he ongo 'aho 'oe Pulimi 'i hona kuonga, 'o hangē ko e tu'utu'uni na'e fekau 'e Motekiai ko e Siu mo Eseta ko e tu'i fefine, pea hangē ko 'ena tu'utu'uni mo'o kinaua pea ma'a honau hako, ko e me'a 'oe 'aukai mo 'enau tangi. ³² Pea ko e fono 'a Eseta na'e fakapapau ki he ngaahi me'a 'oe Pulimi; pea na'e tohi ia 'i he tohi.

1 Ko e ongoongo lahi 'o 'Ahasivelo. 3 Ko e tupu ki mu'a 'a Motekiai.

10 PEA na'e fokotu'u 'e 'Ahasivelo 'ene fekau ke tukuhau 'ae fonua, pea mo e ngaahi motu 'oe tahi. ² Pea ko e ngaahi ngāue 'o 'ene mālohi mo 'ene mafai, mo hono fakahā 'ae lahi 'o Motekiai, 'aia na'e fakahikihiki ia ki ai 'e he tu'i, 'ikai kuo tohi ia 'i he tohi fakamatala ki he ngaahi tu'i 'o Mitia mo Peasia? ³ He na'e hoko 'a Motekiai ko e Siu mo e tu'i ko 'Ahasivelo, pea na'e lahi ia 'i he 'ao 'ae kakai Siu, pea na'e ma'u lelei ia 'e he fu'u tokolahi 'o hono kāinga, na'e kumi 'e ia ke koloa'ia 'a hono kakai, pea na'a ne lea fakamelino ki hono hako kotoa pē.

Vahe

Siope

'A

Vahe

1 Ko e mā'oni'oni, mo e koloa'ia 'a Siope, mo 'ene tauhi lelei ki he'ene fānau. 6 'Oku ha'u 'a Sētane ki he 'ao 'oe 'Otua, pea 'i he'ene lau'ikovi'i 'a Siope, na'e tuku ke ne 'ahi'ahi'i ia. 13 Pea 'i he 'ilo 'e Siope kuo mole 'a 'ene ngaahi me'a mo 'ene fānau, na'a ne fakamālō ki he 'Otua 'i he'ene mamahi.

1 NA'E ai 'ae tangata 'i he fonua ko Usa, na'e hingoa ko Siope; pea na'e haohaoa mo angatonu 'ae tangata ko ia, pea ne manavahē ia ki he 'Otua, pea afe mei he kovi. ² Pea na'e fanau'i kiate ia 'ae foha 'e toko fitu mo e 'ofefine 'e toko tolu. ³ Ko 'ene koloa ko e sipi 'e fitu afe, mo e kāmeli 'e tolu afe, mo e taulua fanga pulu 'e nimangeau, mo e 'asi fefine 'e nimangeau, mo e fu'u 'api tokolahi 'aupito; pea na'e lahi taha ai 'ae tangata ni 'i he kakai kotoa pē 'oe potu hahake. ⁴ Pea na'e fa'a fai 'e hono ngaahi foha 'ae katoanga kai 'i honau ngaahi fale, 'o taki taha 'i hono 'aho; pea na'e tala ki honau tuofefine 'e toko tolu ke kai mo inu mo kinautolu. ⁵ Pea kuo 'osi 'ae ngaahi 'aho 'o 'enau fai katoanga, na'e fekau 'e Siope ke fakatapu'i 'akinautolu, pea ne tu'u hengihengi hake, 'o 'atu 'ae ngaahi feilaulau tutu 'o fakatatau ki honau tokolahi kotoa pē: he na'e pehē 'e Siope, na'a kuo angahala 'a hoku ngaahi foha, 'o lea kovi ki he 'Otua 'i honau loto. Na'e fai pehē pe 'a Siope 'i he 'aho kotoa pē.

6 ¶ Ka na'e ai 'ae 'aho na'e fakataha ai 'ae ngaahi foha 'oe 'Otua ke fakahā 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e ha'u ai foki 'a Sētane mo kinautolu. ⁷ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Ko ho'o ha'u mei fē?" Pea tali 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "Mei he'eku fakatakamilo 'a māmani mo 'eku fe'al'u'aki fano 'i ai." ⁸ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Kuo ke tokanga'i 'a 'eku tamaio'eiki ko Siope, he 'oku 'ikai hano tatau 'i māmani, ko e tangata haohaoa mo angatonu, 'oku manavahē ia ki he 'Otua, pea afe mei he kovi?" ⁹ Pea na'e tali ai 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "He kuo manavahē 'a Siope ki he 'Otua ta'ehatotongi?" ¹⁰ 'ikai kuo ke takatakai 'aki ia 'ae 'ā, mo hono fale, mo 'ene me'a kotoa pē mei he potu kotoa pē? Pea kuo ke fakamonū'ia'i 'ae ngāue 'a hono nima, pea 'oku tupulekina 'ene koloa 'i he fonua. ¹¹ Kae mafao atu eni ho nima, 'o taa'i 'aia kotoa pē 'oku 'a'ana, pea te ne lau'ikovi'i koe 'i ho fofonga." ¹² Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Vakai, 'oku 'i ho nima 'ae me'a kotoa pē 'oku 'a'ana; kae'oua na'a ke hilifaki ho nima kiate ia." Pea na'e 'alu atu 'a Sētane mei he 'ao 'o Sihova.

¹³ ¶ Pea na'e ai 'ae 'aho na'e kai mo inu uaine 'e hono ngaahi foha mo hono ngaahi 'ofefine 'i he fale 'o honau ta'okete lahi: ¹⁴ Pea na'e ha'u ai 'ae talafekau kia Siope, 'o ne pehē, "Na'e fai 'ae keli 'e he fanga pulu, pea kai 'ae fanga 'asi 'i he potu ofi ki ai: ¹⁵ Pea na'e 'oho mai 'ae kakai Sipa 'o 'ave 'akinautolu; pea kuo nau tāmate'i 'ae kau tamaio'eiki 'aki 'ae mata 'oe heletā; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe." ¹⁶ Pea lolotonga 'ene lea mo 'ene ha'u foki 'ae tokotaha, 'o ne pehē, "Kuo tō mai mei he langi 'ae afi 'ae 'Otua, pea kuo vela ai 'ae fanga sipi, mo e kau tamaio'eiki, 'o faka'auha 'akinautolu; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe."

¹⁷ Pea lolotonga 'ene lea mo 'ene ha'u foki 'ae tokotaha, 'o ne pehē, "Na'e vahe tolu 'ae kongakau Kalitia, 'onau 'oho mai ki he fanga kāmeli, pea 'ave ia, pea kuo nau tāmate'i 'ae kau tamaio'eiki 'aki 'ae mata 'oe heletā; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe."

¹⁸ Pea lolotonga 'ene lea mo 'ene ha'u foki 'ae tokotaha, 'o ne pehē, "Na'e kai mo inu uaine 'a ho ngaahi foha mo ho ngaahi 'ofefine 'i he fale 'o honau ta'okete lahi: ¹⁹ Pea 'iloange, kuo hā mai 'ae fu'u matangi lahi mei he toafa, 'o taa'i hono tuliki 'e fā 'oe fale, pea na'e holo ia ki he kau talavou, pea kuo nau mate; pea ko au pe kuo hao ke tala ia kiate koe." ²⁰ Pea na'e toki tu'u hake 'a Siope, 'o ne haehae hono pulupulu, 'o fakatekefua ia, pea fakafo'ohifo ki he kelekele, 'o hū.

²¹ 'O ne pehē, "Na'aku ha'u telefua pe mei he manāva 'o 'eku fa'ē, pea te u toe 'alu telefua atu pe: na'e foaki 'e Sihova, pea kuo to'o atu 'e Sihova; fakafeta'i pe ki he huafa 'o Sihova." ²² 'I he ngaahi me'a ni kotoa pē na'e 'ikai angahala 'a Siope, pe tuku ha kovi ki he 'Otua.

1 'Oku toe ha'u 'a Sētane ki he 'ao 'oe 'Otua, 'o toe ma'u ke 'ahi'ahi'i 'a Siope. 7 'Oku ne taa'i 'aki ia 'ae ngaahi hangatāmaki mamahi. 9 'Oku valoki 'a Siope ki hono 'unoho ko e me'a 'i he'ene ue'i ia ke ne lau'ikovi'i 'ae 'Otua. 11 'Oku fakafiemālie ia 'e hono kāinga 'e toko tolu 'i he fakalongo pe.

2 PEA na'e toe ai 'ae 'aho na'e fakataha ai 'ae ngaahi foha 'oe 'Otua ke fakahā 'akinautolu 'i he 'ao 'o Sihova, pea na'e ha'u ai foki 'a Sētane mo kinautolu ke fakahā ia 'i he 'ao 'o Sihova. ² Pea pehē 'e Sihova kia Sētane, "Kuo ke ha'u mei fē?" Pea tali 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "Mei he'eku fakatakamilo 'a māmani, mo 'eku fe'al'u'aki fano 'i ai." ³ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Kuo ke tokanga'i 'a 'eku tamaio'eiki ko Siope, he 'oku 'ikai hano tatau 'i māmani, ko e tangata

haohaoa mo angatonu, 'oku manavahē ia ki he 'Otua, pea afe mei he kovi? Pea 'oku ne kei kuku ma'u pe 'ene angatonu, ka na'a ke ue'i au ki ai, ke faka'auha ia ta'e-hano'uhinga." ⁴ Pea na'e tali 'e Sētane kia Sihova, 'o pehē, "Ko e kili ma'a e kili, 'io, 'e foaki 'e he tangata 'ene me'a kotoa pē ke ne mo'ui ai. ⁵ Kae mafao atu eni ho nima, 'o ala ki hono hui mo hono kakano, pea te ne lau'ikovi'i koe 'i ho fofonga." ⁶ Pea na'e pehē 'e Sihova kia Sētane, "Vakai, 'oku 'i ho nima ia; ka ko 'ene mo'ui pe 'e tapu."

⁷ ¶ Pea 'alu ai 'a Sētane mei he 'ao 'o Sihova, 'o ne taa'i 'aki 'a Siope 'ae ngaahi hangatāmaki mamahi, 'o fai mei hono 'aofi va'e 'o a'u ki hono tumu'aki. ⁸ Pea ne to'o 'e ia 'ae konga ipu maumau 'o teletele 'aki ia; pea tangutu ia 'i he efuefu.

⁹ ¶ Pea pehē ai 'e hono 'unoho kiate ia, "'Oku ke kei kuku ho'o angatonu? Lea kovi ki he 'Otua, ka ke mate." ¹⁰ Ka na'e pehē 'e ia ki ai, "Ko ho'o lea 'oku hangē ko e lea 'a ha taha 'i he kau fefine vale. 'Io! he te tau ma'u koā 'ae lelei mei he nima 'oe 'Otua, pea 'ikai te tau ma'u mo e kovi?" 'I he ngaahi me'a ni kotoa pē na'e 'ikai angahala 'a Siope 'i hono lounutuu.

¹¹ ¶ Pea 'i he fanonga 'ae kāinga 'e toko tolu 'o Siope ki he kovi ni kotoa pē kuo tō kiate ia, na'a nau ha'u mei honau potu taki taha; ko Elifasi mei Timani, mo Pilitati mei Suaa, mo Sofaa mei Neama: he kuo nau tālanga ke nau fakataha ke nau mamahi mo ia mo nau fakafiemālie'i ia. ¹² Pea 'i he'enau hanga hake kiate ia mei he mama'o, 'o 'ikai 'ilo ia, na'a nau tangi le'o lahi; pea na'a nau taki taha haehae hono pulupulu, mo lī 'ae efu ki 'olunga ki honau 'ulu. ¹³ Pea na'a nau nonofo mo ia 'i he kelekele 'i he 'aho 'e fitu mo e pō 'e fitu, pea na'e 'ikai si'i lea ha taha ki ai: he na'a nau vakai kuo lahi 'aupito 'ene mamahi.

1 'Oku lau'ikovi'i 'e Siope 'ae 'aho 'a hono fanau'i mo e ngāue na'e fai 'i ai. 13 Ko e fiemālie 'oe mate. 20 'Oku lāunga ia ki he mo'ui, koe'uhi ko 'ene mamahi.

3 PEA hili ia na'e mafa'a 'ae ngutu 'o Siope, 'o ne lau'ikovi'i 'a hono 'aho. ² Pea lea 'a Siope, 'o ne pehē,

³ "Ke 'auha 'ae 'aho na'e fanau'i ai au, mo e pō ko ia na'e kalanga ai, 'Kuo fanau'i 'ae tama tangata.'

⁴ Ke fakapo'uli 'ae 'aho ko ia; ke 'oua na'a tokanga ki ai 'ae 'Otua mei 'olunga, pea 'oua na'a ulu ai 'ae maama.

⁵ Ke ma'u ia 'e he fakapo'uli mo e 'ata 'oe mate; ke heka ma'u ki ai 'ae 'ao matolu; ke fakailifia ia 'e he fakapo'uli 'oe 'aho.

⁶ Ke 'ohofi 'ae pō ko ia 'e he fakapo'uli matolu; ke 'oua na'a fakahoko ia ki he ngaahi 'aho 'oe ta'u, pe kau ia 'i he lau 'oe ngaahi māhina.

⁷ 'Io, ke lala 'ae pō ko ia, ke 'oua na'a 'i ai ha le'o fakafiefia.

⁸ Ke kape'i ia 'ekinautolu 'oku laukovi'i 'ae 'aho, 'akinautolu 'oku nau teu ke fai hake 'enau lāunga.

⁹ Ke fakapo'uli 'ae ngaahi fetu'u 'o hono efiafi po'uli;

ke holi ia ki he maama,

kae'oua si'i na'a 'i ai;

pea 'oua na'a 'ilo 'e ia 'ae ma'a 'ae 'aho:

¹⁰ Koe'uhi na'e 'ikai ke tāpuni 'ae ngaahi matapā 'oe manāva kiate au, pe fufū 'ae mamahi mei hoku mata.

¹¹ "Ko e hā na'e 'ikai ai teu mate mei he manāva?

Ko e hā na'e 'ikai ai te u tukuangē hoku laumālie 'i he'eku ha'u mei he fatu?

¹² Ko e hā na'e tali te u 'ai au 'e he fo'i tui?

Mo e huhu koe'uhi ke u huhu ai?

¹³ He ka ne 'ikai, pehē kuo u tokoto ta'engāue eni pea longo pe,

pea u mohe pe 'o mālōlō ai,

¹⁴ 'O fakataha mo e ngaahi tu'i mo e ngaahi pule 'o māmani,

na'a nau langa mo'onautolu 'ae ngaahi potu na'e lala;

¹⁵ Pea fakataha mo e ngaahi 'eiki na'e ma'u koula, na'a nau fakapito honau ngaahi fale 'aki 'ae siliva:

¹⁶ Pea teu 'ikai 'o hangē ko e tama tō 'i he fufū;

'o hangē ko e fānau 'oku 'ikai mamata ki he maama.

¹⁷ 'Oku ngata 'i ai 'ae fakamamahi 'e he kau angahala; pea mālōlō 'i ai 'ae kau ongosia.

¹⁸ 'Oku mālōlō fakataha ai 'ae kau pōpula;

'oku 'ikai ke nau ongo'i ai 'ae le'o 'oe fakamālohi.

¹⁹ 'Oku 'i ai 'ae iiki mo e lalahi;

pea tau'atāina ai 'ae tamaio'eiki mei he'ene 'eiki.

²⁰ "Ko e hā 'oku tuku ai 'ae maama kiate ia 'oku 'i he mamahi,

mo e mo'ui kiate ia 'oku laumālie mamahi;

²¹ 'Aia 'oku holi ki he mate, ka 'oku 'ikai ia;

pea lahi 'ene kumi ki ai 'i he'ene kumi ki he ngaahi koloa fufū;

²² 'Akinautolu 'oku nekeneka 'aupito,

mo fiefia, 'oka nau ka 'ilo 'ae fa'itoka?

²³ Ko e hā kuo foaki ai 'ae maama ki he tangata kuo fakapuli hono hala,

pea kuo 'ākilotoa ia 'e he 'Otua?

²⁴ He 'oku mu'omu'a 'eku ngaahi to'e ki he'eku kai, pea ko 'eku tangi kalanga 'oku lilingi atu 'o hangē ko e vai.

²⁵ Hē ko e me'a ne u manavahē lahi ki ai kuo tō ia kiate au,

pea ko ia ne u ilifia ai kuo hoko mai.

²⁶ Na'e 'ikai te u fiemālie, pe te u mālōlō, pe te u nofo noa pe;

ka na'e hoko pe 'ae mamahi."

1 'Oku valoki'i 'a Siope 'e Elifasi ko e me'a 'i he'ene ta'emā'oni'oni. 7 'Oku ne fakahā 'oku 'ikai ki he mā'oni'oni 'ae ngaahi tautea 'ae 'Otua, ka ki he angahala. 12 Ko e me'a fakamanavahē na'e hā mai kiate ia, ke fakavaivai'i ai 'i he 'ao 'oe 'Otua 'ae me'a 'oku ongoongolelei ai 'ae kakai.

4 PEA toki leaange ai 'a Elifasi mei Timani, 'o ne pehē,

² "Kapau te mau 'ahi'ahi ke lea kiate koe, te ke 'ita ai? Ka ko hai te ne fa'a ta'ofi ia 'e ia mei he lea?

³ Vakai, kuo ke akonekina 'ae tokolahi,
pea kuo ke fakamālohi'i 'ae nima vaivai.
⁴ Na'e pou pou hake 'e ho'o ngaahi lea 'aia na'e
meimei hinga,
pea kuo ke fakamālohi'i 'ae fo'i tui vaivai.
⁵ Ka ko eni kuo hoko ia kiate koe, pea ke vaivai;
'oku ala ia kiate koe, pea 'oku ke puputu'u.
⁶ He kofa'ā eni ho'o manavahē, ho'o falala,
ho'o 'amanaki lelei, mo e angatonu 'a ho ngaahi ha-
la?
⁷ "Oku ou kole kiate koe, ke ke fakamanatu, ko hai ha
ta'eangahala na'e 'auha?
Pea ko e potu fē na'e motuhi ai 'ae mā'oni'oni?
⁸ 'Io, 'o hangē pe ko ia kuo u mamata ki ai, ko kinau-
tolu 'oku keli 'ae angahala,
mo tūtuu'i 'ae fai kovi,
'oku nau utu pe ia.
⁹ 'I he ifi 'ae 'Otua 'oku nau 'auha, pea ko e mānava 'o
hono fofonga 'oku nau 'osi'osingamālie ai.
¹⁰ 'Oku *fakangata* 'ae ngungulu 'oe laione,
mo e le'o 'oe laione fekai,
pea 'oku mafesifesi 'ae kau nifo 'oe fanga laione mui.
¹¹ 'Oku 'auha 'ae motu'a laione ko e masiva me'a kai,
pea ko e fānganga 'oe laione mālohi kuo fakahē'i
mama'o.
¹² "Ko eni, na'e ai ha me'a na'e 'omi fufū kiate au,
pea na'e ongo'i 'e hoku telinga 'ae fafana 'o ia.
¹³ 'I he ngaahi mahalo mei he ngaahi me'a hā mai 'oe
pō,
'oka tō 'ae mohe ma'u ki he kakai,
¹⁴ Na'e hoko mai kiate au 'ae manavahē, mo e
tetetete,
'aia na'e fakangalulu ai hoku ngaahi hui kotoa pē.
¹⁵ Pea na'e toki mā'ali ai 'ae laumālie 'i hoku 'ao;
pea na'e vavana hake 'ae fulufulu 'o hoku sino:
¹⁶ Na'e tu'u mai ia, ka na'e 'ikai te u 'ilo hono anga:
na'e 'i hoku 'ao 'ae fakatātā,
na'e longo pe, pea ne u ongo'i 'ae le'o, na'e pehē,
¹⁷ "E fa'a angatonu lahi hake 'ae tangata ki hono 'O-
tua?
'E mā'oni'oni lahi hake 'ae tangata ki hono Tupu'anga?
¹⁸ Vakai, 'oku 'ikai te ne falala ki he'ene kau tamaio'e-
ki,
pea ko 'ene kau 'āngelo 'oku 'ikai ke ne fakamālō ki
ai.
¹⁹ Kae huanoa 'akinautolu 'oku nofo 'i he ngaahi fale
'umea,
ko honau tu'unga 'oku 'i he efu,
pea 'oku ta'omia 'akinautolu 'o hangē pe ko e ane?
²⁰ 'Oku tā hifo 'akinautolu mei he pongipongi 'o a'u ki
he efiafi: 'oku nau 'auha 'o ta'etuku,
ka 'oku 'ikai tokanga ki ai ha taha.
²¹ Pea 'ikai 'oku mole atu 'ae lelei kotoa pē 'oku 'iate
kinautolu?
'Oku nau mate, 'io, 'i he ta'ehapoto.'
*1 Ko hono kovi 'ae ta'efakakaukau. 3 Ko e iku'anga
'oe angahala ko e mamahi. 6 'Oku lelei 'ae tokanga*

*ki he 'Otua 'i he mamahi. 17 Ko e monū'ia 'oku
tupu 'i he tautea mei he 'Otua.*

⁵ "UI eni, ka 'oku ai ha taha te ne talia koe;
pea ko hai 'i he kau mā'oni'oni te ke hanga ki ai?
² He 'oku tāmāte'i 'e he houhau 'ae tangata vale,
pea faka'auha 'e he tuputāmaki 'ae fakavalevale.
³ Kuo u mamata ki he vale kuo aka,
kae fakafokifā ne u tuku hono 'api ki he mala'ia.
⁴ 'Oku mama'o 'ene fānau mo e hūfanga,
'oku ta'omia 'akinautolu 'i he matapā,
pea 'oku 'ikai ha fakahaofia.
⁵ 'Oku kai honau ta'u 'e he fiekaia, 'o ne fa'ao ia,
'io, mei he loto 'akau talatala,
pea 'oku folo hifo 'e he kaiha'a 'enau koloa.
⁶ Neongo 'oku 'ikai 'alu hake mei he efu 'ae angahala,
pea 'oku 'ikai tupu mei he kelekele 'ae mamahi;
⁷ Ka kuo fanau'i 'ae tangata ki he mamahi,
'o hangē ko e puna hake 'ae kalofiamā.
⁸ "Ko ia teu kumi ki he 'Otua,
pea te u tuku 'eku ngāue ki he 'Otua:
⁹ He ko ia ia 'oku ne fa'a fai 'ae ngaahi me'a lahi mo
ta'efa'a'ilo;
ko e ngaahi me'a fakafo mo ta'efa'alaua:
¹⁰ Ko ia ia 'oku ne foaki 'ae 'uha ki he kelekele,
pea ne fekau hifo 'ae ngaahi vai ki he toka'anga
ngoue:
¹¹ Koe'uhi ke hiki ki 'olunga 'akinautolu 'oku mā'ulalo;
kae hakeaki'i ke mo'ui 'akinautolu 'oku tangi.
¹² 'Oku ne motuhi 'ae fakakaukau 'oe fie poto,
pea 'oku 'ikai fa'a fai ai 'e honau nima ha momo'i
me'a.
¹³ 'Oku ne tauhele'i 'ae poto 'i he'enau fiepoto:
pea ko e fakakaukau 'oe anga pikopiko 'oku
fakata'eaonga'i,
¹⁴ 'Oku nau fekitaki mo e po'uli 'i he kei 'aho,
pea tautaufā 'i he ho'atāmālie 'o hangē ko e pō.
¹⁵ Ka 'oku ne fakahaofia 'ae masiva mei he heletā 'o
honau ngutu,
pea mei he nima 'oe mālohi.
¹⁶ 'Oku tupu ai 'i he masiva 'ae 'amanaki lelei,
pea ko e angahala 'e tāpuni hono ngutu 'o'ona.
¹⁷ "Vakai, 'oku monū'ia 'ae tangata 'oku tautea 'e he
'Otua:
ko ia, 'oua na'a ke ta'etokanga'i 'ae tautea mei he
Māfimafi:
¹⁸ He 'oku ne fakamamahi, pea 'oku ne nono'o:
'oku ne hoka'i, kae fakamo'ui 'e hono nima 'o'ona.
¹⁹ 'E fakahaofi 'e ia 'a koe 'i he mamahi 'e ono:
'io, 'i he me'a 'e fitu 'e 'ikai ha kovi te ne lava'i koe.
²⁰ Te ne huhu'i koe mei he mate 'i he honge:
pea mei he mālohi 'oe heletā 'i he tau.
²¹ 'E fufū koe mei he tautea 'oe 'elele:
pea ka ha'u 'ae faka'auha 'e 'ikai te ke manavahē ai.
²² Te ke kata koe 'i he faka'auha mo e honge:
pea 'e 'ikai te ke manavahē ki he fanga manu fekai
'oe fonua.
²³ He te mou kaume'a mo e ngaahi maka 'oe fonua:
pea 'e fiemālie mo koe 'ae fanga manu 'oe fonua.

24 Pea te ke 'ilo 'e melino pe ho nofo'anga;
te ke 'a'ahi ki ho 'api, pea 'e 'ikai te ke angahala.

25 Pea te ke 'ilo foki 'e tokolahi ho hako,
pea 'e tatau ho'o fānau mo e mohuku 'oe fonua.

26 Te ke hoko ki ho tanu'anga 'i he motu'a lelei,
'o hangē ko e 'ū koane 'i hono fa'ahita'u.

27 Vakai ko e me'a ni, kuo mau 'ekea, pea 'oku pehē pe
ia;
fanongo ki ai, pea ke 'ilo ia ma'au.
1 'Oku fakahā 'e Siope 'oku ai hono 'uhinga 'o 'ene mamahi. 8 'Oku ne holi ki he mate 'i he'ene 'ilo te ne ma'u ai 'ae fiemālie. 14 'Oku ne valoki'i 'a hono ngaahi kāinga 'i he'enua ta'e'ofa.

6 KA na'e leaange 'a Siope, 'o ne pehē,
2 "Taumaiā kuo fakatatau totonu 'a 'eku mamahi,
pea ke 'ai katoa 'eku mamahi ki he me'a fakatatau!
3 He ko eni, 'e mamafa lahi ia ki he 'one'one 'oe tahi:
ko ia kuo fōngia hifo ai 'eku ngaahi lea.
4 He 'oku 'i loto 'iate au 'ae ngaahi ngahau 'oe Māfi-
māfi,
ko hono kona 'o ia 'oku ne inumia hoku laumālie:
'oku tu'u tali tau pe kiate au 'ae ngaahi fakailifia 'ae
'Otua.
5 He 'oku tangi 'ae 'asi kai vao 'oka ma'u 'e ia 'ae mo-
huku?
Pe 'oku tangi 'ae pulu 'i he'ene kai?
6 'E fa'a kai 'ae me'a ifoifonoa ta'ehamāsima?
Pe 'oku ai ha ifo 'i he nāunau 'oe fo'i manu?
7 Ko e ngaahi me'a na'e fehi'a hoku laumālie ke ala ki
ai,
ko 'eku me'akai mamahi ia.
8 "Taumaiā ke u lava'i 'eku kole;
pea tuku mai 'e he 'Otua 'ae me'a 'oku ou holi ki ai!
9 'Io, ke lelei ki he 'Otua ke tāmāte'i au;
ke ne tukuange hono nima, 'o motuhi au! 10 Pehē te
u toki ma'u ai 'ae fiemālie;
'io, te u tali mālohi au ki he mamahi ke 'oua na'a ne
mamae;
he na'e 'ikai te u fufū 'ae ngaahi folofola 'ae tokotaha
mā'oni'oni.
11 He ko e hā hoku mālohi, koe'uhi ke u 'amanaki 'eau;
pea ko e hā hoku ngata'anga, koe'uhi ke u fakato-
longa ai pe 'eku mo'ui?
12 He ko e mālohi 'oe ngaahi maka 'a hoku mālohi?
Pe ko e palasa 'a hoku kakano?
13 'Ikai 'oku 'iate au haku tokoni?
Pea kuo kapusi 'aupito 'ae poto 'iate au?
14 "'Oka mamahi ha taha 'oku ngali ke 'ofa kiate ia 'a
hono kāinga;
ka 'oku ne li'aki 'e ia 'ae manavahē ki he Māfimāfi.
15 Kuo fai kākā 'a hoku kāinga 'o hangē ko ha vaitafe,
pea hangē ko e 'oho 'oe vai 'oku nau mole atu;
16 He 'oku 'uli'uli ia koe'uhi ko e 'aisi,
'aia 'oku lilo 'i ai 'ae 'uha hinehina:
17 'Oka māmāfana ia, 'oku nau mole:
pea 'oka 'a'afu, 'oku 'auha leva ia mei hono potu.
18 Ko e ngaahi hala 'o honau tafe'anga kuo fakakehe;
'oku faka'a'au 'o 'ikai, pea mole.

19 Na'e kumi lahi 'e he kakai 'o Tima,
ko e kau fononga 'o Sipa na'a nau tatali ki ai.

20 Na'a nau puputu'u koe'uhi na'a nau 'amanaki;
na'a nau ha'u ki ai, pea mā.

21 He ko e me'a noa pe foki 'akimoutolu;
'oku mou mamata ki hoku lī ki lalo, pea 'oku mou ili-
fia.
22 He ne u pehē, 'Tokoni mai?'
Pe, 'Foaki mai ha me'a mei ho'omou koloa?'
23 Pe, 'Fakamo'ui au mei he nima 'oe fili? Pe, 'Huhu'i au
mei he nima 'oe mālohi?'
24 "Akonaki'i au, pea teu longo pe:
pea mou fai ke u 'ilo pe kuo u hē 'i he hā.
25 Hono 'ikai mālohi 'ae ngaahi lea totonu! Ka 'oku val-
oki'i 'ae hā 'e ho'omou valoki?
26 He 'oku mou pehē ke valoki'i 'ae ngaahi lea,
mo e ngaahi tala 'o ha taha kuo tu'utāmaki, 'oku
hangē ha matangi?
27 'Io, 'oku mou lemohekina 'ae tamai mate,
pea mou keli ha luo ki homou kāinga.
28 Ko ia, mou fiemālie, 'o vakai kiate au;
he 'oku 'ilongofua kiate kimoutolu 'o kapau 'oku ou
kākā.
29 'Oku ou kole,
mou toe fakakaukau he 'oku 'i ai 'eku mā'oni'oni.
30 He 'oku ai ha angahala 'i hoku 'elelo?
'Ikai 'e fa'a 'ilo 'e hoku ngutu 'ae ngaahi me'a kovi?
*1 'Oku fakahā 'e Siope 'oku totonu 'ene holi ki he
mate. 12 'Oku ne lea ki he'ene feinga, 17 Mo e le'o-
hi ia 'e he 'Otua.*

7 "'IKAI 'oku ai 'ae kuonga kuo tu'utu'uni ki he tan-
gata 'i māmani?
pea tatau hono ngaahi 'aho mo e ngaahi 'aho 'oe
ngāue unga?
2 'O hangē ko e holi lahi 'ae tamaio'eiki ki he
malumalu,
pea hangē ko e 'amanaki 'ae ngāue unga ki he to-
tongi 'o 'ene ngāue:
3 'Oku pehē, kuo tuku ke 'a'aku 'ae ngaahi māhina
mamahi,
pea kuo tu'utu'uni kiate au 'ae ngaahi pō faka-
mamahi.
4 'O kau ka tokoto hifo, 'oku ou pehē,
'te u tu'u hake 'afē, kuo 'osi 'ae pō?'
Pea 'oku ou fiu 'i he fetafokifoki'aki 'o a'u ki he ma'a
'ae 'aho.
5 Kuo kofu'aki hoku sino 'ae 'uanga mo e ngaahi kon-
ga kekele;
kuo mafahifahi hoku kili, pea kuo fakalielia.
6 Ko hoku ngaahi 'aho 'oku vave 'i he fa'onga filo 'oe
tangata lalanga,
pea 'oku faka'osi ia ta'eha'amanaki lelei.
7 'Ofa ke manatu'i ko e matangi 'a 'eku mo'ui:
'E 'ikai toe mamata 'a hoku mata ki he lelei.
8 Ko e mata 'o ia kuo ne mamata kiate au 'e 'ikai toe
mamata mai:
'oku 'iate au ho fofonga, pea u 'ikai leva.
9 'O hangē ko e fakamovetevete 'o mole atu 'ae 'ao:

'oku pehē, ko ia 'oku 'alu hifo ki he fa'itoka 'e 'ikai toe 'alu hake.

¹⁰ 'E 'ikai toe foki ia ki hono fale, pea 'e 'ikai toe 'ilo'i ia 'e hono potu.

¹¹ "Ko ia 'e 'ikai te u ta'ofi ki hoku ngutu; te u lea 'i he ongosia 'o hoku laumālie; te u lāunga 'i he mamahi 'o hoku laumālie.

¹² He ko ha tahi au pe ko e tofua'a, koe'uhi kuo ke fakanofo ha le'o kiate au?

¹³ 'O kau ka pehē, "E fakafiemālie'i au 'e hoku mohenga,

'e fakasi'isi'i hoku mamahi 'e hoku tokoto'anga,'

¹⁴ 'Oku ke fakailifia'i au 'aki 'ae ngaahi misī, pea ke fakalilika'i au 'i he ngaahi me'a hā mai:

¹⁵ Ko ia 'oku fili ai 'e hoku laumālie 'ae sisina, mo e mate 'i he'eku mo'ui.

¹⁶ 'Oku ou fakalili'a ki ai; 'e 'ikai te u fie mo'ui ai pe:

tuku ai pe au; he ko e va'inga pe 'a hoku ngaahi 'aho. ¹⁷ He ko e hā 'ae tangata, 'oku ke hakeaki'i ai ia?

Pea koe'uhi ke ke tukupau ho loto kiate ia?

¹⁸ Pea koe'uhi ke ke 'a'ahi ki ai 'i he pongipongi kotoa pē,

mo 'ahi'ahi'i ia 'i he kihī'i feitu'ula'ā si'i kotoa pē?

¹⁹ 'E fēfē hono fuoloa mo e 'ikai te ke 'alu 'iate au, pe tuku pe au ke 'oua mu'a ke u folo hifo hoku ifo?

²⁰ Kuo u fai angahala; ko e hā te u fai kiate koe, 'a koe ko e fakamo'ui 'oe kakai?

Ko e hā kuo ke fokotu'u ai au ko e faka'ilonga ma'au, ke u hoko ai ko e kavenga, kiate au pe?

²¹ Pea ko e hā 'oku 'ikai ai ke ke fakamolemole 'eku angahala, pea to'o atu 'eku fai hala?

He ko eni teu mohe pe 'i he efu;

pe te ke kumi au 'i he pongipongi, ka 'e 'ikai teu 'i ai au."

1 'Oku fakahā 'e Pilitati 'oku angatonu 'ae 'Otua 'i he'ene fai ki he kakai 'o fakatatau mo 'enau ngāue.

8 'O ne fakamo'oni 'aki 'ae ngaahi talatupu'a 'i mu'a 'ae faka'auha 'oe mālualoī. 20 'Oku ne fakahā 'oku totonu 'ae ngāue 'ae 'Otua kia Siope.

8 PEA na'e toki tali 'e Pilitati mei Suaa, 'o ne pehē, ² 'E fēfē hono fuoloa 'o ho'o lea pehē pe?

Pea tatau mo e magari mālohi 'ae ngaahi lea 'a ho ngutu?

³ He 'oku fakahala 'e he 'Otua 'ae fakamaau? Pe fakahala'i 'e he Māfimafi 'ae angatonu?

⁴ Kapau kuo angahala 'a ho'o fānau kiate ia, pea kuo ne li'aki 'akinautolu ko e me'a 'i he'enu au fai hala;

⁵ Kapau te ke kumi vave ki he 'Otua, pea fai ho'o fa'a hū tāuma'u ki he Māfimafi;

⁶ Kapau kuo ke ma'a mo angatonu ko e mo'oni 'e 'ā hake ia ma'au, pea te ne ngaohi ke monū'ia 'ae nofo'anga 'o ho'o mā'oni'oni.

⁷ Neongo 'ae si'i 'a ho kamata'anga, ka 'e fakalahi 'aupito ho iku'anga.

⁸ "Ko eni, 'oku ou kole kiate koe, ke ke fehu'i ki he kuonga 'i mu'a,

pea ke teu'i koe ke ke 'eke ki he'enu ngaahi tamai:

⁹ (He 'oku 'oe 'aneafi pe 'akinautolu, pea ta'e'ilo ha me'a,

koe'uhi 'oku tatau hotau ngaahi 'aho 'i māmani mo e 'ata:)

¹⁰ 'Ikai 'e akonaki'i koe 'ekinautolu, 'o tala kiate koe, pea hua 'aki mai 'ae ngaahi lea mei honau loto?

¹¹ "E fa'a tupu 'ae mohuku 'oe anovai ka 'i he kelepulu pe?

'E fa'a tupu 'ae kaho ka 'i he vai pe?

¹² He 'oku lolotonga 'ene kei mata, 'o 'ikai tā, 'oku tomu'a mae ia 'i he 'akau kotoa pē.

¹³ 'Oku pehē pe 'ae 'alu'anga 'okinautolu 'oku fakanga-lo'i 'ae 'Otua;

pea ko e 'amanaki 'ae mālualoī 'e 'auha ia:

¹⁴ Ko 'ene 'amanaki 'e tu'usi ia, pea ko 'ene falala'anga ko e matamata kupenga 'oe hina.

¹⁵ 'E fa'aki ia ki hono fale, ka 'e 'ikai tu'u ia: 'e puke ma'u 'e ia ki ai, ka 'e 'ikai te ne tolonga."

¹⁶ 'Oku ma'ui'ui ia 'i he mata 'oe la'ā, pea tupu hono va'a 'i he'ene ngoue.

¹⁷ Ko hono ngaahi aka 'oku fefihifihitaki 'i he tafungo-funga,

'o 'ilo'i 'ae potu makamaka.

¹⁸ Kapau te ne faka'auha ia mei hono potu, pea 'e toki fakafisi ia, 'o pehē, 'na'e 'ikai te u mamata kiate koe.'

¹⁹ Vakai, ko e fiefia eni 'a hono hala, pea 'e toe tupu 'ae ni'ihī mei he kekeke.

²⁰ "Vakai, 'e 'ikai si'aki 'e he 'Otua ha taha haohaoa, pea 'e 'ikai tokoni'i 'e ia 'ae kau fai kovi:

²¹ Kae'oua ke ne fakapito ho ngutu 'i he kata, mo ho lounutu 'i he fiefia.

²² Ko kinautolu 'oku fehi'a kiate koe 'e fakakofu'aki 'ae mā;

pea 'e faka'auha 'ae nofo'anga 'oe angahala."

1 I he fakamo'oni 'a Siope ki he angatonu 'ae 'Otua, 'oku ne fakahā 'e 'ikai ha taha 'e fa'a ta'ofi ia.

22 Ka 'oku 'ikai hā mai 'ae halai'a 'ae tangata 'i he ngaahi mamahi.

9 PEA na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē, ² 'Oku ou 'ilo 'oku pehē mo'oni ia ka 'e tonuhia fēfē 'ae tangata 'i he 'ao 'oe 'Otua?

³ Kapau te na alea, mo ia,

'e 'ikai te ne fa'a talia 'e ia ha taha 'i he me'a 'e afe.

⁴ 'Oku poto ia 'i loto, pea lahi 'i he mālohi: ko hai kuo ne fakaangatu'u ia kiate ia, pea monū'ia?

⁵ Ko ia ia 'oku ne hiki 'ae ngaahi mo'unga, kae 'ikai ke nau 'ilo:

'oku ne fulihi ia 'i hono houhau.

⁶ 'Oku ne lulu'i 'ae fonua mei hono potu, pea 'oku ngalulululu hono ngaahi pou.

⁷ 'Oku ne fekau'i 'ae la'ā, pea 'ikai 'alu hake ia; pea ne tāpuni hake 'ae ngaahi fetu'u.

⁸ 'Oku ne folahi atu tokotaha pē 'ae ngaahi langi,

pea 'oku ne hā'ele 'i he ngaahi peau 'oe tahi.
⁹ 'Oku ne ngaohi 'a 'Aakitulio, mo Olioni, mo Peliatisi, pea mo e ngaahi potu ki he feitu'u tonga.
¹⁰ 'Oku ne fai 'ae ngaahi me'a lahi 'o ta'efa'a'ilo; 'io, ko e ngaahi me'a mana 'oku ta'efa'alaua.
¹¹ Vakai, 'oku hā'ele ia 'i hoku tafa'aki, ka 'oku 'ikai te u mamata ki ai:
 'oku ne hā'ele atu foki ka 'oku 'ikai te u 'ilo'i ia.
¹² Vakai, 'oku ne to'o atu, ko hai 'e fa'a ta'ofi ia?
 Ko hai 'e pehē kiate ia, 'Ko e hā 'oku ke fai?'
¹³ "Kapau 'e 'ikai ta'ofi 'e he 'Otua ki hono houhau, 'e mapelu ki lalo 'iate ia 'ae kau tokoni fielahe.
¹⁴ Kae fēfē ai 'eku talia ia 'eau, pea u fili 'eku ngaahi lea ke alea mo ia?
¹⁵ 'Aia 'e 'ikai te u talia, 'oka ne u mā'oni'oni, ka te u hū tāuma'u ki hoku Fakamaau.
¹⁶ Ka ne u ui, pea talia ia; kae 'ikai te u tui kuo ne ongo'i hoku le'o.
¹⁷ He 'oku ne ha'aki au 'aki 'ae afā, pea ne fakalahi 'eku lavea ta'ehano'uhinga.
¹⁸ 'Oku 'ikai tuku 'e ia ke u mānava, ka 'oku ne fakapito au 'aki 'ae mamahi.
¹⁹ Kapau te u lea ki he mālohi, vakai, 'oku māfima'fi ia: pe ki he fakamaau, 'ko hai te ne fakamo'oni kiate au?'
²⁰ Kapau te u fakatonuhia'i au, pea tā 'e fakahala'i au 'e hoku ngutu 'o'oku; pē te u pehē 'oku ou haohaoa, 'e fakamo'oni ia ki he'eku halaia.
²¹ Neongo 'a 'eku haohaoa, ka 'e 'ikai te u 'ilo ki hoku loto: te u fehi'a 'eau pē ki he'eku mo'ui.
²² "Ko e me'a ni pē taha, 'oku ou fakamo'oni ki ai, 'Oku ne faka'auha 'ae hao-haoa mo e angahala.
²³ Kapau 'e fakafokifā pē 'ae taa'i 'e he fakamamahi, 'e kata 'e ia 'i he 'ahi'ahi'i 'oe ta'angahala.
²⁴ Kuo tuku 'ae fonua ki he nima 'oe angahala: 'oku ne 'ufi'ufi 'ae mata 'o hono kau fakamāu; ka 'ikai, pea kofaa, pe ko hai ia?
²⁵ "'Oku vave eni 'a hoku ngaahi 'aho 'i he tangata fekau:
 'oku puna atu ia, 'oku 'ikai 'ilo 'e ia ha lelei.
²⁶ Kuo mole ia 'o hangē ko e ngaahi vaka ngaholo: 'o hangē ko e 'ikale 'oku fakavave ki he kai.
²⁷ Kapau te u pehē, 'Te u fakangalo'i 'a 'eku mamahi, te u si'aki 'eku māfasia, 'o fakafiemālie'i au.'
²⁸ Tā teu ilifia 'i he'eku ngaahi mamahi fulipē, 'oku ou 'ilo 'e 'ikai te ke fakatonuhia'i au.
²⁹ Kapau 'oku ou angakovi, pea tā 'oku kei ta'e'aonga pe 'eku ngāue?
³⁰ He kapau teu kaukau au 'i he vai 'uha hinehina, 'o ngaohi ke ma'a 'aupito hoku nima;
³¹ Ka te ke lī au ki he pelepela, pea 'e fakalili'a kiate au 'a hoku ngaahi kofu 'o'oku.
³² He 'oku 'ikai ko e tangata ia, 'o hangē ko au, koe'uhi ke u talia ia,

pea kema fakataha 'i he fakamaau.
³³ Pea 'oku 'ikai ha tangata fakalelei 'i homa vaha'a, ke ne hili hono nima kiate kimaua fakatou'osi.
³⁴ Ke to'o 'e ia 'ene me'a tā 'iate au, pea 'oua na'a fakailifia'i au 'e he'ene manavahē:
³⁵ Te u toki lea ai, 'o ta'emanavahē kiate ia; ka 'oku 'ikai te u pehē eni.
1 'Oku holi 'a Siope ke na alea mo e 'Otua ki he mamahi. 18 'Oku ne lāunga ki he'ene mo'ui, 'o kole ke ne fiemālie si'i 'i he'ene te'eki ai mate.
10 "'OKU fiu hoku laumālie 'i he'eku mo'ui; te u tuku au ke u lāunga;
 te u lea 'i he mamahi 'o hoku laumālie.
² Te u pehē ki he 'Otua, 'oua na'a ke tuku au ko e hala-ia;
 fakahā mai pe ko e hā 'oku ke fakamamahi'i ai au.
³ He 'oku taa'u mo koe ke fakamamahi, koe'uhi ke ke fehi'a ki he ngāue 'a ho nima, ka ke fakamaama ki he fakakaukau 'ae angahala?
⁴ He 'oku ke mata fakakakano?
 Pe 'oku ke mamata 'o hangē ko e mamata 'ae tanga-ta?
⁵ He 'oku tata'u ho ngaahi 'aho mo e ngaahi 'aho 'oe tangata?
 Mo ho ngaahi ta'u mo e ngaahi 'aho 'oe tangata,
⁶ Koe'uhi 'oku ke 'ekea 'eku angahala, mo ke hakule 'a 'eku fai kovi?
⁷ 'Oku ke 'ilo 'oku 'ikai te u fai kovi, pea 'oku 'ikai ha taha 'e fa'a fakahaofi mei ho nima.
⁸ "Kuo ngaohi au 'e ho nima mo fakafuofua takatakai au;
 ka 'oku ke tāmāte'i au.
⁹ 'Oku ou kole kiate koe, ke ke manatu'i, kuo ke ngaohi au 'o hangē ko e 'umea pea te ke toe 'omi au ki he efu?
¹⁰ He na'e 'ikai te ke lilingi au 'o hangē ko e hu'ahuhu, mo fakafefeka au 'o hangē ko e siisi?
¹¹ Kuo ke fakakofu'aki au 'ae kili mo e kakano, pea kuo ke 'ā'i au 'aki 'ae ngaahi hui mo e uoua.
¹² Kuo ke tuku kiate au 'ae mo'ui mo e 'ofa, pea kuo fakatolonga 'eku mo'ui 'i ho'o fa'a 'a'ahi.
¹³ Pea kuo ke fufū 'ae ngaahi me'a ni 'i ho loto: 'oku ou 'ilo 'oku 'iate koe eni.
¹⁴ Kapau te u fai hala, 'oku ke faka'ilonga'i au, pea 'e 'ikai te ke fakatonuhia'i au mei he'eku angahia.
¹⁵ Kapau 'oku ou fai hala ko au pe 'e mala'ia; pea kapau te u mā'oni'oni, kae 'ikai teu fa'a hanga hake hoku 'ulu.
 'Oku ou pito 'i he puputu'u; ko ia ke ke vakai ki he'eku mamahi;
¹⁶ He 'oku tupulekina ia. 'Oku ke tuli au 'o hangē ko ha laione fekau:
 pea 'oku ke toe fakahā 'o fakamanavahē koe kiate au.
¹⁷ 'Oku ke fakafo'ou ho'o kau fakamo'oni kiate au, pea ke fakalahi ho houhau kiate au; 'oku tautaufetongi 'ae tau kiate au.

18 "Pea ko e hā kuo ke 'omi ai au mei he manāva?
 Taumaiā ne u mate,
 ke 'oua na'a mamata ha mata kiate au!
 19 Ka ne pehē teu hangē na'e 'ikai teu 'i ai;
 pea 'e fua au mei he manāva ki he fa'itoka.
 20 'Ikai 'oku si'i pe hoku ngaahi 'aho,
 pea tuku mu'a,
 'o tuku ai pe au, kau fakafiemālie si'i,
 21 'I he te'eki ai te u 'alu pea 'ikai te u toe ha'u,
 'io, ki he fonua 'oe fakapo'uli mo e 'ata 'oe mate;
 22 Ko e fonua 'oe fakapo'uli,
 'o hangē ko e po'uli 'oe 'ata 'oe mate,
 'o ta'e'iai ha fakatonutonu,
 pea 'oku tatau hono nima mo e fakapo'uli.']"
 1 'Oku valoki'i 'a Siope 'e Sofaa koe'uhi ko 'ene
 fakatonuhia'i ia 'e ia. 6 'Oku ta'efa'a'ilo 'ae poto 'oe
 'Otua. 13 Ko e monū'ia 'oku ma'u 'i he fakatomala.

11 PEA na'e toki tali 'e Sofaa mei Neama, 'o ne pe-
 hē,
 2 "'Ikai 'oku totonu ke tali 'ae ngaahi lea lahi ni?
 Pea 'e fakatonuhia'i koe 'ae tangata fa'a lau?
 3 'E fakalongo'i 'ae kakai 'e ho'o ngaahi loi?
 Pea 'i ho'o manuki, 'e 'ikai fakamā koe 'e ha taha?
 4 He kuo ke pehē, 'Ko 'eku akonaki 'oku totonu pē,
 pea 'oku ou ma'a 'i ho 'ao.'
 5 Kae taumaiā ke folofola mai 'ae 'Otua,
 'o ne fa'ai hono fofonga kiate koe;
 6 Pea ne fakahā kiate koe 'ae ngaahi me'a lilo 'oe po-
 to,
 he 'oku lahi hake 'aupito ia 'i he me'a 'oku hā mai!
 Ko ia ke ke 'ilo, 'oku si'i 'ae totongi 'oku 'eke 'e he 'O-
 tua 'i he me'a 'oku taau mo ho'o angahia.
 7 "He te ke 'ilo 'ae 'Otua 'i he fa'a 'eke?
 He te ke fa'a kumi ke 'ilo haohaoa 'ae Māfimafi?
 8 'Oku mā'olunga ia 'o hangē ko e langi; ko e hā 'a'au
 te ke fai?
 'Oku mā'ulalo hifo 'i heli; te ke fa'a 'ilo 'ae hā?
 9 Ko hono fuofua 'oku lōloa lahi 'i he māmani,
 pea lau lahi ia 'i he tahi.
 10 Kapau 'e tu'usi 'e ia, pe tāpuni ke ma'u,
 pe tānaki fakataha, 'e ta'ofi ia 'e hai?
 11 He 'oku ne 'ilo'i 'ae kakai vale:
 'oku ne vakai foki ki he fai kovi; pea 'e 'ikai te ne
 tokanga'i?
 12 He 'oku fie poto 'ae tangata vale,
 neongo 'oku fanau'i 'ae tangata 'o hangē ko e 'uhiki
 'oe 'asi kai vao.
 13 "Kapau te ke teu ho loto,
 pea mafao atu ho nima kiate ia;
 14 Kapau 'oku 'i ho nima 'ae angahala, si'aki ia ke ma-
 ma'o,
 pea 'oua na'a nofo 'ae kovi 'i ho ngaahi fale.
 15 He ko ia te ke toki hanga hake ai ho mata 'o ta'e-
 hano'ila;
 'io, te ke tu'uma'u, 'o 'ikai manavahē:
 16 He te ke fakangalo'i ho'o mamahi,
 'o manatu'i ia 'o hangē ko e ngaahi vai kuo tafe atu:

17 Pea 'e 'āsinisini lahi ho'o motu'a 'i he ho'atāmālie 'oe
 'aho;
 te ke ulu atu, te ke tatau mo e pongipongi.
 18 Pea te ke fiemālie koe, he 'oku ai 'ae 'amanaki lelei;
 'io, te ke keli, 'o mālōlō fiemālie pe.
 19 Pea te ke tokoto foki, pea 'e 'ikai fakamanavahē'i
 koe 'e ha taha;
 'io, 'e kumi me'a meiate koe 'e he tokolahi.
 20 Ka 'e vaivai 'ae mata 'oe angahala,
 pea 'e 'ikai te nau hao,
 pea ko e ifi 'oe mānava 'a 'enau 'amanaki."
 1 'Oku tali 'a Siope ki hono ngaahi kāinga na'e val-
 oki'i ia. 7 'Oku ne fakamo'oni ki he akonaki 'oe mā-
 fimafi 'ae 'Otua.

12 PEA na'e tali 'e Siope, 'o ne pehē,
 2 Ta ko kimoutolu pe 'ae kakai,
 pea 'e mate mo kimoutolu 'ae poto.
 3 Ka 'oku ai hoku loto 'o hangē pe ko kimoutolu;
 'oku 'ikai teu si'i hifo au kiate kimoutolu:
 'io, ko hai 'oku 'ikai ke ne 'ilo ki he ngaahi me'a pehē
 ni?
 4 'Oku ou tatau mo ha taha 'oku taukaea 'e hono
 kaungā'api,
 'o pehē, 'oku ne ui ki he 'Otua, pea 'oku ne talia ia:
 'oku kata manukia 'ae tonuhia mo e angatonu.
 5 'O hangē ko e maama kuo fakatukutuku'i,
 'oku pehē 'aia 'oku meimei hekea hono va'e 'i he ma-
 halo 'o ia 'oku fiemālie.
 6 'Oku monū'ia 'ae ngaahi fale 'oe kau kaiha'a,
 pea 'oku nofo fiemālie pē 'akinautolu 'oku faka-
 houhau ki he 'Otua;
 'oku 'atu lahi 'e he 'Otua ki honau nima.
 7 "Kae fehu'i eni ki he fanga manu, pea te nau ako'i
 koe;
 mo e fanga manu 'oe 'atā, pea te nau tala kiate koe:
 8 Pea lea ki he fonua, pea te ne ako'i koe:
 pea 'e fakahā kiate koe 'e he ngaahi ika 'oe tahi.
 9 Ko hai 'oku 'ikai te ne 'ilo 'i he me'a ni kotoa pē,
 ko e nima 'o Sihova kuo ne fai eni?
 10 'Aia 'oku 'i hono nima 'ae mo'ui 'ae me'a mo'ui
 fulipē,
 mo e mānava 'oe kakai kotoa pē.
 11 'Ikai 'oku 'ahi'ahi'i 'e he telinga 'ae ngaahi lea?
 Pea kamata 'e he ngutu hono kai?
 12 Pea 'oku 'iate ia 'oku talu mei mu'a 'ae poto;
 pea ko e 'ilo 'i he ngaahi 'aho lahi.
 13 "'Oku 'iate ia 'ae poto mo e mālohi,
 'oku 'iate ia 'ae fakakaukau mo e 'ilo.
 14 Vakai, 'oku ne holoki hifo, pea 'e 'ikai fa'a toe foko-
 tu'u ia:
 'oku ne tāpuni ki he tangata, pea 'oku 'ikai ke fa'a
 mato'o.
 15 Vakai, 'oku ne ta'ofi ki he ngaahi vai, pea matu'u ia:
 'oku ne fekau atu foki ia, pea 'oku fulihi 'e ia 'ae
 fonua.
 16 'Oku 'iate ia 'ae mālohi mo e poto,
 'oku 'o'ona 'ae kākā'ia mo ia 'oku kākā.
 17 'Oku ne taki pōpula 'ae kau fakakaukau,

pea ne fakavale'i 'ae kau fakamaau.
¹⁸ Ko e ha'i 'oe ngaahi tu'i kuo ne vete,
 ka ne ha'iha'i honau no'otanga vala 'aki 'ae ha'i.
¹⁹ 'Oku ne taki pōpula 'ae ngaahi hou'eiki,
 pea 'oku ne lī ki lalo 'ae mālohi.
²⁰ 'Oku ne to'o atu 'ae lea 'ae kau poto,
 pea to'o mo e 'ilo 'ae mātu'a.
²¹ 'Oku ne lilingi 'ae manukia ki he ngaahi hou'eiki,
 pea ne vete 'ae no'o 'oe mālohi.
²² 'Oku ne fakahā 'ae ngaahi me'a lilo mei he
 fakapo'uli,
 pea ne 'omi ki he maama 'ae 'ata 'oe mate.
²³ 'Oku ne fakatokolahi 'akinautolu 'oku ne fakalahi 'ae
 ngaahi pule'anga,
 pea toe fakasi'isi'i ia.
²⁴ 'Oku ne to'o 'o 'ave 'ae loto 'oe ngaahi 'eiki 'oe kakai
 'o māmani,
 'o ne pule ke nau 'alu fano 'i ha toafa ta'ehahala.
²⁵ 'Oku nau tautaufā 'i he po'uli ta'ehamaama,
 pea 'oku ne pule ke nau fehēaki fano 'o hangē ha
 konā.
*1 'Oku valoki'i 'e Siope 'a hono ngaahi kāinga 'i
 he'enu ta'efaitotonu. 14 'Oku ne fakahā 'ene
 falala ki he 'Otua. 20 Ko e kole ke ne 'ilo 'ene hia
 'a'ana, pea ko e hā 'ae finangalo 'oe 'Otua 'i he'ene
 fakamamahi ia.*
13 VAKAI, kuo mamata 'e hoku mata 'a eni kotoa
 pē,
 kuo fanongo pea 'ilo ia 'e hoku telinga.
² Ko ia 'oku mou 'ilo, 'oku ou 'ilo foki ia:
 'oku 'ikai teu si'i hifo au 'iate kimoutolu.
³ "Amusiaange 'eau ke u lea ki he Māfimafi,
 pea 'oku ou fie alea mo e 'Otua.
⁴ Ka ko e kau fakatupu loi 'akimoutolu,
 ko e kau faito'o ta'e'aonga 'akimoutolu kotoa pē.
⁵ Taumaiā ke mou mātu'aki longo pē!
 Pea ko ho'omou poto ia.
⁶ Fanongo eni ki he'eku fakamatala,
 pea fakafanongo ki he ngaahi lea 'a hoku lounoutu.
⁷ He te mou lea kovi ma'ae 'Otua?
 Pea lea fakakākā ma'ana?
⁸ He te mou lava'i ia?
 Te mou fakakikihi ma'ae 'Otua?
⁹ 'E lelei ke ne 'ekea 'akimoutolu?
 Pe te mou kākaa'i ia, 'o hangē ko e kākaa'i 'e he tan-
 gata 'e taha 'ae tokotaha?
¹⁰ Ko e mo'oni 'e valoki 'e ia 'akimoutolu,
 'o kapau te mou filifilimānako fufū pe 'ae kakai.
¹¹ 'E 'ikai fakamanavahē'i 'akimoutolu 'e he'ene 'afio?
 Pea tō kiate kimoutolu 'ene fakailifia?
¹² Ko ho'omou ngaahi lea fakamanatu 'oku tatau mo e
 efuefu,
 ko e fokotu'u na 'o ho'omou ngaahi lea, 'oku tatau
 mo e ngaahi 'esi 'umea.
¹³ "Tuku ho'omou lau, pea tuku ai pe au, koe'uhi, ke u
 lea,
 kae hoko kiate au 'aia 'e hoko.
¹⁴ Ko e hā 'oku ou 'ūtaki ai hoku kakano,

pea 'ai 'eku mo'ui ki hoku nima?
¹⁵ Neongo 'ene tāmata'e au,
 te u falala pe kiate ia:
 ka te u fakamatala hoku ngaahi hala 'i hono 'ao.
¹⁶ 'E fakamo'ui au foki 'e ia:
 ka 'e 'ikai ha mālualoi 'e ha'u ki hono 'ao.
¹⁷ Fanongo lelei ki he'eku lea,
 fanongo 'aki homou telinga 'a 'eku fakamatala.
¹⁸ Vakai eni, kuo u teu 'eku fakamatala;
 'oku ou 'ilo 'e fakatonuhia'i au.
¹⁹ Ko hai ia te ne talatalaaki'i au?
 He ko eni, kapau te u fakalongo pe, te u mate.
²⁰ "Ko e me'a 'e ua pe, ke 'oua na'a fai kiate au:
 ko ia 'e 'ikai ai te u fufū au 'iate koe.
²¹ Ke to'o atu ke mama'o ho nima 'iate au:
 pea 'oua na'aku puputu'u 'i ho'o fakailifia.
²² Pea ke toki folofola mai, pea te u talia;
 pea te u lea atu, ka ke talia au.
²³ 'Oku fiha 'eku ngaahi hia mo 'eku angahala?
 Faka'ilo mai kiate au 'eku talangata'a mo 'eku anga-
 hala.
²⁴ Ko e hā 'oku ke fufū ai ho fofonga,
 mo ke lau au ko ho fili?
²⁵ He te ke paki'i 'ae lou'akau kuo fe'ave'aki?
 Pea te ke tuli 'e koe 'ae mohuku mōmoa?
²⁶ He 'oku ke tohi 'ae ngaahi me'a fakamamahi kiate
 au,
 pea 'oku ke fakahoko kiate au 'ae ngaahi hia 'o 'eku
 kei si'i.
²⁷ 'Oku ke 'ai hoku va'e ki he 'akau fakama'u va'e,
 pea ke vakai pau hoku 'alunga kotoa pē;
 'oku ke 'ai 'ae faka'ilonga ki hoku muiva'e.
²⁸ Pea 'oku faka'a'au ia 'o hangē ha me'a popo,
 pea tatau mo e kofu kuo kai 'e he ane.
*1 'Oku kole 'ae 'ofa 'e Siope ki he 'Otua, koe'uhi ko
 e nounou 'ae mo'ui, mo e mo'oni 'oe mate. 7 Ka
 mole 'ae mo'ui 'e 'ikai toe ma'u ia, ka 'oku ne tatali
 ki hono liliu. 16 'Oku tu'utāmaki 'ae tangata ki he
 'au'auha koe'uhi ko e angahala.*
14 "KO E tangata kuo fanau'i 'e he fefine,
 'oku si'i pe hono ngaahi 'aho, pea fonu 'i he
 mamahi.
² 'Oku tupu hake ia 'o hangē ko e fisisi 'akau, pea tu'usi
 hifo:
 'oku puna foki ia 'o hangē ko e 'atā, 'o 'ikai nofoma'u.
³ Pea 'oku ke fofonga 'a ki ha taha pehē,
 mo ke 'omi au ke fakamaau mo koe?
⁴ Ko hai te ne fa'a 'omi 'ae ma'a mei he ta'ema'a?
 'ikai ha taha.
⁵ He kuo tukupau hono ngaahi 'aho,
 ko e lau 'o hono ngaahi māhina 'oku 'iate koe,
 kuo ke tu'utu'u ni hono fakangatangata 'e 'ikai te ne
 toloi'i;
⁶ "Afe atu meiate ia, ka ne mālōlō,
 kae'oua ke ne fakakakato hono 'aho 'o hangē ha
 ngāue unga.
⁷ He 'oku 'amanaki ki he 'akau,
 'o kapau 'e tā hifo ia, ki he'ene toe tupu hake,

pea 'e 'ikai 'osi hono huli 'o ia.
⁸ Neongo 'ae faka'a'au ke motu'a hono aka 'i he kelekele,
 pea mate hono sino 'i he efu;
⁹ Ka 'i he nanamu 'oe vai 'e toe tupu ia,
 'o tupu ai 'ae ngaahi va'a 'o hangē ha 'akau.
¹⁰ Ka 'oku mate pē 'ae tangata, 'o faka'a'au ke 'osi:
 'io, 'oku fononga 'ae tangata, pea kofa'ā ia?
¹¹ 'O hangē 'oku mole 'ae ngaahi vai mei he tahi,
 pea matu'u 'o mōmoa 'ae ngaahi vaitafe:
¹² 'Oku pehē 'oku tokoto hifo 'ae tangata, pea 'ikai toe-tu'u:
 'e 'ikai te nau 'a pē tu'u mei he'enau mohe,
 kae'oua ke mole 'ae ngaahi langi.
¹³ "Taumaiā te ke fufū au 'i he fa'itoka,
 'o ke fakafufū au, kae'oua ke mole atu ho houhau,
 mo ke kotofa hoku 'aho, 'o manatu'i au.
¹⁴ Kapau 'e mate 'ae tangata, 'e toe mo'u ia?
 Ko e ngaahi 'aho kotoa pē kuo kotofa kiate au te u tatali ai,
 kae'oua ke hoko hoku liliu.
¹⁵ Te ke ui, pea te u talia koe:
 he te ke holi ki he ngāue 'a ho nima.
¹⁶ Ka ko eni, kuo ke lau 'eku ngaahi laka:
 'ikai 'oku ke vakai ki he'eku angahala?
¹⁷ Kuo fakama'u 'eku kovi 'i ha tangai,
 pea 'oku ke tuitui ai 'eku hia.
¹⁸ "'O hangē 'oku faka'a'au 'o ngata 'ae mo'unga kuo tō,
 pea 'oku hiki 'ae fu'u maka mei hono potu.
¹⁹ 'O hangē 'oku holo 'e he vai 'ae ngaahi maka:
 pea tāfea 'o mole 'ae ngaahi me'a 'oku tupu 'i he kelekele 'oe fonua;
 'oku pehē ho'o faka'auha 'ae 'amanaki 'ae tangata.
²⁰ 'Oku ke mālohi ma'uaipe kiate ia, pea 'oku mole ia:
 'oku ke liliu hono mata mo ke fekau ia ke 'alu.
²¹ 'Oku hoko 'o ongoongo hono ngaahi foha, ka 'oku 'ikai te ne 'ilo;
 pea 'oku fakavaivai hifo 'akinautolu, ka 'oku 'ikai te ne mamata ai.
²² Ka ko hono kakano 'oku 'iate ia 'e langa,
 pea 'e mamahi mo hono laumālie 'i loto 'iate ia."
1 'Oku valoki'i 'a Siope 'e Elifasi koe'uhi ko 'ene fai hala 'i he'ene fakatonuhia'i ia 'e ia. 17 'Oku ne fakamo'oni 'aki 'ae talatupu'a 'ae ta'efiemālie 'ae kakai angahala.

15 PEA na'e toki tali 'e Elifasi mei Timani, 'o ne pehē,
² "He 'oku taau mo e tangata poto ke lau me'a va'inga,
 mo fakapito hono kete 'aki 'ae matangi hahake?
³ 'Oku taau 'ene lea'aki 'ae lea ta'e'aonga?
 Pe ko e ngaahi lau 'e 'ikai te ne lava'i 'aki ha lelei?
⁴ 'Io, 'oku ke li'aki 'ae manavahē,
 pea ke ta'ofi 'ae lotu 'i he 'ao 'oe 'Otua.
⁵ He 'oku lea 'aki 'e ho ngutu 'a ho'o angahala,
 ka 'oku ke fili ki he 'elelo 'oe fakaooloo.
⁶ 'Oku talatalaaki'i koe 'e ho ngutu pe 'o'ou, kae 'ikai ko au:

'io, ko ho lounoutu pe 'o'ou 'oku fakamo'oni kiate koe.
⁷ "He ko e 'uluaki tangata koe na'e fanau'i?
 Pe na'e fakatupu koe 'i mu'a 'i he ngaahi mo'unga?
⁸ He kuo ke fanongo 'e koe ki he me'a fufū 'ae 'Otua?
 Pea 'oku ke fakangata 'ae poto kiate koe?
⁹ Ko e hā 'oku ke 'ilo, ka 'oku 'ikai te mau 'ilo?
 Ko e hā 'oku ke 'ilo pau, 'aia 'oku 'ikai 'iate kimautolu?
¹⁰ 'Oku 'iate kimautolu 'ae uluhinā mo e kau mātu'a,
 'oku motu'a lahi 'i ho'o tamai.
¹¹ He 'oku sī'i 'ae ngaahi fakafiemālie 'ae 'Otua kiate koe?
 He 'oku ai ha me'a fakalilolilo 'iate koe?
¹² Ko e hā 'oku 'āvea ai koe 'e ho loto?
 Pea 'oku lalama ho mata 'i he hā.
¹³ Koe'uhi 'oku ke fakafoki ho loto ke tu'u ki he 'Otua,
 pea tuku ke tafe 'ae ngaahi lea ni mei ho ngutu?
¹⁴ Ko e hā 'ae tangata, ke pehē 'oku ma'a ia?
 Pe ha taha 'oku fanau'i 'e he fefine, ke pehē 'oku tonuhia ia?
¹⁵ Vakai, 'oku 'ikai falala sī'i 'e ia ki he'ene kau mā'oni'oni;
 'io, na'a mo e ngaahi langi 'oku 'ikai ma'a ia 'i hono 'ao.
¹⁶ Ka 'e fēfē hono lahi hake 'oe fakalielia mo e 'uli 'oe tangata,
 'aia 'oku ne inumia 'ae angahala 'o hangē ha vai?
¹⁷ "Te u fakahā kiate koe, fanongo kiate au;
 pea ko ia kuo u mamata ai te u fakamatala atu;
¹⁸ 'Aia na'e tala 'e he kakai poto mei he'enau ngaahi tamai,
 'o 'ikai fufū ia:
¹⁹ 'Akinautolu pē na'e foaki ki ai 'ae fonua,
 pea na'e 'ikai fe'alu'aki ha muli 'iate kinautolu.
²⁰ 'Oku langa mamahi 'ae tangata angahala 'i he 'aho kotoa pē,
 pea 'oku fufū mei he fakaaao 'ae lau 'oe ngaahi ta'u.
²¹ Ko e ongo fakailifia 'oku 'i hono telinga:
 'i he lolotonga 'o 'ene monū'ia 'e hoko kiate ia 'ae faka'auha.
²² 'Oku 'ikai 'amanaki 'e ia ke ne liu mai mei he fakapo'uli,
 pea 'oku talia ia 'e he heletā.
²³ 'Oku 'alu fano pe ia 'o kumi 'ae mā, 'o pehē, 'Ko mā ia?
 'Oku ne 'ilo 'oku ofi 'ae 'aho 'oe fakapo'uli.
²⁴ 'E fakamanavahē'i ia 'e he mamahi mo e feinga;
 te na ikuna ia, 'o hangē ha tu'i kuo teu ki he tu'a.
²⁵ He 'oku ne mafao atu hono nima ki he 'Otua,
 'o ne fakamālohi ia 'o tu'u ki he Māfifimafi.
²⁶ 'Oku ne 'ohofi kiate ia, 'io, ki hono kia,
 ki he ngaahi potu matolu 'o hono sifa fatafata:
²⁷ Koe'uhi 'oku ne fai ke fu'u pupula hono mata,
 pea ne fangapesi ke matolu 'ae ngako 'i hono ngaahi potu.
²⁸ Ka 'oku ne nofo 'i he ngaahi kolo lala,
 'i he ngaahi fale 'oku 'ikai nofo ai ha taha,

'aia kuo tu'utu'uni ko e ngaahi tu'unga veve.
²⁹ 'E 'ikai koloa'ia ia, 'e 'ikai tu'uma'u 'ene ngaahi me'a, pea 'e 'ikai te ne fa'a fai ke fakatolonga hono lelei 'i he fonua.
³⁰ 'E 'ikai 'alu ia mei he fakapo'uli; 'e mangia 'e he afi 'a hono ngaahi va'a, pea 'i he mānava 'o hono fofonga 'e mole atu ia.
³¹ Ke 'oua na'a falala ia 'aia kuo kākaa'i ki he va'inga: ko hono totongi ko e va'inga pe.
³² 'E fakamo'oni eni 'i he te'eki hoko hono 'aho, pea 'e 'ikai ma'ui'ui hono va'a.
³³ 'E lulu 'e ia ke tō hono fuhi kālepi ta'emomoho 'o hangē pe ko e vaine, pea te ne fakamokulu hono fisi 'o hangē pē ko e 'o-live.
³⁴ He koe'uhi 'e lala 'ae fakataha'anga 'oe kau angahala, pea 'e faka'auha 'e he afi 'ae ngaahi fale na'e ma'u 'a-ki 'ae koloa kovi.
³⁵ 'Oku nau tu'itu'ia 'i he pau'u, pea nau fanau'i 'ae va'inga, pea 'oku teuteu 'e honau loto 'ae kākā.
1 'Oku taute'i 'e Siope 'a hono kāinga koe'uhi ko 'e-nau ta'e'ofa. 7 'Oku ne fakamatala 'ae anga 'oe me'a mamahi 'oku 'iate ia. 17 'Oku ne fakamo'oni ki he'ene mā'oni'oni.
16 PEA na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,
² Kuo lahi 'ae me'a pehē kuo u fanongo ai: ko e kau fakafiemālie fakamamahi 'akimoutolu kotoa pē.
³ 'E ngata afe 'ae launoa? Pe ko e hā 'oku ne tokoni'i koe ke ke tali?
⁴ Te u fa'a lea foki 'eau 'o hangē pe ko kimoutolu: ka ne fetongi 'aki homou laumālie 'a hoku laumālie, te u fa'a fokotu'u lea kiate kimoutolu, pea te u kalokalo hoku 'ulu kiate kimoutolu.
⁵ Ka te u tokoni'i 'akimoutolu 'aki hoku ngutu, pea ko e ue'i 'o hoku lounngutu 'e fakafiemālie'i 'akimoutolu.
⁶ "Neongo 'eku lea, 'oku 'ikai fakasi'isi'i 'eku mamahi: pea kapau te u ta'ofi, ko e hā 'eku fiemālie ai?
⁷ Ka ko eni, kuo ne fakakikina'i au: kuo ke faka'auha 'a hoku kāinga kotoa pē.
⁸ Kuo ke 'ufi'ufi 'aki au 'ae fe'ufe'u, ko e fakamo'oni ia: pea 'oku ha hake hoku tutue 'o valoki ki hoku mata.
⁹ 'Oku ne haehae au 'i hono houhau, 'aia 'oku fehi'a kiate au 'oku ne fengai'itaki hono nifo kiate au, 'oku matalili 'a hoku fili kiate au.
¹⁰ Kuo nau fakamanga honau ngutu kiate au; kuo taa'i manuki au 'i hoku kou'ahe; kuo nau fakataha 'akinautolu kiate au.
¹¹ Kuo tukuange au 'e he 'Otua ki he kakai angahala, pea kuo ne lī au ki he nima 'oe kakai fai kovi.
¹² Ne u fiemālie, ka kuo ne maumau'i au: kuo ne kuku foki hoku kia, 'o laiki au, 'o fokotu'u au ko hono fana'anga.
¹³ 'Oku tu'u takatakai kiate au 'ene kau tangata fana,

'oku ne fahiua hoku kongā loto, 'o 'ikai tuku; 'oku ne lilingi hoku 'ahu ki he kelekele.
¹⁴ 'Oku ne maumau'i au 'aki 'ae tā ki he tā, 'oku ne 'ohofia au 'o hangē pe ha fu'u tangata lahi.
¹⁵ Kuo u tuitui 'ae tauanga'a ki hoku kili, 'o faka'uli'i hoku nifo 'i he efu.
¹⁶ 'Oku kovi hoku mata 'i he tangi, pea 'oku 'i hoku laumata 'ae malumalu 'oe mate;
¹⁷ Ka 'oku 'ikai 'i ha ta'etotonu kuo 'i hoku nima: pea 'oku mā'oni'oni foki 'eku lotu.
¹⁸ "E kelekele, 'oua na'a ke 'u'ufi hoku toto, pea 'oua na'a hao ki ha potu 'a 'eku tangi.
¹⁹ Ko eni foki, vakai, 'oku 'i he langi hoku fakamo'oni, pea ko ia 'oku ne 'ilo'i au 'oku 'i 'olunga.
²⁰ 'Oku manuki'i au 'e hoku ngaahi kāinga: ka 'oku lilingi 'ae lo'imata 'a hoku mata ki he 'Otua.
²¹ Taumaiā ke fa'a alea 'ae tangata mo e 'Otua, 'o hangē ko e tangata mo hono kaungā'api! ²² 'Oka hokosia 'ae ngaahi ta'u si'i, te u toki 'alu 'i he hala 'e 'ikai te u foki mei ai.
1 'Oku liliu 'a Siope mei he tangata ki he 'Otua. 6 'Oku ofo 'ae kakai mā'oni'oni 'i he anga ta'e'ofa 'ae kau tangata ki he kakai 'oku mamahi, ka 'oku 'ikai te nau vaivai ai. 11 'Oku 'ikai 'i he mo'ui ni 'a 'ene 'a-manaki, ka 'i he mate.
17 "OKU 'eho 'eku mānava, kuo 'osi hoku ngaahi 'aho, 'oku tali 'ae ngaahi luo kiate au.
² 'ikai 'oku 'iate au 'ae kau manuki? Pea 'ikai 'oku nofoma'u 'i hoku 'ao 'enua 'ahi'ahi kovi?
³ "Ko eni, ke tuku hifo, ke ai ha'aku fakamo'oni meiate koe; ko hai ia te ma tā nima mo au?
⁴ He kuo ke fufū honau loto mei he 'ilo: ko ia 'e 'ikai ai te ke hakeaki'i 'akinautolu.
⁵ Ko ia 'oku ne lea lapu ki hono kāinga, 'e vaivai 'ae mata 'o 'ene fānau 'a'ana.
⁶ "Kuo ne tuku au ko e taukae'anga 'oe kakai; ka na'aku tatau mu'a mo e me'a faiva.
⁷ Kuo nenefu hoku mata ko e me'a 'i he mamahi, pea ko e ata pe 'a hoku kupu'i sino kotoa pē.
⁸ 'E ofo 'ae kakai angatonu 'i he me'a ni, pea ko e ta'eangahala te ne ue'i ia ki he mālualo. ⁹ 'E fakakukafi foki 'ae mā'oni'oni 'i hono hala, pea ko ia 'oku nima ma'ae fakahoko 'e ia 'ae mālohi ki he mālohi.
¹⁰ Ka ko kimoutolu kotoa pē, mou foki 'o 'alu: he 'oku 'ikai teu fa'a 'ilo ha taha 'oku poto 'iate kimoutolu.
¹¹ Kuo 'osi hoku ngaahi 'aho, kuo motuhi 'eku ngaahi tu'utu'uni, 'io, 'aia na'aku loto ki ai.
¹² 'Oku nau liliu 'ae pō ko e 'aho: 'oku fuonounou 'ae maama ko e me'a 'i he fakapo'uli.
¹³ Kapau te u tatali, ko hoku fale 'ae fa'itoka pē: kuo ngaohi hoku mohenga 'i he fakapo'uli.
¹⁴ Kuo u pehē ki he popo, 'Ko 'eku tamai koe:'

pea ki he kelemutu, 'Ko 'eku fa'ē,' mo 'hoku tuofefine.'

- 15 Pea kofa'ā eni 'a 'eku 'amanaki lelei?
'Io, ko 'eku 'amanaki lelei, ko hai te ne mamata ki ai?
- 16 'E 'alu hifo ia ki he ngaahi tāpuni 'oe luo,
'oka tau ka mālōlō fakataha 'i he efu.
1 'Oku valoki 'a Siope 'e Pilitati koe'uhi ko 'ene fai noa mo 'ene ta'efa'akātaki. 5 Ko e ngaahi me'a fakamamahi 'oe kau angahala.
- 18** PEA na'e toki tali 'e Pilitati mei Suaa, 'o ne pehē,
2 "E fēfē hono fuoloa pea ke fakangata 'ae lea? Tokanga, pea te mau toki lea.
- 3 Ko e hā kuo lau ai 'akimautolu ko e fanga manu,
pea lau ko e 'uli 'i ho 'ao?
- 4 'Oku ne haehae ia 'e ia pe 'i he'ene 'ita:
'e li'aki 'a māmae koe'uhi ko koe?
Pea 'e hiki 'ae fu'u makatu'u mei hono potu?
- 5 "Ko e mo'oni, 'e tāmāte'i 'ae maama 'oe angahala,
pea 'e 'ikai ulo 'ae kalofiamā 'o 'ene afi.
- 6 'E fakapo'uli 'ae maama 'i hono fale,
pea 'e tāmāte'i 'a 'ene maama fakataha mo ia.
- 7 'E faka'api'api 'ae laka'anga 'o hono mālohi,
pea 'e lī ki lalo ia 'e he'ene fakakaukau 'a'ana.
- 8 He ko hono kauva'e 'o'ona kuo ne lī ia ki he kupenga,
pea 'oku ne 'eve'eva 'i he funga tauhele.
- 9 'E mo'ua ia 'e he hele 'i hono muiva'e,
pea 'e ikuna ia 'e he kaiha'a.
- 10 Kuo 'ai 'ae tauhele kiate ia 'i he kelekele,
mo e sokitanu kiate ia 'i he hala.
- 11 'E fakamanavahē'i ia 'e he ngaahi me'a fakailifia mei
he potu kotoa pē,
pea 'e fakave'evave ia.
- 12 'E kai 'e he fiekaia 'a hono mālohi,
pea 'e tali ofi 'ae faka'auha ki hono vakavaka.
- 13 'E faka'auha 'e ia 'ae mālohi 'o hono sino:
'io, ko e 'uluaki fānau 'oe mate te ne faka'auha 'ene mālohi.
- 14 'E lī kitu'a mei hono fale 'a hono falala'anga,
pea ko ia 'e 'omi ia ki he tu'i 'oe fakailifia.
- 15 'E nofo ia 'i hono fale, he 'oku 'ikai 'o'ona ia:
'e tūtūu'i ki hono 'api 'ae sulifa.
- 16 'E mōmoa mei lalo hono ngaahi aka,
pea 'e motuhi mei 'olunga 'a hono va'a.
- 17 Ko hono manatu'i 'e 'auha mei he fonua,
pea 'e 'ikai hano hingoa 'i he hala.
- 18 'E kapusi ia mei he maama ki he po'uli,
pea 'e tulia ia mei he māmani.
- 19 'E 'ikai ma'u 'e ia ha foha pe mokopuna 'i hono kakai,
'e 'ikai toe ha ni'ihi 'i hono ngaahi fale.
- 20 Ko kinautolu 'e muimui 'iate ia te nau ofo ki hono 'a-
ho,
'o hangē ko e ilifia 'anautolu na'a nau feangai.
- 21 Ko e mo'oni 'oku pehē pe 'ae ngaahi nofo'anga 'oe
angahala,
pea ko eni 'ae potu 'o ia 'oku ta'e'ilo'i 'ae 'Otua."

1 'Oku lāunga 'a Siope ki he angakovi 'a hono kāinga, pea fakahā 'oku lahi 'ae me'a mamahi 'iate ia ke fakatupu ai 'enau angakovi. 21 'Oku ne kole 'ae 'alo'ofa. 25 'Oku ne tui ki he toetu'u.

- 19** PEA na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,
2 'E fēfē hono fuoloa mo ho'omou fakafiu'i hoku laumālie,
mo lailaiki 'aki au 'ae ngaahi lea.
- 3 Ko hono liunga hongofulu eni mo ho'omou manuki'i au:
pea 'oku 'ikai te mou mā 'i ho'omou fai 'o hangē ko e kau muli kiate au.
- 4 Pea kapau mo'oni kuo u hē,
'oku 'iate au pe 'eku hē.
- 5 Pea kapau mo'oni te mou fai fiela'i kiate au,
pea talatalaaki'i au 'aki hoku manukia'anga:
- 6 Mou 'ilo eni, kuo fulihi au 'e he 'Otua,
pea ne kāpui au 'aki hono kupenga.
- 7 "Vakai, 'oku ou tangi koe'uhi ko e fakamālohi, ka
'oku 'ikai ongo'i au:
'oku ou tangi kalanga ka 'oku 'ikai ha fakamaau.
- 8 Kuo ne fele'i hoku hala ke 'oua na'aku 'alu,
pea kuo ne 'ai 'ae fakapo'uli 'i hoku ngaahi hala.
- 9 Kuo ne fakamasiva'i au 'i hoku nāunau,
pea kuo ne to'o 'ae tatā mei hoku 'ulu.
- 10 Kuo ne faka'auha'i au mei he potu kotoa pē, pea
kuo u mole:
pea kuo ne ta'aki 'eku 'amanaki 'o hangē ha 'akau.
- 11 Kuo ne tutu foki 'a hono houhau kiate au,
pea 'oku ne lau'i au ko e taha 'o hono ngaahi fili.
- 12 'Oku fakataha 'ene ngaahi kautau,
'onau keli takatakai 'iate au,
pea nofo fakatakamilo 'i hoku fale.
- 13 "Kuo ne fakamama'o atu hoku kāinga 'iate au,
pea ko 'eku ngaahi kaume'a 'oku mahu'i 'aupito
meiate au.
- 14 Kuo mahu'i hoku ngaahi kāinga 'iate au,
pea kuo fakangalongalo'i au 'e hoku ngaahi kāinga
fe'ofofani.
- 15 Ko kinautolu 'oku nofo 'i hoku fale, mo 'eku kau
kaunanga, 'oku nau lau au ko e muli,
ko e taha kehe au 'i honau 'ao.
- 16 Na'aku ui ki he'eku tamaio'eiki, ka na'e 'ikai te ne
tali;
ne u fakakolekole 'aki hoku ngutu ki ai.
- 17 Kuo fakalielia 'a 'eku mānava ki hoku 'unoho,
neongo 'a 'eku fakakolekole koe'uhi ko e fānau 'a
hoku sino 'o'oku.
- 18 'Io, na'e manuki'i au 'e he fānau iiki,
'oku ou tu'u hake pea nau lau'ikovi'i au.
- 19 Kuo fehī'a kiate au 'a hoku ngaahi kāinga fe'ofofa-
fani kotoa pē,
pea ko kinautolu ne u 'ofa ki ai kuo liliu 'o angatu'u
kiate au.
- 20 'Oku piki hoku ngaahi hui ki hoku kili 'o hangē ko
hoku kakano,
pea kuo u hao mo e kili 'o hoku kau nifo.

²¹“Ofa mai kiate au, ‘ofa mai kiate au, ‘akimoutolu ko hoku kāinga;

he kuo ala kiate au ‘ae nima ‘oe ‘Otua.

²²Ko e hā ‘oku mou fakatanga ai au ‘o hangē ko e ‘Otua,

pea mou ta’efiu ‘i hoku kakano?

²³“Taumaiā kuo tohi ‘a ‘eku ngaahi lea!

Taumaiā kuo tohi ia ‘i ha tohi!

²⁴Koe’uhi ke tohi tongi ia ‘aki ‘ae peni ukamea mo e pulu,

‘i he maka ke ta’engata!

²⁵He ‘oku ou ‘ilo ‘oku mo’ui ‘a hoku Huhu’i,

pea ‘e tu’u ia ‘i māmani ‘i he ‘aho fakamui.

²⁶Pea ka ‘osi hoku kili pea maumau hoku sino,

ka te u mamata ‘i hoku kakano ki he ‘Otua;

²⁷‘Aia te u mamata ki ai ma’aku,

pea ‘e vakai ki ai ‘a hoku mata, pea ‘ikai ha taha kehe;

“Neongo ‘ae ‘auha ‘a hoku ngaahi kupu’i sino ‘iate au.

²⁸Ka ‘e lelei ho’omou pehē, ‘Ko e hā ‘oku tau fakatanga ai ia?’

He ‘oku ‘iate au ‘ae tefito ‘oe me’a lelei.

²⁹Ke manavahē ‘akimoutolu ki he heletā:

he ‘oku ‘omi ‘e he ‘ita ‘ae ngaahi tautea ‘oe heletā, koe’uhi ke mou ‘ilo ‘oku ai ‘ae fakamaau.”

1 ‘Oku fakahā ‘e Sofaa ‘ae anga ‘oe angahala, mo honau tofi’a.

20 PEA na’e toki pehēange ‘e Sofaa mei Neama, ‘o ne pehē,

²“Ko e mo’oni ‘oku langa’i au ‘e he’eku ngaahi mahalo ke u tali,

ko ia ‘oku ou fakato’oto’o ai.

³Kuo u fanongo ki he tautea ‘o ‘eku manuki,

pea ko e laumālie ‘o ‘eku ‘ilo ‘oku langa’i au ke u tali.

⁴‘ikai te ke ‘ilo eni mei mu’a,

talū hono tuku ‘oe tangata ‘i māmani,

⁵Koe’uhi ‘oku fuonounou ‘ae nekeneka ‘oe angahala,

pea ko e fiefia ‘ae mālualo ‘oku ‘i he kemo pe taha?

⁶Neongo ‘ae a’u hake ki he langi ‘a hono ongolelei,

pea ‘asi hake hono ‘ulu ki he ngaahi ‘ao;

⁷Ka ‘e ‘auha ia ‘o ta’engata ‘o hangē pe ko ‘ene me’a kovi ‘a’ana:

ko kinautolu na’e mamata ki ai te nau pehē, ‘Kofa’ā ia?’

⁸‘E puna atu ia ‘o hangē ha misi, pea ‘e ‘ikai ‘ilo ia:

‘io, ‘e tuli atu ia ‘o hangē ko ha me’a ‘oku hā mai ‘i he pō.

⁹Ko e mata foki na’e mamata ki ai ‘e ‘ikai toe mamata ai;

pea ‘e ‘ikai toe ‘ilo ia ‘e hono potu.

¹⁰‘E kumi ‘e he’ene fānau ke fakafiemālie ‘i ‘ae masiva,

pea ‘e toe ‘atu ‘e hono nima ‘enau ngaahi me’a.

¹¹‘Oku fonu hono ngaahi hui ‘i he angahala ‘o ‘ene kei si’i,

pea ‘e takoto mo ia ‘i he efu.

¹²“Neongo ‘oku melie ‘i hono ngutu ‘ae fai kovi,

pea ne fufū ia ‘i hono lalo ‘elelo:

¹³Neongo ‘ene mamae ki ai, ‘o ‘ikai li’aki;

kae ma’u pe ‘i hono loto ngutu:

¹⁴‘E liliu ‘ene me’akai ‘i hono kete,

‘e hoko ia ko e ‘ahu ‘oe fanga ngata fekai ‘i loto ‘iate ia.

¹⁵Kuo ne folo hifo ‘ae koloa, ka te ne toe lua ‘aki hake ia:

‘e li’ia ‘e he ‘Otua mei hono kete.

¹⁶‘E mimisi ‘e ia ‘ae kona ‘oe fanga ngata fekai:

‘e te’ia ia ‘e he ‘elelo ‘oe ngata fekai.

¹⁷‘E ‘ikai mamata ia ki he ngaahi vai,

ko e ngaahi vai lahi, mo e ngaahi vaitafe ‘oe me’a hu’amelie mo e pota.

¹⁸‘E toe ‘atu ‘e ia ‘ae fua ‘o ‘ene ngāue, pea ‘e ‘ikai folo hifo:

pea ‘e ‘ikai fiefia ia ‘i he lahi fau ‘o ‘ene koloa.

¹⁹Koe’uhi kuo ne ta’omia mo li’aki ‘ae masiva;

kuo ne to’o fakamālohi ‘ae fale na’e ‘ikai ke ne langa;

²⁰“Ko e mo’oni ‘e ‘ikai te ne ongo’i ‘ae fiemālie ‘i hono loto,

‘e ‘ikai te ne fa’a ma’u ‘aia kuo ne holi ki ai.

²¹‘E ‘ikai toe ‘ene me’a kai;

ko ia ‘e ‘ikai ‘amanaki ‘e ha taha ki ha’ane me’a.

²²‘I he lahi ‘o ‘ene ma’ume’a ‘e masiva ai ia;

‘e hoko kiate ia ‘ae nima ‘oe angakovi kotoa pē.

²³‘I he’ene teu ke fakapito hono kete, ‘e li’ kiate ia ‘e he ‘Otua ‘ae mālohi ‘o hono houhau,

pea faka’auha ia kiate ia lolotonga ‘ene kai.

²⁴‘E puna ia mei he me’a tau ukamea,

ka ‘e fana’i ia ke ‘asi ‘e he kaufana ukamea.

²⁵‘E unuhi ia, pea ‘asi ‘i hono sino;

‘io, ‘oku ha’u mei hono ‘ahu ‘ae heletā ngingila,

‘oku ‘iate ia ‘ae ngaahi ilifia.

²⁶Ko e ngaahi fakapo’uli kotoa pē kuo fufū ‘i hono ngaahi potu fakalilolilo:

‘e faka’auha ia ‘e he afi ta’etapili;

‘e hoko ‘ae kovi kiate ia ‘oku toe ‘i hono ‘api.

²⁷‘E fakahā ‘e he langi ‘a ‘ene fai kovi,

pea ‘e tu’u hake ki ai ‘ae fonua.

²⁸Ko e koloa ‘o hono fale ‘e mole,

pea tafe atu ‘i he ‘aho ‘o hono houhau.

²⁹Ko e ‘inasi eni ‘oe tangata angahala mei he ‘Otua, mo e tufakanga kuo tu’utu’uni ma’ana ‘e he ‘Otua.”

1 ‘Oku fakahā ‘e Siope ‘oku totonu ‘ene mamahi ‘i he fakamaau ki ai ‘ae kakai. 7 ‘Oku monū’ia ‘ae angahala ‘i he ‘aho ni’ihi, ka ‘oku nau manuki ki he ‘Otua. 16 Ka ‘oku ‘ilongofua ‘enau mala’ia ‘i he ‘aho ni’ihi. 22 ‘Oku tatau ‘i he mate ‘ae kakai fiemālie mo e ta’efiemālie. 27 ‘E fakamaau ‘ae angahala ‘i he maama ‘e ha’u.

21 KA na’e tali ‘e Siope, ‘o ne pehē,

²“Fakafanongo lelei ki he’eku lea,

pea ko ho’omou fakafiemālie eni.

³Mou kātaki, kau lea atu;

pea hili ‘eku lea, fai pe ho’omou manuki.

⁴‘Oiauē, he ‘oku ou liunga ki he tangata?

Pea ka ne ko ia, ko e hā nai ‘e ‘ikai mamahi ai hoku laumālie?

⁵Tokanga mai, pea mou ofo,

pea 'ai homou nima ki homou ngutu.
⁶Io, 'i he'eku fakamanatu 'oku ou manavahē 'aupito, pea 'oku puke 'a hoku kakano 'e he tetetete.
⁷"Ko e hā 'oku mo'ui ai 'ae angakovi, 'o hoko 'o motu'a, 'io, pea lahi 'i he mālohi?
⁸Kuo fakatu'uma'u honau hako fakataha mo kinautolu, pea mo 'enau fānau 'i honau 'ao.
⁹'Oku malu honau fale mei he manavahē, pea 'oku 'ikai 'iate kinautolu 'ae me'a tā 'ae 'Otua.
¹⁰'Oku fakatau'i 'e he'enau pulu tangata 'o tou'ia ta'e-hala; 'oku fānau 'enau pulu fefine 'o ta'etōhono'uhiki.
¹¹'Oku nau tuku atu 'enau fānau 'o hangē ko e fanga sipi, pea 'oku me'e hopohopo 'enau fānau.
¹²'Oku nau to'o hake 'ae kihī'i lali mo e ha'ape, pea nau fiefia 'i he le'o 'oe me'a ifi.
¹³'Oku nau faka'osi honau ngaahi 'aho 'i he fakafiemālie, pea fakafokifā pe 'oku nau 'alu hifo ki he fa'itoka.
¹⁴Ko ia 'oku nau pehē ai ki he 'Otua, "Alu 'iate kimautolu, he 'oku 'ikai te mau holi ke 'ilo ho ngaahi hala.
¹⁵Ko hai 'ae Māfimafi, ke pehē ke mau tauhi ia? Pea ko e hā 'ae totongi te mau ma'u, 'o kapau te mau lotu ki ai?
¹⁶Vakai, 'oku 'ikai 'i honau nima 'enau monū'ia: 'oku mama'o 'iate au 'ae fakakaukau 'oe angahala.
¹⁷"Oku liunga fiha 'ae tāmāte'i 'oe maama 'ae angahala? Mo e hoko 'enau faka'auha kiate kinautolu? 'oku tufaki 'e he 'Otua 'ae ngaahi mamahi 'i hono houhau.
¹⁸'Oku nau tatau mo e tefito'i kaho 'i he mata 'oe matangi, pea hangē ko e kafukafu 'oku 'ave 'e he afi.
¹⁹"Oku hili 'e he 'Otua 'a 'ene angahala ki he'ene fānau:' 'oku ne totongi kiate ia, pea te ne 'ilo ia.
²⁰'E mamata 'e hono mata ki hono faka'auha, pea 'e inu ia 'i he houhau 'oe Māfimafi.
²¹He ko e hā 'ene fiemālie 'i hono fale 'amui 'iate ia, 'oka tu'u ua mālie 'ae lau 'o hono ngaahi māhina?
²²"E akonaki'i 'e ha taha 'ae 'Otua ke 'ilo? He 'oku ne fakamaau 'e ia 'akinautolu 'oku mā'olunga.
²³'Oku mate ha tokotaha lolotonga 'ene mālohi lahi, mo 'ene nofo tofu pe mo fiemālie.
²⁴'Oku fonu hono sino 'i he ngako, pea lolololo hono ngaahi hui 'i he uho.
²⁵Pea 'oku mate ha tokotaha 'i he mamahi lahi 'o hono laumālie, pea 'ikai 'aupito ha'ane kai 'e fiemālie ai.
²⁶Te na tokoto tatau pe 'i he efu, pea 'e 'u'ufi 'akinaua 'e he fanga kelemutu.
²⁷"Vakai, 'oku ou 'ilo ho'omou ngaahi mahalo,

mo e ngaahi filio'i kovi 'oku mou mahalo 'aki kiate au.
²⁸He 'oku mou pehē, 'Kofa'ā 'ae fale 'oe 'eiki? Pea kofa'ā 'ae ngaahi nofo'anga 'oe kakai angahala?
²⁹'Ikai kuo mou 'eke kiate kinautolu 'oku fe'alu'aki 'i he hala? Pea 'ikai 'oku mou 'ilo 'enau ngaahi tala,
³⁰'Aia kuo tuku tolonga 'ae angahala ki he 'aho 'oe faka'auha? 'E taki atu 'akinautolu ki he 'aho 'oe houhau.
³¹Ko hai te ne fakahā hono hala ki hono mata? Pea 'e totongi 'e hai kiate ia 'ae me'a kuo ne fai?
³²Ka 'e 'omi ia ki he fa'itoka, 'e nofoma'u ia 'i he fonualoto.
³³'E melie kiate ia 'ae ngaahi tutu'anga kekelele 'oe luo, pea 'e fusi kiate ia 'ae kakai kotoa pē, 'o hangē ko e ta'efa'alaua 'ae kakai na'e mu'a 'iate ia.
³⁴Pea ka kuo pehē, pea ko e hā 'oku mou fakafiemālie ta'e'anga kiate au, kae vakai 'oku ai 'ae loi 'i ho'omou ngaahi lea?"
1 'Oku fakahā 'e Elifasi 'oku 'ikai 'aonga ki he 'Otua 'ae angalelei 'ae tangata. 5 'Oku ne talakovi'i 'a Siope kuo hala ia. 21 'Oku ne enginaki ia ke fakatomala kae 'ilo 'ae 'alo'ofa.
22 PEA na'e toki tali 'e Elifasi mei Timani, 'o ne pehē, ²"E fa'a 'aonga 'ae tangata ki he 'Otua,' 'o hangē 'oku 'aonga 'aia 'oku poto kiate ia pe?
³He 'oku 'aonga ki he Māfimafi 'a ho'o mā'on'i on'i? Pe 'aonga ki ai 'a ho'o fakahaohaoa ho ngaahi 'alu'anga?
⁴He te ne tautea koe ko 'ene manavahē kiate koe? Te ne fai koā mo koe 'ae fakamaau?
⁵'Ikai 'oku lahi 'aupito ho'o angahala? Pea ta'engata mo ho'o ngaahi hia?
⁶He kuo ke ma'u ta'etotonu 'ae totongi mei ho kāinga, pea kuo ke fa'ao mei he telefua honau kofu.
⁷Na'e 'ikai te ke fakainua 'ae vaivai 'aki 'ae vai, pea kuo ke ta'ofi 'ae mā mei he fiekaia.
⁸Ka na'e 'oe tangata mālohi 'ae fonua; pea nofo ai 'ae tangata ongoongolelei.
⁹Kuo ke fekau atu ta'ehame'a 'ae kau fefine kuo mate honau 'unoho, pea kuo fesī'i 'ae nima 'oe kau tamai mate.
¹⁰Ko ia kuo kāpui ai koe 'e he ngaahi tauhele, pea ke puputu'u 'i he manavahē kuo fakafokifā;
¹¹Pea ko e fakapo'uli ke 'oua na'a ke mamata, pea 'ufi'ufi koe 'e he ngaahi vai lahi.
¹²"'Ikai 'oku 'i he langi 'i 'olunga 'ae 'Otua? Pea ke vakai ki hono mā'olunga faufau 'oe ngaahi fe-tu'u lahi!
¹³Ka ke pehē 'e koe, "Oku 'ilo fēfē 'e he 'Otua? Pea 'e fa'a fakamaau 'e ia 'i he loto 'ao fakapo'uli?
¹⁴Ko e 'ufi'ufi kiate ia 'ae ngaahi 'ao matolu, 'aia 'oku 'ikai te ne mamata ai; pea 'oku hā'ele pe ia 'i he hā'ele'anga 'i he langi.'
¹⁵He kuo ke faka'ilonga'i 'e koe 'ae hala motu'a,

na'e fou ai 'ae kakai angahala?
¹⁶'Akinautolu na'e tu'usi hifo 'i he te'eki hoko honau kuonga,
 'akinautolu na'e lōmaki honau tu'unga 'aki 'ae vai:
¹⁷'Akinautolu na'e pehē ki he 'Otua, "Alu 'iate kimautolu:'
 pea, 'Ko e hā 'e fa'a fai 'e he Māfimafi ma'anautolu?'
¹⁸Ka na'a ne fakapito 'aki 'ae ngaahi me'a lelei honau ngaahi fale:
 ka 'oku mama'o 'iate au 'ae fakakaukau 'oe angahala.
¹⁹'Oku mamata ki ai 'ae mā'oni'oni, pea fiefia:
 pea 'oku kata manuki kiate kinautolu 'e he ta'eangahala.
²⁰'Koe'uhi na'e 'ikai tu'usi 'etau koloa,
 ka ko honau toe 'oku faka'auha 'e he afi.'
²¹"Fai ke ke 'ilo'i ia, pea ke melino:
 pea ko ia 'e hoko ai 'ae lelei kiate koe.
²²'Oku ou kole kiate koe, ke ke ma'u 'ae fono mei hono ngutu,
 pea ke fa'o ki ho loto 'a 'ene ngaahi folofola.
²³Kapau te ke tafoki ki he Māfimafi, 'e langa hake koe,
 pea te ke tukuange ke mama'o 'ae hia mei ho ngaahi fale.
²⁴Pea te ke toki fokotu'u 'ae koloa 'o hangē ko e efu, mo e koula 'o Ofeli 'o hangē ko e ngaahi maka teka 'oe tafe'anga vai.
²⁵'Io, 'e hoko 'ae Māfimafi ko ho fakaū,
 pea te ke ma'u 'o lahi 'ae siliva.
²⁶He te ke toki fiefia 'i he Māfimafi,
 pea hanga hake ho mata ki he 'Otua.
²⁷Te ke fai ha'o lotu kiate ia, pea te ne ongo'i koe,
 pea te ke fai ho'o ngaahi fuakava.
²⁸Te ke tu'utu'uni foki ha me'a, pea 'e fakamo'oni ia kiate koe:
 pea 'e ulu 'ae maama ki ho ngaahi hala.
²⁹'Oka ai ha tōkilalo, te ke toki pehē, "Oku ai 'ae hakeaki'i';
 pea 'e fakamo'ui 'e ia 'ae angavaivai.
³⁰'E fakahaofi 'e ia 'ae fonua motu 'oe ta'eangahala:
 pea 'oku hao ia 'i he mā'oni'oni 'o ho nima."
1 'Oku holi 'a Siope ke ha'u ki he 'ao 'oe 'Otua, 6 'I he loto falala ki he'ene 'alo'ofa. 8 'Oku ta'ehāmai 'ae 'Otua, ka 'oku ne 'afio'i 'a 'etau faianga. 11 Ko e mā'oni'oni 'a Siope. 13 'Oku tu'uma'u 'ae tu'utu'uni 'ae 'Otua.

23 PEA na'e toki tali 'e Siope, 'o ne pehē,
²"Oku kona 'aupito 'a 'eku mamahi,
 'io, 'i he 'aho ni: pea mamafa lahi hoku tā 'i he'eku fa'a to'e.
³Taumaia ke u 'ilo 'ae potu te u ma'u ai ia! Ke u a'u atu ki hono nofo'anga!
⁴Te u fakamatala 'eku me'a 'i hono 'ao,
 'o fakafonu hoku ngutu 'aki 'ae ngaahi lea fakamamafa.
⁵Te u 'ilo ai 'ae ngaahi lea te ne tali 'aki au,
 pea u fa'a 'ilo 'aia te ne lea 'aki mai kiate au.
⁶He te ne fai mo au 'aki hono mālohi lahi?

'Ikai: ka te ne 'ai 'ae mālohi kiate au.
⁷'E fa'a alea ai mo ia 'ae mā'oni'oni;
 pea 'e fakamo'ui ta'engata ai au mei hoku fakamaau.
⁸"Vakai, 'oku ou 'alu atu, ka 'oku 'ikai 'i ai ia;
 pea 'oku ou foki mai, kae 'ikai te u 'ilo'i ia:
⁹Ki he to'ohema, 'oku ne ngāue ai, kae 'ikai teu sio ki ai:
 pea 'oku ne fufū ia 'i he to'omata'u, ke 'oua na'aku 'i-ilo ia:
¹⁰Ka 'oku ne 'ilo 'ae hala 'oku ou 'alu ai:
 pea ka 'osi 'ene 'ahi'ahi'i au, te u hao mai 'o hangē ko e koula.
¹¹Kuo puke ma'u 'e hoku va'e ki hono laka'anga,
 pea kuo u 'alu 'i hono hala, 'o 'ikai afe.
¹²Pea na'e 'ikai te u foki mai mei he fekau 'a hono fofonga:
 kuo u fufū 'i hoku loto 'ae ngaahi lea 'a hono fofonga.
¹³Ka 'oku pehē ai pe ia pea ko hai te ne liliu ia?
 Pea ko ia 'oku tokanga ki ai hono finangalo, 'e fai pē 'e ia.
¹⁴He te ne fakakakato hoku 'inasi kuo tu'utu'uni:
 pea 'oku lahi 'ae me'a pehē 'iate ia.
¹⁵Ko ia 'oku ou manavahē ai 'i hono 'ao:
 pea kau ka fakakaukau, 'oku ou ilifia kiate ia.
¹⁶He 'oku fakamolū hoku loto 'e he 'Otua,
 pea 'oku fakamamahi'i au 'e he Māfimafi:
¹⁷Koe'uhi na'e 'ikai tu'usi au 'i he te'eki hoko 'ae fakapo'uli,
 'o 'ikai 'ufi'ufi 'e ia 'ae po'uli mei hoku mata.
1 'Oku ta'etautea 'ae angahala 'i he 'aho ni'ihī. 17 Pea 'oku ai 'ae fakamaau fufū ki he angahala.

24 "KO E me'a 'i he 'ikai lilo 'ae ngaahi kuonga mei he Māfimafi,
 ko e hā 'oku 'ikai mamata ai ki hono ngaahi 'aho 'ekinautolu 'oku nau 'ilo'i ia?
²'Oku hiki 'e he ni'ihī 'ae ngaahi fakangatangata 'oe fonua;
 'oku nau 'ave fakamālohi 'ae ngaahi fanga manu, 'onau fafanga 'aki 'akinautolu.
³'Oku nau fakahē'i 'ae 'asi 'ae tamai mate,
 'oku nau ma'u ko e totongi 'ae pulu tangata 'ae fefine kuo mate hono 'unoho.
⁴'Oku nau fakaafe'i 'ae masiva mei he hala:
 'oku toitoi fakataha 'ae kakai masiva 'oe fonua.
⁵Vakai, 'oku nau 'alu atu ki he'enu ngāue 'o hangē ko e fanga 'asi kaivao 'oe toafa;
 'o tu'u hengihengi ki he kaiha'a:
 'oku ma'u 'ae me'akai ma'anautolu mo 'enu fānau mei he toafa.
⁶'Oku nau taki taha tu'usi 'ene koane 'i he ngoue:
 pea utu 'e he angahala 'ae fua 'oe vaine.
⁷'Oku nau fai ke mohe ta'ekafu 'ae telefua,
 pea 'ikai ha kafu 'i he momoko.
⁸'Oku nau viviku 'i he ngaahi 'uha mei he mo'unga,
 mo nau fāufua'i 'ae maka ko e ta'ehamalu'anga.
⁹'Oku hamusi 'e he ni'ihī 'ae tamai mate mei he huhu,
 pea ma'u 'ae kofu 'oe masiva ko e totongi.

10 'Oku nau fai ke 'alu telefua ia 'o ta'ehakofu,
 'onau 'ave 'ae ū uite mei he fiekaia;
 11 'Oku nau fai lolo 'i honau ngaahi loto 'ā,
 'o molomoloki 'ae ngaahi tata'o'anga uaine, mo nau
 fieinu.
 12 'Oku to'e 'ae kakai mei he loto kolo,
 pea tangi kalanga 'ae laumālie 'oe mamahi'ia:
 kae 'ikai ke tokanga'i 'e he 'Otua.
 13 "Ko kinautolu ni 'oku nau angatu'u ki he maama;
 'oku 'ikai ke nau 'ilo hono ngaahi hala 'o'ona,
 pe nofoma'u 'i hono ngaahi 'alu'anga.
 14 'Oku tu'u fakataha 'ae fakapō mo e maama 'o ne tā-
 mate'i 'ae masiva mo e vaivai,
 pea tatau ia 'i he po'uli mo ha kaiha'a.
 15 'Oku tatali 'ae mata 'oe tono fefine ki he efiafi po'uli,
 'o ne pehē, "E 'ikai sio ha mata kiate au,'
 pea ne fakapuli hono mata.
 16 'Oka po'uli 'oku nau keli ki he ngaahi fale,
 'aia na'a nau faka'ilonga'i mo'onautolu 'i he kei 'aho,
 'oku 'ikai ke nau 'ilo 'ae maama.
 17 He 'oku tatau kiate kinautolu 'ae pongipongi mo e
 malumalu 'oe mate:
 pea ka 'iloa, 'oku nau 'i he lilika 'oe malumalu 'oe
 mate.
 18 "'Oku 'alu vave ia 'o hangē ko e vaitafe;
 kuo fakamala'ia honau tofi'a 'i he fonua:
 'oku 'ikai mamata ia ki he hala 'oe ngaahi ngoue
 vaine.
 19 Ko e la'ā mo e pupuha 'oku fa'ao ai 'ae ngaahi vai
 'uha hinehina:
 'oku pehē 'ae fa'itoka kiate kinautolu kuo fai angaha-
 la.
 20 'E fakangalo'i ia 'e he manāva;
 'e kai melie ia 'e he kelemutu;
 'e 'ikai toe manatu'i ia;
 pea 'e fesii 'ae angahala 'o hangē ko e 'akau.
 21 'Oku ne fai kovi ki he pa'a na'e 'ikai fānau:
 pea 'oku 'ikai fai lelei ki he fefine kuo mate hono
 'unoho.
 22 'Oku ne toho 'aki 'e hono mālohi 'ae kakai mālohi:
 'oku ne tu'uhake, pea 'ikai 'ilo 'e ha taha pe te ne
 mo'ui.
 23 Neongo 'ene foaki kiate ia 'ae nofo fiemālie, 'aia
 'oku ne falala ki ai;
 ka 'oku ne 'afio'i honau ngaahi hala.
 24 'Oku hakeaki'i 'akinautolu 'o fuoloa si'i pe, ka 'e
 mole leva, pea fakahifo ki lalo;
 'oku to'o atu 'akinautolu 'o hangē ko e kakai fulipē,
 pea tutu'u 'o hangē ko e ngaahi fua 'oe uite.
 25 Pea kapau 'oku 'ikai pehē, ko hai te ne faka'ilo 'eku
 loi,
 mo fakata'e'aonga 'eku lea?"
 1 'Oku fakahā 'e Pilitati 'oku 'ikai fa'a fakatonuhia
 'ae tangata 'i he 'ao 'oe 'Otua.
25 PEA na'e toki tali 'e Pilitati mei Suaa, 'o ne pehē,
 2 "'Oku 'iate ia 'ae pule mo e manavahē'ia,
 'oku ne fakamelino 'i hono ngaahi potu mā'olunga.
 3 He 'oku fa'a lau'i 'a 'ene ngaahi matatau?

Pea ko hai ia 'oku 'ikai hopo ki ai 'a 'ene maama?
 4 Pea ka kuo pehē, 'e fa'a fakatonuhia fēfē 'ae tangata
 mo e 'Otua?
 Pea 'e ma'a fēfē 'aia kuo fanau'i 'e he fefine?
 5 Vakai pē ki he māhina, pea 'oku 'ikai huhulu ia;
 'io, ko e ngaahi fetu'u 'oku 'ikai ma'a 'i hono 'ao.
 6 Ka 'e huanoa 'ae tangata 'aia ko e kelemutu?
 Mo e foha 'oe tangata, 'aia ko e kelemutu?"
 1 'Oku valokii 'e Siope ki he anga ta'e'ofa 'a Pilitati,
 5 'O ne fakahā 'oku ta'engata mo ta'efa'a'ilo 'ae
 mālohi 'ae 'Otua.
26 KA na'e tali 'e Siope, 'o ne pehē,
 2 "'Oku fēfē 'a ho'o tokoni ki he ta'emālohi?
 'Oku fakamo'ui fēfē 'e koe 'ae nima vaivai?
 3 'Oku fēfē 'a ho'o fakapoto'i 'ae ta'epoto?
 Pea fēfē 'a ho'o fakahā lahi 'ae me'a 'oku totonu?
 4 Ko ho'o lea mai kia hai?
 Pea ko e laumālie 'o hai kuo ha'u meiate koe?
 5 "Ko e kakai mālohi kuo mate,
 mo kinautolu 'oku nau nonofo, 'oku nau feinga ki la-
 lo 'i he ngaahi vai.
 6 'Oku vavanga 'ae maama fufū 'i hono 'ao,
 pea 'oku 'ikai ha 'ufi'ufi 'oe potu faka'auha.
 7 'Oku ne folahi atu 'e ia 'ae potu fakatokelau 'i he
 atāloa,
 pea ne tautau 'a māmani ki he 'atā noa pe.
 8 'Oku ne ha'iha'i 'ae ngaahi vai 'i hono ngaahi 'ao ma-
 tolu;
 pea 'oku 'ikai mahaehae ai 'ae 'ao.
 9 'Oku ne ta'ofi atu 'a hono mu'a 'afio'anga,
 'o ne folahi 'ene 'ao ki ai.
 10 'Oku ne takatakai 'ae moana 'o 'ai hono ngata'anga,
 kae'oua ke 'osi 'ae 'aho mo e pō.
 11 'Oku ngalulu 'ae ngaahi pou 'oe langi,
 pea ofo 'i he'ene valoki.
 12 'Oku ne fakalaolao 'ae tahi 'aki hono mālohi,
 pea 'i he'ene poto 'oku ne tā hifo 'ae laukau.
 13 Ko hono laumālie kuo ne teuteu 'aki 'ae ngaahi lan-
 gi;
 pea kuo ngaahi 'e hono nima 'ae ngata pikopiko.
 14 Vakai, ko e me'a ni'ihii pe eni 'i hono ngaahi hala:
 ka 'ikai ko e me'a si'i 'aupito 'iate ia 'oku tau fanongo
 ai?
 Pea ko e mana 'o hono mālohi ko hai te ne fa'a 'ilo'i?"
 1 'Oku fakamo'oni 'a Siope ki he'ene mā'oni'oni. 8
 'Oku 'ikai ha 'amanaki lelei 'i he mā'lualoi. 8 'Oku lil-
 iu 'ae monū'ia 'oe angahala ko e mala'ia.
27 KA na'e fai pe 'e Siope 'ene lea mamafa, 'o ne
 pehē,
 2 "'I he mo'ui 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne ta'efiefakamaau'i
 au;
 mo e Māfimafi, kuo ne fakamamahi'i hoku laumālie;
 3 Lolotonga 'oku 'iate au 'eku mānava,
 pea 'i hoku ava'i ihu 'ae mānava 'ae 'Otua;
 4 'E 'ikai lea 'aki 'ae angahala 'e hoku loungutu,
 pe lea 'aki 'ae kākā 'e hoku 'elelo.
 5 'E 'ikai 'aupito te u fakatonuhia'i 'akimoutolu:

te u mate pē ka 'e 'ikai te u tukuange 'eku angatonu meiate au.

⁶ 'Oku ou kuku ma'u 'eku mā'oni'oni, 'e 'ikai te u tukuange ia:

'e 'ikai valoki'i au 'e hoku loto 'i he'eku mo'ui ni.

⁷ "Tuku ke tatau hoku fili mo e angahala, mo ia 'oku angatu'u kiate au ke tatau mo e ta'emā'oni'oni.

⁸ He neongo 'ene ma'ume'a, ko e hā 'ae 'amanaki 'oe mālualo'i, 'oka to'o atu 'e he 'Otua hono laumālie?

⁹ 'E ongo'i 'e he 'Otua 'a 'ene tangi 'oka hoko 'ae mamahi kiate ia?

¹⁰ He te ne fakafiefia'i ia 'i he Māfimafi?

'E ui ma'uaipē 'e ia ki he 'Otua?

¹¹ Te u akonekina 'akimoutolu 'aki 'ae nima 'oe 'Otua: 'e 'ikai te u fufū 'aia 'oku 'i he Māfimafi.

¹² "Vakai, kuo mamata ki ai 'akimoutolu kotoa pē; pea ko e hā 'oku mou launoa pehē ai fau?

¹³ Ko eni 'ae 'inasi 'oe tangata fai kovi mei he 'Otua, mo e tofi'a 'e ma'u 'e he kau fakamālohi mei he Māfi-mafi.

¹⁴ Kapau 'e fakatokolahi'i 'ene fānau, ko e me'a ia ki he heletā:

pea 'e 'ikai mākona 'i he mā 'a hono hako.

¹⁵ Ko kinautolu 'oku toe 'iate ia, 'e tanu 'i he mate: pea 'e 'ikai tangi 'a hono ngaahi 'unoho.

¹⁶ Neongo 'ene fokotu'u siliva 'o hangē ko e efu, pea teuteu 'ae ngaahi kofu 'o hangē ko e 'umea;

¹⁷ 'E teuteu pe 'e ia, ka 'e 'ai ia 'e he angatonu, pea 'e vahevahe 'ae siliva 'e he ta'eangahala.

¹⁸ 'Oku langa 'e ia hono fale 'o hangē ko e 'unufe, pea hangē ko e fale le'o 'oku langa hake 'e he le'o.

¹⁹ 'E tokoto hifo 'ae tangata koloa'ia, ka 'e 'ikai tānaki ia:

'oku ne faka'ā hono mata, pea ne 'ikai leva.

²⁰ 'Oku lōmekina ia 'i he ilifia 'o hangē ha vai, 'oku kaiha'asi ia 'e he afā 'i he pō.

²¹ 'Oku 'ave ia 'e he matangi hahake, pea 'oku mole atu ia:

pea hangē ko e afā 'oku fakapuna ia mei hono potu.

²² 'E ha'aki ia kiate ia 'o 'ikai ta'ofi, 'oku holi ia ke hao atu mei hono mālohi.

²³ Ka 'e pasipasi 'e ia hono nima kiate ia, 'o sese'e ia mei hono potu.

1 'Oku ai 'ae 'ilo ki he ngaahi me'a 'o māmani. 12 Ka ko e poto, ko e me'a foaki lelei 'ae 'Otua.

28 "KO E mo'oni 'oku ai 'ae halanga ki he siliva, mo e potu ki he koula 'oku fakama'a 'e he kakai.

² 'Oku to'o 'ae 'aione mei he kekekele, pea 'oku haka 'ae palasa mei he maka.

³ 'Oku ne fakangata 'ae fakapo'uli, pea ne kumi ki hono ngata'anga: ko e ngaahi maka 'oe po'uli mo e 'ata 'oe mate.

⁴ 'Oku 'oho mai 'ae vai mei he potu 'oku 'i ai 'ae kakai; ne ngalo ia 'i he kau va'e:

kuo matu'u hake ia, 'o mole atu mei he kakai.

⁵ 'Oku tupu 'ae mā mei he kekekele:

pea 'oku fulihi 'i lalo ia 'o hangē ko e afi.

⁶ Ko hono ngaahi maka ko e potu ia 'oe ngaahi safaia: pea 'oku 'i ai 'ae efu koula.

⁷ Ko e hala eni 'oku 'ikai 'ilo'i 'e he manupuna, pea kuo 'ikai mamata ki ai 'ae mata 'oe vulita.

⁸ Na'e 'ikai moloki ia 'e he fānganga 'oe laione, pe 'alu 'i ai 'ae laione fekai.

⁹ 'Oku ne 'ai hono nima ki he maka; 'oku ta'aki fu'u hake 'e ia 'ae ngaahi mo'unga.

¹⁰ 'Oku ne matofa 'ae ngaahi tafe'anga vai 'i he ngaahi maka;

pea 'oku mamata 'a hono mata ki he me'a mahu'inga kotoa pē.

¹¹ 'Oku ne nono'o 'ae ngaahi vai ke 'oua na'a mafola ia;

pea ko ia na'e fufū 'oku ne 'omi ki he maama.

¹² "Ka 'e 'ilo ki fē 'ae poto?

Pea ko mā ia 'ae potu 'oe 'ilo?

¹³ Ko hono mahu'inga 'o ia 'oku 'ikai 'ilo 'e he tangata; pea 'oku 'ikai 'ilo ia 'i he fonua 'oe mo'ui.

¹⁴ 'Oku pehē 'e he loloto, "Oku 'ikai 'iate au ia:' 'oku pehē mo e tahi, "Oku 'ikai 'iate au."

¹⁵ 'E 'ikai fa'a ma'u ia 'aki 'ae koula, pea 'e 'ikai fakamamafa 'ae siliva mo hono totongi 'o'ona.

¹⁶ 'E 'ikai fakatau'aki ia 'ae koula 'o Ofeli, pe ko e oniki mahu'inga, pe ko e safaia.

¹⁷ 'Oku 'ikai tatau mo ia 'ae koula mo e kalisitala: pea 'e 'ikai fetongi 'aki ia 'ae ngaahi teunga koula lelei.

¹⁸ 'E 'ikai lau ki ai 'ae feo kulokula, mo e mata'itofe: he ko e mahu'inga 'oe poto 'oku lahi hake ia 'i he ngaahi maka mahu'inga.

¹⁹ 'Oku 'ikai tatau mo ia 'ae topasi 'o 'Itiopea, pea 'e 'ikai totongi 'aki ia 'ae koula haohaoa.

²⁰ Ko ia, 'oku ha'u mei fē 'ae poto? pea ko ma'ā ia 'ae potu 'oe 'ilo?

²¹ He kuo fufū ia mei he mata 'oe mo'ui kotoa pē, pea fakalilolilo mei he fanga manu 'oe 'ata.

²² 'Oku pehē 'e he faka'auha mo e mate, 'Kuo ma fanongo ki hono ongoongo 'o ia 'aki homa telinga.'

²³ "Oku 'ilo'i 'e he 'Otua 'a hono hala, pea 'oku ne 'ilo'i mo hono potu.

²⁴ He 'oku ne sio ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani, pea 'oku ne 'afio'i 'aia kotoa pē 'oku 'i lalo langi;

²⁵ Ke ne ngaohi 'ae mamafa 'oe matangi; pea 'oku ne tu'utu'uni 'ae ngaahi vai 'i he fuofua.

²⁶ 'I he'ene fokotu'u 'ae fono ki he 'uha, pea mo e hala ki he 'uhila 'oe mana:

²⁷ Ko ia na'a ne mamata ki ai, pea fakahā ia; na'a ne fokotu'uma'u ia, 'io, pea na'a ne hakule ki ai.

²⁸ Pea na'e pehē 'e ia ki he tangata, 'Vakai, ko e manavahē kia Sihova, ko e poto ia; pea ko e afe mei he kovi ko e 'ilo ia.' | " 'Oku fakamamahi'i 'a Siope 'e ia koe'uhi ko 'ene monū'ia mo 'ene ongoongolelei 'i mu'a.

29 KA na'e fai ai pe 'e Siope 'ene lea mamafa, 'o ne pehē,
 2 "Taumaiā kuo u tatau eni mo e ngaahi māhina kuo hili ange,
 'o hangē ko e ngaahi 'aho na'e malu'i ai au 'e he 'O-tua;
 3 I he kei ulu 'a 'ene maama ki hoku 'ulu,
 pea u 'alu mo 'ene maama 'i he fakapo'uli;
 4 'O hangē ko 'eku nofo 'i he ngaahi 'aho 'o 'eku monū'ia,
 'i he fakataha 'ae kakai 'oe 'Otua 'i hoku fale;
 5 I he kei 'iate au 'ae Māfimafi,
 pea 'iate au mo 'eku fānau;
 6 I he tafe 'ae pota 'i hoku hala,
 pea lilingi mai 'e he maka 'ae lolo lahi 'aupito;
 7 I he'eku 'alu atu 'i he loto kolo ki he matapā,
 pea teu'i hoku nofo'anga 'i he hala lahi!
 8 Na'e sio kiate au 'ae kau talavou, 'onau toitoi:
 pea tutu'u ki 'olunga 'ae kau mātu'a.
 9 Na'e ta'ofi 'e he ngaahi 'eiki 'enau alea,
 'o 'ai honau nima ki honau ngutu.
 10 Na'e longo pe 'ae hou'eiki,
 pea piki honau 'elelo ki honau 'o'ao'ingutu.
 11 I he ongo'i au 'e he telinga, ne ne tāpuaki'i au;
 pea 'i he mamata 'ae mata kiate au, na'a ne fakamo'oni'i au:
 12 He na'aku fakahaofia 'ae masiva na'e tangi,
 'ae tamai mate, mo ia na'e 'ikai hano tokoni.
 13 Ko e tāpuaki 'o ia na'e meimei mate ne hoko kiate au:
 pea na'aku fakafiefia'i ke hiva 'ae loto 'oe fefine kuo mate hono 'unoho.
 14 Ne u ai 'ae mā'oni'oni, pea ne 'ufi'ufi 'aki au:
 na'e tatau 'eku fakamaau mo e pulupulu mo e pale.
 15 Ko e mata au ki he kui,
 mo e va'e ki he ketu.
 16 Ko e tamai au ki he masiva:
 pea ko e me'a na'e 'ikai te u 'ilo'i ne u kumi lahi ki ai.
 17 Na'aku fesi'i 'ae kou'ahē 'oe fai kovi,
 'o to'o 'ae me'a fa'ao mei hono nifo.
 18 Pea u toki pehē, 'Te u mate 'i hoku pununga,
 pea te u fakalahi hoku ngaahi 'aho ke hangē ko e 'one'one.
 19 Na'e mafola hoku aka 'i he ngaahi ve'e vai,
 pea toka 'ae hahau ki hoku va'a 'i he pō kotoa.
 20 Ko hoku ongoongolelei na'e ma'ui'ui pe,
 pea na'e fakafo'ou 'eku kaufana 'i hoku nima.'
 21 "Na'e fakafanongo 'ae kakai kiate au, 'o tatali,
 pea fakalongo pē 'i he'eku akonaki.
 22 Hili 'eku lea na'e 'ikai te nau tali;
 pea na'e tō 'eku lea kiate kinautolu.
 23 Pea na'a nau tatali kiate au 'o hangē ki he 'uha:
 pea nau fakamanga lahi honau ngutu 'o hangē ki he 'uha mui.
 24 Ne u kata kiate kinautolu, pea 'ikai te nau fa'a tui;
 pea ko e maama 'o hoku mata na'e 'ikai ke nau lī ki lalo.
 25 Na'aku fili honau hala, 'o nofo ko e 'eiki,

ne u nofo 'o hangē ha tu'i 'i he kautau,
 pea hangē ha taha 'oku ne fakafiemālie'i 'ae kakai mamahi.

1 'Oku liliu 'ae ongoongolelei 'o Siope ko e me'a manuki lahi. 15 Pea mo 'ene monū'ia ko e tu'utā-maki.

30 "KA ko eni, 'oku manuki'i au 'ekinautolu 'oku mui 'iate au,
 ka ko 'enau ngaahi tamai 'anautolu ne u fehi'a ke lau fakataha mo e fanga kulī 'o 'eku ngaahi fanga manu.
 2 'Io, 'e 'aonga fēfē kiate au 'ae mālohi 'a honau nima,
 ka kuo 'auha 'enau motu'a lelei?
 3 Ko e me'a 'i he masiva mo e honge na'a nau 'i he fakapo'uli 'o hangē ko e pō;
 'o fehohaki ki he toafa kuo masiva mo si'aki.
 4 Na'a nau tu'usi 'ae ngaahi 'akau kona,
 pea keli aka ke nau kai.
 5 Na'e kapusi 'akinautolu mei he kakai,
 (pea na'a nau kalanga ki ai 'o hangē ki ha kaiha'a);
 6 Ke nau nofo 'i he ngaahi lilifa 'oe luo,
 'i he ngaahi 'ana 'oe fonua, mo e ngaahi maka.
 7 Na'a nau tangi mei he ngaahi 'akau,
 pea nau fakataha 'i lalo 'i he ngaahi 'akau talatala.
 8 Ko e fānau 'ae kau vale, ko e hako 'oe kakai me'a vale;
 na'e kapusi 'akinautolu mei he fonua.
 9 "Ka ko eni, kuo u hoko au ko 'enau hivehiva'anga,
 'io, ko 'enau lea manuki'anga au.
 10 'Oku nau fakalilī'a kiate au, pea nau hola mama'o 'i-ate au,
 pea 'ikai te nau manavahē ke 'a'anu ki hoku mata.
 11 Ko e me'a 'i he'ene vete 'eku afo, 'o tautea au,
 ko ia kuo nau tukuange ai foki 'ae no'o 'i hoku 'ao.
 12 'Oku tutu'u 'ae kau talavou 'i hoku to'omata'u;
 'oku nau teke'i hoku va'e,
 pea 'oku nau fokotu'u hake 'o angatu'u kiate au 'ae ngaahi hala 'o honau faka'auha.
 13 'Oku nau maumau'i hoku hala,
 'oku nau fiefia 'i he'eku mamahi,
 'oku 'ikai hanau tokoni.
 14 Na'a nau fe'ohofi mai 'o hangē 'i ha potu fālahi:
 pea 'i he maumau na'a nau filifilīhi 'akinautolu kiate au.
 15 Kuo tō kiate au 'ae ngaahi ilifia:
 'oku nau tuli hoku laumālie 'o hangē ko e matangi:
 pea 'oku mole atu 'eku lelei 'o hangē ko e 'ao.
 16 "Pea ko eni, kuo lilingi hoku laumālie 'iate au;
 kuo puke au 'e he ngaahi 'aho 'oe mamahi.
 17 'Oku mahuhuhuhu 'a hoku ngaahi hui 'i he po'uli:
 pea 'oku 'ikai ke mālōlō si'i hoku ngaahi uoua.
 18 Kuo fetongi hoku kofu 'e he mālohi lahi:
 'oku ne nono'o takatakai au 'o hangē ko e kia 'o hoku kofutu'a.
 19 Kuo ne lī au ki he pelepela,
 pea kuo u tatau mo e efu mo e efuefu.
 20 'Oku ou tangi kiate koe, ka 'oku 'ikai te ke ongo'i au:
 'oku ou tu'u hake, ka 'oku 'ikai te ke tokanga'i au.
 21 Kuo ke liliu 'o ta'e'ofa kiate au:

‘oku ke tu’u kiate au ‘aki ho nima mālohi.
 22 ‘Oku ke ‘ohake au ki he matangi mo ke fakaheka au ki ai,
 pea ‘oku ke veteki ‘eku me’a.
 23 He ‘oku ou ‘ilo pau te ke ‘omi au ki he mate,
 pea ki he fale kuo tu’utu’uni ki he kakai mo’ui kotoa pē.
 24 “Ka ‘e ‘ikai te ne mafao atu hono nima ki he fa’itoka,
 neongo ‘oku nau tangi ‘i he’ene faka’auha.
 25 ‘Ikai na’aku tēngihia ia ‘aia na’e mamahi?
 ‘Ikai na’e mamahi hoku laumālie koe’uhi ko e masi-
 va?
 26 ‘I he’eku ‘amanaki ki he lelei, na’e hoko mai ‘ae kovi:
 pea ‘i he’eku tatali ki he maama, ne hoko mai ‘ae fakapo’uli.
 27 Na’e lili hoku fatu, ‘o ‘ikai toka:
 na’e ta’ofi au ‘e he ngaahi ‘aho ‘oe mamahi.
 28 Na’aku ‘alu mamahi pe ‘i he ta’eulo ‘ae la’ā;
 ne u tu’u hake ‘o tangi ‘i he fakataha.
 29 Ko e tokoua au ‘oe fanga talākoni,
 mo e kaume’a ‘oe fanga lulu.
 30 Kuo ‘uli’uli hoku kili ‘iate au,
 pea kuo velehia hoku ngaahi hui ‘i he ‘afu.
 31 Kuo liliu ‘eku ha’ape ko e tangi,
 pea ko ‘eku me’a ifi ko e le’o ‘okinautolu ‘oku tangi.
1 ‘Oku fakamo’oni ‘a Siope ki he’ene fai totonu ‘i he’ene ngaahi ngāue.
31 “NA’A KU fai ‘ae fuakava mo hoku mata;
 pea ka kuo pehē, ko e hā te u siofia ai ha ta’ahine?
 2 He ko e hā ‘ae ‘inasi mei he ‘Otua ‘i ‘olunga?
 Pea mo e tufakanga mei he Māfimafi ‘i ‘olunga?
 3 ‘Ikai ‘oku ‘i he kau angahala ‘ae mala’ia?
 Mo e faka’auha fo’ou ki he kau fai kovi?
 4 ‘Ikai ‘oku ne ‘ilo’i hoku ngaahi hala,
 pea lau ‘eku ngaahi laka kotoa pē?
 5 “He kapau na’aku ‘alu ‘i he loi,
 pea kapau teu ve’e vave ki he kākā;
 6 Tuku ke fakamamafa au ‘i he me’a fakatatau totonu,
 koe’uhi ke ‘ilo ‘e he ‘Otua ‘a ‘eku angatonu.
 7 He kapau na’aku laka hē mei he hala,
 pea muimui hoku loto ki hoku mata,
 pe piki ha ‘uli ki hoku nima;
 8 Tuku ai ke u tūtuu’i kae kai ‘e ha taha kehe;
 ‘io, ke ta’aki fu’u hake ‘a hoku ta’u.
 9 “Kapau na’e kākaa’i ‘a hoku loto ‘e ha fefine,
 pe teu toitoi ‘i he matapā ‘o hoku kaungā’api;
 10 Pea tuku ke momosi ‘a hoku ‘unoho mo ha taha,
 pea mapelu ki ai ha ni’ihi kehe.
 11 He ko e hia matea ia,
 ‘io, ko e angahala ke tautea ‘e he kau fakamaau.
 12 He ko e afi ia ‘oku ne kai ‘o a’u ki he faka’auha,
 pea ‘e ‘osi’osingamālie ai ‘eku koloa.
 13 “Kapau na’aku luma’i ‘ae me’a ‘a ‘eku tamaio’eiki pe
 ko ‘eku kaunanga,
 ‘i he ‘ena fai mo au.
 14 Ko e hā ai te u fai ‘oka tu’u hake ‘ae ‘Otua?
 Pea ‘oka ‘a’ahi ‘e ia, ko e hā teu tali ‘aki ia?

15 He ‘ikai na’e ngaohi ia ‘e ia na’a ne ngaohi au ‘i he manāva?
 Pea ‘ikai na’e fakatupu ‘akimaua ‘osi pe ‘i he manāva ‘e he tokotaha?
 16 “Kapau ne u ta’ofi ‘ae masiva mei he’enu holi,
 pe fai ke vaivai ‘ae mata ‘oe fefine kuo mate hono ‘unoho;
 17 Pea kuo u kai vale ha’aku me’a si’i,
 ‘o ‘ikai te ma kai ia mo e tamai mate;
 18 (He ‘oku talu ‘eku lahi hake mo ‘ene ‘iate au, ‘o hangē ko ha’ane tamai,
 pea talu ‘eku ha’u mei he manāva ‘o ‘eku fa’ē mo ‘eku fakahinohino ia;)
 19 Kapau kuo u mamata ki ha taha ‘oku mate koe’uhi ko e telefua,
 pe ha masiva ta’ehakofu;
 20 Kapau na’e ‘ikai tāpuaki au ‘e hono no’otanga vala,
 pea ‘ikai māfana ia ‘i he fulufulu ‘o ‘eku fanga sipi;
 21 Kapau kuo u hiki hoku nima ki he tamai mate,
 ‘i he’eku ‘ilo ‘oku ou mālohi ‘i he matapā:
 22 ‘Ofa ke homo hoku uma mei hoku hui fohe,
 pea fesi’i hoku nima ‘i he hokotanga hui.
 23 He ko e faka’auha mei he ‘Otua ko e me’a fakailifia kiate au,
 pea ko e me’a ‘i he’ene ngeia na’e ‘ikai teu fa’a kākak-i’i.
 24 “He kapau na’aku ‘amanaki ki he koula,
 pe te u pehē ki he koula lelei, ‘Ko hoku falala’anga koe;’
 25 Kapau na’aku fiefia ‘i he tupu ‘o lahi ‘eku koloa,
 pea koe’uhi kuo ma’u lahi ‘e hoku nima;
 26 Kapau na’aku siofia ‘ae la’ā ‘i he’ene ulo,
 pe ko e māhina ‘oku hā’ele ‘i he ngingila;
 27 Pea kuo fasia’i fufū pe hoku loto,
 pe ‘uma hoku ngutu ki hoku nima;
 28 Ko e angahala foki ia ke fakamaau’i he ka ne pehē,
 ko ‘eku li’aki ia ‘ae ‘Otua ‘oku ‘i ‘olunga.
 29 He kapau na’aku fiefia ‘i he ‘auha ‘o ia na’e fehi’a ki-ate au,
 pe te u angahiki ki ai ‘oka mo’ua ia ‘e he kovi:
 30 Ka na’e ‘ikai te u tuku ke angahala ai ‘a hoku ngutu,
 ‘i he faka’amu ke tō ha mala’ia ki hono laumālie.
 31 ‘Ikai ‘oku fa’a pehē ‘e he’eku kau nofo’anga,
 Na’e holi ‘e hai ki ha’ane me’akai pea ‘ikai mākona ai?
 32 Na’e ‘ikai mohe ‘ae muli ‘i he hala:
 ka ne u fakaava hoku matapā ke talia ‘ae fononga.
 33 He na’aku fufū koā ‘eku angahala ‘o hangē ko ‘Ata-
 ma,
 ‘o fakalilolilo ‘eku hia ‘i hoku fatafata?
 34 Pea teu manavahē ki he fu’u tokolahi?
 Pe fakailifia’i au ‘e he manuki ‘ae ngaahi fānau,
 ke u longo ai, ‘o ta’ehū atu ‘i he matapā?
 35 Taumaiā kuo ‘i ai ha tokotaha ‘e fie fanongo kiate au!
 Vakai, ko hoku loto ke talia au ‘e he Māfimafi,
 pea ke fai ha tohi ‘e hoku fili.
 36 Ko e mo’oni te u hili ia ki hoku uma,
 ‘o nono’o ia kiate au ‘o hangē ha pale.

³⁷ Te u 'a'au atu kiate ia 'ae lau 'o 'eku ngaahi laka; te u 'alu atu 'o hangē ha 'eiki ke ofi kiate ia.
³⁸ He kapau kuo tangi 'e hoku fonua kiate au, pe lāunga 'a hono ngaahi kelī'anga;
³⁹ Pea kapau kuo u kai ta'etotongi 'a hono ngaahi fua, pe te u fakamamahi'i 'ae laumālie 'okinautolu na'e tauhi ki ai:
⁴⁰ 'Ofa ke tupu ai 'ae talatala'āmoa ko e fetongi 'oe uite, mo e 'akau ta'e'aonga ko e fetongi 'oe pa'ale." Kuo ngata 'ae fakamatala 'a Siope.
1 'Oku 'ita 'a Elihu kia Siope mo hono kāinga 'e toko tolu. 6 Ko e me'a 'i he 'ikai ha'u mo e motu'a 'ae poto, ko ia 'oku ne lea mālohi, ka ko e talavou pe. 11 'Oku ne valokī'i 'akinautolu ko e me'a 'i he'e-nau ta'elea totonu kia Siope. 16 'Oku ne holi ke lea.
32 NA'E tuku ai 'e he kau tangata 'e toko tolu ni 'e-nau lea atu kia Siope, koe'uhi na'e mā'oni'oni ia 'i hono mata 'o'ona. ² Pea na'e tupu 'ae 'ita 'a Elihu ko e foha 'o Palakela ko e tangata Pusa, 'i he kāinga 'o Lame: na'e tupu 'ene 'ita kia Siope, koe'uhi na'a ne fakatonuhia'i ia 'e ia kae 'ikai ko e 'Otua. ³ Na'e 'ita foki ia ki hono kāinga 'e toko tolu, koe'uhi na'e 'ikai te nau fa'a talia 'a Siope, ka kuo nau talatalaaki'i ia. ⁴ Ka na'e tatali 'a Elihu kae'oua ke 'osi 'ae lea 'a Siope, koe'uhi na'a nau motu'a 'iate ia. ⁵ Pea 'i he vakai 'a Elihu kuo 'ikai ha tali 'i he ngutu 'oe kau tangata 'e toko tolu ni, na'e tupu 'ene 'ita.
⁶ Pea na'e lea 'a Elihu ko e foha 'o Palakela ko e tangata Pusa, 'o ne pehē,
 "Oku ou si'i au, kae motu'a 'akimoutolu;
 ko ia ne u manavahē ai, 'o ta'efiefakahā 'a hoku loto.
⁷ Ne u pehē, "E lea 'ae ngaahi 'aho, pea 'e akonekina ke poto 'e he ngaahi ta'u lahi.'
⁸ Ka 'oku ai 'ae laumālie 'i he tangata,
 pea 'oku foaki kiate ia 'ae 'ilo lahi 'e he fakamānava 'ae Māfimafi.
⁹ 'Oku 'ikai poto 'ae hou'eiki kotoa pē,
 pea 'oku 'ikai 'ilo 'e he mātu'a 'ae fakamaau.
¹⁰ Ko ia ne u pehē ai, 'Fanongo mai kiate au;
 te u fakahā foki hoku loto.'
¹¹ "Vakai, ne u tatali ki ho'omou ngaahi lea;
 na'aku fakafanongo ki ho'omou ngaahi fakamatala,
 'i he lolotonga homou hakule ki ha'amou lea.
¹² 'Io, ne u tokanga'i 'akimoutolu,
 pea vakai, kuo 'ikai ha taha 'iate kimoutolu kuo ne lava'i 'a Siope,
 pe tali 'ene ngaahi lea:
¹³ Telia na'a mou pehē, 'Kuo mau 'ilo'i 'ae poto: 'oku li hifo ia 'e he 'Otua, kae 'ikai ko e tangata.'
¹⁴ Pea ko eni, na'e 'ikai te ne lea fakatotonu mai kiate au:
 pea 'e 'ikai teu tali 'aki ia 'a ho'omou ngaahi lea.
¹⁵ "Na'e ofo 'akinautolu, 'o 'ikai te nau toe lea: pea fakalongo pe.
¹⁶ Pea kuo u tatali, (he na'e 'ikai te nau lea, kae tutu'u pe, 'o 'ikai toe lea:)

¹⁷ Pea ne u pehē, 'Te u tali foki 'eau 'i hoku lakanga, te u fakahā foki hoku loto.'
¹⁸ He 'oku ou pito 'i he ngaahi lea,
 'oku fakangaue'i au 'e hoku laumālie.
¹⁹ Vakai, 'oku tatau hoku loto mo e uaine ta'ehanoava; 'o hangē ko e ngaahi hina 'oe uaine fo'ou, 'oku toe si'i pea mahaehae.
²⁰ Te u lea kau fiemālie:
 te u fa'ai hoku loungutu 'o tali.
²¹ 'Ofa ke 'oua na'aku filifilimānako ki ha taha, pea 'oua na'aku 'ai 'ae hingoa fakalapu ki ha tangata.
²² He 'oku 'ikai te u 'ilo ke 'ai 'ae hingoa lapu; telia na'a 'ave fakavave ai au 'e hoku Tupu'anga.
1 'Oku fie fetongi 'ae 'Otua 'e Elihu ke ne lea kia Siope 'i he mo'oni mo e angavaivai. 8 'Oku ne fakahā 'oku 'ikai fakamatala 'e he 'Otua 'a 'ene ngāue ki he tangata, koe'uhi ko 'ene lahi. 14 'Oku ui 'e he 'Otua ki he tangata ke fakatomala 'aki 'ae me'a 'oku hā mai, 19 Mo e me'a mamahi, 23 Pea mo 'ene faifekau, 31 'Oku ne ue'i 'a Siope ke tokanga.
33 "KO IA 'oku ou kole kiate koe 'e Siope, fakafanongo ki he'eku ngaahi fakamatala, mo ke tokanga ki he'eku lea kotoa pē.
² Vakai, kuo u fa'ai eni 'a hoku ngutu, kuo lea 'a hoku 'elelo 'i hoku ngutu.
³ Te u lea au mei he totonu 'o hoku loto:
 pea 'e mahino 'ae 'ilo 'e lea 'aki 'e hoku loungutu.
⁴ Na'e ngaohi au 'e he Laumālie 'oe 'Otua,
 pea ko e mānava 'oe Māfimafi kuo ne foaki 'ae mo'ui kiate au.
⁵ Kapau te ke fa'a tali au,
 pea fokotu'u hokohoko pe ho'o ngaahi lea, tu'u hake 'i hoku 'ao.
⁶ Vakai, 'oku ou tatau mo koe 'i he 'ao 'oe 'Otua:
 kuo ngaohi foki au mei he 'umea.
⁷ 'E 'ikai fakamanavahē'i koe 'e ha'aku fakailifia,
 pea 'e 'ikai mamafa 'a hoku nima kiate koe.
⁸ "Ko e mo'oni kuo ke lea 'i hoku telinga,
 pea kuo u ongo'i 'ae le'o 'o ho'o ngaahi lea, 'o pehē,
⁹ "Oku ou ma'a ta'ehaangahala, 'oku ou mā'oni'oni;
 pea 'oku 'ikai ha hia 'iate au.
¹⁰ Vakai,
 'oku ne kumi 'ae me'a ke u kovi ai,
 'oku ne lau'i au ko hono fili,
¹¹ 'Oku ne 'ai hoku va'e ki he me'a fakama'u va'e,
 'oku ne vakai'i 'a hoku 'alunga kotoa pē.'
¹² "Vakai eni, 'oku 'ikai te ke tonuhia: te u talia koe,
 he 'oku lahi 'ae 'Otua ki he tangata.
¹³ He ko e hā 'oku ke fai ai mo ia?
 Koe'uhi 'oku 'ikai fakahā 'e ia 'ae 'uhinga 'o 'ene ngaahi ngāue.
¹⁴ Ka 'oku lea 'ae 'Otua 'o tu'o taha,
 'io, 'o tu'o ua, ka 'oku 'ikai tokanga'i ia 'e he tangata.
¹⁵ 'I he misi, 'i he me'a hā mai 'oe po'uli,
 'i he tō 'ae mohe ma'u ki he kakai,
 'i he tulemohe 'i he mohenga;
¹⁶ 'Oku ne toki fakaongo 'ae telinga 'oe kakai,

'o ne pulusi 'a honau akonaki'i,
¹⁷ Koe'uhi ke ne ta'ofi 'ae tangata mei he'ene ngāue 'a'ana,
 pea fufū 'ae fielahi mei he tangata.
¹⁸ 'Oku ne ta'ofi mai hono laumālie mei he luo,
 mo 'ene mo'ui ke 'oua na'a 'auha 'i he heletā.
¹⁹ Pea 'oku ne tautea foki ia 'aki 'ae mamahi 'i hono mohenga,
 mo hono ngaahi hui 'aki 'ae mamahi lahi:
²⁰ Ko ia 'oku fehi'a ai 'ene mo'ui ki he mā,
 mo hono laumālie ki he me'akai ifo lelei.
²¹ 'Oku faka'a'au 'o 'osi 'a hono kakano, 'o 'ikai 'iloa;
 pea 'oku tu'u mai hono ngaahi hui na'e 'ikai hā mai.
²² 'Io, 'oku 'unu'unu atu hono laumālie ki he fa'itoka,
 mo 'ene mo'ui ki he kau faka'auha.
²³ "Kapau 'e 'iate ia ha faifekau,
 ko e fakamatala, ko e taha mei he toko taha afe,
 ke fakahā ki he tangata 'ene mā'oni'oni:
²⁴ 'Oku toki 'alo'ofa ai ia kiate ia, 'o ne pehē,
 "Fakamo'ui ia mei he 'alu hifo ki he luo:
 kuo u 'ilo'i 'ae huhu'i."
²⁵ 'E mo'ui lelei hake hono sino 'i ha tamasi'i:
 'e toe foki ia ki he ngaahi 'aho 'o 'ene kei si'i:
²⁶ 'E lotu ia ki he 'Otua, pea 'e tokanga ia ki ai:
 pea 'e mamata ia ki hono fofonga 'i he fiefia:
 he te ne totongi ki he tangata 'a 'ene mā'oni'oni.
²⁷ 'Oku ne vakai ki he kakai, pea ka pehē 'e ha taha,
 'Kuo u angahala, pea fakakehe 'aia 'oku totonu,
 pea kuo ta'e'aonga ia kiate au;
²⁸ 'E fakahaofi 'e ia 'a hono laumālie ke 'oua na'a 'alu hifo ki he luo,
 pea 'e mamata 'ene mo'ui ki he maama.
²⁹ "Vakai, 'oku fa'a fai 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a ni ko-toa pē koe'uhi ko e tangata,
³⁰ Ke ne toe 'omi ai hono laumālie mei he luo,
 pea ne fakamaama ia 'aki 'ae maama 'oe mo'ui.
³¹ Tokanga, 'e Siope, fakafanongo kiate au:
 ke ke longo pe, kau lea.
³² Kapau 'oku ai ha'o lea, tali mai:
 lea, he ko hoku loto ke ke tonuhia.
³³ Kapau 'oku 'ikai, fakafanongo kiate au:
 ke ke longo pē, kau akonekina koe ke ke poto.
1 'Oku talatalaaki 'a Siope 'e Elihu koe'uhi ko 'ene lau'ikovi ki he angatonu 'ae 'Otua. 10 'Oku 'ikai fa'a fai ta'etotonu 'ae 'Otua Māfimafi. 31 'Oku totonu ki he tangata ke ne fakavaivai ia ki he 'Otua. 34 'Oku valoki'i 'e Elihu 'a Siope.
34 PEA na'e fai pe 'e Elihu 'a 'ene lea, 'o ne pehē,
² "Ae kau tangata poto, mou fanongo ki he'eku ngaahi lea;
 pea tokanga kiate au 'akimoutolu kuo ma'u 'ae 'ilo.
³ He 'oku 'ahi'ahi'i 'e he telinga 'ae ngaahi lea,
 'o hangē 'oku kamata 'e he ngutu 'ae kai.
⁴ Ke tau fili kiate kitautolu 'ae fakamaau;
 ke tau 'ilo 'iate kitautolu 'aia 'oku lelei.
⁵ He na'e pehē 'e Siope, "Oku ou mā'oni'oni:
 pea kuo to'o atu 'e he 'Otua hoku fakamaau.
⁶ He te u lohiaki'i 'a 'eku totonu?"

'Oku ta'efa'afakamo'ui 'a hoku lavea 'i he ta'etalan-gata'a.'
⁷ Ko hai ha tangata 'oku tatau mo Siope,
 'oku ne inumia 'ae manuki 'o hangē ko e vai?
⁸ 'Aia 'oku ne 'alu fakataha mo e kau ngāue kovi,
 pea 'eve'eva mo e kau tangata angahala.
⁹ He na'e pehē 'e ia, "Oku 'ikai hano 'aonga si'i ki ha tangata ke ne fakafiefia'i ia 'i he 'Otua.'
¹⁰ "Ko ia, fanongo mai kiate au, 'akimoutolu 'ae kau tangata fa'a 'ilo:
 ko e kovi, ke mama'o ia mei he 'Otua,
 pea mo e angahala mei he Māfimafi.
¹¹ He ko e ngāue 'ae tangata te ne totongi kiate ia,
 pea faka'ilo ki he tangata kotoa pē 'o fakatatau ki hono ngaahi hala.
¹² 'Io, ko e mo'oni 'e 'ikai fai kovi 'ae 'Otua,
 pea 'e 'ikai fakahala'i 'ae fakamaau 'e he Māfimafi.
¹³ Ko hai na'a ne fakanofa ia ke pule ki māmani?
 Pea ko hai kuo ne ngaohi 'a māmani kotoa pē?
¹⁴ Kapau te ne fakatokanga'i hono finangalo ki he tan-gata,
 te ne tənaki kiate ia hono laumālie mo 'ene mānava;
¹⁵ 'E mate fakataha 'ae kakano kotoa pē,
 pea 'e toe liliu 'ae tangata ko e efu.
¹⁶ "Kapau 'oku ke ma'u 'ae fa'a 'ilo, fanongo eni:
 fakafanongo ki he le'o 'o 'eku ngaahi lea.
¹⁷ Te ne fa'a pule 'aia 'oku fehi'a ki he totonu?
 Pea te ke fa'a fakahalaia'i 'aia 'oku mātu'aki anga-tonu?
¹⁸ He 'oku ngali ke pehē ki ha tu'i, 'Oku ke kovi?
 Pe ki he hou'eiki, 'Oku mou fai kovi?
¹⁹ Ka 'e fēfē kiate ia 'aia 'oku 'ikai te ne filifilimānako ki he kakai hou'eiki,
 pea 'oku 'ikai lahi hake 'ene tokanga ki he koloa'ia 'i he masiva?
 He ko e ngāue 'a hono nima 'akinautolu kotoa pē.
²⁰ Te nau mate fakafokifā pe, pea 'e mamahi 'ae kakai 'i he tu'uapō mālie,
 pea nau mole atu:
 pea 'e fetuku atu 'ae kau mālohi ta'ehanima.
²¹ "He 'oku 'i he ngaahi fale 'oe tangata 'a hono fofon-ga,
 pea 'oku ne 'afio'i 'a hono 'alunga kotoa pē.
²² 'Oku 'ikai ha po'uli, pe ha malumalu 'oe mate,
 'e fa'a fakafufū ai 'e he kau fai kovi 'akinautolu.
²³ Koe'uhi 'e 'i he me'a 'oku totonu;
 koe'uhi ke ne fie fakamaau ai mo e 'Otua.
²⁴ Te ne lailaiki 'ae kau tangata mālohi tokolahi ta'e-fa'alaua,
 pea fokotu'u 'ae ni'ihhi mo'ono totongi.
²⁵ Ko ia 'oku ne 'ilo 'enau ngaahi ngāue,
 pea 'oku ne fulihi 'akinautolu 'i he pō, pea 'oku nau 'auha ai.
²⁶ 'Oku ne taa'i 'akinautolu 'o hangē ko e kau tangata fai kovi,
 'i he 'ao 'oe kakai.
²⁷ Koe'uhi na'a nau tafoki kimui meiate ia,
 pea 'ikai fie tokanga ki hono ngaahi hala:

²⁸ Ko ia 'oku nau fakahoko 'ae tangi 'ae masiva ke a'u atu kiate ia,

pea 'oku ne ongo'i 'ae tangi 'ae mahaki.

²⁹ 'Oku foaki 'e ia 'ae fiemālie, ko hai te ne fa'a fakamamahi?

Pea ka fufū 'e ia hono fofonga, ko hai 'e fa'a mamata kiate ia?

'O kapau te ne fai ki ha pule'anga, pe ki ha tangata pe tokotaha:

³⁰ Koe'uhi ke 'oua na'a pule 'ae mālualoī, telia na'a fasia'i 'ae kakai.

³¹ "'Oku taau mo'oni mo e 'Otua 'ae lea pehē ki ai, kuo u kātaki, 'e 'ikai te u fakamamahi.

³² Ko ia 'oku 'ikai te u 'ilo ke ke ako ia kiate au: kapau kuo u fai angahala, 'e 'ikai te u toe fai ia.

³³ 'E fakatatau ia koā mo ho loto? Te ne totongi ia, 'o kapau te ke 'oua,

pe te ke loto ki ai; kae 'ikai ko au: ko ia ke ke tala 'aia 'oku ke 'ilo.

³⁴ Ke tala kiate au 'e he kau tangata fa'a 'ilo, pea ke fanongo kiate au 'e ha tangata poto.

³⁵ 'Kuo lea 'a Siope 'i he ta'e'ilo, pea 'oku ta'epoto 'a 'ene ngaahi lea.

³⁶ Ko hoku loto ke fakamaau 'i 'a Siope 'o a'u ki he ngata'anga,

koe'uhi ko 'ene ngaahi tali 'o hangē ko e kau tangata angahala.

³⁷ He 'oku ne fakahoko 'ae talangata'a ki he angahala, 'oku ne pasipasi hono nima 'iate kitautolu, 'o fakalahi 'ene ngaahi lea ki he 'Otua."

1 'Oku 'ikai te tau fa'a fakatatau mo e 'Otua, koe'uhi 'Oku 'ikai hoko kiate ia 'ae tau lelei pe 'ae kovi. 9 'Oku tangi 'ae tokolahi 'i he'enua mamahi, ka 'oku 'ikai ongo'i koe'uhi ko e ta'etui.

35 PEA na'e fai pe 'e Elihu 'a 'ene lea, 'o ne pehē, ² "'Oku ke mahalo 'oku totonu eni, 'a ho'o lea 'o pehē,

'Ko 'eku mā'oni'oni 'oku lahi ki he 'Otua?'

³ He na'a ke pehē, 'Ko e hā hono 'aonga kiate koe? Pea ko e hā 'ae totongi te u ma'u 'o kapau 'e fakama'a au mei he'eku angahala?'

⁴ Te u tala kiate koe, mo kinautolu 'oku kaume'a mo koe.

⁵ Sio ki he ngaahi langi, 'o mamata; pea vakai ki he ngaahi 'ao 'aia 'oku mā'olunga hake 'iate koe.

⁶ Kapau 'oku ke fai angahala, ko e hā 'oku ke fai kiate ia?

Pea kapau kuo tupu 'o lahi 'a ho'o talangata'a, ko e hā 'oku ke fai kiate ia?

⁷ Kapau 'oku ke mā'oni'oni, ko e hā 'oku ke foaki kiate ia?

Pe ko e hā ia 'oku ne ma'u 'i ho nima?

⁸ 'E kovi nai ho'o angahala ki he tangata 'o hangē ko koe;

pea 'e 'aonga nai ho'o mā'oni'oni ki he foha 'oe tangata.

⁹ "Ko e me'a 'i he lahi 'oe ngaahi me'a fakamālohi 'oku tangi ai 'ae kau fakamālohia,

'oku nau tangi kalanga 'i he nima 'oe mālohi.

¹⁰ Ka 'oku 'ikai pehē 'e ha taha, 'Kofa'ā ia 'ae 'Otua ko hoku tupu'anga,

'aia 'oku ne foaki 'ae ngaahi hiva 'i he pō;

¹¹ 'Aia 'oku ako lahi hake kiate kitautolu 'i he ngaahi manu 'oe fonua,

'o ne fakapoto lahi hake 'akitautolu 'i he ngaahi manupuna 'oe 'atā?'

¹² 'Oku nau tangi 'i ai, ka 'oku 'ikai lea ha tokotaha, ko e me'a 'i he laukau 'ae kau tangata kovi.

¹³ Ko e mo'oni 'e 'ikai fanongo 'ae 'Otua ki he launoa, pea 'e 'ikai tokanga ki ai 'ae Māfimafi.

¹⁴ Na'a ke lea, 'o pehē, "E 'ikai te ke mamata kiate ia, ka 'oku 'i hono 'ao 'ae fakamaau, ko ia ke ke falala kiate ia.

¹⁵ Ka koe'uhi 'oku 'ikai pehē eni, ko ia kuo ne 'a'ahi ai 'i hono houhau;

ka 'oku 'ikai te ne 'ilo ia 'i he mamahi lahi:

¹⁶ Ko ia 'oku mafa'a ta'e'aonga ai 'ae ngutu 'o Siope; 'oku ne fakalahi 'ae ngaahi lea 'i he ta'e'ilo.

1 'Oku fakahā 'e Elihu 'oku totonu 'ae 'Otua 'i hono ngaahi hala. 16 'Oku ta'ofi 'aki 'ae tāpuaki 'ae 'Otua 'ae hia 'a Siope. 24 'Oku ongoongo lahi 'ae ngaahi ngāue 'ae 'Otua.

36 KA na'e fai ai pe 'e Elihu 'ene lea, 'o ne pehē, ² "Ke ke kātaki si'i pe au, pea te u fakahā kiate koe 'aia 'oku toe 'iate au ke lea 'aki koe'uhi ko e 'Otua.

³ Te u 'omi 'a 'eku 'ilo mei he mama'o, pea te u tuku 'ae mā'oni'oni ki hoku Tupu'anga.

⁴ He ko e mo'oni 'e 'ikai hala 'a 'eku ngaahi lea: ko ia ia 'oku haohaoa 'i he 'ilo 'oku 'iate koe.

⁵ "Vakai, 'oku māfimafi 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai te ne manuki'i ha tokotaha:

'oku māfimafi ia 'i he mālohi mo e poto.

⁶ 'Oku 'ikai te ne fakatolonga 'ae mo'ui 'ae angakovi: ka 'oku ne foaki 'ae totonu ki he masiva.

⁷ 'Oku 'ikai to'o 'e ia hono fofonga mei he mā'oni'oni; ka 'oku nau 'i he ngaahi tu'i 'i he nofo'anga faka'e'i'eiki;

'io, 'oku ne fakatu'uma'u 'akinautolu ke ta'engata, pea kuo hakeaki'i 'akinautolu.

⁸ Pea kapau kuo ha'i 'aki 'akinautolu 'ae ngaahi ukamea fakama'u,

pea fakama'u 'aki 'ae ngaahi afo 'oe mahaki;

⁹ 'Oku ne fakahā ai kiate kinautolu 'enua ngaahi ngāue,

mo 'enua ngaahi talangata'a 'aia kuo nau angatu'u ai.

¹⁰ 'Oku ne fakaava honau telinga foki ki he akonaki, pea fekau ke nau tafoki, pea fekau ke nau tafoki mei he angahia.

¹¹ Kapau te nau talangofua pea tauhi ia, te nau faka'osi honau ngaahi 'aho 'i he monū'ia, mo honau ngaahi ta'u 'i he fiemālie.

¹² Pea kapau 'e 'ikai te nau talangofua, te nau 'auha 'i he heletā,

pea te nau mate ta'ema'u 'ae 'ilo.
 13 "Ka ko e kau loto mālualo'i 'oku nau fokotu'u 'ae houhau:
 'oku 'ikai te nau tangi 'i he'ene ha'isia 'akinautolu.
 14 'Oku nau mate 'i he kei talavou,
 pea 'oku 'i he kau ta'ema'a 'a 'enau mo'ui.
 15 'Oku ne fakamo'ui 'ae mahaki 'i hono mahaki,
 pea ne fakaava honau telinga 'i he ta'omia.
 16 Pea ka ne ke pehē, kuo ne hiki foki koe mei he potu 'api'api ki he potu 'ata'atā,
 'aia 'oku 'ikai 'i ai ha 'api'api;
 pea ko ia 'e 'i ho keinanga'anga 'e pito ia 'i he ngako.
 17 "Ka kuo ke fakakakato 'ae fakamaau 'oe kau an-gakovi:
 ko e fakamaau mo e angatonu 'oku na puke koe.
 18 "Koe'uhi 'oku ai 'ae houhau, ke ke vakai telia na'a ne to'o atu koe 'i he'ene tā:
 pea ka pehē, 'e 'ikai fa'a fakahaofi koe 'e he huhu'i lahi.
 19 Pea 'e manako ia ki ho'o ngaahi koloa?
 'ikai 'i he koula, pe ko e mafai kotoa pē 'oe mālohi.
 20 'Oua na'a ke holi ki he pō,
 'aia kuo motuhi ai 'ae kakai mei honau fonua.
 21 Ke ke vakai, ke 'oua na'a ke tokanga ki he angahia:
 he kuo ke tomu'a fili ia 'i he mahaki.
 22 Vakai, 'oku hakeaki'i 'e he 'Otua 'i hono mālohi:
 ko hai 'oku akonaki 'o hangē ko ia?
 23 Ko hai kuo ne tu'utu'uni kiate ia 'a hono hala?
 Pe ko hai te ne fa'a pehē, 'Kuo ke fai angahala?'
 24 "Ke ke manatu ke fakaongolelei 'a 'ene ngāue,
 'aia 'oku mamata ki ai 'ae kakai.
 25 'E fa'a mamata ki ai 'ae tangata kotoa pē,
 'e fa'a vakai ki ai 'ae tangata 'i he kei mama'o.
 26 Vakai, 'oku lahi 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai te tau fa'a 'ilo'i ia,
 pea ko e lau 'o hono ngaahi 'aho 'oku ta'efa'ahakule.
 27 He 'oku ne to'o hake 'ae ngaahi mosi'i vai:
 'oku nau hua'i hifo 'ae 'uha 'o fakatatau ki he mao 'o ia:
 28 'Aia 'oku tō hifo 'e he ngaahi 'ao,
 pea 'uha lahi ki he tangata.
 29 Pea 'e fa'a 'ilo koā 'e ha taha hono folahi atu 'oe ngaahi 'ao,
 pe ki he longoa'a 'o hono nofo'anga?
 30 Vakai, 'oku ne folahi atu 'a 'ene maama ki ai,
 pea 'oku ne 'ufi'ufi 'ae kilisitahi.
 31 He 'oku ne fakamaau 'ae kakai 'aki 'ae ngaahi me'a ni;
 'oku ne foaki 'ae me'akai lahi 'aupito.
 32 'Oku ne 'ufi'ufi 'ae maama 'aki 'ae ngaahi 'ao;
 pea ne fekau'i ia 'i he'ene hoko 'i he vaha'a ke 'oua na'a ulo.
 33 Ko hono longoa'a 'oku ne fakahā ia,
 ko e houhau lahi ki he angahala.
1 'Oku lelei 'ae manavahē ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene ngāue lahi. 15 He 'oku 'i ai 'a 'ene poto ta'e-fa'a'ilo.

37 "OKU tetetete hoku loto foki 'i he me'a ni, pea homo mei hono potu.
 2 Ke ke fanongo lelei ki he longoa'a 'o hono le'o,
 mo e fatulisi 'oku 'alu atu mei hono fofonga.
 3 'Oku ne fakahinohino ia 'i he lalo langi kotoa pē,
 mo 'ene 'uhila 'oku a'u atu ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani.
 4 Hili ia 'oku 'u'ulu 'ae le'o:
 'oku ne mana 'aki 'ae le'o 'o hono ngeia;
 pea 'i he ongo'i 'o hono le'o 'e 'ikai te ne ta'ofi ia.
 5 'Oku mana fakamanavahē mai 'e he 'Otua 'aki hono le'o;
 'oku fai 'e ia 'ae ngaahi me'a lahi, 'aia 'oku 'ikai te tau fa'a 'ilo'i.
 6 He 'oku pehē 'e ia ki he 'uha hinehina, 'Ke ke 'i he kelekele koe;'
 pea pehē pe ki he taumosi, mo e 'uha lahi foki 'o hono mālohi.
 7 'Oku ne tāpuni 'ae nima 'oe tangata kotoa pē;
 koe'uhi ke 'ilo 'e he tangata kotoa pē 'a 'ene ngāue.
 8 Pea 'oku toki hū 'ae fanga manu ki he ngaahi 'ana,
 'o nofo 'i honau ngaahi potu.
 9 'Oku ha'u 'ae 'ahiohio mei he feitu'u tonga:
 mo e momoko mei he tokelau.
 10 'Oku tupu 'ae hahau 'i he mānava 'ae 'Otua;
 pea 'oku 'api'api ai 'ae māukupu 'oe ngaahi vai.
 11 Pea 'i he fa'a 'uha 'oku ne fakamanifinifi 'ae 'ao ma-tolu:
 'oku ne veteki 'a 'ene 'ao ngingila:
 12 Pea 'oku 'ave fakatakamilo ia 'e he'ene fakakaukau:
 koe'uhi ke nau fai 'aia kotoa pē 'oku ne fekau kiate kinautolu 'i he funga 'o māmani 'i he fonua.
 13 'Oku ne pule ke ha'u ia, ko e me'a tautea,
 pe ko e me'a 'a hono fonua, pe 'i he 'alo'ofa.
 14 "Ke ke fakafanongo 'e Siope, ki he me'a ni:
 tu'u mai 'o fakakaukau ki he ngaahi ngāue fakafo 'ae 'Otua.
 15 'Oku ke 'ilo na'e fakatonutonu ia 'anefē 'e he 'Otua,
 pea pule ke huhulu 'ae maama 'o 'ene 'ao?
 16 'Oku ke 'ilo 'ae potupotumālie 'oe ngaahi 'ao,
 'ae ngaahi ngāue fakafo 'o ia 'aia 'oku haohaoa 'i he 'ilo?
 17 Pea 'oku mafana fēfē ho ngaahi kofu,
 'oka ne ka fakatofutofu 'ae fonua 'aki 'ae matangi tonga?
 18 He na'a ke kau mo ia 'i he folahi atu 'ae langi, 'aia 'oku mālohi,
 pea 'oku tatau mo e sio'ata haka?
 19 'Ako mai kiate kimaautolu pe ko e hā te mau tala ki-ate ia;
 he 'oku 'ikai te mau fa'a fakatonutonu 'emaui lea, ko e me'a 'i he fakapo'uli.
 20 'E tala kiate ia 'oku ou lea?
 Kapau 'e lea ha tangata, ko e mo'oni 'e fōngia hifo ia.
 21 Pea ko eni 'oku 'ikai mamata 'e he kakai ki he maa-ma ngingila 'oku 'i he ngaahi 'ao:
 ka 'oku 'alu 'ae matangi, 'o ne fakama'a ia.
 22 'Oku ha'u 'ae 'afua mei he tokelau:

'oku 'i he 'Otua 'ae ngeia fakamanavahē.
²³ Ko e Māfimafi, 'oku 'ikai te tau fa'a 'ilo'ia:
 'oku lahi ia 'i he mālohi,
 mo e fakamaau, pea mohu angatonu: 'e 'ikai te ne tautea.
²⁴ Ko ia 'oku manavahē ai 'ae kakai kiate ia:
 'oku 'ikai te ne tokanga ki ha tokotaha 'oku loto potu."
1 'Oku fekau 'e he 'Otua kia Siope ke ne tali 'a 'ene fehu'i. 4 'Oku fakahā 'e he 'Otua 'a 'ene ngaahi ngāue lahi kia Siope, koe'uhi ke ne 'ilo ai 'ene vale, 31 Pea mo 'ene vaivai.

38 PEA na'e toki folofola 'a Sihova kia Siope mei he 'ahiohio, 'o pehē,
² "Ko hai eni 'oku ne fakapo'uli'i 'ae fakakaukau 'aki 'ae ngaahi lea 'oe ta'e'ilo?
³ Ko eni, ke ke nono'o ho no'otangavala 'o ngali mo e tangata;
 he teu 'eke kiate koe, pea ke fakamatata mai kiate au.
⁴ "Na'a ke 'i fē koe 'i he'eku 'ai 'ae ngaahi tu'unga 'o māmani?
 Fakahā mai, kapau 'oku 'iate koe 'ae fa'a 'ilo.
⁵ Ko hai na'a ne ai hono ngaahi fuofua 'o ia, 'o kapau 'oku ke 'ilo?
 Pe ko hai na'a ne falō 'ae afo ki ai?
⁶ 'Oku fakama'u ki he hā 'a hono ngaahi tu'unga 'o ia?
 Pe ko hai na'a ne 'ai 'a hono maka tuliki 'o ia;
⁷ 'Aia na'e hiva fiefia fakataha ai 'ae ngaahi fetu'u 'oe pongipongi,
 pea kalanga fakafiefia ai 'ae ngaahi foha kotoa pē 'oe 'Otua?
⁸ "Pe ko hai na'a ne tāpuni 'ae tahi 'aki 'ae ngaahi matapā,
 'i he'ene hā mai, 'o hangē ko 'ene puna mei he manāva?
⁹ I he'eku ngaahi 'ae 'ao ko e kofu 'o ia,
 pea ko e fakapo'uli matolu ko hono no'o 'o'ona.
¹⁰ 'O keli hake 'ae potu na'aku tu'utu'uni ki ai,
 'o 'ai ki ai 'ae ngaahi pou mo e matapā.
¹¹ Pea u pehē, 'Te ke ha'u ki heni, pea ngata ai:
 pea 'e lolomi 'i heni ho'o ngaahi peau laukau?
¹² "Na'a ke fekau ki he pongipongi talu ho'o ngaahi 'a-ho;
 pea pule ki he hengihengi 'oe 'aho ke ne 'ilo hono potu:
¹³ Koe'uhi ke ne puke ki he ngaahi ngata'anga 'oe fonua,
 koe'uhi ke tupe'i mei ai 'ae kakai angahala.
¹⁴ 'Oku liliu ia 'o hangē ko e 'umea ki he faka'ilonga;
 pea 'oku nau tu'u 'o hangē ko e kofu.
¹⁵ Ka 'oku ta'ofi mei he kau angahala 'enau maama,
 pea 'e fesii 'ae nima mā'olunga.
¹⁶ "Na'a ke hū koe ki he ngaahi matavai 'oe tahi?
 Pe na'a ke 'eve'eva ke kumi 'ae loloto?
¹⁷ Na'e to'o 'ae ngaahi matapā 'oe mate kiate koe?
 Pe na'a ke mamata 'e koe ki he ngaahi matapā 'oe malumalu 'oe mate?

¹⁸ Na'a ke 'ilo'ia 'ae māukupu 'oe fonua?
 Fakahā 'o kapau 'oku ke 'ilo ia kotoa pē.
¹⁹ "Ko e fē 'ae hala 'oku nofo ai 'ae maama?
 Pea ko e po'uli, ko mā ia 'ae potu 'o'ona.
²⁰ Koe'uhi ke ke 'ave ia ki hono ngata'anga 'o'ona,
 pea koe'uhi ke ke 'ilo 'ae ngaahi hala ki he fale 'o ia?
²¹ Kuo ke 'ilo ia, he na'e fanau'i koe 'i he kuonga ko ia?
 Pe koe'uhi kuo lahi hono lau 'o ho ngaahi 'aho?
²² Na'a ke hū koe ki he ngaahi fa'oakianga 'oe 'uha hinehina?
 Pe na'a ke mamata koe ki he ngaahi fa'oaki'anga 'oe 'uha maka,
²³ 'Aia kuo u tuku ki he kuonga 'oe fakamamahi,
 ki he 'aho 'oe feke'ike'i mo e tau?
²⁴ 'Oku vahevahe fēfee'i 'ae maama,
 'aia 'oku ne tufaki ke mama'o 'ae matangi hahake 'i he fonua?
²⁵ Ko hai kuo ne vahe'i 'ae tafe'anga vai ki he mahuhua 'oe ngaahi vai,
 pe ko e hala ki he 'uhila 'oe mana;
²⁶ Koe'uhi ke pule ke 'uha ki he fonua, 'aia 'oku 'ikai 'i ai ha tangata;
 ki he toafa, 'aia 'oku 'ikai 'i ai ha tangata;
²⁷ Ke fakafiemālie 'ae kelekele lala mo li'aki;
 ke fakatupu 'ae moto 'oe 'akau vaivai?
²⁸ Ko hai 'ae tamai 'ae 'uha?
 Pe ko hai kuo ne fakatupu 'ae ngaahi tulutā 'oe hahau?
²⁹ Na'e ha'u 'ae vai fefeka mei he manāva 'o hai?
 Pea ko hai na'a ne fakatupu 'ae falositi hinehina 'oe langi?
³⁰ Kuo fufū 'ae ngaahi vai 'o hangē ko e maka,
 pea kuo fakafefeka 'ae funga 'oe loloto.
³¹ "'Oku ke fa'a pule'i 'e koe 'ae ngaahi mālohi melie 'o Peliatisi,
 pe vete 'ae ngaahi ha'i 'o Olioni?
³² 'Oku ke fa'a 'omi 'e koe 'a Masaloti 'i hono kuonga?
 Pe te ke fa'a fakahinohino 'a 'Aakitulio mo hono ngaahi foha?
³³ 'Oku ke 'ilo'ia 'ae ngaahi tu'utu'uni 'oe langi?
 'Oku ke fa'a fokotu'u 'ene pule ki he fonua?
³⁴ "'Oku ke fa'a hiki hake 'e koe ho le'o ki he ngaahi 'ao,
 koe'uhi ke 'ufi'ufi 'aki koe 'ae ngaahi vai lahi?
³⁵ 'Oku ke fa'a fekau atu 'ae ngaahi 'uhila, koe'uhi ke nau 'alu,
 'onau pehē kiate koe, 'Ko kima'utolu eni?
³⁶ Ko hai kuo ne 'ai 'ae poto ki he ngaahi potu 'i loto?
 Pe ko hai kuo ne foaki 'ae fa'a 'ilo ki he loto?
³⁷ Ko hai 'oku fa'a lau 'ae ngaahi 'ao 'i he poto?
 Pe ko hai te ne fa'a ta'ofi 'ae ngaahi hina 'oe langi?
³⁸ 'Oka tupu 'o fefeka 'ae efu,
 pea piki fakataha 'ae tu'utanga kelekele?
³⁹ "He te ke tuli 'ae me'akai ma'ae laione?
 Pe fakamākona 'ae fiekaia 'oe fanga laione mui,
⁴⁰ 'Oka nau ka tokoto 'i honau ngaahi 'ana,
 pea nofo pe 'o lama 'i he potu lilo?
⁴¹ Ko hai 'oku ne tokonaki 'ae me'akai ki he leveni,

'oka tangi hono fānganga ki he 'Otua,
'i he'enau hē ko e masiva kai?
1 Ko e tala ki he fanga kosi hehengi mo e hainiti; 5 Mo e 'asi hehengi; 9 Mo e liimi; 13 Mo e sitoaka, mo e 'ositalesi; 19 Mo e hoosi; 26 Mo e falekoni; 27 Pea mo e 'ikale.

39 "'OKU ke 'ilo 'ae feitu'ula'ā 'oku fanau'i ai 'ae fanga kosi kaivao 'oe maka?
 Pe 'oku ke fa'a faka'ilonga 'oka fanau'i 'ae fanga hainiti?
² 'Oku ke fa'a lau ki he kakato 'o honau ngaahi māhi-na?
 Pe 'oku ke 'ilo 'ae feitu'ula'ā 'oku nau fā'ele ai?
³ 'Oku nau fakamapelu 'akinautolu, 'oku nau fā'ele'i honau 'uhiki,
 'oku nau lī kitu'a 'enau ngaahi mamahi.
⁴ 'Oku matamatalelei honau 'uhiki,
 'oku nau tupu hake 'i he toafa;
 'oku nau 'alu atu, pea 'ikai toe ha'u kiate kinautolu.
⁵ "Ko hai kuo ne fekau atu tau'atāina 'ae 'asi kaivao?
 Pe ko hai kuo ne vete 'ae ngaahi ha'i 'oe 'asi kaivao?
⁶ 'Aia kuo u tu'utu'uni 'ae toafa ko hono fale 'o'ona, mo e fonua lala ko hono ngaahi nofo'anga.
⁷ 'Oku manuki ia ki he tokolahi 'oe kolo,
 pea 'oku 'ikai te ne tokanga ki he kalanga 'oe tauhi.
⁸ Ko hono kai'anga ko e ngaahi mo'unga 'ata'atā,
 pea 'oku ne kumi 'ae me'a mata kotoa pē.
⁹ "'E fie tauhi kiate koe 'ae liimi,
 pe nofo ofi ki ho'o 'ai'angakai?
¹⁰ 'Oku ke fa'a nono'o 'ae liimi 'aki hono no'otaki 'i he keli?
 Pe te ne muimui 'iate koe ke fakatoka lelei 'ae ngaahi luo?
¹¹ Te ke falala ki ai koe'uhi 'oku lahi 'a hono mālohi?
 Pe te ke tuku ho'o ngāue kiate ia?
¹² Te ke tui kiate ia, te ne fetuku ki 'api ho'o ngaahi fua,
 'o tānaki ia ki ho feleoko?
¹³ "Ko e kapakau 'oe 'ositalesi ke kapakapa:
 ka 'oku puna hake 'ae sitoaka mo e falekoni.
¹⁴ Vakai, 'oku ne fakato hono ngaahi fua 'i he kelekele,
 'o ne fakamafana ia 'i he efu,
¹⁵ Pea ngalo 'iate ia 'e laiki nai ia 'e he va'e,
 pe maumau'i ia 'e he manu kaivao.
¹⁶ Kuo fakafefeka 'ene anga ki hono fānganga 'o hangē 'oku 'ikai 'a'ana 'akinautolu:
 'oku ta'e'aonga 'ene ngāue ta'emanavahē;
¹⁷ Koe'uhi kuo fakamasiva'i ia 'e he 'Otua 'i he poto,
 pea na'e 'ikai te ne tuku kiate ia 'ae fa'a 'ilo.
¹⁸ Ko e feitu'ula'ā ko ia te ne tu'u hake ki 'olunga,
 'oku ne manuki'i 'ae hoosi mo ia 'oku heka ai.
¹⁹ "Na'a ke tuku 'e koe 'ae mālohi ki he hoosi?
 Na'a ke fakakofu'aki hono kia 'ae mana?
²⁰ 'Oku ke fa'a fakamanavahē'i ia 'o hangē ko e he'e?
 Ko e mānava lahi 'o hono ihu 'oku fakailifia.
²¹ 'Oku kenukenu ia 'i he vaha'a mo'unga, pea fiefia 'i he mālohi:

'oku 'alu atu ia ke fakafetaulaki ki he kau tangata 'oku to'o mahafutau.
²² 'Oku ne manuki ki he manavahē, pea 'oku 'ikai ilifia ia;
 pe foki kimui mei he heletā.
²³ 'Oku ngatata 'ae tangakaho kiate ia,
 'ae tao ngingila pea mo e fakaū.
²⁴ 'Oku ne folohifo 'ae kelekele 'i he feinga mo e lili:
 pea 'oku 'ikai te ne tui ko e le'o ia 'oe me'a lea.
²⁵ 'Oku pehē 'e ia 'i he lotolotonga 'oe ngaahi me'a lea,
 'He, he';
 pea nanamu ki he tau 'i he kei mama'o,
 ko e mana 'oe kau taki tau, mo 'enau mavava.
²⁶ "'Oku puna 'ae falekoni 'i ho'o poto,
 'o mafao atu hono kapakau ki he feitu'u tonga?
²⁷ 'Oku puna hake 'ae 'ikale ko ho'o fekau,
 'o ne ngaahi hono pununga 'i 'olunga?
²⁸ 'Oku nofo ia 'o tatali 'i he maka,
 'i he maka hangatāmaki, mo e potu mālohi.
²⁹ 'Oku kumi mei ai 'ene me'akai,
 pea 'oku sio hono mata mei he mama'o.
³⁰ 'Oku mimisi hake foki 'e hono 'uhiki 'ae toto:
 pea ko e potu ko ia 'oku 'i ai 'ae mate, 'oku 'i ai ia."
3 'Oku fakavaivai 'a Siope ki he 'Otua. 6 'Oku ue'i ia 'e he 'Otua ke ne fakahā 'ene mā'oni'oni, mo hono mālohi, mo 'ene poto. 15 Ko e Pi'imote.

40 PEA na'e folofola pe 'a Sihova kia Siope, 'o pehē,
² "Ko ia 'oku ne fakakikihi ki he Māfimafi te ne akonaki ia?
 Ko ia 'oku ne valoki'i 'ae 'Otua, tuku ke ne talia ia."
³ ¶ Pea na'e toki tali 'e Siope kia Sihova, 'o ne pehē,
⁴ "Vakai kuo u kovi; ko e hā te u tali 'aki koe?
 Te u 'ai hoku nima ki hoku ngutu.
⁵ Kuo u lea 'o tu'o taha ka 'e 'ikai te u toe lea:
 'io, kuo tu'o ua ka 'e 'ikai te u toe lea atu."
⁶ ¶ Pea na'e toki folofola 'a Sihova kia Siope mei he 'ahiohio, 'o pehē,
⁷ "Ko eni, ke ke nono'o ho no'otangavala 'o taau mo e tangata:
 pea te u 'eke kiate koe, pea ke fakahā mai kiate au.
⁸ Te ke fakata'e'aonga'i 'a 'eku fakamaau foki?
 Te ke fakahalaia au, koe'uhi ke ke mā'oni'oni koe?
⁹ Kuo ke ma'u 'ae nima 'o hangē ko e 'Otua?
 Pe 'oku ke fa'a mana koe 'aki 'ae le'o 'o hangē ko ia?
¹⁰ "Ko eni, ke ke teu'i koe 'aki 'ae māfimafi mo e ngeia;
 mo ke kofu'aki koe 'ae nāunau mo e toulekeleka.
¹¹ Tufaki ke mama'o 'ae tuputāmaki 'o ho houhau:
 pea vakai kiate kinautolu taki taha kotoa pē 'oku laukau, 'o fakavaivai ia.
¹² Vakai kiate ia kotoa pē 'oku fielaia, pea 'ohifo ia ki lalo;
 pea molomoloki hifo 'ae kau angahala 'i honau potu.
¹³ Fakafufū 'akinautolu fakataha 'i he efu;
 pea nono'o honau mata 'i he lilo.
¹⁴ Pea te u toki fakamo'oni kiate koe,
 'e fa'a fakamo'ui koe 'e ho nima to'omata'u 'o'ou.
¹⁵ "Ko eni, ke ke vakai ki he Pi'imote, 'aia kuo u ngaahi mo koe;

'oku ne kai mohuku 'o hangē ko e fanga pulu:
¹⁶ Vakai, 'oku 'i hono fasi'atu'a 'a hono mālohi,
 mo 'ene mafai 'oku 'i he pito 'o hono kete.
¹⁷ 'Oku ne ue'i hono iku 'o hangē ko e sita:
 ko e uoua 'o hono tenga 'oku fefihitaki fakataha.
¹⁸ Ko hono ngaahi hui 'oku tatau mo e ngaahi kongā
 palasa mālohi;
 'oku tatau hono ngaahi hui mo e ngaahi va'a 'aione.
¹⁹ Ko e lahi ia 'oe ngaahi ngāue 'ae 'Otua:
 ko ia na'a ne ngaohi ia 'oku ne fa'a fai ke fakaofi 'ene
 heletā kiate ia.
²⁰ Ko e mo'oni, 'oku tupu hake 'i he ngaahi mo'unga
 'ae me'akai ma'ana,
 'aia 'oku fakavā ai 'ae ngaahi manu kotoa pē 'oe
 ngoue.
²¹ 'Oku tokoto ia 'i he lolo 'akau malumalu,
 'i he lilolilo 'oe kaho, mo e ngaahi ano.
²² Ko e ngaahi 'akau malumalu 'oku 'ufi'ufi ia 'aki
 honau ata;
 'oku tu'u takatakai 'iate ia 'ae ngaahi uilou 'oe
 vaitafe.
²³ Vakai, 'oku ne inu 'ae vaitafe 'o maha, pea 'ikai to'o-
 to'o:
 'oku tui ia te ne fa'a mimisi hake 'a Sioatani ki hono
 ngutu.
²⁴ 'Oku ne ma'u ia 'aki hono mata:
 'oku ne tui'i 'ae ngaahi tauhele 'aki hono iku.
*1 Ki he mālohi lahi 'ae 'Otua 'oku fakahā 'i he leva-
 iatani.*

41 "OKU ke fa'a fusi hake 'ae levaiatani 'aki 'ae mā-
 ta'u?
 Pe ko hono 'elelo 'aki 'ae afo 'oku ke tukutuku hifo?
² 'Oku ke fa'a 'ai 'ae māta'u ki hono ihu?
 Pe vili ke 'asi hono kou'ahe 'aki 'ae tala'i 'akau?
³ Te ne fai 'ene ngaahi hū tāuma'u kiate koe?
 Te ne lea 'aki 'ae ngaahi lea malu kiate koe?
⁴ Te ne fai 'ae fuakava mo koe?
 Te ke ma'u ia ko ho'o tamaio'eiki 'o ta'engata?
⁵ Te ke fakavā mo ia 'o hangē ko e manupuna?
 Pe te ke no'otaki ia ma'a ho'o kau ta'ahine?
⁶ 'E fai katoanga 'aki ia 'e ho kaume'a?
 Te nau vahevahe ia ki he kakai fakatau?
⁷ 'Oku ke fa'a fakapito hono kili 'i he tao ukamea ta-
 latala?
 Pe ko hono 'ulu 'i he tao hoka ika?
⁸ Hilifaki ho nima kiate ia,
 manatu ki he tau, pea 'oua na'a toe fai hā me'a.
⁹ Vakai, 'oku ta'e'aonga ke 'amanaki kiate ia:
 'ikai 'e tō ki lalo ha tokotaha 'i he mamata pe kiate
 ia?
¹⁰ 'Oku 'ikai ha tokotaha 'oku loto lahi 'e fie ue'i ia ke
 tu'u hake:
 pea ka kuo pehē, ko hai koā 'e fa'a tu'u 'i hoku 'ao?
¹¹ Ko hai kuo ne tomu'a fai kiate au koe'uhi ke u to-
 tongi ia?
 Ko e me'a kotoa pē 'oku 'i lalo langi 'oku 'a'aku ia.
¹² "E 'ikai te u fakapulihono ngaahi kongā,
 pe ko hono mālohi, pe ko hono matamatalelei.

¹³ Ko hai te ne fa'a 'ilo 'ae mata 'o hono kofu?
 Pe ko hai 'e fa'a ha'u kiate ia mo e palaiteli lou ua?
¹⁴ Ko hai te ne fa'a to'o 'ae matapā 'o hono mata?
 'Oku fakailifia hono ngaahi nifo 'oku takatakai.
¹⁵ 'Oku viki ia 'i hono ngaahi 'uno,
 'aia 'oku tāpuni fakataha 'o hangē ko e me'a pulusi
 ma'u.
¹⁶ 'Oku fengūtaki pehē 'ae taha ki he taha,
 'aia 'oku 'ikai fa'a hū ai 'ae matangi 'i hona vaha'a.
¹⁷ 'Oku nau fehokotaki,
 'o fepikitaki fakataha, pea 'e 'ikai fa'a vahe'i.
¹⁸ 'I he'ene mafatua 'oku ulu ai 'ae maama,
 pea 'oku tatau hono mata mo e laumata 'oe
 pongipongi.
¹⁹ 'Oku 'alu atu mei hono ngutu 'ae ngaahi maama
 ulu,
 'oku puna mei ai kitu'a 'ae ngaahi kalofiamā.
²⁰ 'Oku 'alu atu 'i hono ava'i ihu 'ae 'ohuafi,
 'o hangē ko e kulo vai kuo lili, pe ko e fu'u kulo.
²¹ 'Oku tutu 'e he'ene mānava 'ae malala,
 pea 'oku ulu mai 'ae afi mei hono ngutu.
²² 'Oku nofo 'ae mālohi 'i hono kia,
 pea 'oku liliu 'ae mamahi ko e fiefia 'i hono 'ao.
²³ Ko hono ngaahi 'io'i kakano 'oku piki fakataha:
 'oku mālohi ia 'i ai;
 'oku 'ikai fa'a ue'i.
²⁴ 'Oku mālohi hono loto 'o hangē ko e maka;
 'io, 'oku fefeka 'o hangē ko e kongā 'oe maka tokala-
 lo 'oe me'a momosi.
²⁵ 'Oka fokotu'u hake ia ki 'olunga, 'oku manavahē 'ae
 kau mālohi:
 ko e me'a 'i he fa'a maumau 'oku nau fakama'a 'akin-
 autolu.
²⁶ Ko e heletā 'o ia 'oku ne tā kiate ia 'oku 'ikai tau;
 pe ko e tao, pe ko e tokotoko, mo e kofutau.
²⁷ 'Oku tatau kiate ia 'ae 'aione mo e mohuku,
 'ae palasa mo e 'akau popo.
²⁸ 'E 'ikai hola ia 'i he ngahau:
 'oku ne liliu 'ae ngaahi makatā ko e veve.
²⁹ 'Oku ne ui 'ae ngaahi ngahau ko e mohuku mōmoa:
 'oku kata ia 'i he apoapo 'oe tao.
³⁰ 'Oku 'i lalo 'iate ia 'ae ngaahi maka māsila:
 'oku ne folahi ki he pelepela 'ae ngaahi me'a māsila.
³¹ 'Oku ne fakalili 'ae loloto 'o hangē ko e kulo:
 'oku ne ngaohi ke tatau 'ae tahi mo e ipu 'oe me'a
 tākai.
³² 'Oku ne fakangingila 'ae hala kimui 'iate ia;
 'e mahalo 'e ha taha 'oku hinehina 'ae loloto.
³³ 'Oku 'ikai hano tatau 'i he fonua,
 'aia kuo ngaohi ke ta'emanavahē.
³⁴ 'Oku ne vakai ki he ngaahi me'a mā'olunga kotoa
 pē:
 ko e tu'i ia ki he ngaahi fānau kotoa pē 'oe laukau."
*1 'Oku fakavaivai 'a Siope ki he 'Otua. 7 'Oku finan-
 galo lelei 'ae 'Otua kia Siope 'i hono kāinga, pea
 'oku ne pule ke nau fakavaivai 'akinautolu kiate ia,
 ka 'oku ne ma'u ia. 10 'Oku ne hiki hake mo tāpua-
 ki 'a Siope. 17 Ko e motu'a 'a Siope, mo 'ene pekia.*

42 PEA na'e toki tali 'e Siope kia Sihova, 'o ne pehē,
² "Oku ou 'ilo 'oku ke fa'a fai 'ae me'a kotoa pē,
 pea 'oku 'ikai ha mahalo 'e fa'a puli meiate koe.
³ 'Ko hai ia 'oku ne fufū 'ae fakakaukau 'i he ta'e'ilo?'
 Ko ia, kuo u pu'aki 'aia na'e 'ikai te u 'ilo'i;
 'ae ngaahi me'a lahi hake fau 'iate au, 'aia na'e 'ikai te
 u 'iloa.
⁴ "Oku ou kole kiate koe ke ke fanongo mai, pea te u
 lea:
 te u 'eke kiate koe, pea ke fakahā mai kiate au.'
⁵ Kuo u fanongo kiate koe 'i he fanongo 'oe telinga:
 ka ko eni kuo mamata 'e hoku mata kiate koe.
⁶ Ko ia 'oku ou fehi'a ai kiate au,
 'o fakatomala 'i he efu mo e efuefu."
⁷ ¶ Pea na'e pehē, hili 'ae folofola 'a Sihova 'aki 'ae
 ngaahi lea ni kia Siope, "Na'e folofola 'a Sihova kia Eli-
 fasi mei Timani, Kuo tupu hoku houhau kiate koe, mo
 ho kāinga 'e toko ua: he 'oku 'ikai te mou lea 'aki kiate
 au 'ae me'a 'oku totonu, 'o hangē ko 'eku tamaio'eiki ko
 Siope. ⁸ Ko ia ke mou to'o ni kiate kimoutolu 'ae fanga
 pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e fitu, 'o 'alu ki he'eku
 tamaio'eiki ko Siope, pea 'ohake 'ae feilaulau tutu
 koe'uhi ko kimoutolu; pea 'e hūfia 'akimoutolu 'e
 he'eku tamaio'eiki ko Siope: he te u ma'u ia: telia
 na'aku taa'i kiate kimoutolu 'o hangē ko ho'omou vale,
 ko e me'a 'i he 'ikai te mou lea 'aki kiate au 'aia 'oku to-
 tonu, 'o hangē ko 'eku tamaio'eiki ko Siope."⁹ Ko ia
 na'e 'alu ai 'a Elifasi mei Timani, mo Pilitati mei Suaa,
 mo Sofaa mei Neama, 'onau fai 'o hangē ko e fekau 'a

Sihova kiate kinautolu: pea na'e ma'u 'e Sihova 'a Siope
 foki. ¹⁰ Pea na'e liliu 'e Sihova 'ae pōpula 'o Siope, 'i
 he'ene hūfia hono kāinga: pea na'e fakama'ume'a 'e Si-
 hova kia Siope 'o liunga ua hake 'i he me'a na'a ne
 ma'u 'i mu'a. ¹¹ Pea na'e toki ha'u kiate ia 'a hono
 ngaahi kāinga kotoa pē, mo hono ngaahi tuofefine,
 mo kinautolu kotoa pē na'a nau kaume'a mo ia 'i mu'a,
 'onau kai mā mo ia 'i hono fale: pea na'a nau tēngihia
 ia, 'o fakafiemālie ia 'i he ngaahi kovi kotoa pē na'e 'o-
 mi 'e Sihova kiate ia: pea na'e foaki 'e he tangata taki
 taha kotoa pē kiate ia 'ae pa'anga, mo e hau koula.
¹² Pea na'e tāpuaki lahi hake 'e Sihova 'ae mo'ui kimui
 'a Siope 'i he'ene mo'ui ki mu'a: he na'a ne ma'u 'ae sipi
 'e taha mano ma fā afe, mo e kāmeli 'e ono afe, mo e
 fanga pulu taulua 'e taha afe, mo e 'asi fefine 'e taha
 afe. ¹³ Pea na'a ne ma'u foki 'ae foha 'e toko fitu mo e
 'ofefine 'e toko tolu. ¹⁴ Pea na'a ne ui 'ae hingoa 'oe 'u-
 luaki, ko Simaima, mo e hingoa 'o hono toko ua, ko Ke-
 saia, mo e hingoa 'o hono toko tolu, ko Keleni-Hapuka.
¹⁵ Pea na'e 'ikai 'ilo 'i he fonua kotoa pē ha kau fefine
 hoihoifua 'o hangē ko e ngaahi 'ofefine 'o Siope: pea
 na'e foaki 'ae tofi'a kiate kinautolu 'e he'enua tamai 'i
 he fakataha mo honau ngaahi tuonga'ane. ¹⁶ Pea hili
 'ae me'a ni na'e mo'ui 'a Siope 'i he ta'u 'e teau ma fān-
 gofulu, 'o ne mamata ki hono ngaahi foha, mo e
 ngaahi foha 'o hono ngaahi foha, 'io, ko e to'utangata
 'e fā. ¹⁷ Pea na'e pekia 'a Siope, kuo motu'a mo fonu 'i
 he ngaahi 'aho.

Saame

'OE NGAHI

TOHI 1

(Saame 1-41)

SAAME 'ULUAKI

1 *Ko e monū'ia 'oe mā'oni'oni, 4 Mo e mala'ia 'oe angakovi.*

- 1 'OKU monū'ia 'ae tangata 'oku 'ikai 'eve'eva 'i he fakakaukau 'ae angakovi,
pe tu'u 'i he hala 'oe kau angahala,
pe nofo 'i he nofo'a 'oe manuki.
- 2 Ka ko 'ene fiefia 'oku 'i he fono 'a Sihova;
pea ko 'ene fono 'oku ne fakalaululoto ai 'i he 'aho mo e pō.
- 3 Pea 'e tatau ia mo e 'akau kuo tō ki he ve'e vaitafe,
'aia 'oku 'omi hono fua 'i hono fa'ahita'u;
pea ko hono lau foki 'e 'ikai mae;
pea ko ia kotoa pē 'oku ne fai 'e monū'ia.
- 4 'Oku 'ikai pehē 'ae angakovi:
ka 'oku tatau ia mo e kafukafu 'aia 'oku vilingia, 'i he matangi.
- 5 Ko ia 'e 'ikai tu'u 'ae angakovi 'i he fakamaau,
pe ko e angahala 'i he fakataha 'oe mā'oni'oni.
- 6 He 'oku 'ilo 'e Sihova 'ae hala 'oe mā'oni'oni:
ka ko e hala 'oe angakovi 'e 'auha ia.

SAAME UA

1 *Ko e pule'anga 'o Kalaisi. 10 Ko e enginaki ki he ngaahi tu'i ke nau ma'u ia.*

- 2 KO E HĀ 'oku matalili ai 'ae hiteni?
Pea fakalaululoto 'ae kakai ki he me'a noa pē?
- 2 'Oku tu'u hake fakataha 'ae ngaahi tu'i 'o māmani,
pea fakakaukau fakataha
'ae kau pule kia Sihova mo ia kuo ne pani, 'o pehē,
- 3 "Ke tau motuhi 'ena ngaahi ha'i
pea li'aki 'ena ngaahi afo 'iate kitautolu."
- 4 Ko ia 'oku nofo 'i he ngaahi langi 'e kata ia:
'e manuki 'a Sihova kiate kinautolu.
- 5 Pea te ne toki folofola kiate kinautolu 'i hono houhau,
pea fakamamahi'i 'akinautolu 'i hono tuputāmaki lahi.
- 6 Ka kuo u fakanofa 'eku tu'i ki Saione,
ko e mo'unga 'o 'eku mā'oni'oni.
- 7 "Te u fakahā 'ae tu'utu'uni:"
na'e pehē 'e Sihova kiate au,

- "Ko hoku 'Alo koe kuo u fakatupu koe 'i he 'aho ni.
- 8 Ke ke lea kiate au, pea te u foaki 'ae ngaahi hiteni ko ho tofi'a,
mo e ngaahi ngata'anga kotoa pē 'o māmani mo'ou.
- 9 Te ke maumau'i 'akinautolu 'aki 'ae va'a ukamea;
pea te ke laiki ke lailai 'akinautolu 'o hangē ko e ipu 'umea.
- 10 Pea ko eni, ke poto 'akimoutolu 'ae ngaahi tu'i:
pea ma'u 'ae akonaki 'akimoutolu 'ae kau fakamaau 'o māmani.
- 11 Tauhi 'a Sihova 'i he manavahē,
pea fiefia 'i he tetetete.
- 12 'Uma ki he 'Alo, telia na'a houhau ia, pea te mou 'auha mei he hala,
'oka tupu si'i pe hono houhau.
'Oku monū'ia 'akinautolu kotoa pē 'oku falala kiate ia.

SAAME TOLU

1-8 *Ko e hūfanga malu 'a Sihova.*

Ko e Saame 'a Tevita, 'i he'ene hola meia 'Apisalomi ko hono foha.

- 3 'E SIHOVA, kuo tupu 'o tokolahi 'akinautolu 'oku fakamamahi'i au!
'Oku tokolahi 'akinautolu 'aia 'oku tu'u hake 'o angatu'u kiate au.
- 2 'Oku tokolahi 'akinautolu 'aia 'oku pehē ki hoku laumālie,
"Oku 'ikai ha tokoni kiate ia 'i he 'Otua." *Sila.*
- 3 Ka ko koe, 'E Sihova, ko e fakaū kiate au;
ko hoku nāunau, mo e hiki hake 'a hoku 'ulu.
- 4 Na'aku tangi kia Sihova 'aki hoku le'o,
pea na'a ne ongo'i au mei hono mo'unga mā'oni'oni.
- Sila.*
- 5 Ne u tokoto hifo 'o mohe; pea u 'ā hake;
he ko Sihova na'a ne tokoni'i au.
- 6 'E 'ikai te u manavahē 'i he ngaahi toko mano 'oe kakai,
'aia 'oku angatu'u 'o kāpui au.
- 7 Tu'u hake, 'E Sihova;
fakamo'ui au, 'E hoku 'Otua:
he kuo ke taa'i hoku ngaahi fili kotoa pē 'i honau hui kou'ahe
kuo ke fesii 'ae kau nifo 'oe angakovi.
- 8 'Oku 'ia Sihova 'ae fakamo'ui:
ko ho'o tāpuaki 'oku 'i ho'o kakai. *Sila.*

SAAME FĀ

1 *Ko e lotu 'a Tevita ke tokanga 'ae 'Eiki kiate ia. 2 'Oku ne valoki mo enginaki ki hono ngaahi fili. 6 'Oku 'i he 'Otua 'ae monū'ia 'oe tangata.*

Ki he Takimu'a 'i he Nekina, ko e Saame 'a Tevita.

4 'O KAU ka kole, fanongo mai kiate au, 'E 'Otua 'o 'eku mā'oni'oni:
na'a ke halahala'i au mei he mamahi;
ke ke 'alo'ofa mai kiate au, pea fanongo ki he'eku lotu.

2 'Ae ngaahi foha 'oe tangata, 'e ngata 'afē ho'omou liliu hoku nāunau ko e me'a fakamā?

'e ngata 'afē ho'omou 'ofa ki he me'a va'inga pe, 'o kumi ki he loi? *Sila.*

3 Ka mou 'ilo kuo vahe'i 'e Sihova ma'ana 'aia 'oku an-galelei:

'e fanongo 'e Sihova 'o kau ka kole kiate ia.

4 Mou manavahē, pea 'oua na'a fai angahala:
fakakaukau mo homou loto 'i homou mohenga, pea mou fakalongo pe. *Sila.*

5 Feilaulau 'aki 'ae ngaahi feilaulau mā'oni'oni,
pea mou falala kia Sihova.

6 'Oku pehē 'e he tokolahi, "Ko hai te ne fakahā ha lelei kiate kitautolu?"

'E Sihova, ke ke hiki hake kiate kimautolu 'ae maama 'o ho fofonga.

7 Kuo ke 'ai ki hoku loto 'ae fiefia lahi hake 'i he fiefia 'i he kuonga na'e tupu 'o lahi ai 'enau uite mo e uaine.

8 Te u tokoto hifo 'i he fiemālie, 'o mohe: he ko koe pē,
'E Sihova, 'oku ke pule ke u nofo lelei.

SAAME NIMA

1 'Oku lotu 'a Tevita, pea fakahā 'ene fakalaulauloto 'i he lotu. 4 'Oku 'ikai fiemālie 'ae 'Otua ki he kau angahala. 7 'Oku fakahā 'e Tevita 'ene tui, pea lotu ki he 'Otua ke ne tataki ia, 10 Pea faka'auha hono ngaahi fili, 11 Mo fakamo'ui 'ae mā'oni'oni.

Ki he Takimu'a 'i he Nekiloti, ko e Saame 'a Tevita.

5 KE ke fofonga mai ki he'eku ngaahi lea,
'E Sihova,
tokanga ki he'eku fakalaulauloto.

2 Ke ke fanongo ki he le'o 'o 'eku tangi, 'E hoku tu'i,
mo hoku 'Otua:

he te u lotu pe kiate koe.

3 Ko hoku le'o te ke ongo'i 'E Sihova, 'i he pongipongi;
'i he pongipongi te u 'ohake 'eku lotu kiate koe, pea u hanga hake.

4 He 'oku 'ikai ko e 'Otua koe 'oku fiemālie 'i he anga-hala:

pea 'e 'ikai nonofo mo koe 'ae kovi.

5 'E 'ikai tu'u 'i ho 'ao 'ae kau vale:

'oku ke fehī'a ki he kakai fai kovi kotoa pē.

6 Te ke faka'auha 'akinautolu 'oku lea loi:
'e fakalilī'a 'a Sihova ki he tangata pani toto mo kākā.

7 Ka ko au, te u hū ki ho fale 'i he lahi 'o ho'o 'alo'ofa:

pea 'i he manavahē kiate koe te u hū 'i he faletapu 'o ho'o mā'oni'oni.

8 Tataki au, 'E Sihova, 'i ho'o mā'oni'oni koe'uhi ko hoku ngaahi fili;

fakatotonu ho hala 'i hoku mata.

9 He 'oku 'ikai ha mo'oni 'i honau ngutu;

'oku mātu'aki kovi honau loto;

ko honau kia ko e fonualoto kuo matangaki;

'oku nau lapu 'aki honau 'elelo.

10 Ke ke faka'auha 'akinautolu, 'E 'Otua;

tuku ke nau hinga 'i he'enau ngaahi fakakaukau 'a-nautolu;

ke ke lī kitu'a 'akinautolu 'i he lahi 'o 'enau talangata'a;
he kuo nau angatu'u kiate koe.

11 Kae tuku ke fiefia 'akinautolu kotoa pē 'aia 'oku

falala kiate koe:

ke nau kalanga ma'uaipē 'i he fiefia, ko e me'a 'i ho'o malu'i 'akinautolu:

tuku ke fiefia 'iate koe 'akinautolu 'oku 'ofa ki ho huafa.

12 He ko koe, 'E Sihova, te ke tāpuaki 'ae mā'oni'oni;
te ke kāpui 'aki ia 'ae 'ofa 'o hangē ko e fakaū.

SAAME ONO

1 *Ko e tangi 'a Tevita 'i hono mahaki. 8 'I he'ene tui 'oku ne fiefia ki hono ngaahi fili.*

Ki he Takimu'a 'i he Nekina 'i he Semini, ko e Saame 'a Tevita.

6 'E SIHOVA, 'oua na'a ke valoki'i au 'i ho houhau,
pe tautea au 'i ho houhau vela.

2 'Alo'ofa mai kiate au, 'E Sihova; he 'oku ou vaivai:

'E Sihova, fakamo'ui au he kuo mamahi hoku ngaahi hui.

3 'Oku mamahi lahi foki mo hoku laumālie:

ka ko koe, 'E Sihova, 'e fēfē hono fuoloa?

4 Tafoki mai, 'E Sihova, fakahaofi hoku laumālie:

'oiauē, fakamo'ui au koe'uhi ko ho'o 'alo'ofa.

5 He 'oku 'ikai ha fakamanatu kiate koe 'i he mate:

ko hai te ne fakafeta'i kiate koe 'i he fa'itoka?

6 Kuo u vaivai 'i he'eku fa'a to'e;

'oku ou fakatētē hoku mohenga 'i he pō kotoa;

'oku ou fakaviviku 'a hoku mohenga 'aki hoku lo'ima-ta.

7 Kuo tutue hoku mata ko e me'a 'i he mamahi;

'oku faka'a'au ke motu'a ia koe'uhi ko hoku ngaahi fili.

8 'Alu 'iate au, 'akimoutolu kotoa pē 'oku fai kovi;

he kuo ongo'i 'e Sihova 'ae le'o 'o 'eku tangi.

9 Kuo fanongo 'a Sihova ki he'eku hū tāuma'u;

pea 'e ma'u 'e Sihova 'a 'eku lotu.

10 Tuku ke mā mo mamahi lahi 'a hoku ngaahi fili ko-toa pē:

tuku ke nau foki pea mā fakafokifā pe.

SAAME FITU

1 *'Oku lotu 'a Tevita koe'uhi ko e meheka 'o hono ngaahi fili, 'o fakahā 'ene mā'oni'oni. 10 'Oku ne*

mamata 'i he'ene tui ki hono hūfanga mo e fakā'auha 'o hono ngaahi fili.

Ko e Sikaiona 'a Tevita, 'aia na'a ne hiva 'aki kia Sihova, ko e me'a 'i he ngaahi lea 'a Kusi mei he fa'ahinga 'o Penisimani.

- 7** 'E SIHOVA ko hoku 'Otua, 'oku ou falala pe kiate koe:
ke ke fakamo'ui au meiate kinautolu kotoa pē 'oku fakatanga'i au, mo ke fakahaofi au.
² Telia na'a ne haehae hoku laumālie 'o hangē ko e laione,
'o haehae ia ke fakaikiiki, 'oka 'ikai ha fakahaofi.
³ 'E Sihova ko hoku 'Otua, kapau na'aku fai eni;
kapau 'oku ai ha angahala 'i hoku nima;
⁴ Kapau ne u totongi kovi kiate ia na'e nofo 'i he meli-no mo au;
'io, na'aku fakamo'ui ia 'aia kuo hoko ko hoku fili ta'e-hano'uhinga:
⁵ Tuku ke tuli hoku laumālie 'e he fili, pea ma'u ia;
'io, tuku ke ne molomoloki hifo 'eku mo'ui 'i he kelekele,
pea fakatokoto hoku ongoongolelei 'i he efu. *Sila.*
⁶ Tu'u hake, 'E Sihova, 'i ho houhau,
ke ke hiki hake koe, ko e me'a 'i he lili 'o hoku ngaahi fili:
pea ke 'ā hake koe'uhi ko au ki he fakamaau 'aia na'a ke fekau.
⁷ Pehē 'e kāpui koe 'e he fakataha 'oe kakai:
ko ia ko e me'a 'iate kinautolu ke ke hā'ele hake ki 'olunga.
⁸ 'E fakamaau 'e Sihova 'ae kakai:
ke ke fakamaau au, 'E Sihova, 'o fakatatau ki he'eku mā'oni'oni,
pea hangē ko 'eku angatonu 'oku 'iate au.
⁹ Tuku ke ngata 'ae kovi 'oe angakovi,
ka ke fakatu'uma'u 'ae angatonu:
he 'oku 'ahi'ahi'i 'e he 'Otua mā'oni'oni 'ae ngaahi loto mo e ngaahi kongā loto.
¹⁰ 'Oku 'i he 'Otua 'a hoku fakaū,
'aia 'oku ne fakamo'ui 'ae kakai angatonu 'i loto.
¹¹ 'Oku fakamaau 'e he 'Otua 'ae mā'oni'oni,
pea 'oku houhau 'ae 'Otua ki he angakovi 'i he 'aho kotoa pē.
¹² Kapau 'e 'ikai te ne tafoki, te ne fakamata 'a 'ene heletā;
kuo ne teteke 'ene kaufana, 'o teuteu ia.
¹³ Kuo ne teuteu foki kiate ia 'ae ngaahi me'a fakapō;
'oku ne tu'utu'uni 'ene ngaahi ngahau ki he kau fakatanga.
¹⁴ Vakai, 'oku langā ia 'i he angakovi,
pea kuo ne tu'itu'ia 'ae angapau'u,
pea fanau'i 'e ia 'ae kākā.
¹⁵ Na'a ne ngaahi 'ae luo, 'o keli ia,
pea kuo tō ia ki he luo na'a ne ngaahi.
¹⁶ 'E foki ki hono 'ulu 'o'ona 'a 'ene angapau'u,
pea 'e tō hifo ki hono tumu'aki 'o'ona 'a 'ene ngāue fakamālohi.

¹⁷ Teu fakafeta'i kia Sihova 'o fakatatau ki he'ene mā'oni'oni:

pea te u hiva 'aki 'ae fakafeta'i ki he huafa 'o Sihova 'oku mā'olunga taha pe.

SAAME VALU

1-9 'Oku ongoongolelei ai 'ae 'Otua 'i he'ene ngaahi ngāue, pea 'i he'ene 'ofa ki he tangata.

Ki he Takimu'a 'i he Kitita, ko e Saame 'a Tevita.

- 8** 'E SIHOVA ko homau 'Eiki, 'oku lelei lahi ho huafa 'i māmani kotoa pē!
Kuo ke fokotu'u ho nāunau 'i 'olunga 'i he ngaahi langi.
² Kuo ke tu'utu'uni mei he ngutu 'oe kau valevale mo e kei huhu 'ae mālohi,
ko e me'a 'i ho ngaahi fili, koe'uhi ke ke pule ke fakalongo pē 'ae fili mo e fakafāsifasi.
³ 'O kau ka fakakaukau ki ho ngaahi langi, ko e ngāue 'o ho louhi'i nima,
ko e māhina mo e ngaahi fetu'u, 'aia na'a ke fokotu'u;
⁴ Ko e hā 'ae tangata 'oku ke tokanga ai kiate ia?
Pe ko e foha 'ae tangata, 'oku ke 'a'ahi ai kiate ia?
⁵ He kuo ke ngaohi ia ke mā'ulalo si'i 'i he ngaahi 'ān-gelo,
pea kuo ke tatā'aki ia 'ae nāunau mo e ongoongolelei.
⁶ Na'a ke fakanofa ia ke ne pule ki he ngaahi ngāue 'a ho nima;
kuo ke tuku 'ae me'a kotoa pē ki hono lalo va'e:
⁷ 'Ae fanga sipi kotoa pē mo e fanga pulu,
'io, mo e ngaahi manu 'oe fonua;
⁸ Ko e manupuna 'oe 'atā, mo e ika 'oe tahi,
mo e me'a kotoa pē 'oku 'alu 'i he ngaahi 'alu'anga 'i he tahi.
⁹ 'E Sihova ko homau 'Eiki,
'oku lelei lahi ho huafa 'i māmani kotoa pē!

SAAME HIVA

1 'Oku fakafeta'i 'a Tevita ki he 'Otua 'i he'ene fai 'ae fakamaau. 11 'Oku ne ue'i 'ae kakai ke fakafeta'i kiate ia. 18 'Oku ne kole 'ae tāpuaki koe'uhi ke ne fakafeta'i ai kiate ia.

Ki he Takimu'a 'i he Muti-Lapeni, ko e Saame 'a Tevita.

- 9** TE U fakafeta'i kiate koe, 'E Sihova, 'aki hoku loto kotoa;
te u fakahā atu ho'o ngāue fakafo kotoa pē.
² Te u fiefia mo nekeneka 'iate koe:
te u hiva fakamālō ki ho huafa, 'a koe 'oku ke mā'olunga lahi taha pe.
³ Pea ka foki kimui hoku ngaahi fili,
te nau hinga 'o 'auha 'i ho fofonga.
⁴ He na'a ke langomia 'eku totonu mo 'eku ngāue;
na'a ke nofo 'i he nofo'a, 'o fakamaau 'i he mā'oni'oni.
⁵ Kuo ke valoki 'ae hiteni,
kuo ke fakā'auha 'ae angakovi,

kuo ke tāmāte'i honau hingoa ke ta'engata pea ta'engata.

⁶ Kuo hoko ke ngata 'aupito 'ae ngaahi faka'auha 'oe fili:

pea ko honau ngaahi kolo kuo ke faka'auha; kuo 'auha mo kinautolu honau fakamanatu.

⁷ Ka 'e mo'ui ma'uaipē 'a Sihova:

kuo ne teu'i hono 'afio'anga ki he fakamaau.

⁸ Pea te ne fakamaau 'a māmani 'i he mā'oni'oni, 'e 'atu 'e ia 'ae fakamaau ki he kakai 'i he angatonu.

⁹ Pea ko e hūfanga foki 'a Sihova ki he mamahi, ko e kalofanga 'i he ngaahi 'aho fakamamahi.

¹⁰ Pea ko kinautolu 'oku 'ilo ki ho huafa te nau falala kiate koe:

he ko koe, 'E Sihova, na'e 'ikai te ke si'aki 'akinautolu 'oku kumi kiate koe.

¹¹ Hiva fakafeta'i kia Sihova, 'aia 'oku 'afio 'i Saione: fakahā 'i he 'ao 'oe kakai 'ene ngaahi ngāue.

¹² 'Oka ne ka 'eke ki he toto, 'oku ne manatu'i 'akinautolu:

'oku 'ikai te ne fakangalongalo'i 'ae tangi 'ae angavaivai.

¹³ Ke ke 'alo'ofa kiate au, 'E Sihova;

'o tokanga ki he'eku mamahi meiate kinautolu 'oku fehi'a kiate au,

'a koe 'oku ke hiki au ki 'olunga mei he ngaahi matapā 'oe mate:

¹⁴ Koe'uhi ke u fakahā ho ongoongolelei kotoa pē. 'i he ngaahi matapā 'oe ta'ahine 'o Saione: te u fiefia 'i ho'o fakamo'ui.

¹⁵ Kuo ngalo hifo 'ae hiteni 'i he luo na'a nau ngaohi: 'i he tauhele na'a nau fakalilo kuo mo'ua ai honau va'e.

¹⁶ 'Oku 'ilo'i 'a Sihova 'i he fakamaau 'oku ne fai: kuo hele'i 'ae angakovi 'i he ngāue 'a hono nima 'o'ona. *Hikaione. Sila.*

¹⁷ 'E teke'i 'ae angahala ki loto heli, mo e ngaahi pule'anga kotoa pē 'oku fakangalongalo'i 'ae 'Otua.

¹⁸ Koe'uhi 'e 'ikai ngalo ma'uaipē 'ae masiva: 'e 'ikai 'auha ke ta'engata 'ae 'amanaki 'ae masiva.

¹⁹ Tu'u hake, 'E Sihova; 'oua na'a tuku ke mālohi 'ae tangata:

tuku ke fakamaau 'ae hiteni 'i ho 'ao.

²⁰ Fakamanavahē'i 'akinautolu, 'E Sihova: koe'uhi ke 'ilo 'e he ngaahi pule'anga ko e tangata pē 'akinautolu. *Sila.*

SAAME HONGOFULU

1 'Oku lāunga 'a Tevita ki he 'Otua 'i he angamālohi 'oe angahala. 12 'Oku ne kole 'ae tokoni. 16 'Oku ne fakahā 'ene tui.

10 KO E HĀ 'oku ke fakamama'o ai, 'E Sihova? Ko e hā 'oku ke fakafufū ai koe 'i he ngaahi 'a-ho 'oe mamahi?

² 'I he fiela'i 'ae angakovi 'oku ne fakatanga'i 'ae masiva:

tuku ke mo'ua 'akinautolu 'i he ngaahi filio'i 'aia kuo nau fakakaukau ki ai.

³ He 'oku polepole 'ae angahala 'i he holi 'a hono loto, 'o ne fakamālō ki he manumanu 'aia 'oku fehi'a ki ai 'a Sihova.

⁴ Ko e angahala, 'i he fiela'i 'a hono mata, 'e 'ikai te ne kumi *ki he 'Otua* :

'oku 'ikai kau ki he 'Otua 'ene ngaahi mahalo kotoa pē.

⁵ 'Oku fakamamahi ma'uaipē hono ngaahi 'alu'anga; 'oku mā'olunga lahi hake ho'o ngaahi fakamaau 'o 'ulia 'iate ia:

pea 'oku ne ifi atu ki hono ngaahi fili kotoa pē.

⁶ Kuo pehē 'e ia 'i hono loto, "'E 'ikai te u ngaue: koe'uhi 'e 'ikai te u 'i he mamahi mei he to'utangata ki he to'utangata."

⁷ 'Oku fonu hono ngutu 'i he kape, mo e kākā, mo e loi:

'oku 'i hono lalo 'elelo 'ae pau'u, mo e kovi.

⁸ 'Oku nofo ia 'i he ngaahi toitoi'anga 'oe ngaahi potu kakai:

'oku fakapoongi 'e ia 'ae mā'oni'oni 'i he ngaahi potu fakalilolilo:

'oku siosio pau hono mata 'i he fufū ki he masiva.

⁹ 'Oku tokoto tatali pe ia 'i he potu lilo, 'o hangē ko e laione 'i hono 'ana:

'oku tali tokoto ia ke ne pō 'ae masiva:

'oku ne pō 'ae masiva, 'i he'ene fakatauvele'i ia ki he'ene hele.

¹⁰ 'Oku ne tulolo 'o fakavaivai ia,

koe'uhi ke hinga ai

'ae masiva 'i he'ene mālohi.

¹¹ Na'e pehē 'e ia 'i hono loto, "Kuo ngalo 'i he 'Otua: 'oku fufū 'e ia hono fofonga

'e 'ikai 'aupito te ne mamata ki ai."

¹² Tu'u hake, 'E Sihova;

'E 'Otua, hiki hake ho nima:

'oua na'a fakangalongalo'i 'ae angavaivai.

¹³ Ko e hā 'oku manuki ai 'e he angakovi ki he 'Otua? Na'e pehē 'e ia 'i hono loto, "'E 'ikai te ke 'eke ki ai."

¹⁴ Kuo ke 'afio'i ia; he 'oku ke 'afio'i 'ae pau'u mo e fakafāsifasi,

ke totongi ia 'aki ho nima:

'oku tuku ia kiate koe 'e he masiva;

ko koe ko e tokoni 'oe tamai mate.

¹⁵ Fesi'i 'e koe 'ae nima 'oe tangata angahala mo angakovi:

kumi 'ene ngaahi kovi kotoa pē ke 'oua ke 'osi.

¹⁶ Ko e Tu'i 'a Sihova, 'o ta'engata pea ta'engata: kuo 'auha 'ae hiteni mei hono fonua.

¹⁷ 'E Sihova, kuo ke ongo'i 'ae holi 'ae angavaivai: pea te ke teu'i honau loto,

te ke 'ange ho fofonga ke 'afio'i:

¹⁸ Ke fakamaau 'ae ngaahi tamai mate mo e kakai kuo ta'omia,

koe'uhi ke 'oua na'a toe fakailifia'i 'e he tangata 'oe fonua.

SAAME TAHA TAHA

1 'Oku fakafiemālie'i 'a Tevita 'e ia 'i he 'Otua
koe'uhi ko hono ngaahi fili, 4 Ko e pule mo e anga-
tonu 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

- 11** 'OKU ou falala kia Sihova:
pea 'oku fēfē ho'omou pehē ki hoku laumālie,
"Puna 'o hangē ko e manu ki ho mo'unga?
2 He 'oku teke 'e he angahala 'enau kaufana,
'oku nau 'ai 'enau ngaahi ngahau ki he uka,
koe'uhi ke nau fana fakafufū pē ki he angatonu 'i lo-
to.
3 Kapau 'e 'auha 'ae ngaahi tu'unga,
ko e hā 'e fa'a fai 'e he kakai mā'oni'oni?"
4 'Oku 'i hono fale mā'oni'oni 'a Sihova,
ko e 'afio'anga 'a Sihova 'oku 'i he langi:
'oku 'afio'i 'e hono fofonga,
'oku 'ahi'ahi'i 'e hono lau'ifofonga,
'ae ngaahi fānau 'ae tangata.
5 'Oku 'ahi'ahi 'e Sihova 'ae mā'oni'oni:
ka ko e angakovi mo ia 'oku manako ki he fakamālo-
hi 'oku fehī'a hono laumālie ki ai.
6 Te ne faka'auha ki he ngaahi angahala 'ae ngaahi
tauhele,
ko e afi, mo e sulifa, mo e afā fakailifia 'aupito: ko e
'inasi ia 'o 'enau ipu.
7 He 'oku 'ofa 'a Sihova ko e mā'oni'oni ki he
mā'oni'oni;
'oku 'afio 'e hono fofonga ki he angatonu.

SAAME TAHA UA

1 'Oku kole 'a Tevita 'ae tokoni mei he 'Otua 'i
he'ene masiva 'i he fiemālie mei he tangata 3 'Oku
ne fakafiemālie'i ia 'i he'ene manatu ki he tautea 'i
he 'Otua ki he angahala, pea 'i he'ene tui ki he
ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a 'i he Semini, ko e Saame 'a Tevita.

- 12** 'E SIHOVA, ke ke fakamo'ui; he kuo ngata 'ae tan-
gata anga faka'otua;
he 'oku faka'a'au 'o tokosi'i 'ae angatonu 'i he ngaahi
fānau 'ae tangata.
2 'Oku nau taki taha lea loi ki hono kaungā'api:
'oku nau lea 'i he loungutu lapu mo e kākā.
3 'E faka'auha 'e Sihova 'ae ngaahi loungutu lapu ko-
toa pē,
pea mo e 'elelo 'oku lea 'aki 'ae ngaahi me'a
fakafielahi:
4 'Akinautolu na'e pehē, "Te tau ikuna 'aki hotau 'elelo;
'oku 'otautolu pe hotau loungutu:
ko hai 'ae 'eiki kiate kitautolu?
5 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko e me'a 'i he fakamālohī'i 'oe
masiva, mo e ngaahi mafulu 'oe vaivai,
te u tu'u hake;
te u fokotu'u mo'ui ia meiate ia 'aia 'oku manuki kiate
ia."
6 Ko e ngaahi folofola 'a Sihova ko e folofola ma'a ia:

'o hangē ko e siliva kuo 'ahi'ahi 'i he kulo 'umea, kuo
tu'o fitu hono fakama'a.

7 'E Sihova, te ke tauhi 'akinautolu,
te ke fakamo'ui 'akinautolu mei he to'utangata ni 'o
ta'engata.

8 'Oku 'eve'eva 'ae angakovi 'i he potu kotoa pē,
'oka hakeaki'i 'ae kau tangata 'oku mātu'aki kovi.

SAAME TAHA TOLU

1 'Oku lāunga 'a Tevita 'i he fakatuai 'oe tokoni. 3
'Oku ne lotu ke ma'u 'ae 'ofa. 5 'Oku ne vikiviki 'i he
'alo'ofa 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

- 13** 'E SIHOVA, 'e fēfē hono fuoloa?
Mo ho'o kei fakangalongalo'i au? Ke ta'engata?
'E fēfē hono fuoloa 'o ho'o fufū ho fofonga 'iate au?
2 'E fēfē hono fuoloa mo 'eku lauloto mo hoku
laumālie,
'o loto mamahi pē 'i he 'aho kotoa pē?
'E fēfē hono fuoloa mo e fiela'i kiate au 'a hoku fili?
3 'E Sihova ko hoku 'Otua, ke ke tokanga mai pea on-
go'i au:
fakamaama hoku mata, telia na'aku mohe 'i he mo-
he 'oe mate;
4 Telia na'a pehē 'e hoku fili, "Kuo u ikuna ia;"
pea fiefia 'akinautolu 'oku fakamamahi'i au 'o kau ka
ngaue.
5 Ka kuo u falala ki ho'o 'alo'ofa;
'o fiefia hoku loto 'i ho'o fakamo'ui.
6 Te u hiva kia Sihova,
ko e me'a 'i he'ene fai lelei lahi 'aupito kiate au.

SAAME TAHA FĀ

1 'Oku fakamatala atu 'e Tevita hono kovi 'oe tan-
gata fakakakano. 4 'Oku ne faka'ilo 'ae kovi ki he
angahala 'aki 'ae maama 'i honau loto. 7 'Oku ne
vikiviki 'i he fakamo'ui 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

- 14** KUO pehē 'e he vale 'i hono loto, "'Oku 'ikai ha
'Otua."
Kuo kovi 'akinautolu,
kuo nau fai 'ae ngaahi ngāue fakalielia,
'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fai lelei.
2 Na'e 'afio hifo 'e Sihova mei he langi ki he fānau 'ae
tangata,
ke 'afio pē 'oku ai ha nī'hi 'oku 'ilo,
mo kumi ki he 'Otua.
3 Kuo 'alu hē kotoa pē,
kuo nau hoko 'o fakalielia kotoa pē:
'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fai lelei,
'oku 'ikai 'aupito ha taha.
4 "'Oku 'ikai ha 'ilo 'iate kinautolu kotoa pē 'oku fai
kovi?
'Akinautolu 'oku kai 'o 'osi hoku kakai 'o hangē ko 'e-
nau kai mā,
pea 'oku 'ikai te nau ui kia Sihova."
5 Pea na'a nau manavahē ai 'i he manavahē lahi:

he 'oku 'i he to'utangata 'oe mā'oni'oni 'ae 'Otua.
⁶ Na'a mou manukii 'ae fakakaukau 'oe masiva,
 ka ko hono hūfanga 'a Sihova.
⁷ Ko hai te ne foaki mei Saione 'ae fakamo'ui ki 'Isileli?
 'Oka toe 'omi 'e Sihova hono kakai kuo pōpula,
 'e fiefia ai 'a Sēkope, pea nekeneka 'a 'Isileli.

SAAME TAHA NIMA

*1–5 'Oku fakahā 'e Tevita 'ae tangata totonu 'oe ko-
 lo ko Saione.*

Ko e Saame 'a Tevita.

15 'E SIHOVA, ko hai te ne nofo 'i ho fale fehikitaki?
 Ko hai te ne nofoma'u 'i ho mo'unga
 mā'oni'oni?
² Ko ia ia 'oku 'eve'eva 'i he angatonu, pea ngāue 'i he
 mā'oni'oni,
 mo lea 'aki 'ae mo'oni 'i hono loto.
³ Ko ia 'oku 'ikai lau'ikovi 'aki hono 'elelo,
 pe fai kovi ki hono kaungā'api,
 pe to'o hake 'ae lea kovi ki hono kaungā'api.
⁴ Aia 'oku kovi ki hono mata 'ae tangata fai kovi;
 ka 'oku ne faka'apa'apa kiate kinautolu 'oku man-
 avahē kia Sihova.
 'Oku ne fuakava, pea kovi ai ia, ka 'e 'ikai liliu ai.
⁵ Ko ia 'oku 'ikai 'ange 'ene ngaahi pa'anga koe'uhi ko
 e totongi,
 pe to'o 'e ia 'ae totongi ke fai kovi ki he mā'oni'oni.
 Ko ia 'oku ne fai 'ae ngaahi me'a ni 'e 'ikai ue'i ia 'o
 ta'engata.

SAAME TAHA ONO

*1 'Oku hola 'a Tevita ki he 'Otua ke ne fakamo'ui ia.
 5 'Oku ne fakahā 'ene 'amanaki ki he toetu'u mo e
 mo'ui ta'engata.*

Ko e Saame mahu'inga 'a Tevita.

16 'E 'OTUA, ke ke fakamo'ui au: he 'oku ou falala ki-
 ate koe.
² 'E hoku laumālie, na'a ke pehē kia Sihova, "Ko hoku
 'Eiki koe:
 'oku 'ikai a'u atu 'eku angalelei kiate koe;"
³ Ka ki he kau mā'oni'oni 'oku 'i māmani,
 pea ki he angalelei, 'oku 'iate kinautolu 'eku fiefia ko-
 toa pē.
⁴ 'E 'āsili ai 'ae mamahi 'okinautolu 'oku kumi 'otua ke-
 he:
 ko 'enau ngaahi feilaulau inu 'oe toto 'e 'ikai te u 'atu,
 pe to'o hake honau ngaahi hingoa ki hoku loungutu.
⁵ Ko hono lelei 'o hoku tofi'a mo 'eku ipu 'a Sihova:
 'oku ke tauhi hoku talotalo.
⁶ Kuo falō kiate au 'ae ngaahi afo 'i he ngaahi potu
 matamatalelei;
 'io, kuo u ma'u 'ae tofi'a lelei.
⁷ Te u fakafeta'i kia Sihova, 'aia kuo ne akonaki'i au:
 ko hoku kofuua foki 'oku na akonaki'i au 'i he ngaahi
 feitu'u pō.
⁸ Kuo u fokotu'u ma'uaipē 'a Sihova 'i hoku 'ao:

ko e me'a 'i he'ene 'i hoku nima to'omata'u, 'e 'ikai ai
 te u ngaue.
⁹ Ko ia 'oku fiefia ai hoku loto, pea nekeneka mo hoku
 'elelo:
 'e mālōlō foki 'a hoku sino 'i he 'amanaki lelei.
¹⁰ Koe'uhi 'e 'ikai te ke tuku hoku laumālie 'i hētesi;
 pea 'e 'ikai te ke tuku ho tokotaha mā'oni'oni ke ne 'i-
 lo 'ae 'au'auha.
¹¹ Te ke fakahā kiate au 'ae hala 'oe mo'ui:
 'oku fonu 'ae fiefia 'i ho 'ao;
 'oku 'i ho nima to'omata'u 'ae ngaahi fiemālie 'o
 ta'engata.

SAAME TAHA FITU

*1 'Oku kole 'a Tevita 'i he'ene angatonu ki he 'Otua
 ke ne malu'i ia mei hono ngaahi fili. 10 'Oku ne
 fakahā 'enau laukau, mo e kākā, mo e man-
 avakavakava. 13 'Oku ne kole koe'uhi ko kinautolu
 'i he 'amanaki lelei.*

Ko e Lotu 'a Tevita.

17 'E SIHOVA, ke ke fanongo ki he me'a totonu,
 tokanga ki he'eku tangi fakafanongo ki he'eku
 lotu, 'aia 'oku 'ikai mei he loungutu kākā.
² Ke ha'u mei ho 'ao 'a hoku fakamaau;
 ke 'afio'i 'e ho fofonga 'aia 'oku totonu.
³ Na'a ke 'ahi'ahi'i hoku loto;
 na'a ke 'a'ahi kiate au 'i he po'uli;
 kuo ke 'ahi'ahi'i au,
 ka 'e 'ikai te ke 'ilo ha me'a;
 kuopau pe hoku loto 'e 'ikai hala hoku ngutu.
⁴ Pea ko e me'a 'i he ngaahi ngāue 'ae tangata,
 'i he folofola 'o ho loungutu kuo u ta'ofi 'aki au mei
 he ngaahi 'alu'anga 'oe faka'auha.
⁵ Ke ke tokoni 'eku 'alu atu 'i ho ngaahi hala,
 ke 'oua na'a hekea hoku va'e.
⁶ 'E 'Otua na'aku ui kiate koe, he te ke ongo'i au:
 ke ke fakatokanga'i ho telinga kiate au,
 pea fanongo ki he'eku lea.
⁷ Fakahā ho'o 'alo'ofa fakamanavahē,
 'a koe 'oku ke fakamo'ui 'aki ho nima to'omata'u 'ak-
 inautolu 'oku falala kiate koe meiate kinautolu 'oku
 tu'u hake kiate kinautolu.
⁸ Ke ke tauhi au 'o hangē ko e tama'imata,
 fakafufū au 'i he malu 'o ho kapakau,
⁹ Mei he kau angakovi 'aia 'oku nau ta'omia au,
 mei hoku ngaahi fili fakapō, 'oku nau kāpui au.
¹⁰ Kuo 'ā'i 'akinautolu 'aki honau fu'u sino:
 'oku nau lea fakafielahi 'aki honau ngutu.
¹¹ Ko eni kuo nau kāpui 'akimautolu 'i homau ngaahi
 'alu'anga:
 kuo nau fakamama'u honau mata 'o sio hifo ki he
 kelekele;
¹² 'O hangē ko e laione 'oku holi ki he kai,
 pea hangē ko e laione mui 'oku toitoi 'i he ngaahi
 potu lilo.
¹³ Tu'u hake, 'E Sihova, 'o ta'ofi ia,
 li ia ki lalo:

fakahaofi hoku laumālie mei he tangata angakovi,
‘aia ko ho’o heletā:

¹⁴ ‘E Sihova, mei he kau tangata ‘oku ‘i ho nima,
mei he kau tangata ‘o māmani, ‘oku nau ma’u honau
‘inasi ‘i he mo’ui ni,
‘akinautolu ‘oku ke fakapito honau kete ‘aki ho’o
koloa fufū:

‘oku nau fonu ‘i he ngaahi fānau,
pea ‘oku nau tuku hono toe ‘o ‘enau koloa ki he’enua
kau valevale.

¹⁵ Ka ko au, te u mamata ki ho fofonga ‘i he
mā’oni’oni:

te u fiemālie au, ‘o kau ka ‘ā hake, ‘i ho tatau.

SAAME TAHA VALU

*1–50 ‘Oku fakafeta’i ‘e Tevita ki he ‘Otua koe’uhi ko
‘ene ngaahi tāpuaki lahi mo fakafo.*

*Ki he Takimu’a ko e Saame ‘a Tevita, ko e tamaio’eiki ‘a
Sihova, ‘aia na’e lea ‘aki kia Sihova ‘ae ngaahi lea ‘oe hi-
va ni, ‘i he ‘aho ko ia na’e fakamo’ui ia ‘e Sihova mei he
nima ‘o hono ngaahi fili kotoa pē, pea mei he nima ‘o
Saula: ‘o pehē,*

18 TE U ‘ofa kiate koe, ‘E Sihova, ko ‘eku mālohi.
² Ko hoku makatu’u ‘a Sihova, mo ‘eku kolo, mo
hoku fakamo’ui;

ko hoku ‘Otua, ko hoku mālohi, ‘aia te u falala ki ai;
ko hoku fakaū, mo e mālohi ‘o ‘eku mo’ui, mo hoku
hūfanga mā’olunga.

³ Te u ui kia Sihova, ‘aia ‘oku ngali mo ia ‘ae fakafeta’i:
ko ia te u mo’ui ai mei hoku ngaahi fili.

⁴ Na’e kāpui au ‘e he ngaahi mamahi ‘oe mate.
pea na’e fakamanavahē’i au ‘e he lōmaki mai ‘oe kau
tangata angakovi.

⁵ Na’e kāpui au ‘e he ngaahi mamahi ‘o hētesi:
na’e talia au ‘e he ngaahi tauhele ‘oe mate.

⁶ ‘I he’eku mamahi na’aku ui kia Sihova,
mo tangi ki hoku ‘Otua:
pea ne ongo’i hoku le’o mei hono faletapu,
pea na’e a’u atu ‘eku tangi ki hono ‘ao, ‘io, ki hono fo-
fonga.

⁷ Na’e ngalulu ai ‘a māmani ‘o tetetete;
na’e ngaue mo lulululu foki ‘ae tu’unga ‘oe ngaahi
mo’unga,
koe’uhi ko ‘ene houhau.

⁸ Na’e ‘alu hake ‘ae kohu ‘i hono houhau,
pea na’e keina ‘e he afi mei hono ngutu:
na’e tutu’aki ia ‘ae fefie.

⁹ Na’a ne ofe’i hifo foki ‘ae ngaahi langi, ‘o hā’ele hifo:
pea na’e ‘i hono lalo va’e ‘ae po’uli.

¹⁰ Na’e heka ia ki he selupi, pea hā’ele ia:
‘io, na’e hā’ele ia ‘i he ngaahi kapakau ‘oe matangi.

¹¹ Na’a ne ngaohi ‘ae po’uli ko hono fakalilolilo:
ko hono ‘afio’anga na’e kāpui ia ‘e he vai fakapo’uli
mo e ngaahi ‘ao matolu ‘oe langi.

¹² ‘I he ulo mei hono ‘ao na’e mole atu ai ‘a ‘ene
ngaahi ‘ao matolu,
‘ae ‘uha maka mo e ngaahi malala’i afi.

¹³ Na’e mana foki ‘e Sihova ‘i he ngaahi langi,

pea fakahā hono le’o ‘e he Fungani Mā’olunga;
ko e ‘uha maka mo e ngaahi malala’i afi.

¹⁴ ‘Io, na’a ne fana atu ‘ene ngaahi ngahau, pea veteki
‘akinautolu;
pea ne fana ‘aki ‘ae ngaahi ‘uhila, ‘o veuveuki ‘akin-
autolu.

¹⁵ Na’e toki hā ai ‘ae ngaahi tafe’anga ‘oe vai,
pea fakahā ai ‘ae ngaahi tu’unga ‘o māmani ‘i ho
houhau, ‘E Sihova,
‘i he matangi ‘oe mānava ‘o ho houhau.

¹⁶ Na’a ne fekau mei ‘olunga,
na’a ne to’o au,
na’a ne to’o hake au mei he ngaahi vai lahi.

¹⁷ Na’a ne fakahaofi au mei hoku fili

¹⁸ Na’a nau fakatanga’i au ‘i he ‘aho ‘o ‘eku tu’utāmaki:
ka ko hoku tokoni ‘a Sihova.

¹⁹ Na’a ne ‘omi au ki he potu ‘ata’atā lahi;
na’a ne fakahaofi au, ko e me’a ‘i he’ene fiemālie ‘iate
au.

²⁰ Na’e totongi ‘e Sihova kiate au ‘o fakatatau ki he’eku
mā’oni’oni;

‘o fakatatau ki he ma’a ‘a hoku nima kuo ne totongi
kiate au.

²¹ He na’aku tauhi ‘ae ngaahi hala ‘o Sihova,
pea na’e ‘ikai te u ‘alu ‘i he angakovi mei hoku ‘Otua.

²² He na’e ‘i hoku ‘ao ‘a ‘ene ngaahi fakamaau kotoa
pē,

pea na’e ‘ikai te u li’aki ‘ene ngaahi fekau ‘iate au.

²³ Pea na’aku angatonu foki ‘i hono ‘ao,
pea ne u ta’ofi au mei he’eku hia.

²⁴ Ko ia kuo totongi ai au ‘e Sihova ‘o fakatatau ki
he’eku mā’oni’oni,

pea fakatatau ki he ma’a ‘a hoku nima ‘i hono ‘ao.

²⁵ ‘I he kakai loto ‘ofa te ke fakahā koe ko e ‘alo’ofa;
ki he tangata angatonu te ke fakahā koe ko e anga-
tonu;

²⁶ Ki he mā’oni’oni te ke fakahā koe ‘ae mā’oni’oni;
pea ki he tangata angatu’u temo fekuki mo ia.

²⁷ He ko koe te ke fakamo’ui ‘ae kakai mamahi:
ka te ke ‘ohifo ki lalo ‘ae mata fiela’i.

²⁸ Pea te ke tutu ‘eku maama:

‘o hulu’aki ‘eku fakapo’uli ‘e Sihova ko hoku ‘Otua.

²⁹ He ko e me’a ‘iate koe na’aku halaua ‘ae tau ‘o hao;
pea ‘i hoku ‘Otua ne u puna kitu’a ‘i he ‘ā maka.

³⁰ Pea ko e ‘Otua,

‘oku haohaoa hono hala:

‘oku ‘ahi’ahi’i ‘ae folofola ‘a Sihova:

ko e fakaū ia kiate kinautolu kotoa pē ‘oku falala ki-
ate ia.

³¹ He ko hai ‘oku ‘Otua ka ko Sihova pē?

Pe ko hai ‘ae makatu’u ka ko hotau ‘Otua pē?

³² Ko e ‘Otua ia ‘oku ne nono’o ‘aki au ‘ae mālohi, ‘o
fakahaohaoa hoku ‘alu’anga.

³³ ‘Oku ne ngaohi hoku va’e ke hangē ko e va’e ‘oe
hainiti,

‘o ne fokotu’u au ki hoku ngaahi potu mā’olunga.

³⁴ ‘Oku ne akonaki’i hoku nima ke tau,

ko ia ‘oku fesi’i ai ‘e hoku nima ‘ae kaufana ukamea.

35 Pea kuo ke foaki foki kiate au 'ae fakaū 'o ho'ofakamo'ui:
 pea kuo pou pou hake au 'e ho nima to'omata'u, pea 'i ho'ofakamo'ui angamalū kuo ke hakeaki'i au.
 36 Kuo ke faka'ata'atā hoku 'alu'anga 'i lalo 'iate au, ko ia na'e 'ikai hekea ai hoku va'e.
 37 Na'aku tuli hoku ngaahi fili 'o ma'u 'akinautolu: pea na'e 'ikai te u toe foki kae'oua ke 'auha 'akinautolu.
 38 Kuo nau makafokafo 'iate au, ko ia na'e 'ikai ai tenau fa'a tu'u hake: kuo nau tō ki hoku lalo va'e.
 39 He na'a ke nono'o 'aki au 'ae mālohi ki he tau: kuo ke fakavaivai ki lalo 'iate au 'akinautolu na'e tu'u hake kiate au.
 40 Pea kuo ke foaki foki kiate au 'ae kia 'o hoku ngaahi fili; koe'uhi ke u faka'auha 'akinautolu 'oku fehi'a kiate au.
 41 Na'a nau tangi, ka na'e 'ikai ha taha ke fakamo'ui: 'io, kia Sihova, ka na'e 'ikai te ne talia 'akinautolu.
 42 Pea ne u toki tali 'akinautolu 'o momosi 'o hangē ko e efu 'oku vilingia 'i he matangi: na'aku lī 'akinautolu kitu'a 'o hangē ko e pelepela 'i he ngaahi hala.
 43 Kuo ke fakamo'ui au mei he ngaahi feke'ike'i 'oe kakai; pea kuo ke ngaohi au ko e 'ulu ki he hiteni: ko e kakai na'e 'ikai te u 'ilo'i te nau tauhi au.
 44 'Oka nau ka fanongo kiate au, te nau talangofua leva kiate au: ko e kau muli te nau fakavaivai 'akinautolu kiate au.
 45 'E faka'a'au 'o 'osi 'ae ngaahi muli, pea te nau manavahē mei honau ngaahi potu lilo.
 46 'Oku mo'ui 'a Sihova; pea fakafeta'i ki hoku makatu'u; pea tuku ke hakeaki'i 'ae 'Otua 'o 'eku mo'ui.
 47 Ko e 'Otua ia 'oku langomia au, 'o ne fakavaivai 'ae kakai kiate au.
 48 'Oku ne fakamo'ui au mei hoku ngaahi fili: 'io, 'oku ke hiki au ke u mā'olunga 'iate kinautolu 'oku angatu'u kiate au: kuo ke fakamo'ui au mei he tangata angamālohi.
 49 Ko ia te u fakafeta'i ai kiate koe, 'E Sihova, 'i he 'ao 'oe hiteni, pea te u hiva'aki 'ae fakafeta'i ki ho huafa.
 50 'Oku ne tuku 'ae fakamo'ui lahi ki he'ene tu'i; 'o ne fakahā 'ae 'alo'ofa kiate ia kuo ne pani 'aki 'ae lolo, kia Tevita, mo hono hako 'o ta'engata.

SAAME TAHA HIVA

1 'Oku fakahā 'e he ngaahi ngāue 'ae 'Otua hono nāunau, 7 Mo 'ene 'ofa 'i he'ene folofola. 12 'Oku lotu 'a Tevita ke ne ma'u 'ae 'ofa.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

19 'OKU fakahā 'e he ngaahi langi 'ae nāunau 'oe 'Otua;

pea 'oku fakahā 'e he 'atā 'ae ngāue 'a hono nima.
 2 'Oku lea 'e he 'aho ki he 'aho, pea fakahā 'e he pō ki he pō 'ae 'ilo.
 3 'Oku 'ikai ha le'o pe ha lea, 'oku ta'eongo'i honau le'o.
 4 Kuo hoku 'enau fua ki he fonua kotoa pē, mo 'enau ngaahi lea ki he ngata'anga 'o māmani. Kuo fokotu'u 'e ia 'i ai 'ae nofo'anga ki he la'ā,
 5 'Aia 'oku hangē ko e tangata ta'ane 'oku ha'u mei hono potu teuteu, pea fiefia 'o hangē ko e tangata mālohi ke fakapuepue.
 6 Ko hono hopo'anga 'oku mei he ngata'anga 'oe langi, mo hono 'alu'anga ki hono ngaahi ngata'anga: pea 'oku 'ikai ha me'a 'e taha 'e lilo 'i hono mafana.
 7 Ko e fono 'a Sihova 'oku haohaoa, 'oku ne liliu 'ae laumālie: ko e faka'ilo 'a Sihova 'oku tu'uma'u, 'oku ne fakapotu'i 'ae vale.
 8 Ko e ngaahi tu'utu'uni 'a Sihova 'oku totonu, 'oku nau fakafiefia'i 'ae loto: ko e fekau 'a Sihova 'oku mā'oni'oni, 'oku ne fakamaama ki he mata.
 9 Ko e manavahē kia Sihova 'oku ma'a, pea tolonga ta'engata: ko e ngaahi fakamaau 'a Sihova 'oku mo'oni mo mā'oni'oni kotoa pē.
 10 'Oku totonu ke lahi hake 'ae holi ki ai 'i he holi ki he koula, 'io, 'i he koula lahi mo lelei: 'oku hu'amelie lahi hake ia 'i he honi mo hono to'i 'ae honi.
 11 Pea kuo valokia ai foki 'a ho tamaio'eiki: pea 'i he tauhi ki ai 'oku lahi hono totongi.
 12 Ko hai te ne fa'a 'ilo 'ene ngaahi hē? Ke ke fakama'a au mei he ngaahi angahala fufu.
 13 Pea ke ta'ofi ho'o tamaio'eiki foki mei he ngaahi angahala 'oku fai 'i he 'ilo; ke 'oua na'a nau pule'i au: ko ia te u angatonu ai, pea te u mā'oni'oni mei he angahala lahi.
 14 'E Sihova, ko hoku mālohi, mo hoku huhu'i, tuku ke lelei 'i ho 'ao, 'ae ngaahi lea 'a hoku ngutu, mo e fakakaukau 'a hoku loto.

SAAME UA NOA

1 'Oku kole 'ae tāpuaki ki he tu'i 'i he'ene ngaahi ngāue. 7 Pea ne falala ki he fakamo'ui 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

20 KE ongo'i koe 'e Sihova 'i he 'aho 'oe mamahi; ke malu'i koe 'e he huafa 'oe 'Otua 'o Sēkope;
 2 'O fekau ho'o tokoni mei he faletapu, mo fakamālohi koe mei Saione;
 3 'O manatu'i ho'o me'a foaki kotoa pē, pea finangalo lelei ki ho'o feilaulau tutu; *Sila*.
 4 Pea foaki kiate koe 'o hangē ko ho loto, 'o fakahoko 'aia 'oku ke fakakaukau ki ai.

⁵ Te mau fiefia 'i ho'o fakamo'ui,
pea 'i he huafa 'o homau 'Otua te mau fokotu'u 'e-
mau ngaahi fuka:
ke tuku kiate koe 'e Sihova 'a ho'o ngaahi kole kotoa
pē.

⁶ Pea ko eni, 'oku ou 'ilo 'oku fakamo'ui 'e Sihova 'a
'ene pani;
te ne ongo'i ia mei hono potu toputapu mā'oni'oni
'aki 'ae mālohi fakamo'ui 'o hono nima to'omata'u.

⁷ 'Oku falala 'ae ni'ihi ki he ngaahi saliote, mo e ni'ihi
ki he fanga hoosi:

ka te tau manatu'i 'ae huafa 'o Sihova ko hotau 'O-
tua.

⁸ Kuo lī ki lalo 'o tō 'akinautolu:
ka kuo tau tu'uhake, 'o tu'u ki 'olunga.

⁹ 'E Sihova, ke ke fakamo'ui 'ae tu'i
ke ke ongo'i 'akimautolu 'i he'emaui ui atu.

SAAME UA TAHA

1 *Ko e fakafeta'i 'i he tuku mai 'ae mālohi, 7 Mo e
'amanaki ki he tokoni 'amui.*

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

21 'E SIHOVA, 'e fiefia 'ae tu'i 'i ho mālohi;
pea 'e fiefia lahi 'aupito ia 'i ho'o fakamo'ui.

² Kuo ke foaki kiate ia 'ae holi 'a hono loto,
pea na'e 'ikai te ke ta'ofi 'iate ia 'ae kole 'a hono
loungeutu. *Sila.*

³ He 'oku ke tokoni 'aki ia 'ae ngaahi tāpuaki 'oe lelei:
'oku ke 'ai ki hono fofonga 'ae tatā fakatu'i 'oe koula
lelei.

⁴ Na'a ne kole 'ae mo'ui 'iate koe, pea na'a ke foaki ia
kiate ia,

'io, 'ae ngaahi 'aho lōloa 'o ta'engata pea ta'engata.

⁵ 'Oku lahi 'ene vikiviki 'i ho'o fakamo'ui:
kuo ke tuku kiate ia 'ae faka'apa'apa mo e nāunau.

⁶ He kuo ke ngaohi ia ke mātu'aki monū'ia 'o ta'enga-
ta:

kuo ke fakafiefia lahi 'aupito ia 'aki ho fofonga.

⁷ He 'oku falala 'ae tu'i kia Sihova,
pea ko e me'a 'i he 'alo'ofa 'oe Fungani Mā'olunga 'e
'ikai ue'i ia.

⁸ 'E 'ilo 'e ho nima 'a ho ngaahi fili kotoa pē:
pea 'e 'ilo 'e ho nima to'omata'u 'akinautolu 'oku fe-
hi'a kiate koe.

⁹ Te ke ngaohi 'akinautolu ke hangē ko e ngoto'umu
vela 'i he 'aho 'o ho'o tuputāmaki:

'e faka'auha 'akinautolu 'e Sihova 'i hono houhau,
'e keina 'o 'osi 'akinautolu 'e he afi.

¹⁰ Te ke faka'auha honau fua mei he fonua,
mo honau hako mei he ngaahi fānau 'ae tangata.

¹¹ He na'a nau tokanga ke fai kovi kiate koe:
na'a nau fakatupu 'ae mahalo kovi, 'aia na'e 'ikai te
nau fa'a fai.

¹² Ko ia te ke fai ke fulitu'a 'akinautolu,
'oka ke ka 'ai 'ae ngaahi ngahau ki he uka ki he mata
'okinautolu.

¹³ Ke ke mā'olunga, 'E Sihova, 'i he mālohi 'o'ou:
ko ia te mau hiva mo fakamālō ai ki ho'o māfimaifi.

SAAME UA UA

1 *'Oku lāunga 'a Tevita 'i he ngaahi fakavaivai. 9
'Oku ne lotu 'i he mamahi lahi. 23 'Oku ne fakafe-
ta'i ki he 'Otua.*

Ki he Takimu'a 'i he 'Ailete-Sahala, ko e Saame 'a Tevita.

22 'E HOKU 'Otua, 'E hoku 'Otua, ko e hā kuo ke li'a-
ki ai au?

Ko e hā 'oku ke mama'o ai mei he tokoni kiate au,
pea mei he ngaahi lea 'o 'eku tangi?

² 'E hoku 'Otua, 'oku ou tangi 'i he 'aho, ka 'oku 'ikai te
ke ongo'i;

pea 'i he pō, 'oku 'ikai te u longo pē.

³ Ka 'oku ke mā'oni'oni,
'a koe 'oku ke ma'u 'ae ngaahi fakafeta'i 'o 'Isileli.

⁴ Na'e falala 'a 'emau ngaahi tamai kiate koe:
na'a nau falala, pea na'a ke fakamo'ui 'akinautolu.

⁵ Na'a nau tangi kiate koe, pea na'e fakamo'ui 'akinau-
tolu:

na'a nau falala kiate koe, pea na'e 'ikai te nau mā.

⁶ Ka ko e kelemutu au, ka 'oku 'ikai ko e tangata:
ko e manuki'anga 'oe tangata, ko e fehi'anekina 'e he
kakai.

⁷ Ko kinautolu kotoa pē 'oku mamata kiate au 'oku
nau kata manuki kiate au:

'oku nau fakalili honau ngutu, mo kalokalo 'ae 'ulu,
mo nau pehē,

⁸ "Na'a ne falala kia Sihova ke ne fakamo'ui ia:
tuku ke ne fakamo'ui ia, he na'a ne fiemālie 'iate ia."

⁹ Ka ko koe ia na'e to'o au mei he manāva 'o 'eku fa'ē:
na'a ke faka'amanaki'i au 'i he'eku kei 'i he huhu 'o
'eku fa'ē.

¹⁰ Na'e lī au kiate koe mei he manāva:
ko hoku 'Otua Koe talu 'eku ha'u mei he manāva 'o
'eku fa'ē.

¹¹ 'Oua na'a ke mama'o 'iate au: he 'oku ofi 'ae
mamahi;

he 'oku 'ikai ha taha ke tokoni.

¹² Kuo kāpui au 'e he fanga pulu tangata lahi:
kuo 'ā'i au 'e he fanga pulu tangata mālohi mei Pe-
sani.

¹³ Na'a nau fakamanga honau ngutu kiate au,
'o hangē ko e laione feka'i mo ngungulu.

¹⁴ Kuo lilingi au 'o hangē ko e vai,
pea kuo homo hoku ngaahi hui kotoa pē:

kuo tatau hoku loto mo e pulu:

kuo fakamolū ia 'i hoku loto fatu.

¹⁵ Kuo mōmoa 'o 'osi hoku mālohi 'o hangē ko e ipu
kuo maumau;

pea 'oku piki ma'u hoku 'elelo ki hoku 'ao'i ngutu;

pea kuo ke 'ohifo au ki he efu 'oe mate.

¹⁶ He kuo kāpui au 'e he fanga kulī:
kuo 'ā'i au 'e he fakataha 'oe ngaahi angakovi:

na'a nau hoka'i hoku nima mo hoku va'e.

¹⁷ 'Oku ou fa'a lau hoku hui kotoa pē:

'oku nau mamata mo siosio pau kiate au.

¹⁸ 'Oku nau tufa hoku ngaahi kofu 'iate kinautolu,
mo fai 'ae talotalo ki hoku pulupulu.

19 Kae'oua na'a ke mama'o 'iate au, 'E Sihova:
'E hoku mālohi, ke ke fakato'oto'o ke tokoni au.
20 Fakamo'ui hoku laumālie mei he heletā;
mo 'eku mo'ui mei he mālohi 'oe kulī.
21 Fakamo'ui au mei he ngutu 'oe laione:
he kuo ke ongo'i au mei he ngaahi nifo 'oe fanga lii-
mi.
22 Te u fakahā ho huafa ki hoku ngaahi kāinga:
'i he lotolotonga 'oe fakataha te u fakafeta'i kiate
koe.
23 "Akimoutolu 'oku manavahē kia Sihova, fakafeta'i
kiate ia;
faka'apa'apa kiate ia 'akimoutolu ko e hako 'o
Sēkope; pea manavahē kiate ia,
'akimoutolu kotoa pē ko e hako 'o 'Isileli.
24 He na'e 'ikai te ne manuki pe fehi'a ki he mamahi
'oe mamahi'ia;
pea na'e 'ikai te ne fufū hono fofonga 'iate ia;
ka 'i he'ene tangi kiate ia na'a ne ongo'i."
25 'E 'iate koe pe 'eku fakafeta'i 'i he fakataha lahi:
te u fakamo'oni 'eku ngaahi fuakava 'i he 'ao 'okinau-
tolu 'oku manavahē kiate ia.
26 'E kai 'e he angamalū ke mākona;
'e fakafeta'i kia Sihova 'akinautolu 'oku kumi kiate ia:
'e mo'ui ta'engata homou laumālie.
27 'E manatu mo tafoki kia Sihova 'ae ngaahi ngata'an-
ga kotoa pē 'o māmani:
pea 'e lotu 'i ho 'ao 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'oe
ngaahi pule'anga.
28 He 'oku 'o Sihova 'ae pule'anga;
pea ko e pule ia 'i he ngaahi pule'anga.
29 Ko kinautolu 'oku sino 'i māmani te nau kai mo lotu:
'e punou 'i hono 'ao 'akinautolu kotoa pē 'oku 'alu hi-
fo ki he efu:
pea 'oku 'ikai ha taha te ne fa'a fakamo'ui hono
laumālie 'o'ona.
30 'E tauhi ia 'e ha hako;
pea 'e lau ia ko e to'utangata kia Sihova,
31 Te nau ha'u, 'o fakahā 'ene mā'oni'oni ki ha kakai 'e
fanau'i,
"Kuo fai 'e ia 'ae me'a ni."

SAAME UA TOLU

1-6 Ko e tui 'a Tevita ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua.

Ko e Saame 'a Tevita.

23 KO hoku tauhi 'a Sihova;
'e 'ikai te u masiva.
2 'Oku ne fakatokoto au 'i he ngaahi ngoue lau
ma'ui'ui:
'oku ne tataki au ki he ve'e vai 'oku tafetafemālie.
3 'Oku ne fakamo'ui hoku laumālie:
'oku ne tataki au 'i he ngaahi hala 'oe mā'oni'oni
koe'uhi ko hono huafa.
4 'Io, neongo 'eku 'eve'eva 'i he tele'a 'oe malumalu 'oe
mate,
'e 'ikai te u manavahē ki ha kovi:
he 'oku ke 'iate au; ko ho'o va'a 'akau mo ho toko-
toko 'oku na fakafiemālie'i au.

5 'Oku ke teuteu 'ae keinanga'anga ma'aku 'i he 'ao 'o
hoku ngaahi fili:
'oku ke pani 'aki hoku 'ulu 'ae lolo;
'oku fonu mahuohua 'a 'eku ipu.
6 Ko e mo'oni 'e muimui 'iate au 'ae lelei mo e 'alo'ofa 'i
he 'aho kotoa pē 'o 'eku mo'ui:
pea te u nofo 'i he fale 'o Sihova 'o lauikuonga.

SAAME UA FĀ

1 'Oku 'Eiki 'ae 'Otua ki māmani. 3 Ko e kaungā ko-
lo 'i hono pule'anga fakalaumālie. 7 Ko e enginaki
ke ma'u ia.

Ko e Saame 'a Tevita.

24 'OKU 'o Sihova 'ae fonua kotoa pē, mo hono
mahu 'o ia;
'a māmani, mo kinautolu 'oku nofo 'i ai.
2 He kuo ne fokotu'u ia ki he ngaahi tahi,
mo fakatu'uma'u ia ki he ngaahi vai lahi.
3 Ko hai 'e 'alu hake ki he mo'unga 'o Sihova?
Pe ko hai 'e tu'u 'i hono potu mā'oni'oni?
4 Ko ia 'oku nima ma'a, mo loto mā'oni'oni;
'aia na'e 'ikai te ne hiki hono laumālie ki he me'a
va'inga,
pe fuakava 'i he kākā.
5 Te ne ma'u 'e ia 'ae tāpuaki meia Sihova,
mo e mā'oni'oni mei he 'Otua 'o 'ene mo'ui.
6 Ko e to'utangata eni 'okinautolu 'oku kumi kiate ia,
'akinautolu 'oku kumi ki ho fofonga, 'E 'Otua 'o
Sēkope. *Sila.*
7 Hiki hake homou 'ulu, 'ae ngaahi matapā;
pea ke hiki ke mā'olunga, 'akimoutolu 'ae ngaahi
matapā ta'engata;
pea 'e hā'ele mai 'ae Tu'i 'oe nāunau.
8 Ko hai 'ae Tu'i ni 'oe nāunau?
Ko Sihova 'oku mālohi mo māfimafi,
ko Sihova 'oku mālohi 'i he tau.
9 Hiki hake homou 'ulu, 'ae ngaahi matapā;
'io, hiki ki 'olunga, 'ae ngaahi matapā ta'engata;
pea 'e hā'ele mai 'ae Tu'i 'oe nāunau.
10 Ko hai 'ae Tu'i ni 'oe nāunau?
Ko Sihova 'oe ngaahi kautau,
ko ia ia ko e Tu'i 'oe nāunau. *Sila.*

SAAME UA NIMA

1 Ko e tui 'a Tevita 'i he'ene lotu. 7 'Oku ne kole 'ae
fakamolemole 'oe angahala, 16 Pea mo e tokoni 'i
he'ene mamahi.

Ko e Saame 'a Tevita.

25 'E SIHOVA, 'oku ou hiki hake hoku laumālie kiate
koe.
2 'E hoku 'Otua, 'oku ou falala kiate koe:
'oua na'a ke tuku au ke u mā,
pea 'oua na'a fiefia hoku ngaahi fili 'iate au.
3 'Io, ke 'oua na'a mā ha tokotaha 'oku tatali kiate koe:
tuku ke mā 'akinautolu 'oku fai angahala ko e pau'u
pē.
4 Fakahā kiate au, 'E Sihova, ho ngaahi hala;

ako kiate au ho ngaahi hā'ele'anga.
⁵ Tatakī au 'i ho'ō mo'oni, mo akonakī'i au:
 he ko koe ko e 'Otua 'o 'eku mo'ui,
 'oku ou tatali kiate koe 'i he 'aho kotoa.
⁶ 'E Sihova, ke ke manatu ki ho'ō ngaahi 'alo'ofa mo
 ho'ō 'ofa mata'atā pe;
 he 'oku talu mei mu'a ia.
⁷ 'Oua na'a ke manatu'i 'ae ngaahi angahala 'i he'eku
 kei si'i, mo 'eku ngaahi talangata'a:
 ka ke manatu kiate au,
 'E Sihova, 'o fakatatau ki ho'ō 'alo'ofa koe'uhi ko ho'ō
 angalelei.
⁸ 'Oku angalelei mo angatonu 'a Sihova,
 ko ia te ne akonakī'i ai 'ae kau angahala 'i he hala.
⁹ Te ne tatakī 'ae angamalū 'i he fakamaau:
 te ne ako hono hala ki he angavaivai.
¹⁰ Ko e ngaahi hala kotoa pē 'o Sihova ko e 'alo'ofa mo
 e mo'oni
 kiate kinautolu 'oku tauhi 'ene fuakava mo 'ene
 ngaahi fakamo'oni.
¹¹ 'E Sihova, ko e me'a 'i ho huafa,
 ke ke fakamolemole 'eku hia; he 'oku lahi ia.
¹² Ko hai 'ae tangata 'oku manavahē kia Sihova?
 Te ne akonakī'i ia 'i he hala te ne fili.
¹³ 'E nofoma'u hono laumālie 'i he lelei;
 pea 'e ma'u 'e hono hako 'ae fonua.
¹⁴ Ko e finangalo fufū 'o Sihova 'oku 'iate kinautolu
 'oku manavahē kiate ia;
 pea te ne fakahā kiate kinautolu 'ene fuakava.
¹⁵ 'Oku hanga atu ma'uaipē hoku mata kia Sihova,
 he ko ia te ne to'o hoku va'e mei he kupenga.
¹⁶ Ke ke fofonga mai kiate au, mo ke 'alo'ofa kiate au;
 he 'oku ou paea mo mamahi.
¹⁷ Kuo tupu 'o lahi 'ae ngaahi mamahi 'o hoku loto;
 ke ke 'omi au mei he'eku ngaahi mamahi.
¹⁸ Ke ke 'afio ki hoku mahaki mo 'eku mamahi;
 pea fakamolemole 'eku angahala kotoa pē.
¹⁹ 'Afio ki hoku ngaahi fili; he 'oku nau tokolahi;
 pea 'oku nau fehi'a kiate au 'i he fehi'a lahi.
²⁰ Ke ke tauhi hoku laumālie, mo fakamo'ui au:
 'oua na'a ke tuku au ke u mā; he 'oku ou falala kiate
 koe.
²¹ Ke fakamo'ui au 'e he haohaoa mo e angatonu;
 he 'oku ou tatali kiate koe.
²² 'E 'Otua, ke ke huhu'i 'a 'Isileli
 mei he'ene ngaahi mamahi kotoa pē.

SAAME UA ONO

*1-12 'Oku hū 'a Tevita ki he 'Otua 'i he'ene 'ilo 'ene
 angatonu.*

Ko e Saame 'a Tevita.

26 KE ke fakamaau au, 'E Sihova; he na'aku 'eve'eva
 'i he'eku angatonu:
 na'aku falala foki kia Sihova; ko ia 'e 'ikai ai te u
 hekea.
² 'Ahi'ahi'i au, 'e Sihova, 'o 'ilo'i au;
 'ahi'ahi'i hoku laumālie mo hoku loto.

³ He 'oku 'i hoku 'ao 'a ho'ō 'alo'ofa pea na'aku 'eve'eva
 'i ho'ō mo'oni.
⁴ Na'e 'ikai te u nofo mo e kau tangata angakovi,
 pea 'e 'ikai te u 'alu ki loto mo e kau mālualo.
⁵ 'Oku ou fehi'a ki he fakataha 'oe kau fai kovi;
 pea 'e 'ikai te u nofo mo e kau angahala.
⁶ Te u fanofano hoku nima 'i he mā'oni'oni:
 pea 'e pehē pe 'eku kāpui ho 'esifeilaulau, 'E Sihova:
⁷ Koe'uhi ke u fakahā 'aki 'ae le'o 'oe fakafeta'i,
 pea fakamatala ki ho'ō ngaahi ngāue fakaofa kotoa
 pē.
⁸ 'E Sihova, kuo u 'ofa ki he nofo'anga 'o ho fale,
 mo e potu 'oku nofo ai 'a ho'ō 'afio.
⁹ 'Oua na'a ke fakataha hoku laumālie mo e kau anga-
 hala,
 pe ko 'eku mo'ui mo e kau tangata pani toto:
¹⁰ 'Akinautolu 'oku 'i honau nima 'ae pau'u,
 pea 'oku fonu honau nima to'omata'u 'i he ngaahi
 me'a fakahē.
¹¹ Ka ko au, te u 'eve'eva 'i he'eku angatonu:
 ke ke huhu'i au, mo ke 'alo'ofa kiate au.
¹² 'Oku tu'u hoku va'e 'i he potu tokamālie:
 'i he ngaahi fakataha 'oe kakai te u fakafeta'i kia Si-
 hova.

SAAME UA FITU

*1 'Oku tokoni 'e Tevita 'ene tui 'aki 'ae mālohi 'oe
 'Otua, 4 Mo 'ene 'ofa ki he tauhi ki he 'Otua, 7 Mo
 'ene hū.*

Ko e Saame 'a Tevita.

27 KO 'eku maama mo hoku fakamo'ui 'a Sihova;
 te u manavahē kia hai?
 Ko e mālohi 'o 'eku mo'ui 'a Sihova;
 pea teu manavahē kia hai?
² 'I he ha'u kiate au 'ae kau angahala, ko hoku ngaahi
 fili mo e kau fakamamahi kiate au,
 ke kai 'o 'osi hoku kakano, na'a nau tūkia 'o hinga.
³ Kapau 'e fakataha 'ae kautau ke tau'i au,
 'e 'ikai manavahē hoku loto;
 neongo 'ae tu'u mai 'ae tau kiate au,
 te u falala pe 'i he me'a ni.
⁴ Ko e me'a 'e taha kuo u kole kia Sihova, 'aia te u ku-
 mi ki ai;
 koe'uhi ke u nofoma'u 'i he fale 'o Sihova 'i he 'aho
 kotoa pē 'o 'eku mo'ui,
 ke mamata ki he lelei 'o Sihova, mo fehu'i 'i hono
 faletapu.
⁵ He te ne fufū au 'i he 'aho 'oe mamahi 'i hono
 'afio'anga:
 te ne fufū au 'i he potu lilo 'o hono fale fehikitaki;
 te ne fokotu'u au ki he funga maka.
⁶ Pea ko eni, 'e hiki ke mā'olunga hake hoku 'ulu ki
 hoku ngaahi fili 'oku takatakai au:
 ko ia te u 'ohake 'i hono fale fehikitaki 'ae ngaahi
 feilaulau 'ae fiefia;
 te u hiva, 'io, te u hiva 'aki 'ae fakafeta'i kia Sihova.
⁷ Ke ke ongo'i, 'E Sihova, 'o kau ka tangi 'aki hoku le'o:
 ke ke 'alo'ofa mai foki kiate au, 'o talia au.

⁸ *I ho'o folofola pehē*, "Mou kumi ki hoku fofonga; na'e pehē leva 'e hoku loto kiate koe, Ko ho fofonga, 'E Sihova, te u kumi."

⁹ 'Oua na'a ke fufū ho fofonga 'iate au; 'oua na'a ke tukuange ho'o tamaio'eiki 'i ho houhau: na'a ke tokoni au; 'oua na'a ke tuku au, pe si'aki au, 'E 'Otua 'o 'eku mo'ui.

¹⁰ 'Oka li'aki au 'e he'eku tamai mo 'eku fa'ē, 'e to'o hake au 'e Sihova.

¹¹ 'Ako kiate au ho hala, 'E Sihova, mo tataki au 'i he hala 'ilongofua, koe'uhi ko hoku ngaahi fili.

¹² 'Oua na'a ke tukuange au ki he loto 'o hoku ngaahi fili:

he kuo tu'u hake 'o angatu'u kiate au 'ae kau fakamo'oni loi, mo ia 'oku mānava 'aki 'ae fai kovi.

¹³ Ka ne 'ikai te u tui ke u mamata ki he finangalo 'ofa 'o Sihova 'i he fonua 'oe mo'ui, pehē kuo u ilifia.

¹⁴ 'Amanaki lelei kia Sihova: pea ke lototo'a, pea te ne fakamālohi ho loto: 'oku ou pehē, 'amanaki lelei kia Sihova.

SAAME UA VALU

1 'Oku lotu 'a Tevita telia hono ngaahi fili. 6 'Oku ne fakafeta'i ki he 'Otua. 9 'Oku ne hūfia 'ae kakai.

Ko e Saame 'a Tevita.

28 TE U tangi kiate koe, 'E Sihova ko hoku makatu'u; 'oua na'a ke ta'e'afio'i au: telia, 'i ho'o ta'e'afio'i au, te u hoko 'o tatau mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luu.

² Ke ke ongo'i 'ae le'o 'o 'eku lotu tāuma'u, 'o kau ka tangi kiate koe, 'o kau ka hiki hake hoku nima ki ho folofola'anga mā'oni'oni.

³ 'Oua na'a ke toho au mo e kau angahala, pea mo kinautolu 'oku fai kovi, 'akinautolu 'oku lea mālie ki honau kaungā'api, ka 'oku 'i honau loto 'ae kovi.

⁴ Te ke tuku kiate kinautolu 'o hangē ko 'enau ngāue, 'o fakatatau ki he kovi 'o 'enau ngaahi faianga: 'atu kiate kinautolu 'o hangē ko e ngāue 'a honau nima; 'ange kiate kinautolu honau 'inanga.

⁵ Ko e me'a 'i he'enau ta'etokanga ki he ngaahi ngāue 'a Sihova,

mo e ngāue 'a hono nima, te ne faka'auha 'akinautolu, pea 'e 'ikai langa hake 'akinautolu.

⁶ Fakafeta'i kia Sihova, ko e me'a 'i he'ene ongo'i 'ae le'o 'o 'eku lotu tāuma'u.

⁷ Ko hoku mālohi mo hoku fakaū 'a Sihova; na'e falala kiate ia hoku loto, pea kuo tokoni'i au: ko ia 'oku fiefia lahi ai hoku loto; pea 'i he'eku hiva te u fakafeta'i kiate ia.

⁸ Ko e mālohi 'a Sihova kiate kinautolu,

pea ko e mālohi fakamo'ui ia 'o 'ene pani.

⁹ Ke ke fakamo'ui ho'o kakai, mo tāpuaki ho tofi'a: tauhi 'akinautolu foki, pea hiki hake 'akinautolu ke ta'engata.

SAAME UA HIVA

1 'Oku enginaki'i 'e Tevita 'ae hou'eiki ke nau fakapa'apa ki he 'Otua, koe'uhi ko 'ene māfimafi, 11 Mo 'ene malu'i hono kakai.

Ko e Saame 'a Tevita.

29 TUKU kia Sihova, 'ekimoutolu ko e ngaahi foha 'oe mālohi,

tuku kia Sihova 'ae nāunau mo e māfimafi.

² Tuku kia Sihova 'ae fakapa'apa 'oku taau mo hono huafa;

hū kia Sihova 'i he teunga matamatalelei 'oe mā'oni'oni.

³ Ko e le'o 'o Sihova 'oku 'i 'olunga 'i he ngaahi vai: 'oku mana 'e he 'Otua 'oe nāunau: 'oku 'i 'olunga 'i he ngaahi vai lahi 'a Sihova.

⁴ Ko e le'o 'o Sihova 'oku fonu 'i he mālohi; 'oku fonu 'ae le'o 'o Sihova 'i he nāunau.

⁵ 'Oku fesi'i 'e he le'o 'o Sihova 'ae ngaahi sita. 'io, 'oku fesi'i 'e Sihova 'ae ngaahi sita 'o Lapanoni.

⁶ 'Oku ngaohi 'e ia ke nau hopohopo 'o hangē ko e 'uhiki'i pulu;

'a Lapanoni mo Silione 'o hangē ko e 'uhiki'i liimi.

⁷ 'Oku vahevahe 'e he le'o 'o Sihova 'ae ngaahi ulu 'oe afi.

⁸ 'Oku lulu 'e he le'o 'o Sihova 'ae toafa; 'oku lulululu 'e Sihova 'ae toafa 'o Ketesi.

⁹ 'Oku fakafanau'i 'e he le'o 'o Sihova 'ae fanga hainiti, pea ne fakahā 'ae ngaahi vao 'akau:

pea 'i hono faletapu 'oku lea taki taha kotoa pē ki hono nāunau.

¹⁰ 'Oku nofo 'a Sihova ki he vai lahi;

'io, 'oku nofo 'a Sihova ko e Tu'i 'o ta'engata.

¹¹ 'E foaki 'e Sihova 'ae mālohi ki hono kakai;

'e tāpuaki 'e Sihova 'a hono kakai 'aki 'ae melino.

SAAME TOLU NOA

1 'Oku fakafeta'i 'e Tevita ki he 'Otua 'i he'ene fakamo'ui ia. 4 'Oku ne enginaki'i 'ae kakai kenau fakafeta'i ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene ngāue kiate ia.

Ko e Saame mo e Hiva 'i he hūfia 'ae fale 'o Tevita.

30 TE U fakafeta'i kiate koe, 'E Sihova; he kuo ke hiki hake au,

pea na'e 'ikai te ke tuku ke fiefia 'a hoku ngaahi fili kiate au.

² 'E Sihova ko hoku 'Otua, na'aku tangi kiate koe, pea kuo ke fakamo'ui au.

³ 'E Sihova, kuo ke 'ohake hoku laumālie mei hētesi: kuo ke fakatolonga 'eku mo'ui, ke 'oua na'aku 'alu hifo ki he luu.

4 Hiva kia Sihova, 'akimoutolu ko 'ene kakai mā'oni'oni,
pea 'atu 'ae fakafeta'i 'i he manatu ki he'ene mā'oni'oni.

5 He 'oku hangē ko e kemo 'oe mata hono houhau;
'oku ai 'ae mo'ui 'i he'ene 'ofa:
kapau 'e ai ha tangi 'i he pō,
'e hoko 'ae fiefia 'i he pongipongi.

6 Pea 'i he'eku monū'ia na'aku pehē,
"E 'ikai te u ngaueue 'o lauikuonga."

7 E Sihova, kuo ke fokotu'uma'u 'i ho'o 'ofa 'ae mālohi ki hoku mo'unga: na'a ke fufū ho fofonga, pea ne u mamahi ai.

8 Na'aku tangi kiate koe, 'E Sihova;
pea ne u fai 'eku kole tāuma'u kia Sihova.

9 "Ko e hā hono 'aonga 'o hoku toto, 'o kau ka 'alu hifo ki he luo?

'E fakafeta'i 'ae efu kiate koe?
'e fakahā 'e ia ho'o mo'oni?

10 Fanongo mai, 'E Sihova, pea ke 'alo'ofa mai kiate au:
'E Sihova, ke ke hoko ko e tokoni kiate au."

11 Kuo ke liliu kiate au 'eku tangi ko e me'e hopohopo:
kuo ke vete hoku tauanga'a, pea fakavala 'aki au 'ae fiefia;

12 Koe'uhi ke hiva 'aki 'e hoku 'elelo 'ae fakafeta'i kiate koe, pea 'oua na'a longo pē.

'E Sihova ko hoku 'Otua,
te u 'atu 'ae fakafeta'i kiate koe 'o ta'engata.

SAAME TOLU TAHA

1 'Oku fakahā 'e Tevita 'ene falala ki he 'Otua, pea ne kole ke ne tokoni ia. 7 'Oku ne fiefia 'i he'ene 'alo'ofa. 9 'Oku ne lotu 'i he'ene mamahi. 19 'Oku ne fakafeta'i ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene angalelei.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

31 'OKU ou falala kiate koe, 'E Sihova;
'oua na'a ke tuku au ke u mā:

fakamo'ui au 'i ho'o mā'oni'oni.

2 Fakatokanga'i ho telinga kiate au;
ke vave ho'o fakamo'ui au:

ke ke 'iate au ko e maka mālohi,
ko e fale hūfanga ke fakamo'ui au.

3 He ko koe ko hoku makatu'u mo 'eku kolo:
ko ia, ko e me'a 'i ho huafa ke ke tataki au, 'o fakahinohino au.

4 Toho au mei he kupenga kuo nau 'a'au fakafufū kiate au:

he ko koe ko hoku mālohi.

5 'Oku ou tuku atu hoku laumālie ki ho nima:
kuo ke huhu'i au,

'E Sihova ko e 'Otua 'oe mo'oni.

6 Na'aku fehi'a kiate kinautolu 'oku tokanga ki he ngaahi me'a va'inga loi pē:

ka 'oku ou falala kia Sihova.

7 Te u fiefia mo nekeneka 'i ho'o 'alo'ofa:
he kuo ke tokanga ki he'eku mamahi;

kuo ke 'ilo'i hoku laumālie 'i he ngaahi mamahi;

8 Pea na'e 'ikai te ke tāpuni au 'i he nima 'oe fili:

kuo ke fokotu'u hoku va'e 'i he potu 'ata'atā lahi.

9 'Alo'ofa mai kiate au, 'E Sihova, he 'oku ou mo'ua 'i he mamahi:

kuo 'auha hoku mata 'i he tangi,
'io, ko hoku laumālie mo hoku kete.

10 He kuo 'osi 'eku mo'ui 'i he tangi,
mo hoku ngaahi ta'u 'i he mafulu:

kuo faka'a'au ke 'osi hoku mālohi ko e me'a 'i he'eku hia,

pea kuo 'auha hoku ngaahi hui.

11 Ko e manuki'anga au 'o hoku ngaahi fili kotoa pē,
kae 'āsili pe ki hoku ngaahi kaungā'api,

pea ko e ilifia'anga 'o hoku kaume'a:

ko kinautolu na'e mamata kiate au 'i tua'a na'a nau hola 'iate au.

12 Kuo fakangalongalo'i au mei he loto 'o hangē ko e tangata kuo mate:

kuo u tatau mo e ipu kuo maumau.

13 He na'aku fanongo ki he lau'ikovi 'e he tokolahia:
na'e 'i he potu kotoa pē 'ae manavahē:

lolotonga 'enau fakakaukau fakataha kiate au,
na'a nau loto ke to'o 'eku mo'ui.

14 Ka na'aku falala kiate koe, 'E Sihova:
na'aku pehē, Ko koe ko hoku 'Otua.

15 Ko hoku ngaahi kuonga 'oku 'i ho nima:
ke ke fakahaofi au mei he nima 'o hoku ngaahi fili,

pea mo kinautolu 'oku fakatanga'i au.

16 Tuku ke ulu mai ho fofonga ki ho'o tamaio'eiki:
fakamo'ui au koe'uhi ko ho'o 'alo'ofa.

17 'Oua na'a ke tuku au ke u mā, 'e Sihova; he na'aku ui kiate koe:

tuku ke mā 'ae kau angahala,
tuku ke nau longo pē 'i he fa'itoka.

18 Tuku ke fakalongo pē 'ae ngaahi loungutu loi;
'aia 'oku lea 'aki 'ae me'a fakamamahi ki he kau

mā'oni'oni 'i he fielahe mo e manuki.

19 'Oku fēfē hono lahi 'o ho'o angalelei,
'aia kuo ke hilifaki ma'anautolu 'oku manavahē kiate koe;

'aia kuo ke ngaahi ma'anautolu 'oku falala kiate koe 'i he 'ao 'oe ngaahi foha 'oe tangata!

20 Te ke fufū 'akinautolu 'i he potu lilo 'o ho fofonga mei he fielahe 'ae tangata:

te ke tauhi fakafufū pe 'akinautolu 'i ha 'afio'anga mei he fakakikihi 'oe ngaahi 'elelo.

21 Fakafeta'i kia Sihova:

he kuo ne fakahā kiate au 'ene angalelei fakaofa 'i he kolo mālohi.

22 He na'aku pehē 'i he'eku to'oto'o, "kuo motuhi au mei he 'ao 'o ho fofonga:"

ka na'a ke ongo'i 'ae le'o 'o 'eku ngaahi lotu tāuma'u 'i he'eku tangi kiate koe.

23 Mou 'ofa kia Sihova, 'akimoutolu ko 'ene kakai mā'oni'oni kotoa pē:

he 'oku tauhi 'e Sihova 'ae kau angatonu,
pea 'oku ne totongi lahi ki he kau fai fakafielahi.

24 Ke mou lototo'a, pea te ne fakamālohi homou loto,
'akimoutolu kotoa pē 'oku 'amanaki lelei kia Sihova.

SAAME TOLU UA

1 'Oku tu'u 'ae monū'ia 'i he fakamolemole 'oe angahala. 3 'Oku tupu 'ae fiemālie ki he loto 'i he vete 'ae angahala. 8 'Oku tupu 'ae fiefia 'i he ngaahi ta-la'ofa 'ae 'Otua.

Ko e Saame akonaki 'a Tevita.

- 32** 'OKU monū'ia ia 'aia kuo fakamolemole 'a 'ene talangata'a, pea kuo 'ufi'ufi 'ene angahala.
 2 'Oku monū'ia 'ae tangata 'aia 'oku 'ikai lau ki ai 'e Sihova ha hia,
 pea 'oku 'ikai ha kākā 'i hono laumālie.
 3 'I he'eku fakalongo pē, na'e faka'a'au 'o motu'a hoku ngaahi hui 'i he'eku tangi 'i he 'aho kotoa.
 4 He na'e mamafa ho nima kiate au 'i he 'aho mo e pō:
 na'e liliu hoku huhu'a ko e la'āina 'oe fa'ahita'u mafana. *Sila.*
 5 Na'aku vete 'eku angahala kiate koe,
 pea na'e 'ikai te u fufū 'eku hia.
 Na'aku pehē, te u vete 'eku ngaahi talangata'a kia Sihova:
 pea na'a ke fakamolemole 'ae hia 'o 'eku angahala. *Sila.*
 6 Ko ia 'e lotu ai kiate koe 'aia kotoa pē 'oku anga faka'otua 'i he kuonga 'e 'ilo'i ai koe:
 ko e mo'oni 'i he 'oho mai 'oe ngaahi vai lahi 'e 'ikai tenau a'u 'o ofi kiate ia.
 7 Ko koe ko hoku toitoi'anga;
 te ke fakamo'ui au mei he mamahi;
 pea te ke kāpui 'aki au 'ae ngaahi hiva 'oe fakamo'ui. *Sila.*
 8 Ko au te u fakapoto'i koe mo akonaki'i koe 'i he hala 'aia te ke 'alu ai:
 te u fakahinohino koe 'aki hoku mata.
 9 'Oua na'a mou hangē ko e hoosi mo e miuli, 'oku masiva 'i he 'ilo:
 'aia 'oku ta'ofi 'aki honau ngutu 'ae ukamea mo e no'o, koe'uhi ke nau ha'u 'o ofi kiate koe.
 10 'E hoko 'ae ngaahi mamahi lahi ki he kakai angakovi:
 ka ko ia 'oku falala kia Sihova, 'e kāpui 'aki ia 'ae 'alo'ofa.
 11 Mou fiefia 'ia Sihova, pea nekeneka, 'akimoutolu 'oku mā'oni'oni:
 pea kalanga 'i he fiefia, 'akimoutolu kotoa pē 'oku angatonu 'i loto.

SAAME TOLU TOLU

1 'Oku totonu ke fakafeta'i ki he 'Otua 'i he'ene angalelei, 6 Mo 'ene māfima'fi, 12 Pea mo 'ene pule. 20 'Oku totonu ke falala ki he 'Otua.

- 33** FIEFIA 'ia Sihova, 'akimoutolu 'oku mā'oni'oni:
 he 'oku taau mo e angatonu 'ae fakafeta'i.
 2 Fakafeta'i kia Sihova 'aki 'ae ha'ape:
 hiva kiate ia 'aki 'ae saliteli 'oku filo 'e hongofulu.
 3 Hiva kiate ia 'i he hiva fo'ou;
 tā ke mālie mo le'o lahi.
 4 He ko e folofola 'a Sihova 'oku totonu;

- pea 'oku fai 'ene ngaahi ngāue kotoa pē 'i he mo'oni.
 5 'Oku 'ofa ia ki he mā'oni'oni mo e fakamaau:
 'oku fonu 'a māmani 'i he 'alo'ofa 'a Sihova.
 6 Na'e ngaohi 'e he folofola 'a Sihova 'ae ngaahi langi;
 mo honau nāunau kotoa pē 'e he mānava 'o hono fofonga.
 7 'Oku ne tākaki fakataha 'ae vai 'oe tahi 'o hangē ko e tafungofunga:
 'oku ne fa'oaki 'ae moana 'i he ngaahi feleoko.
 8 Ke manavahē 'a māmani kotoa pē kia Sihova:
 ke malu'ia 'ae kakai kotoa pē 'o māmani kiate ia.
 9 He na'e folofola ia, pea hoko leva;
 na'a ne fekau, pea tu'uma'u ia.
 10 'Oku iku'i 'e Sihova 'ae fakakaukau 'ae hiteni:
 'oku ne fakata'e'anga'i 'ae ngaahi tu'utu'uni 'ae kakai.
 11 Ko e akonaki 'a Sihova 'oku tu'uma'u 'o ta'engata,
 mo e ngaahi mahalo 'o hono finangalo ki he to'utangata kotoa pē.
 12 'Oku monū'ia 'ae pule'anga ko ia 'oku 'Otua 'aki 'a Sihova;
 pea mo e kakai kuo ne fili ko e tofi'a 'o'ona.
 13 'Oku 'afio 'a Sihova mei he langi;
 'oku ne vakai ki he ngaahi foha 'oe tangata.
 14 Mei he potu 'o hono 'afio'anga 'oku ne 'afio'i 'ae kakai kotoa pē 'o māmani.
 15 'Oku ne ngaohi honau loto kotoa pē;
 'oku ne tokanga ki he'enu ngāue kotoa pē.
 16 'Oku 'ikai ha tu'i 'oku mo'ui 'i he fu'u tokolahi 'oe kautau:
 pea 'oku 'ikai haohaofaki 'ae tangata mālohi 'e he mālohi lahi.
 17 Ko e me'a va'inga 'ae hoosi ki he fakamo'ui:
 pea 'e 'ikai te ne fakamo'ui ha tokotaha 'i he'ene mālohi lahi.
 18 Vakai, ko e fofonga 'o Sihova 'oku 'iate kinautolu 'oku manavahē kiate ia,
 'io, kiate kinautolu 'oku manavahē lelei ki he'ene 'alo'ofa;
 19 Ke fakahaofi honau laumālie mei he mate,
 pea ke fakamo'ui 'akinautolu 'i he hongē.
 20 'Oku tatali hotau laumālie kia Sihova:
 ko hotau tokoni ia mo hotau fakaū.
 21 Koe'uhi 'e fiefia hotau loto 'iate ia,
 he 'oku tau falala ki hono huafa mā'oni'oni.
 22 'E Sihova, ke 'iate kinautolu 'a ho'o 'alo'ofa,
 'o hangē ko 'emau 'amanaki lelei kiate koe.

SAAME TOLU FĀ

1 'Oku fakafeta'i 'a Tevita ki he 'Otua, pea ne enginaki'i 'ae kakai ke fai ia. 8 'Oku monū'ia 'akinautolu 'oku falala ki he 'Otua. 11 'Oku ne enginaki ke manavahē ki he 'Otua. 15 Ko e lelei 'oku 'i he mā'oni'oni.

Ko e Saame 'a Tevita, 'i he'ene liliu 'ene tō'onga 'i he 'ao 'o 'Apimeleki; 'aia na'a ne kapusi ia, pea 'alu ia 'o hao.

- 34** TE U fakafeta'i kia Sihova 'i he kuonga kotoa pē:
 'e tu'uma'u pe 'ene fakafeta'i 'i hoku ngutu.

2^E vikiviki hoku laumālie 'ia Sihova:
 'e fanongo ki ai 'ae kakai angavaivai, pea fiefia ai.
 3 Ketau fai mo au ke hapai hake 'a Sihova,
 pea ketau fakaongoongolelei fakataha hono huafa.
 4 Na'aku kumi kia Sihova, pea ne ongo'i au,
 'o ne fakamo'ui au mei he'eku manavahē kotoa pē.
 5 Na'a nau vakai kiate ia, pea māmangia ai:
 pea na'e 'ikai mā ai honau mata.
 6 Na'e tangi 'ae tangata masiva ni, pea na'e ongo'i ia 'e
 Sihova,
 'o ne fakamo'ui ia mei he'ene mamahi kotoa pē.
 7 'Oku nofo 'ae 'āngelo 'a Sihova 'o takatakai 'akinau-
 tolu 'oku manavahē kiate ia,
 'o ne fakamo'ui 'akinautolu.
 8 Mou kamata 'o vakai 'oku lelei 'a Sihova:
 'oku monū'ia 'ae tangata ko ia 'oku falala kiate ia.
 9 Ke manavahē kia Sihova, 'akimoutolu ko 'ene kau
 mā'oni'oni:
 he 'oku 'ikai ha masiva kiate kinautolu 'oku man-
 avahē kiate ia.
 10 'Oku masiva 'ae fanga laione mui, mo fiekaia:
 ka ko kinautolu 'oku kumi kia Sihova 'e 'ikai te nau
 masiva 'i ha me'a lelei 'e taha.
 11 Ha'u, 'akimoutolu ko e fānau, 'o fanongo kiate au:
 te u ako kiate kimoutolu 'ae manavahē kia Sihova.
 12 Ko hai ha tangata 'oku holi ke mo'ui,
 'o manako ki he ngaahi 'aho lahi, koe'uhi ke ne ma-
 mata ai ki he lelei?
 13 Ta'ofi ho 'elelo mei he kovi,
 mo ho lounututu mei he lea kākā.
 14 Afe mei he kovi, mo ke fai lelei;
 kumi ki he melino, pea tuli ki ai.
 15 'Oku 'afio ma'u 'ae fofonga 'o Sihova ki he kakai
 mā'oni'oni,
 pea 'oku ongo'i 'e hono telinga 'enua tangi.
 16 'Oku houhau 'ae fofonga 'o Sihova kiate kinautolu
 'oku fai kovi,
 ke motuhi honau fakamanatu'i mei māmani.
 17 'Oku tangi 'ae mā'oni'oni, pea ongo'i 'e Sihova,
 'o ne fakamo'ui 'akinautolu mei he'enua ngaahi
 mamahi kotoa pē.
 18 'Oku ofi 'a Sihova kiate kinautolu 'oku loto mafesi;
 'oku ne fakamo'ui 'akinautolu 'oku laumālie mafōfoa.
 19 'Oku lahi 'ae ngaahi mamahi 'oe mā'oni'oni:
 ka 'oku fakamo'ui ia mei ai kotoa pē 'e Sihova.
 20 'Oku ne tauhi hono ngaahi hui kotoa pē:
 'e 'ikai mafesi ha taha.
 21 'E fakapoongi 'e he kovi 'ae kau angahala:
 pea ko kinautolu 'oku fehī'a ki he kau mā'oni'oni te
 nau mala'ia.
 22 'Oku huhu'i 'e Sihova 'ae laumālie 'o 'ene kau
 tamaio'eiki:
 pea 'e 'ikai mala'ia ha tokotaha 'okinautolu 'oku
 falala kiate ia.

SAAME TOLU NIMA

1 'Oku lotu 'a Tevita ke mo'ui ia, kae maveuveu
 hono ngaahi fili. 11 'Oku ne lāunga ki he'enua fai

ta'etotonu. 22 Ko ia 'oku ne kole ki he 'Otua
 koe'uhi ko kinautolu.

Ko e Saame 'a Tevita.

35 KE ke langomaki'i au, 'E Sihova, telia 'akinautolu
 'oku fakatanga'i au:
 ke ke tau'i 'akinautolu 'oku nau tau'i au.
 2 To'o 'ae fakaū mo e pā,
 pea tu'uhake ko hoku tokoni.
 3 Unuhi mai foki 'ae tao, 'o tāpuni 'ae hala kiate kinau-
 tolu 'oku fakatanga'i au:
 pea tala ki hoku laumālie, "ko au ko ho fakamo'ui."
 4 Tuku ke puputu'u mo mā 'akinautolu 'oku kumi ki
 hoku laumālie:
 tuku ke fakafoki ki mui mo ilifia 'akinautolu 'oku
 puleaki'i au.
 5 Tuku ke nau hangē ko e kafukafu'i 'akau 'i he 'ao 'oe
 matangi:
 pea tuku ke tuli 'akinautolu 'e he 'āngelo 'a Sihova.
 6 Tuku ke fakapo'uli honau hala pea hekeheke:
 pea ke fakatanga 'akinautolu 'e he 'āngelo 'a Sihova.
 7 He kuo nau 'a'au fakafufū 'i he luo honau kupenga
 kiate au ta'ehano'uhinga;
 kuo nau keli 'ae luo ki hoku laumālie ta'ehano'uhin-
 ga.
 8 Ke hoko 'ae mala'ia kiate ia fakafokifā pe;
 pea ko e kupenga 'o'ona 'aia kuo ne 'a'au fufū tuku
 ke mo'ua ai ia:
 tuku ia ke tō ki he mala'ia totonu ko ia.
 9 Pea 'e fiefia hoku laumālie 'ia Sihova:
 'e nekeneka ia 'i he'ene fakamo'ui.
 10 'E pehē 'e hoku ngaahi hui kotoa pē, "'E Sihova, ko
 hai 'oku hangē ko koe,
 'a koe 'oku ke fakahaofi 'ae masiva meiate ia 'oku
 mālohi lahi 'iate ia,
 'io, 'ae masiva mo e paea meiate ia 'oku ne
 fakamālohi'i ia?"
 11 Na'e tu'u hake 'ae kau fakamo'oni loi;
 na'a nau tuku kiate au 'ae ngaahi me'a na'e 'ikai te u
 'ilo.
 12 Na'a nau totongi kovi ki he'eku lelei ke fakamasiva'i
 hoku laumālie.
 13 Ka ko au, na'aku kofu'aki 'ae tauanga'a, 'i honau
 mahaki:
 na'aku fakavaivai hoku laumālie 'i he 'aukai;
 pea na'e foki mai 'eku lotu ki hoku fatafata.
 14 Na'aku fai 'o hangē ko hoku kāinga ia, pe ko hoku
 tokoua:
 na'aku tulolo hifo fakamamahi pē, 'o hangē ko e
 tokotaha 'oku tangi koe'uhi ko 'ene fa'ē.
 15 Ka 'i he'eku tu'utāmaki na'a nau fiefia, 'onau fakakā-
 toa 'akinautolu:
 'io, na'e fakataha 'akinautolu 'ae kakai fa'a tā 'o tu'u
 kiate au, pea na'e 'ikai te u 'iloa;
 na'a nau haehae, pea na'e 'ikai longo pē:
 16 Na'a nau fakalili honau nifo kiate au,
 mo e kau mālualo'i 'oku manuki 'i he ngaahi katoan-
 ga.

17 'E Sihova, 'e fēfē hono fuoloa mo ho'ō 'afio ki ai?
Fakamo'ui hoku laumālie mei he'enau ngaahi faka-
mala'ia,
mo 'eku mo'ui mei he fanga laione.
18 Te u 'atu 'ae fakafeta'i kiate koe 'i he fakataha lahi:
te u fakaongoongolelei koe 'i he 'ao 'oe kakai lahi.
19 'Oua na'a tuku ke fiefia kiate au 'akinautolu kuo
hoko noa pē ko hoku fili:
pea 'oua na'a tuku ke lalama honau mata 'akinautolu
'oku fehi'a kiate au ta'ehano'uhinga.
20 He 'oku 'ikai te nau lea lelei:
ka 'oku nau fakatupu 'ae ngaahi me'a kākā kiate kin-
autolu 'oku nofo fiemālie 'i he fonua.
21 'Io, kuo nau fakamanga honau ngutu 'o lahi kiate
au,
'onau pehē, "Ha ha, kuo mamata ki ai homau mata."
22 Kuo ke 'afio'i eni, 'E Sihova: 'oua na'a ke fakalongo
pē:
'E Sihova, 'oua na'a ke mama'o 'iate au.
23 'E hoku 'Otua mo hoku 'Eiki, ke ke tu'u hake,
mo ke 'ā ki hoku fakamaau, 'io, ki hoku langomaki'i.
24 'E Sihova ko hoku 'Otua, ke ke fakamaau au 'o
hangē ko 'eku mā'oni'oni;
pea ke 'oua te nau fiefia kiate au.
25 'Oua na'a pehē 'ekinautolu 'i honau loto, "Ha, ko
homau loto ia:"
'oua te nau pehē, "Kuo tau folo hifo ia."
26 Tuku ke mā mo manavahē fakataha 'akinautolu
'oku fiefia 'i hoku lavea:
tuku ke kofu'aki 'ae mā mo e ta'efaka'apa'apa 'akin-
autolu 'oku fai fakafiefielahi kiate au.
27 Tuku ke kalanga fakafiefia, mo nekeneka, 'akinau-
tolu 'oku loto lelei ki he'eku mā'oni'oni:
'io, tuku ke nau lea pehē ma'uaipē, "Ke ongoon-
golelei 'a Sihova,
'aia 'oku fiemālie 'i he monū'ia 'a 'ene tamaio'eiki."
28 Pea 'e lea 'a hoku 'elelo ki ho'ō mā'oni'oni mo ho on-
goongolelei 'i he 'aho kotoa.

SAAME TOLU ONO

1 Ko e kovi 'ae kakai angahala. 5 Ko hono lelei lahi
'oe 'alo'ofa 'ae 'Otua. 10 'Oku lotu 'a Tevita ke ma'u
'ae 'ofa 'e he fānau 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita ko e tamaio'eiki 'a
Sihova.

36 'OKU lea 'ae talangata'a 'ae angakovi ki hoku lo-
to,
"oku 'ikai ha manavahē ki he 'Otua 'i hono 'ao."
2 He 'oku ne fakahoholo'i 'e ia ia 'i hono 'ao,
ke 'oua ke hoko 'o hā mai 'ae kovi 'o 'ene hia.
3 Ko e ngaahi lea 'a hono ngutu ko e kovi mo e kākā:
kuo tuku 'e ia 'ene potu mo e fai lelei.
4 'Oku ne fifili ki he pau'u 'i hono mohenga;
'oku ne fokotu'u 'e ia ia 'i he hala 'oku 'ikai lelei;
'oku 'ikai te ne fehi'a ki he kovi.
5 Ko ho'ō 'alo'ofa, 'E Sihova, 'oku 'i he ngaahi langi;
pea 'oku a'u hake ho'ō angatonu ki he ngaahi 'ao.

6 Ko ho'ō mā'oni'oni 'oku hangē ko e ngaahi mo'unga
'oe 'Otua;
ko ho'ō ngaahi fakamaau ko e fu'u moana;
'E Sihova, 'oku ke fakamo'ui 'ae tangata mo e manu.
7 'E 'Otua, hono 'ikai mahu'inga fau 'a ho'ō 'alo'ofa!
Ko ia 'oku falala ai 'ae fānau 'ae tangata ki he malu 'o
ho kapakau.
8 Te nau fonu lahi 'i he mahu lelei 'o ho fale;
pea te ke fakainu 'akinautolu 'i he vaitafe 'o ho'ō
fiemālie.
9 He 'oku 'iate koe 'ae matavai 'oe mo'ui:
temau mamata 'i ho'ō maama ki he maama.
10 Ke tu'uma'u pe ho'ō 'alo'ofa kiate kinautolu 'oku nau
'ilo koe;
mo ho'ō mā'oni'oni ki he angatonu 'i loto.
11 'Oua na'a hoko kiate au 'ae va'e 'oe laukau,
pea 'oua na'a hiki au 'e he nima 'oe angakovi.
12 Kuo hinga 'i ai 'ae kau fai kovi: kuo lī ki lalo 'akinau-
tolu,
pea 'e 'ikai te nau fa'a tu'u hake.

SAAME TOLU FITU

1–40 'Oku ako 'e Tevita ki he fa'a kātaki mo e tui ki
he 'Otua, koe'uhi ko e ngaahi me'a kehekehe 'oku
'i he angatonu mo e angahala.

Ko e Saame 'a Tevita.

37 'OUA na'a ke fakamamahi'i koe koe'uhi ko e kau
fai kovi,
pea 'oua na'a ke meheka ki he kau ngāue 'i he anga-
hala.
2 Koe'uhi 'e vave 'ae tu'usi hifo 'akinautolu 'o hangē ko
e mohuku,
pea mae 'o hangē ko e 'akau mata.
3 Falala kia Sihova, pea ke fai lelei;
ko ia te ke nofo ai 'i he fonua, pea ko e mo'oni 'e
fafanga'i koe.
4 Fakafiemālie'i foki koe 'ia Sihova;
pea te ne foaki kiate koe 'ae ngaahi holi 'o ho loto.
5 Tuku ho hala kia Sihova;
pea falala foki kiate ia; pea te ne fakahoko ia.
6 Pea te ne fakahā atu ho'ō mā'oni'oni 'o hangē ko e
maama,
mo ho'ō fakamaau 'o hangē ko e ho'atā 'oe 'aho.
7 Ke ke fakalongo pē kia Sihova, pea tatali fa'a kātaki
pe kiate ia:
'oua na'a ke fakamamahi'i koe koe'uhi ko ia 'oku
monū'ia 'i hono hala,
koe'uhi ko e tangata 'oku fakahoko 'ae ngaahi filio'i
kovi.
8 Tukuange 'ae 'ita, pea li'aki 'ae lili:
'oua na'a ke fakamamahi'i foki koe 'i ha me'a ke fai
kovi.
9 Koe'uhi 'e motuhi 'ae ngaahi fai kovi:
ka ko kinautolu 'oku tatali kia Sihova, te nau ma'u 'ae
fonua.
10 He 'oku toetoe si'i pē, pea 'e 'ikai 'ae angakovi:
'io, te ke tokanga lahi ki hono potu, ka 'e 'ikai 'ilo'i ia.
11 Ka ko e angamalū tenau ma'u 'ae fonua;

'onau fakafiemālie'i 'akinautolu 'i hono lahi 'oe melino.
 12 'Oku fakakaukau kovi 'e he angahala ki he angatonu,
 mo ngai'i kiate ia 'aki hono nifo.
 13 'E kata 'a Sihova kiate ia:
 he 'oku ne 'afio'i 'oku ha'u hono 'aho.
 14 Kuo unuhi 'e he kau angakovi 'ae heletā, pea kuo nau teke 'enau kaufana,
 ke lī ki lalo 'ae mamahi mo e paea,
 pea ke tāmāte'i 'akinautolu 'oku angatotonu.
 15 'E 'asi 'enau heletā ki honau loto 'onautolu,
 pea 'e mafesi 'enau ngaahi kaufana.
 16 'Oku lelei lahi hake 'ae me'a si'i 'oku 'i he tangata mā'oni'oni
 'i he koloa 'oe tokolahi 'oku angahala.
 17 Koe'uhi 'e fesi'i 'ae nima 'oe kau angahala:
 ka 'oku poupu 'e Sihova 'ae mā'oni'oni.
 18 'Oku 'ilo'i 'e Sihova 'ae ngaahi 'aho 'oe kakai angatonu:
 pea ko honau tofi'a 'e tolonga ta'engata.
 19 'E 'ikai te nau mā 'i he kuonga kovi,
 pea 'i he ngaahi 'aho 'oe hongē tenau mākona.
 20 Ka 'e 'auha 'ae angakovi,
 pea 'e tatau 'ae ngaahi fili 'o Sihova mo e ngako 'oe fanga lami:
 'e 'auha 'akinautolu;
 'i he kohu tenau mole 'o 'osi.
 21 'Oku nō 'ae angakovi, pea 'ikai toe totongi:
 ka 'oku fakahā 'ae 'ofa 'e he mā'oni'oni, 'o foaki.
 22 He ko kinautolu kuo tāpuekina 'iate ia tenau ma'u 'ae fonua;
 pea ko kinautolu kuo mala'ia 'iate ia 'e motuhi.
 23 'Oku fakahinohino 'e Sihova 'ae ngaahi laka 'ae tangata lelei:
 pea 'oku fiemālie ia 'i hono hala.
 24 Neongo 'ene tō ki lalo, 'e 'ikai 'auha ia:
 he 'oku poupu hake ia 'e he nima 'o Sihova.
 25 Na'aku talavou, pea kuo u motu'a;
 ka 'oku te'eki te u 'ilo 'ae mā'oni'oni kuo lī'aki,
 pe ko hono hako 'oku kole mā.
 26 'Oku anga'ofa ma'uāipē ia, pea fa'a 'atu;
 pea 'oku monū'ia hono hako.
 27 Afe mei he kovi, pea ke fai lelei,
 pea nofoma'u pē 'o ta'engata.
 28 He 'oku 'ofa 'a Sihova ki he fakamaau,
 pea 'oku 'ikai te ne lī'aki hono kakai mā'oni'oni;
 kuo fakamo'ui ma'uāipē 'akinautolu:
 ka 'e motuhi 'ae hako 'oe angakovi.
 29 'E ma'u 'e he mā'oni'oni 'a e fonua,
 pea tenau nofo ai 'o ta'engata.
 30 Ko e ngutu 'oe mā'oni'oni 'oku ne lea 'aki 'ae poto,
 pea talanoa 'aki hono 'elelo 'ae fakamaau.
 31 'Oku 'i hono loto 'ae fono 'a hono 'Otua;
 'e 'ikai hekea ia 'i ha'ane laka 'e taha.
 32 'Oku lamasī 'e he angakovi 'ae mā'oni'oni,
 'o kumi ke fakapoongi ia.
 33 'E 'ikai tukuange ia 'e Sihova 'i hono nima,

pe tukuaki'i ia 'i hono fakamaau'i.
 34 Tatali kia Sihova, pea tauhi hono hala,
 pea te ne hakeaki'i koe ke ma'u 'ae fonua:
 pea ka 'osi hono motuhi 'ae kakai angakovi, te ke mamata ki ai.
 35 Na'aku mamata ki he angakovi kuo mālohi lahi,
 pea mafola ia 'o hangē ko e 'akau ma'ui'ui 'oku tupu 'i hono potu 'o'ona.
 36 Ka na'e mole atu ia, pea vakai, kuo 'ikai ia:
 'io, ne u kumi ia, ka na'e 'ikai fa'a 'ilo'i ia.
 37 Vakai ki he tangata haohaoa, mo tokanga ki he angatonu:
 he ko e ngata'anga 'oe tangata ko ia ko e melino.
 38 Ka 'e faka'auha fakataha 'ae kau angahala:
 ko e iku'anga 'oe angakovi 'e motuhi ia.
 39 Ka ko hono fakamo'ui 'oe mā'oni'oni 'oku 'ia Sihova:
 ko honau mālohi ia 'i he kuonga 'oe mamahi.
 40 Pea 'e tokoni 'akinautolu 'e Sihova, mo fakamo'ui 'akinautolu:
 te ne fakahaofi 'akinautolu mei he kakai angakovi,
 mo fakamo'ui 'akinautolu,
 ko e me'a 'i he'enau falala kiate ia.

SAAME TOLU VALU

1–22 'Oku lotu 'a Tevita ki he 'Otua ke 'alo'ofa kiate ia 'i he'ene mamahi lahi.

Ko e Saame 'a Tevita, ko e fakamanatu.

38 'E SIHOVA, 'oua na'a ke valoki'i au 'i ho houhau:
 pea 'oua na'a ke valoki'i au 'i ho houhau vela.
 2 He 'oku tau ma'u 'iate au ho'o ngaahi ngahau,
 pea 'oku ta'omia fakamamahi au 'e ho nima.
 3 'Oku 'ikai ha haohaoa 'i hoku kakano ko e me'a 'i ho houhau;
 pea 'oku 'ikai ha fiemālie 'i hoku hui ko e me'a 'i he'eku angahala.
 4 He kuo hake 'a 'eku ngaahi hia 'o 'ufi'ufi hoku 'ulu:
 'o hangē ko e kavenga mamafa 'oku ta'omia ai au.
 5 'Oku 'eho hoku ngaahi lavea 'o fakalielia koe'uhi ko 'eku vale.
 6 'Oku ou mamahi; 'oku ou mapelu ki lalo 'aupito;
 'oku ou 'alu mamahi pe 'i he 'aho kotoa.
 7 He 'oku fonu hoku sino 'i he mahaki kovi:
 pea 'oku 'ikai ha mo'ui haohaoa 'i hoku kakano.
 8 'Oku ou vaivai mo mafesi 'i he mamahi:
 na'aku kalanga ko e me'a 'i he mamahi 'o hoku loto.
 9 'E 'Eiki, 'oku 'i ho 'ao 'eku holi kotoa pē;
 mo 'eku ngaahi to'e 'oku 'ikai fufū 'iate koe.
 10 'Oku tatupe hoku mafu,
 kuo 'osi 'eku mālohi:
 pea ko e maama 'o hoku mata kuo mole foki ia 'iate au.
 11 Ko hoku kaume'a 'ofa mo hoku ngaahi kāinga 'oku nau tutu'u 'i he mama'o mei hoku te'ia;
 mo hoku kaungā'api 'oku nau tutu'u 'i he mama'o.
 12 Ko kinautolu foki 'oku kumi ki he'eku mo'ui 'oku nau tō 'ae ngaahi tauhele kiate au:
 ko kinautolu 'oku kumi ke u kovi 'oku nau lea 'aki 'ae ngaahi me'a kovi,

mo nau fakakaukau ki he me'a kākā 'i he 'aho kotoa.
¹³ Ka ko au, hangē ko ha tuli, 'oku 'ikai te u ongo'i;
 pea na'aku hangē ko e tangata 'oku noa 'aia 'oku
 'ikai mafa'a hono ngutu.
¹⁴ Pea na'aku hangē ko e tangata ta'eongo'i,
 pea 'oku 'ikai ha valoki 'i hono ngutu.
¹⁵ He 'oku ou 'amanaki lelei, 'E Sihova, kiate koe:
 te ke ongo'i, 'E 'Eiki ko hoku 'Otua.
¹⁶ He na'aku pehē, "Fanongo kiate au, telia na'a nau
 fiefia kiate au:
 'i he hekea 'a hoku va'e, 'oku nau hiki hake 'akinau-
 tolu kiate au."
¹⁷ He 'oku ou meimei nofo,
 pea 'oku tu'uma'u pe 'eku mamahi 'i hoku 'ao.
¹⁸ He te u fakahā 'eku hia;
 pea u mamahi koe'uhi ko 'eku angahala.
¹⁹ Ka 'oku mo'ui hoku ngaahi fili, pea 'oku nau mālohi:
 pea 'oku faka'a'au 'o tokolahi 'akinautolu 'oku fehī'a
 ta'etotonu kiate au.
²⁰ Pea ko hoku ngaahi fili foki 'akinautolu 'oku totongi
 kovi ki he lelei;
 koe'uhi 'oku ou muimui ki he lelei.
²¹ 'Oua na'a ke li'aki au, 'E Sihova:
 'E hoku 'Otua, 'oua na'a ke mama'o 'iate au.
²² Ke ke fakato'oto'o ke tokoni au, 'E 'Eiki ko hoku
 fakamo'ui.

SAAME TOLU HIVA

*1 Ko e tokanga 'a Tevita ki he'ene ngaahi mahalo.
 4 Ko 'ene manatu ki he fuonouou mo e va'inga 'oe
 mo'ui, 7 Mo e manavahē ki he ngaahi fakamaau
 'ae 'Otua, 10 Mo e lotu, ko e ngaahi me'a ta'ofi ia ki
 he ta'efa'akātaki.*

Ki he Takimu'a ko Situtuni, ko e Saame 'a Tevita.

39 NA'A KU pehē, "Te u vakai ki hoku ngaahi hala,
 telia na'aku angahala 'i hoku 'elelo:
 te u 'ai 'ae no'o ki hoku ngutu, 'i he kei 'i hoku 'ao 'ae
 angakovi."
² Na'aku noa, 'i he fakalongo pē,
 na'aku ta'ofi au mei he lea,
 'io, mei he lelei;
 pea na'e tupu ai 'eku mamahi.
³ Na'e vela hoku loto 'iate au,
 pea lolotonga 'eku fifili na'e vela 'ae afi:
 pea u toki lea 'aki hoku 'elelo,
⁴ "E Sihova, ke ke faka'ilo kiate au hoku ngata'anga,
 mo hono fuofua 'o hoku ngaahi 'aho, pe ko e hā ia;
 koe'uhi ke u 'ilo ki hono lahi 'o 'eku vaivai."
⁵ Vakai, kuo ke ngaohi hoku ngaahi 'aho ke tatau mo
 e 'aofinima pe taha;
 pea ko 'eku mo'ui 'oku hangē ko e me'a noa pē 'i ho
 'ao:
 ko e mo'oni ko e tangata kotoa pē 'i he'ene tu'uma'u
 ko e mātu'aki va'inga ia. *Sila.*
⁶ Ko e mo'oni 'oku 'alu 'ae tangata kotoa pē 'i he 'ata
 loi:
 ko e mo'oni kuo nau mamahi ta'e'aonga:

'oku ne tānaki 'ae koloa, pea 'oku 'ikai te ne 'ilo pe ko
 hai te ne ma'u ia.
⁷ Pea ko eni, "E Sihova, ko e hā 'oku ou tatali ai?
 'Oku 'iate koe pē 'eku 'amanaki lelei.
⁸ Fakamo'ui au mei he'eku ngaahi talangata'a kotoa
 pē:
 'oua na'a ke ngaohi au ko e manuki'anga 'oe vale."
⁹ Na'aku noa, na'e 'ikai te u mafa'a hoku ngutu;
 koe'uhi ko koe na'a ke fai ia.
¹⁰ To'o atu ho'o tā 'iate au:
 kuo u 'auha 'i he tā 'aho nima.
¹¹ 'Oka ke ka tautea 'ae tangata 'aki 'ae tākitala 'i
 he'ene hia,
 'oku ke pule ke mole atu hono lelei 'o hangē ko e
 ane:
 ko e mo'oni ko e va'inga 'ae tangata kotoa pē. *Sila.*
¹² Fanongo mai ki he'eku lotu, 'E Sihova, mo ke
 fakafanongo ki he'eku tangi;
 'oua na'a ke fakalongo pē 'i hoku ngaahi lo'imata:
 he ko e muli au 'i ho 'ao,
 mo e 'āunofu,
 'o hangē ko 'eku ngaahi tamai kotoa pē.
¹³ Tuku si'i ai pe au, koe'uhi ke u toe ma'u 'eku mālohi,
 'i he te'eki ai te u 'alu 'i heni, pea te u 'ikai leva.

SAAME FĀ NOA

*1 Ko hono 'aonga 'oe falala ki he 'otua. 6 Ko e
 feilaulau lelei lahi 'ae talangofua. 11 'Oku 'āsili ai
 'ae lotu 'a Tevita 'i he'ene manatu ki he'ene kovi.*

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

40 NA'A KU tatali fa'a kātaki pe kia Sihova;
 pea ne tokanga kiate au, 'one ongo'i 'eku tangi.
² Pea na'a ne to'o hake au mei he luo fakailifia,
 mei he 'umea pelepela,
 'o ne fokotu'u hoku va'e ki he maka,
 'o fakama'u hoku ngaahi 'alu'anga.
³ Pea kuo ne 'ai 'ae hiva fo'ou ki hoku ngutu, 'io, 'ae
 fakafeta'i ki hotau 'Otua:
 'e mamata ki ai 'ae tokolahi, pea manavahē, pea
 tenau falala kia Sihova.
⁴ 'Oku monū'ia 'ae tangata ko ia 'oku falala kia Sihova,
 pea 'ikai tokanga ia ki he kakai laukau, mo kinautolu
 'oku afe ki he loi.
⁵ 'E Sihova ko hoku 'Otua, 'oku lahi ho'o ngaahi ngāue
 fakafo 'aia kuo ke fai,
 mo ho finangalo lelei kiate kimautolu:
 'e 'ikai fa'a lau fakaholo ia kiate koe:
 kapau te u fie fakahā 'o lea ki ai, 'oku lahi 'aupito ia,
 'e 'ikai fa'a laua.
⁶ Ko e feilaulau mo e me'a foaki na'e 'ikai te ke finan-
 galo ki ai;
 ka ko hoku telinga kuo ke fakaava:
 ko e feilaulau tutu mo e feilaulau koe'uhi ko e anga-
 hala na'e 'ikai te ke fekau.
⁷ Pea na'aku toki pehē, "Vakai, 'oku ou ha'u:
 kuo tohi 'i he tohi tākai 'iate au,
⁸ 'E hoku 'Otua, 'oku ou fiefia ke fai ho finangalo:
 'io, 'oku 'i hoku loto ho'o fonu."

⁹ Na'aku malanga'aki 'ae mā'oni'oni 'i he fakataha lahi: vakai, na'e 'ikai te u ta'ofi hoku lounututu, 'E Sihova, 'oku ke 'ilo'i.

¹⁰ Na'e 'ikai te u fakafufū ho'o mā'oni'oni 'i hoku loto; na'aku fakahā ho'o angatonu mo ho'o fakamo'ui: na'e 'ikai te u fakalilolilo 'a ho'o 'alo'ofa mo ho'o mo'oni mei he fakataha lahi.

¹¹ 'E Sihova, 'oua na'a ke ta'ofi ho'o ngaahi 'alo'ofa on-gongofua 'iate au: tuku ke tauhi ma'uaipē au 'e ho'o 'alo'ofa mo ho'o mo'oni.

¹² He kuo kāpui au 'e he ngaahi kovi ta'efa'alaua: kuo puke au 'e he'eku ngaahi hia, ko ia 'oku 'ikai ai te u fa'a hanga hake;

'oku lahi hake ia 'i he ngaahi tu'oni lou'ulu 'o hoku 'ulu: ko ia kuo li'aki au 'e hoku loto.

¹³ 'E Sihova, ke ke finangalo lelei ke fakamo'ui au: 'E Sihova, ke ke fai vave ke tokoni'i au.

¹⁴ Tuku ke mā mo puputu'u fakataha 'akinautolu kotoa pē 'oku nau kumi hoku laumālie ke faka'auha ia; tuku ke fakafoki kimui mo mā 'akinautolu 'oku nau holi ke u kovi.

¹⁵ Tuku ke paea 'akinautolu ko e totongi 'o 'enua kovi, 'akinautolu 'oku pehē kiate au, "Ha ha."

¹⁶ Tuku ke fiefia mo nekeneka 'iate koe 'akinautolu kotoa pē 'oku kumi kiate koe:

tuku ke lea pehē ma'uaipē 'akinautolu 'oku 'ofa ki ho'o fakamo'ui,

"Ke ongoongolelei 'a Sihova."

¹⁷ Ka ko au 'oku ou masiva mo paea; ka 'oku finangalo 'ae 'Eiki kiate au: ko koe ko hoku tokoni mo hoku fakamo'ui; 'oua na'a ke fakatuai, 'E hoku 'Otua.

SAAME FĀ TAHA

1 Ko e tokanga 'ae 'Otua ki he masiva. 4 'Oku lāunga 'a Tevita 'i he kākā 'a hono ngaahi fili. 10 'Oku ne hola ki he 'Otua ke ne malu'i ia.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

41 'OKU monū'ia ia 'aia 'oku tokanga ki he masiva: 'e fakamo'ui ia 'e Sihova he 'aho 'oe kovi.

² 'E tauhi ia 'e Sihova, mo pule ke mo'ui ia; pea te ne monū'ia 'i māmani: pea 'e 'ikai te ke tukuange ia ki he loto 'o hono ngaahi fili.

³ 'E fakamālohi ia 'e Sihova 'i he tokoto'anga fakamamahi:

te ke ngaahi hono mohenga kotoa pē 'i hono mahaki.

⁴ Na'aku pehē, "'E Sihova, ke ke 'alo'ofa mai kiate au: fakamo'ui hoku laumālie; he kuo u fai angahala kiate koe."

⁵ 'Oku lau'ikovi'i au 'e hoku ngaahi fili:

'E mate 'afē ia, pea 'auha hono hingoa?

⁶ Pea kapau 'e ha'u ia ke vakai au, 'oku ne lea loi: 'oku tākaki 'e hono loto kiate ia 'ae kovi;

'oku 'alu ia kitua'ā, 'o fakahā ia.

⁷ 'Oku fefanafanahi kiate au 'akinautolu kotoa pē 'oku fehi'a kiate au:

'oku nau fakakaukau kovi kiate au.

⁸ 'Oku nau pehē, "'Oku piki ma'u kiate ia 'ae mahaki kovi:

pea ko 'ene tokoto ni 'e 'ikai te ne toetu'u hake mei ai."

⁹ 'Io, ko hoku kaume'a mo'oni, 'aia na'aku falala ki ai, 'aia na'a ne kai 'i he'eku mā, kuo hiki hake 'e ia hono mui va'e kiate au.

¹⁰ Ka ko koe, 'E Sihova, ke ke 'alo'ofa kiate au, mo fokotu'u hake au, pea te u totongi kiate kinautolu.

¹¹ 'Oku ou 'ilo 'i he me'a ni 'oku ke finangalo lelei kiate au, koe'uhi 'oku 'ikai kalanga 'i he fiefia 'a hoku fili kiate au.

¹² Pea ko au, 'oku ke pou pou hake au 'i he'eku angatonu,

pea te ke fokotu'u au 'i ho 'ao 'o ta'engata.

¹³ Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, talu mei mu'a, 'o ta'engata.

'Emeni mo 'Emeni.

TOHI 2

(Saame 42-72)

SAAME FĀ UA

1 Ko e holi 'a Tevita ke tauhi 'ae 'Otua 'i hono fale-tapu. 5 'Oku ne enginaki'i hono laumālie ke falala ki he 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e akonaki ki he ngaahi foha 'o Kola.

42 'OKU hangē ko e holi 'ae hainiti ki he ngaahi tafe'anga vai, 'oku pehē 'ae holi 'a hoku laumālie kiate koe, 'E 'Otua.

² 'Oku holi hoku laumālie ki he 'Otua, ki he 'Otua mo'ui:

te u hoko 'afē 'o fakahā au 'i he 'ao 'oe 'Otua?

³ Ko 'eku me'akai 'i he 'aho mo e pō 'a hoku ngaahi lo'imata,

lolotonga 'oku nau pehē ma'uaipē kiate au, "Ko e fē ho 'Otua?"

⁴ 'I he'eku manatu ki he ngaahi me'a ni, 'oku ou lilingi hoku laumālie 'iate au:

he na'aku fa'a 'alu mo e tokolahi, na'aku 'alu mo kinautolu ki he fale 'oe 'Otua,

'i he le'o 'oe fiefia mo e fakafeta'i, mo e tokolahi na'e tauhi 'ae 'aho tapu.

⁵ Ko e hā 'oku ke mapelu ai ki lalo, 'E hoku laumālie? pea ko e hā kuo ke maveuveu ai 'i loto 'iate au? Ke ke 'amanaki lelei ki he 'Otua?

He ko e mo'oni te u fakafeta'i kiate ia 'i he ngaahi fakamo'ui 'o hono fofonga.

⁶ E hoku 'Otua, 'oku mapelu ki lalo hoku laumālie 'i loto 'iate au:

ko ia te u manatu ai kiate koe mei he fonua 'o Sioatani,
pea mo Heamoni, mo e mo'unga sī'i ko Maisa.

⁷ 'Oku ui 'ae loloto ki he loloto 'i he longoa'a 'o ho'o ngaahi 'ahiohio vai:

'oku lōmaki'i au 'e ho'o ngaahi peau kotoa pē mo ho'o ngaahi ngalu.

⁸ Ka ko e mo'oni 'e fekau mai 'e Sihova 'a 'ene 'alo'ofa 'i he 'aho,

pea 'e 'iate au 'ene hiva 'i he po'uli,
mo 'eku lotu ki he 'Otua 'o 'eku mo'ui.

⁹ Te u pehē ki he 'Otua ko hoku makatu'u, "Ko e hā kuo ke fakangalo'i ai au?

Ko e hā 'oku ou 'alu mamahi pē 'i he ta'omia 'e he fili?"

¹⁰ Ko e manuki 'a hoku ngaahi fili, 'oku hangē ko e heletā kuo uhu ki hoku ngaahi hui;

'i he'enu pehē mai kiate au 'i he 'aho kotoa pē, "Ko e fē ho 'Otua?"

¹¹ Ko e hā 'oku ke mapelu ai ki lalo, 'E hoku laumālie?

Pea ko e hā 'oku ke maveuveu ai 'i loto 'iate au?
Ke ke 'amanaki lelei ki he 'Otua: he ko e mo'oni te u fakafeta'i kiate ia,
'aia ko e fakamo'ui 'o hoku mata, mo hoku 'Otua.

SAAME FĀ TOLU

1 'Oku lotu 'a Tevita ke toe 'omi ia ki he falelotu lahi, pea ne fakahā te ne tauhi fiefia ai 'ae 'Otua. 5 'Oku ne enginaki'i hono laumālie ke falala ki he 'Otua.

43 'E 'OTUA, ke ke fakamaau au, 'o langomaki'i au telia 'ae pule'anga angakovi:
ke ke fakamo'ui au mei he tangata kākā mo ta'ean-gatonu.

² He ko koe ko e 'Otua 'o 'eku mālohi: ko e hā 'oku ke li'aki ai au?

Ko e hā 'oku ou 'alu mamahi pe 'i he ta'omia 'e he fili?

³ Ke ke fekau atu ho'o maama mo ho'o mo'oni:
tuku ke na tataki au;
tuku ke na 'omi au ki ho mo'unga mā'oni'oni,
mo ho ngaahi fale fehikitaki.

⁴ Ko ia te u toki 'alu atu ki he feilaulau'anga 'oe 'Otua, ki he 'Otua ko hoku fiefia'anga lahi 'aupito:
'io, 'i he ha'ape te u fakamālō kiate koe, 'E 'Otua ko hoku 'Otua.

⁵ Ko e hā 'oku ke mapelu ai ki lalo, 'E hoku laumālie?
pea ko e hā 'oku ke maveuveu ai 'i loto 'iate au?
'Amanaki lelei ki he 'Otua:
he ko e mo'oni te u fakafeta'i kiate ia,
'aia ko e fakamo'ui 'o hoku mata, mo hoku 'Otua.

SAAME FĀ FĀ

1 Ko e fakamanatu 'e he siasi ki he'ene lelei 'i mu'a. 7 'Oku lāunga ia 'i he'ene tu'utāmaki ni. 17 'Oku fakahā 'e ia 'ene angatonu, 24 Pea ne kole fakamā-toato ke malu'i ia.

Ki he Takimu'a, ko e akonaki ki he ngaahi foha 'o Kola.

44 'E 'OTUA, na'a mau fanongo 'aki homau telinga,
pea kuo tala kiate kimautolu 'e he'ema
ngaahi tamai,

'ae ngāue na'a ke fai 'i honau ngaahi 'aho,
'i he ngaahi kuonga 'i mu'a.

² Na'a ke kapusi kitu'a 'ae hiteni 'aki ho nima,
mo ke tō 'akinautolu:
na'a ke tautea 'ae kakai,
pea mafola atu 'akinautolu.

³ He na'e 'ikai te nau ma'u 'ae fonua 'i he heletā 'anau-tolu,

pea na'e 'ikai fakamo'ui 'akinautolu 'e honau nima:
ka ko ho 'aofi nima, mo ho nima to'omata'u, mo e maama 'o ho fofonga,

koe'uhi na'a ke 'ofa kiate kinautolu.

⁴ He ko koe ko hoku Tu'i,

'E 'Otua ke ke fekau 'ae fakamo'ui kia Sēkope.

⁵ Ko e me'a 'iate koe temau tulaki homau ngaahi fili:
ko e me'a 'i ho huafa temau malamalaki ki lalo 'akin-autolu 'oku tu'u hake kiate kimautolu.

⁶ Koe'uhi 'e 'ikai te u falala ki he'eku kaufana,
pea 'e 'ikai fakamo'ui au 'e he'eku heletā.

⁷ Ka ko koe kuo ke fakamo'ui 'akimautolu mei homau ngaahi fili,
pea kuo ke tuku ke mā 'akinautolu na'e fehi'a kiate kimautolu.

⁸ 'Oku mau vikiviki 'i he 'Otua 'i he 'aho kotoa,
'o fakamālō ki ho huafa 'o ta'engata. *Sila.*

⁹ Ka kuo ke li'aki, pea tuku ke mā 'akimautolu;
pea 'ikai te ke 'alu atu mo 'ema ngaahi kongakau.

¹⁰ 'Oku ke pule ke mau foki mai mei he fili:
pea ko kinautolu 'oku fehi'a kiate kimautolu 'oku nau maumau ma'anautolu.

¹¹ Kuo ke foaki 'akimautolu 'o hangē ko e fanga sipi kuo fili ki he kai;

pea kuo ke fakahē'i 'akimautolu ki he hiteni.

¹² 'Oku ke fakatau ho'o kakai ta'ehatotongi,
pea 'oku 'ikai te ke fakalahi ho'o koloa 'aki honau to-tongi.

¹³ 'Oku ke ngaohi 'akimautolu ko e manuki'anga 'o homau ngaahi kaungā'api,
ko e me'a manuki mo e taukae'anga 'okinautolu 'oku nofo takatakai 'iate kimautolu.

¹⁴ 'Oku ke ngaohi 'akimautolu ko e luma'anga 'oe hiteni,

ko e kalokalo'anga 'oe 'ulu 'i he 'ao 'oe kakai.

¹⁵ 'Oku 'i hoku 'ao ma'uaipē 'eku kovi,
pea kuo 'ufi'ufi 'aki au 'ae mā 'o hoku mata,

¹⁶ Koe'uhi ko e le'o 'o ia 'oku ne taukae mo kape;
ko e me'a 'i he fili mo e fakafāsifasi.

¹⁷ Kuo hoko 'ae me'a ni kotoa pē kiate kimautolu;
ka na'e 'ikai te mau fakangalongalo'i koe,
pea na'e 'ikai te mau fai kākā 'i ho'o fuakava.

¹⁸ 'Oku 'ikai foki kimui homau loto,
pe afe mei ho hala homau 'alu'anga;

¹⁹ Kuo ke fesifesi 'akimautolu 'i he potu 'oe fanga talākoni,

mo 'ufi'ufi 'aki 'akimautolu 'ae 'ata 'oe mate.
²⁰ Kapau kuo mau fakangalo'i 'ae huafa 'o homau 'O-tua,
 pe mafao atu homau nima ki ha 'otua kehe;
²¹ 'Ikai 'e 'eke ia 'e he 'Otua?
 He 'oku ne 'ilo'i 'ae ngaahi me'a fufū 'oe loto.
²² 'Io, koe'uhi ko koe 'oku tāmāte'i 'akimautolu 'i he 'a-ho kotoa pē;
 'oku lau 'akimautolu 'o hangē ko e fanga sipi ke tāmāte'i.
²³ Ke ke 'ā, ko e hā 'oku ke mohe ai, 'E Sihova?
 Tu'u hake,
 'oua na'a ke li'aki 'akimautolu 'o ta'engata.
²⁴ Ko e hā 'oku ke fufū ai ho fofonga,
 'o fakangalo'i homau tautea mo homau ta'omia?
²⁵ He kuo lolohifo homau laumālie ki he efu:
 kuo hiki homau kete ki he kelekele.
²⁶ Tu'u hake ko homau tokoni,
 pea huhu'i 'akimautolu koe'uhi ko ho'o 'alo'ofa.

SAAME FĀ NIMA

1 Ko e māfima'fi mo e 'ofa 'oe pule'anga 'o Kalaisi.

10 Ko e ngāue 'ae siasi mo hono lelei 'o ia.

Ki he Takimu'a 'i he Sosanimi, ko e akonaki ki he ngaahi foha 'o Kola, ko e Hiva ki he ngaahi 'ofa.

45 'OKU mapuna hake 'i hoku loto 'ae me'a lelei:
 te u lea ki he me'a kuo u ngaahi ki he tu'i:
 ko hoku 'elelo ko e peni ki he tohi vave.
² 'Oku ke faka'ofa'ofa lahi 'i he ngaahi fānau 'ae tanga-ta:
 kuo lilingi 'ae 'ofa ki ho lOUNGUTU:
 ko ia kuo fakamonū'ia ai koe 'e he 'Otua 'o lauikuonga.
³ 'E Fungani Māfima'fi ke ke nono'o ho'o heletā ki ho tu'atenga,
 'i ho nāunau mo ho mālohi.
⁴ Pea 'i ho'o māfima'fi ke ke hā'ele monū'ia,
 ko e me'a 'i he mo'oni mo e angavaivai mo e mā'oni'oni;
 pea 'e ako kiate koe 'e ho nima to'omata'u 'ae ngaahi me'a fakailifia.
⁵ 'Oku māsila ho'o ngaahi ngahau 'i he loto 'oe ngaahi fili 'oe tu'i;
 'oku tō ki lalo 'ae kakai 'iate koe.
⁶ 'E 'Otua, ko ho nofo'anga 'oku lauikuonga pea ta'engata:
 ko e tokotoko 'o ho pule'anga ko e tokotoko mā'oni'oni ia.
⁷ 'Oku ke 'ofa ki he mā'oni'oni, pea fehi'a ki he angahala:
 ko ia ko e 'Otua ko ho 'Otua, kuo ne tākai 'aki koe 'ae lolo 'oe fiefia 'o lahi hake 'i ho kāinga.
⁸ 'Oku namu mula, mo 'alosi, mo kāsia, 'a ho ngaahi kofu kotoa pē,
 mei he ngaahi fale lei, 'aia kuo nau fakafiefia'i koe.
⁹ Na'e 'i ho'o kau fefine ongolelei 'ae ngaahi 'ofefine 'oe ngaahi tu'i:

na'e tu'u 'ae tu'i fefine 'i ho nima to'omata'u 'i he koula mei Ofeli.
¹⁰ Fakafanongo, 'E 'ofefine, pea tokanga, 'o fakatokanga'i ho telinga;
 fakangalo'i foki ho'o kakai 'a'au, mo e fale 'o ho'o tamai;
¹¹ Ko ia 'e manako lahi ai 'ae tu'i ki ho hoihoifua:
 he ko ho 'Eiki ia; pea ke hū kiate ia.
¹² Pea 'e 'i ai 'ae 'ofefine 'o Taia mo e me'a'ofa;
 ko e kau koloa'ia 'i he kakai te nau kumi lahi ki ho'o 'ofa.
¹³ Ko e 'ofefine 'oe tu'i 'oku lelei lahi 'i loto;
 ko hono ngaahi kofu kuo lalanga 'aki 'ae koula.
¹⁴ 'E 'omi ia ki he tu'i 'i he kofu 'oku matamatalelei hono tuitui:
 ko e kau tāupo'ou ko hono kaume'a 'aia 'oku muimui kiate ia 'e omi 'akinautolu kiate koe.
¹⁵ 'E omi 'akinautolu 'i he fiefia mo e nekeneka:
 te nau hū ki he fale 'oe tu'i.
¹⁶ 'E fetongi ho'o ngaahi tamai 'e ho'o fānau,
 'aia te ke fakanofa ko e ngaahi 'eiki 'i māmani kotoa pē.
¹⁷ Te u fai ke manatu'i 'a ho huafa 'i he to'utangata kotoa pē:
 ko ia 'e fakafeta'i 'ae kakai kiate koe 'o lauikuonga pea ta'engata.

SAAME FĀ ONO

1 Ko e tui 'ae siasi ki he 'Otua, 8 Mo e enginaki ke vakai ki ai.

Ki he takimu'a 'oe ngaahi foha 'o Kola, ko e hiva 'i he 'Alamoti.

46 KO E 'Otua ko hotau hūfanga mo e mālohi, ko e tokoni lahi pea ofi 'i he mamahi.
² Ko ia 'e 'ikai ai te tau manavahē, 'o kapau 'e hiki 'a māmani,
 pea kapau 'e hiki 'ae ngaahi mo'unga ki he loto tahi;
³ Kapau 'e 'u'ulu pea hou 'a hono ngaahi vai,
 pea ngalulu 'ae ngaahi mo'unga 'i he'ene mahakehake. *Sila.*
⁴ 'Oku ai ha vaitafe, ko hono manga'ivai 'o ia te ne fakafiefia'i 'ae kolo 'oe 'Otua,
 ko e potu mā'oni'oni 'oe ngaahi fale fehikitaki 'oe Fungani Mā'olunga.
⁵ 'Oku 'i loto 'iate ia 'ae 'Otua; 'e 'ikai ue'i ia:
 'e tokoni ia 'e he 'Otua, 'i he hoko mai 'ae pongipongi.
⁶ Na'e matalili 'ae hiteni, na'e ngaueue 'ae ngaahi pule'anga:
 na'a ne fakaongo atu hono le'o, pea vela 'o vai 'a māmani.
⁷ Ko Sihova 'oe ngaahi kautau 'oku 'iate kitautolu;
 ko e 'Otua 'o Sēkope ko hotau hūfanga. *Sila.*
⁸ Ha'u, 'o vakai ki he ngaahi ngāue 'a Sihova,
 'ae ngaahi faka'auha kuo ne fai 'i māmani.
⁹ 'Oku ne faka'osi 'ae ngaahi tau 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani;

'oku ne fesii 'ae kaufana, 'o ne tutuu ke motuu 'ae tao;

'oku ne tutu 'ae salio 'i he afi.

¹⁰ "Mou longo pē, pea 'ilo ko au ko e 'Otua: te u hakeaki' au 'i he lotolotonga 'oe hiteni, te u hakeaki' au 'i māmani."

¹¹ Ko Sihova 'oe ngaahi kautau 'oku 'iate kitautolu; ko e 'Otua 'o Sēkope ko hotau hūfanga. *Sila.*

SAAME FĀ FITU

1–9 Ko e enginaki ki he ngaahi pule'anga kenau fiefie ma'u 'ae pule'anga 'o Kalaisi.

Ki he Takimu'a, ko e Saame ki he ngaahi foha 'o Kola.

47 MOU pasipasi homou nima, 'ae kakai kotoa pē; kalanga ki he 'Otua 'i he le'o 'oe fiefia.

² He ko Sihova fungani mā'olunga 'oku fakailifia ia; ko e Tu'i lahi ia ki māmani kotoa pē.

³ Te ne fakavaivai 'ae kakai kiate kitautolu, mo e ngaahi pule'anga ki hotau lalo va'e.

⁴ Te ne fili hotau tofi'a ma'atautolu, ko e lelei 'o Sēkope 'aia 'oku ne 'ofa ki ai. *Sila.*

⁵ Kuo hā'ele hake 'ae 'Otua 'i he mavava, ko Sihova mo e le'o 'oe me'a lea.

⁶ Hiva fakamālō ki he 'Otua, hiva fakamālō: hiva fakamālō ki hotau Tu'i, hiva fakamālō.

⁷ He ko e 'Otua ko e Tu'i ia 'o māmani kotoa pē: mou hiva fakamālō 'i he poto.

⁸ 'Oku pule 'ae 'Otua ki he hiteni: 'oku 'afio 'ae 'Otua 'i he 'afio'anga 'o 'ene mā'oni'oni.

⁹ Kuo kātoa fakataha 'ae hou'eiki 'oe kakai, 'io, ko e kakai 'ae 'Otua 'o 'Epalahame: 'oku 'i he 'Otua 'ae ngaahi fakaū 'o māmani: 'oku mā'olunga lahi 'aupito ia.

SAAME FĀ VALU

1–14 Ko e teunga mo e lelei 'oe siasi.

Ko e Hiva mo e Saame ki he ngaahi foha 'o Kola.

48 'OKU lahi 'a Sihova, pea 'oku lelei ke fakamālō lahi kiate ia, 'i he kolo 'a hotau 'Otua, 'i he mo'unga 'o 'ene mā'oni'oni.

² Ko e tu'unga matamatalelei 'ae mo'unga ko Saione, ko e fiefia'anga 'o māmani kotoa pē, 'oku 'i hono potu tokelau 'ae kolo 'oe Tu'i lahi.

³ 'Oku 'ilo 'ae 'Otua ko e hūfanga 'i hono ngaahi fale lahi 'o ia.

⁴ Pea vakai, na'e fakataha 'ae ngaahi tu'i, na'a nau 'alu atu fakataha.

⁵ Na'a nau mamata ai, pea nau ofo; na'a nau mamahi, pea hola.

⁶ Na'e tuia 'akinautolu 'i ai 'i he manavahē, mo e mamahi, 'o hangē ko e efine 'oku langā.

⁷ 'Oku ke maumau'i 'ae ngaahi vaka 'o Tasisi 'aki 'ae matangi hahake.

⁸ Hangē ko ia na'a mau fanongo, kuo pehē 'emau mamata

'i he kolo 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'i he kolo 'a hotau 'Otua:

'e fakatu'uma'u ia 'e he 'Otua 'o ta'engata. *Sila.*

⁹ Kuo mau manatu ki ho'o 'alo'ofa, 'E 'Otua, 'i ho loto faletapu.

¹⁰ 'O hangē ko ho huafa, 'E 'Otua,

'oku pehē ho ongoongolelei ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani;

'oku pito ho nima to'omata'u 'i he mā'oni'oni.

¹¹ Tuku ke fiefia 'ae mo'unga ko Saione, tuku ke nekeneka 'ae ngaahi 'ofefine 'o Siuta, ko e me'a 'i ho'o ngaahi fakamaau.

¹² Mou 'eve'eva takatakai 'i Saione, 'o 'alu fakatakamilo 'iate ia:

lau hono ngaahi fale mā'olunga 'o ia.

¹³ Mou vakai lelei ki hono ngaahi puke, tokanga ki hono ngaahi fale lahi;

koe'uhi ke mou tala ia ki he to'utangata 'e hoko.

¹⁴ "He ko e 'Otua ni ko hotau 'Otua 'o lauikuonga pea ta'engata:

te ne tauhi 'akitautolu 'o a'u ki he mate."

SAAME FĀ HIVA

1 Ko e enginaki ke fokotu'u 'ae tui ki he toetu'u 'i he 'Otua, kae 'ikai 'i he mālohi fakamaama. 16 'Oua na'a 'ofa ki he monū'ia fakamaama.

Ki he Takimu'a, ko e Saame ki he ngaahi foha 'o Kola.

49 MOU fanongo ki he me'a ni, 'ae kakai kotoa pē; fakafanongo, 'akimoutolu kotoa pē 'oku nofo 'i māmani:

² 'Ae mā'ulalo mo e mā'olunga, 'ae ma'ume'a mo e masiva, fakataha.

³ 'E lea hoku ngutu 'i he poto; pea 'e kau ki he 'ilo 'ae fakakaukau 'a hoku loto.

⁴ Te u fakatokanga'i hoku telinga ki he lea fakatātā: te u fakahā 'i he ha'ape 'eku lea 'ilongata'a.

⁵ Ko e hā te u manavahē ai 'i he ngaahi 'aho 'oe kovi, 'oka takatakai au 'e he hia 'o hoku va'e?

⁶ Ko kinautolu 'oku falala ki he'enu mālohi, 'o polepole 'i hono lahi 'o 'enu koloa;

⁷ 'Oku 'ikai 'aupito fa'a fai 'e hanau tokotaha ke huhu'i hono tokoua,

pe 'atu ki he 'Otua hano totongi:

⁸ He ko e huhu'i 'o honau laumālie 'oku mahu'inga lahi,

pea 'oku tuku ai pe ia 'o ta'engata:

⁹ Koe'uhi ke ne kei mo'ui ma'uaipē, pea 'ikai 'ilo 'ae 'au'auha.

¹⁰ He 'oku ne mamata 'oku mate 'ae kau tangata poto, pea 'oku 'auha foki 'ae tangata vale pea mo e ta'e'ilo, 'onau tuku 'enu koloa ki he kakai kehe.

¹¹ 'Oku mahalo 'a honau loto, 'e tu'uma'u pē honau fale 'o ta'engata,

mo honau ngaahi nofo'anga ki he to'utangata kotoa pē;

'oku nau fakahingoa honau 'api ki honau hingoa 'o-nautolu.

¹² Ka ko e mo'oni ko e tangata 'oku mā'olunga 'oku 'ikai tu'uma'u ia:

'oku tatau ia mo e fanga manu 'oku 'auha.

¹³ Pea ko honau hala ni ko 'enau vale ia:

ka 'oku mālie'ia honau hako 'i he'enau ngaahi lea. *Sila.*

¹⁴ Kuo tuku 'akinautolu ki he fa'itoka 'o hangē ko e fanga sipi;

'e fafanga 'aki 'ae mate 'akinautolu;

pea 'e ma'u 'ae mālohi kiate kinautolu 'e he kakai angatonu 'i he pongipongi;

pea 'e 'auha honau matamatalelei 'i he fa'itoka mei honau nofo'anga.

¹⁵ Ka 'e huhu'i hoku laumālie 'e he 'Otua mei he mālohi 'oe fa'itoka:

he te ne ma'u au. *Sila.*

¹⁶ 'Oua na'a ke manavahē koe 'oka hoko 'o koloa'ia ha tokotaha,

'i he tupu pē 'ae nāunau 'o hono fale;

¹⁷ He 'oka mate ia 'e 'ikai te ne fua 'o 'ave ha me'a 'e taha:

'e 'ikai muimui hifo 'iate ia hono nāunau.

¹⁸ Ka 'i he'ene mo'ui na'a ne tāpuaki hono laumālie: pea 'e fakamālō 'ae kakai kiate koe, 'oka ke ka fai lelei kiate koe.

¹⁹ 'E 'alu ia ki he to'utangata 'o 'ene ngaahi tamai; 'e 'ikai tenau mamata ki he maama.

²⁰ Ko e tangata 'oku mā'olunga, ka 'oku 'ikai poto, 'oku tatau ia mo e fanga manu 'oku 'auha.

SAAME NIMA NOA

1 Ko e nāunau 'oe 'Otua 'i he siasi, 5 Mo 'ene fekau ke tānaki 'ae kakai mā'oni'oni. 7 'Oku 'ikai fiemālie 'ae 'Otua 'i he ngaahi feilaulau, 14 Ka 'i he mo'oni 'oe talangofua.

Ko e Saame 'a 'Asafi.

50 KUO folofola 'a Sihova, ko e 'Otua Māfimafi, 'o ui ki māmani ki he potu hopo'anga 'oe la'ā 'o a'u atu ki hono tō'anga.

² Mei Saione, ko e fungani 'oe matamatalelei hao-haoa,

kuo ulo 'ae 'Otua.

³ 'E hā'ele mai hotau 'Otua, pea 'e 'ikai fakalongo pē: 'e faka'auha 'e he afi 'i hono 'ao, pea 'e takatakai ia 'e he afā lahi.

⁴ Te ne ui ki he ngaahi langi mei 'olunga, pea ki māmani, koe'uhi ke ne fakamaau hono kakai.

⁵ "Tānaki fakataha kiate au 'eku kakai mā'oni'oni; 'akinautolu kuo fai 'ae fuakava mo au 'i he feilaulau."

⁶ Pea 'e fakahā 'e he ngaahi langi 'ene mā'oni'oni: he ko e 'Otua pē ko e fakamaau. *Sila.*

⁷ "Fanongo mai, 'E hoku kakai, pea te u lea; pea te u fakapapau kiate koe, 'E 'Isileli:

ko au ko e 'Otua, 'io, ko ho 'Otua.

⁸ 'E 'ikai te u valoki'i koe koe'uhi ko ho'o ngaahi feilaulau,

pe ko ho'o ngaahi feilaulau tutu, ke fai ma'u pe 'i hoku 'ao.

⁹ 'E 'ikai te u to'o ha pulu mei ho fale, pe ha kosi tangata mei ho ngaahi loto'ā.

¹⁰ He 'oku 'a'aku 'ae manu kotoa pē 'oe vao, mo e fanga manu 'i he mo'unga 'e afe.

¹¹ 'Oku ou 'ilo 'ae manupuna kotoa pē 'oe ngaahi mo'unga:

pea 'oku 'a'aku 'ae ngaahi manu kaivao kotoa pē 'oe ngoue.

¹² "Kapau te u fiekaia, 'e 'ikai te u tala kiate koe: he 'oku 'a'aku 'a māmani, mo hono mahu 'o ia.

¹³ He te u kai 'eau 'ae kakano 'oe fanga pulu tangata, pe inu 'ae toto 'oe fanga kosi?

¹⁴ 'Atu 'ae fakafeta'i ki he 'Otua;

mo ke fai ho'o ngaahi fuakava ki he Fungani Mā'olunga:

¹⁵ Pea ke ui kiate au 'i he 'aho 'oe mamahi:

te u fakamo'ui koe, pea te ke fakaongoongolelei'i au."

¹⁶ Ka 'oku pehē 'e he 'Otua ki he angakovi,

"Ko e hā 'oku ke kau ai koe ke tala 'eku ngaahi fekau, pea ke 'ai 'i ho ngutu 'eku fuakava?"

¹⁷ He 'oku ke fehi'a ki he akonaki,

mo ke li'aki 'eku ngaahi lea ki ho tu'a.

¹⁸ 'I ho'o mamata ki ha kaiha'a, na'a ke loto leva kiate ia,

pea na'a ke kau mo e kau tono fefine.

¹⁹ "Oku ke tuku ho ngutu ki he kovi,

pea 'oku fakatupu 'e ho 'elelo 'ae kākā.

²⁰ 'Oku ke nofo 'o lau'ikovi'i ho tokoua; 'oku ke fakakovi'i 'ae tama 'a ho'o fa'ē 'a'au.

²¹ Na'a ke fai 'ae ngaahi me'a ni, pea ne u fakalongo pē;

na'a ke mahalo 'oku ou hangē tofu pe ko koe: ka te u valoki'i koe, 'o fokotu'u ia 'i ho 'ao.

²² Ko eni, mou tokanga ki he me'a ni, 'akimoutolu 'oku fakalongalo'i 'ae 'Otua,

telia na'aku haehae ke fakaikiiki 'akimoutolu, pea 'e 'ikai ha taha ke fakamo'ui.

²³ "Ko ia 'oku ne 'atu 'ae fakafeta'i 'oku ne fakaongoongolelei'i au:

pea ko ia 'oku ne fakatonutonu hono hala te u fakahā kiate ia 'ae fakamo'ui 'oe 'Otua."

SAAME NIMA TAHA

1 'Oku lotu 'a Tevita ke ne ma'u 'ae fakamolemole, 'o ne vete 'ene angahala. 6 'Oku ne kole ki he mā'oni'oni. 16 'Oku 'ikai fiemālie 'ae 'Otua 'i he feilaulau, ka 'i he mo'oni. 18 'Oku ne hūfia 'ae siasi.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita, 'i he ha'u kiate ia 'ae palōfita ko Natani, hili 'ene fai kovi mo Patisepa.

51 'ALO'OFa mai kiate au, 'E 'Otua, 'o fakatatau ki ho'o manava'ofa:

ke ke tāmata'i 'eku ngaahi angahala 'o fakatatau ki hono lahi 'o ho'o ngaahi 'alo'ofa ongongofua.

² Ke ke fufulu 'aupito au mei he'eku hia,

mo fakama'a au mei he'eku angahala:

³ He 'oku ou fakamo'oni 'eku ngaahi talangata'a:

pea 'oku tu'uma'u aipē 'i hoku 'ao 'eku angahala.

4 Na'aku fai angahala kiate koe,
 'io, kiate koe pē kuo u fai 'ae kovi ni 'i ho 'ao;
 koe'uhi ke tonuhia pe 'a koe 'oka ke ka folofola,
 pea mā'oni'oni 'oka ke ka fai 'ae fakamaau.
 5 Vakai, na'e fanau'ī au 'i he angakovi pea na'e tu'itu'ia
 'eku fa'ē 'iate au ko e angahala.
 6 Vakai, 'oku ke finangalo ki he mo'oni 'i loto:
 pea 'i he fufū te ke ngaahi ai au ke u 'ilo 'ae poto.
 7 Ke ke fakama'a au 'aki 'ae 'isope, pea te u ma'a ai:
 fufulu au, pea te u hinehina lahi 'i he 'uha hinehina.
 8 Tuku ke u fanongo ki he fiefia mo e nekeneka;
 ke fiemālie ai 'ae ngaahi hui kuo ke fesī'i.
 9 Ke ke fufū ho fofonga mei he'eku angahala,
 mo ke tāmāte'ī 'eku ngaahi hia kotoa pē.
 10 'E 'Otua, ke ke fakatupu 'iate au 'ae loto ma'a;
 mo ke fakafō'ou 'iate au ha laumālie tu'uma'u.
 11 'Oua na'a ke li'aki au mei ho 'ao pea 'oua na'a ke
 to'o 'iate au ho laumālie mā'oni'oni.
 12 Toe 'omi kiate au 'ae fiefia 'o ho'o fakamo'ui;
 mo ke poupou 'aki au ho laumālie tau'atāina.
 13 Pea teu akonaki 'aki 'ae kau talangata'a 'a ho ngaahi
 hala;
 pea 'e liliu kiate koe 'ae kau angahala.
 14 'E 'Otua, ko e 'Otua 'o 'eku mo'ui, ke ke fakamo'ui au
 mei he hia 'oe toto:
 pea 'e hiva kalanga 'a hoku 'elelo 'i ho'o mā'oni'oni.
 15 'E 'Eiki ke ke fa'ai hoku lounoutu,
 pea 'e fakahā atu 'e hoku ngutu 'a ho'o fakamālō.
 16 He 'oku 'ikai te ke finangalo ki he feilaulau,
 koe'uhi ke u 'atu ia: 'oku 'ikai te ke fiemālie 'i he
 feilaulau tutu.
 17 Ko e ngaahi feilaulau 'oe 'Otua ko e laumālie mafesī:
 ko e loto mafesi mo māfofoa,
 'E 'Otua, 'e 'ikai te ke manukī'i.
 18 Fai lelei 'i ho finangalo lelei ki Saione:
 ke ke fokotu'u hake 'ae ngaahi 'a 'o Selūsalema.
 19 Pea te ke fiemālie 'i he ngaahi feilaulau 'oe
 mā'oni'oni,
 mo e feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau tutu ko-
 toa:
 pea te nau toki 'atu 'ae fanga pulu ki ho'o
 feilaulau'anga.

SAAME NIMA UA

1 'Oku fakahā 'e Tevita 'ae meheka 'a Toeki, 'o ne
 kikite 'e 'auha ia. 6 'E fiefia ai 'ae kakai mā'oni'oni. 8
 'Oku fakafeta'ī 'a Tevita 'i he'ene tui ki he 'alo'ofa
 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame akonaki 'a Tevita, 'i he ha'u
 'a Toeki ko e tangata 'Itomi, 'o tala kia Saula, 'o ne pehē
 kiate ia, kuo ha'u 'a Tevita ki he fale 'o 'Ahimeleki.

52 'AE tangata mālohi, ko e hā 'oku ke polepole ai
 koe 'i he fai pau'u?
 'oku tolonga ma'uaipē 'ae 'alo'ofa 'ae 'Otua.
 2 'Oku langa'ī 'e ho 'elelo 'ae ngaahi me'a kovi;
 'o ne fai kākā, 'o hangē ko e tele māsila.
 3 'Oku ke 'ofa lahi ki he kovi 'i he lelei;

pea ki he loi 'i he lea mā'oni'oni. Sila.
 4 'Ae 'elelo kākā,
 'oku ke manako ki he ngaahi lea faka'auha.
 5 Pea 'e faka'auha foki koe 'e he 'Otua 'o ta'engata,
 te ne to'o 'o 'ave koe, pea ta'aki koe mei ho nofo'an-
 ga,
 'o ta'aki fu'u hake koe mei he fonua 'oe mo'ui. Sila.
 6 'E mamata foki ki ai 'ae kakai mā'oni'oni, pea man-
 avahē,
 pea nau kata manuki kiate ia:
 7 "Vakai, ko eni 'ae tangata na'e 'ikai ma'u 'ae mālohi
 mei he 'Otua;
 ka na'e falala ki he lahi 'o 'ene koloa,
 'o ne fakamālohi ia 'i he'ene kovi."
 8 Ka 'oku ou tatau mo e 'olive lauma'ui'ui 'i he fale 'oe
 'Otua:
 'oku ou falala ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua 'o ta'engata pea
 ta'engata.
 9 Te u fakamālō kiate koe 'o ta'engata, koe'uhi kuo ke
 fai ia 'e koe:
 pea te u tatali ki ho huafa;
 he 'oku lelei ia 'i he 'ao 'o ho kakai mā'oni'oni.

SAAME NIMA TOLU

1 'Oku fakahā 'e Tevita hono kovi 'ae tangata
 fakakakano. 4 'Oku ne faka'ilo 'ae kovi ki he anga-
 hala 'aki 'ae maama 'i honau loto. 6 'Oku ne vikiviki
 'i he fakamo'ui 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a 'i he Mahalati, ko e Saame akonaki 'a
 Tevita.

53 KUO pehē 'e he vale 'i hono loto, "'Oku 'ikai ha
 'Otua."

Kuo kovi 'akinautolu, pea kuo nau fai 'ae kovi
 fakalielia:

'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fai lelei.
 2 Na'e 'afio hifo 'ae 'Otua mei he langi ki he fānau 'ae
 tangata, ke vakai pe 'oku ai ha ni'ihī 'oku 'ilo,
 mo kumi ki he 'Otua.
 3 Kuo foki kotoa pē kimui 'akinautolu:
 kuo nau hoko 'o fakalielia kotoa pē:
 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fai lelei, 'oku 'ikai 'aupito
 ha taha.
 4 "'Oku 'ikai ha 'ilo 'iate kinautolu 'oku fai kovi?
 'Akinautolu 'oku kai 'o 'osi hoku kakai 'o hangē ko 'e-
 nau kai mā:
 na'e 'ikai te nau ui ki he 'Otua."
 5 Pea na'e manavahē lahi ai 'akinautolu, ka na'e 'ikai
 ha me'a ke manavahē ai:
 he kuo laku kehekehe 'e he 'Otua 'ae ngaahi hui 'o ia
 na'a ne tau'ī koe:
 Kuo ke fakamaa'ī 'akinautolu,
 he kuo fehi'a 'ae 'Otua kiate kinautolu.
 6 Ko hai te ne foaki mei Saione 'ae fakamo'ui ki 'Isileli?
 'Oka toe 'omi 'e he 'Otua hono kakai kuo pōpula,
 'e fiefia ai 'a Sēkope,
 pea nekeneka 'a 'Isileli.

SAAME NIMA FĀ

1 'Oku lāunga 'a Tevita 'i he kakai Sifi, 'oku lotu ia ke mo'ui. 5 'I he'ene tui ki he tokoni 'ae 'Otua, 'oku ne fakahā te ne fai 'ae feilaulau.

Ki he Takimu'a 'i he Nekina ko e Saame akonaki 'a Tevita, 'i he ha'u 'ae kakai Sifi, 'onau pehē kia Saula, 'Ikai 'oku fufū 'a Tevita 'iate kimautilu?

- 54** FAKAMO'UI au, 'E 'Otua, 'i ho huafa, mo ke fakamaau au 'i ho mālohi.
 2 Fanongo mai ki he'eku lotu, 'E 'Otua fakafanongo ki he ngaahi lea 'a hoku ngutu.
 3 He kuo tu'u hake kiate au 'ae kau muli, pea 'oku kumi hoku laumālie 'e he kau fakamālohi: 'oku 'ikai te nau fokotu'u 'ae 'Otua 'i honau 'ao. *Sila.*
 4 Vakai, ko hoku tokoni 'ae 'Otua: 'oku 'iate kinautilu 'oku pou pou hoku laumālie 'ae 'Eiki.
 5 'E totongi 'e ia 'aki 'ae kovi ki hoku ngaahi fili: ke ke motuhi 'akinautilu 'i ho mo'oni.
 6 Te u 'atu fiemālie pē 'ae feilaulau kiate koe: te u fakamālō ki ho huafa, 'E Sihova he 'oku lelei ia.
 7 He kuo ne fakamo'ui au mei he mamahi kotoa pē: pea kuo mamata 'e hoku mata ki hoku ngaahi fili.

SAAME NIMA NIMA

1 'Oku hanu 'a Tevita 'i he'ene lotu 'i he'ene tu'utā-maki lahi. 9 'Oku lotu ia koe'uhi ko e kovi mo e kākā 'a hono ngaahi fili. 16 'Oku ne fakafiemālie 'i ia 'i he 'Otua 'i he'ene fakamo'ui ia, mo veuveuki hono ngaahi fili.

Ki he Takimu'a 'i he Nekina, ko e Saame akonaki 'a Tevita.

- 55** FAKAFANONGO ki he'eku lotu, 'E 'otua; pea 'oua na'a ke fufū koe mei he'eku lotu tāu-ma'u.
 2 'Afio mai kiate au, mo ke ongo'i au: 'oku ou lāunga 'i he'eku mamahi, pea tangi kalanga;
 3 Koe'uhi ko e le'o 'oe fili, koe'uhi ko e ta'omia 'e he kau angakovi: he kuo nau tuku 'ae hia kiate au, pea 'i he 'ita 'oku nau fehi'a kiate au.
 4 'Oku mamahi lahi hoku lotu 'iate au: pea kuo tō kiate au 'ae ngaahi fakailifia 'oe mate.
 5 Kuo hoko kiate au 'ae manavahē mo e tetetete, pea kuo lōmaki'i au 'e he lilika.
 6 Pea na'aku pehē, Taumaiā ke u ma'u 'ae kapakau 'o hangē ko e lupe! Koe'uhi ke u puna atu, pea fiemālie ai.
 7 Vakai, te u 'alu 'o hē ki he mama'o, pea u nofo 'i he toafa. *Sila.*
 8 Te u 'alu fakato'oto'o, 'o hao mei he matangi lahi mo e afā.
 9 Faka'auha, 'E Sihova, pea vahevahe honau 'elelo: he na'aku mamata ki he fakamālohi mo e feke'ike'i 'i he kolo.

10 'Oku nau 'alu fano ai 'i he ngaahi ā 'o ia 'i he 'aho mo e pō:

- 'oku 'i lotu 'i ai 'ae pau'u mo e mamahi.
 11 'Oku 'i ai 'ae kovi: 'oku 'ikai mahu'i mei hono ngaahi hala 'ae fakamālohi mo e kākā.
 12 He na'e 'ikai ko ha fili 'aia na'a ne lau'ikovi'i au; ka ne pehē, te u fa'a kātaki ia: pea na'e 'ikai ko ia 'oku ne fehi'a kiate au 'aia kuo hiki hake ia kiate au ka ne pehē, te u fa'a fufū au meiate ia.
 13 Ka ko koe ia, ko e tangata 'oku ta tatau, ko hoku fakahinohino, mo hoku kaume'a.
 14 Na'a ta alea lelei mo au, pea 'alu fakataha ki he fale 'oe 'Otua.
 15 Ke puke 'akinautilu 'e he mate, pea tuku ke 'alu vave hifo 'akinautilu ki hētes: he 'oku 'i honau ngaahi nofo'anga, pea 'iate kinautilu 'ae kovi.
 16 Ka ko au te u ui ki he 'Otua; pea 'e fakamo'ui au 'e Sihova.
 17 'I he efiāfi, mo e pongipongi, mo e ho'atā, te u lotu, mo tangi le'o lahi: pea te ne ongo'i hoku le'o.
 18 Kuo ne fakamo'ui hoku laumālie 'i he melino mei he tau na'e tu'u hake kiate au: he na'e 'iate au 'ae tokolahi.
 19 'E ongo'i 'e he 'Otua, 'aia 'oku 'afio talu mei mu'a, pea te ne tautea 'akinautilu. *Sila.* Koe'uhi 'oku 'ikai te nau feliliu'aki, ko ia 'oku 'ikai te nau manavahē ai ki he 'Otua.
 20 Na'a ne mafao atu hono nima kiate kinautilu 'aia na'e nonofo 'i he melino mo ia: kuo maumau'i 'e ia 'ene fuakava.
 21 Ko e ngaahi lea 'a hono ngutu na'e molemole lahi hake 'i he pota, ka na'e 'i hono lotu 'ae tau: na'e molū lahi 'ene ngaahi lea 'i he lolo, ka ko e mo'oni ko e ngaahi heletā ia kuo unuhi.
 22 Ke ke tuku ho'o kavenga kia Sihova, pea te ne pou pou koe: 'e 'ikai 'aupito te ne tuku ke ngaue 'ae kakai mā'oni'oni.
 23 Ka ko koe, 'E 'Otua te ke 'ohifo 'akinautilu ki he lu'o 'oe faka'auha: ko e kau tangata pani toto mo ngāue kākā 'e 'ikai tenau a'usia hono vaeua'anga 'o honau ngaahi 'aho; ka te u falala kiate koe.

SAAME NIMA ONO

1 'Oku lotu 'a Tevita ki he 'Otua, 'o tui ki he'ene folofola, pea hanu koe'uhi ko hono ngaahi fili. 9 'Oku fakahā 'ene falala ki he folofola 'ae 'Otua, 'o ne pehē, te ne fakamālō kiate ia.

Ki he Takimu'a 'i he Sonatilemi-Lehokimi, ko e Saame mahu'inga 'a Tevita, 'i he puke ia 'e he kakai Filisitia 'i Kata.

56 KE ke 'alo'ofa kiate au, 'E 'Otua: he 'oku fie folo hifo au 'e he tangata;
 'oku ne tau'i au 'i he 'aho kotoa, 'o ne ta'omia au.
² Ko e loto 'o hoku ngaahi fili 'i he 'aho kotoa pē ke fo-
 lo hifo au:
 he 'oku tokolahi 'akinautolu 'oku tau'i au, 'E Fungani
 Mā'olunga.
³ I he 'aho 'oku ou manavahē ai,
 te u falala kiate koe.
⁴ Te u fakamālō ki he 'Otua 'i he'ene folofola;
 'oku ou falala ki he 'Otua;
 'e 'ikai te u manavahē ki he me'a 'e fa'a fai 'e he kakai
 kiate au.
⁵ 'Oku nau fakakehe 'eku ngaahi lea 'i he 'aho kotoa
 pē:
 ko 'enau fakakaukau kotoa pē ke u kovi ai au.
⁶ 'Oku nau fakataha 'akinautolu, 'oku nau fakafufū 'ak-
 inautolu,
 'oku nau vakai hoku 'alu'anga, 'i he'enu holi ki
 he'eku mo'ui.
⁷ Te nau hao koā 'i he'enu hia?
 'E 'Otua, ke ke lī ki lalo 'ae kakai 'i he houhau.
⁸ 'Oku ke lau 'a 'eku 'alu fano pē:
 ke ke 'utu hoku ngaahi lo'imata ki ho'o hina:
 'ikai 'oku nau tu'u 'i ho'o tohi?
⁹ 'O kau ka tangi kiate koe, 'e foki kimui ai 'a hoku
 ngaahi fili:
 'oku ou 'ilo 'ae me'a ni; he 'oku 'iate au 'ae 'Otua.
¹⁰ Te u fakamālō ki he 'Otua 'i he'ene folofola:
 te u fakamālō kia Sihova 'i he'ene folofola.
¹¹ Kuo u falala ki he 'Otua:
 'e 'ikai te u manavahē ki ha me'a 'e fa'a fai 'e he tan-
 gata kiate au.
¹² 'E 'Otua, 'oku 'iate au ho'o ngaahi fuakava:
 te u 'atu 'ae fakamālō kiate koe,
¹³ He kuo ke fakamo'ui hoku laumālie mei he mate:
 pea 'ikai te ke fakahaofi hoku va'e mei he hinga,
 koe'uhi ke u 'eve'eva 'i he 'ao 'oe 'Otua 'i he maama
 'oe kakai mo'ui?

SAAME NIMA FITU

*1 'Oku hola 'a Tevita ki he 'Otua 'o lotu, pea hanu 'i
 he'ene tu'utāmaki. 7 'Oku ne enginaki'ia ke falala
 ki he 'Otua.*

*Ki he Takimu'a, 'Ali-Tasikiti, ko e Saame mahu'inga 'a
 Tevita, 'i he'ene hola meia Saula 'i he 'ana.*

57 KE ke 'alo'ofa kiate au, 'E 'Otua, ke ke 'alo'ofa ki-
 ate au:
 he 'oku falala hoku laumālie kiate koe:
 'io, pea te u hūfanga 'i he malu 'o ho kapakau,
 ke 'oua ke mole 'o ngata 'ae ngaahi kovi ni.
² Te u tangi ki he 'Otua fungani mā'olunga,
 ki he 'Otua 'oku fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē ma'aku.
³ Pea te ne fekau mei he langi, 'o fakamo'ui au,
 mei he lau'ikovi 'o ia 'oku ne fie folo au ke 'osi. *Sila.*
 'E fekau atu 'e he 'Otua 'ene 'alo'ofa mo 'ene mo'oni.
⁴ 'Oku 'i he lotolotonga 'oe fanga laione hoku
 laumālie:

pea 'oku ou tokoto mo kinautolu kuo vela,
 'io, 'ae ngaahi foha 'oe tangata, ko honau nifo ko e
 ngaahi tao mo e ngahau,
 pea ko honau 'elelo ko e heletā māsila.
⁵ 'E 'Otua, ke mā'olunga lahi hake koe 'i he ngaahi lan-
 gi;
 tuku ke mā'olunga hake ho nāunau 'i māmani kotoa
 pē.
⁶ Kuo nau teuteu 'ae kupenga ki hoku tu'unga va'e;
 kuo mapelu ki lalo hoku laumālie:
 na'a nau keli 'ae luo 'i hoku 'ao,
 pea kuo tō ki ai 'akinautolu. *Sila.*
⁷ 'Oku ma'u hoku loto, 'E 'Otua, 'oku ma'u hoku loto:
 te u hiva mo 'atu 'ae fakamālō.
⁸ Ke 'ā hake, 'a hoku nāunau; 'ā hake, 'ae saliteli mo e
 ha'ape:
 te u 'ā hengihengi hake pe au.
⁹ 'E 'Eiki, te u fakamālō kiate koe 'i he 'ao 'oe kakai:
 te u hiva kiate koe 'i he ngaahi pule'anga.
¹⁰ He 'oku lahi ho'o 'alo'ofa 'o a'u ki he ngaahi langi,
 mo ho'o mo'oni ki he ngaahi 'ao.
¹¹ 'E 'Otua, ke mā'olunga lahi hake koe 'i he ngaahi
 langi:
 tuku ke mā'olunga hake ho nāunau 'i māmani kotoa
 pē.

SAAME NIMA VALU

*1 'Oku valoki 'e Tevita 'ae kau fakamaau angakovi.
 3 'Oku ne fakahā 'ae anga 'oe kakai angahala. 6
 'Oku tuku 'akinautolu ki he fakamaau 'ae 'Otua. 10
 Ko e fiefia ai 'ae kakai mā'oni'oni.*

*Ki he Takimu'a, 'Ali-Tasikiti, ko e Saame mahu'inga 'a
 Tevita.*

58 'AE fakataha, 'oku mo'oni 'a ho'omou lea
 mā'oni'oni 'akimoutolu?
 'Ae ngaahi foha 'oe tangata, 'oku mou fakamaau to-
 tonu koā?
² 'Io, 'oku mou fai kovi 'i loto;
 'oku mou fakamamafa 'ae kovi 'o homou nima 'i mā-
 mani.
³ Talu 'ae māvae 'ae angakovi mo e manāva mo 'enau
 hē:
 'oku nau 'alu hē leva talu 'enau fanau'i, 'i he lea loi.
⁴ Ko honau kona 'oku hangē ko e kona 'oe ngata:
 'oku nau tatau mo e ngata tuli 'oku ne tāpuni hono
 telinga;
⁵ 'Aia 'e 'ikai tokanga ki he le'o 'oe kau fakafiemālie,
 neongo 'ae poto lahi 'oe tangata faiva.
⁶ 'E 'Otua, ke ke sili honau kau nifo 'i honau ngutu:
 'E Sihova, paki'i 'o to'o kitu'a 'ae kau nifo lahi 'oe fan-
 ga laione mui.
⁷ Tuku ke vela 'o vai 'akinautolu 'o hangē ko e vai 'oku
 tafe ma'uaipē:
 'oka teteke 'e ia 'ene kau fana ke fana 'aki 'ene
 ngaahi ngahau, tuku ke tu'utu'u 'akinautolu.
⁸ Ke mole 'o 'osi 'akinautolu 'o hangē ko e sineli:
 tuku ke nau hangē ko e tama ta'ehoko 'ae fefine,
 koe'uhi ke 'oua na'a nau mamata ki he la'ā.

⁹ I he te'eki vela ki ho'omou kulo 'ae okooko 'akau talatala,

'e 'osi 'ene 'ave mo'ui 'akinautolu 'i hono houhau, 'o hangē ko e 'ahiohio.

¹⁰ 'E fiefia 'ae mā'oni'oni 'i he'ene mamata ki he totongigi:

'e fufulu 'e ia hono va'e 'i he toto 'oe angakovi.

¹¹ Ko ia 'e pehē ai 'e he tangata, "Ko e mo'oni 'oku ai 'ae totongi ki he mā'oni'oni:

ko e mo'oni ko e 'Otua ia 'oku fakamaau 'i māmani."

SAAME NIMA HIVA

1 'Oku lotu 'a Tevita ke mo'ui ia mei hono ngaahi fili. 6 'Oku hanu ia 'i he'enu fai fakamamahi. 8 'Oku ne falala ki he 'Otua. 11 'Oku lotu ia telia 'akinautolu, 16 Pea fakamālō ki he 'Otua.

Ki he Takimu'a, 'Ali-Tasikiti, ko e Saame mahu'inga 'a Tevita, 'i he fekau 'a Saula ke nau le'ohi 'ae fale ke tāmate'i ia.

59 'E HOKU 'Otua, ke ke fakahaofi au mei hoku ngaahi fili:

malu'i au meiate kinautolu 'oku tu'u hake kiate au.

² Ke ke fakahaofi au mei he kau fai kovi mo ke fakamo'ui au mei he kau tangata pani toto.

³ Vakai, 'oku nau tatali 'o lama ki hoku laumālie:

'E Sihova, kuo kātoa fakataha 'ae kau mālohi kiate au:

ka 'oku 'ikai 'i he'eku talangata'a, pe ko 'eku angahala.

⁴ 'Oku nau felele'i 'o teu'i 'akinautolu, ka 'oku 'ikai ha'aku kovi:

ke ke 'ā ke tokoni au, pea ke 'afio'i.

⁵ Pea ko koe, 'E Sihova, ko e 'Otua, 'oe ngaahi tokolahai, ko e 'Otua 'o 'Isileli,

ke ke 'ā hake 'o 'ahi'ahi ki he hiteni kotoa pē:

'oua na'a ke 'alo'ofa ki he kau angakovi kākā. *Sila.*

⁶ 'Oku nau liu mai 'i he efiāfi: 'oku nau longoa'a 'o hangē ko e kulī,

pea 'alu fakatakamilo 'i he kolo.

⁷ Vakai, 'oku nau hake 'i honau ngutu:

'oku 'i honau lounqutu 'ae ngaahi heletā:

he 'oku nau pehē, "ko hai 'oku ne fanongo?"

⁸ Ka ko koe, 'E Sihova, te ke kata kiate kinautolu; te ke manuki ki he hiteni kotoa pē.

⁹ Pea koe'uhi ko 'ene mālohi ko ia te u tatali ai kiate koe:

he ko hoku hūfanga 'ae 'Otua.

¹⁰ Ko e 'Otua 'oku 'alo'ofa kiate au te ne tokoni au:

'e tuku kiate au 'e he 'Otua ke u mamata ki he'eku holi ki hoku ngaahi fili.

¹¹ 'Oua na'a ke tāmate'i 'akinautolu, telia na'a ngalo 'i hoku kakai;

fakahē'i 'akinautolu ke mama'o 'i ho mālohi;

pea 'ohifo ki lalo 'akinautolu, 'E 'Eiki, ko homau fakaū.

¹² Ko e me'a 'i he angahala 'a honau ngutu, mo e ngaahi lea 'a honau lounqutu,

tuku ke mo'ua ai 'akinautolu 'i he'enu laukau:

koe'uhi ko e kape mo e loi 'oku nau lea 'aki.

¹³ Faka'auha 'akinautolu 'i he houhau, faka'auha 'akinautolu ke 'oua na'a kei ai 'akinautolu: pea tuku ke 'ilo 'ekinautolu 'oku pule, 'ae 'Otua, 'ia Sēkope,

'o a'u ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani. *Sila.*

¹⁴ Pea tuku kenau liu mai 'i he efiāfi; tuku kenau longoa'a 'o hangē ko e kulī, 'o 'alu fakatakamilo 'i he kolo.

¹⁵ Tuku kenau 'alu 'o hē fano ai pē 'o kumi kai, pea lāunga 'o kapau 'e 'ikai tenau mākona.

¹⁶ Ka te u hiva au ki ho mālohi;

'io, te u hiva mālohi 'i ho'o 'alo'ofa 'i he pongipongi: he ko hoku unga'anga koe,

mo e hūfanga kiate au 'i he 'aho 'o 'eku mamahi.

¹⁷ 'E hoku mālohi, te u hiva kiate koe:

he ko hoku kalofanga 'ae 'Otua, ko e 'Otua 'oku 'alo'ofa kiate au.

SAAME ONO NOA

1 'Oku hanu 'a Tevita ki he 'Otua 'i he fakamaau 'i mu'a. 4 'Oku ne lotu ke mo'ui, pea 'amanaki lelei ki ai. 6 'Oku ne fakafiemālie'ia 'i he ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne falala ki ai.

Ki he Takimu'a 'i he Susani-Etuta, ko e Saame mahu'inga 'a Tevita, ke ako 'aki; 'i he'ene tau'i 'a 'Elama-Nahalaimi mo 'Elama-Sopa, pea liu mai 'a Soape, 'o ne tāmate'i 'i he luo 'oe māsima 'ae tokotaha mano ma toko ua afe 'oe kakai 'Itomi.

60 'E 'OTUA, kuo ke li'aki 'akimautolu; kuo ke veteki 'akimautolu;

na'a ke houhau;

ke ke toe tafoki mai kiate kimautolu.

² Kuo ke lulu 'ae fonua ke tetetete;

kuo mafahifahi ia:

ke ke fakalelei hono ngaahi maumau;

he 'oku ngalulu ia.

³ Kuo ke fakahā 'ae ngaahi me'a faingata'a ki ho'o kakai;

kuo ke fakainu 'aki 'akimautolu 'ae uaine fakafo.

⁴ Kuo ke foaki 'ae fuka kiate kinautolu na'e manavahē kiate koe,

ke fakahā ia koe'uhi ko e mo'oni. *Sila.*

⁵ Koe'uhi ke hao 'aia 'oku ke 'ofa ai;

ke ke fakamo'ui 'aki ho nima to'omata'u,

'o fanongo kiate au.

⁶ Kuo folofola 'ae 'Otua 'i he'ene mā'oni'oni;

"Te u fiefia, te u vaeua 'a Sikemi,

'o fuofua 'ae luo 'o Sukote.

⁷ 'Oku 'o'oku 'a Kiliati, pea 'o'oku mo Manase;

ko e mālohi foki 'o hoku 'ulu 'a 'Ifalemi;

ko 'eku fai fono 'a Siuta;

⁸ Ko 'eku ipu kaukau'anga 'a Moape;

te u lī hoku topuva'e ki 'olunga ki 'Itomi:

Filisitā, ke ke vikiviki koe koe'uhi ko au."

⁹ Ko hai te ne 'omi au ki he kolo mālohi?

Ko hai te ne a'utaki au ki 'Itomi?

¹⁰E 'Otua, 'e 'ikai te ke fai ia, 'a koe kuo ke li'aki 'aki-mautolu?

'A koe, 'E 'Otua, na'e 'ikai te ke 'alu mo 'emau ngaahi kautau?

¹¹Ke ke tuku kiate kimautolu 'ae tokoni mei he mamahi:

he 'oku ta'e'aonga 'ae tokoni 'ae tangata.

¹²Ko e me'a 'i he 'Otua te tau fai mālohi ai:

he ko ia ia te ne malaki hifo hotau ngaahi fili.

SAAME ONO TAHA

1 'Oku hola 'a Tevita ki he 'Otua 'i he'ene 'ilo 'ene fa'a tokoni kiate ia. 4 'Oku ne fuakava ke tauhi ma'uaipē kiate ia, koe'uhi ko 'ene ngaahi tala'ofa.

Ki he Takimu'a 'i he Nekina, ko e Saame 'a Tevita.

61 'E 'OTUA, ke ke fanongo ki he'eku tangi; tokanga ki he'eku lotu.

²Te u tangi kiate koe mei he ngata'anga 'o māmani, 'oka ta'omia hoku loto:

ke ke tatakia au ki he maka 'oku mā'olunga hake 'iate au.

³He na'a ke hoku ko hoku ungaki'i, ko e fale mā'olunga pea mālohi ki he fili.

⁴Te u nofoma'u 'i ho fale fehikitaki 'o ta'engata: te u falala ki he malu 'o ho kapakau. *Sila.*

⁵He kuo ke fanongo ki he'eku ngaahi fuakava, 'E 'O-tua:

kuo ke foaki kiate au 'ae tofi'a 'okinautolu 'oku man-avahē ki ho huafa.

⁶Te ke fakatolonga 'ae mo'ui 'ae tu'i, mo hono ngaahi ta'u 'o hangē mei he to'utangata ki he to'utangata.

⁷'E nofoma'u ia 'i he 'ao 'oe 'Otua ta'engata: ke ke teuteu 'ae 'alo'ofa mo e mo'oni 'aia te na fakamo'ui ia.

Ko ia te u hiva fakamālō ai ki ho huafa 'o ta'engata, koe'uhi ke u fai ki he'eku ngaahi fuakava 'i he 'aho kotoa pē.

⁸Ko ia te u hiva fakamālō ai ki ho huafa 'o ta'engata, koe'uhi ke u fai ki he'eku ngaahi fuakava 'i he 'aho kotoa pē.

SAAME ONO UA

1 'Oku fakahā 'e Tevita 'ene falala ki he 'Otua, pea ne valoki hono ngaahi fili. 5 'Oku fie tokoni ki he angalelei. 9 'Oku ta'e'aonga ke falala ki he ngaahi me'a fakamaama. 11 'Oku 'i he 'Otua 'ae māfimafi mo e 'alo'ofa.

Ki he Takimu'a ko Situtuni, ko e Saame 'a Tevita.

62 KO E mo'oni 'oku tatali hoku laumālie ki he 'O-tua:

'oku meiate ia hoku fakamo'ui.

²Ko ia pē ko hoku makatu'u mo hoku fakamo'ui; ko hoku hūfanga ia;

'e 'ikai fa'a ue'i lahi au.

³'E fēfē hono fuoloa mo ho'omou kei filio'i kovi ki he tangata?

'e tāmate'i 'akimoutolu kotoa pē:

te mou hangē ko e 'ā kuo malele, mo e 'ā 'oku tu'u tetetete.

⁴'Oku nau fakakaukau ke tulaki hifo ia mei he'ene lelei:

'oku nau fiemālie pe 'i he loi:

'oku nau tāpuaki 'aki honau ngutu, ka 'oku nau kape 'i loto. *Sila.*

⁵'E hoku laumālie, ke ke tatali pe ki he 'Otua; he 'oku meiate ia 'eku 'amanaki lelei.

⁶Ko ia pe ko hoku makatu'u mo hoku fakamo'ui: ko hoku hūfanga ia;

'e 'ikai fa'a ue'i au.

⁷'Oku 'i he 'Otua 'a hoku fakamo'ui mo 'eku fiefia: ko e makatu'u 'o hoku mālohi, mo hoku hūfanga 'oku 'i he 'Otua.

⁸Falala ma'uaipē kiate ia; 'akimoutolu 'ae kakai, lilingi homou loto 'i hono 'ao:

ko e hūfanga 'ae 'Otua kiate kitautolu. *Sila.*

⁹Ko e mo'oni ko e me'a va'inga pe 'ae kau tangata mā'ulalo,

pea ko e me'a loi 'ae kau tangata mā'olunga:

kapau 'e 'ai ki he me'a fakamamafa,

'oku nau ma'ama'a lahi hake kotoa pē 'i he me'a va'inga.

¹⁰'Oua na'a falala ki he fakamālohi pea 'oua na'a viki 'i he kaiha'a:

kapau 'oku tupu 'ae koloa,

'oua na'a tuku homou loto ki ai.

¹¹Kuo folofola 'ae 'Otua 'o tu'o taha;

pea na'e tu'o ua 'a 'eku fanongo eni;

'oku 'i he 'Otua 'ae mālohi.

¹²Pea 'oku 'iate koe foki, 'E 'Eiki, 'ae 'alo'ofa:

he 'oku ke 'ange ki he tangata taki taha kotoa pē 'o fakatatau ki he'ene ngāue.

SAAME ONO TOLU

1 Ko e holi 'a Tevita ki he 'Otua. 5 Ko e anga 'o 'ene fakafeta'i ki he 'Otua. 9 Ko 'ene 'amanaki ki he mala'ia 'a hono ngaahi fili, kae mo'ui pe ia.

Ko e Saame 'a Tevita, 'i he'ene 'i he toafa 'o Siuta.

63 'E 'OTUA, ko hoku 'Otua koe; te u kumi vave kiate koe:

'oku fieinu hoku laumālie kiate koe,

'oku holi hoku kakano kiate koe 'i he fonua mōmoa mo fieinua, 'aia 'oku 'ikai ha vai 'i ai;

²Ke mamata ki ho'o māfimafi mo ho nāunau, 'o hangē ko 'eku mamata ai kiate koe 'i he faletapu.

³'Oku lelei lahi hake 'a ho'o 'alo'ofa 'i he mo'ui, ko ia 'e fakafeta'i ai 'a hoku loungutu kiate koe.

⁴Ko ia 'e pehē pe 'eku fakafeta'i kiate koe lolotonga 'eku mo'ui:

te u hiki hake hoku nima 'i ho huafa.

⁵'E mākona lelei hoku laumālie 'o hangē ko e me'a 'i he ngako mo e me'a momona;

pea 'e fakafeta'i kiate koe 'a hoku ngutu 'i he loungutu fiefia.

⁶'I he'eku manatu kiate koe 'i hoku mohenga,

'o fakalaulauloto kiate koe 'i he ngaahi lakanga le'o 'i he po'uli.

⁷ Ko e me'a 'i ho'o fa'a tokoni au,
ko ia te u fiefia ai 'i he malu 'o ho kapakau.
⁸ 'Oku pikitai ma'u pē hoku laumālie kiate koe:
'oku poupou au 'e ho nima to'omata'u.

⁹ Ka ko kinautolu 'oku kumi hoku laumālie ke faka'auha ia,
tenau 'alu hifo ki he ngaahi potu 'i lalo 'i he fonua.
¹⁰ Tenau tō 'i he heletā:
tenau hoko ko e 'inasi 'oe fanga fokisi.
¹¹ Ka 'e fiefia 'ae tu'i 'i he 'Otua;
ko ia kotoa pē 'oku fuakava 'iate ia 'e fiefia ia;
ka 'e tāpuni 'ae ngutu 'okinautolu kotoa pē 'oku lea loi.

SAAME ONO FĀ

1 'Oku lotu 'a Tevita ke ne mo'ui, pea hanu ia koe'uhi ko hono ngaahi fili. 7 'Oku 'amanaki ia ke mamata ki he faka'auha 'o hono ngaahi fili, pea 'e fiefia ai 'ae mā'oni'oni.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

64 FANONGO ki hoku le'o, 'E 'Otua, 'i he'eku lotu: fakahaofi 'eku mo'ui mei he manavahē ki he fili.

² Fakafufū au mei he filio'i 'ae kau angahala;
mei he angatu'u fakamaveuveu 'oe kau fai kovi:
³ 'Oku nau fakamata honau 'elelo 'o hangē ko e heletā,
'onau teke 'enau kaufana ke fana'i 'enau ngaahi ngahau, 'io, ko e ngaahi lea kona.

⁴ Koe'uhi ke nau fana 'i he lilo ki he haohaoa:
'oku nau fana fakafokifā pe kiate ia, 'o ta'em-anavahē.

⁵ 'Oku nau fetokoni'aki 'akinautolu 'i he me'a kovi:
'oku nau fakakaukau ke tau 'ae ngaahi tauhele 'i he lilo;
'oku nau pehē, "Ko hai te ne mamata kiate kimautolu?"

⁶ 'Oku nau kumi ke 'ilo 'ae ngaahi kovi 'oku nau fa'a 'e ke ke lahi:

'oku taumama'o 'ae mahalo mo e lotu 'okinautolu kotoa pē.

⁷ Ka 'e fana 'e he 'Otua kiate kinautolu 'aki 'ae ngahau;
te nau lavea fakafokifā pe.

⁸ Ko ia tenau ngaahi honau 'elelo ke tō kiate kinautolu:

'e hola 'akinautolu kotoa pē 'oku mamata kiate kinautolu.

⁹ Pea 'e manavahē 'ae tangata kotoa pē,
'onau fakahā 'ae ngāue 'ae 'Otua;
he tenau fakakaukau poto ki he'ene ngāue.

¹⁰ 'E fiefia 'ae mā'oni'oni 'i he 'Eiki,
pea falala kiate ia;
pea vikiviki ai 'akinautolu kotoa pē 'oku angatonu 'i lotu.

SAAME ONO NIMA

1 'Oku fakamālō 'a Tevita ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene 'ofa. 4 Ko e monū'ia 'akinautolu kuo fili 'e he 'Otua koe'uhi ko e ngaahi foaki.

Ki he Takimu'a, ko e Saame mo e Hiva 'a Tevita.

65 'E 'OTUA, 'oku tatali 'ae fakamālō kiate koe 'i Saione:

pea 'e fai kiate koe 'ae fuakava.

² 'A koe 'oku ke ongo'i 'ae lotu,
'e a'u atu kiate koe 'ae kakai kotoa pē.

³ 'Oku mālohi kiate au 'ae ngaahi hia:
pea ko 'emau ngaahi talangata'a te ke fakama'a ia ke 'osi.

⁴ 'Oku monū'ia ia 'aia 'oku ke fili,
mo ke fakaofi ia kiate koe,
koe'uhi ke ne nofo 'i ho loto'a:
temau fiemālie 'i he lelei 'o ho fale,
'io, 'o ho faletapu mā'oni'oni.

⁵ 'E 'Otua ko homau fakamo'ui,
te ke talia 'akinautolu 'i he ngaahi me'a fakamanavahē 'i he mā'oni'oni;
'a koe ko e 'amanaki lelei'anga 'oe ngaahi ngata'anga kotoa pē 'o māmani,
pea mo kinautolu 'oku mama'o atu 'i he tahi:

⁶ 'Aia 'oku ne fokotu'uma'u 'ae ngaahi mo'unga 'i hono mālohi;

kuo nono'o 'aki 'ae māfimafi:

⁷ 'Aia 'oku ne lolomi 'ae longoa'a 'oe ngaahi tahi,
ko e longoa'a 'oe ngaahi peau,
mo e maveuveu 'oe kakai.

⁸ Pea 'oku manavahē 'i ho ngaahi faka'ilonga 'akinautolu 'oku nofo 'i he ngaahi potu mama'o:
'oku ke fakafiefia 'i 'ae ngaahi 'alu'anga 'oe pongipongi mo e efiafi.

⁹ 'Oku ke 'a'ahi ki he fonua,
'o fakaviviku ia:
'oku ke fakakoloa lahi 'aki ia 'ae vaitafe 'oe 'Otua,
'aia 'oku pito 'i he vai:
'oku ke teu'i 'enau me'akai, hili ho'o tokonaki pehē ki ai.

¹⁰ 'Oku ke fakaviviku lahi hono tafungofunga 'o ia:
'oku ke pule ke tō 'ae 'uha ki hono ngaahi keli:
'oku ke fakamolū 'aki ia 'ae 'uha tu'u mo tō:
'oku ke tāpuaki hono tupu 'o ia.

¹¹ 'Oku ke tatā 'aki 'ae ta'u 'a ho'o angalelei;
pea 'oku ngangana mei ho ngaahi hala 'ae momona.

¹² 'Oku ngangana ia ki he ngaahi potu mohuku 'oe toafa:

pea fiefia 'ae ngaahi tafungofunga 'i he potu kotoa pē.

¹³ Kuo fakakofu'aki 'ae fanga sipi 'ae ngaahi potu mohuku;

pea kuo 'ufi'ufi foki 'ae ngaahi luo 'aki 'ae uite;
'oku nau kalanga 'i he fiefia,
'oku nau hiva foki.

SAAME ONO ONO

1 'Oku enginaki'i 'e Tevita ke fakamālō ki he 'Otua,
5 Ke tokanga ki he'ene ngaahi ngāue lahi, 8 Ke
fakafeta'i kiate ia 'i he'ene ngaahi tāpuaki. 12 'Oku
fuakava ia ke ne tauhi 'ae 'Otua. 16 'Oku ne fakahā
'ae angalelei 'ae 'Otua kiate ia.

Ki he Takimu'a, ko e Hiva pe ko e Saame.

66 MOU kalanga fiefia ki he 'Otua, 'ae fonua kotoa
pē:

² Hiva 'aki 'ae ongoongolelei 'o hono huafa:
fakaongoongolelei 'ae fakamālō kiate ia.

³ Mou pehē ki he 'Otua, "'Oku ke fakamanavahē koe 'i
ho'o ngaahi ngāue!

Ko e me'a 'i hono lahi 'o ho'o māfimafi 'e fakamo'u-
laloa ai 'ekinautolu 'e ho ngaahi fili kiate koe.

⁴ E hū 'a māmani kotoa pē kiate koe,
'onau hiva kiate koe;
te nau hiva ki ho huafa." *Sila.*

⁵ Ha'u 'o mamata ki he ngaahi ngāue 'ae 'Otua:
'oku fakamanavahē ia 'i he'ene ngāue ki he ngaahi
fānau 'ae tangata.

⁶ Na'a ne liliu 'ae tahi ko e fonua mōmoa:
na'a nau 'alu 'i he fu'u vaitafe 'i honau va'e:
na'a tau fiefia 'iate ia 'i ai.

⁷ 'Oku pule ia 'i he'ene māfimafi 'o ta'engata;
'oku vakai 'e hono fofonga ki he ngaahi pule'anga:
'oua na'a hiki hake 'akinautolu 'e he kau angatu'u.

Sila.

⁸ 'Akimoutolu 'ae kakai, mou fakafeta'i ki hotau 'Otua,
pea fai ke ongo 'ae le'o 'oe fakamālō kiate ia:

⁹ 'Aia 'oku ne poupou hotau laumālie 'i he mo'ui,
pea 'ikai tuku hotau va'e ke ngaue.

¹⁰ He kuo ke 'ilo'i 'akimautolu, 'E 'Otua:

kuo ke 'ahi'ahi'i 'akimautolu, 'o hangē ko e 'ahi'ahi'i
'oe siliva.

¹¹ Na'a ke 'omi 'akimautolu ki he kupenga;
na'a ke 'ai 'ae mahaki ki homau kongaloto.

¹² Na'a ke tuku ke laka 'ae kakai 'i homau 'ulu;
na'a mau 'alu pe 'i he afi mo e vai:

ka na'a ke 'omi 'akimautolu ki he potu mahu.

¹³ Te u hū ki ho fale mo e ngaahi feilaulau tutu:
te u 'atu kiate koe 'o hangē ko 'eku ngaahi fuakava,

¹⁴ 'Aia kuo ongo atu mei hoku lounoutu,
pea lea 'aki 'e hoku ngutu, 'i he'eku 'i he mamahi.

¹⁵ Te u 'atu kiate koe 'ae ngaahi feilaulau tutu 'ae fan-
ga manu sino,

mo e me'a namu kakala 'oe fanga sipitangata;
te u 'atu 'ae fanga pulu mo e fanga kosi. *Sila.*

¹⁶ Ha'u 'o fanongo, 'akimoutolu kotoa pē 'oku man-
avahē ki he 'Otua,

pea te u fakahā 'aia kuo ne fai ki hoku laumālie.

¹⁷ Na'aku tangi kiate ia 'aki hoku ngutu,
pea na'e fakamālō 'a hoku 'elelo kiate ia.

¹⁸ Kapau te u tokanga ki he kovi 'i hoku loto,
'e 'ikai fanongo 'ae 'Eiki kiate au:

¹⁹ Ka ko e mo'oni kuo ongo'i au 'e he 'Otua;
na'e tokanga ia ki he le'o 'o 'eku lotu.

²⁰ Fakafeta'i ki he 'Otua, 'aia na'e 'ikai te ne li'aki 'eku
lotu,
pe ko 'ene 'alo'ofa 'iate au.

SAAME ONO FITU

1 Ko e lotu ke fakalahi ki he pule'anga 'oe 'Otua. 3
Ke fiefia ai 'ae kakai, 6 Mo hono tupulaki 'oe tāpua-
ki 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a 'i he Nekina, ko e Saame pe ko e Hiva.

67 KE 'alo'ofa 'ae 'Otua kiate kimautolu,
'o tāpuaki 'akimautolu;
pea tuku ke ulu mai hono fofonga kiate kimautolu.
Sila.

² Koe'uhi ke 'ilo ai ho hala 'i māmani,
mo ho'o fakamo'ui 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē.

³ Tuku ke fakamālō 'ae kakai kiate koe, 'E 'Otua;
ke fakamālō kiate koe 'ae kakai kotoa pē.

⁴ Tuku ke fiefia 'ae ngaahi pule'anga, pea hiva 'i he
nekeneka:

he te ke fakamaau mā'oni'oni 'ae kakai,
pea tataki 'ae ngaahi pule'anga 'i māmani. *Sila.*

⁵ Tuku ke fakamālō 'ae kakai kiate koe, 'E 'Otua;
ke fakamālō kiate koe 'ae kakai kotoa pē.

⁶ Pea 'e toki tuku mai 'e he fonua hono tupu;
pea ko e 'Otua, 'io, ko hotau 'Otua, te ne tāpuaki 'aki-
tautolu.

⁷ E tāpuaki 'akitaotolu 'e he 'Otua;
pea 'e manavahē kiate ia 'ae ngata'anga kotoa pē 'o
māmani.

SAAME ONO VALU

1 Ko e lotu 'i he hiki 'ae puha 'oe fuakava 4 Ko e
enginaki ke fakafeta'i ki he 'Otua 'i he'ene ngaahi
'alo'ofa, 7 'I he'ene tokanga ki he siasi, 19 Mo 'ene
ngaahi ngāue lahi.

Ki he Takimu'a, ko e Saame pe ko e Hiva 'a Tevita.

68 KE tu'u hake 'ae 'Otua, tuku ke veteki hono
ngaahi fili:
tuku ke puna foki mei hono 'ao 'akinautolu 'oku fe-
hi'a kiate ia.

² Hangē ko e vilingia 'o mole 'ae kohu,
ke pehē pe hono vilingia 'akinautolu:
hangē ko e pulu 'oku vela 'o vai 'i he afi,
ke 'auha pehē pe 'ae kau angahala 'i he 'ao 'oe 'Otua.

³ Ka 'e tuku ke fiefia 'ae mā'oni'oni;
ke nekeneka 'akinautolu 'i he 'ao 'oe 'Otua:
'Io, ke fiefia lahi 'aupito 'akinautolu.

⁴ Hiva ki he 'Otua, hiva fakamālō ki hono huafa:
fakaongoongolelei ia 'oku hā'ele 'i he ngaahi toafa
'i hono huafa ko SIHOVA,
pea fiefia 'i hono 'ao.

⁵ Ko e tamai 'ae 'Otua ki he tamai mate,
mo e fakamaau ia 'i hono 'afio'anga mā'oni'oni,
ki he kau fefine kuo mate honau 'unoho.

⁶ 'Oku 'ai 'e he 'Otua 'ae kau paea 'i he ngaahi fale:
'oku ne 'omi kitu'a 'akinautolu kuo ha'i 'aki 'ae
ukamea fihifihi:

ka 'oku nofo 'ae kau angatu'u 'i he fonua mōmoa.
⁷ 'E 'Otua, 'i ho'o mu'omu'a atu ki ho kakai,
 'i ho'o hā'ele 'i he toafa; *Sila*.
⁸ Na'e ngalulu 'a māmani, pea ngangana mo e ngaahi
 langi foki 'i he 'ao 'oe 'Otua:
 'io, na'e ngaueue 'a Sainai 'i he 'ao 'oe 'Otua, ko e 'O-
 tua 'o 'Isileli.
⁹ 'E 'Otua, na'a ke tuku hifo 'ae 'uha lahi,
 'aia na'a ke fakamālohi 'aki ho tofi'a, 'i he'ene vaivai.
¹⁰ Na'e nofo ki ai 'a ho kakai:
 'E 'Otua, kuo ke tokonaki 'i ho'o angalelei ki he masi-
 va.
¹¹ Na'e foaki mai 'e he 'Eiki 'ae folofola pea na'e toko-
 lahi 'akinautolu na'e fakahā ia.
¹² "Na'e hola vave 'ae ngaahi tu'i 'oe kautau:"
 pea na'e tufa 'ae vete 'e he fefine na'e nofo 'o le'o.
¹³ Neongo ho'omou nofo 'i he lotolotonga 'oe ngaahi
 kulo,
 ka temou hangē ko e kapakau 'oe lupe 'oku 'ufi'ufi 'a-
 ki 'ae siliva, mo hono fulufulu ko e koula melomelo.
¹⁴ 'I he veteki 'i ai 'e he Māfimafi 'ae ngaahi tu'i,
 na'e hinehina ia 'o hangē ko e 'uha hinehina 'i Sal-
 imoni.
¹⁵ Ko e mo'unga 'oe 'Otua 'oku hangē ko e mo'unga ko
 Pesani;
 ko e mo'unga mā'olunga 'o hangē ko e mo'unga ko
 Pesani,
¹⁶ Ko e hā 'oku mou hopohopo ai, 'akimoutolu ko e
 ngaahi mo'unga mā'olunga?
 Ko e mo'unga eni 'oku fili 'e he 'Otua ke nofo ki ai;
 'io, 'e nofo ki ai 'a Sihova 'o ta'engata.
¹⁷ Ko e ngaahi saliothe 'ae 'Otua 'oku ua mano,
 'io, ko e ngaahi toko afe 'oe 'āngelo:
 'oku 'iate kinautolu 'ae 'Eiki,
 'io, 'o hangē ko 'ene 'i Sainai,
 'i he potu mā'oni'oni.
¹⁸ Kuo ke hā'ele hake ki 'olunga,
 kuo u angatu'u foki,
 koe'uhi ke nofo kiate kinautolu 'a Sihova ko e 'Otua.
¹⁹ Fakafeta'i ki he 'Eiki,
 'aia 'oku ne hili kiate kitautolu 'ae kavenga 'oe me'a
 lelei 'i he 'aho kotoa pē,
 'io, ko e 'Otua 'o hotau fakamo'ui. *Sila*.
²⁰ Ko ia, ko hotau 'Otua ko e 'Otua ia 'oe fakamo'ui;
 pea 'oku 'ia Sihova ko e 'Eiki 'ae mo'ui mei he mate.
²¹ Ka 'e taa'i 'e he 'Otua 'ae 'ulu 'o hono ngaahi fili,
 mo e tumu'aki fulufulu 'o ia 'oku 'alu pē 'i he'ene
 ngaahi talangata'a.
²² Na'e pehē 'e he 'Eiki, "Te u toe 'omi mei Pesani,
 te u toe 'omi hoku kakai mei he loloto 'o e ngaahi
 tahi.
²³ Koe'uhi ke kulokula ho va'e 'i he toto 'o ho ngaahi
 fili,
 pea mo e 'elelo 'o ho'o fanga kulī 'i ai."
²⁴ Kuo nau mamata ki ho ngaahi hā'ele'anga, 'E 'Otua;
 'io, ko e ngaahi hā'ele'anga 'o hoku 'Otua, mo hoku
 Tu'i, 'i he faletapu.

²⁵ 'Oku mu'omu'a 'ae kau hiva, pea hoko mo e kau pu-
 lotu tā mālie 'oe ngaahi me'a faiva;
 pea 'oku 'iate kinautolu 'ae kau ta'ahine 'oku tā 'ae
 lali iiki.
²⁶ "Mou fakafeta'i ki he 'Otua 'i he ngaahi fakataha,
 'io, ki he 'Eiki, 'akimoutolu mei he matavai 'o 'Isileli."
²⁷ 'Oku 'i ai 'a Penisimani si'i mo honau pule,
 'ae hou'eiki 'o Siuta mo 'enau fakataha,
 mo e hou'eiki 'o Sepuloni, pea mo e hou'eiki 'o Nafi-
 tali.
²⁸ Ko ho 'Otua kuo ne tu'utu'uni ho mālohi:
 ke ke fakamālohi, 'E 'Otua, 'aia na'a ke fai kiate ki-
 maoutolu.
²⁹ Ko e me'a 'i ho faletapu 'i Selūsalema,
 'e 'omi ai 'e he ngaahi tu'i 'ae ngaahi me'a'ofa kiate
 koe.
³⁰ Ke ke tautea 'ae fanga manu 'oe vao kaho,
 'ae fu'u tokolahi 'oe fanga pulu tangata, mo e ngaahi
 'uhiki'i pulu 'oe kakai,
 ke 'oua kenau fakavaivai 'akinautolu 'aki 'ae ngaahi
 konga siliva:
 ke ke veteki 'ae kakai 'oku manako ki he tau.
³¹ 'E ha'u 'ae ngaahi hou'eiki mei 'Isipite;
 'e mafao vave atu 'ae nima 'o 'Itiopea ki he 'Otua.
³² 'Ae ngaahi pule'anga 'o māmani,
 mou hiva ki he 'Otua;
 hiva 'aki 'ae fakamālō ki he 'Eiki: *Sila*.
³³ Kiate ia 'oku heka ki he langi 'oe ngaahi langi, 'aia
 na'e 'i mu'a pe;
 vakai, 'oku ne fakaongo atu hono le'o, pea ko e le'o
 māfimafi ia.
³⁴ Mou tuku ki he 'Otua 'ae mālohi:
 'oku 'i 'olunga 'i 'Isileli 'a hono nāunau,
 mo 'ene māfimafi 'oku 'i he ngaahi langi.
³⁵ 'E 'Otua, 'oku fakamanavahē ko e 'itu'a 'i ho ngaahi
 faletapu:
 ko e 'Otua 'o 'Isileli ko ia 'oku ne foaki 'ae mālohi mo
 e fa'a fai ki hono kakai.
 Fakafeta'i ki he 'Otua.

SAAME ONO HIVA

*1 'Oku hanu 'a Tevita 'i he'ene mamahi. 13 'Oku lo-
 tu ia ke mo'ui ai. 22 'Oku tuku 'e ia hono ngaahi fili
 kenau mala'ia. 30 'Oku ne fakamālō ki he 'Otua 'i
 he fakafeta'i.*

Ki he Takimu'a 'i he Sosanimi, ko e Saame 'a Tevita.

69 'E 'OTUA, ke ke fakamo'ui au;
 he kuo hū ki loto 'ae ngaahi vai ki hoku
 laumālie.
² 'Oku ou ngalo hifo 'i he pela loloto, 'aia 'oku 'ikai ha
 potu ke tu'u ai:
 kuo u hoko ki he vai loloto, pea 'oku lōmakī'i au 'e he
 vai lahi.
³ Kuo u vaivai 'i he'eku tangi:
 kuo mōmoa hoku kia:
 'oku faka'a'au 'o 'osi hoku mata 'i he'eku tatali ki
 hoku 'Otua.

4 Ko kinautolu 'oku fehi'a kiate au ta'ehano'uhinga 'oku nau tokolahi hake 'i he tu'oni lou'ulu 'o hoku 'ulu: ko kinautolu 'oku loto ke faka'auha au, 'aia ko hoku ngaahi fili ta'etotonu, 'oku nau mālohi; pea ne u toki 'ange 'aia na'e 'ikai te u 'ave.

5 'E 'Otua, 'oku ke 'ilo'i 'eku vale; pea 'oku 'ikai lilo 'iate koe 'eku ngaahi angahala.

6 'E 'Eiki Sihova 'oe ngaahi kautau, 'oua na'a tuku ke mā 'akinautolu 'oku tatali kiate koe koe'uhi ko au: 'E 'Otua 'o 'Isileli, 'oua na'a puputu'u 'akinautolu 'oku kumi kiate koe koe'uhi ko au.

7 He ko e me'a 'iate koe kuo u kātaki ai 'ae lau'ikovi; kuo 'ufi'ufi 'aki hoku mata 'ae mā.

8 Kuo u hoko ko e muli ki hoku ngaahi kāinga, mo e 'āuhe ki he fānau 'a 'eku fa'ē.

9 He kuo u 'osi'osiloto 'i he fai feinga ki ho fale; pea ko e ngaahi manuki 'anautolu na'e manuki'i koe kuo tō kiate au.

10 'I he'eku tangi, 'o tautea hoku laumālie 'aki 'ae 'aukai, na'e manuki'i ai au.

11 Na'aku kofu'aki 'ae tauanga'a; pea ne u hoko ko honau luma'anga.

12 'Oku lau'ikovi'i au 'ekinautolu 'oku nofo 'i he mat-apā; pea 'oku hiva 'aki au 'e he kau konā 'i he kava.

13 Ka ko au, 'E Sihova, 'e a'u atu kiate koe 'eku lotu 'i he 'aho tu'umālie: 'E 'Otua, ke ke fanongo kiate au 'i hono lahi fau 'o ho'o 'alo'ofa, 'i hono mo'oni 'o ho'o fakamo'ui.

14 Fakamo'ui au mei he pela, pea 'oua na'a tuku au ke u ngalo hifo: tuku ke fakamo'ui au meiate kinautolu 'oku fehi'a kiate au, pea mei he ngaahi vai loloto.

15 'Oua na'a tuku ke lōmaki'i au 'e he vai lahi, pea 'oua na'a folo hifo au 'e he loloto, pea 'oua na'a tāpuni 'e he luu hono ngutu kiate au.

16 Fanongo kiate au, 'E Sihova, he 'oku lelei ho'o manava'ofa: ke ke tafoki mai kiate au 'o fakatatau ki hono lahi 'o ho'o 'alo'ofa ongongofua.

17 Pea 'oua na'a ke fufū ho fofonga mei ho'o tamaio'eiki; he 'oku ou mamahi: fanongo vave kiate au:

18 Ke ke 'unu'unu mai ke ofi ki hoku laumālie, pea huhu'i ia: fakamo'ui au koe'uhi ko hoku ngaahi fili.

19 Kuo ke 'ilo'i hoku lau'ikovi, mo 'eku mā, mo hoku manukia: 'oku 'i ho 'ao 'a hoku ngaahi fili kotoa pē.

20 Kuo fesii hoku loto 'e he lau'ikovi pea kuo u fonu 'i he mamahi: pea na'aku kumi ki ha ni'ihi ke 'ofa mai, ka na'e 'ikai ha tokotaha; mo e kau fakafiemālie, tā na'e 'ikai te u 'ilo ha taha.

21 Na'a nau foaki foki kiate au 'ae 'ahu ko 'eku me'akai;

pea 'i he'eku fieinu na'a nau tuku mai 'ae vaimahi ke u inu.

22 Ke hoko honau keinanga'anga ko e hele 'i honau 'ao: mo ia na'e totonu kenau lelei ai, ke hoko ia ko e tauhele.

23 Ke fakapo'uli honau mata, ke 'oua na'a nau mama-ta; pea ke tetetete ma'uaipē honau kongaloto.

24 Te ke lilingi ho houhau kiate kinautolu, pea puke 'akinautolu 'e ho houhau vela.

25 Tuku ke lala honau nofo'anga; ke 'oua na'a nofo ha tokotaha 'i honau fale fehikitaki.

26 He 'oku nau fakatanga'i ia 'aia kuo ke taa'i; pea 'oku nau talanoa fakamamahi kiate kinautolu kuo ke tautea.

27 Fakalahi 'aki 'ae nunu'a 'oe hia ki he'enua hia: pea ke 'oua na'a nau hoko ki ho'o mā'oni'oni.

28 Tuku ke tāmata'i mei he tohi 'oe mo'ui, pea 'oua na'a tohi fakataha 'akinautolu mo e kau mā'oni'oni.

29 Ka ko au 'oku ou masiva mo mamahi: 'E 'Otua, tuku ke hiki ki 'olunga au 'e ho'o fakamo'ui.

30 Teu fakamālō ki he huafa 'oe 'Otua 'aki 'ae hiva, pea te u hiki hake ia 'aki 'ae fakafeta'i.

31 Pea 'e fiemālie lahi hake ai 'a Sihova 'i he me'a ni, 'i he pulu tangata pe ko e pulu 'oku ai hono nifo mo e nge'esi va'e.

32 'E mamata ki he me'a ni 'ae angavaivai, pea fiefia ai: pea 'e mo'ui homou loto 'aia 'oku kumi ki he 'Otua.

33 He 'oku ongo'i 'e Sihova 'ae masiva, pea 'oku 'ikai te ne manuki'i 'ene kau pōpula.

34 Tuku ke fakamālō kiate ia 'ae langi mo māmani, 'ae ngaahi tahi, mo e me'a kotoa pē 'oku ngaue 'i ai.

35 Koe'uhi 'e fakamo'ui 'e he 'Otua 'a Saione, pea langa 'ae ngaahi kolo 'o Siuta: koe'uhi ke nau nofo 'i ai, 'o ma'u ia ko honau tofi'a.

36 'E ma'u foki ia 'e he hako 'o 'ene kau tamaio'eiki: pea 'e nofo ki ai 'akinautolu 'oku 'ofa ki hono huafa.

SAAME FITU NOA

1-5 'Oku kole 'a Tevita ki he 'Otua ke 'auha vave 'ae kau angahala, kae fakahaofi 'ae mo'ui 'ae angalelei.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita, ko e fakamanatu.

70 'E 'OTUA, ke ke fakamo'ui au; 'E Sihova, ke ke fai vave ke tokoni au.

2 Tuku ke mā mo puputu'u 'akinautolu 'oku kumi hoku laumālie:

tuku ke fakafoki kimui, mo fakamaveuveu, 'akinautolu 'oku holi ke u kovi.

3 Tuku ke foki kimui 'akinautolu, ko e totongi 'o 'enua kovi,

'akinautolu 'oku pehē, Ha ha.

4 Tuku ke fiefia mo nekeneka 'iate koe 'akinautolu kotoa pē 'oku kumi kiate koe:

tuku ke lea pehē ma'uaipē 'akinautolu 'oku 'ofa ki ho'o fakamo'ui,

“Ke ongoongolelei ‘ae ‘Otua.”

- ⁵ Ka ko au ‘oku ou masiva mo paea:
‘E ‘Otua, ke ke ha‘u vave kiate au:
ko koe ko hoku tokoni mo hoku fakamo‘ui;
‘E Sihova, ‘oua na‘a ke tatali.

SAAME FITU TAHA

1 Ko e ma‘u lelei ‘e Tevita ‘ae tui mo e falala ki he ‘Otua, ‘o ne lotua ia, mo ‘ene lotu telia ‘ae ngaahi fili ‘o hono laumālie. 14 ‘Oku ne fakahā hono loto ma‘u. 17 Pea lotu ia ke ne tu‘uma‘u. 19 ‘Oku fakamālō ia ki he ‘Otua, pea ne tala te ne fai ia ‘i he fiefia.

- 71** ‘E SIHOVA, ‘oku ou falala kiate koe ‘oua na‘a tuku au ke u mā ‘o ta‘engata.
² Fakamo‘ui au ‘i ho‘o mā‘oni‘oni, pea tuku ke u hao: fakatokanga‘i ho fofonga kiate au, ‘o fakamo‘ui au.
³ Ke ke ‘iate au ko e nofo‘anga mālohi ‘aia te u hū ma‘uaipē ki ai:
kuo ke fekau ke fakamo‘ui au;
he ko koe ko hoku makatu‘u mo hoku hūfanga.
⁴ ‘E hoku ‘Otua, ke ke fakamo‘ui au mei he nima ‘oe kau angahala,
mei he nima ‘oe kau tangata ta‘emā‘oni‘oni mo angamālohi.
⁵ He ko koe, ‘E ‘Eiki Sihova, ko ‘eku ‘amanaki lelei:
ko koe ko hoku falala‘anga talu ‘eku kei si‘i.
⁶ Kuo ke poupou au talu ‘eku māvae mei he manāva:
ko koe ia na‘e to‘o au mei he fatu ‘o ‘eku fa‘ē:
te u fakafeta‘i ma‘uaipē kiate koe.
⁷ ‘Oku ou hangē ko e me‘a fakaofo ki he tokolahi:
ka ko koe ko hoku hūfanga mālohi.
⁸ Tuku ke pito hoku ngutu ‘aki ho‘o fakamālō mo ho‘o faka‘apa‘apa ‘i he ‘aho kotoa pē.
⁹ Pea ‘oua na‘a si‘aki au ‘i he ‘aho ‘o ‘eku motu‘a;
‘oua na‘a li‘aki au ‘oka mole ‘iate au ‘eku mālohi.
¹⁰ He ‘oku lea kovi kiate au ‘a hoku ngaahi fili;
pea ko kinautolu ‘oku lamasi hoku laumālie ‘oku nau fakakaukau fakataha,
¹¹ ‘O nau pehē, “Kuo li‘aki ia ‘e he ‘Otua:
fakatanga ‘o puke ia; he ‘oku ‘ikai ha tokotaha ke fakamo‘ui ia.”
¹² ‘E ‘Otua, ‘oua na‘a ke mama‘o ‘iate au:
‘E hoku ‘Otua, ke ke fai vave ke tokoni au.
¹³ Tuku ke puputu‘u mo ‘auha ‘akinautolu ‘oku nofo ko e fili ki hoku laumālie;
ke ‘ufi‘ufi ‘aki ‘ae mā mo e manuki ‘akinautolu ‘oku kumi ke u kovi.
¹⁴ Ka te u ‘amanaki lelei ma‘uaipē,
pea ‘e tupulekina pe ‘eku fakamālō kiate koe.
¹⁵ ‘E fakahā atu ‘e hoku ngutu ‘a ho‘o mā‘oni‘oni mo ho‘o fakamo‘ui ‘i he ‘aho kotoa pē;
he ‘oku ‘ikai te u ‘ilo ki hono lau ‘o ia.
¹⁶ Te u ‘alu ‘i he mālohi ‘ae ‘Eiki ko Sihova:
te u fakahā ho‘o mā‘oni‘oni, ‘io, ‘o‘ou pe.
¹⁷ ‘E ‘Otua, kuo ke akonaki‘i au talu ‘eku kei si‘i:
pea talu mei mu‘a mo ‘eku fakahā atu ‘a ho‘o ngaahi ngāue fakaofo.

- ¹⁸ Pea ko eni foki, ‘E ‘Otua, ‘i he‘eku motu‘a mo ‘u-luhinā, ‘oua na‘a ke li‘aki au;
kae‘oua ke u fakahā ho mālohi ki he to‘utangata ni,
mo ho‘o māfimafi kiate kinautolu kotoa pē ‘e ha‘u.
¹⁹ Ko ho‘o mā‘oni‘oni foki, ‘E ‘Otua, ‘oku mā‘olunga ‘aupito,
‘a koe na‘a ke fai ‘ae ngaahi me‘a lahi:
‘E ‘Otua, ko hai ‘oku hangē ko koe!
²⁰ ‘A koe, kuo ke fakahā kiate au ‘ae ngaahi mamahi ‘oku lahi mo kovi,
te ke toe fakaake au,
‘o toe ‘ohake au mei he loto kekekele.
²¹ Te ke fakatupulekina hoku nāunau‘ia,
‘o fakafiemālie‘i au ‘i he potu kotoa pē.
²² ‘E hoku ‘Otua, te u fakamālō foki kiate koe, ‘io, ki ho‘o mo‘oni ‘aki ‘ae saliteli:
te u hiva kiate koe ‘aki ‘ae ha‘ape, ‘a koe koe tokotaha mā‘oni‘oni ‘a ‘Isileli.
²³ ‘E fiefia lahi hoku loungutu ‘o kau ka hiva kiate koe;
mo hoku laumālie ‘aia kuo ke huhu‘i.
²⁴ ‘E talanoa ‘a hoku ‘elelo foki ki ho‘o mā‘oni‘oni ‘i he ‘aho kotoa pē:
he kuo puputu‘u, kuo hoko ‘o mā, ‘akinautolu ‘oku kumi ke u kovi.

SAAME FITU UA

1 Ko Tevita ‘i he‘ene hūfia ‘a Solomone ‘oku ne fakahā ko ‘ene pule ko e faka‘ilonga ‘oe angalelei, mo hono nāunau, mo e mo‘oni ‘oe pule ‘a Kalaisi. 18 ‘Oku fakafeta‘i ia ki he ‘Otua.

Ko e Saame ma‘a Solomone.

- 72** ‘E ‘OTUA, tuku ki he tu‘i ‘a ho‘o ngaahi fakamaau, mo ho‘o mā‘oni‘oni ki he foha ‘oe tu‘i.
² Te ne fakamaau ho‘o kakai ‘i he mā‘oni‘oni, mo ho‘o kau masiva ‘aki ‘ae fakamaau.
³ ‘E ‘omi ‘e he ngaahi mo‘unga ‘ae melino ki he kakai, mo e mā‘oni‘oni mei he ngaahi tafungofunga.
⁴ ‘E fakamaau ‘e ia ‘ae kakai mamahi, te ne fakamo‘ui ‘ae fānau ‘ae masiva, pea te ne fesifesi ‘ae fakamālohi.
⁵ Te nau manavahē kiate koe ‘i he lolotonga ‘ae kei tu‘u ‘ae la‘ā,
mo e māhina, ‘i he to‘utangata kotoa pē.
⁶ ‘E ‘alu hifo ia ‘o hangē ko e ‘uha ki he mohuku kuo tutu‘u:
‘o hangē ko e ‘uha tu‘u mo tō ‘oku fakaviviku ‘ae fonua.
⁷ ‘E tupu pē ‘ae kau mā‘oni‘oni ‘i hono ngaahi ‘aho; mo e melino lahi ‘aupito ‘i he kei tolonga ‘ae māhina.
⁸ ‘E pule ‘e ia foki mei he tahi ki he tahi, pea mei he vaitafe ‘o a‘u ki he ngaahi ngata‘anga ‘o māmani.
⁹ ‘E punou ‘i hono ‘ao ‘akinautolu ‘oku nofo ‘i he toafa; pea ‘e ‘emo ‘ae efu ‘e hono ngaahi fili.
¹⁰ ‘E ‘omi ‘ae ngaahi me‘a‘ofa ‘e he ngaahi tu‘i ‘o Tasisi pea mo e ngaahi motu:
‘e ‘atu ‘ae ngaahi me‘a foaki ‘e he ngaahi tu‘i ‘o Sipa mo Sepa.

11 'Io, 'e punou 'i hono 'ao 'ae ngaahi tu'i kotoa pē:
 'E tauhi ia 'e he pule'anga kotoa pē.
 12 He te ne fakamo'ui 'ae masiva 'i he'ene tangi;
 'ae mamahi foki, mo ia 'oku 'ikai hano tokoni.
 13 Te ne fakamo'ui 'ae vaivai mo e masiva,
 'o fakamo'ui 'ae laumālie 'oe kau masiva.
 14 'E huhu'i 'e ia honau laumālie mei he kākā mo e
 fakamālohi:
 pea 'e mahu'inga honau toto 'i hono 'ao.
 15 Pea 'e mo'ui pe ia, pea 'e foaki kiate ia 'ae koula 'o
 Sipa:
 'E fai ma'uaipē 'ae lotu koe'uhi ko ia;
 pea 'e fakamālō kiate ia 'i he 'aho kotoa pē,
 16 Pea 'e 'i ai 'ae falukunga 'oe uite 'i he fonua 'i he tu-
 mutumu 'oe ngaahi mo'unga,
 'e ngaueue hono fua 'o ia 'o hangē ko Lapanoni:
 pea ko kinautolu 'i he kolo 'e tupu pe 'o hangē ko e
 mohuku 'oe fonua.
 17 'E tu'uma'u hono huafa 'o ta'engata,
 'e tolonga ma'uaipē hono huafa 'o hangē ko e la'ā:
 pea 'e monū'ia 'ae kakai 'iate ia:
 'e ui ia ko e monū'ia 'e he pule'anga kotoa pē.
 18 Fakafeta'i kia Sihova ko e 'Otua, ko e 'Otua 'o 'Isileli,
 'aia tokotaha pe 'oku fai 'ae ngaahi me'a fakafo.
 19 Pea fakafeta'i ma'uaipē ki hono huafa ongoon-
 golelei 'o ta'engata:
 pea tuku ke pito 'a māmani kotoa pē 'i hono nāunau;
 'Emeni, mo 'Emeni.
 20 Kuo ngata 'ae ngaahi lotu 'a Tevita ko e foha 'o
 Sese.

TOHI 3

(Saame 73-89)

SAAME FITU TOLU

*1 Ko e iku'i 'e he palōfita 'ae 'ahi'ahi kovi. 2 'Oku ne
 fakahā hono tupu'anga, 'aia ko e monū'ia 'oe kau
 angakovi, 13 Mo hono lavea, 'aia ko e ta'etui. 15
 'Oku ne ikuna 'aki 'ene 'ilo ki he tu'utu'uni 'ae 'Otua,
 'i he faka'auha 'oe kau angahala, mo e fakamo'ui
 'oe mā'oni'oni.*

Ko e Saame 'a 'Asafi.

73 KO E mo'oni 'oku angalelei 'ae 'Otua ki 'Isileli,
 'io, kiate kinautolu 'oku loto ma'a.
 2 Ka ko au na'e meimei mole hoku va'e:
 na'aku meimei hekea 'i he'eku ngaahi laka.
 3 He na'aku meheka 'i he kau vale,
 'i he'eku mamata ki he fiemālie 'ae angakovi.
 4 He 'oku 'ikai hanau mamahi 'i he'enu mate:
 ka 'oku ma'u pe honau mālohi.
 5 'Oku 'ikai mo'ua 'i he mamahi 'akinautolu 'o hangē
 ko e kakai kehe;
 pea 'oku 'ikai 'ahi'ahi' 'akinautolu 'o hangē ko e kakai
 ni'hi.

6 Ko ia 'oku takatakai ai 'akinautolu 'e he laukau 'o
 hangē ko e ukamea fihifihī;
 'oku 'ufi'ufi 'akinautolu 'e he angamālohi 'o hangē ko
 e kofu.
 7 'Oku hohopo honau mata 'i he'enu sino:
 'oku nau ma'u me'a 'o lahi hake 'i he holi 'oe loto.
 8 Kuo kovi 'akinautolu, pea lea kovi 'i he fakamālohi:
 'oku nau lea fakafiefielahi.
 9 'Oku nau hangatonu atu honau ngutu 'o angatu'u ki
 he ngaahi langi,
 pea 'oku 'eve'eva honau 'elelo 'i māmani.
 10 Ko ia 'oku liu mai ai ki heni hono kakai: pea 'oku
 tatau 'ae vai kiate kinautolu ke pito 'ae ipu.
 11 Pea 'oku nau pehē, "'Oku 'ilo fēfē 'e he 'Otua?
 Pea 'oku ai ha 'ilo 'i he Fungani Mā'olunga?"
 12 Vakai, ko eni 'ae kau angakovi 'oku fiemālie 'i he
 māmani;
 'oku tupu pē 'enu koloa.
 13 Ko e mo'oni 'oku ta'e'aonga 'eku fakama'a hoku lo-
 to,
 mo 'eku fanofano hoku nima 'i he mā'oni'oni.
 14 He kuo 'ahi'ahi' au 'i he 'aho kotoa pē,
 pea kuo tautea au 'i he pongipongi kotoa pē,
 15 Kapau te u tala, te u lea pehē;
 vakai, ko 'eku fai hala ki he to'utangata 'o ho'o fānau.
 16 Pea 'i he'eku 'ahi'ahi ke 'ilo 'ae me'a ni,
 na'e faingata'a ia kiate au;
 17 Ka 'i he'eku hū ki he faletapu 'oe 'Otua;
 na'aku toki 'ilo ai honau iku'anga.
 18 Ko e mo'oni na'a ke tuku 'akinautolu 'i he ngaahi
 potu hekeheke:
 kuo ke laku hifo 'akinautolu ki he ngaahi faka'auha.
 19 Kuo 'omi vave 'akinautolu ki he mala'ia,
 'o hangē ko e kemo pe taha 'oe mata!
 Kuo faka'auha 'aupito 'akinautolu 'i he ngaahi ilifia.
 20 Hangē ko e misi 'oka 'ā hake ha taha;
 ke pehē pe, 'E 'Eiki, 'oka ke ka 'ā hake, te ke manukī'i
 honau tatau.
 21 Na'e mamahi pehē pe hoku laumālie,
 pea na'e mahuhuhuhu ai hoku loto.
 22 Na'e pehē 'eku vale, pea na'e 'ikai te u 'ilo:
 na'aku hangē ko e manu 'i ho 'ao.
 23 Ka ko e mo'oni 'oku ou 'iate koe ma'uaipē:
 pea kuo ke puke au 'i hoku nima to'omata'u.
 24 Te ke tataki au 'i ho'o poto,
 pea hili ia te ke ma'u au ki ho nāunau.
 25 He ko hai mo koe 'oku ou ma'u 'i he loto langi?
 Pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'i māmani 'oku ou holi ki
 ai, ka ko koe pē.
 26 'Oku vaivai hoku kakano mo hoku loto:
 ka ko e makatu'u 'o hoku loto 'ae 'Otua,
 mo hoku 'inasi 'o ta'engata.
 27 Vakai, 'e 'auha 'akinautolu 'oku mama'o 'iate koe:
 kuo ke faka'auha 'akinautolu kotoa pē 'oku 'alu
 meiate koe 'o fai kovi.
 28 Ka 'oku lelei kiate au 'eku 'unu'unu ke ofi ki he 'O-
 tua:

kuo u falala ki he 'Eiki ko Sihova, koe'uhi ke u fakahā ai ho'o ngāue kotoa pē.

SAAME FITU FĀ

1 'Oku hanu 'ae palōfita 'i he maumau 'oe faletapu. 10 'Oku ne kole ki he 'Otua ke ne tokoni koe'uhi ko hono mālohi lahi, 18 Mo e lau'ikovi 'a hono ngaahi fili, pea koe'uhi ko 'ene fānau, mo 'ene fuakava.

Ko e Saame akonaki 'a 'Asafi.

74 'E 'OTUA, ko e hā kuo ke li'aki ai 'akimautolu 'o ta'engata?

Ko e hā 'oku kohu ai ho houhau ki he fanga sipi 'o ho'o ngoue?

² Manatu ki he fakataha 'o ho'o kakai, 'aia na'a ke fakatau 'i mu'a;

ko e fa'ahinga 'o ho tofi'a, 'aia kuo ke huhu'i; 'ae mo'unga ni ko Saione, 'aia na'a ke nofo ai.

³ Hiki hake ho va'e ki hono ngaahi maumau kuo tu'u-ma'u pe;

'io, ki he me'a kotoa pē kuo fai 'i he angakovi 'e he fili 'i he faletapu.

⁴ 'Oku 'ioho 'a ho ngaahi fili 'i he lotolotonga 'o ho'o ngaahi fakataha;

'oku nau fokotu'u 'enua ngaahi fuka ko e ngaahi faka'ilonga.

⁵ Na'e ongoongo 'ae tangata 'o fakatatau mo 'ene fa'a fai

ke hiki ki 'olunga 'ae ngaahi toki ki he ngaahi 'akau lahi.

⁶ Ka ko eni, kuo nau maumau'i 'aki 'ae ngaahi toki mo e hamala 'ae ngaahi me'a tongitongi kotoa pē.

⁷ Kuo nau li 'ae afi ki ho faletapu,

kuo nau 'uli'i 'ae 'afio'anga 'o ho huafa 'o holoki hifo ia ki he kelekele.

⁸ Na'a nau pehē 'i honau loto, "Ketau faka'auha fakataha 'akinautolu:"

kuo nau tutu 'o 'osi 'ae ngaahi falelotu 'oe 'Otua 'i he fonua.

⁹ 'Oku 'ikai temau kei mamata ki he'emaui ngaahi faka'ilonga:

'oku 'ikai ha palōfita 'e toe:

pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'iate kitautolu 'oku ne 'ilo pe 'e fēfē hono fuoloa.

¹⁰ 'E 'Otua, 'e fēfē hono fuoloa 'oe lau'ikovi 'ae fili?

'E kape ki ho huafa 'e he fili 'o ta'engata?

¹¹ Ko e hā 'oku ke to'o atu ai ho nima, 'io, ho nima to'omata'u?

To'o mai ia mei ho fatafata.

¹² He ko e 'Otua ko hoku Tu'i talu mei mu'a,

'oku ne fai 'ae fakamo'ui 'i he lotolotonga 'o māmani.

¹³ Na'a ke vaeua 'ae tahi 'i ho mālohi:

na'a ke foa'i 'ae 'ulu 'oe ngaahi talākoni 'i he ngaahi vai,

¹⁴ 'Oku ke foa'i 'o laiki 'ae ngaahi 'ulu 'oe levaiatani, 'o ke 'ange ia ko e me'akai ki he kakai 'oku nofo 'i he toafa.

¹⁵ Na'a ke vaeua 'ae matavai mo e vaitafe lahi:

na'a ke fakamōmoa 'ae ngaahi vaitafe lahi.

¹⁶ 'Oku 'o'ou 'ae 'aho, pea 'oku 'o'ou foki mo e pō: kuo ke teuteu 'ae maama mo e la'ā.

¹⁷ Kuo ke 'ai 'ae ngaahi ngata'anga kotoa pē 'oe fonua; kuo ke ngaohi 'ae fa'ahita'u mafana mo e fa'ahita'u momoko.

¹⁸ 'E Sihova, manatu ki he me'a ni, kuo lau'ikovi 'e he fili,

pea kuo kape ki ho huafa 'ae kakai vale.

¹⁹ 'Oua na'a tukuange 'ae laumālie 'o ho 'ofa'anga ki he fu'u tokolahi 'oe kau angakovi:

'oua na'a ngalo 'iate koe 'ae fakataha 'o ho kakai masiva 'o ta'engata.

²⁰ Ke ke tokanga ki he fuakava:

he 'oku pito 'ae ngaahi potu fakapo'uli 'o māmani 'i he ngaahi nofo'anga 'oe angamālohi.

²¹ 'Oua na'a ke tuku ke liu mai kuo mā 'ae kakai kuo ta'omia:

tuku ke fakamālō ki ho huafa 'ae kau masiva mo e vaivai.

²² 'E 'Otua, ke ke tu'u hake, 'o langomaki'i ho'o ngāue 'a'au:

manatu ki he lau'ikovi'i koe 'e he tangata vale 'i he 'a-ho kotoa pē.

²³ 'Oua na'a ngalo 'ae le'o 'o ho ngaahi fili:

ko e maveuveu 'okinautolu 'oku tu'u hake kiate koe 'oku tupulekina 'i he 'aho kotoa pē.

SAAME FITU NIMA

1 'Oku fakamālō 'ae palōfita ki he 'Otua. 2 'Oku ne pehē, te ne fakamaau mā'oni'oni. 4 'Oku ne valoki 'ae laukau ko e me'a 'i he pule 'ae 'Otua. 9 'Oku ne fakamālō ki he 'Otua, 'o tokanga ke fai totonu.

Ki he Takimu'a, 'Ali-Tasikiti, ko e Saame pe ko e Hiva 'a 'Asafi.

75 'OKU mau 'atu 'ae fakafeta'i kiate koe,

'E 'Otua, 'oku mau 'atu 'ae fakafeta'i kiate koe: he 'oku fakahā 'e ho'o ngaahi ngāue lahi 'oku ofi ho huafa.

² "O kau ka ma'u 'ae fakataha te u fakamaau mā'oni'oni.

³ Kuo movetevete 'ae fonua mo hono kakai:

'oku ou poupou hake hono ngaahi pou. *Sila.*

⁴ Na'aku pehē ki he kau vale, 'oua na'a mou fai fakavalevale:

pea ki he kau angakovi, 'oua te mou hiki hake 'ae nifo.

⁵ 'Oua na'a hiki ki 'olunga homou nifo:

'oua te mou lea 'i he kia kekeva."

⁶ He 'oku 'ikai ha'u mei he potu hahake, pe mei he potu lulunga,

pe mei he potu tonga 'ae hakeaki'i.

⁷ He ko e fakamaau 'ae 'Otua:

'oku 'ohifo 'e ia 'ae tokotaha, kae fokotu'u hake 'ae tokotaha.

⁸ He 'oku 'i he nima 'o Sihova 'ae ipu,

pea 'oku kulokula 'ae uaine:

kuo pito ia 'i he me'a kuo hu'i ki ai;

pea 'oku lilingi 'e ia mei ai.

ka ko hono efe 'o ia, 'e tatau ia 'e he angakovi kotoa pē 'o māmani, 'o inu ia.

⁹ Ka ko au te u fakahā 'o ta'engata; te u hiva 'aki 'ae fakamālō ki he 'Otua 'o Sēkope.
¹⁰ Te u tutu'u ke motu 'ae ngaahi nifo 'oe kau angahala;
ka 'e hakeaki'i 'ae ngaahi nifo 'oe kau mā'oni'oni.

SAAME FITU ONO

1 Ko e fakahā 'ae māfimafi 'oe 'Otua 'i he siasi, 11 Mo e enginaki ke tauhi ia 'i he faka'apa'apa.

Ki he Takimu'a 'i he Nekina, ko e Saame pe ko e Hiva 'a 'Asafi.

76 'OKU 'ilo 'ae 'Otua 'i Siuta:
'Oku lahi hono huafa 'i 'Isileli.
² 'Oku 'i Selemi foki hono fale fehikitaki, mo hono 'afio'anga 'i Saione.
³ Na'e fesifesi 'e ia 'i ai 'ae ngaahi ngahau 'oe kaufana, 'ae fakaū, mo e heletā, mo e tau. *Sila.*
⁴ 'Oku ke nāunau'ia mo lelei lahi hake 'a koe 'i he ngaahi mo'unga 'oe fakamālohi.
⁵ Kuo ikuna 'ae kau loto mālohi, kuo nau mohe 'i he'enu mohe: pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'i he kau tangata mālohi 'oku 'ilo honau nima.
⁶ 'E 'Otua 'o Sēkope, 'i ho'o tautea kuo ke lī fakatou'osi pē 'ae saliate mo e hoosi ki he mohe 'oe mate.
⁷ Ko koe, 'io, ko koe, ko e manavahē'ia: pea ko hai 'e fa'a tu'u 'i ho 'ao 'oka ke ka houhau?
⁸ Na'a ke fakaongo'i 'ae fakamaau mei he langi; na'e manavahē ai 'a māmani, 'o tu'u ta'engaue,
⁹ 'I he tu'u hake 'ae 'Otua ki he fakamaau, ke fakamo'ui 'ae kau angavaivai kotoa pē 'o māmani. *Sila.*
¹⁰ Ko e mo'oni 'e fakaongolelei koe 'e he 'ita 'ae tangata: pea ko hono toe 'oe 'ita te ke lolomi.
¹¹ Mou fuakava, 'o fai ia kia Sihova ko homou 'Otua: tuku ke 'omi 'ae ngaahi me'a'ofa kiate ia 'oku totonu ke manavahē ki ai, 'akinautolu kotoa pē 'oku nofo 'o takatakai ia.
¹² 'E motuhi 'e ia 'ae loto lahi 'oe hou'eiki: 'oku fakailifia ia ki he ngaahi tu'i 'o māmani.

SAAME FITU FITU

1 'Oku fakahā 'e he tangata tohi Saame 'ena fekuki mālohi mo e fakata'eta'etui. 10 Na'a ne ikuna 'i he'ene tokanga ki he ngaahi ngāue lahi mo lelei 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a ko Situtuni, ko e Saame 'a 'Asafi.

77 NA'A KU tangi ki he 'Otua 'aki hoku le'o; 'io, ki he 'Otua 'aki hoku le'o pea ne tokanga kiate au.
² 'I he 'aho 'o 'eku mamahi na'aku kumi ki he 'Eiki: na'e a'u pe 'eku mamahi 'i he po'uli, pea 'ikai tuku: na'e lī'aki 'e hoku laumālie 'ae fakafiemālie.

³ Na'aku manatu ki he 'Otua, pea u mamahi ai: na'aku fakalaulauloto, pea na'e lōmekina hoku laumālie. *Sila.*

⁴ 'Oku ke pule ke 'ā hoku mata: 'oku lahi 'eku mamahi, ko ia 'oku 'ikai ai te u fa'a lea.
⁵ Na'aku fakamanatu ki he ngaahi 'aho 'i mu'a, ki he ngaahi ta'u 'i he ngaahi kuonga 'i mu'a.
⁶ 'Oku ou fakamanatu, ki he'eku hiva 'i he po'uli: 'oku ou fakakaukau mo hoku loto: pea na'e 'eke lahi 'a hoku laumālie.
⁷ "'E lī'aki ma'uaipē 'e Sihova? Pea 'e 'ikai te ne toe finangalo 'ofa mai?
⁸ Kuo mole 'aupito 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa? Pe kuo ta'ehoko 'ene tala'ofa ki he to'utangata mo e to'utangata?
⁹ Kuo ngalo 'i he 'Otua ke fai 'ofa? Kuo ne tāpuni 'i he houhau 'a 'ene ngaahi 'alo'ofa on-gongofua?" *Sila.*
¹⁰ Pea ne u pehē, "Ko 'eku vaivai eni ka te u manatu ki he ngaahi ta'u 'oe nima to'omata'u 'oe Fungani Mā'olunga."
¹¹ Te u manatu ki he ngaahi ngāue 'a Sihova: ko e mo'oni te u manatu ki ho'o ngaahi mana 'i mu'a.
¹² Te u fakalaulauloto foki ki ho'o ngāue kotoa pē, 'o talanoa ki ho'o ngaahi faianga.
¹³ 'E 'Otua, ko ho hala 'oku 'i he faletapu: ko hai ha 'Otua 'oku lahi 'o hangē ko hotau 'Otua!
¹⁴ Ko koe ko e 'Otua 'oku fai 'ae ngaahi me'a fakaofa: kuo ke fakahā ho mālohi 'i he lolotonga 'oe kakai.
¹⁵ Na'a ke huhu'i 'aki ho nima 'a ho kakai, ko e ngaahi foha 'o Sēkope mo Siosefa. *Sila.*
¹⁶ Na'e mamata kiate koe 'ae ngaahi vai, 'E 'Otua, na'e mamata kiate koe 'ae ngaahi vai; pea na'a nau manavahē: na'e ngaueue foki 'ae ngaahi loloto.
¹⁷ Na'e lilingi 'ae vai 'e he ngaahi 'ao: na'e faka'u'ulu mei he langi 'ae longoa'a: pea na'e puna foki ho'o ngaahi ngahau ki he ma-ma'o.
¹⁸ Na'e 'i he langi 'ae le'o 'o ho'o mana: na'e fakamaama 'aki 'a māmani 'ae ngaahi 'uhila: na'e tetetete mo ngalulu 'ae fonua.
¹⁹ Ko ho hala 'oku 'i he tahi, mo ho hā'ele'anga 'oku 'i he vai lahi, pea 'oku 'ikai 'ilonga 'a ho ngaahi 'alu'anga.
²⁰ Na'a ke tataki atu ho kakai 'o hangē ko e fanga sipi 'i he nima 'o Mōsese mo 'Elone.

SAAME FITU VALU

1 Ko e enginaki ke tokanga ki he fono 'ae 'Otua, pea malanga'aki ia. 9 Ko e fakamatala ki he houhau 'oe 'Otua ki he ta'etui mo e talangata'a. 67 Kuo lī'aki 'e he 'Otua 'ae kakai 'Isileli, pea fili 'e ia 'a Siuta, mo Saione, mo Tevita.

Ko e Saame akonaki 'a 'Asafi.

78 FAKAFANONGO 'a hoku kakai ki he'eku akonaki:

fakatokanga'i homou telinga ki he ngaahi lea 'a hoku ngutu.

² Te u mafa'a hoku ngutu 'i he fakatātā:
te u fakahā 'ae ngaahi lea fufū mei mu'a:

³ 'Aia kuo tau fanongo ki ai pea 'ilo'i,
pea na'e tala ia kiate kinautolu 'e he'etau ngaahi tamai.

⁴ 'E 'ikai te tau fufū ia mei he'enu fānau,
ka 'e fakahā ki he to'utangata 'e hoko 'ae ongoon-golelei 'o Sihova,
mo hono mālohi, mo e ngaahi ngāue mana na'a ne fai.

⁵ He na'a ne fokotu'uma'u 'ae fono 'ia Sēkope,
'o ne tu'utu'uni 'ae akonaki 'i 'Isileli,
'aia na'a ne fekau'i 'etau ngaahi tamai,
koe'uhi ke nau faka'ilo ia ki he'enu fānau:

⁶ Koe'uhi ke 'ilo ia 'e he to'utangata 'e hoko, 'io, 'ae fānau 'e fanau'i;

'aia tenau tupu hake 'o fakahā ia ki he'enu fānau:
⁷ Koe'uhi kenau 'amanaki lelei ma'uaipe ki he 'Otua,
pea 'oua na'a fakangalongalo'i 'ae ngaahi ngāue 'ae 'Otua,

ka e tauhi 'ene ngaahi fekau:

⁸ Kae'oua na'a tatau mo 'enu ngaahi tamai,
ko e to'utangata paongata'a mo angatu'u;
ko e to'utangata na'e 'ikai tenau teuteu honau loto ke lelei,

pea na'e 'ikai tu'uma'u honau laumālie 'i he 'Otua.

⁹ Ko e fānau 'a 'Ifalemi na'e to'o mahafutau,
mo e ngaahi kaufana,
na'a nau hola 'i he 'aho 'oe tau.

¹⁰ Na'e 'ikai tenau fai ki he fuakava 'ae 'Otua,
pea na'e 'ikai si'i tenau loto ke 'a'eva 'i he'ene akonaki;

¹¹ Pea na'a nau fakangalongalo'i 'ene ngaahi ngāue,
mo 'ene ngaahi mana na'a ne fakahā kiate kinautolu.

¹² Na'a ne fai 'ae ngaahi me'a fakafo 'i he 'ao 'o 'enu ngaahi tamai,
'i he fonua ko 'Isipite, 'i he ngoue 'o Soani.

¹³ Na'e vaeua 'e ia 'ae tahi, pea ne pule kenau 'alu atu ai;

pea ne ngaahi 'ae tahi ke tu'u fakatafungofunga pē.

¹⁴ Na'a ne tataki foki 'akinautolu 'i he 'aho 'aki 'ae 'ao,
pea 'i he pō 'aki 'ae maama 'oe afi.

¹⁵ Na'e fahi'i 'e ia 'ae ngaahi makatu'u 'i he toafa,
pea 'ange 'ae inu kiate kinautolu 'o hangē 'oku mei he loloto lahi.

¹⁶ Na'a ne 'omi foki kiate kinautolu 'ae ngaahi vaitafe mei he makatu'u,
'o ne pule ke tafe hifo 'ae ngaahi vai 'o hangē ko e ngaahi vaitafe lahi.

¹⁷ Pea na'a nau toe fai angahala kiate ia,
'i he'enu fakahouhau ki he Fungani Mā'olunga 'i he toafa.

¹⁸ Pea na'a nau 'ahi'ahi'i 'ae 'Otua 'i honau loto,
'i he'enu lea ke ma'u 'ae kakano 'i he'enu holi kovi.

¹⁹ 'Io, na'a nau lau'ikovi'i 'ae 'Otua;

na'a nau pehē, "'E fa'a teuteu 'e he 'Otua 'ae keinanga'anga 'i he toafa?

²⁰ Vakai, na'e taa'i 'e ia 'ae makatu'u, pea puna mei ai 'ae ngaahi vai,

pea pito 'o fetāfeaki 'ae ngaahi vaitafe;
te ne fa'a tuku mai foki 'ae mā?

'E fa'a tokonaki 'e ia 'ae kakano ma'a hono kakai?"

²¹ Ko ia na'e fanongo ki ai 'a Sihova, pea houhau ia:
ko ia na'e tutu ai 'ae afi kia Sēkope,
pea na'e tupu hake foki 'ae tuputāmaki ki 'Isileli;

²² Koe'uhi na'e 'ikai tenau tui ki he 'Otua,
pea na'e 'ikai ha falala ki he'ene fakamo'ui:

²³ Neongo 'ene fekau'i 'ae ngaahi 'ao 'i 'olunga,
mo 'ene to'o 'ae ngaahi matapā 'oe langi,

²⁴ 'O ne tuku ke tō hifo 'ae mana kiate kinautolu kenau kai,

pea ne foaki kiate kinautolu 'ae uite 'oe langi.

²⁵ Na'e kai 'e he tangata 'ae me'akai 'ae kau 'āngelo:
na'a ne tuku atu 'ae me'akai kenau mākona ai.

²⁶ Na'e pule 'e ia ke ma'ili 'ae matangi hahake 'i he langi:

pea ne 'omi mo e matangi tonga 'i he'ene māfimafi.

²⁷ Na'e fakatō hifo 'e ia 'ae kakano kiate kinautolu 'o tatau mo e efu,

mo e fanga manu kapakau 'o hangē ko e 'one'one 'oe tahi:

²⁸ Pea na'a ne tuku ke tō ia 'i he lotolotonga 'o honau fale fehikitaki,

'o takatakai 'i honau ngaahi nofo'anga.

²⁹ Ko ia na'a nau kai, pea nau mākona:
he na'a ne 'ange kiate kinautolu 'enu holi.

³⁰ Na'e 'ikai te nau mavahe mei he'enu holi kovi.

Ka 'i he kei 'i honau ngutu 'ae ma'anga,

³¹ Na'e hoko 'ae houhau 'oe 'Otua kiate kinautolu,
'o ne tāmata'i 'ae fungani kakai sino 'iate kinautolu,
pea ne tā hifo 'ae kau tangata kuo fili 'i 'Isileli.

³² Na'e hoko 'ae ngaahi me'a ni, ka na'a nau kei fai angahala pē,

'o 'ikai tui ki he'ene ngaahi ngāue mana.

³³ Ko ia na'a ne faka'osi ai honau ngaahi 'aho 'i he me'a va'inga pē,

mo honau ngaahi ta'u 'i he mamahi.

³⁴ Pea 'i he'ene tāmata'i 'akinautolu, na'a nau toki kumi kiate ia:

'onau tafoki 'o fehu'i fakavave ki he 'Otua.

³⁵ Pea na'a nau manatu ko honau maka 'ae 'Otua,
pea ko honau huhu'i 'ae 'Otua mā'olunga.

³⁶ Ka na'a nau lapu kiate ia 'i honau ngutu,
'onau loi kiate ia 'aki honau 'elelo.

³⁷ He na'e 'ikai totonu honau loto kiate ia,
pea na'e 'ikai tenau tu'uma'u 'i he'ene fuakava.

³⁸ Ka na'e fonu ia 'i he 'alo'ofa, 'o ne fakamolemole 'e-nau hia, pea na'e 'ikai faka'auha 'akinautolu:

'Io, na'e liunga lahi 'ene fakaafe hono houhau,
pea na'e 'ikai te ne ue'i hake hono houhau kotoa pē.

³⁹ He na'a ne manatu ko e kakano pē 'akinautolu;
ko e matangi 'oku mole atu, pea 'ikai toe ha'u.

40 Na'e liunga fiha 'enau fakahouhau kiate ia 'i he toafa,
 pea fakamamahi'i ia 'i he potu lala!
 41 'Io, na'a nau foki kimui pea 'ahi'ahi'i 'ae 'Otua,
 'onau hūhūmama'i 'ae tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.
 42 Na'e 'ikai tenau manatu ki hono nima,
 pe ko e 'aho na'a ne fakamo'ui ai 'akinautolu mei he fili.
 43 Mo 'ene fai 'ene ngaahi faka'ilonga 'i 'Isipite,
 mo 'ene ngaahi me'a mana 'i he ngoue 'o Soani:
 44 Na'a ne liliu honau ngaahi vaitafe ko e toto;
 mo honau ngaahi vai lahi, na'e 'ikai tenau fa'a inu ai.
 45 Na'e fekau atu 'e ia kiate kinautolu 'ae ngaahi lango kehekehe, 'aia na'e keina 'akinautolu;
 mo e fanga poto, 'aia na'e fakakovi'i 'akinautolu.
 46 Na'e tuku foki 'e ia 'ae fua 'o 'enau ngoue ki he 'unufe,
 mo 'enau ngāue ki he fanga he'e.
 47 Na'a ne tāmāte'i 'enau ngaahi vaine 'aki 'ae 'uhama-ka,
 mo 'enau 'akau ko e sukamino 'aki 'ae momoko lahi.
 48 Na'e tuku foki 'e ia 'enau fanga manu ki he 'uhama-ka,
 mo 'enau fanga sipi ki he ngaahi faisisili vela.
 49 Na'e lī 'e ia 'ae kakaha 'o 'ene 'ita kiate kinautolu,
 'ae houhau lahi, mo e tuputāmaki, mo e mamahi,
 'i he'ene fekau atu kiate kinautolu 'ae kau 'āngelo 'oe kovi.
 50 Na'a ne tofa 'ae hala ki hono houhau;
 pea na'e 'ikai te ne fakahaofi 'enau mo'ui mei he mate,
 ka na'a ne tukuange 'enau mo'ui ki he mahaki lahi;
 51 'O ne tā'i 'ae 'uluaki fānau kotoa pē 'i 'Isipite;
 ko e fungani mālohi 'i he ngaahi nofo'anga 'o Hami.
 52 Ka na'a ne pule ke 'alu atu 'a hono kakai 'o'ona 'o hangē ko e fanga sipi,
 'o ne fakahinohino 'akinautolu 'i he toafa 'o hangē ko e fu'u fanga sipi.
 53 Pea na'e tataki fiemālie atu 'e ia 'akinautolu, ko ia na'e 'ikai ai tenau manavahē:
 ka na'e lōmekina 'e he tahi 'a honau ngaahi fili.
 54 Pea na'e 'omi 'e ia 'akinautolu 'o ofi ki hono faletapu,
 'io, ki he mo'unga ni 'aia kuo fakatau 'e hono nima to'omata'u.
 55 Na'e kapusi foki 'e ia 'ae hiteni mei honau 'ao,
 'o ne vahe'i kiate kinautolu 'ae tofi'a 'aki 'ae afo,
 pea ne pule ke nofo 'ae ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli 'i honau ngaahi fale fehikitaki.
 56 Ka na'a nau kei 'ahi'ahi'i mo fakahouhau'i 'ae 'Otua fungani mā'olunga,
 'o 'ikai tauhi 'ene ngaahi fekau:
 57 Ka na'a nau foki kimui, 'o fai ta'eangatonu 'o hangē ko 'enau ngaahi tamai:
 na'e 'alu kehe 'akinautolu 'o hangē ko e kaufana taka kehe.

58 Na'a nau fakahouhau ia 'aki honau ngaahi potu mā'olunga 'onau fakafua'a ia 'aki 'enau ngaahi tamapua kuo tā.
 59 Pea 'i he ongo'i 'e he 'Otua 'ae me'a ni, na'e houhau ai ia,
 'o fehi'a lahi ki 'Isileli:
 60 Ko ia na'a ne li'aki ai 'ae fale fehikitaki 'o Sailo,
 'ae nofo'anga ko ia na'e fokotu'u 'e ia 'i he lotolotonga 'oe kakai;
 61 'O ne tukuange hono mālohi ke pōpula,
 mo hono nāunau ki he nima 'oe fili.
 62 Na'e fakatukutuku'i foki 'e ia hono kakai ki he heletā;
 pea na'e houhau ia ki hono tofi'a.
 63 Na'e kai ke 'osi 'e he afi honau kau talavou;
 pea na'e 'ikai 'unoho 'enau kau ta'ahine.
 64 Na'e tō 'enau kau taula'eiki 'i he heletā;
 pea na'e 'ikai fai ha tangi 'e honau 'unoho.
 65 Pea na'e toki 'ā ai 'ae 'Eiki 'o hangē ko ha taha na'e mohe,
 pea hangē ko e tangata mālohi 'oku kalanga ko e me'a 'i he uaine.
 66 Pea na'e taa'i 'e ia hono ngaahi fili 'i honau potu kimui:
 na'a ne tuku 'akinautolu ke manukia ma'uaipē.
 67 Pea na'a ne li'aki 'ae fale fehikitaki 'o Siosefa,
 pea na'e 'ikai te ne fili 'ae fa'ahinga 'o 'Ifalemi:
 68 Ka na'a ne fili 'ae fa'ahinga 'o Siuta,
 ko e mo'unga ko Saione 'aia na'a ne 'ofa ki ai.
 69 Pea na'a ne langa hono faletapu 'o hangē ko e ngaahi fale mā'olunga,
 'o hangē ko e fonua 'aia kuo fokotu'uma'u ke ta'en-gata.
 70 Na'e fili foki 'e ia 'a Tevita ko 'ene tamaio'eiki,
 'o ne to'o ia mei he ngaahi loto'ā sipi:
 71 Na'a ne 'omi ia mei he'ene muimui 'i he fanga sipi fefine na'e talitali pō,
 ke ne fafanga 'a Sēkope ko hono kakai,
 mo 'Isileli ko hono tofi'a.
 72 Pea na'a ne fafanga 'akinautolu 'o fakatatau ki he angatonu 'o hono loto;
 'o ne tataki 'akinautolu 'i he poto 'o hono nima.

SAAME FITU HIVA

1 'Oku hanu 'ae tangata tohi saame 'i he maumau 'o Selūsalema. 8 'Oku ne lotu kenau mo'ui, 13 Mo fakahā te ne 'atu 'ae fakafeta'i.

Ko e Saame 'a 'Asafi.

79 'E 'OTUA, kuo hoko 'ae hiteni ki ho tofi'a;
 kuo nau faka'uli'i ho faletapu mā'oni'oni;
 kuo nau fakalala 'a Selūsalema ke tafungofunga ia.
 2 Kuo nau 'ange 'ae sino mate 'o ho'o kau tamaio'eiki ko e me'akai ki he manupuna 'oe langi,
 mo e kakano 'o ho'o kakai mā'oni'oni ki he fanga manu 'oe fonua.
 3 Kuo nau lilingi honau toto 'o hangē ko e vai 'o takatakai 'i Selūsalema;
 pea na'e 'ikai ha ni'ihī ke tanu 'akinautolu.

⁴ Kuo mau hoko ko e manuki'anga 'o homau ngaahi kaungā'api,
ko e me'a manuki mo e taukae'anga 'okinautolu 'oku nofo takatakai 'iate kimautilu.

⁵ 'E Sihova, 'e fēfē hono fuoloa?

Te ke houhau 'o ta'engata?

pea vela ho fua'a 'o hangē ko e afi?

⁶ Ke ke lilingi ho houhau ki he hiteni 'oku te'eki ai 'ilo koe,

pea mo e ngaahi pule'anga 'oku te'eki ai ui ki ho huafa.

⁷ He kuo nau kai 'o 'osi 'a Sēkope,
'o maumau'i ke lala hono nofo'anga.

⁸ 'oua na'a ke fakamanatu kiate kimautilu 'emau ngaahi mu'aki hia:

tuku ke tokoni vave 'akimautilu 'e ho'o 'alo'ofa on-gongofua:

he kuo 'ohifo ki lalo 'aupito 'akimautilu.

⁹ 'E 'Otua ko homau fakamo'ui, ke ke tokoni 'akimautilu, koe'uhi ko e ongoongolelei 'o ho huafa:

pea fakahaofi 'akimautilu, 'o fakama'a ke 'osi 'emau ngaahi anghala, koe'uhi ko ho huafa.

¹⁰ Koe'uma'a 'ae lea pehē mai 'e he hiteni, "Ko e fē honau 'Otua?"

Tuku ke 'ilo ia 'i he lotolotonga 'oe hiteni 'i homau 'ao 'i he totongi 'oe toto 'o ho'o kau tamaio'eiki 'aia kuo hua'i.

¹¹ Tuku ke a'u ki ho 'ao 'ae ngaahi mafulu 'ae kau nofo pōpula;

ke ke fakamo'ui 'akinautilu kuo tu'utu'uni ke mate 'o fakatatau mo hono lahi 'o ho'o māfima'i.

¹² 'E 'Eiki, ke ke 'ange ke liunga fitu ki he fatafata 'o homau kaungā'api 'enau lau'ikovi,

'aia na'a nau lau'ikovi'i 'aki koe.

¹³ Pea ko kimautilu ko ho kakai mo e fanga sipi 'o ho'o ngoue,

temau 'atu 'ae fakafeta'i kiate koe 'o ta'engata:

temau fakahā atu ho ongoongolelei ki he to'utanga-ta kotoa pē.

SAAME VALU NOA

1 'Oku hanu 'ae tangata tohi saame 'i he'ene lotu 'i he ngaahi mamahi 'oe siasi. 8 Kuo liliu 'ae me'a'ofa 'i mu'a 'ae 'Otua ko e me'a fakamamahi. 13 'Oku lotu ia ke ne mo'ui.

Ki he Takimu'a 'i he Sosanimi 'Etuta, ko e Saame 'a 'Asafi.

80 FAKAFANONGO 'ae Tauhi 'o 'Isileli,
'a koe 'oku ke tatakai 'a Siosefa 'o hangē ko e fanga sipi;

'a koe 'oku ke 'afio 'i he vaha'a 'oe selupimi, ke ke ulu mai.

² 'I he 'ao 'o 'Ifalemi mo Penisimani mo Manase ke ke ue'i hake ho mālohi,

pea hā'ele mai 'o fakamo'ui 'akimautilu.

³ 'E 'Otua, ke ke toe fakatafoki 'akimautilu,
pea tuku ke ulu mai ho fofonga;

pea te mau mo'ui ai.

⁴ 'E Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau,
'e fēfē hono fuoloa mo ho'o kei houhau ki he lotu 'a ho kakai?

⁵ 'Oku ke fafanga 'aki 'akinautilu 'ae mā 'oe lo'imata; pea 'oku 'ange kiate kinautilu 'ae lo'imata lahi kenau inu.

⁶ 'Oku ke ngaohi 'akimautilu ko e feke'ike'i'anga 'o homau kaungā'api:

pea 'oku katakata homau ngaahi fili 'iate kinautilu.

⁷ 'E 'Otua 'oe ngaahi kautau,
ke ke toe fakatafoki 'akimautilu,
pea tuku ke ulu mai ho fofonga;
pea te mau mo'ui ai.

⁸ Na'a ke lī kitu'a 'ae hiteni;
ka na'a ke 'omi 'ae vaine mei 'Isipite, 'o tō ia.

⁹ Na'a ke faka'ata'atā 'ae potu 'i hono 'ao,
pea na'a ke fakaaka mā'ulalo ia, pea na'a ne fakapito 'ae fonua.

¹⁰ Na'e 'ufi'ufi 'ae ngaahi mo'unga 'i hono malumalu,
pea ko hono ngaahi va'a na'e hangē ko e ngaahi sita 'ae 'Otua.

¹¹ Na'a ne tuku atu hono ngaahi va'a ki he tahi,
mo hono ngaahi 'ulu'ulu ki he vaitafe.

¹² Ko e hā kuo ke hae hifo ai hono ngaahi 'ā,
ke toli ia 'ekinautilu kotoa pē 'oku 'alu atu 'i he hala?

¹³ 'Oku maumau'i ia 'e he puaka tau mei he vao,
'oku kai ke 'osi ia 'e he fanga manu kaivao.

¹⁴ 'E 'Otua 'oe ngaahi kautau, 'oku mau kole kiate koe ke ke foki mai:

'afio hifo mei he langi, 'o vakai, mo 'a'ahi ki he vaine ni;

¹⁵ Mo e ngoue vaine 'aia kuo tō 'e ho nima to'omata'u,
mo e va'a 'aia na'a ke ngaohi ke mālohi ma'au.

¹⁶ Kuo tutu ia 'aki 'ae afi, kuo tā hifo ia:
kuo nau 'auha 'i he tautea 'e ho fofonga.

¹⁷ Tuku ke hili ho nima ki he tangata 'o ho nima to'o-mata'u,

ki he foha 'oe tangata 'aia na'a ke fakamālohi ma'au.

¹⁸ Pea 'e 'ikai ai te mau foki kimui meiate koe:
ke ke fakaakeake 'akimautilu, pea temau ui ki ho huafa.

¹⁹ 'E Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, ke ke toe fakatafoki 'akimautilu,
pea tuku ke ulu mai ho fofonga; pea temau mo'ui ai.

SAAME VALU TAHA

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua. 4 'Oku totonu ke fai ia ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene ngaahi me'a'ofa. 8 'Oku enginaki'i 'e he 'Otua kenau talangofua, 'o ne fakahā 'enau talangata'a, 'aia 'oku nau kovi ai.

Ki he Takimu'a 'i he Kitita, ko e Saame 'a 'Asafi.

81 HIVA kalanga ki he 'Otua ko hotau mālohi,
kalanga fakafiefia ki he 'Otua 'o Sēkope.

² To'o mai 'ae saame, pea 'omi 'ae kih'i lali,
mo e ha'ape mālie mo e saliteli.

³ Ifi mālohi 'ae me'a lea 'i he māhina fo'ou,

'i he 'aho kuo tu'utu'uni, 'i hotau 'aho katoanga ma-malu.

⁴ He ko e fekau eni ki 'Isileli,
mo e fono 'ae 'Otua 'o Sēkope.

⁵ Na'a ne tu'utu'uni eni 'ia Siosefa ko e fakamo'oni,
'i he'ene 'alu atu 'i he fonua ko 'Isipite:
'aia na'aku fanongo ai ki he lea na'e 'ikai te u 'iloa.

⁶ "Na'aku hiki 'ae kavenga mei hono uma:
na'e hao hono nima mei he ngaahi kato.

⁷ Na'a ke ui 'i he mamahi, pea ne u fakamo'ui koe:
na'aku talia koe 'i he potu lilo 'oe mana: ne u 'ahi'ahi'i
koe 'i he vai 'o Melipa. *Sila.*

⁸ Fanongo, 'E hoku kakai,
pea te u fakapapau kiate koe:

'E 'Isileli, kapau te ke tokanga mai kiate au;
⁹ 'Oua na'a fokotu'u ha 'otua fo'ou kiate koe:
pea 'e 'ikai te ke hū ki ha 'otua fo'ou.

¹⁰ Ko au Sihova ko ho 'Otua,
na'aku 'omi koe mei he fonua ko 'Isipite:
fakamanga ho ngutu ke lahi, pea te u fakafonu ia.

¹¹ "Ka na'e 'ikai fie tokanga 'a hoku kakai ki hoku le'o;
pea na'e 'ikai manako 'a 'Isileli kiate au.

¹² Ko ia ne u fakatukutuku'i ai 'akinautolu ki he holi
kovi 'a honau loto:

pea na'a nau 'a'eva 'i he'enua ngaahi filio'i.

¹³ 'Amusiaange 'eau kuo tokanga 'a hoku kakai kiate
au,

pea 'eve'eva 'a 'Isileli 'i hoku ngaahi hala!

¹⁴ Pehē, kuo u fakavaivai'i leva honau ngaahi fili,
'o mafao atu hoku nima ki honau kau fakamamahi.

¹⁵ Pea ko e kau fehī'a kia Sihova kuo nau fakavaivai
'akinautolu kiate ia:

ka 'e tolonga 'o ta'engata honau ngaahi 'aho.

¹⁶ Kuo ne fafanga foki 'akinautolu 'aki 'ae uite mātu'aki
lelei:

pea u fakamākona 'aki 'akinautolu 'ae hone mei he
maka."

SAAME VALU UA

*1 'Oku enginaki'i 'e he tangata tohi saame 'ae kau
fakamaau, 5 Pea ne valoki 'enau ta'etokanga. 9
'Oku ne kole ki he 'Otua ke ne fakamaau.*

Ko e Saame 'a 'Asafi.

82 'OKU 'afio 'ae 'Otua 'i he fakataha 'oe kau mālohi;
'oku ne fakamaau 'i he lotolotonga 'oe ngaahi
'otua.

² "E fēfē hono fuoloa mo ho'omou fakamaau ta'eto-
tonu,
pea filifilimānako ki he kakai angahala?" *Sila.*

³ "Fakamaau 'ae paea mo e tamai mate:
fai angatonu ki he mamahi mo e masiva.

⁴ Fakahaofi 'ae masiva mo e paea:
fakamo'ui 'akinautolu mei he nima 'oe kau angaha-
la."

⁵ 'Oku 'ikai te nau 'ilo,
pea 'oku 'ikai te nau fie 'ilo;
'oku nau 'alu pē 'i he po'uli:

kuo ue'i 'ae ngaahi tu'unga kotoa pē 'o māmani.

⁶ Na'aku pehē, "Ko e ngaahi 'otua 'akimoutolu;
pea ko e fānau 'ae Fungani Mā'olunga 'akimoutolu
kotoa pē.

⁷ Ka temou mate 'o hangē ko e kau tangata,
pea tō 'o hangē ko e tokotaha 'oe hou'eiki."

⁸ Tu'u hake, 'E 'Otua, fakamaau 'a māmani:
he te ke ma'u 'ae pule'anga kotoa pē.

SAAME VALU TOLU

*1 Ko e lāunga ki he 'Otua 'i he angatu'u 'ae ngaahi
fili. 9 Ko e lotu koe'uhi ko kinautolu 'oku ta'omi 'ae
siasi.*

Ko e Hiva pe ko e Saame 'a 'Asafi.

83 'E 'OTUA, 'oua na'a ke fakalongo pē:
'E 'Otua, 'oua na'a ke ta'e'afio'i, pea 'oua na'a ke
nofo pē.

² Vakai, 'oku fakatupu maveuveu 'e ho ngaahi fili:
pea ko kinautolu 'oku fehī'a kiate koe kuo nau hiki
hake honau 'ulu.

³ Na'a nau alea fakalilolilo ki ho'o kakai,
pea nau fakakaukau fakataha ki he kakai 'oku ke
malu'i.

⁴ Na'a nau pehē, "Ha'u, ketau faka'auha 'akinautolu ke
'oua na'a toe ui 'akinautolu ko e pule'anga;
ke 'oua na'a kei manatu ki he hingoa 'o 'Isileli."

⁵ He kuo nau fakakaukau 'i he loto taha:
'oku nau fuakava 'o angatu'u kiate koe:

⁶ Ko e ngaahi fale fehikitaki 'o 'Itomi, mo e kau
'Isime'eli;

'a Moape, mo e hako 'o Heka'ā;

⁷ 'A Kepale, mo 'Amoni, mo 'Amaleki,
ko e kau Filisitia mo e kakai 'o Taia;

⁸ 'Oku fakataha mo kinautolu foki 'a 'Asilia:
kuo nau tokoni ki he fānau 'a Lote. *Sila.*

⁹ Fai kiate kinautolu 'o hangē ko ho'o fai ki he kau Mi-
tiani;

'o hangē ko Sisela, mo Sapini, 'i he vaitafe 'o Kisoni:
¹⁰ 'Aia na'e 'auha 'i Enitoa:

na'a nau hoko 'o hangē ko e kinoha'a ki he kelekele.
¹¹ Ngaohi honau ngaahi 'eiki ke hangē ko Olipi, pea
tatau mo Siipi:

'io, 'a 'enau hou'eiki kotoa pē 'o hangē ko Sipaa, mo
Salimuna.

¹² 'Aia na'a nau pehē, "Ketau ma'u 'ae ngaahi fale 'oe
'Otua mo'otautolu."

¹³ 'E hoku 'Otua, ke ke ngaohi 'akinautolu ke hangē ko
e teka;

ke hangē ko e veve 'oku vilingia 'i he matangi.

¹⁴ 'O hangē ko e vela 'oe vao 'akau 'i he afi,
pea hangē kuo tutu 'ae ngaahi mo'unga 'e he ulo afi.

¹⁵ Ke fakatanga pehē 'akinautolu 'aki ho'o fu'u taufa,
pea fakamanavahē'i 'akinautolu 'aki ho'o afā.

¹⁶ 'E Sihova, fakafonu honau mata 'i he mā;
koe'uhi kenau kumi ki ho huafa.

¹⁷ Tuku kenau puputu'u mo mamahi 'o ta'engata;
'io, tuku ke mā mo 'auha 'akinautolu.

¹⁸ Koe'uhi ke 'ilo 'e he kakai ko koe, ko ho huafa 'o'ou
ko Sihova,

ko e Fungani Mā'olunga 'i māmani kotoa pē.

SAAME VALU FĀ

1 'Oku holi 'ae palōfita ki he fakataha 'i he falelotu,
4 Pea ne fakahā 'ae monū'ia 'okinautolu 'oku nofo
ai. 8 'Oku lotu ke ne toe kau ai.

*Ki he Takimu'a 'i he Kitita, ko e Saame ki he ngaahi fo-
ha 'o Kola.*

- 84** 'E SIHOVA 'oe ngaahi kautau,
'oku lelei lahi ho ngaahi fale fehikitaki!
2 'Oku holi hoku laumālie, 'io, 'oku ou vaivai 'i he fie
'alu ki he ngaahi loto'ā 'o Sihova;
'oku tangi kalanga hoku loto mo hoku kakano ki he
'Otua mo'ui.
3 'Io, kuo 'ilo 'e he hiki'i manupuna 'ae fale,
mo e kulukulu ha pununga ma'ana, 'aia te ne tuku ki
ai 'ene fānau,
'io, ko ho ngaahi feilaulau'anga, 'E Sihova 'oe ngaahi
kautau, ko hoku Tu'i, mo hoku 'Otua.
4 'Oku monū'ia 'akinautolu 'oku nofo 'i ho fale:
tenau kei fakafeta'i pe kiate koe. *Sila.*
5 'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku 'iate koe hono mālohi;
'oku 'i hono loto 'ae ngaahi hala.
6 Pea 'i he'enu 'alu 'i he toafa 'o Peka 'oku ngaohi ia
ko e matavai;
'oku fakafonu foki 'e he 'uha 'ae ngaahi lepa.
7 'Oku nau 'alu 'i he mālohi ki he mālohi,
'o fakahā taki taha kotoa pē ia 'i he 'ao 'oe 'Otua 'i
Saione.
8 'E Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau,
ke ke fanongo ki he'eku lotu:
fakafanongo, 'E 'Otua 'o Sēkope. *Sila.*
9 Vakai, 'E 'Otua ko homau fakaū,
mo ke 'afio ki he fofonga 'o ho'ou pani.
10 He 'oku lelei lahi hake 'ae 'aho pe taha 'i ho ngaahi
loto 'ā,
'i he 'aho 'e taha afe.
'Oku ou fili mu'a ke u nofo ko e le'ou matapā 'i he fale
'o hoku 'Otua,
'i he'eku nofo 'i he ngaahi nofo'anga 'oe kovi.
11 He ko Sihova ko e 'Otua ko e la'ā ia mo e fakaū:
'e foaki 'e Sihova 'ae 'alo'ofa mo e nāunau:
'e 'ikai te ne ta'ofi ha me'a lelei 'e taha meiate kinau-
tolu 'oku 'a'eva totonu.
12 'E Sihova 'oe ngaahi kautau,
'oku monū'ia 'ae tangata 'oku falala kiate koe.

SAAME VALU NIMA

1 'Oku ongo'i 'e he tangata tohi saame 'ae 'ofa 'ae
'Otua, pea 'oku ne kole ke ma'u pe kiate ia. 8 'Oku
ne fuakava te ne tatali ki ai, 'i he loto falala ki he
angalelei 'ae 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame ki he ngaahi foha 'o Kola.

- 85** 'E SIHOVA, kuo ke finangalo lelei ki ho fonua:
kuo ke toe 'omi 'a Sēkope mei he pōpula.
2 Kuo ke fakamolemole 'ae hia 'a ho'o kakai,
kuo ke 'ufi'ufi 'enu angahala kotoa pē. *Sila.*

- 3 Kuo ke to'o 'o 'ave ho houhau kotoa pē:
kuo ke fakatafoki koe mei he kakaha 'o ho houhau.
4 Fakatafoki 'akimautolu, 'E 'Otua 'o 'emau mo'ui,
pea ke fakangata ho houhau kiate kimautolu.
5 Te ke houhau kiate kimautolu ke ta'engata?
Te ke toloi atu ho houhau ki he to'utangata kotoa

pē?

- 6 'Ikai te ke toe fakaakeake 'akimautolu:
koe'uhi ke fiefia ho'o kakai 'iate koe?
7 Fakahā kiate kimautolu ho'o 'alo'ofa, 'E Sihova,
mo ke tuku kiate kimautolu 'a ho'o fakamo'ui.
8 Te u fanongo ki he folofola 'ae 'Otua ko Sihova:
he te ne folofola'aki 'ae melino ki hono kakai, pea ki
he'ene kau mā'oni'oni:
kae'oua na'a nau toe tafoki ki he kovi.
9 Ko e mo'oni 'oku ofi 'ene fakamo'ui kiate kinautolu
'oku manavahē kiate ia,
koe'uhi ke nofo 'ae monū'ia 'i hotau fonua.
10 Kuo fakafetaulaki 'ae 'alo'ofa mo e mo'oni;
ko e mā'oni'oni mo e melino kuo na toutou fekita.
11 'E tupu hake 'ae mo'oni mei he kekeke;
pea 'e sio hifo 'ae mā'oni'oni mei he langi.
12 'Io, 'e foaki 'e Sihova 'aia 'oku lelei;
pea 'e tuku mai hono fua 'e hotau fonua.
13 'E mu'omu'a 'iate ia 'ae mā'oni'oni,
'o ne fokotu'u hotau va'e 'i hono hala.

SAAME VALU ONO

1 Ko e tokoni 'aki 'e Tevita 'ene hū 'i he'ene 'ilo'i 'ae
'ofa, mo e angalelei, mo e mālohi 'ae 'Otua. 11
'Oku ne holi ke ne ma'u pe 'ae hala 'o ia. 14 'Oku
hanu ia 'i he kau fielahi, pea ne kole faka'ilonga ki
he angalelei 'ae 'Otua.

Ko e Lotu 'a Tevita.

- 86** 'E SIHOVA, ke ke fofonga mai, 'o fanongo kiate
au:
he 'oku ou masiva mo mamahi.
2 Fakamo'ui hoku laumālie; he 'oku ou mā'oni'oni:
'a koe ko hoku 'Otua, fakamo'ui ho'o tamaio'eiki 'aia
'oku falala kiate koe.
3 'E 'Eiki, ke ke 'alo'ofa kiate au:
he 'oku ou tangi kiate koe 'i he 'aho kotoa pē.
4 'E 'Eiki, fakafiefia'i 'ae laumālie 'o ho'o tamaio'eiki:
he 'oku ou hiki hake hoku laumālie kiate koe.
5 He ko koe, 'E 'Eiki 'oku ke angalelei, pea fa'a
fakamolemole;
pea mohu 'alo'ofa kiate kinautolu kotoa pē 'oku ui ki-
ate koe.
6 Fanongo, 'E Sihova, ki he'eku lotu
pea tokanga ki he le'o 'o 'eku ngaahi lotu tāuma'u.
7 'I he 'aho 'o 'eku mamahi te u ui kiate koe;
he te ke talia au.
8 'E 'Eiki, 'oku 'ikai ha tokotaha 'i he ngaahi 'otua 'oku
tatau mo koe;
pea 'oku 'ikai ha ngāue 'e hangē ko ho'o ngaahi
ngāue.
9 'E 'Eiki, 'e ha'u 'o hū 'i ho 'ao 'ae ngaahi pule'anga ko-
toa pē na'a ke ngaohi;

pea tenau fakaongoongolelei'i ho huafa.
¹⁰ He 'oku ke lahi, pea 'oku ke fai 'ae ngaahi me'a mana:
 ko koe pē ko e 'Otua.
¹¹ 'E Sihova, ako kiate au ho hala;
 te u 'eve'eva 'i ho'o mo'oni:
 ngaohi ke taha pē hoku loto ke manavahē ki ho huafa.
¹² 'E 'Eiki ko hoku 'Otua, te u fakafeta'i kiate koe 'aki hoku loto kotoa:
 pea te u fakaongoongolelei ho huafa 'o ta'engata.
¹³ He 'oku lahi ho'o 'alo'ofa kiate au:
 pea kuo ke fakamo'ui hoku laumālie mei he loto heli.
¹⁴ 'E 'Otua, kuo tu'u hake kiate au 'ae kau fielaahi,
 pea na'e kumi hoku laumālie 'e he ngaahi fakataha 'oe kau fakamālohi;
 pea 'oku 'ikai tenau fokotu'u 'a ho'o 'afio 'i honau 'ao.
¹⁵ Ka ko koe, 'E 'Eiki, ko e 'Otua 'oku fonu 'i he manava'ofa, mo e angalelei,
 'oku ke kātaki fuoloa, pea mohu 'alo'ofa mo e mo'oni.
¹⁶ Ke ke tafoki mai kiate au, pea 'alo'ofa kiate au;
 foaki ho mālohi ki ho'o tamaio'eiki,
 pea fakamo'ui 'ae tama 'a ho'o kaunanga.
¹⁷ Fakahā kiate au 'ae faka'ilonga 'oe lelei;
 koe'uhi ke mamata ki ai 'akinautolu 'oku fehi'a kiate au, pea mā ai:
 koe'uhi kuo ke tokoni'i au, 'E Sihova, 'o fakafiemālie'i au.

SAAME VALU FITU

1 Ko e anga mo e nāunau 'oe siasi. 4 Ko e tupulaki, mo e ongoongolelei, mo e fiemālie 'oe kau lotu.

Ko e Saame pe ko e Hiva ki he ngaahi foha 'o Kola.

87 KO hono tu'unga 'oku 'i he ngaahi mo'unga mā'oni'oni.
² 'Oku 'ofa lahi hake 'a Sihova ki he ngaahi matapā 'o Saione,
 'i he ngaahi nofo'anga kotoa pē 'o Sēkope.
³ 'A e kolo 'oe 'Otua, 'oku talanoa 'aki 'ae ngaahi me'a ongoongolelei 'iate koe. *Sila.*
⁴ "Te u fakahā 'a Lehapi mo Papilone kiate kinautolu 'oku 'ilo'i au:
 vakai, ko Filisitia, mo Taia, mo 'Itiopea;
 "na'e fanau'i 'i ai 'ae tangata ni."
⁵ Pea 'e lau pehē ki Saione,
 "Ko e tangata ni mo e tangata na na'e fanau'i 'i ai":
 pea 'e fakatu'uma'u ia 'e he Fungani Mā'olunga.
⁶ 'E lau 'e Sihova, 'i he'ene tohi 'ae kakai,
 "ko e tangata ni na'e fanau'i 'i ai." *Sila.*
⁷ 'E 'i ai fakatou'osi 'ae kau hiva mo e kau pulotu 'oe ngaahi me'a faiva:
 "ko 'eku ngaahi matavai kotoa pē 'oku 'iate koe."

SAAME VALU VALU

1–8 Ko e lotu 'i he mamahi lahi.

Ko e Hiva pe ko e Saame ki he ngaahi foha 'o Kola, ki he Takimu'a 'i he Mahalati Leanoti, ko e akonaki 'a Hemanu 'i he fa'ahinga 'o Esela.

88 'E SIHOVA ko e 'Otua 'o 'eku mo'ui,
 na'aku tangi 'i he 'aho mo e pō 'i ho 'ao:
² Tuku ke a'u atu 'eku lotu ki ho 'ao ke ke fofonga mai ki he'eku tangi;
³ He 'oku fonu hoku laumālie 'i he mamahi:
 pea 'oku faka'a'au 'eku mo'ui ki he fa'itoka.
⁴ 'Oku lau fakataha au mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luu:
 'oku ou hangē ha tangata 'oku 'ikai hano mālohi:
⁵ 'O tau'atāina mo e kakai mate,
 'o hangē ko e kakai kuo tāmāte'i 'oku tokoto 'i he fa'itoka,
 'akinautolu 'oku 'ikai te ke kei manatu'i:
 pea kuo motuhi 'akinautolu 'e ho nima.
⁶ Kuo ke tuku au 'i he luu taumama'o,
 'i he fakapo'uli,
 'i he ngaahi loloto.
⁷ 'Oku tata'o mamafa ho houhau 'iate au,
 pea kuo ke fakamamahi'i au 'aki ho'o ngaahi peau kotoa pē. *Sila.*
⁸ Kuo ke fakamama'o atu hoku ngaahi kaume'a;
 kuo ke ngaohi au ko e me'a fakalielia kiate kinautolu:
 kuo 'ākilotoa au, pea 'oku 'ikai te u fa'a 'alu atu.
⁹ 'Oku vaivai hoku mata ko e me'a 'i he mamahi:
 'E Sihova, 'oku ou ui kiate koe 'i he 'aho kotoa pē,
 kuo u mafao atu hoku nima kiate koe.
¹⁰ Te ke fakahā 'ae ngaahi me'a mana ki he mate?
 'E tu'u hake 'ae mate 'o fakafeta'i kiate koe? *Sila.*
¹¹ 'E fakahā atu 'a ho'o 'alo'ofa 'i he fa'itoka?
 Pe ko ho'o mo'oni 'i he faka'auha?
¹² 'E 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue faka'ofa 'i he po'uli?
 Mo ho'o mā'oni'oni 'i he fonua 'oe fakangalo?
¹³ Ka na'aku tangi kiate koe, 'E Sihova;
 pea 'i he pongipongi 'e a'u atu kiate koe 'eku lotu.
¹⁴ 'E Sihova, ko e hā 'oku ke li'aki ai 'a hoku laumālie?
 Ko e hā 'oku ke fufū ai ho fofonga 'iate au?
¹⁵ 'Oku ou mamahi, pea meimei mate talu 'eku kei talavou:
 'i he'eku kātaki ho'o ngaahi me'a fakailifia 'oku ou feinga ai 'aupito.
¹⁶ Kuo lōfia au 'e ho houhau lahi;
 kuo motuhi au 'e ho'o ngaahi fakailifia.
¹⁷ Na'a nau kāpui au 'i he 'aho kotoa pē 'o hangē ko e vai;
 na'a nau fakataha 'o takatakai au.
¹⁸ Ko e kaume'a'ofa mo e kāinga kuo ke fakamama'o atu 'iate au,
 mo hoku kaume'a ki he po'uli.

SAAME VALU HIVA

1 'Oku fakamālō 'e he tangata tohi saame ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene fuakava, 5 Mo hono mālohi lahi, 15 Mo 'ene tokanga ki hono siasi, 19 Mo 'ene 'ofa ki he pule'anga 'o Tevita. 38 'Oku ne lāunga

koe'uhi ko e ngaahi me'a kovi. 46 'Oku ne 'eke, mo lotu, pea fakafeta'i ki he 'Otua.

Ko e Saame akonaki 'a Itani 'i he fa'ahinga 'o Esela.

- 89** TE U hiva 'aki 'ae ngaahi 'alo'ofa 'a Sihova 'o ta'engata:
 te u faka'ilo 'aki hoku ngutu 'a ho'o mo'oni ki he to'u-tangata kotoa pē.
² He na'aku pehē, "E fokotu'uma'u pē 'a e 'alo'ofa 'o ta'engata:
 ko ho'o mo'oni te ke fakatu'uma'u 'i he ngaahi langi."
³ Kuo u fai 'ae fuakava mo 'eku fili,
 kuo u fuakava ki he'eku tamaio'eiki ko Tevita.
⁴ "Te u fakatu'uma'u ho hako 'o ta'engata,
 te u fokotu'u ho pule'anga ki he to'utangata kotoa pē." *Sila.*
⁵ Pea 'e fakamālō 'e he ngaahi langi ki ho'o ngaahi ngāue fakaofo, 'E Sihova:
 mo ho'o mo'oni foki 'i he fakataha 'oe kau mā'oni'oni.
⁶ He ko hai 'i he langi 'e fakatatau ia kia Sihova?
 Ko hai 'i he ngaahi foha 'oe mālohi 'e fa'a fakatatau kia Sihova?
⁷ 'Oku totonu ke manavahē lahi ki he 'Otua 'i he fakataha 'oe kau mā'oni'oni,
 pea ke faka'apa'apa 'akinautolu kotoa pē 'oku tu'u takatakai kiate ia.
⁸ 'E Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, ko hai 'oku tatau mo koe ko Sihova māfima'fi?
 Pea ko ho'o mo'oni 'oku kāpui koe.
⁹ 'Oku ke pule'i 'ae ngaue mālohi 'oe tahi:
 'oka hou hono ngaahi peau, 'oku ke fakatofukī ia.
¹⁰ Kuo ke fesii 'a Lehapi ke lailai, 'o hangē ha taha kuo tāmata'e;
 kuo fakahē'i ho ngaahi fili 'aki ho nima mālohi.
¹¹ 'Oku 'o'ou 'ae ngaahi langi,
 pea 'oku 'o'ou foki mo e fonua: ko māmani mo hono fonu
 'o ia kuo ke fakatu'uma'u ia.
¹² Kuo ke ngaahi 'ae potu tokelau mo e potu tonga:
 ko Tepoa mo Heamoni 'e fiefia 'i ho huafa.
¹³ 'Oku 'iate koe 'ae nima māfima'fi 'oku mālohi ho nima,
 pea mā'olunga ho nima to'omata'u.
¹⁴ Ko e angatonu mo e fakamaau ko e tu'unga ia 'o ho 'afio'anga:
 'e mu'omu'a 'i ho 'ao 'ae 'alo'ofa mo e mo'oni.
¹⁵ 'Oku monū'ia 'ae kakai 'oku nau 'ilo'i 'ae ongoongo fakafie'fia:
 tenau 'a'eva, 'E Sihova, 'i he maama 'o ho fofonga.
¹⁶ Te nau fiefia 'i ho huafa 'i he 'aho kotoa pē:
 pea 'i ho'o mā'oni'oni 'e hakeaki'i ai 'akinautolu.
¹⁷ He ko koe ko e vikiviki'anga 'o honau mālohi:
 pea 'i ho'o 'ofa 'e hiki ai ki 'olunga honau nifo.
¹⁸ He ko homau hūfanga 'a Sihova;
 pea ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli ko homau tu'i.
¹⁹ Pea na'a ke toki folofola 'i he me'a ha mai ki ho'o tokotaha mā'oni'oni,

- 'o pehē, "Kuo u hilifaki 'ae tokoni ki ha tokotaha 'oku mālohi;
 kuo u fakahikihiki 'ae tokotaha kuo fili mei he kakai.
²⁰ Kuo u 'ilo'i 'a Tevita ko 'eku tamaio'eiki;
 pea kuo u tākai 'aki ia 'a 'eku lolo mā'oni'oni:
²¹ 'E tu'uma'u hoku nima mo ia:
 ko hoku nima foki 'e fakamālohi'i ia.
²² 'E 'ikai fai fakamālohi kiate ia 'e he fili;
 pe fakamamahi'i ia 'e he foha 'oe angakovi.
²³ Pea te u taa'i hifo hono ngaahi fili 'i hono 'ao,
 pea tautea 'akinautolu 'oku fehī'a kiate ia.
²⁴ Ka 'e 'iate ia 'a 'eku mo'oni mo 'eku 'alo'ofa:
 pea 'i hoku huafa 'e hiki ki 'olunga ai 'a hono nifo.
²⁵ Te u 'ai foki hono nima ki he tahi,
 mo hono nima to'omata'u ki he ngaahi vaitafe.
²⁶ 'E hangē ia kiate au, 'Ko koe ko 'eku Tamai,
 ko hoku 'Otua, mo e maka 'o hoku fakamo'ui.'
²⁷ Pea te u ngaahi foki ia ko hoku 'uluaki foha,
 'e mā'olunga lahi ia 'i he ngaahi tu'i 'o māmani.
²⁸ Te u tuku 'eku 'alo'ofa ma'ana 'o ta'engata,
 pea 'e tu'uma'u 'eku fuakava mo ia.
²⁹ Te u ngaahi foki hono hako kenau tolonga 'o ta'engata,
 mo hono nofo'a 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'oe langi.
³⁰ "Kapau 'e li'aki 'eku akonaki 'e he'ene fānau,
 'o 'ikai 'a'eva 'i he'eku ngaahi fakamaau;
³¹ Kapau tenau maumau'i 'eku ngaahi tu'utu'uni,
 pea 'ikai tauhi 'eku ngaahi fekau;
³² Pea te u toki 'a'ahi 'enau ngaahi talangata'a 'aki 'ae me'a kini,
 mo 'enau hia 'aki 'ae ngaahi tā.
³³ Ka 'e 'ikai te u hiki 'aupito 'eku manava'ofa 'iate ia,
 pe tuku ta'ehoko 'a 'eku mo'oni.
³⁴ 'E 'ikai te u li'aki 'eku fuakava,
 pe fakakehe 'ae me'a kuo 'alu atu 'i hoku loungutu.
³⁵ "Kuo u fuakava tu'o taha 'i he'eku mā'oni'oni 'e 'ikai te u loi kia Tevita.
³⁶ 'E tolonga 'ene fānau 'o ta'engata,
 mo hono nofo'a 'o hangē ko e la'ā 'i hoku 'ao.
³⁷ 'E fakatu'uma'u ia ke ta'engata 'o hangē ko e māhi-na,
 pea hangē ko e fakamo'oni 'i he langi." *Sila.*
³⁸ Ka kuo li'aki mo fākalili'a,
 mo ke houhau kiate ia na'a ke pani.
³⁹ Kuo ke fakata'e'aonga'i 'ae fuakava 'a ho'o tamaio'eiki:
 kuo ke fakakovi'i hono tatā 'i ho'o lī ia ki he kelekele.
⁴⁰ Kuo ke maumau'i hifo hono ngaahi 'ā kotoa pē;
 kuo ke faka'auha hono ngaahi potu mālohi.
⁴¹ Ko kinautolu kotoa pē 'oku 'alu 'i he hala 'oku nau kaiha'a 'iate ia:
 ko e manuki'anga ia 'o hono ngaahi kaungā'api.
⁴² Kuo ke hiki hake 'ae nima to'omata'u 'o hono ngaahi fili;
 kuo ke fakafie'fia 'i 'a hono ngaahi fili kotoa pē.
⁴³ Kuo ke liliu foki 'ae mata 'o 'ene heletā,
 pea 'e 'ikai te ke ngaahi ia ke tu'u 'i he tau.
⁴⁴ Kuo ke faka'osi hono nāunau,

pea lī hono nofo'a ki he kelekele.
⁴⁵ Kuo ke fakafuonounou 'ae ngaahi 'aho 'o 'ene ta-lavou:
 kuo ke 'ufi'ufi 'aki ia 'ae mā. *Sila.*
⁴⁶ 'E Sihova, 'e fēfē hono fuoloa?
 Te ke fakafufū koe 'o ta'engata?
 'E vela ho houhau 'o hangē ko e afi?
⁴⁷ Manatu ki hono fuonounou 'o 'eku mo'ui:
 ko e hā kuo ke ngaahi 'ae kakai kotoa pē ke ta'e'aonga?
⁴⁸ Ko hai 'ae tangata ko ia 'oku mo'ui,
 pea 'e 'ikai te ne mamata ki he mate? 'E fakamo'ui 'e ia 'a hono laumālie mei he nima 'oe fa'itoka? *Sila.*
⁴⁹ 'E 'Eiki, ko e fē ho'o ngaahi 'alo'ofa 'i mu'a,
 'aia na'a ke fuakava 'aki kia Tevita 'i ho'o mo'oni?
⁵⁰ Manatu, 'E 'Eiki, ki he manuki'i 'o ho'o kau tamaio'eiki;
 mo 'eku fua 'i hoku fatafata 'ae manuki 'ae kakai mālohi kotoa pē;
⁵¹ 'Aia kuo manuki 'aki 'e ho ngaahi fili,
 'E Sihova; 'aia kuo nau manuki 'aki 'ae ngaahi 'alu'an-ga 'o ia kuo ke pani.
⁵² Fakafeta'i kia Sihova 'o ta'engata.
 'Emeni, mo 'Emeni.

TOHI 4

(Saame 90-106)

SAAME HIVA NOA

1 'Oku fakahā 'e Mōsesē 'ae pule 'ae 'Otua, 3 Mo e vaivai 'oe tangata, 7 Mo e tautea 'e he 'Otua, 10 Mo e molengofua 'oe mo'ui. 12 'Oku ne kole ke ne 'ilo'i 'ae pule lelei 'ae 'Otua.

Ko e Lotu 'a Mōsesē ko e tangata 'oe 'Otua.

90 'E SIHOVA, ko koe ko homau hūfanga 'i he to'u-tangata kotoa pē.
² I he te'eki ai fakatupu 'ae ngaahi mo'unga,
 pea te'eki ai te ke ngaahi 'ae fonua mo māmani,
 'io, talu mei mu'a 'o a'u 'o ta'engata, ko koe pe ko e 'Otua.
³ 'Oku ke liliu 'ae tangata ke 'auha; pea ke pehē,
 "Tafoki, 'akimoutolu 'ae fānau 'ae tangata."
⁴ He 'oku tatau 'i ho 'ao 'ae ta'u 'e afe mo e 'aneafi 'i hono hili ange ia,
 pea mo e le'o 'i he pō.
⁵ 'Oku ke 'ave 'akinautolu 'o hangē ko e 'ave 'e he vaitafe; 'oku nau hangē ko e mohe:
 'i he pongipongi 'oku nau tatau mo e mohuku 'oku tupu hake.
⁶ I he pongipongi 'oku lau ma'ui'ui ia, pea tupu hake:
 'i he efiifi 'oku tu'usi hifo ia, pea mae.
⁷ He 'oku mau 'auha 'i ho houhau,
 pea 'oku mau mamahi 'i ho tuputāmaki.
⁸ Kuo ke tuku 'emau ngaahi hia 'i ho 'ao,

pea mo 'emau ngaahi angahala fufū 'i he maama 'o ho fofonga.
⁹ He 'oku 'osi atu homau ngaahi 'aho kotoa pē 'i ho houhau:
 'oku mau faka'osi homau ngaahi ta'u 'o hangē ko e talanoa 'oku lau.
¹⁰ Ko e ngaahi 'aho 'o homau ta'u ko e ta'u 'e fitungo-fulu;
 pea kapau 'e hoko ia 'i hono mālohi ke valungofulu, ko hono mālohi ko e ngāue mo e mamahi;
 he 'oku tu'usi vave ia, pea 'oku mau puna atu.
¹¹ Ko hai 'oku ne 'ilo'i 'ae mālohi 'o ho houhau?
 'O hangē ko ho manavahē'ia, 'oku pehē ho houhau.
¹² Ke pehē ho'o akonaki'i 'akimautolu ke mau lau homau ngaahi 'aho,
 koe'uhi ke mau fakatokanga'i homau loto ki he poto.
¹³ Tafoki, 'E Sihova,
 'e fēfē hono fuoloa?
 Pea ke lolou koe'uhi ko ho'o kau tamaio'eiki.
¹⁴ Ke ke fakamākona vave 'akimautolu 'aki ho'o 'alo'o-fa;
 koe'uhi ke mau fiefia mo nekeneka 'i homau 'aho fulipē.
¹⁵ Ke ke fakafiefia'i 'akimautolu 'o fakatatau ki he ngaahi 'aho ne ke fakamamahi'i ai 'akimautolu,
 pea mo e ngaahi ta'u kuo mau mamata ai ki he kovi.
¹⁶ Pea ke tuku ke hā ki ho'o kau tamaio'eiki 'a ho'o ngāue,
 pea mo ho nāunau ki he'enu fānau.
¹⁷ Pea ke 'iate kimautolu 'ae lelei 'o Sihova ko homau 'Otua:
 pea ke fokotu'u ke ma'u 'ae ngāue 'a homau nima ki-ate kimautolu;
 'io, ko e ngāue 'a homau nima ke fakamaau ia.

SAAME HIVA TAHA

1 Ko e fakahā 'ae monū'ia 'ae kakai angafaka'otua, 3 Mo 'enua fiemālie, 9 Mo honau nofo'anga, 11 Mo honau kau tauhi, 14 Mo honau kāinga 'ofa.

91 KO ia 'oku nofo 'i he potu lilo 'i he fungani mā'ol-unga, 'e nofoma'u ia he malumalu 'oe Māfimafi.
² Te u pehē, "Ko Sihova, ko hoku hūfanga ia mo 'eku kolo:
 ko hoku 'Otua te u falala kiate ia."
³ Ko e mo'oni te ne fakamo'ui koe mei he hele 'ae tangata tauhele,
 pea mei he mahaki faka'auha.
⁴ Te ne 'ō'ōfaki koe 'aki hono fulufulu,
 pea te ke falala ki hono lalo kapakau:
 ko 'ene mo'oni ko ho fakaū mo ho pā ia.
⁵ 'E 'ikai te ke manavahē koe'uhi ko e me'a fakailifia 'i he pō;
 pe koe'uhi ko e ngahau 'oku puna atu 'i he 'aho;
⁶ Pe koe'uhi ko e mahaki lahi 'oku 'eve'eva 'i he po'ulij;
 pe koe'uhi ko e faka'auha 'oku faka'osi'osi 'i he ho'atā.
⁷ 'E tō 'ae toko afe 'i ho tafa'aki,
 pea ko e toko mano 'i ho nima to'omata'u ka 'e 'ikai hoko ia 'o ofi kiate koe.

⁸ Ka te ke vakai 'o mamata 'aki ho mata ki he totongi 'oe angahala.

⁹ Koe'uhi kuo ke fili 'a Sihova 'aia ko hoku hūfanga, 'io, ko e fungani mā'olunga ko ho nofo'anga:

¹⁰ 'E 'ikai tō ha kovi kiate koe, pea 'e 'ikai hoko ha mamahi faka'auha ke ofi ki ho nofo'anga.

¹¹ He te ne fekau 'ene kau 'āngelo kenau vakai koe, ke tauhi koe 'i ho ngaahi hala kotoa pē.

¹² Tenau hapai hake koe 'i he nima, telia na'a tūkia ho va'e ki ha maka.

¹³ Te ke molomoloki 'ae laione mo e ngata: ko e laione mui mo e talākoni te ke malaki hifo ia.

¹⁴ "Koe'uhi kuo ne tuku 'ene 'ofa kiate au, ko ia te u fakamo'ui ia:

te u fokotu'u ia ke mā'olunga, koe'uhi kuo ne 'ilo'i hoku huafa.

¹⁵ Te ne ui kiate au, pea te u talia ia:

te u 'iate ia 'i he mamahi;

te u fakamo'ui ia, pea hakeaki'i ia.

¹⁶ Te u fakafiemālie'i 'aki ia 'ae mo'ui fuoloa, pea fakahā kiate ia 'eku fakamo'ui."

SAAME HIVA UA

1 'Oku enginaki he palōfita ke fakamālō ki he 'Otua, 4 Koe'uhi ko 'ene ngāue lahi, 6 mo 'ene tautea ki he angahala, 10 Pea mo 'ene angalelei ki he mā'oni'oni.

Ko e Saame pe ko e Hiva ki he 'aho tapu.

92 'OKU lelei ke 'atu 'ae fakafeta'i kia Sihova, pea ke hiva fakamālō ki ho huafa, 'E fungani mā'olunga:

² Ke fakahā atu ho'o 'alo'ofa 'i he pongipongi, mo ho'o mo'oni 'i he pō kotoa pē,

³ 'Aki 'ae me'a faiva 'oku hongofulu hono filo, pea mo e saliteli;

'aki 'ae le'o mamafa 'i he ha'ape.

⁴ He kuo ke fakafiefia'i au, 'E Sihova, 'i ho'o ngāue: te u vikiviki 'i he ngaahi ngāue 'a ho nima.

⁵ 'E Sihova, 'oku mātu'aki lahi ho'o ngaahi ngāue! pea 'oku loloto 'aupito ho'o ngaahi fakakaukau.

⁶ 'Oku 'ikai 'ilo'i 'e he tangata anga fakamanu; pea 'oku 'ikai 'ilo eni 'e he vale.

⁷ 'Oka tupu 'ae kau angahala 'o hangē ko e mohuku, pea 'oka mo'ui lelei 'ae kau fai kovi kotoa pē;

ko e me'a ia ke faka'auha ai 'akinautolu 'o ta'engata:

⁸ Ka ko koe, 'E Sihova, 'oku ke fungani mā'olunga 'o ta'engata.

⁹ Pea vakai, ko ho ngaahi fili, 'E Sihova, ko e mo'oni 'e 'auha ho ngaahi fili;

'e fakahē'i 'ae kau fai kovi kotoa pē.

¹⁰ Ka te ke hiki hake hoku nifo 'o hangē ko e nifo 'oe limi:

'e tākai 'aki au 'ae lolo fo'ou.

¹¹ Pea 'e mamata foki 'a hoku mata ki hoku ngaahi fili, pea 'e fanongo 'a hoku telinga, ki he angahala 'oku tu'u hake 'o angatu'u kiate au.

¹² 'E lau ma'ui'ui 'ae angatonu 'o hangē ko e 'akau ko e ponga:

'e tupu ia 'o hangē ko e sita 'i Lapanoni.

¹³ Ko kinautolu kuo tō 'i he fale 'o Sihova tenau lau ma'ui'ui 'i he ngaahi loto'ā 'o hotau 'Otua.

¹⁴ 'E kei tupu 'ae fua 'iate kinautolu 'i he'enu motu'a; tenau sino lelei mo lau ma'ui'ui.

¹⁵ Ke fakahā 'oku angatonu 'a Sihova:

ko hoku maka ia,

pea 'oku 'ikai ha ta'emā'oni'oni 'iate ia.

SAAME HIVA TOLU

1-5 Ko e lahi, mo e māfimaifi mo e mā'oni'oni 'oe pule'anga 'o Kalaisi.

93 'OKU pule 'a Sihova, 'oku kofu'aki ia 'ae nāunau lahi;

'oku kofu'aki 'a Sihova 'ae māfimaifi,

'aia kuo ne nono'o 'aki ia kuo fokotu'uma'u foki 'a māmani,

pea 'e 'ikai fa'a ue'i ia.

² KUO fokotu'uma'u ho 'afio'anga talu mei mu'a:

'oku talu mei mu'a 'ae 'afiona.

³ 'E Sihova, kuo hiki hake 'e he ngaahi vaitafe, kuo hiki hake 'e he ngaahi vaitafe honau le'o;

'oku hiki hake 'e he ngaahi vaitafe lahi honau ngaahi peau.

⁴ Ko Sihova 'oku 'i 'olunga 'oku mālohi lahi hake ia 'i he 'u'ulu 'oe ngaahi vai lahi,

'io, 'i he ngaahi peau mālohi 'oe tahi.

⁵ 'Oku mo'oni 'aupito ho'o ngaahi fakamo'oni:

'E Sihova, 'oku taau mo ho fale 'ae mā'oni'oni 'o laukuonga.

SAAME HIVA FĀ

1 'Oku kole 'e he palōfita ki he 'Eiki ke fie fai 'ae fakamaau, pea ne lāunga koe'uhi ko e fakamālohi mo e angakovi 'ae kakai. 8 'Oku ne akonaki 'aki 'ae pule 'ae 'Otua. 13 'Oku ne fakahā hono 'aonga 'oe mamahi. 16 Ko e 'Otua ko e fakamo'ui 'oe kakai mamahi.

94 'E SIHOVA ko e 'Otua, 'oku 'a'au 'ae totongi; 'E 'Otua, 'oku 'a'au 'ae totongi: ke ke ulu mai.

² Ke ke hiki hake koe, 'a koe ko e fakamaau 'o māmani;

'ange 'ae totongi ki he laukau.

³ 'E Sihova, 'e fēfē hono fuoloa 'oe fiela'i 'ae angahala, 'e fēfē hono fuoloa 'oe polepole 'ae angahala?

⁴ 'E fēfē hono fuoloa 'o 'enu fakahā mo lea 'aki 'ae ngaahi me'a faingata'a?

Pea vikiviki ai 'ae kakai kotoa pē 'oku fai kovi?

⁵ 'E Sihova, 'oku nau fesii 'o lailaiki ho kakai, mo fakamamahi'i ho tofi'a.

⁶ 'Oku nau tāmata'i 'ae muli mo e fefine kuo mate hono 'unoho,

pea fakapoongi 'ae tamai mate.

⁷ Ka 'oku nau pehē, "'E 'ikai 'afio'i 'e Sihova, 'e 'ikai tokanga ki ai 'e he 'Otua 'o Sēkope."

⁸ Mou 'ilo 'ekimoutolu 'oku anga fakamanu 'i he kakai: pea ko kimoutolu 'ae kau vale, te mou poto 'afē?

9 Ko ia na'a ne ngaohi 'ae telinga, 'ikai te ne fanongo?
Ko ia na'a ne ngaohi 'ae mata, 'ikai te ne 'afio'i?
10 Ko ia 'oku ne tautea 'ae hiteni, 'ikai te ne tautea?
Ko ia 'oku ne akonaki'i 'ae tangata ke poto, 'ikai te ne 'ilo'i?
11 'Oku 'ilo'i 'e Sihova 'ae ngaahi mahalo 'ae tangata,
'oku nau va'inga pē.
12 'E Sihova, 'oku monū'ia 'ae tangata 'oku ke tautea,
mo ke ako kiate ia 'aki ho'o fono;
13 Koe'uhi te ke foaki kiate ia 'ae mālōlō mei he ngaahi
'aho 'oe mamahi,
kae'oua ke keli 'ae luo ki he kau angahala.
14 Koe'uhi 'e 'ikai li'aki 'e Sihova hono kakai,
pea 'e 'ikai te ne fakatukutuku'i hono tofi'a.
15 Ka 'e foki 'ae fakamaau ki he mā'oni'oni:
pea 'e angimui ki ai 'akinautolu kotoa pē 'oku anga-
tonu 'i loto.
16 Ko hai 'e tu'u hake ma'aku 'o ta'ofi 'ae kau fai kovi?
Pe ko hai 'e tu'u hake ma'aku 'o ta'ofi 'akinautolu
'oku ngāue 'i he angahala?
17 Ka ne 'ikai tokoni au 'e Sihova, pehē,
kuo vave 'ae nofo 'a hoku laumālie 'i he fakalongo
pē.
18 'I he'eku pehē, "'Oku hekea hoku va'e;"
ko ho'o 'alo'ofa, 'E Sihova, na'e pou pou hake au.
19 'I hono lahi 'o 'eku ngaahi mahalo 'iate au,
'oku fakafiefia'i au 'i ho'o ngaahi me'a fakafiemālie.
20 'E feohi koā mo koe 'ae nofo'a 'oe angahala,
'aia 'oku fakatupu 'ae pau'u 'aki 'ae fono?
21 'Oku nau fakataha 'o angatu'u ki he laumālie 'oe an-
gatonu,
mo fakahalaia 'ae toto tonuhia.
22 Ka ko hoku ungaki'i 'a Sihova pea ko hoku 'Otua ko
e maka ia 'o hoku hūfanga.
23 Pea 'e 'omi 'e ia kiate kinautolu 'a 'enau hia,
pea te ne faka'auha 'akinautolu 'i he'enau angahala;
'io, ko Sihova ko hotau 'Otua te ne faka'auha 'akinau-
tolu.

SAAME HIVA NIMA

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua, 3 Koe'uhi
ko hono lahi, 6 Mo 'ene angalelei, 8 Pea 'oua na'a
'ahi'ahi'i ia.

95 HA'U, ketau hiva kia Sihova:
ketau kalanga 'i he fiefia ki he maka 'o 'etau
mo'ui.
2 Ketau ha'u ki hono 'ao mo e fakafeta'i,
mo kalanga 'i he fiefia kiate ia 'aki 'ae ngaahi saame.
3 He ko Sihova ko e 'Otua lahi,
pea ko e Tu'i lahi hake ia 'i he ngaahi 'otua kotoa pē.
4 'Oku 'i hono nima 'ae ngaahi potu mā'ulalo 'o mā-
mani:
ko e mālohi 'oe ngaahi mo'unga 'oku 'o'ona foki.
5 'Oku 'o'ona 'ae tahi, he na'a ne ngaohi ia:
pea na'e ngaohi 'e hono nima 'ae fonua mōmoa.
6 Ha'u, ketau lotu mo punou:
ketau tū'ulutui 'i he 'ao 'o Sihova ko hotau tupu'anga.
7 He ko hotau 'Otua ia;
pea ko e kakai 'akita'utolu 'o 'ene ngoue,

mo e fanga sipi 'a hono nima.
Ko e 'aho ni, 'o kapau te mou fanongo ki hono le'o,
8 "'Oua na'a mou fakafefeka homou loto,
'o hangē ko ia 'i he fakahouhau lahi,
pea 'i he 'aho 'oe 'ahi'ahi 'i he toafa:
9 'Aia na'e 'ahi'ahi'i au 'e ho'omou ngaahi tamai,
pea nau 'ahi'ahi kiate au,
'onau mamata ki he'eku ngāue.
10 Na'aku fehi'a ki he to'utangata ko ia 'i he ta'u 'e fān-
gofulu,
pea na'aku pehē, 'Ko e kakai eni 'oku hē 'i honau lo-
to,
pea 'oku 'ikai te nau 'ilo hoku ngaahi hala:
11 Pea ne u fuakava kiate kinautolu 'i hoku houhau,
'E 'ikai tenau hū ki hoku mālōlō'anga.'|"

SAAME HIVA ONO

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua, 4 Koe'uhi
ko 'ene māfima'fi, 8 Mo hono pule'anga, 13 Pea mo
'ene fai 'ae fakamaau.

96 HIVA kia Sihova 'aki 'ae hiva fo'ou:
hiva kia Sihova 'a māmani kotoa pē.
2 Hiva kia Sihova, fakafeta'i ki hono huafa;
fakahā atu 'ene fakamo'ui mei he 'aho ki he 'aho.
3 Fakahā hono nāunau 'i he 'ao 'oe hiteni,
mo 'ene ngaahi ngāue faka'ofa ki he kakai kotoa pē.
4 He 'oku lahi 'a Sihova, pea totonu ke fakamālō lahi
kiate ia:
'oku lelei ke manavahē lahi hake kiate ia 'i he ngaahi
'otua kotoa pē.
5 He ko e 'otua kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga ko e
ngaahi tamapua ia:
ka ko Sihova na'e ngaohi 'e ia 'ae ngaahi langi.
6 'Oku 'i hono 'ao 'ae faka'apa'apa mo e māfima'fi:
'oku 'i hono faletapu 'ae mālohi mo e nāunau.
7 Tuku kia Sihova, 'akimoutolu 'ae ngaahi fa'ahinga 'oe
kakai,
tuku kia Sihova 'ae nāunau mo e māfima'fi.
8 Tuku kia Sihova 'ae ongoongolelei 'oku taau mo
hono huafa:
'omi 'ae feilaulau, pea ha'u ki hono ngaahi loto'ā.
9 Lotu kia Sihova 'i he teunga matamatalelei 'oe
mā'oni'oni:
mou manavahē 'i hono 'ao, 'a māmani kotoa pē.
10 Mou pehē 'i he 'ao 'oe hiteni 'oku pule 'a Sihova:
'"E fokotu'uma'u foki 'a māmani,
pea 'e 'ikai ngaueue ia:
te ne fakamaau 'ae kakai 'i he mā'oni'oni."
11 Tuku ke fiefia 'ae ngaahi langi,
pea nekeneka mo māmani; tuku ke 'u'ulu 'ae tahi,
mo hono fonu 'o ia.
12 Ke fiefia 'ae ngoue,
mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai:
pea 'e toki fiefia 'ae ngaahi 'akau kotoa pē 'oe vao,
13 'I he 'ao 'o Sihova: he 'oku ne hā'ele mai, he 'oku
hā'ele mai ia ke fakamaau 'a māmani:
te ne fakamaau 'a māmani 'i he mā'oni'oni, mo e
kakai 'i he'ene mo'oni.

SAAME HIVA FITU

1 *Ko e māfimafi 'oe pule'anga 'oe 'Otua. 7 'Oku fiefia 'ae siasi 'i he tautea 'e he 'Otua 'ae kau tauhi tamapua. 10 Ko e enginaki ke mā'oni'oni mo fiefia.*

- 97 'OKU pule 'a Sihova;
tuku ke fiefia 'a māmani;
pea nekeneka 'ae ngaahi 'otu motu.
- 2 'Oku takatakai ia 'e he ngaahi 'ao mo e fakapo'uli:
ko e angatonu mo e fakamaau ko e tu'unga ia 'o hono 'afio'anga.
- 3 'Oku mu'omu'a 'ae afi 'iate ia,
pea vela ke 'osi hono ngaahi fili 'oku takatakai.
- 4 Na'e fakamaama 'aki 'a māmani 'a hono ngaahi 'uhila:
na'e mamata 'ae fonua, pea tetetete.
- 5 Na'e vela 'o vai 'ae ngaahi mo'unga 'o hangē ko e pulu 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he 'ao 'oe 'Eiki 'o māmani kotoa pē.
- 6 'Oku fakahā 'e he ngaahi langi 'ene mā'oni'oni,
pea mamata 'ae kakai kotoa pē ki hono nāunau.
- 7 Ke puputu'u 'akinautolu kotoa pē 'oku nau tauhi 'ae ngaahi fakatātā kuo tā,
mo nau polepole 'i he ngaahi tamapua:
lotu kiate ia, 'akimoutolu kotoa pē 'ae ngaahi 'otua.
- 8 Na'e fanongo 'a Saione,
pea fiefia ai pea na'e fiefia 'ae ngaahi 'ofefine 'o Siuta,
koe'uhi ko ho'o ngaahi fakamaau, 'E Sihova.
- 9 He ko koe, 'E Sihova, 'oku ke mā'olunga hake ki māmani kotoa pē:
'oku ke mā'olunga lahi 'aupito 'i he ngaahi 'otua kotoa pē.
- 10 'Akimoutolu 'oku 'ofa kia Sihova, mou fehī'a ki he kovi:
'oku fakamo'ui 'e ia 'ae laumālie 'o 'ene kakai mā'oni'oni;
'oku ne fakamo'ui 'akinautolu mei he nima 'oe kau angahala.
- 11 Kuo tūtuu'i 'ae maama ma'ae mā'oni'oni,
mo e fiefia ma'ae angatonu 'i loto.
- 12 Mou fiefia 'ia Sihova 'ae kau angatonu;
pea fakafeta'i 'i he manatu ki he'ene mā'oni'oni.

SAAME HIVA VALU

1 *'Oku enginaki'i 'e he tangata tohi saame 'ae kakai Siu, 4 Mo e Senitaile, 7 Mo e me'a kotoa pē kenau fakamālō ki he 'Otua.*

Ko e Saame.

- 98 HIVA kia Sihova 'aki 'ae hiva fo'ou;
he kuo fai 'e ia 'ae ngaahi me'a fakafo:
kuo ne ikuna 'aki hono nima to'omata'u, mo hono nima mā'oni'oni.
- 2 Kuo fakahā 'e Sihova 'a 'ene fakamo'ui:
kuo ne fakahā atu 'ene mā'oni'oni 'i he 'ao 'oe hiteni.
- 3 Kuo ne manatu ki he'ene 'alo'ofa mo 'ene mo'oni ki he fale 'o 'Isileli:

kuo mamata 'e he ngaahi ngata'anga 'o māmani ki he fakamo'ui 'a hotau 'Otua.

- 4 Kalanga 'i he fiefia kia Sihova, 'a māmani kotoa pē:
kalanga 'i he le'o lahi, mo fiefia, pea hiva fakamālō.
- 5 Hiva kia Sihova 'aki 'ae ha'ape;
'aki 'ae ha'ape, pea mo e le'o 'oe saame.
- 6 Mou kalanga fakafiefia 'aki 'ae ngaahi me'alea mo e le'o 'oe me'alea,
'i he 'ao 'o Sihova ko e Tu'i.
- 7 Tuku ke 'u'ulu 'ae tahi, mo hono fonu 'o ia;
'a māmani, mo kinautolu 'oku nofo ai.
- 8 Ke pasipasi 'e he ngaahi vai 'a honau nima:
tuku ke fiefia fakataha 'ae ngaahi mo'unga,
- 9 I he 'ao 'o Sihova;
he 'oku hā'ele mai ia ke fakamaau 'a māmani:
te ne fakamaau 'a māmani 'i he mā'oni'oni,
pea mo e kakai 'i he angatonu.

SAAME HIVA HIVA

1 *'Oku fakahā 'e he palōfita 'ae pule 'ae 'Otua 'i Saione, 5 'O ne enginaki ki he kakai kotoa pē ke fa'ifa'itaki ki he kau mātu'a 'i mu'a, pea lotu ki he 'Otua 'i hono mo'unga mā'oni'oni.*

- 99 'OKU pule 'a Sihova;
tuku ke tetetete 'ae kakai:
'oku 'afio ia 'i he vaha'a 'oe ongo selupi;
tuku ke ngalulu 'a māmani.
- 2 'Oku lahi 'a Sihova 'i Saione;
pea 'oku mā'olunga lahi ia 'i he kakai kotoa pē.
- 3 Tuku kenau fakamālō ki ho huafa lahi mo fakailifia;
he 'oku mā'oni'oni ia.
- 4 'Oku 'ofa foki 'ae mālohi 'oe tu'i ki he fakamaau;
'oku ke fokotu'uma'u 'ae fai totonu,
'oku ke fai 'ae fakamaau mo e mā'oni'oni 'ia Sēkope.
- 5 Mou fakahikihiki 'a Sihova ko hotau 'Otua, pea lotu 'i hono tu'unga va'e;
he 'oku mā'oni'oni ia.
- 6 Ko Mōsese mo 'Elone 'i he'ene kau taula'eiki,
pea mo Samuela 'iate kinautolu 'oku ui ki hono huafa;
na'a nau ui kia Sihova, pea ne talia 'akinautolu.
- 7 Na'a ne folofola kiate kinautolu 'i he pou 'oe 'ao:
na'a nau tauhi 'ene ngaahi fakamo'oni,
mo e tu'utu'uni na'a ne fokotu'u kiate kinautolu.
- 8 'E Sihova ko homau 'Otua, na'a ke talia 'akinautolu:
ko koe ko e 'Otua na'a ke fakamolemolea 'akinautolu,
neongo ho'o totongi koe'uhi ko 'enau ngaahi fakakaukau.
- 9 Fakahikihiki 'a Sihova ko hotau 'Otua, pea lotu 'i hono mo'unga tapu;
he 'oku mā'oni'oni 'a Sihova ko hotau 'Otua.

SAAME TEAU

1 *Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua 'i he fiefia, 3 Koe'uhi ko 'ene māfimafi, 4 Mo 'ene angalelei.*

Ko e Saame 'oe fakafeta'i.

100 MOU mavava 'i he fiefia kia Sihova, 'ae ngaahi fonua kotoa pē.
² Tauhi 'a Sihova 'i he fiefia: ha'u mo e hiva ki hono 'ao.
³ Mou 'ilo ko Sihova ko ia pe ko e 'Otua: ko ia pe na'a ne ngaahi 'akitautolu, ka na'e 'ikai te tau ngaahi 'akitautolu; ko hono kakai 'akitautolu, mo e fanga sipi 'o 'ene ngoue.
⁴ Hū 'i hono ngaahi matapā mo e fakafeta'i, pea ki hono ngaahi loto'ā mo e fakamālō: mou fakafeta'i kiate ia, pea fakamālō ki hono huafa.
⁵ He 'oku angalelei 'a Sihova; 'oku ta'engata 'ene 'alo'ofa; pea 'oku tolonga ma'uaipe 'ene mo'oni mei he to'u-tangata ki he to'utangata.

SAAME TEAU MA TAHA

1–8 'Oku fuakava 'a Tevita mo fakahā te ne fai mā'oni'oni.

Ko e Saame 'a Tevita.

101 TE U hiva 'aki 'ae 'alo'ofa mo e fakamaau: 'E Sihova, te u hiva kiate koe.
² Te u fai fakapotopoto 'i he hala haohaoa. Te ke hā'ele mai 'afē kiate au? Te u 'eve'eva 'i hoku fale 'i he loto haohaoa.
³ 'E 'ikai te u tuku ha me'a kovi 'i hoku 'ao: 'oku ou fehi'a ki he ngāue 'anautolu kuo nau afe; 'E 'ikai pipiki ia kiate au.
⁴ 'E 'alu 'iate au 'aia 'oku loto kovi: 'E 'ikai te u 'ilo'i ha taha 'oku kovi.
⁵ Ko ia 'oku fakakovi fakafufū hono kaungā'api, te u tu'usi ia: ko ia 'oku fiematamu'a mo loto laukau 'e 'ikai te u kā-taki'i.
⁶ 'E sio ma'u hoku mata ki he kakai angatonu 'i he fonua, koe'uhi ke mau nonofo mo au: ko ia 'oku 'eve'eva 'i he hala haohaoa, ko ia ia 'e tauhi au.
⁷ Ko ia 'oku ne fai kākā 'e 'ikai nofo ia 'i hoku fale: ko ia 'oku fa'a loi 'e 'ikai te ne nofo 'i hoku 'ao.
⁸ 'E vave 'eku faka'auha 'ae kau angahala kotoa pē 'oe fonua; koe'uhi ke u tu'usi 'ae kakai fai kovi kotoa pē mei he kolo 'a Sihova.

SAAME TEAU MA UA

1 'Oku fakahā 'e he palōfita 'i he'ene lotu 'a 'ene mamahi lahi. 12 Ka 'oku ne fiemālie 'i he ta'engata 'ae 'Otua mo 'ene 'alo'ofa. 18 'Oku lelei ke faka'ilonga 'i 'ae ngaahi me'a'ofa 'ae 'Otua. 23 'Oku ne pou pou 'aki 'ene vaivai 'ae ta'efa'aliliu 'ae 'Otua.

Ko e Lotu 'ae mamahi 'i hono lōmekina, pea ne lilingi 'ene mamahi 'i he 'ao 'o Sihova.

102 'E SIHOVA, fanongo ki he'eku lotu, pea tuku ke a'u atu 'eku tangi kiate koe.

² 'Oua na'a ke fufū ho fofonga 'iate au 'i he 'aho 'oku ou mamahi ai; fakatokanga'i ho fofonga kiate au: 'i he 'aho 'oku ou ui ai ke vave ho'o talia au.
³ He kuo faka'osi hoku ngaahi 'aho 'o hangē ko e koku, pea kuo vela hoku ngaahi hui 'o hangē ko e ve'e tofunanga.
⁴ Kuo taa'i hoku loto, pea kuo mae 'o hangē ko e mohuku; ko ia kuo ngalo ai 'iate au ke kai 'eku mā.
⁵ Koe'uhi ko e le'o 'o 'eku to'e, ko ia 'oku piki ai hoku ngaahi hui ki hoku kili.
⁶ 'Oku ou tatau mo e pelikani 'oe toafa: 'oku ou hangē ko e lulu 'oe potu lala.
⁷ 'Oku ou le'o, pea u tatau mo e kihī'i manupuna 'oku tokotaha pē 'i he tu'ahivi 'oe fale.
⁸ 'Oku manuki kiate au 'a hoku ngaahi fili 'i he 'aho kotoa pē; pea ko kinautolu 'oku mata lili kiate au kuo nau fuakava ke angatu'u kiate au.
⁹ He kuo u kai 'ae efuefu 'o hangē ko e mā, mo hu'i 'aki hoku inu 'ae lo'imata,
¹⁰ Koe'uhi ko ho tuputāmaki mo ho houhau: he kuo ke hiki hake au, pea lī au ki lalo.
¹¹ 'Oku tatau hoku ngaahi 'aho mo e 'ata 'oku mole atu; pea kuo u mae 'o hangē ko e mohuku.
¹² Ka ko koe, 'E Sihova, te ke tolonga 'o ta'engata; mo ho'o faka'ilonga ki he ngaahi to'utangata kotoa pē.
¹³ Te ke tu'u hake, mo ke 'alo'ofa ki Saione: he ko e 'aho ke tokoni ia, 'io, ko e 'aho kuo tu'utu'uni kuo hoko mai.
¹⁴ He 'oku fiemālie 'a ho'o kau tamaio'eiki 'i hono ngaahi maka, pea 'oku nau 'ofa ki hono efu 'o'ona.
¹⁵ Ko ia 'e manavahē ai 'ae hiteni ki he huafa 'o Sihova, pea ko e ngaahi tu'i kotoa pē 'o māmani ki ho nāunau.
¹⁶ 'Oka toe langa hake 'e Sihova 'a Saione, 'e fakahā ia 'i hono nāunau.
¹⁷ Te ne tokanga ki he lotu 'ae masiva, pea 'e 'ikai manuki'i 'enau hū.
¹⁸ 'E tohi eni ma'ae to'utangata 'e ha'u: pea ko e kakai 'e fakatupu te nau fakamālō kia Sihova.
¹⁹ He kuo 'afio hifo ia mei he mā'olunga 'o hono fale-tapu; na'e 'afio 'a Sihova mei he langi ki māmani;
²⁰ Ke ne fanongo ki he to'e 'oe pōpula; ke vete 'akinautolu kuo tu'utu'uni ke mate;
²¹ Ke fakahā 'ae huafa 'o Sihova 'i Saione, mo 'ene fakamālō 'i Selūsalema;
²² 'Oka fakataha 'ae kakai, pea mo e ngaahi pule'anga, ke tauhi 'a Sihova.
²³ Na'a ne fakavaivai'i hoku mālohi 'i he hala;

na'a ne fakanounou hoku ngaahi 'aho.
²⁴ Na'aku pehē, 'E hoku 'Otua, 'oua na'a 'ave au 'i he lo-
 tolotonga 'o hoku ngaahi 'aho:
 ko ho ngaahi ta'u 'oku tolonga ki he to'utangata ko-
 toa pē.
²⁵ Na'a ke 'ai 'i he kamata'anga 'ae tu'unga 'o māmani;
 pea koe ngaahi langi koe ngaue ia 'a ho nima.
²⁶ 'E 'auha ia, ka 'e pehē ai pe 'a koe,
 'io, 'e faka'a'au kotoa pē ia ke motu'a 'o hangē ko e
 kofu;
 pea hangē ko e pulupulu te ke fatufatu ia,
 pea 'e fakakehe ia:
²⁷ Ka 'e pehē ai pe 'a koe,
 pea 'e 'ikai hano ngata'anga 'o ho ngaahi ta'u.
²⁸ 'E tolonga 'ae fānau 'a ho'o kau tamaio'eiki,
 pea 'e fokotu'uma'u honau hako 'i ho 'ao.

SAAME TEAU MA TOLU

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa, 15 Pea koe'uhi ko hono tu'uma'u 'o ia.

Ko e Saame 'a Tevita.

103 Fakafeta'i kia Sihova 'a hoku laumālie:
 pea mo ia kotoa pē 'oku 'iate au,
 fakafeta'i ki hono huafa mā'oni'oni.
² Fakafeta'i kia Sihova, 'a hoku laumālie,
 pea 'oua na'a ngalo 'a 'ene ngaahi me'a'ofa kotoa pē:
³ 'Aia 'oku ne fakamolemole ho'o ngaahi hia kotoa pē;
 mo ne fakamo'ui ho ngaahi mahaki kotoa pē;
⁴ 'Aia 'oku ne huhu'i ho'o mo'ui mei he faka'auha;
 'o ne tatā 'aki koe 'ae manava'ofa mo e 'alo'ofa on-
 gongofua;
⁵ 'Aia 'oku ne fakamākona 'aki ho ngutu 'ae ngaahi
 me'a lelei;
 ko ia kuo toe tupulaki ai ho talavou 'o hangē ko e
 'ikale.
⁶ 'Oku fai 'e Sihova 'ae mā'oni'oni mo e fakamaau kiate
 kinautolu kotoa pē kuo fakamālohia.
⁷ Na'a ne fakahā hono ngaahi hala kia Mōsese,
 mo 'ene ngaahi ngāue ki he fānau 'a 'Isileli.
⁸ 'Oku manava'ofa mo angalelei 'a Sihova, 'oku fa'a kā-
 taki,
 pea mohu 'alo'ofa.
⁹ 'E 'ikai te ne valoki ma'uaipe:
 pea 'e 'ikai tuputāmaki 'o ta'engata.
¹⁰ Na'e 'ikai fai 'e ia kiate kitautolu 'o fakatatau mo 'e-
 tau ngaahi angahala;
 pe totongi kiate kitautolu 'o fakatatau mo 'etau
 ngaahi hia.
¹¹ Kae hangē ko hono mā'olunga 'oe langi ki māmani,
 'oku pehē hono lahi 'o 'ene 'alo'ofa kiate kinautolu
 'oku nau manavahē kiate ia.
¹² 'Oku hangē ko hono vā mama'o 'oe potu hahake
 mei he potu lulunga,
 'oku pehē hono mama'o 'o 'ene 'ave 'etau ngaahi an-
 gahala 'iate kitautolu.
¹³ Pea hangē 'oku manava'ofa 'ae tamai ki he'ene fā-
 nau,

'oku pehē 'ae manava'ofa 'a Sihova kiate kinautolu
 'oku nau manavahē kiate ia.
¹⁴ He 'oku ne 'ilo'i hotau anga;
 'oku ne manatu ko e efu pe 'akitautolu.
¹⁵ Pea ko e tangata, 'oku tatau hono ngaahi 'aho mo e
 mohuku:
 pea hangē ko e fisi'i 'akau 'oe ngoue hono lau
 ma'ui'ui.
¹⁶ He 'oku 'alu atu ki ai 'ae matangi, pea kuo 'ikai ia;
 pea 'e 'ikai si'i toe 'ilo ia 'i hono potu.
¹⁷ Ka ko e 'alo'ofa 'a Sihova 'oku talu mei mu'a 'o a'u 'o
 ta'engata kiate kinautolu 'oku nau manavahē kiate ia,
 pea ko 'ene mā'oni'oni ki he fānau 'ae fānau;
¹⁸ Kiate kinautolu 'oku nau tauhi 'ene fuakava,
 pea mo kinautolu 'oku nau manatu ki he'ene ngaahi
 fekau ke fai ki ai.
¹⁹ Kuo teuteu 'e Sihova hono 'afio'anga 'i he ngaahi
 langi;
 pea 'oku pule hono pule'anga ki he me'a kotoa pē.
²⁰ Fakafeta'i kia Sihova 'akimoutolu ko 'ene kau 'ānge-
 lo,
 'oku lahi homou mālohi,
 pea 'oku mou fai 'ene ngaahi fekau,
 'o fakafanongo ki he le'o 'o 'ene folofola.
²¹ Fakafeta'i kia Sihova, 'akimoutolu kotoa pē ko 'ene
 ngaahi kautau;
 'akimoutolu ko 'ene kau faifekau,
 'oku mou fai ki hono finangalo.
²² Fakafeta'i kia Sihova, 'a 'ene ngaahi ngāue kotoa pē
 'i he potu kotoa pē 'o hono pule'anga:
 fakafeta'i kia Sihova, 'a hoku laumālie.

SAAME TEAU MA FĀ

*1 Ko e fakalaulauloto ki he māfima'fi 'oe 'Otua, 7
 Mo 'ene pule faka'ofa. 31 'Oku ta'engata 'ae nāu-
 nau 'oe 'Otua. 33 'Oku fuakava 'ae palōfita ke ne
 fakamālō ma'uaipe ki he 'Otua.*

104 Fakafeta'i kia Sihova, 'a hoku laumālie.
 'E Sihova ko hoku 'Otua, 'oku ke lahi 'aupito;
 kuo kofu'aki koe 'ae faka'apa'apa mo e māfima'fi.
² 'Oku ke 'ufi'ufi 'aki koe 'ae maama 'o hangē ko e ko-
 fu:
 'oku ke fofola atu 'ae ngaahi langi 'o hangē ko e
 puipui:
³ 'Oku ne 'ai 'ae ngaahi utupoto 'o hono ngaahi fale 'i
 he ngaahi vai:
 pea ko 'ene saliote 'ae ngaahi 'ao:
 pea 'oku hā'ele ia 'i he ngaahi kapakau 'oe matangi:
⁴ 'Oku ne ngaohi 'ene kau 'āngelo ke hangē ko e
 matangi;
 mo 'ene kau faifekau ko e afi 'oku ulo:
⁵ Na'a ne 'ai 'ae ngaahi tu'unga 'o māmani,
 ke 'oua na'a ue'i ia 'o lauikuonga.
⁶ 'Oku ke 'ufi'ufi 'aki ia 'ae loloto 'o hangē ko e kofu:
 na'e tu'u 'ae ngaahi vai 'o mā'olunga hake 'i he
 ngaahi mo'unga.
⁷ 'I ho'o valoki na'a nau puna;
 'i he le'o 'o ho'o fatulisi na'a nau hola ai.
⁸ 'Oku nau 'alu hake 'i he ngaahi mo'unga,

pea nau 'alu hifo 'i he ngaahi vaha'a mo'unga,
ki he potu kuo ke teuteu ki ai.
9 Kuo ke 'ai hono ngata'anga ke 'oua na'a 'alu atu ia 'i
ai;
koe'uhi ke 'oua na'a toe ha'u ia ke lōfia 'a māmani.
10 'Oku ne fekau atu 'ae ngaahi matavai 'i he ngaahi
luo,
'aia 'oku tafe 'i he lotolotonga 'oe ngaahi fo'i mo'un-
ga.
11 'Oku inu mei ai 'ae fanga manu kotoa pē 'oe vao:
pea 'oku inu 'o fiu ai 'ae fanga 'asi hehengi.
12 'Oku ma'u 'i ai 'e he manupuna 'oe 'atā honau no-
fo'anga,
'oku nau hiva 'i he ngaahi va'a.
13 'Oku ne fakaviviku 'ae ngaahi fo'i mo'unga mei
hono fale 'afio'anga:
'oku mākona 'ae kelekele 'i he fua 'o ho'o ngaahi
ngāue.
14 'Oku fakatupu 'e ia 'ae mohuku ma'ae fanga manu,
mo e 'akau ke 'aonga ki he tangata:
koe'uhi ke ne 'omi 'ae me'akai mei he kelekele;
15 Mo e uaine 'aia 'oku fakafiefia 'i 'ae loto 'oe tangata,
mo e lolo ke fakangingila hono mata,
mo e mā ke fakamālohi 'ae loto 'oe tangata.
16 'Oku fonu 'i he huhu'a 'ae ngaahi 'akau 'o Sihova;
ko e ngaahi sita 'o Lapanoni, 'aia kuo ne tō;
17 'Oku ngaohi 'i ai 'e he fanga manupuna honau pu-
nunga:
pea ko e sitoaka,
ko hono fale ko e ngaahi 'akau ko e paini.
18 Ko e ngaahi fo'i mo'unga mā'olunga ko e hūfanga
ia 'oe fanga kosi hehengi;
pea mo e ngaahi maka ki he fanga koni.
19 Na'a ne tu'utu'uni 'ae māhina ki he ngaahi fa'ahi-
ta'u:
'oku 'ilo'i 'e he la'ā hono tō'anga.
20 'Oku ke ngaohi 'ae po'uli, pea ko e pō ia:
pea 'oku totolo atu 'i ai 'ae fanga manu kotoa pē 'oe
vao.
21 'Oku ngungulu 'ae fanga laione mui ke ma'u 'enau
me'a,
pea nau kumi 'enau me'akai mei he 'Otua.
22 'Oku hopo hake 'ae la'ā, pea 'oku nau fakataha ai,
'onau tokoto 'i honau ngaahi 'ana.
23 'Oku 'alu atu 'ae tangata ki he'ene ngāue,
mo 'ene ngoue 'o a'u ki he efiafi.
24 'E Sihova, hono 'ikai lahi 'a ho'o ngaahi ngāue!
Kuo ke ngaohi kotoa pē ia 'i he poto:
'oku fonu 'a māmani 'i ho'o koloa.
25 Pea 'oku pehē 'ae tahi lahi ni mo laulahi, 'a ia 'oku ai
'ae ngaahi me'a totolo ta'efa'alaua, 'ae fanga ika iiki mo
e lalahi.
26 'Oku 'alu 'i ai 'ae ngaahi vaka:
'oku 'i ai 'ae levaiatani ko ia, 'aia kuo ke ngaohi ke ne
fakavā ai.
27 'Oku tatali 'akinautolu ni kotoa pē kiate koe:
koe'uhi ke ke foaki kiate kinautolu 'enau me'akai 'i he
feitu'ula'ā totonu.

28 Ko ia 'oku ke foaki kiate kinautolu 'oku nau tānaki:
'oku ke mafola ho nima, pea 'oku pito 'akinautolu 'i
he lelei.
29 'Oku ke fufū ho fofonga, pea nau mamahi ai:
'oku ke to'o atu 'enau mānava, pea nau mate, pea
foki ki honau efu.
30 'Oku ke fekau atu ho Laumālie, pea 'oku fakatupu ai
'akinautolu:
pea 'oku ke fakafo'ou 'ae funga 'o māmani.
31 'E tolonga 'o ta'engata 'ae nāunau 'o Sihova:
'e fiefia 'a Sihova 'i he'ene ngaahi ngāue.
32 'Oku 'afio ia ki māmani, pea tetetete ia:
'oku ala ia ki he ngaahi fo'i mo'unga,
pea 'oku nau kohu ai.
33 Te u hiva kia Sihova 'i he'eku kei mo'ui:
te u hiva fakamālō ki hoku 'Otua 'i he lolotonga 'o
'eku mo'ui.
34 'E melie 'a 'eku fakakaukau kiate ia:
te u fiefia 'ia Sihova.
35 Tuku ke 'osi'osingamālie 'ae kakai angahala mei
māmani,
pea 'oua na'a kei toe 'ae kau angakovi.
Fakafeta'i kia Sihova, 'a hoku laumālie.
Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU MA NIMA

*1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua, pea kumi
ke 'ilo 'a 'ene ngāue. 7 Ko e fakamatala ki he pule
'ae 'Otua kia 'Epalahame, 16 mo Siosefa, 23 Mo
Sēkope 'i 'Isipite, 26 Mo Mōsese 'i he'ene fakamo'u
'a 'Isileli, 37 Pea ki he kakai 'Isileli kuo ne 'omi mei
'Isipite, 'o fafanga 'i he toafa, pea nau ma'u 'a Kē-
nani.*

105 MOU 'atu 'ae fakafeta'i kia Sihova; ui ki hono
huafa:

fakahā 'ene ngaahi ngāue 'i he 'ao 'oe kakai.

2 Hiva kiate ia, hiva 'aki 'ae ngaahi saame kiate ia:
mou talanoa 'aki 'ene ngaahi ngāue fakafo kotoa
pē.

3 Mou vikiviki 'i hono huafa mā'oni'oni:
tuku ke fiefia 'ae loto 'okinautolu 'oku nau kumi kia
Sihova.

4 Kumi kia Sihova, mo hono mālohi:
kumi ma'uaipē ki hono fofonga.

5 Manatu ki he'ene ngaahi ngāue fakafo 'aia kuo ne
fai;

'a 'ene ngaahi mana, mo e ngaahi fakamaau 'a hono
fofonga;

6 'Akimoutolu 'ae hako 'o 'Epalahame ko 'ene
tamaio'eiki,

'akimoutolu 'ae fānau 'a Sēkope 'aia kuo ne fili.

7 Ko ia, ko Sihova ko hotau 'Otua,
'oku 'i māmani kotoa pē 'a 'ene ngaahi fakamaau.

8 Kuo manatu 'e ia ki he'ene fuakava 'o lauikuonga,
ko e folofola 'aia na'a ne fekau ki he to'utangata 'e
taha afe.

9 'A e fuakava 'aia na'a ne fai mo 'Epalahame,
pea mo 'ene fuakava kia 'Aisake;

10 Pea ne fokotu'uma'u ia kia Sēkope ko e fono,

pea kia 'Isileli ko e fuakava ta'engata:
 11 'O ne pehē, "Te u foaki kiate koe 'ae fonua ko Kē-nani,
 ko e fuofua 'o homou tofi'a:"
 12 'I he lolotonga na'e tokosi'i pe honau kau tangata;
 'io, ko e tokosi'i 'aupito, mo e kau muli 'i ai.
 13 Lolotonga 'a 'enau 'alu mei he fa'ahinga 'e taha ki
 ha fa'ahinga kehe,
 pea mei he pule'anga 'e taha ki he kakai kehe;
 14 Na'e 'ikai tuku 'e ia ke fai kovi 'e ha tangata 'e taha
 kiate kinautolu:
 'io, na'a ne valoki 'ae ngaahi tu'i koe'uhi ko kinautolu;
 15 "'O ne pehē, 'oua na'a ala kiate ia kuo u pani,
 pea 'oua na'a fai kovi ki he'eku kau palōfita."
 16 Pea na'a ne ui foki ke hoko 'ae hongē ki he fonua:
 na'a ne fesii 'ae tokotoko kotoa pē 'oe mā,
 17 Na'a ne fekau 'ae tangata ke mu'omu'a 'iate kinau-
 tolu,
 'io, ko Siosefa 'aia na'e fakatau ke tamaio'eiki:
 18 Pea na'a nau fakamamahi'i hono va'e 'aki 'ae ngaahi
 ha'i:
 na'e tuia ia 'e he ukamea:
 19 'O a'u ki he 'aho na'e hoko ai 'ene lea:
 na'e 'ahi'ahi'i ia 'e he folofola 'a Sihova.
 20 Na'e fekau 'e he tu'i ke vete ia;
 'io, 'e he pule 'oe kakai, pea na'a ne tukuange ia ke
 tau'atāina pe.
 21 Na'a ne fakanofa ia ko e 'eiki 'o hono fale,
 mo e pule 'o 'ene koloa kotoa pē:
 22 Ke ha'isia hono ngaahi 'eiki ko 'ene fa'iteliha;
 mo akonaki'i 'a 'ene kau mātu'a 'i he poto.
 23 Na'e ha'u foki 'a 'Isileli ki 'Isipite pea na'e 'āunofa 'a
 Sēkope 'i he fonua 'o Hami.
 24 Pea na'a ne fakatupu 'o tokolahi 'aupito 'a hono
 kakai;
 pea ne ngaahi 'akinautolu kenau mālohi hake 'i
 honau ngaahi fili.
 25 Na'a ne liliu honau loto kenau fehi'a ki hono kakai,
 kenau fai kākā ki he'ene kau tamaio'eiki.
 26 Na'a ne fekau atu 'a Mōsese ko 'ene tamaio'eiki;
 mo 'Elone 'aia na'a ne fili.
 27 Na'a ne fakahā hono ngaahi faka'ilonga 'iate kinau-
 tolu,
 mo e ngaahi me'a mana 'i he fonua 'o Hami.
 28 Na'e fekau 'e ia ki he fakapo'uli, pea ngaahi ia ko e
 po'uli;
 pea na'e 'ikai angatu'u 'akinautolu ki he'ene folofola.
 29 Na'a ne liliu honau ngaahi vai ko e toto,
 mo tāmāte'i 'enau ika.
 30 Na'e tupu 'i honau fonua 'ae fanga poto 'o lahi
 'aupito,
 'i he ngaahi loki 'o honau ngaahi tu'i.
 31 Na'e folofola ia, pea na'e ha'u 'ae ngaahi lango ke-
 hekehe,
 mo e fanga kutu 'i honau fonua.
 32 Na'a ne 'omi 'ae 'uha maka kiate kinautolu ko e fe-
 tongi 'oe 'uha,
 mo e afi 'oku ulu 'i honau fonua.

33 Na'a ne taa'i foki 'enau ngaahi vaine, mo 'enau
 ngaahi 'akau ko e fiki;
 pea fesii 'ae ngaahi 'akau 'o honau fonua.
 34 Na'a ne folofola, pea na'e ha'u ai 'ae fanga he'e,
 mo e ngaahi 'unufe 'oku ta'efa'alaua.
 35 Pea na'a nau kai ke 'osi 'ae ngaahi 'akau kotoa pē 'i
 honau fonua,
 pea nau faka'auha 'ae fua 'o 'enau ngoue.
 36 Na'a ne taa'i foki 'ae 'uluaki fānau kotoa pē 'i honau
 fonua,
 ko e fungani 'o 'enau mālohi kotoa pē.
 37 Na'a ne 'omi foki 'akinautolu mo e siliva mo e koula:
 pea na'e 'ikai ai ha tokotaha na'e vaivai 'i honau
 ngaahi fa'ahinga.
 38 Na'e fiefia 'a 'Isipite 'i he'enau 'alu hē na'e tō kiate
 kinautolu 'ae manavahē koe'uhi ko kinautolu.
 39 Na'a ne fofola 'ae 'ao ko e fakamalu pea mo e afi ke
 fakamaama 'i he pō.
 40 Na'e kole 'e he kakai, pea na'a ne 'omi 'ae fanga
 manupuna,
 mo ne fakamākona 'aki 'akinautolu 'ae mā 'oe langi.
 41 Na'a ne fakaava 'ae maka,
 pea 'oho mai 'ae ngaahi vai;
 pea na'e tafe ia 'i he ngaahi potu mōmoa 'o hangē
 ko e vaitafe.
 42 He na'a ne manatu ki he'ene tala'ofa mā'oni'oni,
 mo 'Epalahame ko 'ene tamaio'eiki.
 43 Pea ne 'omi hono kakai 'i he fiefia,
 mo kinautolu kuo ne fili 'i he nekeneka:
 44 Pea ne foaki kiate kinautolu 'ae ngaahi fonua 'oe
 hiteni, pea na'a nau ma'u 'ae ngāue 'ae kakai
 45 Koe'uhi kenau tokanga ki he'ene ngaahi tu'utu'uni,
 mo tauhi 'ene ngaahi fekau.
 Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU MA ONO

*1 'Oku enginaki 'e he tangata tohi saame ke
 fakamālō ki he 'Otua. 4 'Oku ne kole 'ae fakamole-
 mole 'oe angahala, 'o hangē na'e fai 'e he 'Otua ki
 he ngaahi mātu'a. 7 Ko e fakamatala ki he an-
 gatu'u 'ae kakai, mo e 'alo'ofa 'ae 'Otua. 47 Ko e lo-
 tu mo e fakafeta'i.*

106 MOU fakamālō kia Sihova.
 Mou 'atu 'ae fakafeta'i kia Sihova; he 'oku an-
 galelei ia:
 koe'uhi 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
 2 Ko hai 'e fa'a fakamatala ki he ngaahi ngāue lahi 'a
 Sihova?
 Ko hai 'e fa'a fakahā 'ae fakamālō kotoa pē kiate ia?
 3 'Oku monū'ia 'akinautolu 'oku tokanga ki he faka-
 maau,
 mo ia 'oku fai mā'oni'oni 'i he 'aho kotoa pē.
 4 'E Sihova, ke ke manatu'i au 'aki 'ae 'ofa 'aia 'oku ke
 'ofa 'aki ki ho'o kakai: ke ke 'a'ahi mai kiate au 'aki ho'o
 fakamo'ui;
 5 Koe'uhi ke u mamata ki he lelei 'o ia kuo ke fili,
 koe'uhi ke u fiefia 'i he fiefia 'o ho pule'anga,
 pea u vikiviki ai fakataha mo ho tofi'a.

6 Ko kimautilu mo 'emau ngaahi tamai kuo mau fai angahala,
 kuo mau fai 'ae ngaahi hia,
 kuo mau fai kovi.

7 Na'e 'ikai 'ilo 'e he'emau ngaahi tamai ho'o ngaahi ngāue fakaofa 'i 'Isipite;
 na'e 'ikai tenau manatu ki hono lahi 'o ho'o ngaahi 'alo'ofa;
 ka na'a nau fakahouhau kiate ia 'i he tahi, 'io, 'i he Tahī Kulokula.

8 Ka na'a ne fakamo'ui 'akinautilu koe'uhi ko hono huafa,
 koe'uhi ke ne faka'ilo 'a hono mālohi lahi.

9 Na'e valoki foki 'e ia 'ae Tahī Kulokula, pea mōmoa ia:
 ko ia na'a ne tataki 'akinautilu 'i he loloto, 'o hangē ko e toafa.

10 Pea na'a ne fakamo'ui 'akinautilu mei he nima 'o ia na'e fehi'a kiate kinautilu,
 mo ne huhu'i 'akinautilu mei he nima 'oe fili.

11 Pea na'e lōmaki'i honau ngaahi fili 'aki 'ae ngaahi vai:
 pea na'e 'ikai hao ha tokotaha 'iate kinautilu.

12 Pea na'a nau toki tui ki he'ene folofola;
 na'a nau hiva 'aki 'ae fakamālō kiate ia.

13 Na'e ngalo leva 'iate kinautilu 'ene ngaahi ngāue;
 pea na'e 'ikai tenau tatali ki he'ene akonaki:

14 Ka na'a nau holi kovi 'aupito 'i he toafa,
 pea 'ahi'ahi'i 'ae 'Otua 'i he potu lala.

15 Pea na'a ne foaki kiate kinautilu 'aia na'a nau kole;
 ka na'a ne fekau 'ae tutue ki honau laumālie.

16 Na'a nau meheka foki kia Mōsese 'i he loto 'apitanga,
 mo 'Elone ko e tokotaha mā'oni'oni 'a Sihova.

17 Na'e mafahi 'ae kekelele pea folo hifo ai 'a Tatani,
 mo 'ufi'ufi ai 'ae kakai 'o 'Epilami.

18 Pea na'e tutu ai 'ae afi 'i honau kakai;
 pea vela ke 'osi 'e he ulo afi 'ae kau angahala.

19 Na'a nau ngaahi 'ae fakatātā 'oe 'uhiki'i pulu 'i Holepi,
 pea lotu ki he fakatātā koula.

20 Na'e pehē 'enau liliu honau nāunau,
 ki he fakatātā 'oe pulu 'aia 'oku kai mohuku.

21 Na'a nau fakangalongalo'i 'ae 'Otua ko honau fakamo'ui,
 'aia na'e fai 'ae ngaahi me'a lahi 'i 'Isipite;

22 Ko e ngaahi ngāue fakaofa 'i he fonua 'o Hami,
 mo e ngaahi me'a fakailifia 'i he Tahī Kulokula.

23 Ko ia na'a ne pehē te ne faka'auha 'akinautilu,
 ka ne 'ikai tu'u 'i hono 'ao 'i he vaha'a 'a Mōsese 'aia kuo ne fili,
 ke fakatafoki hono houhau,
 telia na'a faka'auha 'e ia 'akinautilu.

24 'Io, na'a nau fehi'a ki he fonua lelei,
 na'e 'ikai tenau tui ki he'ene folofola:

25 Ka na'a nau lāunga 'i honau ngaahi fale fehikitaki,
 'o ta'etokanga ki he le'o 'o Sihova.

26 Ko ia na'a ne hiki hake ai hono nima kiate kinautilu,
 ke tulaki 'akinautilu 'i he toafa:

27 Ke tulaki foki honau hako 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'anga,
 mo fakahē'i 'akinautilu 'i he ngaahi fonua.

28 Na'a nau ului foki kia Peali-Peoli,
 mo nau kai 'ae ngaahi feilaulau 'oe mate.

29 Ko ia na'a nau fakahouhau'i ia 'aki 'enau ngaahi filio'i:
 pea na'e 'oho mai 'ae mahaki faka'auha kiate kinautilu.

30 Pea na'e toki tu'u hake 'a Finiasi, 'o fai 'ae fakamaau:
 pea na'e lolomi ai 'ae mahaki faka'auha.

31 Pea na'e lau ia kiate ia ko e mā'oni'oni 'i he ngaahi to'utangata kotoa pē 'o lauikuonga.

32 Na'a nau fakahouhau kiate ia foki 'i he ngaahi vai 'oe feke'ike'i,
 pea hoko 'ae kovi kia Mōsese koe'uhi ko kinautilu:

33 Ko e me'a 'i he'enau fakatupu hono loto,
 ko ia na'a ne lea 'aki 'ae lea ta'engali 'e hono lounutu.

34 Na'e 'ikai tenau faka'auha 'ae ngaahi pule'anga,
 'aia na'e fekau 'e Sihova kiate kinautilu:

35 Ka na'a nau nofo fakataha mo e hiteni,
 pea nau 'ilo 'enau ngaahi ngāue.

36 Pea na'a nau tauhi honau ngaahi tamapua:
 'aia na'e hoko ko e tauhele kiate kinautilu.

37 'Io, na'a nau feilaulau 'aki honau ngaahi foha mo honau ngaahi 'ofefine ki he kau tēvolo,

38 Mo lilingi 'ae toto mā'oni'oni,
 ko e toto 'o honau ngaahi foha mo honau ngaahi 'ofefine,
 'akinautilu na'a nau feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua 'o 'i he toto.

39 Pea na'e faka'uli'i pehē 'akinautilu 'i he'enau ngaahi ngāue,
 pea nau fai fe'auaki 'i he'enau ngaahi filio'i.

40 Ko ia na'e tupu ai 'ae houhau 'o Sihova ki hono kakai,
 pea ne fākalili'a ai ki hono tofi'a 'o'ona.

41 Pea na'a ne tukuange 'akinautilu ki he nima 'oe hiteni;
 pea na'e pule kiate kinautilu 'akinautilu na'e fehi'a kiate kinautilu.

42 Pea na'e fakamālohi'i 'akinautilu 'e honau ngaahi fili,
 pea fakamo'ulaloa 'akinautilu ki honau lalo nima.

43 Na'e liunga lahi 'ene fakamo'ui 'akinautilu;
 ka na'a nau fakahouhau'i ia 'i he'enau fakakaukau,
 pea na'e fakavaivai'i 'akinautilu koe'uhi ko 'enau hia.

44 Ka na'a ne tokanga ki he'enau mamahi,
 'i he'ene ongo'i 'enau tangi:

45 Pea ne manatu'i 'a 'ene fuakava mo kinautilu,
 pea ne fakatomala 'o fakatau mo hono lahi 'o 'ene 'alo'ofa.

46 Na'a ne pule foki ke manava'ofa kiate kinautilu
 'akinautilu kotoa pē na'e 'ave pōpula 'akinautilu.

⁴⁷ Fakamo'ui 'akimautolu, 'E Sihova ko homau 'Otua, pea t̄naki 'akimautolu mei he lotolotonga 'oe hiteni, ke mau fakafeta'i ki ho huafa mā'oni'oni, pea hanuhanu 'i he fakamālō kiate koe.
⁴⁸ Fakafeta'i kia Sihova koe 'Otua 'o 'Isileli talu mei mu'a 'o a'u 'o ta'engata; pea tuku ke lea pehē 'e he kakai kotoa pē 'Emeni. Mou fakamālō kia Sihova.

TOHI 5

(Saame 107-150)

SAAME TEAU MA FITU

1 'Oku enginaki 'e he tangata tohi saame ki he kakai kuo huhu'i kenau tokanga, 'i he'enu fakamālō ki he 'Otua, ki he'ene pule lelei, 4 Ki he kau fononga, 10 Ki he kau pōpula, 17 Ki he kakai mahaki, 23 Ki he kau toutai, 33 Pea 'i he ngaahi anga kehekehe 'oe mo'ui.

107 "MOU 'atu 'ae fakafeta'i kia Sihova, he 'oku angalelei ia:
 koe'uhi 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa."
² Ke lea pehē 'e he kakai kuo huhu'i 'e Sihova, 'akinautolu kuo ne huhu'i mei he nima 'oe fili;
³ Pea t̄naki 'akinautolu mei he ngaahi fonua, mei he potu hahake, pea mei he potu lulunga, mei he potu tokelau, pea mei he feitu'u tonga.
⁴ Na'a nau 'alu fano pē 'i he toafa 'i he hala li'aki; na'e 'ikai tenau 'ilo ha kolo ke nofo ai.
⁵ Pea 'i he fiekaia mo e fieinua, na'e pongia ai honau laumālie 'iate kinautolu.
⁶ Pea na'a nau toki tangi kia Sihova 'i he'enu tu'utā-maki, pea ne ne fakamo'ui 'akinautolu mei he'enu ngaahi mamahi.
⁷ Pea na'a ne tataki atu 'akinautolu 'i he hala totonu, koe'uhi kenau hoko ki he kolo na'e kakai.
⁸ Taumaiā ke fakamālō 'ae kakai kia Sihova koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa, pea koe'uhi ko 'ene ngaahi ngāue fakafo ki he fā-nau 'ae tangata!
⁹ He 'oku ne fakamākona 'ae laumālie 'oku holi, mo ne fakapito 'aki 'ae lelei 'ae laumālie 'oku fiekaia.
¹⁰ Ko kinautolu 'oku nofo 'i he fakapo'uli pea mo e 'ata 'ae mate, kuo ha'i 'aki 'ae mamahi mo e ukamea;
¹¹ Koe'uhi na'a nau angatu'u ki he ngaahi folofola 'ae 'Otua, mo nau fehī'a ki he akonaki 'ae fungani Mā'olunga:
¹² Ko ia na'a ne fakavaivai'i honau loto 'i he ngāue; na'a nau tō ki lalo, pea na'e 'ikai ha taha ke tokoni.
¹³ Pea na'a nau toki tangi kia Sihova 'i he'enu tu'utā-maki, pea ne fakamo'ui 'akinautolu mei he'enu ngaahi mamahi.

¹⁴ Na'a ne 'omi 'akinautolu mei he fakapo'uli mo e 'ata 'oe mate, 'o ne motuhi honau ngaahi ha'i.
¹⁵ Taumaiā ke fakamālō 'ae kakai kia Sihova koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa, pea koe'uhi ko 'ene ngaahi ngāue fakafo ki he fā-nau 'ae tangata!
¹⁶ He kuo ne maumau'i 'ae ngaahi matapā palasa, pea ne tutu'u 'ae ngaahi ukamea fakama'u.
¹⁷ 'Oku mamahi 'ae kau vale koe'uhi ko 'enu talan-gata'a, pea mo 'enu ngaahi hia.
¹⁸ 'Oku fehī'a honau laumālie ki he me'akai kotoa pē; pea 'oku nau faka'a'au ki he ngaahi matapā 'oe mate.
¹⁹ Pea 'oku nau toki tangi kia Sihova 'i he'enu tu'utā-maki, pea 'oku ne fakamo'ui 'akinautolu mei he'enu ngaahi mamahi.
²⁰ Na'a ne fekau 'ene folofola, pea ne fakamo'ui 'akinautolu, mo ne fakahaofi 'akinautolu mei he'enu ngaahi me'a faka'auha.
²¹ Taumaiā ke fakamālō 'ae kakai kia Sihova koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa, pea koe'uhi ko 'ene ngaahi ngāue fakafo ki he fā-nau 'ae tangata!
²² Pea tuku kenau feilaulau 'aki 'ae ngaahi feilaulau 'oe fakafeta'i, mo fakahā 'ene ngaahi ngāue 'i he fiefia.
²³ Ko kinautolu 'oku 'alu hifo ki he tahi 'i he ngaahi vaka, mo fai 'ae ngāue 'i he ngaahi vai lahi;
²⁴ 'Oku nau mamata ki he ngaahi ngāue 'a Sihova, mo 'ene ngaahi me'a fakafo 'i he moana.
²⁵ He 'oku fekau 'e ia, pea 'oku fakatupu 'ae matangi mālohi, 'aia 'oku tupu hake ai hono ngaahi peau.
²⁶ 'Oku nau 'alu hake ki he langi, 'oku nau toe 'alu hifo ki he ngaahi loloto: kuo vela 'o vai honau laumālie koe'uhi ko e mamahi.
²⁷ 'Oku nau tasipa, pea luelue 'o hangē ko e tangata konā, pea kuo mole honau poto kotoa pē.
²⁸ 'Oku nau toki tangi kia Sihova 'i he'enu tu'utā-maki, pea 'oku ne 'omi 'akinautolu mei he'enu ngaahi mamahi.
²⁹ 'Oku ne ngaohi 'ae afā ke tofukī, ko ia 'oku 'ikai ngaue ai hono peau.
³⁰ Pea 'oku nau toki fiefia koe'uhi 'oku nau fiemālie ai; pea 'oku ne 'omi 'akinautolu ki he taulanga kuo nau holi ki ai.
³¹ Taumaiā ke fakamālō 'ae kakai kia Sihova koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa, pea koe'uhi ko 'ene ngaahi ngāue fakafo ki he fā-nau 'ae tangata!
³² Tuku kenau fakahihiki 'a 'ene 'afio 'i he fakataha 'oe kakai, mo fakamālō

33 'Oku liliu 'e ia 'ae ngaahi vaiatafe ko e toafa,
mo e ngaahi matavai ko e kekelele mōmoa;
34 Mo e fonua mahu ko e hongea,
koe'uhi ko e angakovi 'ae kakai 'oku nofo ai.
35 'Oku ne liliu 'ae toafa ko e ano vai,
mo e fonua mōmoa ko e ngaahi matavai.
36 Pea 'oku ne pule ke nofo ai 'ae fiekaia,
koe'uhi kenau teuteu 'ae kolo ke nofo ai;
37 Mo tūtūu'i 'ae ngaahi ngoue,
pea tō 'ae ngaahi ngoue vaine,
'aia 'oku fa'a 'omi 'ae ngaahi fua kuo tupu.
38 'Oku ne fakamonū'ia foki 'akinautolu, ko ia kuo nau
tupu 'o tokolahi 'aupito;
pea 'oku 'ikai te ne tuku ke faka'a'au ke si'i 'enau fan-
ga manu.
39 Pea 'oku toe faka'a'au ke tokosi'i mo vaivai 'akinau-
tolu
'i he fakamālohi, mo e mahaki, mo e mamahi.
40 'Oku ne lilingi 'ae manuki ki he ngaahi 'eiki,
pea 'oku ne pule kenau 'alu fano 'i he toafa, 'aia 'oku
'ikai ha hala 'i ai.
41 Ka 'oku ne hiki hake 'ae masiva mei he mamahi,
pea 'oku ne ngaohi ma'ana 'ae ngaahi kāinga 'o
hangē ko e fanga sipi.
42 'E mamata ki ai 'ae angatonu, pea fiefia;
pea 'e tāpuni 'e he angahala kotoa pē hono ngutu.
43 Ko hai 'oku poto, pea tokanga ki he ngaahi me'a ni,
tenau 'ilo'i 'ae 'alo'ofa ongongofua 'a Sihova.

SAAME TEAU MA VALU

*1 'Oku enginaki'i 'e Tevita hono loto ke fakamālō ki
he 'Otua. 5 'Oku ne kole ki he tokoni 'ae 'Otua 'o
fakatatau mo 'ene tala'ofa. 11 Ko 'ene tui ki he
tokoni mei he 'Otua.*

Ko e Hiva pe ko e Saame 'a Tevita.

108 'E 'OTUA, kuo ma'u hoku loto;
te u hiva mo 'atu 'ae fakamālō 'aki hoku nāu-
nau.
2 Ke 'ā hake 'ae saliteli mo e ha'ape:
te u 'a hengihengi hake pe au.
3 'E Sihova, te u fakamālō kiate koe 'i he 'ao 'oe kakai:
pea te u hiva fakamālō kiate koe 'i he ngaahi
pule'anga.
4 He 'oku lahi ho'o 'alo'ofa 'o mā'olunga hake 'i he
ngaahi langi:
mo ho'o mo'oni 'oku a'u atu ki he ngaahi 'ao.
5 'E 'Otua, ke mā'olunga lahi hake koe 'i he ngaahi lan-
gi:
pea ke mā'olunga hake ho nāunau 'i māmani kotoa
pē;
6 Koe'uhi ke hao 'aia 'oku ke 'ofa ai ke ke fakamo'ui
'aki ho nima to'omata'u, 'o talia au.
7 Kuo folofola 'ae 'Otua 'i he'ene mā'oni'oni; te u fiefia,
'Te u vaeua 'a Sikemi, 'o fuofua 'ae luo 'o Sukote.
8 'Oku 'o'oku 'a Kiliati; 'oku 'o'oku mo Manase;
ko hono mālohi foki 'o hoku 'ulu 'a 'Ifalemi;
ko 'eku fai fono 'a Siuta.
9 Ko 'eku ipu kaukau'anga 'a Moape;

te u lī hoku topuva'e ki 'olunga ki 'Itomi;
te u vikiviki koe'uhi ko Filisitia."

10 Ko hai te ne 'omi au ki he kolo mālohi?
Ko hai te ne a'utaki au ki 'Itomi?

11 'E 'Otua, 'e 'ikai, te ke fai ia, 'a koe kuo ke li'aki 'aki-
mautolu?

Pea 'ikai te ke 'alu atu, 'E 'Otua, mo 'emau ngaahi
kautau?

12 Ke ke tuku kiate kimautolu 'ae tokoni 'i he mamahi:
he 'oku ta'e'aonga 'ae tokoni 'ae tangata.

13 Ko e me'a 'i he 'Otua te tau fai mālohi ai:
he ko ia ia te ne malaki hifo hotau ngaahi fili.

SAAME TEAU MA HIVA

*1 'Oku lāunga 'a Tevita ki he lau'ikovi 'a hono
ngaahi fili, 'oku ne fakatukutuku'i 'akinautolu 'i he
tangata ko Siutasi. 16 'Oku ne fakahā 'enau hia. 21
'Oku fakahā 'ene mamahi, 'o kole 'ae tokoni. 29
'Oku pehē 'e ia te ne fakafeta'i.*

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

109 'E 'OTUA 'o 'eku fakamālō, 'oua na'a ke fakalon-
go pē;

2 He kuo mafa'a 'ae ngutu 'oe angahala mo e ngutu
'oe kākā kiate au:

kuo nau lea kovi kiate au 'aki 'ae 'elelo loi.

3 Na'a nau kāpui foki au 'aki 'ae ngaahi lea 'oe taufe-
hi'a;

mo nau tau'i au ta'ehano'uhinga.

4 Ko e me'a 'i he'eku 'ofa kuo hoko 'akinautolu ko
hoku ngaahi fili:

ka te u hangahanga lotu pe au.

5 Pea kuo nau totongi 'aki kiate au 'ae kovi ki he lelei,
mo e fehia ki he'eku 'ofa.

6 Ke ke fakanofa 'ae tangata angakovi ke pule kiate ia:
pea tuku ke tu'u 'a Sētane 'i hono nima to'omata'u.

7 'Oka fakamaau ia,
tuku ke halaia ia pea tuku ke hoko 'ene lotu ko e an-
gahala.

8 Tuku ke si'i pē hono ngaahi 'aho;
pea ke ma'u 'e ha taha kehe 'ene ngāue.

9 Tuku ke tamai mate 'ene fānau,
pea hoko 'a hono 'unoho ko e fefine kuo mate hono
'unoho.

10 Tuku ke ne ma'uaipē 'ene fānau, mo kole:
pea tuku kenau kumi foki 'enau mā mei honau
ngaahi potu 'oku lala.

11 Tuku ke ma'u 'e he fakamālohi 'ae me'a kotoa pē
'oku 'a'ana;

pea maumau'i 'e he kau muli 'ene ngāue.

12 'Oua na'a tuku ha taha ke manava'ofa kiate ia:
pea 'oua na'a tuku ha taha ke 'ofa ki he'ene fānau
'oku tamai mate.

13 Tuku ke tu'usi hono hako;
pea 'i he to'utangata 'e ha'u tuku ke tāmata'i honau
hingoa.

14 Ke manatu'i 'e Sihova 'ae hia 'a 'ene ngaahi tamai;
pea 'oua na'a tāmata'i 'ae angahala 'a 'ene fa'ē.

¹⁵ Tuku ma'uaipē ia 'i he 'ao 'o Sihova, koe'uhi ke ne tu'usi honau fakamanatu'i mei māmani.

¹⁶ Koe'uhi na'e 'ikai manatu'i 'e ia ke fakahā 'ae 'ofa, ka na'a ne fakatanga 'ae tangata masiva mo paea, koe'uhi ke ne tāmāte'i 'aia 'oku mafesi hono loto.

¹⁷ Ko e me'a 'i he'ene 'ofa ki he kapekape, ko ia ke hoko ia kiate ia:

ko e me'a 'i he'ene ta'efiefia 'i he tāpuaki, ko ia ke mama'o ia 'iate ia.

¹⁸ Ko e me'a 'i he'ene fakakofu'aki ia 'ae kape 'o hangē ko e kofu,

ko ia ke hoko ia ki hono kete 'o hangē ko e vai, pea hangē ko e lolo ki hono ngaahi hui.

¹⁹ Ke tatau ia kiate ia mo e kofu 'aia 'oku 'ufi'ufi 'aki ia, pea mo e no'o 'aia 'oku nono'o 'aki ma'uaipē ia.

²⁰ Tuku eni ko e totongi ki hoku ngaahi fili meia Sihova, pea kiate kinautolu 'oku nau lea 'aki 'ae kovi ki hoku laumālie.

²¹ Ka ke fai 'e koe ma'aku, 'E Sihova ko e 'Eiki, koe'uhi ko ho huafa: koe'uhi 'oku lelei ho'o 'alo'ofa, ke ke fakamo'ui au.

²² He 'oku ou masiva mo paea, pea kuo lavea hoku loto 'iate au.

²³ Kuo u mole atu 'o hangē ko e 'ata 'oka faka'a'au ke 'osi ia:

kuo fe'ave'aki au 'o hangē ko e fanga he'e.

²⁴ 'Oku vaivai hoku tui 'i he 'aukai:

pea kuo mole 'ae sino 'o hoku kakano.

²⁵ Ne u hoko foki ko e manuki'anga kiate kinautolu: 'i he'enu sio mai kiate au,

na'a nau kalokalo honau 'ulu.

²⁶ Tokoni'i au, 'E Sihova ko hoku 'Otua:

ke ke fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o 'alo'ofa:

²⁷ Koe'uhi ke nau 'ilo ko ho nima eni;

pea ko koe, 'E Sihova, kuo ke fai ia.

²⁸ Tuku kenau kape, ka ke fakamonū'ia 'e koe:

'oka nau ka tu'u hake, tuku ke nau mā;

kae tuku ke fiefia 'a ho'o tamaio'eiki.

²⁹ Tuku ke kofu 'a hoku ngaahi fili 'aki 'ae mā, pea tuku kenau 'ufi'ufi 'aki 'akinautolu 'a 'enu puputu'u, 'o hangē ko e pulupulu.

³⁰ Te u fakamālō lahi kia Sihova 'aki hoku ngutu; 'io, te u fakamālō kiate ia 'i he lotolotonga 'oe tokolahi.

³¹ Koe'uhi 'e tu'u ia 'i he nima to'omata'u 'oe masiva, ke fakamo'ui ia meiate kinautolu 'oku nau fakahalaia hono laumālie.

SAAME TEAU HONGOFULU

1 Ko e pule'anga, 4 Mo e ngāue fakataula'eiki, 5 Mo e māfimafi, 7 Pea mo e mamahi 'a Kalaisi.

Ko e Saame 'a Tevita.

110 NA'E pehē 'E Sihova ki hoku 'Eiki, "Nofu koe ki hoku nima to'omata'u, kae'oua ke u ngaohi ho ngaahi fili ko ho tu'un-gava'e."

² 'E fekau 'e Sihova 'ae tokotoko 'o ho mālohi mei Saione:

"Ke ke pule 'i he lotolotonga 'o ho ngaahi fili."

³ 'E loto matala 'a ho'o kakai 'i he 'aho 'o ho mālohi, 'i he ngaahi teunga matamatalelei 'oe mā'oni'oni mei he manāva 'oe pongipongi:

'oku 'iate koe 'ae hahau 'o ho'o talavou.

⁴ Kuo fuakava 'a Sihova, pea 'e 'ikai liliu ia,

"Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melikiseteke."

⁵ Ko e 'Eiki 'aia 'oku 'i ho nima to'omata'u, te ne taa'i 'ae ngaahi tu'i 'i he 'aho 'o hono houhau.

⁶ Te ne fakamaau 'i he 'ao 'oe hiteni,

te ne fakapito 'ae ngaahi potu 'aki 'ae ngaahi 'an-ga'anga;

'e lavea 'iate ia 'ae 'ulu 'oe ngaahi fonua lahi.

⁷ 'E inu ia 'i he vaitafe 'i he hala: ko ia te ne hiki hake ai 'ae 'ulu.

SAAME TEAU TAHA TAHA

1 'Oku ue'i 'e he tangata tohi saame 'ae kakai kenau fa'ifa'itaki kiate ia, pea fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene ngāue ongoongolelei, 5 Mo 'alo'ofa. 10 'Oku tupu 'ae poto mo'oni 'i he manavahē ki he 'Otua.

111 MOU fakamālō kia Sihova.

Te u fakamālō kia Sihova 'aki hoku loto kotoa pē,

'i he fakataha 'oe angatonu, pea 'i he lotolotonga 'oe kakai.

² 'Oku lahi 'ae ngāue 'a Sihova, 'oku kumi ki ai 'akinautolu kotoa pē 'oku fiefia ai.

³ 'Oku ongoongolelei mo nāunau'ia 'a 'ene ngāue: pea 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene mā'oni'oni.

⁴ Kuo ne fai 'ene ngaahi ngāue fakafo ke manatu ia 'e he kakai:

'oku manava'ofa 'a Sihova, pea fonu 'i he 'alo'ofa.

⁵ Kuo foaki 'e ia 'ae me'akai kiate kinautolu 'oku nau manavahē kiate ia:

te ne manatu'i ma'uaipē 'a 'ene fuakava.

⁶ Kuo ne fakahā ki hono kakai 'ae mālohi 'o 'ene ngaahi ngāue,

koe'uhi ke ne foaki kiate kinautolu 'ae tofi'a 'oe hiteni.

⁷ Ko e ngaahi ngāue 'a hono nima ko e mo'oni mo e fakamaau:

'oku mo'oni 'a 'ene ngaahi fekau kotoa pē.

⁸ 'Oku tu'uma'u ia 'o lauikuonga pea ta'engata, pea kuo fai ia 'i he mo'oni mo e angatonu.

⁹ Na'a ne fekau atu 'ae huhu'i ki hono kakai: kuo ne fokotu'u 'ene fuakava 'o lauikuonga:

'oku mā'oni'oni mo ngeia 'a hono huafa.

¹⁰ Ko e manavahē kia Sihova ko e kamata'anga ia 'oe poto:

'oku poto 'akinautolu kotoa pē 'oku fai ki he'ene fekau:

'oku tolonga 'o ta'engata 'ae fakamālō kiate ia.

SAAME TEAU TAHA UA

1 Kuo ma'u 'e he anga faka'otua 'ae tala'ofa 'ae mo'ui ni, 4 Pea 'oe mo'ui 'e hoko. 10 'E mamahi 'ae

angahala 'i he'enu mamata ki he monū'ia 'oe mā'oni'oni.

- 112** MOU fakamālō kia Sihova.
 'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku ne manavahē
 kia Sihova,
 mo ne fiefia lahi 'i he'ene ngaahi fekau.
 2'E mālohi hono hako 'i māmani:
 ko e to'utangata 'oe angatonu tenau monū'ia.
 3'E 'i hono fale 'ae koloa mo e nāunau:
 pea 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene angatonu.
 4'Oku tupu 'ae maama ki he angatonu 'i he po'uli:
 'oku anga'ofa ia, pea fonu 'i he manava'ofa, pea
 mā'oni'oni.
 5'Oku fakahā 'e he tangata angalelei 'ae 'ofa, pea 'oku
 fa'a 'atu:
 te ne pule ki he'ene me'a 'i he poto.
 6 Ko e mo'oni 'e 'ikai ue'i ia 'o lauikuonga:
 'e ta'engata 'ae fakamanatu ki he kakai mā'oni'oni.
 7'E 'ikai te ne manavahē ki he ongoongo kovi:
 kuo ma'u hono loto 'i he falala kia Sihova.
 8 Kuo fokotu'uma'u 'a hono loto:
 'e 'ikai te ne manavahē, ka 'e mamata ia ki hono
 ngaahi fili.
 9 Kuo tufa 'e ia, kuo ne foaki ki he masiva;
 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene angatonu;
 'e hiki hake hono nifo 'i he ongolelei.
 10'E mamata ki ai 'ae angahala, pea tenau mamahi:
 'e fengai'itaki hono nifo, pea 'e mole atu ia:
 'e 'auha 'ae holi 'ae angahala.

SAAME TEAU TAHA TOLU

1 Ko e enginaki ho fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene lelei, 6 Mo 'ene 'alo'ofa.

- 113** MOU fakamālō kia Sihova.
 Fakamālō, 'akimoutolu ko e kau tamaio'eiki 'a
 Sihova,
 fakamālō ki he huafa 'o Sihova.
 2 Fakafeta'i ki he huafa 'o Sihova mei he 'aho ni 'o
 ta'engata.
 3 Ke fakamālō ki he huafa 'o Sihova, mei he hopo
 hake 'oe la'ā 'o a'u ki he'ene tō hifo.
 4'Oku mā'olunga hake 'a Sihova 'i he ngaahi pule'an-
 ga kotoa pē, mo hono nāunau 'oku mā'olunga hake 'i
 he ngaahi langi.
 5 Ko hai 'oku na tatau mo Sihova ko hotau 'Otua, 'aia
 'oku 'afio 'i 'olunga,
 6'Oku ne fakamo'ulaloa'i ia ke 'afio ki he ngaahi me'a
 'oku 'i he langi, pea mo māmani!
 7'Oku ne fokotu'u hake 'ae masiva mei he efu,
 mo ne hiki hake 'ae paea mei he tu'unga 'oto'ota;
 8 Koe'uhi ke ne fakataha mo e ngaahi 'eiki,
 pea ke kautaha mo e hou'eiki 'o hono kakai.
 9'Oku ne ngaahi 'ae fefine pa'a ke tauhi 'ae fale,
 pea ke hoko 'i he fiefia ko e fa'ē 'ae fānau.
 Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU TAHA FĀ

1-8 Ko e enginaki ke fa'ifa'itaki ki he ngaahi me'a kuo ngaahi, pea manavahē ki he 'Otua 'i hono siasi.

- 114** 'I HE 'alu atu 'a 'Isileli mei 'Isipite,
 ko e fale 'o Sēkope mei he kakai 'oe lea kehe;
 2 Ko hono faletapu 'a Siuta,
 mo hono pule'anga 'a 'Isileli.
 3 Na'e mamata ki ai 'ae tahi, pea hola ai:
 na'e teke'i atu 'o fakaholomui 'a Sioatani.
 4 Na'e hopohopo 'ae ngaahi mo'unga 'o hangē ko e
 fanga sipitangata,
 mo e ngaahi fo'i mo'unga 'o hangē ko e fanga lami.
 5 Ko e hā na'e hoko kiate koe, 'a koe ko e tahi, koe'uhi
 na'a ke hola ai?
 'A koe Sioatani, koe'uhi ke teke'i atu 'o fakaholomui
 koe?
 6'A e ngaahi mo'unga, koe'uhi na'a mou hopohopo ai
 'o hangē ko e fanga sipitangata;
 mo kimoutolu 'ae ngaahi fo'i mo'unga, 'o hangē ko e
 fanga lami?
 7'A koe ko māmani, ke ke tetetete 'i he 'ao 'oe 'Eiki,
 'i he 'ao 'oe 'Otua 'o Sēkope;
 8'Aia na'a ne liliu 'ae maka ko e anovai,
 mo e maka afi ko e matavai.

SAAME TEAU TAHA NIMA

1 'Oku ne enginaki ke loto tui ki he 'Otua, koe'uhi 'oku ongoongolelei 'ae 'Otua, pea 'oku va'inga pe 'ae tamapua. 12 'Oku totonu ke fakafeta'i ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene ngaahi tāpuaki.

- 115** 'OUA na'a tuku kiate kimautolu,
 'E Sihova, 'oua na'a tuku kiate kimautolu,
 ka ki ho huafa 'ae ongoongolelei, koe'uhi ko ho'o
 'alo'ofa, pea mo ho'o mo'oni.
 2 Ko e hā 'e pehē ai 'e he hiteni,
 "Ko e fē honau 'Otua?"
 3 Ka ko hotau 'Otua 'oku 'i he ngaahi langi:
 kuo ne fai 'aia kuo ne finangalo ki ai.
 4 Ko honau ngaahi tamapua ko e siliva mo e koula,
 ko e ngāue 'ae nima 'oe tangata.
 5 'Oku ai honau ngutu, ka 'oku 'ikai tenau lea:
 'oku nau ma'u 'ae mata, ka 'oku 'ikai tenau mamata:
 6 'Oku nau telinga, ka 'oku 'ikai tenau ongo'i:
 'oku ai honau ihu, ka 'oku 'ikai tenau nanamu:
 7 'Oku nau ma'u 'ae nima, ka 'oku 'ikai tenau ala ki ha
 me'a:
 'oku ai honau va'e, ka 'oku 'ikai tenau 'a'eva:
 pea 'oku 'ikai tenau lea 'aki honau kia.
 8 Ko kinautolu 'oku ngaahi 'akinautolu 'oku nau tatau
 mo kinautolu:
 pea 'oku pehē pe 'akinautolu kotoa pē 'oku falala ki
 ai.
 9'E 'Isileli, ke ke falala kia Sihova ko honau tokoni ia
 mo honau fakaū.
 10'E fale 'o 'Elone, ke ke falala kia Sihova:
 ko honau tokoni ia mo honau fakaū.

11 'Akimoutolu 'oku manavahē kia Sihova, mou falala
kia Sihova:

ko honau tokoni ia mo honau fakaū.

12 Kuo manatu'ī 'e Sihova 'akitautolu: te ne tāpuaki 'ak-
itautolu;

te ne tāpuaki 'ae fale 'o 'Isileli;

te ne tāpuaki 'ae fale 'o 'Elone.

13 Te ne tāpuaki 'akinautolu 'oku nau manavahē kia Si-
hova, 'ae iiki mo e lalahi.

14 'E fakatokolahi 'akimoutolu 'e Sihova, pea te mou
tupu pe,

'akimoutolu mo ho'omou fānau.

15 'Oku mou monū'ia 'ia Sihova, 'aia na'a ne ngaahi 'ae
langi mo māmani.

16 'Oku 'o Sihova 'ae langi, 'io, ko e ngaahi langi:

pea kuo ne foaki 'a māmani ki he fānau 'ae tangata.

17 'Oku 'ikai fakamālō kia Sihova 'ae mate,

pe ha taha 'oku 'alu hifo ki he fakalongo pē.

18 Ka te tau fakafeta'ī kia Sihova mei he 'aho ni 'o
ta'engata.

Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU TAHA ONO

1 'Oku fakahā 'e he tangata tohi saame 'a 'ene 'ofa
mo 'ene talangofua ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene
fakamo'ui ia. 12 'Oku ne tokanga ke ne fakafeta'ī.

116 'OKU ou 'ofa kia Sihova, koe'uhi kuo ne ongo'ī
hoku le'ō

mo 'eku lotu tāuma'u.

2 Koe'uhi kuo ne fakatokanga'ī hono fofonga kiate au,
ko ia te u ui ai ki he'ene 'afio 'i hoku ngaahi 'aho.

3 Na'e kāpui au 'e he ngaahi mamahi 'oe mate,
pea na'e puke au 'e he ngaahi mamahi 'o heli:
na'aku 'ilo ai 'ae tu'utāmaki mo e mamahi.

4 Pea na'aku toki ui ki he huafa 'o Sihova;

"'E Sihova, 'oku ou kole kiate koe, ke ke fakamo'ui
hoku laumālie."

5 'Oku manava'ofa 'a Sihova, mo mā'oni'oni;
'io, 'oku 'alo'ofa 'a hotau 'Otua.

6 'Oku fakamo'ui 'e he 'Otua 'ae ta'ekākā:
na'aku vaivai pea na'a ne tokoni'ī au.

7 'E hoku laumālie, ke ke foki ki ho mā'ōlō'anga;
he kuo lahi 'ae foaki 'a Sihova kiate koe.

8 He kuo ke fakamo'ui hoku laumālie mei he mate,
mo hoku mata mei he lo'imata,
mo hoku va'e ke 'oua na'a hinga.

9 Te u 'eve'eva, 'i he 'ao 'o Sihova 'i he fonua 'oe mo'ui.

10 Na'aku tui, ko ia kuo u lea ai:

"Na'aku mahaki lahi:"

11 Na'aku pehē 'i he'eku to'oto'o,

"'Oku loi 'ae kakai kotoa pē."

12 Ko e hā te u 'atu kia Sihova koe'uhi ko 'ene ngaahi
me'a'ofa kotoa pē kiate au?

13 Te u to'o 'ae ipu 'oe fakamo'ui,

pea te u ui ki he huafa 'o Sihova.

14 Te u fai ni 'eku ngaahi fuakava kia Sihova 'i he 'ao 'o
hono kakai kotoa pē.

15 'Oku mahu'inga 'i he 'ao 'o Sihova 'ae pekia 'o 'ene
kakai mā'oni'oni.

16 'E Sihova, ko e mo'oni ko ho'o tamaio'eiki au;

ko ho'o tamaio'eiki au, mo e tama 'a ho'o kaunanga:
kuo ke vete hoku ngaahi ha'i.

17 Te u 'atu kiate koe 'ae feilaulau 'oe fakafeta'ī,
pea ui ki he huafa 'o Sihova.

18 Te u fai ni 'eku ngaahi fuakava kia Sihova 'i he 'ao 'o
hono kakai kotoa pē,

19 'I he ngaahi loto'ā 'oe fale 'o Sihova,

'i he lotolotonga 'o'ou, 'E Selūsalema.

Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU TAHA FITU

1-2 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'otua koe'uhi
ko 'ene 'alo'ofa mo 'ene mo'oni.

117 MOU fakamālō kia Sihova, 'ae ngaahi pule'an-
ga kotoa pē:

fakamālō ki he'ene 'afio,

'akimoutolu 'ae kakai kotoa pē.

2 He 'oku lahi 'a 'ene 'alo'ofa kiate kitautolu:

pea 'oku tolonga 'o ta'engata 'ae mo'oni 'a Sihova.

Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU TAHA VALU

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko
'ene 'alo'ofa. 5 'Oku fakahā 'e he tangata tohi
saame ko e me'a lelei ke falala ki he 'Otua. 19 Pea
'i he fakatātā kiate ia, 'oku ne fakahā 'ae hā'ele mai
'a Kalaisi, pea mo 'ene pule.

118 MOU 'atu 'ae fakafeta'ī kia Sihova he 'oku an-
galelei ia:

koe'uhi 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.

2 Ke lea ni 'e 'Isileli,

"'Oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa."

3 Ke lea ni 'ae fale 'o 'Elone,

"'Oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa."

4 Tuku ke lea ni 'akinautolu 'oku nau manavahē kia Si-
hova, 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.

5 Na'aku ui kia Sihova 'i he mamahi:

pea na'e talia au 'e Sihova, mo ne tuku au ki he potu
'ata'atā.

6 'Oku kau ma'aku 'a Sihova; 'e 'ikai te u manavahē ko
e hā 'e fa'a fai 'e he tangata kiate au.

7 'Oku fai ma'aku 'a Sihova mo kinautolu 'oku nau
tokoni au:

ko ia te u mamata ai kiate kinautolu 'oku nau fehi'a
kiate au.

8 'Oku lelei lahi 'ae falala kia Sihova 'i he falala ki he
tangata.

9 'Oku lelei lahi 'ae falala kia Sihova 'i he falala ki he
ngaahi 'eiki.

10 Na'e kāpui au 'e he ngaahi pule'anga kotoa pē:

ka 'i he huafa 'o Sihova te u faka'auha 'akinautolu.

11 Na'a nau takataakai au; 'io, na'a nau kāpui au:

ka 'i he huafa 'o Sihova te u faka'auha 'akinautolu.

12 Na'a nau kāpui au 'o hangē ko e fanga pi;

kuo tāmata'ī 'akinautolu 'o hangē ko e afi 'i he 'akau
talatala:

he te u faka'auha 'akinautolu 'i he huafa 'o Sihova.

13 Kuo ke teke'ī mālohi au koe'uhi ke u hinga ai:

ka na'e tokoni au 'e Sihova
 14 Ko hoku mālohi 'a Sihova mo 'eku hiva,
 pea kuo hoko ia ko hoku fakamo'ui.
 15 Ko e lea 'oe fiefia mo e fakamo'ui 'oku 'i he ngaahi
 fale fehikitaki 'oe angatonu:
 'oku fai mālohi 'ae nima to'omata'u 'o Sihova.
 16 Kuo hiki hake 'ae nima to'omata'u 'o Sihova:
 'oku fai mālohi 'ae nima to'omata'u 'o Sihova.
 17 'E 'ikai te u mate, kae mo'ui,
 'o fakahā 'ae ngaahi ngāue 'a Sihova.
 18 Kuo tautea fakamamahī'i au 'e Sihova:
 ka 'oku te'eki ai te ne tukuange au ki he mate.
 19 To'o kiate au 'ae ngaahi matapā 'oe mā'oni'oni:
 te u hū ai, pea u fakamālō kia Sihova:
 20 Ko e matapā eni 'o Sihova, 'aia 'e hū ai 'ae anga-
 tonu.
 21 Te u fakamālō kiate koe: he kuo ke ongo'i au,
 pea kuo ke hoko ko hoku fakamo'ui.
 22 Ko e maka na'e li'aki 'e he kau tufunga kuo hoko ia
 ko e fungani maka 'oe tuliki.
 23 Ko e ngāue eni 'a Sihova;
 pea ko e me'a fakafo 'i hotau 'ao.
 24 Ko e 'aho eni kuo ngaahi 'e Sihova;
 te tau fiefia pea nekeneka ai.
 25 'E Sihova, 'oku ou kole kiate koe, ke ke fakamo'ui ni:
 'E Sihova, 'oku ou kole kiate koe, ke ke tuku mai ni
 'ae monū'ia.
 26 Ke monū'ia ia 'oku ha'u 'i he huafa 'o Sihova:
 kuo mau tāpuekina 'akimoutolu mei he fale 'o Siho-
 va.
 27 Ko e 'Otua ko Sihova ia, 'aia kuo ne fakahā 'ae maa-
 ma kiate kitautolu:
 mou nono'o 'ae feilaulau 'aki 'ae ngaahi afo ki he
 ngaahi nifo, 'oe feilaulau'anga.
 28 Ko koe ko hoku 'Otua, pea teu fakamālō kiate koe:
 ko koe ko hoku 'Otua, te u fakahihiki'i koe.
 29 Mou 'atu 'ae fakafeta'i kia Sihova he 'oku angalelei
 ia:
 koe'uhi 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.

SAAME TEAU TAHA HIVA

1-176 'Oku fakahā 'e he saame ni 'ae ngaahi lotu,
 mo e ngaahi fakamālō, pea mo e ngaahi faka'ilon-
 ga 'oe talangofua.

'ALIFA

119 'OKU monū'ia 'ae haohaoa 'i he hala,
 'aia 'oku 'eve'eva 'i he fono 'a Sihova.
 2 'Oku monū'ia 'akinautolu 'oku tauhi 'ene ngaahi
 fakamo'oni,
 pea kumi kiate ia 'aki honau loto kotoa pē.
 3 'Oku 'ikai foki tenau fai ha kovi:
 'oku nau 'a'eva 'i hono ngaahi hala.
 4 Kuo ke fekau mai ke mau tauhi ma'u ho'o ngaahi
 akonaki.
 5 'Oku 'amusiaange 'eau kuo fakahinohino ki hoku
 ngaahi hala,
 ke fai ki ho'o ngaahi tu'utu'uni.
 6 Pea 'e 'ikai te u mā,

'o kau ka tokanga ki ho'o ngaahi fekau kotoa pē.
 7 Te u fakamālō kiate koe 'i he angatonu 'oe loto,
 'o kau ka 'ilo ho'o ngaahi fakamaau mā'oni'oni.
 8 Te u fai ki ho'o ngaahi tu'utu'uni:
 'oua na'a ke si'aki 'aupito au.

PETA

9 'E fakama'a 'e he tangata talavou hono hala 'i he hā?
 'I he'ene tokanga ki ai 'o hangē ko ho'o folofola.
 10 Kuo u kumi kiate koe 'aki hoku loto kotoa pē:
 'oua na'a tuku au ke u hē mei ho'o ngaahi fekau.
 11 Kuo u fufū ho'o folofola 'i hoku loto,
 koe'uhi ke 'oua na'aku angahala kiate koe.
 12 'E Sihova, 'oku monū'ia 'a ho'o 'afio:
 ako kiate au ho'o ngaahi tu'utu'uni.
 13 Kuo u fakahā 'aki hoku loungutu,
 'ae ngaahi fakamaau kotoa pē 'a ho fofonga.
 14 Na'aku fiefia 'i hono 'alunga 'o ho'o ngaahi
 fakamo'oni,
 'o tatau mo e ngaahi koloa kotoa pē.
 15 Te u fakalaululoto ki ho'o ngaahi akonaki,
 pea te u tokanga ki ho ngaahi hala.
 16 Te u fakafiefia'i au 'i ho'o ngaahi tu'utu'uni:
 'e 'ikai ngalo 'iate au ho'o folofola.

KIMELA

17 Foaki ke lahi ki ho'o tamaio'eiki,
 koe'uhi ke u mo'ui, pea te u tauhi ki ho'o folofola.
 18 Ke ke faka'a hoku mata,
 koe'uhi ke u mamata ki he ngaahi me'a fakafo 'i
 ho'o fono.
 19 Ko e muli au 'i māmani:
 'oua na'a fufū ho'o ngaahi fekau 'iate au.
 20 'Oku mafesi hoku laumālie koe'uhi ko 'ene holi ki
 ho'o ngaahi fakamaau 'i he 'aho kotoa pē.
 21 Kuo ke valoki'i 'ae laukau, 'akinautolu 'oku mala'ia,
 'aia kuo hē mei ho'o ngaahi fekau.
 22 'Ave 'iate au 'ae taukaea mo e manukia;
 he kuo u fai ki ho'o ngaahi fakamo'oni.
 23 Na'e nofo foki 'ae ngaahi 'eiki 'o lau'ikovi'i au:
 ka na'e fakalauloto 'a ho'o tamaio'eiki ki ho'o ngaahi
 tu'utu'uni.
 24 Ko ho'o ngaahi fakamo'oni foki ko hoku fiefia'anga
 ia,
 mo hoku ngaahi akonaki'i.

TALETA

25 'Oku pikitai 'a hoku laumālie ki he efu:
 ke ke fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o folofola.
 26 Kuo u fakahā hoku ngaahi hala, pea na'a ke ongo'i
 au:
 ako kiate au ho'o ngaahi tu'utu'uni.
 27 Ngaahi au ke u 'ilo 'ae hala 'o ho'o ngaahi akonaki:
 pea te u lea ki ho'o ngaahi ngāue fakafo.
 28 Kuo vai 'a hoku laumālie koe'uhi ko e ongosia:
 fakamālohi'i au 'o hangē ko ho'o folofola.
 29 Ke ke hiki 'iate au 'ae hala 'oe loi,
 pea ke tuku mai ho'o fono kiate au 'i he 'ofa.
 30 Kuo u fili 'ae hala 'oe mo'oni:
 pea kuo u fokotu'u ho'o ngaahi fakamaau 'i hoku 'ao.
 31 Kuo u pikitai ki ho'o ngaahi fakamo'oni;

'E Sihova, 'oua na'a ke fakamaa'i au.

³² Te u lele 'i he hala 'o ho'o ngaahi fekau,
'oka ke ka faka'ata'atā hoku loto.

HE

³³ 'E Sihova, ke ke ako kiate au 'ae hala 'o ho'o ngaahi tu'utu'uni;

pea te u fai ki ai 'o a'u ki he ngata'anga.

³⁴ Foaki mai kiate au 'ae fa'a 'ilo, pea te u fai ki ho'o fono;

'io, te u tokanga ki ai 'aki hoku loto kotoa pē.

³⁵ Ngaohi au ke u 'alu 'i he hala 'o ho'o ngaahi fekau;
he 'oku ou fiefia ai.

³⁶ Fakatokanga'i hoku loto ki ho'o ngaahi fakamo'oni,
kae 'ikai ki he manumanu.

³⁷ Ta'ofi hoku mata mei he vakai ki he me'a va'inga;
pea ke fakaakeake au 'i ho hala.

³⁸ Fakamo'oni ho'o folofola ki ho'o tamaio'eiki,
'aia 'oku faka'apa'apa kiate koe.

³⁹ Ta'ofi atu hoku manukia 'aia 'oku ou manavahē ai:
he 'oku lelei ho'o ngaahi fakamaau.

⁴⁰ Vakai, 'oku ou holi ki ho'o ngaahi akonaki:
fakamo'ui au 'i ho mā'oni'oni.

VAU

⁴¹ 'E Sihova, tuku ke hoko foki ho'o ngaahi 'alo'ofa ki-ate au,

'io, ko ho'o fakamo'ui, 'o hangē ko ho'o folofola.

⁴² Pehē te u ma'u ha me'a ke tali 'aki kiate ia 'oku manuki'i au: he 'oku ou falala ki ho'o folofola.

⁴³ Pea 'oua na'a to'o 'aupito 'ae folofola 'oe mo'oni mei hoku ngutu;

he kuo u 'amanaki lelei ki ho'o ngaahi fakamaau.

⁴⁴ Pea te u fai ma'uaipe ki ho'o fono 'o lauikuonga pea ta'engata.

⁴⁵ Pea te u 'eve'eva 'i he tau'atāina:

he 'oku ou kumi ki ho'o ngaahi akonaki.

⁴⁶ Te u lea foki ki ho'o ngaahi fakamo'oni 'i he 'ao 'oe ngaahi tu'i,

pea 'e 'ikai te u mā ai.

⁴⁷ Pea te u fakafiefia'i au 'i ho'o ngaahi fekau,
'aia kuo u 'ofa ki ai.

⁴⁸ Te u hiki hake foki hoku nima ki ho'o ngaahi fekau,
'aia kuo u 'ofa ki ai pea te u fakalaulauloto ki ho'o ngaahi tu'utu'uni.

SAINI

⁴⁹ Manatu'i 'ae folofola ki ho'o tamaio'eiki,
'aia kuo ke faka'amanaki'i au ki ai.

⁵⁰ Ko hoku fiemālie'anga eni 'i he'eku mamahi:
he ko ho'o folofola kuo ne fakamo'ui au.

⁵¹ Kuo manuki lahi kiate au 'ae laukau:
ka na'e 'ikai te u afe mei ho'o fono.

⁵² 'E Sihova, na'aku manatu ki ho'o ngaahi fakamaau 'i mu'a;

pea u fakafiemālie'i au.

⁵³ Kuo pukea au 'e he ilifia koe'uhi ko e angahala kuo nau si'aki ho'o fono.

⁵⁴ Ko ho'o ngaahi tu'utu'uni ko 'eku hiva ia 'i he fale 'o 'eku 'āunofo.

⁵⁵ 'E Sihova, kuo u manatu ki ho huafa 'i he pō,

pea u fai ki ho'o fono.

⁵⁶ Na'aku ma'u eni,
ko e me'a 'i he'eku fai ki ho'o ngaahi akonaki.

KETA

⁵⁷ 'E Sihova, ko hoku 'inasi 'a koe:

na'aku pehē te u fai ki ho'o ngaahi folofola.

⁵⁸ Na'aku kole ki ho'o 'ofa 'aki hoku loto kotoa pē:
ke ke 'alo'ofa mai kiate au 'o hangē ko ho'o folofola.

⁵⁹ Na'aku fifili ki hoku ngaahi 'alu'anga,
pea u fakaafe hoku va'e ki ho'o ngaahi fakamo'oni.

⁶⁰ Ne u fakato'oto'o, pea 'ikai tuai,
'eku fai ki ho'o ngaahi fekau.

⁶¹ Kuo kaiha'asia au 'e he ngaahi kaiha'akau 'oe kau angahala:

ka na'e 'ikai ngalo 'iate au 'a ho'o fono.

⁶² Te u tu'u hake 'i he tu'uapō mālie ke fakafeta'i kiate koe,

koe'uhi ko ho'o ngaahi fakamaau mā'oni'oni.

⁶³ 'Oku ou kaume'a mo kinautolu kotoa pē 'oku manavahē kiate koe,

mo kinautolu 'oku fai ki ho'o ngaahi fekau.

⁶⁴ 'E Sihova, 'oku fonu 'a māmani 'i ho'o 'alo'ofa:
ke ke ako kiate au 'a ho'o ngaahi tu'utu'uni.

TETA

⁶⁵ 'E Sihova, kuo ke fie fai lelei ki ho'o tamaio'eiki,
'o hangē ko ho'o folofola.

⁶⁶ Ke ke ako kiate au 'ae fakamaau lelei mo e fa'a 'ilo:
he 'oku ou tui ki ho'o ngaahi fekau.

⁶⁷ 'I he te'eki ai te u mahaki na'aku hē:
ka ko eni kuo u fai ki ho'o folofola.

⁶⁸ 'Oku ke angalelei, pea 'oku ke fai lelei;
ke ke ako kiate au 'a ho'o ngaahi tu'utu'uni.

⁶⁹ Kuo fakatupu 'e he fiela'i 'ae loi kiate au:
ka te u fai ki ho'o ngaahi akonaki 'aki hoku loto kotoa pē.

⁷⁰ 'Oku tatau honau loto mo e ngako,
ka 'oku ou fiefia 'i ho'o fono.

⁷¹ Kuo 'aonga kiate au 'a hoku mahaki;
koe'uhi ke u 'ilo ai ho'o ngaahi tu'utu'uni.

IOTA

⁷² 'Oku lelei lahi kiate au 'ae fono 'aho fofonga 'i he ngaahi afe 'oe kuonga koula mo e siliva.

⁷³ Ko ho nima na'a ne ngaohi au mo fakatonutonu:
foaki mai 'ae poto,

koe'uhi ke u 'ilo'i ho'o ngaahi fekau.

⁷⁴ Ko kinautolu 'oku manavahē kiate koe tenau fiefia 'oka nau ka mamata kiate au;

koe'uhi na'aku 'amanaki ki ho'o folofola.

⁷⁵ 'E Sihova, 'oku ou 'ilo 'oku totonu ho'o ngaahi fakamaau,

pea 'i he angatonu kuo ke fakamamahi'i au.

⁷⁶ 'Oku ou kole kiate koe, tuku ke fakafiemālie'i au 'e ho'o 'alo'ofa,

'o hangē ko ho'o folofola ki ho'o tamaio'eiki.

⁷⁷ Tuku ke hoko kiate au ho'o ngaahi 'alo'ofa on-gongofua,

koe'uhi ke u mo'ui ai:

he ko ho'o fono ko hoku fiefia'anga ia.

⁷⁸ Tuku ke mā 'ae fielahī; he na'a Tuku ke tafoki mai kiate au 'akinautolu 'oku manavahē kiate koe, pea mo kinautolu kuo nau 'ilo'i ho'o ngaahi fakamo'oni.

⁷⁹ Tuku ke tafoki mai kiate au 'akinautolu 'oku manavahē kiate koe, pea mo kinautolu kuo nau 'ilo'i ho'o ngaahi fakamo'oni.

⁸⁰ Tuku ke haohaoa hoku loto 'i ho'o ngaahi tu'utu'uni; koe'uhi ke 'oua na'aku mā ai.

KAFA

⁸¹ 'Oku pongia hoku laumālie 'i he fiema'u ho'o fakamo'ui:

ka 'oku ou 'amanaki ki ho'o folofola.

⁸² 'Oku vaivai hoku mata koe'uhi ko ho'o folofola, 'oku ou pehē, "Te ke fakafiemālie'i au 'afē?"

⁸³ He kuo u hoko 'o tatau mo e hina 'i he 'ohuafi; ka 'oku 'ikai ngalo 'iate au ho'o ngaahi tu'utu'uni.

⁸⁴ 'Oku fiha 'ae ngaahi 'aho 'o ho'o tamaio'eiki?

Te ke fakamaau 'afē 'akinautolu 'oku fakatanga'i au?

⁸⁵ Kuo keli 'e he fielahī 'ae ngaahi luo kiate au 'aia 'oku 'ikai tatau mo ho'o fono.

⁸⁶ 'Oku tu'uma'u ho'o ngaahi fekau kotoa pē: 'oku ta'etotonu 'enau fakatanga'i au; ke ke tokoni'i au,

⁸⁷ Na'a nau meimei faka'auha au 'i māmani ka na'e 'ikai te u si'aki ho'o ngaahi akonaki.

⁸⁸ Fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o 'alo'ofa; ko ia te u tauhi ai 'ae fakamo'oni 'a ho fofonga.

LAMETA

⁸⁹ 'E Sihova, 'oku tu'uma'u ho'o folofola 'i he langi 'o lauikuonga.

⁹⁰ 'Oku a'u atu ho'o mo'oni ki he ngaahi to'utangata kotoa pē:

kuo ke fokotu'u 'a māmani, pea 'oku tu'uma'u ia.

⁹¹ 'Oku nau tolonga he 'aho ni 'o hangē ko ho'o ngaahi tu'utu'uni:

he ko ho'o kau tamaio'eiki 'ae me'a kotoa pē.

⁹² Ka ne 'ikai ko hoku fiefia'anga 'a ho'o fono, pehē, ne u mate 'i hoku mahaki.

⁹³ 'E 'ikai si'i ngalo 'iate au ho'o ngaahi akonaki 'o lauikuonga:

he ko ia kuo ke fakamo'ui ai au.

⁹⁴ 'Oku 'a'au au, ke ke fakamo'ui au he kuo u kumi ki ho'o ngaahi akonaki.

⁹⁵ Kuo tatali 'ae angahala kiate au ke tāmāte'i au: ka te u fifili ki ho'o ngaahi fakamo'oni.

⁹⁶ Kuo u mamata ki hono ngata'anga 'oe haohaoa kotoa pē:

ka 'oku laulahi 'aupito 'a ho'o fekau.

MEMA

⁹⁷ 'Oku ou 'ofa lahi ki ho'o fono:

'oku ou fakalaulauloto ki ai 'i he 'aho kotoa pē.

⁹⁸ Kuo ke ngaahi au 'i ho'o ngaahi fekau ke u poto hake 'i hoku ngaahi fili:

he 'oku 'iate au ma'uaipē ia.

⁹⁹ 'Oku ou poto lahi hake 'i he'eku kau akonaki kotoa pē:

he ko ho'o ngaahi fakamo'oni ko hoku fakakaukau'anga ia.

¹⁰⁰ 'Oku ou 'ilo lahi hake 'i he kau mātu'a, koe'uhi 'oku ou tauhi ho'o ngaahi akonaki.

¹⁰¹ Na'aku ta'ofi hoku va'e mei he hala kovi kotoa pē, koe'uhi ke u fai ki ho'o folofola.

¹⁰² Na'e 'ikai te u afe mei ho'o ngaahi fakamaau: he kuo ke akonaki'i au.

¹⁰³ 'Oku hu'amēlie lahi ho'o ngaahi folofola ki hoku ifo! 'Io, 'oku melie lahi 'i he hone ki hoku ngutu!

¹⁰⁴ 'Oku ou ma'u 'ae poto 'i ho'o ngaahi akonaki: ko ia 'oku ou fehi'a ai ki he hala kotoa pē 'oe loi.

NUNA

¹⁰⁵ Ko ho'o folofola ko e tūhulu ia ki hoku va'e, mo e maama ki hoku hala.

¹⁰⁶ Kuo u fuakava, pea te u fai ki ai, ke u fai ki ho'o ngaahi fakamaau mā'oni'oni.

¹⁰⁷ 'Oku lahi 'aupito hoku mahaki:

fakamo'ui au, 'E Sihova, 'o hangē ko ho'o folofola.

¹⁰⁸ 'E Sihova, 'oku ou kole kiate koe, ke ke ma'u 'ae ngaahi feilaulau loto lelei 'a hoku ngutu, pea ke ako kiate au ho'o ngaahi fakamaau.

¹⁰⁹ 'Oku 'i hoku nima ma'uaipē 'a 'eku mo'ui:

ka 'oku 'ikai ngalo 'iate au ho'o fono.

¹¹⁰ Kuo 'ai 'e he angahala 'ae tauhele kiate au:

ka na'e 'ikai te u hē mei ho'o ngaahi akonaki.

¹¹¹ Kuo u ma'u 'a ho'o ngaahi fakamo'oni ko hoku tofi'a 'o lauikuonga:

he ko e fiefia'anga ia 'o hoku loto.

¹¹² Kuo u fakatokanga'i hoku loto ke fai ma'uaipē ki ho'o ngaahi tu'utu'uni,

'o a'u ki he ngata'anga.

SAMEHA

¹¹³ 'Oku ou fehi'a ki he ngaahi mahalo kovi:

ka 'oku ou 'ofa ki ho'o fono.

¹¹⁴ Ko koe ko hoku toitoi'anga, mo hoku fakaū;

'oku ou 'amanaki lelei 'i ho'o folofola.

¹¹⁵ 'Alu 'iate au, 'akimoutolu 'oku fai kovi:

he te u fai ki he ngaahi fekau 'a hoku 'Otua.

¹¹⁶ Poupou hake au 'o hangē ko ho'o folofola, koe'uhi ke u mo'ui ai.

Pea 'oua na'a tuku au ke u mā 'i he'eku 'amanaki.

¹¹⁷ Ke ke poupou hake au, pea te u hao ai:

pea te u tokanga ma'uaipē ki ho'o ngaahi tu'utu'uni.

¹¹⁸ Kuo ke malaki hifo 'akinautolu kotoa pē 'oku hē mei ho'o ngaahi tu'utu'uni:

he ko 'enau kākā ko e loi ia.

¹¹⁹ 'Oku ke si'aki 'ae kau angahala kotoa pē 'o māmani 'o hangē ko e 'oto'ota:

ko ia 'oku ou 'ofa ai ki ho'o ngaahi fakamo'oni.

¹²⁰ 'Oku tetetete hoku kakano ko e me'a 'i he'eku manavahē kiate koe;

pea 'oku ou manavahē ki ho'o ngaahi fakamaau.

OINI

¹²¹ Kuo u fai 'ae fakamaau mo e angatonu:

'oua na'a tukuange au ki he kau fakamālohi kiate au.

¹²² Ke ke hoko ko e ungakī'i ki ho'o tamaio'eiki ke u lelei ai;

'oua na'a tuku ke ta'omia au 'e he fielaahi.

¹²³ 'Oku vaivai hoku mata koe'uhi ko ho'o fakamo'ui, pea mo e folofola 'o ho'o mā'oni'oni.

¹²⁴ Fai ki ho'o tamaio'eiki 'o hangē ko ho'o 'alo'ofa, pea ke ako kiate au 'a ho'o ngaahi tu'utu'uni.

¹²⁵ Ko ho'o tamaio'eiki au; foaki mai 'ae poto, koe'uhi ke u 'ilo ai ho'o ngaahi fakamo'oni.

¹²⁶ 'E Sihova, kuo hoko 'ae kuonga ke ke ngāue ai: he kuo nau fakata'e'onga'i ho'o fono.

¹²⁷ Ko ia 'oku ou 'ofa lahi hake ki ho'o ngaahi fekau 'i he koula;

'io, 'i he koula lelei.

¹²⁸ Ko ia 'oku ou pehē 'oku totonu ho'o ngaahi akonaki kotoa pē;

pea 'oku ou fehi'a ki he hala kotoa pē 'oe loi.

PE

¹²⁹ 'Oku fakamanavahē ho'o ngaahi fakamo'oni: ko ia 'oku fai ki ai 'a hoku laumālie.

¹³⁰ Ko e hū loto 'a ho'o ngaahi folofola 'oku foaki ai 'ae maama;

'oku 'omi 'e ia 'ae poto ki he ta'ekākā.

¹³¹ Ne u mafa'a hoku ngutu,

pea u holi he 'oku ou feinga ki ho'o ngaahi fekau.

¹³² Ke ke 'afio mai kiate au, mo ke 'alo'ofa kiate au, 'o hangē ko ho'o fa'a fai kiate kinautolu 'oku 'ofa ki ho'ua.

¹³³ Tu'utu'uni 'eku ngaahi laka 'i ho'o folofola:

pea 'oua na'a tuku ke pule kiate au ha hia 'e taha.

¹³⁴ Fakamo'ui au mei he fakamālohi 'ae tangata:

pea te u fai ki ho'o ngaahi akonaki.

¹³⁵ Tuku ke ulu mai ho'ofonga ki ho'o tamaio'eiki;

pea ke ako kiate au ho'o ngaahi tu'utu'uni.

¹³⁶ 'Oku tafe hifo 'ae ngaahi vaitafe 'i hoku mata, koe'uhi 'oku 'ikai tenau tokanga ki ho'o fono.

SATI

¹³⁷ 'E Sihova, 'oku ke angatonu,

pea 'oku totonu ho'o ngaahi fakamaau.

¹³⁸ 'Oku mā'oni'oni pea 'oku tu'uma'u 'aupito ho'o ngaahi fakamo'oni,

'aia kuo ke fekau mai.

¹³⁹ Kuo u 'osi'osiloto 'i he'eku fai feinga,

koe'uhi kuo ngalo 'i hoku ngaahi fili ho'o ngaahi folofola.

¹⁴⁰ 'Oku haohaoa 'aupito ho'o folofola:

ko ia 'oku 'ofa ki ai 'a ho'o tamaio'eiki.

¹⁴¹ 'Oku ou si'i au mo manukia:

ka 'oku 'ikai ngalo 'iate au ho'o ngaahi akonaki.

¹⁴² Ko ho'o mā'oni'oni ko e mā'oni'oni ta'engata, pea ko ho'o fono ko e mo'oni ia.

¹⁴³ Kuo pukea au 'e he mamahi mo e feinga:

ka ko ho'o ngaahi fekau ko hoku fiefia'anga ia.

¹⁴⁴ 'Oku ta'engata 'ae mā'oni'oni 'o ho'o ngaahi fakamo'oni:

ke ke foaki mai 'ae poto, pea te u mo'ui ai.

KOFI

¹⁴⁵ Na'aku tangi 'aki hoku loto kotoa;

ke ke ongo'i au, 'E Sihova:

te u fai ki ho'o ngaahi tu'utu'uni.

¹⁴⁶ Ne u tangi kiate koe; fakamo'ui au, koe'uhi ke u fai ki ho'o ngaahi fakamo'oni.

¹⁴⁷ Na'aku mu'omu'a 'i he ma'a 'ae 'aho, pea u tangi: ne u 'amanaki 'i ho'o folofola.

¹⁴⁸ 'Oku mu'omu'a 'a hoku mata ki he ngaahi le'o 'oe pō,

koe'uhi ke u fakakaukau ki ho'o folofola.

¹⁴⁹ Ke ke fanongo ki hoku le'o 'o hangē ko ho'o 'alo'ofa:

'E Sihova, fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o fakamaau.

¹⁵⁰ 'Oku 'unu'unu mai 'akinautolu 'oku nau angimui ki he kovi:

'oku nau mama'o mei ho'o fono.

¹⁵¹ 'Oku ke ofi mai, 'E Sihova;

pea 'oku mo'oni ho'o ngaahi fekau kotoa pē.

¹⁵² Koe'uhi ko ho'o ngaahi fakamo'oni, kuo fuoloa 'eku 'ilo kuo ke fakamaau ia 'o lauikuonga.

LESA

¹⁵³ Ke ke tokanga ki hoku mahaki, pea ke fakamo'ui au:

he 'oku 'ikai ngalo 'iate au ho'o fono.

¹⁵⁴ Ke ke fakamatala 'eku me'a, mo fakahaofi au: fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o folofola.

¹⁵⁵ 'Oku mama'o 'ae fakamo'ui mei he angahala:

he 'oku 'ikai tenau kumi ki ho'o ngaahi tu'utu'uni.

¹⁵⁶ 'Oku lahi ho'o ngaahi 'alo'ofa ongongofua, 'E Sihova:

fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o ngaahi fakamaau.

¹⁵⁷ 'Oku tokolahi hoku kau fakatanga mo hoku ngaahi fili;

ka 'oku 'ikai te u afe mei ho'o ngaahi fakamo'oni.

¹⁵⁸ Na'aku mamata ki he kau talangata'a, pea u mamahi ai;

koe'uhi na'e 'ikai tenau fai ki ho'o folofola.

¹⁵⁹ Ke ke 'afio ki hono anga 'o 'eku 'ofa ki ho'o ngaahi akonaki:

fakamo'ui au, 'E Sihova, 'o hangē ko ho'o 'alo'ofa.

¹⁶⁰ 'Oku mo'oni ho'o folofola mei hono kamata'anga: pea 'oku tolonga 'o ta'engata ho'o ngaahi fakamaau mā'oni'oni kotoa pē.

SINI.

¹⁶¹ Kuo fakatanga au ta'ehano'uhinga 'e he ngaahi 'eiki:

ka 'oku faka'apa'apa 'a hoku loto ki ho'o folofola.

¹⁶² 'Oku ou fiefia 'i ho'o folofola,

'o hangē ko e taha 'oku ne 'ilo 'ae koloa lahi.

¹⁶³ 'Oku ou fehi'a mo fākalili'a ki he loi:

ka 'oku ou 'ofa ki ho'o fono.

¹⁶⁴ 'Oku ou fakamālō kiate koe 'o liunga fitu 'i he 'aho, koe'uhi ko ho'o ngaahi fakamaau mā'oni'oni.

¹⁶⁵ 'Oku ma'u 'ae fiemālie lahi 'ekinautolu 'oku 'ofa ki ho'o fono:

pea 'e 'ikai tūkia 'akinautolu 'i ha me'a.

¹⁶⁶ 'E Sihova, kuo u 'amanaki ki ho'o fakamo'ui, pea kuo u fai ki ho'o ngaahi fekau.

¹⁶⁷ Kuo tauhi 'e hoku laumālie 'a ho'o ngaahi fakamo'oni;
 pea 'oku ou 'ofa lahi 'aupito ki ai.
¹⁶⁸ Kuo u fai ki ho'o ngaahi akonaki mo ho'o ngaahi fakamo'oni:
 he 'oku 'i ho 'ao hoku ngaahi 'alu'anga kotoa pē.

TAU

¹⁶⁹ 'E Sihova, tuku ke a'u atu 'eku tangi 'o ofi kiate koe:
 ke ke foaki mai 'ae poto 'o hangē ko ho'o folofola.
¹⁷⁰ Tuku ke a'u atu 'eku lotu tāuma'u ki ho 'ao:
 fakamo'ui au 'o hangē ko ho'o folofola.
¹⁷¹ 'E hua'aki 'e hoku loungutu 'ae fakamālō,
 'oka ke ka ako ho'o ngaahi tu'utu'uni kiate au.
¹⁷² 'E lea 'aki 'e hoku 'elelo ho'o folofola:
 he 'oku mā'oni'oni ho'o ngaahi fekau kotoa pē.
¹⁷³ Ke tokoni au 'e ho nima;
 he kuo u fili ho'o ngaahi akonaki.
¹⁷⁴ 'E Sihova, 'oku ou holi ki ho'o fakamo'ui;
 pea ko ho'o fono ko hoku fiefia'anga ia.
¹⁷⁵ Tuku ke mo'ui 'a hoku laumālie, pea 'e fakamālō ia
 kiate koe;
 pea ke tokoni au 'e ho'o ngaahi fakamaau.
¹⁷⁶ Na'aku hē 'o hangē ko e sipi kuo mole;
 ke ke kumi ho'o tamaio'eiki;
 he 'oku 'ikai ngalo 'iate au ho'o ngaahi fekau.

SAAME TEAU UA NOA

1 Ko e lau 'a Tevita 'i he fai kovi 'a Toeki. 3 'Oku ne valoki ki hono 'elelo. 5 'Oku ne mamahi koe'uhi ko 'ene nonofo mo e angahala.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

120 Na'aku tangi kia Sihova 'i he'eku mamahi,
 pea na'a ne ongo'i au.
² 'E Sihova, fakahaofi hoku laumālie mei he loungutu
 loi,
 pea mei he 'elelo kākā.
³ Ko e hā 'e 'atu kiate koe?
 He ko e hā 'e fai kiate koe, 'a koe ko e 'elelo kākā?
⁴ 'Ae ngaahi ngahau māsila 'ae tangata mālohi,
 mo e ngaahi malala'i afi 'oe sunipa.
⁵ 'Oku ou mala'ia, ko e me'a 'i he'eku 'āunofo 'i Meseki,
 koe'uhi ko 'eku nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki 'o Ke-
 ta!
⁶ Kuo nofo 'o fuoloa 'a hoku laumālie
 fakataha mo ia 'oku ne fehī'a ki he melino.
⁷ 'Oku ou loto ki he melino:
 ka 'i he'eku lea 'oku nau fie tau.

SAAME TEAU UA TAHA

1–8 Ko e Monū'ia 'oe kakai angalelei, 'akinautolu 'oku falala ki he malu'i 'e he 'Otua.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

121 TE U hanga hake hoku mata ki he ngaahi
 mo'unga,
 'aia 'oku ha'u mei ai hoku tokoni.
² 'Oku ha'u hoku tokoni meia Sihova,
 'aia ne ne ngaohi 'ae langi mo māmani.

³ 'E 'ikai tuku 'e ia ke hiki ho va'e:
 ko ia 'oku ne tauhi koe 'e 'ikai tulemohe ia.
⁴ Vakai, ko ia 'oku ne tauhi 'a 'Isileli
 'e 'ikai te ne tulemohe pe mohe.
⁵ Ko Sihova ko ho tauhi:
 ko Sihova ko ho fakamalu ia 'i ho nima to'omata'u.
⁶ 'E 'ikai taa'i koe 'e he la'ā 'i he 'aho,
 pe 'e he māhina 'i he pō.
⁷ 'E fakahaofi koe 'e Sihova mei he kovi kotoa pē:
 te ne fakamo'ui ho laumālie.
⁸ 'E tauhi 'e Sihova ho'o 'alu kitu'a mo ho'o liu
 mai mei he 'aho ni, pea ta'engata.

SAAME TEAU UA UA

*1 'Oku fakahā 'e Tevita 'ene fiefia koe'uhi ko e siasi,
 6 Pea 'oku ne lotu ke fiemālie ia.*

Ko e Hiva 'a Tevita ma'ae 'alu hake.

122 Na'aku fiefia 'i he'enu pehē mai kiate au,
 "Ke tau ō ki he fale 'o Sihova."
² 'E tu'u homau va'e ki loto'ā 'i ho ngaahi matapā,
 'E Selūsalema.
³ Kuo langa 'a Selūsalema 'o hangē ko e kolo 'oku
 mā'opo'opo:
⁴ 'Aia 'oku 'alu hake ki ai 'ae ngaahi fa'ahinga,
 'ae ngaahi fa'ahinga 'o Sihova, ki he fakamo'oni 'a
 'Isileli,
 ke 'atu 'ae fakafeta'i ki he huafa 'o Sihova.
⁵ He 'oku fokotu'u 'i ai 'ae ngaahi nofo'a 'oe fakamaau,
 ko e ngaahi nofo'a 'oe fale 'o Tevita.
⁶ Mou hūfia ke melino 'a Selūsalema:
 "'E monū'ia 'akinautolu 'oku nau 'ofa kiate koe.
⁷ Ke 'ai 'ae melino 'i ho ngaahi loto'ā maka,
 mo e monū'ia 'i ho ngaahi fale faka'e'i'eiki."
⁸ Pea koe'uhi ko hoku ngaahi kāinga mo hoku ngaahi
 kaume'a,
 te u lea ni, "Ke 'iate koe 'ae melino."
⁹ Koe'uhi ko e fale 'o Sihova ko hotau 'Otua,
 te u kumi ke ke lelei ai.

SAAME TEAU UA TOLU

*1 'Oku fakahā 'e he kakai angalelei 'enu tui ki he
 'Otua, 3 Pea 'oku nau lotu kenau hao mei he
 manuki.*

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

123 'OKU ou hanga hake hoku mata ki ho'o 'afio,
 'a koe 'oku ke 'afio 'i he ngaahi langi.
² Vakai, 'oku hangē ko e sio 'ae mata 'oe kau
 tamaio'eiki ki he nima 'o 'enu ngaahi 'eiki,
 pea hangē ko e mata 'o ha kaunanga ki he nima 'o
 'ene 'eiki fefine;
 'oku tatali pehē 'a homau mata kia Sihova ko homau
 'Otua,
 kae'oua ke ne 'alo'ofa mai kiate kimautolu.
³ 'E Sihova, ke ke 'alo'ofa mai kiate kimautolu, ke ke
 'alo'ofa mai kiate kimautolu:
 he kuo mau fonu 'aupito 'i he manukia.

⁴Oku fonu 'aupito homau laumālie 'i he manuki 'a-nautolu 'oku anga fakafiemālie,
pea mo e fehi'a 'ae fielaahi.

SAAME TEAU UA FĀ

1–8 'Oku fakamālō 'e he siasi ki ke 'Otua koe'uhi ko 'ene fakamo'ui lahi.

Ko e Hiva 'a Tevita ma'ae 'alu hake.

124 KAPAU na'e 'ikai kau 'a Sihova mo kitautolu,
'oku totonu ke lea ni 'a 'Isileli;
²"Kapau na'e 'ikai kau 'a Sihova mo kitautolu,
'i he tu'u hake 'ae kakai kiate kitautolu:
³Pehē, kuo nau folo hifo leva 'akitautolu,
'i he tupu 'enau 'ita kiate kitautolu;
⁴Pehē, kuo lōfia 'akitautolu 'e he ngaahi vai,
kuo tafe 'ae vaitafe 'i he funga 'o hotau laumālie:
⁵Pea 'alu 'ae ngaahi vai 'oe laukau 'i he funga 'o hotau laumālie."

⁶Fakafeta'i kia Sihova,
'aia na'e 'ikai te ne tukuange 'akitautolu ko e me'akai ki honau nifo.

⁷Kuo hao hotau laumālie 'o hangē ko e manupuna mei he hele 'ae tangata tauhele:
kuo maumau'i 'ae tauhele, pea kuo tau hao ai.

⁸Ko hotau tokoni 'oku 'i he huafa 'o Sihova, 'aia na'a ne ngaahi 'ae langi mo māmani.

SAAME TEAU UA NIMA

1 Ko e monū'ia 'akinautolu 'oku falala ki he 'Otua. Ko e hūfia ma'ae angalelei; kae mala'ia 'ae angahala.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

125 KO kinautolu 'oku falala kia Sihova tenau tatau mo e mo'unga ko Saione,
'aia 'oku 'ikai si'i fa'a hiki, kae tu'uma'u pe 'o ta'engata.

²Hangē ko e takatakai 'e he ngaahi mo'unga 'a Selūsalema,
'oku takatakai pehē 'e Sihova 'a hono kakai mei he 'a-ho ni 'o lauikuonga.

³Koe'uhi 'e 'ikai tuku ma'u 'ae tokotoko 'oe angahala 'i he tofi'a 'oe angatonu;
telia na'a mafao atu 'e he angatonu honau nima ki he angahala.

⁴'E Sihova, ke ke fai lelei kiate kinautolu 'oku angalelei,
pea kiate kinautolu 'oku angatonu 'i honau loto.

⁵Ka ko kinautolu 'oku nau afe ki honau ngaahi hala pikopiko,
'e tataki atu 'akinautolu 'e Sihova fakataha mo e kakai fai kovi:
ka 'e hoko 'ae melino ki 'Isileli.

SAAME TEAU UA ONO

1 'Oku fakamanatu 'e he siasi 'ene toe ha'u mei he pōpula 'oku hūfia ia, pea kikite ki he lelei 'e hoko ki ai.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

126 'I HE toe liliu 'e Sihova 'ae pōpula 'o Saione,
na'a tau tatau mo kinautolu 'oku misi.

²Pea na'e toki fakapito 'aki hotau ngutu 'ae kata,
mo hotau 'elelo 'i he hiva:
pea na'e toki pehē 'e he hiteni, "Kuo fai 'e Sihova 'ae ngaahi me'a lahi ma'anautolu."

³Kuo fai 'e Sihova 'ae ngaahi me'a lahi ma'atautolu;
pea 'oku tau fiefia ai.

⁴'E Sihova, ke ke toe liliu 'emau pōpula, 'o hangē ko e ngaahi vaitafe 'i he feitu'u tonga.

⁵Ko kinautolu 'oku tūtuu'i 'i he lo'imata te nau tu'usi 'i he fiefia.

⁶Ko ia 'oku ne 'alu atu 'o tangi, pea 'ave 'ae tenga mahu'inga,
te ne toe ha'u 'i he fiefia, mo 'omi 'ene ngaahi ū uite fakataha mo ia.

SAAME TEAU UA FITU

1 Ko hono 'aonga 'oe tāpuaki 'ae 'Otua. 3 Ko e fā-nau 'ae angalelei ko 'ene foaki ia.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake ma'a Solomone.

127 KAPAU 'e 'ikai langa 'e Sihova 'ae fale,
'oku ta'e'aonga 'ae ngāue 'anautolu 'oku nau langa ia:

kapau 'e 'ikai tauhi 'e Sihova 'ae kolo,
'oku ta'e'aonga 'ae 'ā 'ae tangata le'o.

²'Oku ta'e'aonga ho'omou tu'u hake hengihengi pē,
mo nofo pē 'o fuoloa 'i he pō,
ke kai 'ae mā 'oe mamahi:

he 'oku ne foaki 'ae mohe ki he'ene pele.

³Vakai, ko e fānau ko e tofi'a meia Sihova:
pea ko e fua 'oe manāva ko 'ene totongi.

⁴Hangē ko e ngaahi ngahau 'i he nima 'oe tangata mālohi;

'oku pehē 'ae fānau 'ae talavou.

⁵'Oku monū'ia 'ae tangata 'aia 'oku fonu 'ene hōfan-gahau 'iate kinautolu:

'e 'ikai tenau mā, ka tenau lea ki he ngaahi fili 'i he matapā.

SAAME TEAU UA VALU

1–6 Ko e ngaahi tāpuaki 'oku muimui 'iate kinautolu 'oku manavahē ki he 'Otua.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

128 'OKU monū'ia 'akinautolu kotoa pē 'oku manavahē kia Sihova;

'aia 'oku 'a'eva 'i hono ngaahi hala.

²He te ke kai 'ae ngāue 'a ho nima:
te ke monū'ia, pea 'e hoko 'ae lelei kiate koe.

³'E tatau ho 'unoho mo e vaine 'oku fa'a fua 'i ho ve'e fale:

'e tatau ho'o fānau mo e ngaahi va'a 'olive 'oku kāpui ho'o keinanga'anga.

⁴Vakai, 'e pehē 'ae monū'ia 'oe tangata 'aia 'oku ne manavahē kia Sihova.

⁵'E tāpuaki koe 'e Sihova mei Saione:

pea te ke mamata ki hono lelei 'o Selūsalema 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui.

⁶Io, te ke mamata ki he fānau 'a ho'o fānau pea mo e melino 'i 'Isileli.

SAAME TEAU UA HIVA

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene fakamo'ui 'a 'Isileli 'i he'enu mamahi lahi. 5 'Oku mala'ia 'akinautolu 'oku fehi'a ki he siasi.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

129 'OKU totonu ke lea ni 'a 'Isileli, Kuo liunga lahi 'enu fakamamahī'i au talu 'eku kei talavou:

²"Kuo liunga lahi 'enu fakamamahī'i au talu 'eku talavou:

ka na'e 'ikai tenau mālohi kiate au.

³Na'e keli 'ae kau tangata keli 'i hoku tu'a: na'a nau ngaohi ke lōloa 'enu ngaahi keli.

⁴'Oku angatonu 'a Sihova:

kuo tu'usi 'e ia 'ae ngaahi afo 'ae kakai angahala."

⁵Tuku ke puputu'u pea foki kimui 'akinautolu kotoa pē 'oku fehi'a ki Saione.

⁶Tuku kenau tatau mo e mohuku 'i he tatā 'oe fale, 'aia 'oku mae 'i he te'eki ai ke lahi ia:

⁷'Aia 'oku 'ikai fakapito 'aki 'e he tangata tu'usi 'a hono nima;

pe ko e fatafata 'o ia 'oku ne nono'o 'ae ngaahi ū mohuku.

⁸Pea 'oku 'ikai lea 'akinautolu 'oku 'alu 'i ai, 'o pehē, "Ke 'iate kimoutolu 'ae monū'ia meia Sihova: 'oku mau tāpuaki 'akimoutolu 'i he huafa 'o Sihova."

SAAME TEAU TOLU NOA

1–8 'Oku fakahā 'e he tangata tohi saame 'ene 'a-manaki 'i he'ene lotu, 5 Mo 'ene kātaki 'i he'ene 'a-manaki. 7 'Oku ne enginaki 'i 'Isileli ke nau 'a-manaki lelei ki he 'Otua.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

130 'E SIHOVA, na'aku tangi kiate koe mei he ngaahi moana.

²'E 'Eiki, ke ke ongo'i hoku le'o:

fakatokanga'i ho fofonga ki he le'o 'o 'eku ngaahi lotu tāuma'u.

³Kapau te ke faka'ilonga, 'E Sihova, 'ae ngaahi hia, 'E 'Eiki, ko hai 'e fa'a tu'u?

⁴Ka 'oku 'iate koe 'ae fakamolemole, koe'uhi ke manavahē ai kiate koe.

⁵'Oku ou tatali kia Sihova, 'oku tatali 'a hoku laumālie, pea 'oku ou 'amanaki lelei ki he'ene folofola.

⁶'Oku tatali 'a hoku laumālie kia Sihova 'o lahi hake 'iate kinautolu 'oku nau le'o ki he pongipongi:

'oku ou pehē, 'o lahi hake 'iate kinautolu 'oku nau le'o ki he pongipongi.

⁷Ke 'amanaki 'a 'Isileli kia Sihova: he 'oku 'ia Sihova 'ae 'alo'ofa, pea 'oku 'iate ia 'ae huhu'i lahi.

⁸Pea te ne huhu'i 'a 'Isileli mei he'ene ngaahi hia kotoa pē.

SAAME TEAU TOLU TAHA

1 'Oku fakahā 'e Tevita 'ene angavaivai, 3 pea 'oku enginaki 'i 'a 'Isileli kenau 'amanaki lelei ki he 'Otua.

Ko e Hiva 'a Tevita ma'ae 'alu hake.

131 'E SIHOVA, 'oku 'ikai fiela hoku loto, pe fie'eiki hoku mata:

pea 'oku 'ikai te u kau 'i he ngaahi me'a lalahi, pe 'i he ngaahi me'a 'oku mā'olunga hake 'iate au.

²Ko e mo'oni kuo u fakafiemālie'i mo fakana'ana'a'i au,

'o hangē ko e tamasi'i kuo fakamāvae mei he'ene fa'ē:

'oku tatau hoku laumālie mo e tamasi'i kuo fakamāvae.

³Tuku ke 'amanaki lelei 'a 'Isileli kia Sihova, mei he 'aho ni pea ta'engata.

SAAME TEAU TOLU UA

1 'Oku fakahā 'e Tevita 'i he'ene lotu ki he 'Otua 'a 'ene tokanga lahi ki he puha 'oe fuakava. 9 Ko 'ene lotu 'i he hiki 'ae puha 'oe fuakava, 11 Mo 'ene lea 'aki 'ae ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

132 'E SIHOVA, ke ke manatu kia Tevita, mo 'ene mamahi kotoa pē:

²'A 'ene fuakava kia Sihova, mo 'ene lea fakapapau ki he 'Otua mālohi 'a Sēkope;

³"Ko e mo'oni 'e 'ikai te u 'alu ki hoku fale nofo'anga, pe 'alu hake ki hoku mohenga;

⁴'E 'ikai te u tuku 'ae mohe ki hoku mata, pe ko e tulemohe ki hoku laumata,

⁵Kae'oua ke u 'ilo ha potu mo'o Sihova, ko e 'afio'anga ki he 'Otua mālohi 'o Sēkope."

⁶Vakai, na'a tau fanongo ki ai 'i 'Efalata: pea na'a tau 'ilo ia 'i he ngaahi ngoue 'oe vao.

⁷"Te tau hū ki hono ngaahi fale fehikitaki: te tau lotu 'i hono tu'unga va'e."

⁸Tu'u hake, 'E Sihova, ki ho mālōlō'anga; 'a koe, mo e puha 'oe fuakava 'o ho mālohi.

⁹Ke kofu'aki 'e ho'o kau taula'eiki 'ae angatonu; pea ke kalanga 'i he fiefia 'a ho'o kakai mā'oni'oni.

¹⁰Koe'uhi ko ho'o tamaio'eiki ko Tevita, 'oua na'a ke fakatafoki 'ae mata 'o ho'o pani.

¹¹Kuo fuakava 'a Sihova 'i he mo'oni kia Tevita; 'e 'ikai te ne liliu mei ai;

"Te u fokotu'u ki ho nofo'a 'ae fua 'o ho sino.

¹²Kapau 'e fai 'e ho'o fānau ki he'eku fuakava mo 'eku fakamo'oni 'aia te u ako kiate kinautolu, 'e nofo foki 'enu fānau 'i ho nofo'a faka'e'i'eiki 'o laukuonga."

¹³He kuo fili 'e Sihova 'a Saione; kuo ne finangalo ki ai ko hono 'afio'anga.

¹⁴"Ko hoku mālōlō'anga eni 'o ta'engata: te u nofo 'i heni; he na'aku finangalo ki ai.

- ¹⁵ Ko e mo'oni te u tāpuaki lahi hono me'akai:
te u fakamākona 'a hono kau masiva 'aki 'ae mā.
¹⁶ Te u fakakofu foki 'ene kau taula'eiki 'aki 'ae
fakamo'ui:
pea ko 'ene kau mā'oni'oni tenau kalanga 'o le'o lahi
'i he fiefia.
¹⁷ Te u ngaohi ke moto ai 'ae nifo 'o Tevita:
kuo u tu'utu'uni 'ae maama 'a 'eku pani.
¹⁸ Te u fakakofu'aki hono ngaahi fili 'ae mā:
ka 'e ma'ui'ui 'a hono tatā 'iate ia."

SAAME TEAU TOLU TOLU

1-3 Ko hono 'aonga 'oe feohi 'oe kakai mā'oni'oni.

Ko e Hiva 'a Tevita ma'ae 'alu hake.

- 133** VAKAI ki hono lelei pea mo hono fakafiemālie,
'oe nofo fakataha 'ae kāinga 'i he fe'of'o'ofani!
² 'Oku tatau ia mo e lolo mahu'inga ki he 'ulu,
'aia na'e tafe hifo ki he halakava,
'io, ko e halakava 'o 'Elone:
pea 'alu hifo ki he kapa 'o hono ngaahi kofu;
³ 'Oku hangē ko e hahau 'o Heamoni,
pea hangē ko e hahau na'e tō ki he ngaahi mo'unga
'o Saione,
he na'e fekau 'i ai 'e Sihova 'ae monū'ia,
'io, ko e mo'ui ta'engata.

SAAME TEAU TOLU FĀ

1-4 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua.

Ko e Hiva 'ae 'alu hake.

- 134** Ko eni, mou fakafeta'i kia Sihova,
'akimoutolu kotoa pē ko e kau tamaio'eiki 'a
Sihova,
'oku mou tu'u 'i he pō 'i he fale 'o Sihova.
² Hiki hake homou nima 'i he faletapu,
mou fakafeta'i kia Sihova.
³ Ke tāpuaki koe mei Saione 'e Sihova;
'aia na'a ne ngaohi 'ae langi mo māmani.

SAAME TEAU TOLU NIMA

*1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko
'ene 'alo'ofa, 5 Mo 'ene māfimafi, 8 pea mo 'ene
ngaahi fakamaau. 15 Ko e me'a va'inga pē 'ae
ngaahi tamapua. 19 Ko e me'a enginaki ke fakafe-
ta'i ki he 'Otua.*

- 135** MOU fakamālō kia Sihova.
Mou fakamālō ki he huafa 'o Sihova;
fakamālō kiate ia, 'akimoutolu ko e kau tamaio'eiki 'a
Sihova.
² 'Akimoutolu 'oku tu'u 'i he fale 'o Sihova, 'i he ngaahi
loto'ā 'oe fale 'o hotau 'Otua,
³ Fakamālō kia Sihova; he 'oku angalelei 'a Sihova:
hiva fakamālō ki hono huafa; he 'oku mālie ia.
⁴ He kuo fili 'e Sihova 'a Sēkope ma'ana,
mo 'Isileli ko hono tofi'a 'o'ona.
⁵ He 'oku ou 'ilo 'oku lahi 'a Sihova,
pea 'oku mā'olunga hake hotau 'Eiki 'i he ngaahi 'o-
tua kotoa pē.

- ⁶ Ko e me'a kotoa pē na'e finangalo ki ai 'a Sihova, ko
ia na'a ne fai 'i he langi,
mo māmani, 'i he ngaahi tahi, mo e ngaahi potu
loloto kotoa pē.
⁷ 'Oku pule 'e ia ke 'alu hake 'ae kakapu mei he ngaahi
ngata'anga 'o māmani,
'oku ne ngaohi 'ae ngaahi 'uhila mo e 'uha 'oku 'omi,
'e ia 'ae matangi mei hono ngaahi feleoko.
⁸ Ko ia ia na'e taa'i 'ae 'uluaki fānau 'o 'Isipite,
'ae tangata mo e manu.
⁹ Mo ne fekau atu 'ae ngaahi faka'ilonga,
mo e ngaahi me'a fakafo 'i he lotolotonga 'o'ou,
'E 'Isipite, kia Felo, pea mo 'ene kau tamaio'eiki kotoa
pē.
¹⁰ Ko ia na'e taa'i 'ae ngaahi pule'anga lahi,
mo tāmata'e 'ae ngaahi tu'i mālohi;
¹¹ Ko Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli,
mo Oki ko e tu'i 'o Pesani,
mo e ngaahi pule'anga kotoa pē 'o Kēnani:
¹² Pea na'e foaki honau fonua ko e tofi'a,
ko e tofi'a ki 'Isileli ko hono kakai.
¹³ 'E Sihova, 'oku tolonga 'o ta'engata ho huafa;
mo ho fakamanatu,
'E Sihova, ki he ngaahi to'utangata kotoa pē.
¹⁴ Koe'uhi 'e fakamaau 'e Sihova hono kakai,
pea 'e lolou ia koe'uhi ko 'ene kau tamaio'eiki.
¹⁵ Ko e ngaahi tamapua 'oe hiteni ko e siliva mo e
koula,
ko e ngāue 'ae nima 'oe tangata.
¹⁶ 'Oku ai honau ngutu, ka 'oku 'ikai tenau lea;
'oku nau ma'u 'ae mata, ka 'oku 'ikai tenau mamata;
¹⁷ 'Oku nau ma'u 'ae telinga,
ka 'oku 'ikai tenau fanongo;
pea 'oku 'ikai ha mānava 'i honau ngutu.
¹⁸ Ko kinautolu 'oku ngaohi 'akinautolu 'oku nau tatau
mo kinautolu:
pea 'oku pehē pe 'akinautolu 'oku falala ki ai.
¹⁹ 'E fale 'o 'Isileli, ke ke fakafeta'i kia Sihova:
'E fale 'o 'Elone, ke ke fakafeta'i kia Sihova:
²⁰ 'E fale 'o Livai, ke ke fakafeta'i kia Sihova:
'akimoutolu 'oku manavahē kia Sihova, mou fakafe-
ta'i kia Sihova.
²¹ Mou fakafeta'i kia Sihova mei Saione,
'aia 'oku 'afio 'i Selūsalema.
Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU TOLU ONO

*1-26 Ko e enginaki ke 'alu 'ae fakafeta'i ki he 'Otua
koe'uhi ko 'ene ngaahi 'alo'ofa.*

- 136** MOU 'atu 'ae fakafeta'i kia Sihova he 'oku an-
galelei ia:
koe'uhi 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
² Mou 'atu 'ae fakafeta'i ki he 'Otua 'oe ngaahi 'otua:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
³ Mou 'atu 'ae fakafeta'i ki he 'Eiki 'oe ngaahi 'eiki:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
⁴ Kiate ia 'aia tokotaha pe 'oku fai 'ae ngaahi me'a
fakafo lahi:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.

5 Kiate ia 'aia na'e ngaahi 'i he poto 'ae ngaahi langi:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
6 Kiate ia 'aia na'e folahi 'a māmani 'i 'olunga 'i he
ngaahi vai:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
7 Kiate ia 'aia na'e ngaahi 'ae ngaahi maama lahi he
'oku tolonga,
'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa
8 Ko e la'ā ke pule 'i he 'aho:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:
9 Ko e māhina mo e ngaahi fetu'u ke pule 'i he pō:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
10 Kiate ia 'aia na'e taa'i 'a 'Isipite 'i he'enau 'uluaki fā-
nau:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa
11 Mo ne 'omi 'a 'Isileli meiate kinautolu:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:
12 'Aki 'ae nima mālohi, mo e nima kuo mafao atu:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
13 Kiate ia na'e vahe'i ke vaeua 'ae Tahi Kulokula:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:
14 Pea ne pule ke 'alu 'a 'Isileli 'i hono vaha'a:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa
15 Ka na'e tulaki 'a Felo mo 'ene kautau 'i he Tahi Ku-
lokula:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
16 Kiate ia 'aia na'e tataki hono kakai 'i he toafa:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
17 Kiate ia 'aia na'e taa'i 'ae ngaahi tu'i lahi:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
18 Pea tāmāte'i 'ae ngaahi tu'i na'e ongoongo:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa
19 Ko Sihoni ko e tu'i 'oe kau 'Amoli:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:
20 Mo Oki ko e tu'i 'o Pesani:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa
21 Pea ne foaki honau fonua ko e tofi'a:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:
22 Ko e tofi'a kia 'Isileli ko 'ene tamaio'eiki:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
23 'Aia na'e manatu kiate kinautolu 'i he'etau masiva:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa:
24 Pea ne huhu'i 'akinautolu mei hotau ngaahi fili:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
25 'Oku ne foaki 'ae me'akai ki he kakano kotoa pē:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.
26 Mou 'atu 'ae fakafeta'i ki he 'Otua 'oe langi:
he 'oku tolonga 'o ta'engata 'a 'ene 'alo'ofa.

SAAME TEAU TOLU FITU

1 Ko e loto ma'u 'ae kakai Siu 'i he'enau pōpula. 7
Ko e fakamala'ia 'a 'Itomi mo Papilone 'e he palōfi-
ta.

137 NA'A mau nofo ki lalo 'i he ve'e vaitafe 'o Papi-
lone,
'io, na'a mau tangi 'i he'emaui manatu ki Saione.
2 Na'a mau tautau 'emaui ngaahi ha'ape,
'i he ngaahi uilou 'i he lotolotonga 'o ia.

3 He na'e fekau'i ai 'ekinautolu na'a nau fakapōpula'i
'akinautolu ke mau hiva;
pea ko kinautolu na'e faka'osi'osi 'akinautolu na'a
nau fekau ke mau fiefia,
'onau pehē, "Hiva mai kiate kinautolu 'i he ngaahi
hiva 'o Saione."
4 'E fēfē 'emaui hiva 'aki 'ae hiva 'a Sihova 'i he fonua
'oe muli?
5 Kapau te u fakangalongalo'i koe, 'E Selūsalema,
tuku ke ngalo 'i hoku nima to'omata'u hono faiva.
6 Kapau 'e 'ikai te u manatu kiate koe, tuku ke pikitai
'a hoku 'elelo ki hoku 'ao'ingutu;
'o kapau 'e 'ikai te u hiki mā'olunga hake 'a Selūsale-
ma 'i hoku fungani fiefia'anga.
7 Manatu, 'E Sihova, ki he fānau 'a 'Itomi,
'i he 'aho 'o Selūsalema;
na'a nau pehē, "Faka'auha ia!
Faka'auha ia, 'o a'u ki hono tu'unga!"
8 'E 'ofefine 'o Papilone, 'e faka'auha koe;
'e monū'ia ia, 'aia te ne totongi kiate koe,
'o hangē ko ho'o fai kiate kinautolu.
9 'E monū'ia ia,
'aia te ne to'o 'o laiki ho'o fānau iiki ki he maka.

SAAME TEAU TOLU VALU

1 'Oku fakafeta'i 'e Tevita ki he 'Otua koe'uhi ko e
mo'oni 'o 'ene folofola. 4 'Oku ne kikite 'o fakamālō
ki he 'Otua 'ae ngaahi tu'i 'a māmani. 7 'Oku
fakahā 'ene tui ki he 'Otua.

Ko e Saame 'a Tevita.

138 TE U fakamālō kiate koe 'aki hoku loto kotoa
pē:
'i he 'ao 'oe ngaahi 'otua te u hiva fakamālō kiate
koe.
2 Te u lotu 'o hanga atu ki ho faletapu mā'oni'oni,
mo fakamālō ki ho huafa koe'uhi ko ho'o 'alo'ofa mo
ho'o mo'oni:
he kuo ke hiki ke mā'olunga hake ho'o folofola 'i ho
huafa kotoa pē.
3 'I he 'aho ne u tangi ai na'a ke talia au,
mo fakamālohi 'aki au 'ae mālohi 'i hoku laumālie.
4 'E Sihova, 'e fakamālō kiate koe 'ae ngaahi tu'i kotoa
pē 'o māmani,
'oka nau ka fanongo ki he ngaahi folofola 'o ho fo-
fonga.
5 'Io, tenau hiva 'i he ngaahi hala 'o Sihova:
he 'oku lahi 'ae nāunau 'o Sihova.
6 Ko e mo'oni 'oku mā'olunga 'a Sihova, ka 'oku 'ofa ia
ki he angavaivai:
ka 'oku 'ilo 'e ia 'ae laukau ki he mama'o.
7 Neongo 'eku 'eve'eva 'i he lotolotonga 'oe mamahi,
te ke fakaakeake au:
te ke mafao atu ho nima ke ta'ofi ki he 'ita 'a hoku
ngaahi fili,
pea ko ho nima to'omata'u te ne fakamo'ui au.
8 'E fakahaohaoa 'e Sihova 'aia 'oku kau kiate au:
ko ho'o 'alo'ofa, 'E Sihova 'oku tolonga 'o ta'engata:
'oua na'a ke li'aki 'ae ngaahi ngāue 'a ho nima 'o'ou.

SAAME TEAU TOLU HIVA

1–24 'Oku fakamālō 'a Tevita ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene 'afio'i 'ae me'a kotoa pē, 17 mo 'ene ngaahi 'alo'ofa lahi. 19 Ko 'ene fehi'a ki he angahala. 23 'Oku ne kole ke ne mā'oni'oni.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

- 139** 'E SIHOVA, na'a ke 'ahi'ahi'i au, pea kuo ke 'ilo'i au.
- 2 'Oku ke 'ilo'i 'eku nofo hifo mo 'eku tu'u hake, 'oku ke 'ilo'i 'eku ngaahi mahalo 'oku kei mama'o.
- 3 'Oku ke 'ā'i hoku hala mo hoku tokoto'anga, pea 'oku ke 'ilo'i hoku hala kotoa pē.
- 4 He 'oku 'ikai ha lea 'i hoku 'elelo, ka ko koe, 'E Sihova, 'oku ke 'ilo'i kotoa pē.
- 5 Na'a ke kāpui au 'i hoku tu'a mo hoku 'ao, 'o ke hilifaki ho nima kiate au.
- 6 Ko e 'ilo pehē 'oku faka'ofa lahi kiate au; 'oku mā'olunga ia, 'oku 'ikai te u fa'a lava'i ia.
- 7 Te u 'alu ki fē mei ho Laumālie? Pe te u hola ki fē mei ho 'ao?
- 8 Kapau te u 'alu hake ki he loto langi, 'oku ke 'i ai: kapau te u ngaohi hoku mohenga 'i heli, vakai, 'oku ke 'i ai.
- 9 Kapau te u to'o mai 'ae ngaahi kapakau 'oe pongipongi, pea nofo 'i he ngaahi ngata'anga 'oe tahi;
- 10 'E tataki foki au 'e ho nima 'i ai, pea ko ho nima to'omata'u te ne puke au.
- 11 Kapau te u pehē, Ko e mo'oni 'e 'ufi'ufi au 'e he po'uli; 'e hoko 'ae pō foki ko e maama 'o takatakai 'iate au.
- 12 'Io, 'oku 'ikai fakafufū meiate koe 'e he po'uli, ka 'oku malama 'ae pō 'o hangē ko e 'aho: ko e po'uli mo e maama 'oku na tatau pe kiate koe.
- 13 He kuo ke ma'u hoku kongaloto: na'a ke 'ufi'ufi au 'i he manāva 'o 'eku fa'ē.
- 14 Te u fakamālō kiate koe; he 'oku fakamanavahē mo faka'ofa hoku ngaohi: 'oku faka'ofa ho'o ngaahi ngāue; pea 'oku 'ilo pau ki ai 'e hoku laumālie.
- 15 Na'e 'ikai fufū 'a hoku sino meiate koe, 'i he ngaohi au 'i he lilo, mo teuteu lelei au 'i he ngaahi potu mā'ulalo 'oe fonua.
- 16 Na'e 'afio ho fofonga ki hoku sino 'oku te'eki ai faka'osi; pea na'e tohi 'i ho'o tohi hoku ngaahi kupu'i sino ko-toa pē, 'aia na'e fakatupu fakaholo, 'i he te'eki ai ha kupu 'e taha.
- 17 'E 'Otua, hono 'ikai mahu'inga 'a ho'o ngaahi fakakaukau kiate au! 'Oku fēfē nai hono lahi 'o ia!
- 18 Kapau te u lau ia, 'oku lahi hake hono lau 'i he 'one'one: 'o kau ka 'ā hake 'oku ou kei 'iate koe.

19 'E 'Otua, ko e mo'oni te ke tāmata'e 'ae angahala: ko ia mou 'alu 'iate au, 'akimoutolu 'ae kau tangata pani toto.

20 He 'oku nau lea kovi 'i he angatu'u kiate koe, pea ko ho ngaahi fili 'oku nau takuanoa *ho huafa*.

21 'E Sihova, 'ikai 'oku ou fehi'a kiate kinautolu 'oku nau fehi'a kiate koe?

Pea 'ikai 'oku ou mamahi 'iate kinautolu 'oku nau tu'u hake 'o angatu'u kiate koe?

22 'Oku ou fehi'a kiate kinautolu 'aki 'ae fehi'a 'aupito: 'oku ou lau 'akinautolu ko hoku ngaahi fili.

23 'E 'Otua, 'afio'i au, pea ke 'ilo'i hoku loto:

'ahi'ahi'i au, mo ke 'ilo'i 'eku ngaahi mahalo:

24 Pea ke vakai pe 'oku ai ha hala kovi 'iate au, pea ke tataki au 'i he hala ta'engata.

SAAME TEAU FĀ NOA

1 'Oku lotu 'a Tevita ke ne hao meia Saula mo Toe-ki, 8 Pea ke fakahoko 'e he 'Eiki 'ae totongi ki ai. 12 'Oku ne fakafiemālie 'i hono loto 'i he'ene tui ki he 'Otua.

Ki he Takimu'a, ko e Saame 'a Tevita.

140 'E SIHOVA, fakamo'ui au mei he tangata angakovi:

fakamo'ui au mei he tangata fakamālohi;

2 'Aia 'oku mahalo kovi 'i honau loto;

'oku nau fakataha ma'uaipē ke tau.

3 Kuo nau fakamāsila honau 'elelo 'o hangē ko e ngata;

'oku 'ai 'ae kona 'oe ngata 'i honau lalo lounutuu.

Sila.

4 Fakahaofi au, 'E Sihova, mei he nima 'oe angahala; fakamo'ui au mei he tangata fakamālohi, 'aia kuo ne fakakaukau ke tulaki hifo hoku va'e.

5 Kuo tau fufū 'e he laukau 'ae tauhele kiate au, mo e ngaahi afo;

kuo nau 'a'au 'ae kupenga 'i he ve'e hala; kuo nau teuteu 'ae ngaahi hele kiate au. *Sila.*

6 Na'aku pehē kia Sihova, "Ko koe ko hoku 'Otua:"

'E Sihova, ke ke ongo'i 'ae le'o 'o 'eku ngaahi lotu tāu-ma'u.

7 'E Sihova ko e 'Eiki, ko e mālohi 'o 'eku fakamo'ui, kuo ke malu'i hoku 'ulu 'i he 'aho 'oe tau.

8 'E Sihova, 'oua na'a ke fai ki he ngaahi holi 'ae angahala:

'oua na'a ke tokoni 'ene fakakaukau kovi, telia na'a nau hiki hake 'akinautolu. *Sila.*

9 Ka ko e 'ulu 'okinautolu 'oku nau kāpui au, tuku ke 'ufi'ufi 'aki 'akinautolu 'ae kovi 'o honau lounutuu.

10 Ke tō kiate kinautolu 'ae malala'i afi 'oku vela: tuku ke lī 'akinautolu ki he afi;

ki he ngaahi luo tau mama'o, koe'uhi ke 'oua na'a nau toetu'u hake.

11 'Oua na'a tuku ha tangata lea kovi ke tu'uma'u 'i māmani:

'e tuli 'e he kovi 'ae tangata fakamālohi ke tulaki ia.

¹²‘Oku ou ‘ilo ‘e fakamaau ‘e Sihova ‘ae me’a ‘ae mamahi,

mo e ‘inasi totonu ‘oe masiva.

¹³Ko e mo’oni ‘e ‘atu ‘ae fakafeta’i ‘e he mā’oni’oni ki ho huafa:

‘e nofo ‘ae angatonu ‘i ho ‘ao.

SAAME TEAU FĀ TAHA

1 Ko e lotu ‘a Tevita ke ma’u ‘ene kole ‘e he ‘Otua, 3 Ke mā’oni’oni hono loto, 7 Pea ke hao ‘a ‘ene mo’ui mei he ngaahi tauhele.

Ko e Saame ‘a Tevita.

141 ‘E SIHOVA, ‘oku ou tangi kiate koe:
ke ke ha’u vave kiate au;

fakafanongo ki hoku le’o, ‘o kau ka tangi kiate koe.

²Ke a’u atu ‘eku lotu ki ho ‘ao ‘o hangē ko e me’a namu kakala;

mo e hiki hake ‘o hoku nima ‘o hangē ko e feilaulau ‘oe efiāfi.

³‘E Sihova, fakanofa ‘ae le’o ki hoku ngutu;
tauhi ‘ae matapā ‘o hoku lounoutu.

⁴‘Oua na’a ue’i hoku loto ki ha me’a kovi ‘e taha,
ke fai ‘ae ngaahi ngāue kovi mo e kau tangata ‘oku fai kovi:

pea ‘oua na’a tuku ke u kai ‘i he’enua ngaahi me’a lelei.

⁵Ke taa’i au ‘e he angatonu; pea ko e ‘ofa ia:
pea tuku ke ne valoki’i au; ko e lolo lelei ia, ‘aia ‘e ‘ikai foa ai hoku ‘ulu:

he ko ‘eku lotu foki ‘e fai ia ‘i he’enua ngaahi mamahi.

⁶‘Oka hinga ‘enua kau fakamaau ‘i he ngaahi potu tokatāmaki,

tenau fanongo ki he’eku ngaahi lea; he ‘oku melie ia.

⁷Kuo movetevete hotau ngaahi hui ‘i he ngutu ‘oe fa’itoka,

‘o hangē ko e taa’i ‘o mafahi ‘e he taha ‘ae ‘akau ‘i he funga ‘oe fonua.

⁸Ka ‘oku hanga hoku mata kiate koe,
‘E Sihova ko e ‘Eiki: ‘oku ou falala kiate koe;
‘oua na’a ke si’aki hoku laumālie.

⁹Ta’ofi au mei he ngaahi tauhele kuo nau ‘ai kiate au,
mo e ngaahi me’a fakau’u, ‘ae kakai fai kovi.

¹⁰Tuku ke tō ‘ae angahala ki he ngaahi kupenga ‘a-nautolu,

‘i he lolotonga ‘o ‘eku hao mei ai.

SAAME TEAU FĀ UA

1–7 ‘Oku fakahā ‘e Tevita ‘oku fiemālie ia ‘i he’ene mamahi ‘i he’ene lotu ki he ‘Otua.

Ko e Saame akonaki ‘a Tevita. Ko ‘ene Lotu ‘i he ‘ana.

142 Na’aku tangi kia Sihova ‘aki hoku le’o;
ne u kole tāuma’u kia Sihova ‘aki hoku le’o.

²Na’aku lilingi ‘eku fakakaukau ‘i hono ‘ao;
ne u fakahā ‘i hono ‘ao ‘eku mamahi.

³‘I he ta’omia ‘a hoku laumālie,
ne ke ‘ilo ai hoku ‘alu’anga.

‘I he hala ne u ‘eve’eva ai kuo nau ‘ai fufū ‘ae tauhele kiate au.

⁴Ne u sio, mo vakai ‘i hoku nima to’omata’u,
ka na’e ‘ikai ha tangata te ne ‘ilo’i au:

na’e ‘ikai ha’aku hūfanga;

na’e ‘ikai tokanga ha tangata ki hoku laumālie.

⁵Na’aku tangi kiate koe,

‘E Sihova; ne u pehē,

Ko koe ko hoku hūfanga,

mo hoku ‘inasi ‘i he fonua ‘oe mo’ui.

⁶Ke ke tokanga ki he’eku tangi;

he ‘oku ou vaivai ‘aupito:

fakamo’ui au mei hoku kau fakatanga;

he ‘oku nau mālohi hake kiate au.

⁷‘Omi hoku laumālie mei he fale fakapōpula,
koe’uhi ke u fakamālō ai ki ho huafa:

‘e kāpui au ‘e he angatonu;

he te ke fai lelei lahi kiate au.

SAAME TEAU FĀ TOLU

1 ‘Oku kole ‘a Tevita kia Sihova ke ne fakamaau ia ‘i he ‘ofa. 3 ‘Oku ne fakahā ‘a ‘ene ngaahi mamahi. 5 ‘Oku ne fakamālohi ‘ene tui ‘i he fakalaulauloto mo e lotu. 7 ‘Oku ne kole ke ma’u ‘ae ‘ofa, 9 Mo e fakamo’ui, 10 Mo e mā’oni’oni, 12 Pea ke ‘auha ‘a hono ngaahi fili.

Ko e Saame ‘a Tevita.

143 ‘E SIHOVA, fanongo ki he’eku lotu,
fakafanongo ki he’eku ngaahi lotu tāuma’u:
pea ‘i ho’o mo’oni mo ho’o mā’oni’oni, ke ke talia au.

²Pea ‘oua na’a ke fakamaau’i ho’o tamaio’eiki:
koe’uhi ‘e ‘ikai tonuhia ‘i ho ‘ao ha tangata mo’ui ‘e tokotaha.

³He kuo fakatanga hoku laumālie ‘e he fili;

kuo ne taa’i hifo ‘eku mo’ui ki he kelekele;

kuo ne pule ke u nofo ‘i he po’uli,

‘o hangē ko kinautolu kuo fuoloa ‘enua mate.

⁴Ko ia kuo ta’omia ai ‘a hoku laumālie;

kuo lala hoku loto ‘iate au.

⁵‘Oku ou manatu ki he ngaahi ‘aho ‘i mu’a;

‘oku ou fakalaulauloto ki ho’o ngāue kotoa pē;

‘oku ou fifili ki he ngāue ‘a ho nima.

⁶‘Oku ou mafao atu hoku nima kiate koe:

‘oku holi ‘a hoku laumālie kiate koe,

‘o hangē ko e fonua fieinua. *Sila.*

⁷‘E Sihova, ‘afio vave kiate au:

kuo vaivai ‘a hoku laumālie:

‘oua na’a fufū ho fofonga ‘iate au,

telia na’aku tatau mo kinautolu ‘oku nau ‘alu hifo ki he luo.

⁸Ke ke fakatokanga’i au ke u fanongo ki ho’o ‘alo’ofa ‘i he pongipongi;

he ‘oku ou falala kiate koe:

faka’ilo mai kiate au ‘ae hala ‘aia ‘oku totonu ke u ‘alu ai;

he ‘oku ou hiki hake hoku laumālie kiate koe.

⁹Fakamo’ui au, ‘E Sihova, mei hoku ngaahi fili:

‘oku ou hola kiate koe ke fakafufū au,

¹⁰ Akonaki'i au ke u fai ki ho finangalo;
 he ko koe ko hoku 'Otua;
 tuku ke tataki au 'e ho Laumālie lelei,
 ki he fonua 'oe angatonu.
¹¹ 'E Sihova, fakamo'ui au koe'uhi ko ho huafa:
 koe'uhi ko ho'o mā'oni'oni ke ke 'omi hoku laumālie
 mei he mamahi.
¹² Pea 'i ho'o 'alo'ofa ke ke motuhi hoku ngaahi fili,
 mo faka'auha 'akinautolu 'oku nau fakamamahi ki
 hoku laumālie: he ko ho'o tamaio'eiki au.

SAAME TEAU FĀ FĀ

*1 'Oku fakafeta'i 'e Tevita ki he 'Otua koe'uhi ko
 'ene 'alo'ofa kiate ia pea ki he tangata. 5 'Oku ne
 hū ke fakamo'ui ia 'e he 'Otua mei hono ngaahi fili.
 9 'Oku ne fakahā te ne fakamālō ki he 'Otua. 11
 'Oku ne lotu ke hoko 'ae monū'ia ki he pule'anga.*

Ko e Saame 'a Tevita.

144 KE monū'ia pē 'a Sihova ko hoku makatu'u,
 'aia 'oku ne ako ki hoku nima ketau,
 mo hoku louhi'i nima ketau:
² Ko hoku lelei'anga, mo 'eku kolo:
 mo hoku fale mā'olunga, mo hoku fakamo'ui;
 ko hoku fakaū, pea ko ia 'oku ou falala ki ai;
 'oku ne fakamo'ulalao'i hoku kakai kiate au.
³ 'E Sihova, ko e hā 'ae tangata, 'oku ke tokanga ai ki-
 ate ia!
 Pe ko e foha 'oe tangata, koe'uhi 'oku ke finangalo
 kiate ia!
⁴ 'Oku tatau 'ae tangata mo e me'a va'inga:
 ko hono ngaahi 'aho 'oku hangē ko e 'ata 'oku mole
 atu.
⁵ Ofe'i hifo, 'E Sihova, ho ngaahi langi, pea ke hā'ele
 hifo:
 ala ki he ngaahi mo'unga, pea tenau kohu ai.
⁶ Lī atu 'ae 'uhila, pea fakamovete 'akinautolu:
 fana'i atu ho'o ngaahi ngahau, mo faka'auha 'akin-
 autolu.
⁷ Fekau mai ho nima mei 'olunga;
 fakamo'ui au, mo fakahaofi au mei he ngaahi vai
 lahi,
 mei he nima 'oe fānau 'ae muli;
⁸ 'Akinautolu 'oku lea 'aki 'e honau ngutu 'ae va'inga,
 pea ko honau nima to'omata'u ko e nima to'omata'u
 'oe loi.
⁹ 'E 'Otua, te u hiva 'aki 'ae hiva fo'ou kiate koe:
 te u hiva fakamālō kiate koe 'aki 'ae saliteli mo e
 me'a faiva 'oku filo 'e hongofulu.
¹⁰ Ko ia ia 'oku ne foaki 'ae fakamo'ui ki he ngaahi tu'i:
 'oku ne fakamo'ui 'a Tevita ko 'ene tamaio'eiki mei he
 heletā 'oe kovi.
¹¹ Fakamo'ui au,
 mo fakahaofi au mei he nima 'oe fānau 'ae muli;
 'akinautolu 'oku lea 'aki 'e honau ngutu 'ae va'inga,
 pea ko honau nima to'omata'u ko e nima to'omata'u
 'oe loi:
¹² Koe'uhi ke tatau homau ngaahi foha mo e ngaahi
 'akau na'e tupu 'i he'enu talavou;

ke tatau homau ngaahi 'ofefine mo e ngaahi maka
 'oe tuliki, kuo tā 'o fakatatau mo e fale faka'eieiki:
¹³ Koe'uhi ke pito ai homau ngaahi feleoko,
 'oku 'omi mei ai 'ae me'akai kehekehe kotoa pē:
 ke fānau 'emau ngaahi fanga sipi 'i he lau'i afe mo e
 lau'i mano 'i homau ngaahi hala:
¹⁴ Ke mālohi ai 'emau fanga pulu tangata ke ngāue;
 ke 'oua na'a ai 'ae 'oho mai, pē 'ae hola kitua'ā;
 ke 'oua na'a ai ha lāunga 'i homau ngaahi hala.
¹⁵ 'Oku monū'ia 'ae kakai ko ia, 'aia 'oku pehē:
 'io, 'oku monū'ia 'ae kakai ko ia, 'oku 'Otua 'aki 'a Si-
 hova.

SAAME TEAU FĀ NIMA

*1 'Oku fakamālō 'a Tevita ki he 'Otua koe'uhi ko
 hono ongoongolelei, 8 Mo 'ene angalelei 11 Mo
 hono pule'anga, 14 Mo 'ene pule lelei, 17 Pea mo
 'ene 'alo'ofa fakamo'ui.*

Ko e Saame 'oe fakamālō 'a Tevita.

145 TE U fakahikihiki koe, ko hoku 'Otua, ko e tu'i;
 pea te u fakafeta'i ki ho huafa 'o lauikuonga
 pea ta'engata.
² Te u fakafeta'i kiate koe 'i he 'aho kotoa pē;
 pea te u fakamālō ki ho huafa 'o lauikuonga pea
 ta'engata.
³ 'Oku lahi 'a Sihova, pea 'oku ngali ke fa'a fakamālō
 kiate ia;
 pea ko hono lahi 'oku ta'efa'a'ilo'i.
⁴ 'E fakamālō 'ae to'utangata 'e taha ki ho'o ngaahi
 ngāue 'o a'u ki he taha,
 pea tenau fakahā ho'o ngaahi ngāue lahi.
⁵ Te u lea ki hono ongoongolelei lahi 'o ho'o 'afio,
 pea mo ho'o ngaahi ngāue fakaofu.
⁶ Pea 'e lea 'ae kakai ki hono mālohi 'o ho'o ngaahi
 ngāue fakailifia:
 pea te u fakahā ho'o māfimafi.
⁷ Tenau fa'a fakahā 'ae fakamanatu 'o ho'o 'ulungāan-
 ga lelei lahi,
 pea tenau hiva 'aki ho'o mā'oni'oni.
⁸ 'Oku angalelei 'a Sihova, pea fonu 'i he manava'ofa;
 'oku tō'ohi hono houhau, pea 'oku lahi 'a 'ene 'alo'o-
 fa.
⁹ 'Oku angalelei 'a Sihova ki he kakai kotoa pē:
 pea 'oku kōpui 'ene ngāue kotoa pē 'e he'ene ngaahi
 'alo'ofa ongongofua.
¹⁰ 'E Sihova, 'e fakamālō kiate koe 'a ho'o ngaahi
 ngāue kotoa pē;
 pea 'e fakafeta'i kiate koe 'a ho'o kakai mā'oni'oni.
¹¹ Tenau lea ki he nāunau 'o ho pule'anga,
 pea talanoa ki ho'o māfimafi;
¹² Ke faka'ilo ki he ngaahi foha 'oe tangata 'ene
 ngaahi ngāue lahi,
 pea mo e ongoongolelei lahi 'o hono pule'anga.
¹³ Ko ho pule'anga ko e pule'anga ta'engata,
 pea ko ho'o pule 'oku tolonga ia 'i he ngaahi to'utan-
 gata kotoa pē.
¹⁴ 'Oku pou pou hake 'e Sihova 'akinautolu kotoa pē
 kuo hinga,

pea 'oku ne fokotu'u 'akinautolu kotoa pē kuo mapelu ki lalo.

¹⁵'Oku hanga 'ae ngaahi mata kotoa pē kiate koe; pea 'oku ke foaki 'enau me'akai 'i he feitu'ula'a tonu.

¹⁶'Oku ke mafola ho nima, mo fakamākona 'ae holi 'ae me'a mo'ui kotoa pē.

¹⁷'Oku angatonu 'a Sihova 'i hono hala kotoa pē, pea mā'oni'oni 'i he'ene ngaahi ngāue kotoa pē.

¹⁸'Oku ofi 'a Sihova kiate kinautolu kotoa pē kuo ui ki he'ene 'afio, kiate kinautolu kotoa pē 'oku nau ui kiate ia 'i he mo'oni.

¹⁹Te ne fai ki he holi 'anautolu 'oku manavahē kiate ia:

'e fanongo foki ia ki he'enau tangi, pea te ne fakamo'ui 'akinautolu.

²⁰'Oku fakamo'ui 'e Sihova 'akinautolu kotoa pē 'oku nau 'ofa kiate ia:

ka ko e angakovi kotoa pē te ne faka'auha.

²¹'E lea 'aki 'e hoku ngutu 'ae fakamālō kia Sihova: pea tuku ke fakafeta'i 'ae kakano kotoa pē ki hono huafa mā'oni'oni 'o lauikuonga pea ta'engata.

SAAME TEAU FĀ ONO

1 'Oku fuakava 'ae tangata tohi saame te ne fakamālō ma'uaipe ki he 'Otua. 3 'Oku ne enginaki ke 'oua na'a falala ki he tangata. 5 'Oku totonu ke falala pe ki he 'Otua, koe'uhi ko 'ene māfima'fi, mo 'ene angatonu, mo 'ene 'alo'ofa, pea mo 'ene pule.

146 MOU fakamālō kia Sihova.

Fakamālō kia Sihova, 'E hoku laumālie.

²Teu fakamālō kia Sihova 'i he'eku kei mo'ui: teu hiva fakamālō ki hoku 'Otua 'i he lolotonga 'o 'eku mo'ui.

³'Oua na'a mou falala ki he ngaahi 'eiki, pe ki he foha 'oe tangata, 'aia 'oku 'ikai ha fakamo'ui 'iate ia.

⁴'Oku mole atu 'ene mānava, pea 'oku foki ia ki he kelekele;

'oku mole ai 'i he 'aho ko ia 'ene ngaahi mahalo.

⁵'Oku monū'ia ia 'aia 'oku ne ma'u 'ae 'Otua 'o Sēkope ko hono tokoni,

pea ko 'ene 'amanaki lelei 'oku 'ia Sihova ko hono 'Otua:

⁶'Aia na'a ne ngaohi 'ae langi, mo māmani, 'ae tahi mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai:

pea 'oku ne tauhi 'ae mo'oni 'o lauikuonga:

⁷'Aia 'oku ne fai 'ae fakamaau koe'uhi ko e kakai fakamālohia:

'oku ne foaki 'ae me'akai ki he fiekaia. 'Oku vete 'e Sihova 'ae kau pōpula:

⁸'Oku faka'a 'e Sihova 'ae kui:

'oku fokotu'u 'e Sihova 'akinautolu kuo mapelu ki lalo:

'oku 'ofa 'a Sihova ki he angatonu:

⁹'Oku fakamo'ui 'e Sihova 'ae kakai muli;

'oku ne fakafiemālie'i 'ae tamai mate mo e fefine kuo mate hono 'unoho:

ka ko e hala 'oe angahala 'oku ne fulihi ia.

¹⁰'E pule 'a Sihova 'o ta'engata,

'io, ko ho 'Otua, 'E Saione,

'i he ngaahi to'utangata kotoa pē.

Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU FĀ FITU

1 Ko e enginaki 'ae palōfita ke fakamālō ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene tauhi ki he siasi, 4 Mo 'ene māfima'fi, 6 Mo 'ene 'alo'ofa, 7 Pea mo 'ene pule: 12 Ke fakamālō kiate ia koe'uhi ko 'ene tāpuaki 'a 'Isileli, 15 Mo hono mālohi 'i he langi, 19 Pea koe'uhi ko 'ene tu'utu'uni ki he siasi.

147 MOU fakamālō kia Sihova:

he 'oku lelei ke hiva fakamālō ki hotau 'Otua; he 'oku mālie ia; pea 'oku ngali 'ae fakamālō.

²'Oku langa hake 'e Sihova 'a Selūsalema:

'oku ne tōnaki fakataha 'ae kau 'Isileli na'e fakahē'i

³'Oku ne fakamo'ui 'akinautolu 'oku loto mafesi, 'o ne nono'o honau ngaahi lavea.

⁴'Oku ne tala hono lau 'oe ngaahi fetu'u;

'oku ne ui 'akinautolu kotoa pē 'i honau ngaahi hingoa.

⁵Ko hotau 'Eiki 'oku lahi ia,

pea lahi hono mālohi:

ko 'ene 'ilo 'oku ta'engata.

⁶'Oku hiki hake 'e Sihova 'ae angamalū:

'oku lī 'e ia 'ae angahala ki he kelekele.

⁷Hiva kia Sihova 'aki 'ae fakafeta'i;

hiva fakamālō 'i he ha'ape ki hotau 'Otua:

⁸'Aia 'oku ne 'ufi'ufi 'aki 'ae langi 'ae ngaahi 'ao,

'oku ne teuteu 'ae 'uha ki he kelekele,

mo ne fakatupu 'ae mohuku 'i he ngaahi mo'unga.

⁹'Oku ne foaki ki he manu 'ene me'akai,

pea ki he fanga leveni iiki 'aia 'oku tangi.

¹⁰'Oku 'ikai fiefia ia 'i he mālohi 'oe hoosi:

'oku 'ikai fiefia ia 'i he kau va'e 'oe tangata.

¹¹'Oku fiefia 'a Sihova 'iate kinautolu 'oku nau manavahē kiate ia,

'iate kinautolu 'oku nau 'amanaki ki he'ene 'alo'ofa.

¹²Fakamālō kia Sihova, 'E Selūsalema;

fakamālō ki ho 'Otua, 'E Saione.

¹³He kuo ne fakamālohi 'ae ngaahi songo 'o ho ngaahi matapā;

kuo ne tāpuaki'i ho'o fānau 'i loto 'iate koe.

¹⁴'Oku fakatupu 'e ia 'ae melino 'i ho ngaahi potu,

pea 'oku ne fakamahu 'aki koe 'ae uite 'oku fungani lelei.

¹⁵'Oku ne tuku atu 'ene fekau ki māmani:

'oku vave 'aupito 'ae lele atu 'o 'ene folofola,

¹⁶'Oku ne foaki 'ae 'uha hinehina 'o hangē ko e fulufulu'i sipi:

'oku ne tūtuu'i 'ae hahau kuo fefeka 'o hangē ko e efuefu.

¹⁷'Oku ne laku atu 'ae 'uha maka 'o hangē ko e ngaahi momo'i me'a si'i:

ko hai 'e fa'a kātaki hono momoko?

¹⁸'Oku ne fekau atu 'ene folofola, pea 'oku vai ai ia:

'oku ne pule ke angi 'ene matangi, pea 'oku tafe atu 'ae ngaahi vai.

¹⁹'Oku ne fakahā 'ene folofola kia Sēkope, 'a 'ene ngaahi tu'utu'uni mo 'ene ngaahi fakamaau ki 'Isileli.

²⁰Na'e 'ikai te ne fai pehē ki ha pule'anga 'e taha: pea ko 'ene ngaahi fakamaau, na'e 'ikai tenau 'ilo ki ai.

Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU FĀ VALU

1 Ko e enginaki 'e he tangata taki saame ki he ngaahi me'a 'i he langi, 7 Mo māmani, 11 Mo e kakai kenau fakamālō ki he 'Otua.

148 MOU fakamālō kia Sihova. Mou fakamālō kia Sihova mei he ngaahi langi: fakamālō ki he'ene 'afio 'i he ngaahi potu mā'olunga. ²Mou fakamālō kiate ia, 'a 'ene kau 'āngelo kotoa pē: mou fakamālō kiate ia, 'a 'ene ngaahi kautau kotoa pē.

³Mo fakamālō kiate ia, 'ae la'ā mo e māhina: mou fakamālō kiate ia, 'ae ngaahi fetu'u kotoa pē 'oe maama.

⁴Mou fakamālō kiate ia, 'ae ngaahi langi 'oe ngaahi langi,

mo e ngaahi vai 'oku mā'olunga 'i he ngaahi langi.

⁵Kenau fakamālō ki he huafa 'o Sihova: he na'e fekau 'e ia, pea na'e fakatupu 'akinautolu.

⁶Pea kuo ne fokotu'uma'u 'akinautolu 'o lauikuonga pea ta'engata.

Kuo ne tu'utu'uni pea 'e 'ikai mole ia.

⁷Fakamālō kia Sihova mei māmani, 'ae fanga talākoni, mo e ngaahi loloto kotoa pē:

⁸'Ae afi, mo e 'uha maka; 'ae 'uha hinehina, mo e ngaahi kakapu;

'ae matangi mālohi 'oku fakamo'oni ki he'ene folofo-la:

⁹'Ae ngaahi mo'unga, mo e ngaahi fo'i mo'unga kotoa pē;

'ae ngaahi 'akau fua, mo e ngaahi sita kotoa pē:

¹⁰'Ae fanga manu hehengi, mo e manu lalata kotoa pē;

'ae ngaahi me'a totolo, mo e manupuna:

¹¹'Ae ngaahi tu'i 'o māmani, mo e kakai kotoa pē; 'ae ngaahi 'eiki, mo e kau fakamaau kotoa pē 'o māmani:

¹²'Ae kau tangata talavou, mo e kau ta'ahine; 'ae kau mātu'a, mo e fānau:

¹³Ke nau fakamālō ki he huafa 'o Sihova: he ko hono huafa pē 'oku mā'olunga; mo hono nāunau 'oku mā'olunga hake ia 'i māmani mo e langi.

¹⁴'Oku hiki hake foki 'e ia 'ae nifo 'o hono kakai, ko ia 'oku fakamālō ai 'a 'ene kakai mā'oni'oni kotoa pē;

'io, 'a hono kakai ko 'Isileli, ko e kakai 'oku ofi kiate ia. Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU FĀ HIVA

1 Ko e enginaki 'ae palōfita ke fakamālō ki ho 'Otua koe'uhi ko 'ene 'ofa ki he siasi, 5 Pea koe'uhi ko e mālohi kuo ne foaki ki he siasi.

149 MOU fakamālō kia Sihova. Hiva kia Sihova 'aki 'ae hiva fo'ou, mo e fakamālō kiate ia 'i he fakataha 'oe kakai mā'oni'oni.

²Ke fiefia 'a 'Isileli 'iate ia na'a ne ngaohi ia: ke fiefia 'ae fānau 'a Saione 'i honau Tu'i.

³Kenau fakamālō ki hono huafa 'i he me'e: kenau hiva fakamālō kiate ia 'aki 'ae lali iiki mo e ha'ape.

⁴He 'oku fiefia 'a Sihova 'i hono kakai te ne teuteu 'ae angamalū 'aki 'ae fakamo'ui.

⁵Ke fiefia 'ae kakai mā'oni'oni 'i he nāunau: kenau hiva kalanga, 'i honau ngaahi mohenga.

⁶Ke 'i honau ngutu 'ae fakamālō lahi ki he 'Otua, pea 'i honau nima 'ae heletā 'oku fakatoumata;

⁷Ke 'atu 'ae totongi ki he hiteni, mo e ngaahi tautea ki he kakai:

⁸Ke ha'isia honau ngaahi tu'i 'aki 'ae ukamea fihifihi, mo honau hou'eiki 'aki 'ae ngaahi ha'i ukamea;

⁹Ke fai kiate kinautolu 'ae fakamaau kuo tohi: kuo pehē 'ae hakeaki'i 'o 'ene kakai mā'oni'oni kotoa pē.

Mou fakamālō kia Sihova.

SAAME TEAU NIMA NOA

1 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua 3 'Aki 'ae ngaahi me'a faiva kotoa pē.

150 MOU fakamālō kia Sihova. Fakamālō ki he'ene 'afio 'i he 'atā 'o hono mālohi. fakamālō ki he'ene 'afio 'i he 'atā 'o hono mālohi.

²Fakamālō kiate ia koe'uhi ko 'ene ngaahi ngāue lahi: fakamālō kiate ia 'o fakatatau mo hono lahi 'o 'ene māfimaifi.

³Fakamālō kiate ia 'aki 'ae le'o 'oe me'a lea: fakamālō kiate ia 'aki 'ae saliteli mo e ha'ape.

⁴Fakamālō kiate ia 'aki 'ae lali iiki mo e me'e: fakamālō kiate ia 'aki 'ae ngaahi me'a faiva mo e ngaahi me'a ifi.

⁵Fakamālō kiate ia 'aki 'ae simipale tatangi: fakamālō ki he'ene 'afio 'aki 'ae ngaahi simipale 'oku le'o lahi.

⁶Ke fakamālō kia Sihova 'ae me'a kotoa pē 'oku mānava. Haleluia.

Vahe

Lea Fakatātā

'OE NGAHI

Vahe

1 Ko hono 'aonga 'oe ngaahi lea fakatātā. 7 Ko e enginaki ke manavahē ki he 'Otua, mo tui ki he'ene folofola. 10 Ke 'oua na'a mo'ua 'i he tauvele 'ae kakai angahala. 20 'Oku lea valoki 'ae poto 'i hono manuki'i. 24 'Oku ne fakamanavahē'i 'a hono kau manuki.

1 KO E ngaahi lea fakatātā 'a Solomone ko e foha 'o Tevita, ko e tu'i 'o 'Isileli;
 2 Ke 'ilo ai 'ae poto mo e akonaki;
 pea ongo'i 'ae ngaahi lea 'oe fa'a 'ilo;
 3 Ke ma'u 'ae akonaki 'oe poto,
 mo e angatonu, mo e fakamaau, pea mo e fai tonu;
 4 Ke foaki 'ae 'ilo'ilo ki he ta'epoto,
 pea ki he tangata talavou 'ae 'ilo mo e fa'a fakakaukau.
 5 'E fie fanongo 'e he tangata poto, pea 'e tupulekina ai a 'ene poto;
 pea 'e ma'u ai 'e he tangata fa'a 'ilo 'ae ngaahi fakakaukau lelei:
 6 Ke 'ilo'i 'ae lea fakatātā, pea mo hono fakamatala;
 'ae ngaahi lea 'ae poto, mo 'enau ngaahi tala 'ilon-gata'a.
 7 Ko e manavahē kia Sihova ko e kamata'anga ia 'oe 'i-
 lo:
 ka 'oku fehi'a 'ae vale ki he poto mo e akonaki.
 8 'E hoku foha, fanongo ki he akonaki 'a ho'o tamai,
 pea 'oua na'a ke li'aki 'ae fekau 'a ho'o fa'ē:
 9 Koe'uhi 'e hoko ia ko e teunga lelei ki ho 'ulu,
 mo e kahoa ke tautau ki ho kia.
 10 'E hoku foha, kapau 'e fakatauvele'i koe 'e he kau angahala, 'oua na'a ke loto ki ai.
 11 Kapau te nau pehē, "Ha'u ke tau ō,
 ke tau tatali 'o toitoi ke lilingi 'ae toto,
 ke tau lama fakafufū ta'ehano'uhinga ki he ta'ehala-
 ia:
 12 Ke tau folo mo'ui hifo 'akinautolu 'o hangē ko e fa'i-
 toka;
 pea katoa pe, 'o hangē ko kinautolu 'oku 'alu hifo ki
 he luo:
 13 Te tau 'ilo ai 'ae koloa kehekehe kotoa pē,
 te tau fakafonu hotau ngaahi fale 'aki 'ae koloa:
 14 Ke tau 'inasi fakataha pe mo koe;
 pea te tau kau taha pe 'i he kato pa'anga:"
 15 'E hoku foha, 'oua na'a ke 'alu 'i he hala mo kinau-
 tolu;

ta'ofi ho va'e mei honau hala:
 16 He 'oku lele honau va'e ki he kovi,
 'onau fakato'oto'o ke lilingi 'ae toto.
 17 Ko e mo'oni 'oku tautau ta'e'aonga 'ae kupenga 'i he
 'ao 'o ha manupuna.
 18 Pea 'oku nau toitoi ki honau toto 'onautolu pe;
 mo nau lama fakafufū ki he'enau mo'ui 'anautolu pe.
 19 He 'oku pehē pe 'ae hala 'okinautolu 'oku manu-
 manu ki he koloa;
 'aia 'oku ne faka'osi 'ae mo'ui 'anautolu 'oku nau
 ma'u ia.
 20 'Oku kalanga 'itu'a 'ae poto;
 'oku ne hiki hake hono le'o 'i he ngaahi hala.
 21 'Oku kalanga ia 'i he potu lahi 'oe fakataha'anga,
 mo e ava 'oe ngaahi matapā: pea 'i he loto kolo 'oku
 ne 'ai mai 'ene lea, 'o pehē,
 22 "'Akimoutolu 'ae kau vale, 'e fēfē hono fuoloa 'o
 ho'omou manako ki he vale?
 Pea fiefia 'ae kau manuki 'i he'enau manuki,
 mo e fehi'a 'ae kau vale ki he poto?
 23 Mou tafoki 'i he'eku valoki:
 vakai, te u hua'i hoku laumālie kiate kimoutolu,
 te u fakahā 'eku ngaahi lea kiate kimoutolu.
 24 Koe'uhi kuo u ui, pea na'e 'ikai te mou tali;
 kuo u mafao atu hoku nima, kae 'ikai tokanga'i 'e ha
 taha;
 25 Pea kuo mou li'aki 'eku akonaki,
 pea na'e 'ikai te mou loto ki he'eku valoki:
 26 Ko ia te u kata foki au 'i ho'omou mala'ia;
 te u manuki 'i he tō mai 'a ho'omou manavahē;
 27 'Io, 'oka hoko mai ho'omou manavahē 'o hangē ko
 e faka'auha,
 mo ho'omou mala'ia 'o hangē ko e 'ahiohio;
 'oka hoko mai 'ae mamahi mo e feinga kiate ki-
 moutolu.
 28 Pea te nau toki ui kiate au, ka 'e 'ikai te u tali;
 te nau kumi to'oto'o kiate au, ka 'e 'ikai te nau 'ilo au:
 29 Koe'uhi na'a nau fehi'a ki he 'ilo,
 pea na'e 'ikai te nau loto ke manavahē kia Sihova:
 30 Na'e 'ikai te nau ma'u 'eku ngaahi akonaki,
 pea na'a nau manuki'i 'a 'eku valoki kotoa pē.
 31 Ko ia te nau kai ai 'i he fua 'o 'enau faianga,
 pea fakamākona 'aki 'enau ngaahi filio'i pe 'anautolu.
 32 He ko e tafoki atu 'oe ta'epoto te ne tāmāte'i 'akin-
 autolu,
 pea 'e 'auha 'ae vale 'i he'enau fakafiemālie.

³³ Ka ko ia kotoa pē 'oku fanongo kiate au 'e nofo fiemālie pe ia,

pea 'e 'ata'atā ia mei he manavahē ki he kovi."

1 'Oku fakahā 'e he poto 'e ma'u 'ae mā'oni'oni 'e he'ene fānau, 10 Mo e malu'i mei he kakai angakovi, 20 Mo e fakahinohino ki he ngaahi hala lelei.

2 'E HOKU foha, kapau te ke ma'u 'a 'eku ngaahi lea, mo fakafufū 'iate koe 'a 'eku ngaahi fekau;

² Koe'uhi ke fakatokanga'i ho telinga ki he poto, pea ke tokanga ai ho loto ki he fa'a fakakaukau;

³ 'Io, kapau te ke tangi ki he 'ilo, pea ke hiki hake ho le'o ke ma'u 'ae fakakaukau:

⁴ Kapau te ke kumi ki ai 'o hangē ko e siliva, pea hakule ki ai 'o hangē ko e koloa kuo fufū;

⁵ Te ke toki 'ilo ai 'ae manavahē kia Sihova, pea ma'u 'ae 'ilo'i 'oe 'Otua.

⁶ He 'oku foaki 'e Sihova 'ae poto: 'oku ha'u mei hono fofonga 'ae 'ilo mo e fakakaukau.

⁷ 'Oku tokonaki 'e ia 'ae poto 'aonga ma'a e kakai mā'oni'oni:

ko e fakaū ia kiate kinautolu 'oku 'a'eva 'i he angatonu.

⁸ 'Oku ne tauhi 'ae hala 'oe fakamaau; pea 'oku ne malu'i 'ae hala 'o 'ene kakai mā'oni'oni.

⁹ Pea te ke toki 'ilo ai 'ae mā'oni'oni, mo e fakamaau, mo e fai totonu;

'io, 'ae hala lelei kotoa pē.

¹⁰ 'Oka hū 'ae poto ki ho loto, pea mālie 'ae 'ilo ki ho laumālie;

¹¹ 'E fakamo'ui koe 'e he fa'a fakakaukau, pea 'e tauhi koe 'e he poto:

¹² Ke fakamo'ui koe mei he hala 'oe tangata kovi, mei he tangata 'oku lea 'aki 'ae ngaahi me'a kovi;

¹³ 'Aia 'oku li'aki 'ae hala 'oe mā'oni'oni, kae 'alu 'i he ngaahi hala 'oe fakapo'uli;

¹⁴ 'Aia 'oku fiefia ke fai kovi, pea 'oku fiemālie 'i he talangata'a 'ae angahala;

¹⁵ Pea 'oku pikopiko hono ngaahi hala, pea kovi 'a hono ngaahi 'alu'anga:

¹⁶ Ke fakamo'ui koe mei he fefine muli, 'io, mei he muli 'oku lea fakaooloo;

¹⁷ 'Aia kuo ne li'aki 'ae fakahinohino 'i he'ene kei si'i, pea kuo ne fakangalongalo'i 'ae fuakava 'a hono 'O-tua.

¹⁸ He 'oku tahifohifo hono fale ki he mate, pea mo hono 'alunga ki he kakai mate.

¹⁹ 'Oku 'ikai toe foki mai ha taha 'oku 'alu atu kiate ia, pea 'oku 'ikai ke puke 'ekinautolu ki he ngaahi hala 'oe mo'ui.

²⁰ Koe'uhi ke ke 'eve'eva koe 'i he hala 'ae kakai angalelei,

pea ke ma'u 'ae ngaahi 'alu'anga 'oe mā'oni'oni.

²¹ Koe'uhi 'e nofo 'ae angatonu 'i he fonua, pea 'e nofoma'u 'i ai 'ae haohaoa.

²² Ka 'e motuhi atu 'ae angahala mei he māmani, pea 'e ta'aki fu'u hake mei ai 'ae fai kovi.

1 Ko e enginaki ki he talangofua, 5 Ki he tui, 7 Ki he angavaivai, 9 Ki he fa'a fai lelei, 11 Mo e fa'a kā-taki. 13 Ko e koloa lahi 'ae poto. 19 Ko e mālohi, 21 Pea mo e lelei lahi 'oe poto. 27 Ko e enginaki ki he fa'a anga'ofa, 30 Mo e angalelei, 31 Mo e nofo fiemālie. 33 Ko e mala'ia 'oku 'i he kakai angakovi.

3 'E HOKU foha, 'oua na'a fakangalo'i 'a 'eku fono; ka ke tauhi 'e ho loto 'a 'eku ngaahi fekau;

² He koe'uhi 'e fakalahi 'aki ia kiate koe 'ae ngaahi 'aho lōloa,

mo e mo'ui fuoloa, pea mo e melino.

³ Ke 'oua na'a mahu'i 'iate koe 'ae manava'ofa mo e mo'oni:

nono'o ia ki ho kia;

tohi ia ki he kakano 'o ho loto:

⁴ Ko ia te ke 'ilo ai 'ae lelei, pea 'e tāpuekina koe 'i he 'ao 'oe 'Otua mo e tangata.

⁵ Falala kia Sihova 'aki ho loto kotoa; pea 'oua na'a ke fa'aki ki ho poto 'o'ou.

⁶ Ke ke fakaongoongo kiate ia 'i ho hala kotoa pē, pea 'e fakatonutonu 'e ia ho ngaahi 'alu'anga.

⁷ 'Oua na'a ke pehē 'i ho mata 'o'ou, 'oku ke poto: ka ke manavahē kia Sihova, pea tafoki mei he kovi.

⁸ 'E hoko ia ko e mo'ui ki ho pito, mo e uho ki ho ngaahi hui.

⁹ ¶ Faka'apa'apa kia Sihova 'aki ho'o koloa, pea mo e 'uluaki fua 'o ho'o me'a kotoa pē kuo tupu:

¹⁰ Ko ia 'e fonu ai ho ngaahi feleoko 'i he mahu, pea 'e hā 'ae uaine fo'ou mei ho'o ngaahi tata'o'anga.

¹¹ 'E hoku foha, 'oua na'a ke manuki'i 'ae tautea meia Sihova;

pea 'oua na'a ke fiu 'i he'ene valoki:

¹² He ko ia 'oku 'ofa ki ai 'a Sihova 'oku ne tautea; 'o hangē pe ko e tamai ki he foha 'oku ne fiemālie ai.

¹³ 'Oku monū'ia 'ae tangata ko ia 'oku ne ma'u 'ae poto,

mo e tangata 'oku ne lava'i 'ae 'ilo.

¹⁴ He 'oku ma'ongo'onga hake ia 'i he fakatau 'oe sili-va,

mo hono mahu'inga 'i he koula lelei.

¹⁵ 'Oku mahu'inga hake ia 'i he ngaahi maka koloa: pea 'oku 'ikai tatau mo ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē

'oku ke fa'a holi ki ai.

¹⁶ 'Oku 'i hono nima to'omata'u 'ae ngaahi 'aho lōloa; pea 'oku 'i hono nima to'ohema 'ae koloa mo e on-goongolelei.

¹⁷ Ko hono ngaahi hala ko e hala 'oe fiemālie, pea 'oku melino 'a hono ngaahi 'alu'anga kotoa pē.

¹⁸ Ko e 'akau ia 'oe mo'ui kiate kinautolu 'oku puke kiate ia:

pea 'oku monū'ia 'akinautolu kotoa pē 'oku kuku ia ke ma'u.

¹⁹ Kuo fokotu'u 'e Sihova 'ae tu'unga 'o māmani 'i he poto;

pea 'i he 'ilo kuo ne teuteu ai 'ae ngaahi langi.

²⁰ Ko e me'a 'i he'ene fa'a 'ilo 'oku mapunopuna hake ai 'ae ngaahi loloto,

pea 'oku to'i 'ae hahau mei he ngaahi 'ao.

²¹ E hoku foha, 'oua na'a ke tuku ke mole atu ia mei ho 'ao:

tauhi ke ma'u 'ae poto mo'oni mo e 'ilo'ilo.

²² Pea 'e hoko ai ia ko e mo'ui ki ho laumālie, mo e teunga lelei ki ho kia.

²³ Pea te ke toki 'alu lelei 'i ho hala, pea 'e 'ikai tūkia ho va'e.

²⁴ 'Oka ke ka tokoto ki lalo, 'e 'ikai te ke manavahē: 'io, te ke tokoto hifo, pea 'e melie ho'o mohe kiate koe.

²⁵ 'Oua na'a ke manavahē ki ha me'a fakailifia 'oku fakafokifā mai;

pe ki he faka'auha 'oe angahala, 'oka hoko mai ia.

²⁶ He ko ho falala'anga 'a Sihova,

pea 'e fakahaofi 'e ia ho va'e ke 'oua na'a 'efihia.

²⁷ 'Oua na'a ta'ofi 'ae lelei meiate kinautolu 'oku tonu ke 'atu ia ki ai,

'o kapau 'oku 'i ho nima hono mafai.

²⁸ 'Oua na'a ke pehē ki ho kaungā'api, "Alu, pea ke toe ha'u,

pea te u foaki ia kiate koe 'apongipongi;"

kae 'osi 'oku ke ma'u pe 'ae me'a 'iate koe.

²⁹ 'Oua na'a ke filio'i kovi ki ho kaungā'api, he 'oku ne nofo falala pe kiate koe.

³⁰ 'Oua na'a fekuki mo ha taha ta'ehano'uhinga, 'o kapau kuo 'ikai ke fai 'e ia ha kovi kiate koe.

³¹ 'Oua na'a ke meheka ki he tangata fakamālohi,

pea 'oua na'a ke fili ki hono ngaahi hala 'o'ona.

³² He ko e angahala 'oku fakalielia ia kia Sihova: ka 'oku 'i he mā'oni'oni 'a hono finangalo fufū.

³³ 'Oku 'i he fale 'oe angahala 'ae fakamala'ia meia Sihova:

ka 'oku ne tāpuaki'i 'ae nofo'anga 'oe angatonu.

³⁴ Ko e mo'oni 'oku ne manuki'i 'ae kau manuki:

ka 'oku foaki 'e ia 'ae lelei ki he angavaivai.

³⁵ 'E ma'u 'e he poto 'ae ongoongolelei:

ka ko e hakeaki'i 'oe vale ko e me'a fakamā.

1 'Oku fakahā 'e Solomone 'ae ako na'e fai 'e he'ene mātu'a kiate ia, 5 Ke tokanga ki he poto, 14 Pea ke fehi'a ki he hala 'oe kakai fai kovi. 20 'Oku ne enginaki ki he tui, 23 Pea mo e mā'oni'oni.

4 'Ae fānau, mou fanongo ki he akonaki 'ae tamai, pea tokanga ke 'ilo 'ae poto.

² He 'oku ou foaki 'ae akonaki lelei kiate kimoutolu, pea 'oua na'a mou li'aki 'a 'eku fono.

³ He ko e foha au 'o 'eku tamai, ko e pele mo e 'ofeina taha pe au 'i he 'ao 'o 'eku fa'ē.

⁴ Na'a ne akonaki'i foki au, 'o ne pehē mai,

"Tuku ke ma'u 'i ho loto 'a 'eku ngaahi lea:

tauhi 'a 'eku ngaahi fekau, ka ke mo'ui."

⁵ Ke ke ma'u 'ae poto,

pea ma'u mo e 'ilo:

'oua na'a ngalo ia; pea 'oua na'a ke fakaholomui mei he ngaahi lea 'a hoku ngutu.

⁶ 'Oua na'a li'aki ia, pea te ne fakamo'ui koe:

ke ke 'ofa kiate ia, pea te ne tauhi kiate koe.

⁷ Ko e poto ko e me'a 'oku fungani hake ia;

ko ia ke ke ma'u 'ae poto:

pea 'i he me'a kotoa pē 'oku ke ma'u, ke ke ma'u mo e 'ilo.

⁸ Fakahikihiki'i ia, pea te ne hakeaki'i koe:

pea 'i ho'o fā'ufua kiate ia, te ne fakaongoongolelei koe.

⁹ 'E ai 'e ia 'ae teunga matamatalelei ki ho 'ulu:

ko e tatā 'oe nāunau te ne foaki kiate koe."

¹⁰ 'E hoku foha, fanongo, pea ke ma'u 'a 'eku ngaahi

tala,

pea 'e hoko ai 'o lahi 'ae ngaahi ta'u 'o ho'o mo'ui.

¹¹ Kuo u akonaki'i koe 'i he hala 'oe poto;

pea kuo u tataki koe 'i he ngaahi 'alu'anga totonu.

¹² 'Oka ke ka 'eve'eva 'e 'ikai 'efihia ho va'e;

pea 'oka ke ka lele 'e 'ikai te ke hinga.

¹³ Puke ke ma'u 'ae akonaki;

'oua na'a tukuange ia:

kuku ma'u ia; he ko ho'o mo'ui ia.

¹⁴ 'Oua na'a ke 'alu atu ki he hala 'oe angahala,

pea 'oua na'a 'eve'eva 'i he 'alu'anga 'oe kakai an-gakovi.

¹⁵ Faka'ehi'ehi mei ai, 'oua na'a ke ofi ki ai,

tafoki mei ai, pea 'alu atu pe.

¹⁶ He 'oku 'ikai te nau mohe, ka 'i he'enau lava'i 'ae kovi;

pea 'i he 'ikai te nau fakahinga ha ni'ihia 'oku 'ikai ai te nau fa'a mohe.

¹⁷ He 'oku nau kai 'ae mā 'oe fai kovi,

'onau inu 'i he uaine 'oe fakamālohi.

¹⁸ Ka ko e hala 'oe angatonu 'oku tatau ia mo e ulo 'oe maama,

'aia 'oku 'āsili pe 'ene ulo 'o a'u ki he haohaoa 'oe 'a-ho.

¹⁹ 'Oku tatau mo e po'uli 'ae hala 'oe angahala:

'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia 'oku nau tūkia ai.

²⁰ 'E hoku foha, tokanga ki he'eku ngaahi lea;

fakatokanga'i ho telinga ki he'eku ngaahi tala.

²¹ Ke 'oua na'a mole atu ia mei ho mata;

ke ma'u ia 'i he kakano 'o ho loto.

²² He ko e mo'ui ia kiate kinautolu 'oku ma'u ia,

pea ko e faito'o ki honau kakano.

²³ Ke ke tauhi fakamātoato ki ho loto;

he 'oku tupu mei ai 'ae iku'anga 'oe mo'ui.

²⁴ Ke li'aki ke mama'o 'iate koe 'ae ngutu 'oku kovi,

mo e loungutu paongata'a.

²⁵ Ke sio totonu atu pe ho mata,

pea ke hangatonu ki mu'a ho laumata 'iate koe.

²⁶ Fakakaukau ki he 'alunga 'o ho va'e,

pea 'e fakatonutonu ai ho ngaahi hala kotoa pē.

²⁷ 'Oua na'a afe ki he nima to'omata'u pe ki he to'ohe-ma:

ka ke fakatafoki ho va'e mei he kovi.

1 'Oku enginaki 'e Solomone ke tokanga ki he po-

to. 3 'Oku ne fakahā hono kovi 'oe fe'auaki mo e

fakamaveuveu. 15 'Oku ne enginaki ki he

anganofa, mo e fa'a foaki, pea mo e fai mā'oni'oni.

22 'Oku mo'ua 'ae angahala 'i he'enau kovi 'anau-

tolu pe.

5 'E HOKU foha, tokanga ki he'eku poto,
pea ke fakaongo ho telinga ki he'eku 'ilo:
2 Koe'uhi ke ke tokanga'i 'ae fakapotopoto,
pea ke ma'u pe 'i ho lounoutu 'ae 'ilo.
3 He 'oku to'i 'ae lounoutu 'oe fefine muli 'o hangē ko
e nge'esi 'oe honi,
pea 'oku molemole lahi hake 'i he lolo 'a hono ngutu:
4 Ka 'oku tatau mo e kona 'i 'a hono iku'anga,
'o māsila 'o hangē ha heletā fakatoumata.
5 'Oku 'alu hifo hono va'e ki he mate,
'oku fakatau atu 'a 'ene ngaahi laka ki heli.
6 Pea telia na'a ke fakakaukau ki he hala 'oe mo'ui,
'oku fakafihia 'e ia hono ngaahi 'alu'anga, ke 'oua na'a
ke 'ilo'i ia.
7 Ko ia 'ae fānau, ke mou fanongo kiate au,
pea 'oua na'a mou hē mei he ngaahi lea 'a hoku
ngutu.
8 Ke fakamama'o 'aupito ho hala meiate ia,
pea 'oua na'a ke ofi ki he matapā 'o hono fale:
9 Telia na'a ke foaki ho ongolelei ki ha kakai kehe,
pea moho ngaahi ta'u ki he kakai loto fakafasifasi:
10 Telia na'a pito 'ae kau muli 'i ho 'i mālohi;
pea 'e 'i he fale 'oe muli ho'o ngaahi ngāue;
11 Pea ke tangi mamahi 'amui,
'oka kai 'o 'osi ho kakano mo ho sino,
12 'o ke pehē ai, "Oiaue, na'e lahi 'eku fehī'a ki he
akonaki,
pea na'e manukī'i 'e hoku loto 'ae valoki;
13 Pea na'e 'ikai teu talangofua ki he le'o 'o hoku kau
akonaki,
pe fakatokanga'i hoku telinga kiate kinautolu na'a
nau ako kiate au!
14 Na'aku meimei kau 'i he kovi kotoa pē,
'i he lotolotonga 'oe ha'oha'onga mo e fakataha'an-
ga."
15 Inu 'ae vai mei ho lepa pe 'o'ou,
mo e vaitafe mei he vai keli pe 'o'ou.
16 Ke tafe atu ho ngaahi mangamanga'i vai,
mo e vaitafe 'oe ngaahi vai ki he ngaahi hala.
17 Ke tuku ia ko ho'o me'a 'a'au pe,
pea 'oua na'a kau ai mo koe ha muli.
18 Ke monū'ia ho matavai:
pea ke fiefia koe 'i ho 'unoho 'aia na'a ke ma'u 'i ho'o
kei talavou.
19 Ke tatau pe ia mo e hainite 'ofa mo e kāseli faka'o-
fo'ofa;
pea ke fiemālie ma'uaipē koe 'i hono fatafata;
pea ke fakafiefia'i koe 'i he 'aho kotoa pē 'i he'ene 'o-
fa.
20 'E hoku foha, ko e hā ka ke ka hē ai 'i he fefine muli,
pea fā'ufua ki he fatafata 'oe muli?
21 He 'oku tokaima'ananga 'i he 'ao 'o Sihova 'ae
ngaahi hala 'oe tangata,
pea 'oku vakai 'e ia 'a hono ngaahi 'alu'anga.
22 'E mo'ua 'ae angahala 'i he'ene ngaahi hia 'a'ana,
pea 'e ha'isia 'aki ia 'ae afo 'o 'ene angahala.
23 'E mate ta'eakonekina ia;
pea 'e hē ia ko e me'a 'i he lahi 'o 'ene vale.

1 Ko e ta'ofi ki he fetongi, 5 Mo e fakapikopiko, 12
Mo e anga pau'u. 16 Ko e me'a 'e fitu 'oku fehī'a ki
ai 'ae 'Otua. 20 Ko e lelei 'e tupu 'i he talangofua.
25 Ko e kovi 'oe fe'auaki.
6 'E HOKU foha, kapau kuo ke hoko ko e fetongi ki
ho kāinga,
kapau kuo ke fekuku nima mo ha muli,
2 Tā kuo tauhele'i koe 'aki 'ae ngaahi lea mei ho ngutu,
kuo ke fihia koe 'i he ngaahi lea 'a ho ngutu.
3 'E hoku foha, ke ke fai eni,
koe'uhi ke ke hao 'oka ke ka tō ki he nima 'o ho kāin-
ga:
'alu koe, 'o fakavaivai koe,
koe'uhi ke ke lava'i ai ho kāinga.
4 'Oua na'a tuku ke mohe ho mata,
pe tuku ke tulemohe ho laumata.
5 Fakamo'ui koe 'o hangē ko e kāseli mei he nima 'oe
tangata tuli manu,
pea hangē ko e manupuna mei he nima 'oe tangata
tauhele.
6 'A koe ko e fakapikopiko, 'alu ki he lō;
tokanga ki he'ene anga, pea ke poto ai;
7 'Aia 'oku 'ikai hano fakahinohino, pe enginaki, pe ha
pule,
8 Ka 'oku ne tokonaki 'ene me'akai 'i he fa'ahita'u
mafana,
'o ne tānaki 'ene me'akai 'i he ututa'u.
9 'A koe ko e fakapikopiko, 'e fēfē hono fuoloa 'o ho'o
mohe?
Te ke toki tu'u hake 'afē mei ho'o mohe?
10 "'E toe si'i pe 'ae mohe, 'e toe si'i mo e mo'umohea,
'e toe si'i mo e fehulunaki 'oe nima ke mohe:"
11 Pea pehē, 'e ha'u ai ho'o masiva 'o hangē ha taha
'oku fononga mai,
pea mo ho'o paea 'o hangē ha tangata 'oku to'o ma-
hafu.
12 'Oku 'alu mo e ngutu kovi, 'ae tangata 'oku an-
gakovi,
mo e tangata angahala.
13 'Oku kakamo 'e ia 'aki hono mata, 'oku lea 'aki 'e ia
hono va'e,
'oku ako 'aki 'e ia hono louhi'i nima;
14 'Oku 'i hono loto 'ae kovi,
'oku ne fakatupu ma'uaipē 'ae kovi;
'oku tūtūu'i 'e ia 'ae maveuveu.
15 Ko ia 'e hoko fakafokifā ai 'a 'ene mala'ia;
'e maumau fakafokifā ia ta'ehanofakamo'ui.
16 'Oku fehī'a 'a Sihova ki he me'a ni 'e ono:
'io, ko e me'a 'e fitu 'oku fakalielia 'i hono 'ao:
17 Ko e mata fiela'i, ko e 'elelo 'oku loi,
mo e nima 'oku lilingi 'ae toto 'oe ta'ehalaia,
18 Ko e loto 'oku fakatupu 'ae ngaahi mahalo kovi,
mo e va'e 'oku ve'e vave ki he fai kovi,
19 Ko e fakamo'oni loi 'oku lea 'aki 'ae ngaahi loi,
mo ia 'oku fakatupu maveuveu 'i he kāinga.
20 'E hoku foha, ke ke tauhi 'ae fekau 'a ho'o tamai,
pea 'oua na'a li'aki 'ae fono 'a ho'o fa'ē:
21 Nono'o ma'uaipē ia ki ho loto,

pea kahoa 'aki ia 'i ho kia.
²² 'Oka ke ka 'alu, te ne tataki koe;
 'oka ke ka mohe, te ne tauhi koe;
 pea 'oka ke ka 'ā, te mo alea mo ia.
²³ He ko e fekau ko e tu'unga maama ia:
 pea ko e fono ko e maama ia;
 pea ko e valoki fakapoto ko e hala ia 'oe mo'ui:
²⁴ Ke fakahaofi koe mei he fefine angahala,
 mei he lea fakaoloolo 'ae fefine muli.
²⁵ 'Oua na'a ke holi 'i ho loto ki hono faka'ofa;
 pea 'oua na'a tuku ke ne kākā'i koe 'aki hono lau-
 mata.
²⁶ He ko e me'a 'i he fefine fe'auaki 'oku fakamasiva'i
 'ae tangata ke toe si'i 'ene kongā mā:
 pea 'e tuli 'e he tonotangata 'ae mo'ui mahu'inga.
²⁷ 'E fa'a 'ai 'e ha tangata 'ae afi ki hono fatafata,
 pea 'ikai vela hono ngaahi kofu?
²⁸ 'E 'eve'eva ha taha 'i he funga maka vela,
 ka 'e 'ikai vela hono va'e?
²⁹ 'Oku pehē 'aia 'oku 'alu atu ki he 'unoho 'o hono
 kaungā'api;
 'e 'ikai tonuhia ia 'oku ala ki ai.
³⁰ 'Oku 'ikai fehi'a 'ae kakai ki ha kaiha'a,
 'o kapau kuo ne kaiha'a ke fakafiemālie hono loto 'i
 he'ene feinga fiekaia;
³¹ Kā, 'oka 'ilo ia, 'e totongi 'e ia ke liunga fitu;
 'e 'atu 'e ia 'ae me'a kotoa pē 'o hono fale.
³² Ka ko ia 'oku tonofefine, 'oku masiva poto:
 ko ia 'oku ne fai ia 'oku faka'auha 'e ia hono laumālie
 'o'ona.
³³ 'E lavea ai ia mo ongoongo kovi:
 pea 'e 'ikai holoholo'i 'a hono manukia.
³⁴ He ko e fua'a ko e fakalili ia 'oe tangata:
 ko ia 'e 'ikai te ne toe mamae ai 'i he 'aho 'oe totongi.
³⁵ 'E 'ikai tokanga'i 'e ia ha tukungoue;
 pea 'e 'ikai fiemālie ia 'i ho'o foaki lahi.
*1 'Oku tala 'e Solomone ke tau kāinga mo'oni mo e
 poto. 'Oku ne fakahā 'ene anga 'a'ana, 10 Mo e
 kākā 'oe fefine angahala, 22 Mo e vale lahi 'oe tan-
 gata 'oku fai kovi mo ia. 24 'Oku ne na'ina'i ke 'oua
 na'a fai ha me'a pehē.*
7 'E HOKU foha, ke ke ma'u 'eku ngaahi lea,
 pea ke tātaki kiate koe 'a 'eku ngaahi fekau.
² Fai ki he'eku ngaahi fekau pea mo'ui ai!
 Pea tokanga'i 'a 'eku fono 'o hangē ko ho kano'i ma-
 ta.
³ Nono'o ia ki ho louhi'i nima,
 tohi ia ki he kakano 'o ho loto.
⁴ Ke ke lea 'o pehē ki he poto, "Ko hoku tokoua koe;"
 pea ke ui 'ae 'ilo ko ho kāinga fefine:
⁵ Koe'uhi ke na fakamo'ui koe mei he fefine muli,
 mei he muli 'oku fakaoloolo 'aki 'ene ngaahi lea.
⁶ He na'aku sio atu mei he matapā 'a hoku fale mei he
 matapā sio'ata.
⁷ Pea na'aku vakai ki he kakai vale,
 pea ne u 'ilo'i 'i he kau talavou 'ae tangata talavou
 'oku masiva 'i he poto,
⁸ Na'e 'alu atu 'i he hala 'o ofi ki hono 'api;

'o ne 'alu 'i he hala ki hono fale,
⁹ 'I he efiāfi po'uli,
 'i he pō 'uli'uli mo fakapo'uli:
¹⁰ Pea vakai, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'ae fefine
 'oku kofu 'i he kofu 'oe fa'a fe'auaki,
 'o loto kākā.
¹¹ ('Oku fa'a longoa'a ia mo angamālohi,
 'oku 'ikai nofo hono va'e 'i hono fale:
¹² Ko eni 'oku 'itu'a, ko 'ena 'oku 'i he ngaahi hala,
 'oku ne nofo toitoi 'i he tuliki kotoa pē.)
¹³ Pea na'a ne puke ia, pea 'uma ki ai,
 pea 'i he mata fiematamu'a na'a ne pehē kiate ia,
¹⁴ "Oku ou ma'u 'ae ngaahi foaki fakalelei;
 pea kuo u fakamo'oni ki he'eku ngaahi fuakava 'i he
 'aho ni.
¹⁵ Ko ia kuo u ha'u ai ke ta fe'ilongaki mo koe,
 ke kumi 'i he feinga ki ho mata,
 pea ko eni kuo u ma'u koe.
¹⁶ Kuo u teuteu hoku mohenga 'aki 'ae ngaahi puipui
 matamatalelei,
 mo e tongi fakasanisani, mo e tupenu lelei mei 'Isip-
 ite.
¹⁷ Kuo u fakanamu kakala 'a hoku mohenga 'aki 'ae
 mula, mo e 'alosi, pea mo e sinamoni.
¹⁸ Ha'u, ke ta fakafonu 'akitaua 'i he 'ofa 'o a'u ki he
 'apongipongi:
 ke ta fakafiemālie 'akitaua 'i he'eta fai 'ofa.
¹⁹ He 'oku 'ikai 'i 'api 'ae tangata'eiki,
 kuo 'alu ia 'o fononga mama'o:"
²⁰ Kuo ne 'ave mo ia 'ae kato pa'anga,
 pea 'e 'ikai ha'u ia kae'oua ke hokosia hono 'aho kuo
 ne lea ki ai.
²¹ Na'a ne fakavaivai'i ia 'aki 'a 'ene ngaahi lea mata-
 matalelei,
 'o ne ma'u ia 'i he fakaoloolo 'a hono ngutu.
²² Ko ia na'a ne 'alu muimui leva 'iate ia,
 'o hangē ko e pulu ke tāmāte'i,
 pea hangē ko e vale ki he tautea 'oe 'akau fakamaau
 va'e;
²³ Kae'oua ke 'asi 'ae ngahau ki hono 'ate;
 'io, 'o hangē ko e manu 'oku 'oho vave ki he tauhele,
 'o 'ikai ke ne 'ilo ko e me'a ke 'osi ai 'ene mo'ui.
²⁴ 'E fānau, ke mou fanongo eni kiate au,
 pea mou tokanga ki he ngaahi lea 'a hoku ngutu.
²⁵ 'Oua na'a tuku ke 'alu atu ho loto ki hono hala,
 'oua na'a mou hē 'i hono ngaahi 'alu'anga.
²⁶ He kuo lī hifo 'e ia 'ae toko lahi kuo lavea;
 'io, kuo tāmāte'i 'e ia 'ae kau tangata mālohi toko
 lahi.
²⁷ Ko hono fale ko e hala ia ki heli,
 'oku 'alu hifo ia ki he nofo'anga 'oe mate.
*1 Ko e ongolelei, 6 Mo e fakamo'oni 'oe poto. 10
 Ko hono lelei, 12 Mo hono anga, 15 Mo hono
 mālohi, 18 Mo hono koloa'ia, 22 Pea mo hono
 ta'engata 'oe poto. 32 'Oku totonu ke holi ki he po-
 to koe'uhi ko e lelei 'oku ha'u mo ia.*

8 'IKAI 'oku kalanga 'ae poto? Pea 'ai mai 'e he fa'a 'i-lo hono le'o? ²'Oku tu'u ia 'i he tumutumu 'oe ngaahi potu mā'olunga,
 mo e ngaahi potu 'i he ngaahi ve'e hala.
³'Oku ne kalanga 'i he ngaahi matapā,
 mo e ngaahi matanikolo, 'i he ava 'oe ngaahi matapā.
⁴"Ae kau tangata, 'oku ou ui kiate kimoutolu!
 Pea 'oku hiki hake hoku le'o ki he fānau 'ae tangata,
⁵'Ae kau sesele, mou 'ilo 'ae poto:
 pea ke ma'u 'ekimoutolu, ko e kau vale, 'ae loto fa'a 'ilo.
⁶Fanongo; he te u lea ki he ngaahi me'a 'oku lelei;
 pea 'e mafa'a hoku lounгутu 'i he ngaahi me'a tonu.
⁷Pea 'e lea 'aki 'ae mo'oni 'e hoku ngutu;
 pea ko e me'a fakalielia ki hoku lounгутu 'ae kovi.
⁸'Oku 'i he mā'oni'oni 'ae ngaahi lea kotoa pē 'a hoku ngutu;
 'oku 'ikai ha pikopiko pe ha kākā 'i ai.
⁹'Oku 'ilongofua kotoa pē kiate ia 'oku poto,
 pea totonu kiate kinautolu 'oku ma'u 'ae 'ilo.
¹⁰Ma'uā 'eku akonaki, kae si'aki 'ae siliva;
 pea ke lelei hake 'ae ma'u 'oe 'ilo 'i he koula lelei.
¹¹"He 'oku lelei hake 'ae poto 'i he ngaahi maka koloa;
 pea 'oku 'ikai fa'a tatau mo ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku ke fa'a holi ki ai.
¹²Ko au poto 'oku ma nonofo mo fa'a filio'i,
 pea u ma'u 'ae 'ilo 'i he fakatupu me'a fo'ou.
¹³Ko e manavahē kia Sihova, ko e fehi'a ia ki he kovi:
 ko e fielahe, mo e fakapuhopuhā, mo e angakovi mo e ngutu kovi, 'oku ou fehi'a ki ai.
¹⁴'Oku 'a'aku 'ae akonaki, mo e poto mo'oni:
 ko au ko e fa'a 'ilo, 'oku 'iate au 'ae mālohi.
¹⁵Ko e me'a 'iate au 'oku pule ai 'ae ngaahi tu'i,
 pea fai fakamaau 'e he hou'eiki.
¹⁶'Oku pule 'ae hou'eiki 'iate au,
 mo e kakai 'eiki, mo e kau fakamaau kotoa pē 'o māmani.
¹⁷'Oku ou 'ofa kiate kinautolu 'oku 'ofa kiate au;
 pea 'e ma'u au 'ekinautolu 'oku kumi tōtōaki kiate au.
¹⁸'Oku 'iate au 'ae koloa mo e ongoongolelei;
 'io, 'ae koloa ta'epopo mo e mā'oni'oni.
¹⁹'Oku lelei hake 'i he koula 'a hoku fua, 'io, 'i he koula lelei;
 mo 'eku koloa 'i he siliva lelei.
²⁰'Oku ou takimu'a 'i he hala 'oe mā'oni'oni,
 'i he loto hala 'oe fakamaau:
²¹Koe'uhi ke u pule ke ma'u 'ae koloa mo'oni 'ekinautolu 'oku 'ofa kiate au;
 pea te u fakafonu honau tukunga koloa.
²²"Na'e ma'u au 'e Sihova 'i he kamata'anga 'o hono hala,
 'i mu'a ange 'i he'ene ngaahi ngāue 'i mu'a.
²³Na'e fokotu'u au talu mei mu'a, mei he kamata'anga 'i he te'eki ai 'a māmani.
²⁴Na'e fanau'i au 'i he te'eki ke ai ha loloto;

'i he te'eki ai ha matavai 'oku fonu 'i he vai.
²⁵'I he te'eki ke tu'uma'u 'ae ngaahi mo'unga;
 na'e fanau'i au 'i he te'eki ai 'ae ngaahi potu mā'olunga:
 ga:
²⁶'I he te'eki ai te ne ngaahi 'a māmani, pe ko e potu ma'ala'ala,
 pe ko e potu lahi 'oe efu 'o māmani.
²⁷'I he'ene teuteu 'ae ngaahi langi, na'aku 'i ai au:
 pea 'i he'ene tuku 'ae ngata'anga 'oe funga loloto:
²⁸'I he'ene fokotu'u 'ae ngaahi 'ao 'i 'olunga:
 'i he'ene fakamālohi 'ae ngaahi matavai 'oe loloto:
²⁹'I he'ene tuku ki he tahi 'ene fono,
 ke 'oua na'a laka mai ia 'i he me'a kuo ne fekau:
 'i he'ene tu'utu'uni 'ae ngaahi tu'unga 'o māmani.
³⁰Na'aku 'i ai mo ia, 'o hangē ha taha kuo tupu hake mo ia:
 ko hono fiefia'anga au 'i he 'aho kotoa pē,
 pe na'aku fiefia ma'uaipē i hono 'ao;
³¹Na'aku fiefia 'i he ngaahi potu 'o māmani 'oku kakai,
 pea na'e 'i he fānau 'ae tangata 'a 'eku fiefia'anga.
³²"Ko ia, 'E fānau, mou fanongo mai kiate au:
 he 'oku monū'ia ia 'oku tokanga ki hoku ngaahi hala.
³³Mou fanongo ki he akonaki, pea mou poto,
 pea 'oua na'a mou ta'etokanga ki ai.
³⁴'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku fanongo kiate au,
 'o ne tatali 'i he 'aho kotoa pē 'i hoku ngaahi matapā,
 'o ne nofo 'i hoku ve'e matapā.
³⁵He ko ia 'oku ne ma'u au 'oku ne ma'u 'ae mo'ui,
 pea 'e 'iate ia 'ae ongoongolelei meia Sihova."
³⁶Ka ko ia 'oku fai angahala kiate au, 'oku ne fai kovi ki hono laumālie 'o'ona:
 'oku 'ofa ki he mate 'akinautolu kotoa pē 'oku fehi'a kiate au.
1 Ko e ngāue, 4 Mo e akonaki 'oe poto. 13 Ko e anga, 16 Mo e hē 'oe vale.
 9 KUO langa 'e he poto 'a hono fale,
 pea kuo ne tā mai 'a hono pou 'e fitu.
²Kuo ne tāmāte'i 'ene fanga manu;
 kuo ne hu'i 'ene uaine;
 kuo ne teuteu foki hono keinanga'anga.
³Kuo ne fekau atu 'ene kau kaunanga;
 'oku kalanga ia mei he ngaahi potu mā'olunga 'oe kolo,
⁴"Ko hai ia 'oku ta'epoto ke afe mai ia ki heni:"
 pea 'oku lea ia, 'o pehē, kiate ia 'oku ta'e'ilo,
⁵"Ha'u, 'o kai 'i he'eku mā,
 'o inu 'i he uaine kuo u hu'i 'eau.
⁶Liaki 'ae kau vale, ka ke mo'ui;
 pea ke 'alu 'i he hala 'oe fa'a 'ilo."
⁷Ko ia 'oku valoki ki he tangata manuki 'oku fakamā ai ia:
 pea 'oku pani 'uli ia 'aia 'oku ne valoki'i 'ae tangata angakovi.
⁸'Oua na'a valoki ki he tangata manuki, telia na'a ne fehi'a kiate koe:
 takitala'i 'ae tangata poto, pea 'e 'ofa ai ia kiate koe.
⁹'Ako ki he tangata poto, pea 'e 'āsili ai 'ene poto:

akonaki'i 'ae angatonu, pea 'e tupulekina ai 'a 'ene 'i-
lo.

¹⁰ Ko e manavahē kia Sihova ko e kamata'anga ia 'oe
poto:

pea ko e 'ilo 'oe mā'oni'oni ko e fakakaukau poto ia.

¹¹ He ko e me'a 'iate au 'e fakalahi ho ngaahi 'aho,
pea 'e fakalahi mo e ta'u 'o ho'o mo'ui.

¹² Kapau ko e poto koe, 'oku ke poto pe ma'au:

ka ke ka taukae, ko koe pe te ke ongo'i ia.

¹³ 'Oku fa'a longoa'a 'ae fefine vale:

'oku ta'epoto ia, 'oku 'ikai te ne 'ilo ha me'a.

¹⁴ He 'oku nofo ia 'i he matapā 'o hono fale,

'i he heka'anga 'i he ngaahi potu mā'olunga 'oe kolo,

¹⁵ Ke ui ki he kakai fononga,

'akinautolu 'oku 'alu totonu atu 'i honau hala:

¹⁶ "Ko hai ia 'oku ta'epoto, ke afe mai ia ki heni:"

pea 'oku ne lea, 'o pehē kiate ia, 'oku ta'e'ilo,

¹⁷ "ko e vai 'oku kaiha'asi 'oku melie ia,

pea 'oku ifoifo lelei 'ae mā 'oku kai fakafufū."

¹⁸ Ka 'oku 'ikai ke ne 'ilo 'oku 'i ai 'ae mate;

pea 'oku 'i he loloto 'o heli 'ae kakai kuo ne fakaafe.

*1 'Oku tu'u 'ae ngaahi fakamatala 'i he vahe ni ki
he fai lelei mo e fai kovi 'i he ngaahi me'a keheke-
he, 'o a'u ki hono uofulu ma nima 'oe vahe.*

10 KO E ngaahi lea fakatātā 'a Solomone.

'Oku fakafiefia'i 'ae tamai 'e he foha 'oku poto:
ka ko e tama vale ko e fakaongosia ia ki he'ene fa'ē.

² 'Oku 'ikai 'aonga 'ae koloa 'oe angahala ka 'oku
fakamo'ui mei he mate 'e he mā'oni'oni.

³ 'E 'ikai tuku 'e Sihova ke fiekaia 'ae laumālie 'oe
mā'oni'oni:

ka 'oku li'aki 'e ia 'ae koloa 'ae angahala.

⁴ Ko ia 'oku fai 'aki 'ae nima vaivai 'e faka'a'au ia ke
masiva:

ka 'oku fakakoloa'ia 'e he nima 'oku fa'a ngāue.

⁵ Ko e foha poto ia 'aia 'oku utu mai 'i he fa'ahita'u
mafana:

ka ko ia 'oku mohe 'i he lolotongā 'ae ututa'u ko e fo-
ha ia 'oku tau mā ai.

⁶ 'Oku hilifaki 'ae ngaahi tāpuaki ki he 'ulu 'oe anga-
tonu:

ka 'oku tāpuni 'aki 'ae fakamālohi 'ae ngutu 'oe an-
gakovi.

⁷ 'Oku monū'ia 'ae fakamanatu ki he angatonu:

ka 'e popo 'ae hingoa 'oe angahala.

⁸ 'E ma'u 'ae ngaahi fekau 'ekinautolu 'oku loto poto:

ka 'e hinga 'ae vale 'oku fa'a lau.

⁹ 'Oku 'alu mālohi ia 'aia 'oku 'eve'eva 'i he angatonu:

ka ko ia 'oku femio'aki hono ngaahi hala 'e 'iloa ia.

¹⁰ 'Oku tupu 'ae mamahi 'iate ia 'oku kakamo 'aki hono
mata:

pea 'e hinga 'ae vale 'oku fa'a lau.

¹¹ Ko e ngutu 'oe tangata mā'oni'oni ko e matavai 'oe
mo'ui:

ka 'oku tāpuni 'aki 'ae fakamālohi 'ae ngutu 'oe an-
gakovi.

¹² 'Oku tupu mei he fehi'a 'ae feke'ike'i:

ka 'oku 'ufi'ufi 'e he 'ofa 'ae angahala kotoa pē.

¹³ 'Oku 'ilo 'ae poto 'i he lounoutu 'o'ona 'oku fa'a 'ilo:
ka ko e me'a tā ki he tu'a 'o'ona 'oku masiva
fakakaukau.

¹⁴ 'Oku tokonaki 'e he kakai poto 'ae 'ilo:

ka 'oku ofi 'ae ngutu 'oe vale ki he faka'auha.

¹⁵ Ko e kolo mālohi 'oe tangata koloa'ia ko 'ene koloa:

ka 'e 'auha 'ae masiva ko 'enau masiva.

¹⁶ 'Oku tautonu ki he mo'ui 'ae ngāue 'ae mā'oni'oni:

ka ko e fua 'oe kakai angakovi ki he angahala.

¹⁷ Ko ia 'oku ne ma'u 'ae tala fakapoto 'oku 'i he hala ki
he mo'ui:

ka ko ia 'oku li'aki 'ae valoki 'oku hē ia.

¹⁸ Ko ia 'oku fufū 'ene fehi'a 'aki 'ae lounoutu loi,
mo ia 'oku lea 'aki 'ae me'a fakakovi'i, 'oku fakatou
vale.

¹⁹ 'I he lahi 'oe lea 'oku 'ikai ke masiva ia 'i he angaha-
la:

ka ko e poto ia 'aia 'oku ta'ofi ki hono lounoutu.

²⁰ 'Oku tatau mo e siliva lelei 'ae 'elelo 'oe angatonu:

ka 'oku ta'e'aonga 'ae loto 'oe angahala.

²¹ 'Oku fafanga'i 'ae toko lahi 'e he lounoutu 'oe

mā'oni'oni:

ka 'oku mate 'ae kakai vale koe me'a 'i he'enau masi-
va poto.

²² Ko e tāpuaki meia Sihova, 'oku ne fakama'ume'a'i,
pea 'oku 'ikai te ne 'omi mo ia ha mamahi.

²³ 'Oku hangē ko e me'a va'inga ki he vale 'a 'ene fai
kovi:

ka 'oku 'i he tangata fa'a fakakaukau 'ae poto.

²⁴ 'E hoko mai pe ki he angahala 'a 'ene manavahē:

ka 'e foaki ki he mā'oni'oni 'ae me'a 'oku ne holi ki ai.

²⁵ 'O hangē ko e mole atu 'ae 'ahiohio, 'oku pehē 'ae
angahala:

ka 'oku 'i he mā'oni'oni 'ae tu'unga ta'engata.

²⁶ 'O hangē ko e vaimahi ki he nifo, mo e 'ohuafi ki he
mata,

'oku pehē 'ae fakapikopiko kiate kinautolu 'oku nau
fekaua ia.

²⁷ 'Oku fakalahi 'ae ngaahi 'aho 'e he manavahē kia Si-
hova:

ka 'e fakanounou 'ae ngaahi ta'u 'oe angahala.

²⁸ Ko e 'amanaki lelei 'oe mā'oni'oni ko e fiefia ia:

ka 'e 'auha 'ae 'amanaki 'oe angahala.

²⁹ Ko e hala 'o Sihova ko e mālohi ia ki he angatonu:

ka 'e hoko 'ae faka'auha kiate kinautolu 'oku ngāue 'i
he angahala.

³⁰ 'E 'ikai 'aupito fa'a ue'i 'ae mā'oni'oni 'o ta'engata:

pea 'e 'ikai nofo 'i māmani 'ae kakai angahala.

³¹ 'Oku 'omi mei he ngutu 'oe angatonu 'ae poto:

ka 'e motuhi 'ae 'elelo 'oe talangata'a.

³² 'Oku 'ilo 'e he lounoutu 'oe mā'oni'oni 'ae me'a 'oku
lelei:

ka 'oku lea 'aki 'ae kovi 'e he ngutu 'oe angahala.

1-31 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

11 KO E fai kākā 'i he fakamamafa me'a ko e
fakalielia kia Sihova:

ka 'oku ne lelei'ia 'i he fakamamafa totonu.

² 'Oka hoko 'ae fielahe, 'oku hoko foki mo e mā:

ka 'oku 'i he angavaivai 'ae poto.
³ 'E fakahinohino'i 'ae angatonu 'e he'enu fai totonu:
 ka 'e faka'auha 'ae angahala 'e he'enu talangata'a.
⁴ 'Oku 'ikai 'aonga 'ae koloa 'i he 'aho 'oe houhau:
 ka 'oku fakahaofi mei he mate 'ae mā'oni'oni.
⁵ 'E fakatonutonu 'ae hala 'oe haohaoa 'i he'ene mā'oni'oni:
 ka 'e hinga 'ae angahala 'i he'ene angahala 'a'ana.
⁶ 'E fakamo'ui 'ae mā'oni'oni 'i he'enu angatonu:
 ka 'e mo'ua 'ae angahala 'i he'enu kovi 'anautolu.
⁷ 'Oku mate 'ae tangata angahala, 'e 'auha ai 'ene 'a-manaki:
 pea 'oku 'auha mo e 'amanaki 'oe ta'eangatonu.
⁸ 'Oku fakamo'ui 'ae mā'oni'oni mei he mamahi,
 pea kuo tongia ia 'e he tangata angahala.
⁹ 'Oku fakamala'ia 'e he tangata kākā 'a hono kāinga 'aki hono ngutu:
 ka ko e me'a 'i he 'ilo 'e fakamo'ui 'ae angatonu.
¹⁰ 'Oku fiefia 'ae kolo 'i he monū'ia 'ae mā'oni'oni:
 pea 'i he mate 'ae angahala 'oku ai 'ae mavava.
¹¹ 'Oku hakeaki'i 'ae kolo 'i he tāpuaki 'oe angatonu:
 ka 'oku holoki hifo ia 'e he ngutu 'oe angahala.
¹² Ko ia 'oku masiva poto 'oku ne fehi'a ki hono kaungā'api:
 ka 'oku fakalongo pē 'ae tangata poto.
¹³ 'Oku fakahā 'ae ngaahi tala fufū 'e ia 'oku fakalanga lau:
 ka ko ia 'oku loto totonu 'oku ne 'ufi'ufi 'ae me'a.
¹⁴ 'I he 'ikai ha fa'a fakakaukau 'oku hinga 'ae kakai:
 ka 'oku ai 'ae malu'i 'i he fakakaukau 'ae toko lahi.
¹⁵ Ko ia 'oku ne tongia ha taha fo'ou 'e mamahi ai ia:
 pea ko ia 'oku fehi'a ke fai 'ae fetongi 'e tu'utu'umālie ia.
¹⁶ 'Oku ma'u 'i he fefine angalelei 'ae ongoongolelei:
 pea 'oku ma'u pe ki he kakai mālohi 'enu koloa.
¹⁷ 'Oku fai lelei 'e he tangata anga'ofa ki hono laumālie 'o'ona:
 ka ko ia 'oka anga fakamālohi 'oku ne fakamamahi'i hono kakano 'o'ona.
¹⁸ 'Oku fai 'e he angahala 'ae ngāue fakakākaa'i:
 ka 'e ma'u 'ae totongi mo'oni 'e ia 'oku tūtuu'i 'ae mā'oni'oni.
¹⁹ 'O hangē 'oku fakatau 'ae mā'oni'oni ki he mo'ui:
 'oku pehē, ko ia 'oku tulituli pau ki he kovi 'oku ne fai ia ke ne mate ai ia.
²⁰ Ko kinautolu 'oku loto pikopiko 'oku fakalielia kia Sihova:
 ka 'oku fiemālie ia 'iate kinautolu 'oku totonu honau hala.
²¹ Neongo 'ae fepukeaki 'ae nima 'oe kakai angahala 'e 'ikai ta'etautea 'akinautolu:
 ka 'e fakamo'ui 'ae hako 'oe mā'oni'oni.
²² 'O hangē ko e mama koula 'i he ihu 'oe puaka,
 'oku pehē 'ae fefine hoihoifua 'oku 'ikai ke anga fakapotopoto.
²³ 'Oku lelei ma'u pe 'ae holi 'ae kakai mā'oni'oni:
 ka ko e houhau 'oku 'amanaki ki ai 'ae angahala.
²⁴ 'Oku ai 'aia 'oku fa'a foaki, kae ma'u ai 'o lahi:

pea 'oku ai 'oku ta'ofi 'i he me'a 'oku totonu ke fai,
 ka 'oku tupu ai 'a 'ene masiva.
²⁵ 'E fakama'ume'a'i 'ae loto 'oku fa'a 'ofa:
 pea ko ia 'oku fa'a fakaviviku 'e fakaviviku ia foki.
²⁶ 'E fakamala'ia ia 'e he kakai 'aia 'oku ta'ofi 'ae me'akai:
 ka 'e hilifaki 'ae monū'ia ki hono 'ulu 'aia 'oku fa'a fakatau ia.
²⁷ 'Oku ma'u 'ae ongoongolelei 'e ia 'oku kumi fakamā-toato ki he lelei:
 ka ko ia 'oku kumi ki he kovi, 'e hoko mai pe ia kiate ia.
²⁸ 'E hinga ia 'aia 'oku falala ki he'ene koloa:
 ka 'e tupu 'ae mā'oni'oni 'o hangē ko e va'a.
²⁹ Ko ia 'oku fa'a fakafiu'i 'a hono fale 'o'ona, 'e ma'u pe 'e ia 'ae matangi:
 pea 'e hoko 'ae vale ko e tamaio'eiki kiate ia 'oku po-to hono loto.
³⁰ Ko e fua 'oe mā'oni'oni 'oku hangē ko e 'akau 'oe mo'ui;
 pea ko ia 'oku lava'i 'ae ngaahi laumālie 'oku poto ia.
³¹ Vakai, 'e ma'u totongi 'ae mā'oni'oni 'i he māmani:
 ka 'e lahi hake 'ene ma'u totongi 'e he angakovi mo e angahala.
1–28 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...
12 Ko ia 'oku manako ki he ako 'oku manako ki he poto:
 ka ko ia 'oku fehi'a ki he valoki 'oku anga fakamanu ia.
² 'Oku finangalo lelei 'a Sihova ki he tangata angalelei:
 ka 'e fakamaau 'e ia 'ae tangata 'oku filio'i kovi.
³ 'E 'ikai fokotu'uma'u ha tangata 'e he angahala:
 ka 'e 'ikai ngaue 'ae aka 'oe mā'oni'oni.
⁴ Ko e fefine angalelei ko e tatā ia ki hono 'unoho:
 ka ko ia 'oku fakamā 'oku hangē ia ko e popo ki hono ngaahi hui.
⁵ 'Oku totonu 'ae ngaahi mahalo 'ae mā'oni'oni:
 ka ko e ngaahi fakakaukau 'ae angahala ko e kākā ia.
⁶ 'Oku alea 'ae angahala ke tatali toitoi ke lilingi toto:
 ka 'oku fakamo'ui 'akinautolu 'e he ngutu 'oe angatonu.
⁷ 'Oku tulaki hifo 'ae angahala, pea 'ikai 'akinautolu:
 ka 'e tu'uma'u 'ae fale 'oe mā'oni'oni.
⁸ 'E fakamālō'ia, 'ae tangata 'o fakatatau ki he'ene po-to:
 ka 'e manuki'i ia 'aia 'oku loto talangata'a.
⁹ Ko ia 'oku fehi'anekina, ka 'oku tauhi ia 'e ia pe,
 'oku lelei lahi hake ia 'iate ia 'oku fakaongoongolelei ia, 'e ia pe, kae masiva me'akai.
¹⁰ 'Oku tokanga'i 'e he tangata mā'oni'oni 'ae mo'ui 'a 'ene manu:
 ka ko e manava'ofa 'ae angahala ko e fakamālohi pe ia.
¹¹ Ko ia 'oku fa'a keli hono potu kekekele 'e mākona ia 'i he me'akai:
 ka ko ia 'oku muimui ki he kakai vale 'oku masiva ia 'i he 'ilo.

12 'Oku manako 'ae angahala ki he kolo 'ae kakai angakovi:

ka 'oku tupu 'ae fua mei he aka 'oe mā'oni'oni.

13 'Oku tauhele'i 'ae angahala 'e he talangata'a 'a hono loungutu:

ka 'e hao mai 'ae angatonu mei he kovi.

14 'E fakamākona 'ae tangata 'aki 'ae lelei 'i he fua 'o hono ngutu:

pea 'e 'omi ki he tangata 'ae tupu 'oe ngāue 'a hono nima.

15 'Oku totonu 'ae hala 'oe vale 'i hono mata 'o'ona:

ka ko ia 'oku ongo'i 'ae akonaki 'oku poto ia.

16 'Oku 'ilo leva 'ae 'ita 'oe vale:

ka 'oku 'ufi'ufi 'e he tangata fakamākukanga 'ae fakamā.

17 Ko ia 'oku lea 'aki 'ae mo'oni 'oku fakahā 'e ia 'ae mā'oni'oni:

ka 'oku fakahā 'ae kākā 'e he fakamo'oni loi.

18 'Oku ai 'aia 'oka lea 'oku hangē ko e tui 'aki ha heletā:

ka ko e me'a fakamo'ui 'ae 'elelo 'oe poto.

19 'E fokotu'uma'u 'o ta'engata 'ae loungutu 'oku lea 'a ki 'ae mo'oni:

ka 'oku 'osi 'i he kemo pe taha 'ae 'elelo 'oku loi.

20 'Oku ai 'ae kākā 'i he loto 'onautolu 'oku filio'i kovi:

ka 'oku ai 'ae fiefia kiate kinautolu 'oku alea ki he melino.

21 'Oku 'ikai ha kovi 'e hoko ki he angatonu:

ka 'e fakafonu 'aki 'ae kovi 'ae angahala.

22 Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae loungutu fa'a loi:

ka 'oku fiefia ia 'iate kinautolu 'oku fai fakamo'o-mo'oni.

23 'Oku fakafufū 'e he tangata fakamākukanga 'a 'ene 'ilo:

ka 'oku fakahā 'e he loto 'oe vale 'ae vale.

24 'E ma'u 'ae pule 'e he nima 'oe fa'a ngāue:

ka 'e mo'ulaloa ki he tukuhau 'aia 'oku fakapikopiko.

25 Ko e māfasia 'i he loto 'oe tangata 'oku mapelu ai ia:

ka 'oku fakafiefia'i ia 'e he lea lelei.

26 'Oku lelei hake 'ae mā'oni'oni 'i hono kaungā'api:

ka 'oku kākā'ia 'ae angahala 'e honau hala.

27 'Oku 'ikai ke ta'o 'e he tangata fakapikopiko 'ae me'a na'a ne ma'u 'i he'ene tuli:

ka 'oku mahu'inga 'ae koloa 'oe tangata fa'a ngāue.

28 'Oku ai 'ae mo'ui 'i he hala 'oe mā'oni'oni,

pea 'i hono 'alunga 'oku 'ikai ai ha mate.

1-25 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

13 'OKU ongo'i 'e he foha 'oku poto 'ae akonaki 'a 'ene tamai:

ka 'oku 'ikai ke ma'u 'ae valoki 'e he fa'a manuki.

2 'E kai 'e he tangata 'ae lelei 'i he fua 'o hono ngutu:

ka 'e hoko 'ae fakamālohi ki he laumālie 'oe kakai fai kovi.

3 Ko ia 'oku vakai ki hono ngutu, 'oku tauhi 'e ia 'ene mo'ui:

ka 'e hoko 'ae faka'auha kiate ia 'oku fakamanga lahi hono loungutu.

4 'Oku holi 'ae laumālie 'oe fakapikopiko, ka 'oku 'ikai te ne ma'u ha me'a:

ka 'e fafanga'i 'ae laumālie 'oe fa'a ngāue.

5 'Oku fehi'a ki he loi 'ae tangata mā'oni'oni:

ka ko e tangata angahala ko e fakalielia ia, pea 'oku hoko ia 'o mā.

6 'Oku fokotu'uma'u 'i hono hala 'e he mā'oni'oni 'aia 'oku angatonu;

ka 'oku tulaki hifo 'e he kovi 'aia 'oku angahala.

7 'Oku ai 'aia 'oku ne fakama'ume'a'i ia, ka 'oku ne masiva pe:

pea 'oku ai 'aia 'oku ne fakamasiva'i ia, ka 'oku ma'u 'e ia 'ae koloa lahi.

8 Ko e koloa 'ae tangata ko e huhu'i ia 'o 'ene mo'ui:

ka 'oku 'ikai fanongo ki he valoki 'ae masiva.

9 'Oku fiefia 'ae maama 'oe mā'oni'oni ka 'e tāmata'i 'ae maama 'oe angahala.

10 'Oku tupu pe 'i he fiela'i 'ae feke'ike'i:

ka 'oku ma'u 'ae poto 'ekinautolu kuo akonaki'i lelei.

11 Ko e koloa 'oku ma'u 'i he vikiviki 'e faka'a'au ia ke 'osi:

ka 'e fakalahi ia kiate ia 'oku tānaki 'i he fa'a ngāue.

12 'Oku pongia 'ae loto 'i he 'amanaki 'oku tuai 'ene hoko:

pea ka hoko mai 'aia 'oku holi ki ai, 'oku hangē ia ko e 'akau 'oe mo'ui.

13 'E faka'auha ia 'aia 'oku fehi'a ki he folofola:

ka 'e fiemālie pe ia 'aia 'oku manavahē ki he fekau.

14 Ko e fono 'ae poto ko e matavai ia 'oe mo'ui,

ke tau hao ai mei he ngaahi tauhele 'oe mate.

15 'Oku tupu mei he fakakaukau lelei 'ae 'ofa:

ka 'oku faingata'a 'ae hala 'oe kakai angahala.

16 'Oku fa'a kau ki he 'ilo 'ae tangata fakapotopoto:

ka 'oku fakahā pe 'e he vale 'a 'ene vale.

17 'Oku tō ki he kovi 'ae talafekau angakovi:

ka ko e fakamo'ui 'ae talafekau 'oku angatonu.

18 'E hoko 'ae masiva mo e mā kiate ia 'oku ne teke'i

'ae akonaki:

ka 'e hakeaki'i ia 'aia 'oku tokanga ki he valoki.

19 'Oku hu'amelie ki he laumālie 'ae hoko mai 'oe me'a 'oku tau holi ki ai:

ka ko e me'a fakalielia ki he vale 'ae tafoki mei he kovi.

20 Ko ia 'oku 'a'eva fakataha mo e kakai poto 'e poto ai ia:

ka 'e faka'auha ia 'oku kaume'a mo e kakai vale.

21 'Oku tulia 'ae kau angahala 'e he kovi:

ka 'e toe totongi 'aki 'ae lelei kiate kinautolu 'oku mā'oni'oni.

22 'Oku tuku 'ae tofi'a 'e he tangata angalelei ki he fānau 'a 'ene fānau:

ka ko e koloa 'ae angahala kuo tānaki ma'a e kakai angatonu.

23 'Oku ai 'ae me'akai lahi 'i he fa'a keli 'ae masiva:

ka 'oku ai 'oku maumau'i ko e me'a 'i he masiva poto.

24 Ko ia 'oku ne ta'ofi 'ene me'a kinikinisi 'oku ne fehi'a ki hono foha:

ka ko ia 'oku 'ofa ki ai 'oku ne tautea ia 'oka 'aonga ke fai.

²⁵ 'Oku kai 'e he mā'oni'oni ke fakamākona hono laumālie:

ka 'e fiekaia 'ae kete 'oe angahala.

1–35 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

14 'OKU langa hake hono fale 'e he fefine kotoa pē 'oku poto:

ka 'oku holoki hifo ia 'e he vale 'aki hono nima.

² Ko ia 'oku 'eve'eva 'i he'ene angatonu 'oku manavahē ia kia Sihova:

ka ko ia 'oku pikopiko 'i hono ngaahi hala 'oku ne fehī'a kiate ia.

³ 'Oku ai 'ae va'a 'oe laukau 'i he ngutu 'oe vale:

ka 'oku fakamo'ui 'ae poto 'e honau loungutu.

⁴ 'I he potu 'oku 'ikai ai ha fanga pulu 'oku ma'a ai 'ae 'ai'anga kai:

ka 'oku ai 'ae tupu lahi 'i he mālohi 'oe pulu.

⁵ 'E 'ikai fa'a loi 'ae fakamo'oni angatonu:

ka 'e lea loi pe 'ae fakamo'oni loi.

⁶ 'Oku kumi 'ae poto 'e he manuki, ka 'oku 'ikai te ne 'i-lo ia:

ka 'oku ma'ungofua 'ae poto kiate ia 'oku fakakaukau.

⁷ 'Alu atu mei he 'ao 'oe tangata vale, 'oka ke ka mamata 'oku 'ikai 'iate ia 'ae loungutu 'oe poto.

⁸ Ko e poto eni 'ae fakamākukanga ke ne 'ilo pe hono hala:

ka ko e va'inga 'ae vale ko e kākā ia.

⁹ 'Oku manuki' 'ae angahala 'e he kakai vale:

ka 'oku ai 'ae lelei 'i he ha'o'ha'onga 'oe mā'oni'oni.

¹⁰ 'Oku 'ilo 'e he loto 'a 'ene mamahi 'a'ana:

pea 'oku 'ikai ke kau ha taha kehe 'i he'ene fiefia.

¹¹ 'E holoki hifo 'ae fale 'oe angahala:

ka 'e ma'u pe 'ae lelei 'i he fale fehikitaki 'oe angatonu.

¹² 'Oku ai 'ae hala 'oku matamata totonu ki he tangata,

ka ko hono ngata'anga ko e ngaahi hala 'oe mate.

¹³ 'I he lolotonga 'ae kata, 'oku mamahi ai 'ae loto:

pea ko e iku'anga 'oe vākē ko ia ko e māfasia.

¹⁴ 'E fakafonu 'aia 'oku fakaholomui 'i loto 'aki hono ngaahi hala 'o'ona:

pea 'e mākona 'ae tangata angalelei meiate ia pe.

¹⁵ 'Oku tui 'e he ta'epoto ki he lea kotoa pē:

ka 'oku tokanga lahi 'aia 'oku anga fakapotopoto ki he'ene 'alu.

¹⁶ 'Oku manavahē 'ae tangata poto, 'o ne fakamama' mei he kovi:

ka 'oku fakalili 'ae vale, mo fa'a polepole.

¹⁷ 'Oku fai vale ia 'aia 'oku 'ita vave:

pea 'oku tupu 'ae fehī'a ki he tangata 'oku filio'i kovi.

¹⁸ 'Oku ma'u 'e he fakavalevale 'ae vale:

ka 'oku tatā 'aki 'ae poto 'aia 'oku fakamākukanga.

¹⁹ 'Oku punou 'ae angakovi 'i he 'ao 'oe angalelei:

pea mo e angahala 'i he matapā 'oe mā'oni'oni.

²⁰ 'Oku fehī'anekina 'ae tangata masiva 'e hono kaungā'api:

ka 'oku toko lahi 'akinautolu 'oku 'ofa ki he koloa'ia.

²¹ Ko ia 'oku fehī'a ki hono kaungā'api ko e fai hala ia:

ka 'oku monū'ia ia 'aia 'oku anga'ofa ki he masiva.

²² 'Ikai 'oku hē 'akinautolu 'oku filio'i kovi?

ka 'e 'oe kakai 'oku filio'i lelei 'ae 'alo'ofa mo e mo'oni.

²³ 'Oku ai hono 'aonga 'oe ngāue kotoa pē:

ka ko e fa'a lea 'ae loungutu 'oku tupu ai 'ae masiva.

²⁴ Ko e koloa 'ae poto ko honau tatā ia:

ka ko e fai vale 'ae vale ko honau vale ia.

²⁵ 'Oku fakamo'ui 'ae ngaahi laumālie 'e he fakamo'oni 'oku mo'oni:

ka 'oku lea 'aki 'ae loi 'e he fakamo'oni loi.

²⁶ 'Oku ai 'ae falala mālohi 'i he manavahē kia Sihova:

pea 'e ma'u 'e he'ene fānau 'ae potu hūfanga.

²⁷ Ko e manavahē kia Sihova ko e matavai ia 'oe mo'ui, ke tau hao ai mei he ngaahi tauhele 'oe mate.

²⁸ 'Oku ongoongo lahi ha tu'i 'i he toko lahi 'o hono kakai:

ka ko e masiva kakai ko e vaivai'anga ia 'oe hou'eiki.

²⁹ 'Oku poto lahi ia 'aia 'oku fakatuotuai 'ene 'ita:

ka ko ia 'oku 'oho vave hono loto 'oku fakahikihiki 'e ia 'ae vale.

³⁰ Ko e loto angamalū ko e mo'ui ia 'ae kakano:

ka koe meheka koe fakapopo ia 'oe ngaahi hui.

³¹ Ko ia 'oku fakamālohi' 'ae masiva 'oku manuki' 'e ia 'a hono Tupu'anga:

ka ko ia 'oku faka'apa'apa kiate ia, 'oku anga'ofa ia ki he masiva.

³² 'Oku kapusi atu 'ae angakovi 'i he'ene angahala:

ka 'oku ma'u 'e he mā'oni'oni 'ae 'amanaki lelei 'i he'ene mate.

³³ 'Oku nofo 'ae poto 'i he loto 'o ia 'oku ma'u 'ae fa'a 'i-lo:

ka 'oku fakahā mai 'aia 'oku 'i he loto 'oe kakai vale.

³⁴ 'Oku hiki hake 'e he mā'oni'oni 'ae pule'anga.

ka ko e me'a fakamā 'ae angahala ki he ngaahi pule'anga.

³⁵ 'Oku 'ofeina 'e he tu'i 'ae tamaio'eiki 'oku poto:

ka 'oku houhau ia kiate ia 'oku tupu mei ai 'ae mā.

1–33 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

15 'OKU teke'i atu 'ae houhau 'e he tali fakavaivai:

ka 'oku fakatupu 'ae 'ita 'i he lea fakamamahi.

² 'Oku ngāue totonu 'aki 'ae 'ilo 'e he 'elelo 'oe poto:

ka 'oku malingi 'ae vale mei he ngutu 'oe vale.

³ 'Oku 'i he potu kotoa pē 'ae fofonga 'o Sihova,

'o ne 'afio'i 'ae kovi mo e lelei.

⁴ Ko e 'elelo fakamo'ui ko e 'akau ia 'oe mo'ui:

pea ka talangata'a ia ko e maumau ia 'oe laumālie.

⁵ 'Oku fehī'a 'ae vale ki he akonaki 'a 'ene tamai:

ka 'oku fakapotopoto ia 'aia 'oku tokanga ki he valo-ki.

⁶ 'Oku ai 'ae koloa lahi 'i he fale 'oe mā'oni'oni:

ka 'oku ai 'ae mamahi 'i he koloa 'ae angahala.

⁷ 'Oku tufa atu 'ae poto 'e he loungutu 'oe poto:

ka 'oku 'ikai ke fai pehē 'e he loto 'oe vale.

⁸ Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae feilaulau 'ae angahala:

ka ko e lotu 'ae angatonu 'oku ne fiemālie ai.

⁹ Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae hala 'oe angakovi: ka 'oku ne 'ofa kiate ia 'oku muimui ki he mā'oni'oni.

¹⁰ Ko e me'a fakamamahi 'ae tautea kiate ia kuo lī'aki 'ae hala:

pea ko ia 'oku fehi'a ki he valoki 'e mate ia.

¹¹ 'Oku 'i he 'ao 'o Sihova 'a hētesi pea mo e faka'auha: kae mu'a hake 'ae loto 'oe fānau 'ae tangata!

¹² 'Oku 'ikai 'ofa 'ae tangata manuki kiate ia 'oku valokī'i ia:

pea 'oku 'ikai fie 'alu atu ia ki he poto.

¹³ 'Oku fakafiefia'i 'ae mata 'e he loto 'oku fiemālie:

ka 'oku maumau'i 'ae laumālie 'e he mamahi 'oe loto.

¹⁴ 'Oku kumi ki he poto 'e he loto 'o'ona 'oku fa'a 'ilo:

ka 'oku kai 'ae vale 'e he ngutu 'oe kakai vale.

¹⁵ 'Oku kovi 'ae 'aho kotoa pē 'onautolu 'oku mamahi:

ka 'oku fai kātoanga ma'uaipē ia 'aia 'oku loto fiemālie.

¹⁶ 'Oku lelei lahi hake 'ae me'a si'i mo e manavahē kia Sihova,

'i he koloa lahi 'oku ma'u mo e kovi.

¹⁷ 'Oku lelei hake 'ae me'akai 'aki 'ae lou'akau pea ai mo e 'ofa,

'i he kai ha pulu kuo fafanga, kae ma'u mo e fehi'a.

¹⁸ 'Oku fakatupu 'e he tangata fa'a 'ita 'ae fe'ite'itani: ka 'oku lolomi 'ae fe'ite'itani 'e ia 'oku fakatotoka ki he 'ita.

¹⁹ 'Oku tatau 'ae hala 'oe tangata fakapikopiko mo e 'ā 'akau talatala:

ka 'oku hangamālie 'ae hala 'oe mā'oni'oni.

²⁰ 'Oku fakafiefia'i 'ae tamai 'e he foha 'oku poto:

ka 'oku fehi'a 'ae tangata vale ki he'ene fa'ē.

²¹ Ko e vale ko e fakafiefia ia kiate ia 'oku ta'ema'u 'ae poto:

ka 'oku 'eve'eva 'i he angatonu 'ae tangata 'oku fa'a 'i-lo.

²² 'Oku 'ikai hoko 'ae ngaahi me'a kuo tu'utu'uni, ko e me'a 'i he masiva fakakaukau:

ka 'i he tokolahi hono kau fakakaukau'i 'oku toki ma'u ai ia.

²³ 'Oku ma'u 'e he tangata 'ae fiefia 'i he lea 'a hono ngutu:

pea ko e lea 'oku fai 'i hono kuonga totonu, hono 'ikai lelei fau ia!

²⁴ 'Oku mā'olunga 'ae hala 'oe mo'ui kiate kinautolu 'oku poto,

koe'uhi ke nau hao mei heli 'oku 'i lalo.

²⁵ 'E faka'auha 'e Sihova 'ae fale 'oe fiela'i:

ka 'e fokotu'uma'u 'e ia 'ae kauhala 'oe fefine kuo mate hono 'unoho.

²⁶ Ko e me'a fakalielia kia Sihova 'ae ngaahi mahalo 'ae angakovi:

ka ko e ngaahi lea 'ae mā'oni'oni ko e ngaahi lea ia 'oku lelei.

²⁷ Ko ia 'oku manumanu ki he koloa, 'oku fakafiu'i 'e ia hono fale 'o'ona;

ka ko ia 'oku fehi'a ki he ngaahi me'a foaki 'e mo'ui ia.

²⁸ 'Oku fakakaukau 'e he loto 'oe mā'oni'oni 'ae lea te ne tali 'aki:

ka 'oku malingi mei he ngutu 'oe angahala 'ae ngaahi me'a kovi.

²⁹ 'Oku mama'o 'aupito 'a Sihova mei he angahala:

ka 'oku ne ongo'i 'ae lotu 'ae mā'oni'oni.

³⁰ 'Oku fiefia 'ae loto 'i he maama 'oe mata:

pea 'oku tupu 'i he ongoongolelei 'ae huhu'a 'oe hui.

³¹ Ko e telinga 'oku fakafanongo ki he valoki

fakamo'ui,

'e nofoma'u ia 'i he ha'oha'onga 'oe poto.

³² Ko ia 'oku manuki ki he akonaki, 'oku ne fehi'a ki hono laumālie 'o'ona:

ka ko ia 'oku fanongo ki he valoki, 'oku ma'u 'e ia 'ae loto poto.

³³ Ko e manavahē kia Sihova, ko e akonaki ia 'oe poto; pea 'oku mu'omu'a 'ae angavaivai 'i he hakeaki'i.

1-33 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

16 'OKU meia Sihova 'ae teuteu 'oe loto 'i he tanga-

ta,

pea mo e tali 'oe 'elelo.

² 'Oku ma'a 'ae hala kotoa pē 'oe tangata ki hono ma-ta 'o'ona;

ka 'oku fakamaau 'e Sihova 'ae ngaahi laumālie.

³ Tuku kia Sihova ho'o ngāue kotoa pē,

pea 'e fokotu'uma'u ai ho'o ngaahi mahalo.

⁴ Kuo ngaahi 'e Sihova 'ae me'a kotoa pē ma'ana:

'io, na'a mo e kau angahala ki he 'aho 'oe kovi.

⁵ 'Oku fakalielia kia Sihova 'akinautolu kotoa pē 'oku loto fiela'i:

pea kapau 'e puke 'ae nima ki he nima, 'e 'ikai ta'e-hoko hono tautea.

⁶ 'Oku fakama'a mei he angahala 'e he 'alo'ofa mo e mo'oni:

pea ko e me'a 'i he manavahē kia Sihova 'oku tafoki ai 'ae tangata mei he kovi.

⁷ 'Oka lelei kia Sihova 'ae ngaahi hala 'oe tangata, 'oku ne pule ki hono ngaahi fili ke nau fakalelei mo ia.

⁸ 'Oku lelei hake 'ae me'a si'i mo e mā'oni'oni,

'i he ma'u 'ae koloa lahi 'i he ta'etotonu.

⁹ 'Oku fili 'e he loto 'oe tangata ki hono hala:

ka 'oku fakahinohino 'e Sihova 'a 'ene ngaahi laka.

¹⁰ 'Oku ha'u mei he loungutu 'oe tu'i 'ae fakamaau 'oku totonu:

'oku 'ikai fai hala hono ngutu 'i he'ene fai 'ae fakamaau.

¹¹ Ko e me'a fakamamafa mo e me'a fakatatau totonu 'oku meia Sihova ia:

ko e maka fakamamafa kotoa pē 'oku 'i he kato ko 'ene ngāue ia.

¹² Ko e me'a fakalielia 'ae fai angahala 'ae ngaahi tu'i: he 'oku fokotu'uma'u 'ae nofo'a 'oe tu'i 'i he mā'oni'oni.

¹³ Ko e fiefia'anga 'oe ngaahi tu'i 'ae loungutu 'oku mā'oni'oni;

pea 'oku nau 'ofa kiate ia 'oku lea totonu.
¹⁴ Ko e tuputāmaki 'oe tu'i 'oku tatau ia mo e ngaahi talafekau 'ae mate:
 ka 'e lolomi ia 'e he tangata 'oku poto.
¹⁵ I he maama 'oe fofonga 'oe tu'i 'oku ai 'ae mo'ui;
 pea ko 'ene 'ofa 'oku hangē ia ko e 'ao 'oe 'uha mui.
¹⁶ He 'ikai 'oku lelei hake 'ae ma'u 'oe poto 'i he ma'u 'oe koula?
 Pea 'ikai 'oku lelei hake 'ae ma'u 'ae fa'a 'ilo 'i he fili ki he siliva?
¹⁷ Ko e hala motu'a 'oe angatonu ko 'enau afe mei he kovi:
 ko ia 'oku tauhi ki hono hala 'oku fakamo'ui 'e ia hono laumālie.
¹⁸ 'Oku mu'omu'a 'ae fiela'i 'i he faka'auha,
 pea mo e loto angahiki 'i he hoko 'ae hinga.
¹⁹ 'Oku lelei lahi hake ia ke loto angavaivai mo e kakai angavaivai,
 'i he vahevahe ha koloa kuo ma'u mo e fiela'i.
²⁰ 'E ma'u 'ae lelei 'e ia 'oku tokanga fakapotopoto ki ha me'a:
 pea 'oku monū'ia ia 'aia 'oku falala kia Sihova.
²¹ 'E ui 'akinautolu 'oku loto poto ko e fakamākukan-ga;
 pea 'oku tupu 'ae poto mei he loungutu 'oku melie.
²² Ko e fa'a 'ilo ko e matavai ia 'oe mo'ui kiate ia 'oku ma'u ia:
 ka ko e akonaki mei he vale ko e vale pe ia.
²³ 'Oku ako'i 'e he loto 'oe poto 'a hono ngutu,
 pea 'oku ne fakalahi 'ae poto ki hono loungutu.
²⁴ 'Oku tatau mo e nge'esi 'oe hone 'ae lea mālie,
 'i hono hu'a melie ki he laumālie, pea ko e mo'ui ia ki he ngaahi hui.
²⁵ 'Oku ai 'ae hala 'oku matamata totonu ki he tanga-ta,
 ka ko hono ngata'anga 'o'ona ko e ngaahi hala ki he mate.
²⁶ Ko ia 'oku ngaue 'oku ngāue ma'ana:
 he 'oku tangi ai kiate ia 'a hono ngutu.
²⁷ 'Oku keli hake 'ae kovi 'e he tangata angakovi:
 pea 'oku 'i hono loungutu 'ae afi kakaha.
²⁸ 'Oku tūtuu'i 'e he tangata angakovi 'ae fe'ite'itani:
 pea 'oku fakamāvae 'e he tangata fa'a fafana 'ae kaume'a fe'ofa'ofani.
²⁹ 'Oku fakahala'i 'e he tangata 'oku angamālohi 'a hono kāinga,
 'o ne tataki ia ki he hala 'oku 'ikai lelei.
³⁰ 'Oku ne fakamohe hono mata koe'uhi ke ne fakakaukau ki he ngaahi me'a 'oku kovi:
 'i he ngāue 'a hono loungutu 'oku hoko ai 'ae kovi.
³¹ Ko e 'uluhi'nā ko e tatā ia 'oe ongoongolelei,
 'o 'ilo ia 'i he hala 'oe mā'oni'oni.
³² Ko ia 'oku fakatotoka ki he 'ita 'oku lelei hake ia 'i ha taha 'oku mālohi;
 pea pehē foki ia 'oku fa'a pule ki hono loto 'i ha taha 'oku hamu ha kolo.
³³ 'Oku lī ki he loto kofu 'ae talotalo;
 ka 'oku 'ia Sihova, 'a hono fakamaau'i.

1–28 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...
17 'OKU lelei hake 'ae kih'i me'akai si'i 'oku mōmoa, mo e fakalongolongo,
 'i he fale 'oku fonu 'i he me'akai lelei, ka 'oku 'i ai mo e fe'ite'itani.
² 'E pule 'ae tamaio'eiki 'oku poto ki he foha 'oku fai fakamā;
 pea 'e ma'u 'e ia ha tofi'a fakataha mo e fānau.
³ Ko e kulo 'ahi'ahi'i ko e me'a ia ki he siliva, pea ko e me'a ki he koula 'ae afi kakaha:
 ka 'oku 'ahi'ahi'i 'ae loto kotoa pē 'e Sihova.
⁴ 'Oku tokanga 'ae tangata fai kovi ki he loungutu 'oku loi;
 pea 'oku tokanga 'e ia 'oku loi ki he 'elelo 'oku kovi.
⁵ Ko ia 'oku manuki ki he masiva 'oku valoki 'e ia 'a hono Tupu'anga:
 pea 'e 'ikai fakatonuhia'i 'ae tangata ko ia 'oku fiefia 'i he hoko 'ae ngaahi kovi.
⁶ Ko e fānau 'ae fānau ko e tatā ia 'oe kau mātu'a:
 pea ko e lelei 'oe fānau 'a 'enau ngaahi tamai.
⁷ 'Oku 'ikai ngali mo e vale 'ae lea lelei:
 pea 'oku ta'engali 'aupito mo ha 'eiki 'ae loungutu 'oku loi.
⁸ 'Oku tatau ha me'a foaki mo e maka mahu'inga ki he mata 'o'ona 'oku ne ma'u ia:
 he 'oku lelei pe ia 'i he potu kotoa pē 'oku tafoki ia ki ai.
⁹ 'Oku 'ofeina ia 'oku fa'a 'ufi'ufi 'ae fai hala:
 ka ko ia 'oku toe lea 'aki ha me'a, ko e fakamāvae ia 'oe kaume'a fe'ofa'ofani.
¹⁰ 'Oku ongongofua 'ae valoki ki he loto 'oe tangata poto 'i he kau'ima'ea ke liunga teau ki he vale.
¹¹ 'Oku fie talangata'a pe 'ae tangata angakovi;
 pea ko ia 'e fekau atu ai kiate ia ha taha 'oku angamālohi.
¹² 'Oku lelei hake ke fakafetaulaki ha tangata mo ha pea kuo kaiha'asi mei ai 'a hono 'uhiki,
 'i he fetaulaki mo ha vale 'i he'ene vale.
¹³ Ko ia 'oku ne totongi 'aki 'ae kovi ki he lelei,
 'e 'ikai mavahe 'ae kovi mei hono fale.
¹⁴ Ko e kamata'anga 'oe fe'ite'itani 'oku hangē ko e fakapā mai 'o ha vai:
 ko ia ke tuku 'ā 'ae feke'ike'i 'i he te'eki ai hoko ha me'a.
¹⁵ 'Oku fakatou fakalielia kia Sihova 'aia 'oku ne fakatonuhia'i 'ae halaia,
 mo ia 'oku ne talatalaaki'i 'ae mā'oni'oni.
¹⁶ Ko e hā eni kuo 'ai 'ae totongi ki he nima 'oe vale ke ne ma'u ai 'ae poto,
 ka 'oku 'ikai te ne ma'u ha loto ki ai? ¹⁷ 'Oku 'ofa ma'uaipē 'ae kāinga mo'oni,
 pea kuo fanau'i ho tokoua ke talifaki 'ae 'aho 'oe kovi.
¹⁸ Ko e tangata 'oku masiva poto, 'oku puke 'e ia 'ae nima,
 'o ne fai 'ae fakamo'oni totongi 'i he 'ao 'o hono kāinga.

¹⁹ Ko ia 'oku manako ki he fe'ite'itani 'oku 'ofa ia ki he kovi:

pea ko ia 'oku hiki hake hono matapā 'oku kumi 'e ia ki he faka'auha.

²⁰ 'Oku 'ikai 'ilo ha lelei si'i 'e ia 'oku loto talangata'a: pea 'oku tō hifo ki he kovi 'aia 'oku ma'u 'ae 'elelo kovi.

²¹ Ko ia 'oku ne fakatupu ha vale 'oku ne fai ke ne mamahi ai ia:

pea 'oku 'ikai ma'u ha fiefia 'e he tamai 'ae tangata vale.

²² 'Oku tupu 'ae lelei 'o hangē ha faito'o mei he loto 'oku fiefia:

ka 'oku fakamōmoa 'ae hui 'e he laumālie kuo mafesi.

²³ 'Oku to'o mai 'e he angakovi ha me'a foaki mei he fatafata,

ke ne taki kehe 'ae hala 'oe fakamaau.

²⁴ 'Oku 'i he 'ao 'oe tangata 'oku fa'a fakakaukau 'ae poto:

ka 'oku 'i he ngaahi ngata'anga 'o māmani 'ae mata 'oe vale.

²⁵ Ko e foha 'oku vale ko e fakamamahi ia ki he'ene tamai,

mo e ongosia kiate ia na'e fā'ele'i ia.

²⁶ 'Oku 'ikai lelei ke tautea 'ae angatonu:

pe ko e taa'i 'oe hou'eiki 'i he'enau fai totonu.

²⁷ Ko ia 'oku ne ma'u 'ae poto 'oku ne ta'ofi ki he'ene lea:

pea 'oku loto lelei 'ae tangata ko ia 'oku fa'a fakakaukau.

²⁸ Na'a mo e vale 'oku lau ia ko e poto, 'oka fakalongo pē ia:

pea 'oku lau ko e tangata fa'a 'ilo 'aia 'oku mapuni hono loungutu.

1–24 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

18 KO E me'a 'i he holi ki ai 'ae tangata, 'oku ne vahe'i ia ke ne kumi mo kau 'i he poto kotoa pē.

² 'Oku 'ikai fiefia 'ae vale 'i he 'ilo,

ka koe'uhi ke fakahā 'aki ia hono loto.

³ 'Oka hoko mai 'ae angahala 'oku ha'u mo ia 'ae manukia,

pea mo e ongoongo kovi mo e valokia.

⁴ 'Oku hangē ko e ngaahi vai loloto 'ae ngaahi lea mei he ngutu 'oe tangata,

pea 'oku tatau 'ae matavai 'oe poto mo e pā 'ae vaitafe.

⁵ 'Oku 'ikai lelei ia ke fili ki he tangata 'oku angahala, kae fakahinga ai 'ae mā'oni'oni 'i he fakamaau.

⁶ 'Oku kau 'ae loungutu 'oe vale 'i he kē,

pea 'oku ui mai hono ngutu ke taa'i ia.

⁷ Ko e 'auha'anga 'oe vale 'a hono ngutu,

pea ko e tauhele ki hono laumālie 'a hono loungutu.

⁸ Ko e ngaahi lea 'ae tangata fa'a fafana 'oku hangē ia ko e ngaahi makafokafo,

pea 'oku 'asi mai ia ki he kakano 'oe loto.

⁹ Ko ia 'oku fakapikopiko 'i he'ene ngāue,

ko e tokoua ia 'o'ona 'oku fa'a maumau me'a.

¹⁰ Ko e fale mā'olunga mo mālohi 'ae huafa 'o Sihova: 'oku hola ki ai 'ae mā'oni'oni, 'o ne mo'ui ai.

¹¹ Ko e kolo mālohi 'ae tangata koloa'ia ko 'ene koloa, pea 'oku tatau ia 'i he'ene mahalo 'a'ana mo e fu'u 'ā mā'olunga.

¹² 'Oku mu'omu'a 'i he faka'auha 'ae fiela'i 'i he loto 'ae tangata,

pea 'oku mu'omu'a 'ae angavaivai 'i he hakeaki'i.

¹³ Ko ia 'oku kau ke lea 'i ha me'a 'i he te'eki te ne fanongo ki ai,

ko e vale mo e fakamā ia kiate ia;

¹⁴ 'E fa'a kātaki'i 'e he laumālie 'oe tangata ha'ane vaivai;

ka ko hai 'oku fa'a kātaki'i 'ae laumālie kuo lavea?

¹⁵ 'Oku ma'u 'e he loto 'oe fakamākukanga 'ae poto:

pea 'oku kumi ki he 'ilo 'e he telinga 'oe poto.

¹⁶ 'Oku faka'ata'atā 'ae hala 'oe tangata 'oku fa'a foaki, pea 'oku 'omi ai ia ki he 'ao 'oe hou'eiki.

¹⁷ Ko ia 'oku mu'omu'a 'i he'ene me'a 'a'ana 'oku mata-mata totonu:

ka 'i he ha'u 'a hono kaungā'api 'oku ne 'ahi'ahi'i ia.

¹⁸ 'Oku fakangatangata 'i he fai 'oe talotalo 'ae fakakikihi,

'o ne vahevahe ki he kakai mālohi.

¹⁹ 'Oka kovi'ia 'ae loto 'oe tokoua 'o ha taha,

'oku faingata'a lahi hake ia 'i ha kolo 'oku mālohi:

pea ko 'ena feke'ike'i 'oku hangē ia ko e ngaahi songo 'oe kolo.

²⁰ 'E fakamākona 'ae kete 'oe tangata 'aki 'ae fua 'o hono ngutu:

pea 'e fakafonu ia 'aki 'aia 'oku tupu mei hono loungutu.

²¹ 'Oku 'i he 'elelo 'ae pule ki he mate mo e mo'ui:

pea ko kinautolu 'oku 'ofa ki ai te nau kai 'a hono fua.

²² Ko e tangata 'oku ne ma'u hono 'unoho 'oku ma'u 'e ia 'ae lelei,

'oku ne ma'u ai 'ae lelei 'i he 'ao 'o Sihova.

²³ 'Oku fakakolekole 'e he masiva;

ka 'oku tali fakamālohi 'e he koloa'ia.

²⁴ Ko e tangata 'oku ai hono ngaahi kāinga 'oku ngali ke ne fai fakakāinga 'e ia;

pea 'oku ai 'ae tākanga 'oku pikitai mālohi hake 'i ha tokoua.

1–29 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

19 'OKU lelei lahi hake 'ae tangata 'oku masiva kae 'alu 'i he'ene angatonu,

'iate ia 'oku kovi hono loungutu, pea 'oku vale.

² Ko eni foki, 'oku 'ikai lelei ki he laumālie ke ta'epoto:

pea ko ia 'oku 'oho ve'e vave 'oku angahala ia.

³ Ko e me'a 'i he vale 'oe tangata 'oku pikopiko ai hono hala:

pea 'oku lāunga ai hono loto kia Sihova.

⁴ 'Oku fakatokolahi 'ae kaume'a 'e he koloa:

ka 'oku vāmama'o 'ae masiva mo hono kaungā'api.

⁵ 'E 'ikai tuku ke ta'etautea 'ae fakamo'oni loi,

pea 'e 'ikai hao ia 'aia 'oku fa'a lea 'aki 'ae loi.

⁶ E kole tōtōaki 'e he tokolahi ke 'ofa mai 'ae hou'eiki: pea 'oku kaume'a 'ae kakai kotoa pē mo ia 'oku fa'a foaki.

⁷ 'Oku fehi'a ki he masiva 'a hono tokoua kotoa pē: kae huanoa 'ae fakamōmoa 'a hono kāinga pe kiate ia!

'Oku ne tangi toupili kiate kinautolu, ka 'oku nau ta'etokanga'i.

⁸ Ko ia 'oku ma'u 'ae poto 'oku 'ofa ia ki hono laumālie 'o'ona:

pea ko ia 'oku tauhi 'ae fa'a 'ilo 'e ma'u 'e ia 'ae lelei.

⁹ E 'ikai tuku ke ta'etautea 'ae fakamo'oni loi, pea 'e faka'auha ia 'aia 'oku fa'a lea 'aki 'ae loi.

¹⁰ 'Oku 'ikai ngali mo e vale 'ae fiefia;

kae huanoa hono ta'engali 'oe pule 'ae tamaio'eiki ki he hou'eiki.

¹¹ 'Oku fakatuotuai 'ae 'ita 'e he fakapotopoto 'ae tangata:

pea ko e me'a 'oku ne ongoongolelei ai ko 'ene fakamolemole ha angahala.

¹² 'Oku tatau 'ae tuputāmaki 'oe tu'i mo e ngungulu 'ae laione;

ka ko 'ene loto lelei 'oku hangē ko e hahau ki he mohuku.

¹³ Ko e foha vale ko e fakamamahi'i ia 'o 'ene tamai: pea ko e fa'a kē 'ae fefine 'oku 'unoho 'oku tatau mo e hafu ma'uaipē 'ae vai.

¹⁴ Ko e fale mo e koloa ko e tofi'a ia 'okinautolu kuo hoko ko e tamai:

pea ko e fefine alafia 'oku anga fakapotopoto 'oku meia Sihova ia.

¹⁵ 'Oku hoko 'ae mohe ma'u 'i he fakapikopiko;

pea 'e fakamamahi 'aki 'ae fiekaia 'ae laumālie 'oku fakapikopiko.

¹⁶ Ko ia 'oku tauhi 'ae fekau 'oku ne tauhi ki hono laumālie 'o'ona:

ka ko ia 'oku ta'etokanga ki hono ngaahi hala 'e mate ia.

¹⁷ Ko ia 'oku manava'ofa ki he masiva 'oku foaki 'e ia kia Sihova:

pea ko ia kuo ne foaki te ne toe totongi kiate ia.

¹⁸ Tautea ho foha 'i he lolotonga 'oku ai ha 'amanaki lelei kiate ia,

pea 'oua na'a ke mamae koe'uhi ko 'ene tangi.

¹⁹ E hoko 'ae tautea ki he tangata 'oku fa'a 'ita:

he kapau te ke langomaki'i ia, te ke toe fiu pe 'i hono fai.

²⁰ Fanongo ki he tala fakapoto, pea ke ma'u 'ae akonaki,

koe'uhi ke ke poto ai 'i ho ngata'anga.

²¹ 'Oku lahi 'ae filio'i 'i he loto 'oe tangata;

ka e tu'uma'u pē 'ae tu'utu'uni 'a Sihova.

²² 'Oku holi 'ae tangata ke ne angalelei:

pea 'oku lelei hake 'ae tangata masiva 'i he tangata 'oku loi.

²³ 'Oku hoko ki he mo'ui 'ae manavahē kia Sihova:

pea 'e nofo fiemālie 'aia 'oku ne ma'u ia; 'e 'ikai 'a'ahi kiate ia ha kovi.

²⁴ 'Oku fakafufū 'e he tangata fakapikopiko 'a hono ni-ma ki hono fatafata,

pea 'oku 'ikai te ne toe fa'a 'omi ia ki hono ngutu.

²⁵ Te'ia 'aia 'oku manuki, pea 'e tokanga ai 'ae ta'epoto: pea valoki'i ia 'oku fa'a fakakaukau, pea te ne 'ilo ai 'ae poto.

²⁶ Ko ia 'oku ne fakamasiva'i 'a 'ene tamai, pea kapusi atu 'a 'ene fa'ē,

ko e foha ia 'oku tupu ai 'ae mā, pea 'oku ha'u mo ia 'ae manuki.

²⁷ E hoku foha, ke tukuā, pea 'oua na'a ke fanongo ki he akonaki 'aia,

'oku tupu ai 'ae hē mei he ngaahi lea 'ae poto.

²⁸ 'Oku manuki'i 'ae fakamaau 'e he fakamo'oni angakovi:

pea 'oku kai 'ae kovi 'e he ngutu 'oe angahala.

²⁹ 'Oku talifaki 'ae ngaahi mala'ia ki he kau manuki, mo e ngaahi tā ki he tu'a 'oe kakai vale.

1-30 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

20 KO E me'a manuki 'ae kava, pea ko e me'a fakatupu lili 'ae kava mālohi:

pea ko ia kuo kākaa'i 'aki ia 'oku ta'epoto.

² Ko e tuputāmaki 'oe tu'i 'oku hangē ko e ngungulu 'ae laione;

pea ko ia 'oku ne fakatupu 'ene houhau 'oku fai angahala ia ki hono laumālie 'o'ona.

³ Ko e me'a ongoongolelei 'i ha tangata ke ne tuku 'ae kē:

ka 'oku fie kau ai 'ae vale kotoa pē.

⁴ 'Oku 'ikai ke keli 'ae fakapikopiko koe'uhi ko e momoko;

ko ia te ne fa'a kole ai 'i he ututa'u, ka 'e 'ikai ma'u ha me'a.

⁵ 'Oku hangē ko e vai loloto 'ae poto 'i he loto 'oe tangata;

ka 'e fusi hake ia 'e he tangata fa'a fakakaukau.

⁶ 'Oku tokolahi 'ae kakai 'oku taki taha viki 'i he'ene lelei 'a'ana:

ka ko hai 'oku ne fa'a 'ilo ki ha tangata angatonu.

⁷ 'Oku 'eve'eva 'ae tangata angatonu 'i he'ene mā'oni'oni:

'oku monū'ia 'a 'ene fānau kimui 'iate ia.

⁸ Ko e tu'i 'oku nofo 'i he nofo'a 'oe fakamaau, 'oku ne fakahē'i 'ae kovi 'aki hono fofonga.

⁹ Ko hai 'oku ne fa'a lea 'o pehē, "Kuo u fakama'a hoku loto,

'oku ou ma'a au mei he'eku angahala?"

¹⁰ Ko e faikehekehe 'i he fakamamafa me'a, mo e faikehekehe 'i he fuofua me'a,

'oku fakatou fakalielia tatau kia Sihova.

¹¹ Na'a mo e tamasi'i, 'oku 'ilo ia 'i he'ene faianga; pe 'oku ma'a 'ene ngāue, pe 'oku totonu ia.

¹² Kuo fakatou ngaohi 'e Sihova 'ae telinga ke fanongo mo e mata ke sio 'aki.

¹³ 'Oua na'a ke manako ki he mohe, telia na'a ke hoko 'o masiva ai:

ke ā pe ho mata, pea 'e fakamākona koe 'aki 'ae mā.

¹⁴ 'Oku pehē 'e ia 'oku fakatau, "Ko e me'a noa pe 'ena, ko e me'a noa pe 'ena,"

ka 'oka 'alu ia 'i hono hala, 'oku ne toki polepole.

¹⁵ 'Oku ai 'ae koula, pea ta'efa'alaua 'ae ngaahi maka koloa;

ka ko e teunga mahu'inga 'ae loungetu 'oe poto.

¹⁶ Ke to'o pe 'ae kofu 'o'ona 'oku tongia ha taha 'oku ta'e'ilo'i:

pea ke ma'u mei ai 'ae tuku pa'anga ko e langomekina 'oe fefine muli.

¹⁷ Ko e mā 'oku ma'u 'i he kākā 'oku ifoifo lelei ki he tangata:

ka 'e toki fakafonu kimui 'a hono ngutu 'aki 'ae pata.

¹⁸ 'Oku tu'uma'u 'ae tu'utu'uni kotoa pē 'i he fakakaukau:

pea ka hoko 'ae tau, ke tomu'a fakakaukau lelei ki ai.

¹⁹ Ko ia 'oku 'alu fano ko e fa'a fafana 'oku fakahā 'e ia 'ae ngaahi tala fufū:

ko ia 'oua na'a ke kau kiate ia 'oku fa'a lapu 'aki hono loungetu.

²⁰ Ko ia kotoa pē 'oku kape ki he'ene tamai pe ki he'ene fa'ē,

'e tāmata'i ke mate 'a hono maama 'i he fakapo'uli 'oe 'uli'uli.

²¹ 'E fa'a ma'u fakavave ha tofi'a 'i he kamata'anga: ka e 'ikai fakamonū'ia ia 'i hono iku'anga.

²² 'Oua na'a ke pehē 'e koe, "Te u totongi 'eau ki he kovi;"

ka ke tatali pe kia Sihova, pea te ne fakamo'ui koe.

²³ Ko e faikehekehe 'i he fakamamafa me'a, koe fakalielia ia kia Sihova:

pea ko e me'a fakamamafa kākā 'oku 'ikai lelei ia.

²⁴ 'Oku pule pe 'a Sihova ki he tangata 'i hono ngaahi 'alu'anga:

pea ko ia, 'e fa'a 'ilo'i fēfē 'e he tangata 'a hono hala 'o'ona?

²⁵ Ko e kai 'oe me'a 'oku tapu ko e tauhele ia ki he tangata kuo ne fai ia:

pea 'oku pehē foki 'ae fai 'oe fuakava, kae toki fehu'i kimui ki hono 'uhinga.

²⁶ 'Oku fakamovetevete 'ae angahala 'e he tu'i 'oku poto;

'o ne ta'omi 'akinautolu 'aki 'ae me'a teka.

²⁷ Ko e laumālie 'oe tangata ko e maama ia meia Sihova,

'oku fakamaama 'ae potu kotoa pē 'oku 'i loto 'iate ia.

²⁸ 'Oku fakamo'ui 'ae tu'i 'e he 'alo'ofa mo e mo'oni: pea 'oku fokotu'uma'u hono nofo'a 'i he 'alo'ofa.

²⁹ Ko e toulekeleka 'oe kau talavou 'a honau mālohi: pea ko e me'a matamatalelei 'i he kau mātu'a ko honau 'uluhinā.

³⁰ Ko e lavea 'oku toka 'uli ko e faito'o ia ki he kovi: 'oku pehē foki hono 'aonga 'oe tautea ki he ngaahi potu 'i loto.

1-31 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

21 'OKU 'i he nima 'o Sihova 'ae loto 'oe tu'i, 'o hangē ko e vai 'oe ngaahi vaitafe: he 'oku ne fefakatafoki 'aki ia ko 'ene fa'iteliha 'a'ana.

² 'Oku matamata totonu 'ae hala kotoa pē 'oe tangata ki hono mata 'o'ona:

ka 'oku 'ahi'ahi'i 'e Sihova 'ae loto.

³ Ko e fai totonu mo e fakamaau, 'oku lelei hake ia kia Sihova 'i he feilaulau.

⁴ Ko e mata 'oku fie'eiki, mo e loto fiela'i, pea mo e keli 'ae kakai angakovi, ko e angahala ia.

⁵ 'Oku tupu 'ae mahu 'i he fakakaukau 'ae fa'a ngāue; ka ko e masiva pe kiate ia 'oku fai fakavavevave noa pe.

⁶ Ko e ma'u 'ae koloa lahi 'aki 'ae 'elelo loi, ko e va'inga ia 'oku vilingia fano 'iate kinautolu 'oku kumi ki he mate.

⁷ Ko e kaiha'a 'ae kakai angakovi 'e 'auha ai 'akinautolu;

koe'uhi 'oku 'ikai te nau loto ki he fai totonu.

⁸ 'Oku pikopiko mo 'alu kehe 'ae hala 'oe tangata: ka 'oku totonu 'ae ngāue 'a'ana 'oku loto ma'a.

⁹ 'Oku lelei hake 'ae nofo ki he tuliki 'i ha tu'afale, 'i he nofo 'i loto fale mo ha fefine 'oku fa'a kē.

¹⁰ 'Oku holi ki he kovi 'ae laumālie 'oe angahala: pea 'oku 'ikai ma'u ha lelei 'e hono kaungā'api 'i hono 'ao.

¹¹ 'Oka tautea 'aia 'oku fa'a manuki, 'e poto ai 'ae vale: pea ka akonekina 'ae poto, 'oku ne ma'u ai 'ae 'ilo.

¹² 'Oku fakakaukau poto 'ae tangata mā'oni'oni ki he fale 'oe angahala:

pea 'oku lī ki lalo 'ae angahala 'e he 'Otua koe'uhi ko 'ene angahala.

¹³ Ko ia 'e tāpuni hono telinga ki he tangi 'ae masiva 'e tangi foki ia,

ka 'e 'ikai ongo'i 'e ha taha.

¹⁴ 'Oku lolomi 'ae 'ita 'oka 'atu fufū ha me'a foaki: pea 'oku ta'ofi 'e he totongi fufū 'ae houhau lahi.

¹⁵ Ko e fakamaau ko e fiefia'anga ia 'oe mā'oni'oni: ka 'e hoko 'ae faka'auha ki he fai kovi.

¹⁶ 'E nofoma'u 'i he fakataha'anga 'oe kakai mate, 'ae tangata ko ia 'oku hē mei he hala 'oe poto.

¹⁷ Ko ia 'oku manako ki he va'inga 'e hoko ia ko e tangata masiva:

'e 'ikai koloa'ia ia 'aia 'oku manako ki he kava mo e lolo.

¹⁸ 'E fetongi 'e he angahala 'ae mā'oni'oni, pea mo ia 'oku fai kovi 'ae angatonu.

¹⁹ 'Oku lelei hake 'ae nofo 'i he toafa, 'i he nonofo mo ha fefine fa'a kē mo fa'a 'ita.

²⁰ 'Oku ai 'ae koloa ke manako ki ai, pea mo e lolo 'i he fale 'oe poto;

ka 'oku faka'osi noa pe ia 'e he tangata vale.

²¹ Ko ia 'oku tulituli pau ki he mā'oni'oni mo e 'alo'ofa te ne ma'u 'ae mo'ui,

mo e mā'oni'oni, pea mo e ongolelei.

²² 'Oku kaka 'e he tangata poto 'ae 'ā 'oe kolo 'ae mālohi,

'o ne maumau'i hono mālohi mo ene viki.

²³ Ko ia 'oku tauhi hono ngutu mo hono 'elelo, 'oku fakahaofi 'e ia hono laumālie mei he ngaahi mamahi.

24 Ko fielahe mo manuki fie'eiki,
ko e hingoa ia 'o'ona 'oku fa'a 'ita 'i he laukau.
25 Ko e holi 'ae fakapikopiko 'e mate ai ia;
he 'oku fakafisi hono nima ki he ngāue.
26 'Oku manumanu 'aupito ia 'i he 'aho 'o po'uli:
ka 'oku fa'a foaki 'ae mā'oni'oni 'o 'ikai te ne fa'a
ta'ofia ia.
27 Ko e me'a fakalielia 'ae feilaulau 'ae angahala:
kae huanoa 'i hono 'omi ia mo e loto kovi!
28 'E 'auha 'ae fakamo'oni loi:
ka ko e tangata 'oku fa'a fakafanongo 'oku lea maau
ia.
29 'Oku fakafefeka 'e he tangata angakovi 'a hono ma-
ta:
ka 'oku fakakaukau 'e he angatonu ki hono hala.
30 'Oku 'ikai ha poto pe ha fakakaukau,
pe ha tu'utu'uni 'e fa'a tu'u kia Sihova.
31 'Oku teuteu 'ae hoosi ki he 'aho 'oe tau:
ka 'oku meia Sihova 'ae fa'a ikuna.
1–29 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...
22 'OKU lelei hake 'ae fili ki he hingoa 'oku ongolelei
'i he fili ki he koloa lahi,
pea lelei hake ke 'ofeina 'i he ma'u 'ae siliva mo e
koula.
2 'Oku nofo fakataha 'ae koloa'ia mo e masiva:
ko Sihova, na'a ne ngaohi 'akinautolu kotoa pē.
3 'Oku sio mama'o atu 'ae tangata fakapotopoto ki he
kovi, 'o ne fufū ia mei ai:
ka 'oku mole atu pe 'ae vale, pea tautea ia.
4 Ko e totongi 'oe angavaivai mo e manavahē kia Si-
hova ko e koloa,
mo e ongoongolelei, mo e mo'ui.
5 'Oku 'i he hala 'oe talangata'a 'ae 'akau talatala mo e
ngaahi tauhele:
ko ia 'oku fai ke tauhi hono laumālie te ne hiki ma-
ma'o mei ai.
6 Akonaki'i 'ae tamasi'i 'i he hala 'oku totonu ke ne 'alu
ai:
pea ka hoko ia 'o motu'a, 'e 'ikai te ne foki mei ai.
7 'Oku pule 'ae koloa'ia ki he masiva,
pea ko ia 'oku nō 'oku tamai'eiki kiate ia 'oku foaki
mai.
8 Ko ia 'oku tūtuu'i 'ae kovi 'e utu 'e ia 'ae mamahi:
pea 'e 'auha ia 'i he me'a tā 'i he'ene 'ita.
9 'E monū'ia ia 'oku mata'ofa;
he 'oku foaki 'e ia a 'ene mā ki he masiva.
10 Ke lī kitu'a 'aia 'oku manuki, pea 'e 'alu kitu'a 'ae
fakakikihī foki:
'io, 'e ngata 'ae fe'ite'itani mo e lau'ikovi.
11 Ko ia 'oku 'ofa ki he loto ma'a,
'e kāinga 'aki ia 'e he tu'i koe'uhi ko e mā'oni'oni 'o
hono loungutu.
12 'Oku tauhi 'ae poto 'e he fofonga 'o Sihova,
pea 'oku ne fulihi 'ae ngāue 'ae angahala.
13 'Oku pehē 'e he tangata fakapikopiko, "'Oku ai 'ae
laione 'itu'a,
pea te u mate 'i he ngaahi hala."
14 Ko e ngutu 'oe kau fefine kovi ko e luu taumama'o:

pea 'e tō ki ai 'aia 'oku fehi'a ki ai 'a Sihova.
15 'Oku nono'o 'ae vale 'i he loto 'oe tamasi'i;
ka ko e va'a 'akau 'oe taute'i 'e kapusi mama'o ai ia 'i-
ate ia.
16 Ko ia 'oku fakamālohi'i 'ae masiva ke tupu ai 'ene
koloa, pea mo ia 'oku foaki ki he koloa'ia,
'e hoko mo'oni kiate ia 'ae masiva.
17 Fakaongo ho telinga, pea fanongo ki he lea 'ae po-
to,
pea fakatokanga'i ho loto ki he'eku 'ilo.
18 He ko e me'a lelei 'o kapau te ke tauhi ia 'iate koe;
pea 'e taau ke lea 'aki ia 'e ho loungutu.
19 Koe'uhi ke 'ia Sihova ho'o falala,
'aia kuo u fakahā kiate koe 'i he 'aho ni, 'io, kiate koe
pe.
20 'Ikai kuo u tohi kiate koe 'ae ngaahi me'a lelei,
'i he enginaki, pea mo e poto,
21 koe'uhi ke u fakahā ai kiate koe 'ae mo'oni 'oe
ngaahi lea mo'oni:
koe'uhi ke ke tali 'aki 'ae ngaahi lea 'oe mo'oni 'akin-
autolu 'oku fekau mai kiate koe?
22 'Oua na'a kaiha'a mei he masiva koe'uhi ko e masi-
va ia:
pea 'oua na'a fakamālohi'i 'aia 'oku mamahi 'i he
matapā:
23 Koe'uhi 'e langomaki'i 'akinautolu 'e Sihova,
pea te ne maumau'i 'ae laumālie 'onautolu 'oku mau-
mau'i 'akinautolu.
24 'Oua na'a ke fakakāinga mo e tangata fa'a 'ita;
pea 'oua 'aupito na'a ke 'alu mo ha tangata loto lili:
25 Telia na'a ke ako ki hono ngaahi hala,
pea tauhele'i ai ho laumālie.
26 Ke 'oua na'a ke kau koe mo kinautolu 'oku fepukea-
ki nima,
pe ko kinautolu 'oku fakapapau ki he fai 'o ha toton-
gi.
27 Kapau 'oku 'ikai hao me'a ke totongi aki,
ko e hā 'oku 'ave ai ho mohenga mei lalo 'iate koe?
28 'Oua na'a hiki 'ae kau'ā motu'a,
'aia na'e fokotu'u 'e ho'o kau mātū'a.
29 'Oku ke tu'u ia 'i he 'ao 'oe ngaahi tu'i;
'e 'ikai nofo ia 'i he 'ao 'oe kakai me'avale.
1–35 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...
23 'OKA ke ka nofo ke keinanga mo ha taha 'oku
pule,
tokanga lahi ki he me'a 'oku 'i ho 'ao:
2 Pea kapau ko e tangata fa'a kai koe,
ai ha hele ki ho kia.
3 'Oua na'a ke holi ki he'ene ngaahi me'a lelei:
he ko e me'akai kākā ia.
4 'Oua na'a fai feinga ke ke koloa'ia:
pea 'oua na'a falala ki ho poto 'o'ou.
5 He te ke sio fakamama'u ki he me'a 'oku 'ikai?
He ko e mo'oni 'oku ngaohi 'e he koloa hono ka-
pakau; 'oku puna atu ia 'o hangē ko e 'ikale ki he langi.
6 'Oua na'a ke kai 'i he mā 'a'ana 'oku manumanu
hono mata,
pea 'oua na'a ke holi ki he'ene ngaahi me'akai lelei:

7 He ko e ngaahi mahalo 'o hono loto, ko ia ai pe ia:
'oku ne pehē kiate koe, "Ke ke kai mo inu;"
ka 'oku 'ikai 'iate koe hono loto.

8 Ko e momo'i me'a kuo ke kai te ke toe lua 'aki,
pea mole mo ho'o ngaahi lea lelei.

9 'Oua na'a ke lea 'i he telinga 'oe vale,
he te ne manuki'i 'ae poto 'o ho'o ngaahi lea.

10 'Oua na'a hiki 'ae kau'ā motu'a;
pea 'oua na'a fa'ao 'ae potu ngoue 'ae tamai mate:

11 He 'oku māfima'i 'a honau huhu'i,
pea te ne fai mo koe 'i he'enau me'a.

12 Fakatokanga'i ho loto ki he akonaki,
pea mo ho telinga ki he ngaahi lea 'ae 'ilo.

13 'Oua na'a ta'ofi 'ae taute'i mei he tamasi'i:
he kapau te ke taa'i ia 'aki 'ae me'a tā, 'e 'ikai mate ia.

14 He te ke taute'i 'aki ia 'ae me'a tā,
'o fakahaofi ai hono laumālie mei heli.

15 'E hoku foha, kapau 'e poto ho loto,
'e fiefia ai hoku loto, 'io, te u fiefia au.

16 Ko e mo'oni 'e fiefia hoku loto,
'oka lea 'aki 'e ho loungutu 'ae ngaahi me'a totonu.

17 'Oua na'a meheka ho loto ki he angahala:
ka ke manavahē koe kia Sihova 'i he 'aho kotoa pē.

18 He ko e mo'oni 'oku ai ha ngata'anga;
pea 'e 'ikai motuhi ho'o 'amanaki.

19 Ke ke fanongo, 'E hoku foha, pea ke poto,
pea fakahinohino ho loto 'i he hala.

20 'Oua na'a ke kau mo e kakai fa'a inu ke konā,
mo kinautolu 'oku 'uakai ki he'enau me'akai:

21 Koe'uhi 'e iku ki he masiva 'aia 'oku fa'a konā mo
fa'a 'uakai:
pea ko ia 'oku fa'a mohe 'e kofu mahaehae pe ia.

22 Fakaongo ki ho'o tamai na'a ke tupu ai,
pea 'oua na'a ke ta'e'ofa ki ho'o fa'ē 'oka motu'a ia.

23 Fakatau mai 'ae mo'oni, pea 'oua na'a toe fakatau
atu;
'ae poto, mo e akonaki, pea mo e fa'a fakakaukau.

24 'E fiefia lahi 'ae tamai 'a'ana 'oku mā'oni'oni:
pea ko ia 'oku ne ma'u 'ae tamasi'i 'oku poto 'e fiefia
ia 'iate ia.

25 'E fiefia 'a ho'o tamai mo ho'o fa'ē,
pea 'e fiefia ia na'a ne fanau'i koe.

26 'E hoku foha, foaki mai ho loto,
pea ke tokanga'i 'e ho mata 'a hoku ngaahi hala.

27 He 'oku tatau mo e luu taumama'o 'ae fefine fa'a
fe'auaki;
pea ko e fefine anga kehe 'oku tatau mo e luu
'api'api.

28 'Oku ne to'i foki 'o hangē ha kaiha'a,
pea 'oku ne fakatokolahi 'ae kau angahala 'i he
kakai.

29 Ko hai ia 'oku mala'ia?
Ko hai ia 'oku mamahi?
Ko hai ia 'oku 'i he fe'ite'itani?
Ko hai 'oku papūnoa?
Ko hai 'oku lavea noa pe?
Ko hai 'oku kulokula hono mata?

30 Ko kinautolu 'oku nofo fuoloa ke inu ke konā;

'akinautolu 'oku 'alu ke kumi 'ae uaine kuo felingi'aki.

31 'Oua na'a ke sio ki he uaine 'i he'ene kulokula,
'i he'ene tuku hono lanu 'i he ipu,
pea 'oku mālie hono inu.

32 Koe'uhi 'e u'u ia 'amui 'o hangē ha ngata,
pea huhu foki 'o hangē ko e ngata kona.

33 'E sio ho mata ki he kau fefine anga kehe,
pea 'e fakahā mei ho loto 'ae ngaahi me'a fakafufū.

34 'Io, te ke hangē ha taha 'oku tokoto hifo 'i loto tahi,
pe ha taha 'oku mohe 'i ha funga fanā.

35 Te ke pehē 'e koe, "Kuo nau taa'i au, ka 'oku 'ikai te
u mamahi;
pea kuo nau haha au, ka 'oku 'ikai te u ongo'i ia:
te u 'ā afē?
Te u toe kumi pe ki ai."
1-34 Pea hokohoko atu ki he vahe 'e taha...

24 'OUA na'a ke meheka ki he kakai angakovi,
pea 'oua na'a ke holi ke kau mo kinautolu.

2 He 'oku fakakaukau 'a honau loto ki he faka'auha,
pea lea 'a honau loungutu ki he fakamaveuveu.

3 Ko e me'a 'i he poto 'oku langa ai ha fale;
pea 'oku fokotu'uma'u ia 'i he fa'a fakakaukau:

4 Pea ko e me'a 'i he fa'a 'ilo 'e fakapito ai 'ae ngaahi
potu fale
'aki 'ae ngaahi koloa mahu'inga mo lelei.

5 'Oku mālohi 'ae tangata 'oku poto,
'io, 'oku fakatupu 'e he tangata fa'a 'ilo 'a hono mālo-
hi.

6 He te ke fakahoko ho'o tau 'i he fakakaukau poto:
pea 'i he tokolahi 'a hono fakakaukau'i 'oku ai 'ae
tu'umālie.

7 'Oku 'ikai fa'a tatae 'ae poto 'e he vale:
'oku 'ikai mafa'a hono ngutu 'i he matapā.

8 Ko ia 'oku filio'i ki he fai 'o ha kovi 'e ui ia ko e tanga-
ta pau'u.

9 Ko e mahalo 'ae vale ko e angahala ia:
pea ko ia 'oku fa'a manuki ko e fakalielia ia ki he
kakai.

10 Kapau te ke pongia 'i he 'aho 'oe mamahi,
ta 'oku si'i ho mālohi.

11 Kapau te ke ta'ofi ke 'oua na'a ke fakamo'ui 'akinau-
tolu kuo takina ki he mate,
pea mo kinautolu kuo teu ke tāmāte'i;

12 Kapau te ke pehē, "Vakai, na'e 'ikai te mau 'ilo ki ai;"
'ikai 'oku tokanga'i ia 'e ia 'oku ne 'afio'i 'ae loto?
Pea ko ia 'oku ne tauhi ho laumālie, 'ikai 'oku ne 'ilo ia
ki ai?
Pea 'ikai 'e 'atu 'e ia ki he tangata taki taha 'ae
fakatatau 'o 'ene ngaahi ngāue?

13 'E hoku foha, kai 'e koe 'ae honi, koe'uhi 'oku lelei ia;
pea mo e nge'esi 'oe hone 'aia 'oku melie ki ho
ngutu:

14 'E pehē 'ae 'ilo'i 'oe poto ki ho laumālie:
'oka ke ka ma'u ia, 'e hoko ai 'ae totongi,
pea 'e 'ikai motuhi ho'o 'amanaki.

15 'E tangata angakovi, 'oua na'a ke toi'i mo lamasi 'ae
fale 'oe mā'oni'oni;
'oua na'a ke maumau'i hono nofo'anga:

16 He ka hinga 'ae tangata angatonu ke liunga fitu,
'oku ne toetu'u hake:
ka 'e tō 'ae angahala ki he kovi.
17 'Oua na'a ke fiefia 'oka tō hifo ho fili,
pea 'oua na'a fiefia ho loto 'oka tūkia ia:
18 Telia na'a 'afio'i ia 'e Sihova, pea kovi ia 'i hono 'ao,
pea ne fakatafoki hono houhau meiate ia.
19 'Oua na'a ke kau mo e kakai angakovi,
pea 'oua na'a ke meheka ki he kakai angahala;
20 Koe'uhi 'e 'ikai ha totongi lelei ki he angakovi:
'e tāmata'i ke mate 'ae maama 'ae angahala.
21 'E hoku foha, ke ke manavahē koe kia Sihova, pea
mo e tu'i:
pea 'oua na'a ke kau kiate kinautolu 'oku loto felili-
u'aki:
22 Koe'uhi 'e tupu fakafokifā 'enau tu'utāmaki;
pea ko hai 'oku ne 'ilo'i hona tautea fakatou'osi?
23 Ko e ngaahi me'a ni foki 'oku kau ki he poto.
'Oku 'ikai lelei ke filifilimānako ki he kakai 'i he fai 'oe
fakamaau.
24 Ko ia 'oku lea 'o pehē ki he angakovi, "Ko e
mā'oni'oni koe;"
'e fakamala'ia ia 'e he kakai, 'e fehi'a 'aupito ki ai 'ae
ngaahi pule'anga:
25 Ka 'e hoko 'ae monū'ia kiate kinautolu 'oku valoki'i
ia,
mo e tāpuaki 'oe lelei 'e hoko kiate kinautolu.
26 'E fekita 'ae kakai ki hono loungutu 'o ia 'oku fa'a tali
aki 'ae lea 'oku totonu.
27 Ke teuteu ho'o ngāue 'itu'a,
pea ke teuteu ia ke taau mo koe 'ae ngoue;
pea ke toki langa ho fale.
28 'Oua na'a ke fakamo'oni me'a ki ho kaungā'api ta'e-
hanototonu;
pea 'oua na'a ke kākā 'aki ho loungutu.
29 'Oua na'a ke pehē, "Te u fai kiate ia 'o hangē ko 'ene
fai kiate au:
te u 'atu ki he tangata 'o tatau mo 'ene ngāue."
30 Na'aku 'alu atu ki he ngoue 'ae fakapikopiko,
mo e ngoue vaine 'ae tangata ta'efakakaukau;
31 Pea vakai, kuo vaoa ia 'i he 'akau talatala,
pea 'ufi'ufi ia 'aki 'ae talatala'āmoa,
pea kuo maumau hono 'ā maka 'o ia.
32 Na'aku toki mamata, pea u fifili lahi ki ai:
na'aku sio ki ai, pea ne akonaki'i au.
33 'Io, 'e toe si'i pe 'ae mohe, 'e toe si'i mo e mo'umo-
hea,
'e toe si'i mo e fehulunaki 'oe nima ke mohe:
34 Pea pehē, 'e ha'u ai ho'o masiva 'o hangē ha taha
'oku fononga mai;
mo ho'o paea 'o hangē ha tangata 'oku to'o mahafu.
1 Ko e ngaahi lea 'oku kau ki he ngaahi tu'i, 8 Pea
ke 'oua 'e kau 'i he ngaahi feke'ike'i mo e me'a 'oku
tupu ai ia.

25 KO eni foki 'ae ngaahi lea fakatātā 'a Solomone,
'aia na'e hiki 'e he kau tangata 'a Hesekaia ko e
tu'i 'o Siuta.
2 Ko e nāunau ia 'oe 'Otua ke fakafufū ha me'a:

ka ko e me'a 'e ongoongolelei ai 'ae ngaahi tu'i ke
kumi ke 'ilo 'ae ngaahi me'a.
3 Ko e langi 'i hono mā'olunga, mo e māmani 'i hono
taumama'o,
mo e loto 'oe ngaahi tu'i, 'oku ta'efa'a'ilo'i.
4 Ke to'o atu 'ae 'uli mei he siliva,
pea 'e ngaohi mei ai ha ipu 'e ia 'oku ne fakama'a sili-
va.
5 Ke 'ave 'ae angahala mei he 'ao 'oe tu'i,
pea 'e fokotu'uma'u ai hono nofo'a faka'ei'eiki 'i he
mā'oni'oni.
6 'Oua na'a ke hiki hake koe 'i he 'ao 'oe tu'i,
pea 'oua na'a ke tu'u 'i he potu 'oe kakai mā'olunga.
7 He 'oku lelei hake ke lea 'o pehē kiate koe, "Alu hake
koe ki heni;"
'i he tuku koe 'o fakama'ulalo 'i he 'ao 'oe tu'i kuo ke
mamata ki ai.
8 'Oua na'a ke 'alu fakavave atu ke fakakikihi,
telia na'a 'e 'ikai te ke 'ilo 'ae me'a ke fai 'oka 'osi ia,
'oka fakamaa'i koe 'e ho kaungā'api.
9 Ke mo fai toko ua pe ho'o mo fakakikihi mo ho
kaungā'api;
pea 'oua na'a fakahā ha tala fakalilolilo ki ha taha ke-
he:
10 Telia na'a fakamaa'i koe 'e ia 'oku fanongo ki ai,
pea 'ikai toe foki meiate koe ho ongoongo kovi.
11 Ko e lea 'oku ngali mo totonu hono lea'aki,
'oku hangē ia ko e 'apele koula 'i ha ipu siliva.
12 'O hangē ko e hau koula mo e teunga 'oe koula
lelei,
'oku pehē ia 'aia 'oku valoki fakapotopoto kiate ia
'oku telinga ongo.
13 'O hangē ko e momoko 'oe 'uha hinehina 'i he lolo-
tonga 'ae ututa'u,
'oku pehē 'ae talafekau totonu kiate kinautolu 'oku
nau fekau'i ai:
he 'oku ne fakafiemālie 'e ia ki he loto 'o 'ene hou'ei-
ki.
14 Ko ia ia 'oku polepole 'i ha foaki loi,
'oku hangē ia ko e ngaahi 'ao mo e matangi ta'e-
hano'uha.
15 'Oku fakaloto'i 'ae tu'i 'i he fai fakakukafi,
pea 'oku fesi'i 'ae hui 'e he 'elelo molū.
16 Kuo ke 'ilo ha honi? Kai ai koe ke mākona lelei pe,
telia na'a ke fatufā'ia ai,
pea lua 'aki.
17 Ke ta'ofi ho va'e mei he fale 'o ho kaungā'api;
telia na'a fiu ia 'iate koe, pea fehi'a ai kiate koe.
18 Ko e tangata 'oku fakamo'oni loi ki hono
kaungā'api,
'oku hangē ia ko e 'akau fakapō, mo e heletā, pea
mo e ngahau māsila.
19 Ko e falala 'i he tu'utāmaki ki ha tangata ta'eanga-
tonu,
'oku hangē ia ko e nifo popo, pe ko e va'e kuo tape-
va.
20 'Oku hangē ko e tangata 'oku to'o 'o 'ave ha kofu 'i
he fa'ahita'u momoko,

pea hangē ko e fefiofi 'ae vaimahi mo e naita,
'oku pehē 'aia 'oku hiva 'aki 'ae ngaahi fasi ki he loto māfasia.

²¹ Kapau 'oku fiekaia ho fili, foaki ki ai 'ae mā ke ne kai;

pea kapau 'oku fieinua, foaki kiate ia 'ae vai ke inu:

²² He te ke hilifaki ai 'ae malala'i afi ki hono 'ulu, pea 'e totongi lelei 'e Sihova kiate koe.

²³ 'Oku tupu 'ae 'uha mei he matangi tokelau; 'oku pehē foki 'oku tupu 'ae matalili mei he 'elelo 'oe fakakovi.

²⁴ 'Oku lelei hake 'ae nofo 'i he tuliki 'i he tu'a fale, 'i he nofo mo ha fefine fa'a kē 'i ha fale 'oku fu'u 'atā.

²⁵ 'Oku hangē ko e vai momoko kiate ia 'oku fieinua, 'oku pehē 'ae ongoongolelei mei he fonua mama'o.

²⁶ Ko e hinga 'ae tangata mā'oni'oni 'i he 'ao 'oe kau angahala, 'oku hangē ia ko e matavai kuo fakangaueue, mo e vaitafe kuo faka'ulī'i.

²⁷ 'Oku 'ikai lelei ke kai lahi 'i he honi: pea pehē, ko e kumi 'e he kakai honau ongoongolelei 'onautolu pe 'oku 'ikai ko e ongoongolelei ia.

²⁸ Ko ia ia 'oku 'ikai fa'a pule'i hono laumālie 'o'ona, 'oku tatau ia mo e kolo kuo holoki hifo, pea 'oku 'ikai hano 'ā.

1 Ko e ngaahi lea 'oku kau ki he kakai vale, 13 Mo e kakai fakapikopiko, 17 Mo e kakai 'oku fakakikihi mo kaunoa.

26 'OKU hangē ko e 'uha hinehina 'i he fa'ahita'u mafana, mo e 'uha 'i he lolotonga 'oe ututa'u, 'oku pehē hono tā'etaau 'ae ongoongolelei mo ha vale.

² Hangē ko e manupuna 'oku hēhē, pea mo e pekepeka 'i he'ene puna, 'oku pehē, 'e 'ikai hoko mai 'ae fakamala'ia ta'e-hano'uhinga.

³ Ko e me'a kinisi ki he hoosi, mo e me'a tā'ofi ki he 'asi, pea mo e me'a tā ki he tu'a 'oe vale.

⁴ 'Oua na'a tali 'aki 'ae vale 'a 'ene vale, telia na'a ke hoko 'o tatau pe mo ia.

⁵ Ke talia 'ae vale 'o fakatatau mo 'ene vale, telia na'a poto ia 'i hono mata 'o'ona.

⁶ Ko ia 'oku ne 'ave ha fekau 'i he nima 'o ha taha 'oku vale 'oku ne tu'usi 'ae va'e, mo inu 'i he fakamamahi.

⁷ 'Oku 'ikai tatau 'ae va'e 'oe tangata ketu: 'oku pehē foki 'ae lea fakatātā 'i he ngutu 'oe kakai vale.

⁸ 'Oku hangē ha taha 'oku ne ai 'ae maka 'i he makatā, 'oku pehē pe ia 'aia 'oku fakaongoongolelei 'i 'ae vale.

⁹ 'Oku hangē ko e tau 'ae tala'i 'akau 'i he nima 'oe tangata konā,

'oku pehē pe 'ae lea fakatātā 'i he ngutu 'oe kakai vale.

¹⁰ Ko e 'Otua 'aia na'e ngaahi 'ae me'a kotoa pē, 'oku ne fakatou 'atu 'ae totongi ki he vale, pea mo e kau fai kovi.

¹¹ Hangē ko e tafoki mai 'ae kulī ki he'ene lua, 'oku pehē 'ae toe fai 'e he vale 'a 'ene vale.

¹² 'Oku ke mamata ki ha tangata 'oku ne mahalo kiate ia ko e poto ia?

'Oku tau 'amanaki lelei hake ki he vale 'iate ia.

¹³ 'Oku pehē 'e he tangata fakapikopiko, "'Oku ai 'ae laione 'i he hala:

'oku 'i he hala 'oe kolo 'ae laione."

¹⁴ Hangē ko e fe'alu'aki 'ae matapā 'i hono me'a tau-tau,

'oku pehē 'aia 'oku fakapikopiko 'i hono mohenga.

¹⁵ 'Oku fakafufū 'e he fakapikopiko 'a hono nima 'i hono fatafata;

pea 'oku mamahi ia 'i he'ene toe 'omi ia ki hono ngutu.

¹⁶ 'Oku poto hake 'ae fakapikopiko 'i he'ene mahalo 'a'ana,

'i he kau tangata 'e toko fitu 'oku fa'a tali 'aki 'ae lea 'oku totonu.

¹⁷ Ko ia 'oku 'alu ange, pea ne kaunoa 'i ha fakakikihi na'e 'ikai kau ai ia,

'oku tatau ia mo ha taha 'oku puke ha kulī 'i hono telinga.

¹⁸ Hangē ha tangata faha 'oku lī fano 'e ia 'ae afi, mo e ngaahi ngahau, mo e mate,

¹⁹ 'Oku pehē pe 'ae tangata 'oku ne kākaa'i hono kaungā'api,

'o ne pehē, "'Ikai ko 'eku fakavā pe?"

²⁰ 'I he 'ikai ha fefie 'oku mate 'ae afi:

pea pehē, 'i he 'ikai ha fakakovi kuo longo leva 'ae fakakikihi.

²¹ Hangē ko e malamala ki he malala vela, mo e fefie ki he afi;

'oku pehē 'ae tangata fa'a fakakikihi kē.

²² Ko e ngaahi lea 'ae tangata fa'a fafana 'oku hangē ia ko e ngaahi makafokafo,

pea 'oku 'asi mai ia ki he kakano 'oe loto.

²³ Ko e loungutu lapu mo e loto kovi,

'oku tatau mo ha kongā ipu maumau kuo 'ufi'ufi 'aki 'ae siliva.

²⁴ Ko ia 'oku taufehi'a, 'oku lapu 'aki 'e ia 'a hono loungutu,

ka 'oku nofo 'i hono loto 'ae kākā;

²⁵ 'Oka matamatalelei 'ene lea, 'oua na'a ke tui kiate ia:

he 'oku fitu 'ae me'a fakalielia 'i hono loto.

²⁶ Ko ia 'oku ne fakafufū 'ene fehi'a 'aki 'a 'ene fai kākā, 'e fakahā 'a 'ene fai kovi 'i he 'ao 'oe fakataha kotoa pē.

²⁷ Ko ia 'oku keli 'ae luo 'e tō ia ki ai:

pea ko ia 'oku teka'i 'ae maka 'e toe 'oho mai ia kiate ia.

²⁸ 'Oku fehi'a 'ae 'elelo loi kiate kinautolu 'oku mamahi ai;

pea 'oku tupu 'ae mala'ia mei he ngutu 'oku lapu.

1 Ko e lea 'oku kau ki he fielahī, 5 Ko e 'ofa 'oku mo'oni, 11 Ke 'oua na'a fakatupu kovi, 23 Ke fa'a ngāue 'ae tangata 'i he'ene me'a.

27 'OUA na'a ke polepole ki he 'apongipongi;
he 'oku 'ikai sī'i te ke fa'a 'ilo 'ae me'a 'e hoko 'i
ha 'aho.

2 Tuku ke fakamālō kiate koe 'e ha tangata kehe,
ka 'e 'ikai 'i ho ngutu 'o'ou pe;

ko e taha kehe, ka 'e 'ikai 'i ho lounгутu 'o'ou.

3 'Oku mamafa 'ae maka,
pea ko e me'a mamafa mo e 'one'one,
ka ko e 'ita 'ae vale 'oku mamafa hake ia 'i ai.

4 'Oku fakamālohi 'ae houhau, pea ko e me'a fakalili
'ae 'ita;

ka ko hai 'oku fa'a kātaki'i 'ae fua'a?

5 'Oku lelei hake 'ae valoki 'oku fai fakahā,
'i he 'ofa 'oku fakalilolilo.

6 Ko e lavea mei he kāinga ko e angatonu ia;
ka ko e ngaahi 'uma mei ha fili ko e kākā ia.

7 'Oku fehī'a 'aia 'oku mākona ki he nge'esi 'oe honi;
ka 'oku hu'amelie 'ae me'a konā kotoa pē kiate ia
'oku fiekaia.

8 'Oku tatau mo e manupuna kuo hē mei hono pu-
nunga,

'ae tangata ko ia kuo hē mei hono nofo'anga.

9 'Oku fakafiefia'i 'ae loto 'aki 'ae lolo tākai mo e me'a
namu kakala:

'oku pehē 'ae lelei 'oe kāinga ki ha tangata, ko e me'a
'i he akonaki'i 'oku fai mei he loto.

10 'Oua na'a ke sī'aki ho kāinga 'o'ou, pe ko e kāinga 'o
ho'o tamai;

pea 'oua na'a ke 'alu ki he fale 'o ho tokoua 'i he 'aho
'o ho'o mamahi:

he 'oku lelei hake ho kaungā'api pe 'oku ofi, 'i ho tok-
oua ka 'oku ne mama'o.

11 'E hoku foha, ke ke poto koe,

pea ke fakafiefia'i hoku loto,
koe'uhi ke u fa'a tali ia 'aia 'oku manuki kiate au.

12 'Oku sio mama'o atu 'ae tangata fakapotopoto ki he
kovi, 'o ne fufū ia mei ai:

ka 'oku mole atu pe 'ae vale, pea tautea ia.

13 Ke to'o pe 'ae kofu 'o'ona 'oku tongia ha taha 'oku
'ikai 'ilo'i,

pea ke ma'u mei ai 'ae tuku pa'anga ko e langomaki'i
'oe fefine muli.

14 Ko ia 'oku fakamālō le'o lahi ki hono kāinga 'i he'ene
tu'u hake kei hengihengi,

'e lau ia ko e fakamala'ia kiate ia.

15 Ko e tō ma'u pe 'ae 'uha 'i he 'aho 'oe 'uha lahi,
'oku na tatau mo e fefine 'oku fa'a kē.

16 Ko ia 'oku ne fakafufū ia 'oku tatau mo 'ene faka-
fufū 'ae matangi,

pē ko e me'a nanamu 'i hono nima to'omata'u 'aia
'oku fakahā ia.

17 'Oku fakamāsila 'e he ukamea 'ae ukamea;

'oku pehē 'ae fakalelei 'e he tangata 'ae mata 'o hono
kāinga.

18 Ko ia 'oku fa'a tauhi ki he 'akau ko e fiki te ne kai 'e
ia hono fua:

pea pehē foki, ko ia 'oku tauhi ki he'ene 'eiki 'e
hakeaki'i ia.

19 Hangē ko e sio'ata 'ae mata ki he mata 'i he vai,
'oku pehē 'ae loto 'oe tangata ki he tangata.

20 'Oku 'ikai ke pito 'a hētesi mo e faka'auha;
pea pehē, 'oku 'ikai 'aupito ke fiemālie 'ae mata 'oe
tangata.

21 Hangē ko e kulo fakama'a ki he siliva mo e afi kaka-
ha ki he koula;

'oku pehē, 'oku 'ilo'i 'ae tangata mei hono ongoongo.

22 Na'a mo ho'o fakavolu ha vale 'i he momosi'anga
fakataha mo e uite 'aki 'ae me'a momosi,

'e 'ikai mahu'i 'ene vale meiate ia.

23 Ke ke tokanga lahi ke 'ilo'i pe 'oku fēfē ho'o fanga
sipi,

pea vakai lahi ki ho'o fanga manu kehekehe.

24 He 'oku 'ikai tolonga ma'uaipē 'ae koloa:

pea 'oku tolonga koā 'ae tatā *fakatu'i* ki he to'utanga-
ta kotoa pē?

25 'Oku hā mai 'ae mohuku mōmoa, mo e musie toki
tupu 'oku hā mai ia,

pea 'oku tānaki 'ae 'akau iiki 'oe ngaahi mo'unga.

26 'Oku ai 'ae fanga lami koe'uhi ke ke ma'u ho kofu,
pea mo e fanga kosi ko e totongi ia 'o ho'o ngoue.

27 Pea 'e lahi 'ae hu'a kosi ki ho'o kai,

mo e kai 'a ho'o kau nofo'anga,

pea ke mo'ui ai 'a ho'o kau kaunanga.

*Ko e ngaahi lea 'oku kau ki he kakai fai kovi, pea
mo e lelei 'oe fai mā'oni'oni mo angatonu.*

28 'OKU hola 'ae kakai fai kovi 'i he 'ikai tuli ki ai ha
taha:

ka 'oku to'a 'ae mā'oni'oni 'o hangē ko e laione.

2 Ko e me'a 'i he fai hala 'ae fonua ko ia, 'oku tupu 'o
tokolahi ai hono hou'eiki:

ka koe'uhi ko e tangata poto mo 'ilo'ilo 'e fakatolon-
ga ai hono lelei.

3 Ko e tangata masiva 'oku fakamālohi ki he masiva,
'oku tatau pe ia mo e 'uha lolo 'oku 'auha ai 'ae
me'akai.

4 'Oku fakamālō ki he angahala 'ekinautolu 'oku li'aki
'ae fonu:

ka 'oku fakakikihi mo kinautolu 'akinautolu 'oku
tauhi ki he fonu.

5 'Oku 'ikai 'ilo'i 'ae fakamaau 'e he kakai angakovi:

ka 'oku 'ilo 'ae me'a kotoa pē 'ekinautolu 'oku kumi
kia Sihova.

6 'Oku lelei hake 'aia 'oku masiva ka 'oku 'eve'eva 'i
he'ene angatonu,

'iate ia 'oku koloa'ia ka 'oku pikopiko hono ngaahi
hala.

7 Ko ia 'oku fai ki he fonu ko e foha poto ia:

ka ko ia 'oku kaume'a mo e kakai fakamaveuveu 'oku
fakamaa'i 'e ia 'a 'ene tamai.

8 Ko ia 'oku fakalahi 'ene koloa 'i he foaki pa'anga ke
toe totongi mai, mo e fai ta'etotonu,

'e tānaki ia 'e ia ki ha taha 'e manava'ofa ki he masi-
va.

9 Ko ia 'oku fakatafoki hono telinga ke 'oua na'a ne
fanongo ki he fonu,

'e hoko 'ene lotu 'a'ana ko e me'a fakalielia.

¹⁰ Ko ia 'e fakahē'i 'ae mā'oni'oni ke ne 'alu 'i ha hala kovi,

'e tō pe foki ia ki he'ene luo 'a'ana:

ka 'e ma'u 'e he fai totonu 'ae ngaahi me'a lelei.

¹¹ 'Oku poto 'ae tangata koloa'ia 'i hono mata 'o'ona; ka 'oku 'ilo'i ia 'e he tangata masiva 'oku fa'a fakakaukau.

¹² 'Oka fiefia 'ae kakai mā'oni'oni, 'oku ai 'ae ongoon-golelei lahi:

ka 'oka pule 'ae angahala, kuo fakafufū 'ae tangata.

¹³ 'E 'ikai monū'ia ia 'aia 'oku 'ufi'ufi 'ene ngaahi angahala:

ka ko ia 'oku vete ia mo li'aki 'e ma'u 'e ia 'ae 'alo'ofa.

¹⁴ 'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku manavahē ma'uaipe: ka 'e tō ki he kovi 'aia 'oku fakafefeka hono loto.

¹⁵ 'O hangē ko e laione ngungulu, mo e pea 'oku 'oho fano;

'oku pehē 'ae pule 'oku angakovi ki he'ene kakai masiva.

¹⁶ Ko e tu'i foki 'oku masiva 'i he fakakaukau, 'oku lahi 'ene fakamālohi:

ka ko ia 'oku fehī'a ki he manumanu, 'oku fakatolonga 'e ia hono ngaahi 'aho.

¹⁷ Ko e tangata ko ia 'oku fai fakamālohi ki he toto 'o ha tokotaha 'e mole ia ki he luo;

'oua na'a ta'ofi ia 'e ha tokotaha.

¹⁸ Ko ia 'oku 'eve'eva 'i he angatonu 'e fakamo'ui ia:

ka 'e hinga leva ia 'aia 'oku pikopiko hono ngaahi hala.

¹⁹ Ko ia 'oku fa'a ngāue ki he'ene ngoue 'e ma'u 'e ia 'ae me'akai lahi:

ka 'e lahi mo'oni 'ae masiva kiate ia 'oku muimui ki he kakai ta'epoto.

²⁰ 'E lahi 'aupito 'ae tāpuaki ki he tangata 'oku angatonu:

ka ko ia 'oku fai fakato'oto'o ke ne koloa'ia 'e 'ikai tonuhia ia.

²¹ 'Oku 'ikai lelei ke filifilimānako:

he ko e tangata 'oku pehē, 'e fai hala ia ke ne ma'u ai ha kongā mā.

²² 'Oku 'iate ia 'oku fai fakato'oto'o ke ne koloa'ia 'ae mata 'oku kovi,

pea 'oku 'ikai te ne tokanga'i 'e hoko mai 'ae masiva kiate ia.

²³ Ko ia 'oku lea valoki ki ha tangata 'e ma'u 'e ia 'ae 'o-fa lahi hake,

'amui 'iate ia 'oku lea lapu 'aki 'ae 'elelo.

²⁴ Ko ia 'oku kaiha'a mei he'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, 'o ne pehē, "'Oku 'ikai ko e fai hala ia;'"

'oku kaume'a ia mo e tangata faka'auha.

²⁵ Ko ia 'oku loto fielahe 'oku fakatupu 'e ia 'ae feke'ike'i:

ka 'e fakamonū'ia ia 'aia 'oku falala kia Sihova.

²⁶ Ko ia 'oku falala ki hono loto 'o'ona ko e vale ia:

ka ko ia 'oku 'alu fakapotopoto, 'e fakahaofi ia.

²⁷ Ko ia 'oku fa'a foaki ki he masiva 'e 'ikai masiva ia:

ka ko ia 'oku fufū hono mata 'e lahi 'ae fakamala'ia 'e hoko ki ai.

²⁸ 'Oka hakeaki'i 'ae angahala, 'oku toitoi 'ae kakai: ka 'oka 'auha 'akinautolu, 'oku tupu 'o tokolahi 'ae mā'oni'oni.

'oka 'auha 'akinautolu, 'oku tupu 'o tokolahi 'ae mā'oni'oni.

1 Ko e lea 'oku kau ki he pule fakamaama, 15 Mo e pule ki he fānau. 22 Ko e lea ki he 'ita, mo e fielahe, mo e kaiha'a, mo e fo'i, mo e fai kākā.

29 KO ia kuo liunga lahi hono valoki'i kae fakakeke-va 'e ia hono kia,

'e faka'auha fakafokifā ia, pea 'e 'ikai ha fakamo'ui ki ai.

² 'Oka pule 'ae mā'oni'oni 'oku fiefia ai 'ae kakai:

ka 'oka ma'u 'ae pule 'e he angahala 'oku mamahi ai 'ae kakai.

³ Ko ia 'oku manako ki he poto 'oku ne fakafiefia'i 'a 'ene tamai:

ka 'oku maumau'i 'ene koloa 'e ia 'oku kaume'a mo e kau fa'a fe'auaki.

⁴ Ko e me'a 'i he fakamaau totonu 'ae tu'i 'oku foku-tu'uma'u ai 'ae fonua:

ka ko ia 'oku ne fa'a ma'u 'ae ngaahi foaki 'oku ne fakamala'ia ia.

⁵ Ko e tangata ko ia 'oku lea lapu ki hono kaungā'api, 'oku 'a'au 'e ia 'ae kupenga ki hono va'e.

⁶ Ko e fai angahala 'ae tangata angakovi ko e tauhele ia:

ka 'oku hiva mo fiefia 'ae mā'oni'oni.

⁷ 'Oku tokanga 'ae mā'oni'oni ki he masiva:

ka 'oku 'ikai tokanga 'ae angakovi ke 'ilo'i ia.

⁸ 'Oku tutu 'ae kolo 'e he kau tangata manuki;

ka 'oku ta'ofi atu 'ae houhau 'e he kakai poto.

⁹ Kapau 'oku fakakikihi 'ae tangata poto mo ha tangata vale,

neongo 'ene lili pe kata, 'e 'ikai ha fiemālie 'e tupu ai.

¹⁰ 'Oku fehī'a ki he angatonu 'aia 'oku fieinu ki he toto:

ka 'oku kumi hono laumālie 'e he mā'oni'oni.

¹¹ 'Oku fakahā 'e he vale 'a hono loto kotoa pē:

ka 'oku fakalaulauloto 'e he poto ki he 'amui:

¹² Kapau 'oku fa'a tokanga 'aia 'oku pule ki he ngaahi loi,

'e hoko 'o kovi 'a 'ene kau tamaio'eiki kotoa pē.

¹³ 'Oku fa'a fakataha pe 'ae masiva pea mo e kākā:

pea 'oku fakatou māmangia hona mata meia Sihova.

¹⁴ 'E foku-tu'uma'u ke ta'engata 'ae nofo'a faka'e'i'eiki 'oe tu'i,

ko ia 'oku fai totonu 'ae fakamaau ki he masiva.

¹⁵ 'Oku tupu 'ae poto mei he me'a tā mo e valoki:

ka ko e tamasi'i 'oku tuku pe ki he'ene fa'iteliha 'oku ne fakamaa'i 'a 'ene fa'ē.

¹⁶ 'Oka tupu 'o tokolahi 'ae kakai angahala,

'oku tupu mo e fai kovi: ka 'e mamata 'ae mā'oni'oni ki he'enu hinga.

¹⁷ Ke ke taute'i ho foha, pea te ke fiemālie 'iate ia:

'io, te ne fakafiefia'i ho laumālie.

¹⁸ 'Oka 'ikai 'i ai ha kikite 'oku mala'ia 'ae kakai;

ka 'oku monū'ia ia 'aia 'oku fai ki he fono.

¹⁹ 'E 'ikai poto 'ae tamaio'eiki 'i ha lea valoki:

he na'a mo 'ene 'ilo'i 'e 'ikai te ne talangofua.
 20 'Oku ke mamata ki ha tangata 'oku fa'a lea vave?
 'Oku tau 'amanaki lelei hake ki he vale 'iate ia.
 21 Ko ia 'oku fakahihiki 'a 'ene tamaio'eiki talu 'ene
 kei tamasi'i,
 'e faifai pea hoko ia 'amui ko hono foha.
 22 'Oku fakatupu 'ae feke'ike'i 'e he tangata fa'a 'ita,
 pea 'oku lahi 'ae fai hala 'ae tangata loto fili.
 23 Ko e fiela'i 'ae tangata, 'e fakahifo ai ia ki lalo;
 ka 'e poupu hake 'ae laumalie 'oe angavaivai 'aki 'ae
 ongoongolelei.
 24 Ko ia 'oku kaume'a mo e kaiha'a 'oku fehia ia ki
 hono laumalie 'o'ona:
 pea 'oku fanongo 'e ia ki he kape, ka 'e 'ikai te ne
 fakaha ia.
 25 Ko e manavahē ki ha tangata, 'oku hoko ia ko e
 tauhele:
 ka 'e mo'ui pe ia 'aia 'oku falala ki Sihova.
 26 'Oku kumi 'e he tokolahi ki he loto lelei 'o ia 'oku
 pule;
 ka 'oku mea Sihova 'ae fakamaau ki he tangata taki
 taha.
 27 Ko e tangata ta'efaitotonu 'oku fakalielia ia ki he an-
 gatonu.
 Pea ko ia 'oku fai totonu 'i hono hala 'oku fakalielia ia
 ki he angahala.
*1 Ko e fakamatala 'e 'Akuli 'a 'ene tui. 7 Ko e me'a
 'e ua 'i he'ene lotu. 10 Ke 'oua na'a fakamālohi'i 'ae
 kakai mā'ulalo. 11 Ko e to'utangata 'e fā 'oku an-
 gakovi. 15 Ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai ke fiu. 17 Ko e
 'oua na'a manuki'i 'ae mātu'a. 18 Ko e me'a 'e fā
 'oku 'ilongata'a. 21 Ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai ke kā-
 taki'i. 24 Ko e me'a 'e fā 'oku poto lahi. 29 Ko e
 me'a 'e fā 'oku toulekeleka. 32 Ko e 'ita ko e me'a ia
 ke ta'ofi.*
30 KO E ngaahi lea 'a 'Akuli ko e foha 'o Sake, 'aia
 ko e kikite:
 na'e lea 'ae tangata kia 'Itieli,
 'io, kia 'Itieli mo 'Ukali.
 2 "Ko e mo'oni 'oku lahi hake 'a 'eku vale 'i he tangata
 kotoa pē,
 pea 'oku 'ikai te u ma'u 'ae poto 'o ha tangata.
 3 Kuo 'ikai akonekina au ki he poto,
 pea 'oku 'ikai te u ma'u 'ae 'ilo 'oe mā'oni'oni.
 4 Ko hai kuo 'alu hake ki he langi, pe 'alu hifo?
 Ko hai 'oku ne tākaki 'ae matangi 'i hono nima?
 Ko hai kuo ne fakama'opo'opo 'ae ngaahi vai 'i ha ko-
 fu?
 Ko hai kuo ne fokotu'uma'u 'ae ngaahi ngata'anga 'o
 māmani?
 Ko hai hono huafa, pea ko hai 'ae huafa 'o hono 'Alo,
 'o kapau 'oku ke fa'a fakahā?
 5 "'Oku ma'a 'ae folofola kotoa pē 'ae 'Otua:
 pea ko e unga'anga ia kiate kinautolu kotoa pē 'oku
 falala kiate ia.
 6 'Oua na'a ke fakalahi ki he'ene folofola telia na'a ne
 valoki'i koe,
 pea 'e 'ilo ai koe ko e loi."

7 Ko e me'a 'e ua kuo u kole kiate koe;
 pea 'oua na'a ke ta'ofi ia 'iate au 'o a'u ki he'eku
 mate.
 8 Hiki ke mama'o 'iate au 'ae va'inga mo e loi:
 pea 'oua na'aku masiva pe koloa'ia:
 fafanga 'aki au 'ae me'akai 'oku taau pe mo au:
 9 Telia na'aku mākona, pea u fakafisi'i koe, pea u pe-
 hē, Ko hai 'a Sihova?
 Telia foki na'aku masiva, pea u kaiha'a,
 mo takuanoa 'ae huafa 'o hoku 'Otua.
 10 'Oua na'a ke fakakovi'i 'ae tamaio'eiki ki he'ene 'eiki,
 telia na'a ne kape'i koe, pea 'ilo ko koe 'oku halaia.
 11 'Oku ai 'ae fānau 'oku kape ki he'enu tamai,
 pea 'oku 'ikai ke tāpuaki'i 'enu fa'ē.
 12 'Oku ai 'ae to'utangata 'e taha 'oku nau mā'oni'oni 'i
 honau mata 'onautolu,
 ka 'oku te'eki ke fufulu 'enu anga fakalielia.
 13 'Oku ai 'ae to'utangata 'e taha, 'O'i seuke! Hono 'ikai
 mā'olunga 'a honau mata!
 Pea kuo nau hiki hake honau laumata.
 14 'Oku ai 'ae to'utangata 'e taha, 'oku tatau honau ni-
 fo mo e heletā,
 mo honau ngao 'oku hangē ko e hele,
 ke kai 'o 'osi 'ae masiva mei he funga 'o māmani, pea
 'osi mo e paea mei he kakai.
 15 "'Oku ma'u 'e he aluka 'ae 'ofefine 'e toko ua 'oku
 tangi,
 'Foaki mai, foaki mai.'
 "'Oku ai 'ae me'a 'e tolu 'oku 'ikai si'i ke fiemālie,
 'io, 'oku fā 'ae me'a 'oku 'ikai ke nau pehē, 'Ma'uā,
 kuo lahi:'
 16 Ko e fa'itoka;
 mo e manāva 'oku pa'a;
 ko e kekele 'oku 'ikai pito 'i he vai;
 pea mo e afi 'oku 'ikai ke pehē, 'Ma'uā, kuo lahi.'
 17 "Ko e mata 'oku manuki ki he'ene tamai,
 pea 'ikai tokanga ke fai talangofua ki he'ene fa'ē,
 'e kape'i ia 'e he fanga leveni 'oe tele'a,
 pea 'e kai ia 'e he fanga 'ikale iiki.
 18 'Oku ai 'ae me'a 'e tolu 'oku fakafo lahi kiate au,
 'io, ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai te u 'ilo'i.
 19 Ko e puna'anga 'oe 'ikale 'i he 'atā;
 mo e hala 'oe ngata 'i he funga maka;
 mo e 'alu'anga 'oe vaka 'i he loto vaha;
 mo e anga 'ae tangata ki he tāpu'ou.
 20 'Oku pehē 'ae anga 'ae fefine tonotangata;
 'oku ne kai, 'o ne holoholo hono ngutu,
 'o ne pehē, "Na'e 'ikai te u fai ha kovi."
 21 Ko e me'a 'e tolu 'oku maveuveu ai 'a māmani,
 ko e me'a 'e fā 'oku 'ikai ke ne fa'a kātaki'i:
 22 Ko e tamaio'eiki kuo fakanofu ke pule;
 mo e tangata vale kuo mākona 'i he me'akai;
 23 Mo e fefine anga fakalielia kuo mali;
 mo e kaunanga 'oku hoko ki he koloa 'a 'ene 'eiki fe-
 fine.
 24 'Oku ai 'ae me'a 'e fā 'oku iiki 'i he funga 'o māmani,
 ka 'oku lahi 'aupito 'enu poto:
 25 Ko e lō, ko e fa'ahinga ia 'oku 'ikai ke mālohi,

ka 'oku nau tokonaki 'enau me'akai 'i he fa'ahita'u mafana.

²⁶ Ko e fanga safana, ko e fa'ahinga ia 'oku vaivai pe, ka 'oku nau ngaohi honau fale 'i he ngaahi maka;

²⁷ 'Oku 'ikai ma'u ha tu'i 'e he fanga he'e, ka 'oku nau puna fakataha atu;

²⁸ 'Oku puke 'aki 'e he hina 'a hono nima, 'o ne nofo 'i he ngaahi fale 'oe ngaahi tu'i.

²⁹ 'Oku ai 'ae me'a 'e tolu 'oku lelei 'enau 'alu, 'io, 'oku fā, 'ae me'a 'oku matalelei 'enau 'alu:

³⁰ Ko e laione 'aia 'oku mālohi 'i he fanga manu, pea 'e 'ikai te ne tafoki atu 'i ha taha;

³¹ Ko e hoosi; mo e kosi tangata foki; pea mo e tu'i, 'oku 'ikai fa'a fai ki ai ha angatu'u.

³² "Kapau kuo ke fai vale 'i ho'o hiki hake koe 'e koe, pea kapau kuo ke mahalo kovi, ke ke 'ai ho nima ki ho ngutu.

³³ Ko e mo'oni 'oku tupu 'ae pota 'i he tuki 'ae hu'ahuhu 'oe manu,

pea tupu 'ae toto 'i he mio'i 'oe ihu: 'oku pehē, 'oku tupu 'ae feke'ike'i 'i he 'ita fakamālohi."

1 Ko e enginaki 'a Limueli ki he fai mā'oni'oni mo e ta'ofi ki he fa'a inu ke konā. 6 Ke malu'i mo fakafiemālie 'ae kakai mamahi'ia. 11 Ko e ongoongolelei mo e 'aonga 'ae fefine alafia angalelei.

31 KO E ngaahi lea 'ae tu'i ko Limueli, ko e tala na'e akonaki 'aki ia 'e he'ene fa'ē.

² "Ko e hā, 'eku tama?

Pea ko e hā, 'ae tama 'o hoku manāva?

Pea ko e hā, 'ae tama 'a 'eku ngaahi fuakava?

³ 'Oua na'a tuku ho mālohi ki he kakai fefine, pe ko ho ngaahi hala ki he me'a 'oku 'auha ai 'ae ngaahi tu'i.

⁴ 'Oku 'ikai taau mo e ngaahi tu'i, 'E Limueli, 'oku 'ikai taau mo e ngaahi tu'i ke fa'a inu kava pe ke inu 'e he hou'eiki 'ae kava kona.

⁵ Telia na'a nau inu, pea ngalo ai 'ae fono, pea ta'etotonu ai 'ae fakamaau, ki he kakai 'oku mamahi.

⁶ 'Atu 'ae kava mālohi kiate ia 'oku meimei mate, mo e uaine kiate kinautolu 'oku māfasia honau loto.

⁷ Tuku ke ne inu ke ngalo ai 'ene masiva, pea 'oua na'a toe manatu ki he'ene mamahi.

⁸ Ke mato'o ho ngutu koe'uhi ko e noa, 'i he me'a 'anautolu kotoa pē kuo fakamaau ki he mate.

⁹ Mato'o ho ngutu, pea ke fakamaau mā'oni'oni, pea ke langomaki'i 'ae masiva, pea mo e paea 'i he'ene me'a."

¹⁰ Ko hai 'oku fa'a ma'u 'ae fefine fai lelei?

He 'oku ma'ongo'onga ia 'i he ngaahi maka koloa.

¹¹ 'Oku falala fakamo'omo'oni kiate ia 'ae loto 'o hono 'unoho,

pea 'e 'ikai 'aonga kiate ia ha me'a 'oku ma'u 'i he fakamālohi.

¹² 'E fai lelei ia kiate ia,

ka 'e 'ikai ha kovi 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui:

¹³ 'Oku ne kumi 'ae fulufulu'i sipi, mo e lou'akau, 'o ne ngāue fiefia 'aki 'a hono nima.

¹⁴ 'Oku ne hangē ko e ngaahi vaka 'oe kau fakatau, he 'oku ne 'omi 'ene me'akai mei he mama'o.

¹⁵ 'Oku ne tu'u hake foki 'i he kei po'uli, 'o ne tufaki 'ae me'akai ki he'ene kau nofo'anga,

mo e 'inasi 'o 'ene kau kaunanga.

¹⁶ 'Oku ne manako ki ha ngoue, pea ne fakatau ia:

pea 'oku ne tō 'ae ngoue vaine mei he fua 'o hono nima.

¹⁷ 'Oku nono'o 'aki 'ae mālohi 'a hono kongaloto, 'oku ne fakamālohi hono nima.

¹⁸ 'Oku ne 'ilo 'oku lelei 'ae me'a 'oku ne fakatau'aki: 'oku 'ikai ke mate 'ene maama 'i he pō.

¹⁹ 'Oku ne ai hono nima ki he me'a 'oku fī'aki 'ae filo, pea 'oku puke 'i hono nima 'ae 'ai'anga filo.

²⁰ 'Oku mafao atu hono nima ki he masiva, 'io, 'oku mafao atu hono nima kiate kinautolu 'oku paea.

²¹ 'Oku 'ikai manavahē ia ki he tō mai 'ae 'uha hinehina ki he'ene kau nofo'anga:

he 'oku lōua 'ae kofu 'o 'ene kau nofo'anga kotoa pē.

²² 'Oku ne ngaohi kiate ia 'ae ngaahi kofu'aki 'ae tupenu kuo tuitui fakasanisani:

ko hono ngaahi kofu ko e silika mo e me'a kula'a-ho'aho.

²³ 'Oku ongoongoa hono 'unoho 'i he ngaahi matapā, 'oka nofo hifo ia mo e kau mātu'a 'oe fonua.

²⁴ 'Oku ngaohi 'e ia 'ae tupenu tu'ovalevale lelei, 'o ne fakatau'aki:

pea 'oku 'atu 'a hono ngaahi no'o ki he kau fakatau.

²⁵ Ko hono kofu ko e mālohi mo e ongoongolelei; pea 'e fiefia ia 'i he ngaahi 'aho kimui.

²⁶ 'Oku mato'o hono ngutu 'i he poto; pea 'oku 'i hono 'elelo 'ae fono 'oe 'ofa.

²⁷ 'Oku ne tokanga lahi ki he anga 'o hono fale, pea 'oku 'ikai ke kai 'e ia 'ae mā 'ae fakapikopiko.

²⁸ 'Oku tupu hake 'ene fānau, 'onau ui ia ko e monū'ia; pea 'oku fakaongoongolelei'i ia 'e hono 'unoho foki.

²⁹ "Kuo fai lelei 'e he kau 'ofefine tokolahi, ka 'oku ke lelei hake koe 'iate kinautolu kotoa pē."

³⁰ Ko e me'a kākā 'ae matamatalelei, pea ko e va'inga 'ae hoihoifua:

ka ko e fefine 'oku manavahē kia Sihova 'e fakaongoongolelei'i ia.

³¹ Foaki kiate ia mei he fua 'o hono nima:

pea tuku pe ke fakaongoongolelei'i ia 'i he ngaahi matapā 'e he'ene ngaahi ngāue 'a'ana.

Vahe

Tangata Malanga

'AE

Vahe

1 'Oku fakahā 'e he tangata malanga ko e ngaahi 'ulungaanga fakamaama ko e va'inga ia: 4 Koe'uhi 'oku feliliu'aki 'ae me'a kotoa pē, 9 Pea 'oku 'ikai ke tupu ha me'a fo'ou, pea 'oku ngalo 'ae ngaahi me'a motu'a, 12 Pea kuo 'ilo eni 'e Solomone 'i he'ene kumi ki he poto.

1 KO E ngaahi lea eni 'ae Tangata Malanga, ko e fo'ou ha 'o Tevita, na'e tu'i 'i Selūsalema. ²“Va'inga 'oe va'inga,” 'oku pehē 'e he Malanga, “Va'inga 'oe va'inga, 'oku va'inga 'ae me'a kotoa pē.” ³ Ko e hā hono 'aonga ki he tangata 'o 'ene ngāue kotoa pē 'oku ne fai 'i he lalo la'ā? ⁴ 'Oku mole atu 'ae to'utangata 'e taha, kae ha'u 'ae to'utangata kehe: ka 'oku tu'uma'u aipē 'a māmani. ⁵ 'Oku hopo hake foki 'ae la'ā, pea 'alu hifo, 'oku 'alu fakavave ia ki he potu na'e hopo mei ai. ⁶ 'Oku 'alu 'ae matangi ki he feitu'u tonga, pea toe liliu ki he tokelau: 'oku fakatakamilo ma'uaipe ia, pea toe 'alu foki 'i hono ngaahi 'alu'anga. ⁷ 'Oku tō atu ki tahi 'ae ngaahi vaitafe kotoa pē; ka 'oku 'ikai ke pito ai 'ae tahi; pea ko e potu 'oku tupu mei ai 'ae vaitafe 'oku toe foki atu ia ki ai. ⁸ 'Oku fonu 'ae me'a kotoa pē 'i he ngāue; 'oku 'ikai fa'a fakamatala ia 'e he tangata: pea 'oku 'ikai fiu 'ae mata 'i he sio, pe ko e telinga 'i he fanongo. ⁹ Ko e me'a 'aia 'oku talu mei mu'a, ko ia ia 'e kei 'i ai; pea ko e me'a 'oku fai ni ko ia pe 'e fai; pea 'oku 'ikai ha me'a fo'ou 'i he lalo la'ā. ¹⁰ He 'oku ai ha me'a 'e totonu ke pehē ki ai, “Vakai, ko eni 'ae me'a fo'ou?” Na'e 'i ai pe ia 'i he kuonga 'i mu'a, 'aia na'e mu'a 'iate kitautolu. ¹¹ 'Oku 'ikai ha fakamanatu ki he ngaahi me'a 'i mu'a, pea 'e 'ikai ha manatu ki he ngaahi me'a 'oku hoko mai ni, pe ko ia 'e hoko 'amui.

¹² ¶ Ko au ko e Malanga, na'aku tu'i au ki 'Isileli 'i Selūsalema. ¹³ Pea na'aku fai 'i hoku loto ke kumi pea hakule ke u poto 'i he me'a kotoa pē 'oku fai 'i he lalo langi: he kuo tuku 'ae feinga ni 'e he 'Otua ke fakamamahi 'aki 'ae fānau 'ae tangata. ¹⁴ Kuo u mamata ki he ngāue kotoa pē 'oku fai 'i he lalo la'ā; pea vakai, ko e va'inga 'ae me'a kotoa pē mo e fakamamahi ki he laumālie. ¹⁵ Ko e me'a pikopiko 'oku 'ikai fa'a fakatonu, pea ko ia 'oku 'ikai katoa 'e 'ikai fa'a lau ia. ¹⁶ Na'aku fakakaukau 'i hoku loto 'o'oku, 'o pehē, “Vakai, kuo u hoko 'o ma'ume'a lahi, pea 'oku ou ma'u lahi hake 'ae poto 'iate kinautolu kotoa pē na'a nau 'i mu'a 'iate au 'i Selūsalema; 'io, na'e fakapoto'i lahi hoku loto 'i he poto mo e 'ilo.” ¹⁷ Pea na'aku tuku hoku loto ke 'ilo 'ae poto, pea ke 'ilo mo e hē mo e vale: pea u

'ilo'i foki ia ko e fakamamahi ki he laumālie. ¹⁸ He 'oku lahi 'ae mamahi 'i he poto 'oku lahi: pea ko ia 'oku fakatupu 'a 'ene 'ilo 'oku ne fakatupu mo e mamahi.

1 Ko e ta'e'aonga 'oe kumi ki he lelei fakamamata. 12 'Oku lelei hake 'ae poto 'i he vale, ka 'oku tatau hona iku'anga. 18 Ko e ta'e'aonga 'oe ngāue 'ae tangata, he 'oku 'ikai 'ilo pe 'e ma'u ia 'e hai. 24 Ko e me'a lelei ke tau fiefia 'i he'etau ngāue; ka ko e foaki ia 'ae 'Otua.

2 NA'A ku pehē ki hoku loto, “Vakai eni, teu 'ahi'ahi'i koe ki he fiengutuhua, ko ia ke ke fiefia koe 'i he fakavā;” pea vakai, ko e va'inga foki eni. ² Na'aku pehē ki he kata, “Ko e faha ia”: pea ki he fiengutuhua, “Oku 'aonga ia ki he hā?” ³ Na'aku fai 'i hoku loto ke u fa'a inu uaine, kae kumi foki hoku loto ki he poto; pea ke puke atu ki he vale, koe'uhi ke u 'ilo pe ko e hā 'oku lelei ke fai 'e he fānau 'ae tangata 'i he 'aho kotoa pē 'o 'enua mo'ui 'i he lalo langi. ⁴ Na'aku fai 'ae ngaahi ngāue lahi; na'aku langa hoku ngaahi fale; pea na'aku tō 'eku ngaahi ngoue vaine: ⁵ Na'aku tō 'eku ngaahi ngoue mo e ngaahi 'akau 'oku fua, pea na'aku tō 'i ai 'ae fa'ahinga 'akau fua kehekehe kotoa pē. ⁶ Na'aku ngaohi 'ae ngaahi anovai, ke fakatafe ki he potu 'oku tupu 'i ai 'ae ngaahi 'akau: ⁷ Na'aku ma'u 'ae kau tamaio'eiki mo e kau kaunanga, pea na'e fanau'i 'ae kau tamaio'eiki 'i hoku fale; pea na'aku ma'u foki 'o lahi 'ae fanga manu iiki, mo ia 'oku lalahi, pea na'e lahi hake 'a 'eku ma'ume'a 'iate kinautolu kotoa pē na'e 'i mu'a 'iate au 'i Selūsalema. ⁸ Pea na'aku tānaki foki kiate au 'ae siliva mo e koula, pea mo e koloa mahu'inga lahi 'oe ngaahi tu'i mo e potu fonua kehekehe: pea u ma'u 'ae kau tangata faiva mo e kau fefine faiva, mo e me'a fakafiefia kotoa pē 'oe fānau 'ae tangata, mo e ngaahi me'a faiva 'i honau fa'ahinga kehekehe. ⁹ Ko ia na'aku hoko ko e lahi au, pea u tupu 'o lahi hake 'iate kinautolu kotoa pē na'e 'i mu'a 'iate au 'i Selūsalema: pea na'e ma'u pe foki 'a 'eku poto 'iate au. ¹⁰ Pea ko e me'a kotoa pē na'e manako ki ai hoku mata na'e 'ikai te u ta'ofi ia mei ai, na'e 'ikai te u ta'ofi hoku loto mei ha fiefia; he na'e fiefia hoku loto 'i he'eku ngāue kotoa pē: pea ko hoku 'inasi ia 'i he'eku ngāue kotoa pē. ¹¹ Pea na'aku toki mamata ki he ngāue kotoa pē kuo fai 'e hoku nima, mo e ngāue na'aku ongosia 'i hono fai: pea vakai, ko e va'inga ia kotoa pē mo e fakamamahi ki he laumālie, pea 'oku 'ikai hano 'aonga 'i he lalo la'ā.

¹² ¶ Pea na'aku tafoki au ke mamata ki he poto, mo e hē, mo e vale: he ko e hā ha me'a 'e fa'a fai 'e he tangata 'oku muimui ki he tu'i? 'Aia pe kuo 'osi hono fai.

¹³ "Pea na'aku toki mamata 'oku lelei lahi hake 'ae poto 'i he vale, 'o hangē ko e lelei hake 'oe maama ki he po'uli. ¹⁴ Ko e mata 'oe poto 'oku 'i hono 'ulu ka 'oku 'eve'eva 'ae vale 'i he po'uli:" pea na'aku mamata 'eau ko e me'a pe taha 'oku hoko kiate kinautolu kotoa pē. ¹⁵ Pea na'aku toki pehē ai 'i hoku loto, "Hangē ko ia 'oku hoko ki he vale, ko ia foki 'oku hoko kiate au; pea ko e hā ia kuo u poto lahi hake ai?" Pea na'aku toki pehē 'i hoku loto, "Tā ko e va'inga foki eni." ¹⁶ He 'oku 'ikai lahi hake 'ae fakamanatu ki he poto 'i he manatu ki he vale 'o ta'engata: koe'uhi ko e me'a 'oku ai ni 'e ngalo ia 'i he 'aho kimui. Pea 'oku fēfē 'ae mate 'ae poto? 'Oku hangē pe ia ko e vale. ¹⁷ Ko ia na'aku fehi'a ki he mo'ui; koe'uhi ko e ngāue 'oku fai 'i he lalo la'ā 'oku fakamamahi kiate au: he ko e va'inga 'ae me'a kotoa pē mo e fakamamahi ki he laumālie.

¹⁸ ¶ 'Io, na'aku fehi'a ki he'eku ngāue kotoa pē na'aku ongosia ai 'i he lalo la'ā: koe'uhi te u tuku pe ia ki he tangata 'oku muimui 'iate au. ¹⁹ Pea ko hai 'oku ne 'ilo pe ko ha poto ia pe ko ha vale? Ka 'e pule 'e ia ki he ngāue kotoa pē kuo u ngāue ai mo fakahā 'aki 'a 'eku poto 'i he lalo la'ā. Ko e va'inga foki eni. ²⁰ Ko ia na'aku 'alu fano ai ke fakata'e'amanaki hoku loto ki he'eku ngāue kotoa pē na'aku fai 'i he lalo la'ā. ²¹ He 'oku ai 'ae tangata 'oku fai 'ene ngāue 'i he poto, mo e 'ilo, pea mo e totonu; ka te ne tuku pe ia ko e 'inasi 'o ha tangata 'oku 'ikai ngāue ki ai. Ko e va'inga foki eni, pea ko e kovi lahi. ²² He 'oku ma'u 'ae hā 'e he tangata mei he'ene ngāue, mo e mamahi 'a hono loto, 'aia kuo ne ongosia ai 'i he lalo la'ā? ²³ He ko hono ngaahi 'aho kotoa pē ko e mamahi ia, pea ko 'ene feinga ko e fakamāfasia; 'io, na'a mo e pō 'oku 'ikai fakafiemālie hono loto. Ko e va'inga foki eni.

²⁴ ¶ 'Oku 'ikai ha me'a 'oku lelei hake ki he tangata ka ko 'ene kai mo inu, pea ke fakafiefia 'i hono loto 'i he lelei 'o 'ene ngāue. Na'aku mamata foki ki he me'a ni, kuo foaki mai ia mei he nima 'oe 'Otua. ²⁵ He ko hai 'oku fa'a kai, pea ko hai 'oku fakato'oto'o lahi hake ki ai 'iate au? ²⁶ He 'oku foaki 'e he 'Otua ki he tangata 'aia 'oku lelei 'i hono 'ao, ko e poto, mo e 'ilo, mo e fiefia: ka 'oku ne foaki ki he angahala 'ae feinga ke tănaki mo fokotu'u, ka ne foaki ia kiate ia 'oku lelei 'i he 'ao 'oe 'Otua. Ko e va'inga foki eni mo e fakamamahi ki he laumālie.

1 'Oku faka'āsili 'ae va'inga mo e feinga fakamaama 'i he faikehekehe 'ae ngaahi kuonga. 11 'Oku ai 'ae lelei 'i he ngaahi ngāue 'ae 'Otua: 16 Ka ko e tangata 'e fakamaau' 'e he 'Otua 'ene ngāue.

3 'OKU ai hono kuonga 'oe me'a kotoa pē, mo e 'a-ho ki he ngāue kotoa pē 'i he lalo langi:

² Ko e 'aho ke fanau' ai,

mo e 'aho ke mate;

ko e 'aho ke tō,

mo e 'aho ke ta'aki 'aia kuo tō;

³ Ko e 'aho ke tāmāte'i,

mo e 'aho ke fakamo'ui;
ko e 'aho ke holoki hifo,
mo e 'aho ke langa hake;

⁴ Ko e 'aho ke tangi,

mo e 'aho ke kata;

ko e 'aho ke tangilāulau,

mo e 'aho ke me'e;

⁵ Ko e 'aho ke li'aki 'ae ngaahi maka,

mo e 'aho ke tănaki fakataha 'ae ngaahi maka;

ko e 'aho ke fā'ufua,

mo e 'aho ke vāmama'o;

⁶ Ko e 'aho ke ma'u,

mo e 'aho ke mole ai;

ko e 'aho ke kuku ma'u,

mo e 'aho ke li'aki atu;

⁷ Ko e 'aho ke mahaehae,

mo e 'aho ke tuitui;

ko e 'aho ke fakalongolongo,

mo e 'aho ke lea;

⁸ Ko e 'aho ke 'ofa,

mo e 'aho ke fehi'a;

ko e 'aho ke tau,

mo e 'aho ke melino.

⁹ Ko e hā 'ae lelei 'oku ma'u 'e ia 'oku ngāue 'i he me'a 'oku ne ngāue ai? ¹⁰ Kuo u mamata ki he feinga 'aia kuo tuku 'e he 'Otua ki he fānau 'ae tangata ke 'ahi'ahi 'aki 'akinautolu. ¹¹ Kuo ngaahi 'e ia 'ae me'a kotoa pē ke faka'ofa 'i hono kuonga: pea kuo ne 'ai foki 'ae māmani ki hono loto, pea ko ia 'oku 'ikai fa'a 'ilo ai 'e ha tangata 'ae ngāue 'oku fai 'e he 'Otua mei he kamata'anga 'o a'u ki hono ngata'anga. ¹² 'Oku ou 'ilo 'oku 'ikai ha lelei 'i ai, ka koe'uhi ke fiefia 'ae tangata, pea ke fai lelei 'i he'ene mo'ui. ¹³ Pea ko e kai mo e inu 'ae tangata kotoa pē, mo e fiefia 'i he lelei 'o 'ene ngāue kotoa pē, ko e foaki ia 'ae 'Otua. ¹⁴ 'Oku ou 'ilo, ko e me'a kotoa pē 'oku fai 'e he 'Otua, 'e tu'uma'u ia 'o ta'engata: 'e 'ikai fa'a fakalahi ia, pea 'e 'ikai fa'a to'o mei ai ha me'a; pea 'oku fai eni 'e he 'Otua koe'uhi ke manavahē 'ae kakai 'i hono 'ao. ¹⁵ Ko e me'a na'e 'i ai, 'oku 'i ai ni; pea ko ia kuo tu'utu'uni ke hoko, kuo hili hono fai, pea 'oku toe 'omi 'e he 'Otua 'ae me'a kuo mole atu.

¹⁶ ¶ Pea na'aku mamata foki 'i he lalo la'ā ki he potu 'oe fakamaau, 'oku 'i ai 'ae angahala; mo e potu 'oe mā'oni'oni, 'oku 'i ai 'ae fai kovi. ¹⁷ Pea u pehē 'i hoku loto, "E fakamaau 'e he 'Otua 'ae mā'oni'oni mo e angahala: he 'oku 'i ai pe hono 'aho ki he tu'utu'uni kotoa pē mo e ngāue kotoa pē." ¹⁸ Pea na'aku pehē 'i hoku loto koe'uhi ko e anga 'oe fānau 'ae tangata,

ke fakahā ia 'e he 'Otua kiate kinautolu, pea nau 'ilo ai 'oku nau hangē ko e fanga manu. ¹⁹ He ko e me'a 'oku hoko ki he fānau 'ae tangata 'oku hoko ia ki he fanga manu; 'io, ko e me'a pe taha 'oku hoko ki ai fakatou'osi: 'o hangē ko e mate 'ae taha, 'oku pehē pe 'ae mate 'ae taha; 'io, ko e mānava pe taha 'oku nau ma'u; pea ko ia 'oku 'ikai mā'olunga ai 'ae tangata 'i ha manu: he 'oku va'inga 'ae me'a kotoa pē. ²⁰ 'Oku lau kotoa pē ki he potu pe taha; he 'oku mei he efu kotoa pē, pea 'oku toe liliu kotoa pē ki he efu. ²¹ Ko hai 'oku ne 'ilo 'ae

laumālie 'oe tangata 'oku 'alu ki 'olunga, mo e mo'ui 'ae manu 'oku 'alu hifo ki he kelekele? ²² Ko ia 'oku hā mai kiate au, 'oku 'ikai ha me'a 'oku lelei hake, ka ko e fiefia 'ae tangata 'i he'ene ngaahi ngāue 'a'ana; he ko hono 'inasi ia: he ko hai te ne 'omi ia ke ne mamata ki he me'a 'e hoko kimui 'iate ia?

1 'Oku faka'āsili 'ae va'inga ki he tangata koe'uhi ko e fakamālohi, 4 Mo e meheka, 5 Mo e fakapikopiko, 7 Mo e manumanu, 9 Mo e nofo tokotaha, 13 Mo e paongata'a.

4 KO IA na'aku tafoki mai, pea u tokanga ki he fakamālohi kotoa pē 'oku fai 'i he lalo la'ā: pea vakai ko e lo'imata 'onautolu kuo fakamālohi'i, pea 'ikai hanau fakafiemālie; pea na'e 'i he nima 'onautolu na'e fakamālohi 'ae mālohi, ka na'e 'ikai hanau fakafiemālie. ² Ko ia na'aku lelei'ia mo'oni 'i he mate kuo mate, 'i he mo'ui 'oku kei mo'ui. ³ 'Io, pea 'oku lelei hake ia 'iate kināua fakatou'osi, 'aia 'oku te'eki ai fakatupu pe mamata ki he ngāue kovi 'oku fai 'i he lalo la'ā.

⁴ ¶ Pea ko eni, na'aku fakalaululoto ki he feinga mo e ngāue lelei kotoa pē, he ko e me'a ia 'oku fakatupu meheka ki ha tangata mei hono kaungā'api. Ko e va'inga foki eni mo e fakamamahi ki he laumālie. ⁵ 'Oku fehulunaki 'ae nima 'oe vale, pea 'oku ne kai hono kakano 'o'ona. ⁶ 'Oku lelei hake ke fonu 'ae nima 'e taha mo e fiemālie, 'i he fonu fakatou'osi 'oe nima kae feinga mo mamahi 'ae laumālie.

⁷ ¶ Pea na'aku tuki tafoki mai, pea na'aku mamata ki he va'inga 'i he lalo la'ā. ⁸ 'Oku ai 'aia 'oku tokotaha pe, pea 'oku 'ikai hono toko ua; 'io, 'oku 'ikai ha'ane fānau pe kāinga: ka 'oku 'ikai ngata 'ene ngāue; pea 'oku 'ikai fiu hono mata ki he koloa; pea 'oku 'ikai pehē 'e ia, Ko 'eku ngāue eni ma'a hai, kau fakamasiva'i 'a hoku laumālie 'i he lelei? Ko e va'inga foki eni, 'io, ko e fakamamahi lahi.

⁹ ¶ 'Oku lelei hake 'ae toko ua 'i he tokotaha; he 'oku ai 'ae totongi lelei 'i he'ena ngāue. ¹⁰ He kapau te na tō ki lalo, 'e hiki ki 'olunga 'e he tokotaha 'a hono kāinga: ka 'e kovi lahi kiate ia 'oku tō ki lalo 'i he'ene tokotaha pe; he 'oku 'ikai ha tokotaha ke tokoni hake ia ki 'olunga. ¹¹ Ko eni foki, kapau 'e takoto 'ae toko ua te na mafana; ka 'e mafana fēfee'i ha taha 'i he'ene tokotaha pe? ¹² Pea kapau 'e mālohi ha tokotaha ki he tokotaha, ka 'e fa'a iku'i ia 'e he toko ua; pea ko e afo tu'o tolu 'oku motungata'a ia.

¹³ ¶ 'Oku lelei hake 'ae tamasi'i 'oku masiva mo poto, 'i ha tu'i 'oku motu'a kae vale, 'aia 'oku 'ikai tui ki he valoki. ¹⁴ He 'oku ha'u ia mei he fale fakapōpula ki he pule; ka ko ia kuo fanau'i ko e pule 'oku hoko ia 'o masiva. ¹⁵ Na'aku mamata ki he kakai mo'ui kotoa pē 'oku 'a'eva 'i he lalo la'ā, mo hono foha 'e hoko, 'aia 'e tu'u hake 'i hono potu ko hono fetongi. ¹⁶ 'Oku 'ikai hano ngata'anga 'oe kakai kotoa pē, 'akinautolu foki na'e 'i mu'a 'iate kinautolu: pea 'e 'ikai fiefia 'iate ia 'akinautolu 'e tupu kimui. Ko e mo'oni ko e va'inga foki eni mo e fakamamahi ki he laumālie.

1 Ke 'oua 'e va'inga 'i he lotu; 8 Ko e ta'e'aonga 'oe lāunga koe'uhi ko e fakamālohi; 9 Ko e va'inga 'oe

koloa. 18 Ko e fiefia 'i he koloa ko e foaki ia 'ae 'Otua.

5 TAUHI ho va'e 'oka ke ka 'alu ki he fale 'oe 'Otua, pea lahi hake ho'o fiefanongo 'i ho'o fai 'ae feilaulau 'ae vale: he 'oku 'ikai te nau tokanga ki he kovi 'oku nau fai. ² 'Oua na'a ke 'ohonoa 'aki ho ngutu, pea 'oua na'a vave ho loto ke fakahā ha me'a 'i he 'ao 'oe 'Otua: he 'oku 'i he langi 'ae 'Otua, ka 'oku ke 'i māmani ko ē: ko ia ke si'i ai ho'o lea. ³ He 'oku tupu 'ae misī mei he femou'ekina ki he ngāue; pea 'oku 'ilo 'ae le'o 'oe vale 'i he lahi 'o 'ene lea. ⁴ 'Oka ke ka fuakava ki he 'Otua, 'oua na'a ke fakatuai ho'o fai ki ai; he 'oku 'ikai te ne lelei'ia 'i he vale; fai koe ki he me'a kuo ke fuakava ki ai. ⁵ 'Oku lelei hake ke 'oua 'aupito na'a ke fuakava, 'i ho'o fuakava kae 'ikai fai ki ai. ⁶ 'Oua na'a tuku ke fakahala'i koe 'e ho ngutu; pea 'oua na'a ke pehē 'i he 'ao 'oe 'āngelo, ko ho'o fai hala: ko e hā 'oku ke fakahouhau'i 'ae 'Otua 'aki ho le'o, pea te ne faka'auha 'ae ngāue 'a ho nima? ⁷ He 'oku lahi 'ae va'inga foki 'i he lahi 'oe misī mo e lea 'oku lahi: ka ke manavahē koe ki he 'Otua.

⁸ ¶ Kapau 'oku ke mamata ki he fakamālohi'i 'oe masiva, pea mo e mio'i fakamālohi 'ae fakamaau mo e fai totonu 'i ha vahefonua, 'oua na'a ke ofo ai: he ko ia 'oku mā'olunga taha 'i he mā'olunga kotoa pē 'oku ne 'afio'i ia; koe'uhi 'oku ai 'aia 'oku mā'olunga hake 'iate kinautolu.

⁹ ¶ Kae'uma'ā foki ko e tupu 'oe kelekele, ko e me'a ma'a e kakai kotoa pē: na'a mo e tu'i 'oku tauhi ia mei he ngoue. ¹⁰ Ko ia 'oku manako ki he siliva 'e 'ikai ke ne fiemālie 'i he siliva; pe ko ia 'oku manako ki he koloa 'i he tupulaki 'o 'ene me'a: ko e va'inga foki eni. ¹¹ Koe'uhi 'i he tupulekina 'ae me'a, 'oku tupu foki 'akinautolu 'oku nau kai ia: pea ko e hā hono lelei kiate kinautolu 'oku 'anautolu ia, ka ko 'enau mamata pe ki ai 'aki honau mata? ¹² 'Oku fiemālie 'ae mohe 'ae tangata ngāue, neongo pe 'oku si'i pe 'oku lahi 'a 'ene kai: ka ko e lahi 'oe me'a 'ae koloa'ia, ko ia 'oku 'ikai ke nau fa'a mohe ai. ¹³ 'Oku ai 'ae kovi lahi kuo u mamata ki ai 'i he lalo la'ā, 'a eni, 'ae tauhi koloa ke kovi ai 'akinautolu 'oku 'anautolu pe ia. ¹⁴ Ka 'oku maumau 'ae koloa ko ia 'i he feinga kovi; pea 'oku tupu 'iate ia 'ae foha, ka 'oku 'ikai ha me'a 'i hono nima. ¹⁵ 'O hangē ko 'ene ha'u mei he manāva 'o 'ene fa'ē, 'e pehē 'a 'ene 'alu telefua atu 'o hangē ko 'ene ha'u, pea 'e 'ikai ha tupu 'o 'ene ngāue te ne ma'u ke 'ave 'i hono nima. ¹⁶ Pea ko e kovi foki eni 'oku lahi, 'a 'ene 'alu 'o tatau 'i he me'a kotoa pē mo 'ene ha'u: pea ko e hā 'ae lelei 'oku ma'u 'e ia 'oku ngāue ki he matangi? ¹⁷ 'Oku kai 'e ia 'i he fakapo'uli 'i he 'aho kotoa pē, pea 'oku lahi 'ae mamahi mo e tautea 'oku hoko kiate ia 'i hono mahaki.

¹⁸ ¶ Vakai ki he me'a kuo u mamata ki ai: 'oku lelei mo totonu ki he tangata ke kai mo inu, pea ke fiefia 'i he lelei kotoa pē 'o 'ene ngāue, 'aia 'oku ne fai 'i he lalo la'ā, 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui, 'aia kuo foaki 'e he 'Otua kiate ia; he ko hono 'inasi ia. ¹⁹ Pea ko e tangata kotoa pē 'aia 'oku foaki ki ai 'e he 'Otua 'ae ma'ume'a mo e koloa lahi, pea mo e mālohi ke ne kai

mei ai, pea ke ma'u hono 'inasi, pea ke fiefia 'i he'ene ngāue; ko e foaki ia 'ae 'Otua. ²⁰ Pea 'e 'ikai te ne tokanga mamahi ia ki he ngaahi 'aho 'o 'ene mo'ui; koe'uhi 'oku tauhi ia 'e he 'Otua, pea ko ia 'oku fiefia ai hono loto.

1 Ko e va'inga 'oe koloa 'oku ta'engāue'aki. 3 Ko e fānau mo e mātu'a ta'ema'ukoloa. 9 Ko e va'inga 'oe holi fano 'ae loto. 11 Ko e vale 'oe amanaki ke ma'u ha lelei mei he me'a 'o māmani.

6 'OKU ai 'ae kovi kuo u mamata ki ai 'i he lalo la'ā, pea 'oku lahi ia 'i he tangata. ² Ko e tangata 'aia 'oku foaki ki ai 'e he 'Otua 'ae pa'anga lahi, mo e koloa lahi, mo e ongoongolelei, ko ia 'oku 'ikai te ne masiva ai 'i ha me'a ki hono laumālie 'i he me'a kotoa pē 'oku ne holi ki ai, ka 'oku 'ikai foaki 'ae mālohi kiate ia 'e he 'Otua ke ne kamata ia, ka 'oku kai ia 'e he kakai kehe; ko e va'inga eni, pea ko e mahaki kovi mo'oni.

³ ¶ Kapau 'e tupu 'i ha tangata 'ae fānau 'e toko teau, pea mo'ui ia ki he ngaahi ta'u lahi, pea lahi 'aupito 'ae ngaahi 'aho 'o hono ta'u, ka 'oku 'ikai fakapito hono laumālie 'i he lelei, pea ka mate ia 'oku 'ikai fai hano putu; 'oku ou pehē 'eau, 'oku lelei hake 'iate ia ha fanau' ta'ehoko. ⁴ He koe'uhi 'oku hoko mai ia mo e va'inga, pea 'oku 'alu 'i he fakapo'uli, pea 'e 'ufi'ufi 'aki 'ae fakapo'uli 'a hono hingoa. ⁵ Kae'uma'ā eni, na'e 'ikai te ne mamata ki he la'ā, pe 'ilo ha me'a 'e taha: 'oku lahi hake 'a 'ene fiemālie 'a'ana 'i he tokotaha ko ia.

⁶ ¶ 'Io, neongo 'ene mo'ui 'i ha ta'u 'e ua afe, ka na'e 'ikai te ne mamata ki he lelei: 'ikai 'oku 'alu kotoa pē ki he potu pe taha? ⁷ 'Oku fai 'ae ngāue kotoa pē 'ae tangata, koe'uhi ko hono ngutu, ka 'oku 'ikai fiu ai 'ene holi. ⁸ He ko e hā 'oku ma'u lahi hake 'e he poto 'iate ia 'oku vale? Ko e hā 'oku ma'u 'e he masiva, 'aia 'oku 'ilo ke 'alu totonu 'i he 'ao 'oe kakai mo'ui?

⁹ ¶ 'Oku lelei hake 'ae sio 'ae mata 'i he holi fano 'ae laumālie: he ko e va'inga foki eni mo e fakamamahi ki he laumālie. ¹⁰ Ko e me'a 'aia na'e 'i ai kuo 'osi hono fakahingoa, pea kuo 'ilo ia ko e tangata: ka 'oku 'ikai fa'a fekuki ia mo ia 'oku mālohi lahi kiate ia.

¹¹ ¶ Pea 'i he 'i ai 'ae ngaahi me'a lahi 'oku tupulekina ai 'ae va'inga, ko e hā hono 'aonga ki he tangata? ¹² He ko hai 'oku ne 'ilo 'ae me'a 'oku lelei ki he tangata 'i he mo'ui ni, 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui va'inga, 'aia 'oku mole atu 'o hangē ko e 'ata? He ko hai 'oku fa'a tala ki he tangata 'ae me'a 'e hoko kimui 'iate ia 'i he lalo la'ā?

1 Ko e ngaahi me'a faito'o eni ki he va'inga: ko e hingoa 'oku ongoolelei, 2 Mo angavaivai, 7 Mo e fa'a kātaki, 11 Mo e poto. 23 Ko e faingata'a 'oe poto.

7 'OKU lelei lahi 'ae hingoa 'oku ongoongolelei 'i he me'a namu kakala 'oku mahu'inga lahi; pea 'oku lelei 'ae 'aho 'oe mate 'i he 'aho 'oe fanau'i. ² 'Oku 'aonga lahi hake 'ae 'alu ki he fale 'oku 'i ai 'ae tangilāulau, 'i he 'alu ki he fale 'oku fai katoanga: he ko e iku'anga ia 'oe kakai kotoa pē; pea 'e mamafa ia ki he loto 'o'ona 'oku kei mo'ui. ³ 'Oku lelei lahi 'ae mamahi 'i he kata, he 'oku faka'āsili 'ae lelei 'oe loto 'i he mamahi 'oe mata.

⁴ 'Oku 'i he fale 'oe mamahi 'ae loto 'oe poto; ka 'oku 'i he fale 'oe fiefia 'ae loto 'oe vale. ⁵ 'Oku lelei hake 'ae fanongo ki he valoki mei he poto, 'i he fanongo 'ae tangata ki he hivehiva 'ae kau vale. ⁶ He 'oku hangē ko e makalakala 'ae 'akau talatala 'i he lalo kulo, 'oku pehē 'ae kata 'ae vale: he ko e va'inga foki ia.

⁷ ¶ Ko e mo'oni 'oka fakamālohi 'ae tangata poto 'oku vale ai ia; pea 'oku maumau'i 'ae loto 'i he ma'u 'ae foaki. ⁸ 'Oku lelei hake 'ae iku'anga 'o ha me'a 'i hono kamata'anga: pea 'oku lelei lahi 'aia 'oku loto fa'a kātaki 'iate ia 'oku loto fielaahi. ⁹ 'Oua na'a ke 'ita vave 'i ho laumālie: he 'oku nofo 'ae 'ita 'i he fatafata 'oe kau vale.

¹⁰ 'Oua na'a ke pehē, "Ko e hā na'e lelei lahi ai 'ae ngaahi 'aho 'i mu'a 'i he ngaahi 'aho ko eni?" He 'oku 'ikai te ke fai fakapotopoto 'i ho'o fehu'i ki he me'a ni.

¹¹ ¶ 'Oku lelei ke ma'u 'ae tofi'a pea ma'u mo e poto, pea 'oku 'aonga ia kiate kinautolu 'oku mamata ki he la'ā. ¹² He ko e poto ko e unga'anga ia, pea ko e koloa ko e unga'anga mo ia: ka ko hono lelei lahi 'oe 'ilo, 'oku foaki 'e he poto 'ae mo'ui kiate kinautolu 'oku ma'u ia.

¹³ Tokanga ki he ngāue 'ae 'Otua: he ko hai 'oku fa'a fakatotonu 'aia kuo ne ngaohi ke pikopiko? ¹⁴ Ke ke fiefia 'i he 'aho 'oe lelei, ka ke fakalaulauloto 'i he 'aho 'oe kovi: he kuo fokotu'u foki 'e he 'Otua 'ae taha ki he taha koe'uhi ke 'oua na'a 'ilo 'e he tangata ha me'a 'e fai 'amui. ¹⁵ Kuo u mamata ki he me'a kotoa pē 'i he ngaahi 'aho 'o 'eku vale: 'oku ai 'ae tangata 'oku angatonu, ka 'oku mate pe mo 'ene mā'oni'oni, pea 'oku ai 'aia 'oku angahala, ka 'oku tolonga 'a 'ene mo'ui 'i he'ene fai hala. ¹⁶ 'Oua na'a lahi fau ho'o mā'oni'oni; pea 'oua na'a ke kumi ki he poto lahi fau: he ko e hā te ke faka'auha ai koe 'e koe pe? ¹⁷ 'Oua na'a lahi fau ho'o fai kovi, pe te ke vale: he ko e hā te ke mate ai 'i he te'eki hoko ho 'aho? ¹⁸ 'Oku lelei ke ke puke ki he me'a ni: 'io, 'oua na'a to'o ho nima mei he me'a ni he ko ia 'oku manavahē ki he 'Otua 'e hao ia mei he ngaahi me'a ni kotoa pē. ¹⁹ 'Oku lahi 'ae tokoni 'e he poto kiate ia 'oku poto, 'i ha kau tangata mālohi 'e toko hongofulu 'oku nofo 'i ha kolo. ²⁰ He 'oku 'ikai 'i māmani ha tangata angatonu 'oku fai lelei, pea ta'ehalaia. ²¹ Pea 'oua foki na'a ke tui ki he lea kotoa pē 'oku lea'aki; telia na'a ke fanongo 'oku lau'ikovi' i koe 'e ho'o tamaio'eiki. ²² He 'oku ke 'ilo foki 'i ho loto kuo liunga lahi 'a ho'o lau'ikovi 'e koe 'ae kakai kehe.

²³ ¶ Ko e ngaahi me'a ni kotoa pē kuo u 'ilo 'i he poto: na'aku pehē, teu poto au, ka na'e mama'o ia 'iate au.

²⁴ Ko e me'a 'oku mama'o atu, pea loloto lahi, ko hai 'e fa'a 'ilo ki ai? ²⁵ Na'aku tuku hoku loto ke 'ilo mo hakule, pea ke kumi atu ki he poto, mo hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a, pea ke 'ilo 'ae kovi 'oe vale, 'io, 'ae vale mo e hē. ²⁶ Pea 'oku ou 'ilo 'oku kona lahi hake 'i he mate 'ae fefine ko ia 'oku tatau hono loto mo e tauhele mo e kupenga, pea ko hono nima 'oku hangē ko e ngaahi ha'i: ka ko ia ia 'oku lelei 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'e hao ia mei ai; ka 'e mo'ua 'ae angahala kiate ia.

²⁷ Vakai, kuo u 'ilo eni, 'oku pehē 'e he Tangata Malanga, 'i he'eku 'ahi'ahi taki taha 'ae me'a kotoa pē, ke 'ilo hono 'uhinga: ²⁸ 'Aia 'oku kei kumi ki ai 'e hoku

laumālie, ka 'oku te'eki ai te u ma'u: ko e tangata 'e tokotaha kuo u 'ilo 'i ha toko afe; ka 'oku 'ikai te u 'ilo 'i-ate kinautolu kotoa pē ha fefine 'e tokotaha. ²⁹ Vakai, ko eni pe 'ae me'a kuo u 'ilo'i, na'e ngaahi 'ae tangata 'e he 'Otua 'i he angatonu; ka kuo nau kumi ki he ngaahi filio'i lahi.

1 Ke faka'apa'apa ki he ngaahi tu'i. 6 Ke tau tokanga ki he tu'utu'uni 'ae 'Otua. 12 'Oku lelei hake 'ae mā'oni'oni 'i he lolotonga 'ae kovi, 'i he kau angahala lolotonga 'enau lelei. 16 'Oku ta'efa'a'ilo'i 'ae ngāue 'ae 'Otua.

8 KO hai 'oku hangē ko e tangata poto? Pea ko hai 'oku ne 'ilo 'ae fakamatala 'o ha me'a? Ko e me'a 'i he poto 'oku malama mai 'ae mata 'oe tangata, pea 'e liliu ai 'ae mālohi 'a hono mata. ² 'Oku ou enginaki'i koe ke ke fai ki he fekau 'ae tu'i, pea ke fai ia koe'uhi ko e fuakava 'ae 'Otua. ³ 'Oua na'a alu atu fakavave 'i hono 'ao: 'oua na'a ke kau 'i ha me'a kovi; he 'oku fai 'e ia 'a 'ene fa'iteliha. ⁴ Ko e me'a 'oku lea ki ai 'ae tu'i 'oku 'i ai 'ae mālohi: pea ko hai 'e fa'a pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku ke fai?" ⁵ Ko ia 'oku fai ki he fekau 'e 'ikai 'ilo 'e ia ha kovi: pea 'oku 'ilo'i 'e he loto 'oe poto 'ae 'aho tu'u-tu'umālie pea mo e fakamaau.

⁶ ¶ Koe'uhi 'oku ai 'ae 'aho mo e fakamaau 'oe ngāue kotoa pē, ko ia 'oku mamafa ai 'ae kovi 'ae tangata kiate ia. ⁷ He 'oku 'ikai te ne 'ilo 'ae me'a 'e hoko: pea ko hai 'oku fa'a tala kiate ia pe 'e hoko afe? ⁸ 'Oku 'ikai ha tangata 'oku ma'u 'ae mālohi ki he laumālie ke ne ta'ofi ma'u ki he laumālie; pea 'oku 'ikai 'iate ia ha mālohi 'i he 'aho 'oe mate: pea 'oku 'ikai ha tukuange mei he tau ko ia; pea 'e 'ikai fakahaofi 'e he kovi 'akinautolu kuo nau maheni ai. ⁹ Ko e me'a ni kotoa pē kuo u mamata ki ai, pea u tuku hoku loto ki he ngāue kotoa pē 'oku fai 'i he lalo la'ā: 'oku ai 'ae 'aho 'oku pule 'ae tangata 'e tokotaha ki he tokotaha ka 'e kovi ai ia.

¹⁰ ¶ Pea na'aku mamata foki ki he tanu 'oe angahala, 'aia na'e fa'a 'alu mo ha'u mei he potu 'oe mā'oni'oni, pea na'e ngalo 'akinautolu 'i he kolo na'a nau fai pehē ai: ko e va'inga foki eni. ¹¹ Koe'uhi 'oku 'ikai fakato'oto'oto 'ae fai 'oe tautea ki he ngāue kovi, ko ia 'oku tukupau ai 'ae loto 'oe fānau 'ae tangata ke fai kovi. ¹² Ka neongo 'ae fai ke liunga teau 'ae kovi 'ae angahala, pea fakatolonga hono 'aho, ka 'oku ou 'ilo mo'oni 'e hoko 'ae lelei kiate kinautolu 'oku manavahē ki he 'Otua, 'akinautolu 'oku manavahē 'i hono 'ao. ¹³ Ka 'e 'ikai ha lelei ki he angahala, pea 'e 'ikai tolonga ma'uaipē hono ngaahi 'aho, he ko e 'ata ia: koe'uhi 'oku 'ikai te ne manavahē 'i he 'ao 'oe 'Otua. ¹⁴ 'Oku ai 'ae va'inga 'oku fai 'i he māmani: 'a eni, 'oku ai 'ae kakai angatonu, 'oku hoko 'ae me'a kiate kinautolu 'o fakatatau ki he ngāue 'ae angahala; pea pehē, 'oku ai 'ae kakai angahala, 'oku hoko kiate kinautolu 'o fakatatau ki he ngāue 'ae mā'oni'oni: pea na'aku pehē, ko e va'inga foki eni.

¹⁵ Pea na'aku toki fakamālō ki he fakafiemālie, koe'uhi 'oku 'ikai ha me'a 'oku lelei hake ki he tangata 'i he lalo la'ā, ka ko 'ene kai, mo inu, mo fakafiefia: he ko ia 'e nofoma'u mo ia 'i he'ene ngāue 'i he 'aho kotoa pē 'o

'ene mo'ui, 'aia 'oku foaki 'e he 'Otua kiate ia 'i he lalo la'ā.

¹⁶ ¶ 'I he'eku tuku hoku loto ke 'ilo 'ae poto, pea mamata ki he ngāue kotoa pē 'oku fai 'i he māmani: (he 'oku ai 'aia 'oku 'ikai sio hono mata ki he mohe 'i he 'a-ho pe 'i he pō:) ¹⁷ Pea na'aku mamata ki he ngāue kotoa pē 'ae 'Otua, 'oku 'ikai fa'a 'ilo'i 'e he tangata 'ae ngāue 'oku fai 'i he lalo la'ā: he neongo 'ae fai feinga hono kumi 'e he tangata, 'e 'ikai te ne 'ilo ia; ko eni foki; na'a mo e tangata poto 'oku mahalo te ne 'ilo'i, 'e 'ikai fa'a ma'u ia 'e ia.

1 'Oku hoko tatau 'ae me'a ki he angalelei mo e angakovi. 4 'Oku pau pe ke mate 'ae kakai. 7 Ko honau 'inasi 'ae fakafiemālie 'i he mo'ui. 11 'Oku kau 'ae pule 'ae 'Otua ki he me'a kotoa pē. 13 'Oku lelei lahi 'ae poto 'i he mālohi.

9 HE na'aku tokanga 'i hoku loto ki he me'a ni kotoa pē ke u fakahā kotoa pē ia, 'oku 'i he nima 'oe 'Otua 'ae mā'oni'oni, mo e poto, pea mo 'enau ngāue: 'oku 'ikai 'ilo 'e he tangata pe ko e 'ofeina ia pe ko e fehi'anekina 'i he me'a 'oku hoko mai kiate ia. ² He 'oku hoko tatau 'ae me'a fulipē ki he kakai kotoa pē: ko e me'a 'e taha 'oku hoko ki he mā'oni'oni mo e angahala; ki he angalelei mo ia kuo fakama'a, pea ki he ta'ema'a; kiate ia 'oku feilaulau, mo ia 'oku 'ikai fai ha feilaulau: 'oku hangē ko ia 'oku angalelei, 'oku pehē 'aia 'oku angahala, pea ko ia 'oku fuakava, 'o hangē ko ia 'oku manavahē ki he fuakava. ³ Ko e kovi eni 'e taha 'i he me'a kotoa pē 'oku fai 'i he lalo la'ā, 'ae hoko tatau 'ae me'a ki he kakai kotoa pē: 'io, 'oku fonu 'i he kovi 'ae loto 'oe fānau 'ae tangata, 'oku 'i honau loto 'ae vale 'i he'enua kei mo'ui, pea hili ia 'oku nau 'alu ki he mate.

⁴ ¶ He 'oku ai 'ae amanaki lelei kiate ia 'oku kei kau ki he mo'ui: he 'oku lelei hake 'ae kulī 'oku mo'ui 'i ha laione kuo mate. ⁵ He 'oku 'ilo 'e he kakai mo'ui te nau mate: ka 'oku 'ikai si'i 'ilo ha me'a 'e he mate, pea 'oku 'ikai te nau kei ma'u ha totongi: he kuo ngalo 'a honau fakamanatu. ⁶ Pea ko 'enau 'ofa, mo 'enau fehī'a, mo 'enau meheka, kuo 'osi ia; pea 'oku 'ikai te nau kei ma'u honau tufakanga 'i ha me'a 'oku fai 'i he lalo la'ā 'o ta'engata.

⁷ ¶ 'Alu koe 'i ho hala, pea kai ho'o mā 'i he fiefia, pea inu ho'o uaine 'i he loto fiemālie; he kuo ma'u 'e he 'Otua ho'o ngaahi ngāue. ⁸ Ke hinehina ma'uaipē ho ngaahi kofu; pea 'oua na'a masiva ho 'ulu 'i he pani. ⁹ Ke ke mo'ui fiefia mo ho 'unoho, 'aia 'oku ke 'ofa ai 'i he 'aho kotoa pē 'o ho'o mo'ui va'inga, 'aia kuo ne foaki kiate koe 'i he lalo la'ā, 'ae ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'o va'inga: he ko ho 'inasi ia 'i he mo'ui ni, mo e ngāue kuo ke fai 'i he lalo la'ā. ¹⁰ Ko ia kotoa pē 'oku 'ilo 'e ho nima ke fai, fai ia 'aki ho mālohi kotoa pē; he 'oku 'ikai ha ngāue, pe ha filio'i, pe ha 'ilo, pe ha poto 'i he fa'itoka, 'aia 'oku ke 'alu ki ai.

¹¹ ¶ Na'aku tafoki mai, pea u mamata 'i he lalo la'ā, ko e pue 'oku 'ikai kiate ia 'oku ve'e vave, pe ko e tau kiate ia 'oku mālohi, pe ko e me'akai kiate ia 'oku poto, pe ko e koloa ki he kakai 'oku fa'a fakakaukau, pe ko e ongoongolelei ki he kakai poto; he 'oku ma'u taki taha

kotoa pē hono 'aho mo hono tu'utu'uni. ¹² He 'oku 'ikai 'ilo foki 'e he tangata 'a hono 'aho: 'oku hangē ko e ma'u fakafokifā 'oe ika 'i he kupenga, pea hangē ko e ma'u 'ae manupuna 'i he tauhele; 'oku pehē 'ae tauhele'i 'ae fānau 'ae tangata 'i he 'aho 'oe kovi, 'oka hoko fakafokifā ia kiate kinautolu. ¹³ Ko e poto ni foki kuo u mamata ki ai 'i he lalo la'ā, pea na'e matamata lahi ia kiate au. ¹⁴ Na'e ai 'ae kihī'i kolo, pea tokosi'i 'ae kau tangata na'e 'i ai; pea na'e ha'u 'ae tu'i lahi ke ne tau'i ia, pea na'a ne kāpui ia, pea lahi 'aupito 'a 'ene tanu puke ki ai. ¹⁵ Ka ko eni, na'e 'ilo 'i ai 'ae tangata masiva mo poto, pea ko e me'a 'i he'ene poto na'e hao ai 'ae kolo; ka na'e 'ikai manatu'i 'e ha tokotaha 'ae tangata masiva ko ia. ¹⁶ Pea na'aku toki pehē ai, 'Oku lelei hake 'ae poto 'i he mālohi; ka 'oku manukī'i 'ae poto 'oe tangata masiva, pea 'oku 'ikai ongo'i 'ene ngaahi lea. ¹⁷ 'Oku ongo lahi mai 'ae fanafana 'ae poto 'i he kalanga 'o ia 'oku pule 'i he lotolotonga 'oe vale. ¹⁸ 'Oku lelei hake 'ae poto 'i he mahafutau: ka 'oku maumau'i 'e he angahala 'e tokotaha 'ae lelei lahi.

1 Ko e fakahā 'ae poto mo e vale. 16 Ko e lea 'oku kau ki he pule, 18 Mo e fakapikopiko, 19 Mo e koloa. 20 Ke faka'apa'apa 'ae loto ki he ngaahi tu'i.

10 'OKU fakanamukū 'e he lango kuo mate 'ae me'a namu lelei 'ae tangata faito'o: pea 'oku pehē 'ae vale si'i 'o ha taha 'oku ongoonga 'a 'ene poto mo 'ene angatonu.

² Ko e loto 'oe tangata poto 'oku 'i hono nima to'o-mata'u; ka 'oku 'i hono to'ohema 'ae loto 'oe vale. ³ 'Io, ko e mo'oni, 'oka 'eve'eva 'ae vale 'i he hala kuo mole hono loto, pea 'oku ne tala ki he kakai kotoa pē ko e vale pe ia. ⁴ Kapau 'e tuputāmaki 'ae loto 'oe pule kiate koe, 'oua na'a ke hiki mei ho'o ngāue; he 'oku fakamolemole 'ae kovi lahi 'e he tali angavaivai. ⁵ 'Oku ai 'ae kovi kuo u mamata ki ai 'i he lalo la'ā, ko e fai hala 'oe pule: ⁶ Kuo hakeaki'i 'ae vale ke mā'olunga, pea nofo 'ae koloa'ia 'i he potu mā'ulalo. ⁷ Kuo u mamata ki he heka hoosi 'ae kau tamaio'eiki, kae 'eve'eva 'i he funga kekeleke 'ae fānau 'ae tu'i 'o hangē ha kau tamaio'eiki. ⁸ Ko ia 'oku keli 'ae luo 'e tō ia ki ai; pea ko ia 'oku maumau'i 'ae 'ā, 'e u'u ia 'e he ngata feka. ⁹ Ko ia 'oku hiki 'ae ngaahi maka 'e lavea ai ia; pea ko ia 'oku tā 'akau 'e tu'utāmaki ai. ¹⁰ Kapau 'oku peku 'ae toki, pea 'ikai faka'alo, 'oku totonu ke ne 'ai 'aki ia 'ae mālohi lahi; ka 'oku 'aonga 'ae poto ke fakahinohino. ¹¹ Ko e mo'oni 'e u'u 'ae ngata 'oka 'ikai fakalalata; pea 'oku tatau mo ia 'ae tangata fa'a lea. ¹² 'Oku lelei 'ae lea mei he ngutu 'oe tangata poto; ka 'e faka'auha 'ae vale 'e hono loungutu 'o'ona. ¹³ Ko e kamata'anga 'oe lea 'a hono ngutu ko e vale ia; pea ko e iku'anga 'o 'ene lea ko e pau'u mo e faha. ¹⁴ 'Oku fonu foki 'ae vale 'i he lea: 'oku 'ikai fa'a fakahā mai 'e ha tangata 'ae me'a 'e hoko; pea ko e me'a 'e hoko 'i he hili 'a 'ene mo'ui ni, ko hai ha taha 'e fa'a tala ia kiate ia? ¹⁵ 'Oku ongosia 'ae vale taki taha kotoa pē 'i he'ene ngāue, koe'uhi 'oku 'ikai te ne 'ilo pe 'oku fēfē 'ene 'alu ki he kolo.

¹⁶ 'E fonua, 'e mala'ia 'a koe, 'i he kei tamasi'i 'a ho tu'i,

pea keinanga 'i he kei pongipongi 'a ho hou'eiki pule! ¹⁷ 'E fonua, 'oku ke monū'ia, 'o kapau ko ho tu'i ko e foha ia 'oe hou'eiki,

pea keinanga ho hou'eiki 'i he feitu'ula'ā totonu, ke nau mālohi kae 'ikai ke konā ai!

¹⁸ Ko e me'a 'i he fakapikopiko lahi 'oku faka'a'au ke motu'a 'ae fale;

pea 'i he ta'engāue 'ae nima 'oku tutulu 'ae fale.

¹⁹ ¶ 'Oku ngaahi 'ae katoanga ke tupu ai 'ae kata, pea 'oku fakafiefia 'e he uaine; ka 'oku 'aonga 'ae pa'anga ki he me'a kotoa pē.

²⁰ 'Oua na'a lea kovi ki he tu'i, 'oua 'aupito na'a ke mahalo ki ai;

pea 'oua na'a lea kovi ki he koloa'ia 'i ho potu mohe: koe'uhi 'e fakaongo atu ho le'o 'e he manupuna 'oe 'atā,

pea 'e tala 'ae me'a 'e he manu 'oku kapakau.

1 Ko e enginaki ki he 'ofa. 7 'Oku totonu ke tokanga ki he mate 'i he mo'ui, 9 Pea ki he 'aho faka-maau 'i he kei talavou.

11 Lii atu ho'o mā ki he fukahi vai:

he ka hili 'ae ngaahi 'aho lahi te ke toe 'ilo ia.

² Tufa 'ae 'inasi ki he toko fitu, pea ki he toko valu foki; he 'oku 'ikai te ke 'ilo 'ae kovi 'e hoko ki he māmani.

³ 'Oka pito 'ae ngaahi 'ao 'i he 'uha, 'oku fakamaha ia ki he kekeleke:

pea kapau 'e hinga ha 'akau ki he feitu'u tonga pe ki he tokelau,

ko e potu 'oku hinga ki ai 'ae 'akau, 'e 'i ai pe ia.

⁴ Ko ia 'oku fa'a sio ki he matangi 'e 'ikai te ne tūtuu'i; pea ko ia 'oku fa'a tokanga ki he ngaahi 'ao 'e 'ikai te ne utu mai.

⁵ 'O hangē ko ho'o ta'e'ilo ki he anga 'oe laumālie, mo e tupu 'oe hui 'i he manāva 'o'ona 'oku feitama: 'oku pehē, 'oku 'ikai te ke 'ilo 'ae ngāue 'ae 'Otua 'aia

'oku ne ngaahi 'ae me'a kotoa pē.

⁶ Tūtuu'i ho'o tenga 'i he pongipongi, pea 'i he efiafi 'oua na'a ta'ofi ho nima: he 'oku 'ikai te ke 'ilo pe ko e fē 'e tupu lelei, 'a eni pe ko 'ena,

pe te na lelei fakatou'osi pe.

⁷ Ko e mo'oni, ko e me'a lelei fau 'ae maama, pea ko e me'a fakafiefia ke sio 'ae mata ki he la'ā:

⁸ Ka ko eni, kapau 'e mo'ui ha tangata 'i he ngaahi ta'u lahi, 'o ne fiefia 'i ai kotoa pē;

ka 'oku lelei ke ne manatu foki ki he ngaahi 'aho 'oe fakapo'uli; koe'uhi 'e lahi ia.

Ko e me'a kotoa pē 'oku hoko mai ko e va'inga ia.

⁹ 'E tangata talavou, ke ke fiefia 'i ho'o kei talavou, pea ke fakafiefia'i ho loto 'i he ngaahi 'aho 'o ho'o kei talavou,

pea ke 'eve'eva 'i he anga 'o ho loto,

pea 'i he holi 'a ho mata 'o'ou:

ka ke 'ilo, ko e ngaahi me'a ni kotoa pē 'e 'omi ai koe 'e he 'Otua ki he fakamaau.

¹⁰ Ko ia ke ke hiki ai 'ae 'ita mei ho loto, mo e fai kovi mei ho kakano:

he ko e kei tamasi'i mo e kei talavou ko e va'inga ia.

1 Ko e totonu 'o 'etau manatu ki hotau Tupu'anga.

8 Ko e tokanga lahi 'ae tangata malanga ke ne 'aonga. 13 Ko e manavahē ki he 'Otua ko e fungani me'a 'aonga mo lelei.

12 MANATU eni ki ho Tupu'anga 'i he ngaahi 'aho 'o ho'o kei si'i,

'i he te'eki ke hoko 'ae ngaahi 'aho 'oe kovi, pe 'unu'unu mai 'ae ngaahi ta'u,

'aia te ke pehē ai, "'Oku 'ikai te u ma'u 'i ai ha fiemālie;"

2 I he te'eki ai ke fakapo'uli 'ae la'ā, pe ko e maama, pe ko e māhina, pe ko e ngaahi fetu'u, pea 'uha ma'u pe 'ae ngaahi 'ao:

3 I he 'aho 'e tetetete 'ae kau tauhi fale, pea 'e fakatōmape'e 'ae kau tangata mālohi, pea kuo tuku 'ae momosi 'ae kau momosi koe'uhi kuo si'i,

pea 'e fakapo'uli 'akinautolu 'oku sio atu 'i he matapā sio'ata.

4 Pea 'e tāpuni 'ae ngaahi matapā 'i he hala, 'oka si'i 'ae longoa'a 'oe me'a momosi, pea 'e tu'u hake ia 'i he le'o 'oe manupuna, pea 'e vaivai hifo 'ae ngaahi 'ofefine 'oku fasi hiva;

5 'Oka nau ka manavahē foki ki he me'a mā'olunga, pea 'oku 'i he hala 'ae ngaahi fakailifia, pea 'e matamatalelei 'ae 'akau ko e alamoni, pea 'e mamafa 'ae he'e, pea 'e 'osi 'ae tokanga:

koe'uhi 'oku 'alu 'ae tangata ki hono nofo'anga tolonga,

pea 'oku 'alu fano 'i he ngaahi hala 'ae kau tangilāu-lau:

6 I he te'eki vete 'ae afo siliva, pe laiki 'ae ipu koula,

pe maumau'i 'ae ipu ohu 'i he ve'e matavai, pe maumau'i 'ae me'a tākai 'i he ngutu 'oe vaikeli.

7 Ka 'e toki liliu 'ae efu ki he kelekele 'o hangē ko 'ene 'i ai:

pea 'e foki atu 'ae laumālie ki he 'Otua 'aia na'a ne foaki ia.

8 "Va'inga 'oe va'inga," 'oku pehē 'e he Malanga.

"Oku va'inga 'ae me'a kotoa pē."

9 Pea ko eni, koe'uhi na'e poto lahi 'ae Malanga, ko ia na'a ne akonaki'i ai 'ae kakai ki he poto; 'io, na'a ne tokanga lahi 'o ne kumi atu mo ne fokotu'u 'ae ngaahi lea fakatātā lahi. 10 Na'e kumi 'e he Malanga ke ne ma'u 'ae lea lelei: pea ko ia kuo tohi 'oku totonu ia, pea ko e ngaahi lea ia 'oe mo'oni. 11 Ko e ngaahi lea 'ae poto 'oku tatau ia mo e me'a māsila, mo e fa'o 'oku tuki ke ma'u 'e he 'Eiki 'oe ngaahi fakataha, 'aia 'oku foaki mei he tauhi pe taha. 12 Pea ko eni, 'E hoku foha, ke valoki'i koe 'e he ngaahi me'a ni: 'oku 'ikai hano ngata'anga 'oe ngaahi 'oe tohi; pea ko e lau lahi 'i he tohi ko e me'a fakamāfasia ia ki he kakano.

13 ¶ Ke tau fanongo ki he faka'osi 'oe ngaahi me'a ni kotoa pē: Ke ke manavahē ki he 'Otua, pea ke fai ki he'ene ngaahi fekau: he 'oku katoa 'i he me'a ni 'ae ngāue totonu 'ae tangata. 14 Koe'uhi 'e 'omi 'e he 'Otua 'ae ngāue kotoa pē ki he fakamaau, mo e me'a fufū kotoa pē, pe ko ha me'a lelei ia pe kovi.

Vahe

Hiva 'a Solomone

'A

Vahe

1 Ko e 'ofa 'ae siasi kia Kalaisi. 5 'Oku fakahā 'e he siasi 'ene ta'emamatatalelei, 7 Pea 'oku ne kole ke fakahinohino ia ki he potu 'oku 'i ai 'a 'ene fanga siji. 8 'Oku tala 'e Kalaisi ke ne 'alu ki he ngaahi fale 'oe kau tauhimanu: 9 Pea 'oku ne fakahā 'ene 'ofa kiate ia, 11 Mo 'ene ngaahi tala'ofa lelei. 12 'Oku fefakaongolelei'aki 'a Kalaisi mo hono siasi.

1 KO E fungani 'oe hiva 'a Solomone.

² Tuku ke ne 'uma'aki kiate au 'ae ngaahi 'uma 'a hono ngutu:

he 'oku lelei hake ho'o 'ofa 'i he uaine.

³ 'Oku tatau ho huafa mo e lilingi atu 'ae lolo kakala, koe'uhi ko e namu lelei 'o ho'o ngaahi me'a tākai, pea ko ia 'oku 'ofa ai 'ae kau tāupo'ou kiate koe.

⁴ Toho au, pea te mau lele atu kiate koe:

kuo 'omi au 'e he tu'i ki hono ngaahi potu fale:

te mau fiefia mo nekeneka 'iate koe,
pea te mau tokanga lahi hake kiate koe 'i he uaine:
'oku 'ofa kiate koe 'ae angatonu.

⁵ 'E ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema,

'oku ou 'uli'uli 'o hangē ko e ngaahi fale fehikitaki 'o Keta,

kae matamatalelei 'o hangē ko e ngaahi puipui 'i he fale 'o Solomone.

⁶ 'Oua na'a sio mai kiate au koe'uhi 'oku ou 'uli'uli,

koe'uhi kuo sio hifo 'ae la'ā kiate au:

na'e 'ita kiate au 'ae fānau 'a 'eku fa'ē;

na'a nau ngaohi au ko e tauhi ki he ngaahi ngoue vaine;

ka ko 'eku ngoue vaine 'a'aku kuo 'ikai te u tauhi ia.

⁷ 'A koe, 'oku 'ofa ki ai hoku laumālie,

fakahā mai kiate au 'ae potu 'oku ke fafanga ai,

'ae potu 'oku ke pule ke mālōlō ai 'a ho'o fanga manu 'i he ho'atāmālie:

he ko e hā teu hoko ai ke u tatau mo ha taha 'oku afe ki he fanga manu 'a ho kaungā'api?

⁸ Kapau 'oku 'ikai te ke 'ilo, 'a koe 'oku hoihoifua lahi 'i he kau fefine kotoa pē,

'alu pe 'i ho hala, 'i he 'alunga 'oe fanga manu,

pea ke fafanga ho'o ngaahi 'uhiki'i kosi 'i he fale fehikitaki 'oe kau tauhimanu.

⁹ 'A hoku 'ofa'anga,

kuo u fakatatau koe ki he fanga hoosi 'i he ngaahi saliothe 'o Felo.

¹⁰ Kuo fakamatamatalelei ho kou'ahe 'aki 'ae tuinga mata'itofe,

mo ho kia 'aki 'ae ngaahi kahoā koula .

¹¹ Te mau ngaohi 'aki 'ae koula ho ngaahi kapa'i kofu, mo pule'i 'aki ia 'ae siliva.

¹² Lolotonga 'ae nofo 'ae tu'i 'i hono keinanga'anga 'oku namu kakala atu 'eku naatosi.

¹³ 'Oku hangē ko e u kakala 'a hoku 'ofa'anga kiate au, pea 'e tokoto ia ki hoku fatafata 'i he pō 'o 'aho.

¹⁴ 'Oku tatau kiate au 'a hoku 'ofa'anga mo e fuhi saipalesi 'i he ngaahi ngoue vaine 'i Eniketi.

¹⁵ Vakai, 'oku ke hoihoifua 'a koe 'oku ou 'ofa ai; vakai, 'oku ke hoihoifua 'oku ke ma'u 'ae mata 'oe lupe.

¹⁶ Vakai, 'oku ke toulekeleka, 'E hoku 'ofa'anga, 'io, mo faka'ofa'ofa;

pea 'oku lauma'ui'ui foki hota tokoto'anga.

¹⁷ Ko e ngaahi 'alanga 'o hota fale ko e sita, pea 'oku 'ato 'aki 'ae saipalesi.

1 Ko e fe'ofa'aki 'a Kalaisi mo hono siasi. 8 Ko e 'a-manaki, 10 Mo e uiui'i 'oe siasi. 14 Ko e tauhi 'a Kalaisi ki he siasi. 16 Ko e fakahā 'e he siasi 'a 'ene tui mo 'ene 'amanaki lelei.

2 KO AU ko e lose 'o Saloni,
ko e lile 'oe ngaahi tele'a.

² 'O hangē ko e lile 'i he lolotonga 'oe ngaahi 'akau talatala,

'oku pehē 'a hoku 'ofa'anga 'i he ngaahi 'ofefine.

³ Pea hangē ko e 'akau ko e moli ki he ngaahi 'akau 'oe vao,

'oku pehē 'a hoku 'ofa'anga 'i he 'ao 'oe ngaahi foha.

Ne u nofo hifo ki lalo 'i hono malumalu,

pea u fiefia lahi,

pea na'e hu'amēlie 'a hono fua ki hoku ngutu.

⁴ Na'a ne 'omi au ki he fale keinanga'anga, pea na'e fakamalu 'aki au 'ae fuka 'ae 'ofa.

⁵ Tokoni au 'aki 'ae uaine, pea fakafiemālie'i au 'aki 'ae ngaahi moli: he 'oku ou pongia 'i he 'ofa.

⁶ 'Oku 'i lalo 'i hoku 'ulu 'a hono nima to'ohema, pea 'oku fā'ufua au 'e hono nima to'omata'u.

⁷ 'E ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema, 'oku ou fekau kiate kimoutolu, 'i ho'omou 'ofa ki he fanga kāseli mo e fanga hainite 'oe vao,

ke 'oua na'a mou ue'i pe fafangu 'a hoku 'ofa'anga, kae'oua ke fa'iteliha pe ia.

⁸ Ko e le'o 'o hoku 'ofa'anga! Vakai, 'oku ha'u ia mo puna 'i he ngaahi mo'unga,

pea hopohopo 'i he ngaahi potu mā'olunga.
⁹ 'Oku tatau 'a hoku 'ofa'anga mo e kāseli pe ko e hainite mui:
 vakai, 'oku tu'u mai ia mei he tua'ā,
 'oku ne fakasio mai mei he ngaahi matapā,
 'o ne fakahā ia mei he ngaahi kātupa.
¹⁰ Na'e lea mai 'a hoku 'ofa'anga, 'o ne pehē kiate au,
 Tu'u hake 'a hoku 'ofa'anga, ko 'eku tokotaha 'oku hoihoifua, pea ke ha'u.
¹¹ Vakai, kuo hili 'ae fa'ahita'u momoko,
 pea kuo 'osi 'ae 'uha mo mole atu;
¹² Kuo tupu hake 'ae ngaahi fisi'i 'akau 'i he funga kekele,
 kuo hoko 'ae ngaahi 'aho 'oku hiva ai 'ae fanga manupuna,
 pea 'oku ongo'i 'i hota fonua 'ae le'o 'oe kulukulu:
¹³ 'Oku kamata tupu 'i he 'akau ko e fiki 'a hono fua,
 pea 'oku namu lelei mai 'ae fua mui 'i he ngaahi vaine.
 'ā koe ko hoku 'ofa'anga, mo 'eku hoihoifua, ke ke tu'u hake,
 pea ke ha'u.
¹⁴ 'A koe ko 'eku lupe, 'oku nofo 'i he ngaahi 'ana'i maka,
 mo e ngaahi potu lilolilo 'oe lilifa,
 ke ke fakahā mai ho mata kiate au,
 pea tuku ke u fanongo ki ho le'o;
 he 'oku ke le'o mālie, pea 'oku faka'ofa'ofa ho mata.
¹⁵ Ke ma'u mai 'ae fanga fokisi,
 'ae fanga fokisi iiki, 'aia 'oku maumau'i 'ae vaine:
 he 'oku kei mui 'ae fua 'oe vaine.
¹⁶ 'Oku 'o'oku 'a hoku 'ofa'anga, pea 'oku ou 'o'ona au:
 'oku kai 'e ia 'i he potu 'oe ngaahi lile.
¹⁷ Tafoki mai 'a hoku 'ofa'anga,
 kae'oua ke ma'a hake 'ae 'aho,
 pea mole atu 'ae fakapo'uli,
 pea ke tatau koe mo e kāseli pe ko e hainite mui 'i he ngaahi mo'unga 'o Peta.
1 Ko e tau 'ae siasi mo e ngaahi me'a 'ahi'ahi, mo 'ene iku'i ia. 6 Ko e vikiviki 'ae siasi koe'uhi ko Kalaisi.
3 'I HE 'eku 'i hoku mohenga 'i he pō,
 na'aku kumi kiate ia 'oku 'ofa ki ai hoku laumālie:
 ne u kumi, ka na'e 'ikai ke 'ilo'i ia,
² Pea ko eni, te u tu'u hake 'o 'alu fano 'i he ngaahi hāla
 'oe kolo mo e ngaahi hala motu'a,
 pea teu kumi ia 'aia 'oku 'ofa ki ai hoku laumālie:
 ne u kumi kiate ia, ka na'e 'ikai te u 'ilo'i ia.
³ Na'e 'ilo'i au 'e he kau le'o 'oku fe'alu'aki 'i he kolo;
pea na'aku fehu'i ki ai 'o pehē,
 "Kuo mou mamata kiate ia 'oku 'ofa ki ai hoku laumālie?"
⁴ Pea kuo tuku si'i atu 'akinautolu,
 pea u 'ilo ia 'oku 'ofa ki ai hoku laumālie:
 pea na'aku puke ia, pea na'e 'ikai te u toe tukuange ia,
 kae'oua ke u 'omi ia ki he fale 'o 'eku fa'ē,

mo e potu fale 'o'ona na'a ne fanau'i ai au.
⁵ 'E ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema, 'oku ou fekau kiate kimoutolu,
 'i ho'omou 'ofa ki he fanga kāseli mo e hainite 'oe vao,
 ke 'oua na'a mou ue'i pe fafangu 'a hoku 'ofa'anga,
 kae'oua ke fa'iteliha pe ia.
⁶ Ko hai eni 'oku ha'u mei he toafa, 'oku hangē ko e pou ko e kohu 'oe afi,
 pea kuo fakanamu lelei 'aki 'ae mula mo e laipeno,
 mo e ngaahi kakala kotoa pē mei he kau fakatau?
⁷ Vakai ki he mohenga 'o Solomone,
 'oku kāpui ia 'e he kau tangata to'a 'e toko onongo-fulu,
 mei he kau tangata to'a 'o 'Isileli.
⁸ 'Oku nau taki taha to'o 'ae heletā, he 'oku nau maheni ai mo e tau:
 'oku taki taha ai 'ene heletā ki hono tu'a tenga,
 na'a ai ha manavahē 'i he po'uli.
⁹ Na'e ngaohi 'e he tu'i ko Solomone ha mohenga mo'ona,
 mei he ngaahi 'akau 'o Lapanoni.
¹⁰ Na'a ne ngaohi 'aki 'ae siliva 'a hono pou,
 pea ko hono faliki ko e koula,
 ko hono 'ufi'ufi ko e kulokula,
 pea faliki 'aki 'i loto 'ae 'ofa ki he ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema.
¹¹ 'E ngaahi 'ofefine 'o Saione, mou 'alu atu, 'o vakai kia Solomone, ko e tu'i,
 mo e tatā fakatu'i na'e tatā 'aki ia 'e he'ene fa'ē
 'i he 'aho 'o 'ene fakama'u 'unoho,
 'i he 'aho 'oe fiefia 'a hono loto.
1 'Oku fakahā 'e Kalaisi 'ae hoihoifua 'oe siasi. 8 'Oku ne fakahā 'a 'ene 'ofa ki ai. 16 'Oku kole 'ae siasi ke ne teuteu ki hono 'ao.
4 VAKAI, 'oku ke hoihoifua, 'E hoku 'ofa'anga;
 vakai, 'oku ke hoihoifua;
 'oku tatau ho mata mo e mata 'oe lupe 'oku fakalilo 'aki ho lou'ulu:
 pea ko ho lou'ulu 'oku hangē ko e lou'ulu 'oe fanga kosi,
 'oku fafanga 'i he mo'unga ko Kiliati.
² 'Oku tatau ho kaunifo mo e fanga sipi kuo kosikosi,
 pea 'oku 'alu hake mei he kaukau'i;
 he 'oku taki 'uhiua 'a honau 'uhiki,
 pea 'oku 'ikai ke pa'a ha taha 'i ai.
³ 'Oku tatau mo e afo kulokula ho lounututu;
 pea 'oku mālie ho le'o;
 pea 'oku tatau mo e konga pomikanite 'a ho mani-finifihanga 'oku fakalilo 'aki ho lou'ulu.
⁴ 'Oku tatau ho kia mo e fale mā'olunga na'e langa 'e Tevita ko e tuku'anga 'oe mahafutau,
 'aia 'oku tautau ai 'ae fakaū 'e afe,
 'ae pā kotoa pē 'oe kau tangata to'a.
⁵ 'Oku tatau ho ongo huhu mo e ongo kāseli mui 'oku na tatau,
 'aia 'oku kai 'i he potu 'oe ngaahi lile.
⁶ Te u 'alu au ki he mo'unga 'oe mula,

mo e mo'unga 'oe laipeno,
 pea te u 'i ai 'o a'u ki he ma'a hake 'ae 'aho,
 mo e puna atu 'oe fakapo'uli.
⁷ 'E hoku 'ofa'anga, 'oku ke hoihoifua haohaoa;
 'oku 'ikai ha mele 'iate koe.
⁸ Ha'u mo au mei Lapanoni, 'E hoku 'unoho,
 ha'u mo au mei Lapanoni;
 sio hifo mei he tumutumu 'o 'Amana,
 mei he tumutumu 'o Senila mo Heamoni,
 mei he 'ana 'oe fanga laione,
 mei he ngaahi mo'unga 'oe fanga lēpati.
⁹ 'E hoku tuofefine mo hoku 'unoho,
 kuo kavea hoku loto kiate koe; kuo mole hoku loto 'i
 he sio mai tu'o taha pe 'a ho mata,
 mo e kahoa pe taha 'i ho kia.
¹⁰ Hono 'ikai matamatalelei 'a ho'o 'ofa, 'E hoku tuofe-
 fine mo hoku 'unoho!
 Hono 'ikai lelei hake ho'o 'ofa 'i he uaine,
 mo e nanamu 'o ho'o ngaahi me'a tākai 'i he me'a
 namu kakala kotoa pē.
¹¹ 'E hoku 'unoho, 'oku to'i ho lounoutu 'o hangē ko e
 hone mei hono nge'esi:
 'oku 'i lalo 'i ho 'elelo 'ae hone mo e hu'ahuhu;
 pea ko e nanamu 'o ho ngaahi kofu 'oku tatau mo e
 nanamu 'o Lapanoni.
¹² 'Oku tatau mo e ngoue kuo 'ā'i, 'a hoku tuofefine
 mo hoku 'unoho;
 ko e vai mapunopuna ia kuo ta'ofia,
 ko e matavai ia kuo tāpuni ke ma'u.
¹³ Ko ia 'oku tupu 'iate koe 'oku tatau mo e ngoue
 pomikanite mo hono ngaahi fua lelei;
 ko e saipalesi mo e naatosi,
¹⁴ Ko e naatosi mo e kakosi;
 ko e kalamusi mo e sinamoni, mo e 'akau kotoa pē
 'oku namu lelei;
 ko e mula mo e 'alosi, mo e fungani hake 'oe ngaahi
 kakala kotoa pē:
¹⁵ Ko e matavai 'i he ngaahi ngoue,
 ko e matavai 'oe ngaahi vai mo'ui,
 mo e ngaahi vaitafe mei Lapanoni.
¹⁶ 'E matangi tokelau, ke ke 'aa pea ha'u mo e tonga;
 'o haviliviliki he'eku ngoue, koe'uhi ke ngangatu mei
 ai 'ae ngaahi namu kakala.
 Tuku ke ha'u 'a hoku 'ofa'anga ki he'ene ngoue,
 mo ne kai ai hono ngaahi fua lelei.
*1 'Oku fāfangu 'e Kalaisi 'a hono siasi 'i he'ene ui. 2
 'I he kamata 'ilo 'e he siasi 'ae 'ofa 'a Kalaisi 'oku ne
 vaivai ai. 9 Ko e fakahā mai 'ae ngaahi 'ulungāan-
 ga lelei 'a Kalaisi.*
5 'E HOKU tuofefine mo hoku 'unoho, kuo u ha'u ki
 he'eku ngoue:
 kuo u tānaki 'a 'eku mula, mo 'eku kakala;
 kuo u kai 'a 'eku hone pea mo hono nge'esi;
 kuo u inu 'i he'eku uaine mo 'eku hu'ahuhu:
 'E hoku kāinga,
 ke tau kai,
 pea inu, 'io, ke inu lahi 'akimoutolu 'oku ou 'ofa ai.
² 'Oku ou mohe, ka 'oku 'ā hoku loto:

ko e le'o ia 'o hoku 'ofa'anga, 'oku ne tukituki,
 'o ne pehē, "'E hoku tuofefine, mo hoku 'ofa'anga, ko
 'eku lupe,
 ko 'eku haohaoa, to'o kiate au:
 he kuo pito hoku 'ulu 'i he hahau,
 mo hoku lou'ulu 'i he viviku 'oe po'uli.
³ Kuo u to'o hoku kofutu'a; pea 'e fēfē ha'aku toe 'ai
 ia?
 Kuo u fufulu hoku va'e, pea 'e fēfē ha'aku toe 'uli'i ia?
⁴ Na'e 'ai mai 'ae nima 'o hoku 'ofa'anga 'i he kātupa,
 pea na'e ngaue hoku loto kiate ia.
⁵ Ne u tu'u hake ke to'o ki hoku 'ofa'anga;
 pea na'e to'i mei hoku nima 'ae mula,
 pea mei hoku louhi'i nima 'ae mula namu lelei,
 pea tafe hifo ia ki he to'o'anga matapā.
⁶ Na'aku to'o ki hoku 'ofa'anga;
 ka kuo tafoki atu 'a hoku 'ofa'anga, 'o ne 'alu:
 na'e vaivai 'a hoku loto 'i he'ene lea mai:
 ne u kumi kiate ia, ka na'e 'ikai te u ma'u ia;
 ne u ui ki ai, ka na'e 'ikai te ne tali au.
⁷ Pea na'e 'ilo'i au 'e he kau le'o na'e fe'alu'aki 'i he ko-
 lo, 'onau taa'i au,
 pea u lavea ai;
 pea na'e to'o 'a hoku pūlou 'e he kau le'ohi 'oe 'ā.
⁸ 'E ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema, 'oku ou fekau kiate
 kimoutolu,
 'oka mou ka 'ilo 'a hoku 'ofa'anga,
 ke mou tala ki ai 'oku ou pongia 'i he 'ofa.
⁹ Ko e hā hono lelei hake 'o ho 'ofa'anga 'i he 'ofa'anga
 'o ha taha kehe,
 'a koe 'oku fungani hoihoifua 'i he kakai fefine?
 ko e hā hono lelei hake 'o ho 'ofa'anga 'i he 'ofa'anga
 'o ha taha kehe,
 koe'uhi kuo ke fekau pehē ai kiate kimautolu.
¹⁰ 'Oku hinehina mo nganongano 'a hoku 'ofa'anga,
 ko e fungani toulekeleka ia 'i ha toko mano.
¹¹ 'Oku tatau mo e fungani koula lelei 'a hono 'ulu,
 'oku fafatu hono lou'ulu, pea 'uli'uli 'o hangē ko e lev-
 eni.
¹² 'Oku lelei 'ae 'ai'anga 'o hono kano'i mata,
 pea 'oku hangē ko e mata 'oe lupe 'i he ve'e vaitafe
 kuo fufulu 'aki 'ae hu'ahuhu.
¹³ 'Oku tatau hono kou'ahē mo e tokanga ngoue 'oe
 ngaahi kakala;
 'o hangē ko e ngaahi matala'i kakala:
 'oku hangē ko e lile 'a hono lounoutu,
 'oku to'i mei ai 'ae mula namu kakala.
¹⁴ 'Oku tatau hono nima mo e ngaahi mama koula
 kuo 'ai ki ai 'ae pelili,
 mo hono sino 'oku hangē ko e lei ngingila kuo 'aofi
 'aki 'ae safaia.
¹⁵ 'Oku tatau hono va'e mo e pou maka lelei, kuo
 fokotu'u ki he tu'unga koula:
 'oku hangē ko Lapanoni 'a hono fofonga, 'o tatau mo
 e ngaahi sita 'a hono lelei.
¹⁶ 'Oku melie lahi hono ngutu:
 'io, 'oku toulekeleka kotoa pē ia.
 Ko hoku 'ofa'anga eni,

pea ko hoku kāinga ia,
'E ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema.

1 'Oku fakahā 'e he siasi 'a 'ene tui kia Kalaisi. 4
'Oku fakamatala 'e Kalaisi 'ae lelei 'o hono siasi, 'io
pea mo 'ene 'ofa ki ai.

6 KUO 'alu ki fē ho 'ofa'anga, 'a koe 'oku hoihoifua 'i
he kau fefine kotoa pē?

Kuo 'alu ki fē 'aia 'oku ke 'ofa ai? Koe'uhi ke tau kumi
ia mo koe.

2 Kuo 'alu hifo 'a hoku 'ofa'anga ki he'ene ngoue,
ki he potu ngoue 'oe ngaahi kakala,
ke ne kai 'i he ngoue, mo ne toli 'ae ngaahi lile.

3 'Oku 'o hoku 'ofa'anga 'a au, pea 'oku 'o'oku 'a hoku
'ofa'anga:

'oku ne kai 'i he lotolotonga 'oe ngaahi lile.

4 ¶ 'Oku ke hoihoifua, 'a koe 'oku ou 'ofa ai, 'o hangē
ko Telisa,
pea matamatalelei 'o hangē ko Selūsalema,
pea manavahē'ia 'o hangē ko e matatau mo 'enau
ngaahi fuka.

5 Ke 'oua na'a sio mai ho mata kiate au he 'oku ou
vaivai ai:

'oku tatau ho lou'ulu mo e fanga kosi 'oku fafanga 'i
Kiliati.

6 'Oku tatau ho kaunifo mo e fanga sipi 'oku 'alu hake
mei he kaukau'i,

he 'oku taki 'uhiua 'a honau 'uhiki,
pea 'oku 'ikai ke pa'a ha taha 'i ai.

7 'Oku tatau ho manifinifihanga mo e konga pomikan-
ite 'oku fakalilo 'aki ho lou'ulu.

8 'Oku ai 'ae tu'i fefine 'e toko onongofulu, mo e sinifu
'e toko valungofulu,

mo e kau tāupo'ou ta'efa'alaua.

9 Ka 'oku taha pe 'a 'eku lupe, 'a 'eku haohaoa,
ko e ta'ahine pe taha ia 'a 'ene fa'ē,

pea ko e pele 'a'ana na'a ne fanau'i ia.

Na'e mamata ki ai 'ae ngaahi 'ofefine 'onau fakaon-
golelei ia,

pea na'a mo e ngaahi tu'i fefine mo e sinifu foki kuo
nau lea fakamālō ki ai.

10 Ko hai eni 'oku hā mai 'o hangē ko e pongipongi,
'oku faka'ofa'ofa 'o hangē ko e māhina,

'oku ulo 'o hangē ko e la'ā,

pea manavahē'ia 'o hangē ko e matatau mo 'enau
ngaahi fuka.

11 Ne u 'alu hifo ki he ngoue natimeki

ke u mamata ki he ngaahi fua 'oe 'akau 'i he tele'a,
koe'uhi ke u 'ilo pe 'oku tupu lelei 'ae vaine,

pea fatakau 'ae ngaahi pomikanite.

12 Pea 'iloange kuo fakafokifā na'e puna hoku
laumālie,

'o hangē ha taha kuo heka ki he ngaahi saliote 'o
'Aminatipa.

13 Ke ke tafoki mai, tafoki mai, 'E fefine Sulami;

tafoki mai, tafoki mai, ka mau mamata kiate koe.

Ko e hā 'oku mou fie mamata ai ki he fefine Sulami?

Ke mau mamata 'o hangē ko e kau taha 'ae matatau
'e ua.

1 Ko e toe fakamatala, 'ae hoihoifua 'oe siasi. 10
'Oku fakahā 'e he siasi 'a 'ene tui mo 'ene holi.

7 'E 'OFEFINE 'oe tu'i! Hono 'ikai faka'ofa'ofa ho va'e
mo ho topuva'e:

'oku teu'i lahi ho kofu va'e,

ko e ngāue 'ae nima 'oe tufunga poto.

2 Ko e fakama'u 'o ho no'otanga kofu 'oku hangē ha
ipu,

'oku 'ikai masiva uaine:

pea 'oku tatau ho sino mo e u uite,

kuo nono'o 'aki 'ae ngaahi lile.

3 'Oku tatau ho ongo huhu mo e ongo kāseli,
mui 'oku na tatau.

4 'Oku tatau ho kia mo ha fale lei 'oku mā'olunga:
pea tatau ho mata mo e anovai ika 'i Hesiponi, 'i he
ve'e matapā 'o Patalapini:

'oku tatau ho ihu mo e fale le'o 'i Lapanoni 'oku
hanga ki Tamasikusi.

5 'Oku tatau ho 'ulu mo Kameli,

mo e lou'ulu 'o ho 'ulu 'oku hangē ko e kulokula;
kuo mo'ua 'ae tu'i 'i he ngaahi potu 'i fale.

6 Oiau, hono 'ikai hoihoifua mo faka'ofa'ofa koe,
'a koe ko hoku 'ofa'anga koe'uhi ke u fiemālie ai!

7 'Oku tatau ho mā'olunga mo e 'akau ko e paame,
pea hangē ho ongo huhu ko e ngaahi fuhi vaine.

8 Na'aku pehē, "Te u kaka 'i he 'akau ko e paame,
pea u puke ki hono ngaahi va'a:"

pea ko eni foki, 'oku tatau ho huhu mo e ngaahi fuhi
vaine,

mo e ngangatu 'o ho mānava 'o hangē ko e moli;

9 'Oku tatau 'ae ngaahi lea mei ho ngutu mo e uaine
lelei 'oku hu'amelie:

he na'a mo kinautolu 'oku mohe 'oku fakalea ai.

10 'Oku 'o hoku 'ofa'anga au, pea 'oku ne holi pe kiate
au.

11 Ha'u, 'ā hoku 'ofa'anga, ke ta ō atu ki he ngoue;
ke ta nofo 'i he ngaahi potu kakai.

12 Ke ta ō hengihengi ki he ngaahi ngoue vaine;
ke ta mamata ki he vaine 'i he'ene tupu lelei,

mo e tupu 'o hono fua mui,

pea mo e fatakau 'oe pomikanite:

pea te u foaki 'i ai 'a 'eku 'ofa kiate koe.

13 'Oku nanamu 'ae tutai,

pea 'oku ai 'ae ngaahi fua lelei 'i hota ve'e matapā,
kuo u tānaki koe'uhi ko koe, 'E hoku 'ofa'anga.

1 Ko e 'ofa 'ae siasi kia Kalaisi. 6 Ko e fakamātoato
'oe 'ofa. 8 Ko e ui 'oe kakai Senitaile. 14 'Oku kole
'ae siasi ke hā'ele mai 'a Kalaisi.

8 'AMUSIAANGE 'eau kuo ke tatau mo ha tuon-
ga'ane kiate au,

'aia na'e fakahuhu 'i he ongo huhu 'o 'eku fa'ē!

Koe'uhi 'o kau ka 'ilo koe 'itu'a.

ke u 'uma kiate koe, 'o 'ikai mā ai.

2 Ka ne pehē, te u tatakai koe mo 'omi koe ki he fale 'o
'eku fa'ē,

pea te ne ako kiate au:

te u fakainu koe 'i he uaine namu lelei,

kuo hui 'aki 'eau 'ae huhu'a melie 'oe pomikanite.

³ Pea 'e 'i lalo 'i hoku 'ulu 'a hono nima to'ohema,
 pea fā'ufua au 'e hono nima to'omata'u.
⁴ 'E ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema,
 'oku ou fekau kiate kimoutolu, ke 'oua na'a mou ue'i
 pe fafangu 'a hoku 'ofa'anga,
 kae'oua ke fa'iteliha pe ia.
⁵ Ko hai eni 'oku ha'u mei he toafa,
 'oku fa'aki kiate ia 'oku ne 'ofa ai?
 Na'aku hiki hake koe 'i he lolo moli:
 na'e fanau'i koe 'i ai 'e ho'o fa'ē,
 na'e fanau'i 'i ai koe 'e ia na'a ne fā'ele'i koe.
⁶ 'Ai au ki ho loto 'o hangē ko e fakama'u 'o ha tohi,
 pea hangē ko e mama ki ho nima;
 he 'oku mālohi 'ae 'ofa 'o tatau mo e mate;
 'oku ongongata'a 'ae fua'a 'o hangē ko e fa'itoka:
 ko hono malala 'oku hangē ko e malala'i afi,
 'aia 'oku ulo kakaha.
⁷ 'Oku 'ikai fa'a tāmata'i 'ae 'ofa 'aki 'ae vai lahi,
 pea 'e 'ikai mate ia 'i he ngaahi vaitafe 'oku lahi:
 pea kapau 'e foaki 'e ha tangata 'ae koloa kotoa pē 'i
 hono fale ka ne ma'u ai 'ae 'ofa,
 'e lau pe ia ko e me'a va'inga.
⁸ 'Oku ai homau tehina,
 pea 'oku te'eki hunuki hono huhu:
 pea ko e hā te mau fai
 'oka hoko 'ae 'aho ke alea ki ai?

⁹ Kapau ko e 'ā ia,
 te mau fokotu'u ki ai ha fale siliva:
 pea kapau ko e matapā ia,
 te mau teuteu 'aki ia 'ae laupapa ko e sita.
¹⁰ Ko au ko e 'ā, pea tatau mo e fale mā'olunga 'a
 hoku huhu:
 ko ia ia na'aku tatau ai 'i hono 'ao mo ha taha kuo
 ma'u 'ae fiemālie.
¹¹ Na'e ia Solomone 'ae ngoue vaine 'i Peali-Hamone:
 pea na'a ne tuku 'ene ngoue vaine ki he kau tauhi:
 pea na'e fekau ke 'omi taki taha 'ae kongasiliva 'e
 afe,
 ko e totongi ki hono ngaahi fua.
¹² 'Oku 'i hoku 'ao 'a 'eku ngoue vaine 'a'aku:
 pea ko koe 'e Solomone, te ke ma'u mei ai 'ae kongasiliva 'e afe,
 kae tuku kiate kinautolu 'oku tauhi hono fua 'ae
 uangeau.
¹³ 'A koe 'oku nofo 'i he ngaahi ngoue,
 pea 'oku ongo'i ho le'o 'e ho kāinga:
 tuku au foki ke u fanongo ai.
¹⁴ Fai vave 'a hoku 'ofa'anga,
 pea ke tatau koe mo e kāseli pe ko e hainite mui he
 ngaahi mo'unga 'oe kakala.

Vahe

‘Isaia

‘AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 ‘Oku lāunga ‘a ‘Isaia ‘i he angatu‘u ‘a Siuta. 5 Pea tangi ia ‘i he‘enau mamahi. 10 ‘Oku ne valoki‘i ‘e-nau ngāue kotoa pē. 16 ‘Oku ne enginaki ‘aki ‘ae ngaahi tala‘ofa mo ne faka‘ilo ‘ae houhau ke nau fakatomala. 21 ‘I he‘ene mamahi koe‘uhi ko ‘enau angakovi, ‘oku ne fakahā ‘ae ngaahi fakamaau ‘ae ‘Otua. 25 ‘Oku ne faka‘ilo ‘ae ‘ofa, 28 Mo ne fakahā ‘ae faka‘auha ki he angakovi.

1 KO E me‘a na‘e hā mai kia ‘Isaia koe foha ‘o ‘Amosi, ‘aia na‘a ne mamata ‘oku kau ki Siuta mo Selūsalema ‘i he ngaahi ‘aho ‘o ‘Usia, mo Sotame, mo ‘Ahasi, pea mo Hesekaia, koe ngaahi tu‘i ‘o Siuta.

2 Mou fanongo, ‘ae ngaahi langi, pea fakafanongo mo māmani: he ‘oku folofola ‘a Sihova,

“Kuo u fafanga mo tauhi ‘ae fānau, pea kuo nau angatu‘u kiate au.

3 ‘Oku ‘ilo ‘e he pulu ‘aia ‘oku ‘a‘ana ia, pea mo e ‘asi ‘ae fale manu ‘o ‘ene ‘eiki: ka ‘oku ‘ikai ‘ilo ‘e ‘Isileli, ‘oku ‘ikai tokanga ‘a hoku kakai.”

4 Oiau! ‘Ae pule‘anga angakovi, ko e kakai māfasia ‘i he hia, ko e hako fai me‘a kovi, ko e fānau ‘oku fakahala:

kuo nau li‘aki ‘a Sihova, kuo nau fakahouhau‘i ‘ae tokotaha mā‘oni‘oni ‘o ‘Isileli,

kuo nau fakaholomui.

5 Ko e hā ‘e toe te‘ia ai ‘akimoutolu?

‘E tupulaki pe ho‘omou angatu‘u:

‘oku mahaki ‘ae ‘ulu kotoa pē, pea vaivai mo e loto kotoa pē.

6 Mei he ‘aofi va‘e ‘o a‘u ki he ‘ulu ‘oku ‘ikai ha haohaoa ‘i ai;

ka ko e lavea, mo e volu, mo e pala kovi: ‘oku te‘eki ai fakama‘opo, pe nono‘o, pe fe‘auaki ‘ae lolo faito‘o.

7 Kuo lala homou fonua, kuo vela homou ngaahi kolo ‘i he afi:

pea ko homou fonua,

‘oku kai ‘o ‘osi ‘e he kakai muli ‘i homou ‘ao,

pea ‘oku lala ia,

‘o hangē kuo faka‘auha ‘e he kau muli.

8 Pea kuo tuku ‘ae ‘ofefine ‘o Saione ‘o hangē ko e fale si‘i ‘i he ngoue vaine,

‘o hangē ko e fale le‘o ‘i he ngoue kukumipa, ‘o hangē ko e kolo kuo kāpui ‘e he tau.

9 Ka ne ‘ikai tuku kiate kitautolu ‘e Sihova ‘oe ngaahi kautau ha tokosi‘i,

pehē, kuo tau hangē ko Sotoma, pea kuo tau tatau mo Komola.

10 Fanongo ki he folofola ‘a Sihova, ‘akimoutolu ‘ae kau pule ‘o Sotoma;

fakafanongo ki he fono ‘a hotau ‘Otua, ‘akimoutolu ko e kakai ‘o Komola.

11 ‘Oku pehē ‘e Sihova, “Ko e hā hono ‘aonga ‘o ho‘omou ngaahi feilaulau lahi kiate au?

Kuo u fiu ‘i he feilaulau ‘aki ‘ae fanga sipitangata, mo e ngako ‘oe manu sino;

pea ‘oku ‘ikai te u fiemālie ‘i he toto ‘oe fanga pulu, pe ko e fanga lami, pe ko e fanga kosi tangata.

12 ‘Oka mou ka ha‘u ke fakahā ‘akimoutolu ‘i hoku ‘ao, ko hai kuo ne fekau ke ‘omi ‘ae me‘a ni ‘i homou nima, ke malaki hoku ngaahi potu tapu?

13 ‘Oua na‘a toe ‘omi ‘ae ngaahi feilaulau ta‘e‘aonga; ko e me‘a fakalielia kiate au ‘ae tutu ‘oe ‘akau namu lelei;

ko e ngaahi māhina fo‘ou mo e ngaahi ‘aho tapu, mo e ui ke fakataha, ‘oku ‘ikai te u fa‘a kātaki;

pea na‘a mo e fakataha ke lotu ko e angahala ia.

14 ‘Oku fehi‘a ‘a hoku laumālie ki ho‘omou ngaahi māhina fo‘ou mo ho‘omou ngaahi kātanga:

ko e me‘a fakamamahi ia kiate au;

kuo u fiu ‘i hono kātaki.

15 ‘Oka mou ka mafao homou nima, te u fufū hoku fofonga ‘iate kimoutolu:

‘io, ‘oka mou ka hū ‘o liunga lahi, ‘e ‘ikai te u fanongo:

he ‘oku pito homou nima ‘i he toto.

16 “Fufulu ‘akimoutolu, ‘o ngaohi ke mou ma‘a; hiki ke mama‘o meiate au ‘ae kovi ‘o ho‘omou faianga;

tuku ‘ae fai kovi;

17 ‘Ako ke mou fai lelei:

kumi ki he angatonu,

tokoni ‘akinautolu kuo fakamālohia,

fakamaau ki he tamai mate,

langomaki‘i ‘ae fefine kuo mate hono ‘unoho.”

18 ‘Oku pehē ‘e Sihova, “Mou ha‘u, pea ke tau alea fakataha:

he neongo 'ae tatau 'o ho'omou angahala mo e kula'aho'aho, 'e hoko ia ke hinehina 'o hangē ko e 'uha hi-naekiaki;

kapau 'oku kulokula ia 'o hangē ko e kulamūmū, 'e tatau ia mo e fulufulu'i sipi.

¹⁹ Kapau te mou loto ki ai mo talangofua, te mou kai hono lelei 'oe fonua:

²⁰ Ka 'i ho'omou talangata'a mo angatu'u, 'e 'auha ai 'akimoutolu 'i he heletā:

he kuo folofola pehē 'ae fofonga 'o Sihova."

²¹ Hono 'ikai liliu fau 'ae kolo na'e angatonu ko e fa'a fe'auaki!

Na'e fonu ia 'i he fakamaau; na'e nofo ai 'ae mā'oni'oni;

ka 'oku 'i ai ni 'ae kau fakapō.

²² Kuo hoko ho'o siliva ko e ta'e'aonga, mo ho'o uaine kuo hu'i 'aki 'ae vai:

²³ 'Oku angatu'u homou hou'eiki, pea kaume'a mo e kau kaiha'a:

'oku nau manako kotoa pē ki he ngaahi foaki, 'onau muimui ki he totongi:

'oku 'ikai te nau fakamaau ki he tamai mate, pea 'oku 'ikai a'u kiate kinautolu 'ae mamahi 'ae fe-fine kuo mate hono 'unoho.

²⁴ Ko ia 'oku pehē 'e he 'Eiki, ko Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e Toko Taha Māfimafi 'o 'Isileli,

"Io, te u fakafiemālie'i au 'iate kinautolu 'oku angatu'u mai,

pea te u totongi 'e au ki hoku ngaahi fili.

²⁵ Pea 'e toe ala hoku nima kiate koe, pea fakama'a mo'oni ho'o 'uli, pea 'ave mo ho'o kovi kotoa pē:

²⁶ Pea te u toe fakanofu ho'o kau fakamaau 'o hangē ko ia 'i mu'a,

pea mo ho'o kau fakakaukau poto 'o hangē ko ia 'i he kamata'anga:

pea hili ia 'e ui koe, 'Ko e kolo mā'oni'oni, ko e kolo angatonu.'

²⁷ 'E huhu'i 'a Saione 'aki 'ae fakamaau, mo 'ene kakai ului 'aki 'ae mā'oni'oni."

²⁸ Pea 'e faka'auha fakataha 'ae kau talangata'a mo e angahala,

pea 'e 'auha 'akinautolu 'oku li'aki 'a Sihova.

²⁹ He te nau mā 'i he ngaahi 'akau na'a mou holi ki ai, pea te mou puputu'u 'i he ngaahi ngoue kuo mou fili.

³⁰ He te mou tatau mo e 'akau kuo mae hono lau, pea hangē ko e ngoue 'oku 'ikai hano vai.

³¹ Pea 'e tatau 'ae mālohi mo e kākā, pea mo 'ene ngāue 'o hangē ko e kalofiamā, pea te na vela fakataha, pea 'e 'ikai tāmāte'i ia 'e ha tokotaha."

1 'Oku kikite 'a 'Isaia ki he hoko mai 'ae pule'anga 'o Kalaisi. 6 'Oku liaki 'e he 'Otua koe'uhi ko e angakovi. 18 'Oku ne enginaki ke manavahē, koe'uhi ko e ngāue mālohi 'oe māfimafi 'ae 'Otua.

2 KO E folofola na'e hā mai kia 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi 'oku kau ki Siuta mo Selūsalema.

² Pea 'e hoko 'i he ngaahi 'aho 'amui, 'e fokotu'uma'u 'ae mo'unga 'oe fale 'o Sihova 'i he tumutumu 'oe ngaahi mo'unga,

'e hiki hake ia ke mā'olunga 'i he ngaahi mo'unga; pea 'e tafe ki ai 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē.

³ Pea 'e 'alu 'ae kakai tokolahi mo nau pehē, "Mou ha'u, ke tau 'alu hake ki he mo'unga 'o Sihova, ki he fale 'oe 'Otua 'o Sēkope;

pea te ne akonaki'i 'akitaotolu 'i hono ngaahi hala, pea te tau 'a'eva 'i hono ngaahi hala:

koe'uhi 'e 'alu atu 'i Saione 'ae fono, pea mo e folofola 'a Sihova mei Selūsalema.

⁴ Pea te ne fakamaau 'i he lotolotonga 'oe ngaahi pule'anga,

mo ne valoki'i 'ae kakai tokolahi:

pea te nau tuki 'a 'enau ngaahi heletā ko e ngaahi huo,

pea mo honau ngaahi tao ko e ngaahi hele 'auhani: 'e 'ikai hiki 'e ha pule'anga 'ae heletā ki ha pule'anga,

pea 'e 'ikai te nau toe ako ki he tau.

⁵ 'Ae fale 'o Sēkope, mou ha'u, ke tau 'a'eva 'i he maa-ma 'o Sihova.

⁶ Ko e mo'oni kuo ke li'aki ho'o kakai ko e fale 'o Sēkope,

koe'uhi kuo fakatokolahi 'akinautolu mei he potu ha-hake,

pea 'oku ai honau kikite 'o hangē ko e kakai Filisitia, pea 'oku nau fakafiemālie'i 'akinautolu 'i he fānau 'ae kakai muli.

⁷ 'Oku fonu foki 'a honau fonua 'i he siliva mo e koula, pea 'oku 'ikai hano ngata'anga 'o 'enau koloa;

pea 'oku fonu foki 'a honau fonua 'i he fanga hoosi, pea 'oku 'ikai hano ngata'anga 'o 'enau saliate;

⁸ 'Oku pito foki 'a honau fonua 'i he ngaahi tamapua; 'oku nau lotu ki he ngāue 'a honau nima,

'aia kuo ngaohi 'e honau louhi'i nima:

⁹ Pea 'oku punou 'ae tangata lāuvalē, pea mo e 'eiki 'oku ne fakavaivai ia:

pea 'e 'ikai te ke fakamolemole 'akinautolu.

¹⁰ Ke ke hū ki he 'ana'i maka, mo fakafufū koe 'i he efu,

'i he manavahē kia Sihova, mo e nāunau 'o 'ene māfimafi.

¹¹ 'E fakavaivai 'ae mata laukau 'oe tangata, pea 'e fakahifo ki lalo mo e fiela'i 'ae kakai, ka ko Sihova pe 'e hiki hake 'i he 'aho ko ia.

¹² He ko e 'aho 'o Sihova 'oe ngaahi kautau 'e hoko kiate kinautolu kotoa pē 'oku laukau mo fiela'i,

pea kiate kinautolu kotoa pē kuo hiki hake; pea 'e fakavaivai'i hifo ia:

¹³ Pea ki he ngaahi sita kotoa pē 'o Lapanoni, 'oku hako mo mā'olunga,

pea ki he ngaahi oke kotoa pē 'o Pesani,

¹⁴ Pea ki he ngaahi mo'unga mā'olunga kotoa pē, pea ki he ngaahi tafungofunga kotoa pē kuo hiki hake,

15 Pea ki he ngaahi fale mā'olunga kotoa pē,
 pea ki he ngaahi puke kotoa pē kuo 'ā'i,
 16 Pea ki he ngaahi vaka kotoa pē 'o Tasisi,
 pea ki he ngaahi me'a fakatātā kotoa pē 'oku mata-
 matalelei.
 17 Pea 'e tuku hifo ai 'ae fie'eiki 'ae tangata,
 pea 'e fakavaivai'i mo e fiela'i 'ae kakai:
 ka ko Sihova pe 'e hiki hake 'i he 'aho ko ia.
 18 Pea 'e faka'auha 'e ia 'ae ngaahi tamapua kotoa pē,
 19 Pea te nau hū ki he ngaahi 'ana maka,
 mo e ngaahi luo 'i he kelekele,
 'i he manavahē kia Sihova,
 mo e nāunau 'o 'ene māfima'i,
 'oka tu'u hake ia ke lulu fakamanavahē'i 'a māmani.
 20 'I he 'aho ko ia 'e lī 'e he tangata ki he ngaahi mole
 mo e fanga peka,
 'a 'ene ngaahi tamapua siliva,
 mo 'ene ngaahi tamapua koula,
 'aia na'e taki taha ngaohi ma'ana ke lotu ki ai;
 21 Ke nau 'alu ki he ngaahi 'ana maka,
 pea mo e tumutumū 'oe ngaahi maka hangatāmaki,
 'i he manavahē kia Sihova,
 pea mo e nāunau 'o 'ene māfima'i,
 'oka tu'u hake ia ke lulu fakamanavahē'i 'a māmani.
 22 Tuku ho'omou falala ki he tangata, 'aia 'oku 'i hono
 ava'i ihu 'a 'ene mānava:
 he ko e hā ha me'a 'oku fa'a fai 'e ia?
*1 Ko e maveuveu lahi 'oku hoko 'i he angahala, 9
 Ko e pau'u 'ae kakai. 12 Ko e fakamālohi mo e
 manumanu 'ae kau pule. 16 Ko e ngaahi tautea 'e
 hoko koe'uhi ko e laukau 'ae kakai fefine.*
3 VAKAI, he ko e 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau,
 'oku ne to'o atu mei Selūsalema pea mo Siuta 'ae
 falala'anga mo e tokoni,
 'ae tokoni kotoa pē 'oe me'akai,
 mo e tokoni kotoa pē 'oe vai,
 2 Ko e tangata mālohi,
 pea mo e tangata tau,
 ko e fakamaau,
 pea mo e palōfita,
 'ae fakamākukanga,
 pea mo e mātu'a,
 3 Ko e 'eikitau 'ae toko nimangofulu,
 pea mo e tangata ongoongolelei,
 pea mo e tangata akonaki poto,
 pea mo e tangata poto 'i he faiva,
 pea mo e tangata lea mālie.
 4 Pea te u fakanofu 'ae tamaiki ko honau hou'eiki,
 pea 'e pule kiate kinautolu 'ae kau valevale.
 5 Pea 'e fefakamamahi'aki 'ae kakai 'iate kinautolu,
 pea mo honau kaungā'api:
 'e anga fiela'i 'ae tamasi'i ki he motu'a,
 mo e angakovi kiate ia 'oku ongoongolelei.
 6 Pea 'e puke 'e ha tangata 'a hono tokoua 'i he fale 'o
 'ene tamai,
 'o ne pehē, "'Oku 'iate koe 'ae ngaahi kofu,
 ke ke hoko ko homau pule,
 pea to'o 'e ho nima 'a 'emau mala'ia ni:"

7 'I he 'aho ko ia te ne fuakava, 'o pehē, "'E 'ikai teu
 hoko ko e fakamo'ui;
 he 'oku 'ikai ha mā pe ha kofu 'i hoku fale:
 'oua na'a ngaohi au ko e pule 'oe kakai."
 8 He kuo mala'ia 'a Selūsalema, pea kuo hinga mo Siu-
 ta:
 he ko honau 'elelo mo 'enau faianga 'oku kovi kia Si-
 hova,
 ke fakahouhau'i 'ae fofonga 'o 'ene 'afio.
 9 Ko e anga 'o honau mata ko e faka'ilonga 'onautolu;
 pea 'oku nau fakahā 'a 'enau angahala 'o hangē ko
 Sotoma,
 'oku 'ikai te nau fufū ia.
 'E mala'ia honau laumālie!
 He kuo nau fakahoko 'ae kovi kiate kinautolu.
 10 Mou pehē ki he mā'oni'oni, "'E hoko pe 'ae lelei!"
 he te nau kai 'ae fua 'o 'enau faianga.
 11 'E mala'ia 'ae angahala!
 'E hoko 'ae kovi kiate ia:
 he ko e totongi 'o hono nima 'e ange kiate ia.
 12 Ka ko hoku kakai, kuo fakamālohi'i 'akinautolu 'e he
 tamaiki,
 pea 'oku pule'i 'akinautolu 'e he kau fefine.
 'E hoku kakai, 'oku fakahala'i koe 'e ho'o kau
 takimu'a,
 'onau fakakehe 'ae 'alu'anga 'o ho ngaahi hala.
 13 'Oku tu'u hake 'a Sihova ke folofola,
 'oku tu'u ia ke fakamaau 'ae kakai.
 14 'E fakamaau 'e Sihova 'ae kau mātu'a 'o hono kakai,
 pea mo honau hou'eiki:
 "he kuo mou kai 'o 'osi 'ae ngoue vaine;
 'oku 'i homou fale 'ae koloa kuo fa'ao mei he kakai
 masiva.
 15 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Eiki 'oe ngaahi kautau,
 "Ko e hā hono 'uhinga 'o ho'omou ta'omia 'a hoku
 kakai, 'o momosi 'ae mata 'oe masiva?"
 16 Pea 'oku pehē 'e Sihova, "Koe'uhi 'oku fiela'i 'ae
 ngaahi 'ofefine 'o Saione,
 mo nau 'a'eva fakamofutofuta mo e mata holi kovi,
 mo 'alu fakatekiteki pe,
 mo fakapakihi honau va'e:
 17 Ko ia 'e taa'i 'e he 'Eiki 'ae tumu'aki 'oe ngaahi 'ofe-
 fine 'o Saione 'aki 'ae pala,
 pea 'e fakatelefua'i 'akinautolu 'e Sihova."
 18 'I he 'aho ko ia 'e to'o 'e Sihova 'iate kinautolu 'ae te-
 unga tatangi 'o honau va'e, mo e me'a fau 'oe 'ulu, mo
 'enau teunga 'o hangē ko e māhina, 19 'Ae kahoā, pea
 mo e ngaahi vesa, pea mo e ngaahi pūlou, 20 'Ae
 ngaahi tatā, pea mo e teunga 'o honau va'e, mo e
 ngaahi fua mo e 'ai'anga kakala, pea mo e ngaahi hau
 ki honau telinga, 21 'Ae ngaahi mama, mo e teunga 'oe
 ihu, 22 Mo e tuului 'o honau kofu, pea mo e kofutu'a,
 pea mo e ngaahi pulupulu, pea mo e ngaahi kato
 pa'anga, 23 'Ae ngaahi sio'ata, pea mo e kofu lineni, pea
 mo e ngaahi kofu 'oe 'ulu, pea mo e ngaahi pūlou.
 24 Pea 'e hoko 'o pehē, 'e fetongi 'aki 'ae namu kakala
 'ae namukū;
 pea 'e fetongi 'aki 'ae no'o lelei 'ae no'o mahae;

pea 'e liliu 'ae 'ulu lau lelei ko e tula;
 pea 'e fetongi 'ae kofu fatafata 'aki 'ae kofu 'oe
 tauanga'a;
 pea 'e fetongi 'aki 'ae hoihoifua 'ae fohia 'i he la'ā.
²⁵ 'E tō ho kau tangata 'i he heletā,
 mo ho'o kau mālohi 'i he tau.
²⁶ Pea 'e mamahi mo tangi hono ngaahi matapā;
 pea 'i he'ene lala te ne nofo 'i he kelekele.
*1–6 'I he kovi lahi, 'e hoko 'ae pule 'a Kalaisi ko e
 hūfanga.*

4 PEA 'i he 'aho ko ia 'e puke 'e he fefine 'e toko fitu
 ki he tangata 'e tokotaha, 'onau pehē, "Te mau kai
 'emau mā 'amautolu, pea kofu'aki homau ngaahi kofu:
 kae kehe ke ui 'akimautolu 'i ho hingoa, pea to'o atu ai
 homau manukia."
² 'I he 'aho ko ia 'e toulekeleka mo ongoongolelei 'ae
 va'a 'o Sihova, pea 'e lelei lahi mo matamatalelei 'ae
 fua 'oe fonua kiate kinautolu kuo hao 'i 'Isileli, ³ Pea 'e
 hoko 'o pehē, ko ia kuo toe 'i Saione, pea mo ia 'oku
 nofo 'i Selūsalema, 'e ui ia ko e mā'oni'oni, 'io, ko kinau-
 tolu kotoa pē kuo tohi 'i he kakai mo'ui 'o Selūsalema:
⁴ 'Oka hili 'ae fufulu 'e Sihova 'ae 'uli 'oe ngaahi 'ofefine
 'o Saione, pea hili 'ene fakama'a 'ae toto 'o Selūsalema
 mei he lotolotonga 'o ia, 'aki 'ae laumālie 'oe faka-
 maau, pea mo e laumālie 'oe vela. ⁵ Pea 'e fakatupu 'e
 Sihova 'i he nofo'anga kotoa pē 'oe mo'unga ko Saione,
 pea ki hono ngaahi fakataha, 'ae 'ao mo e 'ohuafi 'i he
 'aho, pea mo e maama 'oe afi ulu 'i he pō: pea 'e faka-
 malu 'aki 'ae nāunau 'ae me'a kotoa pē. ⁶ Pea 'e 'i ai 'ae
 fale ko e malumalu'anga 'i he 'aho mei he pupuha, pea
 ko e potu hūfanga, pea ko e malu'anga mei he afā mo
 e 'uha.

*1 'Oku fakahā 'e he 'Otua 'i he lea fakatātā ki he
 ngoue vaine 'oku totonu 'a 'ene tautea faka-
 mamahi. 8 Ko 'ene tautea ki he manumanu, 11 Mo
 e holi kovi, 13 Mo e angakovi, 20 Pea mo e fai ta'e-
 totonu. 26 Ko e ngaahi me'a 'oku tautea 'aki 'e he
 'Otua.*

5 "Ko eni te u hiva ki hoku 'ofa'anga 'aki 'ae hiva, 'o
 ia 'oku ou mamana ki ai, 'oku kau ki he'ene ngoue
 vaine.

'Oku ma'u 'e hoku 'ofa'anga 'ae ngoue vaine 'i he
 mo'unga kelekele mo'ui:

² Pea na'a ne 'ā'i ia,
 mo fetuku mei ai 'ae ngaahi maka,
 pea ne tō 'i ai 'ae ngaahi vaine lelei lahi,
 mo ne langa 'ae fale le'o ki ai,
 pea na'e ngaohi foki 'i ai 'ae tata'o'anga uaine:
 pea ne 'amanaki 'e tupu ai 'ae ngaahi kālepi,
 ka na'e tupu ai 'ae kālepi vao pe.

³ "Pea ko eni 'ae kakai 'o Selūsalema, mo e kau tanga-
 ta 'o Siuta,

'oku ou kōlenga ke mou fakamaau kiate au mo 'eku
 ngoue vaine.

⁴ Ko e hā mo ha me'a 'e fa'a fai ki he'eku ngoue vaine,
 'oku te'eki te u fai ki ai?

Ko e hā kuo u 'amanaki ki he tupu ai 'ae ngaahi
 kālepi, ka kuo tupu pe 'ae fua kona?

⁵ Pea ko eni; te u fakahā kiate kimoutolu 'aia te u fai ki
 he'eku ngoue vaine:

te u to'o mei ai 'ā hono 'ā, pea 'e keina ia 'o 'osi;
 pea 'e holoki 'ā hono maka, pea 'e malaki hifo ia:

⁶ Pea te u li'aki ia:
 'e 'ikai 'auhani ia, pe keli;
 ka e tupu 'i ai 'ae ngaahi 'akau talatala:
 pea te u fekau foki ki he ngaahi 'ao ke 'oua na'a 'uha
 ki ai.

⁷ He ko e ngoue vaine 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, ko
 e fale 'o 'Isileli ia,

pea ko e kau tangata 'o Siuta, ko 'ene 'akau
 toulekeleka:

pea na'a ne 'amanaki ki he fakamaau, kae vakai ko e
 fakamālohi;

ki he mā'oni'oni, kae vakai ko e tangi."

⁸ 'E mala'ia 'akinautolu 'oku fakahoko 'ae fale ki he
 fale,

'onau ai 'ae 'api ki he 'api, ke 'oua na'a toe ha potu,
 koe'uhi ke mā'olunga taha pe 'akinautolu 'i he fonua!

⁹ Na'e pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau ki hoku telin-
 ga, "Ko e mo'oni 'e lahi 'ae fale 'e lala,
 'io, 'e 'ikai kakai 'ae ngaahi fale lahi mo lelei.

¹⁰ He ko e ngoue vaine, ko e 'eka 'e hongofulu hono
 lahi, 'e ma'u mei ai 'ae pate pe taha,
 pea ko e homa 'e taha 'oe tenga, 'e utu mei ai ha efa
 pe taha."

¹¹ 'E mala'ia 'akinautolu 'oku tu'u hengihengi hake, ke
 kumi ki he kava mālohi;

pea nofo 'o a'u ki he pō, kae'oua ke nau kona 'i he
 uaine!

¹² Pea 'oku 'i he'enua ngaahi katoanga 'ae ha'ape, mo
 e vaiole, mo e lali, mo e mimihā, mo e uaine:

ka 'oku 'ikai te nau tokanga ki he ngāue 'a Sihova,
 pe vakai ki he ngāue 'a hono nima.

¹³ Ko ia kuo 'ave pōpula ai 'a hoku kakai, koe'uhi 'oku
 'ikai 'iate kinautolu 'ae 'ilo:

pea kuo fiekaia honau kau tangata ongoongo,
 pea mo honau tokolahi 'oku mate fieinu.

¹⁴ Ko ia kuo fakalahi ai 'a heli 'e ia,
 mo fakamanga lahi 'aupito hono ngutu:
 pea 'e 'alu hifo ki ai honau mālohi, mo honau toko-
 lahi, mo 'enua laukau, mo ia 'oku fiefia.

¹⁵ Pea 'e fakahifo ki lalo 'ae lāuvale,
 pea 'e fakavaivai'i mo e tangata mālohi,
 pea 'e hifo ki lalo 'ae mata 'oe fiela'i:

¹⁶ Ka e hiki hake 'a Sihova 'oe ngaahi kautau 'i he faka-
 maau,

pea 'e fakaongoongolelei'i 'ae 'Otua mā'oni'oni 'i he
 angatonu.

¹⁷ Pea 'e toki kai 'ae fanga lami 'o hangē ko 'enua an-
 ga,

pea 'e kai 'e he muli 'ae ngaahi potu lala 'oe kakai
 koloa'ia.

¹⁸ 'E mala'ia 'akinautolu 'oku fusi 'ae angahala 'aki 'ae
 afo 'oe va'inga,

pea fai hala 'o hangē ko e maea mālohi:

19 'Akinautolu 'oku pehē, "Tuku ke ne fai vave, pea fakato'oto'o 'ene ngāue, ke tau mamata ki ai: pea tuku ke 'unu'unu mai pea ha'u 'ae tu'utu'uni 'ae tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli, koe'uhi ke tau 'ilo ki ai!"

20 'E mala'ia 'akinautolu 'oku ui 'ae kovi ko e lelei, mo e lelei ko e kovi; 'oku ui 'ae po'uli ko e maama, mo e maama ko e po'uli; 'oku ui 'ae kona ko e melie, mo e melie ko e kona!

21 'E mala'ia 'akinautolu 'oku poto 'i honau mata 'onautolu, mo kinautolu 'oku pehē 'oku nau fai fakapotopoto!

22 'E mala'ia 'akinautolu 'oku mālohi ke inu uaine, mo e kau tangata mālohi ke felingi'aki 'ae kava mālohi:

23 'Akinautolu 'oku fakatonuhia'i 'ae angahala koe'uhi ko e totongi, 'onau to'o 'ae me'a totonu 'ae mā'oni'oni meiate ia!

24 Ko ia, hangē 'oku keina 'e he afi 'ae veve, pea faka'auha 'e he ulu afi 'ae louveve, 'e popo pehē honau aka, pea 'e puna hake honau fisi 'o hangē ko e efu: koe'uhi kuo nau li'aki 'ae fono 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, pea kuo nau fehi'a ki he folofola 'ae tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.

25 Ko ia kuo tupu ai 'ae houhau 'o Sihova ki hono kakai, pea kuo ne mafao hono nima kiate kinautolu, pea kuo ne taa'i 'akinautolu: pea na'e tetetete 'ae ngaahi mo'unga, pea na'e haehae honau 'anga'anga 'i he ngaahi hala 'oe kolo. Pea neongo 'a eni kotoa pē 'oku te'eki ai ke ta'ofi hono houhau, ka 'oku kei mafao hono nima.

26 Pea te ne hiki hake 'ae fuka ki he ngaahi pule'anga mei he mama'o, pea te ne sese'e 'akinautolu mei he ngata'anga 'o māmani: pea vakai te nau ha'u vave mo fakato'oto'o:

27 'E 'ikai vaivai pe humu ha taha 'iate kinautolu, 'e 'ikai ha taha 'e tulemohe pe mohe pea 'e 'ikai vete 'ae no'o 'i honau kongā loto, pe motu 'ae nono'o 'o honau topuva'e:

28 'Oku māsila 'enau ngaahi ngahau, pea kuo teke 'enau kaufana kotoa pē; 'e fakatatau ki he maka afi 'ae pesipesi 'o 'enau fanga hoosi, pea ko 'enau ngaahi saliote 'e hangē ko e 'ahiohio:

29 Te nau ngungulu 'o hangē ko e laione, te nau ngungulu 'o hangē ko e fanga laione mui, 'io, te nau ngungulu, pea puke 'ae me'akai, pea te nau vete ia, pea 'e 'ikai ha taha te ne ta'ofi.

30 Pea 'i he 'aho ko ia te nau tangi kiate kinautolu 'o hangē ko e 'u'ulu 'oe tahi: pea kapau 'oku sio ha tokotaha ki he fonua, vakai ko e fakapo'uli mo e mamahi, pea kuo fakapo'uli 'ae maama 'i he langi.

1 Ko e hā mai 'ae nāunau 'o Sihova kia 'Isaia. 5 'Oku manavahē ai ia, pea fakamālohi ia ki he'ene ngāue. 9 'Oku ne fakahā 'ae paongata'a 'ae kakai ki he'enu mala'ia. 13 Ko e toenga kakai 'e mo'ui.

6 'I HE ta'u na'e pekia ai 'ae tu'i ko 'Usia ne u mama-ta kia Sihova 'oku 'afio 'i hono 'afio'anga, kuo mā'olunga mo hiki hake, pea ko hono kofu tōtōlofa na'e fonu ai 'ae falelotu lahi. 2 Pea na'e tu'u 'i 'olunga 'ae Selafimi: na'e taki ono hona kapakau; na'a ne fakapulou 'aki hono mata 'ae ua, pea ne 'ufi'ufi 'aki hono va'e 'ae ua, pea ne puna 'aki 'ae ua. 3 Pea na'a na lea fetāliaki, 'o pehē, "'Oku mā'oni'oni, 'oku mā'oni'oni, 'oku mā'oni'oni, 'a Sihova 'oe ngaahi kautau: 'oku fonu 'a māmani kotoa pē 'i hono nāunau."

4 Pea na'e ngaueue 'ae ngaahi pou 'oe matapā 'i he le'o 'o ia na'e ui, pea na'e fakafonu 'ae fale 'i he 'ohuafi.

5 ¶ Pea ne u toki pehē, "Kuo u mala'ia au! He kuo u 'auha; koe'uhi ko e tangata loungutu ta'ema'a au, pea 'oku ou nofo 'i he lotolotonga 'oe kakai loungutu ta'ema'a: he kuo mamata 'a hoku mata ki he Tu'i, ko Sihova 'oe ngaahi kautau." 6 Pea na'e toki puna mai 'ae tokotaha 'oe Selafimi kiate au, na'e 'i hono nima 'ae malala'i afi, 'aia na'a ne to'o 'aki 'ae hikofi mei he feilaulau'anga. 7 Pea na'a ne ai ia ki hoku ngutu, mo ne pehē, "Vakai kuo tau 'ae me'a ni ki ho loungutu; pea kuo to'o 'o 'ave ho'o hia, pea kuo fakama'a ho'o angahala." 8 Pea ne u fanongo foki ki he le'o Sihova, na'e pehē, "Ko hai te u fekau, pea ko hai 'e 'alu ma'amautolu?" Pea ne u toki pehē, "Ko au eni; ke ke fekau au."

9 ¶ Pea na'a ne pehē, "'Alu, pea tala ki he kakai ni, 'Oku mou fanongo mo'oni, kae 'ikai ongo'i; pea 'oku mou mamata pau, kae 'ikai 'ilo'i.

10 Ngaohi ke fangapesi 'ae loto 'oe kakai ni, pea ngaohi ke mamafa honau telinga, pea tāpuni honau mata; telia na'a nau mamata 'aki honau mata, pea fanongo 'aki honau telinga, pea 'ilo 'aki honau loto, pea liliu, pea hoko 'o mo'ui."

11 Pea ne u toki pehē, "'E Sihova, 'e fēfē hono fuoloa?" Pea na'a ne pehē mai, "Ke 'oua ke lala 'ae ngaahi kolo 'o 'ikai ha tokotaha ke nofo ai, pea 'ikai ha tangata 'i he ngaahi fale, pea lala 'aupito 'ae fonua,

12 Pea ke 'oua ke 'ave 'e Sihova 'ae kakai, pea hoko 'ae li'aki lahi ki he fonua.

13 Ka e 'i ai 'ae vahe 'e hongofulu, pea 'e toe foki ia, pea 'e keina ia;

ka e hangē ko e 'akau ko e teili, pea hangē ko e oke, 'oka tā hifo 'oku kei tu'u hono aka:

'e pehē 'e hoko 'ae hako mā'oni'oni ko e aka 'oe pule'anga."

1 'Oku fakafiemālie'i 'e 'Isaia 'a 'Ahasi, 'i he'ene puputu'u 'i he manavahē kia Lesini mo Peka. 10 Kuo tuku kia 'Ahasi ke fili ha faka'ilonga, ka 'i he'ene fakafisinga ki ai, na'a ne ma'u 'ae faka'ilonga, ko e tala'ofa kia Kalaisi. 17 'Oku fakahā 'e ha'u hono tautea mei 'Asilia.

7 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he ngaahi 'aho 'o 'Ahasi ko e foha 'o Sotame, ko e foha 'o 'Usia, ko e tu'i 'o Siuta, na'e 'alu hake ki Selūsalema, 'a Lesini ko e tu'i 'o Silia, mo Peka ko e foha 'o Lemalia, ko e tu'i 'o 'Isileli, ke tau'i ia ka na'e 'ikai te na fa'a lava ia. ² Pea na'e fakahā ki he fale 'o Tevita, 'o pehē, 'Oku kau fakataha 'a Silia mo 'Ifalemi. Pea na'e ngaueue hono loto, mo e loto 'o hono kakai, 'o hangē 'oku lūluu'i 'e he matangi 'ae ngaahi 'akau 'oe vao. ³ Pea na'e toki pehē 'e Sihova kia 'Isaia, "'Alu atu 'o fakafetaulaki kia 'Ahasi, 'a koe mo Siasasupe ko ho foha, 'i he ngata'anga 'oe tafe'anga 'oe vai taupotu ki 'olunga 'i he hala lahi 'oe ngoue 'ae tangata fakama'a kofu; ⁴ Pea te ke pehē kiate ia, Tokanga, pea ke fiemālie; 'oua 'e manavahē, pea 'oua na'a vaivai ho loto ki he potu'i toume 'oe ongo tūhulu 'oku kohu ni, ki he 'ita lahi 'o Lesini pea mo Silia, pea mo e foha 'o Lemalia. ⁵ Koe'uhi kuo fakakaukau ki he kovi ke fai kiate koe, 'e Silia, mo 'Ifalemi, pea mo e foha 'o Lemalia, 'o pehē, ⁶ Ke tau 'alu 'o tau'i 'a Siuta, pea fakamamahi'i, pea ke tau ngaohi ke ava hono potu mo'otautolu, pea fokotu'u ha tu'i 'i ai, 'io, 'ae foha 'o Tapeale: ⁷ 'Oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova, "'E 'ikai tu'uma'u ia, pea 'e 'ikai hoko ia. ⁸ He ko e 'ulu 'o Silia ko Tamasikusi, pea ko e 'ulu 'o Tamasikusi ko Lesini; pea 'i he te'eki ke kakato 'ae ta'u 'e onongofulu ma nima 'e maumau'i 'a 'Ifalemi, ke 'oua na'a kei ai hano kakai. ⁹ Pea ko e 'ulu 'o 'Ifalemi ko Samēlia, pea ko e 'ulu 'o Samēlia 'ae foha 'o Lemalia. Kapau 'e 'ikai te mou tui, ko e mo'oni 'e 'ikai te mou tu'uma'u. ¹⁰ Pea na'e toe folofola 'a Sihova kia 'Ahasi, 'o pehē, ¹¹ "Ke ke kole ha faka'ilonga mea Sihova ko ho 'Otua; kole ia mei he loloto, pe mei he langi 'i 'olunga." ¹² Ka na'e pehē 'e 'Ahasi, "'E 'ikai teu kole, pea 'e 'ikai te u 'ahi'ahi kovi kia Sihova." ¹³ Pea na'a ne pehē, "Fanongo mai, 'ae fale 'o Tevita; He ko e me'a si'i ke ke fakafiu'i 'ae tangata, ka te ke fakafiu'i mo hoku 'Otua foki? ¹⁴ Ko ia ko Sihova pe te ne 'atu kiate koe 'ae faka'ilonga; Vakai, 'e tuitu'ia 'ae tāupo'ou, pea 'e fā'ele'i 'ae tama, pea 'e ui hono huafa ko 'Imanuela. ¹⁵ Te ne kai 'ae pota mo e honi, koe'uhi ke ne 'ilo ke si'aki 'ae kovi, pea fili 'ae lelei. ¹⁶ 'I he te'eki ke 'ilo 'e he tamasi'i ke si'aki 'ae kovi, pea fili 'ae lelei, 'e mole mei he fonua 'oku ke fehi'a ki ai 'a hono ongo tu'i 'e toko ua.

¹⁷ ¶ "'E fakahoko e Sihova kiate koe, pea ki ho'o kakai, pea ki he fale 'o ho'o tamai, 'ae ngaahi 'aho 'oku te'eki ai hano tatau, talu 'ae 'aho na'e mahu'i 'a 'Ifalemi mei Siuta, 'io, 'ae tu'i 'o 'Asilia. ¹⁸ Pea 'i he 'aho ko ia, 'e ui 'e Sihova ke ha'u 'ae lango mei he vaitafe 'i he ngaahi

ngata'anga 'o 'Isipite, pea mo e pi 'oku 'i he fonua ko 'Asilia. ¹⁹ Pea te nau ha'u, pea 'e nofo 'akinautolu kotoa pē 'i he ngaahi tele'a li'aki; pea 'i he ngaahi 'ana maka, pea 'i he ngaahi 'akau talatala kotoa pē, mo e ngaahi 'akau kotoa pē. ²⁰ 'I he 'aho ko ia 'e fafai 'e Sihova 'aki 'ae tele kuo ma'u 'i he totongi, 'iate kinautolu 'i he tu'a vaitafe, 'io, 'ae tu'i 'o 'Asilia, 'ae 'ulu pea mo e fulufulu 'oe va'e: pea te ne faka'osi mo e kava foki. ²¹ Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia, 'e tauhi 'e ha tangata 'ae pulu mui fefine, mo e sipi 'e ua; ²² Pea 'e pehē, 'i he lahi 'oe hu'ahuhu 'e ma'u mei ai, ko ia te ne kai pota, he ko e pota mo e hone 'e kai 'ekinautolu fulipē 'oku toe 'i he fonua. ²³ Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia 'o pehē, ko e potu kotoa pē na'e 'i ai 'ae vaine 'e afe 'o tatau mo e kongasiliva 'e afe, 'e tupu 'i ai 'ae 'akau talatala mo e talatala'āmoa. ²⁴ 'E ha'u ki ai 'ae kakai mo e ngaahi ngahau mo e kaufana; koe'uhi 'e 'ufi'ufi 'ae fonua kotoa pē 'aki 'ae 'akau talatala mo e talatala'āmoa. ²⁵ Pea 'i he ngaahi mā'olunga kotoa pē 'e keli 'aki 'ae huo, 'e 'ikai hoko ki ai 'ae manavahē ki he 'akau talatala: ka ko e potu ia ke 'ave ki ai 'ae fanga pulu, pea ke moloki ia 'e he fanga sipi."

1 'Oku ne kikite ia Maha-sala-hase-pase, 'e fakavaivai'i 'a Silia mo 'Isileli 'e 'Asilia. 5 Pea mo Siuta foki ko e me'a 'i he'enu ta'etui. 9 'Oku 'ikai fa'a ta'ofi 'ae ngaahi tautea 'ae 'Otua. 11 'E fiemālie 'akinautolu 'oku manavahē ki he 'Otua. 19 'E lahi 'ae mamahi ki he kau tauhi tamapua.

8 PEA na'e toe pehē 'e Sihova kiate au, "To'o kiate koe ha takainga lahi, pea tohi 'i ai 'aki ha peni 'ae tangata 'ae me'a 'oku kau kia Maha-sala-hase-pase. ² Pea na'aku to'o kiate au 'ae kau fakamo'oni angatonu ke tohi, ko 'Ulia ko e taula'eiki, mo Sakalia ko e foha 'o Sepelikaia." ³ Pea ne u 'alu ki he palōfita fefine; pea na'e tuitu'ia ia, pea fanau'i 'ae tama, Pea na'e toki pehē 'e Sihova kiate au, "Ui hono hingoa ko 'Maha-sala-hase-pase.' ⁴ Koe'uhi 'i he kei vale 'ae tamasi'i ke lea, 'Ko 'eku tamai,' mo "eku fa'ē," 'e 'ave 'i he 'ao 'oe tu'i 'o 'Asilia 'ae koloa 'o Tamasikusi mo e vete taua 'o Samēlia.

⁵ ¶ Pea na'e toe folofola foki 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ⁶ "Ko e me'a 'i he li'aki 'e he kakai ni 'ae ngaahi vai 'o Siloa 'oku tafetafemālie, pea 'oku nau fiefia 'ia Lesini mo e foha 'o Lemalia; ⁷ Ko ia foki, vakai, 'oku 'omi 'e Sihova kiate kinautolu 'ae ngaahi vai 'oe vaitafe, 'oku mālohi pea lahi, 'io, 'ae tu'i 'o 'Asilia mo hono mālohi kotoa pē: pea te ne 'alu hake ki hono tafe'anga vai kotoa pē, pea 'e lōmaki'i 'ae ngaahi kauvai kotoa pē: ⁸ Pea te ne 'oho 'i Siuta; pea fetāfeaki ia 'o mafola, 'o a'u hake ia ki he kia; pea ko e folahi 'o hono kapakau 'e fe'unga mo e māukupu 'o ho fonua, 'E 'Imanuela."

⁹ ¶ Mou kau fakataha, 'akimoutolu 'ae kakai, pea 'e laiki 'akimoutolu; pea fakafanongo, 'akimoutolu 'ae ngaahi fonua kotoa pē 'oku mama'o: nono'o 'akimoutolu, pea 'e momosi 'akimoutolu; nono'o 'akimoutolu, pea 'e li'aki 'akimoutolu. ¹⁰ Mou fakakaukau fakataha, ka e hoko ko e me'a noa pe ia; mou alea, ka e 'ikai tu'uma'u ia: he 'oku 'iate kinautolu 'ae 'Otua.

¹¹ ¶ He na'e folofola pehē 'a Sihova kiate au 'i he nima mālohi, mo ne akonaki'i au ke 'oua na'aku 'alu 'i he hala 'oe kakai ni, 'o ne pehē, ¹² 'Oua na'a mou pehē, "Ko e tau, kiate kinautolu kotoa pē 'oku pehē ki ai 'ae kakai ni, ko e tau, pea 'oua 'e manavahē ki he'enu fakamanavahē'i, pea 'oua na'a mou ilifia. ¹³ Mou fakatapui pe 'a Sihova 'oe ngaahi kautau; pea tuku ke hoko ia ko ho'omou manavahē'anga, pea mou ilifia 'iate ia. ¹⁴ Pea 'e hoko ia ko e hūfanga malu; ka ko e maka tūkia'anga, pea ko e maka faka'ita ki he fale fakatou'osi 'o 'Isileli, ko e tauhele mo e heleanga ki he kakai 'o Selūsalema. ¹⁵ Pea ko e tokolahi 'iate kinautolu te nau tohumuhumu, pea hinga, pea laiki, mo tauhele, pea tou'ia 'akinautolu. ¹⁶ Fakama'opo'opo 'ae fakamo'oni, pulusi 'ae fono ma'a 'eku kau ākonga. ¹⁷ Pea teu tatali kia Sihova, 'aia 'oku fufū hono fofonga mei he fale 'o Sēkope, pea teu 'amanaki kiate ia. ¹⁸ Vakai, ko au mo e fānau kuo foaki 'e Sihova kiate au, kuo mau hoko ko e ngaahi faka'ilonga pea mo e ngaahi me'a fakaofa 'i 'Isileli, meia Sihova 'oe ngaahi kautau, 'aia 'oku 'afio 'i he mo'unga ko Saione."

¹⁹ ¶ Pea 'oka nau ka pehē mai kiate kimoutolu, "Kumi kiate kinautolu 'oku ai 'ae ngaahi laumālie kovi, pea ki he ngaahi kikite 'oku mapu mo femuhumu'u: 'ikai 'oku totonu ke kumi 'e he kakai ki honau 'Otua? 'Oku totonu koā 'enau si'aki 'ae mo'ui kae kumi ki he mate? ²⁰ Kumi ki he fono pea ki he fakamo'oni: kapau 'e 'ikai te nau lea 'o hangē ko e folofola ni, 'oku pehē koe'uhi 'oku 'ikai ha maama 'iate kinautolu. ²¹ Pea te nau 'alu 'i ai, 'i he mamahi mo e fiekaia, pea 'e hoko 'o pehē, 'i he'enu fiekaia, te nau tangi, pea kape'i honau tu'i mo honau 'Otua, pea sio ki 'olunga. ²² Pea te nau sio ki he kelekele; pea vakai ko e mamahi, mo e fakapo'uli, mo e ninimo, mo e ongosia; pea 'e kapusi 'akinautolu ki he fakapo'uli."

1 Ko e fiefia 'i he lolotonga 'ae mamahi, 'i he pule mo e 'alo'i 'o Kalaisi, 8 Ko e tautea ki 'Isileli koe'uhi ko 'enua fiela, 13 Mo 'enua mālualo, 18 Pea mo honau loto fefeka.

9 KA ko eni, 'e 'ikai kei 'i ai ha fakapo'uli 'i he fonua na'e mamahi: 'i he kuonga 'i mu'a na'a ne fakavaivai'i 'ae fonua 'o Sepuloni mo e fonua 'o Nafitali, ka kuo ne fakalelei ia 'i he kuonga ki mui; 'io, 'i he hala 'oe tahi, 'i he tu'a Sioatani, 'i Kāleli 'oe ngaahi pule'anga.

² Ko e kakai na'e 'a'eva 'i he po'uli kuo mamata ki he maama lahi:

ko kinautolu na'e nofo 'i he fonua 'oe 'ata 'oe mate, kuo ulo kiate kinautolu 'ae maama.

³ Kuo ke fakatokolahi 'ae pule'anga, pea fakalahi mo 'enua fiefia:

'oku nau fiefia 'i ho 'ao 'o hangē ko e fiefia 'i he utu-ta'u, pea hangē ko e fiefia 'ae kakai 'i he'enu tufa 'ae koloa kuo vete. ⁴ He kuo ke fesi'i 'ae ha'amo 'o 'ene kavenga, pea mo e tokotoko 'oku ai ki hono uma, mo e me'a tā 'a hono fili, 'o hangē ko ia ne fai 'i he 'aho 'o Mitiane. ⁵ He ko e tau kotoa pē 'oe tangata tau 'oku 'i he longoa'a fakamaveuveu, mo e ngaahi kofu kuo tākai 'i

he toto; ka e hoko eni 'i he vela mo e fefie 'oe afi. ⁶ He kuo fanau'i kiate kinautolu 'ae tamasi'i, kuo foaki kiate kinautolu 'ae foha: pea 'e 'i hono uma 'ae pule: pea 'e ui hono huafa ko Fakaofa, ko 'Akonaki, ko e 'Otua Māfi-mafi, ko e Tamai Ta'engata, ko e 'Eiki 'oe Melino. ⁷ 'I he tupu 'o 'ene pule mo e melino 'e 'ikai hano ngata'anga, 'i he nofo'anga 'o Tevita, pea 'i hono pule'anga, ke fakatonutonu ia, pea ke fokotu'uma'u ia 'i he fakamaa pea mo e angatonu mei he 'aho ni 'o ta'engata. Ko e 'ofa 'a Sihova 'oe ngaahi kautau te ne fai 'ae me'a ni.

⁸ ¶ Na'e fekau 'e Sihova 'ae lea kia Sēkope, pea kuo tō ia ki 'Isileli.

⁹ Pea 'e 'ilo 'e he kakai kotoa pē, 'io, 'e 'Ifalemi mo ia 'oku nofo 'i Samēlia, 'aia 'oku pehē 'i he laukau mo e mālohi 'oe loto,

¹⁰ "Kuo tō ki lalo 'ae maka'umea, ka te mau langa 'aki 'ae maka kuo tā: kuo tu'usi ki lalo 'ae ngaahi sukamino, ka te mau fetongi 'aki ia 'ae ngaahi sita."

¹¹ Ko ia 'e fokotu'u 'e Sihova kia Lesini hono ngaahi fili, pea fakakau fakataha hono ngaahi fili;

¹² 'Ae kau Silia 'i he potu hahake, pea mo e kau Filisitia 'i he lulunga; pea te nau keina 'a 'Isileli 'aki 'ae ngutu kuo fakamanga.

Pea neongo 'ae me'a ni kotoa pē 'oku 'ikai ta'ofi hono houhau,

ka 'oku kei mafao hono nima.

¹³ He 'oku 'ikai tafoki mai 'ae kakai kiate ia 'oku taa'i 'akinautolu,

'oku 'ikai te nau kumi kia Sihova 'oe ngaahi kautau.

¹⁴ Ko ia 'e tu'usi 'e Sihova mei 'Isileli 'ae 'ulu mo e iku, 'ae va'a mo e tefito, 'i he 'aho pe taha.

¹⁵ Ko e motu'a mo ia 'oku ongoongolelei, ko e 'ulu ia; pea ko e palōfita 'oku ako 'aki 'ae loi, ko e iku ia.

¹⁶ He ko e kau takimu'a 'oe kakai ni 'oku nau fakahala'i 'akinautolu;

pea 'e 'auha 'akinautolu kuo takiekina 'iate kinautolu.

¹⁷ Ko ia 'e 'ikai fiemālie 'a Sihova 'i honau kau talavou, pe 'alo'ofa ki he'enu kau tamai mate mo e kau fe-fine kuo mate honau 'unoho:

he ko e mālualo mo e fai kovi 'akinautolu kotoa pē, pea 'oku lea vale 'ae ngutu kotoa pē.

Pea neongo 'ae me'a ni kotoa pē 'oku 'ikai ta'ofi hono houhau,

ka 'oku kei mafao hono nima.

¹⁸ He 'oku vela 'ae angahala 'o hangē ko e afi;

'e keina ia 'ae ngaahi 'akau talatala,

pea 'e tutu 'i he matolu 'oe vao lahi,

pea te nau 'alu hake 'o hangē ko e puna hake 'oe 'o-huafi.

¹⁹ Ko e me'a 'i he houhau 'o Sihova 'oe ngaahi kautau 'oku fakapo'uli ai 'ae fonua,

pea ko e kakai te nau hangē ko e fefie 'oe afi:

'e 'ikai mamae ha tangata 'e tokotaha ki hono tokoua.

²⁰ Pea te ne hamusi 'i he potu to'omata'u, kae fiekaia;

pea te ne kai 'i he potu to'ohema, ka e 'ikai te nau mākona:

'e kai 'e he tangata taki taha 'ae kakano 'o hono nima 'o'ona:

²¹ Ko Manase, kia 'Ifalemi; mo 'Ifalemi, kia Manase: pea ko kinaua fakatou'osi te na kau fakataha ke fakamamahi'i 'a Siuta.

Pea neongo 'ae me'a ni kotoa pē 'oku 'ikai ta'ofi hono houhau, ka 'oku kei mafao hono nima.

1 Ko e mala'ia 'ae kau pule kakaha. 5 Ko 'Asilia, ko e me'a tā ki he kau mālualo, 'e mafesifesi ia koe'uhi ko 'ene laukau. 20 'E fakamo'ui hono toe 'o 'Isileli. 24 'Oku fakafiemālie'i 'a 'Isileli 'i he fakahā 'a hono fakamo'ui mei 'Asilia.

10 'E MALA'IA 'akinautolu 'oku fokotu'u 'ae fono ta'emā'oni'oni, pea 'oku tohi 'ae mamahi 'aia kuo nau tu'utu'uni; ² Ke fakaafe 'ae masiva mei he fakamaau, pea fa'ao 'ae totonu mei he masiva 'o hoku kakai, ke nau kākaa'i 'ae kau fefine kuo mate honau 'unoho, pea ke nau kaiha'a mei he tamai mate! ³ Pea ko e hā te mou fai 'i he 'aho 'oe 'a'ahi, pea 'i he faka'auha 'aia 'e ha'u mei he mama'o? Te mou kumi 'ae tokoni meia hai? Pea te mou tuku 'i fē 'a homou nāunau? ⁴ 'I he ta'ema'u au te nau hoko ko e pōpula ki he pōpula, pea mo'ulalooa kiate kinautolu kuo fakamo'ulalooa. Pea neongo 'ae me'a ni kotoa pē 'oku 'ikai ta'ofi hono houhau, ka 'oku kei mafao hono nima.

⁵ ¶ 'E mala'ia 'ae tangata 'o 'Asilia, ko e me'a tā 'o 'eku tuputāmaki, pea ko e tokotoko 'i honau nima ko hoku houhau ia. ⁶ Te u fekau ia ki he pule'anga mālualo, pea ki he kakai 'oku ou houhau ki ai te u tuku kiate ia ha fekau, ke 'ave 'ae kolooa, pea 'ave mo e me'akai, pea ke molomoloki 'akinautolu 'o hangē ko e pelepela 'oe ngaahi hala. ⁷ Ka ko eni, 'oku 'ikai ko hono loto ia, pea 'oku 'ikai ke mahalo pehē 'a hono loto; ka 'oku 'i hono loto ke tu'usi mo faka'auha 'ae ngaahi pule'anga lahi. ⁸ He 'oku ne pehē, "'Ikai ko e ngaahi tu'i mo'oni 'ae ngaahi 'eiki 'oku 'iate au? ⁹ 'Ikai 'oku tatau 'a Kalino mo Kalikimisi? 'Ikai 'oku tatau 'a Hamate mo 'Apati? 'Ikai 'oku tatau 'a Samēlia mo Tamasikusi? ¹⁰ 'O hangē ko e 'ilo 'a hoku nima 'ae ngaahi pule'anga 'oe kau tamapua, 'aia na'e lahi hake ki Selūsalema mo Samēlia 'e-nau ngaahi tamapua; ¹¹ 'O hangē ko ia kuo u fai ki Samēlia mo 'ene ngaahi tamapua, 'ikai te u fai pehē fokiki ki Selūsalema mo 'ene ngaahi tamapua?" ¹² Ko ia 'e hoko 'o pehē, "'Oka fakakakato 'e he 'Eiki 'a 'ene ngāue kotoa 'i he mo'unga ko Saione pea mo Selūsalema, te u tautea 'ae futa 'oe loto mālohi 'oe tu'i 'o 'Asilia, pea mo e hihiki 'o hono mata fielaahi." ¹³ He 'oku ne pehē, "'I he mālohi 'o hoku nima kuo u fai eni, pea 'i he'eku pototo; he 'oku ou fai fakapotopoto: pea kuo u to'o 'ae ngaahi fakangatangata 'oe kakai, pea kaiha'asia mo 'e-nau kolooa, pea kuo u fakamo'ulalooa 'ae kakai 'o hangē ko ia 'oku taau mo e tangata to'a: ¹⁴ Pea kuo 'ilo 'e hoku nima 'ae kolooa 'ae kakai 'o hangē ko ha pununga: pea hangē ko ha taha 'oku tēnaki 'ae ngaahi fo'i manu 'oku pehē 'a 'eku tēnaki 'a māmani kotoa pē; pea na'e 'ikai ha taha te ne ue'i 'ae kapakau, pe fakamanga 'ae

ngutu, pe faka'asi." ¹⁵ 'E fielaahi 'ae toki kiate ia 'oku ne tā 'aki ia? Pe fielaahi 'ae kili kiate ia 'oku ne fetohoaki ia? 'O hangē ka tā mai 'ae 'akau kiate ia 'oku ne to'o ia, pea hangē ka hiki hake 'e he tokotoko kiate ia 'oku ne to'o ia. ¹⁶ Ko ia 'e fekau atu 'e Sihova, ko e 'Eiki 'oe ngaahi kautau, 'ae tutue ki honau kakai sino; pea te ne tutu ke vela 'a hono nāunau 'o hangē ko e kakaha 'ae afi.

¹⁷ Pea ko e maama 'o 'Isileli 'e hoko ia ko e afi, pea ko hono tokotaha mā'oni'oni ko e ulo afi, pea 'e kakaha ia pea faka'auha 'i he 'aho pe taha hono ngaahi 'akau talatala mo e talatala'āmoa; ¹⁸ Pea 'e faka'auha 'ae lelei 'oe vao lahi 'o ia, pea mo 'ene ngoue 'oku fua, 'ae laumālie mo e sino fakatou'osi; pea te nau hangē ko e tangata to'o fuka kuo pongia. ¹⁹ Pea ko hono toe 'oe 'akau 'oe vao lahi ko ia te nau tokosi'i, ko ia 'e fa'a tohi ia 'e ha tamasii'i.

²⁰ ¶ Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia 'o pehē, ko hono toe 'o 'Isileli, pea mo kinautolu kuo hao 'i he fale 'o Sēkope, 'e 'ikai te nau toe falala kiate ia na'e taa'i 'akinautolu; ka e falala mo'oni kia Sihova, ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli. ²¹ 'E foki mai hono toe, 'io, 'ae toe 'o Sēkope, ki he 'Otua Māfimafi. ²² He neongo 'ae tatau 'a ho'o kakai, 'E 'Isileli, mo e 'one'one 'oe tahi, ka e foki mai pe hono toe: kuo pau ke hoko 'ae faka'auha 'e fonu mahua 'i he fai totonu. ²³ He ko Sihova ko e 'Eiki 'oe ngaahi kautau te ne fai 'ae faka'auha kuo kotofa, 'i he lotolotonga 'oe fonua kotoa pē.

²⁴ ¶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Eiki 'oe ngaahi kautau, "'E hoku kakai 'aia 'oku nofo 'i Saione, 'oua 'e manavahē ki he tangata 'Asilia: te ne taa'i koe 'aki 'ae me'a tā, pea hiki hake hono tokotoko kiate koe, ka 'e hangē ko ia na'e fai 'i 'Isipite. ²⁵ Koe'uhi 'e toetoe si'i pea 'e ngata 'a hoku tuputāmaki, pea mo hoku houhau, ka te u faka'auha 'akinautolu. ²⁶ Pea 'e hiki hake 'e Sihova 'oe ngaahi kautau 'ae me'a tautea 'o hangē ko e faka'auha 'a Mitiane 'i he maka ko Olepi: pea tatau mo 'ene tokotoko na'e ai ki he tahi, 'e pehē 'a 'ene hiki hake ia 'o hangē ko ia na'e fai ki 'Isipite. ²⁷ Pea 'e hoko pehē, 'i he 'aho ko ia, 'e to'o 'ene kavenga mei ho uma, mo 'ene ha'amonga mei ho kia, pea 'e mau-mau'i 'ae ha'amonga mei homou uma." ²⁸ Kuo ha'u ia ki 'Aiata, kuo 'alu atu ia ki Mikiloni; kuo ne tēnaki 'ene ngaahi salioite 'i Mikimasi: ²⁹ Kuo nau laka 'i he potu fāsii'i: kuo nau nofo 'i Kepa; 'oku manavahē 'a Lama; pea kuo hola 'a Kipea 'o Saula. ³⁰ 'E 'ofefine 'o Kalimi, hiki hake ho le'o: fai ke ongo atu ia ki Leisi, 'E 'Anatoti masiva. ³¹ Kuo 'ave 'a Matemena; 'oku fakataha 'akinautolu 'e he kakai 'e Kepime ke nau hola. ³² Te ne nofo pe ia 'i he 'aho ni 'i Nope: te ne lulululu hono nima ki he mo'unga 'oe 'ofefine 'o Saione, 'ae mo'unga 'o Selūsalema. ³³ Vakai, ko e 'Eiki, ko Sihova 'oe ngaahi kautau, te ne tu'usi 'ae va'a 'aki 'ae manavahē lahi: pea ko kinautolu 'oku mā'olunga 'e tā hifo, pea ko e fielaahi 'e fakavaivai'i. ³⁴ Pea te ne tu'usi ki lalo 'ae ngaahi potu 'akau matolu 'oe vao lahi 'aki 'ae ukamea, pea 'e tō ki lalo 'a Lapanoni 'i ha taha mālohi.

1 *Ko e pule'anga fakamelino 'oe va'a mei he aka 'o Sese. 10 Ko e toe 'omi 'a 'Isileli, mo e ui 'oe kakai Senitaile.*

11 PEA 'e tupu hake ha tokotoko mei he tefito 'o Sese,
 pea 'e tupu ha Va'a mei hono ngaahi aka:
 2 Pea 'e nofo 'iate ia 'ae Laumālie 'o Sihova,
 'ae laumālie 'oe potō mo e fa'a 'ilo,
 'ae laumālie 'oe akonaki mo e mālohi,
 'ae laumālie 'oe 'ilo pea mo e manavahē kia Sihova;
 3 Pea 'e 'ilo vave 'e ia 'ae manavahē kia Sihova:
 pea 'e 'ikai te ne fakamaau 'i he vakai 'a hono fofonga,
 pe valoki 'o hangē ko e fanongo 'a hono telinga:
 4 Ka 'i he mā'oni'oni te ne fakamaau 'ae masiva,
 pea valoki 'i he ta'efilifilimānako ma'a e angavaivai
 'oe fonua:
 pea te ne taa'i 'a māmani 'aki 'ae me'a tā 'o hono fo-
 fonga,
 pea te ne tāmāte 'ae angakovi 'aki 'ae mānava 'o
 hono loungutu.
 5 Pea ko e no'o 'o hono kongaloto 'ae mā'oni'oni,
 pea ko e nono'o 'o hono no'otanga vala 'ae mo'oni.
 6 Pea 'e toki nofo fakataha 'ae ulofi mo e lami,
 pea 'e tokoto fakataha 'ae lēpati mo e 'uhiki'i kosi;
 pea 'e fakataha 'ae 'uhiki'i pulu mo e laione mui pea
 mo e manu fafanga;
 pea 'e tataki 'akinautolu 'e ha tamasi'i si'i.
 7 Pea 'e kai fakataha 'ae pulu fefine mo e pea;
 pea 'e tokoto fakataha honau 'uhiki:
 pea 'e kai 'e he laione 'ae kau 'oe koane 'o hangē ko
 e pulu.
 8 Pea ko e tamasi'i 'oku kei huhu te ne va'inga 'i he luo
 'oe ngata,
 pea ko e tamasi'i kuo fakamavae te ne 'ai hono nima
 ki he 'ana 'oe ngata fekai.
 9 'E 'ikai te nau fakamamahi pe faka'auha 'i ha potu 'o
 hoku mo'unga mā'oni'oni:
 koe'uhi 'e fonu 'a māmani 'i he 'ilo'i 'o Sihova,
 'o hangē 'oku 'ufi'ufi 'e he ngaahi vai 'ae kilisi tahi.
 10 ¶ Pea 'i he 'aho ko ia 'e 'i ai 'ae aka 'o Sese, 'aia 'e
 tu'u ko e fuka 'ae kakai: 'e kumi ki ai 'ae ngaahi Seni-
 taile: pea 'e lelei 'aupito 'a hono mālōlō'anga. 11 Pea 'e
 hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e toe ai 'e Sihova hono ni-
 ma ko hono liunga ua ke fakamo'ui 'ae toenga 'o hono
 kakai, 'aia 'e fakatoe, mei 'Asilia, pea mo 'Isipite, pea
 mo Patolose, pea mo Kusi, pea mo 'Ilami, pea mei
 Saina, pea mei Hamate, pea mei he ngaahi motu 'oe
 tahi. 12 Pea te ne fokotu'u ha fuka ki he ngaahi pule'an-
 ga, pea te ne fakataha 'ae kau li'aki 'o 'Isileli, pea tānaki
 fakataha 'ae kau vetekina 'o Siuta mei he vahe 'e fā 'o
 māmani. 13 Pea 'e mole 'ae meheka meia 'Ifalemi, pea
 'e faka'auha mo e ngaahi fili 'o Siuta: 'e 'ikai kei fehi'a 'a
 'Ifalemi kia Siuta, pea ko Siuta 'e 'ikai te ne faka-
 mamahi'i 'a 'Ifalemi. 14 Ka te na puna ki he lulunga 'i he
 uma 'oe kakai Filisitia; pea te na fa'ao mo e potu ha-
 hake: te nau 'ene ai honau nima ki 'Itomi mo Moape;
 pea 'e talangofua kiate kinautolu 'ae fānau 'a 'Amoni.
 15 Pea 'e faka'auha 'aupito 'e Sihova 'ae 'elelo 'oe tahi 'o

'Isipite; pea te ne lulululu hono nima ki he vaitafe 'aki
 'ene matangi lahi, pea 'e taa'i 'e ia 'i hono manga'ivai 'e
 fitu, pea 'e 'alu ta'eviku ai 'ae kakai. 16 Pea 'e 'i ai 'ae hala
 motu'a ki he toenga 'o hono kakai, 'aia 'e toe 'i 'Asilia, 'o
 hangē ko ia ne ma'u 'e 'Isileli 'i he 'aho na'e 'alu hake ai
 ia mei he fonua ko 'Isipite.

*1-6 Ko e fakafeta'i fakafiefia 'ae angatonu 'i he
 ngaahi 'alo'ofa 'ae 'Otua.*

12 PEA 'i he 'aho ko ia te ke pehē, "'E Sihova, te u
 fakafeta'i kiate koe: he neongo ne ke houhau, ka
 kuo ke fakafiemālie'i au. 2 Vakai, ko e 'Otua ko hoku
 fakamo'ui te u falala, ka e 'ikai manavahē: he ko e 'Eiki
 ko Sihova ko hoku mālohi ia mo 'eku hiva; pea kuo
 hoko foki ia ko hoku fakamo'ui." 3 Ko ia te mou utu 'ae
 vai 'i he fiefia mei he ngaahi matavai 'oe mo'ui. 4 Pea 'i
 he 'aho ko ia te mou pehē, "Fakafeta'i kia Sihova, ui ki
 hono huafa, fakahā 'ene ngaahi ngāue 'i he 'ao 'oe
 kakai, fakamatala kuo hiki hake hono huafa. 5 Hiva kia
 Sihova; he kuo ne fai 'ae ngaahi me'a lelei 'aupito: 'oku
 'ilo ia 'e māmani kotoa pē. 6 Kalanga pea mavava 'i he
 fiefia, 'a koe 'oku nofo 'i Saione: he 'oku lahi 'ae tokota-
 ha mā'oni'oni 'o 'Isileli 'oku 'iate koe."

*1 'Oku tānaki 'e Sihova 'ae ngaahi kongakau 'o
 hono houhau. 6 'Oku ne fakamana'i ke faka'auha
 'a Papilone 'aki 'ae kakai 'o Mitia. 19 Ko e faka'auha
 'o Papilone.*

13 KO E tala mamafa 'oku kau ki Papilone, 'aia na'e
 mamata ki ai 'e 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi. 2 MOU
 fokotu'u 'ae fuka 'i he mo'unga mā'olunga, hiki hake
 'ae le'o kiate kinautolu, ta'alo 'aki 'ae nima, ke nau hū 'i
 he ngaahi matapā 'oe hou'eiki. 3 Kuo u fekau ki he'eku
 kau mā'oni'oni, kuo u ui foki 'eku kau mālohi koe'uhi
 ko hoku houhau, 'io, 'akinautolu 'oku fiefia he'eku mā-
 fimafi. 4 Ko e longoa'a 'oe tokolahi 'i he ngaahi mo'un-
 ga, 'o hangē ko e kakai lahi; ko e longoa'a lahi 'oe
 ngaahi pule'anga, 'io, 'oe ngaahi pule'anga kuo tānaki
 fakataha: he 'oku fakataha 'e Sihova 'ae ngaahi kautau
 'o 'ene kongakau ki he tau. 5 'Oku nau ha'u mei he
 fonua mama'o, mei he ngata'anga 'oe langi, 'io, ko Si-
 hova, mo e mahafu 'o hono houhau, ke faka'auha 'ae
 fonua kotoa pē.

6 ¶ Mou tangilāulau 'akimoutolu; he 'oku ofi 'ae 'aho
 'o Sihova; 'e ha'u ia 'o hangē ko e faka'auha mei he Mā-
 fimafi. 7 Ko ia 'e vaivai ai 'ae nima kotoa pē, pea 'e molū
 mo e loto 'oe tangata kotoa pē: 8 Pea te nau man-
 avahē: 'e puke 'akinautolu 'e he mamahi mo e ongosia;
 te nau langa 'o hangē ko e fefine 'oku fā'ele: te nau
 fe'ofa'aki; 'e tatau honau mata mo e ulo 'oe afi. 9 Vakai,
 'oku ha'u 'ae 'aho 'o Sihova, 'oku mamafa 'i he tu'utā-
 maki pea mo e houhau lahi, ke faka'auha 'ae fonua:
 pea te ne tāmāte'i 'ae kakai angahala mei ai. 10 He ko e
 ngaahi fetu'u 'oe langi mo e ngaahi fa'ahinga fetu'u 'i
 ai 'e 'ikai te nau 'omi 'enau maama; 'e fakapo'uli 'ae la'ā
 'i he'ene hopo hake, pea 'e 'ikai ulu atu 'ae maama 'oe
 māhina. 11 Pea te u tautea 'a māmani koe'uhi ko 'enau
 hia, pea mo e kakai angakovi koe'uhi ko 'enau angaha-
 la; pea te u pule ke ngata 'ae fiela'i 'oe laukau, pea te
 u lī ki lalo 'ae fie'eiki 'oe kakai fakamana. 12 Te u ngaohi

ke mahu'inga hake 'ae tangata 'i he koula lelei; 'io, 'e mahu'inga hake 'ae tangata 'i he koula lelei 'o 'Ofeli. ¹³ Ko ia teu lulululu ai 'ae ngaahi langi, pea 'e hiki mo māmani mei hono potu, 'i he houhau 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, pea 'i he 'aho 'o hono houhau vela. ¹⁴ Pea 'e tatau ia mo e 'anitelope kuo tulia, pea hangē ko e fanga sipi 'oka 'ikai ha tangata ke tānaki fakataha: 'e tafoki taki taha 'ae tangata ki hono kakai, pea hola taki taha ki hono fonua. ¹⁵ Ko kinautolu kotoa pē 'oku mo'ua 'e hoka'i ke 'asi; pea 'e tō 'i he heletā 'akinautolu kotoa pē 'oku kau mo kinautolu. ¹⁶ 'E laiki 'enau fānau 'i honau 'ao; 'e vete 'a honau ngaahi fale, pea 'e tohotoho 'a honau ngaahi 'unoho. ¹⁷ Vakai, te u hiki hake 'ae kakai 'o Mitia ke tau'i 'akinautolu, 'e 'ikai te nau tokanga ki he siliva; pea ko e koula, 'e 'ikai te nau manako ki ai. ¹⁸ 'E laikina 'ae kau talavou 'aki 'enau ngaahi kau-fana; pea 'e 'ikai te nau 'ofa ki he fua 'oe manāva; pea 'e 'ikai fakamo'ui 'e honau mata 'ae fānau tupu.

¹⁹ ¶ Pea ko Papolone, ko e lelei lahi 'oe ngaahi pule'anga, ko e toulekeleka 'oe laukau 'ae kakai 'o Kalitia, 'e tatau ia mo e faka'auha 'a Sotoma mo Komola 'e he 'Otua. ²⁰ 'E 'ikai 'aupito toe kakai ia, 'e 'ikai nofo 'i ai ha kakai mei he to'utangata ki he to'utangata: pea 'e 'ikai fokotu'u 'e ha tangata 'Alepea 'ae fale fehikitaki 'i ai; pea 'e 'ikai ngaohi 'i ai 'e he kau tauhi sipi hanau loto'ā. ²¹ Ka e tokoto 'i ai 'ae ngaahi manu kaivao 'oe potu lala; pea 'e fonu honau ngaahi fale 'i he ngaahi manu fakalielia; pea 'e nofo ai 'ae ngaahi lulu, pea 'e me'e ai 'ae fa'ahi kehe 'oe vao. ²² Pea 'e tangi 'i honau ngaahi fale li'aki 'ae fanga manu kaivao 'oe 'otu motu, pea mo e ngaahi talākoni 'i honau ngaahi fale faka'e'i'eiki: pea kuo ofi 'ae hokosia 'a hono kuonga, pea 'e 'ikai fakalōloa hono ngaahi 'aho.

1 Ko e 'alo'ofa fakamo'ui 'ae 'Otua kia 'Isileli. 4 Ko 'enau vikiviki fiefia ki Papolone. 24 Ko e tu'utu'uni 'ae 'Otua ki 'Asilia. 29 'Oku fakamana ki Filisitia.

14 KOE'UHI 'e 'alo'ofa 'a Sihova kia Sēkope, pea te ne fili 'a 'Isileli, 'e fokotu'u 'akinautolu 'i honau fonua: pea 'e fakataha mo kinautolu 'ae kakai muli, pea te nau pikitai ki he fale 'o Sēkope. ² Pea 'e tataki 'akinautolu 'e he kakai, 'o 'omi 'akinautolu ki honau potu: pea 'e ma'u 'akinautolu 'e he fale 'o 'Isileli 'i he fonua 'o Sihova ko e kau tamaio'eiki mo e kau kaunanga: pea te nau fakapōpula'i 'akinautolu, na'a nau pōpula ki ai; pea te nau pule'i 'akinautolu na'e fakamālohi'i 'akinautolu. ³ Pea 'e hoko 'o pehē, 'i he 'aho ko ia 'e foaki kiate koe 'ae mālōlō mei ho'o mamahi, mo ho'o manavahē, pea mei he pōpula mamahi 'aia na'a mou mo'ulalao ki ai.

⁴ ¶ Te ke to'o hake 'ae lea mamafa ni ki he tu'i 'o Papolone, 'o pehē, "Hono 'ikai kuo si'aki 'aia na'e pule fakamālohi! hono 'ikai kuo si'aki 'ae kolo na'e fa'a kumi koula! ⁵ Kuo fesii 'e Sihova 'ae tokotoko 'oe angakovi, pea mo e faka'ilonga 'oe kau pule. ⁶ Ko ia na'e taa'i 'ae kakai 'i he tuputāmaki 'aki 'ae tautea ta'etuku, ko ia na'e pule'i 'ae ngaahi pule'anga 'i he 'ita, kuo fakatanga'i ia, pea 'oku 'ikai ta'ofi 'e ha taha. ⁷ 'Oku mālōlō 'a māmani kotoa pē, pea fiemālie: 'oku nau kamata hiva

fiefia. ⁸ 'Io, 'oku fiefia 'iate koe 'ae ngaahi 'akau ko e paini, pea mo e ngaahi sita 'o Lapanoni, 'onau pehē, Talu ho'o tō ki lalo koe, kuo 'ikai ha'u kiate kinautolu ha tangata ta'anga. ⁹ 'Oku ngaue 'a hētesi mei lalo ma'au ke fakafetaulaki kiate koe 'i ho ha'u: 'oku ne ue'i 'ae mate ma'au, 'io, 'ae kau tu'u ki mu'a kotoa pē 'o māmani; kuo ne fokotu'u mei honau nofo'anga 'ae ngaahi tu'i kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga. ¹⁰ 'E lea 'akinautolu kotoa pē 'o pehē kiate koe, "Kuo ke hoko 'o vaivai 'o hangē ko kinautolu ni? Kuo ke hoko 'o tatau mo kinautolu ni?" ¹¹ Kuo fakahifo ho'o laukau ki he fa'itoka, pea mo e longoa'a 'o ho'o ngaahi me'a lea: kuo fofola 'i lalo 'iate koe 'ae fanga kelemutu, pea kafu 'aki koe 'ae fanga kelemutu. ¹² 'E Lusifā, ko e foha 'oe pongipongi! Hono 'ikai tō hifo koe mei he langi! Hono 'ikai tu'usi ki lalo koe ki he kelekele, 'a koe ne ke fakavaivai'i 'ae ngaahi pule'anga!" ¹³ He na'a ke pehē 'i ho loto, "Te u 'alu hake ki he langi, te u fokotu'u ke mā'olunga hake 'a hoku nofo'anga 'i he ngaahi fetu'u 'oe 'Otua: pea te u nofo 'i he mo'unga 'oe fakataha'anga, 'i he ngaahi potu tokelau: ¹⁴ Te u 'alu hake ke mā'olunga 'i he ngaahi 'ao; te u tatau mo ia 'oku mā'olunga taha pe." ¹⁵ "Ka e hifo koe ki lalo ki he fa'itoka, ki he kaokao 'oe luo. ¹⁶ Ko kinautolu 'e mamata kiate koe te nau sio fakamama'u kiate koe, pea fakalaululoto kiate koe, 'o pehē, 'Ko e tangata koā eni na'e ngaohi ke tetetete ai 'a māmani, 'aia na'e lulululu 'ae ngaahi pule'anga; ¹⁷ 'Aia na'a ne ngaohi 'a māmani ke hangē ko ha toafa, pea ne faka'auha hono ngaahi kolo; 'aia na'e 'ikai fakaava 'ae fale 'o 'ene kau pōpula?' |" ¹⁸ 'Oku takoto 'i he nāunau 'ae tu'i kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga, 'io, 'akinautolu kotoa pē, taki taha 'i hono fale. ¹⁹ Ka kuo lī koe mei ho fonualoto 'o hangē ko e va'a fakalielia, pea hangē ko e kofu 'okinautolu kuo tāmata'i, 'aia kuo hoka'i 'aki 'ae heletā, 'aia 'oku 'alu hifo ki he ngaahi maka 'oe luo; pea hangē ko e 'anga'anga kuo malamalaki 'i he lalo va'e. ²⁰ 'E 'ikai fai fakataha ho tanu mo kinautolu, koe'uhi kuo ke faka'auha ho fonua, pea tāmata'i mo ho'o kakai: 'e 'ikai 'aupito ongoongolelei 'ae hako 'oe fai me'a kovi. ²¹ Teu'i 'ae fakapō ki he'ene fānau koe'uhi ko e hia 'a 'enau ngaahi tamai; ke 'oua na'a nau tu'u hake, pe ma'u 'ae fonua, pe 'ufi'ufi 'aki 'ae funga 'o māmani 'ae ngaahi kolo. ²² He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Te u tu'u hake kiate kinautolu, pea tu'usi mei Papolone 'ae hingoa, mo hono toenga kakai, mo e foha, pea mo e fānau 'a hono foha, 'oku pehē 'e Sihova. ²³ 'Oku pehē foki 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, Te u ngaohi ia ko e potu 'oe pitani, mo e ngaahi luo vai; pea te u tafi kitu'aniu ia 'aki 'ae me'a tafi 'oe faka'auha."

²⁴ ¶ Kuo fuakava 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, "Ko e mo'oni 'e hoko 'o hangē ko ia kuo u fifili ki ai, pea hangē ko ia kuo u tu'utu'uni, ko ia pe 'e tu'u ma'u: ²⁵ Keu laiki 'ae tangata 'Asilia 'i hoku fonua pea teu malaki hifo ia 'i hoku ngaahi mo'unga: pea 'e toki mahu'i 'iate kinautolu 'a 'ene ha'amonga, pea hiki mo 'ene kavenga mei honau uma. ²⁶ Ko eni 'ae me'a kuo tu'utu'uni ki māmani kotoa pē: pea ko eni 'ae nima kuo mafao atu ki he ngaahi pule'anga kotoa pē." ²⁷ He kuo

finangalo ki ai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, pea ko hai te ne ta'ofi ia? Pea kuo mafao atu hono nima, pea ko hai te ne fakafoki ia? ²⁸ I he ta'u na'e pekia ai 'ae tu'i ko 'Ahasi na'e fakahā 'ae tala mamafa ni.

²⁹ ¶ "Oua na'a ke fiefia, 'e Filisitia kotoa, koe'uhi kuo fes'i 'ae me'a tā 'o ia na'a ne taa'i koe: koe'uhi 'e tupu mai mei he tefito 'oe ngata 'ae ngata feka'i lahi, pea ko hono fua 'o ia ko e ngata vela 'oku puna. ³⁰ Pea 'e mākona 'ae 'uluaki fānau 'ae paea, pea 'e tokoto 'i he fiemālie 'ae masiva: pea te u tāmāte'i ho tefito 'aki 'ae honge, pea te ne taa'i ho toenga *kakai*. ³¹ Tangi, 'ae matapā, tāngiloa, 'ae kolo; 'a koe, ko Filisitia kotoa, kuo mole 'i he manavahē: koe'uhi 'e ha'u mei he tokelau 'ae 'ohuafi, pea 'e 'ikai he ha tokotaha 'i he'ene ngaahi kautau. ³² Pea ko e hā ha lea 'e tali 'aki 'e ha tokotaha ki he kau talafekau mei he pule'anga? 'A eni, Kuo langa hake 'e Sihova 'a Saione, pea 'e falala ki ai 'ae kau masiva 'a hono kakai."

1-9 Ko e mala'ia 'o Moape.

15 KO E tala mamafa 'oku kau ki Moape. Koe'uhi kuo faka'auha 'a 'Ala-Moape 'i he pō, pea fakalongo pē ia; koe'uhi kuo faka'auha 'a Kili Moape 'i he pō, pea fakalongo pē ia; ² Kuo 'alu ia ki Pasiti, pea ki Tiponi, ko e ngaahi potu mā'olunga, ke tangi: 'E tangilāulau 'a Moape kia Nipo, pea kia Mitipa: 'e tula honau 'ulu kotoa pē, pea 'e kosi 'ae kava kotoa pē. ³ Te nau nono'o 'aki 'ae tauanga'a 'i honau ngaahi hala: pea tangilāulau kotoa pē, pea tangi lahi 'i honau tu'a fale, pea 'i honau ngaahi hala. ⁴ Pea 'e tangi 'a Hesiponi, mo 'Iliale: 'e ongo'i honau le'o 'o a'u ki Sehasi: ko ia 'e kalanga ai 'ae kautau to'o mahafu 'o Moape; 'e mamahi ai ia 'i he'ene mo'ui. ⁵ 'E tangi hoku loto koe'uhi ko Moape; 'e 'alu ki Soa 'ene kau hola, 'o hangē ha pulu kuo tolu ta'u: 'oku nau tangi 'i he'enu 'alu hake ki Luhiti; 'io, 'i he hala 'o Holonaimi te nau kalanga 'aki 'ae tangi 'oe faka'auha. ⁶ Koe'uhi 'e lala 'ae ngaahi vai 'o Nimilimi: he kuo mae 'ae mohuku mō-moa, pea kuo 'ikai 'ae mohuku mata, pea 'oku 'ikai ha me'a lau ma'ui'ui. ⁷ Ko ia ko e koloa lahi kuo nau ma'u, pea mo ia kuo nau tākaki, te nau 'ave ki he vaitafe 'oe ngaahi uilou. ⁸ He kuo takatakai 'e he tangi 'ae ngata'anga 'o Moape; kuo a'u 'ene kalanga ki Ekelemi, pea mo e tangilāulau 'o ia ki Pealimi. ⁹ 'E fonu 'ae ngaahi vai 'o Timoni 'i he toto: he te u toe 'omi 'ae kovi ki Timoni, 'ae fanga laione kiate ia 'oku hao 'i Moape, pea ki hono toe 'oe fonua.

1 'Oku enginaki kia Moape ke talangofua ki he pule 'a Tevita. 6 'Oku fakamana'i 'a Moape koe'uhi ko 'ene laukau. 9 'Oku 'ofa mamahi 'ae palōfita kiate ia. 12 Ko e fakamaau 'a Moape.

16 KE mou fekau ke 'ave 'ae lami ki he pule 'oe 'oe 'ofefine 'o Saione. ² Koe'uhi 'e hangē ko e manu he 'oku kapusi mei hono pununga, 'e pehē 'ae 'ofefine 'o Moape 'i he ngaahi potu mamaha 'a 'Alinoni. ³ Mou fakakaukau, fai fakapotopoto; ngaohi ho'atā ke hangē ko e pō 'i he ho'atāmālie; fufū 'ae kau 'āuhē; 'oua na'a fakahā 'aia 'oku 'alu hēhē. ⁴ Tuku ke nofo kiate koe 'a

'eku kau 'āuhē, 'e Moape; ke ke hoko ko e unga'anga kiate kinautolu mei he mata 'oe kaiha'a: he kuo ngata 'aia 'oku fakamālohi, kuo tuku 'ae kaiha'a, kuo 'auha 'ae kau fakamamahi mei he fonua. ⁵ Pea 'e fokotu'uma'u 'ae nofo'anga 'oe tu'i 'i he 'alo'ofa: pea te ne nofo ai 'i he mo'oni 'i he fale fehikitaki 'o Tevita, 'o fai 'ae fakamaau, pea kumi ki he angatonu, mo fakavave 'ae mā'oni'oni.

⁶ ¶ Kuo mau fanongo ki he laukau 'a Moape; 'oku laukau 'aupito ia: 'io 'i he'ene fielahe, mo 'ene laukau, mo 'ene 'ita: ka ko e me'a ta'e'anga 'ene ngaahi loi. ⁷ Ko ia 'e tāngiloa 'a Moape koe'uhi ko Moape, 'e tangi 'ae kakai kotoa pē: te mou mamahi koe'uhi ko e ngaahi tu'unga 'o Kili-Haleseti; he ko e mo'oni kuo taa'i 'akinautolu. ⁸ He kuo mae 'ae ngoue 'o Hesiponi, pea mo e vaine 'o Sipima: kuo fes'i hifo 'e he hou'eiki 'oe hiteni 'a hono ngaahi 'akau lelei, kuo nau ha'u ki Sesa, na'a nau 'alu fano 'i he toafa: kuo mafola atu hono ngaahi va'a, kuo nau ika 'i he tahi. ⁹ Ko ia te u tangi 'i he tangi 'o Sesa koe'uhi ko e vaine 'o Sipima: te u fakaviviku koe 'aki hoku lo'imata, 'E Hesiponi, mo 'Iliale: he kuo 'osi 'ae kalanga koe'uhi ko e ngaahi fua 'oe fa'ahita'u mafana pea mo ho'o ututa'u. ¹⁰ Kuo to'o 'o mole 'ae fiefia, mo e nekeneka mei he 'api mahu; pea 'e 'ikai ha hiva, pe ha kalanga 'e fai 'i he ngaahi ngoue vaine: 'e 'ikai toe malaki ha uaine 'e he kau malaki 'i he ngaahi tata'o'anga; kuo u pule ke tuku 'enu kalanga fiefia. ¹¹ Ko ia 'e tangi 'a hoku fatu 'o hangē ko ha ha'ape koe'uhi ko Moape, mo hoku to'oto'onga koe'uhi ko Kili-Haleseti. ¹² Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka hā mai kuo ongosia 'a Moape 'i he potu mā'olunga, pea te ne ha'u ki hono potu tapu ke hū; ka e 'ikai te ne lava'i. ¹³ Ko eni 'ae folofola kuo folofola'aki 'e Sihova, ki Moape talu 'ae kuonga ko ia. ¹⁴ Ka ko eni kuo folofola 'a Sihova, 'o pehē, "I he te'eki kakato 'ae ta'u 'e tolu, hangē ko e ta'u 'o ha taha 'oku ngāue kae totongi, 'e fakavaivai' 'ae nāunau 'o Moape, mo e fu'u tokolahi 'oku 'i ai; pea 'e si'i 'aupito pea vaivai 'a hono toenga."

1 'Oku fakamana'i 'a Silia mo 'Isileli. 6 'E liaki 'ae tauhi tamapua 'e he toe 'oe kakai. 9 'E fakamamahi'i hono to'o koe'uhi ko 'enu anga ta'elotu. 12 Ko e mala'ia 'ae ngaahi fili 'o 'Isileli.

17 KO E tala mamafa 'oku kau ki Tamasikusi. "Vakai kuo to'o atu 'a Tamasikusi ke 'oua na'a kei kolo ia, ka e hoko ia ko e potu tu'unga fale maumau. ² Kuo li'aki 'ae ngaahi kolo 'o 'Alaeli: 'e 'oe fanga manu ia, pea te nau tokoto ai, pea 'e 'ikai ha taha ke fakamanavahē'i 'akinautolu. ³ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'E ngata 'ae kolo 'i 'Ifalemi, mo e pule'anga 'o Tamasikusi, pea mo e toenga kakai 'o Silia: te nau hangē ko e ongoongolelei 'oe fānau 'a 'Isileli. ⁴ Pea 'i he 'aho ko ia 'e hoko 'o pehē, 'e fakasi'isi'i 'ae ongoongolelei 'o Sēkope, pea 'e faka'a'au ke tutue 'ae ngako 'o hono sino. ⁵ Pea 'e hangē ia ko e tākaki 'e he tangata ututa'u 'ene koane, pea tu'usi hono fua 'aki hono nima; pea 'e hangē ia ko ia 'oku tākaki 'ae fua 'i he tele'a 'o Lifeimi.

⁶ ¶ "Ka e fakatōe 'i ai 'ae fua 'oe vaine, 'o hangē ko e lulululu 'ae 'akau ko e 'olive, ko e fo'i fua 'e ua pe tolu 'i

'olunga 'i he va'a taupotu ki 'olunga, ko e fā pe nima 'i he ngaahi va'a taukakapa 'o ia 'oku fua, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli. ⁷ 'I he 'aho ko ia 'e hanga hake 'ae tangata ki hono Tupu'anga, pea 'e tokanga 'a hono mata ki he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli. ⁸ Pea 'e 'ikai te ne sio ki he ngaahi feilaulau'anga, ko e ngāue 'a hono nima, pe tokanga ki he me'a kuo ngaohi 'e hono louhi'i nima, ki he ngaahi vao tapu, pe ko e ngaahi tamapua.

⁹ ¶ "I he 'aho ko ia 'e tatau hono ngaahi kolo mālohi mo ha va'a kuo li'aki, mo ha va'a mā'olunga, 'aia na'a nau tuku koe'uhi ko e fānau 'a 'Isileli: pea 'e 'i ai 'ae faka'auha. ¹⁰ Ko e me'a 'i ho'o fakangalongalo'i 'ae 'Otua 'o ho'o mo'ui, pea ta'emanatu ki he maka 'o ho mālohi, ko ia te ke tō 'ae ngaahi 'akau toulekeleka, pea tō mo ia 'ae ngaahi 'akau mei he fonua kehe: ¹¹ 'I he 'aho ko ia te ke ngaohi ho'o 'akau ke tupu, pea 'i he pongipongi te ke ngaohi ho'o tenga ke mo'ui: ka e hoko 'ae ututa'u ko e fokotu'unga 'i he 'aho 'oe mamahi, ko e mamahi ta'e'iaha'amanaki lelei.

¹² ¶ "E mala'ia 'ae fakataha lahi 'oe kakai tokolahi, 'oku longoa'a 'o hangē ko e 'u'ulu 'oe tahi; pea 'i he fe'ohofi 'oe ngaahi pule'anga, 'oku 'oho 'o hangē ko e 'oho 'oe ngaahi vai lahi 'aupito! ¹³ 'E fe'ohofi 'ae ngaahi pule'anga 'o hangē ko e 'oho 'oe ngaahi vai lahi: ka e lolomi 'akinautolu 'e he 'Otua, pea te nau hola ki he mama'o, pea 'e tulia 'akinautolu 'o hangē ko e mohuku mōmoa 'oe ngaahi mo'unga 'oku vilingia 'i he matangi, pea hangē ko e fisi'i'akau 'i he 'ao 'oe 'ahiohio. ¹⁴ Pea vakai ko e ongosia 'i he efiafi po'uli; pea 'i he te'eki hoko 'ae pongipongi kuo 'ikai ia. Ko eni 'ae 'inasi 'okin-autolu 'oku fakamālohi'i 'akitautolu, mo e 'inasi 'okin-autolu 'oku kaiha'asi'i 'akitautolu."

1 'E faka'auha 'e he 'Otua 'ae kakai 'Itiopea 'i he'ene 'ofa ki hono kakai. 7 Ko ia 'e hoko ai 'ae 'ulu'i ki he siasi.

18 'E 'A KOE! Ko e fonua 'oku lolofa ai 'ae kapakau, 'aia 'oku tu'u kitu'a 'i he vaitafe 'o 'Itiopea: ² 'A koe 'oku kouna atu 'ene kau talafekau 'i he tahi, 'i he ngaahi vaka papailusi 'i he fukahi vai, 'o pehē, 'Alu, 'aki-moutolu 'ae kau talafekau ve'e vave, ki he pule'anga lōloa mo lafalafa, ki he kakai fakamanavahē talu mei honau kamata'anga 'o a'u ki heni; ko e pule'anga kuo fua 'aki 'ae afo pea fa'a molomoloki, 'aia kuo maumau 'e he ngaahi vaitafe! ³ 'Akimoutolu 'ae kakai kotoa pē 'o māmani, mo kimoutolu 'oku nofo 'i he funga fonua, mou vakai, 'oka fokotu'u 'e ia ha fuka 'i he ngaahi mo'unga; pea 'i he ifi 'e ia 'ae kelea, mou fanongo. ⁴ He na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Te u mālōlō, pea teu tokanga'i hoku fale 'o hangē ko e mafana hili 'ae 'uha, pea hangē ko ha 'ao 'oe hahau 'i he 'aho 'oe ututa'u." ⁵ 'I he te'eki ai hoko 'ae ututa'u, 'aia 'oku haohao ai hono fua, pea 'oku faka'a'au ke momoho 'ae kālepi mei hono fisi, te ne fakatou tu'usi 'ae ngaahi huli 'aki 'ae hele tu'usi, pea 'ave mo tu'usi hifo 'ae ngaahi va'a. ⁶ 'E tuku fakataha ia ki he manupuna 'oe ngaahi mo'unga, pea ki he fanga manu fekai 'oe kelekele: ko e ngaahi manupuna te nau kai ai 'i he fa'ahita'u mafana, pea 'e

kai ai 'ae manu fekai kotoa pē 'oe kelekele 'i he fa'ahita'u momoko.

⁷ ¶ 'I he kuonga ko ia 'e 'omi kia Sihova 'oe ngaahi kautau, 'ae me'a foaki mei he fonua lōloa mo lafalafa, pea mei he kakai fakamanavahē talu mei honau tupu'anga 'o a'u mai; ko e pule'anga kuo fua 'aki 'ae afo pea fa'a molomoloki, 'aia kuo maumau'i 'e he ngaahi vaitafe; ki he potu 'oe huafa 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, ki he mo'unga ko Saione."

1 Ko e maveuveu 'o 'Isipite. 11 Ko e vale 'o honau hou'eiki. 18 Ko e ui 'o 'Isipite ki ho siasi. 23 Ko e fe-fuakava'aki 'a 'Isipite, mo 'Asilia, mo 'Isileli.

19 KO E tala mamafa 'oku kau ki 'Isipite. Vakai, 'oku heka 'a Sihova 'i he 'ao ngaholo, 'o hā'ele ki 'Isipite: pea 'e tetetete 'ae ngaahi tamapua 'o 'Isipite 'i hono 'ao, pea 'e vaivai 'ae loto 'o 'Isipite 'i loto 'iate ia. ² Pea te u fakafehi'a 'ae kakai 'Isipite ki he kakai 'Isipite: pea 'e tau 'ae tangata taki taha kotoa pē ki hono tokoua, pea taki taha ki hono kaungā'api; 'ae kolo ki he kolo, mo e pule'anga ki he pule'anga. ³ Pea 'e vaivai 'ae laumālie 'o 'Isipite 'i he lotolotonga 'o ia; pea te u maumau'i 'ae fakakaukau 'a'ana: pea te nau kumi ki he ngaahi tamapua, pea ki he kau fiemana, pea kiate kinautolu 'oku ai 'ae ngaahi laumālie kovi, pea ki he kau kikite. ⁴ Pea 'oku pehē 'e he 'Eiki, ko Sihova 'oe ngaahi kautau, Te u tuku atu 'ae kakai 'o 'Isipite ki he nima 'o ha 'eiki 'oku fakamamahi; pea 'e pule'i 'akinautolu 'e ha tu'i 'oku fai mālohi. ⁵ Pea 'e maha 'ae ngaahi vai mei he tahi, pea 'e faka'a'au ke mōmoa 'ae vaitafe. ⁶ Pea te nau fakana-mukū'i 'ae ngaahi vaitafe; pea ko e ngaahi vai 'oku mou fa'aki ki ai 'e fakamaha pea 'e mōmoa: 'e mae 'ae ngaahi kaho mo e falaki. ⁷ Ko e ngoue 'i he ve'e vai, 'i he ngutu 'oe ngaahi vai, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku tūtuu'i 'i he ve'e vai, 'e mae, 'e mole, pea 'ikai. ⁸ 'E mamahi foki 'ae kau toutai ika, pea 'e lāunga mo kinautolu kotoa pē 'oku taumāta'u 'i he ngaahi vai, pea 'e vaivai mo kinautolu 'oku lafo kupenga ki he ngaahi vai. ⁹ Pea ko kinautolu foki 'oku ngaohi 'ae tupenu lelei, pea mo kinautolu 'oku lalanga 'ae tupenu vavanga, 'e faka'a'au ke vaivai. ¹⁰ Pea 'e maumau'i 'ae ngaahi tu'u-tu'uni 'okin-autolu 'oku ngaohi 'ae ngaahi matapā mo e anovai ki he ika.

¹¹ ¶ Ko e mo'oni ko e kau vale 'ae hou'eiki 'o Soani, ko e fakakaukau 'oe kau poto 'o Felo kuo hoko ia ko e fakakaukau vale: ko e hā 'oku mou pehē ai kia Felo, Ko au ko e foha 'oe poto, ko e hako 'oe ngaahi tu'i 'i mu'a? ¹² 'Oku 'i fē 'akinautolu? 'Oku 'i fē ho'o kau tangata poto? Tuku ke nau fakahā atu ni kiate koe, pea tuku ke nau 'ilo pe ko e hā 'ae finangalo 'o Sihova 'oe ngaahi kautau ki 'Isipite, ¹³ Kuo hoko 'o vale 'ae hou'eiki 'o Soani, kuo kākaa'i 'ae hou'eiki 'o Nofi; pea kuo nau fakahala 'a 'Isipite 'ae mālohi'anga 'o hono ngaahi fa'ahinga. ¹⁴ Kuo tuku 'e Sihova ki honau lotolotonga ha laumālie talangata'a: pea kuo nau fakahala'i 'a 'Isipite 'i he'ene ngaahi ngāue kotoa pē, 'o hangē ko e tasi-pa 'ae tangata konā 'i he'ene lua. ¹⁵ Pea 'e 'ikai ha ngāue ki 'Isipite, 'e fa'a fai 'e he 'ulu pe ko e iku, 'e he va'a pe ko e tefito. ¹⁶ 'E tatau 'a 'Isipite 'i he 'aho ko ia

mo e kau fefine: pea 'e tetetete mo manavahē ia koe'uhi ko e lulululu 'oe nima 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, 'aia te ne lulululu kiate kinautolu. ¹⁷ Pea 'e hoko 'ae fonua ko Siuta ko e ilifia'anga ki 'Isipite, pea ko kinautolu kotoa pē 'oku lea ki ai 'e tetetete, koe'uhi ko e tu'utu'uni 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'aia kuo ne fakakaukau ki ai.

¹⁸ ¶ 'I he 'aho ko ia 'e lea 'aki 'ae lea fakaKēnani 'e he kolo 'e nima 'i he fonua ko 'Isipite, pea te nau fuakava kia Sihova 'oe ngaahi kautau; pea 'e ui 'ae kolo 'e taha, "Ko e kolo 'oe faka'auha." ¹⁹ 'I he 'aho ko ia 'e 'ai 'ae feilaulau'anga kia Sihova 'i he loto fonua 'o 'Isipite, pea mo ha pou kia Sihova 'i hono ngata'anga. ²⁰ Pea 'e hoko ia ko e faka'ilonga pea ko e fakamo'oni kia Sihova 'oe ngaahi kautau 'i he fonua ko 'Isipite: he te nau tangi kia Sihova koe'uhi ko e kau fakamālohi, pea te ne fekau kiate kinautolu ha fakamo'ui, ko e tokotaha 'oku lahi, pea te ne fakamo'ui 'akinautolu. ²¹ Pea 'e 'ilo'i 'a Sihova 'e 'Isipite, pea 'e 'ilo 'e he kakai 'Isipite 'a Sihova 'i he 'aho ko ia, pea te nau fai 'ae feilaulau mo e foaki; 'io, te nau fuakava 'aki ha fuakava kia Sihova, pea fai ki ai. ²² Pea 'e taa'i 'e Sihova 'a 'Isipite: te ne taa'i pea fakamo'ui: pea te nau toe tafoki kia Sihova, pea te ne tali 'a 'enau hū, pea te ne fakamo'ui 'akinautolu.

²³ ¶ 'I he 'aho ko ia 'e ai ha hala motu'a mei 'Isipite ki 'Asilia, pea 'e ha'u 'ae kau 'Asilia ki 'Isipite, pea 'e 'alu 'ae kakai 'Isipite ki 'Asilia, pea 'e fai fakataha 'ae kakai 'Isipite mo e kakai 'Asilia. ²⁴ 'I he 'aho ko ia 'e lau ko hono toko tolu 'a 'Isileli fakataha mo 'Isipite mo 'Asilia, 'io, ko e tāpuaki 'i he loto fonua: ²⁵ 'Aia 'e tāpuaki 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, "Ke monū'ia 'a 'Isipite ko hoku kakai, pea mo 'Asilia ko e ngāue 'a hoku nima, pea mo 'Isileli ko hoku tofi'a."|"

1-6 Ko e fakatātā 'oku fakahā 'ae pōpula lahi 'a 'Isipite mo 'Itiopea.

20 'I HE ta'u na'e ha'u ai 'a Tatani ki 'Asitoti, (i he kuonga na'e fekau ia 'e Sakone ko e tu'i 'o 'Asilia,) 'o ne tau'i 'a 'Asitoti, pea lava'i ia; ² 'I he kuonga pe ko ia na'e folofola 'a Sihova kia 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi, 'o pehē, "'Alu 'o vete 'ae tauanga'a mei ho'o no'otanga vala, pea to'o 'ae topuva'e mei ho va'e. Pea na'a ne fai ia, 'o 'eve'eva ta'ehakofu pea ta'etopuva'e. ³ Pea na'e pehē 'e Sihova, 'O hangē kuo 'eve'eva telefua pea ta'ehatopuva'e 'a 'eku tamaio'eiki ko 'Isaia 'i he ta'u 'e tolu ko e faka'ilonga mo e me'a faka'ofu ki 'Isipite pea ki 'Itiopea; ⁴ 'E pehē 'ae taki pōpula 'e he tu'i 'o 'Asilia 'ae kakai 'o 'Isipite, pea mo e kakai pōpula 'o 'Itiopea, 'ae talavou mo e mātu'a, 'ae telefua mo e ta'ehatopuva'e, 'io, 'i he ta'ekofu honau kongaloto, ko e fakamā 'oe kakai 'Isipite. ⁵ Pea te nau manavahē pea mā ki 'Itiopea ko 'enau 'amanaki, pea mo 'Isipite ko honau vikiviki'anga. ⁶ Pea 'e pehē 'ae tangata 'oe fonua ni 'i he 'aho ko ia, 'Vakai 'oku pehē 'emau 'amanaki, 'aia na'a mau hola ki ai ke ma'u 'ae tokoni ke mau hao ai mei he tu'i 'o 'Asilia: pea 'e fēfē koā 'emau hao?'|"

1 'I he mamahi 'ae palōfita 'i he pōpula 'a hono kakai, 'oku ne mamata 'i he me'a hā mai ki he fakahinga 'o Papolone 'e he kakai Mitia mo e kakai

'o Pesia. 11 'I he fehi'a 'a 'Itomi ki he palōfita, 'oku ue'i ia ki he fakatomala. 13 Ko e kuonga kuo kotofa ki he mamahi 'o 'Alepea.

21 KO E tala mamafa 'oku kau ki he toafa 'oe tahi. 'O hangē 'oku 'asi 'i he feitu'u tonga 'ae ngaahi 'ahiohio; 'oku pehē 'ae ha'u ia mei he toafa, mei he fonua fakamanavahē. ² 'Oku fakahā mai kiate au 'ae me'a hā mai fakamanavahē; 'oku fai kākā 'e he kākā, pea kuo veteki 'e ia 'oku vete. 'E 'Ilami, ke ke 'alu hake: 'E Mitia, ke ke fai 'ae kāpui; he kuo u faka'osi 'ene ngaahi mamahi kotoa pē. ³ Ko ia kuo fonu ai 'i he mamahi hoku kongaloto: kuo kuku au 'e he mamahi, 'o hangē ko e mamahi 'ae fefine 'oku langā: na'aku mapelu 'i he fanongo ki ai; pea ne u manavahē 'i he sio ki ai. ⁴ 'Oku tateme hoku mafu, 'oku ilifia 'i he manavahē: kuo ne liliu 'ae pō 'o 'eku fiefia ko e manavahē kiate au. ⁵ "Teuteu 'ae keinanga'anga, le'o 'i he fale le'o, pea kai, mo inu: mou tu'u hake 'ae ngaahi hou'eiki, pea tākai 'ae fakaū." ⁶ He kuo pehē 'ae folofola 'a Sihova kiate au, "'Alu, 'o fakanofu ha tangata le'o, ke ne fakahā 'aia 'oku ne mamata ki ai. ⁷ Pea na'a ne mamata ki he saliate mo e ongo tangata heka hoosi, ko e saliate mo e ngaahi 'asi, pea mo e saliate mo e fanga kāmeli; pea na'a ne fanongo 'i he tokanga lahi:" ⁸ Pea na'a ne kalanga, 'o hangē ko e laione: "Ko hoku 'Eiki, 'oku ou tu'uma'u aipē 'i he fale le'o 'i he 'aho, pea 'oku ou nofo 'i hoku potu le'o 'i he ngaahi pō kotoa pē: ⁹ Pea vakai, 'oku ha'u 'ae saliate mo e kau tangata, mo e ongo tangata heka hoosi." Pea na'a ne lea 'o pehē mai, "Kuo hinga 'a Papolone, kuo hinga; pea kuo ne laiki ki he kekeleke 'ae fakatātā kotoa pē 'o hono ngaahi 'otua 'oku tongi." ¹⁰ 'Oiauē! 'Ae me'a kuo u haha, pea mo e uite 'o hoku haha'anga: ko ia kuo u fanongo meia Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, ko ia kuo u fakahā kiate koe.

¹¹ ¶ Ko e tala mamafa 'oku kau ki Toma. 'Oku ne ui kiate au mei Seia, 'ae tangata le'o, "'Oku fēfē 'ae pō? 'Ae tangata le'o, 'oku fēfē 'ae pō?" ¹² Na'e pehē 'e he tangata le'o, "'Oku ha'u 'ae pongipongi, pea mo e pō foki: kapau te mou fehu'i, mou fehu'i: tafoki, ha'u."

¹³ ¶ Ko e tala mamafa 'oku kau ki 'Alepea. 'I he vao lahi 'i 'Alepea, te mou mohe, 'akimoutolu ko e kaunga fononga 'o Tetanimi. ¹⁴ Na'e 'omi 'e he kakai 'oe fonua ko Tima 'ae vai kiate ia na'e fieinu, na'a nau tokoni 'aki 'enau mā 'akinautolu na'e hola. ¹⁵ He na'a nau hola mei he ngaahi heletā, mei he heletā kuo to'o, pea mei he kaufana kuo teke, pea mo e ngaahi mamahi 'oe tau. ¹⁶ He kuo pehē 'ae folofola 'ae 'Eiki kiate au, "'I he te'eki ai kakato ha ta'u 'e taha, hangē ko e ngaahi ta'u 'o ha taha 'oku ngāue kae totongi, 'e ngata 'o 'osi 'ae lelei kotoa pē 'o Keta: ¹⁷ Pea 'e fakatokosi'i hono toe 'oe lau 'oe kau tangata fana, 'i he kau tangata mālohi 'oe fānau 'o Keta: he kuo folofola 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli."

1 'Oku mamahi 'ae palōfita 'i he tau'i 'a Selūsalema 'e he kakai 'o Pesia. 8 'Oku ne valoki'i honau poto fakatangata mo e fiefia fakamaama. 15 'Oku ne kikitte ki he masiva 'a Sepina. 20 Pea ko hono fe-

tongi ko Iliakimi, 'o ne fakatātā ki he pule'anga 'o Kalaisi.

22 KO E tala mamafa 'oku kau ki he tele'a 'oe me'a hā mai. Ko e hā kuo hoko kiate koe, koe'uhi ke 'alu ai ho'o kakai kotoa pē ki he ngaahi tu'a fale? ² 'A koe 'oku ke fonu 'i he longoa'a, ko e kolo maveuveu, ko e kolo 'oe fakavā: ko ho'o kakai kuo mate na'e 'ikai mate 'i he heletā, pe mate 'i he tau. ³ Kuo hola fakataha ho'o kau pule kotoa pē, kuo ha'isia 'akinautolu 'e he kau tangata fana: ko kinautolu kotoa pē 'oku 'ilo 'iate koe kuo ha'i fakataha, 'akinautolu kuo hola mei he mama'o. ⁴ Ko ia na'aku pehē, sio kehe meiate au; te u tangi mamahi, 'oua na'a 'ahi'ahi ke fakafiemālie'i au, koe'uhi ko e maumau 'oe 'ofefine 'o hoku kakai. ⁵ He ko e 'aho 'oe mamahi ia, mo e malaki hifo, pea mo e faingata'a, koe'uhi ko e 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau 'i he tele'a 'oe me'a hā mai, 'i he maumau'i 'ae ngaahi 'a maka, pea mo e tangi ki he ngaahi mo'unga. ⁶ Pea na'e to'o 'e 'Ilami 'ae hōfangahau mo e ngaahi saliotē 'ae tangata mo e tangata heka hoosi, pea to'o 'e Kili 'ae kofu 'oe fakaū. ⁷ Pea 'e pehē, 'e fonu ho ngaahi tele'a lelei 'i he ngaahi saliotē, pea 'e fakatē 'ae kautau heka hoosi 'i he matapā. ⁸ Pea 'e tatala 'ae me'a 'ufi'ufi 'o Siuta, pea te ke vakai 'i he 'aho ko ia ki he mahafutau 'i he fale 'oe vao lahi. ⁹ Pea te mou mamata ki he ngaahi ava 'i he Kolo 'o Tevita, koe'uhi 'oku lahi ia: pea te mou tānaki fakataha 'ae ngaahi vai ki he luu vai ki lalo. ¹⁰ Pea kuo mou lau 'ae ngaahi fale 'o Selūsalema, pea kuo mou veteki 'ae ngaahi fale ke fakamālohi 'aki 'ae 'a maka. ¹¹ Pea te mou ngaohi 'ae keli 'i he vahā'a 'oe ongo 'a maka ki he vai 'oe luu vai motu'a: ka 'oku te'eki te mou vakai kiate ia 'aia na'e ngaohi ia, pe faka'apa'apa kiate ia 'aia na'e fakatupu ia 'i mu'a 'aupito. ¹² Pea 'i he 'aho ko ia na'e ui 'e he 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau ke tangi, pea ke tangilāulau, pea ke fafai 'ae 'ulu, pea ke vala 'aki 'ae tauanga'a. ¹³ Pea vakai na'e 'i ai 'ae fiemālie mo e fiefia, ko e tāmāte'i 'oe fanga pulu, mo e tāmāte'i 'oe fanga sipi, mo e kai 'ae kakano, mo e inu uaine: ke tau kai mo inu; he ko e 'apongipongi te tau mate. ¹⁴ Pea na'e fakahā 'e Sihova 'oe ngaahi kautau ki hoku telinga, Ko e mo'oni 'e 'ikai te mou ma'a 'i he hia ni kae'oua ke mou mate, 'oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau.

¹⁵ ¶ 'Oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau, "'Alu, ke ke hoko ki he tangata tauhi koloa ni, 'io, kia Sepina, 'aia 'oku pule ki he fale, pea ke pehē, ¹⁶ Ko e hā 'oku ke ma'u 'i heni? Pea ko hai 'oku ke ma'u 'i heni? Koe'uhi kuo ke tā mo'ou 'i heni ha fonualoto, 'o hangē ko ia 'oku tā mo'ona ha fonualoto 'i he mā'olunga, pea 'oku tongi ha nofo'anga mo'ona 'i he maka? ¹⁷ Vakai, 'e 'ave koe 'e Sihova 'i he fakapōpula fakamanavahē, pea ko e mo'oni te ne ta'omia koe. ¹⁸ Ko e mo'oni te ne foki mai pea lī mālohi koe 'o hangē ko ha me'a fuopotopoto ki ha fonua lahi: pea te ke mate ai, pea 'e hoko 'i ai 'a ho'o ngaahi saliotē lelei ko e fakamā 'oe fale 'o ho'o 'eiki. ¹⁹ Pea te u kapusi koe mei ho'o potu, pea te ne toho hifo koe mei ho pule'anga."

²⁰ ¶ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, teu ui 'eku tamaio'eiki ko Iliakimi ko e foha 'o Hesekaia: ²¹ Pea te u fakakofu'aki ia 'a ho kofu tōtōlofa, pea te u fakamālohi 'aki ia ho no'o, pea te u tuku ho'o pule ki hono nima: pea te ne hoko ko e tamai ki he kakai 'o Selūsalema, pea ki he fale 'o Siuta. ²² Pea ko e ki 'oe fale 'o Tevita te u ai ki hono uma; ko ia te ne to'o, pea 'e 'ikai tāpuni 'e ha taha; pea te ne tāpuni, pea 'e 'ikai to'o 'e ha taha. ²³ Pea te u fakama'u ia 'o hangē ha fa'o 'i ha potu 'oku ma'u; pea te ne hoko ko e nofo'anga lelei lahi ki he fale 'o 'ene tamai. ²⁴ Pea te nau tautau 'iate ia 'ae lelei kotoa pē 'oe fale 'o 'ene tamai, ko e hako mo e fānau, 'ae ngaahi ipu sī'i kotoa pē, mei he kihī'i ipu inu, 'o a'u ki he ngaahi ipu kehe kotoa pē. ²⁵ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'i he 'aho ko ia 'e to'o 'ae fa'o na'e fakama'u ki he potu ma'u, pea 'e tu'usi ki lalo, pea homo ia; pea ko e kavenga na'e 'i ai 'e tu'usi ke motu; he kuo lolofola pehē 'a Sihova.

1 Kae faka'auha mamahi 'o Taia. 17 Ko 'enau foki mamahi mai.

23 KO E tala mamafa 'oku kau ki Taia. Tangi, 'akimoutolu 'ae ngaahi vaka 'o Tasisi; he kuo lī'aki ia, ko ia 'oku 'ikai ai ha fale, pe ha hū ki loto: 'oku fakahā ia kiate kinautolu mei he fonua ko Kitimi. ² Mou fakalongo pe, 'akimoutolu 'ae kakai 'oe motu; 'a koe kuo fakama'ume'a'i 'e he kakai fakatau 'o Saitoni, 'akinautolu 'oku fa'a folau 'i he tahi. ³ Ko 'ene koloa ko e tupu 'oe tenga 'i Sihova 'i he ve'e vai lahi, mo e ututa'u mei he vaitafe; pea ko e fakatau'anga ia 'oe ngaahi pule'anga. ⁴ Ke mā 'a koe, 'E Saitoni: he kuo lea 'ae tahi, 'io, 'ae mālohi 'oe tahi, 'o pehē, "'Oku 'ikai te u langa, pe fanau'i 'ae fānau, pea 'oku 'ikai te u tauhi ha kau talavou, pe akonaki'i ha kau ta'ahine." ⁵ 'O hangē ko e ongoongo na'e kau ki 'Isipite, 'e pehē 'enau mamahi lahi 'i he ongoongo 'o Taia. ⁶ 'Alu hake 'akimoutolu ki Tasisi; tangilāulau, 'akimoutolu ko e kakai 'oe motu. ⁷ Ko ho'omou *kolo* fakafiefia 'a eni, 'aia na'e tu'u 'i he ngaahi 'aho 'i mu'a? Ko hono va'e 'o'ona te ne 'ave ia ki he mama'o ke 'āunofu ai. ⁸ Ko hai kuo ne tu'utu'uni 'ae me'a ni ki Taia, ko e kolo na'e fa'a fakanofu 'ae ngaahi pule, ko hono kakai fakatau ko e hou'eiki, pea ko kinautolu 'oku fefakatau'aki 'i ai ko e kau ongoongo 'i māmani? ⁹ Ko Sihova 'oe ngaahi kautau kuo ne tu'utu'uni ki ai, ke fakamā 'ae laukau 'oe nāunau kotoa pē, pea ke fakamatavalea'i 'ae kakai ongoongo kotoa pē 'o māmani. ¹⁰ 'E 'ofefine 'o Tasisi, ke ke 'alu 'i ho fonua 'o hangē ha vaitafe kuo maumau'i hono kauvai. ¹¹ Na'a ne mafao hono nima 'i he tahi, na'a ne lulululu 'ae ngaahi pule'anga: kuo tuku mai 'e Sihova ha fekau 'oku kau ki he kolo fakatau, ke maumau'i hono ngaahi potu mālohi. ¹² Pea na'a ne pehē, 'E 'ikai te ke toe fiefia, 'a koe ko e ta'ahine kuo ta'omia, 'ae 'ofefine 'o Saitoni: ke ke tu'u hake, 'alu atu ki Kitimi; pea na'a mo ia 'e 'ikai te ke ma'u 'i ai ha mālōlō. ¹³ Vakai ki he fonua 'oe kakai 'o Kalitia; na'e 'ikai ko ha kakai 'akinautolu, ka 'i he'ene toki langa'i ia ma'anautolu 'oku nofo 'i he toafa 'e he kakai 'o 'Asilia: ko kinautolu ia na'a nau fokotu'u hono ngaahi fale le'o, mo nau langa hake hono ngaahi fale

faka'e'i'eiki; ka na'a ne 'omi ia ki he faka'auha. ¹⁴ Tangi, 'akimoutolu 'ae ngaahi vaka 'o Tasisi: he kuo maumau'i ho potu mālohi. ¹⁵ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e fakangalo 'a Taia 'i he ta'u 'e fitungofulu, 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'o ha tu'i 'e taha: pea hili 'ae ta'u 'e fitungofulu 'e hiva 'a Taia 'o hangē ko e fefine anghala. ¹⁶ To'o ha ha'ape mo ke fe'alua'aki 'i he kolo, 'a koe ko e fefine anghala na'e fakangalo hifo; tā 'ae me'a tā ke ongo mālie, hiva 'aki 'ae ngaahi hiva lahi, koe'uhi ke fakamanatu'i koe.

¹⁷ ¶ Pea 'e hoko 'o pehē hili 'ae ta'u 'e fitungofulu, 'e 'a'ahi 'a Sihova ki Taia, pea 'e foki ia ki he'ene totongi, pea te ne fai hala mo e ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani 'oku 'i he funga 'oe kekele. ¹⁸ Ka ko 'ene koloa mo ia 'oku ne ma'u 'e fakatapui ma'a Sihova: 'e 'ikai tñaki pe fakama'opo'opo ia; he ko 'ene koloa 'e 'a-nautolu ia 'oku nofo 'i he 'ao 'o Sihova, ke mahu 'ae kai, pea tolonga 'ae kofu.

1 Ko e tautea fakamamahi mei he 'Otua ki he fonua. 13 Ko e toenga kakai 'e fakamālō kiate ia 'i he fiefia. 16 Ko e 'Otua te ne hakeaki'i hono pule'anga.

24 VAKAI, 'oku fakamaha 'e Sihova 'ae fonua, mo fakalala ia, mo ne fulihi ia, pea fakamovetevete 'a hono kakai. ² Pea 'e pehē pe, hangē ko ia 'oku 'i he kakai, 'e pehē pe ki he taula'eiki; hangē ko e tamaio'eiki, 'e pehē pe ki he'ene 'eiki; hangē ko e kaunanga, 'e pehē pe ki he'ene 'eiki fefine; hangē ko e tangata fakatau mai, 'e pehē pe ki he tangata fakatau atu; hangē ko ia 'oku tali 'ae nono, 'e pehē pe ki he tangata kole; hangē ko ia 'oku 'i he tangata ma'u totongi nō pa'anga, 'e pehē 'i he tangata 'oku 'atu 'ae totongi nō pa'anga kiate ia. ³ 'E fakamaha 'aupito 'ae fonua, pea faka'auha ia: he kuo folofola'aki 'e Sihova 'ae folofola ni. ⁴ 'Oku mamahi 'ae fonua pea mae ia, 'oku vaivai 'a māmani pea 'oku mae, 'oku vaivai 'ae kakai fie'eiki 'oe fonua. ⁵ Kuo 'ulii' foki 'ae fonua 'i hono kakai; koe'uhi kuo nau maumau'i 'ae ngaahi fono, 'o liliu 'ae tu'utu'uni, 'o maumau'i 'ae fuakava ta'engata. ⁶ Ko ia kuo 'auha ai 'ae fonua 'i he mala'ia, pea ko kinautolu 'oku nofo ai 'oku nau mamahi: ko ia kuo tutu ai 'ae kakai 'o māmani, pea 'oku toe 'ae tangata tokosi'i pe. ⁷ 'Oku mamahi 'ae uaine fo'ou, 'oku vaivai 'ae vaine, 'oku to'e 'akinautolu kotoa pē na'e loto fiefia. ⁸ Kuo ngata 'ae fakafiefia 'oe ngaahi lali, kuo 'osi 'ae longoa'a 'okinautolu na'e fiefia, kuo ngata 'ae fakafiefia 'oe ha'ape. ⁹ 'E 'ikai te nau kei inu uaine mo e hiva; 'e kona 'ae kava mālohi kiate kinautolu 'oku inu ia. ¹⁰ Kuo maumau'i hifo 'ae kolo 'oe maveuveu: kuo tāpuni 'ae ngaahi fale kotoa pē, koe'uhi ke 'oua na'a hū ki ai ha tangata. ¹¹ 'Oku ai 'ae tangi ki he uaine 'i he ngaahi hala; kuo fakapo'uli 'ae fiefia kotoa pē, kuo mole 'ae fiefia 'i he fonua. ¹² Kuo tuku 'i he kolo 'ae faka'auha, pea kuo ta'a'i ke lailai hono ngaahi matapā.

¹³ ¶ 'Oku hoko 'o pehē ki he kakai 'oe loto fonua, 'e ai 'o hangē ko e lulululu 'oe 'akau ko e 'olive, pea hangē ko e toenga kālepi 'oka hili hono tñaki mei he vaine. ¹⁴ Te nau hiki hake honau le'o, te nau hiva koe'uhi ko e

mā'olunga 'a Sihova, te nau kalanga mei he tahi. ¹⁵ Ko ia ke mou fakaongoongolelei'i 'a Sihova 'i he ngaahi afi, 'io, 'ae huafa 'o Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli 'i he ngaahi 'otu motu 'oe tahi.

¹⁶ ¶ Kuo mau fanongo ki he ngaahi hiva mei he ngata'anga 'o māmani, 'io, ko e fakaongolelei ki he mā'oni'oni. Ka na'aku pehē, 'A 'eku tutue, 'a 'eku tutue; 'e mala'ia au! Kuo fai kākā 'ae kau fai ta'etotonu; 'io, kuo fai kākā lahi 'aupito 'ae kakai fai ta'etotonu. ¹⁷ 'Oku 'iate koe 'ae ilifia, mo e luo, pea mo e tauhele, 'a koe 'oku nofo 'i māmani. ¹⁸ Pea 'e hoko 'o pehē, ko ia 'oku hola mei he longoa'a 'oe ilifia 'e tō ki he luo; pea ko ia 'oku 'alu hake mei he loto luo 'e mo'ua ia 'i he tauhele: he kuo to'o 'ae ngaahi matapā 'i 'olunga, pea 'oku ngalulu 'ae ngaahi tu'unga 'o māmani. ¹⁹ Kuo maumau hifo 'aupito 'a māmani, kuo 'auha 'aupito 'ae fonua, kuo ngalulu lahi 'aupito 'a māmani. ²⁰ 'E tasipesipa 'a māmani 'o hangē ko e tangata konā, 'e hiki ia 'o hangē ko ha fale si'i, pea 'e mamafa ki ai 'a 'ene anghala; pea 'e hinga ia, pea 'e 'ikai toetu'u. ²¹ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e tautea 'e Sihova 'oe ngaahi kautau 'ae kakai 'eiki 'oku 'i 'olunga, pea 'i he māmani 'ae ngaahi tu'i 'o māmani. ²² Pea 'e tñaki fakataha 'akinautolu, 'o hangē 'oku tñaki 'ae kau pōpula ki he luo, pea 'e tāpuni 'i he fale fakapōpula, pea hili 'ae ngaahi 'aho lahi 'e 'aahi' 'akinautolu. ²³ Pea 'e toki puputu'u 'ae mähina, pea 'e mā mo e la'a, koe'uhi 'e pule 'a Sihova 'oe ngaahi kautau 'i hono māfimafi 'i he mo'unga ko Saione, pea 'i Selūsalema, pea 'e ongoongolelei ia 'i he 'ao 'oe mātu'a 'o hono kakai.

1 'Oku fakamālō ki he 'Eiki 'e he palōfita, koe'uhi ko 'ene ngaahi fakamaau, 6 Pea ki hono ngaahi tāpuaki fakamo'ui, 9 Pea koe'uhi ko 'ene fakamo'ui lahi mo mālohi.

25 'E SIHOVA, ko koe ko hoku 'Otua; te u fakahiki-hiki'i koe, te u fakamālō ki ho huafa; he kuo ke fai 'ae ngaahi me'a faka'ofu; ko ho'o ngaahi tu'utu'uni 'i mu'a ko e angatonu mo e mo'oni. ² He kuo ke liliu 'ae kolo ko e fokotu'unga 'oto'ota; 'ae kolo na'e ai hono 'a ko e tu'unga fale kuo maumau: 'ae nofo'anga faka'e'i'eiki 'oe kakai muli ke lala: 'e 'ikai 'aupito toe langa ia. ³ Ko ia 'e fakaongoongolelei'i koe 'e he kakai mālohi, 'e manavahē kiate koe 'ae kolo 'oe ngaahi pule'anga fakailifia. ⁴ He na'a ke hoko ko e tokoni ki he kakai paea, ko e mālohi ki he masiva 'i he'ene mamahi, ko e hūfanga mei he afā, ko e malumalu mei he pupuha 'oka tatau 'ae tu'oni matangi 'oe kakai fakailifia mo e afā 'oku fa'aki ki he 'ā maka. ⁵ Te ke 'ohifo ki lalo 'ae longoa'a 'oe kakai muli, 'o hangē ko e la'a 'i he potu mō-moa; 'io, ke pupuha 'i he malu 'o ha 'ao; 'e fakavaivai'i 'ae va'a 'oe kakai fakamanavahē.

⁶ ¶ Pea 'e teuteu 'e Sihova 'oe ngaahi kautau 'i he mo'unga ni 'ae kātoanga 'ae ngaahi me'a lelei ki he kakai kotoa pē, ko e kātoanga 'oe uaine motu'a, 'oe ngaahi me'a momona 'oku fonu 'i he ngako 'oe hui, mo e uaine motu'a kuo ma'a 'aupito. ⁷ Pea te ne maumau'i 'i he mo'unga ni 'ae 'ufi'ufi 'oku fakapulou 'aki 'ae mata 'oe kakai kotoa pē, pea mo e pūlou kuo fofola ki he

ngaahi pule'anga kotoa pē. ⁸ Te ne faka'auha 'aupito 'ae mate 'i he mālohi; pea 'e holoholo 'e he 'Eiki ko Sihova 'ae ngaahi lo'imata mei he mata kotoa pē; pea ko e valoki 'o hono kakai te ne to'o mei he fonua kotoa pē: he kuo folofola pehē 'a Sihova.

⁹ ¶ Pea 'e fai 'ae lea 'o pehē 'i he 'aho ko ia, "Vakai, ko hotau 'Otua eni; na'a tau tatali kiate ia, pea te ne fakamo'ui 'akitautolu: ko eni 'a Sihova; na'a tau tatali kiate ia, pea te tau fiefia mo nekeneka 'i he'ene fakamo'ui." ¹⁰ Koe'uhi 'e nofoma'u 'ae nima 'o Sihova 'i he mo'unga ni, pea 'e molomoloki hifo 'iate ia 'a Moape, 'io, 'o hangē 'oku molomoloki 'ae mohuku mō-moa 'i he tu'unga 'oto'ota. ¹¹ Pea te ne mafao atu hono nima ki he lotolotonga 'okinautolu, 'o hangē ko e mafao 'ae nima 'o ha taha 'oku kakai: pea te ne 'ohifo 'ene laukau fakataha mo e ngaahi filio'i 'o hono nima. ¹² Pea ko e fale mā'olunga 'oe puke 'o ho'o ngaahi 'a maka te ne 'ohifo, 'o fakatoka lafalafa ki lalo, pea 'omi ki he kekele, 'io, ki he efu.

1 Ko e hiva ke langa'i 'ae fa'aki ki he 'Otua, 5 Koe'uhi ko 'ene ngaahi tautea, 12 Pea mo 'ene ofa ki hono kakai. 20 Ko e enginaki ke tatali ki he 'Otua.

26 'I HE 'aho ko ia 'e hiva 'aki 'ae hiva ni 'i he fonua ki Siuta;

"Oku tau ma'u 'ae kolo mālohi; 'e tu'utu'uni 'e he 'Otua 'ae fakamo'ui ki hono ngaahi ā mo hono ngaahi puke.

² Mou to'o 'ae ngaahi matapā, koe'uhi ke hū ai 'ae pule'anga mā'oni'oni 'aia 'oku tauhi 'ae mo'oni.

³ Te ke tauhi ia 'i he melino haohaoa, 'aia 'oku fa'aki hono loto kiate koe:

koe'uhi 'oku ne falala kiate koe.

⁴ Mou falala kia Sihova 'o lauikuonga: he 'oku 'i he 'Eiki ko Sihova 'ae māfimafi ta'engata.

⁵ He 'oku ne 'omi ki lalo 'akinautolu 'oku nofo 'i he mā'olunga;

'oku ne fakamo'ulaloa 'ae kolo mā'olunga,

'oku ne fakamo'ulaloa ia,

'io, ki he kekele 'oku ne 'omi ia ki he efu.

⁶ 'E malaki hifo ia 'aki 'ae va'e,

'io, 'ae va'e 'oe paea,

pea mo e laka 'ae masiva."

⁷ Ko e hala 'oe angatonu ko e mā'oni'oni ia: 'a koe, ko e fungani mā'oni'oni, 'oku ke fakamamafa 'ae hala 'oe angatonu.

⁸ 'Io, kuo mau tatali kiate koe, 'E Sihova, 'i he hala 'o ho'o ngaahi fakamaau; 'oku holi 'a homau laumālie ki ho huafa, pea 'i he fakamanatu kiate koe. ⁹ Kuo u holi 'i hoku laumālie kiate koe 'i he pō; 'io, teu kumi vave kiate koe 'aki 'a hoku laumālie 'i loto 'iate au: he ka 'i he fonua 'a ho'o ngaahi fakamaau, 'e toki ako 'ae kakai 'o māmani ki he mā'oni'oni. ¹⁰ Ke hā 'ae 'alo'ofa ki he angakovi, ka e 'ikai te ne ako ki he mā'oni'oni: 'i he fonua 'oe angatonu te ne fai kākā, pea 'e 'ikai te ne mamata ki he māfimafi 'a Sihova. ¹¹ 'E Sihova, 'oka hiki hake ho nima, 'e 'ikai te nau mamata: ka te nau mamata, pea te

nau mā koe'uhi ko e meheka ki ho'o kakai; 'io, 'e 'auha 'i he afi 'a ho ngaahi fili.

¹² ¶ 'E Sihova te ke tu'utu'uni 'ae fiemālie ma'anautolu: he kuo ke fai 'e koe 'a 'emau ngaahi ngāue kotoa pē 'iate kimaautolu. ¹³ 'E Sihova ko homau 'Otua, kuo pule'i 'akimoutolu 'e he ngaahi 'eiki kehe: ka e talu mei heni te mau takua ho huafa 'o'ou. ¹⁴ Kuo nau mate, 'e 'ikai te nau mo'ui; kuo nau pekia, 'e 'ikai te nau toetu'u: ko ia kuo ke 'a'ahi mo faka'auha'i 'akinautolu, pea kuo ke fakangata honau fakamanatu kotoa pē. ¹⁵ Kuo ke fakatokolahi 'ae pule'anga, 'E Sihova, kuo ke fakatokolahi 'ae pule'anga: kuo fakaongolele'i koe: kuo ke fakamanatu 'ae ngaahi ngata'anga kotoa pē 'oe fonua. ¹⁶ 'E Sihova, 'i he tu'utāmaki kuo mau 'a'ahi kiate koe, na'a mau lilingi 'ae lotu 'i he hoko ho'o tautea kiate kimaautolu. ¹⁷ Hangē 'oku mamahi ha fefine feitama, 'oka faka'a'au ke ofi 'ene fā'ele, pea 'oku tangi 'i he'ene langā: kuo pehē 'akimaautolu 'i ho 'ao, 'E Sihova. ¹⁸ Na'a mau tuitu'ia, na'a mau mamahi, 'o hangē kuo mau fanau'i 'ae matangi; na'e 'ikai te mau fai ha fakamo'ui 'i he fonua; pea 'oku te'eki ke hinga 'ae kakai 'o māmani. ¹⁹ 'E mo'ui 'a ho'o kakai mate, te nau toetu'u fakataha mo hoku sino mate ni. Mou 'a 'o hiva, 'akimoutolu 'oku nofo 'i he efu: he 'oku tatau ho'o hahau mo e hahau 'oe mohuku mata, pea 'e pu'aki 'e he kekele 'ae mate.

²⁰ ¶ Ha'u, 'a hoku kakai, pea hū ki homou ngaahi loki, pea tāpuni ho matapā kiate koe: fufū koe 'o fuoloa si'i, kae'oua ke mole atu 'ae houhau. ²¹ He vakai, 'oku hā'ele 'a Sihova mei hono potu ke tautea 'ae kakai 'o māmani koe'uhi ko 'enau hia: pea 'e fakahā 'e he fonua hono toto, pea 'e 'ikai toe 'ufi'ufi hono kakai kuo tā-mate'i.

1 Ko e tokanga 'ae 'Otua ki he'ene ngoue vaine. 7 'Oku fai kehekehe 'a 'ene tākitala mo 'ene ngaahi tautea. 12 Ko e siasi 'oe Siu mo e Senitaile.

27 'I HE 'aho ko ia 'e tautea 'e Sihova 'ae levaياتani ko e ngata mālohi, 'aki 'ene heletā māsila mo lahi mo mālohi, 'io, 'ae levaياتani ko e ngata pikopiko; pea te ne tāmata'i mo e talākoni 'oku 'i he tahi. ² 'I he 'aho ko ia mou hiva kiate ia, ko e ngoue vaine 'oe uaine kulokula. ³ "Ko au ko Sihova 'oku ou tauhi ia: te u fakaviviku ia 'i he kuonga kotoa pē: telia na'a mau-mau'i ia 'e ha taha, te u tauhi ia 'i he 'aho mo e pō. ⁴ 'Oku 'ikai 'iate au 'ae houhau: ko hai te ne fokotu'u kiate au 'ae ngaahi 'akau talatala mo e talatala'āmoa 'i he tau? Te u 'alu 'o 'asi 'iate kinautolu, te u tutu fakataha 'akinautolu. ⁵ Tuku ke ne puke mai ki hoku mālohi, koe'uhi ke ne fakalelei mo au pea te ne fakalelei mo au." ⁶ Te ne ngaohi ke aka 'akinautolu 'oku ha'u ia Sēkope: 'e fisi mo moto 'a 'Isileli, pea fakafonu 'ae funga 'o māmani 'aki 'ae fua.

⁷ ¶ Kuo ne taa'i ia, 'o hangē ko 'ene taa'i 'akinautolu na'e taa'i ia? Pea kuo tāmata'i ia 'o hangē ko e tāmata'i 'akinautolu kuo tāmata'i 'iate ia? ⁸ 'I ho'o fekau atu ia na'a ke fuofua kiate ia 'ae fakamaau: 'oku ne ta'ofi 'a 'ene afā 'i he 'aho 'oe matangi hahake. ⁹ Ko ia ko e me'a ni 'e fakama'a ai 'ae hia 'a Sēkope; pea te ne ma'u 'ae fua kotoa pē ke 'ave 'ene angahala; 'oka ngaohi 'e ia 'ae

ngaahi maka kotoa pē 'oe 'esifeilaulau'anga ke hangē ko e ngaahi maka hinehina 'aia kuo momosi, 'e 'ikai tu'u ki 'olunga ai 'ae ngaahi 'akau fakamalumu mo e ngaahi tamapua. ¹⁰ Ka e lala 'ae kolo kuo teuteu ki he tau, 'e li'aki 'ae nofo'anga, pea 'e tuku ia 'o hangē ko e toafa: 'e kai ai 'ae pulu mui, pea te ne tokoto 'i ai, 'o ne keina 'ae ngaahi va'a litolito 'i ai. ¹¹ 'Oka mae 'a hono ngaahi va'a, 'e fesi'i ia: 'e ha'u 'ae kau fefine 'o tutu ia: he ko e kakai ta'e'ilo ia: ko ia ia na'a ne ngaohi 'akinautolu 'e 'ikai te ne 'alo'ofa kiate kinautolu, pea ko ia na'a ne fakafuofua 'akinautolu 'e 'ikai te ne fakahā ha 'ofa kiate kinautolu.

¹² ¶ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e lohu'i 'e Sihova hono ngaahi fua, 'o fai mei he tafe'anga 'oe ngaahi vaitafe 'o a'u ki he vaitafe 'o 'Isipite, pea 'e tānaki 'akimoutolu 'o tautau tokotaha, 'akimoutolu ko e fānau 'o 'Isileli. ¹³ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e ifi 'ae me'a lea lahi, pea 'e ha'u 'akinautolu na'e meimei mate 'i 'Asilia, pea mo e kau 'āuhē 'i he fonua ko 'Isipite, pea 'e lotu kia Sihova 'i he mo'unga tapu 'i Selūsalema.

1 'Oku fakamana'i 'e he palōfita 'a 'Ifalemi 'i he 'e-nau laukau mo e konā. 5 'E tupu ki mu'a hono toe 'i he pule'anga 'o Kalaisi. 7 'Oku ne valoki 'enau hala, 9 Mo 'enau ta'efieako, 14 Mo 'enau fakafiemālie. 16 Ko e fakahā 'o Kalaisi ko e tu'unga mo'oni. 18 'E 'ahi'ahi'i honau mālohi. 25 'Oku ue'i 'akinautolu ke tokanga ki he tauhi lelei 'ae 'Otua.

28 MALA'IA ki he tatā 'oe laukau, ki he kau konā 'o 'Ifalemi, 'akinautolu 'oku hangē ko e fisi'i'akau mae 'a 'enau toulekeleka ongoongolelei! Kiate kinautolu 'oku nofo 'i he 'ulu 'oe vanu kekelele mo'ui 'onautolu 'oku konā 'i he uaine! ² Vakai, 'oku 'i he 'Eiki ha tokotaha māfimafi mo mālohi, 'o hangē ko e taufa 'uha maka, 'o hangē ko e afā fulikele, 'o hangē ko e tafe hifo 'ae ngaahi vai lahi 'oku tafe mālohi, te ne tā hifo ki he kekelele 'aki hono nima. ³ Ko e tatā 'oe laukau, 'ae kakai konā 'o 'Ifalemi, 'e molomoloki 'i he lalo va'e: ⁴ Pea ko e toulekeleka ongoongolelei, 'aia 'oku 'i he 'ulu 'oe vanu kekelele mo'ui, 'e hoko ia ko e fisi'i'akau mae, pea hangē ko e fua tupu vave 'i he te'eki hoko 'ae fa'ahita'u mafana: 'aia 'oku toli leva 'e ia 'oku mamata ki ai, pea 'i he'ene 'i hono nima 'oku ne kai leva ia 'o 'osi.

⁵ ¶ I he 'aho ko ia 'e hoko 'a Sihova 'oe ngaahi kautau ko e tatā ongoongolelei, pea ko e pale fakasanisani, ki hono toe 'o hono kakai, ⁶ Pea ko e laumālie 'oe fakamaau kiate ia 'oku nofo ke fakamaau, pea ko e mālohi kiate kinautolu 'oku fakafoki 'ae tau ki he matapā.

⁷ ¶ Ka kuo nau hē 'i he uaine, pea koe'uhi ko e inu mālohi kuo nau hē mei he hala; kuo hē 'ae taula'eiki pea mo e palōfita 'i he inu mālohi, 'oku nau mo'ua ki he uaine, kuo nau hē mei he hala ko e me'a 'i he inu mālohi; 'oku ninimo honau mata, 'oku nau humu 'i he fakamaau. ⁸ He 'oku fonu 'ae ngaahi keinanga'anga kotoa pē 'i he lua mo e fakalielia, ko ia 'oku 'ikai ha potu 'oku ma'a.

⁹ ¶ Te ne ako kia hai 'ae 'ilo? Pea ko hai te ne akonaki'i ke ne 'ilo 'a 'ene akonaki? Ko kinautolu kuo fakamavae mei he hu'ahuhu, pea kuo to'o mei he huhu. ¹⁰ He kuo 'ai 'ae fekau ki he fekau, 'ae fekau ki he fekau; 'ae 'otu lea ki he 'otu lea, 'ae 'otu lea ki he 'otu lea; ko e si'i 'i heni pea si'i 'i hena: ¹¹ He te ne lea mo'oni 'aki ki he kakai ni 'ae lounoutu fakale'ole'ovale pea mo e 'elelo kehe. ¹² 'Aia na'a ne pehē kiate kinautolu, Ko eni 'ae mālōlō te ke fakamālōlō 'aki 'ae kakai ongosia; pea ko eni 'ae fakafiemālie; ka na'a nau fakangotuli. ¹³ Ka na'e 'iate kinautolu 'ae folofola 'a Sihova ko e fekau ki he fekau, ko e fekau ki he fekau; ko e 'otu lea ki he 'otu lea, ko e 'otu lea ki he 'otu lea; ko e si'i 'i heni, pea si'i 'i hena; koe'uhi ke nau 'alu ai, pea hinga fakaholomui, pea mafesifesi pea tauhele'i, pea mo'ua ai 'akinautolu.

¹⁴ ¶ Ko ia mou fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'akimoutolu 'ae kau tangata paetaku 'oku pule 'ae kakai ni 'oku 'i Selūsalema. ¹⁵ Koe'uhi kuo mou pehē, "Kuo mau fuakava mo e mate, pea kuo mau fe'ofofani mo heli; 'oka hā mai 'ae tautea faka'auha, 'e 'ikai a'u mai ia kiate kinautolu: he kuo mau hūfanga 'aki 'ae loi, pea kuo mau fufū 'akinautolu 'i he kākā:" ¹⁶ Ko ia 'oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova, "Vakai, 'oku ou 'ai 'i Saione 'ae maka tu'unga; 'ae maka kuo 'ahi'ahi'i, ko e fungani maka tuli-ki, ko e tu'unga ma'u: ko ia 'oku tui kiate ia 'e 'ikai puputu'u ia. ¹⁷ Te u 'ai foki 'ae fakamaau ki he afo fua, mo e mā'oni'oni ki he me'a fakatotonu: pea ko e 'uha maka te ne tafi ke mole 'ae hūfanga 'oe loi, pea 'e lō-maki'i 'e he ngaahi vai 'ae toitoi'anga.

¹⁸ ¶ "Pea 'e maumau'i ho'omou fuakava mo e mate, pea 'e 'ikai tu'u homou loto taha mo heli; 'oka hā mai 'ae tautea faka'auha, 'e toki malaki hifo ai 'akimoutolu. ¹⁹ Pea 'i he'ene hā atu te mou mo'ua ai; he te ne 'alu atu 'i he pongipongi mo e pongipongi, 'io, 'i he 'aho mo e pō: pea na'a mo 'ene 'u'ulu mai pe 'e tupu ai 'ae ilifia. ²⁰ He 'oku nounou 'ae mohenga ki he tokoto 'i ai: pea 'oku lausi'i 'ae kafu ke ne fakakafu 'aki ia. ²¹ 'E tu'u hake 'a Sihova 'o hangē ko 'ene 'i he mo'unga ko Pilasimi, te ne houhau 'o hangē ko ia 'i he tele'a 'o Kipione, koe'uhi ke ne fai 'ene ngāue, 'a 'ene ngāue faka'ofu; ke ne fakahoko 'a 'ene ngāue, ko 'ene ngāue fo'ou. ²² Ko ia ke 'oua na'a mou manuki, telia na'a ngaohi homou ha'i ke mālohi: he kuo u fanongo 'i he 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau, 'e fai 'ae faka'auha, 'io, kuo tu'utu'uni ki māmani kotoa pē.

²³ ¶ "Mou fakatokanga, pea fanongo ki hoku le'o; fanongo, pea fakango ki he'eku lea. ²⁴ He 'oku fakahinohino 'ae huo toho 'e he tangata kelingoue 'i he 'aho kotoa pē ke tūtuu'i? 'Oku ne langa'i pea fakamolū 'ae ngaahi kongā 'oe kekelele? ²⁵ 'Oka fakamolemole 'ae funga 'o ia, 'ikai 'oku ne tu'i mama'o 'ae ngaahi tili, pea tūtuu'i 'ae kumino, pea ai mo e uite lelei, mo e pa'ale kuo tu'utu'uni, pea mo e lae 'i honau potu? ²⁶ He 'oku ako ia ke poto 'e hono 'Otua, pea 'oku ne akonaki'i ia. ²⁷ He 'oku 'ikai haha 'ae tili 'aki 'ae me'a haha, pea 'oku 'ikai fakatakamilo 'ae saliate ki he kumino; ka 'oku tā ke ngangana 'ae tili 'aki 'ae 'akau, pea mo e kumino 'aki 'ae tokotoko. ²⁸ 'Oku fakavolu 'ae uite ki he mā koe'uhi

'oku 'ikai te ne fie haha ma'uaipē ia, pe momosi ia 'aki 'ae teka 'o hono saliote, pe fakavolu ia 'aki hono kau tangata heka hoosi. ²⁹'Oku ha'u foki eni meia Sihova 'oe ngaahi kautau, 'aia 'oku fakamanavahē 'i he fakahinohino, pea lelei lahi 'i he ngāue."

1 Ko e tautea mamafa 'ae 'Otua ki Selūsalema. 7 'Ae ta'efiu 'a hono ngaahi fili. 9 Ko e vale, mo e mālualo lahi 'oe kakai Siu. 13 Ko e tala'ofa 'oe fakama'a ki he anga faka'otua.

29 KO E mala'ia ki 'Aliela, ki 'Aliela, 'ae kolo na'e nofo ai 'a Tevital Fakalahi 'ae tau ki he tau; tuku ke nau tāmāte'i 'ae ngaahi feilaulau. ² Ka te u fakamamahi'i 'a 'Aliela, pea 'e 'i ai 'ae ongosia mo e mamahi: pea 'e pehē ia kiate au 'o hangē ko e potu 'oe feilaulau'anga. ³ Pea teu takatakai koe pea kāpui koe 'aki 'ae mo'unga, pea te u langa 'ae ngaahi kolo kiate koe. ⁴ Pea 'e fakavaivai'i koe, pea te ke lea mei he kelekele, pea 'e mā'ulalo ho le'o mei he efu, pea 'e tatau ho le'o mo ha taha 'oku 'iate ia ha laumālie kovi, mei he kelekele, pea 'e fafana ho le'o mei he efu. ⁵ Pea ko e tokolahi 'o ho'o kau muli te nau hangē ko e efuefu momo iiki, pea mo e tokolahi 'oe kakai fakamanavahē te nau hangē ko e kafukafu 'oku mole atu: 'io, 'e hoko fakafokifā ia 'i he kemo pe taha. ⁶ 'E 'a'ahi kiate koe 'e Sihova 'oe ngaahi kautau 'aki 'ae mana, pea mo e mo-fuike, mo e longoa'a lahi, 'aki 'ae matangi lahi mo e afā, pea mo e ulo 'oe afi faka'auha.

⁷ ¶ Pea ko e tokolahi 'oe ngaahi pule'anga kotoa pē 'oku tau'i 'a 'Aliela, 'io, ko kinautolu kotoa pē 'oku tau'i ia mo 'ene kolo, pea 'oku fakamamahi'i ia, te nau hangē ko ha misi, pe ko e me'a hā mai 'i he pō. ⁸ 'O hangē ko e misi 'ae tangata fiekaia, pea vakai, 'oku hangē 'oku ne kai; pea 'oka 'ā ia, 'oku ngaongao hono laumālie: pe hangē ko e misi 'a ha tangata fieinu, pea vakai, hangē 'oku inu ia; ka 'oku ne 'aa, pea vakai, 'oku vaivai ia, pea 'oku ne holi: 'e pehē pe 'ae tokolahi 'oe ngaahi pule'anga kotoa pē, 'oku tau'i 'ae mo'unga ko Saione.

⁹ ¶ Mou tatali, pea ofo; mou kalanga, pea tangi: 'oku nau konā, kae 'ikai 'i he uaine; 'oku nau tasipa, kae 'ikai 'i he inu mālohi. ¹⁰ He kuo lilingi 'e Sihova kiate kimoutolu 'ae laumālie 'oe mohe ma'u, pea kuo tāpuni homou mata: kuo ne fakapulou 'ae kau palōfita mo ho'omou kau pule mo e kau kikite. ¹¹ Pea ko e me'a hā mai kotoa pē kuo hoko kiate kimoutolu 'o tatau mo e ngaahi lea 'o ha tohi kuo tāpuni, 'oku 'ange 'e ha tangata ki ha tokotaha 'oku poto, 'o pehē, "'Oku ou kole kiate koe, ke ke lau 'ae me'a ni," pea 'oku ne pehē, "'Oku 'ikai te u fa'a fai ia he kuo ma'u ia;" ¹² Pea 'oku 'atu 'ae tohi kiate ia 'oku 'ikai poto, 'o pehē, 'Oku ou kole kiate koe, ke ke lau 'ae me'a ni: pea 'oku ne pehē, "'Oku 'ikai te u poto."

¹³ ¶ Ko ia ne pehē ai 'e Sihova, ko e me'a 'i he 'unu'unu mai 'ae kakai ni kiate au 'aki honau ngutu, pea faka'apa'apa kiate au 'aki honau loungutu, ka kuo mama'o honau loto 'iate au, pea ko 'enau manavahē kiate au 'oku tupu ia mei he ngaahi fekau 'ae tangata pe: ¹⁴ Ko ia, vakai, te u fai leva ha ngāue fakafo ki he

kakai ni, 'io, 'ae ngāue fakafo mo lahi: he ko e poto 'o 'enau kau tangata poto 'e 'auha ia, pea ko e 'ilo 'o 'enau kau tangata fakamāukukanga 'e fufū ia. ¹⁵ 'E mala'ia 'akinautolu 'oku 'ahi'ahi lahi ke fufūnaki honau loto meia Sihova, pea 'oku fai 'i he po'uli 'enau ngaahi ngāue, pea 'oku nau pehē, "Ko hai 'oku mamata kiate kiate kitautolu? Pea ko hai 'oku ne 'ilo'i 'akitautolu?" ¹⁶ Ko e mo'oni ko ho'omou fulifulihi 'ae ngaahi me'a 'e tatau mo e 'umea 'oe tangata ngaohi ipu: he 'e lea pehē koā 'ae me'a kuo ngaohi kiate ia na'a ne fakatufunga'i, na'e 'ikai te ne ngaohi au? Pe, 'e pehē 'ae me'a kuo ngaohi kiate ia na'e ngaohi ia, na'e 'ikai ha'ane 'ilo? ¹⁷ 'I'aki 'oku toetoe si'i pea 'e liliu 'a Lapanoni ke hoko ko e ngoue fua mo'ui, pea ko e ngoue fua 'e tatau ia mo e vao 'akau?

¹⁸ ¶ Pea 'i he 'aho ko ia 'e fanongo 'ae tuli ki he ngaahi lea 'oe tohi, pea 'e mamata 'ae mata 'oe kui mei he kakapu, pea mei he po'uli. ¹⁹ Pea 'e 'āsili ai 'ae fiefia 'ae angavaivai 'ia Sihova, pea ko e masiva 'i he kakai te nau fiefia 'i he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli. ²⁰ He kuo mole 'ae tokotaha na'e fakamālohi, pea kuo 'auha mo e tangata manuki, pea kuo tu'usi ke motu 'akinautolu 'oku lama ke fai kovi. ²¹ 'Oku nau fakahalaia ha tangata 'i he kupu'i lea, pea 'oku nau tau 'ae tauhele kiate ia 'oku valoki 'i he matapā, pea fakaafe 'ae angatonu 'i he me'a ta'e'aonga. ²² Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova, 'aia na'a ne huhu'i 'a 'Epalahame, ki he fale 'o Sēkope, 'e 'ikai mā 'a Sēkope, pea 'e 'ikai liliu 'o tea hono mata. ²³ Ka 'i he'ene mamata ki he'ene fānau, ko e ngāue 'a hoku nima, 'i he lotolotonga 'o ia, te nau faka'apa'apa ki hoku huafa, pea faka'apa'apa ki he tokotaha mā'oni'oni 'o Sēkope, pea manavahē ki he 'Otua 'o 'Isileli. ²⁴ Pea ko kinautolu foki na'e hala 'i he laumālie te nau hoko 'o 'ilo, pea ko kinautolu na'e lāunga te nau ma'u 'ae akonaki.

1 'Oku valoki 'e he palōfita 'ae kakai 'i he'enua fa'a-ki ki 'Isipite 'o ta'etokanga ki he folofola 'ae 'Otua. 18 Ko e 'alo'ofa 'ae 'Otua ki hono siasi. 27 Ko e houhau 'oe 'Otua, mo e fiefia 'ae kakai 'i he faka'auha 'o 'Asilia.

30 'OKU pehē 'e Sihova, 'E mala'ia 'ae fānau talangata'a, 'aia 'oku fakakaukau kae 'ikai 'iate au; pea 'oku 'ufi'ufi 'aki 'ae me'a 'ufi'ufi; ka 'oku 'ikai 'i hoku laumālie, koe'uhi ke nau fakalahi 'ae angahala ki he angahala ² 'Oku nau fononga ke 'alu hifo ki 'Isipite ke fakamālohi 'akinautolu 'i he mālohi 'o Felo, pea ke fa'a-ki ki he malu 'o 'Isipite; ka na'e 'ikai te nau fehu'i ki hoku fofonga! ³ Ko ia 'e hoko 'ae mālohi 'o Felo ko homou manga, pea ko e falala ki he malu 'o 'Isipite ko homou maveuveu. ⁴ He ko hono ngaahi hou'eiki na'e 'i Soani, pea na'e ha'u 'ene kau talafekau ki Hanesi. ⁵ Na'a nau mā kotoa pē 'i he kakai na'e ta'e'aonga kiate kinautolu, na'e 'ikai ko ha tokoni pe ko e 'aonga, ka ko e fakamā pea mo e ongokovi. ⁶ Ko e kavenga 'oe ngaahi manu 'oku 'ave ki he potu tonga: ki he fonua 'oe mamahi mo e ongosia, 'aia 'oku ha'u mei ai 'ae laione mui mo e laione motu'a, 'ae ngata fekai pea mo e ngata afi 'oku puna, te nau fua 'enau koloa 'i he uma 'oe fanga 'asi mui, mo 'enau ngaahi me'a 'i he hula 'oe

fanga kāmeli, ki ha kakai 'e 'ikai 'aonga kiate kinautolu. ⁷ He ko e me'a va'inga pea ta'e'aonga, 'ae tokoni mei he kakai 'o 'Isipite, ko ia kuo u kalanga 'i he me'a ni, Ko honau mālohi ke nofo pe.

⁸ ¶ Te ke 'alu ni 'o tohi ia 'i honau 'ao 'i he palepale, pea tohi ia 'i ha tohi koe'uhi ko e kuonga ki mui 'o ta'engata pea ta'engata. ⁹ 'O pehē, ko e kakai angatu'uni eni, ko e fānau loi, ko e fānau 'oku 'ikai fie fanongo ki he fono 'a Sihova: ¹⁰ 'Oku nau pehē ki he kau kikite, 'oua na'a mamata, pea ki he kau palōfita, 'oua 'e fakahā kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a totonu; lea 'aki kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a mālie, kikite 'aki 'ae ngaahi kākā: ¹¹ Tu'u ki he 'atā mei he hala, afe atu mei he hala, tuku ke mole 'i hotau 'ao 'ae tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli. ¹² Ko ia 'oku pehē 'e he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli, Ko e me'a 'i ho'omou fehi'a ki he folofola ni, pea falala ki he fakamālohi mo e mio'i, mo fa'aki ki ai: ¹³ Ko ia 'e hoko kiate kimoutolu 'ae hia ni 'o hangē 'ae foa'i ha 'ā maka 'oku teitei hinga, 'o hangē ko ha mafahi 'i ha 'a mā'olunga 'oku hoko hono mau-mau fakafokifā 'i ha kemo pe taha. ¹⁴ Pea te ne mau-mau ia 'o hangē ko e mau-mau 'ae ipu 'oe tufunga ngaahi ipu 'aia kuo foa'i 'o lailai; 'e 'ikai te ne ta'ofi: ko ia 'e 'ikai 'ilo 'i hono pā 'o ia ha kongā ke vela 'i he ve'e afe, pe 'utu 'aki ha vai mei he luu. ¹⁵ He 'oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova, ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli; 'I he tafoki mo e nofo pe te mou mo'ui ai; 'i he angavaivai mo e tui 'e ai homou mālohi: ka na'e 'ikai te mou loto ki ai. ¹⁶ Ka na'a mou pehē, "E 'ikai; ka te mau hola 'i he fanga hoosi; ko ia te mou hola:" pea, "Te mau heka 'i he ve'e vave; ko ia 'e ve'e vave foki mo kinautolu 'oku tuli 'akimoutolu." ¹⁷ 'E hola 'ae toko taha afe 'i he valoki 'o ha tokotaha; 'i he valoki 'oe toko nima te mou hola ai: kae'oua ke tuku 'akimoutolu 'o hangē ko ha 'akau faka'ilonga 'i he tumutumu 'o ha mo'unga, pea hangē ko ha fuka 'i he tafungofunga.

¹⁸ ¶ Pea ko ia 'e tatali ai 'a Sihova, koe'uhi ke ne 'alo'ofa kiate kimoutolu, pea ko ia 'e fakahikihiki'ia, koe'uhi ke ne 'alo'ofa kiate kimoutolu: he ko Sihova ko e 'Otua ia 'oe fakamaau: 'oku monū'ia 'akinautolu kotoa pē 'oku tatali kiate ia. ¹⁹ Koe'uhi 'e nofo 'ae kakai 'i Saione 'i Selūsalema: 'e 'ikai te ke toe tangi: te ne fai lelei lahi kiate koe 'i he le'o 'o ho'o tangi; 'i he'ene fanongo ki ai, te ne talia koe. ²⁰ Pea neongo 'ae 'atu kiate koe 'e Sihova 'ae mā 'oe ongosia, pea mo e vai 'oe mamahi, ka e 'ikai toe 'ave ho'o kau akonaki ki ha tuliki, ka e mamata 'e ho mata ki ho'o kau akonaki. ²¹ Pea ka ke ka afe ki he to'omata'u, pea 'i ho'o afe ki he to'ohema, 'e fanongo 'e ho telinga ki ha lea mei ho tu'a, 'o pehē, "Ko eni 'ae hāla, ke ke 'alu 'i ai." ²² Te mou fakalielia'i foki 'ae 'ufi'ufi 'o ho'o ngaahi tamapua siliva kuo tongitongi, pea mo e teunga 'o ho'o ngaahi tamapua koula kuo haka: te ke li'aki 'akinautolu 'o hangē ko ha kofu fakalielia; te ke pehē ki ai, "Alu koe 'i heni." ²³ Pea te ne toki foaki 'ae 'uha ki ho'o ngaahi tenga, koe'uhi ke ke tūtuu'i ki he kelekele; mo e mā ko e fua 'oe kelekele, pea 'e lahi ia pea mahu: pea 'i he 'aho ko ia 'e kai 'e ho fanga manu 'i he ngaahi potu 'ata'atā. ²⁴ Pea ko e fanga pulu mo e

fanga 'asi mui 'oku fakamolū 'ae kelekele, te nau kai 'ae me'akai lelei, 'aia kuo fakama'a 'aki 'ae fohe mo e li. ²⁵ Pea 'e 'i ai 'i he ngaahi mo'unga mā'olunga kotoa pē, pea 'i he ngaahi tafungofunga mā'olunga kotoa pē, 'ae ngaahi vai mo e vaitafe 'i he 'aho 'oe tāmāte'i lahi, 'oka hinga 'ae ngaahi fale mā'olunga. ²⁶ Pea 'e tatau 'ae maama 'oe māhina mo e maama 'oe la'ā, pea 'e liunga fitu hono lahi hake 'oe maama 'oe la'ā, 'o hangē ko e maama 'oe 'aho 'e fitu, 'i he 'aho 'oku nono'o ai 'e Sihova 'ae lavea 'o hono kakai, pea fakamo'ui 'ae volu 'o honau te'ia.

²⁷ ¶ Vakai, 'oku ha'u 'ae huafa 'o Sihova mei he ma-ma'o, 'oku vela 'i hono houhau, pea 'oku mamafa 'ae kavenga 'o ia: 'oku fonu hono mu'a fofonga 'i he houhau, pea hangē ko e afe faka'auha hono 'elelo. ²⁸ Pea ko 'ene mānava, 'oku hangē ko e vaitafe 'oku lōfia, 'e hake ia 'o a'u ki he kia, ke li ki 'olunga 'ae ngaahi pule'anga 'aki 'ae fohe 'oe mala'ia: pea 'e ai ha me'a ta'ofi 'i he ngao 'oe kakai, ke fakahala'i 'akinautolu. ²⁹ Te mou fai ha hiva, 'o hangē ko e pō 'oka fai ai 'ae fakataha mā'oni'oni; pea ma'u mo e fiefia 'oe loto, 'o hangē ha taha 'oku 'alu mo e me'a ifi ke ha'u ki he mo'unga 'o Sihova, ki he Toko Taha Māfimafi 'o 'Isileli. ³⁰ Pea 'e fakaongo atu 'e Sihova hono le'o mālohi, pea 'e fakahā 'ae tuku hifo 'a hono nima, 'aki 'ae māsila 'o hono houhau, pea mo e ulu 'oe afe faka'auha, 'aki 'ae veteki, mo e afā, mo e 'uha maka. ³¹ Ko e le'o 'o Sihova 'e tā hifo ai 'ae kakai 'o 'Asilia, 'aia na'e tā 'aki honau tokotoko. ³² Pea ko e potu kotoa pē 'e 'alu ia ki ai, 'e 'i ai 'ae me'a tā 'oe tautea, 'aia 'e ai mamafa 'e Sihova kiate ia: 'e 'alu mo ia 'ae ngaahi lali iiki mo e ha'ape: pea 'i he ngaahi tau fakamanavahē te ne tau'i 'akinautolu. ³³ He kuo tu'utu'uni 'i mu'a 'a Tofeti; 'io, kuo teuteu ia ma'a e tu'i; kuo ne ngaahi ia ke loloto pea laulahi: ko e fokotu'unga ia 'oe afe mo e fefie lahi: 'oku tutu ia 'e he mānava 'a Sihova, 'o hangē ko e sulifa 'oku tafe.

1 'Oku fakahā 'e he palōfita 'ae vale mo e tu'utā-maki 'oe fa'aki ki 'Isipite kae li'aki 'ae 'Otua. 6 'Oku ne enginaki ke liliu. 8 'Oku ne fakahā 'ae hinga 'o 'Asilia.

31 'E MALA'IA 'akinautolu 'oku 'alu hifo ki 'Isipite ke kumi 'ae tokoni;
 pea fa'aki ki he fanga hoosi,
 mo falala ki he ngaahi saliate, koe'uhi 'oku nau toko-lahi;
 pea 'i he kau tangata heka hoosi, koe'uhi 'oku nau mālohi 'aupito;
 ka 'oku 'ikai te nau vakai ki he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli,
 pe kumi kia Sihova!
² Ka 'oku ne poto foki mo ia, pea te ne fakahoko mai 'ae kovi,
 pea 'e 'ikai fakafoki 'ene ngaahi folofola: ka te ne tu'u hake ki he fale 'oe fai kovi,
 pea kiate kinautolu 'oku tokoni ki he kau fai kovi.
³ Ko eni, ko e tangata pe 'ae kau 'Isipite, ka 'oku 'ikai ko e 'Otua;

pea ko e kakano pe 'a 'enau fanga hoosi, ka 'oku 'ikai ke laumālie.

'Oku mafao atu 'e Sihova hono nima, 'e hinga ia 'aia na'e tokoni,

pea ko ia na'e ma'u 'ae tokoni 'e tō ki lalo,
pea te na vaivai fakataha.

⁴ He kuo folofola pehē 'e Sihova kiate au,
"O hangē ko e ngungulu 'oe laione mo e laione mui 'i he'ene kai,

'oka fakataha 'ae kau tauhi kotoa pē ke fai mo ia,
'e 'ikai te ne manavahē ki honau le'o,
pe fakavaivai ia koe'uhi ko honau tokolahi:
'e pehē 'ae hā'ele hifo 'a Sihova 'oe ngaahi kautau ke fai 'ae tau, ma'a e mo'unga ko Saione, pea mo hono tafungofunga.

⁵ O hangē ko e puna 'ae fanga manu, 'e fakahaofi pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau 'a Selūsalema:
'i he'ene malu'i te ne fakamo'ui ia;
pea 'i he'ene hā'ele atu te ne fakahaofi ia."

⁶ Tafoki 'akimoutolu kiate ia 'aia kuo angatu'u 'aupito ki ai 'ae fānau 'a 'Isileli. ⁷ Pea 'i he 'aho ko ia 'e li'aki 'e he tangata kotoa pē 'ene ngaahi tamapua siliva, pea mo 'ene ngaahi tamapua koula, 'aia kuo ngaohi 'e homou nima kiate kimoutolu ko e angahala.

⁸ ¶ "Pea 'e toki tō 'ae tangata 'Asilia 'i he heletā, kae 'ikai 'o ha tangata mālohi;
pea 'e kai ia 'e he heletā, kae 'ikai 'o ha tangata me'a vale:

ka te ne hola mei he heletā,
pea 'e vaivai 'ene kau talavou.

⁹ Pea 'i he manavahē te ne 'alu ki hono potu mālohi,
pea 'e manavahē hono ngaahi hou'eiki ki he fuka,"
'oku pehē 'e Sihova, 'aia 'oku 'i Saione 'ene afi,
pea 'oku 'i Selūsalema 'ene ngoto'umu vela.

*1 Ko e ngaahi tāpuaki 'oe pule'anga 'a Kalaisi. 9
'Oku fakahā 'ae faka'auha. 15 'Oku faka'ilo 'e hoko 'ae fakamo'ui.*

32 VAKAI 'e pule ha tu'i 'i he mā'oni'oni,
pea 'e pule mo e ngaahi hou'eiki 'i he fai anga-tonu.

² Pea 'e 'i ai 'ae tangata 'o hangē ko e toitoi'anga mei he matangi,
mo e hūfanga mei he afā;
pea hangē ko e ngaahi vaitafe 'i he potu mōmoa,
'o hangē ko e malumalu 'o ha maka lahi 'i he fonua 'oku puhengia.

³ Pea 'e 'ikai nenefu 'ae mata 'okinautolu 'oku 'aa,
pea 'e fakafanongo 'ae telinga 'okinautolu 'oku ongo.

⁴ Pea ko e loto 'oe 'ohonoa 'e tokanga pea ma'u 'ae 'i-lo,
pea ko e 'elelo 'oku le'ole'ovale 'e lea vave mo to-tonu.

⁵ 'E 'ikai toe ui 'ae angakovi ko e angalelei,
pe pehē ko e fa'a foaki 'aia 'oku manumanu.

⁶ He ko e tangata vale te ne lea vale,
pea 'e ngāue kovi hono loto,
ke fai kākā,
pea lea hala kia Sihova,

ke fakamaha 'ae laumālie 'oe fiekaia,
pea ta'ofi 'e ia 'ae inu mei he fieinua.

⁷ Ko e ngaahi me'a ngāue 'oe angakovi 'oku kovi:
'oku ne fakakaukau kovi ke fakafihī 'ae masiva 'aki 'ae lea loi,

pea ke mio'i 'ae lea totonu 'ae masiva 'i he fakamaau.

⁸ Ka ko e angalelei 'oku ne fakakaukau ki he ngaahi me'a lelei;

pea 'i he ngaahi me'a lelei 'e fokotu'uma'u ia.

⁹ Mou tu'u hake, 'akimoutolu 'ae kau fefine 'oku nofo fakafiemālie; fanongo ki hoku le'o,
'akimoutolu 'ae ngaahi 'ofefine ta'etokanga;
fakafanongo ki he'eku lea.

¹⁰ Te mou ongosia 'i he ngaahi 'aho mo e ta'u lahi, 'akimoutolu 'ae kau fefine ta'etokanga:
koe'uhi 'e 'ikai hoko 'ae ngaohi 'oe vaine,
'e 'ikai hoko hono tānaki.

¹¹ Ke tetetete, 'akimoutolu 'ae kau fefine 'oku fakafiemālie;

ke mamahi, 'akimoutolu 'oku ta'etokanga:
vete homou kofu, fakatelefua 'akimoutolu,
pea nono'o 'ae tauanga'a ki homou no'otanga vala.

¹² Te nau lāunga koe'uhi ko e mata 'oe huhu, pea ki he ngaahi ngoue lelei,
pea ki he vaine fua.

¹³ 'E tupu hake 'ae ngaahi 'akau talatala mo e talatala'āmoa 'i he fonua 'o hoku kakai;
'io, 'i he ngaahi fale fakafiefia kotoa pē 'i he kolo 'oe fiefia:

¹⁴ Koe'uhi kuo li'aki 'ae ngaahi fale faka'eieiki;
ko e kolo 'oe tokolahi kuo si'aki;
'e hoko 'ae ngaahi puke mo e ngaahi fale mā'olunga

ko e ngaahi 'ana 'o ta'engata,
ko e fiefia'anga 'oe fanga 'asi kaivao,
ko e keinanga'anga 'oe fanga manu;

¹⁵ Kae'oua ke hua'i hifo kiate kitautolu 'ae laumālie mei 'olunga,

pea hoko 'ae toafa ko e ngoue fa'a fua,
pea lau 'ae ngoue fa'a fua ko e vao 'akau.

¹⁶ Pea 'e toki nofo 'ae fakamaau 'i he toafa,
pea nofo 'ae mā'oni'oni 'i he ngoue fa'a fua.

¹⁷ Pea ko e ngāue 'oe mā'oni'oni ko e melino ia;
pea ko e fua 'oe mā'oni'oni ko e fiemālie mo e nofo lelei 'o ta'engata.

¹⁸ Pea 'e nofo 'a hoku kakai 'i he nofo'anga 'oe melino,
pea 'i he ngaahi fale tu'uma'u,
pea 'i he ngaahi mālōlō'anga 'oe fiemālie;

¹⁹ Ka e tō 'ae 'uha maka, pea 'e fakahinga 'ae vao 'akau;

pea 'e fakamo'ulaloa 'aupito 'ae kolo.

²⁰ 'Oku monū'ia 'akimoutolu 'oku tūtūu'i 'i he ve'e vai kotoa pē,

pea fekau atu ki ai 'ae va'e 'oe pulu mo e 'asi.

1 Ko e houhau 'oe 'Otua ki he ngaahi fili 'ae siasi.

13 Ko e monū'ia 'oe angafaka'otua.

33 KE mala'ia 'a koe 'oku ke fakamālohi, ka na'e 'ikai fakamālohi'i koe;

'a koe 'oku fai kākā, ka na'e 'ikai ke kākā'i koe!

'Oka ke ka tuku ho'o fakamālohi, 'e toki fakamālohi'i koe;
 pea ka 'osi ho'o fai kākā, 'e toki kākā'i koe.
 2 'E Sihova, ke ke 'alo'ofa kiate kimautilu; kuo mau tatali kiate koe:
 ke ke hoko ko homau mālohi 'i he pongipongi kotoa pē,
 'io, ko homau fakamo'ui 'i he kuonga 'oe mamahi.
 3 'I he longoa'a 'oe tokolahi na'e hola 'ae kakai;
 'i ho'o tu'u hake 'a'au, na'e veteki 'ae ngaahi pule'anga.
 4 Ka e tākaki ho'omou koloa 'oe vete 'o hangē ko e tākaki 'e he 'unufe:
 'o hangē ko e fehōpoaki 'oe ngaahi he'e te ne lele kiate kinautilu.
 5 Kuo hiki hake 'a Sihova; he kuo 'afio ia 'i 'olunga:
 kuo ne fakafonu 'a Saione 'aki 'ae fakamaau mo e angatonu.
 6 Pea 'e hoko 'ae poto mo e 'ilo ko e mālohi 'o ho kuonga, mo e mālohi 'oe fakamo'ui:
 ko e manavahē kia Sihova ko 'ene koloa ia.
 7 Vakai, ko 'enau kau to'a, 'e tangi 'itu'a:
 'e tangi mamahi 'ae kau faifekau 'oe melino.
 8 Kuo vaoa 'ae ngaahi hala motu'a,
 kuo 'ikai ha tangata fononga:
 kuo ne maumau'i 'ae fuakava,
 kuo ne fehī'a ki he ngaahi kolo,
 'oku 'ikai te ne manavahē ki ha tangata 'e taha.
 9 'Oku mamahi 'ae fonua pea vaivai:
 kuo mā 'a Lapanoni, kuo tā hifo ia:
 'oku tatau mo e potu vao 'a Saloni; pea 'oku fakan-gangana 'ae ngaahi fua 'o Pesani mo Kameli.
 10 'Oku pehē 'e Sihova, "te u tu'u hake ni:
 te u hiki hake ni au ki 'olunga,
 pea 'e hakeaki'i ni au.
 11 Te mou tuitu'ia ko e kafukafu,
 te mou fanau'i ko e veve:
 ko ho'omou mānava, 'o hangē ko e afi, te ne faka'auha 'akimoutolu.
 12 Pea 'e tutu 'ae kakai 'o hangē ko e vela 'oe lahe:
 'o hangē ko e 'akau talatala kuo tutu'u ke vela 'i he afi.
 13 Fanongo, 'akimoutolu 'oku mama'o, ki he me'a kuo u fai;
 pea 'ilo mo kimoutolu 'oku ofi, ki hoku mālohi."
 14 'Oku manavahē 'ae kau angahala 'i Saione;
 kuo pukea 'i he ilifia 'ae kau mālualo.
 "Ko hai 'iate kitautolu 'e nofo 'i he afi faka'auha?
 Ko hai 'iate kitautolu 'e nofo 'i he vela ta'engata?"
 15 Ko ia 'oku 'eve'eva 'i he mā'oni'oni,
 mo lea totonu;
 ko ia 'oku fehī'a ki he koloa 'oe fakamālohi,
 'oku tupe'i hono nima mei he puke 'ae koloa 'oku ma'u ta'etotonu,
 'oku tāpuni hono telinga mei he fanongo ki he toto,
 pea fakamohe hono mata ke 'oua na'a mamata ki he kovi;
 16 'E nofo ia 'i he mā'olunga:

ko hono potu unga'anga ko e ngaahi kolo maka mā'olunga:
 'e foaki kiate ia 'ae mā;
 pea te ne ma'u mo'oni 'e ia 'ene vai.
 17 'E mamata ho mata ki he tuli 'i hono nāunau:
 'e sio ia ki he fonua 'aia 'oku mama'o atu.
 18 'E fakalaulauloto 'a ho loto ki he ilifia.
 Kofa'ā 'ae tangata tohi?
 Kofa'ā ia 'ae tangata fakamamafa me'a?
 Kofa'ā ia na'e lau 'ae ngaahi fale mā'olunga?
 19 'E 'ikai te ke mamata ki he kakai 'oku lili,
 ha kakai 'oe lea 'ilongata'a 'oku 'ikai te ke fa'a ongo'i;
 'o ha 'elelo le'o vale, 'oku 'ikai te ke fa'a 'ilo.
 20 Vakai ki Saione, ko e kolo 'o 'etau ngaahi katoanga mamalu:
 'e mamata ho mata ki Selūsalema ko e nofo'anga fiamālie,
 ko e fale fehikitaki 'e 'ikai veteki;
 'e 'ikai hiki 'o ta'engata ha pou 'e taha 'i ai,
 pea 'e 'ikai motu hano afo 'e taha 'o'ona.
 21 Ka e 'iate kitautolu 'a Sihova nāunau'ia,
 ko e potu 'oe ngaahi vaitafe laulahi mo e ngaahi mangamanga'i vai;
 'aia 'e 'ikai 'alu 'i ai ha vakafokotu'u mo e ngaahi fohe,
 pea 'e 'ikai 'alu 'i ai ha vaka lahi.
 22 He ko Sihova ko hotau fakamaau,
 ko Sihova ko hotau fai fono,
 ko Sihova ko hotau tu'i;
 te ne fakamo'ui 'akitautolu.
 23 Kuo tukuange ho'o ngaahi maea;
 na'e 'ikai te nau fakatu'uma'u honau fanā,
 na'e 'ikai te nau fa'a fofola 'ae lā:
 'i he kuonga ko ia 'e tufa 'ae koloa lahi,
 'e 'ave 'e he ketu 'ae koloa 'i he vete.
 24 Pea 'e 'ikai pehē 'e kinautilu 'oku nofo ai, "'Oku ou mahaki:"
 'e fakamolemole 'ae hia 'okinautilu 'oku nofo ai.
1 Ko e ngaahi tautea 'oku tautea 'aki 'e he 'Otua 'ae ngaahi fili 'a hono siasi. 11 Ko e 'auha 'o hono ngaahi fili. 16 Ko hono mo'oni 'oe kikite ni.
34 HA'U ke ofi, 'akimoutolu 'ae ngaahi pule'anga, 'o fanongo; pea fakafanongo, 'akimoutolu 'ae kakai:
 tuku ke fanongo 'a māmani,
 mo ia kotoa pē 'oku 'i ai;
 'a māmani, mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku tupu mei ai.
 2 He 'oku 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'ae tuputā-maki 'a Sihova,
 mo hono houhau lahi 'oku 'i honau ngaahi kongakau kotoa pē:
 kuo ne faka'auha mālie 'akinautilu,
 kuo ne tukuange 'akinautilu ke tāmāte'i.
 3 Mo 'enau mate foki 'e lī kitu'a,
 pea 'e 'alu hake 'ae namuhāhā mei honau 'anga'anga,
 pea 'e molū 'o vai 'ae ngaahi mo'unga 'i honau toto.

4 Pea 'e vela 'o vai 'ae ngaahi kautau kotoa pē 'oe langi,
 pea 'e tākai 'ae ngaahi langi 'o hangē ko e takainga pepa:
 pea 'e tō ki lalo 'a honau tokolahi,
 'o hangē ko e ngangana 'oe lau mei he vaine, pea tatau mo e fiki 'oku tō mei he 'akau ko e fiki.
 5 He kuo to'o 'a 'eku heletā 'i he langi:
 Vakai, 'e 'alu hifo ia ki Itumia,
 pea ki he kakai 'o hoku houhau, ke totongi.
 6 Kuo fonu 'ae heletā 'a Sihova 'i he toto,
 kuo pani ia 'i he ngako, pea 'i he toto 'oe fanga lami mo e fanga kosi,
 'i he ngako 'oe kofuua 'oe fanga sipitangata:
 he 'oku 'ia Sihova 'ae feilaulau 'i Posela,
 pea mo e tāmata'i lahi 'i he fonua ko Itumia.
 7 Pea 'e 'alu hifo mo kinautolu 'ae fanga liimi,
 mo e fanga pulu fakataha mo e fanga pulu tangata;
 pea 'e konā honau fonua 'i he toto,
 pea 'e koloa'ia 'ae kekeleke 'i he ngako.
 8 He ko e 'aho ia 'oe houhau 'o Sihova,
 pea ko e ta'u 'oe ngaahi totongi kiate ia 'oku faka-
 haofi 'a Saione.
 9 Pea 'e liliu 'ae ngaahi vaitafe 'o ia ko e pulu,
 pea mo e efu 'o ia ko e sulifa,
 pea ko e fonua ko ia 'e hoko ko e pulu vela.
 10 'E 'ikai fu'ifu'ia 'i he pō pe 'i he 'aho;
 'e 'alu hake ta'engata 'ae kohu mei ai:
 'e lala ia mei he to'utangata ki he to'utangata;
 'e 'ikai fou ai ha taha 'o ta'engata pea ta'engata.
 11 Ka e ma'u ia 'e he komolaniti pea mo e pitane;
 'e nofo ai 'ae lulu mo e leveni:
 pea te ne falō ki ai 'ae afo 'ae faka'auha,
 pea mo e fua 'oe faka'osi'osi.
 12 Te nau ui honau hou'eiki ki he pule'anga, ka e 'ikai
 ha taha 'i ai,
 pea ko e me'a noa pe hono hou'eiki kotoa pē.
 13 Pea 'e tutu 'ae 'akau talatala 'i hono ngaahi fale
 faka'ei'eiki,
 ko e 'akau veli mo e 'akau talatala 'i hono ngaahi ko-
 lo:
 pea 'e hoko ia ko e nofo'anga 'oe fanga talākoni,
 pea ko e potu 'oe fanga lulu.
 14 'E fetaulaki 'ae manu fekai 'oe toafa mo e manu
 fekai 'oe motu,
 pea 'e tangi 'ae sataia ki hono toko ua;
 pea 'e mālōlō ai 'ae lulu 'oku tangi,
 pea 'ilo ai mo'ona ha mālōlō'anga.
 15 'E ngaahi 'i ai 'e he motu'a lulu hono pununga,
 pea fakatō, pea fōfoa'i, pea tānaki ki hono
 malumalu:
 'e tānaki foki 'i ai 'ae ngaahi volita, taki taha mo hono
 hoa.
 16 Kumi 'akimoutolu 'i he tohi 'a Sihova, pea lau;
 'e 'ikai ha taha 'i he ngaahi me'a ni 'e ta'ehoko,
 'e 'ikai masiva ha taha 'i hono hoa:
 he kuo fekau ia 'e hoku ngutu,
 pea ko hono laumālie kuo tānaki 'e ia 'akinautolu.

17 Pea kuo ne talotalo 'e ia ma'anautolu,
 pea ko hono nima kuo vahe'i ia kiate kinautolu 'aki
 'ae afo:
 te nau ma'u ia 'o lauikuonga,
 pea te nau nofo ai mei he to'utangata ki he to'utan-
 gata.
 1 Ko e monū'ia fakafiefia 'oe pule'anga 'o Kalaisi. 3
 'Oku ma'u 'ae tokoni 'e he vaivai; 'i he lelei mo e
 tāpuaki 'oe ongoongolelei.
 35 'E FIEFIA 'ae toafa mo e potu lala koe'uhi ko kin-
 autolu,
 pea 'e fiefia 'ae potu li'aki, pea fisi 'o hangē ko e lose.
 2 'E fisi lahi ia,
 pea fiefia 'i he fiefia mo e hiva:
 'e foaki ki ai 'ae nāunau 'o Lapanoni,
 ko e lelei 'o Kameli mo Saloni:
 te nau mamata ki he nāunau 'o Sihova,
 mo e lelei lahi 'o hotau 'Otua.
 3 Mou tokoni ki he nima vaivai,
 pea poupou 'ae tui 'oku fengatali'aki.
 4 Ke ke pehē kiate kinautolu 'oku loto manavasi'i, "Ke
 mou mālohi,
 'oua 'e manavahē:
 vakai, 'e hā'ele mai homou 'Otua mo e tautea,
 'io, 'ae 'Otua 'aki 'ae totongi;
 te ne hā'ele mai 'o fakamo'ui 'akimoutolu."
 5 Pea 'e toki fakaā 'ae mata 'oe kui,
 pea 'e fakaava mo e telinga 'oe tuli.
 6 Pea 'e toki hopohopo 'ae tangata ketu 'o hangē ko e
 hainite,
 pea 'e hiva 'ae 'elelo 'oe noa:
 koe'uhi 'e tupu 'i he toafa 'ae ngaahi vai,
 mo e ngaahi vaitafe 'i he potu lala.
 7 Pea 'e hoko 'ae kekeleke mōmoa ko e anovai,
 mo e fonua fieinu ko e ngaahi matavai:
 pea ko e nofo'anga 'oe fanga talākoni, 'i he potu na'e
 taki taha tokoto ai, 'e tupu ai 'ae mohuku mo e kaho
 mo e mohuku 'oe ano.
 8 Pea 'e 'i ai 'ae hala motu'a, pea mo e hala,
 pea 'e ui ia 'Ko e Hala 'oe Mā'oni'oni';
 'e 'ikai 'alu ai 'ae ta'ema'a;
 ka e tuku ia kiate kinautolu ni:
 pea neongo ko e vale 'ae kakai fononga 'e 'ikai te
 nau hē ai.
 9 'E 'ikai 'i ai ha laione,
 pea 'e 'ikai 'alu hake ki ai ha manu fekai,
 'e 'ikai 'ilo ia 'i ai;
 ka 'e 'eve'eva ai 'ae kakai kuo huhu'i:
 10 Pea 'e foki mai 'ae kakai kuo huhu'i 'e Sihova,
 'o ha'u ki Saione mo e ngaahi hiva,
 mo e fiefia ta'engata 'i honau 'ulu:
 te nau ma'u 'ae fiefia mo e nekeneka,
 pea 'e puna atu 'ae mamahi mo e to'e."
 1 'Oku lau 'a Senakalipe ki Siuta. 4 'Oku fekau atu
 'a Lapisake 'e Senakalipe, pea 'i he ngaahi kākā
 'oku ne fakaloto'i 'ae kakai ke nau angatu'u. 22
 'Oku fakahā 'ene ngaahi lea kia Hesekaia.

36 NA'E hoko 'o pehē 'i hono ta'u 'e hongofulu ma fā 'oe pule 'a Hesekaia, na'e ha'u 'a Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia ki he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta na'e teu ki he tau, pea ne lava'i 'akinautolu. ² Pea na'e fekau atu 'e he tu'i 'o 'Asilia 'a Lapisake mei Lakisi ki Selūsalema kia Hesekaia mo e kongakau tokolahi mo ia. Pea na'a ne tu'u 'i he ve'evai taupotu ki 'olunga 'i he hala lahi 'oe ngoue 'ae tangata fakama'a kofu. ³ Pea na'e toki ha'u kiate ia 'a Iliakimi, ko e foha 'o Hilikia, 'aia na'e pule 'i he fale, pea mo Sepina ko e tangata tohi, mo Soa, ko e foha 'o 'Asafi, ko e matāpule tohi.

⁴ ¶ Pea pehē 'e Lapisake kiate kinautolu, Mou pehē kia Hesekaia, "'Oku pehē 'e he tu'i lahi, ko e tu'i 'o 'Asilia, Ko e hā koā 'ae falala'anga ni 'oku ke falala ki ai?" ⁵ Kuo ke pehē 'e koe, (ka ko e lea ta'e'aonga,) "'Oku 'i-ate au 'ae fakakaukau mo e mālohi ki he tau: ka 'oku ke falala kia hai, ke ke angatu'u ai kiate au?" ⁶ Vakai, 'oku ke fa'aki ki he tokoni 'oe kaho mafesi ni, ko 'Isipite; 'aia 'i he fa'aki ki ai ha tangata, 'e 'asi ia ki hono nima, pea 'e lavea ia: 'oku pehē 'a Felo ko e tu'i 'o 'Isipite kiate kinautolu kotoa pē 'oku falala kiate ia.'" ⁷ Ka 'i hō'o pehē mai kiate au, "'Oku mau falala kia Sihova ko homau 'O-tua: 'ikai kuo li'aki 'e Hesekaia hono ngaahi potu mā'olunga pea mo hono ngaahi feilaulau'anga pea ne pehē ki Siuta, mo Selūsalema, 'Te mou lotu 'i he 'ao 'oe feilaulau'anga ni?" ⁸ Ko ia 'oku ou fekau kiate ko e ke ke 'omi 'ae ngaahi me'a fakamo'oni, ki hoku 'eiki ko e tu'i 'o 'Asilia, pea te u foaki atu 'ae hoosi 'e ua afe, 'o kapau te ke fa'a fakaheka 'e koe ha kau tangata ki ai. ⁹ Pea ka kuo pehē, 'e fēfē hō'o fakafoki 'ae mata 'o ha 'eikitau 'oku si'i hifo 'i he ngaahi tamaio'eiki 'o 'eku 'eiki, pea falala ki 'Isipite ke mā'u mei ai 'ae ngaahi saliate mo e kau tangata heka hoosi? ¹⁰ Pea kuo u ha'u eni ki he fonua ni ke tau'i pea faka'auha ia ka e ta'ekau ki ai 'a Sihova? Na'e pehē mai 'e Sihova kiate au, "Alu hake ki he fonua ni, pea faka'auha ia." |"

¹¹ ¶ Pea na'e toki pehē 'e Iliakimi mo Sepina pea mo Soa kia Lapisake, "'Oku mau kole kiate koe, ke ke lea ki hō'o kau tamaio'eiki 'i he lea fakaSilia; he 'oku mau 'ilo ia: kae'oua 'e lea kiate kima'utolu 'i he lea fakaSiu, 'i he telinga 'oe kakai 'oku tu'u 'i he 'ā.

¹² ¶ Ka na'e pehē 'e Lapisake, "'Kuo fekau au 'e he'eku 'eiki ki ho 'eiki pea mo koe ke lea 'aki 'ae ngaahi lea ni? 'Ikai kuo ne fekau au ki he kau tangata 'oku nofo 'i he 'i he 'ā, ke nau kai honau kinoha'a, pea inu honau tu'utata, fakataha mo kimoutolu? ¹³ Pea na'e toki tu'u hake 'a Lapisake, pea kalanga ia 'i he le'o lahi 'i he lea fakaSiu, 'o pehē, Mou fanongo ki he lea 'ae tu'i lahi, 'ae tu'i lahi 'o 'Asilia. ¹⁴ 'Oku pehē 'e he tu'i, 'oua na'a tuku 'a Hesekaia ke kākaa'i 'akimoutolu; koe'uhi 'e 'ikai te ne fa'a fakamo'ui 'akimoutolu. ¹⁵ Pea 'oua na'a tuku 'a Hesekaia ke ne fakaloto'i 'akimoutolu ke mou falala kia Sihova, 'o pehē, 'Ko e mo'oni 'e fakamo'ui 'akita'utolu 'e Sihova:' 'e 'ikai tukuange 'ae kolo ni ki he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia. ¹⁶ 'Oua na'a fanongo kia Hesekaia: he 'oku pehē 'e he tu'i 'o 'Asilia, Mou fakalelei mo au 'aki ha foaki, pea ha'u kitua'ā kiate au: pea kai taki taha 'i he'ene vaine, pea taki taha 'i he'ene 'akau ko e fiki, pea taki

taha inu 'ae vai 'o 'ene puha vai. ¹⁷ Kae 'oua ke u ha'u 'o 'ave 'akimoutolu ki ha fonua 'oku hangē ko homou fonua, ko e fonua 'oe uite mo e uaine, ko e fonua 'oe mā mo e ngoue vaine. ¹⁸ Vakai telia na'a fakaloto'i 'akimoutolu 'e Hesekaia, 'o pehē, "E fakamo'ui 'akita'utolu 'e Sihova.' 'Oku ai ha 'otua 'oe ngaahi pule'anga kuo ne fakamo'ui hono fonua mei he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia?" ¹⁹ 'Oku 'i fē 'ae ngaahi 'otua 'o Hamati mo 'Aapati? 'Oku 'i fē 'ae ngaahi 'otua 'o Sifaveimi? Pea kuo nau fakamo'ui 'a Samēlia mei hoku nima? ²⁰ Ko hai 'i he ngaahi 'otua kotoa pē 'oe ngaahi fonua ni, kuo fakamo'ui honau fonua mei hoku nima, koe'uhi ke fakamo'ui 'e Sihova 'a Selūsalema mei hoku nima?"

²¹ Ka na'a nau fakalongo pe, pea 'ikai ha lea si'i kiate ia: he na'e pehē 'ae fekau 'ae tu'i, "'Oua na'a talia ia."

²² Pea na'e toki ha'u kia Hesekaia 'a Iliakimi, ko e foha 'o Hilikia, 'aia na'e pule 'i he fale, mo Sepina ko e tangata tohi, mo Soa, ko e foha 'o 'Asafi, ko e matāpule tohi, kuo mahae honau kofu, pea na'e tala kiate ia 'ae ngaahi lea 'a Lapisake.

1 I he mamahi 'a Hesekaia 'oku ne fekau kia 'Isaia ke hūfia 'akinautolu. 6 'Oku fakafiemālie 'akinautolu 'e 'Isaia. 8 I he 'alu 'a Senakalipe ke tau'i 'a Tilaka, 'oku ne 'atu 'ae tohi kapekape kia Hesekaia. 14 Ko e lotu 'a Hesekaia. 21 Ko e kikite 'a 'Isaia ki he laukau mo e faka'auha 'a Senakalipe, pea mo e lelei 'o Saione. 36 'Oku taa'i 'e he 'āngelo 'ae kautau 'o 'Asilia. 37 'Oku tāmāte'i 'a Senakalipe 'e hono ongo foha 'i Ninive.

37 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i he fanongo 'a Hesekaia ki ai, na'a ne haehae hono kofu, pea kofu'aki ia 'ae tauanga'a, pea 'alu ki he fale 'o Sihova. ² Pea ne fekau 'a Iliakimi, 'aia na'e pule 'i he fale, mo Sepina ko e tangata tohi, pea mo e mātu'a 'i he kau taula'eiki, kuo kofu'aki 'ae tauanga'a, kia 'Isaia ko e palōfita, ko e foha 'o 'Amosi. ³ Pea nau pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Hesekaia, Ko e 'aho ni ko e 'aho 'oe mamahi, mo e valoki, pea mo e kapekape: he kuo hokosia 'ae 'aho ke fā'ele, ka 'oku 'ikai pā mālohi ke fanau'i. ⁴ He'i'ilo 'e fanongo nai 'e Sihova ko ho 'Otua ki he ngaahi lea 'a Lapisake, 'aia kuo fekau 'e he tu'i 'o 'Asilia ko hono 'eiki ke valoki 'aki 'ae 'Otua mo'ui, pea 'e tautea 'ae ngaahi lea 'aia kuo fanongo ki ai 'e Sihova ko ho 'Otua: ko e hiki hake hō'o hū koe'uhi ko e kakai 'oku kei toe.'" ⁵ Ko ia na'e ha'u 'ae kau tamaio'eiki 'a Hesekaia kia 'Isaia.

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e 'Isaia kiate kinautolu, "Te mou lea 'o pehē ki homou 'eiki, 'Oku pehē 'e Sihova, 'Oua na'a ke manavahē ki he ngaahi lea kuo ke fanongo ki ai, 'aia kuo kapekape 'aki kiate au 'e he kau tamaio'eiki 'oe tu'i 'a 'Asilia. ⁷ Vakai, te u fakahū kiate ia ha laumālie, pea te ne fanongo ki he ongoongo, pea foki ki hono fonua 'o'ona; pea te u pule ke tō ia 'i he heletā 'i hono fonua 'o'ona."

⁸ ¶ Na'e foki 'a Lapisake, pea 'ilo 'oku tau 'ae tu'i 'o 'Asilia mo Lipina: he kuo ne fanongo kuo ha'u ia mei Lakisi. ⁹ Pea na'a ne fanongo ki he tala na'e kau kia Tilaka ko e tu'i 'o 'Itiopea, 'o pehē, "Oku ha'u ia ke tau'i koe.' Pea 'i he'ene fanongo ki ai, na'a ne fekau atu 'ae

kau talafekau kia Hesekaia, 'o pehē, ¹⁰ "Ke pehē ho'omou lea kia Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta, 'oua na'a tuku 'a ho 'Otua, 'aia 'oku ke fa'aki ki ai, ke kākaa'i koe, 'o pehē, "E 'ikai tukuange 'a Selūsalema ki he nima 'oe tu'i 'o 'Asilia.' ¹¹ Vakai, kuo ke fanongo ki he me'a kuo fai 'e he ngaahi tu'i 'o 'Asilia ki he ngaahi fonua kotoa pē 'i he faka'auha 'aupito 'akinautolu; pea 'e fakamo'ui koe? ¹² Kuo fakamo'ui 'e he ngaahi 'otua 'oe ngaahi pule'anga 'akinautolu na'e faka'auha 'e he'eku ngaahi tamai, ko Kosani, mo Holani, mo Lesefti, mo e fānau 'a Iteni 'a ia na'e 'i Tilasa? ¹³ 'Oku 'i fē 'ae tu'i 'o Hamati, pea mo e tu'i 'o 'Aapati, pea mo e tu'i 'oe kolo ko Sifaveimi, mo Hena, mo Iva?"

¹⁴ ¶ Pea na'e ma'u 'e Hesekaia 'ae tohi mei he nima 'oe kau talafekau, pea lau ia: pea na'e 'alu hake 'a Hesekaia ki he fale 'o Sihova, 'o ne folahi ia 'i he 'ao 'o Sihova. ¹⁵ Pea na'e hū 'a Hesekaia kia Sihova, 'o pehē, ¹⁶ "E Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia 'oku 'afio 'i he vaha'a 'oe ongo Selupi, ko koe ko e 'Otua, 'io, ko koe tokotaha pe, 'i he ngaahi pule'anga 'o māmani: ko koe na'e ngaahi 'ae langi mo māmani. ¹⁷ Fakaongo mai ho fofonga, 'e Sihova, pea fanongo; faka'ā, 'e Sihova, ho fofonga, pea ke 'afio'i: pea fanongo ki he lea kotoa pē 'a Senakalipe, 'aia kuo fekau ke valoki 'aki 'ae 'Otua mo'ui. ¹⁸ Ko e mo'oni, 'E Sihova, ko e ngaahi tu'i 'o 'Asilia kuo nau faka'auha 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, mo honau ngaahi fonua, ¹⁹ Pea kuo lī honau ngaahi 'otua ki he afi: he na'e 'ikai ko ha 'otua 'akinautolu, ka ko e ngāue 'ae nima 'oe tangata, ko e 'akau mo e maka: ko ia kuo nau faka'auha ai 'akinautolu. ²⁰ Ko ia, 'E Sihova ko homau 'Otua, fakahaofi 'akimautolu mei hono nima, koe'uhi ke 'ilo 'e he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani ko koe ko Sihova, 'io, ko koe tokotaha pe."

²¹ ¶ Pea na'e toki fekau 'e 'Isaia ko e foha 'o 'Amosi kia Hesekaia, 'o pehē, "'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, ko e me'a 'i ho'o hū kiate au koe'uhi ko Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia: ²² Ko eni 'ae lea 'aia kuo folofola'aki 'e Sihova 'oku kau kiate ia; 'Ko e ta'ahine, ko e 'ofefine 'o Saione, kuo fehi'a kiate koe, pea kata manuki kiate koe: ko e 'ofefine 'o Selūsalema, kuo ne kalokalo hono 'ulu kiate koe. ²³ Ko hai ia kuo ke manuki'i mo kape'i? Pea kuo ke hiki hake ho le'o kia hai, pea hiki mo ho mata ki 'olunga? 'Io, ki he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli. ²⁴ Kuo ke manuki'i 'e ho'o kau tamaio'eiki 'a Sihova, pea kuo ke pehē, 'I he tokolahi 'o 'eku ngaahi saliate kuo u ha'u ki he mā'olunga 'oe mo'unga, ki he tafa'aki 'o Lapanoni, pea te u tu'usi ki lalo 'ae ngaahi sita mā'olunga 'o ia, pea mo e ngaahi 'akau ko e fea lelei 'o ia: pea te u hū ki he mā'olunga 'o hono ngaahi ngata'anga, mo e vao 'akau 'o hono Kameli. ²⁵ Kuo u keli, pea inu vai, pea kuo u fakamaha 'aki hoku 'aofi va'e 'ae ngaahi vaitafe kotoa pē 'oe ngaahi kolo kuo kāpui 'e he tau. ²⁶ 'Ikai kuo ke fanongo fuoloa, kuo u fai ia 'e au; pea 'i he ngaahi kuonga 'i mu'a, na'aku tu'utu'uni ki ai? ko eni, kuo u fakahoko ia, koe'uhi ke ke liliu 'ae ngaahi kolo kuo te u tau, ko e ngaahi tu'unga fale kuo 'auha. ²⁷ Ko ia na'e mālohi si'i

pe ho'onau kakai, na'a nau manavahē pea puputu'u: na'a nau hangē ko e mohuku 'oe ngoue, pea hangē ko e 'akau mata, 'o hangē ko e mohuku 'i he tu'a fale, pea hangē ko e uite kuo mahunu 'i he te'eki ke tupu hake. ²⁸ Ka 'oku ou 'ilo ho nofo'anga, pea mo ho'o 'alu kitu'a, mo ho'o hū ki fale, mo ho'o 'ita kiate au. ²⁹ Ko e me'a 'i he 'alu hake ki hoku fofonga ho'o 'ita kiate au, mo ho'o fielahi, ko ia te u 'ai 'eku māta'u ki ho ava'i ihu, mo 'eku me'a ta'ofi 'i ho lounгутu, pea te u fakafoki koe 'i he hala ko ia 'aia ne ke ha'u ai. ³⁰ Pea ko e faka'ilonga eni kiate koe, Te mou kai 'i he ta'u ni 'aia 'oku tupu 'iate ia pe; pea 'i hono ua 'oe ta'u 'aia 'oku tupu mei ai: pea 'i hono tolu 'oe ta'u te mou tūtuu'i, pea tu'usi mai, pea tō 'ae ngaahi ngoue vaine, pea kai 'ae ngaahi fua 'o ia. ³¹ Pea ko e toe 'oe fale 'o Siuta, kuo hao 'e toe aka ki lalo, pea fua 'i 'olunga: ³² Koe'uhi 'e 'alu 'i Selūsalema ha toenga kakai, pea ko kinautolu kuo hao 'i he mo'unga ko Saione: ko e 'ofa 'a Sihova 'oe ngaahi kautau te ne fai 'ae me'a ni. ³³ Ko ia 'oku pehē 'ae folofola 'a Sihova 'aia 'oku kau ki he tu'i 'o 'Asilia, "E 'ikai te ne ha'u ki he kolo ni, pe fana'i ha ngahau ki ai, pe ha'u ki ai 'aki 'ae ngaahi fakaū pe fokotu'u ha tetanu ki ai. ³⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, 'I he hala na'a ne ha'u ai, 'i he hala ko ia te ne foki atu ai, pea 'e 'ikai te ne ha'u ki he kolo ni. ³⁵ He teu malu'i 'ae kolo ni 'o fakamo'ui ia koe'uhi ko au, pea koe'uhi ko 'eku tamaio'eiki ko Tevita.']"

³⁶ ¶ Pea na'e toki 'alu atu 'ae 'āngelo 'o Sihova, 'o ne taa'i 'i he nofo'anga tau 'oe kau 'Asilia 'ae tokotaha kilu mā toko valu mano ma toko nima afe: pea 'i he tu'u hengihengi hake 'ae kakai, vakai, kuo nau mate, ko e 'anga'anga kotoa pē.

³⁷ ¶ Ko ia na'e 'alu ai 'a Senakalipe ko e tu'i 'o 'Asilia, 'o ne 'alu, 'o foki atu, pea nofo 'i Ninive. ³⁸ Pea na'e hoko 'o pehē, lolotonga 'ene lotu 'i he fale 'o Nisiloki ko hono 'otua, na'e taa'i ia 'e hono ongo foha ko 'Atilameleki mo Salisa 'aki 'ae heletā pea ne na hao ki he fonua ko 'Aminia pea na'e pule hono foha ko 'Asahatoni ko hono fetongi.

1 'I he ma'u 'e Hesekaia 'ae tala ke ne mate, 'oku fakatolotolonga 'ene mo'ui 'i he'ene lotu. 8 'Oku foki ki mui 'ae lā'ā ko e fakamo'oni 'oe tala'ofa ko ia. 9 Ko 'ene hiva fakafeta'i.

38 'I HE ngaahi 'aho ko ia na'e mahaki 'a Hesekaia 'o meimei mate. Pea na'e ha'u 'a 'Isaia ko e palōfita ko e foha 'o 'Amosi, pea ne pehē kiate ia, "'Oku pehē 'e Sihova, Teuteu ho fale: he te ke mate, pea 'ikai mo'ui." ² Pea na'e toki tafoki 'a Hesekaia 'o hanga hono mata ki he holisi 'oe fale, pea lotu kia Sihova, ³ Pea ne pehē, "'E Sihova, 'Oku ou kole kiate koe, ke ke manatu ki he anga 'o 'eku 'eve'eva 'i ho 'ao 'i he mo'oni pea mo e loto haohaoa, pea kuo u fai 'aia 'oku lelei 'i ho 'ao." Pea na'e tangi mamahi 'a Hesekaia.

⁴ ¶ Pea toki hoko 'ae folofola 'a Sihova kia 'Isaia, 'o pehē, ⁵ "'Alu, 'o tala kia Hesekaia, 'Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o Tevita ko ho'o tamai, kuo u fanongo ki ho'o hū, kuo u mamata ki ho'o lo'imata: vakai, te u fakalahi 'aki ho'o ngaahi 'aho 'ae ta'u 'e hongofulu ma nima. ⁶ Pea te u fakamo'ui koe mo e kolo ni mei he ni-

ma 'oe tu'i 'o 'Asilia: pea te u malu'i 'ae kolo ni. ⁷ Pea ko e faka'ilonga eni kiate koe meia Sihova, ki he'ene fai 'e Sihova 'ae me'a ni 'aia kuo ne folofola ki ai; ⁸ Vakai, te u toe 'omi ki mui 'ae 'ata 'oe ngaahi tikeli, 'aia kuo 'alu hifo 'i he me'a faka'ilonga la'a 'o 'Ahasi, ko e vahe 'e hongofulu. Pea na'e foki ki mui 'ae la'a 'i he tikeli 'e hongofulu, 'ae ngaahi vahe ko ia 'aia kuo 'alu hifo ai ia."

⁹ ¶ Ko e tohi eni e Heseakaia ko e tu'i 'o Siuta, 'i he hili 'a hono mahaki, pea kuo mo'ui ia mei hono mahaki; ¹⁰ Na'aku pehē 'i he tu'usi 'a hoku ngaahi 'aho, "Te u 'alu hifo ki he matapā 'oe fonualoto:

kuo fa'ao 'iate au hono toe 'o hoku ngaahi ta'u."

¹¹ Na'aku pehē, "'E 'ikai te u mamata kia Sihova, 'io, ko Sihova, 'i he fonua 'oe mo'ui: 'e 'ikai te u toe mamata ki he tangata fakataha mo e kakai 'o māmani.

¹² Kuo 'alu hoku ngaahi ta'u, pea kuo 'ave ia 'iate au 'o hangē ko e fale fehikitaki 'oe tauhi sipi: na'aku tu'usi 'eku mo'ui 'o hangē ko e tangata lalanga tupenu:

te ne tu'usi ke motu au 'i he faka'au'ausino: mei he 'aho 'o a'u ki he pō 'oku ke faka'osi au.

¹³ Na'aku lau ki he pongipongi, koe'uhi 'o hangē ko e laione te ne fes'i' pehē hoku ngaahi hui kotoa pē: mei he 'aho 'o a'u ki he pō 'oku ke fai ke faka'osi au.

¹⁴ 'O hangē ko e kaleni pe ko e سوال, na'e pehē 'eku lea:

ne u tangi 'o hangē ko e lupe: kuo vaivai hoku mata 'i he sio ki 'olunga: 'E Sihova, kuo u ta'omia; ke ke langomaki' i au."

¹⁵ Ko e hā te u lea aki? Kuo tala'ofa ia kiate au, pea kuo ne fai ki ai: te u 'alu 'i he angavaivai 'i hoku ngaahi ta'u kotoa pē koe'uhi ko e mamahi 'a hoku laumālie.

¹⁶ 'E Sihova, 'i he ngaahi me'a ni 'oku mo'ui ai 'ae tangata, pea 'i he ngaahi me'a ni kotoa pē 'oku ai 'ae mo'ui 'a hoku laumālie:

kuo pehē ho'o fakamo'ui au, pea ngaohi au ke u mo'ui.

¹⁷ Vakai, ne u ma'u 'ae mamahi lahi ko e fetongi 'oe fiemālie:

ka 'i ho'o 'ofa ki hoku laumālie kuo ke fakamo'ui ia mei he lu'o 'oe faka'auha: he kuo ke lī 'eku ngaahi hia kotoa pē ki ho tu'a.

¹⁸ He 'oku 'ikai fa'a fakamālō kiate koe 'ae fa'itoka, 'oku 'ikai fa'a fakaongoongolelei' i koe 'e he mate: ko kinautolu 'oku 'alu hifo ki he lu'o 'oku 'ikai te nau fa'a 'amanaki ki he mo'oni.

¹⁹ Ko e kakai mo'ui, ko e kakai mo'ui, ko ia 'e fakamālō kiate koe,

'o hangē ko ia 'oku ou fai 'i he 'aho ni: 'e fakahā ho'o mo'oni 'e he tamai ki he fānau.

²⁰ Na'e tatali 'e Sihova ke fakamo'ui au:

ko ia te mau hiva 'aki 'eku ngaahi hiva 'i he me'a fai-va 'i he 'aho kotoa pē 'o 'emau mo'ui 'i he fale 'o Sihova.

²¹ He na'e pehē 'e 'Isaia, "Tuku ke nau to'o 'ae ngaahi fiki, pea 'ai ia ko e pulusi ki he hala, pea te ne mo'ui."

²² Pea ne pehē foki 'e Heseakaia, "Ko e hā 'ae faka'ilonga te u 'alu hake ai ki he fale 'o Sihova?"

1 Ko e fekau 'o Melotaki-Palatani, ke 'a'ahi kia Heseakaia koe'uhi ko e me'a mana, pea 'oku fakahā kiate ia 'a 'ene koloa. 3 I he 'ilo ia 'e 'Isaia, 'oku ne fakahā 'ae fakapōpula 'i Papilone.

39 'I HE kuonga ko ia na'e 'ave 'e Melotaki-Palatani ko e foha 'o Palatani, ko e tu'i 'o Papilone, 'ae

ngaahi tohi mo e me'a foaki kia Heseakaia: he kuo ne fanongo na'e mahaki ia, pea kuo mo'ui. ² Pea na'e fiefia ai 'a Heseakaia, pea na'a ne fakahā 'ae fale 'o 'ene ngaahi me'a mahu'inga, 'ae siliva, mo e koula, mo e ngaahi me'a namu kakala, mo e lolo mahu'inga, mo e fale kotoa 'o 'ene mahafutau, pea mo ia kotoa pē na'e 'ilo 'i hono ngaahi tukunga koloa: na'e 'ikai ha me'a 'i hono fale, pe 'i hono pule'anga kotoa pē, na'e ta'e-fakahā 'e Heseakaia kiate kinautolu.

³ ¶ Pea na'e toki ha'u 'a 'Isaia ko e palōfita ki he tu'i ko Heseakaia, pea pehē kiate ia, "Ko e hā 'ae lea 'ae kau tangata ni? Pea na'a nau ha'u mei fē kiate koe?" Pea pehē 'e Heseakaia, "Kuo nau ha'u mei he fonua mama'o kiate au, 'io, mei Papilone. ⁴ Pea pehē 'e ia, Ko e hā kuo nau mamata ai 'i ho fale? Pea pehēange 'e Heseakaia,

"Ko ia kotoa pē 'i hoku fale kuo nau mamata ki ai: 'oku 'ikai ha me'a 'i he'eku koloa kuo u ta'efakahā kiate kinautolu." ⁵ Pea na'e toki pehē 'e 'Isaia kia Heseakaia, "Fanongo ki he folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau:

⁶ Vakai, 'oku pehē 'e Sihova, 'E ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'e fetuku ki Papilone 'ae me'a kotoa pē 'oku 'i ho fale, pea mo ia kuo tākaki 'e ho'o ngaahi tamai 'o a'u ki he 'aho ni: 'e 'ikai ha me'a 'e toe. ⁷ Pea ko ho ngaahi foha 'e tupu 'iate koe, 'aia te ke fakatupu, te nau 'ave; pea te nau hoko ko e kau talifekau 'i he fale faka'e'i'eiki 'oe tu'i 'o Papilone." ⁸ Pea na'e toki pehē 'e Heseakaia kia 'Isaia, "'Oku lelei 'ae folofola 'a Sihova 'aia kuo ke lea 'aki." Pea na'a ne toe pehē, "Koe'uhi 'e 'i hoku ngaahi 'aho 'o'oku 'ae melino mo e mo'oni."

1 Ko e fakahā 'ae ongolelei. 5 Ko e malanga 'a Sione Papitaiso. 9 Ko e malanga 'ae kau 'aposestolo 12 Ko e palōfita 'i he māfima'fi 'ae 'Otua, 18 Pea mo 'ene lelei lahi taha, 26 'Oku ne fakafiemālie' i 'ae kakai.

40 'OKU pehē 'e homou 'Otua, "Mou fakafiemālie' i, mou fakafiemālie' i 'a hoku kakai. ² "Lea fakafiemālie ki Selūsalema, pea kalanga kiate ia, kuo ngata 'ene tau, kuo fakamolemole 'ene hia: he kuo fai 'ae totongi ke liunga ua kiate ia mei he nima 'o Sihova 'i he'ene hia kotoa pē."

³ ¶ Ko e le'o 'o ia 'oku kalanga 'i he toafa, "Teuteu 'ae hala 'o Sihova, fakatonutonu 'ae hala lahi 'i he toafa ma'a hotau 'Otua."

⁴ 'E hakeaki' i 'ae ngaahi lu'o kotoa pē, pea 'e holoki 'ae ngaahi mo'unga me'e tafungofunga kotoa pē:

pea 'e fakatonutonu 'ae pikopiko,
 pea 'e fakatokalelei 'ae ngaahi potu 'oku tokakovi:
 5 Pea 'e fakahā 'ae nāunau 'o Sihova,
 pea 'e mamata ki ai 'ae kakai kotoa pē:
 he kuo folofola pehē 'ae fofonga 'o Sihova." 6 Na'e
 pehē 'e he le'o, "Kalanga."
 Pea na'a ne pehē, "Ko e hā te u kalanga 'aki?"
 "Ko e mohuku 'ae kakano kotoa pē,
 pea ko e nāunau kotoa pē 'o ia 'oku tatau mo e fisi
 'oe ngoue.
 7 'Oku faka'a'au ke mōmoa 'ae mohuku,
 'oku mae 'ae fisi'i'akau:
 koe'uhi 'oku angi ki ai 'ae matangi 'a Sihova:
 tā ko e mo'oni ko e mohuku 'ae kakai.
 8 'Oku faka'a'au ke mōmoa 'ae mohuku,
 'oku mae 'ae fisi'i'akau:
 ka e tolonga 'o ta'engata 'ae folofola 'a hotau 'Otua."
 9 ¶ "A koe, 'oku 'omi 'ae ongoongolelei ki Saione, 'alu
 hake koe ki he mo'unga mā'olunga;
 'a koe, 'oku 'omi 'ae ongoongolelei ki Selūsalema,
 hiki hake ho le'o 'i he mālohi;
 hiki hake ia 'oua 'e manavahē;
 ke ke pehē ki he ngaahi kolo 'o Siuta, "Vakai ki ho-
 mou 'Otua!"
 10 Vakai, 'e hā'ele mai 'ae 'Eiki ko Sihova 'i he mālohi,
 pea 'e pule hono nima mo'ona:
 vakai, 'oku 'iate ia hono totongi,
 pea 'oku 'i hono 'ao 'a 'ene ngāue.
 11 Te ne fafanga 'ene fanga sipi 'o hangē ko e tauhi:
 te ne tānaki 'ae fanga lami 'aki hono nima,
 pea fua 'akinautolu 'i hono fatafata,
 pea tataki fakafiemālie 'akinautolu 'oku feitama.
 12 Ko hai kuo ne fua 'ae ngaahi vai 'i hono 'aofi nima,
 pea fuofua 'ae langi 'aki 'ae hanga,
 pea fakakātoa 'ae efuefu 'oe fonua 'i he me'a fuofua,
 pea kuo fakamamafa 'ae ngaahi mo'unga 'i he me'a
 fakamamafa,
 pea mo e ngaahi tafungofunga 'i he me'a fakatatau?
 13 Ko hai kuo ne fakahinohino 'ae Laumālie 'o Sihova,
 pea hoko ko 'ene akonaki ke fakahinohino ia?
 14 Ko hai na'a na fakakaukau mo ia,
 koe'uhi ke ne fakapoto'i ia,
 pe ako kiate ia 'i he hala 'oe fakamaau,
 pe ko hai na'a ne akonaki'i ia 'i he 'ilo,
 pea fakahā kiate ia 'ae hala 'oe 'ilo'ilo?
 15 Vakai, 'oku tatau 'ae ngaahi pule'anga mo e tulutā
 'oe ipu vai,
 pea 'oku lau ia 'o hangē ko e efuefu iiki 'oe me'a
 fakatatau:
 vakai, 'oku ne to'o hake 'ae ngaahi motu 'o hangē ko
 e me'a si'i 'aupito.
 16 Pea 'oku si'i 'a Lapanoni ke tutu,
 pea 'oku si'i 'ae fanga manu 'i ai ki ha feilaulau tutu.
 17 'Oku hangē ko e me'a noa pe 'ae ngaahi pule'anga
 kotoa pē 'i hono 'ao;
 pea 'oku lau ia kiate ia ko e si'i hifo 'i he me'a noa pe,
 mo e va'inga.
 18 Pea te mou fakatatau kia hai 'ae 'Otua?

Pe ko e hā ha fakatātā te mou fakatatau kiate ia?
 19 'Oku haka 'e he tangata tufunga ha tamapua,
 pea ko e tufunga koula 'oku 'ufi'ufi ia 'aki 'ae koula,
 pea 'oku ne ngaohi 'ae kahoa fihifihī 'aki 'ae siliva
 20 Ko ia 'oku lahi 'ene masiva pea 'oku 'ikai ha'ane
 feilaulau, 'oku ne fili ha 'akau 'e 'ikai popo;
 'oku ne kumi kiate ia ha tufunga poto ke fokotu'u ha
 tamapua kuo tā 'aia 'e 'ikai ue'i.
 21 Kuo ta'e'ilo 'ekimoutolu?
 Na'e 'ikai te mou fanongo?
 'Ikai kuo fakahā kiate kimoutolu mei he kamata'an-
 ga?
 'Ikai kuo mou 'ilo talu mei he 'ai 'ae tu'unga 'o mā-
 mani?
 22 Ko ia ia 'oku 'afio 'i he takatakai 'o māmani,
 pea ko e kakai 'oku nofo ai 'oku tatau kiate ia mo e
 fanga he'e;
 ko ia ia 'oku ne fofola 'ae ngaahi langi 'o hangē ko e
 puipui,
 pea folahi ia 'o hangē ko e fale fehikitaki ke nofo ai:
 23 Ko ia 'oku ne fakahifo ki lalo 'ae hou'eiki ke 'ikai;
 'oku ne ngaohi 'ae kau fakamaau 'oe fonua ko e
 va'inga.
 24 'Io, 'e 'ikai tō 'akinautolu;
 'io, 'e 'ikai tūtū'i 'akinautolu:
 'io, 'e 'ikai aka 'i he kekeleke honau tefito:
 pea te ne ifi kiate kinautolu, pea te nau mae,
 pea 'e 'ave 'akinautolu 'e he 'ahiohio 'o hangē ko e
 veve.
 25 "'Oku pehē 'e he tokotaha mā'oni'oni,
 Pea te mou fakatatau au kia hai, pe teu tatau mo
 hai?
 26 Hiki hake homou mata ki 'olunga,
 pea vakai pe ko hai kuo ne fakatupu 'ae ngaahi me'a
 ni,
 'aia 'oku ne lau mo taki kitu'a honau tokolahi;
 'oku ne ui 'akinautolu kotoa pē 'i honau hingoa 'i he
 lahi 'o hono māfimafi,
 koe'uhi 'oku mālohi ia 'i he māfimafi,
 'oku 'ikai ha taha 'oku ta'ehāmai.
 27 Ko e hā 'oku ke pehē, 'e Sēkope,
 pea ke pehē, 'E 'Isileli,
 "Kuo fufū hoku hala meia Sihova,
 pea kuo ta'etokanga 'a hoku 'Otua ki hoku faka-
 maau?"
 28 ¶ "'Ikai na'a ke 'ilo?
 'Ikai na'a ke fanongo,
 ko Sihova ko e 'Otua ta'engata ia,
 ko e Tupu'anga 'oe ngaahi ngata'anga 'o māmani,
 'oku 'ikai pongia ia,
 pea 'oku 'ikai vaivai?
 'Oku ta'efa'a'ilo'i 'a 'ene 'ilo.
 29 'Oku ne foaki 'ae mālohi ki he vaivai;
 pea kiate kinautolu 'oku 'ikai ha'anau mālohi 'oku ne
 fakatupu 'ae mālohi.
 30 'Io 'e pongia 'ae fānau tupu pea vaivai,
 pea 'e hinga 'aupito mo e kau talavou:

³¹ Ka ko kinautolu 'oku tatali kia Sihova 'e fakafo'ou honau mālohi;
te nau puna hake 'aki 'ae kapakau 'o hangē ko e fanga 'ikale;

te nau lele ka e 'ikai vaivai;
pea te nau 'eve'eva, kā 'e 'ikai pongia."

1 'Oku ako 'e he 'Otua ki hono kakai, 'i he'ene 'alo'ofa ki hono siasi, 10 Mo 'ene ngaahi tala'ofa, 21 Pea ki he va'inga 'oe ngaahi tamapua.

41 "AE ngaahi motu, mou fakalongo pē 'i hoku 'ao;
pea tuku ke fakafo'ou 'e he kakai honau mālohi:

tuku ke nau ha'u ke ofi;
pea toki tuku ke nau lea;
ke tau 'unu'unu ke ofi ki he fakamaau.

² Ko hai na'a ne fokotu'u 'ae tangata mā'oni'oni mei he potu hahake,
'o ui ia ki hono va'e,
pea foaki 'ae ngaahi pule'anga 'i hono 'ao,
pe ngaohi ia ke pule ki he ngaahi tu'i?
Na'a ne foaki 'akinautolu 'o hangē ko e efu ki he'ene heletā,

pea hangē ko e veve kuo vilingia ki he'ene kaufana.

³ Na'a ne tulia 'akinautolu,
pea 'alu fiamālie pe;
'io, 'i he hala na'e 'ikai fou ai hono va'e.

⁴ Ko hai kuo ngāue mo fai ia,
'o ne ui 'ae to'utangata mei he kamata'anga?
Ko au ko Sihova, ko e 'uluaki pea mo e kimui; ko au ia.

⁵ Na'e mamata 'e he ngaahi motu, pea manavahē;
na'e manavahē 'ae ngaahi ngata'anga 'o māmani,
'onau 'unu'unu mai, pea ha'u.

⁶ Na'e tokoni taki taha ki hono kaungā'api;
pea pehē taki taha ki hono tokoua, "Ke ke lototo'a."

⁷ Ko ia na'e tokoni 'ae tufunga 'akau ki he tufunga koula,
pea mo ia 'oku fakamolemole 'aki 'ae hamala 'aia na'a ne taa'i ki he fakalalango,
'o pehē, "Kuo 'osi" hono teu ki he fakahoko:
pea ne fakama'u ia 'aki 'ae ngaahi fa'o, ke 'oua na'a ngaue ia.

⁸ Ka ko koe, 'E 'Isileli, ko 'eku tamaio'eiki,
'E Sēkope 'a koe kuo u fili,
ko e hako 'o 'Epalahame ko hoku kāinga.

⁹ 'A koe kuo u to'o mei he ngata'anga 'o māmani,
pea ui mei he kau tangata tu'u ki mu'a 'i ai,
pea kuo u pehē kiate koe, 'Ko koe ko 'eku tamaio'ei-ki; kuo u fili koe, ka na'e 'ikai li'aki koe.

¹⁰ 'Oua na'a ke manavahē; he 'oku ou 'iate koe:

'oua 'e loto vaivai; he ko au ko ho 'Otua,
te u fakamālohi koe;

'io, te u tokoni koe;

'io, te u pou pou hake koe 'aki 'ae nima to'omata'u 'o 'eku angatonu.

¹¹ Vakai, ko kinautolu kotoa pē na'e 'ita kiate koe te nau mā pea puputu'u:

te nau hangē ko e me'a noa pe; pea 'e 'auha mo kinautolu 'oku fai kovi kiate koe.

¹² Te ke kumi 'akinautolu, ka e 'ikai 'ilo'i 'akinautolu,
'io, 'akinautolu na'e fai mo koe:

ko kinautolu 'oku tau'i koe te nau hangē ko e me'a noa pe,

pea hangē ha me'a 'oku 'ikai.

¹³ He ko au ko Sihova ko ho 'Otua teu puke ho nima to'omata'u,

'o pehē kiate koe, "Oua 'e manavahē;

te u tokoni koe.'

¹⁴ 'Oua na'a manavahē 'a koe, ko e kelemutu ko Sēkope,

pea mo kimoutolu 'ae kau tangata 'o 'Isileli;

'Oku pehē 'e Sihova, ko ho huhu'i,

ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli, te u tokoni kiate koe.

¹⁵ Vakai, te u ngaohi kiate koe ha me'a haha fo'ou 'oku māsila pea nifo:

te ke haha 'ae ngaahi mo'unga,

pea taa'i ke iiki,

pea ngaohi 'ae ngaahi tafungofunga 'o hangē ko e veve vilingia.

¹⁶ Te ke tui'i 'akinautolu,

pea ko e matangi te ne puneekina 'akinautolu,

pea ko e 'ahiohio te ne vetekina 'akinautolu:

pea te ke fiefia ko e 'ia Sihova,

pea vikiviki 'i he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.

¹⁷ 'Oka kumi 'e he masiva mo e paea 'ae vai, pea 'oku 'ikai ia,

pea 'oku vaivai honau 'elelo 'i he fieinu,

Ko au ko Sihova te u fanongo kiate kinautolu,

Ko au ko e 'Otua 'o 'Isileli 'e 'ikai te u li'aki 'akinautolu.

¹⁸ Te u fakaava 'ae ngaahi vaitafe 'i he ngaahi potu mā'olunga,

pea mo e ngaahi matavai 'i he ngaahi tele'a:

te u ngaohi 'ae toafa ko e anovai,

pea mo e fonua mōmoa ko e ngaahi matavai.

¹⁹ Teu tō 'i he toafa 'ae sita, 'ae 'akau ko e sita, pea mo e maile, pea mo e 'akau lolo;

te u tō fakataha 'i he toafa lala 'ae 'akau ko e fea, pea mo e paini, pea mo e 'akau ko e pokasi:

²⁰ Koe'uhi ke nau mamata, pea ongo'i, pea tokanga, pea 'ilo fakataha,

ko e nima 'o Sihova kuo ne fai 'ae me'a ni,

pea kuo fakatupu ia 'e he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.

²¹ 'Oku pehē 'e Sihova, "Fakahā ho'omou me'a;"

'oku pehē 'e he Tu'i 'o Sēkope, "Omi ho'omou lea mamafa."

²² "Tuku ke nau 'omi ia, pea fakahā kiate kinautolu pe ko e hā 'e hoko:

tuku ke nau fakahā 'ae ngaahi me'a mu'a, pe ko e hā ia,

ke mau fifili ki ai, pea 'ilo mo hono fakamo'oni 'o ia;

pe fakahā kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a 'e ha'u 'a-mui.

²³ Fakahā 'ae ngaahi me'a 'e hoko 'amui,

ke mau 'ilo ko e ngaahi 'otua 'akimoutolu:
 'io, fai lelei, pe fai kovi,
 ke mau ilifia,
 pea mamata fakataha ki ai.
²⁴ Vakai, 'oku si'i hifo 'akimoutolu 'i he me'a 'oku 'ikai,
 pea ko ho'omou ngāue ko e me'a noa pe:
 'oku fakalielia ia 'aia 'oku ne fili 'akimoutolu.
²⁵ "Kuo u fokotu'u ha tokotaha mei he potu tokelau,
 pea 'e ha'u ia:
 talu mei he hopo 'ae la'ā te ne ui ki hoku huafa:
 pea te ne molomoloki 'ae hou'eiki 'o hangē ko e lahe
 kuo hakaluku,
 pea hangē 'oku molomoloki 'e he tangata ngaohi ipu
 'ae 'umea.
²⁶ Ko hai kuo ne fakahā mei he kamata'anga, ke mau
 'ilo ia?
 Pea 'i mu'a, ke mau pehē ai, "Oku mo'oni 'ae me'a
 ni?"
 Ko e mo'oni, 'oku 'ikai ha tokotaha na'e tomu'a tala ia,
 ko e mo'oni, 'oku 'ikai ha taha na'e fakahā ia,
 'io, na'e 'ikai ha tokotaha te ne fanongo ki ho'omou
 ngaahi lea.
²⁷ Ne u fuofua pehē ki Saione, 'Vakai, vakai kiate kin-
 autolu:'
 pea ne u foaki ki Selūsalema ha tokotaha 'oku 'omi
 'ae ongoongolelei.
²⁸ He na'aku mamata, ka na'e 'ikai ha tangata;
 'io, 'iate kinautolu, pea na'e 'ikai ha fakahinohino,
 pea 'i he'eku 'eke kiate kinautolu, na'e 'ikai te nau tali
 'aki ha momo'i lea.
²⁹ Vakai, ko e va'inga kotoa pē 'a 'enau ngāue:
 ko e matangi mo e va'inga 'a 'enau ngaahi tamapua
 kuo haka.
*1 Ko e ngāue 'a Kalaisi, kuo teu 'aki ia 'ae an-
 gavaivai mo e loto ma'u. 5 Ko e tala'ofa 'ae 'Otua
 kiate ia. 10 Ko e enginaki ke fakamālō ki he 'Otua
 koe'uhi ko e ongoongolelei. 17 'Oku ne valoki 'ae
 kakai 'i he'enau ta'etui.*
42 "VAKAI ki he'eku tamaio'eiki, 'aia 'oku ou
 poupou;
 'aia kuo u fili, pea 'oku fiefia 'iate ia hoku laumālie;
 kuo u tuku hoku laumālie kiate ia:
 te ne fakahā 'ae fakamaau ki he ngaahi Senitaile.
² 'E 'ikai te ne tangi,
 pe hiki hake hono le'o,
 pe fakaongo atu ia 'i he hala.
³ 'E 'ikai te ne fesi'i ha kaho kuo volu,
 pe tāmāte'i 'ae maama 'oku kohu:
 te ne 'omi 'ae fakamaau ki he mo'oni.
⁴ 'E 'ikai te ne vaivai pe manavasi'i,
 kae'oua ke ne fokotu'u 'ae fakamaau 'i māmani:
 pea 'e tatali 'ae ngaahi motu ki he'ene fono."
⁵ 'Oku pehē 'e he 'Otua ko Sihova,
 'aia na'a ne fakatupu 'ae ngaahi langi, pea folahi atu
 ia;
 ko ia na'e mafola atu 'ae fonua, pea mo ia 'oku tupu
 ai;

ko ia 'oku foaki 'ae mānava ki he kakai 'i he funga 'o
 ia, mo e laumālie kiate kinautolu 'oku 'eve'eva 'i ai:
⁶ "Ko au ko Sihova na'aku ui koe 'i he mā'oni'oni,
 pea te u puke ho nima,
 pea tauhi koe,
 pea foaki koe ko e fuakava 'oe kakai,
 ko e maama ki he ngaahi Senitaile;
⁷ Ke faka'ā 'ae mata 'oe kui,
 ke 'omi 'ae kau pōpula mei he fale fakapōpula,
 pea ko kinautolu 'oku nofo 'i he po'uli mei he fale
 fakapōpula.
⁸ "Ko au ko Sihova:
 ko hoku huafa ia:
 pea ko hoku nāunau 'e 'ikai te u foaki ki ha taha,
 pe ko hoku fakamālō ki he ngaahi tamapua kuo ton-
 gi.
⁹ Vakai, kuo hoko 'ae ngaahi me'a mu'a,
 pea 'oku ou fakahā 'ae ngaahi me'a fo'ou:
 'i he te'eki ke hoko 'oku ou fakahā ia kiate kimoutolu.
¹⁰ Hiva kia Sihova 'aki 'ae hiva fo'ou,
 pea mo hono fakamālō mei he ngata'anga 'o mā-
 mani,
 'akimoutolu 'oku 'alu hifo ki he tahi,
 pea mo ia kotoa pē 'oku 'i ai;
 'ae ngaahi motu, mo e kakai 'oku nofo ai.
¹¹ Tuku ke hiki hake honau le'o 'e he toafa mo e
 ngaahi kolo,
 'ae ngaahi nofo'anga 'oku 'i Keta:
 tuku ke hiva 'ae ngaahi kakai 'oe maka,
 tuku ke nau kalanga mei he tumutumu 'oe ngaahi
 mo'unga.
¹² Tuku ke nau 'atu 'ae ongoongolelei kia Sihova,
 pea fakahā hono fakamālō 'i he ngaahi motu.
¹³ 'E hā'ele atu 'a Sihova 'o hangē ko e tangata mālohi
 'aupito,
 te ne ue'i hono houhau 'o hangē ko e tangata 'oku
 to'a lahi:
 te ne kalanga,
 'io, 'o kalanga mālohi,
 te ne lava'i hono ngaahi fili.
¹⁴ "Kuo fuoloa mo 'eku fakalongo pe;
 na'aku nofo pe, 'o ta'ofi au:
 ka te u tangi ni 'o hangē ha fefine langā; te u
 faka'auha mo maumau'i hifo fakataha.
¹⁵ Te u ngaohi ke lala 'ae ngaahi mo'unga mo e potu
 tafungofunga,
 pea fakamōmoa 'ae ngaahi 'akau iiki;
 pea te u ngaohi 'ae ngaahi vaitafe ko e ngaahi motu,
 pea te u fakamōmoa mo e ngaahi anovai.
¹⁶ Pea te u 'omi 'ae kui 'i he hala na'e 'ikai te nau 'ilo;
 te u tatakī 'akinautolu 'i he ngaahi hala na'e 'ikai te
 nau 'ilo ki ai:
 te u ngaohi 'ae po'uli ko e maama 'i honau 'ao,
 mo e ngaahi me'a pikopiko ke totonu.
 Ko e ngaahi me'a ni te u fai kiate kinautolu,
 ka e 'ikai li'aki 'akinautolu.
¹⁷ "E fakafoki ki mui 'akinautolu,

'e mā lahi, 'akinautolu 'oku falala ki he ngaahi tama-pua kuo tongi,
 'akinautolu 'oku pehē ki he ngaahi fakatātā kuo ha-ka,
 'Ko homau 'otua 'akimoutolu.'
 18 "Fanongo, 'akimoutolu 'oku tuli;
 pea sio, 'akimoutolu 'oku kui,
 koe'uhi ke mou 'ā.
 19 Ko hai 'oku kui, ka ko 'eku tamaio'eiki?
 Pe tuli, 'o hangē ko 'eku talafekau 'aia na'aku fekau?
 Ko hai 'oku kui 'o hangē ko ia 'oku haohaoa,
 pea kui 'o hangē ko e tamaio'eiki 'a Sihova?
 20 'Oku ke mamata ki he ngaahi me'a lahi, ka 'oku 'ikai te ke tokanga'i ia;
 'o fakaava 'ae telinga, ka 'oku 'ikai te ke fanongo.
 21 'Oku fiamālie lahi 'a Sihova koe'uhi ko 'ene mā'oni'oni 'a'ana; te ne hakeaki'i 'ae fono,
 pea ngaohi ke ongoongolelei ia.
 22 Ka ko e kakai eni kuo fa'ao 'enau ngaahi me'a, pea kuo vetea 'akinautolu;
 kuo mo'ua 'akinautolu kotoa pē 'i he ngaahi luo,
 pea kuo fufū 'akinautolu 'i he ngaahi fale fakapōpu-la:
 'oku pau ke pōpula 'akinautolu, pea 'e 'ikai ha taha ke fakamo'ui;
 kuo fa'ao 'akinautolu, pea 'oku 'ikai pehē 'e ha taha,
 'Ke toe 'omi.'
 23 Ko hai 'iate kimoutolu te ne tokanga ki he me'a ni?
 Ko hai te ne fakafanongo pea ongo'i 'i he kuonga 'e hoko mai?
 24 Ko hai na'e tuku 'a Sēkope ke vetea,
 pea mo 'Isileli ki he kau kaiha'a?
 'Ikai ko Sihova, 'aia kuo tau fai hala ki ai?
 He na'e 'ikai te nau fie 'eve'eva 'i hono ngaahi hala,
 pea na'e 'ikai te nau talangofua ki he'ene fono.
 25 Ko ia kuo ne lilingi kiate ia 'ae kakaha 'o hono houhau,
 pea mo e mālohi 'oe tau:
 pea kuo ne tutu ia 'o takatakai, ka na'e 'ikai te ne fa'a 'ilo;
 pea na'e vela ia, ka na'e 'ikai tokanga hono loto ki ai."
 1 'Oku fakafiamālie'i 'e Sihova 'ae siasi 'aki 'ene ngaahi tala'ofa. 8 'Oku ne tala ki he kakai ke nau fakamo'oni ki he'ene māfimaifi. 14 'Oku ne fakahā kiate kinautolu 'ae faka'auha 'a Papilone, 18 Pea fakamanavahē 'a 'ene fakamo'ui 'a hono kakai. 22 'Oku ne valoki 'ae kakai 'i he'enau kovi lahi.

43 KA ko eni, 'oku pehē 'e Sihova 'aia na'a ne ngaohi koe, 'E Sēkope,
 pea ko ia na'e fakafuofua koe, 'E 'Isileli,
 "'Oua 'e manavahē: he kuo u huhu'i koe,
 kuo u ui koe 'aki ho hingoa;
 'oku 'a'aku koe.
 2 'Oka ke ka 'alu 'i he vai, teu 'iate koe;
 pea 'i he ngaahi vaitafe, 'e 'ikai te ke melemo ai:
 'oka ke ka 'alu 'i he afi, 'e 'ikai te ke vela;
 pea 'e 'ikai 'alu hake 'iate koe 'ae ulo afi.
 3 He ko au ko Sihova ko ho 'Otua,

ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli,
 ko ho Fakamo'ui:
 na'aku foaki 'a 'Isipite ko ho huhu'i,
 'a 'Itiopea mo Sipa ma'au.
 4 Ko e me'a 'i ho'o mahu'inga 'i hoku 'ao, ko ia na'a ke ongoongolelei ai,
 pea kuo u 'ofa kiate koe:
 ko ia te u foaki 'ae kau tangata koe'uhi ko koe,
 pea mo e kakai koe'uhi ko ho'o mo'ui.
 5 'Oua 'e manavahē: he 'oku ou 'iate koe:
 te u 'omi ho hako mei hahake,
 pea tākaki ko e mei he lulunga;
 6 Te u pehē ki he tokelau, 'Tukuange,'
 pea ki he potu tonga, "Oua 'e ta'ofi:'
 'omi hoku ngaahi foha mei he mama'o,
 mo hoku ngaahi 'ofefine mei he ngaahi ngata'anga 'o māmani;
 7 'Io, 'akinautolu kotoa pē 'oku ui 'aki hoku huafa:
 he kuo fakatupu ia ke u ongoongolelei ai:
 na'aku fakafuofua ia,
 'io, na'aku ngaohi ia."
 8 Omi 'ae kakai kui 'oku mata,
 pea mo e tuli 'oku telinga.
 9 Ke tākaki fakataha 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē,
 pea ke fakataha 'ae kakai:
 ko hai 'iate kinautolu te ne fakahā 'ae me'a ni,
 pea fakahā kiate kitautolu 'ae ngaahi me'a mu'a?
 Tuku ke nau 'omi 'a 'enau kau fakamo'oni, koe'uhi ke nau tonuhia:
 pe tuku ke nau fanongo, pea pehē, "Ko e mo'oni ia."
 10 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko 'eku kau fakamo'oni 'aki-moutolu,
 pea ko 'eku tamaio'eiki 'aia kuo u fili:
 koe'uhi ke mou 'ilo pea tui kiate au,
 pea 'ilo pau ko au ia:
 na'e 'ikai ha 'Otua kuo fakatupu 'i mu'a 'iate au,
 pea 'e 'ikai ha taha kimui.
 11 Ko au, 'io ko au, ko Sihova;
 pea 'oku 'ikai mo ha fakamo'ui ka ko au pe.
 12 Kuo u fakahā, pea kuo u fakamo'ui, pea kuo u fakahinohino,
 'i he 'ikai ha 'otua kehe 'iate kimoutolu:
 ko ia 'oku pehē 'e Sihova, "ko 'eku kau fakamo'oni 'aki-moutolu,
 Ko au pe ko e 'Otua."
 13 'Io, 'i he te'eki ai 'ae 'aho ko au ia,
 pea 'oku 'ikai ha taha te ne fa'a fakamo'ui mei hoku nima:
 te u ngāue, pea ko hai te ne ta'ofi au?
 14 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, ko homou huhu'i, ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli; Ko e me'a 'iate kimoutolu kuo u fekau ki Papilone, pea kuo 'omi ki lalo honau hou'eiki, pea mo e kakai Kalitia, 'aia 'oku 'i he ngaahi vaka 'e-nau tangi. 15 Ko au ko Sihova, ko homou tokotaha mā'oni'oni, ko e Tupu'anga 'o 'Isileli, ko homou Tu'i.
 16 'Oku pehē 'e Sihova, 'aia 'oku ngaohi 'ae 'alu'anga 'i he moana,
 pea mo e hala 'i he ngaahi vai lahi;

¹⁷ 'Aia 'oku 'omi 'ae salio te mo e hoosi,
'ae kongakau mo e mālohi:
te nau tokoto fakataha, 'e 'ikai te nau tu'u ki 'olunga:
kuo nau 'auha, kuo fu'ifu'i 'akinautolu 'o hangē ko e
filo 'oe maama.

¹⁸ "Oua na'a mou manatu ki he ngaahi me'a mu'a,
pe tokanga ki he ngaahi me'a motu'a.

¹⁹ Vakai, te u fai ha me'a fo'ou;

'e tupu hake ni ia;

pea 'ikai te mou 'ilo ia?

'Io, te u ngaohi ha hala 'i he potu lala,

mo e ngaahi vaitafe 'i he toafa.

²⁰ 'E faka'apa'apa kiate au 'ae fanga manu 'oe vao,
'ae talākoni mo e ngaahi lulu:

koe'uhi 'oku ou foaki 'ae vai 'i he potu lala, mo e
vaitafe 'i he toafa,

ke 'atu 'ae inu ki hoku kakai kuo u fili.

²¹ Kuo u ngaohi 'ae kakai ni ma'aku;

te nau fakahā hoku ongoongolelei.

²² Ka na'e 'ikai te ke ui kiate au, 'E Sēkope;

ka kuo ke fiu 'iate au, 'E 'Isileli.

²³ 'Oku te'eki te ke 'omi 'ae fanga lami 'o ho'o ngaahi
feilaulau tutu;

pea te'eki ai te ke faka'apa'apa 'aki ho'o ngaahi
feilaulau.

Na'e 'ikai te u fekau ke ke tauhi au 'aki ha me'a foaki,
pe fakaongosia koe 'i he 'omi 'ae me'a namu kakala.

²⁴ 'Oku te'eki te ke fakatau ma'aku 'ae 'akau namu
kakala 'aki ha pa'anga,

pea 'oku te'eki te ke fakamākona au 'aki 'ae ngako 'o
ho'o ngaahi feilaulau;

ka kuo ke ta'omia au 'aki ho'o ngaahi hia,
kuo ke fakafiu'i au 'i ho'o ngaahi fai kovi.

²⁵ Ko au, 'io ko au ia, 'aia 'oku tāmata'i ho'o ngaahi hia
koe'uhi ko au,

pea 'e 'ikai te u manatu ho'o ngaahi angahala.

²⁶ Fakamanatu'i au:

ke tau fefakamaau'aki:

fai ho'o fakamatala,

koe'uhi ke ke tonuhia.

²⁷ Kuo fai hala ho'o 'uluaki tamai,

pea kuo talangata'a kiate au ho'o kau akonaki.

²⁸ Pea kuo fakalielia'i 'e ho ngaahi hou'eiki hoku fale
tapu,

ko ia te u tuku 'a Sēkope ki he mala'ia,

pea ko 'Isileli ki he valoki."

*1 'Oku fakafiemālie'i 'e he 'Otua 'ae siasi 'aki 'ene
ngaahi tala'ofa. 7 Ko e va'inga 'ae ngaahi tamapua,
9 Mo e vale 'okinautolu 'oku ngaohi tamapua. 21
'Oku ne enginaki ke fakamālō ki he 'Otua koe'uhi
ko 'ene huhu'i mo 'ene māfimafi.*

44 KA ko eni, fanongo, 'E Sēkope ko 'eku tamaio'eiki-
ki;

mo 'Isileli, 'a koe kuo u fili:

² 'Oku pehē 'e Sihova 'aia na'a ne ngaohi koe,

pea na'e fakafuofua koe mei he manāva,

'aia te ne tokoni'i koe;

"Oua 'e manavahē," 'E Sēkope, ko 'eku tamaio'eiki:

pea mo koe, ko Sesuluni, 'a koe kuo u fili.

³ He te u lilingi 'ae vai kiate ia 'oku fieinu,

pea mo e vai lahi ki he kelekele mōmoa:

pea te u hua'i hoku laumālie ki ho hako,

mo 'eku tāpuaki ki ho'o fānau:

⁴ Pea te nau tupu hake 'o hangē 'oku 'i he mohuku,

'o hangē ko e ngaahi uilou 'i he ve'e vaitafe.

⁵ 'E pehē 'e ha tokotaha, "'Oku 'o Sihova au;"

pea ko e tokotaha 'e ui 'aki 'ae hingoa ko Sēkope;

pea ko e tokotaha te ne tohi 'aki hono nima kia Siho-
va,

pea fakahingoa fo'ou ia 'aki 'ae hingoa 'o 'Isileli.

⁶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e Tu'i 'o 'Isileli,

pea ko hono huhu'i ko Sihova 'oe ngaahi kautau;

"Ko au ko e 'uluaki, pea ko au pe ko e ki mui;

pea 'oku 'ikai ha 'Otua mo au."

⁷ Pea ko hai, 'o hangē ko au,

'e ui,

pea 'e fakahā ia,

pea 'e fakatonutonu ia ma'aku,

hili 'eku fakanofa 'ae kakai 'i mu'a?

Pea ko e ngaahi me'a 'oku ha'u ni, pea mo ia 'e hoko,
tuku ke nau fakahā kiate kinautolu.

⁸ 'Oua te mou manavahē,

pea 'oua 'e lilika:

'ikai kuo u fakahā kiate koe mei he kuonga ko ia,

pea kuo fanongonongo ia?

'Io, ko 'eku kau fakamo'oni 'akimoutolu.

'Oku ai ha 'Otua mo au?

'Io, 'oku 'ikai ha 'Otua;

'oku 'ikai te u 'ilo ha taha."

⁹ Ko e va'inga 'akinautolu kotoa pē 'oku ngaohi 'ae
tamapua kuo tongi;

pea 'e 'ikai 'aonga 'ae ngaahi me'a 'oku nau fiefia ai;

pea ko e kau fakamo'oni 'akinautolu kiate kinautolu;

'oku 'ikai te nau mamata, pe 'ilo, koe'uhi ke nau mā ai.

¹⁰ Ko hai kuo ne fakafuofua ha 'otua,

pe ngaohi ha tamapua kuo tongi 'oku 'aonga ki ha

me'a 'e taha?

¹¹ Vakai, 'e mā 'ene ngaahi kaume'a kotoa pē:

pea ko e kau ngāue, 'oku 'oe tangata 'akinautolu:

tuku ke tākaki fakataha 'akinautolu,

tuku ke nau tu'u hake;

ka te nau manavahē,

pea te nau mā fakataha.

¹² Ko e tufunga ukamea

'oku ne ngāue'aki 'ae me'a fakaū 'i he malala,

pea fakafuofua ia 'aki 'ae ngaahi hamala,

pea 'oku ngaohi ia 'aki 'ae mālohi 'o hono nima:

'io, 'oku fiekaia ia,

pea kuo tei 'osi hono mālohi:

'oku ta'einu ia ha vai,

pea 'oku vaivai.

¹³ 'Oku mafao 'e he tufunga 'akau 'ene me'a fuofua;

'oku ne faka'ilonga ia 'aki ha afo;

'oku ne fakatau ia 'aki 'ae ngaahi tele,

pea 'oku ne faka'ilonga ia 'aki 'ae me'a fua,

pea ngaohi ia ko e fakatātā ki he tangata,

'o hangē ko e toulekeleka 'oe tangata;
 koe'uhi ke nofo ia 'i he fale.
 14 'Oku ne tā hifo 'ae ngaahi sita,
 pea to'o 'ae saipalesi pea mo e 'oke,
 'aia 'oku ne fakamālohi ma'ana 'i he ngaahi 'akau 'oe
 vao:
 'oku ne tō 'ae 'asi,
 pea 'oku mo'ui ia 'i he 'uha.
 15 Pea 'e hoko ia ko e fefie ki he tangata:
 pea te ne to'o mei ai, pea fakamafana ia;
 'io, 'oku ne tutu ia, pea ta'o 'ae mā;
 'io, 'oku ne ngaohi ha 'otua, pea lotu ki ai;
 'oku ne ngaohi ia ko e tamapua kuo tongi, pea fo'o-
 hifo ki ai.
 16 'Oku ne tutu hono kongā 'i he afi;
 'oku ne teuteu 'aki hono kongā 'ae kakano ki he kai;
 'oku ne tunu 'ae kakano, pea mākona ai:
 'io, 'oku ne mumū,
 pea ne pehē, "Ko eni, kuo u māfana, kuo u mamata
 ki he afi."
 17 Pea ko hono toe 'o ia 'oku ne ngaohi 'aki ha 'otua,
 'io, ko 'ene tamapua kuo tongi:
 'oku ne fo'ohifo 'o hū ki ai,
 pea lotu ki ai, pea ne pehē, "Fakamo'ui au, he ko koe
 ko hoku 'otua."
 18 'Oku te'eki te nau fanongo pe 'ilo
 he kuo ne tāpuni honau mata, ke 'oua te nau mama-
 ta;
 mo honau loto, ko ia 'oku nau ta'e'ilo ai.
 19 Pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku tokanga 'i hono loto,
 pea 'oku 'ikai ha 'ilo pe ha fakakaukau ke pehē,
 "Kuo u tutu hono kongā 'i he afi;
 'io, pea kuo u ta'o mā 'i hono malala 'o ia;
 kuo u tunu ai 'ae kanomate, pea kai ia;
 pea te u ngaohi hono toe ko e me'a fakalielia?
 He te u fo'ohifo ki he sino 'oe 'akau?"
 20 'Oku ne kai 'ae efuefu:
 ko e loto kākā kuo ne fakaafe ia,
 ko ia 'oku 'ikai te ne fa'a fakamo'ui hono laumālie,
 pe pehē, "'Ikai ko e loi 'oku 'i hoku nima to'omata'u?"
 21 Manatu'i 'ae ngaahi me'a ni, 'E Sēkope mo 'Isileli;
 he ko 'eku tamaio'eiki koe:
 Na'aku fakafuofua koe;
 ko koe ko 'eku tamaio'eiki:
 'E 'Isileli, 'o 'ikai te ke ngalo 'iate au.
 22 Kuo u tāmāte'i ho'o ngaahi hia, 'o hangē ko e 'ao
 matolu,
 pea hangē ko e 'ao, 'a ho'o ngaahi angahala:
 tafoki mai kiate au; he kuo u huhu'i koe.
 23 Hiva, 'akimoutolu 'ae ngaahi langi he kuo fai ia 'e Si-
 hova:
 kalanga, 'akimoutolu 'ae ngaahi potu mā'ulalo 'o mā-
 mani:
 ke hā homou hiva, 'ae ngaahi mo'unga, 'a koe ko e
 vao 'akau, pea mo e 'akau kotoa pē 'i ai:
 he kuo huhu'i 'e Sihova 'a Sēkope,
 pea kuo ne fakaongoongolelei ia 'i 'Isileli.
 24 'Oku pehē 'e Sihova, ko ho huhu'i,

pea ko ia na'e fakafuofua koe mei he manāva,
 "Ko au ko Sihova kuo u ngaohi 'ae me'a kotoa pē;
 kuo u folahi tokotaha pe 'ae ngaahi langi;
 'oku fofola atu 'a māmani 'e au pe;
 25 Ko au ia 'oku ta'ofi 'ae ngaahi faka'ilonga 'oe kau loi,
 pea fakavale'i 'ae kau kikite;
 mo fakafoki 'ae kau tangata poto,
 pea 'oku ngaohi 'a 'enau 'ilo ko e vale;
 26 Ko ia 'oku fokotu'uma'u 'ae lea 'a 'ene tamaio'eiki,
 pea fakamo'oni ki he akonaki 'o 'ene kau talafekau;
 'aia 'oku pehē ki Selūsalema, "E fakakakai koe;"
 pea ki he ngaahi kolo 'o Siuta, "E langa 'akimoutolu,'
 pea 'Te u toe fokotu'u 'ae ngaahi potu maumau 'i ai:"
 27 'Aia 'oku pehē ki he loloto, 'Ke mōmoa koe,'
 pea, 'Te u fakamaha ho'o ngaahi vaitafe;"
 28 'Aia 'oku pehē kia Kolesi, 'Ko hoku tauhi ia, pea te
 ne fai hoku finangalo kotoa pē:"
 'io, 'o ne pehē ki Selūsalema, "E langa koe;"
 pea ki he falelotu lahi, 'E ai ho tu'unga.' |"
 1 'Oku ui 'ae 'Otua kia Kolesi koe'uhi ko hono siasi.
 5 'Oku ne fekau ke talangofua ko e me'a 'i he'ene
 Māfimafi. 20 'Oku ne fakamo'oni 'ae va'inga 'oe
 ngaahi tamapua 'aki hono mālohi fakamo'ui.
 45 'OKU pehē 'e Sihova ki he'ene pani, kia Kolesi, 'a-
 ia kuo u puke ki hono nima to'omata'u, ke
 fakavaivai 'ae ngaahi pule'anga 'i hono 'ao; pea te u
 vete 'ae no'otanga vala 'oe ngaahi tu'i, ke fakaava 'i
 hono 'ao 'ae ngaahi matapā louua pea 'e 'ikai tāpuni
 'ae ngaahi matapā;
 2 "Te u mu'omu'a 'iate koe,
 pea ngaohi 'ae ngaahi potu pikopiko ke totonu:
 te u laiki 'ae ngaahi matapā palasa,
 pea tu'usi ke motu 'ae ngaahi ukamea fakama'u:
 3 Pea te u foaki kiate koe 'ae koloa 'oe po'uli,
 mo e koloa fufū 'oe ngaahi potu lilo,
 koe'uhi ke ke 'ilo ko au, ko Sihova, 'aia 'oku ui koe 'aki
 ho hingoa,
 ko au ko e 'Otua 'o 'Isileli.
 4 Koe'uhi ko Sēkope ko 'eku tamaio'eiki,
 mo 'Isileli kuo u fili,
 kuo u ui 'aki koe ho hingoa:
 kuo u fakahingoa koe,
 ka 'oku te'eki te ke 'ilo au.
 5 ¶ Ko au ko Sihova, pea 'oku 'ikai mo ha taha,
 'oku 'ikai ha 'Otua mo au:
 na'aku fakakofu'i koe,
 ka 'oku te'eki te ke 'ilo au:
 6 Koe'uhi ke nau 'ilo mei he hopo'angala'ā,
 pea mei he lulunga,
 'oku 'ikai ha taha mo au.
 Ko au ko Sihova, pea 'oku 'ikai mo ha taha.
 7 Kuo u ngaohi 'ae maama,
 pea fakatupu mo e po'uli:
 'oku ou fakahoko 'ae melino,
 pea fakatupu mo e tau:
 ko au ko Sihova
 'oku ou fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē.

⁸ Mapee hifo, 'akimoutolu 'ae ngaahi langi mei 'olunga,
pea tuku ke lilingi 'e he ngaahi 'ao 'ae mā'oni'oni:
tuku ke fakamanga 'ae kelekele, pea tuku ke tupu ai
'ae mo'ui,

pea tuku ke tupu fakataha mo e angatonu;
ko au ko Sihova kuo u fakatupu ia.

⁹ 'E mala'ia ia 'aia 'oku fekuki mo hono Tupu'anga!

Tuku ke fai 'e he konga ipu maumau mo e ngaahi
konga ipu maumau 'oe kelekele.

'E pehē 'e he 'umea kiate ia 'oku ne fakafuofua ia, "Ko
e hā kuo ke ngaohi?"

Pe ki ho'o ngāue, "'Oku 'ikai hano nima?"

¹⁰ 'E mala'ia ia 'oku pehē ki he'ene tamai, "Ko e hā kuo
ke fakatupu?"

Pe ki he fefine, "Ko e hā ia kuo ke fanau'ī?"

¹¹ 'Oku pehē 'e Sihova, ko e tokotaha mā'oni'oni 'o
'Isileli,

mo hono Tupu'anga,
"Fehu'ī kiate au 'i he ngaahi me'a 'e hoko 'oku kau ki
hoku ngaahi foha,

pea 'i he ngaahi ngāue 'a hoku nima mou fekau mai
kiate au.

¹² Kuo u ngaohi 'a māmani, pea fakatupu mo e tanga-
ta 'i ai:

ko au, kuo u folahi 'e hoku nima 'ae ngaahi langi,
pea kuo u fekau ki honau tokolahi kotoa pē.

¹³ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "kuo u foko-
tu'u hake ia 'i he mā'oni'oni,

pea te u fakahinohino hono ngaahi hala kotoa pē:
te ne langa 'eku kolo,

pea te ne tukuange 'eku ngaahi pōpula,
ka e 'ikai koe'uhi ko e fakatau, pe ko e totongi.

¹⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, "'E ha'u kiate koe 'ae ngāue 'a
'Isipite,

mo e koloa 'a 'Itiopea,
pea mo e kakai Sipa, ko e kau tangata lalahi,
pea 'e 'a'au 'akinautolu:
te nau muimui 'iate koe;

'i he ukamea fihifihi te nau a'u mai,
pea te nau tō ki lalo kiate koe,

te nau kole kiate koe, 'o pehē,

'Ko e mo'oni 'oku 'iate koe 'ae 'Otua; pea 'oku 'ikai mo
ha tokotaha,

'oku 'ikai mo ha 'Otua.'|"

¹⁵ Ko e mo'oni ko koe ko e 'Otua 'oku ke fufū koe,
'E 'Otua 'o 'Isileli, ko e Fakamo'ui."

¹⁶ Te nau mā,

pea puputu'u, 'akinautolu kotoa pē:

'e tutuku fakataha 'i he maveuveu 'akinautolu 'oku
ngaohi tamapua.

¹⁷ Ka e fakamo'ui 'a 'Isileli 'ia Sihova 'aki 'ae mo'ui
ta'engata:

'e 'ikai te mou mā pe puputu'u 'o lauikuonga pea
ta'engata.

¹⁸ He 'oku pehē 'e Sihova 'aia na'a ne ngaohi 'ae
ngaahi langi;

ko e 'Otua pe 'aia na'e fakafuofua 'a māmani mo
fakatupu ia;

kuo ne fokotu'uma'u ia, na'e 'ikai te ne ngaohi ke
ta'e'aonga ia,

na'a ne fakafuofua ia ke nofo ai 'ae kakai:

"ko au ko Sihova:

pea 'oku 'ikai mo ha tokotaha.

¹⁹ Na'e 'ikai te u lea 'i he lilo,

'i ha potu fakapo'uli 'o māmani:

na'e 'ikai te u pehē ta'e'aonga ki he hako 'o Sēkope,

'Kumi kiate au:'

Ko au ko Sihova 'oku ou lea 'aki 'ae mā'oni'oni,

'oku ou fakahā 'ae ngaahi me'a 'oku totonu."

²⁰ "Fakataha 'akimoutolu pea ha'u;

'unu'unu mai ke ofi 'akimoutolu kuo hao 'i he ngaahi
pule'anga:

'oku 'ikai ha 'ilo 'iate kinautolu 'oku fokotu'u 'ae 'akau
'o 'enua tamapua kuo tongi,

pea hū ki he 'otua 'oku 'ikai fa'a fakamo'ui.

²¹ Mou tala, pea 'omi ke ofi 'akinautolu,

'io, tuku ke nau fakakaukau fakataha:

ko hai kuo ne fakahā 'ae me'a ni mei he kuonga 'i
mu'a?

Ko hai kuo ne tala ia mei he kuonga ko ia?

'Ikai ko au ko Sihova?

Pea 'oku 'ikai mo ha 'Otua mo au; ko e 'Otua anga-
tonu pea ko e Fakamo'ui;

'oku 'ikai ha taha mo au.

²² "Sio mai kiate au pea mou mo'ui ai, 'ae ngaahi
ngata'anga kotoa pē 'o māmani:

he ko au pe ko e 'Otua, pea 'oku 'ikai mo ha taha.

²³ Kuo u fuakava 'iate au pe,

kuo 'alu atu 'ae folofola 'i hoku fofonga 'i he

mā'oni'oni, pea 'e 'ikai foki ia,

'E peluki 'ae tui kotoa pē kiate au,

'e fuakava mo e 'elelo kotoa pē.

²⁴ Ko e mo'oni,

'e pehē 'e ha tokotaha,

"Oku ou ma'u 'ae mā'oni'oni mo e mālohi 'ia Siho-
va:|"

'io, 'e ha'u kiate ia 'ae kakai;

pea ko kinautolu kotoa pē 'oku 'ita kiate ia 'e mā.

²⁵ 'E tonuhia 'ia Sihova 'ae hako kotoa pē 'o 'Isileli,
pea te nau vikiviki ai.

*1 Na'e 'ikai fa'a fakamo'ui 'akinautolu 'ae ngaahi
tamapua 'o Papilone. 3 'Oku fakamo'ui 'e he 'Otua
'a hono kakai 'o a'u ki he ngata'anga. 5 'Oku 'ikai
tatau 'ae ngaahi tamapua mo e mālohi 'oe 'Otua,
12 Pe ki he fakamo'ui ni.*

46 'OKU fo'ohifo 'a Peli,

pea tulolo 'a Nipo,

na'e heka 'i he ngaahi manu 'ae ngaahi tamapua,

pea 'i he fanga pulu:

na'e māfasia ho'omou ngaahi saliate;

'i hono fakaheka kuo ongosia ai 'ae manu.

² 'Oku nau tulolo, 'oku nau punou fakataha;

na'e 'ikai te nau fa'a fua 'ae kavenga,

ka kuo hoko 'o pōpula 'akinautolu.

3 "Fanongo kiate au, 'ae fale 'o Sēkope,
 pea mo hono toe kotoa pē 'oe fale 'o 'Isileli,
 'aia na'aku fua mei he fatu,
 'aia 'oku fua mei he manāva.
 4 Pea 'o a'u ki ho'o motu'a ko au ia;
 pea 'o a'u ki he 'uluhi'ā te u fua koe:
 kuo u ngaohi, pea te u fua ia;
 'io, te u fua, pea te u fakamo'ui.
 5 "Te mou fakatatau au kia hai, pea teu tatau mo hai,
 'io te mou fakatatau au kia hai, koe'uhi ke mā tatau
 mo ia?
 6 'Oku laku 'ae koula mei he kato,
 pea fakamamafa 'ae siliva 'i he me'a fakatatau,
 pea fakakau 'ae tufunga koula;
 pea 'oku ne ngaohi ia ko e 'otua:
 'oku nau punou hifo,
 'io, 'oku nau lotu.
 7 'Oku nau fua ia 'i he uma,
 'oku nau hapahapai ia, pea fokotu'u ia 'i hono potu,
 pea 'oku ne tu'u;
 pea 'e 'ikai te ne 'alu mei hono potu:
 'io, 'e kalanga ha tokotaha kiate ia, ka 'oku 'ikai te ne
 tali,
 pe fakamo'ui ia mei he'ene tu'utāmaki.
 8 "Manatu'ī 'ae me'a ni, pea fakahā ko e kau tangata
 'akimoutolu:
 toe manatu ki ai, 'akimoutolu 'ae kau angahala.
 9 Manatu ki he ngaahi 'uluaki me'a 'i mu'a:
 he ko au ko e 'Otua, pea 'oku 'ikai ha taha kehe;
 Ko au ko e 'Otua, pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'e tatau
 mo au,
 10 Ke fakahā 'ae iku'anga mei he kamata'anga,
 pea mei he ngaahi kuonga 'i mu'a 'ae ngaahi me'a
 'oku te'eki ke fai,
 'o pehē, 'E tu'uma'u 'eku tu'utu'uni,
 pea te u fai 'eku fa'iteliha kotoa pē:
 11 'O ui 'ae manupuna 'oku fekai mei he potu hahake,
 'ae tangata 'oku ne fai ki he'eku fekau mei he fonua
 mama'o:
 'io, kuo u fakahā ia,
 pea te u fakahoko ia;
 kuo u tu'utu'uni ki ai,
 pea te u fai ia.
 12 Fanongo kiate au, 'akimoutolu 'oku loto mālohi,
 'akimoutolu 'oku mama'o mo e mā'oni'oni:
 13 'Oku ou 'omi ke ofi 'eku mā'oni'oni;
 'e 'ikai mama'o ia,
 pea mo 'eku fakamo'ui 'e 'ikai tatali ia:
 pea te u tuku 'ae fakamo'ui 'i Saione,
 ma'a 'Isileli ko hoku nāunau.
 1 Ko e fakamaau 'ae 'Otua ki Papilone mo Kalitia, 6
 Koe'uhi ko 'enau ta'e'ofa, 7 Mo e laukau, 10 Mo 'e-
 nau fakafe'iloaki, 11 Pea 'e 'ikai fa'a ta'ofi ia.
47 "ALU hifo, pea nofo 'i he efuefu, 'E 'ofefine
 tāupo'ou 'o Papilone,
 nofo 'i he kekelele: 'E 'ofefine 'oe kakai Kalitia,
 'oku 'ikai ha nofo'anga faka'e'i'eiki: 'e 'ikai toe ui koe
 ko e hoihoifua mo e ngalingali 'eiki.

2 To'o 'ae ngaahi maka momosi, pea momosi 'ae
 koane:
 to'o 'ae pūlou 'o ho lou'ulu, vete ho kofu tōtōlofa,
 to'o 'ae 'ufi'ufi 'o ho va'e,
 a'a 'i he ngaahi vaitafe.
 3 'E to'o 'ae 'ufi'ufi 'o ho'o telefua,
 'io, 'e hā ho'o mā:
 te u tautea,
 'e 'ikai te u fakafetaulaki kiate koe 'o hangē ko ha
 tangata."
 4 Pea ko hotau huhu'ī, ko hono huafa ko Sihova 'oe
 ngaahi kautau,
 ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.
 5 "Nofo fakalongo pē koe, pea ke 'alu ki he fakapo'uli,
 'E 'ofefine 'oe kakai Kalitia:
 'e 'ikai toe ui koe,
 Ko e fefine'eiki 'oe ngaahi pule'anga.
 6 Na'aku houhau ki hoku kakai,
 kuo u faka'uli hoku tofi'a,
 pea 'atu 'akinautolu ki ho nima:
 na'e 'ikai te ke fakahā hao kātaki 'ofa ki ai;
 kuo ke ai ke fakamamafa ho'o ha'amonga ki he kau
 mātua.
 7 Pea na'a ke pehē, 'Te u hoko ko e fefine'eiki 'o
 lauikuonga:
 ko ia na'e 'ikai te ke tokanga 'i ho loto ki he ngaahi
 me'a ni,
 pea na'e 'ikai te ke manatu ki he iku'anga 'o ia.
 8 "Ko ia ke ke fanongo ki he me'a ni, 'a koe 'oku ke
 mo'ulaloo ki he ngaahi me'a fakafiefia fakamaama,
 'oku ke nofo fakafiemālie,
 'oku ke pehē 'i ho loto,
 'Ko au, pea 'oku 'ikai ha taha mo au:
 'e 'ikai te u nofo 'o hangē ko e fefine kuo mate hono
 'unoho,
 pea 'e 'ikai te u 'ilo'ī 'ae mole 'ae fānau.'
 9 Ka ko e ongo me'a ni 'e ua 'e hoko kiate koe 'i he ke-
 mo, 'i ha 'aho pe taha,
 'ae mole 'ae fānau, mo e mate 'o ho 'unoho:
 'e hoko ia 'o lahi kiate koe,
 koe'uhi ko hono lahi 'o ho'o fai kākā,
 pea koe'uhi ko hono lahi 'o ho'o fiemana.
 10 He kuo ke fa'aki ki ho'o angakovi:
 kuo ke pehē, "Oku 'ikai mamata 'e ha taha kiate au.'
 Ko ho'o poto mo ho'o 'ilo, kuo na fakahala'i koe;
 pea kuo ke pehē 'i ho loto, 'Ko au, pea 'oku 'ikai ha
 taha mo au.'
 11 Ko ia 'e hoko ai 'ae kovi kiate koe.
 'E 'ikai te ke 'ilo pe 'oku tupu mei fe ia.
 Pea 'e tō kiate koe 'ae tautea;
 'e 'ikai te ke fa'a ta'ofi ia:
 pea 'e hoko fakafokifā 'ae faka'auha kiate koe,
 'aia 'e 'ikai te ke 'ilo.
 12 "Ke ke tu'u ni mo ho'o ngaahi ngāue kākā,
 pea mo hono lahi 'o ho'o ngaahi fiemana,
 'aia kuo ke ngāue ai talu ho'o kei si'i;
 'o kapau 'e 'aonga ia kiate koe,
 'o kapau te ke fa'a lava'i ia.

¹³ 'Oku ke ongosia 'i hono tokolahi 'o ho'o kau fakahinohino.

Tuku ke tu'u hake ni 'ae kau kikite ki he langi, mo e kau sio fetu'u, mo e kau fakaila me'a mei he māhina, pea fakamo'ui koe mei he ngaahi me'a ni 'e hoko kiate koe.

¹⁴ Vakai, te nau hangē ko e kau'i koane; 'e tutu 'akinautolu 'i he afi;

'e 'ikai te nau fakamo'ui 'akinautolu mei he mālohi 'oe ulo:

'e 'ikai toe ha malala ke mumū ai, pe ha afi ke nofo ki ai.

¹⁵ 'E pehē 'akinautolu kiate koe 'aia kuo mou ngāue mo ia,

'io, ko ho'o kau fakatau, talu ho'o kei si'i: te nau afe taki taha ki hono potu;

'e 'ikai ha taha te ne fakamo'ui koe.

1 Na'e fakahā 'e he 'Otua 'ene ngaahi kikite ke faka'ilo ki he kakai 'a 'enau angatu'u, na'a ne mu'a ki 'afio'i. 9 'Oku ne fakamo'ui 'akinautolu koe'uhi ko 'ene 'afio. 12 'Oku ne enginaki ke nau talangofua koe'uhi ko hono mālohi mo 'ene pule'i. 16 'Oka ne mamahi 'i he'enau fakatoupikoi. 20 'Oku ne fakamo'ui hono kakai mei Papilone 'i he'ene māfi-mafi.

48 "FANONGO ki he me'a ni, 'E fale 'o Sēkope, 'a koe 'oku ui 'aki 'ae hingoa 'o 'Isileli,

pea kuo ha'u mei he ngaahi matavai 'o Siuta, 'akimoutolu 'oku fuakava 'i he huafa 'o Sihova, pea lea ki he 'Otua 'o 'Isileli, ka 'oku 'ikai 'i he mo'oni, pe 'i he mā'oni'oni.

² He 'oku nau lau 'oku nau 'oe kolo mā'oni'oni, pea fa'aki 'akinautolu ki he 'Otua 'o 'Isileli; ko hono huafa ko Sihova 'oe ngaahi kautau.

³ Kuo u fakahā 'ae ngaahi me'a mu'a mei he kamata'anga;

pea na'a nau 'alu atu mei hoku fofonga, pea ne u fakahā ia;

na'aku fai fakafokifā ia, pea hoko ia.

⁴ Koe'uhi na'aku 'ilo 'oku ke paongata'a, pea ko e uoua ukamea ho kia, pea palasa ho fo'i la'ē;

⁵ Kuo u fakahā ia kiate koe mei he kamata'anga; 'i he te'eki ai hoko ia na'aku fakahā ia kiate koe: telia na'a ke pehē, 'Kuo fai 'e he'eku tamapua, 'ae ngaahi me'a ko ia, mo 'eku tamapua kuo tongi, mo 'eku tamapua kuo haka kuo fekau ki ai.'

⁶ Kuo ke tomu'a fanongo, pea vakai kuo hoko 'ae me'a ni kotoa pē; pea 'e 'ikai te ke fakahā ia?

"Kuo u fakahā atu mei he kuonga ni, 'ae ngaahi me'a fo'ou,

'io, 'ae ngaahi me'a lilo, pea na'e 'ikai te ke 'ilo ki ai.

⁷ 'Oku fakatupu ni ia, kae 'ikai mei he kamata'anga; 'io, 'i mu'aange 'i he 'aho 'aia na'e 'ikai te ke fanongo ki ai,

telia na'a ke pehē, "Vakai, na'aku 'ilo ia."

⁸ Ko e mo'oni na'e 'ikai te ke fanongo,

'io, na'e 'ikai te ke 'ilo;

'io, mei he kuonga ko ia na'e 'ikai ke fakaava ho telinga:

he na'aku 'ilo te ke fai kākā lahi, pea na'e ui koe ko e maumau fono mei he manāva.

⁹ Koe'uhi ko hoku huafa te u ta'ofi hoku houhau, pea koe'uhi ko 'eku ongoongolelei te u ta'ofi au meiate koe,

ke 'oua na'aku tu'usi 'aupito koe.

¹⁰ Vakai; kuo u fakama'a koe,

kae 'ikai 'aki 'ae siliva;

kuo u fili koe mei he afi 'oe mamahi.

¹¹ Koe'uhi ko au,

'io, koe'uhi ko au, te u fai ia:

he ko e hā 'e fakalielia ai 'a hoku huafa?

Pea 'e 'ikai te u foaki hoku nāunau ki ha tokotaha kehe.

¹² "Fanongo kiate au, 'e Sēkope pea mo 'Isileli, 'a koe kuo u ui;

ko au ia;

ko au ko e 'uluaki,

pea ko au foki ko e kimui.

¹³ Kuo 'ai 'e hoku nima 'ae tu'unga 'o māmani, pea kuo u hanga 'ae ngaahi langi 'aki hoku nima to'omata'u:

'o kau ka ui ki ai, 'oku nau tu'u hake fakataha.

¹⁴ "Mou fakataha, 'akimoutolu kotoa pē, pea fanongo; ko hai 'iate kinautolu kuo ne fakahā 'ae ngaahi me'a ui?

Kuo 'ofa 'a Sihova kiate ia: te ne fai 'ene fa'iteliha ki Papilone,

pea 'e 'i he kakai Kalitia 'a hono nima.

¹⁵ Ko au, 'io, ko au, kuo u folofola;

kuo u ui kiate ia:

kuo u 'omi ia,

pea te ne ngaohi ke lelei hono hala.

¹⁶ "Mou ha'u ke ofi kiate au, fanongo ki he me'a ni; "talu 'ae kamata'anga na'e 'ikai te u lea 'i he lilo; talu 'ae kuonga na'e 'i ai ia, 'oku 'i ai au."

Pea ko e 'Eiki ko Sihova, mo hono Laumālie, kuo na fekau au.

¹⁷ 'Oku pehē 'e Sihova,

ko ho Huhu'i,

ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli;

"Ko au ko Sihova ko ho 'Otua,

'aia 'oku akonaki'i koe ke 'aonga,

pea ko ia 'oku tataki koe 'i he hala 'oku totonu ke ke 'alu ai.

¹⁸ 'Amusiaange 'e au kuo ke tokanga ki he'eku ngaahi fekau!

Ka ne pehē kuo hangē ko e vaitafe ho'o fiamālie, pea tatau ho'o mā'oni'oni mo e ngaahi peau 'oe tahi:

¹⁹ Pea ko ho hako foki kuo hangē ko e 'one'one, pea ko e fua 'o ho manāva 'o hangē ko e kilikili 'oe matātahi;

pea 'e 'ikai tu'usi pe faka'auha hono hingoa mei hoku 'ao.

²⁰ 'Alu atu 'akimoutolu mei Papilone,

mou hola mei he kakai Kalitia,
mou fakahā 'aki 'ae lea 'oe hiva,
tala 'ae me'a ni, lea 'aki ia 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani;

mou pehē, "Kuo huhu'i 'e Sihova 'a 'ene tamaio'eiki ko Sēkope."

²¹ Pea na'e 'ikai te nau masiva inu 'i he'ene tataki 'akin-autolu 'i he ngaahi toafa:

na'a ne pule ke tafe atu 'ae vai mei he maka ma'a-nautolu:

na'a ne foa'i 'ae maka, pea na'e mapuna nei ai 'ae vai.

²² 'Oku pehē 'e Sihova, "'oku 'ikai ha fiamālie ki he kakai angahala."

1 'I he fekau 'a Kalaisi ki he kakai Siu, 'oku ne lāunga kiate kinautolu. 5 'Oku fekau ia mo e ngaahi tala'ofa lelei ki he kakai Senitaile. 13 'Oku ta'engata 'ae 'ofa 'ae 'Otua ki hono siasi. 18 Ko e toe langa 'oe siasi ki hono mu'aki lelei. 24 Ko e fakamo'ui lahi mei he nofo fakapōpula.

49 FANONGO, 'E ngaahi motu, kiate au;
pea fakafanongo, 'akimoutolu 'ae kakai mei he mama'o;

Kuo ui 'e Sihova kiate au mei he manāva;

mei he fatu 'o 'eku fa'ē kuo ne lea 'aki hoku hingoa.

² Pea kuo ne ngaohi hoku ngutu 'o hangē ko e heletā māsila;

'i he malumalu 'o hono nima kuo ne fufū au,

pea ngaohi au ko e ngahau ngingila;

kuo ne fakafufū au 'i hono 'ai'anga ngahau;

³ Pea ne pehē kiate au, "Ko koe,

'E 'Isileli, ko 'eku tamaio'eiki te u ongoongolelei 'iate koe."

⁴ Pea ne u pehē, "Kuo u ngāue ta'e'aonga:

kuo u faka'osi noa pe 'eku mālohi, pea ta'e'aonga:

ka 'oku mo'oni 'oku 'ia Sihova 'eku fakamaau,

pea 'i hoku 'Otua 'a 'eku ngāue."

⁵ Pea ko eni, 'oku pehē 'e Sihova 'aia na'a ne fakafuofua au mei he manāva ke hoko ko 'ene tamaio'eiki, ke toe 'omi 'a Sēkope kiate ia,

Kapau 'e 'ikai tānaki 'a 'Isileli,

ka te u ongoongolelei 'i he 'ao 'o Sihova,

pea 'e hoko 'a hoku 'Otua ko hoku mālohi.

⁶ Pea na'a ne pehē, "Ko e me'a si'i ke ke hoko ko 'eku tamaio'eiki ke toe fokotu'u 'ae ngaahi fa'ahinga 'o Sēkope,

pea ke fakailiili 'ae kakai 'o 'Isileli kuo fakahaofi:

pea te u foaki foki koe ko e maama ki he kakai Senitaile,

koe'uhi ke ke hoko ko hoku fakamo'ui 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani."

⁷ 'Oku pehē 'e Sihova, ko e Huhu'i 'o 'Isileli, pea mo hono tokotaha mā'oni'oni,

kiate ia 'oku fehi'a ki ai 'ae tangata, kiate ia 'oku fakalili'a ki ai 'ae pule'anga, ki he tamaio'eiki 'ae kau pule,

"E mamata pea tu'u hake 'ae ngaahi tu'i,

'e lotu 'ae ngaahi hou'eiki,

koe'uhi ko Sihova 'aia 'oku angatonu, pea mo e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli, 'aia kuo ne fili koe."

⁸ 'Oku pehē 'e Sihova, "'I he kuonga tu'utu'umālie kuo u fanongo kiate koe,

pea 'i he 'aho fakamo'ui kuo u tokoni kiate koe:

pea te u malu'i koe, pea foaki koe ko e fuakava 'oe

kakai,

ke fokotu'uma'u 'a māmani, ke ngaohi ke toe kakai

'ae ngaahi 'api li'aki;

⁹ Koe'uhi ke ke pehē ki he kau pōpula, "Alu atu;"

kiate kinautolu 'oku 'i he po'uli, 'Fakahā 'akimoutolu."

Te nau kai 'i he ngaahi hala,

pea 'e 'i he ngaahi potu mā'olunga kotoa pē 'a 'enau me'akai.

¹⁰ 'E 'ikai te nau fiekaia pe fieinu;

pea 'e 'ikai te'ia 'akinautolu 'e he pupuha pe 'e he

la'ā:

he ko ia 'oku 'alo'ofa kiate kinautolu te ne tataki 'akinautolu,

'io, te ne fakahinohino 'akinautolu ki he ngaahi

matavai.

¹¹ Pea te u ngaohi hoku ngaahi mo'unga kotoa pē ko e hala,

pea 'e hakeaki'i 'a hoku ngaahi hala motu'a.

¹² Vakai, 'e ha'u 'akinautolu mei he tokelau pea mei he lulunga;

pea mo kinautolu ni mei he fonua ko Sinimi.

¹³ Hiva, 'ae ngaahi langi; pea ke fiefia, 'E māmani;

pea ke pā mai 'i he hiva, 'ae ngaahi mo'unga:

he kuo fakafiemālie'i 'e Sihova 'a hono kakai,

pea te ne 'alo'ofa ki hono kakai mamahi.

¹⁴ Ka na'e pehē 'e Saione, "Kuo li'aki au 'e Sihova,

pea kuo fakangalongalo'i au 'e hoku 'Eiki."

¹⁵ "'E fa'a fakangalongalo'i 'e ha fefine 'ene tama 'oku huhu,

ke ne ta'e'ofa ai ki he tama 'a hono manāva?

'Io, te nau fa'a fakangalo nai,

ka e 'ikai te u fakangalongalo'i koe.

¹⁶ Vakai, kuo u tohi tongi koe 'i hoku 'aofi nima;

'oku 'i hoku 'ao ma'uaipe 'a ho'o ngaahi 'ā.

¹⁷ 'E fai vave ho'o fānau;

ko ho ngaahi fili pea mo kinautolu na'e fakamasiva'i koe te nau 'alu 'iate koe.

¹⁸ Hiki hake ho mata 'o sio takatakai, pea vakai:

ko kinautolu kotoa pē 'oku tānaki fakataha 'akinautolu, ke ha'u kiate koe.

'Oku pehē 'e Sihova, "'Oku ou mo'ui, pea te ke fakakofu'i koe 'aki 'akinautolu kotoa pē, 'o hangē ko e me'a teunga,

pea nono'o ia kiate koe, 'o hangē ko ia 'oku fai 'e he ta'ahine ta'ane.

¹⁹ "He ko ho ngaahi potu maumau mo ta'ekakai,

pea mo e fonua 'o ho'o faka'auha,

'e hoko ni 'o lausi'i koe'uhi ko e kakai,

pea ko kinautolu na'e folo hifo koe te nau mama'o atu.

²⁰ Ko e fānau te ke ma'u, hili 'ae mole 'iate koe 'ae taha, te nau pehē 'i ho telinga,

“Oku si'i 'ae potu ni kiate au:
 faka'ata'atā 'ae potu ke u nofo ai.’
 21 Pea te ke toki pehē 'i ho loto, “Ko hai kuo ne fakatupu kiate au 'akinautolu ni, kae vakai kuo mole 'i-ate au 'eku fānau,
 pea 'oku ou masiva, ko e pōpula, mo e li'aki?
 Pea ko hai kuo ne tauhi 'akinautolu ni?
 Vakai, na'e li'aki au tokotaha pe; ko kinautolu ni, na'a nau 'i fē?”
 22 'Oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova, “Vakai, te u hiki hake hoku nima ki he kakai Senitaile,
 pea fokotu'u 'eku fuka ki he kakai:
 pea te nau 'omi ho ngaahi foha 'i honau nima,
 mo ho ngaahi 'ofefine 'e fua 'i honau uma.
 23 Pea 'e hoko 'ae ngaahi tu'i ko ho'o ngaahi tamai ke tauhi fānau,
 pea ko e ngaahi tu'i fefine ko ho'o ngaahi fale ke tauhi ho'o fānau:
 te nau punou hifo kiate koe 'aki honau mata ki he kelekele,
 pea 'emo 'ae efu 'o ho va'e;
 pea te ke 'ilo ko au ko Sihova:
 pea 'e 'ikai mā 'akinautolu 'oku tatali 'iate au.”
 24 'E to'o 'ae koloa kuo vetea mei he mālohi,
 pe tukuange 'ae pōpula totonu?
 25 Ka 'oku pehē 'e Sihova, “Io ko e ngaahi pōpula 'oe kakai mālohi 'e fa'ao,
 pea 'e tuku atu 'ae koloa kuo vete 'e he kakai fakamanavahē:
 koe'uhi te u fai mo ia 'oku fai mo koe,
 pea te u fakamo'ui ho'o fānau.
 26 Pea te u fafanga 'akinautolu 'oku fakamālohi'i koe 'aki honau sino 'onautolu;
 pea te nau konā 'i honau toto, 'o hangē ha uaine fo'ou:
 pea 'e 'ilo 'e he kakai kotoa pē, Ko au ko Sihova ko ho Fakamo'ui,
 mo ho Huhu'i, ko e Toko Taha Māfimafi 'o Sēkope.”
1 'Oku fakahā 'e Kalaisi ko e li'aki 'oe kakai Siu 'oku 'ikai totonu ke tuku kiate ia. 2 Ko 'ene fa'a fakamo'ui. 5 Ko 'ene talangofua 'i he ngāue ko ia, 7 Pea 'i he'ene foaki ki he tokoni ko ia. 10 Ko e enginaki ke falala ki he 'Otua, kae 'ikai kiate kitautolu.
50 'OKU pehē 'e Sihova, “Kofa'ā ia 'ae tohi 'oe fakamavae 'o ho'o fa'ē, 'aia kuo u tukuange?
 Pea ko hai 'iate kimoutolu na'e totonu ke u totongi ki ai kuo u fakatau 'akimoutolu ki ai?
 Vakai, ko e me'a 'i ho'omou ngaahi hia kuo mou fakatau 'akimoutolu,
 pea ko e me'a 'i ho'omou ngaahi angahala ko ia kuo tukuange ai ho'omou fa'ē.
 2 Ko e hā, 'i he'eku ha'u, na'e 'ikai ai ha tangata?
 'I he'eku ui, na'e 'ikai ha taha ke lea mai?
 He kuo fakanounou hoku nima, koe'uhi ke 'oua na'a fa'a huhu'i ia?
 Pe 'oku 'ikai haku mālohi ke fakamo'ui?
 Vakai, 'i he'eku valoki 'oku ou fakamōmoa 'ae tahi,
 'oku ou liliu 'ae ngaahi vaitafe ko e toafa:

kuo namua'a 'enau ngaahi ika, pea mate 'i he fieinu koe'uhi 'oku 'ikai ha vai.
 3 'Oku ou fakakofu'aki 'ae langi 'ae fakapo'uli,
 pea 'oku ou ngaohi 'ae tauanga'a ko honau kofu.”
 4 Kuo foaki kiate au 'e he 'Eiki ko Sihova 'ae 'elelo 'oe poto,
 koe'uhi ke u 'ilo ke lea 'aki ha lea 'i he kuonga totonu kiate ia 'oku vaivai:
 'oku ne 'a 'i he pongipongi kotoa pē,
 ke ne fafangu hoku telinga ke ongo'i 'o hangē ko e poto.
 5 Kuo fakaava 'e he 'Eiki ko Sihova 'a hoku telinga,
 pea na'e 'ikai te u angatu'u,
 pe foki kimui.
 6 Ne u 'atu hoku tu'a ki he kau taa'i,
 pea mo hoku kou'ahe kiate kinautolu na'e fusi 'ae kava:
 na'e 'ikai te u fufū hoku mata mei he mā mo e 'a'anu.
 7 He ko e 'Eiki ko Sihova ko hoku tokoni;
 ko ia 'e 'ikai ai teu puputu'u:
 ko ia kuo u ngaohi hoku mata ke hangē ko e maka afi,
 pea 'oku ou 'ilo 'e 'ikai te u mā.
 8 'Oku ofi mai 'aia 'oku ne fakatonuhia'i au;
 ko hai te ne fai mo au?
 Ke ma tutu'u fakataha:
 ko hai 'oku fakafili kiate au?
 Tuku ke ne 'unu'unu mai.
 9 Vakai, 'e tokoni'i au 'e he 'Eiki ko Sihova;
 ko hai ia te ne fakahalaia au?
 Vakai, te nau hoko 'o motu'a 'o hangē ko e kofu;
 'e kai 'o 'osi 'akinautolu 'e he ane.
 10 Ko hai 'iate kimoutolu 'oku manavahē kia Sihova,
 pea talangofua ki he le'o 'o 'ene tamaio'eiki,
 'oku 'eve'eva 'i he po'uli,
 pea 'oku 'ikai ma'u ha maama?
 Tuku ke ne falala ki he huafa 'o Sihova,
 pea fa'aki ki hono 'Otua.
 11 Vakai, 'akimoutolu kotoa pē 'oku tutu 'ae afi,
 pea kāpui 'akimoutolu 'aki 'ae ngaahi kalofiamā:
 mou 'eve'eva 'i he maama 'o ho'omou afi,
 pea 'i he ngaahi kalofiamā kuo mou tutu,
 ka te mou ma'u eni 'i hoku nima;
 te mou tokoto hifo 'i he mamahi.
1 Ko e enginaki, ke falala kia Sisu 'o hangē ko 'Epalahame, 3 Koe'uhi ko 'ene ngaahi tala'ofa lelei, 4 Mo 'ene fakamo'ui mā'oni'oni, 7 Mo e matengofua 'ae tangata. 9 'Oku fakahaofi 'e Kalaisi 'aki hono nima mā'oni'oni 'a hono kakai mei he manavahē ki he tangata. 17 'Oku ne mamahi 'i he ngaahi mamahi 'a Selūsalema, 21 Pea 'oku ne faka'ilo 'ae fakamo'ui.
51 “FANONGO kiate au, 'akimoutolu 'oku muimui ki he mā'oni'oni,
 'akimoutolu 'oku kumi kia Sihova:
 vakai ki he maka na'e tā mei ai 'akimoutolu,
 pea ki he ava 'oe luo na'e keli 'akimoutolu mei ai.
 2 Vakai kia 'Epalahame ko ho'omou tamai,

pea kia Sela na'a ne fua 'akimoutolu:
 he na'aku ui ia tokotaha pe,
 pea tāpuaki ia,
 pea u fakatokolahi ia.
³ Koe'uhi 'e fakafiemālie'i 'e Sihova 'i Saione:
 te ne fakafiemālie'i hono ngaahi potu lala kotoa pē;
 pea te ne ngaahi hono toafa ke hangē ko Iteni,
 pea ko hono potu lī'aki 'o hangē ko e ngoue 'a Sihova;
 'e 'ilo 'i ai 'ae fiefia mo e nekeneka,
 ko e fakafeta'i, pea mo e le'o 'oe Saame.
⁴ "Fanongo kiate au, 'a hoku kakai,
 pea tokanga kiate au, 'a hoku pule'anga:
 koe'uhi 'e 'alu atu 'iate au ha fono,
 pea te u ngaahi 'eku fakamaau ke nofo ko e maama
 'oe kakai.
⁵ 'Oku ofi 'eku mā'oni'oni;
 kuo 'alu atu 'eku fakamo'ui,
 pea 'e fakamaau 'e hoku nima 'ae kakai;
 'e tatali kiate au 'ae ngaahi motu,
 pea te nau falala ki hoku nima.
⁶ Hiki hake homou mata ki he ngaahi langi,
 pea sio ki he māmani 'i lalo:
 koe'uhi 'e mole fakafokifā 'ae ngaahi langi 'o hangē
 ko e 'ohuafi,
 pea 'e faka'au 'o motu'a 'a māmani 'o hangē ko e kofu,
 pea 'e mate foki mo kinautolu 'oku nofo ai:
 ka 'oku tolonga ta'engata 'a 'eku fakamo'ui,
 pea 'e 'ikai ngata 'eku mā'oni'oni.
⁷ "Fanongo kiate au, 'akimoutolu 'oku 'ilo 'ae
 mā'oni'oni,
 'ae kakai 'oku 'i honau loto 'a 'eku fono;
 'oua te mou manavahē ki he valoki 'ae kakai,
 pea 'oua te mou ilifia 'i he'enu lau'ikovi.
⁸ Koe'uhi 'e kai 'o 'osi 'akinautolu 'e he ane 'o hangē ko
 e kofu,
 pea 'e kai 'akinautolu 'e he 'uanga 'o hangē ko e fulu-
 fulu'i sipi:
 ka 'oku tolonga ta'engata 'a 'eku mā'oni'oni,
 pea ko 'eku fakamo'ui mei he to'utangata ki he to'u-
 tangata."
⁹ Ke ke 'ā, ke ke 'ā, 'ai 'ae mālohi, 'E nima 'o Sihova;
 ke ke 'ā, 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'i mu'a,
 'i he ngaahi to'utangata 'i mu'a.
 'Ikai ko koe ia na'e tu'usi 'a Lehapi,
 pea na'e taa'i 'ae talākoni?
¹⁰ 'Ikai ko koe ia kuo ke fakamōmoa 'ae tahi,
 'ae ngaahi vai 'oe fu'u moana;
 'a koe kuo ngaahi 'ae ngaahi loloto 'oe tahi koe hala
 ke 'alu ai 'ae kakai kuo huhu'i?
¹¹ Ko ia, 'e toe foki mai 'ae kakai kuo huhu'i 'e Sihova,
 pea ha'u mo e hiva ki Saione;
 pea 'e 'i honau 'ulu 'ae fiefia 'o ta'engata:
 te nau ma'u 'ae fiefia mo e nekeneka;
 pea 'e puna atu 'ae mamahi mo e tangi.
¹² "Ko au, 'io, ko au ia, 'oku fakafiemālie'i koe:

ko hai koe, ke ke manavahē ki ha tangata 'aia 'e
 mate,
 pea ki he foha 'oe tangata 'aia 'e ngaahi 'o hangē ko
 e mohuku;
¹³ Pea 'oku ke fakangalongalo'i 'a Sihova ko ho
 tupu'anga,
 'aia kuo ne fofola 'ae ngaahi langi,
 pea ai mo e ngaahi tu'unga 'o māmani;
 pea kuo ke manavahē ma'uaipē 'i he 'aho kotoa pē
 koe'uhi ko e 'ita 'o ia 'oku fakamālohi,
 'o hangē 'oku ne te u ke faka'auha?
 Pea kofa'ā ia 'ae lili 'oe fakamālohi?
¹⁴ 'Oku lele to'oto'o 'ae pōpula ke vete ia,
 pea ke 'oua na'a mate ia 'i he luu,
 pea ke 'oua na'a 'osi 'ene mā.
¹⁵ Ka ko au ko Sihova ko ho 'Otua, na'aku vaeua 'ae
 tahi,
 'aia na'e 'u'ulu hono peau:
 ko hono huafa ko Sihova 'oe ngaahi kautau.
¹⁶ Pea kuo u 'ai 'eku ngaahi lea ki ho ngutu,
 pea kuo u fufū koe 'aki 'ae malumalu 'o hoku nima,
 koe'uhi ke u tō 'ae ngaahi langi,
 pea 'ai mo e ngaahi tu'unga 'o māmani,
 pea pehē ki Saione, Ko koe ko hoku kakai.]"
¹⁷ Ke ke 'ā, ke ke 'ā,
 Tu'u hake, 'E Selūsalema,
 'a koe kuo inu 'i he nima 'o Sihova 'ae ipu 'o hono
 houhau;
 kuo ke inu 'ae efe 'oe ipu 'oe tetetete,
 pea tatau ia.
¹⁸ 'Oku 'ikai ha taha ke fakahinohino ia 'i he ngaahi fo-
 ha kotoa pē kuo ne fanau'i;
 pea 'oku 'ikai ha ni'hi 'oku puke ki hono nima 'i he
 ngaahi foha kotoa pē kuo ne tauhi.
¹⁹ Kuo hoko 'ae me'a ni 'e ua kiate koe;
 ko hai 'e mamahi koe'uhi ko koe?
 Ko e maumau,
 mo faka'auha,
 mo e honge, mo e heletā:
 te u fakafiemālie'i koe ia hai?
²⁰ Kuo pongia ho'o ngaahi foha,
 'oku nau tokoto 'i he 'ulu 'oe ngaahi hala kotoa pē,
 'o hangē ko e pulu tangata 'oku hehengi 'i he kupen-
 ga:
 'oku nau fonu 'i he houhau 'o Sihova,
 mo e valoki mei ho 'Otua.
²¹ Ko ia fanongo ki he me'a ni, 'a koe ko e mahaki,
 mo e konā, kae 'ikai 'i he uaine:
²² 'Oku pehē ho 'Eiki ko Sihova,
 pea ko ho 'Otua 'oku langomaki'i 'a hono kakai,
 "Vakai, kuo u to'o mei ho nima 'ae ipu 'oe tetetete,
 'io, 'ae efe 'oe ipu 'o hoku houhau;
 'e 'ikai te ke toe inu ia;
²³ Ka te u 'ai ia ki he nima 'onautolu 'oku fakamamahi'i
 koe;
 'akinautolu kuo pehē ki ho laumālie, 'Punou hifo, ka
 mau laka atu:'

pea kuo ke fakatokoto ho sino 'o hangē ko e kelekele,

pea hangē ko e hala, kiate kinautolu na'e 'alu ai."
1 'Oku fakaloto'i 'e Kalaisi 'ae siasi ke tui ki hono huhu'i lahi. 7 Ke ma'u 'ae kau faifekau 'o ia. 9 Ke fiefia 'i hono mālohi 'o ia, 11 Pea ke fakahaofi 'akinautolu mei he fakapōpula. 13 'E hakeaki'i 'ae pule'anga 'o Kalaisi.

52 KE ke 'ā, ke ke 'ā; 'ai ho mālohi, 'E Saione;
 'ai ho ngaahi kofu matamatalelei, 'E Selūsalema, 'ae kolo mā'oni'oni:

koe'uhi 'e 'ikai toe hū kiate koe 'ae ta'ekamu mo e ta'ema'a.

² Tupe'i koe mei he efu;
 tu'u hake, pea nofo hifo, 'E Selūsalema:
 vete koe mei he ngaahi ha'i 'o ho kia, 'E 'ofefine pōpula 'o Saione.

³ He 'oku pehē 'e Sihova, "Kuo mou fakatau 'akimoutolu ta'ehatotongi;

pea 'e huhu'i 'akimoutolu ta'ehapa'anga.

⁴ He 'oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova,
 "Na'e 'alu hifo 'i mu'a 'a hoku kakai ki 'Isipite ke nofo ai;

pea na'e fakamālohi'i ta'etotonu 'akinautolu 'e he kakai 'Asilia.

⁵ "Pea ko eni," 'oku pehē 'e Sihova, "Ko e hā 'oku ou ma'u ni,

koe'uhi 'oku 'ave ta'ehano'uhinga 'a hoku kakai?
 Ko kinautolu 'oku pule kiate kinautolu 'oku nau fakaiho mamahi 'akinautolu, 'oku pehē 'e Sihova,
 pea 'oku kapea ma'u pe 'i he 'aho kotoa pē 'a hoku huafa.

⁶ Ko ia 'e 'ilo ai 'a hoku huafa 'e hoku kakai:
 Pea te nau 'ilo 'i he 'aho ko ia, Ko au ia 'oku folofola.
 "Vakai, ko au ia.

⁷ Hono 'ikai faka'ofa'ofa 'i he ngaahi mo'unga 'ae va'e 'o ia 'oku 'omi 'ae ongoongolelei,

'aia 'oku fakahā 'ae melino;
 'aia 'oku 'omi 'ae ongoongolelei 'oe lelei,
 mo ne fakahā 'ae fakamo'ui;
 'aia 'oku pehē ki Saione, "'Oku pule 'a ho 'Otua!"

⁸ 'E hiki hake 'ae le'o 'o ho kau tangata le'o;
 pea 'e fakataha honau le'o 'onau hiva:
 he te nau mamata ko e mata ki he mata, 'oka toe 'omi 'e Sihova 'a Saione.

⁹ Ke hā mai 'i he fiefia,
 hiva fakataha, 'akimoutolu 'ae ngaahi potu lala 'o Selūsalema,

he kuo fakafiemālie'i 'e Sihova 'a hono kakai,
 kuo ne huhu'i 'a Selūsalema.

¹⁰ Kuo fakahā 'e Sihova 'a hono nima 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'anga kotoa pē;

pea 'e mamata 'e he ngaahi ngata'anga kotoa pē 'o māmani 'ae fakamo'ui 'a hotau 'Otua.

¹¹ 'Alu 'akimoutolu, 'alu 'akimoutolu, mou 'alu atu mei ai, 'oua 'e ala ki ha me'a ta'ema'a;

'alu 'akimoutolu mei he lotolotonga 'o ia;

ke ma'a 'akimoutolu 'oku mou fua 'ae ngaahi ipu 'a Sihova.

¹² Koe'uhi 'e 'ikai te mou 'alu atu fakavave,
 pe 'alu 'i he hola:

he ko Sihova 'e mu'omu'a 'iate kimoutolu;
 pea ko e 'Otua 'o 'Isileli 'e muimui 'iate kimoutolu.

¹³ Vakai, 'e fai fakapotopoto 'a 'eku tamaio'eiki,
 'e hakeaki'i ia pea fakaongolelei,
 pea te ne mā'olunga 'aupito.

¹⁴ 'O hangē na'e ofo 'ae tokolahi kiate ia,
 he liliu 'o kovi hono fofonga 'o lahi hake 'i he tangata kotoa pē, mo hono sino 'o lahi hake 'i he ngaahi foha 'oe tangata.

¹⁵ Ko ia te ne taufu'i 'ae ngaahi pule'anga lahi;
 'e tāpuni 'e he ngaahi tu'i honau fofonga kiate ia:
 he ko ia na'e 'ikai fakahā kiate kinautolu te nau mamata ki ai;
 pea ko ia na'e 'ikai te nau fanongo ki ai te nau tokanga'i.

1-12 'I he lāunga 'ae palōfita ki he ta'etui, 'oku ne fakahā 'ae ngaahi mamahi 'o Kalaisi pea mo hono mahu'inga 'o ia.

53 KO hai kuo ne tui ki he 'emau ongoongo?
 Pea kuo fakahā kia hai 'ae nima 'o Sihova?

² He te ne tupu hake 'i hono 'ao 'o hangē ko e 'akau matengofua,

pea hangē ko e aka mei he kelekele mōmoa:
 'oku 'ikai ha sino lelei pe ha toulekeleka 'iate ia,
 pea ka tau ka mamata kiate ia, 'oku 'ikai ha faka'ofo'ofa ke tau manako ai kiate ia.

³ 'Oku fehi'anekina ia pea li'aki 'e he tangata;
 ko e tangata 'oe ngaahi mamahi,
 pea maheni ai mo e loto mamahi:
 pea hangē na'a tau fufū hotau mata meiate ia;
 kuo manuki ia,

pea na'e 'ikai te tau tokanga kiate ia.

⁴ Ko e mo'oni kuo ne to'o kiate ia 'a 'etau ngaahi vaivai,

'o ne fua 'etau ngaahi mamahi:
 ka na'a tau mahalo kuo tautea mo taa'i ia mei he 'O-tua,

pea mamahi'ia.
⁵ Ka na'e lavea ia koe'uhi ko 'etau ngaahi angahala,
 na'e fakavolu ia koe'uhi ko 'etau ngaahi hia:
 na'e 'iate ia 'ae tautea koe'uhi ke tau fiemālie;
 pea 'i hono ngaahi tā 'oku tau mo'ui ai.

⁶ Kuo tau hē kotoa pē 'o hangē ko e fanga sipi;
 kuo tau afe taki taha kotoa pē ki hono hala;
 pea kuo hilifaki kiate ia 'e Sihova 'ae hia 'atautolu kotoa pē.

⁷ Na'e fakamālohia,
 pea na'e mamahi ia, ka na'e 'ikai te ne mafa'a hono fofonga:

'oku tatakia ia 'o hangē ko e lami ke tāmāte'i,
 pea hangē ko e sipi 'oku noa 'i he 'ao 'oe tangata kosi,

pea na'e 'ikai mafa'a hono fofonga.

⁸ Na'e 'ave ia mei he fale fakapōpula, pea mei he fakamaau:
 pea ko hai te ne fakahā hono tupu'anga?
 He na'e tu'usi ia mei he fonua 'oe mo'ui:
 na'e te'ia ia koe'uhi ko e angahala 'a hoku kakai.
⁹ Pea na'e tu'utu'uni hono tanu'anga mo e kakai angahala,
 pea fakataha mo e ma'ume'a 'i he'ene pekia;
 koe'uhi na'e 'ikai te ne fai kovi,
 pea na'e 'ikai ha kākā 'i hono fofonga.
¹⁰ Ka na'e finangalo 'a Sihova ke fakavolu ia;
 kuo ne tuku kiate ia 'ae mamahi:
 'oka ke ka ngaohi hono laumālie ko e feilaulau
 koe'uhi ko e hia,
 te ne mamata ki hono hako,
 te ne fakatolotolonga hono ngaahi 'aho,
 pea ko e finangalo 'o Sihova 'e monū'ia ia 'i hono nima.
¹¹ He te ne vakai ki he fua 'oe mamahi lahi 'o hono laumālie,
 pea fiemālie ai ia:
 'i he 'ilo kiate ia 'e fakatonuhia 'e he'eku tamaio'eiki mā'oni'oni 'ae tokolahi;
 he te ne fua 'enau ngaahi hia.
¹² Ko ia teu vahe'i kiate ia ha 'inasi fakataha mo e kakai ongoongo,
 pea te ne vahevahe 'ae koloa fakataha mo e kakai mālohi;
 koe'uhi na'a ne lilingi hono laumālie ki he mate:
 pea na'e lau ia fakataha mo e kau angahala;
 pea na'a ne fua 'ae hia 'oe toko lahi,
 pea ne hūfekina 'ae kakai angahala.
1 Koe'uhi ke fiemālie 'ae Senitaile, 'oku kikite 'ae palōfita ki hono lahi 'oe siasi, 4 Mo 'enau nofo malu, 6 Mo e mo'oni 'o 'enau hao mei he mamahi, 11 Mo 'enau tupu ki mu'a, 15 Mo honau fakahaofi mo'oni.
54 "HIVA, 'ae pa'a, 'a koe na'e 'ikai te ke fānau;
 ke ke hiva, pea kalanga le'o lahi, 'a koe na'e 'ikai te ke langā 'i ha tamasi'i:"
 he 'oku pehē 'e Sihova, "'Oku tokolahi hake 'ae fānau 'ae li'aki 'i he fānau 'oe fefine kuo mali.
² Fakalahi 'ae potu 'o ho fale fehikitaki,
 pea tuku ke nau fofola 'ae puipui 'o ho ngaahi nofo'anga:
 'oua 'e ta'ofi, fakalōloa ho'o ngaahi afo, pea tutuki ke ma'u ho'o ngaahi tuki poupou;
³ He te ke 'alu atu ki he nima to'omata'u, pea ki he to'ohema;
 pea 'e ma'u 'a ho hako 'ae ngaahi Senitaile,
 pea 'e fakakakai 'ae ngaahi kolo na'e lala.
⁴ "'Oua 'e manavahē; koe'uhi 'e 'ikai te ke mā:
 pea 'oua na'a ke puputu'u koe'uhi 'e 'ikai fakamaa'i koe:
 he te ke fakangalo'i 'ae mā 'o ho'o kei talavou,
 pea 'e 'ikai te ke toe manatu ki he valoki 'o ho'o nofo taka pe 'i he mate ho 'unoho.

⁵ He ko ho Tupu'anga kuo fakamaau mo koe; ko Sihova 'oe ngaahi kautau ko hono huafa ia;
 pea ko ho Huhu'i ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli;
 'e ui ia ko e 'Otua 'o māmani kotoa pē.
⁶ He kuo ui koe 'e Sihova 'o hangē ko e fefine li'aki pea mamahi 'i hono laumālie,
 pea hangē ko e 'unoho 'i he'ene kei si'i, ka kuo li'aki,"
 'oku pehē 'e ho 'Otua.
⁷ "'I he kihii' fuoloa si'i kuo u li'aki koe;
 ka 'i he ngaahi 'alo'ofa lahi te u tākaki koe.
⁸ 'I he houhau si'i na'aku fufū hoku fofonga meiate koe 'i he kemo pe;
 ka 'i he 'ofa ta'engata te u 'alo'ofa kiate koe, 'oku pehē 'e Sihova ko ho Huhu'i.
⁹ "He 'oku tatau 'ae me'a ni kiate au mo e ngaahi vai 'o Noa:
 'o hangē kuo u fuakava 'e 'ikai toe lōmaki 'a māmani 'aki 'ae ngaahi vai 'o Noa;
 'oku pehē 'eku fuakava 'e 'ikai teu houhau kiate koe, pe valoki'i koe.
¹⁰ Koe'uhi 'e mole 'ae ngaahi mo'unga,
 pea hiki mo e ngaahi tafungofunga;
 ka ko 'eku 'ofa 'e 'ikai mole meiate koe,
 pea 'e 'ikai hiki 'ae fuakava 'o 'eku melino,
 'oku pehē 'e Sihova 'aia 'oku 'alo'ofa kiate koe.
¹¹ "'A koe koe mamahi, pea vilingia 'i he matangi, pea ta'efiemālie,
 vakai, te u 'ai ho'o ngaahi maka 'i he lanu lelei,
 pea 'ai ho'o ngaahi tu'unga 'aki 'ae ngaahi safaia.
¹² Pea te u ngaohi ho ngaahi matapā sio'ata 'aki 'ae 'akete,
 pea mo ho ngaahi matapā 'aki 'ae kapunikale,
 pea mo ho ngaahi ngata'anga 'aki 'ae ngaahi maka mahu'inga.
¹³ Pea 'e akonaki'i 'e Sihova ho'o fānau kotoa pē;
 pea 'e lahi 'ae fiemālie 'i ho'o fānau.
¹⁴ 'E fokotu'uma'u koe 'i he mā'oni'oni:
 te ke mama'o mo e fakamālohia;
 koe'uhi 'e 'ikai te ke manavahē:
 pea mei he ilifia;
 koe'uhi 'e 'ikai ha'u ia 'o ofi kiate koe.
¹⁵ Vakai, ko e mo'oni te nau tākaki fakataha, ka e 'ikai 'iate au:
 ko ia kotoa pē 'e fakataha ko e fili kiate koe 'e hinga koe'uhi ko koe.
¹⁶ "Vakai, kuo u fakatupu 'ae tufunga ukamea 'aia 'oku tapili 'ae malala 'i he afi,
 pea 'oku 'omi 'ae me'a fakatufunga ki he'ene ngāue;
 pea kuo u fakatupu 'ae faka'auha ke faka'auha'i.
¹⁷ 'E 'ikai monū'ia ha mahafutau kuo ngaohi ke tau'i koe;
 pea ko e 'elelo kotoa pē 'e lea kovi kiate koe te ke fakamala'ia 'i he fakamaau.
 Ko eni 'ae tofi'a 'oe kau tamaio'eiki 'a Sihova,
 pea 'oku meiate au 'enau mā'oni'oni," 'oku pehē 'e Sihova.

1 'Oku ako 'e he palōfita 'aki 'ae ngaahi tala'ofa 'a Kalaisi, ki he tui, 6 Pea ki he fakatomala. 8 Ko e monū'ia 'akinautolu 'oku tui.

55 "VAKAI mai, 'akimoutolu kotoa pē 'oku fieinu, ha'u ki he ngaahi vai, pea mo ia 'oku 'ikai ha'ane pa'anga; mou ha'u, 'o fakatau, pea kai; 'io, ha'u 'o fakatau uaine mo e hu'ahuhu ta'ehapa'an-ga pea ta'ehatotongi.

² Ko e hā 'oku mou 'atu ai 'ae pa'anga ki he me'a 'oku 'ikai ko e mā?

Mo ho'omou ngāue ki he me'a 'oku 'ikai fakamākona?

Mou fanongo 'o tokanga kiate au, pea mou kai 'aia 'oku lelei,

pea tuku ke fiefia homou laumālie 'i he me'akai lelei lahi.

³ Fakatokanga'i homou telinga, pea ha'u kiate au fanongo,

pea 'e mo'ui homou laumālie, pea te u fai 'ae fuakava ta'engata mo kimoutolu, 'io, 'ae ngaahi 'alo'ofa tu'uma'u kia Tevita.

⁴ Vakai, kuo u foaki ia ko e fakamo'oni ki he kakai, ko e takimu'a mo e pule ki he kakai.

⁵ Vakai, te ke ui 'ae pule'anga 'oku 'ikai te ke 'ilo ni, pea ko e ngaahi pule'anga 'oku 'ikai te nau 'ilo koe te nau lele kiate koe

koe'uhi ko Sihova ko ho 'Otua, pea koe'uhi ko e tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli; he kuo ne fakaongoongolelei' koe."

⁶ Mou kumi kia Sihova 'i he lolotonga 'oku fa'a 'ilo ia, ui kiate ia 'i he'ene kei ofi:

⁷ Tuku ke li'aki 'e he angahala hono hala, mo e tangata ta'emā'oni'oni 'ene ngaahi mahalo: pea tuku ke ne foki kia Sihova, pea te ne 'alo'ofa kiate ia;

pea ki hotau 'Otua, he te ne fakamolemole 'o lahi 'aupito.

⁸ He 'oku pehē 'e Sihova, "'Oku 'ikai ko ho'omou ngaahi mahalo 'a 'eku mahalo, pea 'oku 'ikai ko homou ngaahi hala 'a hoku ngaahi hala.

⁹ He 'oku hangē 'oku mā'olunga hake 'ae ngaahi langi mei he māmani,

'oku pehē hono mā'olunga 'o hoku ngaahi hala, pea mo 'eku mahalo 'i ho'omou ngaahi mahalo.

¹⁰ Pea hangē 'oku 'alu hifo 'ae 'uha, mo e 'uha hinehi-na mei he langi,

pea 'ikai toe foki ki ai, ka 'oku fakaviviku 'ae kekelele, pea ngaohi ia ke tupu mo fua, koe'uhi ke 'omi mei ai 'ae tenga ki he tangata tūtuu'i, pea mo e mā kiate ia 'oku kai.

¹¹ 'E pehē 'eku folofola 'aia 'oku 'alu atu 'i hoku fofonga:

'e 'ikai foki ta'efua kiate au, ka e lava'i ia 'aia 'oku ou fa'iteliha ki ai, pea 'e monū'ia ia 'i he me'a 'oku ou fekau ia ki ai.

¹² He te mou 'alu atu 'i he fiefia,

pea 'e taki atu 'akimoutolu 'i he fiemālie: 'e pā 'ae hiva 'i homou 'ao mei he ngaahi mo'unga mo e potu tafungofunga,

pea 'e pasipasi nima 'e he ngaahi 'akau kotoa pē 'oe vao.

¹³ 'E tupu hake 'ae 'akau ko e fea ko e fetongi 'oe 'akau talatala,

pea 'e tupu 'ae maile ko e fetongi 'oe talatala'āmoa: pea 'e hoko ia ko e me'a fakamanatu kia Sihova, ko e faka'ilonga ta'engata 'aia 'e 'ikai 'auha."

1 'Oku enginaki 'ae palōfita ki he mā'oni'oni. 3 'Oku faka'ilo 'e mafola ia 'i he ta'efilifilimānako ki he tangata. 9 'Oku ne valoki 'ae kau le'o 'oku kui.

56 'OKU pehē 'e Sihova, "Tauhi 'ae fakamaau,

pea fai mā'oni'oni: he 'oku ofi 'ae ha'u 'a 'eku fakamo'ui, pea mo e fakahā 'o 'eku mā'oni'oni.

² 'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku fai 'ae me'a ni, pea mo e foha 'oe tangata 'oku puke ki ai;

'aia 'oku tauhi 'ae 'aho tapu ta'efaka'uli ia, pea 'oku ta'ofi hono nima mei he fai kovi kotoa pē."

³ Ke 'oua foki na'a lea 'ae foha 'oe muli, 'aia kuo ne fakahoko ia kia Sihova, 'o pehē,

"Kuo vahe'i 'aupito au 'e Sihova mei hono kakai:" pea 'oua na'a pehē 'e he 'iunoke, "Vakai, ko e 'akau mōmoa au."

⁴ He 'oku pehē 'e Sihova, "Ki ho ngaahi 'iunoke 'oku tauhi 'eku ngaahi Sāpate,

pea 'oku fili 'ae ngaahi me'a 'oku ou fiemālie ai, pea puke ki he'eku fuakava.

⁵ 'Io, te u foaki kiate kinautolu 'i hoku fale pea 'i hoku loto'ā ha potu, pea mo ha hingoa lelei lahi 'i he ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine:

te u foaki kiate kinautolu ha hingoa ta'engata, 'aia 'e 'ikai 'auha.

⁶ Pea mo e ngaahi foha 'oe muli, 'oku fakahoko 'akinautolu kia Sihova, ke tauhi ia,

pea ke 'ofa ki he huafa 'o Sihova, ke hoko ko 'eku kau tamaio'eiki,

ko kinautolu kotoa pē 'oku tauhi 'ae 'aho tapu kae 'ikai faka'uli ia,

pea 'oku puke ma'u ki he'eku fuakava;

⁷ 'Io, ko kinautolu te u 'omi ki hoku mo'unga tapu, pea te u fakafiefia'i 'akinautolu 'i hoku falelotu:

'e ma'u 'i hoku feilaulau'anga 'a 'enau ngaahi feilaulau tutu mo 'enau ngaahi feilaulau;

koe'uhi 'e ui hoku fale ko e falelotu ki he kakai fulipē."

⁸ 'Oku pehē 'e he 'Eiki ko Sihova, 'aia 'oku tātaki 'ae kau li'aki 'o 'Isileli,

"Ka te u toe tātaki mo ha ni'ihi kiate ia fakataha mo kinautolu kuo u tātaki kiate ia."

⁹ Mou ha'u ke keina,

'akimoutolu kotoa pē 'ae fanga manu 'oe ngoue, 'io, 'akimoutolu 'ae fanga manu kotoa pē 'oe vao.

¹⁰ 'Oku kui hono kau tangata le'o:

'oku vale kotoa pē,

ko e fanga kulī noa 'akinautolu kotoa pē,
'oku 'ikai te nau fa'a kalou;
'oku mohe, pea tokoto hifo, 'o manako ki he mohe.

¹¹ 'Io, ko e fanga kulī 'uakai,
'oku 'ikai 'aupito mākona,
pea ko e kau tauhi ta'e'ilo 'akinautolu:
'oku nau vakai kotoa pē ki honau hala taki taha,
ke ma'u me'a mei hono potu.

¹² 'Oku nau pehē, "Ha'u 'akimoutolu te u 'omi 'ae uaine,
pea te tau inu ke tau fonu 'i he inu mālohi;
pea 'e tatau 'ae 'apongipongi mo e 'aho ni,
pea 'e lahi hake ia."

1 'Oku monū'ia 'ae pekia 'oe mā'oni'oni. 3 'Oku val-oki 'e he 'Otua 'ae kakai Siu 'i he'enu fai hala 'i he tauhi tamapua. 13 'Oku ne faka'ilo 'ae 'alo'ofa ki he kakai 'oku fakatomala.

57 'OKU pekia 'ae kakai mā'oni'oni,
ka 'oku 'ikai tokanga ki ai 'e ha tangata:
pea 'oku 'ave 'ae kakai lotu mo'oni,
ka 'e 'ikai 'ilo 'e ha taha 'oku 'ave 'ae kakai mā'oni'oni
mei he kovi.

² Te ne hū 'i he fiamālie:
te nau mālōlō 'i honau ngaahi mohenga,
'akinautolu 'oku 'eve'eva 'i he angatonu.

³ "Kae 'unu'unu mai ki heni, 'akimoutolu 'ae ngaahi tama 'ae fefine fiamana,
ko e hako 'oe tonofefine mo e fe'auaki.

⁴ 'Oku mou manuki kia hai?
'Oku fakamanga homou ngutu kia hai,
pea fakatete'e 'ae 'elelo?

'Ikai ko e fānau 'akimoutolu 'oe angatu'u,
ko e hako 'oe loi,

⁵ 'Oku fakavela 'aki 'akimoutolu 'ae ngaahi tamapua
'i he lolo 'akau mo'ui kotoa pē,
'o tāmata'e 'ae fānau tupu 'i he ngaahi tele'a,
'i he lalo lilifa?

⁶ 'Oku 'i he ngaahi maka molemole 'oe vaitafe 'a ho 'i-nasi;

ko ia, 'io, ko ia foki ko ho 'inasi:
'io, kuo ke lilingi ki ai 'ae feilaulau inu,
kuo ke 'atu ki ai 'ae feilaulau kai.
Pea te u ma'u koā 'ae fiamālie 'i he ngaahi me'a ni?

⁷ Kuo ke 'ai ho mohenga 'i he mo'unga mā'olunga:
'io, na'a ke 'alu hake ki ai ke fai ho'o feilaulau.

⁸ Pea 'i he tu'a matapā mo e tu'a pou kuo ke fokotu'u
ho'o fakamanatu:

he kuo ke li'aki au mā ha taha kehe,
pea kuo ke 'alu hake,
kuo ke fakalahi ho mohenga,
pea fai 'ae fuakava mo kinautolu;
na'a ke manako ki honau mohenga 'i he potu na'a ke
mamata ki ai.

⁹ Pea ne ke 'alu ki he tu'i mo e me'a tākai,
pea na'e fakalahi ho'o ngaahi me'a namu kakala,
pea fekau ki he mama'o ho'o kau talafekau,
pea ne ke fakalielieli koe 'o a'u ki heli.

¹⁰ Kuo ke ongosia 'i hono lahi 'o ho hala;

ka na'e 'ikai te ke pehē, "Oku 'ikai ha 'amanaki:
kuo ke 'ilo 'ae mo'ui 'a ho nima;
ko ia na'e 'ikai te ke mamahi ai.

¹¹ "Pea ko hai kuo ke ilifia mo manavahē ki ai
koe'uhi ke ke loi,
kae 'ikai te ke manatu kiate au, pe tokanga loto ki ai?
'Ikai kuo u fakalongo pē 'o fuoloa,
pea na'e 'ikai te ke manavahē kiate au?

¹² Te u fakahā ho'o mā'oni'oni, pea mo ho'o ngāue;
koe'uhi 'e 'ikai te nau 'aonga kiate koe.

¹³ 'Oka ke ka tangi,
tuku ke fakamo'ui koe 'e ho'o kakai tokolahi:
ka e 'āvea 'akinautolu kotoa pē 'e he matangi;
'e 'ave 'akinautolu 'e he va'inga:

ka ko ia 'oku falala kiate au te ne ma'u 'ae fonua,
pea nofo 'i hoku mo'unga tapu;"

¹⁴ Pea 'e pehē 'e ia, "Mou laku hake, mou laku hake,
teuteu 'ae hala,
to'o 'ae tūkia'anga mei he hala 'o hoku kakai.

¹⁵ He 'oku pehē 'e he tokotaha lahi mo mā'olunga 'aia
'oku 'afio 'i he ta'engata,
ko hono huafa ko e Mā'oni'oni;

'Oku ou nofo 'i he potu mā'olunga mo mā'oni'oni,
pea 'iate ia foki 'oku loto fakatomala mo angavaivai,
ke fakamo'ui 'ae loto 'okinautolu 'oku fakatomala.

¹⁶ Koe'uhi 'e 'ikai te u fai ma'uaipē, pea 'e 'ikai te u
houhau ma'uaipē:

koe'uhi 'e vaivai 'ae laumālie 'i hoku 'ao,
pea mo e ngaahi laumālie kuo u ngaohi.

¹⁷ He na'aku houhau koe'uhi ko e hia 'o 'ene manu-
manu, pea te'ia ia:

na'aku fufū au, pea ne u houhau,
pea na'e 'alu talangata'a ia 'i he hala 'o hono loto.

¹⁸ Kuo u vakai ki hono ngaahi hala, pea te u fakamo'ui
ia:

te u tataki foki ia,
pea toe 'atu 'ae ngaahi fakafiamālie kiate ia mo 'ene
kau mamahi.

¹⁹ 'Oku ou fakatupu 'ae fua 'oe loungutu;
Fiamālie, fiamālie kiate ia 'oku kei mama'o, pea kiate
ia 'oku ofi,"

'oku pehē 'e Sihova; "pea te u fakamo'ui ia."

²⁰ Ka 'oku tatau 'ae angakovi mo e tahi hou, 'oku 'ikai
fa'a tokalelei ia,

'oku laku hake 'e hono ngaahi peau 'ae pelepela mo
e 'uli.

²¹ 'Oku pehē 'e hoku 'Otua, "'Oku 'ikai ha fiamālie ki he
angahala."

1 'I he fekau 'ae palōfita ke valoki 'ae mālualoj, 3 'Oku fakahā 'ae 'aukai loi mo e 'aukai mo'oni. 8 'Oku ne fakahā 'ae ngaahi tala'ofa 'oku 'oe anga faka'otua, 13 Pea ki he tauhi 'ae 'aho tapu.

58 "TANGI kalanga, 'oua 'e ta'ofi,
hiki hake ho le'o 'o hangē ko e me'alea,
pea fakahā ki hoku kakai 'enu angahala,
pea ki he fale 'o Sēkope 'enu ngaahi hia.

² Ka 'oku nau kumi 'i he 'aho kotoa pē kiate au,
pea fiefia 'i he 'ilo ki hoku ngaahi hala,

'o hangē ko e pule'anga na'e fai mā'oni'oni,
pea ta'eli'aki 'ae tu'utu'uni 'a honau 'Otua:
'oku nau kole kiate au 'ae ngaahi tu'utu'uni 'oe anga-
tonu;

'oku nau fiefia 'i he 'unu'unu atu ki he 'Otua.

³ 'Oku nau pehē, 'Ko e hā kuo mau 'aukai, ka 'oku 'ikai
te ke 'afio'i?

Ko e hā kuo mau fakamamahi ai homau laumālie,
pea 'oku 'ikai te ke tokanga'i?

"Vakai 'i he 'aho 'o ho'omou 'aukai 'oku mou 'ilo 'ae
fiamālie,

pea pule ke fai ho'omou ngāue kotoa pē.

⁴ Vakai, 'oku mou 'aukai ke fakakikihi mo alea lalahi,
pea ke tā 'aki 'ae nima 'oe angahala:

'e 'ikai te mou 'aukai 'o hangē ko e 'aho ni, ke ngaahi
ke ongo homou le'o ki 'olunga.

⁵ 'Oku pehē koā 'ae 'aukai kuo u fili?

Ko e 'aho ke fakamamahi 'e he tangata hono
laumālie?

Ko e me'a ia ke mapelu ki lalo hono 'ulu 'o hangē ko e
kaho,

pea ke fofola 'ae tauanga'a mo e efuefu ki lalo 'iate
ia?

Te ke ui 'ae me'a ni ko e 'aukai,
pea ko e 'aho fakatu'otu'amelie kia Sihova?

⁶ "Ikai ko eni 'ae 'aukai kuo u fili?

Ke vete 'ae ngaahi no'o 'oe angahala,
ke vete 'ae ngaahi kavenga mamafa,
pea ke tukuange 'ae kau tamaio'eiki,
pea ke motumotuhi 'ae ngaahi ha'amonga kotoa pē?

⁷ 'Ikai ko e me'a ke tufaki ho'o mā ki he fiekaia,
pea ke 'omi 'ae masiva kuo lī kitu'a ki ho fale?

'Oka ke ka mamata ki he telefua,
ke fakakofu ia;

pea 'oua na'a ke fufū koe mei ho sino 'o'ou?

⁸ Ka pehē 'e toki ulu atu ho'o maama 'o hangē ko e
pongipongi,

pea 'e tupu vave ho'o mo'ui lelei:
pea 'e mu'omu'a 'i ho 'ao 'a ho'o mā'oni'oni;
pea 'e muimui 'iate koe 'ae nāunau 'o Sihova.

⁹ Pea te ke toki ui pea 'e tali 'e Sihova;
te ke kalanga, pea te ne pehē, 'Ko au eni.'

"Kapau te ke to'o mei ho 'ao 'ae ha'amonga,
'ae tuhutuhu 'oe nima,
mo e lea ta'e'aonga.

¹⁰ Pea kapau te ke tangaki ho laumālie ki he fiekaia,
pea fafanga 'ae laumālie 'oku mamahi;
pea 'e toki 'alu hake ho maama 'i he fakapo'uli,
pea tatau 'ae fakapo'uli mo e ho'atāmālie:

¹¹ Pea 'e fakahinohino koe 'e Sihova ma'uaipe,
pea 'e fakainu ho laumālie 'oka 'ikai ha vai,
pea 'e fakamālohi ho ngaahi hui:

pea te ke hangē ko e ngoue 'oku fakaviviku,
pea hangē ko e matavai mo'ui,
'oku tupu ma'uaipe hono vai.

¹² Pea ko kinautolu 'oku 'iate koe te nau toe langa 'ae
ngaahi potu lala:

te ke fokotu'u hake 'ae tu'unga 'oe ngaahi to'utanga-
ta lahi;

pea 'e ui koe, ko e fakalelei 'oe potu 'ā kuo maumau,
mo e toe fakapapa 'oe hala ke 'alu ai 'ae kakai.

¹³ "Kapau te ke ta'ofi ho va'e 'i he 'aho tapu,
pea 'oua na'a fai ki ho loto 'i hoku 'aho mā'oni'oni;

pea ke ui 'ae 'aho tapu ko e fakafiefia,
ko e 'aho mā'oni'oni 'o Sihova, ko e ongoongolelei;

pea faka'apa'apa ki ai,
'o ta'efai ki ho ngaahi hala,

'o ta'efai ki ho loto,
pea ta'elea'aki 'ae ngaahi lea 'a'au:

¹⁴ Pehē, te ke toki fiefia koe 'ia Sihova;

pea te u ngaahi koe ke ke heka 'i he ngaahi potu
mā'olunga 'o māmani,

pea te u fafanga 'aki koe 'ae tofi'a 'o Sēkope ko ho'o
tamai:"

he kuo folofola pehē 'ae fofonga 'o Sihova.

*1 Ko e anga fakamala'ia 'oe angahala. 3 Ko e
ngaahi angahala 'ae kakai Siu. 9 Ko e tu'utāmaki
'oku tupu mei he angahala. 16 'Oku 'i he 'Otua pe
'ae fakamo'ui. 20 'Ae fuakava 'oe Huhu'i.*

59 VAKAI, 'oku 'ikai fakanounou 'ae nima 'o Sihova,
ke ne ta'efa'afakamo'ui;

pea 'oku 'ikai mamafa hono fofonga, ke ne ta'e-
fa'aongo'i.

² Ka ko ho'omou ngaahi hia kuo fakamavae 'aki-
moutolu mo homou 'Otua,

pea 'i ho'omou angahala kuo ne fakafufū hono fo-
fonga meiate kimoutolu,

koe'uhi 'e 'ikai te ne fanongo,

³ He kuo faka'uli homou nima 'aki 'ae toto,
mo homou louhi'i nima 'aki 'ae fai kovi;

kuo lea loi homou loungutu,
kuo pu'aki 'e homou 'elelo 'ae kovi.

⁴ 'Oku 'ikai ui ha taha ki he angatonu,
pe lea ha ni'ihi ki he mo'oni,

'oku nau fa'aki ki he va'inga,
pea lea loi;

'oku nau tuitu'ia 'i he fai kovi,
pea nau fanau'i 'ae angahala.

⁵ 'Oku nau fōfoa'i 'ae fua 'oe ngata fekai,
pea fi 'ae matamata kupenga 'oe hina:

ko ia 'oku ne kai honau fua 'e mate,
pea ko ia kuo laiki 'oku ha'u mei ai 'ae ngata fekai.

⁶ 'E 'ikai hoko ko e ngaahi kofu 'enau matamata ku-
penga,

pea 'e 'ikai te nau 'ufi'ufi 'akinautolu 'aki 'enau ngaahi
ngāue:

he ko 'enau ngaahi ngāue ko e ngāue 'ae angahala,
pea 'oku 'i honau nima 'ae ngāue fakamālohi.

⁷ 'Oku lele honau va'e ki he kovi,

pea 'oku nau fai to'oto'o ke lilingi 'ae toto 'oe ta'eha-
laia:

ko 'enau ngaahi mahalo ko e ngaahi mahalo 'oe an-
gahala;

'oku 'i honau ngaahi hala 'ae maumau mo e
faka'auha.

⁸ Ko e hala 'oe melino 'oku 'ikai te nau 'ilo'i;
pea 'oku 'ikai ha angatonu 'i honau ngaahi 'alu'anga:
kuo nau ngaohi kiate kinautolu 'ae ngaahi hala
pikopiko:

ko ia 'e 'alu ai 'e 'ikai te ne 'ilo ha fiemālie.
⁹ "Ko ia 'oku mama'o ai meiate kitautolu 'ae faka-
maau,
pea 'oku 'ikai hoko mai 'ae angatonu:
'oku tau tatali ki he maama, kae vakai ko e fakapo'uli;
ki he maama lahi, ka 'oku tau 'eve'eva 'i he po'uli.
¹⁰ 'Oku tau tautaufā ki he 'ā 'o hangē ko e kui,
pea 'oku tau tautaufā 'o hangē 'oku 'ikai hatau mata:
'oku tau humu 'i he ho'atāmālie 'o hangē ha po'uli;
'oku tau 'i he ngaahi potu lala 'o hangē ko e kakai
mate.

¹¹ 'Oku tau tangi kotoa pē 'o tatau mo e fanga pea,
pea 'oku tangi mamahi 'o hangē ko e kulukulu,
'oku tau kumi ki he fakamaau, ka 'oku 'ikai;
ki he fakamo'ui, ka 'oku mama'o ia 'iate kitautolu.

¹² He kuo fakalahi 'emau ngaahi talangata'a 'i ho 'ao,
pea 'oku talatalaaki'i 'akitautolu 'e he'etau ngaahi an-
gahala:
he 'oku 'iate kitautolu 'etau ngaahi talangata'a;
pea ko 'etau ngaahi angahala,
'oku tau 'ilo ia;

¹³ Ko e me'a 'i he angatu'u mo e lohiaki'i kia Sihova,
mo e 'alu mei hotau 'Otua,
'o lea ki he fakamālohi mo e fakaaao,
'i he mahalo 'aki mo e fakahā mei he loto 'ae ngaahi
lea loi.

¹⁴ Pea kuo foki ki mui 'ae fakamaau,
pea 'oku 'i he mama'o 'ae angatonu:
he kuo hinga 'ae mo'oni 'i he hala,
pea 'oku 'ikai fa'a hū ki ai 'ae faitotonu.

¹⁵ 'Io, kuo mole 'ae mo'oni;
pea 'oku lau ko e faha 'aia kuo afe mei he kovi:
pea na'e 'afio ki ai 'a Sihova,
pea na'e kovi ia ki hono fofonga 'i he 'ikai ai ha faka-
maau."

¹⁶ "Pea na'a ne 'afio'i 'oku 'ikai ai ha tangata,
pea ofo ia 'i he 'ikai ha fakalalaoa:
ko ia na'e 'omi 'e hono nima 'ae fakamo'ui kiate ia;
pea ko 'ene mā'oni'oni, na'e tokoni ia kiate ia.

¹⁷ He na'a ne 'ai 'ae mā'oni'oni 'o hangē ko e kofu
fatafata,
pea mo e tatā 'oe fakamo'ui ki hono fofonga;
pea ne ai 'ae teunga 'oe houhau ko e kofu,
pea na'a ne kofu'aki 'ae loto faivelenga 'o hangē ko e
kofutu'a."

¹⁸ 'O fakatatau ki he'enua ngaahi faianga,
'e pehē 'ene totongi,
'aki 'ae houhau ki he kau angatu'u,
'ae totongi ki hono ngaahi fili;
ki he ngaahi motu te ne fakatatau 'ae totongi.

¹⁹ Ko ia te nau manavahē ai ki he huafa 'o Sihova mei
he lulunga,
pea mo hono nāunau mei he hopo'angala'ā.
'Oka 'oho mai 'ae fili 'o hangē ko e vaitafe lahi,

'e hiki hake 'e he Laumālie 'o Sihova ha fuka kiate ia.
²⁰ Pea 'oku pehē 'e Sihova, 'E ha'u 'ae Huhu'i ki Saione,
pea kiate kinautolu 'oku tafoki mei he talangata'a 'ia
Sēkope.

²¹ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ka ko au, ko 'eku fuakava eni
mo kinautolu; Ko hoku laumālie 'aia 'oku 'iate koe, pea
mo 'eku ngaahi lea kuo u 'ai ki ho ngutu, 'e 'ikai 'alu 'i
ho ngutu, pe mei he ngutu 'o ho hako, pe mei he
ngutu 'oe hako 'o ho hako, 'oku pehē 'e Sihova, ngata
mei heni 'o a'u 'o ta'engata."

*1 Ko e lelei 'oe siasi 'i hono fakatokolahi 'aupito
mei he kakai Senitaile, 15 Pea mo e ngaahi tāpua-
ki lahi hili 'ae mamahi fuonounou.*

60 "TU'U hake, pea ulo; he kuo hoko mai ho'o maa-
ma,
pea kuo hā hake 'iate koe 'ae nāunau 'o Sihova,
² He vakai, 'e 'ufi'ufi 'e he po'uli 'a māmani,
mo e po'uli matolu 'ae kakai:
ka e hopo hake 'a Sihova kiate koe,
pea 'e hā hono nāunau 'iate koe.

³ Pea 'e ha'u 'ae kakai Senitaile ki ho'o maama,
mo e ngaahi tu'i ki he maama lahi 'o ho'o 'alu hake.
⁴ "Hiki hake ho mata 'o sio takatakai, pea mamata:
'oku nau tānaki fakataha 'akinautolu kotoa pē,
'oku nau ha'u kiate koe:

'e ha'u ho ngaahi foha mei he mama'o,
pea 'e fa'aki ki ho vakavaka ho ngaahi 'ofefine.

⁵ Pea te ke toki mamata, pea tānaki fakataha,
pea 'e manavahē ho loto, pea 'e fakalahi ia;
koe'uhi 'e fakatafoki kiate koe 'ae koloa 'oe tahi,
'e ha'u kiate koe 'ae koloa 'oe ngaahi Senitaile.

⁶ 'E 'ufi'ufi 'aki koe 'ae fanga kāmeli lahi,
ko e fanga kāmeli 'o Mitiani mo 'Efaa;
'akinautolu kotoa pē mei Sipa te nau ha'u:
te nau 'omi 'ae koula mo e me'a namu kakala;
pea te nau fakahā 'ae ongoongolelei 'o Sihova.

⁷ 'E tānaki kiate koe 'ae fanga manu kotoa pē 'o Keta,
'ae fanga sipitangata 'o Nepeoti te nau tokoni kiate
koe:

te u fiemālie 'i he 'ohake ia ki hoku feilaulau'anga,
pea te u fakaongoongolelei 'ae fale 'o hoku nāunau.

⁸ "Ko hai 'akinautolu na 'oku puna 'o hangē ha 'ao,
pea hangē ko e fanga kulukulu ki honau ngaahi
matapā?

⁹ Ko e mo'oni 'e tatali kiate koe 'ae 'otu motu,
pea 'e mu'omu'a 'ae ngaahi vaka 'o Tasisi,
ke 'omi ho ngaahi foha mei he mama'o,
'a 'enau siliva mo 'enau koula fakataha mo kinautolu,
ki he huafa 'o Sihova ko ho 'Otua,
pea ki he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli,
koe'uhi kuo ne fakaongoongolelei'i koe.

¹⁰ "Pea 'e toe langa ho 'a 'e he ngaahi foha 'oe muli,
pea 'e tauhi kiate koe honau ngaahi tu'i:
he na'aku taa'i koe 'i hoku houhau,
ka 'i he'eku 'ofa kuo u 'alo'ofa kiate koe.

¹¹ Ko ia 'e ava ma'uaipē ho ngaahi matapā; 'e 'ikai
tāpuni ia 'i he 'aho pe 'i he pō; koe'uhi ke 'omi kiate koe

'ae koloa 'oe ngaahi pule'anga, pea ke 'omi mo honau ngaahi tu'i.

¹² He ko e kakai mo e pule'anga 'e 'ikai tauhi kiate koe 'e 'auha ia; 'io, 'e lala 'aupito 'ae ngaahi pule'anga ko ia.

¹³ "E 'omi kiate koe 'ae nāunau 'o Lapanoni, 'ae 'akau ko e fea, mo e 'akau ko e paini, fakataha mo e pokesi, ke teuteu 'aki 'ae potu 'o hoku fale tapu; pea te u ngaohi 'ae potu 'o hoku tu'unga va'e ke nāunau'ia.

¹⁴ Pea ko e ngaahi foha 'okinautolu na'e fakamamahi'i koe, te nau ha'u 'o hū kiate koe;

pea ko kinautolu na'e fehi'a kiate koe te nau punou 'akinautolu ki ho 'aofiva'e;

pea te nau ui koe, Ko e kolo 'a Sihova,

Ko e Saione 'oe tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.

¹⁵ "Ko e me'a 'i he li'aki koe mo e fehi'a kiate koe, koe'uhi 'ikai fou ha tangata 'iate koe, te u ngaohi koe ko e lelei ta'engata, ko e fiefia'anga 'oe to'utangata toko lahi.

¹⁶ Pea te ke huhu 'i he hu'ahuhu 'oe ngaahi Senitaile, pea mimisi 'i he huhu 'oe ngaahi tu'i:

pea te ke 'ilo ko au ko Sihova ko ho Fakamo'ui, mo ho Huhu'i,

ko e Toko Taha Māfimafi 'o Sēkope.

¹⁷ Te u 'omi 'ae koula ko e fetongi 'oe palasa, pea te u 'omi 'ae siliva ko e fetongi 'oe ukamea, pea ko e palasa ko e fetongi 'oe 'akau, pea ko e ukamea ko e fetongi 'oe maka:

pea te u ngaohi ho kau fakamaau ko e melino, pea mo ho kau pule ko e mā'oni'oni.

¹⁸ 'E 'ikai toe fanongo ki ha fakamālohi 'i ho fonua, 'ae maumau pe 'ae faka'auha 'i ho ngata'anga; he te ke ui ho ngaahi 'ā koe Fakamo'ui, mo ho ngaahi matapā ko e Fakamālō.

¹⁹ 'E 'ikai toe hoko 'ae la'ā ko ho'o maama 'i he 'aho; pe ko e ulu 'oe māhina ko e maama kiate koe: ka e hoko 'a Sihova ko e maama ta'engata kiate koe, pea ko ho nāunau 'a ho 'Otua.

²⁰ 'E 'ikai toe tō hifo ho'o la'ā, pea 'e 'ikai toe fufū 'e ia ho'o māhina: koe'uhi 'e hoko 'a Sihova ko ho'o maama ta'engata, pea 'e ngata 'ae ngaahi 'aho 'o ho'o mamahi.

²¹ Pea 'e mā'oni'oni foki 'a ho'o kakai kotoa pē; te nau ma'u 'ae fonua 'a ta'engata, ko e va'a na'aku tō, ko e ngāue 'a hoku nima, koe'uhi ke u ongoongolelei ai.

²² 'E hoko 'ae tokotaha 'oku si'i ko e toko afe, mo e tokotaha 'oku iiki ko e pule'anga mālohi: ko au ko Sihova te u fakavave ia 'i hono kuonga." *1 Ko e ngāue 'a Kalaisi. 4 'Ae tu'u ki mu'a, 7 Mo e ngaahi tāpuaki 'oe kakai tui.*

61 'OKU 'iate au 'ae Laumālie 'oe 'Eiki ko Sihova; koe'uhi kuo fakanofu au 'e Sihova ke u malan-ga'aki 'ae ongoongolelei ki he angamalū; kuo ne fekau au ke nono'o 'ae loto mafesi, ke fakahā 'ae tau'atāina ki he kau pōpula, pea ke fakaava 'ae fale fakapōpula kiate kinautolu kuo ha'isia;

² Ke fakahā 'ae ta'u lelei 'o Sihova, pea ko e 'aho 'oe houhau 'o hotau 'Otua; ke fakafiemālie'i 'akinautolu kotoa pē 'oku mamahi;

³ Ke 'atu 'ae fiefia kiate kinautolu 'oku mamahi 'i Saione, ke 'atu kiate kinautolu 'ae hoihoifua ko e fetongi 'oe efuefu,

'ae lolo 'oe fiefia ko e fetongi 'oe mamahi, 'ae kofu 'oe fakamālō ko e fetongi 'oe laumālie kuo mafesi;

ke ui 'akinautolu ko e ngaahi 'akau 'oe mā'oni'oni, na'e tō 'e Sihova, koe'uhi ke ongoongolelei ai ia.

⁴ Pea te nau langa 'aia na'e mu'aki maumau, te nau toe fokotu'u 'aia na'e faka'auha fuoloa, pea te nau fakafo'ou 'ae ngaahi kolo kuo li'aki, ko e maumau 'oe to'utangata toko lahi.

⁵ Pea 'e tu'u 'ae kau muli 'o fafanga ho'omou fanga manu,

pea 'e hoko 'ae fānau 'ae muli ko ho'omou kau tangata ngoue mo ho'omou kau tauhi vaine.

⁶ Ka e fakahingoa 'akimoutolu ko e ngaahi Taula'eiki 'a Sihova:

'e ui 'akimoutolu 'e he kakai ko e kau Faifekau 'a hotau 'Otua:

te mou kai 'ae koloa 'ae kakai Senitaile, pea 'i he'enau ongoongolelei 'e polepole ai 'akimoutolu.

⁷ Koe'uhi ko ho'omou mā te mou ma'u 'ae totongi ke liunga ua,

pea 'e fetongi 'aki ho'omou fakamaa'i 'ae fiefia 'i honau tofi'a;

he te mou ma'u ke liunga ua hake 'ae tofi'a 'i honau fonua

pea temou fiefia ai 'o ta'engata.

⁸ "He ko au ko Sihova 'oku ou 'ofa ki he fakamaau, 'oku ou fehi'a ki he kaiha'a ke feilaulau tutu 'aki; pea te u fakahinohino 'enau ngāue 'i he mo'oni, pea te u fai 'ae fuakava ta'engata mo kinautolu.

⁹ Pea 'e 'ilo honau hako 'e he kakai Senitaile, pea mo 'enau fānau 'i he kakai: ko kinautolu kotoa pē 'oku mamata kiate kinautolu, te nau fakahā 'akinautolu ko e hako kuo tāpuaki'i 'e Sihova."

¹⁰ Te u fiefia lahi 'ia Sihova, 'e nekeneka hoku laumālie 'i hoku 'Otua:

he kuo ne fakakofu'aki au 'ae kofu 'oe fakamo'ui, kuo ne 'ufi'ufi 'aki au 'ae kofu tōtōlofa 'oe mā'oni'oni, 'o hangē ko e tangata ta'ane 'oku teu'i 'aki ia 'ae ngaahi me'a teunga,

pea hangē 'oku teu'i 'aki 'e he ta'ahine fakama'u hono ngaahi maka koloa.

¹¹ 'O hangē 'oku tupu mei he kelekele hono moto, pea mo e ngoue 'oku ne fakatupu hake 'ae ngaahi me'a 'oku tūtūu'i ki ai;

'e pehē, 'e pule 'e he 'Eiki ko Sihova ke tupu hake 'ae mā'oni'oni mo e fakamālō 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'an-ga kotoa pē.

1 Ko e holi fakamātoato 'ae palōfita ke fokotu'uma'u 'ae siasi 'i he ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua.5 Ko e ngāue 'ae kau faifekau ('a ia 'oku ue'i 'akinautolu ki ai) 'i he malanga'aki 'ae ongoongolelei, 10 Mo e teu'i 'ae kakai ki ai.

62 KOE'UHI ko Saione 'e 'ikai te u fakalongo pe, pea koe'uhi ko Selūsalema 'e 'ikai te u mālōlō, kae'oua ke ulu atu 'a 'ene mā'oni'oni 'o hangē ko e maama lahi, pea mo 'ene fakamo'ui 'o hangē ko e maama 'oku ulu.

2 Pea 'e mamata 'ae ngaahi Senitaile ki ho'o mā'oni'oni,

mo e ngaahi tu'i kotoa pē ki ho nāunau; pea 'e ui 'aki koe 'ae hingoa fo'ou, 'aia 'e fakahā 'e he folofola 'a Sihova.

3 Pea te ke hoko foki ko e tatā 'oe nāunau 'i he nima 'o Sihova,

mo e pale fakatu'i 'i he nima 'o ho 'Otua,

4 'E 'ikai toe ui koe "ko e Li'aki;"

pea 'e 'ikai toe ui ho fonua "ko e Lala:"

ka e ui koe "ko Hefisipa,"

mo ho fonua "ko Piula:"

he 'oku fiefia 'a Sihova 'iate koe,

pea 'e fai 'ae ta'ane 'i ho fonua.

5 Hangē 'oku mali 'ae talavou mo e tāupo'ou,

'e pehē 'ae mali ho ngaahi foha mo koe:

pea hangē 'oku fiefia 'ae tangata ta'ane 'i he ta'ahine,

'e pehē 'ae fiefia 'a ho 'Otua 'iate koe.

6 Kuo u fekau 'ae kau tangata le'o ki ho ngaahi 'ā, 'E Selūsalema,

pea 'e 'ikai te nau fakalongo pē 'i he 'aho pe 'i he pō; ko kimoutolu 'oku fakahā 'a Sihova, 'oua 'e fakalongo pe,

7 Pea 'oua na'a tuku kiate ia ha fiemālie, kae'oua ke fokotu'uma'u 'e ia 'a Selūsalema, pea ke ne ngaohi ia ko e ongoongolelei 'i māmani.

8 Kuo fuakava 'e Sihova 'i hono nima to'omata'u, pea 'i he nima 'o hono mālohi,

"Ko e mo'oni 'e 'ikai te u toe foaki ho'o uite ko e me'akai ki ho ngaahi fili;

pea 'e 'ikai inu 'e he ngaahi foha 'oe muli 'i ho'o uaine, 'aia kuo ke ngāue ke ma'u:

9 Ka ko kinautolu kuo tānaki ia te nau kai ia, pea fakamālō kia Sihova;

pea ko kinautolu kuo 'omi fakataha ia te nau inu ia 'i he ngaahi loto 'a 'o hoku mā'oni'oni.

10 Hū atu, hū atu 'i he ngaahi matapā;

teuteu 'ae hala 'oe kakai;

fokotu'u hake, fokotu'u hake 'ae hala mā'olunga;

tānaki mei ai 'ae ngaahi maka;

fokotu'u 'ae fuka ma'a 'e kakai.

11 Vakai, kuo folofola 'a Sihova 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani,

"Mou pehē ki he 'ofefine 'o Saione,

'Vakai, 'oku ha'u ho'o fakamo'ui;

vakai, 'oku 'iate ia hono totongi,

pea 'i hono 'ao 'a 'ene ngāue.'|"

12 Pea te nau ui 'akinautolu, "Ko e kakai mā'oni'oni, Ko e kakai kuo huhu'i 'e Sihova:"

pea 'e ui koe, "Ko e 'ofeina,

Ko e kolo ta'eli'aki."

1 'Oku fakahā 'e Kalaisi 'a 'ene 'afio, 2 Mo 'ene lava'i hono ngaahi fili, 7 Pea mo 'ene 'alo'ofa ki hono siasi. 10 'I hono houhau totonu 'oku ne manatu ki he'ene 'alo'ofa lahi. 15 'Oku fakahā 'e he siasi 'a 'ene tui 'i he'ene hū mo 'ene lāunga.

63 KO hai eni 'oku ha'u mei 'Itomi, mo e kofu kulokula mei Posila?

'A eni 'oku nāunau'ia hono kofu,

'o ne hā'ele 'i he lahi 'o hono mālohi?

"Ko au ia 'oku folofola 'i he mā'oni'oni,

ko e māfima'fi ke fakamo'ui."

2 Ko e hā 'oku kulokula ai ho ngaahi kofu,

pea tatau ho ngaahi kofu mo ia 'oku molomoloki 'i he tata'o'anga uaine?

3 "Kuo u molomoloki tokotaha pe 'ae tata'o'anga 'oe uaine;

pea na'e 'ikai kau ha tokotaha kiate au:

ne u molomoloki 'akinautolu 'i he'eku 'ita,

pea moe'i 'akinautolu 'i hoku houhau lahi;

pea kuo pani hoku kofu'aki honau toto,

pea ne u ngaohi ke lanu hoku ngaahi kofu kotoa pē.

4 He 'oku 'i hoku loto 'ae 'aho 'oe fai totongi,

pea kuo hokosia 'ae ta'u 'o hoku huhu'i.

5 Pea ne u vakai, pea na'e 'ikai ha taha ke tokoni;

pea ne u ofo 'i he 'ikai ha taha ke pou pou hake:

ko ia na'e 'omi 'e hoku nima 'o'oku 'ae fakamo'ui kiate au;

pea ko hoku houhau, na'a ne pou pou au.

6 Pea ne u molomoloki 'ae kakai 'i hoku houhau,

pea ngaohi ke nau konā 'i he houhau lahi,

pea ne u 'omi 'enau mālohi ki he kekekele."

7 Te u fakahā 'ae ngaahi 'alo'ofa 'a Sihova,

mo e ngaahi fakamālō 'a Sihova,

'o hangē ko ia kotoa pē kuo foaki 'e Sihova kiate kiate tautolu,

pea mo e angalelei lahi ki he fale 'o 'Isileli,

'aia kuo ne foaki kiate kinautolu 'o hangē ko 'ene

ngaahi 'alo'ofa,

'o fakatatau mo hono lahi 'aupito 'o 'ene 'alo'ofa on-gongofua.

8 He na'a ne pehē, "Ko e mo'oni ko hoku kakai 'akinautolu,

ko e fānau 'e 'ikai te nau loi;"

pea na'e hoko ia ko honau Fakamo'ui.

9 'I he'enu mamahi kotoa pē na'e mamahi ia,

pea ko e 'āngelo 'o hono 'ao na'a ne fakamo'ui 'akinautolu:

'i he'ene 'ofa mo 'ene manava'ofa na'a ne huhu'i 'akinautolu:

pea ne to'o hake 'akinautolu,

mo fua 'akinautolu 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'i mu'a.

10 Ka na'a nau angatu'u,

pea fakamamahi ki hono Laumālie Mā'oni'oni:

ko ia na'e liliu ai ia ko honau fili,

pea na'a ne tau'i 'akinautolu.
¹¹ Pea na'a ne manatu ki he ngaahi 'aho 'i mu'a, kia Mōsese, mo hono kakai, 'o ne pehē, "Oku 'i fē ia na'e 'omi 'akinautolu mei he tahi, fakataha mo e tauhi 'o 'ene fanga sipi?
 'Oku 'i fē ia 'aia na'e 'ai kiate ia hono Laumālie mā'oni'oni?
¹² 'Aia na'e tatakī 'akinautolu 'aki 'ae nima to'omata'u 'o Mōsese, 'aki 'a hono nima nāunau'ia, 'o vahe'i 'ae vai 'i honau 'ao, ke ngaohi mo'ona ha huafa ta'engata?
¹³ 'Aia na'e tatakī 'akinautolu 'i he moana, 'o hangē ko e hoosi 'i he toafa, koe'uhi ke 'oua te nau tūkia?"
¹⁴ 'O hangē ko e 'alu hifo 'ae fanga manu ki he vaha'a mo'unga, na'e ngaohi ia 'e he Laumālie 'o Sihova ke mālōlō: na'e pehē ho'o tatakī 'a ho'o kakai, ke ngaohi mo'ou ha huafa ongoongolelei.
¹⁵ 'Afio hifo mei he langi, pea vakai mei he 'afio'anga 'o ho'o mā'oni'oni pea mo ho nāunau: kofa'ā ia ho'o 'ofa mo ho'o māfimafi, 'ae ngaue 'o ho'o manava'ofa pea mo ho'o ngaahi 'alo'ofa kiate au? Kuo ke ta'ofi ia?
¹⁶ Ko e mo'oni ko 'emau tamai koe, neongo 'oku ta'e'ilo 'akimautolu 'e 'Epalahame, pea ta'etokanga'i 'akimautolu 'e 'Isileli: ko koe, 'E Sihova, ko 'emau tamai, ko homau huhu'i; talu mei mu'a 'oku ta'etupu 'a ho huafa.
¹⁷ 'E Sihova, ko e hā kuo ke tuku ai 'akimautolu ke mau hē mei ho ngaahi hala, pea fakafekaka homau loto ke 'oua te mau manavahē kiate koe? Toe tafoki mai koe'uhi ko ho'o kau tamaio'eiki, ko e ngaahi fa'ahinga 'o ho tofi'a.
¹⁸ Kuo ma'u fuonounou pe ia 'e he kakai 'a ho'o mā'oni'oni: kuo molomoloki 'e homau ngaahi fili 'a ho fale tapu.
¹⁹ 'Oku 'a'au 'akimautolu: na'e 'ikai 'aupito te ke pule'i 'akinautolu; na'e 'ikai ui 'aki 'akinautolu 'a ho huafa.
1 'Oku hū 'ae siasi ke hā 'ae mālohi 'oe 'Otua. 5 'I he manatu ki he 'alo'ofa 'oe 'Otua, 'oku fakahā ia 'ae kovi 'oe loto ta'eliliu. 9 'Oku lāunga ia 'i he'enau mamahi.
64 TAUMAIĀ ke ke hae'i 'ae ngaahi langi, koe'uhi ke ke hā'ele hifo, koe'uhi ke tafe hifo 'ae ngaahi mo'unga 'i ho'o 'afio mai.
² 'O hangē 'oku ulu 'ae afi vela, 'oku ngaohi 'e he afi 'ae vai ke lili, ke pehē ho'o fakahā ho huafa ki ho ngaahi fili, koe'uhi ke tetetete 'ae ngaahi pule'anga 'i ho 'ao!
³ 'I ho'o fai 'ae ngaahi me'a fakamanavahē 'aia na'e 'ikai te nau 'amanaki ki ai,

na'a ke hā'ele hifo, na'e tafe hifo 'ae ngaahi mo'unga 'i ho 'ao 'i ho'o 'afio mai.
⁴ He talu 'ae kamata'anga 'o māmani 'oku te'eki fanongo, pe ongo'i 'e he telinga, pe mamata 'e ha mata, ki ha 'Otua mo koe, 'aia kuo ne fai 'ae ngaahi me'a pehē ni ma'anautolu 'oku tatali kiate ia.
⁵ 'Oku ke fakafetaulaki kiate ia 'oku fiefia pea fai mā'oni'oni, kiate kinautolu 'oku manatu kiate koe 'i ho ngaahi hala: vakai, 'oku ke houhau; he kuo mau fai angahala: ka 'oku tu'uma'u 'ena, pea te mau mo'ui.
⁶ 'Oku mau tatau kotoa pē mo e ta'ema'a, pea 'oku tatau 'emau mā'oni'oni kotoa pē mo e ngaahi konga holoholo fakalielia; pea 'oku mau mae kotoa pē 'o hangē ko e lou'akau; pea ko 'emau ngaahi hia, 'o hangē ko e matangi, kuo ne 'āvea 'akimautolu.
⁷ Pea 'oku 'ikai ha taha 'oku ui ki ho huafa, pe ue'i 'e ia ia ke puke kiate koe: he kuo ke fufū ho fofonga 'iate kimautolu, pea kuo faka'auha 'akimautolu, koe'uhi ko 'emau ngaahi hia.
⁸ Ka ko eni, 'E Sihova, ko koe ko 'emau tamai; ko e 'umea 'akimautolu, pea ko homau ngaohi koe: pea ko e ngāue 'a ho nima 'akimautolu kotoa pē.
⁹ 'Oua na'a ke houhau lahi, 'E Sihova, pe manatu ma'uaipē ki he hia: vakai, pea 'afio'i, 'oku mau kole kiate koe, he ko ho'o kakai 'akimautolu kotoa pē.
¹⁰ Kuo hoko ko e toafa 'a ho'o ngaahi kolo mā'oni'oni, ko e potu li'aki 'a Saione, kuo 'auha 'a Selūsalema.
¹¹ Kuo vela 'i he afi 'a homau fale matamata 'eiki mo mā'oni'oni, 'aia na'e fakamālō ai kiate koe 'a 'emau ngaahi tamai: pea kuo maumau 'emau ngaahi me'a lelei kotoa pē.
¹² Te ke ta'ofi koe, 'E Sihova, koe'uhi ko e ngaahi me'a ni? Te ke fakalongo pe, pea fakamamahi lahi 'akimautolu?
1 Ko e ui 'oe kakai Senitaile. 2 Kuo li'aki 'ae kakai Siu, ko e me'a 'i he'enau ta'etui, mo e lotu ki he tamapua, mo e mālualo. 8 Ko e toenga kakai 'e mo'ui. 11 Ko e ngaahi tautea ki he angakovi, mo e ngaahi tāpuaki ki ho anga faka'otua. 17 Ko e monū'ia 'oe Selūsalema fo'ou.
65 "OKU kumi kiate au 'akinautolu na'e 'ikai te nau fehu'i kiate au; kuo 'ilo au 'ekinautolu na'e 'ikai kumi kiate au: na'aku pehē, 'Vakai kiate au, vakai kiate au,' ki he pule'anga na'e 'ikai ke ui 'aki hoku huafa.
² Kuo u mafao atu hoku nima 'i he 'aho kotoa ki he kakai angatu'u,

'aia 'oku 'eve'eva 'i he hala 'oku 'ikai lelei,
 'o hangē ko 'enau ngaahi filio'i:
³ Ko e kakai 'oku fakahouhau kiate au ma'uaipe ki
 hoku fofonga;
 'oku fai feilaulau 'i he ngaahi ngoue,
 pea 'oku tutu 'ae me'a namu kakala 'i he ngaahi 'esi
 maka'umea;
⁴ 'Akinautolu 'oku nofo 'i he ngaahi tanu'anga,
 pea 'i he ngaahi fale mā'olunga,
 'oku kai 'ae kakano 'oe puaka,
 pea ko e vaihū 'oe ngaahi me'a fakalielia 'oku 'i he 'e-
 nau ngaahi ipu;
⁵ 'Akinautolu 'oku pehē, 'Tu'u tokotaha pe koe,
 'oua 'e ha'u ke ofi kiate au;
 he 'oku ou mā'oni'oni hake 'iate koe.'
 Ko e 'ohuafi 'akinautolu ni 'i hoku fofonga,
 ko e afi 'oku ulo 'i he 'aho kotoa pē.
⁶ "Vakai, 'oku tohi 'i hoku 'ao:
 'E 'ikai te u fakalongo pe,
 ka te u totongi,
 'io, 'e ai 'ae totongi ki honau fatafata.
⁷ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko ho'omou angahia, mo e an-
 gahala 'a ho'omou ngaahi tamai fakataha,
 'akinautolu kuo tutu 'ae me'a namu kakala 'i he
 ngaahi mo'unga,
 pea kape kiate au 'i he ngaahi potu tafungofunga:
 ko ia te u fua 'a 'enau mu'aki ngāue ki honau fatafa-
 ta.
⁸ 'Oku pehē 'e Sihova,
 "'O hangē 'oku 'ilo 'ae uaine fo'ou 'i he fuhi,
 pea 'oku pehē 'e ha taha, "oua 'e faka'auha ia; he
 'oku 'i ai ha tāpuaki;
 te u fai pehē koe'uhi ko 'eku kau tamaio'eiki,
 koe'uhi ke 'oua na'aku faka'auha 'akinautolu kotoa
 pē.
⁹ Pea te u 'omi ha hako meia Sēkope,
 pea mei Siuta ha taha ke ma'u hoku ngaahi mo'un-
 ga:
 pea 'e ma'u ia 'e hoku kakai fili,
 pea 'e nofo ai 'a 'eku kau tamaio'eiki.
¹⁰ Pea 'e hoko 'a Saloni ko e loto 'ā 'ae fanga sipi,
 pea ko e tele'a 'o 'Akoli ko e tokoto'anga 'oe fanga
 manu,
 ma'a hoku kakai 'aia kuo kumi kiate au.
¹¹ "Ka ko kimoutolu kuo mou li'aki 'a Sihova,
 kuo fakangalongalo'i hoku mo'unga tapu,
 'oku mou teuteu ha keinanga'anga ma'a Kata,
 pea 'oku 'atu 'ae feilaulau inu kia Meni.
¹² Ko ia te u lau ai 'akimoutolu ki he heletā,
 pea te mou punou kotoa pē ki he tāmāte'i:
 koe'uhi 'i he'eku ui, na'e 'ikai te mou tali;
 'i he'eku lea, na'e 'ikai te mou fanongo;
 ka na'a mou fai kovi 'i hoku 'ao,
 mo fili 'aia na'e 'ikai te u fiemālie ai.
¹³ Ko ia 'oku pehē 'e he 'Otua ko Sihova,
 "Vakai, 'e kai 'e he'eku kau tamaio'eiki,
 ka te mou fiekaia:
 vakai, 'e inu 'e he'eku kau tamaio'eiki,

ka te mou fieinua:
 vakai, 'e fiefia 'eku kau tamaio'eiki,
 ka e mā 'akimoutolu.
¹⁴ Vakai, 'e hivehiva 'eku kau tamaio'eiki koe'uhi ko e
 fiefia 'oe loto,
 ka te mou tangi koe'uhi ko e mamahi 'oe loto,
 pea 'e tangilāulau 'i he mamahi 'oe laumālie.
¹⁵ Pea te mou tuku homou hingoa ko e fakamamahi
 kiate kinautolu kuo u fili:
 koe'uhi 'e tāmāte'i 'akimoutolu 'e he 'Eiki ko Sihova,
 pea ui 'ene kau tamaio'eiki 'aki ha hingoa kehe:
¹⁶ Koe'uhi ko ia 'oku ne tāpuaki ia 'i he fonua te ne
 tāpuaki ia 'i he 'Otua 'oe mo'oni;
 pea ko ia 'oku fuakava 'i he fonua te ne fuakava 'i he
 'Otua 'oe mo'oni;
 koe'uhi kuo fakangalo 'ae ngaahi mu'aki mamahi,
 pea koe'uhi kuo fakafufū ia mei hoku fofonga.
¹⁷ "Vakai, he 'oku ou fakatupu 'ae ngaahi langi fo'ou
 pea mo e fonua fo'ou:
 pea 'e 'ikai manatu 'aia na'e 'i mu'a,
 pe ai ha manatu loto ki ai.
¹⁸ Ka ke fiefia 'akimoutolu pea nekeneka 'o ta'engata 'i
 he me'a 'oku ou fakatupu:
 he vakai, 'oku ou ngaohi 'a Selūsalema ko e fiefia'an-
 ga,
 pea ke fiefia 'a hono kakai.
¹⁹ Pea te u fiefia ia Selūsalema,
 pea nekeneka 'i hoku kakai:
 pea 'e 'ikai ha toe fanongo ki ha le'o 'oe tangi 'iate ia,
 pe ko e le'o 'oe tangi mamahi.
²⁰ "'E 'ikai toe 'ai 'i ai ha tamasi'i 'oku mo'ui fuonounou,
 pe ko ha tangata motu'a 'oku ta'ekakato hono
 ngaahi 'aho:
 he ko ia 'e mate 'i hono teau ta'u 'e mate ko e tamasi'i
 pe;
 pea ko e tangata angahala 'oku mate 'i hono teau
 ta'u 'e mala'ia ia.
²¹ Pea te nau langa 'ae ngaahi fale, pea nofo ai;
 pea te nau tō 'ae ngaahi vaine, pea kai 'ae fua 'o ia.
²² 'E 'ikai te nau langa, kae nofo ai ha taha kehe;
 'e 'ikai te nau tō, kae kai 'e ha taha kehe:
 he 'oku hangē ko e ngaahi 'aho 'oe 'akau 'oku pehē
 'ae ngaahi 'aho 'o hoku kakai,
 pea 'e lelei'ia fuoloa 'ae kakai kuo u fili 'i he ngāue 'a
 honau nima.
²³ 'E 'ikai te nau ngāue ta'e'aonga,
 pe fanau'i ki he mamahi;
 he ko e hako 'akinautolu kuo monū'ia 'ia Sihova,
 pea mo 'enau fānau fakataha mo kinautolu.
²⁴ Pea 'e hoko 'o pehē, 'i he te'eki te nau ui, te u tali;
 pea 'i he lolotonga 'enau lea, te u ongo'i.
²⁵ 'Oku pehē 'e Sihova,
 "'E kai fakataha 'ae ulofi mo e lami,
 pea 'e kai 'e he laione 'ae kau 'oe koane 'o hangē ko
 e pulu:
 pea ko e me'akai 'oe ngata ko e efu.
 'E 'ikai te nau fakamamahi pe faka'auha 'i ha potu 'o
 hoku mo'unga mā'oni'oni kotoa pē."

1 Ke tauhi 'ae 'Otua lāngilangi 'i he angavaivai mo e mo'oni 5 'Oku ne fakafiemālie ki he angavaivai 'aki 'ae to'utangata faka'ofa, 10 Pea mo e ngaahi tāpuaki ki he siasi. 15 Ko e fakamaau māsila 'ae 'Otua ki he kakai angahala. 19 'E ma'u 'e he Senitaile 'ae siasi mā'oni'oni, 24 Pea te nau mamata ki he fakamala'ia 'oe kakai angahala.

66 'OKU pehē 'e Sihova,
 "Ko hoku 'afio'anga 'ae langi, pea ko hoku tu'u'anga va'e 'a māmani:
 kofa'ā ia 'ae fale 'oku mou langa kiate au?
 Pea kofa'ā ia 'ae potu 'o 'eku mālōlō?
 2 He 'oku pehē 'e Sihova, "Ko e ngaahi me'a na kotoa pē na'e ngaohi 'e hoku nima,
 pea kuo 'i ai pe 'ae ngaahi me'a ko ia:
 ka te u vakai ki he tangata ni,
 'io, kiate ia 'oku masiva pea 'oku loto fakatomala mo'oni,
 pea 'oku tetetete 'i he'eku folofola.
 3 Ko ia 'oku ne tāmāte'i 'ae pulu 'oku hangē ia kuo ne tāmāte'i ha tangata;
 ko ia 'oku ne feilaulau 'aki ha lami, 'o hangē kuo ne tu'usi ke motu 'ae kia 'oe kulī;
 ko ia 'oku ne 'atu ha feilaulau, 'oku hangē kuo ne 'atu 'ae toto 'oe puaka;
 ko ia 'oku ne tutu 'ae me'a namu kakala, 'o hangē kuo ne tāpuaki ha tamapua.
 'Io, kuo nau fili honau ngaahi hala,
 pea 'oku fiefia honau laumālie 'i he'enau ngaahi me'a fakalielia.
 4 Pea ko au foki teu tu'utu'uni 'enau ngaahi mamahi,
 pea ko e me'a 'oku nau manavahē ki ai te u 'omi kite kinautolu;
 koe'uhi 'i he'eku ui, na'e 'ikai tali 'e ha tokotaha 'i he'eku lea,
 na'e 'ikai te nau fanongo,
 kā na'a nau fai kovi 'i hoku 'ao,
 pea na'a nau fili 'aia na'e 'ikai te u fiemālie ai."
 5 Fanongo ki he folofola 'a Sihova,
 'akimoutolu 'oku tetetete ki he'ene folofola;
 "Ko homou ngaahi kāinga na'e fehi'a kiate kimoutolu,
 'o kapusi kitu'a 'akimoutolu koe'uhi ko hoku huafa,
 na'a nau pehē, 'Ke ongoongolelei'ia 'a Sihova:
 ka e 'afio ia ko homou fakafiefia,'
 pea 'e mā 'akinautolu.
 6 Ko e le'o 'oe longoa'a mei he kolo,
 ko e le'o mei he falelotu lahi,
 ko e le'o 'o Sihova 'aia 'oku ne totongi totonu ki hono ngaahi fili.
 7 "I he te'eki ai ke langā, na'a ne fā'ele'i,
 'i he te'eki ai ke mamahi ia, na'e fā'ele'i ia 'ae tamasi'i tangata.
 8 Ko hai kuo ne fanongo ki ha me'a pehē?
 Ko hai kuo ne mamata ki he ngaahi me'a pehē?
 'E fa'a ngaohi 'a māmani ke fanau'i 'i he 'aho pe taha?
 Pe 'e fanau'i fakafokifā ha pulē'anga?
 He na'e kamata langa pe 'a Saione,
 pea fanau'i leva 'a 'ene fānau.

9 'Oku pehē 'e Sihova, He te u 'omi ke fanau'i, ka e 'ikai te u ngaohi ke fā'ele?" 'Oku pehē 'e ho 'Otua,
 He te u ngaohi ke fānau,
 kae tāpuni 'ae manāva?
 10 "Ke fiefia 'akimoutolu mo Selūsalema, pea nekene-ka mo ia, 'akimoutolu kotoa pē 'oku 'ofa kiate ia:
 mou fiefia 'i he fiefia mo ia, 'akimoutolu kotoa pē 'oku mamahi koe'uhi ko ia:
 11 Koe'uhi ke mou huhu, pea mākona 'i he hu'ahuhu 'o 'ene fakafiemālie?
 Koe'uhi ke mou mimi,
 pea fiefia 'i hono lahi 'o hono nāunau.
 12 He 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, te u tuku 'ae melino kiate ia 'o hangē ko e vaitafe,
 pea ko e nāunau 'oe Senitaile 'o hangē ko e vaitafe laulahi:
 pea te mou toki huhu,
 'e fua 'akimoutolu 'i hono vakavaka,
 pea lulululu 'e hono ongo tui.
 13 'O hangē ko e tokotaha 'oku fakafiemālie ki ai 'ene fā'ē,
 'e pehē 'eku fakafiemālie kiate koe;
 pea 'e fakafiemālie'i 'akimoutolu 'i Selūsalema."
 14 Pea ka mou ka mamata ki he me'a ni, 'e fiefia homou loto,
 pea mo'ui homou hui 'o hangē ko e 'akau mata:
 pea 'e hā 'ae nima 'o Sihova ki he'ene kau tamaio'eiki,
 mo hono houhau ki hono ngaahi fili.
 15 Kae vakai, 'e hā'ele mai 'a Sihova mo e afi,
 pea hangē ko e 'ahiohio 'a 'ene ngaahi saliole,
 ke 'atu hono houhau 'i he mālohi,
 pea mo 'ene valoki 'aki 'ae ulo 'oe afi.
 16 Koe'uhi 'e fai 'e Sihova mo e kakano kotoa pē 'aki 'ae afi mo 'ene heletā:
 pea ko e tokolahi 'e tāmāte'i 'e Sihova.
 17 'Oku pehē 'e Sihova, "E 'auha fakataha, 'akinautolu 'oku teuteu mo fakama'a 'akinautolu 'i he ngoue 'i he tu'a 'akau 'e taha 'i he lotolotonga, 'o kai 'ae kakano 'oe puaka, pea mo e me'a fakalielia, pea mo e kumā.
 18 "He 'oku ou 'ilo 'enau ngaahi ngāue pea mo 'enau ngaahi mahalo: 'e hoko 'o pehē, te u tāmaki 'ae ngaahi pulē'anga kotoa pē mo e lea kehekehe kotoa pē; pea te nau ha'u, 'o mamata ki hoku nāunau.
 19 "Pea te u ai ha faka'ilonga 'iate kinautolu, pea te u fekau 'akinautolu 'oku hao 'iate kinautolu ki he ngaahi pulē'anga, ki Tasisi, mo Puli, mo Luti, 'akinautolu 'oku teke 'ae kaufana, ki Tupale, mo Savani, ki he ngaahi motu mama'o, 'aia 'oku te'eki ai ke fanongo ki hoku ongoongo, pea te'eki ai ke mamata ki hoku nāunau; pea te nau fakahā hoku nāunau ki he kakai Senitaile.
 20 Pea 'oku pehē 'e Sihova, te nau 'omi homou ngaahi kāinga kotoa pē ko e feilaulau kia Sihova mei he pulē'anga kotoa pē 'i he fanga hoosi, pea 'i he ngaahi me'a teka, pea 'i he me'a fata, pea 'i he fanga miuli, pea 'i he fanga manu ve'e vave, ki hoku mo'unga tapu ko Selūsalema, 'o hangē na'e 'omi 'e he fānau 'o 'Isileli 'ae feilaulau 'i he ipu ma'a ki he fale 'o Sihova.

²¹ Pea 'oku pehē 'e Sihova, "Te u fokotu'u 'iate kinautolu foki 'ae kau taula'eiki pea mo e kau Livai."

²² 'Oku pehē 'e Sihova, "'O hangē ko e tu'uma'u 'i hoku 'ao, 'ae ngaahi langi fo'ou pea mo e maama fo'ou, 'aia te u ngaahi, 'e pehē 'ae tu'uma'u 'o homou hako mo homou hingoa. ²³ Pea 'oku pehē 'e Sihova, "'E ha'u 'ae kakai kotoa pē ke lotu 'i hoku 'ao, mei he māhina fo'ou 'e taha 'o a'u ki he māhina fo'ou 'e taha, pea

mei he 'aho tapu 'e taha 'o a'u ki he 'aho tapu 'e taha. ²⁴ "Pea te nau 'alu atu, pea sio ki he ngaahi 'anga'anga 'oe kakai na'e angatu'u kiate au: koe'uhi 'e 'ikai mate honau 'uanga, pea 'e 'ikai tāmata'i 'enau afi; pea te nau hoko ko e fehi'anekina ki he kakai kotoa pē."

Vahe

Selemaia

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 Ko e kuonga mo e ui 'o Selemaia. 11 Ko 'ene mamata ki he va'a 'alimoni, pea mo e kulo vela 15 Ko e fekau mamafa ki Siuta. 17 Ko e tala'ofa 'ae 'Otua kia Selemaia.

1 KO E ngaahi lea 'a Selemaia, ko e foha 'o Hilikia, ko e tokotaha 'oe kau taula'eiki na'e nofo 'i 'Anatotiti 'i he fonua 'o Penisimani: ²'Aia na'e hoko ki ai 'ae folofola 'a Sihova 'i he ngaahi 'aho 'o Siosaia, ko e foha 'o 'Amoni, ko e tu'i 'o Siuta, 'i hono hongofulu ma tolu ta'u 'o 'ene pule. ³Na'e hoko foki ia 'i he ngaahi 'aho 'o Siohiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i Siuta, 'o a'u ki hono faka'osi hono hongofulu ma taha ta'u 'o Setikia ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta, 'o a'u ki hono 'ave fakapōpula 'a Selūsalema 'i hono nima māhina. ⁴Pea na'e toki hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē,

⁵"Na'aku 'ilo koe 'i he te'eki ai te u fakatupu koe 'i he fatu;

pea na'aku fakatapui koe, pea tu'utu'uni koe, ko e palōfita ki he ngaahi pule'anga, 'i he te'eki ai te ke ha'u mei he manāva."

⁶Pea na'aku toki pehē, "'Oiauē! 'E 'Eiki ko Sihova! Vakai, 'Oku 'ikai te u fa'a lea: he ko e tamasi'i au."

⁷Ka na'e pehē 'e Sihova kiate au, "'Oua na'a ke pehē, ko e tamasi'i koe: ka ke 'alu kiate kinautolu kotoa pē 'oku ou fekau koe ki ai, pea ko ia te u fekau kiate koe ke ke lea 'aki. ⁸Pea 'oua na'a ke manavahē ki honau mata: he 'oku pehē 'e Sihova, 'oku ou 'iate koe, ke fakamo'ui koe."

⁹Pea na'e toki mafao mai 'e Sihova hono nima, 'o ala ki hoku ngutu. Pea pehē mai 'e Sihova kiate au, "Vakai, 'oku ou 'ai 'eku ngaahi lea ki ho ngutu. ¹⁰Vakai, Kuo u foaki kiate koe 'i he 'aho ni 'ae mālohi ki he ngaahi kakai, mo e ngaahi pule'anga, ke ta'aki, mo veteki, ke faka'auha, mo lī ki lalo, ke langa hake, mo tō."

¹¹¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, "'E Selemaia, ko e hā 'oku ke mamata ki ai?"

Pea na'aku pehē, "'Oku ou mamata ki he va'a 'oe 'akau ko e 'alimoni."

¹²Pea na'e pehē mai 'e Sihova kiate au, "Kuo ke mamata totonu: he te u fakavave 'eku lea ke fakahoko ia."

¹³Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova 'o liunga ua kiate au, 'o pehē, "Ko e hā 'oku ke mamata ki ai?" Pea na'aku pehē, "'Oku ou mamata ki he kulo vela; 'oku hanga mai hono ngutu mei he tokelau." ¹⁴Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, "'E tupu mei he tokelau 'ae kovi ki

he kakai kotoa pē 'oe fonua. ¹⁵He, 'oku pehē 'e Sihova, Vakai, teu ui ki he fa'ahinga kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga 'i he tokelau;

"pea te nau ha'u, pea te nau taki taha nofo 'i hono nofo'anga 'i he hū'anga ki he ngaahi matapā 'o Selūsalema,

pea ki hono ngaahi 'ā kotoa pē 'o takatakai, pea ki he ngaahi kolo kotoa pē 'o Siuta.

¹⁶Pea te u fakahā 'eku ngaahi tautea kiate kinautolu, koe'uhi ko 'enau angahala kotoa pē,

he kuo nau lī'aki au,

pea tutu 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe,

pea tauhi ki he ngaahi ngāue 'a honau nima.

¹⁷¶ "Ko ia ke ke nono'o ho'o no'otanga vala, pea tu'u hake, pea lea 'aki kiate kinautolu 'aia kotoa pē 'oku ou fekau kiate koe: pea 'oua na'a ke manavahē ki honau mata, telia na'aku fakamaa'i koe 'i honau 'ao. ¹⁸He vakai, kuo u ngaohi koe he 'aho ni ko e kolo kuo teu ki he tau, ko e pou ukamea, ko e ngaahi 'ā palasa, ki he fonua kotoa pē, ki he ngaahi tu'i 'o Siuta, mo hono hou'eiki, pea ki hono kau taula'eiki, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua. ¹⁹Pea te nau tau'i koe; ka 'e 'ikai te nau mālohi kiate koe;" he 'oku pehē mai 'e Sihova, "'Oku ou 'iate koe, ke fakamo'ui koe."

1 Ko e fakahā 'e he 'Otua 'ene 'uluaki 'ofa ki he kakai Siu. 9 Pea ko 'enau fakaholomui lahi, 14 Ko e tupu'anga 'o 'enau tu'utāmaki meiate kinautolu pe. 20 Ko e angahala 'a Siuta. 31 Ko e liaki 'e Sihova 'enau falala'anga.

2 PEA na'e toe hoko 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ²"Alu 'o kalanga ki he telinga 'o Selūsalema, 'o pehē, "Oku pehē mai 'e Sihova;

"Oku ou manatu'i koe, ko e angalelei na'e fai kiate koe 'i ho'o kei si'i,

mo e 'ofa na'e fakahā 'i ho'o fakanofa,

'i ho'o muimui kiate au 'i he toafa,

'i he fonua na'e 'ikai tūtūu'i.

³Na'e fakatapui 'a 'Isileli kia Sihova,

ko e 'uluaki fua 'o hono tupu:

'e halaia 'akinautolu kotoa pē 'oku faka'auha ia;"

'oku pehē 'e Sihova, "'E hoko 'ae kovi kiate kinautolu."

⁴'E fale 'o Sēkope, pea mo e fa'ahinga kotoa pē 'oe fale 'o 'Isileli, mou fanongo ki he folofola 'a Sihova.

⁵¶ 'Oku pehē 'e Sihova,

“Ko e hā ‘ae kovi kuo ‘ilo’i ‘e ho‘omou ngaahi tamai ‘i-
 ate au,
 koe‘uhi kuo nau li‘aki au,
 pea muimui ki he me‘a noa pe,
 pea kuo nau hoko ‘o vale?
 6 Pea na‘e ‘ikai te nau pehē, ‘Ko e fē ‘a Sihova, ‘aia na‘a
 ne ‘omi ‘akimautolu mei he fonua ko ‘Isipite,
 ‘aia na‘a ne tataki ‘akimautolu ‘i he toafa;
 ‘i he fonua lala pea luoluo,
 ‘i he fonua mōmoa, mo e malumalu ‘oe mate,
 ‘i he fonua kuo ‘ikai fononga ki ai ha tangata,
 pea ‘oku ‘ikai nofo ai ha tangata?
 7 Pea na‘aku ‘omi ‘akimoutolu ki he fonua mahu,
 ke kai hono fua, mo hono lelei ‘o ia;
 ka ‘i ho‘omou hū ki ai, kuo mou fakakovi‘i hoku fonua,
 pea ngaohi hoku tofi‘a ko e me‘a fakalielia.
 8 Na‘e ‘ikai pehē ‘e he kau taula‘eiki, ‘Ko e fē ‘a Sihova?
 Pea na‘e ‘ikai ‘ilo’i au ‘ekinoutolu na‘e maheni ai ‘i he
 fono:
 pea na‘e angatu‘u kiate au ‘ae kau tauhi foki,
 pea na‘e kikite ‘ae kau palōfita ‘i he hingoa ‘o Peali,
 pea nau muimui ki he ngaahi me‘a ta‘e‘aonga.”
 9 Ko ia ‘oku pehē mai ‘e Sihova, “Te u toe lea kiate ki-
 moutolu,
 pea te u kole ki ho‘omou fānau, pea mo e fānau ‘a
 ho‘omou fānau.
 10 Koe‘uhi, ke mou ‘alu ki he ngaahi motu ‘o Kitimi, ‘o
 mamata;
 pea fekau ki Keta, pea fakakaukau lahi,
 pea vakai, pe ‘oku ai ha me‘a pehē.
 11 ‘Oku ai ha kakai kuo fetongi honau ngaahi ‘otua,
 ‘aia na‘e ‘ikai ko e ‘otua?
 Ka kuo fetongi ‘a hoku kakai honau nāunau ki he
 me‘a ta‘e‘aonga.”
 12 ‘Oku pehē mai ‘e Sihova, “E ngaahi langi mou ofo ki
 he me‘a ni,
 pea mou manavahē fakailifia;
 pea tetetete lahi ‘aupito,
 13 “He kuo fai ‘e hoku kakai ‘ae me‘a kovi ‘e ua:
 kuo nau li‘aki au ko e matavai mo‘ui,
 pea kuo nau tā kiate kinoutolu ‘ae ngaahi ‘ai‘anga
 vai, ko e ngaahi ‘ai‘anga vai mafōfoa, ‘aia ‘oku ‘ikai fa‘a
 ma‘u ai ha vai.
 14 “Ko e tamaio‘eiki ‘a ‘Isileli?
 Pe ko e hako ia ‘oe tamaio‘eiki?
 Ka ko e hā kuo fakamālohi ai ia?
 15 Na‘e ngungulu kiate ia ‘ae fanga laione mui,
 kuo nau tangi ‘aki ‘ae le‘o lahi,
 kuo nau fakalala ‘ae fonua: kuo tutu hono ngaahi
 kolo pea ‘oku ‘ikai ha kakai.
 16 Pea kuo fakavolu foki ho tumu‘aki, ‘e he fānau ‘o
 Nofi mo Tapanesi.
 17 “‘ikai kuo hoko ‘ae me‘a ni kiate koe ‘iate koe pe,
 ‘i ho‘o li‘aki ‘a Sihova ko ho ‘Otua, ‘i he‘ene tataki koe
 ‘i he hala?
 18 Pea ko eni, ko e hā ‘a‘au te ke ‘alu ai ‘i he hala ki
 ‘Isipite, ke inu ‘i he ngaahi vai ‘o Sihova?

Pea ko e hā te ke ‘alu ai koe ‘i he hala ki ‘Asilia, ke inu
 ‘i he vai ‘oe vaitafe?
 19 “E tautea koe ‘e ho‘o angahala ‘a‘au,
 pea ‘e valoki‘i koe ‘e ho‘o fakaholomui:
 ko ia ke ke ‘ilo mo vakai, ko e me‘a kovi mo faka-
 mamahi,
 ‘a ho‘o li‘aki ‘a Sihova ko ho ‘Otua,
 pea ‘oku ‘ikai te ke manavahē kiate au,” ‘oku pehē ‘e
 he ‘Eiki ko Sihova ‘oe ngaahi kautau.
 20 “He talu mei mu‘a kuo u maumau‘i ho‘o ha‘amonga,
 pea motuhi ho ngaahi ha‘i;
 pea na‘a ke pehē, “E ‘ikai te u fai kovi;’
 ka kuo ke ‘eve‘eva ‘i he ngaahi mo‘unga mā‘olunga
 kotoa pē,
 pea ‘i he lolo ‘akau mata kotoa pē ‘o fai angahala.
 21 Ka na‘aku tō koe, ko e vaine lelei,
 ko e tenga lelei ‘aupito:
 pea ‘oku fēfē ai ha‘o liliu ko e ‘akau kovi, ko e vaine
 kehe kiate au?”
 22 He ‘oku pehē mai ‘e he ‘Eiki ko Sihova, “Kapau te ke
 fufulu koe ‘aki ‘ae naita,
 pea to‘o kiate koe ‘ae koa lahi,
 ka ‘oku kei ‘ilonga ‘a ho‘o hia ‘i hoku ‘ao.
 23 “E fēfē koā ‘a ho‘o pehē, “Oku ‘ikai te u ‘uli,
 ‘oku ‘ikai te u muimui kia Peali?
 Vakai ki ho‘o ‘ulungāanga ‘i he tele‘a,
 ke ke ‘ilo ‘aia kuo ke fai:
 ko e kāmeli ve‘e vave koe, ‘oku fe‘alu‘aki ‘i hono
 ngaahi hala; 24 Ko e ‘asi hehengi ‘oku maheni ai mo e
 toafa, ‘aia ‘oku ne folohifo ‘ae matangi ‘i he‘ene holi;
 pea ‘i he‘ene pehē ko hai ‘oku fa‘a fakafoki ia?
 ‘E ‘ikai kumi fakafiu‘i ia ‘e ha taha; ka te nau ‘ilo ia ‘i
 hono māhina.
 25 “Ta‘ofi ho va‘e mei he ta‘etopuva‘e,
 pea mo ho kia mei he fieinu:
 ka na‘a ke pehē, “Oku ‘ikai ha ‘amanaki:
 ‘oku ‘ikai; he kuo u ‘ofa ki he kau muli,
 pea te u muimui pe kiate kinoutolu.’
 26 Hangē ‘oku mā ‘ae kaiha‘a ‘i hono ‘ilo’i ia,
 ‘oku pehē ‘ae mā ‘ae fale ‘o ‘Isileli;
 ko kinoutolu, mo honau ngaahi tu‘i, mo honau
 hou‘eiki, mo honau kau taula‘eiki, mo honau kau palō-
 fita.
 27 Ko kinoutolu ‘oku pehē ki he ‘akau, ‘Ko ‘eku tamai
 koe;’
 pea ki he maka, ‘Na‘a ke fā‘ele‘i au:
 he kuo nau fulitu‘a kiate au,
 pea ‘oku ‘ikai hanga mai honau mata:
 ka ‘i he ‘aho ‘o ‘enau mamahi te nau lea, ‘o pehē mai,
 ‘Tu‘u hake, ‘o fakamo‘ui ‘akimoutolu.’
 28 “Kā ko e fē ho ngaahi ‘otua kuo ke ngaohi mo‘ou?
 Ke tu‘u hake ‘akimoutolu, kapau te nau fa‘a fakamo‘ui
 koe ‘i he ‘aho ‘oe mamahi:
 he ‘oku hangē ko hono lahi ‘o ho‘o ngaahi kolo, ‘E
 Siuta, ‘oku pehē hono tokolahi ‘o ho ngaahi ‘otua.
 29 “Ko e hā te mou tukuaki‘i ai au?
 ‘Oku pehē ‘e Sihova, “Kuo angatu‘u kiate au ‘aki-
 moutolu kotoa pē.”

³⁰ “Kuo ta’e’aonga ‘eku taa’i ho’omou fānau; he ‘oku ‘ikai te nau poto ai: kuo faka’auha homou kau palōfita, ‘aki ho’omou hangē tā amoutolu,

‘o hangē ko e laione faka’auha.

³¹ “Ae to’utangata, mou tokanga ki he folofola ‘a Sihova.

He na’aku hoko ko e toafa ki ‘Isileli?

Pe ko e fonua fakapo’uli?

Pea ko e hā ‘oku pehē ai ‘a hoku kakai, ‘Ko e hou’eiki ‘akimautolu;

pea ‘e ‘ikai te mau toe ha’u kiate koe?’

³² “E fa’a fakangalo’i ‘e he tāupo’ou ‘a ‘ene teunga, pe ko e ta’ahine ta’ane ‘a ‘ene teuteu?

Pā kuo fakangalongalo’i au ‘e hoku kakai ‘i he ngaahi ‘aho ta’efa’alaua.

³³ Ko e hā ‘oku ke teuteu ai ho hala ke kumi ‘ae ‘ofa?

Ko ia kuo ke akonaki ‘aki ho ngaahi hala ki he kau angahala foki.

³⁴ Kuo ‘ilo’i foki ‘ae toto ‘oe ngaahi laumālie ta’ehalaia ‘i he kapa ‘o ho kofu:

‘oku ‘ikai te u ‘ilo ia ‘i he kumi lahi,

ka ‘oku fakahāhā pe ia ‘iate kinautolu ni kotoa pē.

³⁵ “Ka ‘oku ke pehē ‘e koe, “Oku ou ta’ehalaia, pea ko ia ‘e fakaafe ‘a hono houhau ‘iate au.’

“Vakai, te u fakamaau’i koe,

koe’uhi ‘oku ke pehē, ‘Na’e ‘ikai te ke fai kovi.’

³⁶ Ko e hā ‘oku ke ‘alu fano ai pe ke fetongi ho hala?

Te ke mā foki ki ‘Isipite,

‘o hangē ko ho’o mā ki ‘Asilia.

³⁷ “Io, te ke ‘alu meiate ia, kuo ‘ai ho nima ki ho ‘ulu:

he kuo li’aki ‘e Sihova ho ngaahi falala’anga,

pea ‘e ‘ikai te ke monū’ia ai.”

1 Ko e angahala lahi ‘a Siuta, mo e ‘alo’ofa lahi ‘ae

‘Otua. 6 ‘Oku kovi lahi ‘a Siuta ‘ia ‘Isileli. 12 Ko e

ngaahi tala’ofa ‘ae ongoongolelei ki he fakatomala

20 Ko e valoki ki ‘Isileli, pea kuo ‘ai ia ‘e he ‘Otua,

pea ‘oku nau vete ‘enau ngaahi hia.

3 “OKU nau pehē, ‘Kapau ‘e tukuange ‘e ha tangata ‘a hono ‘unoho, pea te ne ‘alu ‘iate ia, pea ‘unoho mo e tangata kehe, te ne toe ha’u kiate ia?’ ‘ikai ‘oku ‘uli lahi ai ‘ae fonua ko ia? Ka kuo ke fai angahala mo e mamana tokolahi: ka ‘oku kei pehē, ‘e Sihova, Tafoki mai kiate au.

² “Hanga hake ho mata ki he ngaahi potu mā’olunga, pea vakai ha potu na’e ‘ikai te ke angahala ai. Kuo ke tatali kiate kinautolu ‘i he ngaahi hala, ‘o hangē ko e ‘Alepea ‘i he toafa; kuo ke faka’uli’i ‘ae fonua ‘i ho’o angahala, mo ho’o fai kovi. ³ Ko ia kuo ta’ofi ai ‘ae ‘uha tu’u mo tō, pea na’e ‘ikai ai ‘ae ‘uha mui; kuo ke ma’u ‘ae fo’i la’ē ‘oe fefine angahala, pea ko ia ‘oku ‘ikai te ke mā ai. ⁴ ‘E ‘ikai te ke tangi pehē mai kiate au ‘o fai mei he ‘aho ni, ‘Ko ‘eku tamai koe, ko hoku fakahinohino ‘i he’eku si’i?’ ⁵ “| ‘Pea ‘e ma’u ‘a hono houhau ‘o ta’engata?’ Te ne kuku ma’u ia ‘o a’u ki he ngata’anga? Vakai, kuo ke lea mo fai ‘ae ngaahi me’a kovi ‘o hangē ko ho’o fa’a fai.”

⁶ ¶ Pea na’e pehē foki ‘e Sihova kiate au ‘i he ngaahi ‘aho ‘o Siosaia ko e tu’i, “Kuo ke mamata ‘aia kuo fai ‘e ‘Isileli fakaholomui? kuo ne ‘alu hake ki he ngaahi mo’unga mā’olunga kotoa pē, pea fai angahala, ‘i he lolo ‘akau mata kotoa pē. ⁷ Pea hili ‘ene fai ‘ae ngaahi me’a ni kotoa pē, na’aku pehē, ‘Ke ke tafoki kiate au.’ Ka na’e ‘ikai te ne tafoki. Pea na’e mamata ki ai ‘a hono tokoua kākā ko Siuta. ⁸ Pe ne u mamata, ‘i he’eku tukuange ‘a ‘Isileli fakaholomui pea u ‘atu kiate ia ‘ae tohi fakamavae, ko e me’a ‘i he’ene ngaahi fai hala, ka na’e ‘ikai ke manavahē ai ‘a hono tokoua kākā ko Siuta, ka na’a ne toe ‘alu mo ia ‘o fai angahala foki. ⁹ Pea ko e me’a ‘i he ongoongo ‘o ‘ene fe’auaki na’e ‘uli’i ai ‘ae fonua, ‘o ne fai angahala mo e ngaahi maka, pea mo e ngaahi ‘akau. ¹⁰ Ka ‘oku pehē ‘e Sihova, na’e ‘ikai ‘aupito tafoki kiate au ‘aki hono loto kotoa ‘a hono tokoua kākā ko Siuta, ka na’a ne kākā ai pe.” ¹¹ Pea na’e pehē ‘e Sihova kiate au, “Ko ‘Isileli fakaholomui kuo ne fakatonuhia ‘e ia ia ‘o lahi hake ‘ia Siuta kākā.”

¹² ¶ ‘Alu ‘o fakahā ‘ae ngaahi lea ni ki he potu tokelau, ‘o pehē, ‘oku pehē ‘e Sihova, ‘Tafoki mai, ‘a koe ko ‘Isileli fakaholomui; pea te u fakaafe ‘eku houhau meiate kimoutolu.’ he, ‘oku pehē ‘e Sihova, “Oku ou ‘alo’ofa, pea ‘e ‘ikai te u fakatolonga ta’engata hoku houhau. ¹³ Ke vete pe ho’o hia, ‘aia kuo ke fai kia Sihova ko ho ‘Otua, pea mo e faka’uli ‘a ho’o ‘ulungāanga mo e kau muli ‘i he lolo ‘akau mata kotoa pē,’ pea ‘oku pehē ‘e Sihova, na’e ‘ikai te mou talangofua ki hoku le’o.” ¹⁴ ‘Oku pehē ‘e Sihova, “E fānau fakaholomui tafoki mai; he kuo u fakamaau mo kimoutolu: pea te u to’o ‘akimoutolu ko e taki tokotaha ‘i ha kolo, pea mo e toko ua ‘i ha fa’ahinga, pea te u ‘omi ‘akimoutolu ki Saione. ¹⁵ Pea te u foaki kiate kimoutolu ‘ae kau tauhi ‘o hangē ko hoku loto, pea te nau fafanga ‘aki ‘akimoutolu ‘ae poto mo e ‘ilo. ¹⁶ Pea ‘e hoko ‘i he ngaahi ‘aho ko ia, ‘oka mou ka tupu ‘o tokolahi ‘i he fonua,” ‘oku pehē ‘e Sihova, “E ‘ikai te nau toe pehē, ‘Ko e puha ‘oe fuakava ‘o Sihova;’ pea ‘e ‘ikai hoko ia ki honau loto: pea ‘e ‘ikai te nau manatu ki ai pe ‘a’ahi ki ai; pea ‘e ‘ikai toe ngaohi ia. ¹⁷ Pea ‘i he ngaahi ‘aho ko ia te nau ui ‘a Selūsalema ‘Ko e ‘afio’anga ‘o Sihova;’ pea ‘e fakataha ‘ae kakai kotoa pē ki ai, ki Selūsalema, ki he huafa ‘o Sihova: pea ‘e ‘ikai te nau toe muimui ki he fakakaukau kovi ‘a honau loto. ¹⁸ ‘E ha’u ‘ae fale ‘o Siuta ‘i he ngaahi ‘aho ko ia ‘o ‘a’eva mo e fale ‘o ‘Isileli, pea te na omi fakataha mei he fonua ‘i he tokelau ki he fonua ‘aia kuo u foaki ko e tofi’a ki ho’omou ngaahi tamai.

¹⁹ “Pea na’aku pehē, “E fēfē ‘eku fakataha koe mo e fonua, pea foaki kiate koe ‘ae fonua lelei, mo e tofi’a lelei ‘oe kakai tokolahi?’ Pea na’aku pehē, Ke ke ui au, “Ko ho’o Tamai;” pea ‘e ‘ikai te ke tafoki meiate au.”

²⁰ ¶ ‘Oku pehē ‘e Sihova, “E fale ‘o ‘Isileli, ko e mo’oni kuo mou fai kākā kiate au, ‘o hangē ko e fefine kākā kuo li’aki hono ‘unoho.” ²¹ Na’e ongo’i ‘ae le’o ‘i he ngaahi potu mā’olunga, ko e tangi mo e tangilāulau ‘ae fānau ‘a ‘Isileli: he kuo nau fakakovi’i honau hala, pea kuo nau fakangalongalo’i ‘a Sihova ko honau ‘O-

tua. ²² 'Ae fānau fakaholomui, mou tafoki, pea te u fakamo'ui ho'omou fakaholomui.

"Vakai, 'oku mau ha'u kiate koe; he ko koe ko Sihova ko homau 'Otua. ²³ "Ko e mo'oni 'oku ta'e'aonga ke 'a-manaki 'ae fakamo'ui mei he ngaahi potu mā'olunga, pea mei he ngaahi mo'unga: ko e mo'oni 'oku 'ia Sihova ko hotau 'Otua 'ae fakamo'ui 'o 'Isileli. ²⁴ He kuo faka'auha 'i he tamapua fakamā 'ae ngāue 'a 'etau ngaahi tamai talu 'emau tupu; ko 'enau fanga sipi mo e fanga manu, ko honau ngaahi foha, pea mo e 'ofefine. ²⁵ 'Oku tau tokoto 'i he mā, pea 'oku 'ufi'ufi 'akitautolu 'e he fakamā: koe'uhi kuo tau fai kovi kia Sihova ko hotau 'Otua, ko kitautolu mo 'etau ngaahi tamai, talu 'etau kei si'i 'o a'u ki he 'aho ni, pea na'e 'ikai te tau tangafua ki he le'o Sihova ko hotau 'Otua."

1 'Oku ui 'aki 'e he 'Otua kia 'Isileli 'a 'ene ngaahi tala'ofa. 3 'Oku ako 'aki 'ae ngaahi me'a tautea ki Siuta ke fakatomala. 19 Ko e mamahi lahi koe'uhi ko e ngaahi tu'utāmaki 'o Siuta.

4 'OKU pehē mai 'e Sihova, "Kapau te ke tafoki 'E 'Isileli, tafoki kiate au; pea kapau te ke tukuange 'a ho'o ngaahi me'a fakalielia 'i hoku 'ao, 'e 'ikai 'ave koe. ² Pea te ke fuakava, "Oku mo'ui 'a Sihova' 'i he mo'oni, mo e fakamaau, pea 'i he angatonu; pea 'oku meiate ia 'ae fakamonū'ia 'ae ngaahi pule'anga pea te nau vikiviki 'iate ia."

³ ¶ He 'oku pehē 'e Sihova ki he kau tangata 'o Siuta, mo Selūsalema, "Mou fakamolū 'ae kekeleke fo'ou, pea 'oua na'a tūtuu'ī 'i he ngaahi 'akau talatala. ⁴ 'Ae kau tangata 'o Siuta mo e kakai 'o Selūsalema, mou kamu homou loto kia Sihova, pea to'o 'ae 'ufi'ufi 'o homou loto, telia na'a 'alu atu 'eku houhau 'o hangē ko e afi, pea 'e vela ia 'o 'ikai fa'a tāmāte'i, koe'uhi ko e kovi 'o ho'omou ngaahi faianga." ⁵ Mou fakahā 'i Siuta, pea faka'ilo 'i Selūsalema; 'o pehē, 'Mou ifi 'ae me'alea 'i he fonua: fakahā, 'i he potu kotoa pē, 'o pehē, 'Tau fakataha 'akitautolu, pea 'alu ki he ngaahi kolo kuo langa.' ⁶ Fokotu'u 'ae fuka ke hanga ki Saione: mou 'alu, 'oua 'e tatali: he te u 'omi 'ae kovi mei he tokelau, 'io, ko e faka'auha lahi.

⁷ Kuo ha'u 'ae laione mei he fihī 'oe vao, pea 'oku ha'u 'i hono hala 'aia 'e faka'auha 'ae ngaahi pule'anga; kuo 'alu atu ia mei hono potu ke faka'auha 'ae fonua: pea 'e lala 'ae ngaahi kolo, 'o 'ikai ha kakai. ⁸ Koe'uhi ko e me'a ni, nono'o 'aki 'akimoutolu 'ae vala tauanga'a, pea mamahi mo tangi: he 'oku te'eki ai foki meiate kitautolu 'ae houhau kakaha 'o Sihova. ⁹ 'Oku pehē 'e Sihova, "'E hoko 'o pehē 'i he ngaahi 'aho ko ia, 'e vaivai 'ae loto 'oe tu'i, pea mo e loto 'oe hou'eiki; pea 'e ofo 'ae kau taula'eiki, pea 'e fakatumutumu 'ae kau palōfita."

¹⁰ Pea na'aku toki pehē ai, "'Oiauē, 'E 'Eiki Sihova! Ko e mo'oni kuo ke tukuange 'ae kakai ni mo Selūsalema ki he kākā, 'o pehē, 'Te mou ma'u 'ae fiemālie; kae 'osi kuo hoko 'ae heletā ki he laumālie."

¹¹ Pea 'e lea ki he kakai ni mo Selūsalema 'i he ngaahi 'aho ko ia; 'o pehē, "'Oku ha'u 'ae matangi vela mei he ngaahi potu mā'olunga 'i he toafa ki he 'ofefine 'o hoku kakai, ka 'oku 'ikai te tatafi pe fakama'a. ¹² 'E ha'u 'ae

matangi lahi mei he ngaahi potu ko ia kiate au; pea te u fakamaau ni 'akinautolu foki.

¹³ Vakai, te ne ha'u 'o hangē ko e ngaahi 'ao, pea ko 'ene ngaahi saliote 'o hangē ko e 'ahiohio: 'oku ve'e vave hake 'ene fanga hoosi 'i he puna 'ae 'ikale. 'Oku tau mala'ia! He kuo faka'auha 'akitautolu. ¹⁴ 'E Selūsalema, ke ke fakama'a ho loto mei he angahala, koe'uhi ke ke mo'ui. 'E fēfē hono fuoloa 'ae nofo 'a ho'o ngaahi mahalo kovi 'iate koe? ¹⁵ He 'oku ongo'i 'ae le'o mei Tani, pea 'oku fakahā 'ae me'a fakamamahi mei he mo'unga 'o 'Ifalemi. ¹⁶ "Vakai, mou tala ki he ngaahi kakai; fakahā ki Selūsalema, 'Kuo ha'u 'ae kau le'o mei he potu mama'o, pea te nau kalanga ki he ngaahi kolo 'o Siuta.']" ¹⁷ 'Oku pehē 'e Sihova, "'Oku nau takatakai ia 'o hangē ko e kau tauhi ngoue koe'uhi kuo ne angatu'u kiate au. ¹⁸ Kuo hoko 'ae ngaahi me'a ni kiate koe ko e me'a 'i ho'o anga mo ho'o ngaahi faianga; ko eni ho'o mamahi 'oku kakaha ia, koe'uhi 'oku 'asi ia ki ho loto."

¹⁹ ¶ 'A hoku fatu, 'a hoku fatu! 'Oku ou mamahi 'o a'u ki hoku loto: 'oku ue'i hoku loto 'iate au; 'oku 'ikai teu fa'a fakalongo pe, koe'uhi kuo u fanongo ki he me'alea, kuo fanongo 'a hoku laumālie ki he te u tau. ²⁰ Kuo hoko 'ae faka'auha ki he faka'auha, he kuo lala 'ae fonua kotoa pē; kuo maumau'i fakafokifā 'a hoku fale fehikitaki; pea mo hoku ngaahi puipui. ²¹ 'E fēfē hono fuoloa 'o 'eku mamata ki he fuka, pea fanongo ki he le'o 'oe me'alea?

²² "He 'oku vale 'a hoku kakai, 'oku te'eki ai te nau 'ilo au: ko e fānau faha 'akinautolu 'oku 'ikai hanau poto; 'oku nau poto ki he fai kovi, ka 'oku 'ikai te nau ma'u 'ae 'ilo'i ki he fai lelei." ²³ Pea na'aku mamata ki he fonua, pea vakai, kuo maveuveu mo nge'esi pe ia; pea ki he ngaahi langi foki, pea na'e 'ikai ha maama. ²⁴ Ne u mamata ki he ngaahi mo'unga, pea vakai, kuo nau tetetete, pea na'e ue'i 'ae ngaahi tafungofunga kotoa pē, 'o hangē ko e me'a ma'ama'a. ²⁵ Na'aku mamata, pea vakai, na'e 'ikai ha tangata, pea kuo mole kotoa pē 'ae fanga manupuna 'oe langi. ²⁶ Ne u mamata, pea vakai, kuo toafa 'ae potu fua lelei, pea kuo maumau'i hifo 'ae ngaahi kolo kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova, 'i hono houhau kakaha. ²⁷ He kuo pehē 'e Sihova, "'E lala 'ae fonua kotoa pē; ka 'e 'ikai te u faka'osi 'aupito. ²⁸ 'E mamahi 'a māmani koe'uhi ko e me'a ni, pea 'e 'uli'uli ai 'ae ngaahi langi 'i 'olunga: koe'uhi kuo u lea 'aki ia, pea 'e 'ikai te u fakatomala; kuo u tu'utu'uni ia, pea 'e 'ikai te u tafoki mei ai."

²⁹ 'E hola 'ae kolo kotoa pē koe'uhi ko e patū 'ae kau tangata heka hoosi, mo e kau tangata fakakaufana; te nau 'alu ki he vao fihī pea kaka ki he ngaahi maka: pea 'e li'aki 'ae kolo kotoa pē, pea 'e 'ikai nofo ha tangata 'i ai. ³⁰ Pea 'oka maumau'i koe, ko e hā te ke fai? Kapau te ke fakakofu'aki koe 'ae kulokula, pea kapau te ke teuteu 'aki koe 'ae ngaahi me'a teunga, pea kapau te ke loa ho mata 'aki 'ae vali, 'oku ta'e'aonga ho fakahoihoifua koe; 'e fehi'a kiate koe 'akinautolu na'e 'ofa, pea te nau kumi ho'o mo'ui. ³¹ He kuo u fanongo ki he le'o 'o hangē ko e fefine 'oku langā, pea mo e mamahi 'o hangē ko ia kuo ne fā'ele'i 'ene 'uluaki tama, ko e le'o

'oe 'ofefine 'o Saione, 'aia 'oku to'e pea mafao hono nima, 'o pehē, "Oiaūē au! He 'oku vaivai hoku laumālie koe'uhi ko e kau fakapō."

1 Ko e tautea mei he 'Otua ki he kakai Siu, koe'uhi ko 'enau angatu'u, 7 Mo 'enau fe'auaki, 10 Mo 'e-nau ta'elotu, 19 Mo 'enau fehi'a ki he 'Otua, 25 Mo 'enau nofo kovi 'i he fonua, 30 Mo 'enau fakakovi 'i ae siasi.

5 "MOU felele aki 'i he ngaahi hala 'o Selūsalema, pea mamata, mo 'ilo, pea kumi 'i hono ngaahi potu laulahi, kapau te mou fa'a 'ilo'i ha tangata, pea kapau 'oku 'i ai ha taha 'oku fakamaau totonu, 'aia 'oku kumi ki he mo'oni pea te u fakamolemole ia. ² Pea kapau 'oku nau pehē, "Oku mo'ui 'a Sihova;" ko e mo'oni 'oku nau fuakava kākā pe.

³ 'E Sihova, 'ikai 'oku hanga ki he mo'oni 'a ho fofonga? Kuo ke taa'i 'akinautolu, ka na'e 'ikai te nau mamahi; kuo ke faka'auha 'akinautolu, ka na'e 'ikai te nau tokanga ki he tautea: kuo nau fakafefeka hake honau mata 'i ha maka; 'oku 'ikai te nau fie tafoki.

⁴ Ko ia na'aku pehē, "Ko e mo'oni 'oku nau masiva: 'oku nau vale: he 'oku 'ikai te nau 'ilo 'ae hala 'o Sihova, pea mo e fakamaau 'a honau 'Otua. ⁵ Te u 'alu ki he kau tangata poto, pea te u lea kiate kinautolu; he kuo nau 'ilo 'ae hala 'o Sihova, pea mo e fakamaau 'a honau 'Otua;" ka ko kinautolu ni kuo nau maumau'i 'aupito 'ae ha'amonga, pea motuhi 'ae ngaahi ha'i. ⁶ Ko ia 'e tā-mate'i 'akinautolu 'e he laione mei he vao, pea 'e mau-mau'i 'akinautolu 'e he ulofi 'oe efiafi, pea 'e le'o ki honau ngaahi kolo 'e he lēpati: ko ia kotoa pē 'e 'alu atu 'i ai 'e haehae ke iiki; koe'uhi ko 'enau ngaahi angahala 'oku lahi, pea 'oku tupu 'enau ngaahi fakaholomui.

⁷ ¶ "E fēfē 'eku fakamolemole koe koe'uhi ko e me'a ni? Kuo li'aki au 'e ho'o fānau, pea fuakava 'iate kinautolu 'oku 'ikai ko e ngaahi 'otua: hili 'eku fafanga 'akinautolu ke mākona, na'a nau fai angahala, pea nau fakataha 'o tokolahi 'i he ngaahi fale 'oe kau fa'a fe'auaki. ⁸ Pea na'a nau hangē ko e fanga hoosi tau kuo fafanga 'i he pongipongi: pea na'a nau taki taha holi ki he 'unoho 'o hono kaungā'api." ⁹ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ikai te u tautea koe'uhi ko e ngaahi me'a ni? Pea 'ikai 'e totongi 'e hoku laumālie ki he pule'anga pehē?"

¹⁰ ¶ "Mou 'alu hake ki hono ngaahi 'ā, pea faka'auha; kae'oua na'a faka'osi 'aupito; 'ave 'a hono ngaahi va'a; he 'oku 'ikai 'o Sihova 'akinautolu." ¹¹ He 'oku pehē 'e Sihova, "Kuo fai kākā 'aupito kiate au 'e he fale 'o 'Isileli, pea mo e fale 'o Siuta."

¹² Kuo nau fakafisinga'i 'a Sihova, 'onau pehē, "Oku 'ikai ko ia ia; 'e 'ikai hoko ha kovi kiate kinautolu pea 'e 'ikai te tau mamata ki he heletā pe ha honge. ¹³ Pea 'e hoko 'ae kau palōfita 'o hangē ko e matangi, pea 'oku 'ikai 'iate kinautolu ha lea: 'e hoko 'o pehē kiate kinautolu."

¹⁴ Ko ia 'oku pehē mai 'e Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, "Koe'uhi kuo mou lea 'aki 'ae lea ni, vakai, te u ngaahi 'eku ngaahi lea ke hangē ko e afi 'i ho ngutu,

pea ko e kakai ni ke hangē ko e 'akau, pea te ne faka'auha 'akinautolu." ¹⁵ Pea 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, Te u 'omi ha kakai mei he mama'o kiate kimoutolu, 'E fale 'o 'Isileli, ko e kakai mālohi, ko e kakai mu'a pe, ko e kakai 'e 'ikai te ke poto 'i he'enau lea, pe 'ilo'i 'aia 'oku nau lea 'aki. ¹⁶ 'Oku tatau honau hōfanga-hau mo e fonualoto kuo matangi, ko e kau tangata mālohi 'akinautolu kotoa pē. ¹⁷ Pea te nau kai 'o 'osi 'a homou ta'u, pea mo ho'omou mā, 'aia 'oku totonu ke kai 'e ho ngaahi foha mo ho ngaahi 'ofefine: te nau kai ke 'osi ho'o fanga sipi mo ho'o fanga manu: te nau kai ke 'osi ho'o ngaahi vaine mo e ngaahi 'akau ko e fiki: te nau fakamasiva 'aki 'ae heletā 'a ho ngaahi kolo mālohi, 'aia na'a ke falala ki ai."

¹⁸ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ka 'e 'ikai te u faka'osi 'aupito 'akimoutolu, 'i he ngaahi 'aho ko ia. ¹⁹ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka mou ka pehē, 'Ko e hā 'oku fai ai 'e Sihova ko hotau 'Otua 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate kitautolu?" Pea te ke toki lea pehē kiate kinautolu, "O hangē kuo mou li'aki au, pea tauhi ki he ngaahi 'otua kehe 'o homou fonua, 'e pehē ho'omou tauhi ki he kakai muli 'i he fonua 'oku 'ikai 'omoutolu."

²⁰ "Fakahā 'ae me'a ni 'i he fale 'o Sēkope, pea fakahā ia 'ia Siuta, 'o pehē, ²¹ 'Fanongo, ki he me'a ni, 'ae kakai vale, pea ta'eloto; 'akimoutolu 'oku mata, ka 'oku 'ikai mamata; 'akimoutolu 'oku telinga ka 'oku 'ikai ongo'i. ²² 'Oku pehē mai 'e Sihova, "Ikai te mou manavahē kiate au? 'E 'ikai te mou tetetete 'i hoku 'ao? Kuo u 'ai 'ae 'one'one ko e fakangatanga 'oe tahi 'i he fono ta'engata, 'aia 'e 'ikai te ne fa'a laka ai; kapau 'e hake hono ngaahi peau, 'e 'ikai te nau mālohi; kapau te nau 'u'ulu, ka 'e 'ikai te nau fa'a laka ai."

²³ "Ka 'oku ma'u 'e he kakai ni 'ae loto tafoki mo angatu'u; kuo nau tafoki pea 'alu. ²⁴ Pea na'e 'ikai te nau pehē 'i honau loto, 'Ko eni, ke tau manavahē kia Sihova ko hotau 'Otua, 'aia 'oku ne foaki kiate kitautolu 'ae 'uha mu'a mo e 'uha mui, 'i hono 'aho totonu: pea kuo ne tauhi ma'atautolu 'ae ngaahi uike tu'utu'uni ki he ututa'u."

²⁵ "Kuo fakaafe 'ae ngaahi me'a ni meiate kimoutolu 'e ho'omou ngaahi angahala, pea kuo ta'ofi 'ae ngaahi me'a lelei meiate kimoutolu 'e ho'omou ngaahi hia. ²⁶ He 'oku ai 'ae kau angakovi 'i hoku kakai: 'oku nau toitoi, 'o hangē ko ia 'oku tautau 'ae ngaahi hele; 'oku nau 'ai 'ae tauhele, ke nau mo'ua ai 'ae kau tangata. ²⁷ Pea 'oku pito honau ngaahi fale 'i he kākā, 'o hangē 'oku pito 'ae finaki 'i he ngaahi manupuna: ko ia kuo nau hoko ai ke lahi, pea ma'u me'a. ²⁸ Kuo nau hoko ke sino, pea ngingila; 'io, kuo nau kovi lahi hake 'i he kau angahala: 'oku 'ikai te nau fakamaau 'ae me'a, ko e me'a 'ae tamai mate; pea 'oku 'ikai te nau fakamaau 'ae me'a totonu 'ae masiva, ka 'oku nau monū'ia."

²⁹ 'Oku pehē 'e Sihova; "Ikai te u tautea koe'uhi ko e ngaahi me'a ni?"

³⁰ ¶ Kuo fai ha me'a fakafo mo fakailifia 'i he fonua.

³¹ 'Oku kikite kākā 'ae kau palōfita, pea 'oku kau taha mo kinautolu 'ae kau taula'eiki; pea 'oku loto 'a hoku

kakai ke pehē pe ia: pea ko e hā te mou fai 'i hono iku'anga?

1 Ko e fekau 'ae ngaahi fili ki Siuta. 6 Ko e fekau 'ae 'Otua ke nau ngāue koe'uhi ko 'enau angahala. 9 Ko e mamahi 'ae palōfita koe'uhi ko e ngaahi tautea mei he 'Otua, ko e me'a 'i he'enau angahala. 18 Ko e fakahā 'ae houhau 'oe 'Otua. 26 Ko e ui ki he kakai ke nau mamahi koe'uhi ko e tautea ki he'enau ngaahi angahala.

6 "AE fānau 'a Penisimani mou fakataha 'aki-moutolu pea hola atu mei Selūsalema, pea ifi 'ae me'alea 'i Tikoa, pea fokotu'u 'ae faka'ilonga afi 'i Pete-Hakilime; he 'oku hā mai 'ae kovi mei he tokelau, pea mo e faka'auha lahi. 2 Kuo u fakatatau 'ae 'ofefine 'o Saione ki he fefine hoihoifua mo angalelei. 3 'E ha'u ki-ate ia 'ae kau tauhi mo 'enau fanga sipi; pea te nau fokotu'u honau ngaahi fale fehikitaki 'o takatakai kiate ia; pea te nau taki taha kai 'i hono potu 'o'ona.

4 "Mou teuteu kiate ia; tu'u hake pea ke tau 'alu hake 'i he ho'atāmālie. 'Oiauē 'akitautolu! He kuo 'alu 'ae 'a-ho, pea kuo mafola atu 'ae malumalu 'oe efiāfi. 5 Tu'u hake, pea tau 'alu atu 'i he po'uli, pea faka'auha hono ngaahi fale faka'e'i'eiki."

6 ¶ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Tā hifo hono ngaahi 'akau, pea fai ha tanu puke ki Selūsalema; ko e kolo eni ke kapa; kuo pito ia 'i loto 'i he fakamālohi. 7 'O hangē 'oku puna 'ae vai mei he matavai, 'oku pehē 'ae hā mai 'ae angahala meiate ia; 'oku ongo'i 'iate ia 'ae fakamālohi pea mo e maumau'i; 'oku 'i hoku 'ao ma'uaipē 'ae mamahi mo e ngaahi lavea. 8 'E Selūsalema, ke akonekina koe, telia na'a 'alu 'iate koe 'a hoku laumālie; telia na'a ngaohi koe ke tala, ko e fonua ta'ehanokakai."

9 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Te nau tānaki hono toe 'o 'Isileli 'o hangē ko e vaine: pea 'e toe ai ho nima ki he ngaahi va'a 'o hangē ko e tangata 'oku toli 'ae fua 'oe vaine."

10 Te u lea mo valoki kia hai, koe'uhi ke nau fanongo? Vakai, kuo tāpuni honau telinga, pea 'oku 'ikai te nau fa'a ongo'i; vakai, ko e me'a manuki kiate kinautolu 'ae folofola 'a Sihova; 'oku 'ikai te nau fiefia ki ai. 11 Ko ia kuo u fonu 'i he houhau 'o Sihova; 'oku ou fiu 'i he ta'ofi:

"Te u lilingi atu ia, ki he fānau 'oku 'i he hala; pea ki he fakataha 'ae kau talavou, 'io, 'e 'ave 'ae tangata mo hono 'unoho, 'ae motu'a pea mo ia 'oku lahi hono ngaahi 'aho.

12 ¶ "Pea 'e ma'u 'e he kakai kehe honau ngaahi fale, mo e ngaahi ngoue, fakataha mo honau ngaahi 'unoho:

he te u mafao atu hoku nima ki he kakai 'oe fonua, 'oku pehē 'e Sihova.'

13 "He 'oku nau taki taha manumanu mei he iiki 'o a'u ki he lalahi;

pea taki taha fai kākā mei he palōfita, 'io, 'o a'u ki he taula'eiki.

14 Kuo nau fakamo'ui kākā foki 'ae lavea 'oe 'ofefine 'o hoku kakai, 'onau pehē, 'Fiemālie, fiemālie;' ka 'oku 'ikai ha fiemālie.

15 He na'a nau mā 'i he'enau fai me'a fakalielia?

Na'e 'ikai, na'e 'ikai 'aupito te nau mā, pea na'e 'ikai te nau fekula'i 'i he mā;

ko ia te nau hinga mo kinautolu 'oku hinga:

'o kau ka 'a'ahi kiate kinautolu 'e li ki lalo 'akinautolu, 'oku pehē 'e Sihova.

16 'Oku pehē 'e Sihova, "Mou tu'u 'i he ngaahi hala, 'o mamata, pea fehu'i ki he ngaahi motu'a hala, 'Ko e fē 'ae hala lelei?' Pea mou 'a'eva 'i ai, pea te mou 'ilo 'ae fiemālie ki homou laumālie. Ka na'a nau pehē, "E 'ikai te mau 'eve'eva ai.' 17 Pea na'aku fakanofu kiate ki-moutolu foki 'ae kau tangata le'o, 'o pehē, 'Fanongo ki he le'o 'oe me'alea.' Ka na'a nau pehē, "E 'ikai te mau fanongo.'

18 ¶ "Ko ia mou fanongo, 'ae ngaahi pule'anga, pea 'ilo 'e he fakataha 'oe kakai, 'ae me'a 'aia 'oku 'iate kinautolu. 19 Fanongo, 'e māmani: vakai, te u 'omi 'ae kovi ki he kakai ni, ko e fua 'o 'enau ngaahi mahalo, koe'uhi na'e 'ikai te nau fanongo ki he'eku ngaahi lea, pe ki he'eku fono, ka kuo nau li'aki ia. 20 He ko e hā hono 'aonga ke 'omi 'ae me'a namu kakala kiate au mei Sipa, pea mo e tō hu'amēlie mei he potu mama'o? 'oku 'ikai lelei kiate au homou ngaahi feilaulau tutu, pea 'oku 'ikai hu'amēlie kiate au homou ngaahi feilaulau."

21 Ko ia 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, te u 'ai 'ae ngaahi tūkia'anga 'i he 'ao 'oe kakai ni, pea 'e tūkia fakataha ai 'ae ngaahi tamai pea mo e ngaahi foha; pea 'e mala'ia 'ae kaungā'api mo honau kāinga." 22 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku ha'u ha kakai mei he fonua 'i he tokelau, pea 'e fakatupu 'ae kakai lahi mei he ngata'anga 'o māmani. 23 Pea te nau ala ki he kaufana mo e hōfanga-hau; 'oku nau loto fefeka, pea ta'e'alo'ofa; 'oku 'u'ulu honau le'o 'o hangē ko e tahi; pea 'oku nau heka ki he fanga hoosi, 'o faka'otu 'o hangē ko e kau tangata te u tau kiate koe, 'E 'ofefine 'o Saione."

24 Kuo tau fanongo ki hono ongoongo: 'oku vaivai hotau nima; kuo ma'u 'akitautolu 'e he mamahi, 'o hangē ko e langā ha fefine ke fā'ele. 25 'Oua na'a 'alu ki he ngoue, pe 'eve'eva 'i he hala; he 'oku 'i he potu kotoa pē 'ae heletā 'oe fili mo e fakailifia.

26 ¶ 'E 'ofefine 'o hoku kakai ke ke nono'o 'aki koe 'ae tauanga'a, pea fetafokifokiaki koe 'i he efuefu; ke ke mamahi, 'o hangē ko e fai ki he foha pe taha, ko e tangilāulau mamahi: koe'uhi 'e ha'u fakafokifā pe kiate koe 'ae faka'auha.

27 "Kuo u fakanofu koe ko e 'ahi'ahi, mo e fakama'a ki hoku kakai, koe'uhi ke ke 'ilo'i mo 'ahi'ahi ki he'enau anga. 28 Ko e kau angatu'u fakamamahi 'akinautolu kotoa pē, ko e kau lau'i kovi: ko e palasa mo e ukamea 'akinautolu: ko e kau fakakovi 'akinautolu kotoa pē.

29 Kuo vela 'ae tapili, kuo vela 'o vai 'ae pulu 'i he afi; 'oku fai 'ae haka ta'e'aonga 'e he fakama'a: he 'oku 'ikai mavahevahe 'ae kovi. 30 'E ui 'akinautolu 'e he kakai ko e siliva kākā, koe'uhi kuo li'aki 'akinautolu 'e Sihova."

1 Ko e fekau 'a Selemaia ke ui ki he kakai Siu ke fakatomala, ke ta'ofi ai 'enau 'alu ki he fakapōpula. 8 'Oku ne fakahā honau falala'anga ta'e'onga. 17 'Oku ne fakamaau'i 'akinautolu ko e me'a 'i he'enau tauhi tamapua. 21 'Oku ne li'aki 'ae feilaulau 'oe talangata'a. 29 'Oku ne akonaki ke nau mamahi koe'uhi ko 'enau ngaahi me'a fakalielia 'i Tofeti. 32 Ko e ngaahi tautea koe'uhi ko ia.

7 KO E folofola na'e ha'u meia Sihova, kia Selemaia, 'o pehē, ² "Tu'u 'i he matapā 'oe fale 'o Sihova, pea fakahā 'i ai 'ae lea ni, 'o pehē, 'Fanongo ki he folofola 'a Sihova 'akimoutolu kotoa pē 'o Siuta 'oku hū ki he ngaahi matapā ni ke lotu kia Sihova.' |" ³ 'Oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, "Fakatonutonu ho'omou 'ulungāanga pea mo ho'omou ngaahi faianga, pea te u pule ke mou nofo 'i he potu ni. ⁴ 'Oua na'a mou falala ki he ngaahi lea loi, 'o pehē, 'Ko e fale 'o Sihova, Ko e fale 'o Sihova, Ko e fale 'o Sihova, 'akinautolu ni.' ⁵ He kapau te mou fai ke lelei mo'oni ho'omou 'ulungāanga, pea mo ho'omou ngaahi faianga: kapau te mou fakamaau totonu ki ha tangata mo hono kaungā'api; ⁶ Kapau 'e 'ikai te mou fakamamahi ki he muli, mo e tamai mate, pea mo e fefine kuo mate hono 'unoho, pea 'ikai lilingi 'ae toto 'oe ta'e-halaia 'i he potu ni, pea 'ikai muimui ki he ngaahi 'otua kehe ke mou kovi ai: ⁷ Pea te u toki pule ke mou nofo 'i he potu ni, ko e fonua na'aku foaki ki ho'omou ngaahi tamai, 'o ta'engata pea ta'engata.

⁸ ¶ "Vakai, 'oku mou falala ki he ngaahi lea loi, 'aia 'oku ta'e'onga. ⁹ Te mou kaiha'a, mo fakapō, mo fe'auaki, mo fuakava loi, mo tutu me'a namu kakala kia Peali, pea muimui ki he ngaahi 'otua kehe 'aia 'oku 'ikai te mou 'ilo'i; ¹⁰ Pea toki ha'u 'o tu'u 'i hoku 'ao 'i he fale ni, 'aia 'oku ui 'i hoku huafa, pea lea pehē, 'Kuo tukuange 'akimautolu ke mau fai ki he ngaahi me'a fakalielia ni?' ¹¹ Kuo hoko 'ae fale ni, 'aia 'oku ui 'i hoku huafa, ko e 'ananga 'oe kau kaiha'a 'i homou 'ao?' 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai kuo u mamata 'eau ki ai."

¹² "Kā mou 'alu eni ki hoku potu na'e 'i Sailo, 'aia na'e tomu'a tuku ki ai hoku huafa, pea mamata ki he me'a na'aku fai ki ai koe'uhi ko e angahala 'a hoku kakai ko 'Isileli. ¹³ Pea ko eni, koe'uhi kuo mou fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē, 'oku pehē 'e Sihova, Na'aku lea kiate kimoutolu, 'o tu'u hengihengi hake 'o lea, ka na'e 'ikai te mou fanongo; pea na'aku ui 'akimoutolu, ka na'e 'ikai te mou tali; ¹⁴ Ko ia te u fai ki he fale ni 'aia 'oku ui 'i hoku huafa, 'aia 'oku mou falala ki ai, pea ki he potu na'aku foaki kiate kimoutolu mo ho'omou ngaahi tamai, 'o hangē ko ia na'e fai ki Sailo. ¹⁵ Pea te u kapusi 'akimoutolu mei hoku 'ao, 'o hangē ko 'eku kapusi homou kāinga kotoa pē, ko e hako kotoa pē 'o 'Ifalemi. ¹⁶ Ko ia 'oua na'a ke lotua 'ae kakai ni, pea 'oua na'a 'o-hake ha tangi, pe hūfia 'akinautolu, pea 'oua na'a fai ha kole kiate au; koe'uhi 'e 'ikai te u ongo'i koe.

¹⁷ ¶ "Ika kuo ke mamata ki he me'a 'oku nau fai 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, pea 'i he ngaahi hala 'o Selūsalema? ¹⁸ 'Oku okooko 'ae fānau, pea 'oku tutu 'ae afi 'e he ngaahi tamai, pea 'oku natu mā 'e he kau fefine,

koe'uhi ke ngaahi 'aki 'ae mā ki he 'eiki fefine 'oe langi, pea lilingi 'ae feilaulau ki he ngaahi 'otua kehe, koe'uhi ke fakatupu hoku houhau." ¹⁹ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ika kuo nau fakatupu hoku houhau? 'Ika kuo nau fakatupu 'ae mā ki honau mata 'onautolu pe?" ²⁰ Ko ia 'oku pehē 'e he 'Otua ko Sihova, "Vakai, te u lilingi hoku houhau mo hoku houhau kakaha ki he potu ni, ki he tangata, pea ki he manu, pea ki he ngaahi 'akau 'oe ngoue, pea ki he ngaahi fua 'oe fonua; pea 'e vela ia, pea 'e 'ikai 'aupito tāmata'i."

²¹ ¶ "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Ko e 'Otua 'o 'Isileli; fakahoko ho'omou ngaahi feilaulau tutu ki ho'omou ngaahi feilaulau, pea kai 'ae kakano. ²² He na'e 'ikai te u lea ki ho'omou ngaahi tamai, pe fekau kiate kinautolu 'i he 'aho na'aku 'omi ai 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, ke fai 'ae ngaahi feilaulau tutu, pe ha ngaahi feilaulau. ²³ Ka ko e me'a ni na'aku fekau kiate kinautolu, 'o pehē, 'Mou talangofua ki hoku le'o, pea teu hoko ko homou 'Otua, pea te mou hoko ko hoku kakai: pea mou 'a'eva 'i he hala kotoa pē 'aia kuo u fekau kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou lelei ai.' ²⁴ Ka na'e 'ikai te nau fanongo, pe fakatokanga'i honau telinga, ka na'a nau 'a'eva 'i he fakakaukau pea mo e mahalo 'a honau loto kovi, pea na'e 'ikai te nau faka'au ki mu'a kae fakaholomui. ²⁵ Talu 'ae 'aho ko ia na'e ha'u ai ho'omou ngaahi tamai mei he fonua ko 'Isipite, 'io 'o a'u ki he 'aho ni, kuo u fekau kiate kimoutolu 'eku kau tamai'o'eiki kotoa pē ko e kau palōfita, 'o tu'u hengihengi hake 'o fekau 'akinautolu 'i he 'aho kotoa pē. ²⁶ Ka na'e 'ikai te nau fanongo kiate au, pe fakatokanga'i honau telinga, ka na'e fakakekeva honau kia: na'a nau fai kovi lahi 'i he'enau ngaahi tamai.

²⁷ "Ko ia te ke lea 'aki 'ae ngaahi lea ni kotoa pē kiate kinautolu; ka 'e 'ikai te nau tokanga kiate koe: te ke ui foki kiate kinautolu; ka 'e 'ikai te nau talia koe. ²⁸ Ko ia ke ke lea pehē kiate kinautolu, 'Ko e kakai ni 'oku 'ikai talangofua ki he le'o 'o Sihova ko honau 'Otua, pe ma'u 'ae akonaki; kuo mole 'ae mo'oni kuo tu'usi ia mei honau ngutu.'

²⁹ ¶ "Kosi ho lou'ulu, pea li'aki ia, pea fai 'ae tangilāulau 'i he ngaahi potu mā'olunga; he kuo li'aki mo kapusi atu 'e Sihova 'ae to'utangata 'o hono houhau." ³⁰ He 'oku pehē 'e Sihova, "Kuo fai kovi 'i hoku 'ao 'ae fānau 'a Siuta: kuo nau fokotu'u 'enau ngaahi me'a fakalielia 'i hoku fale 'aia 'oku ui 'i hoku hingoa, ke faka'uli ia. ³¹ Pea kuo nau langa 'ae ngaahi potu mā'olunga 'o Tofeti, 'aia 'oku 'i he tele'a 'oe foha 'o Henomi, ke tutu honau ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine 'i he afi; 'aia na'e 'ikai 'aupito te u fekau pe loto ki ai."

³² ¶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'e ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'aia 'e 'ikai toe ui ai ia ko Tofeti, pe ko e tele'a 'oe foha 'o Henomi, ka ko e tele'a 'oe tāmata'i. Pea te nau tanu 'i Tofeti, ke 'oua ke pito, ³³ Pea 'e hoko 'ae 'anga'anga 'oe kakai ni ko e me'akai ki he fanga manupuna 'oe langi, pea mo e ngaahi manu 'oe kekeke; pe 'e 'ikai sese'e 'akinautolu 'e ha taha. ³⁴ Pea te u toki fakangatangata mei he ngaahi kolo 'o Siuta, pea mo e ngaahi hala 'o Selūsalema, 'ae le'o 'oe fiefia,

mo e le'ō 'oe nekeneka, ko e le'ō 'oe tangata ta'ane, pea mo e le'ō 'oe ta'ahine; koe'uhi 'e hoko 'o lala 'ae fonua."

1 Ko e tu'utāmaki 'ae kakai Siu 'i he mo'ui mo e mate. 4 'Oku ne valoki lahi ki he'enau ta'e-fakatomala. 13 Ko e fakahā 'a honau tautea lahi. 18 'Oku mamahi 'ae palōfita koe'uhi ko 'enau mala'ia.

8 'OKU pehē 'e Sihova, "I he ngaahi 'aho ko ia te nau 'omi mei honau ngaahi fa'itoka, 'ae hui 'oe ngaahi tu'i 'o Siuta, mo e ngaahi hui 'oe hou'eiki, mo e hui 'oe kau taula'eiki, mo e hui 'oe kau palōfita, pea mo e ngaahi hui 'oe kakai 'o Selūsalema. ² Pea te nau fofola 'akinautolu 'i he 'ao 'oe la'ā, pea mo e māhina, mo e me'a kotoa pē 'oe langi, 'aia kuo nau 'ofa ki ai, pea kuo nau tauhi, pea kuo nau muimui ki ai, pea kuo nau kumi pea kuo nau lotu ki ai; pea 'e 'ikai tānaki 'akinautolu, pe tanu; ka te nau hoko ko e kinoha'a 'i he funga 'oe kelekele. ³ Pea 'e fili 'ae mate 'i he mo'ui 'ekinautolu kotoa pē 'oku toe 'i he fa'ahinga kovi ni, 'akinautolu kotoa pē 'oku toe 'i he ngaahi potu kuo u kapusi 'akinautolu ki ai," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

⁴ ¶ "Pea te ke lea kiate kinautolu foki, "oku pehē 'e Sihova;

"| Te nau hinga, pea 'e 'ikai toetu'u?

Te ne 'alu atu pea 'e 'ikai toe foki mai?

⁵ Ka ko e hā nau fakaholomui ai 'ae kakai ni 'o Selūsalema 'o fakaholomui ma'uaipe?

'Oku nau kuku ma'u ki he kākā, 'oku 'ikai te nau fie tafoki mai.

⁶ Pea na'aku fakafanongo pea ongo'i, ka na'e 'ikai te nau lea totonu:

na'e 'ikai ha tangata kuo fakatomala 'i he'ene kovi, 'o ne pehē, "Ko e hā kuo u fai?"

Kuo taki taha foki ki he'ene anga 'a'ana,

'o hangē ko e 'oho 'ae hoosi ki he tau.

⁷ 'Io, 'oku 'ilo 'e he motuku 'i he langi hono ngaahi 'aho kuo tu'utu'uni;

pea mo e lupe, mo e kelene, pea mo e sualo honau 'aho ke ha'u ai;

ka 'oku 'ikai 'ilo 'e hoku kakai 'ae fakamaau 'a Sihova.

⁸ "| "Oku fēfē ho'omou pehē, "'Oku mau poto, pea 'oku 'iate kinautolu 'ae fono 'a Sihova?"

Ko e mo'oni kuo liliu 'ae me'a ni ko e loi, 'e he peni kākā 'ae kau tangata tohi.

⁹ Kuo mā 'ae kau tangata poto,

kuo tauhele mo fakailifia 'akinautolu:

Vakai, kuo nau li'aki 'ae folofola 'a Sihova;

pea ko e hā 'ae poto 'oku 'iate kinautolu?

¹⁰ Ko ia te u foaki honau ngaahi 'unoho ki he kakai kehe:

he 'oku manumanu 'akinautolu taki taha mei he iiki, 'io, 'o a'u ki he lalahi,

'oku taki taha fai kākā mei he palōfita 'o a'u ki he taula'eiki.

¹¹ He kuo nau fakamo'ui kākā 'ae lavea 'oe 'ofefine 'o hoku kakai, 'onau pehē,

"Fiemālie, fiemālie;" ka 'oku 'ikai ha fiemālie.

¹² He na'a nau mā 'i he hili 'enau fai 'ae me'a fakalielia? Na'e 'ikai; na'e 'ikai 'aupito te nau mā,

pe fekula'i honau mata:

ko ia te nau tō hifo fakataha mo kinautolu 'oku hinga: 'e fakatō ki lalo 'akinautolu, 'o kau ka tautea 'akinautolu, 'oku pehē 'e Sihova.'|"

¹³ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko e mo'oni te u faka'auha 'akinautolu:"

'e 'ikai fua 'ae ngaahi vaine,

pea 'e 'ikai fua 'ae ngaahi fiki,

ka 'e mae hono lau;

pea 'e mole 'iate kinautolu 'ae ngaahi me'a na'aku foaki kiate kinautolu."

¹⁴ "Ko e hā 'oku tau nofo fakafiemālie ai?

Ke tau fakataha pea 'alu ki he ngaahi kolo mālohi,

pea ke tau tatali fakalongolongo 'i ai:

he kuo fakalongo'i 'akitautolu 'e Sihova ko hotau 'O-tua,

pea kuo ne foaki kiate kitautolu 'ae huhu'a kona 'oe 'ahu ke inu,

koe'uhi kuo tau fai angahala kia Sihova.

¹⁵ Na'a tau 'amanaki ki he fiemālie, ka na'e 'ikai ha'u ha lelei;

ki he fakamo'ui, ka e vakai ko e mamahi!

¹⁶ Na'e ongo mai mei Tani 'ae tangi 'o 'ene fanga hoosi,

na'e ngalulu 'ae fonua kotoa pē 'i he 'u'ulu 'ae tangi

'ae fanga hoosi tau;

he kuo nau ha'u mo kai 'o 'osi 'ae fonua, mo e me'a fulipē na'e 'i ai;

ko e kolo, mo kinautolu 'oku nofo ai."

¹⁷ He 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, te u fekau kiate kinautolu 'ae fanga ngata mo e fanga ngata fekai,

'aia 'oku 'ikai fa'a fakalata,

pea te nau 'uusi 'akinautolu."

¹⁸ 'O kau ka fakafiemālie'i au 'i he'eku mamahi,

'oku vaivai hoku loto 'iate au.

¹⁹ Vakai, ko e le'ō 'oe tangi 'ae 'ofefine 'o hoku kakai, koe'uhi ko kinautolu 'oku nofo 'i he fonua mama'o:

"'Ikai 'oku 'i Saione 'e Sihova?

'Ikai 'oku 'iate ia hono tu'i?"

"Ko e hā 'oku nau faka'ita ai au 'aki 'enau ngaahi tamapua kuo tongi,

pea mo e ngaahi me'a va'inga?"

²⁰ "Kuo 'osi 'ae ututa'u,

kuo hili 'ae fa'ahita'u mafana,

pea 'oku te'eki ai fakamo'ui 'akitautolu."

²¹ He ko e mamahi 'o hoku kakai, 'oku ou mamahi ai;

'oku ou 'alu mamahi, kuo pukea au 'i he fakatumutu-mu.

²² 'Ikai 'oku ai 'ae lolo faito'o 'i Kiliati?

'Ikai 'oku ai ha faito'o 'i ai?

Pea ko e hā 'oku 'ikai mo'ui ai 'ae 'ofefine 'o hoku kakai?

1 Ko e tangi 'a Selemaia koe'uhi ko e angahala lahi 'ae kakai Siu. 8 Pea koe'uhi ko 'enau tautea. 12 Ko e talangata'a ko e tupunga ia 'o 'enau tu'utāmaki lahi. 17 Ko e 'aho ke nau mamahi koe'uhi ko 'enau

mala'ia. 23 Ke 'oua na'a falala kiate kinautolu ka ki he 'Otua. 25 Ko e fakamana'i ki he Siu mo e Senitaille fakatou'osi.

9 'AMUSIAANGE 'eau ko e vai 'a hoku 'ulu, mo e matavai 'oe lo'imata 'a hoku mata, ke u tangi 'i he 'aho mo e pō, koe'uhi ko kinautolu kuo mate 'i he 'ofefine 'o hoku kakai?

2 'Amusiaange 'eau ke u ma'u 'i he toafa, 'ae fale tali fononga; koe'uhi ke u tukuange hoku kakai, pea 'alu 'iate kinautolu! He ko e kau angahala 'akinautolu kotoa pē, ko e fakataha 'oe kau tangata kākā.

3 "Pea 'oku nau teke honau 'elelo, ke loi 'o hangē ko 'enau kaufana; ka 'oku 'ikai te nau to'a, koe'uhi ko e mo'oni 'i māmani; he kuo nau 'alu mei he kovi ki he kovi, pea 'oku 'ikai te nau 'ilo au," 'oku pehē 'e Sihova.

4 "Mou taki taha vakai ki hono kaungā'api, pea 'oua na'a mou tui ki ha tokoua: koe'uhi 'e fai fakakākā 'ae tokoua kotoa pē, pea ko e kaungā'api kotoa pē 'e 'alu fano mo e fakakovi."

5 Pea te nau taki taha kākā'i hono kaungā'api, pea 'ikai te nau lea ki he mo'oni; kuo nau ako honau 'elelo ke lea loi, pea 'oku nau fakaongosia'i 'akinautolu 'i he fai kovi. 6 Pea ko ho nofo'anga 'oku 'i he lotolotonga 'oe kākā; koe'uhi ko e kākā 'oku 'ikai te nau fie 'ilo au, 'oku pehē 'e Sihova.

7 Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Vakai, Te u fakavela ke vai 'akinautolu, pea 'ahi'ahi'i 'akinautolu; he ko e hā te u fai koe'uhi ko e 'ofefine 'o hoku kakai?

8 'Oku tatau honau 'elelo mo e ngahau kuo fana'i; 'oku ne lea 'aki 'ae kākā; 'oku ne lea fakafiemālie 'i hono ngutu ki hono kaungā'api, ka ko hono loto 'oku toka malumu ki ai."

9 Pea 'oku pehē 'e Sihova, "'Ikai te u tautea koe'uhi ko e ngaahi me'a ni? Pea 'ikai 'e totongi 'e hoku laumālie ki he pule'anga pehē?

10 Te u tangi mo tangilāulau koe'uhi ko e ngaahi mo'unga, pea te u tangi koe'uhi ko e ngaahi nofo'anga 'i he toafa, he kuo nau vela 'o 'osi, ko ia 'oku 'ikai 'alu atu ai ha taha; pea 'oku 'ikai fanongo 'i ai ki he le'o 'oe fanga manu; kuo puna 'o mole mei ai 'ae manu 'oe 'atā mo e manu 'oe fonua; kuo nau 'alu.

11 "Pea te u ngaohi 'a Selūsalema,

Ko e tu'unga 'oto'ota, pea ko e 'ana 'oe fanga talākoni; pea te u fakalala 'ae ngaahi kolo 'o Siuta, ke ta'ehakakai 'i ai."

12 Ko hai ha tangata poto, te ne 'ilo eni? Pea ko hai ia kuo folofola ki ai 'ae folofola 'a Sihova, ke ne fakahā pe ko e hā hono 'uhinga 'oe 'auha 'ae fonua, pea 'oku vela 'o 'osi ia 'o hangē ko e toafa, ko ia 'oku 'ikai 'alu atu ai ha taha?" 13 Pea 'oku pehē 'e Sihova, "Koe'uhi kuo nau li'aki 'eku fono 'aia na'aku tuku 'i honau 'ao, pea 'oku 'ikai te nau talangofua ki hoku le'o, pe 'eve'eva ai; 14 Ka kuo nau muimui ki he mahalo 'a honau loto, pea 'ia Peali, 'aia na'e ako 'e he'enau ngaahi tamai kiate kinautolu." 15 Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli: "Vakai, Te u fafanga 'aki 'ae kakai ni 'ae me'a kona, pea te u foaki kiate kinautolu 'ae huhu'a kona 'oe 'ahu ke nau inu. 16 Pea te u fakamovetevete 'akinautolu 'i he kakai hiteni, 'aia na'e 'ikai te nau 'ilo ki ai pe ko 'enau ngaahi tamai: pea te u fekau 'ae heletā ke muimui 'iate kinautolu kae'oua ke u faka'osi 'akinautolu."

17 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Mou fakakaukau, pea ui ki he kau fefine tangi ke nau ha'u,

pea mo e kau fefine poto ke nau omi:

18 Pea ke nau fakato'oto'o, mo tangi koe'uhi ko kitautolu, koe'uhi ke tafe 'ae lo'imata 'i hotau mata, pea ha 'ae vai 'i hotau laumata.

19 He 'oku ongo mai mei Saione 'ae le'o 'oe tangi, 'o pehē, 'Kuo vetea 'akitautolu, kuo tau puputu'u lahi, koe'uhi kuo tau tukuange 'ae fonua, pea kuo kapusi 'akitautolu 'i hotau 'api.'|"

20 Ka neongo ia, ke mou fanongo, 'akimoutolu 'ae kau fefine ki he folofola 'a Sihova, pea ongo'i 'e homou telinga 'ae folofola 'a hono fononga,

pea ako 'ae tangi ki ho'omou fānau fefine, pea ako ke taki taha tangi 'a hono kaungā'api.

21 He kuo hake 'ae mate ki he ngaahi kātupa; pea kuo hū ia ki he ngaahi fale faka'eieiki, ke tutu'u 'ae fānau mei tu'a, pea mo e kau talavou 'i he ngaahi hala."

22 'Oku pehē 'e Sihova, "Ke ke lea," 'o pehē, "Na'a mo e ngaahi 'anga'anga 'oe kau tangata 'e tō ia ki he 'ata'atā 'oe ngoue, 'o hangē ko ha kinoha'a,

pea tatau mo e falukunga 'oku toe, 'oka hili 'ae utu-ta'u, koe'uhi 'e 'ikai tānaki 'akinautolu 'e ha taha."

23 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "'Oua na'a polepole 'ae tangata poto 'i he'ene poto, pe ko e tangata mālohi 'i he'ene mālohi, pea 'oua na'a polepole 'ae tangata ma'u me'a 'i he'ene koloa.

24 Ka ko ia 'oku polepole ke polepole 'i he me'a ni, koe'uhi 'oku ne poto mo 'ilo'i au,

Ko au ko Sihova 'oku ou fa'a manava'ofa, mo fakamaau, mo angatonu 'i māmani:"

he 'oku pehē 'e Sihova, "Oku ou fiefia 'i he ngaahi me'a ni."

²⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho te u tautea ai 'ae kamu fakataha mo e ta'ekamu; ²⁶ Ko 'Isipite, mo Siuta, mo 'Itomi, pea mo e fānau 'a 'Amoni, mo Moape, mo kinautolu 'oku 'i he ngaahi potu mama'o, mo kinautolu 'oku nofo 'i he toafa: he 'oku ta'ekamu 'ae ngaahi kakai ni kotoa pē, pea 'oku ta'ekamu 'ae loto 'o 'Isileli kotoa pē."

1 'Oku 'ikai tatau 'a Sihova mo e ngaahi tamapua.

17 Ko e akonaki 'ae palōfita ke puna mei he mamahi 'e ha'u. 19 'Oku ne mamahi koe'uhi ko e fale fehikitaki mo e kau tauhi vale. 23 'Oku ne fai 'ae lotu.

10 'E FALE 'o 'Isileli, mou fanongo ki he lea 'oku folofola'aki 'e Sihova kiate kimoutolu! ² 'Oku pehē 'e Sihova,

"Oua te mou ako ki he hala 'oe hiteni, pea 'oua te mou ilifia ki he ngaahi faka'ilonga 'i he langi,

he 'oku ilifia ki ai 'ae hiteni.

³ He ko e va'inga 'ae ngaahi tu'utu'uni 'ae kakai: he 'oku tā 'aki ha toki 'e ha taha 'ae 'akau 'i he vao, ko e ngāue 'ae tufunga.

⁴ 'Oku nau teuteu ia 'aki 'ae siliva mo e koula; pea 'oku nau fakama'u ia 'aki 'ae ngaahi fa'o pea mo e ngaahi hamala, ke 'oua na'a ngaueue ia.

⁵ 'Oku nau tu'u tonu 'o hangē ko e 'akau ko e ponga, ka 'oku 'ikai lea: 'oku fua 'akinautolu,

he 'oku 'ikai te nau fa'a 'eve'eva.

Pea 'oua na'a manavahē kiate kinautolu;

he 'oku 'ikai te nau fa'a fai ha kovi, pea 'oku 'ikai 'iate kinautolu ha fai lelei."

⁶ He 'oku 'ikai ha taha 'oku hangē ko koe, 'E Sihova; 'oku ke lahi koe, pea 'oku lahi ho huafa 'i he māfimaifi.

⁷ Ko hai 'e ta'emanavahē kiate koe, 'A koe, ko e Tu'i 'oe ngaahi pule'anga?

He 'oku 'a'au ia.

He 'oku 'ikai ha taha 'oku tatau mo koe, 'i he kau tangata poto kotoa pē 'oe ngaahi kakai, pe 'i honau ngaahi pule'anga kotoa pē.

⁸ Ka 'oku nau anga fakamanu pea vale 'aupito: ko e me'a akonaki ki he vale 'ae tamapua.

⁹ 'Oku 'omi 'ae siliva lafalafa mei Tasisi, pea mo e koula mei 'Ufase, ko e ngāue 'ae tufunga, mo e nima 'oe tangata ngaahi ukamea;

ko honau kofu 'oku 'uli'uli mo kulokula: ko e ngāue kotoa pē 'ae kau tangata poto.

¹⁰ Ka ko Sihova ko e 'Otua mo'oni, ko e 'Otua mo'ui ia,

pea ko e Tu'i ta'engata:

pea 'e ngaueue 'a māmani 'i hono houhau,

pea 'e 'ikai fa'a kātaki 'e he ngaahi pule'anga 'a 'ene tuputāmaki.

¹¹ "Pea te ke lea pehē kiate kinautolu, 'Ko e ngaahi 'otua na'e 'ikai ngaohi 'ae ngaahi langi, mo māmani, 'e faka'auha 'akinautolu 'i māmani, pea mei he lalo langi.'"

¹² Kuo ne ngaohi 'ae kekekele 'aki hono mālohi, kuo ne fokotu'uma'u 'a māmani 'aki 'ene 'ilo, pea kuo ne folahi 'ae ngaahi langi 'i he'ene poto.

¹³ 'Oku folofola ia 'aki hono le'o, 'oku lahi 'ae ngaahi vai 'i he langi, pea 'oku ne fakatupu hake 'ae ngaahi 'ao mei he ngaahi ngata'anga 'o māmani; 'oku ne fakatupu 'ae ngaahi 'uhila mo e 'uha, pea ne 'omi 'ae matangi mei hono ngaahi tuku'anga koloa.

¹⁴ 'Oku vale 'i he 'ilo 'ae tangata kotoa pē: 'oku puputu'u 'ae tufunga kotoa pē 'i he tamapua kuo tā:

he ko e loi 'ene tamapua, pea 'oku 'ikai ha mānava 'i ai.

¹⁵ Ko e va'inga 'akinautolu, ko e ngāue 'ae vale: pea 'e 'auha 'akinautolu 'i he 'aho 'e tautea ai 'akinautolu.

¹⁶ 'Oku 'ikai tatau mo kinautolu 'ae 'inasi 'o Sēkope: he ko e tupu'anga ia 'oe ngaahi me'a kotoa pē; pea ko e fuofua 'o hono tofi'a ko 'Isileli: Ko hono huafa ko Sihova.

¹⁷ 'A koe ko e nofo kolo, ke ke tākaki ho nga'oto'ota 'o ke hola 'i he fonua.

¹⁸ He 'oku pehē mai 'a Sihova, "Vakai, te u lī 'ae kakai ni 'i he fonua, 'o hangē ko e maka tā, pea te u fakamamahi'i 'akinautolu, koe'uhi ke nau ongo'i ia."

¹⁹ Kuo u mala'ia 'i hoku lavea! 'Oku lahi hoku kafu:

ka na'aku pehē, "Ko e mamahi mo'oni eni, ka te u kātaki pe ia."

²⁰ Kuo hae hoku fale fehikitaki, pea kuo motuhi 'eku maea kotoa pē: kuo 'alu 'iate au 'eku fānau, pea kuo 'ikai 'akinautolu: 'oku 'ikai toe ha ni'ihi ke toe folahi 'a hoku fale fehikitaki,

pea ke tautau hoku puipui.

²¹ He kuo liliu 'o anga fakakakano 'ae kau tauhi, pea 'oku 'ikai te nau kumi kia Sihova:

ko ia 'e 'ikai te nau monū'ia, pea 'e fakamovetevete honau kakai.

²² Vakai, 'oku ongo mai 'ae ongoongo 'oe longoa'a, pea mo e maveuveu lahi mei he fonua tokelau, ke fakalala 'ae ngaahi kolo 'o Siuta, pea ke ngaohi ia ko e 'ana 'oe fanga talākoni."

²³ 'E Sihova, 'oku ou 'ilo 'oku 'ikai 'i he tangata pe hono hala:

'oku 'ikai 'i he tangata 'oku 'eve'eva ke fakahinohino hono 'alu'anga.

²⁴ 'E Sihova, ke ke taa'i au, pea ke fai 'i he 'ofa;

'oua na'a 'i ho houhau,
telia na'a ke faka'auha au.

²⁵ Lilingi ho houhau ki he hiteni 'aia 'oku 'ikai te nau 'i-
lo koe,

pea ki he ngaahi kaunga fale 'oku 'ikai ui ki ho huafa:
he kuo nau kai 'o 'osi 'a Sēkope,
pea kuo folo hifo ia, pea kuo nau faka'auha ia,
pea fakalala hono nofo'anga.

*1 Ko e fakahā 'e Selemaia 'ae fuakava 'ae 'Otua. 8
'Oku ne valoki ki he kakai Siu koe'uhi ko 'enau ta-
langata'a ki he fuakava, 11 'O ne kikite ki he kovi 'e
hoko kiate kinautolu, 18 Pea mo e kakai 'o 'Anatoti
ko e me'a 'i he'enau puleaki ke fakapoongi 'a Sele-
maia.*

11 KO E folofola na'e hoko kia Selemaia meia Sihova, 'o pehē, ² "Mou fanongo ki he ngaahi lea 'oe fuakava ni, pea ke lea ki he kau tangata 'o Siuta, pea mo e kakai 'o Selūsalema; ³ Pea ke pehē kiate kinautolu, 'oku pehē mai 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli; "E mala'ia 'ae tangata 'aia 'oku 'ikai talangofua ki he ngaahi lea 'oe fuakava ni, ⁴ 'Aia na'aku fekau ki ho'omou ngaahi tamai 'i he 'aho na'aku 'omi ai 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, mei he tutu'anga ukamea, 'o pehē, 'Mou talangofua ki hoku le'o, pea fai 'o hangē ko e me'a kotoa pē 'oku ou fekau kiate kimoutolu: ko ia te mou hoko ai ko hoku kakai, pea te u hoko ko homou 'Otua: ⁵ Koe'uhi ke u fakamo'oni 'ae fuakava 'aia na'aku fuakava 'aki ki ho'omou ngaahi tamai, ke foaki kiate kinautolu 'ae fonua 'oku mahu 'i he hu'ahuhu mo e honi, 'o hangē ko ia he 'aho ni."

Pea ne u toki lea, 'o pehē, "Ke pehē pe, 'E Sihova."

⁶ Pea na'e toki pehē 'e Sihova kiate au, "Ke ke fakahā 'ae ngaahi lea ni kotoa ki he ngaahi kolo 'o Siuta, mo e ngaahi hala 'i Selūsalema, 'o pehē, Mou fanongo ki he ngaahi lea 'oe fuakava ni, pea fai ki ai. ⁷ He na'aku ako lahi ki ho'omou ngaahi tamai, 'i he 'aho na'aku 'omi ai 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, 'o a'u ki he 'aho ni, 'o tu'u hengihengi hake pe 'o ako, 'o pehē, Mou talangofua ki hoku le'o. ⁸ Ka na'e 'ikai te nau talangofua, pe fakatokanga'i honau telinga, ka na'a nau taki taha muimui ki he holi 'a hono loto kovi; ko ia te u 'omi ai kiate kimoutolu 'ae ngaahi lea kotoa pē 'oe fuakava ni, 'aia na'aku fekau ke nau fai; ka na'e 'ikai te nau fai ki ai."

⁹ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, "'Oku 'i he kakai 'o Siuta mo e kau nofo'anga 'o Selūsalema 'ae puleaki.

¹⁰ Kuo nau foki ki mui ki he hia 'o 'enau mātu'a 'i mu'a, 'akinautolu na'e 'ikai te nau tokanga ki he'eku lea; pea na'a nau muimui ki he ngaahi 'otua kehe mo tauhi ki ai: kuo maumau'i 'eku fuakava 'e he fale 'o 'Isileli mo e fale 'o Siuta 'aia ne u fai mo 'enau ngaahi tamai.

¹¹ ¶ "Ko ia, 'oku pehē 'e Sihova, 'Vakai, te u 'omi 'ae kovi kiate kinautolu, 'aia 'e 'ikai te nau fa'a hao mei ai; pea kapau te nau tangi kiate au, 'e 'ikai te u fanongo kiate kinautolu. ¹² Pea 'e toki 'alu 'ae ngaahi kolo 'o Siuta, mo e kakai 'o Selūsalema, 'o tangi ki honau ngaahi 'otua 'aia na'a nau 'atu ki ai 'ae me'a namu kakala: ka e 'ikai sī'i te nau fakamo'ui 'akinautolu 'i he 'aho 'o 'enau

mamahi. ¹³ He 'oku hangē ko hono tokolahi 'o ho ngaahi kolo, 'oku pehē hono tokolahi 'o ho ngaahi 'o-tua, 'E Siuta; pea hangē ko e lau 'oe ngaahi hala 'i Selūsalema kuo mou fokotu'u 'ae feilaulau'anga ki he me'a fakamā, 'io 'ae ngaahi feilaulau'anga ke tutu ai 'ae me'a namu kakala kia Peali.'

¹⁴ "Ko ia 'oua te ke hūfia 'ae kakai ni; pe hiki hake ha tangi pe hū koe'uhi ko kinautolu: koe'uhi 'e 'ikai te u fanongo kiate kinautolu 'i he 'aho te nau tangi ai kiate au 'i he'enau mamahi. ¹⁵ Ko e hā 'oku kei nofo ai 'a hoku 'ofa'anga 'i hoku fale, ka kuo fai kovi ia mo e tokolahi? 'E ma'u meiate koe 'ae fuakava mo e kakano mā'oni'oni? 'I ho'o fai me'a kovi na'a ke fiefia ai.

¹⁶ Pea na'e ui ho hingoa 'e Sihova, "Ko e 'olive mata, 'oku matamatalelei, pea fua lelei:"
kuo ne tutu 'aki ia 'ae afi 'i he longoa'a lahi,
pea kuo vela hono ngaahi va'a.

¹⁷ He ko Sihova 'oe ngaahi kautau, 'aia na'a ne tō koe, kuo ne fakahā kiate koe 'ae kovi, koe'uhi ko e kovi 'ae fale 'o 'Isileli, pea mo e fale 'o Siuta, 'aia kuo nau fai ke fakahouhau 'aki au 'i he'enau feilaulau 'aki 'ae me'a namu kakala kia Peali."

¹⁸ ¶ Pea kuo faka'ilo ia kiate au 'e Sihova, pea 'oku ou 'ilo ia: pea na'a ke fakahā kiate au 'enau ngaahi faian-ga. ¹⁹ Ka na'aku hangē ko e lami pe ha pulu 'aia 'oku 'omi ke tāmata'e; pea na'e 'ikai te u 'ilo'i kuo nau fakakaukau 'ae tauhele kiate au, 'o pehē,
"Ke tau faka'auha 'ae 'akau mo hono fua,
pea ke tau tu'usi ia mei he fonua 'oe mo'ui,
ke 'oua na'a toe manatu'i 'a hono hingoa."

²⁰ Ka ko koe, 'E Sihova 'oe ngaahi kautau, 'a koe 'oku ke fakamaau totonu,

mo hakule 'ae ngaahi holi mo e loto,
tuku ke u mamata ki ho houhau kiate kinautolu:
he kuo u fakahā 'eku me'a kiate koe."

²¹ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ki he kau tangata 'o 'Anatoti, 'akinautolu 'oku kumi ho'o mo'ui, 'onau pehē, "Oua te ke kikite 'i he huafa 'o Sihova, telia na'a ke mate koe 'i homau nima." ²² Ko ia 'oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'Vakai, te u tautea 'akinautolu: 'e mate honau kau talavou 'i he heletā; pea 'e mate honau ngaahi foha, mo honau ngaahi 'ofefine 'i he honge: ²³ Pea 'e 'ikai kei toe ha kakai 'iate kinautolu: he te u 'omi 'ae kovi ki he kakai 'o 'Anatoti, 'io, ko e ta'u 'oe 'a'ahi kiate kinautolu.' |"

1 Ko e lāunga 'a Selemaia koe'uhi ko e monū'ia 'ae kau angahala, pea 'oku hā kiate ia 'enau tu'utāma-ki. 5 Ko e fakahā kiate ia 'e he 'Otua 'ae kākā 'a hono kāinga. 7 'Oku mamahi ia koe'uhi ko hono tofi'a. 14 Ko e tala'ofa ki he fakatomala ke nau tafoki mei he fakapōpula.

12 "E SIHOVA, 'oku ke angatonu,
'o kau ka tāpafua kiate koe:

tuku ke u lea kiate koe 'i ho'o ngaahi fakamaau:
ko e hā 'oku monū'ia ai 'ae hala 'oe angahala?

Ko e hā 'oku fiefia lahi ai 'akinautolu 'oku fai kākā lahi?

² Kuo ke tō 'akinautolu, pea kuo nau aka:

'oku nau tupu, 'io, 'oku nau fua;
 'oku ke ofi 'i honau ngutu,
 kae mama'o 'i honau loto.
 3 Ka ko koe, 'E Sihova, 'oku ke 'ilo'i au;
 kuo ke 'afio'i au, pea 'ahi'ahi hoku loto kiate koe:
 toho kitua'a kinautolu 'o hangē ko e fanga sipi ke tā-
 mate'i,
 pea teuteu 'akinautolu ki he 'aho 'oe tāmāte'i.
 4 'E fēfē hono fuoloa 'oe tangi 'ae kelekele,
 pea mae 'ae mohuku 'oe ngoue,
 koe'uhi ko e angahala 'anautolu 'oku nofo ai?
 Kuo faka'auha 'ae ngaahi manu ve'e fā,
 mo e ngaahi manupuna;
 koe'uhi na'a nau pehē,
 "E 'ikai te ne 'afio'i hotau iku'anga.']"
 5 "Kapau kuo ke lele mo e kau tangata,
 pea kuo nau fakaongosia'i koe,
 te ke fakapuepue fēfē mo e fanga hoosi?
 Pea kapau kuo nau fakaongosia'i koe 'i he fonua
 fiemālie, 'aia na'a ke falala ki ai,
 ko e hā te ke fai 'i he lōmaki mai 'a Sioatani?
 6 He ko ho kāinga, mo e fale 'o ho'o tamai,
 'io, na'a mo kinautolu kuo nau fai kākā kiate koe;
 kuo nau kalanga mo tuli kiate koe:
 kae'oua na'a ke tui kiate kinautolu 'i he'enau lea
 fakafiemālie kiate koe."
 7 "Kuo u li'aki hoku fale,
 kuo u tukuange hoku tofi'a;
 kuo u tuku ki he nima 'o hono ngaahi fili 'aia na'e 'o-
 fa ki ai hoku laumālie.
 8 Ko hoku tofi'a 'oku hangē ko e laione 'i he vao kiate
 au;
 'oku ne kalou mai kiate au:
 ko ia 'oku ou fehi'a ai kiate ia.
 9 Ko hoku tofi'a 'oku hangē ko e manupuna 'oku
 pulepule hono fulufulu,
 'oku tau'i ia 'e he manupuna kotoa pē;
 ha'u 'akimoutolu 'ae fanga manu 'oe vao,
 ke mou fakataha mai 'o kai.
 10 Kuo maumau'i 'eku ngoue vaine 'e he kau tauhi
 tokolahi,
 kuo nau malamalaki 'a hoku 'api,
 kuo nau ngaohi hoku tofi'a lelei ko e vao lala.
 11 Kuo nau fakalala ia,
 pea 'i he'ene lala 'oku ne tangi kiate au;
 kuo fakalala 'ae fonua kotoa pē,
 koe'uhi 'oku 'ikai tokanga ki ai 'e ha tangata.
 12 Kuo ha'u 'ae kau faka'auha ki he ngaahi potu mā'ol-
 unga kotoa pē 'i he toafa:
 koe'uhi 'e faka'auha 'aki 'ae heletā 'a Sihova mei he
 ngata'anga 'e taha 'oe fonua,
 'io, 'o a'u ki he ngata'anga 'e taha 'oe fonua:
 pea 'e 'ikai ha fiemālie ki ha taha.
 13 Kuo nau tūtuu'i 'ae uite,
 ka te nau utu 'ae 'akau talatala:
 'oku nau feinga,
 ka 'e 'ikai 'aonga ia kiate kinautolu:
 pea te mou mā 'i ho'omou koloa,

koe'uhi ko e houhau kakaha 'o Sihova."

14 ¶ "Oku pehē 'e Sihova, "Ki hoku kaungā'api kovi ko-
 toa pē, 'akinautolu 'oku ala ki he tofi'a kuo u fakanofu
 ai 'a hoku kakai ko 'Isileli; vakai te u ta'aki 'akinautolu 'i
 honau fonua, pea ta'aki 'ae fale 'o Siuta 'iate kinautolu.
 15 Pea 'e hoko 'o pehē, hili 'eku ta'aki 'akinautolu, te u
 foki pea 'alo'ofa kiate kinautolu, pea te u toe 'omi 'akin-
 autolu ko e tangata taki taha ki hono 'api, pea ko e
 tangata taki taha ki hono fonua. 16 Pea 'e hoko 'o pehē,
 kapau te nau hangahanga ako ki he ngaahi hala 'o
 hoku kakai, ke fuakava 'i hoku huafa, "Oku mo'ui 'a Si-
 hova;" 'o hangē ko 'enau ako ki hoku kakai ke fuakava
 kia Peali; pehē 'e langa hake 'akinautolu 'i he lotoloton-
 ga 'o hoku kakai." 17 Ka 'oku pehē 'e Sihova, "Kapau 'e
 'ikai te nau talangofua, te u ta'aki mo'oni pea faka'auha
 'ae pule'anga ko ia."

1 'Oku fakatātā 'aki 'e he 'Otua 'ae faka'auha 'a
 hono kakai 'ae nono'o papālangi na'e fakafufū 'i 'I-
 ufaleti. 12 Ko e ngaahi hina fonu 'i he uaine ko e
 me'a fakatātā ia ki he kona 'i he mamahi. 15 Ko e
 ako ke nau tokanga ke ta'ofi ai honau tautea. 22
 Ko e tefito 'o 'enau mamahi ko 'enau ngaahi me'a
 fakalielia.

13 'OKU pehē mai 'e Sihova kiate au, "'Alu 'o to'o ki-
 ate koe 'ae no'o 'oe tupenu lelei, pea 'ai ia ki ho
 kongaloto, pea 'oua na'a tuku ia ki he vai.'" 2 Pea na'aku
 to'o 'ae no'o 'o 'ai ia ki hoku kongaloto, 'o hangē ko e
 folofola 'a Sihova. 3 Pea na'e hoko 'ae folofola 'a Sihova
 kiate au, ko hono liunga ua, 'o pehē, 4 "To'o 'ae no'o 'aia
 'oku 'iate koe, 'aia 'oku 'i ho kongaloto, pea ke tu'u, 'o
 'alu ki 'Iufaletesi, pea fakafufū ia 'i he 'ana'i maka."
 5 Pea ne u 'alu 'o fakafufū ia, 'o ofi ki 'Iufaletesi, 'o
 hangē ko e fekau 'a Sihova. 6 Pea na'e hoko, 'o pehē, 'i
 he hili 'ae ngaahi 'aho lahi, na'e pehē 'e Sihova kiate
 au, "Tu'u, pea ke 'alu ki 'Iufaletesi, pea to'o mei ai 'ae
 no'o, 'aia na'aku fekau ke ke fakafufū 'i ai.'" 7 Pea ne u
 'alu ki 'Iufaletesi, mo keli, pea to'o mai 'ae no'o mei he
 potu ne u fakafufū ai ia: pea vakai, kuo maumau'i 'ae
 no'o, pea na'e 'ikai si'i 'aonga ia.

8 Pea na'e hoko 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pe-
 hē, 9 "'Oku pehē 'e Sihova, Teu maumau'i pehē 'ae
 fielahe 'a Siuta, pea mo e laukau lahi 'a Selūsalema.
 10 Ko e kakai kovi ni, 'oku nau fakaongo tuli ki he'eku
 ngaahi lea, pea 'eve'eva 'i he mahalo va'inga 'o honau
 loto, pea muimui ki he ngaahi 'otua kehe, 'o tauhi 'ak-
 inautolu, pea lotu kiate kinautolu: te nau hangē ko e
 no'o ni, 'aia 'oku 'ikai si'i 'aonga. 11 Koe'uhi hangē 'oku
 pipiki 'ae no'o ki he kongaloto 'oe tangata, na'e pehē
 'eku fakapipiki kiate au 'ae fale kotoa 'o 'Isileli, pea mo
 e fale kotoa 'o Siuta, 'oku pehē 'e Sihova: koe'uhi ke
 nau hoko kiate au ko e kakai, mo e hingoa, mo e
 fakamālō mo e nāunau: ka na'a nau fakaongotuli pe."

12 ¶ "Ko ia ke ke lea 'aki 'ae lea ni kiate kinautolu:
 "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'E fakapito 'aki
 'ae uaine 'ae hina kotoa pē: pea te nau pehē kiate koe,
 'ikai 'oku mau 'ilo pau 'e fakapito 'aki 'ae uaine 'ae hina
 kotoa pē. 13 Pea te ke toki lea pehē kiate kinautolu,
 'oku pehē 'e Sihova, Vakai, te u fakapito 'aki 'ae kona,

'ae kakai kotoa pē 'oe fonua ni, 'io, 'ae ngaahi tu'i 'oku nofo 'i he nofo'anga faka'e'i'eiki 'o Tevita, mo e kau taula'eiki, pea mo e kau palōfita, pea mo e kakai kotoa pē 'o Selūsalema. ¹⁴ Pea 'oku pehē 'e Sihova, Te u fakafetēleni ke laiki 'akinautolu, ko e ngaahi tamai ki he ngaahi foha: 'E 'ikai te u 'ofa, pe fakamo'ui, pe fai 'alo'ofa, ka 'e faka'auha 'akinautolu."

¹⁵ ¶ Mou fanongo,
mo tokanga;
pea 'oua na'a fielahe:
he kuo folofola 'a Sihova.

¹⁶ Mou fakaongoongolelei'i 'a Sihova ko homou 'Otua, 'i he te'eki ai te ne fakatupu 'ae fakapo'uli, pea 'i he te'eki ai ke tūkia homou va'e 'i he ngaahi mo'unga 'oe fakapo'uli,

pea lolotonga ho'omou 'amanaki ki he maama,
te ne liliu ia ko e po'uli matolu,
pea mo e malumalu 'oe mate.

¹⁷ Pea kapau 'e 'ikai te mou fanongo ki ai 'e tangi hoku laumālie 'i he ngaahi potu lilo koe'uhi ko ho'omou fielahe;

pea 'e tangi lahi hoku mata,
pea 'e tafe hifo 'ae ngaahi lo'imata,
koe'uhi kuo 'ave fakapōpula 'ae fanga sipi 'a Sihova.

¹⁸ Ke ke lea ki he tu'i mo e tu'i fefine,
Mo fakavaivai 'akimoua,
'o nofo hifo:
he te ne tō hifo mei homo 'ulu 'ae tatā 'o homo nāu-nau.

¹⁹ 'E tāpuni 'ae ngaahi kolo 'i he feitu'u tonga,
pea 'e 'ikai to'o 'e ha taha:
'E fetuku fakapōpula 'a Siuta kātoa;
'e 'ave ia kotoa pē 'o fakapōpula'i.

²⁰ Hanga hake homou mata,
'o mamata kiate kinautolu kuo ha'u mei he tokelau:
ko e fē 'ae fanga sipi na'e tuku kiate koe,
ko ho'o fanga sipi matamatalelei?

²¹ Ko e hā te ke lea 'aki 'oka tautea 'e ia 'a koe?
He kuo ke akonaki'i 'akinautolu ke nau 'eiki,
mo pule kiate koe:
'ikai te ke mo'ua 'i he ngaahi mamahi,
'o hangē ko e langā 'ae fefine?

²² Pea kapau te ke pehē 'i ho loto,
Ko e hā kuo hoko ai 'ae ngaahi me'a ni kiate au?
Ko e me'a 'i hono lahi 'o ho'o hia,
ko ia kuo fakatelefua'i koe,
kuo fakatelefua 'a ho mui va'e.

²³ 'E fa'a liliu 'e he 'Itiopea hono kili,
pe ko e lēpati hono pulepule?
Pea te mou toki fa'a fai lelei foki,
'akimoutolu 'oku maheni ai 'i he fai kovi.

²⁴ Ko ia te u fakamovetevete ai 'akimoutolu 'o hangē ko e mohuku 'oku 'ave 'e he matangi ki he toafa.

²⁵ Ko ho 'inasi eni,
ko ho vahe kuo fuofua meiate au,
'oku pehē 'e Sihova;
koe'uhi kuo ke fakangalongalo'i au,
mo ke falala ki he loi.

²⁶ Ko ia te u fakatelefua'i koe,
ke hā mai ai ho'o mā.

²⁷ Kuo u mamata ki ho'o tonotangata,
mo ho'o holi,
mo hono lahi 'o ho'o fe'auaki,
mo ho'o fai fakalielia 'i he ngaahi mo'unga mo e ngoue.

'E mala'ia koe,
'E Selūsalema! 'Oku 'ikai te ke fie ma'a?
'E hoko fakakū ia?"

1 Ko e hongē lahi. 7 Ko e lotu 'a Selemaia. 10 Ko e fekau 'a Sihova ke 'oua na'a lotua 'ae kakai. 13 'Oku 'ikai te nau tonuhia 'i he'enau tui ki he kau palōfita kākā. 17 Ko e mamahi 'a Selemaia koe'uhi ko kinautolu.

14 KO E folofola 'a Sihova,
na'e hoko kia Selemaia 'aia 'oku kau ki he hongē,

² "Oku mamahi 'a Siuta,
pea 'oku vaivai hono ngaahi matapā;
'oku nau 'ai 'ae tauanga'a koe'uhi ko e fonua;
pea kuo 'alu hake 'ae tangi 'o Selūsalema.

³ Na'e fekau 'e he hou'eiki 'enau fānau iiki ki he vai:
kuo nau hoko ki he ngaahi luo,
ka 'oku 'ikai 'ilo ai ha vai;
kuo nau liliu mo 'enau nge'esi ipu;
na'a nau mā 'aupito mo puputu'u,
pea fakapulou honau 'ulu.

⁴ Koe'uhi na'e māfa'afa'a 'ae kelekele,
he na'e 'ikai ha 'uha ki he fonua,
pea mā 'ae kau tangata keli,
'onau fakapulou honau 'ulu.

⁵ 'Io, na'e fā'ele'i 'ae manu,
pea li'aki hono 'uhiki 'i he ngoue,
koe'uhi na'e 'ikai ha mohuku.

⁶ Pea na'e tu'u 'ae fanga 'asi hehengi 'i he ngaahi potu mā'olunga,
'o folo hifo 'ae matangi 'o hangē ko e fanga talākoni;
na'e vaivai honau mata,
koe'uhi na'e 'ikai ha mohuku.

⁷ 'E Sihova,
'Neongo kuo talatalaaki'i 'akimautolu 'emau angaha-la,

ke ke ngāue koe koe'uhi ko ho huafa:
he kuo lahi 'emau fakaholomui;
kuo mau fai kovi kiate koe.

⁸ 'A koe ko e falala'anga 'o 'Isileli,
ko hono Fakamo'ui 'i he 'aho 'oe mamahi,
ko e hā te ke tatau ai mo e muli 'i he fonua,
pea hangē ko e tangata fononga 'oku afe atu ke nofo 'i he pō pe taha?

⁹ Ko e hā 'oku ke hangē ai ko e tangata 'oku mohe ma'u,
'o hangē ko e tangata mālohi 'oku 'ikai fa'a fakamo'ui?

Ka ko koe,
'E Sihova,
'oku ke 'iate kinautolu,

pea 'oku ui 'akimautolu 'i ho huafa;
 'oua na'a ke li'aki 'akimautolu.' |”
 10 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ki he kakai ni,
 “Oku pehē 'enau fie 'alu fano pe,
 na'e 'ikai te nau ta'ofi honau va'e,
 ko ia 'oku 'ikai ma'u 'akimautolu 'e Sihova;
 te ne manatu eni ki he'enau hia,
 pea 'a'ahi ki he'enau ngaahi angahala.”
 11 Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au,
 “Oua na'a hūfia 'ae kakai ni ke nau lelei.
 12 'E 'ikai te u fanongo ki he'enau tangi 'i he'enau
 'aukai;
 pea 'oka nau ka fai 'ae feilaulau tutu,
 pe ha feilaulau uite,
 'e 'ikai te u ma'u 'akimautolu;
 ka te u faka'auha 'aki 'akimautolu 'ae heletā,
 pea mo e hongē,
 pea mo e mahaki faka'auha.”
 13 ¶ Pea na'aku toki pehē 'eau.
 “Oiauē! 'E 'Eiki Sihova! Vakai,
 'oku pehē 'e he kau palōfita kiate kinautolu,
 'E 'ikai te mou mamata ki he heletā,
 pe ki he hongē;
 ka te u foaki kiate kimoutolu 'ae fiemālie mo'oni 'i he
 potu ni.”
 14 Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au,
 “Oku kikite loi 'i hoku huafa 'ae kau palōfita:
 na'e 'ikai te u fekau 'akimautolu,
 pe tala kiate kinautolu,
 pea na'e 'ikai te u lea kiate kinautolu:
 kuo nau lea 'aki 'ae misi loi mo e kikite kākā,
 mo e me'a va'inga,
 pea mo e kākā 'o honau loto.
 15 Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ki he kau palōfita 'oku
 kikite 'i hoku huafa,
 pea na'e 'ikai te u fekau 'akimautolu,
 ka 'oku nau pehē,
 'E 'ikai hoko 'ae heletā mo e hongē ki he fonua ni;
 'e faka'auha 'ae kau palōfita,
 ko ia 'i he heletā pea mo e hongē.
 16 Pea 'e lī ki he ngaahi hala 'o Selūsalema 'ae kakai
 'oku nau kikite ki ai,
 koe'uhi ko e hongē pea mo e heletā;
 pea 'e 'ikai ha taha ke tanu 'akimautolu,
 ko kinautolu mo honau ngaahi 'unoho,
 mo honau ngaahi foha,
 pea mo honau ngaahi 'ofefine:
 he te u lilingi kiate kinautolu 'enau angahala.”
 17 ¶ Ko ia ke ke fakahā 'ae lea ni kiate kinautolu:
 “Ke tafe hifo 'i he 'aho mo e pō 'ae lo'imata mei hoku
 mata,
 pea 'oua na'a tuku ia:
 koe'uhi kuo maumau'i 'ae 'ofefine tāupo'ou 'o hoku
 kakai 'aki 'ae maumau'i lahi,
 pea mo e tā mamahi 'aupito.
 18 Kapau te u 'alu atu ki he ngoue,
 'oku ou mamata kiate kinautolu na'e tāmāte'i 'aki 'ae
 heletā! Pea kapau teu hū ki he kolo,

'oku ou mamata kiate kinautolu 'oku mate 'i he
 hongē! Ka 'oku 'alu fano pe 'i he fonua 'ae palōfita mo
 e taula'eiki,
 ke fai fakatau,
 'o 'ikai te nau tokanga.”
 19 Kuo ke li'aki 'aupito 'a Siuta?
 Kuo fakalili'a ho laumālie ki Saione?
 Ko e hā kuo ke taa'i ai 'akimautolu,
 pea 'oku 'ikai ha fakamo'ui?
 Na'a mau 'amanaki ki he fiemālie,
 ka 'oku 'ikai ha lelei;
 ki he 'aho fakamo'ui,
 kae vakai ko e mamahi pe.
 20 'E Sihova,
 'oku mau vete 'emau angahala,
 pea mo e hia 'a 'emau ngaahi tamai:
 he kuo mau fai angahala kiate koe.
 21 'Oua na'a ke fakalili'a kiate kinautolu,
 koe'uhi ko ho huafa,
 'oua na'a fakaongoongo kovi'i 'ae 'afio'anga 'o ho
 nāunau:
 ke ke manatu'i,
 pea 'oua na'a fakata'e'aonga ho'o fuakava mo kimau-
 tolu.
 22 'Oku ai ha taha 'i he ngaahi va'inga 'oe hiteni te ne
 fa'a fakatō ha 'uha?
 Pe fa'a foaki hifo 'e he ngaahi langi 'ae 'uha?
 'Ikai ko koe ia,
 'E Sihova ko homau 'Otua?
 Ko ia te mau 'amanaki lelei kiate koe:
 he kuo ke ngaohi 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē.
*1 Ko e li'aki 'ae kakai Siu, pea mo honau tautea
 lahi. 10 'Oku lāunga 'a Selemaia koe'uhi ko e kakai
 pea kuo ne ma'u 'ae tala'ofa lelei, 12 Mo e faka'ilo
 'oe houhau kiate kinautolu. 15 Ko e lotu 'a Selema-
 ia. 19 'Oku ne ma'u tala'ofa lelei.*
 15 PEA na'e toki pehē 'e Sihova kiate au, “Kapau 'e
 tu'u 'i hoku 'ao 'a Mōsese mo Samuela, 'e 'ikai
 teu tokanga ki he kakai ni: kapusi 'akimautolu 'i hoku
 'ao, pea tuku ke nau 'alu atu. ² Pea 'e hoko 'o pehē, 'o
 kapau te nau lea kiate koe, Te mau 'alu ki fē? pea te ke
 tala kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova; Ko kinautolu,
 kuo tu'utu'uni ki he mate, te nau mate; pea ko kinau-
 tolu 'oku tu'utu'uni ki he heletā, te nau 'i he heletā; pea
 ko kinautolu 'oku tu'utu'uni ki he hongē, te nau 'i he
 hongē; pea ko kinautolu kuo tu'utu'uni ki he fakapōpu-
 la, te nau 'alu ki he fakapōpula. ³ 'Oku pehē 'e Sihova,
 Teu tu'utu'uni kiate kinautolu 'ae fa'ahinga me'a 'e fā:
 ko e heletā ke tāmāte'i, ko e fanga kulī ke haehae, ko e
 manu 'oe 'atā, pea mo e ngaahi manu 'oe fonua, ke fo-
 lo hifo pea faka'auha. ⁴ Pea te u tukuange 'akimautolu
 ke 'ave ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani,
 koe'uhi ko Manase ko e foha 'o Hesekaia ko e tu'i 'o
 Siuta, pea koe'uhi ko e me'a na'a ne fai 'i Selūsalema.”
 5 “He ko hai 'e 'ofa kiate koe,
 'E Selūsalema?
 Pe ko hai 'e mamahi mo koe?
 Pe ko hai 'e afe atu ke fehu'i pe 'oku ke fēfē?

6 'Oku pehē 'e Sihova,
 kuo ke fakaholomui meiate au;
 ko ia teu mafao atu hoku nima kiate koe,
 mo faka'auha koe;
 kuo u fiu 'i he kātaki.

7 Pea teu tapili 'aki 'akinautolu 'ae tapili 'i he ngaahi
 matapā 'oe fonua;
 te u to'o 'enau fānau,
 te u faka'auha 'a hoku kakai,
 ko e me'a 'i he'enua ta'etafoki mei honau ngaahi ha-
 la.

8 Kuo fakatokolahi 'i hoku 'ao honau kau fefine 'oku
 mate honau 'unoho 'o lahi hake 'i he 'one'one 'oe
 ngaahi tahi:
 kuo u 'omi ki he'enua fa'ē ha tokotaha 'oku
 faka'auha 'i he ho'atā:
 kuo u pule kiate ia ke fai ia fakafokifā pe,
 ko e ngaahi fakailifā ki he kolo.

9 Pea kuo vaivai ia 'aia kuo fā'ele'i 'ae toko fitu:
 kuo ne tuku hake hono laumālie;
 kuo tō hifo hono la'ā 'i he kei 'aho:
 kuo mā ia mo puputu'u:
 pea ko kinautolu 'oku toe te u tukuange ki he heletā
 'i he 'ao 'o honau ngaahi fili,
 'oku pehē 'e Sihova."

10 ¶ "A 'eku fa'ē,
 'oku ou mala'ia,
 koe'uhi kuo ke fā'ele'i au ko e tangata fa'a feke'ike'i
 pea ko e tangata fakakikihi mo māmani kotoa pē! Pea
 'oku te'eki ai te u nō ha me'a ki he totongi,
 pea na'e 'ikai nō kiate au 'e ha tangata ki he totongi;
 ka 'oku nau taki taha kape'i au.

11 Pea na'e pehē 'e Sihova,
 Ko e mo'oni 'e lelei ho'o hako;
 te u pule ki he fili ke ne fai lelei kiate koe 'i he 'aho
 'oe kovi mo e mamahi.

12 'E fesii 'e he ukamea 'ae ukamea mei he tokelau,
 pea mo e sitili?

13 "Pea te u foaki ho'o me'a mo ho'o koloa ke vetea
 ta'ehatotongi,
 ko e me'a 'i ho'o ngaahi angahala,
 'i he ngata'anga kotoa pē 'oe fonua.

14 Pea te u pule ke ke 'alu mo ho ngaahi fili ki he
 fonua 'aia 'oku 'ikai te ke 'iloa;
 he kuo tutu 'ae afi 'i hoku houhau,
 'aia 'e vela ai 'akimoutolu."

15 ¶ "E Sihova 'oku ke 'afio'i:
 manatu'i au,
 pea 'a'ahi kiate au,
 pea totongi kiate kinautolu kuo fakatanga'i au;
 'oua na'a ke 'ave au koe'uhi ko ho'o kātaki 'ofa:
 ke ke 'afio kuo u kātaki 'ae manuki koe'uhi ko koe.

16 Pea na'e 'iloa ho'o ngaahi lea,
 pea ko 'eku me'akai ia;
 pea ko ho'o folofola ko e fiemālie pea mo e fakafiefia
 ki hoku loto:
 he kuo ui au 'i ho huafa,
 'E Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau.

17 Na'e 'ikai te u nofo 'i he fakataha 'ae kau manuki,
 pea na'e 'ikai teu fiefia ka na'aku nofo tokotaha pe
 koe'uhi ko ho nima:
 he kuo ke fakapito 'aki au 'ae tuputāmaki."

18 "Ko e hā 'oku pehē ai pe 'eku mamahi,
 mo hoku lavea ta'efa'afakamo'ui,
 'aia 'oku 'ikai fie mo'ui?
 Te ke 'iate au 'o hangē ko e me'a loi,
 pea 'o hangē ko e vai kuo faka'a'au ke maha?

19 ¶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova,
 kapau te ke tafoki,
 te u toe 'omi koe,
 pea te ke tu'u 'i hoku 'ao:
 pea kapau te ke vahe'i 'ae lelei mei he kovi,
 te ke hoko 'o hangē ko hoku fofonga;
 tuku ke tafoki 'akinautolu kiate koe kae'oua na'a ke
 tafoki koe kiate kinautolu.

20 Pea 'oku pehē 'e Sihova,
 te u ngaohi koe ki he kakai ni ke ke hangē ko e 'a
 palasa:
 pea te nau tau'i koe,
 ka 'e 'ikai te nau lava'i koe:
 he 'oku ou 'iate koe ke fakamo'ui koe,
 pea ke fakahaofi koe.

21 Pea te u fakahaofi koe mei he nima 'oe angahala,
 pea teu huhu'i koe mei he nima 'oe mālohi."
*1 'Oku fakahā 'e he palōfita ko e ta'efakama'u 'uno-
 ho, pea mo e tuku 'ae ngaahi fale mamahi mo e
 kātōanga, ko e me'a fakatātā ia ki he faka'auha 'ae
 kakai Siu, 10 Koe'uhi kuo nau kovi lahi 'i he'enua
 ngaahi tamai. 14 Ko e me'a fakafo lahi 'enau foki
 mai mei he fakapōpula 'i he'enua mo'ui mei 'Isip-
 ite. 16 Ko e tautea lahi 'akinautolu 'e he 'Otua,
 koe'uhi ko 'enau tauhi lahi ki he tamapua.*

16 KO E folofola 'a Sihova 'aia na'e hoko kiate au, 'o
 pehē, ² "Oua na'a ke to'o kiate koe ha 'unoho,
 pea 'e 'ikai te ke ma'u 'ae ngaahi foha mo e ngaahi
 'ofefine 'i he potu ni. ³ He 'oku pehē 'e Sihova ki he
 ngaahi foha pea mo e ngaahi 'ofefine 'aia 'oku fā'ele'i 'i
 he potu ni, pea ki he'enua ngaahi fa'ē 'aia na'e fā'ele'i
 'akinautolu, pea ki he'enua ngaahi tamai 'aia na'e
 fakatupu 'akinautolu 'i he fonua ni; ⁴ Te nau mate 'i he
 ngaahi mate kovi; pea 'e 'ikai ha tangi koe'uhi ko kinau-
 tolu; pea 'e 'ikai tanu 'akinautolu; ka te nau hangē ko e
 kinoha'a 'i he funga 'oe fonua: pea 'e faka'auha 'akinau-
 tolu 'e he heletā, mo e hongē: pea 'e kai honau 'an-
 ga'anga 'e he fanga manupuna 'oe 'atā, pea mo e fan-
 ga manu 'oe fonua. ⁵ He 'oku pehē 'e Sihova, 'oua na'a
 ke hū ki he fale 'oe mamahi, pea 'oua na'a 'alu ke tangi
 mo fakafiemālie'i 'akinautolu: he 'oku pehē 'e Sihova,
 kuo u to'o 'eku fiemālie mei he kakai ni, 'io, ko e an-
 galelei mo e 'alo'ofa. ⁶ 'E mate fakatou'osi 'i he fonua ni
 'ae lalahi pea mo e iiki: pea 'e 'ikai tanu 'akinautolu,
 pea 'e 'ikai tangi 'ae kakai, pe fai 'ae fofa, pe ko e teke-
 fua koe'uhi ko kinautolu: ⁷ Pea 'e 'ikai maumau'i 'akin-
 autolu 'e he kakai, koe'uhi ko 'enau mamahi, ke
 fakafiemālie 'akinautolu koe'uhi ko e mate; pea 'e 'ikai
 foaki kiate kinautolu 'ae ipu 'oe fiemālie ke inu, koe'uhi

ko ha tamai pe ha fa'ē. ⁸ 'Oua foki na'a ke 'alu ki he fale 'oe katoanga, ke nofo mo kinautolu ke kai mo inu. ⁹ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Vakai, te u pule ke 'osi 'i he potu ni 'i homou 'ao, pea 'i homou ngaahi 'aho, 'ae le'o 'oe fiefia, pea mo e le'o 'oe nekeneka, pea mo e le'o 'oe tangata ta'ane, pea mo e le'o 'oe ta'ahine."

¹⁰ ¶ Pea ke hoko 'o pehē, "'Oka ke ka faka'ilo ki he kakai ni 'ae ngaahi lea ni kotoa pē, te nau pehē kiate koe, 'Ko e hā kuo folofola'aki 'e Sihova kiate kinautolu 'ae kovi lahi ni kotoa pē? He ko e hā 'emaui hia? Pea ko e hā 'emaui angahala 'aia kuo mau fai kia Sihova ko homau 'Otua?' ¹¹ Pea te ke toki lea kiate kinautolu, "'Oku pehē 'e Sihova, koe'uhi kuo li'aki au 'e ho'omou ngaahi tamai, pea kuo nau muimui ki he ngaahi 'otua kehe, pea tauhi 'akinautolu, pea kuo lotu kiate kinautolu, pea kuo nau li'aki au, pea 'oku 'ikai fai ki he'eku fono; ¹² Pea kuo mou fai kovi lahi hake 'akimoutolu 'i ho'omou ngaahi tamai; pea vakai, 'oku mou taki taha muimui ki he holi 'a hono loto kovi, ke 'oua na'a nau fanongo kiate au: ¹³ Ko ia te u kapusi 'akimoutolu 'i he fonua ni, ki he fonua 'oku 'ikai te mou 'ilo, ko kimoutolu, pe ko ho'omou ngaahi tamai; pea te mou tauhi 'i ai 'ae ngaahi 'otua kehe 'i he 'aho mo e pō; pea 'e 'ikai te u 'ofa kiate kimoutolu 'i ai.'|"

¹⁴ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "'Ko ia, vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'aia 'e 'ikai toe pehē ai, 'Oku mo'ui 'a Sihova, 'aia na'e 'omi 'ae fānau 'a 'Isileli mei he fonua ko 'Isipite; ¹⁵ Ka, 'Oku mo'ui 'a Sihova, 'aia na'e 'omi 'ae fānau 'a 'Isileli mei he fonua tokelau, pea mei he ngaahi fonua kotoa pē na'a ne kapusi 'akinautolu ki ai: pea te u toe 'omi 'akinautolu ki honau fonua 'aia na'aku foaki ki he'enua ngaahi tamai."

¹⁶ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "'Vakai, te u fekau ke 'omi 'ae kau toutai tokolahi, pea te nau toutai 'akinautolu; pea hili ia te u fekau ki he kau tuli manu tokolahi, pea te nau tuli 'akinautolu mei he mo'unga kotoa pē, pea mei he tafungofunga kotoa pē, pea mei he ngaahi 'ana'i maka. ¹⁷ He 'oku ou fofonga ki honau hala kotoa pē: pea 'oku 'ikai te nau puli 'i hoku 'ao, pea 'oku 'ikai fakafufū 'enua angahala mei hoku fofonga. ¹⁸ Pea te u tomu'a totongi ke liunga ua ki he'enua hia pea mo 'enua angahala; koe'uhi kuo nau fakakovi' i hoku fonua, pea kuo nau fakapito 'aki hoku tofi'a 'ae ngaahi 'anga'anga 'o 'enua ngaahi me'a kovi mo fakalielia." ¹⁹ 'E Sihova,

ko hoku mālohi,
mo 'eku kolo,
pea mo hoku hūfanga 'i he 'aho 'oe mamahi,
'e ha'u kiate koe 'ae kakai Senitaile mei he ngaahi ngata'anga 'o māmani,
pea te nau pehē,
"Ko e mo'oni na'e ma'u 'i he 'emaui ngaahi tamai 'ae ngaahi loi,
mo e me'a va'inga,
pea mo e ngaahi me'a ta'e'aonga.

²⁰ 'E ngaahi 'e he kau tangata 'ae ngaahi 'otua mo'onautolu,
kae 'osi 'oku 'ikai ko e ngaahi 'otua 'akinautolu?"

²¹ Ko ia,
vakai,
te u pule ni kiate kinautolu ke nau 'ilo hoku nima,
mo hoku mālohi;
pea te nau 'ilo ko hoku huafa,
Ko Sihova.

1 Ko e fakapōpula 'a Siuta koe'uhi ko 'ene angahala. 5 Ko e falala ki he tangata ko e me'a fakamala'ia, 7 Ka ko e falala ki he 'Otua ko e me'a fakamonū'ia. 9 'Oku 'ikai fa'a kākaa' i 'ae 'Otua 'e he loto kākā. 12 Ko e fakamo'ui mei he 'Otua. 15 'Oku lāunga 'e he palōfita ki he kau manuki ki he'ene kikite. 19 Kuo fekau ia ke fakafu'ou 'ae fuakava 'i he fakamā'oni'oni 'ae 'aho tapu.

17 "KUO tohi 'ae hia 'a Siuta 'aki 'ae peni ukamea, pea mo e mata 'oe taiamoni:
kuo tongi ia 'i he kakano 'o honau loto,
pea ki he ngaahi nifo 'o homou ngaahi 'e-sifeilaulau'anga.

² 'I he lolotonga 'ae manatu' i 'e he'enua fānau ki he'enua ngaahi 'esifeilaulau'anga mo e ngaahi vao tapu mo e 'akau lau ma'ui'ui 'i he ngaahi mo'unga mā'olunga.

³ 'E hoku mo'unga,
ko e me'a kotoa pē 'i ho'o ngoue mo ho'o koloa kotoa pē te u foaki ke vetea,
pea mo ho potu mā'olunga kotoa pē koe'uhi ko e angahala,
'o a'u ki hono ngata'anga 'o ho fonua kotoa pē.

⁴ Pea 'e hiki koe mei he tofi'a,
'aia na'aku foaki kiate koe;
pea te u pule ke ke tauhi ki ho ngaahi fili 'i he fonua 'oku 'ikai te ke 'ilo:

koe'uhi kuo mou tutu 'ae afi 'i hoku houhau,
'aia 'e vela 'o ta'engata."

⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;
"Ke mala'ia 'ae tangata 'oku falala ki he tangata,
pea 'oku ne nima 'aki 'ae kakano,
pea kuo mole hono loto meia Sihova,

⁶ Koe'uhi 'e hangē ia ko e mohuku mae 'i he toafa,
pea 'e 'ikai te ne mamata 'oka ha'u 'ae lelei;
ka te ne nofo pe 'i he ngaahi potu la'ā 'oe toafa,
'i he fonua lala ta'ehanokakai.

⁷ "'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku falala kia Sihova,
pea ko hono 'amanaki lelei'anga 'a Sihova.

⁸ Koe'uhi 'e hangē ia ko e 'akau kuo tō 'i he ve'e vai,
'oku totolo atu hono ngaahi aka ki he vaitafe,
pea 'e 'ikai te ne 'ilo 'ae pupuha,
ka 'e mata pe hono lau;
pea 'e 'ikai vaivai 'i he fa'ahita'u la'ā,
pea 'e 'ikai fakangata hono fua.

⁹ ¶ "'Oku kākā lahi taha pe 'ae loto 'i he ngaahi me'a kotoa pē,
pea 'oku fungani kovi:
ko hai te ne fa'a 'ilo ia?

¹⁰ Ko au Sihova 'oku ou vakili 'ae loto,
'oku ou hakule 'ae ngaahi mahalo,

ke foaki ki he tangata taki taha 'o fakatatau mo 'ene ngaahi 'ulungāanga, pea tatau mo e fua 'o 'ene faianga."

¹¹ 'O hangē ko e manupuna 'oku fōfoa'i 'ae ngaahi fua na'e 'ikai te ne fakatō;

'e pehē foki ia 'oku tānaki koloa ta'etotonu, 'e 'alu ia mei ai 'i he lolotonga 'o hono ngaahi 'aho, pea 'e vale ia 'i hono iku'anga.

¹² ¶ Talu mei he kamata'anga ko e nofo'anga faka'e'i'eiki fakasanisani mo mā'olunga 'ae potu 'o hotau fale tapu.

¹³ 'E Sihova, ko e 'amanaki lelei'anga 'o 'Isileli, 'e mā 'akinautolu kotoa pē 'oku li'aki koe, pea 'e tohi ki he kelekele 'akinautolu 'oku 'alu meiate koe,

koe'uhi kuo nau li'aki 'a Sihova, ko e matavai 'oe ngaahi vai mo'ui.

¹⁴ 'E Sihova, ke ke faito'o kiate au, pea teu mo'ui; fakamo'ui au, pea teu mo'ui; he ko koe 'oku ou fakafeta'i ki ai.

¹⁵ ¶ Vakai, 'oku nau pehē kiate au, "Ko e fē 'ae folofola 'a Sihova? Tuku ia ke hoko mai."

¹⁶ Pea ko au, na'e 'ikai te u tuku vave 'eku muimui kiate koe: pea 'oku ke 'afio'i na'e 'ikai te u manako ki he 'aho fakailifia; ko ia na'e ha'u mei hoku loungutu na'e 'i ho 'ao 'o'ou.

¹⁷ 'Oua na'a ke 'iate au ko e fakailifia; ko koe ko 'eku 'amanaki lelei'anga 'i he 'aho 'oe kovi.

¹⁸ Tuku ke mā 'akinautolu 'oku fakatanga'i au, kae'oua na'a tuku au ke u mā: tuku ke nau manavahē, kae'oua na'a tuku au ke u manavahē:

'omi kiate kinautolu 'ae 'aho 'oe mamahi, pea faka'auha 'aki 'akinautolu 'ae faka'auha lahi.

¹⁹ ¶ Na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Alu 'o tu'u 'i he matapā 'oe fānau 'a hoku kakai, 'aia 'oku hū ai 'ae ngaahi tu'i 'o Siuta, pea mo ia 'oku nau 'alu ai kitu'a, pea ki he ngaahi matapā kotoa pē 'o Selūsalema; ²⁰ Pea ke lea kiate kinautolu, 'o pehē, Mou fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'akimoutolu ko e ngaahi tu'i 'o Siuta, pea mo Siuta kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē 'o Selūsalema, 'oku hū 'i he ngaahi matapā ni. ²¹ 'Oku pehē mai 'e Sihova; Mou tokanga kiate kimoutolu, pea 'oua na'a fua ha kavenga 'i he 'aho tapu, pe 'omi ia 'i he ngaahi matapā 'o Selūsalema; ²² Pea 'oua na'a 'ave ha kavenga kitu'a mei homou ngaahi fale 'i he 'aho tapu, pea 'oua na'a fai ha ngāue, kae fakahaohaoa 'ae 'aho tapu, 'o hangē ko ia na'aku fekau ki ho'omou ngaahi tamai. ²³ Ka na'e 'ikai te nau talangofua, pe fakatokanga honau telinga ke ongo'i, ka na'e fakakekeva honau kia, koe'uhi ke 'oua na'a nau fanongo, pe ma'u 'ae

akonaki. ²⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, 'e hoko ia 'o pehē, kapau te mou tokanga lahi kiate au, ke 'oua na'a 'omi ha kavenga 'i he ngaahi matapā 'i he 'aho tapu, kae fakahaohaoa 'ae 'aho tapu, ke 'oua na'a fai ha ngāue 'i ai: ²⁵ Pea 'e toki hū 'i he ngaahi matapā 'oe kolo ni 'ae ngaahi tu'i mo e hou'eiki 'oku nofo 'i he nofo'a fakatu'i 'o Tevita, 'o heka 'i he ngaahi saliote, pea mo e ngaahi hoosi, ko kinautolu mo honau hou'eiki, ko e kau tanga-ta 'o Siuta: pea mo e kakai 'o Selūsalema: 'e tu'uma'u 'o ta'engata 'ae kolo ni. ²⁶ Pea te nau ha'u mei he ngaahi kolo 'o Siuta, pea mei he ngaahi potu ofi ki Selūsalema, pea mei he fonua 'o Penisimani, pea mei he ngaahi toafa, pea mei he ngaahi mo'unga, pea mei he potu tonga, 'o 'omi 'ae ngaahi feilaulau tutu, mo e ngaahi feilaulau, mo e ngaahi feilaulau me'akai, mo e me'a namu kakala, 'o 'omi 'ae ngaahi feilaulau fakafeta'i, ki he fale 'o Sihova. ²⁷ Pea ka 'ikai te mou fanongo kiate au ke fakahaohaoa 'ae 'aho tapu, pea 'oua na'a fua ha kavenga, 'o hū mo ia ki he ngaahi matapā 'o Selūsalema 'i he 'aho tapu, pehē te u toki tutu 'ae afi ki hono ngaahi matapā, pea 'e faka'auha 'aki ia 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o Selūsalema, pea 'e 'ikai 'aupito tāmata'i ia."

1 'Oku fakahā 'ae mālohi 'oe 'Otua ki he pule'anga kotoa pē, 'i he fakatātā ki he tangata tufunga ngaohi ipu. 11 Ko e fakamana'i 'a Siuta ko e me'a 'i he'ene tafoki. 18 Ko e lotu 'a Selemaia koe'uhi ko e kau angatu'u.

18 KO E folofola 'aia na'e hoko mai mea Sihova, kia Selemaia, 'o pehē, ² "Tu'u hake pea ke 'alu hifo ki he fale 'oe tufunga ngaohi ipu, pea te u pule ke ke fanongo ki he'eku ngaahi lea 'i ai." ³ Pea na'aku toki 'alu hifo ki he fale 'oe tufunga ngaohi ipu, pea vakai, na'a ne ngāue'aki 'ae me'a tākai. ⁴ Pea ko e ipu 'aia na'e ngaohi 'aki 'ae 'umea, na'e maumau'i ia 'i he nima 'oe tufunga: ko ia na'e toe ngaohi ia ko e ipu kehe, 'o hangē ko e loto 'oe tufunga ki ai. ⁵ Pea na'e toki hoko kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē. ⁶ 'Oku pehē 'e Sihova, "E fale 'o 'Isileli, 'ikai te u fai kiate kimoutolu 'o hangē ko e tufunga ngaohi ipu ni? Vakai, 'E fale 'o 'Isileli, 'oku mou 'i hoku nima, 'o hangē ko e 'umea 'i he nima 'oe tangata tufunga ngaohi ipu. ⁷ 'O kau ka lea ki ha kakai, pe ha pule'anga, ke ta'aki, pe li ki lalo, pe faka'auha ia; ⁸ Kapau 'e tafoki 'ae kakai, 'aia kuo u lea ki ai, mei he'enua kovi, te u fakatomala 'i he kovi 'aia na'aku loto ke 'omi kiate kinautolu. ⁹ Pea kau ka lea ki ha kakai, pea ki ha pule'anga, ke langa mo fokotu'u ia; ¹⁰ Kapau 'e fai kovi ia 'i hoku 'ao, pea 'ikai talangofua ki hoku le'o, pea te u toki fakatomala 'i he lelei, 'aia na'aku pehē te u fai ke nau lelei ai.

¹¹ ¶ "Pea ko eni, ke ke 'alu, pea ke lea ki he kau tangata 'o Siuta, pea ki he kakai 'o Selūsalema, 'o pehē, 'Oku pehē 'e Sihova; vakai, 'oku ou teuteu ha kovi kiate kimoutolu, pea tu'utu'uni ha tauhele kiate kimoutolu: mou taki taha tafoki leva mei hono hala kovi, pea ngaohi ke lelei homou ngaahi hala, mo ho'omou ngaahi faianga. ¹² Pea na'a nau pehē, "Oku 'ikai ha 'amanaki lelei; ka te mau taki taha muimui ki he'ene fil-

io'i, pea taki taha fai 'o hangē ko e holi 'a hono loto kovi.'¹³ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova;

"Mou fehu'i eni ki he hiteni,
pe ko hai kuo fanongo ki he ngaahi me'a pehē:
kuo fai 'ae me'a fakalielia 'aupito 'aupito 'e he ta'ahine 'o 'Isileli.

¹⁴ 'E li'aki koā 'ae 'uha hinehina 'o Lapanoni,
'aia 'oku tafe mei he makatu'u ki he ngoue?
Pe 'e li'aki 'ae vaitafe momoko 'oku tafe mai,
ma'ae vai kehe 'oku keli pe?
¹⁵ Koe'uhi kuo fakangalongalo'i au 'e hoku kakai,
kuo nau tutu 'ae me'a namu kakala ki he me'a va'in-
ga,

pea kuo nau fakahinga 'akinautolu 'i honau ngaahi
hala mei he ngaahi hala motu'a,
ka nau 'eve'eva 'i he hala,
mo e 'alunga na'e 'ikai tanu hake;

¹⁶ Ke fakalala honau fonua,
pea ngaahi ia ko e manuki'anga;
pea 'e ofo ai 'akinautolu kotoa pē 'oku 'alu ki ai,
pea kalokalo honau 'ulu.

¹⁷ Te u fakamovetevete 'akinautolu 'i he 'ao 'oe fili 'o
hangē ko e matangi hahake;
pea 'e 'ikai te u fakahā hoku 'ao,
ka teu fulitu'a kiate kinautolu 'i he 'aho 'o 'enau
tu'utāmaki."

¹⁸ ¶ Pea na'a nau toki pehē,
"Ko eni ke tau fakakaukau ha me'a kia Selemaia;
koe'uhi 'e 'ikai mole 'ae fono mei he taula'eiki,
pe ko e fakakaukau mei he tangata poto,
pe ko e lea mei he palōfita.

Mou ha'u,
ke tau tā ia 'i hono 'elele,
pea 'oua na'a tau tokanga ki he'ene ngaahi lea."

¹⁹ "Tokanga mai kiate au,
'E Sihova,
pea fanongo ki he le'o 'onautolu 'oku fakamamahi'i
au.

²⁰ 'E totongi koā 'aki 'ae kovi ki he lelei?
He kuo nau keli 'ae luo ki hoku laumālie.
Ke ke manatu na'aku tu'u 'i ho 'ao,
ke hūfia 'akinautolu,

pea ke fakaafe ho houhau meiate kinautolu.
²¹ Ko ia tukuange 'enau fānau ki he honge,
pea lilingi honau *toto* 'i he mālohi 'oe heletā;
pea tuku ke mole 'ae fānau 'a honau ngaahi fefine,
pea mate honau 'unoho;
pea tuku ke tāmata'e'i honau kau tangata;
pea ke ke tāmata'e'i 'aki honau kau talavou 'ae heletā
'i he tau.

²² Tuku ke ongo mai 'ae kaila mei honau ngaahi fale,
'oka ke ka 'omi fakafokifā pe ha kau tau kiate kinau-
tolu;

he kuo nau keli ha luo ke ma'u ai au,
pea 'ai fakafufū ha tauhele ki hoku va'e.

²³ Ka ko koe,
'E Sihova,

'oku ke 'afio'i 'enau fakakaukau kotoa pē kiate au ke
tāmata'e'i au:

'oua na'a fakamolemole 'enau hia,
pea 'oua na'a tāmata'e'i 'enau angahala mei ho 'ao,
kae tuku ke 'auha 'akinautolu 'i ho 'ao;
ke ke fai pehē kiate kinautolu 'i he 'aho 'o ho
houhau."

*1 Ko e maumau'i 'ae ipu 'oe tufunga ko e me'a
fakatātā ki he faka'auha 'ae kakai Siu koe'uhi ko 'e-
nau angahala.*

19 'OKU pehē mai 'a Sihova, 'Alu, 'o to'o 'ae hina
'umea 'oe tufunga ngaohi ipu, pea 'ave 'ae kau
mātu'a ni'ihi 'oe kakai, pea mo e kau mātu'a 'oe kau
taula'eiki; ² Pea ke 'alu ki he tele'a 'oe foha 'o Henomi,
'aia 'oku 'i he matapā hahake, pea fakahā 'i ai 'ae
ngaahi lea 'aia teu tala kiate koe, ³ Pea ke pehē, "'E
ngaahi tu'i 'o Siuta, mo e kakai 'o Selūsalema, mou
fanongo ki he folofola 'a Sihova; 'Oku pehē 'e Sihova
'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Vakai, te u 'omi
'ae kovi ki he potu ni, pea ko ia 'e fanongo ki ai, 'e va-
vana ai hono telinga. ⁴ Koe'uhi kuo nau li'aki au, pea
kuo fakakehe 'ae potu ni, kuo tutu 'i ai 'ae me'a namu
kakala ki he ngaahi 'otua kehe, 'aia na'e 'ikai te nau 'ilo,
pe ko 'enau ngaahi tamai, pe ko e ngaahi tu'i 'o Siuta,
pea kuo fakapito 'aki 'ae potu ni 'ae toto 'oe ta'e halaia.
⁵ Kuo nau langa foki 'ae ngaahi potu mā'olunga 'o
Peali, ke tutu ai honau ngaahi foha 'i he afi, ko e
feilaulau tutu kia Peali, 'aia na'e 'ikai te u fekau, pe lea
ki ai, pea na'e 'ikai si'i te u fiamālie ki ai: ⁶ Ko ia, 'oku pe-
hē 'e Sihova, 'Oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'e 'ikai toe ui 'ae
potu ni ko Tofeti, pe ko e tele'a 'oe foha 'o Henomi, ka
Ko e tele'a 'oe tāmata'e'i. ⁷ Pea te u fakata'e'aonga 'ae
fakakaukau 'a Siuta mo Selūsalema 'i he potu ni: pea te
u pule ke nau tō 'i he heletā 'i he 'ao 'o honau ngaahi
fili, pea mo e nima 'onautolu 'oku kumi 'enau mo'ui:
pea te u foaki honau 'anga'anga ke kai 'e he fanga
manu 'oe 'atā, pea mo e fanga manu 'oe fonua. ⁸ Pea
te u ngaohi 'ae kolo ni ke lala, pea ko e manuki'anga;
pea 'e ofo mo faka'ise'isa ki ai 'akinautolu kotoa pē 'oku
'alu ki ai, koe'uhi ko hono ngaahi tautea kotoa pē.

⁹ Pea te u pule ke nau kai 'ae kakano 'o honau ngaahi
foha, pea mo e kakano 'o honau ngaahi 'ofefine, pea te
nau taki taha kai 'ae kakano 'o hono kāinga 'i he tau
mo e mamahi, 'aia 'e fakamamahi 'aki 'akinautolu 'e
honau ngaahi fili, pea mo kinautolu 'oku kumi 'enau
mo'ui." ¹⁰ Pea te ke toki foa 'ae hina 'i he 'ao 'oe kau
tangata 'oku nau 'alu mo koe, ¹¹ Pea te ke lea kiate kin-
autolu, "'Oku pehē mai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau; 'E
pehē 'eku maumau'i 'ae kakai ni, pea mo e kolo ni, 'o
hangē 'oku foa'i 'e ha taha 'ae ipu 'ae tufunga ngaohi
ipu, 'aia 'e 'ikai toe fa'a ngaohi ke haohaoa: pea 'e tanu
'akinautolu 'i Tofeti, pea 'e 'ikai ha potu 'e hao ai honau
tanu. ¹² 'Oku pehē 'e Sihova, Te u fai pehē ki he potu ni,
pea mo hono kakai, pea te u ngaohi 'ae kolo ni ke
hangē ko Tofeti: ¹³ Pea 'e faka'uli'i 'ae ngaahi fale 'o
Selūsalema, pea mo e ngaahi fale 'oe ngaahi tu'i 'o Siu-
ta, 'o hangē ko e potu 'o Tofeti, koe'uhi ko e ngaahi fale
kotoa pē 'aia kuo tutu ai 'ae me'a namu kakala 'i honau

tu'a fale ki he ngaahi me'a 'oe langi, pea kuo lilingi ai 'ae feilaulau inu ki he ngaahi 'otua kehe."

¹⁴ ¶ Pea na'e toki ha'u 'a Selemaia mei Tofeti, 'aia na'e fekau ia ki ai 'e Sihova ke kikite; pea ne tu'u 'i he loto'a 'oe fale 'o Sihova 'o ne lea ki he kakai kotoa pē, ¹⁵ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Vakai te u 'omi ki he kolo ni, pea mo hono ngaahi potu kakai kotoa pē, 'ae kovi kotoa pē 'aia na'aku lea ki ai, koe'uhi kuo nau fakakekeva honau kia, telia na'a nau fanongo ki he'eku ngaahi lea."

1 Ko e taa'i 'e Pasuli 'a Selemaia, pea kuo liliu ai hono hingoa, pea 'ilo hono iku'anga kovi. 7 Ko e lāunga 'a Selemaia, 'i he me'a kehekehe.

20 PEA kuo fanongo 'a Pasuli ko e foha 'o Imeli ko e taula'eiki, 'aia foki ko e fungani pule 'i he fale 'o Sihova, na'e kikite 'a Selemaia ki he ngaahi me'a ni. ² Na'e toki taa'i 'e Pasuli 'a Selemaia ko e palōfita, pea tuku ia ki he fale fakapōpula 'aia na'e 'i he matapā mā'olunga 'o Penisimani, 'aia 'oku ofi ki he fale 'o Sihova. ³ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he 'aho na'a na fehōloi, na'e 'omi 'e Pasuli 'a Selemaia mei he fale fakapōpula. Pea na'e toki pehē 'e Selemaia kiate ia, "'Oku 'ikai ui 'e Sihova ho hingoa ko Pasuli ka 'ko Mekoa-Misapiipi.' ⁴ He 'oku pehē 'e Sihova, 'Vakai, te u ngaohi koe ko e me'a ilifia kiate koe, pea mo ho kāinga kotoa pē: pea te nau tō 'i he heletā 'o honau ngaahi fili, pea 'e mamata ki ai ho mata: pea te u tukuange 'a Siuta kotoa pē ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea te ne 'ave fakapōpula 'akinautolu ki Papilone, pea 'e tāmāte'i 'akinautolu 'aki 'ae heletā. ⁵ Pea te u tukuange 'ae mālohi kotoa pē 'oe kolo ni, pea mo 'enau ngāue kotoa pē, mo 'enau ngaahi me'a ma'ungata'a kotoa pē, pea mo e ngaahi koloa kotoa pē 'ae ngaahi tu'i 'o Siuta te u tukuange ki he nima 'o honau ngaahi fili, 'aia 'e maumau'i 'akinautolu, pea 'e to'o 'akinautolu mo 'ave 'akinautolu ki Papilone. ⁶ Pea ko koe Pasuli, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku nofo 'i ho fale 'e 'ave fakapōpula: pea te ke a'u ki Papilone, pea te ke mate ai, pea tanu ai, ko koe, mo ho ngaahi kāinga, 'akinautolu kuo ke kikite loi ki ai.'" ⁷ ¶ 'E Sihova,

kuo ke akonaki'i au,
pea kuo u tui ki ho'o akonaki:
'oku ke mālohi 'iate au,
pea kuo ke lava'i:
Ko e manuki'anga au 'i he 'aho kotoa pē,
pea 'oku nau manuki kotoa pē kiate au.

⁸ 'O kau ka lea,
kuo u kalanga,
kuo u kalanga,
"Ko e fakamālohi mo e maumau'i;"
koe'uhi kuo ngaohi 'ae folofola 'a Sihova ko e me'a ongoongo kovi kiate au,
pea ko e manuki'anga,
'i he 'aho kotoa pē.

⁹ Pea na'aku pehē,
"'E 'ikai te u toe lea kiate ia,
pea 'e 'ikai te u toe lea 'i hono huafa."

Ka na'e tatau 'ene folofola 'i hoku loto mo e afi vela kuo 'ufia 'i hoku ngaahi hui,
pea na'aku fiu 'i he ta'ofi,
pea na'e 'ikai teu fa'a fakalongo pe.

¹⁰ ¶ He kuo u fanongo ki he lea launoa pe 'oe tokolahi,
ke ke fakahā 'ae fakailifia 'i he potu kotoa pē,
pea te mau fakahā ia:
na'e 'amanaki 'a hoku kāinga tokolahi ki he'eku hinga,
pea na'e pehē,
"He'i'ilo 'e tauhele'i nai ia,
pea te tau mālohi kiate ia,
pea te tau tautea kiate ia."

¹¹ Ka 'oku 'iate au 'a Sihova,
'o hangē ko e tokotaha mālohi fakamanavahē:
ko ia 'e tūkia 'a hoku kau fakatanga,
pea 'e 'ikai te nau mālohi:
te nau mā lahi;
koe'uhi 'e 'ikai te nau monū'ia:
'e 'ikai fakangalo'i 'enau mā 'o ta'engata.

¹² 'E Sihova 'oe ngaahi kautau,
'a koe,
'oku ke 'ahi'ahi 'ae angatonu,
pea 'ilo'i 'ae ngaahi mahalo pea mo e loto,
tuku ke u mamata ki ho houhau kiate kinautolu:
he kuo u fakahā 'eku me'a kiate koe.

¹³ Mou hiva kia Sihova,
mou fakamālō kia Sihova:
he kuo ne fakahaofi 'ae laumālie 'oe masiva mei he nima 'oe kau fai kovi.

¹⁴ ¶ Ke mala'ia 'ae 'aho na'aku fā'ele'i ai:
pea 'oua na'a monū'ia 'ae 'aho na'e fā'ele'i ai au 'e he'eku fa'ē.

¹⁵ Ke mala'ia 'ae tangata na'e fakahā au ki he'eku tamai,
'o pehē,
"Kuo fā'ele'i kiate koe 'ae tamasi'i tangata,
ke fakafiefia'i ia."

¹⁶ Ke tatau 'ae tangata ko ia mo e ngaahi kolo 'aia na'e faka'auha 'e Sihova,
pea na'e 'ikai fakatomala:
ke fanongo ia ki he kaila 'i he pongipongi,
pea mo e kalanga 'i he ho'atā;

¹⁷ Koe'uhi na'e 'ikai te ne tāmāte'i au 'i he manāva;
pea u fa'itoka 'aki 'eku fa'ē,
pea u nofoma'u 'i hono manāva.

¹⁸ Ko e hā na'aku ha'u ai mei he manāva ke 'ilo 'ae ongosia mo e mamahi,
pea ke faka'osi hoku ngaahi 'aho 'i he mā?

1 Ko e fekau 'e Setikia kia Selemaia ke 'eke ki he tau 'a Nepukanesa. 3 Ko e kikite 'e Selemaia ki he kapa mo e fakapōpula. 8 'Oku ne ako ki he kakai ke nau fakavaivai ki he kau Kalitia, 11 Pea 'oku ne valoki ki he fale 'oe tu'i.

21 KO E folofola na'e hoko kia Selemaia mea Sihova, 'i he fekau kiate ia 'e he tu'i ko Setikia 'a Pasuli ko e foha 'o Malikia, mo Sefania ko e foha 'o Mā-

seia ko e taula'eiki, 'o pehē, ²“Oku ou kole kiate koe, ke ke hūfia 'akimautolu kia Sihova; he 'oku te u tau kiate kimaoutolu 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone; he'i-lo 'e fai 'e Sihova kiate kimaoutolu 'o hangē ko 'ene ngaahi ngāue fakafo kotoa pē, koe'uhi ke ne 'alu atu 'iate kimaoutolu.”

³ ¶ Pea na'e toki lea 'a Selemaia kiate kinautolu, Te mou lea pehē kia Setikia: ⁴'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Vakai, te u fakatafoki 'ae ngaahi me'a tau 'oku 'i homou nima, 'aia 'oku mou tau 'aki ki he tu'i 'o Papilone, mo e kau Kalitia, 'akinautolu 'oku tau'i 'akimoutolu mei tua'ā, pea te u fakataha 'akinautolu ki lotokolo ni. ⁵ Pea ko au te u tau'i kimoutolu 'aki 'ae nima mafao atu pea mo e nima mālohi, 'io, 'i he 'ita, pea mo e houhau kakaha, pea mo e tuputāmaki lahi. ⁶ Pea teu taa'i 'ae kakai 'oe kolo ni, ko e tangata mo e manu: pea te nau mate 'i he mahaki faka'auha. ⁷ 'Oku pehē 'e Sihova, Hili ia te u tukuange 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta, mo 'ene kau tamaio'eiki, pea mo e kakai, pea mo kinautolu 'i he kolo kuo hao mei he mahaki faka'auha, mo e heletā, pea mo e hongē, ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, pea ki he nima 'o honau ngaahi fili, pea ki honau nima 'oku kumi 'enau mo'ui: pea te nau taa'i 'akinautolu 'aki 'ae mata 'oe heletā: 'e 'ikai te ne 'ofa kiate kinautolu, pea 'e 'ikai te ne fakamo'ui, pea 'e 'ikai te ne fai 'alo'ofa.” ⁸ 'Oku pehē 'e Sihova, ke ke pehē ki he kakai ni, "Vakai 'oku tuku 'i homou 'ao 'ae hala ki he mo'ui, pea mo e hala ki he mate. ⁹ Ko ia 'oku nofo 'i he kolo ni te ne mate 'i he heletā, pea 'i he hongē, pea 'i he mahaki faka'auha: ka ko ia 'oku 'alu kitu'a 'a 'o hola ki he kau Kalitia, 'akinautolu 'oku kāpui 'akimoutolu, te ne mo'ui, pea 'e 'iate ia 'ene mo'ui 'o hangē ko e koloa. ¹⁰ He 'oku pehē 'e Sihova, kuo u hanga ki he kolo ni, ke fakahoko ki ai 'ae kovi, kae 'ikai ko e lelei: 'e tukuange ia ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea te ne tutu ia 'aki 'ae afi.”

¹¹ ¶ Pea ko e me'a 'oku kau ki he fale 'oe tu'i 'o Siuta, Mou fanongo ki he folofola 'a Sihova. ¹² 'E fale 'o Tevita, 'oku pehē 'e Sihova;

Fai fakato'oto'o 'ae fakamaau,
pea fakamo'ui ia kuo fakamālohia mei he nima 'oe fakamālohi,
telia na'a 'alu atu 'a 'eku houhau kakaha 'o hangē ko e afi 'o vela,
pea 'e 'ikai ha taha 'e fa'a fu'ifu'i ia,
koe'uhi ko e kovi 'o ho'omou ngaahi faianga.

¹³ 'Oku pehē 'e Sihova,

"Vakai,
'oku ou fai mo koe,
'a koe 'oku ke nofo 'i he tele'a,
pea mo e maka 'i he toafa;
'akimoutolu 'oku pehē,
ko hai 'e tau'i 'akimautolu?
Pe ko hai 'e hū ki homau nofo'anga?"

¹⁴ 'Oku pehē 'e Sihova,

"Te u tautea kiate kimoutolu 'o tatau mo e fua 'o ho'omou ngaahi faianga;
pea te u tutu 'ae afi 'i hono vao 'akau,

pea te ne faka'auha 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku takatakai ia.”

1 Ko e akonaki ki he fakatomala, pea 'oku fai 'ae ngaahi tala'ofa mo e lea fakamana. 10 Ko e tautea kia Salumi, 13 Mo Sihoiakimi, 20 Mo Konaia.

22 'OKU pehē 'e Sihova; 'Alu hifo ki he fale 'oe tu'i 'o Siuta, pea lea 'aki 'ae lea ni ki ai, ²'o pehē, Fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'E tu'i 'o Siuta, 'a koe 'oku nofo 'i he nofo'a fakatu'i 'o Tevita, 'a koe, mo ho'o kau tamaio'eiki, pea mo ho'o kakai 'oku hū ki he ngaahi matapā ni: ³'oku pehē 'e Sihova; "Mou fai 'ae fakamaau mo e angatonu, pea fakamo'ui 'aia kuo fakamālohia mei he nima 'oe fakamālohi: pea 'oua na'a fai kākā ki he muli, mo e tamai mate, pea mo e fefine kuo mate hono 'unoho; 'oua na'a fai fakamālohi, pe lilingi 'ae toto ta'ehalaia 'i he potu ni. ⁴ He kapau te mou fai mo'oni ki he me'a ni, pea 'e toki hū ki he ngaahi matapā 'oe fale ni, 'ae ngaahi tu'i 'oku nofo 'i he nofo'anga 'o Tevita, 'o heka ki he ngaahi saliate pea mo e fanga hoosi, ko ia, mo 'ene kau tamaio'eiki, pea mo hono kakai. ⁵ Ka 'oku pehē 'e Sihova, Kapau 'e 'ikai te mou fanongo ki he ngaahi lea ni, 'oku ou fuakava 'iate au, ke hoko 'ae fale ni ko e li'aki. ⁶ He 'oku pehē 'e Sihova ki he fale 'oe tu'i 'o Siuta;

Ko Kiliati koe kiate au,
pea mo e 'ulu 'o Lapanoni:
ka ko e mo'oni te u ngaahi koe ko e toafa,
pea ko e ngaahi kolo 'oku 'ikai 'i ai ha kakai.

⁷ Pea te u fekau kiate koe 'ae kau faka'auha,
ke 'alu taki taha mo 'ene mahafutau:
pea te nau tā hifo 'ae ngaahi sita lelei 'iate koe,
pea laku ki he afi.

⁸ Pea 'e 'alu 'o ofi ki he kolo ni 'ae kakai tokolahi,
pea te nau fepehē'aki,
Ko e hā kuo fai pehē ai 'a Sihova ki he kolo lahi ni?

⁹ Pea te nau toki lea,
Koe'uhi kuo nau li'aki 'ae fuakava 'a Sihova ko honau 'Otua,
pea lotu ki he ngaahi 'Otua kehe,
'o tauhi 'akinautolu.”

¹⁰ ¶ 'Oua na'a mou tangi koe'uhi ko e pekia,
pe tangilāulau koe'uhi ko ia:
kae tangi mamahi koe'uhi ko ia 'oku 'alu:
koe'uhi 'e 'ikai te ne toe ha'u,
pe toe mamata ki hono fonua.

¹¹ He 'oku pehē 'e Sihova kia Salumi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta,

"Aia na'e pule ko e fetongi 'o Siosaia ko 'ene tamai,
'aia na'e 'alu atu 'i he potu ni;
'E 'ikai te ne toe ha'u ki ai:

¹² Ka te ne mate 'i he potu kuo nau tataki fakapōpula ia ki ai,
pea 'e 'ikai te ne toe mamata ki he fonua ni.”

¹³ ¶ 'E mala'ia ia 'aia 'oku langa hono fale 'i he ta'etotonu,
pea mo hono ngaahi potu ki 'olunga 'i he fai ta'ean-gatonu;

'aia 'oku pule ki hono kaungā'api ke ngāue ta'etotongi,
 pea 'ikai totongi ia ki he'ene ngāue;
¹⁴ 'Aia 'oku pehē,
 "Te u langa mo'oku 'ae fale lahi pea mo e ngaahi potu lahi 'i 'olunga,"
 pea ne tutu'u ma'ana 'ae ngaahi tupa;
 pea 'oku 'aofi ia 'i 'olunga 'aki 'ae sita,
 pea vali 'aki 'ae enga kulokula.
¹⁵ He te ke pule koe,
 koe'uhi kuo takatakai 'aki koe 'ae sita?
 'Ika na'e kai mo inu 'a ho'o tamai,
 pea fai angatonu mo fakamaau,
 pea na'e lelei ai ia?
¹⁶ Na'a ne fakamaau 'e ia 'ae me'a 'ae paea mo e masiva;
 pea na'e lelei ai ia:
 'ikai ko e me'a ia 'i he'ene 'ilo'i au?
 'Oku pehē 'e Sihova.
¹⁷ Ka kuo tuku pe ho mata mo ho loto 'o'ou ki ho'o manumanu,
 pea ke lilingi 'ae toto 'oe ta'ehalaia,
 pea ke fai 'ae fakamamahi,
 mo e fakamālohi;
¹⁸ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova kia Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta;
 "E 'ikai te nau tangi koe'uhi ko ia,
 'o pehē,
 "Oiauē hoku tokoua! pe,
 'Oiauē hoku tuofefine! 'E 'ikai te nau tangi koe'uhi ko ia,
 'o pehē,
 "Oiauē 'e 'Eiki! Pe 'Oiauē,
 'a hono nāunau!" ¹⁹ Pea 'e tanu ia 'o hangē ko e tanu 'ae asi,
 'e toho ia 'o lī kitu'a 'i he ngaahi matapā 'o Selūsalema."
²⁰ ¶ 'Alu hake ki Lapanoni,
 pea tangi pea hiki hake ho le'o ki Pesani,
 pea tangi mei he ngata'anga 'oe fonua:
 he kuo faka'auha 'akinautolu kotoa pē 'oku 'ofa kiate koe.
²¹ Na'aku lea kiate koe 'i ho'o kei monū'ia;
 ka na'a ke pehē,
 'E 'ikai te u fanongo.
 Ko ho'o 'ulungāanga eni talu ho'o kei si'i,
 he 'oku 'ikai te ke fanongo ki hoku le'o.
²² 'E faka'osi kotoa pē 'e he matangi 'a ho'o kau tauhi kotoa pē,
 pea 'e 'ave fakapōpula 'akinautolu 'oku 'ofa kiate koe:
 pea te ke toki mā mo'oni,
 pea puputu'u koe'uhi ko ho'o angahala kotoa pē.
²³ 'A koe 'oku nofo 'i Lapanoni,
 'a koe kuo ngaahi ho mohenga 'i he ngaahi sita,
 hono 'ikai 'e fakavaivai'i koe 'oka hoko kiate koe 'ae mamahi,
 'o hangē ko e fefine 'oku langā ke fā'ele! ²⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko au 'oku ou mo'ui, pea ka ne tatau 'a Kon-

aia ko e foha 'o Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta, mo e mama ki hoku nima to'omata'u, te u lī koe mei ai; ²⁵ Pea te u tukuange koe ki he nima 'okinautolu 'oku kumi ki ho'o mo'ui, pea ki he nima 'okinautolu 'oku ke manavahē ki ai, 'io, ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, pea ki he nima 'oe kau Kalitia. ²⁶ Pea te u kapusi koe, mo ho'o fale, 'aia na'a ne fā'ele'i koe, ki he fonua kehe, 'aia na'e 'ikai te mou fā'ele'i ai; pea 'e mate ai 'akimoutolu. ²⁷ Ka ko e fonua 'aia 'oku nau holi ke liliu ki ai, 'e 'ikai te nau toe liliu ki ai." ²⁸ "Ko e tangata ni ko Konaia,
 'ikai ko e tamapua fehi'anekina ia kuo maumau'i?
 Pe ko e ipu ia 'oku 'ikai 'ofa ki ai ha taha?
 Ko e hā kuo kapusi ai 'akinautolu,
 ko ia mo hono hako,
 pea kuo kapusi ki he fonua 'oku 'ikai te nau 'ilo'?"
²⁹ 'Ae fonua,
 'ae fonua,
 'ae fonua,
 fanongo ki he folofola 'a Sihova.
³⁰ "Oku pehē 'e Sihova,
 Tohi 'ae tangata ni ke ta'eha'ane'ānau,
 ko e tangata 'e 'ikai te ne monū'ia 'i hono ngaahi 'a-ho:
 pea 'e 'ikai monū'ia ha tangata 'i hono hako,
 ke nofo 'i he nofo'anga 'o Tevita,
 pe pule ki Siuta 'o ta'engata."
1 Ko e kikite ki he fakataha 'ae fanga sipi kuo fakamovetevete. 5 'E pule 'e Kalaisi mo fakamo'ui 'akinautolu. 9 Ko e kau palōfita kākā. 33 Ko e kau manuki ki he kau palōfita mo'oni.
23 'OKU pehē 'e Sihova,
 'E mala'ia 'ae kau tauhi 'aia 'oku faka'auha mo fakamovetevete 'ae fanga sipi 'o 'eku ngoue! ² Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli ki he kau tauhi 'oku fafanga 'a hoku kakai;
 "Kuo mou fakamovetevete 'eku fanga sipi,
 'o kapusi 'akinautolu,
 pea kuo 'ikai 'a'ahi 'akinautolu:
 vakai,
 te u tautea 'akimoutolu koe'uhi ko e kovi 'o ho'omou ngaahi faianga,
 'oku pehē 'e Sihova.
³ Pea te u tākaki hono toe 'o 'eku fanga sipi mei he ngaahi potu kotoa pē kuo u kapusi 'akinautolu ki ai,
 pea te u toe 'omi 'akinautolu ki honau loto'ā;
 pea te nau fānau mo fakatupu.
⁴ Pea te u fakanofa kiate kinautolu 'ae kau tauhi 'aia 'e fafanga 'akinautolu:
 pea 'e 'ikai te nau toe manavahē,
 pe vaivai,
 pea 'e 'ikai te nau masiva,
 he 'oku pehē 'e Sihova."
⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova,
 "Vakai,
 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho,
 'aia te u fakatupu ai kia Tevita 'ae va'a angatonu,
 pea 'e pule mo monū'ia ha tu'i,

pea 'e fai 'ae fakamaau mo e angatonu 'i he fonua.
⁶ 'E fakamo'ui 'a Siuta,
 pea 'e nofo fiemālie 'a 'Isileli 'i hono ngaahi 'aho ko
 ia:
 pea ko hono huafa eni 'e ui ai ia,
 KO SIHOVA KO HOTAU MĀ'ONI'ONI.
⁷ "Ko ia,"
 'oku pehē 'e Sihova,
 "Vakai,
 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho,
 'aia 'e 'ikai te nau toe pehē ai,
 'Oku mo'ui 'a Sihova,
 'aia na'e 'omi 'ae fānau 'a 'Isileli mei he fonua ko 'Isip-
 ite.
⁸ Ka,
 'Oku mo'ui 'a Sihova,
 'aia na'a ne 'omi mo tatakai mai 'ae hako 'oe fale 'o
 'Isileli mei he fonua 'i he tokelau,
 pea mei he potu kotoa pē na'aku kapusi 'akinautolu
 ki ai;
 pea te nau nofo 'i honau fonua 'onautolu."
⁹ ¶ Kuo mafōfoa hoku loto 'iate au,
 koe'uhi ko e kau palōfita:
 'oku tetetete hoku ngaahi hui;
 'oku ou hangē ko e tangata konā,
 pea hangē ko e tangata kuo ikuna 'e he uaine,
 koe'uhi ko Sihova,
 mo 'ene ngaahi folofola mā'oni'oni.
¹⁰ He kuo fonu 'ae fonua 'i he kau fe'auaki;
 pea 'oku mamahi 'ae fonua koe'uhi ko e kapekape;
 kuo mōmoa 'ae ngaahi potu ngoue 'i he toafa,
 'oku kovi honau hala,
 pea 'oku ta'etotonu 'enau fakamālohi.
¹¹ "He 'oku halaia 'ae palōfita mo e taula'eiki faka-
 tou'osi;
 'oku pehē 'e Sihova,
 Ko e mo'oni 'oku ou 'ilo 'enau kovi 'i hoku fale.
¹² Ko ia 'e 'iate kinautolu 'a honau hala 'o hangē ko e
 ngaahi hala kehekehe mo fakapo'uli:
 pea 'e teke'i atu 'akinautolu,
 pea te nau hinga ai:
 he te u 'omi 'ae kovi kiate kinautolu,
 'io,
 ko e ta'u 'a honau tautea,
 'oku pehē 'e Sihova:
¹³ Pea kuo u mamata ki he vale 'i he kau palōfita 'o
 Samēlia;
 he kuo nau kikite ia Peali,
 pea nau fakahalaia 'a hoku kakai ko 'Isileli.
¹⁴ Pea 'i he kau palōfita 'o Selūsalema,
 kuo u mamata foki ki he me'a fakailifia:
 kuo nau fai fe'auaki,
 pea 'a'eva 'i he ngaahi loi:
 kuo nau tokoni foki 'ae nima 'oe kau fai kovi,
 pea ko ia 'oku 'ikai tafoki ai ha taha mei he'ene anga-
 hala:
 kuo nau hoko kotoa pē 'o hangē ko Sotoma kiate au,
 pea mo hono kakai 'o hangē ko Komola.

¹⁵ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau koe'uhi
 ko e kau palōfita:
 Vakai,
 te u fafanga 'akinautolu 'aki 'ae 'akau kona,
 pea te u foaki kiate kinautolu 'ae huhu'a 'oe 'ahu ke
 nau inu:
 he kuo 'alu atu 'ae kākā ki he fonua kotoa pē,
 mei he kau palōfita 'o Selūsalema."
¹⁶ 'Oku pehē 'a Sihova 'oe ngaahi kautau,
 "'Oua na'a fanongo ki he ngaahi lea 'ae kau palōfita,
 'akinautolu 'oku kikite kiate kimoutolu,
 'oku nau fielahī'i 'akimoutolu:
 'oku nau lea 'aki 'ae me'a 'i honau loto,
 ka 'oku 'ikai mei he fofonga 'o Sihova.
¹⁷ 'Oku nau kei lea pehē kiate kinautolu 'oku fehi'a ki-
 ate au,
 na'e pehē 'e Sihova,
 Te mou fiemālie;
 pea 'oku nau lea pehē kiate kinautolu taki taha 'oku
 muimui ki he holi 'a hono loto,
 'E 'ikai hoko ha kovi kiate kimoutolu."
¹⁸ "He ko hai na'e tu'u 'i he potu lilo 'a Sihova,
 ke ne 'ilo mo fanongo ki he'ene folofola?
 Ko hai kuo fanongo ki he'ene folofola,
 mo tokanga ki ai?
¹⁹ Vakai,
 kuo 'alu atu 'ia Sihova 'ae matangi 'ahiohio 'i he
 houhau,
 ko e matangi 'ahiohio 'oku fonu 'i he kovi:
 pea 'e tō lahi ia ki he 'ulu 'oe angahala.
²⁰ 'E 'ikai tafoki 'ae houhau 'o Sihova kae'oua ke ne fai,
 mo faka'osi kotoa pē 'aia 'oku ne finangalo ki ai:
 pea te mou 'ilo lahi 'ae me'a ni 'i he ngaahi 'aho 'a-
 mui."
²¹ Na'e 'ikai te u fekau 'ae kau palōfita na,
 ka na'a nau lele:
 na'e 'ikai te u lea kiate kinautolu,
 ka kuo nau kikite.
²² Kapau na'a nau tu'uma'u 'i he'eku fakakaukau,
 pea fakahā ki hoku kakai 'eku ngaahi lea,
 pehē te nau toki fakatafoki 'akinautolu mei honau
 hala kovi,
 pea mei he kovi 'o 'enau ngaahi faianga."
²³ 'Oku pehē 'e Sihova,
 "Ko e 'Otua au 'oe ofi pe,
 pea 'ikai ko e 'Otua 'oe mama'o foki?
²⁴ 'Oku pehē 'e Sihova,
 'E fa'a fakafufū ia 'e ha taha 'i ha ngaahi potu lilo ke
 'oua na'aku 'ilo ia?
 'Oku pehē 'e Sihova,
 He 'oku 'ikai fonu 'ae langi mo māmani 'iate au?
²⁵ Kuo u fanongo ki he ngaahi me'a 'oku lea 'aki 'e he
 kau palōfita, 'akinautolu 'oku kikite loi 'i hoku huafa, 'o
 pehē, kuo u misi, kuo u misi. ²⁶ 'E fēfē hono fuoloa 'oe
 me'a ni 'i he loto 'oe kau palōfita 'oku kikite 'aki 'ae
 ngaahi loi? 'io, ko e kau palōfita 'oku kākā mei honau
 loto; ²⁷ 'Akinautolu ni 'oku fie fakangalo'i fakangalo'i
 hoku huafa 'e he'enu ngaahi tamai koe'uhi ko Peali.

²⁸ Ko e palōfita 'oku ma'u ha misi tuku ke ne lea 'aki 'ae misi; pea ko ia 'oku ma'u 'eku folofola, tuku ke ne lea mo'oni 'aki 'eku folofola 'Oku pehē 'e Sihova, Ko e hā 'ae kafukafu 'i he uite? ²⁹ 'Oku pehē 'e Sihova; 'Ikai 'oku tatau 'eku folofola mo e afi? Pea hangē ko e hamala ke tā mo laiki 'aki 'ae maka? ³⁰ Ko ia, 'oku pehē 'e Sihova, Vakai, 'oku ou fehi'a ki he palōfita, 'oku nau taki taha kaiha'a 'eku lea mei hono kaungā'api ³¹ 'Oku pehē 'e Sihova, Vakai, 'oku ou fehi'a ki he kau palōfita, 'akinautolu 'oku nau lea 'aki honau 'elelo, 'o pehē, 'Oku pehē 'e ia. ³² 'Oku pehē 'e Sihova, Vakai, 'oku ou fehi'a kiate kinautolu 'oku kikite 'aki 'ae ngaahi misi kākā, pea lea 'aki ia, pea fakahala'i 'a hoku kakai 'aki 'enau ngaahi loi, mo e kākā; ka na'e 'ikai teu tala ke nau 'alu, pe fekau 'akinautolu: ko ia 'e 'ikai si'i te nau momo'i 'aonga ki he kakai ni, 'oku pehē 'e Sihova."

³³ ¶ Pea 'oka fehu'i kiate koe, 'ae kakai ni, pe ha palōfita, pe ha taula'eiki, 'o pehē, "Ko e hā 'ae lea mamafa mea Sihova? Te ke pehē leva kiate kinautolu, 'Ko e lea mamafa 'oe hā?" 'Oku pehē 'e Sihova, 'Ko e mo'oni te u li'aki 'akimoutolu.' ³⁴ Pea ko e palōfita, mo e taula'eiki, pea mo e kakai, 'aia te nau pehē, 'Ko e lea mamafa mea Sihova, Te u tautea 'ae tangata ko ia mo hono fale.' ³⁵ Pea te mou taki taha fepehē'aki ki hono kaungā'api, pea taki taha ki hono tokoua, 'Ko e hā 'ae tala 'a Sihova?' Pea, 'Ko e hā kuo folofola'aki 'e Sihova?' ³⁶ Pea 'e 'ikai te mou toe lea ki he lea mamafa mea Sihova: he ko e lea 'ae tangata taki taha ko 'ene kavenga ia; he kuo mou fakakehe 'ae folofola 'ae 'Otua mo'ui, ko Sihova 'oe ngaahi kautau ko hotau 'Otua. ³⁷ Pea te ke lea pehē ki he palōfita, 'Ko e hā 'ae tali 'a Sihova kiate koe?' Pea, 'Ko e hā kuo folofola'aki 'e Sihova?' ³⁸ Ka 'i ho'omou pehē mai, 'Ko e lea mamafa mea Sihova,' ko ia 'oku pehē 'e Sihova, koe'uhi 'oku mou lea 'aki 'ae lea ni, 'Ko e tala mamafa mea Sihova,' pea kuo u fekau kiate kimoutolu, 'o pehē, 'oua na'a mou pehē, 'Ko e lea mamafa mea Sihova?' ³⁹ Ko ia, Vakai, Ko au, 'Io, Ko au, te u fakangalongalo'i 'aupito 'akimoutolu, pea te u li'aki 'akimoutolu, pea mo e kolo na'aku foaki kiate kimoutolu mo ho'omou ngaahi tamai, pea te u kapusi 'akimoutolu 'i hoku 'ao: ⁴⁰ Pea te u fakaongoongo kovi'i 'akimoutolu 'o ta'engata, pea fakatupu kiate kimoutolu 'ae mā 'o ta'engata, 'aia 'e 'ikai fakangalongalo'i."

1 Ko e fiki lelei mo e fiki kovi ko e me'a fakatātā ki he fakamo'ui 'akinautolu na'e fakapōpula'i, 8 Pea mo e faka'auha 'a Setikia mo e toenga kakai.

24 NA'E fakahā ha me'a kiate au 'e Sihova, pea vakai, ko e kato fiki 'e ua na'e tuku 'i he 'ao 'oe fale 'o Sihova, 'i he hili hono fetuku fakapōpula 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone 'a Sekonia ko e foha 'o Siohiakimi ko e tu'i 'o Siuta, pea mo e ngaahi hou'eiki 'o Siuta, mo e kau tufunga, mo e kau tufunga ukamea, mei Selūsalema, pea 'omi 'akinautolu ki Papilone. ² Ko e ngaahi fiki lelei 'aupito 'i he kato 'e taha, 'o hangē ko e ngaahi fiki 'oku tomu'a momoho: pea na'e 'i he kato 'e taha 'ae ngaahi fiki kovi 'aupito, 'aia na'e 'ikai fa'a kai, koe'uhi ko 'enau kovi. ³ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Selemaia, ko e hā 'oku ke mamata ki ai?" Pea

na'aku pehē, "Ko e ngaahi fiki: ko e ngaahi fiki lelei, 'oku lelei 'aupito; pea ko ia 'oku kovi 'oku kovi 'aupito, 'oku 'ikai fa'a kai, koe'uhi ko 'enau kovi."

⁴ ¶ Pea na'e toe hoko kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ⁵ 'Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Te u faka'ilonga pehē 'o hangē ko e ngaahi fiki lelei, 'akinautolu 'o Siuta kuo 'ave fakapōpula, 'akinautolu kuo u kapusi 'i he fonua ni ki he fonua 'oe kau Kalitia koe'uhi ke nau lelei ai. ⁶ He te u fakahanga hoku fofonga kiate kinautolu koe'uhi ke nau lelei, pea te u toe 'omi 'akinautolu ki he fonua ni: pea te u langa'i 'akinautolu, pea 'e 'ikai vete hifo; pea te u tō 'akinautolu, pea 'e 'ikai ta'a ki 'akinautolu. ⁷ Pea te u foaki kiate kinautolu ha loto ke nau 'ilo'i au, koe'uhi ko au ko Sihova: pea te nau hoko ko hoku kakai, pea teu hoko ko honau 'Otua: he te nau tafoki kiate au 'aki honau loto kotoa.

⁸ ¶ "Pea hangē ko e ngaahi fiki kovi, 'aia na'e 'ikai fa'a kai, ko e me'a 'i he'enau kovi; 'oku pehē mo'oni 'e Sihova, Te u foaki pehē 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta, pea mo hono ngaahi hou'eiki, pea mo hono toe 'o Selūsalema, 'aia 'oku toe 'i he fonua, pea ko kinautolu 'oku nofo 'i he fonua ko 'Isipite. ⁹ Pea te u tukuange 'akinautolu ke 'ave ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani ki he mamahi, mo e fakamā, mo e ongoongo kovi, ko e manuki'anga mo e mala'ia, 'i he ngaahi potu kotoa pē 'aia te u kapusi 'akinautolu ki ai. ¹⁰ Pea te u fekau kiate kinautolu 'ae heletā, mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha, kae'oua ke faka'auha 'akinautolu mei he funga fonua 'aia na'aku foaki kiate kinautolu mo 'enau ngaahi tamai."

1 Ko e valoki 'e Selemaia 'ae talangata'a 'ae kau Siu ki he kau palōfita. 8 Ko e kikite ki he fakapōpula 'i he ta'u 'e fitungofulu. 12 Hili ia ko e faka'auha 'a Papilone. 15 Ko e fakatātā 'ae ipu uaine, ko e fakahā 'ae faka'auha 'oe kakai kotoa pē. 34 Ko e tangi mamahi 'ae kau tauhi.

25 KO E lea na'e ha'u kia Selemaia 'oku kau ki he kakai kotoa pē 'o Siuta 'i hono fā 'oe ta'u 'o Siohiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta, ko e 'ulu-aki ta'u ia 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone; ² 'Aia na'e lea 'aki 'e Selemaia ko e palōfita ki he kakai kotoa pē 'o Siuta, pea ki he kakai kotoa pē 'o Selūsalema, 'o ne pehē, ³ "Talu mei hono hongofulu ma tolu ta'u 'o Siosaia, ko e foha 'o 'Amoni ko e tu'i 'o Siuta, 'io, 'o a'u ki he 'aho ni, 'aia ko hono uofulu ma tolu ta'u eni, kuo ha'u kiate au 'ae folofola 'a Sihova, pea kuo u lea 'aki ia kiate kimoutolu, 'o tu'u hengihengi hake 'o lea; ka na'e 'ikai te mou fanongo. ⁴ Pea kuo fekau 'e Sihova kiate kimoutolu kotoa pē 'a 'ene kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, 'o tu'u hengihengi hake 'o fekau 'akinautolu: ka kuo 'ikai te mou fanongo, pe fakatokanga homou telinga ke ongo'i. ⁵ Na'a nau pehē, Mou taki taha tafoki mei hono hala kovi, pea mei he kovi 'o ho'omou ngaahi faianga, pea nofo 'i he fonua kuo foaki 'e Sihova kiate kimoutolu pea mo ho'omou ngaahi tamai, 'o ta'engata pea ta'engata: ⁶ Pea 'oua 'e muimui ki he ngaahi 'otua kehe 'o tauhi 'akinautolu, pe lotu kiate kinautolu, pea 'oua na'a mou fakahouhau'i au 'aki 'ae

ngaahi ngāue 'a homou nima; pea 'e 'ikai te u fai ha kovi kiate kimoutolu. ⁷ 'Oku pehē 'e Sihova, ka 'oku 'ikai te mou tokanga kiate au, koe'uhi 'oku mou fakahouhau kiate au 'i he ngaahi ngāue 'a homou nima ke mou kovi ai."

⁸ ¶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Koe'uhi na'e 'ikai te mou fanongo ki he'eku ngaahi lea, ⁹ 'Vakai, Te u fekau ke fetuku 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'oe tokelau, mo Nepukanesa ko e tu'i 'o Papi-lone, ko 'eku tamaio'eiki, pea 'oku pehē 'e Sihova, Teu 'omi 'akinautolu ki he fonua ni, pea ki hono kakai, pea ki he ngaahi kakai 'oku nofo takatakai ai, pea 'e faka'auha 'aupito 'akinautolu, pea te u ngaohi 'akinautolu ko e me'a faka'ulia, mo e manuki'anga, pea mo e faka'auha 'o ta'engata. ¹⁰ Pea te u to'o meiate kinautolu 'ae le'o 'oe fiefia, pea mo e le'o 'oe nekeneka, 'ae le'o 'oe tangata ta'ane, pea mo e le'o 'oe ta'ahine, pea mo e 'u'ulu 'oe maka momosi, pea mo e ulu 'oe tūhulu. ¹¹ Pea 'e hoko 'ae fonua ni kotoa pē ko e faka'auha, pea ko e fakailifia; pea 'e ngāue 'ae kakai ni ki he tu'i 'o Papi-lone 'i he ta'u 'e fitungofulu.

¹² ¶ Pea 'e hoko 'o pehē, 'oka kakato 'ae ta'u 'e fitungofulu, te u tautea 'ae tu'i 'o Papi-lone, mo hono kakai: 'oku pehē 'e Sihova, koe'uhi ko 'enau kovi, pea mo e fonua 'oe kau Kalitia, pea te u ngaohi ia ko e faka'auha 'o ta'engata. ¹³ Pea te u 'omi ki he fonua ko ia 'eku ngaahi lea kotoa pē 'aia kuo u lea ki ai, 'io, ko e me'a kotoa pē kuo tohi 'i he tohi ni, 'aia kuo kikite 'aki 'e Selemaia ki he ngaahi pule'anga kotoa pē. ¹⁴ Koe'uhi 'e pule kiate kinautolu foki 'ae ngaahi kakai, mo e ngaahi tu'i lahi pea te u 'atu kiate kinautolu 'o fakatatau ki he'enau ngaahi faianga, pea hangē ko e ngaahi ngāue 'a honau nima.

¹⁵ ¶ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli kiate au: "To'o mei hoku nima 'ae ipu uaine 'oe houhau ni, pea 'atu ia ki he ngaahi pule'anga kotoa pē, 'aia te u fekau koe ki ai, ke nau inu ia. ¹⁶ Pea te nau inu, pea tasipa, pea faha, koe'uhi ko e heletā te u fekau kiate kinautolu."

¹⁷ ¶ Pea na'aku to'o 'ae ipu mei he nima 'o Sihova, peau fakainu 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, 'aia na'e fekau au ki ai 'e Sihova: ¹⁸ Ko Selūsalema, mo e ngaahi kolo 'o Siuta, pea mo hono ngaahi tu'i, pea mo hono hou'eiki ke ngaohi 'akinautolu ko e faka'auha, ko e ofo'anga, ko e manuki'anga, pea ko e mala'ia; 'o hangē ko ia kuo hoko he 'aho ni. ¹⁹ Ko Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, mo 'ene kau tamaio'eiki, mo hono ngaahi hou'eiki, pea mo hono kakai kotoa pē. ²⁰ Pea mo e kakai kehekehe kotoa pē, pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'i he fonua ko Usa, pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'i he fonua 'oe kau Filisitia, mo 'Asikeloni, mo 'Asa, mo Ekiloni, pea mo hono toe 'o 'Asitoti. ²¹ Ko 'Itomi, mo Moape, pea mo e fonua 'o 'Amoni. ²² Pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'o Taia, pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'o Saitone, pea mo e ngaahi tu'i 'oe ngaahi potu 'i he matātahi, ²³ Ko Titani, mo Tima, mo Pusi, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku 'i he ngaahi muileleu mama'o, ²⁴ Pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'o 'Alepea, pea mo e ngaahi tu'i 'oe kakai ke-

hekehe 'oku nofo 'i he toafa, ²⁵ Pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'o Simili, pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'o 'Ilami, pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'oe kau Mitea, ²⁶ Pea mo e ngaahi tu'i kotoa pē 'oe tokelau, 'ae ofi mo e mama'o 'o lau fakataha, pea mo e ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani, 'oku 'i he funga 'oe kelekele: pea 'e inu fakamuimui 'iate kinautolu 'ae tu'i 'o Sisaki. ²⁷ Ko ia ke ke lea kiate kinautolu, "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'e 'Isileli; Mou inu, ke mou konā, mo lua, mo hinga, pea 'oua na'a toetu'u hake, koe'uhi ko e heletā 'aia te u fekau kiate kimoutolu. ²⁸ Pea 'e hoko 'o pehē, kapau 'e 'ikai te nau fie to'o 'ae ipu 'i ho nima ke nau inu, ke ke toki pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē mai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, Ko e mo'oni te mou inu.

²⁹ He ko eni, Vakai, 'oku ou 'omi ni 'ae kovi ki he kolo 'aia 'oku ui 'aki 'a hoku huafa, pea te mou hao 'aupito 'o ta'etautea? 'E 'ikai tuku ta'etautea 'akimoutolu: he teu ui ki he heletā ke hoko ki he kakai kotoa pē 'o māmani, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. ³⁰ "Ko ia ke ke kikite 'aki kiate kinautolu 'ae ngaahi lea ni kotoa pē, pea tala kiate kinautolu, 'E mana 'a Sihova mei 'olunga, pea 'e ongo atu hono le'o mei hono 'afio'anga mā'oni'oni;

te ne ngungulu lahi 'i hono 'afio'anga; te ne kalanga ki he kakai kotoa pē 'o māmani, 'o hangē ko kinautolu 'oku malamalaki ki he fua 'oe vaine.

³¹ 'E ai 'ae longoa'a mai 'o a'u ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani; he 'oku fekovikovi' 'a Sihova mo e ngaahi kakai, te ne alea mo e kakano kotoa pē: pea te ne tukuange 'ae angahala ki he heletā, 'oku pehē 'e Sihova.' |"

³² 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, Vakai, 'e 'alu atu 'ae kovi mei he kakai, ki he kakai, pea 'e fakatupu mei he ngata'anga 'o māmani 'ae 'ahiohio lahi.

³³ Pea 'i he 'aho ko ia, 'e tāmata'i 'e Sihova mei hono ngata'anga 'e taha 'o māmani 'o a'u ki hono ngata'anga 'e taha 'o māmani: pea 'e 'ikai ha mamahi koe'uhi ko kinautolu, pea 'e 'ikai tānaki, pe tanu: ka 'e hoko 'akinautolu ko e kinoha'a 'i he funga fonua.

³⁴ ¶ Tangi, mo tangilāulau 'akimoutolu ko e kau tauhi, pea fetafokifoki'aki 'akimoutolu 'i he efuefu, ko kimoutolu ko e tauhi lahi; he kuo hokosia 'ae ngaahi 'aho 'o ho'omou fakamovetevete, pea mo ho'omou tāmata'i; pea 'e maumau'i 'akimoutolu 'o hangē ko e ipu ma'ungata'a.

³⁵ Pea 'e 'ikai ha hala ke hola ai 'ae kau tauhi,

pe ha hao'anga ki he tauhi lahi.

³⁶ E ongo mai 'ae le'o 'oe tangi 'ae kau tauhi, pea mo e tangilāulau 'ae tauhi lahi: he kuo maumau'i 'e Sihova 'enau ngoue.

³⁷ Pea kuo tu'usi 'ae ngaahi nofo'anga fiamālie koe'uhi ko e houhau kakaha 'o Sihova.

³⁸ Kuo ne li'aki hono 'ana, 'o hangē ko e laione:

he kuo lala 'a honau fonua, koe'uhi ko e 'ita lahi 'oe fakamālohi, pea koe'uhi ko e kakaha 'o hono houhau.

1 'Oku akonaki 'aki 'e Selemaia 'ae ngaahi tala'ofa pea mo e ngaahi fakamana ki he fakatomala. 8 Ko ia 'oku puke ai ia pea fakamaau'i. 12 Ko 'ene fakamatala. 16 Ko e fakatonuhia ia 'i he faianga 'a Maika, 20 Mo Ulisa, 24 Pea mo e 'ofa 'a 'Ahikami.

26 'I HE kamata'anga 'oe pule 'a Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta na'e ha'u 'ae folofofa ni meia Sihova, 'o pehē, ² 'Oku pehē mai 'e Sihova; "Tu'u 'i he loto'a 'i he fale 'o Sihova, pea lea ki he ngaahi kolo 'o Siuta, 'akinautolu 'oku ha'u ke lotu ki he fale 'o Sihova, ko e ngaahi lea kotoa pē 'oku ou fekau kiate koe ke lea 'aki kiate kinautolu; 'oua na'a fakasi'isi'i ha lea: ³ Hei'ilo te nau fanongo, pea tafoki taki taha 'ae tangata mei hono hala kovi, koe'uhi ke u fakatomala 'i he kovi 'aia na'aku tokanga ke fai kiate kinautolu koe'uhi ko e kovi 'o 'enau ngaahi faianga." ⁴ Pea te ke pehē kiate kinautolu, 'oku pehē 'e Sihova; "Kapau 'e 'ikai te mou fanongo kiate au, 'o 'eve'eva 'i he'eku fono, 'aia kuo u tuku 'i homou 'ao, ⁵ 'O fanongo ki he lea 'a 'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, 'akinautolu kuo u fekau kiate kimoutolu, 'o tu'u hengihengi hake pe, 'o fekau 'akinautolu, ka na'e 'ikai te mou tokanga; ⁶ Pea te u toki ngaohi 'ae fale ni ke hangē ko Sailo, pea te u ngaohi 'ae kolo ni ko e fakamala'ia ki he ngaahi kakai kotoa pē 'o māmani."

⁷ ¶ Pea na'e fanongo 'e he kau taula'eiki mo e kau palōfita pea mo e kakai kotoa pē ki he lea 'aki 'e Selemaia 'ae ngaahi lea ni 'i he fale 'o Sihova. ⁸ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he hili 'ae lea kotoa pē 'a Selemaia, 'aia na'e fekau kiate ia 'e Sihova ke ne lea 'aki ki he kakai kotoa pē, na'e 'ave ia 'e he kau taula'eiki, mo e kau palōfita, mo e kakai kotoa pē, 'onau pehē, "Ko e mo'oni te ke mate. ⁹ Ko e hā kuo ke kikite ai 'i he huafa 'o Sihova, 'o pehē, 'E hoko 'ae fale ni 'o hangē ko Sailo, pea 'e lala mo ta'ehanokakai 'ae kolo ni?" Pea na'e fakataha 'ae kakai kotoa pē kia Selemaia 'i he fale 'o Sihova.

¹⁰ ¶ Pea 'i he fanongo 'ae hou'eiki 'o Siuta ki he ngaahi me'a ni, na'a nau ha'u mei he fale 'oe tu'i ki he fale 'o Sihova, 'o nofo ki lalo 'i he hū'anga ki he matapā fo'ou 'oe fale 'o Sihova. ¹¹ Pea na'e toki lea 'ae kau taula'eiki mo e kau palōfita ki he hou'eiki pea mo e kakai kotoa pē, 'o pehē, "'Oku totonu ke mate 'ae tangata ni; he kuo ne kikite ki he kolo ni, 'o hangē ko ia kuo mou fanongo 'aki homou telinga."

¹² ¶ Pea na'e toki lea 'a Selemaia, ki he hou'eiki kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē, 'o pehē, "Na'e fekau au 'e Sihova ke kikite 'aki 'ae ngaahi lea kotoa pē kuo mou

fanongo ki ai ki he fale ni pea mo e kolo ni. ¹³ Ka ko eni, mou fakalelei homou ngaahi hala mo ho'omou ngaahi faianga, pea mou talangofua ki he le'o 'o Sihova ko homou 'Otua; pea 'e fakatomala 'a Sihova 'i he kovi 'aia kuo ne lea 'aki kiate kimoutolu. ¹⁴ Pea koe'uhi ko au, Vakai, 'oku ou 'i homou nima: fai kiate au 'aia 'oku lelei kiate kimoutolu. ¹⁵ Ka mou 'ilo pau eni, kapau te mou tāmata'i au, te mou 'omi 'ae toto ta'ehalaia kiate kimoutolu mo e kolo ni, pea mo hono kakai: he ko e mo'oni na'e fekau au 'e Sihova kiate kimoutolu ke lea 'aki 'ae ngaahi lea ni ki homou telinga."

¹⁶ ¶ Pea na'e toki lea 'ae hou'eiki mo e kakai kotoa pē ki he kau taula'eiki mo e kau palōfita; "'Oku 'ikai totonu ke mate 'ae tangata ni: he kuo ne lea kiate kitautolu 'i he huafa 'o Sihova ko hotua 'Otua." ¹⁷ Pea na'e toki tu'u hake 'ae kau mātu'a ni'ihī 'oe fonua, pea lea ki he fakataha kotoa pē 'oe kakai, 'o pehē, ¹⁸ "Na'e kikite 'e Maika, ko e tangata Molei 'i he ngaahi 'aho 'o Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta, pea na'a ne lea ki he kakai kotoa pē 'o Siuta, 'o pehē, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "E keli 'a Saione 'o hangē ko e ngoue, pea 'e hoko 'a Selūsalema ko e ngaahi tafungofunga, pea ko e mo'unga 'oe fale 'o hangē ko e ngaahi potu mā'olunga 'oe toafa."

¹⁹ He na'e tāmata'i ia koā 'e Hesekaia ko e tu'i 'o Siuta mo Siuta kotoa pē? 'ikai na'a ne manavahē kia Sihova, pea kumi kia Sihova, pea na'e fakatomala 'a Sihova 'i he kovi 'aia na'a ne lea 'aki kiate kinautolu? Ka 'oku tau fakatupu 'ae kovi lahi kiate kitautolu." ²⁰ Pea na'e 'i ai 'ae tangata foki na'e kikite 'i he huafa 'o Sihova ko Ulisa ko e foha 'o Semaia mei Kesa-Sialimi, 'aia na'e kikite ki he kolo ni, pea ki he fonua ni, 'o hangē ko e ngaahi lea kotoa pē 'a Selemaia: ²¹ Pea 'i he fanongo ki he'ene ngaahi lea 'a Sihoiakimi ko e tu'i mo hono kau tangata mālohi kotoa pē, mo e hou'eiki kotoa pē, na'e kumi ke tāmata'i ia 'e he tu'i: ka 'i he fanongo ki ai 'a Ulisa, na'e manavahē ia, pea hola, pea 'alu ki 'Isipite; ²² Ka na'e fekau 'e Sihoiakimi ko e tu'i 'ae kau tangata ki 'Isipite, ko Elinatani ko e foha 'o 'Akipoa, pea mo e kau tangata ni'ihī mo ia ki 'Isipite. ²³ Pea na'a nau 'omi 'a Ulisa mei 'Isipite, ke 'omi ia kia Sihoiakimi ko e tu'i; 'aia na'e tāmata'i ia 'aki 'ae heletā, pea lī hono 'anga'anga ki he fa'itoka, 'oe kakai me'a vale. ²⁴ Ka na'e 'ia Selemaia 'ae nima 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani, koe'uhi ke 'oua na'a tukuange ia ki he nima 'oe kakai ke tāmata'i.

1 'Oku kikite 'aki 'e Selemaia 'ae me'a fakatātā 'ae ngaahi ha'i mo e ha'amonga ki he fakavaivai 'ae ngaahi tu'i kia Nepukanesa. 8 'Oku ne akonaki ke nau fakavaivai pea 'oua na'a tui ki he ngaahi palōfita loi. 12 'Oku ne fai pehē kia Setekia. 19 'Oku ne kikite 'e fetuku 'ae ngaahi toenga ipu ki Papilone, pea tuku ai 'o a'u ki he 'aho 'oe 'a'ahi.

27 'I HE kamata'anga 'oe pule 'a Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta na'e ha'u 'ae folofofa ni meia Sihova kia Selemaia, 'o pehē, ² "'Oku pehē mai 'a Sihova kiate au; Ke ke ngaohi 'ae ngaahi ha'i mo e ngaahi ha'amo, 'o 'ai ia ki ho kia, ³ pea fekau ke 'ave ia ki he tu'i 'o 'Itomi, pea mo e tu'i 'o Moape, pea mo e

tu'i 'oe kau 'Amoni, pea mo e tu'i 'o Taia, pea mo e tu'i 'o Saitone, 'i he nima 'oe kau talafekau 'aia 'oku ha'u ki Selūsalema, kia Setikia ko e tu'i 'o Siuta; ⁴ pea fekau 'akinautolu ke lea ki honau hou'eiki," "Oku pehē mai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Ke mou lea pehē ki homou hou'eiki; ⁵ Kuo u ngaohi 'a māmani, mo e tangata, pea mo e manu 'oku 'i ho funga fonua, 'aki 'eku mālohi lahi, mo hoku nima mafao, pea kuo u foaki ia kiate kinautolu 'oku ou loto ki ai. ⁶ Pea ko eni kuo u foaki 'ae ngaahi fonua ni kotoa pē ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, ko 'eku tamaio'eiki; pea mo e ngaahi manu 'oe ngoue kuo u foaki foki kiate ia ke tauhi 'aki ia. ⁷ Pea 'e tauhi kiate ia 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, pea ki hono foha, pea mo e foha 'o hono foha, 'o a'u ki he hoko mai 'ae 'aho 'o hono fonua: pea 'e toki pule kiate ia 'e he kakai tokolahi, mo e ngaahi tu'i lahi ke ne tauhi 'akinautolu. ⁸ "Pea 'e hoko ia 'o pehē, ko e kakai mo e pule'anga 'aia 'e 'ikai fie tauhi kia Nepukanesa ko ia, ko e tu'i 'o Papilone, pea 'e 'ikai fie 'ai 'ae ha'amonga 'ae tu'i 'o Papilone ki honau kia, 'Oku pehē 'e Sihova, te u tautea 'aki 'ae kakai ko ia 'ae heletā mo e hongē, mo e mahaki faka'auha, kae'oua ke faka'osi 'akinautolu 'i hono nima. ⁹ Ko ia 'oua na'a mou fanongo ki ho'omou kau palōfita, pe ki ho'omou kau kikite, pe ki ho'omou kau misi, pe ki ho'omou kau sio ki langi, pe ki ho'omou kau fiemana, 'akinautolu 'oku lea kiate kimoutolu, 'o pehē, 'E 'ikai te mou tauhi 'ae tu'i 'o Papilone. ¹⁰ He 'oku nau kikite loi kiate kimoutolu, ke 'ave mama'o 'akimoutolu mei homou fonua; koe'uhi te u kapusi 'akimoutolu, pea te mou 'auha. ¹¹ Ka 'oku pehē 'e Sihova, ko e ngaahi pule'anga 'aia 'e 'ai 'ae ha'amonga 'ae tu'i 'o Papilone ki honau kia, pea tauhi ia, te u tuku ke nofo 'akinautolu 'i honau fonua, pea te nau ngoue'i ia, pea nofo ai."

¹² ¶ Pea na'aku lea foki kia Setikia ko e tu'i 'o Siuta 'o hangē ko e ngaahi lea ni kotoa pē, 'o pehē, "Mou 'ai 'ae ha'amonga 'ae tu'i 'o Papilone ki homou kia, pea tauhi ia mo hono kakai, ke mou mo'ui. ¹³ Ko e hā 'oku mou fie mate ai, ko koe mo ho'o kakai, 'i he heletā, mo e hongē, pea mo e mahaki faka'auha, 'o hangē ko ia kuo folofola'aki 'e Sihova ki he kakai 'oku 'ikai fie tauhi ki he tu'i 'o Papilone? ¹⁴ Ko ia 'oua na'a fanongo ki he ngaahi lea 'ae kau palōfita 'oku lea kiate kimoutolu, 'o pehē, 'E 'ikai te mou tauhi 'ae tu'i 'o Papilone: he 'oku nau kikite loi kiate kimoutolu. ¹⁵ He 'oku pehē 'e Sihova, na'e 'ikai te u fekau 'akinautolu, ka 'oku nau kikite loi 'i hoku huafa; koe'uhi ke u kapusi 'akimoutolu, pea te mou 'auha, ko kimoutolu pea mo e kau palōfita 'oku kikite kiate kimoutolu." ¹⁶ Na'aku lea foki ki he kau taula'eiki pea ki he kakai ni kotoa pē, 'o pehē, "Oku pehē mai 'a Sihova; 'oua na'a fanongo ki he ngaahi lea 'ae kau palōfita 'oku kikite kiate kimoutolu, 'o pehē, Vakai, 'e toe 'omi vave mei Papilone 'ae ngaahi ipu 'oe fale 'o Sihova: he 'oku nau kikite loi kiate kimoutolu. ¹⁷ 'Oua na'a fanongo kiate kinautolu; mou tauhi ki he tu'i 'o Papilone, ke mou mo'ui: 'e fakalala 'ae kolo ni ko e hā? ¹⁸ Pea kapau ko e kau palōfita 'akinautolu, pea kapau 'oku 'iate kinautolu 'ae folofola 'a Sihova, tuku ke nau

fai ni 'ae hūfia kia Sihova 'oe ngaahi kautau, koe'uhi ko e ngaahi ipu 'aia na'e toe 'i he fale 'o Sihova, pea 'i he fale 'oe tu'i 'o Siuta, pea 'i Selūsalema, ke 'oua na'a fetuku ia ki Papilone."

¹⁹ ¶ He 'oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Ko e me'a ki he ngaahi pou, pea mo e fu'u 'ai'anga vai, pea mo e ngaahi tu'unga, pea ki he ngaahi ipu 'oku toe 'i he kolo ni, ²⁰ 'aia na'e 'ikai 'ave 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, 'i he'ene fetuku fakapōpula 'a Sekonia ko e foha 'o Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta mei Selūsalema ki Papilone, pea mo e hou'eiki kotoa pē 'o Siuta mo Selūsalema; ²¹ Ko e mo'oni, 'oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, ko e me'a 'i he ngaahi ipu 'oku toe 'i he fale 'o Sihova, pea 'i he fale 'oe tu'i 'o Siuta mo Selūsalema; ²² 'Oku pehē 'e Sihova, 'e fetuku ia ki Papilone, pea 'e tuku ia ki ai, 'o a'u ki he 'a-ho 'aia te u 'a'ahi ai 'akinautolu; pea te u toki 'omi ia mei ai, pea toe tuku ia ki he kolo ni."

1 Ko e kikite loi 'a Hanania ki he toe 'omi 'ae ngaahi ipu mo Sekonia. 5 Ko e faka'amu 'a Selemaia ke mo'oni ia, pea ne fakahā 'oku 'ilo 'ae palōfita mo'oni 'i he hoko 'a 'ene lea. 10 'Oku maumau'i 'e Hanania 'ae ha'amonga 'a Selemaia. 12 Ko e kikite 'a Selemaia ki he ha'amonga ukamea, mo e kikite ki he mate 'a Hanania.

28 PEA na'e hoko 'o pehē 'i he ta'u pe ko ia, 'i he kamata'anga 'oe pule 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta, 'i hono fā 'oe ta'u, pea 'i hono nima māhina, ko Hanania ko e foha 'o 'Asuli ko e palōfita, 'aia na'e 'i Kipione, na'e lea kiate au 'i he fale 'o Sihova, 'i he 'ao 'oe kau taula'eiki, pea mo e kakai kotoa pē, 'o pehē, ² Na'e pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, "Kuo u maumau'i 'ae ha'amonga 'ae tu'i 'o Papilone. ³ 'I he te'e-ki ai 'osi 'ae ta'u 'e ua te u toe 'omi ki he potu ni 'ae ngaahi ipu kotoa pē 'oe fale 'o Sihova, 'aia na'e fetuku 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone mei he potu ni, pea 'ave ia ki Papilone: ⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, Pea te u toe 'omi ki he potu ni 'a Sekonia, ko e foha 'o Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta, mo e kau pōpula kotoa pē 'o Siuta, 'aia na'e 'alu ki Papilone; he te u maumau'i 'ae ha'amonga 'ae tu'i 'o Papilone."

⁵ ¶ Pea na'e toki pehē 'e he palōfita ko Selemaia, ki he palōfita ko Hanania, 'i he 'ao 'oe kau taula'eiki, pea 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē na'e tutu'u 'i he fale 'o Sihova, ⁶ 'Io, na'e pehē 'e he palōfita ko Selemaia, "Emeni: ke fai pehē 'e Sihova: ke fakamo'oni 'e Sihova ki he ngaahi lea kuo ke kikite 'aki, ke toe 'omi 'ae ngaahi ipu ki he fale 'o Sihova, pea mo e kau pōpula kotoa pē, mei Papilone ki he potu ni. ⁷ Ka te ke fanongo eni ki he lea ni te u lea 'aki 'i ho telinga, pea ki he telinga 'oe kakai kotoa pē; ⁸ Ko e kau palōfita na'e mu'omu'a 'iate au pea na'e mu'a 'iate koe 'i mu'a, na'a nau kikite foki ki he ngaahi kakai lahi, pea ki he ngaahi pule'anga lahi, ki he tau, mo e kovi, pea mo e mahaki faka'auha. ⁹ Ko e palōfita 'oku kikite ki he melino, 'oka fakamo'oni 'o hoko 'ae lea 'ae palōfita, 'e toki 'ilo ai 'ae palōfita, 'aia na'e fekau mo'oni 'e Sihova."

¹⁰ ¶ Pea na'e toki to'o 'e Hanania ko e palōfita 'ae ha'amonga mei he kia 'oe palōfita ko Selemaia, pea maumau'i ia. ¹¹ Pea lea 'a Hanania 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē, 'o pehē, "Oku pehē mai 'e Sihova; 'E pehē 'eku maumau'i 'ae ha'amonga 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone mei he kia 'oe kakai kotoa pē 'i he te'eki ai 'osi kotoa 'ae ta'u 'e ua." Pea na'e 'alu atu 'ae palōfita ko Selemaia.

¹² ¶ Pea hili hono maumau'i 'e he palōfita ko Hanania 'ae ha'amonga mei he kia 'oe palōfita ko Selemaia, na'e toki hoko mai 'ae folofola 'a Sihova ki he palōfita ko Selemaia, 'o pehē, ¹³ "Alu 'o tala kia Hanania, 'o pehē, 'Oku pehē mai 'a Sihova; Kuo ke maumau'i 'ae ngaahi ha'amonga 'akau; ka te ke ngaahi ma'anautolu 'ae ngaahi ha'amonga ukamea. ¹⁴ He 'oku pehē mai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; kuo u 'ai 'ae ha'amonga ukamea ki he kia 'oe kakai kotoa pē, koe'uhi ke nau tauhi kia Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone; pea te nau tauhi kiate ia: pea kuo u foaki foki kiate ia 'ae ngaahi manu 'oe ngoue."

¹⁵ ¶ Pea na'e toki pehē 'e he palōfita ko Selemaia ki he palōfita ko Hanania, "Fanongo mai, Hanania; na'e 'ikai fekau koe 'e Sihova; ka kuo ke ngaahi 'ae kakai ni ke nau falala ki he loi. ¹⁶ Ko ia 'oku pehē mai 'a Sihova; Vakai, te u lī koe mei he funga 'oe fonua: te ke mate 'i he ta'u ni, koe'uhi kuo ke ako 'aki 'ae angatu'u kia Sihova." ¹⁷ Pea na'e mate 'a Hanania ko e palōfita 'i he ta'u ko ia 'i hono fitu māhina.

1 Ko e tohi 'a Selemaia ki he kau pōpula 'i Papilone, ke nau fiemālie ai, 8 Pea ke 'oua na'a nau tui ki he misi 'oe kau palōfita, 10 Pea te nau liliu mai 'i he lelei 'i he hili 'ae ta'u 'e fitungofulu. 15 'Oku ne kikite ki he faka'auha 'ae talangata'a. 20 'Oku ne fakahā 'ae iku'anga kovi 'o 'Ehapi mo Setikia ko e ongo palōfita loi. 24 Ko e tohi 'a Simaia kia Selemaia, 30 'Oku fakahā 'e Selemaia 'ae tautea 'e hoko ki ai.

29 PEA ko eni 'ae ngaahi lea 'oe tohi 'aia na'e tohi 'e Selemaia ko e palōfita mei Selūsalema ki hono toenga 'oe kau mātu'a na'e fetuku fakapōpula, pea ki he kau taula'eiki, mo e kau palōfita, pea ki he kakai kotoa pē 'aia na'e fetuku fakapōpula 'e Nepukanesa mei Selūsalema ki Papilone; ² (Pea hili hono 'ave mei Selūsalema, 'a Sekonia ko e tu'i mo e tu'i fefine, pea mo e kau talafekau, ko e ngaahi hou'eiki 'o Siuta, mo Selūsalema, mo e kau tufunga, pea mo e kau tufunga ukamea); ³ 'I he nima 'o 'Ilasa ko e foha 'o Safani, mo Kemalia ko e foha 'o Hilikia, ('aia na'e fekau 'e Setikia ko e tu'i 'o Siuta ki Papilone kia Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone) 'o pehē, ⁴ "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, kiate kinautolu kotoa pē kuo fetuku fakapōpula, 'akinautolu kuo u pule'i ke fetuku mei Selūsalema ki Papilone. ⁵ 'Mou langa 'ae ngaahi fale, 'o nofo ai pea tō 'ae ngaahi ngoue, mo kai hono fua; ⁶ 'Mou to'o kiate kimoutolu 'ae ngaahi 'unoho, pea fakatupu 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine; pea fili 'ae ngaahi 'unoho ki homou ngaahi foha, pea 'atu homou ngaahi 'ofefine ki honau ngaahi 'unoho,

koe'uhi ke nau fanafanau 'ae ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine; koe'uhi ke mou fakatokolahi 'i ai, pea 'oua na'a fakatokosi'i. ⁷ Pea kumi ke melino 'ae kolo 'aia kuo u pule'i ke fetuku fakapōpula 'akimoutolu ki ai, pea hūfia ia kia Sihova: he te mou ma'u 'ae fiemālie 'i hono melino.

⁸ ¶ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'oua na'a tuku ke kākaa'i 'akimoutolu 'e ho'omou kau palōfita mo e kau fiemana 'oku 'iate kimoutolu, pea 'oua na'a tokanga ki he ngaahi misi 'oku mou misi 'aki. ⁹ He 'oku nau kikite loi kiate kimoutolu 'i hoku huafa: 'Oku pehē 'e Sihova, na'e 'ikai te u fekau 'akinautolu.'

¹⁰ ¶ "He 'oku pehē 'e Sihova, "Oka 'osi 'ae ta'u 'e fitungofulu te u 'a'ahi kiate kimoutolu, pea te u fakamo'oni 'eku lea lelei kiate kimoutolu, pea pule ke mou toe ha'u ki he potu ni. ¹¹ He 'oku pehē 'e Sihova, 'Oku 'iate au 'ae ngaahi tu'utu'uni, kuo u tu'utu'uni kiate kimoutolu, ko e ngaahi tu'utu'uni ki he fiemālie, kae 'ikai ki he kovi, koe'uhi ke foaki ho'omou 'amanaki kiate kimoutolu 'i he iku'anga. ¹² Pea te mou toki ui kiate au, pea te mou 'alu 'o lotu kiate au, pea te u fanongo kiate kimoutolu. ¹³ Pea te mou kumi mo 'ilo'i au, 'oka mou ka kumi kiate au 'aki homou loto kotoa. ¹⁴ Pea 'oku pehē 'e Sihova, Te mou 'ilo au: pea teu liliu homou fakapōpula, pea te u tākaki 'akimoutolu mei he ngaahi pule'anga kotoa pē, pea mei he ngaahi potu kotoa pē na'aku kapusi 'akimoutolu ki ai, 'oku pehē 'e Sihova; pea te u toe 'omi 'akimoutolu mei he potu ko ia na'aku pule ke fetuku pōpula ki ai 'akimoutolu.'

¹⁵ ¶ "Koe'uhi kuo mou pehē, Kuo fokotu'u 'e Sihova kiate kinautolu 'ae kau palōfita 'i Papilone; ¹⁶ Ka kuo folofola pehē 'a Sihova, ki he tu'i 'oku nofo 'i he nofo'anga 'o Tevita, pea mo e kakai kotoa pē 'oku nofo 'i he kolo ni, pea mo homou kāinga kuo 'alu atu mo kimoutolu ki he fakapōpula; ¹⁷ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; 'Vakai, te u fekau kiate kimoutolu 'ae heletā, mo e honge, mo e mahaki faka'auha, pea te u ngaahi 'akinautolu ke hangē ko e ngaahi fiki kovi, 'aia 'oku 'ikai fa'a kai, ko e me'a 'i he'ene kovi. ¹⁸ Pea te u tautea 'aki 'akinautolu 'ae heletā, mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha, pea te u tukuange 'akinautolu ke 'ave 'akinautolu ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani, ke hoko ko e mala'ia, mo e fakafofo, mo e manuki'anga, mo e ongoongo kovi, ki he pule'anga kotoa pē 'aia kuo u kapusi 'akinautolu ki ai: ¹⁹ 'Oku pehē 'e Sihova, koe'uhi na'e 'ikai te nau fanongo ki he'eku ngaahi lea, 'aia na'aku fekau kiate kinautolu 'i he'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, 'o tu'u hengihengi hake pe 'o fekau'i 'akinautolu, ka 'oku pehē 'e Sihova na'e 'ikai te mou fie fanongo.

²⁰ ¶ "Ko ia mou fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'akimoutolu kotoa pē 'oku fakapōpula, 'akimoutolu kuo u 'ave mei Selūsalema ki Papilone:' ²¹ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, kia 'Ehapi ko e foha 'o Kolaia, pea mo Setikia ko e foha 'o Māseia, 'akinaua 'oku kikite loi kiate kimoutolu 'i hoku huafa: Vakai, Te u tukuange 'akinaua ki he nima 'o Nepukanesa

sa ko e tu'i 'o Papilone; pea te ne tāmāte'i 'akinaua 'i homou 'ao; ²² Pea ko e me'a 'iate kinaua 'e tupu ai 'ae lea fakamala'ia 'i he kau pōpula kotoa pē 'o Siuta 'oku 'i Papilone, 'o pehē, Ke ngaohi koe 'e Sihova ke hangē ko Setikia pea hangē ko 'Ehapi, 'aia na'e tutu 'i he afi 'e he tu'i 'o Papilone; ²³ Koe'uhi kuo na fai kovi 'i 'Isileli, pea tonoi 'ae 'unoho 'o hona kaungā'api, pea kuo na lea 'aki 'ae ngaahi lea loi 'i hoku huafa, 'aia na'e 'ikai te u fekau kiate kinautolu; he 'oku pehē 'e Sihova, 'Oku ou 'ilo'i, pea ko hono fakamo'oni au."

²⁴ ¶ Ke ke lea pehē foki ki Simaia, mei Nehelami, 'o pehē, ²⁵ 'Oku folofola mai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'o pehē, Koe'uhi kuo ke 'atu 'ae ngaahi tohi 'i ho hingoa 'o'ou ki he kakai kotoa pē 'i Selūsalema; pea kia Sefania ko e foha 'o Māseia ko e taula'eiki, pea ki he taula'eiki kotoa pē, 'o pehē, ²⁶ "Kuo fakanofo koe 'e Sihova ko e taula'eiki ko e fetongi 'o Sihoiata ko e taula'eiki, koe'uhi ke mou hoko ko e kau tauhi 'i he fale 'o Sihova, koe'uhi ke 'ilonga 'ae tangata kotoa pē 'oku faha, pea mahalo ko e palōfita ia ke 'ai ia ki he fale fakapōpula pea mo e 'akau fakama'u va'e.

²⁷ Ko ia, ko e hā na'e 'ikai te ke valoki ai kia Selemaia 'o 'Anatoti, 'aia 'oku ne pehē 'e ia ko e palōfita ia kiate kimoutolu? ²⁸ He na'a ne fekau kiate kimautolu 'i Papi-lone, 'o pehē, 'Oku fuoloa 'ae fakapōpula ni, mou langa 'ae ngaahi fale, pea nofo ai; pea tō ho'omou ngaahi ngoue, pea kai hono fua." ²⁹ Pea na'e lau 'ae tohi ni, 'e Sefania ko e taula'eiki ki he telinga 'o Selemaia ko e palōfita.

³⁰ ¶ Pea na'e toki hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, 'o pehē, ³¹ Fekau atu kiate kinautolu kotoa pē kuo fakapōpula'i, 'o pehē, "'Oku pehē mai 'e Sihova, ko e me'a ia Simaia mei Nehelami; koe'uhi kuo kikite 'e Simaia kiate kimoutolu, pea ne fakafalala 'akimoutolu ki he loi, ka na'e 'ikai te u fekau ia: ³² Ko ia 'oku pehē mai 'e Sihova, Vakai, Te u tautea 'a Simaia mei Nehelami, pea mo hono hako: 'e 'ikai ha tokotaha 'i hono fa'ahinga ke nofo mo 'ene kakai; pea 'e 'ikai te ne mamata ki he lelei te u fai ki hoku kakai, 'oku pehē 'e Sihova; koe'uhi kuo ne ako 'aki 'ae angatu'u kia Sihova."

1 'Oku fakahā 'e he 'Otua kia Selemaia 'ae liliu mai 'ae kakai Siu. 4 Hili 'enau mamahi te nau tau'atāina. 10 'Oku ne fakafiemālie'i 'a Sēkope. 18 'E liliu mai 'akinautolu 'i he 'alo'ofa. 20 'E tō 'ae houhau ki he angahala.

30 KO E folofola na'e hoko meia Sihova kia Selemaia,

'o pehē,

² 'Oku folofola 'a Sihova ko e 'Otua 'o 'Isileli,

'o pehē,

"Ke ke tohi 'i he tohi 'ae ngaahi lea kotoa pē kuo u lea 'aki kiate koe.

³ He 'oku pehē 'e Sihova,

Vakai,

'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho 'aia te u toe 'omi ai 'ae kau pōpula 'i hoku kakai ko 'Isileli mo Siuta,

'oku pehē 'e Sihova:

pea te u pule kiate kinautolu ke nau foki ki honau fonua,

'aia na'aku foaki ki he'enau ngaahi tamai, pea te nau ma'u ia."

⁴ ¶ Pea ko e ngaahi lea eni na'e folofola'aki 'e Sihova ki 'Isileli mo Siuta.

⁵ He 'oku pehē 'e Sihova;

"Kuo mau fanongo ki he le'o 'oe tetetete, mo e manavahē, kae 'ikai ko e fiemālie.

⁶ Mou fehu'i eni,

pea vakai pe 'oku ai ha tangata 'oku langā ke fā'ele?

Ko e hā 'oku ou mamata ai ki he tangata taki taha 'oku 'ai hono nima ki hono kongaloto,

'o hangē ko e fefine 'oku langā,

pea 'oku tetea 'ae mata kotoa pē?

⁷ 'Oiauē! He 'oku lahi 'ae 'aho ko ia,

he 'oku 'ikai hano tatau:

'io,

ko e 'aho mamahi 'o Sēkope;

ka 'e fakamo'ui ia mei ai."

⁸ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau,

"E hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia,

te u maumau'i 'ae ha'amonga mei ho kia,

pea teu motuhi ho ngaahi ha'i,

pea 'e 'ikai te ne toe tauhi ki he kau muli:

⁹ Ka te nau tauhi kia Sihova ko honau 'Otua,

mo Tevita ko honau tu'i,

'aia te u fokotu'u kiate kinautolu."

¹⁰ ¶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova,

"'Oua na'a ke manavahē,

'E Sēkope ko 'eku tamaio'eiki;

pea 'oua na'a ke puputu'u,

'E 'Isileli:

koe'uhi vakai,

te u fakamo'ui koe mei he mama'o,

pea mo ho hako mei he fonua 'o 'enau pōpula;

pea 'e tafoki 'a Sēkope,

pea 'e mālōlō ia,

mo fiemālie,

pea 'e 'ikai fakailifia'i ia 'e ha tokotaha.

¹¹ He 'oku pehē 'e Sihova,

'Oku ou 'iate koe ke fakamo'ui koe:

kapau te u faka'osi 'aupito 'ae ngaahi kakai kuo u fakamovete koe ki ai,

ka 'e 'ikai te u faka'osi 'aupito koe:

ka te u tautea fakasi'isi'i koe,

ka e 'ikai te ke hao 'aupito.

¹² He 'oku pehē 'e Sihova,

'Oku ta'efa'afakamo'ui ho fakavolu,

pea 'oku kovi lahi ho lavea.

¹³ 'Oku 'ikai ha taha ke langomaki'i koe,

Ke ne nono'o ho lavea:

'oku 'ikai ha vai fakamo'ui kiate koe.

¹⁴ Kuo fakangalongalo'i koe 'ekinautolu kotoa pē na'e 'ofa;

'oku 'ikai te nau kumi koe;

he kuo u tui 'aki koe 'ae tā 'ae fili,

'aki 'ae tautea lahi 'aupito,
 koe'uhi ko hono lahi 'o ho'o hia;
 pea koe'uhi kuo tupu ho'o ngaahi angahala.
¹⁵ Ko e hā 'oku ke tangi ai koe'uhi ko ho'o mamahi?
 'E 'ikai fa'a fakamo'ui ho lavea,
 koe'uhi ko hono lahi 'o ho'o hia:
 kuo u fai 'ae ngaahi me'a ni kiate koe,
 koe'uhi kuo tupu 'o lahi ho'o ngaahi angahala.
¹⁶ Ko ia 'e faka'auha 'akinautolu kotoa pē 'oku
 faka'auha koe;
 pea 'e 'ave fakapōpula taki taha kotoa pē 'a ho
 ngaahi fili;
 pea 'e maumau'i 'akinautolu kotoa pē 'oku nau mau-
 mau'i koe,
 pea 'e tukuange ki he fakamālohi 'akinautolu kotoa
 pē 'oku fakamālohi kiate koe.
¹⁷ He 'oku pehē 'e Sihova,
 Te u fakamo'ui koe,
 pea te u fakamo'ui mo ho ngaahi lavea;
 koe'uhi na'a nau ui koe,
 'Ko e li'aki,'
 'o pehē,'
 Ko Saione eni,
 'aia 'oku 'ikai kumi ki ai 'e ha taha.'|" "
¹⁸ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;
 "Vakai,
 te u toe liliu 'ae pōpula 'oe ngaahi fale fehikitaki 'o
 Sēkope,
 pea te u 'ofa ki hono ngaahi nofo'anga;
 pea 'e langa 'ae kolo 'i hono mo'unga 'o'ona,
 pea tu'uma'u pe 'ae fale fehikitaki 'i hono anga mu'a.
¹⁹ Pea 'e 'alu atu mei ai 'ae fakafeta'i pea mo e le'o 'ok-
 inautolu 'oku fakafiefia:
 pea te u fakatokolahi 'akinautolu,
 pea 'e 'ikai te nau tokosi'i;
 pea te u fakaongoongolei'i 'akinautolu,
 pea 'e 'ikai te nau mā'ulalo.
²⁰ Pea 'e 'i ai 'enau fānau 'o hangē ko ia 'i mu'a,
 pea 'e fakatu'uma'u 'enau fakataha 'i hoku 'ao,
 pea te u tautea 'akinautolu kotoa pē 'oku fakamālo-
 hi'i 'akinautolu.
²¹ Pea 'e tupu honau hou'eiki 'i honau fa'ahinga,
 pea 'e tupu 'iate kinautolu 'a honau pule;
 pea te u pule ke ne 'unu'unu mai,
 pea te ne ha'u kiate au:
 he ko hai eni na'a ne ue'i hono loto ke ha'u kiate au?
 'Oku pehē 'e Sihova.
²² Pea te mou hoko ko hoku kakai,
 pea teu hoko ko homou 'Otua.
²³ Vakai,
 'oku 'alu atu 'ae 'ahiohio 'a Sihova 'o mālohi lahi
 'aupito,
 ko e 'ahiohio ma'uaipē:
 'e tō ia ko e fakamamahi ki he 'ulu 'oe angahala."
²⁴ 'E 'ikai fakatafoki 'ae houhau kakaha 'o Sihova,
 kae'oua ke ne fai ia,
 pea ke 'oua ke ne fai ki he tu'utu'uni 'a hono loto:
 te mou 'ilo 'ae me'a ni 'i he ngaahi 'aho 'amui.

*1 Ko e fakamo'ui 'a 'Isileli. 10 Ko hono fakahā. 15
 Ko e fakafiemālie kia Lesieli na'e tangi. 18 Ko e
 fakatomala 'a 'Ifalemi pea toe 'omi ia. 22 Ko e ta-
 la'ofa kia Kalaisi. 27 Ko 'ene tokanga ki he siasi. 30
 Ko 'ene fuakava fo'ou. 33 Ko e tu'uma'u, 38 Mo
 hono lahi 'oe siasi.*

31 'OKU pehē 'e Sihova,
 "I he kuonga ko ia,
 teu hoko ko e 'Otua ki he ngaahi fa'ahinga kotoa pē
 'o 'Isileli,
 pea ko hoku kakai 'akinautolu.
² 'Oku pehē 'e Sihova,
 Ko e kakai na'e hao 'i he heletā na'e 'ilo 'ae 'ofa 'i he
 toafa;
 'io,
 ko 'Isileli,
 na'aku fai ke a'utaki ia ki he mālōlō.
³ Talu mei mu'a kuo hā mai kiate au 'a Sihova,
 'o pehē,
 Ko e mo'oni,
 kuo u 'ofa 'aki kiate koe 'ae 'ofa ta'engata:
 ko ia kuo u toho 'aki koe 'ae 'ofa ongongofua.
⁴ Pea te u toe langa koe,
 pea 'e langa hake koe,
 'E ta'ahine 'o 'Isileli:
 'e toe teuteu 'aki koe ho ngaahi me'a faiva,
 pea te ke 'alu koe ke me'e mo kinautolu 'oku fiefia.
⁵ Te ke toe tō 'ae ngaahi vaine 'i he ngaahi mo'unga 'o
 Samēlia,
 'e tō ia 'e he kau ngoue,
 pea 'e kai ia 'o hangē ko e ngaahi me'a ngofua.
⁶ Pea 'e hokosia 'ae 'aho,
 'e kalanga ai 'ae kau tangata le'o 'i he mo'unga ko 'I-
 falemi,
 'Mou tu'u hake,
 pea ke tau 'alu hake ki Saione,
 kia Sihova ko hotau 'Otua.'|" "
⁷ He 'oku pehē 'e Sihova;
 "Mou hiva 'aki 'ae fiefia kia Sēkope,
 pea kalanga 'i he lotolotonga 'oe ngaahi kakai lahi:
 mou fakahā,
 mou fakafeta'i,
 'o pehē,
 'E Sihova,
 fakamo'ui 'a ho'o kakai,
 'ae toenga kakai 'o 'Isileli.
⁸ Vakai,
 te u 'omi 'akinautolu mei he fonua 'i he tokelau,
 pea tānaki 'akinautolu mei he ngaahi ngata'anga 'o
 māmani,
 ko kinautolu mo e kui pea mo e pipiki,
 mo e fefine feitama,
 pea mo ia 'oku langā:
 'e liliu mai ki heni 'ae fu'u tokolahi.
⁹ Te nau ha'u mo e tangi, pea 'i he lotu tāuma'u te u
 tatakai 'akinautolu: te u faka'eva'eva 'akinautolu 'i he
 ngaahi ve'e vaitafe 'i he hala tokalelei, 'aia 'e 'ikai te

nau tūkia ai: he ko e tamai au ki 'Isileli, pea ko 'eku 'u-luaki fānau 'a 'Ifalemi."

¹⁰ ¶ Fanongo ki he folofola 'a Sihova, "'Akimoutolu 'ae ngaahi pule'anga, pea fakahā ia 'i he ngaahi motu ma-ma'o, 'o pehē, Ko ia na'e fakamovetevete 'a 'Isileli te ne toe tānaki ia, pea le'ohi ia, 'o hangē ko e tauhi ki he'ene fanga manu. ¹¹ He kuo huhu'i 'e Sihova 'a Sēkope, pea huhu'i ia mei he nima 'o ia na'e mālohi kiate ia. ¹² Ko ia te nau ha'u 'o hiva 'i he ngaahi potu mā'olunga 'o Saione, pea te nau fakataha ki he angalelei 'a Sihova, ki he uite, mo e uaine, mo e lolo, mo e 'uhiki 'oe fanga sipi, pea mo e manu: pea 'e tatau honau laumālie mo e ngoue kuo fakaviviku; pea 'e 'ikai 'aupito te nau toe mamahi. ¹³ Pea 'e toki fiefia 'ae ta'ahine 'i he me'e, ko e talavou mo e motu'a fakataha: he teu liliu 'enau mamahi ko e fiefia, pea te u fakafiemālie'i 'akinautolu pea fakafiefia'i 'akinautolu 'i he hili 'enau mamahi. ¹⁴ Pea te u fakamākona 'aki 'ae ngako 'ae laumālie 'oe kau taula'eiki, pea 'e mākona 'a hoku kakai 'i he'eku angalelei, 'oku pehē 'e Sihova."

¹⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova; "Na'e ongo'i 'i Lama 'ae le'o ko e tangi, mo e tangilāulau; ko e tangi 'a Lesieli 'i he'ene fānau pea 'e 'ikai te ne tali 'ae fiemālie koe'uhi ko 'ene fānau, he kuo 'ikai 'akinautolu. ¹⁶ 'Oku pehē 'e Sihova; ta'ofi ho le'o mei he tangi, pea mo ho mata mei he lo'imata: he 'oku pehē 'e Sihova, 'e totongi ho'o ngāue; pea te nau toe ha'u mei he fonua 'oe fili. ¹⁷ 'Oku pehē 'e Sihova, 'Oku ai 'ae 'amanaki 'i ho iku'anga, koe'uhi 'e toe 'omi 'a ho'o fānau ki honau fonua.

¹⁸ ¶ "Ko e mo'oni kuo u fanongo kia 'Ifalemi 'oku ne fakamamahi 'e ia ia, 'o pehē; 'Kuo ke valoki mai pea kuo valoki'i au 'o hangē ko e pulu 'oku ta'emaheni ai mo e ha'amonga: fakatafoki au pea te u tafoki; he ko koe ko Sihova ko hoku 'Otua. ¹⁹ Pea hili 'eku tafoki na'aku fakatomala mo'oni; pea u taa'i hoku tenga 'i he hili hoku akonaki'i: na'aku mā, 'io, mo puputu'u, koe'uhi kuo u fua 'ae ongoongo kovi 'o 'eku kei si'i."

²⁰ 'Ikai ko hoku foha 'ofeina 'a 'Ifalemi? 'Ikai ko e tamasi'i faka'ofofa ia? He kuo talu 'eku lea kiate ia, 'oku ou kei manatu lahi kiate ia: ko ia 'oku mamahi hoku fatu koe'uhi ko ia; ko e mo'oni te u 'ofa kiate ia, 'oku pehē mai 'a Sihova. ²¹ Ke ke fokotu'u 'ae ngaahi faka'ilonga 'oe hala, fokotu'u 'ae ngaahi faka'ilonga mā'olunga: fakahanga ho loto ki he hala lahi, ke ke liliu mai 'i he hala na'a ke 'alu ai, 'E ta'ahine 'o 'Isileli, ke ke liliu mai ki ho'o ngaahi kolo ni."

²² ¶ 'E 'ofefine fakaholomui, 'e fēfē hono fuoloa 'a ho'o 'alu fano? He kuo fakatupu 'e Sihova ha me'a fo'ou 'i he fonua, 'e auna 'e he fefine 'ae tangata mālohi."

²³ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Te nau lea 'aki 'ae lea ni 'i he fonua 'o Siuta pea 'i hono ngaahi kolo, 'o kau ka fakatafoki 'enau pōpula; 'Ke tāpuaki'i koe 'e Sihova, 'a koe ko e nofo'anga 'oe angatonu, pea ko e mo'unga 'oe mā'oni'oni.' ²⁴ Pea 'e nofo 'i Siuta mo hono ngaahi kolo kotoa pē, 'ae kau tangata tauhi, mo kinautolu 'oku 'alu atu mo 'enau fanga manu. ²⁵ He kuo u fakainu 'ae laumālie 'oku vaivai, pea kuo u fakamākona 'ae laumālie kotoa pē 'oku mamahi.

²⁶ Pea na'aku 'ā 'i he me'a ni, pea u vakai; pea na'e lelei kiate au 'eku mohe.

²⁷ ¶ "'Oku pehē 'e Sihova, Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'aia teu tūtuu'i ai 'ae hako 'oe tangata mo e hako 'oe manu ki he fale 'o 'Isileli pea mo e fale 'o Siuta.

²⁸ Pea 'e hoko 'o pehē, 'o hangē na'aku le'ohi 'akinautolu, ke ta'aki fu'u hake, mo fesi'i hifo, pea lī ki lalo, mo faka'auha, mo fakamamahi; 'e pehē 'eku le'ohi 'akinautolu, ke langa, mo tō, 'oku pehē 'e Sihova. ²⁹ Pea 'e 'ikai te nau toe lea pehē 'i he 'aho ko ia, 'Kuo kai 'e he ngaahi tamai 'ae kālepi mahi, pea kuo maninia 'ae nifo 'oe fānau.' ³⁰ Ka 'e mate 'ae tangata taki taha 'i he'ene hia 'a'ana: 'e maninia 'ae nifo 'oe tangata taki taha 'oku kai ki he kālepi mahi."

³¹ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, Vakai, 'e hoko mai 'ae ngaahi 'aho, te u fai ai 'ae fuakava fo'ou mo e fale 'o 'Isileli, pea mo e fale 'o Siuta: ³² 'O 'ikai tatau mo e fuakava 'aia ne u fai mo 'enau ngaahi tamai, 'i he 'aho ko ia na'aku puke ai honau nima ke tatakī 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite; 'aia ko e fuakava 'a'aku na'a nau maumau'i; ka 'oku pehē 'e Sihova, ne u hangē ko e 'unoho kiate kinautolu. ³³ He ko eni 'ae fuakava 'aia te u fai mo e fale 'o 'Isileli; 'oka hili ange 'ae ngaahi 'aho ko ia, 'oku pehē 'e Sihova, Teu ai 'eku fono ki honau loto, pea te u tohi ia 'i honau laumālie; pea teu hoko ko honau 'Otua, pea 'e hoko 'akinautolu ko hoku kakai. ³⁴ Pea 'e 'ikai te nau taki taha ako ki hono kaungā'api, mo taki taha ki hono kāinga, 'o pehē, Ke 'ilo 'a Sihova: he te nau 'ilo kotoa pē au, mei he iiki 'o a'u ki he lalahi 'iate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova: he te u fakamolemole 'enau hia, pea 'e 'ikai te u toe manatu ki he'enu angahala.

³⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, 'aia 'oku ne foaki 'ae la'a ko e maama ki he 'aho, pea kuo tu'utu'uni 'ae māhina mo e ngaahi fetu'u ko e maama ki he pō, 'aia 'oku ne vahevahe 'ae tahi 'i he 'u'ulu 'a hono ngaahi peau; ko Sihova 'oe ngaahi kautau ko hono huafa. ³⁶ 'Oku pehē 'e Sihova, Kapau 'e mole 'i hoku 'ao 'ae ngaahi tu'utu'uni ni, pea 'e toki fakangata 'ae pule'anga 'oe hako 'o 'Isileli 'i hoku 'ao 'o ta'engata. ³⁷ 'Oku pehē 'e Sihova; Kapau 'oku fa'a fuofua 'ae langi 'i 'olunga, pea fa'a hakule 'ae ngaahi tu'unga 'i lalo 'o māmani, te u toki li'aki foki 'ae hako kotoa pē 'o 'Isileli, koe'uhi ko e me'a kotoa pē 'aia kuo nau fai, 'oku pehē 'e Sihova.

³⁸ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, 'aia 'e langa ai 'ae kolo kia Sihova mei he potu fale le'o 'o Hananili ki he matapā 'oe tuliki. ³⁹ Pea 'e falō totonu 'ae me'a fuofua 'iate ia, ki he mo'unga ko Kalepi, pea 'e tākai 'aki ki Koate. ⁴⁰ Pea 'e mā'oni'oni kia Sihova 'ae tele'a 'oe ngaahi 'anga'anga, pea mo e efu, pea mo e ngaahi ngoue kotoa pē 'o a'u ki he vaitafe ko Kitiloni, 'o a'u ki he tuliki 'oe matapā hoosi 'oku hanga ki he tokelau, pea 'e 'ikai toe ta'aki ia, pe toe lī ki lalo 'o ta'engata."

1 Ko e tuku 'e Setikia 'a Selemaia ki he fale fakapōpula koe'uhi ko 'ene kikite. 6 Ko e fakatau 'ae ngoue 'o Hanamili. 13 Ko e fekau kia Paluki ke ne tauhi 'ae ngaahi fakamo'oni, ko e ngaahi faka'ilonga ki he liliu mai 'ae kakai. 16 Ko e lotu 'a Sele-

maia ki he 'Otua. 26 Ko e fakapapau 'e he 'Otua ki he fakapōpula koe'uhi ko 'enau angahala, 36 Ko e tala'ofa ki he liliu lelei.

32 KO E folofola na'e ha'u kia Selemaia meia Sihova 'i hono hongofulu 'oe ta'u 'o Setikia ko e tu'i 'o Siuta, 'aia na'e 'i hono hongofulu ma valu ta'u 'o Nepukanesa. ² He na'e kāpui 'a Selūsalema 'e he kau tau 'ae tu'i 'o Papilone 'i he ngaahi 'aho ko ia: pea na'e tuku 'a Selemaia ko e palōfita ki he loto'ā 'oe fale fakapōpula, 'aia na'e 'i he fale 'oe tu'i 'o Siuta.

³ He kuo tuku ia ki ai 'e Setikia ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, "Ko e hā 'oku ke kikite ai, 'o lea, "oku pehē mai 'a Sihova, Vakai, te u tukuange 'ae kolo ni ki he tu'i 'o Papilone, pea te ne kapa ia; ⁴ Pea 'e 'ikai hao 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta mei he nima 'oe kau Kalitia, ka 'e tukuange mo'oni ia ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea te ne alea mo ia, ko e ngutu ki he ngutu, pea 'e mamata ia ki hono mata. ⁵ Pea te ne tataka 'a Setikia ki Papilone, pea te ne nofo ai, ke 'oua ke u 'a'ahi kiate ia," 'oku pehē 'e Sihova: "pea kapau te mou tau mo e kau Kalitia, 'e 'ikai te mou monū'ia." | | "

⁶ ¶ Pea na'e pehē 'e Selemaia, "Na'e ha'u kiate au, 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ⁷ Vakai, 'e ha'u kiate koe 'a Hanamili ko e foha 'o Salumi ko e tokoua 'o ho'o tamai, 'o pehē, fakatau mo'ou 'ae ngoue 'aia 'oku 'i 'Anatoti: he 'oku totonu ke ke fakatau ia 'o hangē ko e fono 'oe huhu'i." | | " ⁸ "Ko ia na'e ha'u kiate au ki he loto'ā 'oe fale fakapōpula 'a Hanamili ko e foha 'oe tokoua 'eku tamai, 'o hangē ko e folofola 'a Sihova, pea ne pehē kiate au, "Oku ou kole kiate koe, ke ke fakatau 'eku ngoue 'aia 'oku 'i 'Anatoti, 'aia 'oku 'i he fonua 'o Penisi-mani: he 'oku 'a'au ia 'o hangē ko e fono 'oe hoko, pea 'oku 'iate koe hono huhu'i; ke ke fakatau ia ma'au."

"Pea na'aku toki 'ilo tā ko e folofola eni 'a Sihova. ⁹ Pea na'aku fakatau 'ae ngoue 'a Hanamili ko e foha 'oe tokoua 'o 'eku tamai, 'aia na'e 'i 'Anatoti, pea u fakatatau 'ae pa'anga kiate ia, ko e sikeli siliva 'e hongofulu ma fitu. ¹⁰ Pea na'aku tohi 'ae tohi, pea fakama'u ia, pea na'e fakamo'oni 'e he kau fakamo'oni, pea u fakamamafa kiate ia 'ae pa'anga 'i he me'a fakatatau. ¹¹ Pea ne u to'o fakatou'osi 'ae fakamo'oni ki he fakatau, 'aia na'e fakama'au, pea mo ia na'e 'ikai fakama'au, 'o hangē ko e anga 'oe fono: ¹² Pea u foaki 'ae fakamo'oni 'ae fakatau kia Paluki ko e foha 'o Nelia, ko e foha 'o Māseia, 'i he 'ao 'o Hanamili ko e foha 'oe tokoua 'o 'eku tamai, pea 'i he 'ao 'oe kau fakamo'oni na'e tohi 'i he tohi 'oe fakatau, pea 'i he 'ao 'oe kau Siu na'e nofo 'i he loto'ā 'oe fale fakapōpula.

¹³ ¶ "Pea na'aku fekau kia Paluki 'i honau 'ao, 'o pehē, ¹⁴ 'Oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'To'o 'ae ngaahi fakamo'oni ki he fakatau, 'aia 'oku fakama'u, mo ia 'oku ta'efakama'u fakatou'osi; pea 'ai ia ki he ipu kekeleke, koe'uhi ke tolonga ia ki he ngaahi 'aho lahi.' ¹⁵ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "E toe ma'u 'ae ngaahi fale, mo e ngaahi ngoue, pea mo e ngaahi ngoue vaine 'i he fonua ni."

¹⁶ ¶ Pea hili 'eku tukuange 'ae fakamo'oni 'oe fakatau kia Paluki ko e foha 'o Nelia, na'aku toki lotu kia Sihova, 'o pehē,

¹⁷ "Eiki ko Sihova! Vakai, kuo ke ngaahi 'ae langi pea mo māmani 'i ho mālohi lahi pea mo e nima mafao, pea 'oku 'ikai ha me'a 'e taha 'oku faingata'a kiate koe: ¹⁸ Kuo ke fakahā 'a ho'o 'ulungāanga 'ofa ki he ngaahi toko afe, pea 'oku ke totongi 'ae hia 'ae ngaahi tamai ki he fatafata 'o 'enau fānau 'oku muimui 'iate kinautolu: ko e 'Otua Lahi, pea Māfimafi, Ko Sihova 'oe ngaahi kautau hono huafa, ¹⁹ Ko e lahi ia 'i he fakakaukau, pea mālohi 'i he ngāue: he 'oku 'i he ngaahi faianga 'oe ngaahi fānau 'ae tangata 'a ho fofonga: ke 'atu taki taha kiate kinautolu 'o hangē ko hono ngaahi hala, pea hangē ko e fua 'o 'enau ngaahi faianga: ²⁰ 'A koe na'a ke fakahā 'ae ngaahi faka'ilonga mo e ngaahi me'a faka'ofa 'i he fonua ko 'Isipite, pea mo 'Isileli, pea ki he ngaahi kakai kehe, 'o a'u ki he 'aho ni; pea kuo ke fakaongoongoa ho huafa, 'o hangē ko ia 'i he 'aho ni; ²¹ Pea kuo ke 'omi 'a ho'o kakai 'Isileli mei he fonua ko 'Isipite mo e ngaahi faka'ilonga, pea mo e ngaahi me'a faka'ofa, 'aki 'ae nima mālohi, pea mo e nima mafao atu, pea mo e me'a fakailifia lahi; ²² Pea kuo ke foaki kiate kinautolu 'ae fonua ni, 'aia na'a ke fuakava ki he'e-nau ngaahi tamai te ke foaki kiate kinautolu, ko e fonua 'oku fetāfeaki ai 'ae hu'ahuhu pea mo e me'a hu'amelie ²³ Pea na'a nau hū ki ai, 'o ma'u ia ka na'e 'ikai te nau talangofua ki ho le'o, pe 'a'eva 'i ho'o fono; na'e 'ikai te nau fai ha me'a 'e taha 'i he me'a kotoa pē na'a ke fekau kiate kinautolu ke nau fai: ko ia kuo ke fakahoko kiate kinautolu 'ae ngaahi kovi ni kotoa pē:

²⁴ "Vakai ki he te u tau, kuo nau ha'u ki he kolo ke kapa ia; pea kuo tukuange 'ae kolo ki he nima 'oe kau Kalitia, 'oku tau'i 'aki ia 'ae heletā, mo e hongē, mo e mahaki faka'auha, pea ko ia na'a ke folofola ki ai kuo hoko; pea vakai, 'oku ke 'afio ki ai. ²⁵ Pea na'a ke pehē kiate au, "E 'Eiki ko Sihova, Ke ke fakatau'aki 'ae ngoue 'ae pa'anga, pea fili ha kau fakamo'oni;' he kuo tukuange 'ae kolo ki he nima 'oe kau Kalitia."

²⁶ ¶ Pea na'e toki hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, 'o pehē, ²⁷ "Vakai, Ko au ko Sihova, Ko e 'Otua 'oe kakai kotoa pē: 'oku ai ha me'a 'e faingata'a kiate au?

²⁸ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova; Vakai, te u tukuange 'ae kolo ni ki he nima 'oe kau Kalitia, pea ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, pea te ne ma'u ia: ²⁹ Pea 'e ha'u 'ae kau Kalitia, 'o tau'i 'ae kolo ni, pea te nau tutu 'aki 'ae afi 'ae kolo ni, pea tungia mo e ngaahi fale, 'aia na'a nau tutu ai 'i he tu'a fale 'ae me'a namu kakala kia Peali, pea lilingi 'ae ngaahi feilaulau inu ki he ngaahi 'otua kehe, ke fakahouhau'i au.

³⁰ "He kuo fai kovi pe 'i hoku 'ao 'ae fānau 'a 'Isileli mo e fānau 'a Siuta talu 'enau kei s'i'i: he kuo fakahouhau 'aki pe au 'e he fānau 'a 'Isileli 'ae ngāue 'a honau nima, 'oku pehē 'e Sihova. ³¹ He kuo hoko kiate au 'ae kolo ni ko e tupu'anga 'o 'eku tuputāmaki mo hoku houhau talu mei he 'aho na'a nau langa ai ia 'o a'u ki he 'aho ni; koe'uhi ke u hiki ia mei hoku 'ao, ³² Koe'uhi ko e kovi kotoa pē 'ae fānau 'a 'Isileli pea mo e fānau 'a Siuta, 'a-

ia kuo nau fakahouhau'i au, ko kinautolu, mo honau ngaahi tu'i, mo honau hou'eiki, mo honau kau taula'eiki, pea mo honau kau palōfita, pea mo e kau tangata 'o Siuta, pea mo e kakai 'o Selūsalema. ³³ Pea kuo nau fulitu'a kiate au, pea fakahanga atu honau mata: ka na'aku ako kiate kinautolu, 'o tu'u hengihengi hake ke ako'i 'akinautolu, ka na'e 'ikai te nau tokanga ke ma'u 'ae akonaki. ³⁴ Ka na'a nau fokotu'u 'enau ngaahi me'a fakalielia 'i he fale, 'aia 'oku ui 'aki 'a hoku huafa, ke faka'uli'i ia. ³⁵ Pea kuo nau langa 'ae ngaahi potu mā'olunga 'o Peali, 'aia 'oku 'i he tele'a 'oe foha 'o Henomi, ke pule ki honau ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine ke 'alu 'i he afi kia Moleki; 'aia na'aku fekau kiate kinautolu ke 'oua na'a nau fai ia, pea na'e 'ikai si'i teu loto ki ai, ke 'oua na'a nau fai 'ae me'a fakalielia ni, ke fakaangahala'i 'aki 'a Siuta."

³⁶ ¶ Pea ko eni, 'oku pehē mai 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli, ki he kolo ni, 'aia 'oku mou pehē ki ai, "E tukuange ia ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone 'i he heletā, mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha:" ³⁷ "Vakai, te u tānaki fakataha 'akinautolu mei he ngaahi fonua kotoa pē, 'aia na'aku kapusi 'akinautolu ki ai 'i he'eku tuputāmaki, mo hoku houhau, pea mo hoku houhau lahi; pea te u toe 'omi 'akinautolu ki he potu ni pea te u pule ke nau nofo 'i he fiemālie: ³⁸ Pea te nau hoko ko hoku kakai, pea teu hoko ko honau 'Otua: ³⁹ Pea te u foaki kiate kinautolu 'ae loto pe taha, mo e hala pe taha, koe'uhi ke nau manavahē kiate au 'o ta'engata, koe'uhi ke nau lelei ai, pea lelei mo 'enau fānau ki mui 'iate kinautolu: ⁴⁰ Pea te u fai mo kinautolu 'ae fuakava ta'engata, 'e 'ikai teu tafoki meiate kinautolu, 'i he fai lelei kiate kinautolu; ka te u 'ai ki honau loto 'ae manavahē kiate au, koe'uhi ke 'oua na'a nau li'aki au. ⁴¹ 'Io, te u fiefia 'iate kinautolu, ke fai lelei kiate kinautolu, pea ko e mo'oni te u tō 'akinautolu 'i he fonua ni 'aki hoku loto kotoa pea mo hoku laumālie kotoa."

⁴² "He 'oku pehē 'e Sihova; 'O hangē kuo u 'omi 'ae kovi lahi ni kotoa pē ki he kakai ni, 'e pehē foki 'eku 'o-mi 'ae lelei kotoa pē 'aia kuo u tala'ofa ki ai kiate kinautolu. ⁴³ Pea 'e fakatau 'ae ngaahi ngoue 'i he fonua ni, 'aia 'oku mou pehē ki ai, 'Oku lala ia, pea 'oku 'ikai ha tangata pe ha manu 'i ai; kuo tukuange ia ki he nima 'oe kau Kalitia. ⁴⁴ 'E fakatau 'e he kakai 'ae ngaahi ngoue 'aki 'ae pa'anga, pea 'e tohi 'ae ngaahi tohi fakamo'oni, pea fakama'u ia, pea 'e ma'u 'ae kau fakamo'oni 'i he fonua 'o Penisimani, pea mo e ngaahi potu ofi ki Selūsalema, pea 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, pea mo e ngaahi kolo 'i he potu mo'unga, pea mo e ngaahi kolo 'i he potu tokalelei, pea mo e ngaahi kolo 'oe feitu'u tonga: he teu liliu 'enau pōpula," 'oku pehē mai 'e Sihova.

1 'Oku tala'ofa 'e he 'Otua 'e liliu lelei mai 'ae kau pōpula. 10 Ko 'enau lelei. 12 Ko e tu'uma'u 'ae pule'anga. 15 Ko Kalaisi ko e va'a mā'oni'oni. 17 'E ma'u pe 'ae pule'anga mo e ngāue fakataula'eiki. 28 Pea 'e tu'uma'u pe 'ae hako monū'ia.

33 NA'E hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, ko hono liunga ua, 'i he'ene kei nofo 'i he lo-

toā 'oe fale fakapōpula, 'o pehē, ² "Oku pehē 'e Sihova, 'aia na'e fakatupu ia, ko Sihova 'aia na'e ngaohi ia, ke fokotu'uma'u ia; ko Sihova hono huafa; ³ 'Ui kiate au, pea te u talia koe, pea te u fakahā kiate koe 'ae ngaahi me'a lahi, mo e ngaahi me'a fufū, 'aia na'e 'ikai te ke 'ilo'i.' ⁴ He 'oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli, ki he ngaahi fale 'oe kolo ni, pea ki he ngaahi fale 'oe ngaahi tu'i 'o Siuta, 'aia kuo lī ki lalo 'i he ngaahi puke mā'olunga, pea mo e heletā; ⁵ Na'a nau ha'u ke tau mo e kau Kalitia, ka ko e me'a ke fakapito 'aki 'akinautolu 'ae 'anga'anga 'oe kakai, 'akinautolu kuo u tāmata'i 'i he'eku tuputāmaki mo hoku houhau, mo kinautolu kotoa pē kuo u fakafufū ai hoku fofonga mei he kolo ni koe'uhi ko 'enau angahala. ⁶ 'Vakai, te u 'omi kiate ia 'ae mo'ui, pea mo e faito'o 'aonga, pea te u fakamo'ui 'akinautolu, pea te u fakahā kiate kinautolu 'ae fiemālie mo e mo'oni lahi. ⁷ Pea te u liliu 'ae pōpula 'o Siuta, mo e pōpula 'o 'Isileli, pea te u langa 'akinautolu, 'o hangē ko ia 'i mu'a. ⁸ Pea te u fakama'a 'akinautolu mei he'enu ngaahi hia kotoa pē, 'aia kuo nau angahala 'aki kiate au; pea te u fakamolemole 'enau ngaahi hia kotoa pē, 'aia kuo nau angahala aki, mo fai kovi ai kiate au. ⁹ Pea 'e 'iate au ia ko e hingoa 'oe fiefia, pea ko e ongoongolelei mo e nāunau 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē 'o māmani, 'akinautolu 'e fanongo ki he lelei kotoa pē 'aia te u fai kiate kinautolu: pea te nau manavahē mo tetetete koe'uhi ko e lelei kotoa pē pea mo e monū'ia 'aia te u 'omi kiate kinautolu.']"

¹⁰ 'Oku pehē 'e Sihova; "E toe ongo'i 'i he potu ni, 'aia 'oku mou pehē 'e lala ia pea ta'ehatangata pe ha manu, "Io, 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, pea mo e ngaahi hala 'o Selūsalema, 'aia 'oku lala 'o ta'ehatangata, pea ta'ehakakai, pe ha manu,' ¹¹ 'E 'i ai 'ae le'o 'oe fiefia, pea mo e le'o 'oe nekeneka, ko e le'o 'oe tangata ta'ane, pea mo e le'o 'oe ta'ahine, pea mo e le'o 'okinautolu 'oku pehē, 'Fakafeta'i kia Sihova 'oe ngaahi kautau: he 'oku angalelei 'a Sihova; 'oku tolonga 'o ta'engata 'ene 'alo'ofa:' pea mo kinautolu 'oku 'omi 'ae feilaulau 'oe fakafeta'i ki he fale 'o Sihova. He te u pule ke liliu mai 'ae pōpula 'oe fonua, 'o hangē ko ia 'i he kamata'anga," 'oku pehē 'e Sihova.

¹² ¶ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau: "Ko e potu eni 'aia 'oku lala, pea 'oku 'ikai 'i ai ha tangata pe ha manu, pea ko hono ngaahi kolo kotoa pē, 'e toe hoko ia ko e nofo'anga 'oe kau tauhi sipi pea te nau tauhi 'i ai 'ae fanga sipi. ¹³ Pea 'i he ngaahi kolo 'i he ngaahi mo'unga, pea 'i he ngaahi kolo 'i he ngaahi potu tokalelei, pea 'i he ngaahi kolo 'i he feitu'u tonga, pea 'i he fonua 'o Penisimani, pea 'i he ngaahi potu 'oku ofi ki Selūsalema, pea 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, 'e toe 'alu 'ae fanga sipi 'i he lalo nima 'o ia 'oku ne lau 'akinautolu," 'Oku pehē 'e Sihova.

¹⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'a-ho, te u fakahoko ai 'ae me'a lelei 'aia na'aku tala ki he fale 'o 'Isileli, pea mo e fale 'o Siuta.

¹⁵ 'I he ngaahi 'aho ko ia, pea mo e kuonga ko ia, te u fakatupu kia Tevita 'ae va'a 'oe mā'oni'oni;

pea te ne fai 'ae fakamaau mo e angatonu 'i he fonua.

¹⁶ 'E fakamo'ui 'a Siuta 'i he ngaahi 'aho ko ia, pea 'e nofo fiemālie 'a Selūsalema: pea ko e *huafa* eni 'e ui 'aki ia, 'Ko Sihova ko hotau mā'oni'oni.'

¹⁷ ¶ "He 'oku pehē 'e Sihova; 'E 'ikai 'aupito masiva 'a Tevita 'i he tangata ke nofo 'i he nofo'anga faka'eieiki 'oe fale 'o 'Isileli; ¹⁸ Pea 'e 'ikai masiva 'ae kau taula'eiki ko e kau Livai 'i ha tangata 'i hoku 'ao ke 'atu 'ae feilaulau tutu, pea ke tutu 'ae feilaulau kai, pea ke fai 'ae feilaulau ma'uaipē."

¹⁹ ¶ Pea na'e hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, 'o pehē, ²⁰ "'Oku pehē 'e Sihova; 'Kapau te mou fa'a maumau'i 'eku fuakava ki he 'aho, pea mo 'eku fuakava ki he pō, koe'uhi ke 'oua na'a hoko fakaholoholo 'ae 'a-ho mo e pō; ²¹ Pea tā 'e toki maumau'i foki 'eku fuakava mo Tevita ko 'eku tamaio'eiki, koe'uhi ke 'oua na'a ma'u 'e ia 'ae foha ke pule 'i hono pule'anga; pea mo e kau Livai ko e kau taula'eiki, 'oku nau tauhi kiate au. ²² 'O hangē 'oku 'ikai fa'a lau 'ae ngaahi fetu'u 'oe langi, pea 'oku 'ikai fa'a fuofua 'ae 'one'one 'i he matātahi: Te u fakatupu pehē 'ae hako 'o Tevita ko 'eku tamaio'eiki, pea mo e kau Livai 'oku tauhi kiate au.' |"

²³ Pea na'e toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, 'o pehē, ²⁴ "'Ikai te ke tokanga ki he lea kuo lea 'aki 'e he kakai ni, 'o pehē, 'Ko e fa'ahinga 'e ua 'aia na'e fili 'e Sihova, kuo ne li'aki 'akinautolu,' pea kuo nau manuki ki hoku kakai, 'o hangē 'e 'ikai te nau toe hoko ko e pule'anga 'i honau 'ao." ²⁵ 'Oku pehē 'e Sihova, "Kapau 'oku 'ikai 'i he'eku fuakava 'ae 'aho mo e pō, pea kapau 'oku 'ikai te u tu'utu'uni 'ae ngaahi fono 'oe langi mo māmani; ²⁶ Pea tā te u toki li'aki 'ae hako 'o Sēkope, pea mo Tevita ko 'eku tamaio'eiki, pea 'e 'ikai te u fili ha ni'ihī 'i hono hako ke pule ki he hako 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, pea mo Sēkope: he te u pule ke liliu 'enau pōpula, pea te u 'alo'ofa kiate kinautolu."

1 Ko e kikite 'a Selemaia ki he fakapōpula 'a Setikia pea mo e kolo. 8 Ko e tukuange 'e he hou'eiki mo e kakai 'a honau kau tamaio'eiki, mo e toe ma'u 'akinautolu kae 'ikai hangē ko e fuakava 'ae 'Otua. 12 Ko e tukuange 'e Selemaia 'ae kakai mo Setikia; ki he nima 'o honau ngaahi fili, ko e me'a 'i he'enau talangata'a.

34 KO E folofola na'e hoko meia Sihova kia Selemaia, 'i he te u tau ki Selūsalema mo hono ngaahi kolo 'o ia, 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, mo 'ene kautau kotoa pē, mo e ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani na'a ne pule ki ai, pea mo e kakai kotoa pē, 'o pehē, ² "'Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Alu 'o lea kia Setikia ko e tu'i 'o Siuta, pea tala kiate ia, 'oku pehē 'e Sihova; "Vakai, te u tukuange 'ae kolo ni ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea te ne tutu 'aki ia 'ae afi: ³ Pea 'e 'ikai te ke hao koe mei hono nima, ka 'e ma'u mo'oni koe, pea tukuange koe ki hono nima; pea 'e mamata 'e he fofonga ki he fofonga 'oe tu'i 'o Papilone, pea te mo alea mo ia ko e ngutu ki he ngutu, pea te ke 'alu ki Papilone.' |"

⁴ "Ka ke fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'E Setikia ko e tu'i 'o Siuta: 'oku pehē 'e Sihova, kiate koe, "E 'ikai te ke mate koe 'i he heletā. ⁵ Ka te ke pekia 'i he fiemālie: pea hangē ko e tutu *na'e fai* ki ho'o ngaahi tamai ko e ngaahi 'uluaki tu'i na'e mu'a 'iate koe, 'e pehē 'enau tutu me'a namu kakala kiate koe; pea te nau mamahi koe'uhi ko koe, 'o pehē, "'Oiauē 'eiki!" He kuo u fakahā 'ae lea, 'oku pehē 'e Sihova." ⁶ Pea na'e toki lea 'aki 'e Selemaia ko e palōfita 'ae ngaahi lea ni kotoa pē kia Setikia ko e tu'i 'o Siuta 'i Selūsalema, ⁷ 'I he tau 'oe kau tau 'oe tu'i 'o Papilone ki Selūsalema, pea mo e kolo kotoa pē 'o Siuta na'e toe, 'a Lakisi, mo 'Aseka: he na'e toe 'ae ongo kolo tau ni 'i Siuta.

⁸ ¶ Ko eni 'ae folofola na'e hoko meia Sihova kia Selemaia, hili hono fai 'ae fuakava 'e Setikia ko e tu'i mo e kakai kotoa pē na'e 'i Selūsalema, ke fakahā kiate kinautolu 'ae tau'atāina; ⁹ Koe'uhi ke taki taha tukuange 'e he tangata 'a 'ene tamaio'eiki, mo 'ene kaunanga, ke tau'atāina, 'o kapau ko e tangata Hepelū pe ko e fefine Hepelū; koe'uhi ke 'oua na'a tamaio'eiki 'aki 'e ha Siu 'a hono tokoua. ¹⁰ Pea na'e tokanga 'ae hou'eiki kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē, 'akinautolu na'e fai 'ae fuakava, ke taki taha tukuange 'ene tamaio'eiki, mo 'ene kaunanga ke tau'atāina, ke 'oua na'a pule 'e ha taha kiate kinautolu, pea na'a nau fai ia, 'onau tuku ke nau 'alu. ¹¹ Kae hili ia na'a nau tafoki, pea pule ki he tamaio'eiki mo e kaunanga, ko kinautolu kuo nau tukuange ke tau'atāina, ke toe ha'u, pea toe pule kiate kinautolu ke nau tamaio'eiki mo kaunanga.

¹² ¶ Ko ia na'e ha'u 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia meia Sihova, 'o pehē, ¹³ "'Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'Na'aku fai 'ae fuakava mo ho'omou ngaahi tamai 'i he 'aho na'aku 'omi ai 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, mei he fale fakapōpula, 'o pehē, ¹⁴ 'Oka hili 'ae ta'u 'e fitu te mou tukuange 'ae tangata taki taha hono tokoua ko e Hepelū, 'aia kuo fakatau kiate koe, pea hili 'ene tauhi kiate koe 'i he ta'u 'e ono, ke ke tukuange ia ke ne tau'atāina meiate koe: ka na'e 'ikai fanongo kiate au 'a ho'omou ngaahi tamai, pe fakafanongo mai honau telinga. ¹⁵ Pea na'a mou tafoki eni, 'o fai totonu 'i hoku 'ao, 'i ho'omou taki taha fakatau'atāina 'i 'a hono kaungā'api; pea na'a mou fai 'ae fuakava 'i hoku 'ao 'i he fale kuo ui 'aki hoku huafa: ¹⁶ Ka na'a mou liliu 'o faka'uli'i hoku huafa, pea na'e pule 'e he tangata taki taha ki he'ene tamaio'eiki, mo e tangata taki taha ki he'ene kaunanga, ko kinautolu na'a ne fakatau'atāina 'i ke fa'iteliha pe, ke toe ha'u, pea fakamo'ulaloa 'akinautolu, ke hoko ko e tamaio'eiki mo e kaunanga kiate kimoutolu.' |"

¹⁷ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova; "Na'e 'ikai te mou fanongo kiate au, ke fakahā 'ae tau'atāina taki taha ki hono tokoua, mo e tangata taki taha ki hono kaungā'api: ko ia," 'oku pehē mai 'a Sihova, "Vakai, Te u fakahā 'ae tau'atāina kiate kimoutolu, ki he heletā, mo e mahaki faka'auha, pea mo e honge; pea te u pule ke fetuku 'akimoutolu ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani. ¹⁸ Pea te u foaki 'ae kau tangata, ko kinautolu kuo maumau'i 'eku fuakava, ko kinautolu 'oku te'eki ai

ke fakamo'oni 'ae ngaahi lea 'oe fuakava 'aia na'a nau fai 'i hoku 'ao, 'i he'enua fahi ua 'ae 'uhiki'i pulu, pea 'alu 'i he vaha'a 'oe ongo fahi, ¹⁹ Ko e hou'eiki 'o Siuta, mo e hou'eiki 'o Selūsalema, ko e kau talifekau, mo e kau taula'eiki, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua, ko kinautolu na'e 'alu 'i he vaha'a 'oe ongo fahi 'oe 'uhiki'i pulu; ²⁰ Te u foaki 'akinautolu ki he nima 'o honau ngaahi fili, pea ki he nima 'onautolu 'oku kumi ki he'enua mo'ui: pea 'e hoko honau 'anga'anga ko e me'akai ki he fanga manupuna 'oe langi, pea ki he fanga manu 'oe fonua.

²¹ "Pea te u foaki 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta mo hono hou'eiki ki he nima 'o honau ngaahi fili, pea ki he nima 'okinautolu 'oku kumi ki he'enua mo'ui, pea ki he nima 'oe kau tau 'oe tu'i 'o Papilone, 'akinautolu kuo 'alu hake 'iate kimoutolu." ²² 'Oku pehē 'e Sihova, "Vakai, te u fekau pea pule kiate kinautolu ke nau toe hau ki he kolo ni; pea te nau tau'i ia, pea lava'i ia, pea tutu ia 'aki 'ae afi pea te u ngaohi 'ae ngaahi kolo 'o Siuta ke lala ta'ehanokakai."

1 Ko e talangofua 'ae fānau 'a Lekapi. 12 Ko e talatalaaki 'e Selemaia 'ae kau Siu koe'uhi ko e talangata'a. 18 Ko e tāpuaki 'e he 'Otua 'ae fānau 'a Lekapi koe'uhi ko 'enua talangofua.

35 KO E folofola na'e hoko meia Sihova kia Selemaia 'i he ngaahi 'aho 'o Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, ² "Alu ki he fale 'oe fānau 'a Lekapi, pea lea kiate kinautolu, pea 'omi 'akinautolu ki he fale 'o Sihova, ki he potu 'e taha 'i 'olunga, pea foaki kiate kinautolu 'ae uaine ke nau inu."

³ Pea na'aku toki 'ave 'a Seasia ko e foha 'o Selemaia, ko e foha 'o Hapasinia, mo hono kāinga pea mo hono ngaahi foha kotoa pē, pea mo e fale kotoa pē 'oe fānau 'a Lekapi; ⁴ Pea ne u 'omi 'akinautolu ki he fale 'o Sihova, ki he potu fale 'oe ngaahi foha 'o Hanani, ko e foha 'o 'Ikitalia, ko e tangata 'oe 'Otua, 'aia 'oku hoko mo e ngaahi potu fale 'oe hou'eiki, 'aia na'e 'i 'olunga 'i he potu 'o Māseia ko e foha 'o Salumi, ko e tauhi 'oe matapā. ⁵ Pea u tuku 'i he 'ao 'oe ngaahi foha 'oe fale 'oe kau Lekapi 'ae ngaahi ipu kuo pito 'i he uaine, pea mo e ngaahi ipu, pea na'aku pehē kiate kinautolu, "Mou inu uaine."

⁶ Ka na'a nau pehē mai, "E 'ikai te mau inu uaine: he kuo fekau kiate kinautolu 'e Sonatapi ko e foha 'o Lekapi ko 'emau tamai, 'o pehē, "Oua na'a mou inu uaine, 'akimoutolu, pe ko homou ngaahi foha 'o ta'engata. ⁷ Pea 'oua na'a mou langa fale, pe tūtuu'i 'ae tenga, pe tō ha ngoue vaine, pe ma'u ia: ka te mou nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o ho'omou mo'ui; koe'uhi ke mou nofo 'i he 'aho lahi 'i he fonua 'oku mou 'āunofo ai.' ⁸ Ko ia 'oku pehē 'emau talangofua ki he le'o 'o Sonatapi ko e foha 'o Lekapi ko 'emau tamai 'i he me'a kotoa pē na'a ne fekau ai 'akimautolu, ke 'oua na'a inu uaine 'i he 'aho kotoa pē 'o 'emau mo'ui, 'akimautolu, pe ko homou ngaahi 'unoho, pe ko homou ngaahi foha, pe ko homou ngaahi 'ofefine; ⁹ Pea ke 'oua na'a mau langa 'ae ngaahi fale ke nofo ai: pea 'oua na'a mau ma'u 'ae ngaahi ngoue

vaine, pe ha ngoue, pe ha tenga ke tō: ¹⁰ Ka kuo mau nofo 'i he ngaahi fale fehikitaki, pea talangofua, pea fai ki he ngaahi me'a kotoa pē kuo fekau kiate kinautolu 'e Sonatapi ko 'emau tamai. ¹¹ Ka na'e hoko ia 'o pehē, 'i he ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ki he fonua, na'a mau pehē, 'Ha'u ke tau 'o ki Selūsalema koe'uhi ko e manavahē ki he kau tau 'oe kau Kalitia, pea ko e manavahē ki he kau tau 'oe kakai Silia: pea ko ia 'oku mau nofo ai ni 'i Selūsalema.' |"

¹² ¶ Pea na'e toki hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, 'o pehē, ¹³ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Alu 'o tala ki he kau tangata 'o Siuta mo e kakai 'o Selūsalema, "E 'ikai te mou ma'u 'ae akonaki ke fanongo ki he'eku ngaahi lea?" 'oku pehē mai 'a Sihova. ¹⁴ " Ko e ngaahi lea 'a Sonatapi ko e foha 'o Lekapi, 'aia na'a ne fekau ki hono ngaahi foha ke 'oua na'a nau inu uaine, kuo fakamo'oni: 'oku te'eki te nau inu 'o a'u ki he 'aho ni, ka 'oku nau talangofua ki he fekau 'a 'enua tamai: ka kuo u folofola kiate kimoutolu, 'o tu'u hengihengi hake pe 'o lea; ka na'e 'ikai te mou tokanga kiate au. ¹⁵ Pea kuo u fekau foki kiate kimoutolu, 'a 'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita kotoa pē 'o tu'u hengihengi hake pe 'o fekau'i 'akinautolu, 'o pehē, 'Mou tafoki 'ae tangata taki taha mei hono hahala kovi, pea fakalelei ho'omou ngaahi faianga, pea 'oua na'a mou muimui ki he ngaahi 'otua kehe ke tauhi 'akinautolu, pea te mou nofo 'i he fonua 'aia kuo u foaki kiate kimoutolu pea mo ho'omou ngaahi tamai; ka na'e 'ikai te mou fakafanongo homou telinga, pe tokanga kiate au, ¹⁶ Koe'uhi kuo fai 'e he ngaahi foha 'o Sonatapi ko e foha 'o Lekapi 'ae fekau 'a 'enua tamai, 'aia na'a ne fekau kiate kinautolu; ka 'oku 'ikai fanongo 'ae kakai ni kiate au.' |" ¹⁷ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Vakai, te u 'omi ki Siuta mo e kakai kotoa pē 'o Selūsalema 'ae kovi kotoa pē kuo u lea 'aki kiate kinautolu: koe'uhi na'aku lea kiate kinautolu, ka na'e 'ikai te nau fanongo; pea kuo u ui kiate kinautolu, ka na'e 'ikai te nau tali."

¹⁸ ¶ Pea na'e pehē 'e Selemaia ki he fale 'oe kau Lekapi, "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'Koe'uhi kuo mou talangofua ki he fekau 'a Sonatapi ko ho'omou tamai, pea tauhi ki he'ene tala kotoa pē, pea fai 'o hangē ko 'ene fekau kotoa pē kiate kimoutolu:' ¹⁹ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "E 'ikai masiva 'a Sonatapi ko e foha 'o Lekapi 'i ha tangata ke tu'u 'i hoku 'ao, 'o ta'engata.' |"

1 Ko e fekau 'a Selemaia kia Paluki ke tohi 'ene kikite, 5 Pea lau ia ki he kakai. 11 Pea kuo 'ilo ia 'e he hou'eiki 'ia Mikaia, pea nau fekau 'a Sehuti ke 'omi 'ae tohi, 'o lau ia. 19 Ko e loto 'oe hou'eiki kia Paluki mo Selemaia ke ne fufū 'akinaua. 20 Pea kuo 'ilo 'ae tohi 'e he tu'i ko Sihoiakimi, pea fanongo si'i ki ai, pea tutu ia. 27 Ko e fakahā 'e Selemaia 'ae mala'ia 'o Sihoiakimi. 32 'Oku tohi fakafo'ou 'e Paluki 'ae tohi.

36 PEA na'e hoko 'o pehē 'i hono fā 'oe ta'u 'o Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta,

na'e hoko 'ae folofola ni kia Selemaia mea Sihova, 'o pehē, ² "To'o kiate koe 'ae tohi tākai, pea tohi ai 'ae ngaahi lea kotoa pē kuo u lea 'aki kiate koe ki 'Isileli, mo Siuta, mo e kakai kotoa pē, talu mei he 'aho na'aku fua lea ai kiate koe, 'o fai mei he ngaahi 'aho 'o Siosaia, 'io, 'o a'u ki he 'aho ni. ³ Pea 'e fanongo nai 'e he fale 'o Siuta 'ae kovi kotoa pē 'aia 'oku ou tokanga ke fai kiate kinautolu; koe'uhi ke nau tafoki 'ae tangata taki taha mei hono hala kovi; koe'uhi ke u fakamolemole ai 'e-nau hia, pea mo 'enau angahala."

⁴ Pea na'e toki ui 'e Selemaia kia Paluki ko e foha 'o Nelia: pea tohi 'e Paluki mei he ngutu 'o Selemaia 'i he tohi tākai 'ae ngaahi folofola kotoa pē 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki kiate ia. ⁵ Pea na'e fekau 'e Selemaia, kia Paluki, 'o pehē, "'Oku ou nofo pōpula au, 'oku 'ikai te u fa'a 'alu ki he fale 'o Sihova: ⁶ Ko ia ke ke 'alu koe, pea lau 'i he tohi, 'aia kuo ke tohi mei hoku ngutu, 'ae ngaahi folofola 'a Sihova ke fanongo 'ae kakai 'i he fale 'o Sihova 'i he 'aho 'aukai: pea ke ke lau foki ia ki Siuta kotoa pē, 'akinautolu kuo ha'u mei honau ngaahi kolo. ⁷ Hei'ilo pe te nau fai 'enau lotu 'i he 'ao 'o Sihova, pea taki taha tafoki mei hono hala kovi: he 'oku lahi 'ae houhau mo e tuputāmaki kuo fakahā 'e Sihova ki he kakai ni."

⁸ Pea na'e fai 'e Paluki ko e foha 'o Nelia 'o hangē ko e me'a kotoa pē na'e fekau 'e Selemaia ko e palōfita kiate ia, 'o ne lau 'i he tohi 'ae ngaahi folofola 'a Sihova 'i he fale 'o Sihova. ⁹ Pea na'e hoko 'o pehē 'i hono nima ta'u 'o Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta, pea 'i hono hiva māhina na'a nau fanongonongo 'ae 'aukai 'i he 'ao 'o Sihova ki he kakai kotoa pē 'i Selūsalema, pea mo e kakai kotoa pē na'e ha'u mei he ngaahi kolo 'o Siuta ki Selūsalema. ¹⁰ Pea na'e toki lau 'e Paluki 'i he tohi 'ae ngaahi lea 'a Selemaia 'i he fale 'o Sihova, 'i he potu fale 'o Kemalia ko e foha 'o Safani ko e tangata tohi, 'i he potu lahi, 'i he hū'anga 'oe matapā fo'ou 'oe fale 'o Sihova, pea na'e fanongo 'ae kakai kotoa pē.

¹¹ ¶ Pea 'i he fanongo 'a Mikaia ko e foha 'o Kemalia, ko e foha 'o Safani, ki he ngaahi folofola kotoa pē 'a Sihova mei he tohi, ¹² Na'e toki 'alu hifo ia ki he fale 'oe tu'i, ki he potu fale 'oe kau tangata tohi: pea vakai, ko e hou'eiki kotoa pē na'e nofo ai, ko 'Ilisama ko e tangata tohi, mo Telaia, ko e foha 'o Simaia, pea mo Elinatani ko e foha 'o 'Akipoa, mo Kemalia ko e foha 'o Safani, mo Setikia ko e foha 'o Hanania, pea mo e hou'eiki kotoa pē. ¹³ Pea na'e fakahā kiate kinautolu 'e Mikaia 'ae ngaahi lea na'a ne fanongo ki ai, 'i he lau 'e Paluki mei he tohi 'i he telinga 'oe kakai. ¹⁴ Ko ia na'e fekau 'e he hou'eiki kotoa pē 'a Sehuti, ko e foha 'o Netania, ko e foha 'o Selemaia, ko e foha 'o Kusi, kia Paluki, 'o pehē, "To'o 'i ho nima 'ae tohi tākai 'aia na'a ke lau 'i he telinga 'oe kakai, pea ke 'alu ange."

Pea na'e to'o 'e Paluki ko e foha 'o Nelia 'ae tohi tākai 'i hono nima, pea ha'u kiate kinautolu. ¹⁵ Pea na'a nau pehē kiate ia, "Nofo ki lalo, pea lau ia 'i homau telinga."

Pea na'e lau ia 'e Paluki ka nau fanongo.

¹⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enau fanongo ki he ngaahi lea kotoa pē, na'a nau fesiofaki 'i he ilifia, pea

nau pehē kia Paluki, "Ko e mo'oni te mau fakahā ki he tu'i 'ae ngaahi lea ni kotoa pē." ¹⁷ Pea na'a nau fehu'i kia Paluki, 'o pehē, "Fakahā mai eni, na'a ke tohi fēfē 'ae ngaahi lea ni kotoa pē mei hono ngutu?"

¹⁸ Pea pehēange 'e Paluki kiate kinautolu, "Na'a ne lea 'aki mei hono ngutu 'ae ngaahi lea ni kotoa pē kiate au, pea u tohi 'aki ia 'ae vaitohi 'i he tohi."

¹⁹ Pea na'e pehē 'e he hou'eiki kia Paluki, "'Alu, 'o fufū koe, 'a koe mo Selemaia; pea 'oua na'a 'ilo 'e ha tangata pe 'oku mo 'i fē."

²⁰ ¶ Pea na'a nau 'alu ki he tu'i ki he fale faka'e'i'eiki, ka nau tuku 'ae tohi tākai 'i he potu 'i 'olunga 'o 'Ilisama ko e tangata tohi, pea na'e fakahā 'ae ngaahi lea kotoa pē 'i he telinga 'oe tu'i. ²¹ Pea na'e fekau 'e he tu'i kia Sehuti ke 'omi 'ae tohi tākai: pea ne 'omi ia mei he potu fale 'o 'Ilisama ko e tangata tohi. Pea lau ia 'e Sehuti 'i he telinga 'oe tu'i, pea 'i he telinga 'oe hou'eiki kotoa pē na'e tutu'u fakataha mo e tu'i. ²² Pea na'e 'afio 'ae tu'i 'i he fale mumū 'i hono hiva 'oe māhina: pea na'e 'i hono 'ao 'ae afi kakaha 'i he matanavu. ²³ Pea na'e hoko 'o pehē, hili hono lau 'e Sehuti 'ae vahe 'e tolu pe fā, na'a ne hifi 'aki ia 'ae hele, pea laku ia ki he afi na'e 'i he matanavu, pea faka'auha 'ae tohi tākai kotoa pē 'i he afi na'e 'i he matanavu. ²⁴ Ka na'e 'ikai te nau man-avahē, pe mahaehae honau kofu, 'ae tu'i, pe ko 'ene kau tamaio'eiki na'e fanongo ki he ngaahi lea ni kotoa pē. ²⁵ Ka na'e kole 'a Elinatani mo Telaia mo Kemalia ki he tu'i ke 'oua na'a tutu 'ae tohi tākai: ka na'e 'ikai te ne fie fanongo kiate kinautolu. ²⁶ Ka na'e fekau 'e he tu'i kia Silamili ko e foha 'o Hameleki, pea mo Selaia ko e foha 'o 'Asileli, pea mo Selemaia ko e foha 'o 'Aptili, ke puke 'a Paluki ko e tangata tohi mo Selemaia ko e palōfita: ka na'e fufū 'akinaua 'e Sihova.

²⁷ ¶ Pea na'e toki hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, hili hono tutu 'ae tohi tākai 'e he tu'i, pea mo e ngaahi lea 'aia na'e tohi 'e Paluki mei he ngutu 'o Selemaia 'o pehē; ²⁸ "Ke ke toe to'o 'ae tohi tākai 'e taha, pea tohi ki ai 'ae ngaahi lea kotoa pē, 'aia na'e tu'u 'i he 'uluaki tohi tākai, 'aia na'e tutu 'e Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta. ²⁹ Pea te ke lea 'o pehē kia Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta, "Oku pehē 'e Sihova; "Na'a ke tutu 'ae tohi tākai ni, 'o pehē, "Ko e hā na'a ke tohi ai? 'o pehē, 'Ko e mo'oni 'e ha'u 'ae tu'i 'o Papilone 'o faka'auha 'ae fonua ni pea fakatanga'i 'ae tangata pea mo e manu?'|"|"

³⁰ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova kia Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta; "'E 'ikai te ne ma'u ha taha ke nofo 'i he nofo'anga faka'e'i'eiki 'o Tevita: pea 'e lī atu hono 'anga'anga ki he pupuha 'i he 'aho, pea ki he momoko 'i he pō. ³¹ Pea te u tautea ia mo hono hako mo 'ene kau tamaio'eiki koe'uhi ko 'enau angahala; pea te u 'omi kiate kinautolu, pea mo e kakai 'o Selūsalema, pea mo e kau tangata 'o Siuta, 'ae kovi kotoa pē 'aia kuo u fakahā kiate kinautolu: ka na'e 'ikai te nau fanongo."

³² ¶ Pea na'e toki to'o 'e Selemaia 'ae tohi tākai 'e taha, pea foaki ia kia Paluki ko e tangata tohi, ko e foha 'o Nelia; 'aia na'e tohi mei he ngutu 'o Selemaia, 'ae ngaahi lea kotoa pē 'oe tohi 'aia na'e tutu 'i he afi 'e Si-

hoiakimi ko e tu'i 'o Siuta: pea na'e fakalahi 'aki 'ae ngaahi lea pehē kiate kinautolu.

1 Na'e 'alu atu 'ae kau Kalitia mei Selūsalema, 'i he ha'u 'ae kautau mei 'Isipite, pea fekau 'e he tu'i ko Setikia kia Selemaia ke ne hūfia 'ae kakai. 9 Ko e kikite 'a Selemaia ki he toe ha'u 'ae kau Kalitia pea te mau mālohi. 11 Ko e puke 'o Selemaia 'o hangē ko e hola, pea tautea ia mo tuku ki he fale fakapōpula. 16 'Oku ne fakahā kia Setikia 'ae fakapōpula. 18 'Oku ne kole ke tukuange ia, pea ne ma'u 'ae 'ofa si'i.

37 PEA na'e pule 'ae tu'i ko Setikia ko e foha 'o Sio-saia ko e fetongi 'o Konaia ko e foha 'o Sihoiakimi, 'aia na'e fakanofa ko e tu'i 'i he fonua 'o Siuta, 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone. ² Ka na'e 'ikai te ne fanongo 'e ia, pe ko 'ene kau tamaio'eiki, pe ko e kakai 'oe fonua ki he ngaahi folofola 'a Sihova, 'aia na'a ne folofola'aki 'i he palōfita ko Selemaia.

³ Pea na'e fekau 'e Setikia ko e tu'i 'a Sehukali, ko e foha 'o Selemaia, pea mo Sefania ko e foha 'o Māseia ko e taula'eiki, ki he palōfita ko Selemaia, 'o pehē, "Hūfia ni 'akimautolu kia Sihova ko hotau 'Otua,"

⁴ He na'e kei fe'alu'aki pe 'a Selemaia 'i he kakai: he na'e te'eki ai tuku ia ki he fale fakapōpula. ⁵ Pea na'e toki ha'u 'ae kautau 'a Felo mei 'Isipite: pea kuo fanongo ki ai 'ae kau Kalitia 'akinautolu na'e kāpui 'a Selūsalema, na'a nau 'alu mei Selūsalema.

⁶ ¶ Pea na'e toki hoko 'ae folofola 'a Sihova ki he palōfita ko Selemaia, 'o pehē, ⁷ "'Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'Te ke lea 'o pehē ki he tu'i 'o Siuta, 'aia na'e fekau koe kiate au ke 'eke kiate au; "Vakai, ko e kau tau 'a Felo 'aia kuo ha'u ko e tokoni kiate kimoutolu, te nau toe 'alu ki 'Isipite ko honau fonua.

⁸ Pea 'e toe ha'u 'ae kau Kalitia 'o tau mo e kolo ni, pea 'e lava'i ia, pea tutu 'aki ia 'ae afi.' |'

⁹ "'Oku pehē 'e Sihova; "Oua na'a kākaa'i 'akimoutolu, 'o pehē, Ko e mo'oni 'e 'alu 'iate kitautolu 'ae kau Kalitia; koe'uhi 'e 'ikai te nau 'alu. ¹⁰ Kapau na'a mou taa'i 'ae kautau kotoa pē 'ae kau Kalitia 'aia na'e tau'i 'akimoutolu, kae toe pe 'ae kau tangata kafo 'iate kinautolu, ka te nau tu'u hake 'ae tangata taki taha mei hono fale fehikitaki, pea tutu 'aki 'ae afi 'ae kolo ni."

¹¹ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he mahu'i 'ae tau 'ae kau Kalitia mei Selūsalema ko e manavahē ki he kau tau 'a Felo, ¹² Na'e 'alu atu 'a Selemaia ke mahu'i mei Selūsalema ki he fonua 'o Penisimani, 'i he lotolotonga 'oe kakai 'i ai. ¹³ Pea 'i he'ene 'i he matapā 'o Penisimani, na'e 'i ai 'ae 'eiki 'ae fale fakapōpula, ko hono hingoa ko 'Ilisa, ko e foha 'o Selemaia, ko e foha 'o Hanania; pea na'a ne puke 'a Selemaia ko e palōfita, 'o ne pehē, "'Oku ke hola ki he kau Kalitia."

¹⁴ Pea pehē 'e Selemaia, "'Oku 'ikai mo'oni ia; 'oku 'ikai te u hola ki he kau Kalitia." Ka na'e 'ikai te ne tui kiate ia:

Pea puke 'e 'Ilisa 'a Selemaia, pea 'omi ia ki he hou'eiki. ¹⁵ Pea na'e 'ita 'ae hou'eiki kia Selemaia, pea taa'i ia, pea tuku ia ki he fale fakapōpula 'i he fale 'o Sonatapi

ko e tangata tohi: he kuo nau ngaohi ia ko e fale fakapōpula.

¹⁶ ¶ Pea kuo hū 'a Selemaia ki he fale fakapo'uli, pea mo hono ngaahi 'ana, pea nofo ai 'a Selemaia 'i he ngaahi 'aho lahi; ¹⁷ Pea na'e toki fekau 'e Setikia ko e tu'i ke 'omi ia mei ai: pea fehu'i fakafufū 'e he tu'i kiate ia 'i hono fale, 'o pehē, "'Oku ai ha folofola meia Sihova?"

Pea pehē 'e Selemaia, "'Oku ai:" he na'e pehē 'e ia, "'E tukuange koe ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone."

¹⁸ Pea na'e lea 'a Selemaia, ki he tu'i ko Setikia, "Ko e hā 'eku kovi kuo u fai kiate koe, pe ki ho'o kau tamaio'eiki, pe ki ho'o kakai, koe'uhi kuo mou tuku ai au ki he fale fakapōpula? ¹⁹ Ko e fē homou kau palōfita na'e kikite kiate kimoutolu, 'o pehē, "E 'ikai tau'i 'akimoutolu, pe ko e fonua ni 'e he tu'i 'o Papilone?" ²⁰ Ka ko eni, fanongo mai, 'Oku ou kole kiate koe, 'E hoku 'eiki ko e tu'i: 'oku ou kole kiate koe, tuku ke lelei 'eku kole 'i ho 'ao; pea 'oua na'a pule ke toe 'ave au ki he fale 'o Sonatapi ko e tangata tohi, telia na'aku mate ai."

²¹ Pea na'e toki fekau 'e Setikia ko e tu'i ke 'ave 'a Selemaia ki he loto'ā 'oe fale fakapōpula, pea ke nau foaki kiate ia 'i he 'aho kotoa pē 'ae kongā mā mei he hala 'oe kau tangata ta'o mā, 'o a'u ki he faka'osi 'ae mā kotoa pē 'i he kolo. Ko ia na'e nofo 'a Selemaia ki he loto'ā 'oe fale fakapōpula.

1 Ko e fakakovi 'i 'o Selemaia pea lī ia ki he fale fakapo'uli 'o Malikia. 7 Kuo tuku si'i ange ia, 'i he kole 'a Ipetemeleki. 14 'Oku ne akonaki fakafufū ki he tu'i ke fakahaofi 'ene mo'ui 'a'ana. 24 'Oku fekau 'e he tu'i kiate ia ke fakafufū 'ene akonaki mei he hou'eiki.

38 PEA kuo fanongo 'a Sefatia ko e foha 'o Matani, mo Ketalia, ko e foha 'o Pasuli, mo Sehukali ko e foha 'o Selemaia, mo Pasuli ko e foha 'o Malikia, ki he ngaahi lea 'aia na'e lea 'aki 'e Selemaia ki he kakai kotoa pē, 'o pehē, ² "'Oku pehē mai 'a Sihova, 'Ko ia 'oku nofo 'i he kolo ni, te ne mate 'i he heletā, mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha: ka ko ia 'e 'alu kitu'a ki he kau Kalitia te ne mo'ui; 'e 'iate ia 'ene mo'ui ko e koloa kuo vetea, pea te ne mo'ui.' ³ 'Oku pehē 'e Sihova, 'Ko e mo'oni 'e foaki 'ae kolo ni ki he nima 'oe kau tau 'o Papilone, pea te nau kapa ia.' |' ⁴ Ko ia na'e pehē ai 'ae hou'eiki ki he tu'i, "'Oku mau kole kiate koe, tuku ke tā-mate'i 'ae tangata ni: he 'oku ne fakavaivai'i 'ae nima 'oe kau tangata tau 'oku kei toe 'i he kolo ni, pea mo e nima 'oe kakai kotoa pē, 'i he'ene lea 'aki 'ae ngaahi lea pehē kiate kinautolu: he 'oku 'ikai kumi 'e he tangata ni 'ae lelei 'oe kakai ni, ka ko e kovi."

⁵ Pea pehē mai 'a Setikia ko e tu'i, "Vakai, 'oku 'i homou nima ia: he 'oku 'ikai fa'a fai 'e he tu'i ha me'a kiate kimoutolu."

⁶ Pea na'e 'ave 'a Selemaia, 'o lī ia ki he fale fakapo'uli 'o Malikia ko e foha 'oe tu'i, 'aia na'e 'i he loto'ā 'oe fale fakapōpula: pea na'e tukutuku hifo 'aki 'a Selemaia 'ae ngaahi maea. Ka na'e 'ikai ha vai 'i he fale fakapo'uli, ka ko e kele pe; pea na'e ngalo hifo 'a Selemaia 'i he kele.

⁷ ¶ Pea kuo fanongo 'a 'Ipetemeleki, ko e 'Itiopea, ko e tangata talifekau 'aia na'e nofo 'i he fale 'oe tu'i, kuo tuku 'a Selemaia ki he fale fakapo'uli; pea 'oku nofo 'ae tu'i 'i he matapā 'o Penisimani, ⁸ Na'e 'alu atu mei he fale 'oe tu'i 'a 'Ipetemeleki, 'o lea ki he tu'i, 'o pehē, ⁹ "Ko 'eku 'eiki ko e tu'i, 'oku kovi 'ae me'a kotoa pē kuo fai 'e he kau tangata ni kia Selemaia ko e palōfita, 'aia kuo nau lī ki he fale fakapo'uli, he te ne mate fiekaia 'i he potu ko ia: he 'oku 'ikai kei toe ha mā 'i he kolo."

¹⁰ Pea na'e fekau 'e he tu'i 'a 'Ipetemeleki ko e 'Itiopea, 'o pehē, "Alu mo koe 'ae kau tangata 'e toko tol-ungofulu, pea to'o hake 'a Selemaia ko e palōfita mei he fale fakapōpula, 'i he te'eki ai te ne mate."

¹¹ ¶ Pea na'e 'ave 'e 'Ipetemeleki 'ae kau tangata pea nau 'o mo ia ki he fale 'oe tu'i, ki lalo 'i he tuku'anga koloa, pea to'o mei ai 'ae ngaahi kofu motu'a pea mahaehae, 'o tuku'anga hifo ia mo e ngaahi maea ki he fale fakapo'uli kia Selemaia. ¹² Pea na'e pehē 'a 'Ipetemeleki ko e 'Itiopea kia Selemaia, "Ai ni 'ae ngaahi kofu motu'a pea mahaehae 'i ho lalo fa'efine pea mo e ngaahi maea."

Pea na'e fai ia 'e Selemaia. ¹³ Pea na'a nau fusi hake 'a Selemaia mo e ngaahi maea, pea 'ave ia mei he fale fakapōpula: ka ka nofo 'a Selemaia 'i he loto'ā 'oe fale fakapōpula.

¹⁴ ¶ Pea na'e toki fekau 'e Setikia ko e tu'i, pea 'omi 'a Selemaia, ko e palōfita kiate ia ki he hū'anga lahi 'aia 'oku 'i he fale 'o Sihova: pea na'e pehē 'e he tu'i kia Selemaia, "Te u fehu'i kiate koe ha me'a 'e taha; pea 'oua na'a ke fufū ha me'a 'iate au."

¹⁵ Pea pehē 'e Selemaia kia Setikia, "Kapau te u fakahā ia kiate koe, 'oku mo'oni 'e 'ikai te ke tāmāte'i au? Pea kapau te u akonaki'i koe te ke fanongo kiate au?"

¹⁶ Pea na'e fuakava fakafufū 'a Setikia kia Selemaia, 'o pehē, "I he mo'ui 'a Sihova, 'aia kuo ngaohi kiate kiate 'ae laumālie ni, 'e 'ikai te u tāmāte'i koe, pea 'e 'ikai te u tukuange koe ki he nima 'oe kau tangata ni 'oku kumi ho'o mo'ui."

¹⁷ Pea na'e pehē 'e Selemaia kia Setikia, "Oku pehē mai 'a Sihova, ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'Ko e mo'oni kapau te ke 'alu atu ki he hou'eiki 'oe tu'i 'o Papilone, 'e mo'ui ho laumālie, pea 'e 'ikai tu-tu 'aki 'ae kolo ni 'ae afi, pea te ke mo'ui, mo ho fale: ¹⁸ pea kapau 'e 'ikai te ke 'alu atu ki he hou'eiki 'oe tu'i 'o Papilone, pea 'e toki foaki 'ae kolo ni ki he nima 'oe kau Kalitia, pea te nau tutu 'aki ia 'ae afi, pea 'e 'ikai te ke hao 'i honau nima.'|"

¹⁹ Pea pehē 'e Setikia ko e tu'i kia Selemaia, "Oku ou manavahē ki he kau Siu kuo hola ki he kau Kalitia, telia na'a nau tukuange au ki honau nima, pea te nau manuki'i au."

²⁰ Pea pehē 'e Selemaia, "'E 'ikai te nau tukuange koe. 'Oku ou kole kiate koe, ke ke talangofua ki he le'o 'o Sihova, 'i he me'a 'oku ou lea 'aki kiate koe: pea ko ia 'e hoko ai 'ae lelei kiate koe, pea 'e mo'ui ho laumālie.

²¹ Pea kapau 'e 'ikai te ke 'alu atu, ko eni 'ae lea kuo fakahā 'e Sihova kiate au: ²² "Io, vakai, ko e fefine kotoa

pē 'oku kei toe 'i he fale 'oe tu'i 'o Siuta, 'e 'omi 'akinautolu ki he hou'eiki 'oe tu'i 'o Papilone, pea te nau lea 'o pehē,

"Kuo akonaki'i koe 'e ho kāinga, pea kuo nau ikuna koe:

kuo mo'ua ho va'e 'i he kele,

pea kuo nau tafoki kimui."

²³ Pea te nau 'omi ho ngaahi 'unoho kotoa pē mo ho'o fānau ki he kau Kalitia: pea 'e 'ikai te ke hao 'i honau nima, ka 'e puke nima koe 'e he tu'i 'o Papilone: pea 'e tutu 'aki 'ae afi 'ae kolo ni koe'uhi ko koe.'|"

²⁴ ¶ Pea na'e pehē 'e Setikia kia Selemaia, "'Oua na'a tuku ke 'ilo 'e ha tangata 'ae ngaahi lea ni, pea 'e 'ikai te ke mate. ²⁵ Pea kapau 'e fanongo 'e he hou'eiki kuo tā alea mo koe, pea te nau ha'u kiate koe, pea pehē kiate koe, 'Fakahā mai kiate kimautolu 'aia kuo ke tala ki he tu'i, 'oua na'a fakafufū ia 'iate kimautolu, pea 'e 'ikai te mau tāmāte'i koe; pea mo e me'a foki kuo lea 'aki 'e he tu'i kiate koe:' ²⁶ Pea ke ke pehē kiate kinautolu, 'Na'aku fai 'eku kole 'i he 'ao 'oe tu'i, ke 'oua na'a pule ia ke toe 'ave au ki he fale 'o Sonatani ke u mate ai.'|"

²⁷ Pea na'e ha'u 'ae hou'eiki kotoa pē kia Selemaia pea fehu'i kiate ia: pea ne fakahā kiate kinautolu, 'o hangē ko e ngaahi lea ni kotoa pē 'aia na'e fekau 'e he tu'i. Pea na'e 'ikai te nau toe lea kiate ia; he na'e 'ikai ke hā mai 'ae talanoa.

²⁸ Pea na'e nofo 'a Selemaia ki he loto'ā 'oe fale fakapōpula 'o a'u ki he 'aho na'e kapa ai 'a Selūsalema: pea na'e 'i ai ia 'i he kapa 'o Selūsalema.

1 Ko e kapa 'o Selūsalema. 4 Ko e fakakui 'a Selikia, pea 'ave ia ki Papilone. 8 Ko e tutu 'oe kolo, pea 'ave fakapōpula 'ae kakai. 11 Ko e fekau 'a Nepukanesa ke fai lelei kia Selemaia. 15 Ko e tal'ofa 'ae 'Otua kia 'Ipetemeleki.

39 'I HONO hiva 'oe ta'u 'o Setikia ko e tu'i 'o Siuta, pea 'i hono hongofulu 'oe māhina, na'e ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone mo 'ene kautau kotoa pē ki Selūsalema, 'onau kāpui ia. ² Pea na'e lava'i 'ae kolo, 'i hono hongofulu ma taha 'oe ta'u 'o Setikia, 'i hono fā 'oe māhina, pea mo hono hiva 'oe 'aho 'oe māhina. ³ Pea na'e ha'u 'ae hou'eiki kotoa pē 'oe tu'i 'o Papilone, 'o nofo ki he matapā 'i loto, ko Nekalisalesa, mo Samikanipo, mo Sasekimi, mo Lapasalisi, mo Nekalisalesa, mo Lapamaki, mo hono toe kotoa pē 'oe hou'eiki 'oe tu'i 'o Papilone.

⁴ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he mamata kiate kinautolu 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta, mo e kau tau kotoa pē, na'a nau hola, pea 'alu mei he kolo 'i he po'uli, 'i he hala 'oe ngoue 'ae tu'i, 'i he matapā 'i he vaha'a 'oe ongo 'ā: pea na'e 'alu atu ia 'i he hala 'oe toafa. ⁵ Ka na'e tuli 'akinautolu 'e he kau tau 'ae kau Kalitia, pea ma'u 'a Setikia 'i he toafa 'o Seliko: pea kuo nau ma'u ia, na'a nau 'omi ia kia Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ki Lipila ki he fonua ko Hamati, pea ne fakamaau ia 'i ai.

⁶ Pea na'e tāmāte'i 'i Lipila 'e he tu'i 'o Papilone 'ae ngaahi foha 'o Setikia 'i hono 'ao: pea tāmāte'i foki 'e he tu'i 'o Papilone 'ae ngaahi hou'eiki kotoa pē 'o Siuta.

⁷ Pea na'e kape'i 'ae mata 'o Setikia, pea ha'isia 'aki ia

'ae ngaahi maea ukamea fihifihi, ke 'ave ia ki Papilone.

⁸ ¶ Pea na'e tutu 'aki 'ae afi 'e he kau Kalitia 'ae fale 'oe tu'i, pea mo e ngaahi fale 'oe kakai, pea laku hifo 'ae ngaahi 'ā 'o Selūsalema. ⁹ Pea na'e 'ave fakapōpula ki Papilone 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o, 'ae toenga kakai na'e toe 'i he kolo, pea ko kinautolu kuo 'alu ange kiate ia, 'io, ko e toenga kakai 'okinautolu na'e toe. ¹⁰ Ka na'e tuku 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o 'ae kakai masiva, 'akinautolu na'e 'ikai ha'anau me'a 'i he fonua ko Siuta, pea ne foaki kiate kinautolu 'i he 'a-ho ko ia 'ae ngaahi ngoue vaine, pea mo e ngaahi ngoue.

¹¹ ¶ Pea na'e fekau 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papi-lone, kia Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o koe'uhi ko Selemaia, 'o pehē, ¹² "'Ave ia, pea fai lelei kiate ia, pea 'oua na'a fai kovi kiate ia; ka ke fai kiate ia 'o hangē ko 'ene lea kiate koe."

¹³ Pea na'e fekau 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o, pea mo Nepusasipani, mo Lapasalisi, mo Nekalisalesa, mo Lapamaki, pea mo e hou'eiki kotoa pē 'ae tu'i 'o Papilone; ¹⁴ Pea na'a nau fekau ke 'omi 'a Selemaia mei he loto'ā 'oe fale fakapōpula, pea nau tuku ia kia Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani, ke taki ia ki hono 'api: pea nau nofo mo e kakai.

¹⁵ ¶ Pea na'e ha'u 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, 'i he'ene kei mo'ua he loto'ā 'oe fale fakapōpula, 'o pehē, ¹⁶ "'Alu 'o lea kia 'Ipetemeleki ko e 'Itiopea, 'o pehē, 'Oku pehē mai 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Vakai, te u fakahoko 'eku ngaahi lea ke kovi ai 'ae kolo ni, ka e 'ikai ke lelei; pea 'e fakamo'oni ia 'i ho 'ao 'i he 'aho ko ia. ¹⁷ Ka 'oku pehē 'e Sihova, Te u fakamo'ui koe 'i he 'aho ko ia: pea 'e 'ikai tukuange koe ki he nima 'oe kau tangata 'oku ke manavahē ki ai.

¹⁸ He ko e mo'oni te u fakamo'ui koe, pea 'e 'ikai te ke tō 'i he heletā, ka te ke ma'u ho'o mo'ui kiate koe 'o hangē ko e koloa kuo vetea: koe'uhi kuo ke falala kiate au, 'oku pehē mai 'a Sihova."

1 Kuo tukuange 'a Selemaia 'e Nepusaatani, pea 'alu ia kia Ketalia. 7 Ko e fakataha 'ae kau Siu kiate ia. 13 Kuo fakahā 'e Sohanani 'ae teu lapa 'a 'Isime'eli, ka 'oku 'ikai ha tui ki ai.

40 KO E folofola na'e hoko meia Sihova kia Selemaia, hili hono tukuange ia mei Lama 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o, he na'e ha'isia 'aki ia 'ae maea ukamea fihifihi fakataha mo e kau pōpula kotoa pē 'o Selūsalema mo Siuta, 'aia na'e 'ave fakapōpula ki Papilone. ² Pea na'e pehē 'e he 'eiki 'oe kau le'o kia Selemaia, "Kuo fakahā 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae kovi ni, ki he potu ni. ³ Pea ko eni, kuo fakahoko ia 'e Sihova, pea kuo fai 'o hangē ko 'ene folofola: koe'uhi kuo mou fai angahala kia Sihova, pea 'ikai talangofua ki hono le'o, ko ia kuo hoko ai 'ae me'a ni kiate kimoutolu.

⁴ Pea ko eni, vakai, kuo u vete mei ho nima he 'aho ni 'ae maea ukamea fihifihi. Pea kapau 'oku lelei kiate koe ke tā 'o mo au ki Papilone, ha'u; pea te u fai lelei kiate koe: pea kapau 'oku kovi kiate koe ke tā 'o mo au ki Papilone, tuku: vakai 'oku 'i ho 'ao 'ae fonua kotoa pē: pea ko e potu 'oku lelei mo 'aonga kiate koe ke 'alu

ki ai, ke ke 'alu ki ai." ⁵ Pea 'i he te'eki ai te ne liliu atu, na'a ne pehē, "Ko ia ke ke nofo mo Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani, 'aia na'e fakanofu 'e he tu'i 'o Papilone ke pule ki he ngaahi kolo 'o Siuta, pea ke ke nofo mo ia mo e kakai: pe te ke 'alu ki ha potu 'oku lelei kiate koe ke 'alu ki ai,"

Pea na'e foaki kiate ia 'e he 'eiki 'oe kau le'o 'ae 'oho mo e totongi, pea tukuange ia. ⁶ Pea na'e 'alu ai 'a Selemaia kia Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami 'i Misipa; 'o nofo mo ia pea mo e kakai na'e toe 'i he fonua.

⁷ ¶ Pea 'i he fanongo 'ae 'eikitau kotoa pē 'aia na'e 'i he ngaahi ngoue, 'akinautolu mo honau kakai, kuo fakanofu 'e he tu'i 'o Papilone 'a Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ke pule 'i he fonua, pea kuo tukuange kiate ia 'ae kau tangata, mo e kau fefine, mo e fānau, pea mo e kakai masiva 'oe fonua, 'akinautolu na'e 'ikai fetuku fakapōpula ki Papilone; ⁸ Na'a nau ha'u kia Ketalia 'i Misipa, 'io, ko 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, pea ko Sohanani mo Sonatani ko e ongo foha 'o Kalia, pea ko Selalaia ko e foha 'o Tanumeti, pea ko e ngaahi foha 'o 'Ifai ko e tangata Nitofa, pea mo Seasia ko e foha 'oe tangata mei Meaka, 'akinautolu mo honau kau tangata. ⁹ Pea na'e fuakava kiate kinautolu mo 'enua kakai 'e Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani, 'o pehē, "'Oua na'a mou manavahē ke tauhi ki he kau Kalitia: mou nofo 'i he fonua, pea tauhi 'ae tu'i 'o Papilone, pea 'e lelei ia kiate kimoutolu. ¹⁰ Pea ko eni, vakai, te u nofo 'i Misipa, ke tauhi 'ae kau Kalitia, 'akinautolu 'e ha'u kiate kitautilu: ka ko kimoutolu, ke mou tākaki 'ae uaine, mo e ngaahi fua momoho, mo e lolo, pea tuku ia ki he ngaahi puha, pea nonofo 'i homou ngaahi kolo 'aia kuo mou ma'u."

¹¹ Pea kuo fanongo foki 'ae kau Siu kotoa pē na'e 'i Moape, pea 'i he kau 'Amoni, pea 'i 'Itomi, pea mo kinautolu kotoa pē na'e 'i he ngaahi potu, kuo tuku 'e he tu'i 'o Papilone 'ae toenga kakai 'i Siuta, pea kuo fakanofu ke pule kiate kinautolu 'a Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani; ¹² Na'e liliu mai 'ae kau Siu kotoa pē mei he ngaahi potu kotoa pē na'e kapusi 'akinautolu ki ai, 'onau ha'u ki he fonua 'o Siuta, kia Ketalia 'i Misipa: pea na'a nau tākaki 'ae uaine mo e ngaahi fua momoho 'o lahi 'aupito.

¹³ ¶ Pea na'e ha'u kia Ketalia 'i Misipa, 'a Sohanani ko e foha 'o Kalia, pea mo e hou'eiki kotoa pē 'oe kau tau na'e 'i he ngoue. ¹⁴ Pea nau pehē kiate ia, "'Oku ke 'ilo pau kuo fekau 'e Pelisi ko e tu'i 'oe kau 'Amoni 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania ke tāmata'i koe?"

Ka na'e 'ikai tui kiate kinautolu 'e Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami.

¹⁵ Pea na'e lea fakafufū 'a Sohanani ko e foha 'o Kalia kia Ketalia 'i Misipa, 'o pehē, "'Oku ou kole kiate koe, tuku ke u 'alu, pea teu tāmata'i 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, pea 'e 'ikai 'ilo ia 'e ha tangata 'e tokotaha: te ne tāmata'i koe, koe'uma'ā; ke fakamovetevete 'ae kau Siu kotoa pē kuo fakataha kiate koe, pea 'auha 'ae toenga kakai 'i Siuta?"

¹⁶ Pea na'e pehē 'e Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami kia Sohanani ko e foha 'o Kalia, "'E 'ikai te ke fai 'ae me'a ni: he 'oku ke lohiaki'i 'a 'Isime'eli."

1 Ko e fakapoongi 'e 'Isime'eli 'a Ketalia mo e ni'ihī, pea ne loto ke hola ki he kau 'Amoni mo e toenga kakai. 11 Kuo toe ma'u 'e Sohanani 'ae kau fakapōpula, pea ne loto ke hola ki 'Isipite.

41 NA'E hoko 'o pehē 'i hono fitu māhina, na'e ha'u 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania ko e foha 'o 'I-isama, ko e hako 'oe hau, pea mo e hou'eiki 'oe tu'i, 'aia mo e kau tangata 'e toko hongofulu mo ia, kia Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ki Misipa; pea na'a nau kai mā fakataha 'i Misipa. ² Pea tu'u hake 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, mo e kau tangata 'e toko hongofulu na'e 'iate ia, pea nau taa'i aki 'ae heletā 'a Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani, pea tāmāte'i ia, 'aia na'e fakanofu 'e he tu'i 'o Papilone ke pule ki he fonua. ³ Pea na'e tāmāte'i foki 'e 'Isime'eli 'ae kau Siu kotoa pē na'e 'iate ia, 'aia na'e ia Ketalia, 'i Misipa, pea mo e kau Kalitia na'e 'i ai, pea mo e kautau.

⁴ Pea na'e hoko 'o pehē 'i hono ua 'oe 'aho 'i he hili 'ae tāmāte'i 'o Ketalia, 'i he te'eki ke 'ilo ia 'e ha tokotaha, ⁵ Na'e ha'u 'ae kau tangata mei Sikemi, pea mei Sailo, pea mei Samelia, ko e toko valungofulu kuo tele honau kava, pea kuo mahaehae honau kofu, pea foa 'akinautolu, pea na'e 'i honau nima 'ae feilaulau mo e me'a namu kakala, ke 'omi ki he fale 'o Sihova. ⁶ Pea na'e 'alu atu 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania mei Misipa ke fakafetaulaki mo kinautolu, pea na'e tangi ma'u pe ia 'i he'ene 'alu: pea na'e hoko 'o pehē 'i he'ene fetaulaki mo kinautolu na'a ne pehē kiate kinautolu, "Mou omi kia Ketalia ko e foha 'Ahikami," ⁷ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he'enu ha'u ki loto kolo, na'e tāmāte'i 'akinautolu 'o lī ki he luo, 'e 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, ko ia, mo e kau tangata na'e 'iate ia. ⁸ Ka na'e 'iate kinautolu 'ae kau tangata 'e toko hongofulu, na'e lea kia 'Isime'eli, 'o pehē, "'Oua na'a ke tāmāte'i 'akinautolu he 'oku 'iate kinautolu 'ae ngaahi koloa kuo fakafufū 'i he ngaahi ngoue, ko e uite, mo e pa'ale, mo e lolo, pea mo e me'a hu'amelie."

Ko ia na'a ne tafoki, pea na'e 'ikai tāmāte'i 'akinautolu mo honau kāinga. ⁹ Pea ko e luo, 'aia na'e lī ki ai 'e 'Isime'eli 'ae 'anga'anga 'oe kau tangata, na'a ne tāmāte'i fakataha mo Ketalia, ko ia pe na'e ngaohi 'e he tu'i ko 'Asa, ko 'ene manavahē kia Pa'asa ko e tu'i 'o 'Isileli; pea ko ia, na'e fakapito aki ia 'ae kakai kuo tāmāte'i, 'e 'Isime'eli ko e foha 'o Natania.

¹⁰ Pea na'e fakapōpula 'e 'Isime'eli 'ae toenga kakai kotoa pē na'e 'i Misipa, 'ae 'ofefine 'oe tu'i, pea mo e kakai kotoa pē na'e toe 'i Misipa, 'akinautolu na'e fakanofu 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau tau ke pule ki ai 'a Ketalia, ko e foha 'o 'Ahikami: pea na'e 'ave fakapōpula 'akinautolu 'e 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, pea na'e 'alu atu ia ki he kau 'Amoni.

¹¹ ¶ Pea kuo fanongo 'a Sohanani, ko e foha 'o Kalia, pea mo e hou'eikitau kotoa pē na'e 'iate ia, ki he kovi kotoa pē kuo fai 'e 'Isime'eli ko e foha 'o Natania,

¹² Na'a nau 'ave 'ae kau tangata kotoa pē, 'onau ō ke

tau'i 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, pea na'e 'ilo ia 'i he kauvai lahi 'aia 'oku 'i Kipione. ¹³ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he mamata 'e he kakai kotoa pē na'e 'ia 'Isime'eli 'a Sohanani ko e foha 'o Kalia, pea mo e hou'eikitau kotoa pē na'e 'iate ia, na'a nau fiefia. ¹⁴ Pea ko e kakai kotoa pē na'e 'ave fakapōpula 'e 'Isime'eli mei Misipa, na'a nau tafoki mai 'o toe ha'u kia Sohanani ko e foha 'o Kalia. ¹⁵ Ka na'e hola meia Sohanani 'a 'Isime'eli ko e foha 'o Natania mo e kau tangata 'e toko valu, 'o 'alu ki he kau 'Amoni.

¹⁶ Pea hili hono tāmāte'i 'a Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami, na'e toki 'ave 'e Sopanani ko e foha 'o Kalia, 'ae hou'eikitau kotoa pē na'e 'iate ia, pea mo e toenga kakai kotoa pē 'aia na'e toe ma'u meia 'Isime'eli ko e foha 'o Natania, mei Misipa, ko e kau tau mālohi, mo e kau fefine, mo e fānau, pea mo e kau tangata talifekau 'aia kuo toe omi mei Kipione: ¹⁷ Pea na'a nau 'alu, 'o nofo 'i he potu 'o Kimami, 'aia 'oku ofi ki Peteliheima, koe'uhi ke 'alu ki 'Isipite, ¹⁸ Koe'uhi ko e kau Kalitia: he na'a nau manavahē kiate kinautolu, koe'uhi kuo tāmāte'i 'e 'Isime'eli ko e foha 'o Natania 'a Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami, 'aia kuo fakanofu 'e he tu'i 'o Papilone ke pule 'i he fonua.

1 'Oku tokanga 'a Sohanani ke 'eke 'e Selemaia ki he 'Otua, pea ne fakahā te ne fai talangofua kia Sihova. 7 'Oku fakahā 'e Selemaia 'e malu'i ia 'i Siuta, 13 Kae faka'auha 'i 'Isipite. 19 'Oku ne valoki ki he'enu kākā, 'i he'enu kole kia Sihova 'aia na'e 'ikai te nau loto ki ai.

42 PEA na'e ha'u 'o ofi 'ae hou'eikitau kotoa pē, mo Sohanani ko e foha 'o Kalia, pea mo Seasia ko e foha 'o Hosaiia, pea mo e kakai kotoa pē mei he iiki 'o a'u ki he lalahi, ² Pea na'a nau lea kia Selemaia ko e palōfita, "'Oku mau kole kiate koe, tuku ke lelei 'i ho 'ao 'emau kole, pea hūfia 'akinautolu kia Sihova ko ho 'Otua, koe'uhi ko kinautolu kotoa pē 'oku toe; (he ko e toenga tokosi'i 'akinautolu 'oe tokolahi, 'o hangē ko ia 'oku ke mamata ki ai:); ³ Koe'uhi ke fakahā kiate kinautolu 'e Sihova ko ho 'Otua 'ae hala te mau 'alu ai, pea mo e me'a te mau fai."

⁴ Pea pehē 'e Selemaia, "Ko e palōfita kiate kinautolu, kuo u fanongo kiate kimoutolu; vakai, te u lotu kia Sihova ko homou 'Otua 'o hangē ko ho'omou ngaahi lea; pea 'e hoko 'o pehē, ko e me'a kotoa pē 'e tali ai 'e Sihova kiate kimoutolu, te u fakahā ia kiate kimoutolu; 'e 'ikai te u ta'ofi ha me'a meiate kimoutolu."

⁵ Pea na'a nau toki pehē kia Selemaia, "Ke 'iate kitautolu 'a Sihova ko e fakamo'oni angatonu mo mo'oni, kapau 'e 'ikai te mau fai 'o hangē ko e ngaahi me'a kotoa pē 'aia 'e fekau ai koe 'e Sihova ko ho 'Otua kiate kinautolu. ⁶ Kapau 'oku lelei ia pe kovi, te mau talangofua ki he le'o 'o Sihova ko hotau 'Otua, 'aia 'oku mau fekau koe ki ai; koe'uhi ke lelei ia kiate kinautolu, 'oka mau ka talangofua ki he le'o 'o Sihova ko hotau 'Otua."

⁷ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē 'i he hili 'ae 'aho 'e hongofulu, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia.

⁸ Pea ne ui kia Sohanani ko e foha 'o Kalia, mo e hou'eikitau kotoa pē na'e 'iate ia, pea mo e kakai kotoa

pē 'o fai mei he iiki 'o a'u ki he lalahi, ⁹ Pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oku pehē mai 'a Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'aia na'a mou fekau au ki ai ke 'atu ho'omou kole 'i hono 'ao; ¹⁰ 'Kapau 'oku mou loto ke nofo 'i he fonua ni te u langa 'akimoutolu pea 'e 'ikai veteki hifo 'akimoutolu, te u tō 'akimoutolu pea 'e 'ikai ta'aki hake 'akimoutolu: he 'oku ou fakatomala 'i he kovi kuo u fai kiate kimoutolu. ¹¹ Pea 'oua na'a manavahē ki he tu'i 'o Papilone, 'aia 'oku mou manavahē ki ai;' 'oku pehē 'e Sihova, "Oua na'a manavahē kiate ia: he 'oku ou 'iate kimoutolu ke fakamo'ui 'akimoutolu, pea ke fakahaofi 'akimoutolu mei hono nima. ¹² Pea te u fakahā 'eku ngaahi 'alo'ofa kiate kimoutolu, koe'uhi ke ne 'ofa kiate kimoutolu, pea pule kiate kimoutolu ke mou liliu ki homou fonua.

¹³ ¶ "'Pea kapau te mou lea 'o pehē, "'E 'ikai te mau nofo 'i he fonua ni," pe fai talangofua ki he le'o 'o Sihova ko homou 'Otua. ¹⁴ 'O lea pehē, "E 'ikai; ka te mau 'alu ki he fonua ko 'Isipite, pea 'e 'ikai te mau mamata ai ki he tau, pe fanongo ki he me'alea, pe fiekaia, pea te mau nofo 'i ai:" ¹⁵ Pea ko ia mou fanongo ni ki he folofola 'a Sihova, 'akimoutolu 'ae toenga 'o Siuta; 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'Kapau, 'oku pau ke hanga atu homou mata ke 'alu ki 'Isipite, pea 'āunofo 'i ai; ¹⁶ Pea 'e hoko 'o pehē, ko e heletā 'aia na'a mou manavahē ki ai, te ne tuli 'o ma'u 'akimoutolu 'i he fonua ko 'Isipite, pea mo e honge, 'aia na'a mou manavahē ki ai, te ne muimui 'o ofi kiate kimoutolu 'i 'Isipite, pea te mou mate 'i ai. ¹⁷ Pea 'e hoko 'o pehē ki he kau tangata kotoa pē, 'e fakahangatonu honau mata ke 'alu ki 'Isipite ke 'āunofo ki ai; te nau mate 'i he heletā, mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha: pea 'e 'ikai toe ha tokotaha 'iate kinautolu, pe hao mei he kovi 'aia te u fakahoko kiate kinautolu.' ¹⁸ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "O hangē kuo lilingi 'eku tuputāmaki mo hoku houhau ki he kakai 'o Selūsalema; 'e pehē hono lilingi atu 'a hoku houhau kiate kimoutolu, 'oka mou ka 'alu ki 'Isipite: pea te mou hoko ko e fehi'anekina, mo e me'a fakaofu, mo e fakamala'ia, pea mo e ongoongo kovi; pea 'e 'ikai te mou toe mamata ki he potu ni.'

¹⁹ ¶ "'Kuo folofola 'e Sihova kiate kimoutolu 'o pehē, 'akimoutolu 'ae toenga kakai 'o Siuta; "'Oua na'a mou 'alu ki 'Isipite: ka mou 'ilo fakapapau kuo u akonaki kiate kimoutolu 'i he 'aho ni. ²⁰ He na'a mou fai kākā 'i homou loto, 'i ho'omou fekau au kia Sihova ko homou 'Otua, 'o pehē, 'Hūfia 'akimautolu kia Sihova ko hotau 'Otua; pea hangē ko e me'a kotoa pē 'oku folofola 'aki 'e Sihova ko hotau 'Otua, ko ia 'e fakahā kiate kimautolu, pea te mau fai ia.' ²¹ Pea kuo u fakahā ia kiate kimoutolu 'i he 'aho ni; ka 'oku 'ikai te mou talangofua ki he le'o 'o Sihova ko homou 'Otua, 'i ha me'a 'e taha 'aia kuo ne fekau ai au kiate kimoutolu. ²² Pea ko ia mou 'i-ilo fakapapau, te mou mate 'i he heletā, mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha, 'i he potu 'aia 'oku mou holi ke 'alu 'o 'āunofo ai."

1 'Oku ta'etui 'a Sohanani ki he kikite 'a Selemaia, pea 'oku ne 'ave 'a Selemaia mo e ni'ihī ki 'Isipite. 8

'Oku kikite 'aki 'e Selemaia 'ae me'a fakatātā ki he ikuna 'o 'Isipite 'e he kakai Papilone.

43 PEA na'e hoko 'o pehē, kuo faka'osi 'e Selemaia 'ene lea 'aki ki he kakai kotoa pē 'ae ngaahi folofola kotoa pē 'a Sihova ko honau 'Otua, 'aia na'e fekau ai ia 'e Sihova ko honau 'Otua kiate kinautolu, 'ae ngaahi lea ni kotoa pē, ² Pea toki lea 'e 'Asalia ko e foha 'o Hosaia, mo Sohanani ko e foha 'o Kalia, pea mo e kau tangata fielahī kotoa pē, 'o pehē kia Selemaia, "'Oku ke lea loi: na'e 'ikai fekau ko e 'e Sihova ko hotau 'Otua ke lea pehē, "Oua na'a 'alu ki 'Isipite ke 'āunofo ki ai:' ³ Ka ko Paluki ko e foha 'o Nelia kuo ne ue'i koe ke fai kiate kinautolu, koe'uhi ke tukuange 'akimautolu ki he nima 'oe kau Kalitia, ke nau tāmata'i 'akimautolu, pea 'ave 'akimautolu ko e kau pōpula ki Papilone."

⁴ Pea ko Sohanani ko e foha 'o Kalia, mo e hou'eikitau kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē, na'e 'ikai te nau talangofua ki he le'o 'o Sihova, ke nofo 'i he fonua ko Siuta. ⁵ Ka na'e 'ave 'e Sohanani ko e foha 'o Kalia, pea mo e hou'eikitau kotoa pē 'o Siuta, 'akinautolu kotoa pē kuo liliu mei he ngaahi pule'anga kotoa pē, na'e kapusi 'akinautolu ki ai, ke nofo 'i he fonua 'o Siuta; ⁶ Ko e tangata, mo e fefine, mo e fānau, pea mo e ngaahi 'ofefine 'oe tu'i, pea mo e tangata taki taha kuo tuku 'e Nepusaatani ko e 'eikitau kia Ketalia ko e foha 'o 'Ahikami ko e foha 'o Safani, mo Selemaia ko e palōfita, pea mo Paluki ko e foha 'o Nelia, ⁷ Pea na'a nau 'alu ki he fonua ko 'Isipite: he na'e 'ikai te nau talangofua ki he le'o 'o Sihova: pea na'a nau a'u ki Tapanesi.

⁸ ¶ Pea na'e ha'u 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia 'i Tapanesi, 'o pehē. ⁹ "'Ave 'ae ngaahi maka lalahi 'i ho nima pea fakafufū ia 'i he 'umea 'i he ta'o'anga 'umea, 'aia 'oku 'i he kau hala 'i he fale 'o Felo 'i Tapanesi, 'i he 'ao 'oe kau tangata 'a Siuta; ¹⁰ Pea ke pehē kiate kinautolu, "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Vakai, te u fekau pea 'omi 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, ko 'eku tamaio'eiki, pea teu fokotu'u hono nofo'anga faka'e'i'eiki ki he ngaahi maka ni 'aia kuo u fakafufū: pea te ne fofola ki ai 'a hono fale fehiki-taki faka'e'i'eiki. ¹¹ Pea 'oka hau ia te ne taa'i 'ae fonua ko 'Isipite, pea ko kinautolu kuo tu'utu'uni ki he mate te nau mate; pea ko kinautolu kuo tu'utu'uni ki he pōpula 'e tukuange ki he pōpula; pea ko kinautolu kuo tu'utu'uni ki he heletā ki he heletā. ¹² Pea te u tutu 'ae afi 'i he ngaahi fale 'oe ngaahi 'otua 'o 'Isipite; pea 'e vela ai 'akinautolu, pea te ne 'ave fakapōpula 'akinautolu: pea te ne fakakofu'aki ia 'ae fonua ko 'Isipite, 'o hangē 'oku 'ai 'e ha tauhimanu 'a hono kofu; pea te ne 'alu mei ai 'i he fiemālie. ¹³ Pea te ne maumau'i foki 'ae ngaahi tamapua 'o Pete-Semesi 'aia 'oku 'i he fonua 'o 'Isipite; pea 'e tutu 'aki 'ae afi 'ae ngaahi fale 'oe ngaahi 'otua 'oe kakai 'Isipite.' |"

1 'Oku fakahā 'e Selemaia 'ae faka'auha 'o Siuta ko e me'a 'i he'enu tauhi tamapua. 11 'Oku ne kikite 'ae faka'auha kiate kinautolu 'oku tauhi tamapua 'i 'Isipite. 15 Ko e angafefeka 'ae kakai Siu. 20 'Oku fakamaau ai 'akinautolu 'e Selemaia koe'uhi ko e me'a ko ia. 29 Ko e kikite ki he faka'auha 'a 'Isipite.

44 KO E lea 'aia na'e hoko kia Selemaia ki he kau Siu kotoa pē 'oku nofo 'i he fonua ko 'Isipite, pea 'i Mikitolu, mo Tapanesi, mo Nofe, pea mo e ngaahi potu 'o Patalosi, 'o pehē, ² "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; 'Kuo mou mamata ki he kovi kotoa pē kuo u 'omi ki Selūsalema, pea mo e ngaahi kolo 'o Siuta; pea vakai, kuo nau lala 'i he 'aho ni, pea 'oku 'ikai nofo ai ha tangata, ³ Koe'uhi ko 'enau angahala 'aia na'a nau fai ke fakatupu ai 'eku tuputā-maki, ko e me'a 'i he'enau tutu 'ae me'a namu kakala, pea tauhi ki he ngaahi 'otua kehe, 'aia na'e 'ikai te nau 'ilo, 'ekinautolu, pe ko kimoutolu, pe ko ho'omou ngaahi tamai. ⁴ Ko ia na'aku fekau ai kiate kimoutolu, 'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, 'o tu'u hengihen-gi hake pe 'o fekau'i 'akinautolu, 'o pehē, "Oiauē, 'oua na'a fai 'ae me'a fakalielia ni 'aia 'oku ou fehi'a ki ai." ⁵ Ka na'e 'ikai te nau tokanga, pe fakafanongo honau telinga ke tafoki mei he'enau angahala, ke 'oua na'a tutu 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe. ⁶ Ko ia na'e lilingi atu ai hoku houhau mo 'eku tu'utā-maki, pea na'e tutu ia 'i he ngaahi kolo 'o Siuta mo e ngaahi hala 'o Selūsalema; pea kuo lala mo li'aki ia, 'o hangē ko e 'aho ni.'

⁷ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Ko e hā 'oku mou fai ai 'ae kovi lahi ni ki homou laumālie, ke tu'usi ai meiate kimoutolu 'ae tangata mo e fefine, 'ae tamasi'i mo e kei huhu, 'i Siuta, ke 'oua na'a toe ha taha 'iate kimoutolu; ⁸ Ko e me'a 'i ho'omou fakahouhau 'aki au 'ae ngaahi ngāue 'a homou nima, 'i he tutu 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe 'i he fonua ko 'Isipite, 'aia na'a mou 'alu ke nofo ki ai, koe'uhi ke mou kapusi 'akimoutolu, pea te mou hoko ko e fakamala'ia mo e ongoongo kovi ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani? ⁹ Kuo ngalo 'iate kimoutolu 'ae ngaahi angahala 'a ho'omou ngaahi tamai, mo e angahala 'ae ngaahi tu'i 'o Siuta, mo e angahala 'a honau ngaahi 'unoho, mo ho'omou angahala 'amoutolu, mo e angahala 'a homou 'unoho, 'aia kuo nau fai 'i he fonua 'o Siuta, pea 'i he ngaahi hala 'o Selūsalema? ¹⁰ Pea 'oku 'ikai fakavaivai'i 'akinautolu 'o a'u ki he 'aho ni, pea 'oku 'ikai te nau manavahē, pe 'eve'eva 'i he'eku fono, mo 'eku ngaahi tu'utu'uni, 'aia kuo u tuku 'i honau 'ao, pea mo e 'ao 'o 'enau ngaahi tamai.'

¹¹ ¶ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; Vakai, te u fakahangatonu atu hoku fofonga kiate kimoutolu ki he kovi, pea ke motuhi 'a Siuta kotoa pē. ¹² Pea teu 'ave 'ae toenga 'o Siuta, ko kinautolu kuo fakahangatonu atu honau mata ke 'alu ki he fonua ko 'Isipite ke 'āunofa ai, pea te nau tō 'i he fonua ko 'Isipite pea 'e 'auha kotoa pē; 'io, 'e faka'auha 'akinautolu 'aki 'ae heletā pea mo e hongē: te nau mate 'i he heletā mo e hongē, 'o fai mei he iiki 'o a'u ki he lalahi: pea te nau hoko ko e fehi'anekina, mo e fakafofo, mo e fakamala'ia, pea mo e ongoongo kovi. ¹³ He te u tautea 'akinautolu 'oku nofo 'i he fonua ko 'Isipite, 'o hangē ko 'eku tautea 'a Selūsalema, 'aki 'ae heletā, mo e hongē, pea mo e mahaki faka'auha:

¹⁴ Koe'uhi ke 'oua na'a hao pe toe ha taha 'i he toenga 'o Siuta, 'aia kuo 'alu ki he fonua ko 'Isipite ke 'āunofa ai, pe te ne toe foki ki he fonua ko Siuta, 'aia 'oku nau fie foki ke nofo ai: ka ko e tokosi'i pe 'e hola te nau foki mai.'"]

¹⁵ ¶ Pea ko e kau tangata kotoa pē kuo 'ilo kuo tutu 'e honau ngaahi 'unoho 'ae me'a namu kakala ki he ngaahi 'otua kehe, pea mo e kau fefine kotoa pē na'e tutu'u ai, ko e tokolahi, 'io, ko e kakai kotoa pē 'oku nofo ki he fonua ko 'Isipite, 'i Patalosi, na'a nau tali kia Selemaia, 'o pehē, ¹⁶ "Ko e me'a 'i he lea kuo ke lea 'aki kiate kimautolu 'i he huafa 'o Sihova, 'e 'ikai te mau fanongo kiate koe. ¹⁷ Ka te mau fai mo'oni ki he me'a kotoa pē kuo 'alu atu 'i homau ngutu, ke tutu 'ae me'a namu kakala ki he 'eiki fefine 'oe langi, pea lilingi 'e-mau feilaulau inu kiate ia, 'o hangē ko ia na'a mau fai, 'akimautolu mo 'emau ngaahi tamai, mo homau ngaahi tu'i, mo homau hou'eiki, 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, pea 'i he ngaahi hala 'o Selūsalema: he na'a mau ma'u ai 'ae me'akai lahi, pea na'a mau lelei, pea 'ikai mamata ki he kovi. ¹⁸ Kae talu 'emau tuku 'emau tutu me'a namu kakala ki he 'eiki fefine 'oe langi, pea mo 'e-mau lilingi feilaulau inu kiate ia, kuo mau masiva 'i he ngaahi me'a kotoa pē, pea kuo faka'auha 'akimautolu 'aki 'ae heletā, pea mo e hongē.

¹⁹ "Pea 'i he 'emau tutu 'ae me'a namu kakala ki he 'eiki fefine 'oe langi, pea lilingi 'ae ngaahi feilaulau inu kiate ia, na'a mau ngaohi 'ae mā ma'ana, pea hū ki ai, mo lilingi 'ae ngaahi feilaulau inu kiate ia, ta'ehamau kau tangata?"

²⁰ ¶ Pea na'e toki pehē 'e Selemaia ki he kakai kotoa pē, ki he kau tangata, mo e kau fefine, pea mo e kakai kotoa pē na'e tali 'aki 'ae lea ko ia, 'o pehē, ²¹ "Ko e me'a namu kakala 'aia kuo mou tutu 'i he ngaahi kolo 'o Siuta, pea 'i he ngaahi hala 'o Selūsalema, 'akimoutolu, mo ho'omou ngaahi tamai, mo homou ngaahi tu'i, pea mo homou hou'eiki, pea mo e kakai 'oe fonua, 'ikai na'e manatu 'a Sihova ki ai, pea 'ikai na'e hoko ia ki hono finangalo? ²² Ko ia na'e 'ikai toe fa'a kātaki 'a Sihova, koe'uhi ko e kovi 'a ho'omou ngaahi faianga, pea koe'uhi ko e ngaahi me'a fakalielia kuo mou fai; ko ia kuo lala ai homou fonua, pea ko e me'a fakafofo, pea ko e mala'ia, pea ta'ehanokakai, 'o hangē ko ia 'i he 'aho ni. ²³ Koe'uhi kuo mou tutu 'ae me'a namu kakala, pea koe'uhi kuo mou angahala kia Sihova, pea 'ikai talangofua ki he le'o 'o Sihova, pe 'eve'eva 'i he'ene ngaahi fono, pe 'i he'ene ngaahi tu'utu'uni, pe 'i he'ene ngaahi fakamo'oni; ko ia kuo hoko ai 'ae kovi ni kiate kimoutolu, 'o hangē ko e 'aho ni."

²⁴ Na'e lea foki 'a Selemaia, ki he kakai kotoa pē, mo e kau fefine kotoa pē, "Fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'a Siuta kotoa pē 'oku 'i he fonua ko 'Isipite: ²⁵ 'Oku folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'o pehē, 'Kuo lea 'aki homou ngutu 'omoutolu mo homou ngaahi 'unoho, pea fakamo'oni 'aki homou nima, 'o pehē, "Te mau fakamo'oni 'emau ngaahi fuakava 'aia kuo mau fuakava 'aki ke tutu 'ae me'a na-

mu kakala ki he 'eiki fefine 'oe langi, pea te mau lilingi 'emau ngaahi feilaulau inu kiate ia:"

"|'Ko e mo'oni te mou fakahoko 'a ho'omou ngaahi fuakava, ko e mo'oni te mou fakamo'oni 'a ho'omou ngaahi fuakava.

²⁶ "Ko ia mou fanongo ki he folofola 'a Sihova, 'a Siuta kotoa pē 'oku nofo 'i he fonua ko 'Isipite; Vakai, kuo u fuakava 'i hoku huafa lahi, 'oku pehē 'e Sihova, koe'uhi ke 'oua na'a toe takua hoku huafa 'e he ngutu 'o ha tangata 'o Siuta 'i he fonua kotoa pē 'o 'Isipite, 'o pehē, "'Oku mo'ui 'ae 'Eiki ko Sihova.' ²⁷ Vakai, te u le'ohi 'aki 'akinautolu 'ae kovi, kae 'ikai ha lelei: pea 'e faka'auha 'ae kau tangata kotoa pē 'o Siuta, 'oku 'i he fonua ko 'Isipite 'aki 'ae heletā, mo e honge, ke 'oua ke 'osi 'akin-autolu. ²⁸ Ka ko e tokosi'i pe 'e hao mei he heletā pea liliu mai mei he fonua ko 'Isipite ki he fonua ko Siuta, pea 'e 'ilo 'e he toenga kakai kotoa pē 'o Siuta kuo 'alu ki he fonua ko 'Isipite ke 'āunofa 'i ai, pe ko e lea 'a hai 'e tu'uma'u, 'a'aku, pe 'anautolu."

²⁹ ¶ "Pea 'oku pehē 'e Sihova, 'Ko e faka'ilonga eni kiate kimoutolu, te u tautea 'akimoutolu 'i he potu ni, koe'uhi ke mou 'ilo 'oku mo'oni 'e tu'uma'u 'eku ngaahi lea kiate kimoutolu ke mou kovi ai.' ³⁰ 'Oku pehē 'e Sihova; Vakai, Te u tukuange 'a Felo-Hofala ko e tu'i 'o 'Isipite ki he nima 'o hono ngaahi fili, pea ki honau nima 'oku kumi ki he'ene mo'ui, 'o hangē ko 'eku tuku 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, ko hono fili, 'aia na'e kumi ki he'ene mo'ui."

1 Ko e vaivai 'a Paluki. 4 'Oku akonaki mo fakafiemālie kiate ia 'e Selemaia.

45 KO E lea na'e lea 'aki 'e Selemaia, ko e palōfita, kia Paluki ko e foha 'o Nelia, 'i he hili 'ene tohi 'i ha tohi 'ae ngaahi lea ni mei he ngutu 'o Selemaia, 'i hono fā 'oe ta'u 'o Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia, ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē. ² "E Paluki, 'oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli, kiate koe; ³ 'Na'a ke pehē, "Ko eni 'oku ou mala'ia! He kuo fakahoko 'e Sihova 'ae mamahi ki he'eku mamahi; na'aku pongia 'i he'eku to'e, pea 'oku 'ikai teu 'ilo ha fiemālie."|'

⁴ ¶ "Pea te ke lea pehē kiate ia, 'oku folofola pehē 'a Sihova; Vakai, ko ia kuo u langa te u fesi'i hifo, pea ko ia kuo u tō teu ta'aki hake, 'io, 'ae fonua ni kotoa pē.

⁵ Pea 'oku ke kumi 'ae ngaahi me'a lahi ma'au? 'Oua na'a kumi ki ai:' he 'oku pehē mai 'e Sihova, 'Vakai, te u 'omi 'ae kovi ki he kakano kotoa pē: ka teu foaki ho'o mo'ui kiate koe 'o hangē ko e koloa kuo vetea, 'i he potu kotoa pē te ke 'alu ki ai.'|'"

1 Ko e kikite 'a Selemaia ki he faka'auha 'ae kautau 'a Felo 'i 'Iufaletesi, 13 Pea mo e lava'i 'o Nepukanesa 'a 'Isipite. 27 'Oku ne fakafiemālie kia Sēkope 'i he tautea.

46 KO E folofola 'a Sihova 'aia na'e hoko kia Selemaia ko e palōfita ki he kakai Senitaile.

² Ki 'Isipite, pea ki he tau 'a Felo Niko ko e tu'i 'o 'Isipite, 'aia na'e 'i he vaitafe ko 'Iufaletesi 'i Kakemisi, 'aia na'e taa'i 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone 'i hono fā

'oe ta'u 'o Sihoiakimi ko e foha 'o Siosaia ko e tu'i 'o Siuta.

³ "Mou fekau ke 'ai 'ae fakaū mo e pā, pea fakaofiofi mai ki he tau.

⁴ 'Ai 'ae nāunau ki he fanga hoosi, pea mou fakaheka 'ae kau heka hoosi,

pea tu'u mai mo homou tatā tau;

fakangingila 'ae ngaahi tao,

'ai 'ae ngaahi kofutau.

⁵ Ko e hā kuo u mamata ai kiate kinautolu, kuo nau manavahē, pea fakaholomui?

Kuo tā hifo honau kau mālohi,

kuo nau hola vave,

pea 'ikai sio ki mui:

he na'e tu'u takatakai 'ae manavahē,"

'oku pehē 'e Sihova.

⁶ "Oua na'a tuku ke puna atu 'ae ve'e vave,

pe hao 'ae tangata mālohi; te nau tūkia,

pea tō ki he potu tokelau,

ki he ve'e vai 'o 'Iufaletesi.

⁷ Ko hai eni 'oku 'alu hake 'o hangē ko e vai lahi,

'oku ngaue hono ngaahi vai, 'o hangē ko e vaitafe?

⁸ 'Oku tu'u hake 'a 'Isipite 'o hangē ko e vai lahi,

pea 'oku ngaue hono ngaahi vai 'o hangē ko e

vaitafe;

pea 'oku ne pehē, 'Te u 'alu hake, pea te u 'ufi'ufi 'ae fonua; pea te u faka'auha 'ae kolo mo hono kakai.'

⁹ Mou 'unu'unu mai 'ae fanga hoosi;

pea fakamatalili'i 'ae ngaahi saliotē;

pea tuku ke 'alu atu 'ae kau tangata mālohi 'i he tau;

ko e kau 'Itiopea mo e kau Lipea, ko kinautolu 'oku puke 'ae fakaū;

pea mo e kau Litia, 'oku to'o 'o teke 'ae kaufana.

¹⁰ He ko e 'aho eni 'oe 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau,

ko e 'aho 'oe houhau koe'uhi ke ne tautea 'e ia ki hono ngaahi fili:

pea 'e faka'auha 'e he heletā, pea 'e mākona ia,

pea fakakona 'aki ia honau toto:

he 'oku ma'u 'e he 'Eiki ko Sihova 'oe ngaahi kautau

'ae feilaulau 'i he potu tokelau 'i he vaitafe ko 'Iufaletesi.

¹¹ 'E ta'ahine ko e 'ofefine 'o 'Isipite, 'alu hake ki Kiliati 'o to'o mai 'ae lolo faito'o:

'e ta'e'aonga 'ae ngaahi faito'o lahi kiate koe;

koe'uhi 'e 'ikai te ke mo'ui.

¹² Kuo fanongo 'ae ngaahi pule'anga ki ho'o mā,

pea kuo pito 'ae fonua 'i he tangi:

he kuo fepaki 'ae tangata mālohi mo e tangata

mālohi,

pea kuo na hinga fakatou'osi."

¹³ ¶ Ko e lea na'e folofola 'aki 'e Sihova kia Selemaia ko e palōfita, ki he ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ke taa'i 'ae fonua ko 'Isipite.

¹⁴ "Mou fakahā 'i 'Isipite,

pea faka'ilo 'i Mikitoli,

pea fakahā 'i Nofe mo Tapanesi:

mou pehē, 'Tu'uma'u, pea ke teuteu;

koe'uhi 'e faka'auha takatakai 'iate koe 'e he heletā.
¹⁵ Ko e hā kuo tafe atu ai 'a ho'o kau mālohi?
 Na'e 'ikai te nau tu'u, koe'uhi na'e kapusi 'akinautolu 'e Sihova.
¹⁶ Kuo ne fakahingaki 'ae tokolahi,
 'io, kuo nau feta'ota'omi:
 ko ia na'a nau fepehē'aki, 'Tu'u pea ke tau toe 'alu ki hotau kakai,
 pea ki he fonua na'e fā'ele'i ai 'akitautolu koe'uhi ko e heletā 'ae mālohi.'
¹⁷ Na'a nau tangi 'i ai, 'Ko e longoa'a pe 'a Felo ko e tu'i 'o 'Isipite;
 kuo 'osi 'ae kuonga na'e tu'utu'uni.'
¹⁸ 'Oku pehē 'e he tu'i,
 "'Aia ko hono huafa ko Sihova 'oe ngaahi kautau, hangē 'oku ou mo'ui,
 ko e mo'oni 'e hangē ko Tepoa 'i he ngaahi mo'unga, pea hangē ko Kameli 'i he'ene ofi ki tahi, 'e pehē 'ene ha'u.
¹⁹ 'E 'ofefine 'oku nofo 'i 'Isipite, teuteu koe ke ke 'alu ki he fakapōpula:
 koe'uhi 'e fakalala 'a Nofe,
 pea 'e faka'auha ke 'osi hano kakai.
²⁰ "'Oku tatau 'a 'Isipite mo e pulu fefine si'i 'oku faka'ofō'ofa 'aupito,
 ka 'oku ha'u 'ae faka'auha;
 'oku ha'u ia mei he tokelau.
²¹ Pea 'oku tatau mo e fanga pulu kuo fangapesi 'a hono kau tangata totongi;
 pea kuo nau foki ki mui,
 pea kuo nau hola fakataha:
 na'e 'ikai te nau tu'u mai,
 koe'uhi na'e hoko mai 'ae 'aho 'o ho'onau tu'utāmaki,
 pea mo e 'aho 'o 'enau tautea.
²² 'E ongo hono le'o 'o hangē ko e 'alu 'ae ngata;
 he te nau 'alu atu kiate ia mo e kau tau,
 te nau ha'u kiate ia, mo e ngaahi toki, 'o hangē ko e kau tā'akau.
²³ 'Oku pehē 'e Sihova, "Te nau tu'usi hifo hono ngaahi vao 'akau,
 neongo 'oku 'ikai fa'a kumi ki ai;
 koe'uhi 'oku nau tokolahi 'i he fanga he'e,
 pea ta'efa'alaua.
²⁴ 'E fakamaa'i 'ae ta'ahine 'Isipite; 'e tukuange ia ki he nima 'oe kakai mei he tokelau."
²⁵ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli; "Vakai, te u tautea 'ae kakai tokolahi 'o No, mo Felo, mo 'Isipite, mo honau ngaahi 'otua, pea mo honau ngaahi tu'i; 'io, 'a Felo mo kinautolu 'oku falala kiate ia: ²⁶ Pea te u tukuange 'akinautolu ki he nima 'okinautolu 'oku kumi ki he'enu mo'ui, pea ki he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papolone, mo e nima 'o 'ene kau tamaio'eiki: pea 'oku pehē 'e Sihova, Hili ia 'e toki fakakakai ia, 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'i mu'a.
²⁷ "Kae'oua na'a ke manavahē, 'E Sēkope ko 'eku tamaio'eiki,
 pea 'oua na'a ke puputu'u, 'E 'Isileli,
 " He vakai, te u fakamo'ui koe mei he mama'o,

pea mo ho hako mei he fonua 'oku nau pōpula ki ai;
 pea 'e liliu mai 'a Sēkope,
 pea te ne mālōlō, mo fiemālie,
 pea 'e 'ikai fakamanavahē'i ia 'e ha tokotaha."
²⁸ 'Oku pehē 'e Sihova, "'Oua na'a ke manavahē, 'E Sēkope ko 'eku tamaio'eiki:
 he 'oku ou 'iate koe;
 he te u faka'osi 'ae ngaahi pule'anga 'aia kuo u kapusi koe ki ai:
 ka 'e 'ikai te u fakangatangata koe,
 ka te u tautea si'i koe,
 pea 'e 'ikai te u faka'auha 'aupito koe."
1-7 Ko e faka'auha 'ae kau Filisitia.
47 KO E folofola 'a Sihova 'aia na'e hoko kia Selemaia ko e palōfita ki he kau Filisitia, 'i he te'eki ai ke taa'i 'e Felo 'a Kesa.
² 'Oku pehē 'e Sihova;
 "Vakai, 'oku tupu 'ae ngaahi vai mei he tokelau,
 pea 'e hoko ia ko e vai fonu mahakehake lahi,
 pea 'ufi'ufi 'aki 'ae fonua pea mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai:
 ko e kolo mo kinautolu 'oku nofo 'i ai:
 pea 'e toki tangi 'ae kau tangata,
 pea 'e tangilāulau 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua.
³ Ko e me'a 'i he patatū 'ae va'e 'oe fanga hoosi mālohi,
 mo e me'a 'i he lele 'ae ngaahi saliote,
 pea mo e longoa'a 'o 'ene ngaahi saliote,
 'e 'ikai sio ki mui 'ae ngaahi tamai ki he'enu fānau
 ko e me'a 'i he vaivai 'a honau nima;
⁴ Koe'uhi ko e 'aho 'aia 'oku ha'u ke faka'auha ai 'ae kau Filisitia kotoa pē,
 pea ke tu'usi mei Taia mo Saitone 'ae tokoni kotoa pē 'aia 'oku toe:
 koe'uhi 'e faka'auha 'e Sihova 'ae kau Filisitia,
 ko e toenga 'oe fonua ko Kafitoli.
⁵ Kuo hoko 'ae tula ki Kesa;
 kuo tu'usi 'a 'Asikiloni mo e toenga 'i honau tele'a:
 'e fēfē hono fuoloa 'o ho'o maumau'i koe 'e koe?
⁶ "A koe ko e heletā 'o Sihova, 'E fēfē hono fuoloa pea ke toki fiemālie?
 Ke ke 'ai koe ki ho 'ai'anga,
 pea mālōlō, mo fiemālie.
⁷ "E fēfē 'ene fiemālie,
 he kuo fekau'i ia 'e Sihova ki 'Asikiloni, pea mo e matātahi?
 Kuo ne tu'utu'uni ia ki ai."
1 Ko e tautea 'o Moape, 7 Ko e me'a 'i he'enua fielahia, 11 Mo e fakafiemālie, 14 Mo e falala fakakakano, 26 Mo e angatu'u ki he 'Otua; mo hono kakai. 47 Ko e fakamo'ui 'a Moape.
48 'OKU folofola pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli ki Moape;
 "'E mala'ia 'a Nipo!
 He kuo maumau ia:
 kuo veuveuki mo kapa 'a Kiliateimi:
 pea kuo maveuveu mo puputu'u 'a Misikapi.
² 'E 'ikai toe fakaongolelei 'a Moape:

kuo nau fakakaukau kovi ki ai 'i Hesiponi; ('o pehē,)
 'Ke tau tu'usi ia ke 'oua na'a kei pule'anga ia.'
 Pea 'e tu'usi foki 'a koe Matimena:
 'e tuli koe 'e he heletā.
 3 Kuo ongo mai 'ae le'o 'oe tangi mei Holonaimi,
 'Ko e maumau'i mo e faka'auha lahi.'
 4 Kuo faka'auha 'a Moape; kuo tangi ke ongo 'a hono
 kakai iiki.
 5 Koe'uhi 'i he 'alu hake 'a Luiti te nau 'alu hake mo e
 tangi ma'uaipē:
 he kuo fanongo 'ae fili ki he tangi 'oe faka'auha 'i he
 'alu hifo 'a Holonaimi.
 6 Mou hola, pea fakahaofi ho'omou mo'ui,
 ka te mou hangē ko e 'akau ta'ehanolau 'i he toafa.
 7 "He koe'uhi kuo ke falala ki ho'o ngaahi ngāue, mo
 ho'o ngaahi koloa,
 'e lava'i ai foki koe:
 pea 'e 'alu ki he fakapōpula 'a Kimosi,
 mo 'ene kau taula'eiki mo hono hou'eiki fakataha.
 8 Pea 'e hoko 'ae tangata maumau ki he kolo kotoa
 pē,
 pea 'e 'ikai 'aupito hao ha kolo 'e taha:
 'e mala'ia 'ae tele'a,
 pea 'e faka'auha mo e toafa,
 'o hangē ko e folofola 'a Sihova.
 9 Foaki 'ae kapakau ki Moape,
 koe'uhi ke ne hola 'o 'alu:
 he kuo lala hono ngaahi kolo,
 pea 'oku 'ikai ha taha ke nofo ai."
 10 "E mala'ia ia 'oku ne fai 'ae ngāue 'a Sihova 'i he
 kākā,
 pea 'e mala'ia ia 'oku ta'ofi 'ene heletā mei he toto.
 11 "Kuo fakafiemālie 'a Moape talu 'ene kei si'i,
 pea kuo toka hifo ki hono takele,
 pea na'e 'ikai fakatafe mei he ipu ki he ipu,
 pea na'e 'ikai 'ave ia ki he fakapōpula:
 ko ia 'oku ma'u 'iate ia hono ifo,
 pea 'oku 'ikai fakakehe hono nanamu.
 12 Ko ia 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku ha'u 'ae
 ngaahi 'aho,
 'aia te u fekau ai 'ae kau fakahē,
 pea te nau fakahē'i ia,
 pea fakatafe 'ene ngaahi ipu,
 pea maumau 'enau ngaahi hina.
 13 Pea 'e mā 'a Moape ia Kimosi,
 'o hangē ko e mā 'ae fale 'o 'Isileli ki Peteli ko honau
 falala'anga.
 14 "Pea 'oku fēfē ho'omou lea pehē,
 "Oku mau mālohi ko e kau tangata mālohi ki he tau?"
 15 Kuo maumau 'a Moape,
 pea kuo 'alu hake ia 'i hono ngaahi kolo,
 pea kuo 'alu hifo ki he tāmata'i 'a hono kau talavou
 kuo fili,"
 'oku pehē, 'e he tu'i, 'aia ko hono huafa ko Sihova 'oe
 ngaahi kautau.
 16 "Kuo ofi 'ene hoko mai 'ae tu'utāmaki 'a Moape,
 pea 'oku fakato'oto'o mai 'a hono mamahi.

17 Ko kimoutolu kotoa pē 'oku nonofo mo ia, mou
 mamahi koe'uhi ko ia,
 pea ko kimoutolu kotoa pē 'oku 'ilo hono hingoa,
 mou pehē,
 "Oiauē! 'Ae fesi'i 'ae tokotoko mālohi,
 pea mo e va'a matamatalelei!"
 18 "Ke ke 'alu hifo mei ho nāunau,
 pea nofo fieinua,
 'a koe ko e 'ofefine 'aia 'oku nofo 'i Tiponi;
 he kuo hoko kiate koe 'ae maumau 'o Moape,
 pea te ne faka'auha ho'o ngaahi potu mālohi.
 19 "A koe 'oku ke nofo 'i 'Aloeli, Ke ke tu'u 'i he ve'ehala
 mo le'o;
 pea fehu'i kiate ia 'oku hola, pea mo ia 'oku hao,
 'o pehē, 'Ko e hā 'ae me'a kuo fai?"
 20 Kuo veuveuki 'a Moape; he kuo holoki hifo ia:
 mou tangilāulau pea tangi lahi,
 mou fakahā ia 'i 'Alanoni, kuo maumau 'i 'a Moape.
 21 Kuo hoko 'ae tautea ki he fonua tokalelei;
 ki Holoni, mo Sehasa, pea mo Mefata.
 22 Pea mo Tiponi, mo Nipo, pea mo Petetipilateimi,
 23 Pea mo Kiliateimi, mo Petekamuli, pea mo Pe-
 temioni,
 24 Pea mo Kiliote, mo Posila,
 pea ki he ngaahi kolo kotoa pē 'i he fonua 'o Moape,
 pe ko e mama'o pe ko e ofi.
 25 Kuo tu'usi 'ae nifo 'o Moape,
 pea kuo fesi'i hono nima, 'oku pehē 'e Sihova."
 26 "Mou fakakona ia:
 he kuo ne fakahikihiki 'e ia ia kia Sihova:
 'e fetafokifoki'aki foki 'a Moape 'i he'ene lua,
 pea 'e hoko ia foki ko e manuki'anga.
 27 'Ikai na'e hoko 'a 'Isileli ko e manuki'anga kiate koe?
 Na'e 'ilo ia mo e kau kaiha'a?
 Koe'uhi talu ho'o lea ki ai,
 mo ho'o hopohopo 'i he fiefia.
 28 Ko kimoutolu 'oku nofo 'i Moape,
 li'aki 'ae ngaahi kolo, pea nofo 'i he potu maka,
 pea mou hangē ko e lupe 'oku ngaohi hono punun-
 ga 'i he ngutu 'oe luo.
 29 "Kuo tau fanongo ki he fiela'i 'a Moape,
 ('oku fakamanavahē 'ene fiela'i) ko 'ene angahiki,
 mo e fie'eiki,
 mo e fakamofutofuta, pea mo e laukau 'o hono loto.
 30 Pea 'oku pehē 'e Sihova, "Oku ou 'ilo 'ene 'ita ka 'oku
 'ikai te ne fa'a fai;
 'e 'ikai te ne lava'i 'i he'ene ngaahi loi.
 31 Ko ia te u tangilāulau koe'uhi ko Moape,
 'io, te u tangi koe'uhi ko Moape, kotoa pē;
 Te u mamahi koe'uhi ko e kau tangata 'o Kilihelesi.
 32 'E vaine 'o Sipima,
 te u tangi 'aki 'ae tangi 'o Sesa koe'uhi ko koe:
 kuo 'ave ho huli ki tahi,
 'o a'u ki he tahi 'o Sesa:
 kuo hoko 'ae maumau ki ho ngaahi fua momoho,
 pea ki he fua 'oe vaine.
 33 Pea kuo mole 'ae fiefia mo e nekeneka mei he
 ngoue mahu,

pea mei he fonua 'o Moape;
 pea kuo u fakangata 'ae uaine 'i he tata'o'anga uaine:
 'e 'ikai fai ha malamalaki 'aki 'ae kalanga;
 'oku 'ikai ko e kalanga 'enau kalanga.
³⁴ 'Oku ongo'i 'ae tangi mei Hesiponi ki 'Iliale,
 pea kuo ongo atu honau le'o 'o a'u ki Sehasi,
 mei Soa 'o a'u ki Holonaimi,
 'o hangē ko e pulu mui kuo tolu ta'u 'a 'ene motu'a:
 koe'uhi 'e liaki'i 'ae ngaahi vai 'o Nimilimi."
³⁵ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova, "Te u fakangata 'i Moape,
 'aia 'oku ne fai 'ae feilaulau 'i he ngaahi potu mā'ol-
 unga,
 pea mo ia 'oku tutu me'a namu kakala ki hono
 ngaahi 'otua.
³⁶ Ko ia 'e tangi hoku loto 'o hangē ko e ngaahi fangu-
 fangu koe'uhi ko Moape,
 pea 'e tangi hoku loto 'o hangē ko e ngaahi fangu-
 fangu koe'uhi ko e kau tangata 'o Kilihelesi:
 koe'uhi kuo 'auha 'ae ngaahi koloa kuo ne ma'u.
³⁷ Koe'uhi 'e tula 'ae 'ulu kotoa pē,
 pea 'e kosi 'ae kava kotoa pē:
 pea 'e 'i he nima kotoa pē 'ae ngaahi tafa,
 pea mo e tauanga'a ki he kongaloto.
³⁸ 'E ai 'ae tangilāulau lahi,
 'i he funga 'oe ngaahi fale kotoa pē 'o Moape, pea 'i
 hono ngaahi hala:
 he kuo u maumau'i 'a Moape 'o hangē ko e ipu, 'aia
 'oku 'ikai fiefia ki ai ha tokotaha," 'oku pehē 'e Sihova.
³⁹ Te nau tangi lahi,
 'o pehē, "Oiauē hono maumau'i hifo ia!
 'Oiauē 'ae fulitu'a mai 'a Moape 'i he'ene mā!
 'E hoko 'a Moape ko e manuki'anga,
 pea mo e me'a fakailifia kiate kinautolu kotoa pē
 'oku takatakai ia."
⁴⁰ He 'oku pehē 'e Sihova; Vakai, te ne puna 'o hangē
 ko e 'ikale,
 pea te ne mafao atu hono kapakau ki Moape.
⁴¹ Kuo kapa 'a Kiliote,
 pea kuo ilifia ai 'ae ngaahi potu mālohi,
 pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia 'ae loto 'oe kau tangata
 mālohi 'i Moape
 'o hangē ko e loto 'oe fefine kuo langā.
⁴² Pea 'e faka'auha 'ae pule'anga 'o Moape,
 koe'uhi ko e fakahikihiki ia kia Sihova.
⁴³ 'Oku pehē mai 'e Sihova, 'a koe 'oku nofo 'i Moape,
 'e 'iate koe 'ae ilifia, mo e luo, pea mo e tauhele.
⁴⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko ia 'oku hola 'i he manavahē
 te ne tō ki he luo;
 pea ko ia 'e hao mei he luo 'e mo'ua ia 'i he tauhele:
 he te u 'omi kiate ia, 'io, ki Moape,
 'ae ta'u 'o honau 'a'ahi.
⁴⁵ "Na'e tu'u 'i he malumalu 'o Hesiponi 'akinautolu
 na'e hola ko e me'a 'i he mālohi:
 ka 'e 'alu atu 'ae afi mei Hesiponi,
 pea mo e ulo afi mei he loto Sihoni,
 pea 'e faka'auha ai 'ae tuliki 'o Moape,
 pea mo e tumu'aki 'oe ngaahi fonua fakamaveuveu.
⁴⁶ 'E Moape, 'e mala'ia 'a koe!

'oku mala'ia 'ae kakai 'o Kimosi:
 he kuo 'ave fakapōpula 'a ho ngaahi foha,
 pea kuo 'alu foki 'a ho ngaahi 'ofefine ki he
 fakapōpula.
⁴⁷ Ka 'oku pehē 'e Sihova,
 "Te u liliu 'ae fakapōpula 'o Moape, 'i he ngaahi 'aho
 'amui."
 Ko eni 'ae fakamaau 'o Moape.
*1 Ko e fakamaau 'ae kau 'Amoni. 6 Ko honau
 fakamo'ui. 7 Ko e fakamaau 'o 'Itomi, 23 Mo
 Tamasikusi, 28 Mo Keta, 30 Mo Hasoa, 34 Pea mo
 'Ilami. 39 Ko e fakamo'ui 'o 'Ilami.*
⁴⁹ 'OKU pehē mai 'e Sihova ki he kau 'Amoni;
 "Ikai 'oku ma'u 'e 'Isileli 'ae ngaahi foha?
 'Ikai 'oku ai hono hoko?
 Ko e hā 'oku ma'u 'e honau tu'i 'a Kata,
 pea nofo 'a hono kakai 'i hono ngaahi kolo?
² Ko ia, vakai," 'oku pehē 'e Sihova,
 "'Oku hoko mai 'ae ngaahi 'aho,
 'aia te u fakatupu ai 'ae ongoongo tau 'i Lapa, 'i he
 kau 'Amoni;
 pea 'e hoko ia ko e tu'unga me'a li'aki,
 pea 'e faka'auha 'aki 'ae afi 'a hono ngaahi 'ofefine:
 pea 'e toki ma'u 'e 'Isileli 'ae nofo'anga 'onautolu na'a
 nau ma'u hono nofo'anga,"
 'oku pehē 'e Sihova.
³ "E Hesiponi, ke ke tangi mamahi, he kuo maumau'i
 'a 'Ai:
 pea tangi 'akimoutolu ko e ngaahi 'ofefine 'o Lapa,
 mou 'ai 'ae tauanga'a;
 pea tangilāulau, pea femaleleaki ki he ngaahi 'ā;
 koe'uhi 'e 'ave fakapōpula 'a honau tu'i,
 mo 'ene kau taula'eiki pea mo hono hou'eiki fakata-
 ha.
⁴ Ko e hā 'oku ke polepole ai 'i he ngaahi tele'a,
 ko ho ngaahi tele'a mahu, 'E 'ofefine fakaholomui?
 'Aia na'e falala ki he'ene ngaahi koloa,
 'o pehē, 'Ko hai te ne ha'u kiate au?'
⁵ "Vakai," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi
 kautau,
 "Te u 'omi 'ae ilifia kiate koe,
 meiate kinautolu kotoa pē 'oku takatakai koe;
 pea 'e kapusi atu 'akimoutolu 'ae tangata taki taha;
 pea 'e 'ikai toe 'omi 'e ha taha 'aia kuo hola.
⁶ Pea hili ia te u toe 'omi 'ae fakapōpula 'oe kakai 'A-
 moni,
 'oku pehē 'e Sihova."
⁷ ¶ Ko e me'a 'oku kau ki 'Itomi: 'oku pehē 'e Sihova
 'oe ngaahi kautau;
 "Ikai 'oku kei toe 'ae poto 'i Timani?
 Kuo 'osi 'ae fakakaukau 'i he kau fakapotopoto?
 Kuo mole 'enau poto?
⁸ Mou hola, 'o foki mai,
 'alu ki lalo pea nofo, 'ae kakai 'o Titani;
 koe'uhi te u 'omi kiate ia 'ae tu'utāmaki 'o 'Isoa, ko e
 'aho te u 'a'ahi ai kiate ia.
⁹ Kapau 'e ha'u kiate koe 'ae kau tānaki kālepi,
 'e 'ikai te nau fakatōe ha kālepi?"

Kapau ko e kau kaiha'a 'i he po'uli,
te nau kaiha'a 'o fakatatau mo 'enau manako.

¹⁰ Ka kuo u fakatelefua'i 'a 'Isoa,
kuo u faka'ilo hono ngaahi toitoi'anga,
pea 'e 'ikai te ne fa'a fai ke fakafufu ia:
kuo maumau'i hono hoko,
pea mo hono kainga,
pea mo hono kaungā'api,
pea 'oku 'ikai ia.

¹¹ Tuku ho'o fānau tamai mate,
te u fakamo'ui 'akinautolu,
pea tuku ke falala kiate au ho kau fefine kuo mate
honau 'unoho.

¹² He 'oku pehē 'e Sihova; Vakai, ko kinautolu na'e to-
tonu ke 'oua na'a nau inu; kuo nau inu mo'oni ki he
ipu; pea te ke hao 'aupito koe 'i he tautea? 'E 'ikai te ke
hao, ka ko e mo'oni te ke inu ki ai.

¹³ He 'oku pehē 'e Sihova, kuo u fuakava 'iate au, ke
fakahoko 'a Posila ko e me'a fakafo, mo e ongokovi,
mo e li'aki, pea mo e mala'ia; pea 'e lala ma'uaipē hono
ngaahi kolo."

¹⁴ Kuo u fanongo ki he ongoongo meia Sihova,
kuo fekau 'ae kau talafekau ki he ngaahi pule'anga,
'o pehē,
"Mou fakataha 'akimoutolu,
pea ha'u kiate ia,
pea mou tu'u hake ki he tau.

¹⁵ Vakai, he te u ngaohi koe ke si'i 'i he ngaahi pule'an-
ga;

pea ko e fehi'anekina 'i he kakai.

¹⁶ Kuo kākaa'i koe 'e ho'o mālohi,
mo e fiela'i 'o ho loto,
'a koe 'oku ke nofo 'i he ngaahi 'ana'i maka,
pea ma'u 'ae mā'olunga 'oe mo'unga:
kapau te ke ngaohi ho pununga ke mā'olunga 'o
hangē ko e 'ikale,
te u fakahifo koe mei ai," 'oku pehē 'e Sihova.

¹⁷ Pea 'e hoko 'a 'Itomi ko e me'a li'aki:
pea 'e fakatumutumu 'ae tangata taki taha 'oku
fononga ofi ki ai!

Pea 'e faka'ise'isa koe'uhi ko hono ngaahi tautea ko-
toa pē.

¹⁸ 'Oku pehē 'e Sihova, "Hangē ko e faka'auha 'o So-
toma mo Komola, mo e ngaahi kolo ofi ki ai,
'e 'ikai nofo ai ha tangata,
pea 'e 'ikai 'āunofa ki ai 'ae foha 'oe tangata.

¹⁹ "Vakai, te ne 'alu hake 'o hangē ko e laione mei he
fonu mahakehake 'o Soatani ki he nofo'anga 'oe mālo-
hi:

ko e mo'oni te u pule kiate ia ke ne lele vave mei ai:
pea ko hai 'ae tangata kuo fili
ke u tu'utu'uni ke pule ia?
He ko hai 'oku tatau mo au?
Pe ko hai te ne akonaki'i au?

Pe ko hai 'ae tauhi ko ia te ne fa'a tu'u 'i hoku 'ao?
²⁰ Ko ia fanongo ki he fakakaukau 'a Sihova 'aia kuo
ne folofola ki 'Itomi;

pea mo 'ene tu'utu'uni kuo ne tu'utu'uni ki he kakai
'o Timani:

ko e mo'oni 'e taki kitu'a 'akinautolu 'e he tokosi'i pe:
ko e mo'oni te ne ngaohi honau nofo'anga ko e me'a
fakafo 'iate kinautolu.

²¹ 'Oku ngalulu 'ae kelekele 'i he longoa'a 'o 'enau tō,
na'e ongo atu 'ae longoa'a 'o ia 'i he tangi 'i he Tahī
Kulokula.

²² Vakai, te ne 'alu hake pea puna 'o hangē ko e 'ikale,
pea mafola hono kapakau ki Posila:
pea 'i he 'aho ko ia 'e hoko 'ae loto 'oe tangata mālohi
'o 'Itomi 'o hangē ko e loto 'oe fefine 'i he'ene langā."

²³ ¶ Ko e me'a 'oku kau ki Tamasikusi.

"Kuo puputu'u 'a Hamati pea mo 'Aapati:
he kuo nau fanongo ki he ngaahi ongoongo kovi:
'oku vaivai honau loto;
kuo fakavai 'akinautolu 'i he mamahi ke hangē ko e
tahi,

'aia 'oku 'ikai 'aupito mala'ia.

²⁴ Kuo vaivai 'a Tamasikusi,
kuo tafoki mai ia ke hola,
pea kuo mo'ua ia 'i he manavahē:
pea kuo ma'u ia 'e he feinga mo e mamahi,
'o hangē ko e fefine 'oku langā.

²⁵ Ko e hā na'e 'ikai tuku ai 'ae kolo ongoongolelei,
ko e kolo na'aku fiefia ai?

²⁶ Ko ia 'e tō hono kau talavou 'i hono ngaahi hala,
pea 'e tu'usi 'ae kau tangata tau kotoa pē 'i he 'aho
ko ia,"

'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

²⁷ "Pea te u tutu 'ae afi 'i he 'ā 'o Tamasikusi,
pea 'e 'auha ai 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o Peni-
hatati."

²⁸ Ko e me'a 'oku kau ki Keta, mo e ngaahi pule'anga
'o Hasoa, 'aia 'e te'ia 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papi-
lone, 'oku pehē 'e Sihova;
"Mou tu'u, 'o 'alu hake ki Keta,
pea maumau'i 'ae kau tangata mei hahake.

²⁹ Te nau 'ave honau ngaahi fale fehikitaki pea mo 'e-
nau fanga manu:

pea te nau 'ave ma'anautolu 'ae ngaahi puipui,
mo 'enau ngaahi ipu kotoa pē, pea mo 'enau fanga
kāmeli;

pea te nau tangi kiate kinautolu 'o pehē, 'oku 'i he
potu kotoa pē 'ae manavahē.

³⁰ "Ae kakai 'o Hasoa,

'Oku pehē 'e Sihova, "Mou hola 'o 'alu mama'o, pea
nofo mā'ulalo;

koe'uhi ko Nepukanesa ko e tu'i 'o Papi-lone, kuo ne
fakakaukau ha me'a kiate kimoutolu,
pea tu'utu'uni ha me'a ke fai kiate kimoutolu.

³¹ 'Oku pehē mai 'e Sihova, 'Mou tu'u, pea 'alu hake ki
he kakai 'oku fakafiemālie,
'aia 'oku nofo fakafiemālie,
pea 'oku 'ikai ha ngaahi matapā pe ha ngaahi faka-
ma'u,

'oku nofo taha pe 'akinautolu.

³² Pea 'e vetea 'a 'enau fanga kāmeli,

pea 'ave mo 'enau fanga manu lahi:
pea te u fakamovetevete 'akinautolu ki he ngaahi potu kotoa pē,

ko kinautolu 'oku 'i he ngaahi muileleu mama'o; pea te u 'omi 'enau mamahi mei he ngaahi potu kotoa pē, 'oku pehē 'e Sihova.

³³ Pea 'e hoko 'a Hasoa ko e nofo'anga 'oe fanga talākoni,

pea mo e potu li'aki 'o ta'engata:
'e 'ikai nofoma'u 'i ai ha tangata,
pea 'e 'ikai nofo ai ha foha 'oe tangata."

³⁴ ¶ Ko e folofola 'a Sihova na'e hoko kia Selemaia ko e palōfita ki 'Ilami 'i he kamata'anga 'oe pule 'a Setikia ko e tu'i 'o Siuta, 'o pehē, ³⁵ "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau,

'Vakai, te u fesii 'ae kaufana 'o 'Ilami,
ko honau mālohī'anga.

³⁶ Pea te u 'omi ki 'Ilami 'ae matangi 'e fā, mei he ngata'anga 'e fā 'oe langi,

pea 'e fakamovetevete 'akinautolu 'i he feitu'u matangi ko ia kotoa pē;

pea 'oku 'ikai ha kakai, 'e ta'ehoko ki ai 'ae kau li'ekina 'o 'Ilami.

³⁷ Pea te u fakailifia 'i 'a 'Ilami 'i he 'ao 'o hono ngaahi fili,

pea 'i he 'ao 'onautolu 'oku kumi ki he'enau mo'ui:
pea te u 'omi kiate kinautolu 'ae kovi, 'io, ko e kakaha 'o 'eku tuputāmaki, 'oku pehē 'e Sihova;

'pea te u 'omi kiate kinautolu 'ae heletā,
kae'oua ke u faka'auha 'aupito 'akinautolu:

³⁸ Pea teu fokotu'u hoku nofo'anga faka'e'i'eiki 'i 'Ilami,
pea faka'auha mei ai 'ae tu'i pea mo e hou'eiki, 'oku pehē 'e Sihova.

³⁹ "Ka 'e hoko 'i he ngaahi 'aho fakamui,
'a 'eku toe 'omi 'ae fakapōpula 'o 'Ilami, 'oku pehē 'e Sihova."

1, 9, 21, 35 Ko e tautea 'o Papilone. 4, 27, 33 Ko e huhu'i 'a 'Isileli.

50 KO E folofola eni na'e folofola 'aki 'e Sihova ki Papilone, pea mo e fonua ko Kalitia, 'ia Selemaia ko e palōfita.

² "Fakahā ki he ngaahi pule'anga, pea faka'ilo,
pea hiki hake 'ae fuka:

faka'ilo, pea 'oua na'a fakafufū:
fakahā kuo kapa 'a Papilone,
kuo fakamaa'i 'a Peli,

kuo maumau'i ke lailai 'a Melotaki;
kuo fakamaa'i 'ene ngaahi tamapua,
kuo laiki 'aupito hono ngaahi me'a fakatātā.'

³ "He kuo ha'u kiate ia 'ae pule'anga mei he tokelau,
'aia te ne fakalala hono fonua,
pea 'e 'ikai nofo ki ai ha taha:

te nau hiki,
te nau 'alu,
'ae tangata mo e manu fakatou'osi."

⁴ "Oku pehē 'e Sihova, "'I he ngaahi 'aho ko ia,
pea 'i he kuonga ko ia,
'e ha'u 'ae fānau 'a 'Isileli,

ko kinautolu mo e fānau 'a Siuta fakataha,
te nau 'alu mo e tangi:

te nau 'alu pea kumi kia Sihova ko honau 'Otua.

⁵ Te nau fehu'i ki he hala ki Saione,
pea fakahanga honau mata ki ai,
'o pehē, 'Ha'u ke tau fakataha 'akitautolu kia Sihova 'i he fuakava ta'engata 'aia 'e 'ikai fakangalo'i.'

⁶ "Ko hoku kakai ko e fanga sipi kuo mole:
kuo fakahē'i 'akinautolu 'e honau kau tauhi,
kuo nau fakaafe 'akinautolu ki he ngaahi mo'unga:
kuo nau 'alu mei he mo'unga ki he mo'unga,
kuo nau fakangalongalo'i 'a honau mālōlō'anga.

⁷ Na'e maumau'i 'akinautolu 'ekinautolu kotoa pē na'e 'ilo'i 'akinautolu:

pea na'e pehē 'e honau ngaahi fili, "Oku 'ikai te mau fai kovi,

koe'uhi kuo nau fai angahala kia Sihova,
ko e nofo'anga 'oe angatonu,

'io, kia Sihova, ko e 'amanaki lelei'anga 'o 'enau ngaahi tamai.'

⁸ "Mou hiki 'i Papilone,
pea 'alu 'i he fonua 'oe kau Kalitia,
pea te mou hangē ko e fanga kosi tangata, 'oku mu'omu'a 'i he fanga manu.

⁹ "Vakai, he te u langa
pea 'omi ki Papilone, 'ae fakataha 'oe ngaahi pule'anga lahi mei he fonua tokelau:

pea te nau te u tau kiate ia;
pea te nau 'ave ia;

ko 'enau ngaahi ngahau 'oku tatau mo e ngaahi ngahau 'ae tangata tau 'oku poto;

pea 'e 'ikai foki ta'e'aonga mai ha taha.

¹⁰ Pea 'e hoko 'a Kalitia ko e papani'anga;
pea 'e fiemālie 'akinautolu kotoa pē 'oku papani mei ai, 'oku pehē 'e Sihova.

¹¹ "Akimoutolu 'ae kau faka'auha 'o hoku tofi'a,
koe'uhi kuo mou nekeneka,
pea kuo mou fiefia,
koe'uhi 'oku mou sino 'o hangē ko e manu mui 'oku kai mohuku,

pea tangi 'o hangē ko e fanga hoosi mālohi;

¹² "E puputu'u lahi 'a ho'omou fa'e;
'e mā lahi 'aia na'e fanau'i 'akimoutolu:
vakai, te ke hoko ko e kimui 'i he ngaahi pule'anga,
ko e potu lala, ko e fonua mōmoa, pea ko e toafa.

¹³ "E 'ikai fakakakai ia koe'uhi ko e houhau 'o Sihova,
ka 'e fakalala 'aupito ia:

'e ofo 'akinautolu kotoa pē 'oku 'alu 'i Papilone,
pea faka'ise'isa koe'uhi ko hono ngaahi tautea.

¹⁴ Mou te u tau ki Papilone 'o kāpui ia:
ko kimoutolu kotoa pē 'oku fa'a teke 'ae kaufana,
fana'i ia, pea 'oua na'a ta'ofi 'ae ngaahi ngahau:
koe'uhi kuo ne fai angahala kia Sihova.

¹⁵ Kalanga 'akimoutolu 'oku takatakai ia:

kuo ne tuku mai hono nima:
kuo hinga hono ngaahi tu'unga,
kuo holoki hifo hono ngaahi 'ā:
koe'uhi ko e houhau ia 'o Sihova:

mou totongi kiate ia;
 fai kiate ia, 'o hangē ko 'ene fai 'e ia.
¹⁶ Tu'usi 'ae tangata tūtuu'i mei Papilone,
 pea mo ia 'oku ala ki he hele tu'usi 'i he ututa'u:
 he ko e manavahē ki he heletā 'oe faka'auha,
 te nau taki taha afe ai ki hono kakai,
 pea te nau taki taha hola ki hono fonua.
¹⁷ "Ko e sipi hē 'a 'Isileli;
 kuo fakahē'i ia 'e he fanga laione:
 kuo tomu'a keina ia 'e he tu'i 'o 'Asilia;
 pea muimui 'a Nepukanesa ni ko e tu'i 'o Papilone
 kuo ne fesi'i hono ngaahi hui.
¹⁸ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'O-
 tua 'o 'Isileli;
 Vakai, te u tautea 'ae tu'i 'o Papilone pea mo hono
 fonua,
 'o hangē ko 'eku tautea 'ae tu'i 'o 'Asilia.
¹⁹ Pea te u toe 'omi 'a 'Isileli ki hono nofo'anga,
 pea 'e fafanga ia 'i Kameli mo Pesani,
 pea 'e mākona hono laumālie 'i he mo'unga ko 'Ifale-
 mi mo Kiliati."
²⁰ 'Oku pehē 'e Sihova, "I he ngaahi 'aho ko ia,
 pea 'i he kuonga ko ia 'e kumi ki ha angahala 'a
 'Isileli,
 ka 'e 'ikai 'ilo ia;
 pea mo e angahala 'a Siuta,
 ka 'e 'ikai 'iloa:
 he te u fakamolemole 'akinautolu 'aia kuo u fakatoe.
²¹ "Alu hake ki he fonua 'oe kau angatonu, te u tau ki-
 ate ia,
 mo e kakai 'o Pikote:" 'oku pehē 'e Sihova,
 "Ngaohi ke lala mo faka'auha 'a honau hako,
 pea fai 'o hangē ko e me'a kotoa pē kuo u fekau ki-
 ate koe.
²² 'Oku ai 'ae longolongo tau 'i he fonua,
 pea mo e faka'auha lahi.
²³ Hono 'ikai tu'usi mo maumau'i 'ae hamala 'o mā-
 mani kotoa pē!
 Hono 'ikai hoko 'a Papilone ko e me'a faka'auha 'i he
 ngaahi pule'anga! ²⁴ 'E Papilone kuo u ai 'ae tauhele ki-
 ate koe,
 pea kuo ke mo'ua foki,
 pea na'e 'ikai te ke 'ilo:
 kuo 'ilo koe,
 pea kuo ma'u koe foki,
 koe'uhi kuo ke angatu'u kia Sihova.
²⁵ Kuo fakaava 'e Sihova hono fale mahafutau,
 pea kuo 'omi mei ai 'ae ngaahi mahafu 'o hono
 houhau:
 he ko e ngāue eni 'a Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi
 kautau 'i he fonua 'oe kau Kalitia.
²⁶ Ha'u kiate ia mei he ngaahi potu mama'o,
 fakaava 'a hono ngaahi feleoko:
 pea laku hake ia ke hangē ko e ngaahi tafungofun-
 ga,
 pea faka'auha ia;
 'oua na'a fakatoe ha me'a si'i kiate ia.
²⁷ Tāmate'i 'ene fanga pulu kotoa pē,

tuku ke nau 'alu hifo ki he tāmata'i:
 'e mala'ia 'akinautolu! He kuo hokosia honau 'aho,
 ko e kuonga 'o honau 'a'ahi."
²⁸ Ko e le'o 'okinautolu 'oku hola pea hao mei he
 fonua 'o Papilone,
 ke fakahā 'i Saione 'ae houhau 'o Sihova ko hotau 'O-
 tua,
 ko e totongi koe'uhi ko hono fale tapu.
²⁹ "Ui ke fakataha 'ae kau tangata fakakaufana ki Papi-
 lone:
 ko kimoutolu kotoa pē 'oku teke 'ae kaufana,
 mou nofo takatakai ki ai;
 ke 'oua na'a hao ha taha mei ai:
 totongi kiate ia 'o hangē ko 'ene ngāue; fai kiate ia 'o
 hangē ko e me'a kotoa pē kuo ne fai,
 koe'uhi kuo ne fielahe kia Sihova,
 ki he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.
³⁰ Ko ia 'e tō ai 'a hono kau talavou 'i he hala,
 pea 'e tu'usi 'a hono kau tangata tau 'i he 'aho ko ia,"
 'oku pehē 'e Sihova.
³¹ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua 'oe ngaahi kautau,
 "Vakai 'oku ou fili 'aki koe, 'a koe ko e fielahe,
 he kuo hokosia mai ho 'aho,
 pea mo e kuonga te u 'a'ahi ai kiate koe.
³² Pea 'e tōhumu 'o hinga 'ae fielahe,
 pea 'e 'ikai fokotu'u hake ia 'e ha taha:
 pea te u tutu 'ae afe 'i hono ngaahi kolo,
 pea te ne faka'auha takatakai kotoa pē ia."
³³ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Na'e ta'o-
 mia fakataha 'ae fānau 'a 'Isileli pea mo e fānau 'a Siu-
 ta:
 pea kuku ma'u 'ekinautolu kotoa pē na'e 'ave pōpula
 'akinautolu;
 pea na'e 'ikai te nau loto ke tukuange 'akinautolu.
³⁴ 'Oku mālohi 'a honau Huhu'i;
 ko hono huafa ko Sihova 'oe ngaahi kautau:
 te ne langomaki'i 'aupito 'akinautolu,
 koe'uhi ke ne foaki 'ae fiemālie ki he fonua,
 pea mo e maveuveu ki he kakai 'o Papilone.
³⁵ "Oku pehē 'e Sihova, 'E hoko 'ae heletā ki he kau
 Kalitia,
 mo e kakai 'o Papilone,
 mo e hou'eiki,
 pea mo hono kau tangata poto.
³⁶ Pea 'e hoko 'ae heletā ki he kau kākā; pea te nau lo-
 to vale:
 pea 'e hoko 'ae heletā ki hono kau mālohi; pea te nau
 manavahē.
³⁷ Pea 'e hoko 'ae heletā ki he'enau fanga hoosi,
 mo 'enau ngaahi saliote,
 mo e kakai kehekehe 'oku 'iate ia pea te nau liliu 'o
 hangē ko e kau fefine:
 'e hoko 'ae heletā ki he'ene koloa;
 pea 'e kaiha'asia 'akinautolu.
³⁸ 'E la'aina 'a hono ngaahi vai;
 pea te nau maha:
 he ko e fonua ia 'oe me'a fakatātā kuo tā,
 pea 'oku nau vikiviki 'i he ngaahi tamapua.

³⁹ Ko ia 'e nofo ai 'ae fanga manu hehengi 'oe toafa, pea mo e fanga manu hehengi 'oe ngaahi motu, pea 'e nofo ai 'ae fanga lulu; pea 'e 'ikai fakakakai ia 'o ta'engata; pea 'e 'ikai ha toe nofo 'e fai ai mei he to'utangata ki he to'utangata.

⁴⁰ 'E tatau ia mo e faka'auha 'e he 'Otua 'a Sotoma mo Komola, pea mo e ngaahi kolo ofi ki ai," 'oku pehē 'e Sihova;

"'E 'ikai nofo ai ha tangata, pea 'e 'ikai 'āunofa ki ai 'ae foha 'oe tangata.

⁴¹ "Vakai, 'e ha'u 'ae kakai mei he tokelau, ko e pule'anga lahi, pea 'e tu'u hake 'ae ngaahi tu'i mei he ngaahi fonua mama'ō.

⁴² Te nau kuku ki he kaufana mo e tao: te nau 'ita, pea 'e 'ikai fai 'alo'ofa: 'e longoa'a honau le'o 'o hangē ko e tahi, pea te nau heka ki he fanga hoosi, pea 'e te u tau taki taha, 'o hangē ko e tangata tau kiate koe, 'E ta'ahine 'o Papilone.

⁴³ Na'e fanongo ki he'enau ongoongo 'e he tu'i 'o Papilone,

pea kuo hoko 'o vaivai hono nima: pea kuo ma'u ia 'e he mamahi, mo e feinga 'o hangē ko e fefine 'oku langā.

⁴⁴ Vakai te ne 'alu hake 'o hangē ko e laione, mei he fonu mahakehake 'o Sioatani ki he nofo'anga 'oe mālohi:

ka te u pule ke nau hola fakafokifā meiate ia: pea ko hai ha tangata kuo fili koe'uhi ke u tu'utu'uni ke pule'i ia?

He ko hai 'oku tatau mo au?

Pea ko hai te ne akonaki'i au?

Pea ko hai 'ae tauhi ko ia ke ne tu'u 'i hoku 'ao?"

⁴⁵ Ko ia mou fanongo ki he fakakaukau 'a Sihova, 'aia kuo ne tu'utu'uni ki Papilone; pea mo e tu'utu'uni,

kuo ne tu'utu'uni ki he kakai 'o Kalitia: ko e mo'oni 'e 'ave 'akinautolu 'e he si'i hifo: ko e mo'oni te ne ngaohi honau nofo'anga ko e potu li'aki 'iate kinautolu.

⁴⁶ 'Oku ngalulu 'ae kekekele 'i he longoa'a 'oe kapa 'o Papilone,

pea 'e ongo atu 'ene tangi ki he kakai kotoa pē." *1 Ko e tautea lahi 'ae 'Otua ki Papilone, koe'uhi ko 'Isileli. 19 Ko e tukuange 'e Selemaia 'ae tohi kikite ni kia Selaia, ke li'ia ki he 'Iufaletesi, ko e faka'ilonga ki he ngalo hifo ma'uaipē 'o Papilone.*

51 'OKU pehē 'e Sihova; "Vakai, te u fakatupu ha matangi faka'auha ki Papilone,

pea mo kinautolu 'oku nofo 'i ai, 'akinautolu 'oku angatu'u kiate au;

² Pea te u fekau ki Papilone 'ae kau tangata vahevahe kafukafu, pea te nau aloalo ia,

pea te nau fakamaha hono fonua: he te nau nofo takatakai 'iate ia 'i he 'aho 'oe mamahi.

³ Pea 'e teke 'ae kaufana 'ae tangata fakakaufana ki he tangata fakakaufana,

pea kiate ia 'oku hiki hake ia 'i hono kofu tau: pea 'oua na'a mamae ki hono kau talavou; faka'auha 'aupito 'a 'ene kautau kotoa pē.

⁴ 'E tō pehē 'ae te'ia 'i he fonua 'o Kalitia, pea mo kinautolu kuo hoka'i ke 'asi 'i he ngaahi hala.

⁵ He na'e 'ikai li'aki 'a 'Isileli, pe ko Siuta 'e hono 'Otua, ko Sihova 'oe ngaahi kautau; neongo hono pito honau fonua 'i he angahala ki he tokotaha mā'oni'oni 'o 'Isileli.

⁶ Mou hola mei loto Papilone, pea fakahaofi 'e he tangata taki taha 'a 'ene mo'ui: ke 'oua na'a faka'auha 'akimoutolu 'i he'ene hia: he ko e kuonga eni 'oe houhau 'o Sihova: te ne 'atu kiate ia 'ae totongi.

⁷ Ko Papilone ko e ipu koula 'i he nima 'o Sihova, 'aia na'e fakakonā 'a māmani kotoa pē: kuo inu 'ae ngaahi pule'anga ki he'ene uaine; ko ia kuo faha ai 'ae ngaahi pule'anga.

⁸ Kuo hinga pea 'auha fakafokifā 'a Papilone: mou tangi kalanga koe'uhi ko ia; pea 'ange 'ae feau koe'uhi ko 'ene mamahi, hei'ilo 'e fakamo'ui ia.

⁹ Na'a mau fie fakamo'ui 'a Papilone, ka 'oku 'ikai te ne mo'ui: li'aki ia,

pea ke tau taki taha 'alu ki hono fonua: he kuo a'u 'a hono tautea ki he langi, pea kuo hiki hake ia ki he ngaahi 'ao.

¹⁰ Kuo fakahā 'e Sihova 'etau angatonu: 'Ha'u ke tau fakahā 'i Saione 'ae ngāue 'a Sihova ko hotau 'Otua.'

¹¹ Fakangingila 'ae ngaahi ngahau, pea tānaki 'ae ngaahi fakaū: kuo ue'i 'e Sihova 'ae laumālie 'oe ngaahi tu'i 'o Mitia: he kuo ne tokanga ki Papilone ke faka'auha ia; koe'uhi ko e houhau ia 'o Sihova, ko e totongi koe'uhi ko hono fale tapu.

¹² "Fokotu'u 'ae fuka ki he ngaahi 'a 'o Papilone, fokotu'u 'ae kau le'o mālohi, fakanofa 'ae kau tangata le'o, teuteu 'ae ngaahi malumu:" he kuo tokanga 'a Sihova pea kuo fai 'aia na'a ne folofola'aki ki he kakai 'o Papilone.

¹³ 'A koe 'oku ke nofo 'i he ngaahi vai lahi, pea mohu koloa'ia, kuo hokosia ho ngata'anga, pea mo e fuofua 'o ho'o manumanu.

¹⁴ Kuo fuakava 'a Sihova 'oe ngaahi kautau 'iate ia pe, 'o pehē,

'Ko e mo'oni te u fakapito 'aki koe 'ae kau tangata, 'o hangē ko e fanga 'unufe; pea te nau fai 'ae kalanga kiate koe.'

¹⁵ "Kuo ne ngaohi 'ae kekekele 'aki hono mālohi, pea kuo ne fokotu'uma'u 'a māmani 'i he'ene poto,

pea kuo ne folahi atu 'ae ngaahi langi 'i he'ene 'ilo'i-lo.

¹⁶ 'Oka hiki hake 'e ia hono le'oa
'oku ai 'ae vai lahi 'i he langi;
pea 'oku ne pule ke 'alu hake 'ae ngaahi kakapu mei
he ngaahi ngata'anga 'o māmani:
'oku ne ngaohi 'ae 'uhila mo e 'uha,
pea 'omi 'ae matangi mei hono ngaahi feleoko.
¹⁷ 'Oku vale 'ae tangata taki taha 'i he'ene 'ilo;
'oku mā 'ae tufunga taki taha 'i he'ene me'a fakatātā
kuo tā:

he ko e fakatātā kuo haka ko e loi ia,
pea 'oku 'ikai ha mānava 'iate kinautolu.
¹⁸ Ko e va'inga 'akinautolu,
ko e ngāue 'ae kau hē:
'e 'auha 'akinautolu 'i he 'aho 'o honau 'a'ahi.
¹⁹ 'Oku 'ikai tatau mo kinautolu 'ae 'inasi 'o Sēkope;
he 'oku mu'a ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē:
pea ko e tokotoko 'o hono tofi'a 'a 'Isileli:
ko Sihova 'oe ngaahi kautau hono huafa.
²⁰ "Ko koe ko hoku toki ke tau 'aki mo 'eku mahafutau:
he te u laiki 'aki koe ke momo 'ae ngaahi fonua,
pea te u faka'auha 'aki ko e ngaahi pule'anga;

²¹ Pea te u laiki 'aki koe 'ae hoosi mo e tangata 'oku
heka ai;
pea teu laiki 'aki koe 'ae saliate mo e tangata 'oku
heka ai;

²² Pea te u laiki 'aki koe foki
'ae tangata mo e fefine;
pea te u laiki 'aki koe
'aia 'oku motu'a mo e tamasi'i;
pea te u laiki 'aki koe
'ae talavou pea mo e ta'ahine.

²³ Pea te u laiki 'aki koe
'ae tauhi mo 'ene fanga sipi;
pea te u laiki 'aki koe
'ae tangata ngoue mo 'ene fanga manu;
pea te u laiki
'aki koe 'ae hou'eiki mo e kau pule.

²⁴ "Pea te u totongi ki Papilone pea mo e kakai kotoa
pē 'o Kalitia 'ae kovi kotoa pē kuo nau fai ki Saione 'i
homou 'ao," 'oku pehē 'e Sihova.

²⁵ "E mo'unga fa'a faka'auha, vakai, 'oku ou tu'u kiate
koe," 'oku pehē 'e Sihova,
"a koe 'oku faka'auha 'a māmani kotoa pē:
pea te u mafao atu hoku nima kiate koe,
pea fakateka koe ki lalo mei he ngaahi makatu'u,
pea te u ngaohi koe ko e mo'unga vela.

²⁶ Pea 'e 'ikai te nau to'o meiate koe 'ae maka ke tuliki
'aki,
pe ha maka ke tu'unga 'aki;
ka te ke lala pe 'o ta'engata," 'oku pehē 'e Sihova.

²⁷ "Mou fokotu'u 'ae fuka 'i he fonua,
ifi 'ae me'alea 'i he ngaahi pule'anga,
teuteu 'ae kakai ke tau'i ia,
ui ke fakataha kiate ia 'ae ngaahi pule'anga ko
'Alalate, mo Minai, mo 'Asikenasi;
fakanofu kiate ia 'ae pule;

fekau ke ha'u kiate ia 'ae fanga hoosi 'o hangē ko e
fanga 'unufe felefele.

²⁸ Teuteu kiate ia 'ae ngaahi pule'anga,
mo e ngaahi tu'i 'o Mitia, mo hono ngaahi 'eikitau,
mo hono kau pule kotoa pē, pea mo e fonua kotoa pē
'o honau pule'anga.

²⁹ Pea 'e tetetete 'ae fonua pea mamahi ia:
koe'uhi 'e fakahoko ki Papilone 'ae tu'utu'uni kotoa
pē 'a Sihova,
ke ngaohi 'ae fonua ko Papilone ke lala ta'e-
hanokakai.

³⁰ 'Oku 'ikai tau 'ae kau tangata mālohi 'o Papilone,
kuo nau nofo 'i honau ngaahi potu mālohi:
kuo mole 'enau mālohi;
kuo nau liliu 'o hangē ko e kau fefine:
kuo tutu honau ngaahi nofo'anga;
kuo fesii honau ngaahi fakama'u.

³¹ E lele 'ae tangata talafekau 'e taha,
pea 'e fakafetaulaki 'ae tangata ongoongo mo e tan-
gata ongoongo,
ke tala ki he tu'i 'o Papilone, kuo lava'i 'ene kolo mei
hono ngata'anga,

³² Pea kuo tāpuni 'ae ngaahi hala,
pea kuo tutu 'ae kaho 'aki 'ae afi,
pea kuo ilifia 'ae kau tangata tau.

³³ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'O-
tua 'o 'Isileli;

"Oku tatau 'ae ta'ahine 'o Papilone mo e haha'anga;
kuo hokosi 'ae 'aho ke haha ia:
'e toetoe si'i pea 'e hoko kiate ia hono ututa'u.

³⁴ "Kuo kai 'o 'osi au,
pea kuo faka'auha au 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papi-
lone,
kuo ne ngaohi au ko e ipu maha,
kuo ne folo 'o 'osi au 'o hangē ko e talākoni,
kuo ne fakapito hono kete 'aki 'eku ngaahi me'a lelei,
kuo ne lī au kitu'a.

³⁵ 'E pehē 'e he kakai 'o Saione, "E hoko ki Papilone,
'ae fakamālohi kuo fai kiate au mo hoku kakano:"
pea 'e pehē 'e Selūsalema,
"Ke 'i he kakai 'o Kalitia 'a hoku toto."

³⁶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova,
Vakai, te u langomaki'i koe,
pea te u tautea koe'uhi ko koe;
pea te u fakatafe ke maha hono tahi,
pea te u fakamaha hono ngaahi matavai.

³⁷ Pea 'e hoko 'a Papilone ko e potu tokatāmaki,
ko e nofo'anga 'oe fanga talākoni,
ko e me'a fakafofo, ko e me'a faka'ise'isa,
pea 'e 'ikai 'i ai ha kakai.

³⁸ Pea te nau ngungulu fakataha 'o hangē ko e fanga
talākoni;
pea te nau ue'i 'akinautolu,
'o hangē ko e fanga 'uhiki'i laione.

³⁹ Pea 'i he'enau holi 'e teuteu 'eau 'enau ngaahi kā-
toanga,
pea te u fakakona'i 'akinautolu,
koe'uhi ke nau nekeneka,

pea mohe 'i he mohe ta'engata,
 pea 'oua na'a toe 'ā," 'oku pehē 'e Sihova.
⁴⁰ Pea te u 'omi 'akinautolu 'o hangē ko e fanga lami ki he tāmāte'i,
 'o hangē ko e fanga sipitangata fakataha mo e fanga kosi.
⁴¹ "Hono 'ikai lava'i 'a Sisake!
 Pea kuo fēfē 'ae lapasi 'o ia na'e ongoongo 'i māmani kotoa pē!
 Kuo hoko fēfē 'a Papilone ko e fakatumutumuanga 'i he ngaahi pule'anga!
⁴² Kuo hake 'ae tahi ki Papilone:
 kuo 'ufi'ufi ia 'aki hono ngaahi peau lahi.
⁴³ Kuo hoko hono ngaahi kolo ko e potu lala,
 ko e fonua mōmoa, pea ko e toafa,
 ko e fonua 'oku 'ikai nofo ai ha tangata,
 pea 'oku 'ikai 'alu ai 'ae foha 'oe tangata.
⁴⁴ Pea te u tautea 'a Peli 'i Papilone,
 pea te u 'omi mei hono ngutu 'aia kuo ne folo hifo:
 pea 'e 'ikai toe fakataha kiate ia 'ae ngaahi pule'anga:
 'io, 'e hinga 'ae 'a 'o Papilone.
⁴⁵ 'E hoku kakai, mou 'alu atu mei he lotolotonga 'o ia,
 pea taki taha fakamo'ui 'a hono laumālie mei he houhau kakaha 'o Sihova.
⁴⁶ Pea telia na'a vaivai homou loto,
 pea mou manavahē koe'uhi ko e ongoongo 'aia 'e ongo'i 'i he fonua;
 koe'uhi 'e hoko mai 'ae ongoongo 'i he ta'u 'e taha,
 pea hili ia 'e toe hoko mo e ongoongo 'i he ta'u 'e taha,
 mo e fakamālohi 'i he fonua,
 ko e pule ki he pule.
⁴⁷ Ko ia, vakai, 'oku ha'u 'ae ngaahi 'aho, te u tautea ai 'ae ngaahi tamapua 'o Papilone:
 pea 'e maveuveu hono fonua kotoa pē,
 pea 'e tō 'i he lotolotonga 'o ia 'a hono kakai mate kotoa pē.
⁴⁸ Pea 'e toki hiva ki Papilone 'ae ngaahi langi pea mo māmani,
 pea mo e me'a kotoa pē 'i ai:
 'e ha'u kiate ia 'ae kau maumau mei he tokelau," 'oku pehē 'e Sihova.
⁴⁹ Hangē kuo tō 'ae mate 'o 'Isileli 'i Papilone 'e tō pehē 'i Papilone 'ae tāmāte'i kotoa pē 'o māmani.
⁵⁰ 'Alu 'akimoutolu kuo hao 'i he heletā,
 pea 'oua na'a ve'etō'ohi:
 fakamanatu kia Sihova mei he mama'o,
 pea manatu 'i homou loto ki Selūsalema."
⁵¹ "Kuo mau puputu'u,
 koe'uhi kuo mau fanongo ki he ongoongo kovi:
 kuo 'ufi'ufi homau mata 'aki 'ae mā:
 koe'uhi kuo hū mai 'ae kau muli ki he ngaahi potu tapu 'oe fale 'o Sihova."
⁵² Ko ia, 'oku pehē 'e Sihova, "Vakai, 'oku hoko 'ae ngaahi 'aho,
 'a ia te u tautea ai hono ngaahi tamapua kuo tongi,
 pea 'e to'eto'e 'ae lavea 'i hono fonua kotoa pē.
⁵³ Kapau 'e kaka hake 'a Papilone ki he ngaahi langi,

pea kapau te ne ngaohi hono ngaahi potu mālohi ki 'olunga,"
 ka 'oku pehē 'e Sihova,
 "'E 'alu atu meiate au kiate ia 'ae kau maumau'i.
⁵⁴ 'Oku ongo mai 'ae longoa'a 'oe tangi mei Papilone,
 pea mo e faka'auha lahi mei he fonua 'oe kau Kalitia:
⁵⁵ Koe'uhi kuo maumau'i 'e Sihova 'a Papilone,
 pea faka'auha 'ae longoa'a lahi 'iate ia;
 'oku 'u'ulu hono ngaahi peau 'o hangē ko e ngaahi vai lahi,
 ko e longoa'a 'o honau le'o 'oku ongo:
⁵⁶ Koe'uhi kuo hoko 'ae maumau kiate ia,
 'io, ki Papilone,
 pea kuo lava'i 'a hono kau tangata mālohi,
 kuo fesi'i 'enau kaufana kotoa pē:
 he ko Sihova ko e 'Otua fa'a totongi,
 pea ko e mo'oni te ne totongi.
⁵⁷ Pea te u fakakona'i hono hou'eiki, pea mo hono kau tangata poto,
 mo hono ngaahi 'eiki, mo hono kau pule, pea mo hono kau tangata mālohi:
 pea te nau mohe 'i he mohe ta'engata,
 pea 'e 'ikai toe 'ā,
 'oku pehē 'e he tu'i, 'aia ko hono huafa ko Sihova 'oe ngaahi kautau.
⁵⁸ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau;
 "'E maumau 'aupito 'ae ngaahi 'a laulahi 'o Papilone,
 pea 'e tutu 'aki 'ae ahi hono ngaahi matapā mā'olunga;
 pea 'e ngāue ta'e'aonga 'ae kakai,
 pea 'e feinga 'ae ngaahi pule'anga koe'uhi ko e ahi."
⁵⁹ ¶ Ko e lea na'e lea 'aki 'e Selemaia, ko e palōfita kia Selaia ko e foha 'o Nelia, ko e foha 'o Māseia, 'i he'ene 'alu meia Setikia ko e tu'i 'o Siuta ki Papilone 'i hono fā 'oe ta'u 'o 'ene pule. Pea ko e Selaia ni ko e 'eiki angamalū ia. ⁶⁰ Pea na'e tohi 'i he tohi 'e Selemaia 'ae kovi kotoa pē 'e hoko ki Papilone, 'io, 'ae lea ni kotoa pē kuo tohi ki Papilone. ⁶¹ Pea pehē 'e Selemaia kia Selaia, "'O-ka ke ka hoko ki Papilone, te ke mamata, pea lau 'ae ngaahi lea ni kotoa pē; ⁶² Pea te ke toki lea 'o pehē, "E Sihova, kuo ke folofola ki he potu ni, ke tu'usi ia, koe'uhi ke 'oua na'a nofo ai ha tokotaha, ha tangata pe ha manu, ka 'e lala ia 'o ta'engata.' ⁶³ Pea 'e hoko ia 'o pehē, 'oka 'osi ho'o lau 'ae tohi ni, ke ke no'otaki ki ai 'ae maka, pea lī ia ki loto 'Iufaletesi. ⁶⁴ Pea ke ke lea 'o pehē, "E ngalo pehē hifo 'a Papilone, pea 'e 'ikai toetu'u ia mei he kovi 'aia te u fakahoko ki ai: pea te nau fiu ai.'"
 Ko hono ngata ia 'oe ngaahi lea 'a Selemaia.
1 Ko e angatu'u 'a Setikia. 4 Ko e kāpui pea mo e kapa 'o Selūsalema. 8 Ko e tāmāte'i 'ae ngaahi foha 'o Selikia, pea mo e fakakui hono mata. 12 Ko e tutu mo e maumau'i 'ae kolo 'e Nepusaatani. 24 Pea 'oku ne fetuku 'ae kau pōpula. 31 Ko e fakahikihiki 'e 'Ivilimelotaki 'a Sihoiakini.
52 NA'E kamata pule 'e Setikia 'i hono uofulu ma taha ta'u 'o 'ene motu'a, pea na'a ne pule 'i he ta'u 'e hongofulu ma taha 'i Selūsalema. Pea ko e hin-

goa 'o 'ene fa'ē ko Hamutali ko e 'ofefine 'o Selemaia mei Lipina. ² Pea na'a ne fai kovi 'i he 'ao 'o Sihova, 'o hangē ko e me'a kotoa pē na'e fai 'e Sihoiakimi. ³ He ko e me'a 'i he houhau 'o Sihova na'e hoko 'o pehē ki Selūsalema mo Siuta, na'e angatu'u ai pe 'a Setikia ki he tu'i 'o Papilone.

Kae'oua ke ne kapusi 'akinautolu mei hono 'ao.

⁴ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i hono hiva ta'u 'o 'ene pule, 'i hono hongofulu 'oe māhina, pea 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'oe māhina, na'e ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, pea mo 'ene kautau kotoa pē, ki Selūsalema, pea nofo atu ki ai, pea ngaohi kolo 'o takatakai ki ai. ⁵ Ko ia na'e takatakai 'ae kolo 'o a'u ki hono hongofulu ma taha ta'u 'oe pule 'a Setikia ko e tu'i. ⁶ Pea 'i hono fā māhina, 'i hono 'aho 'e hiva 'oe māhina, na'e lahi 'aupito 'ae honge 'i he kolo, koe'uhi na'e 'ikai ha me'akai ki he kakai 'oe fonua. ⁷ Pea na'e vaivai 'ae kolo, pea hola 'ae kautau kotoa pē, pea na'a nau 'alu mei he kolo 'i he po'uli, 'i he hala 'oe matapā 'i he vaha'a 'oe ongo 'ā, 'aia na'e 'i he ngoue 'ae tu'i; pea nau 'alu 'i he hala ki he toafa, (lolotonga na'e takatakai 'ae kolo 'e he kau Kalitia.)

⁸ ¶ Ka na'e tuli 'ae tu'i 'e he kau tau 'oe kau Kalitia, pea nau ma'u 'a Setikia 'i he toafa 'o Seliko; pea na'e movetevete meiate ia 'a 'ene kautau kotoa pē. ⁹ Pea na'a nau puke 'ae tu'i, pea 'ohake ia ki he tu'i 'o Papilone ki Lipila 'i he fonua ko Hamati; pea ne fakamaau'i ia 'i ai. ¹⁰ Pea na'e tāmāte'i 'e he tu'i 'o Papilone 'ae ngaahi foha 'o Setikia 'i hono 'ao: pea ne tāmāte'i foki 'ae hou'eiki kotoa pē 'o Siuta 'i Lipila. ¹¹ Pea na'a ne kape'i 'ae mata 'o Setikia; pea na'e ha'i 'aki ia 'ae maea ukamea hihifihi, pea tatakai ia 'e he tu'i 'o Papilone ki Papilone, pea na'e tuku ia ki he fale fakapōpula 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene mate.

¹² ¶ Pea 'i hono nima māhina, 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'oe māhina, ko hono hongofulu ma hiva ta'u 'oe pule 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone, na'e ha'u ki Selūsalema 'a Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o, 'aia na'a ne tauhi ki he tu'i 'o Papilone, ¹³ Pea na'e tutu 'aki 'ae afi 'ae fale 'o Sihova, mo e fale 'oe tu'i; mo e fale kotoa pē 'i Selūsalema, pea mo e ngaahi fale 'oe kakai 'eiki kotoa pē, na'a ne tutu 'aki 'ae afi: ¹⁴ Pea na'e mau-mau'i ki lalo 'ae 'a kotoa pē na'e tu'u takatakai 'i Selūsalema, 'e he kau tau kotoa pē 'oe kau Kalitia, ko kinautolu na'e 'i he 'eiki 'oe kau le'o. ¹⁵ Pea na'e 'ave fakapōpula 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o, 'ae kakai masiva ni'ihi, pea mo hono toe 'oe kakai na'e nofo 'i he kolo, pea mo e kakai na'e hola ki he tu'i 'o Papilone, pea mo hono toe 'oe kakai tokolahi. ¹⁶ Ka na'e tuku 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o 'ae kakai masiva ni'ihi ki he fonua ke tauhi 'ae vaine pea ko e kau tauhi ngoue.

¹⁷ ¶ Pea ko e ngaahi pou palasa 'aia na'e 'i he fale 'o Sihova, pea ko e ngaahi tu'unga, mo e ngaahi 'ai'anga vai palasa 'aia na'e 'i he fale 'o Sihova, na'e maumau'i 'e he kau Kalitia, pea 'ave 'ae palasa kotoa pē ki Papilone. ¹⁸ Pea ko e ngaahi kulo foki, mo e ngaahi huo, mo e ngaahi helekosi maama, mo e ngaahi ipu, mo e

ngaahi sēpuni, pea mo e ngaahi ipu palasa 'aia na'a nau ngāue aki, na'a nau fetuku ia. ¹⁹ Pea ko e ngaahi ipu, mo e 'ai'anga afi, mo e ngaahi ipu si'i, mo e ngaahi kulo, mo e ngaahi tu'unga maama, mo e ngaahi sēpuni, pea mo e ngaahi ipu inu; 'aia na'e koula 'i he koula, pea mo ia na'e siliva 'i he siliva, na'e fetuku 'e he 'eiki 'oe kau le'o.

²⁰ Ko e pou 'e ua, mo e fu'u 'ai'anga vai lahi 'e taha, pea mo e pulu palasa 'e hongofulu ma ua 'aia na'e 'i lalo 'i he ngaahi tu'unga, 'aia na'e ngaohi 'e Solomone ko e tu'i 'i he fale 'o Sihova: pea na'e 'ikai fa'a fakamamafa 'ae palasa 'oe ngaahi ipu ni kotoa pē. ²¹ Pea ko e ngaahi pou, ko hono mā'olunga 'oe pou 'e taha ko e hanga 'e tolungofulu ma ono; pea ko e filo na'e takatakai 'aki ia ko e hanga 'e uofulu ma fā; pea ko hono matolu ko e louhi'i 'e fā: pea na'e ava pe ia 'i loto. ²² Pea na'e 'ai ha 'ulu palasa 'i olunga 'i ai; pea ko hono mā'olunga 'oe 'ulu 'e taha ko e hanga 'e hongofulu, mo e tongi fakasanisani, pea mo e pomikanite 'oku tākai 'aki 'ae ngaahi 'ulu, kuo ngaohi kotoa pē 'aki 'ae palasa. Pea ko hono ua 'oe pou na'e tatau mo ia pea mo hono pomikanite. ²³ Pea na'e ai 'ae pomikanite 'e hivangofulu ma ono 'i he potu 'e taha; pea ko hono lau katoa 'oe pomikanite na'e tākai 'aki 'ae me'a na'e tongi, ko e teau.

²⁴ Pea na'e 'ave 'e he 'eiki 'oe kau le'o 'a Selaia ko e taula'eiki lahi, pea mo Sefania ko hono ua 'oe taula'eiki, pea mo e kau le'o matapā 'e toko tolu: ²⁵ Pea na'e 'ave foki 'i he kolo 'ae kau tangata talifekau 'aia na'e pule ki he kau tangata tau; pea mo e kau tangata 'e toko fitu, ko kinautolu na'a nau nonofo mo e tu'i, na'e 'ilo 'akinautolu 'i he kolo; mo e tangata tohi lahi 'oe kau tau, 'aia na'e 'a'ana 'ae lau 'ae kakai 'oe fonua, mo e kau tangata 'oe fonua 'e toko onongofulu, 'akinautolu na'e 'ilo 'i loto kolo. ²⁶ Ko ia, na'e 'ave 'akinautolu 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o, pea ne 'omi 'akinautolu ki Lipila ki he tu'i 'o Papilone. ²⁷ Pea na'e te'ia 'akinautolu 'e he tu'i 'o Papilone, pea tāmāte'i 'akinautolu 'i Lipila 'i he fonua ko Hamati.

Na'e pehē 'ae 'ave fakapōpula 'o Siuta mei hono fonua. ²⁸ Ko eni 'ae kakai na'e 'ave fakapōpula 'e Nepukanesa: 'i hono fitu ta'u, ko e kau Siu 'e toko tolu afe ma uofulu ma tolu:

²⁹ 'I hono hongofulu ma valu ta'u 'o Nepukanesa na'a ne 'ave fakapōpula mei Selūsalema 'ae toko valungeau ma tolungofulu ma ua: ³⁰ Pea 'i hono uofulu ma tolu ta'u 'o Nepukanesa na'e 'ave fakapōpula 'e Nepusaatani ko e 'eiki 'oe kau le'o 'ae kau Siu 'e toko fitungeau ma toko fāngofulu ma toko nima: ko e kakai kotoa pē, ko e toko fā afe, mā toko onongeau.

³¹ ¶ Pea 'i hono tolungofulu ma fitu ta'u 'oe fakapōpula 'o Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta, 'i hono hongofulu ma ua 'oe māhina, mo hono uofulu ma nima 'oe 'aho 'oe māhina, na'e hoko 'o pehē, Ko 'Ivilimelotaki ko e tu'i 'o Papilone 'i hono 'uluaki ta'u 'o 'ene pule, na'a ne hakeaki'i 'a Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta, pea 'omi ia mei he fale fakapōpula. ³² Pea na'a ne lea lelei kiate ia,

pea na'e hiki hake hono nofo'anga faka'eieiki ke mā'olunga he nofo'anga 'oe ngaahi tu'i na'e 'i ai mo ia 'i Papilone. ³³ Pea na'e fetongi hono kofu fakapōpula: pea ne kai mā ma'uaipē 'i hono 'ao 'i he ngaahi 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui. ³⁴ Pea ko 'ene me'akai, na'e tufa

ma'uaipē 'e he tu'i 'o Papilone 'ae kai kiate ia, ko e 'inasi 'i he 'aho kotoa pē, 'i he 'aho kotoa pē 'o 'ene mo'ui, 'o a'u ki he 'aho 'o 'ene mate.

Vahe

Tangilāulau

'OE NGAahi TANGILĀULAU 'A

Vahe

1 *'Ae kovi 'o Selūsalema ko e me'a 'i he'ene angahala. 12 'Oku ne tangi koe'uhi ko 'ene mamahi, 18 Pea 'oku fakahā 'oku mā'oni'oni 'ae ngaahi fakamaau 'ae 'Otua.*

1 'OIAU! 'Ae nofo lala pe 'ae kolo
'aia na'e pito 'i he kakai!
Kuo ne hoko 'o hangē ko e fefine kuo mate hono unoho!
Ko ia, 'aia na'e lahi 'i he ngaahi pule'anga,
pea hangē ko e 'eiki fefine ki he ngaahi potu pule'anga,
kuo hoko ia ko e fai tukuhau!
2 'Oku ne tangi mamahi 'i he pō,
pea 'oku 'i hono kou'ahe 'a hono lo'imata;
'i he'ene ngaahi kaume'a kotoa pē,
'oku 'ikai ha taha ke fakafiemālie ia:
kuo fai kākā 'a 'ene ngaahi kaume'a kotoa pē kiate ia,
kuo nau hoko ko hono ngaahi fili.
3 Kuo 'alu 'a Siuta ki he pōpula, koe'uhi ko e mamahi
pea koe'uhi ko e ngāue lahi:
'oku ne nofo mo e hiteni,
'oku 'ikai te ne 'ilo ha fiemālie:
na'e ma'u ia 'e he kau fakatanga kotoa pē 'i he ngaahi potu lausi'i.
4 'Oku tangi 'ae ngaahi hala 'o Saione,
koe'uhi 'oku 'ikai ha ni'ihi ke ha'u ki he ngaahi kātoanga mamafa:
'oku lala hono ngaahi matapā kotoa pē:
'oku mafulu 'ene kau taula'eiki,
'oku mamahi'ia 'ene kau tāupo'ou,
pea 'oku ne 'i he kona.
5 'Oku mā'olunga 'a hono ngaahi fili,
'oku tupu lelei hono ngaahi fili;
he kuo fakamamahi'i ia 'e Sihova koe'uhi ko e lahi 'o 'ene ngaahi angahala:
kuo 'alu 'ene fānau ki he pōpula 'i he 'ao 'oe fili.
6 Pea kuo mole 'ae hoihoifua kotoa pē mei he 'ofefine 'o Saione:
kuo hoko 'a 'ene ngaahi hou'eiki 'o hangē ko e fanga ha'ate 'oku 'ikai ke 'ilo ha potu ke kai,
pea kuo nau hola ta'ehamālohi 'i he 'ao 'o ia 'oku tuli.
7 Na'e manatu 'e Selūsalema 'i he ngaahi 'aho 'o 'ene mahaki mo 'ene ngaahi mamahi,
'a 'ene me'a mālie kotoa pē 'aia na'a ne ma'u 'i he ngaahi 'aho 'i mu'a,
'aia na'e tō 'a 'ene kakai ki he nima 'oe fili,

pea na'e 'ikai ha tokoni kiate ia:
na'e mamata 'ae kau fili kiate ia pea nau taukae ki hono ngaahi 'aho tapu.
8 Kuo fai kovi lahi 'e Selūsalema ko ia kuo fetukutuku ai ia:
kuo kinautolu kotoa pē na'e faka'apa'apa kiate ia 'oku nau manuki ki ai,
koe'uhi kuo nau mamata ki he'ene telefua:
'io, 'oku ne mafulu pea foki ki mui.
9 'Oku 'i hono kapa'i kofu 'ā 'ene 'uli;
'oku 'ikai ha manatu 'iate ia ki hono ngata'anga;
ko ia na'a ne tō hifo fakamanavahē:
na'e 'ikai 'iate ia ha taha ke fakafiemālie.
'E Sihova ke ke 'afio ki he'eku mamahi:
he kuo fakahikihiki 'e ia ia, 'e he fili.
10 Kuo mafao 'ae fili 'a hono nima ki he'ene ngaahi me'a lelei kotoa pē:
he kuo ne mamata na'e hū 'ae hiteni ki hono potu tapu,
'aia na'a ke fekau, ke 'oua na'a nau hoko atu ki ho'o kakai.
11 'Oku mafulu 'a 'ene kakai kotoa pē, 'oku nau kumi mā,
kuo nau foaki 'enau ngaahi me'a lelei ko e me'akai, ke tokoni 'ae laumālie:
"E Sihova ke ke 'afio pea vakai;
he kuo u hoko 'o fakalielia."
12 "Ko ha me'a noa pe eni kiate kimoutolu, 'aki-moutolu kotoa pē 'oku 'alu ange?
Vakai, pea mamata, pe 'oku ai ha mamahi 'o hangē ko 'eku mamahi,
'aia 'oku fai kiate au,
'aia kuo fakamamahi 'aki au 'e Sihova 'i he 'aho 'o hono houhau lahi.
13 "Kuo ne fakahifo mei 'olunga 'ae afi ki hoku ngaahi hui,
pea 'oku ne mālohi ki ai:
kuo ne fola ha kupenga ki hoku va'e; kuo ne fakatafoki'i au ki mui:
kuo ne ngaohi au ko e li'aki mo e vaivai 'i he 'aho kotoa pē.
14 "Ko e no'o 'o 'eku ngaahi angahala, kuo ha'i 'aki hono nima:
'oku nau fihi,
pea 'oku a'u hake ki hoku kia: kuo ne pule ke hinga 'a 'eku mālohi,

kuo tukuange au 'e Sihova ki honau nima,
 pea 'oku 'ikai te u mafai ke tu'u hake.
¹⁵ "Kuo malaki hifo 'e Sihova 'a 'eku kau tangata mālohi kotoa pē,
 'i hoku hao'anga: kuo ne ui ha fakataha kiate au ke ta'omia 'eku kau talavou:
 kuo molomoloki 'e Sihova 'ae tāupo'ou, ko e 'ofefine 'o Siuta, 'o hangē 'i ha tata'o'anga uaine.
¹⁶ "Koe'uhi ko e ngaahi me'a ni 'oku ou tangi;
 ko hoku mata, ko hoku mata 'oku tafe hifo 'i he vai, koe'uhi 'oku mama'o meiate au 'ae fakafiemālie na'e totonu ke tokoni hoku laumālie:
 'oku li'aki pe 'eku fānau,
 koe'uhi na'e mālohi mai 'ae fili."
¹⁷ "Oku mafao atu 'e Saione 'a hono nima,
 pea 'oku 'ikai ha ni'ihiki ke fakafiemālie kiate ia:
 kuo fekau 'e Sihova kia Sēkope,
 ke takatakai ia 'e hono ngaahi fili:
 'oku hangē ha fefine mahaki 'a Selūsalema 'iate kin-autolu.
¹⁸ "Oku mā'oni'oni 'a Sihova;
 he kuo u fai talangata'a ki he'ene fekau;
 'oku ou kole kiate kimoutolu 'ae kakai kotoa pē fanongo,
 pea mou vakai ki he'eku mamahi:
 kuo 'alu 'eku kau tāupo'ou mo 'eku kau talavou ki he pōpula.
¹⁹ "Ne u ui ki he'eku kau mamana,
 ka na'a nau kākaa'i au:
 ko 'eku kau taula'eiki mo 'eku kau mātu'a na'a nau tukuange 'a honau laumālie 'i he kolo,
 'i he'enua kei kumi me'akai ke fakafiemālie honau laumālie.
²⁰ "Afio mai 'e Sihova, he 'oku ou mamahi:
 'oku ngaue mamahi hoku fatu;
 kuo liliu hoku loto 'iate au;
 he kuo u fai talangata'a 'aupito;
 'itu'a a 'oku fakamasiva 'e he heletā,
 pea 'oku 'i he loto fale 'ae mate.
²¹ "Kuo nau fanongo 'oku ou mafulu:
 'oku 'ikai ha taha ke fakafiemālie kiate au,
 kuo fanongo 'a hoku ngaahi fili kotoa pē ki he'eku mamahi;
 'oku nau fiefia koe'uhi kuo ke fai ia:
 he te ke fakahokosia 'ae 'aho kuo ke tu'utu'uni,
 pea te nau hoko pe 'o hangē ko au.
²² "Tuku ke hoko ki ho 'ao 'a 'enua ngaahi angahala kotoa pē;
 pea ke fai kiate kin-autolu, 'o hangē ko ia kuo ke fai kiate au,
 koe'uhi ko 'eku ngaahi angahala kotoa pē:
 he 'oku lahi 'eku mafulu,
 pea 'oku vaivai hoku loto."
 1 'Oku tangi 'a Selemaia 'i he mamahi 'o Selūsalema. 20 'Oku ne fakahā ia ki he 'Otua.

2 HONO 'ikai 'ufi'ufi 'e Sihova 'ae 'ofefine 'o Saione 'aki 'ae 'ao 'i hono houhau!

Pea fakahifo mei he langi ki māmani 'ae nāunau 'o 'Isileli,
 pea ta'emanatu ki hono tu'unga va'e 'i he 'aho 'o hono houhau!
² Kuo folo hifo 'e Sihova 'ae ngaahi nofo'anga 'o Sēkope,
 pea na'e 'ikai te ne manava'ofa;
 kuo ne holoki hifo 'i hono houhau 'ae ngaahi potu mālohi 'oe 'ofefine 'o Siuta;
 kuo ne hifo 'akinautolu ki he kelekele:
 kuo ne faka'ulī'i 'ae pule'anga mo e ngaahi hou'eiki 'o ia.
³ Kuo ne tutu'u 'i hono houhau lahi 'ae nifo kotoa pē 'o 'Isileli:
 kuo ne to'o 'a hono nima to'omata'u mei he 'ao 'oe fili,
 pea ne vela kia Sēkope 'o hangē ko e afi kakaha,
 'aia 'oku faka'auha takatakai.
⁴ Kuo ne teke 'a 'ene kaufana 'o hangē ha fili:
 na'a ne tu'u mai mo hono nima to'omata'u 'o hangē ha fili,
 pea ne tāmata'i 'akinautolu kotoa pē na'e hoihoifua
 'i he fale fehikitaki 'oe 'ofefine 'o Saione: na'a ne lilin-gi hono houhau 'o hangē ko e afi.
⁵ Na'e hoko 'a Sihova ke tatau mo e fili:
 kuo ne folo hifo 'a 'Isileli,
 kuo ne folo hifo 'a hono ngaahi fale lelei kotoa pē:
 kuo ne maumau'i 'a hono ngaahi potu mālohi,
 pea kuo ne fakatupu ki he 'ofefine 'o Saione 'ae mamahi mo e tangi.
⁶ Pea kuo ne 'ave fakamālohi 'a hono fale fehikitaki,
 'o hangē ko ha me'a 'oe ngoue:
 kuo ne faka'auha 'ae ngaahi potu 'oe fakataha:
 kuo ngaohi 'e Sihova ke ngalo 'ae ngaahi katoanga mamafa mo e ngaahi 'aho tapu 'i Saione,
 pea kuo ne manuki 'i hono houhau lahi 'ae tu'i mo e taula'eiki.
⁷ Kuo li'aki 'e Sihova 'a hono feilaulau'anga,
 kuo ne fehi'a ki hono potu tapu,
 kuo ne tukuange ki he nima 'oe fili 'ae ngaahi holisi 'o hono ngaahi fale lelei;
 kuo nau mavava 'i he fale 'o Sihova,
 'o hangē 'i he 'aho 'oe katoanga mamafa.
⁸ Kuo finangalo 'a Sihova ke maumau 'ae 'aa 'oe 'ofefine 'o Saione:
 kuo ne falō ha afo,
 na'e 'ikai te ne ta'ofi hono nima mei he faka'auha:
 ko ia na'a ne ngaohi 'ae tanu mo e 'aa ke tangi;
 na'a nau faka'a'au ki mui fakataha.
⁹ Kuo ngalo hifo 'i he kelekele 'a hono ngaahi matapā:
 kuo ne fesii mo maumau'i hono ngaahi 'akau songo;
 'oku 'i he kakai Senitaile 'a hono tu'i mo hono hou'eiki:
 'oku 'ikai ha fono:
 ko 'ene kau palōfita foki 'oku 'ikai ke kei 'ilo ha me'a hā mai meia Sihova.
¹⁰ 'Oku nofo hifo 'i he kelekele
 pea 'oku longo pe 'ae kau mātu'a 'oe 'ofefine 'o Saione:

kuo nau pani efu 'a honau 'ulu;
 kuo nau fakavala 'aki 'akinautolu 'ae tauanga'a:
 ko e kau tāupo'ou 'o Selūsalema 'oku nau
 fakatōmape'e honau 'ulu 'o a'u ki he kelekele.
 11 'Oku vaivai 'i he lo'imata 'a hoku mata,
 'oku ngaue hoku fatu,
 'oku lilingi hoku 'ate ki he kelekele,
 ko e me'a 'i he faka'auha 'ae 'ofefine 'o hoku kakai;
 koe'uhi 'oku pongia 'ae tamaiki mo e kau valevale 'i
 he ngaahi hala 'oe kolo.
 12 'Oku nau pehē ki he'enau ngaahi fa'ē,
 "Kofa'ā 'ae koane mo e uaine?"
 'I he'enau pongia 'o hangē ko e kau kafo 'i he hala
 'oe kolo,
 'i he 'aho ko ia, 'aia na'e lilingi ai 'a honau laumālie ki
 he fatafata 'o 'enau ngaahi fa'ē.
 13 Ko e hā te u 'atu ke fakamo'oni kiate koe?
 Ko e hā te u fakatātā 'aki kiate koe 'e 'ofefine 'o
 Selūsalema?
 Ko e hā te u fakatatau mo koe,
 koe'uhi ke u fakafiemālie'i koe 'e 'ofefine 'o Saione?
 He ko ho'o maumau 'oku lahi 'o hangē ko e lahi:
 ko hai 'e fakamo'ui koe?
 14 Kuo 'ilo 'e ho'o kau palōfita 'ae ngaahi me'a va'inga
 mo vale koe'uhi ko koe:
 pea na'e 'ikai te nau fakahā ho'o kovi
 koe'uhi ke faka'afe'i ho'o pōpula;
 ka kuo nau 'ilo koe'uhi ko koe 'ae ngaahi kikite loi,
 mo ngaahi me'a fakahē.
 15 'Oku pasi kiate koe 'akinautolu kotoa pē 'oku 'alu
 ange;
 'oku nau 'isa mo kalokalo honau 'ulu ki he 'ofefine 'o
 Selūsalema,
 'o nau pehē, "Ko eni koā 'ae kolo 'aia 'oku ui 'e he
 kakai ko e toulekeleka haohaoa,
 ko e fiefia'anga 'o māmani kotoa pē?"
 16 Kuo fakamanga honau ngutu kiate koe 'e ho kau fili
 kotoa pē:
 'oku nau 'isa pea fengai'itaki 'ae nifo:
 'onau pehē, "Kuo tau folo hifo ia:
 ko e mo'oni ko eni 'ae 'aho na'a tau 'amanaki ki ai kuo
 tau 'ilo,
 kuo tau mamata ai."
 17 Kuo fai 'e Sihova 'aia na'a ne filio'i;
 kuo ne fakamo'oni ki he'ene folofola 'aia na'a ne
 fekau 'i he ngaahi 'aho 'i mu'a:
 kuo ne holoki hifo,
 pea na'e 'ikai te ne manava'ofa;
 pea kuo ne pule ke fiefia ho fili kiate koe,
 kuo ne fokotu'u ki 'olunga 'ae nifo 'o ho kau fili.
 18 Na'e tangi honau loto kia Sihova,
 'E 'ā 'oe 'ofefine 'o Saione,
 tuku ke tafe hifo 'ae ngaahi lo'imata 'i he 'aho mo e
 pō, 'o hangē ha vaitafe:
 'oua na'a ke mālōlō; ke 'oua na'a tuku 'e ho kano'i ma-
 ta.
 19 Tu'u hake, pea ke kalanga 'i he pō,
 'i he kamata'anga 'oe ngaahi le'o,

hua'i ho loto 'o hangē ko e vai 'i he 'ao 'oe fofonga 'oe
 'Eiki:
 hiki hake ho nima kiate ia koe'uhi ke mo'ui 'a ho'o
 tamaiki iiki,
 'aia 'oku mate fiekaia, 'i he mu'a hala kotoa pē.
 20 "'E 'Eiki ke ke vakai pea tokanga kiate kinautolu kuo
 ke fai pehē ki ai.
 'E kai 'e he kau fefine 'a honau fua,
 mo e tamaiki, 'oku hanga pe taha 'a honau lōloa?
 'E mate tāmata'i, 'ae taula'eiki mo e palōfita 'i he fale
 tapu 'o Sihova?
 21 "'Ae kakai talavou mo e mātu'a 'oku nau tokoto 'i he
 kelekele 'i he ngaahi hala:
 kuo tō 'i he heletā 'eku kau tāupo'ou mo 'eku kau ta-
 lavou:
 kuo ke tāmata'i 'akinautolu 'i he 'aho 'o ho houhau;
 kuo ke tāmata'i pea 'ikai manava'ofa.
 22 Kuo ke uui'i 'ae ngaahi fakamanavahē ke kāpui au,
 'o hangē 'i ha 'aho mamafa,
 ko ia na'e 'ikai s'i'i ke hao pe toe ha ni'ihī 'i he 'aho 'oe
 houhau 'o Sihova:
 'akinautolu na'e fakakofu'i mo tauhi'i 'eau kuo
 faka'auha 'e he fili.
 1 'Oku tangi 'ae kau fai totonu koe'uhi ko 'enau
 ngaahi mamahi. 22 Ko e me'a 'i he 'alo'ofa 'ae 'Eiki
 'oku tu'uma'u 'enau 'amanaki. 37 'Oku nau fakahā
 'ae angatonu 'ae 'Otua. 55 'Oku nau kole 'ae faka-
 haofi, 64 Mo e tautea ki honau kau fili.
 3 KO au ko e tangata kuo mamata ki he mamahi
 'i he me'a tā 'a hono houhau.
 2 Kuo ne tataki au mo 'omi au ki he po'uli,
 kae 'ikai ki he maama.
 3 Ko e mo'oni kuo ne liliu kiate au,
 'oku ne liliu hono nima kiate au 'i he 'aho kotoa.
 4 Ko hoku kili mo hoku kakano kuo ne ngaohi ke mo-
 tu'a;
 kuo ne fesii hoku ngaahi hui.
 5 Kuo ne langa'i me'a kiate au,
 pea kuo ne takatakai au 'aki 'ae kona mo e mamahi.
 6 Kuo ne fokotu'u au 'i he ngaahi potu fakapo'uli,
 'o hangē ko kinautolu na'e pekia 'i mu'a.
 7 Kuo ne 'ā'i takatakai au pea 'oku 'ikai te u fa'a hao ki-
 tu'a:
 kuo ne fakamamafa 'a 'eku ha'i ukamea.
 8 'O kau ka tangi foki mo kalanga,
 'oku ne ta'etokanga'i 'eku kole.
 9 Kuo ne 'ā'i hoku ngaahi hala 'aki 'ae ngaahi maka
 kuo tā,
 kuo ne fakapiko'i hoku ngaahi hala.
 10 Na'a ne hangē ha pea 'oku toitoi kiate au,
 pea hangē ha laione 'i he ngaahi potu lilo.
 11 Kuo ne mimio'i hoku ngaahi 'alu'anga,
 pea kuo ne haehae au fakaikiiki:
 kuo ne ngaohi au ke lala pe.
 12 Kuo ne teke 'a 'ene kaufana,
 pea kuo ne fokotu'u au ko e faka'ilonga ki he nga-
 hau.

13 Kuo ne pule ki he ngaahi ngahau 'o 'ene tangai ke 'asi ki hoku ngaahi kongaloto.
 14 Ko e manuki'anga au ki hoku kakai; pea ko 'enau tā'anga 'i he 'aho kotoa pē.
 15 Kuo ne fakafonu au 'aki 'ae kona, kuo ne fakakona'i au 'aki 'ae kona'i'i.
 16 Kuo ne fesi'i foki hoku kau nifo 'aki 'ae kilikili, kuo ne pani au 'aki 'ae efu.
 17 Pea kuo ke hiki hoku laumālie ke mama'o mei he melino:
     na'e ngalo 'iate au 'ae monū'ia.
 18 Pea ne u pehē, "Ko 'eku mālohi mo 'eku 'amanaki kuo 'auha meia Sihova;"
 19 'I he'eku manatu ki hoku mahaki pea mo 'eku mamahi, 'ae kona pea mo e 'ahu.
 20 'Oku kei manatu ki ai hoku laumālie, pea 'oku an-gavaivai ia 'iate au.
 21 Ko ia 'oku ou fakamanatu ki hoku loto, pea ko ia 'oku ou kei ma'u ai 'ae 'amanaki.
 22 Ko e me'a 'i he 'alo'ofa 'a Sihova 'oku 'ikai te tau 'auha,
     koe'uhi 'oku 'ikai ke ngata 'ene manava'ofa.
 23 'Oku fo'ou ia 'i he pongipongi kotoa pē, 'oku lahi ho'o angatonu.
 24 'Oku pehē 'e hoku laumālie, "Ko hoku tofi'a 'a Si-ho-va:
     ko ia te u 'amanaki lelei 'iate ia."
 25 'Oku lelei 'a Sihova kiate kinautolu 'oku tatali kiate ia,
     ki he laumālie 'oku kumi kiate ia.
 26 'Oku lelei ki he tangata ke ne 'amanaki, pea ne tatali fakatatoka foki ki he fakamo'ui meia Si-hova.
 27 'Oku lelei ki he tangata ke ne fua 'ae ha'amo 'i he'ene kei talavou.
 28 'Oku ne nofo tokotaha pe, pea 'oku longo pe, koe'uhi kuo ne fua ia 'e ia pe.
 29 'Oku ne 'ai hono ngutu 'i he efu, ko e me'a na'a 'oku kei ai ha 'amanaki.
 30 'Oku ne tuku hono kou'ahe kiate ia 'oku ne taa'i ia: 'oku ne pito 'aupito 'i he lau'i kovi.
 31 He koe'uhi 'e 'ikai li'aki ke lauikuonga 'e Sihova:
 32 He kapau te ne fakamamahi, ka te ne manava'ofa foki 'o fakatatau ki hono lahi 'o 'ene ngaahi 'alo'ofa.
 33 He 'oku 'ikai te ne fie tautea, pe fakamamahi 'ae fānau 'ae tangata.
 34 Ke laiki 'i hono lalo va'e 'ae ngaahi pōpula kotoa pē 'o māmani,
 35 Ke fakatafe 'ae totonu 'oe tangata 'i he 'ao 'oe fo-fonga 'oe Fungani Mā'on'i'oni,
 36 Ke kākaa'i 'ae tangata 'i hono fakamaau'i 'oku 'ikai lelei ai 'a Sihova.
 37 Ko hai ia 'oku fakahā, pea 'oku hoko ia, 'o kapau 'oku 'ikai ke fekau 'e Sihova?
 38 'Oku 'ikai ke 'alu mei he fofonga 'oe Fungani Mā'ol-unga 'ae lelei mo e kovi.
 39 Ko e hā 'oku lāunga ai 'ae tangata mo'ui,

'ae tangata koe'uhi ko e tautea 'o 'ene ngaahi anga-hala?
 40 Ke tau kumi mo 'ahi'ahi'i hotau ngaahi 'alu'anga, pea toe tafoki kia Sihova.
 41 Ke tau hiki hake hotau loto mo hotau nima ki he 'O-tua 'i he ngaahi langi.
 42 "Kuo mau fai talangata'a, pea kuo mau angatu'u: 'oku te'eki ai te ke fakamolemole.
 43 "Kuo ke 'u'ufi 'aki 'ae houhau, pea fakatanga'i 'akimautolu: kuo ke tāmata'i pea na'e 'ikai te ke manava'ofa.
 44 Kuo ke 'ufi'ufi koe 'aki 'ae 'ao, ke 'oua na'a 'asi atu 'a 'emau kole.
 45 Kuo ke ngaahi 'akimautolu ko e efe mo e 'oto'ota 'i he lotolotonga 'oe kakai.
 46 "Kuo mafa'a 'ae ngutu 'a homau kau fili kotoa pē ki-ate kimautolu.
 47 Kuo hoko mai 'ae manavahē mo e tauhele kiate ki-mautolu,
     'ae lala mo e 'auha."
 48 'Oku tafe hifo hoku mata, hangē ko e ngaahi vai-afe,
     koe'uhi ko e 'auha 'ae 'ofefine 'o hoku kakai.
 49 "Oku tafe hifo 'a hoku mata,
     pea 'ikai 'osi,
     'oku 'ikai si'i ke tuku.
 50 Ke 'oua ke 'afio mai 'a Sihova, pea vakai mei he langi.
 51 Ko hoku mata 'oku ne ue'i hoku loto, koe'uhi ko e ngaahi 'ofefine kotoa pē 'o 'eku kolo.
 52 "Na'e tuli fakamamahi au 'e hoku kau fili hangē ha manupuna,
     ta'e'hano'uhinga.
 53 Kuo nau motuhi 'eku mo'ui 'i he fale fakapōpula, pea kuo lī ha maka kiate au.
 54 na'e melema hoku 'ulu 'i he ngaahi vai; pea ne u toki pehē, 'Kuo motuhi au.'
 55 "E Sihova ne u ui ki ho huafa mei he fale fakapōpula taumama'o.
 56 Kuo ke fanongo ki hoku le'o; 'oua na'a ke fufū ho fofonga ki he'eku mānava, ki he'eku tangi.
 57 Na'a ke 'unu'unu mai 'o ofi 'i he 'aho ko ia ne u ui ki-ate koe:
     na'a ke pehē, "'Oua na'a manavahē."
 58 "E Sihova kuo ke langomaki'i hoku laumālie; kuo ke huhu'i 'eku mo'ui.
 59 'E Sihova kuo ke 'afio'i ki he kovi kuo fai kiate au, fakamaau 'e koe 'eku me'a.
 60 Kuo ke 'afio ki he'enau lili kotoa pē, mo 'enau ngaahi filio'i kiate au.
 61 "E 'Eiki kuo ke fanongo ki he'enau taukae, pea mo 'enau ngaahi filio'i kiate au;
 62 'ae loungutu 'onautolu na'e tu'u hake kiate au, pea mo 'enau fakatupu me'a kiate au 'i he 'aho kotoa pē.
 63 Vakai ki he'enau nofo hifo mo 'enau tu'u hake; ko au ko 'enau ta'anga.

64 “E ‘Eiki ke ke tuku kiate kinautolu ha totongi,
 ‘o fakatatau ki he ngāue ‘a honau nima.
 65 Tuku kiate kinautolu ‘ae mamahi ‘oe loto,
 ‘a ho’o mala’ia kiate kinautolu.
 66 Fakatanga mo faka’auha ‘akinautolu ‘i he houhau
 mei he lalo langi ‘a Sihova.
*1 ‘Oku tangilāulau ‘a Saione koe’uhi ko hono tofi’a
 kovi. 12 ‘Oku ne fakahā ‘ene ngaahi angahala. 21
 ‘Oku fakamana ‘a ‘Itomi. 22 ‘Oku fakafiemālie ‘a
 Saione.*

4 HONO ‘ikai kuo hoko ‘o nenefu ‘ae koula!
 Hono ‘ikai liliu ‘ae fungani koula!
 ‘Ae ngaahi maka ‘oe potu tapu kuo lilingi
 ‘i he mu’a hala kotoa pē.
 2 ‘Ae ngaahi foha mahu’inga ‘o Saione,
 ‘aia ‘oku tatau mo e fungani koula,
 ‘oku fēfē ‘ae lau ‘akinautolu ‘o hangē ko e ngaahi ipu
 kelekele,
 ‘ae ngāue ‘ae tufunga ngaohi ipu!
 3 ‘Io, na’a mo e ngaahi ika lalahi ‘oe tahi
 ‘oku nau ‘atu ‘ae huhu ‘onau fakahuhu honau ‘uhiki:
 ka kuo hoko ‘o ta’e’ofa ‘ae ‘ofefine ‘o hoku kakai,
 ‘o hangē ko e fanga ‘ositalesi ‘i he toafa.
 4 Ko e ‘elelo ‘oe tamasi’i huhu ‘oku piki ki hono
 ‘ao’ingutu ‘i he fieinu;
 ‘oku kole mā ‘e he tamaiki iiki,
 pea ‘oku ‘ikai ke tofi ‘e ha tangata kiate kinautolu.
 5 ‘Akinautolu na’e fa’a kai lelei ‘oku nau paea ‘i he
 ngaahi hala:
 ‘akinautolu na’e kofu kulokula ‘i he’enua tupu hake,
 ‘oku fā’ufua ‘ae tu’unga ‘oto’ota.
 6 He ‘oku lahi ‘ae tautea ki he angahala ‘ae ‘ofefine ‘o
 hoku kakai ‘i he tautea ‘oe angahala ‘a Sotoma,
 ‘aia na’e fulihi ‘o hangē ‘i ha kemo pe taha
 pea na’e ‘ikai fa’a ala ‘ae nima ki ai.
 7 Na’e ma’a lahi hake ‘a hono hou’eiki ‘i he ‘uha hinehi-
 na,
 nau nau hinehina lahi ‘i he hu’ahuhu,
 ko honau sino na’e kula lahi ‘i he ngaahi lupi,
 ko honau ngingila na’e hangē ko e safaia.
 8 ‘Oku ‘uli’uli honau mata ‘i he maka fefie;
 ‘oku ‘ikai ke kei ‘ilo’i ‘akinautolu ‘i he ngaahi hala:
 ‘oku piki ‘a honau kili ki honau ngaahi hui,
 ‘oku fe’ufe’u ia,
 kuo hoko ia ‘o hangē ha va’a ‘akau.
 9 ‘Oku lelei ‘akinautolu ‘oku mate ‘o tāmāte’i ‘aki ‘ae
 heletā, ‘iate kinautolu ‘oku mate ‘i he hongē;
 he ‘oku faka’au’ausino ‘akinautolu ni,
 kuo tāmāte’i ‘i he’enua masiva ‘i he ngaahi fua ‘oe
 ngoue.
 10 Kuo ta’o ‘e he nima ‘oe kau fefine anga’ofa ‘enua fā-
 nau ‘anautolu:
 ko ‘enua me’akai ‘akinautolu ‘i he faka’auha ‘oe ‘ofe-
 fine ‘o hoku kakai.
 11 Kuo fai ‘e he ‘Eiki ‘a hono houhau;
 kuo ne hua’i hono houhau vela,
 pea kuo ne tutu ha afi ‘i Saione,
 pea kuo faka’auha ai ‘a hono ngaahi tu’unga.

12 Na’e ‘ikai ke meimei tui ‘ae ngaahi tu’i,
 mo e ngaahi kakai ‘o māmani,
 ‘e fa’a hū ‘ae kau fili ‘i he ngaahi matapā ‘o Selūsale-
 ma.
 13 Ko e me’a ‘i he angahala ‘o ‘ene kau palōfita,
 pea mo e ngaahi hia ‘o ‘ene kau taula’eiki,
 ‘aia kuo lilingi ‘ae toto ‘oe kau mā’oni’oni ‘i hono lo-
 lototonga,
 14 Ko ia kuo nau he ‘o hangē ko e kau tangata kui ‘i he
 ngaahi hala,
 kuo nau faka’uli’i ‘akinautolu ‘aki ‘ae toto,
 ko ia na’e ‘ikai fa’a ala ‘ae kakai ki honau ngaahi kofu.
 15 Na’a nau kalanga kiate kinautolu,
 “Mou ō!; ‘oku ‘uli ia!; ‘Alu pe, ‘Alu pe, ‘oua na’a ala!”
 ‘i he’enua hola, mo ‘enua ‘alu hēhē, na’a nau pehē ‘i
 he kakai hiteni,
 “E ‘ikai te nau kei nofo ai.”
 16 Kuo fakamavahevahe ‘akinautolu ‘e he houhau ‘a Si-
 hova;
 ‘e ‘ikai te ne kei tokanga’i ‘akinautolu:
 na’e ‘ikai te nau faka’apa’apa’i ‘ae kau taula’eiki,
 na’e ‘ikai te nau tokoni ki he kau mātu’a.
 17 Ka koe’uhi ko kitautolu, na’e vaivai hotau mata
 ko e me’a ‘i he’etau tokoni va’inga:
 ‘i he’etau le’o kuo tau le’o ki ha pule’anga, ‘aia na’e
 ‘ikai ke fa’a lava ke fakamo’ui ‘akitautolu.
 18 ‘Oku nau tuli ‘i he’etau laka’anga,
 pea ‘oku ‘ikai te tau fa’a ‘alu ‘i he ngaahi hala:
 ‘oku ofi hotau ngata’anga,
 kuo kakato hotau ngaahi ‘aho;
 he kuo hoko hotau ngata’anga.
 19 ‘Oku ve’e vave hotau kau fakatanga ‘i he fanga ‘ikale
 ‘oe langi:
 na’a nau tuli kitautolu ‘i he ngaahi mo’unga;
 na’a nau malumu kiate kitautolu ‘i he toafa.
 20 Ko e mānava ‘a hotau ava’i ihu,
 ko e pani ‘o Sihova,
 na’e mo’ua ‘i he’enua ngaahi luo,
 ‘aia na’a tau pehē ki ai,
 “I he’ene malu’i te tau mo’ui ‘i he lotolotonga ‘oe
 hiteni.”
 21 Ke ke fiefia mo nekeneka,
 ‘i he fonua ko Usa;
 ‘e a’u atu kiate koe foki ‘ae ipu:
 he te ke konā koe,
 pea te ke fakatelefua koe.
 22 Kuo kakato ‘ae tautea ‘a ho’o hia, ‘e ‘ofefine ‘o
 Saione;
 ‘e ‘ikai te ne toe ‘ave koe ki he pōpula:
 ka te ne ‘a’ahi ‘a ho’o hia, ‘e ‘ofefine ‘o ‘Itomi,
 pea te ne faka’ilo ho’o ngaahi angahala.
*1–22 Ko e tangi mamahi ‘a Saione, ‘i he lotu ki he
 ‘Otua.*

5 ‘E SIHOVA, ke ke manatu ki he me’a kuo hoko ki-
 ate kinautolu:
 tokanga pea ke ‘afio ki homau taukae.
 2 Kuo liliu homau tofi’a ki he kau muli,
 ‘a homau ngaahi fale ki he ‘āuhē.

³ Ko e kau fa'ē mate mo tamai mate 'akimautolu,
ko 'emau ngaahi fa'ē kuo hangē kuo mate 'a honau
ngaahi 'unoho.

⁴ Kuo mau inu vai 'i he totongi pa'anga,
ko 'emau fefie 'oku fakatau kiate kimautolu.

⁵ 'Oku mā'ulalo 'a homau kia ki he fakatanga:
'oku mau ngāue pea 'oku 'ikai ha mālōlō.

⁶ Kuo mau fekuku nima mo e kau 'Isipite,
pea mo e kau 'Asilia, ke mau mākona 'i he mā.

⁷ Na'e fai angahala 'a 'emau ngaahi tamai, pea 'oku
'ikai,
pea kuo mau fua 'enau ngaahi hia.

⁸ Kuo pule 'ae kau tamaio'eiki kiate kimautolu,
'oku 'ikai ha ni'ihī 'oku fakahaofi 'akimautolu mei
honau nima.

⁹ Na'a mau ma'u me'akai 'i he tu'utāmaki 'o 'emau
mo'ui,
koe'uhi ko e heletā 'i he toafa.

¹⁰ Na'e 'uli'uli 'a homau kili 'o hangē ko e ngoto'umu,
ko e me'a 'i he hongē fakamanavahē.

¹¹ Na'a nau tohotoho 'ae kau fefine 'i Saione,
'ae kau tāupo'ou 'i he ngaahi kolo 'o Siuta.

¹² 'Oku tautau 'ae ngaahi hou'eiki mei honau nima,
na'e 'ikai ke faka'apa'apa'i 'ae mata 'oe kau mātu'a.

¹³ Na'a nau 'ave 'ae kau talavou ke momosi,

pea na'e tō hifo 'ae tamaiki 'i he lalo 'akau.

¹⁴ Kuo 'osi 'ae kau mātu'a mei he matapā,
'ae kau talavou mei he fasi hiva.

¹⁵ Kuo 'osi 'ae fiefia 'a homau loto;
kuo liliu 'a 'emau me'e ko e mamahi.

¹⁶ Kuo tō 'ae tatā fakatu'i mei homau 'ulu.

'Oiauē 'akimautolu! He kuo mau fai angahala.

¹⁷ Koe'uhi ko e me'a ni 'oku vaivai homau loto;

koe'uhi ko e ngaahi me'a ni 'oku nenefu homau ma-
ta.

¹⁸ Koe'uhi ko e mo'unga 'o Saione, 'aia 'oku lala pē,
'oku 'a'eva ai 'ae fanga fokisi.

¹⁹ 'E Sihova, 'oku ke 'afio'i 'o ta'engata,
ko ho 'afio'anga 'oku mei he to'utangata ki he to'u-
tangata.

²⁰ Ko e hā 'oku ke fakangalo'i 'akimautolu 'o ta'engata,
pea mahu'i meiate kimautolu 'o fuoloa?

²¹ Fakatafoki'i 'akimautolu kiate koe, 'E Sihova, pea te
mau liliu mo'oni;

fakafo'ou homau ngaahi 'aho 'o hangē ko ia 'i mu'a.

²² Ka kuo ke mātu'aki li'aki 'akimautolu;

'oku ke houhau 'aupito kiate kimautolu.

Vahe

'Isikieli

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 Ko e kuonga 'oe kikite 'a 'Isikieli 'i Kipa. 4 Ko 'ene mamata ki he Selupimi 'e toko fā, 15 Mo e teka 'e fā, 26 Mo e nāunau 'oe 'Otua.

1 KO ENI, 'i he'ene hoko ki hono tolungofulu 'oe ta'u, mo hono fā 'oe māhina, pea 'i hono nima 'oe 'aho 'oe māhina 'o 'eku 'i he kakai pōpula 'i he ve'e vaitafe 'o Kipa, na'e fakaava 'ae ngaahi langi pea na'aku mamata ki he ngaahi me'a hā mai mei he 'Otua. ² 'I hono nima 'oe 'aho 'oe māhina 'i hono nima ta'u 'oe fakapōpula 'i 'ae tu'i ko Sihoiakimi. ³ Na'e hoko totonu mai 'ae folofola 'a Sihova kia 'Isikieli ko e taula'eiki, ko e foha 'o Posi, 'i he fonua, 'oe kau Kalitia, 'i he potu vaitafe ko Kipa; pea na'e 'iate ia 'ae nima 'o Sihova 'i ai. ⁴ Pea na'aku sio, pea vakai, na'e ha'u 'ae 'ahiohio mei he tokelau ko e fu'u 'ao lahi, mo e afi na'e femamio'aki, pea na'e takatakai ia 'e he maama, pea kikila mai mei hono potu 'i loto 'o hangē ko e 'amipa, mei he loto afi. ⁵ Pea na'e ha'u foki mei he loto me'a 'ae tatau 'oe me'a mo'ui 'e fā. Pea ko e anga eni 'o 'enau hā mai. Na'a nau mata tatau mo e tangata. ⁶ Pea na'a nau taki taha 'ae mata 'e fā, pea nau taki taha 'ae kapakau 'e fā. ⁷ Pea ko honau va'e ko e va'e totonu: pea tatau 'a honau 'aofiva'e mo e 'aofiva'e 'oe 'uhiki'i pulu: pea na'e ulo 'o hangē ko e ulo 'oe palasa kuo fakangingila. ⁸ Pea na'a nau nima 'o hangē ko e tangata 'i honau lalo kapakau 'i honau potu 'e fā; pea na'e 'i honau potu 'e fā 'ae mata mo e kapakau. ⁹ Na'e feuutaki honau kapakau; pea na'e 'ikai fetafoki'aki 'enau 'alu; ka na'e taki taha 'alu fakahangatonu atu. ¹⁰ Pea ko e me'a ki honau mata, na'e ma'u 'e he toko fā ni 'ae mata 'oe tangata, mo e mata 'oe laione ki he to'omata'u: pea ma'u 'e he toko fā ni 'ae mata 'oe pulu ki he to'ohema, pea ma'u foki 'e he toko fā ni 'ae mata 'oe 'ikale. ¹¹ Na'e pehē 'ae anga 'o honau mata: pea na'e mafola honau kapakau ki 'olunga; na'e taki taha hono kapakau 'e ua na'e fepikitaki, pea ko e ua na'e 'ufi'ufi 'aki honau sino. ¹² Pea na'e taki taha 'alu fakahangatonu atu pe: ko ia ne 'alu ki ai 'ae laumālie, ko ia ia na'a nau 'alu ki ai, pea na'e 'ikai te nau tafoki 'i he'enau 'alu. ¹³ Pea ko e tatau 'oe me'a mo'ui 'e fā, na'e hangē ko e ulo 'ae fefie 'i he afi, pea ko e ulo 'ae tu'unga maama na'e 'alu hake ia mo 'alu hifo 'i he ha'oha'onga 'oe ngaahi me'a mo'ui; pea na'e ulo lahi 'ae afi pea 'asi mai 'ae 'uhila mei he afi. ¹⁴ Pea na'e lele mo toe foki mai 'ae ngaahi me'a mo'ui 'o hangē ko e ulo 'oe 'uhila. ¹⁵ Pea ko eni, lolotonga 'eku sio ki he ngaahi me'a mo'ui, vakai, ko e teka 'e taha na'e tu'u ki

he kelekele 'i he tafa'aki 'oe ngaahi me'a mo'ui, pea mo hono mata 'e fā. ¹⁶ Pea ko e anga 'oe ngaahi teka mo hono ngaahi na'e hangē ko e lanu 'oe pelili: pea na'e tatau 'ae me'a ni 'e fā: pea na'e hā mai hono ngaahi na'e hangē kuo 'ai 'ae teka 'e taha 'i he loto teka 'e taha. ¹⁷ 'I he'enau 'alu na'a nau 'alu 'i honau tafa'aki 'e fā: pea na'e 'ikai ke tafoki 'i he'enau 'alu. ¹⁸ Pea ko honau ngaahi me'a tākai na'e faka'ulia ko e me'a 'i hono mā'olunga lahi; pea na'e pito 'a honau me'a tākai 'i he mata 'o takatakai 'i he me'a ni 'e fā. ¹⁹ 'I he'ene 'alu 'ae ngaahi me'a mo'ui, na'e 'alu ai pe mo e ngaahi teka, pea ka hiki hake 'ae ngaahi me'a mo'ui mei he kelekele, na'e hiki ai pe mo e ngaahi teka. ²⁰ Ko e potu kotoa pē na'e 'alu ki ai 'ae laumālie, na'a nau 'alu ai, ko ia ia 'e 'alu ki ai honau laumālie; pea na'e hiki hake 'o fakahangatonu mai 'ae ngaahi teka kiate kinautolu: he ko e laumālie 'oe me'a mo'ui na'e 'i he ngaahi teka. ²¹ 'I he'ene 'alu 'ena, na'e 'alu eni; pea 'i he'ene tu'uma'u 'e-na, na'e tu'u eni; pea 'i he'ene hiki hake 'ena mei he kelekele, na'e hiki hake ai 'ae ngaahi teka 'o fakahangatonu mai kiate kinautolu: he na'e 'i he ngaahi teka 'ae laumālie 'oe me'a mo'ui. ²² Pea na'e tatau hono fakamalumu mei 'olunga 'i he ngaahi me'a mo'ui, mo e lanu 'oe kalisitala fakamanavahē, 'oku mafola atu ki 'olunga 'i honau 'ulu. ²³ Pea na'e mafola totonu hake 'i lalo 'i hono fakamalumu 'a honau kapakau, pea ne fepikitaki ia: na'e taki taha honau kapakau 'e ua na'e 'ufi'ufi 'aki honau sino 'i he tafa'aki ko eni, pea mo e ua na'e 'ufi'ufi 'aki mei hena. ²⁴ Pea 'i he'enau 'alu na'aku fanongo ki he longoa'a 'o honau kapakau, na'e hangē ko e 'u'ulu 'oe ngaahi vai lahi, hangē ko e le'o 'oe māfi-mafi, mo e ongo mai 'ae lea, mo e longoa'a 'o ha fu'u tokolahi: pea 'i he'enau tu'u na'a nau fāu honau kapakau. ²⁵ Pea 'i he'enau tu'u mo fāu honau kapakau na'e ongo mai 'ae le'o mei he langi, ki 'olunga 'i honau 'ulu.

²⁶ ¶ Pea na'e hā mai 'ae tatau 'oe nofo'a fakatu'i mei 'olunga 'i he potu langi na'e feangai hifo mo honau 'ulu, pea na'e hangē ia ko e maka ko e safaia, pea hā mai mei he tatau 'oe nofo'a fakatu'i 'ae mata 'o hangē ko e hā mai 'o ha tangata mei 'olunga 'i ai. ²⁷ Pea na'aku mamata na'e lanu tatau ia mo e 'amipa, pea hangē ko e afi 'oku takatakai 'i loto 'i ai mei he hā mai 'o hono kongaloto 'o fai ki 'olunga, pea mei he hā mai 'o hono kongaloto 'o fai ki lalo na'aku mamata na'e hangē ko e afi pea na'e ulo takatakai 'i ai. ²⁸ 'O hangē ko e 'ūmata 'oku

'i he 'ao 'i he 'aho 'oe 'uha, na'e pehē 'ae ulu takatakai 'i ai. Ko e hā mai eni 'ae tatau 'oe nāunau 'o Sihova.

Pea 'i he'eku mamata ki ai, na'aku tōmape'e ki hoku mata, pea na'aku fanongo ki he le'o 'o ha taha na'e lea mai.

1 Ko e fekau kia 'Isikieli. 6 Hono akonaki'i. 9 Ko e tohi tākai 'oe kikite mamafa.

2 PEA na'a ne pehē mai kiate au, "Foha 'oe tangata, tu'u hake ki ho va'e pea te u lea kiate koe." ² Pea 'i he'ene folofola mai, na'e hoko mai 'ae laumālie kiate au, 'o ne fokotu'u au ki hoku va'e, pea u fanongo kiate ia na'e lea kiate au. ³ Pea na'a ne pehē kiate au, "Foha 'oe tangata, 'oku ou fekau atu koe ki he fonua 'o 'Isileli, ki he pule'anga angatu'u, kuo angatu'u kiate au: kuo fai angahala kiate au 'akinautolu mo 'enau ngaahi tamai, 'io, 'o a'u ki he 'aho ni. ⁴ He ko e fānau mata fielaahi mo loto fefeka 'akinautolu. Ko au ia 'oku ou fekau atu koe kiate kinautolu; pea te ke pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'a Sihova ko e 'Otua. ⁵ Pea neongo 'enau loto ke fanongo, pe ko 'enau ta'eloto ki ai, (he ko e fale angatu'u 'akinautolu,) ka te nau 'ilo na'e ai ha palōfita 'iate kinautolu.

⁶ ¶ "Pea ko koe, 'e foha 'oe tangata, 'oua na'a ke manavahē kiate kinautolu pea 'oua na'a ke manavahē ki he'enua lea, neongo ho'o 'i he 'akau talatala mo e talatala'āmoa, pea ke nofo hifo 'i he lolotonga 'oe ngaahi sikopio: 'oua na'a ke manavahē ki he'enua lea, pea 'oua na'a ke lilika 'i he'enua sio: ka ko e mo'oni ko e fale angatu'u 'akinautolu. ⁷ Pea te ke lea 'aki 'e koe 'a 'eku ngaahi lea kiate kinautolu, pe te nau loto ke fanongo ki ai, pe te nau ta'eloto ki ai he 'oku lahi 'aupito 'enau angatu'u. ⁸ Ka ko koe, 'e foha 'oe tangata, fanongo ki he me'a 'oku ou lea 'aki kiate koe: 'oua na'a ke angatu'u koe 'o hangē ko e fale angatu'u na: fakamanga ho ngutu pea ke kai 'aia te u foaki kiate koe."

⁹ ¶ Pea 'i he'eku sio, vakai, na'e fakahā mai kiate au 'ae nima; pea vakai na'e 'i ai 'ae takainga tohi; ¹⁰ Pea ne folofolahi ia 'i hoku 'ao; pea na'e tohi ia 'i loto pea 'itu'a: pea na'e tohi 'i ai 'ae tangi, mo e mamahi, pea mo e mala'ia.

1 'Oku kai 'e 'Isikieli 'ae takainga tohi 4 'Oku tokoni ia 'e he 'Otua. 15 'Oku fakahā kiate ia 'e he 'Otua 'ae anga 'oe kikite. 22 'Oku mato'o mo tāpuni 'e he 'Otua 'ae ngutu 'oe palōfita.

3 NA'A ne toe pehē mai kiate au, "Foha 'oe tangata, kai 'aia 'oku ke ma'u; kai 'ae takainga tohi ni, pea 'alu 'o lea ki he fale 'o 'Isileli." ² Ko ia na'aku fakamanga hoku ngutu, pea na'a ne pule ke u kai 'ae takainga tohi na. ³ Pea na'a ne pehē kiate au, "Foha 'oe tangata, kai ki loto, pea fakafonu ho loto fatu 'aki 'ae takainga tohi ni kuo u foaki kiate koe. Ko ia na'aku toki kai ia; pea na'e melie ia 'i hoku ngutu 'o hangē ko e hone.

⁴ ¶ Pea na'a ne pehē kiate au, "Foha 'oe tangata, 'alu pea ke hoko atu ki he fale 'o 'Isileli, pea lea 'aki kiate kinautolu 'a 'eku ngaahi lea. ⁵ He 'oku 'ikai fekau koe ki ha kakai 'oku le'o kehe mo lea 'ilongata'a, ka ko e fale 'o 'Isileli. ⁶ 'O 'ikai ki ha kakai tokolahi 'oku lea kehe mo lea 'ilongata'a, 'aia 'oku 'ikai te ke 'ilo ki he'enua lea. Ko

e mo'oni ka ne u fekau koe kiate kinautolu, pehē kuo nau fanongo kiate koe. ⁷ Ka 'oku 'ikai fie fanongo 'e he fale 'o 'Isileli kiate koe: he na'a mo au 'oku 'ikai te nau fanongo: he kuo fielaahi mo loto fefeka 'ae fale kotoa pē 'o 'Isileli. ⁸ Vakai, kuo u fakamālohi ho mata 'o'ou ki honau mata, pea mālohi mo ho fo'i la'ē ki honau fo'i la'ē. ⁹ Hangē ko e tiamoni 'oku fefeka lahi 'i he maka afi, kuo u ngaohi ke pehē ho fo'i la'ē: 'oua 'e manavahē kiate kinautolu, pea 'oua 'e manavahē ki he'enua sio, ka ko e fale angatu'u mo'oni 'akinautolu." ¹⁰ Pea na'a ne pehē mai foki kiate au, "Foha 'oe tangata, ke ke ma'u ki ho loto 'a 'eku ngaahi lea kotoa pē 'oku ou lea 'aki kiate koe, pea fanongo mai ho telinga. ¹¹ Pea ke 'alu, 'alu koe kiate kinautolu 'oku pōpula, ki he fānau 'a ho'o kakai, pea ke lea kiate kinautolu, pea tala ki ai, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; pe te nau fanongo, pe te nau ta'ekātaki'i." ¹² Hili ia na'e 'ave au 'e he laumālie pea na'aku fanongo ki he le'o mei hoku tu'a 'o hangē ko e 'u'ulu lahi, na'e pehē, "Ke monū'ia 'ae nāunau 'o Sihova 'i hono 'afio'anga." ¹³ Pea na'aku fanongo foki ki he kapatā 'ae kapakau 'oe ngaahi me'a mo'ui, 'aia na'e feutaki, mo e longoa'a 'oe ngaahi teka na'e fehanga'i mo kinautolu, mo e 'u'ulu 'oe mumuhu lahi. ¹⁴ Ko ia ne hiki au 'e he laumālie 'o ne 'ave au, pea na'aku 'alu 'i he mamahi mo e lili 'a hoku laumālie, ka na'e mālohi 'iate au 'ae nima 'o Sihova.

¹⁵ ¶ Ko ia na'aku ha'u ai kiate kinautolu 'oku pōpula 'i Telapipi na'e nofo ki he vaitafe ko Kipa, pea na'aku nofo 'i honau nofo'anga 'o tatali ofi ai 'iate kinautolu 'i he 'aho 'e fitu. ¹⁶ Pea 'i he'ene hoko ki he faka'osi 'oe 'aho 'e fitu, na'e hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ¹⁷ "Foha 'oe tangata, kuo u tuku koe ko e le'o ki he fale 'o 'Isileli: ko ia ke ke fanongo ki he lea mei hoku ngutu, pea valoki 'i 'akinautolu meiate au. ¹⁸ 'O kau ka pehē ki he angahala, 'Ko e mo'oni te ke mate;' ka 'oku 'ikai te ke valoki, pe lea ke fakatafoki 'ae angahala mei hono hala kovi, kae hao ai 'ene mo'ui; 'e mate mo'oni 'i he'ene angahala 'ae angahala ko ia; ka ko hono toto te u 'eke ia kiate koe. ¹⁹ Ka ko eni, kapau te ke valoki 'ae angahala, pea 'oku 'ikai tafoki ia mei he'ene kovi, mo hono hala kovi, 'e mate ia 'i he'ene angahala, ka kuo ke faka'ata'atā ho laumālie 'o'ou. ²⁰ Mo eni, 'Oka liliu ha tangata mā'oni'oni mei he'ene mā'oni'oni pea fai angahala, pea u 'ai ha tūkia'anga 'i hono 'ao, 'e mate ia: 'e mate ia 'i he'ene angahala pea 'e 'ikai manatu'i 'ae mā'oni'oni 'aia na'a ne fai, ka ko e me'a 'i ho'o ta'evaloki kiate ia, te u 'eke mei ho nima 'a hono toto: ²¹ Ka koe'uhi, kapau te ke valoki 'ae mā'oni'oni, ke 'oua na'a fai hala 'ae mā'oni'oni, pea 'oku 'ikai ai te ne fai angahala, ko e mo'oni te ne mo'ui, koe'uhi kuo takitala'i; pea kuo ke faka'ata'atā foki ho laumālie."

²² ¶ Pea na'e 'ai kiate au 'ae nima 'o Sihova 'i ai; 'o ne pehē kiate au, "Tu'u, pea 'alu atu ki he toafa, pea te u lea ai kiate koe." ²³ Ko ia na'aku tu'u hake, mo 'alu atu ki he toafa: pea vakai na'e tu'u 'i ai 'ae nāunau 'o Sihova, 'o hangē ko hono nāunau na'aku mamata ai 'i he potu vaitafe 'o Kipa: pea na'aku tōmape'e ki hoku mata." ²⁴ Pea na'e toki hū 'ae laumālie kiate au 'o ne foko-

tu'u au ki hoku va'e, 'o ne folofola kiate au, 'o ne pehē kiate au, "Alu, pea tāpuni koe 'i ho loto fale. ²⁵ Ka ko koe, 'E foha 'oe tangata, vakai te nau 'ai kiate koe 'ae ngaahi ha'i, 'onau ha'i 'aki koe, pea 'e 'ikai te ke fou atu kitu'a 'iate kinautolu: ²⁶ Pea te u ngaohi ke hiki ho 'elelo ki ho 'o'ao'ingutu, pea te ke noa, pea 'e 'ikai te ke hoko ko e valoki kiate kinautolu he ko e fale angatu'u 'akinautolu. ²⁷ Ka 'i he'eku lea kiate koe, te u fa'ai ho ngutu, pea te ke tala kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Ko ia 'oku fanongo, tuku ke ne fanongo; pea ko ia 'oku ta'ofi, tuku ke ne ta'ofi: he ko e fale angatu'u 'akinautolu."

1 Ko e fakatātā ki he tau 'oku kāpui ha kolo 'oku fakahā ai hono fuoloa 'o 'enau pōpula. 9 'Oku fakahā hono lahi 'ae hongē 'i he faingata'a 'ae ma'u me'akai.

4 KO koe foki, "Foha 'oe tangata, to'o kiate koe ha maka'umea, pea tuku ia 'i ho 'ao, pea tohi ki ai ha fakatātā ki he kolo ko Selūsalema: ² Pea ke kāpui 'aki ia 'ae tau, pea langa ha kolo ki ai, pea tanu puke ki ai, tuku foki ki ai 'ae nofo'anga 'oe tau, pea fokotu'u takatakai 'i ai 'ae me'a teke ā. ³ Pea ke to'o foki kiate koe 'ae ukamea lafalafa, pea fokotu'u ia ko e ā ukamea 'i homo vaha'a mo e kolo: pea ke fakahanga ho mata ki ai, pea 'e takatakai ia, pea ko koe te ke tau'i ia. 'E hoko eni ko e faka'ilonga ki he fale 'o 'Isileli. ⁴ Ke ke tokoto foki ki ho potu fakato'ohema pea hili ki ai 'ae hia 'oe fale 'o 'Isileli! Pea 'e tatau mo e lau 'oe 'aho 'o ho'o tokoto ki ai 'a ho'o fua 'enau hia. ⁵ He kuo u hili kiate koe 'ae ngaahi ta'u 'o 'enau hia 'o fakataata ki hono lahi 'oe 'aho, ko e 'aho 'e tolungeau ma hivangofulu: ko ia te ke fua 'ae hia 'ae fale 'o 'Isileli. ⁶ Pea ka 'osi ho'o fai ia, ke ke toe tokoto ki ho potu fakato'omata'u, pea te ke fua 'ae hia 'ae fale 'o Siuta 'i he 'aho 'e fāngofulu: pea kuo u tu'utu'uni ko e 'aho 'e taha ko e ta'u ia 'e taha. ⁷ Ko ia te ke fakahanga ho mata ki he tau'i 'o Selūsalema, pea 'e fakatelefua ho nima, pea te ke kikite ki ai. ⁸ Pea vakai, te u 'ai 'ae ha'i kiate koe, pea 'e 'ikai te ke fetafoki'aki, kae'oua ke ke faka'osi 'ae ngaahi 'aho 'o ho ta'u.

⁹ ¶ "To'o foki kiate koe 'ae sito mo e pa'ale, mo e piini, mo e leniteli, mo e mileti, pea mo e fitisi, pea ai fakataha ia ki he ipu, mo ke ngaohi mā mei ai, 'i he ngaahi 'a-ho ko ia te ke tokoto fakatafa ai, te ke kai ia 'i he 'aho 'e tolungeau ma hivangofulu. ¹⁰ Pea te ke kai fakatautau pe ho'o me'akai, ko e mamafa 'oe sikeli 'e uofulu ki he 'aho 'e taha: pea te ke kai vahevahe pe ia. ¹¹ 'E fua foki ho'o vai ki he inu, ko e vahe ono 'oe hini 'e taha: pea te ke inu vahevahe pe ia. ¹² Pea te ke kai ia 'o hangē ko ha fo'i mā pa'ale, pea te ke ta'o 'aki ia 'ae me'a kovi 'ae tangata, 'i honau 'ao." ¹³ Pea na'e pehē 'e Sihova, "'E pehē 'ae kai 'e he fānau 'a 'Isileli 'enau mā fakalielia 'i he 'ao 'oe ngaahi Senitaile, 'aia te u kapusi 'akinautolu ki ai." ¹⁴ Pea na'aku toki pehē ai, "'E Sihova ko e 'Otua, vakai kuo te'eki ai faka'uli'i hoku laumālie; he kuo talu 'eku kei si'i 'o a'u ki heni 'oku te'eki te u kai 'i ha me'a 'oku mate mahaki, pe ha me'a kuo haehae; pea 'oku te'eki ai hoko ki hoku ngutu ha me'akai fakalielia." ¹⁵ Pea na'e

toki pehē mai 'e ia kiate au, "Vakai, 'e tuku 'ae me'a kovi 'ae tangata ka te ke teuteu 'aki ho'o mā 'ae te'e pulu."

¹⁶ ¶ Pea na'a ne pehē foki kiate au, "Foha 'oe tangata, vakai te u maumau'i 'ae tokotoko 'oe mā 'i Selūsalema; pea te nau kai mā fakatautau pe, pea 'i he mamahi: pea te nau inu 'i he vai kuo fuofua, 'i he lilika: ¹⁷ Koe'uhi te nau masiva 'i he mā mo e vai pea te nau fesiofaki 'i he manavahē, 'onau faka'a'au ki mui ko e me'a 'i he'e-nau angahala."

1 Ko e fakatātā ki he lou'ulu, 5 'Oku hā mei ai 'ae tautea 'o Selūsalema koe'uhi ko 'ene angatu'u, 12 'I he hongē, mo e heletā, mo e fakahē'i.

5 PEA ko koe, "Foha 'oe tangata, to'o kiate koe ha hele māsila, to'o kiate koe 'ae tele 'ae tangata tele kava, pea ke tele 'aki ia ho 'ulu mo ho'o halakava: pea ke toki to'o 'ae me'a fakataata ko fakamamafa mo vahevahe 'ae lou'ulu. ² Te ke tutu 'aki 'ae afi 'a hono vahe 'e taha 'i he lotolotonga 'oe kolo, 'oka kakato 'ae ngaahi 'aho 'o hono kāpui: pea te ke 'ave hono vahe 'e taha mo ke taa'i ia 'aki ha hele: pea ke li hono vahe 'e taha ke vilingia 'i he matangi; pea teu toho ha heletā mo tuli 'aki 'akinautolu 'i mui. ³ Pea te ke to'o foki ha tu'oni lou'ulu si'i, 'o nono'o ia 'i he kapa 'o ho kofu. ⁴ Pea toe to'o ia, 'o li ki he loto afi, ke vela 'i he loto afi; he ko ia 'e hoko mei ai 'ae afi ki he fale kotoa 'o 'Isileli."

⁵ ¶ 'Oku pehē mai 'e Sihova ko e 'Otua; "Ko eni 'a Selūsalema: kuo u fokotu'u ia 'i he lotolotonga 'oe ngaahi pule'anga mo e ngaahi fonua 'oku tu'u takatakai 'i ai. ⁶ Pea kuo ne liliu mei he'eku mā'oni'oni ke angahala lahi hake 'i he ngaahi pule'anga, pea mei he'eku ngaahi fekau, 'o lahi hake 'i he ngaahi fonua 'oku tu'u takatakai 'iate ia: he kuo nau li'aki 'eku mā'oni'oni, mo 'eku ngaahi fekau 'o 'ikai te nau 'a'eva ai. ⁷ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua, koe'uhi kuo ke faka'a'au 'o tokolahi hake 'i he ngaahi pule'anga 'oku takatakai 'iate koe, 'o 'ikai 'a'eva 'i he'eku ngaahi fekau, pe ma'u 'eku mā'oni'oni, pe fai ke hangē ko e mā'oni'oni 'ae ngaahi pule'anga 'oku takatakai 'iate koe; ⁸ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua, Vakai, ko au, 'io, ko au, 'oku tu'u kiate koe, pea te u fai 'ae tautea kiate koe 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'anga. ⁹ Pea te u fai 'iate koe 'aia 'oku te'eki te u fai, pe te u toe fai ki mui hano tatau, koe'uhi ko ho'o ngaahi fakalielia. ¹⁰ Ko ia 'e kai ai 'e he ngaahi tamai 'a honau ngaahi foha 'i loto 'iate koe, pea kai 'e he ngaahi foha 'enau ngaahi tamai: pea te u fai 'ae fakamala'ia 'iate koe, pea ko e toenga 'iate koe te u vilingia atu ki he feitu'u matangi kotoa pē." ¹¹ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "'Oku ou mo'ui, pea ko e mo'oni ko e me'a 'i ho'o fakalielia 'aki hoku fale tapu 'a ho'o ngaahi me'a fakalielia mo ho'o ngaahi ngāue 'uli, ko ia te u faka'a'au ai koe ki mui; pea 'e 'ikai mamae hoku mata, pea 'e 'ikai 'iate au ha manava'ofa. ¹² Ko e vahe 'e taha 'iate koe 'e mate 'i he mahaki faka'auha, pea te nau 'auha hongea 'i loto 'iate koe; pea ko ho vahe 'e taha 'e tō hifo takatakai 'iate koe 'i he heletā: pea ko hono vahe 'e taha te u vilingia ki he feitu'u matangi kotoa pē, pea te u tuli 'aki 'akin-

autolu 'ae heletā. ¹³'E pehē 'ae hoko 'a 'eku houhau, pea te u tuku 'a 'eku houhau ke nofo kiate kinautolu, pea te u fiemālie ai: pea te nau 'ilo ko au ko Sihova kuo lea 'aki eni 'i he'eku fakamo'omo'oni, 'o kau ka faka'osi 'eku tuputāmaki kiate kinautolu. ¹⁴Pea te u ngaohi foki koe ke lala pea ko e manuki'anga 'oe ngaahi pule'anga 'oku takatakai 'iate koe, 'i he 'ao 'okinautolu kotoa pē 'oku 'alu ange 'iate koe. ¹⁵Ko ia 'e hoko ai ia ko e manuki'anga mo e taukae'anga, pea ko e ako mo e fakafo ki he ngaahi pule'anga kotoa pē 'oku takatakai 'iate koe, 'o kau ka fai 'ae fakamala'ia 'iate koe 'i he tuputāmaki mo e houhau mo e valoki kakaha. Ko au ko Sihova kuo u lea 'aki eni. ¹⁶'O kau ka fakahoko kiate kinautolu 'ae ngahau fakakona 'oe honge, 'aia ko e 'auha'anga, 'aia te u tuku atu ke faka'osi 'akimoutolu: pea te u fakalahi 'ae honge kiate kimoutolu pea te u fesii' 'ae tokotoko 'oe ma: ¹⁷'E pehē 'eku fekau atu te kiate kimoutolu 'ae honge mo e fanga manu fekai, pea te nau fakatokosi'i 'akimoutolu; pea 'e 'alu atu 'iate koe 'ae mahaki faka'auha mo e toto; pea te u fakatō hifo kiate koe 'ae heletā, Ko au ko Sihova 'oku lea 'aki eni."

1 Ko e tautea 'o 'Isileli 'i he'ene fai kovi. 8 Ko e monū'ia ha toenga 'i ai. 11 'Oku enginaki 'ae mā'oni'oni ke tēngihia 'a 'ene ngaahi mamahi.

6 PEA na'e hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ²"Foha 'oe tangata, fakahangatonu ho mata ki he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, pea kikite ki ai, ³Mo pehē, 'E ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, fanongo ki he folofola 'a Sihova ko e 'Otua; 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ki he ngaahi mo'unga mo e ngaahi tafungofunga mo e ngaahi vaitafe, pea ki he ngaahi tele'a; Vakai ko au, 'io, ko au, te u 'omi 'ae heletā kiate kimoutolu, pea te u faka'auha homou ngaahi potu mā'olunga. ⁴Pea 'e li'aki ho'omou ngaahi feilaulau'anga, pea 'e maumau'i homou ngaahi tamapua: pea te u li hifo 'a ho'omou mate 'i he 'ao 'o homou ngaahi tamapua. ⁵Pea te u tuku 'ae 'anga'anga 'ae fānau 'a 'Isileli ki he 'ao 'oe ngaahi tamapua; pea te u tūtuu'i takatakai homou hui 'i he ngaahi feilaulau'anga. ⁶Pea 'e fakalala homou ngaahi kolo 'i homou potu nofo'anga kotoa pē, pea 'e ngaongao homou ngaahi potu faka'e'i'eiki; koe'uhi ke veteki ho'omou ngaahi feilaulau'anga mo li'aki, pea maumau'i mo faka'osi homou ngaahi 'otua, pea hifi ki lalo homou ngaahi tamapua, pea faka'auhamālie ho'omou ngaahi ngāue. ⁷Pea 'e tō hifo 'ae mate tāmata'i 'i loto 'iate koe, pea te mou 'ilo ko au ko Sihova.

⁸¶ "Ka te u tuku ha toenga, koe'uhi ke ai ha'amou ni'ihi 'e hao mei he heletā 'i he ngaahi pule'anga, 'oka movetevete 'akimoutolu ki he ngaahi fonua. ⁹Pea ko kinautolu 'oku hao 'iate kimoutolu te nau manatu kiate au, 'i he ngaahi pule'anga 'aia 'e 'ave pōpula ki ai 'akinautolu, 'o kau ka fesii' honau loto anghala na'e mama'o 'iate au, mo honau mata na'e sio holi pe ki honau ngaahi tamapua: pea te nau fehi'a 'aupito kiate kinautolu koe'uhi ko e ngaahi kovi 'aia kuo nau fai 'i he'enu ngaahi fakalielia. ¹⁰Pea te nau 'ilo ko au ko Sihova, na'e

'ikai te u lea va'inga 'aki 'a 'eku pehē te u fai 'ae kovi ni kiate kinautolu."

¹¹¶ "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Ke pasi ho nima pea malakaki ho va'e, pea ke pehē, 'Oiauē 'ae ngaahi kovi fakalielia 'ae fale 'o 'Isileli! He te nau tō 'i he heletā, mo e honge, mo e mahaki faka'auha. ¹²Ko ia 'oku nofo mama'o 'e mate 'i he mahaki faka'auha; pea ko ia 'oku ofi 'e tō 'i he heletā; pea ko ia 'oku toe 'i he nofo kolo 'e mate 'i he honge: 'e pehē 'eku fakahoko hoku houhau kiate kinautolu. ¹³Pea te nau toki 'ilo, tā ko au ko Sihova, 'oka tuku honau kakai tāmatea fakataha mo honau ngaahi tamapua 'o takatakai 'i honau ngaahi 'e-sifeilaulau, 'i he potu mā'olunga kotoa pē, pea 'i he tumu'aki 'oe ngaahi mo'unga, 'i he lolo 'akau mo'ui kotoa pē, pea 'i he lolo 'oke lau ma'ui'ui 'aia ne 'atu ai 'ae namu kakala ki honau ngaahi tamapua. ¹⁴'E pehē 'a 'eku mafao atu hoku nima kiate kinautolu, mo faka'auha 'ae fonua, 'io, 'e lahi hake 'ae lala 'o honau ngaahi nofo'anga, 'i he toafa ko Tipilate; pea te nau 'ilo ai ko au ko Sihova."

1 Ko e faka'auha faka'osi 'o 'Isileli. 16 'Ae mamahi mo e fakatomala 'anautolu 'e hao. 20 'Oku fakalielia'i 'ae potu tapu 'e he ngaahi fili koe'uhi ko e fai kovi 'a 'Isileli. 23 Ko e fakatātā 'oe maea ukamea 'oku fakahā ai 'enau pōpula mamahi.

7 NA'E hoko mai foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ²"Ko koe foki ko e foha 'oe tangata, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua ki he fonua 'o 'Isileli; Ko e ngata'anga, 'io, ko e ngata'anga kuo hoko mai ki he feitu'u 'e fā 'oe fonua. ³Ko eni, kuo hoko 'ae ngata'anga kiate koe, pea te u tuku atu 'a hoku houhau kiate kimoutolu, pea te u fakamaau'i koe 'o hangē ko ho'o ngaahi faianga, pea te u totongi kiate koe 'a ho'o ngaahi fakalielia. ⁴Pea 'e 'ikai mamae 'a hoku fofonga, pe te u manava'ofa: ka te u totongi ho'o ngaahi hala kiate koe, pea 'e 'i loto 'iate koe ho'o ngaahi fakalielia: pea te mou 'ilo ko au ko Sihova. ⁵'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, Vakai kuo hoko 'ae kovi ki he kovi. ⁶Kuo hoko ha ngata'anga, 'io, kuo hoko 'ae ngata'anga; 'oku ne lamasii 'aki koe, pea vakai kuo hoko ia. ⁷Kuo hoko 'ae pongipongi kiate koe, 'a koe 'oku nofo 'i he fonua: kuo hoko hono kuonga, kuo ofi 'ae 'aho 'oe mamahi, pea 'oku 'ikai ko e lea talia mai pe ia mei he ngaahi mo'unga. ⁸Ko eni, 'oku toetoe si'i pea te u lilingi atu hoku houhau kiate koe, pea fai ke 'osi 'eku houhau kiate koe: pea te u fakamaau'i koe 'o fakatatau ki ho'o ngaahi hala, pea te u totongi koe 'i ho'o ngaahi fakalielia. ⁹Pea 'e 'ikai mamae 'a hoku mata, pe te u manava'ofa; te u totongi koe 'o fakatatau ki ho ngaahi 'alu'anga, mo ho'o ngaahi fakalielia 'i loto 'iate koe; pea te mou 'ilo ko au ko Sihova 'oku tā." ¹⁰Vakai ki he 'aho, vakai kuo hoko ia: kuo hokosia 'ae pongipongi; kuo moto 'ae va'a, kuo litolito 'ae fiela. ¹¹Kuo tupu 'ae fakamālohi ko e va'a 'oe fai kovi: 'e 'ikai ha toe 'iate kinautolu pe ko 'enau tokolahi, pe ha me'a 'e taha 'anautolu: pea 'e 'ikai tēngihia 'akinautolu. ¹²Kuo hoko hono kuonga, kuo ofi 'ae 'aho: 'oua na'a fiefia 'aia 'oku fakatau mai, pe mamahi 'aia 'oku fakatau atu: he kuo

nofo ‘ae houhau ki hono kakai kotoa pē. ¹³ Neongo ‘ae mo‘ui ‘a‘ana ‘oku fakatau ‘e ‘ikai foki mai ia ki he me‘a kuo fakatau: he ko e kikite ‘oku kau ki hono kakai kotoa pē ‘e ‘ikai foki mai; pea ‘e ‘ikai toe taulanga ha taha ‘i he kovi kuo ne fai ‘i he‘ene mo‘ui. ¹⁴ Kuo nau ifi ‘ae me‘alea, ‘io, ko e fai ke teuteu‘i: ka ‘oku ‘ikai ha ni‘ihi ‘e ‘alu ki he tau: he ‘oku nofo hoku houhau ki hono kakai. ¹⁵ ‘Oku ‘i tua‘ā ‘ae heletā, pea ‘oku ‘i loto‘ā ‘ae mahaki faka‘auha mo e honge ko ia ‘oku ‘i he ngoue ‘e mate ‘i he heletā pea ko ia ‘oku ‘i loto kolo, ‘e keina ia ‘e he mahaki faka‘auha pea mo e honge.

¹⁶ ¶ Ka ko kinautolu ‘e hao ‘iate kinautolu ‘e hao pe, pea te nau ‘i he ngaahi mo‘unga ‘o hangē ko e lupe ‘oku tangi, ‘e taki taha tangi ‘i he‘ene kovi. ¹⁷ ‘E vaivai ‘ae nima kotoa pē, pea ‘e tatau mo e vai ‘ae tui kotoa pē. ¹⁸ Pea te nau ‘ai foki ‘ae tauanga‘a, pea ‘e ta‘omia ‘akinautolu ‘i he ilifia, pea ‘e mā honau mata kotoa pē, pea ‘e tekefua honau ‘ulu kotoa pē. ¹⁹ Te nau laku ki he hala ‘a ‘enau siliva, pea ‘e hoko ‘enau koula ke tatau mo e me‘a ‘uli: ‘e ‘ikai fa‘a fakahaofi ‘aki ‘akinautolu ‘e nau siliva mo ‘enau koula ‘i he ‘aho ‘oe houhau ‘o Sihova: ‘e ‘ikai fiemālie ai honau laumālie, pe mākona ai honau fatu: he ko e tūkia‘anga ia ‘o ‘enau hia.

²⁰ ¶ Ko e matamatalelei ‘o hono teunga, na‘e ‘ai ia mo e nāunau lahi: ka na‘a nau ngaohi mei ai ‘enau ngaahi fakatātā fakalielia mo ‘enau ngaahi me‘a kovi: ko ia kuo u tuku ia ke mama‘o ‘iate kinautolu. ²¹ “Pea te u tuku ia ki he nima ‘oe kakai muli ke ma‘u fakakaiha‘a, pea ki he angakovi ‘o māmani ko e me‘a vete; pea te nau fakalielia‘i ia. ²² Pea te u tafoki hoku fofonga ‘iate kinautolu, pea te nau fakalielia‘i ‘a hoku potu tapu, koe‘uhi ‘e hū ki ai ‘ae kau kaiha‘a ‘o fakakovi‘i ia.

²³ ¶ “Ngaohi ha maea ukamea: he ‘oku fonu ‘ae fonua ‘i he toto ‘oe angahala, pea pito mo e kolo ‘i he fakamālohi. ²⁴ Ko ia ia te u ‘omi ai ‘ae fungani kovi mei he hiteni, pea te nau ma‘u honau ngaahi fale: te u ngaohi foki ke ngata ‘ae faka‘ei‘eiki ‘oe kau mālohi; pea ‘e faka‘uli‘i ‘a honau ngaahi potu tapu. ²⁵ ‘Oku ha‘u ‘ae faka‘auha; pea te nau kumi ‘ae melino, kae ‘ikai ia. ²⁶ ‘E hoko ‘ae kovi ki he kovi, mo e ongoongo ki he ongoongo; te nau toki kumi ha kikite mei he palōfita; ka ‘e mole ‘ae fono mei he taula‘eiki mo e fakakaukau mei he kau mātu‘a. ²⁷ ‘E tangi mamahi ‘ae tu‘i, pea ‘e kofu‘a-ki ‘e he hou‘eiki ‘ae mala‘ia pea ‘e puputu‘u ‘ae nima ‘oe kakai ‘i he fonua: te u fai kiate kinautolu ke tatau mo ‘enau anga, pea te u fakamaau ke totonu kiate kinautolu; pea te nau ‘ilo ko au ko Sihova.”

1 Ko e me‘a hā mai mei he ‘Otua kia ‘Isikieli ‘i Selūsalema. 5 ‘Ae fakatātā ‘oe fua‘a. 7 ‘Ae ngaahi potu fale ‘oku fonu ‘i he fakatātā. 13 Ko e kau tangilāulau koe‘uhi ko Temuse. 15 ‘Ae hū ‘ae kakai ki he la‘ā. 18 ‘Ae houhau ‘ae ‘Otua koe‘uhi ko ‘enau tauhi tamapua.

8 PEA na‘e hoko ‘i hono ono ‘oe ta‘u, mo hono ono ‘oe māhina, pea ‘i hono nima ‘oe ‘aho ‘i he māhina, na‘aku nofo ‘i hoku fale, pea na‘e nofo ‘i hoku ‘ao ‘ae kau mātu‘a ‘o Siuta, ne hoko mai kiate au ‘ae nima ‘oe ‘Otua ko Sihova. ² Pea ne u mamata, pea vakai, ko e

me‘a ‘oku tatau mo e afi: ko e hā mai ‘a hono kongaloto ‘o fai ki lalo ko e afi; pea mei hono kongaloto ‘o fai ki ‘olunga na‘e ha ngingila, ‘o hangē ko e lanu ‘oe ‘amipa. ³ Pea na‘e ‘ai mai ‘ae tatau ‘o ha nima, ‘o ne puke au ‘i hoku lou‘ulu; pea hiki au ‘e he laumālie ki he vaha‘a ‘o māmani pea mo e langi, ‘o ne ‘omi au ‘i he me‘a hā mai ‘ae ‘Otua ki Selūsalema, ki he matapā ‘oe kātupa ki loto ‘aia ‘oku hanga ki he tokelau; ‘aia na‘e ‘i ai ‘ae nofo‘anga ‘oe fakatātā ki he fua‘a, ‘aia ‘oku fakatupu ‘ae fua‘a. ⁴ Pea vakai, na‘e ‘i ai ‘ae nāunau ‘oe ‘Otua ‘o ‘Isileli ‘o tatau mo ‘ene hā mai na‘aku mamata ai ‘i he tele‘a.

⁵ ¶ Pea ne toki pehē kiate au, “Foha ‘oe tangata, hanga hake eni ho mata ki he potu fakatokelau.” Ko ia na‘aku fakahanga hoku mata ki he potu tokelau, pea vakai, na‘e ‘i ai ‘ae fakatātā ‘oe fua‘a ‘i hono potu fakatokelau ‘oe matapā ‘oe feilaulau‘anga, ‘i hono hū‘anga. ⁶ Na‘a ne pehē foki kiate au, “Foha ‘oe tangata, ‘Oku ke mamata ki he me‘a ‘oku nau fai? ‘Io, ‘ae ngaahi fakalielia lahi ‘oku fai ‘i heni ‘e he fale ‘o ‘Isileli, koe‘uhi ke u ‘alu mama‘o atu mei hoku potu toputapu? Ka ke toe tangaki hake, pea te ke sio ki he ngaahi fakalielia ‘oku lahi hake.”

⁷ ¶ Pea na‘a ne ‘omi au ki he matapā ‘oe loto‘ā; pea ‘i he‘eku sio, vakai ko e ava na‘e ‘i he ‘ā. ⁸ Pea ne pehē kiate au, “Foha ‘oe tangata, ke ke keli ‘i he ‘ā: pea ‘i he‘eku keli ‘i he ‘ā, vakai ko e matapā.” ⁹ Pea na‘a ne pehē kiate au, “Hū atu mo mamata ki he ngaahi kovi fakalielia ‘oku nau fai ‘i heni.” ¹⁰ Ko ia na‘aku hū ki ai ‘o mamata; pea vakai na‘e tohi takatakai ki he holisi fale ‘ae fakatātā ki he anga ‘oe me‘a tolo kotoa pē, mo e fanga manu fakalielia, pea mo e ngaahi tamapua kotoa pē ‘oe fale ‘o ‘Isileli. ¹¹ Pea tutu‘u ‘i honau ‘ao ‘ae kau tangata ‘e toko fitungofulu ‘i he kau mātu‘a ‘oe fale ‘o ‘Isileli, pea ‘i honau ha‘oha‘onga na‘e tu‘u ai ‘a Sesania ko e foha ‘o Safani, pea taki taha ‘ae tangata ‘ene ‘ai‘anga afi ‘i hono nima; pea na‘e ‘alu hake ‘ae ‘ao matolu ‘oe me‘a namu kakala. ¹² Pea na‘a ne toki pehē kiate au, “Foha ‘oe tangata, kuo ke mamata ki he me‘a ‘oku fai ‘e he kau mātu‘a ‘oe fale ‘o ‘Isileli, ‘e he tangata taki taha kotoa pē ‘i he ‘ana ‘o ‘ene me‘a fakatātā? He ‘oku nau pehē, “Oku ‘ikai mamata ‘a Sihova kiate kitautolu; kuo si‘aki ‘e he ‘Otua ‘a māmani.’|”

¹³ ¶ Na‘a ne pehē foki kiate au, “Toe tangaki hake koe, pea te ke mamata ki he‘enau fai ‘ae ngaahi fakalielia ‘oku lahi hake.” ¹⁴ Pea na‘e toki ‘ave au ki he matapā ‘oe hū‘anga ki he fale ‘o Sihova ‘aia na‘e tu‘u ki he tokelau: pea vakai, na‘e nofo ai ‘ae kau fefine ‘oku tangi koe‘uhi ko Temuse. ¹⁵ Pea na‘a ne pehē kiate au, “Kuo ke mamata ‘a eni, ‘e foha ‘oe tangata? Toe tangaki hake pea te ke sio ki he ngaahi fakalielia ‘oku lahi hake ‘i he me‘a ni.”

¹⁶ ¶ Pea na‘a ne ‘omi au ki he loto‘ā ki loto, ‘oe fale ‘o Sihova, pea vakai, na‘e ‘i he matapā ‘oe falelotu lahi ‘o Sihova ‘i he vaha‘a ‘oe hū‘anga mo e feilaulau‘anga ‘ae kau tangata ‘e toko uofulu ma toko nima na‘e fulitu‘a ki he falelotu lahi ‘o Sihova, kae hanga honau mata ki he potu hahake; pea na‘a nau hū ki he la‘ā ki he potu hahake.

¹⁷ ¶ Pea na'a ne pehē ai kiate au, "Kuo ke mamata ki he me'a ni, 'e foha 'oe tangata? Ko e me'a ma'ama'a koā ki he fale 'o Siuta ke nau fai 'ae ngaahi fakalielia 'oku nau fai 'i heni? He kuo nau fakafonu 'ae fonua 'i he fakamālohī, mo nau tafoki ke fakatupu 'eku houhau: pea vakai 'oku nau 'ai 'ae va'a ki honau ihu. ¹⁸ Ko ia foki te u ngāue'aki 'eau 'ae houhau lahi: 'e 'ikai mamae 'a hoku mata, pea 'e 'ikai te u manava'ofa: pea neongo 'e-nau tangi 'i hoku telinga 'i he le'o lahi, 'e 'ikai te u fanongo kiate kinautolu."

1 Ko e me'a hā mai 'oku fakahā ai 'ae fakamo'ui 'o ha ni'ihī, 5 Mo e faka'auha 'a hono toe. 8 'E 'ikai 'aonga ki he 'Otua hono hūfia 'akinautolu.

⁹ NA'A ne kalanga foki 'i hoku telinga 'aki 'ae le'o lahi, 'o pehē, "Fekau 'akinautolu 'oku le'ohi 'ae kolo ke 'unu'unu mai, pea 'omi taki taha 'e he tangata 'a 'ene mahafu tāmata 'i hono nima." ² Pea vakai, na'e hū mai 'ae kau tangata 'e toko ono mei he hala 'i he matapā mā'olunga 'oku hanga ki he tokelau, na'e taki taha 'ae tangata ha mahafu tāmata 'i hono nima; pea ko e tangata 'e taha 'iate kinautolu na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, pea tautau ki hono vakavaka 'ae ipu vaitohi 'ae tangata tohi; pea na'a nau hū atu 'onau tutu'u 'i he ve'e feilaulau'anga palasa. ³ Pea na'e mole hake 'ae nāunau 'oe 'Otua 'o 'Isileli mei he selupi 'aia na'e nofo ia ki ai, ki he hū'anga ki he fale. Pea na'a ne ui ki he tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, 'aia na'e 'i hono vakavaka 'ae ipu vaitohi 'ae tangata tohi; ⁴ Pea folofola 'a Sihova kiate ia, "Alu atu ki he lotolotonga 'oe kolo, 'i he lotolotonga 'o Selūsalema, pea 'ai ha faka'ilonga ki he fo'i la'e 'oe kau tangata 'oku to'e mo tangi koe'uhi ko e ngaahi fakalielia 'oku fai 'i loto 'i ai."

⁵ ¶ Pea na'a ne pehē ki he toko nima na'e toe, ka 'oku fanongo 'a hoku telinga, "Muimui atu 'akimoutolu kiate ia ki he kolo 'o tā'i; 'oua na'a mamae 'a homou mata, pea 'oua na'a mou manava'ofa. ⁶ Tāmata ke 'osi 'ae mātu'a mo e talavou, 'ae kau finemui mo e fānau tupu, mo e kau fefine, kae'oua na'a mou ofi atu ki ha tangata kuo 'ai ki ai 'ae faka'ilonga, pea kamata fai 'i hoku potu 'afio'anga." Pea na'a nau kamata ai mei he kau mātu'a na'e 'i he 'ao 'oe fale. ⁷ Pea ne pehē kiate kinautolu, "Faka'uli'i 'ae fale pea fakapito hono ngaahi loto'ā 'aki 'ae mate: mou 'alu atu." Pea na'a nau 'alu atu 'o tā-mate'i 'i he kolo.

⁸ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, lolotonga 'ae tāmata'i 'akinautolu, pea tuku tokotaha pe au, na'aku tōmape'e hifo ki hoku mata, pea u tangi mo pehē, "Oiaue, 'e Sihova ko e 'Otua, te ke faka'auha 'ae toe kotoa pē 'o 'Isileli 'i ho lilingi atu ho houhau lahi ki Selūsalema?" ⁹ Pea na'a ne pehē kiate au, "Oku lahi 'aupito fakamanavahē 'ae fai kovi 'ae fale 'o 'Isileli mo Siuta, pea 'oku fonu 'ae fonua 'i he toto, pea pito 'ae kolo 'i he angatu'u; he 'oku nau lea 'o pehē, 'Kuo li'aki 'e Sihova 'a māmani, pea 'oku 'ikai mamata 'a Sihova.' ¹⁰ Pea ko au foki, 'e 'ikai mamae 'a hoku mata, pea 'e 'ikai te u manava'ofa, ka te u totongi 'enau anga ki honau tumu'aki." ¹¹ Pea vakai, ko e tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei 'aia na'e 'i hono vakavaka 'ae ipu vaitohi, na'a ne fakaongo

atu 'ae me'a 'o pehē, "Kuo u fai 'o hangē ko ia na'a ke fekau kiate au."

1 Ko e me'a hā mai, ko e malala'i afi ke fakamokulu ki he kolo. 8 Ko e hā mai 'ae Selupimi.

¹⁰ PEA na'aku mamata, pea vakai, na'e hā mai 'ae me'a hangē ko e maka ko e safaia mei he fakamalumalu na'e 'i 'olunga 'i he 'ulu 'oe selupimi, pea na'e hā mai ia hangē ko ha nofo'a fakatu'i. ² Pea na'e folofola ia ki he tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, 'o ne pehē, "Hū atu 'i he vaha'a 'oe ngaahi teka, 'i he lalo selupi, pea fakapito 'aki ho nima 'ae malala'i afi mei he vaha'a 'oe selupimi pea fakamokulu ia ki he kolo." Pea na'a ne hū atu ia 'i hoku 'ao. ³ Pea ko eni, na'e hū atu 'ae tangata 'oku tu'u 'ae selupimi 'i he potu to'omata'u 'oe fale; pea na'e fakafonu 'aki 'ae 'ao 'ae loto'ā ki loto. ⁴ Pea na'e toki hiki hake 'ae nāunau 'o Sihova mei he selupi, pea tu'u mei he matapā 'oe fale: pea na'e pito 'ae fale 'i he 'ao, pea pito mo e loto'ā 'i he malama 'oe nāunau 'o Sihova. ⁵ Pea na'e ongo atu 'o a'u ki he loto'ā kitu'a 'ae patū 'oe kapakau 'oe selupimi 'o hangē ko e le'o 'oe 'Otua Māfimafi 'oka folofola ia. ⁶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'ene fekau ki he tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, 'o pehē, To'o 'ae afi mei he vaha'a 'oe ngaahi teka mei he vaha'a 'oe selupimi; pea toki hū atu ia 'o ne tu'u ofi ki he ngaahi teka. ⁷ Pea mafao atu 'e he selupi 'e taha 'a hono nima mei he vaha'a 'oe selupimi ki he afi na'e 'i he vaha'a 'oe selupimi, 'o ne to'o mei ai 'o ne tuku ki he nima 'o ia na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei pea ne 'ave ia 'e ia, 'o ne 'alu atu.

⁸ ¶ Pea na'e hā mai 'i he selupimi hangē ko e nima 'oe tangata 'i honau lalo kapakau: ⁹ Pea 'i he'eku mamata, vakai na'e 'i he selupimi 'ae teka 'e fā, ko e teka 'e taha 'i he selupi 'e taha, pea ko e teka 'e taha 'i he selupi 'e taha: pea ko e hā mai 'ae ngaahi teka na'e hangē ko e lanu 'oe maka ko e pelili. ¹⁰ Pea ko e anga 'o 'enau hā mai, na'e mata tatau 'ae toko fā ko ia, 'o hangē na'e 'ai ki he loto teka 'e taha ha teka 'e taha. ¹¹ 'I he'enu 'alu, na'a nau 'alu 'i honau tafa'aki 'e fā; na'e 'ikai te nau tafoki 'i he'enu 'alu, ka ko e potu ko ia na'e hanga ki ai honau mata na'a nau muimui ai; na'e 'ikai te nau tafoki 'i he'enu 'alu. ¹² Pea ko honau sino kotoa mo honau tu'a, mo honau nima, mo honau kapakau, pea mo e ngaahi teka, na'e fonu takatakai 'i he mata, 'io, 'ae ngaahi teka na'e 'i he toko fā ni. ¹³ Pea na'e ui ki he ngaahi teka, ka 'oku ou fanongo, "Ke ngaue atu."

¹⁴ Pea na'e taki taha ma'u 'ae mata 'e fā: ko e 'uluaki mata ko e mata ia 'oe selupi, pea ko hono ua 'oe mata, ko e mata ia 'oe tangata, pea ko hono tolu ko e mata 'oe laione, pea ko hono fā ko e mata 'oe 'ikale. ¹⁵ Pea na'e hiki ki 'olunga 'ae selupimi, Ko eni ia 'ae me'a mo'ui ko ia na'aku mamata ai 'i he ve'e vaitafe 'o Kipa. ¹⁶ Pea ka 'alu 'ae selupimi, na'e ngaue fakataha mo e ngaahi teka: pea 'i he fakamafola 'e he selupimi honau kapakau ke puna hake mei he fonua, na'e 'ikai foki atu meiate kinautolu 'ae ngaahi teka ko ia. ¹⁷ Ka nau ka tu'uma'u, ne tu'uma'u ia; pea ka hiki ki 'olunga 'akinautolu, na'e hiki hake foki ia 'e ia: he na'e 'i ai 'ae laumālie 'oe me'a mo'ui. ¹⁸ Pea na'e toki mahu'i atu 'ae nāunau

'o Sihova mei he matapā 'oe fale 'o tu'u mei 'olunga 'i he ngaahi selupimi. ¹⁹ Pea na'e mafola hake 'e he selupimi honau kapakau, 'onau puna hake mei he kelekele 'i hoku 'ao: pea 'i he'enua 'alu atu na'e 'i ai pe foki 'ae ngaahi teka, pea na'e tutu'u kotoa pē 'i he matapā fakahahake 'oe fale 'o Sihova; pea na'e 'i 'olunga 'iate kinautolu 'ae nāunau 'oe 'Otua 'o 'Isileli. ²⁰ Ko eni ia 'ae me'a mo'ui ko ia na'aku mamata 'oku 'afio mei ai 'ae 'Otua 'o 'Isileli 'i he ve'e vaitafe 'o Kipa; pea na'aku 'ilo ko e selupimi pe 'akinautolu. ²¹ Na'e taki taha ma'u 'ae mata 'e fā, pea taki taha 'ae kapakau 'e fā; pea hangē ko e nima 'oe tangata 'i honau lalo kapakau. ²² Pea ko e hā mai 'a honau mata ko e mata pe ia na'aku mamata ai 'i he ve'e vaitafe 'o Kipa, 'ae anga 'o 'enua hā mai mo kinautolu foki: na'e 'alu fakahangatonu atu 'akinautolu taki taha.

1 Ko e fiela'i 'ae hou'eiki. 4 Ko 'enua angahala mo hono fakamaau'i. 13 I he tangi 'a 'Isikieli 'oku fakahā 'e he 'Otua 'a 'ene fakamo'ui ha toenga, 21 Mo e tautea 'oe kau angahala. 22 'Oku mahu'i 'ae nāunau 'oe 'Otua mei he kolo. 24 'Oku toe 'ave 'a 'Isikieli ki he fakapōpula.

11 KO ENI foki na'e hiki hake au 'e he laumālie 'o ne 'omi au ki he matapā fakahahake 'oe fale 'o Sihova 'aia 'oku hanga ki he feitu'u hahake: pea vakai, na'e 'i he hū'anga 'oe matapā 'ae kau tangata 'e toko uofulu ma toko nima; pea na'aku mamata 'oku 'i ai 'a Sesania ko e foha 'o 'Asuli mo Peletaia ko e foha 'o Penaia ko e hou'eiki 'oe kakai. ² Pea ne toki pehē kiate au, "Foha 'oe tangata, ko e kau tangata 'ena 'oku fakatupu 'ae kovi, 'onau fakakaukau kovi 'i he kolo ni: ³ 'O nau pehē, "Oku 'ikai ofi ha me'a ka tau langa fale 'akitautolu: ko e kulo 'ae kolo ni ka ko e kakano 'akitautolu.

⁴ ¶ "Ko ia ke ke kikite kiate kinautolu, kikite, 'e foha 'oe tangata." ⁵ Pea na'e hoko mai kiate au 'ae Laumālie 'o Sihova 'o ne pehē kiate au, "Lea, 'oku pehē 'e Sihova; Ko eni, kuo mou lea pehē 'e fale 'o 'Isileli: he 'oku ou 'ilo kotoa pē 'ae ngaahi me'a 'oku hū mai ki homou loto. ⁶ Kuo mou fakatokolahi ho'omou mate tāmāte'i 'i he kolo ni pea kuo mou fakafonu 'aki 'ae mate tāmāte'i 'a hono ngaahi hala. ⁷ Ko ia 'oku pehē 'a Sihova ko e 'Otua; Ko ho'omou mate 'aia kuo mou fokotu'u 'i loto 'i ai, ko e kakano 'akinautolu, pea ko e kolo ni ko e kulo ia: ka te u 'omi kitu'a 'akimoutolu mei ai. ⁸ Kuo mou manavahē ki he heletā; pea te u 'omi 'ae heletā kiate kimoutolu, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ⁹ Pea te u 'omi kitu'a 'akimoutolu mei he lotolotonga 'o ia, mo tukuange 'akimoutolu ki he nima 'oe kau muli, pea te u fai 'ae fakamala'ia kiate kimoutolu. ¹⁰ Pea 'e tulaki hifo 'akimoutolu 'i he heletā; te u fakamaau 'akimoutolu 'i he ngata'anga 'o 'Isileli; pea te mou 'ilo ko au ko Sihova. ¹¹ 'E 'ikai hoko eni ko ho'omou kulo, pea 'e 'ikai hoko 'akimoutolu ko e kakano 'i loto 'i ai; ka te u fakamaau 'akimoutolu 'i he ngata'anga 'o 'Isileli: ¹² Pea te mou 'ilo ko Sihova au: he kuo 'ikai te mou 'a'eva 'i he'eku fekau, pe fai ki he'eku fakamaau, ka kuo mou fai ki he anga 'ae hiteni 'oku nofo tākai 'iate kimoutolu."

¹³ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'eku kikite, na'e mate 'a Peletaia ko e foha 'o Penaia. Pea na'aku tō hifo ai ki hoku mata 'o tangi 'i he le'o lahi, 'o pehē, "'Oiauē 'e Sihova ko e 'Otua! Te ke faka'osi ke 'osi 'aupito 'ae toenga 'o 'Isileli?"

¹⁴ ¶ Na'e toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁵ "Foha 'oe tangata, ko ho kāinga, 'io, ho kāinga 'o'ou, 'ae kau tangata 'o ho fa'ahinga, pea mo e fale kātoa kotoa 'a 'Isileli, ko kinautolu ia kuo pehē ki ai 'ae kakai 'o Selūsalema, "Alu ke mama'o 'akimoutolu mea Sihova: he ko kimoutolu kuo foaki ki ai 'ae fonua ni ko e tofi'a." ¹⁶ Ko ia ke ke lea, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; neongo 'eku li'aki ke mama'o 'akinautolu ki he hiteni, pea neongo 'eku fakahē 'akinautolu ki he ngaahi fonua, ka te u hangē ko e si'i hūfanga kiate kinautolu 'i he ngaahi fonua 'aia te nau hoko ki ai. ¹⁷ Ko ia ke ke pehē, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Te u tātaki mo'oni 'akimoutolu mei he kakai pea fakataha mai kimoutolu mei he ngaahi fonua 'aia kuo fakahē'i 'akimoutolu ki ai, pea te u foaki kiate kimoutolu 'ae fonua 'o 'Isileli. ¹⁸ Pea te nau hoko mai ki heni, pea te nau fetuku mei heni 'a hono ngaahi me'a kovi mo hono ngaahi fakalielia. ¹⁹ Pea te u foaki kiate kinautolu 'ae loto pe taha, pea te u 'ai ha laumālie fo'ou kiate kimoutolu; pea te u to'o atu 'ae loto maka mei honau kakano, pea te u foaki 'ae loto kakano'ia kiate kinautolu: ²⁰ Koe'uhi ke nau fa'a 'eve'eva ai 'i he'eku ngaahi fekau, pea tauhi 'a 'eku tu'utu'uni mo fai ki ai: pea 'e hoko ko hoku kakai 'akinautolu, pea ko honau 'Otua au. ²¹ Ka koe'uhi ko kinautolu 'oku muimui honau loto ki he loto 'o 'enua ngaahi me'a fakalili'a mo 'enua fakalielia, te u totongi 'enua anga ki honau tumu'aki, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."

²² ¶ Pea hili ia na'e hiki ki 'olunga 'e he selupimi 'a honau kapakau pea mo e ngaahi teka na'e ofi ai; pea na'e feangai hifo mei 'olunga 'iate kinautolu 'ae nāunau 'oe 'Otua 'o 'Isileli. ²³ Pea na'e mahu'i 'ae nāunau 'o Sihova mei he loto kolo, pea tu'u mei he mo'unga 'aia 'oku 'i he potu hahake 'oe kolo.

²⁴ ¶ Pea hili ia na'e to'o hake au 'e he laumālie, pea 'omi au 'e he Laumālie 'oe 'Otua 'i he me'a hā mai ki Kalitia kiate kinautolu 'oe pōpula. Pea na'e pehē 'ae mahu'i 'iate au 'ae me'a hā mai 'aia na'aku mamata ki ai. ²⁵ Pea na'aku toki fakamatala kiate kinautolu 'oe pōpula 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'aia na'e fakahā 'e Sihova kiate au.

1 Ko e fakatātā 'oe hiki 'a 'Isikieli. 8 'Oku hā ai 'ae fakapōpula'i 'a Setikia. 17 'Oku fakahā, 'i he tetetete 'a 'Isikieli, 'ae faka'auha 'oe kakai Siu. 21 'Oku valoki'i 'ae lea fiela'i 'ae kakai Siu. 28 Hono hoko vave 'ae kikite.

12 NA'E hoko foki kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, 'oku ke nofo 'i he lotolotonga 'oe fale angatu'u 'aia 'oku 'i ai 'ae mata ke sio ka 'oku 'ikai mamata; 'oku 'i ai 'ae telinga ke fanongo, ka 'oku 'ikai ongo'i; he ko e fale angatu'u 'akinautolu. ³ Ko ia, 'a koe foha 'oe tangata, teuteu ke fetuku ho'o ngaahi me'a, pea fetuku 'aho pe 'i honau 'ao; pea te ke

fetuku mei ho'o potu ki ha potu kehe 'i honau 'ao: hei'ilo te nau fakakaukau, neongo ko e fale angatu'u 'akinautolu. ⁴ Te ke toki 'omi 'e koe 'a ho'o ngaahi me'a kei 'aho 'i honau 'ao, ko e me'a ke fetuku: pea ka po'uli te ke 'alu atu 'i honau 'ao 'o hangē koe 'alu atu ha taha pōpula. ⁵ Keli 'e koe ke ava 'ae 'ā 'i honau 'ao, pea ke fetuku atu mei ai. ⁶ Te ke fua ia 'i honau 'ao ki ho uma, pea ke fetuku atu ia 'i he uulikelekele: te ke pūlou ho mata ke 'oua na'a ke sio ki he kelekele: he kuo u tuku koe ko e faka'ilonga ki he fale 'o 'Isileli." ⁷ Pea na'aku fai 'o hangē ko ia na'e fekau mai: na'aku 'omi kitu'a 'eku me'a kei 'aho, 'o hangē ha me'a ki he pōpula, pea 'i he efiafi na'aku keli 'ae 'ā 'o fakaava 'aki 'a hoku nima; pea na'aku fetuku kitua'ā 'i he'ene kei 'ata'atā, pea na'aku fua me'a 'i hoku uma 'i honau 'ao. ⁸ Pea pongipongi hake na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ⁹ "Foha 'oe tangata, 'ikai kuo pehē kiate koe 'e he fale 'o 'Isileli, 'ae fale angatu'u, 'Ko e hā 'oku ke fai?" ¹⁰ Lea koe kiate kinautolu, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: 'Oku kau 'ae fua kavenga ni ki he tu'i 'i Selūsalema mo e fale kotoa 'o 'Isileli 'oku 'iate kinautolu.' ¹¹ Ke ke pehē, 'Ko homou faka'ilonga au: hangē ko ia kuo u fai, 'e pehē hono fai kiate kinautolu: 'e fetukutuku mo 'ave 'akinautolu ki he fakapōpula. ¹² Pea ko ia 'oku tu'i 'iate kinautolu 'e fua kavenga ia 'i hono uma 'i he efiafi po'uli, pea 'e 'alu atu: te nau keli 'ae 'ā ke ava mo fetuku atu ia: 'e fakapulou 'e ia hono mata ke 'oua na'a sio hono mata ki he kelekele. ¹³ Te u 'a'au foki 'eau 'a hoku kupenga kiate ia, pea 'e mo'ua ia 'i he'eku tauhele: pea te u 'omi ia ki Papilone ki he fonua 'oe kau Kalitia; ka 'e 'ikai te ne mamata ki ai, neongo 'e mate ia 'i ai. ¹⁴ Pea te u vilingia ki he feitu'u matangi kotoa pē 'akinautolu 'oku 'iate ia ko hono tokoni, mo 'ene ngaahi kongakau kotoa pē pea te u to'o 'ae heletā kiate kinautolu. ¹⁵ Pea te nau 'ilo ko au ko Sihova, 'o kau ka fakahē'i 'akinautolu ki he ngaahi pule'anga, pea fakamovete 'akinautolu ki he ngaahi fonua. ¹⁶ Ka te u tuku honau kau tangata ni'ihni ke hao mei he heletā mo e honge, pea mo e mahaki faka'auha; koe'uhi ke nau fakahā 'enau ngaahi fakalielia 'i he kau hiteni 'aia te nau hoko ki ai; pea tenau 'ilo ko Sihova au.

¹⁷ ¶ Na'e hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁸ "Foha 'oe tangata, kai ho'o mā 'i he manavahē, pea inu ho'o vai 'i he tetetete pea mo e vakavakai.

¹⁹ Pea ke lea ki he kakai 'oe fonua, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua ki he kakai 'o Selūsalema pea mo e fonua 'o 'Isileli; te nau kai fakatuhotuha 'enau mā, pea inu ilifia pe 'enau vai, koe'uhi ko e 'auha 'ae mahu kotoa pē 'oe fonua, ko e me'a 'i he fakamālohi 'anautolu 'oku nofo ai. ²⁰ Pea 'e fakalala 'ae ngaahi kolo 'oku kakai pea 'e 'auha 'ae fonua; pea te mou 'ilo ko Sihova au."

²¹ ¶ Pea na'e hoko kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ²² "Foha 'oe tangata, ko e hā 'ae lea fakatātā ko ia 'oku mou ma'u 'i he fonua 'o 'Isileli, 'aia 'oku pehē, "Oku fakatolonga 'ae ngaahi 'aho, pea 'oku 'ikai si'i ha me'a hā mai 'e fakamo'oni?" ²³ Ko ia te ke tala kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: te u fakangata 'ae lea fakatātā ko ia, pea 'e 'ikai toe lea fakatātā 'aki ia

'i 'Isileli; ka ke pehē 'e koe kiate kinautolu, Kuo ofi 'ae ngaahi 'aho mo e fakamo'oni 'oe me'a hā mai kotoa pē. ²⁴ He koe'uhi 'e 'ikai kei 'i ai ha me'a hā mai ko e va'inga, pe ha fai kikite ko e lapu, 'i he fale kotoa 'o 'Isileli. ²⁵ He ko Sihova au: Te u lea, pea ko e lea te u lea 'aki 'e hoko mo fai; 'e 'ikai toe fakatuai: he ko e lolotonga 'a ho'omou ngaahi 'aho, 'e fale angatu'u, te u lea 'aki 'ae lea, pea fai mo hono fakamo'oni, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."

²⁶ ¶ Pea na'e toe hoko kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ²⁷ "Foha 'oe tangata, vakai 'oku lea 'akinautolu 'oe fale 'o 'Isileli, 'o pehē, Ko e me'a hā mai 'oku ne mamata ai ko e me'a ki he ngaahi 'aho kei tuai, pea 'oku ne kikite ki he ngaahi kuonga 'oku kei mama'o. ²⁸ Ko ia ke lea kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'E 'ikai toe fakatuotuai ha'aku lea 'e taha, ka ko e lea 'aia kuo u lea 'aki 'e fai, 'oku pehē 'a Sihova ko e 'Otua."

1 Ko e valoki ki he kau kikite loi. 10 Ko e lahe ta'epipiki. 17 Ko e kau kikite fefine mo 'enau ngaahi faaki'anga.

13 PEA na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, kikite ki he kau kikite 'o 'Isileli 'oku kikite, pea ke pehē 'e koe kiate kinautolu 'oku kikite mei honau loto 'onautolu pē, Mou fanongo 'akimoutolu ki he folofola 'a Sihova." ³ Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'Mala'ia ki he kau kikite vale, 'aia kuo muimui ki honau laumālie 'onautolu pē, ka 'oku 'ikai ke mamata ki ha me'a! ⁴ 'E 'Isileli 'oku tatau ho'o kau kikite mo e fanga fokisi 'i he toafa. ⁵ Oku 'ikai te mou 'alu hake ki he ngaahi ava, pe ngaohi 'ae 'ā ki he fale 'o 'Isileli, koe'uhi ke tu'uma'u ai 'i he tau 'i he 'aho 'o Sihova. ⁶ Kuo nau mamata ki he va'inga mo e kikite loi! 'I he'enau pehē, 'Oku pehē 'e Sihova: ka na'e 'ikai fekau 'akinautolu 'e Sihova: pea kuo nau faka'amanaki 'ae ni'ihni ki he fakamo'oni 'o 'enau lea. ⁷ 'ikai kuo mou mamata ki he me'a hā mai 'oku va'inga, pea 'ikai kuo mou lea 'aki 'ae kikite loi 'i ho'omou pehē, 'Oku pehē 'e Sihova; kae 'osi 'oku 'ikai te u lea au?" ⁸ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "Koe'uhi kuo mou lea 'aki 'ae va'inga, mo mamata ki he loi, ko ia, vakai, ko au ia 'e fai mo kimoutolu, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ⁹ Pea 'e tō hoku nima ki he kau kikite 'oku mamata ki he va'inga, mo nau kikite loi: 'e 'ikai te nau kau 'i he fakataha 'o hoku kakai, pea 'e 'ikai tohi 'akinautolu 'i he tohi 'oe fale 'o 'Isileli; pea 'e 'ikai te nau hū ki he fonua 'o 'Isileli; he te mou 'ilo ko au, ko Sihova, ko e 'Otua. ¹⁰ Koe'uhi, 'io, koe'uhi kuo nau kākaa'i 'a hoku kakai, 'i he'enau pehē, Fiemālie; ka 'oku 'ikai ha fiemālie; pea na'e langa hake 'e he tokotaha 'ae 'ā, pea vakai na'e laku ki ai 'ae lahe ta'epipiki 'e he ni'ihni kehe. ¹¹ Tala kiate kinautolu 'oku laku ki ai 'ae lahe ta'epipiki, 'e hinga ia: 'e ai 'ae 'uha lahi; pea 'e tō hifo 'akimoutolu, 'ae ngaahi maka lahi 'oe 'uha fefeka; pea 'e hae ia 'e he matangi mālohi. ¹² Vakai 'oka hinga 'ae 'ā, 'ikai 'e pehē ai kiate kimoutolu, Ko fē ia 'ae laku lahe 'aia na'a mou fai?" ¹³ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Io, ko au te u hae ia 'aki 'ae matangi mālohi 'i he'eku houhau lahi: pea ko e

me'a 'i he'eku 'ita 'e 'i ai 'ae 'uha lahi, pea mo e 'uha ma-ka ke faka'osi'osi ia 'i he'eku houhau lahi. ¹⁴ 'E pehē 'a 'eku maumau'i ki lalo 'ae 'ā 'aia kuo mou laku ai 'ae la-he ta'epipiki, pea 'e holoki hifo ia ki he kelekele; 'io, na'a mo hono tu'unga 'e hā ia, pea 'e hinga ia, pea 'e faka'auha 'akimoutolu 'i loto 'i ai: pea te mou 'ilo ko Si-hova au. ¹⁵ 'E pehē 'a 'eku fakahoko 'eku houhau ki he 'ā, mo kinautolu ¹⁶ 'Ae kau kikite 'o 'Isileli, 'oku kikite ki Selūsalema, pea 'oku mamata ki he me'a hā mai 'oe fakamelino kiate ia, ka 'oku 'ikai ha melino;" 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

¹⁷ ¶ "Ko eni foki, 'a koe, foha 'oe tangata, fakahanga-tonu ho mata ki he ngaahi 'ofefine 'o ho'o kakai, 'akin-autolu 'oku kikite mei honau loto 'onautolu; pea ke kikite koe kiate kinautolu. ¹⁸ Pea ke lea, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;" Mala'ia ki he kau fefine 'oku tuitui 'ae faaki'anga ki he nima kotoa pē, mo ngaohi 'ae pūlou ki he 'ulu kehekehe ke tuhi 'ae ngaahi laumālie! Te mou tuli koā 'ae laumālie 'o hoku kakai, pea te mou fakamo'ui 'ae laumālie 'oku ha'u kiate kimoutolu? ¹⁹ Pea te mou fakalielia'i au 'i hoku kakai, koe'uhi ko ha falukunga 'oe pa'ale mo ha kongā mā, ke tāmāte 'ae laumālie 'oku 'ikai totonu ke mate, pea ke fakamo'ui 'ae laumālie 'oku 'ikai totonu ke mo'ui, 'i ho'omou loi ki hoku kakai 'oku fanongo ki he loi?" ²⁰ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; "Vakai 'oku ou fehi'a ki homou faaki'anga 'aia 'oku mou tauhele 'aki 'ae ngaahi laumālie; pea te u hae ia mei homou nima mo tukuange 'ae ngaahi laumālie, 'io, 'ae ngaahi laumālie 'oku mou tuli ke tauhele'i. ²¹ Te u haehae foki 'a homou pūlou mo fakamo'ui 'a hoku kakai mei homou nima, pea 'e 'ikai te nau kei 'i homou nima ke tauhele'i; pea te mou 'ilo ko Sihova au. ²² "Koe'uhi kuo mou faka-mamahi'i 'ae loto 'oe mā'oni'oni 'aki 'ae ngaahi loi, 'aia na'e 'ikai te u fakamamahi; mo fakamālohi 'ae nima 'oe angahala ke 'oua na'a foki ia mei hono hala kovi, 'i ho'omou tala mo'ui ki ai: ²³ Ko ia 'e 'ikai te mou toe ma-mata ki he va'inga, pe fai 'ae kikite: he te u fakamo'ui 'a hoku kakai mei homou nima: pea te mou 'ilo ko Sihova au."

1 'Oku tali 'e he 'Otua 'ae kau tauhi tamapua 'o hangē ko honau loto. 6 'Oku enginaki'i kinautolu ke fakatomala telia 'ae ngaahi mala'ia 'i he kau kikite kuo kākaa'i. 12 'Ae tu'utu'uni fakapapau 'e he 'Otua 'ae honge, 15 'Ae fanga manu fekai, 17 Mo e heletā, 19 Mo e mahaki faka'auha. 22 'E tuku ha toenga kakai ko e valoki ki he ni'ihī kehe.

14 PEA na'e toki ha'u kiate au 'ae ni'ihī 'i he kau mā-tu'a 'o 'Isileli, 'onau nofo mai 'i hoku 'ao. ² Pea na'e hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ³ "Foha 'oe tangata, kuo fokotu'u 'e he kau tangata ni honau ngaahi tamapua 'i honau loto, pea 'ai mo e tūki-a'anga 'o 'enau hia 'i honau 'ao: 'oku ngali koā ke fakafehu'i ha me'a kiate au 'ekinautolu?" ⁴ Ko ia ke ke lea kiate kinautolu, pea ke pehē kiate kinautolu, "'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Ko e tangata kotoa pē 'oe fale 'o 'Isileli 'aia 'oku fokotu'u tamapua 'i hono loto, mo ne 'ai 'ae tūkia'anga 'o 'ene hia 'i hono 'ao, pea 'oku

ha'u ki he palōfita, Ko au ko Sihova, teu tali ia, 'o fakatatau mo e tokolahi 'o 'ene ngaahi tamapua; ⁵ Koe'uhi ke u mo'ua 'ae fale 'o 'Isileli 'i honau loto 'o-nautolu pe, koe'uhi kuo nau mavahe kotoa pē meiate au, ko e me'a 'i he'enau ngaahi tamapua.

⁶ ¶ "Ko ia ke ke lea ki he fale 'o 'Isileli, 'Oku pehē 'e Si-hova ko e 'Otua; Fakatomala pea tafoki mei ho'omou ngaahi tamapua; pea tafoki homou mata mei ho'omou ngaahi fakalielia kotoa pē. ⁷ He ko ia kotoa pē 'i he fale 'o 'Isileli, pe ko e muli 'oku 'āunofa 'i 'Isileli, 'aia 'oku mavahe 'e ia ia meiate au, 'o ne fokotu'u 'ene ngaahi tamapua 'i hono loto, 'o ne 'ai 'ae tūkia'anga 'o 'ene hia 'i hono 'ao, pea 'oku ha'u ki he palōfita ke fakafehu'i ki-ate ia koe'uhi ko au; Ko au ko Sihova te u tali ia 'eau pe. ⁸ Pea te u fakahangatonu hoku mata ki he tangata ko ia, pea te u ngaohi ia ko e faka'ilonga mo e lea fakatātā, pea te u motuhi ia mei he lotolotonga 'o hoku kakai; pea te mou 'ilo ko Sihova au. ⁹ Pea kapau 'e kākaa'i 'ae palōfita 'oka lea 'aki 'e ia ha me'a, ko au ia ko Sihova 'oku fakahalaia ia, pea te u mafao atu kiate ia 'a hoku nima, pea faka'auha ia mei he lotolotonga 'o hoku kakai ko 'Isileli, ¹⁰ Pea te nau fua 'ae tautea 'o 'e-nau angahala: 'e tatau pe 'ae tautea 'oe palōfita mo e tautea 'o ia 'oku kumi kiate ia; ¹¹ Koe'uhi ke 'oua na'a toe 'alu pehē 'ae fale 'o 'Isileli meiate au, pea 'oua na'a toe fakalielia ia 'i he'enau ngaahi angahala; ka nau hoko ko hoku kakai, pea u hoko au ko honau 'Otua:" 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

¹² ¶ Na'e toe hoko kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ¹³ "Foha 'oe tangata, 'oka angahala 'ae fonua ki-ate au 'i he'ene fai kovi lahi, te u toki mafao atu ai hoku nima, pea 'e maumau 'ae falala'anga 'oe mā 'oku 'i ai, pea te u tuku ia ke hongea, pea motuhi mei ai 'ae tan-gata mo e manu: ¹⁴ Ka ne 'i ai 'ae kau tangata ni 'e toko tolu, 'a Noa, mo Taniela, mo Siope, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'e fakamo'ui honau laumālie pe 'onautolu 'i he'enau mā'oni'oni.

¹⁵ ¶ "Kapau te u tuku 'ae fanga manu fekai ke 'alu fano 'i he fonua, pea nau maumau'i ia, koe'uhi ke hoko ia 'o lala, pea 'e 'ikai 'alu 'i ai ha tangata telia 'ae ngaahi manu fekai: ¹⁶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ka ne 'i ai 'ae kau tangata ko ia 'e toko tolu, 'o hangē 'oku ou mo'ui, 'e 'ikai te nau fakamo'ui honau foha pe ha 'ofe-fine; ngata pe 'iate kinautolu 'e fakamo'ui, ka 'e 'auha 'ae fonua.

¹⁷ ¶ "Pea kapau te u 'omi 'ae heletā ke hoko ki he fonua, pea u pehē, Heletā 'asi atu ki he fonua; kau mo-tuhi mei ai 'ae tangata pea mo e manu: ¹⁸ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ka ne 'i ai 'ae kau tangata ko ia 'e toko tolu, 'e 'ikai te nau fakamo'ui ha foha pe ha 'ofe-fine, ka ko kinautolu pe 'e mo'ui 'iate kinautolu.

¹⁹ ¶ "Pea kapau te u tuku 'ae mahaki faka'auha ki he fonua, pea u lilingi hoku houhau ki ai 'i he toto, ke mo-tuhi mei ai 'ae tangata pea mo e manu: ²⁰ Neongo 'oku hā ai 'a Noa, mo Taniela, mo Siope, hangē 'oku ou mo'ui, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'e 'ikai te nau fakamo'ui ha foha pe ha 'ofefine; ngata 'i honau laumālie pe 'onautolu 'e hao 'i he'enau mā'oni'oni."

21 He ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua; “Kae fēfē nai ‘o kau ka tuku atu fakataha ‘ae fakamala’ia ‘e fā ki Selūsalema, ‘ae heletā, mo e hongē, mo e fanga manu fekai, pea mo e mahaki faka’auha, ke motuhi mei ai ‘ae tangata mo e manu?”

22 ¶ “Kae vakai, ‘e fakatōe ha nī’ihi ‘i ai ke fakahaofi, ‘ae ngaahi foha mo e ngaahi ‘ofefine: vakai te nau ‘omi kitu’a kiate kimoutolu, pea te mou mamata ki honau hala mo ‘enau faianga; pea te mou fiemālie mei he kovi ‘aia kuo u ‘omi ki Selūsalema, ‘io, ‘i he me’a kotoa pē kuo u fakahoko ki ai. 23 Pea te nau fakafiemālie’i ‘akimoutolu ‘oka mou ka mamata ki honau hala mo ‘enau faianga: pea te mou ‘ilo ‘oku ‘ikai te u fai noa pe ha me’a ‘i he me’a kotoa pē ‘aia kuo u fai ki ai,” ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua.

1 Ko e tala fakatātā ki hono ta’e’aonga ‘aupito ‘oe va’a ‘oe vaine. 6 Ko e fakahā ai ‘ae liaki’i ‘o Selūsalema.

15 NA’E hoko ‘ae folofola ‘a Sihova kiate au, ‘o pehē, 2 “Foha ‘oe tangata, ‘oku lelei hake ‘i he hā, ‘ae ‘akau ko e vaine ‘i he ngaahi ‘akau kehe, mo e ngaahi va’a ‘akau ‘oe vao? 3 He ‘oku to’o mei ai ha lau-papa ke fai ‘aki ha ngāue? Pe ‘oku ngaohi ‘e ha taha ha fa’o mei ai ko e tautau’anga ‘o ha me’a? 4 Vakai, ‘oku lī ia ki he afi ko e fefie, pea fakatou vela ai hono hiku mo hono kongaloto. He ‘oku ‘aonga ia ki he ngāue? 5 Vakai, ‘i he’ene kei haohaoa na’e ‘ikai ‘aonga ki ha ngāue; kae fēfē nai ‘ene ‘aonga ki ha ngāue, ka kuo keina ia ‘e he afi, pea kuo vela?” 6 Ko ia ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua; “Hangē ko e ‘akau ko e vaine ‘i he ngaahi ‘akau ‘oe vao, ‘e pehē ‘a ‘eku foaki ‘ae kakai ‘o Selūsalema ke vela ‘i he afi. 7 Pea te u fakahanga hoku fofonga ke tu’u kiate kinautolu; te nau hao mei he afi ‘e taha, kae vela ‘akinautolu ‘i he afi kehe ‘e taha; pea te mou ‘ilo ko au ko Sihova, ‘oku tu’u hoku mata kiate kimoutolu. 8 Pea te u ngaohi ke lala ‘ae fonua koe’uhi kuo nau fai ‘ae me’a hala.” ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua.

1 ‘Oku fakatātā ‘ae anga fakakakano ‘a Selūsalema ki he fā’ele’i kovi ha tamasi’i. 6 ‘Ae ‘ofa lahi ‘aupito ‘ae ‘Otua kiate ia. 15 ‘A ‘ene fe’auaki fakalielia. 35 Hono tautea fakamanavahē. 44 Ko e me’a ‘i he lahi tatau ‘a ‘ene angahala mo ia na’e fai ‘e he’ene fa’ē ko Sotoma, pea lahi hake ‘i he angahala ‘a Samēlia ko hono tuofefine, ko ia ‘oka tangi ai ia ki he fai ‘ae tautea. 60 Ko e ‘i ai ‘ae ‘alo’ofa kiate ia ‘i he kuonga fakamui.

16 NA’E toe hoko ‘ae folofola ‘a Sihova kiate au, ‘o pehē, 2 “Foha ‘oe tangata, faka’ilo ki Selūsalema ‘a ‘ene ngaahi fakalielia, 3 Pea ke lea, ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua ki Selūsalema; na’e fanau’i pea fā’ele’i koe ‘i he fonua ko Kēnani; ko ho’o tamai ko e tangata ‘Amoli, pea ko ho’o fa’ē ko e fefine Heti. 4 Pea koe’uhi ko ho fā’ele’i, ‘i he ‘aho na’e fanau’i ai koe na’e ‘ikai tā ho uho, pea na’e ‘ikai kaukau koe ‘i ha vai, ke fakamolū koe; na’e ‘ikai ngaohi ‘aki koe ha māsima, pea na’e ‘ikai ‘aupito fakakofu koe. 5 Na’e ‘ikai ha mata ke ‘ofa kiate koe ke fai ‘ae ngaahi me’a ni kiate koe pe manava’ofa

kiate koe; ka na’e lī atu koe ki he vao ‘ata’atā, ke fakalielia ho sino ‘i he ‘aho na’e fā’ele’i ai koe.

6 ¶ “Pea ‘i he’eku ‘alu atu kiate koe pea u mamata na’a ke fakalielia ‘i ho toto pe ‘o’ou, ne u pehē kiate koe, lolotonga ho’o kei pani toto, Ke ke mo’ui; ‘io, na’a ke kei ‘i ho toto ‘o’ou, na’aku pehē ai kiate koe, Ke ke mo’ui. 7 Kuo u ngaohi koe ke ke tupu ‘o hangē ko e fisi ‘oe ngoue, pea kuo ke tupu pea hoko ko e lahi, pea kuo ke ma’u ‘ae teunga ki he teunga; kuo hunuki ho huhu, pea kuo tupu ho fulufulu, ka na’a ke telefua mo masiva. 8 Pea ko eni, ‘i he’eku ‘alu atu kiate koe, vakai, ko e lolotonga ia ‘a ho’o ‘ofa; pea na’aku folahi atu kiate koe ‘a hoku kofu mo fakakofu’aki ‘a ho’o telefua; ‘io, na’aku fuakava kiate koe, pea na’a ta fefuakava’aki mo koe,” ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, “pea na’aku ma’u koe ma’aku.” 9 “Pea u toki kaukau koe ‘aki ‘ae vai, ne u fufulu koe ke ma’a ‘aupito mei he toto, pea na’aku tākai koe ‘aki ‘ae lolo. 10 Na’aku fakakofu’aki koe ‘ae tui-tui fakasanisani, pea u fakatopuva’e ‘aki koe ‘ae kilī’i pasa; pea u fakavala ‘aki koe ‘ae tupenu lelei, pea na’aku ‘ufi’ufi koe ‘aki ‘ae silika. 11 Na’aku ‘ai foki kiate koe ‘ae ngaahi me’a teunga, pea na’aku ‘ai ‘ae vesa ki ho nima, mo e kahoa ki ho kia. 12 Pea na’aku ‘ai ‘ae maha mahu’inga ‘i ho fo’i la’ē, mo e mama ‘i ho telinga, mo e pale lelei ki ho ‘ulu. 13 Na’e pehē ‘ae teuteu ‘aki koe ‘ae koula mo e siliva; na’e kofu’aki koe ‘ae tupenu lelei mo e silika, mo e tuitui fakasanisani; na’a ke kai ‘i he mahoa’a lelei mo e honi, mo e lolo: pea na’a ke hoihoifua ‘aupito pea na’a ke tupu lelei ‘o hoko ko e pule’anga. 14 Na’e mafola atu ho ongoongolelei ki he hiteni ko e me’a ‘i ho hoihoifua, he na’e haohaoa ia, ko e me’a ‘i he’eku lelei ‘aia na’aku ‘ai ‘eau kiate koe,” ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua.

15 ¶ “Ka na’a ke falala koe ki ho hoihoifua, pea na’a ke fai fe’auaki, ko e me’a ‘i ho ongoongo, na’a ke fai ho’o fe’auaki kiate ia kotoa pē na’e ‘alu ange; na’e ‘a’ana pe ia. 16 Pea na’a ke to’o ho ngaahi kofu pea ne ke teuteu ‘aki ia ho ngaahi potu mā’olunga ‘i he me’a pule kehekehe, pea na’a ke fai fe’auaki ‘i ai: pea ‘e ‘ikai toe hoko ha me’a pehē; ‘e ‘ikai ‘aupito pehē. 17 Pea kuo ke to’o ‘ae ngaahi teunga lelei ‘o ‘eku koula mo ‘eku siliva, ‘aia na’aku foaki kiate koe, mo ke ngaohi kiate koe ‘ae ngaahi fakatātā ‘oe tangata, pea kuo ke fai angahala mo ia. 18 Kuo ke fakakofu’aki ‘akinautolu ho ngaahi kofu fakasanisani: pea kuo ke tuku ‘i honau ‘ao ‘a ‘eku lolo mo e me’a namu kakala ‘a’aku. 19 Ko ‘eku me’akai foki, ‘aia na’aku foaki kiate koe, ‘ae mahoa’a lelei, mo e lolo mo e honi, na’aku fafanga ‘aki koe, na’a mo ia kuo ke tuku ‘i honau ‘ao, ko e me’a namu kakala.” ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, na’e pehē ‘a hono fai. 20 “Kuo ke to’o foki ho’o ngaahi tama mo ho’o ngaahi ta’ahine ‘aia kuo ke fanau’i kiate au, pea kuo ke feilaulau ‘aki ‘akinautolu ke nau ‘auha. Ko e me’a sī’i koā eni, ‘a ho’o fe’auaki? 21 Kae’uma’a ‘a ho’o tāmata’i ‘eku fānuu, mo ke tuku ‘akinautolu ke ‘alu atu ‘i he afi ma’anautolu? 22 Pea ‘i ho’o ngaahi fakalielia kotoa pē mo ho’o fe’auaki kotoa pē ‘oku ‘ikai te ke manatu ki he ngaahi ‘aho ‘o ho’o kei sī’i, ‘aia na’a ke telefua mo masiva ai, pea ke

fakalielia ‘i ho toto pe ‘o‘ou.” ²³ Pea na’e hoko ‘o pehē, “‘i he’ene hili kotoa pē ‘a ho’o fai kovi, (Mala’ia, mala’ia kiate koe! ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua;”) ²⁴ Kuo ke langa mo’ou ‘ae fale fe’auaki mo ke ngaohi kiate koe ‘ae potu mā’olunga ‘i he hala kotoa pē. ²⁵ Kuo ke langa ho fale fe’auaki ‘i he tefito hala kotoa pē pea kuo ke ngaohi ho hoihoifua ko e fehi’ane’kina, mo ke fakaava ho va’e kiate ia kotoa pē na’e ‘alu ange mo ke fakalahi pe ki ho’o fe’auaki. ²⁶ Kuo ke fai angahala foki mo ho kaunga nofo’anga, ko e kakai ‘Isipite ‘oku sino lalahi: pea kuo ke fakalahi ki ho’o fe’auaki, ko e fakatupu ‘ita kiate au. ²⁷ Ko ia, vakai, kuo u mafao atu hoku nima kiate koe, pea u fakasi’isi’i ho’o me’akai, mo tukuange koe ki he fa’itelihā ‘anautolu ‘oku fehi’a kiate koe, ‘ae ngaahi ‘ofefine ‘oe kau Filisitia, he ‘oku nau mā ‘i ho’o faianga fakalielia. ²⁸ Kuo ke fai angahala foki mo e kakai ‘Asilia, he na’e ‘ikai te ke fa’a fiu; ‘io, kuo ke fai angahala mo kinautolu, ka na’e ‘ikai te ke topono ai. ²⁹ Kuo ke fakalahi foki ‘a ho’o fe’auaki ‘i he fonua ko Kēnani ‘o a’u ki Kalitia; ka na’a mo ia na’e ‘ikai te ke fiu ai.” ³⁰ “‘Oiaue! ‘Ae vaivai ho loto,” ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, “He kuo ke fai eni kotoa pē, ko e ngāue ‘ae fefine fa’a fe’auaki mo fakamofutofuta; ³¹ Pea ko e me’a ‘i ho’o langa ha fale fe’auaki ‘i he tefito hala kotoa pē, pea ngaohi ho potu mā’olunga ‘i he hala kotoa pē, pea ‘oku ‘ikai te ke tatau mo e fefine fe’auaki ko e me’a ‘i ho’o fehi’a ki he totongi; ³² Kae hangē ko e ‘unoho ‘oku tono tangata ‘oku mā’u ‘ae kakai kehe ko e fetongi ‘a hono ‘unoho! ³³ ‘Oku foaki totongi ki he kau fefine fe’auaki kotoa pē; ka ko koe kuo ke foaki me’a’ofa ki ho kau mamana kotoa pē, pea ke totongi kiate kinautolu, ke nau ha’u kiate koe mei he potu kotoa pē ki ho’o fe’auaki. ³⁴ Pea ‘oku ke fai kehe koe ‘i ho’o fai angahala mo e fefine kehe, koe’uhi ‘oku ‘ikai muimui ha ni’ihi kiate koe ke fai ‘ae angahala; pea ko e me’a ‘i ho’o fai ‘e koe ‘ae totongi, ka ‘oku ‘ikai ha totongi ‘e fai kiate koe, ko ia ‘oku ke kehe ai.”

³⁵ ¶ Ko ia, ‘e fefine fe’auaki, fanongo ki he folofola ‘a Sihova. ³⁶ ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua; “Koe’uhi na’e lilingi atu ho’o fakalielia, pea fakahā ho’o telefua, ‘i ho’o fai angahala mo ho kau mamana, mo e ngaahi tamapua ‘o ho’o fakalielia, pea mo e toto ‘o ho’o fānau ‘aia na’a ke tuku kiate kinautolu: ³⁷ Vakai, ko ia foki te u tānaki ai ho kau mamana kotoa pē, ‘akinautolu kuo ke fakafiefia ai koe, mo kinautolu kotoa pē kuo ke ‘ofa ki ai, fakataha mo kinautolu kotoa pē kuo ke fehi’a ki ai; ‘io, te u tānaki fakataha ‘akinautolu kiate koe, pea te u fakahā ho’o telefua kiate kinautolu koe’uhi ke nau mamata ki ho’o telefua kotoa pē. ³⁸ Pea te u fakamaau’i koe, ‘o tatau mo e fakamaau ki he kau fefine ‘oku mau-mau ‘ae fakama’u ‘unoho mo lilingi ‘ae toto: pea te u fakainu ‘aki koe ‘ae toto ‘i he’eku houhau mo ‘eku fua’a. ³⁹ Pea te u tukuange koe foki ki honau nima, pea te nau holoki hifo ho fale ongoongo, ‘o maumau’i ki lalo ho ngaahi potu mā’olunga: pea te nau haehae foki meiate koe ho ngaahi kofu, mo nau ‘ave ho’o ngaahi me’a teunga, pea te nau fakatelefua’i mo fakamasiva’i koe. ⁴⁰ Pea te nau ‘omi mo e ni’ihi kiate koe, pea te nau

lilingi koe ‘aki ‘ae maka, pea tui ‘aki koe ‘enau heletā ke ‘asi. ⁴¹ Pea te nau tungia ho ngaahi fale, mo nau fai ‘ae tautea kiate koe ‘i he ‘ao ‘oe kau fefine tokolahi: te u ngaohi koe ke ke tuku ho’o fe’auaki, pea ‘e ‘ikai ‘aupito te ke toe fai ha totongi. ⁴² Ko ia ia ‘e lolou ai ‘a hoku houhau kiate koe, pea ‘e hiki hoku fua’a meiate koe, pea te u fiemālie, pea ‘e ‘ikai te u toe ‘ita. ⁴³ Koe’uhi ‘oku ‘ikai te ke manatu’i ‘ae ngaahi ‘aho ‘o ho’o kei si’i, ka kuo ke fakamatalili’i au ‘i he ngaahi me’a ni kotoa pē, ko ia, vakai, te u fakahoko ki ho tumu’aki hono nunu’a ‘o ho’o faianga, ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua: pea ‘e ‘ikai te ke fakalahi ‘aki ho’o ngaahi fakalielia kotoa pē ‘a ho’o fai ‘ae fakalielia ko eni.”

⁴⁴ ¶ “Vakai, ko kinautolu kotoa pē ‘oku fa’a lea ‘aki ‘ae fakatātā te nau lea fakatātā kiate koe ‘o pehē, “O hangē ko e fa’ē, ‘oku pehē pe ‘ene ta’ahine.” ⁴⁵ Ko e ta’ahine koe ‘a ho’o fa’ē, ‘aia ‘oku fehi’a ki hono ‘unoho mo ‘ene fānau; pea ko e tehina koe ‘o ho ngaahi tokoua, ‘akinautolu na’e fehi’a ki honau ‘unoho mo ‘enau fānau: ko ho’o fa’ē ko e *fefine* Heti, pea ko ho’o tamai ko e *tangata* ‘Amoli ia. ⁴⁶ Pea ko ho ta’okete ko Samēlia ia, ‘aia mo ‘ene fānau fefine, ‘oku nofo ‘i ho nima to’ohema: pea ko ho tehina, ‘aia ‘oku nofo ‘i ho nima to’omata’u, ko Sotoma ia mo ‘ene fānau fefine. ⁴⁷ Ka na’e ‘ikai te ke ‘eve’eva koe ‘i honau hala, pe fai ‘o hangē ko ‘enau ngaahi fakalielia: kae hangē na’e si’i ‘aupito ha’anautolu, ka kuo ke fai fakalielia lahi hake ‘aupito koe ‘iate kinautolu, ‘i ho’o anga kotoa pē.” ⁴⁸ ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, “‘O hangē ‘oku ou mo’ui, na’e ‘ikai fai ‘e ho tehina ko Sotoma, ‘a ia, pe ko ‘ene fānau fefine, ‘o tatau mo ia kuo ke fai ‘e koe, ‘a koe, mo ho’o kau ta’ahine. ⁴⁹ Vakai, ko e fai hala eni ‘a ho tehina ko Sotoma, ko e fielahi, mo e fangapesi, mo e fakapikopiko lahi, na’e ‘iate ia mo ‘ene fānau fefine, pea na’e ‘ikai tokoni ‘e ia ki he nima ‘oe masiva mo e paea. ⁵⁰ Pea na’a nau fielahi, mo nau fai fakalielia ‘i hoku ‘ao; ko ia na’aku fa’itelihā pe au ‘o ‘ave ai ‘akinautolu. ⁵¹ Pea na’a mo Samēlia, ‘oku ‘ikai te ne fai hala ‘e ia ke tatau mo e vaeua ha’au; he kuo ke fakatupu ho’o ngaahi fakalielia ke lahi hake ‘iate kinautolu, pea kuo tonuhia ange ‘iate koe, ‘a ho ngaahi tokoua, ‘i ho’o ngaahi fakalielia, ‘aia kuo ke fai ‘e koe. ⁵² ‘A koe foki, kuo ke fakaanga ki ho ngaahi tokoua, fua pe ‘e koe, ‘a ho’o mā ‘a’au, ‘i ho’o ngaahi angahala kuo ke fai fakalielia lahi ai ‘iate kinautolu: ‘oku nau mā’oni’oni hake ‘iate koe: ‘io, ke ke puputu’u koe, pea ke fua ho’o mā, ko e me’a ‘i ho’o fakatonuhia’i ho ngaahi tokoua. ⁵³ ‘O kau ka toe ‘omi mei he pōpula, ‘ae kau pōpula ‘o Sotoma mo ‘ene fānau fefine, mo e pōpula ‘o Samēlia mo ‘ene fānau fefine ‘a’ana, te u toki ‘omi ‘ae pōpula ‘i ho’o kau pōpula ki honau lotolotonga: ⁵⁴ Koe’uhi ke ke fua ‘e koe pe ‘a ho’o mā, pea ke puputu’u ‘i he me’a kotoa pē kuo ke fai, koe’uhi ko ho’o fakafiemālie’i ‘akinautolu. ⁵⁵ ‘Oka toe liliu mai ‘a Sotoma mo ‘ene fānau fefine ki he’enau nofo mu’a, pea liliu ‘a Samēlia mo ‘ene fānau fefine ki he’enau mu’aki nofo, ‘e toki liliu ai koe mo ho’o fānau fefine ki ho’omou nofo mu’a ‘amoutolu. ⁵⁶ He na’e ‘ikai te ke meimei lea ‘aki mei ho ngutu, ‘a ho ta’okete ko

Samēlia, 'i he 'aho 'o ho'o fielahī, ⁵⁷ 'I he te'eki ai fakahā ho'o angakovi, 'i he ngaahi 'aho na'e manuki'i ai koe 'e he ngaahi 'ofefine 'o Silia mo kinautolu 'oku nofo vāofi mo ia, 'ae ngaahi 'ofefine 'oe kau Filisitia, 'aia 'oku manuki fano pe kiate koe. ⁵⁸ Kuo ke fua ho'o holi kovi mo ho'o ngaahi fakalielia," 'oku pehē 'e Sihova. ⁵⁹ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Te u fai kiate koe 'o hangē ko ia kuo ke fai, 'a koe, kuo ke manuki ki he'eta tuki, mo ke maumau'i 'ae fuakava. ⁶⁰ Ka neongo ia te u manatu 'eau, 'a 'eku fuakava mo koe 'i he 'aho 'o ho'o kei si'i, pea te u fokotu'u kiate koe ha fuakava 'e 'ikai ngata. ⁶¹ Pea te ke toki manatu ki ho'o faianga kotoa pē, pea te ke mā, 'oka ke ka ma'u ho ngaahi tokoua, 'a ho ta'okete mo ho ngaahi tehina: pea te u foaki 'akin-autolu kiate koe, ke ke 'ofefine aki, ka 'e 'ikai 'i ho'o fuakava 'a'au. ⁶² Pea te u fokotu'u 'a 'eku fuakava mo koe, pea te ke 'ilo ko Sihova au. ⁶³ Koe'uhi ke ke manatu ai, mo ke puputu'u, pea 'e 'ikai 'aupito te ke toe mafafa ho ngutu koe'uhi ko ho'o mā, 'o kau ka toe fiemālie kiate koe 'i he me'a kotoa pē kuo ke fai," 'oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua.

1 Ko e fakatātā ki he 'ikale 'e ua pea mo e vaine. 11 Ko e fakahā ai 'ae tautea mei he 'Otua ki Selūsalema 'i he'ene tafoki mei Papilone ki 'Isipite. 22 'Oku tala'ofa 'ae 'Otua 'e tō 'ae sita ongoongolelei.

17 PEA na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, fai atu 'ae lea fakapulipuli, pea ke lea 'aki 'ae fakatātā ki he fale 'o 'Isileli; ³ Pea ke lea, 'Oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua; na'e ha'u ki Lapanoni 'ae fu'u 'ikale lahi, na'e kapakau lalahi mo lōloa, pea fonu 'i he fulufulu pule 'ingo'ingo kehekehe, pea na'a ne heka ki he va'a sita na'e taupotu ki 'olunga. ⁴ Na'a ne fes'i 'ae lito 'o hono ngaahi va'a toki tupu, 'o ne 'ave ia ki he fonua fa'a fakatau; na'a ne tuku ia 'i he lotolotonga 'oe kolo 'ae kau fakatau. ⁵ Na'a ne 'ave foki 'ae tenga mei he fonua 'o tō ia 'i he potu kekekele mo'ui; na'a ne 'ai ia ki he ve'e vai lahi, 'o ne tō ia 'o hangē ko e 'akau ko e uilou. ⁶ Pea na'e tupu ia 'o hoko ko e vaine pukupuku ka na'e holoholofa 'i lalo, pea hanga hono ngaahi va'a kiate ia, pea 'alu 'i lalo 'i-ate ia hono ngaahi aka: ko ia na'e hoko ai ia ko e vaine, pea na'e tupu hono ngaahi va'a, pea tupu mai hono moto. ⁷ Na'e 'i ai foki 'ae 'ikale lahi 'e taha, na'e kapakau lalahi, pea lahi mo hono fulufulu: pea vakai na'e mape'e atu 'ae aka 'oe vaine ko eni kiate ia, pea tupu hono ngaahi va'a 'o hanga kiate ia, koe'uhi ke ne fakaviviku ia mei he tafe'anga vai 'i hono ngoue'anga.

⁸ Na'e tō ia ki he kekekele lelei 'i he ve'e vai lahi, koe'uhi kae tupu ai hono ngaahi va'a, pea tupu mo hono fua, pea hoko ia ko e vaine lelei. ⁹ Ka ke lea 'e koe, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; He 'e tupu lelei ia? 'Ikai 'e ta'aki hake 'e ia hono aka, mo ne motumotuhi hono fua koe'uhi ke mae ai ia? 'E mae kotoa pē 'ae tupu 'o hono lau, ka 'e 'ikai ha fai fakamālohi ki ai, pe tokolahi ha kakai ki hono ta'aki hake 'a hono ngaahi aka. ¹⁰ 'Io, vakai, kuo tō, ka te ne tupu? 'E 'ikai, 'e mātu'aki mae 'o-ka ma'ili ki ai 'ae matangi hahake. 'E mae ia 'i he ngaahi luo 'aia na'e tupu hake ai. ¹¹ Na'e hoko foki 'ae folofola

'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹² Ko eni, tala ki he fale angatu'u, 'Oku 'ikai te mou 'ilo hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni? Fakahā kiate kinautolu, Vakai kuo ha'u 'ae tu'i 'o Papilone ki Selūsalema pea kuo ne 'ave hono tu'i mo hono hou'eiki, mo ne tataki 'akinautolu ki Papilone mo ia; ¹³ Pea kuo ne 'ave 'ae hako 'oe tu'i, pea kuo na fe-fuakava'aki mo ia; pea kuo ne 'ave foki mo kinautolu 'oku mālohi 'i he fonua. ¹⁴ Koe'uhi ke holoki ki lalo 'ae pule'anga, pea ke 'oua na'a hakeaki'i ia 'iate ia pe, ka koe'uhi ke fokotu'u ia 'i he fai 'a 'ene fuakava 'a'ana. ¹⁵ Ka na'e angatu'u ia kiate ia, ko e me'a 'i he'ene 'ave 'ae kau talafekau ki 'Isipite, koe'uhi ke nau 'omi mei ai 'ae fanga hoosi mo e kakai tokolahi. 'E monū'ia ia? 'E hao ia 'aia 'oku fai 'ae me'a pehē? Pe te ne maumau 'ae fuakava pea hao? ¹⁶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'o hangē 'oku ou mo'ui, 'i he potu 'oku nofo ai 'ae tu'i ko ia 'aia na'e fakanofa ia ko e tu'i, ka na'a ne manuki'i 'e-na tuki, mo maumau'i 'ena fuakava, 'io, 'e mate ia 'i he lotolotonga 'o Papilone mo ia. ¹⁷ Pea 'ikai kau mo ia 'i he tau 'a Felo mo 'ene kautau mālohi, pe ha tokolahi, 'i he tanu puke mo e langa kolo, ke tāmate'i ha tokolahi; ¹⁸ Koe'uhi na'a ne manuki 'ae tuki 'i he'ene maumau'i 'ae fuakava, kae vakai, na'a na fepukeaki nima, pea kuo ne fai 'ae ngaahi me'a ni, 'e 'ikai 'aupito te ne hao." ¹⁹ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; "Hangē 'oku ou mo'ui, ko 'eku tuki, 'aia kuo ne manuki ki ai, pea ko 'eku fuakava kuo ne maumau'i, te u totongi ia kiate ia 'i hono tumu'aki. ²⁰ Pea te u lafo hoku kupenga kiate ia, pea 'e mo'ua ia 'i he'eku tauhele, pea te u 'omi ia ki Papilone, pea te ma fai ia mo ia 'i he'ene hia kuo ne fai kovi ai kiate au. ²¹ Pea ko e kau hola kotoa pē mei ai mo hono matatau kotoa pē, 'e te'ia 'aki 'ae heletā, pea ko hono toe 'e vilingia atu ki he feitu'u matangi kotoa pē: pea te mou 'ilo ko au, ko Sihova, kuo folofola ki ai." ²² ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Te u to'o foki 'ae va'a 'oku taupotu ki 'olunga 'i he sita mā'olunga, pea te u tō ia; te u fes'i mei 'olunga, mei hono va'a toki tupu, 'ae va'a 'oku kei vaivai, pea 'e tō ia 'i he mo'unga mā'olunga mo ongoongo: ²³ Te u tō ia 'i he mo'unga mā'olunga 'o 'Isileli: pea 'e tupu hono ngaahi va'a, pea 'e fua ia, pea hoko ko e sita lelei: pea 'e nofo 'i lalo 'i ai 'ae manupuna 'i he fa'ahinga kehekehe kotoa pē: 'e nofo 'akinautolu 'i he malumalu 'o hono ngaahi va'a. ²⁴ Pea 'e 'ilo 'e he 'akau kotoa pē 'oe vao, ko au ko Sihova, kuo u tulaki ki lalo 'ae 'akau mā'olunga, pea kuo u fokotu'u ki 'olunga 'ae 'akau mā'ulalo, kuo u fakamae 'ae 'akau na'e ma'ui'ui, pea u ngaohi ke tupu lelei 'ae 'akau na'e mōmoa; ko au, ko Sihova kuo folofola, pea ko au kuo fai ki ai."

1 'Oku valoki 'e he 'Otua 'ae fakatātā ta'etotonu 'oe kālepi mahi. 5 'Oku ne fakahā 'ae me'a 'oku ne fai ki he tamai 'oku fai totonu: 10 Mo ia 'oku fai ki he foha angahala 'oe tamai angatonu, 14 Mo e foha angatonu 'oe tamai angahala: 19 'Ae tangata angahala 'oka fakatomala: 24 'Ae tangata fai lelei 'oka fakaholomui. 25 'Oku fakamatala 'ene fai totonu. 31 Ko e enginaki ki he fakatomala.

18 NA'E toe hoko kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ² "Ko e hā hono 'uhinga 'iate kimoutolu, 'oku mou lea 'aki 'ae fakatātā ki he fonua 'o 'Isileli, 'o pehē, 'Kuo kai 'e he ngaahi tamai 'ae kālepi mahi, pea kuo maninia 'ae nifo 'oe fānau?' ³ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "'O hangē 'oku ou mo'ui, 'e 'ikai toe 'aonga ke mou 'ai 'ae lea fakatātā ko ia ki 'Isileli. ⁴ Vakai, 'oku 'a'aku 'ae laumālie kotoa pē; hangē 'oku 'a'aku 'ae laumālie 'oe tamai, 'oku pehē foki 'ae laumālie 'oe foha 'oku 'a'aku ia: ko e laumālie 'oku anghala 'e mate ia. ⁵ "Ka koe'uhi, kapau 'e angatonu ha tangata, pea ne fai 'aia 'oku totonu mo lelei, ⁶ Pea kuo 'ikai kai ia 'i he ngaahi mo'unga, pe hanga hono mata ki he ngaahi tamapua 'i he fale 'o 'Isileli, pe te ne tonoi 'ae 'unoho 'o hono kaungā'api, pe te ne ofi ki ha fefine mahaki fakafefine, ⁷ Pea kuo 'ikai fakamālohi' 'e ia ha taha, ka kuo ne toe 'ange 'ae me'a na'e tuku ko e fakamo'oni kiate ia 'oku fai totongi, pea 'oku 'ikai maumau' 'e ia 'i ha fai mālohi, kuo ne foaki 'ene mā ki he fiekaia, pea kuo ne fakakofu 'ae telefua 'aki 'ae kofu; ⁸ Ko ia 'oku 'ikai foaki ke toe totongi mai, pea te ne ma'u hano tupu, pea kuo ne ta'ofi hono nima mei he fai kovi, pea kuo ne fai 'ae fakamaau totonu 'ae tangata ki he tangata, ⁹ Kuo ne 'eve'eva 'i he'eku ngaahi tu'utu'uni, pea kuo ne fai ki he'eku ngaahi fakamaau, ke fai totonu; ko ia ia 'oku angatonu, pea ko e mo'oni 'e fakamo'ui ia," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ¹⁰ "Kapau te ne ma'u ha foha, 'oku kaiha'a, pea 'oku ne lilingi 'ae toto, 'o ne fai 'o tatau ki he ngaahi me'a ni, ¹¹ Pea 'oku 'ikai te ne fai ha me'a 'i he ngaahi me'a 'oku totonu ni, ka kuo ne kai 'i he ngaahi mo'unga, pea kuo ne tonoi 'ae 'unoho 'o hono kaungā'api, ¹² Kuo ne fakamālohi' 'ae masiva mo e paea, kuo ne maumau' 'i he fai mālohi, pea 'oku 'ikai te ne toe 'ange 'ae me'a na'e tuku ko e fakamo'oni, pea kuo ne hanga hake hono mata ki he ngaahi tamapua, pea kuo ne fai fakalielia, ¹³ Kuo ne 'atu me'a ke toe totongi mai, pea kuo ne ma'u 'a hono tupu: pea 'e mo'ui ia? 'E 'ikai te ne mo'ui: kuo ne fai 'ae ngaahi fakalielia ni kotoa pē; ko e mo'oni te ne mate; 'e 'iate ia pe 'a hono toto. ¹⁴ ¶ "Pea, vakai, kapau 'e ma'u 'e ia ha foha, 'oku mamata ki he anghala kotoa pē kuo fai 'e he'ene tamai, pea 'oku ne tokanga, ka 'oku 'ikai ke ne fai 'o hangē ko ia, ¹⁵ 'Oku 'ikai te ne kai 'i he ngaahi mo'unga,

pe te ne hiki hono mata ki he ngaahi tamapua 'oe fale 'o 'Isileli, pe te ne tonoi 'ae 'unoho 'o hono kaungā'api, ¹⁶ 'Oku 'ikai te ne fakamālohi' 'i ha tokotaha, pe te ne ta'ofi kiate ia 'ae me'a na'e tuku ko e fakamo'oni, pe te ne maumau 'i ha fai mālohi, ka kuo ne foaki 'a 'ene mā ki he fiekaia, pea kuo ne fakakofu 'ae telefua 'aki 'ae kofu, ¹⁷ Kuo ne ta'ofi 'a hono nima mei he masiva, pea 'oku 'ikai te ne ma'u ha totongi ta'etotonu, pe hano tupu, ka kuo fai 'eku ngaahi fakamaau, mo 'eve'eva 'i he'eku ngaahi tu'utu'uni; 'e 'ikai mate ia koe'uhi ko e fai kovi 'a 'ene tamai, ko e mo'oni 'e mo'ui pe ia. ¹⁸ Ka ko 'ene tamai, koe'uhi na'a ne fakamālohi kaka-ha, 'o ne maumau hono tokoua 'i he fai mālohi, pea na'a ne fai 'aia na'e 'ikai lelei 'i he ha'oha'onga 'o hono kakai, vakai, 'e mate mo'oni ia 'i he'ene fai kovi. ¹⁹ ¶ "Ka 'oku mou pehē, 'Ko e hā? 'I kai 'oku fua 'e he foha 'ae fai kovi 'a 'ene tamai?' 'Oka fai 'e he foha 'aia 'oku lelei mo totonu, pea kuo ne tauhi 'eku ngaahi fekau, mo ne fai ki ai, 'e mo'ui mo'oni ia. ²⁰ Ko e laumālie ko ia 'e anghala, 'e mate ia. 'E 'ikai fua 'e he foha 'ae fai kovi 'a 'ene tamai, pea 'e 'ikai fua 'e he tamai 'ae fai kovi 'ae foha: ko e mā'oni'oni 'ae mā'oni'oni 'e 'iate ia pe, pea ko e fai kovi 'ae anghala 'e 'iate ia pē. ²¹ ¶ "Ka ko eni, kapau 'e tafoki 'ae anghala mei he anghala kotoa pē kuo ne fai, pea tauhi 'e ia 'eku ngaahi fekau, mo ne fai 'aia 'oku lelei mo totonu, ko e mo'oni 'e fakamo'ui ia, 'e 'ikai si'i mate ia. ²² Ko 'ene ngaahi anghala kotoa pē 'aia kuo ne fai, 'e 'ikai toe lau ia kiate ia: 'e mo'ui pe ia, ko e me'a 'i he'ene mā'oni'oni 'aia kuo ne fai. ²³ He 'oku ou ma'u ha mo-mo'i fiemālie si'i 'i he mate 'ae anghala? 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ka 'e 'ikai mu'a, ke tafoki ia mei hono hala, pea mo'ui? ²⁴ Ka 'i he liliu 'ae mā'oni'oni mei he'ene mā'oni'oni mo ne fai anghala, pea ne fai 'o tatau mo e fakalielia kotoa pē 'aia 'oku fai 'e he tangata anghala, 'e mo'ui ia? Ko 'ene mā'oni'oni kotoa pē 'aia kuo ne fai, 'e 'ikai ha lau ki ai: 'i he fai kovi kuo ne fai, mo e anghala, kuo ne anghala ai, 'e mate pe ia 'i ai. ²⁵ ¶ "Ka 'oku mou pehē, "'Oku 'ikai fai tatau 'ae anga 'a Sihova.' Ko eni, fanongo, 'e fale 'o 'Isileli: 'I kai 'oku tatau 'a 'eku anga? 'I kai ko ho'omou anga 'amoutolu 'oku fai kehekehe? ²⁶ 'Oka liliu 'ae tangata mā'oni'oni mei he'ene mā'oni'oni 'o ne fai anghala, pea mate ai ia; ko 'ene anghala kuo ne fai, ko ia ia te ne mate ai. ²⁷ Pea pehē, 'oka liliu 'ae tangata anghala mei he'ene anga-hala 'aia kuo ne fai, mo ne fai 'aia 'oku lelei mo totonu 'e fakamo'ui 'e ia 'a hono laumālie ke mo'ui. ²⁸ Koe'uhi kuo ne tokanga, mo liliu mai mei he'ene anghala kotoa pē 'aia na'a ne fai, 'e mo'ui mo'oni ia, 'e 'ikai 'aupito te ne mate. ²⁹ Ka 'oku pehē pe 'e he fale 'o 'Isileli, "'Oku 'ikai fai tatau 'ae me'a 'a Sihova.' 'E fale 'o 'Isileli, 'I kai 'oku fai tatau 'a 'eku anga? 'I kai ko ho'omou anga

'amoutolu 'oku fai kehekehe? ³⁰ Ko ia te u fakamaau ai 'akimoutolu, 'e fale 'o 'Isileli, 'o fakatatau ki homou hala taki taha, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. Fakatomala pea fakatafoki 'akimoutolu mei ho'omou ngaahi angahala; ko ia 'e 'ikai hoko ai ho'omou angahala ko homou 'auha'anga.

³¹ ¶ "Li'aki meiate kimoutolu 'a ho'omou angahala kotoa pē, 'aia kuo mou fai hala ai; pea ngaohi kiate kimoutolu 'ae loto fo'ou pea mo e laumālie fo'ou: he ko e hā te mou fie mate ai 'e fale 'o 'Isileli? ³² He 'oku 'ikai teu fiemālie 'i he mate 'o ia 'oku mate, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: ko ia fakatafoki 'akimoutolu, pea mou mo'ui."

1 Ko e tēngihia 'ae hou'eiki 'o 'Isileli ko e me'a 'i he fakatātā ki he laione mo hono 'uhiki 'oku fakatō ki he luo, 10 Pea koe'uhi ko Selūsalema, 'i he fakatātā 'oe vaine kuo mae.

19 "KO IA foki ke ke fai ha tangilāulau koe'uhi ko e ngaahi hou'eiki 'o 'Isileli. ² Pea ke pehē, 'Ko e hā 'a ho'o fa'ē?

Ko e laione fefine:
na'a ne tokoto hifo 'i he lotolotonga 'oe fanga laione,
na'a ne tauhi'i 'a hono 'uhiki 'i he lotolotonga 'oe fanga laione mui.

³ Pea na'a ne tauhi 'ae taha 'a hono 'uhiki:
na'e hoko ia ko e laione mui,
pea ne faka'a'au ia ke poto 'i he pō 'a 'ene me'akai;
na'a ne kai tangata.

⁴ Na'e fanongo foki ki ai 'ae ngaahi pule'anga:
pea na'e mo'ua ia 'i he'enau luo,
pea na'a nau 'omi ia ki 'Isipite kuo ha'isia ia 'aki 'ae ukamea.

⁵ ¶ "Pea 'i he'ene tatali 'o mamata,
kuo mole 'aia na'a ne 'amanaki ki ai,
na'a ne hiki ki he taha kehe 'i hono 'uhiki
mo ne ngaohi ia ko e laione mui.

⁶ Pea na'e 'alu fano pe ia 'i he lotolotonga 'oe fanga laione mui,
na'e hoko ia ko e laione mui,
mo ne poto 'i he pō 'a 'ene me'akai,
pea na'a ne kai tangata.

⁷ Pea na'a ne 'ilo honau ngaahi fale faka'eieiki na'e maumau,
pea na'a ne fakalala honau ngaahi kolo;
pea na'e ngaongao 'ae fonua,
mo hono fonu 'o ia,
ko e me'a 'i he 'u'ulu 'o 'ene tangi.

⁸ Pea ne toki tu'u hake kiate ia 'ae ngaahi pule'anga mei he potu kotoa pē 'oe ngaahi vahe fonua,
pea na'a nau 'a'au atu kiate ia 'a honau kupenga:
pea na'e mo'ua ia 'i he'enau luo.

⁹ Pea na'a nau fakapōpula'i ia 'o ha'i 'aki 'ae ukamea,
pea 'omi ia ki he tu'i 'o Papilone: na'a nau 'ai ia ki he 'ana,
ke 'oua na'a toe ongo atu 'a hono le'o ki he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli.

¹⁰ ¶ "Oku tatau ho'o fa'ē mo e vaine 'i he ngoue vaine

'oku 'i he ve'e vai:

na'e fua ngafuhifuhi ia, pea lahi hono va'a, koe'uhi ko e lahi 'oe vai.

¹¹ Pea na'e 'iate ia 'ae ngaahi va'a mālohi, ko e tokotoko 'onautolu na'e fai 'ae pule,
pea na'e fakamā'olunga hake ia 'i he ngaahi va'a matolutolu,

pea na'e hā mai ia, 'a 'ene mā'olunga,
pea mo e lahi 'o hono ngaahi va'a.

¹² Ka na'e ta'aki fu'u hake ia 'i he mālohi,
na'e lī hifo ia ki he kekelele,

pea na'e fakamae hono fua 'e he matangi hahake:
na'e mafesifesi mo fakamae hono ngaahi va'a mālohi:

pea ne keina ia 'e he afi.

¹³ Pea ko eni, kuo tō ia
'i he toafa 'i he kekelele mōmoa mo kakā.

¹⁴ Pea kuo 'alu atu 'ae afi mei he manga 'o hono ngaahi va'a,

'aia kuo keina ai hono fua,
ko ia 'oku 'ikai kei ai hono va'a mālohi, ke hoko ko e tokotoko ke pule 'aki.'

Ko eni 'ae me'a ke tēngihia, pea 'e hoko ia ko e me'a ke tangilāulau ai."

1 'Oku pehē 'e he 'Otua 'e 'ikai te ne ngali 'ae fakafehu'i 'ae kau mātu'a 'o 'Isileli. 5 'Oku ne fakamatala 'a 'enau angatu'u 'i 'Isipite, 10 Pea 'i he toafa, 27 Pea 'i he fonua. 33 'Oku tala'ofa ia 'o pehē 'e tānaki 'akinautolu 'i he kuonga 'oe ongoon-golelei. 45 'Oku fakahā 'ae faka'auha 'a Selūsalema 'i he tala fakatātā ki he vao 'akau.

20 PEA na'e hoko 'o pehē 'i hono fitu 'oe ta'u, 'i hono nima 'oe māhina, pea 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'i he māhina, na'e ha'u ai 'ae ni'ihi 'i he kau mātu'a 'o 'Isileli ke fakafehu'i kia Sihova, pea na'a nau nofo 'i hoku 'ao. ² Pea na'e hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ³ "Foha 'oe tangata, lea ki he kau mātu'a 'o 'Isileli, pea ke pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; kuo mou ha'u ke fakafehu'i kiate au? 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, Hangē 'oku ou mo'ui, 'e 'ikai te u tali ha fakafehu'i meiate kimoutolu.

⁴ ¶ "Ikai te ke fakahalaia 'akinautolu, 'e foha 'oe tangata, 'ikai te ke fakahalaia 'akinautolu? Faka'ilo kiate kinautolu 'ae fakalielia 'o 'enau ngaahi tamai: ⁵ Pea ke pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'I he 'aho ko ia na'aku fili 'a 'Isileli, pea u hiki hake hoku nima ki he hako 'oe fale 'o Sēkope, pea na'aku fakahā au kiate kinautolu 'i he fonua ko 'Isipite, 'i he'eku hiki hake hoku nima kiate kinautolu, pea u pehē, Ko au, ko Sihova, ko homou 'Otua; ⁶ 'I he 'aho na'aku hiki hake hoku nima kiate kinautolu, ke u 'omi 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite, ki ha fonua ne u fili mai mo'onautolu, na'e fetāfeaki ai 'ae hu'ahuhu mo e hone, 'aia ko e fungani 'i he fonua kotoa pē. ⁷ Pea na'aku toki pehē ai kiate kinautolu, Li'aki atu 'ekimoutolu, 'e he tangata taki taha 'ae ngaahi me'a fakalielia 'oku ne sio ki ai, pea 'oua na'a faka'uli 'akimoutolu 'i he ngaahi tamapua 'o 'Isipite: Ko au ko Sihova, ko homou 'Otua. ⁸ Ka na'a nau

angatu'u kiate au, pea na'e 'ikai te nau fanongo kiate au: na'e 'ikai ke li'aki taki taha 'e he tangata, 'ae ngaahi fakalielia na'a nau sio ki ai, pea na'e 'ikai liaki'i 'ekinautolu 'ae ngaahi tamapua 'o 'Isipite: ko ia na'aku pehē ai, te u lilingi atu hoku houhau kiate kinautolu, ke fai 'eku houhau kiate kinautolu 'i he lotolotonga 'oe fonua ko 'Isipite. ⁹ Ka na'aku ngāue koe'uhi ko hoku huafa, koe'uhi ke 'oua na'a fakalielia ia 'i he 'ao 'oe hiteni, 'aia na'a nau nofo ai, 'akinautolu na'aku fakahā au 'i honau 'ao kiate kinautolu, 'i he'eku 'omi 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite. ¹⁰ Ko ia na'aku pehē ai ke nau 'alu atu mei he fonua ko 'Isipite, pea u 'omi 'akinautolu ki he toafa. ¹¹ Pea na'aku foaki kiate kinautolu 'eku ngaahi fekau, pea u faka'ilo kiate kinautolu 'a hoku finangalo, 'aia ka fai 'e he tangata te ne mo'ui mo'oni mei ai. ¹² Pea na'aku foaki foki kiate kinautolu 'a hoku ngaahi 'aho tapu, ko e faka'ilonga kiate kinautolu mo au, ke nau 'ilo ko au ko Sihova, 'oku fakamā'oni'oni'i 'akinautolu. ¹³ Ka na'e angatu'u 'ae fale 'o 'Isileli kiate au 'i he toafa: na'e 'ikai te nau 'alu 'i he'eku ngaahi fekau, pea na'a nau paetaku ki hoku finangalo, 'aia ka fai ki ai 'ae tangata, te ne mo'ui mo'oni mei ai; pea na'e fakalielia'i lahi 'aupito 'a hoku ngaahi 'aho tapu: ko ia ne u pehē, te u lilingi hoku houhau kiate kinautolu 'i he toafa, ke nau 'auha ai. ¹⁴ Ka na'aku ngāue koe'uhi ko hoku huafa, ke 'oua na'a fakalielia'i ia 'i he 'ao 'oe hiteni, 'akinautolu na'aku 'omi ai 'akinautolu 'i honau 'ao. ¹⁵ Kae'umaā foki, na'aku hiki hake hoku nima kiate kinautolu 'i he toafa, koe'uhi ke u 'omi 'akinautolu ki he fonua na'aku foaki kiate kinautolu 'oku fetafeaki ai 'ae hu'ahuhu mo e hone, 'aia ko e fungani 'i he fonua kotoa pē; ¹⁶ Koe'uhi na'a nau paetaku ki hoku finangalo, pea na'e 'ikai te nau 'alu 'i he'eku ngaahi fekau, ka na'a nau faka'uli'i hoku ngaahi 'aho tapu: he na'e muimui honau loto ki honau ngaahi tamapua. ¹⁷ Ka neongo ia, na'e mamae hoku mata kiate kinautolu, ke 'oua na'a faka'auha 'akinautolu, pea na'e 'ikai te u faka'osi'osi 'akinautolu 'i he toafa. ¹⁸ Ka na'aku pehē ki he'enu fānau 'i he toafa, 'oua na'a mou muimui 'i he ngaahi fekau 'a ho'omou ngaahi tamai, pea 'oua na'a fai ki honau loto, pe te mou fakalielia'i 'aki 'akimoutolu 'a honau ngaahi tamapua; ¹⁹ Ko au ko Sihova ko homou 'Otua; 'eve'eva 'i he'eku ngaahi fekau, pea tauhi ki hoku finangalo ke fai ki ai; ²⁰ Pea fakatapui 'a hoku ngaahi 'aho tapu; pea 'e tuku ia ko e faka'ilonga kiate kimoutolu mo au, koe'uhi ke mou 'ilo, ko au, ko Sihova, ko homou 'Otua. ²¹ Ka neongo ia na'e angatu'u 'ae fānau kiate au: na'e 'ikai te nau 'eve'eva 'i he'eku fekau, pe te nau tauhi ki hoku finangalo, ke fai ki ai, 'aia ka fai 'e he tangata, te ne mo'ui mo'oni mei ai; na'a nau faka'uli'i hoku ngaahi 'aho tapu: ko ia ne u pehē ai, te u lilingi hoku houhau kiate kinautolu, ke fai 'eku houhau kiate kinautolu 'i he toafa. ²² Ka na'a mo ia, ne u ta'ofi ki hoku nima, pea u ngāue koe'uhi ko hoku huafa, ke 'oua na'a fakalielia'i ia 'i he 'ao 'oe hiteni, 'akinautolu na'aku 'omi ai 'akinautolu 'i honau 'ao. ²³ Pea na'aku hiki hake foki 'a hoku nima kiate kinautolu 'i he toafa, koe'uhi ke u fakahē'i 'akinautolu ki he lotolotonga 'oe ngaahi hiteni, pea

fakamoveteveve 'akinautolu ki he ngaahi fonua; ²⁴ Koe'uhi na'e 'ikai te nau fai hoku finangalo, ka na'a nau manuki'i 'a 'eku ngaahi fekau, mo nau faka'uli'i 'a hoku ngaahi 'aho tapu, pea na'e muimui 'a honau mata ki he ngaahi tamapua 'o 'enu ngaahi tamai. ²⁵ Ko ia na'aku tuku kiate kinautolu 'ae ngaahi fekau na'e 'ikai lelei, mo e tu'utu'uni 'e 'ikai te nau mo'ui ai; ²⁶ Pea na'aku fakalielia'i 'akinautolu 'i he'enu ngaahi feilaulau 'anautolu, ko e me'a 'i he'enu tuku ke 'alu atu 'i he afi 'aia kotoa pē na'e ha'u mei he manāva, koe'uhi ke u fakatōkilalo 'akinautolu, koe'uhi ke nau 'ilo ko au ko Sihova.

²⁷ ¶ "Ko ia, foha 'oe tangata, lea atu ki he fale 'o 'Isileli, pea ke pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Ko e mo'oni, ko e me'a eni kuo takuanoa au 'e ho'omou ngaahi tamai, koe'uhi kuo nau fai 'ae angahala kiate au. ²⁸ He na'e hili 'eku 'omi 'akinautolu ki he fonua, 'aia na'aku hiki hake ai hoku nima kiate kinautolu, ke u foaki ia kiate kinautolu, pea nau toki mama ta ki hono ngaahi potu mā'olunga kotoa pē, mo e vao 'akau matolu, pea na'a nau 'atu 'i ai 'enu ngaahi feilaulau, pea nau fai 'i ai 'ae fakahouhau 'i he'enu ngaahi feilaulau: na'e ngaohi foki 'i ai 'enu fakanamu kakala, 'onau lilingi 'i ai 'enu ngaahi feilaulau inu. ²⁹ Pea na'aku toki lea kiate kinautolu, Ko e hā 'ae potu mā'olunga ko ia, 'aia 'oku mou 'alu ki ai? Pea 'oku ui ia ko Pama, 'o a'u mai ki he 'aho ni.

³⁰ ¶ "Ko ia, lea ki he fale 'o 'Isileli, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; kuo mou fakalielia 'o hangē ko ho'omou ngaahi tamai? Pea 'oku mou fai fe'auaki 'o hangē ko 'enu ngaahi fakalielia? ³¹ He ka mou ka 'atu ho'omou ngaahi feilaulau, pea ka mou ka tuku ke 'alu atu 'i he afi 'a homou ngaahi foha, 'oku mou fakalielia'i 'akimoutolu mo homou ngaahi tamapua, 'o a'u mai ki he 'aho ni: pea 'e fakafehu'i au 'ekimoutolu, 'e fale 'o 'Isileli? 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, hangē 'oku ou mo'ui, 'e 'ikai te u tali ha'amou fakafehu'i kiate au.

³² Pea ko ia 'oku 'i homou loto ke fai, 'e 'ikai 'aupito hoko ia, 'aia 'oku mou lea 'aki, Te mau hangē ko e hiteni, 'o hangē ko e ngaahi fa'ahinga 'i he ngaahi fonua, 'oku tauhi ki he 'akau mo e maka.

³³ ¶ "'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'o hangē 'oku ou mo'ui, te u pule'i mo'oni 'aki 'akimoutolu 'ae nima mālohi, pea mo e nima kuo mafao, mo e lilingi atu 'oe houhau. ³⁴ Pea te u 'omi 'akimoutolu mei he kakai, pea te u tānaki 'akimoutolu mei he ngaahi fonua kuo mou he ki ai, 'aki 'ae nima mālohi mo e nima kuo mafao, pea mo e lilingi atu 'oe houhau. ³⁵ Pea te u 'omi 'akimoutolu ki he 'Toafa 'oe Kakai,' pea te ta fai mo koe 'i ai ko e mata ki he mata. ³⁶ Hangē ko 'eku fai mo ho'omou ngaahi tamai 'i he toafa 'oe fonua ko 'Isipite, 'e pehē 'a 'eku fai mo kimoutolu," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

³⁷ "Pea te u pule ke mou 'alu atu 'i he lolo va'a 'akau, pea te u 'omi 'akimoutolu ke mou puke ki he'eku fuakava: ³⁸ Pea te u fakama'a 'akimoutolu mei ho kau angatu'u mo kinautolu 'oku fai angahala kiate au: Te u 'omi 'akinautolu mei he fonua 'oku nau 'āunofa ai, pea 'e 'ikai te nau hū atu ki he fonua 'o 'Isileli; pea te mou 'i-

lo ko Sihova au.³⁹ Pea ko e me'a kiate kimoutolu, 'e fale 'o 'Isileli, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'Alu 'akimoutolu, tauhi taki taha ki hono tamapua, 'o fai ki mui foki, 'o kapau 'e 'ikai te mou fanongo kiate au: kae'oua na'a mou toe fakalielia'i 'a hoku huafa tāpuhā 'i ho'omou feilaulau, pea mo homou ngaahi tamapua.⁴⁰ Koe'uhi 'e tauhi au 'e he fale kotoa 'o 'Isileli, 'i hoku mo'unga mā'on'i'oni, 'i he mo'unga 'oe mā'olunga 'o 'Isileli, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: te u ma'u 'akin-autolu 'i ai, pea te u 'amanaki 'i ai ki ho'omou ngaahi feilaulau, mo e 'inasi mei ho'omou me'a foaki, mo ho'omou me'a mā'on'i'oni kotoa pē.⁴¹ Te u ma'u 'akimoutolu mo ho'omou namu kakala, 'o kau ka 'omi 'akimoutolu mei he kakai, pea tənaki 'akimoutolu mei he ngaahi fonua 'aia kuo mou hē ki ai, pea 'e fakamā'on'i'oni'i au 'iate kimoutolu 'i he 'ao 'oe hiteni.⁴² Pea te mou 'ilo ko au ko Sihova, 'o kau ka toe 'omi 'akimoutolu ki he fonua 'o 'Isileli, ki he fonua ko ia, na'aku hiki hake ai hoku nima, ke foaki ia ki ho'omou ngaahi tamai.⁴³ Pea te mou manatu 'i ai ki homou ngaahi hala, pea mo ho'omou faianga, 'aia kuo mou fakalielia ai; pea te mou feh'i'a kiate kimoutolu 'i ho'omou 'ao pe 'omoutolu, koe'uhi ko e ngaahi kovi 'aia kuo mou fai.⁴⁴ Pea te mou 'ilo, ko au, ko Sihova, 'o kau ka ngāue kiate kimoutolu, koe'uhi ko hoku huafa, ka 'e 'ikai ke hangē ko homou ngaahi hala kovi, pe hangē ko ho'omou fai fakalielia, 'e fale 'o 'Isileli; 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."⁴⁵ ¶ Pea na'e hoko mai foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē,⁴⁶ "Foha 'oe tangata, fakahanga ho mata ki he feitu'u tonga, pea tuku ho'o lea ki he feitu'u tonga, pea ke kikite ki he vao 'akau 'oe ngoue 'i he feitu'u tonga; ⁴⁷ Pea lea ki he vao 'akau 'i he feitu'u tonga, Fanongo ki he folofola 'a Sihova; 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, te u tutu 'ae afi 'iate koe, pea 'e maumau ai 'ae 'akau mata kotoa pē 'oku 'iate koe, mo e 'akau mō-moa kotoa pē; 'e 'ikai fu'ifu'i 'ae afi ulu, pea 'e mangia ai 'ae mata kotoa pē, mei he feitu'u tonga 'o 'alu ki he tokelau.⁴⁸ Pea 'e mamata 'e he kakai kotoa pē ko au, ko Sihova, kuo tutu ia; pea 'e 'ikai fu'ifu'i ia."⁴⁹ Pea na'aku toki pehē ai, "Oiauē, 'e Sihova ko e 'Otua! 'Oku nau pehē kiate au, "Ikai 'oku lea ia 'i he fakatātā pe?" |"
 1 'Oku kikite 'a 'Isikieli ki Selūsalema mo e faka'longa 'oe to'eto'e. 8 'Ae heletā ngingila mo māsila, 13 Ko e me'a ki Selūsalema. 25 Ki he pule'anga, 28 Pea ki he kakai 'Amoni.
21 PEA na'e hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē,² "Foha 'oe tangata, fakahangatonu ho mata ki Selūsalema, pea tuku ho'o lea ki he ngaahi potu tapu, pea kikite ki he fonua 'o 'Isileli, ³ Pea ke lea ki he fonua 'o 'Isileli, "Oku pehē 'e Sihova; "Vakai, 'oku ou tu'u au kiate koe, pea te u unuhi 'ae heletā mei hono 'ai'anga, pea te u motuhi meiate koe 'ae mā'on'i'oni, pea mo e angahala. ⁴ Pea ko ia, ko e me'a 'i he'eku motuhi meiate koe 'ae mā'on'i'oni pea mo e angahala, ko ia, 'e 'alu atu ai 'ae heletā mei hono 'ai'anga, ki he kakano kotoa pē, mei he feitu'u tonga 'o a'u ki he tokelau: ⁵ Koe'uhi ke 'ilo 'e he kakano kotoa pē, ko au,

Sihova, kuo u unuhi 'eku heletā mei hono 'ai'anga: pea 'e 'ikai toe foki mai ia."⁶ "Ko ia 'e foha 'oe tangata, ke ke to'eto'e 'i honau 'ao, 'i he langa ho fatu pea mo e mamahi. ⁷ Pea 'e pehē, 'oka nau ka lea kiate koe, 'Ko e hā 'oku ke to'e ai?' Te ke tali, 'o pehē, 'Koe'uhi ko e ongoongo; koe'uhi 'oku ha'u ia: pea 'e molū 'ae lotu kotoa pē, pea 'e vaivai 'ae nima kotoa pē, pea 'e pongia 'ae laumālie kotoa pē, pea 'e hangē ko e vai 'ae tui kotoa pē: vakai, 'oku ha'u ia, pea 'e fakahoko ia," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.' |"⁸ ¶ Pea na'e toe hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē,⁹ "Foha 'oe tangata, kikite, pea ke pehē, "Oku pehē 'e Sihova; Lea, "ko e heletā, ko e heletā, kuo fakamāsila, pea kuo fakangingila ia foki:
¹⁰ Kuo fakamāsila ia ke tāmata fakamanavahē; kuo fakangingila ia koe'uhi ke ulu; pea 'oku taau ai ia koā mo 'etau fakavā? 'Oku ta'emamae ia ki he tokotoko 'a hoku foha 'o hangē ko e 'akau kehe kotoa pē.
¹¹ Pea kuo ne 'atu ia ke fakangingila, koe'uhi ke ngāue aki: kuo fakamāsila mo fakangingila 'ae heletā ni koe'uhi ke 'ai ia ki he nima 'oe tangata tāmata." |"
¹² Tangi mo 'ioho, 'e foha 'oe tangata: koe'uhi 'e hoko ia ki hoku kakai, 'e hoko ia ki he hou'eiki kotoa pē 'o 'Isileli: 'e tō 'ae manavahē ki hoku kakai, ko e me'a 'i he heletā: ko ia ke ke si tenga.
¹³ "Koe'uhi ko e me'a 'ahi'ahi ia; pea ko e hā 'oka ta'emamae 'ae heletā ki he tokotoko?" 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "'e 'ikai toe 'i ai ia.
¹⁴ "Ko ia foki, 'e foha 'oe tangata, kikite, pea pasi ho nima, pea tuku ke foki mai 'ae heletā ko hono liunga tolu, 'ae heletā 'oe tāmata: ko e heletā ia 'oe kau tau kuo tāmata'i, ko ia ia 'oku hū atu ki honau ngaahi potu fale fakalilililo.
¹⁵ Kuo u 'ai 'ae mu'a heletā ki honau ngaahi matapā, koe'uhi ke vaivai ai honau lotu, pea fakalahi ai honau maumau'i: 'Oiauē! Kuo fakangingila, pea kuo fakamata ia ki he tāmata.
¹⁶ 'Alu atu pe koe, 'i ha hala, ki he nima to'omata'u, pe ki he to'ohema, ha potu pe 'oku fakahanga ki ai ho mata.
¹⁷ Te u pasi tataha 'eau, hoku nima; pea te u fakahoko kiate koe 'a hoku tuputāmaki: Ko au Sihova, kuo u lea 'aki eni."
¹⁸ ¶ Na'e toe hoko foki kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē,¹⁹ "Ko eni foki, 'e foha 'oe tangata, tu'utu'uni 'e koe 'ae hala 'e ua, koe'uhi ke ha'u ai 'ae heletā 'oe tu'i 'o Papilone; 'e 'alu atu fakatou'osi mei he fonua pe taha: pea ke fili 'e koe ha potu, fili ia 'i he tefito hala 'aia 'oku fakatau ki he kolo. ²⁰ Tu'utu'uni ha hala, koe'uhi ke ha'u ai 'ae heletā ki Lapata 'oe kau 'Amoni, pea ki Siuta 'i

Selūsalema 'aia kuo 'ā'i. ²¹ He na'e tu'u 'ae tu'i 'o Papi-lone 'i he manga'i hala, 'i he tefito 'oe hala 'e ua, ke talotalo: na'a ne ngaohi 'ae ngahau ngingila, na'a ne fakaongo ki he tamapua, pea na'a ne sio ki he 'ate. ²² Na'e 'i hono nima to'omata'u 'ae talotalo koe'uhi ko Selūsalema, ke fokotu'u 'ae ngaahi 'eikitau, ke fakamanga 'ae ngutu 'i he tāmāte, ke hiki hake 'ae le'o 'o kalanga, ke fokotu'u ki hono ngaahi matapā 'ae 'ulu'i sipi, ke tanu puke, pea ke langa 'ae kolo. ²³ Pea 'e hangē ia kiate kinautolu 'oku ta'alo'alo loi, 'i honau 'ao, kiate kinautolu kuo fai 'ae fuakava; ka te ne fakamanatu'i 'ae anghala ka nau mo'ua. ²⁴ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Koe'uhi kuo mou fai ke manatu'i 'a ho'omou hia, ko e me'a 'i he hā mai 'a ho'omou fai kovi, ko ia kuo ha ho'o anghala 'i he me'a kotoa pē 'oku ke fai; koe'uhi, kuo manatu'i 'akimoutolu, ko ia 'e puke nima ai 'akimoutolu.

²⁵ ¶ "'Pea ko koe, 'ae 'eiki fakalielia mo anghala 'i 'Isileli, 'aia kuo hoko hono 'aho, 'oka kakato 'ae fai anghala, ²⁶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "To'o 'ae pale, pea to'o 'o 'ave mo e tatā fakatu'i: 'e 'ikai kei pehē ni; ka 'e hakeaki'i ia 'aia 'oku mā'ulalo, pea fakatōkilalo 'aia 'oku mā'olunga. ²⁷ Te u fulihi, fulihi, fulihi ia: pea 'e 'ikai kei 'i ai ia, kae'oua ke hoko mai ia 'aia 'oku totonu ke ne ma'u; pea te u foaki ia kiate ia." |'

²⁸ ¶ "'Pea ko koe, Foha 'oe tangata, kikite pea ke pehē, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ko e me'a ki he kau 'Amoni, pea 'oku kau ki honau manuki'i; 'io, ke ke pehē 'e koe,

'Ko e heletā, ko e heletā kuo unuhi;
kuo fakangingila ia ki ho tāmāte'i,
he faka'auha 'i he'ene ulo;

²⁹ Lolotonga pe 'oku nau kikite va'inga kiate koe,
mo nau talotalo loi kiate koe,
koe'uhi ke 'omi koe ki he kia 'onautolu kuo tāmāte'i,
'ae anghala,
'akinautolu kuo hokosia honau 'aho 'oka kakato 'e-nau anghala.

³⁰ He te u fakafoki ia ki hono 'ai'anga?

Te u fakamaau'i koe 'i he potu na'e ngaohi ai koe,
'i he fonua na'a ke fanau'i ai.

³¹ Pea te u lilingi atu hoku houhau kiate koe,
te u ifi koe 'i he kakaha 'o hoku houhau,
pea te u tukuange koe ki he nima 'oe kakai fai kakaha mo poto,
ke faka'auha koe.

³² Te ke hoko koe koe fefie ki he afi;
'e 'i he lotolotonga 'oe fonua ho toto;
pea 'e 'ikai 'aupito toe manatu'i koe:
he ko au ko Sihova, kuo u lea ki ai." |' |'

1 Ko e fakamatala 'ae ngaahi anghala 'a Selūsalema. 13 'E tutu ia 'e he 'Otua 'o hangē ko e 'efinanga me'a 'i he afi. 23 'Ae hoko 'o fakalielia kotoa pē 'ae kau kikite mo e kau taula'eiki, mo e hou'eiki, pea mo e kakai.

22 NA'E hoko foki kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ² "Ko eni, 'a koe foha 'oe tangata, 'e 'ikai koā te ke fakamaau 'ae kolo pani toto? 'Io, te ke fakahā

kiate ia 'a 'ene ngaahi fakalielia. ³ Pea ke toki pehē, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'oku lilingi toto 'e he kolo 'i hono lotolotonga 'o ia, koe'uhi kae hoko hono 'aho, 'o ne ngaohi ma'ana 'ae ngaahi tamapua, ka ne fakalielia 'aki ia. ⁴ Kuo ke halaia koe 'i he toto kuo ke lilingi; pea kuo ke fakalielia'i koe 'e koe 'i he ngaahi tamapua 'aia kuo ke ngaohi; pea kuo ke fakaofi 'e koe ho ngaahi 'aho, pea kuo hokosia ni ho ngaahi ta'u: ko ia ia kuo u ngaohi koe ko e manuki'anga 'oe hiteni, mo e luma'anga ki he ngaahi fonua kotoa pē. ⁵ 'E manuki kiate koe 'akinautolu kotoa pē 'oku ofi, mo ia 'oku mama'o, 'a koe kuo fakalielia ho hingoa, pea kuo fakamamahi'i 'aupito. ⁶ Vakai, na'e mālohi ke lilingi toto 'a ho ngaahi hou'eiki kotoa pē 'iate koe. ⁷ Kuo nau li'aki 'i-ate koe 'ae tamai mo e fa'ē: kuo nau fai fakamālohi ki he moli 'iate koe: pea 'iate koe kuo nau fakamamahi'i 'ae tamai mate mo e kau fefine na'e mate 'a honau 'unoho. ⁸ Kuo ke manuki 'a 'eku ngaahi me'a mā'oni'oni, pea kuo ke fakalielia'i 'a hoku ngaahi 'aho tapu. ⁹ 'Oku 'iate koe 'ae kau tangata 'oku fe'ave'aki lea ki he lilingi 'oe toto: pea 'oku 'iate koe 'akinautolu 'oku kai 'i he ngaahi mo'unga: 'oku fai 'ae fakalielia 'iate koe. ¹⁰ Kuo nau sio 'iate koe ki he mā 'o 'enau tamai: kuo nau fakatōkilalo ia, 'aia na'e fakatapui 'i hono mahaki. ¹¹ Pea kuo taki taha tonoi 'ae 'unoho 'o hono kaungā'api, pea kuo taki taha fai kovi mo hono 'ofefine 'i he fono, pea kuo taki taha fai kovi mo hono tuofefine, 'ae 'ofefine 'o 'ene tamai. ¹² Kuo nau 'atu me'a 'iate koe ke lilingi ai 'ae toto; kuo ke ma'u 'ae totongi mo e tupu 'oe koloa ta'etotonu, pea kuo ke fakato'oto'o 'ae tupu 'o ho'o koloa 'i he fai fakamālohi ki ho kaungā'api, pea kuo ke fakangalongalo'i au," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ¹³ "Vakai, ko ia ia kuo u pasi tātaha ai hoku nima, ko e me'a 'i he koloa ta'etotonu kuo ke ma'u, pea mo e toto kuo lilingi 'i loto 'iate koe. ¹⁴ 'E fa'a kātaki koā ho loto, pe mālohi ho nima 'i he 'aho te ta fai ai mo koe? Ko au ko Sihova kuo u lea 'aki ia, pea te u fai ki ai. ¹⁵ Pea te u fakahē'i koe ki he ngaahi hiteni mo fakamovetevete koe ki he ngaahi fonua, pea te u faka'osi'osi mei ho lotolotonga 'a ho'o fakalielia. ¹⁶ Pea 'e fakalielia'i koe 'e koe pē 'i he 'ao 'oe hiteni, pea te ke 'ilo au, ko au ko Sihova."

¹⁷ ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁸ "Foha 'oe tangata, kuo hoko 'ae fale 'o 'Isileli kiate au ko e 'efinanga me'a: kuo tatau kotoa pē 'akinautolu mo e palasa, mo e tini, mo e ukamea, mo e pulu 'i he loto tutu'anga me'a; pea kuo nau tatau pe mo e toenga 'uli 'oe siliva. ¹⁹ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua: Ko e me'a 'i ho'omou hoko ko e 'efinanga me'a, vakai, ko ia ia te u tātaki 'akimoutolu ki he lotolotonga 'o Selūsalema. ²⁰ 'O hangē 'oku tātaki ki he lotolotonga 'oe tutu'anga me'a 'ae siliva, mo e palasa, mo e ukamea mo e pulu, pea mo e tini, kae tafu 'ae afi ki ai, ko hono haka ke vai; 'e pehē mo 'eku tātaki koe 'i hoku houhau mo 'eku tūputāmaki, pea te u tuku koe 'i ai, pea te ke hoko ko e vai. ²¹ 'Io, te u tātaki 'akimoutolu, pea te u ifi kiate kimoutolu 'i he afi 'o hoku houhau, pea 'e fakavai 'akimoutolu 'i hono lotolotonga 'o ia.

22 'O hangē 'oku fakavai 'ae siliva 'i he loto tutu'anga me'a, 'e pehē mo e fakavai 'a koe 'i hono lotolotonga; pea te mou 'ilo ko au ko Sihova kuo u lilingi hoku houhau kiate kimoutolu."

23 ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, 24 "Foha 'oe tangata, ke ke pehē kiate ia, Ko e fonua koe, 'oku 'ikai ke fakama'a, pe 'uheina, 'i he 'aho 'oe houhau. 25 Kuo kau taha 'ae kau kikite 'iate ia, 'o hangē ko e laione ngungulu, ke haehae 'ene me'akai, kuo nau fa'apuku hake 'ae ngaahi laumālie: kuo nau 'ave 'ae koloa mo e ngaahi me'a mahu'inga; kuo nau fakamasiva 'unoho 'ae fefine tokolahi 'i ai. 26 Kuo mau-mau 'i 'eku fono 'e he'ene kautaula'eiki, pea kuo nau fakalielia'i 'a 'eku ngaahi me'a mā'oni'oni: na'e 'ikai te nau 'ai ke 'ilonga 'ae mā'oni'oni mo e fakalielia, pea na'e 'ikai foki te nau 'ai ke 'ilonga 'aia 'oku ta'ema'a mo ia 'oku ma'a, pea kuo tafoki honau mata mei hoku ngaahi 'aho tapu, pea kuo fakalielia'i au 'iate kinautolu. 27 'Oku hangē 'ae hou'eiki 'iate ia, ko e fanga ulofi 'oku haehae 'enau me'akai, ke lilingi toto, mo maumau laumālie, pea ke ma'u koloa ta'etotonu. 28 Pea kuo laku 'ae lahe ta'epipiki 'e he'ene kau kikite kiate kinautolu, kuo nau sio ki he va'inga mo kikite 'aki 'ae loi kiate kinautolu, 'onau pehē, 'Oku pehē, 'e Sihova ko e 'Otua, ka na'e 'ikai folofola 'a Sihova. 29 Kuo fai 'ae fakamālohi 'e he kakai 'oe fonua, 'onau fai 'ae kaiha'a, mo e fakamamahi 'ae masiva mo e paea: 'io, kuo nau fakamālohi ta'etotonu ki he kau muli. 30 Pea na'aku kumi ki ha tangata 'iate kinautolu ke ne fakama'opo'opo 'ae 'a mo tu'u 'i he ava 'i hoku 'ao koe'uhi ko e fonua, koe'uhi ke 'oua na'aku faka'auha ia; ka na'e 'ikai 'iloa ha taha. 31 Ko ia kuo u lilingi atu ai 'a hoku houhau kiate kinautolu; kuo u faka'auha 'akinautolu 'i he afi 'o hoku tuputāma-ki:" 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "Kuo u totongi ki honau tumu'aki pe 'onautolu 'a 'enau faianga."

1 Ko e fai angahala 'a 'Aholā mo 'Aholipa. 22 Kuo tonu he fakamamahi'i 'a 'Aholipa 'e he'ene kau mama, 36 'Oku fakatouvaloki 'e he tangata kikite 'a 'ene angahala, 45 Mo ne fakahā 'e ia hona tautea.

23 NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, 2 "Foha 'oe tangata, na'e 'i ai 'ae fefine 'e toko ua ko e fānau 'ae fa'ē pe taha: 3 Pea na'a na fai angahala 'i 'Isipite; na'a na fai angahala 'i he'ena kei si'i: pea na'e fakangalemu 'i ai honau huhu; pea fakavolu 'i ai 'ae mata'i huhu 'o 'enau kei tāupo'ou. 4 Pea ko hona hingoa ko 'Aholā ko e ta'okete, pea mo 'Aholipa ko e tehina: pea na'e 'a'aku 'akinaua, pea na'a na fanau'i 'ae fānau tangata mo e fānau fefine. Pea ko hono 'uhinga 'o hona hingoa, ko 'Aholā ko Samēlia ia, pea ko 'Aholipa ko Selūsalema ia. 5 Pea na'e fai angahala 'a 'Aholā lolotonga na'e 'a'aku pe ia; pea na'a ne 'ofa nanivi ki he'ene kau mamana ko hono kaunga nofo'anga ko e kau 'Asilia, 6 'Akinautolu na'e kofu'aki 'ae kofu pa'uhī'uhi, 'ae kau 'eikitau mo e kau pule, ko e kau toulekeleka mo talavou 'akinautolu kotoa pē, ko e kau heka hoosi 'oku fa'a heka ai. 7 Na'e pehē 'ene fai angahala mo kinautolu, 'akinautolu kotoa pē ko e kau ongoongo 'o 'Asilia, pea mo kinautolu kotoa pē na'a ne

'ofa nanivi ki ai: na'a ne fakalielia ia mo honau ngaahi tamapua kotoa pē. 8 Pea na'e 'ikai ke tuku 'e ia 'ae fai angahala mei 'Isipite: he na'a nau takoto mo ia 'i he'ene kei si'i, na'a nau fā'ufua 'ae huhu 'o 'ene kei tāupo'ou, 'onau lilingi kiate ia 'enau fe'auaki. 9 Ko ia kuo u tuku ai ia ki he nima 'o 'ene kau mamana, ki he nima 'oe kau 'Asila, 'aia na'a ne 'ofa nanivi ki ai. 10 Ko kinautolu eni, na'a nau fakahā 'ene telefua, pea na'a nau to'o 'ene fānau tangata mo 'ene fānau fefine, mo tāmata'i ia 'aki 'ae heletā: pea na'a ne hoko 'o ongoongo ia 'i he kakai fefine; ko e me'a 'i he'enuu fai 'ae fakamaau kiate ia. 11 Pea 'i he mamata ki ai 'a hono tehina ko 'Aholipa, na'a ne hoko 'o fakalielia lahi hake ia 'i he'ene holi kovi pea lahi hake 'ae fai fe'auaki 'a'ana 'i he fe'auaki 'a hono ta'okete. 12 Na'a ne 'ofa nanivi ki he kau 'Asilia, ko hono kaunga nofo'anga, 'ae ngaahi 'eikitau mo e kau pule na'e kofu faka'e'i'eiki, 'ae kau tangata na'e heka hoosi, ko e kau talavou toulekeleka kotoa pē 'akinautolu. 13 Pea na'aku toki mamata kuo fakalielia'i ia, pea na'a na tatau pe 'i he'ena anga; 14 Pea na'e tupu pe 'a 'ene fai angahala: he na'a ne sio leva ki he fakatātā tangata na'e tohi 'i he holisi fale, 'ae fakatātā ki he kau Kalitia na'e tohi 'aki 'ae enga kulokula, 15 Kuo nono'o 'aki 'ae no'o 'a honau kongaloto, pea lahi 'ae teunga pulepule 'i honau 'ulu, 'o matamata 'eiki kotoa pē, 'o hangē ko e anga 'ae kau Papolone 'i Kalitia, ko e fonua na'a nau fānau 'i ai: 16 Pea 'i he'ene mamata leva ki ai 'aki hono mata, na'a ne manako ki ai, 'o ne fekau 'ae kau talafekau kiate kinautolu ki Kalitia. 17 Pea na'e ha'u 'ae kau Papolone kiate ia ki hono mohenga, 'onau fakalielia ia 'i he'enuu fai angahala, pea na'e fakalielia ia 'iate kinautolu, pea na'e tafoki hono loto meiate kinautolu. 18 Ko ia na'a ne fakahā ai 'ene angahala mo ne fakahā 'ene telefua: ko ia na'e tafoki ai hoku loto 'o'oku meiate ia, 'o hangē ko e tafoki hoku loto mei hono tokoua. 19 Ka na'a ne fakalahi pe 'ene fe'auaki, 'i he'ene fakamanatu ki he ngaahi 'aho 'o 'ene kei si'i, 'aia na'a ne fai fakaangahala ai 'i he fonua ko 'Isipite. 20 He na'a ne 'ofa nanivi ki he'enuu 'ofa, 'akinautolu 'oku tatau honau kakano mo e kakano 'oe 'asi, pea tatau 'ae me'a 'oku ha'u mei ai mo ia 'oku ha'u mei ha hoosi." 21 Na'e pehē 'a ho'o manatu'i 'ae fai fakalielia 'a ho'o kei si'i, 'i he fā'ufua 'e he kau 'Isipite 'ae mata'i huhu 'o ho'o kei finemui.

22 ¶ "Ko ia, 'E 'Aholipa, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, te u langa'i hake ho kau mamana ke tu'u kiate koe, 'akinautolu kuo tafoki ho loto mei ai, pea te u faka'efi koe 'iate kinautolu mei he potu kotoa pē, 23 'Ae kau Papolone, mo e kau Kalitia kotoa pē, 'a Pikote, mo Soa, mo Koa, fakataha mo e kau 'Asilia kotoa pē: 'akinautolu kotoa pē ko e kau talavou toulekeleka, 'ae ngaahi 'eikitau mo e kau pule, 'ae hou'eiki lahi mo ongoongo, 'oku heka hoosi kotoa pē 'akinautolu. 24 Pea te nau ha'u kiate koe mo e saliote mo e me'a teka, mo e ngaahi teka, pea mo e fu'u kakai tokolahi, 'akinautolu 'e tu'u 'aki kiate koe 'ae nono'o, mo e pā, pea mo e tatā ki he tau: pea te u tuku 'ae fakamaau kiate kinautolu, pea te nau fakamaau'i koe 'o fa'ifa'iteliha pe ki ai 'akin-

autolu. ²⁵ Pea 'e 'i ai hoku fua'a kiate koe, pea te nau fai fakamanavahē kiate koe: te nau motuhi ho ihu, pea mo ho telinga; pea 'e mate ho toenga kakai 'i he heletā: te nau 'ave ho'o ngaahi tama mo ho'o ngaahi ta'ahine; pea 'e faka'auha mālie 'aki 'ae afi 'a hono toe. ²⁶ Te nau to'o foki ho ngaahi kofu meiate koe, mo 'ave ho'o ngaahi teunga lelei. ²⁷ 'E pehē 'a 'eku ngaahi ke tuku 'a ho'o fai fakalielia, mo ho'o fe'auaki na'e ha'u mo koe mei 'Isipite: ko ia 'e 'ikai toe sio ho mata kiate kin-autolu, pea 'e 'ikai te ke toe manatu ki 'Isipite." ²⁸ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Vakai te u tukuange koe ki he nima 'onautolu 'oku ke fehi'a ki ai, ki he nima 'onautolu kuo tafoki mei ai ho loto: ²⁹ Pea te nau ngao-hi koe 'i he fehi'a lahi, pea te nau 'ave 'ae fua kotoa pē 'a ho'o ngāue, pea te nau tuku koe ke ke telefua mo masiva: pea 'e fakatelefua'i 'a ho'o fai angahala, 'io, 'a ho'o fakalielia mo ho'o fe'auaki kotoa pē. ³⁰ Pea te u fai 'ae ngaahi me'a ni kiate koe, koe'uhi kuo ke holi ke angahala mo e hiteni, pea koe'uhi kuo ke fakalielia 'aki koe 'a honau ngaahi tamapua. ³¹ Kuo ke 'eve'eva koe 'i he hala 'o ho tokoua; ko ia te u 'ange ai ki ho nima 'a 'ene ipu 'a'ana."

³² "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;

'Te ke inu ke loloto mo lahi

mei he ipu 'a ho tokoua:

'e kata manuki 'aki koe, pea 'e luma 'aki koe;

'oku lahi 'ae me'a 'oku 'i ai.

³³ ¶ "Te ke fonu koe 'i he kona mo e mamahi,

'i he ipu 'oe fakafo mo e faka'auha,

'ae ipu 'a ho tokoua ko Samēlia.

³⁴ 'Io, te ke inu ia mo mimisi ia ke maha,

pea te ke maumau ia,

mo motuhi 'aki ia ho huhu pe 'o'ou.'

ko au Sihova ko e 'Otua, 'kuo u lea ki ai.'

³⁵ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; "Koe'uhi kuo ke fakangalo'i au, mo ke lī atu au ki ho tu'a, ko ia ia te ke fua ai 'a ho'o fakalielia mo ho'o ngaahi fe'auaki."

³⁶ ¶ Na'e pehē foki 'e Sihova kiate au; "Foha 'oe tangata, 'e 'ikai te ke fakamaau'i 'a 'Aholā mo 'Aholipa? 'Io, fakahā ki ai 'ena fai fakalielia; ³⁷ Kuo na fai 'ae tono tangata, pea 'oku pani toto 'a hona nima, pea kuo na fai angahala mo hona ngaahi tamapua, pea kuo na pule'i 'ae fānau tangata na'a na fanau'i kiate au, ke 'alu atu 'i he afi ke nau 'auha. ³⁸ Kae'uma'a ko au ia kuo na fai ki ai 'ae me'a ni: kuo na faka'uli'i hoku fale tapu 'i he 'aho pe taha, mo na maumau'i hoku ngaahi 'aho tapu. ³⁹ He na'e hili 'ae tāmāte 'enau fānau ki hona ngaahi tamapua, pea na omi foki 'i he 'aho pe ko ia ki hoku fale tapu ke fakalielia'i ia; pea, vakai, kuo pehē pe 'ena fai 'i he lotolotonga 'o hoku fale 'o'oku. ⁴⁰ Pea mo eni foki, na'a ke 'ave ha fekau ki he kau tangata mei he ma-

ma'o, 'aia ne 'alu ki ai 'ae fekau; pea vakai, na'a nau ha'u: 'akinautolu na'a ke kaukau ai koe, mo ke vali ho mata, mo ke teuteu 'aki koe 'ae ngaahi teunga; ⁴¹ Pea ke nofo ki he nofo'anga faka'e'i'eiki, mo e palepale na'e teuteu 'i hono 'ao, 'aia na'a ke ai ki ai 'a 'eku me'a namu kakala mo 'eku lolo 'a'aku. ⁴² Pea na'e 'i ai 'ae le'o 'oe fu'u tokolahi na'e fakafiefia mo ia: pea na'e 'omi fakata-

ha mo e fu'u tokolahi 'ae kau Sapea mei he toafa, 'akin-autolu 'oku fa'a 'ai 'ae vesa ki honau nima, mo e pale lelei ki honau 'ulu. ⁴³ Pea u toki pehē ai kiate ia na'e motu'a pe mo e fai angahala, He te nau fai angahala eni mo ia, pea fai 'e ia mo kinautolu? ⁴⁴ Ka na'a nau hū atu kiate ia 'o hangē ko e 'alu ki ha fefine fe'auaki: na'e pehē 'enau 'alu atu kia 'Aholā mo 'Aholipa 'ae ongo fefine fakalielia.

⁴⁵ ¶ Pea 'e fakamaau 'akinaua 'e he kakai mā'oni'oni 'o taau mo ia kuo tono tangata, pea tatau mo e fefine kuo lilingi toto; he ko e ongo tono tangata 'akinaua, pea 'oku 'i hona nima 'ae toto." ⁴⁶ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: "Te u 'omi ha kakai kiate kinaua, pea te u tukuange 'akinaua ke fetukutuku'i mo maumau'i.

⁴⁷ Pea 'e lisingi 'aki 'akinaua 'ae maka 'e he kakai, pe tui 'aki 'enau heletā; te nau tāmāte'i 'ena fānau tangata mo 'ena fānau fefine, pea tutu 'aki 'ae afi 'a honau fale. ⁴⁸ 'E pehē 'a 'eku fakangata 'ae fai fakalielia mei he fonua, koe'uhi ke ako 'aki ia ki he kau fefine kotoa pē, ke 'oua na'a fai 'o hangē ko ho'o mo fakalielia. ⁴⁹ Pea te nau totongi kiate kimoua 'a ho'omo fakalielia, pea te mo fua 'ekimoua 'ae hia 'a ho'omo tauhi tamapua; pea te mo 'ilo ko au ko Sihova ko e 'Otua."

1 Ko e fakatātā 'oe kulo kuo fakalili. 6 Ko e fakahā ai ia 'ae faka'auha 'aupito 'o Selūsalema 15 Ko e fakatātā 'oe 'ikai fai 'e 'Isikieli ha tangilāulau koe'uhi ko e pekia 'a hono 'unoho. 19 Ko e fakahā ai ia ko e mamahi 'e hoko ki he kakai Siu 'oku ta'e-fa'afakamatala.

24 NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'i hono hiva 'oe ta'u, 'i hono hongofulu 'oe māhina, mo hono hongofulu 'oe 'aho 'i he māhina, 'o pehē, ² Foha 'oe tangata, tohi 'e koe 'ae hingoa 'oe 'aho ko eni: he na'e teuteu 'ae tu'i 'o Papilone ki Selūsalema 'i he 'aho ko eni. ³ Pea ke lea 'aki ha fakatātā ki he fale angatu'u, mo ke pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;

Fokotu'u 'ae kulo,

fokotu'u ia pea lilingi ha vai ki ai:

⁴ Tānaki 'ae ngaahi kongā ki ai,

'ae kongā lelei kotoa pē,

'ae alanga mui mo e alanga mu'a;

fakafonu 'aki ia 'ae ngaahi hui lelei.

⁵ Fili mai 'aia 'oku lelei hake 'i he fanga manu,

pea 'ai 'ae ngaahi hui ki lalo 'i ai,

pea 'ai ke lelei 'aupito,

pea fakamoho 'ae hui 'i ai."

⁶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;

"Mala'ia ki he kolo kuo pani toto,

'ae kulo ko ia, 'oku kei 'i ai 'ae 'uli,

kuo te'eki ke mavahe hono 'uli mei ai!

To'o taki taha mai 'ae kongā mei ai,

pea 'oua na'a filifilimānako.

⁷ He 'oku 'i loto 'iate ia 'a hono toto

kuo ne 'ai ia ki he funga maka;

na'e 'ikai te ne lilingi ia ki he kelekele

ke 'ufi'ufi ia 'aki 'ae efu:

⁸ Ka koe'uhi ke tupu 'ae houhau mo fakahoko hono tautea;

kuo u tuku ai hono toto ki he funga maka,
koe'uhi ke 'oua na'a 'ufi'ufi ia."

⁹ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua;
"Mala'ia ki he kolo pani toto!

'Io, te u fokotu'u ke lahi 'ae fefie ki he afi.

¹⁰ 'Ai pe 'ae fefie,
pea tafu 'ae afi,
pea tutu 'ae kakano,
pea 'ai ke fifisi lahi,
pea tuku ke vela 'ae ngaahi hui.

¹¹ Pea toki 'ai maha pe ia ki he afi,
koe'uhi ke vela ai

hono palasa, 'io, ke vela,
pea koe'uhi ke molū hono fakalielia 'i ai,
pea ke 'osi mei ai 'ae 'uli 'oku tētē.

¹² Kuo ne fakaongosia ia 'i he ngaahi loi,
pea na'e 'ikai mahu'i meiate ia 'a hono 'uli:
ko e me'a 'uli 'i ai 'e tō ki he afi.

¹³ 'Oku fakalielia ho'o me'a 'uli: pea koe'uhi kuo u
fakama'a koe kae 'ikai te ke ma'a, 'e 'ikai toe fakama'a
koe, kae'oua ke u 'ai ke hoko 'a hoku houhau kiate koe.

¹⁴ Ko au ko Sihova kuo u lea ki ai: 'e hoko pe ia, pea te
u fai ia 'eau; 'e 'ikai te u fakaholomui, pea 'e 'ikai te u
mamae, pe te u fakatomala; 'oku pehē 'e Sihova ko e
'Otua, te nau fakamaau'i koe 'o fakatatau ki ho hala,
pea tatau mo ho'o ngāue kuo ke fai."

¹⁵ ¶ Na'e hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o
pehē, ¹⁶ "Foha 'oe tangata, vakai, 'oku ou to'o atu 'aia
'oku holi ki ai ho mata, 'i he tā pe taha: ka 'e 'ikai te ke
mamahi pe tangi, pea 'e 'ikai tafe hifo ho lo'imata.

¹⁷ 'Oua na'a tangi, pea 'oua na'a fai ha mamahi, koe'uhi
ko e pekia; 'ai pe 'ae tatā ki ho 'ulu, pea 'ai mo e topu-
va'e ki ho va'e, pea 'oua na'a puke ngutu, pea 'oua na'a
kai 'ae mā 'ae kau tangilāulau." ¹⁸ Ko ia na'aku lea ki he
kakai 'i he pongipongi: pea 'i he'ene hoko ki he efiafi
na'e pekia 'a hoku 'unoho; pea na'aku fai 'i he
pongipongi 'e taha 'o hangē ko ia na'e fekau mai.

¹⁹ ¶ Pea na'e pehē mai 'e he kakai kiate au, "E 'ikai te
ke fakahā mai hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni kiate ki-
moutolu, pe ko e hā kuo ke fai pehē ai?" ²⁰ Pea na'aku
tali 'aki 'eni kiate kinautolu, na'e hoko mai 'ae folofola
'a Sihova kiate au, 'o pehē, ²¹ "Lea ki he fale 'o 'Isileli,
'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai te u fakalielia 'i 'a
hoku fale tapu, 'aia ko homou mālohi'anga, 'aia 'oku
holi ki ai ho mata, pea mamae ki ai ho laumālie; pea ko
ho ngaahi foha mo ho ngaahi 'ofefine kuo mou tuku 'e
hinga 'i he heletā. ²² Pea te mou fai 'o hangē ko ia kuo
u fai: 'e 'ikai te mou pupuni ngutu, pe te mou kai 'i he
mā 'ae kakai tangilāulau. ²³ Pea 'e tatā pe homou 'ulu,
pea 'ai mo e topuva'e ki homou va'e 'e 'ikai te mou
mamahi pe fai 'ae tangi ka te mou faka'au'ausino pe,
koe'uhi ko ho'omou hia, pea femamahi'aki pe 'iate ki-
moutolu ²⁴ Ko ia ko 'Isikieli ko e faka'ilonga ia kiate ki-
moutolu: te mou fai 'ekimoutolu 'o hangē ko ia kotoa
pē kuo ne fai 'e ia: pea ka hoko mai eni, te mou 'ilo ko
au ko Sihova ko e 'Otua.

²⁵ ¶ "Ko eni foki, 'a koe foha 'oe tangata, 'i he 'aho ko
ia te u to'o atu ai meiate kinautolu honau mālohi, mo e
fiefia 'o 'enua nāunau, 'ae holi 'a honau mata, mo ia
kuo tukupau honau loto ki ai, 'a honau ngaahi foha mo
honau ngaahi 'ofefine, 'ikai 'e pehē, ²⁶ Ko ia 'e hao 'i he
'aho ko ia 'e ha'u kiate koe ke fakaongo ia ki ho telin-
ga? ²⁷ 'I he 'aho ko ia 'e mato'o ho ngutu kiate ia kuo
hao, pea te ke lea, pea 'e 'ikai te ke kei noa: pea ko e
faka'ilonga koe kiate kinautolu; pea te nau 'ilo ko Siho-
va au."

*1 'Ae fai totongi 'e he 'Otua ki he kau 'Amoni
koe'uhi ko 'enua fielahe ki he kakai Siu, 8 Ki Moape
mo Seia, 12 Ki 'Itomi, 15 Mo e kau Filisitia.*

²⁵ NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate
au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, fakahanga ho
mata ki he kau 'Amoni, pea kikite kiate kinautolu; ³ Pea
ke pehē ki he kau 'Amoni, Fanongo mai ki he folofola 'a
Sihova ko e 'Otua; 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;
koe'uhi na'a ke fakama'ito'a mai ki hoku fale tapu 'i
hono fakalielia'i; pea ki he fonua 'o 'Isileli 'i hono
fakalala; pea ki he fale 'o Siuta 'i hono 'ave 'akinautolu
ke fakapōpula'i; ⁴ Vakai, ko ia ia te u tukuange ai koe ki
he kakai hahake ke nau ma'u koe, pea te nau fokotu'u
honau nofo'anga faka'eieiki 'iate koe; mo langa honau
ngaahi fale 'iate koe; te ne kai ho'o fua, pea te nau inu
ho'o hu'ahuhu. ⁵ Pea te u ngaohi 'a Lepaa ko e fale
kāmeli, pea ko 'Amoni ko e nofo'anga 'oe fanga sipi;
pea te mou 'ilo ko Sihova au. ⁶ He 'oku pehē 'e Sihova
ko e 'Otua; koe'uhi kuo ke pasi ho nima, mo malaki 'aki
ho va'e, pea ke fiefia 'i loto, ko e me'a 'i ho'o fehi'a lahi
ki he fonua 'o 'Isileli; ⁷ Vakai, ko ia ia te u mafao atu ai
hoku nima kiate koe, pea te u tuku koe ke veteki 'e he
kakai hiteni; pea te u motuhi 'akimoutolu mei he kakai,
pea te u pule ke ke 'osi'osi mei he ngaahi fonua: Te u
faka'auha koe; pea te ke 'ilo ko Sihova au."

⁸ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: "Koe'uhi 'oku pehē
'e Moape, pea mo Seia, Vakai, 'oku tatau 'ae fale 'o Siu-
ta mo e hiteni kotoa pē; ⁹ Ko ia, vakai, Te u fakaava 'ae
feitu'u 'o Moape mei hono ngaahi kolo, 'ae kolo 'oku 'i
he ngata'anga 'o hono fonua, 'aia ko e ongoongolelei
'oe fonua, 'a Pete-Sesimote mo Pealimeoni, mo Kiliate-
mi, ¹⁰ Ki he kakai mei he potu hahake ke nau ma'u ia
mo e kau 'Amoni, koe'uhi ke 'oua na'a toe manatu'i 'ae
kau 'Amoni 'i he ngaahi pule'anga. ¹¹ Pea te u fai 'ae
tautea ki Moape pea te nau 'ilo ko Sihova au."

¹² ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Ko e me'a kuo fai
'e 'Itomi ki he fale 'o Siuta 'i he'ene tautea ia, pea kuo
ne fai hala 'aupito, mo fakafāsifasi ia kiate kinautolu;
¹³ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Te u mafao atu
foki 'eau 'a hoku nima ki 'Itomi, pea te u faka'osi mei ai
'ae tangata pea mo e manu; pea te u ngaohi ia ke lala
'o fai mei Temani; pea 'e hinga 'i he heletā 'akinautolu
'oku 'o Temani. ¹⁴ Pea te u 'ai ke hilifaki 'a hoku houhau
ki 'Itomi 'i he nima 'o hoku kakai ko 'Isileli; pea te nau
fai ki 'Itomi 'o hangē ko hoku houhau, pea fakatatau
mo 'eku tuputāmaki; pea te nau 'ilo 'a hoku houhau,"
'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

¹⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Koe'uhi kuo fai fakafasifasi 'ae kau Filisitia, 'onau fai 'ae tautea mo e loto fehi'a, ke faka'auha ia 'i he fehi'a 'e 'ikai ngata; ¹⁶ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, te u mafao atu 'eau hoku nima ki he kakai Filisitia, pea teu motuhi 'ae kakai Keliti, mo faka'auha 'a hono toe 'oku 'i he matātahi. ¹⁷ Pea te u fai 'ae totongi lahi kiate kinautolu mo e valoki kakaha; pea te nau 'ilo ko au ko Sihova, 'o kau ka tuku atu hoku houhau kiate kinautolu."

1 'Oku valoki mai 'a Taia ko e me'a 'i he'ene fai kovi ki Selūsalema. 7 Ko e tau'i ia 'e he mālohi 'o Nepukanesa. 15 'Ae tangi mo e mamahi mei he potu tahi kotoa pē 'i he'ene hinga.

26 PEA 'i he'ene hoko ki hono hongofulu ma taha ta'u, 'i he 'uluaki 'aho 'oe māhina, na'e hoko mai kiate au 'ae folofola 'a Sihova, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, koe'uhi kuo lea pehē 'e Taia ki Selūsalema, 'Ma'i-to'a, kuo maumau'i ia, ko e matanikolo na'e kakai'ia: kuo tafoki mai kiate au: te u ma'ume'a au 'i hono fakalala." ³ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, 'oku ou tu'u kiate koe, 'E Taia, pea te u pule ke 'alu hake kiate koe 'ae ngaahi pule'anga lahi, 'o hangē ko e loloma hake 'e he tahi 'a hono peau. ⁴ Pea te nau maumau'i 'ae ngaahi 'ā 'o Taia, pea holoki hifo hono ngaahi fale le'o mā'olunga: Te u vaku foki hono efu meiate ia, pea te u ngaohi ia ke tatau mo e funga maka pē. ⁵ 'E hoko ia ko e potu tautau'anga kupenga 'i he loto tahi: he ko au ko Sihova ko e 'Otua, kuo lea ki ai: pea 'e hoko ia ko e koloa vete ki he ngaahi pule'anga. ⁶ Pea 'e tāmāte'i 'aki 'ae heletā 'a hono ngaahi 'ofefine 'aia 'e 'i he ngoue'anga: pea te nau 'ilo ko Sihova au."

⁷ ¶ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: "Vakai te u 'omi ki Taia 'a Nepukalesa ko e tu'i 'o Papilone, ko e tu'i 'i he ngaahi tu'i, mei he tokelau, 'e ha'u mo e hoosi, pea mo e saliate, pea mo e kau heka hoosi, mo e ngaahi matatau, mo e kakai tokolahi. ⁸ Te ne tāmāte'i 'aki 'ae heletā 'a ho ngaahi 'ofefine 'oku 'i he ngoue'anga: pea te ne ngaohi kolo kiate koe, mo tanu puke kiate koe, pea hiki hake 'ae mahafutau kiate koe. ⁹ Pea te ne fokotu'u 'ae nāunau 'oe tau ki ho ngaahi 'ā, pea 'e mau-mau 'aki hono toki 'a ho ngaahi fale le'o mā'olunga. ¹⁰ Pea 'e 'ufi'ufi 'aki koe 'ae efu ko e me'a 'i he tokolahi 'o 'ene fanga hoosi: 'e ngalulu ho ngaahi 'ā 'i he longoa'a 'ae kau heka hoosi mo e va'e saliate, mo e ngaahi saliate, 'oka hū ia ki ho ngaahi matapā 'o hangē ko e 'oho 'ae kakai ki ha kolo 'oku kapasi. ¹¹ 'E malaki 'aki 'ae va'e 'o 'ene fanga hoosi ho hala kotoa pē: te ne tāmāte'i 'aki 'ae heletā 'a ho'o kakai, pea 'e holoki hifo ki he kelekele 'a ho'o ngaahi kolo tau mālohi. ¹² Pea te nau veteki 'a ho'o koloa, pea ma'u fakamālohi ho'o ngaahi me'a fakatau: pea te nau holoki ho ngaahi 'ā, mo maumau'i ho ngaahi fale fakasanisani: pea te nau laku ki loto tahi ho'o ngaahi maka mo ho'o 'akau, pea mo ho efu. ¹³ Pea te u ngaohi ke longo hifo 'ae le'o 'o ho'o kau fasi hiva; pea 'e 'ikai toe ongo mai 'ae tatangi 'o ho'o ngaahi ha'ape. ¹⁴ Pea te u ngaohi koe ke tatau mo e funga maka: te ke hoko koe ko e potu tautau'anga kupenga; 'e 'ikai toe langa

koe: he ko au ko Sihova, kuo u lea ki ai, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."

¹⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ki Taia; "Ika'i 'e tetetete 'ae ngaahi motu 'i he longoa'a 'o ho'o hinga, 'oka pā hake 'ae tangi 'anautolu kuo te'ia, 'oka hoko 'ae tāmāte'i 'i loto 'iate koe? ¹⁶ 'E 'alu hifo ai 'ae ngaahi 'eiki 'oe tahi, mei honau ngaahi nofo'a fakatu'i, pea tuku atu honau ngaahi kofu; te na kofu'aki 'ae manavahē; te nau nofo hifo ki he kelekele, pea te nau tetetete ma'uaipē, pea nau ofo 'aupito koe'uhi ko koe. ¹⁷ Pea te nau fai 'ae tangilāulau koe'uhi ko koe, 'o pehē kiate koe,

'Oiauē 'a ho maumau'i,
'a koe na'e fakakakai 'e he kau toutai,
'a koe ko e kolo ongoongo,
'aia na'e mālohi 'i tahi,
'aia pea mo hono kakai,
'a koe na'a ke fakamanavahē 'i 'ae kakai kotoa pē 'o māmani.

¹⁸ 'E tetetete 'ae ngaahi motu 'i he 'aho 'e holoki ai koe;

'io, 'e puputu'u 'ae ngaahi motu 'oe tahi ko e me'a 'i he hiki atu koe."

¹⁹ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "'O kau ka ngaohi koe ko e kolo kuo lala, 'o tatau mo e ngaahi kolo 'oku 'ikai 'i ai ha kakai; 'o kau ka 'omi 'ae tahi kiate koe pea lōmaki 'aki koe 'ae moana loloto. ²⁰ 'O kau ka fakahifo koe ki lalo fakataha mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luo, pea mo e kakai na'e 'i mu'a ange, pea u tuku koe ki he potu mā'ulalo 'oe kelekele, 'i he ngaahi potu si'aki talu mei mu'a, ke fakataha mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luo, koe'uhi ke 'oua na'a ke kei kakai; pea te u fokotu'u 'ae nāunau 'i he fonua 'ae mo'ui; ²¹ Te u ngaohi koe ko e me'a faka'ulia, pea te ke 'ikai 'o ta'engata: neongo ha kumi kiate koe, 'e 'ikai 'aupito toe 'ilo koe," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

1 'Ae koloa'ia 'a Taia. 26 Hono mātu'aki fakatōkilalo 'aupito.

27 NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Ko eni, 'e foha 'oe tangata, ke ke fai 'ae tangilāulau koe'uhi ko Taia; ³ Pea ke pehē ki Taia, 'a koe 'oku tu'u taupotu ki tahi, ko e fai fakatau ki he kakai mei he ngaahi motu lahi, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;

"'E Taia, 'a koe kuo ke pehē 'e koe,

Ko au 'oku ou toulekeleka haohaoa.

⁴ 'Oku a'u atu ho ngata'anga ki he loto tahi, pea kuo fakasanisani'i koe ke haohaoa 'e ho'o kau tufunga.

⁵ Kuo nau fa'u ho ngaahi vaka mei he ngaahi 'akau ko e fea mei Sina:

kuo nau ta'anga mei he ngaahi sita 'o Lapanoni ke ngaohi 'ae ngaahi fanā kiate koe.

⁶ Na'e ngaohi mei he 'oke 'o Pesani ho'o ngaahi fohe tau'a'alo;

na'e ngaohi ho'o ngaahi heka'anga 'aki 'ae lei na'e 'omi mei he ngaahi motu 'o Kitimi.

7 Na'a ke fuka 'aki 'ae tupenu lelei na'e tuitui fakasanisani mei 'Isipite;
 ko e tupenu pa'uhi'uhi mo e kula'aho'aho mei he 'otu motu 'o 'Iliisa ko ia na'a ke kofu'aki koe.
 8 Ko e kakai 'o Saitone mo 'Avate ko ho'o kau toutai 'akinautolu;
 pea ko ho'o kakai poto 'iate koe, 'E Taia, ko e kau fakahao vaka 'akinautolu.
 9 Ko e kakai ma'u'a 'o Kepale mo hono kau poto ko e tufunga fo'u vaka 'akinautolu: pea na'e 'iate koe 'ae vaka mei he tahi kotoa pe mo honau kakai, ko ho'o kau fai fakatau 'akinautolu.
 10 Ko ho'o ngaahi matatau ko e kakai ia mei Peasia pea mo Soti pea mo Futi, ko ho'o kau to'a 'akinautolu;
 na'a nau tautau 'iate koe 'ae pa pea mo e tatā ki he tau;
 na'a nau fakatupu ongoongolelei kiate koe.
 11 Na'e kau taha mo ho'o kau tau 'i ho'o ngaahi 'ā 'ae kakai 'o 'Avate;
 pea na'e 'i ho ngaahi fale le'o mā'olunga 'ae kau Kamatini,
 na'a nau tautau takatakai pe 'enau ngaahi pā 'i he ngaahi 'ā;
 kuo nau fakahaohaoa 'ekinautolu ho toulekeleka.
 12 Na'e fakatau meiate koe 'e Tasisi, ko e me'a 'i he lahi 'o ho'o koloa kehekehe: na'a nau fakatau 'i ho'o ngaahi fakatau'anga 'i he siliva, mo e ukamea, mo e tini, pea mo e pulu.
 13 Ko ho'o kau fakatau 'a Savani, mo Tupale, pea mo Meseke, na'a nau fakatau tangata, pea mo e ngaahi ipu palasa 'i ho'o fakatau'anga.
 14 Na'e fakatau 'ae hoosi mo e kau heka hoosi, pea mo e miuli, 'ekinautolu mei he fale 'o Tokalama.
 15 Ko ho'o kau fakatau 'ae kakai mei Tetani; na'e fakatau mei ho nima 'ae ngaahi motu lahi; na'a nau 'o mi me'a'ofa kiate koe, ko e lei mo e 'eponi.
 16 Na'e fakatau meiate koe 'a Silia, koe'uhi na'e lahi 'ae me'a na'e ngaohi 'iate koe; na'a nau fakatau'aki 'ekinautolu 'ae maka koloa, mo e kula'aho'aho, mo e tui-tui fakasanisani, mo e tupenu lelei, mo e feo mo e makakikila.
 17 Ko Siuta, mo e fonua 'o 'Isileli ko ho'o kau fakatau 'akinautolu: na'a nau fakatau'aki 'ae uite, mo e mula nanamu, mo e hana, mo e honi, mo e lolo, pea mo e paame.
 18 Na'e fakatau 'a Tamasikusi 'iate koe, koe'uhi koe lahi 'ae me'a na'e ngaohi 'iate koe, lahi 'aupito 'a ho'o koloa; 'i he uaine 'o Helipone, pea mo e fulufulu'i sipi hinehina.
 19 Na'e fe'alu'aki foki 'i ho ngaahi fakatau'anga 'a Tani, pea mo Savani: na'e fakatau 'iate koe 'ae ukamea ngingila, mo e sinamoni, mo e 'akau namu kakala.
 20 Na'e fakatau 'iate koe 'e Tetani 'ae ngaahi kofu mahu'inga ki he saliate.
 21 Na'e fakatau 'iate koe 'e 'Alepea, mo e ngaahi 'eiki 'o Keta, 'ae fanga lami,

mo e fanga sipitangata pea mo e fanga kosi: ko 'e-nau me'a fakatau 'anautolu ia.
 22 Ko e kau fakatau 'o Sipa mo Laama, ko ho'o kau fakatau 'akinautolu: na'a nau fakatau 'iate koe 'ae ngaahi 'akau namu kakala mahu'inga mo e ngaahi maka koloa, pea mo e koula.
 23 Ko ho'o kau fakatau 'a Halani, mo Kane, mo 'Iteni, mo e kakai fakatau mei Sipa, mo 'Asilia, pea mo Kili-mati. 24 Ko ho'o kau fakatau 'akinautolu ni 'i he ngaahi koloa kehekehe, 'i he tupenu ki ho'o me'a fakatau.
 25 Na'e ta'anga 'aki koe 'e he ngaahi folau mei Tasisi 'i ho potu fakatau:
 pea na'e fakakoloi koe,
 pea na'e ngaohi koe ke ke nāunau'ia 'aupito 'i he ngaahi potu tahi ko ia.
 26 ¶ "Kuo 'ave koe 'e ho'o kau tau'a'alo ki he ngaahi vai lahi:
 kuo maumau'i koe 'i loto tahi 'e he matangi hahake.
 27 Pea ko ho'o koloa,
 mo ho fakatau'anga,
 mo ho'o me'a fakatau,
 ko ho'o kau toutai
 mo ho'o kau fakahao vaka,
 mo e kakai fo'u vaka,
 mo e kau fakatau 'iate koe,
 mo ho'o kau tau kotoa pē 'oku 'iate koe,
 pea mo e kakai kotoa pē 'oku 'i ho lotolotonga,
 te nau ngalo ki loto tahi 'i he 'aho 'e faka'auha ai koe.
 28 'E ngalulu 'ae ngaahi peau 'i he pā mai 'ae tangi 'a ho'o kau fakahao vaka.
 29 Pea 'e hifo mei honau vaka 'akinautolu 'oku tau'a'alo,
 mo e kau toutai,
 mo e kau fakahao vaka kotoa pē 'i he tahi,
 pea te nau tutu'u ai;
 30 Pea te nau hiki honau le'o ke ongo atu kiate koe,
 pea te nau tangi mamahi,
 pea te nau li hake 'ae efu ki honau 'ulu,
 pea te nau oloolo'i 'akinautolu 'i he efuefu:
 31 Pea te nau fakatelefua 'aupito 'akinautolu koe'uhi ko koe,
 mo nau 'ai 'ae tauanga'a,
 pea te nau tangi koe'uhi ko koe 'i he mamahi 'o honau loto,
 pea fai mo e tangilāulau fakamamahi.
 32 Pea 'i he'enau mamahi, te nau fai 'ae tangilāulau koe'uhi ko koe,
 'onau tangi mamahi koe'uhi ko koe 'o pehē,
 'Ko e kolo fē 'oku hangē ko Taia,
 kuo maumau'i 'i he loto tahi?
 33 Na'a ke fakamahu 'ae kakai tokolahi 'i he ngaahi me'a
 na'e fetuku meiate koe ki he ngaahi potu tahi;
 na'a ke fakakoloi 'ae ngaahi tu'i 'o māmani,
 'i he lahi 'o ho'o koloa mo ho'o me'a fakatau.
 34 'I he 'aho ko ia 'e maumau'i koe 'e he ngaahi peau 'i he loloto 'oe ngaahi vai,
 'e hinga ai mo koe 'a ho'o koloa

mo ho'o kakai kotoa pē.
³⁵ "E ofo 'iate koe 'ae kakai kotoa pē 'i he ngaahi 'otu motu,
 pea 'e manavahē lahi honau kau pule,
 te nau mata kehe 'i he'enau puputu'u.
³⁶ 'E faka'ise'isa 'ae kau fakatau koloa'ia 'i he kakai ki-ate koe:
 te ke hoko koe ko e me'a faka'ulia;
 pea 'e 'ikai te ke toe 'i ai 'o ta'engata."
1 'Ae fai totongi 'e he 'Otua ki he tu'i 'o Taia ko e me'a 'i he'ene fiela. 11 Ko e tangi mamahi koe'uhi kuo fakalielia'i 'i he angahala 'a hono nāu-nau. 20 'Ae tautea ki Saitone. 24 'Ae toe fakamo'ui 'o 'Isileli.
28 NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, ke ke lea ki he tu'i 'o Taia, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;
 Koe'uhi kuo hiki hake ho loto,
 pea kuo ke pehē, 'Ko e 'otua au,'
 'oku ou nofo 'i he nofo'anga 'oe 'Otua,
 'i he loto tahi;
 ka ko e tangata pe 'a koe,
 ka 'oku 'ikai ko e 'Otua,
 neongo ho'o 'ai ho loto ke ke hangē ko e 'Otua:
³ Vakai, 'oku ke poto hake 'ia Taniela; 'oku 'ikai ha me'a lilo te nau fa'a fufū meiate koe: ⁴ Ko e me'a 'i ho'o poto mo ho'o fa'a 'ilo, kuo ke ma'u 'e koe 'ae koloa lahi,
 pea kuo ke tānaki 'ae koula mo e siliva, ki he tuku'anga koloa:
⁵ Ko e me'a 'i he lahi 'o ho'o poto,
 pea mo ho'o fa'a fakatau, kuo ke fakalahi ai 'a ho'o koloa,
 pea kuo hiki hake ho loto koe'uhi ko ho'o koloa'ia.
⁶ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua koe'uhi kuo ke 'ai ho loto ke ke hangē ko ha 'Otua;
⁷ Vakai, ko ia te u 'omi ai kiate koe 'ae kau muli,
 'ae kau mālohi mei he ngaahi pule'anga:
 pea te nau toho 'enua heletā ki he toulekeleka 'o ho'o poto,
 pea te nau faka'uli'i ho'o ngingila.
⁸ Te nau fakahifo koe ki lalo ki he luo,
 pea te ke mate 'i he mate'anga 'onautolu 'oku mate tāmata'i
 'i loto tahi.
⁹ 'Ikai te ke pehē pe 'i he 'ao 'o ia te ne tāmata'i koe,
 Ko e 'Otua au?
 Ka ko e tangata pe koe, ka 'e 'ikai te ke 'Otua,
 'i he nima 'o ia te ne tāmata'i koe.
¹⁰ Te ke mate 'i he mate'anga 'o ha taha ta'ekamu,
 'i he nima 'oe kau muli:
 he 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ko au ia, kuo lea ki ai."
¹¹ ¶ Na'e hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹² "Foha 'oe tangata, ke ke tangilāulau koe'uhi ko e tu'i 'o Taia,
 pea ke pehē ki ai, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;
 kuo ke ngaahi ho fakatātā,
 'i he poto,

mo e toulekeleka haohaoa.
¹³ Kuo ke 'i 'Iteni
 ko e ngoue 'ae 'Otua
 na'e 'u'ufi 'aki koe 'ae maka koloa kotoa pē,
 'ae satiose, mo e topasi, mo e taiamoni,
 mo e pelili, mo e onikisi, mo e sasipa,
 mo e safaia, mo e 'emalata, mo e kaponika,
 pea mo e koula: 'i he 'aho na'e fanau'i ai koe,
 na'e teuteu 'ae teunga 'o ho'o ngaahi me'atatangi mo ho'o ngaahi me'aifi 'iate koe.
¹⁴ 'Oku ke hangē koe ko e Selupi 'oku fakamalumu mai 'olunga;
 kuo u 'ai koe 'eau ke ke pehē: na'a ke 'i he mo'unga tapu 'oe 'Otua;
 kuo ke fe'alu'aki 'i he lotolotonga 'oe ngaahi maka afi.
¹⁵ Na'a ke haohaoa 'i ho hala mei ho fanau'i 'o a'u ki he 'aho
 na'e 'ilo ai 'iate koe 'ae angahala.
¹⁶ Ko e me'a 'i hono lahi 'o ho'o fai fakatau kuo nau fakapito koe 'i he fakamālohi,
 pea kuo ke fai hala:
 ko ia ia te u li'aki ai koe mei he mo'unga tapu 'oe 'O-tua, 'o hangē ko ha taha fakalielia:
 pea te u faka'auha koe, 'a koe ko e selupi 'oku lolofa mai,
 mei he lotolotonga 'oe ngaahi maka afi.
¹⁷ Na'e hiki ho loto ko e me'a 'i ho toulekeleka,
 pea kuo ke maumau'i ho'o poto ko e me'a 'i ho nāu-nau'ia:
 te u li hifo koe ki he kekeleke,
 te u fakatōkilalo koe 'i he 'ao 'oe ngaahi tu'i,
 koe'uhi ke nau mamata kiate koe.
¹⁸ Kuo ke fakalielia'i ho ngaahi fale tapu
 'i he lahi 'o ho'o fai hala,
 mo e kovi 'a ho'o fai fakatau;
 ko ia te u 'omi 'ae afi mei loto 'iate koe,
 pea te ne faka'auha koe,
 te u liliu koe ko e efuefu 'i he funga 'o māmani
 'i he 'ao 'onautolu kotoa pē 'oku siofia koe.
¹⁹ 'E ofo kiate koe 'akinautolu kotoa pē 'i he kakai 'oku 'ilo'i koe:
 te ke hoko ko e me'a fakailifia,
 pea 'e 'ikai te ke kei 'i ai 'o ta'engata."
²⁰ ¶ Na'e toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ²¹ "Foha 'oe tangata, fakahanga ho mata ki Saitone, pea ke kikite ki ai, ²² Pea ke lea, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;
 Vakai, 'E Saitone, 'oku ou tu'u au kiate koe;
 pea 'e fakaongoongolele'i au 'iate koe,
 pea te nau 'ilo ko au ko Sihova,
 'o kau ka fai 'ae fakamaau kiate ia,
 pea ka fakamā'oni'oni'i au 'iate ia.
²³ He te u fekau atu kiate ia 'ae mahaki faka'auha,
 pea 'e tafe 'ae toto 'i hono ngaahi hala;
 pea 'e tautea 'aki 'ae heletā 'i hono lotolotonga,
 pea mei he potu kotoa pē, 'akinautolu kuo lavea;
 pea te nau 'ilo ai ko Sihova au.

²⁴ Pea 'e 'ikai kei 'i ai ha tolounua ki he fale 'o 'Isileli, pe ha tala'i 'akau fakamamahi 'iate kinautolu kotoa pē 'oku nofo takatakai 'iate ia, 'akinautolu na'e manuki ki-ate ia; pea te nau 'ilo au, ko au ko Sihova ko e 'Otua."
²⁵ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "O kau ka tānaki mai 'ae fale 'o 'Isileli, mei he kakai kuo nau movetevete atu ki ai, pea ka fakamā'oni'oni' au 'i he 'ao 'oe hiteni, te nau toki nofo ki honau fonua, 'aia na'aku foaki ki he'eku tamaio'eiki ko Sēkope. ²⁶ Pea te nau nofo lelei pe 'i ai, pea te nau langa fale, pea tō ngoue vaine; 'io, te nau nofo fiemālie, 'o kau ka fai 'eau 'ae tautea kiate kinautolu 'oku manuki'i 'akinautolu, 'akinautolu 'oku nofo takatakai 'i ai; pea te nau 'ilo au, ko Sihova ko honau 'Otua.

1 'Ae tautea 'o Felo 'i he'ene kākā ki 'Isileli. 8 'Ae faka'auha 'o 'Isipite. 13 Hili 'ae ta'u 'e fāngofulu 'e toe langa hake ia. 17 Ko e foaki 'a 'Isipite kia Nepukalesa. 21 'E toe fakamo'ui 'a 'Isileli.

29 NA'E hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'i hono hongofulu 'oe ta'u, mo hono hongofulu 'oe māhina, pea mo hono hongofulu ma ua 'oe 'aho, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, fakahanga ho mata kia Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea kikite kiate ia, pea mo 'Isipite kā-toa. ³ Lea, pea ke pehē, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: Vakai, 'oku ou tu'u kiate koe, 'e Felo, tu'i 'o 'Isipite, 'a koe ko e kalokataile 'oku tokoto 'i he lotolotonga 'o ho ngaahi vaitafe,

'a koe kuo ke pehē, "Ko hoku vaitafe 'oku 'o'oku pe ia, pea kuo u ngaohi ia kiate au pē.'

⁴ Ka te u 'ai 'eau 'ae māta'u 'i ho ngutu, pea te u pule ki he ika kotoa pē 'i ho ngaahi vaitafe, ke nau pipiki ki ho 'uno, pea te u fusi hake koe mei he loto vaitafe, pea 'e pipiki ki ho 'uno 'ae ika kotoa pē 'i ho ngaahi vaitafe.

⁵ Pea te u tuku si'aki pe koe ki he toafa, 'a koe mo e ika kotoa pē 'o ho ngaahi vaitafe: te ke tō atu ki he 'atā 'oe ngaahi potu ngoue; pea 'e 'ikai toe fakama'opo koe pe tānaki:

kuo u foaki koe ko e me'akai ki he fanga manu 'oe vao,

pea mo e fanga manupuna 'oe langi.

⁶ Pea 'e 'ilo 'e he kakai kotoa pē 'o 'Isipite ko au ko Sihova, koe'uhi kuo nau tatau pe mo e va'a kaho ki he fale 'o 'Isileli. ⁷ 'I he'enu puke koe 'i honau nima na'a ke mafesi, pea makohikohi ai honau nima kotoa pē: pea 'i he'enu fa'aki kiate koe na'a ke fasi, pea fakahomohomo ai honau hokotanga hui kotoa pē."

⁸ ¶ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; "Vakai te u 'omi 'ae heletā kiate koe pea tu'usi meiate koe 'ae tangata pea mo e manu. ⁹ Pea 'e lala mo vaoa 'ae fonua 'o 'Isipite; pea te nau 'ilo ko au ko Sihova; koe'uhi kuo ne pehē 'e ia, 'Oku 'o'oku 'ae vaitafe, pea kuo u ngaohi ia 'eau. ¹⁰ Vakai, ko ia ia 'oku ou tu'u au kiate koe, pea mo ho ngaahi vaitafe, pea te u ngaohi 'ae fonua 'o 'Isipite ke lala 'aupito mo vaoa mei Mikitolu mo Saiini 'o a'u ki he ngata'anga 'o 'Itiopea. ¹¹ 'E 'ikai 'alu atu ai ha va'e 'o

ha tangata, pe 'alu atu 'i ai ha va'e 'o ha manu, pea 'e 'ikai hano kakai 'i ai 'i he ta'u 'e fāngofulu. ¹² Pea te u ngaohi ke lala 'ae fonua 'o 'Isipite 'i he lotolotonga 'oe ngaahi fonua kuo lala, pea ko 'ene ngaahi kolo 'i he ngaahi kolo kuo lala 'i he ta'u 'e fāngofulu: pea te u fakamovete 'ae kakai 'Isipite ki he ngaahi pule'anga, pea te u fakahē'i 'akinautolu ki he ngaahi fonua. ¹³ Ka ko eni, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'I he hili 'ae ta'u 'e fāngofulu, te u tānaki 'ae kakai 'Isipite mei he ngaahi potu na'e fakahē'i ki ai 'akinautolu. ¹⁴ Pea te u toe liliu mai 'ae pōpula 'o 'Isipite, pea te u pule ke nau toe ha'u ki he fonua ko Patalosi, ki he fonua 'o honau nofo'anga; ka te nau 'i ai ko e pule'anga mo'ulaloa. ¹⁵ 'E mā'ula-lo hifo ia 'i he ngaahi pule'anga; pea 'e 'ikai te ne toe hi-ki hake ia 'e ia ke mā'olunga 'i he ngaahi pule'anga; he te u ngaohi ke faka'a'au ki mui 'akinautolu, koe'uhi ke 'oua na'a toe pule ia ki he ngaahi pule'anga. ¹⁶ Pea 'e 'ikai toe hoko ia ko e falala'anga 'oe fale 'o 'Isileli, koe'uhi ka nau ka sio ki ai te nau manatu'i 'enua hia: ka te nau 'ilo au, ko Sihova ko e 'Otua."

¹⁷ ¶ Pea 'i he'ene hoko ki hono uofulu ma fitu 'oe ta'u, 'i hono 'uluaki māhina, 'i he 'uluaki 'aho 'oe māhina, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁸ "Foha 'oe tangata, na'e pule 'e Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ki he'ene kautau, ke nau fai 'ae ngāue lahi ki Taia: na'e tula ai 'ae 'ulu kotoa pē, pea mafahi ai 'ae uma kotoa pē: ka na'e 'ikai ha'ane totongi 'a'ana, pe ko 'ene kautau, koe'uhi ko Taia, mo e ngāue lahi na'a ne fai ki ai: ¹⁹ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua: Vakai, te u foaki 'ae fonua ko 'Isipite kia Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone; pea te ne ma'u hono kakai, pea ma'u hono koloa, pea veteki ia; pea ko e totongi ia ki he'ene kautau. ²⁰ Kuo u foaki kiate ia 'ae fonua ko 'Isipite, koe'uhi ko e ngāue 'aia na'a ne fai ki ai, he na'a nau fai ia ma'aku, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ²¹ 'I he 'aho ko ia te u ngaohi ke tupu 'ae moto 'oe nifo 'oe fale 'o 'Isileli, pea te u tuku ke fa'a mato'o ai ho ngutu 'iate kinautolu; pea te nau 'ilo ko Sihova au."

1 Ko e 'auha 'a 'Isipite mo 'ene kau tokoni. 20 'E fakamālohi'i 'ae nima 'o Papilone ke ne fesii' 'ae nima 'o 'Isipite.

30 NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, kikite, pea ke pehē,

'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Tangi kalanga, 'Oiauē, 'oiauē 'ae 'aho!

³ He kuo ofi mai 'ae 'aho, 'io, kuo ofi 'ae 'aho 'o Sihova, ko e 'aho fakapo'upo'uli ko e kuonga ia ki he hiteni.

⁴ 'E hoko mai 'ae heletā ki 'Isipite, pea 'e ai 'ae mamahi lahi 'i 'Itiopea, 'oka tō hifo 'ae kakai mate 'i 'Isipite, pea te nau 'ave hono kakai tokolahi, pea 'e maumau'i 'a hono ngaahi tu'unga.

⁵ "Pea 'e hinga fakataha mo kinautolu 'i he heletā 'a 'Itiopea, mo Lipea, mo Litea, pea mo e kakai muli ke-

hekehe, mo Kupa, mo e kakai 'oe fonua 'oku nau kau taha."

⁶ 'Oku pehē 'e Sihova;

"E hinga foki 'akinautolu 'oku tokoni ki 'Isipite; pea 'e fakatōkilalo 'ae fielahi 'o 'ene mālohi: te nau tō 'i he heletā 'i ai 'o fai mai mei he fale le'o mā'olunga 'o Saiini,

'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

⁷ Pea te nau lala, 'i he lotolotonga 'oe ngaahi fonua 'oku lala, pea ko hono ngaahi kolo 'e 'i he lotolotonga ia 'oe ngaahi kolo kuo faka'auha.

⁸ Pea te nau 'ilo ko au ko Sihova,

'o kau ka tutu 'ae afi 'i 'Isipite, pea 'oka faka'auha 'a hono kau tokoni kotoa pē.

⁹ I he 'aho ko ia te u fekau atu meiate au 'ae ngaahi vaka ke fakamanavahē'i 'ae kau 'Itiopea 'oku fakafiemālie, pea 'e hoko 'ae mamahi lahi kiate kinautolu, 'o tatau mo ia 'i he 'aho 'o 'Isipite: he vakai, 'oku ha'u ia."

¹⁰ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua;

"Te u faka'osi 'a hono tokolahi 'o 'Isipite 'e he nima 'o Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone.

¹¹ 'E 'omi ia, pea mo 'ene kakai mo ia, 'ae kau to'a 'oe ngaahi pule'anga,

ke nau faka'auha 'ae fonua: pea te nau toho 'enau heletā ki 'Isipite, pea 'e fonu 'ae fonua 'i he kakai mate tāmāte'i.

¹² Pea te u fakamōmoa 'ae ngaahi vai, pea te u fakatau atu 'ae fonua ki he nima 'oe an-gakovi:

pea te u ngaohi ke lala, 'ae fonua, mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai, 'i he nima 'oe kau muli: ko au Sihova, kuo u lea ki ai."

¹³ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Te u faka'auha foki 'ae ngaahi tamapua, pea te u faka'osi meia Nofe 'ae ngaahi fakatātā; pea 'e 'ikai toe ai ha tu'i 'oe fonua ko 'Isipite: pea te u 'ai ha manavahē ki he fonua ko 'Isipite.

¹⁴ Pea te u ngaohi ke lala 'a Patalosi, pea te u fakatupu 'ae afi 'i Soani, pea te u fai 'ae tautea 'i Nō.

¹⁵ Pea te u lilingi hoku houhau ki Pelusiumi ko e mālohi 'o 'Isipite; pea te u motuhi 'ae tokolahi 'i Nō.

¹⁶ Pea te u tuku 'ae afi 'i 'Isipite: 'e mamahi lahi 'a Pelusiumi, pea 'e hae ua 'a No, pea 'e mamahi'ia 'a Nofe 'i he 'aho kotoa pē.

¹⁷ 'E tō hifo 'i he heletā 'ae kau talavou 'o 'Aveni, pea mo Pupasite: pea 'e 'alu 'ae ongo kolo ko ia ki he pōpula.

¹⁸ 'E fakapo'uli'i foki 'ae 'aho 'i Tapanisi, 'o kau ka maumau'i 'i ai 'ae ha'amonga 'o 'Isipite: pea 'e ngata meiate ia 'ae fielahi 'o 'ene mālohi: pea koe'uhi ko ia 'e 'ufi'ufi ia 'aki 'ae 'ao, pea 'e 'alu ki he pōpula 'a 'ene fānau fefine.

¹⁹ 'E pehē pe 'a 'eku fai 'ae fakamala'ia ki 'Isipite: pea te nau 'ilo ko Sihova au."

²⁰ ¶ Pea 'i he'ene hoko ki hono hongofulu ma taha 'oe ta'u, 'i he 'uluaki māhina, pea mo hono fitu 'oe 'aho 'i he māhina, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ²¹ "Foha 'oe tangata, kuo u fesi'i 'ae nima 'o Felo ko e tu'i 'o 'Isipite; pea vakai, 'e 'ikai nono'o ia ke fakamo'ui, pea 'e 'ikai lafosi ia ke toe mālohi ke puke ha heletā. ²² Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, 'oku ma fai mo Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea te u fesi'i hono nima, 'aia 'oku mālohi, pea mo ia kuo mafesi; pea te u fakahomo 'ae heletā mei hono nima. ²³ Pea te u fakamovete 'ae kakai 'Isipite ki he ngaahi pule'anga, pea te u fakahē'i 'akinautolu ki he ngaahi fonua. ²⁴ Pea te u fakamālohi 'ae nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea te u 'ai 'eku heletā ki hono nima: ka te u fesi'i 'ae nima 'o Felo, pea te ne to'e 'i hono 'ao 'o hangē ko e to'e 'o ha tangata kuo lavea ke mate. ²⁵ Ka te u fakamālohi 'ae nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea 'e tō hifo ki lalo 'ae nima 'o Felo; pea te nau 'ilo ko Sihova au, 'o kau ka 'ai 'eku heletā ki he nima 'oe tu'i 'o Papilone, pea te ne mafao atu ia ki he fonua ko 'Isipite. ²⁶ Pea te u fakamovete 'ae kakai 'Isipite ki he ngaahi pule'anga, pea fakahē'i 'akinautolu ki he ngaahi fonua; pea te nau 'ilo ko Sihova au."

1 Ko e tala 'oku kau kia Felo. 3 'Ae ongoongolei 'o 'Asilia, 10 Pea mo 'ene hinga 'i he fielahi. 18 'Ae hinga pehē foki 'a 'Isipite.

31 PEA 'i he'ene hoko ki hono hongofulu ma taha 'oe ta'u, 'i hono tolu 'oe māhina, pea mo hono 'uluaki 'aho 'oe māhina: na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, lea kia Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea ki he'ene kakai; Ko hai ha taha 'oku tatau mo koe?"

³ "Vakai, ko 'Asilia ko e sita lahi 'i Lapanoni na'e lelei hono ngaahi vā, na'e fakapo'upo'uli 'i hono malumalu, pea na'a ne mā'olunga, pea na'e a'u hake hono 'ulu'ulu ki he ngaahi vā matolu.

⁴ Na'e tupu lahi ia ko e me'a 'i he ngaahi vai, na'e tupu ia 'o hako ki 'olunga koe'uhi ko e loloto 'oe ngaahi vaitafe na'e tafe takatakai 'i he ngaahi 'akau toki tupu,

mo hono ngaahi mangamanga'i vai na'e tafe atu ki he ngaahi 'akau 'oe vao.

⁵ Ko ia na'e fakamā'olunga hake ai ia 'i he 'akau kotoa pē 'oe vao,

pea tupu 'o lahi hono ngaahi va'a, pea hoko 'o lōloa hono ngaahi va'a, koe'uhi ko e lahi 'oe vai, 'i he'ene tupu hake.

⁶ Na'e ngaohi pununga 'i hono va'a 'ae fanga manupuna kotoa pē 'oe langi, pea na'e fakatō 'e he fanga manu kotoa pē 'oe vao, 'a honau 'uhiki 'i he malumalu 'o hono ngaahi va'a, pea na'e nofo 'i hono malumalu 'ae ngaahi pule'anga lalahi.

⁷ Ko ia na'e toulekeleka ia 'i he'ene lahi, mo e lōloa 'a hono ngaahi va'a: he na'e tō hono aka 'i he ve'e vai lahi.

⁸ Na'e 'ikai fa'a fakalilo ia 'e he ngaahi sita 'i he ngoue 'ae 'Otua: na'e 'ikai tatau 'ae fea mo hono ngaahi va'a iiki, pea na'e 'ikai tatau 'ae 'akau ko e ifi papālangi mo hono ngaahi va'a lalahi; pea na'e 'ikai ha 'akau 'i he ngoue 'ae 'Otua, 'oku na tatau 'i he matamatalelei:

⁹ Kuo u ngaohi ia ke matamatalelei, ko e me'a 'i he lahi 'a hono ngaahi va'a: ko ia na'e meheka ai kiate ia 'ae ngaahi 'akau kotoa pē 'i he ngoue 'ae 'Otua.

¹⁰ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; Koe'uhi kuo ke hiki hake ko e ke ke mā'olunga, pea kuo ne 'ai ke 'asi hake hono 'ulu'ulu ki he ngaahi va'a matolu, pea kuo hiki hono loto ko e me'a 'i he'ene mā'olunga; ¹¹ Ko ia kuo u tuku atu ai ia ki he nima 'o ia 'oku mālohi taha 'i he hiteni; ko e mo'oni te ne fai mo ia: kuo u kapusi ia 'eau koe'uhi ko 'ene ngaahi kovi. ¹² Pea kuo tā hifo ia mo si'aki'i 'e he kau muli, mo e kau to'a mei he ngaahi pule'anga: kuo tō hifo hono ngaahi va'a 'i he ngaahi mo'unga, pea 'i he tele'a kotoa pē, pea kuo mafesifesi hono ngaahi va'a iiki 'i he ve'e vaitafe kotoa pē 'i he fonua; pea kuo 'alu hifo 'ae kakai kotoa pē 'o māmani mei hono malumalu, pea kuo nau si'aki ia. ¹³ Pea 'i he'ene malofa 'e nofoma'u kiate ia 'ae ngaahi manupuna 'oe langi, pea 'e heka 'ae fanga manu 'oe vao ki hono ngaahi va'a. ¹⁴ Kuo fai eni, koe'uhi ke 'oua na'a 'i ai ha taha 'oe ngaahi 'akau 'i he ve'e vaitafe 'e hiki 'e ia ia ke mā'olunga, pe te ne 'ai ke 'asi hake hono 'ulu'ulu ki he ngaahi va'a matolu, pe tu'u fakamāmā'olunga, 'aia kotoa pē 'oku inumia 'ae vai: he kuo tuku kotoa pē 'akinautolu ki he mate, ki he ngaahi potu mā'ulalo 'oe fonua, 'i he lotolotonga 'oe fānau 'ae tangata, pea mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luu." ¹⁵ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: "Na'aku fekau ke fai 'ae tangi mamahi 'i he 'aho ko ia na'e 'alu hifo ai ia ki he fa'itoka: ne u 'ufi'ufi 'ae loloto koe'uhi ko ia, pea na'aku ta'ofi hono tafe 'o ia, pea na'e tu'uma'u 'ae ngaahi vai lalahi, pea na'aku pule ki Lapanoni, ke tangi mamahi koe'uhi ko ia, pea na'e pongia koe'uhi ko ia 'ae ngaahi 'akau kotoa pē 'oe vao. ¹⁶ Pea na'aku fakangalulu 'ae ngaahi pule'anga 'i he longoa'a 'o 'ene hinga, 'i he'eku lī hifo ia ki heli fakataha mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luu: pea 'e fakafiemālie'i 'ae 'akau kotoa pē 'i hiteni, pea mo e 'akau fungani mo lelei kotoa pē 'i Lapanoni, 'aia kotoa pē 'oku inumia 'ae vai, 'i he ngaahi potu mā'ulalo 'oe māmani. ¹⁷ Na'e 'alu hifo foki mo ia 'akinautolu ki heli, kiate kinautolu kuo tāmāte'i 'aki 'ae heletā; pea mo kinautolu na'a ne nima'aki, 'akinautolu na'e nofo ki lalo 'i hono malumalu 'i he lotolotonga 'oe hiteni.

¹⁸ ¶ "Ko hai ha taha 'oku mo tatau 'i he nāunau; pea mo e lahi hake 'i he ngaahi 'akau 'o 'Iteni? Ka neongo ia 'e tulaki hifo koe ki lalo ki he potu mā'ulalo 'o māmani fakataha mo e ngaahi 'akau 'o 'Iteni: te ke tokoto hifo 'i he lotolotonga 'oe kakai ta'ekamu, mo kinautolu kuo

tāmāte'i 'aki 'ae heletā." 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "Ko eni 'a Felo, pea mo hono kakai kotoa pē."

1 Ko e tangilāulau koe'uhi ko e hinga faka-manavahē 'a 'Isipite. 11 'E faka'auha ia 'e he heletā 'a Papilone. 17 'E 'ohifo ia ki heli fakataha mo e ngaahi pule'anga ta'ekamu kotoa pē.

32 PEA 'i he'ene hoko ki hono hongofulu ma ua 'oe ta'u, 'i hono hongofulu ma ua 'oe māhina, pea 'i he 'uluaki 'aho 'oe māhina, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² Foha 'oe tangata, te ke fai ha tangilāulau koe'uhi ko Felo ko e tu'i 'o 'Isipite, pea ke pehē kiate ia, 'Oku ke hangē koe ko e laione mui 'i he ngaahi pule'anga, pea 'oku ke hangē ko e tofua'a 'i he tahi, pea na'a ke ha'u koe mei ho ngaahi vaitafe, pea kuo ke fakangaue'i 'ae vai 'aki ho va'e, mo ke faka'uli'i honau ngaahi vaitafe.

³ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; ko ia ia te u folahi atu ai hoku kupenga kiate koe mo e ni'ihi mei he kakai tokolahi; pea te nau fusi hake koe 'i hoku kupenga.

⁴ Pea te u toki li'aki koe 'i he fonua, pea te u lī atu koe ki he 'ata'atā 'oe vao, pea 'e heka kiate koe 'ae manupuna kotoa pē 'oe langi, pea te u fakamākona 'aki koe 'ae fanga manu kotoa pē 'o māmani.

⁵ Pea te u 'ai ho kakano ki he ngaahi mo'unga, mo fakapito 'aki ho 'anga'anga 'ae ngaahi tele'a.

⁶ Te u lōmaki'i foki 'ae fonua 'oku ke tētē ai 'aki 'ae toto, 'o a'u ki he ngaahi mo'unga; pea 'e pito ai 'ae ngaahi vaitafe.

⁷ Pea kau ka ifi koe ke mate te u 'u'ufi 'ae langi, mo ngaohi ke fakapo'uli hono ngaahi fetu'u; te u 'ufi'ufi 'ae la'ā 'aki 'ae 'ao, pea 'e 'ikai tuku mai 'e he māhina 'a hono maama.

⁸ Te u ngaohi ke po'uli kiate koe 'ae ngaahi maama ngingila kotoa pē 'oe langi, pea 'e ai mo e fakapo'uli ki ho fonua, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

⁹ Te u fakamamahi foki 'ae loto 'oe kakai tokolahi, 'o kau ka 'ave ho kau pōpula ki he ngaahi pule'anga, ki he ngaahi fonua 'aia na'e 'ikai te ke 'ilo'i.

¹⁰ 'Io, te u fakatupu 'ae ofo kiate koe 'i he kakai lahi, pea 'e lilika fakamanavahē honau ngaahi tu'i, koe'uhi ko koe, 'o kau ka vilo 'eku heletā 'i honau 'ao; pea te nau tetetete ma'uaipē taki taha 'ae tangata, telia 'a 'ene mo'ui 'a'ana, 'i he 'aho ko ia te ke hinga ai."

¹¹ He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "'E hoko mai kiate koe 'ae heletā 'ae tu'i 'o Papilone.

¹² Te u fakahinga 'ae tokolahi 'iate koe 'i he heletā 'ae kau mālohi, ko e kau to'a 'akinautolu kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga:

pea te nau maumau'i 'ae fie'eiki 'a 'Isipite,
 pea 'e faka'auha 'a hono kakai kotoa pē.
¹³ Te u faka'osi'osi foki 'ae ngaahi manu kotoa pē 'i ai,
 'i hono ngaahi ve'e vai; pea 'e 'ikai toe fakangaue'i ia
 'e he va'e 'oe tangata,
 pe fakangaue'i ia 'e he va'e 'o ha fanga manu.
¹⁴ Pea te u toki 'ai ke loloto, 'enau ngaahi vai,
 pea te u ngaahi 'enau ngaahi vaitafe ke tafe hangē
 ko e lolo,
 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.
¹⁵ 'O kau ka faka'auha 'ae fonua ko 'Isipite,
 pea ka masiva 'ae fonua 'i he ngaahi me'a ko ia na'e
 mahu ai,
 'o kau ka te'ia kotoa pē 'akinautolu 'oku nofo ai,
 te nau toki 'ilo, ko Sihova au.
¹⁶ Ko eni 'ae tangilāulau, 'aia te nau tangi mamahi ai
 koe'uhi ko ia: 'e mamahi koe'uhi ko ia 'ae 'ofefine 'oe
 ngaahi pule'anga: te nau mamahi koe'uhi ko ia, 'io, 'a
 'Isipite, pea mo hono kakai kotoa pē, 'oku pehē 'e Siho-
 va ko e 'Otua."
¹⁷ ¶ Na'e pehē foki 'i hono hongofulu ma ua 'oe ta'u,
 mo hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'i he māhina,
 na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē,
¹⁸ "Foha 'oe tangata, tangi mamahi koe'uhi ko e kakai
 'o 'Isipite, pea lī hifo 'akinautolu ki lalo, 'aia mo e
 ngaahi 'ofefine 'oe pule'anga ongoongo, 'o a'u ki he
 potu mā'ulalo 'o māmani, fakataha mo kinautolu 'oku
 'alu hifo ki he luo. ¹⁹ 'Oku ke toulekeleka, lahi hake koe
 'ia hai? 'Alu hifo, pea ke tokoto fakataha hifo mo e kau
 ta'ekamu. ²⁰ Te nau tō hifo 'i he lotolotonga 'onautolu
 'oku tāmāte'i 'aki 'ae heletā: kuo tukuange ia ki he
 heletā; tohoaki ia, pea mo hono kakai kotoa pē. ²¹ 'E
 lea mai kiate ia 'ae mālohi 'iate kinautolu 'oku mālohi
 mei loto heli, mo kinautolu kuo tokoni kiate ia: kuo
 nau mole hifo, kuo nau tokoto ko e ta'ekamu, ko e kau
 tāmāte'i 'e he heletā. ²² 'Oku 'i ai 'a 'Asilia mo hono
 kakai kotoa pē: 'oku tu'u takatakai 'iate ia hono fa'ito-
 ka: kuo nau mate kotoa pē, ko e tō 'i he heletā: ²³ 'Aia
 'oku tu'u hono fa'itoka 'i he tafa'aki luo, pea 'oku tu'u
 takatakai hono kakai 'i hono fa'itoka: kuo mate kotoa
 pē 'akinautolu ko e tō 'i he heletā, 'aia na'e faka-
 manavahē 'aki 'akinautolu 'i he'enau kei 'i he fonua 'oe
 mo'ui. ²⁴ 'Oku 'i ai 'a 'Ilami mo hono kakai, 'oku tu'u
 takatakai 'i hono fa'itoka, ko e kau mate kotoa pē 'akin-
 autolu, ko e tō 'i he heletā, kuo nau 'alu hifo ki he potu
 mā'ulalo 'o māmani fakataha mo e ta'ekamu, 'akinau-
 tolu na'a nau manavahē ki ai, 'i he fonua 'oe mo'ui; ka
 kuo nau fua pe 'enau mā fakataha mo kinautolu 'oku
 'alu hifo ki he luo. ²⁵ Kuo nau tuku hono mohenga 'i he
 lotolotonga 'oe kau mate tāmāte'i mo hono kakai ko-
 toa pē: 'oku tu'u takatakai 'iate ia hono ngaahi fa'itoka:
 ko e kau ta'ekamu kotoa pē 'akinautolu, kuo tāmāte'i
 'aki 'ae heletā: neongo 'ae manavahē kiate ia 'i he
 fonua 'oe mo'ui, ka kuo nau fua pe 'enau mā fakataha
 mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luo: kuo 'ai fakataha ia
 mo kinautolu kuo tāmāte'i. ²⁶ 'Oku 'i ai 'a Meseke, mo
 Tupale, pea mo 'ene kakai: 'oku tu'u takatakai 'iate ia
 hono ngaahi fa'itoka: ko e kau ta'ekamu kotoa pē 'ak-

inautolu, kuo tāmāte'i 'aki 'ae heletā, neongo na'a nau
 fai fakamanavahē 'i he fonua 'oe mo'ui. ²⁷ Pea 'e 'ikai te
 nau tokoto fakataha mo e kau to'a kuo hinga 'i he kau
 ta'ekamu, 'akinautolu kuo 'alu hifo ki heli mo 'enau ma-
 hafutau: pea kuo nau 'ai 'enau heletā ki lalo 'i honau 'u-
 lu, ka 'e 'iate kinautolu pe 'enau ngaahi hia, neongo ko
 e kau fakamanavahē 'akinautolu 'i he fonua 'oe mo'ui
 ki he kakai mālohi. ²⁸ Ko e mo'oni, 'e ha'aki koe ke lailai
 'i he lotolotonga 'oe kau ta'ekamu, pea te ke tokoto
 fakataha mo kinautolu kuo tāmāte'i 'aki 'ae heletā.
²⁹ Ko 'ena 'a 'Itomi, mo hono ngaahi tu'i, mo hono
 hou'eiki, ko kinautolu mo 'enau mālohi kuo fakatokoto
 fakataha mo kinautolu kuo tāmāte'i 'aki 'ae heletā: te
 nau tokoto fakataha mo e kau ta'ekamu, mo kinautolu
 'oku 'alu hifo ki he luo. ³⁰ 'Oku 'i ai 'ae hou'eiki mei he
 potu tokelau 'oku nau kātoa, mo e kakai Saitoni kotoa
 pē, kuo tō hifo fakataha mo e kau mate tāmāte'i; ko e
 me'a 'i he'enau lilika, kuo nau mā ki he'enau mālohi;
 pea 'oku nau tokoto ko e kau ta'ekamu fakataha mo
 kinautolu kuo tāmāte'i 'aki 'ae heletā, pea te nau fua 'e-
 nau mā fakataha mo kinautolu 'oku 'alu hifo ki he luo.
³¹ 'E mamata 'a Felo kiate kinautolu, pea 'e fiefia ia mo
 hono kakai kotoa pē, 'io, 'a Felo mo 'ene kautau kotoa
 pē na'e tāmāte'i 'aki 'ae heletā, 'oku pehē 'e Sihova ko e
 'Otua. ³² He kuo tāmāte'i 'aki 'ae heletā, 'io, 'a Felo mo
 hono kakai," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.
*1 Ko e ngāue totonu 'ae tangata le'o. 7 'Oku na'i-
 na'i 'a 'Isikieli ki he'ene ngāue 'a'ana. 10 'Oku
 fakahā 'e he 'Otua hono totonu 'oe me'a 'oku ne fai
 kiate kinautolu 'oku fakatomala, mo kinautolu 'oku
 angatu'u pe. 17 'Oku ne fakamo'oni'i 'a 'ene fai an-
 gatonu. 21 'I he ongo mai kuo hamu 'a Selūsalema
 'oku kikite 'e ia ki he fakalala 'oe fonua. 30 'Ae faka-
 mala'ia 'e he 'Otua 'ae kakai 'oku manuki ki he
 palōfita.*
33 NA'E toe hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate
 au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, lea ki he fānau 'a
 ho'o kakai, pea ke pehē kiate kinautolu, Kapau te u 'o-
 mi 'ae heletā ki ha fonua, pea 'e vahe'i 'e he kakai 'oe
 fonua ha tangata 'i honau potu fonua, pea tuku ia ko
 honau tangata le'o: ³ Pea kapau 'i he'ene sio 'oku ha'u
 'ae heletā ki he fonua, pea 'oku ne ifi 'ae me'alea, mo
 tala ki he kakai; ⁴ Ka pehē, ko ia kotoa pē 'oku fanongo
 ki he hā mai 'ae me'alea, ka 'oku 'ikai tuitala; kapau 'e
 hoko mai 'ae heletā, pea te'ia 'aki ia, 'e 'i hono tumu'aki
 pe 'o'ona 'a hono toto. ⁵ He na'a ne fanongo ki he le'o
 'oe me'alea ka na'e 'ikai valokia ai ia: 'e 'iate ia pe 'a
 hono toto. Ka ko ia 'oku tuitala 'e fakamo'ui 'e ia 'a
 hono laumālie. ⁶ Pea kapau 'e sio 'ae tangata le'o 'oku
 ha'u 'ae heletā, ka 'oku 'ikai ifi 'e ia 'ae me'alea, pea 'oku
 'ikai ha tala ki he kakai: kapau 'e hoko mai 'ae heletā 'o
 te'ia 'aki ha taha 'iate kinautolu, 'e 'ave mo'oni ia 'i
 he'ene hia, ka ko hono toto te u 'eke ki ai ki he nima
 'oe tangata le'o. ⁷ Pea 'oku pehē, 'E foha 'oe tangata,
 kuo u tuku koe ko e le'o ki he fale 'o 'Isileli; ko ia te ke
 fanongo ki he folofola mei hoku fofonga, pea ke valok-
 i'i 'akinautolu meiate au. ⁸ 'O kau ka pehē ki he anga-
 hala, 'E angahala ko e mo'oni te ke mate koe; kapau 'e

'ikai te ke lea koe ke valoki'i 'ae angahala mei hono hala, 'e mate 'ae angahala ko ia 'i he'ene hia, ka te u 'eke'i hono toto mei ho nima 'o'ou. ⁹ Ka ko eni, kapau te ke valoki 'ae angahala ke liliu mei hono hala; pea kapau 'e 'ikai tafoki ia mei hono hala 'e mate mo'oni ia 'i he'ene hia; ka kuo ke fakatonuhia'i 'e koe 'a ho laumalie.

¹⁰ ¶ "Ko ia, 'E foha 'oe tangata, ke ke lea ki he fale 'o 'Isileli; 'oku mou lea, 'o pehē, 'Kapau 'oku 'iate kimautolu pē 'emau fai kovi mo 'emau angahala, pea 'oku mau faka'a'au ai ki mui, pea tā koe'uma'ā 'emau mo'ui?'

¹¹ Lea kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, hangē 'oku ou mo'ui, 'oku 'ikai te u fiemalie 'i he mate 'ae angahala; ka 'i he tafoki 'ae angahala mei hono hala ke ne mo'ui: tafoki mai, tafoki mai mei homou hala kovi: he ko e hā te mou fie mate ai, 'e fale 'o 'Isileli?

¹² Ko ia, 'a koe foha 'oe tangata, ke ke pehē ki he fānau 'a ho'o kakai, 'E 'ikai fakamo'ui 'aki 'ae mā'oni'oni 'a 'ene mā'oni'oni 'i he 'aho 'o 'ene fai hala: pea koe'uhi ko e fai hala 'ae angahala, 'e 'ikai te ne hinga ai 'i he 'aho ko ia 'oku ne tafoki mei he'ene angahala; pea 'e 'ikai fa'a mo'ui 'ae mā'oni'oni 'i he 'aho 'oku ne angahala ai. ¹³ 'O kau ka pehē 'eau ki he mā'oni'oni, ko e mo'oni te ne mo'ui; ka 'oku ne falala pe ia ki he'ene mā'oni'oni

'a'ana, mo ne fai hala, ko 'ene mā'oni'oni kotoa pē 'e 'ikai manatu'i; ka 'e mate pe ia, 'i he'ene kovi 'aia kuo ne fai. ¹⁴ Mo eni foki, 'o kau ka pehē 'eau ki he angahala, ko e mo'oni te ke mate koe; pea kapau te ne tafoki mei he'ene angahala, pea fai 'e ia 'aia 'oku totonu mo lelei; ¹⁵ Ka toe 'atu 'e he angahala 'ae me'a na'e tuku ko e fakamo'oni, mo ne toe 'atu 'aia na'a ne kaiha'asi, mo ne 'eve'eva 'i he fekau 'oe fakamo'ui, 'o 'ikai ke toe fai hala; ko e mo'oni 'e mo'ui pe ia, 'e 'ikai si'i te ne mate.

¹⁶ 'E 'ikai toe lau kiate ia ha taha 'i he ngaahi angahala 'aia kuo ne fai: kuo ne fai 'aia 'oku totonu mo lelei: ko e mo'oni te ne mo'ui.

¹⁷ ¶ "Ka 'oku pehē 'e he fānau 'a ho'o kakai, 'Oku 'ikai fai tatau 'ae 'ulungāanga 'a Sihova: ka ko kinautolu ia 'oku fai kehekehe 'enau anga. ¹⁸ 'Oka tafoki 'aia 'oku mā'oni'oni mei he'ene mā'oni'oni, mo ne fai hala, 'e mate mo'oni ai ia. ¹⁹ Ka ko e angahala 'oka tafoki mai ia mei he'ene angahala, mo ne fai 'e ia 'aia 'oku totonu mo lelei, 'e mo'ui ai ia. ²⁰ Ka 'oku mou pehē, 'Oku 'ikai fai tatau 'ae 'ulungāanga 'a Sihova. 'E fale 'o 'Isileli, te u fakamaau 'akimoutolu 'o fakatatau ki homou hala taki taha."

²¹ ¶ Pea 'i he'ene hoko ki hono hongofulu ma ua ta'u 'o 'emau pōpula, 'i hono hongofulu 'oe māhina, pea mo hono nima 'oe 'aho 'i he māhina, na'e ha'u kiate au, ha tokotaha na'e hao mai mei Selūsalema, mo ne pehē mai, Kuo kapa 'ae kolo. ²² Ka ko eni, 'i he te'eki ai ke ha'u 'aia na'e hola mai na'e 'iate au 'ae nima 'o Sihova, 'i he efiafi po'uli; pea na'e mato'o 'a hoku ngutu, 'o a'u ki he'ene hoko mai 'i he pongipongi; na'e mato'o 'a hoku ngutu, na'e 'ikai te u kei noa. ²³ Pea na'e toki 'omi ia 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ²⁴ "Foha 'oe tangata, ko kinautolu 'oku nofo ki he ngaahi potu li'aki 'o 'Isileli, 'oku lea 'o pehē, 'Na'e tokotaha pe 'a 'Epalahame, pea ne ma'u 'e ia 'ae fonua: ka 'oku mau toko-

lahi; kuo foaki mai 'ae fonua ko homau tofi'a.' ²⁵ Ko ia ke ke lea kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'Oku mou kai mo e toto, mo hanga hake homou mata ki homou ngaahi tamapua, mo lilingi toto: pea 'e 'omoutolu koā 'ae fonua? ²⁶ 'Oku mou tu'u mo ho'omou heletā, 'oku mou fai me'a fakalielia, pea 'oku mou tono'i kotoa pē 'ae 'unoho 'o hono kaungā'api: pea 'e 'omoutolu koā 'ae fonua? ²⁷ Ke ke lea 'o pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Ko au eni, 'oku ou mo'ui, pea ko e mo'oni 'e tō hifo 'i he heletā, 'akinautolu 'oku 'i he ngaahi potu lala, pea mo ia 'oku 'i he 'ata'atā 'oe ngoue'anga, te u foaki ia ko e me'akai ki he fanga manu, pea ko kinautolu 'e 'i he kolo tau, pe 'i he ngaahi 'ana'i maka te nau mate 'i he mahaki faka'auha. ²⁸ He te u fakatōkilalo 'ae fonua ke lala 'aupito, pea 'e ngata 'ae faka'e'i'eiki 'o hono mālohi; 'e ngaongoa 'ae ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, 'e 'ikai ha taha 'e 'alu atu ai. ²⁹ Pea te nau toki 'ilo ko Sihova au, 'o kau ka fakatōkila-lo 'ae fonua ke lala 'aupito, koe'uhi ko e ngaahi me'a fakalielia 'aia kuo nau fai."

³⁰ ¶ "Ko eni foki, 'a koe foha 'oe tangata, 'oku kei felau'ikovi'aki koe 'e he fānau 'a ho'o kakai 'i he ve'e ā, pea 'i he matapā kotoa pē 'oe fale, mo nau fealēlea'aki mo taki taha pehē ki hono kāinga, 'o pehē, 'Oku ou kole ke mou ha'u ke tau fanongo ki ha folofola 'oku 'omi meia Sihova. ³¹ Pea 'oku nau ha'u kiate koe 'o hangē ko e ha'u 'ae kakai, pea 'oku nau nofo 'i ho 'ao 'o hangē ko hoku kakai, pea 'oku nau fanongo ki ho'o ngaahi lea, ka 'oku 'ikai te nau fie fai ki ai: he 'oku nau fakahā 'aki honau ngutu 'ae 'ofa lahi, ka 'oku muimui honau loto ki he'enau manumanu. ³² Pea vakai, 'oku ke tatau kiate kinautolu mo e fasi mālie lahi 'a ha taha 'oku le'o mālie, mo fa'a tā ke mālie 'ae me'a tatangi: he 'oku nau fanongo ki ho'o ngaahi lea, ka 'oku 'ikai te nau fai ki ai. ³³ Pea ka hoko mai 'ae me'a ko eni, (vakai, 'e hoko pe ia,) te nau toki 'ilo, tā na'e ai ha palōfita 'iate kinautolu."

1 Ko e valoki ki he kau tauhi. 7 'Ae tautea mei he 'Otua kiate kinautolu, 11 'A 'ene tauhi lelei 'a hono kakai. 20 'Ae pule'anga 'o Kalaisi.

34 PEA na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, kikite ki he kau tauhi 'o 'Isileli, kikite, pea ke pehē kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ki he ngaahi tauhi; Mala'ia ki he kau tauhi 'o 'Isileli, 'oku nau fafanga pe 'akinautolu! 'ikai 'oku totonu ke fafanga 'e he tauhi 'a 'ene fanga sipi? ³ 'Oku kai 'ekimoutolu 'ae ngako, pea 'oku mou kofu'aki 'ae fulufulu'i sipi, 'oku mou tāmata'i ia 'aia 'oku sino, ka 'oku 'ikai te mou fafanga 'ae fanga sipi. ⁴ Na'e 'ikai te mou fakamālohi 'ae vaivai, pea na'e 'ikai te mou faito'o ki he mahaki, pe te mou nono'o 'aia na'e mafesi, pe te mou toe kumi mai 'aia na'e fakahē'i, pe te mou kumi 'aia na'e mole, ka kuo mou pule mālohi mo fai fakamamahi ki ai. ⁵ Pea na'e fakahē'i 'akinautolu, koe'uhi 'i he 'ikai ha tauhi: pea na'a nau hoko ko e me'akai ki he fanga manu fekai kotoa pē 'oe vao, 'i he'enau movetevete. ⁶ Na'e 'alu hēhē pe 'a 'eku fanga sipi 'i he ngaahi mo'unga kotoa pē, pea 'i he ngaahi potu mā'olunga kotoa pē: 'io, na'e fakahē'i 'eku fanga sipi

ki he funga 'o māmani kotoa pē, pea na'e 'ikai hakule pe kumi ki ai ha taha.

⁷ ¶ "Ko ia, 'E kau tauhi, fanongo ki he folofola 'a Sihova. ⁸ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ko au 'oku ou mo'ui, pea ko e mo'oni, koe'uhi kuo hoko 'a 'eku fanga sipi ko e fakamālohia, pea kuo hoko ia ko e me'akai ki he fanga manu kotoa pē 'oe vao, koe'uhi na'e 'ikai ha tauhi, pea na'e 'ikai kumi 'e he'eku kau tauhi ki he'eku fanga sipi, pea na'e kai pe 'e he'eku kau tauhi, ka na'e 'ikai te nau fafanga 'a 'eku fanga sipi; ⁹ Ko ia, 'aki-moutolu 'ae kau tauhi, fanongo ki he folofola 'a Sihova; ¹⁰ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, 'oku ou tu'u au ki he kau tauhi pea te u 'eke 'a 'eku fanga sipi mei honau nima pea te u fekau ke tuku 'enau fafanga 'ae fanga sipi: pea 'e 'ikai toe kai 'e he kau tauhi 'iate kinautolu; he te u fakamo'ui 'eku fanga sipi mei honau ngutu, ke 'oua na'a nau kei me'akai 'aki 'akinautolu.

¹¹ ¶ "He 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai ko au, 'io, ko au, te u hakule 'a 'eku fanga sipi, mo kumi ki ai. ¹² 'O hangē ko e kumi 'e he tauhi 'a 'ene fanga sipi, 'i he 'aho 'oku ne 'alu atu ai ki he fanga sipi kuo movetevete; 'e pehē 'a 'eku kumi mai 'a 'eku fanga sipi, mo 'eku fakamo'ui 'akinautolu mei he potu kotoa pē kuo nau hē ki ai 'i he 'aho 'alotāmaki mo fakapo'upo'ui. ¹³ Pea te u 'omi 'akinautolu mei he kakai, mo tāmaki 'akinautolu mei he ngaahi fonua, pea 'e 'omi 'akinautolu ki honau fonua 'onautolu, pea 'e fafanga 'akinautolu 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli 'i he ve'e vaitafe, pea mo e ngaahi potu kakai 'oe fonua. ¹⁴ Te u fafanga 'akinautolu 'i he potu lau ma'ui'ui, pea 'e 'i he ngaahi mo'unga mā'olunga 'o 'Isileli 'a honau loto'ā: te nau tokoto ai 'i he loto'ā lelei, pea te nau kai 'i he potu lau ma'ui'ui 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli. ¹⁵ Te u fafanga 'a 'eku fanga sipi, pea te u fakatokoto 'akinautolu ki lalo, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ¹⁶ Te u kumi kiate ia na'e mole, pea te u toe 'omi 'aia na'e fakahē'i atu, te u nono'o 'aia na'e mafesi, pea te u fakamālohi 'aia na'e vaivai: pea te u tāmata'e 'i 'aia 'oku sino mo mālohi; te u fafanga 'aki 'akinautolu 'ae tautea. ¹⁷ Pea koe'uhi ko kimoutolu, 'a 'eku fanga sipi, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai te u fili vakavakai ki he manu mo e manu, ki he fanga sipitangata, mo e fanga kosi tangata. ¹⁸ Ko e me'a si'i koā ia kiate kimoutolu ke mou kai ke 'osi 'ae potu lau ma'ui'ui, pea mou toe malaki hifo ai 'i homou lalo va'e 'a hono toe 'oe potu 'oku fafanga ai kimoutolu? Pea kuo mou inu mei he ngaahi vai loloto, ka ko hono toe kuo mou faka'uli'i 'aki homou va'e? ¹⁹ Pea ko 'eku fanga sipi, 'oku kai 'ekinautolu mei he me'a kuo mou malaki 'aki homou va'e; pea 'oku nau inu mei he me'a kuo faka'uli'i 'aki homou va'e.

²⁰ ¶ "Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua kiate kinautolu; Vakai, ko au, 'io, ko au, te u fili vakavakai ki he manu 'oku sino mo e manu 'oku tutue. ²¹ Koe'uhi kuo mou fetuotuai pea kuo mou feteketeke'i 'ae kau vaivai 'aki homou nifo pea ko ia kuo nau hē ai ke mama'o; ²² Ko ia ia te u fakamo'ui ai 'eku fanga sipi, pea 'e 'ikai toe tulia 'akinautolu; pea te u fili vakavakai ki he manu mo e manu. ²³ Pea te u fokotu'u ha tauhi pe taha kiate

kinautolu, pea te ne fafanga kinautolu, 'io, 'a 'eku tamaio'eiki ko Tevita: ko ia ia te ne fafanga 'akinautolu, pea ko ia ia te ne tauhi kiate kinautolu. ²⁴ Pea ko au Sihova, te u hoko ko honau 'Otua; pea ko 'eku tamaio'eiki ko Tevita ko e 'eiki 'iate kinautolu; ko au Sihova, kuo u lea ki ai. ²⁵ Pea te nau fai mo au 'ae fuakava ke melino, pea te u faka'osi 'ae fanga manu fe'ai mei he fonua; pea te nau nofo lelei pe 'i he toafa, pea nau mohe 'i he ngaahi vao. ²⁶ Pea te u ngaohi 'akinautolu pea mo e ngaahi potu 'oku tu'u takatakai 'i hoku mo'unga, ko e monū'ia'anga; pea te u fakatō hifo 'ae 'uha 'i hono 'aho totonu; 'e ai 'ae 'uha lolo 'oe tāpuaki. ²⁷ Pea 'e tupu mei he 'akau 'oe ngoue 'a hono fua, pea 'e tuku mai 'e he kelekele 'a hono tupu, pea te nau malu pe 'i honau fonua, mo nau 'ilo ko au ko Sihova, 'o kau ka motuhi 'ae nono'o 'o honau ha'amonga, mo fakamo'ui 'akinautolu mei he nima 'onautolu na'e fakamālohia 'akinautolu. ²⁸ Pea 'e 'ikai toe tulia 'akinautolu 'e he hiteni, pea 'e 'ikai toe keina 'akinautolu 'e he fanga manu 'oe fonua; ka 'e malu pe 'enau nofo, pea 'e 'ikai ha taha te ne fa'a fakamana'i 'akinautolu. ²⁹ Pea te u fakatupu ma'anautolu 'ae 'akau ke ongoongolelei, pea 'e 'ikai te nau toe mate fiekaia 'i he fonua, pea 'e 'ikai te nau toe fua 'ae mā 'oe hiteni 'o ta'engata. ³⁰ 'E pehē 'a 'enau 'ilo ko au ko Sihova ko honau 'Otua, 'oku ou 'iate kinautolu; pea ko kinautolu, 'io, 'ae fale 'o 'Isileli, ko hoku kakai 'akinautolu, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ³¹ "Pea ko kimoutolu 'a 'eku fanga sipi, 'ae fanga sipi 'oku ou tauhi, ko e kau tangata 'akimoutolu, pea ko homou 'Otua au," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

1 'Ae tautea ki he mo'unga 'o Seia, koe'uhi ko 'enau fehi'a ki 'Isileli.

35 NA'E hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, fakahanga ho mata ki he mo'unga ko Seia, pea kikite ki ai, ³ Pea ke pehē ki ai, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'E mo'unga ko Seia, Vakai, ko au 'oku ou tu'u kiate koe, pea te u mafao atu hoku nima kiate koe, pea te u ngaohi koe ke lala 'aupito. ⁴ Teu fakalala ho ngaahi kolo, pea te ke 'auha ai, mo ke 'ilo ai ko Sihova au. ⁵ Koe'uhi kuo tu'uma'u pe 'a ho'o fehi'a, pea kuo ke lilingi 'ae toto 'oe fānau 'a 'Isileli, 'i he mālohi 'oe heletā 'i he 'aho 'o honau tu'utāmaki, 'i he ngaahi 'aho ne fakakakato ai 'enau hia: ⁶ Ko ia, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, Ko au 'oku ou mo'ui, pea te u teuteu koe ki he lilingi toto, pea 'e tuli koe 'e he toto: koe'uhi na'e 'ikai te ke fehi'a ki he toto pea ko e mo'oni 'e tuli koe 'e he toto. ⁷ 'E pehē 'a 'eku ngaohi 'ae mo'unga ko Seia ke lala 'aupito, pea te u motuhi mei ai 'aia kotoa pē 'oku fe'alu'aki ai. ⁸ Pea te u 'ufi'ufi 'aki 'ae kakai tāmata'e 'i 'a hono ngaahi mo'unga: 'e tō hifo 'akinautolu 'oku tāmata'e 'aki 'ae heletā 'i ho ngaahi tafungofunga, mo e ngaahi tele'a, pea 'i ho ngaahi vaitafe. ⁹ Te u ngaohi koe ke lala ma'uaipē, pea 'e 'ikai toe kakai ho ngaahi kolo; pea te mou 'ilo ko Sihova au. ¹⁰ Koe'uhi kuo ke pehē 'e koe, Ko e ongo pule'anga na, mo e ongo fonua na 'e 'a'aku pe ia, pea te mau ma'u ia; ka ko eni na'e 'i ai 'a Sihova: ¹¹ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; Ko au 'oku ou mo'ui, pea te u fai mo'oni 'o

fakatatau ki ho'o 'ita, pea tatau mo ho'o meheka, 'aia kuo ke fai 'i ho'o fehī'a kiate kinautolu; pea te u faka'ilo au kiate kinautolu 'o kau ka fai 'ae fakamaau kiate koe. ¹² Pea te ke 'ilo ko Sihova au, kuo u fanongo ki he ngaahi lea kovi 'aia kuo ke fai ki he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, 'o pehē, Kuo fakalala ia, kuo foaki mai ke tau faka'auha ia. ¹³ Kuo pehē 'a ho'omou polepole kiate au, pea kuo mou fakalahi ho'omou lea kiate au: kuo u fanongo au ki ai." ¹⁴ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: "'O-ka fiefia 'a māmani kotoa pē, te u ngaahi koe ke lala. ¹⁵ Hangē na'a ke fiefia koe ki he tofi'a 'ae fale 'o 'Isileli, koe'uhi ne lala ia, 'e pehē pe 'a 'eku fai kiate koe: te ke lala koe, 'e mo'unga 'o Seia, pea mo 'Itomi kotoa pē, 'io, 'aia kotoa pē: pea te nau 'ilo ko Sihova au."

1 'Oku fakafiemālie'i 'a 'Isileli, 'i he faka'auha 'oe hiteni, na'e fehī'a kiate ia. 8 Ko e ngaahi tāpuaki mei he 'Otua 'aia 'oku ne tala'ofa ki ai. 16 Na'e liak-i'i 'a 'Isileli ko e me'a 'i he'enu angahala. 21 Ko e toe fakamo'ui kae 'ikai 'i hanau 'aonga 'anautolu. 25 'Ae monū'ia 'e hoko mai mo e pule'anga 'o Kalaisi.

36 "KIKITE foki, 'e foha 'oe tangata, ki he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, pea ke pehē, 'E ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, fanongo ki he folofola 'a Sihova: ² 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; koe'uhi kuo pehē 'e he fili kiate koe, "Ehē, 'ehē, na'a mo e ngaahi potu mā'olunga talu mei mu'a kuo 'amautolu ia." ³ Ko ia ke ke kikite, mo ke pehē, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Koe'uhi kuo nau fakalala koe, mo nau fōngia hifo koe mei he potu kotoa pē, kae ma'u 'akimoutolu 'e he toenga hiteni, pea 'oku lea 'aki 'akimoutolu 'e he ngutu fa'a lau, pea manuki'i 'e he kakai; ⁴ Ko ia, fanongo 'e ngaahi mo'unga 'o 'Isileli ki he folofola 'a Sihova ko e 'Otua; 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ki he ngaahi mo'unga, mo e ngaahi vaitafe, pea ki he ngaahi tele'a, pea mo e ngaahi potu lala, mo e ngaahi kolo kuo si'aki, 'aia na'e hoko ko e me'a vete mo e manuki'anga ki he toenga hiteni, 'oku nofo takatakai mai; ⁵ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Ko e mo'oni ko e me'a 'i he kakaha 'o 'eku fua'a kuo u lea ai ki he toenga hiteni, pea mo 'Itomi kotoa, 'akinautolu kuo nau tu'utu'uni mo'onautolu 'a hoku fonua 'i he fiefia 'a honau loto, mo e loto fakafāsifasi, ke li'aki ia ke vetea. ⁶ Ko ia, ke ke kikite ai ki he fonua ko 'Isileli, pea ke pehē ki he ngaahi mo'unga, pea mo e ngaahi tafungofunga, mo e ngaahi vaitafe, pea ki he ngaahi tele'a, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, kuo u lea 'i he'eku fua'a mo 'eku tuputā-maki, koe'uhi kuo mou fua 'ae mā 'ae kau hiteni: ⁷ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua, kuo u hiki hake hoku nima, ko e mo'oni 'e fua pe 'enu mā 'e he hiteni, 'oku ofi kiate kimoutolu. ⁸ Ka ko kimoutolu, 'E ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, 'e fakatupu ke lōloa homou ngaahi va'a, pea 'e tuku 'a homou fua ki hoku kakai ko 'Isileli: he kuo ofi mai 'enu ha'u. ⁹ He, vakai, 'oku ou kau mo kimoutolu, pea te u foki mai kiate kimoutolu, pea 'e ke-li mo tūtuu'i 'akimoutolu: ¹⁰ Pea te u fakatokolahi ho'omou kakai tangata, 'ae fale kotoa 'o 'Isileli, 'io, 'a hono kātoa: pea 'e fakakakai 'ae ngaahi kolo, pea 'e toe lan-

ga'i hake 'ae ngaahi potu lala. ¹¹ Pea te u fakatokolahi 'ae kau tangata, pea mo e fanga manu 'iate kimoutolu pea te nau tupu ke lahi mo fa'a fua pea te u fakanofu 'akimoutolu 'o hangē ko ia 'i mu'a, pea 'e lahi hake 'ae lelei te u fai kiate kimoutolu 'i hono mu'aki fai: pea te mou 'ilo ko Sihova au. ¹² 'Io, te u tuku 'ae kakai ke 'eve'eva 'iate koe, 'a hoku kakai ko 'Isileli; pea te nau ma'u koe, pea te ke hoko ko honau tofi'a, pea 'e 'ikai te ke toe fakatokosi'i 'akinautolu. ¹³ 'Oku pehē 'a Sihova ko e 'Otua; Koe'uhi 'oku nau pehē kiate kimoutolu, 'Oku ke maumau'i kakai, pea kuo ke fakatokosi'i ho pule'anga; ¹⁴ Ko ia 'e 'ikai te ke toe maumau tangata, pe toe fakatokosi'i ho pule'anga, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ¹⁵ Pea 'e 'ikai te u tuku ke ongo'i 'a ho'o fakamaa'i 'e he hiteni, pe te ke toe fua 'ae manuki'i 'ae kakai, pea 'e 'ikai te ke toe fakahinga ki lalo ho pule'anga, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."

¹⁶ ¶ Na'e hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁷ "Foha 'oe tangata, 'i he kei nofo 'ae fale 'o 'Isileli, 'i honau fonua 'onautolu, na'a nau fakalielia'i ia 'i he'enu anga 'anautolu pe, mo e ngaahi me'a na'a nau fai: na'e tatau kiate au 'enu anga mo e ta'ema'a ha fe-fine kuo vahe'i. ¹⁸ Ko ia na'aku lilingi atu ai hoku houhau kiate kinautolu, koe'uhi ko e toto na'a nau lilingi 'i he funga fonua, pea koe'uhi ko e ngaahi tamapua na'a nau faka'uli'i 'aki ia: ¹⁹ Pea na'aku fakahē'i 'akinautolu ki he hiteni, pea na'e fakamovetevete 'akinautolu ki he ngaahi fonua: na'aku fakamaau'i 'akinautolu 'o fakatatau ki he'enu anga, pea tatau mo e ngaahi me'a na'a nau fai. ²⁰ Pea 'i he'enu hoko atu ki he hiteni, 'aia na'a nau 'alu ki ai, na'a nau fakalielia'i 'a hoku huafa tapu 'i he'enu pehēange kiate kinautolu, 'Ko e kakai 'ena 'a Sihova, pea kuo nau mahu'i mai mei hono fonua.' ²¹ Ka na'aku mamae au ki hoku huafa tapu 'aia ne fakalielia'i 'e he fale 'o 'Isileli, 'i he lotolotonga 'oe hiteni 'aia na'a nau 'alu ki ai. ²² Ko ia, lea ki he fale 'o 'Isileli, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'Oku 'ikai te u fai eni koe'uhi ko kimoutolu, ka koe'uhi ko hoku huafa tapu 'o'oku, 'aia kuo mou fakalielia'i 'i he lotolotonga 'oe hiteni, 'aia na'a nau 'alu ki ai. ²³ Pea te u fakamā'oni'oni'i 'a hoku huafa lahi, 'aia na'e fakalielia'i 'i he lotolotonga 'oe hiteni, 'aia kuo mou fakalielia'i 'iate kinautolu; pea 'e 'ilo 'e he hiteni, ko Sihova au, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'oka fakamā'oni'oni'i au 'ekimoutolu 'i honau 'ao. ²⁴ He te u to'o 'akimoutolu mei he hiteni, pea tānaki 'akimoutolu mei he fonua kotoa pē, mo 'omi 'akimoutolu ki homou fonua 'omoutolu. ²⁵ Pea te u toki luluku 'aki 'akimoutolu 'ae vai ma'a, pea te mou ma'a: te u fakama'a 'akimoutolu mei ho'omou fakalielia kotoa pē, pea mo homou ngaahi tamapua. ²⁶ Te u foaki foki ha loto fo'ou kiate kimoutolu, pea te u 'ai kiate kimoutolu ha laumālie fo'ou; te u to'o 'o 'ave 'ae loto maka mei homou kakano, pea te u foaki kiate kimoutolu 'ae loto kakano'ia. ²⁷ Pea te u tuku ki loto 'i-ate kimoutolu 'a hoku laumālie, pea te u fakaloto'i 'akimoutolu ke 'a'eva 'i he'eku ngaahi fekau, pea te mou tauhi 'aia 'oku ou tu'utu'uni, pea fai ki ai. ²⁸ Pea te mou nofo 'i he fonua na'aku foaki ki ho'omou ngaahi tamai;

pea te mou 'i ai ko hoku kakai, pea te u 'i ai au ko ho-mou 'Otua. ²⁹ Te u fakamo'ui foki 'akimoutolu mei ho'o-mou ta'ema'a kotoa pē: pea te u ui ki he koane, pea te u fakatupu ia ke lahi, pea 'e 'ikai tuku ha hongē kiate kimoutolu. ³⁰ Pea te u fakatupu ke lahi 'ae fua 'i he 'akau, mo e fua 'oe kelekele, koe'uhi ke 'oua na'a toe manuki 'aki ho'omou hongē 'e he kakai hiteni. ³¹ Pea te mou toki manatu 'ekimoutolu pe ki ho'omou ngaahi faianga kovi, mo e ngaahi me'a na'a mou fai na'e 'ikai lelei, pea te mou fehi'a mate kiate kimoutolu, 'i homou 'ao pe 'omoutolu, koe'uhi ko ho'omou hia, pea mo ho'omou ngaahi fakalielia. ³² Ka mou 'ilo eni, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'Oku 'ikai te u fai eni koe'uhi ko kimoutolu: 'E fale 'o 'Isileli, mou mā, pea mou puputu'u koe'uhi ko ho'omou ngaahi faianga." ³³ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "I he 'aho ko ia te u fakama'a ai 'akimoutolu mei ho'omou ngaahi angahala, te u pule foki ke mou nofo ki he ngaahi kolo, pea 'e toe langa'i hake 'ae ngaahi potu lala. ³⁴ Pea 'e toe ngoue'i 'ae fonua ne lala, neongo na'e tuku si'aki pe ia 'i he 'ao 'onautolu kotoa pē, na'e 'alu ange ai. ³⁵ Pea te nau lea 'o pehē, Ko e fonua ni 'aia ne li'aki, kuo hangē eni ko e ngoue 'o 'Iteni; pea kuo 'ā'i pea kuo fakakakai 'ae ngaahi kolo na'e li'aki mo maumau'i. ³⁶ Pea 'e toki 'ilo ai 'e he toenga hiteni 'e nofo takatakai 'iate kimoutolu, ko au ia ko Sihova, 'oku toe langa ai 'ae ngaahi potu ne maumau'i, pea toe ngoue'i 'aia na'e li'aki: ko au ko Sihova kuo lea ki ai, pea ko au te u fai ia." ³⁷ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Ka na'a mo eni 'e kumi au 'e he fale 'o 'Isileli, ke u fai ia ma'anautolu; pea te u fakatokolahi'i 'akinautolu 'o hangē ko e tupu ha fanga sipi. ³⁸ 'O hangē ko e fanga sipi mā'on'i'oni, 'ae fanga sipi 'i Selūsalema 'i he ngaahi katoanga mā'on'i'oni 'i ai; 'e pehē 'ae fakapito 'a-ki 'ae kakai 'ae ngaahi kolo ne li'aki: pea te nau 'ilo ko Sihova au."

1 Ko e fakatātā 'oe toetu'u 'ae ngaahi hui mōmoa. 11 'Ae toe mo'ui 'ae amanaki lelei 'a 'Isileli. 15 Ko e hoko 'ae ongo va'a 'akau. 18 Ko e fakahā mei ai 'ae hoko 'o taha pe 'a 'Isileli mo Siuta. 20 'Ae ngaahi tala'ofa 'oku kau ki he pule'anga 'o Kalaisi.

37 NA'E 'iate au 'ae nima 'o Sihova, pea ne 'ave au 'i he laumālie 'o Sihova, pea na'e tuku hifo au 'i he loto tele'a na'e fonu 'i he ngaahi hui, ² Pea ne pule'i au ke u 'alu fakatakamilo ai; pea vakai, na'e lahi 'aupito ia 'i he 'ata'atā 'oe tele'a; pea vakai na'e mōmoa 'aupito. ³ Pea na'a ne pehē kiate au, "Foha 'oe tangata, 'e fa'a mo'ui 'ae ngaahi hui ni?

Pea na'aku pehēange, 'E Sihova ko e 'Otua, ko koe pe 'oku ke 'afio'i.

⁴ Pea ne toe pehē kiate au, "Kikite ki he ngaahi hui ni, pea ke pehē ki ai, 'E ngaahi hui mōmoa, fanongo mai ki he folofola 'a Sihova. ⁵ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua ki he ngaahi hui ni; Vakai, te u ngaohi 'ae mānava ke hū kiate kimoutolu, pea te mou mo'ui: ⁶ Pea te u kofu'aki kimoutolu 'ae uoua, pea te u fakatupu 'ae kakano kiate kimoutolu, mo 'ufi'ufi 'aki kimoutolu 'ae kili, pea 'ai mo e mānava kiate kimoutolu, pea te mou mo'ui; pea te mou 'ilo ko Sihova au." ⁷ Ko ia na'aku

kikite 'o hangē ko ia na'e fakahā mai: pea 'i he'eku kei lea, na'e 'i ai 'ae 'u'ulu, pea vakai na'e ngaue, pea fe-hokotaki 'ae ngaahi hui pea taki taha ki hono hui pe 'o'ona, ⁸ Pea 'i he'eku sio, vakai ne tupu mai ki ai 'ae uoua pea mo e kakano, pea ne 'ufi'ufi 'aki kotoa pē 'ae kili: ka na'e te'eki ai ha mānava kiate kinautolu. ⁹ Pea na'a ne toki pehē mai kiate au, "Kikite ki he matangi, kikite, foha 'oe tangata, pea ke pehē ki he matangi, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'ae mānava ē! Ha'u mei he feitu'u matangi 'e fā, pea mānava hifo ki he kau mate na, koe'uhi ke nau mo'ui. ¹⁰ Ko ia na'aku kikite 'o hangē ko ia na'e fekau mai, pea na'e hoko mai 'ae mānava kiate kinautolu, pea na'a nau mo'ui, mo tu'u ki 'olunga 'i honau va'e, ko e fu'u kau tau tokolahi 'aupito. ¹¹ Pea na'a ne toki pehē mai kiate au, "Foha 'oe tangata, ko e ngaahi hui na ko e fale kotoa ia 'o 'Isileli: vakai, 'oku nau pehē, Kuo mōmoa hotau hui, pea kuo mole 'etau 'amanaki, pea kuo tu'usi ke motu 'akitaotolu. ¹² Ko ia te ke kikite, pea ke lea kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, 'E hoku kakai, te u fakava homou ngaahi fa'itoka, pea te u pule ke mou toetu'u mei homou ngaahi fa'itoka, pea 'e 'omi 'akimoutolu ki he fonua 'o 'Isileli. ¹³ Pea te mou 'ilo ko Sihova au, 'o kau ka fakava homou ngaahi fa'itoka, 'E hoku kakai, pea 'e 'ohake 'akimoutolu mei homou tanu'anga, ¹⁴ Pea 'e 'ai hoku laumālie kiate kimoutolu, pea te mou mo'ui, pea te u tuku 'akimoutolu ki homou fonua 'omoutolu: te mou toki 'ilo ai ko au ko Sihova ne u lea ki ai pea kuo u fai: 'oku pehē 'e Sihova."

¹⁵ ¶ Na'e toe hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁶ "Ko eni foki, 'a koe foha 'oe tangata, to'o kiate koe ha va'a 'akau, pea ke tohi ki ai, 'Kia Siuta, mo e fānau 'a 'Isileli ko 'ene ngaahi kaume'a: pea ke to'o 'ae va'a 'akau kehe 'e taha, pea tohi ki ai, 'Kia Siosefa, ko e va'a 'akau 'a 'Ifalemi, mo e fale kotoa 'o 'Isileli ko 'ene ngaahi kaume'a: ¹⁷ Pea ke hoko fakataha ia ko e va'a 'akau pe taha; pea 'e hoko ia 'o taha pe 'i ho nima.

¹⁸ Pea ka lea mai kiate koe 'ae fānau 'a ho'o kakai, 'o pehē, 'E 'ikai te ke fakahā mai pe ko e hā hono 'uhinga 'o ho'o pehē na? ¹⁹ Lea koe kiate kinautolu, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai te u to'o 'ae va'a 'akau 'a Siosefa, 'aia 'oku 'i he nima 'o 'Ifalemi, pea mo e ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli ko 'ene ngaahi kaume'a, pea te u 'ai ke fakataha 'akinautolu mo ia, 'io, 'ae va'a 'akau 'a Siuta, ke hoko 'akinaua ko e va'a 'akau pe taha, pea te na taha pe 'i hoku nima. ²⁰ Pea ko e ongo va'a 'akau 'aia na'a ke tohi ki ai, 'e 'i ho nima ia 'i honau 'ao."

²¹ ¶ Pea ke lea kiate kinautolu, "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, te u to'o 'ae fānau 'a 'Isileli mei he lototonga 'oe hiteni, 'aia kuo nau 'alu ki ai, pea te u tānaki 'akinautolu mei he potu kotoa pē pea 'e 'omi 'akinautolu ki honau fonua 'onautolu. ²² Pea te u ngaohi 'akinautolu ko e pule'anga pe taha 'i he fonua, 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli; pea ko e tu'i pe tokotaha 'e tu'i kiate kinautolu kotoa pē; pea 'e 'ikai kei ua 'a honau pule'anga, pea 'e 'ikai 'aupito kei vahe kehekehe 'akinautolu ko e pule'anga 'e ua: ²³ Pea 'e 'ikai te nau toe faka'uli'i 'aki 'akinautolu ha ngaahi tamapua, pe ko 'e-

nau ngaahi me'a fakalielia, pe ko 'enau ngaahi angahala: ka te u fakamo'ui 'akinautolu mei honau ngaahi nofo'anga, 'aia kuo nau fai angahala ai, pea 'e fakama'a 'akinautolu: 'e pehē pe 'a 'enau hoko ko hoku kakai, pea te u hoko ko honau 'Otua au. ²⁴ Pea 'e tu'i kiate kinautolu 'a 'eku tamaio'eiki ko Tevita; pea 'e ai 'ae tauhi pe taha kiate kinautolu kotoa pē: te nau 'eve'eva foki 'i he'eku ngaahi tu'utu'uni, mo tokanga ki he'eku ngaahi fekau, ke fai ki ai. ²⁵ Pea te nau nofo 'i he fonua, 'aia kuo u foaki ki he'eku tamaio'eiki ko Sēkope, 'aia na'e nofo ai 'a ho'omou ngaahi tamai; pea te nau nofo 'i ai, 'io, 'akinautolu, mo 'enau fānau, mo e hako 'o 'enau fānau 'o ta'engata; pea ko 'eku tamaio'eiki ko Tevita, 'e pule ia kiate kinautolu 'o ta'engata. ²⁶ Te u fai foki ha fuakava fakamelino mo kinautolu; ko e fuakava ia mo kinautolu ke ta'engata; pea te u fakanofo 'akinautolu, mo fakatokolahi'i 'akinautolu, pea te u fokotu'u 'a hoku fale tapu 'i honau lotolotonga ke lauikuonga. ²⁷ 'E 'iate kinautolu foki 'a hoku fale fehikitaki: 'io, te u 'i ai ko honau 'Otua au, pea ko hoku kakai 'akinautolu. ²⁸ Pea 'e 'ilo 'e he hiteni, ko au ko Sihova, 'oku ou fakamā'oni'oni'i 'a 'Isileli, 'o kau ka tuku 'a hoku fale tapu 'i honau lotolotonga, ke lauikuonga."

1 Ko e kau tau, 8 mo e fakafasifasi 'a Koki. 14 Ko e tautea mei he 'Otua kiate ia.

38 PEA na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ² "Foha 'oe tangata, fakahanga ho mata kia Koki, 'ae fonua ko Mekoki, 'aia 'oku 'eiki lahi hake 'ia Meseke, pea mo Tupale, pea kikite kiate ia, ³ Mo ke pehē, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai, 'e Koki, 'oku ou tu'u au kiate koe, 'a koe ko e 'eiki lahi 'i Meseke, pea mo Tupale; ⁴ Pea te u fakafoki koe ki mui, pea te u 'ai 'ae māta'u ki ho ngutu, pea te u fusi mai 'a koe, mo ho'o kau tau kotoa pē, 'ae fanga hoosi, mo e kau heka hoosi, 'akinautolu kotoa pē 'oku kofu faka'e'i'eiki, 'io, 'ae fu'u tokolahi 'oku to'o 'ae fakaū mo e pā, pea 'oku nau taki taha to'o mo e heletā 'i honau nima; ⁵ 'A Peasia, mo 'Itiopea, mo Lipea, fakataha mo kinautolu; 'oku 'ai kotoa pē 'ekinautolu 'ae pā, mo e tatā ki he tau: ⁶ 'A Komela, pea mo 'ene ngaahi matatau; 'ae fale 'o Tokama mei he feitu'u tokelau, mo 'ene fa'ahita'u 'a'ana; pea mo e kakai tokolahi kuo fakataha mo koe. ⁷ Ke ke teuteu pe koe, pea ke teuteu pe ma'au, 'a koe, mo e kakai kotoa pē kuo fakataha mai kiate koe, pea ke le'ohi 'e koe kiate kinautolu.

⁸ ¶ Hili 'ae ngaahi 'aho lahi 'e fai 'ae 'a'ahi kiate koe: te ke toe hoko mai 'i he ngaahi ta'u fakamui, ki he fonua kuo fakamo'ui mai mei he heletā, pea 'e tñaki koe mei he ngaahi kakai tokolahi, ki he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, 'aia na'e lala 'o fuoloa: 'io, 'e 'omi ia mei he ngaahi pule'anga, pea te nau nofo malu kotoa pē 'akinautolu. ⁹ Te ke 'alu hake, pea hoko mai 'o hangē ko e taufa matangi, pea te ke hangē ko e 'ao ke 'ufi'ufi 'ae fonua, 'a koe, mo ho'o ngaahi matatau, mo e kakai tokolahi 'e fakataha mo koe." ¹⁰ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua hoko foki 'o pehē, "'I he kuonga pe ko ia, 'e hū 'ae ngaahi me'a ki ho loto, pea te ke fakakaukau ai ki ha ngāue kovi: ¹¹ Pea te ke lea 'o pehē, Te u 'alu hake ki

he fonua 'oe ngaahi kolo 'oku 'ikai 'ā'i; te u 'alu kiate kinautolu 'oku mālōlō, mo nofo fiamālie, 'akinautolu 'oku nofo, 'oku 'ikai hanau 'ā, pe ha songo, pe ha matapā, ¹² Koe'uhi ke u vete ia, mo ma'u ha koloa; ke 'ai hoku nima ki he ngaahi potu lala kuo fakakakai, pea mo e kakai 'aia kuo tñaki mei he ngaahi pule'anga, 'akinautolu kuo ma'u 'ae fanga manu mo e koloa, pea 'oku nau nofo 'i he lotolotonga 'oe fonua. ¹³ 'E pehē mai kiate koe 'e Sipa, mo Tetani, mo e kau fakatau 'i Tasisi, mo e fanga laione mui kotoa pē 'oku 'i ai, 'Kuo ke ha'u koe ke fai ha vete? Kuo ke fakataha ho'o kakai ke ma'u mālohi ha koloa? Ke fetuku mo 'ave ha siliva mo ha koula, ke 'ave 'ae fanga manu mo e koloa, pea ke 'ave mo e me'a lahi 'aupito?' | " ¹⁴ Ko ia, foha 'oe tangata, kikite, pea ke pehē kia Koki, "'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; 'e 'ikai te ke 'ilo 'i he 'aho ko ia, 'e nofo fiamālie 'a hoku kakai ko 'Isileli? ¹⁵ Pea te ke ha'u mei ho potu 'i he feitu'u tokelau, 'a koe, mo e kakai tokolahi 'e fakataha mo koe, ko e kau heka hoosi kotoa pē 'akinautolu, ko e fu'u tokolahi 'aupito, pea ko e kau tau mālohi: ¹⁶ Pea te ke hoko hake ki hoku kakai ko 'Isileli, 'o hangē ko e 'ao ke 'ufi'ufi 'ae fonua; 'e hoko ia 'i he ngaahi 'aho fakamui, pea te u 'omi koe ke tau'i 'a hoku fonua, koe'uhi ke 'ilo'i au 'e he hiteni, 'oka fakaongoongolelei'i au 'e koe, 'E Koki, 'i honau 'ao. ¹⁷ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; ko koe ia 'aia na'aku lea ki ai 'i mu'a 'i he'eku kau tamaio'eiki ko e kau palōfita 'o 'Isileli, 'akinautolu na'e kikite 'i he ngaahi 'aho ko ia ki ha ngaahi ta'u lahi, 'o pehē, Te u 'omi koe ke tau'i 'akinautolu. ¹⁸ Pea 'e hoko 'o pehē foki 'i he kuonga pe ko ia, 'e ha'u 'a Koki ki he fonua 'o 'Isileli ke tau'i ia, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, 'e 'alu hake foki 'ae houhau 'i hoku fofonga. ¹⁹ He kuo u lea 'i he'eku fua'a, pea mo e kakaha 'o hoku tuputāmaki, Ko e mo'oni 'e ai 'ae ngalulu fakamanavahē 'i he fonua 'o 'Isileli 'i he 'aho ko ia; ²⁰ Ko ia 'e tetetete ai 'i hoku 'ao 'ae ngaahi ika 'oe tahi, mo e fanga manupuna 'oe langi, 'ae fanga manu 'oe vao, mo e me'a totolo kotoa pē, 'oku ngaolo 'i he funga 'o māmani, pea mo e kakai kotoa pē 'oku 'i he funga 'o māmani, pea 'e holoki hifo 'ae ngaahi mo'unga, pea 'e hololo mo e ngaahi potu lilifa, pea 'e hinga ki lalo ki he kekeleke 'ae ngaahi ā kotoa pē. ²¹ Pea te u ui mai 'ae heletā kiate ia, 'i hoku ngaahi mo'unga kotoa pē, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua: 'e tu'u taki taha 'ae tangata mo 'ene heletā ke tau'i 'a hono tokoua. ²² Pea te u fai mo ia 'i he mahaki faka'auha mo e lilingi toto; pea te u faka'auha kiate ia, mo 'ene ngaahi matatau, pea mo e kakai kotoa pē 'oku fakataha mo ia, ko e lovai fakamanavahē, mo e 'uha maka lalahi, mo e afi, mo e sulifa. ²³ 'E pehē 'a 'eku fakaongoongolelei'i au 'eau pe, mo hoku fakamā'oni'oni'i; pea 'e 'ilo'i au 'e he mata 'oe ngaahi pule'anga lahi, pea te nau 'ilo ko Sihova au."

1 Ko e tautea mei he 'Otua kia Koki. 8 Ko e lava'i ia 'e 'Isileli. 11 Ko e tanu 'a Koki 'i Hamoni-Koki. 17 'Ae katoanga 'ae fanga manupuna. 23 Hili 'ae fakamamahi'i 'o 'Isileli koe'uhi ko 'ene ngaahi kovi, 'e toki tñaki ia mo ne ma'u 'ae 'alo'ofa ta'engata.

39 "Ko ia, foha 'oe tangata, kikite kia Koki pea ke lea, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Vakai 'oku ou tu'u kiate koe, 'e Koki, 'a koe ko e 'eiki lahi 'o Meseke pea mo Tupale: ² Pea te u fakafoki koe ki mui, pea ko hono ono pe 'oe vahe 'iate koe 'e tuku, pea te u pule ke ke ha'u koe mei he ngaahi potu tokelau, pea te u 'omi koe ki he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli: ³ Pea te u fakahomoki ho'o kaufana mei ho nima to'ohema, pea te u fakangangana ho'o ngaahi ngahau mei ho nima to'o-mata'u. ⁴ Te ke hinga koe ki lalo 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, 'a koe, pea mo ho'o ngaahi matatau, mo e kakai 'oku kau taha mo koe: te u foaki koe ke kai 'e he fanga manupuna 'i he fa'ahinga kehekehe 'oku fekai, pea mo e fanga manu 'oe vao. ⁵ Te ke tō hifo koe 'i he 'ata'atā 'oe funga kelekele: he 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, ko au kuo u lea ki ai. ⁶ Pea te u tuku atu ha afi ki Meko-ki, pea ki he lotolotonga 'onautolu kotoa pē 'oku nofo fakafiemālie 'i he ngaahi motu pea te nau 'ilo ko Sihova au. ⁷ 'E pehē 'a 'eku 'ai ke 'iloa 'a hoku huafa mā'oni'oni 'i he lotolotonga 'o 'Isileli; pea 'e 'ikai te u tuku ke toe fakalielia'i 'a hoku huafa mā'oni'oni: pea 'e 'ilo 'e he hiteni ko Sihova au ko e tokotaha mā'oni'oni 'i 'Isileli."

⁸ ¶ "Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, "Vakai kuo hokosia ia, pea kuo 'osi hono fai; ko e 'aho eni 'aia na'aku folofola ki ai. ⁹ Pea 'e 'alu atu 'akinautolu 'oku nofo 'i he ngaahi kolo 'o 'Isileli, pea te nau tutu ke vela 'ae ngaahi mahafu, 'ae pā mo e fakaū, 'ae kaufana pea mo e ngahau, 'ae tao nounou, pea mo e ngaahi tao, pea te nau tutu ia 'i he afi 'i he ta'u 'e fitu. ¹⁰ Ko ia ia 'e 'ikai fetuku ai ha fefie mei he vao, pe fai ha ta'anga mei he vao lahi; he te ne tutu 'ae mahafu 'i he afi; pea te nau vete 'akinautolu na'e vete 'akinautolu, mo kaiha'a meiate kinautolu na'e kaiha'asi meiate kinautolu," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

¹¹ ¶ "Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, te u foaki kia Koki 'ae potu ongoongo, ko e tanu'anga, 'i 'Isileli, ko e tele'a 'ae kau fononga 'oku 'alu ki he potu fakahahake mei he tahi: 'e kuku ai 'ae ihu 'oe kau fononga: pea te nau tanu 'i ai 'a Koki mo 'ene kakai kotoa pē: pea te nau ui ia ko e tele'a 'o Hamoni-Koki. ¹² Pea ko e māhina 'e fitu mo e tanu 'akinautolu 'e he fale 'o 'Isileli, koe'uhi ke nau fakama'a ai 'ae fonua. ¹³ 'Io, 'e kau kotoa pē 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua 'i he tanu 'akinautolu; pea 'e hoko ko e me'a ongoongolelei lahi 'ae 'aho ko ia 'e fakaongolelei'i au, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

¹⁴ Pea te nau vahe mai ha kau tangata ke ngāue ma'u pe mo 'alu atu 'i he fonua, ke nau kau taha mo e kakai fononga ke tanu 'akinautolu 'oku kei toe 'i he funga 'oe fonua, kae fakama'a ia: te nau kumi pehē 'oka hili 'ae māhina 'e fitu. ¹⁵ Pea ko kinautolu 'oku fononga atu 'i he fonua, ka nau ka sio ki ha hui'i tangata te nau fokotu'u ha faka'ilonga 'i he potu ko ia, kae'oua ke tanu ia 'i he tele'a 'o Hamoni Koki 'e he kau ha'a tufunga. ¹⁶ Pea 'e ui foki 'ae kolo ko Hamoni. 'E pehē 'enau fakama'a 'ae fonua."

¹⁷ ¶ Pea ko koe foha 'oe tangata, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Lea ki he fa'ahinga manupuna kotoa pē, pea ki he manu kotoa pē 'oe vao, 'o pehē, Fakataha

mai 'akimoutolu, pea ha'u; fakataha mai 'akimoutolu mei he potu kotoa pē ki he'eku feilaulau, 'aia 'oku ou feilaulau 'aki ma'amoutolu, 'io, 'ae feilaulau lahi 'i he ngaahi mo'unga 'o 'Isileli, koe'uhi ke mou kai kakano, mo inu 'ae toto. ¹⁸ Te mou kai 'ae kakano 'oe kakai ongoongo, mo inu 'ae toto 'oe hou'eiki 'o māmani, 'ae fanga sipitangata mo e fanga lami, mo e fanga kosi, mo e fanga pulu, ko e fanga manu sino kotoa pē mei Pesani. ¹⁹ Pea te mou kai ngako kae'oua ke mou fiu, pea te mou inu 'ae toto kae'oua ke mou konā, 'i he feilaulau ko ia kuo u feilaulau 'aki ma'amoutolu. ²⁰ 'E pehē 'a ho'omou mākona mei he'eku keinanga'anga 'i he fanga hoosi, mo e saliate, fakataha mo e kau tangata ongoongo, mo e kau to'a kotoa pē 'oe tau," 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua.

²¹ ¶ "Pea te u tuku 'a hoku nāunau 'i he lotolotonga 'oe hiteni, pea 'e mamata 'ae hiteni kotoa pē ki he tautea kuo u fai, pea mo e hilifaki 'a hoku nima kiate kinautolu. ²² Ko ia 'e 'ilo ai 'e he fale 'o 'Isileli, ko au Sihova ko honau 'Otua, mei he 'aho ko ia 'o fai ki mui. ²³ Pea 'e 'ilo 'e he hiteni ko e me'a 'i he angahala, na'e 'alu ai 'ae fale 'o 'Isileli ki he pōpula: koe'uhi na'a nau fai hala kiate au, ko ia na'aku fufū ai hoku mata meiate kinautolu, pea u tuku 'akinautolu ki he nima 'o honau ngaahi fili: ko ia ne nau hinga ai kotoa pē 'i he heletā. ²⁴ Kuo u fai kiate kinautolu, pea u fufū hoku mata meiate kinautolu, 'o fakatatau ki he'enau fakalielia, pea hangē ko 'enau ngaahi angahala."

²⁵ ¶ Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova ko e 'Otua; "Ko eni, te u toe 'omi mei he pōpula 'a Sēkope, pea te u 'alo'ofa ki he fale kotoa 'o 'Isileli, pea te u fua'a, koe'uhi ko hoku huafa mā'oni'oni; ²⁶ 'Oka hili 'enau fua 'enau mā, mo 'e-nau me'a kovi kotoa pē, 'aia kuo nau fai kovi ai kiate au, lolotonga 'enau nofo fiemālie 'i honau fonua, pea 'ikai ha taha ke nau manavahē ki ai. ²⁷ 'O kau ka 'omi 'akinautolu mei he kakai, mo tākaki mai 'akinautolu mei he fonua 'oe fili, pea ka fakaongoongolelei'i au 'i-ate kinautolu 'i he 'ao 'oe ngaahi pule'anga lahi; ²⁸ Te nau toki 'ilo ko au Sihova, ko honau 'Otua, na'aku tuku 'akinautolu ke nau 'alu pōpula ki he hiteni: ka kuo u tānaki 'akinautolu ki honau fonua 'onautolu, pea 'oku 'ikai kei tuku 'i ai hanau tokotaha. ²⁹ Pea 'e 'ikai te u toe fufū hoku mata meiate kinautolu: he 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, kuo u lilingi hoku laumālie ki he fale 'o 'Isileli."

1 Ko e kuonga, mo hono anga, mo hono hoko'anga 'oe me'a hā mai. 6 'Ae fakamatala ki he matapā ki hahake. 20 'Ae matapā ki he tokelau. 24 'Ae matapā ki he potu tonga. 32 'Ae matapā ki he hahake. 35 'Ae matapā tokelau. 39 'Ae palepale 'e valu. 44 'Ae ngaahi potu fale. 48 Mo e fale hala 'oe fale.

40 'I HONO uofulu ma nima ta'u 'o 'emau pōpula, 'i he kamata'anga 'oe ta'u, 'i hono hongofulu 'oe 'aho 'oe māhina, 'i hono hongofulu ma fā 'oe ta'u, hili 'ae taa'i 'oe kolo, 'i he 'aho pe ko ia ne hilifaki 'ae nima 'o Sihova kiate au, 'o ne 'omi au ki heni. ² Ne 'omi au 'i he ngaahi me'a hā mai mei he 'Otua ki he fonua 'o 'Isileli, pea ne tuku au ki he funga mo'unga mā'olunga

'aupito, pea na'e 'i ai 'ae me'a 'o hangē ko e kolo 'i hono feitu'u tonga. ³ Pea ne 'omi au ki ai, pea vakai, na'e 'i ai 'ae tangata, 'aia na'e tatau 'ene hā mai mo e ha ngingi-la 'ae palasa, na'e 'i hono nima 'ae afo fua, mo e kaho ke fua 'aki pea na'a ne tu'u 'i he matapā. ⁴ Pea na'e pehē 'e he tangata kiate au, "Foha 'oe tangata, vakai 'aki ho mata, pea fanongo ho telinga, pea tokanga 'aupito ho loto ki he me'a kotoa pē te u fakahā kiate koe; he kuo u 'omi koe ki heni, koe'uhi ke u fakahā ia kiate koe: pea ke ke fakahā ki he fale 'o 'Isileli 'ae me'a kotoa pē 'oku ke mamata ki ai." ⁵ Pea vakai, na'e 'i ai 'ae 'ā'i he tu'a fale na'e takatakai'aki, pea na'e 'i he nima 'oe tangata 'ae kaho ke fuofua 'aki, ko e kiupite 'e ono 'a hono lōloa 'i he kiupite 'oku fakalahi 'aki 'ae 'aofi nima kātoa 'e taha: pea pehē na'a ne fua 'ae māukupu 'oe ā, ko e tatau mo e kaho 'e taha; pea ko hono mā'olunga ko e kaho 'e taha.

⁶ ¶ Pea ne toki ha'u ia ki he matapā 'aia 'oku hangatonu ki he potu hahake, pea ne 'alu hake 'i hono hala tu'unga, pea ne fua 'ae 'atā 'oe matapā, ko e kaho 'e taha hono laulahi; pea mo e 'atā 'oe matapā kehe 'e taha, ko e kaho 'e taha hono laulahi. ⁷ Pea ko e kihī'i potu fale kotoa pē na'e taki taha 'ae kaho pe taha hono lōloa, mo e kaho 'e taha 'a hono 'atā; pea ko e va-ha'a 'oe ngaahi potu fale si'i ko e kiupite 'e nima; pea ko e hū'anga 'oe matapā 'i he ve'e fale hala 'oe matapā ki loto, ko e kaho 'e taha. ⁸ Na'a ne fua foki 'ae fale hala 'oe matapā ki loto, ko e kaho ia 'e taha. ⁹ Na'a ne fua foki 'ae fale hala 'oe matapā, ko e kiupite 'e valu; pea ko hono pou 'o ia, ko e kiupite 'e ua; pea na'e tu'u ki loto 'ae fale hala 'oe matapā. ¹⁰ Pea ko e ngaahi kihī'i potu fale 'oe matapā fakahahake ko e tolu 'i he potu mai ki heni, pea tolu ki he potu ko 'ena; pea na'e fuofua tatau 'ae tolu ko ia: pea na'e tatau 'ae fua 'oe pou 'i he potu ko eni, mo e potu ko 'ena. ¹¹ Pea na'a ne fua hono 'atā 'oe matapā, ko e kiupite 'e hongofulu; pea mo hono lōloa 'oe matapā, ko e kiupite 'e hongofulu ma tolu. ¹² Ko e ngata'anga 'o hono 'atā ki mu'a 'i he ngaahi fale si'i, ko e kiupite 'e taha 'i he potu mai ki heni, mo e kiupite 'e taha hono 'atā ki hena: pea ko e ngaahi kihī'i fale ko e kiupite 'e ono 'i hono potu ki heni, pea ono hono kiupite 'i hono potu ki hena. ¹³ Hili ia na'a ne fuofua 'ae matapā mei he tu'a fale 'oe fale si'i 'e taha ki he taha kehe: pea ko hono laulahi mei he matapā 'e taha ki he matapā 'e taha, ko e kiupite 'e uofulu ma nima. ¹⁴ Na'a ne fua foki 'ae 'otu pou ko e kiupite 'e tolungofulu, 'io, 'o a'u ki he pou 'oku takatakai 'ae hū'anga 'oe matapā. ¹⁵ Pea ko hono fua mei he mata fale mei he hū'anga 'oe matapā 'o a'u ki he mata fale 'oe fale hala 'i he matapā ki loto, ko e kiupite 'e niman-gofulu ia. ¹⁶ Pea na'e 'i ai 'ae ngaahi kātupa fasi'i ki he ngaahi kihī'i fale, pea 'i hono ngaahi pou na'e tu'u takatakai 'i he matapā ki loto, pea ki hono ngaahi pou afeafefua, pea na'e takatakai ia 'i he ngaahi matapā 'i loto fale: pea na'e tongi 'ae fakatātā ki he 'akau ko e ponga 'i hono ngaahi pou. ¹⁷ Pea ne toki 'ave au ki he loto'ā kitu'a, pea vakai na'e 'i ai 'ae ngaahi potu fale, pea na'e faliki 'aki 'ae maka 'ae loto'ā 'o takatakai hake

ai: pea na'e tu'u ki he potu na'e faliki 'ae ngaahi potu fale 'e tolungofulu. ¹⁸ Pea ko e faliki 'i he ve'e matapā 'aia na'e feangai mo e potu fakalōloa 'oe ngaahi mat-apā, ko e faliki ia ki lalo. ¹⁹ Hili ia na'a ne fuofua 'a hono va'atā mei he potu kitu'a 'oe matapā ki lalo 'o a'u ki he potu kitu'a 'oe loto'ā ki loto, ko e kiupite 'e teau ia, ki he potu hahake pea mo e tokelau.

²⁰ ¶ Pea na'a ne fuofua 'ae lōloa mo e laulahi 'oe matapā 'oe loto'ā kitu'a, 'aia na'e hangatonu ki he feitu'u tokelau. ²¹ Pea ko hono ngaahi kihī'i fale 'o'ona na'e tolu 'i hono potu ko eni, pea tolu 'i hono potu ko 'ena; pea ko hono ngaahi pou mo hono pou afeafefua na'e fua 'o tatau mo e 'uluaki matapā: ko e kiupite 'e niman-gofulu 'a hono lōloa, pea ko hono māukupu, ko e kiupite 'e uofulu ma nima. ²² Pea ko hono ngaahi kātupa, mo honu pou afeafefua, pea mo e fakatātā ki he 'akau ko e ponga, na'e tatau pe ia mo e fua 'oe matapā 'oku hanga ki he potu hahake; pea na'a nau 'alu hake ai ko e laka'anga 'e fitu, pea na'e 'i hono potu ki 'ao 'a hono ngaahi pou afeafefua. ²³ Pea na'e fehāngaaki 'ae matapā 'oe loto'ā ki loto, mo e matapā ki he tokelau, pea mo ia na'e hanga ki hahake: pea na'a ne fua mei he matapā ki he matapā, ko e kiupite 'e teau.

²⁴ ¶ Hili ia na'a ne 'omi au ki he potu ki tonga, pea vakai na'e 'i ai 'ae matapā na'e hanga atu ki he feitu'u tonga: pea na'a ne fuofua hono ngaahi pou, mo hono pou afeafefua 'o hangē pe ko ia ne fua ki ai. ²⁵ Pea na'e 'i ai 'ae ngaahi kātupa mo e pou afeafefua na'e tu'u takatakai 'i ai, 'o hangē ko e ngaahi matapā ko ē: ko hono lōloa ko e kiupite 'e niman-gofulu, pea ko e kiupite 'e uofulu ma nima 'a hono laulahi. ²⁶ Pea na'e ai 'ae hala tu'unga ko e laka'anga 'e fitu ke 'alu hake ki ai, pea na'e hangatonu mai ki ai 'ae ngaahi pou afeafefua: pea na'e 'i ai 'ae fakatātā ki he 'akau ko e ponga, 'i hono potu ki heni, mo hono potu ki hena, 'i hono ngaahi pou.

²⁷ ¶ Pea na'e 'ai 'ae matapā 'i he loto'ā ki loto, pea na'e hanga ia ki he feitu'u tonga: pea na'a ne fua mei he matapā 'e taha ki he matapā 'e taha ki he feitu'u tonga, ko e kiupite 'e teau. ²⁸ Pea na'a ne 'omi au ki he loto'ā ki loto, 'i he ve'e matapā ki he potu tonga: pea na'a ne fuofua 'ae matapā ki tonga 'o tatau mo e ngaahi fua ko ia; ²⁹ Pea ko hono ngaahi kihī'i fale 'o ia, pea mo hono ngaahi pou, pea mo hono ngaahi pou afeafefua, na'e fakatatau ki he ngaahi fua ni; pea na'e 'i ai 'ae ngaahi kātupa, pea 'i he ngaahi pou afeafefua, 'a-ia na'e tu'u takatakai ai: ko hono lōloa ko e kiupite 'e niman-gofulu, pea ko e kiupite 'e uofulu ma nima 'a hono māukupu. ³⁰ Pea ko hono ngaahi pou afeafefua na'e tākai hake ai, ko hono lōloa ko e kiupite 'e uofulu ma nima, pea ko hono māukupu ko e kiupite 'e nima. ³¹ Pea na'e hanga hono ngaahi pou afeafefua ki he loto'ā kitu'a; pea na'e ai 'ae ngaahi fakatātā ki he 'akau ko e ponga 'i hono ngaahi pou: pea na'e laka'anga valu 'ae hala tu'unga na'e 'alu hake ki ai.

³² ¶ Pea na'a ne 'omi au ki he loto'ā ki loto ki he potu fakahahake: pea na'a ne fuofua 'ae matapā 'o fakatatau ki he ngaahi fua ni. ³³ Pea ko hono ngaahi ki-

hi'i fale, mo hono ngaahi pou, mo hono ngaahi pou afeafefua, na'e fakatatau ki he ngaahi fua ni: pea na'e 'i ai 'ae ngaahi kātupa, pea mo e ngaahi pou afeafefua na'e tu'u takatakai 'i ai: ko hono lōloa ko e kiupite 'e ni-mangofulu, pea ko hono māukupu ko e kiupite 'e uofulu ma nima. ³⁴ Pea na'e hanga atu hono ngaahi pou afeafefua ki he loto'ā kitu'a; pea na'e 'i ai 'ae fakatātā ki he 'akau ko e ponga 'i hono ngaahi pou, 'i hono potu ki heni, mo hono potu ki hena: pea na'e laka'anga valu 'ae hala tu'unga na'e 'alu hake ki ai.

³⁵ ¶ Pea na'a ne 'omi au ki he matapā ki he potu tokelau, pea ne fuofua ia 'o fakatatau ki he ngaahi fua ni;

³⁶ 'A hono ngaahi kihii' fale 'o ia, mo hono pou, mo hono pou afeafefua, mo e ngaahi kātupa na'e takatakai ai: ko hono lōloa ko e kiupite 'e nimangofulu, pea ko e kiupite 'e uofulu ma nima 'a hono māukupu.

³⁷ Pea na'e hanga hono ngaahi pou ki he loto'ā kitu'a: pea na'e 'i hono ngaahi pou 'ae fakatātā ki he 'akau ko e ponga 'i hono potu ko eni, pea mo hono potu ko 'e-na; pea na'e laka'anga valu 'ae hala tu'unga na'e 'alu hake ki ai. ³⁸ Pea ko hono ngaahi potu fale, mo hono ngaahi matapā, na'e vāofi ia mo e pou 'oe ngaahi matapā, 'aia na'e fufulu ai 'ae ngaahi feilaulau tutu.

³⁹ ¶ Pea 'i he fale hala 'oe matapā na'e ai 'ae palepale 'e ua 'i hono potu 'e taha, mo e palepale 'e ua 'i hono potu 'e taha, ke tāmāte'i ai 'ae feilaulau tutu, mo e feilaulau 'ae anghala, pea mo e feilaulau 'ae fai hala.

⁴⁰ Pea 'i hono potu kitu'a, 'i he potu 'oku 'alu ai ha taha ki he hū'anga 'oe matapā ki he tokelau, na'e 'i ai 'ae palepale 'e ua; pea 'i he potu 'e taha 'i he fale hala 'oe matapā, na'e ai mo e palepale 'e ua. ⁴¹ Ko e palepale na'e fā 'i he potu 'e taha, mo e palepale 'e fā 'i he potu 'e taha 'i he ve'e matapā: ko e palepale 'e valu 'aia na'e fai ai 'ae tāmāte'i 'oe ngaahi feilaulau. ⁴² Pea ko e palepale 'e fā ki he feilaulau tutu ko e ngaahi maka ia na'e tā, ko hono lōloa ko e kiupite 'e taha mo e vaeua mālie, pea ko hono māukupu ko e kiupite 'e taha mo e vaeua mālie, pea ko e kiupite 'e taha 'a hono mā'olunga: he na'e hili foki ki ai 'ae ngaahi me'a 'aia na'e tāmāte'i 'aki 'ae feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau kehe. ⁴³ Pea na'e ai hono tapa fakatali ko e 'aofinima kātoā hono laulahi na'e fakama'u takatakai ki ai; pea na'e hili ki he ngaahi palepale 'ae kanomate 'oe feilaulau.

⁴⁴ Pea na'e 'i he tu'a matapā ki loto 'ae ngaahi potu fale 'oe kau fasi hiva 'i he loto'ā ki loto, 'aia na'e 'i he ve'e matapā fakatokelau: pea na'e hanga ia ki he 'otu tonga: pea ko e taha 'i he ve'e matapā fakahahake na'e hanga ki he tokelau. ⁴⁵ Pea na'a ne pehē mai kiate au, Ko e potu fale ni 'aia 'oku hanga ki he tonga 'oku 'oe kau taula'eiki 'oku tauhi ki he nāunau 'oe fale. ⁴⁶ Pea ko e potu fale 'aia 'oku hanga ki he tokelau 'oku 'oe kau taula'eiki 'oku tauhi ki he me'a 'ae feilaulau'anga: 'akin-autolu ko e ngaahi foha 'o Satoki 'i he ngaahi foha 'o Livai, 'akin-autolu 'oku 'unu'unu mai kia Sihova ke tauhi kiate ia. ⁴⁷ Ko ia ne ne fua ai 'ae loto'ā, ko hono lōloa ko e kiupite 'e teau, pea ko e kiupite 'e teau 'a hono māukupu, ke potupotu mālie; pea na'e tu'u 'ae feilaulau'anga ki mu'a 'i he fale.

⁴⁸ ¶ Pea na'a ne 'omi au ki he fale hala 'oe fale, 'o ne fua 'ae pou kotoa pē 'oe fale hala, ko e kiupite 'e nima 'i hono potu ko eni, pea ko e kiupite 'e nima 'i he potu ko 'ena: pea ko hono laulahi 'oe matapā 'i hono potu na'e hanga mai ko e kiupite 'e tolu, pea ko e kiupite 'e tolu kitu'a. ⁴⁹ Ko hono lōloa 'oe fale hala ko e kiupite 'e uofulu, pea ko hono laulahi ko e kiupite 'e hongofulu ma taha; pea na'e 'i ai 'ae hala tu'unga ke 'alu hake ai; pea na'e 'i ai 'ae ongo pou 'oe fale hala ko e taha 'i heni pea taha 'i hena.

1 Hono fuofua, mo e vahevahe mo e ngaahi potu fale, mo e ngaahi fakasansisani 'oe fale tapu.

41 PEA hili ia na'a ne 'omi au ki he fale tapu, 'o ne fua 'ae ngaahi pou, ko e kiupite 'e ono hono laulahi 'i he potu 'e taha, pea ono hono kiupite 'i he potu 'e taha, he ko hono laulahi ia 'oe fale fehikitaki. ² Pea ko hono laulahi 'oe matapā ko e kiupite 'e hongofulu; pea ko e kau matapā ko e kiupite 'e nima 'i hono potu 'e taha, pea ko e kiupite 'e nima 'i hono potu 'e taha: pea na'a ne fua hono lōloa ko e kiupite 'e fāngofulu; pea ko hono laulahi ko e kiupite 'e uofulu. ³ Pea na'e toki 'alu ia ki loto, pea ne fua 'ae pou 'oe matapā ko e kiupite 'e ua; pea ko e matapā ko e kiupite 'e ono; pea ko hono laulahi 'oe matapā ko e kiupite 'e fitu. ⁴ Na'e pehē mo 'ene fua 'a hono lōloa, ko e kiupite 'e uofulu; pea ko hono laulahi 'i he mu'a fale tapu ko e kiupite 'e uofulu: pea na'a ne pehē mai kiate au, "Ko e potu toputapu eni." ⁵ Hili ia na'a ne fua 'ae holisi 'oe fale, ko e kiupite 'e ono: pea ko e laulahi 'oe ngaahi potu fale kitu'a 'aia na'e takatakai 'aki 'ae fale 'i hono potu kotoa pē, ko e taki taha 'ae kiupite 'e fā. ⁶ Pea na'e fata tolu 'ae ngaahi potu fale kitu'a, pea taki tolungofulu 'a hono faka'otu; pea na'e fa'aki hono ngaahi lalango ki he 'ā kitu'a, koe'uhi ke mālohi, ka na'e 'ikai ke 'a'u ki he holisi 'oe fale. ⁷ Pea na'e ai hono faka'ata'atā mo e hala fakatakamilo, na'e 'alu hake ki 'olunga ki he ngaahi potu fale: he na'e 'alu hake 'o takatakai 'ae fale 'e he hala fakatakamilo: pea na'e faka'a'au 'o 'atā ange 'ae ngaahi potu fale 'o fakatatau mo 'ene 'alu ki 'olunga 'o fua fai mei lalo. ⁸ Pea na'aku mamata foki ki he mā'olunga 'oe fale 'i hono takatakai hake: ko e keli hono tu'unga 'oe ngaahi potu fale kitu'a, ko e kaho kātoā 'e taha na'e ono hono kiupite lōloa. ⁹ Ko hono matolu 'oe holisi ki he potu fale kitu'a, ko e kiupite 'e nima: pea ko e potu na'e tuku ke 'atā ko e tu'u'anga ia 'oe ngaahi potu fale ki loto'ā. ¹⁰ Pea ko hono fakavahavaha 'oe ngaahi potu fale, ko e kiupite 'e uofulu, pea na'e pehē fakatakamilo hake pe 'i he fale kātoā. ¹¹ Pea na'e hanga atu 'ae matapā 'oe ngaahi potu fale kitu'a, ki he potu na'e tuku ke 'ata'atā, ko e matapā 'e taha ki he potu tokelau, pea ko e taha ki he potu tonga: pea ko e laulahi 'oe potu na'e tuku 'atā pe, ko e kiupite 'e nima hono fua takatakai. ¹² Pea ko eni, ko e fale 'aia na'e tu'u ki mu'a 'i he 'ata'atā 'i he potu ngata'anga ki lulunga, ko hono laulahi ko e kiupite 'e fitungofulu: pea ko hono matolu 'oe 'ā na'e takatakai 'aki 'ae fale ko e kiupite 'e nima, pea ko hono lōloa, ko e kiupite 'e hivangofulu. ¹³ Ko ia na'a ne fua 'ae fale, ko e kiupite 'e teau 'a hono lōloa; pea ko hono

potu 'ata'atā, pea mo e fale, fakataha mo hono ngaahi 'ā, ko hono lōloa, ko e kiupite 'e teau; ¹⁴ Mo e laulahi foki 'oe mata fale, mo hono potu 'ata'atā ki he feitu'u hahake, ko e kiupite ia 'e teau. ¹⁵ Pea na'a ne fua hono lōloa 'oe fale, 'i he potu 'oku hanga ki he potu 'ata'atā, 'aia na'e 'itu'a 'i ai, mo hono ngaahi hala kitu'a fale 'i hono potu fakatou'osi, ko e kiupite ia 'e teau, 'aia mo e potu toputapu ki loto, mo e ngaahi fale hala 'oe loto'ā; ¹⁶ 'Ae ngaahi pou 'oe matapā, mo e ngaahi kātupa fāsi'i, mo e ngaahi hala kitu'a, 'o takatakai hake 'i hono fata 'e tolu, 'aia na'e hanga mai ki he matapā, na'e 'aofi 'aki kotoa pē ia 'ae 'akau 'o fai mei he funga kelekele 'o a'u hake ki he ngaahi kātupa, pea na'e 'aofi foki mo e ngaahi kātupa; ¹⁷ Na'e fai fakafuofua pe 'o a'u ki 'olunga 'i he matapā, 'io, 'o a'u ki he fale ki loto mo tu'a, 'o takatakai hake 'i he 'ā 'i loto mo tu'a. ¹⁸ Pea na'e teu'i 'a-ki ia 'ae ngaahi selupi, mo e ngaahi 'akau ko e ponga, he na'e fevaha'anaki 'aki 'ae 'akau ko e ponga, 'ae ngaahi selupi; pea na'e taki ua 'ae mata 'oe selupi; ¹⁹ Ko ia na'e hanga 'ae mata 'oe tangata ki he 'akau ko e ponga, 'i hono potu 'e taha, pea hanga 'ae mata 'oe laione mui ki he 'akau ko e ponga, 'i hono potu 'e taha; na'e pehē hono ngaohi 'o takatakai 'i he fale 'o 'osi. ²⁰ Na'e ngaohi 'ae selupi, mo e ngaahi ponga, 'o fua fai mei he funga kelekele 'o a'u ki he potu ki 'olunga 'i he matapā, pea 'i he 'ā 'oe fale tapu. ²¹ Na'e fua ke potupotutatau 'ae pou 'oe fale tapu, mo e mata fale 'oe potu toputapu; na'a na mata tatau 'osi pe. ²² Ko e kiupite 'e tolu ko hono mā'olunga ia 'oe feilaulau'anga 'akau, mo hono lōloa, ko e kiupite 'e ua; pea ko hono tuliki, mo hono potu fakalōloa, mo hono kaokao na'e ngaohi 'aki 'ae 'akau: pea na'a ne pehē mai kiate au, "Ko e palepale ia 'aia 'oku 'i he 'ao 'o Sihova." ²³ Pea na'e ua 'ae matapā 'i he faletapu, pea mo e potu toputapu. ²⁴ Pea na'e taki ua 'ae potu matapā na'e tautau; ko e potu matapā 'e ua ki he matapā 'e taha, pea ua ki he matapā 'e taha. ²⁵ Pea na'e tongi ki ai, mo e matapā 'oe fale tapu 'ae selupi, mo e ngaahi ponga, 'o tatau mo ia na'e 'i he ngaahi 'ā; pea na'e 'aofi 'aki 'ae laupapa matolu 'ae mata fale 'oe fale hala kitu'a. ²⁶ Pea na'e 'i ai 'ae ngaahi kātupa fāsi'i, mo e ngaahi ponga, 'i hono potu fakatou'osi, pea mo e ngaahi potu 'oe fale hala, mo e ngaahi potu fale 'oe fale lahi, mo e ngaahi laupapa matolu.

1 'Ae ngaahi potu fale ki he kau taula'eiki. 13 Hono 'aonga 'o ia. 19 Hono fuofua 'oe loto'ā kitu'a.

42 HILI ia na'a ne 'omi au ki he loto'ā kitu'a, ki hono potu fakatokelau; pea na'a ne 'omi au ki he potu fale 'aia na'e hanga mai ki he potu 'ata'atā 'aia foki na'e tu'u ki mu'a 'i he fale 'i hono feitu'u fakatokelau. ² Ko hono lōloa 'i hono potu ki he matapā ki tokelau, ko e kiupite 'e teau, pea ko hono laulahi, ko e kiupite 'e nimangofulu. ³ Na'e ngaohi ke fehāngaaki 'ae ngaahi hala 'i he tu'a fale 'i he ngaahi fata 'e tolu, 'o feangai atu mo e kiupite 'e uofulu na'e tuku ko e loto'ā ki loto, pea fe'unga mai mo e potu na'e faliki ke loto'ā 'aki, kitu'a. ⁴ Pea 'i he mata fale na'e 'i ai 'ae hala, ko e kiupite 'e hongofulu hono laulahi ki loto, mo e hala 'oe kiupite 'e

taha; pea na'e hanga hono ngaahi matapā ki he tokelau. ⁵ Ka ko eni na'e fakanounou 'ae ngaahi potu fale ki 'olunga, koe'uhi na'e 'atā ange 'a hono hala kitu'a 'i 'olunga, 'i he hala 'oe fata ki lalo, mo ia na'e hoko ai. ⁶ He na'e fata tolu foki, ka na'e 'ikai hano ngaahi pou, 'o hangē ko e fakapou 'oe ngaahi loto'ā: ko ia na'e 'api'api ai 'ae fale 'olunga, 'i hono potu ko ia na'e 'i lalo, mo ia na'e hoko hake ai. ⁷ Pea na'e 'i tua'ā hono 'ā, 'o hangatonu ia ki he ngaahi potu fale na'e tu'u ki he loto'ā kitu'a, 'i hono potu ki 'ao 'oe ngaahi fale, pea ko hono lōloa ko e kiupite 'e nimangofulu. ⁸ He ko e lōloa 'oe ngaahi potu fale 'aia na'e 'i he loto'ā kitu'a ko e kiupite 'e nimangofulu: pea, vakai, ko hono lōloa ki hono potu ki 'ao 'oe fale tapu ko e kiupite 'e teau. ⁹ Pea na'e ai 'ae hū'anga 'i he potu 'oe ngaahi potu fale ni, ki hono potu fakahahake 'i he 'alu'anga 'o ha taha 'oku hū ki ai, mei he matolu 'oe 'ā 'oe loto'ā, ki hono potu ki hahake, 'o hangatonu mai ki he potu na'e 'ata'atā, pea mo e fale lahi. ¹¹ Pea ko e hala ki mu'a 'i ai na'e mata tatau ia mo e ngaahi potu fale ki he potu tokelau, na'e tatau hono lōloa mo ia, pea tatau mo hono laulahi: pea ko hono ngaahi kātupa na'e tatau pe hono anga mo ia, pea tatau mo hono ngaahi matapā. ¹² Pea hangē ko e ngaahi matapā 'oe ngaahi potu fale 'aia na'e hanga ki he feitu'u tonga, na'e ai 'ae matapā 'i he tefito hala, 'io, 'ae hala na'e hangatonu atu ki he 'ā, ki he potu hahake, 'oka hū atu ha taha ki ai.

¹³ ¶ Hili ia na'a ne pehē mai kiate au, "Ko e ngaahi potu fale ki he tokelau mo e ngaahi potu fale ki he feitu'u tonga, 'aia 'oku hangatonu mai ki he potu 'ata'atā, ko e ngaahi potu fale tapu ia, 'aia 'e kai ai 'e he kau taula'eiki 'oku 'unu'unu mai kia Sihova, 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni 'aupito: te nau hilifaki 'i ai 'ae ngaahi me'a mā'oni'oni 'aupito, mo e feilaulau 'oe me'akai, mo e feilaulau ki he angahala, mo e feilaulau ki he fai hala; he 'oku mā'oni'oni 'ae potu. ¹⁴ 'Oka hū atu ki ai 'ae kau taula'eiki, 'e 'ikai te nau toe 'alu atu mei he potu mā'oni'oni ki he loto'ā kitu'a, ka ko e potu pe ko ia na'a nau ngāue ai, 'e tuku 'i ai 'a honau ngaahi kofu; he 'oku nau mā'oni'oni; pea te nau 'ai 'ae ngaahi kofu kehe, 'oka nau ka 'alu 'o kau 'i ha ngaahi me'a 'ae kakai."

¹⁵ ¶ Pea hili 'ae faka'osi 'e ia hono fuofua 'oe fale ki loto, na'a ne 'omi au ki he matapā 'aia 'oku hanga atu ki he potu hahake, pea na'a ne fua takatakai ia. ¹⁶ Na'e fua 'a hono potu fakahahake 'aki 'ae kaho na'e fuofua 'aki, ko e kaho 'e nimangeau, 'a hono fua takatakai 'o 'osi. ¹⁷ Na'a ne fua 'ae potu ki he tokelau ko e kaho 'e nimangeau 'i hono fua takatakai 'aki 'ae kaho. ¹⁸ Na'a ne fua 'ae potu ki he feitu'u tonga 'aki 'ae kaho, ko e kaho 'e nimangeau. ¹⁹ Na'a ne foki atu ki he potu ki lulonga pea ne fua 'aki ia 'ae kaho ko e kaho 'e nimangeau. ²⁰ Na'a ne fua ia 'i hono potu 'e fā: na'e takatakai 'aki ia 'ae 'ā, ko e kaho 'e nimangeau hono lōloa, mo e nimangeau 'a hono laulahi koe'uhi ke fevaha'anaki ai 'ae potu tapu mo e potu ngofua.

1 'Ae toe foki 'ae nāunau 'oe 'Otua ki he fale tapu. 7 'Oku ta'ofi 'ae angahala 'a 'Isileli, ko e 'i ai 'ae 'O-

tua. 10 'Oku valoki'i 'akinautolu 'e he palōfita ke fakatomala mo fai ki he fono ki he fale. 13 'A hono fua, 18 Pea mo e tu'utu'uni ki he feilaulau'anga.

43 PEA hili ia na'a ne 'omi au ki he matapā, 'ae matapā 'aia 'oku hanga atu ki he potu hahake: ² Pea vakai, na'e malama mai 'ae nāunau 'oe 'Otua 'o 'Isileli mei he hala mei he potu hahake: pea na'e tatau hono le'o mo e 'u'ulu 'ae ngaahi vai lahi: pea na'e ulo 'a māmani ko e me'a 'i hono nāunau. ³ Pea na'e tatau 'a 'ene hā mai mo e me'a hā mai na'aku mamata ki ai, 'io, 'o tatau mo e me'a hā mai na'aku mamata ai 'i he'eku ha'u ke kikite ki he faka'auha 'oe kolo: pea na'e tatau hono ngaahi me'a na'e hā mai, mo ia na'aku mamata ki ai 'i he ve'e vaitafe ko Kipa; pea ne u tō hifo ki hoku mata. ⁴ Pea na'e hā'ele mai 'ae nāunau 'o Sihova 'o hū ki he fale 'i he hala 'oe matapā 'aia 'oku hanga atu ki he potu hahake. ⁵ Ko ia na'e hiki hake ai au 'e he laumālie, 'o ne 'ave au ki he loto'ā ki loto; pea vakai, na'e fakapito 'aki 'ae nāunau 'o Sihova 'ae fale kotoa. ⁶ Pea na'aku fanongo ki he'ene folofola mai mei loto fale; pea na'a ma tutu'u mo e tangata.

⁷ ¶ Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Foha 'oe tangata, ko e potu 'o hoku 'afio'anga, mo e potu ki hoku 'aofiva'e, 'aia te u nofo ai 'i he lotolotonga 'oe fānau 'a 'Isileli 'o ta'engata, pea mo hoku huafa mā'oni'oni, 'e 'ikai toe faka'uli 'e he fale 'o 'Isileli, 'akinautolu, pe ko honau ngaahi tu'i, 'i he'enu fai fe'auaki, pe ko e 'anga'anga 'o honau ngaahi tu'i 'i honau ngaahi potu mā'olunga. ⁸ He ko e me'a 'i he'enu fokotu'u 'enu matapā ki he'eku matapā, mo 'enu ngaahi pou ki he'eku ngaahi pou, pea mo e 'a 'i homau vaha'a mo kinautolu, pea kuo nau fakalielia'i 'a hoku huafa mā'oni'oni 'i he'enu ngaahi fakalielia kuo fai: ko ia na'aku faka'auha ai 'akinautolu 'i he houhau. ⁹ Ka ko eni, ka tuku atu 'ekinautolu 'enu ngaahi me'a fakalielia, mo e 'anga'anga 'o honau ngaahi tu'i, ke ma'ma'o meiate au, pea te u toki nofo au 'i honau lotolotonga 'o ta'engata."

¹⁰ ¶ "A koe foha 'oe tangata, fakahā 'ae fale ki he fale 'o 'Isileli, koe'uhi ke nau mā ki he'enu ngaahi kovi: pea tuku ke nau fua 'ae fakatātā. ¹¹ Pea kapau te nau mā 'i he me'a kotoa pē kuo nau fai, fakahā kiate kinautolu 'a hono anga 'oe fale, mo hono fakafuofua, 'a hono ngaahi hala kitu'a mo hono ngaahi hala ki loto, mo hono anga kotoa pē, mo hono tu'utu'uni kotoa pē, pea mo hono ngaahi fono kotoa pē: pea ke tohi ia 'i honau 'ao, koe'uhi ke nau fai ki hono anga kotoa pē, pea mo hono tu'utu'uni kotoa pē, mo nau fai ki ai. ¹² Ko eni 'ae fono 'oku kau ki he fale; 'ilonga 'a hono ngata'anga takatakai hake 'oe tumutumu 'oe mo'unga, 'e toputapu 'aupito ia. Vakai ko e fono eni ki he fale."

¹³ ¶ Pea ko hono fakafuofua eni 'oe ngaahi feilaulau'anga 'o lau ki hono kiupite: pea ko e kiupite, ko e kiupite 'oku taha pea mo e 'aofinima kātoa 'e taha; ko hono takele ko e kiupite 'e taha, pea ko hono laulahi ko e kiupite 'e taha, pea ko hono tapa fakatali 'aia 'e takatakai 'aki ko e hanga 'e taha ia; pea ko e me'a ia ki hono potu ki 'olunga 'oe feilaulau'anga.

¹⁴ Pea ko hono fua mei he funga kekekele 'o hoko hake ki hono 'uluaki hala fakatakamilo, ko e kiupite ia 'e ua, pea ko hono laulahi ko e kiupite 'e taha; pea mei he hala si'i 'o a'u ki he hala lahi ko e kiupite ia 'e fā, pea ko e kiupite 'e taha 'a hono laulahi. ¹⁵ Pea ko e funga feilaulau'anga ko e kiupite ia 'e fā; pea 'e 'alu hake mei he feilaulau'anga 'ae nifo 'e fā. ¹⁶ Pea ko hono lōloa 'oe feilaulau'anga ko e kiupite 'e hongofulu ma ua, mo e hongofulu ma ua 'a hono laulahi, koe'uhi ke potupotu mālīe hono potu 'e fā. ¹⁷ Pea ko hono hala takatakai ko hono lōloa ko e kiupite 'e hongofulu ma fā, pea ko hono laulahi 'i hono potu 'e fā, ko e kiupite 'e hongofulu ma fā; pea ko e tapa fakatali 'e takatakai ai ko e vaeuamālie 'oe kiupite; pea ko hono potu ki lalo ko e kiupite 'e taha, 'o takatakai hake; pea 'e hangatonu hono hala tu'unga ki he potu hahake.

¹⁸ ¶ Pea na'a ne pehē kiate au, "Foha 'oe tangata, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; Ko eni ia 'a hono tu'utu'uni 'oe feilaulau'anga 'i he 'aho ko ia 'e ngaohi ai ia, ke 'atu 'i ai 'ae feilaulau tutu, pea ke luluku 'aki ia 'ae toto. ¹⁹ Pea ko e kau taula'eiki 'ae kau Livai, 'oku 'oe hako 'o Satoki, 'akinautolu 'oku 'unu'unu mai ke ngāue kiate au, 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua, te ke 'atu ki ai 'ae pulu mui ko e feilaulau koe'uhi ko e angahala. ²⁰ Pea te ke to'o 'a hono toto 'o'ona, 'o pani 'aki ia 'a hono nifo 'e fā, mo e tuliki 'e fā 'oe hala takatakai, pea mo e tapa fakatali 'oku takatakai 'aki ia: 'e pehē 'a hono fakama'a mo hono fufulu. ²¹ Te ke to'o foki 'ae pulu 'oku feilaulau 'aki 'i he angahala, pea te ne tutu ia 'i he potu fale 'oku tuku ki ai 'i he tu'a potu toputapu. ²² Pea 'i hono 'aho ua te ke feilaulau 'aki 'ae 'uhiki'i kosi ta'ehanomele, ko e feilaulau ia 'i he angahala; pea te nau fufulu 'ae feilaulau'anga 'o hangē ko ia na'e fai 'i he 'atu 'ae pulu. ²³ Pea ka hili 'a ho'o fakama'a ia, te ke 'atu ha pulu mui 'oku ta'ehanomele, mo e sipitangata mei he fanga sipi 'oku ta'ehanomele. ²⁴ Pea te mou 'atu ia 'i he 'ao 'o Sihova, pea 'e lī 'e he kau taula'eiki ha māsima ki ai, pea te nau 'ohake ia kia Sihova, ko e feilaulau tutu kiate ia. ²⁵ Pea ko e 'aho 'e fitu mo ho'o teuteu 'i he 'aho kotoa pē ha kosi, ko e feilaulau 'i he angahala: pea te nau teuteu foki ha pulu mui, mo e sipitangata mei he fanga sipi, 'oku ta'ehanomele. ²⁶ Ko e 'aho 'e fitu te nau fufulu ai 'ae feilaulau'anga mo fakama'a ia; pea te nau fakatapui 'akinautolu. ²⁷ Pea ka 'osi 'ae ngaahi 'aho ko ia, 'e hoko 'o pehē, 'i hono 'aho valu 'o fai ki mui, 'e 'atu 'e he kau taula'eiki ho'omou ngaahi feilaulau tutu, mo ho'omou ngaahi feilaulau fakalelei 'i he feilaulau'anga; pea te u ma'u 'akimoutolu, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."

1 Ko e vahe'i 'oe matapā ki hahake mo e tu'i. 4 'Oku valoki'i 'ae kau taula'eiki koe'uhi ko e fakalielia 'a' 'ae potu toputapu. 9 'E 'ikai ha taha 'oku tauhi tamapua 'e fa'a fai 'ae ngāue fakataula'eiki. 15 'Oku tuku ia ki he ngaahi foha 'o Satoki. 17 Ko e ngaahi me'a tu'utu'uni ki he kau taula'eiki.

44 HILI ia na'a ne toe 'omi au ki mui 'i he hala 'oe matapā 'oe potu tapu kitu'a, 'aia 'oku hanga ki hahake; pea na'e tāpuni ia. ² Pea na'e pehē ai 'e Sihova

kiate au; “E tāpuni ‘ae matapā ni, pea ‘e ‘ikai fakaava ia, pea ‘e ‘ikai ha tangata ‘e hū atu ki ai; he koe‘uhi kuo hā‘ele atu ai ‘a Sihova, ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli, ko ia ‘e tāpuni ai ia. ³ Kuo tuku ia ki he tu‘i; ‘e nofo ‘i ai ‘ae tu‘i ke kai mā ‘i he ‘ao ‘o Sihova; ko ia ia ‘e hū atu ‘i he hala ‘oe fale hala ‘i he matapā ko ia, pea te ne toe ‘alu atu ai pe kitu‘a.”

⁴ ¶ Hili ia na‘a ne ‘omi au ki he hala ‘i he matapā ki tokelau ‘i he mata fale: pea na‘aku sio, pea vakai, na‘e fakapito ‘aki ‘ae fale ‘o Sihova ‘ae nāunau ‘o Sihova; pea na‘aku tō hifo ki hoku mata. ⁵ Pea na‘e pehē ‘e Sihova kiate au, “Foha ‘oe tangata, tokanga lahi ho loto, pea sio ‘aki ho mata, pea fanongo ho telinga ki he me‘a ko-toa pē, ‘oku ou lea ‘aki kiate koe ‘i he ngaahi tu‘utu‘uni, ‘oku kau ki he fale ‘o Sihova, mo hono ngaahi fekau; pea ke tokanga lahi ki he ngaahi hū‘anga ki loto fale, mo hono ngaahi hala kotoa pē kitu‘a, mei he potu top-utapu.” ⁶ Pea te ke lea ki he kau angatu‘u, ki he fale ‘o ‘Isileli, “Oka pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua; ‘E fale ‘o ‘Isileli, tuku ke lahi eni ‘a ho‘omou ngaahi fakalielia, ⁷ He kuo mou ‘omi ‘ae kakai muli, ‘ae kau ta‘ekamu ‘i loto, pea ta‘ekamu fakakakano ke nau ‘i hoku potu toputapu ke nau fakalielia ‘i ia, ‘io, ‘a hoku fale, ‘i ho‘omou ‘atu ‘a ‘eku me‘a, ‘ae ngako, pea mo e toto, pea kuo nau maumau ‘i ‘a ‘eku fuakava, ko e me‘a ‘i he‘enau ngaahi fakalielia. ⁸ Pea kuo ‘ikai te mou tauhi ‘a ‘eku ngaahi me‘a mā‘oni‘oni; ka kuo mou fakanofa ‘ae kau le‘o ma‘amoutolu pe, ke tauhi ‘i ‘a hoku potu toputapu.

⁹ ¶ ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua; “E ‘ikai ha taha muli, pe ha ta‘ekamu ‘i loto, pe ha ta‘ekamu fakakakano, ‘e hū ki hoku potu toputapu, pe ha taha ‘i he kau muli kotoa pē ‘oku nofo mo e fānau ‘a ‘Isileli.”

¹⁰ Pea ko e kau Livai na‘e ‘alu ‘o hē mama‘o meiate au, ‘i he‘ene ‘alu hēhē ‘a ‘Isileli, ‘aia na‘e ‘alu hē meiate au, ko e muimui ki honau ngaahi tamapua; te nau fua pe ‘ekinautolu ‘a ‘enau fai angahala. ¹¹ Ka neongo ia te nau tauhi ‘a hoku fale tapu, mo le‘ohi ‘ae ngaahi mat- apā ‘oe fale, mo fai ‘ae ngāue ‘i loto fale: te nau tā- mate ‘i ‘ae feilaulau tutu, mo e feilaulau ‘ae kakai, pea te nau tutu‘u ‘i honau ‘ao, mo ngāue kiate kinautolu.

¹² Koe‘uhi na‘a nau ngāue kiate kinautolu ‘i he ‘ao ‘o honau ngaahi tamapua, mo nau fakahala ‘i ‘ae fale ‘o ‘Isileli; ko ia kuo u hiki hake ai ‘a hoku nima kiate kinautolu, ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, pea te nau fua ‘enau angahala. ¹³ Pea ‘e ‘ikai te nau ha‘u ke ofi kiate au, ke fai ha ngāue fakataula‘eiki kiate au, pe te nau ofi mai ki he‘eku ngaahi me‘a mā‘oni‘oni, ‘i he potu top- utapu ‘aupito: ka te nau fua pe ‘enau mā, pea mo e ngaahi fakalielia ‘aia kuo nau fai. ¹⁴ Ka te u tuku ‘akinautolu ke tauhi ki he nāunau ‘oe fale, ‘i hono ngāue ‘o ia, mo ia kotoa pē ‘e fai ‘i ai.

¹⁵ ¶ “Ka ko e kau taula‘eiki ‘ae kau Livai, ko e ngaahi foha ‘o Satoki, ‘akinautolu na‘e tauhi ki hoku fale tapu, ‘i he‘ene ‘alu pehē ‘ae fānau ‘a ‘Isileli meiate au, ko kinautolu ia ‘e ‘omi ke ofi kiate au, ke nau tauhi kiate au, pea te nau tutu‘u ‘i hoku ‘ao, ke feilaulau ‘aki kiate au, ‘ae ngako mo e toto, ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua:

¹⁶ Te nau hū atu ki hoku potu tapu, pea te nau

‘unu‘unu mai ke ofi ki he‘eku keinanga‘anga, ke fai ngāue kiate au, pea te nau tauhi ‘a ‘eku fekau. ¹⁷ Pea ‘e hoko ia ‘o pehē, ‘oka nau ka hū atu ‘i he ngaahi mat- apā ‘oe loto‘ā ki loto, te nau kofu‘aki ‘ae kofu tupenu lelei; ‘e ‘ikai si‘i kau ha kofu sipi ki he‘enau kofu, ‘oka nau ka fai ‘ae ngāue ‘i he ngaahi matapā ‘oe loto‘ā ki loto, pe ‘i loto. ¹⁸ Te nau tatā ‘aki ‘ae tupenu lelei ki honau ‘ulu, pea te nau kofu‘aki ‘ae tupenu lelei ki honau kongaloto; ‘e ‘ikai te nau ‘ai kiate kinautolu ha me‘a ‘oku fakatupu pupuha. ¹⁹ Pea ka nau ka ‘alu atu ki he loto‘ā kitu‘a, ‘io, ki he loto‘ā kitu‘a ki he kakai, te nau to‘o honau ngaahi kofu na‘a nau ngāue ai, mo tuku ia ‘i he ngaahi potu fale mā‘oni‘oni, pea te nau ‘ai ‘ae ngaahi kofu kehe; pea ‘e ‘ikai te nau fakamā‘oni‘oni ‘i ‘ae kakai ‘i honau ngaahi kofu. ²⁰ Pea ‘e ‘ikai te nau tekefua, pea ‘e ‘ikai te nau tuku ke lōloa honau lou‘ulu, ka ‘e kosikosi pe ke nounou. ²¹ Pea ‘e ‘ikai si‘i inu ha uaine ‘e ha taula‘eiki ‘oka fai ‘e ia ke hū ki he loto‘ā ki loto. ²² Pea ‘e ‘ikai te nau ‘unoho ‘aki ha fefine kuo mate ‘a hono ‘unoho, pe ha taha kuo fakamavae: ka te nau ‘unoho mo e kau finemui ‘i he hako ‘oe fale ‘o ‘Isileli, pe ko e fefine na‘e ‘unoho mo ha taula‘eiki kuo pekia.

²³ Pea te nau ako‘i ‘a hoku kakai ke ‘ilo ‘aia ‘oku mā‘oni‘oni mo ia ‘oku kovi, mo nau fakahā ke mahino kiate kinautolu ‘ae me‘a ‘oku ta‘ema‘a mo ia ‘oku ma‘a.

²⁴ Pea ka ai ha fakakikihi, ko kinautolu ia ‘e tu‘u ko hono fakamaau‘i; pea te nau fakamaau‘i ia ‘o fakatautu ki he‘eku fakamaau: pea te nau fai ‘a ‘eku ngaahi fono mo ‘eku ngaahi fekau ‘i he ngaahi fakataha kotoa pē ‘oku fai kiate au; pea te nau fakamā‘oni‘oni ‘i ‘a hoku ngaahi ‘aho tapu. ²⁵ Pea ‘e ‘ikai te nau ala ki ha taha kuo mate, ke nau ‘uli ai: ka ‘e ngofua ‘enau faka‘uli‘i ‘akinautolu ‘o kapau ko ha‘anau tamai, pe ko e fa‘ē, pe ko e foha pe ko e ‘ofefine, pe ko ha tokoua, pe ha tuofefine ‘oku ‘ikai ke ‘unoho. ²⁶ Pea hili hono fakama‘a ia, te nau lau kiate ia ha ‘aho ‘e fitu. ²⁷ Pea ‘i he ‘aho ko ia ‘oku ne hū atu ai ki he potu tapu, ki he loto‘ā ki loto, ke ngāue ‘i he potu tapu, ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, te ne feilaulau ‘aki ma‘ana ha feilaulau ‘i he angahala.

²⁸ Pea ‘e hoko ia ko e tofi‘a kiate kinautolu: ko au ko honau tofi‘a: pea ko ia ‘e ‘ikai vahe ai hanau tofi‘a ‘i ‘Isileli: he ko honau tofi‘a au. ²⁹ Te nau kai mei he feilaulau ‘oe me‘akai, mo e feilaulau koe‘uhi ko e angahala, mo e feilaulau ‘i he fai hala; pea ‘e ‘anautolu ‘ae me‘a kotoa pē ‘oku feilaulau ‘aki ‘i ‘Isileli. ³⁰ Pea ‘e ‘i he kau taula‘eiki ‘ae ‘uluaki vahe ‘i he ‘uluaki fua ‘oe me‘a kotoa pē, mo e feilaulau kotoa pē ‘i ho‘omou feilaulau kehekehe: te mou ‘atu foki ki he kau taula‘eiki ‘ae ‘uluaki vahe ‘o ho‘omou mā kuo natu, koe‘uhi ke hoko ai mo nofoma‘u ‘ae tāpuaki ki homou fale. ³¹ ‘E ‘ikai kai ‘e he taula‘eiki ‘i ha me‘a kuo mate mahaki pe, pe ‘i ha me‘a kuo haehae pe ko ha manupuna pe ko ha manu kehe ia.”

1 ‘Ae konga fonua ‘e vahe ki he fale tapu, 6 mo e tu‘unga ‘oe kolo, 7 Mo e nofo‘anga ‘oe tu‘i. 9 Ko e ngaahi me‘a kuo tu‘utu‘uni ki he tu‘i.

45 KO ENI foki, ‘oka mou ka talotalo ki hono vahe- vahe ‘oe fonua ko e tofi‘a, te mou fai ha feilaulau

kia Sihova, mo fakatapui mo'ona ha kongā 'oe fonua: ko hono lōloa, ko e tatau mo e kaho 'e ua mano ma nima afe, pea ko hono laulahi ko e taha mano. 'E mā'oni'oni ia 'o a'u ki hono ngata'anga kotoa pē 'o takatakai hake. ² Pea ko hono lōloa 'ae potu 'e tuku 'i ai ki he fale tapu, ko e nimangeau, mo e nimangeau 'i hono fakamāukupu, koe'uhi ke potupotu mālie hono fua takatakai; pea ko e kiupite 'e nimangofulu 'e tuku ke 'ata'atā 'i hono takatakai hake 'o 'osi. ³ Pea ko hono fua ko ia te ke fua mei ai hono lōloa ko e ua mano mo e nima afe, pea ko hono laulahi ko e taha mano; pea 'e tu'u 'i ai 'ae fale tapu pea mo e potu toputapu 'aupito. ⁴ Pea ko e potu fonua kuo fakatapui, 'e 'oe kau taula'eiki ia 'ae kau tauhi 'oe fale tapu, 'akinautolu 'oku 'unu'unu ke ofi mo fai 'ae ngāue kia Sihova: pea ko e potu ia 'e tu'u ai honau ngaahi fale, mo e potu mā'oni'oni ki hoku fale tapu. ⁵ Pea ko hono lōloa ko ia ko e ua mano ma nima afe, pea mo hono laulahi 'oku taha mano, 'e ma'u foki 'e he kau Livaite, 'ae kau tauhi 'oe fale, ko honau tofi'a 'i ai ko e potu fale 'e uofulu.

⁶ ¶ Pea te mou vahe'i 'ae tu'unga 'oe kolo, ko hono māukupu ko e nima afe, pea ko hono lōloa ko e ua mano ma nima afe, 'i he'ene hangatonu māi ki he vahe 'oe potu tapu: pea 'e 'oe fale kotoa 'o 'Isileli ia. ⁷ Pea 'e 'i ai hono vahe ki he tu'i 'i hono potu 'e ua 'o ia kuo vahe'i ko e potu tapu, pea mo e vahe 'oe kolo, 'i he potu ki mu'a 'oe potu tapu, mo e potu ki mu'a 'oe vahe ki he kolo, 'o fua mei hono potu lulunga 'o fai atu ki lulunga, pea mei hono potu hahake 'o fai ki hahake; pea 'e fe'unga 'a hono fua fakalōloa, mo e vahe 'e taha mei hono ngata'anga 'i lulunga, 'o a'u ki hono ngata'anga fakahahake. ⁸ Pea 'e ma'u 'e ia 'a hono tofi'a 'i he fonua 'i 'Isileli: pea 'e 'ikai si'i toe fakamālohi'i 'e he ngaahi tu'i 'a hoku kakai; ka ko hono toe 'oe fonua, te nau tuku ki he fale 'o 'Isileli, 'o fakatatau mo honau ngaahi fa'ahinga.

⁹ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "'E ngaahi tu'i 'o 'Isileli, mou fiemālie mu'a; hiki ke mama'o 'ae fakamālohi, mo e fa'a vete, pea fai 'ae fakamaau, mo fai totonu, pea 'oua na'a pule kakaha ki hoku kakai, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ¹⁰ 'E 'iate kimoutolu 'ae me'a fakatatau 'oku totonu, mo e efa totonu, pea mo e pate totonu. ¹¹ Pea 'e tatau hono fua 'oe efa, pea mo e pate, koe'uhi ke fe'unga 'ae pate 'e taha, mo hono hongofulu vahe 'i he homa 'e taha, pea ko e efa ko hono hongofulu vahe ia 'oe homa foki: 'e fuofua pe 'a hono fua mei he homa. ¹² Pea 'e 'i he sikeli 'e taha 'ae kela 'e uofulu: pea ko e sikeli 'e uofulu, mo e sikeli 'e uofulu ma nima, mo e sikeli 'e hongofulu ma nima, ko ho'omou mina ia. ¹³ Ko eni 'ae feilaulau te mou 'atu; ko hono ono vahe 'oe efa 'i he homa 'e taha 'oe uite, pea te mou 'atu mo hono vahe ono 'oe efa 'i he homa 'e taha 'oe pa'ale. ¹⁴ Pea ko e me'a kuo tu'utu'uni ki he lolo, 'ae pate 'oe lolo, te mou 'atu hono hongofulu 'oe vahe 'oe pate 'i he koaa 'e taha, 'aia 'oku tatau mo e homa 'e taha, 'oku hongofulu 'a hono pate; he ko e pate 'e hongofulu, ko e homa ia 'e taha. ¹⁵ Pea ko e lami 'e taha, mei hono uangeau 'oe fanga lami, mei he

ngaahi potu lau ma'ui'ui 'i 'Isileli: ko e me'a ia ki he feilaulau 'oe me'akai, mo e feilaulau tutu, mo e feilaulau 'oe fakafeta'i, ko honau fakalelei'i, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua. ¹⁶ 'E kau 'ae kakai kotoa pē 'i he fonua, 'i he me'a 'e 'atu ki he tu'i 'o 'Isileli. ¹⁷ Pea ko e ngāue ia 'ae tu'i ke 'atu 'ae feilaulau tutu, mo e feilaulau 'oe me'akai, mo e feilaulau 'oe me'ainu, 'i he ngaahi katoanga, mo e ngaahi māhina fo'ou, pea 'i he ngaahi 'aho tapu, mo e ngaahi fakataha fakatopotapu 'oe fale 'o 'Isileli: 'e 'iate ia 'a hono teuteu 'oe feilaulau 'i he angahala, mo e feilaulau 'oe me'akai, mo e feilaulau tutu, pea mo e feilaulau 'oe fakafeta'i, koe'uhi ke fakalelei'i 'ae fale 'o 'Isileli." ¹⁸ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "'I he 'uluaki māhina, mo e 'uluaki 'aho 'oe māhina, te mou to'o 'ae pulu mui ta'ehanomele, mo fakama'a 'ae fale tapu: ¹⁹ Pea 'e to'o 'e he taula'eiki 'ae toto 'oe feilaulau 'i he angahala, mo ne pani 'aki ia 'ae ngaahi pou 'oe fale, pea 'e pani mo e tuliki 'e fā, 'oe hala, 'oku fakatakamilo 'i he feilaulau'anga, pea 'e 'ai foki ia ki he ngaahi pou 'oe matapā 'oe loto'ā ki loto. ²⁰ Pea 'e pehē pe ho'o fai 'i hono fitu 'oe 'aho 'i he māhina, koe'uhi ko ia kotoa pē kuo fai hala, pea mo ia 'oku ta'e-poto: pea 'e pehē pe 'a ho'omou fakalelei'i 'ae fale.

²¹ Pea te mou fai 'a e katoanga 'oe Lakaatu 'i hono 'uluaki māhina, mo hono hongofulu ma fā 'oe 'aho, 'o katoanga ai 'i he 'aho 'e fitu; 'e kai 'ae mā 'oku 'ikai hano me'a fakatupu. ²² Pea 'i he 'aho ko ia 'e teuteu ha pulu 'e he tu'i, ko e feilaulau ia 'i he angahala, ko e fai ma'ana, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua. ²³ Pea ko e 'aho 'e fitu 'oe katoanga te ne teuteu ai ha feilaulau tutu kia Sihova, ko e fanga pulu 'e fitu, mo e sipitangata 'e fitu ta'ehanomele, 'i he 'aho kotoa pē 'i he 'aho ko ia 'e fitu; pea mo e 'uhiki'i kosi 'i he 'aho kotoa pē, ko e feilaulau 'i he angahala. ²⁴ Pea te ne teuteu ha feilaulau me'akai, 'o tatau mo e efa 'e taha ki he pulu, mo e efa 'e taha ki ha sipitangata, pea mo e hini 'oe lolo ki ha efa 'e taha. ²⁵ Pea ka hoko ki hono fitu 'oe māhina, mo hono hongofulu ma nima 'oe 'aho 'i he māhina, 'e pehē pe 'a 'ene fai 'i he katoanga 'i he 'aho 'e fitu, 'o fakatatau mo e feilaulau 'i he angahala, pea tatau mo e feilaulau tutu, pea tatau mo e feilaulau me'akai, pea tatau mo e lolo."

1 'Ae ngaahi me'a kuo tu'utu'uni ke fai 'e he tu'i 'i he'ene hū, 9 Pea mo e kakai. 16 'A hono tukufakaholo 'ae tofi'a 'oe tu'i. 19 'Ae ngaahi loto'ā 'e fai ai 'ae haka mo e ta'o me'a.

46 'OKU pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "'E tāpuni 'ae matapā 'oe loto'ā ki loto 'aia 'oku hanga ki hahake 'i he 'aho 'e ono 'oku ngofua ai 'ae ngāue; ka 'e fakaava ia 'i he 'aho tapu, pea 'e fakaava 'i he 'aho 'oe māhina fo'ou. ² Pea 'e hū atu 'ae tu'i 'i he hala 'oe fale hala 'oe matapā kitu'a, pea te ne tu'u 'i he tefito pou 'oe matapā, pea 'e ngaohi 'e he kau taula'eiki 'a 'ene feilaulau tutu, mo 'ene ngaahi feilaulau fakafeta'i, pea te ne fai 'ene hū 'i he hū'anga 'oe matapā: pea te ne toki 'alu atu; ka 'e 'ikai tāpuni 'ae matapā 'o a'u ki he efi-afi. ³ 'E pehē foki mo e kakai 'oe fonua te nau hū 'i he matapā 'i he hū'anga ko ia 'i he 'ao 'o Sihova, 'i he

ngaahi ‘aho tapu, pea ‘i he ngaahi māhina fo’ou. ⁴ Pea ko e feilaulau tutu ‘e ‘atu ‘e he tu’i ‘i he ‘aho tapu, ko e lami ‘e ono ta’ehanau’ila, pea mo e sipitangata ta’ehanomele. ⁵ Pea ko e feilaulau ‘oe me’akai ko e efa ‘e taha ki he sipitangata ‘e taha, pea ko e feilaulau me’akai ki he fanga lami, ‘e fakatatau ia ki he’ene fa’a fai, pea ko e hini ‘e taha ‘oe lolo ki he efa ‘e taha. ⁶ Pea ko e ‘aho ‘oe māhina fo’ou ‘e ‘atu ai ‘ae pulu mui ta’ehanomele, pea mo e fanga lami ‘e ono, pea mo e sipitangata ‘e taha: pea te nau ta’ehanaumele. ⁷ Pea te ne teuteu ha feilaulau me’akai, ko e efa ‘e taha ki he pulu ‘e taha, mo e efa ‘e taha ki he sipitangata ‘e taha, pea ko e me’a ma’ae fanga lami ‘o fakatatau mo ia ‘oku fa’a fai ‘e hono nima, pea ko e hini ‘e taha ‘oe lolo, ki he efa ‘e taha. ⁸ Pea ka hū atu ‘ae tu’i, te ne hū atu ‘i he hala ‘oe fale hala ‘i he matapā, pea te ne toe ‘alu atu ai pe kitu’a.

⁹ ¶ Ka ‘i he’ene ha’u ‘ae kakai ‘oe fonua ki he ‘ao ‘o Sihova ‘i he ngaahi katoanga fakatoputapu, ko ia ‘oku hū atu ke lotu ‘i he hū’anga ‘oe matapā ki he tokelau, ‘e ‘alu atu ia kitu’a ‘i he hū’anga ‘oe matapā ki he feitu’u tonga; pea ko ia ‘oku hū atu ‘i he hū’anga ‘oe matapā ki he tonga ‘e toe ‘alu atu ia ‘i he hū’anga ‘oe matapā ki he tokelau: ‘e ‘ikai te ne toe foki atu ‘i he hū’anga ‘oe matapā ko ia na’a ne hū mai mei ai, ka te ne ‘alu atu ‘i he matapā ‘oku hangatonu mai ki ai. ¹⁰ Pea ‘e hū atu ‘ae tu’i fakataha mo kinautolu ‘oka nau ka hū ki ai; pea ka nau ka toe ‘alu atu mei ai, ‘e ‘alu foki mo ia kitu’a. ¹¹ Pea ‘i he ngaahi katoanga mo e ngaahi fakataha fakatoputapu ko e feilaulau ‘oe me’akai, ko e efa ‘e taha ki he pulu ‘e taha, mo e efa ‘e taha ki he sipitangata, pea ko e me’a ki he fanga lami ‘e fakatatau ia mo ia ‘oku ne fa’a fai, pea ko e hini ‘e taha ‘oe loto, ki he efa ‘e taha. ¹² Pea ka fai ‘e he tu’i ke teuteu ‘ofa pe ha’ane feilaulau tutu, pe ha feilaulau fakafeta’i ‘oku ‘atu ‘ata’atā pe kia Sihova, ‘e fakaava kiate ia ‘ae matapā, ‘aia ‘oku hangatonu ki he potu hahake, pea ‘e teuteu ‘a ‘ene feilaulau tutu, pea mo ‘ene feilaulau fakafeta’i, ‘o hangē ko ia ne fai ‘i he ‘aho tapu: pea te ne toki ‘alu atu kitu’a; pea ka ‘alu atu ia kitu’a, ‘e tāpuni ‘ae matapā. ¹³ Te ke teuteu ‘i he ‘aho kotoa pē ha feilaulau tutu kia Sihova, ko e lami ‘i hono ‘uluaki ta’u, mo ta’ehanomele; te ke teuteu ia ‘i he pongipongi kotoa pē kotoa pē. ¹⁴ Pea ‘e teuteu mo hono feilaulau me’akai, ‘i he pongipongi kotoa pē, ko hono vahe ‘e ono ‘oe efa ‘e taha, mo hono vahe ‘e tolu ‘oe hini ‘e taha ‘oe lolo, ke natu ‘aki ‘ae mahoa’a lelei; ko e feilaulau ia ‘oe me’akai, ke tu’utu’uni mo fai ma’uaipē kia Sihova. ¹⁵ ‘E pehē ‘a hono teuteu ‘ekinautolu ‘ae lami, mo e feilaulau ‘oe me’akai, pea mo e lolo, ‘i he pongipongi kotoa pē, ko e feilaulau tutu ia ke fai ma’uaipē.”

¹⁶ ¶ ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua; “Kapau ‘e ‘atu ha me’a ‘e he tu’i ki ha taha ‘i hono ngaahi foha, ‘e ma’u tukufakaholo ia ‘e hono ngaahi foha; ‘e ‘onautolu ia tukufakaholo. ¹⁷ Pea kapau te ne tuku ha me’a ki ha taha ‘i he’ene kau tamaio’eiki, ‘e ma’u ‘e ia ia ‘o a’u ki he ta’u ‘oe fakatau’atāina; ka hoko mai ia ‘e toe ma’u ia ‘e he tu’i; ka ko e me’a kuo ne tuku ki hono ngaahi foha,

‘e ‘anautolu ma’uaipē ia. ¹⁸ Pea ‘e ‘ikai fakamālohi’i ‘e he tu’i ‘ae tofi’a ‘oe kakai, ke ne kapusi ‘akinautolu mei honau tofi’a; ka te ne tuku ‘ae tofi’a ki hono ngaahi foha mei hono tofi’a pe ‘o’ona: koe’uhi ke ‘oua na’a fakamovetevete ‘ae kakai mei honau tofi’a taki taha.”

¹⁹ ¶ Hili ia na’a ne ‘omi au ki he hū’anga ‘oku tu’u ‘i he ve’e matapā, ki he ngaahi potu fale tapu, na’e ‘oe kau taula’eiki, ‘aia ‘oku hanga ki he potu tokelau: pea vakai, na’e ‘i ai ‘ae potu, ‘i hono potu ‘e ua ki lulunga. ²⁰ Pea na’a ne toki pehē kiate au, “Ko e potu eni ‘e haka ai ‘e he kau taula’eiki, ‘ae feilaulau ‘oe fai hala, mo e feilaulau ‘i he angahala, pea ‘e ta’o ai ‘ae feilaulau ‘oe me’akai; koe’uhi ke ‘oua na’a nau ‘ave ia kitu’a, ki he loto’ā kitu’a, ‘i he tāpuaki’i ‘oe kakai.” ²¹ Hili ia na’a ne ‘omi au kitu’a, ki he loto’ā kitu’a, mo ne ‘ave au ke u ‘alu ki hono tuliki ‘e fā ‘oe loto’ā; pea vakai na’e ai ‘ae loto’ā si’i ‘i hono tuliki kotoa pē. ²² ‘I hono tuliki ‘e fā ‘oe loto’ā, na’e ai ‘ae loto’ā si’i, ko e kiupite ‘e fāngofulu hono lōloa, pea mo e tolungofulu ‘a hono laulahi: pea na’e fuofua tatau ‘ae tuliki ‘e fā ko ia. ²³ Pea na’e tu’u takatakai ‘i ai ‘ae ngaahi potu fale ki loto, ‘i hono potu ‘e fā ko ia, pea na’e ngaohi takatakai ‘i ai ‘ae ngaahi haka’anga me’a ki lalo. ²⁴ Pea ne toki pehē mai kiate au, “Ko e ngaahi potu ia ‘anautolu ‘oku haka me’a, ‘aia ‘e haka ai ‘e he kau tauhi ‘oe fale ‘ae feilaulau ‘ae kakai.”

1 ‘Ae me’a hā mai ko e ngaahi vai tapu. 6 Hono ‘aonga ‘o ia. 13 Hono ngaahi ngata’anga ‘ae fonua. 22 Hono vahevahe ki he ngaahi tofi’a.

47 HILI ia na’a ne toe ‘omi au ki he matapā ‘oe fale; pea vakai, na’e tafe mai ‘ae ngaahi vai ‘i he lalo matapā, ki he potu hahake: he na’e hanga atu ‘ae mata fale ki hahake, pea na’e tafe mai ‘ae vai mei lalo, mei he potu to’omata’u ‘oe fale ‘i he potu fakatonga ‘oe feilaulau’anga. ² Hili ia na’a ne ‘omi au ki he hū’anga ‘oe matapā ki tokelau, mo ne taki fakatakamilo hake au ki he hū’anga kitu’a, ‘i he matapā ‘oku tu’u taupotu atu ‘i he hala fakahahake; pea vakai, na’e tafe ai ‘ae vai ki hono potu to’omata’u. ³ Pea ‘i he’ene ‘alu atu ‘ae tangata, na’e ‘iate ia ‘ae afo ke fua ‘aki ki he potu fakahahake, na’a ne fua ko e kiupite ‘e taha afe, pea na’a ne tatakai au ‘i he loto vai; pea na’e fe’unga hake ‘ae vai mo e tunga’iva’e. ⁴ Pea toe fua ‘e ia ha taha afe, mo ne tatakai au ‘i he loto vai; pea na’e a’u hake ‘ae vai ki he tui. Pea ne toe fua mo e taha afe, ‘o ne tatakai au ‘i loto; pea a’u hake ‘ae vai ki he kongaloto. ⁵ Hili ia na’e toe fua mo e taha afe; ka kuo hoko ai ia ko e vaitafe, na’e ‘ikai te u fa’a ā ai: he na’e faka’a’au hake ‘ae vai, ko e vai ‘e fai ai ha kakau, ko e vaitafe ‘oku ‘ikai hano a’a’anga.

⁶ ¶ Pea na’a ne pehē kiate au, “Foha ‘oe tangata, kuo ke mamata ki he me’a ni?” Ko ia ne ne ‘omi au, mo ne fakafoki mai au, ki he tafa’aki ‘oe vaitafe. ⁷ Pea ‘i he’eku foki atu, vakai, na’e lahi ‘aupito ‘ae ‘akau ‘oku tu’u ‘i he tafa’aki vaitafe ‘i hono kavai fakatou’osi. ⁸ Pea na’a ne toki pehē kiate au, “Oku tafe atu ‘ae vai ni ki he potu fonua ki hahake, pea ‘oku ‘alu hifo ki he toafa, mo ‘alu atu ai pe ki tahi: pea ka hoko atu ia ki he tahi ‘e

fakamo'ui ai hono ngaahi vai. ⁹ Pea 'e hoko 'o pehē, ko e me'a kotoa pē 'oku mo'ui, mo ngaue 'i he potu kotoa pē 'e a'u atu ki ai 'ae vaitafe, 'e mo'ui: pea 'e lahi 'aupito 'aupito 'ae ika, koe'uhi ko e tafe atu ki ai 'ae ngaahi vai ni: he te nau lelei ai: pea 'e mo'ui 'ae me'a kotoa pē 'i he potu kotoa pē 'e 'alu atu ki ai 'ae vaitafe. ¹⁰ Pea 'e hoko 'o pehē, 'e tu'u ai 'ae kau toutai ika mei 'Eniketi, 'o a'u ki 'Enekalemi; ko e potu ia ke 'a'au kupenga ai; 'e 'i he fa'ahinga kehekehe 'a hono ika, 'o hangē ko e ika 'oe moana lahi hono ta'efa'alaua. ¹¹ Kae 'ilonga 'ae potu pelepela 'i ai, mo e ngaahi potu 'oku anovai 'e 'ikai fakamo'ui ia: 'e tuku ia ke kona ai pe. ¹² Pea 'e tupu hake 'ae 'akau 'oku me'akai 'aki 'i he ve'e vaitafe, 'i he tafa'aki vai 'i hono kavai fakatou'osi, pea 'e 'ikai mae 'a hono lau, pea 'e 'ikai 'osi 'a hono fua: 'e tupu pe hono fua fo'ou, 'o fakatatau mo hono māhina, koe'uhi 'oku 'alu atu mei he fale tapu 'a hono fakaviviku: pea 'e me'akai 'aki 'a hono fua, pea ko hono lau ko e me'a faito'o."

¹³ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua; "Ko eni 'a hono fakangata, 'aia te mou nofo ai ki he fonua, 'o fakatatau ki homou fa'ahinga 'e hongofulu ma ua 'i 'Isileli: 'E ma'u 'e Siosefa ha vahe 'e ua. ¹⁴ Pea te mou ma'u ia, 'o ma'u tatau pe: 'aia foki na'aku hiki hake ai hoku nima, ke foaki ia ki ho'omou ngaahi tamai: pea 'e tō 'ae fonua ni kiate kimoutolu, ko homou tofi'a. ¹⁵ Pea ko hono ngata'anga eni 'oe fonua. 'I hono potu fakatoke-lau, 'e ngata mei he Tahī Lahi, mo e hala ki Hetiloni, 'i he 'alu'anga 'oe kakai ki Sitati. ¹⁶ Ko Hamati, mo Pelota, mo Sipalemi, 'aia 'oku 'i he vaha'a 'o Tamasikusi, mo e ngata'anga 'o Hamati: mo Hasaha-Tikoni, 'aia 'oku 'i he ngata'anga 'o Haulani. ¹⁷ Pea ko hono ngata'anga mei tahi, ko Hasaenani, 'i he ngata'anga 'o Tamasikusi, mo hono potu tokelau, 'o fai atu ki he tokelau, pea mo e ngata'anga 'o Hamati. Pea ko hono potu tokelau ia. ¹⁸ Pea 'e fuofua 'a hono potu hahake mei Haulani, pea mo Tamasikusi, pea mo Kiliati, pea mei he fonua 'o 'Isileli, 'i Sioatani, mei hono ngata'anga 'o a'u ki he tahi ki hahake. Pea ko hono potu fakahahake ia. ¹⁹ Pea 'e fua 'a hono potu ki tonga, mei Tema, 'o a'u ki he vai 'oe fakakikihi 'i Ketesi, ko e vaitafe 'o a'u ki he Tahī Lahi. Pea ko hono ngata'anga ia ki he feitu'u tonga. ²⁰ Pea ko hono potu ki lulunga, ko e Tahī Lahi mei hono ngata'anga, 'o a'u ki he fe'unga 'ae tu'u ha taha 'o hanga ki Hamati. Ko hono ngata'anga ia ki lulunga. ²¹ 'E pehē 'a ho'omou vahevahe 'ae fonua ni, 'o fakatatau mo e ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli.

²² ¶ "Pea 'e hoko 'o pehē, te mou talotalo ki hono vahevahe 'oe fonua, koe'uhi ke mou ma'u ia ko homou nofo'anga, pea mo e kau muli 'oku nofo 'iate kimoutolu: pea te nau tatau kiate kimoutolu, mo ha ni'i-hi kuo fanau'i 'i he fonua 'i he fānau 'a 'Isileli; te nau ma'u ha tofi'a 'iate kimoutolu, 'i he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli. ²³ Pea 'e hoko ia 'o pehē, ko e fa'ahinga ko ia 'oku nofo ai ha muli, te mou vahe kiate ia 'a hono tofi'a 'i ai, 'oku pehē 'e Sihova ko e 'Otua."

1- 23 'Ae ngaahi potu ki he fa'ahinga 'e hongofulu ma ua, 8 Mo e fale tapu, 15 Pea mo e kolo mo e

tu'a kolo, 21 Pea mo e tu'i. 30 Hono fakafuofua 'oe ngaahi matapā ki he kolo.

48 KO ENI 'ae hingoa 'oe ngaahi fa'ahinga. Mei he potu tokelau, ki he fonua 'i he hala ki Hetiloni, 'i he 'alu ha taha ki Hamati, ko Hasaenani, ko e ngata'anga 'o Tamasikusi ki he feitu'u tokelau, 'o a'u ki he matā-tahi 'o Hamati; he ko hono fakangata'anga ia ki hahake mo lulunga; ko e tofi'a ia 'o Tani. ² Pea hoko mo e ngata'anga 'o Tani, mei he potu hahake, 'o a'u ki he potu lulunga, ko e tofi'a ia 'o 'Aseli. ³ Pea hoko mo e ngata'anga 'o 'Aseli, mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu lulunga, ko e tofi'a ia 'o Nafitalai. ⁴ Pea hoko mo e ngata'anga 'o Nafitalai, mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu lulunga, ko e tofi'a ia 'o Manase. ⁵ Pea hoko mo e ngata'anga 'o Manase, mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu lulunga, ko e tofi'a ia 'o 'Ifalemi. ⁶ Pea hoko mo e ngata'anga 'o 'Ifalemi, mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu lulunga, ko e tofi'a ia 'o Lupeni. ⁷ Pea hoko mo e ngata'anga 'o Lupeni, mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu ki lulunga, ko e tofi'a ia 'o Siuta.

⁸ ¶ Pea hoko mo e ngata'anga 'o Siuta, mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu lulunga, 'e 'i ai 'ae feilaulau, 'aia te mou fakatapu, ko e kaho 'e ua mano hono laulahi, pea 'e tatau hono lōloa mo e ngaahi potu kehe mei he potu hahake, 'o a'u ki hono potu lulunga; pea 'e tu'u 'ae fale tapu 'i hono lotolotonga 'o ia. ⁹ Pea ko ia te mou fakatapu kia Sihova, ko e ua mano mo e nima afe 'a hono lōloa, pea ko e taha mano 'a hono laulahi.

¹⁰ Pea 'e tuku 'ae potu tapu ni ma'anautolu 'oku taula'eiki; ko e ua mano mo e nima afe hono lōloa, ki he potu tokelau, pea ko hono laulahi ki lulunga ko e taha mano, pea mo hono laulahi ki hahake ko e taha mano, pea ko hono lōloa 'i he potu tonga ko e ua mano, mo e nima afe: pea 'e tu'u 'ae fale tapu 'o Sihova, 'i hono lotolotonga 'o ia. ¹¹ Pea 'e 'oe kau taula'eiki ia, 'akinautolu kuo fakatapu 'i he ngaahi foha 'o Satoki; 'akinautolu kuo fai 'eku fekau, pea na'e 'ikai te nau 'alu hē 'i he'ene 'alu hēhē 'ae fānau 'a 'Isileli, pe hangē ko e 'alu hē 'ae kau Livai. ¹² Pea ko e potu fonua ko ia kuo feilaulau 'aki, 'e hoko ia ko e me'a tapu 'aupito ma'anautolu, 'i he ngata'anga 'oe kau Livai. ¹³ Pea 'i he potu 'oku hangatonu atu mo e ngata'anga 'oe kau taula'eiki, 'e 'i he kau Livai ha potu, ko hono lōloa, ko e ua mano ma nima afe, pea ko e taha mano hono laulahi: ko hono lōloa kātoa, ko e ua mano mo e nima afe, pea ko hono laulahi ko e taha mano. ¹⁴ Pea 'e 'ikai te nau fakatau ia, pe fetongi 'aki ha me'a, pe si'aki'i 'ae 'uluaki fua 'oe fonua: he ko e me'a ia kuo fakatapu ma'a Sihova.

¹⁵ ¶ Pea ko e nima afe 'aia 'oku toe 'i hono laulahi, pea 'oku fe'unga atu mo hono ua mano ma nima afe, ko e potu ngofua ia ke tu'u ai 'ae kolo, ke fai ai 'ae nofo, pea mo hono ngaahi fale kitua'a: pea 'e tu'u 'ae kolo 'i hono lotolotonga 'o ia. ¹⁶ Pea ko hono ngaahi fua eni; ko hono potu tokelau, ko e fā afe mo e nimangeau, mo hono potu ki tonga, ko e fā afe mo e nimangeau, ko hono potu ki hahake, ko e fā afe mo e nimangeau,

pea ko hono potu ki lulunga, ko e fā afe mo e nimangeau. ¹⁷ Pea ko e potu kitu’a kolo ko e uangeau ma nimangofulu ki hono potu fakatokelau, pea ko e uangeau ma nimangofulu ki he potu tonga, pea ko e potu ki hahake ko e uangeau ma nimangofulu, pea ki hono potu ki lulunga, ko e uangeau mo e nimangofulu. ¹⁸ Pea ko hono potu ‘oku toe ‘i hono lōloa, ‘o feangai atu mo e potu tapu kuo feilaulau ‘aki, ko e taha mano ki he potu hahake, pea taha mano ki he potu lulunga; pea ‘e feangai atu ia mo e potu tapu kuo feilaulau ‘aki, pea ko hono tupu ‘o ia ‘e tuku ko e me’akai ‘anautolu ‘oku tauhi ki he kolo. ¹⁹ Pea ‘e fili mai ‘akinautolu ‘e tauhi ki he kolo mei he ngaahi fa’ahinga kotoa pē ‘o ‘Isileli. ²⁰ Ko hono kātoa ‘o ia ‘e feilaulau ‘aki, ko e ua mano ma nima afe hono potu fakalōloa, pea ua mano ma nima afe hono fakamāukupu: te mou ‘ai ke potu potu mālie ‘ae feilaulau tapu, pea mo e tu’unga ‘oe kolo. ²¹ Pea ko hono toe ‘i hono potu fakatou’osi ‘oe feilaulau mā’oni’oni, ‘e tuku ia mo e tu’i, pea ko e tu’u’anga ‘oe kolo ‘e ‘alu fe’unga mo e ua mano ma nima afe ‘oe feilaulau, ki hono potu fakahahake, pea fe’unga ki hono potu lulunga, mo e ua mano ma nima afe ki hono ngata’anga fakalulunga, ke fehāngaaki mo e vahe ki he tu’i: pea ‘e tuku ia ko e feilaulau mā’oni’oni; pea ‘e tu’u ‘ae potu tapu ‘oe fale ‘i hono lototonga. ²² Pea ‘e ‘oe tu’i ‘ae potu mei he tofi’a ‘oe kau Livai, pea mei he vahe ‘oe kolo, koe’uhi ‘oku tu’u ia ‘i he potu vahe ‘oe tu’i, ‘i he vaha’a ‘oe ngata’anga ‘o Siuta, pea mo e ngata’anga ‘o Penisimani.

²³ ¶ Pea koe’uhi ko e ngaahi fa’ahinga ‘oku toe, ‘e ma’u ‘e Penisimani ‘ae tofi’a mei he potu hahake, ‘o a’u ki he potu lulunga. ²⁴ Pea mei he ngata’anga ‘o Penisimani, mei hono potu hahake, ‘o a’u ki he potu ki lulunga, ko e tofi’a ia ‘o Simione. ²⁵ Pea mei he ngata’anga ‘o

Simione, mei hono potu hahake, ‘o a’u ki he potu ki lulunga, ko e tofi’a ia ‘o ‘Isaka. ²⁶ Pea mei he ngata’anga ‘o ‘Isaka, mei hono potu hahake, ‘o a’u ki he potu ki lulunga, ko e tofi’a ia ‘o Sepuloni. ²⁷ Pea mei he ngata’anga ‘o Sepuloni, mei hono potu hahake, ‘o a’u ki he potu ki lulunga, ko e tofi’a ia ‘o Kata. ²⁸ Pea ko e ngata’anga ‘o Kata, ‘i hono potu fakatonga, ‘e fai atu ki he tonga ‘o ngata mai mei Tema, ‘o a’u ki he ngaahi vai ‘i Melipa Ketesi, mo e vaitafe ‘oku tafe atu ki he Tahī Lahi. ²⁹ “Ko eni ia, ‘ae fonua ‘aia te mou vahevahe ‘i he talotalo ki ai, ko e tofi’a ‘oe ngaahi fa’ahinga ‘o ‘Isileli, pea ko honau tofi’a eni,” ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua.

³⁰ ¶ Pea ko e ngaahi fua eni ‘oe kolo ‘i hono potu tokelau, ko hono fua ko e fā afe mo e nimangeau.

³¹ Pea ‘e ui ‘aki ‘ae hingoa ‘oe ngaahi fa’ahinga ‘o ‘Isileli, ‘ae ngaahi matapā ‘oe kolo: ko e matapā ‘e tolu ki he tokelau; ko e matapā ‘e taha kia Lupeni, mo e matapā ‘e taha kia Siuta, pea mo e matapā ‘e taha kia Livai.

³² Pea ko hono potu fakahahake, ko e fā afe mo e nimangeau: pea ‘e tolu ‘a hono matapā; ko e matapā ‘e taha kia Siosefa, mo e matapā ‘e taha kia Penisimani, pea mo e matapā ‘e taha kia Tani. ³³ Pea ko hono fua ki he potu ki tonga, ko e fā afe mo e nimangeau; pea ‘e tolu ‘a hono matapā; ko e matapā ‘e taha kia Simione, mo e matapā ‘e taha kia ‘Isaka, pea mo e matapā ‘e taha kia Sepuloni. ³⁴ Pea ko hono potu ki lulunga, ko e fā afe mo e nimangeau; pea mo hono matapā ‘e tolu; ko e matapā ‘e taha kia Kata, mo e matapā ‘e taha kia ‘Aseli, pea mo e matapā ‘e taha kia Nafitalai. ³⁵ Ko hono fua takatakai na’e meimei taha mano mo e valu afe: pea ‘e ui ‘ae kolo mei he ‘aho ko ia ‘o fai ki mui, “Ko e ‘Afio’anga ‘o Sihova.”

Vahe

Taniela

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Ae pōpula 'o Sihoiakimi. 3 'Oku ma'u 'e 'Asipinasi 'a Taniela, mo Hanania, mo Misaeli, mo 'Asalia. 8 'I he'enu ta'etokanga ki he me'akai 'ae tu'i, 'oku nau tupu lelei 'i he sepo mo e vai. 17 Honau lelei 'i he poto.

1 I HONO tolu 'oe ta'u 'oe pule 'a Sihoiakimi, ko e tu'i 'o Siuta, na'e ha'u 'a Nepukanesa ko e tu'i 'o Papilone ki Selūsalema, pea tau'i ia. 2 Pea na'e tuku 'e he 'Eiki 'a Sihoiakimi ko e tu'i 'o Siuta ki hono nima, mo e ngaahi ipu ni'ihi 'i he fale 'oe 'Otua; 'aia na'a ne 'ave ki he fonua, ko Saina, ki he fale 'o hono 'otua; pea ne 'omi 'ae ngaahi ipu ki he feleoko 'o hono 'otua.

3 ¶ Pea na'e lea 'ae tu'i kia 'Asipinasi, ko e 'eiki 'o 'ene kau talifekau, ke ne 'omai ha ni'ihi 'oe fānau 'a 'Tsileli, pea mo e hako 'oe tu'i, pea mo e ngaahi hou'eiki: 4 Ko e fānau ta'eha'ila kae matamatalelei, pea poto 'i he ngaahi poto kotoa pē, pea 'ilo'i 'ae ngaahi 'ilo, mo poto 'i he ngaahi poto 'oku ako, pea mo kinautolu na'e ma'u 'ae fa'a fai 'iate kinautolu ke tu'u 'i he fale 'oe tu'i, ke ako kiate kinautolu 'ae poto mo e lea 'ae kau Kalitia. 5 Pea ne tu'utu'uni 'e he tu'i ki ai 'ae tufakanga me'akai 'i he 'aho kotoa pē, 'i he me'akai 'ae tu'i, pea mo e uaine 'aia na'a ne inu: 'o tauhi pehē 'i he ta'u 'e tolu, koe'uhi 'i he ngata'anga 'o ia ke nau tu'u 'i he 'ao 'oe tu'i. 6 Pea na'e 'iate kinautolu, 'i he fānau 'o Siuta, 'a Taniela, mo Hanania, mo Misaeli, mo 'Asalia. 7 'Akinautolu na'e ai ki 'ai 'e he 'eiki 'oe kau talifekau 'ae ngaahi hingoa, he na'a ne 'ai kia Taniela 'ae hingoa ko Pelitissasa, pea kia Hanania ko Seteleki, pea kia Misaeli ko Mesake, pea kia 'Asalia, ko 'Apetiniko. 8 Ka na'e fakapapau 'a Taniela 'i hono loto, 'e 'ikai te ne faka'uli'i 'e ia ia, 'aki 'ae tufakanga me'akai 'oe tu'i pe ko e uaine na'a ne inu: ko ia na'a ne kole ki he 'eiki 'oe kau talifekau, ke 'oua na'a ne faka'uli'i 'e ia ia. 9 Pea ko eni, kuo fakatupu 'e he 'Otua, 'i he loto 'oe 'eiki 'oe kau talifekau, 'ae lelei mo e 'ofa mamahi kia Taniela. 10 Pea ne pehē 'e he 'eiki 'oe kau talifekau kia Taniela, "'Oku ou manavahē ki hoku 'eiki ko e tu'i, 'aia kuo ne tu'utu'uni 'a ho'omou me'akai, mo ho'omou inu, ko e hā ka mamata ai ia ki homou mata 'oku matamata kovi 'i he fānau, 'aia 'oku mou fa'ahinga ki ai? Ka pehē te mou fakatuputāmaki ke tō ki hoku 'ulu mei he tu'i." 11 Pea ne pehē 'e Taniela kia Melasa, "'Aia na'e fakanofa 'e he 'eiki 'oe kau talifekau, ke pule kia Taniela, mo Hanania, mo Misaeli, mo 'Asalia, 12 'oku ou kole kiate koe, ke ke 'ahi'ahi 'a ho'o kau tamaio'eiki 'i he 'aho 'e hongofulu, pea ke nau

tuku kiate kinautolu 'ae sepo, ke mau kai, mo e vai ke mau inu. 13 Pea tuku ke vakai ki homau mata 'i ho 'ao, pea mo e mata 'oe fānau 'oku kai 'ae tufakanga 'oe me'akai 'ae tu'i: pea hangē ko ho'o mamata, fai ki ho'o kau tamaio'eiki." 14 Pea pehē, na'a ne tokanga kiate kinautolu 'i he me'a ni, pea ne 'ahi'ahi'i 'akinautolu 'i he 'aho 'e hongofulu. 15 Pea 'i he ngata'anga 'oe 'aho 'e hongofulu, na'e matamatalelei hake mo sino 'a honau mata 'i he fānau kotoa pē, 'aia na'e kai 'ae tufakanga 'oe me'akai 'ae tu'i. 16 Ko ia na'e 'ave 'e Melasa 'a 'enu tufakanga me'akai, pea mo e uaine na'e tuku ke nau inu, pea ne tuku kiate kinautolu 'ae sepo. 17 Pea ko e kau talavou 'e toko fā ni, na'e foaki 'e he 'Otua kiate kinautolu 'ae 'ilo mo e mafai, 'i he ngaahi 'ilo'ilo kotoa pē mo e poto, pea na'e ma'u 'e Taniela 'ae 'ilo'i 'oe ngaahi me'a hā mai kotoa pē, mo e ngaahi misi. 18 Pea 'i he ngata'anga 'oe ngaahi 'aho na'e lea 'ae tu'i, ke ne 'omi ki loto 'akinautolu, pea na'e 'omi ki loto 'akinautolu 'e he 'eiki 'oe kau talifekau, ki he 'ao 'o Nepukanesa. 19 Pea na'e lea 'ae tu'i mo kinautolu; pea 'iate kinautolu kotoa pē, na'e 'ikai ke 'ilo ha ni'ihi 'oku tatau mo Taniela, mo Hanania, mo Misaeli, mo 'Asalia: ko ia na'e tu'u 'akinautolu 'i he 'ao 'o Nepukanesa. 20 Pea 'i he ngaahi me'a kotoa pē 'oe poto, mo e 'ilo 'aia na'e fehu'i ai 'ae tu'i kiate kinautolu, na'a ne 'ilo'i 'akinautolu, ne nau lelei hake 'o liunga hongofulu, 'i he kau fiemana, mo e kau 'asitolōnoma kotoa pē, 'aia na'e 'i hono pule'anga kotoa pē. 21 Pea na'e kei 'i ai pe 'a Taniela, 'o a'u ki hono 'uluaki ta'u 'oe tu'i ko Kolesi.

1 Ko e ngalo ia Nepukanesa 'a 'ene misi mo 'ene 'eke mālohi hono fakamatala mei he kau Kalitia. 10 'Oku nau fakahā 'enu ta'efa'afai, pea 'oku fakamaau ai 'akinautolu ke mate. 12 Ko e ta'ofi ia 'e Taniela mo 'ene 'ilo 'ae misi. 19 Ko 'ene fakafeta'i ai ki he 'Otua. 24 Mo e 'omi ia ki he tu'i. 31 'Ae misi. 36 Mo hono 'uhinga. 46 'Ae hakeaki'i 'o Taniela.

2 PEA 'i hono ua ta'u 'oe pule 'a Nepukanesa, na'e misi 'a Nepukanesa 'ae ngaahi misi: 'aia na'e mamahi ai 'a hono loto, pea na'e mahu'i 'ene mohe meiate ia. 2 Ko ia na'e fekau ai 'e he tu'i ke ui 'ae kau fiemana, mo e kau 'asitolōnoma, mo e kau tuki, mo e kau Kalitia, koe'uhi ke nau fakahā ki he tu'i 'a 'ene ngaahi misi. Ko ia na'a nau ha'u 'o tu'u 'i he 'ao 'oe tu'i. 3 Pea na'e pehē 'e he tu'i kiate kinautolu, Kuo u misi ha misi, pea na'e mamahi hoku loto ke u 'ilo'i 'ae misi. 4 Pea na'e lea 'ae kau Kalitia ki he tu'i, 'i he lea fakaSilia,

“E tu’i ke ke mo’ui ‘o ta’engata: tala ki ho’o kau tamaio’eiki ‘ae misī, pea te mau fakahā hono ‘uhinga.”
⁵ Pea na’e lea ‘ae tu’i ‘o pehē, ki he kau Kalitia; “Kuo mole ‘ae me’a meiate au: kapau ‘e ‘ikai te mou fakahā kiate au ‘ae misī, mo hono ‘uhinga ‘o ia, ‘e tu’utu’u fakaikiiki ‘akimoutolu, pea ‘e ngaahi homou ngaahi fale ko e tu’unga ‘oto’ota. ⁶ Pea kapau te mou fakahā ‘ae misī, pea mo hono ‘uhinga ‘o ia, te mou ma’u meiate au ‘ae ngaahi me’a foaki, mo e ngaahi totongi, mo e faka’apa’apa lahi: ko ia te mou fakahā mai ‘ae misī, mo hono ‘uhinga ‘o ia kiate au.” ⁷ Pea na’e toe lea ‘akinautolu ‘o pehē, “Ke fakamatala ‘e he tu’i ‘ae misī ki he’ene kau tamaio’eiki, pea te mau fakahā hono ‘uhinga ‘o ia.” ⁸ Pea lea ‘ae tu’i ‘o pehēange, “Oku ou ‘ilo pau ‘oku mou loto ke fakatuai; koe’uhi ‘oku mou ‘ilo kuo mole ‘ae me’a meiate au. ⁹ Pea kapau ‘e ‘ikai te mou fakahā kiate au ‘ae misī, ‘oku ai ‘ae fono pe taha kiate kimoutolu: he kuo mou teuteu ‘ae ngaahi lea kākā mo kovi ke lea ‘aki ‘i hoku ‘ao, ke ‘oua ke ai ha kuonga kehe; ko ia, fakahā mai ‘ae misī, pea te u ‘ilo ai ‘oku mou mafai ke fakahā hono ‘uhinga.” ¹⁰ Pea na’e lea ‘ae kau Kalitia ‘i he ‘ao ‘oe tu’i, ‘o pehē, “Oku ‘ikai ha tangata ‘i māmani ‘e mafai ke fakahā ‘ae me’a ni ‘ae tu’i; ko ia ‘oku te’eki ai ha tu’i, pe ha ‘eiki, pe ha pule, kuo fehu’i ki ha taha fai mana, pe ki ha ‘asitolōnoma, pe ko e Kalitia, ki ha ngaahi me’a pehē. ¹¹ Pea ko e me’a ‘oku tokanga ki ai ‘ae tu’i, ko e me’a lahi: pea ‘oku ‘ikai ha ni’ihi kehe ‘e fakahā ia ki he tu’i, ka ko e ngaahi ‘otua ‘aia ‘oku ‘ikai nofo mo e kakano.” ¹² Pea koe’uhi ko e me’a ni na’e houhau ‘ae tu’i, pea mātu’aki lili, pea ne fekau ke faka’auha ‘ae kau tangata poto kotoa pē ‘i Papilone. ¹³ Pea na’e fanongonongo ‘ae fono ke tāmāte’i ‘ae kau tangata poto; pea na’a nau kumi ‘a Taniela, mo ‘ene ngaahi kaume’a ke tāmāte’i ‘akinautolu. ¹⁴ Pea na’e tali fakakaukau poto ‘e Taniela, kia ‘Alioke, ko e ‘eiki ‘oe kau le’o ‘ae tu’i, ‘aia na’e ‘alu atu ke tāmāte’i ‘ae kau tangata poto ‘o Papilone; ¹⁵ Na’e lea ia ‘o pehē kia ‘Alioke, ko e ‘eikitau ‘ae tu’i, ko e hā ‘oku vave pehē ai ‘ae fono mei he tu’i? Pea na’e toki fakahā ‘e ‘Alioke ‘ae me’a kia Taniela. ¹⁶ Pea toki ‘alu atu ai ‘a Taniela ki he tu’i ‘o ne kole ke ne fakatotoka mu’a, pea te ne fakahā ki he tu’i ‘a hono ‘uhinga. ¹⁷ Pea na’e ‘alu ‘a Taniela ki hono fale, pea ne fakahā ‘ae me’a kia Hanania, mo Misaeli, mo ‘Asalia, ‘a ‘ene ngaahi kaume’a ¹⁸ Koe’uhi ke nau kole ‘ae ngaahi ‘alo’ofa mei he ‘Otua ‘oe langi, koe’uhi ko e me’a fufū ni: pea ke ‘oua na’a ‘auha ‘a Taniela, mo ‘ene ngaahi kaume’a, fakataha mo e kau tangata poto kehe ‘o Papilone.

¹⁹ ¶ Pea na’e toki fakahā ‘ae me’a fufū kia Taniela ‘i he me’a hā mai ‘i he pō. Pea na’e fakafeta’i ‘a Taniela ki he ‘Otua ‘oe langi. ²⁰ Na’e lea ‘a Taniela ‘o pehē,

“Oku monū’ia ‘ae huafa ‘oe ‘Otua, ‘o ta’engata pea ta’engata;

he ‘oku ‘o’ona ‘ae poto mo e mālohi:

²¹ Pea ‘oku ne liliu ‘ae ngaahi kuonga, mo e ngaahi fa’ahita’u:

‘oku ne ‘ave ‘ae ngaahi tu’i, pea ‘oku ne fokotu’u ‘ae ngaahi tu’i:

‘oku ne foaki ‘ae poto ki he kau poto, mo e ‘ilo kiate kinautolu ‘oku ‘ilo loto.

²² Oku ne fakahā ‘ae ngaahi me’a loloto mo fufū: ‘oku ne ‘afio’i ‘ae ngaahi me’a ‘oku ‘i he po’uli, pea ‘oku nofo ‘iate ia ‘ae maama.

²³ Oku ou fakafeta’i mo fakamālō kiate koe, ‘a koe ko e ‘Otua ‘o ‘eku ngaahi tamai, ‘a koe kuo ke foaki mai kiate au ‘ae poto, mo e mālohi,

pea kuo ke toki fakahā mai kiate au, ‘aia na’a mau kole ‘iate koe;

he kuo ke fakahā mai kiate kinautolu ‘ae me’a ‘ae tu’i.”

²⁴ ¶ Ko ia na’e ‘alu ‘a Taniela kia ‘Alioke, ‘aia na’e fekau’i ‘e he tu’i ke faka’auha ‘ae kau tangata poto ‘o Papilone: pea na’a ne pehē kiate ia; “Oua na’a ke faka’auha ‘ae kau tangata poto ‘o Papilone: ka ke ‘ave au ki he ‘ao ‘oe tu’i, pea te u fakahā ki he tu’i hono ‘uhinga.” ²⁵ Pea na’e ‘omi fakato’oto’o ‘e ‘Alioke ‘a Taniela, ki he ‘ao ‘oe tu’i, pea na’e pehē ‘e ia kiate ia, “Kuo u ‘ilo ‘ae tangata ‘i he kau pōpula ‘o Siuta, ‘aia te ne fakahā ki he tu’i ‘a hono ‘uhinga.” ²⁶ Na’e folofola ange ‘ae tu’i ‘o pehē kia Taniela, ‘aia na’e hingoa ko Pellitisa, “Oku ke fa’a fai ke fakahā kiate au ‘ae misī, ‘aia na’aku mamata ai mo hono ‘uhinga ‘o ia?” ²⁷ Pea lea ‘a Taniela ‘i he ‘ao ‘oe tu’i, ‘o pehē, “Ko e me’a fufū ‘aia kuo ‘eke ‘e he tu’i, ‘e ‘ikai lava’i ‘e he kau tangata poto, pe ‘e he kau ‘asitolōnoma, pe ‘e he kau fai mana, pe ‘e he kau kikite, ke fakahā ki he tu’i. ²⁸ Ka ‘oku ai ha ‘Otua ‘i he langi, ‘aia ‘oku fakahā ‘ae ngaahi me’a fufū, pea ‘oku ne fakahā ki he tu’i ko Nepukanesa, ‘aia ‘e hoko ‘i he ngaahi ‘aho ‘amui. Ko ‘eni ia ‘a ho’o misī, pea mo e ngaahi me’a hā mai ki ho ‘ulu ‘i ho mohenga: ²⁹ Koe’uhi ko koe ‘e tu’i, na’e tupu hake ‘iate koe ‘ae ngaahi fakakaukau ‘i ho mohenga ki he me’a e hoko ‘a’amui: pea ko ia ‘oku fakahā ‘ae ngaahi me’a fufū, ‘oku ne fakahā kiate koe ‘ae ngaahi me’a e hoko. ³⁰ Ka koe’uhi ko au, ‘oku ‘ikai ke fakahā ‘ae me’a fufū ni kiate au, koe’uhi ko ha’aku poto ‘oku lahi hake ‘i he kakai mo’ui kotoa pē, ka koe’uhi ko kinautolu ‘e fakahā hono ‘uhinga ki he tu’i, pea koe’uhi ke ke ‘ilo pe ‘e koe, ‘ae ngaahi mahalo ‘o ho loto.

³¹ ¶ “Ko koe, ‘e tu’i, na’a ke mamata, pea vakai, ko e fu’u me’a fakatātā. Ko e fu’u me’a fakatātā ni ‘aia na’e lelei ‘aupito ‘ene ngingila, na’e tu’u ‘i ho ‘ao, pea na’e fakamanavahē hono anga. ³² ko e ‘ulu ‘oe me’a fakatātā ni ko e koula lelei ia, ko hono fatafata mo hono nima, ko e siliva, ko hono kete mo hono tenga, ko e palasa, ³³ ko hono loto tenga ‘o fai ki hono va’e, ko e ukamea, ko hono va’e, ko e konga ‘oe ukamea mo e konga ‘oe ‘umea. ³⁴ Na’a ke mamata ai pe mo ‘ene tā mai ha maka na’e ‘ikai kau ai ha nima, pea ne taa’i ‘aki ia ‘ae va’e ‘oe me’a fakatātā, ‘aia na’e fefiofi ai ‘ae ukamea mo ‘umea, pea na’e lailai ia ke momo. ³⁵ “Pea na’e toki maumau’i fakataha ‘ae ukamea, mo e ‘umea, ‘ae palasa, mo e siliva pea mo e koula, pea na’e hoko ‘o hangē ko e kafukafu ‘i he ngaahi haha’anga ‘i he fa’ahita’u mafana; pea na’e vilingia ‘i he matangi, pea na’e

'ikai ke 'ilo ha potu ki ai, pea ko e maka na'e tā 'aki 'ae me'a fakatātā na'e hoko ia ko e fu'u mo'unga 'o ne fakafonu 'a māmani kotoa pē.

³⁶ ¶ "Ko eni 'ae misī; pea te mau fakahā 'i he 'ao 'oe tu'i 'a hono 'uhinga 'o ia. ³⁷ Ko koe, 'e tu'i, ko e tu'i koe 'oe ngaahi tu'i, he kuo foaki kiate koe 'e he 'Otua 'oe langi ha pule'anga mo e pule, mo e mālohi mo e nāunau. ³⁸ Pea 'i he ngaahi potu kotoa pē 'oku nofo ai 'ae fānau 'ae tangata, kuo ne tuku ki ho nima 'ae fanga manu kotoa pē 'oe vao, mo e fanga manupuna kotoa pē 'oe 'atā, pea kuo ne fokotu'u koe ko e pule kiate kin-autolu kotoa pē; ko koe ko e 'ulu ni 'oe koula. ³⁹ Pea 'e tupu ki mui 'iate koe ha pule'anga kehe, 'o si'i hifo 'iate koe, mo ha pule'anga kehe, ko hono tolu, 'oe palasa, 'aia 'e fai 'ae pule 'i māmani kotoa pē. ⁴⁰ Pea ko hono fā 'oe pule'anga 'e mālohi ia 'o hangē ko e ukamea; he koe'uhi 'oku maumau mo iku'i 'e he ukamea 'ae ngaahi me'a kotoa pē: pea hangē 'oku maumau 'e he ukamea 'ae ngaahi me'a ni, te ne laiki mo fakavolu. ⁴¹ Pea koe'uhi 'i ho'o mamata ki he va'e mo e ngaahi louhi'i va'e, ko e kongā 'oe 'umea, mo e kongā 'oe ukamea, 'e vahevahe 'ae pule'anga; ka 'e 'i ai 'ae mālohi 'oe ukamea; he koe'uhi na'a ke mamata ki he ukamea na'e fefiofi mo e 'umea pelepela. ⁴² Pea hangē ko e ngaahi louhi'i va'e, na'e ukamea ha kongā pea 'umea ha kongā, 'e pehē 'ae pule'anga, 'e mālohi ha kongā pea pelepelengesi ha kongā. ⁴³ Pea hangē na'a ke mamata ki he ukamea na'e fefiofi mo e 'umea pelepela, te nau fefiofi 'akinautolu mo e hako 'oe tangata, ka 'e 'ikai te nau fepikitaki, 'o hangē 'oku 'ikai ke fefiofi 'ae ukamea mo e 'umea. ⁴⁴ Pea 'i he ngaahi 'aho 'oe ngaahi tu'i ni 'e fokotu'u 'e he 'Otua 'oe langi, ha pule'anga, 'aia 'e 'ikai 'auha 'o lauikuonga: pea 'e 'ikai tuku 'ae pule'anga ki ha kakai kehe, ka te ne laiki mo faka'auha 'ae ngaahi pule'anga ni kotoa pē, pea 'e tu'uma'u ia 'o ta'engata. ⁴⁵ Pea koe'uhi na'a ke mamata, na'e tā 'ae maka mei he mo'unga ta'ekau ai ha nima, pea na'a ne maumau'i 'ae ukamea, 'ae palasa, 'ae 'umea, 'ae siliva, pea mo e koula; kuo fakahā 'e he 'Otua lahi ki he tu'i, 'aia 'e hoko 'amui: pea 'oku mo'oni 'ae misī, pea ko hono 'uhinga 'o ia 'oku ma'u."

⁴⁶ ¶ Pea na'e tō hifo 'ae tu'i ko Nepukanesa ki hono fofonga, pea ne hū kia Taniela, pea ne fekau ke nau 'atu ha feilaulau mo e ngaahi me'a namu kakala kiate ia. ⁴⁷ Na'e lea 'ae tu'i kia Taniela, pea ne pehē, "Ko e mo'oni ko homou 'Otua, ko e 'Otua 'oe ngaahi 'otua, pea mo e 'Eiki 'oe ngaahi tu'i, pea ko ia 'oku fakahā 'ae ngaahi me'a fufū, koe'uhi na'a ke mafai ke fakahā 'ae me'a fufū ni." ⁴⁸ Pea na'e ngaohi 'a Taniela 'e he tu'i, ko e tangata lahi, pea ne foaki kiate ia 'ae ngaahi me'a lahi kehekehe, pea ne fokotu'u ia ko e pule ki he potu kotoa pē 'o Papilone, pea ko e 'uluaki ia 'i he kau pule ki he kau tangata poto kotoa pē 'o Papilone. ⁴⁹ Pea na'e kole 'e Taniela ki he tu'i pea ne fokotu'u 'a Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko ke pule 'i he ngaahi me'a 'oe potu 'o Papilone: ka na'e nofo 'a Taniela 'i he matapā 'oe tu'i.

1 Ko e fakatapui 'e Nepukanesa ha me'a fakatātā koula 'i Tula. 8 Ko e talalaaki'i 'a Seteleki mo Mesake, mo 'Apeteniko koe'uhi 'i he 'ikai te nau hū ki he me'a fakatātā. 13 'I he fakamana'i 'akinautolu 'oku nau fakahā 'a 'enau tui lelei. 19 'Oku fakahaofi 'akinautolu 'e he 'Otua mei he afi. 26 Pea 'i he mamata 'e Nepukanesa ki he me'a mana, 'oku ne fakamālō ki he 'Otua.

3 NA'E ngaohi 'e Nepukanesa ko e tu'i ha me'a fakatātā koula, 'aia na'e teau ma uofulu 'ae hanga 'o hono mā'olunga, pea ko hono māukupu ko e hanga 'e hongofulu ma ua; na'a ne fokotu'u ia 'i he toafa 'o Tula 'i he vahe fonua 'o Papilone. ² Pea na'e fekau 'e Nepukanesa, ke fakataha 'ae hou'eiki hau mo e ngaahi pule, mo e ngaahi 'eikitau, mo e ngaahi hou'eiki, mo e kau pule koloa, mo e kau tangata fakamatala fono, mo e kau fakamaau, pea mo e kau pule kotoa pē 'oe ngaahi fonua, ke nau ha'u ki he fakatapui 'oe me'a fakatātā 'aia na'e fokotu'u 'e he tu'i ko Nepukanesa. ³ Ko ia na'e fakataha ai 'ae hou'eiki hau, mo e ngaahi pule, mo e ngaahi 'eikitau, mo e hou'eiki mo e kau pule koloa, mo e kau fakamatala fono, mo e kau fakamaau, pea mo e kau pule 'oe ngaahi fonua, ki he fakatapui 'oe me'a fakatātā 'aia na'e fokotu'u 'e he tu'i ko Nepukanesa; pea na'a nau tu'u 'i he 'ao 'oe me'a fakatātā 'aia na'e fokotu'u 'e Nepukanesa. ⁴ Pea na'e kalanga mālohi 'ae tangata fekau; "Oku fekau kiate kimoutolu, 'ae kakai mo e ngaahi pule'anga mo e kakai 'i he lea kehekehe; ⁵ 'oka mou ka fanongo ki he le'o 'oe koaneti, mo e fangufangu, 'ae ha'ape mo e sakipute, 'ae saliteli mo e lali, mo e ngaahi me'a hiva kehekehe kotoa pē, te mou punou hifo, mo hū ki he me'a fakatātā 'aia kuo fokotu'u 'e he tu'i ko Nepukanesa; ⁶ Pea ko ia 'e 'ikai punou mo hū, 'e lī ia 'i he feitu'ula'ā ko ia ki he loto afi vela kakaha." ⁷ Ko ia 'i he feitu'ula'ā ko ia, 'i he fanongo 'ae kakai kotoa pē ki he le'o 'oe koaneti mo e fangufangu, 'ae ha'ape, mo e sakipute, 'ae saliteli, pea mo e ngaahi me'a hiva kehekehe kotoa pē, na'e punou hifo 'o hū 'ae kakai kotoa pē, 'ae ngaahi pule'anga, pea mo e ngaahi lea, ki he me'a fakatātā koula 'aia na'e fokotu'u 'e he tu'i ko Nepukanesa.

⁸ ¶ Pea 'i he 'aho ko ia na'e 'unu'unu atu ha ni'ihi 'oe kau Kalitia, 'o talatalaaki'i 'ae kau Siu. ⁹ Na'a nau lea ki he tu'i ko Nepukanesa 'o pehē, "E tu'i, ke ke mo'ui 'o ta'engata. ¹⁰ Ko koe, 'e tu'i, kuo ke fai fono, koe'uhi ko e tangata kotoa pē 'aia 'e fanongo ki he le'o 'oe koaneti, mo e fangufangu, 'ae ha'ape, mo e sakipute, 'ae saliteli, mo e lali, mo e me'a hiva kehekehe ke ne punou hifo 'o hū ki he me'a fakatātā koula: ¹¹ Pea ko ia 'e 'ikai tōmape'e 'o hū, 'e lī ia ki he loto afi vela kakaha. ¹² 'Oku ai 'ae kau Siu ni'ihi, 'aia kuo ke fokotu'u ke pule ki he ngaahi ngāue 'i he potu 'o Papilone, ko Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko; ko e kau tangata ni, 'e tu'i, kuo nau ta'etokanga kiate koe; 'oku 'ikai te nau tauhi'i ho ngaahi 'otua, pe hū ki he me'a fakatātā koula, 'aia kuo ke fokotu'u."

¹³ ¶ Ko ia na'e fekau 'e Nepukanesa 'i he'ene houhau mo 'ene tuputāmaki ke 'omi 'a Seteleki, mo Mesake,

mo 'Apeteniko. Ko ia na'a nau 'omi 'ae kau tangata ni ki he 'ao 'oe tu'i. ¹⁴ Pea ne lea 'a Nepukanesa, 'o pehēange kiate kinautolu, "'Oku mo'oni, 'e Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'oku 'ikai te mou tauhi'i 'a hoku ngaahi 'otua, pe hū ki he me'a fakatātā koula 'aia kuo u fokotu'u?" ¹⁵ Ko eni, kapau te mou tali 'oka mou ka fanongo ki he le'o 'oe koaneti, mo e fangufangu, 'ae ha'ape, mo e sakipute, 'ae saliteli, mo e lali, mo e ngaahi me'a hiva kehekehe kotoa pē, pea te mou punou 'o hū ki he me'a fakatātā 'aia kuo u ngaohi; pehē 'e lelei: pea kapau 'e 'ikai te mou hū, 'e lī 'aki-moutolu 'i he faitu'ula'a ko ia, ki he loto afi vela kakaha; pea ko hai 'ae 'otua ko ia te ne fakahaofi 'akimoutolu mei hoku nima?" ¹⁶ Pea na'e tali 'e Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'o pehē ki he tu'i, "'E Nepukanesa, 'oku 'ikai te mau toe fifili pe ko e hā ha'a-mau tali kiate koe 'i he me'a ni. ¹⁷ Kapau 'oku pehē, 'oku mālohi 'a homau 'Otua, 'aia 'oku mau tauhi ke fakahaofi 'akimautolu mei he afi vela kakaha, pea te ne fakahaofi 'akimautolu mei ho nima, 'e tu'i. ¹⁸ Pea kapau 'e 'ikai, ke ke 'ilo pe 'e tu'i, 'e 'ikai te mau tauhi'i ho ngaahi 'otua, pe hū ki he me'a fakatātā koula 'aia kuo ke fokotu'u." ¹⁹ Ko ia na'e fonu ai 'a Nepukanesa 'i he houhau, pea na'e kehe 'ae anga 'o hono fofonga kia Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, ko ia na'a ne lea 'o fekau ke nau tafu 'ae afi ke liunga fitu hake 'ene vela 'i he'ene fa'a vela. ²⁰ Pea ne fekau ki he kau tangata mālohi hake 'i he'ene kongakau ke ha'i 'a Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, pea lī 'akinautolu ki he afi vela kakaha. ²¹ Ko ia na'e ha'i 'ae kau tangata ni mo honau ngaahi kofutu'a, mo honau ngaahi kofu loto, mo honau ngaahi tatā, pea na'e lī 'akinautolu ki he loto afi vela kakaha. ²² Pea ko e me'a 'i he fekau 'ae tu'i ke fai ke to'oto'o, pea mo 'ene vela 'aupito 'ae afi, na'e tā-mate'i 'e he ulu 'oe afi 'ae kau tangata ko ia na'e hiki hake 'a Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko. ²³ Pea na'e tō hifo 'ae kau tangata 'e toko tolu ni, ko Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, ki he loto afi vela kakaha. ²⁴ Pea na'e ofo 'ae tu'i ko Nepukanesa, pea ne tu'u hake fakavave, mo ne lea 'o pehē, ki he kau tangata tokoni 'i he pule, "'Ikai na'a tau lī 'ae kau tangata 'e toko tolu kuo ha'i ki he loto afi?" Pea na'a nau lea 'o pehē ki he tu'i, "'Oku mo'oni, 'e tu'i." ²⁵ Pea na'e lea 'ae tu'i 'o pehēange kiate kinautolu, "Vakai, 'oku ou mamata ki he kau tangata 'e toko fā, 'oku 'ata'atā, pea 'oku nau 'eve'eva 'i he loto afi, pea 'oku 'ikai ha kovi kiate kinautolu, pea ko e anga 'o hono toko fā, 'oku hangē ia ko e 'Alo 'oe 'Otua."

²⁶ ¶ Pea na'e 'unu'unu atu 'a Nepukanesa 'o ofi ki he matapā ki he afi vela kakaha, 'o ne lea 'o pehē, "'E Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'akimoutolu 'ae kau tamaio'eiki 'ae 'Otua mā'olunga, mou hū mai pea ha'u ki heni." Pea na'e hū mai 'a Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, mei he loto afi. ²⁷ Pea na'e mamata 'e he hou'eiki hau, mo e ngaahi pule, mo e ngaahi 'eiki-tau, mo e kau mātu'a 'ae tu'i, 'i he'enu fakataha, ki he kau tangata ni, 'aia na'e 'ikai ke mālohi 'ae afi ki honau sino, pea na'e 'ikai mahunuhunu ha tu'oni lou'ulu 'e

taha 'i honau 'ulu, pea na'e 'ikai ke fakakehe honau kofu, pea na'e 'ikai ke hoko 'ae nanamu 'oe afi kiate kinautolu. ²⁸ Pea na'e lea 'a Nepukanesa 'o pehē, "'Oku monū'ia 'ae 'Otua 'o Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'aia kuo fekau 'a 'ene 'āngelo, pea kuo ne fakahaofi 'ene kau tamaio'eiki na'e falala kiate ia, pea kuo nau liliu 'ae lea 'ae tu'i, 'o fakahaofi 'a honau sino, koe'uhi ke 'oua na'a nau tauhi, pe hū ki ha 'otua, ka ko honau 'Otua pe. ²⁹ Ko ia 'oku ou fokotu'u 'ae fono, 'ilonga ha kakai, pe ha pule'anga, pe ha lea, 'oku lea kovi ki he 'Otua 'o Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'e tu'utu'u fakaiiki 'akinautolu, pea 'e ngaohi honau ngaahi fale ko e tu'unga 'oto'ota: koe'uhi 'oku 'ikai mo ha 'Otua 'e fa'a fakahaofi 'o hangē ko eni." ³⁰ Pea na'e hakeaki'i 'e he tu'i 'a Seteleki, mo Mesake, mo 'Apeteniko, 'i he fonua 'o Papolone.

1 'Oku fakahā 'e Nepukanesa 'ae pule'anga 'oe 'Otua. 4 'Oku ne fakahā 'ene ngaahi misi, 'aia na'e 'ikai lava'i 'e he kau fai mana ke fakamatala hono 'uhinga. 8 'Oku fanongo 'a Taniela ki he misi. 19 'Oku ne fakahā hono 'uhinga. 28 'Ae fakamatala ki he me'a na'e hoko.

4 KO E tu'i ko Nepukanesa, ki he kakai kotoa pē, mo e ngaahi pule'anga, mo e ngaahi lea, 'aia 'oku nofo 'i māmani fulipē;

Ke tupulekina 'ae melino kiate kimoutolu.

² Ne u pehē 'e lelei ke fakahā 'ae ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi me'a fakafo, 'aia kuo fai 'e he 'Otua mā'olunga kiate au. ³ "'Oku lahi hono ngaahi faka'ilonga!

Pea 'oku mālohi 'ene ngaahi me'a fakafo!

Ko hono pule'anga ko e pule'anga ta'engata, pea ko 'ene pule 'oku mei he to'utangata ki he to'utangata.

⁴ ¶ "Ko au Nepukanesa, ne u mā'olō 'i hoku fale, pea na'e tupu pe 'ae monū'ia 'i hoku nofo'anga.

⁵ Na'aku misi, pea na'aku manavahē ai, pea ko 'eku ngaahi mahalo 'i hoku mohenga, mo e ngaahi me'a hā mai ki hoku 'ulu, na'e fakamamahi kiate au. ⁶ Ko ia ne u fai fono ke 'omi 'ae kau tangata poto kotoa pē 'o Papolone ki hoku 'ao, koe'uhi ke nau fakahā mai kiate au hono 'uhinga 'oe misi. ⁷ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kau fai mana, 'ae kau 'asitolōnoma, 'ae kau Kalitia, pea mo e kau kikite; pea ne u fakahā 'ae misi 'i honau 'ao; ka na'e 'ikai te nau fakahā mai kiate au hono 'uhinga 'o ia. ⁸ Pea na'e ha'u fakamui ki hoku 'ao 'a Taniela, 'aia na'e hingoa ko Pelitisasa, 'o fakatatau mo e hingoa 'o hoku 'otua, pea ko ia ia 'oku 'i ai 'ae laumālie 'oe ngaahi 'otua mā'oni'oni: pea ne u fakahā 'i hono 'ao 'ae misi, 'o pehē,

⁹ 'E Pelitisasa, ko e 'eiki 'oe kau fai me'a mana, 'oku ou 'ilo 'oku 'iate koe 'ae laumālie 'oe ngaahi 'otua mā'oni'oni, pea 'oku 'ikai ha me'a fufū 'oku faingata'a kiate koe, ko ia ke ke tala mai 'ae ngaahi me'a hā mai 'i he'eku misi, 'aia kuo u mamata ai, mo hono 'uhinga. ¹⁰ "Na'e pehē 'ae ngaahi me'a hā mai ki hoku 'ulu 'i hoku mohenga; ne u mamata mo vakai ko e 'akau na'e tu'u 'i he lotolotonga 'o mā-

mani, pea ko hono mā'olunga na'e lahi 'aupito.

¹¹ Na'e tupu 'ae 'akau pea na'e mālohi, pea ko hono mā'olunga na'e 'alu hake ki he langi, pea na'e hā atu ia ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani: ¹² Na'e mata-matalelei hono lau, pea na'e lahi hono fua, pea na'e 'i ai 'ae me'akai ki he ngaahi me'a kotoa pē: na'e fakamalumu 'i lalo 'ae fanga manu 'oe ngoue, pea na'e nofo 'ae fanga manupuna 'oe 'atā 'i hono ngaahi va'a, pea na'e fafanga 'ae kakai kotoa pē mei ai.

¹³ "Pea ne u mamata 'i he me'a hā mai ki hoku 'ulu 'i hoku mohenga, pea vakai, na'e 'alu hifo mei he langi, 'ae taha le'o, mo e tokotaha mā'oni'oni: ¹⁴ Pea na'e kalanga le'o lahi ia, mo ne pehē, 'Tā hifo 'ae 'akau, pea tutu'u hono ngaahi va'a, lulu ke ngan-gana hono lau, mo li'aki hono fua, tuku ke hao 'ae fanga manu mei lalo, mo e fanga manupuna mei hono ngaahi va'a. ¹⁵ Kae tuku ai pe hono tangutungutu 'i he kelekele mo hono me'a tākai ukamea mo e palasa, 'i he mohuku lauma'ui'ui 'oe ngoue; pea tuku ia ke viviku 'i he hahau 'oe langi, " | Pea tuku ke ne 'inasi fakataha mo e fanga manu, 'i he mohuku 'oe kelekele.

¹⁶ Ke liliu hono loto fakatangata, pea tuku kiate ia 'ae loto 'oe manu, pea tuku ke 'osi ha kuonga 'e fitu mo 'ene pehē.

¹⁷ 'Oku fai 'ae me'a ni 'i he fono 'ae kau le'o, pea mo e 'eke 'i he fekau 'ae kau mā'oni'oni: koe'uhi ke 'ilo 'e he kakai mo'ui 'oku pule 'aia 'oku Mā'olunga taha pe 'i he pule'anga 'oe tangata, pea 'oku fa'iteliha ia ki ha taha 'e tuku ki ai, pea 'oku ne hakeaki'i ki ai 'ae kakai 'oku mā'ulalo taha pe.'

¹⁸ "Ko au Nepukanesa na'aku mamata ki he misi ni. Pea ko koe 'e Pelitisasa ke ke fakahā mai kiate au hono 'uhinga, he koe'uhi 'oku 'ikai mafai 'e he kau tangata poto kotoa pē 'i hoku pule'anga ke fakahā kiate au hono 'uhinga: ka ko koe 'oku ke mafai; he 'oku 'iate koe 'ae laumālie 'oe ngaahi 'otua mā'oni'oni."

¹⁹ Pea na'e toki ofo 'a Taniela, 'aia na'e hingoa ko Pelitisasa 'i he feitu'ula'ā 'e taha, pea puputu'u 'ene fakakaukau. Pea lea 'ae tu'i, 'o ne pehē kia Pelitisasa, "'Oua na'a ke mamahi 'i he misi, pe 'i hono 'uhinga." Pea na'e tali 'e Pelitisasa 'o pehē, "'E hoku 'eiki, ke 'i-ate kinautolu 'oku fehi'a kiate koe 'ae misi, pea ko hono 'uhinga ke 'i ho ngaahi fili ia.

²⁰ Ko e 'akau na'a ke mamata ai, 'aia na'e tupu, pea na'e mālohi, 'aia na'e a'u hake ki he langi, 'a hono mā'olunga, pea na'e hā ki māmani fulipē; ²¹ Pea na'e matamatalelei hono lau, pea na'e lahi hono fua, pea na'e 'i ai 'ae me'akai ki he ngaahi me'a kotoa pē, 'aia na'e nofo 'ae fanga manu 'oe ngoue, 'i hono lolo 'akau, pea ma'u 'e he fanga manupuna 'oe 'atā honau nofo'anga 'i hono ngaahi va'a: ²² "Ko koe ia 'e tu'i kuo ke tupu, pea kuo ke hoko 'o mālohi: he kuo ke tupu 'o mā'olunga, 'o a'u hake ki he langi, pea mo ho'o pule ki he ngata'anga 'o māmani.

²³ Pea ko e me'a 'i he mamata 'ae tu'i ki he le'o mo e tokotaha mā'oni'oni na'e 'alu hifo mei he langi, 'o ne pehē, 'Tā hifo 'ae 'akau, pea maumau'i ia: kae tuku hono tefito mo hono ngaahi aka 'i he kelekele, mo hono me'a tākai ukamea mo e palasa, 'i he mohuku lau ma'ui'ui 'oe ngoue, pea tuku ke viviku ia 'i he hahau 'oe langi, pea ke ne 'inasi fakataha mo e fanga manu 'oe ngoue, kae'oua ke 'osi ha kuonga 'e fitu mo 'ene pehē;'

²⁴ "Ko eni hono 'uhinga, 'e tu'i, pea ko eni 'ae tu'u-tu'uni 'ae Fungani Mā'olunga, kuo fai ki hoku 'eiki ko e tu'i: ²⁵ Te nau kapusi koe mei he kakai, pea te ke nofo mo e fanga manu 'oe ngoue, pea te nau pule'i koe ke kai mohuku 'o hangē ko e fanga pulu, pea te nau fakaviviku koe 'aki 'ae hahau 'oe langi, pea te ke pehē 'i he kuonga 'e fitu, kae'oua ke ke 'ilo 'oku pule 'ae Fungani Mā'olunga 'i he pule'anga 'oe tangata, pea 'oku ne foaki ia kiate ia 'oku ne fa'iteliha ki ai.

²⁶ Pea ko e me'a 'i he fekau ke tuku 'ae tefito'i 'akau, mo hono aka, 'e ma'u pe ho pule'anga kiate koe, 'oka ke ka 'ilo 'oku fai 'ae pule mei he langi. ²⁷ Ko ia, 'e tu'i, tuku tokoni kiate koe, pea motuhi ho'o ngaahi angahala, ka ke mā'oni'oni, pea mo ho'o ngaahi hia, ka ke fai 'ofa ki he masiva, hei'ilo 'e tolotolonga ai 'a ho'o melino."

²⁸ ¶ Na'e hoko 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē ki he tu'i, ko Nepukanesa. ²⁹ Hili 'ae māhina 'e hongofulu ma ua, na'e 'eve'eva ia 'i he fale tupu'a 'oe tu'i 'o Papilone. ³⁰ Pea lea 'ae tu'i 'o pehē, "'Ikai ko Papilone eni, ko e fale 'oe pule'anga 'aia kuo u langa 'i hoku mālohi, pea koe'uhi ke ongoongo hoku nāunau?"

³¹ Lolotonga na'e kei 'i he fofonga 'oe tu'i 'ae lea, na'e ongo mai mei he langi 'ae le'o na'e pehē, "'E tu'i ko Nepukanesa, kuo fai 'ae lea kiate koe; kuo homo meiate koe 'ae pule'anga. ³² Pea te nau kapusi koe mei he kakai; pea te ke nofo mo e fanga manu 'oe ngoue, pea te nau pule'i koe ke kai mohuku 'o hangē ko e fanga pulu, pea 'e 'osi 'ae kuonga 'e fitu mo ho'o pehē, kae'oua ke ke 'ilo 'oku pule 'ae Fungani Mā'olunga 'i he pule'anga 'oe tangata, pea 'oku ne foaki ia kiate ia 'oku ne fa'iteliha ki ai." ³³ 'I he feitu'ula'ā pe ko ia na'e fakamo'oni 'ae me'a ni kia Nepukanesa: pea na'e kapusi ia mei he kakai, pea na'a ne kai 'ae mohuku 'o hangē ko e fanga pulu, pea na'e viviku hono sino 'i he hahau 'oe langi, pea na'e tupu hono fulufulu 'o hangē ko e fulufulu'i 'ikale, pea mo hono nge'esi nima 'o hangē ko e p-sipesi 'oe fanga manupuna.

³⁴ Pea hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, ko au Nepukanesa, ne u hiki hake hoku mata ki he langi, pea na'e toe hoko mai kiate au hoku loto, pea ne u fakafeta'i ki he Fungani Mā'olunga, pea na'aku fakamālō mo faka'apa'apa kiate ia 'oku mo'ui ta'engata, 'Aia 'oku pule ko e pule ta'engata, pea ko hono pule'anga 'oku mei he to'utangata ki he to'utangata.

³⁵ Pea 'oku ne lau 'ae kakai fulipē 'o māmani ko e me'a noa pe:

pea 'oku ne fai 'o fakatatau mo hono finangalo 'i he kau tau 'oe langi,
pea ki he kakai 'o māmani:
pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'e ta'ofi hono nima,
pe pehē kiate ia, 'Ko e hā 'oku ke fai?'

³⁶ Pea fe'unga mo ia na'e toe hoko mai 'ae poto kiate au; pea koe'uhi ke ongoongolelei ai 'a hoku pule'anga, na'e toe hoko mai 'a hoku nāunau mo e lelei kiate au; pea na'e kumi mai kiate au 'eku ngaahi hou'eiki mo 'eku kau fakamaau, pea na'e toe fokotu'u au 'i hoku pule'anga, pea na'e tupulekina hoku ongoongolelei. ³⁷ "Pea ko au Nepukanesa, 'oku ou fakafeta'i mo fakamālō mo faka'apa'apa, ki he tu'i 'oe langi, 'aia 'oku mo'oni 'ene ngaahi ngāue kotoa pē, pea ko 'ene 'ulungāanga ko e fakamaau: pea 'oku ne mafai ke fakavaivai'i 'akinautolu 'oku 'alu fiela'i."

1 'Ae kātoanga kovi 'o Pelesasa. 5 'Ae tohi nima 'aia na'e lilo ki he kau fai me'a mana pea 'oku mamahi'i ai 'ae tu'i. 10 I he tala lelei 'ae tu'i fefine 'oku 'omi 'a Taniela. 17 'Oku ne valoki 'ae tu'i 'i he'ene laukau mo e tauhi tamapua. 25 'Oku ne lau 'ae tohi mo fakahā hono 'uhinga. 30 Kuo hiki 'ae pule ki ke kakai Mitia.

5 NA'E ngaohi 'e Pelesasa ko e tu'i ha kātoanga kai ki hono ngaahi hou'eiki 'e toko taha afe, pea ne inu uaine 'i he 'ao 'oe toko taha afe. ² I he'ene kei inu 'ae uaine na'e fekau 'e Pelesasa ke 'omi 'ae ngaahi ipu koula, mo e ngaahi ipu siliva, 'aia na'e 'omi 'e he'ene tamai ko Nepukanesa mei he falelotu lahi 'aia na'e 'i Selūsalema; koe'uhi ke inu mei ai 'e he tu'i mo e hou'eiki, mo hono ngaahi 'unoho, mo hono kau sinifu. ³ Pea na'a nau 'omi 'ae ngaahi ipu koula, 'aia na'e 'ave mei he potu tapu 'oe fale 'oe 'Otua, 'aia na'e 'i Selūsalema; pea na'e inu mei ai 'ae tu'i mo e hou'eiki, mo hono ngaahi 'unoho, pea mo hono kau sinifu. ⁴ Na'a nau inu uaine, mo fakamālō ki he ngaahi 'otua koula, pea mo e siliva, mo e palasa, mo e ukamea, mo e 'akau, pea mo e maka. ⁵ I he feitu'u pō ko ia na'e hā mai 'ae louhi'i nima 'oe tangata, 'oku tohi 'i he funga 'oe holisi fale 'oe tu'i 'o fe'unga mo e tu'unga maama; pea na'e mamata 'ae tu'i ki he louhi'i nima na'e tohi. ⁶ Pea na'e fakakehe 'ae fofonga 'oe tu'i, pea ko 'ene ngaahi mahalo na'e puputu'u ai ia; ko ia na'e homo ai 'ae ngaahi hokotanga 'o hono kongaloto, pea na'e fetaposi 'a hono ongo tui, ⁷ Pea na'e kalanga 'ae tu'i ke 'omi 'ae kau 'a-sitolōnoma, mo e kau Kalitia, pea mo e kau kikite. Pea na'e lea 'ae tu'i, 'o ne pehē ki he kau tangata poto 'o Papilone, "Ilonga ha taha 'e lau 'ae tohi ni mo fakahā kiate au hono 'uhinga, 'e fakakofu'aki ia 'ae kulokula, pea 'e 'ai 'ae kahoa koula ki hono kia, pea te ne hoko ko hono toko tolu 'i he kau pule 'oe pule'anga." ⁸ Ko ia na'e ha'u ai 'ae kau tangata poto kotoa pē 'ae tu'i: ka na'e 'ikai te nau fa'a lau 'ae tohi pe fakahā ki he tu'i hono 'uhinga 'o ia. ⁹ Pea na'e puputu'u lahi 'aupito 'ae tu'i ko Pelesasa, pea na'e kehe 'a hono fofonga 'iate ia, pea na'e ofo lahi 'a hono ngaahi hou'eiki. ¹⁰ Pea ko e me'a 'i he ngaahi lea 'ae tu'i mo hono ngaahi hou'eiki,

na'e hū ai 'ae tu'i fefine ki he fale kai: pea na'e lea 'ae tu'i fefine 'o ne pehē, "E tu'i ke ke mo'ui 'o ta'engata: 'oua na'a ke mamahi 'i ho'o ngaahi fakakaukau, pea 'oua na'a ke fofonga kehe: ¹¹ 'Oku ai 'ae tangata 'i ho pule'anga, 'aia 'oku 'iate ia 'ae 'atamai 'oe ngaahi 'otua mā'oni'oni, pea 'i he ngaahi 'aho 'o ho'o tamai, na'e 'ilo 'iate ia 'ae maama, mo e 'ilo, mo e poto, 'o hangē ko e poto 'oe ngaahi 'otua; 'aia na'e fakanofu 'e he tu'i ko Nepukanesa ko ho'o tamai, 'oku ou pehē, 'ae tu'i ko ho'o tamai, ko e pule 'oe kau fai me'a mana mo e kau 'asitolōnoma, mo e kau Kalitia mo e kau kikite: ¹² Pea koe'uhi na'e 'iate ia ha 'atamai lelei, mo e 'ilo mo e poto, 'i he fakahā 'oe 'uhinga 'oe ngaahi misi, mo e ngaahi lea 'ilongata'a, mo e fakatonutonu me'a, na'e 'ilo 'i he Taniela ko ia, 'aia na'e fakahingoa 'e he tu'i ko Pelitisasa: pea ko eni, ui kia Taniela, pea 'e fakahā 'e ia hono 'uhinga." ¹³ Pea na'e 'omi 'a Taniela ki loto ki he 'ao 'oe tu'i. Pea na'e lea 'ae tu'i kia Taniela 'o pehē, "Ko koe, ko e Taniela ko ia 'oku 'oe fānau 'oe pōpula 'o Siuta, 'aia na'e 'omi 'e he tu'i ko 'eku tamai mei Siutea? ¹⁴ Kuo u fanongo kiate koe, 'o pehē 'oku 'iate koe 'ae 'atamai 'oe ngaahi 'otua, pea 'oku 'ilo 'iate koe 'ae maama, mo e 'ilo, pea mo e poto lelei. ¹⁵ Pea ko eni, kuo 'omi ki hoku 'ao 'ae kau tangata poto mo e kau 'a-sitolōnoma, koe'uhi ke nau lau 'ae tohi ni, pea fakahā mai kiate au 'a hono 'uhinga: ka na'e 'ikai te nau mafai ke fakahā hono 'uhinga 'oe me'a ¹⁶ Pea kuo u fanongo kiate koe, 'o pehē, 'oku ke fa'a fakatupu 'uhinga mo fakahā 'ae ngaahi me'a 'ilongata'a: pea ko eni, kapau te ke lau 'ae tohi, mo e fakakofu'aki koe 'ae kulokula, pea 'e 'ai 'ae kahoa koula ki ho kia, pea te ke hoko ko hono toko tolu 'i he kau pule 'oe pule'anga." ¹⁷ Pea na'e lea 'a Taniela 'i he 'ao 'oe tu'i 'o ne pehēange, "Ke 'iate koe ho'o ngaahi me'a foaki, pea tuku 'a ho'o ngaahi tongi ki ha taha kehe; ka te u lau 'ae tohi ki he tu'i, pea te u fakahā kiate ia 'a hono 'uhinga. ¹⁸ "Ko koe, 'e tu'i, na'e foaki 'e he 'Otua fungani mā'olunga, kia Nepukanesa ko ho'o tamai, ha pule'anga mo e mālohi, mo e nāunau, mo e faka'apa'apa; ¹⁹ Pea ko e me'a 'i he mālohi na'a ne tuku kiate ia, na'e tetetete mo manavahē kiate ia, 'ae ngaahi kakai, mo e ngaahi pule'anga, mo e ngaahi lea kotoa pē: ko ia na'a ne loto ki ai na'a ne tāmata'i; pea ko ia na'a ne loto ki ai na'a ne fakamo'ui; pea ko ia na'a ne loto ki ai na'a ne hakeaki'i; pea ko ia na'a ne loto ki ai na'a ne fakahifo. ²⁰ Ka 'i he angahiki 'a hono loto, mo e fakafefeka 'a hono loto 'i he laukau, na'e fakahifo ia mei hono nofo'anga fakatu'i, pea na'a nau to'o 'a hono nāunau meiate ia; ²¹ Pea na'e kapusi ia mei he ngaahi foha 'oe tangata; pea na'e ngaohi hono loto ke hangē ko e loto 'oe fanga manu, pea na'a ne nofo'anga fakataha mo e fanga 'asi kai vao: na'a nau fafanga ia 'aki 'ae mohuku 'o hangē ko e fanga pulu, pea na'e viviku hono sino 'i he hahau 'oe langi; kae'oua ke ne 'ilo 'e ia, na'e pule 'ae 'Otua fungani mā'olunga 'i he pule'anga 'oe tangata, pea 'oku ne tu'utu'uni ki ai 'aia 'oku ne fa'iteliha ki ai. ²² "Ka ko koe ko hono foha 'e Pelesasa, na'e 'ikai te ke fakavaivai'i ho loto, ka na'a ke 'ilo 'ae ngaahi me'a ni

kotoa pe. ²³ Ka kuo ke fakahikihiki koe ki he 'Eiki 'oe langi, pea kuo nau omi 'ae ngaahi ipu 'o hono fale ki ho 'ao, pea ko koe mo ho'o ngaahi hou'eiki, mo ho'o ngaahi 'unoho, mo ho'o kau fefine, kuo mou inu kava mei ai; pea kuo ke fakamālō ki he ngaahi 'otua siliva, mo e koula, mo e palasa, mo e ukamea, mo e 'akau, mo e maka, 'aia 'oku 'ikai ke mamata, pe fanongo, pe 'ilo: pea ko e 'Otua 'aia 'oku 'i hono nima 'a ho'o mānava, pea 'oku 'o'ona ho ngaahi hala kotoa pē, na'e 'ikai te ke fakamālō'i. ²⁴ Pea na'e toki fekau 'ae louhi'i nima meiate ia; pea ko eni 'ae tohi na'e tohi. ²⁵ "Pea ko eni 'ae tohi 'aia na'e tohi, 'MINE, MINE, TEKELI, UFASINI:' ²⁶ Pea ko hono 'uhinga eni 'oe lea:

MINE; Kuo lau 'e he 'Otua 'a ho pule'anga, pea kuo faka'osi ia.

²⁷ TIKELI; Kuo fakamamafa koe 'i he me'a fua tautau, pea kuo 'ilo koe 'oku ke ma'ama'a.

²⁸ PELESI; kuo vahevahe 'a ho pule'anga, pea kuo tuku ki he kau Mitia mo e kau Peasia."

²⁹ ¶ Pea na'e fekau 'e Pelesasa, ke nau fakakofu 'a Taniela 'aki 'ae kulokula, pea na'e 'ai 'ae kahoa koula ki hono kia, pea na'e fanongonongo ia, ke ne hoko ko hono toko tolu ia 'i he pule 'oe pule'anga. ³⁰ 'I he pō ko ia na'e mate tāmata'i 'a Pelesasa, ko e tu'i 'oe kau Kalitia. ³¹ Pea na'e fa'ao 'ae pule'anga 'e Talaiasi ko e Mitia, 'i hono onongofulu ma ua ta'u nai 'o 'ene motu'a.

1 'Oku ngaahi 'a Taniela ke mā'olunga 'i he kau pule. 4 'I he'enu kau fakataha kiate ia 'oku nau fakalanga 'ae fono kovi. 10 Ko e me'a 'i he talatalaaki'i 'o Taniela 'i hono maumau'i, 'oku lī ia ki he 'ana 'oe fanga laione. 18 'Ae fakamo'ui 'o Taniela. 24 'Oku kai 'o 'osi 'a hono ngaahi fili, 25 Pea 'oku fakaongoongolelei'i 'ae 'Otua 'i he fono na'e fai.

6 NA'E lelei kia Talaiasi ke fakanofu 'i he pule'anga 'ae hou'eiki 'e toko teau ma toko uofulu, ke mā'olunga 'i he pule'anga kotoa pē; ² Pea ke mā'olunga 'iate kinautolu 'ae kau pule 'e toko tolu; pea ko e 'uluaki 'iate kinautolu 'a Taniela; koe'uhi ke fakahā 'e he hou'eiki 'ae ngaahi ngāue kiate kinautolu, pea ke 'oua na'a hoko ha kovi ki he tu'i 'i ha me'a. ³ Pea na'e fokotu'u ki mu'a 'ae Taniela ni 'i he kau pule mo e hou'eiki, koe'uhi na'e 'ilo 'ae 'atamai lelei 'iate ia, pea na'e fakakaukau 'ae tu'i ke fakanofu ia ko e pule ki he pule'anga kotoa pē. ⁴ Pea na'e toki kumi 'e he kau pule mo e hou'eiki ke nau 'ilo ha me'a kia Taniela 'i he pule'anga; ka na'e 'ikai te nau 'ilo ha me'a pe ha kovi; he na'a ne angatonu, pea na'e 'ikai ke 'ilo ha kovi pe ha fai hala 'iate ia. ⁵ Pea na'e pehē 'e he kau tangata ni, "'E 'ikai te tau 'ilo ha me'a 'i he Taniela ni ka 'i he'etau ma'u ha me'a 'oku kau kiate ia mo e fono 'a hono 'Otua.'" ⁶ Pea na'e toki fakataha 'ae kau pule mo e hou'eiki ko ia ki he tu'i, pea nau pehē kiate ia, "'E tu'i ko Talaiasi, ke ke mo'ui 'o ta'engata. ⁷ Kuo fealēlea'aki fakataha 'ae kau pule kotoa pē 'oe pule'anga mo e kau pule 'oe ngaahi vahe fonua, mo e hou'eiki, mo e kau fakamatala fono, mo e ngaahi 'eikitau, ke fokotu'u ha fono fakapule'anga mo fokotu'u ke ma'u ha tapu, koe'uhi ko ia kotoa pē 'e fai ha kole ki ha 'otua pe ki ha tangata 'i he 'aho 'e tolungofulu, ka kiate koe pe, 'e tu'i, 'e lī ia ki he 'ana 'oe fanga laione?" Pea na'e lea 'ae tu'i 'o ne pehēange, "'Oku mo'oni 'ae me'a, 'o fakatatau ki he fono 'ae kakai Mitia 'aia 'oku 'i he fānau pōpula 'o Siuta, 'oku 'ikai te ke liliu. ¹³ Pea na'a nau lea 'o pehē 'i he 'ao 'oe tu'i, "Ko e Taniela na 'aia 'oku 'i he fānau pōpula 'o Siuta, 'oku 'ikai te ne tokanga kiate koe, pe ki he fono 'aia kuo ke tohi, ka 'oku ne fai 'ene lotu 'o liunga tolu 'i he 'aho.'" ¹⁴ Pea 'i he fanongo 'ae tu'i ki he lea ni, na'a ne mamahi lahi, pea na'e tokanga lahi hono loto kia Taniela ke fakahaofi ia, pea na'a ne feinga 'o a'u ki he tō hifo 'ae laā ke fakahaofi ia. ¹⁵ Pea na'e toki fakataha 'ae kau tangata ni ki he tu'i, pea nau pehē ki he tu'i, "Ke ke 'ilo, 'e tu'i, 'oku pehē 'ae fono 'ae kakai Mitia mo Peasia, ke 'ilonga ha fono pe ha tapu 'oku fokotu'u 'e he tu'i 'e 'ikai si'i liliu ia." ¹⁶ Pea na'e toki fekau 'e he tu'i, pea na'a nau 'omi 'a Taniela, pea lī ia ki he 'ana 'oe fanga laione. Ka na'e lea 'ae tu'i 'o ne pehē kia Taniela, "Ko ho 'Otua, 'aia 'oku ke fa'a tauhi, te ne fakahaofi koe." ¹⁷ Pea na'e 'omi ha maka, 'o 'ai ki he ngutu 'oe 'ana: pea na'e pulusi ia 'e he tu'i 'aki hono faka'ilonga 'o'ona, pea mo e faka'ilonga 'o 'ene hou'eiki; koe'uhi ke 'oua na'a liliu 'ae me'a kia Taniela. ¹⁸ Pea na'e 'alu 'ae tu'i ki hono fale, pea ne 'aukai 'i he pō 'o 'aho, pea na'e 'ikai ke 'omi ki hono 'ao 'ae ngaahi me'a fasi hiva: pea na'e mahu'i 'ae mohe meiate ia. ¹⁹ Pea na'e tu'u hake 'ae tu'i 'i he pongipongi 'o hengihengi 'aupito, pea ne 'alu fakavave ki he 'ana 'oe fanga laione. ²⁰ Pea 'i he'ene hoko ki he 'ana, na'a ne kalanga 'i he le'o mamahi kia Taniela; pea na'e lea 'ae tu'i 'o pehē kia Taniela, "'E Taniela, ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua mo'ui, 'oku mālohi ho 'Otua 'aia 'oku ke tauhi ma'uaipē, ke fakahaofi koe mei he fanga laione?" ²¹ Pea na'e pehē 'e Taniela ki he tu'i, 'E tu'i, ke ke mo'ui 'o ta'engata. ²² Kuo fekau 'e hoku 'Otua 'a 'ene 'āngelo, pea kuo tāpuni 'ae ngutu 'oe fanga laione ke 'oua na'a nau fakamamahi au: koe'uhi na'e 'ilo 'ae lelei 'iate au 'i hono 'ao: pea 'i ho 'ao foki 'e tu'i na'e 'ikai te u fai kovi." ²³ Ko ia na'e fiefia lahi 'aupito 'ae tu'i koe'uhi ko ia, pea ne fekau ke nau to'o hake 'a Taniela mei he 'ana. Ko ia na'e to'o hake 'a Taniela mei he 'ana, pea na'e 'ikai 'ilo ha lavea si'i 'iate ia, koe'uhi na'a ne tui ki hono 'Otua.

gofulu, ka kiate koe pe, 'e tu'i, ke lī ia ki he 'ana 'oe fanga laione. ⁸ Pea ko eni, 'e tu'i, ke ke fokotu'u 'ae fono, mo ke 'ai ho hingoa ki he tohi, koe'uhi ke 'oua na'a fakakehe'i ia, kae fakatatau ia ki he fono 'oe kakai Mitia mo Peasia, 'aia 'oku 'ikai ke feliliu'aki." ⁹ Ko ia na'e tohi ai 'e Talaiasi ki he tohi mo e fono. ¹⁰ Pea 'i he 'ilo 'e Taniela, kuo tohi 'ae fono, na'a ne hū ki hono fale, pea ko e ngaahi matapā sio'ata 'i hono fale mohe na'e ava ki Selūsalema, pea na'a ne tōmape'e 'o tū'ulutui 'o liunga tolu 'i he 'aho, pea ne lotu mo fakafeta'i 'i he 'ao 'o hono 'Otua, 'o hangē ko 'ene fa'a fai 'i mu'a. ¹¹ Pea na'e toki fakataha 'ae kau tangata ni, pea na'a nau 'ilo 'a Taniela, 'oku ne lotu mo fai 'ene hū 'i he 'ao 'o hono 'Otua. ¹² Pea na'a nau 'unu'unu atu, 'o lea 'i he 'ao 'oe tu'i ki he fono 'ae tu'i. "'Ikai kuo ke tohi 'ae fono, ke 'ilonga ha tangata 'e fai ha kole ki ha 'otua pe ha tangata 'i he 'aho 'e tolungofulu, ka kiate koe pe, 'e tu'i, 'e lī ia ki he 'ana 'oe fanga laione?" Pea na'e lea 'ae tu'i 'o ne pehēange, "'Oku mo'oni 'ae me'a, 'o fakatatau ki he fono 'ae kakai Mitia 'aia 'oku 'i he fānau pōpula 'o Siuta, 'oku 'ikai te ke liliu. ¹³ Pea na'a nau lea 'o pehē 'i he 'ao 'oe tu'i, "Ko e Taniela na 'aia 'oku 'i he fānau pōpula 'o Siuta, 'oku 'ikai te ne tokanga kiate koe, pe ki he fono 'aia kuo ke tohi, ka 'oku ne fai 'ene lotu 'o liunga tolu 'i he 'aho.'" ¹⁴ Pea 'i he fanongo 'ae tu'i ki he lea ni, na'a ne mamahi lahi, pea na'e tokanga lahi hono loto kia Taniela ke fakahaofi ia, pea na'a ne feinga 'o a'u ki he tō hifo 'ae laā ke fakahaofi ia. ¹⁵ Pea na'e toki fakataha 'ae kau tangata ni ki he tu'i, pea nau pehē ki he tu'i, "Ke ke 'ilo, 'e tu'i, 'oku pehē 'ae fono 'ae kakai Mitia mo Peasia, ke 'ilonga ha fono pe ha tapu 'oku fokotu'u 'e he tu'i 'e 'ikai si'i liliu ia." ¹⁶ Pea na'e toki fekau 'e he tu'i, pea na'a nau 'omi 'a Taniela, pea lī ia ki he 'ana 'oe fanga laione. Ka na'e lea 'ae tu'i 'o ne pehē kia Taniela, "Ko ho 'Otua, 'aia 'oku ke fa'a tauhi, te ne fakahaofi koe." ¹⁷ Pea na'e 'omi ha maka, 'o 'ai ki he ngutu 'oe 'ana: pea na'e pulusi ia 'e he tu'i 'aki hono faka'ilonga 'o'ona, pea mo e faka'ilonga 'o 'ene hou'eiki; koe'uhi ke 'oua na'a liliu 'ae me'a kia Taniela. ¹⁸ Pea na'e 'alu 'ae tu'i ki hono fale, pea ne 'aukai 'i he pō 'o 'aho, pea na'e 'ikai ke 'omi ki hono 'ao 'ae ngaahi me'a fasi hiva: pea na'e mahu'i 'ae mohe meiate ia. ¹⁹ Pea na'e tu'u hake 'ae tu'i 'i he pongipongi 'o hengihengi 'aupito, pea ne 'alu fakavave ki he 'ana 'oe fanga laione. ²⁰ Pea 'i he'ene hoko ki he 'ana, na'a ne kalanga 'i he le'o mamahi kia Taniela; pea na'e lea 'ae tu'i 'o pehē kia Taniela, "'E Taniela, ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua mo'ui, 'oku mālohi ho 'Otua 'aia 'oku ke tauhi ma'uaipē, ke fakahaofi koe mei he fanga laione?" ²¹ Pea na'e pehē 'e Taniela ki he tu'i, 'E tu'i, ke ke mo'ui 'o ta'engata. ²² Kuo fekau 'e hoku 'Otua 'a 'ene 'āngelo, pea kuo tāpuni 'ae ngutu 'oe fanga laione ke 'oua na'a nau fakamamahi au: koe'uhi na'e 'ilo 'ae lelei 'iate au 'i hono 'ao: pea 'i ho 'ao foki 'e tu'i na'e 'ikai te u fai kovi." ²³ Ko ia na'e fiefia lahi 'aupito 'ae tu'i koe'uhi ko ia, pea ne fekau ke nau to'o hake 'a Taniela mei he 'ana. Ko ia na'e to'o hake 'a Taniela mei he 'ana, pea na'e 'ikai 'ilo ha lavea si'i 'iate ia, koe'uhi na'a ne tui ki hono 'Otua.

²⁴ ¶ Pea na'e fekau 'e he tu'i ke nau 'omi 'ae kau tangata ko ia na'e talatalaaki'i 'a Taniela, pea na'a nau li 'akinautolu ki he 'ana 'oe fanga laione, 'akinautolu, mo 'enau fanau, mo honau ngaahi 'unoho; pea na'e mālohi 'ae fanga laione kiate kinautolu, pea fesi'i fakaikiiki honau ngaahi hui kotoa pē, 'i he te'eki te nau hoko hifo ki he takele 'oe 'ana. ²⁵ Pea na'e tohi 'e he tu'i ko Talaiasi ki he kakai kotoa pē, mo e ngaahi pule'anga mo e ngaahi lea, 'aia 'oku nofo 'i māmani fulipē;

"Ke tupulekina 'ae melino kiate kimoutolu. ²⁶ 'Oku ou fai fono, koe'uhi ke tetetete mo ilifia 'ae kakai ki he 'Otua 'o Taniela, 'i he ngaahi potu kotoa pē 'o hoku pule'anga:

"He ko e 'Otua mo'ui ia,
 pea 'oku tu'uma'u, 'o ta'engata:
 ko hono pule'anga 'e 'ikai 'auha,
 pea ko 'ene pule 'e a'u atu ki he ngata'anga.

²⁷ 'Oku ne malu'i mo fakahaofi,
 pea 'oku ne fai 'ae ngaahi mana mo e ngaahi me'a fakaafo 'i he langi mo māmani,
 ko ia ia kuo fakahaofi 'a Taniela mei he mālohi 'oe fanga laione."

²⁸ Pea na'e monū'ia 'ae Taniela ni 'i he kei pule 'a Talaiasi, pea mo e pule 'a Kolesi ko e Peasia.

1 'Ae me'a hā mai kia Taniela ko e fanga manu 'e toko fā. 9 Ko e pule'anga 'oe 'Otua. 15 Hono 'uhinga 'o ia.

7 'I HE 'uluaki ta'u 'o Pelesasa ko e tu'i 'o Papilone, na'e mamata 'a Taniela ki he ngaahi me'a hā mai ki hono 'ulu 'i hono mohenga; pea na'a ne tohi 'ae misī, pea ne fakahā 'a hono fakamatala. ² Na'e lea 'a Taniela 'o ne pehē, "Ne u mamata 'i he me'a hā mai kiate au 'i he pō, pea vakai, na'e fetakai mālohi 'ae feitu'u matangi 'e fā 'oe langi 'i he Tahī Lahi. ³ Pea na'e 'alu hake mei loto tahi 'ae fanga manu 'e fā, na'e taki taha hono anga pe 'o'ona. ⁴ Ko e 'uluaki, na'e hangē ha laione, pea na'e 'iate ia 'ae kapakau 'oe 'ikale: pea ne u vakai, mo 'ene fusi 'a hono ongo kapakau, pea na'e hiki hake ia mei he kekele, pea na'e fokotu'u ia ki hono va'e, 'o hangē ha tangata, pea na'e tuku ki ai 'ae loto 'oe tangata. ⁵ Pea vakai, ko e manu kehe ko hono ua, na'e hangē ha pea, pea ne hiki hake 'e ia ia 'o fakapalataha pe, pea na'e 'i hono ngutu 'ae nifo lōloa 'e tolu 'i he vaha'a 'o hono ngaahi nifo: pea na'a nau lea ki ai 'o pehē, 'Tu'u hake 'o kai 'ae kakano lahi.' ⁶ Pea hili ia ne u mamata, pea vakai, ko e taha kehe, na'e hangē ha lēpati, 'aia na'e 'i hono tu'a 'ae kapakau 'e fā 'oe manupuna; pea na'e 'i he manu foki 'ae 'ulu 'e fā; pea na'e foaki ki ai 'ae pule. ⁷ Hili ia ne u mamata 'i he ngaahi me'a hā mai 'i he pō, pea vakai ko hono fā 'oe manu, na'e fakamanavahē ia mo faka'ulia, mo mālohi 'aupito; pea na'e 'iate ia 'ae ngaahi nifo ukamea lahi: na'e faka'auha mo maumau'i 'e ia, pea ne malaki 'ae toenga 'aki hono va'e, pea na'e kehe ia mei he fanga manu kotoa pē na'e 'i mu'a 'iate ia; pea na'e 'iate ia 'ae nifo 'e hongofulu. ⁸ Pea 'i he'eku sio fakamama'u ki he ngaahi nifo, pea vakai, na'e tupu hake 'i ai ha kīhi nifo si'i 'e taha, 'aia na'e ta'aki fu'u hake mei hono 'ao 'ae nifo 'e tolu 'i he

ngaahi 'uluaki nifo; pea vakai, na'e 'i he nifo ni 'ae mata 'o hangē ko e mata 'oe tangata, mo e ngutu na'e lea fiela. ⁹ Pea na'aku mamata ai pe mo 'ene li hifo 'ae ngaahi nofo'anga faka'e'i'eiki,
 pea na'e 'afio'i 'aia na'e 'i mu'a 'i mu'a 'i he ngaahi 'aho,

na'e hinehina hono kofu 'o hangē ko e 'uha hinehina, pea ko hono lou'ulu na'e hangē ko e fulufulu'i sipi lelei:
 ko hono 'afio'anga na'e hangē ko e afi ulo,
 pea ko hono ngaahi teka na'e hangē ko e afi vela.

¹⁰ Na'e tupu mai mo tafe mei hono 'ao 'ae afi:
 na'e tauhi kiate ia 'ae toko afe lau'i 'e he ngaahi toko afe,

pea na'e tu'u 'i hono 'ao 'ae toko mano lau'i toko mano:
 na'e fokotu'u 'ae fakamaau,
 pea na'e folahi 'ae ngaahi tohi.

¹¹ Pea na'aku tokanga lahi koe'uhi ko e le'o mo e lea fiela 'ae nifo. Pea na'aku tokanga 'o a'u ki hono tāmate'i 'oe manu, mo e faka'auha 'o hono sino, mo e tuku ia ki he afi vela. ¹² Pea koe'uhi ko hono toe 'oe fanga manu, na'e to'o 'enau pule meiate kinautolu: ka na'e fakatolonga 'enau mo'ui ke fuoloa ange, pea ki ha kuonga. ¹³ Ne u mamata 'i he ngaahi me'a hā mai 'i he pō, pea vakai, na'e ha'u ha tokotaha 'i he ngaahi 'ao 'oe langi 'o hangē ko e foha 'oe tangata, pea ne ha'u kiate ia na'e 'i mu'a 'i mu'a 'i he ngaahi 'aho, pea na'a nau 'omi ¹⁴ Pea na'e foaki kiate ia 'ae pule, mo e nāunau, mo ha pule'anga, koe'uhi ke tauhi kiate ia 'ae ngaahi kakai kotoa pē, mo e ngaahi pule'anga, mo e ngaahi lea: ko e pule ta'engata 'a 'ene pule, 'aia 'e 'ikai mole, pea ko hono pule'anga 'e 'ikai faka'auha.

¹⁵ ¶ "Ko au Taniela, ne u mamahi 'i hoku laumālie mo hoku loto, pea na'e fakamamahi'i au 'e he ngaahi me'a hā mai ki hoku 'ulu. ¹⁶ Pea na'aku 'unu'unu atu ki he tokotaha 'okinautolu na'e tutu'u ai, pea ne u fehu'i kiate ia ki hono mo'oni 'oe ngaahi me'a ni. Ko ia na'a ne talamai, pea ne fakahā mai kiate au hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni. ¹⁷ Ko e fanga manu lalahi ni, 'aia 'oku toko fā, ko e tu'i ia 'e toko fā 'aia 'e tupu hake 'i māmani. ¹⁸ Ka 'e lava'i 'ae pule'anga 'e he kakai mā'oni'oni 'ae Fungani Mā'olunga, pea te nau ma'u 'ae pule'anga 'o lauikuonga, 'io, ke ta'engata pea ta'engata. ¹⁹ Pea ne u fie'ilo hono 'uhinga 'o hono fā 'oe manu, 'aia na'e taha kehe mo e fanga manu kotoa pē, 'o fakamanavahē'ia, 'aia na'e ukamea hono kau nifo, pea ko e palasa hono pesipesi; 'aia na'e faka'auha, mo mau-mau'i, pea na'e malaki 'ae toenga 'aki hono va'e; ²⁰ Pea mo e ngaahi nifo 'e hongofulu 'aia na'e 'i hono 'ulu, pea 'oe taha kehe 'aia na'e tupu hake, pea na'e tō 'i hono 'ao 'ae toko tolu; 'io, 'ae nifo ko ia, 'aia na'e 'i ai 'ae mata, pea mo e ngutu na'e lea fiela 'aupito, 'aia na'e matamata mālohi 'i he'ene ngaahi kaume'a. ²¹ Ne u vakai, pea na'e fai 'ae tau 'e he nifo ko ia ki he kakai mā'oni'oni, pea ne lava'i 'akinautolu. ²² Kae'oua ke hoko mai 'aia na'e 'i mu'a 'i mu'a 'i he ngaahi 'aho, pea na'e

tuku 'ae fakamaau totonu ki he kakai mā'oni'oni 'oe Fungani Mā'olunga; pea na'e hokosia 'ae kuonga na'e ma'u 'e he kakai mā'oni'oni 'ae pule'anga. ²³ Pea na'e pehē 'a 'ene lea, Ko hono fā 'oe manu 'e hoko ia ko hono fā 'i he ngaahi pule'anga 'i māmani, 'aia 'e kehe mo e ngaahi pule'anga kotoa pē, pea te ne faka'auha 'a māmani kotoa pē, pea malaki hifo ia, pea maumau'i. ²⁴ Pea ko e ngaahi nifo 'e hongofulu mei he pule'anga ni, ko e ngaahi tu'i 'e toko hongofulu ia 'aia 'e tupu: pea 'e tupu mo ha taha kimui 'iate kinautolu, pea 'e kehe ia mo e 'uluaki, pea te ne lava'i 'ae tu'i 'e toko tolu. ²⁵ Pea 'e lea 'aki 'e ia 'ae ngaahi lea fiela'i ki he Fungani Mā'olunga, pea te ne fakaongosia 'ae kakai mā'oni'oni 'oe Fungani Mā'olunga, pea 'e mahalo 'e ia ke ne fakakehe 'ae ngaahi kuonga mo e ngaahi fono: pea 'e tuku ia ki hono nima 'i ha kuonga mo e kuonga 'e ua, mo e vaeua mālie 'oe kuonga. ²⁶ Ka 'e fakanofo 'ae fakamaau, pea te nau to'o 'a 'ene pule, ke faka'auha mo maumau'i ia, 'o a'u ki he ngata'anga. ²⁷ Ka ko e pule'anga mo e pule, pea mo e nāunau 'oe pule'anga 'i he lalo langi kotoa pē, 'e tuku ki he kakai ko e kau mā'oni'oni 'ae Fungani Mā'olunga, pea ko hono pule'anga ko e pule'anga ta'engata, pea 'e tauhi mo tangofua kiate ia 'ae ngaahi pule kotoa pē. ²⁸ Ko eni 'ae ngata'anga 'oe me'a. Ka ko au Taniela ko 'eku ngaahi fakakaukau na'aku mātu'aki mamahi ai, pea na'e fakakehe hoku mata 'iate au: ka na'aku fakafufū 'ae me'a ni 'i hoku loto."

1 Ko e me'a hā mai kia Taniela ko e sipitangata mo e kosi tangata. 13 Ko e 'aho 'e ua afe ma tolungeau 'oe fai feilaulau. 15 'Oku fakafiemālie' 'a Taniela 'e Kepeleli pea 'oku ne fakahā hono 'uhinga 'oe me'a hā mai.

8 'I HONO tolu ta'u 'oe pule 'ae tu'i ko Pelesasa, na'e ai 'ae me'a na'e hā mai kiate au, 'io, kiate au Taniela, 'i he hili ange ia 'aia na'e tomu'a hā mai. ² Pea ne u mamata ki he me'a hā mai; pea na'e hoko 'o pehē 'i he'eku mamata, ne u 'i Susani 'i he fale 'oe tu'i, 'aia 'oku 'i he vahe fonua 'o 'Ilami; pea ne u mamata 'i he me'a hā mai, pea na'aku 'i he ve'e vaitafe ko 'Ulai. ³ Pea ne u hanga hake hoku mata 'o mamata, pea vakai, na'e tu'u 'i he ve'e vaitafe 'ae sipitangata pea na'e 'iate ia 'ae nifo 'e ua: pea na'e mā'olunga 'ae ongo nifo; ka na'e mā'olunga 'ae taha 'i he taha, pea na'e tupu fakamuimui 'aia na'e mā'olunga. ⁴ Ne u mamata ki he sipitangata na'e 'oho fano ki he potu hihifo, mo e tokelau mo e tonga; ko ia na'e 'ikai fa'a tu'u 'i hono 'ao ha fanga manu kehe, pea na'e 'ikai ai ha nī'hi 'e lava'i ha fakahaofi mei hono nima; ka na'a ne fai ki he anga 'o hono loto, pea ne hoko 'o lahi. ⁵ Pea 'i he'eku kei fakakaukau, vakai na'e ha'u ha kosi tangata mei he potu hihifo 'i he funga 'o māmani kotoa pē, pea na'e 'ikai te ne tu'u ki he kelekele: pea na'e 'i he kosi ha nifo māsila 'i he vaha'a 'o hono mata. ⁶ Pea na'a ne ha'u ki he sipitangata 'aia na'e 'i ai 'ae nifo 'e ua, 'aia ne u mamata 'oku tu'u 'i he ve'e vaitafe, pea na'a ne 'oho mālohi kiate ia 'i he'ene lili. ⁷ Pea ne u mamata ki he'ene 'unuunu atu ki he sipitangata, pea na'a ne 'oho mālohi kiate ia, pea ne

taa'i 'ae sipitangata, 'o fesi'i hono ongo nifo: pea na'e 'ikai ha mālohi 'i he sipitangata ke tu'u 'i hono 'ao, ka na'a ne lī hifo ia ki he kelekele pea ne malaki ia: pea na'e 'ikai ha taha ke fakahaofi 'ae sipitangata mei hono nima. ⁸ Ko ia na'e hoko 'o lahi 'aupito 'ae kosi tangata: pea 'i he lolotonga 'a 'ene mālohi na'e fasi 'ae nifo māsila; pea ke fetongi ia, na'e tupu hake 'ae nifo 'e fā ki he feitu'u matangi 'e fā 'oe langi. ⁹ Pea na'e tupu mei ha taha 'iate kinautolu ha kihī'i nifo sī'i, 'aia na'e tupu 'o lahi 'aupito, ki he potu tonga, pea mo e potu hahake, pea mo e fonua 'oe monū'ia. ¹⁰ Pea na'e tupu ia 'o lahi, 'io, 'o a'u ki he ngaahi fetu'u 'oe langi, pea na'a ne lī hifo 'ae kau mā'olunga nī'hi, pea mo e ngaahi fetu'u ki he kelekele, 'o ne malaki 'akinautolu. ¹¹ 'Io, na'a mo e 'Eiki 'oe ngaahi tokolahi na'e ne fai fakafielahi ki ai, pea na'e ta'ofi meiate ia 'ae feilaulau 'aho, pea na'e fakalielia'i hono potu tapu. ¹² Pea na'e tuku kiate ia 'ae kautau ke ta'ofi 'aki 'ae feilaulau 'aho koe'uhi ko e angahala, pea na'a ne fakahifo ki lalo 'ae mo'oni, pea na'a ne fa'a fai mo tupu lelei.

¹³ ¶ Pea ne u fanongo ki he tokotaha 'oe kau mā'oni'oni na'e lea, pea na'e pehē 'e he tokotaha kehe 'oe kau mā'oni'oni ki he tokotaha ko ia na'e lea, "'E fēfē hono fuoloa 'oe me'a hā mai ki he feilaulau 'aho, pea mo e angahala fakamala'ia 'aia 'oku tukuange ai 'ae potu mā'oni'oni, pea mo e kau tau ke moloki hifo 'i he va'e?" ¹⁴ Pea na'a ne pehē mai kiate ia, "'O a'u ki hono ua afe ma tolungeau 'oe 'aho; 'aia 'e toki fakama'a ai 'ae potu mā'oni'oni."

¹⁵ ¶ Pea na'e hoko 'o pehē, hili 'eku mamata, 'io, ko au Taniela, ki he me'a hā mai, mo 'eku kumi ki hono 'uhinga, pea 'iloange na'e hangē ne tu'u 'i hoku 'ao ha tangata. ¹⁶ Pea ne u fanongo ki he le'o 'oe tangata mei he vaha'a 'oe ongo kauvai 'o 'Ulai, 'aia na'e ui 'o pehē, "'E Kepeleli ke ke fakapoto'i 'ae tangata ni ke ne 'ilo 'ae me'a hā mai." ¹⁷ Ko ia na'a ne ha'u 'o ofi ki he potu 'aia ne u tu'u ai: pea 'i he'ene ha'u ne u manavahē, pea ne u tō fakafu'ohifo ki hoku mata: pea ne pehē mai kiate au, "Ke ke 'ilo 'e foha 'oe tangata, he ka a'u ki he ngata'anga 'oe kuonga 'e hoko ai 'ae me'a hā mai."

¹⁸ Pea 'i he'ene kei lea kiate au, na'aku mohe ma'u mo hoku mata ki he kelekele: ka na'a ne ala mai kiate au, pea fokotu'u hake au. ¹⁹ Pea ne pehē, "Vakai, te u fakapoto'i koe 'i he ngaahi me'a e hoko 'i he ngata'anga 'oe houhau: koe'uhi 'e hoko 'ae ngata'anga 'i hono kuonga kuo tu'utu'uni. ²⁰ "Ko e sipitangata 'aia na'a ke mamata ai na'e ua hono nifo, ko e ngaahi tu'i 'o Mitia mo Peasia ia. ²¹ Pea ko e kosi fulufulu ko e tu'i Kalisi ia; pea ko e nifo māsila 'oku 'i he vaha'a 'o hono ongo mata ko e 'uluaki tu'i ia. ²² Pea koe'uhi foki na'e fasi ia, pea tu'u hake ai 'ae toko fā, 'e tu'u hake mei he pule'anga 'ae pule'anga 'e fā, ka e 'ikai tatau mo hono mālohi 'o'ona. ²³ "Pea 'i he kuonga fakamui 'o honau pule'anga, 'oka hoko 'o kakato 'ae ngaahi angahala, 'e tu'u hake ha tu'i 'oku fofonga houhau, pea fa'a 'ilo'i 'ae ngaahi kupu'i lea 'ilongata'a. ²⁴ Pea ko hono mālohi 'e lahi 'aupito, ka e 'ikai 'i he'ene mālohi 'a'ana: pea te ne fai 'ae faka'auha fakamanavahē, pea 'e tupu pe ia mo

fa'a fai, pea 'e faka'auha 'ae kakai mālohi mo mā'oni'oni. ²⁵ Pea ko e me'a 'i he'ene fai fakapotopoto foki, te ne 'ai ke 'aonga 'ae kākā 'i hono nima; pea te ne fakafuofua lahi ia 'i hono loto, pea te ne faka'auha 'ae tokolahi 'aki 'ae melino; pea te ne tu'u hake foki ki he 'Eiki 'oe ngaahi 'eiki; ka e fesi'i ia ta'eala ki ai ha nima. ²⁶ Pea ko e me'a hā mai 'oe efiāfi mo e pongipongi, 'aia na'e tala 'oku mo'oni ia: ko ia ke ke tāpuni ke ma'u 'ae me'a hā mai; he ko e me'a ia ki he ngaahi 'aho lahi." ²⁷ Pea ko au Taniela ne u pongia, pea ne u mahaki 'i he ngaahi 'aho ni'ihi; pea hili ia ne u tu'u hake 'o fai 'ae ngāue 'ae tu'i: pea ne u ofo 'i he me'a hā mai, ka na'e 'ikai 'ilo hono 'uhinga 'e ha taha.

1 'Oku fakakaukau 'a Taniela ki he kuonga 'oe pōpula. 3 'Oku ne vete 'ae ngaahi angahala. 16 'Oku ne kole ke toe lelei 'a Selūsalema. 20 'Oku fakahā 'e Kepeleli kiate ia 'ae uike 'e fitungofulu.

9 I HE 'uluaki ta'u 'o Talaiasi ko e foha 'o 'Ahasivelo ko e hako 'oe kau Mitia, 'aia na'e fakanofa ko e tu'i ki he pule'anga 'oe kau Kalitia; ² I he 'uluaki ta'u 'o 'ene pule, ko au Taniela na'aku 'ilo mei he ngaahi tohi, hono lau 'oe ngaahi ta'u 'aia na'e hoko ai 'ae folofola 'a Sihova kia Selemaia, ko e palōfita, koe'uhi 'i he pehē, 'E fakakakato 'ae ta'u 'e fitungofulu mo e fakalala 'o Selūsalema.

³ ¶ Pea ne u hanga hoku mata kia Sihova ko e 'Otua, ke kumi 'i he lotu mo e ngaahi kole mo e 'aukai mo e 'ai 'ae tauanga'a mo e efuefu. ⁴ Pea ne u lotu kia Sihova, ko hoku 'Otua, pea ne u fai 'eku vete, pea ne u pehē,

"E Sihova, ko e 'Otua lahi mo fakamanavahē'ia, 'oku 'iate ia 'ae fuakava mo e 'alo'ofa ma'anautolu 'oku 'ofa kiate ia, pea kiate kinautolu 'oku ma'u 'ene ngaahi fekau: ⁵ "Kuo mau angahala, pea kuo mau fai angahala mo fai kovi, pea kuo mau talangata'a, 'io, 'i he'emaui hē mei ho'o ngaahi fekau pea mo ho'o ngaahi fakamaau: ⁶ Pea na'e 'ikai te mau fanongo ki ho'o kau tamaio'eiki 'ae kau palōfita, 'akinautolu na'e lea 'i ho huafa ki homau ngaahi tu'i, mo homau hou'eiki mo 'emaui ngaahi tamai, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua.

⁷ 'E 'Eiki 'oku 'a'au 'ae mā'oni'oni ka 'oku 'amautolu 'ae mā 'oe mata, 'o hangē ko e 'aho ni; ki he kau tangata 'o Siuta, pea ki he kakai 'o Selūsalema, pea ki 'Isileli kotoa pē 'oku ofi mo mama'o atu 'i he ngaahi fonua kotoa pē 'aia kuo ke kapusi 'akinautolu ki ai, koe'uhi ko e angahala kuo nau fai angahala ai kiate koe. ⁸ 'E 'Eiki 'oku 'amautolu 'ae mā 'oe mata, 'a homau ngaahi tu'i, mo homau hou'eiki, pea mo 'e-emaui ngaahi tamai, koe'uhi kuo mau fai angahala kiate koe. ⁹ 'Oku 'ia Sihova ko homau 'Otua 'ae ngaahi 'alo'ofa mo e fakamolemole, ka na'a mau angatu'u kiate ia; ¹⁰ Pea na'e 'ikai te mau talangofua ki he le'o 'o Sihova ko honau 'Otua, ke 'alu 'i hono ngaahi fono 'aia na'a ne fokotu'u 'i homau 'ao, 'i he'ene kau tamaio'eiki ko e kau palōfita. ¹¹ 'Io, kuo maumau 'e 'Isileli kotoa pē ho'o fono, 'i he'enu tafoki, ke 'oua na'a nau talangofua ki ho le'o;

ko ia, kuo lilingi ai 'ae mala'ia kiate kimautolu, pea mo e fuakava 'aia 'oku tohi 'i he fono 'a Mōsese, ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua, koe'uhi kuo mau fai angahala kiate ia. ¹² Pea kuo ne fakamo'oni ki he'ene ngaahi folofola, 'aia na'a ne folofola kiate kimautolu, pea mo homau kau fakamaau, 'aia na'e fakamaau 'i aki-mautolu, 'i he'ene 'omi kiate kimautolu 'ae kovi lahi: he na'e 'ikai ha fai 'i he lalo langi kotoa pē 'o hangē ko ia kuo fai ki Selūsalema. ¹³ 'O hangē ko ia na'e tohi 'i he fono 'a Mōsese, kuo hoko 'ae kovi ni kotoa pē kiate kimautolu: ka na'e 'ikai ke fai 'emaui lotu 'i he 'ao 'o Sihova ko homau 'Otua, koe'uhi ke mau tafoki mei he'emaui ngaahi hia, pea 'ilo ho'o mo'oni. ¹⁴ Ko ia kuo le'ohi 'a Sihova ki he kovi, pea kuo ne faka-hoko ia kiate kimautolu: he 'oku mā'oni'oni 'a Sihova ko homau 'Otua, 'i he'ene ngāue kotoa pē 'aia 'oku ne fai: he na'e 'ikai te mau talangofua ki hono le'o.

¹⁵ "Pea ko eni, 'E 'Eiki ko homau 'Otua, 'a koe na'a ke 'omi 'a ho'o kakai mei he fonua ko 'Isipite 'aki 'ae nima mālohi, pea kuo ke ma'u kiate koe 'ae ongoon-go, 'o hangē 'i he 'aho ni; kuo mau angahala, kuo mau fai kovi.

¹⁶ ¶ "E Sihova 'oku ou kole kiate koe, 'o fakatatau mo ho'o mā'oni'oni kotoa pē, ke faka'afe'i ho houhau mo ho tuputāmaki lahi mei ho'o kolo ko Selūsalema, ko ho mo'unga tapu: he koe'uhi ko 'emaui ngaahi hia, pea mo e hia 'a 'emaui ngaahi tamai, kuo hoko 'a Selūsalema, mo ho'o kakai, ko e manuki'anga kiate kinautolu kotoa pē, 'oku nofo takatakai kiate kimautolu.

¹⁷ Pea ko eni, 'e homau 'Otua, fanongo ki he hū 'a ho'o tamaio'eiki, mo 'ene ngaahi kole, pea tuku ke ulo mai ho fofonga ki ho fale tapu, 'aia 'oku lala, koe'uhi ko koe pe, 'e 'Eiki. ¹⁸ 'E hoku 'Otua, fakatokanga'i ho fofonga, pea fanongo, ke ke fofonga 'aa, pea 'afio'i homau tu'utāmaki, pea mo e kolo 'oku ui 'aki hō huafa: he 'oku 'ikai te mau 'atu 'emaui ngaahi kole ki ho 'ao, koe'uhi ko 'emaui mā'oni'oni, ka koe'uhi ko ho'o ngaahi 'alo'ofa lahi. ¹⁹ 'E 'Eiki, fanongo, 'E 'Eiki, fakamolemole; 'E 'Eiki, tokanga, mo fai; 'oua na'a fakatuai, koe'uhi pe ko koe, 'e hoku 'Otua; he ko ho'o kolo, mo ho'o kakai 'oku ui 'aki ho huafa."

²⁰ ¶ Pea lolotonga 'eku kei lea, mo lotu, mo fakahā 'eku hia, mo e hia 'a hoku kakai ko 'Isileli, mo 'eku kei 'atu 'eku kole 'i he 'ao 'o Sihova ko hoku 'Otua, koe'uhi ko e mo'unga tapu 'o hoku 'Otua; ²¹ 'Io, 'i he lolotonga 'eku kei lea 'i he lotu, na'e fekau ke puna vave mai 'ae tangata, 'io, ko Kepeleli, 'aia na'aku mamata 'i he me'a hā mai 'i hono kamata'anga, pea na'e ha'u ia 'o ala kiate au, 'i he feitu'ula'ā 'oe feilaulau efiāfi. ²² Pea ne fakahā mai, pea na'a ma talanoa mo au, 'o ne pehē, "'E Taniela, kuo u toki ha'u koe'uhi ke tuku kiate koe 'ae poto mo e 'ilo. ²³ 'I he kamata fai 'a ho'o ngaahi kole na'e hoko mai 'ae fekau, pea kuo u ha'u ke fakahā kiate koe; he ko e 'ofeina lahi koe: ko ia ke ke 'ilo 'ae me'a pea ke fakakaukau ki he me'a hā mai. ²⁴ "Kuo kotofa pau 'ae uike 'e fitungofulu ki ho'o kakai, mo ho'o kolo tapu, ke faka'osi 'ae angahala, mo fakangata

'ae ngaahi hia, pea ke fai 'ae fakalelei koe'uhi ko e an-gahia, pea ke fakahoko mai 'ae mā'oni'oni ta'engata, pea ke fakamaau ke ma'u 'ae me'a hā mai mo e kikite, pea ke fakanofu 'ae Fungani Mā'oni'oni. ²⁵ Ko ia ke ke poto pea ke 'ilo, mei he fakahā 'oe fekau ke fakafo'ou mo langa 'a Selūsalema, 'o a'u ki he Misaia ko e 'Eiki, ko e uike 'e fitu ia, mo e uike 'e onongofulu ma ua: 'e toe langa 'ae hala mo e 'a maka, 'io, 'i he kuonga 'oe maveuveu. ²⁶ Pea hili 'ae uike 'e onongofulu ma ua 'e motuhi 'ae Misaia, ka e 'ikai koe'uhi ko ia: pea ko e kakai 'oe 'eiki 'e ha'u, te nau faka'auha 'ae kolo mo e potu tapu; pea ko hono ngata 'o ia 'e hoko 'o hangē ko e melema, pea kuo pau pe ke fai 'i ai 'ae ngaahi kovi, 'o a'u ki he ngata'anga 'oe ta'u. ²⁷ Pea 'e fakamo'oni 'e ia 'ae fuakava mo e tokolahi 'i he uike 'e taha: pea 'i he lototonga 'oe uike 'e fakangata 'e ia hono fai 'ae feilaulau, mo e feilaulau tutu; pea 'oka kāpui ia 'e he me'a fakalielia 'oe faka'auha, 'e fai 'aia kuo tu'utu'uni 'o a'u ki he ngata'anga, pea 'e lilingi atu ia ki he faka'auha."

1 'Oku mamata 'a Taniela ki he me'a hā mai hili 'ene fakavaivai'ia. 10 'I he'ene mamahi mo man-avahē 'oku fakafiemālie'ia 'e he āngelo.

10 'I HONO tolu 'oe ta'u 'o Kolesi ko e tu'i 'o Peasia, na'e ai ha me'a na'e fakahā kia Taniela, 'aia na'e hingoa ko Pelitisasa; pea na'e mo'oni 'ae me'a, ka na'e fuoloa 'ae kuonga na'e tu'utu'uni ki ai, pea na'a ne poto 'i he me'a, pea na'e 'iate ia 'ae 'ilo' 'oe me'a hā mai. ² 'I he ngaahi 'aho ko ia, ko au Taniela ne u mamahi 'i he uike kātoa 'e tolu. ³ Na'e 'ikai te u kai 'ae mā melie, pea na'e 'ikai 'i hoku ngutu 'ae kanomate pe ha uaine, pea na'e 'ikai si'i teu takai au, kae'oua ke kakato 'ae uike 'e tolu. ⁴ Pea 'i hono uofulu ma fā 'oe 'aho 'oe 'uluaki māhina, 'i he'eku nofo 'i he ve'e vaitafe lahi, 'aia 'oku ui ko Hitikeli; ⁵ Ne u hanga hake ai hoku mata 'o sio, pea vakai, ko e tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, pea na'e no'o hono no'otanga vala 'aki 'ae koula lelei 'o 'U-fasi: ⁶ Ko hono sino foki na'e hangē ko e pelili, pea ko hono mata na'e hangē ko e 'uhila, pea mo hono ongo mata na'e hangē ko e ongo maama afi, pea ko hono nima mo hono va'e, na'e ulo 'o tatau mo e palasa kuo fakangingila, pea ko hono le'o 'i he'ene lea, na'e hangē ko e le'o 'oe tokolahi. ⁷ Pea ko au Taniela ne u mamata tokotaha pe ki he me'a hā mai: he ko e kau tangata na'e 'i ai mo au na'e 'ikai te nau mamata ki he me'a hā mai; ka na'e hoko 'ae manavahē lahi kiate kinautolu, ko ia na'a nau hola ke fakafufū 'akinautolu. ⁸ Ko ia na'e tuku tokotaha pe au, pea ne u mamata ki he me'a lahi ni na'e hā mai, pea na'e 'ikai toe ha mālohi si'i 'iate au: he na'e liliu 'iate au 'a 'eku matamatalelei 'o fakalielia, pea na'e 'ikai teu kei ma'u ha mālohi. ⁹ Ka na'aku fanongo pe ki he le'o 'o 'ene ngaahi lea: pea 'i he'eku fanongo ki he le'o 'o 'ene ngaahi lea, na'e lolotonga ia 'ae mohe ma'u 'a hoku mata, 'o fakafo'ohifo hoku mata ki he kekeleke.

¹⁰ ¶ Pea vakai, na'e ala mai ha nima kiate au, mo ne fokotu'u au ki hoku ongo tui mo hoku 'aofi nima. ¹¹ Pea ne pehē mai kiate au, "'E Taniela, ko e tangata 'ofeina

lahi, ke ke 'ilo 'ae ngaahi lea 'aia 'oku ou lea 'aki kiate koe, pea ke tu'u tonu: he kuo toki fekau au kiate koe." Pea hili 'ene lea 'aki 'ae lea ni kiate au, ne u tu'u tetetete pe. ¹² Pea ne toki pehē mai kiate au, "'Oua na'a ke manavahē, Taniela: he kuo talu 'ae 'uluaki 'aho 'aia na'a ke tukupau ai ho loto ke 'ilo, pea na'a ke faka-mamahi'i koe 'i he 'ao 'oe 'Otua, na'e ongo'i ho'o ngaahi lea, pea koe'uhi ko ho'o ngaahi lea kuo u ha'u au. ¹³ Ka na'e ta'ofi au 'e he 'Eiki 'oe pule'anga 'o Peasia, 'i he ngaahi 'aho 'e uofulu ma taha: kae vakai, na'e ha'u 'a Maikeli, ko e tokotaha ia 'oku tu'u ki mu'a, ke tokoni au; pea ne u nofo ai mo e ngaahi tu'i 'o Peasia. ¹⁴ Pea ko eni, kuo u ha'u ke fakahā kiate koe, 'ae me'a e hoko ki ho'o kakai 'i he ngaahi 'aho fakamui: he 'oku kau 'ae me'a hā mai ki he ngaahi 'aho lahi." ¹⁵ Pea 'i he'ene lea pehē kiate au, ne u fo'ohifo hoku mata ki he kekeleke, pea ne u longo pe. ¹⁶ Pea vakai, ko e tokotaha na'e hangē ko ha taha 'i he ngaahi foha 'oe tangata, na'e ala mai ki hoku lounghutu: pea ne u toki mafa'a hoku ngutu, 'o lea, pea ne u pehē kiate ia na'e tu'u 'i hoku 'ao, "'E hoku 'Eiki, ko e me'a 'i he me'a hā mai, kuo toe foki mai 'eku mamahi kiate au, pea 'oku 'ikai te u kei ma'u ha mālohi. ¹⁷ He koe'uhi 'e fa'a alea fēfē 'ae tamaio'eiki 'o hoku 'Eiki ni, mo hoku 'Eiki ni? He ko au eni, na'e fakafokifā 'oku 'ikai toe ha mālohi 'iate au, pea kuo 'osi foki mo 'eku mānava." ¹⁸ Pea na'e toe ha'u ha taha 'o hangē ko ha tangata, 'o ala mai kiate au, 'o ne fakamālohi au, ¹⁹ Pea ne pehē mai 'e ia, "'E tangata 'ofeina lahi, 'Oua na'a ke manavahē: fiemālie pe koe, pea ke mālohi, 'io, ke ke mālohi."

Pea 'i he'ene lea kiate au ne u mālohi, pea ne u pehē, "Ke lea pe 'a hoku 'Eiki, he kuo ke fakamālohi au."

²⁰ Pea na'e toki pehē 'e ia, "'Oku ke 'ilo hono 'uhinga 'o 'eku ha'u kiate koe; pea ko eni, te u foki atu ke tau mo e tu'i 'o Peasia: pea 'i he'eku 'alu atu, vakai 'e ha'u 'ae 'eiki 'o Kalisi. ²¹ Ka te u fakahā kiate koe 'aia 'oku tohi 'i he tohi tapu mo'oni: pea 'oku 'ikai mo ha ni'ihī 'oku kau mo au 'i he ngaahi me'a ni, ka ko Maikeli ko ho'omou 'eiki."

1 'Ae fulihi 'o Peasia 'e he tu'i 'o Kalisi. 5 'Ae ngaahi fuakava, mo e ngaahi tau 'e he ngaahi tu'i mei he potu tonga mo e tokelau. 30 'Ae tau mo e fakamālohi 'oe kakai Loma.

11 PEa ko au foki 'i he 'uluaki ta'u 'o Talaiasi ko e Mitia, 'io, ko au, na'aku tu'u hake ke fakatu'u-ma'u mo tokoni kiate ia. ² Pea ko eni, te u fakahā kiate koe 'ae mo'oni. "Vakai, 'e toetu'u hake 'i Peasia, 'ae tu'i 'e toko tolu; pea ko hono fā 'e koloa'ia lahi hake 'iate kinautolu kotoa pē: pea ko e me'a 'i he'ene mālohi koe'uhi ko 'ene koloa, te ne ue'i kotoa pē ke tali tu'u ki he pule'anga 'o Kalisi. ³ "Pea 'e tu'u hake ha tu'i mālohi, 'aia 'e pule'aki 'ae pule lahi, pea ne fai 'o fakatatau mo hono loto. ⁴ Pea 'oka ne tu'u hake ia 'e mafesi hono pule'anga, pea 'e movetevete ia ki he feitu'u magari 'e fā 'oe langi, ka e 'ikai ki hono hako, pea 'e 'ikai tatau ia mo hono pule'anga, 'aia na'a ne pule'i: he koe'uhi 'e ta'aki hono pule'anga, koe'uhi ko e ni'ihī kehe, ka e 'ikai koe'uhi ko kinautolu pe.

⁵ ¶ “Pea ‘e mālohi ‘ae tu‘i mei he potu tonga, mo e tokotaha ‘i hono hou‘eiki; pea ‘e mālohi hake ia ‘iate ia, pea ‘e ma‘u ‘e ia ‘ae pule; pea ko ‘ene pule ‘e hoko ko e pule lahi. ⁶ Pea ‘i he ngata‘anga ‘oe ngaahi ta‘u te nau fakataha ‘akinautolu: he ko e ‘ofefine ‘oe tu‘i ‘oe potu tonga, ‘e ha‘u ia ki he tu‘i ‘oe potu tokelau, ke fai ha fuakava mo ia: ka e ‘ikai ma‘u kiate ia ‘ae mālohi ‘oe nima; pea ‘e ‘ikai tu‘uma‘u ia, ‘aia pe ko hono nima: ka e tukuange ‘ae fefine, mo kinautolu na‘a nau omi mo ia, mo ia na‘a ne tupu ai, pea mo ia na‘e tokoni ki ai ‘i he ngaahi kuonga ko ia. ⁷ Ka e tupu hake mei hono manga‘i aka ‘e taha ha tokotaha ‘i hono tofi‘a, ‘aia ‘e hoko mai mo e kau tau, pea ‘e hū ia ki he kolo ‘oe tu‘i ‘oe potu tokelau, pea te nau fai mo ia, pea te ne ikuna: ⁸ Pea ‘e ‘ave pōpula foki ki ‘Isipite, ‘a honau ngaahi ‘otua, pea mo honau hou‘eiki, pea mo ‘enau ngaahi ipu mahu‘inga, ko e siliva mo e koula; pea ‘e lahi hono ta‘u ‘o‘ona, ‘i he tu‘i ‘oe potu tokelau. ⁹ Ko ia ‘e ha‘u ‘ae tu‘i ‘oe potu tonga ki hono pule‘anga, pea toki foki atu ki hono fonua ‘o‘ona. ¹⁰ Ka e ue‘i ai hono ngaahi foha, pea te nau tānaki ‘ae fu‘u kau tau tokolahi; pea ko honau tokotaha ‘e ha‘u mo‘oni ia ‘o kāpui, mo ‘alu atu: pea ‘e toki foki mai ia, pea ‘e toe hiki ‘e ia ‘ae tau, ‘o a‘u ki he‘ene kolo. ¹¹ Pea ‘e ngaue ‘ae tu‘i ‘oe potu tonga ‘i he tuputāmaki kiate ia, pea ‘e ha‘u ia ‘o tau mo ia, ‘io, mo e tu‘i ‘oe potu tokelau; pea ‘e fokotu‘u ‘e ia ‘ae fu‘u tokolahi kiate ia, ka e tuku ‘ae fu‘u tokolahi ki hono nima. ¹² Pea ‘oka ne ka fetuku atu ‘ae fu‘u tokolahi, ‘e fakahikihiki hono loto; pea te ne lī ki lalo ‘ae ngaahi toko mano lahi: ka e ‘ikai te ne mālohi ai. ¹³ He koe‘uhi ‘e toe ha‘u ‘ae tu‘i ‘oe potu tokelau, pea te ne ‘omi mo e fu‘u tokolahi, ‘o lahi hake ‘i he ‘uluaki, ‘oku pau pe ke toe hoko mai ia mo e fu‘u kau tau, pea mo e koloa lahi, ‘oka hili ‘ae ngaahi ta‘u. ¹⁴ Pea ‘i he ngaahi kuonga ko ia ‘e tu‘u hake ‘ae tokolahi ki he tu‘i ‘oe potu tonga; pea ko e kau kaiha‘a ‘i ho‘o kakai foki, te nau hakeaki‘i ‘akinautolu ke fakatu‘uma‘u ‘ae me‘a hā mai; ka te nau hinga. ¹⁵ Ko ia ‘e ha‘u ‘ae tu‘i ‘oe potu tokelau, pea keli kolo, pea ‘e iku‘i ‘ae ngaahi kolo kuo ‘ā‘i mālohi: pea ko e mahafu ‘oe potu tonga ‘e ‘ikai fa‘a ta‘ofi ki ai, pe ko ‘ene kakai fili, pea ‘e ‘ikai si‘i ha mālohi ke ta‘ofi. ¹⁶ Ka ko ia ‘oku ha‘u kiate ia ‘e fai ‘e ia ‘a ‘ene fa‘iteliha, pea ‘e ‘ikai fa‘a tu‘u ha tokotaha ‘i hono ‘ao: pea ‘e tu‘u ia ‘i he fonua ‘oe monū‘ia, pea ‘e faka‘auha foki ia ‘i hono nima. ¹⁷ Pea ‘e fakahangatonu hono mata foki ke hū ki ai mo e mālohi kotoa ‘o hono pule‘anga, mo e matamata fai totonu; ‘e pehē pe ‘ene fai: pea neongo ‘ene foaki kiate ia ‘ae fungani ‘i he kau fefine, ke kākaa‘i: ka ‘e ‘ikai tu‘uma‘u ia kiate ia, pe kau mo ia. ¹⁸ Pea hili ia ‘e fakahangatonu, hono mata ki he ngaahi ‘otu motu, pea te ne ma‘u ia ‘o lahi: ka e ‘i ai ‘ae ‘eikitau ‘e taha te ne fakangata ‘a ‘ene polepole mai, pea ‘e liliu ‘e ia ‘ae manuki ke toe hoko kiate ia pe. ¹⁹ Pea hili ia te ne toki fakahangatonu hono mata ke ‘alu ki he kolo ‘o hono fonua: ka te ne tūkia mo humu, pea ‘e ‘ikai kei ‘ilo‘i ia. ²⁰ Pea ‘e toki tu‘u hake ‘i hono tu‘unga ‘o‘ona ha taha fakatupu tukuhau ‘i he nāunau ‘oe pule‘anga: ka e ‘aho si‘i pe pea ‘e ‘auha ia, ka e ‘ikai ‘i he ‘ita, pe ‘i he tau.

²¹ Pea ‘e tu‘u hake ‘i hono potu ‘o‘ona ha tokotaha fakalielia, ‘e ‘ikai te nau tuku ki ai ‘ae nāunau ‘oe pule‘anga: ka te ne hoko ki ai ‘i he melino, pea te ne ma‘u ‘ae pule‘anga ‘i he lapu. ²² Pea ‘e melemo ‘akinautolu ‘i hono ‘ao ‘i he malofa mai ‘ae mahafutau ‘o hangē ko e vai, pea ‘e maumau‘i ia, ‘io, ‘e ia mo e ‘Eiki na‘e fai ‘ae fuakava; ²³ Pea ka hili ‘a ‘ena fai fuakava mo ia, te ne fai kākā: koe‘uhi ‘e ha‘u ia, pea te ne hoko ‘o mālohi ka ko e kakai tokosi‘i. ²⁴ He te ne hoko ‘i he melino pe ‘o ma‘u ‘ae ngaahi potu koloa‘ia ‘oe fonua; pea ‘e fai ‘e ia ‘aia na‘e ‘ikai ke fai ‘e he‘ene ngaahi tamai, pe ko ‘ene ngaahi kui; he te ne tufa kiate kinautolu ‘ae me‘a kuo ma‘u ‘i he mālohi, mo e me‘a ma‘u ‘i he tau, mo e koloa: pea ‘e fai ‘e ia ‘ene fakakaukau ki he ngaahi potu mālohi, ‘io, ‘i ha kuonga. ²⁵ Pea te ne langa‘i ‘ene mālohi, pea ‘e to‘a hono loto ki he tu‘i ‘oe potu tonga mo e fu‘u kau tau; pea ‘e ngaue ‘ae tu‘i ‘oe potu tonga ke tau mo e kau tau tokolahi fakamanavahē; ka e ‘ikai te ne tu‘uma‘u: koe‘uhi te nau fakakaukau‘i ‘ae ngaahi tauhele kiate ia. ²⁶ ‘Io, ‘akinautolu ‘oku kai ‘i he‘ene me‘akai, te nau tāmata‘i ia, pea ko ‘ene kautau ‘e movete: pea ‘e tō ‘o mate ‘ae tokolahi. ²⁷ Pea ‘e loto ‘ae ongo tu‘i ni fakatou‘osi pe ke fai kovi, pea te na lea loi ‘i he keinanga‘anga pe taha ka e ‘ikai lava: he ko e ngata‘anga ‘e hoko pe ia ‘i he kuonga kuo kotofa.

²⁸ ¶ “Pea ‘e toki foki atu ia ki hono fonua mo e koloa lahi; pea ‘e kovi hono loto ki he fuakava mā‘oni‘oni; pea te ne fai ‘ae ngaahi me‘a lahi, pea foki atu ki hono fonua. ²⁹ Pea ‘i he kuonga kuo tu‘utu‘uni te ne foki mai, pea ha‘u ki he potu tonga; ka e ‘ikai hangē ko e fuofua ha‘u, pe ko ia kimui. ³⁰ Koe‘uhi ‘e ha‘u kiate ia ‘ae ngaahi vaka mei Kitimi: ko ia te ne mamahi ai, pea foki, pea ‘e lahi ‘ene ‘ita ki he fuakava mā‘oni‘oni: ‘e pehē ‘a ‘ene fai; ‘io, ‘e liu mai ia, pea toki alea mo kinautolu ‘oku si‘aki ‘ae fuakava mā‘oni‘oni. ³¹ Pea ‘e tu‘u ‘ae mahafutau ‘o kau mo ia, pea te nau faka‘uli‘i ‘ae potu tapu ‘oe mālohi pea te nau ‘ave ‘ae feilaulau ‘aho, pea te nau fokotu‘u ‘ae me‘a fakalielia ‘oku faka‘ulia. ³² Pea te ne fakalotokovi‘i ‘i he lapu ‘akinautolu ‘oku fai kovi ki he fuakava, ka e mālohi ‘akinautolu ‘oku ‘ilo honau ‘O-tua, pea te nau fai me‘a lahi. ³³ Pea ko kinautolu ‘oku poto ‘i he kakai, te nau akonekina ‘ae tokolahi: ka te nau tō ‘i he heletā, mo e afi, mo e pōpula, mo e fakamālohi, ‘o ‘aho lahi. ³⁴ Pea ‘oka nau ka tō, ‘e tokoni ‘akinautolu ‘aki ‘ae tokoni si‘i: ka e pikitai ‘ae tokolahi kiate kinautolu ‘i he lapu. ³⁵ Pea ‘e tō ha ni‘ihi ‘iate kinautolu ‘oku poto, koe‘uhi ke ‘ahi‘ahi‘i ‘akinautolu, pea ke fakama‘a, mo fakahinehina, ‘o a‘u ki he kuonga ‘oe ngata‘anga: koe‘uhi ‘oku kei ai ‘ae kuonga kuo tu‘utu‘uni. ³⁶ Pea ‘e fai ‘e he tu‘i ‘o fakatatau mo hono loto; pea te ne hakeaki‘i ‘e ia ia, mo fakahikihiki‘i ia ‘i he ngaahi ‘otua kotoa pē, pea te ne lea ‘aki ‘ae ngaahi me‘a fakamanavahē ki he ‘Otua ‘oe ngaahi ‘otua, pea ‘e monū‘ia ia, kae‘oua ke kakato ‘ae houhau: he ko ia kuo tu‘utu‘uni ‘e fai pe ia. ³⁷ Pea ‘e ‘ikai te ne tokanga ki he ‘Otua ‘o ‘ene ngaahi tamai, pe ko e holi ki he fefine, pe tokanga ki ha ‘otua ‘e taha: he koe‘uhi te ne hakeaki‘i ia ke

mā'olunga 'i he ngaahi me'a kotoa pē. ³⁸ Ka e faka'apa'apa ia ki he 'otua 'oe mālohi, pea ko e 'otua na'e 'ikai 'ilo 'e he'ene ngaahi tamai, te ne faka'apa'apa ki ai 'aki 'ae koula mo e siliva, pea mo e ngaahi maka koloa, mo e ngaahi me'a 'oku fai ki ai 'ae manako. ³⁹ 'E pehē pe 'ene fai 'i he ngaahi potu mālohi, mo e 'otua fo'ou, 'aia te ne fakahā mo fakanāunau'ia: pea te ne fai ke nau pule ki he tokolahi; pea te nau vahevahe 'ae fonua koe'uhi ke ma'u koloa.

⁴⁰ ¶ "Pea 'i he kuonga 'amui 'e fakatu'otu'a 'ae tu'i 'oe potu tonga kiate ia: pea 'e 'oho kiate ia 'ae tu'i 'oe potu tokelau 'o hangē ko e 'ahiohio, mo e ngaahi salioite, mo e kau tau heka hoosi, pea mo e ngaahi vaka lahi; pea te ne hū ki he ngaahi fonua, pea te ne mafola atu ai ⁴¹ Te ne hū foki ki he fonua 'oe monū'ia, pea 'e lahi 'ae fonua kehekehe 'e fulihi: ka e hao pe mei hono nima 'ae ngaahi fonua ni, 'io, 'a 'Itomi mo Moape, mo e tokolahi 'i he fānau 'a 'Amoni. ⁴² Te ne mafao atu hono nima foki ki he ngaahi fonua; pea 'e 'ikai hao 'ae fonua 'o 'Isipite. ⁴³ Pea te ne pule ki he koloa, 'oe koula, mo e siliva, pea mo e ngaahi me'a mahu'inga kotoa pē 'o 'Isipite: pea ko e kau Lipea mo e kau 'Itiopea, te nau muimui 'iate ia. ⁴⁴ Ka te ne mamahi 'ia 'i he ongoongo mei he potu hahake, pea mo e potu tokelau, ko ia te ne 'alu atu 'i he 'ita lahi, ke faka'auha mo faka'osi'osingamālie 'ae tokolahi. ⁴⁵ Pea te ne fokotu'u 'ae ngaahi fale fehikitaki 'o hono nofo'anga 'i he vaha'a 'oe ngaahi tahi 'i he mo'unga tapu mo nāunau'ia; kae hoko pe 'a hono ngata'anga, pea 'e 'ikai ha taha 'e tokoni kiate ia."

1 'E fakahaofi 'e Maikeli 'a 'Isileli mei he'enu mamahi. 3 'Oku fakahā kia Taniela 'ae ngaahi kuonga.

12 PEA 'i he kuonga ko ia 'e tu'u hake 'a Maikeli, 'ae 'Eiki lahi, 'aia 'oku tokoni ki he fānau 'a ho'o kakai: pea 'e hoko ha kuonga 'oe mamahi, 'aia na'e 'ikai 'aupito hano tatau talu mo e 'i ai ha pule'anga, 'o a'u ki he pule'anga ko ia: pea 'e fakahaofi ho'o kakai 'i he kuonga ko ia, 'aia kotoa pē 'e 'ilo'i kuo tohi 'i he tohi.

² Pea e'a 'ae tokolahi 'okinautolu 'oku mohe 'i he efu 'o

māmani, ko e ni'ihi ki he mo'ui ta'engata, mo e ni'ihi ki he mā mo e manuki ta'engata. ³ Pea ko kinautolu 'oku poto 'e ngingila 'o hangē ko e ulo 'oe langi; pea ko kinautolu 'oku fakatafoki'i 'ae tokolahi ki he mā'oni'oni, 'o hangē ko e ngaahi fetu'u, 'o ta'engata pea ta'engata. ⁴ Ka ko koe, 'e Taniela, ke ke tāpuni 'ae ngaahi lea mo fakama'u 'ae tohi, 'o a'u ki he kuonga 'oe ngata'anga: 'e fe'alu'aki fano pe 'ae tokolahi, pea 'e tupu 'ae poto.

⁵ ¶ Pea ko au Taniela ne u sio, pea vakai, na'e tutu'u mai 'ae toko ua kehe, ko e tokotaha 'i he kauvai 'e taha 'oe vaitafe, pea mo e tokotaha 'i he kauvai 'e taha 'oe vaitafe. ⁶ Pea na'e pehē 'e he tokotaha ki he tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, 'aia na'e 'i he fukahi vai 'oe vaitafe, "'E fēfē hono fuoloa pea hoko 'ae ngata'anga 'oe ngaahi me'a faka'osi'osi?" ⁷ Pea ne u fanongo ki he tangata na'e kofu'aki 'ae tupenu lelei, 'aia na'e 'i he fukahi vai 'oe vaitafe, 'i he'ene hiki hake hono nima to'omata'u, mo hono to'ohema ki he langi, pea ne fuakava 'iate ia 'oku mo'ui 'o ta'engata, "'E fai ia 'i he kuonga mo e ngaahi kuonga, mo e vaeuamālie'anga; pea 'i he'ene lava'i ke movete 'ae mālohi 'oe kakai mā'oni'oni, 'e toki faka'osi'osi 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē."

⁸ Pea ne u fanongo, ka na'e 'ikai te u 'ilo: pea ne u pehē, "'E hoku 'Eiki, ko e hā hono ngata'anga 'oe ngaahi me'a ni?" ⁹ Pea na'a ne pehē mai, "Ke ke 'alu koe Taniela: he kuo tāpuni mo fakama'u 'ae ngaahi lea, 'o a'u ki he kuonga 'oe ngata'anga. ¹⁰ 'E 'i ai 'ae tokolahi 'e fakama'a, mo fakahinehina, mo 'ahi'ahi'i; ka e fai hala 'ae kau angahala: pea 'e 'ikai ha ni'ihi 'i he kau angahala 'e 'ilo; ka e 'ilo 'e he kau poto. ¹¹ Pea mei he kuonga ko ia, 'e 'ave ai 'ae feilaulau 'aho, mo e fokotu'u 'ae fakalielia, 'aia 'oku faka'ulia, 'e ai 'ae ngaahi 'aho 'e taha afe ma uangeau mo e hivangofulu. ¹² 'Oku monū'ia ia 'oku tatali, pea hoko ki he ngaahi 'aho 'e taha afe ma tolungeau, mā tolungofulu ma nima. ¹³ Ka ke 'alu pe koe 'i ho hala kae'oua ke hoko 'ae ngata'anga: he te ke mālōlō pea te ke tu'u 'i ho lakanga 'i he ngata'anga 'oe ngaahi 'aho."

Vahe

Hosea

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 Ke fakahā 'ae fakamaau 'e he 'Otua 'ae fe'auaki fakalaumālie, 'oku 'ave 'e Hosea 'a Komela, 4 'O ne ma'u ai 'a Sesilili, 6 Mo Loluhama, 8 Mo Loami. 10 Ko e fakamo'ui 'a Siuta mo 'Isileli.

1 NA'E hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Hosea, ko e foha 'o Peli, 'i he ngaahi 'aho 'o 'Usia, mo Sotame, mo 'Ahasi, mo Hesekaia, ko e ngaahi tu'i 'o Siuta, pea 'i he ngaahi 'aho 'o Selopoami ko e foha 'o Soasi, ko e tu'i 'o 'Isileli. ² Ko hono kamata'anga 'oe folofola 'a Sihova ia Hosea. Pea na'e pehē 'e Sihova kia Hosea, "Alu, 'o 'omi kiate koe ha 'unoho mei he fe'auaki mo e fānau 'ae fe'auaki: he kuo fai 'e he fonua 'ae fe'auaki lahi, 'onau mahu'i meia Sihova." ³ Pea na'e 'alu ia 'o ne 'omi 'a Komela, ko e 'ofefine 'o Tipilemi; pea na'e tuitu'ia ia mo fanau'i ha tama tangata kiate ia. ⁴ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate ia, "Ke ke ui hono hingoa ko Sesilili; he 'oku toetoe si'i, pea te u totongi 'ae toto 'o Sesilili ki he fale 'o Sehu, pea te u fakangata 'ae pule'anga 'oe fale 'o 'Isileli. ⁵ Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia te u fesii 'ae kau-fana 'a 'Isileli, 'i he tele'a 'o Sesilili."

⁶ ¶ Pea na'e toe tuitu'ia ia, pea fanau'i ha tama fefine. Pea na'e pehē 'e he 'Otua kiate ia, "Ke ke ui hono hingoa ko Loluhama: koe'uhi 'e 'ikai te u toe 'alo'ofa ki he fale 'o 'Isileli, ka te u mātu'aki 'ave 'akinautolu. ⁷ Ka te u 'alo'ofa ki he fale 'o Siuta, pea te u fakamo'ui kinautolu 'ia Sihova ko e 'Otua, ka 'e 'ikai te u fakamo'ui 'aki kinautolu 'ae kaufana, pe ko e heletā, pe ko e tau, pe ko e fanga hoosi, pe ko e kau tangata heka hoosi."

⁸ ¶ Pea hili 'ene fakamāvae 'a Loluhama, na'a ne tuitu'ia pea fā'ele'i ha tama tangata. ⁹ Pea na'e toki pehē 'e he 'Otua, "Ke ke ui hono hingoa ko Loami: he 'oku 'ikai ko hoku kakai' 'akimoutolu, pea 'oku 'ikai ko homou 'Otua au.

¹⁰ ¶ Ka ko hono tokolahi 'oe fānau 'a 'Isileli, 'e hangē ko e 'one'one 'oe tahi 'aia 'e 'ikai fa'a fua pe lau; pea 'e hoko 'i he potu na'e pehē kiate kinautolu, "Oku 'ikai ko hoku kakai 'akimoutolu,' 'e pehē 'i ai kiate kinautolu, 'Ko e ngaahi foha 'akimoutolu 'oe 'Otua mo'ui.' ¹¹ Pea 'e toki tānaki fakataha 'ae fānau 'a Siuta mo e fānau 'a 'Isileli, pea 'e tu'utu'uni ha 'ulu pe taha mo'onautolu, pea te nau ha'u mei he fonua: koe'uhi 'e lahi 'ae 'aho 'o Sesilili.

1 Ko e tauhi tamapua 'ae kakai. 6 Ko e fakamaau 'ae 'Otua kiate kinautolu. 14 Ko 'ene ngaahi tala'ofa 'oe fakalelei mo kinautolu.

2 "KE ke pehē ki ho ngaahi tokoua, 'Ko 'Ami,' pea ki ho ngaahi tuofefine, 'ko Luhama.'

² Kole ki ho'o fa'ē, kole, he 'oku 'ikai ko hoku 'unoho ia, pea 'oku 'ikai ko hono 'unoho au: pea koe'uhi ko ia, tuku ke ne 'ave 'ene fe'auaki mei hono 'ao, pea mo 'ene tonon tangata mei he vaha'a 'o hono huhu;

³ Telia na'aku fakatelefua ia, pea tuku ia ke hangē ko e 'aho 'o hono fanau'i, pea ngaohi ia ke hangē ko e toafa, pea tuku ia ke tatau mo e fonua mōmoa, pea tāmata'i ia 'i he fieinu.

⁴ Pea 'e 'ikai te u 'alo'ofa ki he'ene fānau; he ko e fānau 'ae fe'auaki 'akinautolu.

⁵ He kuo fai 'e he'enu fa'ē 'ae fe'auaki: pea ko ia ia na'e tuitu'ia 'akinautolu kuo ne fai fakalielia:

he na'a ne pehē, 'Te u 'alu atu ki he'eku kau mamana, 'aia 'oku foaki mai 'eku mā mo 'eku vai, 'a 'eku fulufulu'i sipi mo 'eku filo, 'a 'eku lolo mo 'eku inu.'

⁶ Ko ia, vakai, te u fele'i hono hala 'aki 'ae 'akau talatala, pea ngaohi ha 'ā, ke 'oua na'a ne 'ilo hono ngaahi hala.

⁷ Pea te ne muimui ki he'ene kau mamana, ka 'e 'ikai te ne ma'u 'akinautolu; te ne kumi 'akinautolu ka 'e 'ikai 'ilo: pea te ne toki pehē, 'Te u 'alu, pea tafoki ki hoku 'ulu-aki 'unoho; he na'e lelei lahi ai ia kiate au.'

⁸ He na'e 'ikai te ne 'ilo na'aku foaki kiate ia 'ae koane, mo e uaine, mo e lolo, pea ne u fakalahi kiate ia 'ae siliva, mo e koula, na'a nau teu ma'a Peali.

⁹ Ko ia teu tafoki, pea 'ave 'eku koane hono kuonga, pea mo 'eku uaine 'i hono fa'ahita'u, pea te u toe ma'u 'eku fulufulu'i sipi mo 'eku filo na'e 'ufi'ufi 'aki 'ene telefua.

¹⁰ Pea te u fakahā ni 'a 'ene 'uli 'i he 'ao 'o 'ene kau mamana, pea 'e 'ikai ha taha te ne fakahaofi ia mei hoku nima. ¹¹ Pea te u fakangata 'ene fiefia, mo hono ngaahi 'aho katoanga,

mo hono ngaahi māhina fo'ou, mo hono ngaahi 'aho tapu, pea mo 'ene ngaahi kātōanga mamafa kotoa pē.

¹² Pea te u faka'auha 'ene ngaahi vaine, pea mo 'ene ngaahi 'akau ko e fiki,

'aia na'a ne pehē ai, 'Ko eni 'ae totongi na'e foaki mai 'e he'eku kau mamana:

pea te u ngaohi ia ko e vao 'akau,'

pea 'e kai ia 'e he fanga manu 'oe vao.

¹³ Pea te u totongi kiate ia 'ae ngaahi 'aho 'o Pealimi,

'aia na'a ne tutu ai kiate kinautolu 'ae 'akau namu lelei,

pea ne teuteu 'aki 'e ia 'ae mama 'i hono telinga mo 'ene ngaahi teunga,

pea ne 'alu atu ki he'ene kau mamana,

'o ne fakangalo'i au," 'oku pehē 'e Sihova.

¹⁴ "Ko ia, vakai, te u tauhele'i ia,

pea 'omi ia ki he toafa,

pea lea fakafiemālie kiate ia.

¹⁵ Pea te u foaki kiate ia 'a 'ene ngoue vaine mei ai, pea mo e tele'a 'o 'Akoli ko e matapā 'oe 'amanaki lelei;

pea te ne hiva 'i ai,

'o hangē ko e ngaahi 'aho 'o 'ene kei si'i,

pea hangē ko e 'aho na'a ne 'alu hake ai mei he

fonua ko 'Isipite.

¹⁶ "Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia," 'oku pehē 'e Sihova, "Te ke ui au 'Ko 'Isi'

ka 'e 'ikai toe ui au, 'Ko Peali.'

¹⁷ He te u to'o mei hono ngutu 'ae ngaahi hingoa 'o Pealimi,

pea 'e 'ikai toe manatu'i 'akinautolu 'i honau hingoa.

¹⁸ Pea 'i he 'aho ko ia te u fai 'ae fuakava ki he fanga manu 'oe ngoue ma'anautolu,

pea ki he fanga manupuna 'oe 'atā,

pea ki he fanga manu totolo 'oe kekeke,

pea te u fesii 'ae kaufana mo e heletā mo e tau mei he fonua,

pea te u pule ke nau tokoto hifo 'i he fiemālie.

¹⁹ Pea te u fakama'u koe kiate au 'o lauikuonga;

'io, te u fakama'u koe kiate au 'i he mā'oni'oni, pea mo e angatonu, pea 'i he anga'ofa, pea 'i he ngaahi 'alo'ofa.

²⁰ Te u fakama'u koe kiate au 'i he mo'oni:

pea te ke 'ilo 'a Sihova.

²¹ Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia, te u fanongo," 'oku pehē 'e Sihova, "Te u fanongo, ki he ngaahi langi,

pea te nau fakafanongo ki māmani:

²² Pea 'e fanongo 'ae māmani ki he koane, pea mo e uaine, pea mo e lolo,

pea te nau fanongo kia Sesilili.

²³ Pea te u tūtuu'i ia kiate au 'i he fonua;

pea te u 'alo'ofa kiate ia na'e 'ikai ke ma'u ha 'alo'ofa;

pea teu pehē kiate kinautolu na'e 'ikai ko hoku kakai,

'Ko hoku kakai' 'akimoutolu,

pea te nau pehē, 'Ko homau 'Otua koe.'|"

1 'I he totongi 'ae fefine fe'auaki, 4 'Oku fakahā 'ae li'aki 'o 'Isileli 'i he te'eki ke toe 'omi 'akinautolu.

3 HILI ia na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Toe 'alu, pea ke 'ofa ki ha fefine 'oku 'ofeina 'i hono kāinga, ka ko e fefine fe'auaki, 'o tatau pe mo e 'ofa 'a Sihova ki he fānau 'a 'Isileli, 'akinautolu 'oku sio ki he ngaahi 'otua kehe, pea 'oku manako ki he ngaahi ipu uaine."

² Ko ia na'aku fakatau ia kiate au 'aki 'ae konga siliva 'e hongofulu ma nima, mo e homa pa'ale, pea mo hono vaeua 'oe homa pa'ale: ³ Pea na'aku pehē kiate ia, "Te ke nofoma'u kiate au 'o 'aho lahi; ka 'e 'ikai te ke fai 'ae fe'auaki, pea 'e 'ikai te ke 'i ha tangata kehe; pea teu 'iate koe pe au."

⁴ Koe'uhi 'e lahi 'ae 'aho 'oe fānau 'a 'Isileli ta'ehanau-tu'i, pea ta'eha'eiki, pea ta'ehafeilaulau, pea ta'ehafeilaulau'anga, pea ta'eha'efoti, pe ha telafimi. ⁵ Hili ia 'e tafoki 'ae fānau 'a 'Isileli, pea te nau kumi kia Sihova ko honau 'Otua, pea kia Tevita ko honau tu'i; pea te nau manavahē kia Sihova mo 'ene angalelei 'i he ngaahi 'aho ki mui.

1 Ko e fakamaau 'ae 'Otua ki he angahala 'ae

kakai, 6 Pea mo e kau taula'eiki, 12 Pea ki he'enau

tauhi tamapua. 15 'Oku enginaki mo valoki'i 'a Siu-ta 'i he tu'utāmaki 'a 'Isileli.

4 FANONGO ki he folofola 'a Sihova 'e fānau 'a 'Isileli:

He 'oku ai 'ae fakakikihi 'a Sihova mo e kakai 'oe fonua ni,

"Koe'uhi 'oku 'ikai ha mo'oni,

pe ha 'alo'ofa,

pe ha 'ilo ki he 'Otua 'i he fonua.

² Ko e kape, mo e loi, mo e fakapō, mo e fe'auaki, 'oku hā mai mei ai, pea 'oku ala 'ae toto ki he toto.

³ Ko ia, 'e tangi 'ae fonua,

pea ko ia taki taha 'oku nofo ai 'e feinga,

fakataha mo e fanga manu 'oe vao,

pea mo e fanga manupuna 'oe ata;

'io, na'a mo e ika 'oe tahi 'e 'ave mei ai.

⁴ "Kae 'oua na'a fakakikihi mo valoki 'e ha tangata ha taha kehe: he ko ho'o kakai 'oku hangē ko kinautolu

'oku fakakikihi mo e taula'eiki.

⁵ Ko ia te ke hinga 'i he kei'aho;

pea mo e palōfita, te ne tō foki mo koe 'i he pō, pea te u faka'auha ho'o fa'ē.

⁶ 'Oku 'auha hoku kakai 'i he masiva 'ilo:

koe'uhi kuo ke li'aki 'ae 'ilo, te u li'aki foki koe, ke 'oua na'a ke taula'eiki kiate au;

ko e me'a 'i ho'o fakangalo'i 'ae fono 'a ho 'Otua, te u fakangalo'i foki ho'o fānau.

⁷ 'I henau tupu na'a nau fai angahala kiate au:

ko ia teu liliu 'enau ongoongolelei ko e mā.

⁸ 'Oku nau kai hake 'ae angahala 'a hoku kakai,

pea 'oku nau tukupau honau loto ki he'enau angakovi.

⁹ Pea 'e pehē 'i ai, hangē ko e kakai, 'e pehē 'ae taula'eiki:

pea te u tautea 'akinautolu koe'uhi ko honau ngaahi hala,

pea totongi kiate kinautolu 'enau ngaahi faianga.

¹⁰ He te nau kai ka 'e 'ikai mākona,

te nau fe'auaki ka 'e 'ikai tupu:
 koe'uhi kuo nau tuku 'enau tokanga kia Sihova.
 11 Ko e fe'auaki mo e uaine mo e uaine fo'ou, 'oku kavea 'ae loto.
 12 "Oku fehu'i 'e hoku kakai ki he'enau fu'u 'akau, pea ko honau tokotoko 'oku fakahā ia kiate kinautolu:
 he ko e laumālie 'oe fe'auaki kuo ne fakahē'i 'akinautolu,
 pea kuo nau 'alu 'o fe'auaki mei honau 'Otua.
 13 'Oku nau feilaulau 'i he funga 'oe ngaahi mo'unga, pea tutu 'ae 'akau namu lelei 'i he ngaahi mā'olunga, 'i he lalo 'oke mo e popila mo e elemi, koe'uhi 'oku lelei hono malu 'o ia:
 ko ia 'e fe'auaki ho ngaahi 'ofefine,
 pea 'e tono tangata homou ngaahi 'unoho.
 14 'Ikai te u tautea homou ngaahi 'ofefine 'i he'enau fe'auaki,
 mo homou ngaahi 'unoho 'i he'enau tono tangata? He 'oku nau kau taha mo e kau fefine fe'auaki, pea 'oku nau feilaulau mo e kau fe'auaki:
 ko ia, 'E hinga ki lalo 'ae kakai 'oku 'ikai 'i ai ha potu.
 15 "Neongo 'e 'Isileli 'a ho'o fai 'ae fe'auaki, kae'oua na'a hala ai mo Siuta;
 pea 'oua na'a ke ha'u ki Kilikali,
 pe 'alu hake ki Peteaveni,
 pe fuakava, 'o pehē, "Oku mo'ui 'a Sihova."
 16 He 'oku fakaholomui 'a 'Isileli, 'o hangē ko e pulu mui 'oku fakaholomui:
 ko eni, 'e fafanga 'akinautolu 'e Sihova, 'o hangē ko e lami 'i he potu 'ata'atā.
 17 Kuo pikitai 'a 'Ifalemi ki he'ene ngaahi tamapua: tuku ai pe ia.
 18 Kuo nau muimui ki he inu kona:
 kuo nau fai ma'uaipē 'ae fe'auaki:
 ko honau kau pule 'oku manako ki he fakamā.
 19 Kuo tākai hake ia 'e he matangi 'i hono kapakau, pea te nau mā 'i he'enau ngaahi feilaulau.
1 Ko e fakamaau 'ae 'Otua ki he kau taula'eiki, mo e kakai, pea mo e hou'eiki 'a 'Isileli, koe'uhi ko 'e-nau ngaahi angahala lahi, 15 Kae'oua ke nau fakatomala.
5 "FANONGO eni, 'ae kau taula'eiki;
 pea fakafanongo, 'e fale 'o 'Isileli;
 pea tokanga mai ho telinga, 'e fale 'oe tu'i;
 he 'oku fai kiate kimoutolu 'ae fakamaau,
 koe'uhi ko e tauhele 'akimoutolu ki Misipa,
 pea ko e kupenga na'e fola 'i Tepea.
 2 Pea ko e kau angatu'u 'oku loto ke fai 'ae fakapō,
 neongo ko au na'aku valoki'i 'akinautolu kotoa pē.
 3 'Oku ou 'ilo 'a 'Ifalemi,
 pea 'oku 'ikai puli 'a 'Isileli meiate au:
 he ko eni, 'e 'Ifalemi, 'oku ke fai fe'auaki,
 pea kuo 'uli'i 'a 'Isileli.
 4 'E 'ikai te nau ngaahi 'enau anga ke liliu ki honau 'O-tua:
 he ko e laumālie 'oe fe'auaki 'oku 'i loto 'iate kinautolu,

pea 'oku 'ikai te nau 'ilo 'a Sihova.
 5 Pea ko e fielahia 'a 'Isileli 'e fakatōhifo ai hono mata:
 ko ia 'e tō ki lalo 'a 'Isileli, mo 'Ifalemi 'i he'enau angahala;
 'e tō foki 'a Siuta mo kinautolu.
 6 Te nau 'alu mo 'enau fanga sipi mo 'enau fanga manu ke kumi 'a Sihova;
 ka 'e 'ikai te nau 'ilo ia;
 kuo ne mahu'i meiate kinautolu.
 7 Kuo nau fai kākā kia Sihova:
 he kuo nau fakatupu 'ae fānau kehe:
 ko eni, ko e māhina pe taha, pea 'e folo 'akinautolu mo honau ngaahi tofi'a.
 8 "Ifi 'ae me'a ifi 'i Kipea,
 pea mo e me'alea 'i Lama:
 kalanga lahi ki Peteaveni, sio ki mui koe, 'e Penisi-manī.
 9 'E lala 'a 'Ifalemi 'i he 'aho 'oe valoki
 'i he lotolotonga 'oe ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, kuo u fakahā 'aia 'e hoko mo'oni.
 10 Ko e hou'eiki 'o Siuta na'e hangē ko kinautolu 'oku hiki 'ae faka'ilonga:
 ko ia te u lilingi hoku houhau kiate kinautolu, 'o hangē ko e vai.
 11 "Kuo fakamālohi mo fesi'i 'a 'Ifalemi 'i he fakamaau,
 koe'uhi na'a ne loto ke muimui ki he va'inga.
 12 Ko ia teu hangē ko e ane kia 'Ifalemi,
 pea hangē ko e popo ki he fale 'o Siuta.
 13 "I he mamata 'e 'Ifalemi ki hono mahaki,
 pea mo Siuta ki hono lavea,
 na'a ne toki 'alu 'a 'Ifalemi ki he 'Asilia,
 pea ne fekau ki he tu'i ko Salepi:
 ka na'e 'ikai te ne fa'a fakamo'ui koe,
 ke mo'ui ai ho lavea.
 14 He te u hangē ko e laione ki 'Ifalemi,
 pea hangē ko e laione mui ki he fale 'o Siuta:
 Ko au, 'io, ko au, te u hae'i,
 pea toe 'alu; te u 'ave pea 'e 'ikai ha tokotaha te ne fakahaofi.
 15 "Te u tafoki 'o 'alu ki hoku potu,
 kae'oua ke nau vete 'enau hia,
 pea kumi ki hoku fofonga:
 'i he'enau ngaahi mamahi, te nau kumi fakavave kiate au."
1 Ko e enginaki ki he fakatomala. 4 Ko e valoki 'o 'enau angafefeka mo angahia.
6 "HA'U, pea tuku ke tau tafoki kia Sihova:
 he kuo ne hae'i,
 pea te ne fakamo'ui 'akitautolu;
 kuo ne taa'i,
 pea te ne toe fakama'opo'opo.
 2 Hili 'ae 'aho 'e ua te ne toe fakamo'ui 'akitautolu:
 'i hono tolu 'oe 'aho te ne toe fokotu'u 'akitautolu,
 pea te tau mo'ui 'i hono 'ao.
 3 Pea te tau toki 'ilo 'oka tau ka muimui atu ke 'ilo 'a Sihova:
 ko 'ene 'alu atu 'oku teuteu 'o hangē ko e pongipongi;

pea te ne hoko kiate kitautolu 'o hangē ko e 'uha,
 ko e 'uha mui mo e 'uha mu'a ki he kelekele.
 4 "E 'Ifalemi, Ko e hā te u fai kiate koe?
 'E Siuta, ko e hā te u fai kiate koe?
 He ko ho'o lelei 'oku hangē ko e 'ao 'oe pongipongi,
 pea hangē ko e hahau 'oe hengihengi 'oku mole atu.
 5 Ko ia kuo u taa'i 'akinautolu 'i he kau palōfita;
 kuo u tāmāte'i 'akinautolu 'i he ngaahi lea 'a hoku
 ngutu:
 pea ko ho'o ngaahi fakamaau 'oku hangē ko e maa-
 ma 'oku ulo atu.
 6 He kuo u holi ki he 'alo'ofa, kae 'ikai ki he feilaulau;
 pea ko e 'ilo ki he 'Otua 'o lahi hake 'i he feilaulau.
 7 Kae hangē ko e tangata kuo nau maumau'i 'ae
 fuakava:
 kuo nau fai kākā 'i ai kiate au.
 8 Ko e kolo 'okinautolu 'oku fai kovi 'a Kiliati,
 pea 'oku 'uli 'i he toto.
 9 Hangē 'oku tatali 'e he fakataha 'oe kau kaiha'a ki ha
 tangata,
 'oku pehē 'ae fai fakapō 'i he hala 'e he fakataha 'oe
 kau taula'eiki 'o loto tatau pe:
 he 'oku nau fai anga'uli.
 10 Kuo u mamata ki ha me'a fakailifia 'i he fale 'o
 'Isileli:
 'oku 'i ai 'ae fe'auaki 'a 'Ifalemi,
 kuo 'uli'i 'a 'Isileli.
 11 "Kuo tu'utu'uni foki, 'e Siuta, ha ututa'u kiate koe,
 'i he'ene liliu 'ae pōpula 'a hoku kakai.
*1 Ko e ngaohi ki he angahala kehekehe. 11 Ko e
 houhau 'oe 'Otua kiate kinautolu koe'uhi ko 'enau
 mālualo.*
 7 'I HE 'eku tokanga ke fakamo'ui 'a 'Isileli,
 na'e toki hā 'ae angahala 'a 'Ifalemi,
 pea mo e angakovi 'a Samēlia:
 he 'oku nau fai kākā;
 pea 'oku hū ki loto 'ae kaiha'a,
 pea 'oku maumau 'itu'a 'e he fakataha 'oe kau kai-
 ha'a.
 2 Pea 'oku 'ikai te nau tokanga 'i honau loto, 'oku ou
 manatu ki he'enau angakovi kotoa pē:
 ko eni, 'oku kāpui 'akinautolu 'e he'enau faianga 'a-
 nautolu;
 'oku 'i hoku 'ao ia.
 3 'Oku nau fakafiefia'i 'ae tu'i 'i he'enau angakovi,
 pea mo e hou'eiki 'i he'enau ngaahi loi.
 4 Ko e kau fe'auaki 'akinautolu kotoa pē:
 'o hangē ko e ngoto'umu kuo faka'afu 'e he tangata
 ta'o mā,
 'oku ne tuku ia hili 'ene natu 'ae mā, kae'oua ke tupu.
 5 'I he 'aho 'o hotau tu'i kuo fakakona ia 'e he hou'eiki
 'aki 'ae ngaahi hina uaine;
 na'a ne mafao hono nima mo e kau manuki.
 6 Kuo nau teuteu honau loto hangē ko e ngoto'umu,
 'i he'enau kei lama:
 'oku mohe 'i he pō kotoa 'enau tangata ta'o mā;
 'i he pongipongi 'oku vela ia hangē ko e afi ulo.
 7 'Oku nau vela kotoa pē hangē ko e ngoto'umu;

kuo nau kai 'o 'osi 'enau kau fakamaau;
 kuo hinga honau ngaahi tu'i kotoa pē:
 'oku 'ikai ha tokotaha 'iate kinautolu 'oku ui kiate au.
 8 Kuo fakataha ia mo e kakai 'a 'Ifalemi;
 ko e fo'i mā ta'efokihi 'a 'Ifalemi.
 9 Kuo kai hono mālohi 'e he kau muli,
 ka 'oku 'ikai te ne 'ilo;
 'io, ko e lou'ulu hinehina 'oku 'iate ia 'i heni mo 'ena,
 ka 'oku 'ikai te ne 'ilo ia.
 10 Pea ko e fiela'i 'a 'Isileli, 'oku fakatōhifo ia 'i hono
 'ao:
 pea 'oku 'ikai te nau tafoki kia Sihova ko honau 'O-
 tua,
 pe kumi kiate ia 'i he ngaahi me'a ni kotoa pē.
 11 "Oku hangē foki 'a 'Ifalemi ko e lupe vale 'oku 'ikai
 hano loto:
 'oku nau ui ki 'Isipite,
 pea nau 'alu ki 'Asilia.
 12 'Oka nau ka 'alu teu fola hoku kupenga kiate kinau-
 tolu;
 te u 'omi 'akinautolu ki lalo 'o hangē ko e fanga
 manupuna 'oe langi:
 te u tautea 'akinautolu, 'o fakatatau mo e fanongo 'a
 'enau fakataha.
 13 Mala'ia kiate kinautolu!
 He kuo nau hola meiate au:
 faka'auha 'akinautolu!
 Koe'uhi kuo nau talangata'a kiate au:
 neongo 'a 'eku huhu'i 'akinautolu,
 kuo nau lea loi kiate au.
 14 Pea 'oku 'ikai te nau tangi kiate au,
 'aki honau loto 'i he'enau kaila 'i honau mohenga:
 'oku nau fakataha 'akinautolu ki he koane mo e uaine,
 pea 'oku nau angatu'u kiate au.
 15 Neongo 'eku nono'o mo fakamālohi honau nima,
 ka 'oku nau filio'i kovi kiate au.
 16 'Oku nau tafoki, kae 'ikai ki he Fungani Mā'olunga:
 'oku nau hangē ko e kaufana kākā:
 'e tō 'i he heletā honau hou'eiki, ko e me'a 'i he 'ita 'a
 honau 'elelo;
 ko honau manuki eni 'i he fonua ko 'Isipite.
*1, 12 'Oku fakahā 'ae faka'auha koe'uhi ko 'enau
 ongokovi, 5 Mo e tauhi tamapua.*
 8 "AI 'ae me'alea ki ho ngutu.
 Te ne ha'u 'o hangē ko e 'ikale ki he fale 'o Siho-
 va,
 koe'uhi kuo nau maumau'i 'eku fuakava,
 pea fai talangata'a ki he'eku fono.
 2 'E tangi 'a 'Isileli kiate au, 'o pehē, "E hoku 'Otua, 'oku
 mau 'ilo koe.'
 3 Kuo li'aki 'e 'Isileli 'ae me'a 'oku lelei:
 'e tuli ia 'e he fili.
 4 Kuo nau fakanofa 'ae ngaahi tu'i, kae 'ikai 'iate au:
 kuo nau tu'utu'uni 'ae ngaahi 'eiki, pea na'e 'ikai te u
 'ilo:
 kuo nau ngaohi 'aki 'a 'enau siliva mo 'enau koula 'ae
 tamapua,
 koe'uhi ka nau 'auha.

⁵ Ko ho'ō 'uhiki pulu, 'E Samēlia, kuo ne li'aki koe; kuo tupu 'eku 'ita kiate kinautolu: 'e fēfē hono fuoloa, ka nau hoko 'o ta'ehalaia?
⁶ He na'e meia 'Isileli foki ia: ko e tufunga na'a ne ngaohi ia; ko ia 'oku 'ikai ko e 'Otua ia: ka ko e pulu si'i 'a Samēlia, 'e maumau'i ia ke fakaikii-ki.
⁷ He kuo nau tūtuu'i 'ae matangi, pea te nau utu 'ae 'ahiohio: 'oku 'ikai hano muka: 'e 'ikai ma'u ha mahoa'a mei hono fua: ka ai ha fua, 'e kai ia 'o 'osi 'e he kau muli.
⁸ Kuo fōngia hifo 'a 'Isileli: te nau hoko ni 'i he lolototonga 'oe Senitaile, 'o hangē ko e ipu 'oku 'ikai 'i ai ha fiemālie.
⁹ He kuo nau 'alu hake ki 'Asilia, ha 'asi kai vao tokotaha pe: kuo unga 'e 'Ifalemi 'ae kau mamana.
¹⁰ 'Io, neongo kuo nau unga 'i he ngaahi pule'anga, te u tōnaki ni 'akinautolu, pea te nau mamahi si'i, koe'uhi ko e kavenga 'ae tu'i 'oe ngaahi 'eiki.
¹¹ Koe'uhi kuo ngaohi 'e 'Ifalemi 'ae ngaahi feilaulau'anga lahi ke angahala, 'e ai 'ae ngaahi feilaulau'anga ke angahala ai.
¹² Kuo u tohi kiate ia 'ae ngaahi me'a lahi 'a 'eku fono, ka na'e lau ia hangē ha me'a kehe.
¹³ 'Oku nau feilaulau 'aki 'ae kakano, ko e ngaahi feilaulau 'o 'eku ngaahi hifo, pea kai: ka 'oku 'ikai ke ma'u ia 'e Sihova, he te ne manatu ni 'enau hia, pea totongi ki he'enau ngaahi angahala: te nau liliu atu ki 'Isipite.
¹⁴ He kuo fakangalo'i 'e 'Isileli 'a hono Tupu'anga, pea 'oku ne langa 'ae ngaahi fale faka'eiki; pea kuo fakalahi 'e Siuta 'ae ngaahi kolo kuo 'ā'i: ka te u fekau 'ae afi ki hono ngaahi kolo, pea te ne kai 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'i ai."
1-17Ko e mamahi, mo e pōpula 'a 'Isileli, koe'uhi ko 'enau ngaahi angahala, mo'o tauhi tamapua.
⁹ 'OUA na'a ke nekeneka, 'e 'Isileli, 'i he fiefia, hangē ko e kakai kehe: he kuo ke 'alu 'o fe'auaki mei ho 'Otua, kuo ke manako 'ae totongi 'i he haha'anga koane ko-toa pē.
² Ko e haha'anga, mo e tata'o'anga uaine 'e 'ikai fafanga ai 'akinautolu, pea 'e 'ikai 'iate ia 'ae uaine fo'ou.
³ 'E 'ikai te nau nofo 'i he fonua 'o Sihova; ka 'e tafoki 'a 'Ifalemi ki 'Isipite, pea te nau kai 'ae me'a ta'ema'a 'i 'Asilia.
⁴ 'E 'ikai te nau feilaulau 'aki 'ae uaine kia Sihova, pea 'e 'ikai te ne fiemālie ai: ko 'enau ngaahi feilaulau 'e hangē ko e mā 'ae kau tangilāulau kiate kinautolu; ko kinautolu kotoa pē 'oku kai ai te nau 'uli ai: he ko e mā ma'a honau laumālie,

'e 'ikai hoko ia ki he fale 'o Sihova.
⁵ Ko e hā te mou fai 'i he 'aho mamafa, pea 'i he 'aho 'oe kōtoanga 'a Sihova?
⁶ He, vakai, kuo nau 'alu koe'uhi ko e faka'auha: 'e tōnaki 'akinautolu 'e 'Isipite, 'e tanu 'akinautolu 'e Memifisi: ko e ngaahi potu lelei ki he'enau siliva, 'e ma'u ia 'e he hongohongo: 'e 'i honau ngaahi fale fehikitaki 'ae 'akau talatala.
⁷ Ko e ngaahi 'aho 'oe 'a'ahi kuo hoko, ko e ngaahi 'aho 'oe totongi kuo hoko; 'e 'ilo ia 'e 'Isileli, 'Ko e palōfita ko e vale ia,' 'oku faha 'ae tangata fakalaumālie, ko e me'a 'i he lahi 'o ho'o hia, mo e fehi'a lahi.
⁸ Ko e tangata le'o 'o 'Ifalemi na'e 'i hoku 'Otua: ka ko e palōfita ko e tauhele 'ae tangata tauhele manu 'i hono hala kotoa pē, mo e fehi'anekina 'i he fale 'o hono 'Otua.
⁹ Kuo nau faka'ul'i lahi 'akinautolu 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'o Kipea: ko ia te ne manatu 'enau hia, te ne 'a'ahi ki he'enau angahala.
¹⁰ Ne u 'ilo 'a 'Isileli hangē ko e kālepi 'i he toafa; ne u mamata ki ho'o ngaahi tamai, hangē ko e to-mu'a momoho 'i he 'akau ko e fiki 'i hono 'uluaki to'ukai: ka ne nau 'alu ki Peali-Peoli, pea mavahe 'akinautolu ke nau mā; pea ko 'enau ngaahi fakalielia na'e tatau mo 'enau manako.
¹¹ Ka ko 'Ifalemi, 'e puna atu hono nāunau hangē ko e manupuna, mei he fā'e'e, mo e manāva, pea mei he tuitu'ia.
¹² Neongo 'oku nau tauhi 'enau fānau, ka te u fakamasiva 'akinautolu, ke 'oua na'a toe ha tangata: 'io, mala'ia foki kiate kinautolu 'o kau ka mahu'i meiate kinautolu!
¹³ 'Oku tō 'a 'Ifalemi 'i he potu lelei, hangē na'aku mamata ki Taia; ka 'e fanau'i 'e 'Ifalemi 'a 'ene fānau ki he fakapō.
¹⁴ Foaki kiate kinautolu, 'e Sihova: ko e hā te ke foaki? Foaki kiate kinautolu 'ae manāva tōtama mo e huhu maha.
¹⁵ "Ko 'enau angakovi kotoa pē 'oku 'i Kilikali: he na'e 'i ai 'eku fehi'a kiate kinautolu: koe'uhi ko e kovi 'o 'enau faianga, te u kapusi 'akinautolu mei hoku fale, 'e 'ikai te u toe 'ofa kiate kinautolu: ko e kau angatu'u 'a honau hou'eiki kotoa pē.
¹⁶ Kuo taa'i 'a 'Ifalemi, kuo mōmoa honau aka, 'e 'ikai te nau fua: 'io, neongo 'oku nau fānau, ka te u tāmata'i 'ae 'ofeina 'a honau manāva."
¹⁷ Ko hoku 'Otua te ne li'aki 'akinautolu, koe'uhi na'e 'ikai te nau fanongo kiate ia:

pea te nau hoko ko e kau 'āuhē 'i he ngaahi pule'anga.

1-15 *'Oku valoki mo na'ina'i 'a 'Isileli koe'uhi ko 'e-nau angakovi mo e tauhi tamapua.*

10 KO E vaine mōmoa 'a 'Isileli, 'oku ne fua mai kiate ia pe:

'o fakatatau ki he lahi 'o hono fua kuo ne fakalahi 'ae ngaahi feilaulau'anga;

'o fakatatau ki he lelei 'o hono fonua kuo nau ngaohi 'ae ngaahi tamapua masani.

² Kuo mavahevahe honau loto;

ko eni, 'e 'ilo kuo nau hala:

te ne lī hifo honau ngaahi feilaulau'anga, pea maumau'i 'enau ngaahi tamapua.

³ He te nau pehē ni, "'Oku 'ikai hamau tu'i, koe'uhi na'e 'ikai te mau manavahē kia Sihova;

pea ko e hā 'e fai ma'amautolu 'e ha tu'i?'"

⁴ Kuo nau lea 'aki 'ae ngaahi lea, 'o tuki loi 'i he fai 'ae fuakava:

ko ia kuo tupu 'ae fakamaau 'o hangē ko e hemiloki 'i he luoluo 'oe ngoue.

⁵ 'E manavahē 'ae kakai 'o Samēlia, koe'uhi ko e ngaahi pulu sī'i 'a Pete-Aveni:

'e tangilāulau ai 'ae kakai 'o ia,

mo e kau taula'eiki 'aia na'e fiefia ai,

koe'uhi ko hono nāunau, ko e me'a 'i he'ene mahu'i meī ai.

⁶ 'E 'ave ia foki ki 'Asilia ko e me'a'ofa ki he tu'i ko Salepi:

'e hoko 'ae mā kia 'Ifalemi,

pea 'e mā 'a 'Isileli 'i he'ene fakakaukau 'a'ana.

⁷ Ka ko Samēlia, 'e tapipi hono tu'i,

'o hangē ko e koā mei he fukahi vai.

⁸ 'E 'auha foki 'ae ngaahi potu mā'olunga 'o 'Aveni, ko e angahala 'a 'Isileli:

ko e 'akau talatala mo e tisele 'e tupu hake 'i honau ngaahi feilaulau'anga;

pea te nau lea ki he ngaahi mo'unga, 'o pehē, "'Ufi'u-fi kimautolu;" pea ki he ngaahi tafungofunga, 'o pehē, "Ta'omia kimautolu."

⁹ "'E 'Isileli, kuo ke angahala talu mei he ngaahi 'aho 'o Kipea:

na'a nau tu'u 'i ai:

ko e tau 'i Kipea ki he fānau 'ae angahia na'e 'ikai te ne fakamo'ua 'akinautolu.

¹⁰ 'Oku 'i he'eku holi ke tautea 'akinautolu;

pea 'e fakataha 'ae kakai kiate kinautolu,

'oka nau ka ha'isia 'akinautolu 'i he'ena ongo luo.

¹¹ Ko 'Ifalemi ko e pulu mui kuo akonekina, 'oku manako ke malaki 'ae koane:

ka na'aku laka 'i hono kia matamatalelei:

te u ngaohi 'a 'Ifalemi ke heka;

'e toho huo 'a Siuta,

pea momosi hono kelekele fefeka 'e Sēkope.

¹² Tūtūu'i kiate kimoutolu 'i he angatonu,

utu 'i he 'alo'ofa,

fakamolū 'ae kelekele;

'oku tuku vaoa he ko e kuonga eni ke kumi kia Sihova,

kae'oua ke ne hā'ele mai, pea faka'uha 'ae mā'oni'oni kiate kimoutolu.

¹³ Kuo mou keli 'aki 'ae huo toho 'i he angakovi,

kuo mou utu 'i he angahia;

kuo mou kai 'ae fua 'oe loi:

koe'uhi kuo ke falala ki ho hala, mo hono tokolahi 'o ho'o kau tangata mālohi.

¹⁴ Ko ia 'e tupu 'ae maveuveu 'i he lotolotonga 'oe

kakai,

pea 'e maumau'i ho ngaahi kolo tau,

hangē na'e maumau'i 'e Salimani 'a Peteapeli 'i he 'a-ho 'oe tau:

na'e lailai 'ae fa'ē mo feleteni mo 'ene fānau.

¹⁵ 'E pehē 'ae fai 'e Peteli kiate kimoutolu, koe'uhi ko ho'omou ngaahi angakovi lahi:

'i ha pongipongi pe 'e mātu'aki tu'usi 'ae tu'i 'o 'Isileli.

1 Ko e ta'efa'afakafeta'i 'a 'Isileli ki he 'Otua 'i

he'ene ngaahi lelei. 5 Ko hono fakamaau'i. 8 Ko e

'alo'ofa 'ae 'Otua kiate kinautolu.

11 "'I HE kei tamasī'i 'a 'Isileli, ne u 'ofa ki ai,

pea ne u ui hoku foha mei 'Isipite.

² 'I he'enu ui kiate kinautolu, pehē ne nau 'alu

meiate kinautolu:

na'a nau feilaulau kia Pealimi,

pea nau tutu 'ae 'akau namu kakala ki he ngaahi tamapua kuo tongitongi.

³ Na'aku ako'i foki 'a 'Ifalemi ke 'alu,

'i he puke 'aki honau nima;

ka na'e 'ikai te nau 'ilo ko au na'e fakamo'ui 'akinautolu.

⁴ Na'aku toho 'akinautolu 'aki 'ae afo 'ae tangata, 'aki 'ae no'o 'oe 'ofa:

pea na'aku hangē ko ia 'oku to'o 'ae nono'o mei honau ngutu,

pea ne u tuku 'ae me'akai 'i honau 'ao.

⁵ "'E 'ikai te ne toe liliu ki he fonua 'o 'Isipite,

ka 'e hoko 'ae 'Asilia ko hono tu'i,

koe'uhi na'e 'ikai te nau loto ke liliu.

⁶ Pea 'e nofoma'u ki hono ngaahi kolo 'ae heletā,

pea te ne faka'osi hono ngaahi va'a, pea kai ia,

koe'uhi ko 'enau fakakaukau 'anautolu pe.

⁷ Pea kuo pau pe hoku kakai ke fakaholomui meiate au:

neongo 'enau ui 'akinautolu ki he Fungani Mā'olun-ga,

na'e 'ikai ha tokotaha te ne hakeaki'i ia.

⁸ "'E fēfee'i 'a 'eku fakatukutuku'i koe, 'e 'Ifalemi?

Te u fakahaofi fēfee'i koe, 'e 'Isileli?

'E fēfee'i 'eku ngaohi ko e ke hangē ko 'Atima?

Te u tuku koe fēfee'i ke hangē ko Sipoimi?

Kuo liliu hoku loto 'iate au,

kuo tupu fakataha 'a 'eku fakatomala.

⁹ 'E 'ikai te u fai ki hono kakaha 'o hoku houhau,

'e 'ikai teu tafoki ke faka'auha 'a 'Ifalemi:

pe ko e 'Otua au, ka 'oku 'ikai ko e tangata;

ko e tokotaha mā'oni'oni 'oku 'i homou lotolotonga:

pea 'e 'ikai teu hū ki he loto kolo.
¹⁰ Te nau muimui kia Sihova:
 te ne ngungulu hangē ko e laione;
 'i he'ene ngungulu 'e tetetete 'ae fānau mei he lulun-
 ga.
¹¹ Te nau tetetete hangē ko e manupuna mei 'Isipite,
 pea hangē ko e lupe mei he fonua 'o 'Asilia:
 pea te u tuku 'akinautolu 'i honau ngaahi fale," 'oku
 pehē 'e Sihova.
¹² 'Oku takatakai 'aki au 'e 'Ifalemi 'ae loi,
 pea mo e fale 'o 'Isileli 'aki 'ae kākā:
 ka 'oku kei pule 'a Siuta mo e 'Otua,
 pea 'oku ne angatonu mo e ngaahi kakai mā'oni'oni.
1 Ko e valoki 'o 'Ifalemi, mo Siuta, pea mo Sēkope.
3 'Oku ne enginaki 'aki 'ae ngaahi lelei 'i mu'a ki he
fakatomala. 7 'Oku fakatupu houhau ki he 'Otua 'e
he ngaahi angahala 'a 'Ifalemi.
¹² 'OKU kai 'e 'Ifalemi 'ae matangi,
 pea 'oku muimui ki he matangi hahake:
 'oku ne fakalahi 'i he 'aho kotoa pē 'ae loi mo e
 faka'auha,
 pea 'oku nau fai 'ae fuakava mo e kau 'Asilia,
 pea 'oku 'ave 'ae lolo ki 'Isipite.
² 'Oku ai foki 'ae fakakikihi 'a Sihova mo Siuta,
 pea te ne tautea 'a Sēkope 'o fakatatau ki hono
 ngaahi hala;
 'o fakatatau ki he'ene ngaahi faianga, te ne totongi
 kiate ia.
³ Na'a ne kuku 'ae muiva'e 'o hono ta'okete 'i he
 manāva,
 pea 'i hono mālohi na'a ne lava'i 'ae 'Otua:
⁴ 'Io, na'a ne mālohi ki he 'āngelo, pea ne lava'i:
 na'a ne tangi, pea ne lotu tāuma'u kiate ia:
 na'a ne 'ilo ia 'i Peteli, pea na'a ne folofola kiate ki-
 tautolu 'i ai.
⁵ 'Io, ko Sihova, ko e 'Otua 'oe ngaahi tokolahi;
 ko Sihova ko hono fakamanatu ia.
⁶ Ko ia, tafoki koe ki ho 'Otua:
 fai ki he 'alo'ofa mo e fakamaau,
 pea tatali ki ho 'Otua ma'uaipe.
⁷ Ko e tangata fakatau ia,
 'oku 'i hono nima 'ae me'a fua tautau 'oe kākā:
 'oku ne manako ke fakamālohi'i.
⁸ Pea na'e pehē 'e 'Ifalemi, "Kuo hoko au 'o koloa'ia,
 kuo u 'ilo ma'aku 'ae me'a lahi:
 'i he'eku ngaahi ngāue kotoa pē 'e 'ikai te nau 'ilo ai
 ha hia 'iate au ke angahala."
⁹ "Pea ko au, ko Sihova, ko ho 'Otua, mei he fonua 'o
 'Isipite,
 te u toe ngaohi koe ke nofo 'i he ngaahi fale fehikita-
 ki,
 'o hangē ko e ngaahi 'aho 'oe katoanga mamafa.
¹⁰ Kuo u lea foki 'i he kau palōfita,
 pea kuo u fakalahi 'ae ngaahi me'a hā mai,
 pea kuo u lea 'aki 'ae fakatātā,
 'i he ngāue 'ae kau palōfita.
¹¹ 'Oku ai 'ae hia 'i Kiliati?
 Ta ko e mo'oni ko e va'inga 'akinautolu:

'oku nau feilaulau 'aki 'ae fanga pulu 'i Kilikali;
 'io, ko honau ngaahi feilaulau'anga 'oku hangē ko e
 fokotu'unga 'i he ngaahi luo 'oe ngoue.
¹² Pea na'e hola 'a Sēkope ki he fonua 'o Silia,
 pea na'e tauhi 'e 'Isileli ke ma'u ha 'unoho,
 pea ke ma'u ha 'unoho na'a ne tauhi sipi.
¹³ Pea na'e 'omi 'e Sihova 'a 'Isileli mei 'Isipite 'i ha
 palōfita,
 pea 'i ha palōfita na'e fakamo'ui ia.
¹⁴ Na'e fakatupu 'iate ia 'ae houhau fakamamahi 'e 'I-
 falemi:
 ko ia te ne tuku hono toto 'iate ia,
 pea ko hono manuki 'e toe liliu kiate ia 'e hono 'Eiki.
1 'Oku mole atu 'ae nāunau 'o 'Ifalemi koe'uhi ko e
tauhi tamapua. 5 Ko e houhau 'oe 'Otua koe'uhi ko
'enua ta'e'ofa. 9 Ko e tala'ofa ki he 'alo'ofa 'ae 'O-
tua. 15 Ko e fakamaau 'ae angatu'u.
¹³ 'I HE lea tetetete 'a 'Ifalemi,
 na'a ne hakeaki'i ia 'e ia 'i 'Isileli;
 ka 'i he'ene talangata'a ia Peali, ne mate ia.
² Pea 'oku nau angahala ni 'o lahi hake,
 pea kuo nau ngaohi 'ae ngaahi fakatātā 'aki 'a 'enua
 siliva kuo haka,
 pea mo e ngaahi tamapua 'o fakatatau mo 'enua 'ilo,
 ko e ngāue kotoa pē ia 'ae kau tufunga:
 'oku nau pehē ki ai, 'Tuku 'ae kau tangata 'oku
 feilaulau ke 'uma ki he fanga pulu si'i.'
³ Ko ia te nau hangē ko e 'ao 'oe pongipongi,
 pea hangē ko e hahau 'oe hengihengi 'oku mole atu,
 hangē ko e kafukafu kuo tafi 'e he 'ahiohio mei he
 hahā'anga,
 pea hangē ko e 'ahu mei he ngoto'umu.
⁴ "Ka ko Sihova au, ko ho 'Otua, mei he fonua 'o 'Isip-
 ite,
 pea 'ikai te ke 'ilo ha 'otua kehe ka ko au pe:
 he 'oku 'ikai mo ha fakamo'ui ka ko au pe.
⁵ "Na'aku 'ilo koe 'i he toafa,
 'i he fonua 'oe la'aina lahi.
⁶ 'O fakatatau ki he'enua mohuku, na'a nau mākona;
 na'a nau mākona, pea na'e hiki hake honau loto;
 ko ia kuo nau fakangalo'i au.
⁷ Ko ia teu hangē ko e laione kiate kinautolu:
 hangē ko e lēpati 'i he hala teu lamasi 'akinautolu:
⁸ Te u fakafetaulaki mo kinautolu hangē ko e pea, kuo
 fakamasiva 'i he 'ave 'ene fānau,
 pea te u hae'i 'ae kofu 'o honau mafu,
 pea te u folo 'akinautolu 'i ai 'o hangē ko e laione;
 'e haehae 'akinautolu 'e he fanga manu 'oe vao.
⁹ "E 'Isileli, kuo ke faka'auha koe 'e koe:
 ka 'oku 'iate au ho'o tokoni.
¹⁰ Te u hoko ko ho tu'i: kofa'ā ia ha taha kehe te ne
 fakamo'ui koe 'i ho ngaahi kolo kotoa pē?
 Pea mo ho'o kau fakamaau 'aia na'a mou pehē ai,
 'Foaki mai ha tu'i mo e hou'eiki?'
¹¹ Na'aku foaki ha tu'i kiate koe 'i hoku houhau,
 pea na'aku to'o ia 'i he'eku tuputāmaki.
¹² Kuo tākai 'ae hia 'a 'Ifalemi;
 kuo fufū 'ene angahala.

¹³ Ko e ngaahi mamahi 'ae fefine 'oku langā 'e hoko kiate ia:

ko e foha vale ia;

'e 'ikai lelei 'ene nofo fuoloa 'i he potu 'oku hao ai 'ae fānau.

¹⁴ Te u huhu'i 'akinautolu mei he mālohi 'oe fa'itoka;

te u huhu'i 'akinautolu mei he mate!

'E mate, te u hoko ko ho maumau'i?

'E fa'itoka, te u hoko ko ho faka'auha?

"E puli 'ae fakatomala mei hoku mata.

¹⁵ Neongo 'oku fa'a fua ia 'i he lotolotonga 'o hono kāinga, 'e hoko ha matangi hahake,

'e ha'u 'ae matangi 'a Sihova mei he toafa,

pea 'e maha 'a 'ene matavai,

pea 'e matu'u 'e 'ene vai mapunopuna;

te ne maumau 'ae koloa 'oe ngaahi ipu lelei kotoa pē.

¹⁶ 'E hoko 'o lala 'a Samēlia;

he kuo ne angatu'u ki hono 'Otua:

te nau tō 'i he heletā:

'e lailai ke iiki 'a 'enau fānau kei huhu,

pea ko honau kau fefine 'oku feitama 'e haehae."

1 Ko e enginaki ki he fakatomala. 4 Ko e tala'ofa 'oe tāpuaki 'oe 'Otua.

14 'E 'ISILELI, tafoki kia Sihova ko ho 'Otua; he kuo ke tō ki lalo 'i ho'o hia.

² To'o kiate kimoutolu 'ae lea, pea tafoki kia Sihova:

lea pehē kiate ia, "To'o atu 'ae hia kotoa pē,

pea ma'u fakafiemālie 'akimautolu:

ko ia te mau 'atu ai kiate koe 'ae ngaahi fua 'o homau loungutu.

³ 'E 'ikai fakamo'ui 'akimautolu 'e 'Asilia, 'e 'ikai te mau heka 'i he hoosi:

pea 'e 'ikai te mau toe pehē ki he ngāue 'a homau ni-ma, 'Ko homau 'otua 'akimoutolu:'

he 'oku 'ilo 'e he tamai mate 'ae 'alo'ofa 'iate koe."

⁴ "Te u fakamo'ui 'enau fakaholomui,

te u 'ofa mata'ata'atā kiate kinautolu:

he kuo afe meiate ia 'a hoku houhau.

⁵ Te u hangē ko e hahau ki 'Isileli:

te ne tupu 'o hangē ko e lile,

pea totolo hono aka 'o hangē ko Lapanoni.

⁶ 'E hoko 'o lau lahi hono ngaahi va'a,

pea ko hono lelei 'e hangē ko e 'akau ko e 'olive,

pea ko hono nanamu 'e hangē ko Lapanoni.

⁷ Ko kinautolu 'oku nofo 'i he malu 'o ia, te nau toe ha'u;

te nau toe mo'ui hangē ko e koane,

pea tupu 'o hangē ko e vaine:

ko hono nanamu, 'e hangē ko e uaine 'o Lapanoni.

⁸ 'E pehē 'e 'Ifalemi, Ko e hā te u toe kau ai mo e ngaahi tamapua?

Kuo u fanongo, pea mamata kiate ia:

'oku ou hangē ko e 'akau mata ko e fea.

'Oku ma'u meiate au ho'o fua."

⁹ Ko hai 'ae poto, pea te ne 'ilo 'ae ngaahi me'a ni?

'Ae fakapotopoto, pea te ne 'ilo'i ia?

He ko e ngaahi hala 'o Sihova 'oku totonu,

pea 'e 'a'eva ai 'ae angatonu:

ka 'e hinga hifo ai 'ae kau talangata'a.

Vahe

Soeli

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Oku fakahā 'e Soeli 'ae ngaahi fakamaau ke-hekehe 'ae 'Otua, pea 'oku ne enginaki ke tokanga ki ai; 8 Pea ke tangi. 14 'Oku ne tu'utu'uni 'ae 'aukai ke tangi ai.

1 NA'E hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Soeli ko e foha 'o Petueli.

2 Fanongo ki he me'a ni, 'akimoutolu ko e kau mātu'a, pea tokanga homou telinga, 'ae kakai 'oe fonua. Kuo 'ai ha me'a pehē ni 'i homou ngaahi 'aho, pe 'i he ngaahi 'aho 'o ho'omou ngaahi tamai?

3 Tala ia ki ho'omou fānau, pea ke nau tala ki he'enau fānau, pea mo e fānau 'anautolu ki he to'utangata 'e taha.

4 Ko ia na'e tuku 'e he he'e kuo kai 'e he he'e maumau; pea ko ia na'e tuku 'e he he'e maumau kuo kai 'e he 'unufe fulufulu, pea ko ia na'e tuku 'e he 'unufe fulufulu, kuo kai 'e he 'unufe.

5 'Ae kau kona, mou 'ā, pea tangi; pea fakatangiloloa, 'akimoutolu 'ae kau inu uaine, koe'uhi ko e uaine fo'ou; he kuo motuhi ia mei homou ngutu.

6 He kuo 'alu hake ha pule'anga ki hoku fonua, 'oku mālohi pea ta'efa'alaua, ko hono nifo ko e nifo 'oe laione, pea ko hono kou'aha ko e kou'aha 'oe laione lahi.

7 Kuo ne fakalala 'eku vaine, pea fohi'i 'ae kili 'o 'eku 'akau ko e fiki; kuo ne fakamolemole ia 'o ma'a; kuo fakahinehina hono ngaahi va'a.

8 Tangi, 'o hangē ko e ta'ahine polo'i kuo kofu'aki 'ae tauanga'a, koe'uhi ko e 'unoho 'o 'ene kei si'i. 9 Ko e hifo 'aki 'ae me'akai, pea mo e hifo 'aki 'ae me'ainu kuo motuhi ia mei he fale 'o Sihova;

'oku tangi 'ae kau taula'eiki, 'ae kau faifekau 'a Sihova.

10 'Oku maumau 'ae ngoue, 'oku tangi 'ae fonua; he kuo maumau'i 'ae koane; 'oku maha 'ae uaine fo'ou, 'oku vaivai 'ae lolo.

11 Mou mā, 'ae kau tangata ngoue; fakatangilōloa, 'e kau tauhi vaine, koe'uhi ko e uite mo e pa'ale; he kuo 'auha 'ae ututa'u 'i he ngoue.

12 'Oku mōmoa 'ae vaine, 'oku vaivai 'ae 'akau ko e fiki; ko e 'akau ko e pomikanite, mo e 'akau ko e ponga,

mo e 'akau ko e 'apele foki, 'io, ko e 'akau kotoa pē 'oe ngoue 'oku mae; koe'uhi 'oku mate 'ae fiefia mei he loto 'oe ngaahi foha 'oe tangata.

13 No'otaki homou vala, pea tangi, 'ae kau taula'eiki: tangi fakalōloa, 'ae kau faifekau 'oe feilaulau'anga; ha'u, 'o tokoto 'i he pō kātoa 'i he tauanga'a 'ae kau tamaio'eiki 'a hoku 'Otua: he ko e feilaulau me'akai pea mo e feilaulau inu, kuo ta'ofi mei he fale 'o homou 'Otua.

14 Mou tu'utu'uni 'ae 'aukai, fanongonongo 'ae fakataha mamafa, tānaki 'ae kau mātu'a, pea mo e kakai kotoa pē 'oe fonua ki he fale 'o Sihova ko homou 'Otua, pea tangi kia Sihova, 'o pehē,

15 'Oiauē 'ae 'aho! He kuo ofi 'ae 'aho 'o Sihova, pea 'e hoko mai ia 'o hangē ko e faka'auha mei he Māfimafi.

16 'Ikai kuo motuhi 'ae me'akai mei hotau mata, 'io, ko e fiefia mo e nekeneka mei he fale 'o hotau 'Otua?

17 'Oku popo 'ae tenga 'i he loto kekekele, 'oku lala 'ae ngaahi feleoko, kuo holoki 'ae ngaahi fale koloa; he kuo mae 'ae koane.

18 'Oiauē 'ae to'e 'ae fanga manu! 'Oku feinga 'ae fanga pulu, koe'uhi 'oku 'ikai hanau mohuku;

'io, 'oku tu'utāmaki 'ae fanga sipi.

19 'E Sihova, te u tangi kiate koe: koe'uhi kuo kai 'e he afi 'ae mohuku 'oe toafa, pea kuo tutu 'e he ulo afi 'ae ngaahi 'akau kotoa pē ngoue.

20 'Oku tangi foki kiate koe 'ae fanga manu 'oe vao: koe'uhi 'oku mōmoa 'ae ngaahi tafe'anga vai, pea kuo kai 'e he afi 'ae mohuku 'oe toafa.

1 'Oku ne fakahā ki Saione hono fakailifia 'oe fakamaau 'ae 'Otua. 12 'Oku ne enginaki ki he fakatomala, 15 Pea tu'utu'uni 'ae 'aukai, 18 Mo ne fakahā 'ae tāpuaki ki ai. 21 'Oku ne fakafiemālie'i 'a Saione 'i he ngaahi tāpuaki ni, 28 Pea mo ia 'e hoko mai.

2 IFI 'ae me'alea 'i Saione,

pea fanongonongo 'ae ilifia 'i hoku mo'unga tapu:
 ke tetetete 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua,
 koe'uhi 'oku hoko 'ae 'aho 'o Sihova, he 'oku ofi ia;
² Ko e 'aho 'oe fakapo'uli, pea mo e fakapo'upo'uli,
 ko e 'aho 'ao'aofia, pea mo e po'uli matolu:
 hangē ko e pongipongi kuo mafola 'i he funga mo'un-
 ga,
 'oku hau pehē 'ae kakai lahi mo mālohi;
 na'e 'ikai pehē 'i mu'a, pea 'e 'ikai toe hangē ko ia 'a-
 mui,
 'o a'u ki he ngaahi ta'u 'oe ngaahi to'utangata lahi.
³ 'Oku kai 'e he afi 'i honau 'ao;
 pea 'oku vela 'ae ulu afi 'i honau tu'a:
 ko e fonua 'oku hangē ko e ngoue ko Iteni 'i honau
 'ao,
 pea ki mui 'iate kinautolu 'oku hangē ko e toafa kuo
 lala;
 'io, pea 'e 'ikai hao ha me'a meiate kinautolu.
⁴ 'Oku nau hā mai hangē ko e hā mai 'ae fanga hoosi;
 pea hangē ko e kau tangata heka hoosi, 'e pehē 'e-
 nau lele.
⁵ Hangē ko e 'aulolongo 'oe ngaahi saliote 'i he funga
 mo'unga,
 'e pehē 'enau hopohopo, 'o hangē ko e mumuhu 'oe
 ulu afi 'i he'ene kai 'ae mohuku mōmoa,
 'o hangē ko e kakai mālohi kuo fakataha ki he tau.
⁶ 'E mamahi lahi 'ae kakai 'i honau 'ao:
 'e peko 'ae mata kotoa pē.
⁷ Te nau lele hangē ko e kau tangata mālohi;
 te nau kaka 'i he 'ā, hangē ko e kau tangata tau;
 pea te nau laka taki taha 'i hono hala, ka 'e 'ikai ha
 taha te ne veuki 'ae faka'otu:
⁸ Pea 'e 'ikai te nau feteketeke 'i 'ae taha ki he taha;
 ka te nau taki taha 'alu 'i hono hala:
 pea ka nau ka tō ki he heletā,
 'e 'ikai te nau lavea.
⁹ Te nau lele fano pe 'i he kolo;
 te nau lele 'i he fukahi 'ā,
 te nau kaka ki he tu'a fale;
 te nau hū 'i he ngaahi matapā sio'ata, hangē ko e
 kaiha'a.
¹⁰ 'E tetetete 'ae fonua 'i honau 'ao;
 pea 'e ngalulululu 'ae langi:
 'e po'uli 'ae la'ā mo e māhina,
 pea 'e ta'ofi 'enau ulu 'e he ngaahi fetu'u:
¹¹ Pea 'e fakaongo hono le'o 'e Sihova ki he'ene kau-
 tau:
 he 'oku lahi 'ae fakataha 'o 'ene kautau:
 pea 'oku mālohi ia 'oku fai ki he'ene folofola:
 koe'uhi ko e 'aho 'o Sihova 'oku lahi mo faka-
 manavahē;
 pea ko hai te ne fa'a tu'u ai?
¹² 'Oku pehē 'e Sihova, "Pea ko eni foki, mou tafoki ki-
 ate au 'aki homou loto kotoa,
 pea 'i he 'aukai, pea 'i he tangi, mo e tangilāulau:"
¹³ Pea mou haehae homou loto, kae 'ikai ko homou
 kofu pe,
 pea tafoki kia Sihova, ko homou 'Otua:

he 'oku ne angalelei mo 'alo'ofa,
 'o tuotuai ki he houhau, pea 'oku ne anga'ofa lahi,
 pea 'oku ne fakatomala 'i he kovi.
¹⁴ 'E 'ilo 'e hai? Pe te ne tafoki mo fakatomala,
 pea tuku mai ki mui ha tāpuaki 'iate ia;
 'io, ha feilaulau me'akai, pea mo e feilaulau me'ainu
 kia Sihova ko homou 'Otua?
¹⁵ Ifi 'ae me'alea 'i Saione,
 tu'utu'uni ha 'aukai,
 ui 'ae fakataha mamafa:
¹⁶ Tānaki 'ae kakai,
 fakatapui 'ae fakataha,
 fakakātoa mai 'ae kau mātu'a,
 tānaki 'ae fānau, pea mo kinautolu 'oku kei huhu:
 ke 'alu 'ae tangata ta'ane mei hono fale teuteu,
 pea mo e ta'ahine mei hono loki.
¹⁷ Tuku ke tangi 'ae kau taula'eiki, 'ae kau faifekau 'a
 Sihova, 'i he vaha'a 'oe fale hala mo e feilaulau'anga,
 pea ke nau lea pehē, "'E Sihova, fakamo'ui ho'o
 kakai,
 pea 'oua na'a ke tuku ho tofi'a ki he manuki,
 ke pule'i 'akinautolu 'e he hiteni:
 koe'uma'ā 'enau pehē 'i he lotolotonga 'o ho'o kakai,
 "Oku 'i fē honau 'Otua?'" |"
¹⁸ Pea 'e toki fua'a 'a Sihova ki hono fonua,
 pea 'ofa mamahi ki hono kakai.
¹⁹ 'Io, ko Sihova te ne tali, pea pehē ki hono kakai,
 "Vakai, te u 'atu kiate kimoutolu 'ae koane, mo e
 uaine, mo e lolo,
 pea te mou mākona ai:
 pea 'e 'ikai te u toe tuku 'akimoutolu ke manuk'i 'e
 he hiteni:
²⁰ Ka te u 'ave ke mama'o 'iate kimoutolu 'ae tau mei
 he tokelau,
 pea te u kapusi 'akinautolu ki ha fonua kākā mo lala,
 'oku hanga hono mata ki he tahi hahake,
 pea mo hono tu'a ki he tahi mama'o atu 'aupito,
 pea 'e 'alu hake hono namukū,
 pea 'e 'alu hake hono 'eho 'o ia,"
 Koe'uhi kuo ne fai 'ae ngaahi me'a lahi.
²¹ "'E fonua, 'oua na'a manavahē;
 fiefia pea nekeneka: koe'uhi 'e fai 'e Sihova 'ae me'a
 lahi.
²² 'Oua na'a manavahē, 'e fanga manu 'oe vao!
 He 'oku tupu 'ae mohuku 'i he toafa,
 pea 'oku fua 'ae 'akau,
 ko e 'akau ko e fiki mo e vaine, 'oku tuku mai hona
 mālohi.
²³ "Pea mou fiemālie, 'e fānau 'a Saione,
 pea fiefia 'ia Sihova, ko homou 'Otua:
 koe'uhi kuo ne foaki kiate kimoutolu fakalelelelele 'ae
 'uha mu'a,
 pea te ne tuku ke tō kiate kimoutolu 'ae 'uha,
 ko e 'uha mu'a, mo e 'uha mui,
 'i he 'uluaki māhina.
²⁴ Pea 'e fonu 'i he uite 'ae ngaahi haha'anga,
 pea 'e pito mahuohua 'ae ngaahi tata'o'anga 'i he
 uaine mo e lolo.

²⁵ Pea te u toe 'omi kiate kimoutolu 'ae ngaahi ta'u ne kai
 'e he he'e mo e 'unufe maumau, mo e 'unufe, mo e 'unufe fulufulu,
 ko 'eku kau tau lahi na'aku fekau kiate kimoutolu.
²⁶ Pea te mou kai 'i he mahu, pea te mou mākona ai, pea fakamālō ki he huafa 'o Sihova ko homou 'Otua, 'aia kuo ne fai fakafo kiate kimoutolu:
 pea 'e 'ikai toe mā 'a hoku kakai 'o lauikuonga.
²⁷ Pea te mou 'ilo 'oku ou 'i he ha'oha'onga 'o 'Isileli, pea ko Sihova au ko homou 'Otua, kae 'ikai ha taha kehe:
 pea 'e 'ikai toe mā 'a hoku kakai 'o lauikuonga.
²⁸ "Pea 'e hoko 'amui, te u hua'i hoku Laumālie ki he kakai kotoa pē;
 pea 'e kikite homou ngaahi foha mo homou ngaahi 'ofefine,
 pea 'e misi 'e ho'o kau mātu'a 'ae ngaahi misi, pea 'e mamata 'ae ngaahi me'a hā mai 'e ho'o kau talavou:
²⁹ Pea ki he kau tamaio'eiki mo e kau kaunanga, te u hua'i foki hoku Laumālie 'i he ngaahi 'aho ko ia.
³⁰ Pea te u fakahā 'ae ngaahi me'a fakafo 'i he langi, pea 'i māmani,
 ko e toto, mo e afi, mo e 'ahu 'oe afi.
³¹ Pea 'e liliu 'ae la'ā 'o po'uli,
 mo e māhina ke toto 'i he te'eki hoko 'ae 'aho lahi, pea fakamanavahē 'o Sihova.
³² Pea 'e pehē, ko ia 'e ui ki he huafa 'o Sihova 'e fakamo'ui ia:
 koe'uhi 'e ai 'ae fakamo'ui 'i he mo'unga ko Saione, pea 'i Selūsalema,
 'o hangē ko e folofola 'a Sihova,
 pea 'i he toenga 'e uiui' 'e Sihova. "
1 Ko e fakamaau 'ae 'Otua ki he ngaahi fili 'o hono kakai. 9 'E 'ilo' 'ae 'Otua 'i he'ene fakamaau. 18 Ko 'ene tāpuaki ki he siasi.
3 "VAKAI, koe'uhi 'i he ngaahi 'aho ko ia,
 pea 'i he kuonga ko ia,
 'aia te u toe 'omi ai 'ae pōpula 'o Siuta mo Selūsalema,
² Te u tānaki foki 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē,
 pea te u 'omi ki lalo 'akinautolu ki he tele'a 'o Si-hosafate,
 pea te u fakamaau'i 'akinautolu koe'uhi ko hoku kakai,
 pea mo hoku tofi'a ko 'Isileli, 'aia kuo nau fakamovetevete ki he ngaahi pule'anga,
 pea vahe'i hoku fonua.
³ Pea kuo nau talotalo ki hoku kakai:
 pea kuo nau foaki ha tamasi'i ke ma'u 'aki ha fefine fe'auaki,
 pea nau fakatau 'ae ta'ahine ma'a e uaine, koe'uhi ke nau inu.
⁴ "Io, pea ko e hā 'amoutolu ke mo fai mo au, 'e Taia mo Saitone,
 pea mo e matātahi kotoa pē 'o Palesitaine?
 Te mou totongi kiate au?

Pea kapau te mou totongi mai,
 'e mātu'aki vave mo to'oto'o 'eku toe 'atu ho'omou totongi ki homou tumu'aki;
⁵ Koe'uhi kuo mou 'ave 'eku siliva mo 'eku koula, pea kuo mou 'ave ki homou ngaahi fale faka'eiki 'a 'eku ngaahi me'a matamatalelei mo 'aonga:
⁶ Ko e fānau foki 'a Siuta, pea mo e fānau 'a Selūsalema kuo mou fakatau ki he kakai Kalisi,
 koe'uhi ke mou fakahē mama'o 'akinautolu mei honau mata fonua.
⁷ Vakai, te u hiki 'akinautolu mei he potu ne mou fakatau 'akinautolu ki ai,
 pea te u toe 'atu ho'omou totongi ki homou tumu'a-ki:
⁸ Pea te u fakatau homou ngaahi foha mo homou ngaahi 'ofefine ki he nima 'oe fānau 'a Siuta,
 pea te nau fakatau 'akinautolu ki he kakai Sapea, ki ha kakai mama'o atu:
 he kuo pehē 'e Sihova."
⁹ "Fanongonongo eni ki he ngaahi Senitaile,
 "Teuteu 'ae tau,
 faka'ā 'ae kau tangata mālohi,
 tuku ke unu mai 'ae kau tangata tau kotoa pē;
 ke nau 'alu hake: ¹⁰ Tuki 'aki ho'omou huo toho 'ae ngaahi heletā,
 pea mo ho'omou ngaahi hele 'auhani 'ae ngaahi tao:
 ke pehē 'e he vaivai, "oku ou mālohi;"
¹¹ Fakataha 'akimoutolu, pea ha'u 'akimoutolu ko e kau hiteni,
 pea tānaki takatakai 'akimoutolu:"
 'E Sihova, ke hifo 'i hena ho'o kau mālohi:
¹² "Ke 'ā 'ae hiteni, pea 'alu hake ki he tele'a 'o Si-hosafate:
 he te u nofo 'i ai ke fakamaau'i 'ae hiteni 'oku nofo takatakai.
¹³ 'Ai 'ae hele tu'usi,
 he kuo motu'a 'ae ta'u:
 ha'u, pea 'alu hifo;
 he kuo pito 'ae tata'o'anga,
 'oku mahuohua 'ae ngaahi puha fakatali; koe'uhi 'oku lahi 'enau angahala."
¹⁴ Ko e fu'u tokolahi, ko e fu'u tokolahi 'i he tele'a 'oe fakamaau:
 he 'oku ofi 'ae 'aho 'o Sihova 'i he tele'a 'oe fakamaau.
¹⁵ 'E fakapo'uli 'ae la'ā mo e māhina,
 pea 'e 'ikai ulu 'ae ngaahi fetu'u.
¹⁶ 'E 'u'ulu 'a Sihova mei Saione,
 pea 'e fakaongo hono le'o mei Selūsalema;
 pea 'e lulululu 'ae langi mo māmani:
 ka ko Sihova ko e 'amanaki lelei'anga ia 'o hono kakai,
 pea ko e mālohi'anga 'oe fānau 'a 'Isileli.
¹⁷ "Pea te mou 'ilo ai ko au ko Sihova,
 ko homou 'Otua 'oku 'afio 'i Saione, ko hoku mo'unga tapu:
 pea 'e toki mā'oni'oni 'a Selūsalema,
 pea 'e 'ikai toe 'alu 'iate ia ha muli.
¹⁸ "Pea 'e pehē 'i he 'aho ko ia,

ko e ngaahi mo'unga te nau to'i'i 'ae uaine fo'ou,
 pea 'e tafe 'ae huhu'a 'i he ngaahi tafungofunga,
 pea ko e ngaahi vaitafe kotoa pē 'o Siuta 'e tafe ai 'ae
 vai,

pea ko e matavai 'e pa mai mei he fale 'o Sihova,
 pea fakavai 'ae tele'a 'o Sitimi.

¹⁹ 'E lala 'a 'Isipite,

pea 'e hoko 'a 'Itomi ko e toafa kuo lala,
 koe'uhi ko e fakamālohi ki he fānau 'a Siuta,

he kuo nau lilingi 'ae toto ta'ehalaia 'i honau fonua.

²⁰ Ka 'e nofo 'a Siuta 'o ta'engata,
 pea mo Selūsalema mei he to'utangata ki he to'utan-
 gata.

²¹ Koe'uhi te u fakama'a 'ae toto
 'i ai 'oku te'eki ai te u fakama'a:
 he 'oku 'afio 'a Sihova 'i Saione."

Vahe

'Amosi

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Oku fakahā 'e 'Amosi 'ae fakamaau 'ae 'Otua ki Sīlia, 6 Pea ki he Filisitaine, 9 Pea ki Taia, 11 Pea ki 'Itomi, 13 Pea ki 'Amoni.

1 KO E ngaahi lea 'a 'Amosi, 'aia na'e 'i he kau tauhimanu 'o Tikoā, ko e me'a na'a ne mamata ai 'oku kau ki 'Isileli 'i he ngaahi 'aho 'o 'Usaia ko e tu'i 'o Siuta, pea 'i he ngaahi 'aho 'o Selopoami ko e foha 'o Soasi ko e tu'i 'o 'Isileli, 'i hono ua ta'u na'e mu'omu'a 'i he mo-fuike. ² Pea na'a ne pehē,

"E 'u'ulu 'a Sihova mei Saione,
pea 'e fakaongo hono le'o mei Selūsalema;
pea ko e ngaahi fale 'oe kau tauhimanu 'e tangi,
pea 'e mōmoa 'ae tumutumu 'o Kameli."

³ 'Oku pehē 'e Sihova;

"Koe'uhi ko e talangata'a 'e tolu 'a Tamasikusi, pea mo hono fā,

'e 'ikai te u fakaafe 'ae tautea mei ai;
he kuo nau haha 'a Kiliati 'aki 'ae ngaahi me'a haha ukamea:

⁴ Pea te u fekau 'ae afi ki he fale 'o Hasaeli,
'aia te ne kai 'o 'osi 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o Penihatati.

⁵ Te u fesi'i foki 'ae va'a 'o Tamasikusi,
pea te u motuhi 'ae kakai mei he toafa ko 'Aveni,
pea mo ia 'oku ma'u 'ae tokotoko mei he fale 'o 'Iteni:

pea 'e 'alu pōpula 'ae kakai Sīlia ki Kili,"
he 'oku pehē 'e Sihova.

⁶ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;

"Koe'uhi ko e talangata'a 'e tolu 'a Kesa, pea mo hono fā,

'e 'ikai te u fakaafe 'ae tautea mei ai;
he na'a nau 'ave pōpula 'ae kau pōpula kotoa pē,
koe'uhi ke nau tuku 'akinautolu ki 'Itomi:

⁷ Ka te u fekau 'ae afi ki he 'ā 'o Kesa,
'aia te ne kai 'o 'osi 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'i ai:

⁸ Pea te u motuhi 'ae kakai mei 'Asitoti,
pea mo ia 'oku ma'u 'ae tokotoko mei 'Asikeloni,
pea te u hiki hoku nima ki 'Ekiloni:

pea ko e toenga 'oe kau Filisitā 'e 'auha,"
he 'oku pehē 'e Sihova.

⁹ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;

"Koe'uhi ko e talangata'a 'e tolu 'a Taia, pea mo hono fā,

'e 'ikai te u fakaafe hono tautea 'o ia;
he na'a nau tuku 'ae kau pōpula kotoa pē ki 'Itomi,

pea na'e 'ikai te nau manatu'i 'ae fuakava fakakāinga:

¹⁰ Ka te u fekau 'ae afi ki he 'ā 'o Taia,
'aia te ne kai 'o 'osi 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'i ai."

¹¹ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;

"Koe'uhi ko e talangata'a 'e tolu 'a 'Itomi, pea mo hono fā,

'e 'ikai te u fakaafe hono tautea 'o ia;
he na'a ne tuli hono tokoua 'aki 'ae heletā,
pea na'e li'aki 'ae manava'ofa,
pea na'e hae'i 'e ia 'i he'ene 'ita ma'uaipe,
pea na'a ne fakatolonga 'ene lili 'o ta'engata:

¹² Ka te u fekau 'ae afi ki Timani,

'aia 'e kai 'o 'osi 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o Posila."

¹³ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;

"Koe'uhi ko e talangata'a 'e tolu 'ae fānau 'a 'Amoni, pea mo hono fā,

'e 'ikai te u fakaafe hono tautea;
he na'a nau hae'i 'ae kau fefine feitama 'i Kiliati,
koe'uhi ke nau totolo mai hono mata fonua:

¹⁴ Ka te u tutu 'ae afi 'i he 'ā 'o Lapa,
pea te ne kai 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o ia,
'i he kaila 'i he 'aho 'oe tau,
mo e afā 'i he 'aho 'oe 'ahiohio:

¹⁵ Pea 'e 'alu hono tu'i ki he pōpula,
'aia mo hono ngaahi hou'eiki fakataha,"
'oku pehē 'e Sihova.

1 Ko e houhau 'ae 'Otua ki Moape; 4 Mo Siuta, 6 Pea mo 'Isileli. 9 'Oku lāunga 'ae 'Otua 'i he'enua ta'efa'afakafeta'i.

2 'OKU pehē 'e Sihova,

"Koe'uhi ko e talangata'a 'e tolu 'a Moape, mo hono fā,

'e 'ikai te u fakaafe hono tautea 'o ia;
he na'a ne ta'o 'ae ngaahi hui 'ae tu'i 'o 'Itomi ke lahe:

² Ka te u fekau 'ae afi ki Moape,
pea te ne kai 'o 'osi 'ae ngaahi fale faka'e'i'eiki 'o Kil-iote:

pea 'e mate 'a Moape 'i he maveuveu, mo e kaila,
pea mo e ongo 'oe me'alea:

³ Pea te u motuhi 'ae fakamaau mei hono ha'oha'on-ga,

pea tāmata'i 'ae hou'eiki kotoa pē mo ia:"
'oku pehē 'e Sihova."

4 ¶ 'Oku pehē 'e Sihova;

“Koe’uhi ko e talangata’a ‘e tolu ‘a Siuta, pea mo hono fā,
 ‘e ‘ikai te u fakaafe hono *tautea ‘o ia* ;
 he kuo nau va’inga ‘aki ‘ae fono ‘a Sihova,
 pea na’e ‘ikai te nau tauhi ‘ene ngaahi fekau,
 pea na’a nau hē ko e me’a ‘i he’enua loi,
 ‘aia na’e muimui ki ai ‘enua ngaahi tamai:
⁵ Ka te u fekau ‘ae afi ki Siuta,
 pea te ne kai ‘o ‘osi ‘ae ngaahi fale faka’ei’eiki ‘o
 Selūsalema.”
⁶ ¶ ‘Oku pehē ‘e Sihova;
 “Koe’uhi ko e talangata’a ‘e tolu ‘a ‘Isileli, pea mo
 hono fā,
 ‘e ‘ikai te u fakaafe *hono tautea ‘o ia* ;
 he kuo nau fakatau ‘ae kakai mā’oni’oni ki he siliva,
 pea mo e kakai masiva ‘aki ha topuva’e;
⁷ ‘Aia ‘oku feinga ke ‘ai ‘ae efu ‘oe kelekele ‘i he ‘ulu
 ‘oe kakai masiva,
 pea ‘oku fakahē’i ‘ae hala ‘oe angamalū:
 pea ko e tangata mo ‘ene tamai ‘oku na mohe ki he
 fefine pe taha,
 ke fakaongokovi hoku huafa tāpuhā:
⁸ Pea ‘oku nau tokoto ‘i he ngaahi kofu ‘oku tuku ko
 e fakamo’oni ki he totongi ‘i he ve’e feilaulau’anga ko-
 toa pē,
 pea ‘oku nau inu ‘ae uaine ‘oe halaia ‘i he fale ‘o ‘e-
 nau tamapua.
⁹ Ka na’aku faka’auha ‘ae kakai ‘Amoli ‘i honau ‘ao,
 ‘aia na’e mā’olunga hangē ko e sita,
 pea na’e mālohi hangē ko e oke;
 ka na’aku faka’auha hono fua mei ‘olunga,
 pea mo hono aka ‘i lalo.
¹⁰ Pea na’aku ‘omi foki ‘akimoutolu mei he fonua ko
 ‘Isipite,
 pea na’aku tataki ‘akimoutolu ‘i he toafa ‘i he ta’u ‘e
 fāngofulu,
 ke ma’u ‘ae fonua ‘oe kakai ‘Amoli.
¹¹ Pea na’aku tu’utu’uni mei ho ngaahi foha ‘ae kau
 palōfita,
 pea mei ho’o kau talavou ‘ae kakai na’e fakamavahe.
 ‘Ikai ‘oku pehē pe,
 ‘e fānau ‘a ‘Isileli?’ ‘oku pehē ‘e Sihova.
¹² “Ka na’a mou ‘atu ‘ae uaine ke inu ‘e he kau Faka-
 mavahe;
 pea ne mou fekau ‘ae kau palōfita, ‘o pehē, “Oua
 na’a kikite.”
¹³ Vakai, ‘oku ou ta’omia ‘iate kimoutolu,
 hangē ko e saliote ‘i he ngaahi ‘ū koane.
¹⁴ Ko ia ‘e mole ‘ae fa’a lele mei he ve’e vave,
 pea ko e mālohi ‘e ‘ikai te ne fakamālohi’i ‘e ia ia;
 pea ‘e ‘ikai fakahaofi ‘ae mālohi ‘e ia ia:
¹⁵ Pea ‘e ‘ikai tu’u ia ‘oku ne teke ‘ae kaufana;
 pea ‘e ‘ikai fakahaofi ‘ae ve’e vave ‘e ia ia:
 pea ko ia ‘oku heka hoosi ‘e ‘ikai fakahaofi ‘e ia ia.
¹⁶ Pea ko ia ‘oku lototo’a ‘i he kau mālohi te ne hola
 telefua ‘i he ‘aho ko ia,”
 ‘oku pehē ‘e Sihova.

*1 Hono ‘aonga ‘oe fakamaau ‘ae ‘Otua ki ‘Isileli. 9
 Ko hono fakahā ‘o ia, mo hono tupu’anga.*

3 FANONGO ki he folofola ni ‘a Sihova ‘aia kuo ne
 folofola’aki kiate kimoutolu, ‘e fānau ‘a ‘Isileli, ki
 he kau nofo’anga kotoa pē na’aku ‘omi mei he fonua
 ko ‘Isipite, ‘o pehē,
² “Ko kimoutolu pe kuo u ‘ilo ‘i he ngaahi fa’ahinga ko-
 toa pē ‘o māmani:
 ko ia te u tautea ‘akimoutolu koe’uhi ko ho’omou an-
 gahia kotoa pē.”
³ ‘E fa’a ‘a’eva ha toko ua,
 ka ‘oku ‘ikai te na fe’ofo’ofani pe?
⁴ ‘E ngungulu ha laione ‘i he vao ‘akau,
 ‘oka ‘ikai ha me’akai?
 ‘E tangi ha laione mui ‘i hono ‘ana,
 ‘i he ‘ikai te ne mo’ua ha me’a?
⁵ ‘E mo’ua ha manupuna ‘i he fonua
 ‘oka ‘ikai tauhele’i?
 ‘E to’o ‘ae tauhele mei he fonua,
 ‘oku te’eki ke tō ki ai ha me’a si’i ‘e taha?
⁶ ‘E ifi ‘ae me’alea ‘i he kolo,
 ka ‘e ‘ikai manavahē ‘ae kakai?
 ‘E hoko ha kovi ki he kolo,
 ka kuo ‘ikai fai ia ‘e Sihova?
⁷ Ko e mo’oni ‘e ‘ikai fai ha me’a ‘e Sihova ko e ‘Otua,
 kae ta’efakahā ia ki he’ene kau tamaio’eiki ko e kau
 palōfita.
⁸ Kuo ngungulu ‘ae laione,
 ko hai ‘e ‘ikai manavahē?
 Kuo folofola ‘a Sihova ko e ‘Otua,
 ko hai ‘e ‘ikai kikite?
⁹ Fanongonongo ‘i he ngaahi fale faka’ei’eiki ‘o ‘Asitoti,
 pea ‘i he ngaahi fale faka’ei’eiki ‘o ‘Isipite,
 ‘o pehē, “Fakataha ‘akimoutolu ki he ngaahi mo’unga
 ‘o Samēlia,
 pea vakai ‘ae ngaahi maveuveu lahi ‘i ai,
 pea mo e fakamālohia ‘i he lotolotonga ‘o ia.”
¹⁰ ‘Oku pehē ‘e Sihova, “‘Oku ‘ikai te nau ‘ilo ke fai to-
 tonu,
 ‘oku fokotu’u ‘ae fakamālohi mo e kaiha’a ‘i honau
 fale faka’ei’eiki.”
¹¹ Ko ia ‘oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua,
 “‘E ai ha fili te ne takataakai ‘ae fonua;
 pea te ne holoki ho’o mālohi meiate koe,
 pea ‘e maumau’i ho ngaahi fale faka’ei’eiki.”
¹² ‘Oku pehē ‘e Sihova,
 “Hangē ‘oku to’o ‘e he tangata tauhimanu ‘ae alanga
 ‘e ua,
 pe ko e kongu ‘oe telinga mei he ngutu ‘oe laione;
 ‘e pehē ‘ae to’o ‘ae fānau ‘a ‘Isileli, ‘oku nofo ‘i he tuli-
 ki ‘oe mohe’anga ‘i Samēlia,
 pea ‘i he tokoto’anga ‘i Tamasikusi.”
¹³ “Mou fanongo, pea fakahā ‘i he fale ‘o Sēkope,” ‘oku
 pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kau-
 tau.
¹⁴ “Koe’uhi ‘i he ‘aho ko ia, te u ‘a’ahi ki he ngaahi ta-
 langata’a ‘a ‘Isileli ‘iate ia,
 te u ‘a’ahi foki ki he ngaahi feilaulau’anga ‘o Peteli:

pea ‘e tutu‘u ‘ae ngaahi nifo ‘oe feilaulau‘anga,
pea te nau tō ki he kelekele.

¹⁵ Pea te u taa‘i ‘ae fale ‘oe fa‘ahita‘u momoko fakata-
ha mo e fale ‘oe fa‘ahita‘u mafana;
pea mo e ngaahi fale lei ‘e ‘auha,
pea ‘e ‘osi ‘ae ngaahi fale lahi,”
he ‘oku pehē ‘e Sihova.

*1 ‘Oku ne valoki‘i ‘a ‘Isileli koe‘uhi ko e fakamālohi,
4 Mo e tauhi tamapua, 6 Pea mo ‘enau angafefe-
ka.*

4 FANONGO ki he lea, ‘akimoutolu ko e fanga pulu
‘a Pesani, ‘oku ‘i he ngaahi mo‘unga ‘o Samēlia,
‘akimoutolu ‘oku fakamālohi‘i ‘ae masiva, pea ‘oku ta‘o-
mia ai ‘ae paea, ‘akimoutolu ‘oku mou pehē ki honau
ngaahi ‘eiki, “‘Omi, ka mau inu.”

² Kuo fuakava ki he‘ene mā‘oni‘oni ‘e Sihova ko e ‘O-
tua, ‘o pehē,

“Vakai, ‘e hoko ‘ae ngaahi ‘aho kiate kimoutolu ‘aia ‘e
‘ave kimoutolu ‘aki ‘ae ngaahi māta‘u,
pea mo homou hako ‘aki ‘ae māta‘u ika.

³ Pea te mou ‘alu kitu‘a ‘i he ngaahi ava,
‘ae fanga pulu kotoa pē ki he me‘a ‘oku ‘i hono ‘ao,
pea te mou lī ‘akinautolu ki he fale faka‘ei‘eiki,” ‘oku
pehē ‘e Sihova.

⁴ “Ha‘u ki Peteli, pea fai hala;
ki Kilikali, pea fakalahi ‘ae talangata‘a;
pea ‘omi ho‘omou ngaahi feilaulau ‘i he pongipongi
kotoa pē,

mo ho‘omou fatongia lotu hili ‘ae ta‘u ‘e tolu;

⁵ Pea hifo ‘aki ‘ae feilaulau fakafeta‘i mo e me‘a fakat-
apu,
pea malanga‘aki mo fakahā ‘ae ngaahi hifo
mata‘ata‘atā:

he ‘oku mou manako ai, ‘e fānau ‘a ‘Isileli,” ‘oku pehē
‘e Sihova ko e ‘Otua.

⁶ “Pea na‘aku tuku ‘ae nifo ma‘a kiate kimoutolu ‘i ho-
mou ngaahi kolo kotoa pē,
pea mo e masiva mā ‘i homou ngaahi potu kotoa pē:
ka na‘e ‘ikai te mou tafoki kiate au,” ‘oku pehē ‘e Si-
hova.

⁷ “Pea na‘aku ta‘ofi foki ‘ae ‘uha meiate kimoutolu,
‘i he kei toe ‘ae māhina ‘e tolu ki he ututa‘u:
pea na‘aku pehē ke ‘uha ki he kolo ‘e taha,
kae ‘ikai ke ‘uha ki he kolo ‘e taha:

na‘e ‘uha ki he potu ‘e taha,
pea ko e potu na‘e ‘ikai ke ‘uha ki ai ne mae ia.

⁸ Pea na‘e fononga ‘ae kolo ‘e ua pe tolu ki he kolo ‘e
taha, ke inu vai;
ka na‘e ‘ikai te nau fiu:

ka na‘e ‘ikai te mou tafoki kiate au,” ‘oku pehē ‘e Si-
hova.

⁹ “Kuo taa‘i ‘akimoutolu ‘aki ‘ae mae mo e mahunu: ‘i
he tupu ‘a ho‘omou ngoue, mo e ngoue vaine,
mo e ‘akau ko e fiki mo e ‘olive, na‘e kai ia ‘e he
‘unufe maumau:

ka na‘e ‘ikai te mou tafoki kiate au,” ‘oku pehē ‘e Si-
hova.

¹⁰ “Kuo fekau kiate kimoutolu ‘ae mahaki lahi ‘o hangē
ko ‘Isipite:

kuo tāmata‘i ho‘omou kau talavou ‘aki ‘ae heletā,
pea kuo ‘ave ho‘omou fanga hoosi:

pea kuo u ngaohi ke hoko ‘ae namukū ‘oe nofo‘anga
‘o homou kau tau ki homou ava‘i ihu:
ka na‘e ‘ikai te mou tafoki kiate au,” ‘oku pehē ‘e Si-
hova.

¹¹ “Kuo u fulihi ho‘omou ni‘ihi,
hangē na‘e fulihi ‘e he ‘Otua ‘a Sotoma mo Komola,
pea na‘a mou hangē ko e potupotu‘i afi kuo hamusi
mei he vela:

ka na‘e ‘ikai te mou tafoki kiate au,” ‘oku pehē ‘e Si-
hova.

¹² “Ko ia, ‘e pehē pe ‘a ‘eku fai kiate koe, ‘e ‘Isileli:
pea koe‘uhi te u fai eni kiate koe,
teuteu ke fe‘iloaki mo ho ‘Otua, ‘e ‘Isileli.

¹³ Koe‘uhi, vakai, ko ia ia na‘e ngaohi ‘ae ngaahi
mo‘unga,
pea ne fakatupu ‘ae matangi,
pea ‘oku ne fakahā ki he tangata pe ko e hā ‘ene ma-
halo,

‘oku ne ngaohi ‘ae pongipongi ko e po‘uli,
pea ‘oku ne malaki ‘ae ngaahi potu mā‘olunga ‘o mā-
mani,
Ko Sihova, ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau ‘a hono
huafa.”

*1 Ko e tangilāulau koe‘uhi ko ‘Isileli, 4 Ko e engina-
ki ki he fakatomala. 21 ‘Oku li‘aki ‘e he ‘Otua ‘a ‘e-
nau ngāue fakamālualo.*

5 FANONGO ki he lea ni, ‘oku ou ‘ai kiate ki-
moutolu, ‘i he tangilāulau, ‘e fale ‘o ‘Isileli.

² “Kuo hinga ‘ae ta‘ahine ‘a ‘Isileli,
‘e ‘ikai te ne toetu‘u;
kuo li‘aki ia ‘i hono fonua;

‘oku ‘ikai ha taha ke toe fokotu‘u ia.”

³ He ‘oku pehē ‘e Sihova, ko e ‘Otua;
“Ko e kolo na‘e ‘alu ai ‘ae toko taha afe, ‘e toe pe ‘ae
toko teau,
pea ko ia na‘e ‘alu ai ‘ae toko teau, ‘e toe pe ‘ae toko
hongofulu, ki he fale ‘o ‘Isileli.

⁴ ¶ Pea ‘oku pehē ‘e Sihova ki he fale ‘o ‘Isileli,
“Kumi kiate au, pea te mou mo‘ui:

⁵ Kae‘oua na‘a kumi ‘a Peteli,
pe hū ki Kilikali,
pea ‘oua na‘a laka ki Peasipa:
koe‘uhi ‘e ‘alu mo‘oni ‘a Kilikali ke pōpula,
pea ‘e hoko ‘a Peteli ko e me‘a noa pē.

⁶ Kumi kia Sihova, pea te mou mo‘ui telia na‘a hā mai
ia,

hangē ko e afi ‘i he fale ‘o Siosefa,
pea ne keina ia, kae ‘ikai ha taha ‘i Peteli ke fu‘ifu‘i ia.

⁷ Ko kimoutolu ‘oku liliu ‘ae fakamaau ko e ‘akau
kona,

pea mou tuku ‘ae angatonu ‘i he fonua,

⁸ Kumi ia na‘a ne ngaohi ‘ae fetu‘u ‘e fitu mo ‘Olioni,
pea ‘oku ne liliu ‘ae ‘ata ‘oe mate ko e pongipongi,
pea ne ngaohi ‘ae ‘aho ke po‘uli ‘i he pō:

pea ‘oku ne ui ‘ae ngaahi vai ‘oe tahi,
 pea ne lilingi ia ki he funga ‘oe fonua: ko Sihova
 hono huafa:
⁹ ‘Oku ne fakamālohi ‘ae vetekina ki he mālohi,
 koe’uhi ke tau’i ‘e he vetekina ‘ae kolo.
¹⁰ ‘Oku nau fehi’a kiate ia ‘oku fai ‘ae valoki ‘i he mat-
 apā,
 pea ‘oku nau fākalili’a kiate ia ‘oku lea ‘i he angatonu.
¹¹ Koe’uhi ko e me’a ‘i ho’omou malaki’i ‘ae kakai masi-
 va,
 pea ‘oku mou to’o meiate ia ‘ae ngaahi kavenga uite:
 kuo mou langa ‘ae ngaahi fale ‘aki ‘ae maka kuo tā,
 ka ‘e ‘ikai te mou nofo ai;
 kuo mou tō ‘ae ngaahi ngoue vaine matamatalelei,
 ka ‘e ‘ikai te mou inu uaine mei ai.
¹² He ‘oku ou ‘ilo ho’omou ngaahi talangata’a lahi,
 pea mo ho’omou fungani angahala:
 ‘oku nau fakamamahi’i ‘ae angatonu,
 ‘oku nau ma’u tukungoue,
 pea ‘oku nau fakateketeke atu ‘ae kakai masiva ‘i he
 matapā.
¹³ Ko ia ‘e longo ai ‘ae fakapotopoto ‘i he kuonga ko ia;
 he ko e kuonga kovi.
¹⁴ Kumi ‘ae lelei, kae ‘ikai ko e kovi,
 koe’uhi ke mou mo’ui:
 ko ia, ko Sihova ko e ‘Otua ‘oe ngaahi tokolahi, te ne
 ‘iate kimoutolu,
 ‘o hangē ko ho’omou lea.
¹⁵ Fehi’a ki he kovi, pea ‘ofa ki he lelei,
 pea fokotu’uma’u ‘ae fakamaau ‘i he matapā;
 hei’ilo pe ‘e ‘alo’ofa ‘a Sihova, ko e ‘Otua ‘oe ngaahi
 kautau, ki he toenga ‘o Siosefa.”
¹⁶ Ko ia ko Sihova ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau, ko e
 ‘Eiki, ‘oku pehē,
 “E ‘i ai ‘ae tangi ‘i he ngaahi hala kotoa pē;
 pea te nau pehē ‘i he ngaahi hala motu’a kotoa pē,
 “Oiauē! ‘Oiauē!
 Pea te nau ui ‘ae tangata ngoue ki he tangi,
 pea mo kinautolu ‘oku poto ‘i he tangilāulau ke fai
 ‘ae tangi.
¹⁷ Pea ‘e ‘i ai ‘ae tangi ‘i he ngoue vaine kotoa pē:
 he te u laka mai ‘iate koe,” ‘oku pehē ‘e Sihova.
¹⁸ “Mala’ia kiate kimoutolu ‘oku holi ki he ‘aho ‘o Siho-
 va!
 He koe’uma’ā ia kiate kimoutolu?
 Ko e ‘aho ‘o Sihova kuo po’uli,
 kae ‘ikai maama.
¹⁹ Hangē ko e tangata ‘oku hola mei he laione,
 pea ‘oku ne fakafetaulaki mo ha pea;
 pe ko ha taha ne hū ki fale, pea ne fa’aki hono nima ki
 he holisi,
 ka na’e ‘uusi ia ‘e ha ngata.
²⁰ ‘Ikai ‘e po’uli ‘ae ‘aho ‘o Sihova, pea ‘ikai maama?
 ‘Io, ko e po’uli ‘aupito, ka ‘e ‘ikai ‘i ai ha maama si’i ke
 ulo?
²¹ “‘Oku ou fehi’a, ‘oku ou fakalili’a ki homou ngaahi ‘a-
 ho katoanga,

pea ‘e ‘ikai te u nanamu ki ho’omou ngaahi fakataha
 mamafa.
²² Neongo ‘oku mou hifo ‘aki ‘ae ngaahi feilaulau tutu
 mo e ngaahi feilaulau me’akai,
 ‘e ‘ikai te u ma’u ia:
 pea ‘e ‘ikai te u tokanga’i ‘ae ngaahi feilaulau
 fakalelei ‘o ho’omou fanga manu sino.
²³ Hiki ke mama’o ‘iate au ‘ae longoa’a ‘o ho’omou hi-
 va;
 he ‘e ‘ikai te u fanongo ki he mālie ‘o ho’omou
 ngaahi me’a faiva.
²⁴ Ka ‘e tuku ‘ae fakamaau ke tafe hangē ko e vai,
 pea mo e angatonu hangē ko e vaitafe mālohi.
²⁵ “Kuo mou hifo ‘aki ‘ae ngaahi feilaulau mo e ngaahi
 hifo kiate au, ‘i he ta’u ‘e fāngofulu ‘i he toafa, ‘e fale ‘o
 ‘Isileli? ²⁶ Ka kuo mou fua ‘ae fale fehikitaki ‘o homou
 Moloke mo Kiuni, ko ho’omou ongo tamapua, ko e fe-
 tu’u ‘o homou ‘otua, ‘aia na’a mou ngaahi mo’o-
 moutolu. ²⁷ Ko ia te u pule ke mou ‘alu pōpula kitu’a
 Tamasikusi.” ‘oku pehē ‘a Sihova, ‘aia ko hono huafa,
 ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau.
 1 Ko e angafakalusa ‘a ‘Isileli. 7 ‘E tautea ‘aki ‘ae
 fakalala. 12 Ko ‘enau angafefeka.
 6 MALA’IA kiate kinautolu ‘oku fakafiemālie kovi ‘i
 Saione,
 pea ‘oku falala ki he mo’unga ‘o Samēlia,
 ‘oku ui ko e tu’u ki mu’a ‘i he ngaahi pule’anga,
 ‘aia na’e ha’u ki ai ‘ae fale ‘o ‘Isileli!
 2 Laka koe ki Kaline, pea vakai:
 pea ‘alu mei ai ki Hamati lahi:
 pea toki ‘alu hifo ki Kati ‘oe kakai Filisitia:
 ‘oku nau lelei lahi koā ‘i he ngaahi pule’anga ni?
 Pe ‘oku lahi hake honau mata fonua, ‘i homou mata
 fonua?
 3 Ko kimoutolu ‘oku tuku mama’o atu ‘ae ‘aho kovi,
 pea ‘oku pule ke ‘unu’unu mai ‘ae nofo’a ‘oe
 fakamālohi;
 4 Pea ‘oku tokoto ‘i he ngaahi mohenga lei,
 pea ‘oku fakatokoto ‘ekinautolu ‘i he ngaahi toko-
 to’anga,
 pea ‘oku kai ‘ae fanga lami mei he fanga manu,
 pea mo e ‘uhiki pulu mei he fale manu;
 5 Pea ‘oku hivehiva ki he le’o ‘oe me’a faiva,
 pea ‘oku filio’i ke ngaahi ma’anautolu ‘ae ngaahi
 me’a faiva ke hiva ‘aki, hangē ko Tevita;
 6 Pea ‘oku inu uaine mei he ngaahi ipu,
 pea ‘oku tākai ‘akinautolu ‘aki ‘ae lolo mahu’inga:
 ka ‘oku ‘ikai te nau mamahi ‘i he tu’utāmaki ‘a Siose-
 fa.
 7 Ko ia te nau ‘alu ke pōpula mo e kakai ‘oku tomu’a
 ‘alu ki he pōpula,
 pea ko e katoanga kai ‘anautolu na’e fakatokoto ‘e
 fetuku.
 8 “Kuo fuakava ‘a Sihova ‘i he’ene ‘afio,” ‘oku pehē ‘e Si-
 hova, ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau,
 “‘oku ou fehi’a ki he lelei ‘o Sēkope,
 pea fākalili’a ki hono ngaahi fale faka’eiki;
 ko ia te u tukuange ‘ae kolo mo ia kotoa pē ‘oku ‘i ai.

⁹ Pea ‘e pehē, ka ai ha kau tangata ‘e toko hongofulu kuo tuku ‘i he fale ‘e taha, te nau mate.

¹⁰ “E to‘o ‘ae tangata ‘e he‘ene tu‘asina, pea mo ia ne tutu ia, ke ‘omi ‘ae ngaahi hui mei he fale, pea te ne pehē kiate ia ‘oku ‘i he ve‘e fale, “Oku ai ha taha mo koe? ‘ Pea te ne pehē, “Ikai. ‘ Pea te ne toki pehē, “Oua te ke lea: he ‘oku tapu ke takua ‘ae huafa ‘o Sihova.’

¹¹ “Koe‘uhi, vakai, ‘oku fekau ‘e Sihova, pea te ne taa‘i ‘ae fale lahi ke avaava, pea mo e fale si‘i ke mafahifahi.

¹² ‘E lele koā ‘ae fanga hoosi ‘i he funga maka?

‘E ai ha taha te ne toho huo ai ‘aki ‘ae fanga pulu? He kuo mou liliu ‘ae fakamaau ko e ‘ahu, pea ko e fua ‘oe angatonu ko e hemiloki:

¹³ ‘Akimoutolu ‘oku fiefia ‘i he me‘a noa pe, pea lea pehē,

“Ikai kuo tau ma‘u ‘ae nifo, ‘i hotau mālohi pe?’ |”

¹⁴ Ka ‘oku pehē ‘e Sihova, ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kau-tau,

“Vakai; te u fokotu‘u kiate kimoutolu ha pule‘anga, ‘e fale ‘o ‘Isileli;

pea te nau fakamamahi ‘akimoutolu mei he hū‘anga ki Hamati ‘o a‘u ki he vaiatafa ‘oe toafa.”

1 Ko e tautea ‘ae fanga he‘e, 4 Pea mo e afi, ‘oku fakaafe ‘i he lotu ‘a ‘Amosi. 7 I he ā na‘e ngaahi ki he afo fuofua ‘oku hā ai hono li‘aki ‘o ‘Isileli. 10 ‘Oku lāunga ‘a ‘Amasia kia ‘Amosi. 14 ‘Oku fakahā ‘e ‘Amosi hono uui‘i. 16 Pea mo e fakamaau ‘o ‘Amasia.

7 ‘OKU pehē hono fakahā mai kiate au ‘e he ‘Eiki ko e ‘Otua; pea vakai, na‘a ne ngaahi ‘ae ngaahi he‘e ‘i he kamata‘anga ‘oe tupu hake ‘ae ta‘u tokamui; pea vakai, ko e tokamui ia hili ‘ae tu‘usi ma‘a e tu‘i. ² Pea na‘e hoko, hili ‘enau kai ‘o ‘osi ‘ae mohuku ‘oe fonua, pea ne u pehē, “E Sihova ko e ‘Otua, ‘oku ou kole kiate koe, ke ke fakamolemole: ‘e toetu‘u ‘a Sēkope ia hai? He ‘oku si‘i ia.”

³ Na‘e fakatomala ‘a Sihova ‘i he me‘a ni: ‘oku pehē ‘e Sihova, “E ‘ikai hoko ia.”

⁴ ‘Oku pehē hono fakahā mai kiate au ‘e he ‘Eiki ko e ‘Otua; pea vakai, na‘e ui ‘e he ‘Eiki ko e ‘Otua ke tau ‘aki ‘ae afi, pea na‘a ne kai ‘ae moana lahi, pea ne folo ‘ae vahe ‘e taha? ⁵ Pea na‘aku toki pehē, ‘E Sihova ko e ‘Otua, “Oku ou kole kiate koe ke tuku ā: ‘e toetu‘u ‘a Sēkope ‘ia hai? He ‘oku si‘i ia.” ⁶ Na‘e fakatomala ‘a Sihova ‘i he me‘a ni: ‘oku pehē ‘e he ‘Eiki ko e ‘Otua, “E ‘ikai hoko eni foki.”

⁷ ¶ Na‘e pehē ‘ene fakahā mai ia kiate au: pea vakai, na‘e tu‘u ‘ae ‘Eiki ‘i he fukahi ā na‘e ngaahi ki he afo fuofua, pea na‘e ai ‘ae afo fuofua ‘i hono nima. ⁸ Pea na‘e pehē ‘e Sihova kiate au, “Amosi, ko e hā ‘oku ke mamata ai?” Pea na‘aku pehē, “Ko e afo fuofua.” Pea ne pehē ‘e he ‘Eiki, “Vakai, te u ‘ai ‘ae afo fuofua ki he lotolotonga ‘o hoku kakai ko ‘Isileli: ‘ikai te u toe laka ‘iate kinautolu: ⁹ Pea ‘e lala ‘ae ngaahi potu mā‘olunga ‘o ‘Aisake, pea ‘e ngaongao ‘ae ngaahi falelotu ‘o ‘Isileli; pea te u tu‘u hake mo e heletā ki he fale ‘o Selopoami.”

¹⁰ ¶ Pea ne toki fekau ‘e ‘Amasia ko e taula‘eiki ‘i Peteli, kia Selopoami ko e tu‘i ‘o ‘Isileli, ‘o pehē, “Kuo angatu‘u ‘a ‘Amosi kiate koe ‘i he lotolotonga ‘oe fale ‘o ‘Isileli: ‘e ‘ikai fa‘a kātaki ‘e he fonua ‘a ‘ene ngaahi lea kotoa pē. ¹¹ Koe‘uhi ‘oku pehē ‘e ‘Amosi, “E mate ‘a Selopoami ‘i he heletā, pea ko e mo‘oni ‘e taki pōpula ‘a ‘Isileli mei honau fonua ‘onautolu.’ |” ¹² Pea ne pehē foki ‘e ‘Amasia kia ‘Amosi, “A koe ‘oku mamata me‘a, ‘alu, puna atu ki he fonua ‘o Siuta, pea kai ai ‘ae mā, mo kikitite ai: ¹³ Kae ‘oua na‘a toe kikitite ‘i Peteli he ko e falelotu ia ‘oe tu‘i, pea ko e nofo‘anga ‘oe tu‘i.”

¹⁴ ¶ Pea na‘e tali ‘e ‘Amosi, ‘o ne pehē kia ‘Amasia, “Na‘e ‘ikai ko e palōfita au, pe ko e foha ‘o ha palōfita; ko e tangata tauhimanu au, pea ko e tākaki au ‘oe fua ‘oe sukamino: ¹⁵ Pea na‘e ‘ave au ‘e Sihova ‘e he‘eku muimui ki he fanga manu, pea na‘e pehē ‘e Sihova kiate au, “Alu, ‘o kikitite ki hoku kakai ko ‘Isileli.’

¹⁶ ¶ Pea ko eni, fanongo koe ki he folofola ‘a Sihova: ‘oku ke pehē, “Oua na‘a kikitite ki ‘Isileli, pea ‘oua na‘a tō ho‘o lea ki he fale ‘o ‘Aisake.’ ¹⁷ Ko ia ‘oku pehē ‘e Sihova; “E hoko ho ‘unoho ko e fefine fe‘auaki ‘i he kolo, pea ko ho ngaahi foha mo ho ngaahi ‘ofefine, ‘e tō ‘i he heletā, pea ‘e vahevahe ho fonua ‘aki ‘ae afo; pea te ke mate ‘i ha fonua pani ‘uli: pea ‘e ‘alu mo‘oni ‘a ‘Isileli mei hono fonua ki he pōpula.’ |”

1 I he kato fua‘i ‘akau ‘oe fa‘ahita‘u mafana ‘oku fakahā ‘oku ofi ‘ae ngata‘anga ‘o ‘Isileli. 4 ‘Oku val-oki‘i ‘ae fakamālohi. 11 ‘Oku faka‘ilo ‘ae honge folofola.

8 ‘OKU pehē hono fakahā mai kiate au ‘e he ‘Eiki ko e ‘Otua: pea vakai, ko e kato fua‘i ‘akau ‘oe fa‘ahita‘u mafana.

² Pea na‘a ne pehē, “Amosi, Ko e hā ‘oku ke mamata ai?”

Pea u pehē, “Ko e kato fua‘i ‘akau ‘oe fa‘ahita‘u mafana.”

Pea na‘e pehē ‘e Sihova kiate au, “Kuo hoko hono ngata‘anga ki hoku kakai ko ‘Isileli; ‘e ‘ikai te u toe laka ‘iate kinautolu.”

³ ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, “E hoko ‘ae ngaahi hiva ‘oe fale tapu, ko e tangi fakalōloa ‘i he ‘aho ko ia: ‘e lahi ‘ae ‘anga‘anga ‘i he potu kotoa pē; ‘e lī ‘akinautolu kitu‘a ‘i he fakalongo pē.

⁴ Fanongo eni, ‘akimoutolu ‘oku folo hifo ‘ae paea, ‘io, ke faka‘osi ‘ae kakai masiva mei he fonua,

⁵ ‘O pehē, “E ‘osi ‘afē ‘ae māhina fo‘ou, ka tau fakatau koane?

Pea mo e ‘aho tapu, ka tau vakili ‘ae uite, ‘o fakasi‘isi‘i ‘ae efa, pea fakalahi ‘ae sikeli, pea fakakehe ‘ae me‘a fua tautau ‘i he kākā?

⁶ Pea ke tau fakatau ‘ae kakai masiva ‘aki ‘ae siliva, pea mo e paea ‘aki ha topuva‘e: pea ke fakatau ‘ae uite kovi?’ |”

⁷ Kuo fuakava ‘aki ‘e Sihova ‘ae lelei ‘o Sēkope, “Ko e mo‘oni ‘e ‘ikai ngalo ‘iate au ‘enau ngaahi ngāue ‘o lauikuonga.

⁸ ‘Ikai ‘e tetetete ‘ae fonua koe‘uhi ko eni, pea taki taha tangi ‘aia ‘oku nofo ‘i ai?

Pea ‘e tupu kātoa ia ‘o hangē ko e lōmaki;
pea ‘e lī ia kitu‘a ‘o melemo, hangē ko e malofa ‘i
‘Isipite.

⁹ ‘Oku pehē ‘e Sihova ko e ‘Otua, “‘e hoko ‘i he ‘aho ko
ia,

te u pule ke tō ‘ae la‘ā ‘i he ho‘atāmālie,
pea te u fakapo‘ulī ‘i māmani ‘i he kei ‘aho ‘aupito:
¹⁰ Pea te u liliu ho‘omou ngaahi kātoanga ko e tangi,
pea mo ho‘omou hiva kotoa pē ki he tangilāulau;
pea te u ‘omi ‘ae tauanga‘a ki homou kongaloto kotoa
pē,

pea ‘e tekefua ‘ae ‘ulu kotoa pē;
pea te u ngaohi ia ke hangē ko e tangi koe‘uhi ko e
pele pe taha,

pea ko hono ngata‘anga ke hangē ko e ‘aho ‘oe
mamahi kona.

¹¹ Vakai, ‘oku hoko ‘ae ngaahi ‘aho,” ‘oku pehē ‘e Siho-
va ko e ‘Otua,

“‘Aia te u fekau ‘ae hongē ki he fonua,
kae ‘ikai ko e hongē mā,
pe ko e fieinu vai,
ka ko e fanongo ki he ngaahi folofola ‘a Sihova:

¹² Pea te nau ‘āuhē mei he tahi ki he tahi,
pea mei he tokelau ki hahake,
te nau lele fano pe ke kumi ‘ae folofola ‘a Sihova,
ka ‘e ‘ikai te nau ‘ilo ia.

¹³ ‘I he ‘aho ko ia ‘e pongia ‘ae kau ta‘ahine hoihoifua,
mo e kau talavou ‘i he fieinu.

¹⁴ Ko kinautolu ‘oku fuakava ki he angahala ‘a
Samēlia,

pea lea pehē, “Oku mo‘ui ho ‘otua, ‘e Tani;
pea ‘Ko e anga ‘o Peasipa ‘oku mo‘ui;
te nau tō, pea ‘e ‘ikai te nau toetu‘u ‘o lauikuonga.”
*1 Ko hono mo‘oni ‘oe fakalala. 11 Ko e fakafo‘ou
‘oe fale fehikitaki ‘o Tevita.*

9 NA‘A KU mamata kia Sihova na‘e ‘afio mei he
feilaulau‘anga: pea na‘a ne pehē, “Taa‘i ‘ae ‘akau
fakalava ‘oe matapā, kae lulululu hono pou; pea taa‘i
‘akinautolu kotoa pē ‘i honau ‘ulu; pea te u tāmāte‘i ‘ae
tomui ‘okinautolu ‘aki ‘ae heletā: ko ia ‘oku hola ‘e ‘ikai
te ne hao, pea ko ia ‘oku hao ‘e ‘ikai fakamo‘ui ia.

² Neongo ‘oku nau keli hifo ki heli, ‘e ma‘u ‘akinautolu
mei ai ‘e hoku nima; neongo ‘oku nau kaka hake ki he
langi, te u ‘omi ‘akinautolu ki lalo: ³ Neongo ‘oku nau
fufū ‘akinautolu ‘i he funga ‘o Kameli, te u kumi pea
‘ave ‘akinautolu mei ai; pea neongo ‘oku nau fufū mei
hoku ‘ao ‘i he kilisi tahi, te u fekau mei ai ‘ae ngata, pea
te ne ‘uusi ‘akinautolu: ⁴ Pea neongo ‘oku nau ‘alu

pōpula ‘i he ‘ao ‘o honau ngaahi fili, te u fekau mei ai
‘ae heletā, pea te ne tāmāte‘i ‘akinautolu: pea te u
hanga hoku fofonga kiate kinautolu ke kovi, pea ‘ikai
ke lelei.” ⁵ Pea ko e ‘Eiki, ko e ‘Otua ‘oe ngaahi kautau,
ko ia ia ‘oku ala ki he fonua, pea ‘e vai ia, pea ko kinau-
tolu ‘oku nofo ai te nau tangi; pea ‘e tupu ia hangē ha
lōmaki: pea ‘e melemo hifo, hangē ko e malofa ‘i ‘Isip-
ite. ⁶ Ko ia ia ‘oku langa hono ngaahi fale fata ‘i he langi,
pea kuo tāmaki ‘ene kautau ‘i māmani; ‘aia ‘oku ne ui
‘ae ngaahi vai ‘oe tahi, pea ne hua‘i ia ‘i he funga ‘oe
fonua: ko Sihova hono huafa. ⁷ ‘Oku pehē ‘e Sihova,
“‘Ikai ‘oku mou hangē ko e fānau ‘ae kakai ‘Itiopea ki-
ate au, ‘E fānau ‘a ‘Isileli? ‘Ikai na‘aku ‘omi ‘a ‘Isileli mei
he fonua ko ‘Isipite? Pea mo e Filisitia mei Kafitoli, pea
mo e kau Silia mei Kili? ⁸ Vakai, ko e fofonga ‘oe ‘Eiki ko
e ‘Otua, ‘oku ‘i he pule‘anga angahala, pea te u
faka‘auha ia mei he funga fonua; ka ‘e ‘ikai ‘auha ‘aupi-
to ‘ae fale ‘o Sēkope, ‘oku pehē ‘e Sihova. ⁹ Koe‘uhi,
vakai, te u fakatanga ‘ae fale ‘o ‘Isileli ‘i he ngaahi
pule‘anga, hangē ‘oku fakatanga ‘ae koane ‘i he me‘a
fakatanga, ka ‘e ‘ikai tō ha fo‘i tenga ki he kelekele. ¹⁰ ‘E
mate ‘i he heletā ‘ae kau angahala kotoa pē ‘a hoku
kakai, ‘oku lea pehē, “E ‘ikai mo‘ua pe ta‘ofi ‘akinautolu
‘e he kovi.” ¹¹ ‘I he ‘aho ko ia te u toe langa ‘ae fale fe-
hikitaki ‘o Tevita ‘aia kuo hinga, pea tāpuni ‘ae ngaahi
ava ‘o ia; pea te u toe fokotu‘u ‘ae ngaahi me‘a kuo
holoki, pea te u langa‘i ia ‘o hangē ko e ngaahi ‘aho ‘i
mu‘a: ¹² Koe‘uhi ke nau ma‘u ‘ae toenga ‘o ‘Itomi, pea
mo e hiteni kotoa pē, ‘oku ui ‘aki hoku huafa:” ‘oku pe-
hē ‘e Sihova, ‘aia ‘oku fai eni:

¹³ “Vakai,” ‘oku pehē ‘e Sihova,

“Oku hoko ‘ae ngaahi ‘aho, ‘e ma‘u atu ‘e he tangata
tauhi huo toho ‘ae tangata tu‘usi,
pea ko ia ‘oku malaki ‘ae kālepi, ‘aia ‘oku tūtūu‘i ‘ae
tenga;

pea ‘e to‘i‘i ‘ae uaine melie ‘e he ngaahi mo‘unga,
pea ‘e vai ‘ae ngaahi tafungofunga kotoa pē:

¹⁴ Pea te u toe ‘omi ‘ae pōpula ‘o hoku kakai ko ‘Isileli,
pea te nau toe langa ‘ae kolo na‘e lala, pea nofo ai;
pea te nau tō ngoue vaine, pea inu ‘ae uaine ‘o ia;
te nau ngoue foki,
pea kai hono fua.

¹⁵ Pea te u tō ‘akinautolu ‘i honau fonua,
pea ‘e ‘ikai toe ta‘aki ‘akinautolu mei he fonua, ‘aia
kuo u foaki kiate kinautolu,”
‘oku pehē ‘e Sihova ko ho ‘Otua.

Vahe

'Opataia

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 Ko e faka'auha 'o 'Itomi, 3 Koe'uhi ko 'enau laukau, 10 Pea mo 'enau fai hala kia Sēkope. 17 'Ae fakamo'ui mo e iku'i 'o Sēkope.

1 KO E me'a hā mai kia 'Opataia. 'Oku pehē 'ae 'Eiki ko e 'Otua ki 'Itomi; Kuo tau fanongo ki ha on-goongo meia Sihova, pea kuo 'alu ha tangata tafekau ki he kakai hiteni, "Mou tu'u, pea te tau tu'u hake kiate ia ke tau. 2 Vakai, kuo u fakasi'isi'i koe 'i he lotolotonga 'oe hiteni: 'oku lahi ho manuki'i.

3 ¶ Kuo kākaa'i koe 'e he laukau 'a ho loto, 'a koe 'oku nofo 'i he ngaahi 'ana'i maka, pea 'oku mā'olunga ho nofo'anga; 'aia 'oku pehē 'i hono loto, 'Ko hai 'e fakahifo au ki lalo ki he kelekele?' | 4 'Oku pehē 'e Sihova, "Neongo 'oku ke hakeaki'i koe 'o hangē ko e 'ikale, pea 'oku ke fokotu'u ho pununga 'i he lotolotonga 'oe ngaahi fetu'u, ka te u fakahifo koe mei ai. 5 He ka ne ha'u kiate koe 'ae kau kaiha'a, 'ae kau kaiha'a 'i he pō, ('oiaue ho motuhi!) 'Ikai te nau kaiha'asi ke 'oua ke lahi 'enau me'a? Ka ne ha'u kiate koe 'ae kau toli kālepi, 'ikai kuo nau fakatōe ha ngaahi kālepi? 6 'Oiaue hono vakili 'oe ngaahi me'a 'a 'Isoa! Hono hakule 'o 'ene ngaahi me'a fufū! 7 Ko e kau tangata kotoa pē na'e kau fakataha mo koe, kuo nau 'omi koe 'o a'u ki he mata fonua, kuo kākaa'i koe 'e he kau tangata na'e melino mo koe, pea kuo iku'i koe; 'akinautolu na'e kai ho mā kuo nau 'ai 'ae tauhele 'i lalo 'i 'iate koe: 'oku 'ikai si'i ha poto 'iate ia." 8 'Oku pehē 'e Sihova, "'Ikai te u faka'auha 'i he 'aho ko ia 'ae kau tangata poto mei 'Itomi, pea mo e 'ilo mei he mo'unga 'o 'Isoa? 9 Pea 'e ilifia ho'o kau tangata mālohi, 'e Timani, koe'uhi ke 'auha 'i he tāmāte 'akinautolu kotoa pē 'oku 'i he mo'unga 'o 'Isoa.

10 ¶ Koe'uhi ko ho'o fai fakamālohi ki ho tokoua ko Sēkope, 'e 'ufi'ufi 'aki koe 'ae mā, pea te ke 'auha 'o lauikuonga. 11 'I he 'aho ko ia na'a ke tutu'u mo e fa'ahi 'e taha, 'i he 'aho ko ia na'e 'ave pōpula 'e he kakai muli 'a 'ene ngaahi kongakau, pea na'e hū 'ae kau muli ki hono ngaahi matapā, pea nau talotalo ki Selūsalema, ko koe na'a ke hangē ko e tokotaha 'okinautolu. 12 Ka

na'e 'ikai totonu ho'o sio ki he 'aho 'o ho tokoua, 'i he 'aho ko ia na'a ne hoko ko e muli; pea na'e 'ikai totonu ho'o vikiviki ki he fānau 'a Siuta 'i he 'aho 'o honau faka'auha; pea na'e 'ikai totonu ho'o lea fiela'i 'i he 'a-ho 'o 'enau mamahi. 13 Na'e 'ikai totonu ho'o hū 'i he matapā 'o hoku kakai, 'i he 'aho 'o 'enau tu'utāmaki; 'io, na'e 'ikai totonu ho'o sio ki he 'enau mamahi 'i he 'aho 'o 'enau tu'utāmaki, pe ala ki he 'enau koloa 'i he 'aho 'o 'enau tu'utāmaki; 14 Pea na'e 'ikai totonu ho'o tutu'u 'i he manga'i hala, ke motuhi 'akinautolu 'i ai na'e hao; pea na'e 'ikai totonu ho'o tukuange 'akinautolu 'i ai, na'e toe 'i he 'aho 'oe mamahi. 15 He 'oku ofi 'ae 'aho 'o Sihova ki he kakai hiteni; 'o hangē ko ia kuo ke fai 'e fai pehē kiate koe: 'e foki mai ho'o totongi ki ho 'ulu 'o'ou. 16 Hangē kuo mou inu 'i hoku mo'unga tapu, 'e pehē 'ae inu ma'uaipē 'e he hiteni kotoa pē, 'io, te nau inu mo folo hifo, pea te nau hoko 'o hangē ko e kakai na'e 'ikai.

17 ¶ Ka 'e 'i ai 'ae fakahaofi 'i he mo'unga ko Saione, pea mo e mā'oni'oni; pea 'e ma'u 'e he fale 'o Sēkope 'a honau tofi'a. 18 Pea 'e hoko 'ae fale 'o Sēkope ko e afi, pea mo e fale 'o Siosefa ko e ulo afi, pea ko e fale 'o 'Isoa ko e veve, pea te nau vela 'iate kinautolu, mo faka'auha kinautolu; pea 'e 'ikai toe ha ni'ihi 'i he fale 'o 'Isoa," he kuo folofola pehē 'e Sihova. 19 Pea 'e ma'u 'ekinautolu 'oe potu tonga 'ae mo'unga 'o 'Isoa; pea ko kinautolu 'oe toafa, 'ae kakai Filisitia, pea te nau ma'u 'ae ngaahi ngoue 'o 'Ifalemi, mo e ngaahi ngoue 'o Samēlia; pea 'e ma'u 'e Penisimani 'a Kiliati. 20 Pea 'e ma'u 'e he kau pōpula 'i he kau tau ni 'oe fānau 'a 'Isileli, 'ae fonua 'oe kakai Kēnani 'o a'u ki Salefati; pea 'e ma'u 'e he kau pōpula 'o Selūsalema, 'aia 'oku 'i Se-falati, 'ae ngaahi kolo 'oe potu tonga. 21 Pea 'e 'alu hake 'ae kau fakamo'ui ki he mo'unga ko Saione, ke fakamaau 'ae mo'unga 'o 'Isoa; pea 'e hoko ia ko e pule'anga 'o Sihova.

Vahe

Siona

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Oku fekau 'a Siona ki Ninive, kae hola ia ki Tasisi.
4 'Oku mo'ua ia 'i he fu'u havili. 11 'Oku lī ia ki tahi.
17 'Oku folo ia 'e he ika.

1 KO ENI, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Siona, ko e foha 'o 'Amitai, 'o pehē, ²“Tu'u hake 'o 'alu ki Ninive, 'ae kolo lahi ko ia, pea ke kalanga ki ai; he kuo a'u hake ki hoku 'ao 'a 'enau angahala.” ³ Ka na'e tu'u hake 'a Siona ke hola ki Tasisi mei he 'ao 'o Sihova, pea ne 'alu hifo ai ki Sopa; pea na'a ne 'ilo ai 'ae vaka, na'e te u folau ki Tasisi; ko ia na'a ne 'atu ki ai 'ae totongi, 'o ne 'alu ai, ko 'ene 'alu mo kinautolu ki Tasisi, mei he 'ao 'o Sihova.

⁴ ¶ Ka na'e tuku atu 'e Sihova 'ae fu'u matangi ki he tahi, pea na'e havili 'aupito 'i he vaha, pea ko ia na'e hangē ka maumau 'ae vaka. ⁵ Pea na'e toki manavahē 'ae kau vaka, pea na'e taki taha tangi ki hono 'otua, pea na'e tolo kotoa pē 'ae me'a 'i he vaka, koe'uhi ke ma'ama'a. Ka kuo 'alu hifo 'a Siona ki he kaokao 'oe vaka; pea na'a ne tokoto, 'o mohe ma'u. ⁶ Ko ia ne ha'u ai kiate ia 'ae 'eiki vaka 'o ne pehēange kiate ia, “Ko e hā hono 'uhinga 'o ho'o pehē, 'a koe 'oku mohe? Tu'u hake, ui ki ho 'Otua 'o'ou, hei'ilo 'e manatu'i 'akitaotolu 'e he 'Otua, koe'uhi ke 'oua na'a tau mate.” ⁷ Pea na'a nau fepehē'aki 'iate kinautolu, “Ko eni ke tau fai ha talotalo, koe'uhi ke tau 'ilo pe ko hai ia kuo hoko ai 'ae kovi ni kiate kinautolu.” Pea na'a nau talotalo, pea totonu 'ae talotalo kia Siona. ⁸ Pea na'a nau pehē ai kiate ia, “Oku mau kole kiate koe, fakahā mai pe ko e hā 'ae me'a kuo hoko ai 'ae kovi ni kiate kinautolu; Ko e hā ho'o ngāue 'a'au? Pea kuo ke ha'u koe mei fē? Ko fē 'ia ho fonua? Pea 'oku ke 'oe kakai fē?” ⁹ Pea na'a ne pehēange kiate kinautolu, “Ko e tangata Hepelū au; pea 'oku ou manavahē kia Sihova ko e 'Otua 'oe langi, 'aia kuo ne ngaohi 'ae tahi, pea mo e fonua mōmoa.”

¹⁰ Pea na'e toki tō ai 'ae manavahē lahi ki he kau tangata, mo nau pehē kiate ia. “Ko e hā kuo ke fai ai 'ae me'a ni?” He na'e 'ilo 'e he kau tangata 'a 'ene hola mei he 'ao 'o Sihova, he na'a ne fakahā ia kiate kinautolu.

¹¹ ¶ Ko ia na'a nau pehē ai kiate ia, “Ko e hā te mau fai kiate koe, koe'uhi kae laolao 'ae tahi kiate kinautolu?” He na'e hou 'ae tahi, pea havili lahi. ¹² Pea ne pehē 'e ia kiate kinautolu, “Mou hiki hake au, pea lī au ki tahi; ko ia ia 'e laolao ai 'ae tahi kiate kimoutolu: he 'oku ou 'ilo ko au pe ia kuo hoko ai 'ae fu'u havili ni kiate kimoutolu.” ¹³ Ka na'e fekeli mālohi 'ae kau tangata koe'uhi ke nau lava ki 'uta: ka na'e 'ikai te nau fa'a fai:

he na'e hou 'ae tahi, pea havili, pea tokai kiate kinautolu. ¹⁴ Ko ia na'a nau tangi ai kia Sihova, 'o pehē, “Oku mau kole kiate koe, 'E Sihova, 'oku mau kole kiate koe, ke 'oua na'a mau mate, koe'uhi ko e mo'ui 'ae tangata ni; pea 'oua na'a tuku kiate kinautolu 'ae toto 'oe ta'e-halaia: he ko koe, 'E Sihova, kuo ke fai 'e koe 'a ho'o fa'iteliha.” ¹⁵ Ko ia ne nau to'o hake 'a Siona, pea lī atu ia ki tahi: pea na'e ngata ai leva 'ae hou 'ae tahi. ¹⁶ Pea ne toki manavahē lahi 'aupito 'ae kau tangata kia Sihova, pea na'a nau fai 'ae feilaulau kia Sihova, mo nau fai 'ae ngaahi fuakava. ¹⁷ Ka ko eni, na'e teuteu 'e Sihova 'ae fu'u ika ke ne folo hifo 'a Siona. Pea na'e 'aho tolu mo pō tolu 'a Siona 'i he kete 'oe ika.

1 Ko e lotu 'a Siona. 10 'A hono fakamo'ui mei he ika.

2 KO IA na'e lotu ai 'a Siona kia Sihova ko hono 'O-tua mei he kete 'oe ika. ² 'O ne pehē, “Na'aku tangi 'i he'eku mamahi kia Sihova, na'a ne ongo'i au; na'aku tangi mei he loto fa'itoka, pea na'a ke ongo'i hoku le'o.

³ He ko koe na'a ke lī au ki he loloto, ki loto tahi; na'aku 'i he loto moana: pea na'e melemo hifo au

'i ho'o ngaahi ngalu pea mo ho'o ngaahi peau.

⁴ Ko ia ne u pehē ai, 'kuo li'aki atu au mei ho 'ao; ka neongo ia,

te u toe sio ki ho fale tapu mā'oni'oni.'

⁵ Na'e kāpui au 'e he ngaahi vai, 'io, 'o a'u ki hoku laumālie: na'e kāpui takatakai au 'e he loloto, na'e takatakai 'ae limu 'i hoku 'ulu.

⁶ Na'aku 'alu hifo ki he tefito 'oe ngaahi mo'unga: pea na'e takatakai au 'e he mālohi 'oe māmani 'o ta'engata;

ka neongo ia, kuo ke 'omi 'a 'eku mo'ui mei he faka'auha, 'e Sihova ko hoku 'Otua.

⁷ “I he'ene pongia hoku laumālie 'iate au na'aku manatu kia Sihova;

pea na'e 'a'au atu kiate koe 'a 'eku kole, ki ho 'afio'anga mā'oni'oni.

⁸ Ko kinautolu 'oku tokanga ki he ngaahi va'inga loi, 'oku nau si'aki pe 'ekinautolu 'a honau 'alo 'ofeina.

⁹ Ka ko au teu feilaulau 'aki kiate koe 'ae le'o 'oe fakafeta'i;

te u fai 'aia kuo u fuakava ki ai.

‘Oku mea Sihova ‘ae fakamo‘ui.”

¹⁰ ¶ Pea na’e folofola ‘a Sihova ki he ika, pea na’a ne pu’aki atu ‘a Siona ki he fonua mōmoa.

1 ‘Oku toe fekau ‘a Siona pea ne malanga ki he kakai ‘o Ninive, 6 Ko ‘enau fakatomala. 10 ‘Oku ‘alo’ofa ‘ae ‘Otua kiate kinautolu.

3 PEA na’e toe hoko mai ‘ae folofola ‘a Sihova kia Siona, ko hono liunga ua, ‘o pehē, ² “Tu’u hake, pea ke ‘alu ki Ninive, ‘ae kolo lahi ko ia, pea ke malanga’aki ‘i ai ‘ae lea te u fekau kiate koe.” ³ Ko ia ne tu’u hake ai ‘a Siona, pea ne ‘alu ki Ninive, ‘o hangē ko e folofola mai ‘a Sihova. Pea ko Ninive ko e fu’u kolo lahi ‘aupito ia, ‘o fe’unga mo e fononga ‘i he ‘aho ‘e tolu. ⁴ Pea na’e kamata hū ‘a Siona ki he kolo ‘i he fononga ‘oe ‘aho ‘e taha, mo ‘ene kalanga ‘o pehē, “Oku toe ‘ae ‘aho ‘e fāngofulu, pea ‘e faka’auha ‘a Ninive.” ⁵ Ko ia na’e tui ai ‘ae kakai ‘o Ninive ki he ‘Otua, pea fanongonongo ‘ae ‘aukai, mo nau ai ‘ae tauanga’a, ‘o fai mei he kakai mā’olunga ‘o a’u kiate ia na’e sī’i hifo taha ‘iate kinautolu. ⁶ He na’e ‘omi hono fakahā ki he tu’i ‘o Ninive, pea ne tu’u hake ia mei hono nofo’anga, ‘o ne to’o hono kofu tōtōlofa mo ne kofu’aki ‘e ia ‘ae tauanga’a, pea nofo ki lalo ‘i he efuefu. ⁷ Pea na’a ne fekau ke fanongonongo mo fakahā ‘i Ninive, kuo fono ‘ae tu’i mo ‘ene hou’eiki, ‘o pehē, “Oua na’a kamata ha me’a ‘e ha taha pe ‘e ha manu, ‘e he tauhi, pe ‘e ha fanga manu: ‘oua na’a nau kai pe te nau inu ha vai ⁸ Kae tuku ke kofu’aki ‘ae tauanga’a ‘e he tangata, pea mo e manu, pea tangi fakamanavahē ki he ‘Otua: ‘io, ke tafoki taki taha kotoa pē mei hono hala kovi, pea mei he fakamālohi ‘oku ‘i honau nima. ⁹ Ko hai ‘oku ‘ilo, na’a ‘e liliu, pea fakatomala ‘ae ‘Otua mo ne fakatafoki atu ‘ae kakaha ‘o hono houhau, koe’uhi ke ‘oua na’a tau ‘auha?”

¹⁰ ¶ Pea na’e ‘afio ‘e he ‘Otua ki he’enau ngāue, kuo nau tafoki mei honau hala kovi: pea na’e liliu ‘ae ‘Otua mei he kovi ‘aia na’a ne pehē te ne fakahoko kiate kinautolu; pea na’e ‘ikai te ne fai ia.

1 ‘Oku lāunga ‘a Siona ‘i he fai ‘ofa ‘ae ‘Otua. 4 ‘Oku valoki ia ‘i he fakatātā ki he ‘akau na’e fakamalumu ‘aki ia.

4 KA na’e mamahi ‘aupito ai ‘a Siona, pea lahi ‘aupito ‘a ‘ene ‘ita. ² Pea na’a ne lotu kia Sihova, ‘o ne pehē, “E Sihova ‘oku ou kole kiate koe, ‘ikai na’aku pehē, ‘e pehē pe, ‘i he’eku kei ‘i hoku fonua? Ko ia ia na’aku hola leva ai ki Tasisi; he na’aku ‘ilo ko e ‘Otua anga’ofa koe, pea fa’a ‘alo’ofa, ‘o tuai ki he houhau, pea angalelei ‘aupito, mo ke fa’a liliu mei he kovi. ³ Ko ia ko eni, ‘e Sihova ‘oku ou kole kiate koe to’o ‘a ‘eku mo’ui meiate au, he ‘oku lelei lahi kiate au ke u mate ‘i he’eku mo’ui.”

⁴ ¶ Pea na’e toki folofola ‘a Sihova, “Oku lelei koā ‘a ho’o ‘ita?” ⁵ Ko ia na’e mahu’i atu ‘a Siona mei he kolo, pea ne nofo ki he potu fakahahake ‘oe kolo, pea na’a ne ngaohi ‘i ai! ‘ae fale lou’akau, pea ne nofo ia ‘i lalo ‘i hono malumu, ko ‘ene tatali kae’oua ke ne mamata pe ko e hā ‘e hoko ki he kolo. ⁶ Pea na’e teuteu ‘e Sihova ko e ‘Otua, ‘ae ‘akau, mo ne ngaohi ia ke tupu hake ‘o fakamalumu ‘a Siona, koe’uhi ke malu ai hono ‘ulu, ke ‘oua na’a ne mamahi. Ko ia na’e fiefia ‘aupito ‘a Siona koe’uhi ko e ‘akau. ⁷ Ka ‘i he hoko ki he pongipongi ‘oe ‘aho ‘e taha, na’e teuteu ‘e he ‘Otua ‘ae kelemutu, pea ne maumu’i ‘ae ‘akau, pea mae ai ia.

⁸ Pea na’e hoko ‘o pehē, ‘i he’ene hopo hake ‘ae la’ā, na’e teuteu ‘e he ‘Otua ‘ae matangi vela mei he potu hahake; pea ne vela hifo ‘ae la’ā ki he ‘ulu ‘o Siona, ko ia ne pongia ai ia, pea na’a ne holi ‘i hono loto ke ne mate, ‘o ne pehē, “Oku lelei hake ‘eku mate ‘i he’eku mo’ui.” ⁹ Pea na’e pehē ‘e he ‘Otua kia Siona, “Oku lelei koā ‘a ho’o ‘ita koe’uhi ko e ‘akau?” Pea na’a ne pehē, “Oku ou tonuhia ‘i he’eku ‘ita, ‘o a’u ki he mate.” ¹⁰ Pea na’e toki pehē ‘e Sihova, “Kuo ke ‘ofa mamahi ki he ‘akau, ‘aia na’e ‘ikai te ke ngāue ki ai pe te ke fakatupu; ‘aia ne tupu hake ‘i he pō ‘e taha, pea mate ‘i he pō ‘e taha: ¹¹ Pea ‘oku ‘ikai totonu koā ‘a ‘eku fakamo’ui ‘a Ninive, ‘ae kolo lahi ko ia, ‘aia ‘oku nofo ai ‘ae kakai tokolahi hake ‘i he toko ono mano, ‘oku ‘ikai fa’a ‘ilo honau nima to’omata’u mei honau nima to’ohema; pea ‘i ai mo e fanga manu lahi ‘aupito?”

Vahe

Maika

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 *'Oku fakahā 'e Maika 'ae houhau 'oe 'Otua kia Sēkope koe'uhi ko 'ene tauhi tamapua. 10 'Oku en-ginaki ke nau fakatomala.*

1 KO E folofola 'a Sihova 'aia na'e hoko kia Maika, ko e tangata Molesī, 'i he ngaahi 'aho 'o Sotami, mo 'Ahasi, mo Hesekaia, ko e ngaahi tu'i 'o Siuta, 'aia na'a ne mamata ai na'e kau ki Samēlia mo Selūsalema.

2 Fanongo 'akimoutolu 'ae kakai kotoa pē; fakafanongo 'e māmani, mo ia kotoa pē 'oku 'i ai: pea tuku ke talatalaaki 'i 'akimoutolu 'e he 'Eiki ko e 'O-tua,

ko e 'Eiki mei hono fale tapu.

3 He vakai, 'oku hā'ele mai 'a Sihova mei hono potu, pea te ne hā'ele mai mo tu'u 'i he potu mā'olunga 'o māmani.

4 Pea 'e vela 'o vai 'ae ngaahi mo'unga 'i lalo 'iate ia, pea 'e mafahi 'ae ngaahi tele'a, hangē ko e pulu 'i he 'ao 'oe afi, pe hangē ko e vai 'oku lilingi 'i ha potu tahifohifo.

5 "'Oku hoko 'ae ngaahi me'a ni, koe'uhi ko e angahala 'a Sēkope,

pea koe'uhi ko e ngaahi hia 'ae fale 'o 'Isileli.

Ko e hā 'ae angahala 'a Sēkope?

'Ikai ko Samēlia?

Pea ko e hā 'ae ngaahi potu Mā'olunga 'o Siuta?

'Ikai ko Selūsalema?

6 Ko ia te u ngaohi 'a Samēlia ke hangē ha puke 'oe ngoue,

pea hangē ko e ngaahi va'a 'akau 'oku tō 'i he ngoue vaine:

pea te u lilingi 'ae ngaahi maka 'o ia ki he tele'a,

pea te u fakahā 'a hono ngaahi tu'unga.

7 Pea ko e ngaahi tamapua kuo tongi 'i ai, 'e laiki, pea ko e ngaahi totongi kotoa pē 'o ia, 'e tutu 'aki 'ae afi,

pea ko e ngaahi tamapua ko ia te u fakalala:

he na'a ne tānaki ia mei he totongi 'oe munitau,

pea 'e foki ia ki he totongi 'oe munitau."

8 Ko ia te u tangilāulau mo 'ioho,

te u 'alu veteki pe mo telefua:

te u tangi 'o hangē ha fanga siakali,

pea tangi mamahi 'o hangē ko e fanga lulu.

9 He ko hono lavea 'oku ta'efa'afakamo'ui;

he kuo hoko ia 'o a'u ki Siuta,

kuo ne hoko ki he matapā 'o hoku kakai,

'io, ki Selūsalema.

10 'Oua na'a fakahā ia 'i Kati,

'oua 'aupito na'a mou tangi:

'i he fale 'o 'Afala, ke ke tekefili 'i he efu.

11 Mole atu 'a koe 'oku nofo 'i Safila, mo e mā 'a ho telefua:

na'e 'ikai ke hū mai 'ae kakai 'o Senani 'i he tangi 'a Petesili;

te ne ma'u meiate kimoutolu 'a hono tu'unga.

12 He na'e tatali 'amanaki pe ki he lelei 'ae kau nofo 'i Maloti:

ka na'e hoko 'ae kovi meia Sihova, ki he matapā 'o Selūsalema.

13 'E! 'A koe 'oku nofo 'i Lakisi, no'otaki 'ae saliate ki he manu ve'e vave:

ko e kamata'anga ia 'oe angahala ki he 'ofefine 'a Saione:

he ko e ngaahi angahala 'a 'Isileli, na'e 'ilo 'iate koe.

14 Ko ia te ke ange 'ae ngaahi foaki ki Molesiti-Kati: 'e hoko 'ae ngaahi fale 'o 'Akisipi, ko e loi ki he ngaahi tu'i 'o 'Isileli.

15 Ka teu 'omai ha foha hoko kiate koe, 'a koe 'oku nofo 'i Malesa:

te ne ha'u ki 'Atulami, ko e nāunau 'o 'Isileli.

16 Fakatekefua mo kosi koe,

koe'uhi ko ho'o fānau fakapelepele'i;

fakalahi ho tula hangē ko e 'ikale;

he kuo nau 'alu ki he pōpula meiate koe.

1 Ki he fakamālohi. 4 Ko e tangilāulau. 7 Ko e valo-ki ki he ta'etotonu mo e tauhi tamapua. 12 Ko e ta-la'ofa ki he toe 'omi 'o Sēkope.

2 MALA'IA kiate kinautolu 'oku fakatupu hia, mo filio'i kovi 'i honau mohenga!

'Oka maama 'ae pongipongi, 'oku nau fai ia,

koe'uhi 'oku 'i he mālohi 'a honau nima.

2 Pea 'oku nau faka'amu ki he ngaahi ngoue, pea fa'ao fakamālohi ia;

mo e ngaahi fale, pea 'ave ia;

'oku pehē 'enau fakamālohi 'ae tangata mo hono

fale,

'io, 'ae tangata mo hono tofi'a.

3 Ko ia 'oku pehē 'e Sihova;

"Vakai, 'oku ou fakatupu ha kovi ki he fānau ni,

'aia 'e 'ikai hao mei ai homou kia:

pea 'e 'ikai te mou 'alu mo e fielahī;

he 'oku kovi 'ae kuonga ni.

⁴ ¶ I he 'aho ko ia, 'e fokotu'u 'e ha taha ha lea fakatātā kiate kimoutolu, pea tangi 'aki 'ae tangi mamahi, pea pehē, 'Kuo tau maumau 'aupito: kuo ne fakakehe 'ae tofi'a 'o hoku kakai: 'a 'ene 'ave ia meiate au!

'I he'ene tafoki atu, kuo ne vahevahe hotau ngaahi ngoue.'|"

⁵ Ko ia 'e 'ikai toe kiate koe ha ni'ihi, ke lī ha afo 'i he talotalo 'i he fakataha 'o Sihova.

⁶ 'Oku nau pehē kiate kinautolu 'oku kikite, "'Oua na'a mou kikite:"

"'E 'ikai te nau kikite kiate kinautolu, pea 'e 'ikai te nau mā."

⁷ 'A koe kuo ui ko e fale 'o Sēkope, "'Oku 'api'api koā 'ae Laumālie 'o Sihova? Ko e ngaahi me'a ni, ko 'ene ngāue?

'Ikai 'oku hoko lelei 'a 'eku ngaahi lea kiate ia 'oku 'eve'eva totonu?"

⁸ "Io, kuo tu'u hake ki mui ni 'a hoku kakai kiate au, hangē ha fili:

'oku mou hamusi 'ae kofutu'a mo e kofu loto meiate kinautolu 'oku 'alu atu 'i he melino, hangē ko e kau tangata ta'epoto ki he tau.

⁹ Kuo mou kapusi 'ae kau fefine 'o hoku kakai mei honau ngaahi fale lelei; mei he'enu fānau, kuo mou 'ave hoku nāunau 'o lauikuonga.

¹⁰ Mou tu'u hake 'o 'alu; he 'oku 'ikai ko homou mālolō'anga eni; koe'uhi 'oku 'uli ia 'e fai 'ae faka'auha, 'io, 'ae faka'auha lahi.

¹¹ Kapau 'oku ai ha tangata 'oku 'eve'eva 'i he laumālie mo e loi,

pea ne pehē, "Te u kikite kiate koe ki he uaine, mo e kava mālohi;"

ko e mo'oni 'e hoko ia ko e palōfita ki he kakai ni.

¹² Ko e mo'oni te u tākaki 'a ho'o kātoa, 'e Sēkope; ko e mo'oni te u tākaki 'ae toenga 'o 'Isileli; te u fakataha 'akinautolu, 'o hangē ko e fanga sipi 'o Posila,

hangē ko e fanga sipi 'i he loto'ā sipi: 'e lahi 'ae patatū ko e me'a 'i he *tokolahi* 'oe kau tangata."

¹³ Kuo 'alu hake 'i honau 'ao 'aia 'oku fakaava: kuo nau movete mo laka atu 'i he matapā, pea kuo nau hū ai kitua'ā:

pea 'e mu'omu'a 'a honau tu'i 'iate kinautolu, pea mo Sihova 'i honau 'ao.

1 Ko e anga fakamamahi 'ae ngaahi hou'eiki. 5 Ko e loi 'ae kau palōfita. 8 Ko 'ena nofo fakafiemālie fakatou'osi.

3 PEA ne u pehē, "'Oku ou kole, fanongo 'akimoutolu 'ae kau mā-tu'a 'a Sēkope,

pea mo kimoutolu 'ae hou'eiki 'oe fale 'o 'Isileli; 'ikai 'oku ngali mo kimoutolu ke 'ilo 'ae fakamaau?

² 'Akimoutolu 'oku fehi'a ki he lelei,

kae manako ki he kovi; 'aia 'oku fohi honau kili meiate kinautolu, pea mo honau kakano mei honau ngaahi hui.

³ 'Akimoutolu 'oku kai 'ae kakano 'o hoku kakai foki, pea fohi 'a honau kili meiate kinautolu; pea 'oku nau fesi'i honau ngaahi hui, mo tu'utu'u fakakiiki 'akinautolu, 'o hangē ka teu ki he kulo,

pea hangē ko e kakano 'i he loto kulo.

⁴ Pea te nau toki tangi kia Sihova, ka 'e 'ikai te ne tokanga'i kinautolu: ko e mo'oni 'e fakafufū 'e ia 'a hono fofonga meiate kinautolu 'i he kuonga ko ia, 'o hangē ko 'enu ngāue kovi 'i he'enu ngaahi faian-ga."

⁵ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova ki he kau palōfita, 'aia 'oku fakahē'i 'a hoku kakai; 'akinautolu 'oku u'u 'aki honau nifo, pea kalanga, "Fiemālie;" pea ko ia 'oku 'ikai ke ai ki honau ngutu, 'io, 'oku nau te u tau kiate ia:

⁶ "Ko ia 'e 'iate kimoutolu 'ae pō, ke 'oua na'a mou mā'u ha me'a hā mai;

pea 'e po'uli kiate kimoutolu ke 'oua na'a mou kikite; pea 'e tō 'ae la'ā ki he kau palōfita, pea 'e po'uli 'ae 'aho kiate kinautolu.

⁷ Pea 'e toki mā 'ae kau kikite, pea puputu'u 'ae kau faka'ilo me'a: 'io, ko e mo'oni, te nau 'ufi'ufi kotoa pē honau loungutu;

he 'oku 'ikai ha tali mei he 'Otua.

⁸ Ka ko e mo'oni 'oku ou pito 'i he mālohi mei he Laumālie 'o Sihova,

pea mo e fakamaau, mo e fa'a fai, ke fakahā kia Sēkope 'ene hia, pea ki 'Isileli 'a 'ene angahala.

⁹ 'Oku ou kole, fanongo ki ai, 'akimoutolu 'ae kau mā-tu'a 'i he fale 'o Sēkope, mo e hou'eiki 'oe fale 'o 'Isileli, 'aia 'oku fehi'a ki he fakamaau, mo liliu 'ae me'a totonu kotoa pē.

¹⁰ 'Oku nau langa 'a Saione 'aki 'ae toto, mo Selūsalema 'i he angahala.

¹¹ Ko e kau mātu'a 'i ai 'oku fakamaau ke mā'u 'ae foa-ki,

pea ko e kau taula'eiki 'o ia 'oku ako ke mā'u totongi, pea 'oku kikite 'ae kau palōfita ke mā'u pa'anga;

ka 'oku nau falala kia Sihova, mo pehē, "'Ikai 'oku 'iate kitautolu 'a Sihova?

'E 'ikai ha kovi 'e hoko kiate kitautolu."

¹² Ko ia, koe'uhi ko kimoutolu, 'e keli 'a Saione 'o hangē ko e ngoue,

pea 'e hoko 'a Selūsalema ko e ngaahi tu'unga, pea mo e mo'unga 'oe fale, ke hangē ko e ngaahi potu mā'olunga 'oe vao 'akau.

1 Ko e nāunau, 3 Mo e melino, 8 Mo e pule; 11 Pea mo e ikuna 'ae siasi.

4 KA 'e hoko 'o pehē 'i he ngaahi 'aho 'amui, 'e fokotu'uma'u 'ae mo'unga 'oe fale 'o Sihova 'i he tumutumu 'oe ngaahi mo'unga,

pea 'e hakeaki'i ia ke mā'olunga 'i he ngaahi tafungo-funga;

pea 'e tafe atu ki ai 'ae kakai.

² Pea 'e ha'u 'ae kakai tokolahi mo nau pehē,
"Ha'u ke tau 'alu hake ki he mo'unga 'o Sihova,
pea ki he fale 'oe 'Otua 'o Sēkope;

pea te ne akonaki'i 'akitautolu 'i hono ngaahi hala,
pea te tau 'eve'eva 'i hono ngaahi hala."

He ko e fono 'e 'alu atu mei Saione,
mo e folofola 'a Sihova mei Selūsalema.

³ Pea te ne fakamaau 'i he lotolotonga 'oe ngaahi kakai,
mo valoki'i 'ae ngaahi pule'anga mālohi 'oku mama'ou
atu;

pea te nau tuki 'enau ngaahi heletā, ko e ngaahi huo
toho,

pea mo 'enau ngaahi tao, ko e ngaahi hele 'auhani:
'e 'ikai hiki 'e ha pule'anga 'ae heletā ki ha pule'anga,
pea 'e 'ikai te nau toe ako ki he tau.

⁴ Ka te nau nofo taki taha 'ae tangata 'i he malumalu
'o hono vaine, mo e malumalu 'o hono fiki;
pea 'e 'ikai ha ni'ihī ke fakamanavahē'i 'akinautolu:
he ko e fofonga 'o Sihova 'oe ngaahi kautau kuo ne
folofola ai. ⁵ He ko e kakai kotoa pē 'e 'eve'eva taki taha
'i he hingoa 'o hono 'Otua,

pea te mau 'eve'eva 'i he huafa 'o Sihova ko homau
'Otua 'o lauikuonga mo ta'engata.

⁶ 'Oku pehē 'e Sihova, "I he 'aho ko ia,
te u tātaki 'aia na'e lotolotoua,
pea te u fakataha 'aia na'e kapusi kitu'a,
pea mo ia kuo u fakamamahi;

⁷ Pea te u ngaohi ia ko e toenga 'aia na'e lotolotoua,
pea ko e pule'anga mālohi 'aia na'e si'aki ki he ma-
ma'o:

pea 'e pule 'a Sihova kiate kinautolu 'i he mo'unga ko
Saione, 'o ngata mei heni, 'o a'u 'o ta'engata."

⁸ Pea ko koe, 'e fale le'o 'o Iteli, ko e potu mālohi 'oe
'ofefine 'o Saione,

'e hoko kiate koe,
'io, 'ae 'uluaki pule:

'e hoko 'ae pule'anga ki he 'ofefine 'o Selūsalema.

⁹ Ko eni, ko e hā 'oku ke tangi kalanga ai?

'Oku 'ikai ha tu'i kiate koe?

Kuo 'auha ho'o tangata ako fono?

He ko e mamahi kuo ne ma'u koe, 'o hangē ha fefine
langā.

¹⁰ 'Io, te ke mamahi, pea ke feinga ke fā'ele'i, 'e 'ofe-
fine 'o Saione,

'o hangē ha fefine 'oku langā:

he ko eni, te ke toki 'alu atu 'i he kolo,

pea te ke nofo 'i he ngoue,

pea te ke 'alu, 'io, ki Papilone;

'e fakahaofi koe 'i ai;

'e huhu'i koe 'i ai 'e Sihova, mei he nima 'o ho ngaahi
fili.

¹¹ Kuo fakataha ni foki 'ae ngaahi pule'anga kiate koe,
'aia 'oku nau pehē,

"Ke faka'uli'i ia,

pea ke sio hotau mata ki Saione."

¹² Ka 'oku 'ikai te nau 'ilo 'ae ngaahi fakakaukau 'a Si-
hova,

pea 'oku 'ikai te nau poto 'i he'ene ngaahi filio'i:

he te ne tātaki 'akinautolu 'o hangē ko e ngaahi ū
koane ki he feleoko.

¹³ Tu'u, pea ke haha, 'e 'ofefine 'o Saione:

he te u ngaohi ho nifo, ko e ukamea,

mo ho ngeesiva'e, ko e palasa;

pea te ke laiki 'ae ngaahi kakai tokolahi:

pea te u fakatapui ki he 'Otua, 'enau koloa tupu,
mo 'enau koloa, kia Sihova 'o māmani kotoa pē.

*1 Ko e 'alo'i 'o Kalaisi. 4 Hono pule'anga. 8 'A 'ene
ikuna.*

5 KO ENI, ke ke tātaki fakataha koe 'i he ngaahi
matatau,

'e 'ofefine 'oe ngaahi matatau:

kuo ne fakanofu mai 'ae tau kiate kitautolu:

te nau taa'i 'ae fakamaau 'o 'Isileli, 'aki 'ae me'a tā 'i
hono kou'afe.

² Ka ko koe Petelihema Efalata,
neongo 'oku ke si'i hifo 'i he ngaahi toko afe 'o Siuta,
ka 'e ha'u ia meiate koe kiate au, 'aia 'e pule 'i 'Isileli,
'aia kuo talu mei mu'a 'ene hā'ele atu, mei he ka-
mata'anga."

³ Ko ia te ne tukuange 'akinautolu, kae'oua ke hoko
'ae kuonga 'e fā'ele 'aia na'e langā:

pea 'e toki foki atu ki he fānau 'a 'Isileli 'ae toe 'o
hono kāinga.

⁴ Pea te ne tu'u 'o kai 'i he mālohi 'o Sihova,

'i he nāunau 'oe huafa 'o Sihova ko hono 'Otua;

pea te nau nofoma'u: koe'uhi 'e toki hoko ia 'o lahi, 'o
a'u ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani.

⁵ Pea ko e tangata ni 'e hoko ko e melino; 'oka hoko
mai 'ae 'Asilia ki hotau fonua,

pea 'oka ne ka laka ia 'i hotau ngaahi fale faka'e'i'eiki,

te tau fokotu'u kiate ia 'ae kau tauhi sipi 'e toko fitu,
mo e kau tangata tu'u ki mu'a 'e toko valu.

⁶ Pea te nau maumau 'aki 'ae heletā 'ae fonua 'o 'Asil-
ia,

pea mo e fonua 'o Nimilote, 'i hono ngaahi hū'anga:

'e pehē 'ene fakahaofi kitautolu mei he 'Asilia,

'oka ne ka ha'u ia ki hotau fonua,

pea 'oka ne ka tu'u ia 'i hotau ngaahi mata fonua.

⁷ Pea ko e toenga 'o Sēkope 'e 'i he lotolotonga 'oe
ngaahi kakai,

hangē ko e hahau meia Sihova,

hangē ko e 'uha 'i he mohuku,

'aia 'oku 'ikai ke tatali ki he tangata,

pe tupe koe'uhi ko e ngaahi foha 'oe tangata.

⁸ Pea ko e toenga 'o Sēkope 'e 'i he lotolotonga 'oe
kau Senitaile,

'i he ha'oha'onga 'oe ngaahi kakai,

'o hangē ha laione 'i he lotolotonga 'oe fanga manu
'oe vao 'akau,

hangē ha laione mui 'i he lotolotonga 'oe fanga sipi;

'aia, ka ne ka laka atu ia 'oku ne malaki hifo mo hae-
hae foki,

pea 'e 'ikai ha taha 'e fakahaofi.
 9 E hiki hake ho nima ki ho ngaahi fili,
 pea 'e motuhi ho kau fili kotoa pē.
 10 'Oku pehē 'e Sihova, "'E hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia,
 te u motuhi ho'o fanga hoosi mei ho lotolotonga,
 pea te u maumau'i ho'o ngaahi salio.
 11 Pea teu motuhi 'ae ngaahi kolo 'o ho fonua,
 mo holoki hifo ho ngaahi potu mālohi kotoa pē:
 12 Pea teu motuhi mei ho nima 'ae kau fie mana loi,
 pea 'e 'ikai te ke kei ma'u 'ae kau kikite loi:
 13 Pea mo ho'o ngaahi tamapua kuo tongi foki te u
 motuhi, mo ho'o ngaahi tamapua tu'uma'u meiate
 koe;
 pea 'e 'ikai te ke toe lotu ki he ngāue 'a ho nima.
 14 Pea teu ta'aki mei ho lotolotonga 'ae ngaahi vao
 tapu:
 'e pehē 'eku faka'auha ho ngaahi kolo.
 15 Pea te u fai 'ae tautea 'i he 'ita mo e lili ki he hiteni,
 'i he anga ko ia 'oku te'eki ai te nau fanongo ai."
*1 Ko e fakamaau 'e he 'Eiki, ko e me'a 'i he ta'e'ofa,
 6 Mo e ta'e'ilo, 10 Mo e fai ta'etotonu, 16 Pea mo e
 tauhi tamapua.*
 6 MOU fanongo mai ki he me'a 'oku folofola ki ai 'a
 Sihova;
 "Tu'u hake, pea ke fai 'i he 'ao 'oe ngaahi mo'unga,
 pea ke fanongo 'ae ngaahi tafungofunga ki ho le'o.
 2 Fanongo 'akimoutolu 'ae ngaahi mo'unga ki he faka-
 maau 'ae 'Eiki,
 mo kimoutolu 'ae ngaahi tu'unga mālohi 'o māmani;
 he 'oku ai 'ae fakamaau 'ae 'Eiki mo hono kakai,
 pea te ne fakamatala mo 'Isileli.
 3 'E hoku kakai, Ko e hā kuo u fai kiate koe?
 Pea kuo u fakafiu'i ko e 'i he hā?
 Fakamatala mai!
 4 He ne u 'omi koe mei he fonua ko 'Isipite,
 pea ne u huhu'i koe mei he fale 'oe kau tamaio'eiki,
 pea ne u fekau 'a Mōsese, mo 'Elone, mo Miliami ke
 'alu 'i ho 'ao.
 5 'E hoku kakai, manatu eni ki he me'a na'e
 fakakaukau ki ai 'e Pelaki, ko e tu'i 'o Moape,
 pea mo ia na'e tali 'aki 'e Pelami ko e foha 'o Peoli,
 mei Sitimi, 'o a'u ki Kilikali;
 koe'uhi ke mou 'ilo 'ae mā'oni'oni 'a Sihova."
 6 Te u 'unu'unu atu mo e ha kia Sihova,
 mo fakatōmape'e au 'i he 'ao 'oe 'Otua Mā'olunga?
 Te u 'alu ki hono 'ao mo e ngaahi feilaulau tutu,
 mo e fanga 'uhiki pulu 'oku taha ta'u?
 7 'E fiemālie 'a Sihova 'i he ngaahi toko afe 'oe sipitan-
 gata,
 pe 'i he ngaahi vaitafe lolo 'e taha mano?
 'E 'atu 'eku 'uluaki, koe'uhi ko 'eku ngaahi hia;
 'ae fua 'o hoku sino, koe'uhi ko e angahala 'a hoku
 laumālie?
 8 Kuo ne fakahā kiate koe, 'e tangata 'aia 'oku lelei;
 pea ko e hā 'oku 'amanaki 'e Sihova 'iate koe, ka
 koe'uhi ke ke fai totonu
 mo ke loto ki he 'ofa, mo ke 'a'eva mo ho 'Otua 'i he
 angavaivai?

9 Ko e le'o 'o Sihova 'oku ui ki he kolo,
 pea 'e mamata ki ho huafa 'e *he tangata* poto:
 "Fanongo 'akimoutolu ki he me'a tā,
 pea mo ia kuo ne tu'utu'uni ia.
 10 'Oku kei 'i he fale 'oe angahala 'ae koloa 'oe angaha-
 la,
 mo e me'a fua nounou 'aia 'oku fakalielia?
 11 Te u lau 'akinautolu ko e ma'a ka 'oku 'i ai 'ae ngaahi
 me'a fakamamafa kākā,
 pea mo e kato me'a fakamamafa kākā?
 12 He 'oku pito 'i he fakamālohi 'ae kau tangata
 koloa'ia 'i ai,
 pea kuo lea loi 'ae kakai 'o ia;
 pea 'oku kākā 'a honau 'elelo 'i honau ngutu.
 13 Ko ia foki te u fakamamah'i koe 'i ho fa'a taa'i,
 'i he ngaohi koe ke lala, koe'uhi ko ho'o ngaahi anga-
 hala.
 14 Te ke kai, ka 'e 'ikai te ke mākona,
 pea 'e 'i ho lotolotonga 'a ho'o fakahifo ki lalo;
 pea te ke puke ka 'e 'ikai te ke fakahaofi;
 pea ko ia 'oku ke fakahaofi, te u tukuange ki he
 heletā.
 15 Te ke tūtuu'i ka 'e 'ikai te ke tu'usi;
 te ke malaki 'ae 'olive, ka 'e 'ikai te ke takai koe 'aki
 'ae lolo;
 pea mo e uaine melie, ka 'e 'ikai te ke inu uaine.
 16 He kuo ma'u pe 'ae ngaahi fono 'a 'Omili,
 pea mo e ngaahi ngāue 'ae fale 'o 'Ehapi,
 pea 'oku mou 'eve'eva 'i he'enu ngaahi fakakaukau;
 koe'uhi ke u ngaohi kimoutolu ke lala,
 pea mo e kakai 'o ia ko e faka'ise'isa:
 ko ia te mou fua ai 'ae manuki 'a hoku kakai."
*1 'Oku lāunga 'ae Siasi ko e me'a 'i hono tokosi'i, 3
 Mo hono lahi 'oe kovi. 5 Ka 'oku 'ikai te ne falala ki
 he tangata ka ki he 'Otua. 8 'Oku ne ikuna hono
 ngaahi fili. 14 'Oku fakafiemālie'i ia 'e he 'Otua, 'aki
 'ae ngaahi tala'ofa, 16 Mo e veuveuki 'oe ngaahi
 fili, 18 Pea mo 'ene 'alo'ofa.*
 7 'OIAU 'eku mamahi!
 He 'oku ou hangē kuo 'osi 'ae tānaki 'oe ngaahi
 fua 'oe fa'ahita'u mafana, hangē ko e toenga kālepi 'oe
 to'ukai:
 'oku 'ikai ha fuhinga kālepi ke kai:
 na'e holi hoku loto ki he 'uluaki to'ukai.
 2 Kuo 'auha 'ae kau mā'oni'oni mei māmani:
 pea 'oku 'ikai ha kau angatonu 'i he kakai:
 'oku nau toitoi kotoa pē ki he toto;
 'oku nau taki taha tuli 'a hono tokoua mo e kupenga.
 3 Koe'uhi ke nau fai fakamātoato 'i he kovi 'aki 'ae on-
 go nima 'osi pe,
 'oku 'eke 'e he hou'eiki, pea 'eke mo e fakamaau ki
 he me'a foaki;
 pea mo e tangata mā'olunga 'oku ne fakahā hono
 loto kovi pea pehē,
 'oku nau 'ufi'ufi ia.
 4 Ko e lelei lahi 'iate kinautolu 'oku hangē ko e 'akau
 talatala pe:

ko ia 'oku fungani angatonu 'oku māsila 'i he 'a talatala:

'oku hoko mai 'ae 'aho 'o ho kau le'o,
pea mo ho 'a'ahi;
ko eni 'e hoko 'enau puputu'u.

⁵ 'Oua na'a mou falala ki he kaume'a,
'oua na'a mou falala ki ha takimu'a:
le'ohi 'ae matapā 'o ho ngutu,
meiate ia 'oku fa'aki ki ho fatafata.

⁶ He 'oku fakaongokovi'i 'e he foha 'a 'ene tamai;
'oku tu'u hake 'ae ta'ahine ki he'ene fa'ē,
'ae ta'ahine 'i he fono, ki he'ene fa'ē 'i he fono;
ko e ngaahi fili 'oe tangata, 'ae kau tangata 'i hono fale.

⁷ Ko ia te u hanga kia Sihova;
te u tatali ki he 'Otua 'o 'eku fakamo'ui;
'e fanongo mai kiate au 'a hoku 'Otua.

⁸ 'Oua na'a ke viki kiate au, 'e hoku fili:
'o kau ka hinga te u toetu'u hake:
'o kau ka nofo 'i he po'uli, 'e hoku 'a Sihova ko e maama kiate au.

⁹ Te u kātaki 'ae houhau 'o Sihova,
he kuo u fai angahala kiate ia,
ke 'oua ke ne fakamatala ma'aku, mo fai 'ae fakamaau koe'uhi ko au;
te ne 'omi au ki he maama,
pea te u mamata ki he'ene mā'oni'oni.

¹⁰ Pea 'e toki mamata ai 'a hoku fili,
pea 'e 'ufi'ufi 'i he mā 'aia na'e pehē mai kiate au,
'Koma'ā Sihova ko ho 'Otua?'

'E sio 'a hoku mata kiate ia:
ko eni, 'e malaki hifo ia 'o hangē ko e pelepela 'i he ngaahi hala.

¹¹ 'I he 'aho ko ia 'e langa ho ngaahi 'ā,
'i he 'aho ko ia 'e hiki ke mama'o 'ae fono.

¹² 'I he 'aho ko ia 'e ha'u ia, 'io, kiate koe mei 'Asilia,
pea mei he ngaahi kolo kuo teu,
pea mei he potu mālohi 'o a'u ki he vaitafe,
pea mei he tahi ki he tahi,

pea mei he mo'unga ki he mo'unga.

¹³ Ka neongo ia 'e lala 'ae fonua koe'uhi ko kinautolu
'oku nofo ai,
ko e fua 'o 'enau faianga.

¹⁴ Fafanga'i 'a ho'o kakai 'aki 'ae me'a tā,
'ae kakai 'o ho tofi'a,
'aia 'oku nofo ngaongao 'i he vao 'akau 'i he lotolotonga 'o Kameli:

tuku ke nau kai 'i Pesani mo Kiliati,
'o hangē ko e ngaahi 'aho 'i mu'a.

¹⁵ "O fakatatau mo e ngaahi 'aho 'o ho'o ha'u mei he fonua ko 'Isipite, te u fakahā kiate ia,
'ae ngaahi me'a fakafo."

¹⁶ 'E mamata 'e he ngaahi pule'anga, pea te nau ofo 'i he'enu mālohi kotoa pē:
te nau 'ai honau nima ki honau ngutu;
'e tuli 'a honau telinga.

¹⁷ Te nau 'emo 'ae efu, hangē ha ngata,
te nau ngaolo mei honau ngaahi luo hangē ko e kelemutu 'oe fonua:

te nau manavahē kia Sihova ko hotau 'Otua,
pea te nau ilifia koe'uhi ko koe.

¹⁸ Ko hai ha 'Otua 'oku hangē ko koe, ke fakamole-mole 'ae hia,
pea ke laka atu 'i he angahala 'i he toenga 'o hono tofi'a?

'Oku 'ikai te ne ma'u 'a hono houhau 'o ta'engata,
he 'oku ne fiefia 'i he 'alo'ofa.

¹⁹ 'E toe foki mai ia, te ne manava'ofa kiate kitautolu;
te ne iku'i 'etau ngaahi hia;
pea te ke lī 'enau ngaahi angahala kotoa pē, ki he loloto 'oe tahi.

²⁰ Te ke fakapapau 'ae mo'oni kia Sēkope,
pea mo e 'alo'ofa kia 'Epalahame,
'aia na'a ke fuakava ki he'emaui ngaahi tamai talu mei he ngaahi 'aho 'i mu'a.

Vahe

Nehumi

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1–15 Ko e hā mai 'ae 'afio 'ae 'Otua 'i he 'ofa ki hono kakai mo e houhau ki hono ngaahi fili.

1 KO E tala mamafa ki Ninive. Ko e tohi 'oe me'a hā mai kia Nehumi, ko e tangata 'Elikosi. ²'Oku fua'a 'ae 'Otua, pea 'oku totongi 'e Sihova; 'oku totongi 'e Sihova, pea 'oku houhau vela ia; 'e totongi 'e Sihova ki hono ngaahi fili, pea 'oku ne fakatoe 'ae houhau ma'a hono ngaahi fili. ³'Oku tuai 'a Sihova ki he houhau, mo lahi 'i he mālohi, pea 'e 'ikai si'i fakatonuhia'i 'a e *angahala*: 'oku ai 'ae hā'ele'anga 'o Sihova 'i he 'ahiohio, pea 'i he afā, pea ko e ngaahi 'ao, ko e efu ia 'o hono va'e. ⁴'Oku ne valoki'i 'ae tahi, pea 'oku ne fakamōmoa'i ia, pea 'oku ne fakamatu'u 'ae ngaahi vaitafe kotoa pē; 'oku mae 'a Pesani, mo Kameli, mo e kakala 'o Lepanoni 'oku mae. ⁵'Oku ngalulu 'ae ngaahi mo'unga koe'uhi ko ia, pea 'oku vai 'ae ngaahi tafungofunga, pea 'oku vela 'a māmani 'i hono 'ao, 'io, 'a māmani mo kinautolu kotoa pē 'oku nofo ai. ⁶Ko hai 'e fa'a tu'u 'i he 'ao 'o hono houhau? Pea ko hai 'e tu'uma'u 'oka ne ka houhau vela? 'oku hua'i 'ene lili hangē ko e afi, pea 'oku ne lī hifo 'ae ngaahi maka lalahi. ⁷'Oku lelei 'a Sihova, ko e hūfanga mālohi ia 'i he 'aho 'oe mamahi; pea 'oku ne 'ilo'i 'akinautolu 'oku falala kiate ia. ⁸Ka 'i he fu'u malofa te ne faka'auha 'aupito 'a hono potu, pea 'e tuli 'e he po'uli 'a hono ngaahi fili. ⁹Ko e hā 'oku mou filio'i kia Sihova? Te ne faka'auha 'aupito; 'e 'ikai toe tupu 'ae mamahi 'o liunga ua. ¹⁰He lolotonga 'enau fepikitaki, 'o hangē ko e ngaahi 'akau talatala, pea 'i he'enau kei kona, hangē ha kau kona, 'e vela 'o 'osi 'akinautolu, 'o hangē ko e veve kuo mōmoa 'aupito. ¹¹Kuo tupu ha tokotaha meiate koe 'oku filio'i kovi kia Sihova, ko e tangata ako kovi. ¹²'Oku pehē 'e Sihova, "Neongo 'oku longo pe mo tokolahi foki, 'e pehē 'ae tu'usi hifo 'akinautolu, 'oka ne ka laka atu. Neongo kuo u fakamamahi'i koe, 'e 'ikai te u toe fakamamahi'i koe. ¹³He ko eni, te u maumau'i 'a 'ene ha'amonga meiate koe, pea motuhi ho ngaahi ha'i." ¹⁴Pea kuo tuku 'e Sihova ha fekau kiate koe, "Ke 'oua na'a toe tūtuu'i ha ni'ihi 'i ho hingoa: mei he fale 'o ho ngaahi 'otua, teu motuhi 'ae tamapua kuo tongi, mo e tamapua kuo haka: te u keli ho tanu'anga, he 'oku ke kovi." ¹⁵Vakai, 'i he ngaahi mo'unga 'ae va'e 'o ia 'oku 'omi 'ae ongoon-golelei, 'aia 'oku fakahā 'ae melino! 'E Siuta, tauhi ki ho'o ngaahi katoanga mamafa, fai ho'o ngaahi fuakava: koe'uhi 'e 'ikai kei laka 'iate koe 'ae angahala; kuo motuhi 'aupito ia.

1–13 Ko e kau tau 'ae 'Otua ki Ninive, 'oku fakamanavahē mo fa'a ikuna.

2 KO IA 'oku laiki kuo 'alu hake 'i ho 'ao: to'o 'ae mahafu, le'ohi 'ae hala, nono'o ho kongaloto, fakalahi 'aupito ho'o mālohi. ²He kuo liliu 'e Sihova 'ae nāunau 'o Sēkope, hangē ko e nāunau 'o 'Isileli: he kuo ohu kinautolu kitu'a 'e he kau ohu, mo maumau'i honau ngaahi va'a vaine. ³He kuo ngaohi ke kulokula 'ae pā 'o 'ene kau tangata mālohi, 'oku kofu kula'aho'aho 'a 'ene kau to'a: 'e 'i ai 'ae ngaahi tūhulu vela, mo e ngaahi saliote 'i he 'aho 'o 'ene teuteu, pea 'e ngalulululu fakamanavahē 'ae ngaahi 'akau ko e fea. ⁴'E 'oho 'ae ngaahi saliote 'i he ngaahi hala, te nau fepaki 'ae taha ki he taha, 'i he ngaahi hala laulahi: te nau hā mai 'o tatau mo e ngaahi tūhulu, te nau lele hangē ko e 'uhila. ⁵Te ne toe lau 'ene kau tangata tu'u ki mu'a: te nau tōhumu 'i he'enau laka; te nau vave atu ki hono 'ā, pea ko e tali tau 'e teuteu. ⁶'E fakaava 'ae ngaahi matapā 'oe ngaahi vaitafe, pea 'e 'auha 'ae fale faka'e'i'eiki. ⁷Pea 'e taki 'a Husapi ki he pōpula, 'e puke ia 'o 'omi, pea 'e taki ia 'e he'ene kau kaunanga, kae tangi 'o hangē 'ae fanga lupe, mo tasipi ki honau fatafata. ⁸Ka e talu mei mu'a mo e tatau 'a Ninive mo e anovai, ka te nau hola atu. Te nau kalanga, "Tu'u, tu'u;" ka e 'ikai ha tokotaha 'e sio ki mui. ⁹Mou 'ave 'ae ngaahi me'a vetekina, ko e siliva, mou 'ave 'ae ngaahi me'a vetekina, ko e koula: he 'oku 'ikai hono ngata 'oe koloa mo e nāunau mei he ngaahi me'a teuteu matamatalelei. ¹⁰'Oku ne 'atā, mo ngaongao mo lala: pea 'oku vaivai 'ae loto, pea 'oku fehapeaki 'ae ongo tui, pea 'oku lahi 'ae langa 'i he ngaahi kongaloto kotoa pē, pea 'oku 'uli'uli honau mata kotoa pē. ¹¹Ko fa'a 'ae potu nofo'anga 'oe fanga laione, mo e keinanga'anga 'oe fanga laione mui, 'aia na'e 'alu ai 'ae laione, 'io, 'ae laione motu'a mo e 'uhiki'i laione, pea na'e 'ikai fakamanavahē'i kinautolu 'e ha ni'ihi? ¹²Na'e haehae 'e he laione ke taau mo 'ene fānau, pea ne sisina'i ma'a hono fanga laione fefine, pea na'e fakapito hono ngaahi luo 'i he me'akai, mo hono ngaahi 'ana 'aki 'ae me'a kuo fakamālohia. ¹³'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Vakai, 'oku ou tu'u kiate koe, pea te u tutu 'a 'ene ngaahi saliote 'i he 'ahu, pea 'e faka'auha 'e he heletā 'ae fanga laione mui: pea teu motuhi ho'o me'akai mei māmani, pea ko e le'o 'o ho kau talafekau 'e 'ikai ha toe fanongo ki ai."

1–19 Ko e 'auha fakamanavahē 'o Ninive.

3 MALA'IA ki he kolo pani toto! 'Oku pito kotoa pē ia 'i he ngaahi loi mo e kaiha'a; 'oku 'ikai ke mahu'i *mei ai* 'a ia kuo fakamālohia; ² Ko e pā 'oe me'a tā, mo e longoa'a mo e ngatata 'oe ngaahi va'e salioite, pea mo e fanga hoosi, pea mo e hopohopo 'ae ngaahi salioite. ³ 'Oku hiki hake 'e he tangata heka hoosi 'ae heletā ngingila mo e tao ngingila foki; 'oku tokolahi 'aupito 'ae ha'anga, pea 'oku tokolahi 'ae anga'anga; pea ta'efa'alaua honau kakai mate; 'oku nau humu ki honau ngaahi 'anga'anga: ⁴ Koe'uhi ko e ngaahi fe'auaki lahi 'aupito 'ae mui'au hoihoifua, 'ae fine'eiki 'oe ngaahi mana loi, 'aia 'oku fakatau 'ae ngaahi pule'anga 'i he'ene fa'a fe'auaki, mo e ngaahi fa'ahinga kakai 'i he'ene mana loi. ⁵ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Vakai, 'oku ou tu'u kiate koe; pea te u fakahā ho ngaahi tapa'i kofu 'i ho mata, pea te u fakahā ho telefua ki he ngaahi fa'ahinga kakai, mo ho mā ki he ngaahi pule'anga. ⁶ Pea te u lī 'ae me'a fakalielia kiate koe, mo faka'ulī'i koe, pea fokotu'u koe, ko e siofia'anga. ⁷ Pea 'e hoko 'o pehē, 'ilonga 'akinautolu 'oku sio kiate koe, te nau hola meiate koe, mo nau pehē, 'Kuo fakalala 'a Ninive: ko hai 'e tēngihia ia?' Te u kumi mei fē ha kau fakafiemālie kiate koe?"

⁸ 'Oku ke lelei koā 'ia No, 'aia na'e kakai, pea na'e tu'u 'i he lotolotonga 'oe ngaahi vaitafe, 'aia na'e takatakai 'e he ngaahi vai, 'aia ko hono puke ko e tahi, mo hono ā na'e mei he tahi? ⁹ Ko hono mālohī'anga 'a 'Itiopea mo 'Isipite, pea na'e ta'efa'alaua ia; ko ho kau tokoni 'a Puti mo Lupimi. ¹⁰ Ka na'e 'ave ia, na'e 'alu ia ki he pōpula: na'e laiki foki 'a 'ene fānau valevale 'i he mu'a hala 'oe ngaahi hala kotoa pē: pea na'a nau talotalo ki

he'ene kau mātu'a, mo hono hou'eiki kotoa pē na'e ha'i 'aki 'ae ukamea fihifihi. ¹¹ Ko koe foki te ke kona, 'e fakafufū koe, ko koe foki te ke kumi mālohi koe'uhi ko e fili. ¹² 'E tatau ho'o ngaahi potu mālohi mo e ngaahi 'akau ko e fiki 'i ho'o 'uluaki to'ukai; ka lulululu, 'e tō, 'io, ki he ngutu 'o ia 'oku kai. ¹³ Vakai ko ho'o kakai 'oku 'i-ate koe, ko e kau fefine; 'e fakaava 'aupito 'ae ngaahi matapā 'o ho fonua ki ho ngaahi fili; 'e kai 'e he afi 'a ho ngaahi songo. ¹⁴ Utu ho'o vai ki he tau, teuteu ho'o ngaahi kolo tau: 'alu ki he 'umea, pea malaki 'ae lahe, ngaohi ke mālohi 'ae ta'o'anga 'umea. ¹⁵ 'E kai koe 'e he afi 'i ai; 'e motuhi koe 'e he heletā, te ne kai koe ke 'osi hangē ko e 'unufe; fakatokolahi koe 'o hangē ko e 'unufe, fakatokolahi koe ke hangē ko e he'e. ¹⁶ Ko ho'o kau tangata fakatau kuo ke fakatokolahi 'i he ngaahi fetu'u 'oe langi: 'oku fai 'ae maumau 'e he 'unufe, pea ne puna atu. ¹⁷ 'Oku tatau ho ngaahi tu'i mo e fanga he'e, mo ho'o kau pule mo e fanga he'e lalahi, 'aia 'oku nofo 'i he ngaahi 'ā 'i he 'aho momoko, ka ka hopo hake 'ae la'ā 'oku nau puna atu, pea 'oku 'ikai ke kei 'ilo 'a honau potu pe 'oku nau 'i fē. ¹⁸ 'Oku mohe ho'o kau tauhi, 'e tu'i 'o 'Asilia: 'e nofo ho'o ngaahi hou'eiki 'i he efu: kuo movetevete 'a ho'o kakai 'i he ngaahi mo'unga, pea 'oku 'ikai ha tangata 'oku ne tēnaki kinautolu. ¹⁹ 'Oku 'ikai ha fakamo'ui ki ho volu; 'oku lahi ho lavea; ko kinautolu kotoa pē 'e fanongo ki ho'o ongoongo, te nau pasi nima kiate koe: he ko hai 'akinautolu na'e 'ikai ke hoko ki ai ho'o angahala ma'uaipē?

Vahe

Hapakuki

‘AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 *I he lāunga ‘a Hapakuki ‘i he angahala ‘oe fonua*
5 *‘Oku fakahā kiate ia ‘ae tautea fakamanavahē ‘e*
he kakai Kalitia. 12 ‘Oku liunga ‘e ia ‘i he fakahoko
‘ae tautea ‘iate kinautolu ‘oku kovi lahi hake.

1 KO E tala mamafa ‘aia na’e mamata ki ai ‘ae palō-
fita ko Hapakuki. 2 ‘E Sihova, ‘e fēfē hono fuoloa ‘o
‘eku tangi, kae ‘ikai te ke fanongo! ‘Io, ‘a ‘eku tangi
kalanga kiate koe, koe’uhi ko e fakamālohi, kae ‘ikai te
ke fakamo’ui! 3 Ko e hā ‘oku ke fakahā ai kiate au ‘ae
angahala, pea pule ke u mamata ki he mamahi? He
‘oku ‘i hoku ‘ao ‘ae maumau mo e fakamālohi: pea ‘oku
ai ‘aia ‘oku fakatupu ‘ae feke’ike’i, mo e fakakikihi. 4 Ko
ia ‘oku vaivai ai ‘ae fonu, pea ‘oku ‘ikai ‘aupito ke ‘alu
atu ‘ae fakamaau: he kuo kāpui ‘ae mā’oni’oni ‘e he an-
gahala; ko ia kuo ‘alu atu ai ‘ae fakamaau tā’etotonu.

5 ¶ “Vakai, ‘akimoutolu ‘i he ngaahi hiteni, pea tokan-
ga, mo ofo lahi: he te u fai ha ngāue ‘i homou ngaahi
‘aho, ‘e ‘ikai te mou tui ki ai, ‘o kapau ‘e tala ia kiate ki-
moutolu. 6 He vakai, ‘oku ou fokotu’u hake ‘ae kakai
Kalitia, ko e pule’anga faka’ita mo fakato’oto’o, ‘aia ‘e
‘alu atu ki he māukupu ‘oe fonua, ke mā’u ‘ae ngaahi
potu nofo’anga ‘oku ‘ikai ‘onautolu. 7 ‘Oku fakailifia mo
fakamanavahē ‘akinautolu: ko ‘enau fakamaau mo e
nāunau ‘e ‘alu atu ‘iate kinautolu. 8 ‘Oku ve’e vave foki
‘a ‘enau fanga hoosi ‘i he fanga lēpati, pea ‘oku fekai ‘i
he fanga ulofi ‘oe efiāfi: pea ko honau kau tangata he-
ka hoosi, ‘e mafola ‘akinautolu, pea ‘e ha’u ‘akinautolu
mei he mama’o: te nau puna ‘o hangē ko e ‘ikale ‘oku
fakavave ke kai. 9 ‘E ha’u ‘akinautolu kotoa pē ko e
fakamālohi: ‘e kokomo hake ‘e honau mata, ‘o hangē
ko e matangi hahake, pea te nau tātaki ‘ae pōpula, ‘o
hangē ko e ‘one’one. 10 Pea te nau manuki ki he ngaahi
tu’i, pea ‘e hoko ‘ae hou’eiki ko e manuki’anga kiate
kinautolu: te nau taukaea ‘ae ngaahi potu mālohi ko-
toa pē; he te nau fokotu’u hake ‘ae kelekele, ‘o mā’u ia.
11 Pea ‘e tuki liliu ai hono loto, pea te ne ‘alu atu, mo fai
talangata’a, ‘o tuki hono mālohi ni ki hono ‘otua.”

12 ¶ ‘Iakai ‘oku ke talu mei mu’a koe, ‘E Sihova, ko hoku
‘Otua, ko ‘eku tokotaha mā’oni’oni? ‘E ‘ikai te mau
mate. ‘E Sihova, kuo ke tu’utu’uni ‘akinautolu mā’a e
fakamaau; pea kuo ke fokotu’u ‘akinautolu mā’a e
tautea, ‘E ‘Otua māfimafi. 13 ‘Oku ke fofonga mā’oni’oni
fau ‘ā koe, pea ‘ikai ai te ke fa’a ‘afio ki he kovi, pea ‘oku
‘ikai te ke fa’a sio ki he angahala: ko e hā ‘oku ke ‘afio
ai kiate kinautolu ‘oku fai kākā, pea ke longo pe, ka
‘oku faka’auha ‘e he angahala ‘aia ‘oku mā’oni’oni hake

‘iate ia? 14 Pea ‘oku ngaahi ‘ae kakai ‘o hangē ko e
ngaahi ika ‘oe tahi, mo tatau mo e ngaahi me’a totolo,
‘oku ‘ikai ha pule kiate kinautolu? 15 ‘Oku nau to’o hake
‘akinautolu kotoa pē ‘i he māta’u, ‘oku nau mo’ua ‘akin-
autolu ‘i honau kupenga, mo tātaki ‘akinautolu ‘i
honau kupenga toho, ko ia ‘oku nau fiefia mo nekene-
ka ai. 16 Ko ia ‘oku nau feilaulau ki honau kupenga, mo
feilaulau tutu ki honau kupenga toho; koe’uhi ko e
me’a ‘iate kinautolu ‘oku momona ai honau ‘inasi, pea
lahi ‘a ‘enau me’akai. 17 Ko ia, ‘e ‘a’au koā honau kupen-
ga, pea ‘ikai ‘aupito ha tā’ofi ki he faka’auha ‘oe ngaahi
pule’anga?

1 *‘Oku fakahā kia Hapakuki, ‘i he’ene tatali ki ha ta-
la, ke ne tatali ‘i he tui. 5 Ko e tautea ki he kakai*
Kalitia, koe’uhi ko ‘enau tā’efiu, 9 Mo e manu-
manu, 12 Mo e tā’e’ofa, 15 Mo e kona, 18 Pea mo
e tauhi tamapua.

2 TE U tu’u ‘i he’eku le’o, pea u nofo ‘i hoku fale le’o,
pea teu le’o ke ‘ilo pe ko e hā te ne folofola mai ki-
ate au, pea ko e hā teu tali ‘aki ‘oka valoki’i au. 2 Pea
na’e folofola ‘a Sihova kiate au, ‘o pehē, “Tohi ‘ae me’a
hā mai, pea fai ke ‘ilongofua ia ‘i he ngaahi palepale,
koe’uhi ke fa’a lele ‘e ia ‘oku ne lau ia. 3 He ‘oku tuku ‘ae
me’a hā mai ki ha kuonga kuo kotofa, pea ‘e lea ia ‘i he
ngata’anga, ka ‘e ‘ikai loi: kapau ‘oku tuai ia, tatali ki ai,
koe’uhi ‘e hoko mo’oni ia, ‘e ‘ikai tuai ia. 4 Vakai, ko ia
‘oku hiki hake ‘a hono laumālie, ‘oku ‘ikai angatonu ia
‘iate ia ka ko e tonuhia ‘e mo’ui ‘i he’ene tui.”

5 ¶ Ko e mo’oni, hangē ko e tangata ‘oku angahala ‘i
he uaine, ‘oku fielahi ia, pea ‘oku ‘ikai nofoma’u ‘i hono
‘api: ‘oku ne fakalahi ‘ene holi ‘o hangē ko e fa’itoka,
pea tatau mo e mate, pea ‘oku ‘ikai ke mākona, ka ‘oku
tātaki kiate ia ‘ae ngaahi pule’anga kotoa pē, pea ‘oku
fokotu’u ki ai ‘ae kakai kotoa pē: 6 ‘E ‘ikai to’o hake ‘ek-
inautolu ni kotoa pē ‘ae lea fakatātā kiate ia, pea mo e
lea taukaea kiate ia, ‘o pehē, ‘Ke mala’ia kiate ia ‘oku
fakalahi ‘aki ‘aia ‘oku ‘ikai ‘a’ana! ‘E fēfē hono fuoloa?
Pea kiate ia ‘oku fakamamafa ‘aki ‘e ia ‘ae ‘umea ma-
tolu!’ 7 ‘Iakai ‘e tu’u hake fakafokifā ‘akinautolu ‘o ‘uusi
koe, pea ‘ā ‘aia ‘e faka’ita’i koe, pea ‘e hoko koe koe
vetea kiate kinautolu? 8 Koe’uhi kuo ke fakamālohi ki
he ngaahi pule’anga lahi, ‘e fakamālohi’i koe ‘e he to-
enga kotoa pē ‘oe kakai; koe’uhi ko e toto ‘oe kakai,
mo e fakamālohi ki he fonua, mo e kolo, mo kinautolu
kotoa pē ‘oku nofo ai. 9 Ke mala’ia kiate ia ‘oku manu-
manu ki he koloa kovi ki hono fale, koe’uhi ke ne ngao-

hi hono pununga 'i he mā'olunga, koe'uhi ke fakahaofi ia mei he mālohi 'oe kovi! ¹⁰ Kuo ke filio'i 'ae fakamā ki ho fale 'i he tu'usi 'oe kakai tokolahi, pea kuo ke angahala ki ho laumālie. ¹¹ 'E tangi 'ae maka mei he 'ā, pea 'e tali ia 'e he 'akau alanga fale.

¹² ¶ Ke mala'ia kiate ia 'oku langa 'ae kolo 'aki 'ae toto, pea fokotu'u 'ae kolo 'i he angahala! ¹³ Vakai, 'ikai 'oku meia Sihova 'oe ngaahi kautau, 'ae kakai ma'a e afi pe, pea mo e fakamamahi'i 'ae kakai 'ekinautolu 'i he va'inga mo'oni? ¹⁴ Koe'uhi 'e fakafonu 'a māmani 'i he 'ilo ki he nāunau 'o Sihova, 'o hangē 'oku 'ufi'ufi 'ae kilisi tahi 'e he ngaahi vai.

¹⁵ ¶ "Ke mala'ia kiate ia 'oku ne 'atu 'ae inu kona ki hono kaungā'api, 'a koe 'oku tuku ho'o hina kiate ia, pea ke fakakona foki ia, koe'uhi ke ke sio ki he'enu telefua! ¹⁶ Kuo fakapito 'aki koe 'ae fakamā ko ho nāunau: ke ke inu foki, pea 'e puke koe 'i he tetetete mo e ofo lahi: 'e 'atu kiate koe 'ae ipu mei he nima to'o-mata'u 'o Sihova, pea 'e fakalielia'i ho nāunau.

¹⁷ Koe'uhi 'e 'ufi'ufi koe 'e he mālohi 'o Lapanoni, mo e fakamālohi'i 'oe fanga manu, 'aia na'e fakamanavahē'i 'akinautolu; koe'uhi ko e toto 'oe kakai, pea koe'uhi ko e fakamālohi 'i he fonua, mo e kolo, mo kinautolu kotoa pē 'oku nofo ai.

¹⁸ ¶ "Ko e hā hono 'aonga 'oe fakatātā kuo tā, koe'uhi ke tā ia 'e he tufunga 'o ia; pe ko e fakatātā haka, mo e akonaki loi, koe'uhi 'oku falala 'ae tufunga ki he'ene ngāue, ke ne ngaahi 'ae ngaahi tamapua noa? ¹⁹ Ke mala'ia kiate ia 'oku pehē ki he 'akau, 'Ke 'ā;' pe ki he maka noa, 'Tu'u hake; 'e akonaki ia!' Vakai, 'oku 'ufi'ufi 'aki ia 'ae koula, mo e siliva, pea 'oku 'ikai 'aupito ha mānava 'i loto 'iate ia. ²⁰ Ka 'oku 'i hono 'afio'anga tapu 'a Sihova: tuku ke longo pe 'a māmani kotoa pē 'i hono 'ao.

1 'Oku tetetete 'a Hapakuki 'i he'ene lotu koe'uhi ko e māfimafi 'oe 'Otua 17 Ko e mālohi 'o 'ene tui

3 KO E lotu 'a Hapakuki ko e palōfita 'i he Sikaiona. ² 'E Sihova, kuo u fanongo ki ho'o folofola, pea ne u manavahē: 'E Sihova, fakaakeake ho'o ngāue 'i he lotolotonga 'oe ngaahi ta'u,

fakahā ia 'i he lotolotonga 'oe ngaahi ta'u; 'i he houhau, manatu ki he 'alo'ofa.

³ Na'e hā'ele mai 'ae 'Otua mei Timani, mo e tokotaha mā'oni'oni mei he mo'unga ko Palani. *Sila.*

Na'e 'ufi'ufi 'ae ngaahi langi 'e hono nāunau, pea na'e fonu 'a māmani 'i hono fakamālō.

⁴ Pea na'e malama ia 'o hangē ko e maama; na'e 'alu atu 'ae maama ulo mei hono nima: pea na'e 'i ai 'ae fakafufū 'o 'ene māfimafi.

⁵ Na'e 'alu atu 'i hono 'ao 'ae mahaki faka'auha, pea na'e 'alu atu 'i hono va'e 'ae maka fefie 'oku vela.

⁶ Na'e tu'u ia, 'o fuofua 'ae fonua: na'a ne 'afio'i, mo fakamovetevete 'ae ngaahi pule'anga;

na'e fakamovetevete 'ae ngaahi mo'unga ta'engata, na'e ofe'i hifo 'ae ngaahi tafungofunga tu'uma'u:

'oku ta'engata 'a hono ngaahi 'alu'anga.

⁷ Na'aku mamata 'oku 'i he mamahi 'ae ngaahi fale fehikitaki 'o Kusani:

pea na'e tetetete 'ae ngaahi puipui 'oe fonua ko Mitiāne.

⁸ Na'e mamahi 'a Sihova ki he ngaahi vaitafe? Na'a ke houhau ki he ngaahi vaitafe?

Na'e 'i he tahi 'a ho tuputāmaki, koe'uhi na'a ke heka ai 'i ho'o fanga hoosi, mo ho'o ngaahi saliotē 'oe fakamo'ui?

⁹ Na'e to'o 'o teke 'a ho'o kaufana, 'o fakatatau mo e ngaahi fuakava ki he ngaahi fa'ahinga, 'io, ko ho'o folofola. *Sila.*

Na'a ke fahifahi 'aki 'ae fonua 'ae ngaahi vaitafe.

¹⁰ Na'e mamata kiate koe 'ae ngaahi mo'unga, pea nau tetetete ai:

na'e 'alu atu 'ae fetafeaki 'oe vai:

na'e fakahā 'e he moana 'a hono le'o, pea hiki hake hono nima ki 'olunga.

¹¹ Na'e tu'uma'u 'ae la'ā, mo e māhina 'i hona nofo'anga:

na'e 'alu atu ho'o ngaahi ngahau 'i hona maama, pea 'i he ulo ho tao ngingila.

¹² Na'a ke hā'ele atu 'i he fonua, 'i he tuputāmaki, na'a ke haha 'ae hiteni 'i hona houhau.

¹³ Na'a ke me'a atu koe'uhi ko e fakamo'ui 'o ho'o kakai,

'io, koe'uhi ko e fakamo'ui 'o ho'o kau pani:

na'a ke taa'i 'ae 'ulu 'i he fale 'oe angakovi, na'a ke faka'auha hono tu'unga, 'o a'u ki he maka. *Sila.*

¹⁴ Na'a ke hoka'i 'ae 'ulu 'o 'ene kautau, mei hono ngaahi fa'ahinga:

na'e ha'u 'akinautolu 'o hangē ko e 'ahiohio ke fakamovete au:

ko 'enua fiefia'anga ia, ke keina 'ae masiva 'i he fufū.

¹⁵ Na'a ke hā'ele atu mo ho'o fanga hoosi 'i he tahi, 'i he fokotu'unga 'oe ngaahi vai lahi.

¹⁶ 'I he'eku fanongo ki ho le'o, na'e ngalulu hoku fatu; na'e tetetete hoku ngutu 'i ho le'o: na'e hū 'ae popo ki hoku ngaahi hui, pea u tetetete 'i-ate au;

ka te u mālōlō 'i he 'aho 'oe mamahi: 'oka hoko hake ia ki he kakai,

te ne hoko mo 'ene ngaahi kautau, kiate kinautolu.

¹⁷ Neongo 'ene 'ikai fisi 'ae 'akau ko e fiki,

pea 'e 'ikai ha fua 'i he ngaahi vaine;

pea kovi 'ae tupu 'oe 'olive,

pea 'e 'ikai 'i he ngaahi ngoue ha me'akai;

pea 'e motuhi 'ae fanga sipi mei he loto'ā,

pea 'e 'ikai ha fanga manu 'i he ngaahi tu'unga:

¹⁸ Ka neongo ia teu fiefia 'ia Sihova,

pea u nekeneka 'i he 'Otua 'o hoku fakamo'ui.

¹⁹ Ko 'eku mālohi 'a Sihova ko e 'Otua, pea te ne ngaahi hoku va'e ke hangē ko e va'e 'oe hainite,

pea te ne pule ke u 'eve'eva 'i hoku ngaahi potu mā'olunga.

Ki he'eku takimu'a 'oe fasi hiva 'i he Nekina.

Vahe

Sefanaia

'AE PALŌFITA KO

Vahe

1 *Ko e tautea lahi mei he 'Otua ki Siuta, koe'uhi ko e ngaahi angahala kehekehe.*

1 KO E folofola 'a Sihova 'aia na'e hoko kia Sefanaia ko e foha 'o Kusi, ko e foha 'o Ketalia, ko e foha 'o 'Amalia, ko e foha 'o Hesikia, 'i he ngaahi 'aho 'o Siosaia ko e foha 'o 'Amoni, ko e tu'i 'o Siuta. ² 'Oku pehē 'e Sihova, "Te u faka'auha 'aupito 'ae ngaahi me'a kotoa pē mei he fonua. ³ Te u faka'auha 'ae tangata mo e manu; te u faka'auha 'ae fanga manu 'oe langi, mo e ngaahi ika 'oe tahi, mo e ngaahi tūkia'anga mo e kakai angahala: pea te u tu'usi 'ae tangata mei he fonua, 'oku pehē 'e Sihova. ⁴ Te u mafao atu foki 'a hoku nima ki Siuta, pea ki he kakai kotoa pē 'o Selūsalema; pea te u tu'usi mei he potu ni 'ae toenga 'o Peali, mo e hingoa 'o Kimalime, mo e ngaahi taula'eiki; ⁵ Pea mo kinautolu 'oku hū ki he ngaahi me'a 'oe langi 'i he tu'a fale, mo kinautolu 'oku lotu mo fuakava 'ia Sihova, pea 'oku fuakava 'ia Malikami; ⁶ Pea mo kinautolu kuo 'ikai ke kumi kia Sihova, pe fehu'i kiate ia." ⁷ Ke ke fakalongo pē 'i he 'ao 'oe 'Eiki ko e 'Otua: he 'oku ofi 'ae 'aho 'o Sihova: he kuo teuteu 'e Sihova 'ae feilaulau, kuo ne tala ki he'ene kakai. ⁸ Pea 'e hoko ia 'i he 'aho 'oe feilaulau 'a Sihova, te u tautea 'ae hou'eiki, mo e fānau 'ae tu'i, mo kinautolu kotoa pē kuo kofu'aki 'ae kofu kehe. ⁹ 'I he 'aho ko ia foki te u tautea 'akinautolu kotoa pē 'oku hopo 'i he laka'anga 'oe matapā, 'aia 'oku fakapito 'ae fale 'o honau ngaahi 'eiki 'aki 'ae fakamālohi mo e kākā. ¹⁰ 'Oku pehē 'e Sihova, pea 'e hoko ia 'i he 'aho ko ia, 'e ai 'ae longo'a 'oe tangi mei he matapā ika, mo e tāngiloa mei hono ua, mo e maumau lahi mei he ngaahi mo'unga. ¹¹ Tangi 'akimoutolu 'ae kakai 'o Makitesi, he kuo tu'usi ki lalo 'ae kakai fakatau kotoa pē: kuo tu'usi 'akinautolu kotoa pē 'oku fua 'ae siliva. ¹² Pea 'e hoko 'i he kuonga ko ia, te u hakule 'a Selūsalema 'aki 'ae ngaahi maama, pea tautea 'ae kakai 'oku nau nofo fakafiemālie hifo: 'aia 'oku pehē 'i honau loto, "'E 'ikai fai ha lelei 'e Sihova, pea 'e 'ikai te ne fai ha kovi." ¹³ Ko ia 'e hoko ai 'a 'enau koloa ko e vetea, mo honau ngaahi fale ko e faka'auha: te nau langa foki 'ae ngaahi fale, ka 'e 'ikai nofo ai; pea te nau tō ai 'ae ngaahi ngoue vaine, ka 'e 'ikai inu 'i hono uaine. ¹⁴ 'Oku ofi 'ae 'aho lahi 'o Sihova, 'io, 'oku ofi ia, pea 'oku fakato'oto'o mai 'aupito; 'oku fakamamahi 'ae le'o 'oe 'aho 'o Sihova: 'e toki tangi kalanga ai 'ae tangata mālohi. ¹⁵ Ko e 'aho ko ia ko e 'aho 'oe houhau, ko e 'aho 'oe tu'utāmaki mo e mamahi, ko e 'aho 'oe maveu-

veu, mo e faka'auha, ko e 'aho 'oe po'uli, mo e fakapo'upo'uli, ko e 'aho 'oe ngaahi 'ao, mo e po'uli matolu, ¹⁶ Ko e 'aho 'oe me'alea, mo e kalanga ki he ngaahi kolo 'oku 'ā'i, pea ki he ngaahi fale mā'olunga. ¹⁷ Pea te u 'omi 'ae mamahi ki he kakai, ke nau 'alu 'o hangē ko e kakai kui, koe'uhi kuo nau angahala kia Sihova: pea 'e hua'i honau toto 'o hangē ko e efu, mo honau kakano 'o hangē ko e kinoha'a. ¹⁸ Pea 'e 'ikai ke fa'a fakahaofi 'akinautolu 'i he 'aho 'oe houhau 'o Sihova 'e he'enu siliva, pe ko 'enu koula; ka 'e keina 'ae fonua kotoa 'i he afi 'o 'ene fua'a: he te ne fai ke 'osi vave 'akinautolu kotoa pē 'oku nofo 'i he fonua.

1 Ko e enginaki ke fakatomala. 4 Ko e fakamala'ia ki he kakai Filisitia. 8 Ki Moape mo 'Amoni. 12 Ki Tiopea mo 'Asilia.

2 FAKATAHA 'akimoutolu, 'io, fakataha, 'ae pule'anga 'oku 'ikai ke holi; ² 'I he te'eki ke 'omi 'ae tu'utu'uni 'e he 'aho, 'aia 'alu atu 'o hangē ko e kafukafu, 'i he te'eki ke hoko kiate kimoutolu 'ae houhau kakaha 'o Sihova, 'i he te'eki ke hoko kiate kimoutolu 'ae 'aho 'oe tuputāmaki 'o Sihova. ³ Mou kumi kia Sihova, 'akimoutolu kotoa pē 'ae angamalū 'oe fonua, kuo mou fai 'a 'ene fakamaau; kumi ki he mā'oni'oni, kumi ki he angamalū: he'i'ilo 'e fufū 'akimoutolu 'i he 'aho 'oe houhau 'o Sihova.

4 ¶ Koe'uhi 'e lí'aki 'a Kesa, pea faka'auha 'a 'Asikeloni: te nau kapusi 'a 'Asitoti 'i he ho'atā, pea 'e ta'aki fu'u 'a Ekiloni. ⁵ Ke mala'ia ki he kakai 'oe matātahi, ko e pule'anga 'oe kakai Kiliti! 'Oku 'iate kimoutolu 'ae folofola 'a Sihova; 'E Kēnani, ko e fonua 'oe kakai Filisitia, na'a mo koe, te u faka'auha koe, ke 'oua na'a ai ha taha 'e nofo ai. ⁶ Pea 'e hoko 'ae matātahi ko e ngaahi nofo'anga, mo e ngaahi fale ma'a e kau tauhi sipi, mo e ngaahi loto'ā ma'a e fanga sipi. ⁷ Pea 'e tuku 'ae fonua ma'a e toenga 'oe fale 'o Siuta; te nau kai ai: te nau tokoto 'i he ngaahi fale 'o 'Asikeloni 'i he efiafi: koe'uhi 'e 'a'ahi kiate kinautolu 'a honau 'Otua ko Sihova, pea 'e liliu ai honau fakapōpula.

8 ¶ Kuo u fanongo ki he valoki 'a Moape, mo e ngaahi manuki 'ae fānau 'a 'Amoni, 'aia kuo nau lau'ikovi' ai 'a hoku kakai, mo fakahikihiki 'akinautolu ki honau fonua. ⁹ Ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e 'Otua 'o 'Isileli, 'Oku ou mo'ui, pea ko e mo'oni 'e hangē ko Sotoma 'a Moape, pea ko e fānau 'a 'Amoni 'e hangē ko Komola, 'io, ko e potu 'oe 'akau veli, mo e ngaahi luo māsima, mo e faka'auha tu'uma'u: 'e mau-

mau'i 'akinautolu 'e he toe 'o 'eku kakai, pea 'e ma'u 'akinautolu 'e he toenga 'o 'eku kakai. ¹⁰ 'E ma'u eni 'ekinautolu, ko e me'a 'i he'enua fielaahi, koe'uhi kuo nau valoki, mo fakahikihiki 'akinautolu, ki he kakai 'o Sihova 'oe ngaahi kautau. ¹¹ 'E fakailifia 'a Sihova kiate kinautolu: he te ne fakahonge 'ae ngaahi 'otua kotoa pē 'oe fonua; pea 'e lotu 'ae kakai kiate ia, taki taha 'i hono potu, 'io, ko e ngaahi 'otu motu kotoa pē 'oe hiteni.

¹² ¶ 'Akimoutolu foki, 'ae kakai 'Itiopea, 'e tāmāte'i 'akimoutolu 'e he'eku heletā. ¹³ Pea 'e mafao atu 'e ia 'a hono nima ki he tokelau, mo maumau'i 'a 'Asilia; pea te ne ngaahi 'a Ninive ko e faka'auha, pea mōmoa 'o hangē ko e toafa. ¹⁴ Pea 'e tokoto 'ae fanga sipi 'i he lotolotonga 'o ia, 'ae fanga manu kotoa pē 'oe ngaahi pule'anga; 'e fakatou nofo 'ae komolane mo e pitane 'i he funga matapā 'i 'olunga; 'e hiva 'a honau le'o 'i he ngaahi matapā 'i 'olunga; 'e 'i he ngaahi laka'anga 'oe matapā 'ae faka'auha: he te ne veteki 'ae ngāue 'oe sita. ¹⁵ Ko eni 'ae kolo fakafiefia 'aia na'e nofo fakafiemālie kovi, 'aia na'e pehē 'i hono loto, Ko au, pea 'oku 'ikai ha tokotaha mo au: hono 'ikai kuo hoko ia ko e faka'auha, ko e potu ke tokoto ai 'ae fanga manu! 'E taki taha 'ise'isa mo 'alu atu 'iate ia, mo tu-petupe'i hono nima.

1 Ko e valoki māšila ki Selūsalema, koe'uhi ko e ngaahi angahala kehekehe. 8 Ko e enginaki ke tatali ki he toe 'omi 'a 'Isileli. 14 Ko e fiefia koe'uhi ko honau fakamo'ui 'e he 'Otua.

3 KE mala'ia kiate ia 'oku 'uli mo ta'ema'a, ki he kolo 'oku fakamālohi! ² Na'e 'ikai te ne talangofua ki he le'o na'e 'ikai ke ma'u 'e ia 'ae akonaki; na'e 'ikai ke falala ia kia Sihova; na'e 'ikai te ne 'unu'unu atu ki hono 'Otua. ³ Ko hono hou'eiki 'i ai ko e fanga laione ngungulu; ko 'ene kau fakamaau ko e fanga ulofi 'oe efiafi; 'oku nau tatali ke nau kai pongipongi 'ae ngaahi hui. ⁴ Ko e kakai ma'ama'a mo kākā 'a 'ene kau palōfita: kuo faka'uli'i 'ae falelotu 'e he'ene kau taula'eiki, kuo nau maumau'i 'ae fono. ⁵ 'Oku 'i he lotolotonga 'o ia, 'a Sihova, angatonu; 'e 'ikai te ne fai ha me'a hala; 'oku 'omi 'e ia 'a 'ene fakamaau ki he maama 'i he pongipongi kotoa pē, 'oku 'ikai te ne si'aki; ka 'oku 'ikai ke 'ilo'i ha mā 'e he ta'eangatonu. ⁶ Kuo u tu'usi 'ae ngaahi pule'anga: kuo 'uha 'a honau ngaahi fale mā'olunga; ne u fakalala 'a honau ngaahi hala, ko ia 'oku 'ikai 'alu atu ai ha taha: kuo maumau'i 'a honau ngaahi kolo, ko ia 'oku 'ikai ai ha tangata, 'oku 'ikai ai ha taha 'oku nofo ai. ⁷ Na'aku pehē, "Ko e mo'oni, te ke manavahē kiate au, te ke ma'u 'ae akonaki; ko ia 'e 'ikai tu'usi ai honau nofo'anga neongo 'eku tautea ai 'akinautolu," na'a nau

tu'u vave hake, 'o fakalielia'i 'a 'enua ngaahi ngāue kotoa pē.

⁸ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, "Ko ia mou tatali kiate au, 'o a'u ki he 'aho teu tu'u hake ki he maumau; he kuo u pau pe ke tākaki 'ae ngaahi fonua, ke u fakataha 'ae ngaahi pule'anga, ke hua'i kiate kinautolu 'a 'eku tuputāmaki, 'io, 'a 'eku houhau kakaha kotoa pē: koe'uhi 'e keina 'a māmani kotoa pē 'aki 'ae afi 'o 'eku fua'a. ⁹ Pea hili ia te u 'omi 'ae lea ma'a ki he kakai, koe'uhi ke nau ui kotoa pē ki he huafa 'o Sihova, ke tauhi kiate ia 'i he uoungataha. ¹⁰ 'E 'omi mei he tu'a vaiatafe 'o 'Itiopea 'ae feilaulau kiate au, 'ekinautolu 'oku hū kiate au, 'io, 'ae ngaahi 'ofefine 'o 'eku kakai, kuo fakamovetevete. ¹¹ 'I he 'aho ko ia 'e 'ikai te ke mā koe'uhi ko ho'o ngaahi ngāue kotoa pē, 'aia kuo ke angahala ai kiate au: koe'uhi te u to'o atu mei he lotolotonga 'o'ou, 'akinautolu 'oku fiefia 'i ho'o fielaahi, pea 'e 'ikai te ke toe angahiki, koe'uhi ko hoku mo'unga mā'oni'oni. ¹² Te u tuku foki 'i he lotolotonga 'o'ou, 'ae kakai angavaivai mo masiva, pea te nau falala ki he huafa 'o Sihova. ¹³ 'E 'ikai fai angahala 'e he toenga 'o 'Isileli, pe lea loi; pea 'e 'ikai 'ilo'i 'i honau ngutu 'ae 'elelo kākā: he te nau kai mo tokoto, pea 'e 'ikai fakamanavahē'i 'akinautolu 'e ha taha."

¹⁴ ¶ Ke hiva, 'E 'ofefine 'o Saione kalanga, 'E 'Isileli; ke fiefia mo nekeneka 'aki 'ae loto kotoa, 'E 'ofefine 'o Selūsalema. ¹⁵ Kuo to'o atu 'e Sihova 'a ho ngaahi tautea, kuo ne kapusi kitu'a ho fili: ko e tu'i 'o 'Isileli, 'io, ko Sihova, 'oku 'i he lotolotonga 'o'ou: 'e 'ikai te ke toe mamata ki ha kovi. ¹⁶ 'E pehē ki Selūsalema 'i he 'aho ko ia, "'Oua te ke manavahē: pea ki Saione, 'oua na'a tuku ke vaivai ho nima." ¹⁷ 'Oku māfimafi 'a Sihova ko ho 'Otua 'i he lotolotonga 'o'ou; te ne fakamo'ui, te ne fiefia 'iate koe, 'aki 'ae fiefia: 'e mā'ōlō 'e ia 'i he'ene 'ofa, te ne fiefia 'iate koe 'aki 'ae hiva. ¹⁸ Te u tākaki meiate koe 'akinautolu 'oku mamahi, koe'uhi ko e fakataha mamalu, ko e manuki 'o ia, ko e me'a mafa kiate kinautolu. ¹⁹ Vakai, 'i he kuonga ko ia, te u veteki 'akinautolu kotoa pē 'oku fakamamahi'i koe; pea te u fakamo'ui ia 'oku ketu, mo fakataha ia na'e kapusi kitu'a; pea te u ma'u 'ae fakamālō, mo e ongoongo kiate kinautolu 'i he fonua kotoa pē, 'aia na'e fakamaa'i ai 'akinautolu. ²⁰ 'Oku pehē 'e Sihova, Te u toe 'omi 'akimoutolu 'i he kuonga ko ia, 'io, 'i he kuonga te u fakataha ai 'akimoutolu: he te u ngaahi ma'amoutolu 'ae hingoa, mo e ongoongolelei 'i he kakai kotoa pē 'o māmani, 'o kau ka liliu 'a homou fakapōpula 'i he 'ao 'o homou mata.

Vahe

Hakeai

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Oku valoki'i 'ae kakai 'e Hakeai 'i he si'aki 'oe langa fale. 7 'Oku ne enginaki 'akinautolu ke langa fale. 'Oku ne fakahā 'ae tokoni 'ae 'Otua kiate kin-autolu 'i he'enau fai vave.

1 I HONO ua 'oe ta'u 'o Talaiasi ko e tu'i, 'i hono ono 'oe māhina, 'i he 'uluaki 'aho 'oe māhina, na'e hoko ai 'ae folofola 'a Sihova, 'ia Hakeai ko e palōfita, kia Selupepeli ko e foha 'o Sialiteli, ko e pule 'o Siuta, pea kia Siosiuā ko e foha 'o Sosataki, ko e taula'eiki, 'o pehē, *2 'Oku folofola 'e Sihova 'oe ngaahi kautau 'o pehē, 'Oku lea, 'e he kakai ni, 'oku te'eki ke hoko 'ae kuonga, 'ae kuonga ke langa ai 'ae fale 'o Sihova.*" *3* Pea na'e toki hoko 'ae folofola 'a Sihova ia Hakeai ko e palōfita, 'o pehē. *4* "Ko e kuonga koā eni kiate kimoutolu, 'akimoutolu 'ae kakai, ke nonofo 'i homou ngaahi fale kuo 'aofi, ka e tuku si'aki 'ae fale ni?" *5* Pea ko ia 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau: Fakakaukau ki homou ngaahi 'alu'anga. *6* Kuo lahi ho'omou tūtuu'i, kae si'i 'ae utu; 'oku mou kai, ka 'oku 'ikai te mou mākona; 'oku mou inu, ka 'oku 'ikai te mou fiu 'i he inu; 'oku mou fakakofu'i 'akimoutolu, ka 'oku 'ikai ha taha 'oku māfana; pea ko ia 'oku ma'u totongi, 'oku ma'u totongi ke ne 'ai ia ki he kato ava.

7 ¶ "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; Fakakaukau ki homou ngaahi 'alu'anga. *8* 'Alu hake ki he mo'unga, pea 'omi 'ae 'akau, pea langa 'ae fale; pea te u fiemālie ki ai, pea 'e fakaongolelei au," 'oku pehē 'e Sihova. *9* "Na'a mou sio ki ha me'a lahi, pea vakai 'oku si'i; pea 'i ho'omou 'omi ia ki 'api, na'aku ifi ki ai." 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Ko e hā? Koe'uhi ko hoku fale 'aia kuo lala, pea 'oku mou lele taki taha ki hono fale 'o'ona. *10* Ko ia kuo ta'ofi ai 'ae langi 'i 'olunga 'iate kimoutolu mei he hahau, pea kuo ta'ofi 'ae fonua mei hono fua. *11* Pea na'aku ui 'ae la'aina ki he fonua, pea ki he ngaahi mo'unga, pea ki he uite, pea ki he uaine fo'ou, pea ki he lolo, pea ki he me'a 'aia 'oku tupu hake mei he kekekele, pea ki he kakai, pea ki he fanga manu, pea ki he ngaahi ngāue kotoa pē 'oe nima.

12 ¶ Pea ko Selupepeli ko e foha 'o Sialiteli, mo Siosiuā ko e foha 'o Sosataki, ko e taula'eiki lahi, mo e toenga kotoa pē 'oe kakai, na'e talangofua ki he le'o 'o Sihova, ko honau 'Otua, mo e ngaahi lea 'a Hakeai ko e palōfita, 'o hangē ko ia kuo fekau'i ai ia 'e Sihova, ko honau 'Otua, pea na'e manavahē 'ae kakai 'i he 'ao 'o Sihova. *13* Pea na'e toki lea 'a Hakeai ko e talafekau 'a

Sihova, 'i he fekau 'a Sihova ki he kakai, 'o pehē, "Oku ou 'iate kimoutolu, 'oku pehē 'e Sihova."

14 ¶ Pea na'e ue'i 'e Sihova 'ae laumālie 'o Selupepeli ko e foha 'o Sialiteli, ko e pule 'o Siuta, mo e laumālie 'o Siosiuā, ko e foha 'o Sosataki, ko e taula'eiki lahi mo e laumālie he toenga kotoa pē 'oe kakai; pea na'a nau ha'u 'o ngāue 'i he fale 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, ko honau 'Otua, *15* 'I hono uofulu ma fā 'oe 'aho, 'i hono ono 'oe māhina, 'i hono ua 'oe ta'u 'o Talaiasi ko e tu'i.

1 'Oku ne enginaki 'ae kakai ki he ngāue 'i he tala'ofa 'oe nāunau lahi hake 'i hono ua 'oe falelotu lahi 'i he 'uluaki. 10 'Oku ne fakahā 'i he fakatātā 'oe ngaahi me'a mā'oni'oni mo ta'ema'a 'oku ta'ofi ai 'ae ngāue 'e he'enau ngaahi angahala. 20 Ko e tala'ofa 'ae 'Otua kia Selupepeli.

2 I HONO fitu 'oe māhina, na'e hoko ai 'ae folofola 'a Sihova ki he palōfita ko Hakeai, 'o pehē, *2* "Ke ke lea ni kia Selupepeli ko e foha 'o Sialiteli, ko e pule 'o Siuta, pea kia Siosiuā ko e foha 'o Sosataki, ko e taula'eiki lahi, pea ki he toenga 'oe kakai, 'o pehē, *3* "Ko hai 'oku toe 'iate kimoutolu, 'aia na'e mamata ki he fale ni, 'i hono 'uluaki nāunau? Pea 'oku fēfē 'a ho'omou mamata ki ai ni? 'ikai 'oku hangē ko e me'a noa pe ia 'i homou mata 'i he fakatatau ki ai?" *4* Ka ke mālohi ni, 'E Selupepeli,' 'oku pehē 'e Sihova; 'pea ke mālohi, 'E Siosiuā, ko e foha 'o Sosataki, ko e taula'eiki lahi; pea ke mou mālohi, 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua, pea ngāue,' 'oku pehē 'e Sihova; 'He 'oku ou 'iate kimoutolu,' 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; *5* 'O hangē ko e folofola 'aia na'aku fefuakava'aki mo kimoutolu 'i ho'omou ha'u mei 'Isipite, ko ia 'e nofo ai 'a hoku Laumālie 'iate kimoutolu: "Oua te mou manavahē." *6* He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; 'Ka ko e toe taha, 'oku toetoe si'i, pea te u lulululu 'ae ngaahi langi, mo māmani, mo e tahi, mo e fonua mōmoa; *7* Pea te u lulu'i 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, pea 'e hā'ele mai 'ae Holi 'oe ngaahi pule'anga kotoa pē: pea te u fakafonu 'ae fale ni 'i he nāunau,' 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. *8* 'Oku 'a'aku 'ae siliva, 'oku 'a'aku mo e koula, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. *9* "E lahi hake 'ae nāunau 'oe fale kimui ni 'i he 'uluaki fale,' 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau: 'pea te u foaki 'ae melino ki he potu ni,' 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau."

10 ¶ "I hono uofulu ma fā 'oe 'aho 'i hono hiva 'oe māhina, 'i hono ua 'oe ta'u 'o Talaiasi, na'e hoko ai 'ae

folofola 'a Sihova ia Hakeai ko e palōfita, 'o pehē,
¹¹ "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, Fehu'i ni ki he kau taula'eiki 'i he fono, 'o pehē, ¹² 'Kapau 'oku 'ave 'e ha taha ha kongā feilaulau mā'oni'oni 'i hono kapa'i kofu, pea 'oku ala 'a hono kapa ki he mā, pe ki he peke, pe ki he uaine, pe ki he lolo, pe ki ha me'akai, 'e mā'oni'oni ia?' |" Pea na'e tali 'e he kau taula'eiki, 'o pehē, "'Ikai."
¹³ Pea na'e toki pehē 'e Hakeai, "Ka ala 'e ha taha 'oku ta'ema'a 'i ha pekia, ki ha taha 'i he ngaahi me'a ni, 'e ta'ema'a ia?" Pea na'e tali 'e he kau taula'eiki, 'o pehē, "'E ta'ema'a ia."
¹⁴ Pea na'e toki lea 'a Hakeai, 'o pehē, "'Oku pehē 'ae kakai ni, pea 'oku pehē mo e pule'anga ni 'i hoku 'ao, 'oku pehē 'e Sihova; pea 'oku pehē 'ae ngaahi ngāue kotoa pē 'a honau nima, pea 'oku ta'ema'a mo ia 'aia 'oku nau feilaulau 'aki 'i hena.
¹⁵ Pea ko eni, 'Oku ou kole ke mou fakakaukau mei he 'aho ni 'o fai atu, 'i he te'eki ke fokotu'u ha maka ki ha maka 'i he falelotu lahi 'o Sihova: ¹⁶ Talu 'a e *ngaahi 'a-ho* ko ia, 'i he 'alu ha taha ki ha fokotu'unga 'oe *puha fua* 'e uofulu, na'e ai 'ae hongofulu pe: 'i he 'alu ha taha ki he tata'o'anga ke ne fakatafe mei he tata'o'anga ki he *ngaahi ipu* 'e nimangofulu, na'e ai 'ae uofulu pe.
¹⁷ Na'aku taa'i 'aki 'akimoutolu 'ae fakamae, pea mo e tu'ungafulufulu, pea mo e 'uha maka 'i he ngaahi ngāue kotoa pē 'a homou nima; ka na'e 'ikai te mou

tafoki kiate au,' 'oku pehē 'e Sihova. ¹⁸ 'Fakakaukau ni mei he 'aho ni 'o fai atu, mei hono uofulu ma fā 'oe 'a-ho 'i hono hiva 'oe māhina, 'io, mei he 'aho na'e ai 'ae tu'unga 'oe falelotu lahi 'o Sihova, fakakaukau ki ai.
¹⁹ 'Oku kei 'i he feleoko 'ae tenga? 'Io, 'oku te'eki ai ke tupu 'ae fua 'oe vaine mo e 'akau ko e fiki, mo e pomikanite, mo e 'akau ko e 'olive: teu tāpuaki'i 'akimoutolu mei he 'aho ni.' |"

²⁰ ¶ Pea na'e toe hoko 'ae folofola 'a Sihova kia Hakeai, 'i he 'aho 'e uofulu ma fā 'oe māhina, 'o pehē, ²¹ "Fakahā kia Selupepeli, ko e pule 'o Siuta," 'o pehē, 'Te u lulu'i 'ae ngaahi langi mo māmani; ²² Pea te u fulihi 'ae nofo'a faka'eieiki 'ae ngaahi pule'anga; pea te u maumau'i 'ae mālohi 'ae ngaahi pule'anga hiteni; pea teu fulihi 'ae ngaahi me'a teka, mo kinautolu 'oku heka ai; pea 'e hinga ki lalo 'ae fanga hoosi mo honau kau tangata heka, taki taha 'i he heletā 'a hono tokoua.
²³ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'I he 'aho ko ia, te u 'ave koe, 'E Selupepeli, ko 'eku tamaio'eiki, ko e foha 'o Sialiteli,' 'oku pehē 'e Sihova, 'pea te u ngaahi koe ke hangē ko e faka'ilonga: he kuo u fili koe,' 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau."

Vahe

Sakalaia

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Oku fakahā 'e Sakalaia ke fakatomala 'ae kakai. 7 'Ae hā mai 'ae fanga hoosi. 12 Ko e lotu 'ae 'āngelo 'oku fai ai 'ae ngaahi tala'ofa lelei ki Selūsalema. 18 'Ae hā mai 'ae nifo 'e fā, pea mo e kau tufunga 'e toko fā.

1 I HONO valu 'oe māhina, mo hono ua 'oe ta'u 'a Talaiasi, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Sakalaia ko e foha 'o Pelekia, ko e foha ia 'o Ito, ko e palōfita, 'o pehē, 2 Kuo mamahi 'aupito 'a Sihova ki ho'omou ngaahi tamai. 3 Ko ia ke ke pehē kiate kinautolu, "'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; 'Tafoki mai 'akimoutolu kiate au, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, pea teu tafoki atu au kiate kimoutolu: 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. 4 'Oua te mou hangē ko ho'omou ngaahi tamai, 'aia na'e kalanga ki ai 'ae kau palōfita 'i mu'a, 'o pehē, 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, Tafoki mai 'anai ni mei homou ngaahi hala kovi, mo ho'omou ngaahi faianga kovi; ka na'e 'ikai te nau ongo'i, pe fanongo kiate au, 'oku pehē 'e Sihova. 5 Ko ho'omou ngaahi tamai, ko e fē 'akinautolu? Pea ko e kau palōfita, he 'oku mo'ui 'akinautolu ke ta'engata? 6 Ka ko 'eku ngaahi lea, mo 'eku ngaahi fekau, 'aia na'aku tuku ki he kau palōfita, 'ikai na'a nau hoko ki ho'omou ngaahi tamai? Pea na'a nau foki mai, mo nau pehē, Hangē ko ia na'e finangalo 'a Sihova ke fai kiate kitautolu, 'o fakatatau ki hotau ngaahi hala, pea mo 'etau ngaahi faianga, ko ia pe kuo ne fai kiate kitautolu.' |"

7 ¶ I hono uofulu ma fā 'oe 'aho 'i hono hongofulu ma taha 'oe māhina, 'ae māhina ko Sipate, 'i hono ua 'oe ta'u 'o Talaiasi, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Sakalaia, ko e foha 'o Pelekia, ko e foha 'o Ito, ko e palōfita, 'o pehē, 8 Na'aku mamata 'i he pō, pea vakai, ko e tangata na'e heka ki ha hoosi kulokula, pea na'e tu'u ia 'i he lotolotonga 'oe ngaahi 'akau ko e maile, 'aia na'e 'i he tele'a; pea na'e muimui 'iate ia 'ae fanga hoosi kulokula, na'e pulepule mo lavatea. 9 Pea na'aku pehē ai, "'E hoku 'eiki, ko hai 'akinautolu na?" Pea na'e pehē mai 'e he 'āngelo na'a ma talanoa mo au, "Te u fakahā kiate koe 'a hono 'uhinga. 10 Pea na'e tali mai 'e he tangata, 'aia na'e tu'u 'i he lotolotonga 'oe ngaahi 'akau ko e maile, 'o ne pehē, "Ko kinautolu 'ena kuo fekau atu 'e Sihova ke fe'alu'aki fano 'i māmani." 11 Pea na'e tali 'ekinautolu ki he 'āngelo 'a Sihova, 'aia na'e tu'u 'i he lotolotonga 'oe ngaahi 'akau ko e maile, 'o pe-

hē, "Kuo mau fe'alu'aki fano 'i māmani, pea vakai, 'oku nofo lelei pe 'a māmani kotoa pē, pea 'oku fiemālie."

12 ¶ Pea na'e toki tali 'e he 'āngelo 'a Sihova, 'o pehē, "'E Sihova 'oe ngaahi kautau, 'e fēfē hono fuoloa mo ho'o ta'e'alo'ofa ki Selūsalema, pea mo e ngaahi kolo 'o Siuta, 'aia kuo ke houhau ki ai 'i he ta'u ni 'e fitungofulu?" 13 Pea na'e tali 'aki 'e Sihova ki he 'āngelo na'e talanoa mo au, 'ae ngaahi lea lelei mo e ngaahi lea fakafiemālie. 14 Ko ia na'e pehē ai kiate au 'e he 'āngelo na'a ma talanoa, "Kalanga, 'a koe 'o pehē, 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'oku ou fua'a koe'uhi ko Selūsalema, pea mo Saione 'i he fua'a 'oku lahi. 15 Pea 'oku ou mamahi 'aupito ki he ngaahi pule'anga 'oku fakafiemālie: he na'e kei si'i pe 'eku mamahi ka na'a nau fakatupu pe 'ae mamahi. 16 Ko ia 'oku pehē ai 'e Sihova; kuo u foki mai mo e 'alo'ofa ki Selūsalema, 'e langa hoku fale 'i ai, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, pea 'e falō atu 'ae afo ki Selūsalema." 17 Toe kalanga foki, 'o pehē, "'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; 'e toe folofolahi atu 'a hoku ngaahi kolo, ko e me'a 'i he monū'ia; pea 'e toe fakafiemālie 'i Sihova 'a Saione, pea te ne toe fili 'a Selūsalema."

18 Pea na'aku toki hanga hake hoku mata, pea u mamata, pea vakai, ko e nifo 'i 'ulu 'e fā. 19 Pea ne u fehu'i ki he 'āngelo, 'aia na'a ma talanoa mo au, "Ko e hā 'e-na?" 'Aia na'a ne pehē mai, "Ko e ngaahi nifo 'ena, 'aia kuo ne fakahē 'i 'a Siuta, mo 'Isileli, pea mo Selūsalema." 20 Pea na'e fakahā 'e Sihova kiate au 'ae kau tufunga 'e toko fā. 21 Pea na'aku pehē ai 'eau, "Kuo ha'u 'akinautolu ke fai 'ae hā?" Pea ne folofola mai, 'o pehē, "Ko e ngaahi nifo 'ena 'aia ne ne fakahē 'i 'a Siuta, pea ko ia na'e 'ikai fa'a hanga hake 'e ha tangata 'a hono mata: ka kuo ha'u 'akinautolu na ke maumau 'i 'akinautolu, mo lī atu kitu'a 'ae ngaahi nifo 'oe kau Senitaile, 'akinautolu na'e hiki hake honau nifo ki he fonua 'o Siuta, ko hono fakahē 'i."

1 Ko e me'a 'i he'ene tokanga 'i 'a Selūsalema 'oku fekau atu ai 'e he 'Otua ke fakafuofua ia. 6 'Ae huhu' 'a Saione. 13 Ko e tala'ofa 'e 'i ai 'ae 'Otua.

2 NA'A KU toe hanga hake hoku mata, pea u sio, pea vakai, ko e tangata na'e 'i hono nima 'ae afo ko e fua. 2 Pea na'aku fehu'i kiate ia, "Ko ho'o 'alu 'ena ki fē?" Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Ke fua 'a Selūsalema mo vakai pe 'oku fēfē hono māukupu, pea fēfē mo hono lōloa 'o ia." 3 Pea 'iloange na'e 'alu atu 'ae 'āngelo 'aia na'a ma talanoa, pea 'alu atu mo e 'āngelo

'e taha ko hono fakafetaulaki. ⁴ Pea ne pehē mai kiate ia, "Lele mo lea ki he tangata talavou na," 'o pehē, "'E kakai 'a Selūsalema 'o tatau mo e ngaahi potu kakai 'oku 'ikai 'ā'i, koe'uhi ko hono tokolahi 'oe kakai mo e fanga manu 'i ai: ⁵ 'E 'oku pehē 'e Sihova, Te u hangē au ko e 'a afi 'oku takatakai 'iate ia, pea ko au ko e nāunau 'i hono lotolotonga."

⁶ ¶ "'E! 'E! hola mei he fonua 'i he potu tokelau, 'oku pehē 'e Sihova! He kuo u fakamovete 'akimoutolu 'o hangē ko e matangi ki he feitu'u 'e fā 'oe langi: 'oku pehē 'e Sihova. ⁷ 'E Saione, fakamo'ui koe, 'a koe 'oku nonofo mo e 'ofefine 'o Papilone." ⁸ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Ko e me'a 'i he nāunau kuo ne fekau atu au ki he ngaahi pule'anga 'aia na'e mau-mau'i koe: he ko ia 'oku ala kiate kimoutolu 'oku ne ala ki he kano'i mata 'uli 'o hoku mata." ⁹ He vakai, teu tupe'i hoku nima kiate kinautolu, pea 'e vete 'akinautolu 'e he'enua kau tamaio'eiki: pea te mou 'ilo ai kuo fekau au 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

¹⁰ ¶ "'E ta'ahine 'o Saione, hiva mo fakafiefia: he 'oku pehē 'e Sihova, vakai 'oku ou ha'u, pea te u nofo 'i ho lotolotonga 'o'ou." ¹¹ Pea 'e lahi 'ae pule'anga 'e kau mo Sihova 'i he 'aho ko ia, pea nau hoko ko hoku kakai; pea te u nofo 'i ho lotolotonga 'o'ou, pea te ke 'ilo ai kuo fekau au kiate koe, 'E Sihova 'oe ngaahi kautau. ¹² Pea 'e ma'u 'e Sihova 'a Siuta, ko hono tofi'a, 'i he fonua mā'oni'oni, pea te ne toe fili 'a Selūsalema. ¹³ Ke longo hifo 'ae kakai kotoa pē 'i he 'ao 'o Sihova! He kuo tu'u hake ia mo hono 'afio'anga mā'oni'oni.

1 'Oku fakahā 'ae fakamo'ui 'oe Siasi 'i he me'a fakatātā na'e fai kia Siosiuu. 8 'Oku tala'ofa kia Kalaisi ko e Vā.

3 PEA na'a ne fakahā kiate au 'a Siosiuu, ko e taula'eiki lahi, 'oku tu'u 'i he 'ao 'oe 'āngelo 'a Sihova; pea tu'u 'a hono fili ko Sētane 'i hono potu to'o-mata'u, ko hono tukuaki'i. ² Pea na'e pehē 'a Sihova kia Sētane, "'E Sētane ke valoki'i koe 'e Sihova, 'io, 'a Sihova 'aia kuo ne fili 'a Selūsalema, ke ne valoki'i koe! 'Ikai ko e potupotu'i afi eni, kuo hamusi mai mei he afi?" ³ Ka ko eni, na'e kofu'aki 'a Siosiuu 'ae ngaahi kofu fakalielia, 'i he'ene tu'u 'i he 'ao 'oe 'āngelo. ⁴ Pea na'e lea ia kiate kinautolu na'e tutu'u 'i hono 'ao, 'o pehē, "Vete meiate ia 'ae ngaahi kofu fakalielia;" pea na'a ne pehē kiate ia, "Vakai, kuo u pule ke mole atu meiate koe 'a ho'o ngaahi hia, pea te u totongi mo fakakofu'a-ki koe 'ae kofu fo'ou." ⁵ Pea ne u pehē, "Tuku ke nau 'ai ki hono 'ulu 'ae pale fakasanisani; pea ko ia na'a nau 'ai ha pale fakasanisani ki hono 'ulu, pea na'e 'ai mo e ngaahi kofu kiate ia. Pea na'e tu'u ofi ai 'ae 'āngelo 'a Sihova. ⁶ Pea na'e fakapapau mai 'e he 'āngelo 'a Sihova kia Siosiuu, 'o pehē, ⁷ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Kapau te ke 'eve'eva 'i hoku ngaahi hala, pea kapau te ke fai ki he'eku fekau, pehē, te ke toki fakamaau foki 'i hoku fale, pea te ke tauhi foki 'a hoku ngaahi loto'ā, pea teu vahe'i ha ngaahi potu ke ke 'eve'eva fakataha ai mo kinautolu 'oku tau tutu'u ai ni.

⁸ ¶ Fanongo eni, 'E Siosiuu ko e taula'eiki lahi, 'aa koe, mo ho'o kaunga ngāue 'oku nofo 'i ho 'ao: he ko e kau

tangata 'oku fai ki ai 'ae ofo; he vakai, te u fakahā 'eau 'a 'eku tamaio'eiki ko e VAA. ⁹ Koe'uhi, vakai ki he maka 'aia kuo u 'ai 'i he 'ao 'o Siosiuu; 'e 'i he maka 'e taha 'ae mata 'e fitu; vakai teu tongi 'eau 'ae tongi 'e fai ki ai, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'pea te u 'ave 'ae angahala 'ae fonua ko ia 'i he 'aho pe taha.' ¹⁰ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'ko e 'aho ko ia 'e feui'a-ki 'ae tangata taki taha ki hono kaungā'api 'i he lolo vaine mo e lolo fiki.']"

1 'Oku fakahā 'i he fakatātā ki he tu'unga maama koula, 'ae lelei 'oe 'ai tu'unga 'a Selupepeli. 11 Ko e fakatau 'oe ongo 'akau ko e 'olive, ko e toko ua ia 'oku fakatapui.

4 PEA na'e toe ha'u 'ae 'āngelo na'a ma talanoa mo au, 'o ne fafangu au, 'o hangē ko e fafangu ha taha 'oku mohe. ² Pea na'a ne pehē kiate au, "Ko e hā 'oku ke sio ki ai?" Pea na'aku pehē 'eau, "Kuo u sio, pea vakai, ko e tu'unga maama ko e koula haohaoa pe, mo e 'ai'anga lolo 'i 'olunga, mo hono tu'unga maama 'e fitu 'i ai, mo e tafe'anga lolo 'e fitu ki he tu'unga maama 'e fitu, 'aia 'oku 'i hono potu ki 'olunga: ³ Pea 'oku tu'u vāofi mo ia 'ae ongo 'akau ko e 'olive, ko e taha 'i he potu to'o-mata'u 'oe 'ai'anga lolo, pea ko e taha 'i hono potu fakato'ohema." ⁴ Ko ia ne u pehēange ai ki he 'āngelo na'a ma talanoa mo au, "'E hoku 'eiki ko e hā 'e-na?" ⁵ Pea na'e pehē mai 'e he 'āngelo na'a ma talanoa mo au, "'Oku 'ikai te ke 'ilo pe ko e hā 'ae ngaahi me'a na?" Pea na'aku pehē, "'E hoku 'eiki, 'oku 'ikai." ⁶ Pea toki tali mai 'e ia 'o ne pehē kiate au, "Ko eni 'ae folofola 'a Sihova kia Selupepeli, 'o pehē, 'Oku 'ikai ko ha me'a 'i ha kau tau pe 'i ha mālohi, ka 'i hoku Laumālie 'oku, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.'" ⁷ Ko hai koe, 'E mo'unga mā'olunga? 'E fakalafalafa hifo koe 'i he 'ao 'o Selupepeli: pea 'e 'omi 'e ia 'ae maka tau'olunga ki ai 'i he mavava mo e kalanga, 'o pehē, "Ke 'i ai 'ae 'alo'ofa, ke 'i ai 'ae 'alo'ofa." ⁸ Na'e hoko foki 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ⁹ "Kuo 'ai 'ae tu'unga 'oe fale ni 'e he nima 'o Selupepeli; pea 'e faka'osi ia foki 'e hono nima 'o'ona, pea te mou 'ilo kuo fekau mai au 'e Sihova 'oe ngaahi kautau." ¹⁰ He ko hai kuo ne manuki ki he 'aho 'oe me'a si'i? He te nau fiefia, mo mamata ki he fua fakatonutonu 'i he nima 'o Selupepeli. Pea ko e toko fitu na ko e fo'i fofonga ia 'e fitu 'o Sihova, 'aia 'oku fe'alu'aki fano 'i māmani kotoa pē.

¹¹ ¶ Pea na'aku pehēange ai 'eau kiate ia, "Ko e hā 'ae ongo 'akau 'olive, 'aia 'oku 'i he to'o-mata'u 'oe tu'unga maama, pea mo hono to'ohema 'o ia?" ¹² Pea na'aku toe pehēange ki ai, "Ko e hā 'ae ongo va'a 'olive 'ena, 'aia 'oku lilingi atu mei ai 'ae lolo, 'i hono tafe'anga koula 'e ua?" ¹³ Pea na'e pehē mai 'e ia kiate au, "'Oku 'ikai te ke 'ilo pe ko e hā 'ae ngaahi me'a na?" Pea ne u pehē, "'A hoku 'eiki 'oku 'ikai." ¹⁴ Pea ne toki pehē mai 'e ia, "Ko e toko ua 'ena kuo pani pea 'oku na tutu'u 'i he 'ao 'o Sihova 'o māmani kotoa pē."

1 'Oku fakahā 'i he fakatātā ki he takainga tohi 'oku puna, 'ae mala'ia ki he kakai kaiha'a mo kinautolu 'oku kape. 5 Ko e fakahā 'ae mala'ia faka-

mui 'o Papilone 'i he fakatātā ki he fakatātā ki he fefine ta'omia 'i he ipu fua.

5 PEA ne u toki tangaki ai ki mui, pea sio hake hoku mata pea u mamata, pea vakai ko e takainga tohi 'oku puna. ² Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Ko e hā 'oku ke mamata ki ai?" Pea ne u pehēange, 'Oku ou sio ki ha takainga tohi 'oku puna; ko hono lōloa ko e hanga 'e fāngofulu, pea ko e hanga 'e uofulu 'a hono laulahi. ³ Pea na'e toki pehē mai 'e ia, "Ko eni ia 'ae mala'ia 'oku 'alu atu ki he funga 'o māmani kotoa pē; he koe'uhi 'e motuhi kotoa pē 'aia 'oku kaiha'a, 'o fakatatau mo ia, pea 'e motuhi mo ia kotoa pē 'oku kape 'o fakatatau mo ia. ⁴ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, te u 'omi ia 'eau, pea 'e hū ia ki he fale 'oe kaiha'a, pea mo e fale 'o ia 'oku kape mo loi 'i hoku hingoa: pea 'e nofo 'i he lotolotonga 'o hono fale, pea te ne faka'auha ia, 'ae 'akau 'o hono alanga fale, pea mo hono ngaahi maka."

⁵ ¶ Pea na'e toki 'alu atu 'ae 'āngelo 'aia na'a ma talanoa mo au, 'o ne pehē kiate au, "Hanga hake eni ho mata, pea ke sio pe ko e hā 'ae me'a ni 'oku 'alu atu." ⁶ Pea na'aku pehē, "Ko e hā ia?" Pea ne pehē mai, "Ko e efa ia 'oku hā mai." Na'a ne pehē mai foki, "Ko honau fakatātā eni 'i māmani kotoa pē." ⁷ Pea vakai, ne hiki hake 'ae konga pulu mamafa: pea ko e fefine ia 'oku nofo 'i he loto efa. ⁸ Pea na'a ne pehē, "Ko angahala ia." Pea na'a ne lī ia ki he loto efa; pea na'a ne tata'o 'aki hono ngutu 'ae konga pulu mamafa. ⁹ Hili ia na'aku hanga hake hoku mata, pea u sio, pea vakai na'e ha'u 'ae ongo fafine 'e toko ua, pea na'e 'i hona kapakau 'ae matangi; he na'a na kapakau 'o hangē ko e sitoaki: pea na'a na hiki hake 'ae efa 'i he vaha'a 'o māmani mo e langi. ¹⁰ Pea na'aku pehē ai ki he 'āngelo 'aia na'a ma talanoa mo au, "'Oku na fua ki fē 'ae efa?" ¹¹ Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Ke langa 'ae fale mo'ona 'i he fonua ko Sina'a: pea 'e fokotu'u ia 'i ai, 'o tuku 'i ai ki hono tu'unga pe 'o'ona."

1 Ko e hā mai 'ae me'ateka 'e fā. 9 Ko e fakahā 'aki 'ae ngaahi tatā fakatu'i 'a Siosiuva, 'ae fale tupu mo e pule'anga 'a Kalaisi ko e Vaa.

6 PEA na'aku tafoki, 'o hanga hake hoku mata, pea u sio, pea vakai, na'e hā 'ae saliate 'e fā 'oku ha'u mei he vaha'a 'oe ongo mo'unga 'e ua; pea ko e ongo mo'unga, ko e mo'unga palasa. ² Na'e 'i he 'uluaki saliate 'ae fanga hoosi kulokula; pea ko e fanga hoosi 'ulī'uli 'i hono ua 'oe saliate; ³ Pea na'e 'i hono tolu 'oe saliate 'ae fanga hoosi hinehina, pea ko e fanga hoosi pulepule mo kulokula na'e 'i hono fā 'oe saliate. ⁴ Ko ia na'aku pehē ai ki he 'āngelo 'aia na'a ma talanoa mo au, "'E hoku 'eiki ko e hā 'ena?" ⁵ Pea na'e tali 'o pehē mai 'e he 'āngelo, "Ko e laumālie ia 'e fā 'oe ngaahi langi, 'aia 'oku 'alu atu mei he'enua tutu'u 'i he 'ao 'o Sihova 'o māmani kotoa pē." ⁶ 'Oku 'alu 'ae fanga hoosi 'ulī'uli 'oku 'i ai ki he ngaahi potu fakatokelau, pea 'oku muimui ki ai 'aia 'oku hinehina; ka 'e 'alu 'ae pulepule ki he fonua ki he potu tonga. ⁷ Pea na'e 'alu atu 'ae kulokula 'o 'ahī'ahi ia ke fe'alu'aki fano 'i māmani: pea na'a ne pehē, "'Alu atu koe mo 'eve'eva fano 'i mā-

mani." Pea ko ia na'a nau fe'alu'aki fano 'i māmani.

⁸ Hili ia na'a ne ui kiate au mo ne lea kiate au, 'o pehē, "Vakai, ko kinautolu na kuo 'alu ki he potu fakatokelau, kuo nau fakafiemālie'i hoku laumālie ki he fonua 'i he tokelau."

⁹ ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kiate au, 'o pehē, ¹⁰ "Lau mai ha nī'hi mei he kau pōpula, 'io, mei he fa'ahinga 'o Hilitai mo Topisa, pea mo Sitaia, 'akin-autolu kuo ha'u mei Papilone, pea ke ha'u koe 'i he 'a-ho pe ko ia, pea ke hū atu ki he fale 'o Siosaia ko e foha 'o Sefanaia; ¹¹ Pea ke to'o ha siliva mo ha koula, pea ngaahi ha ngaahi tatā fakatu'i, pea 'ai ia ki he 'ulu 'o Siosiuva ko e foha 'o Sosataki, ko e taula'eiki lahi; ¹² Pea lea kiate ia 'o pehē, "Oku pehē mai 'ae folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, Vakai, ki he tangata 'aia 'oku hingoa ko e VAA; 'e tupu hake ia 'i hono potu; pea ko ia ia te ne langa 'ae fale tapu 'o Sihova: ¹³ 'Io, ko ia ia te ne langa 'ae fale tapu 'o Sihova; pea ko ia ia 'e fua 'a hono nāunau, pea te ne nofo mo pule 'i hono nofo'a fakatu'i, pea 'e taula'eiki ia 'i hono nofo'anga fakatu'i: pea 'e 'i-ate kinua fakatou'osi 'ae alea fakamelino.' ¹⁴ Pea ko e ngaahi tatā fakatu'i 'e tuku kia Helemi, pea mo Topisa, mo Sitaia, pea kia Heni, ko e foha 'o Sefanaia, ko e me'a fakamanatu 'i he fale tapu 'o Sihova." ¹⁵ Pea 'e ha'u 'akinautolu 'oku mei he mama'o, ke nau langa 'ae fale tapu 'o Sihova, pea te mou 'ilo kuo fekau au kiate kimoutolu, 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. Pea 'e hoko eni, 'o kapau te mou tokanga fakamātoato ki he le'o 'o Sihova, ko homou 'Otua.

1 'Oku 'eke 'e he kau pōpula ki he fai 'ae 'aukai. 4 'Oku valoki 'enua 'aukai 'e Sakalaia. 8 Ko e tupu 'enua pōpula koe'uhi ko e angahala.

7 PEA na'e hoko 'o pehē, 'i hono fā ta'u 'oe tu'i ko Talaiasi, na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Sakalaia, 'i hono fā 'oe 'aho 'i hono hiva 'oe māhina ko Kisilu. ² Ka kuo nau fekau 'a Selesa, mo Likemeleki, mo 'ena kau tangata, ki he fale 'oe 'Otua, ke nau lotu 'i he 'ao 'o Sihova, ³ Pea ke lea ki he kau taula'eiki, na'e 'i he fale 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, pea ki he kau palōfita, 'o pehē, "He te u tangi 'i hono nima 'oe māhina, mo vaha'e'i au, 'o hangē ko ia kuo u fai 'i he ngaahi ta'u lahi ni?"

⁴ ¶ Hili ia na'e hoko mai kiate au, 'ae folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, ⁵ "Lea ki he kakai kotoa pē 'oe fonua, pea mo e kau taula'eiki, 'o pehē, He kuo mou fai 'a ho'omou 'aukai, mo ho'omou tangi mamahi, 'i hono nima pea mo hono fitu 'oe māhina, 'i he ta'u ko eni 'e fitungofulu, 'io, ko ho'omou 'aukai na na'e mo-mo'i fai ia kiate au? ⁶ Ko ho'omou kai, pea mo ho'omou inu, 'ikai na'a mou kai mo inu ma'amoutolu pe?" ⁷ 'Ikai 'oku totonu 'a ho'omou fanongo ki he ngaahi folofola 'a Sihova, 'aia kuo ne fakahā 'i he kau palōfita 'i mu'a, 'i he'ene kei kakai, mo kei monū'ia 'a Selūsalema, mo e ngaahi kolo na'e tu'u takatakai 'iate ia, 'i he kuonga na'e kei kakai 'ae potu tonga, pea mo e potu tokalelei?"

⁸ ¶ Pea na'e hoko mai 'ae folofola 'a Sihova kia Sakalaia, 'o pehē, ⁹ "'Oku folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, 'Fai ke totonu 'ae fakamaau, pea fe'o-

fa'aki mo manava'ofa 'ae tangata taki taha ki hono kāinga: ¹⁰ Pea 'oua na'a fakamālohī'i 'ae fefine kuo mate hono 'unoho, pe ko e tamai mate, pe ko e muli, pe ko e masiva; pea 'oua na'a ai ha taha te ne fai fakakākā 'i hono loto ki hono kāinga.' ¹¹ Ka na'a nau tangata'a ke fanongo, mo nau hamusi mai honau uma, pea na'a nau fakaongotuli honau telinga, ke 'oua na'a nau ongo'i. ¹² 'Io, na'a nau ngaohi honau loto ke hangē ko e maka fefeka 'aupito, telia na'a nau ongo'i 'ae fono, mo e ngaahi lea kuo fai mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'i hono laumālie, 'i he kau palōfita na'e 'i mu'a, pea ko ia kuo hoko ai 'ae houhau lahi meia Sihova 'oe ngaahi kautau. ¹³ Ko ia kuo hoko 'o pehē, 'i he'ene kalanga na'e 'ikai te nau fie fanongo; pea ko ia, kuo nau kalanga, ka na'e 'ikai te u fanongo," 'oku pehē 'a Sihova 'oe ngaahi kautau. ¹⁴ "Ka kuo u vilingia'i 'aki 'akinautolu 'ae 'ahiohio ki he ngaahi pule'anga, 'aia na'e 'ikai te nau 'ilo'i. Ko ia na'e hili ange ia kuo lala 'ae fonua, pea na'e 'ikai kei fe'alu'aki ai ha tangata: he na'a nau 'ai ke lala 'aupito 'ae fonua matamatalelei."

1 Ko e toe langa 'a Selūsalema. 9 'Oku tokoni 'e he kakai ki hono langa hake, koe'uhi 'oku kau ki ai 'ae 'Otua. 16 'Oku fekau ke nau fai lelei. 18 'Oku fakahā 'e fiefia mo monū'ia ia.

8 NA'E toe hoko foki kiate au 'ae folofola 'a Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, ² "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; na'aku fua'a koe'uhi ko Saione 'i he fua'a lahi, pea na'aku fua'a koe'uhi ko ia, pea u houhau lahi." ³ 'Oku pehē 'e Sihova; "Kuo u foki mai ki Saione, pea te u nofo 'i he lotolotonga 'o Selūsalema: pea 'e ui 'a Selūsalema, ko e kolo 'oku 'i ai 'ae mo'oni; pea ko e mo'unga 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, ko e mo'unga mā'oni'oni." ⁴ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "'E toe nofo 'i he ngaahi hala 'o Selūsalema 'ae kakai mā-tu'a mo e kau finemātu'a, pea 'e taki taha to'o ha tokotoko 'i hono nima koe'uhi ko 'enau motu'a 'aupito. ⁵ Pea 'e fonu 'ae hala 'oe kolo 'i he tamaiki tangata, mo e tamaiki fefine, 'oku fakavā 'i hono ngaahi hala 'o ia." ⁶ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Kapau kuo faingata'a 'eni ki he mata 'oe toenga kakai ni, 'i he ngaahi 'aho ko eni, pea 'e faingata'a ia foki 'i hoku 'ao 'o'oku? 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. ⁷ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Vakai, te u fakamo'ui 'a hoku kakai mei he fonua hahake, pea mei he fonua 'i lulunga; ⁸ Pea te u 'omi 'akinautolu, pea te nau nofo 'i he lotolotonga 'o Selūsalema; pea ko hoku kakai 'akinautolu, pea ko honau 'Otua au, 'i he mo'oni mo e mā'oni'oni."

⁹ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Ke mālohi homou nima, 'akimoutolu 'oku fanongo 'i he ngaahi 'aho ni, ki he ngaahi lea ni, mei he ngutu 'oe kau palōfita, 'aia na'e 'i ai 'i he 'aho ko ia na'e tō ai 'ae tu'unga 'oe fale 'o Sihova 'oe ngaahi kautau, koe'uhi kae langa 'ae fale tapu. ¹⁰ He na'e te'eki ke hoko 'ae ngaahi 'aho ko ia, na'e 'ikai ha ngāue 'oku fai 'e ha tangata, pe ha ngāue ke fai 'e ha manu; pea ko e me'a 'i he mamahi, na'e 'ikai fiemālie ha taha na'e 'alu atu, pe hū mai; he na'aku fakafehi'a 'ae tangata taki taha kotoa pē ki

hono kaungā'api. ¹¹ Ka ko eni," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "'E 'ikai te u hangē eni ko e ngaahi 'aho 'i mu'a ange ki he toenga kakai. ¹² Koe'uhi 'e monū'ia 'ae hako: 'e tuku mai 'e he vaine 'a hono fua, pea 'e 'omi 'e he kelekele 'a hono tupu, pea 'e foaki mei he langi 'a hono hahau; pea te u pule ke ma'u 'e he toenga kakai ni 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē. ¹³ Pea 'e hoko 'o pehē, hangē ko ho'omou hoko ko e mala'ia, 'i he lotolotonga 'oe hiteni, 'e fale 'o Siuta, mo koe 'e fale 'o 'Isileli; 'e pehē pe 'a 'eku fakamo'ui 'akimoutolu, pea te mou hoko ko e monū'ia: 'oua na'a manavahē, ka 'e tuku ke mālohi homou nima." ¹⁴ He 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Hangē na'aku loto ke tautea 'akimoutolu, 'i he fakahouhau'i au 'e ho'omou ngaahi tamai," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Pea na'e 'ikai te u liliu mei ai: ¹⁵ 'Oku pehē foki, kuo u loto ke fai lelei 'i he ngaahi 'aho ni, ki Selūsalema, pea mo e fale 'o Siuta: 'oua na'a mou manavahē."

¹⁶ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "Ko eni 'ae ngaahi me'a te mou fai; Mou taki taha lea 'aki 'ae mo'oni ki homou kaungā'api; fai 'ae fakamaau 'i he mo'oni, mo e melino 'i homou ngaahi matapā. ¹⁷ Pea 'oua na'a femahalokovi'aki 'i homou loto ki homou kaungā'api, pea 'oua na'a manako ki he fuakava loi; he 'oku pehē 'e Sihova, ko e ngaahi me'a ia 'oku ou fehi'a ki ai."

¹⁸ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, 'o pehē, ¹⁹ "Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; Ko e 'aukai 'i hono fā 'oe māhina, mo e 'aukai 'i hono nima, mo e 'aukai 'i hono fitu, mo e 'aukai 'i hono hongofulu, 'e hoko ia ko e fiefia, mo e nekeneka, mo e ngaahi katoanga fakafiefia ki he fale 'o Siuta; ko ia mou 'ofa ki he mo'oni, mo e melino." ²⁰ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "'E toe ha'u ha kakai mo kinautolu 'oku nofo 'i he ngaahi kolo kehekehe: ²¹ Pea 'e 'alu 'ae kakai 'oe kolo 'e taha ki he kolo 'e taha, mo nau fepehē'aki, 'Ke tau 'alu fakato'oto'o ke lotu kia Sihova, pea ke kumi kia Sihova 'oe ngaahi kautau: te u 'alu foki mo au.' ²² 'Io, 'e ha'u 'ae kakai kehekehe mo e ngaahi pule'anga mālohi ke kumi kia Sihova 'oe ngaahi kautau, pea ke lotu hū 'i he 'ao 'o Sihova 'i Selūsalema." ²³ 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "'I he ngaahi 'aho ko ia 'e puke atu 'e he toko hongofulu mei he ngaahi lea kehekehe 'oe ngaahi pule'anga, 'io, te nau puke 'ae kapa 'oe kofu 'oe Siu mo nau pehē, Te tau 'o mo koe: he kuo mau fanongo 'oku 'iate kimumoutolu 'ae 'Otua."

1 'Oku malu'i 'e he 'Otua 'a hono siasi. 9 'Oku enginaki'i 'a Saione ke ne fiefia koe'uhi ko e hā'ele mai 'a Kalaisi, mo hono pule'anga melino. 12 'Oku fakahā 'e he 'Otua 'ae ikuna mo e fakamo'ui 'e fai.

9 KO E kikite, mo e folofola 'a Sihova ki he fonua ko Hetaleke, mo Tamasikusi, 'aia 'e hoko ia ki ai:

he 'oku 'afio 'ae fofonga 'o Sihova ki he tangata, pea mo e fa'ahinga kotoa pē 'o 'Isileli.

² Pea 'e kau ai mo Hamati;

'a Tala, mo Saitone foki, neongo 'ena poto lahi.

³ Pea kuo langa 'e Taia hono kolo mālohi,

pea kuo ne t̄naki 'ae siliva, 'o hangē ko e efu,
pea mo e koula lelei, 'o hangē ko e pelepela 'oe
ngaahi hala.

⁴ Vakai, 'e lī ia kitu'a 'e Sihova,
pea te ne taa'i 'a hono mālohi 'i tahi;
pea 'e faka'auha ia 'e he afi.

⁵ 'E mamata 'a 'Asikeloni ki ai, pea te ne manavahē;
'e sio foki ki ai 'a Kesa, pea te ne mamahi 'aupito,
'a ia, pea mo Ekiloni; koe'uhi 'e fakamaa'i 'a 'ene 'a-
manaki;

pea 'e 'auha 'ae tu'i mei Kesa, pea 'e 'ikai kakai 'a
'Asikeloni.

⁶ Pea 'e nofo 'ae hako 'oe muli 'i 'Asitoti,
pea te u motuhi 'ae fielahī'anga 'oe kau Filisitia.

⁷ Pea te u ta'ofi 'ae toto mei hono ngutu,
mo e ngaahi me'a fakalielia mei hono vaha'a nifo:
ka ko ia 'e toe 'i ai, 'io, 'aia pe, te ne kau ki hotau 'Otua,
pea te ne hangē ko e pule 'i Siuta,
pea 'e tatau 'a Ekiloni mo e tangata Sepusi.

⁸ Pea te u nofo takatakai 'i hoku fale, koe'uhi ko e kau
tau,
mo ia 'oku 'alu atu ai, pea koe'uhi ko ia 'oku foki mai:
pea 'e 'ikai toe 'alu atu ai ha taha fakamālohi 'o ta'en-
gata:

he ko eni, kuo u mamata 'aki 'a hoku mata 'o'oku.

⁹ Ke ke fiefia lahi 'e 'ofefine 'o Saione;
Kalanga 'e 'ofefine 'o Selūsalema:
vakai, 'oku ha'u ho tu'i kiate koe,
'oku angalelei ia, pea 'oku 'iate ia 'ae fakamo'ui;
'oku ne angavaivai, pea 'oku heka ki he 'asi,
mo e 'uhiki 'oe 'asi.

¹⁰ Pea te u motuhi 'ae saliote mei 'Ifalemi,
mo e hoosi mei Selūsalema,
pea 'e motuhi mo e kaufana ki he tau;
pea te ne lea 'aki 'ae melino ki he hiteni;
pea ko hono pule'anga 'e mei he tahi ki he tahi,
pea mei he vaitafe 'o a'u ki he ngaahi ngata'anga 'o
māmani.

¹¹ Pea ko koe foki,
koe'uhi ko e toto 'o ho'o fuakava,
kuo u tukuange ai ho'o kau pōpula, mei he luo 'aia
'oku 'ikai 'i ai ha vai.

¹² Mou foki mai ki he hūfanga mālohi, 'akimoutolu
'oku pōpula ka e 'amanaki lelei:
ko e mo'oni 'oku ou fakahā he 'aho ni, te u totongi
ke liunga ua kiate koe:

¹³ 'O kau ka teke 'a Siuta ma'aku,
mo 'ai 'a 'Ifalemi ki he kaufana,
pea u hakeaki'i ho ngaahi foha, 'e Saione,
ke tu'u, 'e Kalisi, ki ho ngaahi foha 'o'ou
pea u ngaohi koe ke ke hangē ko e heletā 'a ha tan-
gata mālohi.

¹⁴ Pea 'e hā mai 'oku 'afio 'a Sihova 'iate kinautolu,
pea 'e puna 'ene ngahau 'o hangē ko e 'uhila;
pea 'e ifi 'ae me'alea 'e Sihova, ko e 'Otua,
pea te ne hā'ele 'i he 'ahiohio mei he feitu'u tonga.

¹⁵ 'E malu'i 'akinautolu, 'e Sihova 'oe ngaahi kautau;

pea te nau faka'auha mo ikuna 'aki 'ae maka 'i he
makatā;

pea te nau inu, pea te nau longoa'a 'o hangē ko ha
konā 'i he uaine;

pea te nau fonu 'o hangē ko e ngaahi kumete,
'i he ngaahi tuliki 'oe feilaulau'anga.

¹⁶ Pea 'e fakamo'ui 'akinautolu 'e Sihova ko e 'Otua, 'i
he 'aho ko ia 'o hangē ko ha fanga sipi, 'a hono kakai:
pea te nau hangē ko ha ngaahi maka mahu'inga 'i
he tatā fakatu'i,

'oku hiki hake ko e fuka 'i hono fonua.

¹⁷ Koe'uhi, vakai ki hono lahi 'o 'ene anga'ofa,
mo hono lahi 'o 'ene toulekeleka!

'E fakafiefia 'ae kau talavou 'e he koane,
pea ko e kau finemui 'e he uaine fo'ou.

*1 'Oku 'ikai lelei ke kumi ki he ngaahi tamapua, ka
ki he 'Otua. 5 Hangē ko 'ene 'a'ahi ki hono kakai 'i
he'enu angahala, 'e pehē foki 'a 'ene toe
fakamo'ui 'akinautolu.*

10 MOU kole 'ae 'uha meia Sihova, 'I he māhina 'oe
'uha mui;

pea pehē, 'e ngaohi 'e Sihova 'ae 'uhila,
mo ne foaki 'ae 'uha lahi kiate kinautolu, ki he tanga-
ta taki taha 'ae mohuku 'i he ngoue.

² He ko e va'inga 'ae lea 'ae ngaahi tamapua,
pea kuo mamata 'ae kau kikite ki he loi,
pea kuo nau fakamatala 'ae ngaahi misi loi;
'oku ta'e'aonga 'enu fakafiemālie:
ko ia na'a nau 'alu hē 'o hangē ha fanga manu,
na'a nau puputu'u, koe'uhi na'e 'ikai ha tauhi.

³ Na'e tafutafu 'eku houhau ki he kau tauhi,
pea na'aku tautea 'ae fanga kosi:
he kuo 'a'ahi 'e he 'Otua 'akinautolu, 'oku ne tauhi 'i
he fale 'o Siuta,

pea kuo ne ngaohi 'akinautolu, ke hangē ko ha hoosi
lelei ki he tau.

⁴ Na'e meiate ia 'ae maka-tuliki,
na'e meiate ia 'ae fa'o,
na'e meiate ia 'ae kaufana ki he tau,
pea 'e ha'u fakataha meiate ia 'ae pule kotoa pē.

⁵ Pea te nau hangē ko e kau tangata mālohi,
'oku malamalaki hifo *honau fili* 'i he pelepela 'oe
ngaahi hala, 'oka fai 'ae tau:

pea te nau tau, koe'uhi 'oku 'iate kinautolu 'a Sihova,
pea te nau fakamaa'i 'ae kau heka hoosi.

⁶ "Pea te u tokoni mālohi 'ae fale 'o Siuta,
pea te u fakamo'ui 'ae fale 'o Siosefa,
pea te u 'omi 'akinautolu, mo toe fakanofa 'akinau-
tolu;

koe'uhi ko 'eku 'ofa kiate kinautolu:

pea te nau hangē na'e 'ikai te u lī'aki 'akinautolu:
he ko au, ko Sihova, ko honau 'Otua, pea te u fanon-
go kiate kinautolu.

⁷ Pea 'e tatau 'akinautolu 'i 'Ifalemi, mo ha taha mālo-
hi,

pea 'e fiefia honau loto 'o hangē ko ha me'a 'i he
uaine;

'io, 'e mamata ki ai 'enu fānau pea nau fiefia:

'e nekeneka honau loto 'ia Sihova.

⁸ Te u faka'ise'isa koe'uhi ko kinautolu, pea u tñaki 'akinautolu;

he kuo u huhu'i 'akinautolu,
pea te nau tupu 'o hangē ko 'enau fa'a tupu.

⁹ Pea te u tñtuu'i 'akinautolu 'i he lolotonga 'oe kakai;

pea te nau manatu'i au, 'i he ngaahi fonua mama'o;
pea 'e mo'ui 'akinautolu, pea mo 'enau fñanu, pea 'e toe tafoki mai.

¹⁰ Te u toe 'omi 'akinautolu foki mei he fonua ko 'Isipite,

mo tñnaki 'akinautolu mei 'Asilia;
pea te u 'omi 'akinautolu ki he fonua ko Kiliati, mo Lapanoni,

pea 'e 'ikai ha potu 'e ma'u ke nau hao ai.

¹¹ Pea 'e 'alu atu ia 'i tahi 'i he mamahi,
pea 'e taa'i 'ae ngaahi peau 'oe tahi,
pea 'e fakamōmoa 'ae ngaahi loloto 'oe vaitafe:
pea 'e fakahifo ki lalo 'ae fiela'i 'o 'Asilia,
pea 'e mole atu 'ae tokotoko 'oe pule mei 'Isipite.

¹² Pea te u fakamālohi 'akinautolu 'ia Sihova;
pea te nau fe'alu'aki fano 'i hono huafa," 'oku pehē 'e Sihova.

1 Ko e faka'auha 'a Selūsalema. 3 'Oku fakamo'ui 'ae kakai kuo fili, kae li'aki hono toe. 10 Ko e ongo tokotoko matalelei mo e nono'o 'oku maumau'i koe'uhi 'oku li'aki 'a Kalaisi. 13 Ko e fakatāta 'oe tauhi vale mo hono fakamala'ia.

11 FAKAAVA ho ngaahi matapā, 'e Lapanoni,
koe'uhi ka keina 'e he afi ho'o ngaahi sita.

² 'Ae 'akau ko e fea, tangi; he kuo hinga 'ae sita;
he kuo maumau'i 'ae kau mālohi:

'ioho, 'e ngaahi 'oke 'i Pesani,
koe'uhi kuo tulaki hifo 'ae vao vaine.

³ 'Oku ai 'ae le'o 'oe tangi mamahi 'ae kau tauhi;
he kuo u maumau'i ho nāunau: ko e le'o 'oe fanga laione mui 'oku ngungulu;

he kuo maumau'i 'ae fiela'i 'a Sioatani.

⁴ ¶ 'Oku pehē 'e Sihova, ko hoku 'Otua; "Fafanga 'ae fanga manu ki he tāmatea; ⁵ 'Oku tāmatea'i 'akinautolu 'ekinautolu 'oku nau 'onautolu, pea 'oku nau pehē 'oku nau tonuhia; pea mo kinautolu 'oku fakatau 'akinautolu 'oku nau pehē, 'Fakafeta'i kia Sihova; he 'oku ou koloa'ia: pea na'a mo 'enau kau tauhi 'anautolu, 'oku 'ikai 'i ai ha 'ofa kiate kinautolu. ⁶ He 'oku pehē 'e Sihova, "E 'ikai te u toe manava'ofa ki he kakai 'oe fonua: kae vakai, te u tukuange 'ae tangata taki taha ki he nima 'o hono kaungā'api, pea ki he nima 'o hono tu'i: pea te nau taa'i 'ae fonua, pea 'e 'ikai te u fakahaofi 'akinautolu mei honau nima."

⁷ Pea te u fafanga 'ae fanga manu 'oku tāmatea, 'io, 'akimoutolu, 'ae kau masiva 'i he fanga manu. Na'aku to'o kiate au 'ae tokotoko 'e ua; pea na'aku fakahingoa 'ae taha ko "Matamatalelei," pea ko e taha na'aku fakahingoa ko "Nono'o;" pea ne u fafanga 'ae fanga manu. ⁸ Na'aku motuhi foki 'ae kau tauhi 'e toko tolu 'i he māhina pe taha; pea na'e fehi'a hoku laumālie kiate

kinautolu, pea fehi'a foki honau laumālie kiate au.

⁹ Pea na'aku toki pehē, "E 'ikai teu kei fafanga 'akimoutolu: ko ia 'e mate, tuku pe ke mate; pea ko ia 'e motuhi, tuku pe ke motuhi atu; pea ko hono toe, tuku ke fekainaki honau kakano."

¹⁰ ¶ "Pea na'aku to'o 'eku tokotoko ko Matamatalelei, pea u tu'u ua ia, koe'uhi ke u maumau 'ae fuakava, 'aia na'aku fai mo e kakai kotoa pē. ¹¹ Pea na'e maumau'i 'i he 'aho ko ia: ko ia na'e 'ilo pau ai 'e he kau masiva 'i he fanga manu, 'akinautolu na'e tatali kiate au, ko e folofola ia 'a Sihova. ¹² Pea ne u pehē kiate kinautolu, "Kapau 'oku lelei kiate kimoutolu, tuku mai ha'aku totongi; pea ka 'ikai, pea 'oua." Ko ia na'a nau fakamafa 'eku totongi, ko e konga siliva 'e tolungofulu.

¹³ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, "Lī ia ki he tufunga ngaohi ipu: ko e totongi lelei 'aia na'a nau fakatatau au ki ai." Pea na'aku to'o 'ae konga siliva 'e tolungofulu, pea lī ia ki he tufunga ngaohi ipu, na'e 'i he fale 'o Sihova. ¹⁴ Hili ia na'aku tu'u ua 'a 'eku tokotoko 'e taha 'aia ko Nono'o, koe'uhi ke u maumau'i 'ae fakakāinga 'a Siuta, mo 'Isileli."

¹⁵ ¶ Pea na'e pehē 'e Sihova kiate au, "To'o kiate koe 'ae nāunau 'oe tauhi vale. ¹⁶ He vakai, Te u fakatupu ha tauhi 'i he fonua, 'e 'ikai te ne 'a'ahi kiate kinautolu 'oku motuhi, pea 'e 'ikai te ne kumi 'aia 'oku kei mui, pe te ne fakamo'ui 'aia kuo lavea, pea 'e 'ikai te ne fafanga 'aia 'oku ta'efa'a'alu: ka te ne kai 'ae kakano 'o ia 'oku sino, mo ne haehae ke iikiiki 'a honau nge'esi va'e.

¹⁷ Mala'ia ki he tauhi ta'e'aonga, 'aia 'oku si'aki 'ene fanga manu! 'E tō 'ae heletā ki hono nima, pea mo hono mata to'omata'u: 'e mate 'aupito 'a hono nima, pea 'e fakapo'uli 'aupito 'a hono mata to'omata'u."

1 Ko Selūsalema ko e ipu fakailifia ia kiate ia pe, 3 Pea ko e maka mamafa ki hono ngaahi fili. 6 Ko e fakamo'ui ongoongolelei 'o Siuta. 9 Ko e fakatomala 'a Selūsalema.

12 'OKU pehē 'e Sihova, ko e tala mamafa, 'ae folofola 'a Sihova ki 'Isileli, ko ia ia 'oku folahi atu 'ae ngaahi langi, mo ne 'ai 'ae tu'unga 'o māmani, pea ne ngaohi 'e ia 'ae laumālie 'oe tangata 'i loto 'iate ia.

² "Vakai, te u ngaohi 'a Selūsalema, ko e ipu fakailifia, ki he kakai kotoa pē 'oku takatakai 'iate ia, 'oka nau ka kōpui 'a Selūsalema, mo Siuta foki. ³ Pea 'i he 'aho ko ia te u ngaohi 'a Selūsalema, ko e maka fakamāfasia ki he kakai kotoa pē: ko kinautolu kotoa pē te nau fua ia, te nau makafokafo ai, neongo ha tñnaki fakataha 'ae kakai kotoa pē 'o māmani ke tau'i ia." ⁴ 'Oku pehē 'e Sihova, "I he 'aho ko ia teu tā 'aki 'ae fakailifia, 'ae hoosi kotoa pē, pea tā 'aki 'ae faha, 'aia 'oku heka ki ai: te u faka'a hoku mata ki he fale 'o Siuta, pea taa'i ke kui 'ae hoosi kotoa pē 'ae kakai. ⁵ Pea 'e pehē 'e he kau pule 'i Siuta 'i honau loto, "E mālohi 'ae kakai 'o Selūsalema, koe'uhi ko Sihova 'oe ngaahi kautau, ko honau 'Otua.'"

⁶ ¶ "I he 'aho ko ia te u ngaohi 'ae kau pule 'i Siuta, ke tatau mo e 'ai'anga afi 'i he loto fefie, pea hangē ko e tūhulu vela 'i he ū koane; he tenau faka'auha takatakai 'ae kakai 'i he nima to'omata'u, pea mo e

to'ohema: pea 'e toe kakai 'a Selūsalema 'i hono potu pe 'o'ona, 'io, 'i Selūsalema. ⁷ 'E fuofua fakamo'ui 'e Sihova 'ae ngaahi fale fehikitaki 'o Siuta, koe'uhi ke 'oua na'a vikiviki mai kia Siuta 'ae nāunau 'oe fale 'o Tevita, mo e nāunau 'oe kakai 'o Selūsalema. ⁸ 'I he 'aho ko ia 'e malu'i 'e Sihova 'ae kakai 'o Selūsalema; pea ko ia 'oku vaivai 'iate kinautolu 'i he 'aho ko ia, 'e hangē ia ko Tevita; pea hangē ko e 'Otua 'ae fale 'o Tevita, 'o hangē ko e 'āngelo 'a Sihova 'i honau 'ao.

⁹ ¶ "Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, teu kumi ke faka'auha 'ae pule'anga kotoa pē 'oku ha'u ke tau'i 'a Selūsalema. ¹⁰ Pea te u lilingi ki he fale 'o Tevita, pea ki he kakai 'o Selūsalema, 'ae laumālie 'oe 'ofa, pea mo e fa'a lotu: pea te nau sio kiate au 'aia kuo nau hoka'i, pea te nau tangi koe'uhi ko ia, 'o hangē ha taha 'oku tēngihia 'a hono foha na'e taha pe, pea te ne mamahi lahi koe'uhi ko ia, 'o hangē ko e mamahi koe'uhi ko e 'olop'ou. ¹¹ 'E ai 'ae tangilāulau lahi 'i Selūsalema, 'i he 'aho ko ia, 'o hangē ko e tangilāulau 'a Hatatilimoni 'i he tele'a ko Mekitoni. ¹² Pea 'e tangi 'ae fonua, pea fai taki taha 'e he fa'ahinga; ko e fa'ahinga 'oe fale 'o Tevita ma'ana, pea mo honau ngaahi 'unoho ma'anautolu; ko e fa'ahinga 'oe fale 'o Natani ma'ana, pea mo honau ngaahi 'unoho ma'anautolu; ¹³ Ko e fa'ahinga 'oe fale 'o Livai ma'ana, pea mo honau ngaahi 'unoho ma'anautolu; ko e fa'ahinga 'o Simei ma'ana, pea mo honau ngaahi 'unoho ma'anautolu; ¹⁴ Pea mo e ngaahi fa'ahinga 'oku toe, ko e taki taha ma'ana 'i hono fa'ahinga, pea mo honau ngaahi 'unoho ma'anautolu.

1 Ko e matavai ki he fakama'a 'a Selūsalema mei he tauhi tamapua, mo e kikite loi. 7 Ko e pekia 'a Kalaisi, pea mo e 'ahi'ahi'i 'o hono tolu 'oe vahe 'a-nautolu.

13 "I HE 'aho ko ia 'e fakaava 'ae matavai ki he fale 'o Tevita, pea mo e kakai 'o Selūsalema koe'uhi ko e angahala, pea mo e ta'ema'a.

² ¶ Pea 'e hoko 'i he 'aho ko ia, 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, teu motuhi 'ae hingoa 'oe ngaahi tamapua mei he fonua, pea 'e 'ikai toe manatu'i 'i ai: pea te u pule ke mole atu mei he fonua 'ae kau kikite mo e laumālie 'uli. ³ Pea 'e hoko 'o pehē, kapau 'e toe kikite ha taha, pea 'e toki lea kiate ia 'a 'ene tamai, pea mo 'ene fale, 'aia ne ne tupu ai, 'o pehē, "E 'ikai te ke mo'ui he 'oku ke lea loi 'i he huafa 'o Sihova:' pea ko 'ene tamai, pea mo 'ene fa'e na'a ne tupu ai, te na hoka'i ia ke 'asi, 'oka fai 'e ia 'ae kikite. ⁴ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e mā 'ae kau kikite taki taha 'i he'ene me'a hā mai, 'oka fai 'e ia 'ene kikite; pea 'e 'ikai te nau kofu'aki 'ae kofu 'oe fulufulu'i manu ke fai 'ae kākā: ⁵ Ka te ne pehē, "Oku 'ikai ko ha kikite au, ka ko e tangata ngoue: he na'e ako'i au 'e ha tangata ke tauhimanu talu 'eku kei si'i.' ⁶ Pea 'e pehē mai 'e ha taha kiate ia, 'Ko e hā 'ae ngaahi lavea ko 'ena 'i ho nima?' Pea te ne pehē 'e ia, 'Ko e ngaahi lavea 'i he'eku 'i he fale 'o hoku kāinga.'

⁷ "E heletā, ke ke 'ā, ki he'eku tauhi, pea ki he tangata ko ia 'oku ma kaume'a," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

"Taa'i 'ae tauhi, pea 'e moveteveve 'ae fanga sipi: pea teu tafoki atu hoku nima kiate kinautolu 'oku kei iiki.

⁸ Pea 'e hoko ia 'o pehē, 'i he fonua kotoa," 'oku pehē 'e Sihova,

"ko hono vahe 'e ua 'e motuhi, pea 'e mate; ka ko hono vahe 'e taha 'e tuku ia 'i ai.

⁹ Pea te u 'omi 'a hono vahe ko ia 'e taha 'i he loto afi, pea te u fakama'a 'akinautolu 'o hangē ko hono fakama'a 'oe siliva,

pea te u 'ahi'ahi'i 'akinautolu 'o hangē ko e 'ahi'ahi'i 'oe koula:

te nau ui ki hoku huafa, pea te u fanongo kiate kinautolu:

Te u pehē, 'ko hoku kakai ia:'

pea te nau pehē 'ekinautolu, 'Ko Sihova ko hoku 'Otua ia.' |"

1 Ko e faka'auha 'onautolu; kuo maumau'i 'a Selūsalema. 4 Ko e hā'ele mai 'a Kalaisi, mo e lelei 'o hono pule'anga. 12 Ko e fakamamahi'i 'ae ngaahi fili 'o Selūsalema. 16 'E tafoki mai kia Sihova 'a hono toe, 20 Pea ko e me'a mā'oni'oni 'enau ngaahi me'a ma'u.

14 VAKAI 'oku ha'u 'ae 'aho 'o Sihova, pea 'e vahevahe ho'o koloa 'i ho lotolotonga. ² Koe'uhi teu tātaki fakataha 'ae pule'anga kotoa pē ki Selūsalema ke tau; pea 'e hamu 'ae kolo, pea 'e vete 'ae ngaahi fale, pea 'e tohotoho 'ae kau fefine: pea 'e 'alu 'a hono vaeua 'oe kolo ki he fakapōpula, ka e 'ikai motuhi 'a hono kakai 'oku toe mei he kolo.

³ ¶ Pea 'e toki hā'ele atu 'a Sihova, 'o ne tau'i 'ae ngaahi pule'anga ko ia, 'o hangē ko 'ene tau 'i he 'aho 'oe tau. ⁴ Pea 'e tu'u hono va'e ki he mo'unga 'oe 'Olive 'i he 'aho ko ia, 'aia 'oku tu'u 'i he 'ao 'o Selūsalema, 'i hono potu hahake, pea 'e mafahi ua 'i loto 'ae mo'unga 'oe 'Olive ki he potu hahake mo e potu lulunga, pea 'e hoko ia ko e tele'a lahi 'aupito: pea 'e hiki 'a hono vaeua 'oe mo'unga ki he tokelau, pea ko hono vahe 'e taha ki he potu tonga. ⁵ Pea te mou hola ki he tele'a 'i he vaha'a mo'unga; he koe'uhi 'e a'u atu 'ae tele'a 'i he mo'unga ki 'Esali: 'io, te mou hola, 'o tatau mo ho'o-mou hola mei he mofuike 'i he ngaahi 'aho 'o 'Usaia ko e tu'i 'o Siuta: pea 'e hā'ele mai 'a Sihova ko hoku 'Otua, pea mo 'ene kakai mā'oni'oni fakataha mo ia. ⁶ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e 'ikai maama ia ke lahi, pea 'e 'ikai ke po'uli lahi: ⁷ Ka ko e 'aho ma'uaipē, 'aia 'e 'afio'i 'e Sihova, 'e 'ikai 'aho pe po'uli: ka 'e hoko 'o pehē, 'e maama pe ia 'i he faitu'u po'uli. ⁸ Pea 'i he 'aho ko ia 'e tafe atu 'ae ngaahi vai mo'ui mei Selūsalema: ko hono vaeua 'e tafe atu ki he tahi mu'a, pea ko hono vahe 'e taha ki he tahi mui: pea 'e pehē pe 'i he fa'ahita'u mafana mo e fa'ahita'u momoko ⁹ Pea 'e tu'i 'a Sihova ki māmani kotoa pē: 'i he 'aho ko ia 'e taha pe 'a Sihova, pea 'e taha pe 'a hono huafa. ¹⁰ 'E liliu ke toafa 'ae fonua kotoa pē mei Kepa 'o a'u ki Limoni ki he potu tonga 'o Selūsalema: pea 'e hiki hake ia ki 'olunga, pea 'e kakai ia 'i hono potu, mei he matapā 'o Penisimani 'o a'u atu ki he potu 'oe 'uluaki matapā, ki he matapā 'i he

tuliki, pea mei he fale le'ō mā'olunga 'o Hananili 'o 'alu ki he ngaahi tata'ō'anga uaine 'oe tu'ī. ¹¹ Pea 'e nofo 'i ai 'ae kakai, 'e 'ikai toe ai ha fakamala'ia; ka 'e kakai mo nofo fiemālie 'a Selūsalema.

¹² ¶ Pea ko eni 'ae mala'ia, 'aia 'e taa'ī 'aki 'e Sihova 'ae kakai kotoa pē kuo tau'ī 'a Selūsalema; 'e 'auha honau kakano lolotonga 'oku nau kei tu'ū ki honau va'e! Pea 'e 'auha honau mata 'i honau poko'imata, pea 'e 'auha honau 'elelo 'i honau ngutu. ¹³ Pea 'e hoko 'o pehē 'i he 'aho ko ia, 'e tupu meia Sihova 'ae puputu'ū lahi 'aupito 'iate kinautolu; pea 'e taki taha puke 'e he tangata 'ae nima 'o hono kaungā'api, pea 'e hiki hake hono nima 'o'ona ki he nima 'o hono kaungā'api. ¹⁴ Pea 'e tau foki 'a Siuta 'i Selūsalema pea 'e tōnaki fakataha 'ae koloa kotoa pē 'ae kau hiteni 'oku takatakai 'i ai, 'ae koula, mo e siliva, mo e kofu, 'o lahi 'aupito. ¹⁵ Pea 'e pehē mo e mala'ia ki he hoosi mo e miuli mo e kāmeli, mo e 'asi, pea mo e fanga manu kotoa pē 'i he ngaahi fale fehikitaki ko ia, 'o tatau mo e mala'ia ni.

¹⁶ ¶ Pea 'e hoko ia 'o pehē, ko ia kotoa pē 'e toe 'i he ngaahi pule'anga kotoa pē 'aia na'e 'alu hake ke tau'ī 'a Selūsalema, ko ia 'e 'alu hake mei he ta'u ki he ta'u ke hū ki he Tu'ī, ko Sihova 'oe ngaahi kautau, pea ke fai

'ae kōtoanga 'oe fale fehikitaki. ¹⁷ Pea 'e pehē, ko ia kotoa pē 'i he ngaahi fa'ahinga 'o māmani 'e 'ikai 'alu hake ki Selūsalema ke hū ki he Tu'ī, ko Sihova 'oe ngaahi kautau, 'io, ko kinautolu 'e 'ikai ha 'uha ki ai.

¹⁸ Pea kapau 'e 'ikai ha'u mo 'alu hake 'ae fa'ahinga 'o 'Isipite, 'aia 'oku 'ikai ke 'uha ki ai, 'e 'iate kinautolu 'ae mala'ia, 'aia 'e taa'ī 'aki 'e Sihova 'ae kau hiteni, 'oku 'ikai 'alu hake ke fai 'ae kōtoanga 'oe fale fehikitaki. ¹⁹ Ko eni ia 'ae mala'ia 'a 'Isipite, mo e tautea ki he pule'anga kotoa pē 'oku 'ikai 'alu hake ke fai 'ae kōtoanga, 'oe fale fehikitaki.

²⁰ ¶ I he 'aho ko ia 'e tongi 'ae lea ni ki he ngaahi fafangu 'i he fanga hoosi, "KO E MĀ'ONI'ONI KIA SIHOVA"; pea 'e tatau 'ae ngaahi kulo 'i he fale 'o Sihova mo e ngaahi ipu 'i he 'ao 'oe feilaulau'anga. ²¹ Io, ko e kulo kotoa pē 'i Selūsalema, pea mo Siuta, 'e mā'oni'oni ia kia Sihova 'oe ngaahi kautau; pea 'e ha'u 'o 'ave ia 'ekinautolu 'oku feilaulau, ke haka me'a 'i ai: ko e 'aho ko ia, 'e 'ikai toe 'i ai ha taha Kēnani, 'i he fale 'o Sihova 'oe ngaahi kautau.

Vahe

Malakai

'AE PALŌFITĀ KO

Vahe

1 'Oku valoki 'e Malakai 'ae ta'e'ofa 'a 'Isileli. 6 Ko 'enau ta'elotu, 12 Mo 'enau ta'efaka'apa'apa.

1 KO E tala mamafa, ko e folofola 'a Sihova 'ia Malakai, ki 'Isileli.

2 'Oku pehē 'e Sihova, "kuo u 'ofa kiate kimoutolu." Ka 'oku mou pehē, "Kuo ke 'ofa 'i he hā kiate kimautolu? 'Ikai ko e ta'okete 'o Sēkope 'a 'Isoa?" 'Oku pehē 'e Sihova: "Ka na'aku 'ofa kia Sēkope, 3 pea ne u fehi'a kia 'Isoa, pea na'aku 'ai ke lala hono ngaahi mo'unga, mo hono tofi'a ko e toafa ki he fanga ngata." 4 Ka koe'uhi 'oku pehē 'e 'Itomi, "Kuo fakamasiva 'akimoutolu, ka te mau liliu mai mo langa hake 'ae ngaahi potu 'oku lala," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Te nau langa hake, ka te u holoki hifo ia 'eau; pea tenau ui 'akinautolu, 'Ko e mata fonua 'oe angahala,' pea, 'Ko e kakai 'oku houhau ki ai 'a Sihova 'o ta'engata.'" 5 Pea 'e mamata 'a homou mata, pea temou pehē, "'E fakaongoongolelei 'a Sihova mei he ngata'anga 'o 'Isileli."

6 ¶ "'Oku faka'apa'apa 'ae foha ki he'ene tamai, mo e tamaio'eiki ki he'ene 'eiki: pea ka ko e tamai au, pea kofa'ā 'a hoku ongoongolelei? Pea ka ko e 'eiki au, kofa'ā ia 'ae manavahē kiate au? 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau kiate kimoutolu, 'E kau taula'eiki, 'oku paetaku ki hoku huafa. Pea 'oku mou pehē, 'Ko e hā 'e-mau paetaku ki ho huafa?' 7 'Oku mou feilaulau 'aki 'ae ma fakalielia 'i hoku feilaulau'anga; pea 'oku mou pehē, 'Kuo mau fakalielia'i koe 'i he hā?' 'I ho'omou pehē, 'Ko e me'a va'inga pe 'ae keinanga'anga 'a Sihova.'

8 Pea kapau 'oku mou 'omi 'ae kui 'o feilaulau'aki, 'ikai 'oku kovi ia? Pea kapau 'oku mou feilaulau 'aki 'aia 'oku ketu mo ia 'oku mahaki, 'ikai ko e kovi ia? Ko eni, 'atu ia kiate ia 'oku pule'i koe; 'e fiemālie ai ia kiate koe, pe te ne ma'u lelei koe?" 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

9 Pea ko eni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, "Fakakolekole ki he 'Otua koe'uhi ke ne 'alo'ofa mai kiate kitautolu: 'oku mei homou nima 'ae me'a ni: pea te ne ma'u lelei hamou taha?" 'Oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

10 "He ko hai koā ha taha 'iate kimoutolu te ne fie tāpuni ha matapā ta'etotongi? Pea na'a mo e tutu 'ae afi 'i he funga feilaulau'anga 'o'oku 'oku 'ikai fai ta'etotongi. 'Oku 'ikai te u lelei'ia 'iate kimoutolu," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "pea 'e 'ikai te u ma'u ha feilaulau mei homou nima. 11 Koe'uhi 'e lahi 'a hoku huafa 'i he lotolotonga 'oe ngaahi Senitaile, mei he

hopo hake 'ae la'ā 'o a'u ki he'ene tō hifo; pea 'e 'omi 'ae fakanamu kakala ki hoku huafa mei he potu kotoa pē, mo e feilaulau ma'a; koe'uhi 'e ongoongo lahi 'a hoku huafa 'i he lotolotonga 'oe hiteni," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. 12 "Ka kuo mou fakalielia'i ia, 'i ho'omou pehē, "Oku ta'ema'a 'ae keinanga'anga 'a Sihova, 'aia mo hono ngaahi fua, pea ko e me'a fakalielia 'a hono me'akai.' 13 Na'a mou pehē foki, 'Vakai, tā ko e me'a fakafiu!' Pea kuo mou kuhu ki ai;" 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau; "pea na'a mou 'omi 'aia na'e lavea, pea mo e ketu, pea mo e mahaki; na'e pehē pe 'a ho'omou 'omi 'ae feilaulau: pea 'e totonu koā 'a 'eku ma'u ia mei homou nima?" 'Oku pehē 'e Sihova.

14 ¶ "Ka 'e mala'ia kiate ia 'oku kākā, 'aia 'oku 'i he'ene fanga manu 'ae manu tangata, pea kuo ne fuakava, ka 'oku ne feilaulau 'aki 'ae me'a fakalielia kia Sihova:" he 'oku pehē mai 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Ko au ko e Tu'i lahi, pea 'oku fakailifia 'a hoku huafa 'i he lotolotonga 'oe hiteni."

1 'Oku ne valoki mālohi 'ae kau taula'eiki koe'uhi ko 'enau ta'efai ki he'enu fuakava, 11 Pea ko e kakai koe'uhi ko e tauhi tamapua, 14 Pea mo e fe'auaki, 17 Pea koe'uhi ko e ta'etui.

2 "PEA ko eni, 'akimoutolu 'ae kau taula'eiki, ko e fekau eni ma'amoutolu. 2 Kapau 'e 'ikai te mou fanongo, pea kapau 'e 'ikai te mou fakatokanga'i homou loto, koe'uhi ke fakaongoongolelei'i 'a hoku huafa," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "Te u fekau atu mo'oni ha fakamala'ia kiate kimoutolu, pea te u fakamala'ia 'a homou ngaahi tāpuaki: 'io, kuo u fai ni 'a hono fakamala'ia, ka 'oku 'ikai ke tokanga ki ai homou loto. 3 Vakai, te u maumau'i homou 'inasi, pea teu lī 'ae kinoha'a 'i homou mata, 'io, 'ae me'a kovi mei ho'omou ngaahi kātoanga mamalu; pea 'e fetuku 'akimoutolu fakataha mo ia. 4 Pea te mou 'ilo kuo u 'atu 'ae fekau ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke 'ia Livai 'a 'eku fuakava," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. 5 "Na'e fai 'eku fuakava mo ia, ko e me'a ki he mo'ui mo e melino; pea na'aku 'atu ia ki ai, koe'uhi ko 'ene manavahē, 'aia na'a ne manavahē ai kiate au, pea manavahē ki hoku huafa. 6 Na'e 'i hono ngutu 'ae fono 'oe mo'oni, pea na'e 'ikai 'ilo ha me'a hala 'i hono loungutu; na'a ma 'a'eva mo au 'i he melino mo e fai totonu, pea na'a ne fakatafoki 'ae tokolahi mei he angahala. 7 He 'oku totonu ke 'i he loungutu 'oe taula'eiki 'ae poto, pea totonu ke nau kumi 'ae fono mei hono ngutu: he

ko e talafekau ia meia Sihova 'oe ngaahi kautau. ⁸ Ka kuo mou he mei he hala; kuo mou fakahumu 'ae tokolahi 'i he fono; kuo mou fakalielia 'ae fuakava 'a Livai," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. ⁹ "Ko ia kuo u ngaohi ai 'akimoutolu ke mou fakalielia mo fākatua 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē, 'o tatau mo ho'omou ta'efai ki hoku ngaahi hala, ka kuo mou fai filifilimānako 'i he fono."

¹⁰ ¶ 'Ikai 'oku tau tamai taha pe? 'Ikai ko e 'Otua pe taha kuo ne ngaohi 'akitautolu? Pea ko e hā 'oku tau femalaki'aki taki taha 'ae tangata ki hono tokoua, 'i he maumau' 'ae fuakava 'o 'etau ngaahi tamai? ¹¹ Kuo fai kākā 'a Siuta, pea 'oku 'ai 'ae fakalielia 'oku fai 'i 'Isileli, pea mo Selūsalema; he kuo fakalielia 'i 'e Siuta 'ae mā'oni'oni 'a Sihova, 'aia 'oku totonu 'ene 'ofa ki ai, pea kuo ne mali mo e 'ofefine 'oe 'otua loi. ¹² 'E motuhi 'e Sihova 'ae tangata 'oku ne fai eni, 'ae akonaki, pea mo ia 'oku ako'i, mei he ngaahi fale fehikitaki 'o Sēkope, pea mo ia 'oku 'atu 'ae feilaulau kia Sihova 'oe ngaahi kautau.

¹³ ¶ Pea kuo mou toe fai eni, 'o 'ufi'ufi 'aki 'ae lo'imata 'ae feilaulau'anga 'o Sihova, 'i he tangi mo e kalanga: ko ia ia 'oku 'ikai te ne kei tokanga ki he feilaulau, pe te ne ma'u lelei ia mei homou nima. ¹⁴ Ka na'a mo ia, 'oku mou pehē, 'Ko e me'a 'i he hā?' Koe'uhi ko e fakamo'oni 'a Sihova kiate koe, pea mo e 'unoho 'o ho'o kei talavou, 'aia kuo ke fai kākā ki ai: ka ko e mo'oni ko ho'o kaume'a ia, pea ko e 'unoho ne ke fuakava ki ai. ¹⁵ Pea 'ikai na'e ngaohi ia 'e ia ke taha pe? Ka na'e 'iate ia pe hono toe 'oe laumālie. Pea ko e hā 'oku taha ai? Koe'uhi ke ai ha hako mā'oni'oni. Ko ia ke mou tokanga ki ho'omou anga, pea 'oua na'a fai kākā 'e ha taha ki he 'unoho 'o 'ene kei talavou." ¹⁶ He 'oku pehē 'e Sihova, ko e 'Otua 'o 'Isileli, "'Oku ne fehī'a ki he tukuange: he 'oku ai ha taha 'oku 'ufi'ufi 'aki hono kofu 'a 'ene fakamālohi," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau: "ko ia, tokanga ki ho'omou anga, ke 'oua na'a mou fai kākā.

¹⁷ ¶ Kuo mou fakafiu' 'i 'a Sihova 'aki ho'omou ngaahi lea. Ka 'oku mou pehē, 'Kuo mau fakafiu' 'i 'i he hā?' 'Oka mou ka pehē, 'Ko ia kotoa pē 'oku fai kovi 'oku lelei ia 'i he 'ao 'o Sihova,' pea "Oku ne fiamālie kiate kinautolu: pe, 'Ko e fē 'ae 'Otua 'oku fakamaau?"

1 Ko e fakamelomelo, mo e nāunau'ia, pea mo e 'alo'ofa 'a Kalaisi. 7 Ko e angatu'u, 8 Mo e kaiha'a mei he 'Otua, 13 Pea mo e ta'etui 'ae kakai. 16 Ko e tala'ofa kiate kinautolu 'oku manavahē ki 'Otua.

3 "VAKAI te u fekau 'a hoku fakamelomelo, pea te ne teuteu 'ae hala 'i hoku 'ao: pea ko Sihova 'aia 'oku mou kumi ki ai, 'e hā'ele fakafokifā mai ki hono fale tapu, 'io, 'ae talafekau 'oe fuakava, 'aia 'oku mou fiefia ai: vakai," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "'E ha'u ia. ² Ka ko hai ia te ne fa'a tali 'ae 'aho 'o 'ene ha'u? Pea ko hai 'e fa'a tu'u 'oka ne ka hā mai? He 'oku ne hangē ko e afi 'o ia 'oku fakama'a ukamea, pea tatau mo e me'a fakama'a 'ae kau fō papālangi. ³ Pea te ne nofo 'o hangē ko e tangata 'oku ne fakama'a mo fakahaohaoa 'ae siliva: pea te ne fakama'a 'ae ngaahi

foha 'o Livai, mo ne fakama'a 'akinautolu 'o hangē ko e koula mo e siliva, koe'uhi ke nau 'atu kia Sihova ha feilaulau 'oku mā'oni'oni. ⁴ Pea 'e toki lelei 'ae feilaulau 'a Siuta mo Selūsalema kia Sihova, 'o tatau mo e ngaahi mu'aki 'aho, pea hangē ko e ngaahi ta'u 'i mu'a. ⁵ Pea te u 'unu'unu atu kiate kimoutolu ke fakamaau; pea te u fakamo'oni to'oto'o ki he kau kikite kākā mo kinautolu 'oku fuakava loi, pea kiate kinautolu 'oku fakamālohi 'ae totongi 'o ia 'oku ngāue, 'ae fefine kuo mate 'a hono 'unoho, pea mo e tamai mate, pea mo kinautolu 'oku kākā 'i 'ae muli, pea mo ia 'oku 'ikai ke manavahē kiate au," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. ⁶ "He ko au ko Sihova 'oku 'ikai teu liliu; ko ia 'oku 'ikai 'auha ai 'akimoutolu 'ae ngaahi foha 'o Sēkope.

⁷ ¶ 'Io, talu mei he ngaahi 'aho 'o ho'omou ngaahi tamai, kuo mou pehē mei he'eku ngaahi tu'utu'uni, 'o 'ikai fai ki ai. Tafoki mai kiate au, pea teu tafoki kiate kimoutolu," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. "Ka na'a mou pehē, 'Te mau tafoki ko e hā?"

⁸ ¶ 'E kaiha'a 'ae tangata mei he 'Otua? Ka kuo mou kaiha'a meiate au. Ka 'oku mou pehē 'ekimoutolu, 'Kuo mau kaiha'a meiate koe 'i he hā?' 'I hono vahe hongofulu 'oe me'a, pea mo e ngaahi feilaulau. ⁹ 'Oku fakamala'ia 'aki 'akimoutolu 'ae mala'ia: koe'uhi kuo mou kaiha'a meiate au, 'io, 'ae pule'anga ni kotoa. ¹⁰ Mou 'omi 'ae ngaahi vahe hongofulu 'oe me'a ki he tukunga koloa, koe'uhi ke ai ha me'akai 'i hoku fale, pea mou 'ahi'ahi ai au," 'oku pehē 'e Sihova, "'oe ngaahi kautau, pe te u fakaava 'ae ngaahi matapā 'oe langi pe 'ikai, pea u lilingi hifo kiate kimoutolu ha tāpuaki, 'e 'ikai ha potu 'e fa'a hao ia ki ai. ¹¹ Pea teu valoki' 'ae fai faka'auha koe'uhi ko kimoutolu, pea 'e 'ikai te ne mau-mau 'ae fua 'o homou kekele; pea 'e 'ikai foki lī mai 'e he vaine 'a hono fua ki he ngoue 'oku te'eki ke motu'a," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau. ¹² "Pea 'e ui 'akimoutolu ko e monū'ia 'e he pule'anga kotoa pē: he te mou hoko ko e fonua matamatalelei," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

¹³ ¶ "Kuo fielahe mai ho'omou lea kiate au," 'oku pehē 'e Sihova. "Ka 'oku mou pehē 'ekimoutolu, 'Ko e hā 'e-mau lea kuo fai kiate koe?' ¹⁴ Kuo mou pehē, 'Ko e me'a ta'e'aonga 'ae tauhi ki he 'Otua:' pea 'ko e hā kuo tau ma'u 'i he fai ki he'ene ngaahi fekau, mo e tau 'alu fakaangavaivai 'i he 'ao 'o Sihova 'oe ngaahi kautau?"

¹⁵ Pea 'oku tau ui eni 'ae fielahe ko e monū'ia: 'io, 'oku fakalanga hake 'akinautolu 'oku fai angahala: 'io, na'a mo ia 'oku 'ahi'ahi kovi ki he 'Otua, 'oku hao pe 'akinautolu.'

¹⁶ ¶ Pea ko kinautolu na'e manavahē kia Sihova na'a nau toki lea fetokoni'aki 'iate kinautolu: pea na'e ongo'i ia 'e Sihova, pea ne fanongo ki ai, pea na'e tohi 'i hono 'ao 'ae tohi fakamanatu, 'onautolu na'e manavahē kia Sihova, mo nau fa'a fakalaulauloto ki hono huafa."

¹⁷ Pea 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "'E hoko 'akinautolu ko 'eku koloa mahu'inga fau, 'i he 'aho ko ia te u ngaohi ki ai; pea teu mamae kiate kinautolu, 'o hangē ko e mamae ha tangata ki hono foha 'o'ona 'oku

ngāue kiate ia. ¹⁸ Pea te mou toki liliu mai, pea 'ilo hono fai kehekehe 'ae mā'oni'oni mo e angahala, mo hono fai kehekehe, 'aia 'oku ngāue ki he 'Otua, mo ia 'oku 'ikai ke ngāue ki ai.

1 Ko e fakamaau'i 'e he 'otua 'ae kau angahala, 2 Mo 'ene tāpuaki 'ae angalelei. 4 'Oku ne enginaki 'ae fa'a lau ki he fono, 6 Mo ne fakahā 'ae ha'u 'a 'I-laisiā mo e anga 'o 'ene ngāue.

4 "HE vakai, 'oku ha'u 'ae 'aho 'e vela 'o hangē ko e ngoto'umu; pea 'e tatau mo e veve 'akinautolu kotoa pē 'oku fielahī, 'io, mo kinautolu kotoa pē 'oku fai angahala: pea 'e vela 'o 'osi 'akinautolu 'i he 'aho ko ia 'oku ha'u," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau, "pea 'e 'ikai toe ai hanau aka pe ha va'a.

² ¶ Ka 'e hopo hake 'ae la'ā 'oe angatonu mo e fakamo'ui 'i hono kapakau, kiate kimoutolu 'oku man-

avahē ki hoku huafa; pea te mou 'alu atu, pea tupu 'o hangē ko e fanga 'uhiki'i pulu 'i he fale fafanga. ³ Pea te mou molomoloki 'ae kau angahala; he te nau hangē ko e efuefu 'a homou lalo 'aofi va'e, 'i he 'aho ko ia te u fai ai eni," 'oku pehē 'e Sihova 'oe ngaahi kautau.

⁴ ¶ "Manatu 'akimoutolu ki he fono 'a Mōsese ko 'eku tamaio'eiki, 'aia na'aku fekau kiate ia 'i Holepi ma'a 'Isileli kotoa pē, 'ae ngaahi fekau mo e ngaahi tu'utu'uni.

⁵ ¶ Vakai te u fekau 'a 'Ilaisiā ko e palōfita kiate kimoutolu, 'i he te'eki ai ke hoko 'ae 'aho lahi mo fakamanavahē 'o Sihova: ⁶ Pea te ne liliu 'ae loto 'oe mātu'a ki he fānau, pea ko e loto 'oe fānau ki he'enu mātu'a, telia na'aku ha'u ke taa'i 'aki 'a māmani 'ae mala'ia."

Vahe

Mātiu

NA'E TOHI E

Vahe

1 Ko e tohi 'oe hokohoko 'o Kalaisi meia 'Epalahame kia Siosefa. 18 Na'e tupu ia 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea fā'ele'i 'e he Tāupo'ou ko Mele 'i hono fakanofa kia Siosefa. 19 Ko e fakatonutonu 'e ha 'āngelo 'ae mahalohalokovi 'a Siosefa, 'o ne fakahā 'ae ngaahi hingoa 'o Kalaisi.

1 Ko e tohi 'oe tupu'anga 'o Sisu Kalaisi, ko e 'Alo 'o Tevita, ko e 'Alo 'o 'Epalahame. 2 Na'e tupu 'ia 'Epalahame 'a 'Aisake; pea tupu 'ia 'Aisake 'a Sēkope; pea tupu 'ia Sēkope 'a Siuta mo hono kāinga; 3 Pea tupu 'ia Siuta 'a Felesi mo Sala 'ia Tema; pea tupu 'ia Felesi 'a 'Esilome; pea tupu 'ia 'Esilome 'a 'Elame; 4 Pea tupu 'ia 'Elame 'a 'Aminatape; pea tupu 'ia 'Aminatape 'a Naasoni; pea tupu 'ia Naasoni 'a Salimone; 5 Pea tupu 'ia Salimone 'a Poasi 'ia Lehapi; pea tupu 'ia Poasi 'a 'Opeti 'ia Lute; pea tupu 'ia 'Opeti 'a Sese; 6 Pea tupu 'ia Sese 'a Tevita ko e tu'i; pea tupu 'ia Tevita ko e tu'i 'a Solomone, 'iate ia na'e unoho mo 'Ulia; 7 Pea tupu 'ia Solomone 'a Lopoame; pea tupu 'ia Lopoame 'a 'Apaia; pea tupu 'ia 'Apaia 'a 'Esa; 8 Pea tupu 'ia 'Esa 'a Siosafate; pea tupu 'ia Siosafate 'a Siolame; pea tupu 'ia Siolame 'a 'Usaia; 9 Pea tupu 'ia 'Usaia 'a Siotame; pea tupu 'ia Siotame 'a 'Ehasi; pea tupu 'ia 'Ehasi 'a Hesekaia; 10 Pea tupu 'ia Hesekaia 'a Manase; pea tupu 'ia Manase 'a 'Emone; pea tupu 'ia 'Emone 'a Siosaia; 11 Pea tupu 'ia Siosaia 'a Sekonaia mo hono kāinga, 'o fe'unga mo e kuonga na'e fetuku ai 'akinautolu ki Papi-lone; 12 Pea hili hono fetuku 'akinautolu ki Papi-lone, pea tupu 'ia Sekonaia 'a Saletili; pea tupu 'ia Saletili 'a Solopēpeli; 13 Pea tupu 'ia Solopēpeli 'a 'Apaiuta; pea tupu 'ia 'Apaiuta 'a 'Elaiakimi; pea tupu 'ia 'Elaiakimi 'a 'Esoa; 14 Pea tupu 'ia 'Esoa 'a Sētoki; pea tupu 'ia Sētoki 'a 'Akemi; pea tupu 'ia 'Akemi 'a 'Elaiuti; 15 Pea tupu 'ia 'Elaiuti 'a 'Eliesa; pea tupu 'ia 'Eliesa 'a Matani; pea tupu 'ia Matani 'a Sēkope; 16 Pea tupu 'ia Sēkope 'a Siosefa ko e unoho 'o Mele, 'aia ne ne fā'ele'i 'a Sisu, 'oku ui ko Kalaisi. 17 Pea ko e to'utangata kotoa pē meia 'Epalahame 'o a'u kia Tevita ko e to'utangata 'e hongofulu ma fā; pea meia Tevita 'o a'u ki he fetuku ki Papi-lone ko e to'utangata 'e hongofulu ma fā; pea me he fetuku ki Papi-lone 'o a'u ki he Kalaisi ko e to'utangata 'e hongofulu ma fā. 18 Pea na'e pehē 'ae 'alo'i 'o Sisu Kalaisi: Kuo fakanofa 'ene fa'ē ko Mele kia Siosefa, pea te'eki ai te na fe'iloaki, kae 'iloange, kuo faitama ia 'i he Laumālie Mā'oni'oni. 19 Pea ko Siosefa ko hono unoho, ko e tangata angatonu, pea na'e 'ikai 'i hono loto ke ta-

laki fakahā ia, ka na'a ne tokanga ke tukuange faka-fufū pe ia. 20 Kae lolotonga 'ene fifili ki he ngaahi me'a ni, 'iloange, kuo hā mai kiate ia ha 'āngelo 'ae 'Eiki 'i he misi, 'o ne pehē, "Siosefa, foha 'o Tevita, 'oua te ke manavahē ke ma'u 'a Mele ko ho unoho: he ko ia kuo fakatupu 'iate ia 'oku mei he Laumālie Mā'oni'oni.

21 Pea te ne fā'ele'i 'ae tama, pea te ke ui hono huafa, ko SISU: ko ia ia te ne fakamo'ui hono kakai mei he'e-nau ngaahi angahala." 22 Pea na'e fai 'eni kotoa pē koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e folofola'aki 'e he 'Eiki 'i he palōfita, 'o pehē,

23 "Vakai, 'e faitama 'ae tāupo'ou,

pea 'e fā'ele'i 'ae tama,

pea 'e ui hono huafa, ko 'Imanuela:"

ko hono uHINGA "Ko e 'Otua 'iate kitautolu."

24 Pea kuo tu'u hake 'a Siosefa mei he mohe, pea fai 'e ia 'o hangē ko e fekau 'ae 'āngelo 'ae 'Eiki kiate ia, 'o ne 'omi 'a hono unoho: 25 Ka na'e 'ikai te na fe'iloaki kae'oua ke 'alo'i 'e ia 'a 'ene 'uluaki tama: pea ne ui hono huafa ko SISU.

1 Ko e tatakī 'e he fetu'u 'ae kau tangata poto mei he potu fakahahake kia Kalaisi. 11 Ko 'enau hū kiate ia mo e 'atu 'enau ngaahi me'a'ofa. 14 Ko e holataki 'e Siosefa 'a Sisu mo 'ene fa'ē ki 'Isipite. 16 Ko e tāmata'i 'e Helota 'ae ngaahi fānau. 20 Ko e mate 'a'ana. 23 Ko e toe 'omi 'a Kalaisi ki Nāsaleti 'i Kaleli.

2 PEA kuo 'alo'i 'a Sisu 'i Petelihema 'i Siutea, 'i he ngaahi 'aho 'o Helota ko e tu'i, vakai, na'e ha'u 'ae kau tangata poto mei he potu hahake ki Selūsalema, 2 'O pehē, "'Oku 'i fē ia 'aia kuo 'alo'i ko e Tu'i 'oe kakai Siu? He kuo mau mamata 'i he potu hahake ki hono fetu'u, pea kuo mau ha'u ke hū kiate ia." 3 Pea kuo fanongo ai 'a Helota ko e tu'i, na'e puputu'u ia, mo Selūsalema kotoa pē mo ia. 4 Pea kuo fakakātoa 'e ia 'ae kau taula'eiki lahi kotoa pē mo e kau tangata tohi 'oe kakai, na'e fakapapau ia meiate kinautolu pe 'alo'i 'i fē 'ae Kalaisi. 5 Pea nau pehēange kiate ia, "'I Petelihema 'i Siutea: he 'oku pehē hono tohi he palōfita.

6 'Ko Koe Petelihema, 'i he fonua 'o Siuta,

'oku 'ikai 'aupito ko e si'i hifo Koe 'i he ngaahi 'Eiki 'o Siuta:

koe'uhi 'e ha'u meiate Koe ha Pule,

'aia te ne pule'i hoku kakai ko 'Isileli."

7 Pea toki fekau fakafufū 'e Helota ke ha'u 'ae kau tangata poto, pea fehu'i fakapapau kiate kinautolu pe

na'e hā mai 'anefē 'ae fetu'u. ⁸ Pea ne fekau 'akinautolu ki Petelihema, 'o ne pehē, "Mou 'alu 'o kumi lahi ki he tamasi'i, pea ka mou ka 'ilo ia, mou fakahā mai kiate au, koe'uhi ke u 'alu atu 'o hū foki kiate ia." ⁹ Pea kuo nau fanongo ki he tu'i, pea nau 'alu; pea vakai, ko e fetu'u na'a nau mamata ai 'i he potu hahake, na'e 'alu mu'omu'a 'iate kinautolu, 'o a'u ki he potu na'e 'i ai 'ae tamasi'i pea tu'u mei ai 'i 'olunga. ¹⁰ Pea 'i he'enau mamata ki he fetu'u, na'a nau fiefia 'i he fiefia lahi 'aupito.

¹¹ ¶ Pea 'i he'enau hū ki he fale, na'a nau mamata ki he tamasi'i na'e 'i he'ene fa'ē ko Mele, mo nau fakatōmape'e 'o hū kiate ia; pea kuo nau vete 'enau koloa, na'a nau 'oatu kiate ia 'ae ngaahi me'a'ofa; ko e koula, mo e laipeno, mo e mula. ¹² Pea 'i he valokia 'akinautolu 'e he 'Otua 'i he misi, ke 'oua te nau toe 'alu kia Helota, na'a nau 'alu ki honau fonua 'i ha hala kehe. ¹³ Pea kuo 'alu 'akinautolu, 'iloange, kuo hā mai ha 'āngelo 'ae 'Eiki kia Siosefa 'i he misi, 'o ne pehē, "Tu'u hake 'o 'ave 'ae tamasi'i mo 'ene fa'ē, pea ke holataki'i ki 'Isipite, pea ke nofo ai ke 'oua ke u fakahā kiate koe: koe'uhi 'e kumi 'e Helota 'ae tamasi'i ke tāmata'i ia."

¹⁴ Pea tu'u hake ia, 'o ne 'ave 'ae tamasi'i mo 'ene fa'ē 'i he pō, 'o 'alu ki 'Isipite: ¹⁵ Pea na'e 'i ai ia 'o a'u ki he mate 'a Helota: ke fakamo'oni 'aia na'e folofola'aki 'e he 'Eiki 'i he palōfita, 'o pehē, "Kuo u ui mai hoku foha mei 'Isipite."

¹⁶ ¶ Pea kuo toki 'ilo 'e Helota kuo kākaa'i ia 'e he kau tangata poto, pea 'ita lahi 'aupito, mo ne fekau atu ki Petelihema mo e ngaahi potu ofi ki ai, ke tāmata'i 'ae tamaiki tangata kotoa pē, ngata 'i he ua ta'u 'o 'enau lahi 'o fai ki mui; 'o fakatatau ki he 'aho na'a ne fehu'i fakapapau ai ki he kau tangata poto. ¹⁷ Pea na'e toki fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita ko Selemaia, 'o pehē,

¹⁸ "Na'e ongo'i 'i Lama 'ae le'o,
ko e lāunga, mo e tangi, mo e tangilāulau,
ko e tēngihia 'e Lesieli 'ene fānau,
pea 'ikai te ne tali 'ae fiemālie,
koe'uhi kuo 'ikai 'akinautolu."

¹⁹ ¶ Ka kuo mate 'a Helota, pea vakai, na'e hā mai ha 'āngelo 'ae 'Eiki kia Siosefa 'i he misi 'i 'Isipite, ²⁰ 'O ne pehē, "Tu'u hake, pea 'ave 'ae tamasi'i mo 'ene fa'ē, pea 'alu ki he fonua 'o 'Isileli; he kuo mate 'akinautolu na'e kumi ki he mo'ui 'ae tamasi'i." ²¹ Pea tu'u hake ia 'o 'ave 'ae tamasi'i mo 'ene fa'ē, pea ha'u ki he fonua 'o 'Isileli. ²² Ka 'i he'ene fanongo 'oku pule 'a 'Akileosi 'i Siutea ko e fetongi 'o 'ene tamai ko Helota, na'e manavahē ia ke 'alu ki ai: pea 'i he valoki ia 'e he 'Otua 'i he misi, na'a ne afe ki he ngaahi potu 'o Kaleli: ²³ Pea ha'u ia 'o nofo 'i he kolo ko Nāsaleti: koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he kau palōfita, "E ui ia ko e Nāsaline."

1 Ko e malanga 'a Sione mo 'ene ngāue, pea mo 'ene papitaiso. 7 'Oku ne valoki 'ae kau Fālesi. 13 Ko e papitaiso 'a Kalaisi 'i Sioatani.

3 I HE ngaahi 'aho ko ia na'e ha'u 'a Sione ko e Papitaiso, 'o malanga 'i he toafa 'o Siutea, ² 'o pehē, "Mou fakatomala: he 'oku ofi 'ae pule'anga 'oe langi." ³ He ko eni ia na'e lea ki ai 'ae palōfita ko 'Isaia, 'o pehē,

"Ko e le'o 'oe tokotaha 'oku kalanga 'i he toafa,
'Mou teuteu 'ae hala 'oe 'Eiki,
fakatonutonu hono ngaahi 'alu'anga.']"

⁴ Pea na'e kofu 'ae Sione ko ia 'aki 'ae fulufulu'i kāmeli, mo e no'o kili'i manu 'i hono no'otanga vala; pea ko 'ene me'akai, ko e he'e mo e me'a hu'amelie 'oe vao. ⁵ Pea na'e toki 'alu kiate ia 'a Selūsalema, mo Siutea kotoa pē, mo e potu fonua kotoa pē na'e tu'u ofi ki Sioatani, ⁶ Ke papitaiso 'iate ia 'i Sioatani, 'o vete 'e-nau ngaahi angahala.

⁷ ¶ Ka 'i he'ene mamata kuo ha'u 'ae tokolahi 'oe Fālesi mo e Sātusi ki he'ene papitaiso, na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ae fānau 'ae ngata fekai, ko hai na'a ne valoki 'akimoutolu ke puna mei he houhau 'e ha'u? ⁸ Ko ia mou fakahā 'ae ngaahi fua 'oku ngali mo e fakatomala: ⁹ Pea 'oua te mou pehē 'i homou loto, 'Ko 'emau tamai 'a 'Epalahame:' he 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'oku fa'a fai 'e he 'Otua ke fakatupu 'i he ngaahi maka ni 'ae fānau kia 'Epalahame. ¹⁰ Pea ko eni, kuo tuku 'ae toki ki he tefito 'oe ngaahi 'akau: ko ia, ko e 'akau kotoa pē 'oku 'ikai tupu ai 'ae fua lelei, 'e tā hifo ia, pea laku ki he afi. ¹¹ Ko e mo'oni 'oku ou papitaiso 'akimoutolu 'aki 'ae vai ki he fakatomala: ka ko ia 'oku muimui 'iate au 'oku lahi ia 'iate au, 'oku 'ikai taau mo au ke u to'o hono topuva'e: pea 'e papitaiso 'e ia 'akimoutolu 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni mo e afi. ¹² 'Oku 'i hono nima 'a hono ī, pea te ne fakama'a 'aupito hono hahā'anga, 'o tākaki 'a hono uite ki he feleoko; ka 'e tutu 'e ia 'ae kafukafu 'aki 'ae afi ta'emate."

¹³ ¶ Pea toki ha'u 'a Sisu mei Kaleli ki Sioatani kia Sione, ke papitaiso 'iate ia. ¹⁴ Ka na'e ta'ofi ia 'e Sione, 'o pehē, "Oku ngali mo au ke u papitaiso 'iate koe, pea 'oku ke ha'u kiate au?" ¹⁵ Pea lea 'a Sisu kiate ia, 'o pehēange, "Tuku ke fai eni: he 'oku taau mo kitautolu ke fai ki he mā'oni'oni kotoa pē." Pea ne toki tuku ke fai ia. ¹⁶ Pea kuo papitaiso 'a Sisu, na'e 'alu hake leva ia mei he vai; pea vakai, kuo mavaeua 'ae langi kiate ia, pea mamata ia ki he Laumālie 'oe 'Otua 'oku maliu hifo 'o hangē ko e lupe, 'o tu'u mai kiate ia: ¹⁷ Pea 'iloange, ko e le'o mei he langi, na'e pehē, "Ko hoku 'Alo 'ofa'anga eni, 'aia 'oku ou fiemālie lahi ai."

1 Ko e 'aukai 'a Kalaisi, mo hono 'ahi'ahi'i. 11 'Oku tauhi ia 'e he kau 'āngelo. 13 'Oku nofo ia 'i Kapaneume. 17 Ko 'ene kamata malanga. 18 Ko e ui 'a Pita mo 'Anitelū, 21 Mo Semisi mo Sione. 23 Ko 'ene fakamo'ui 'ae mahaki kotoa pē.

4 PEA na'e tatakai 'a Sisu 'e he Laumālie ki he toafa ke 'ahi'ahi'i ia 'e he tēvolo. ² Pea hili 'ene 'aukai 'i he 'aho 'e fāngofulu mo e pō 'e fāngofulu, na'e toki fiekaia ia. ³ Pea na'e ha'u 'ae 'ahi'ahi kiate ia, pea pehē 'e ia, "Kapau ko e 'Alo koe 'oe 'Otua, fekau ki he ngaahi maka ni ke liliu ko e mā." ⁴ Ka na'e lea ia, 'o pehēange, "Kuo tohi, "E 'ikai mo'ui 'ae tangata 'i he mā pe, ka 'i he folofola kotoa pē 'oku ha'u mei he 'Otua.']" ⁵ Pea toki 'ohake ia 'e he tēvolo ki he kolo tapu, 'o tuku ia ki he tu'a falelotu lahi, ⁶ 'O ne pehē kiate ia, "Kapau ko e 'Alo koe 'oe 'Otua, fakato koe ki lalo: he kuo tohi, "E fekau 'e ia 'ene kau 'āngelo ke nau vakai koe:

pea 'e hapahapai koe, telia na'a tou'ia ho va'e 'i he maka.'|"

⁷ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Kuo tohi foki, "Oua na'a ke 'ahi'ahi ki he 'Eiki ko ho 'Otua.'|"

⁸ Pea toe 'ohake ia 'e he tēvolo ki he mo'unga mā'ol-unga 'aupito, 'o ne fakahā kiate ia 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani, mo honau lelei; ⁹ 'o ne pehē kiate ia, "Te u 'atu 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē mo'ou, 'o kapau te ke fakatōmape'e 'o hū kiate au." ¹⁰ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ke ke 'alu 'i heni, Sētane: he kuo tohi, 'Ke ke hū ki he 'Eiki ko ho 'Otua, pea ko ia pe te ke tauhi.'|" ¹¹ Pea toki 'alu 'ae tēvolo 'iate ia, pea 'iloange, kuo ha'u 'ae kau 'āngelo 'o tauhi ia.

¹² ¶ Pea 'i he fanongo 'a Sisu kuo tuku 'a Sione ki he fale fakapōpula, na'e 'alu ia ki Kaleli; ¹³ Pea mahu'ia ia mei Nāsaleti, pea 'alu 'o nofo 'i Kapaneume, 'aia 'oku 'i he matātahi, 'i he ngata'anga 'oe fonua 'o Sepulone mo Nafitalai: ¹⁴ Koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita ko 'Isaia, 'o pehē,

¹⁵ "Ko e fonua 'o Sepulone, mo e fonua 'o Nafitalai, 'i he potu ki tahi, 'itu'a Sioatani, ko Kaleli 'oe Senitaile,

¹⁶ Ko e kakai na'e nofo 'i he po'uli, kuo mamata ki he maama lahi;

pea kuo tupu hake 'ae maama kiate kinautolu na'e nofo 'i he tele'a mo e 'ata 'oe mate."

¹⁷ ¶ Pea na'e fua malanga 'a Sisu 'i he kuonga ko ia, 'o pehē, "Mou fakatomala, he 'oku ofi 'ae pule'anga 'oe langi. "

¹⁸ ¶ Pea 'i he hā'ele 'a Sisu 'o ofi ki he tahi 'o Kaleli, na'e mamata ia ki he ongo kāinga, ko Saimone na'e ui ko Pita, mo 'Anitelū ko hono tokoua, 'oku na lafo kupenga ki tahi: he ko e ongo toutai ika 'akinaua. ¹⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinaua, "Muimui 'iate au, pea te u ngaahi 'akimoua ko e toutai tangata." ²⁰ Pea na'a na li'aki leva hona kupenga, 'o muimui 'iate ia. ²¹ Pea 'alu ia mei ai, pea ne mamata ki he ongo kāinga kehe, ko Semisi ko e foha 'o Sepeti, mo Sione ko hono tokoua, 'i he vaka mo 'ena tamai ko Sepeti, 'o pena honau kupenga; pea ne ui 'akinaua. ²² Pea na'a na li'aki leva 'ae vaka mo 'ena tamai, ka na muimui 'iate ia.

²³ ¶ Pea 'alu 'a Sisu 'i he potu kotoa pē 'o Kaleli, 'o akonaki 'i honau ngaahi falelotu, pea malanga'aki 'ae ongoongolelei 'oe pule'anga, 'o ne fakamo'ui 'ae mahaki kehekehe kotoa pē, mo e hangatāmaki kotoa pē na'e 'i he kakai. ²⁴ Pea mafola atu hono ongoongo 'i Silia kotoa pē: pea nau 'omi kiate ia 'ae kakai mahaki kotoa pē, na'e tu'ia 'i he mahaki kehekehe mo e ngaahi feinga mamahi, mo e ni'ihī na'e 'ulusino ai 'ae ngaahi tēvolo, mo kinautolu na'e vale, mo kinautolu na'e mahaki tete; pea ne fakamo'ui 'akinautolu. ²⁵ Pea na'e muimui 'iate ia 'ae kakai lahi 'aupito mei Kaleli, mo Tikapolusi, mo Selūsalema, mo Siutea, pea mo e kauvai 'e taha 'o Sioatani.

1 'Oku kamata fai 'e Kalaisi 'ene malanga 'i he mo'unga: 3 'Oku ne fakahā 'aia 'oku monū'ia, 13 Ko hai 'ae māsimā 'o māmani, 14 Ko e maama 'o māmani, ko e kolo 'i he mo'unga, 15 Ko e maama: 17

Na'e ha'u ia ke fakamo'oni 'ae fono: 21 Ko e hā 'ae fakapō, 27 Ko e tono fefine, 33 Ko e fuakava: 38 Ko e enginaki ke kātaki 'ae kovi, 44 Ke 'ofa ki hotau ngaahi fili, 48 Ko e ngāue ke ma'u 'ae haohaoa.

5 PEA 'i he'ene mamata ki he kakai tokolahi, na'e 'alu hake ia ki he mo'unga: pea kuo nofo hifo ia, pea ha'u 'ene kau ākongā kiate ia: ² Pea lea ia, 'o ne akonaki kiate kinautolu, 'o pehē,

³ "Oku monū'ia 'ae angavaivai:

he 'oku 'onautolu 'ae pule'anga 'oe langi.

⁴ "Oku monū'ia 'akinautolu 'oku tangi:

he te nau ma'u 'ae fiemālie.

⁵ "Oku monū'ia 'ae angamalū:

he te nau ma'u 'ae fonua.

⁶ "Oku monū'ia 'akinautolu 'oku fiekaia mo fieinua ki he mā'oni'oni:

he te nau fonu ai.

⁷ "Oku monū'ia 'ae manava'ofa:

he te nau ma'u 'ae 'ofa.

⁸ "Oku monū'ia 'ae loto ma'a:

he te nau mamata ki he 'Otua.

⁹ "Oku monū'ia 'ae fa'a fakalelei:

'e ui ai 'akinautolu ko e fānau 'ae 'Otua.

¹⁰ "Oku monū'ia 'akinautolu kuo fakatanga'i koe'uhi ko e mā'oni'oni:

he 'oku 'onautolu 'ae pule'anga 'oe langi.

¹¹ "Oku monū'ia 'akimoutolu, 'oka manukia, mo fakatanga'i, mo lohiekina 'akimoutolu 'i he me'a kovi kotoa pē, koe'uhi ko au. ¹² Mou fiemālie 'o fiefia lahi 'aupito: he 'oku lahi ho'omou totongi 'i he langi: he na'e pehē 'enua fakatanga'i 'ae kau palōfita na'e mu'a 'iate kimoutolu.

¹³ ¶ "Ko e māsimā 'o māmani 'akimoutolu: pea kapau kuo mole 'i he māsimā hono kona, 'e toe fakakona'i fēfee'i ia? Ngata ai, 'oku 'ikai 'aonga ia, ka ke lī ki tua'ā, pea ke molomoloki ia 'e he kakai. ¹⁴ "Ko e maama 'o māmani 'akimoutolu. Ko e kolo 'oku tu'u 'i ha mo'unga, 'oku 'ikai fa'a fakapulī ia. ¹⁵ Pea 'oku 'ikai tutu ha maama, mo tuku ia 'i he lalo puha fua, ka ki he tu'unga maama; pea 'oku ulu ia kiate kinautolu kotoa pē 'oku 'i he fale. ¹⁶ Tuku ke ulu pehē ho'omou maama 'i he 'ao 'oe kakai, koe'uhi ke nau mamata ki ho'omou ngaahi ngāue lelei, pea fakamālō'ia 'a ho'omou Tamai 'aia 'oku 'i he langi.

¹⁷ ¶ "Oua na'a mou mahalo kuo u ha'u ke fakata'e'aonga'i 'ae fono, pe ko e kau palōfita: na'e 'ikai te u ha'u ke fakata'e'aonga'i, ka ke fakamo'oni. ¹⁸ He 'oku ou tala mo'oni kiate kimoutolu, 'E tomu'a mole 'ae langi mo e fonua ka 'e 'ikai mole ha kihī'i kongā si'i mei he fono, ka 'e fakamo'oni kotoa pē. ¹⁹ Ko ia te ne li'aki ha fekau si'i 'i he ngaahi fekau ni, pea akonaki pehē ki he kakai, 'e ui ia ko e si'i hifo 'i he pule'anga 'oe langi: ka ko ia te ne fai ia, mo akonaki 'aki ia, 'e ui ia ko e lahi 'i he pule'anga 'oe langi. ²⁰ He 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kapau 'e 'ikai lahi hake ho'omou mā'oni'oni 'i he mā'oni'oni 'oe kau tangata tohi mo e Fālesi, 'e 'ikai 'aupito te mou hū ki he pule'anga 'oe langi.

²¹ ¶ “Kuo mou fanongo na’e pehē kiate kinautolu ‘i mu’a, “Oua na’a ke fakapō; pea ko ia ‘e fakapō ‘e tu’utāmaki ia ki he fakamaau.’ ²² Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia ‘e ‘ita noa pē ki hono kāinga, ‘e tu’utāmaki ia ki he fakamaau: pea ko ia te ne ui hono kāinga, ‘Ko e vale,’ ‘e tu’utāmaki ia ki he fakamaau lahi: ka ko ia te ne lea pehē, ‘Ko e faha koe,’ ‘e tu’utāmaki ia ki he afi ‘o heli. ²³ Ko ia kapau ‘oku ke ‘omi ho’o me’a foaki ki he ‘esi feilaulau, pea ke toki manatu’i ai ‘oku kovi’ia ho kāinga kiate koe; ²⁴ Tuku ho’o me’a foaki ‘i he ‘ao ‘oe ‘e-si feilaulau, pea ke ‘alu koe; ‘o tomu’a fakalelei ki ho kāinga, pea ke toki ha’u, ‘o ‘oatu ho’o me’a foaki.

²⁵ “Fakalelei vave mo ho fili, lolotonga ho’omo kei ‘i he hala mo ia, telia na’a tukuange koe ‘e ho fili ki he fakamaau, pea tuku koe ‘e he fakamaau ki he pule, pea ‘e tuku koe ki he fale fakapōpula. ²⁶ Ko ‘eku tala mo’oni kiate koe, ‘E ‘ikai ‘aupito te ke hao mei ai, kae’oua ke ke ‘oatu ‘ae totongi kotoa pē. ²⁷ “Kuo mou fanongo na’e pehē kiate kinautolu ‘i mu’a, “Oua na’a ke tono fefine:’ ²⁸ Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia ‘oku faka-sio ki ha fefine ke holi ki ai, ‘oku tonoi ia ‘e ia ‘i hono lotu. ²⁹ Pea kapau ‘oku fakahala’i koe ‘e ho mata to’o-mata’u, kape’i ia, ‘o li’aki ia ‘iate koe: he ‘oku ‘aonga kiate koe ke ‘auha ho kongā ‘e taha, kae’oua na’a li ho sino kotoa ki heli. ³⁰ Pea kapau ‘e fakahala’i koe ‘e ho nima to’omata’u, tutu’u ia, ‘o li’aki ia ‘iate koe; he ‘oku ‘aonga kiate koe ke ‘auha ho kongā ‘e taha, kae’oua na’a li ho sino kotoa ki heli. ³¹ “Na’e tala, ‘o pehē, ‘Ko ia ‘oku tukuange hono ‘unoho, ke ne ‘oange kiate ia ‘ae tohi māvae:’ ³² Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia ‘e tukuange hono ‘unoho, ka ‘i he’ene tono tangata, ‘oku ne fakatonotangata’i ia: pea ko ia ‘e mali mo ia kuo fakamāvae, ko e tono fefine ia.

³³ ¶ “Kuo mou fanongo foki, na’e pehē ‘iate kinautolu ‘i mu’a, “Oua na’a ke fuakava loi, ka ke fai kia Sihova ho’o fuakava:’ ³⁴ Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, ‘oua te mou fuakava: pe ki he langi; he ko e ‘afio’anga ia ‘oe ‘Otua:’ ³⁵ pe ki he fonua; he ko hono tu’ungava’e: pe ki Selūsalema; he ko e kolo ia ‘oe Tu’i lahi. ³⁶ Pea ‘oua na’a ke fuakava ki ho ‘ulu, he ‘oku ‘ikai te ke fa’a ngaahi ha tu’oni lou’ulu ke hinehina pe ‘uli’uli. ³⁷ Ka ‘i ho’omou alea, ke “Io’ pe ho’omou “Io;’ mo “Ikai’ pe ho’omou “Ikai:’ he ko ia ‘oku fakalahi ‘aki ‘a eni, ‘oku tupu ‘i he kovi.

³⁸ ¶ “Kuo mou fanongo na’e lea pehē, ‘Ke totongi’aki ‘ae mata ‘ae mata, mo e nifo ‘ae nifo:’ ³⁹ Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ke ‘oua na’a mou talia ha taha angakovi: ka ko ia te ne sipi’i ho *kou’ahē* to’omata’u, fulihia atu foki kiate ia ho *kou’ahē* ‘e taha. ⁴⁰ Pea kapau ‘e loto ha taha ke fakamaau koe, ka ne ma’u ai ho kofutu’a, tuku ke ne ma’u mo ho pulupulu foki. ⁴¹ Pea ko ia ‘e fakafiu’i koe ke mo ō mo ia ‘i he maile ‘e taha, ‘alu mo ia ‘i he maile’ e ua. ⁴² Foaki kiate ia ‘oku kole kiate koe, pea ‘oua na’a fulitu’a kiate ia ‘oku fie nō meiate koe.

⁴³ ¶ “Kuo mou fanongo na’e lea pehē, ‘Ke ke ‘ofa ki ho kaungā’api, kae fehi’a ki ho fili.’ ⁴⁴ Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, ‘Ofa ki homou ngaahi fili, tāpuaki’i ‘akinautolu ‘oku kape’i ‘akimoutolu, fai lelei kiate kinautolu

‘oku fehi’a kiate kimoutolu, pea hūfia ‘akinautolu ‘oku fai kovi mo fakatanga kiate kimoutolu; ⁴⁵ koe’uhi ke mou taau mo e fānau ‘a ho’omou Tamai ‘aia ‘oku ‘i he langi: he ‘oku ne pule ke hopo ‘ene la’ā ki he angakovi mo e angalelei, pea ‘oku ne tuku ‘ae ‘uha ki he angatonu mo e ta’eangatonu. ⁴⁶ He kapau ‘oku mou ‘ofa kiate kinautolu ‘oku ‘ofa kiate kimoutolu, ko e hā ‘ae totongi te mou ma’u? He ‘ikai ‘oku fai pehē ‘ae kau tākaki tukuhau? ⁴⁷ Pea kapau ‘oku mou fe’ofo’ofani mo homou kāinga pe, ‘oku lelei lahi hake ia? He ‘ikai ‘oku pehē ‘ae kau tākaki tukuhau? ⁴⁸ Ko ia ke haohaoa ‘akimoutolu he ‘oku haohaoa ‘a ho’omou Tamai ‘oku ‘i he langi.

1 ‘Oku kei malanga ‘a Kalaisi ‘i he mo’unga; pea ne lea ki he foaki ‘ofa, 5 Mo e lotu, 14 Mo e fakamolemole ‘o hotau kāinga, 16 Ko e ‘aukai, 19 Ko e potu ke tuku ki ai ‘etau koloa, 24 Ko e tauhi ‘oe ‘Otua mo e koloa: 25 ‘Oku ne ako ke ‘oua na’a tokanga ki he me’a fakamaama: 33 Ko e kumi ki he pule’anga ‘oe ‘Otua.

6 “VAKAI ke ‘oua na’a mou fai ho’omou foaki ‘i he ‘ao ‘oe kakai, koe’uhi ke nau mamata ki ai: ka pehē, ‘e ‘ikai ha’amou totongi mei ho’omou Tamai ‘oku ‘i he langi. ² “Ko ia ‘oka ke ka fai ha foaki, ‘oua na’a ke ifi ‘ae me’a lea ‘i ho ‘ao, ‘o hangē ko ia ‘oku fai ‘e he mālu-aloi ‘i he ngaahi falelotu mo e hala, koe’uhi ke nau ma’u ‘ae fakamālō ‘ae kakai. Ko ‘eku tala mo’oni kiate kimoutolu, Kuo nau ma’u ‘enau totongi. ³ Ka ‘oka ke ka fai ha foaki, ‘oua na’a ‘ilo ‘e ho nima to’ohema ‘aia ‘oku fai ‘e ho nima to’omata’u: ⁴ Koe’uhi ke lilo ho’o foaki: pea ko ho’o Tamai ‘aia ‘oku ‘afio’i ‘i he lilo, ‘e totongi fakahā ‘e ia kiate koe.

⁵ ¶ “Pea ‘oka ke ka lotu, ‘oua na’a ke hangē ko e mālu-aloi: he ‘oku nau manako ke lotu tu’u ‘i he ngaahi falelotu mo e tuliki ‘oe ngaahi hala, koe’uhi ke mamata ‘ae kakai kiate kinautolu. Ko ‘eku tala mo’oni kiate kimoutolu, Kuo nau ma’u ‘enau totongi. ⁶ Ka ko koe, ‘oka ke ka lotu, hū ki ho’o potu lilo, pea kuo tāpuni ho matapā, lotu ki ho’o Tamai ‘aia ‘oku ‘i he lilo; pea ko ho’o Tamai ‘aia ‘oku ‘afio’i ‘i he lilo, ‘e totongi fakahā ‘e ia kiate koe. ⁷ Ka ‘oka mou ka lotu, ‘oua na’a mou launoa, ‘o hangē ko e hiteni: he ‘oku nau mahalo ‘e fanongo kiate kinautolu ‘i he’enau lea lahi. ⁸ “Ko ia ‘oua na’a mou tatau mo kinautolu: he ‘oku ‘ilo ‘e ho’omou Tamai, ‘i he te’eki ai te mou kole kiate ia, ‘ae ngaahi me’a ‘oku mou masiva ai. ⁹ Ko ia ke pehē ni ho’omou lotu: Ko ‘emau Tamai ‘oku ‘i he langi, Ke tāpuhā ho huafa. ¹⁰ Ke hoko mai ho’o pule. Ke fai ho finangalo ‘i māmani, ‘o hangē ‘i he langi. ¹¹ Ke foaki mai he ‘aho ni ha’amau me’akai. ¹² Pea fakamolemole ‘emau angahala, ‘o hangē ko ‘emau fakamolemolea ‘akinautolu kuo fai angahala kiate kinautolu. ¹³ Pea ‘oua na’a tuku ‘akinautolu ki he ‘ahi’ahi, kae fakamo’ui ‘akinautolu mei he kovi: He ‘oku ‘o’ou ‘ae pule, mo e mālohi, mo e nāunau, ‘o ta’engata. ‘Emeni. ¹⁴ “He kapau te mou fakamolemole ‘ae angahala ‘ae kakai, ‘e fakamolemolea ‘akimoutolu ‘e ho’omou Tamai ‘i he langi. ¹⁵ Pea kapau ‘e ‘ikai te mou fakamole-

mole 'ae angahala 'ae kakai, pea 'e 'ikai fakamolemolea 'e ho'omou Tamai ho'omou angahala.

¹⁶ ¶ "Pea ka mou ka 'aukai foki, 'oua na'a mou fakamatapeko, 'o hangē ko e kau mālualo: he 'oku nau fakakehe honau mata, koe'uhi ke hā ki he kakai 'oku nau 'aukai. Ko 'eku tala mo'oni kiate kimoutolu, Kuo nau ma'u 'enua totongi. ¹⁷ Ka ko koe, 'oka ke ka 'aukai, pani ho 'ulu, mo kaukau'i ho mata; ¹⁸ Koe'uhi ke 'oua na'a hā ho'o 'aukai ki he kakai, ka ki ho'o Tamai 'aia 'oku 'i he lilo: pea ko ho'o Tamai 'aia 'oku ne 'afio'i 'i he lilo, te ne totongi fakahā kiate koe.

¹⁹ ¶ "'Oua 'e fokotu'u ma'amoutolu 'ae koloa 'i māmani, 'aia 'oku kai ai 'e he ane mo e 'ume'umea, pea 'oku hae'i 'e he kau kaiha'a 'o kaiha'asi: ²⁰ Kae fokotu'u ma'amoutolu 'ae koloa 'i he langi, 'aia 'e 'ikai kai ai 'e he ane pe ko e 'ume'umea, pea 'e 'ikai hae'i ia 'e ha kaiha'a ke kaiha'asi: ²¹ He ko e potu 'oku 'i ai ho'omou koloa, pea 'e 'i ai foki mo homou loto. ²² Ko e maama 'oe sino ko e mata: ko ia kapau 'oku lelei ho mata, 'e fonu ho sino kotoa 'i he maama. ²³ Pea kapau 'oku kovi ho mata, 'e fakapo'uli ho sino kotoa: ko ia kapau kuo fakapo'uli 'ae maama 'oku 'iate koe, 'e fēfē hono lahi 'oe fakapo'uli ko ia!

²⁴ ¶ "'Oku 'ikai fa'a tauhi 'e ha tangata 'ae 'eiki 'e toko ua: he te ne fehi'a ki he tokotaha, kae 'ofa ki he tokotaha; pea te ne kau mo e tokotaha, kae si'aki 'ae tokotaha. 'E 'ikai te mou fa'a tauhi 'ae 'Otua mo e Koloa, ²⁵ "Ko ia 'oku ou tala atu ai kiate kimautolu, 'Oua na'a mou tokanga ki ho'omou mo'ui, ki ha me'a te mou kai, pe ha me'a te mou inu; pe ki homou sino, 'i ha me'a te mou 'ai ki ai. 'ikai 'oku lahi 'ae mo'ui 'i he me'akai, mo e sino 'i he kofu? ²⁶ Vakai ki he fanga manu 'oe 'atā: 'oku 'ikai te nau tūtuu'i pe tu'usi, pe fetuku ki ha feleoko; ka 'oku fafanga 'akinautolu 'e ho'omou Tamai 'i he langi. 'ikai 'oku lahi hake 'akimoutolu 'iate kinautolu? ²⁷ Ko hai ia 'iate kimoutolu 'e fa'a fakalōloa si'i ki he'ene mo'ui 'i he'ene tokanga ki ai? ²⁸ "Pea ko e hā 'oku mou tokanga ai ki he kofu? Tokanga ki he fisi'i 'akau 'oe ngoue, 'oku fele'i 'enua tupu; 'oku 'ikai te nau ngāue, pea 'oku 'ikai te nau filo: ²⁹ Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, na'e 'ikai tatau 'ae teunga 'o Solomone 'i hono nāunau kotoa pē mo ha taha 'okinautolu na. ³⁰ Pea ko ia, kapau 'oku fakakofu pehē 'e he 'Otua 'ae mohuku 'oe ngoue, 'aia 'oku 'i ai he 'aho ni, kae lī ki he ngoto'umu 'apongipongi, pea 'e 'ikai lahi hake 'ene fie fakakofu'akimoutolu, 'akimoutolu 'oku si'i ho'omou tui? ³¹ "Ko ia 'oua na'a mou tokanga, 'o pehē, 'Ko e hā te tau kai?' pe, 'Ko e hā te tau inu?' pe, 'Te tau kofu'aki 'ae hā?' ³² (He 'oku kumi 'e he Senitaile ki he ngaahi me'a ni kotoa pē:) he 'oku 'ilo 'e ho'omou Tamai 'i he langi 'oku mou masiva 'i he ngaahi me'a ni kotoa pē. ³³ Ka mou fuofua kumi 'ae pule'anga 'oe 'Otua, mo 'ene mā'oni'oni; pea 'e fakalahi 'aki 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate kimoutolu. ³⁴ Ko ia ke 'oua na'a mou tokanga ki he 'apongipongi: koe'uhi 'e tokanga 'ae 'apongipongi ki he ngaahi me'a 'o'ona. 'Oku tatau mo e 'aho 'a hono kovi.

1 Ko e faka'osi 'oe malanga 'a Kalaisi 'i he mo'unga, mo 'ene valoki 'ae fakamaau ta'etotonu, 6 'Oku ne ta'ofi 'ae lī 'oe me'a mā'oni'oni ki he kulī, 7 Ko 'ene enginaki ke lotu, 13 Ke hū 'i he matapā fāsi'i, 15 Ke vakai telia 'ae kau palōfita kākā, 21 Ke 'oua na'a fanongo pe, kae fai ki he lea: 24 Ke hangē ko e fale kuo langa ki he funga maka, 26 Kae 'ikai 'i he 'one'one.

7 ¶ "'OUA na'a mou fakamaau, telia na'a fakamaaua 'akimoutolu. ² He ko e anga ko ia 'oku mou fakamaau 'aki, 'e fakamaaua ai 'akimoutolu: pea ko e fuofua ko ia te mo fua 'aki, 'e toe fua 'aki ia kiate kimoutolu. ³ Pea ko e hā 'oku ke tokanga ai ki he malamala'i 'akau 'oku 'i he mata 'o ho kāinga, ka 'oku 'ikai te ke tokanga ki he fu'u 'akau 'oku 'i ho mata 'o'ou? ⁴ Pea 'e fēfē ha'o fa'a pehē ki ho kāinga, 'Tuku ke u to'oa mai 'ae malamala'i 'akau mei ho mata: kae vakai, 'oku ai 'ae fu'u 'akau 'i ho mata 'o'ou? ⁵ Ko e mālualo koe, tomu'a, lī 'ae fu'u 'akau mei ho mata 'o'ou; pea te ke toki mamata totonu ke to'o 'ae malamala'i 'akau mei he mata 'o ho kāinga.

⁶ ¶ "'Oua na'a 'oatu 'ae me'a mā'oni'oni ki he fanga kulī, pe sī ho'omou mata'itofe ki he fanga puaka, telia na'a nau malamalaki ia 'i honau lalo va'e, pea foki māi 'o haehae 'akimoutolu.

⁷ ¶ "'Kole, pea 'e foaki ia kiate kimoutolu; kumi, pea te mou 'ilo; tukituki, pea 'e to'o ia kiate kimoutolu: ⁸ He ko ia kotoa pē 'oku kole, 'oku ne ma'u; pea ko ia 'oku kumi, 'oku ne 'ilo; pea ko ia 'oku tukituki, 'e to'o kiate ia. ⁹ He ko e tangata fē 'iate kimoutolu, kapau 'e kole mā 'e hono foha, te ne 'oange ki ai ha maka? ¹⁰ Pe kapau te ne kole ha ika, 'e 'oange ki ai ha ngata? ¹¹ Ko ia kapau 'oku mou 'ilo, ka ko e angakovi, ke foaki 'ae ngaahi me'a lelei ki ho'omou fānau, 'e fēfē hono lahi hake 'oe fie foaki 'ae ngaahi lelei 'e ho'omou Tamai 'oku 'i he langi kiate kinautolu 'oku kole kiate ia? ¹² Ko ia, ko e me'a kotoa pē 'oku mou loto ke fai 'e he kakai kiate kimoutolu, ke mou fai ia kiate kinautolu: he ko e fonu ia mo e kau palōfita.

¹³ ¶ "'Mou hū 'i he matapā fāsi'i: he 'oku fālahi 'ae matapā, mo 'ata'atā 'ae hala, 'oku fakatau ki he mate, pea 'oku hū ai 'ae tokolahi. ¹⁴ Koe'uhi 'oku fāsi'i 'ae matapā, mo lausi'i 'ae hala, 'oku fakatau ki he mo'ui, pea 'oku 'ilo ia 'e he tokosi'i pe.

¹⁵ ¶ "'Vakai telia 'ae kau palōfita kākā, 'oku ha'u kiate kimoutolu 'oku kofu fakasipi, ka ko e fanga ulofi fekai 'i loto 'akinautolu. ¹⁶ Te mou 'ilo 'akinautolu 'i honau ngaahi fua. He 'oku toli 'e he kakai 'ae fua 'oe vaine 'i he 'akau talatala, pe ko e fiki 'i he talatala'āmoa? ¹⁷ Pea pehē, 'oku tupu 'i he 'akau lelei kotoa pē 'ae fua lelei; kae tupu 'i he 'akau kovi 'ae fua kovi. ¹⁸ 'E 'ikai fa'a tupu 'i he 'akau lelei 'ae fua kovi, pe tupu 'i he 'akau kovi 'ae fua lelei. ¹⁹ Ko e 'akau kotoa pē 'oku 'ikai tupu ai 'ae fua lelei 'oku tā hifo, pea laku ki he afi. ²⁰ Ko ia te mou 'ilo 'akinautolu 'i honau ngaahi fua.

²¹ ¶ "'E 'ikai hū ki he pule'anga 'oe langi 'akinautolu kotoa pē 'oku pehē mai kiate au, "Eiki, 'Eiki, 'ka ko ia 'oku ne fai 'ae finangalo 'o 'eku Tamai 'oku 'i he langi.

22 'E pehē kiate au 'e he tokolahi 'i he 'aho ko ia, "Eiki, 'Eiki, 'ikai na'a mau akonaki 'i ho huafa? Pea 'i ho huafa na'a mau kapusi kitu'a 'ae kau tēvolo? Pea 'i ho huafa na'a mau fai 'ae ngaahi me'a mana lahi?" 23 Pea te u toki fakahā kiate kinautolu, 'Na'e 'ikai 'aupito te u 'iloa 'akimoutolu: 'alu 'iate au 'akimoutolu 'oku fai kovi.'

24 ¶ "Ko ia 'oku ne fanongo ki he'eku tala ni, pea fai ki ai, te u fakatatau ia ki he tangata poto, na'e langa hono fale 'i he *funga* maka: 25 Pea tō 'ae 'uha, pea 'oho mai 'ae vai, pea hoko mo e havili, 'o tō ki he fale ko ia; ka na'e 'ikai holo ia: he na'e langa ia 'i he funga maka. 26 "Ka ko ia ia 'oku fanongo ki he'eku ngaahi tala ni, pea 'ikai fai ki ai, 'e fakatatau ia ki he tangata vale, 'aia na'e langa hono fale 'i he 'one'one: 27 Pea tō 'ae 'uha, pea 'oho mai 'ae vai, pea hoko mo e havili, 'o tō ki he fale ko ia; pea holo ia: pea ko e me'a lahi 'a hono holo ki." 28 Pea kuo faka'osi 'e Sisu 'ae ngaahi tala ni, pea ofo 'ae kakai 'i he'ene akonaki: 29 He na'a ne akonaki'i 'akinautolu 'o taau mo ia 'oku mālohi, kae 'ikai hangē ko e kau tangata tohi.

2 Ko e fakama'a 'e Kalaisi 'ae kilia, 5 Ko e fakamo'ui 'ae tamaio'eiki 'ae senituliō, 14 Mo e fa'ē 'ae 'unoho 'o Pita, 16 Mo e tokolahi na'e mahaki; 18 Ko e fakahā hono 'uhinga 'ae muimui 'iate ia: 23 Ko e lolomi 'ae taufa 'i tahi, 28 Mo 'ene kapusi 'ae kau tēvolo mei he ongo tangata na'a nau 'ulusino ai, 31 'O ne tuku ke nau 'ulusino 'i he fanga puaka.

8 PEA kuo 'alu hifo 'a Sisu mei he mo'unga, pea muimui 'iate ia 'ae kakai tokolahi. 2 Pea 'iloange, kuo ha'u 'ae tangata kilia 'o hū kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, kapau ko ho finangalo, 'oku ke fa'a fakama'a au." 3 Pea mafao atu 'e Sisu 'a hono nima, 'o ala kiate ia, 'o pehē, "'Ko hoku loto ia; ke ke ma'a koe." Pea fakama'a leva hono kilia. 4 Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "'Vakai ke 'oua na'a ke tala ia ki ha tokotaha; ka ke 'alu, 'o fakahā koe ki he taula'eiki, mo 'oatu 'ae me'a'ofa na'e fekau 'e Mōse, ko e fakamo'oni kiate kinautolu."

5 ¶ Pea kuo hoko 'a Sisu ki Kapaneume, na'e ha'u kiate ia ha 'eikitau, 'o kole kiate ia, 6 'O ne pehē, "'Eiki, 'oku tokoto 'eku tamaio'eiki 'i 'api 'oku mahaki 'i he mahaki tete, pea mamahi lahi." 7 Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "'Te u 'alu atu 'o fakamo'ui ia." 8 Pea lea 'ae 'eikitau, 'o pehēange, "'Eiki, 'oku 'ikai taau mo au ke ke hū ki hoku fale: kae fai pe ha'o lea, pea 'e mo'ui ai 'eku tamaio'eiki. 9 He ko e tangata pule'ia au, ka 'oku ai 'ae kautau 'oku ou pule'i: pea 'oku ou pehē ki ha taha, "'Alu,' pea 'alu ia; pea ki ha taha, 'Ha'u,' pea ha'u ia; pea ki he'eku tamaio'eiki, 'Fai eni,' pea 'oku ne fai ia." 10 Pea kuo fanongo 'a Sisu, pea ofo ia, 'o ne pehē kiate kinautolu na'e muimui mai, "'Oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, na'a mo 'Isileli, 'oku 'ikai te u 'ilo ai ha tui 'e pehē ni hono lahi. 11 Pea 'oku ou tala 'atu kiate kimoutolu, 'E ha'u 'ae tokolahi mei he potu hahake mo e potu lulunga, 'onau nonofo mo 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope, 'i he pule'anga 'oe langi. 12 Ka ko e fānau 'oe pule'anga 'e kapusi kitua'ā ki he fakapo'uli: pea 'e 'i ai 'ae tangi mo e fengai'itaki 'oe nifo." 13 Pea talaange 'e Sisu ki he 'eikitau, "'Ke ke 'alu, pea 'e fai kiate

koe, 'o hangē ko ho'o tui." Pea na'e mo'ui 'ene tamaio'eiki 'i he feitu'ula'ā ko ia.

14 ¶ Pea kuo hū 'a Sisu ki he fale 'o Pita, pea mamata ia ki he fa'ē 'a hono 'unoho 'oku tokoto ia, 'i he mahaki ko e mofi. 15 Pea na'a ne ala ki hono nima, pea mahu'i 'iate ia 'ae mofi: pea tu'u hake ia, 'o ne tauhi 'akinautolu.

16 ¶ Pea kuo efiāfi, na'a nau 'omi kiate ia 'ae tokolahi kuo 'ulusino ai 'ae kau tēvolo: pea ne kapusi 'ae kau laumālie 'aki 'a 'ene lea, 'o ne fakamo'ui 'akinautolu ko toa pē na'e mahaki: 17 Koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita ko 'Isaia, 'o pehē, "'Ko ia ia ne to'o 'etau ngaahi vaivai, 'o ne fua 'etau ngaahi mamahi."

18 ¶ Pea 'i he mamata 'a Sisu kuo tokolahi 'ae kakai 'oku foliaki 'iate ia, ne ne fekau ke 'alu ki he kavai 'e taha. 19 Pea na'e ha'u 'ae tangata tohi 'e tokotaha, 'o ne pehē kiate ia, "'Eiki, te u muimui 'iate koe 'i he potu ko toa pē te ke 'alu ki ai." 20 Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "'Oku ma'u 'e he fanga fokisi 'ae tafu, mo e fanga manu 'oe 'atā 'ae mohe'anga; ka 'oku 'ikai ma'u 'e he Foha 'oe tangata ha potu ke tokoto ai hono 'ulu." 21 Pea pehē 'ene ākongā 'e taha kiate ia, "'Eiki, tuku au ke u tomu'a 'alu 'o tanu 'eku tamai. 22 Ka na'e talaange 'e Sisu kiate ia, "'Muimui 'iate au; pea tuku ke tanu 'e he mate honau mate."

23 ¶ Pea kuo heka vaka ia, kae muimui 'ene kau ākongā 'iate ia. 24 Pea vakai, na'e tō 'ae taufa lahi 'i he tahi, pea fakapūlou 'aki 'ae vaka 'ae ngaahi peau: ka na'e mohe ia. 25 Pea ha'u 'ene kau ākongā, 'o fafangu ia, mo nau pehē, "'Eiki, fakamo'ui 'akinautolu; kuo tau mate!" 26 Pea pehēange 'e ia kiate kinautolu, "'Ko e hā 'oku mou manavahē ai, 'akimoutolu 'oku si'i ho'omou tui?" Pea toki tu'u hake ia, 'o lolomi 'ae matangi mo e tahi; pea na'e tofukī *leva*. 27 Ka na'e ofo ai 'ae kau tangata, 'o nau pehē, "'Ko e tangata hā eni, koe'uhi 'oku talango-fua kiate ia 'ae matangi mo e tahi!"

28 ¶ Pea kuo hoko ia ki he kavai 'e taha, ki he fonua 'oe Kekesini, na'e fakafetaulaki kiate ia 'ae toko ua na'e 'ulusino ai 'ae kau tēvolo, ko 'ena omi mei he ngaahi fa'itoka, kuo lili 'aupito 'aupito, ko ia na'e 'ikai fa'a 'alu ai ha taha 'o ofi ki he hala ko ia. 29 Pea 'iloange, kuo na kalanga, 'o pehē, "'Ko e hā 'akimaua kiate koe, 'e Sisu, ko e 'Alo 'oe 'Otua? He kuo ke ha'u ki heni ke tomu'a tautea 'akimaua 'i he te'eki ai hoko 'ae kuonga?" 30 Pea na'e 'i he mama'o atu 'iate kinautolu 'ae fanga puaka lahi na'e fafanga. 31 Pea kole 'ae kau tēvolo kiate ia, 'o pehē, "'Kapau 'oku ke kapusi 'akinautolu kitu'a, tuku ke mau hū ki he fanga puaka." 32 Pea talaange 'e ia kiate kinautolu, "'Alu." Pea kuo nau ha'u kitu'a, mo nau hū ki he fanga puaka: pea 'iloange, kuo felele'i 'o 'oho 'ae fanga puaka kotoa pē 'i he potu tahifohifo ki tahi, pea 'auha ai 'i he vai. 33 Pea fehōlaki 'akinautolu na'e tauhi ia, 'o 'alu ki he kolo, pea fakahā 'ae me'a kotoa pē, mo ia kuo hoko kiate kinaua na'e 'ulusino ai 'ae kau tēvolo. 34 Pea vakai, na'e ha'u kitu'a 'ae kolo kotoa pē ke nau fakafetaulaki kia Sisu: pea kuo nau mamata ki ai, na'a nau kole *kiate ia* ke ne 'alu mei honau fonua.

2 Ko e fakamo'ui 'e Kalaisi 'ae tokotaha na'e maha-ki tete, 9 Ko e ui 'o Mātiu mei he tukuhau'anga, 10 'Oku kai ia mo e kau tănaki tukuhau mo e kau angahala, 14 'Oku ne langomakii 'ae ta'e'aukai 'a 'ene kau ākongā, 20 Ko e fakamo'ui 'oe 'au, 23 Ko e fokotu'u mei he mate 'ae 'ofefine 'o Sailosi, 27 Ko e faka'ā 'ae mata 'oe ongo tangata kui, 32 Mo ne fakamo'ui 'ae tangata noa na'e 'ulusino ai 'ae tēvolo, 37 'Oku 'ofa mamahi ia ki he kakai.

9 PEA na'e heka vaka ia, 'o folau atu, 'o ha'u ki hono kolo. ² Pea vakai, na'a nau 'omi kiate ia 'ae tangata na'e mahaki tete, 'oku tokoto 'i he mohenga: pea mamata 'a Sisu ki he'enau tui, pea pehē 'e ia ki he mahaki tete; "Foha, ke ke fiemālie; kuo fakamolemole ho'o ngaahi angahala." ³ Pea vakai, kuo pehē 'e he nī'hi 'oe kau tangata tohi 'i honau loto, "'Oku lea fie 'Otua 'ae tangata ni." ⁴ Pea pehē 'e Sisu, 'i he'ene 'ilo 'enau ngaahi mahalo, "Ko e hā 'oku mou mahalo kovi ai 'i homou loto? ⁵ He 'oku faingofua 'ae fē, ke lea, 'Kuo fakamolemole ho'o ngaahi angahala;" pe ko e lea 'Tu'u hake 'o 'eve'eva? ⁶ Ka koe'uhi ke mou 'ilo kuo 'i he Foha 'oe tangata 'ae mālohi 'i māmani ke fakamolemole 'ae angahala, (pea toki pehē 'e ia ki he mahaki tete,) "Tu'u hake, to'o ho mohenga, 'o 'alu ki ho fale." ⁷ Pea tu'u hake ia, 'o 'alu ki hono fale. ⁸ Pea 'i he mamata ki ai 'ae kakai, na'a nau ofo, 'o fakamālō ki he 'Otua, 'aia kuo ne tuku 'ae mālohi pehē ki he tangata.

⁹ ¶ Pea 'i he 'alu atu 'a Sisu mei ai, na'a ne mamata ki he tangata ko Mātiu hono hingoa, 'oku nofo 'i he tukuhau'anga: pea pehē 'e ia kiate ia, "Muimui 'iate au." Pea tu'u hake ia, 'o muimui 'iate ia.

¹⁰ ¶ Pea kuo nofo 'a Sisu 'i he fale ke kai, vakai, na'e ha'u 'ae tokolahi 'oe tănaki tukuhau mo e angahala, 'onau nonofo mo ia mo 'ene kau ākongā. ¹¹ Pea kuo mamata ki ai 'ae kau Fālesi, pea nau pehē ki he'ene kau ākongā, "Ko e hā 'oku kai fakataha ai homou 'Eiki mo e kau tănaki tukuhau mo e angahala?" ¹² Pea kuo fanongo ki ai 'a Sisu, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'ikai 'aonga 'ae faito'o kiate kinautolu 'oku mālōlō, ka ki he mahaki. ¹³ Ka mou 'alu 'o kumi ki hono 'uhinga 'oe *lea ni*, "Oku ou loto ki he anga'ofa, kae 'ikai ki he feilaulau: he na'e 'ikai te u ha'u ke ui 'ae mā'oni'oni, ka ko e angahala ki he fakatomala."

¹⁴ ¶ Pea toki ha'u kiate ia 'ae kau ākongā 'a Sione, 'onau pehē, "Ko e hā 'oku mau fa'a 'aukai ai mo e kau Fālesi, ka 'oku 'ikai 'aukai 'a ho'o kau ākongā?" ¹⁵ Pea pehēange 'e Sisu kiate kinautolu, "'E fa'a tangi 'ae kāinga 'oe tangata ta'ane, 'oku kei 'iate kinautolu 'ae tangata ta'ane? Ka 'e hoko 'ae ngaahi 'aho, 'e 'ave ai 'ae tangata ta'ane 'iate kinautolu, pea te nau toki 'aukai ai.

¹⁶ 'Oku 'ikai ha taha te ne 'ai ha konga me'a fo'ou ki he kofu motu'a, he ko ia 'oku 'ai ke 'oposi 'aki 'oku mafau-fau ai 'ae kofu, pea 'āsili ai hono mahaehae. ¹⁷ 'Oku 'ikai foki 'utu 'e he kakai 'ae uaine fo'ou ki he ngaahi hina motu'a: ka pehē, 'e mahaehae 'ae hina, pea tafe kitu'a 'ae uaine, pea maumau 'ae ngaahi hina: ka 'oku nau 'u-tu 'ae uaine fo'ou ki he ngaahi hina fo'ou, pea tolonga ai pe fakatou'osi."

¹⁸ ¶ Pea lolotonga 'ene lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni kiate kinautolu, vakai, na'e ha'u 'ae pule 'e taha, 'o hū kiate ia, 'o pehē, "Ko hoku 'ofefine kuo mate ni: ka ke ha'u 'o hilifaki ho nima kiate ia, pea 'e mo'ui ia." ¹⁹ Pea tu'u hake 'a Sisu, pea mo 'ene kau ākongā 'o muimui 'iate ia.

²⁰ ¶ Pea vakai, ko e fefine na'e mahaki 'i he ta'u 'e hongofulu ma ua 'i he 'au 'ae toto, na'e ha'u 'o muimui 'iate ia, pea ala ki he kapa 'o hono kofu: ²¹ He na'e pehē 'e ia 'i hono loto, "Kapau te u fa'a ala ki hono kofu pe, te u mo'ui ai." ²² Pea tafoki ki mui 'a Sisu, 'o ne mamata kiate ia, pea ne pehē, "'Ofefine, ke ke fiemālie; kuo fakamo'ui koe 'e ho'o tui." Pea fakamo'ui 'ae fefine talu mei he feitu'ula'ā ko ia. ²³ Pea kuo hū 'a Sisu ki he fale 'oe pule, 'o mamata ki he kau ifi fangufangu, mo e kakai 'oku tangilāulau, ²⁴ pea ne pehē kiate kinautolu, "Mou tutuku: he 'oku 'ikai mate 'ae ta'ahine, ka 'oku mohe." Pea na'a nau kata manukii ia. ²⁵ Pea kuo tuku atu 'ae kakai, pea hū ange ia, pea puke 'e ia hono nima, pea tu'u hake 'ae ta'ahine. ²⁶ Pea mafola atu hono ongoongo ki he fonua kotoa pē ko ia.

²⁷ ¶ Pea 'i he 'alu 'a Sisu mei ai, na'e muimui 'iate ia 'ae ongo tangata kui, 'o na tangi, 'o pehē, "Ko e 'Alo 'o Tevita, 'alo'ofa mai kiate kimaua." ²⁸ Pea kuo hū ia ki he fale, pea ha'u kiate ia 'ae ongo tangata kui: pea pehēange 'e Sisu kiate kinaua, "'Oku mo tui 'oku ou mafai 'a eni?" Pea na talaange kiate ia, "'Io, 'Eiki." ²⁹ Pea ala ia ki hona mata, mo ne pehē, "Ke hoko kiate kimoua 'o hangē ko ho'omo tui." ³⁰ Pea 'ā ai hona mata; pea fekau mālohi 'e Sisu kiate kinaua, 'o pehē, "Vakai ke 'oua na'a 'ilo ia 'e ha taha." ³¹ Ka kuo na ō, pea na ongoongo atu ia 'i he fonua kotoa pē ko ia.

³² ¶ Pea 'i he'enau 'alu atu, vakai, 'oku nau 'omi kiate ia 'ae tangata noa 'oku 'ulusino ai 'ae tēvolo. ³³ Pea kuo kapusi atu 'ae tēvolo, pea lea ai 'ae noa: pea ofo 'ae kakai, 'onau pehē, " *Talu mei mu'a* na'e 'ikai 'aupito mamata 'i 'Isileli ha me'a pehē." ³⁴ Ka na'e pehē 'e he kau Fālesi, "'Oku kapusi 'e ia 'ae kau tēvolo 'i he 'eiki 'oe kau tēvolo." ³⁵ Pea na'e fononga fano 'a Sisu ki he ngaahi kolo kotoa pē mo e potu kakai, 'o akonaki 'i honau ngaahi falelotu, 'o malanga'aki 'ae ongoongolelei 'oe pule'anga, pea fakamo'ui 'ae mahaki kotoa pē mo e hangatāmaki kotoa pē 'oe kakai.

³⁶ ¶ Ka 'i he'ene mamata ki he kakai, na'e 'ofa mamahi ia kiate kinautolu, koe'uhi na'a nau māfasia pea tukuhāusia, 'o hangē ko e fanga sipi ta'ehanautauhi. ³⁷ Pea toki pehē ai 'e ia ki he'ene kau ākongā, "Ko e mo'oni 'oku lahi 'ae ta'u, ka 'oku tokosii 'ae kau ngāue; ³⁸ Ko ia mou lotu ki he 'Eiki 'oe ta'u, koe'uhi ke ne fekau atu 'ae kau ngāue ki he'ene ta'u."

1 Ko e fekau 'e Kalaisi hono kau 'apose'tolo, 'o ne tuku kiate kinautolu ke nau fai 'ae ngaahi mana, 5 'Oku ne tuku kiate kinautolu 'enau ngāue, 'o ne akonaki'i 'akinautolu, 16 'Oku ne fakafiemālie'i 'akinautolu, koe'uhi ko e ngaahi fakatanga: 40 'Oku ne faka'ilo 'ae tāpuaki kiate kinautolu te nau ma'u 'akinautolu.

10 PEA kuo ne ui ke ha'u kiate ia 'ene kau ākongā 'e toko hongofulu ma toko ua, na'a ne tuku kiate kinautolu 'ae mālohi, ke nau kapusi 'ae ngaahi laumālie ta'ema'a, pea ke nau fakamo'ui 'ae mahaki kotoa pē, mo e hangatāmaki kotoa pē. ² Pea ko e hingoa eni 'oe kau 'apostolo 'e toko hongofulu ma toko ua; Ko e 'uluaki, ko Saimone, 'oku ui ko Pita, mo 'Anitelū ko hono tokoua; ko Semisi ko e *foha* 'o Sepeti, mo Sione ko hono tokoua; ³ Ko Filipe, mo Pātolomiu; ko Tōmasi, mo Mātiu ko e tāmaki tukuhau; ko Semisi ko e *foha* 'o 'Alefiusi, mo Lepiusi, na'e ui ko Tatusi; ⁴ Ko Saimone ko e Kēnani, mo Siutasi 'Isikaliote, 'aia ne lavakī'i ia. ⁵ Ko e toko hongofulu ma toko ua eni na'e tuku atu 'e Sisu, 'o ne fekau'i 'akinautolu, 'o pehē, "'Oua na'a mou 'alu 'i ha hala 'oe Senitaile, pea 'oua na'a mou hū ki ha kolo 'oe kakai Samēlia: ⁶ Ka mou 'alu mu'a ki he fanga sipi hē 'oe fale 'o 'Isileli. ⁷ Pea ka mou ka 'alu, mou malanga, 'o pehē, "Oku ofi 'ae pule'anga 'oe langi.' ⁸ Fakamo'ui 'ae mahaki, fakama'a 'ae kilia, fokotu'u 'ae mate, kapusi 'ae kau tēvolo: kuo mou ma'u ta'etotongi, pea 'oatu ta'etotongi. ⁹ 'Oua na'a tokonaki ki homou no'o ha koula, pe ha siliva, pe ha kapa. ¹⁰ pe ha kato ki he fononga, pe ha kofutu'a 'e ua, pe ha topuva'e, pe ha tokotoko: he 'oku taau mo e tangata ngāue ke ne ma'u 'e ia ha'a ne tauhi. ¹¹ "Pea ko e kolo mo e potu kakai kotoa pē te mou hū ki ai, mou fehu'i pe ko hai 'i ai 'oku angalelei; pea mou nofo ai kae'oua ke mou toki 'alu. ¹² Pea ka mou ka hū ki he fale, tāpuakī'i ia. ¹³ Pea kapau 'oku lelei 'ae fale, 'e hoko ki ai ho'omou tāpuaki: pea kapau 'oku 'ikai lelei, 'e foki mai ho'omou tāpuaki kiate kimoutolu. ¹⁴ Pea ko ia 'e 'ikai ma'u 'akimoutolu, pe fanongo ki ho'omou lea, 'oka mou ka 'alu mei he fale pe ko e kolo ko ia, mou tūtuu'i 'ae efu mei homou va'e. ¹⁵ 'Oku ou tala mo'oni kiate kimoutolu, 'E kātakingofua 'ae fonua ko Sotoma mo Komola 'i he 'aho fakamaau, 'i he kolo ko ia.

¹⁶ ¶ "Vakai, 'oku ou fekau atu 'akimoutolu 'o hangē ko e fanga sipi 'i he lotolotonga 'oe fanga ulofi: ko ia ke mou poto 'o hangē ko e ngata, pea angalelei 'o hangē ko e lupe. ¹⁷ Kae vakai ki he kakai: he te nau tukuange 'akimoutolu ki he kau fakamaau, pea te nau haha 'akimoutolu 'i honau ngaahi falelotu; ¹⁸ Pea 'e taki 'akimoutolu ki he 'ao 'oe kau pule mo e ngaahi tu'i koe'uhi ko au, ko e fakamo'oni kiate kinautolu mo e Senitaile. ¹⁹ Pea ka nau ka tuku atu 'akimoutolu, 'oua na'a mou feinga pe fēfē pe ko e hā te mou lea 'aki: koe'uhi 'e foaki kiate kimoutolu 'i he feitu'ula'ā ko ia, 'aia te mou lea 'aki. ²⁰ He 'oku 'ikai ko kimoutolu 'oku lea, ka ko e Laumālie 'o ho'omou Tamai 'oku lea 'iate kimoutolu. ²¹ "Pea 'e tuku atu 'e he tangata *hono* tokoua ki he mate, mo e tamai 'ene tamasi'i: pea 'e tu'u hake 'ae fānau ki he mātu'a, 'o pule ke mate 'akinautolu. ²² Pea 'e fehi'anekina 'akimoutolu 'i he kakai kotoa pē koe'uhi ko hoku hingoa: ka ko ia 'e kātaki 'o a'u ki he ngata'anga 'e mo'ui ia. ²³ Pea ka nau ka fakatanga 'akimoutolu 'i ha kolo, mou feholaki ki ha *kolo* kehe; he 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'E te'eki ai te mou 'osiki 'ae ngaahi kolo 'o 'Isileli 'i ho'omou 'alu, ka kuo hoko mai

'ae Foha 'oe tangata. ²⁴ "'Oku 'ikai lahi hake 'ae ākongā 'i *he'ene* akonaki, pe ko e tamaio'eiki 'i he'ene 'eiki. ²⁵ 'Oku lahi ki he ākongā ke na tatau mo 'ene akonaki, pea mo e tamaio'eiki mo 'ene 'eiki. Kapau kuo nau ui 'ae 'eiki 'oe fale ko Pelisipupe, 'ikai 'e lahi hake kiate kinautolu 'i hono fale? ²⁶ Ko ia 'oua na'a manavahē kiate kinautolu: he 'oku 'ikai ha me'a 'oku 'ufi'ufi 'e ta'e-fakahā; pea fufū, 'e ta'e'iloa. ²⁷ "Ko ia 'oku ou tala kiate kimoutolu 'i he po'uli, mou lea 'aki ia 'i he maama: pea ko ia 'oku mou ongo'i 'i he telinga, mou malanga'aki ia 'i he tu'a fale. ²⁸ Pea 'oua na'a manavahē kiate kinautolu 'oku tāmata'i 'ae sino, ka 'oku 'ikai fa'a tāmata'i 'ae laumālie: kae manavahē mu'a kiate ia 'oku mafai ke faka'auha 'ae laumālie mo e sino 'i heli. ²⁹ 'ikai 'oku fakatau 'ae hiki'i manupuna 'e ua 'aki 'ae pa'anga si'i 'e taha? Ka 'e 'ikai ha'ana taha 'e tō ki he kelekele ka 'i *he loto* 'o ho'omou Tamai. ³⁰ Ka ko e ngaahi tu'oni lou'ulu 'o homou 'ulu kuo lau kotoa pē. ³¹ Ko ia ke 'oua na'a mou manavahē, *he* 'oku mou mahu'inga lahi 'i he fanga hiki'i manu lahi. ³² "Pea ko ia ia 'e fakahā au 'i he 'ao 'oe kakai, te u fakahā foki ia 'i he 'ao 'o 'eku Tamai 'oku 'i he langi. ³³ Ka ko ia te ne li'aki au 'i he 'ao 'oe kakai, te u li'aki foki ia 'i he 'ao 'o 'eku Tamai 'oku 'i he langi. ³⁴ "'Oua na'a mou mahalo kuo u ha'u ke 'omi 'ae melino ki māmani: na'e 'ikai te u ha'u ke 'omi 'ae melino, ka ko e heletā. ³⁵ He kuo u ha'u ke 'akafefi'a 'ae tangata ki he'ene tamai, mo e ta'ahine ki he'ene fa'ē, mo e ta'ahine 'i he fono ki he'ene fa'ē 'i he fono.' ³⁶ Pea 'ko e fili 'oe tangata 'akinautolu 'oku nofo mo ia 'i hono fale.' ³⁷ Ko ia 'oku 'ofa lahi hake ki he tamai pe ko e fa'ē 'iate au, 'oku 'ikai taau mo ia ke ne ma'u au: pea ko ia 'oku 'ofa lahi hake ki *hono* foha pe 'ofefine 'iate au, 'oku 'ikai taau mo ia ke ne ma'u au. ³⁸ Pea ko ia 'oku 'ikai to'o hake 'ene 'akau māfasia 'o muimui 'iate au, 'oku 'ikai taau mo ia ke ne ma'u au. ³⁹ Ko ia 'oku kalofaki 'ene mo'ui, 'e mole ia 'iate ia: ka ko ia 'oku mole 'ene mo'ui koe'uhi ko au, 'e ma'u 'e ia ia.

⁴⁰ ¶ "Ko ia 'oku ne ma'u 'akimoutolu 'oku ne ma'u au, pea ko ia 'oku ne ma'u au 'oku ne ma'u 'aia na'a ne fekau au. ⁴¹ Ko ia 'oku ne ma'u ha palōfita 'i he hingoa 'oe palōfita, 'e ma'u 'e ia 'ae totongi 'oe palōfita; pea ko ia 'oku ne ma'u 'ae tangata mā'oni'oni 'i he hingoa 'oe tangata mā'oni'oni, 'e ma'u 'e ia 'ae totongi 'oe tangata mā'oni'oni. ⁴² Pea ko ia te ne foaki ki ha taha 'iate kinautolu ni 'oku si'i ha ipu vai momoko ke inu ai, 'i he hingoa pe 'oe ākongā, ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'e 'ikai 'aupito mole 'iate ia hono totongi."

2 'Oku fekau 'e Sione 'ene ongo ākongā kia Kalaisi. 7 Ko e fakamo'oni 'a Kalaisi kia Sione. 18 Ko e mahalo 'oe kakai kia Sione mo Kalaisi. 20 'Oku valoki 'e Kalaisi 'ae kakai 'o Kolesini, mo Peteseta, mo Kapaneume, 'i he'enu ta'efakafeta'i mo e ta'e-fakatomala: 25 'Oku ne fakamālō'ia 'ae poto 'a 'ene Tamai 'i he'ene fakahā 'ae ongoongolelei ki he kakai vale, 28 'Oku ne ui ke ha'u kiate ia 'akinautolu kotoa pē 'oku māfasia 'i he'enu hia.

11 PEA kuo faka'osi 'e Sisu 'ene akonaki ki he'ene kau ākongā 'e toko hongofulu ma toko ua, na'e

'alu ia mei ai ke akonaki mo malanga 'i honau ngaahi kolo. ² Pea kuo fanongo 'a Sione 'i he fale fakapōpula ki he ngaahi ngāue 'a Kalaisi, pea fekau atu 'e ia 'ene ākongā 'e toko ua, ³ 'O na pehē kiate ia, "Ko koe ia na'e pehē 'e ha'u, pe te tau 'amanaki ki ha taha?" ⁴ Pea pehēange 'e Sisu kiate kināua, "Mo ō, 'o fakahā kia Sione 'ae ngaahi me'a 'oku mo fanongo, mo mamata ki ai: ⁵ 'Oku 'ā 'ae kui, 'oku 'eve'eva 'ae pipiki, 'oku ma'a 'ae kilia, pea ongo 'ae tuli, pea fokotu'u 'ae mate, pea 'oku malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he kakai masiva. ⁶ Pea 'oku monū'ia ia, 'aia 'oku 'ikai tūkia, 'iate au."

⁷ ¶ Pea kuo na ō, pea lea 'a Sisu ki he kakai 'ia Sione, "Na'a mou 'alu ki he toafa ke mamata ki he hā? Ha va'a kaho 'oku lulu'i 'e he matangi? ⁸ Ka na'a mou 'alu atu ke mamata ki he hā? Ha tangata 'oku kofu'aki 'ae kofu molū? Vakai, ko kinautolu 'oku kofu molū 'oku nau 'i he fale 'oe ngaahi tu'i. ⁹ Ka na'a mou 'alu atu ke mamata ki he hā? Ha palōfita? 'Io, pea 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'oku lahi hake ia 'i he palōfita. ¹⁰ He ko eni ia kuo tohi ki ai, 'Vakai, 'oku ou fekau atu 'eku talafekau ke mu'omu'a 'iate koe, 'aia te ne teuteu ho hala 'i ho 'ao.' ¹¹ Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai tupu ha tokotaha lahi hake 'ia Sione ko e Papitaiso 'iate kinautolu kuo fanau' 'e he fefine: ka ko ia 'oku si'i taha pe 'i he pule'anga 'oe langi 'oku lahi ia 'iate ia. ¹² Pea talu mei he ngaahi 'aho 'o Sione ko e Papitaiso 'o a'u ki he 'aho ni, 'oku fai mālohi ki he pule'anga 'oe langi, pea 'oku lava'i fakamālohi ia 'e he kau mālohi. ¹³ He na'e akonaki 'ae kau palōfita kotoa pē mo e fono 'o hoko mo Sione. ¹⁴ Pea kapau 'oku mou fa'a ma'u ia, ko 'Ilaisiā eni, 'aia na'e pehē 'e ha'u. ¹⁵ Ko ia 'oku ai 'ae telinga ke ongo, ke ongo'i ia.

¹⁶ ¶ "Ka te u fakataua 'ae to'utangata ni ki he hā? 'Oku tataua ia mo e tamaiki 'oku nofo 'i he potu fakataua, 'oku nau ui ki honau ni'ihī, ¹⁷ 'O pehē, 'Na'a mau ifi fangufangu kiate kimoutolu, pea 'ikai te mou me'e; na'a mau hiva fakatangi kiate kimoutolu, kae 'ikai te mou tangi.' ¹⁸ He na'e 'ikai ha'u 'a Sione 'o kai mo inu, pea nau pehē, "Oku 'iate ia ha tēvolo.' ¹⁹ Ka kuo ha'u 'ae Foha 'oe tangata 'o kai mo inu, pea nau pehē, 'Vakai, ko e tangata fa'a kai, mo fa'a inu uaine, ko e kāinga 'oe kau tānaki tukuhau mo e angahala.' Ka 'oku fakatonuhia 'ae poto 'e he'ene fānau."

²⁰ ¶ Pea toki kamata valoki 'e ia ki he ngaahi kolo na'e fai lahi ai 'ene ngaahi ngāue mana, koe'uhi ko 'enau ta'efakatoma: ²¹ "E mala'ia 'a koe, Kolesini! 'E mala'ia 'a koe, Peteseta! He ka ne fai 'i Taia mo Saitone 'ae ngaahi ngāue lahi, 'aia kuo fai 'iate kimoutolu, pehē, kuo loa 'enau fakatomala 'i he tauanga'a mo e efuefu. ²² Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'e kātakingofua 'a Taia mo Saitone 'i he 'aho fakamaau 'iate kimoutolu. ²³ Pea ko Koe Kapaneume, 'a Koe kuo hiki ki he langi, 'e fakahifo Koe ki heli: he ka ne fai 'i Sotoma 'ae ngaahi ngāue lahi, 'aia kuo fai 'iate koe, pehē, kuo tu'uma'u ia 'o a'u ki he 'aho ni. ²⁴ Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E kātakingofua 'ae fonua ko Sotoma 'i he 'aho fakamaau 'iate koe."

²⁵ ¶ Pea lea 'a Sisu 'i he 'aho ko ia, 'o pehē, "'Oku ou fakafeta'i kiate koe, 'e Tamai, ko e 'Eiki 'oe langi mo māmani, 'i ho'o fufū 'ae ngaahi me'a ni mei he kau poto mo e fie'ilo'ilo, ka kuo ke fakahā ia ki he kau valevale.

²⁶ Ke pehē, 'e Tamai: he 'oku lelei ia 'i ho 'ao ke pehē.

²⁷ "Kuo tuku 'ae me'a kotoa pē kiate au 'e he'eku Tamai: pea 'oku 'ikai 'ilo 'ae 'Alo 'e ha taha, ka ko e Tamai pe; pea 'oku 'ikai 'ilo 'ae Tamai 'e ha taha, ka ko e 'Alo pe, mo ia 'e fakahā ia ki ai 'e he 'Alo.

²⁸ ¶ "Ha'u kiate au 'akimoutolu kotoa pē 'oku feinga mo māfasia, pea te u foaki 'ae fiemālie kiate kimoutolu. ²⁹ To'o 'eku ha'amonga kiate kimoutolu, pea mou ako 'iate au; he 'oku ou angavaivai mo angamalū: pea te mou 'ilo ai 'ae fiemālie ki homou laumālie. ³⁰ He 'oku faingofua pe 'eku ha'amonga, pea 'oku ma'ama'a 'eku kavenga."

2 'Oku valoki 'e Kalaisi 'ae kui 'ae Fālesi 'i he mau-mau'i 'oe 'aho Sāpate, 3 'Aki 'ae ngaahi tohi mā'oni'oni, 10 Mo e lea poto, 18 Mo e me'a mana.

22 'Oku ne fakamo'ui 'ae kui mo e noa, na'e 'ulusi-no ai 'ae tēvolo. 31 Ko e lohiaki'i 'oe Laumālie Mā'oni'oni 'e 'ikai fakamolemole. 36 'E 'eke 'ae ngaahi lea ta'e'aonga. 38 'Oku ne takitala'i 'ae ta'eangatonu, 'oku kumi ki ha faka'ilonga: 49 'Oku ne fakahā pe ko hai hono tokoua, mo hono tuofefine, mo 'ene fa'ē.

12 NA'E 'alu 'a Sisu 'i he kuonga ko ia 'i he ngoue uite 'i he 'aho Sāpate; pea na'e fiekaia 'ene kau ākongā, 'onau kamata toli 'ae fua 'oe uite, 'o kai. ² Ka 'i he mamata ki ai 'ae kau Fālesi, na'a nau pehē kiate ia, "Vakai, 'oku fai 'e ho'o kau ākongā 'aia 'oku 'ikai ngofua ke fai 'i he 'aho Sāpate." ³ Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, Na'e 'ikai te mou lau 'aia na'e fai 'e Tevita, 'i he'ene fiekaia, mo kinautolu na'e 'iate ia; ⁴ 'A 'ene hū ki he fale 'oe 'Otua, 'o ne kai 'ae mā 'oe 'ao, 'aia na'e 'ikai ngofua ke ne kai, pe ko kinautolu na'e 'iate ia, ka ko e kau taula'eiki pe? ⁵ Na'e 'ikai te mou lau 'i he fono, 'oku fai ta'ehalai 'e he kau taula'eiki 'i he falelotu lahi 'aia 'oku kovi ke fai 'i he ngaahi 'aho Sāpate? ⁶ Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'oku 'i he potu ni ha taha 'oku lahi 'i he falelotu lahi. ⁷ Pea ka ne mou 'ilo hono 'uhinga 'oe *lea ni*, "E 'ikai te u lelei lahi 'i he feilaulau, ka 'i he lo-to'ofa,' pehē, ne 'ikai te mou tukuekina 'ae ta'ehalai. ⁸ He ko e Foha 'oe tangata ko e 'Eiki ia 'oe 'aho Sāpate foki."

⁹ ¶ Pea kuo 'alu ia mei ai, pea hū ia ki honau falelotu.

¹⁰ Pea vakai, na'e 'i ai 'ae tangata kuo mate hono nima.

Pea nau fehu'i kiate ia, 'o pehē, "'Oku ngofua ke fakamo'ui 'i he ngaahi 'aho Sāpate?" Koe'uhi ke nau fakakovi'i ia. ¹¹ Pea pehēange 'e ia kiate kinautolu, "Ko e tangata fē 'iate kimoutolu, 'oku taha pe 'ene sipi, pea ka tō ia ki ha luo 'i he 'aho Sāpate, 'e 'ikai te ne puke ia, 'o to'o hake? ¹² Pea 'ikai 'oku lelei lahi 'ae tangata 'i he sipi? Ko ia, 'oku ngofua ke fai lelei 'i he 'aho Sāpate."

¹³ Pea toki pehē 'e ia ki he tangata, "Mafao atu ho nima." Pea ne mafao atu *ia*; pea fakamo'ui ia, 'o hangē ko *hono nima* 'e taha.

¹⁴ ¶ Pea toki 'alu kitu'a 'ae kau Fālesi, 'onau fakakaukau, pe fēfē 'enau tāmāte'i ia. ¹⁵ Ka 'i he 'ilo ia 'e Sisu, na'a ne 'alu mei ai: pea muimui 'iate ia 'ae kakai tokolahī, pea ne fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē; ¹⁶ Pea ne fekau kiate kinautolu ke 'oua na'a nau faka'ilo ia: ¹⁷ Koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita ko 'Isaia, 'o pehē,

¹⁸ "Vakai ki he'eku tamaio'eiki, 'aia kuo u fili;

'oku ou 'ofa ai, pea 'oku mālie'ia ai hoku laumālie:

Te u tuku hoku laumālie kiate ia,

pea te ne fakahā 'ae ngaahi fekau ki he Senitaile.

¹⁹ 'E 'ikai fakakikihi ia, pe kalanga;

pea 'e 'ikai fanongo 'e ha taha ki hono le'o 'i he hala.

²⁰ 'E 'ikai te ne fesī'i ha kaho kuo volu,

pe tāmāte'i 'ae maama 'oku koho pē,

kae'oua ke mālohi ia 'i he fofola 'o 'ene ngaahi fekau.

²¹ Pea 'e falala 'ae Senitaile ki hono huafa."

²² ¶ Pea na'e toki 'omi ai kiate ia 'ae tokotaha na'e kui mo noa, kuo 'ulusino ai 'ae tēvolo: pea na'a ne fakamo'ui ia, ko ia na'e lea mo 'ā ai 'aia na'e kui mo noa. ²³ Pea ofo 'ae kakai kotoa pē, 'onau pehē, "Ikai ko e Foha eni 'o Tevita?" ²⁴ Ka 'i he fanongo ki ai 'ae kau Fālesi, na'a nau pehē, "Oku 'ikai kapusi 'ae tēvolo 'e he siana ni, kae 'ia Pelisipupe ko e 'eiki 'oe kau tēvolo."

²⁵ Pea 'ilo 'e Sisu 'enau mahalo, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e pule'anga kotoa pē 'oku fe'ite'itani, 'e 'auha ia; pea ko e kolo mo e fale kotoa pē kuo fe'ite'itani, 'e 'ikai tu'u ia: ²⁶ Pea kapau 'oku kapusi 'e Sētane 'a Sētane, kuo fehi'a ia kiate ia.; pea 'e tu'u fēfē 'a hono pule'anga? ²⁷ Pea kapau 'oku ou kapusi 'ae kau tēvolo 'ia Pelisipupe, 'oku kapusi 'akinautolu 'e ho'omou fānau 'ia hai? Ko ia ko homou kau fakamaau 'akinautolu.

²⁸ Pea kapau 'oku ou kapusi 'ae kau tēvolo 'i he Laumālie 'oe 'Otua, pea tā kuo hoko mai 'ae pule'anga 'oe 'Otua kiate kimoutolu. ²⁹ "E fa'a hū fēfē ha taha ki he fale 'oe tokotaha mālohi, 'o kaiha'asi 'ene ngaahi me'a 'o kapau 'e 'ikai te ne tomu'a ha'i 'ae tokotaha mālohi? Pea te ne toki kaiha'asi 'ene koloa. ³⁰ Ko ia 'oku 'ikai kau mo au, 'oku angatu'u ia kiate au; pea ko ia 'oku 'ikai te ma tākaki mo au, 'oku ne fakahē ke ma-ma'o.

³¹ ¶ "Ko ia 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko e angahala kotoa pē mo e lohiaki'i, 'e fakamolemole ia ki he kakai: ka ko e lohiaki'i 'oe Laumālie *Mā'oni'oni*, 'e 'ikai fakamolemolea ia ki he kakai. ³² Pea ko ia 'oku ne lea kovi ki he Foha 'oe tangata, 'e fakamolemolea ia: ka ko ia 'oku lea kovi ki he Laumālie *Mā'oni'oni*, 'e 'ikai fakamolemolea, 'i he māmani, pe 'i he maama 'e ha'u. ³³ "Ke pehē, 'oku lelei 'ae 'akau, pea lelei mo hono fua; pe pehē, 'oku kovi 'ae 'akau, pea kovi mo hono fua: he 'oku 'ilo 'ae 'akau 'i hono fua. ³⁴ 'Ae hako 'oe ngata fekai! 'E fēfee'i ho'omou fa'a lea lelei, ka 'oku mou kovi pe? He 'oku lea 'ae ngutu mei he me'a lahi 'oku 'i he loto. ³⁵ 'Oku 'omi 'e he tangata angalelei 'ae ngaahi me'a lelei mei he koloa lelei 'oe *loto*: pea 'oku 'omi 'e he tangata angakovi 'ae ngaahi me'a kovi mei he koloa kovi 'oe *loto*. ³⁶ "Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko e lea kovi kotoa pē 'oku lea 'aki 'e he kakai, 'e fakamaau

ai 'akinautolu 'i he 'aho fakamaau. ³⁷ Koe'uhi 'e fakatonuhia'i koe 'e ho'o ngaahi lea, pea 'e fakahalaia'i koe 'e ho'o ngaahi lea."

³⁸ ¶ Pea toki leaange 'ae ni'ihī 'oe kau tangata tohi mo e Fālesi, 'o pehē, "Eiki, 'oku mau fie mamata ki ha faka'ilonga meiate koe." ³⁹ Ka na'e lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e to'utangata kovi mo fe'auaki 'oku holi ki ha faka'ilonga; ka 'oku 'ikai ha faka'ilonga 'e tuku ki ai, ka ko e faka'ilonga 'oe palōfita ko Siona; ⁴⁰ He na'e 'aho tolu mo e pō 'e tolu 'a Siona 'i he kete 'oe ika lahi: pea pehē, 'e 'aho tolu mo e pō 'e tolu 'ae Foha 'oe tangata 'i lalo fonua. ⁴¹ 'E tu'u hake 'ae kakai 'o Ninive 'i he fakamaau mo e to'utangata ni, 'o fakahalaia ia: koe'uhi na'a nau fakatomala 'i he malanga 'a Siona; pea vakai, 'oku 'i heni 'aia 'oku lahi 'ia Siona. ⁴² 'E tu'u hake 'ae tu'i fefine 'oe feitu'u tonga 'i he fakamaau mo e to'utangata ni, 'o fakahalaia ia: he na'e ha'u ia mei he potu ma-ma'o 'o māmani ke fanongo ki he poto 'a Solomone; pea vakai, 'oku 'i heni 'aia 'oku lahi 'ia Solomone. ⁴³ "Oku 'alu 'ae laumālie 'uli mei he tangata, 'oku 'alu fano ia 'i he potu mōmoa 'o kumi mālo'anga, kae 'ikai 'ilo ia.

⁴⁴ Pea toki pehē 'e ia, Te u toe 'alu ki hoku fale ne u ha'u mei ai; pea ka ha'u ia, 'oku ne 'ilo ia kuo li'aki, pea kuo tafi pea teuteu. ⁴⁵ Pea toki 'alu ia, 'o 'omi mo e laumālie 'e toko fitu kehe 'oku kovi lahi 'iate ia, pea nau hū 'o nofo ki ai: pea kovi lahi 'a e *anga* ki mui 'ae tangata ko ia 'i he'ene *anga* 'i mu'a. Pea 'e pehē pe foki ki he to'utangata angakovi ni."

⁴⁶ ¶ Pea 'i he'ene kei lea ki he kakai, vakai, ko 'ene fa'e mo hono ngaahi kāinga na'a nau tutu'u 'itu'a, 'onau fie lea kiate ia. ⁴⁷ Pea pehē 'e ha taha kiate ia, "Vakai, 'oku tu'u 'itu'a ho'o fa'e mo ho kāinga, ko 'enau fie lea kiate koe." ⁴⁸ Pea ne lea, 'o pehēange kiate ia, na'a ne fakahā mai, "Ko hai 'eku fa'e? Pea ko hai mo hoku kāinga?"

⁴⁹ Pea mafao atu 'e ia hono nima ki he'ene kau ākonga, 'o ne pehē, "Vakai, ko 'eku fa'e mo hoku kāinga! ⁵⁰ He ko ia ia te ne fai 'ae finangalo 'o 'eku Tamai 'oku 'i he langi, ko hoku tokoua ia, mo *hoku* tuofefine, mo 'eku fa'e."

3 Ko e fakatātā 'oe tangata tūtūu'i mo e tenga'i 'akau: 18 Ko hono faka'uhinga 'o ia. 24 Ko e fakatātā ki he tenga kovi, 31 Mo e tenga'i musita, 33 Mo e me'a fakatupu, mo e koloa kuo fakafufū, 45 Mo e mata'itofe, 47 Mo e uloa kuo tō 'i tahi: 53 Mo e ta'etokanga kia Kalaisi 'ae kakai 'o hono fonua.

13 NA'E 'alu 'a Sisu 'i he 'aho ko ia mei he fale, 'o nofo 'i he matātahi. ² Pea kātōa kiate ia 'ae kakai tokolahī, ka ka 'alu ia ki ha vaka, 'o nofo ai; ka na'e tutu'u 'ae kakai kotoa pē ki 'uta. ³ Pea lahi 'ae ngaahi me'a na'a ne lea 'aki kiate kinautolu 'i he lea fakatātā, 'o pehē, "Vakai, na'e 'alu atu 'ae tangata tūtūu'i ke tūtūu'i; ⁴ "Pea 'i he'ene tūtūu'i, na'e mokulu 'ae *tenga* ni'ihī 'i he ve'e hala, pea ha'u 'ae fanga manupuna 'o kai 'o 'osi ia. ⁵ Pea mokulu 'ae ni'ihī 'i he potu makamaka, na'e si'i ai 'ae kelekele; pea tupu leva ia, koe'uhi na'e 'ikai matolu 'ae kelekele; ⁶ Pea 'i he 'alu hake 'ae la'ā, na'e vela ia; pea koe'uhi na'e 'ikai hano aka, ne mate ia. ⁷ Pea

mokulu 'ae ni'ihī 'i he 'akau talatala, pea tupu 'ae 'akau talatala, 'o fakakāsia ia. ⁸ Ka na'e mokulu 'ae ni'ihī ki he kelekele lelei, pea tupu ai 'ae fua, ko e taki teau 'ae ni'ihī, pea onongofulu 'ae ni'ihī, mo e tolungofulu 'ae ni'ihī." ⁹ "Ko ia 'oku ne telinga ongo, ke ongo'i ia." ¹⁰ Pea ha'u 'ae kau ākonga, 'onau pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku ke lea ai kiate kinautolu 'i he ngaahi fakatātā?" ¹¹ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Koe'uhi kuo tuku kiate kimoutolu ke 'ilo 'ae ngaahi me'a lilo 'oe pule'anga 'oe langi, ka 'oku 'ikai tuku kiate kinautolu. ¹² He ko ia 'oku ne ma'u, 'e toe foaki kiate ia, pea te ne ma'u 'o lahi; ka ko ia 'oku 'ikai ma'u, 'e to'o meiate ia 'aia 'oku ne ma'u. ¹³ Ko ia 'oku ou lea ai kiate kinautolu 'i he ngaahi fakatātā: koe'uhi 'oku nau 'ā, kae 'ikai mamata; pea 'oku nau fanongo, kae 'ikai ongo'i, pea 'oku 'ikai te nau 'ilo. ¹⁴ Pea kuo fakamo'oni 'iate kinautolu 'ae lea 'a 'Isaia, 'oku pehē,

'Te mou fakaongoongo pea fanongo,
kae 'ikai ongo'i;

pea te mou siofia 'o mamata,
kae 'ikai 'ilo'i:

¹⁵ He kuo fakaongonoa 'ae lotu 'oe kakai ni,
pea kuo tuli honau telinga,
pea kuo nau fakamohe honau mata:
telia na'a 'iloange kuo mamata honau mata,
pea ongo'i honau telinga, pea 'ilo 'e honau lotu,
pea liliu ai,
pea te u fakamo'ui 'akinautolu.'

¹⁶ "Ka 'oku monū'ia homou mata, he 'oku nau mamata: mo homou telinga, he 'oku nau ongo'i. ¹⁷ He 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'Oku tokolahi 'ae palōfita mo e tangata mā'oni'oni, na'e holi ke mamata 'aia 'oku mou mamata ai, ka na'e 'ikai te nau mamata, pea ke fanongo 'aia 'oku mou fanongo ai, ka na'e 'ikai te nau fanongo.

¹⁸ ¶ "Ko ia ke fanongo 'akimoutolu ki he fakatātā 'oe tangata tūtūu'i. ¹⁹ 'Oka fanongo 'e ha taha ki he folofola 'oe pule'anga, ka 'oku 'ikai tokanga ki ai, 'oku ha'u 'ae tokotaha angakovi, 'o fa'ao 'aia na'e tūtūu'i ki hono lotu. Ko eni ia na'a ne ma'u 'ae tenga 'i he ve'e hala. ²⁰ Ka ko ia na'a ne ma'u 'ae tenga 'i he potu maka, ko ia 'oku ne fanongo ki he folofola, pea ma'u fiefia leva ia; ²¹ Ka 'oku 'ikai aka ia 'iate ia, pea 'oku tolonga si'i pe ia: he 'oka hoko 'ae mamahi pe 'ae fakatanga koe'uhi ko e folofola, 'oku hinga leva ia. ²² Pea ko ia foki na'a ne ma'u 'ae tenga 'i he 'akau talatala, ko ia ia 'oku ne fanongo ki he folofola; ka ko e tokanga ki māmani, mo e fakaheke 'e he koloa, 'oku ne fakakāsia'i 'ae folofola, pea ta'efua ai ia. ²³ Ka ko ia na'a ne ma'u 'ae tenga 'i he kelekele lelei, ko ia ia 'oku ne fanongo ki he folofola, pea tokanga'i; pea tupu ai hono fua, 'o taki teau 'i he ni'ihī, pea onongofulu 'i he ni'ihī, mo tolungofulu 'i he ni'ihī."

²⁴ ¶ Pea fakahā atu 'e ia kiate kinautolu 'ae fakatātā 'e taha, 'o pehē, "'Oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e tangata na'a ne tūtūu'i 'ae tenga lelei ki he'ene ngoue: ²⁵ Pea lolotonga 'ae mohe 'ae kakai, na'e ha'u hono fili 'o ne tūtūu'i 'ae tenga kovi 'i he uite, kae 'alu ia. ²⁶ Pea kuo tupu hake hono muka, pea kamata fua, pea toki

hā ai foki 'ae 'akau kovi. ²⁷ Pea ha'u 'ae kau tamaio'eiki 'ae 'eiki, 'onau pehē kiate ia, "Eiki, 'ikai na'a ke tūtūu'i 'ae tenga lelei ki ho'o ngoue? Pea kuo tupu mei fē 'ae 'akau kovi?" ²⁸ Pea pehēange 'e ia kiate kinautolu, 'Ko e fili kuo ne fai eni.' Pea pehē 'e he kau tamaio'eiki kiate ia, "E lelei kiate koe 'emau 'alu 'o ta'aki ia *mei ai*?" ²⁹ Ka na'e pehēange 'e ia, "E 'ikai; telia 'i ho'omou ta'aki 'ae 'akau kovi, 'e mata'aki ai mo e uite foki. ³⁰ Tuku ke na tupu fakataha 'o a'u ki he ututa'u: pea 'i he fai 'oe ututa'u te u tala ki he kau tu'usi, Mou tomu'a tānaki 'ae 'akau kovi, 'o no'o ū ke tutu ia: kae tānaki 'ae uite ki hoku feleoko.'|"

³¹ ¶ Pea fakahā atu 'e ia kiate kinautolu 'ae fakatātā 'e taha, 'o pehē, "'Oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e fo'i tenga'i musita, 'aia na'e tō 'e ha tangata 'i he'ene ngoue. ³² 'Aia 'oku si'i hifo 'i he tenga'i 'akau kotoa pē: ka 'oka tupu ia, 'oku lahi taha pe 'i he fa'ahinga 'akau iiki, pea hoko ia ko e *fu'u* 'akau, ke tu'u 'ae fanga manu 'oe 'atā 'i hono ngaahi va'a."

³³ ¶ Pea lea 'aki 'e ia kiate kinautolu 'ae fakatātā 'e taha; "'Oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e me'a fakatupu, na'e to'o 'e ha fefine, 'o 'ai ki he fua mahoa'a 'e tolu, ke 'oua ke fakatupu kotoa pē ia." ³⁴ Na'e lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē ki he kakai 'i he fakatātā; pea na'e 'ikai lea ia kiate kinautolu ka 'i he fakatātā pe: ³⁵ Koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita, 'o pehē,

"Te u fa'ai hoku ngutu 'i he ngaahi fakatātā;

te u fakahā atu 'ae ngaahi me'a na'e fufū talu mei he tupu 'o māmani."

³⁶ Pea toki fekau 'e Sisu ke 'alu 'ae kakai, pea hū ia ki he fale: pea ha'u kiate ia 'ene kau ākonga, 'onau pehē, "Fakamatala kiate kimautolu 'ae fakatātā 'oe tenga kovi 'i he ngoue." ³⁷ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko ia na'a ne tūtūu'i 'ae tenga lelei, ko e Foha ia 'oe tangata; ³⁸ Ko e ngoue, ko māmani ia; ko e tenga lelei, ko e fānau ia 'oe pule'anga; ka ko e tenga kovi, ko e fānau ia 'ae tokotaha angakovi; ³⁹ Ko e fili na'a ne tūtūu'i ia, ko e tēvolo ia; ko e ututa'u, ko e iku'anga 'o māmani; pea ko e kau tu'usi, ko e kau āngelo. ⁴⁰ Ko ia 'o hangē 'oku tānaki 'ae 'akau kovi 'o tutu 'i he afi; 'e pehē foki 'i he iku'anga 'oe māmani. ⁴¹ 'E fekau atu 'e he Foha 'oe tangata 'ene kau āngelo, pea te nau tānaki mei hono pule'anga 'ae me'a kotoa pē 'oku fakakovi, mo kinautolu 'oku fai angahala; ⁴² Pea 'e laku 'akinautolu ki he pupu'a afi: pea 'e 'i ai 'ae tangi mo e fengai'itaki 'oe nifo. ⁴³ Pea 'e toki ulu atu 'ae mā'oni'oni 'o hangē ko e la'ā 'i he pule'anga 'o 'enau Tamai. Ko ia 'oku ne telinga ongo, ke ongo'i ia.

⁴⁴ ¶ "Ko e taha, 'oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e koloa kuo fufū 'i ha ngoue; 'aia ka 'ilo 'e ha tangata, 'oku ne fufū ia, pea 'alu fiefia ai, 'o ne fakatau 'ene me'a kotoa pē, ke fakatau'aki 'ae ngoue ko ia.

⁴⁵ ¶ "Ko e taha, 'oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e tangata fakatau, 'oku kumi mata'itofe lelei: ⁴⁶ 'Aia, 'i he'ene 'ilo 'ae mata'itofe mahu'inga lahi, 'oku 'alu ia, 'o ne fakatau 'ene me'a kotoa pē, ke fakatau'aki ia.

⁴⁷ ¶ “Ko e taha, ‘oku tatau ‘ae pule’anga ‘oe langi mo e kupenga, na’e ‘a’au ‘i tahi, pea tau ai ‘ae ngaahi ika kehekehe: ⁴⁸ Pea kuo fonu ia, pea nau taki ki ‘uta, pea nofo ‘o tākaki ‘ae lelei ki he ngaahi kato, kae li’aki ‘ae kovi. ⁴⁹ ‘E pehē foki ‘i he iku’anga ‘o māmani ‘e ha’u ‘ae kau ‘āngelo, ‘o vahe’i ‘ae angahala mei he angatonu, ⁵⁰ ‘O laku ‘akinautolu ki he pupu’a afi; pea ‘e ‘i ai ‘ae tangi mo e fengai’itaki ‘oe nifo.” ⁵¹ Pea pehē ai ‘e Sisu kiate kinautolu, “‘Oku mou ‘ilo ‘ae ngaahi me’a ni kotoa pē?” Pea nau talaange kiate ia, “‘Io, ‘Eiki.” ⁵² Pea pehēange ‘e ia kiate kinautolu, “‘Ko ia ko e akonaki kotoa pē kuo akonekina ki he pule’anga ‘oe langi, ‘oku tatau ia mo e tangata ko e ‘eiki ‘oe fale, ‘aia ‘oku ‘omi mei he’ene koloa ‘ae ngaahi me’a fo’ou mo e me’a motu’a.”

⁵³ ¶ Pea ‘i he faka’osi ‘e Sisu ‘ae ngaahi fakatātā ni, pea ‘alu ia he mei ai. ⁵⁴ Pea kuo ha’u ia ki hono fonua, na’e akonaki ‘akinautolu ‘i honau falelotu: ko ia ne nau ofo lahi ai, ‘onau pehē, “‘Oku mei fē ‘ae poto mo e ngaahi ngāue lahi ‘ae tangata ni? ⁵⁵ ‘Ikai ko e foha eni ‘oe tufunga? ‘Ikai ‘oku ui ‘ene fa’ē ko Mele? Mo hono ngaahi kāinga, ko Semisi, mo Sose, mo Saimone, mo Siutasi? ⁵⁶ Mo hono ngaahi tuofefine kotoa pē, ‘ikai ‘oku nau ‘iate kinautolu? Pea kuo ma’u mei fē ‘e ia ‘ae ngaahi me’a ni?” ⁵⁷ Pea nau tūkia ‘iate ia. Ka na’e pehē ‘e Sisu kiate kinautolu, “‘Oku ‘ikai masiva faka’apa’apa ha palōfita, ka ‘i hono fonua pe, mo hono fale ‘o’ona.” ⁵⁸ Pea na’e ‘ikai fai ai ‘e ia ha mana lahi ko e me’a ‘i he’enua ta’etui.

1 Ko e mahalo ‘a Helota kia Kalaisi. 3 Hono ‘uhinga ‘ae tutu’u ‘ae ‘ulu ‘o Sione ko e Papitaiso. 13 Ko e ‘alu ‘a Sisu ki he potu lala: 15 ‘Oku ne fafanga ai ‘ae tangata ‘e toko nima afe ‘aki ‘ae fo’i mā ‘e nima mo e ika ‘e ua: 22 Ko ‘ene hā’ele ‘i he fukahi tahi ki he’ene kau ākongā: 34 ‘O hifo ki ‘uta ‘i Kenesaleti ‘o ne fakamo’ui ‘ae mahaki ‘i he’ene tuku ke ne tuhu’i pe ‘ae kapa ‘o hono kofu.

14 ‘I HE kuonga ko ia na’e fanongo ‘a Helota ko e tu’i ki he ongoongo ‘o Sisu. ² Pea pehē ‘e ia ki he’ene kau tamaio’eiki, “‘Ko Sione eni ko e Papitaiso: he kuo tu’u hake ia mei he mate; pea ko ia ‘oku hā ai ‘iate ia ‘ae ngaahi ngāue lahi.”

³ ¶ He na’e puke mo ha’i ‘e Helota ‘a Sione, ‘o tuku ia ki he fale fakapōpula, koe’uhi ko Helotiasi, ko e ‘unoho ‘o hono tokoua ko Filipe. ⁴ He na’e pehē ‘e Sione kiate ia, “‘Oku ‘ikai ngofua ha’o ma’u ia.” ⁵ Pea ‘i he’ene tokanga ke tāmata’i ia, na’e manavahē ia ki he kakai, he na’a nau lau ia ko e palōfita. ⁶ Ka ‘i he ‘aho na’e fakamanatu’i ai ‘ae fā’ele’i ‘o Helota, na’e me’e ‘i honau ‘ao ‘ae ta’ahine ‘a Helotiasi, pea mālie’ia ai ‘a Helota. ⁷ “‘Ko ia na’a ne fuakava ai ke ne foaki kiate ia ‘aia kotoa pē te ne kole ki ai.” ⁸ Pea kuo tomu’a akonekina ia ‘e he’ene fa’ē, pea ne pehē, “‘Tuku mai ni kiate au ‘ae ‘ulu ‘o Sione ko e Papitaiso ‘i ha ipu.” ⁹ Pea mamahi ai ‘ae tu’i: ka koe’uhi ko ‘ene fuakava, mo kinautolu na’a nau nonofo mo ia ‘i he kai, na’a ne fekau ke ‘ange ia kiate ia. ¹⁰ Pea ne fekau ai ke tutu’u ‘ae ‘ulu ‘o Sione ‘i he fale fakapōpula. ¹¹ Pea na’e ‘omi hono ‘ulu ‘i he ipu, ‘o ‘oatu ki he ta’ahine: pea ne ‘omi ia ki he’ene fa’ē. ¹² Pea na’e

ha’u ‘ene kau ākongā, ‘o ‘ave ‘ae sino, mo tanu, pea ‘alu ‘o fakahā kia Sisu. ¹³ Pea kuo fanongo ki ai ‘a Sisu, pea heka vaka ia, ‘o ‘alu mei he potu ko ia ki ha potu lala: pea fanongo ki ai ‘ae kakai, pea nau hala ‘uta, ‘o muimui ‘iate ia mei he ngaahi kolo. ¹⁴ Pea ‘alu atu ‘a Sisu, ‘o ne mamata ki he kakai tokolahi, pea ‘ofa mamahi ia kiate kinautolu, ‘o ne fakamo’ui ‘enua ngaahi mahaki.

¹⁵ ¶ Pea kuo efiāfi ai, pea ha’u ‘ene kau ākongā kiate ia, ‘o pehē, “‘Ko e potu lala eni, pea kuo tei ‘osi ‘ae ‘aho; fekau ke ‘alu ‘ae kakai ki he ngaahi potu kakai, ke fakatau me’akai ma’anautolu.” ¹⁶ Ka na’e tala ‘e Sisu kiate kinautolu, “‘Oku ‘ikai ‘aonga ‘enua ‘alu: mou ‘oatu ha’anau kai.” ¹⁷ Pea nau pehē kiate ia, “‘Ko e fo’i mā pe ‘e nima, mo e ika ‘e ua, ‘oku tau ma’u ‘i heni.” ¹⁸ Pea pehē ‘e ia, “‘Omi ia kiate au.” ¹⁹ Pea fekau ‘e ia ki he kakai ke nofo ki lalo ki he mohuku, pea ne to’o ‘ae fo’i mā ‘e nima, mo e ika ‘e ua, ‘o hanga hake ki he langi, ‘o tāpuaki, mo tofitofi ‘ae ngaahi fo’i mā, pea ‘oatu ki he’ene kau ākongā, pea tufaki ‘e he kau ākongā ki he kakai. ²⁰ Pea na’a nau kai kotoa pē, ‘o mākona: pea tānaki ‘ae toenga kai, pea pito ai ‘ae kato ‘e hongofulu ma ua. ²¹ Pea ko kinautolu na’e kai, ko e tangata ‘e toko nima afe nai; kae’uma’ā ‘ae kau fefine mo e tamaiki.

²² ¶ Pea toki fekau ‘e Sisu ki he’ene kau ākongā ke nau heka vaka, ‘o mu’omu’a ‘iate ia ki he kauvai ‘e taha, ke ne fekau ke ‘alu ‘ae kakai. ²³ Pea kuo ne fekau ‘ae kakai ke ‘alu, pea ‘alu hake tokotaha pe ia ki he mo’unga ke lotu: pea hokosia ‘ae efiāfi, ‘oku ne kei ‘i ai tokotaha pe. ²⁴ Ka kuo ‘i he vaha ‘ae vaka, ‘o tō mo hopo ‘i he peau: he na’e tokai ‘ae matangi. ²⁵ Pea ‘i hono fā ‘oe le’o ‘i he pō na’e ‘alu atu ‘a Sisu kiate kinautolu, ‘o hā’ele ‘i he fukahi tahi. ²⁶ Pea ‘i he mamata ‘ae kau ākongā ki he’ene hā’ele ‘i he fukahi tahi, na’a nau manavahē, ‘onau pehē, “‘Ko e laumālie!” Pea nau tangi kalanga ‘i he manavahē. ²⁷ Ka na’e lea leva ‘a Sisu kiate kinautolu, ‘o pehē, “‘Fiemālie pe; he ko au pe; ‘oua te mou manavahē.” ²⁸ Pea lea ‘a Pita, ‘o pehēange kiate ia, “‘Eiki, kapau ko koe, fekau mai ke u ‘alu atu kiate koe ‘i he vai.” ²⁹ Pea ne pehē, “‘Ha’u.” Pea ‘i he ‘alu hifo ‘a Pita mei he vaka, na’e ‘eve’eva ia ‘i he tahi, ke ‘alu atu kia Sisu. ³⁰ Ka ‘i he’ene mamata ‘oku mālohi ‘ae matangi, na’e manavahē ia; pea kamata ngalo hifo, pea tangi ia, ‘o pehē, “‘Eiki, fakamo’ui au.” ³¹ Pea mafao leva ‘ae nima ‘o Sisu, ‘o ne puke ia, ‘o ne pehē ki ai, “‘A koe ‘oku si’i ho’o tui, ko e hā ‘oku ke fakata’eta’etui ai?” ³² Pea ‘i he’ena hoko ki he vaka, pea malū ‘ae matangi. ³³ Pea ha’u ai ‘akinautolu na’e ‘i he vaka, ‘o hū kiate ia, ‘o pehē, “‘Ko e mo’oni ko e ‘Alo koe ‘oe ‘Otua.”

³⁴ ¶ Pea ‘i he’enua hoko atu, na’a nau tu’u ki ‘uta ki he fonua ko Kenesaleti. ³⁵ Pea kuo ‘ilo ia ‘e he kakai ‘oe potu ko ia, na’a nau fanongonongo ki he potu kotoa pē ‘oe fonua ko ia, ‘o omi kiate ia ‘akinautolu kotoa pē na’e mahaki; ³⁶ ‘O nau kole kiate ia ke nau ala pe ki he kapa ‘o hono kofu: pea na’e fakamo’ui haohaoa ‘akinautolu kotoa pē na’e ala ki ai.

3 'Oku valoki 'e Kalaisi 'ae kau tangata tohi mo e Fālesi 'i he'enau liaki 'ae ngaahi fekau 'ae 'Otua 'i he'enau ngaahi talatupu'a: 11 'O ne fakahā ko ia 'oku 'alu 'i he ngutu 'oe tangata 'oku 'ikai te ne 'ulifī 'ae tangata. 21 'Oku ne fakamo'ui 'ae ta'ahine 'oe fefine Kēnani, 30 Mo e kakai tokolahi: 32 Mo ne fafanga 'aki 'ae fo'i mā 'e fitu mo e ngaahi ika si'i 'ae tangata 'e toko fā afe, kae'uma'ā 'ae fefine mo e tamaiki.

15 PEA toki ha'u 'ae kau tangata tohi mo e Fālesi 'o Selūsalema, kia Sisu, 'onau pehē, 2 "Ko e hā 'oku li'aki ai 'e ho'o kau ākongā 'ae talatupu'a 'ae kau mā-tu'a? He 'oku 'ikai te nau fanofano honau nima 'oka nau ka kai mā."

3 Ka na'e lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou li'aki ai foki 'ae fekau 'ae 'Otua 'i ho'omou talatupu'a? 4 He kuo fekau 'e he 'Otua, 'o pehē, 'Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē: pea, 'Ko ia 'e kape'i 'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, tuku ke mate tāmata'i ia.'

5 Ka 'oku pehē 'ekimoutolu, 'Ko ia 'e pehē ki he'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, "Kuo fakatapu'i 'aia kotoa pē 'oku ou fa'a 'aonga ai kiate koe," 6 pea 'oku 'ikai toe faka'apa'apa ia ki he'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, 'e 'ata'atā ia.' Ko ia 'oku mou fakata'e'aonga'i 'ae fekau 'ae 'Otua 'aki ho'omou talatupu'a. 7 'Ae kau mālualo! Ne'ine'i lea 'a 'I-saia kiate kimoutolu, 'o pehē,

8 "Oku 'unu'unu mai 'ae kakai ni kiate au 'aki honau ngutu,

'o faka'apa'apa kiate au 'aki honau loungutu; ka 'oku mama'o honau loto 'iate au.

9 Ka 'oku ta'e'aonga 'enau hū kiate au, 'o akonaki 'aki 'ae ngaahi fekau 'ae tangata pe.' |"

10 ¶ Pea ui ia ki he kakai, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Fanongo, pea tokanga: 11 'Oku 'ikai faka'uli ki he tangata 'aia 'oku 'alu ki he ngutu; ka ko ia 'oku ha'u mei he ngutu, 'oku ne faka'uli'i 'ae tangata."

12 Pea toki ha'u ai 'ene kau ākongā, 'onau pehē kiate ia, "'Oku ke 'ilo na'e tūkia 'ae kau Fālesi, 'i he'enau fanongo ki he lea ko ia?"

13 Ka na'e lea ia, 'o pehēange, "Ko e 'akau kotoa pē na'e 'ikai tō 'e he'eku Tamai 'oku 'i he langi, 'e ta'aki fu'u hake ia. 14 Tuku ai pe 'akinautolu: ko e kau takimu'a kui 'oe kui 'akinautolu. Pea kapau 'oku tataki 'ae kui 'e he kui, 'e tō fakatou'osi pe ki he luo."

15 Pea lea 'a Pita, 'o pehēange kiate ia, "Fakamatala kiate kinautolu 'ae fakatātā ni."

16 Pea pehēange 'e Sisu, "'Oku mou kei ta'e'ilo foki?"

17 'Oku te'eki ai te mou 'ilo, ko e me'a kotoa pē 'oku 'alu 'i he ngutu, 'oku 'alu ia ki he kete, pea toki 'alu hifo kitu'a? 18 Ka ko e ngaahi me'a ko ia 'oku 'alu atu 'i he ngutu, 'oku ha'u mei he loto: pea ko ia ia 'oku faka'uli'i 'ae tangata. 19 He 'oku ha'u mei he loto 'ae mahalo kovi, mo e fakapō, mo e tonono fefine, mo e fe'auaki, mo e kaiha'a, mo e fakamo'oni loi, mo e lea kovi: 20 Ko eni 'ae ngaahi me'a 'oku faka'uli'i 'ae tangata: ka ko e kai ta'efanofano nima, 'oku 'ikai faka'uli'i ia 'ae tangata."

21 ¶ Pea toki 'alu mei ai 'a Sisu, ki he ngaahi potu 'o Taia mo Saitone. 22 Pea vakai, na'e ha'u 'ae fefine Kē-

nani mei he potu ko ia, 'o tangi kiate ia, 'o pehē, "'Alo'o-fa mai kiate au, 'e 'Eiki, ko e foha 'o Tevita; ko 'eku ta'ahine 'oku mamahi lahi 'i he tēvolo."

23 Ka na'e 'ikai si'i te ne lea kiate ia. Pea ha'u 'ene kau ākongā, 'o kole kiate ia, 'o pehē, "Fekau ia ke 'alu; he 'oku ne tangi toupili mai kiate kinautolu."

24 Ka na'e lea ia, 'o pehēange, "'Oku 'ikai fekau au ka ki he fanga sipi he 'oe fale 'o 'Isileli."

25 Pea toki ha'u ia, 'o hū kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, tokoni'i au."

26 Ka na'e lea ia, 'o pehēange, "'Oku 'ikai lelei ke to'o 'ae mā 'ae fānau, pea li ki he fanga kulī."

27 Pea pehē 'e ia, "Ko e mo'oni, 'Eiki: ka 'oku kai 'e he fanga kulī 'ae momo'i me'akai'oku ngangana mei he keinanga'anga 'a honau 'eiki."

28 Pea toki lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate ia, "'E fefine, 'oku lahi ho'o tui: ke hoko kiate koe 'o hangē ko ho loto." Pea mo'ui 'ene ta'ahine 'i he feitu'ula'ā ko ia.

29 Pea 'alu mei ai 'a Sisu, pea ha'u ia, 'o ofi ki he tahi 'o Kaleli; pea 'alu hake ia ki he mo'unga, 'o nofo ai. 30 Pea ha'u 'ae kakai tokolahi kiate ia, pea nau 'omi 'ae pipiki, mo e kui, mo e noa, mo e lavea, mo e tokolahi kehe, 'o tuku 'akinautolu ki he va'e 'o Sisu; pea fakamo'ui 'e ia 'akinautolu: 31 Ko ia na'e ofo lahi ai 'ae kakai, 'i he'enau mamata kuo fakalea 'ae noa, pea fakahaohaoa 'ae lavea, pea faka'eve'eva 'ae pipiki, pea faka'ā 'ae kui: pea nau fakamālō ki he 'Otua 'o 'Isileli.

32 ¶ Pea ui 'a Sisu ke 'alu ange 'ene kau ākongā kiate ia, 'o ne pehē, "'Oku ou 'ofa mamahi ki he kakai, koe'uhi 'oku 'aho tolu 'enau 'iate au, pea 'oku 'ikai ha'anau me'a ke kai: pea 'e 'ikai te u fa'a fekau ke nau 'alu 'aukai pe, telia na'a nau pongia 'i he hala."

33 Pea lea 'ene kau ākongā kiate ia, "Te tau ma'u mei fē 'i he toafa ni 'ae mā lahi, ke fakamākona 'aki 'ae fu'u kakai pehē ni?"

34 Pea pehēange 'e Sisu kiate kinautolu, "'Oku fiha ho'omou fo'i mā?" Pea nau pehē, "'Oku fitu, mo e fanga kihī'i ika." 35 Pea fekau 'e ia ki he kakai ke nofo ki he kekele. 36 Pea to'o 'e ia 'ae fo'i mā 'e fitu mo e ngaahi ika, pea fai 'ae fakafeta'i, pea tofitofi ia, 'o 'oatu ki he'ene kau ākongā, pea tufaki'e he kau ākongā ki he kakai. 37 Pea na'a nau kai kotoa pē, pea mākona ai: pea nau tānaki 'ae toenga kai pea fonu ai 'ae kato 'e fitu.

38 Pea ko kinautolu na'e kai, ko e tangata 'e toko fā afe, kae'uma'ā 'ae kau fefine mo e tamaiki.

39 Pea fekau 'e ia 'ae kakai ke nau 'alu, pea heka vaka ia 'o folau ki he potu 'o Makitala.

1 'Oku holi 'ae kau Fālesi ki ha faka'ilonga. 6 'Oku na'ina'i 'e Sisu ki he'ene kau ākongā telia 'ae me'a fakatupu 'oe kau Fālesi mo e Satusi. 13 Ko e mahalo 'ae kakai kia Kalaisi. 16 Ko e fakahā 'e Pita hono loto kiate ia. 21 'Oku tomu'a fakahā 'e Sisu 'ene pekia, 23 'Oku ne valoki 'a Pita 'i he'ene fie ta'ofi ia: 24 'Oku ne tokoni 'akinautolu 'oku muimui 'iate ia he fua 'ae kavenga.

16 PEA ha'u kiate ia 'ae kau Fālesi mo e Sātusi, 'o 'ahi'ahi'i ia 'i he'enau holi ke ne fakahā kiate kinautolu ha faka'ilonga mei he langi. 2 Pea lea ia, 'o pe-

hēange kiate kinautolu, “Oka efiāfi, ‘oku mou pehē, “E ‘afua he ‘oku kulokula ‘ae langi.’³ Pea pongipongi ai, “E ‘alotāmaki ‘ae ‘aho ni, he ‘oku kulokula mo fetautau’i ‘ae langi.’ ‘Ae kau māluālo! ‘Oku mou fa’a ‘ilo ki he mata ‘oe langi; ka ‘e ‘ikai te mou fa’a ‘ilo ‘ae ngaahi faka’i-longa ‘oe kuonga ni? ‘⁴ Ko e to’utangata angakovi mo fe’auaki ‘oku kumi ‘ae faka’i-longa; pea ‘e ‘ikai ha faka’i-longa ‘e ‘oatu ki ai, ka ko e faka’i-longa pe ‘oe palōfita ko Siona.” Pea tukuange ‘e ia ‘akinautolu, kae ‘alu.

⁵ Pea kuo hoko ‘ene kau ākongā ki he kauvai ‘e taha, kuo ngalo ‘iate kinautolu ke ‘omi ‘ae mā.

⁶ ¶ Pea pehē ‘e Sisu kiate kinautolu, “Mou vakai telia ‘ae me’a fakatupu ‘ae kau Fālesi pea mo e Satusi.”⁷ Pea na’a nau fealēlea’aki ‘o pehē, “Ko e me’a ‘i he ‘ikai te tau ‘omi ha mā.”⁸ Pea kuo ‘ilo ‘e Sisu, pea pehē ‘e ia kiate kinautolu, “Akimoutolu ‘oku si’i ho’omou tui, ko e hā ‘oku mou fealēlea’aki ai, ‘i ho’omou ta’e’omi ha mā?⁹ ‘Oku ‘ikai te mou ‘ilo, pe manatu ki he fo’i mā ‘e nima ki he toko nima afe, mo e kato ‘e fiha na’a mou ‘ave?¹⁰ Pe ki he fo’i mā ‘e fitu ki he toko fā afe, mo e kato ‘e fiha na’a mou ‘ave?¹¹ Ko e hā ‘oku ‘ikai ai te mou ‘ilo na’e ‘ikai ko e lea ki he mā ‘a ‘eku pehē kiate kimoutolu, Mou vakai telia ‘ae me’a fakatupu ‘ae kau Fālesi pea mo e Satusi?”¹² Pea ne nau toki ‘ilo na’e ‘ikai ko ‘ene tala ke nau vakai telia ‘ae me’a fakatupu ‘oe mā, ka ko e akonaki ‘ae kau Fālesi mo e kau Satusi.

¹³ ¶ Pea ‘i he hoko ‘a Sisu ki he potu ‘o Sesalia ‘i Filipai, na’e fehu’i ia ki he’ene kau ākongā, ‘o pehē, “Oku pehē ‘e he kakai pe ko hai au ko e Foha ‘oe tangata?”¹⁴ Pea nau pehē, “Oku lea ‘ae ni’ihi, ko Sione ko e Papi-taiso; ko e ni’ihi, ko ‘Ilaisiā; mo e ni’ihi, ko Selemaia, pe ha taha ‘oe kau palōfita.”¹⁵ Pea pehēange ‘e ia kiate kinautolu, “Ka ‘oku pehē ‘ekimoutolu ko hai au?”¹⁶ Pea lea ‘a Saimone Pita, ‘o pehēange, “Ko koe ko e Kalaisi, ko e ‘Alo ‘oe ‘Otua mo’ui.”¹⁷ Pea lea ‘a Sisu, ‘o pehēange kiate ia, “Saimone Pāsiona, ‘oku ke monū’ia: he na’e ‘ikai fakahā ia kiate koe ‘e he kakano mo e toto, ka ko ‘eku Tamai ‘oku ‘i he langi.”¹⁸ Pea ‘oku ou tala atu fokiki kiate koe, Ko Pita koe, pea te u langa hoku siasi ki he maka ni; pea ‘e ‘ikai lava’i ia ‘e he ngaahi matapā ‘o hētesi.”¹⁹ Pea te u ‘oatu kiate koe ‘ae kī ‘oe pule’anga ‘oe langi: pea ko ia kotoa pē te ke nono’o ‘i māmani, ‘e nono’o ia ‘i he langi; pea ko ia te ke veteki ‘i māmani, ‘e veteki ia ‘i he langi.”²⁰ Pea na’a ne toki fekau ki he’ene kau ākongā, ke ‘oua na’a nau fakahā ki ha tokotaha ko Sisu ia ko e Kalaisi.

²¹ ¶ Pea talu mei he ‘aho ko ia na’e kamata fakahā ai ‘e Sisu ki he’ene kau ākongā, “E ‘alu ia ki Selūsalema, pea ne kātaki ‘ae ngaahi me’a lahi ‘i he kau mātu’a, mo e kau taula’eiki lahi, mo e kau tangata tohi, pea ‘e tā-mate’i ia, pea toe fokotu’u ‘i hono ‘aho tolu.”²² Ka ka ‘ave ia ‘e Pita, ‘o kamata valoki’i ia, ‘o pehē, “Ke mama’o ia ‘iate koe, ‘Eiki: ‘e ‘ikai hoko eni kiate koe.”²³ Ka na’e tafoki ia, ‘o ne pehē kia Pita, “Alu ki hoku tu’a, Sētane: ko e fakahala koe kiate au: he ‘oku ‘ikai te ke lelei’ia ‘i he me’a ‘ae ‘Otua, ka ‘i he me’a ‘ae tangata.”

²⁴ ¶ Pea toki pehē ai ‘e Sisu ki he’ene kau ākongā, “Kapau ‘e muimui ha taha ‘iate au, tuku ke ne lí’aki ‘e ia

ia, pea to’o hake ‘ene ‘akau māfasia ‘o muimui ‘iate au.²⁵ He ko ia ‘e kalofaki ‘ene mo’ui, ‘e mole ia: pea ko ia ‘e mole ‘ene mo’ui koe’uhi ko au, te ne ma’u ia.”²⁶ He ko e hā hono ‘aonga ki he tangata, ‘o kapau te ne ma’u ‘a māmani kotoa pē, kae mole ai hono laumālie ‘o’ona; pe ko e hā ‘e foaki ‘e ha tangata ke fetongi ‘aki hono laumālie?²⁷ He ko e Foha ‘oe tangata ‘e ha’u ia ‘i he nāunau ‘o ‘ene Tamai mo ‘ene kau ‘āngelo; pea te ne toki totongi ai ki he tangata kotoa pē ‘o fakatatau ki he’ene ngāue.”²⁸ Ko ‘eku tala mo’oni atu kiate kimoutolu, ‘Oku tutu’u ‘ae ni’ihi ‘i heni, ‘e ‘ikai te nau kamata ‘ae mate, kae’oua ke nau vakai ki he Foha ‘oe tangata ‘oku ha’u ‘i hono pule’anga.”

1 Ko e fakakehe ‘a Kalaisi, 14 Oku ne fakamo’ui ‘ae vale, 22 Oku ne fakahā ‘ene pekia, 24 Oku ne ‘oatu ‘ae tukuha.

17 PEA hili ‘ae ‘aho ‘e ono, pea vahe’i ‘e Sisu ‘a Pita, mo Semisi, mo Sione ko hono tokoua, ‘o ne ‘ave ‘akinautolu pe ki ha potu mo’unga mā’olunga,² Pea na’e liliu ia ‘i honau ‘ao: pea ulo hono fofonga ‘o hangē ko e la’ā, pea hinehina hono kofu ‘o hangē ko e maa-ma.³ Pea vakai, kuo hā mai ‘a Mōsese mo ‘Ilaisiā kiate kinautolu, ‘o na felea’aki mo ia.⁴ Pea lea ai ‘a Pita, ‘o pehēange kia Sisu, “Eiki, ‘oku lelei ‘etau ‘i heni: pea kapau te ke loto *ki ai*, tuku ke mau ngaohi ‘i heni ha fale ‘e tolu; ke ‘o’ou ‘ae taha, pea taha ‘o Mōsese, pea taha ‘o ‘Ilaisiā.”⁵ Pea lolotonga ‘ene lea, ‘iloange, kuo fakamalu’aki ‘akinautolu ‘ae ‘ao ngingila: pea vakai, ko e le’o mei he ‘ao, na’e pehē, “Ko hoku ‘Alo ‘ofa’anga eni ‘aia ‘oku ou fiemālie lahi ai; mou fakaongo kiate ia.”⁶ Pea ‘i he fanongo ki ai ‘ae kau ākongā, na’a nau tō fo’ohifo ki honau mata, ‘o manavahē lahi.⁷ Pea ha’u ‘a Sisu, ‘o ala kiate kinautolu, mo ne pehē, “Tu’u hake, pea ‘oua ‘e manavahē.”⁸ Pea ‘i he hanga hake honau mata, na’e ‘ikai te nau mamata ki ha taha, ka ko Sisu pe.⁹ Pea ‘i he’enua ‘alu hifo mei he mo’unga, na’e fekau ‘e Sisu kiate kinautolu, ‘o pehē, “Oua na’a tala ki ha taha ‘aia kuo hā mai, kae’oua ke toetu’u ‘ae Foha ‘oe tangata mei he mate.”¹⁰ Pea fehu’i kiate ia ‘ene kau ākongā, ‘o pehē, “Ko e hā ‘oku pehē ai ‘e he kau tangata tohi, “E tomu’a ha’u ‘a ‘Ilaisiā?”¹¹ Pea lea ‘a Sisu, ‘o pehēange kiate kinautolu, “Ko e mo’oni ‘e tomu’a ha’u ‘a ‘Ilaisiā, ‘o fakatonutonu ‘ae me’a kotoa pē.”¹² Ka ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kuo hili ‘ae ha’u ‘a ‘Ilaisiā, pea na’e ‘ikai te nau ‘ilo ia, ka kuo nau fai kiate ia ‘enua fa’iteliha. ‘E mamahi pehē fokiki ‘ae Foha ‘oe tangata ‘iate kinautolu.”¹³ Pea toki ‘ilo ai ‘e he kau ākongā, ko ‘ene lea ia kiate kinautolu kia Sione ko e Papitaiso.

¹⁴ ¶ Pea kuo nau hoko atu ki he kakai, mo ‘ene ha’u kiate ia ha tangata, ‘o tu’ulutui kiate ia, ‘o ne pehē,¹⁵ “Eiki, ‘alo’ofa ki hoku foha; he ‘oku vale ia, pea mamahi lahi: pea ‘oku fa’a tō ki he afi, pea fa’a tō ki he vai.”¹⁶ Pea na’aku ‘omi ia ki ho’o kau ākongā, ka na’e ‘ikai te nau fa’a fakamo’ui ia.”¹⁷ Pea lea ‘a Sisu, ‘o pehēange, “Ae to’utangata ta’etui mo angakovi, ‘e fēfē hono fuoloa ‘o ‘eku ‘iate kimoutolu? ‘E fēfē hono fuoloa ‘o ‘eku kātaki’i ‘akimoutolu? ‘Omi ia ki heni kiate au.”¹⁸ Pea na’e valoki ‘e Sisu ‘ae tēvolo; pea ‘alu kitu’a ia ‘i-

ate ia: pea na'e mo'ui 'ae tamasi'i talu mei he feitu'ula'a ko ia. ¹⁹ Pea toki ha'u fakafufu pe 'ae kau ākongā kia Sisu, 'o pehē, "Ko e hā na'e 'ikai ai te mau fa'a kapusi ia?" ²⁰ "Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko e me'a 'i ho'omou ta'etui: he 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Kapau 'e 'ai ho'omou tui 'o hangē ko e fo'i tenga'i musita, te mou pehē ki he mo'unga ni, 'Hiki 'i heni ki he potu na;' pea 'e hiki ia: pea 'e 'ikai ha me'a 'e taha 'e ta'efa'afai 'ekimoutolu. ²¹ Ka 'oku 'ikai 'alu kitu'a 'ae fa'ahinga ko ia, ka 'i he lotu mo e 'aukai."

²² ¶ Pea 'i he'enu kei 'i Kaleli, na'e pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "'E lavaki' 'ae Foha 'oe tangata ki he nima 'ae kau tangata: ²³ Pea te nau tāmāte'i ia, pea 'i hono 'aho tolu 'e toe fokotu'u ia." Pea na'e mamahi lahi ai 'akinautolu.

²⁴ ¶ Pea 'i he'enu hoko ki Kapaneume, na'e ha'u kia Pita 'ae kau tākaki tukuhau, 'o pehē, "'Oku 'ikai tukuhau 'a homou 'Eiki?" ²⁵ Pea pehē 'e ia, "'Io." Pea kuo ha'u ia ki he fale, pea ta'ofi ia 'e Sisu, 'o pehē, "Saimone, ko e hā ho loto? 'Oku ma'u 'e he ngaahi tu'i 'o māmani 'ae totongi pe 'ae tukuhau 'ia hai? 'I he'enu fānau, pe mei he kakai kehe?" ²⁶ Pea talaange 'e Pita kiate ia, "'I he kakai kehe." Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Pea tā 'oku 'ata'atā 'ae fānau. ²⁷ Ka ko eni telia na'a tau faka'ita kiate kinautolu, 'alu koe ki tahi, 'o taumāta'u, 'o to'o 'ae ika 'oku fuofua kai; pea 'i ho'o fa'ai hono ngutu, te ke 'ilo 'i ai 'ae pa'anga: ke ke to'o ia, 'o 'oatu kiate kinautolu koe'uhi ko kitaua."

1 'Oku na'ina'i 'e Kalaisi 'ene kau ākongā ke nau angavaivai mo ta'ehala: 7 Ke nau vakai telia 'ae ngaahi fakahala, pea 'oua na'a nau ta'etokanga ki he si'i: 15 'Oku ne fakahā 'aia 'oku totonu ke fai ki hotau kāinga 'oku fai hala kiate kitautolu: 21 Mo hono liunga lahi 'o 'etau fakamolemolea 'akinautolu: 23 'Oku ne fakahā ia 'i he fakatātā ki he tu'i na'a ne fakamaau'i 'ene kau tamaio'eiki: 32 'O ne tautea ia na'e 'ikai te ne fai 'ofa ki he'ene kaunga ngāue.

18 PEa 'i he 'aho ko ia na'e ha'u ai 'ae kau ākongā kia Sisu, 'onau pehē, "Ko hai 'oku lahi 'i he pule'anga 'oe langi?" ² Pea ui 'e Sisu ha tamasi'i si'i ke 'alu ange kiate ia, 'o ne tuku ia ki honau ha'oha'onga, ³ 'O ne pehē, "'Oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Kapau 'e 'ikai liliu 'akimoutolu, ke tatau mo e tamaiki iiki, 'e 'ikai te mou hū ki he pule'anga 'oe langi. ⁴ Ko ia ia te ne fakavaivai'i ia 'o hangē ko e tamasi'i si'i ni, ko ia pe 'oku lahi 'i he pule'anga 'oe langi. ⁵ Pea ko ia te ne ma'u ha tamasi'i si'i pehē 'i hoku hinga, 'oku ne ma'u au. ⁶ "Ka ko ia te ne fakahala'i ha tokotaha 'iate kinautolu ni 'oku si'i 'oku tui kiate au, 'e lelei hake kiate ia 'o ka ne taupunga'i 'aki ia 'ae maka momosi 'i hono kia, pea lōmaki'i ia 'i he lotu moana.

⁷ ¶ 'E mala'ia 'a māmani koe'uhi ko e ngaahi fakahala! He kuo pau 'e hoko 'ae ngaahi fakahala; kae mala'ia 'ae tangata ko ia 'e hoko ai 'ae fakahala! ⁸ "Ko ia, kapau 'oku fakahala'i koe 'e ho nima pe ko ho va'e, tutu'u ia, 'o li'aki ia 'iate koe: 'oku lelei kiate koe ha'o hū ki he mo'ui 'oku ke ketu pe nima mutu, 'i ho'o ma'u 'ae nima

'e ua mo e va'e 'e ua, kae li koe ki he afi ta'engata. ⁹ Pea kapau 'oku fakahala'i koe 'e ho mata, kape'i ia, 'o li'aki 'iate koe: 'oku lelei kiate koe ha'o hū ki he mo'ui 'oku ke mata taha, 'i ho'o ma'u 'ae mata 'e ua, kae li koe ki he afi 'o heli.

¹⁰ ¶ "Vakai ke 'oua na'a mou manuki'i ha tokotaha 'iate kinautolu ni 'oku si'i; he 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku mamata ma'uaipē 'i he langi hā nau 'āngelo ki he fofonga 'o 'eku Tamai 'aia 'oku 'i he langi. ¹¹ Pea kuo hoko mai 'ae Foha 'oe tangata ke fakamo'ui 'aia na'e hē. ¹² "Ko e hā homou loto? Kapau 'oku ma'u 'e ha tangata 'ae sipi 'e teau, pea 'alu hē pe hanau taha, 'ikai 'oku ne tuku 'ae hivangofulu ma hiva, pea 'alu ki he ngaahi mo'unga, 'o kumi 'aia kuo hē? ¹³ Pea kapau te ne 'ilo ia, ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'oku lahi 'ene fiefia 'i he sipi ko ia, 'i he hivangofulu ma hiva na'e 'ikai 'alu hē. ¹⁴ Pea pehē, 'oku 'ikai ko e finangalo 'o ho'omou Tamai 'oku 'i he langi, ke mala'ia ha tokotaha 'iate kinautolu ni 'oku si'i.

¹⁵ ¶ "Ko ia, kapau 'e fai angahala kiate koe 'e ho kāinga, 'alu 'o fakahā 'ene kovi kiate ia, 'a koe pē mo ia: kapau 'e tokanga ia kiate koe, kuo ke fakalelei mo ho kāinga. ¹⁶ Pea kapau 'e 'ikai te ne tokanga kiate koe, pea ke toki 'ave ha tokotaha pe ha toko ua kehe, koe'uhi 'e fakapapau 'ae lea kotoa pē mei he ngutu 'oe fakamo'oni 'e toko ua pe toko tolu. ¹⁷ Pea kapau 'e ta'etokanga ia kiate kinautolu, fakahā ia ki he siasi: pea kapau 'e ta'etokanga ia ki he siasi, tuku ke tatau ia kiate koe mo e tangata hiteni mo e tākaki tukuhau ¹⁸ "Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Ko e me'a ko ia te mou nono'o 'i māmani, 'e nono'o ia 'i he langi: pea ko e me'a ko ia te mou veteki 'i māmani, 'e veteki ia 'i he langi. ¹⁹ "Pea 'oku ou tala atu foki kiate kimoutolu, Kapau 'e lotu taha hamou toko ua 'i māmani 'i ha me'a 'e taha te na kole, 'e fai ia kiate kināua 'e he'eku Tamai 'oku 'i he langi. ²⁰ He ko e potu ko ia 'oku fakataha ai 'ae toko ua pe 'ae toko tolu 'i hoku huafa, te u 'i ai au mo kinautolu."

²¹ ¶ Pea na'e toki ha'u ai 'a Pita kiate ia, 'o ne pehē, "'Eiki, 'e liunga fiha 'ae angahala 'a hoku tokoua kiate au mo 'eku fakamolemole ia? Ke liunga fitu?" ²² Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "'Oku 'ikai te u pehē kiate koe, Ke liunga fitu pē kae liunga fitungofulu lau 'e fitu.

²³ ¶ Ko ia 'oku fakatatau ai 'ae pule'anga 'oe langi ki ha tu'i, na'e lotu ke fakamaau'i 'ene kau tamaio'eiki. ²⁴ Pea kamata fai 'e ia 'ae fakamaau, pea 'omi kiate ia 'ae tokotaha na'e totonu ke ne totongi ki he tu'i 'ae taleniti 'e mano. ²⁵ Ka ko e me'a 'i he 'ikai ha'a ne me'a ke totongi 'aki, na'e fekau 'e he'ene 'eiki ke fakatau ia, mo hono 'unoho, mo 'ene fānau, mo ia kotoa pē na'e 'a'ana, 'o totongi 'aki. ²⁶ Pea fakatōmāpe'e 'ae tamaio'eiki, 'o hū kiate ia, 'o ne pehē, "Eiki, ke ke fa'a kātaki kiate au, pea te u totongi kotoa pē kiate koe." ²⁷ Pea toki manava'ofa 'ae 'eiki ki he tamaio'eiki ko ia, 'o ne tukuange ia, 'o ne fakamolemole kiate ia 'ae totongi. ²⁸ Ka na'e 'alu 'ae tamaio'eiki ko ia, 'o ne 'ilo 'ae tokotaha 'o 'ene kaungā tamaio'eiki, na'e totonu ke totongi 'aki kiate ia 'ae tenali 'e teau: pea ne puke 'e ia ia, 'o

kuku hono kia, 'o pehē, 'Totongi mai kiate au 'aia 'oku 'a'aku.'²⁹ Pea fakatōmapē'e 'a 'ene kaungā tamaio'eiki ki hono va'e, 'o ne kole kiate ia, 'o pehē, 'Ke ke fa'a kā-taki kiate au, pea te u totongi kotoa pē kiate koe.'³⁰ Ka na'e 'ikai te ne fai; ka na'e 'alu ia, 'o tuku ia ki he fale fakapōpula, kae'oua ke ne totongi 'aia na'e totonu.³¹ Ka 'i he mamata 'a 'ene kaungā tamaio'eiki ki he me'a kuo fai, na'a nau mamahi lahi, pea 'alu 'o fakahā ki honau 'eiki 'aia kotoa pē kuo fai.³² Pea ui ia 'e he'ene 'eiki, 'o ne pehē kiate ia, "Ae tamaio'eiki angakovi ko koe, ne u fakamolemolea koe 'i he totongi kotoa pē ko ia, ko e me'a 'i ho'o kole kiate au."³³ Pea 'ikai na'e taau mo koe ho'o manava'ofa foki ki ho kaungā tamaio'eiki, 'o hangē ko 'eku manava'ofa kiate koe?³⁴ Pea 'ita ai 'ene 'eiki, 'o ne tuku atu ia ki he kau fakamamahi, kae'oua ke ne totongi 'aia kotoa pē na'e totonu.³⁵ "E fai pehē foki 'e he'eku Tamai 'i he langi kiate ki-moutolu, 'o kapau 'e 'ikai te mou taki taha fakamolemolea mei hono loto 'ae ngaahi angahala 'o hono kāinga."

2 'Oku fakamo'ui 'e Kalaisi 'ae mahaki: 3 'Oku ne fakahā 'ae fehu'i 'ae kau Fālesi ki he tukuange 'oe 'unoho; 10 'O ne fakahā hono 'aonga 'oe fakamaau. 13 'Oku ne ma'u 'ae tamaiki iiki: 16 'Oku ne fakahā ki he talavou 'aia te ne ma'u ai 'ae mo'ui ta'engata, 20 Mo ia 'e haohaoa ai ia: 23 'Oku tala 'e ia ki he kau ākonga hono faingata'a 'oe hū 'ae tangata koloa'ia ki he pule'anga 'oe 'Otua, 27 'O ne faka'ilo 'ae totongi ma'anautolu 'oku li'aki me'a koe'uhi ke nau muimui 'iate ia.

19 PEA 'i he faka'osi 'e Sisu 'ene ngaahi lea ni, na'e 'alu ia mei Kaleli, pea ha'u ia ki he ngaahi potu 'o Siutea, 'o ofi ki Sioatani.² Pea muimui 'iate ia 'ae kakai tokolahi 'aupito: pea ne fakamo'ui 'akinautolu 'i ai.

³ ¶ Na'e ha'u foki 'ae kau Fālesi kiate ia, 'o 'ahi'ahi'ia ia, 'onau pehē kiate ia, "'Oku ngofua ki he tangata ke tukuange hono 'unoho 'i he me'a kotoa pē?"⁴ Pea lea ia, "'O pehēange kiate kinautolu, Na'e 'ikai te mou lau, ko ia na'a ne fakatupu 'ae kakai' i he kamata'anga, 'na'a ne fakatupu 'akinaua ko e tangata mo e fefine,'⁵ 'O ne pehē, 'Ko e me'a eni 'e tuku ai 'e he tangata 'ene tamai mo 'ene fa'ē, kae pikitai ki hono 'unoho: pea 'e hoko 'akinaua ko e kakano pe taha?'⁶ Ko ia 'oku 'ikai ai te na kei ua, ka ko e kakano pe taha. Pea ko eni, ko ia kuo fakataha 'e he 'Otua, 'oua na'a fakamāvae 'e ha tangata."⁷ Pea nau pehē kiate ia, "Ka kuo pehē, ko e hā na'e fekau ai 'e Mōsese ke 'oatu 'ae tohi fakamāvae, pea ke tukuange ia?"⁸ Pea pehēange 'e ia kiate kinautolu, "'Ko e me'a 'i he fefeka 'o homou loto, ko ia na'e kātaki ai 'e Mōsese 'a ho'omou tukuange homou 'unoho: ka na'e 'ikai pehē mei he kamata'anga.⁹ Pea 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'e tukuange hono 'unoho, ka 'i he'ene tonon tangata pe, pea fakama'u ia mo ha tokotaha kehe, ko e tonon fefine ia: pea ko ia 'e fakama'u mo ia kuo tukuange, ko e tonon fefine ia."

¹⁰ ¶ Pea pehē 'ene kau ākonga kiate ia, "Kapau 'oku pehē pe 'ae tangata mo hono 'unoho, tā 'oku 'ikai lelei ke fakama'u."¹¹ Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu,

"'Oku 'ikai fa'a ma'u 'ae tala ni 'e he tangata kotoa pē, ka ko kinautolu kuo foaki ia ki ai.¹² He 'oku ai 'ae nī'hi 'oku 'iunoke, 'i he'enu fanau'i mei he manāva 'o 'enu fa'ē: pea 'oku ai 'ae 'iunoke nī'hi, kuo ngaohi ke 'iunoke 'e he tangata: pea 'oku ai 'ae 'iunoke nī'hi, kuo nau ngaohi 'akinautolu ke 'iunoke, koe'uhi ko e pule'anga 'oe langi. Ko ia 'oku ne fa'a ma'u ia, ke ma'u pe 'e ia."

¹³ ¶ Pea na'e 'omi ai kiate ia 'ae tamaiki iiki, koe'uhi ke ne hilifaki hono nima kiate kinautolu, 'o lotu: ka na'e lolomi 'akinautolu 'e he kau ākonga.¹⁴ Pea na'e pehē 'e Sisu, "'Oua 'e ta'ofi, kae tuku ke ha'u kiate au 'ae tamai ki iiki: he 'oku 'oe kakai pehē 'ae pule'anga 'oe langi."¹⁵ Pea hilifaki 'e ia hono nima kiate kinautolu, ka ka 'alu mei ai, "'E vakai, na'e ha'u 'ae tokotaha kiate ia, 'o ne pehē, "'E 'Eiki lelei, ko e hā ha me'a lelei te u fai ke u ma'u ai 'ae mo'ui ta'engata?"¹⁷ Pea pehēange 'e ia kiate ia, "'Ko e hā 'oku ke ui ai au ko e lelei? Ko e tokotaha pe 'oku lelei 'aia ko e 'Otua: ka ko ho loto ke ke hū ki he mo'ui pea ke fai ki he ngaahi fekau."¹⁸ Pea pehē 'e ia kiate ia, "'A fē?" Pea pehē 'e Sisu, "'Oua na'a ke fakapō," "Oua na'a ke tonon fefine," "Oua na'a ke kaiha'a," "Oua na'a ke fakamo'oni loi,"¹⁹ 'Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē: pea, 'Ke 'ofa ki ho kaungā'api 'o hangē pe ko koe.'"²⁰ Pea pehēange 'e he talavou kiate ia, "'Kuo u fai kotoa pē eni talu 'eku kei si'i: ko e hā 'oku ou kei hala ai?"²¹ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'Kapau ko ho loto ke ke haohaoa, 'alu 'o fakataua 'aia 'oku 'a'au, mo foaki ki he masiva, pea te ke ma'u ai 'ae koloa 'i he langi: pea ke ha'u, 'o muimui 'iate au."²² Ka 'i he fanongo 'ae talavou ki he lea ko ia, na'a ne 'alu mamahi: he na'e lahi 'ene koloa.

²³ ¶ Pea pehē ai 'e Sisu ki he'ene kau ākonga, "'Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'E faingata'a 'aupito 'ae hū 'ae tangata koloa'ia ki he pule'anga 'oe langi.

²⁴ Pea 'oku ou tala foki kiate kimoutolu, 'oku faingofua ke hū 'ae kāmeli 'i he avai hui, 'i he hū 'ae tangata koloa'ia ki he pule'anga 'oe 'Otua."²⁵ Pea 'i he fanongo ki ai 'ene kau ākonga, na'a nau ofo lahi 'aupito, 'onau pehē, "'Pea ko hai 'e mo'ui?"²⁶ Pea vakai 'e Sisu, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Oku 'ikai fa'a fai eni 'e he tangata; ka 'oku fa'a fai 'e he 'Otua 'ae me'a kotoa pē."

²⁷ ¶ Pea toki lea ai 'a Pita, 'o pehēange kiate ia, "'Vakai, kuo mau si'aki 'ae me'a kotoa pē, 'o muimui 'iate koe: ko e hā te mau ma'u ai?"²⁸ Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "'Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Ko kimoutolu kuo muimui 'iate au, 'oka nofo 'ae Foha 'oe tangata ki he nofo'a 'o hono nāunau, 'i he fakafou, 'e nofo 'akimoutolu foki ki he nofo'a 'e hongofulu ma ua, 'o fakamaau ai ki he fa'ahinga 'e hongofulu ma ua 'o 'Isileli.²⁹ Pea ko ia fulipē kuo ne li'aki 'ae fale, pe 'ae kāinga, pe ko e tuofefine, pe ko e tamai, pe ko e fa'ē, pe ko e 'unoho, pe 'ae fānau, pe 'ae fonua, koe'uhi ko hoku hingoa, te ne ma'u 'o taki teau, pea te ne ma'u mo e mo'ui ta'engata.³⁰ Ka ko e tokolahi 'oku mu'omu'a te nau muimui; pea ko e muimui 'e mu'omu'a.

1 'Oku fakahā 'e Kalaisi 'i he lea fakatātā ki he kau ngoue vaine, 'oku 'ikai fa'aki 'ae 'Otua ki ha taha:

17 'Oku tomu'a fakahā 'ene ngaahi mamahi: 20 'I he'ene tali 'ae fahu'i 'oe fa'e 'ae fānau 'a Sepeti, 'oku ne ako 'aki ki he'ene kau ākongā ke nau an-gavaivai: 30 'Oku ne faka'ā 'ae mata 'oe ongo tangata kui.

20 "HE 'oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e tangata ko e 'eiki 'oe fale, 'aia na'e 'alu atu hengi-hengi pe, ke unga 'ae kau ngāue ki he'ene ngoue vaine. ² Pea kuo nau alea mo e kau ngāue ko e 'aho mo e tenali 'e taha, na'a ne fekau 'akinautolu ki he'ene ngoue vaine. ³ Pea 'alu atu ia 'i hono tolu 'oe feitu'ula'ā, 'o mamata ki he nī'ihi 'oku tutu'u noa ai pe 'i he potu fakatau. ⁴ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Alu 'akimoutolu foki ki he ngoue vaine, pea ko ia 'oku totonu, te u 'oatu kiate kimoutolu.' Pea nau 'alu. ⁵ Pea tote 'alu atu ia 'i hono ono mo hono hiva 'oe feitu'ula'ā, 'o ne toe fai pehē. ⁶ Pea 'i hono hongofulu ma taha 'oe feitu'ula'ā na'e 'alu atu ia, 'o ne 'ilo 'ae nī'ihi 'oku tutu'u noa ai pe, 'o ne pehē kiate kinautolu, 'Ko e hā 'oku mou tutu'u noa ai pe 'i heni 'i he 'aho kotoa?' ⁷ Pea nau pehē kiate ia, 'Koe'uhi kuo 'ikai unga 'akimautolu 'e ha taha.' Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Alu 'akimoutolu foki ki he ngoue vaine; pea ko ia 'oku totonu, te mou ma'u.' ⁸ "Pea kuo efiāfi, pea pehē 'e he 'eiki 'oe ngoue vaine ki he'ene tauhi koloa, 'Ui 'ae kau ngāue, 'o 'oatu kiate kinautolu 'enau totongi, 'o fua fai ki he mui mai 'o a'u ki he mu'omu'a mai.' ⁹ Pea ha'u 'akinautolu na'e unga 'i hono hongofulu ma taha 'oe feitu'ula'ā, pea ma'u taki taha 'e he tangata 'ae tenali. ¹⁰ Pea 'i he omi 'ae kau mu'omu'a mai, na'a nau 'amanaki ke ma'u 'o lahi hake; ka na'e ma'u 'ekinautolu taki taha foki 'ae tenali. ¹¹ Pea 'i he'enau ma'u ia, na'a nau lāunga ki he 'eiki 'oe fale, ¹² 'O nau pehē, 'Ko e feitu'ula'ā pe taha kuo ngāue ai 'ae kau muimui mai ni, pea kuo ke fakataua 'akinautolu kiate kinautolu kuo katekina 'ae ngāue 'oe 'aho, mo hono pupuha.' ¹³ Ka na'e lea ia ki honau tokotaha, 'o pehēange, 'Kāinga, 'oku 'ikai te u fai hala kiate koe: 'ikai na'a ta alea ki he tenali?' ¹⁴ To'o 'aia 'oku 'a'au, pea ke 'alu: te u 'oatu ki he mui mai ni, 'o hangē pe ko koe. ¹⁵ 'ikai 'oku ngofua kiate au ke fai 'eku fa'itelihi ki he me'a 'a'aku? 'Oku kovi ho mata, koe'uhi 'oku ou angalelei?' ¹⁶ Ko ia ko e muimui 'e mu'omu'a, pea 'e mu'omu'a 'ae muimui: he 'oku ui 'ae tokolahi, ka 'oku fili 'ae tokosi'i." ¹⁷ Pea 'i he 'alu hake 'a Sisu ki Selūsalema, na'a ne fakaafe 'ae kau ākongā 'e toko hongofulu ma toko ua 'i he hala, 'o ne tala kiate kinautolu, ¹⁸ "Vakai, 'oku tau 'alu hake ki Selūsalema; pea 'e lavaki'i 'ae Foha 'oe tangata ki he kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi; pea te nau fakamaa ia ke mate; ¹⁹ pea 'e tukuange ia ki he Senitaile ke manuki'i, mo haha, mo tutuki ki he 'akau: pea 'e tu'u hake ia 'i hono 'aho tolu." ²⁰ Pea ha'u ai kiate ia 'ae fa'e 'ae fānau 'a Sepeti mo 'ene ongo tama, 'o hū, mo ne holi ki he me'a 'e taha meiate ia. ²¹ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Ko e hā ho loto?" Pea pehē mai 'e ia kiate ia, "Tuku ke nofo 'eku ongo tama ni, ko e tokotaha ki ho nima to'omata'u, mo e tokotaha ki ho to'ohema, 'i ho pule'anga." ²² Ka na'e leaange 'a Sisu, 'o pehē, "'Oku 'ikai te mou 'ilo 'aia 'oku mou kole. 'Oku

mou fa'a fai ke inu 'i he ipu te u inu ai, pea ke papitaiso 'i he papitaiso ko ia te u papitaiso ai?" Pea na talaange kiate ia, "'Oku ma mafai pe." ²³ Pea pehēange 'e ia kiate kinaua, "'E inu mo'oni 'ekimoua 'i he'eku ipu, pea papitaiso 'i he papitaiso ko ia te u papitaiso ai: ka ko e nofo ki hoku nima to'omata'u, mo hoku to'ohema, 'oku 'ikai 'a'aku ia ke foaki, ka kiate kinautolu pē kuo teuteu ia ki ai 'e he'eku Tamai." ²⁴ Pea 'i he fanongo ki ai 'ae toko hongofulu, na'e tupu ai 'enau 'ita ki he ongo kāinga. ²⁵ Ka na'e ui 'akinautolu 'e Sisu, 'o ne pehē, "'Oku mou 'ilo ko e hou'eiki 'oe Senitaile 'oku nau fa'a pule'i 'a kinautolu, pea ko kinautolu 'oku lahi 'oku nau fa'a pule mālohi kiate kinautolu. ²⁶ Ka 'e 'ikai pehē 'iate kimoutolu: ka ko ia 'oku loto ke lahi 'iate kimoutolu, ke hoko ia ko homou tauhi. ²⁷ Pea ko ia 'oku loto ke 'eiki 'iate kimoutolu, 'e hoko ia ko ho'omou tamaio'eiki: ²⁸ 'Io, 'o hangēto ko e Foha 'oe tangata, na'e 'ikai ha'u ia ke tauhia ia, ka ke tauhi, pea ke foaki 'ene mo'ui ko e huhu'i 'oe tokolahi." ²⁹ Pea 'i he'enau 'alu 'i Seliko, na'e muimui 'iate ia 'ae kakai tokolahi. ³⁰ Pea vakai, na'e nonofo 'ae ongo tangata kui 'i he ve'e hala, pea kuo na fanongo 'oku 'alu ange 'a Sisu, na'a na kalanga, 'o pehē, "'E 'Eiki, Foha 'o Tevita, 'alo'ofa mai kiate kimaau." ³¹ Pea lolomi 'akinaua 'e he kakai, ke na fakalongo pē: ka na'e 'āsili ai 'ena tangi, 'o pehē, "'E 'Eiki, Foha 'o Tevita, 'alo'ofa mai kiate kimaau." ³² Pea tu'u mai 'a Sisu, 'o ui kiate kinaua, 'o pehē, "Ko e hā ho mo loto ke u fai kiate kimoua?" ³³ Pea na talaange kiate ia, "'Eiki, ke 'ā homa mata." ³⁴ Pea 'alo'ofa 'a Sisu, 'o ne tuhu'i hona mata; pea 'ā ai leva hona mata, 'o na muimui 'iate ia.

1 'Oku 'alu 'a Kalaisi ki Selūsalema 'oku heka 'i he 'asi, 12 'Oku ne kapusi mei he falelotu lahi 'ae kakai fakatau, 17 'Oku ne fakamala'ia 'ae 'akau ko e fiki, 23 'Oku fakalongo 'iate ia 'ae kau taula'eiki mo e mātu'a, 28 'O ne valoki 'aki 'akinautolu 'ae lea fakataua ki he ongo foha, 33 Mo e kau tauhi ngoue, na'a nau tāmata'i 'ae kakai na'e fekau kiate kinautolu.

21 PE'A 'i he'enau ofi ki Selūsalema, 'o hoko ki Pete-fesi, ki he mo'unga ko 'Olive, na'e toki fekau 'e Sisu 'ae ākongā 'e toko ua, ² 'O ne pehē kiate kinaua, "Mo ō ki he potu kakai 'oku hangatonu mai, pea te mo 'ilo leva 'ae 'asi 'oku no'otaki, mo hono 'uhiki: vevete 'o tatakai mai kiate au. ³ Pea kapau 'e lea ha taha kiate kimoua, te mo pehē, "Oku na 'aonga ki he 'Eiki,' pea te ne tuku mai leva ia." ⁴ Na'e fai eni kotoa pē, koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita, 'o pehē, ⁵ "Mou tala ki he ta'ahine 'o Saione, 'Vakai, 'oku ha'u ho Tu'i kiate koe, 'oku angamalū, 'o heka ki he 'asi, mo e 'uhiki ko e fānau 'ae 'asi.' |"

⁶ Pea na'e 'alu 'ae ongo ākongā 'o na fai 'o hangē ko e fekau 'a Sisu kiate kinaua, ⁷ 'o 'omi 'ae 'asi, mo e 'uhiki, pea nau 'ai ki ai honau kofu, 'onau fakaheka, ia ki ai. ⁸ Pea folahi atu 'e he kakai tokolahi honau kofu 'i he hala; pea na'e tutu'u hifo 'e he nī'ihi 'ae 'ulu'ulu'i 'akau, 'o falikiliki 'aki 'ae hala. ⁹ Pea ko e kakai tokolahi na'e mu'omu'a mo muimui atu, na'a nau kalanga, 'o pehē,

“Hosana ki he Foha ‘o Tevita: “Oku monū‘ia ia ‘oku ha‘u ‘i he huafa ‘o Sihova; Hosana ‘i ‘olunga.”¹⁰ Pea ‘i he‘ene hoko ki Selūsalema, na‘e ngatū ‘ae kolo kotoa, ‘o pehē, “Ko hai eni?”¹¹ Pea pehē ‘e he kakai, “Ko Sisu eni, ko e palōfita ‘o Nāsaleti ‘i Kaleli.”

¹² ¶ Pea hū ‘a Sisu ki he falelotu lahi ‘oe ‘Otua, ‘o kapusi kitu‘a ‘akinautolu kotoa pē na‘e fefakatau‘aki ‘i he falelotu lahi, ‘o ne fulihi ‘ae ngaahi palepale ‘oe kau fe-tongi pa‘anga, mo e nofo‘a ‘onautolu na‘e fakatau lupe,¹³ ‘o ne pehēange kiate kinautolu, “Kuo tohi, “E ui hoku fale ko e falelotu; ka kuo mou ngaahi ia ko e ‘ana ‘oe kau kaiha‘a.”¹⁴ Pea na‘e ha‘u kiate ia, ‘i he falelotu lahi, ‘ae kui mo e pipiki; pea ne fakamo‘ui ‘akinautolu.¹⁵ Pea kuo mamata ‘ae kau taula‘eiki lahi mo e kau tangata tohi ki he ngaahi me‘a mana na‘a ne fai, mo e kalanga ‘ae tamaiki ‘i he falelotu lahi, ‘o pehē, “Hosana ki he foha ‘o Tevita;” na‘a nau ‘ita lahi,¹⁶ ‘onau pehē kiate ia, “Oku ke ongo‘i ‘enau lea?” Pea talaange ‘e Sisu kiate kinautolu, “Io; pea ‘oku te‘eki si‘i ke mou lau, ‘Kuo ke ma‘u ‘ae fakamālō mei he ngutu ‘oe kau valevale mo e kei huhū?”

¹⁷ ¶ Pea tuku ‘e ia ‘akinautolu, kae ‘alu ia mei he kolo ki Pētani; pea mohe ai.

¹⁸ Pea pongipongi ai, ‘i he‘ene liu mai ki he kolo, kuo fiekaia ia.¹⁹ Pea mamata ia ki he ‘akau ko e fiki ‘i he hā, pea ‘alu ia ki ai, ka na‘e ‘ikai te ne ‘ilo ai ha me‘a ka ko e lau pe, pea pehē ‘e ia ki ai, “Ngata ‘i heni, ke ‘oua na‘a tupu ha fua ‘iate koe ‘o lauikuonga.” Pea mate le-va ‘ae ‘akau ko e fiki.²⁰ Pea kuo mamata ki ai ‘ae kau ākongā, pea nau ofo, ‘o pehē, “Kuo mate vave ‘ae ‘akau ko e fiki!”²¹ Pea lea ‘a Sisu, ‘o pehēange kiate kinautolu, “Ko ‘eku tala mo‘oni atu kiate kimoutolu, Kapau ‘oku mou ma‘u ‘ae tui, pea ‘oua na‘a fakata‘eta‘etui, ‘e ‘ikai te mou fai pe ‘a ia *kuo fai* ki he ‘akau ko e fiki, ka ‘oka mou ka tala ki he mo‘unga ni foki, ‘Ke hiki koe, mo lī koe ki he tahi;’ ‘e fai ia.²² Pea ko e me‘a kotoa pē ‘aia te mou kole ‘i he lotu, ‘i he tui, te mou ma‘u.”

²³ ¶ Pea kuo hū ia ki he falelotu lahi, pea ha‘u kiate ia ‘ae kau taula‘eiki lahi mo e mātu‘a ‘oe kakai, ‘i he‘ene kei malanga, ‘onau pehē, “Ko e pule fē ‘oku ke fai ai ‘ae ngaahi me‘a ni? Pea ko hai na‘a ne tuku ‘ae pule ni kiate koe?”²⁴ Pea lea ‘a Sisu, ‘o pehēange kiate kinautolu, “Te u fehu‘i kiate kimoutolu foki ki he me‘a ‘e taha, pea kapau te mou tala ia kiate au, te u tala foki kiate kimoutolu ‘ae pule ko ia ‘oku ou fai ai ‘ae ngaahi me‘a ni.²⁵ Ko e papitaiso ‘a Sione, na‘e mei fē? Mei he langi, pe mei he tangata?” Pea nau fealēlea‘aki, ‘o pehē, “Kapau te tau pehē, ‘Mei he langi;’ pea ‘e pehē ‘e ia kiate kinautolu, ‘Pea ko e hā na‘e ‘ikai ai te mou tui kiate ia?’²⁶ Pea kapau te tau pehē, ‘Mei he tangata;’ ‘oku tau manavahē ki he kakai; he ‘oku lau kotoa pē ko e palōfita ‘a Sione.”²⁷ Pea nau talaange kia Sisu, ‘o pehē, “Oku ‘ikai te mau ‘ilo.” Pea pehē ‘e ia kiate kinautolu, “Pea ‘e ‘ikai te u tala kiate kimoutolu ‘ae pule ko ia ‘oku ou fai ai ‘ae ngaahi me‘a ni.

²⁸ ¶ “Ka ko e hā homou loto? Na‘e ai ‘ae tangata ‘e taha na‘e toko ua hono foha; pea ha‘u ia ki hono ‘uluaki, ‘o ne pehē, ‘Foha, ‘alu ‘o ngāue ‘i he‘eku ngoue vaine

he ‘aho ni.’²⁹ Pea talaange ‘e ia ‘o pehē, “E ‘ikai;’ kae hili ia ne ne fakatomala pea ‘alu.³⁰ Pea ha‘u ia ki hono toko ua, ‘o ne lea pehē pe foki. Pea lea ia, ‘o pehē, “Eiki, te u ‘alu:’ ka na‘e ‘ikai ‘alu ia.³¹ Ko hai ia ‘iate kināua na‘e fai ‘ae loto ‘o ‘ena tamai?” Pea nau talaange kiate ia, “Ko e ‘uluaki.” Pea pehē ‘e Sisu kiate kinautolu, “Oku ou tala mo‘oni atu kiate kimoutolu, ‘Oku tomu‘a hoko ‘ae kau tākaki tukuhau mo e kau fa‘a fe‘auaki ki he pule‘anga ‘oe ‘Otua ‘iate kimoutolu.³² He na‘e ha‘u ‘a Sione kiate kimoutolu ‘i he hā ‘oe mā‘oni‘oni, pea na‘e ‘ikai te mou tui kiate ia: ka na‘e tui kiate ia ‘ae kau tākaki tukuhau mo e kau fa‘a fe‘auaki: pea hili ho‘o-mou mamata ki ai, na‘e ‘ikai te mou fakatomala ai, ke mou tui kiate ia.”

³³ ¶ “Fanongo ki he fakatātā ‘e taha: Na‘e ai ‘ae ‘eiki ‘e taha, na‘a ne tō ‘ae ngoue vaine, ‘o takatakai ‘aki ia ‘ae ‘ā, ‘o keli ‘i ai ‘ae tata‘o‘anga uaine, ‘o ne langa ‘ae fale le‘o, ‘o ne tuku ia ki he kau tangata tauhi ngoue, kae ‘alu ia ki he fonua mama‘o:³⁴ Pea kuo ofi hono to‘ukai vaine, pea fekau ‘e ia ‘ene kau tamaio‘eiki ki he kau tauhi ngoue, koe‘uhi ke nau ma‘u hono ngaahi fua.

³⁵ Pea puke ‘e he kau tangata ngoue ‘ene kau tamaio‘eiki, ‘o hā ‘ae tokotaha, mo tāmāte‘i ‘ae tokotaha, pea tolongaki ‘aki ‘ae maka ‘ae tokotaha.³⁶ Pea toe fekau ‘e ia ‘ae kau tamaio‘eiki lahi hake ‘i he ‘uluaki: pea nau fai pehē pe kiate kinautolu.³⁷ Pea fekau fakamui ‘e ia ‘a hono foha kiate kinautolu, ‘o ne pehē, ‘Te nau faka‘apa‘apa ki hoku foha.’³⁸ Ka kuo mamata ‘ae kau tauhi ngoue ki he foha, pea nau fealēlea‘aki, ‘o pehē, ‘Ko eni ‘ae foha hoko; ha‘u, ke tau tāmāte‘i ia, pea tau ma‘u hono tofi‘a.’³⁹ Pea na‘a nau puke ia, ‘o lī ia kiatua‘ā ngoue vaine, ‘o tāmāte‘i ia.⁴⁰ “Pea ko ia, ‘oka ha‘u ‘ae ‘eiki ‘oe ngoue vaine, ko e hā te ne fai ki he kau tauhi ngoue ko ia?”⁴¹ Pea nau talaange kiate ia, “Te ne faka‘auha fakamamahi ‘ae kau tangata angakovi ko ia, pea tuku ‘ene ngoue ki he kau tauhi kehe, te nau ‘oatu kiate ia ‘ae fua ‘i hono ngaahi fa‘ahita‘u.”⁴² Pea pehēange ‘e Sisu kiate kinautolu, “Oku te‘eki si‘i te mou lau ‘i he tohi,

‘Ko e maka ko ia na‘e li‘aki ‘e he kau tufunga,

ko ia ia kuo hoko ko e fungani ‘oe tuliki;

ko e ngāue eni ‘a Sihova,

pea ko e me‘a fakafofo ‘i hotau ‘ao?’

⁴³ “Ko ia ‘oku ou tala atu ai kiate kimoutolu, ‘E ‘ave ‘ae pule‘anga ‘oe ‘Otua ‘iate kimoutolu, pea ‘e ‘oatu ia ki ha kakai ‘e tupu ai hono ngaahi fua.⁴⁴ Pea ko ia ‘e tō ki he maka ni, ‘e mafesi ai ia: ka ko ia fulipē ‘e tō ia ki ai, te ne momosi ia ke efuefu.”⁴⁵ Pea kuo fanongo ‘ae kau taula‘eiki lahi mo e Fālesi ki he‘ene ngaahi fakatātā, na‘a nau ‘ilo ko ‘ene lea kiate kinautolu.⁴⁶ Ka ‘i he‘enau holi ke puke ia, na‘a nau manavahē ki he kakai, he na‘a nau pehē, “Ko e palōfita ia.”

1 Ko e fakatātā ‘oe ta‘ane ‘ae foha ‘oe tu‘i. 9 Ko e ui ‘oe Senitaile. 12 Ko e tautea ‘o ia na‘e masiva ‘i he kofu ta‘ane. 15 Totonu ke ‘oatu ‘ae tukuhau kia Sisa. 23 ‘Oku fakalongo ‘ae kau Sātusi ‘ia Kalaisi, ki he toetu‘u ‘oe mate: 34 ‘Oku ne tali ‘ae fehu‘i ‘ae

akonaki ki he 'uluaki fekau mo lahi: 41 'Oku fehu'i ia ki he kau Fālesi ki he Misaia.

22 PEA lea 'a Sisu, 'o toe pehēange kiate kinautolu 'i he fakatātā; ² "Oku tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e tu'i 'e tokotaha, 'aia na'e fai 'ae katoanga 'i he ta'ane 'a hono foha, ³ 'O ne fekau atu 'ene kau tamaio'eiki ke ui 'akinautolu na'e tala ki ai 'ae ta'ane: ka na'e 'ikai te nau fie ha'u. ⁴ Pea toe fekau atu 'e ia 'ae kau tamaio'eiki kehe, 'o ne pehē, 'Fakahā kiate kinautolu na'e tala *ki ai*, "Vakai, kuo 'osi 'eku teu 'ae kai: kuo tāmāte'i 'eku fanga pulu mo e fanga manu sino, pea kuo 'osi hono teu 'oe me'a kotoa pē: ha'u ki he ta'ane." | ⁵ Ka na'a nau fakava'iva'inga 'aki ia, 'o *taki taha* 'alu, ko e taha ki he'ene ngoue, ko e taha ki he'ene me'a fakatau: ⁶ Pea puke 'o ngaohikovi'i mo tāmāte'i, 'e he ni'ihi, 'a 'ene kau tamaio'eiki. ⁷ Ka kuo fanongo ki ai 'ae tu'i, pea houhau: 'o ne fekau atu 'ene ngaahi kongakau, ke faka'auha 'ae kau fakapō ko ia, pea tutu 'enau koe, ⁸ Pea toki pehē 'e ia ki he'ene kau tamaio'eiki, 'Kuo 'osi hono teu 'ae katoanga ta'ane, ka ko kinautolu kuo tala ki ai, 'oku 'ikai 'aonga. ⁹ Ko ia mou 'alu ki he ngaahi hala motu'a, pea ko kinautolu te mou 'ilo, fakahā ki ai 'ae ta'ane. ¹⁰ Pea na'e 'alu atu ai 'ae kau tamaio'eiki ko ia ki he ngaahi hala *motu'a*, 'o fakakātoa kotoa pē na'a nau 'ilo, 'ae kovi mo e lelei: pea tokolahi ai 'ae kakai 'i he ta'ane.

¹¹ ¶ Pea 'i he ha'u 'ae tu'i ke mamata ki he kakai, na'a ne 'ilo'i 'ae tangata kuo 'ikai 'i ai ha kofu ta'ane. ¹² Pea pehē 'e ia kiate ia, 'Kāinga, na'e fēfee'i ho'o hū mai ki heni 'oku 'ikai hao kofu ta'ane?' Pea fakalongo pē ia. ¹³ Pea toki pehē 'e he tu'i ki he kau tamaio'eiki, 'Ha'i hono va'e mo e nima pea 'ave, 'o lī ia ki he po'uli 'i tu-a'a: pea 'e 'i ai 'ae tangi mo e fengai'itaki 'oe nifo.' ¹⁴ "He 'oku ui 'ae tokolahi, ka 'oku fili 'ae tokosi'i."

¹⁵ ¶ Pea toki 'alu 'ae kau Fālesi, 'onau fakakaukau pe fēfee'i 'enau femioekina ia 'i he alea. ¹⁶ Pea nau fekau kiate ia 'enau kau ākongā mo e kau Helotiane, 'o pehē, "'Eiki, 'oku mau 'ilo 'oku ke mo'oni koe, pea 'oku ke ako mo'oni 'aki 'ae hala 'oe 'Otua, pea 'oku 'ikai te ke tokanga ki ha tangata: he 'oku 'ikai te ke filifilimānako ki he tangata. ¹⁷ Ko ia ke ke tala mai kiate kinautolu, Ko e hā ho loto? 'Oku ngofua ke 'oatu 'ae tukuhau kia Sisa, pe 'ikai?" ¹⁸ Ka na'e 'ilo 'e Sisu 'enau angakovi, pea pehē 'e ia, "'Ae kau mālualo, ko e hā 'oku mou 'ahi'ahi'i ai au? ¹⁹ Fakahā mai 'ae pa'anga tukuhau." Pea na'a nau 'omi kiate ia 'ae tenali. ²⁰ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e mata eni mo e tohi 'a hai?" ²¹ Pea nau talaange kiate ia, "'A Sisa." Pea toki pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko ia 'oange kia Sisa 'ae ngaahi me'a 'a Sisa; pea 'oange ki he 'Otua 'ae ngaahi me'a 'ae 'Otua." ²² Pea kuo nau fanongo ki ai, na'a nau ofo, 'o tuku ia, ka nau 'alu.

²³ ¶ Pea ha'u kiate ia 'i he 'aho ko ia 'ae kau Sātusi, 'akinautolu 'oku pehē, 'oku 'ikai ha toetu'u, 'onau fehu'i kiate ia, ²⁴ 'o pehē, "'Eiki, na'e pehē 'e Mōsese, Kapau 'e mate ha tangata, kae 'ikai ha'ane fānau, 'e fakama'u hono tokoua mo hono 'unoho, 'o fakatupu 'ae hako ki hono tokoua. ²⁵ Pea ko eni, na'e 'iate kinautolu 'ae

kāinga 'e toko fitu; ko e 'uluaki na'e fakama'u mo e 'unoho, pea mate ia, kuo 'ikai ha'ane fānau, pea tuku hono 'unoho ki hono tokoua. ²⁶ Pea pehē pe foki hono toko ua, mo hono toko tolu, 'o hoko ki hono toko fitu. ²⁷ Pea mate fakamui 'ae fefine. ²⁸ Pea ko ia 'i he toetu'u 'e hoko ia ko e 'unoho 'o hai 'i he toko fitu? He na'e ma'u ia 'ekinautolu kotoa pē." ²⁹ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "'Oku mou hē, 'i he ta'e'ilo ki he ngaahi tohi, mo e mālohi 'ae 'Otua. ³⁰ Koe'uhi 'i he toetu'u 'e 'ikai te nau mali, pe foaki ke mali, ka 'e tatau mo e kau 'āngelo 'ae 'Otua 'i he langi. ³¹ Ka koe'uhi ko e toetu'u 'oe mate, 'oku te'eki te mou lau 'aia na'e lea 'aki kiate kimoutolu 'e he 'Otua, 'o pehē, ³² 'Ko au ko e 'Otua 'o 'Epalahame, pea ko e 'Otua 'o 'Aisake, pea ko e 'Otua 'o Sēkope?' 'Oku 'ikai ko e 'Otua 'oe mate 'ae 'Otua, ka ko e mo'ui." ³³ Pea kuo fanongo 'ae kakai, na'a nau ofo 'i he'ene akonaki.

³⁴ ¶ Pea 'i he fanongo 'ae kau Fālesi kuo ne fakalongo 'ae kau Sātusi, na'e fakataha leva 'akinautolu. ³⁵ Pea fehu'i 'ahi'ahi kiate ia 'e honau tokotaha, ko e akonaki 'i he fono, 'o pehē, ³⁶ "'Eiki, ko e fekau fē 'i he fono 'oku lahi?" ³⁷ Pea tala 'e Sisu kiate ia, "'Ke ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua 'aki ho laumālie kotoa, mo ho'o mo'ui kotoa, mo ho loto kotoa.' ³⁸ Ko e 'uluaki pea ko e lahi ia 'oe fekau. ³⁹ Pea ko hono ua 'oku tatau mo ia, Ke ke 'ofa ki ho kaungā'api 'o hangē pe ko koe.' ⁴⁰ Ko e fekau ni 'e ua 'oku tautau ai 'ae fono kotoa mo e kau palōfita."

⁴¹ ¶ Pea 'i he kei fakataha 'ae kau Fālesi, na'e fehu'i 'e Sisu kiate kinautolu, ⁴² 'O pehē, "Ko e hā homou loto ki he Kalaisi? Ko e foha ia 'o hai?" Pea nau talaange kiate ia, "'O Tevita." ⁴³ Pea pehēange 'e ia kiate kinautolu, "'Oku fēfē ai hono ui ia 'e Tevita 'i he Laumālie, "Eiki, 'i he'ene pehē,

⁴⁴ 'Na'e pehē 'e Sihova ki hoku 'Eiki, Nofo koe ki hoku nima to'omata'u, kae'oua ke u ngaohi ho ngaahi fili ko ho tu'un-gava'e" |'?

⁴⁵ Pea kapau 'oku ui ia 'e Tevita, "Eiki, pea ko hono foha fēfee'i ia?" ⁴⁶ Pea na'e 'ikai ha lea 'e fa'a lea 'aki 'e ha tangata kiate ia; talu mei he 'aho ko ia na'e 'ikai fa'a fehu'i 'e ha taha kiate ia.

1 'Oku enginaki 'e Kalaisi 'ae kakai ke nau muimui ki he akonaki lelei, kae'oua na'a muimui ki he kau tangata tohi mo e Fālesi, 5 Ke vakai 'a 'ene kau ākongā telia 'enau fiela. 13 'Oku ne fakahā 'ae malā'ia 'e valu ki he'enu mālualo mo 'enau kui: 34 'Oku ne fakahā 'e faka'auha 'a Selūsalema.

23 PEA toki lea ai 'a Sisu ki he kakai, mo 'ene kau ākongā. ² 'o pehēange, "'Oku nofo 'ae kau tangata tohi mo e Fālesi 'i he nofo'a 'o Mōsese: ³ "Ko ia ko e me'a kotoa pē 'oku nau fekau ke mou tokanga ki ai, mou tokanga ki ai 'o fai: kae'oua na'a mou fa'ifa'itaki ki he'enu ngāue: he 'oku nau enginaki, kae 'ikai fai. ⁴ He 'oku nau ha'iha'i 'ae ngaahi kavenga mamafa, mo fakamamahi ke fua, 'o hilifaki ia ki he uma 'oe kakai; ka 'oku 'ikai ala 'ekinautolu hanau tuhu ki ai. ⁵ Ka 'oku nau fai 'enau ngāue kotoa pē ke mamata ki ai 'ae kakai: he 'oku nau fakalaulahi honau failaketeli, mo fakalahi 'ae

tapa 'o honau kofu, ⁶ 'O nau manako ki he nofo'a mā'olunga 'i he ngaahi katoanga, mo e nofo'anga lahi 'i he ngaahi falelotu, ⁷ Mo e fetapa 'i he ngaahi faianga fakatau, pea ke ui 'akinautolu 'e he kakai, 'Lāpai, Lāpai.' ⁸ Kae 'oua na'a ui 'akimoutolu 'Lāpai:' he 'oku taha pe homou 'Eiki, ko Kalaisi; pea ko e kāinga pe 'akimoutolu kotoa pē. ⁹ Pea 'oua na'a ui ha tokotaha 'i māmani ko ho'omou tamai; he 'oku taha pe ho'omou Tamai, 'aia 'oku 'i he langi. ¹⁰ Pea 'oua na'a ui 'akimoutolu ko e takimu'a; he 'oku taha pe homou Takimu'a, ko Kalaisi. ¹¹ Ka ko ia 'oku lahi 'iate kimoutolu, 'e hoko ia ko homou tauhi. ¹² Pea ko ia te ne hiki hake ia, 'e fakavaivai'i ia; ka ko ia 'e fakavaivai'i ia, 'e hiki hake ia.

¹³ ¶ "Ka 'e mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! He 'oku mou tāpuni 'ae pule'anga 'oe langi ki he kakai: he 'oku 'ikai te mou hū *ki ai*, pe tuku ke hū *ki ai* 'akinautolu 'oku fai ke hū *ki ai*. ¹⁴ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! He 'oku mou fa'ao 'ae fale 'oe kau fefine kuo mate honau 'unoho, 'o fakakākā 'aki 'ae lotu fuoloa: ko ia te mou mala'ia lahi ai. ¹⁵ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi; he 'oku mou foli 'ae tahi mo e fonua, ke fakatafoki ha tokotaha, pea ka tafoki ia, 'oku mou ngaohi ia ko e tama 'o heli 'o kovi lahi hake 'iate kimoutolu. ¹⁶ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau takimu'a kui, 'aia 'oku lea pehē, 'Ko e me'a noa pē 'ae fuakava 'aki 'ae falelotu lahi: ka ko ia 'e fuakava 'aki 'ae koula 'oe falelotu lahi, 'e ma'u ia.' ¹⁷ Ko e kau vale mo e kui: he 'oku lahi 'ae fē, 'ae koula, pe 'ae falelotu lahi 'aia 'oku ne fakatapui 'ae koula? ¹⁸ Pea, 'Ko ia 'e fuakava 'aki 'ae 'esifeilaulau, ko e me'a noa pē: ka ko ia 'oku fuakava ki he me'a foaki 'oku tuku ai, 'e ma'u pe ia.' ¹⁹ Ko e kau vale mo e kui: he 'oku lahi 'ae fē, 'ae me'a foaki, pe ko e 'esifeilaulau 'oku ne fakatapui 'ae me'a foaki? ²⁰ Pea ko ia 'oku ne fuakava 'aki 'ae 'esifeilaulau, 'oku fuakava ki ai ia, pea mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai. ²¹ Pea ko ia 'oku fuakava 'aki 'ae falelotu lahi, 'oku ne fuakava ki ai, pea mo ia 'oku nofo 'i ai. ²² Pea ko ia te ne fuakava 'aki 'ae langi, 'oku fuakava ki he 'afio'anga 'oe 'Otua, pea mo ia 'oku nofo 'i ai. ²³ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! Koe'uhi 'oku mou tukuhau 'i he mini, mo e 'aneto, mo e kumino, ka 'oku mou ta'e-tokanga ki he ngaahi me'a mamafa 'oe fono, ko e fai totonu, mo e loto 'ofa, mo e tui: na'e totonu ho'omou fai eni, kae'oua na'a li'aki 'ena. ²⁴ Ko e kau takimu'a kui, 'oku mou heu'i 'ae lango, kae folo 'ae kāmeli. ²⁵ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! He 'oku mou fakama'a 'ae tu'a ipu inu mo e ipu kai, ka 'oku fonu 'i loto 'i he fakamālohi mo e holi kovi. ²⁶ 'Ae Fālesi kui, tomu'a fakama'a 'ae loto ipu inu mo e ipu kai, koe'uhi ke ma'a ai foki 'ae tu'a ipu. ²⁷ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! He 'oku mou tatau mo e fonualoto kuo vali hinehina, 'aia 'oku matamatalelei mo'oni 'i-tu'a, ka 'oku fonu 'i loto 'i he ngaahi hui 'oe kakai mate, mo e me'a fakalielia kotoa pē. ²⁸ 'Oku pehē pe 'akimoutolu foki, 'oku mou ha mā'oni'oni 'itu'a ki he kakai,

ka 'oku mou fonu 'i loto 'i he mālualoi mo e angahia. ²⁹ 'E mala'ia 'akimoutolu, ko e kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! He 'oku mou ngaohi 'ae tanu'anga 'oe kau palōfita, 'o fakasanisani 'ae fonualoto 'oe kakai mā'oni'oni, ³⁰ 'o mou pehē, 'Ka ne mau mo'ui 'i he 'aho 'o 'emau ngaahi tamai, pehē, 'e 'ikai te mau kau mo kinautolu 'i he toto 'oe kau palōfita.' ³¹ 'Ko ia ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu kiate kimoutolu, ko e fānau 'akimoutolu 'anautolu na'e tāmāte'i 'ae kau palōfita. ³² Ko ia mou fakafonu 'ae ipu fuofua 'a ho'omou ngaahi tamai. ³³ 'Ae fanga ngata, 'ae fānau 'ae ngata feka! Te mou hao fēfee'i mei he mala'ia 'o heli?

³⁴ ¶ Ko ia, vakai, 'oku ou fekau atu kiate kimoutolu 'ae kau palōfita, mo e kau tangata poto, mo e kau tangata tohi: pea ko honau ni'ihī te mou tāmāte'i 'o tutuki ki he 'akau: pea ko honau ni'ihī te mou haha 'i homou ngaahi falelotu, 'o fakatanga'i mei he kolo ki he kolo: ³⁵ Koe'uhi 'e 'eke 'iate kimoutolu 'ae toto mā'oni'oni kotoa pē kuo lilingi 'i māmani mei he toto 'o 'Epeli mā'oni'oni, 'o hoko ki he toto 'o Sakalaia ko e foha 'o Palakia, 'aia na'a mou tāmāte'i 'i he vaha'a 'oe potu top-utapu mo e 'esifeilaulau. ³⁶ Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'E hoko 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē ki he to'utangata ni. ³⁷ 'E Selūsalema, Selūsalema, 'a Koe 'oku ke tāmāte'i 'ae kau palōfita, mo ke tolongaki 'aki 'ae maka 'akinautolu 'oku fekau atu kiate koe, kuo liunga fiha 'eku fie tānaki fakataha ho'o fānau, 'o hangē ko e tānaki fakataha 'e he motu'a moa 'ene fānau 'i hono lalo kapakau, ka na'e 'ikai te mou loto *ki ai!* ³⁸ Vakai, kuo si'aki homou fale kiate kimoutolu ke lala 'aupito. ³⁹ He 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ngata mei heni, 'e 'ikai te mou mamata kiate au, kae'oua ke mou pehē, "Oku monū'ia ia 'oku ha'u 'i he huafa 'oe 'Eiki.' |"

1 'Oku fakahā 'e Kalaisi 'e faka'auha 'ae falelotu lahi, 3 Mo hono lahi 'oe ngaahi me'a fakamamahi 'e mu'aki hoko ki ai: 29 Ko e ngaahi faka'ilonga 'o 'ene ha'u ki he fakamaau. 36 Pea 'i he 'ikai 'ilo 'ae 'aho mo e feitu'ula'a ko ia, 42 'Oku lelei 'etau le'o pe, 'o hangē ko e kau tamaio'eiki lelei, 'oku 'a-manaki ma'uaipē 'e ha'u hotau 'Eiki.

24 PEA hū atu 'a Sisu mei he falelotu lahi, pea ha'u 'ene kau ākongā ke fakahā kiate ia hono ngaahi potu 'oe falelotu lahi. ² Pea pehēange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ikai 'oku mou mamata ki he ngaahi me'a ni kotoa pē? 'Oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'E 'ikai 'i heni ha maka kuo fokotu'u ki ha maka, 'e ta'e-laku ki lalo."

³ ¶ Pea 'i he'ene nofo 'i he mo'unga 'oe 'Olive, na'e ha'u fakafufū 'ae kau ākongā kiate ia, 'onau pehē, "Fakahā kiate kinautolu, 'e hoko 'afe 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko e hā 'ae faka'ilonga 'o ho'o ha'u, pea mo e ngata'anga 'o māmani?" ⁴ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Vakai telia na'a kākaa'i 'akimoutolu 'e ha tangata. ⁵ Koe'uhi 'e ha'u 'ae tokolahi 'i hoku hinga, 'o pehē, 'Ko au ko e Kalaisi; pea 'e kākaa'i 'ae tokolahi: ⁶ Pea te mou fanongo ki he ngaahi tau mo e ongoon-go 'oe tau: kae'oua na'a mou manavahē: koe'uhi 'e hoko *eni* kotoa pē, kae te'eki hoko 'ae ngata'anga.

⁷ Koe'uhi 'e tu'u hake 'ae kakai ki he kakai, mo e pule'anga ki he pule'anga: pea 'e ai 'ae ngaahi honge, mo e mahaki lahi, mo e mofuike, 'i he potu kehekehe.

⁸ Ka ko e ngaahi me'a ni kotoa pē ko e kamata'anga pe 'oe ngaahi mamahi. ⁹ "Pea te nau toki tukuange 'akimoutolu ke tautea, mo tāmāte'i 'akimoutolu: pea ko e fehi'ānekina 'akimoutolu 'e he pule'anga kotoa pē koe'uhi ko hoku hingoa. ¹⁰ Pea 'e toki hinga ai 'ae tokolahi, 'o felavaki'i'aki 'akinautolu, mo fetāufehi'a'aki.

¹¹ Pea tokolahi 'ae kau palōfita loi 'e tupu ai, 'onau kākaa'i 'ae tokolahi. ¹² Pea ko e me'a 'i he lahi 'aupito 'oe angahala, 'e momoko ai 'ae 'ofa 'ae tokolahi. ¹³ Ka ko ia 'e fa'a kātaki 'o a'u ki he ngata'anga, ko ia ia 'e mo'ui. ¹⁴ Pea ko e ongoongolelei ni 'oe pule'anga 'e malanga'aki 'i māmani kotoa pē, ko e me'a fakamo'oni ki he pule'anga kotoa pē, pea 'e toki hoko mai 'ae iku'anga. ¹⁵ "Ko ia 'oka mou ka mamata 'oku tu'u 'i he potu tapu, 'ae me'a 'fakalielia 'oe faka'auha,' na'e lea ki ai 'ae palōfita ko Taniela," (pea ko ia 'oku ne lau ia, ke tokanga ia *ki ai* :)

¹⁶ "Pea ke toki fehōlaki ki he ngaahi mo'unga 'akinautolu 'oku nofo 'i Siutea: ¹⁷ Pea ko ia 'oku 'i he tu'a fale, ke 'oua na'a 'alu hifo ia, ke to'o ha me'a 'e taha mei hono fale: ¹⁸ Pea ko ia 'oku 'i he ngoue, ke 'oua na'a liu mai ia, ke to'o hono ngaahi kofu. ¹⁹ Ka 'e mala'ia 'akinautolu 'oku feitama, mo kinautolu 'oku toutama, 'i he ngaahi 'aho ko ia! ²⁰ Ka mou kole ke 'oua na'a hoko ho'omou fehōlaki 'i he fa'ahita'u momoko, pe 'i he 'aho Sāpate: ²¹ Ka koe'uhi 'e toki hoko 'ae mamahi lahi, na'e 'ikai hano tatau talu mei he kamata'anga 'o māmani, 'o a'u ki he 'aho ni, pea 'e 'ikai 'o lauikuonga. ²² Pea kapau 'e 'ikai fakasi'isi'i ki he ngaahi 'aho ko ia, 'e 'ikai mo'ui ha tokotaha: ka koe'uhi ko e kakai kuo fili 'e fakasi'isi'i ai 'ae ngaahi 'aho ko ia.

²³ "Pea kapau 'e toki pehē ai 'e ha taha kiate kimoutolu, 'Vakai, 'oku 'i heni 'a Kalaisi,' pe "i hena;" 'oua na'a tui *ki ai*. ²⁴ Koe'uhi 'e ai 'ae ngaahi Kalaisi loi, mo e kau palōfita loi, 'onau fakahā 'ae ngaahi faka'ilonga lahi, mo e me'a faka'ofa: ke nau kākā 'aki 'ae kakai kuo fili, 'oka ne faingofua. ²⁵ Vakai, kuo u tomu'a tala ia kiate kimoutolu. ²⁶ "Ko ia kapau te nau pehē kiate kimoutolu, 'Vakai, 'oku 'i he toafa ia;' 'oua na'a 'alu atu: 'Vakai, 'oku 'i he ngaahi potu lilo:' 'oua na'a tui *ki ai*. ²⁷ He 'oku hangē ko e 'asi mai 'oe 'uhila mei he potu hahake, pea ulu 'o a'u ki he potu lulunga; 'e pehē foki 'ae ha'u 'ae Foha 'oe tangata. ²⁸ "He ko e potu ko ia 'oku 'i ai 'ae 'anga'anga, 'e kātoa ki ai 'ae fanga 'ikale foki.

²⁹ ¶ "Pea hili 'ae mamahi 'oe ngaahi 'aho ko ia 'e fakapo'uli leva 'ae la'ā, pea 'e 'ikai ulu mai 'ae māhina, pea 'e ngangana 'ae ngaahi fetu'u mei he langi, pea 'e ngalulu 'ae ngaahi mālohi 'oe langi: ³⁰ Pea 'e toki hā mai 'ae faka'ilonga 'oe Foha 'oe tangata 'i he langi: pea 'e toki tangi 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o māmani, pea te nau mamata ki he Foha 'oe tangata 'oku ha'u 'i he ngaahi 'ao 'oe langi, 'i he mālohi mo e nāunau lahi. ³¹ Pea 'e fekau 'e ia 'ene kau 'āngelo mo e me'a lea le'o lahi, pea te nau tākaki fakataha 'ene kakai kuo fili mei hono feitu'u langi 'e fā, mei he ngata'anga 'e taha 'oe langi 'o a'u ki he ngata'anga 'e taha. ³² "Pea mou tokan-

ga ki he fakatātā 'oe 'akau ko e fiki: 'Oka kei litolito hono va'a, pea tupu hono lau, 'oku mou 'ilo 'oku ofi 'ae fa'ahita'u mafana: ³³ Pea pehē foki, 'oka mou ka mamata ki he ngaahi me'a ni kotoa pē, mou 'ilo 'oku ofi ia, 'io, 'oku 'i he matapā. ³⁴ 'Oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'E 'ikai 'osi 'ae to'utangata ni, kae'oua ke fakamo'oni 'a eni kotoa pē. ³⁵ 'E mole 'ae langi mo māmani, kae 'ikai mole 'eku lea.

³⁶ ¶ "Ka ko e 'aho mo e feitu'ula'ā ko ia, 'oku 'ikai 'ilo ki ai ha taha, pe 'ilo 'e he kau 'āngelo 'oe langi, ka ko 'eku Tamai pe. ³⁷ Kae hangē ko e ngaahi 'aho 'o Noa, 'e pehē pe foki 'ae ha'u 'ae Foha 'oe tangata. ³⁸ He koe'uhi 'i he ngaahi 'aho na'e mu'omu'a 'i he lōmaki na'a nau kai mo inu, mo mali, mo foaki ke fakama'u, 'o a'u ki he 'aho na'e hū ai 'a Noa ki he vaka, ³⁹ Pea na'e 'ikai te nau 'amanaki, mo 'ene hoko mai 'ae vai lahi, 'o 'ave 'akinautolu kotoa pē; 'e pehē pe 'ae ha'u foki 'ae Foha 'oe tangata. ⁴⁰ 'E 'i he ngoue 'ae toko ua; 'e 'ave 'ae tokotaha, ka 'e tuku 'ae tokotaha. ⁴¹ 'E ai 'ae fefine 'e toko ua 'oku ngāue 'i he me'a momosi; 'e 'ave 'ae tokotaha, ka 'e tuku 'ae tokotaha.

⁴² ¶ "Ko ia le'o: he 'oku 'ikai te mou 'ilo 'ae feitu'ula'ā ko ia 'e ha'u ai homou 'Eiki. ⁴³ Kae 'ilo eni, ka ne 'ilo 'e he 'eiki 'oe fale 'ae lakanga le'o ko ia 'e ha'u ai 'ae kaiha'a, *pehē*, kuo ne le'o, kae 'ikai tuku ke haea hono fale. ⁴⁴ Ko ia ke tali teu pe 'akimoutolu foki: koe'uhi 'e ha'u 'ae Foha 'oe tangata 'i he feitu'ula'ā 'oku 'ikai te mou 'amanaki ki ai. ⁴⁵ "Pea ko hai 'ae tamaio'eiki angatonu mo poto, kuo fakanofa 'e he'ene 'eiki ke pule ki hono kaungā'api, mo tufaki kiate kinautolu 'ae me'akai 'i hono taimi totonu? ⁴⁶ 'Oku monū'ia 'ae tamaio'eiki ko ia, 'oka ha'u 'a 'ene 'eiki, 'o 'ilo ia 'oku ne fai pehē. ⁴⁷ Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, te ne fakanofa ia ke ne pule'i 'ene me'a kotoa pē. ⁴⁸ Pea kapau 'e pehē 'e he tamaio'eiki angakovi 'i hono loto, "Oku fakatuai ne ha'u 'a 'eku 'eiki;" ⁴⁹ pea ne kamata te'ia 'ene kaungā tamaio'eiki, pea kai ia mo inu fakataha mo e kau konā; ⁵⁰ 'E ha'u 'ae 'eiki 'ae tamaio'eiki ko ia, 'i ha 'aho 'oku 'ikai te ne 'amanekina, pea 'i ha feitu'ula'ā 'oku 'ikai te ne 'ilo, ⁵¹ Pea 'e tu'uua ia, 'o tu'utu'uni ke 'inasi fakataha ia mo e kau mālualo: pea 'e 'i ai 'ae tangi mo e fengai'i-taki 'oe nifo.

1 Ko e lea fakatātā 'oe tāupo'ou 'e toko hongofulu, 14 Pea mo e ngaahi taleniti. 31 Pea mo hono fakamatala 'oe fakamaau fakamui.

25 "PEA 'e toki tatau 'ae pule'anga 'oe langi mo e kau tāupo'ou 'e toko hongofulu, na'a nau to'o 'e nau ngaahi tūhulu, 'o 'alu atu ke fakafetaulaki ki he tangata ta'ane. ² Na'e poto honau toko nima, kae vale 'ae toko nima. ³ Ko kinautolu na'e vale na'e 'ave 'enau tūhulu, ka na'e 'ikai 'ave mo ha'anau lolo: ⁴ Ka na'e 'ave 'e he poto 'ae lolo 'i he'enau ngaahi ipu, pea mo 'enau tūhulu ⁵ Pea 'i he tuai mai 'ae tangata ta'ane, na'a nau tulemohe kotoa pē 'o mohe. ⁶ "Pea tu'uapō mālie mo 'ene pa mai 'ae kalanga, 'Vakai, 'oku ha'u 'ae tangata ta'ane; mou 'alu atu 'o fakafetaulaki kiate ia.' ⁷ Pea toki tu'u hake 'ae kau tāupo'ou kotoa pē ko ia, 'o teuteu 'e nau tūhulu. ⁸ Pea lea 'ae vale ki he poto, 'Foaki mai

ma'amautolu 'i ho'omou lolo; he 'oku tei mate 'emau tūhulu' ⁹ Ka na'e lea 'ae poto, 'o pehēange, 'Ka koe'uhi na'a si'i ia kiate kinautolu mo kimoutolu: ka mou 'alu kiate kinautolu 'oku fakatau, 'o fakatau ma'amoutolu.' ¹⁰ Pea lolotonga 'enau 'alu ke fakatau, mo 'ene ha'u 'ae tangata ta'ane, pea ko kinautolu na'e teuteu na'e hū mo ia ki he ta'ane: pea tāpuni 'ae matapā. ¹¹ "Hili ia, mo 'ene ha'u foki 'ae kau tāupo'ou na'e 'alu, 'onau pehē, "Eiki, 'Eiki, to'o kiate kinautolu.' ¹² Ka na'e lea ia, 'o pehēange, "Oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'oku 'ikai te u 'iloa 'akimoutolu.' ¹³ "Ko ia mou le'o, he 'oku 'ikai te mou 'ilo 'ae 'aho pe 'ae feitu'ula'ā 'e ha'u ai 'ae Foha 'oe tangata.

¹⁴ ¶ "Pea 'oku hangē foki ko e tangata 'oku te u fononga ki ha fonua mama'o, pea ui 'ene kau tamaio'eiki 'a'ana, 'o ne tuku kiate kinautolu 'ene ngaahi me'a. ¹⁵ Na'e tuku ki he tokotaha 'ae taleniti 'e nima, pea ua ki he tokotaha, pea taha ki he tokotaha; ki he tangata taki taha 'o fakatatau ki he'ene fa'a fai, pea 'alu leva hono fononga. ¹⁶ Pea ko ia na'e ma'u 'ae taleniti 'e nima, na'e 'alu ia, 'o fakatau'aki ia, 'o ne fakalahi 'aki ia 'ae taleniti kehe 'e nima. ¹⁷ Pea ko ia foki na'e ua, na'a ne ma'u 'aki ia 'ae ua kehe. ¹⁸ Ka ko ia na'e ma'u 'ae taha, na'e 'alu ia, 'o keli 'i he kelekele, 'o tanu 'ae koloa 'a 'ene 'eiki. ¹⁹ "Pea fuoloa, pea *toki* ha'u 'ae 'eiki 'oe kau tamaio'eiki ko ia, 'o ne fakamaau' 'akinautolu. ²⁰ Pea ha'u ia 'aia na'a ne ma'u 'ae taleniti 'e nima, 'o ne 'omi mo e taleniti kehe 'e nima, 'o ne pehē, "Eiki, na'a ke tuku mai kiate au 'ae taleniti 'e nima: vakai, kuo u ma'u mo ia 'ae taleniti kehe 'e nima.' ²¹ Pea pehēange 'e he'ene 'eiki kiate ia, 'Mālō, ko e tamaio'eiki lelei mo angatonu: kuo ke fai totonu 'i he me'a si'i, te u fakanofu koe ke ke pule ki he me'a lahi: hū koe ki he fiefia'anga 'o ho'o 'eiki.' ²² Pea ha'u foki ia na'a ne ma'u 'ae taleniti 'e ua, 'o ne pehē, "Eiki, na'a ke tuku mai kiate au 'ae taleniti 'e ua: vakai, kuo u ma'u mo ia 'ae taleniti kehe 'e ua.' ²³ Pea pehēange 'e he'ene 'eiki kiate ia, 'Mālō, ko e tamaio'eiki lelei mo angatonu: kuo ke fai totonu 'i he me'a si'i, te u fakanofu koe ke ke pule ki he me'a lahi: hū koe ki he fiefia'anga 'o ho'o 'eiki.' ²⁴ Pea toki ha'u ia na'a ne ma'u 'ae taleniti 'e taha, 'o ne pehē, "Eiki, ne u 'ilo koe ko e tangata faingata'a, 'oku ke tu'usi 'i he potu na'e 'ikai te ke tūtuu' ai, 'o tānaki 'i he potu na'e 'ikai te ke tufaki ai: ²⁵ Pea ne u manavahē, pea u 'alu 'o fufū ho'o taleniti 'i he kelekele: vakai, 'oku ke ma'u 'aia 'oku 'a'au.' ²⁶ "Pea lea 'ene 'eiki, 'o pehēange kiate ia, "Ae tamaio'eiki angakovi mo fakapikopiko, na'a ke 'ilo 'oku ou tu'usi 'i he potu na'e 'ikai te u tūtuu' ai, mo tānaki 'i he potu na'e 'ikai te u tufaki ai: ²⁷ Na'e totonu ai ha'o 'atu 'eku koloa ki he kau fakatau, koe'uhi 'i he'eku ha'u te u ma'u 'aia 'oku 'a'aku mo hono fakalahi. ²⁸ Ko ia to'o 'ae taleniti meiate ia, 'o 'oatu kiate ia 'oku hongofulu 'ene taleniti. ²⁹ He ko ia fulipē 'oku ma'u, 'e *toe* 'oatu kiate ia, pea te ne ma'u 'o lahi 'aupito: ka ko ia 'oku 'ikai ma'u, 'e to'o meiate ia 'aia 'oku ne ma'u. ³⁰ Pea mou lī 'ae tamaio'eiki ta'e'aonga ki he po'uli 'i tua'ā: pea 'e 'i ai 'ae tangi mo e fengai'itaki 'oe nifo.'

³¹ ¶ "Oka ha'u 'ae Foha 'oe tangata 'i hono nāunau, mo e kau 'āngelo mā'oni'oni kotoa pē mo ia, 'e toki nofo ia 'i he nofo'a 'o hono nāunau: ³² pea 'e fakakātoa 'i hono 'ao 'ae ngaahi kakai kotoa pē: pea 'e vahe ua 'e ia 'akinautolu, 'o hangē ko e vahe'i 'e he tauhi sipi 'a 'ene sipi mei he kosi: ³³ Pea 'e tuku 'e ia 'ae fanga sipi ki hono nima to'omata'u, ka ko e fanga kosi ki he to'ohema. ³⁴ Pea 'e toki pehē 'e he Tu'i kiate kinautolu 'i hono nima to'omata'u, 'Ha'u, 'akimoutolu kuo monū'ia 'i he'eku Tamai, 'o ma'u 'ae pule'anga kuo teu mo'omoutolu talu mei he kamata'anga 'o māmani: ³⁵ He na'aku fiekaia, pea na'a mou foaki 'ae me'akai kiate au: na'aku fieinua, pea na'a mou foaki 'ae inu kiate au: ko e muli au, pea na'a mou faka'afe'i au: ³⁶ Telefua, pea na'a mou fakakofu'i au: na'aku mahaki, pea na'a mou 'a'ahi mai kiate au: na'aku 'i he fale fakapōpula, pea na'a mou ha'u kiate au.' ³⁷ "Pea 'e toki lea 'ae mā'oni'oni, 'o pehēange kiate ia, "Eiki, na'a mau mamata kiate koe 'anefē 'oku ke fiekaia, pea mau fafanga'i koe? Pea fieinua, pea mau foaki 'ae inu *kiate koe*? ³⁸ Na'a mau mamata kiate koe 'anefē ko e muli, pea mau faka'afe'i koe? Pe telefua, pea mau fakakofu'i koe? ³⁹ Pea na'a mau mamata kiate koe 'anefē 'oku ke mahaki, pe 'i he fale fakapōpula, pea mau 'alu atu kiate koe?' ⁴⁰ Pea 'e lea 'ae Tu'i, 'o pehēange kiate kinautolu, 'Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Ko e me'a 'i ho'omou fai ia ki ha taha 'oku kihii' si'i hifo 'i hoku kāinga ni, ko ho'omou fai *ia* kiate au.' ⁴¹ "Pea 'e toki tala 'e ia foki kiate kinautolu 'i *hono* nima to'ohema, "Alu 'iate au, 'akimoutolu kuo mala'ia, ki he afi ta'emate, na'e teu ki he tēvolo mo 'ene kau 'āngelo: ⁴² He na'aku fiekaia, pea na'e 'ikai te mou foaki ha me'akai kiate au: na'aku fieinua, pea na'e 'ikai te mou foaki ha inu kiate au: ⁴³ Ko e muli au, pea na'e 'ikai te mou faka'afe'i au: telefua, pea na'e 'ikai te mou fakakofu'i au: mahaki, pea 'i he fale fakapōpula, pea na'e 'ikai te mou 'a'ahi kiate au.' ⁴⁴ "Pea 'e toki lea ai 'akinautolu kiate ia foki, 'o pehēange, "Eiki, na'a mau mamata kiate koe 'anefē 'oku ke fiekaia, pe ko e fieinua, pe ko e muli, pe telefua, pe mahaki, pe 'i he fale fakapōpula, kae 'ikai te mau tauhi koe?' ⁴⁵ Pea 'e toki lea ia kiate kinautolu, 'o pehē, 'Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Ko e me'a 'i ho'omou ta'efai *ia* ki ha tokotaha 'oku kihii' si'i hifo *iate kinautolu* ni, ko ho'omou ta'efai *ia* kiate au.' ⁴⁶ Pea 'e 'alu atu 'akinautolu ni ki he mala'ia ta'engata: ka ko e mā'oni'oni ki he mo'ui ta'engata."

1 'Oku puleaki'i 'a Kalaisi 'e he kau pule. 6 Ko e tākai hono 'ulu 'e he fefine. 15 Ko e fakatau ia 'e Siutasi. 17 Ko e kai 'e Kalaisi 'ae pāsova: 26 Mo ne fokotu'u 'ae 'ohomohe mā'oni'oni: 36 'Oku lotu ia 'i he ngoue: 47 'Oku lavaki 'aki ia 'ae 'uma, 57 'Oku taki ia kia Kaiafasi, 69 Pea fakafisi 'e Pita kiate ia.

26 PEA kuo faka'osi 'e Sisu 'ae ngaahi akonaki ni kotoa pē, pea pehē 'e ia ki he'ene kau ākongā, ² "Oku mou 'ilo ka hili 'ae 'aho 'e ua 'e hoko 'a e *kātoanga* 'oe Lakaatu, pea 'e lavaki'i 'ae Foha 'oe tangata ke tutuki ki he 'akau.'" ³ Pea toki fakataha ai 'ae kau taula'eiki lahi, mo e kau tangata tohi, mo e kau mātu'a

'oe kakai, ki he fale 'oe taula'eiki lahi na'e ui ko Kaiafasi, ⁴onau fakakaukau pe fēfē 'enau puke ia, kae tāmatedi ia? ⁵Ka na'a nau pehē, "Kae 'ikai 'i he katoanga, telia na'a ai ha maveuveu 'i he kakai."

⁶ ¶ Pea na'e 'i Pētani 'a Sisu, 'i he fale 'o Saimone ko e kilia, ⁷Mo 'ene ha'u kiate ia ha fefine, na'e 'omi 'ae puha 'alapasita 'oe lolo mahu'inga lahi 'aupito, 'o ne lilingi ia ki hono fofonga, 'i he'ene nofo 'o taumafa. ⁸Ka 'i he mamata ki ai 'ene kau ākongā, na'a nau lea 'ita, 'o pehē, "Ko e hā kuo maumau'i ai eni? ⁹He na'e mei fakatau 'ae lolo ni 'aki 'ae koloa lahi, pea foaki ia ki he masiva." ¹⁰Pea kuo 'ilo'i 'e Sisu, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou fakamamahi ai ki he fefine? He kuo fai 'e ia 'ae ngāue lelei kiate au. ¹¹He 'oku 'iate kimoutolu ma'uaipe 'ae masiva; ka 'oku 'ikai te mou ma'u ma'uaipe au. ¹²Koe'uhi 'i he'ene lilingi 'ae lolo ni ki hoku sino, kuo ne fai ia ko e teu ki hoku putu. ¹³Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Ko e potu kotoa pē 'o māmani 'e malanga'aki ai 'ae ongoongolelei ni, 'e fakahā ai foki 'aia kuo fai 'e he fefine ni, ko hono fakamanatu'i."

¹⁴ ¶ Pea toki 'alu ki he kau taula'eiki lahi ha taha 'oe toko hongofulu ma toko ua, na'e ui ko Siutasi 'Isikaliote, ¹⁵'o ne pehē, "Ko e hā te mou 'omi kiate au, kau lavaki'i ia kiate kimoutolu?" Pea nau alea mo ia ki he kongā siliva 'e tolungofulu. ¹⁶Pea talu mei ai mo 'ene lamasi ia ke tu'umālie 'a hono lavaki'i.

¹⁷ ¶ Pea na'e ha'u kia Sisu 'ae kau ākongā 'i he 'uluaki 'aho 'oe mā ta'eme'afakatupu, 'onau pehē kiate ia, "'Oku ke loto ke mau teuteu 'i fē ke ke kai ai 'i he Lakaatu." ¹⁸Pea pehē 'e ia, "Mou ō ki he tangata ko ia 'i he kolo, 'o tala kiate ia, "Oku pehē mai 'ae 'Eiki, "Kuo ofi hoku 'aho, pea te mau kai 'ae Lakaatu 'i ho fale mo 'eku kau ākongā." 'i 'i' ¹⁹Pea na'e fai 'e he kau ākongā 'o hangē ko e fekau 'a Sisu kiate kinautolu; pea nau teu 'a e katoanga 'oe Lakaatu. ²⁰Pea kuo hoko 'ae efiāfi, pea nofo ia mo e toko hongofulu ma toko ua. ²¹Pea 'i he'ene nau kai, na'e pehē 'e ia, "Ko 'eku tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'e lavaki'i au 'e homou tokotaha." ²²Pea na'a nau mamahi lahi, 'onau taki taha kamata fehu'i kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, ko au ia?" ²³Pea lea ia 'o pehē, "Ko ia 'okuma 'ai mo au homa nima ki he ipu kai, ko ia ia te ne lavaki'i au. ²⁴'Oku 'alu 'ae Foha 'oe tangata 'o hangē ko ia kuo tohi kiate ia: kae mala'ia 'ae tangata ko ia 'aia 'oku lavaki'i ai 'ae Foha 'oe tangata! Na'e lelei ki he tangata ko ia 'oka ne 'ikai fanau'i ia." ²⁵Pea toki lea 'a Siutasi, 'aia ne lavaki'i ia, 'o pehēange, "'Eiki, ko au ia?" Pea talaange 'e ia kiate ia, "Ko ia pe."

²⁶ ¶ Pea 'i he'enu kai, na'e to'o 'e Sisu 'ae mā, 'o ne fakafeta'i, mo tofitofi, pea 'atu ki he kau ākongā, 'o ne pehē, "To'o, 'o kai; ko eni hoku sino." ²⁷Pea ne to'o 'ae ipu inu, 'o fakafeta'i, pea 'oatu kiate kinautolu, mo ne pehē, "Mou inu ai kotoa pē: ²⁸He ko hoku toto eni 'oe fuakava fo'ou, 'aia 'oku lilingi ke fakamolemole ai 'ae angahala 'ae tokolahi. ²⁹Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ngata heni, 'e 'ikai te u toe inu 'i he fua ni 'oe vaine, kae'oua ke hokosia 'ae 'aho ko ia te u inu fo'ou ia mo kimoutolu 'i he pule'anga 'o 'eku Tamai." ³⁰Pea

kuo hili 'enau hiva, pea nau 'alu atu ki he mo'unga 'oe 'Olive. ³¹Pea toki pehē ai 'e Sisu kiate kinautolu, "'E tūkia 'akimoutolu kotoa pē 'i he po'ni 'iate au: he kuo tohi, 'Te u taa'i 'ae tauhi, pea 'e moveteveve ai 'ae fanga sipi.' ³²Kae hili 'eku toetu'u, te u mu'omu'a 'iate kimoutolu ki Kaleli." ³³Pea lea 'a Pita, 'o pehēange kiate ia, "Kapau 'e tūkia kotoa pē 'iate koe, 'e 'ikai te u tūkia 'o lauikuonga. ³⁴Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'Oku ou tala mo'oni atu kiate koe, 'E te'eki ai 'u'ua 'ae moa 'i he po'ni, ka 'e liunga tolu ho'o fakafisi 'iate au." ³⁵Pea talaange 'e Pita kiate ia, "Kapau te u mate ai mo koe, kae 'ikai te u fakafisi'i koe." Pea lea pehē pe foki 'ae kau ākongā kotoa pē.

³⁶ ¶ Pea toki ha'u ai 'a Sisu mo kinautolu ki he potu 'oku ui ko Ketisemani, 'o ne pehē ki he kau ākongā, "Mou nofo 'i heni, kau 'alu ki hena 'o lotu." ³⁷Pea ne 'ave 'a Pita mo e foha 'e toko ua 'o Sepeti, pea kamata mamahi'ia ia mo māfasia lahi. ³⁸Pea toki pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku mamahi lahi 'aupito, 'o hangē ka mate, hoku laumālie: mou nofo pe 'i heni, ke tau le'o mo au." ³⁹Pea 'alu si'i atu ia, 'o tō fakafifo'ohifo, 'o pehē 'ene lotu, "'A 'eku Tamai, kapau 'e fa'a fai, pea 'ave 'ae ipu ni 'iate au: kae'oua na'a fa'iteliha pe au, ka ko koe pe." ⁴⁰Pea ha'u ia ki he kau ākongā, 'o ne 'ilo 'akinautolu 'oku mohe, pea ne pehē kia Pita, "He 'oku pehē, kuo 'ikai te mou fa'a le'o mo au 'i he feitu'u pō 'e taha? ⁴¹Le'o mo lotu, telia na'a lava'i 'akimoutolu 'e he 'ahī'ahi: ko e mo'oni 'oku fie fai 'e he laumālie, ka 'oku vaivai 'ae kakano." ⁴²Pea toe 'alu atu ia ko hono liunga ua, 'o lotu, 'o pehē, "'A 'eku Tamai, kapau 'e 'ikai lelei ke 'ave 'ae ipu ni 'iate au, ka 'i he'eku inumia ia, ke fai pe ho'o fa'iteliha." ⁴³Pea ha'u ia 'o ne 'ilo 'oku nau toe mohe: he na'e māfasia honau mata. ⁴⁴Pea tuku ai pe 'e ia 'akinautolu, kae toe 'alu atu, 'o lotu ko hono liunga tolu, 'o ne toe fai pē 'ae lea ko ia. ⁴⁵Pea toki ha'u ia ki he'ene kau ākongā, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ma'u pe ho'mou mohe ni, pea mālōlō: vakai, kuo ofi 'ae feitu'u pō 'e lavaki'i ai 'ae Foha 'oe tangata ki he nima 'oe kau angahala. ⁴⁶Tu'u hake, ke tau 'alu: vakai, 'oku 'i heni ia 'oku ne lavaki'i au."

⁴⁷ ¶ Pea lolotonga 'ene lea, 'iloange, ko Siutasi, ko e taha 'oe toko hongofulu ma toko ua, na'e ha'u ia mo e kakai tokolahi, mo e ngaahi heletā, mo e 'akau, mei he kau taula'eiki lahi mo e kau mātu'a 'oe kakai. ⁴⁸Pea ko ia na'a ne lavaki'i ia, na'a ne tuku kiate kinautolu 'ae faka'ilonga, 'o ne pehē, "Ka 'ilonga 'aia te u 'uma ki ai, ko ia ia: puke ia ke ma'u." ⁴⁹Pea ha'u leva ia kia Sisu, 'o ne pehē, "Lāpai, si'oto'ofa:" pea 'uma kiate ia. ⁵⁰Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Kāinga, ko e hā kuo ke ha'u ai?" Pea toki ha'u 'akinautolu, 'o ala honau nima kia Sisu, 'o puke ia. ⁵¹Pea vakai, ko e taha 'onautolu na'e 'ia Sisu, na'e 'ai hono nima ki he'ene heletā 'o toho, 'o ne taa'i 'aki 'ae tamaio'eiki 'ae taula'eiki lahi, pea motuhi hono telinga. ⁵²Pea toki pehē 'e Sisu kiate ia, "Toe 'ai ho'o heletā ki hono 'ai'anga: he ko kinautolu kotoa pē 'oku to'o heletā te nau 'auha 'i he heletā. ⁵³'Oku ke mahalo 'e 'ikai te u fa'a lotu ni ki he'eku Tamai, pea te ne tuku leva ni kiate au 'ae kau 'āngelo ke lahi 'i he lisione 'e

hongofulu ma ua? ⁵⁴ Kae fakamo'oni fēfē 'ae ngaahi tohi, 'aia 'oku fakahā ai 'e pehē ni pe?" ⁵⁵ 'I he feitu'u pō ko ia na'e lea ai 'a Sisu ki he kakai lahi, "'Oku mou ha'u mo e ngaahi heletā mo e 'akau ke puke au, 'o hangē ko ha kaiha'a? Na'aku nofo mo kimoutolu 'o ako 'i he falelotu lahi, 'i he 'aho kotoa pē, pea na'e 'ikai te mou puke au. ⁵⁶ Ka kuo fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē, ke fakamo'oni 'ae ngaahi tohi 'ae kau palōfita." Pea na'e toki li'aki ia 'e he kau ākongā kotoa pē, ka nau fehōlaki.

⁵⁷ ¶ Pea ko kinautolu na'e puke 'a Sisu na'a nau tatakī ia kia Kaiafasi ko e taula'eiki lahi, pea kātoa ai 'ae kau tangata tohi mo e kau mātu'a. ⁵⁸ Ka na'e muimui mama'o atu kiate ia 'a Pita, ki he fale 'oe taula'eiki lahi, pea hū ki ai, 'onau nonofo mo e kau tamaio'eiki, ke mamata ki hono iku'anga. ⁵⁹ Pea kumi 'e he kau taula'eiki lahi, mo e mātu'a, mo e kau fakamaau kotoa pē, 'ae fakamo'oni loi kia Sisu, kae tāmāte'i ia; ⁶⁰ Ka na'e 'ikai 'ilo *ha taha*: na'e ha'u 'ae fakamo'oni loi toko-lahi, ka na'e 'ikai te nau ma'u ha *taha*. Pea toki 'omi fakamui 'ae ongo fakamo'oni loi 'e toko ua, ⁶¹ 'o na pehē, "na'e pehē 'e ia, "Oku ou fa'a fai ke veteki 'ae falelotu lahi 'oe 'Otua, mo toe langa ia 'i he 'aho 'e tolu."]

⁶² Pea tu'u hake 'ae taula'eiki lahi, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku 'ikai hao lea ki ai? Ko e hā ia 'oku nau faka'ilo ni kiate koe?" ⁶³ Ka na'e longo pē 'a Sisu. Pea lea 'ae taula'eiki lahi, 'o pehēange kiate ia, "'Oku ou fekau mālohi kiate koe 'i he 'Otua mo'ui, ke ke fakahā mai kiate kimautolu, pe ko e Kalaisi 'a koe, ko e 'Alo 'oe 'Otua." ⁶⁴ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko ia pe: ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Te mou mamata 'a mui ki he Foha 'oe tangata 'oku nofo ki he nima to'omata'u 'oe māfima'fi, pea mo 'ene ha'u 'i he ngaahi 'ao 'oe langi." ⁶⁵ Pea toki haehae 'e he taula'eiki lahi hono kofu, 'o ne pehē, "Kuo lea fie 'Otua ia; koe'uma'ā kiate kitautolu ha toe fakamo'oni? Vakai, kuo mou fanongo ni ki he'ene lea fie 'Otua. ⁶⁶ Ko e hā homou loto?" Pea nau lea, 'o pehēange, "'Oku totonu ke ne mate." ⁶⁷ Pea na'a nau toki 'a'anu ki hono mata, 'o tuki'i ia; pea sipi'i ia 'e he ni'hi 'aki honau 'aofinima, ⁶⁸ 'o pehēange, "'A koe, Kalaisi, mate mai kiate kimautolu, ko hai ia na'a ne sipi'i koe?"

⁶⁹ ¶ Pea na'e nofo 'itu'a 'a Pita 'i he loto'ā; pea ha'u 'ae fefine kaunanga kiate ia, 'o ne pehē, "Ko koe foki na'a ke 'ia Sisu 'o Kaleli." ⁷⁰ Ka na'e fakafisi *Ieva* ia 'i he 'ao 'okinautolu kotoa pē, mo ne pehē, "'Oku 'ikai te u 'ilo ho'o lea." ⁷¹ Pea 'alu atu ia ki he potu 'e taha 'oe fale, pea mamata kiate ia 'a e *kaunanga* 'e taha, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Na'e 'i ai, na'e 'ia Sisu 'o Nāsaleti 'ae tangata ni foki." ⁷² Pea toe fakafisi ia mo fuakava, "'Oku 'ikai te u 'iloa 'ae tangata." ⁷³ Pea fuoloa si'i pea ha'u kiate ia 'akinautolu na'e tutu'u ai, 'onau pehē kia Pita, "Ko e mo'oni ko e tokotaha koe 'okinautolu; he 'oku faka'ilo koe 'e ho'o lea." ⁷⁴ Pea toki kamata kape ia mo fuakava, 'o pehē, "'Oku 'ikai te u 'iloa 'ae tangata." Pea na'e 'u'ua lea 'ae moa. ⁷⁵ Pea manatu ai 'e Pita ki he lea 'a Sisu, 'aia na'e pehē kiate ia, "'E te'eki ai 'u'ua 'ae moa, kae tu'o tolu ha'o fakafisi'i au." Pea 'alu kitua'ā ia, 'o tangi mamahi.

1 Ko e tuku 'a Kalaisi kuo ha'i kia Pailato. 3 Ko e mala-fai-'e-tangata 'a Siutasi. 19 'Oku valoki 'a Pailato 'e hono 'unoho, 24 'Oku fanofano hono nima: 26 'O ne tukuange 'a Palāpasa. 29 Kuo tatā 'a-ki 'a Kalaisi 'ae 'akau talatala, 34 Ko e tutuki ia ki he 'akau, 40 Kuo manuki'i ia, 50 Kuo pekia ia, pea tanu: 66 'Oku pulusi'i hono fonualoto, pea le'ohi ia.

27 ¶ Pea kuo pongipongi hake, pea fealēlea'aki 'ae kau taula'eiki lahi kotoa pē mo e kau mātu'a 'oe kakai kia Sisu, ke tāmāte'i ia: ² Pea hili 'enau ha'i ia, na'a nau toki 'ave ia kia Ponito Pailato ko e pule.

³ ¶ Pea ko Siutasi, 'aia na'a ne lavaki'i ia, 'i he'ene mamata kuo fakamaau ia ke mate, na'e fakatomala ia, 'o ne toe 'omi 'ae kongā siliva 'e tolungofulu ki he kau taula'eiki lahi mo e kau mātu'a, ⁴ 'o ne pehē, "Kuo u fai angahala 'i he'eku lavaki'i 'ae toto mā'oni'oni." Pea nau pehē, "Ko e hā ia kiate kimautolu? Vakai pe 'e koe."

⁵ Pea lī 'e ia 'ae ngaahi kongā siliva ki lalo 'i he falelotu lahi, 'o ne 'alu atu 'o no'ou'a ia. ⁶ Pea to'o mai 'e he kau taula'eiki lahi 'ae ngaahi kongā siliva, 'onau pehē, "'Oku 'ikai ngofua ke 'ai ia ki he puha koloa, he ko e totongi ia 'oe toto." ⁷ Pea na'a nau fakakaukau, pea toki fakatau'aki ia 'ae ngoue 'ae tufunga ngaohi ipu, ke tanu ai 'ae kakai muli. ⁸ Ko ia na'e ui 'ae ngoue ko ia, "ko e ngoue 'oe toto", 'o a'u ki he 'aho ni. ⁹ Pea fakamo'oni ai ia 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita, ko Selemaia, 'o pehē,

"Pea na'a nau to'o 'ae kongā siliva 'e tolungofulu, ko hono totongi 'o ia na'e fakatau, 'aia na'e fakatau ia ki ai 'e he fānau 'a 'Isilei; ¹⁰ 'o totongi 'aki ia 'ae ngoue 'ae tufunga ngaohi ipu, 'o hangē ko e fekau 'a Sihova kiate au."

¹¹ Pea tu'u 'a Sisu 'i he 'ao 'oe pule: pea fehu'i 'ae pule kiate ia, 'o pehē, "Ko e tu'i koe 'oe kakai Siu?" Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko ia pe." ¹² Pea 'i he talakovi'i ia 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau mātu'a, na'e longo pe ia. ¹³ Pea toki lea 'a Pailato kiate ia, "'Ikai te ke fanongo ki he ngaahi me'a lahi ni 'oku nau faka'ilo 'iate koe?"

¹⁴ Ka na'e 'ikai 'aupito lea ia ki ai; ko ia na'e ofo lahi 'aupito ai 'ae pule. ¹⁵ Pea ko e me'a na'e fai 'e he pule 'i he kātoanga ko ia, ko e vete 'o tuku atu ki he kakai ha pōpula 'e tokotaha, na'a nau loto ki ai. ¹⁶ Pea na'a nau ma'u 'i he ngaahi 'aho *ko ia* 'ae pōpula ongoongo, na'e ui ko Palāpasa. ¹⁷ Ko ia 'i he kātoa fakataha 'akinautolu, na'e pehē ai 'e Pailato kiate kinautolu, "Ko hai 'oku mou loto ke u tuku atu kiate kimoutolu? 'A Palāpasa, pe ko Sisu 'aia 'oku ui ko Kalaisi?" ¹⁸ He na'a ne 'ilo ko e me'a 'i he meheka kuo nau tuku atu ai ia.

¹⁹ ¶ Pea kuo nofo ia 'i he nofo'anga fakamaau, pea fekau 'e hono 'unoho kiate ia, 'o pehē, "'Oua na'a ke kau 'i ha me'a ki he tangata mā'oni'oni na: he na'aku mamahi lahi he 'aho ni koe'uhi ko ia 'i *he'eku* misi."

²⁰ Ka na'e ue'i 'ae kakai 'e he kau taula'eiki lahi mo e mātu'a ke nau kole 'a Palāpasa, kae tāmāte'i 'a Sisu.

²¹ Pea lea 'ae pule, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko hai 'iate kinaua 'oku mou loto te u 'oatu kiate kimoutolu?" Pea nau pehē, "Ko Palāpasa." ²² Pea pehē 'e Pailato kiate kinautolu, "Pea ko e hā te u fai kia Sisu 'aia 'oku ui

ko Kalaisi?" Pea nau pehē kotoa pē, "Tuku ia ke tutuki ki he 'akau." ²³ Pea pehē 'e he pule, "He ko e hā, ko e hā ha kovi kuo ne fai?" Ka na'e 'āsili ai 'enau kalanga, 'o pehē, "Tuku ia ke tutuki ki he 'akau."

²⁴ ¶ Pea 'i he 'ilo 'e Pailato 'oku 'ikai sī'i felave 'ene lea, kae tupu pe 'ae maveuveu, na'e to'o 'e ia 'ae vai, 'o fanofano hono nima 'i he 'ao 'oe kakai, 'o ne pehē, "'Oku ou ma'a au 'i he toto 'oe tangata angatonu ni: mou vakai *ki ai*.'" ²⁵ Pea lea 'ae kakai kotoa pē, 'o pehē, "Ke 'iate kimautolu mo 'emau fānau hono toto."

²⁶ ¶ Pea toki tukuange ai 'e ia 'a Palāpasa kiate kinautolu; pea hili 'ene kau'imatea 'a Sisu, na'a ne tukuange ia ke tutuki ki he 'akau. ²⁷ Pea toki 'ave 'a Sisu 'e he kau tau 'oe pule ki he fale lahi, pea fakataha kiate ia 'ae kautau kotoa. ²⁸ Pea nau to'o hono kofu, 'o 'ai kiate ia 'ae pulupulu kula'aho'aho.

²⁹ ¶ Pea hili 'enau lalanga 'ae tatā 'aki 'ae 'akau talatala, na'a nau 'ai ia ki hono fofonga, mo e va'a kaho 'i hono nima to'omata'u: pea nau tū'ulutui 'i hono 'ao, 'o manuki'i ia, 'o pehē, "Sī'oto'ofa, Tu'i 'oe kakai, Siu!"

³⁰ Pea nau 'a'anu kiate ia, 'o to'o 'ae va'a kaho, 'o taa'i 'a ki hono fofonga. ³¹ Pea hili 'enau manuki'i ia, na'a nau to'o 'ae pulupulu meiate ia, kae *toe* 'ai hono kofu 'o'ona kiate ia, 'o taki atu ke tutuki ki he 'akau. ³² Pea 'i he'e nau hū kitua'ā, na'a nau 'ilo ai 'ae tangata Sailine, ko Saimone hono hingoa: pea nau pule'i ia ke ne fua hono 'akau.

³³ ¶ Pea kuo nau hoko ki he potu na'e ui ko Kolokota, ko hono 'uhinga, "ko e potu 'oe 'ulupoko." ³⁴ Na'a nau 'oatu kiate ia 'ae vai mahi kuo hu'i 'aki 'ae 'ahu ke ne inu: pea na'a ne kamata ia, kae 'ikai te ne inu. ³⁵ Pea na'a nau tutuki ia ki he 'akau, pea nau vahevahe hono ngaahi kofu 'i he talotalo: koe'uhi ke fakamo'oni 'aia na'e lea 'aki 'e he palōfita, "Na'a nau tufa hoku ngaahi kofu kiate kinautolu, mo nau talotalo ki hoku kofutu'a."

³⁶ Pea nau nofo ki lalo, 'o le'ohi ia; ³⁷ Pea na'a nau 'ai 'i 'olunga 'i hono fofonga hono talakovi'i kuo tohi, KO SISU ENI KO E TU'I 'OE KAKAI SIU. ³⁸ Pea na'e tutuki ki he 'akau fakataha mo ia 'ae ongo kaiha'a 'e toko ua, ko e taha ki *hono* nima to'omata'u, mo e taha ki *hono* to'ohema.

³⁹ ¶ Pea na'e manuki'i ia 'ekinautolu na'e fe'alu'aki ai, mo kalokalo honau 'ulu, ⁴⁰ 'onau pehē, "'A koe 'oku ke faka'auha 'ae falelotu lahi, mo *toe* langa ia 'i he 'aho 'e tolu, fakamo'ui koe. Kapau ko e 'Alo koe 'oe 'Otua, 'alu hifo mei he 'akau." ⁴¹ Pea manuki'i foki ia 'e he kau taula'eiki lahi, mo e kau tangata tohi, mo e mātū'a, 'onau pehē, ⁴² "Na'a ne fakamo'ui 'ae ni'ihii; ka 'oku 'ikai te ne fa'a fakamo'ui ia. Kapau ko e Tu'i ia 'o 'Isileli, 'oku lelei ke 'alu hifo ia mei he 'akau, pea te tau tui kiate ia.

⁴³ Na'e falala ia ki he 'Otua; 'oku lelei ke ne fakamo'ui ni ia, 'o kapau 'oku ne 'ofa kiate ia: he na'e pehē 'e ia, 'Ko e 'Alo au 'oe 'Otua.'" ⁴⁴ Pea ko e ongo kaiha'a, na'e tutuki ki he 'akau mo ia, na'e pehē foki 'ena manuki'i ia.

⁴⁵ Pea na'e fakapo'uli 'ae fonua kotoa, mei hono ono 'oe feitu'ula'ā 'o a'u ki hono hiva 'oe feitu'ula'ā. ⁴⁶ Pea hokosia hono hiva 'oe feitu'ula'ā, pea tangi le'o lahi 'a Sisu, 'o pehē, "'Ilai, 'Ilai, lama sapakatani?" Ko hono

'uhinga, "Ko hoku 'Otua, ko hoku 'Otua, ko e hā kuo ke li'aki ai au?" ⁴⁷ Pea 'i he fanongo ki ai 'ae ni'ihii na'e tutu'u 'i ai, na'a nau pehē, "'Oku ui 'ae tangata ni kia 'I-laisiā." ⁴⁸ Pea lele leva honau tokotaha, ke to'o mai 'ae oma, 'o fakapito ia 'i he vai mahi, 'o ne 'ai ia ki he va'a kaho, pea 'ohake ke ne inu. ⁴⁹ Ka na'e pehē 'e he ni'ihii, "Tuku ai pe, ka tau vakai pe ha'u ai 'a 'Ilaisiā ke fakamo'ui ia."

⁵⁰ ¶ Pea kuo hili 'ae toe tangi le'o lahi 'a Sisu, na'a ne tuku hake hono laumālie. ⁵¹ Pea vakai, kuo mavaeua leva 'ae puipui 'oe falelotu lahi, mei he potu 'i 'olunga 'o a'u ki lalo; pea ngalulu 'ae fonua, pea mafahifahi 'ae ngaahi maka; ⁵² Pea mato'o 'ae ngaahi tanu'anga; pea tu'u hake 'ae sino 'oe kau mā'oni'oni ni'ihii na'e mohe, ⁵³ 'O nau ha'u mei honau ngaahi tanu'anga 'i he hili 'ene toetu'u, 'o 'alu ki he kolo tapu, 'o fakahā 'akinautolu ki he tokolahi. ⁵⁴ Pea kuo mamata 'ae 'eikitau, mo kinautolu na'e 'iate ia, ke le'ohi 'a Sisu, ki he mofuike, mo e ngaahi me'a ko ia na'e fai, na'a nau ilifia lahi, 'onau pehē, "tā ko e mo'oni ko e 'alo 'eni 'oe 'Otua."

⁵⁵ Pea na'e ai 'ae kau fefine tokolahi, *na'e tutu'u* mei he mama'o 'o vakai, na'a nau muimui 'ia Sisu mei Kaleli, 'onau tauhi ia: ⁵⁶ Ko honau ni'ihii ko Mele Makitaline, mo Mele ko e fa'ē 'a Semisi mo Sose, mo e fa'ē 'ae fānau 'a Sepeti. ⁵⁷ Pea hokosia 'ae efiāfi, pea ha'u 'ae tangata koloa'ia mei 'Alematea, ko Siosefa hono hingoa, ko e ākongā foki ia 'a Sisu: ⁵⁸ Pea na'e 'alu ia kia Pailato 'o ne kole 'ae sino 'o Sisu. Pea toki fekau ai 'e Pailato ke 'oatu 'ae sino. ⁵⁹ Pea kuo ma'u 'e Siosefa 'ae sino, na'a ne fakakoloa 'aki ia 'ae tupenu mahu'inga mo ma'a, ⁶⁰ 'O ne fakatokoto ia 'i hono fonualoto fo'ou, 'aia na'a ne tā 'i he loto maka: pea filifilii 'e ia 'ae maka lahi ki he matapā 'oe fonualoto, pea *toki* 'alu ia. ⁶¹ Pea na'e nonofo ai, 'o hangatonu mai ki he fonualoto, 'a Mele Makitaline, pea mo e Mele 'e taha.

⁶² ¶ Pea 'i he pongipongi, 'aia na'e fehōloi mo e *aho* teuteu, na'e ha'u fakataha kia Pailato 'ae kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi, ⁶³ 'onau pehē, "'Eiki, 'oku mau manatu na'e lea 'ae kākā na 'i he'ene kei mo'ui, 'Ka hili 'ae 'aho 'e tolu te u toetu'u hake.'" ⁶⁴ Ko ia ke ke fekau ke le'ohi ma'u 'ae fonualoto, 'o hoko ki hono 'aho tolu, telia na'a ha'u 'ene kau ākongā 'i he pō, 'o kaiha'asi ia, pea nau tala ki he kakai, 'Kuo toetu'u ia mei he mate: pea 'e kovi lahi ai 'ae kākā ki mui ni 'i he 'uluaki.' ⁶⁵ Pea pehē 'e Pailato kiate kinautolu, "'Oku ai ho'omou kau le'o: mou ō, 'o fa'iteliha ki hono ngaohi ke ma'u.'" ⁶⁶ Pea na'a nau 'alu, 'o ngaohi ke ma'u 'ae fonualoto, 'o pulusi 'ae maka, pea *fakanofa* 'ae le'o.

1 'Oku fakahā 'ae toetu'u 'a Kalaisi 'e he āngelo ki he ongo fefine. 9 'Oku ne fakahā 'e ia kiate kinaua. 11 'Oku foaki 'ae ngaahi pa'anga 'e he kau taula'eiki lahi ki he kau tau, ke nau tala na'e kaiha'asi ia mei he fonualoto. 16 Ko e fakahā 'a Kalaisi ki he'ene kau ākongā, 19 'O ne fekau atu 'akinautolu ke nau papitaiso, mo akonaki'i 'ae ngaahi pule'an-ga kotoa pē.

28 PEA kuo hili 'ae Sāpate, pea kamata hoko 'ae 'uluaki *aho* 'oe uike, mo 'ene omi 'a Mele Maki-

taline, mo e Mele 'e taha, ke vakai ki he fonualoto.
² Pea 'iloange, na'e mofuike lahi: he na'e 'alu hifo 'ae 'āngelo 'ae 'Eiki mei he langi, pea ne filifilahi 'ae maka mei he matapā, pea hekeheka ai. ³ Na'e tatau hono mata mo e 'uhila, pea hinehina hono kofu 'o hangē ko e 'uha hinehina. ⁴ Pea na'e tetetete 'ae kau le'ō 'i he manavahē kiate ia, 'onau liliu 'o hangē ko e kau mate. ⁵ Pea lea 'ae 'āngelo ki he ongo fafine, 'o pehēange, "'Oua na'a mo manavahē 'akimoua: he 'oku ou 'ilo 'oku mo kumi 'a Sisu, 'aia na'e tutuki ki he 'akau. ⁶ 'Oku 'ikai 'i heni ia: he kuo toetu'u, 'o hangē ko 'ene lea. Mo omi, 'o mamata ki he potu na'e tokoto ai 'ae 'Eiki. ⁷ Pea mo ō ke vave, 'o tala ki he'ene kau ākongā 'kuo toetu'u ia mei he mate; pea vakai, 'oku 'alu mu'omu'a ia 'iate kimoutolu ki Kaleli: te mou mamata kiate ia 'i ai:' vakai, kuo u tala ia kiate kimoua." ⁸ Pea ne na ō leva mei he fonualoto, 'i he manavahē mo e fiefia lahi, 'o na felele'i ke fakahā mai ki he'ene kau ākongā.

⁹ ¶ Pea 'i he'ena 'alu ke tala ki he'ene kau ākongā, 'iloange, kuo fakafetaulaki mai 'a Sisu kiate kināua, 'o ne pehē, "Si'oto'ofa." Pea na'a na omi 'o puke hono va'e, 'o hū kiate ia. ¹⁰ Pea toki pehē ai 'e Sisu kiate kināua, "'Oua 'e manavahē: 'alu 'o tala ki hoku ngaahi kāinga ke nau 'alu ki Kaleli, pea te nau mamata ai kiate au."

¹¹ ¶ Pea 'i he'ena ō, vakai, na'e ha'u ki he kolo 'ae ni'ihī 'oe kau le'ō, 'o fakahā ki he kau taula'eiki lahi 'ae

ngaahi me'a kotoa pē kuo fai. ¹² Pea kuo fakataha 'akinautolu mo e kau mātu'a, pea hili 'enau fakakaukau, na'a nau 'oatu 'ae ngaahi pa'anga lahi ki he kau tau, ¹³ 'onau pehē, "Mou lea, 'o pehē, 'Na'e ha'u 'ene kau ākongā 'i he pō, 'o kaiha'asi ia lolotonga 'emau mohe.' ¹⁴ Pea kapau 'e ongo atu 'ae me'a ni ki he pule, te mau fakaloto'i ia, kae malu'i 'akimoutolu." ¹⁵ Ko ia na'a nau to'ō ai 'ae ngaahi pa'anga, 'onau fai 'o hangē ko hono akonekina 'akinautolu: pea 'oku ma'u 'ae tala ni 'i he kakai Siu 'o a'u ki he 'aho ni.

¹⁶ ¶ Pea na'e 'alu ai 'ae kau ākongā 'e toko hongofulu ma tokotaha ki Kaleli, ki he mo'unga 'aia na'e fakahā 'e Sisu kiate kinautolu. ¹⁷ Pea kuo nau mamata kiate ia, pea nau hū kiate ia: ka na'e fakata'eta'etui 'ae ni'ihī. ¹⁸ Pea ha'u 'a Sisu 'o lea kiate kinautolu, 'o pehē, "Kuo tuku kiate au 'ae mālohi kotoa pē 'i he langi mo māmani. ¹⁹ Ko ia ke 'alu 'akimoutolu, 'o fakalotu'i 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē, 'o papitaiso 'akinautolu 'i he huafa 'oe Tamai, mo e 'Alo, mo e Laumālie Mā'oni'oni: ²⁰ 'O akonaki atu kiate kinautolu ke nau tokanga ki he ngaahi me'a kotoa pē 'aia kuo u fekau kiate kimoutolu: pea vakai, 'oku ou 'iate kimoutolu ma'uaipē, 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani." 'Emeni.

Vahe

Ma'ake

NA'E TOHI E

Vahe

1 Ko e ngāue 'a Sione ko e Papitaiso. 9 'Oku papitaiso 'a Sisu, 12 'Oku 'ahi'ahi'i ia, 14 'Oku ne malanga: 16 'Oku ne ui 'a Pita, mo 'Anitelū, mo Semisi, mo Sione: 23 'Oku ne fakamo'ui 'ae tokotaha na'e ulusino ai 'ae tēvolo, 29 Mo e fa'ē 'ae 'unoho 'o Pita, 32 Mo e kakai mahaki tokolahi, 41 Pea ne fakama'a 'ae kilia.

1 Ko e kamata'anga 'oe ongoongolelei 'a Sisu Kalaisi, ko e 'Alo 'oe 'Otua; 2 'O hangē ko ia 'oku tohi 'i he kau palōfita, "Vakai, 'oku ou fekau atu hoku fakamelomelo ke mu'omu'a 'i ho 'ao,

'aia te ne teuteu ho hala kiate koe.

3 Ko e le'o 'oe tokotaha 'oku kalanga 'i he toafa, 'Mou teuteu 'ae hala 'oe 'Eiki, fakatonutonu hono ngaahi 'alu'anga.']"

4 Na'e papitaiso 'e Sione 'i he toafa, mo ne malanga'a-ki 'ae papitaiso 'oe fakatomala ki he fakamolemole 'oe angahala. 5 Pea na'e 'alu atu kiate ia 'ae fonua kotoa pē ko Siutea, pea mo kinautolu 'o Selūsalema, 'onau papitaiso kotoa pē 'iate ia 'i he vaitafe ko Sioatani, 'o vete 'enau ngaahi angahala. 6 Pea na'e kofu'aki 'a Sione 'ae fulufulu'i kāmeli, pea nono'o 'aki hono kongaloto 'ae kilii' manu; pea na'a ne kai 'ae he'e mo e me'a hu'amelie 'oe vao; 7 Pea na'a ne malanga, 'o pehē, "'Oku muimui 'iate au 'ae tokotaha 'oku lahi kiate au, ko e nono'o 'oe topuva'e 'o'ona 'oku 'ikai taau mo au ke u punou hifo 'o vevete. 8 Ko e mo'oni, kuo u papitaiso 'aki 'akimoutolu 'ae vai: ka te ne papitaiso 'aki 'akimoutolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni."

9 ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e ha'u 'a Sisu mei Nāsaleti 'o Kaleli, pea papitaiso ia 'e Sione 'i Sioatani.

10 Pea 'alu hake leva ia mei he vai, pea ne mamata kuo mavaeua 'ae langi, pea maliu hifo 'ae Laumālie kiate ia, 'o hangē ko e lupe: 11 Pea ongo mai 'ae le'o mei he langi, *na'e pehē*, "Ko hoku 'Alo 'ofa'anga koe, 'aia 'oku ou fiemālie lahi ai." 12 Pea taki leva ia 'e he Laumālie ki he toafa. 13 Pea na'e 'i he toafa ia 'i he 'aho 'e fāngofulu, 'o 'ahi'ahi'i 'e Sētane; pea na'e 'i ai mo ia 'ae fanga manu kai vao; kae tauhi ia 'e he kau 'āngelo. 14 Pea kuo fakahū 'a Sione ki he fale fakapōpula, pea ha'u 'a Sisu ki Kaleli, 'o malanga'aki 'ae ongoongolelei 'oe pule'anga 'oe 'Otua, 15 'o ne pehē, "Kuo hokosia 'ae kuonga, pea 'oku ofi 'ae pule'anga 'oe 'Otua: mou fakatomala, pea tui ki he ongoongolelei."

16 ¶ Pea 'i he'ene hā'ele 'i he matātahi 'o Kaleli, na'a ne mamata kia Saimone, mo 'Anitelū ko hono tokoua, 'oku na lafo 'ae kupenga ki tahi: he ko e ongo toutai ika 'akinaua. 17 Pea pehē 'e Sisu kiate kinaua, "Mo muimui mai 'iate au, pea te u ngaohi 'akimoua ke mo toutai tangata." 18 Pea na'a na li'aki leva, hona kupenga, 'o muimui 'iate ia. 19 Pea 'alu si'i atu ia, mo ne mamata kia Semisi ko e *foha* 'o Sepeti, mo Sione ko hono tokoua, na'a na 'i he vaka foki, 'o pena honau kupenga. 20 Pea ne ui leva 'akinaua: pea na'a na li'aki 'ena tamai ko Sepeti 'i he vaka mo e kau ngāue kuo unga, ka na muimui 'iate ia. 21 Pea nau ō ki Kapaneume: pea hū leva ia ki he falelotu 'i he 'aho Sāpate, 'o ne ako. 22 Pea nau ofo 'i he'ene akonaki: he na'a ne akonaki'i 'akinautolu 'o taau mo ia 'oku mālohi, ka na'e 'ikai hangē ko e kau tangata tohi.

23 ¶ Pea na'e 'i honau falelotu 'ae tangata na'e 'iate ia 'ae laumālie 'uli: pea kalanga leva ia, 24 'o pehē, "E Sisu 'o Nāsaleti, tuku ai pe; ko e hā 'akimautolu kiate koe? Kuo ke ha'u ke fakā'auha 'akimautolu? 'Oku ou 'ilo koe, ko e tokotaha mā'oni'oni 'oe 'Otua." 25 Pea lolomi ia 'e Sisu, 'o pehē, "Ke ke fakalongo pē, pea ke ha'u kitu'a 'iate ia." 26 Pea kuo haehae ia 'e he laumālie 'uli, mo tangi 'aki 'ae le'o lahi, pea ne toki mahu'i 'iate ia. 27 Pea na'e ofo ai 'akinautolu kotoa pē, ko ia ne nau fakafefehui'aki ai 'iate kinautolu, 'o pehē, "Ko e hā 'ae me'a ko eni? Ko e hā 'ae akonaki fo'ou ni? He 'oku fekau 'e ia 'i he mālohi ki he kau laumālie 'uli, pea 'oku nau talangofua kiate ia." 28 Pea na'e mafola leva 'a hono ongoongo 'i he potu kotoa pē 'o Kaleli. 29 Pea kuo nau 'alu mei he falelotu, na'a nau hū, fakataha mo Semisi mo Sione, ki he fale 'o Saimone mo 'Anitelū. 30 Ka na'e tokoto 'ae fa'ē 'ae 'unoho 'o Saimone 'oku mahaki ko e mofi; pea nau fakahā leva ia kiate ia. 31 Pea ha'u ia 'o puke hono nima, 'o ne fokotu'u ia: pea mahu'i leva 'ae mofi 'iate ia, 'o ne tauhi 'akinautolu. 32 Pea kuo efi'afi, 'o fe'unga mo e tō 'ae la'ā, mo 'enau 'omi kiate ia 'akinautolu kotoa pē na'e mahaki, mo kinautolu na'e ulusino ai 'ae kau tēvolo. 33 Pea fakataha 'ae kolo kotoa pē ki he matapā.

34 Pea fakamo'ui 'e ia 'ae tokolahi na'e mahaki 'i he mahaki kehekehe, mo ne kapusi 'ae kau tēvolo tokolahi: pea ne ta'ofi ke 'oua 'e lea 'ae kau tēvolo, koe'uhi kuo nau 'ilo ia. 35 Pea pongipongi ai, na'a ne tu'u hake 'oku te'eki 'aho, pea 'alu ia kitua'ā 'o mole atu ki he potu lala, pea lotu ai. 36 Pea muimui 'iate ia 'a Saimone, mo kinautolu na'e 'iate ia. 37 Pea kuo 'ilo ia, pea nau pehē

kiate ia, "Oku kumi kotoa pē kiate koe." ³⁸ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ke tau ō ki he ngaahi potu kakai 'oku ofi mai, koe'uhi ke u malanga ai foki: he ko ia na'aku ha'u ai." ³⁹ Pea na'e 'alu 'o malanga 'e ia 'i honau ngaahi falelotu 'i Kāleli kotoa pē, mo ne kapusi 'ae kau tēvolo. ⁴⁰ Pea na'e ha'u kiate ia 'ae kilia, na'e kole kiate ia, 'o tu'ulutui kiate ia, mo ne pehē kiate ia, "Kapau ko ho finangalo 'oku ke fa'a fakama'a au." ⁴¹ Pea 'alo'ofa 'a Sisu, 'o mafao atu hono nima, 'o ala kiate ia, pea ne pehē ki ai, "Ko hoku loto ia; ke ke ma'a koe." ⁴² Pea kuo lea ia, mo 'ene mahu'i leva 'ae kilia 'iate ia, pea ma'a ai ia. ⁴³ Pea ne na'ina'i mālohi kiate ia, pea toki fekau ke ne 'alu: ⁴⁴ 'o ne pehē ki ai, "Vakai 'oua na'a ke lea ki ha taha: ka ke 'alu, 'o fakahā Ko e ki he taula'eiki, mo 'atu 'ae ngaahi me'a na'e fekau 'e Mōsese koe'uhi ko ho'o fakama'a, ko e fakamo'oni kiate kinautolu." ⁴⁵ Ka na'e 'alu atu ia, 'o ne kamata fakahā 'o lahi, mo fanon-gonongo 'ae me'a ni, ko ia na'e 'ikai ai ke toe fa'a 'alu fakahā 'a Sisu 'i he kolo, ka na'e 'i tua'a ia 'i he ngaahi potu lala: pea na'a nau ha'u mei he potu kotoa pē kiate ia.

1 'Oku fakamo'ui 'e Kalaisi 'ae tokotaha na'e mahaki tete, 14 'Oku ne ui 'a Mātiu mei he tukuhau'anga, 15 'Oku kai fakataha mo e kau tānaki tukuhau mo e angahala, 18 'Oku ne fakahā hono 'uhinga 'oe ta'e'aukai 'a 'ene kau ākongā, 23 Pea mo 'enau toli 'ae fua 'oe uite 'i he 'aho Sāpate.

2 PEA hili 'ae ngaahi 'aho pea toe 'alu ia ki Kapa-neume; pea kuo ongo atu 'oku 'i he fale ia. ² Pea fakataha leva 'ae fu'u tokolahi, na'e 'ikai ke fa'a hao 'i he fale, pe ofi ki he matapā: pea malanga'aki 'e ia 'ae folofola kiate kinautolu. ³ Pea na'e 'omi mo kinautolu kiate ia 'ae tokotaha na'e mahaki tete, 'aia na'e fata 'e he toko fā. ⁴ Pea 'i he 'ikai te nau fa'a hao 'o ofi kiate ia koe'uhi ko e kakai, na'a nau tatala 'ae 'ato 'oe fale na'e 'i ai ia: pea kuo hae'i ia, na'a nau tukutuku hifo 'ae mohenga na'e tokoto ai 'ae mahaki tete. ⁵ Pea kuo mama-ta 'a Sisu ki he'enau tui, pea pehē 'e ia ki he mahaki tete, "Foha, kuo fakamolemole ho'o ngaahi angahala." ⁶ Ka na'e nofo ai 'ae ni'ihī 'oe kau tangata tohi, 'onau fifili 'i honau loto, 'o pehē, ⁷ "Ko e hā 'oku lea fie 'Otua pehē ai 'ae tangata ni? Ko hai 'e fa'a fakamolemole 'ae angahala ka ko e 'Otua pe?" ⁸ Pea kuo 'ilo'i leva 'e Sisu 'i hono loto 'oku pehē 'enau fifili 'i honau loto, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou fifili ai 'i homou loto ki he ngaahi me'a ni?" ⁹ He 'oku faingofua 'a fē, 'ae lea 'aki ki he mahaki tete, 'Kuo fakamolemole ho'o ngaahi angahala; pe ko e lea, 'Tu'u hake, 'o to'o ho mohenga, mo ke 'alu?' ¹⁰ Ka koe'uhi ke mou 'ilo 'oku 'i he Foha 'oe tangata 'ae mālohi 'i māmani ke fakamolemole 'ae angahala," (pea pehē 'e ia ki he mahaki tete), ¹¹ "Oku ou pehē atu kiate koe, Tu'u hake, 'o to'o ho mohenga, mo ke 'alu ki ho fale." ¹² Pea tu'u hake leva ia, 'o to'o 'ae mohenga, pea ne 'alu kitu'a 'i he 'ao 'okin-autolu kotoa pē; ko ia ne nau ofo ai kotoa pē, mo fakamālō ki he 'Otua, 'onau pehē, "Kuo te'eki te tau mamata 'i ha me'a pehē." ¹³ Pea toe 'alu atu ia ki he matātahi; pea kōtoa kiate ia 'ae kakai kotoa pē, pea ne

akonaki'i 'akinautolu. ¹⁴ Pea 'i he'ene 'alu atu, na'a ne mamata kia Livai ko e foha 'o Alefiusi, 'oku nofo ia 'i he tukuhau'anga, pea ne pehē kiate ia, "Muimui kiate au." Pea tu'u ia 'o muimui 'iate ia. ¹⁵ Pea 'i he nofo 'a Sisu 'i hono fale, 'o kai, na'e tokolahi 'ae tānaki tukuhau mo e angahala, na'a nau nonofo mo Sisu mo 'ene kau ākongā: he na'e tokolahi 'akinautolu na'e muimui 'iate ia. ¹⁶ Pea 'i he mamata 'e he kau tangata tohi mo e Fālesi 'oku ne kai mo e kau tānaki tukuhau mo e angahala, na'a nau pehē ki he'ene kau ākongā, "Ko e hā 'oku kai mo inu fakataha ai ia mo e kau tānaki tukuhau mo e angahala?" ¹⁷ Pea kuo fanongo 'a Sisu ki ai, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oku 'ikai 'aonga 'ae faito'o kiate kinautolu 'oku mālōlō, ka ki he mahaki: na'e 'ikai teu ha'u ke ui 'ae mā'oni'oni, ka ko e angahala ke fakatomala." ¹⁸ Pea na'e fa'a 'aukai 'ae kau ākongā 'a Sione mo e ākongā 'ae kau Fālesi: pea nau ha'u 'o pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku fa'a 'aukai ai 'ae kau ākongā 'a Sione pea mo e Fālesi, ka 'oku 'ikai 'aukai ho'o kau ākongā?" ¹⁹ Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "E fa'a 'aukai 'ae kāinga 'oe tangata ta'ane, 'i he kei 'iate kinautolu 'ae tangata ta'ane? E 'ikai te nau fa'a 'aukai 'i he lolotonga 'oku 'iate kinautolu 'ae tangata ta'ane. ²⁰ Kae hoko 'ae ngaahi 'aho 'e 'ave ai 'iate kinautolu 'ae tangata ta'ane, pea ko e ngaahi 'aho ko ia te nau toki 'aukai ai. ²¹ "Oku 'ikai foki ha taha te ne 'ai ha kongā me'a fo'ou ki he kofu motu'a: he ko e kongā fo'ou 'oku 'ai ke 'oposi 'aki, 'e mafaufau ai ia pea 'e 'āsili ai hono mahae-hae. ²² Pea 'oku 'ikai utu 'eha taha 'ae uaine fo'ou ki he ngaahi hina 'oku motu'a; ka pehē 'e hae'i 'e he uaine fo'ou 'ae ngaahi hina, pea malingi 'ae uaine, pea mau-mau 'ae hina; ka 'oku 'utu 'ae uaine fo'ou ki he ngaahi hina fo'ou." ²³ Pea na'e 'alu ia 'i he ngaahi ngoue uite 'i he 'aho Sāpate; pea 'i he'enau 'alu, na'e kamata toli 'e he'ene kau ākongā 'ae fua 'oe uite. ²⁴ Pea pehē 'e he kau Fālesi kiate ia, "Vakai, ko e hā 'oku nau fai ai 'i he 'aho Sāpate 'aia 'oku 'ikai ngofua?" ²⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Na'e 'ikai te mou lau 'aia na'e fai 'e Tevita, 'i he'ene tu'utāmaki, mo fiekaia, 'aia mo kinautolu na'e 'iate ia?" ²⁶ 'A 'ene hū ki he fale 'oe 'Otua 'i he ngaahi 'aho 'o 'Apiata ko e taula'eiki lahi, 'o ne kai 'ae mā 'oe 'ao, 'aia na'e 'ikai ngofua ke kai ka ko e kau taula'eiki pe, pea ne 'ange foki kiate kinautolu na'e 'iate ia?" ²⁷ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, Na'e ngaohi 'ae Sāpate koe'uhi ko e tangata, ka na'e 'ikai ngaohi 'ae tangata koe'uhi ko e Sāpate: ²⁸ ko ia ko e Foha 'oe tangata ko e 'Eiki ia 'oe Sāpate foki."

1 'Oku fakamo'ui 'e Kalaisi 'ae nima mate, 10 Mo e mahaki kehekehe: 11 'Oku ne lolomi 'ae kau laumālie 'uli: 13 'Oku ne fill 'a hono kau 'apostolo 'e toko hongofulu ma toko ua: 22 'Oku ne fakahā 'oku 'ikai kau ia mo Pelisipupe: 31 'Oku ne fakahā pe ko hai hono tokoua, mo e tuofefine mo 'ene fa'ē.

3 PEA toe hū ia ki he falelotu; pea na'e 'i ai 'ae tangata kuo mate hono nima. ² Pea na'a nau lamasi ia, pe te ne fakamo'ui ia 'i he 'aho Sāpate: ka nau fakakovi'i ai ia. ³ Pea pehē 'e ia ki he tangata na'e nima

mate, "Tu'u mai." ⁴ Pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oku ngofua ke fai lelei 'i he ngaahi 'aho Sāpate, pe ko e fai kovi? Ke fakamo'ui, pe tāmāte'i?" Ka na'a nau fakalongo pe. ⁵ Pea kuo vakai foli 'e ia 'akinautolu kuo tuputā-maki, he na'e mamahi ia koe'uhi ko e fefeka 'o honau loto, pea ne pehē ki he tangata, "Mafao mai ho nima." Pea ne mafao atu ia : pea fakamo'ui hono nima 'o hangē ko *hono nima* e taha. ⁶ Pea na'e 'alu kitu'a 'ae kau Fālesi, 'onau alea leva mo e kau Helotiane kiate ia, pe fēfē'i 'enau tāmāte'i ia. ⁷ Ka na'e 'alu 'a Sisu mo 'ene kau ākongā ki he tahi: pea muimui kiate ia 'ae fu'u tokolahī mei Kāleli mo Siutea, ⁸ Pea na'e ha'u kiate ia, mei Selūsalema, mo 'Aitumia, mo e tu'a Sioatani, mo kinautolu na'e ofi ki Taia mo Saitoni, 'ae fu'u tokolahī 'i he'enau fanongo ki he ngaahi me'a lahi kuo ne fai. ⁹ Pea na'e fekau 'e ia ki he'ene kau ākongā, ke 'ai ha va-ka si'i ke tatali kiate ia, koe'uhi ko e fu'u tokolahī, telia na'a nau faka'efihia'i ia. ¹⁰ He kuo ne fakamo'ui 'ae tokolahī; ko ia ne nau faka'efihia'i ia, ka nau ala kiate ia, 'akinautolu na'e mahaki. ¹¹ Pea mo e kau laumālie 'uli, 'i he'enau mamata kiate ia, na'a nau tō ki lalo 'i hono 'ao, pea tangi, 'o pehē, "Ko e 'Alo koe 'oe 'Otua." ¹² Pea ne fekau mālohi kiate kinautolu, ke 'oua na'a nau fakahā ia. ¹³ Pea na'e 'alu hake ia ki he mo'unga, 'o ne ui kiate ia 'akinautolu na'e loto ia ki ai: pea nau 'alu ange kiate ia. ¹⁴ Pea ne tu'utu'uni 'ae toko hongofulu ma toko ua, ke nau 'iate ia, pea koe'uhi ke ne fekau atu 'akinautolu ke malanga, ¹⁵ Pea ke ma'u 'ae mālohi ke fakamo'ui 'ae ngaahi mahaki, mo kapusi 'ae kau tēvolo: ¹⁶ Ko Saimone na'a ne fakahingoa ko Pita; ¹⁷ mo Semisi ko e *foha* 'o Sepeti, mo Sione ko e tokoua 'o Semisi; pea ne fakahingoa 'akinaua ko Poaneasesi, 'a ia, "Ko e ongo foha 'oe mana:" ¹⁸ mo 'Anitelū, mo Filipe, mo Pātolomiu, mo Mātiu, mo Tōmasi, mo Semisi ko e *foha* 'o 'Alefiusi, mo Tatiusi, mo Saimone ko e Kēnani, ¹⁹ mo Siutasi 'Isikaliote 'aia foki na'a ne lavaki'i ia: pea na'a nau hū ki ha fale.

²⁰ ¶ Pea toe fakataha 'ae kakai, ko ia na'e 'ikai ai te nau fa'a fai 'enau kai mā. ²¹ Pea 'i he fanongo ki ai 'a hono kāinga, na'a nau 'alu atu ko hono puke: he na'a nau pehē, "Kuo vale ia."

²² ¶ Pea na'e pehē 'e he kau tangata tohi na'e 'alu hi-fo mei Selūsalema, "'Oku 'iate ia 'a Pelisipupe, pea 'oku ne kapusi 'ae kau tēvolo 'i he 'eiki 'oe kau tēvolo." ²³ Pea ne ui 'akinautolu, mo ne pehē kiate kinautolu 'i he ngaahi fakatātā, "E fa'a kapusi fēfē 'e Sētane 'a Sētane?" ²⁴ Pea kapau 'e fe'ite'itani ha pule'anga, 'e 'ikai tu'uma'u 'ae pule'anga ko ia. ²⁵ Pea kapau 'e fe'ite'itani ha fale, 'e 'ikai tu'uma'u 'ae fale ko ia. ²⁶ Pea kapau 'e angatu'u 'a Sētane kiate ia, mo fe'ite'itani, 'e 'ikai tu'uma'u ia, kae ngata ai ia. ²⁷ "E 'ikai ha taha te ne fa'a hū ki he fale 'oe tokotaha mālohi, mo kaiha'asi 'ene ngaahi koloa, ka 'i he'ene tomu'a ha'i 'ae tokotaha mālohi; pea te ne toki kaiha'asi 'ene koloa. ²⁸ "Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E fakamolemole 'ae ngaahi hia kotoa pē 'ae fānau 'ae tangata, mo e lohiaki'i 'aia kotoa pē te nau lohiaki: ²⁹ Ka ko e lohiaki'i 'oe Laumālie Mā'oni'oni 'e 'ikai fakamolemolea 'o lauikuonga, ka 'oku tu'utāma-

ki ia ki he mala'ia ta'engata:" ³⁰ Koe'uhi na'e pehē 'ekin-autolu, "'Oku 'iate ia 'ae laumālie 'uli."

³¹ ¶ Pea na'e toki ha'u 'a hono kāinga mo 'ene fa'ē, 'onau tutu'u 'itu'a, pea nau fekau kiate ia. ³² Pea pehē kiate ia 'e he kakai na'a nau nofo 'o kāpui ia, "Vakai, ko ho'o fa'ē mo ho kāinga 'oku 'itu'a, ko 'enau kumi koe." ³³ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko hai 'eku fa'ē mo hoku kāinga?" ³⁴ Pea vakai foli 'e ia 'akinautolu na'a nau nofo 'o kāpui ia, mo ne pehē, "Vakai, ko 'eku fa'ē mo hoku kāinga!" ³⁵ He ko ia te ne fai 'ae finangalo 'oe 'Otua, ko hoku tokoua ia, mo hoku tuofefine, mo 'eku fa'ē."

1 Ko e fakatātā 'oe tūtuu'i, 14 Mo hono fakamatala. 21 Ke tau fakamaama 'ae kakai kehe. 26 Ko e fakatātā 'oe tenga na'e tupu fakalilolilo pe, 30 Ko e tenga'i musita. 35 'Oku lolomi 'e Kalaisi 'ae taufa 'i tahi.

4 PEA toe kamata akonaki ia 'i he matātahi: pea kuo kātoa kiate ia 'ae fu'u kakai, ko ia ne heka ai ia ki he vaka, 'o nofo 'i tahi: pea na'e 'i 'uta 'o ofi ki tahi 'ae kakai kotoa pē. ² Pea ne akonaki 'aki 'akinautolu 'ae me'a kehekehe 'i he fakatātā, 'o ne pehē kiate kinautolu 'i he'ene akonaki, ³ 'Fanongo; Vakai, na'e 'alu atu 'ae tangata tūtuu'i ke tūtuu'i: ⁴ Pea 'i he'ene tūtuu'i, na'e mokulu 'a e *tenga* ni'ihi 'i he ve'e hala, pea ha'u 'ae fanga manupuna 'oe 'atā, 'o kai 'o 'osi ia. ⁵ Pea mokulu 'ae ni'ihi ki he potu makamaka, na'e si'i ai 'ae kelekele; pea tupu leva ia, koe'uhi na'e 'ikai matolu 'ae kelekele: ⁶ Ka 'i he 'alu hake 'ae la'ā, na'e vela ai ia; pea koe'uhi na'e 'ikai hano aka, ne mate ia. ⁷ Pea mokulu 'ae ni'ihi ki he 'akau talatala, pea tupu hake 'ae 'akau talatala, 'o fakakāsia ia, pea 'ikai ai hano fua. ⁸ Pea mokulu 'ae ni'ihi ki he kelekele lelei, pea tupu hake 'ae fua 'o lahi; 'o taki tolungofulu 'ae ni'ihi, pea taki onongofulu 'ae ni'ihi, pea taki teau 'ae ni'ihi." ⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko ia 'oku telinga ongo, ke ongo'i ia." ¹⁰ Pea kuo tokotaha pe ia, pea ko kinautolu na'e 'iate ia mo e toko hongofulu ma toko ua, na'a nau fehu'i kiate ia ki he fakatātā. ¹¹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Kuo tuku kiate kimoutolu ke mou 'ilo 'ae me'a lilo 'oe pule'anga 'oe 'Otua: ka 'oku fai 'ae ngaahi me'a *ni* kotoa pē 'i he fakatātā kiate kinautolu 'oku 'itu'a: ¹² Koe'uhi "Oku nau 'ā 'o mamata, kae 'ikai 'ilo; pea 'oku nau fanongo mo ongo, kae 'ikai tokanga; telia na'a 'iloange kuo liliu ai 'akinautolu, pea fakamolemole ai 'enau ngaahi hia.'" ¹³ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'ikai te mou 'ilo 'ae fakatātā ni? Pea te mou 'ilo fēfē 'ae ngaahi fakatātā kotoa pē?"

¹⁴ ¶ Ko e tangata tūtuu'i 'oku ne tūtuu'i 'ae folofola. ¹⁵ Ko kinautolu eni 'i he ve'e hala, 'aia 'oku tūtuu'i ki ai 'ae folofola; pea kuo nau fanongo, pea ha'u leva 'a Sētane, 'o 'ave 'ae folofola na'e tūtuu'i ki honau loto. ¹⁶ Pea ko kinautolu eni foki kuo tūtuu'i 'i he potu maka'ia; 'i he'enau fanongo ki he folofola 'oku nau ma'u leva ia 'i he fiefia; ¹⁷ Ka 'oku 'ikai ha aka 'iate kinautolu, ko ia 'oku nau ma'u ai *ia* 'o fuonounou: pea ka tupu 'ae mamahi pe 'ae fakatanga, koe'uhi ko e folofola, 'oku hinga leva 'akinautolu. ¹⁸ Pea ko kinautolu eni

kuo tūtuu'i ki he 'akau talatala; 'oku nau fanongo ki he folofola, ¹⁹ Ka ko e tokanga ki māmani, mo e kākā 'oe koloa, mo e hū 'ae holi lahi ki he ngaahi me'a kehekehe, 'oku kāsia ai 'ae folofola, pea ta'efua ai ia. ²⁰ Pea ko kinautolu eni kuo tūtuu'i ki he kekelele lelei; 'oku nau fanongo ki he folofola, pea ma'u ia, pea tupu ai 'ae fua, ko e taki tolungofulu 'ae ni'ihi, pea taki onongofulu 'ae ni'ihi, pea taki teau 'ae ni'ihi."

²¹ ¶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'omi koā ha maama ke tuku 'i he lalo puha fua, pe 'i lalo mohenga? Kae 'ikai ke fokotu'u ki he tu'unga maama? ²² He 'oku 'ikai ha me'a 'oku 'ufi'ufi, 'e ta'efakahā; pea 'oku 'ikai ha me'a fakalilolilo, 'e ta'e'iloa. ²³ Ko e tangata ko ia 'oku telinga ongo, ke ongo'i ia." ²⁴ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Tokanga ki he me'a 'oku mou fanongo ki ai: he ko e me'a fuofua te mou fua 'aki, 'e toe fua 'aki kiate kimoutolu: pea 'e foaki fakalahi kiate kimoutolu 'oku tokanga. ²⁵ He ko ia 'oku ne ma'u, 'e toe foaki kiate ia: pea ko ia 'oku 'ikai ke ma'u, 'e to'o meiate ia 'aia 'oku ne ma'u."

²⁶ ¶ Pea pehē 'e ia, "Ko e pule'anga 'oe 'Otua 'oku tatau mo e tenga na'e lī 'e ha tangata ki he kekelele; ²⁷ Pea mohe ia, mo tu'u hake, 'i he pō mo e 'aho, pea mo'ui 'ae tenga 'o tupu hake, 'oku 'ikai te ne 'ilo pe 'oku fēfē. ²⁸ He 'oku tupu 'i he kekelele 'ae fua 'o'ona pe; ko e 'uluaki ko e muka, pea hoko mo e fua, pea toki hoko mo e uite kuo motu'a. ²⁹ Pea ka motu'a 'ae fua, 'oku ne 'ai leva 'ae hele tu'usi, koe'uhi kuo hoko 'ae ututa'u.

³⁰ ¶ "Pea pehē 'e ia, Te tau fakatatau ki he hā 'ae pule'anga 'oe 'Otua? Pe ko e hā ha fakatātā te tau fakatatau ia ki ai? ³¹ 'Oku tatau ia mo e tenga'i musita, 'aia 'oka tūtuu'i ki he kekelele, 'oku si'i taha pe 'i he ngaahi tenga kotoa pē 'oku 'i he kekelele: ³² Ka kuo tūtuu'i ia, pea tupu hake, 'o hoko 'o lahi 'i he fa'ahinga 'akau iiki kotoa pē, pea tupu ia 'o va'ava'a lalahi: ko ia 'oku fa'a nofo 'ae fanga manu 'oe 'atā 'i hono malumalu." ³³ Pea 'i he ngaahi fakatātā pehē 'o lahi, na'a ne lea 'aki 'ae lea kiate kinautolu, 'o fakatatau ki he'enua fa'a fanongo. ³⁴ Pea na'e 'ikai te ne lea kiate kinautolu ka 'i he fakatātā pe: pea 'i he'enua nonofo ko kinautolu pe, na'a ne fakamatala 'ae me'a kotoa pē ki he'ene kau ākongā. ³⁵ Pea kuo efiāfi 'i he 'aho ko ia, na'a ne pehē kiate kinautolu, "Ke tau ō ki he kauvai 'e taha." ³⁶ Pea kuo nau fekau ke 'alu 'ae kakai, pea nau 'ave ia 'i he'ene kei 'i he vaka. Pea na'e folau mo ia 'ae ngaahi vaka iiki. ³⁷ Pea na'e tupu 'ae fu'u matangi lahi, pea fe'ohofi 'ae ngaahi peau ki he vaka, pea ngoto ai. ³⁸ Pea na'a ne 'i he taumuli 'oe vaka, 'o mohe ki he 'olunga: pea na'a nau fangu ia, 'o pehē kiate ia, "'Eiki, 'oku 'ikai te ke tokanga'i te tau mate?" ³⁹ Pea tu'u hake ia, 'o lolomi 'ae matangi, mo ne pehē ki he tahi, "Fiemālie, pea ke tokalelei." Pea na'e malū 'ae matangi, 'o mātu'aki tofukī. ⁴⁰ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou manavasi'i pehē ai? Ko e hā 'oku 'ikai ai ha'amou tui?" ⁴¹ Pea na'a nau manavahē lahi 'aupito, mo nau fepehē'aki, "Ko hai 'ae tangata ni, ke talango-fua pehē 'ae matangi mo e tahi kiate ia?"

1 'Oku kapusi 'e Sisu 'ae lisione 'oe laumālie 'uli, 13 'Oku nau hū ki he fanga puaka. 25 'Oku ne fakamo'ui 'ae fe'fine na'e 'au, 35 'Oku ne fokotu'u mo'ui 'ae 'ofefine 'o Sailosi.

5 PEA na'a nau tuku mai ki he kauvai 'e taha 'oe tahi, ki he fonua 'oe kakai Kataline. ² Pea kuo ha'u ia mei he vaka, pea fakafetaulaki leva kiate ia 'ae tangata mei he ngaahi fa'itoka, pea na'e 'iate ia 'ae laumālie 'uli, ³ Pea na'e nofo pe ia 'i he ngaahi fa'itoka; pea na'e 'ikai ha tangata te ne fa'a ha'i 'aki ia 'ae ngaahi ukamea fihifihi: ⁴ He koe'uhi kuo liunga lahi hono ha'i 'aki 'ae ngaahi ukamea fakama'u mo e ngaahi ukamea fihifihi, pea kuo ne motumotuhi 'ae ngaahi ukamea fihifihi, pea motumotu mo e ngaahi ukamea fakama'u: pea kuo 'ikai fa'a fakalalata ia 'e ha taha. ⁵ Pea na'e 'i he ngaahi mo'unga ia mo e ngaahi fa'itoka ma'uaipē, 'i he pō mo e 'aho, 'o ne tangi ai, mo ne tafatafa'i 'aki ia 'ae ngaahi maka. ⁶ Ka 'i he'ene mamata mei he mama'o kia Sisu, na'a ne lele 'o hū kiate ia. ⁷ 'O tangi le'o lahi, 'o ne pehē, "Ko e hā au kiate koe, Sisu, ko e 'Alo 'oe fun-gani 'Otua mā'olunga? 'Oku ou hū tōtōaki kiate koe 'i he 'Otua, ke 'oua na'a ke fakamamahi'i au." ⁸ (He na'a ne pehē kiate ia, "Ha'u kitu'a mei he tangata, 'a koe ko e laumālie 'uli.") ⁹ Pea ne fehu'i kiate ia, "Ko hai ho hingoa?" Pea pehēange 'e ia, "Ko Lisione hoku hingoa; he 'oku mau tokolahi." ¹⁰ Pea ne kole fakamātoato kiate ia ke 'oua na'a ne kapusi 'akinautolu mei he fonua. ¹¹ Pea na'e 'i ai, 'o ofi ki he ngaahi mo'unga, 'ae fanga puaka lahi na'e fanga. ¹² Pea kole 'e he kau laumālie kotoa pē kiate ia, 'o pehē, "Fekau 'akinautolu ki he fanga puaka, koe'uhi ke mau hū ki ai." ¹³ Pea tuku leva 'e Sisu ke nau *fai ia*. Pea 'alu atu 'ae kau laumālie 'uli, 'o hū ki he fanga puaka: pea felele'i 'o 'oho 'ae fanga puaka 'i he potu tahifohifo ki tahi, (na'a nau toko ua afe nai;) pea melemo 'i he tahi. ¹⁴ Pea feholaki 'akinautolu na'e tauhi 'ae fanga puaka, 'o fakahā ki he kolo, pea mo e tuku'uta. Pea na'a nau 'alu ange ke mamata ki he me'a kuo fai. ¹⁵ Pea nau ha'u kia Sisu, 'o mamata kiate ia na'e ulusino ai 'ae laumālie 'uli, 'o ne ma'u 'ae lisione, 'oku nofo ia, kuo kofu, pea poto hono loto: pea nau manavahē ¹⁶ Pea ko kinautolu na'e mamata *ki ai*, na'a nau fakahā kiate kinautolu 'ae me'a na'e hoko kiate ia na'e ulusino ai 'ae tēvolo, pea mo e me'a ki he fanga puaka. ¹⁷ Pea nau kole leva kiate ia ke ne 'alu 'i honau fonua. ¹⁸ Pea kuo 'alu ia ki vaka, pea ko ia na'e ulusino ai 'ae tēvolo ne kole kiate ia ke na nonofo. ¹⁹ Ka na'e 'ikai loto ki ai 'a Sisu, ka na'a ne pehē, "'Alu ki ho 'api ki ho kāinga, mo fakahā kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a lahi kuo fai 'e he 'Eiki ma'au, mo 'ene manava'ofa kiate koe." ²⁰ Pea ne 'alu ia, 'o fua fakahā 'i Tikapolisi 'ae ngaahi me'a lahi kuo fai 'e Sisu ma'ana: pea ofo ai kotoa pē. ²¹ Pea kuo toe folau 'a Sisu 'i he vaka ki he kauvai 'e taha, pea kātoa ai kiate ia 'ae kakai tokolahi: pea kuo ofi ia ki tahi. ²² Pea vakai, na'e 'alu ange 'ae tokotaha 'oe kau pule 'oe falelotu, ko Sailosi hono hingoa; pea 'i he'ene mamata kiate ia, na'a ne tō hifo ki hono va'e, ²³ 'O ne kole fakamātoato kiate ia, 'o pehē, "Ko hoku 'ofefine si'i 'oku tei mate: ha'u, 'o hili ho nima ki-

ate ia, koe'uhi ke mo'ui ai: pea 'e mo'ui ia." ²⁴ Pea na'a na o mo Sisu; pea muimui kiate ia 'ae kakai tokolahi, 'o faka'efihia ia. ²⁵ Pea ko e fefine 'e tokotaha, na'e hongofulu ma ua 'ae talu 'oe 'au toto 'iate ia, ²⁶ Pea kuo lahi 'ae me'a kuo ne kātaki 'i he kau faito'o tokolahi, pea kuo faka'osi 'e ia 'a 'ene me'a kotoa pē, pea 'ikai faka'a'au ki mu'a, kae 'āsili pe hono mahaki. ²⁷ Kuo fanongo ia kia Sisu, pea ha'u mo e fononga mei mui, ki hono kofu: ²⁸ He kuo pehē 'e ia, "Kapau teu ala pe ki hono kofu, te u mo'ui ai." ²⁹ Pea matu'u fakafokifā pe 'ae 'au 'a hono toto; pea ne ongo'i 'i hono sino kuo fakamo'ui ia mei he mahaki ko ia. ³⁰ Pea kuo 'ilo loto 'e Sisu kuo 'alu atu 'iate ia 'ae mālohi, pea ne tafoki ia ki he kakai, mo ne pehē, "Ko hai na'e ala ki hoku kofu?" ³¹ Pea pehēange 'ene kau ākonga kiate ia, "'Oku ke vakai ki he tokolahi 'oku faka'efi koe, pea 'oku ke pehē, 'Ko hai kuo ala kiate au?'" ³² Pea vakai foli 'e ia ke mamata kiate ia kuo ne fai 'ae me'a ni. ³³ Ka kuo 'ilo 'e he fefine 'aia kuo fai kiate ia, pea ha'u ia, 'oku manavahē mo tetetete, 'o tō ki lalo 'i hono 'ao, 'o ne tala kiate ia 'ae mo'oni kotoa pē. ³⁴ Pea ne pehē kiate ia, "'Ofefine, kuo fakamo'ui koe 'e ho'o tui; 'alu 'i he fiemālie, pea ke mo'ui mei ho'o mahaki."

³⁵ ¶ Kae lolotonga 'ene lea, mo e ha'u 'ae ni'ihī mei he fale 'oe pule 'oe falelotu, 'onau pehē, "Kuo pekia ho 'ofefine: ko e hā 'oku ke kei fakafiu ai 'ae 'Eiki?" ³⁶ Pea kuo fanongo leva 'e Sisu ki he lea na'e lea 'aki, pea pehē 'e ia ki he pule 'oe falelotu, "'Oua te ke manavahē, ka ke tui pe." ³⁷ Pea na'e 'ikai tuku 'e ia ke muimui ha tokotaha kiate ia, ka ko Pita, mo Semisi, mo Sione ko e tokoua 'o Semisi. ³⁸ Pea hoko ia ki he fale 'oe pule 'oe falelotu, 'o mamata ki he maveuveu, mo kinautolu na'e tangi mo tangilāulau lahi. ³⁹ Pea kuo hū ia ki loto fale, mo ne pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou maveuveu, mo tangi ai? 'Oku 'ikai mate 'ae ta'ahine, ka 'oku mohe pe." ⁴⁰ Ka na'a nau kakata manuki kiate ia. Pea kuo fekau 'e ia ke nau 'alu kotoa pē kitu'a, pea ne 'ave 'ae tamai mo e fa'e 'ae ta'ahine, mo kinautolu na'e 'iate ia, pea nau hū ki he potu 'oku tokoto ai 'ae ta'ahine. ⁴¹ Pea ne puke 'ae nima 'oe ta'ahine, mo ne pehē kiate ia, "Talita kiumi;" 'aia ko hono 'uhinga, "Ta'ahine, 'oku ou pehē kiate koe, Tu'u hake." ⁴² Pea tu'u hake leva 'ae ta'ahine, 'o 'eve'eva; he kuo hongofulu ma ua hono ta'u. Pea na'e ofo ai 'akinautolu 'i he ofo lahi. ⁴³ Pea ne fekau mālohi kiate kinautolu ke 'oua na'a 'ilo ia 'e ha taha; mo ne fekau ke 'atu ha me'akai kiate ia.

1 'Oku fehi'a 'ae kakai 'oe fonua 'o Kalaisi kiate ia. 7 'Oku ne tuku ki he toko hongofulu ma toko ua 'ae mālohi ki he kau tēvolo. 14 Ko e mahalo kehekehe kia Kalaisi. 27 'Oku tutu'u 'ae utu 'o Sione ko e Papitaiso, 29 Pea tanu ia. 30 'Oku liliu 'ae kau 'apostolo mei he'enu malanga. 34 Ko e me'a mana 'oe fo'i mā 'e nima mo e ika 'e ua. 48 'Oku 'eve'eva 'a Kalaisi 'i he fukahi tahi: 53 'O ne fakamo'ui kotoa pē na'e ala kiate ia.

6 PEA na'e 'alu ia mei ai, 'o ha'u ki hono fonua; pea muimui 'a 'ene kau ākonga kiate ia. ² Pea hokosia 'ae 'aho Sāpate, pea kamata ako ia 'i he falelotu; pea

ofo 'ae tokolahi 'i he fanongo kiate ia, 'onau pehē, "Kuo ma'u mei fē 'e he tangata ni 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko e hā 'ae poto ko eni kuo tuku kiate ia, 'aia kuo fai ai 'e hono nima 'ae ngaahi ngāue lahi pehē?" ³ 'ikai ko e tufunga eni, ko e tama 'a Mele, pea ko e tokoua 'o Semisi, mo Sose, mo Siute, mo Saimone? Pea 'ikai 'oku 'i heni mo kitautolu 'a hono ngaahi tuofefine?" Pea na'a nau tūkia 'iate ia. ⁴ Ka na'e pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "'Oku 'ikai ke masiva faka'apa'apa ha palōfita, ka 'i hono fonua, mo hono kāinga, mo hono fale." ⁵ Pea na'e 'ikai te ne mafai 'i ai ha ngāue lahi, ka na'a ne hili-faki hono nima ki he tokosi'i pe na'e mahaki, 'o ne fakamo'ui. ⁶ Pea na'e ofo ia ko e me'a 'i he'enu ta'etui. Pea 'alu fakatakamilo ia 'i he ngaahi potu kakai, 'o akonaki.

⁷ ¶ Pea ne ui 'ae toko hongofulu ma toko ua, 'o ne fua fekau ke nau o, 'o tautau toko ua, pea ne foaki kiate kinautolu 'ae mālohi ki he kau laumālie 'uli; ⁸ Mo fekau 'e ia kiate kinautolu ke 'oua te nau 'ave he me'a 'i honau fononga, ka ko e tokotoko pe; 'oua na'a 'ai ha kato, pe ha mā, pe ha pa'anga 'i he no'o: ⁹ Kae topuva'e 'ai 'ae teka; pea 'oua na'a 'ai 'ae kofutu'a 'e ua. ¹⁰ Pea ne pehē kiate kinautolu, "Ko e potu ko ia te mou hū ai ki ha fale, mou nofo ai pe kae'oua ke mou toki o 'i he potu ko ia.

¹¹ ¶ Pea ko kinautolu 'e 'ikai ma'u 'akimoutolu, pe fanongo kiate kimoutolu, 'oka mou ka 'alu ai, mou tū-tuu'i 'ae efu 'i homou va'e, ko e fakamo'oni kiate kinautolu. Ko e mo'oni 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'E kātakingofua 'a Sotoma mo Komola 'i he 'aho fakamaau, 'i he kolo ko ia." ¹² Pea na'a nau 'alu atu, 'o malanga ke fakatomala 'ae kakai. ¹³ Pea nau kapusi 'ae kau tēvolo tokolahi, pea tākai 'aki 'ae lolo, mo fakamo'ui 'ae tokolahi na'e mahaki. ¹⁴ Pea fanongo ki ai 'ae tu'i ko Helota; (he kuo mafola atu hono hingoa;) pea pehē 'e ia, Kuo toe tu'u mei he mate 'a Sione ko e Papitaiso, pea ko ia 'oku hā ai 'ae ngaahi ngāue lahi meiate ia. ¹⁵ Pea pehē 'e he ni'ihī, "Ko 'Ilaisiā ia." Pea pehē 'e he ni'ihī, "Ko e palōfita ia, pe 'oku hangē ko ha taha 'i he kau palōfita." ¹⁶ Ka 'i he fanongo ki ai 'a Helota, pea pehē 'e ia, "Ko Sione ia, 'aia ne u tutu'u hono 'ulu: kuo toe tu'u ia mei he mate." ¹⁷ He na'e fekau atu 'e Helota, ke puke 'a Sione, 'o ha'i ia 'i he fale fakapōpula, ko e me'a ia Helotiasi, ko e 'unoho 'o hono tokoua ko Filipe: he kuo na fakama'u mo ia. ¹⁸ He na'e pehē 'e Sione kia Helota, "'Oku 'ikai ngofua ha'o ma'u 'ae 'unoho 'o ho tokoua." ¹⁹ Ko ia na'e 'ita 'a Helotiasi kiate ia, 'o ne loto ke tā-mate'i ia; ka na'e 'ikai ke ne mafai ia: ²⁰ He na'e manavahē 'a Helota kia Sione, ko 'ene 'ilo ko e tangata angatonu ia, mo mā'oni'oni, pea na'a ne malu'i ia; pea 'i he'ene fanongo kiate ia, na'a ne fai 'ae ngaahi me'a lahi, mo ne fanongo 'i he fiefia. ²¹ Pea na'e hokosia 'ae 'aho lelei, ko e 'aho fakamanatu ki he fanau'i 'o Helota, pea ne fai ai 'ae katoanga mā 'a hono ngaahi hou'eiki, mo e ngaahi 'eikitau, mo e ngaahi 'eiki 'o Kāleli; ²² Pea kuo ha'u ki ai 'ae ta'ahine 'ae Helotiasi ko ia, 'o me'e, pea mālie'ia ai 'a Helota mo kinautolu na'a nau nonofo, pea pehē 'e he tu'i ki he ta'ahine, "Kole mai kiate au 'aia

'oku ke loto ki ai, pea te u foaki ia kiate koe." ²³ Pea ne fuakava kiate ia, "Ka 'ilonga ha me'a te ke kole kiate au, te u foaki ia kiate koe, 'o a'u ki hono vaeua mālie 'o hoku pule'anga." ²⁴ Pea 'alu atu ia, 'o ne pehē ki he'ene fa'ē, "Ko e hā te u kole?" Pea pehēange 'e ia, "Ko e 'ulu 'o Sione ko e Papitaiso." ²⁵ Pea toe ha'u leva ia ki he tu'i, pea ne kole, 'o pehē, "Ko hoku loto ke ke foaki mai kiate au 'ana'ange, 'ae 'ulu 'o Sione ko e Papitaiso, 'i ha ipu." ²⁶ Pea mamahi lahi 'ae tu'i; ka ko e me'a 'i he'ene fuakava, pea koe'uhi ko kinautolu na'a nau nonofo mo ia, na'e 'ikai te ne fa'a fakafisi kiate ia. ²⁷ Pea kouna leva 'e he tu'i 'ae tangata tāmāte, 'o fekau ke 'omi hono 'ulu: pea 'alu ia, 'o tutu'u hono 'ulu 'i he fale fakapōpula, ²⁸ 'o ne 'omi hono 'ulu 'i ha ipu, mo 'atu ki he ta'ahine: pea 'ange ia 'e he ta'ahine ki he'ene fa'ē. ²⁹ Pea 'i he fanongo ki ai 'a 'ene kau ākongā, na'a nau omi, 'o 'ave hono 'o fakatokoto ia 'i he fonualoto. ³⁰ Pea fakataha 'ae kau 'apōsetoko kīa Sisu, 'onau fakamatāla kiate ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia kuo nau fai, mo ia kuo nau ako 'aki. ³¹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Mou omi 'akimoutolu pe ki ha potu lala, 'o mālōlō si'i:" he na'e tokolahi na'e fa'a fe'alu'aki, pea na'e 'ikai ke nau 'ata'atā ke fai 'enau kai. ³² Pea nau ō fakalilolilo 'i he vaka ki he potu lala. ³³ Pea mamata 'ae kakai ki he'enau 'alu, pea 'ilo ia 'e he tokolahi, pea nau felele'i 'uta ki ai mei he kolo kotoa pē, 'o mu'omu'a kiate kinautolu, pea fakataha ai kiate ia. ³⁴ Pea kuo tu'u ki 'uta 'a Sisu, 'o ne vakai kuo tokolahi 'ae kakai, na'e manava'ofa ia kiate kinautolu, koe'uhi kuo nau tatau mo e fanga sipi ta'e-hatauhi: pea ne kamata ako kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a lahi. ³⁵ Pea kuo tei 'osi 'ae 'aho, pea ha'u 'ene kau ākongā kiate ia, 'o pehē, "Ko e potu lala eni, pea kuo teitei 'osi 'ae 'aho: ³⁶ fekau ke nau ō, koe'uhi ke nau 'alu ki he tuku'uta, mo e ngaahi potu kakai 'oku tu'u takatakai, ke nau fakatau ma'anautolu 'ae mā: he 'oku 'ikai ha'anau me'a ke kai."

³⁷ ¶ Pea lea 'e ia, 'o pehē kiate kinautolu, "Mou 'atu ha me'a ke nau kai." Pea nau pehē kiate ia, Te mau ō, 'o fakatau mā 'aki 'ae tenali 'e uangeau, mo 'atu ke nau kai?" ³⁸ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e fo'i mā 'e fiha 'oku 'iate kimoutolu? 'Alu 'o vakai." Pea kuo nau 'ilo, pea nau pehē, "Oku nima, mo e ika 'e ua." ³⁹ Pea ne fekau kiate kinautolu ke nau pule ke nofo kotoa pē ki lalo ki he mohuku ma'ui'ui, 'o tautau tokolahi. ⁴⁰ Pea na'a nau nofo ki lalo 'o faka'otu, 'o tautau toko teau, mo tautau toko nimangofulu. ⁴¹ Pea kuo to'o 'e ia 'ae fo'i mā 'e nima mo e ika 'e ua, pea hanga hake ia ki he langi, 'o ne tāpuaki, mo ne tofitofi 'ae ngaahi fo'i mā, 'o 'ange ki he'ene kau ākongā ke tufaki kiate kinautolu; pea ne tufaki mo e ika 'e ua kiate kinautolu kātoa pe. ⁴² Pea na'a nau kai kotoa pē, 'o mākona. ⁴³ Pea nau 'ave 'ae kato 'e hongofulu ma ua kuo pito 'i he toenga kai, mo e ika. ⁴⁴ Pea ko kinautolu na'e kai 'i he ngaahi fo'i mā, ko e tangata 'e toko nima afe nai. ⁴⁵ Pea pule leva 'e ia ke heka ki vaka 'a 'ene kau ākongā, 'o mu'omu'a ki he potu 'e taha ki Petesaita, kae fekau 'e ia ke 'alu 'ae kakai. ⁴⁶ Pea kuo fekau atu 'akinautolu, na'e 'alu ia ki he mo'unga ke lotu ai. ⁴⁷ Pea kuo hoko 'ae efiāfi, kuo 'i he

vaha 'ae vaka, kae 'i 'uta tokotaha pe ia. ⁴⁸ Pea mamata ia 'oku nau ongosia 'i he tau 'a'alo; he na'e tokai 'ae matangi kiate kinautolu: pea kuo ofi hono fā 'oe le'o 'oe pō, pea 'alu ange ia kiate kinautolu, 'o ne hā'ele ia 'i he *fukahi tahi*, pea hangē ka mole pe ia 'iate kinautolu. ⁴⁹ Ka 'i he'enau mamata 'oku hā'ele ia 'i he fukahi vai, na'a nau mahalo ko e laumālie ia, 'onau kalanga ai: ⁵⁰ He na'a nau mamata kotoa pē kiate ia, pea nau ilifia. Pea leaange leva ia kiate kinautolu, 'o ne pehē, "Mou fiemālie: he ko au; pea 'oua 'e manavahē." ⁵¹ Pea 'alu hake ia kiate kinautolu ki vaka; pea malu *leva* 'ae matangi: pea fakatumutumu lahi fakamanavahē 'akinautolu 'o ta'efa'alaua 'i honau loto, mo ofo ai. ⁵² He na'e 'ikai te nau manatu ki he ngaahi fo'i mā: he kuo fefeka honau loto.

⁵³ ¶ Pea kuo nau hoko atu, 'onau a'u ki he fonua ko Kenesaleti, pea tau ki 'uta. ⁵⁴ Pea kuo nau ha'u mei he vaka, pea 'ilo leva ia 'ekinautolu. ⁵⁵ Pea nau felele'i 'i he potu fonua kotoa ko ia mo nau fata fano pe 'i he ngaahi mohenga 'akinautolu na'e mahaki, ki he potu na'a nau fanongo 'oku 'i ai ia. ⁵⁶ Pea na'e 'ilonga ha'a ne 'alu ki he ngaahi potu kakai, pe ki he ngaahi kolo, pe ki he tuku'uta, na'a nau fakatokoto 'ae mahaki 'i he ngaahi hala, pea nau kole kiate ia ke nau ala ki he kapa pe 'o hono kofu: pea 'ilonga 'akinautolu kotoa pē na'e ala ki ai, na'e fakamo'ui 'akinautolu.

1 Oku lāunga 'ae kau Fālesi 'i he kai ta'efanofano 'ae kau ākongā. 8 Oku nau maumau'i 'ae fekau 'ae Otua 'aki 'ae talatupu'a 'ae tangata. 14 Oku 'ikai 'uli'i 'ae tangata 'e he me'a kai. 24 Oku fakamo'ui 'ae ta'ahine 'ae fefine Kēnani mei he laumālie 'uli, 31 Mo e taha na'e tuli, mo noa.

7 PEA toki fakataha kiate ia 'ae kau Fālesi mo e ni'ihi 'i he kau tangata tohi, na'e ha'u mei Selūsalema. ² Pea 'i he'enau mamata ki he ni'ihi 'i he'ene kau ākongā 'oku nau kai mā 'i he nima 'uli, ko e pehē, ko e *nima* ta'efanofano, na'a nau hanu ai. ³ He ko e kau Fālesi, mo e kakai Siu fulipē, 'oku 'ikai te nau kai, 'o kapau 'e 'ikai te nau fuofua fanofano nima, ko e tokanga ki he talatupu'a 'ae mātu'a. ⁴ Pea 'i he'enau ha'u mei he faianga fakatau, 'oku 'ikai te nau kai, 'o kapau 'e 'ikai te nau kaukau. Pea 'oku ai mo e ngaahi me'a kehekehe, kuo nau ma'u ke fai, ko e fufulu 'oe ngaahi ipu inu, mo e ngaahi ipu fua, mo e ngaahi ipu kapa, mo e ngaahi tokoto'anga. ⁵ Pea fehu'i kiate ia 'e he kau Fālesi mo e kau tangata tohi, "Ko e hā 'oku 'ikai ai ke fai 'e ho'o kau ākongā 'o hangē ko e talatupu'a 'ae mātu'a, ka 'oku nau kai mā mo e nima ta'efanofano?" ⁶ Pea leaange 'e ia, 'o pehē kiate kinautolu, "Ne'ine'i fakahā 'e 'Isaia kiate kimoutolu, ko e kau mālualo, 'o hangē ko ia kuo tohi,

"Oku faka'apa'apa 'ae kakai ni kiate au 'aki honau loungetu,

ka 'oku mama'o honau loto 'iate au.

⁷ Ka 'oku ta'e'aonga 'enau hū kiate au, he ko e ngaahi akonaki 'oku nau ako 'aki, ko e ngaahi fekau 'ae tangata.'

⁸ He kuo mou si'aki 'ae fekau 'ae 'Otua, kae ma'u 'ae talatupu'a 'ae tangata, ko e fufulu 'oe ngaahi ipu fua mo e ngaahi ipu inu: pea 'oku lahi mo e ngaahi me'a pehē 'oku mou fai. ⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ha me'a 'e lelei ko ho'omou li'aki 'ae fekau 'ae 'Otua, ka mou fai 'ae talatupu'a 'amoutolu. ¹⁰ He na'e pehē 'e Mōsese, 'Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē; pea, 'Ko ia 'oku kape ki he'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, tuku ke mate tāmāte'i ia.' ¹¹ Ka 'oku mou pehē, 'Kapau 'e lea ha tangata ki he'ene tamai pe ko 'ene fa'ē, 'o pehē, "Ko 'eku me'a kotoa pē 'oku 'aonga kiate koe, ko e Kopano ia," | 'aia ko e foaki tapu; 'e 'ata'atā ia. ¹² Pea 'oku mou ta'ofi ha'ane toe fai ha me'a ma'a 'ene tamai pe ko 'ene fa'ē; ¹³ 'O fakata'e'aonga 'ae folofola 'ae 'Otua 'aki ho'o-mou talatupu'a, 'aia 'oku mou enginaki'aki: pea 'oku lahi 'ae me'a pehē 'oku mou fai."

¹⁴ ¶ Pea 'i he'ene ui mai 'ae kakai kotoa pē, na'a ne pehē kiate kinautolu, "Fanongo kotoa pē kiate au, pea 'ilo. ¹⁵ 'Oku 'ikai ha me'a 'itu'a 'i he tangata, pea hū ki ai, te ne fa'a faka'uli'i ia: ka ko e ngaahi me'a 'oku ha'u meiate ia, ko ia ia 'oku faka'uli'i 'ae tangata. ¹⁶ Ko e tangata 'oku telinga ke ongo, ke ongo'i ia." ¹⁷ Pea kuo hū ia ki he fale mei he kakai, na'e fehu'i 'e he'ene kau ākongā kiate ia ki he fakatātā. ¹⁸ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "He 'oku pehē ho'omou ta'e'ilo foki? 'Oku 'ikai te mou 'ilo, ko e me'a kotoa pē mei tu'a, 'oku 'alu ki he tangata, 'oku 'ikai fa'a faka'uli ia 'e ia; ¹⁹ Koe'uhi 'oku 'ikai ke 'alu ia ki hono loto, ka ki he kete, 'oku fakama'a ai 'ae me'akai kotoa pē, kae toki 'alu kitu'a 'ae me'a ta'e'aonga?" ²⁰ Pea pehē 'e ia, "Ko ia 'oku ha'u mei he tangata, ko ia ia 'oku faka'uli'i 'ae tangata. ²¹ He 'oku mei loto, mei he loto 'oe tangata, 'ae mahalo kovi, mo e tonoi 'unoho mo e fe'auaki, mo e fakapō, ²² Mo e kaiha'a, mo e manumanu, mo e angahala, mo e kākā, mo e anga fakalielia, mo e mata kovi, mo e lea kovi, mo e laukau, mo e vale: ²³ Ko e ngaahi me'a kovi ni kotoa pē 'oku ha'u mei he loto, 'oku faka'uli'i 'ae tangata."

²⁴ ¶ Pea tu'u hake ia 'i ai, 'o 'alu ki he potu 'o Taia mo Saitoni, pea ne hū ki he fale, 'o ne loto ke 'oua na'a 'ilo ia 'e ha taha: ka na'e 'ikai fa'a fakapuli ia. ²⁵ He na'e ongoa atu ia ki ha fefine na'e ai 'ene ta'ahine si'i na'e 'i ai 'ae laumālie 'uli, pea ha'u ia, 'o tōmape'e 'i hono va'e: ²⁶ Ko e Kiliki 'ae fefine ni, mei he pule'anga ko Sailofinisia: pea na'a ne kole kiate ia, ke ne kapusi kitu'a 'ae tēvolo 'i he'ene ta'ahine. ²⁷ Ka na'e pehē 'e Sisu kiate ia, "'Oua ke tomu'a mākona 'ae fānau: he 'oku 'ikai ngali ke to'o 'ae mā 'ae fānau, mo lī ki he fanga kulī." ²⁸ Pea leaange 'e ia, 'o pehē kiate ia, "Ko e mo'oni, 'Eiki: ka 'oku kai 'e he fanga kulī, 'i he lalo keinanga'anga, 'ae momo 'oe me'akai 'ae fānau." ²⁹ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Koe'uhi ko e lea ni ke ke 'alu; kuo 'alu kitu'a 'ae tēvolo 'i ho'o ta'ahine." ³⁰ Pea kuo hoko ia ki hono fale, pea ne 'ilo kuo 'alu kitu'a 'a e tēvolo, kae tokoto 'ene ta'ahine 'i he mohenga.

³¹ ¶ Pea na'e toe 'alu ia mei he potu 'o Taia mo Saitoni, 'o ha'u 'i he potu fonua 'o Tikapolisi, ki he tahi 'o Kāleli. ³² Pea nau 'omi kiate ia ha tokotaha na'e tuli, pea 'ikai ke fa'a lea; pea na'a nau kole kiate ia ke ne

hilifaki hono nima ki ai. ³³ Pea na'a ne fakaafe ia mei he kakai, 'o ne 'ai hono tuhu ki hono telinga, pea 'a'anu, mo ne ala ki hono 'elelo; ³⁴ Pea hanga hake ia ki he langi, 'o mafulu, mo ne pehē kiate ia, "'Efata," ko e pehē ia, "Ke ava." ³⁵ Pea na'e ava leva hono telinga, pea vete 'ae no'o 'o hono 'elelo, pea ne lea totonu. ³⁶ Pea ne fekau kiate kinautolu ke 'oua na'a nau fakahā ki ha taha: ka 'i he'ene fekau lahi kiate kinautolu, ne 'āsili ai 'o lahi 'enau fanongonongo ia; ³⁷ Pea na'a nau ofo 'o lahi 'aupito, 'o pehē, "Kuo ne fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'o lelei: 'oku ne ngaahi 'ae tuli ke ongo, mo e noa ke lea."

1 'Oku fafanga 'e Kalaisi 'ae kakai 'i he'ene ngāue mana: 10 E 'ikai tuku ha faka'ilonga ki he kau Fālesi: 14 'Oku ne valoki 'ene kau ākongā ke nau vakai telia 'ae me'a fakatupu 'ae kau Fālesi mo e me'a fakatupu 'a Helota: 22 'Oku ne faka'ā 'ae tangata kui: 27 'O ne fakahā ko ia ko e Kalaisi, 'aia na'e pehē 'e pekia mo toe tu'u: 34 Pea ne ako ke fa'a kāta-ki 'ae fakatanga koe'uhi ko e ongoongolelei.

8 'I HE ngaahi 'aho ko ia na'e fu'u tokolahi 'aupito 'ae kakai, pea na'e 'ikai ha'anau me'a ke kai, pea ui 'e Sisu 'a 'ene kau ākongā, 'o ne pehē kiate kinautolu, ² "'Oku ou 'ofa mamahi ki he kakai, koe'uhi 'oku 'aho tolu 'enau 'iate au, pea 'oku 'ikai ha'anau me'a ke kai: ³ Pea kapau te u fekau kenau 'alu fiekaia ki honau ngaahi fale, te nau pongia 'i he hala: he ko honau ni'ihī kuo ha'u mei he mama'o." ⁴ Pea pehēange 'ene kau ākongā kiate ia, "'E ma'u mei fē 'e ha taha 'ae mā ke fakamākona 'aki 'akinautolu ni 'i heni 'i he toafa?" ⁵ Pea fehu'i ia kiate kinautolu, "'Oku fiha ho'omou fo'i mā?" Pea nau pehē, "'Oku fitu." ⁶ Pea fekau 'e ia ki he kakai ke nau nofo ki lalo ki he kelekele; pea ne to'o 'ae fo'i mā 'e fitu, 'o ne fakafeta'i, mo tofitofi, pea 'ange ki he'ene kau ākongā ke tufaki; pea na'a nau tufaki ia 'i he 'ao 'oe kakai. ⁷ Pea na'a nau ma'u mo e ngaahi ika ii-ki: pea ne ne tāpuaki, mo fekau ke tufaki foki ia. ⁸ Pea na'a nau kai, 'o mākona: pea nau tānaki 'ae toenga kai ko e kato 'e fitu. ⁹ Pea ko kinautolu na'e kai, ko e toko fā afe nai: pea na'e fekau 'e ia ke nau 'alu. ¹⁰ Pea heka vaka leva ia mo 'ene kau ākongā, 'o ha'u ki he potu 'o Talamanutā. ¹¹ Pea 'alu ange 'ae kau Fālesi, 'o kamata fakafehu'i kiate ia, mo kumi 'iate ia ha faka'ilonga mei he langi, ko hono 'ahi'ahi'i. ¹² Pea mafulu lahi ia 'i hono laumālie, mo pehē, "Ko e hā 'oku kumi ai 'e he to'utangata ni ha faka'ilonga? Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E 'ikai tuku ha faka'ilonga ki he to'utangata ni." ¹³ Pea 'alu ia 'iate kinautolu, 'o toe heka vaka, mo 'alu ki he kauvai 'e taha.

¹⁴ ¶ Pea kuo ngalo 'i he kau ākongā ke 'ave ha mā, pea ko e fo'i mā pe taha na'e 'i he vaka mo kinautolu. ¹⁵ Pea na'a ne na'ina'i kiate kinautolu, 'o pehē, "Tokanga, pea vakai telia 'ae me'a fakatupu 'ae kau Fālesi, pea mo e me'a fakatupu 'a Helota." ¹⁶ Pea fealēlea'aki ai 'akinautolu, 'o pehē, "Ko e me'a 'i he'etau ta'e'omi ha mā." ¹⁷ Pea kuo 'ilo ia 'e Sisu, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou alea ai, 'i he 'ikai ha'amou mā? 'Oku te'eki ai te mou mamata, pe 'ilo? 'Oku kei fefeka ho-

mou loto? ¹⁸ 'Oku mou mata, kae 'ikai te mou mamata? Pea telinga, kae 'ikai ongo'i? Pea 'oku 'ikai te mou manatu? ¹⁹ 'I he'eku tofitofi 'ae fo'i mā 'e nima ki he toko nima afe, na'e fiha 'ae kato na'e pito 'i he toenga ne mou 'ave?' Pea nau pehē kiate ia, "E hongofulu ma ua."

²⁰ "Pea ko e fitu ki he toko fā afe, na'e fiha 'ae kato na'e pito 'i he toenga ne mou 'ave?' Pea nau pehē, "'E fitu."

²¹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā nai 'oku 'ikai ai te mou 'ilo?"

²² ¶ Pea ha'u ia ki Petesaita: pea na'a nau 'omi kiate ia 'ae tangata kui, 'onau kole kiate ia ke ne ala ki ai. ²³ Pea puke 'e ia 'ae nima 'oe tangata kui, 'o tatakī ia kitu'a mei he potu kakai; pea kuo ne 'a'anu ki hono mata, mo 'ai hono nima kiate ia, pea ne fehu'i kiate ia, pe 'oku ne mamata ki ha me'a. ²⁴ Pea hanga hake ia, 'o ne pehē, "'Oku ou mamata ki he kakai 'oku hangē ko e ngaahi 'akau, 'oku 'eve'eva.'" ²⁵ Pea hili ia, pea ne toe 'ai hono nima ki hono mata, pea fekau kiate ia ke ne hanga hake: pea na'e mo'ui ia, 'o ne mamata totonu ki he kakai kotoa pē. ²⁶ Pea ne fekau ia ki hono fale, mo ne pehē, "'Oua na'a ke 'alu ki he potu kakai, pe tala ia ki ha taha 'i he potu kakai."

²⁷ ¶ Pea 'alu atu 'a Sisu, mo 'ene kau ākongā, ki he ngaahi potu kakai 'o Sesalia 'i Filipai: pea fehu'i 'e ia ki he'ene kau ākongā 'i he hala, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Oku pehē 'e he kakai pe ko hai au?" ²⁸ Pea nau pehēange, "Ko Sione ko e Papitaiso: kae pehē 'e he ni'ihi, ko 'Ilaisiā; pea pehē 'e he ni'ihi, ko e taha 'oe kau palōfita." ²⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ka 'oku pehē 'ekimoutolu ko hai au?" Pea lea 'a Pita, 'o pehēange kiate ia, "Ko koe, ko e Kalaisi." ³⁰ Pea fekau 'e ia kiate kinautolu ke 'oua na'a nau fakahā ia ki ha taha. ³¹ Pea kamata fakahā 'e ia kiate kinautolu, "'Ae kātaki 'e he Foha 'oe tangata 'ae ngaahi me'a lahi, pea si'aki ia 'e he mātu'a, mo e kau taula'eiki lahi, mo e kau tangata tohi, pea 'e tāmāte'i ia, pea hili 'ae 'aho 'e tolu 'e toe tu'u."

³² Pea na'a ne lea 'ilongofua 'aki 'ae lea ko ia. Pea 'ave ia 'e Pita, 'o ne kamata valoki'i ia. ³³ Ka kuo tafoki ia ki mui, 'o vakai ki he'ene kau ākongā, pea valoki'i 'e ia 'a Pita, 'o pehē, "'Alu ki hoku tu'a, Sētane: he 'oku 'ikai te ke lelei'ia 'i he ngaahi me'a 'ae 'Otua, ka 'i he ngaahi me'a 'ae tangata."

³⁴ ¶ Pea kuo ui 'e ia 'ae kakai mo 'ene kau ākongā foki, pea ne pehē kiate kinautolu, "Ko ia ia 'oku loto ke muimui 'iate au, ke ne si'aki 'e ia ia, kae to'o 'ene kavenga, 'o muimui 'iate au. ³⁵ He ko ia ia 'oku loto ke kalofaki 'ene mo'ui, 'e mole ia: ka ko ia ia 'e mole 'ene mo'ui koe'uhi ko au mo e ongoongolelei, 'e ma'u 'e ia ia. ³⁶ He ko e hā hono 'aonga ki ha tangata, 'o kapau 'e ma'u 'e ia 'a māmani kotoa pē, kae mole hono laumālie 'o'ona? ³⁷ Pe ko e hā 'e foaki 'e ha tangata ke fetongi 'a-ki hono laumālie? ³⁸ Ko ia ia 'e mā kiate au, mo 'eku ngaahi lea, 'i he to'utangata fe'auaki mo angahala ni, 'e ma foki 'ae Foha 'oe tangata 'iate ia, 'oka ha'u ia 'i he nāunau 'o 'ene Tamai, mo e kau 'āngelo mā'oni'oni."

1 Ko e fakakehe 'a Sisu. 11 'Oku ne akonekina 'ene kau ākongā ki he ha'u 'a 'Ilaisiā: 14 'O ne kapusi 'ae laumālie noa mo tuli: 30 'Oku ne tomu'a fakahā

'ene pekia mo e toetu'u: 33 'Oku ako 'e ia ke an-gavaivai 'ene kau ākongā: 38 'Oku ne fekau ke 'oua te nau ta'ofi ki ha ni'ihi 'oku 'ikai angatu'u kiate kinautolu, pe fakatukia ha ni'ihi 'oe angatonu.

⁹ ¶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku ai 'ae ni'ihi 'iate kinautolu 'oku tutu'u 'i heni, 'e 'ikai te nau kamata 'ae mate, kae'oua ke nau mamata ki he pule'anga 'oe 'Otua 'oku hoko mai mo e mālohi."

² ¶ Pea hili 'ae 'aho 'e ono, pea 'ave 'e Sisu 'a Pita, mo Semisi, mo Sione, ko kinautolu pe, 'o ne tatakī 'akinautolu ki he mo'unga mā'olunga: pea na'e liliu ia 'i honau 'ao. ³ Pea fetapatapaki hono kofu, 'o mātu'aki hinehina 'o hangē ko e 'uha hinehina: pea 'e 'ikai ha tufunga fō tupenu 'i māmani 'e fa'a fakahinehina ke pehē. ⁴ Pea hā ai kiate kinautolu 'a 'Ilaisiā mo Mōsese; pea nau alea mo Sisu. ⁵ Pea lea 'a Pita, 'o pehē kia Sisu, "'Eiki, 'oku lelei 'etau 'i heni: pea tuku ke mau ngaahi ha fale 'e tolu: ke 'o'ou 'ae taha, pea taha 'o Mōsese, pea taha 'o 'Ilaisiā." ⁶ He na'e 'ikai te ne 'ilo pe ko e hā 'oku ne lea'aki; he na'a nau ilifia lahi. ⁷ Pea na'e fakamalu'aki 'akinautolu 'ae 'ao: pea ongo mai mei he 'ao 'ae le'o 'o pehē, "Ko hoku 'Alo 'ofa'anga eni: fanongo kiate ia."

⁸ Pea fakafokifā pe, kuo nau fesiosiofaki, pea 'ikai kenau toe 'ilo ha taha, ka ko Sisu pe mo kinautolu. ⁹ Pea 'i he'enu 'alu hifo mei he mo'unga, na'a ne fekau kiate kinautolu ke 'oua na'a nau fakahā ki ha taha 'ae ngaahi me'a kuo nau mamata ki ai, kae'oua ke toetu'u 'ae Foha 'oe tangata mei he pekia. ¹⁰ Pea na'a nau ma'u kiate kinautolu 'ae lea ko ia, 'onau fefehu'i'aki 'iate kinautolu, "Pe ko e hā hono 'uhinga 'oe toetu'u mei he pekia."

¹¹ ¶ Pea na'a nau fehu'i kiate ia, 'o pehē, "Ko e hā 'oku pehē ai 'e he kau tangata tohi, 'e tomu'a ha'u 'a 'Ilaisiā?" ¹² Pea leaange 'e ia, 'o pehē kiate kinautolu, "Ko e mo'oni 'oku tomu'a ha'u 'a 'Ilaisiā, 'o fakatonotonu 'ae me'a kotoa pē; pea hangē ko ia kuo tohi ki he Foha 'oe tangata, 'e kātaki foki 'e ia 'ae me'a lahi, pea manukia ia." ¹³ Ka 'oku ou pehē kiate kimoutolu, "Kuo ha'u mo'oni 'a 'Ilaisiā, 'o hangē ko ia kuo tohi, pea kuo nau fai kiate ia 'enu fa'iteliha."

¹⁴ ¶ Pea kuo ha'u ia ki he kau ākongā, pea ne mamata ki he fu'u kakai 'oku kāpui 'akinautolu, mo e kau tangata tohi 'oku kikihi mo kinautolu. ¹⁵ Pea kuo mamata leva 'ae kakai fulipē kiate ia, pea nau ofo lahi, 'onau felele'i mo fetapa kiate ia. ¹⁶ Pea fehu'i 'e ia ki he kau tangata tohi, "Ko e hā 'oku mou fakakikihi ai mo kinautolu?" ¹⁷ Pea lea 'ae tokotaha 'i he kakai, 'o pehēange kiate ia, "'Eiki, kuo u 'omi kiate koe hoku foha, 'oku 'iate ia 'ae laumālie noa: ¹⁸ Pea ko e potu kotoa pē 'oku ne puke ai ia, 'oku ne ha'aki ia; pea koā ia, mo fengai'itaki hono nifo, pea 'oku ne faka'a'au 'o vaivai: pea ne u lea ki ho'o kau ākongā ke nau kapusi ia; ka na'e 'ikai te nau fa'a fai." ¹⁹ Pea lea ia, 'o pehēange kiate ia, "'Ae to'utangata ta'etui! 'E fēfē hono fuoloa 'oe tau nonofo? 'E fēfē hono fuoloa 'o 'eku kātaki 'akimoutolu? 'Omi ia kiate au." ²⁰ Pea nau 'omi ia kiate ia; pea kuo mamata ia ki ai, pea ha'aki leva ia 'e he laumālie; pea tō ia ki he kelekele, mo mokofisi pea Koa hono ngutu. ²¹ Pea fe-

hu'i ia ki he'ene tamai, "Kuo fēfē hono fuoloa talu 'ene hoko eni kiate ia?" Pea pehē 'e ia, "Talu 'ene tamasi'i." ²² Pea kuo liunga lahi 'ae lī ia ki he afi, pea mo e vai, ke tāmāte'i ia: pea kapau te ke fa'a fai ha me'a, ke ke 'alo'ofa kiate kimautolu, 'o tokoni 'akimautolu. ²³ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Kapau 'oku ke fa'a tui, 'oku fa'a fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate ia 'oku tui." ²⁴ Pea tangi lo'imata leva 'ae tamai 'ae tamasi'i, 'o ne pehē, "Eiki, 'oku ou tui; ke ke tokoni'i au telia 'eku ta'e-tui." ²⁵ Pea 'i he mamata 'a Sisu 'oku felele'i mai 'ae kakai 'o fakataha, pea ne tautea 'ae laumālie 'uli, 'o ne pehē kiate ia, "A koe, ko e laumālie noa mo tuli, 'oku ou fekau kiate koe, ha'u kitu'a 'iate ia, pea 'oua na'a ke toe hū ki ai." ²⁶ Pea tangi 'ae laumālie, 'o ne ha'aki ia 'o lahi, pea ha'u kitu'a: pea na'e tatau 'ae tangata mo ha taha mate; ko ia ne pehē ai 'e he tokolahi, "Kuo mate ia." ²⁷ Ka na'e puke ia 'e Sisu 'i hono nima, 'o fokotu'u ia; pea ne tu'u hake. ²⁸ Pea kuo hū ia ki fale, pea fehu'i fakafufū 'ene kau ākongā kiate ia, "Ko e hā na'e 'ikai ai te mau fa'a kapusi ia?" ²⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oku 'ikai ha'u kitu'a 'ae fa'ahinga ni 'i ha me'a, kae 'i he lotu mo e 'aukai."

³⁰ ¶ Pea na'a nau 'alu mei ai, 'onau 'alu 'i Kāleli; pea na'e 'ikai loto ia ke 'ilo ia 'e ha taha. ³¹ He na'e akonaki'i 'e ia 'a 'ene kau ākongā, 'o ne pehē kiate kinautolu, "E tukuange 'ae Foha 'oe tangata ki he nima 'oe kakai, pea te nau fakapoongi ia; pea hili hono fakapoongi, 'e toetu'u ia 'i hono 'aho tolu." ³² Ka na'e 'ikai te nau 'ilo 'ae lea ko ia, pea na'a nau manavahē ke fehu'i kiate ia.

³³ ¶ Pea ha'u ia ki Kapaneume: pea fehu'i kiate kinautolu 'i he'ene nofo 'i he fale, "Ko e hā ia na'a mou fakakikihi ai 'akimoutolu 'i he hala?" ³⁴ Ka na'a nau fakalongo pē: he na'a nau fakakikihi 'i he hala, pe ko hai 'e lahi hake. ³⁵ Pea nofo hifo ia, 'o ne ui 'ae toko hongofulu ma toko ua, 'o ne pehē 'e ia kiate kinautolu, "Kapau 'oku holi ha tangata ke mu'omu'a, 'e ki mui ia 'i-ate kimoutolu kotoa pē, mo e tamaio'eiki 'amoutolu kotoa pē." ³⁶ Pea to'o 'e ia ha tamasi'i si'i 'o ne tuku ia ki honau ha'oha'onga: pea kuo fua hake ia 'i hono nima, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, ³⁷ "Ko ia ia te ne ma'u ha tamasi'i pehē 'i hoku hinga, 'oku ne ma'u au: pea ko ia ia te ne ma'u au, 'oku 'ikai ko au pe 'oku ne ma'u, ka ko ia ne ne fekau au."

³⁸ ¶ Pea leaange 'a Sione, 'o pehē kiate ia, "Eiki, na'a mau mamata ki he tokotaha 'oku kapusi 'ae kau tēvolo 'i ho huafa, ka 'oku 'ikai ke muimui ia kiate kitautolu: pea na'a mau ta'ofi kiate ia, koe'uhi 'oku 'ikai muimui kiate kitautolu." ³⁹ Ka na'e pehē 'e Sisu, "Oua na'a ta'ofi ia: he 'oku 'ikai ha taha te ne fai ha me'a mana 'i hoku huafa, 'e fa'a lea kovi noa pe kiate au. ⁴⁰ He ko ia 'oku 'ikai angatu'u kiate kitautolu, 'oku kau taha ia mo kitautolu. ⁴¹ He ko ia 'e 'atu kiate kimoutolu ha vai ke inu 'i hoku huafa, koe'uhi 'oku 'a Kalaisi 'akimoutolu, 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'e 'ikai mole 'iate ia hono totongi. ⁴² "Pea ko ia ia 'e fakahala'i ha tokotaha 'iate kinautolu ni 'oku si'i 'oku tui kiate au, 'e lelei hake kiate ia 'o ka ne taupunga'i 'aki ia 'ae maka momosi 'i hono kia, pea lī ia ki he moana. ⁴³ Pea kapau 'e fakaha-

la'i Koe 'eho nima, tutu'u ia: 'oku lelei kiate Koe ke ke hū ki he mo'ui 'oku ke nima mutu, 'i ho'o ma'u 'ae nima 'e ua, kae 'alu ki heli, ki he afi 'e 'ikai 'aupito fa'a tāmāte'i; ⁴⁴ 'Aia "Oku 'ikai mate ai honau 'uanga, pea 'ikai fa'a tāmāte'i 'ae afi." ⁴⁵ Pea kapau 'e fakahala'i koe 'eho va'e, tutu'u ia: 'oku lelei kiate koe ke ke hū ki he mo'ui 'oku ke ketu, 'i ho'o ma'u 'ae va'e 'e ua, kae lī koe ki heli, ki he afi 'e 'ikai 'aupito fa'a tāmāte'i; ⁴⁶ 'Aia 'oku 'ikai mate ai honau 'uanga, pea 'ikai fa'a tāmāte'i 'ae afi. ⁴⁷ Pea kapau 'e fakahala'i Koe 'eho mata, kape'i ia: 'oku lelei kiate Koe ke ke hū ki he pule'anga 'oe 'Otua mo e mata pe taha, 'i ho'o ma'u 'ae mata 'e ua, kae lī koe ki he afi 'o heli; ⁴⁸ 'Aia "Oku 'ikai mate ai honau 'uanga, pea 'ikai fa'a tāmāte'i 'ae afi." ⁴⁹ "He koe'uhi 'e fakamāsima taki taha kotoa pē 'aki 'ae afi, pea 'e fakamāsima 'aki 'ae feilaulau kotoa pē 'ae māsima. ⁵⁰ "Oku lelei 'ae māsima: pea kapau kuo mole 'i he māsima hono kona, temou toe fakakona fēfee'i ia? "Ma'u pe 'ae māsima, kiate kimoutolu, pea mou melino pe 'akimoutolu."

2 'Oku alea 'a Kalaisi mo e kau Fālesi ki he tukuange 'unoho: 13 'Oku ne tāpuekina 'ae tamai-ki na'e 'omi kiate ia: 17 'Oku ne fakahā ki he tangata koloa'ia 'ae me'a 'e ma'u ai ia 'ae mo'ui ta'engata: 23 'Oku ne valoki'i 'ene kau ākongā 'i he fakatu'utāmaki 'oe koloa: 28 'Oku ne faka'ilo 'ae totongi kiate kinautolu 'oku li'aki ha me'a koe'uhi ko e ongoongolelei: 32 'Oku ne fakahā 'ene pekia mo e toetu'u: 35 'Oku ne tala ki he ongo fielahe ke na 'amanaki mamahi pe mo ia: 46 Ko e fakaā 'ae kui ko Patimiusi.

10 PEA na'e mahu'i mei ai ia, 'o ha'u ki he mata fonua 'o Siutea, 'i he kauvai 'e taha 'o Sioatani: pea toe fakataha 'ae kakai kiate ia; pea ne toe akonaki'i 'akinautolu, 'o hangē ko 'ene fa'a fai.

² ¶ Pea ha'u 'ae kau Fālesi, 'onau fehu'i 'ahi'ahi kiate ia, "Oku ngofua ke tukuange 'e he tangata 'a hono 'unoho?" ³ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e hā na'e fekau 'e Mōsese kiate kimoutolu?" ⁴ Pea nau pehē, "Na'e tuku 'e Mōsese ke tohi 'ae tohi fakamavae, pea tukuange ia." ⁵ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e me'a 'i he fefeka 'o homou loto na'a ne tohi ai 'ae fekau ni kiate kimoutolu. ⁶ Kae talu mei he kamata'anga 'i he fakatupu na'e ngaohi 'akinaua 'e he 'Otua 'ko e tangata mo e fefine." ⁷ Pea ko e me'a ko ia 'e tukuange ai 'e he tangata 'a 'ene tamai mo 'ene fa'ē, kae pikitai ki hono 'unoho; ⁸ pea 'e hoko 'akinaua ko e kakano pe taha: ko ia 'oku 'ikai ai ke na kei ua ka ko e kakano pe taha. ⁹ Ko ia foki kuo fakataha 'e he 'Otua, ke 'oua na'a fakamavae 'e ha tangata." ¹⁰ Pea toe 'eke 'e he'ene kau ākongā kiate ia 'i he fale ki he me'a ko ia. ¹¹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko ia ia 'e tukuange hono 'unoho, pea fakama'u mo ha taha kehe, 'oku tono fefine ia kiate ia. ¹² Pea kapau 'e tukuange 'e he fefine 'a hono 'unoho, pea fakama'u mo ha taha kehe, 'oku tono tangata ia."

¹³ ¶ Pea na'a nau 'omi 'ae tamaiki iiki kiate ia, koe'uhi ke ne ala kiate kinautolu: pea lolomi 'e he kau ākongā 'akinautolu na'e 'omi 'akinautolu. ¹⁴ Ka 'i he 'afio ki ai 'a

Sisu, pea tuputāmaki lahi ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Tuku ke ha'u kiate au 'ae tamaiki iiki, pea 'oua na'a ta'ofi 'akinautolu; he 'oku 'oe kakai pehē 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ¹⁵ Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia ia 'e 'ikai te ne ma'u 'ae pule'anga 'oe 'Otua 'o hangē ko ha tamasi'i sī'i, 'e 'ikai hū ia ki ai." ¹⁶ Pea fua hake 'e ia 'akinautolu 'i hono nima, 'o hilifaki hono nima kiate kinautolu, mo ne tāpuakī'i 'akinautolu.

¹⁷ ¶ Pea 'i he'ene hā'ele atu ki he hala, na'e lele mai 'ae tokotaha, 'o tū'ulutui kiate ia, mo fehu'i kiate ia, 'o pehē, "'Eiki lelei, ko e hā teu fai ke u ma'u ai 'ae mo'ui ta'engata?" ¹⁸ Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Ko e hā 'oku ke ui ai au ko e lelei? Ko e tokotaha pe 'oku lelei, 'aia ko e 'Otua. ¹⁹ 'Oku ke 'ilo 'ae ngaahi fekau, "Oua na'a ke tonofefine, 'Oua na'a ke fakapō, 'Oua na'a ke kaiha'a, 'Oua na'a ke fakamo'oni lo'i, 'Oua na'a ke kākā, Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē." ²⁰ Pea ne lea, 'o pehēange kiate ia, "'Eiki, kuo u fai eni kotoa pē talu 'eku kei sī'i." ²¹ Pea sio ki ai 'a Sisu mo 'ofa kiate ia, mo ne pehē kiate ia, "Ko e me'a 'e taha 'oku ke kei hala ai: ke ke 'alu, 'o fakatau 'aia kotoa pē 'oku 'a'au, pea ke foaki ki he masiva, pea te ke ma'u 'ae koloa 'i he langi: pea ke ha'u, 'o fua 'ae 'akau māfasia, mo muimui 'iate au." ²² Pea na'e puputu'u ia 'i he lea ko ia, pea 'alu atu kuo mamahi; he na'e lahi 'ene koloa.

²³ ¶ Pea vakai foli 'e Sisu, pea ne pehē ki he'ene kau ākongā, "Ko e me'a faingata'a 'aupito kiate kinautolu 'oku ma'u koloa ke hū ki he pule'anga 'oe 'Otua!" ²⁴ Pea ofo 'ae kau ākongā 'i he'ene ngaahi lea. Ka na'e toe lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Fānau 'e faingata'a 'aupito kiate kinautolu 'oku falala ki he koloa ke hū ki he pule'anga 'oe 'Otua! ²⁵ 'Oku faingofua ke hū 'ae kāmeli 'i he ava'i hui, 'i he hū 'ae tangata koloa'ia ki he pule'anga 'oe 'Otua." ²⁶ Pea na'a nau mātu'aki ofo fakamanavahē, 'onau fepehē'aki, "Pea ko hai 'e mo'ui?" ²⁷ Pea vakai 'a Sisu kiate kinautolu, 'o ne pehē, "'Oku 'ikai fa'a fai eni 'e he tangata, ka ko e 'Otua pe: he 'oku fa'a fai 'e he 'Otua 'ae me'a kotoa pē."

²⁸ ¶ Pea toki pehē 'e Pita kiate ia, "Vakai, kuo mau li'a ki 'ae me'a kotoa pē, 'o muimui 'iate koe." ²⁹ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange, "Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai ha tangata kuo ne li'aki 'ae fale, pe ko e ngaahi kāinga, pe ha ngaahi tuofefine, pe ko e tamai, pe ko e fa'ē, pe ha 'unoho, pe ha fānau, pe ko e fonua, koe'uhi ko au, pea mo e ongoongolelei, ³⁰ Ka te ne ma'u 'o taki teau 'i he mo'ui ni, ko e fale, mo e kāinga, mo e tuofefine, mo e fa'ē, mo e fānau, mo e fonua, fakataha mo e fakatanga; pea 'i he maama 'e ha'u ko e mo'ui ta'engata. ³¹ Ka ko e tokolahi 'oku mu'omu'a 'e muimui; pea 'e mu'omu'a 'ae muimui."

³² ¶ Pea kuo nau fononga 'i he hala ki Selūsalema; pea mu'omu'a atu 'a Sisu 'iate kinautolu: pea ofo ai 'akinautolu; pea nau manavahē 'i he'enu muimui. Pea ne toe 'ave 'ae toko hongofulu ma toko ua, 'o ne kamata tala kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a 'e hoko kiate ia, ³³ 'O ne pehē, "Vakai, 'oku tau 'alu hake ki Selūsalema; pea 'e tukuange 'ae Foha 'oe tangata ki he kau taula'ei-

ki lahi, mo e kau tangata tohi; pea te nau fakamaau ia ke mate, 'o tukuange ia ki he Senitaile; ³⁴ Pea te nau manukī'i ia, mo haha ia, mo 'a'anu kiate ia, mo tāmata'e ia; pea 'i hono 'aho tolu 'e toetu'u ia."

³⁵ ¶ Pea ha'u kiate ia 'a Semisi mo Sione, ko e ongo foha 'o Sepeti, 'o na pehē, "'Eiki, ko homa loto ke ke fai ma'amaua 'aia kotoa pē te ma kole ki ai." ³⁶ Pea pehēange 'e ia kiate kinaua, "Ko e hā homo loto ke u fai ma'amoua?" ³⁷ Pea na pehē kiate ia, Tuku kiate kimaua ke ma nofo, ko e tokotaha 'i ho nima to'omata'u, pea tokotaha 'i ho nima to'ohema, 'i ho nāunau." ³⁸ Ka na'e pehē 'e Sisu kiate kinaua, "'Oku 'ikai temo 'ilo 'aia 'oku mo kole: 'oku mo fa'a fai ke inu 'i he ipu 'aia te u inu ai?" Pea ke papitaiso 'i he papitaiso ko ia te u papitaiso ai?" ³⁹ Pea na pehēange kiate ia, "'Oku ma fa'a fai pe." Pea pehē 'e Sisu kiate kinaua, "'E inu mo'oni 'ekimoua 'i he ipu te u inu ai; pea temo papitaiso 'i he papitaiso ko ia 'e papitaiso 'aki au: ⁴⁰ Ka ko e nofo ki hoku nima to'omata'u mo hoku nima to'ohema, 'oku 'ikai 'a'aku ia ke foaki, ka kiate kinautolu kuo teuteu ia ki ai." ⁴¹ Pea kuo fanongo ai 'ae toko hongofulu, na'a nau toki 'ita lahi kia Semisi mo Sione. ⁴² Ka na'e ui 'akinautolu 'e Sisu, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Oku mou 'ilo ko kinautolu kuo fakanofu ko e 'eiki 'oe Senitaile 'oku nau fa'a pule'i 'akinautolu; pea ko honau hou'eiki 'oku nau fai fa'iteliha kiate kinautolu. ⁴³ Ka 'e 'ikai pehē 'iate kimoutolu: ka ko ia 'oku loto ke lahi 'iate kimoutolu, ke hoko ia ko homou tauhi: ⁴⁴ Pea ko ia 'iate kimoutolu 'oku loto ke 'eiki, 'e hoko ia ko e tamaio'eiki 'amoutolu kotoa pē. ⁴⁵ He na'e 'ikai ke ha'u 'ae Foha 'oe tangata ke tauhia ia, ka ke tauhi, pea ke foaki 'ene mo'ui ko e huhu'i 'oe tokolahi."

⁴⁶ ¶ Pea na'a nau ha'u ki Seliko: pea 'i he'enu o 'i Seliko mo 'ene kau ākongā, mo e kakai tokolahi, na'e nofo 'o kole 'i he ve'ehala *motu'a* 'ae kui ko Patimiusi, ko e foha 'o Timiusi. ⁴⁷ Pea kuo fanongo ia ko Sisu 'o Nāsaleti ia, na'e kamata tangi kalanga ia, 'o pehē, "Sisu, Foha 'o Tevita, 'alo'ofa mai kiate au." ⁴⁸ Pea lolomi ia 'e he tokolahi ke fakalongo pē: kae 'āsili ai 'aupito 'ene kalanga, "Foha 'o Tevita, 'alo'ofa kiate au." ⁴⁹ Pea tu'u 'a Sisu, 'o fekau ke ui kiate ia. Pea na'a nau ui 'ae tangata kui, mo pehē kiate ia, "Ke ke fiemālie, tu'u; 'oku ne ui koe." ⁵⁰ Pea si'aki 'e ia hono kofu, kae tu'u hake, 'o ha'u kia Sisu. ⁵¹ Pea lea 'a Sisu, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e hā ho loto ke u fai kiate koe?" Pea pehēange 'e he tangata kui kiate ia, "'Eiki, ke 'ā hoku mata." ⁵² Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "'Alu; kuo fakamo'ui koe 'e ho'o tui." Pea 'ā leva ia, 'o ne muimui kia Sisu 'i he hala.

1 'Oku heka 'asi 'a Kalaisi 'o hā'ele ki Selūsalema: 12 'Oku ne tukitala'i 'ae 'akau ta'efua: 15 'Oku ne fakama'a 'ae falelotu lahi: 20 'O ne enginaki 'ene kau ākongā ke tu'uma'u 'i he tui, mo fakamole-molea honau ngaahi fili: 27 'Oku ne fakahā 'ae ngofua 'a 'ene ngaahi ngāue mei he fakamo'oni 'o Sione, ko e tangata na'e fekau mei he 'Otua.

11 PEA kuo nau ofi ki Selūsalema, 'o hoko ki Petefesi, mo Pētani, 'i he mo'unga 'oe 'Olive, pea ne fekau atu 'ene ākongā 'e toko ua, ² 'O ne pehē kiate

kinaua, "Mo ō ki he potu kakai 'oku hangatonu mai: pea ka mo ka hū ki ai, te mo 'ilo leva 'ae 'uhiki 'oe 'asi kuo no'otaki, 'oku te'eki heka ai ha tangata; vevete ia, mo taki mai. ³ Pea ka pehē 'e ha taha kiate kimoua, 'Ko e hā 'oku mo fai ai eni?' Mo pehēange, "Oku 'aonga ia ki he 'Eiki;' pea te ne tuku leva ke 'omi ia ki heni." ⁴ Pea na'a na ō, 'o na 'ilo 'ae 'uhiki 'oe 'asi'oku no'otaki 'itu'a 'i he matapā, 'i he potu 'oe tefito'i hala; pea na vevete ia. ⁵ Pea pehē 'e he ni'ihi na'e tu'u 'i ai kiate kinaua, "Ko e hā 'amoua 'oku mo vete ai 'ae 'uhiki 'oe 'asi?" ⁶ Pea na'a na lea kiate kinautolu 'o hangē ko ia na'e fekau 'e Sisu: pea na'e tuku 'akinaua ke na ō. ⁷ Pea na'a na 'omi 'ae 'uhiki kia Sisu, pea na 'ai ki ai hona ngaahi kofu; pea heka ia ki ai. ⁸ Pea folahi 'e he tokolahi hona ngaahi kofu 'i he hala; pea tutu'u hifo 'e he ni'ihi 'ae 'ulu'ulu'i 'akau, 'o falikiliki 'aki 'ae hala. ⁹ Pea ko kinautolu na'e mu'omu'a, mo kinautolu na'e muimui, na'a nau kalanga, 'o pehē, "Hosana; "Oku monū'ia ia 'oku ha'u 'i he huafa 'o Sihova! ¹⁰ Ke monū'ia 'ae pule'anga 'o 'etau tamai ko Tevita, 'aia 'oku ha'u 'i he huafa 'o Sihova: Hosana 'i he fungani mā'olunga." ¹¹ Pea hoko 'a Sisu ki Selūsalema, pea hū ki he falelotu lahi: pea kuo vakai foli 'e ia 'ae me'a kotoa pē 'i ai, pea kuo hokosia 'ae efi-afi, na'a nau ō ki Pētani mo e toko hongofulu ma toko ua.

¹² ¶ Pea pongipongi ai, 'i he'enau ha'u mei Pētani, na'e fiekaia ia: ¹³ Pea sio mama'o atu ia ki he 'akau ko e fiki 'oku lau, pea 'alu ia, 'o kumi pe te ne 'ilo ai ha fua pe 'ikai: pea 'i he'ene hoko ki ai, na'e 'ikai te ne 'ilo ha me'a ka ko e lau pe; he na'e kei tuai 'ae to'ukai fiki. ¹⁴ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange ki ai, "Ngata 'i heni ke 'oua na'a toe kai 'eha taha ha fua 'iate koe 'o lauikuonga." Pea fanongo ki ai 'ene kau ākongā.

¹⁵ ¶ Pea na'a nau ha'u ki Selūsalema: pea hū 'a Sisu ki he falelotu lahi, 'o ne kamata kapusi kitu'a 'akinautolu na'e fefakatau'aki 'i he falelotu lahi, mo ne fulihi 'ae ngaahi palepale 'oe kau fetongi pa'anga, mo e ngaahi nofo'a 'onautolu na'e fakatau lupe; ¹⁶ Pea na'e 'ikai tuku 'e ia ke 'alu ha taha mo 'ene kavenga 'i he falelotu lahi. ¹⁷ Pea ako ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ikai kuo tohi, 'Ko hoku fale 'e ui ko e falelotu ki he kakai kotoa pē?' Ka kuo mou ngaohi ia ko e 'ana 'oe kau kaiha'a." ¹⁸ Pea fanongo ki ai 'ae kau tangata tohi mo e kau taula'eiki lahi, pea nau fifili pe fēfee'i 'enau tāmāte'i ia: he na'a nau manavahē kiate ia, koe'uhi kuo ofo 'ae kakai fulipē 'i he'ene akonaki. ¹⁹ Pea kuo hokosia 'ae efi'afi, ne 'alu ia mei he kolo.

²⁰ ¶ Pea pongipongi ai, 'i he'enau liu mai, ne nau vakai ki he 'akau ko e fiki kuo mate mei hono aka. ²¹ Pea fakamanatu 'e Pita, 'o ne pehē kiate ia, "Eiki, vakai, ko e fiki na'a ke tukitala'i kuo mate ia." ²² Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Mou ma'u 'ae tui ki he 'Otua. ²³ He 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, Ko ia ia te ne pehē ki he mo'unga ni, Hiki koe, pea lī koe ki he tahi; pea 'ikai fakata'eta'etui hono loto, ka 'oku ne tui 'e hoko 'ae ngaahi me'a 'oku ne lea 'aki, 'e hoko 'aia kotoa pē 'oku ne lea ki ai. ²⁴ Ko ia 'oku ou pehē ai kiate kimoutolu, Ko e me'a kotoa pē 'oku

mou holi ki ai, 'oka mou ka lotu, tui 'oku mou ma'u ia, pea te mou ma'u. ²⁵ Pea 'oka mou ka tu'u 'o lotu, fakamolemole, 'o kapau 'oku mou kovi'ia 'i ha taha; koe'uhi ke fakamolemolea 'e ho'omou Tamai 'oku 'i he langi ho'omou ngaahi hia. ²⁶ Pea ka 'ikai te mou fakamolemole, pea 'e 'ikai fakamolemolea 'e ho'omou Tamai 'oku 'i he langi ho'omou ngaahi angahala."

²⁷ ¶ Pea na'a nau toe ha'u ki Selūsalema: pea 'i he'ene hā'ele 'i he falelotu lahi, na'e ha'u kiate ia 'ae kau taula'eiki lahi, mo e kau tangata tohi, mo e mātu'a, ²⁸ 'onau pehē kiate ia, "Ko e pule fē 'oku ke fai ai 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko hai ia na'a ne tuku kiate koe 'ae pule ke fai 'ae ngaahi me'a ni?" ²⁹ Pea lea 'a Sisu, 'o ne pehēange kiate kinautolu, "Te u fehu'i kiate kimoutolu foki ki he me'a 'e taha, pea mou tala mai kiate au, pea teu tala atu ai kiate kimoutolu 'ae pule ko ia 'oku ou fai ai 'ae ngaahi me'a ni. ³⁰ Ko e papitaiso 'a Sione, na'e mei he langi ia? Pe mei he tangata? Tala mai." ³¹ Pea na'e fealēlea'aki 'akinautolu, 'o pehē, "Kapau te tau pehē, 'Mei he langi;' pea 'e pehē mai 'e ia, 'Ko e hā na'e 'ikai ai te mou tui kiate ia?" ³² Ka tau ka pehē, 'Mei he tangata;' |" 'oku tau manavahē ki he kakai: he 'oku nau pehē kotoa pē, ko e palōfita mo'oni 'a Sione. ³³ Pea ne nau lea, 'o pehēange kia Sisu, "Oku 'ikai te mau 'ilo." Pea lea 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "Pea 'e 'ikai te u tala atu kiate kimoutolu 'ae pule ko ia 'oku ou fai ai 'ae ngaahi me'a ni."

1 I he fakatātā 'oe ngoue vaine, na'e tuku ki he kau tauhi ta'efakafeta'i, 'oku fakahā 'e Kalaisi 'ae si'aki 'ae kakai Siu, mo e ui 'oe kakai Senitaille. 13 'Oku ne fakahaofia ia mei he tauhele 'ae kau Fālesi, 'i he'enau fehu'i ki he tukuhau: 18 'Oku ne fakahā 'ae hē 'ae kau Satusi 'oku nau ta'etui ki he toetu'u: 28 'Oku ne tali 'ae fehu'i 'ae tangata tohi ki he fekau fē 'oku lahi: 35 'Oku ne fakatonutonu 'ae mahalo 'ae kau tangata tohi kia Kalaisi: 38 Mo ne valoki ki he kakai ke vakai ki he'enau fielahe mo e mālualoi: 41 'Oku ne lelei'ia 'i he fefine kuo mate hono 'unoho, 'aia na'e lī 'ae kih'i pa'anga si'i 'e ua, 'iate kinautolu kotoa pē.

12 PEA fua lea ia kiate kinautolu, 'i he ngaahi fakatātā, 'o pehē, "Na'e tō 'e he tangata 'ae ngoue vaine, pea ne takatakai 'aki ia 'ae 'ā keli 'ae potu tata'o'anga uaine, pea langa 'ae fale le'o, 'o ne tuku ia ki he kau tangata tauhi ngoue, kae 'alu ia ki he fonua mama'o. ² Pea hoko hono to'ukai, na'a ne fekau 'ae tamaio'eiki ki he kau tauhi ngoue, koe'uhi ke ne ma'u mei he kau tauhi ngoue 'ae fua 'oe ngoue vaine. ³ Pea na'a nau puke ia, 'o haha, 'o fekau ke 'alu ta'eha'ane-me'a. ⁴ Pea toe fekau 'e ia kiate kinautolu 'ae tamaio'eiki 'e taha; pea na'a nau tolongaki 'aki ia 'ae maka, pea foa hono 'ulu, pea fekau ke 'alu kuo lahi 'enau fai kovi kiate ia. ⁵ Pea toe fekau 'e ia 'ae tokotaha kehe, pea nau tāmāte'i ia; pea mo e tokolahi; kae haha 'ae ni'ihi, pea tāmāte'i 'ae ni'ihi. ⁶ Pea kuo kei toe kiate ia 'a hono foha pe taha, 'aia ko hono 'ofa'anga, pea ne fekau fakamui foki ia kiate kinautolu, 'o ne pehē, 'Te nau faka'apa'apa ki hoku foha.' ⁷ Ka na'e fepehē'aki 'ae kau

tauhi ngoue ko ia, 'Ko eni 'ae foha hoko; ha'u, ke tau tāmāte'i ia, pea 'e 'otautolu 'ae tofi'a.'⁸ Pea na'a nau puke, 'o tāmāte'i ia, pea lī ia kitua'ā ngoue vaine.⁹ "Ko e hā 'e fai ai 'e he 'eiki 'oe ngoue vaine? 'E ha'u ia, 'o faka'auha 'ae kau tauhi ngoue, pea 'e tuku 'ae ngoue vaine ki ha kakai kehe.¹⁰ Pea na'e 'ikai te mou lau 'ae tohi ni;

'Ko e maka na'e li'aki 'e he kau tufunga,
kuo hoko ia ko e fungani 'oe tuliki:

¹¹ Ko e ngāue 'a Sihova eni,
pea ko e me'a fakafo 'i hotau 'a o? ']"

¹² Pea na'a nau fai ke nau puke ia, ka na'a nau manavahē ki he kakai: ka na'a nau 'ilo ko 'ene lea 'aki 'ae fakatātā kiate kinautolu: pea nau tuku ia, ka nau 'alu.

¹³ ¶ Pea na'a nau fekau kiate ia 'ae ni'ihi 'i he kau Fālesī mo e kau Helotiane, ke nau femioekina ia, 'i he'ene lea.¹⁴ Pea kuo nau ha'u, pea nau pehē kiate ia, "'Eiki 'oku mau 'ilo 'oku ke mo'oni koe, pea 'oku 'ikai te ke tokanga ki ha tangata; he 'oku 'ikai te ke filifilimānako ki he tangata, ka 'oku ke akonaki 'aki 'ae hala 'oe 'Otua 'i he mo'oni: 'Oku ngofua ke 'atu 'ae tukupū kia Sisa, pe 'ikai? '¹⁵ 'E lelei 'emau 'atu, pe 'ikai?'" Ka na'e 'ilo 'e ia 'enau mālualoī, mo ne pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou 'ahi'ahi'i ai au?'" 'Omi ha tenali ke u mama-ta ai.¹⁶ Pea nau 'omi ia. Pea ne pehē kiate kinautolu, "Ko e fofonga mo e tohi eni 'a hai?" Pea nau pehē kiate ia, "'A Sisa."¹⁷ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "'Ange kia Sisa 'ae ngaahi me'a 'a Sisa, pea 'ange ki he 'Otua 'ae ngaahi me'a 'ae 'Otua. Pea na'a nau ofo 'iate ia."

¹⁸ ¶ Pea toki ha'u 'ae kau Satusi kiate ia, 'akinautolu 'oku pehē 'oku 'ikai ha toetu'u; pea nau fehu'i kiate ia, 'o pehē,¹⁹ "'Eiki, na'e tohi 'e Mōsese kiate kinautolu, 'o pehē, 'Kapau 'e pekia 'ae tokoua 'o ha tangata, pea 'oku ai hono 'unoho, kae 'ikai ha'ane fānau, 'e ma'u 'e hono tokoua 'a hono 'unoho, 'o fakatupu 'ae hako ki hono tokoua.'²⁰ Na'e ai 'ae kāinga 'e toko fitu: pea ma'u 'e he 'uluaki 'ae 'unoho, pea pekia ia 'oku 'ikai hano hako.²¹ Pea ma'u ia 'e hono toko ua, pea pekia ia, kae 'ikai hano hako; pea mo hono toko tolu foki,²² Pea ma'u ia 'e he toko fitu, kae 'ikai ha hako: pea mate fakamui foki 'ae fefine.²³ Ko ia, 'i he toetu'u, 'oka nau ka tu'u hake, 'e hoko ia ko e 'unoho 'o hai 'iate kinautolu? He na'e ma'u ia 'e he toko fitu ko honau 'unoho."²⁴ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "'Ikai ko ia 'oku mou hē ai, koe'uhi ko ho'omou ta'e'ilo ki he tohi, mo e mālohi 'ae 'Otua? '²⁵ Koe'uhi, 'oka nau ka tu'u hake mei he pekia, 'oku 'ikai te nau mali, pe foaki ke mali; ka 'oku nau tatau mo e kau 'āngelo 'i he langi.²⁶ Pea koe'uhi ko e toetu'u 'ae pekia, na'e 'ikai te mou lau 'i he tohi 'a Mōsese, ki he folofola 'ae 'Otua kiate ia 'i he 'ulu 'akau, 'o pehē, 'Ko au ko e 'Otua 'o 'Epalahame, pea ko e 'Otua 'o 'Aisake, pea ko e 'Otua 'o Sēkope? '²⁷ 'Oku 'ikai ko e 'Otua ia 'oe mate, ka ko e 'Otua 'oe mo'ui: ko ia 'oku mou hē lahi ai."

²⁸ ¶ Pea ko e tangata tohi 'e tokotaha, na'a ne fanongo ki he'enau fetau'aki, pea ne 'ilo kuo tali lelei 'e ia 'akinautolu, pea ha'u ia 'o fehu'i kiate ia, "Ko e fekau fē

'oku lahi 'i he fono kotoa pē?"²⁹ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Ko e lahi eni 'i he ngaahi fekau kotoa pē, 'Fanongo, 'e 'Isileli; Ko Sihova ko hotau 'Otua ko Sihova 'oku taha pe:³⁰ pea ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa, pea mo ho laumālie kotoa, mo ho 'atamai kotoa, mo ho mālohi kotoa.' Ko e lahi eni 'i he fekau.³¹ Pea ko hono ua 'oku tatau mo ia, 'Ke ke 'ofa ki ho kaungā'api 'o hangē pe ko koe.' 'Oku 'ikai ha fekau 'e lahi hake ki he ongo fekau ni."³² Pea pehē 'e he tangata tohi kiate ia, "Ko e mo'oni, 'Eiki, kuo ke lea totonu: he 'oku ai 'ae 'Otua pe taha; pea 'oku 'ikai mo ha taha:³³ Pea ko e 'ofa kiate ia 'aki 'ae loto kotoa, mo e 'atamai kotoa, mo e laumālie kotoa, pea mo e mālohi kotoa, pea ko e 'ofa ki hono kaungā'api 'o hangē pe ko ia, 'oku lahi hake ia 'i he ngaahi feilaualu tutu kotoa mo e ngaahi hifo kotoa pē."³⁴ Pea kuo 'ilo 'e Sisu 'oku ne lea fakapotopoto mai, pea ne pehē kiate ia, "'Oku 'ikai te ke mama'o mo e pule'anga 'oe 'Otua." Pea hili ia, na'e 'ikai ha tangata 'e fa'a fehu'i kiate ia.

³⁵ ¶ Pea lea 'a Sisu, 'o ne pehē 'i he'ene kei akonaki 'i he falelotu lahi, "Ko e hā 'oku pehē ai 'ae kau tangata tohi, 'Ko Kalaisi ko e foha 'o Tevita? '³⁶ He na'e lea foki 'e Tevita, 'i he Laumālie Mā'oni'oni,
'Na'e pehē 'e Sihova ki hoku 'Eiki,
Nofu koe ki hoku nima to'omata'u,
kae'oua ke u ngaahi ho'o ngaahi fili ko ho tu'un-gava'e.']"

³⁷ Ko ia, 'oku ui ia 'e Tevita, "'Eiki,' pea ko hono foha fēfē ia?" Pea fanongo fiefia kiate ia 'ae kakai lāuvale.

³⁸ ¶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, 'i he'ene akonaki, "Vakai telia 'ae kau tangata tohi, 'oku nau manako ke 'alu 'i he kofu tōtōlofa, mo e fetapa 'i he ngaahi faianga fakatau,³⁹ mo e nofo'anga lelei 'i he ngaahi falelotu, mo e potu mā'olunga 'i he ngaahi katoanga;⁴⁰ 'Akinautolu 'oku nau fa'ao 'ae ngaahi fale 'oe kau fefine kuo mate honau 'unoho, mo fakakākā 'aki 'ae ngaahi lotu fuoloa: 'e ma'u 'ekinautolu ni 'ae mala'ia lahi."

⁴¹ ¶ Pea nofo 'a Sisu 'o hangatonu ki he fale tuku'anga koloa, 'o ne vakai ki he lī 'e he kakai 'enau pa'anga ki he tuku'anga koloa: pea ko e tokolahi na'e koloa'ia ne nau lī ki ai 'ae me'a lahi.⁴² Pea ha'u 'ae fefine masiva kuo mate hono 'unoho, 'one lī ki ai 'ae kahi'i pa'anga 'e ua, 'aia 'oku tatau mo e kotani 'e taha.⁴³ Pea ne ui 'ene kau ākonga, mo ne pehē kiate kinautolu, "Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko e fefine paea ni, kuo ne lī ki ai 'ae me'a lahi hake 'iate kinautolu fulipē, kuo nau lī ki he tuku'anga koloa:⁴⁴ He na'a nau lī kotoa pē ki ai mei he'enau koloa lahi; ka ko ia, 'i he'ene masiva, kuo ne lī ki ai 'a ia kotoa pē ne ne ma'u, 'io, 'a 'ene mo'ui kotoa pē."

1 'Oku fakahā 'e Kalaisi 'ae faka'auha 'oe falelotu lahi: 9 Ko e ngaahi fakatanga koe'uhi ko e ongoon-golelei: 10 Kuo tonu 'e malanga'aki 'ae ongoon-golelei ki he kakai kotoa pē: 14 'E hoko 'ae ngaahi mamahi lahi ki he kakai Siu: 24 Mo e anga 'o 'ene ha'u ke fakamaau: 32 Pea 'i he 'ikai 'ilo 'e ha taha hono feitu'ula'ā, ke le'o mo fa'a lotu kotoa pē, ke

'oua na'a hoko mai ia kiate kiate kitautolu taki taha 'i he mate, 'o 'ilo 'oku 'ikai te tau teuteu.

13 PEA 'i he'ene 'alu mei he falelotu lahi, na'e pehē 'ene ākongā 'e toko kiate ia, "Eiki, vakai ki hono anga 'oe ngaahi maka mo e ngaahi fale!" ² Pea lea 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "Oku ke mamata ki he ngaahi fale lahi ni? 'E 'ikai ha maka kuo fokotu'u ki ha maka 'e tuku, ka 'e laku kotoa pē ki lalo." ³ Pea 'i he'ene nofo 'i he mo'unga 'oe 'Olive, 'o hangatonu ki he falelotu lahi, na'e fehu'i fakafufū kiate ia 'a Pita mo Semisi mo Sione mo 'Anitelū, 'o pehē! ⁴ "Fakahā kiate kimaoutolu, 'e hoko afe 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko e hā 'ae faka'ilonga 'oka fakamo'oni 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē?" ⁵ Pea fua lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Vakai telia na'a kākaa'i 'akimoutolu 'e ha taha. ⁶ Koe'uhi 'e ha'u 'ae tokolahi 'i hoku huafa, 'o pehē, 'Ko au ia;" pea te nau kākaa'i 'ae tokolahi. ⁷ Pea ka mou ka fanongo ki he ngaahi tau mo e ongoongo 'oe tau, 'oua te mou manavahē: koe'uhi kuo pau ke hoko ia; kae te'eki hoko 'ae iku'anga. ⁸ Koe'uhi 'e tu'u hake 'ae kakai ki he kakai, mo e pule'anga ki he pule'anga; pea 'e ai 'ae mofuike 'i he ngaahi potu kehekehe, pea 'e ai 'ae ngaahi hongē mo e ngaahi fakamamahi: ko e kamata'anga eni 'oe ngaahi mamahi. ⁹ "Ka mou vakai kiate kimoutolu: he te nau tukuange 'akimoutolu ki he kau fakamaau; pea 'e haha 'akimoutolu 'i he ngaahi falelotu; pea 'e 'omi 'akimoutolu ki he 'ao 'oe ngaahi pule mo e ngaahi tu'i koe'uhi ko au, ko e fakamo'oni kiate kinautolu. ¹⁰ Ka 'e tomu'a malangā'aki 'ae ongoongolelei ki he ngaahi pule'anga kotoa pē. ¹¹ Pea ka nau ka taki mo tukuange 'akimoutolu, 'oua na'a mou tomu'a fifili, pe fakakaukau ki he me'a te mou lea 'aki: ka ko ia 'e foaki kiate kimoutolu 'i he feitu'ula'a ko ia, ko ia pe te mou lea 'aki: he 'oku 'ikai ko kimoutolu 'oku lea, ka ko e Laumālie Mā'oni'oni. ¹² Pea 'e lavaki'i 'e he tokotaha 'a hono tokoua ke mate, mo e tamai 'ae foha; pea 'e tu'u hake 'ae fānau ki he mātu'a, mo pule ke tāmāte'i 'akinautolu. ¹³ Pea 'e fehi'anekina 'akimoutolu 'i he kakai fulipē koe'uhi ko hoku huafa: ka ko ia 'e kātaki 'o a'u ki he iku'anga, ko ia ia 'e mo'ui.

¹⁴ ¶ "Ka 'oka mou ka mamata ki he 'fakalielia 'oe fakā'auha, na'e lea ki ai 'a Taniela ko e palōfita, 'oku tu'u 'i he potu 'oku 'ikai lelei ke tu'u ai," (ko ia 'oku lau ke tokanga,) "Pea 'ilonga ai 'akinautolu 'oku 'i Siutea, ke nau fehōlaki ki he ngaahi mo'unga: ¹⁵ Pea ko ia 'oku 'i he tu'a fale, ke 'oua na'a 'alu hifo ki loto fale, pe hū ki ai, ke to'o ha me'a mei hono fale: ¹⁶ Pea ko ia 'oku 'i he ngoue, ke 'oua na'a foki ia ki mui ke to'o mai hono kofu. ¹⁷ Ka 'e mala'ia 'akinautolu 'oku feitama, pea mo kinautolu 'oku toutama, 'i he ngaahi 'aho ko ia! ¹⁸ Pea mou lotu ke 'oua na'a hoko ho'omou hola 'i he fa'ahita'u momoko. ¹⁹ He koe'uhi 'e ai ha mamahi 'i he ngaahi 'aho ko ia, 'aia na'e 'ikai hano tatau talu hono kamata'anga 'o māmani, 'aia na'e fakatupu 'e he 'Otua, 'o a'u ki heni, pea 'e 'ikai toe pehē. ²⁰ Pea ka ne ta'e'oua 'ae fakasi'isi'i 'e he 'Eiki 'ae ngaahi 'aho ko ia, pehē, 'e 'ikai ha taha 'e mo'ui: ka koe'uhi ko e kakai fili, 'aia kuo fili 'e ia, kuo ne fakasi'isi'i ai 'ae ngaahi 'aho. ²¹ "Pea ka

toki pehē ai 'e ha taha kiate kimoutolu, 'Vakai, ko eni 'a Kalaisi;' pe, 'Vakai, 'oku 'i hena ia;' 'oua 'e tui ki ia: ²² He koe'uhi 'e tupu 'ae ngaahi Kalaisi loi mo e kau palōfita loi, 'onau fakahā 'ae ngaahi faka'ilonga mo e ngaahi me'a fakafo, ke kākā 'aki 'ae kakai kuo fili 'o ka ne faingofua. ²³ Kae tokanga 'akimoutolu: vakai, ku ou tomu'a fakahā 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate kimoutolu.

²⁴ ¶ "Ka 'i he ngaahi 'aho ko ia, hili 'ae mamahi ko ia, 'e fakapo'uli 'ae la'a, pea 'e 'ikai tuku mai 'e he māhina 'a hono maama, ²⁵ Pea 'e ngangana 'ae ngaahi fetu'u 'oe langi, pea 'e lulu 'ae ngaahi mālohi 'oe langi. ²⁶ Pea te nau toki mamata ki he Foha 'oe tangata 'oku ha'u 'i he ngaahi 'ao, mo e mālohi lahi mo e nāunau. ²⁷ Pea 'e toki fekau 'e ia 'a 'ene kau āngelo, pea tānaki fakataha 'a 'ene kakai fili mei he feitu'u langi 'e fā, mei he ngata'anga 'oe fonua 'o a'u ki he ngata'anga 'ae langi. ²⁸ "Ko eni, mou 'ilo 'ae faka'ilonga 'i he 'akau ko e fiki; 'Oka kei litolito hono va'a, pea tupu hono lau, 'oku mou 'ilo 'oku ofi 'ae fa'ahita'u mafana: ²⁹ Ke pehē foki 'akimoutolu, 'oka mou ka mamata ki hono hoko 'oe ngaahi me'a ni, mou 'ilo 'oku ofi ia, 'io, 'i he matapā. ³⁰ Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'e 'ikai mole 'ae to'utangata ni, kae'oua ke fai 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē. ³¹ 'E mole 'ae langi mo e fonua: ka ko 'eku ngaahi lea 'e 'ikai mole.

³² ¶ "Ka ko e 'aho ko ia mo hono feitu'ula'a, 'oku 'ikai ha taha 'oku ne 'ilo ki ai, 'e 'ikai, pe ko e kau āngelo 'oku 'i he langi, pe ko e Foha, ka ko e Tamai. ³³ Mou vakai, le'o pea lotu: he 'oku 'ikai te mou 'ilo pe hoko afē 'ae 'aho ko ia. ³⁴ 'Oka fononga ha tangata, 'oku ne tuku hono 'api ke tauhi 'e he'ene kau tamaio'eiki, pea ne vahe 'ae ngāue kiate kinautolu taki taha, pea fekau ki he tauhi matapā ke le'o. ³⁵ Ko ia mou le'o: he 'oku 'ikai te mou 'ilo pe ha'u fakakū 'ae 'eiki 'oe fale, 'i he efi'afi, pe 'i he tu'uapō, pe 'i he 'u'ua 'ae moa, pe 'i he pongipongi; ³⁶ Telia na'a ha'u fakafokifā pe ia, 'o ne 'ilo 'akimoutolu 'oku mou mohe. ³⁷ Pea ko ia 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'oku ou tala ki he kakai kotoa pē, Le'o."

1 Ko e puleaki'i 'o Kalaisi. 3 'Oku lilingi 'e he fefine 'ae lolo mahu'inga ki hono ulu. 10 'Oku fakatau ia 'e Siutasi ki he ngaahi pa'anga. 12 'Oku tomu'a fakahā 'e Kalaisi 'ae lavaki'i ia 'e he taha 'i he'ene kau ākongā: 22 Hili 'ae kai 'oe pāsova 'oku fokotu'u 'ae 'ohomohe tapu: 26 'O ne tomu'a fakahā 'ae fehōlaki 'o 'ene kau ākongā kotoa pē, mo e fakafisi'i ia 'e Pita. 43 'Oku lavaki'i ia 'e Siutasi 'aki 'ae 'uma. 46 'Oku mo'ua ia 'i he ngoue, 53 'Oku lohiaki'i ia, pea tukuange ke mate 'e he kau fakamaau: 65 'Oku fai fakamamahi 'ae kakai Siu kiate ia: 66 Pea liunga tolu 'ae fakafisinga ia 'e Pita.

14 PEA hili 'ae 'aho 'e ua, pea hoko 'a e katoanga 'oe Lakaatu, mo e mā ta'eme'afakatupu: pea na'e kumi 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi pe fēfee'i 'enau mo'ua ia 'i he kākā, ke tāmāte'i. ² Ka na'a nau pehē, "Kae 'ikai 'i he katoanga, telia na'a ai ha maveuveu 'ae kakai."

³ ¶ Pea na'e 'i Pētani ia, 'i he fale 'o Saimone ko e kilia, pea 'i he'ene nofo 'o kai, na'e ha'u 'ae fefine mo e puha 'alapasita 'oe lolo ko e na'ati mo'oni 'oku mahu'inga lahi; pea ne foa'i 'ae puha, mo lilingi ki hono fofonga.

⁴ Pea na'e ai 'ae ni'hi na'a nau loto 'ita, 'onau pehē, "Ko e hā kuo maumau'i ai 'ae lolo?" ⁵ He na'e faingofua ke fakatau'aki ia 'ae tenali 'e tolungeau tupu, pea foaki ki he masiva." Pea nau lāunga kiate ia. ⁶ Pea pehē 'e Sisu, "Tuku ai pe ia; ko e hā 'oku mou fakamamah'i ai ia? Kuo fai 'e ia 'ae ngāue lelei kiate au. ⁷ He 'oku 'iate kimoutolu ma'uaipe 'ae masiva, pea ka mou ka loto ki ai 'oku mou fa'a fai lelei kiate kinautolu; kae 'ikai teu 'iate kimoutolu ma'uaipe au. ⁸ Kuo ne fai 'aia 'oku ne fa'a fai: kuo tomu'a ha'u ia ke tākai hoku sino ki hono tanu.

⁹ Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko e potu 'o māmani kotoa pē 'e malanga'aki ai 'ae ongoon-golei ni, 'e fakahā 'i ai foki mo ia kuo ne fai ko hono fakamanatu'i."

¹⁰ ¶ Pea ko e tokotaha 'oe toko hongofulu ma toko ua, ko Siutasi 'Isikaliote, na'a ne 'alu ki he kau taula'eiki lahi, ke lavaki'i ia kiate kinautolu. ¹¹ Pea 'i he'enu fanongo ki ai, na'a nau fiefia, 'o faka'ilo pa'anga kiate ia. Pea lamasi 'e ia ke tu'umālie 'ene lavaki'i ia.

¹² ¶ Pea 'i he 'uluaki 'aho 'oe mā ta'eme'afakatupe, 'i he'enu tāmāte'i 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu, pea pehē 'ene kau ākonga kiate ia, "Ko e potu fē 'oku ke loto ke mau 'alu 'o teuteu ai, koe'uhi ke ke kai 'i he kātoanga 'oe Lakaatu?" ¹³ Pea fekau atu 'e ia 'ae toko ua 'i he'ene kau ākonga, 'o ne pehē kiate kinaua, "Mo ō ki he kolo, pea 'e fakafetaulaki mai kiate kimoua 'ae tangata 'oku ne fua 'ae ipu vai: muimui 'iate ia. ¹⁴ Pea ko e fale ko ia 'e hū ki ai ia, mo pehē ai ki he 'eiki 'oe fale, "Oku pehē 'e he 'Eiki, "Kofa'ā 'ae potu fale, 'aia teu kai ai mo 'eku kau ākonga 'i he *kātoanga* 'oe Lakaatu." |' ¹⁵ Pea 'e fakahā 'e ia kiate kimoua 'ae potu lahi ki 'olunga, kuo ngaohi mo teuteu: mo teuteu 'i ai ma'atautolu." ¹⁶ Pea na'e 'alu atu 'ene ongo ākonga, 'o na hū ki he kolo, pea na 'ilo 'o hangē ko 'ene lea kiate kinaua: pea na teuteu ai 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu. ¹⁷ Pea 'i he efiāfi na'a ne ha'u mo e toko hongofulu ma toko ua. ¹⁸ Pea 'i he'enu nofo 'o kai, na'e pehē 'e Sisu, "Ko e mo'oni 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko homou tokotaha 'oku tau keinanga te ne lavaki'i au." ¹⁹ Pea na'a nau mamahi leva, mo nau taki taha pehē kiate ia, "Ko au ia?" Pea *pehē* 'e ha taha, "Ko au ia?" ²⁰ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e tokotaha 'i he toko hongofulu ma toko ua, 'oku mā ala mo au ki he ipu. ²¹ Ko e mo'oni 'oku 'alu 'ae Foha 'oe tangata, 'o hangē ko ia kuo tohi kiate ia: ka 'e mala'ia 'ae tangata ko ia 'aia 'oku ne lavaki'i 'ae Foha 'oe tangata! Na'e lelei ki he tangata ko ia 'o ka ne 'ikai fanau'i ia."

²² ¶ Pea 'i he'enu kai, na'e to'o 'e Sisu 'ae mā, 'o ne tāpuaki, mo tofitofi, pea ne 'atu kiate kinautolu, 'o ne pehē, "To'o, 'o kai: ko eni hoku sino." ²³ Pea to'o 'e ia 'ae ipu inu, pea hili 'ene fakafeta'i, na'a ne 'atu kiate kinautolu: pea na'a nau inu mei ai kotoa pē. ²⁴ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko hoku toto eni 'oe fuakava fo'ou, 'aia 'oku lilingi koe'uhi ko e tokolahi. ²⁵ Ko e mo'oni 'oku

ou tala kiate kimoutolu, 'E 'ikai te u toe inu 'i he fua 'oe vaine, kae'oua ke hokosia 'ae 'aho ko ia te u inu fo'ou ai ia 'i he pule'anga 'oe 'Otua."

²⁶ ¶ Pea kuo hili 'enu fasi hiva, na'a nau 'alu atu ki he mo'unga 'oe 'Olive. ²⁷ Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "'E tūkia 'akimoutolu kotoa pē 'i he po'ni 'iate au: he kuo tohi, 'Te u taa'i 'ae tauhi, pea 'e movetevete ai 'ae fanga sipi.' ²⁸ "Kae hili 'eku toetu'u, te u mu'omu'a 'iate kimoutolu ki Kāleli." ²⁹ Ka na'e pehē 'e Pita kiate ia, "Kapau 'e tūkia kotoa pē, ka e 'ikai te u pehē au." ³⁰ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate koe, Ko e 'aho ni, 'io, 'i he pō ko eni, 'e te'eki ai 'u'ua 'ae moa 'o tu'o ua, ka e liunga tolu ho'o fakafisi 'iate au." ³¹ Ka na'e āsili ai 'ene lea fakamātoato, "Kapau te u mate ai mo koe, 'e 'ikai 'aupito te u fakafisi' koe." ³² Pea na'a nau hoko ki he potu na'e hingoa ko Ketisemani: pea pehē 'e ia ki he'ene kau ākonga, "Mou nonofo 'i heni, kae'oua ke u lotu." ³³ Pea ne 'ave 'e ia 'a Pita mo Semisi mo Sione, pea kamata ilifia lahi, mo māfasia lahi 'aupito; ³⁴ Pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oku mamahi lahi 'aupito 'o hangē ka mate hoku laumālie: mou tatali 'i heni, pea le'o." ³⁵ Pea 'alu si'i atu ia, 'o tō fakafo'ohifo ki he kelekele, pea ne kole, 'o kapau 'e fa'a fai, pea laka 'ae feitu'u pō ko ia 'iate ia. ³⁶ Pea pehē 'e ia, "'Apā, Tamai, 'oku fa'a fai 'e koe 'ae me'a kotoa pē; ke ke 'ave 'ae ipu ni 'iate au: kae'oua na'aku fa'iteliha au, ka ko koe pe." ³⁷ Pea ha'u ia, 'o ne 'ilo kuo nau mohe, pea pehē 'e ia kia Pita, "Saimone, 'oku ke mohe 'a koe? 'E 'ikai te ke fa'a le'o 'e koe 'i he feitu'u pō 'e taha? ³⁸ Mou le'o pea lotu, telia na'a lava'i 'akimoutolu 'e he 'ahi'ahi. Ko e mo'oni 'oku fie fai 'e he laumālie, ka 'oku vaivai 'ae kakano." ³⁹ Pea toe 'alu atu ia, 'o lotu, 'o ne fai pe 'ae lea ko ia. ⁴⁰ Pea 'i he'ene ha'u, na'a ne 'ilo 'enu toe mohe, (he na'e māfasia honau mata,) pea 'ikai te nau 'ilo pe ko e hā te nau lea 'aki kiate ia. ⁴¹ Pea ha'u ia ko hono liunga tolu, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ma'u pe ho'omou mohe, pea mālōlō: kuo lahi ia, kuo hokosia 'ae feitu'u pō: vakai, kuo lavaki'i 'ae Foha 'oe tangata ki he nima 'oe kau angahala. ⁴² Tu'u hake, ke tau 'alu; vakai, 'oku 'i heni ia 'oku ne lavaki'i au."

⁴³ ¶ Pea lolotonga 'ene lea, mo 'ene ha'u 'a Siutasi, ko e tokotaha 'oe toko hongofulu ma toko ua, pea mo e fu'u kakai mo ia, mo e ngaahi heletā mo e ngaahi 'akau, mei he kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi pea mo e mātu'a. ⁴⁴ Pea ko ia na'e lavaki'i ia kuo ne tuku 'ae faka'ilonga kiate kinautolu, 'o ne pehē, "Ka 'i-longa 'aia teu 'uma ki ai, ko ia ia: puke ia, 'o tataki atu." ⁴⁵ Pea 'i he'ene hoko mai, pea ne 'alu leva kiate ia, 'o ne pehē, "'Eiki, 'eiki;" pea 'uma kiate ia.

⁴⁶ ¶ Pea na'a nau ala honau nima kiate ia, 'o puke ia. ⁴⁷ Pea ko e tokotaha 'iate kinautolu na'e tutu'u 'i ai, na'a ne unuhi 'ae heletā, 'o ne taa'i 'ae tamaio'eiki 'ae taula'eiki lahi, 'o motuhi hono telinga. ⁴⁸ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "He kuo mou omi ke puke au, mo e ngaahi heletā mo e ngaahi 'akau, 'o hangē ha kaiha'a? ⁴⁹ Na'aku 'i he falelotu lahi mo kimoutolu 'i he 'aho kotoa pē 'o akonaki, pea na'e 'ikai te mou puke au:

ka kuo pau ke fakamo'oni 'ae ngaahi tohi." 50 Pea na'e li'aki ia 'ekinautolu kotoa pē, ka nau feholaiki. 51 Pea na'e muimui 'iate ia 'ae talavou 'e tokotaha, kuo vala 'a-ki 'ae tupenu pea na'e puke ia 'e he kau talavou: 52 Pea si'aki 'e ia 'ae tupenu, kae hola telefua 'iate kinautolu.

53 ¶ Pea na'a nau tataki atu 'a Sisu ki he taula'eiki lahi: pea na'e fakataha mo ia 'ae kau taula'eiki lahi kotoa pē mo e mātu'a mo e kau tangata tohi. 54 Pea muimui ma-ma'o atu kiate ia 'a Pita, ki he fale 'oe taula'eiki lahi: pea nofo ia mo e kau tamaio'eiki, 'o ne mumū 'i he afi. 55 Pea kumi 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau fakamaau kotoa pē, 'ae fakamo'oni kia Sisu, ke nau tāmata'i ai ia; ka na'e 'ikai ma'u. 56 He na'e fakamo'oni loi kiate ia 'ae tokolahia, ka na'e 'ikai fai tatau 'a 'enau fakamo'oni. 57 Pea tu'u hake 'ae ni'ihi, 'onau fakamo'oni loi kiate ia, 'o pehē, 58 "Na'a mau fanongo ki he'ene pehē, 'Te u veteki 'ae falelotu lahi ni kuo ngaohi 'aki 'ae nima, pea 'i he 'aho 'e tolu langa na taha kehe, kae 'ikai 'aki 'ae nima.' |" 59 Ka na'e 'ikai fai tatau foki 'enau fakamo'oni.

60 Pea tu'u hake 'ae taula'eiki lahi 'i he ha'oha'onga, 'o ne fehu'i kia Sisu, 'o pehē, "'Oku 'ikai te ke lea *ki ai*? Ko e hā eni 'oku fakamo'oni 'ekinautolu ni kiate koe?" 61 Ka na'e longo pē ia, 'o 'ikai si'i lea. Pea toe fehu'i 'ae taula'eiki lahi kiate ia, 'o ne pehē, "Ko koe ko e Kalaisi, ko e 'Alo 'oe Monū'ia?" 62 Pea pehē 'e Sisu, "Ko au ia: pea te mou mamata ki he Foha 'oe tangata 'oku nofo ia 'i he nima to'omata'u 'oe māfima'fi, pea mo 'ene ha'u mo e ngaahi 'ao 'oe langi." 63 Pea toki haehae 'e he taula'eiki lahi hono kofu, 'o pehē, "He koe'uma'a mo ha kau fakamo'oni kehe? 64 Kuo mou fanongo ki he lea fie 'Otua: ko e hā homou loto?" Pea nau loto taha kotoa pē 'e totonu ke mate. 65 Pea kamata 'a'anu 'ae ni'ihi kiate ia, pea ke 'ufi'ufi hono mata, 'o taa'i ia, pea nau pehē kiate ia, "Kikite!" Pea sipi'i ia 'e he kau tamaio'eiki 'a-ki honau 'aofinima.

66 ¶ Pea 'i he kei nofo 'a Pita 'i he fale 'i lalo, ne ha'u 'ae fefine kaunanga 'e taha 'ae taula'eiki lahi: 67 Pea 'i he'ene mamata kia Pita 'oku ne mumū, na'a ne sio kiate ia, mo ne pehē, "Ta ko koe foki na'a ke 'ia Sisu 'o Nāsaleti." 68 Ka na'e fakafisi ia, 'o pehē, "'Oku 'ikai te u 'ilo *ia*, pea 'oku 'ikai te u 'ilo 'aia 'oku ke lea 'aki." Pea 'alu ia ki he fale 'itu'a; pea 'u'ua 'ae moa. 69 Pea toe mamata kiate ia 'ae fefine kaunanga, pea kamata pehē 'e ia kiate kinautolu na'e tutu'u 'i ai, ko e taha eni 'okinautolu. 70 Pea toe fakafisi ia. Pea fuoloa si'i, pea toe pehē 'ekinautolu na'e tutu'u 'i ai kia Pita, "Ko e mo'oni ko e *taha* koe 'akinautolu; he ko e Kāleli koe, pea 'oku tatau *mo ia* ho'o lea." 71 Ka na'e kamata kape ia mo fuakava, 'o pehē, "'Oku 'ikai te u 'ilo 'ae tangata ni 'oku mou lea ki ai." 72 Pea na'e 'u'ua 'ae moa ko hono liunga ua. Pea manatu 'a Pita ki he lea 'aia na'e lea 'aki 'e Sisu kiate ia, "'E te'eki ai liunga ua 'ae 'u'ua 'ae moa, kae liunga tolu ho'o fakafisi 'iate au." Pea 'i he'ene manatu *ki ai*, na'a ne tangi.

1 'Oku 'omi 'a Sisu kuo ha'i 'o talatalaaki ia 'i he 'ao 'o Pailato, 15 'I he loto 'ae kakai ke pehē, 'oku tukuange 'ae fakapō ko Palāpasa, kae tuku 'a Sisu ke tutuki ki he 'akau. 17 'Oku tatā 'aki ia 'ae tatā

'akau talatala, 19 'Oku 'a'anu ki ai, mo taukae: 21 'Oku pongia 'i he'ene fua hono 'akau: 27 'Oku tau-tau 'i he vaha'a 'oe ongo kaiha'a; 29 'Oku ne kātaki 'ae ngaahi manuki 'ae kakai Siu: 39 Kae fakahā 'e he 'eikitau ko e 'Alo ia 'oe 'Otua: 43 Pea 'oku tanu lelei ia 'e Siosefa.

15 PEA pongipongi hake ai, na'e fakakaukau leva 'ae kau taula'eiki lahi, fakataha mo e mātu'a mo e kau tangata tohi mo e kau fakamaau kotoa pē, pea na'e ha'i 'a Sisu, 'o 'ave, mo tukuange kia Pailato. 2 Pea pehē 'e Pailato kiate ia, "Ko e tu'i koe 'oe kakai Siu?" Pea lea ia, 'o pehēange kiate ia, "Ko ia pe." 3 Pea talatalaaki 'i ia 'e he kau taula'eiki lahi 'i he ngaahi me'a lahi. 4 Pea toe fehu'i 'e Pailato kiate ia, 'o pehē, "'Oku 'ikai te ke lea ki ha me'a? Vakai ki hono lahi 'oe ngaahi me'a 'oku nau fakamo'oni kiate koe." 5 Ka na'e 'ikai si'i lea 'a Sisu ki ha me'a; pea ofo ai 'a Pailato. 6 Pea ko e katoanga *ko ia* na'a ne tukuange ai kiate kinautolu ha pōpula 'e tokotaha, 'aia te nau loto ki ai. 7 Pea na'e ai 'a e *toko-taha* ko Palāpasa hono hingo, kuo ha'i fakataha mo kinautolu na'a nau kau mo ia 'i he angatu'u, mo nau fai 'ae fakapō 'i he angatu'u. 8 Pea 'ioho le'o lahi 'ae kakai, 'onau kamata tala *ke ne fai* 'o hangē ko ia na'a ne fa'a fai kiate kinautolu. 9 Ka na'e lea 'a Pailato, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko homou loto ke tukuange kiate kimoutolu 'ae Tu'i 'oe kakai Siu?" 10 He na'a ne 'ilo ko e me'a 'i he meheka kuo tukuange ai ia 'e he kau taula'eiki lahi. 11 Ka na'e ue'i 'ae kakai 'e he kau taula'eiki lahi, ke ne tuku mai 'a Palāpasa pe kiate kinautolu. 12 Pea toe lea 'a Pailato, 'o ne pehēange kiate kinautolu, "Ka ko e hā homou loto ke u fai kiate ia 'aia 'oku mou ui ko e Tu'i 'oe kakai Siu?" 13 Pea na'a nau toe kalanga, "Tutuki ia ki he 'akau." 14 Pea toki pehē 'e Pailato kiate kinautolu, "Koe'uma'a, ko e hā 'ae kovi kuo ne fai? Pea na'a nau 'āsili kalanga ai 'aupito, "Tutuki ia ki he 'akau."

15 ¶ Pea ko e me'a 'i he fie fakafiemālie 'e Pailato ki he kakai, na'a ne tukuange 'a Palāpasa kiate kinautolu, pea hili 'ene kau'ima'ea 'a Sisu, na'a ne tukuange *ia* ke tutuki ki he 'akau. 16 Pea na'e tataki ia 'e he kau tau ki he potu fale na'e ui ko e fale faka'eiki, 'onau fakataha 'ae kautau kotoa. 17 Pea na'a nau fakakofu'aki ia 'ae kulokula, 'o lalanga 'ae tatā 'aki 'ae 'akau talatala, 'o 'ai kiate ia. 18 Mo nau kamata fetapa kiate ia, "Si'oto'ofa, Tu'i 'oe kakai Siu!" 19 Pea na'a nau taa'i 'aki *ia* 'ae va'a kaho 'i hono mata, 'o 'a'anu kiate ia, pea tū'ulutui mo hū kiate ia. 20 Pea kuo nau manuki'i ia, pea nau to'o 'iate ia 'ae kulokula, kae 'ai kiate ia hono kofu 'o'ona, 'o tataki atu ia ke tutuki ki he 'akau. 21 Pea na'a nau pule ke fua hono 'akau 'e he tokotaha ko Saimone ko e Sailini, ko e tamai 'a 'Aleki'sanita mo Lufusi, 'i he'ene 'alu ange ai, ko 'ene ha'u mei he tuku'uta. 22 Pea na'a nau 'omi ia ki he potu ko Kolokota, 'aia ko hono 'uhinga, "Ko e potu 'oe 'ulupoko." 23 Pea na'a nau 'atu 'ae inu kiate ia ko e uaine, kuo hu'i 'aki 'ae mula: ka na'e 'ikai te ne ma'u ia. 24 Pea kuo nau tutuki ia ki he 'akau, pea nau vahevahe hono ngaahi kofu, mo talotalo ki ai, *ke 'ilonga* 'a ia 'e ma'u 'e he tangata taki taha. 25 Pea ko hono tolu ia 'oe feitu'ula'a, na'a nau tutuki ai ia ki he 'akau. 26 Pea na'e

tohi 'i 'olunga 'ae tohi 'o hono talakovi'i, KO E TU'I 'OE KAKAI SIU. ²⁷ Pea na'a nau tutuki ki he 'akau fakataha mo ia 'ae ongo kaiha'a 'e toko ua: ko e taha 'i he nima to'omata'u, mo e taha 'i hono to'ohema. ²⁸ Pea na'e fakamo'oni ai 'ae tohi, 'aia 'oku pehē, "Pea na'e lau ia fakataha mo e kau angahala." ²⁹ Pea manuki'i ia 'ekin-autolu na'e fe'alu'aki, 'i he kalokalo honau 'ulu, mo e pehē, "A koe, 'oku ke maumau'i 'ae falelotu lahi, mo toe langa ia 'i he 'aho 'e tolu, ³⁰ Fakamo'ui koe, pea ke 'alu hifo mei he 'akau." ³¹ Pea manuki pehē foki 'e he kau taula'eiki lahi, "O nau fepehē'aki 'iate kinautolu mo e kau tangata tohi, na'a ne fakamo'ui 'ae kakai; ka 'oku 'ikai te ne fa'a fakamo'ui ia. ³² Tuku ke 'alu hifo eni 'a Kalaisi ko e Tu'i 'o 'Isileli mei he 'akau, koe'uhi ke mau mamata mo tui." Pea ko kinaua na'e tutuki ki he 'akau mo ia ne na manuki'i ia. ³³ Pea 'i he hokosia hono ono 'oe feitu'ula'ā, na'e fakapo'uli 'ae fonua kotoa 'o a'u ki hono hiva 'oe feitu'ula'ā. ³⁴ Pea 'i hono hiva 'oe feitu'ula'ā na'e tangi le'o lahi 'a Sisu, 'o pehē, "Ilai, 'Ilai, lama sapakatani?" 'Aia ko hono 'uhinga, "Ko hoku 'Otua, ko hoku 'Otua, ko e hā kuo ke li'aki ai au?" ³⁵ Pea ko honau ni'ihii na'e tutu'u 'i ai, 'i he'enau fanongo, na'a nau pehē, "Vakai, 'oku ne ui kia 'Ilaisiā." ³⁶ Pea lele 'ae tokotaha, 'o ne unu 'ae oma ki he vai mahi, 'o 'ai ia ki he va'a kaho, mo 'ohake ke ne inu, mo ne pehē, "Tuku ai pe; ke tau vakai, pe ha'u 'a 'Ilaisiā ke tuku hifo ia." ³⁷ Pea tangi le'o lahi 'a Sisu, pea ne tuku hake hono laumālie. ³⁸ Pea na'e mahae ua 'ae puipui 'oe falelotu lahi, mei hono potu 'i 'olunga 'o a'u ki lalo.

³⁹ ¶ Pea 'i he mamata 'ae 'eikitau, na'e tu'u 'o hangatonu atu kiate ia, kuo pehē 'a 'ene tangi, mo e tuku hake 'a hono laumālie, ne ne pehē, "Tā ko e mo'oni ko e 'Alo 'oe 'Otua 'ae tangata ni." ⁴⁰ Na'e ai mo e kau fefine na'a nau sio mai mei he mama'o: pea na'e 'iate kinautolu 'a Mele Makitaline, mo Mele ko e fa'e 'a Semisi si'i pea mo Sose, mo Salome; ⁴¹ ('Akinautolu foki na'a nau muimui kiate ia, mo tauhi ia 'i he'ene 'i Kāleli;) pea mo e kau fefine tokolahi, na'a nau 'alu hake mo ia ki Selūsalema.

⁴² ¶ Pea kuo efiaki ai, pea koe'uhi ko e teuteu, 'aia ko e 'aho 'oku mu'a 'i he 'aho Sāpate, ⁴³ Na'e 'alu loto mālohi 'a Siosefa 'o 'Alematea, ko e fakamaau ongoolelei, pea na'e tatali foki ia ki he pule'anga 'oe 'Otua, 'o ne kole meia Pailato 'ae sino 'o Sisu. ⁴⁴ Pea ofo 'a Pailato 'i he'ene pekia vave: pea ne ui 'ae 'eikitau, 'o fehu'i ki ai pe kuo fuoloa ange 'ene pekia. ⁴⁵ Pea kuo ne 'ilo ia mei he 'eikitau, pea ne 'atu 'ae sino kia Siosefa. ⁴⁶ Pea fakatau 'e ia 'ae tupenu mahu'inga lelei, mo vete hifo ia, 'o fakakoloa'aki ia 'ae tupenu mahu'inga, pea fakatokoto ia 'i he fonualoto kuo tā 'i he maka, pea ne teketeka'i 'ae maka ki he matapā 'oe fonualoto. ⁴⁷ Pea ko Mele Makitaline mo Mele ko e fa'e 'a Sose, ne na mamata ki he potu kuo fakatokoto ai ia.

1 'Oku fakahā 'e ha 'āngelo 'ae toetu'u 'a Kalaisi ki he fefine 'e toko tolu. 9 'Oku hā 'a Kalaisi kia Mele Makitaline: 12 Ki he toko ua 'oku fononga; 14 Pea

toki hā ki he kau 'aposestolo, 15 'Akinautolu 'oku ne fekau atu ke malanga'aki 'ae ongoongolelei: 19 Pea 'alu hake ia ki he langi.

16 PEA 'i he hili 'ae Sāpate, kuo fakatau 'e Mele Makitaline, mo Mele ko e fa'e 'a Semisi, mo Salome, 'ae ngaahi 'akau namu lelei, koe'uhi ke nau omi 'o fakatolonga'aki ia. ² Pea 'i he hengihengi 'oe 'uluaki 'aho 'oe uike, na'a nau omi ki he fonualoto, fe'unga mo e 'alu hake 'ae la'ā. ³ Pea na'a nau fepehē'aki, "Ko hai te ne teketeka'i ma'atautolu 'ae maka mei he matapā 'oe fonualoto?" ⁴ Pea 'i he'enau sio, na'a nau 'ilo kuo teka'i atu 'ae maka: he na'e lahi 'aupito ia. ⁵ Pea 'i he hū ki he fonualoto, na'a nau mamata ki ha talavou 'oku nofo 'i he potu to'omata'u, kuo kofu'aki 'ae kofu tōtōlofa mo hinehina; pea na'a nau ilifia. ⁶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oua te mou ilifia: 'Oku mou kumi 'a Sisu 'o Nāsaleti, 'aia na'e tutuki ki he 'akau: kuo tu'u hake ia; 'oku 'ikai 'i heni ia; vakai ki he potu na'a nau fakatokoto ai ia. ⁷ Ka mou ō, 'o fakahā ki he'ene kau ākonga mo Pita, 'oku mu'omu'a ia 'iate kimoutolu ki Kāleli: te mou mamata kiate ia 'i ai, 'o hangē ko 'ene tala kiate kimoutolu." ⁸ Pea na'a nau hū leva kitu'a, 'o feholaki mei he fonualoto; he na'a nau tetetete mo ilifia: pea 'ikai te nau lea si'i ki ha taha; he na'a nau manavahē.

⁹ ¶ Pea kuo toetu'u 'a Sisu 'i he hengihengi 'oe 'uluaki 'aho 'oe uike, na'a ne tomu'a fakahā ia kia Mele Makitaline, 'aia ne ne kapusi mei ai 'ae tēvolo 'e toko fitu.

¹⁰ Pea 'alu ia 'o fakahā kiate kinautolu na'a nau 'iate ia, lolotonga 'enau mamahi mo tangi. ¹¹ Pea ko kinautolu, 'i he'enau fanongo kuo mo'ui ia, pea kuo mamata ia ki ai, na'e 'ikai te nau tui.

¹² ¶ Pea hili eni ne hā ia 'i he anga 'e taha ki honau tokoua, 'i he'ena ō 'o fononga ki he potu tuku'uta.

¹³ Pea na'a na ō, 'o fakahā ia kiate kinautolu; ka na'e 'ikai te nau tui kiate kinaua.

¹⁴ ¶ Pea hili ia, na'a ne hā ki he toko hongofulu ma tokotaha 'i he'enau nofo 'o kai, 'o ne valoki'i 'enau ta'e-tui mo loto fefeka, ko e me'a 'i he'enau ta'etui kiate kinautolu na'a nau mamata kiate ia 'i he hili 'ene toetu'u.

¹⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Mou 'alu ki māmani kotoa pē, 'o malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he kakai fulipē. ¹⁶ Ko ia ia 'e tui mo papitaiso, 'e mo'ui; ka ko ia ia 'e 'ikai tui, 'e mala'ia. ¹⁷ Pea ko e ngaahi faka'ilonga eni 'e hoko kiate kinautolu 'oku tui: Te nau kapusi 'ae kau tēvolo 'i hoku huafa; te nau lea 'aki 'ae ngaahi lea fo'ou; ¹⁸ Te nau to'o hake 'ae ngaahi ngata; pea kapau te nau inu ha me'a fakamate, 'e 'ikai kovi ia kiate kinautolu; te nau hilifaki nima ki he mahaki, pea te nau mo'ui."

¹⁹ ¶ Ko ia hili 'ae lea 'ae 'Eiki kiate kinautolu, na'e ma'u hake ia ki he langi 'o nofo 'i he nima to'omata'u 'oe 'Otua. ²⁰ Pea na'a nau 'alu atu, 'o malanga 'i he potu kotoa pē, pea na'e ngāue 'ae 'Eiki mo kinautolu, 'o ne fakamo'oni 'ae folofola 'aki 'ae ngaahi faka'ilonga na'e hoko. 'Emeni.

Vahe

Luke

NA'E TOHI E

Vahe

1 Ko e tala teuteu kia Tiofilusi. 5 Ko e tuitu'ia 'o Sione ko e Papitaiso, 26 Pea mo Kalaisi. 39 Ko e kikite 'a 'Ilisapeti, mo Mele, kia Kalaisi. 57 Ko e fā'ele'i mo e kamu 'a Sione. 67 Ko e kikite 'a Sakalaia kia Kalaisi, 76 Pea kia Sione

1 KO E me'a 'i he fai 'e he tokolahi ke tohi fakaholo hono fakamatala 'oe ngaahi me'a ko ia 'oku tui mo'oni ki ai 'iate kitautolu, ² 'O hangē ko ia kuo tuku mai kiate kitautolu, 'ekinautolu na'e mamata pau *ki ai*, pea hoko ko e kau faifekau 'oe folofola, talu hono kamata'anga; ³ 'E Tiofilusi lelei, ko e me'a 'i he'eku kumi fakatotolo ki he me'a kotoa pē talu hano kamata'anga, 'oku ou loto ai ke u tohi fakaholo atu ia kiate koe, ⁴ Koe'uhi ke ke 'ilo hono mo'oni 'oe ngaahi me'a ko ia, 'aia kuo akonekina ai koe.

⁵ ¶ NA'E ai 'i he ngaahi 'aho 'o Helota, ko e tu'i 'o Siutea, 'ae taula'eiki 'e taha, 'i he lakanga 'o 'Apia, ko Sakalaia hono hingoa: pea ko hono 'unoho na'e mei he ngaahi 'ofefine 'o 'Elone, pea ko 'Ilisapeti hono hingoa. ⁶ Pea na'a na angatonu fakatou'osi pe he 'ao 'oe 'Otua, 'o na 'alu ta'ehala 'i he ngaahi fekau mo e tu'utu'uni kotoa pē 'ae 'Eiki. ⁷ Pea na'e 'ikai ha'ana tama, koe'uhi na'e pa'a 'a 'Ilisapeti, pea kuo na motu'a fakatou'osi pe. ⁸ Pea pehē, 'i he'ene fai ki he ngāue fakataula'eiki, 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'i he lakanga 'o hono vahe, ⁹ Ko hono lakanga, 'o hangē ko hono anga 'oe ngāue fakataula'eiki, ke tutu 'ae me'a namu lelei 'i he'ene hū ki he potu tapu 'ae 'Eiki. ¹⁰ Pea na'e lotu 'ae fu'u kakai kotoa pē 'itu'a, 'i he lolotonga 'ae tutu 'oe 'akau namu lelei. ¹¹ Pea na'e hā mai kiate ia ha 'āngelo 'ae 'Eiki, 'oku tu'u ia 'i he potu fakato'omata'u 'oe 'esifeilaulau 'oe 'akau namu lelei. ¹² Pea tāfu'ua 'a Sakalaia 'i he'ene mamata *ki ai*, pea tō kiate ia 'ae manavahē. ¹³ Ka na'e pehē 'e he 'āngelo kiate ia, "Sakalaia, 'oua te ke manavahē, he kuo tau ho'o lotu; pea 'e fā'ele'i 'e ho 'unoho ko 'Ilisapeti, 'ae tama kiate koe, pea te ke ui hono hingoa ko Sione. ¹⁴ Pea te ke ma'u ai 'ae fiefia mo e nekeneka; pea 'e fiefia 'ae tokolahi 'i he'ene fanau'i. ¹⁵ Koe'uhi 'e lahi ia 'i he 'ao 'oe 'Eiki, pea 'e 'ikai te ne inu 'ae uaine pe ha inu fakakona; pea 'e fonu ia 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 'io, mei he manāva 'o 'ene fa'ē. ¹⁶ Pea 'e fakatafoki 'e ia 'ae tokolahi 'oe fānau 'a 'Isileli ki he 'Eiki ko honau 'Otua. ¹⁷ Pea 'e mu'omu'a ia 'iate ia 'i he anga mo e mālohi 'o 'Ilaisiā, 'Ke fakatafoki 'ae loto 'oe mātu'a ki he fānau, mo e talangata'a ki he poto 'oe angatonu; ke teu'i 'ae kakai ke lelei ma'ae 'Eiki." ¹⁸ Pea

pehē 'e Sakalaia ki he 'āngelo, "Te u 'ilo 'i he hā 'ae me'a ni? He ko e tangata motu'a au, pea kuo lahi 'ae ta'u 'o hoku 'unoho." ¹⁹ Pea lea 'ae 'āngelo, 'o pehēange kiate ia, "Ko au Kepaleli, 'oku ou tu'u 'i he 'ao 'oe 'Otua; pea kuo fekau au ke u lea kiate koe, mo fakahā kiate koe 'ae ngaahi me'a fakafiefia ni. ²⁰ Pea vakai, te ke noa koe, 'e 'ikai te ke fa'a lea, 'o a'u ki he 'aho 'e hoko ai 'ae ngaahi me'a ni, ko e me'a 'i ho'o ta'etui ki he'eku ngaahi lea, 'aia 'e fakamo'oni 'i hono kuonga."

²¹ Pea na'e tatali 'ae kakai kia Sakalaia, pea na'a nau ofo 'i he'ene tuai mai mei he potu tapu. ²² Pea kuo ha'u ia kitu'a, pea 'ikai te ne fa'a lea kiate kinautolu: pea nau 'ilo ai kuo hā mai ha me'a kiate ia 'i he potu tapu: he na'e kamokamo ia kiate kinautolu, pea ta'elea. ²³ Pea pehē, 'i he *toki* hili 'ae ngaahi 'aho 'o 'ene ngāue, na'e 'alu ia ki hono fale. ²⁴ Pea hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, na'e tuitu'ia 'a hono 'unoho ko 'Ilisapeti, pea na'e nofo ia 'i he lilo, 'i he māhina 'e nima, 'o ne pehē, ²⁵ "Kuo fai pehē 'e he 'Eiki kiate *au*, 'i he ngaahi 'aho na'a ne vakai'i *au*, ke to'o 'iate *au* hoku manuki'anga 'i he kakai."

²⁶ Pea 'i hono ono 'oe māhina, na'e fekau 'e he 'Otua 'ae 'āngelo ko Kepaleli ki he kolo 'e taha 'i Kāleli, ko Nāsaleti hono hingoa, ²⁷ ki ha tāupo'ou 'i he fale 'o Tevita, kuo fakanofu ki he tangata na'e hingoa ko Siosefa; pea ko e hingoa 'oe tāupo'ou ko Mele. ²⁸ Pea ha'u 'ae 'āngelo kiate ia, 'o ne pehē, "Si'oto'ofa, 'oku ke 'ofeina lahi, 'oku 'iate koe 'ae 'Eiki: 'oku ke monū'ia 'i he fefine *fulipē*." ²⁹ Pea kuo mamata ia *ki ai*, pea tāfu'ua ia 'i he'ene lea, mo ne fifili 'i hono loto, pe ko e hā hono 'uhinga 'oe fetapa ko ia. ³⁰ Pea pehē 'e he 'āngelo kiate ia, "Mele, 'oua 'e manavahē: he 'oku ke 'ofeina mei he 'Otua. ³¹ Pea vakai, te ke tuitu'ia 'i *ho* manāva, pea fā'ele'i 'ae tama, pea ke ui hono huafa ko Sisū. ³² Pea 'e lahi ia, pea 'e ui ia ko e 'Alo 'oe Fungani Mā'olunga; 'e ange kiate ia 'e he 'Eiki ko e 'Otua 'ae nofo'a 'o 'ene tamai ko Tevita: ³³ Pea 'e pule ia ki he fale 'o Sēkope 'o ta'engata; pea 'e 'ikai hano ngata'anga 'o 'ene pule."

³⁴ Pea pehē 'e Mele ki he 'āngelo, "'E fēfē ai 'ae me'a ni, he'eku 'ikai te u 'iloa ha tangata?" ³⁵ Pea lea 'ae 'āngelo, 'o pehēange kiate ia, "'E hoko mai 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate koe, pea 'e fakamalū koe 'e he mālohi 'oe Fungani Mā'olunga; pea ko ia foki 'e ui ai 'ae hako mā'oni'oni te ke fā'ele'i ko e 'Alo 'oe 'Otua. ³⁶ Pea vakai, ko ho kāinga ko 'Ilisapeti, kuo tuitu'ia ia 'i he tama 'i he'ene motu'a: pea ko hono ono mahina eni 'o ia na'e ui koe pa'a. ³⁷ He 'oku 'ikai ha me'a 'e faingata'a ki he

‘Otua.”³⁸ Pea pehē ‘e Mele, “Vakai, ko e kaunanga au ‘ae ‘Eiki; ke hoko mai kiate au ‘o hangē ko ho’o lea. Pea na’e ‘alu ‘ae ‘āngelo ‘iate ia.”³⁹ Pea tu’u hake ‘a Mele, ‘i he ngaahi ‘aho ko ia, ‘o ‘alu fakavave ki he fonua mo’unga, ki ha kolo ‘o Siuta;⁴⁰ Pea na’e hū ia ki he fale ‘o Sakalaia, ‘o fetapa kia ‘Ilisapeti.⁴¹ Pea na’e pehē, kuo fanongo ‘a ‘Ilisapeti ki he fetapa ‘a Mele, pea hopohopo ‘ae tama ‘i hono manāva; pea fakafonu ‘a ‘Ilisapeti ‘i he Laumālie Mā’oni’oni.⁴² Pea na’e lea ‘aki ‘e ia ‘ae le’o lahi, ‘o ne pehē, “Oku ke monū’ia koe ‘i he fe-fine *kotoa pē* pea ‘oku monū’ia mo e fua ‘o ho manāva.⁴³ Pea ‘oku fēfē nai eni kiate au, koe’uhi kuo ha’u ‘ae fa’ē ‘a hoku ‘Eiki kiate au? ⁴⁴ Pea vakai, kuo ongo leva ‘ae le’o ‘a ho’o fetapa ki hoku telinga, pea hopohopo fiefia ‘ae tama ‘i hoku manāva.⁴⁵ Pea ‘oku monū’ia ‘aia kuo tui: koe’uhi ‘e fakamo’oni ‘ae ngaahi me’a ko ia ‘aia na’e fakahā kiate ia mei he ‘Eiki.”

⁴⁶ ¶ Pea pehē ‘e Mele,

“Oku fakahikihiki ‘ae ‘Eiki ‘e hoku laumālie,

⁴⁷ Pea ‘oku fiefia hoku laumālie ‘i he ‘Otua ko hoku fakamo’ui.

⁴⁸ He kuo ne vakai ‘e ia ‘ae vaivai ‘a ‘ene kaunanga: Vakai, ngata mei he ‘aho ni ‘e ui au ko e monū’ia ‘e he ngaahi to’utangata kotoa pē.

⁴⁹ He ko ia ‘oku māfima’i kuo ne fai kiate au ‘ae ngaahi me’a lahi;

pea ‘oku mā’oni’oni hono huafa.

⁵⁰ Pea ‘oku ‘iate kinautolu ‘oku manavahē kiate ia ‘a ‘ene ‘alo’ofa Mei he to’utangata ki he to’utangata.

⁵¹ Kuo fakahā mai ‘e ia ‘ae mālohi ‘o hono nima;

Pea kuo veteki ‘e ia ‘ae laukau ‘i he ngao’i ‘a honau loto.

⁵² Kuo fakahifo ‘e ia ‘ae mālohi mei he ngaahi nofo’an-ga,

Pea kuo ne hakeaki’i ‘akinautolu na’e mā’ulalo.

⁵³ Kuo fakamākona ‘e ia ‘ae fiekaia, ‘aki ‘ae ngaahi me’a lelei;

Ka ne teke’i atu ‘ae ma’ume’a ke masiva.

⁵⁴ Kuo tokoni ‘e ia ‘a ‘ene tamaio’eiki ko ‘Isileli, ‘I he’ene manatu ki he ‘alo’ofa;

⁵⁵ Kia ‘Epalahame, mo hono hako ‘o lauikuonga, ‘O hangē ko ‘ene lea ki he’etau ngaahi tamai.”

⁵⁶ Pea na’a na nonofo mo Mele ‘i he māhina nai ‘e tolu, pea *toki* ‘alu ia ki hono fale.⁵⁷ Pea kuo hokosia ‘ae ‘aho ke fā’ele ai ‘a ‘Ilisapeti; pea fā’ele’i ‘e ia ‘ae tama.

⁵⁸ Pea fanongo ‘a hono kaungā’api mo hono kāinga, kuo fakahā ‘e he ‘Eiki ‘ae ‘alo’ofa lahi kiate ia; pea nau fiefia mo ia.⁵⁹ Pea pehē, ‘i hono ‘aho valu na’a nau omi ke kamu ‘ae tamasi’i; pea na’a nau ui ia ko Sakalaia, ‘o hangē ko e hingoa ‘o ‘ene tamai.⁶⁰ Pea leaange ‘ene fa’ē, ‘o ne pehē, “‘E ‘ikai, kae ui ia ko Sione.”⁶¹ Pea na’a nau pehē kiate ia, “Oku ‘ikai hao kāinga ‘oku ui ‘i he hingoa ko ia.”⁶² Pea nau kamokamo ki he’ene tamai, pe ko e hā hono loto ke ui ia.⁶³ Pea ne me’a ke ‘omi ‘ae tohi’anga, pea tohi ‘e ia, ‘o pehē, “Ko Sione hono hingoa.” Pea na’a nau ofo ai kotoa pē.⁶⁴ Pea mato’o leva hono ngutu, pea mo hono ‘elelo, pea lea ia ‘o fakamālō ki he ‘Otua.⁶⁵ Pea na’e tō ‘ae manavahē ki he kakai ko-

toa pē na’a nau nonofo ‘i he potu ko ia: pea na’e on-goongoa ai ‘ae ngaahi me’a ni kotoa pē ‘i he fonua mo’unga kotoa pē ‘o Siutea.⁶⁶ Pea ko kinautolu kotoa pē na’e fanongo ki ai, na’a nau fifili ‘i honau loto, mo pehē, “‘E fēfē nai ‘ae anga ‘ae tama ni!” Pea na’e ‘iate ia ‘ae nima ‘oe ‘Eiki.⁶⁷ Pea na’e fakafonu ‘a ‘ene tamai ko Sakalaia ‘i he Laumālie Mā’oni’oni, pea kikite ia, ‘o pehē,

⁶⁸ “Fakafeta’i ki he ‘Eiki ko e ‘Otua ‘o ‘Isileli;

He kuo ne ‘a’ahi mo huhu’i ‘a hono kakai,

⁶⁹ Pea kuo ne fokotu’u ‘e ia ‘ae mālohi ‘oe fakamo’ui kiate kinautolu, ‘I he fale ‘o ‘ene tamaio’eiki ko Tevita;

⁷⁰ ‘O hangē ko ‘ene folofola ‘i he ngutu ‘o ‘ene kau palōfita mā’oni’oni, Na’e ai talu ‘ae tupu’anga ‘o māmani:

⁷¹ Koe’uhi ke fakamo’ui ‘akinautolu mei hotau ngaahi fili, Mo e nima ‘okinautolu kotoa pē ‘oku fehi’a kiate kinautolu;

⁷² Ke fakamo’oni ‘ae ‘alo’ofa ki he’etau mātu’a,

Mo manatu ki he’ene fuakava mā’oni’oni;

⁷³ ‘Ae fuakava ‘aia na’a ne fuakava ‘aki ki he’etau tamai ko ‘Epalahame,

⁷⁴ Ke tuku ‘e ia kiate kinautolu, Ke tau hao mei he nima ‘o hotau ngaahi fili,

Pea tau tauhi ia ta’emanavahē,

⁷⁵ ‘I he mā’oni’oni mo e angatonu ‘i hono ‘ao, ‘i he ‘aho kotoa pē ‘o ‘etau mo’ui.

⁷⁶ Pea ko koe, ‘e tama, ‘e ui koe ko e palōfita ‘oe Fun-gani Mā’olunga:

He te ke mu’omu’a ‘i he ‘ao ‘oe ‘Eiki ke teuteu hono hala;

⁷⁷ Ke faka’ilo ‘ae fakamo’ui ki hono kakai ‘i he fakamolemole ‘o ‘enau hia,

⁷⁸ Ko e me’a ‘i he ‘alo’ofa ongongofua ‘a hotau ‘Otua; ‘Aia kuo hoko mei ai ‘ae hengihengi ‘oe ‘aho mei ‘ol-unga kiate kinautolu,

⁷⁹ Ke fakamaama kiate kinautolu ‘oku nofo ‘i he fakapo’uli mo e ‘ata ‘oe mate,

Ke fakahinohino hotau va’e ki he hala ‘oe fiemālie.”

⁸⁰ Pea na’e tupu ‘ae tama, pea faka’a’au ‘o mālohi ‘i he laumālie, pea na’a ne ‘i he toafa ‘o a’u ki he ‘aho na’a ne fakahā ai ia ki ‘Isileli.

1 ‘Oku pule ‘a ‘Aokositusi ke tohi ‘ae kakai. 6 ‘Oku fā’ele’i ‘a Kalaisi. 8 ‘Oku fakahā ia ‘e he ‘āngelo ki he kau tauhimanu. 13 ‘Oku fakamālō ai ‘ae kau ‘āngelo tokolahi. 21 ‘Oku kamu ‘a Kalaisi. 22 ‘Oku fakama’a ‘a Mele. 28 ‘Oku kikite ‘a Simione mo ‘Ana kia Kalaisi: 40 ‘Oku tupulaki ia ‘i he poto, 46 ‘Oku nau alea mo e kau akonaki ‘i he falelotu lahi, 51 ‘Oku anganofo ia ki he’ene mātu’a.

2 PEa pehē, na’e fai ‘ae fono ‘e Sisa ‘Aokositusi, ‘i he ngaahi ‘aho ko ia, ke tohi ‘ae kakai kotoa pē ‘oe pule’anga. ² (Pea na’e fuofua fai ‘ae tohi ni ‘i he pule ‘a Kilinio ‘i Silia.) ³ Pea na’e taki taha ‘alu ‘ae kakai kotoa pē ki hono potu, ke tohi ai ia. ⁴ Pea ‘alu hake foki ‘a Siosefa mei Kāleli, mei he kolo ko Nāsaleti, ki Siutea, ki he Kolo ‘o Tevita, ‘oku ui ko Petelihema; (he na’a ne ‘oe fale mo e fa’ahinga ‘o Tevita); ⁵ Ke tohi ia mo hono

'unoho ko Mele, na'e fakanofu, kuo feitama ia. ⁶ Pea na'e lolotonga 'ena 'i ai, pea pehē, kuo kakato hono ngaahi 'aho ke fā'ele ai ia. ⁷ Pea fā'ele'i 'e ia 'ae tama ko hono 'olopo'ou, pea ne takatakai 'aki ia 'ae kofu, 'o fakatokoto ia 'i he 'ai'anga kai 'oe manu; koe'uhi na'e 'ikai te nau hao 'i he fale talifononga. ⁸ Pea na'e 'i he fonua ko ia 'ae kau tauhi sipi 'oku nofo 'i he ngoue, 'o le'ohi 'enau fanga sipi 'i he po'uli. ⁹ Pea 'iloange, na'e tu'u mai kiate kinautolu 'ae 'āngelo 'ae 'Eiki, pea mala-ma 'ae nāunau 'oe 'Eiki 'o takatakai 'akinautolu: pea na'a nau manavahē 'aupito. ¹⁰ Pea pehē 'e he 'āngelo kiate kinautolu, "'Oua 'e manavahē: vakai, he 'oku ou 'omi kiate kimoutolu 'ae ongoongolelei 'oe fiefia lahi, 'aia 'e hoko ki he kakai fulipē. ¹¹ He kuo 'alo'i kiate kimoutolu 'i he 'aho ni, 'i he Kolo 'o Tevita, 'ae Fakamo'ui, 'aia ko Kalaisi ko e 'Eiki. ¹² Pea ko e faka'ilonga eni kiate kimoutolu; te mou 'ilo 'ae tamasi'i kuo takatakai 'aki ia 'ae kofu, pea tokoto ia 'i he 'ai'anga kai 'oe manu."

¹³ Pea fakafokifā pe kuo 'i he 'āngelo 'ae tokolahi 'oe kau 'āngelo mei he langi, 'onau fakamālō ki he 'Otua, 'o pehē,

¹⁴ "Fakafeta'i ki he 'Otua 'i 'olunga,

Pea 'i māmani 'ae melino, ko e 'ofa ki he kakai."

¹⁵ Pea pehē, 'i he liliu ange 'ae kau 'āngelo ki he langi meiate kinautolu, na'e fepehē'aki 'e he kau tauhi sipi, "Ke tau ō eni ki Petelihema, 'o mamata ki he me'a ni kuo fai, 'aia kuo fakahā mai 'e he 'Eiki kiate kinautolu." ¹⁶ Pea na'a nau omi fakavave, 'o 'ilo 'a Mele, mo Siosefa, mo e tama 'oku tokoto 'i he 'ai'anga kai 'oe manu. ¹⁷ Pea kuo nau mamata, pea nau ongoonga 'ae lea na'e fakahā kiate kinautolu 'i he tama ni. ¹⁸ Pea ofo ai 'akinautolu kotoa pē na'e fanongo 'i he ngaahi me'a ko ia na'e fakahā 'e he kau tauhi sipi kiate kinautolu. ¹⁹ Ka na'e fa'oa 'e Mele 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē ki hono loto, 'o fifili ki ai. ²⁰ Pea na'e liu mai 'ae kau tauhi sipi, 'o fakamālō mo fakafeta'i ki he 'Otua, koe'uhi ko e ngaahi me'a kotoa pē kuo nau fanongo mo mamata ai, 'o hangē ko ia ne fakahā kiate kinautolu. ²¹ Pea 'i he'ene kakato 'ae 'aho 'e valu na'e kamu 'ae tama, pea ui hono huafa ko Sisu, 'aia na'e fakahingoa 'e he 'āngelo kae te'eki tuituia ia 'i he manāva. ²² Pea kuo hili 'ae ngaahi 'aho 'o 'ena fakama'a, 'o fakatatau ki he fonu 'a Mōse, na'a nau 'omi ia ki Selūsalema ke 'atu ia ki he 'Eiki; ²³ ("O hangē ko ia kuo tohi 'i he fonu 'ae 'Eiki, "Ko e tama kotoa pe, 'ae 'olopo'ou, 'e ui ia ko e tapu ki he 'Eiki;") ²⁴ Pea ke 'atu 'ae feilaulau, 'o fakatatau mo ia 'oku fakahā mai 'i he fonu 'ae 'Eiki, "Ko e ongo kulukulu, pe ko e lupe mui 'e ua." ²⁵ Pea vakai, na'e 'i Selūsalema 'ae tangata, ko Simione hono hingoa; pea na'e angatonu 'ae tangata ko ia mo fa'a lotu, mo tatali ki he fiemālie'anga 'o 'Isileli: pea na'e 'iate ia 'ae Laumālie Mā'oni'oni. ²⁶ Pea na'e fakahā mai kiate ia 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'e 'ikai mate ia, kae'oua ke ne mamata ki he Kalaisi 'ae 'Eiki. ²⁷ Pea ha'u ia 'i he Laumālie ki he falelotu tatau ki hono anga 'oe fonu, ²⁸ Na'a ne toki to'o hake ia 'i hono nima, pea fakafeta'i ki he 'Otua, 'o ne pehē,

²⁹ "'E 'Eiki, ko eni, 'oku ke tukuange 'a ho'o tamaio'eiki

ke fononga 'i he fiemālie, 'O hangē ko ho'o folofola:

³⁰ He kuo mamata 'a hoku mata ki ho'o fakamo'ui,

³¹ 'Aia kuo ke teuteu 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē;

³² Ko e maama ke fakamaama'aki 'ae Senitaile,

Mo e nāunau 'o ho'o kakai ko 'Isileli."

³³ ¶ Pea ofo 'a Siosefa mo 'ene fa'ē 'i he ngaahi me'a ko ia na'e fakahā 'iate ia. ³⁴ Pea tāpuaki'i 'e Simione 'akinaua, 'o ne pehē ki he'ene fa'ē ko Mele, "Vakai, kuo fokotu'u 'ae tamasi'i ni ko e tūkia'anga mo e toetu'u'anga 'oe tokolahi 'i 'Isileli pea ko e faka'ilonga ke lea kovi ki ai; ³⁵ koe'uhi ke hā ai 'ae ngaahi mahalo 'oe loto 'oe tokolahi: ('io, 'e tui pea 'asi 'ae heletā 'i ho laumālie fokki.") ³⁶ Pea na'e 'i ai 'ae fefine palōfita ko 'Ana, ko e 'ofefine 'o Fanueli, 'i he fa'ahinga 'o 'Asa: na'e lahi hono motu'a, pea na'a na nonofo mo hono 'unoho 'i he ta'u 'e fitu talu 'ene tāupo'ou; ³⁷ ka ka nofo ai pe ia ko e fefine ia kuo mate hono 'unoho, pea kuo valungofulu ma fā 'ae ta'u 'o 'ene motu'a, pea ne 'ikai mahu'i ia mei he falelotu lahi, ka na'a ne ngāue 'i he 'aukai mo e fa'a lotu he pō mo e 'aho. ³⁸ Pea 'i he'ene ha'u 'o fe'unga mo ia, na'a ne 'atu foki 'ae fakafeta'i ki he 'Eiki, 'o ne fakahā ia kiate kinautolu kotoa pē na'e tatali ki he huhu'i 'i Selūsalema. ³⁹ Pea hili 'ena fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'o fakatatau ki he fonu 'ae 'Eiki, na'a nau foki mai ki Kāleli, ki hona kolo ko Nāsaleti. ⁴⁰ Pea tupu 'ae tamasi'i, pea mālohi 'i he laumālie, pea fonu ia 'i he poto: pea na'e 'iate ia 'ae 'ofa 'ae 'Otua. ⁴¹ Pea na'e 'alu 'ene mātu'a 'i he ta'u kotoa pē ki Selūsalema, ki he kātoanga 'oe Lakaatu. ⁴² Pea kuo hongofulu ma ua hono ta'u, pea nau ō hake ki Selūsalema, 'o hangē ko hono anga 'oe kātoanga. ⁴³ Pea kuo nau faka'osi 'ae ngaahi 'aho, ka 'i he'enu liliu mai, na'e nofo pe 'ae tama ko Sisu 'i Selūsalema: pea na'e 'ikai 'ilo 'e Siosefa mo 'ene fa'ē. ⁴⁴ Ka na'e mahalo 'akinaua 'oku 'i he fononga ia, pea fononga 'i he 'aho 'e taha; pea toki kumi ia 'i hona kāinga mo e kau fononga. ⁴⁵ Pea 'i he 'ikai te na 'ilo ia, na'a na foki atu ki Selūsalema, ko hono kumi. ⁴⁶ Pea pehē, kuo hili 'ae 'aho 'e tolu, pea na toki 'ilo ia 'i he falelotu lahi, 'oku nofo 'i he ha'oha'onga 'oe kau akonaki, 'o fakafanongo kiate kinautolu, mo fakafehu'i kiate kinautolu. ⁴⁷ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e fanongo kiate ia, na'a nau ofo 'i he'ene poto mo 'ene tali 'ae fehu'i. ⁴⁸ Pea 'i he'ena mamata kiate ia, ne na ofo ai 'aupito: pea pehē 'e he'ene fa'ē kiate ia, "Tama, ko e hā kuo ke fai pehē ai kiate kimaua? Vakai, ko ho'o tamai mo au kuo ma kumi koe 'i he mamahi." ⁴⁹ Pea pehē 'e ia kiate kinua, "Ko e hā 'oku mo kumi ai au? 'ikai te mo 'ilo 'oku 'a'aku ke fai 'ae ngāue 'a 'eku Tamai?" ⁵⁰ Ka na'e 'ikai te na 'ilo hono 'uhinga 'oe lea ne ne lea 'aki kiate kinua. ⁵¹ Pea 'alu hifo ia mo kinua, 'o hoko ki Nāsaleti, pea anganofu ia kiate kinua: ka na'e fa'o 'e he'ene fa'ē 'ae ngaahi lea ni kotoa pē ki hono loto. ⁵² Pea tupulaki 'ae poto 'ia Sisu mo e lahi, pea na'e 'ofeina ia 'e he 'Otua mo e tangata.

3 Ko e malanga mo e papitaiso 'a Sione: 15 Ko 'ene fakamo'oni kia Kalaisi. 20 'Oku fakamamahi'i 'e Helota 'a Sione. 21 'Oku papitaiso 'a Kalaisi, pea fakamo'oni ki ai mei he langi. 23 Ko e motu'a, mo

e hohoko 'a Kalaisi meia Siosefa 'o fai hake kia 'Atama.

3 PEA 'i hono hongofulu ma nima 'oe ta'u 'oe pule 'a Taipiliusi Sisa, ko e 'eiki pule 'a Ponito Pailato 'i Siutea, pea tu'i ai 'a Helota 'i Kāleli, pea tu'i 'a hono tokoua ko Filipe 'i 'Aitulia mo e feitu'u 'o Tilakonite, pea tu'i 'a Lisaniasi 'i 'Apiline, ² Pea ko 'Anasi mo Kaiafasi ko e ongo taula'eiki lahi 'akinaua, na'e hoko 'ae lolofola 'ae 'Otua kia Sione ko e foha 'o Sakalaia 'i he toafa. ³ Pea ha'u ia ki he potu fonua kotoa pē 'o ofi ki Sioatani, 'o ne malanga'aki 'ae papitaiso 'oe fakatomala ki he fakamolemole 'oe angahala: ⁴ 'O hangē ko ia kuo tohi 'i he tohi 'ae ngaahi lea 'ae palōfita ko 'Isaia, 'o pehē, "Ko e le'o 'oe tokotaha 'oku kalanga 'i he toafa, 'Mou teuteu 'ae hala 'o Sihova, pea fakatonutonu hono 'alu'anga. ⁵ 'E tanu 'ae luo kotoa pē, 'E holoki hifo 'ae mo'unga mo e tafungofunga kotoa pē;

Pea 'e fakatotonu 'ae pikopiko,

Pea 'e fakatokalelei 'ae ngaahi hala 'oku tokatāmaki;

⁶ Pea 'e mamata 'ae kakai kotoa pē ki he fakamo'ui 'ae 'Otua.'|"

⁷ Pea toki pehē 'e ia ki he kakai kuo 'alu ange ke nau papitaiso 'iate ia, "'Ae fānau 'ae ngata fekai, Ko hai ne ne valoki 'akimoutolu ke mou puna mei he houhau 'e ha'u? ⁸ Ko ia mou fakahā 'ae ngaahi fua 'oku ngali mo e fakatomala, pea 'oua na'a lau leva 'i homou loto, "Oku mau tamai 'aki 'a 'Epalahame:' he 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku fa'a fai 'e he 'Otua ke fakatupu 'i he ngaahi maka ni 'ae fānau kia 'Epalahame. ⁹ Pea ko eni foki, kuo tuku 'ae toki ki he tefito 'oe ngaahi 'akau: pea ko ia, ka 'ilonga 'ae 'akau 'oku 'ikai tupu ai 'ae fua lelei 'e tā hifo ia, 'o laku ki he afi." ¹⁰ Pea fehu'i 'ae kakai kiate ia, 'o pehē, "Ko e hā nai te mau fai?" ¹¹ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko ia 'oku ma'u 'ae kofutu'a 'e ua, ke ne foaki kiate ia 'oku 'ikai ma'u; pea ko ia 'oku ma'u 'ae me'a kai, ke fai pehē foki." ¹² Pea ha'u foki 'ae kau tānaki tukuhau ke papitaiso, 'onau pehē kiate ia, "'Eiki, ko e hā te mau fai?" ¹³ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oua na'a mou ma'u 'o lahi 'i he me'a kuo tu'u-tu'uni ma'amoutolu." ¹⁴ Pea fehu'i foki 'e he kau tau kiate ia, 'o pehē; "Pea ko e hā te mau fai?" Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oua na'a fai fakamālohi ki ha taha, pea 'oua na'a lohiaki'i; pea mou fiemālie 'i ho'omou tongi." ¹⁵ Pea na'e lolotonga 'ae 'amanaki 'ae kakai, mo nau fifili kotoa pē 'i honau loto kia Sione, pe ko e Kalaisi ia pe 'ikai; ¹⁶ Pea lea 'a Sione, 'o ne pehēange kiate kinautolu kotoa pē, "Ko e mo'oni 'oku ou papitaiso 'aki 'akimoutolu 'ae vai; ka 'oku ha'u 'ae tokotaha 'oku mālohi 'iate au, pea 'oku 'ikai taau mo au ke u vete 'ae nono'o 'o hono topuva'e: pea 'e papitaiso 'aki 'e ia 'akimoutolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni mo e afi: ¹⁷ 'Oku 'i hono nima 'a hono fohe, pea te ne fakama'a 'aupito hono haha'anga, pea 'e ia 'ae kafukafu 'aki 'ae afi ta'e-mate."

¹⁸ ¶ Pea lahi 'ae me'a kehekehe na'a ne malanga'aki 'i he'ene enginaki ki he kakai. ¹⁹ Ka na'e valoki 'e ia 'a

Helota ko e tu'i, koe'uhi ko Helotiasi ko e 'unoho 'o hono tokoua ko Filipe, pea mo e kovi kotoa pē ne fai 'e Helota. ²⁰ Pea ne fakalahi 'aki 'ae me'a ni kotoa pē, 'a 'ene fakahū 'a Sione ki he fale fakapōpula.

²¹ ¶ Pea kuo papitaiso 'ae kakai kotoa pē, pea pehē, ne papitaiso foki mo Sisu, pea 'i he'ene lotu, ne mato'o 'ae langi, ²² Pea maliu hifo 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate ia 'o hangē ko e sino 'oe lupe, pea hoko mai mo e le'o mei he langi, 'o pehē, "Ko hoku 'Alo 'ofa'anga koe; 'oku ou fiemālie lahi 'iate koe."

²³ ¶ Pea kuo tolungofulu nai 'ae ta'u 'o Sisu, 'aia (na'e ui) ko e foha 'o Siosefa, 'aia ko e foha 'o Helai, ²⁴ Ko e foha ia 'o Matati, ko e foha ia 'o Livai, ko e foha ia 'o Melikai, ko e foha ia 'o Sana, ko e foha ia 'o Siosefa, ²⁵ Ko e foha ia 'o Matatiasi, ko e foha ia 'o Emosi, ko e foha ia 'o Neumi, ko e foha ia 'o Esilai, ko e foha ia 'o Naki, ²⁶ Ko e foha ia 'o Mati, ko e foha ia 'o Matatiasi, ko e foha ia 'o Semiai, ko e foha ia 'o Siosefa, ko e foha ia 'o Siuta, ²⁷ Ko e foha ia 'o Soana, ko e foha ia 'o Lisa, ko e foha ia 'o Solopepeli, ko e foha ia 'o Saletieli, ko e foha ia 'o Nilai, ²⁸ Ko e foha ia 'o Milikai, ko e foha ia 'o 'Atai, ko e foha ia 'o Kosami, ko e foha ia 'o Elimotami, ko e foha ia 'o 'Ea, ²⁹ Ko e foha ia 'o Sose, ko e foha ia 'o 'Eliesa, ko e foha ia 'o Solimi, ko e foha ia 'o Matati, ko e foha ia 'o Livai, ³⁰ Ko e foha ia 'o Simione, ko e foha ia 'o Siuta, ko e foha ia 'o Siosefa, ko e foha ia Sonani, ko e foha ia 'o Iliakimi, ³¹ Ko e foha ia 'o Melia, ko e foha ia 'o Menani, ko e foha ia 'o Matata, ko e foha ia 'o Netai, ko e foha ia 'o Tevita, ³² Ko e foha ia 'o Sese, ko e foha ia 'o 'Opeti, ko e foha ia 'o Poasi, ko e foha ia 'o Salimoni, ko e foha ia 'o Neasoni, ³³ Ko e foha ia 'o 'Aminitape, ko e foha ia 'o 'Elami, ko e foha ia 'o Esiloni, ko e foha ia 'o Felesi, ko e foha ia 'o Siuta, ³⁴ Ko e foha ia 'o Sēkope, ko e foha ia 'o 'Aisake, ko e foha ia 'o 'Epalahame, ko e foha ia 'o Tela, ko e foha ia 'o Neko, ³⁵ Ko e foha ia 'o Seluki, ko e foha ia 'o Lekoa, ko e foha ia 'o Feleki, ko e foha ia 'o Hepa, ko e foha ia 'o Sala, ³⁶ Ko e foha ia 'o Kēnani, ko e foha ia 'o 'Afakisati, ko e foha ia 'o Semi, ko e foha ia 'o Noa, ko e foha ia 'o Lemeki, ³⁷ Ko e foha ia 'o Metusela, ko e foha ia 'o 'I-noke, ko e foha ia 'o Seleti, ko e foha ia 'o Melilieli, ko e foha ia 'o Kēnani, ³⁸ Ko e foha ia 'o 'Inosi, ko e foha ia 'o Seti, ko e foha ia 'o 'Atama, ko e foha ia 'oe 'Otua.

1 Ko e 'ahi'ahi mo e 'aukai 'a Kalaisi. 13 'Oku ne iku-na 'ae tēvolo: 14 'Oku fua malanga. 16 'Oku ofo 'ae kakai 'o Nāsaleti 'i he'ene malanga. 33 'Oku ne fakamo'ui 'ae tokotaha na'e ulusino ai 'ae tēvolo, 38 Mo e fa'ē 'ae 'unoho 'o Pita, 40 Mo e mahaki kehekehe. 41 'Oku fakamo'oni 'ae kau tēvolo kia Kalaisi, pea ne valoki ai kiate kinautolu. 43 'Oku malanga 'i he ngaahi kolo.

4 NA'E liu mai 'a Sisu mei Sioatani, kuo fonu 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea na'e tatakai ia 'e he Laumālie ki he toafa. ² Pea 'ahi'ahi'i ia 'e he tēvolo 'i he 'aho 'e fāngofulu. Pea ko e ngaahi 'aho ko ia na'e 'ikai te ne kai ai ha me'a: pea hili ia, na'a ne fiekaia. ³ Pea pehē 'e he tēvolo kiate ia, "Kapau ko e 'Alo koe 'oe 'O-tua, fekau ki he maka ni ke liliu ko e mā." ⁴ Pea leaange

'a Sisu kiate ia, 'o pehē, "Kuo tohi, "E 'ikai mo'ui 'ae tangata 'i he mā pe, ka 'i he folofola kotoa pē 'ae 'Otua.'|" ⁵ Pea na'e 'ave ia 'e he tēvolo ki he mo'unga mā'olunga, 'o fakahā fakafokifā pe kiate ia 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'o māmani. ⁶ Pea na'e pehē 'e he tēvolo kiate ia, "Te u 'atu mo'ou 'ae mālohi ni kotoa pē, mo hono nāunau: he kuo tuku mai ia kiate au; pea 'oku ou foaki ia ko 'eku fa'iteliha. ⁷ Ko ia kapau te ke hū kiate au, 'e 'o'ou ia kotoa pē." ⁸ Pea leaange 'a Sisu, 'o ne pehē kiate ia, "Sētane, ke ke 'alu ki hoku tu'a; he kuo tohi, 'Ke ke hū kia Sihova ko ho 'Otua, pea ko ia pe te ke tauhi.'|" ⁹ Pea ne 'omi ia ki Selūsalema, 'o ne tuku ia ki he tu'a falelotu lahi, pea pehē kiate ia, "Kapau ko e 'Alo koe 'oe 'Otua, fakatō koe 'i heni ki lalo: ¹⁰ He kuo tohi, "E fekau 'e ia 'ene kau 'āngelo kiate koe, ke nau tauhi'i koe;

¹¹ Pea,

'Te nau hapahapai koe,

telia na'a tou'ia ho va'e 'i ha maka.'|"

¹² Pea leaange 'a Sisu, 'o ne pehē kiate ia, "Ka kuo pehē, "Oua te ke 'ahi'ahi kia Sihova ko ho 'Otua.'|"

¹³ Pea kuo faka'osi 'e he tēvolo 'ae 'ahi'ahi kotoa pē, na'e 'alu ia 'iate ia 'o fuoloa *s'i'i*.

¹⁴ ¶ Pea foki atu 'a Sisu ki Kāleli, 'i he mālohi 'oe Laumālie: pea na'e mafola hono ongoongo ki he potu fonua ko ia kotoa pē. ¹⁵ Pea ako ia 'i honau ngaahi falelotu, pea fakamālō ai 'ae kakai fulipē. ¹⁶ Pea ha'u ia ki Nāsaleti, 'aia na'e tupu ai ia: pea hū ia ki he falelotu 'i he 'aho Sāpate, 'o hangē ko 'ene fa'a fai, pea tu'u hake ke lautohi. ¹⁷ Pea na'e 'atu kiate ia 'ae tohi 'ae palōfita ko 'Isaia. Pea 'i he'ene folahi 'ae tohi, na'a ne 'ilo 'ae potu kuo tohi ai, 'o pehē,

¹⁸ "Oku 'iate au 'ae Laumālie 'o Sihova,

Koe'uhi kuo ne fakanofu au ke u malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he masiva;

Kuo ne fekau au ke fakamo'ui 'ae loto mafesi,

Ke malanga'aki 'ae huhu'i ki he kau pōpula,

Mo e faka'ā 'oe kui,

Ke veteange 'akinautolu kuo lavea,

¹⁹ Ke malanga'aki 'ae ta'u lelei 'o Sihova."

²⁰ Pea ne takai 'e ia 'ae tohi, 'o 'ange ki he tauhi, pea nofo hifo. Pea sio fakamama'u kiate ia 'ae mata 'okin-autolu kotoa pē na'e 'i he falelotu. ²¹ Pea ne fua lea ia kiate kinautolu, "Kuo fakamo'oni 'i he 'aho ni 'ae tohi ko eni 'i homou telinga." ²² Pea na'a nau fakamālō kotoa pē kiate ia, 'onau ofo 'i he ngaahi lea mālie na'e 'alu atu 'i hono fofonga. Pea na'a nau pehē, "Ika ko e foha eni 'o Siosefa?"

²³ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ka ko e mo'oni te mou lea 'aki 'ae fakatātā ni kiate au, 'Faito'o, fakamo'ui koe: pea ko ia kotoa pē kuo mau fanongo kuo fai 'i Kapaneume, fai foki 'i heni 'i ho fonua." ²⁴ Pea pehē 'e ia, "Ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai ha palōfita 'e 'ofeina 'i hono fonua. ²⁵ Ka 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, na'e tokolahi 'ae fefine kuo mate honau 'unoho 'i 'Isileli, 'i he ngaahi 'aho 'o 'Ilaisiā, 'i he lolotonga 'ae tāpuni 'oe langi, 'i he ta'u 'e tolu mo e māhina 'e ono, pea na'e hongē lahi 'ae fonua kotoa;

²⁶ Ka na'e 'ikai fekau 'a 'Ilaisiā ki ha taha 'iate kinautolu, ka ki he fefine kuo mate hono 'unoho 'i Salepita 'i Saitoni. ²⁷ Pea na'e tokolahi 'ae kilia 'i 'Isileli, 'i he kuonga 'o 'Ilaisiā ko e palōfita; ka na'e 'ikai ke fakama'a ha taha 'iate kinautolu, ka ko Neamani ko e Silia." ²⁸ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e 'i he falelotu, na'a nau mā-tu'aki lili 'i he'enu fanongo ki he ngaahi me'a ni, ²⁹ 'O nau tutu'u, pea kapusi ia kitua'ā kolo, 'o tatakia ia ki he matanga 'oe mo'unga 'aia na'e tu'u ai 'enu kolo, koe'uhi ke nau lī ia 'i he lilifa ki lalo. ³⁰ Ka na'e 'alu ia mei honau lolotonga, pea mole atu ia, ³¹ 'O ne 'alu hifo ki Kapaneume, ko e kolo 'o Kāleli, 'o ne ako kiate kinautolu 'i he ngaahi 'aho Sāpate. ³² Pea na'a nau ofo 'i he'ene akonaki he na'e lea ia 'i he mālohi.

³³ ¶ Pea na'e 'i he falelotu 'ae tangata, na'e 'iate ia 'ae laumālie 'oe tēvolo 'uli, pea na'e kalanga ia, 'o le'o lahi, ³⁴ 'O pehē, "E Sisu 'o Nāsaleti, tuku ai pe; ko e hā 'akimautolu kiate koe? Kuo ke ha'u ke faka'auha 'akimautolu? 'Oku ou 'ilo koe; ko e tokotaha mā'oni'oni 'oe 'Otua." ³⁵ Pea lolomi ia 'e Sisu, 'o pehē, "Ke ke fakalongo pe, pea ke ha'u kitu'a 'iate ia." Pea kuo lī 'ae tangata 'e he tēvolo ki he ha'oha'onga pea ha'u ia kitu'a 'iate ia, pea na'e 'ikai te ne fakamamahi kiate ia. ³⁶ Pea na'a nau ofo lahi ai kotoa pē, 'onau fepehē'aki, "Ko e hā 'ae akonaki ni! He 'oku ne fekau 'i he pule mo e mālohi ki he kau laumālie 'uli, pea 'oku nau ha'u kitu'a." ³⁷ Pea na'e mafola hono ongoongo ki he potu kotoa pē 'oe fonua ko ia.

³⁸ ¶ Pea na'e tu'u hake ia, mei he falelotu, 'o hū ki he fale 'o Saimone. Pea ko e fa'e 'ae 'unoho 'o Saimone kuo pukea 'i he mofi lahi; pea na'a nau kole kiate ia koe'uhi ko ia. ³⁹ Pea na'a ne tu'u hake kiate ia, 'o ta'ofi 'ae mofi, pea mahu'i ia: ka ka tu'u leva ia, 'o tauhi 'akinautolu.

⁴⁰ ¶ Pea kuo tō 'ae la'ā, pea ko kinautolu kotoa pē na'e ai ha'anau mahaki 'i he mahaki kehekehe, na'e 'omi 'akinautolu kiate ia; pea ne hilifaki hono nima kiate kinautolu taki taha, 'o fakamo'ui 'akinautolu. ⁴¹ Pea ha'u kitu'a 'ae kau tēvolo mei he tokolahi, 'onau kalanga, 'o pehē, "Ko koe 'ae Kalaisi ko e 'Alo 'oe 'Otua." Pea ne lolomi 'akinautolu ke 'oua 'e fakahā 'oku nau 'ilo ia ko e Kalaisi. ⁴² Pea kuo 'aho, pea 'alu ia, 'o nofo 'i ha potu lala: pea kumi ia 'e he kakai, 'onau omi kiate ia, pea na'a nau ta'ofia ia, ke 'oua na'a ne 'alu 'iate kinautolu. ⁴³ Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oku totonu ke u malanga'aki 'ae pule'anga 'oe 'Otua ki he ngaahi kolo kehe foki he ko ia kuo fekau ai au." ⁴⁴ Pea malanga 'e ia 'i he ngaahi falelotu 'o Kāleli.

1 'Oku ako 'e Kalaisi mei he vaka 'o Pita: 4 'I he ma'u 'ae ika lahi na'a ne fakahā 'e toutai tangata 'a Pita: 12 'Oku ne fakama'a 'ae kilia: 16 Ko 'ene lotu 'i he toafa: 18 Ko e fakamo'ui 'ae taha 'i he mahaki tete: 27 'Oku ne ui 'a Mātiu ko e tākaki tukuhau: 29 'Oku kai 'a Sisu mo e angahala, he ko e faito'o ki he laumālie: 34 Ko 'ene fakahā 'ae aukai mo e mamahi 'ae kau 'aposestolo 'oka 'alu ia 'iate kinautolu: 36 Mo e fakatātā 'ae kau ākongā vaivai ki he ngaahi hina mo e kofu motu'a.

5 PEA pehē, 'i he'ene tu'u 'i he matātahi 'o Kene-saleti, na'e lolofi mai kiate ia 'ae kakai ke fanongo ki he folofola 'ae 'Otua. ² Pea mamata ia ki he vaka 'e ua 'oku toka 'i he ve'e ano: ka kuo 'alu mei ai 'ae kau toutai ika, 'onau fō honau ngaahi kupenga. ³ Pea heka ia ki he vaka 'e taha, 'aia na'e 'o Saimone, pea ne kole kiate ia ke tukutuku si'i mei 'uta. Pea na'e nofo hifo ia, 'o akonaki ki he kakai mei he vaka.

⁴ ¶ Pea kuo hili 'ene lea, pea pehē 'e ia kia Saimone, "Ma'u atu ki he loloto, pea 'a'au homou ngaahi kupenga koe'uhi kae fusi hake." ⁵ Pea lea 'a Saimone, 'o pehēange kiate ia, "Eiki, kuo mau ngāue 'anepō 'o 'aho, ka na'e 'ikai ma'u ha me'a: ka 'i ho'o fekau te u 'a'au 'ae kupenga." ⁶ Pea kuo nau fai ia, pea nau ma'u 'ae ngaahi ika 'o lahi 'aupito: pea kamata mahae honau kupenga. ⁷ Pea nau ta'alo ki he'enau kaunga *toutai ika* 'i he vaka 'e taha, ke nau ha'u 'o tokoni 'akinautolu. Pea na'a nau omi, 'o fakapau 'ae vaka fakatou'osi, pea na kamata ngalo hifo. ⁸ Pea kuo mamata 'a Saimone Pita, pea fakatōmape'e ia ki he tui 'o Sisu, 'o ne pehē, "'E 'Eiki, 'alu 'iate au; he ko e tangata angahala au." ⁹ He na'e ofo ia, mo kinautolu kotoa pē na'e 'iate ia, 'i he ngaahi ika kuo ma'u: ¹⁰ Pea pehē foki 'a Semisi, mo Sione ko e ongo foha 'o Sepeti, ko e kaunga toutai mo Saimone. Pea pehē 'e Sisu kia Saimone, "'Oua 'e manavahē; ngata heni te ke *toutai* tangata." ¹¹ Pea kuo 'omi honau ongo vaka ki 'uta, na'a nau li'aki kotoa pē, 'o muimui kiate ia.

¹² ¶ Pea na'e lolotonga 'ene 'i he kolo 'e taha, pea vakai, ko e tangata kuo fonu 'i he kilia: pea ne mamata kia Sisu, mo tō fakafō'ohifo, 'o kole kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, kapau ko ho loto 'oku ke fa'a fakama'a au." ¹³ Pea mafao 'e ia hono nima, 'o ala ki ai mo ne pehē, "Ko hoku loto: ke ke ma'a koe." Pea mahu'i leva 'iate ia 'ae kilia. ¹⁴ Pea ne fekau ia, "Ke 'oua na'a tala ki ha taha: kae 'alu, 'o fakahā koe ki he taula'eiki, mo ke 'ange koe'uhi ko ho'o fakama'a, 'o fakatatau *mo ia* na'e fekau 'e Mōsese, ko e fakamo'oni kiate kinautolu." ¹⁵ Ka na'e 'āsili ai 'ae mafola 'a hono ongoongo: pea na'e fakataha 'ae kakai tokolahi 'aupito ke fanongo, pea koe'uhi ke ne fakamo'ui 'akinautolu 'i honau ngaahi mahamahi.

¹⁶ ¶ Pea na'e 'alu ia *mei ai* ki he toafa, 'o lotu ai. ¹⁷ Pea pehē, ko e 'aho 'e taha, 'i he'ene akonaki, na'e nofo ai 'ae kau Fālesi mo e kau akonaki 'i he fono, kuo nau omi mei he potu kakai kotoa pē 'o Kāleli, mo Siutea, mo Selūsalema: pea na'e 'i ai 'ae mālohi 'oe 'Eiki ke fakamo'ui 'akinautolu.

¹⁸ ¶ Pea vakai, na'e 'omi 'e he kau tangata 'ae tangata 'i *hono* mohenga kuo pukea 'i he mahaki tete: pea na'a nau feinga pe fēfee'i hono lava mai ki loto, ke tuku 'i hono 'ao. ¹⁹ Pea kuo 'ikai te nau 'ilo pe fēfee'i hono lava mai ki loto, koe'uhi ko e kakai, na'a nau 'ohake ia kitu'a fale, 'o tukutuku hifo ia 'i he 'ato 'i he mohenga ki he ha'oha'onga, 'i he 'ao 'o Sisu. ²⁰ Pea kuo mamata 'e ia ki he'enau tui, pea ne pehē kiate ia, "Tangata, kuo fakamolemole kiate koe ho'o ngaahi angahala." ²¹ Pea fakakaukau leva 'ae kau tangata tohi mo e kau Fālesi,

'onau pehē, "Ko hai eni 'oku ne lea fie 'Otua? Ko hai te ne fa'a fakamolemole 'ae angahala, ka ko e 'Otua pe?" ²² Ka kuo 'ilo 'e Sisu 'enau mahalo, pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou femahalo'a-ki ai 'i homou loto? ²³ He 'oku faingofua 'a fē, ke lea, 'Kuo fakamolemole kiate koe ho'o ngaahi angahala;' pe ko e lea, 'Tu'u hake 'o 'alu?' ²⁴ Ka koe'uhi ke mou 'ilo 'oku 'i he Foha 'oe tangata 'ae mālohi 'i māmani ke fakamolemole 'ae angahala," (pea pehē 'e ia ki he mahaki tete,) "'Oku ou pehē atu kiate koe, Tu'u hake, 'o to'o ho mohenga, pea ke ke 'alu ki ho fale." ²⁵ Pea na'e tu'u hake leva ia 'i honau 'ao, pea ne to'o mai 'aia na'e tokoto ai, 'o 'alu ki hono fale, mo fakamālō ki he 'Otua. ²⁶ Pea nau ofo ai kotoa pē, mo nau fakamālō ki he 'Otua, pea fonu 'i he manavahē, 'onau pehē, "Kuo tau mamata 'i he 'aho ni ki he ngaahi me'a fo'ou!"

²⁷ ¶ Pea hili 'ae ngaahi me'a ni, pea 'alu atu ia, 'o ne mamata ki he tangata tākaki tukuhau, ko Livai hono hingoa, 'oku nofo ia 'i he tukuhau'anga; pea ne pehē kiate ia, "Muimui 'iate au." ²⁸ Pea tukuange 'e ia 'ae me'a kotoa pē, 'o tu'u hake, pea muimui 'iate ia. ²⁹ Pea na'e fai 'e Livai 'ae kātōanga lahi kiate ia 'i hono fale: pea na'e nofo mo kinautolu 'ae kau tākaki tukuhau tokolahi, mo e kakai ni'ihi. ³⁰ Ka na'e lāunga honau kau tangata tohi mo e kau Fālesi ki he'ene kau ākongā, 'onau pehē, "Ko e hā 'oku mou kai mo inu fakataha ai mo e kau tākaki tukuhau mo e angahala?" ³¹ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "'Oku 'ikai 'aonga 'ae faito'o 'e kiate kinautolu 'oku mālōlō; ka ki he mahaki. ³² Na'e 'ikai te u ha'u ke ui 'ae mā'oni'oni, ka ko e angahala ke fakatomala."

³³ ¶ Pea nau pehē kiate ia, "Ko e hā 'oku fa'a 'aukai mo lotu ai 'ae kau ākongā 'a Sione, mo kinautolu foki 'oe kau Fālesi; ka 'oku kai mo inu 'akinautolu 'oku 'o'ou." ³⁴ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Te mou fa'a pule ke 'aukai 'ae kāinga 'oe tangata ta'ane, 'i he kei 'i-ate kinautolu 'ae tangata ta'ane? ³⁵ Ka 'e hoko 'ae ngaahi 'aho 'e 'ave ai 'ae tangata ta'ane 'iate kinautolu, pea ko e ngaahi 'aho ko ia te nau toki 'aukai ai."

³⁶ ¶ Pea lea 'aki foki 'e ia 'ae fakatātā kiate kinautolu; "'Oku 'ikai ha taha te ne monomono 'aki 'ae kofu motu'a ha kongā 'oe kofu fo'ou; ka pehē, 'e hae *ia* 'e he me'a fo'ou, kae'uma'a 'oku 'ikai fai tatau 'ae kongā fo'ou mo e motu'a *kofu*. ³⁷ Pea 'oku 'ikai ha taha te ne utu 'ae uaine fo'ou ki he ngaahi hina 'oku motu'a; telia na'a hae 'e he uaine fo'ou 'ae ngaahi hina, pea tafe, pea maumau 'ae ngaahi hina. ³⁸ Kae 'utu 'ae uaine fo'ou ki he ngaahi hina fo'ou; pea tolonga ai fakatou'osi. ³⁹ 'Oku 'ikai foki ha tangata kuo inu 'i he *uaine* motu'a pea fili leva ia ki he *uaine* fo'ou; he 'oku ne pehē, "Oku lelei lahi 'a e *uaine* motu'a.']"

1 'Oku valoki'i 'e Kalaisi 'ae kau Fālesi 'i he'enau lau ki he Sāpate: 13 'Oku ne fili 'ae kau 'aposestolo 'e toko hongofulu ma toko ua: 17 'Oku fakamo'ui 'ae mahaki: 20 'Oku ne malanga ki he kau ākongā he 'ao 'oe kakai: 27 Pe fēfē 'etau 'ofa ki hotau ngaahi fili: 46 Ke talangofua 'i he'etau fanongo ki he lea:

telia na'a tau hinga 'i he 'ahi'ahi, 'o hangē ko e fale kuo langa ta'ehanotu'unga.

6 PEA ko eni, na'e ai ha Sāpate, na'e 'alu ia 'i he ngaahi ngoue uite; pea toli 'e he'ene kau ākongā 'ae fua 'oe uite, 'o momosi 'i honau nima mo nau kai. ² Pea na'e pehē 'e he ni'ihī 'oe Fālesi kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou fai ai 'aia 'oku 'ikai ngofua ke fai 'i he 'aho Sāpate?" ³ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "Na'e 'ikai te mou lau 'aia na'e fai 'e Tevita, 'i he'ene fiekaia, mo kinautolu na'e 'iate ia; ⁴ 'A 'ene hū ki he fale 'oe 'Otua, pea ne to'o 'o kai 'ae mā 'oe 'ao, pea 'ange foki kiate kinautolu na'e 'iate ia; 'aia 'oku 'ikai ngofua ke kai ai ka ko e kau taula'eiki pe?" ⁵ Mo ne pehē kiate kinautolu, "Ko e Foha 'oe tangata ko e 'Eiki foki ia 'oe Sāpate."

⁶ ¶ Pea 'i he hoko ki he Sāpate foki 'e taha, na'e hū ia ki he falelotu 'o ako ai: pea na'e 'i ai 'ae tangata kuo mate hono nima to'omata'u. ⁷ Pea lamasi ia 'e he kau tangata tohi mo e kau Fālesi, pe te ne fakamo'ui ia 'i he 'aho Sāpate; koe'uhi ke nau 'ilo ha me'a ke talakovi'i ai ia. ⁸ Ka na'e 'ilo 'e ia 'enau mahalo, pea ne pehē ki he tangata na'e nima mate, "Tu'u hake, 'o tu'u māi ki loto. Pea na'e tu'u hake ia, 'o tu'u 'i ai." ⁹ Pea toki pehē atu 'e Sisu kiate kinautolu, "Te u fehu'i kiate kimoutolu ki he me'a 'e taha; Ko e hā 'oku ngofua ke fai 'i he 'aho Sāpate, ko e lelei pe ko e kovi! Ko e fakamo'ui pe ko e tāmate'i?" ¹⁰ Pea na'e vakai folia 'e ia 'akinautolu kotoa pē, pea pehē 'e ia ki he tangata, "Mafao atu ho nima." Pea ne fai ia: pea mo'ui hono nima 'o hangē ko *hono nima* 'e taha. ¹¹ Ka na'e mātu'aki lili 'akinautolu: 'onau fakakaukau pe ko e hā te nau fai kia Sisu.

¹² ¶ Pea pehē, 'i he ngaahi 'aho ko ia na'e 'alu hake ia ki ha mo'unga ke lotu, pea lotu ai pe ia ki he 'Otua 'i he pō 'o 'aho. ¹³ Pea kuo 'aho hake, pea ne ui kiate ia 'a 'ene kau ākongā; pea na'a ne fili 'iate kinautolu 'ae toko hongofulu ma toko ua, 'aia foki na'a ne fakahingoa ko e kau 'apostolo; ¹⁴ Ko Saimone, (na'a ne fakahingoa ko Pita,) mo 'Anitelū ko hono tokoua, mo Semisi, mo Sione, mo Filipe, mo Pātolomiu, ¹⁵ Mo Mātiu, mo Tōmasi, mo Semisi ko e foha 'o 'Alefiusi, mo Saimone 'oku ui ko Selote, ¹⁶ Mo Siutasi ko e tokoua 'o Semisi, mo Siutasi 'Isikaliote, 'aia foki ko e lavaki.

¹⁷ ¶ Pea na'e 'alu hifo ia mo kinautolu, 'o tu'u 'i he potu tafangafanga, fakataha mo 'ene kau ākongā, pea na'e ha'u 'ae kakai tokolahi 'aupito mei Siutea kotoa pē mo Selūsalema, mo e matātahi 'o Taia mo Saitoni, ke nau fanongo kiate ia, mo mo'ui mei honau ngaahi mahaki; ¹⁸ Pea mo kinautolu na'e mamahi 'i he kau laumālie 'uli: pea na'e fakamo'ui 'akinautolu. ¹⁹ Pea holi 'ae kakai kotoa pē ke nau ala kiate ia: he na'e 'alu 'iate ia 'ae mālohi, 'o fakamo'ui kotoa pē.

²⁰ ¶ Pea tangaki hake 'e ia hono mata ki he'ene kau ākongā, 'o ne pehē,

"Oku monū'ia 'akimoutolu 'oku masiva;

He 'oku 'omoutolu 'ae pule'anga 'oe 'Otua.

²¹ "Oku monū'ia 'akimoutolu 'oku fiekaia ni:

Koe'uhi 'e fakamākona 'akimoutolu.

'Oku monū'ia 'akimoutolu 'oku tangi ni:

He te mou kata.

²² "Oku monū'ia 'akimoutolu 'oka fehi'a 'ae kakai kiate kimoutolu, Mo fakamavahe'i 'akimoutolu *meiate kinautolu*, 'O taukae *kiate kimoutolu*, Pea li kitu'a homou hingoa 'o hangē ko e kovi, Koe'uhi ko e Foha 'oe tangata.

²³ Mou fiefia 'i he 'aho ko ia, Pea hopohopo 'i he fiefia: Vakai, he 'oku lahi ho'omou totongi 'i he langi: He na'e fai pehē 'enau ngaahi tamai ki he kau palōfita.

²⁴ "Kae mala'ia 'akimoutolu 'oku koloa'ia!

He kuo mou ma'u ho'omou fiemālie.

²⁵ "E mala'ia 'akimoutolu 'oku mākona!

He te mou fiekaia.

'E mala'ia 'akimoutolu 'oku kata ni!

He te mou tangi mo tangilāulau.

²⁶ "E mala'ia 'akimoutolu 'oka lau'i lelei 'akimoutolu 'e he kakai kotoa pē!

He na'e fai pehē 'a 'enau ngaahi tamai ki he kau palōfita kākā.

²⁷ ¶ "Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu 'oku fanongo, 'ofa ki homou ngaahi fili, fai lelei kiate kinautolu 'oku fehi'a kiate kimoutolu. ²⁸ Tāpuaki'i 'akinautolu 'oku kape'i 'akimoutolu, pea hūfia 'akinautolu 'oku fakakovi'i 'akimoutolu. ²⁹ Pea ko ia 'oku ne sipi'i koe 'i ho kou'ahē 'e taha, fulihi *kiate ia ho kou'ahē* 'e taha; pea mo ia 'oku ne 'ave ho pulupulu, 'oua na'a ta'ofi *ene 'ave* mo ho kofutu'a. ³⁰ Foaki kiate ia fulipē 'oku kole kiate koe; pea ko ia 'oku ne 'ave ho' o koloa 'oua na'a *toe kole ia*.

³¹ Pea ko ia te mou loto ke fai 'e he kakai kiate kimoutolu, ko ia pe foki te mou fai kiate kinautolu.

³² "He kapau 'oku mou 'ofa kiate kinautolu *pe* 'oku 'ofa mai kiate kimoutolu, ko e hā 'ae fakafeta'i 'oku mou ma'u? He 'oku 'ofa mai 'ae kau angahala kiate kinautolu 'oku 'ofa ange kiate kinautolu. ³³ Pea kapau 'oku mou fai lelei kiate kinautolu *pe* 'oku fai lelei kiate kimoutolu, ko e hā 'ae fakafeta'i 'oku mou ma'u? He 'oku fai pehē 'e he kau angahala. ³⁴ Pea kapau 'oku mou 'atu me'a *kiate kinautolu pe* 'oku mou 'amanaki ke ma'u mei ai, ko e hā 'ae fakafeta'i te mou ma'u? He 'oku 'atu me'a 'ae kau angahala ki he kau angahala, ke *toe* ma'u hono tatau. ³⁵ Ka mou 'ofa ki homou ngaahi fili, pea fai lelei, mo 'atu me'a, 'i he ta'e'amanaki ke toe ma'u; pea 'e lahi ai ho'omou totongi pea 'e ui 'akimoutolu ko e fānau 'ae Fungani Mā'olunga: he 'oku angalelei ia ki he ta'efakafeta'i pea mo e kovi.

³⁶ Ko ia mou manava'ofa,

'o hangē foki ko e manava'ofa 'a ho'omou Tamai.

³⁷ "Oua 'e fakamaau,

pea 'e 'ikai fakamaau'i 'akimoutolu:

'oua na'a fakahalaia,

pea 'e 'ikai fakahalaia 'akimoutolu:

mou fakamolemole,

pea 'e fakamolemolea 'akimoutolu:

³⁸ Foaki, pea 'e foaki ia kiate kimoutolu; ko e fua lahi, kuo fa'o lolo hifo, 'o lulu fakataha, pea fonu mahuo-hua, 'e 'atu ki homou fatafata. He ko e fuofua ko ia te mou fua 'aki, 'e toe fua 'aki ia kiate kimoutolu." ³⁹ Pea na'a ne lea 'aki 'ae fakatātā kiate kinautolu, "E fa'a taki

'e he kui 'ae kui? 'Ikai te na tō fakatou'osi ki he luo?"
⁴⁰ 'Oku 'ikai lahi hake 'ae ākongā 'i he'ene akonaki: ka ko ia kotoa pē 'oku haohaoa 'e hangē ia ko 'ene akonaki. ⁴¹ "Pea ko e hā 'oku ke tokanga ai ki he malamala'i 'akau 'i he mata 'o ho kāinga, ka 'oku 'ikai te ke 'ilo 'ae fu'u 'akau 'oku 'i ho mata? ⁴² Pea 'e fēfē ha'o fa'a pehē ki ho kāinga, 'Kāinga, tuku mai ke u to'o 'ae malamala'i 'akau 'oku 'i ho mata,' ka 'oku 'ikai te ke 'ilo 'ae fu'u 'akau 'oku 'i ho mata? Ko e mālualo koe, tomu'a lī 'ae fu'u 'akau mei ho mata, pea te ke toki 'ilo totonu ke to'o mai 'ae malamala'i 'akau mei he mata 'o ho kāinga. ⁴³ "He 'oku 'ikai ha 'akau lelei 'e tupu ai 'ae fua kovi; pe ha 'akau kovi 'e tupu ai 'ae fua lelei. ⁴⁴ He 'oku 'ilo 'ae 'akau kotoa pē 'i hono fua 'o'ona. He 'oku 'ikai toli 'e he kakai 'ae fiki 'i he 'akau talatala, pe ko e fua 'oe vaine 'i he talatala'āmoa. ⁴⁵ 'Oku 'omi 'e he tangata angalelei 'aia 'oku lelei mei he koloa lelei 'i hono loto; pea 'oku 'omi 'e he tangata angakovi 'aia 'oku kovi mei he koloa kovi 'i hono loto: he 'oku lea 'a hono ngutu mei he me'a lahi 'oe loto.

⁴⁶ ¶ "Pea ko e hā 'oku mou ui ai au, "Eiki, 'Eiki,' kae 'ikai fai 'ae ngaahi me'a 'oku ou tala? ⁴⁷ Pea ko ia fulipē 'oku ha'u kiate au, 'o fanongo ki he'eku ngaahi lea, mo fai ki ai, te u fakahā kiate kimoutolu hono tatau: ⁴⁸ 'Oku tatau ia mo e tangata na'e langa 'ae fale, pea keli mā'u-lalo, 'o ne ai hono tu'unga ki he *funga maka*; pea 'i he tupu 'ae vaitafe, pea 'oho mālohi 'ae vai ki he fale ko ia, na'e 'ikai ngaue ia; he na'e fokotu'u ia ki he maka. ⁴⁹ Ka ko ia 'oku fanongo, kae 'ikai fai *ki ai*, 'oku tatau ia mo e tangata na'e langa 'ae fale 'i he kekeleke ta'ehatu'unga; pea na'e 'oho mālohi 'ae vai ki ai, pea holo leva ia; pea ko e maumau 'oe fale ko ia ko e me'a lahi."

1 'Oku 'ilo 'e Kalaisi 'ae tui lahi ai 'eikitau: 10 'Oku fakamo'ui 'ene tamaio'eiki: 11 'Oku ne fokotu'u mo'ui mei he mate 'ae tama 'ae fefine 'o Neini kuo mate hono 'unoho: 19 Ko e tala ki he ongo tangata fekau 'a Sione: 24 'Oku ne fakahā hono loto kia Sione: 31 Ko e tala na'e 'ikai ke lelei 'ae kakai Siu 'i he anga 'a Sione pe ko Sisu: 36 'Oku ne fakahā 'i he'ene lea kia Mele Makitaline ko e kāinga ia 'oe angahala 'oku fakatomala.

7 PEA kuo faka'osi 'e ia 'a 'ene tala kotoa pē 'i he 'ao 'oe kakai, pea 'alu ia ki Kapaneume. ² Pea na'e mahaki, 'o mei mate 'ae tamaio'eiki 'ae 'eikitau 'e taha, 'aia na'e 'ofa lahi ai ia. ³ Pea kuo fanongo ia kia Sisu, pea ne fekau 'ae kau mātu'a 'i he kakai Siu, ke fakakolekole kiate ia ke ne ha'u 'o fakamo'ui 'a 'ene tamaio'eiki. ⁴ Pea kuo nau omi kia Sisu, pea nau kole fakamātoato kiate ia, 'o pehē, "'Oku 'aonga ia te ke fai ki ai 'ae me'a ni: ⁵ He 'oku 'ofa ia ki hotau kakai, pea ko ia ia ne langa 'ae falelotu mo'omautolu." ⁶ Pea 'alu 'a Sisu mo kinautolu. Pea kuo hoko ia 'o vāofi mo e fale, pea fekau 'e he 'eikitau 'a hono kāinga, ke lea 'o pehē kiate ia, "'Eiki, 'oua na'a ke ongosia ange koe: he 'oku 'ikai te u 'aonga ke ke hū ki hoku fale: ⁷ Pea na'e 'ikai te u mahalo 'oku taau mo au ke u 'alu atu kiate koe: ka ke fai ha'o lea, pea 'e mo'ui ai 'eku tamaio'eiki. ⁸ He ko au ko e tangata pule'ia foki, ka 'oku ai 'ae kautau 'oku ou pule'i pea 'oku

ou pehē ki ha taha, "Alu," pea 'alu ia; pea ki ha taha, 'Ha'u,' pea ha'u ia; pea ki he'eku tamaio'eiki, 'Fai eni,' pea 'oku ne fai *ia*. ⁹ Pea ofo 'a Sisu kiate ia, 'i he'ene fanongo ki he ngaahi me'a ni, pea tafoki ia, 'o ne pehē ki he kakai na'e muimui 'iate ia, 'Oku ou tala atu kiate kimoutolu, "Na'a mo 'Isileli, 'oku 'ikai te u 'ilo ai ha tui 'e pehē *ni* hono lahi." ¹⁰ Pea liu atu ki he fale 'akinautolu na'e fekau, 'onau 'ilo 'ae tamaio'eiki na'e mahaki kuo mo'ui ia.

¹¹ ¶ Pea 'i he 'aho na'a na fehōloi, na'e 'alu ia ki he kolo na'e ui ko Neini: pea na'e 'alu mo ia 'a 'ene kau ākongā tokolahi, mo e fu'u kakai. ¹² Pea kuo ofi ia ki he matapā 'oe kolo, pea vakai, na'e fata mai kitua'ā 'ae tangata mate, ko e tama pe taha ia 'a 'ene fa'ē, pea ko e fefine ia kuo mate hono 'unoho: pea na'e 'iate ia 'ae kakai tokolahi 'oe kolo. ¹³ Pea kuo mamata ki ai 'ae 'Eiki, pea manava'ofa ia kiate ia, 'o ne pehē ki ai, "'Oua 'e tangi." ¹⁴ Pea ha'u ia 'o ala ki he fata: pea tu'u pe 'ae kau fata. Pea pehē 'e ia, "Talavou, 'oku ou pehē kiate koe, Tu'u hake." ¹⁵ Pea nofo hake ia 'aia na'e mate, 'o kamata lea. Pea ne 'atu ia ki he'ene fa'ē. ¹⁶ Pea pukea kotoa pē 'i he manavahē: pea nau fakamālō ki he 'Otua, 'o pehē, "Kuo tu'u hake 'ae palōfita lahi 'iate kitautolu;" pea, "Kuo 'a'ahi 'ae 'Otua ki hono kakai." ¹⁷ Pea na'e mafola 'a hono ongoongo ni 'i Siutea kotoa pē, pea mo e potu fonua kotoa pē *ko ia*.

¹⁸ ¶ Pea na'e fakahā 'e he kau ākongā 'a Sione kiate ia 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē. ¹⁹ Pea na'e ui 'e Sione kiate ia 'ae toko ua 'o 'ene kau ākongā, 'o ne fekau 'akinaua kia Sisu, 'o ne pehē, "Ko koe ia na'e pehē 'e ha'u? Pe te mau 'amanaki ki ha taha?" ²⁰ Pea kuo ha'u 'ae ongo tangata kiate ia, 'o na pehē, "Kuo fekau 'akimaua kiate koe 'e Sione ko e Papitaiso, 'o pehē, 'Ko koe ia na'e pehē 'e ha'u? Pe te tau 'amanaki ki ha taha?" ²¹ Pea 'i he feitu'ula'ā ko ia na'a ne fakamo'ui ai 'ae tokolahi mei he ngaahi mahaki, mo e ngaahi me'a fakamamahi, pea mo e kau laumālie kovi; pea na'a ne faka'ā 'ae tokolahi na'e kui. ²² Pea *toki* lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinaua, "Mo ō, 'o fakahā kia Sione 'ae ngaahi me'a kuo mo mamata mo fanongo ki ai: kuo 'a 'ae kui, kuo 'eve'eva 'ae pipiki, kuo ma'a 'ae kilia, kuo ongo 'ae tuli, kuo fokotu'u 'ae mate, pea 'oku malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he masiva. ²³ Pea 'oku monū'ia ia 'aia 'e 'ikai tūkia 'iate au."

²⁴ ¶ Pea kuo 'alu 'ae ongo tangata fekau 'a Sione, pea toki lea ia ki he kakai 'ia Sione, "Na'a mou 'alu atu ki he toafa ke mamata ki he hā? Ki ha kaho 'oku lulu'i 'e he matangi? ²⁵ Ka na'a mou 'alu atu ke mamata ki he hā? Ki ha tangata kuo kofu'aki 'ae kofu molū? Vakai, he ko kinautolu 'oku kofu fakakaukau, mo kai lelei, 'oku 'i he fale 'oe ngaahi tu'i. ²⁶ Ka na'a mou 'alu atu ke mamata ki he hā? Ha palōfita? 'Io, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu. 'Oku lahi hake ia 'i he palōfita. ²⁷ Ko ia ia kuo tohi ki ai, 'o pehē,

'Vakai, 'oku ou fekau atu hoku fakamelomelo ke mu'omu'a 'i ho 'ao,

Ke teuteu 'e ia ho hala kiate koe.'

²⁸ He 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'iate kinautolu 'oku fanau'i 'e he fefine 'oku 'ikai ha palōfita lahi hake 'ia Sione ko e Papitaiso: ka ko ia 'oku si'i taha pe 'i he pule'anga 'oe 'Otua, 'oku lahi ia 'iate ia." ²⁹ Pea ko e kakai kotoa pē na'e fanongo *kiate ia*, mo e kau tākaki tukuhau, na'a nau fakahā 'ae angatonu 'ae 'Otua, 'i he'enu papitaiso 'i he papitaiso 'a Sione. ³⁰ Ka ko e kau Fālesi, mo e kau akonaki 'i he fono, na'a nau fakata'e'aonga 'ae finangalo 'oe 'Otua kiate kinautolu, he na'e 'ikai te nau papitaiso 'iate ia. ³¹ Pea pehē 'e he 'Eiki, "Te u fakatatau ki he hā 'ae kakai 'oe to'utangata ni? Pea 'oku nau tatau mo e hā? ³² 'Oku nau tatau mo e tamaiki 'oku nofo 'i he potu fakatau, 'oku nau feui'aki, 'o pehē, 'Kuo mau ifi fangufangu kiate kimoutolu, Ka na'e 'ikai te mou me'e; Kuo mau hiva fakamamahi kiate kimoutolu, Ka na'e 'ikai te mou tangi." ³³ He na'e 'ikai ha'u 'a Sione ko e Papitaiso 'o kai mā mo inu uaine; pea 'oku mou pehē, "Oku 'iate ia ha tēvolo." ³⁴ Kuo ha'u 'ae Foha 'oe tangata 'o kai mo inu; ka mou pehē, 'Vakai, ko e tangata fa'a kai, mo fa'a inu uaine, ko e kāinga 'oe kau tākaki tukuhau mo e angahala!" ³⁵ Ka 'oku fakatonuhia 'ae poto 'e he'ene fānau kotoa pē."

³⁶ ¶ Pea na'e kole kiate ia 'ae tokotaha 'i he Fālesi ke na kai fakataha mo ia. Pea ne hū ki he fale 'oe Fālesi, 'o nofo ai ke kai. ³⁷ Pea vakai, ko e fefine na'e angahala 'i he kolo, kuo 'ilo 'e ia 'oku nofo mo kai 'a *Sisu* 'i he fale 'ae Fālesi, pea ne 'omi 'ae puha 'alapasita 'oe lolo.

³⁸ Pea tu'u ia 'i hono va'e mei *hono tu'a*, 'o tangi, pea kamata fufulu 'e ia hono va'e 'aki hono lo'imata, 'o ne holoholo 'aki *ia* hono lou'ulu, pea 'uma ki hono va'e, 'o tākai 'aki *ia* 'ae lolo. ³⁹ Ka kuo mamata *ki ai* 'ae Fālesi 'a-ia na'e kole kiate ia, pea lea ia 'i hono loto, 'o pehē, "Ka ne ko hā palōfita 'ae tangata ni, *pehē*, kuo ne 'ilo 'ae fefine ni, mo 'ene anga, 'aia 'oku ala kiate ia: he ko e angahala ia." ⁴⁰ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate ia, "Saimone, 'oku 'iate au 'ae me'a te u lea ai kiate koe." Pea pehē 'e ia, "'Eiki, folofola mai." ⁴¹ "Na'e ai 'ae tangata 'e tokotaha pea na'e totonu ke totongi kiate ia 'e he toko ua: ko e tenali 'e nimangeau 'ae tokotaha, kae nimangofulu 'ae tokotaha. ⁴² Pea kuo 'ikai ha'ana me'a ke totongi 'aki, pea ne fakamolemole *leva* 'akinaua 'osi pe. Ko ia ke ke tala mai, pe ko hai 'iate kinaua 'e 'ofa lahi kiate ia?" ⁴³ Pea lea 'a Saimone, 'o pehē, "'Oku ou mahalo ko ia pe na'e lahi 'ene fakamolemole ki ai." Pea pehē 'e ia kiate ia, "'Oku totonu ho'o mahalo." ⁴⁴ Pea tafoki ia ki he fefine, mo ne pehē kia Saimone, "'Oku ke mamata ki he fefine ni? Na'aku hū ki ho fale, ka na'e 'ikai te ke 'omi ha vai ki hoku va'e; ka kuo fufulu 'aki 'e ia 'a hoku va'e 'ae lo'imata, mo holoholo 'aki *ia* hono lou'ulu. ⁴⁵ Na'e 'ikai te ke 'uma kiate au: ka ko e fefine ni talu 'eku hū mai mo e 'ikai tuku 'ene 'uma ki hoku va'e. ⁴⁶ Na'e 'ikai te ke pani 'aki hoku 'ulu 'ae lolo: ka kuo tākai 'e he fefine ni 'a hoku va'e 'aki 'ae lolo. ⁴⁷ Ko ia 'oku ou tala atu ai kiate koe, Ko 'ene angahala, 'aia 'oku lahi, kuo fakamolemole ia; ko ia 'oku lahi ai 'ene 'ofa: ka ko ia 'oku si'i hono fakamolemole, 'oku si'i 'ene 'ofa." ⁴⁸ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Kuo fakamolemole ho'o ngaahi angahala." ⁴⁹ Pea ko kinautolu na'a nau nofo 'o

kai mo ia, na'a nau kamata pehē 'i honau loto, Ko hai eni 'oku ne fakamolemole foki 'ae angahala? ⁵⁰ Ka na'e pehē 'e ia ki he fefine, "Kuo fakamo'ui koe 'e ho'o tui; 'alu 'i he fiamālie."

3 'Oku tauhi 'a Kalaisi 'e he kau fefine 'aki 'enua koloa. 4 'Oku malanga 'e Kalaisi 'i he potu kehekehe, pea ne lea 'aki 'ae fakatātā 'oe tangata tūtūu'i, 16 Pea mo e maama: 21 'Oku ne fakahā 'ene fa'ē, mo hono kāinga: 22 'Oku lolomi 'ae matangi: 26 'Oku ne kapusi 'ae kau tēvolo 'i he tangata ki he fanga puaka: 37 'Oku 'ikai ma'u ia 'e he kakai 'a Katala: 43 'Oku ne fakamo'ui 'ae fefine mahaki, 49 Pea ne fokotu'u mei he mate 'ae 'ofefine 'o Sailosi.

8 PEA pehē, kuo hili ia, na'a ne 'alu 'i he kolo mo e potu kakai kotoa pē, 'o malanga mo fakahā 'ae ongoongolelei 'oe 'Otua: pea na'e 'iate ia 'ae toko honogofulu ma toko ua, ² Pea mo e kau fefine na'e fakamo'ui mei he kau laumālie kovi, mo e ngaahi mahaki, ko Mele 'oku ui ko Makitaline, 'aia na'e 'alu ai 'ae tēvolo 'e toko fitu, ³ Mo Sioana ko e 'unoho 'o Kusa ko e tauhi koloa 'o Helota, mo Susana, mo e tokolahi kehe, na'a nau tauhi 'aki ia 'enua koloa.

⁴ ¶ Pea kuo fakataha mai 'ae fu'u kakai, kuo ha'u mei he kolo kotoa pē kiate ia, pea pehē 'e ia 'i he fakatātā: ⁵ "Na'e 'alu atu 'ae tangata tūtūu'i ke tūtūu'i 'ene tenga; pea 'i he'ene tūtūu'i, na'e mokulu 'ae ni'ihi ki he ve'e hala: pea malaki hifo ia, pea na'e kai 'o 'osi ia 'e he fanga manupuna 'oe 'atā. ⁶ Pea mokulu 'ae ni'ihi ki he maka; pea kuo toki tupu hake ia, pea mae *leva*, koe'uhi na'e 'ikai viviku ia. ⁷ Pea mokulu 'ae ni'ihi ki he 'akau talatala; pea tupu hake mo ia 'ae 'akau talatala, 'o kāsia ai ia. ⁸ Pea mokulu 'ae ni'ihi ki he kekelele lelei, 'o tupu hake, pea tupu ai 'ae fua 'e teau." Pea kuo ne lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni, pea kalanga ia, "Ko ia 'oku ne telinga. Ongō, ke ongo'i ia." ⁹ Pea na'e fehu'i 'a 'ene kau ākongā kiate ia, 'o pehē, "Ko e hā nai *hono 'uhinga* 'oe fakatātā ni?" ¹⁰ Pea pehē 'e ia, "Kuo tuku ke 'ilo 'ekimoutolu 'ae ngaahi me'a lilo 'oe pule'anga 'oe 'Otua: ka ki he kakai kehe 'i he ngaahi fakatātā; koe'uhi kenau 'ā ka 'e 'ikai mamata, pea fanongo ka 'e 'ikai 'ilo. ¹¹ "Pea ko e fakatātā eni: Ko e tenga ko e folofola ia 'ae 'Otua. ¹² Ko kinautolu *eni* 'i he ve'e hala, 'oku nau fanongo; pea toki ha'u 'ae tēvolo, 'o ne to'o atu 'ae folofola 'i honau loto, telia na'a nau tui pea mo'ui ai. ¹³ Ko kinautolu *eni* 'i he maka, 'aia 'oku fanongo, pea ma'u 'ae folofola 'i he fiefia; ka 'oku 'ikai hanau aka, pea 'oku nau tui fuoloa si'i pe, pea 'i he 'aho 'oe 'ahi'ahi 'oku nau hinga ai. ¹⁴ Pea ko ia na'e mokulu ki he 'akau talatala, ko kinautolu eni 'oku fanongo pea 'alu atu, ka ko e tokanga *mamahi* mo e koloa mo e fiefia 'i māmani, 'oku kāsia ai ia, pea 'e 'ikai ai ha fua ke haohaoa. ¹⁵ Ka ko ia 'oku 'i he kekelele mo'ui, ko kinautolu eni 'oku nau fanongo ki he folofola, 'o ma'u *ia* ki he loto totonu mo lelei, pea fakatupu 'ae fua 'i he fakakukafi.

¹⁶ ¶ "'Oku 'ikai ha tangata te ne tutu 'ae maama, ke fakapulonga 'aki 'ae ipu, pe tuku *ia* ki he lalo mohenga; kae fokotu'u *ia* ki ha tu'unga, koe'uhi ke mamata ki he maama 'akinautolu 'oku 'i ai. ¹⁷ He 'oku 'ikai ha me'a

'oku lilo, 'e ta'efakahā; pea 'oku 'ikai ha me'a 'oku fufū, 'e ta'e'iloa pe ta'emafola kitu'a. ¹⁸ Ko ia mou tokanga ki ho'omou fanongo: he ko ia 'oku ma'u, 'e foaki kiate ia pea ko ia 'oku 'ikai te ne ma'u, 'e to'o meiate ia 'aia 'oku ne mahalo kuo ne ma'u."

¹⁹ ¶ Pea ha'u ai kiate ia 'a 'ene fa'ē mo hono kāinga, ka na'e 'ikai te nau ofi kiate ia, ko e me'a 'i he kakai.

²⁰ Pea na'e fakahā kiate ia, 'o pehē, "Ko ho'o fa'ē mo ho kāinga 'oku tutu'u 'itu'a, ko 'enau holi ke mamata kiate koe." ²¹ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko 'eku fa'ē mo hoku kāinga 'akinautolu ni 'oku fanongo ki he folofola 'ae 'Otua, mo fai ki ai."

²² ¶ Pea pehē, 'i he 'aho 'e taha, na'e heka vaka ia mo 'ene kau ākongā: pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ke tau ō ki he kauvai 'e taha. Pea na'a nau tuku atu." ²³ Ka 'i he'enau folau na'e mohe ia: pea na'e tō hifo ki he tahi 'ae taufa lahi: pea ngotofu'u 'ae vaka, pea nau tu'utā-maki ai. ²⁴ Pea na'a nau ha'u, 'o fafangu ia, mo nau pehē, "Eiki, 'eiki, kuo tau mate." Pea tu'u hake ia, 'o lolomi 'ae matangi mo e hou 'ae tahi; pea tuku ia, 'o tofukī.

²⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Kofa'ā ho'omou tui?" Ka na'e manavahē mo ofo 'akinautolu, 'onau fepehē'a-ki, "Ko hai nai 'ae tangata ni! He 'oku fekau 'e ia ki he matangi mo e tahi, pea 'oku talangofua ia kiate ia."

²⁶ ¶ Pea na'a nau tau ki he fonua 'oe kakai Katala, 'aia 'oku hangatonu ki Kāleli. ²⁷ Pea 'i he'ene 'alu ki 'uta, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'ae tangata 'e tokotaha mei he kolo, na'e fuoloa 'ae ulusino 'iate ia 'ae kau tēvolo, na'e 'ikai ke vala, pe nofo fale, ka 'i he ngaahi fa'itoka. ²⁸ Pea mamata ia kia Sisu, pea kalanga, mo fakatōmape'e 'i hono 'ao, 'o tangi le'o lahi, 'o pehē, "'E Sisu, 'Alo 'oe fungani 'Otua mā'olunga, ko e hā au kiate koe? 'Oku ou kole kiate koe, 'oua 'e fakamamahi' au."

²⁹ (He kuo fekau 'e ia ki he laumālie 'uli ke ha'u kitu'a mei he tangata. He kuo liunga lahi hono puke ia: pea na'e ma'u ia 'i hono ha'isia 'aki 'ae ngaahi ukamea fihifihi mo e ngaahi ukamea fakama'u; kae motuhi 'e ia 'ae ngaahi ha'i, pea tuli ia 'e he tēvolo ki he toafa.) ³⁰ Pea fehu'i 'a Sisu kiate ia, 'o pehē, "Ko hai ho hingoa?" Pea pehē 'e ia, "Ko Lisione:" koe'uhi kuo hū kiate ia 'ae kau tēvolo tokolahi. ³¹ Pea na'a nau kole kiate ia, ke 'oua te ne fekau 'akinautolu ke nau 'alu atu ki he loloto. ³² Pea na'e ai 'ae fanga puaka lahi na'e fafanga 'i he mo'unga: pea na'a nau kole kiate ia ke ne tuku ke nau hū ki ai. Pea ne tukuange ia. ³³ Pea 'alu atu leva 'ae kau tēvolo 'i he tangata, 'onau hū ki he fanga puaka; pea felele'i 'o 'oho 'ae fanga puaka 'i he potu tahifohifo ki tahi, 'o melemo ai. ³⁴ Pea kuo mamata 'ae kau tauhimanu ki he me'a kuo fai, pea nau feholaki, 'o 'alu 'o fakahā 'i he kolo mo e tuku'uta. ³⁵ Pea na'a nau 'alu atu ke vakai pe ko e hā kuo fai, 'o ha'u kia Sisu, pea 'ilo 'ae tangata, 'aia kuo 'alu ai 'ae kau tēvolo, 'oku nofo ia 'i he va'e 'o Sisu, kuo kofu, pea poto hono loto: pea na'a nau manavahē ai. ³⁶ Pea ko kinautolu foki na'e mamata ki ai, na'a nau tala kiate kinautolu 'ae ngāue kuo mo'ui ai ia, 'aia na'e ulusino ai 'ae kau tēvolo.

³⁷ ¶ Pea toki kole 'ae kakai kotoa pē 'oe fonua 'oe kau Katala ke 'alu ia 'iate kinautolu; he kuo nau pukea 'i he

ilifia lahi: pea heka ia ki vaka, 'o toe liu mai. ³⁸ Pea ko e tangata na'e 'alu ai 'ae kau tēvolo, na'a ne kole kiate ia ke na nonofo mo ia: ka na'e fekau 'e Sisu ke 'alu ia, 'o ne pehē, ³⁹ "Toe 'alu koe ki ho fale, 'o fakahā 'ae ngaahi me'a lahi kuo fai 'e he 'Otua kiate koe." Pea na'e 'alu ia, 'o ne ongoongoa 'i he kolo kotoa pē 'ae ngaahi me'a lahi kuo fai 'e Sisu kiate ia.

⁴⁰ ¶ Pea pehē, kuo foki ange 'a Sisu, na'e toe ma'u fiefia ia 'e he kakai: he na'a nau tatali kotoa pē kiate ia.

⁴¹ Pea vakai, na'e ha'u 'ae tangata ko Sailosi hono hingoa, ko e pule ia 'i he falelotu; pea ne fakatōmape'e ki he va'e 'o Sisu, 'o kole kiate ia ke ha'u ki hono fale:

⁴² He kuo taha pe hono 'ofefine, pea kuo hongofulu ma ua nai hono ta'u pea kuo tei mate ia. Ka 'i he'ene 'alu na'e faka'efi ia 'e he kakai.

⁴³ ¶ Pea ko e fefine 'e tokotaha na'e 'iate ia 'ae 'au 'oe toto, 'i he ta'u 'e hongofulu ma ua, pea kuo faka'osi 'e ia 'a 'ene me'a kotoa pē ki he kau faito'o, ka na'e 'ikai ke mo'ui ia 'i ha taha, ⁴⁴ Na'e ha'u ia ki hono tu'a, 'o ala ki he kapa 'o hono kofu: pea matu'u leva 'ae 'au 'o hono toto. ⁴⁵ Pea pehē 'e Sisu, "Ko hai kuo ala kiate au?" Pea kuo nau 'ikai kotoa pē, pea pehē 'e Pita mo kinautolu na'a nau 'iate ia, "'Eiki, 'oku faka'efi mo kāpui koe 'e he kakai, pea 'oku ke pehē, 'Ko hai kuo ala kiate au?' |" ⁴⁶ Pea pehēange 'e Sisu, "Kuo ala ha taha kiate au: he 'oku ou 'ilo kuo 'alu 'ae mālohi 'iate au." ⁴⁷ Pea kuo 'ilo 'e he fefine 'oku 'ikai lilo ia, pea ha'u tetetete ia, 'o fakatōmape'e 'i hono 'ao, 'o ne fakahā kiate ia 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē hono 'uhinga 'o 'ene ala kiate ia, pea mo 'ene mo'ui ai leva. ⁴⁸ Pea pehē 'e ia kiate ia, "'Ofefine, ke ke fiamālie: kuo fakamo'ui koe 'e ho'o tui; 'alu 'o fiamālie."

⁴⁹ ¶ Pea na'e lolotonga 'ene lea, mo 'ene ha'u 'ae tokotaha mei he fale 'oe pule 'oe falelotu, 'o ne pehē kiate ia, "Kuo pekia ho 'ofefine; 'oua na'a fakafiu' 'ae 'Eiki." ⁵⁰ Ka kuo fanongo ki ai 'a Sisu, pea lea ia, 'o pehē kiate ia, "'Oua te ke manavahē: ka ke tui pe, pea 'e fakamo'ui ia." ⁵¹ Pea kuo ha'u ia ki he fale, na'e 'ikai te ne tuku ke hū ki ai ha taha, ka ko Pita, mo Semisi, mo Sione, pea mo e tamai mo e fa'ē 'ae ta'ahine. ⁵² Pea na'a nau tangi mo tangilāulau kotoa pē koe'uhi ko ia: ka na'a ne pehē, "'Oua 'e tangi; he 'oku 'ikai mate ia, ka 'oku mohe pe." ⁵³ Ka na'a nau kakata manuki kiate ia, ko 'enau 'ilo kuo mate ia. ⁵⁴ Pea ne tuku 'akinautolu kotoa pē kitu'a, pea puke hono nima, 'o ne ui, 'o pehē, "Ta'ahine, tu'u hake." ⁵⁵ Pea na'e toe ha'u 'a hono laumālie, pea tu'u hake leva ia: pea ne fekau ke 'atu ha'ane me'akai. ⁵⁶ Pea ofo ai 'a 'ene mātu'a: ka na'e fekau 'e ia kiate kinaua ke 'oua na'a na fakahā ki ha taha 'aia kuo fai.

1 'Oku fekau 'e Kalaisi 'a 'ene kau 'apostolo ke fai 'ae ngaahi me'a mana, pea malanga. 7 'Oku holi 'e Helota ke mamata kia Kalaisi. 17 'Oku fafanga 'e Kalaisi 'ae toko nima afe: 18 'Oku ne fehu'i ki he mahalo 'ae kakai kiate ia: 22 Mo 'ene fakahā 'a 'ene pekia: 23 'Oku ne fakahā ke muimui kotoa pē ki he'ene fa'a kātaki. 28 Ko e fakakehe. 37 'Oku ne fakamo'ui 'ae mahaki: 43 Pea ne toe tala ki he'ene

kau ākongā 'a 'ene pekia: 46 'Oku fakahā ke angavaivai: 51 'Oku ne fekau ke nau 'ofa, pea 'oua na'a fie totongi kovi. 57 'Oku fie muimui 'ae ni'ihi kae fie fai mo e ngāue kehe.

9 PEA na'e toki ui ia ke fakataha 'ene kau ākongā 'e toko hongofulu ma toko ua, pea ne tuku kiate kinautolu 'ae mālohi mo e pule ki he kau tēvolo kotoa pē, pea ke fakamo'ui 'ae ngaahi mahaki. ² Pea ne fekau atu 'akinautolu ke malanga'aki 'ae pule'anga 'oe 'Otua, mo fakamo'ui 'ae mahaki. ³ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oua na'a 'ave ha me'a 'i ho'omou fononga, 'ae ngaahi tokotoko, pea ha kato, pe ha mā, pe ha pa'anga; pe te mou taki ua 'ae kofutu'a. ⁴ Pea ko e fale ko ia te mou hū ki ai, mou nofo ai, pea toki 'alu ai. ⁵ Pea ko e potu ko ia 'e 'ikai te nau ma'u 'akimoutolu 'i ai, 'oka mou ka 'alu 'i he kolo ko ia, mou tūtuu'i 'ae efu 'i ho-mou va'e ko e fakamo'oni kiate kinautolu." ⁶ Pea na'a nau 'alu, 'o fononga 'i he ngaahi potu kakai, pea malanga'aki 'ae ongoongolelei, mo nau fakamo'ui 'i he potu kotoa pē.

⁷ ¶ Pea na'e fanongo 'a Helota ko e tu'i ki he me'a kotoa pē kuo fai 'e ia: pea na'a ne puputu'u ai, koe'uhi na'e pehē 'e he ni'ihi, "Kuo toetu'u 'a Sione mei he mate." ⁸ Pea pehē 'e he ni'ihi, "Kuo hā mai 'a 'Ilaisiā; mo e ni'ihi, Kuo toetu'u ha taha 'i he kau palōfita motu'a." ⁹ Pea pehē 'e Helota, "Kuo u tutu'u 'ae 'ulu 'o Sione; ka ko hai eni, 'oku ou fanongo ki ai 'ae ngaahi me'a ni?" Pea ne ne holi ke mamata kiate ia.

¹⁰ ¶ Pea kuo liu mai 'ae kau 'apostolo, pea nau fakahā kotoa pē kiate ia 'aia kuo nau fai. Pea na'a ne 'ave 'akinautolu, 'o afe fakafufū ki he potu lala 'oe kolo 'oku ui ko Petesaita. ¹¹ Pea kuo 'ilo ia 'e he kakai, na'a nau muimui kiate ia: pea ne ma'u 'akinautolu, 'o ne lea kiate kinautolu, ki he pule'anga 'oe 'Otua, pea na'e fakamo'ui 'akinautolu 'aia na'e 'aonga ke fakamo'ui. ¹² Pea kuo tei 'osi 'ae 'aho, pea ha'u 'ae toko hongofulu ma toko ua, 'onau pehē kiate ia, "Fekau ke 'alu 'ae kakai, koe'uhi ke nau ō ki he ngaahi potu kakai mo e ngaahi nofo'anga kakai ofi mai, 'o mohe ai, pea ma'u ai 'ae me'a kai; he 'oku tau 'i heni ko e potu lala." ¹³ Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Mou 'atu ha me'akai kiate kinautolu." Pea na'a nau pehēange, "'Oku 'ikai ha'atau me'a ka ko e fo'i mā 'e nima mo e ika 'e ua, 'o kapau 'e 'ikai te mau ō, 'o fakatau me'akai mā 'ae kakai ni kotoa pē." ¹⁴ He na'e toko nima afe nai 'ae tangata. Pea pehē 'e ia ki he'ene kau ākongā, "Pule ke nau nofo hifo 'o tautau toko nimangofulu." ¹⁵ Pea na'a nau fai ia, mo pule ke nau nofo hifo kotoa pē. ¹⁶ Pea to'o 'e ia 'ae fo'i mā 'e nima mo e ika 'e ua, pea hanga hake ia ki he langi, 'o ne tāpuaki ia, mo tofitofi, 'o 'atu ki he kau ākongā ke tufaki ki he kakai. ¹⁷ Pea na'a nau kai 'o mākona ai kotoa pē: pea na'e tānaki 'ae toenga kai na'e toe kiate kinautolu, pea pito ai 'ae kato 'e hongofulu ma ua.

¹⁸ ¶ Pea na'e pehē, 'i he'ene lotu tokotaha pe, kuo 'alu ange 'ene kau ākongā: pea fehu'i ia kiate kinautolu, 'o pehē, "'Oku pehē 'e he kakai, ko hai au?" ¹⁹ Pea na'a nau lea, 'o pehēange, "Ko Sione ko e Papitaiso;" kae

pehē 'e he ni'ihi, "Ko 'Ilaisiā;" pea pehē 'e he ni'ihi, "Kuo toetu'u ha taha 'i he kau palōfita motu'a." ²⁰ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu. "Ka 'oku pehē 'ekimoutolu ko hai au?" Pea lea 'a Pita, 'o pehēange, "Koe Kalaisi koe 'oe 'Otua." ²¹ Pea ne na'ina'i mālohi mo fekau 'e ia kiate kinautolu, ke 'oua na'a fakahā 'ae me'a ko ia ki ha taha; ²² 'O ne pehē, "'E kātaki 'e he Foha 'oe tangata 'ae ngaahi me'a lahi, pea 'e si'aki ia 'e he kau mātu'a pea mo e kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi, pea 'e tāmata'i ia, pea toe fokotu'u 'i hono 'aho tolu."

²³ ¶ Pea ne pehē kiate kinautolu kotoa pē, "Kapau 'e muimui ha taha kiate au, tuku ke si'aki ia 'e ia, pea to'o hake 'ene 'akau māfasia 'i he 'aho kotoa pē, pea muimui 'iate au. ²⁴ He ko ia 'e kalofaki 'ene mo'ui, 'e mole ia; ka ko ia 'e mole 'ene mo'ui koe'uhi ko au, ko ia pe 'e ma'u ia. ²⁵ He ko e hā hono 'aonga ki he tangata, 'o kapau 'e ma'u 'e ia 'a māmani kotoa pē, kae mole ia, pe liaki ia? ²⁶ He ko ia 'e mā 'iate au mo 'eku ngaahi lea, 'e mā ai 'ae Foha 'oe tangata, 'oka ha'u ia 'i hono nāunau 'o'ona, mo 'ene Tamai, pea mo e kau 'āngelo mā'oni'oni. ²⁷ Ka 'oku ou tala mo'oni atu kiate kimoutolu, 'Oku tutu'u 'ae ni'ihi 'i heni, 'e 'ikai te nau kamata 'ae mate, kae'oua ke nau mamata ki he pule'anga 'oe 'Otua."

²⁸ ¶ Hili 'ae ngaahi lea ni, ko e 'aho nai 'e valu, na'e 'ave 'e ia 'a Pita mo Sione mo Semisi, pea nau ō hake ki he mo'unga ke lotu. ²⁹ Pea 'i he'ene lotu, na'e fakafo'ou 'ae anga 'o hono fofonga, pea na'e hinehina 'o ngingila hono ngaahi kofu. ³⁰ Pea vakai, na'e alea mo ia 'ae tangata 'e toko ua, 'aia ko Mōsesē mo 'Ilaisiā: ³¹ 'O na hā mai 'i he nāunau, 'onau alea ki he'ene pekia, 'aia te ne fai 'i Selūsalema. ³² Ka ko Pita mo kinaua na'e 'iate ia na'a nau māfasia 'i he fie mohe: pea 'i he'enu 'ā, na'a nau mamata ki hono nāunau, pea mo e ongo tangata na'a nau tutu'u mo ia. ³³ Pea pehē, 'i he 'ena 'alu 'iate ia, na'e pehē 'e Pita kia Sisu, "'Eiki, 'oku lelei 'etau 'i heni: pea tuku ke mau ngaohi ha fale 'e tolu; ke 'o'ou 'ae taha, pea taha 'o Mōsesē, pea taha 'o 'Ilaisiā:" ka na'e 'ikai 'ilo 'e ia 'ene lea. ³⁴ Pea lolotonga 'ene lea pehē, na'e fakamalū 'aki 'akinautolu 'ae 'ao: pea na'a nau manavahē 'i he'enu hū ki he 'ao. ³⁵ Pea na'e ongo mai 'ae le'o mei he 'ao, 'o pehē, "Ko hoku 'Alo 'ofa'anga eni: fanongo kiate ia." ³⁶ Pea hili 'ae lea, na'e 'ilo 'a Sisu 'oku tokotaha pe. Pea na'a nau fufū eni, 'o 'ikai fakahā ki ha tokotaha, 'i he ngaahi 'aho ko ia, ha me'a 'e taha kuo nau mamata ki ai.

³⁷ ¶ Pea pehē, 'i he pongipongi hake, na'a nau 'alu hifo mei he mo'unga, pea fakafetaulaki kiate ia 'ae fu'u kakai, ³⁸ Pea vakai, na'e kalanga mai 'ae tangata 'i he kakai, 'o pehē, "'E 'Eiki, 'oku ou kole kiate koe, ke ke vakai ki hoku foha: he ko 'eku tamasi'i tokotaha pe ia. ³⁹ Pea vakai, 'oku puke ia 'e he laumālie, pea fokifā 'oku tangi kalanga ia; pea 'oku ne hae'i ke koā ai ia, pea 'oku ne ha'aki ia, pea 'alu ai 'i he ta'efie'alu." ⁴⁰ Pea ne u kole ki ho'o kau ākongā ke kapusi ia; ka na'e 'ikai te nau fa'a fai. ⁴¹ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange, "'Ae to'utangata ta'etui mo angakovi, 'e fēfē hono fuoloa 'o 'etau nonofo, mo 'eku kātaki 'akimoutolu? 'Omi ho foha ki

heni.”⁴² Pea ‘i he’ene ha’u, na’e ha’aki ia ‘e he tēvolo, mo hae’i. Pea na’e tautea ‘e Sisu ‘ae laumālie ‘uli, mo fakamo’ui ‘ae tamasi’i, ‘o toe ‘atu ia ki he’ene tamai.

⁴³ ¶ Pea na’a nau ofo kotoa pē ‘i he māfima’i lahi ‘oe ‘Otua. Ka ‘i he’enu ofo kotoa pē ‘i he me’a fulipē na’e fai ‘e Sisu, pea pehē ‘e ia ki he’ene kau ākongā,⁴⁴ “Tuku ke ongo ki ho ‘o’ou telinga ‘ae ngaahi lea ko eni: ‘e tukuange ‘ae Foha ‘oe tangata ki he nima ‘oe kakai.”

⁴⁵ Ka na’e ‘ikai te nau ‘ilo ‘ae lea ni, pea na’e fufū ia meiate kinautolu, pea ‘ikai ai te nau ‘ilo ia: pea na’a nau manavahē ke fehu’i kiate ia ‘i he lea ko ia.

⁴⁶ ¶ Pea na’e tupu ‘iate kinautolu ‘ae fakakikihi, pe ko hai ‘e lahi ‘iate kinautolu. ⁴⁷ Pea ‘ilo’i ‘e Sisu ‘ae mahalo ‘a honau loto, pea to’o mai ‘e ia ‘ae tamasi’i, ‘o tuku ia ke ofi kiate ia,⁴⁸ ‘O ne pehē kiate kinautolu, “Ko ia ia ‘e ma’u ‘ae tamasi’i ni ‘i hoku huafa, ‘oku ne ma’u au; pea ko ia ia ‘oku ne ma’u au, ‘oku ne ma’u ‘aia na’a ne fekau au: he ko ia ‘oku si’i ‘iate kimoutolu kotoa pē, ko ia ia ‘e lahi.”

⁴⁹ ¶ Pea lea ‘a Sione, ‘o pehēange, “Eiki, na’a mau mamata ki ha taha ‘oku kapusi ‘ae kau tēvolo ‘i ho huafa; pea na’a mau ta’ofi ia, he ‘oku ‘ikai ke muimui ia mo kima’utolu.”⁵⁰ Pea pehē ‘e Sisu kiate ia, “Oua na’a ta’ofi: he ko ia ‘oku ‘ikai angatu’u kiate kima’utolu ‘oku kau ia mo kima’utolu.”⁵¹ Pea pehē, ‘i he ofi ‘ae ngaahi ‘a-ho ke ma’u hake ai ia ki ‘olunga, na’a ne fakahanga-tonu hono fofonga ke ‘alu ki Selūsalema,⁵² ‘O ne fekau ‘e ia ‘ae kau fakamelomelo ke mu’omu’a ‘i hono ‘ao: pea na’a nau ō, ‘o hū ki he potu kakai ‘o Samēlia, ke teuteu ai kiate ia.⁵³ Ka na’e ‘ikai te nau ma’u ia, koe’uhi na’e hanga hono mata ‘o hangē ka ‘alu ia ki Selūsalema.⁵⁴ Pea kuo mamata ki ai ‘ene ākongā ko Semisi mo Sione, pea na pehē, “Eiki, ‘e lelei kiate koe ke ma fekau hifo ‘ae a’fi mei he langi, ‘o faka’auha ‘akinautolu, ‘o hangē ko ia na’e fai ‘e ‘Ilaisiā?”⁵⁵ Ka na’e tangaki ia ki mui, ‘o valoki ‘akinaua, ‘o pehē, “Oku ‘ikai si’i te mo ‘ilo ‘ae anga ‘o homo loto.⁵⁶ He na’e ‘ikai ha’u ‘ae Foha ‘oe tangata ke faka’auha ‘ae mo’ui ‘ae kakai, ka ke fakamo’ui.” Pea na’a nau ō ki he potu kakai ‘e taha.

⁵⁷ ¶ Pea ‘i he’enu ō ‘i he hala, na’e pehē ‘e he tokotaha kiate ia, “Eiki, te u muimui kiate koe ‘i he potu kotoa pē te ke ‘alu ki ai.”⁵⁸ Ka na’e pehē ‘e Sisu kiate ia, “Oku ma’u ‘e he fanga fokisi ‘ae tafu, pea ‘oku ‘i he fanga manu ‘oe atā ‘ae mohe’anga; ka ‘oku ‘ikai ‘i he Foha ‘oe tangata ha potu ke tokoto ai hono ‘ulu.”⁵⁹ Pea pehē ‘e ia ki ha taha kehe, “Muimui mai kiate au.” Ka na’e pehē ‘e ia, “Eiki, tuku au ke u tomu’a ‘alu ‘o tanu ‘eku tamai.”⁶⁰ Pea pehē ‘e Sisu kiate ia, “Tuku ke tanu ‘e he mate honau mate; ka ke ‘alu koe ‘o malanga’aki ‘ae pule’anga ‘oe ‘Otua.”⁶¹ Pea na’e pehē foki ‘e he tokotaha, “Eiki, te u muimui kiate koe; kae tuku au ke u tomu’a ‘alu ‘o fe’iloaki mo kinautolu ‘i hoku fale.”⁶² Pea pehē ‘e Sisu kiate ia, “Oku ‘ikai ha taha kuo ‘ai hono nima ki he huo toho, kae sio ki mui, ‘e ‘aonga ki he pule’anga ‘oe ‘Otua.”

1 ‘Oku fekau atu ‘e Kalaisi ‘ae toko fitungofulu ke fai ‘ae ngaahi me’a mana, mo malanga: 17 ‘Oku ne ako ke nau angavaivai, mo e me’a te nau fiefia ai:

21 ‘Oku ne fakafeta’i ki he Tamai ‘i he’ene ‘ofa: 23 ‘Oku ne fakahā ‘ae lelei ‘oe kakai tui: 25 Pea ne ako ki he akonaki ‘i he fono pe fēfē ‘ene ma’u ‘ae mo’ui ta’engata, pea ke kaungā’api ‘aki ‘akinautolu kotoa pē ‘oku ‘aonga ki ai ‘ae ‘ofa: 41 ‘Oku ne valoki’i ‘a Mā’ata, ko e loto lelei kia Mele ko hono tokoua.

10 PEA hili ‘ae ngaahi me’a ni, na’e fakanofa ‘e he ‘Eiki ‘ae toko fitungofulu kehe, ‘o ne fekau ke nau ō, ‘o tautau toko ua, ke mu’omu’a ‘iate ia ki he kolo mo e potu kotoa pē ‘e ‘alu ia ki ai. ² Pea pehē ‘e ia kiate kinautolu, “Ko e mo’oni ‘oku lahi ‘ae ta’u, kae tokosi’i ‘ae kau ngāue: ko ia mou kole ai ki he ‘Eiki ‘oe ta’u, ke ne fekau atu ‘ae kau ngāue ki he’ene ta’u. ³ Mou ō: pea vakai, ‘oku ou tuku atu ‘akimoutolu ‘o hangē ko e fanga lami ‘i he lotolotonga ‘oe fanga ulofi. ⁴ Oua na’a to’o ha kato pa’anga, pe ha kato kai pe ha topuva’e; pea ‘oua ‘e fetapa ki ha taha ‘i he hala. ⁵ Pea ko e fale ko ia te mou hū ki ai, mou tomu’a lea, ‘Ke ‘i he fale ni ‘ae fiemālie.’ ⁶ Pea kapau ‘e ‘i ai ‘ae foha ‘oe fiemālie, ‘e hoko ki ai ho’omou fakafiemālie; pea kapau ‘e ‘ikai, ‘e toe hoko ia kiate kimoutolu. ⁷ Pea mou nofo ‘i he fale ko ia, ‘o kai mo inu ai ‘ae ngaahi me’a tenau ‘omi; he ‘oku taau mo e tangata ngāue ke ne ma’u ha’ane tauhi. Pea ‘oua na’a fehufaki ki he ngaahi fale. ⁸ Pea ko e kolo ko ia te mou hū ki ai, pea nau ma’u ‘akimoutolu, mou kai ‘ae ngaahi me’a te nau ‘omi kiate kimoutolu. ⁹ Pea fakamo’ui ‘ae mahaki ‘i ai, pea mou pehē kiate kinautolu, ‘Kuo ofi ‘ae pule’anga ‘oe ‘Otua kiate kimoutolu.’ ¹⁰ Ka ko e kolo te mou hū ki ai, pea ‘ikai te nau ma’u ‘akimoutolu, mou ō ki hono ngaahi hala, ‘o lea pehē, ¹¹ ‘Na’a mo e efu ‘o ho’omou kolo, ‘aia ‘oku pikitai kiate kima’utolu, ‘oku mau tūtuu’i ia kiate kimoutolu: ka mou ‘ilo pau ‘ae me’a ni, kuo hoko ‘ae pule’anga ‘oe ‘Otua kiate kimoutolu.’ ¹² Ka ‘oku ou pehē kiate kimoutolu, ‘E kātakingofua ‘a Sotoma ‘i he ‘aho ko ia, ‘i he kolo ko ia. ¹³ “E mala’ia ‘a koe, Kolesini! ‘E mala’ia ‘a koe, Petesaita! He ka ne fai ‘i Taia mo Saitoni ‘ae ngaahi ngāue lahi kuo fai ‘iate kimoutolu, pehē, kuo loa ‘enu fakatomala, ‘onau nofo mo e tauanga’a ‘i he efuefu. ¹⁴ Ka ‘e kātakingofua ‘a Taia mo Saitoni ‘ae fakama’u, ‘iate kimoutolu. ¹⁵ Pea ko koe, Kapaneume, ‘a koe kuo hiki ki he langi, ‘e fakahifo koe ki heli. ¹⁶ Ko ia ‘oku fanongo kiate kimoutolu, ‘oku fanongo ia kiate au; pea ko ia ‘oku ne li’aki ‘akimoutolu, ‘oku ne li’aki au; pea ko ia ‘oku ne li’aki au, ‘oku ne li’aki ia kuo ne fekau au.”

¹⁷ ¶ Pea na’e liliu mai ‘ae toko fitungofulu ‘i he fiefia, mo nau pehē, “Eiki, kuo vaivai ‘ae kau tēvolo kiate kima’utolu ‘i ho huafa.” ¹⁸ Pea ne pehē kiate kinautolu, “Na’aku mamata ki he hinga ‘a Sētane ‘o hangē ko e ‘uhila mei he langi. ¹⁹ Vakai, ‘oku ou foaki ‘ae mālohi kiate kimoutolu ke malaki hifo ‘ae ngaahi ngata, mo e sikopio, pea mo e mālohi kotoa pē ‘oe fili: pea ‘e ‘ikai ‘aupito ha me’a ‘e lavea ai ‘akimoutolu. ²⁰ Kae ‘oua na’a fiefia ‘i he me’a ni, koe’uhi kuo vaivai ‘ae kau laumālie kiate kimoutolu; ka mou fiefia mu’a koe’uhi kuo tohi homou hingoa ‘i he langi.”

²¹ ¶ Na'e fiefia 'a Sisu 'i hono laumālie 'i he feitu'ula'ā ko ia, 'o ne pehē, "E Tamai, ko e 'Eiki 'oe langi mo māmani, 'oku ou fakafeta'i kiate koe, 'i ho'o fufū 'ae ngaahi me'a ni mei he kau poto mo e fie'ilo'ilo, ka kuo ke fakahā ia ki he kau valevale: ke pehē, 'E Tamai; he 'oku lelei ia 'i ho 'ao ke pehē. ²² Kuo tuku 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate au 'e he'eku Tamai: pea 'oku 'ikai ke 'ilo 'e ha taha pe ko hai 'ae 'Alo, ka ko e Tamai pe; pe ko hai 'ae Tamai, ka ko e 'Alo pe, pea mo ia 'e fakahā ia ki ai 'e he 'Alo. ²³ Pea na'e tafoki ia ki he'ene kau ākongā, 'o lea fufū, 'o pehē, "'Oku monū'ia 'ae mata 'oku mamata ki he ngaahi me'a 'oku mou mamata ki ai.'" ²⁴ He 'oku ou tala kiate kimoutolu, na'e tokolahi 'ae kau palōfita mo e ngaahi tu'i na'e holi ke mamata ki he ngaahi me'a 'oku mou mamata ki ai, ka na'e 'ikai te nau mamata; pea fanongo ki he ngaahi me'a 'oku mou fanongo ki ai, ka na'e 'ikai te nau fanongo ai.

²⁵ ¶ Pea vakai, na'e tu'u hake 'ae akonaki 'i he fono, 'o 'ahi'ahi kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, ko e hā te u fai ke ma'u ai 'ae mo'ui ta'engata?" ²⁶ Pea ne pehē kiate ia, "Ko e hā kuo tohi 'i he fono? 'Oku fēfē ha'o lau?" ²⁷ Pea lea ia, 'o ne pehēange, " | 'Ke ke 'ofa kia Sihova ko ho 'Otua 'aki ho loto kotoa, mo ho laumālie kotoa, mo ho 'atamai kotoa; pea ki ho kaungā'api, 'o hangē pe ko koe.'" ²⁸ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Kuo ke lea totonu: fai eni, pea te ke mo'ui." ²⁹ Ka 'i he'ene fie fakatonuhia ia, na'a ne pehē kia Sisu, "Ko hai hoku kaungā'api?" ³⁰ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange, "Ko e tangata 'e tokotaha na'e 'alu hifo mei Selūsalema ki Seliko, pea mo'ua ia ki he kau kaiha'a, pea na'a nau vete 'iate ia 'a hono ngaahi kofu, mo taa'ia ia, pea nau 'alu mei ai kuo ne mei mate. ³¹ Mo 'ene 'alu ange ha taula'eiki 'i he hala ko ia; pea mamata ia ki ai, pea ne 'alu ki he kau hala 'e taha. ³² Pea mo ha Livaite foki, kuo hoko ia ki he potu, pea ha'u 'o mamata, pea 'alu ia ki he kau hala 'e taha. ³³ Ka na'e fononga ha tangata Samēlia, pea hoko ia ki he potu na'e 'i ai ia: pea kuo mamata ia ki ai, pea ne manava'ofa lahi, ³⁴ 'O ne 'alu ange, 'o nono'o hono lavea, pea lilingi ki ai 'ae lolo mo e uaine, pea ne fakaheka ia ki he'ene manu, 'o ne 'omi ia ki he fale talifononga, 'o ne tauhi ia. ³⁵ Pea pongipongi ai, 'i he'ene 'alu, na'e to'o 'e ia 'ae tenali 'e ua, 'o 'atu ki he matāpule, 'o ne pehē ki ai, 'Ke ke tauhi ia; pea ko ia kotoa pē te ke toe ange *ma'ana*, te u tongi kiate koe, 'o kau ka toe ha'u.' ³⁶ 'Oku ke mahalo, Ko hai 'i he toko tolu ni na'e kaungā'api kiate ia na'e mo'ua ki he kau kaiha'a?" ³⁷ Pea pehē 'e ia, "Ko ia ia ne ne fai 'ofa kiate ia." Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "'Alu koe, pea ke fai pehē pe."

³⁸ ¶ Pea pehē, kuo nau fononga, pea ne hoko ki he potu kakai 'e taha, pea ko e fefine ko Mā'ata hono hingoa, ne ne ma'u ia ki hono fale. ³⁹ Pea na'e ai 'a hono tokoua na'e ui ko Mele, na'e nofo foki ia 'i he va'e 'o Sisu, 'o fanongo ki he'ene lea. ⁴⁰ Ka kuo femou'ekina 'a Mā'ata 'i he tauhi lahi, pea ne ha'u kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, 'oku 'ikai te ke tokanga kuo li'aki au 'e hoku tokoua ke u ngāue tokotaha pe? Ko ia ke ke fekau ia ke tokoni au.'" ⁴¹ Pea tala 'e Sisu, 'o ne pehēange kiate ia, "Mā'ata, Mā'ata, 'oku ke femou'ekina mo fetokanga'aki 'i he

ngaahi me'a lahi: ⁴² ka ko e me'a pe taha 'oku 'aonga: pea kuo fili 'e Mele 'ae me'a lelei, 'aia 'e 'ikai to'o meiate ia."

1 'Oku ako 'e Kalaisi ke lotu tāuma'u, 11 'Oku ne fakahā 'e foaki ai 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a lelei: 14 'Oku ne kapusi 'ae tēvolo noa, pea valoki'i 'ae kau Fālesi lea kovi: 28 'Oku ne fakahā 'ae monū'ia: 29 Mo ne malanga ki he kakai, 37 'Oku ne valoki'i 'ae fie mā'onī'oni 'ae kau Fālesi, mo e kau tangata tohi, mo e akonaki 'i he fono.

11 PEA na'e pehē, na'e lotu ia 'i he potu 'e taha, pea hili ia, na'e pehē 'e he tokotaha 'o 'ene kau ākongā kiate ia, "'Eiki, akonaki'i 'akimautolu ke lotu, 'o hangē ko e ako 'a Sione ki he'ene kau ākongā." ² Pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oka mou ka lotu, mou pehē, Ko 'emau Tamai 'oku 'i he langi, Ke tāpuhā ho huafa. Ke hoko mai ho'o pule.

Ke fai 'a māmani ki ho finangalo, 'o hangē 'i he langi. ³ Ke foaki mai kiate kimautolu ha'amau me'akai 'i he 'aho kotoa pē.

⁴ Pea ke fakamolemole kiate kimautolu 'emau angahala;

He 'oku mau fakamolemole foki 'akinautolu kotoa pē 'oku angahala mai kiate kimautolu.

Pea 'oua na'a tuku kimautolu ki he 'ahi'ahi; Kae fakamo'ui 'akimautolu mei he kovi."

⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko hai 'iate kimoutolu 'e ai hano kāinga, 'e 'alu atu kiate ia 'i he tu'uapō, 'o pehē ki ai, 'Kāinga, ko 'eku nō 'ae fo'i mā 'e tolu; ⁶ He ko e kāinga 'o'oku kuo ha'u kiate au 'i he fononga, pea 'oku 'ikai ha'aku me'a ke tuku ki hono 'ao?' ⁷ Pea 'e lea mai 'aia 'oku 'i loto fale, 'o pehē, "Oua te ke fakafiu'i au; kuo tāpuni 'ae matapā, pea kuo mau 'i he mohenga mo 'eku fānau; 'e 'ikai te u fa'a tu'u hake 'o foaki kiate koe.' ⁸ 'Oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E 'ikai tu'u hake ia 'o foaki ai, koe'uhi ko hono kāinga ia, ka ko e me'a 'i he'ene kole tāuma'u, 'e tu'u hake ai ia, 'o foaki kiate ia 'o fakatatau mo 'ene masiva. ⁹ "Pea 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kole, pea 'e foaki kiate kimoutolu; kumi, pea te mou 'ilo; tukituki, pea 'e to'o kiate kimoutolu. ¹⁰ He ko ia 'oku kole, 'oku ne ma'u; pea ko ia 'oku kumi, 'oku ne 'ilo; pea 'e to'o kiate ia 'oku tukituki. ¹¹ Ko e tamai fē 'iate kimoutolu, kapau 'e kole mā 'a hono foha, te ne 'ange ki ai ha maka? Pe ko e ika, 'e tuku 'ae ika kae 'atu ki ai ha ngata? ¹² Pe 'i he'ene kole 'ae fo'i manu, te ne 'atu ki ai ha sikopio? ¹³ Ko ia kapau 'oku mou 'ilo, ka ko e angakovi, ke foaki 'ae ngaahi me'a lelei ki ho'omou fānau; 'e fēfē hono lahi hake 'oe fie foaki 'e he Tamai 'i he langi 'ae Laumālie Mā'onī'oni kiate kinautolu 'oku kole kiate ia?"

¹⁴ ¶ Pea na'e kapusi 'ae tēvolo, 'aia na'e noa. Pea 'i he'ene 'alu kitu'a 'ae tēvolo, na'e lea 'ae noa; pea ofo ai 'ae kakai. ¹⁵ Ka na'e pehē 'e honau ni'ihi, "'Oku ne kapusi 'ae kau tēvolo ia Pelisipupe ko e 'eiki 'oe kau tēvolo.'" ¹⁶ Pea 'ahi'ahi 'e he ni'ihi, 'onau kumi 'iate ia ha faka'ilonga mei he langi. ¹⁷ Ka na'e 'ilo 'e ia 'enau mahalo, pea ne pehē kiate kinautolu, "Ko e pule'anga kotoa

pē 'oku fe'ite'itani, 'e 'auha ia; pea ko e fale 'oku fe'ite'itani, 'e holo ia. ¹⁸ Pea kapau 'e fe'ite'itani 'a Sētane kiate ia, 'e tu'u fēfē hono pule'anga? He 'oku mou pehē 'oku ou kapusi 'ae kau tēvolo ia Pelisipupe. ¹⁹ Pea kapau 'oku ou kapusi 'ae kau tēvolo 'ia Pelisipupe, 'oku kapusi 'akinautolu 'ia hai 'e homou ngaahi foha? Ko ia ko ho'omou kau fakamaau 'akinautolu. ²⁰ Pea kapau 'oku ou kapusi 'ae kau tēvolo 'aki 'ae louhi'i nima 'oe 'Otua, tā kuo hoko mo'oni 'ae pule'anga 'oe 'Otua kiate kimoutolu. ²¹ "Oka le'ohi hono fale 'e ha tangata mālohi mo e mahafutau, 'oku malu pe 'ene ngaahi me'a: ²² Ka 'i he hoko kiate ia ha taha 'oku mālohi lahi, 'o iku'i ia, 'oku ne fa'ao 'a 'ene mahafu kotoa pē na'e falala ia ki ai, pea tufaki 'ene me'a. ²³ "Ko ia 'oku 'ikai kau mo au, 'oku angatu'u ia kiate au: pea ko ia 'oku 'ikai te ma tānaki mo au, 'oku fakahē 'e ia. ²⁴ "Oka 'alu 'ae laumālie 'uli 'i ha tangata, 'oku 'alu fano ia 'i he ngaahi potu mōmoa, 'o kumi mālo'anga, kae 'ikai 'ilo ia; pea pehē 'e ia, 'Te u toe 'alu ki hoku fale na'aku ha'u mei ai.' ²⁵ Pea 'i he'ene ha'u, 'oku ne 'ilo ia kuo tafi mo teuteu. ²⁶ Pea toki 'alu ai ia, 'o 'omi mo e laumālie 'e toko fitu kehe 'oku angahala lahi 'iate ia; pea nau hū 'o nofo ki ai: pea kovi lahi 'a e *anga* ki mui 'ae tangata ko ia 'i he'ene *anga* 'i mu'a.

²⁷ ¶ Pea pehē, na'e lolotonga 'ene lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni, mo e kalanga mai 'ae fefine mei he kakai, 'o ne pehē kiate ia, "Oku monū'ia 'ae manāva na'a ne fua 'a-ki koe, pea mo e huhu na'a ke huhū ai." ²⁸ Ka na'e pehē 'e ia, "Io, ka 'oku monū'ia lahi hake 'akinautolu 'oku nau fanongo ki he folofola 'ae 'Otua, pea fai ki ai."

²⁹ ¶ Pea kuo lolofi mai 'ae kakai tokolahi, pea fua lea ia, 'o *pehē*, "Ko e to'utangata angakovi eni; 'oku nau kumi 'ae faka'ilonga; ka 'e 'ikai ha faka'ilonga 'e tuku ki ai, ka ko e faka'ilonga 'oe palōfita ko Siona. ³⁰ 'O hangē ko e faka'ilonga 'a Siona ki he kakai Ninive, 'e pehē foki 'ae Foha 'oe tangata ki he to'utangata ni. ³¹ 'E tu'u hake 'ae tu'i-fefine 'oe feitu'u tonga 'i he fakamaau mo e kakai 'oe to'utangata ni, 'o fakahala'ia ia; he na'e ha'u ia mei he potu mama'o 'o māmani ke fanongo ki he potu 'a Solomone; pea vakai, 'oku 'i heni 'aia 'oku lahi 'ia Solomone. ³² 'E tu'u hake 'ae kakai 'o Ninive 'i he fakamaau mo e to'utangata ni, 'o fakahala'ia ia: he na'a nau fakatomala 'i he malanga 'a Siona; pea vakai, 'oku 'i heni 'aia 'oku lahi 'ia Siona. ³³ "Oku 'ikai ha taha te ne tutu ha maama, pea tuku ia ki ha potu lilo, pe 'i he lalo puha fua, ka ki he tu'unga, koe'uhi ke mamata ki he maama 'akinautolu 'oku hū ki ai. ³⁴ Ko e maama 'oe sino 'ae mata: ko ia kapau 'e haohaoa ho mata, 'e pito foki ho sino kotoa 'i he maama; ko ia kapau 'oku kovi *ho mata*, 'e fonu foki ho sino 'i he po'uli. ³⁵ Ko ia vakai na'a hoko 'ae maama 'oku 'iate koe koe po'uli. ³⁶ Ko ia kapau 'e māmangia ho sino kotoa, pea ta'efakapo'uli hano potu, 'e māmangia kotoa pē, 'o hangē ko e fakamaama 'aki koe 'ae fu'u ulu 'oe maama."

³⁷ ¶ Pea lolotonga 'ene lea, mo 'ene kole 'ae Fālesi 'e tokotaha kiate ia ke na kai mo ia: pea 'alu ia ki ai, 'o nofo hifo ke kai. ³⁸ Pea ofo 'ae Fālesi 'i he'ene mamata na'e 'ikai te ne tomu'a fanofano, pea toki kai. ³⁹ Pea pe-

hē 'e he 'Eiki kiate ia, "Ko eni 'akimoutolu, 'ae kau Fālesi, 'oku mou fakama'a 'ae tu'a ipu inu mo e ipu kai, ka 'oku fonu homou loto 'i he fakamālohi mo e angakovi. ⁴⁰ 'Ae kau vale, 'ikai ko ia pe na'a ne ngaohi 'aia 'oku 'i-tu'a, na'e ngaohi foki 'aia 'oku 'i loto? ⁴¹ Ka mou foaki mu'a 'ae ngaahi me'a'ofa mei he me'a 'oku mou ma'u; pea vakai, 'oku ma'a 'ae me'a kotoa pē kiate kimoutolu. ⁴² "Kae mala'ia 'akimoutolu, 'ae kau Fālesi! He 'oku mou tuku'ahu 'i he mini mo e pekano mo e ngaahi 'akau iiki kotoa pē, ka 'oku mou ta'etokanga ki he fakamaau mo e 'ofa ki he 'Otua: na'e totonu ke fai eni, kae'oua na'a li'aki 'ena. ⁴³ "E mala'ia 'akimoutolu, 'ae kau Fālesi! He 'oku mou manako ki he ngaahi nofo'anga mā'olunga 'i he ngaahi falelotu, mo e fetapa 'i he ngaahi potu fakatau. ⁴⁴ 'E mala'ia 'akimoutolu, 'ae kau tangata tohi mo e Fālesi, ko e mālualoi! He 'oku mou tatau mo e ngaahi fa'itoka 'oku 'ikai hā mai, pea 'oku 'ikai 'ilo ia 'e he kakai 'oku 'eve'eva ai."

⁴⁵ ¶ Pea toki lea mai 'ae tokotaha 'oe kau akonaki 'i he fonu, 'o pehēange kiate ia, "Eiki, 'i ho'o pehē mai, 'oku ke valoki ai 'akimoutolu foki." ⁴⁶ Pea pehē 'e ia, "E mala'ia 'akimoutolu foki, 'ae kau akonaki 'i he fonu! He 'oku mou hili ki he kakai 'ae ngaahi kavenga 'oku fakamamahi hono fua, ka 'oku 'ikai ala 'ekimoutolu ha'amou tuhu 'e taha ki he ngaahi kavenga. ⁴⁷ 'E mala'ia 'akimoutolu! He 'oku mou langa 'ae ngaahi fonualoto 'oe kau palōfita, 'akinautolu na'e tāmata'i 'e ho'omou ngaahi tamai. ⁴⁸ Ko e mo'oni 'oku mou fakamo'oni 'oku mou lelei'ia 'i he faianga 'o ho'omou ngaahi tamai: he na'a nau tāmata'i 'akinautolu, pea 'oku mou langa honau ngaahi fonualoto. ⁴⁹ Ko ia na'e pehē ai foki 'ae poto 'ae 'Otua, 'Te u fekau atu kiate kinautolu 'ae kau palōfita mo e kau 'apostolo, pea ko honau ni'hi te nau tāmata'i mo fakatanga:' ⁵⁰ Koe'uhi ke 'eke ki he to'utangata ni 'ae toto 'oe kau palōfita kotoa pē, 'aia na'e lilingi talu mei he tupu'anga 'o māmani; ⁵¹ Mei he toto 'o 'Epeli, 'o a'u ki he toto 'o Sakala-ia, 'aia na'e tāmata'i 'i he vaha'a 'oe 'esifeilaulau mo e potu toputapu: ko e mo'oni 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E 'eke ia mei he to'utangata ni. ⁵² "E mala'ia 'akimoutolu, 'ae kau akonaki 'i he fonu! He kuo mou 'ave 'ae ki 'oe 'ilo, pea 'oku 'ikai te mou hū ki ai 'akimoutolu, pea ko kinautolu na'e teu ke hū ki ai na'a mou ta'ofi." ⁵³ Pea 'i he'ene lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni kiate kinautolu, na'e kamata fai fakamatalili mo langa'ia 'e he kau tangata tohi mo e kau Fālesi, ke ne lea ki he ngaahi me'a lahi: ⁵⁴ 'O nau lamasi, mo kumi ke femio'ekina ia mei hono ngutu, koe'uhi ke nau talata-laaki'i ia.

1 'Oku malanga 'a Kalaisi ki he'ene kau ākonga ke 'oua na'a nau mālualoi, pe manavahē ke fakahā ia mo 'ene ngāue: 13 'Oku ne valoki 'aki 'ae fakatātā 'oe tangata vale na'e ma'ume'a, ke 'oua 'e manu-manu. 22 Ke 'oua na'a tau feinga ki he ngaahi me'a 'o māmani, 31 Kae kumi ki he pule'anga 'oe 'Otua, 33 Ke fa'a foaki, 36 Ke tali teuteu pe ki he 'Eiki. 41 Ke vakai 'e he kau faifekau 'a Kalaisi ki he kakai kuo tuku ke nau tauhi, 49 Mo 'amanaki

fakatanga. 54 Ke ngāue 'i he 'a'ahi 'ofa, 58 Koe'uhi ko e me'a fakailifia ke mate ta'efakalelei mo e 'O-tua.

12 PEA fe'unga mo ia, kuo fakakātoa 'ae fu'u kakai ta'efa'alaua, 'onau femalaki'aki 'akinautolu, pea kamata lea ai ia, 'o fuofua fai ki he'ene kau ākonga, "Mou vakai telia 'ae me'a fakatupu 'ae kau Fālesi, 'aia ko e mālualo. ² He 'oku 'ikai ha me'a 'oku 'ufi'ufi, 'e ta'e-fakahā; pe fufū, 'e ta'e'iloa ia. ³ Pea ko ia kotoa pē kuo mou lea 'aki 'i he po'uli, 'e fanongo ia 'i he maama; pea ko ia kuo mou fanafana 'aki 'i he ngaahi loki, 'e kalangaekina ia mei he tu'a fale." ⁴ "Pea 'oku ou tala atu kiate kimoutolu ko hoku kāinga, "'Oua te mou manavahē kiate kinautolu 'oku tāmata'i 'ae sino, pea hili ia 'oku 'ikai mo ha me'a te nau fa'a fai. ⁵ Ka te u fakahā kiate kimoutolu 'aia te mou manavahē ki ai: manavahē kiate ia, 'a ia, 'oka hili 'ene tāmata'i, 'oku ne fa'a fai ke lī ki heli; 'io, 'oku ou pehē kiate kimoutolu, manavahē kiate ia. ⁶ "'Ikai 'oku fakatau 'ae kihii' manupuna 'e nima 'aki 'ae pa'anga sī'i 'e ua? Pea 'oku 'ikai ngalo hanau taha 'i he 'ao 'oe 'Otua. ⁷ Ka ko e ngaahi tu'oni lou'ulu 'o homou 'ulu kuo lau kotoa pē. Ko ia 'oua 'e manavahē: *he* 'oku mou mahu'inga hake 'i he fanga kihii' manu lahi. ⁸ "'Oku ou tala foki kiate kimoutolu, Ko ia ia te ne fakahā au 'i he 'ao 'oe kakai, 'e fakahā foki ia 'e he Foha 'oe tangata 'i he 'ao 'oe kau 'āngelo 'ae 'Otua. ⁹ Ka ko ia 'oku ne sī'aki au 'i he 'ao 'oe kakai, 'e sī'aki ia 'i he 'ao 'oe kau 'āngelo 'ae 'Otua. ¹⁰ "'Pea ko ia 'e lea kovi ki he Foha 'oe tangata, 'e fakamolemole ia kiate ia; ka ko ia 'oku ne lohiaki'i 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'e 'ikai fakamolemolea ia. ¹¹ "Pea ka nau ka 'omi 'akimoutolu ki he ngaahi falelotu, mo e kau fakamaau, mo e kau pule, 'oua na'a mou feinga pe fēfē pe ko e hā te mou tali 'aki, pe ko ia te mou fakahā: ¹² Koe'uhi 'e ako 'e he Laumālie Mā'oni'oni kiate kimoutolu 'i he feitu'ula'ā ko ia, 'aia 'oku totonu ke *mou* lea 'aki."

¹³ ¶ Pea na'e pehē 'e he tokotaha 'oe kakai kiate ia, "'Eiki, ke ke leaange ki hoku tokoua ke ma vaeua mo au 'ae tofi'a." ¹⁴ Pea pehē 'e ia ki ai, "Tangata, Ko hai ne ne fakanofu au ko e fakamaau pe ko e tufaki kiate kimoutolu?" ¹⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Tokanga pea vakai, telia 'ae manumanu: he ko e mo'ui 'ae tangata 'oku 'ikai 'i hono lahi 'oe ngaahi me'a 'oku ne ma'u." ¹⁶ Pea na'a ne lea 'aki 'ae fakatātā kiate kinautolu, 'o pehē, "Na'e fua 'o lahi 'aupito 'ae fonua 'oe tangata koloa'ia 'e tokotaha: ¹⁷ Pea fifili ia 'i hono loto, 'o pehē, 'Ko e hā te u fai, he 'oku 'ikai ha potu ke fetuku ki ai 'eku ngaahi fua?' ¹⁸ Pea ne pehē, 'Te u fai eni: te u vete hifo 'a hoku ngaahi feleoko, 'o langa ke lalahi; pea teu fetuku ki ai 'a 'eku ngaahi fua kotoa pē mo 'eku koloa. ¹⁹ Pea te u pehē ki hoku laumālie, "Laumālie, kuo fokotu'uma'u 'ae ngaahi me'a lelei lahi ki he ta'u lahi; ke ke fiemālie pe, 'o kai, mo inu, mo fiefia." | ²⁰ Ka na'e pehē 'e he 'Otua kiate ia, 'Ko e vale koe, 'e to'o 'iate koe 'i he po'ni 'a ho laumālie: pea 'e *hoko* ko e ngaahi me'a 'a hai 'aia kuo ke tokonaki?' ²¹ "Pea 'oku pehē ia 'a-ia 'oku ne fokotu'u koloa ma'ana, ka 'oku 'ikai ma'ume'a ki he 'Otua."

²² ¶ Pea pehē 'e ia ki he'ene kau ākonga, "Ko ia 'oku ou pehē ai kiate kimoutolu, 'oua na'a mou tokanga ki ho'omou mo'ui, ki ha me'a te mou kai; pe ki he sino, pe ko e hā te mou 'ai ki ai. ²³ 'Oku lahi hake 'ae mo'ui 'i he me'akai, mo e sino 'i he kofu. ²⁴ Tokanga ki he fanga leveni, he 'oku 'ikai te nau tūtuu'i pe tu'usi; pea 'oku 'ikai hanau fale koloa, pe feleoko ka 'oku fafanga 'e he 'Otua 'akinautolu pea 'ikai 'oku mou lelei hake 'aupito 'i he fanga manu? ²⁵ Pea ko hai ia 'iate kimoutolu 'i he'ene tokanga 'e fa'a fakalōloa sī'i ki he'ene mo'ui? ²⁶ Pea kapau 'oku 'ikai te mou mafai 'aia 'oku sī'i taha pe, ko e hā 'oku mou tokanga ai ki he me'a kehe? ²⁷ Tokanga ki he tupu hake 'oe fisi'i 'akau: 'oku 'ikai ke nau ngāue, pea 'oku 'ikai ke filo; ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, na'e 'ikai tatau 'ae teunga 'o Solomone 'i hono nāunau fulipē mo ha taha 'iate kinautolu ni. ²⁸ Ko ia kapau 'e fakakofu pehē 'e he 'Otua 'ae mohuku, 'aia 'oku 'i he ngoue he 'aho ni, kae lī ki he ngoto'umu 'apongipongi; 'ikai 'e lahi hake kiate kimoutolu, 'akimoutolu 'oku sī'i ho'omou tui? ²⁹ "Pea 'oua na'a mou kumi ki ha me'a te mou kai, mo e me'a te mou inu, pea 'oua na'a mou loto fakata'eta'etui. ³⁰ He ko e me'a kotoa pē eni 'oku kumi ki ai 'e he ngaahi kakai 'o māmani: pea 'oku 'ilo 'e ho'omou Tamai 'oku mou masiva 'i he ngaahi me'a ni. ³¹ Kae kumi mu'a 'akimoutolu ki he pule'anga 'oe 'Otua: pea 'e fakalahi 'aki kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē.

³² ¶ "'Ae fanga sipi sī'i, 'Oua 'e manavahē he ko e finangalo lelei 'o ho'omou Tamai ke foaki 'ae pule'anga kiate kimoutolu. ³³ Fakatau atu 'aia 'oku mou ma'u, pea fa'a foaki; tokonaki ma'amoutolu 'ae ngaahi kato 'e 'ikai faka'a'au ke motu'a, ko e koloa 'i he langi 'e 'ikai 'osi, pea 'e 'ikai ofi ki ai ha kaiha'a, pe fakapopo *ia* 'e he ane. ³⁴ He ko e potu 'oku 'i ai ho'omou koloa, 'e 'i ai foki mo homou loto. ³⁵ "Tuku ke nono'o pe homou no'otanga vala, pea ulu *ho'omou* ngaahi maama. ³⁶ Pea ke tatau 'akimoutolu mo e kau tangata 'oku tatali ki he liliu mai 'a honau 'eiki mei he ta'ane; koe'uhi ka ha'u ia 'o tukituki, ke nau to'o leva kiate ia. ³⁷ 'Oku monū'ia 'ae kau tamaio'eiki ko ia, 'oka ha'u 'ae 'eiki pea ne 'ilo 'oku nau le'o: ko e mo'oni 'oku ou tala kiate kimoutolu, te ne nono'o ia, 'o pule ke nau nofo hifo ki he kai, pea ha'u ia 'o tauhi 'akinautolu. ³⁸ Pea kapau 'e ha'u ia 'i hono ua 'oe le'o, pe ha'u 'i hono tolu 'oe le'o, pea ne 'ilo 'oku pehē pe, 'e monū'ia 'ae kau tamaio'eiki ko ia. ³⁹ Pea 'ilo eni, ka ne 'ilo 'e he 'eiki 'oe fale 'a e feitu'upō ko ia 'e ha'u ai 'ae kaiha'a, *pehē*, ne le'o ia, ka 'e 'ikai tuku ke hae hono fale. ⁴⁰ Ko ia mou teuteu pe foki: he ko e feitu'ula'ā 'oku 'ikai te mou 'amanaki ki ai, 'e ha'u ai 'ae Foha 'oe tangata."

⁴¹ ¶ Pea toki pehē 'e Pita kiate ia, "'Eiki, 'oku ke lea 'aki mai 'ae fakatātā ni kiate kinautolu, pe ki *he kakai* kotoa pē?" ⁴² Pea pehē 'e he 'Eiki, "He ko hai 'ae tauhi angatonu mo poto, 'e fakanofu 'e he'ene 'eiki ke pule ki hono kau nofo'anga, ke 'atu 'ae tufakanga 'i hono feitu'u totonu? ⁴³ 'E monū'ia 'ae tamaio'eiki ko ia, 'oka ha'u 'ene 'eiki 'o ne 'ilo 'oku fai pehē pe ia. ⁴⁴ Ko 'eku tala mo'oni kiate kimoutolu, Te ne fakanofu ia ke pule ki

he'ene me'a kotoa pē. ⁴⁵ Pea ka pehē 'e he tamaio'eiki ko ia 'i hono loto, "Oku fakatuotuai 'e he'eku 'eiki 'a 'ene ha'u; pea hanga ia 'o taa'i 'ae kau tamaio'eiki mo e kau kaunanga, pea kai mo inu ke konā: ⁴⁶ 'E ha'u 'ae 'eiki 'oe tamaio'eiki ko ia 'i ha 'aho 'e 'ikai 'amanaki ia ki ai, pea 'i ha feitu'ula'ā 'e 'ikai tokanga ai ia, 'o tu'usi ia, pea tu'utu'uni ke ne 'inasi fakataha mo e ta'etui. ⁴⁷ Pea ko e tamaio'eiki ko ia na'e 'ilo 'ae loto 'o 'ene 'eiki, ka na'e 'ikai ke teuteu, pe fai 'o fakatatau mo hono loto, 'e taa'i 'aki ia 'ae ngaahi tā lahi. ⁴⁸ Ka ko ia na'e 'ikai 'iloa, pea fai 'e ia 'ae ngaahi me'a 'oku ngali mo e tautea, 'e taa'i 'aki ia 'ae ngaahi tā si'i. He ko ia ia kuo tuku ki ai 'ae me'a lahi, 'e 'amanaki lahi 'iate ia; pea ko ia kuo tuku ki ai 'e he kakai 'ae me'a lahi, 'e lahi ai 'enau 'amanaki 'iate ia.

⁴⁹ ¶ "Kuo u ha'u ke tuku 'ae afi ki māmani; pea ko e hā hoku loto, 'o kapau kuo tutu ni ia? ⁵⁰ 'Oku ai 'ae papitaiso ke u papitaiso ai; pea 'oku ou feinga kae'oua ke fai ia! ⁵¹ 'Oku mou mahalo kuo u ha'u ke tuku 'ae melino ki māmani? 'Oku ou tala kiate kimoutolu, 'Ikai; ka ko e mavahevahe: ⁵² Ngata heni 'e fe'ite'itani 'ae toko nima 'i he fale pe taha, ko e toko tolu ki he toko ua, mo e toko ua ki he toko tolu. ⁵³ 'E fe'ite'itani 'ae tamai ki he foha, mo e foha ki he tamai; ko e fa'ē ki he ta'ahine, mo e ta'ahine ki he fa'ē; ko e fa'ē 'i he fonono ki he'ene ta'ahine 'i he fonono, mo e ta'ahine 'i he fonono ki he'ene fa'ē 'i he fonono."

⁵⁴ ¶ Pea na'a ne pehē foki ki he kakai, "'Oka mou ka mamata ki he 'alu hake 'ae 'ao mei he tokanga la'ā, 'oku mou pehē leva, 'Oku ha'u 'ae 'uha; pea 'oku mou pehē. ⁵⁵ Pea 'oka angi mai 'ae matangi mei he feitu'u tonga, 'oku mou pehē, 'E pupuha pea 'oku pehē. ⁵⁶ 'Ae kau mālualoi, 'oku mou 'ilo 'ae mata 'oe fonua pea mo e langi; ka ko e hā 'oku 'ikai te mou 'ilo ai 'ae kuonga ni? ⁵⁷ 'Io, pea ko e hā 'oku 'ikai te mou 'ilo 'ekimoutolu 'aia 'oku totonu?

⁵⁸ ¶ "'Oka ke ka 'alu mo ho fili ki he fakamaau, ke ke fai feinga 'i he hala, koe'uhi ke ke hao meiate ia, telia na'a ne 'ave koe ki he fakamaau, pea tukuange Koe 'e he fakamaau ki he matāpule pea 'e lī koe 'e he matāpule ki he fale fakapōpula. ⁵⁹ 'Oku ou tala kiate koe, 'E 'ikai te ke 'alu mei ai, kae'oua ke ke 'atu 'ae to-tongi kotoa pē."

1 'Oku malanga'aki 'e Kalaisi 'ae fakatomala mei he tautea 'oe kau Kāleli, mo e kakai ni'ihi. 6 Ke 'oua 'e tu'u ai pe 'ae fiki ta'efua. 11 'Oku ne fakamo'ui 'ae fefine na'e mapelu 'i he mahaki: 18 Ko e lea fakatātā 'oe tenga'i musita, mo e me'a fakatupu: 24 'Oku ne ako ke hū 'i he matapā fāsi'i, 31 Pea ne valoki 'a Helota mo Selūsalema.

13 NA'E 'i ai 'ae ni'ihi 'i he kuonga ko ia, na'a nau fakahā kiate ia 'ae kau Kāleli, 'akinautolu na'e hui 'aki 'e Pailato honau toto 'a 'enau ngaahi feilaulau. ² Pea folofola 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "'Oku mou mahalo na'e angahala lahi 'ae kau Kāleli ko ia 'i he kakai Kāleli kotoa pē, koe'uhi na'e hoko 'ae me'a pehē kiate kinautolu? ³ 'Oku ou tala kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai: pea kapau 'e 'ikai te mou fakatomala, te mou

mala'ia kotoa pē foki. ⁴ Pe ko e toko hongofulu ma toko valu ko ia, na'e ta'omia 'i he holo 'ae fale le'o 'o Seiloame, pea mate ai 'akinautolu, 'oku mou mahalo ko e kau angahala lahi taha pe 'akinautolu 'i he kakai fulipē na'e nofo 'i Selūsalema? ⁵ 'Oku ou tala kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai: pea kapau 'e 'ikai te mou fakatomala, te mou mala'ia kotoa pē foki."

⁶ ¶ Pea na'a ne lea 'aki foki 'ae fakatātā ni; "'Na'e tō 'i he ngoue vaine 'ae tangata 'e tokotaha 'ae 'akau ko e fiki; pea ha'u ia 'o kumi fua mei ai, ka na'e 'ikai 'ilo ia. ⁷ Pea toki pehē 'e ia ki he tauhi ngoue vaine, 'Vakai, ko e ta'u 'e tolu kuo u ha'u 'o kumi fua 'i he 'akau ko e fiki ni, kae 'ikai 'ilo ia : tā hifo ia; ko e hā 'oku ne fakata'e'aonga ai 'ae kelekele?' ⁸ Pea lea ia, 'o pehēange kiate ia, "Eiki, tuku ai pe ia 'i he ta'u ni foki, kae'oua ke u keli tākai, mo taufetuku *ki ai*. ⁹ Hei'ilo 'e toki fua ia, pea kapau 'e 'ikai, pea ke toki tā hifo ia.' |"

¹⁰ ¶ Pea na'e ako ia 'i he falelotu 'e taha 'i he 'aho Sāpate. ¹¹ Pea vakai, na'e 'i ai ha fefine na'e 'iate ia 'ae laumālie fakamahaki 'i he ta'u 'e hongofulu ma valu, pea na'e mapelu ia ki lalo, pea na'e 'ikai 'aupito ke fa'a tu'u hake ia. ¹² Pea 'i he mamata ki ai 'a Sisu, na'a ne ui ia, mo ne pehē kiate ia, "Fefine, kuo veteki koe mei ho'o mahaki." ¹³ Pea ne hilifaki hono nima kiate ia; pea na'e toki tu'u totonu leva ia, mo fakamālō ki he 'Otua. ¹⁴ Pea lea 'ita ange 'ae pule 'oe falelotu, koe'uhi na'e fakamo'ui 'e Sisu 'i he 'aho Sāpate, 'o ne pehē ki he kakai, "'Oku ono 'ae 'aho 'oku totonu ke ngāue ai 'ae kakai: ko ia mou ha'u ai ke mou mo'ui, kae'oua 'i he 'aho Sāpate." ¹⁵ Pea folofola ange 'ae 'Eiki, 'o pehēange kiate ia, "Ko e mālualoi koe! 'Ikai 'oku mou taki taha vete 'ene pulu, pe ko 'ene 'asi, mei hono tu'unga, 'o tatakia ia ke fakainu, 'i he 'aho Sāpate? ¹⁶ Pea 'e 'ikai lelele ke vete 'i he 'aho Sāpate, mei he ha'i ni, 'ae fefine ni, ko e 'ofefine 'o 'Epalahame 'aia kuo ha'isia 'e Sētane, 'i he ta'u 'e hongofulu ma valu ni?" ¹⁷ Pea 'i he'ene lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni, na'e ma hono ngaahi fili kotoa pē; kae fiefia 'ae kakai kotoa pē, koe'uhi ko e ngaahi me'a ongoongolelei kotoa pē kuo ne fai.

¹⁸ ¶ Pea pehē 'e ia, "'Oku tatau mo e hā 'ae pule'anga 'oe 'Otua? Pea te u fakatatau ia ki he hā? ¹⁹ 'Oku tatau ia mo e fo'i tenga'i musita, na'e to'o 'e ha tangata, 'o lī ki he'ene ngoue, pea tupu ia, 'o hoko ko e 'akau lahi; pea nofo ai 'ae fanga manu 'oe 'atā 'i hono ngaahi va'a." ²⁰ Pea toe pehē 'e ia, "Te u fakatatau 'ae pule'anga 'oe 'Otua ki he hā? ²¹ 'Oku tatau ia mo e me'a fakatupu, na'e to'o 'e ha fefine, 'o fufū 'i he fua mahoa'a 'e tolu, ke 'oua ke fakatupu 'aki kotoa pē ia."

²² ¶ Pea na'e 'alu ia 'i he ngaahi kolo mo e potu kakai, 'o ako, mo fononga atu ki Selūsalema. ²³ Pea toki pehē 'e he tokotaha kiate ia, "'Eiki, ko e tokosi'i pe te nau mo'ui?" Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, ²⁴ "Fai feinga ke hū 'i he matapā fāsi'i: he 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'E kumi 'e he tokolahi ke hū ki ai, kae 'ikai te nau mafai. ²⁵ Pea ka tu'u hake 'ae 'eiki 'oe fale, 'o tāpuni 'ae matapā, pea te mou tutu'u leva 'i he matapā 'itu'a, 'o tuki-tuki, mo pehē ai, "Eiki, 'Eiki, to'o kiate kinautolu;" pea 'e lea ia, 'o pehē mai kiate kimoutolu, "Oku 'ikai te u 'ilo

pe ko ho'omou ha'u mei fē: 26 Pea te mou lea lea, 'o *pehē*, 'Na'a mau kai mo inu 'i ho 'ao, pea na'a ke akonaki 'i homau ngaahi hala.' 27 Ka 'e *pehē* 'e ia, "Oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai te u 'ilo pe ko ho'omou ha'u mei fē; 'alu 'iate au 'akimoutolu kotoa pē 'oku fai angahala.' 28 'E ai 'ae tangi mo e fengai'itaki 'oe nifo, 'oka mou ka mamata kia 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope, mo e kau palōfita kotoa pē, 'i he pule'anga 'oe 'Otua, ka kuo kapusi 'akimoutolu kitua'ā. 29 Pea te nau ha'u mei he potu hahake mo hihifo, mei he tokelau mo e tonga, mo nau nofo hifo 'i he pule'anga 'oe 'Otua. 30 Pea vakai, 'oku ai 'ae ki mui te nau mu'omu'a; pea 'oku ai 'ae ki mu'a te nau muimui."

31 ¶ Pea na'e ha'u 'i he 'aho ko ia 'ae ni'ihi 'oe kau Fālesi, 'onau pehē kiate ia, "'Alu koe, pea ke mole 'i heni: he 'oku loto 'a Helota ke tāmata'i koe." 32 Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Mou ō, 'o tala ki he fokisi ko ia, 'Vakai, ko e 'aho ni mo e 'apongipongi 'oku ou kapusi ai 'ae kau tēvolo, mo fai 'ae fakamo'ui, pea 'i hono 'aho tolu te u haohaoa.' 33 Ka ko e mo'oni teu 'eve'eva 'i he 'aho ni, mo e 'apongipongi, mo e 'aho 'oku hoko *mo ia*: koe'uhi 'e 'ikai tāmata'i ha palōfita ka 'i Selūsalema pe. 34 "'E Selūsalema, Selūsalema, 'a Koe 'oku ke tāmata'i 'ae kau palōfita, mo ke lisingi 'aki 'ae maka 'akinautolu kuo fekau kiate koe, kuo tu'o fiha 'eku fie tānaki fakataha ho'o fānau, 'o hangē *ko e tānaki* 'e he motu'a moa hono 'uhiki 'i hono lalo kapakau, ka na'e 'ikai te mou loto *ki ai*. 35 Vakai, kuo si'aki homou fale kiate kimoutolu ke lala: pea ko 'eku tala mo'oni kiate kimoutolu, 'E 'ikai te mou mamata kiate au, kae'oua ke mou pehē, "Oku monū'ia ia 'oku ha'u 'i he huafa 'oe 'Eiki.' |"

2 'Oku fakamo'ui 'e Kalaisi 'ae fulavai 'i he 'aho tapu: 7 'Oku ne ako ke angavaivai: 12 Ke fafanga 'ae masiva: 15 'Oku ne fakahā 'i he fakatātā 'oe kātōanga kai, 'ae tāpuni mei he mo'ui 'ae kakai anga fakamama. 25 Ko kinautolu 'e fie hoko ko 'ene kau ākongā, ke nau tomu'a fifili ki ai, telia na'a nau si'aki ia 'amui, 34 Pea hoko 'o ta'e'onga 'aupito, 'o hangē ko e māsima kuo 'osi hono kona.

14 PEA pehē, 'i he'ene hū ki he fale 'oe 'eiki 'e tokotaha 'oe kau Fālesi ke kai mā 'i he 'aho Sāpate, na'a nau lamasi ia. 2 Pea vakai, na'e 'i hono 'ao ha tangata na'e fulavai. 3 Pea lea 'a Sisu ki he kau akonaki 'i he fono mo e kau Fālesi, 'o ne pehē, "'Oku ngofua ke fakamo'ui 'i he 'aho Sāpate?" 4 Pea nau fakalongo pe. Pea ne 'omi 'o fakamo'ui ia, pea tukuange ke 'alu; 5 Pea leaange ia, 'o pehē kiate kinautolu, "Ko hai 'iate kimoutolu kapau 'e tō 'ene 'asi pe ko 'ene pulu ki ha luo, 'e 'ikai to'o lea ia *mei ai* 'i he 'aho Sāpate?" 6 Pea na'e 'ikai te nau fa'a tali ia 'i he ngaahi me'a ni.

7 ¶ Pea 'i he'ene vakai kiate kinautolu na'e tala *ki ai*, 'oku nau fili ki he ngaahi potu lelei, pea ne lea 'aki 'ae fakatātā, 'o ne pehē kiate kinautolu. 8 "'Oka tala kiate koe 'e ha taha *ke ke 'alu* ki he ta'ane, 'oua na'a ke nofo hifo 'i ha potu mā'olunga 'aupito; telia kuo tala 'e ia ki ha taha 'oku lahi 'iate koe; 9 Pea ha'u ia, 'aia ne ne tala kiate koe mo ia, 'o ne pehē kiate koe, 'Faka'ata'atā ki he

tangata ni; pea ke toki mā ai, 'o 'alu ki he potu mā'ulalo. 10 Ka 'oka tala kiate koe, pea ke 'alu 'o nofo 'i he potu mā'ulalo: koe'uhi 'oka ha'u ia na'e tala kiate koe, te ne pehē kiate koe, 'Kāinga, 'alu koe ki 'olunga:' pea te ke ma'u 'ae fakamālō 'i he 'ao 'okinautolu 'oku mou nofo 'o kai. 11 He ko ia ia 'oku hiki hake ia, 'e fakavaivai ia; pea ko ia 'oku fakavaivai ia, 'e hakeaki'i ia."

12 ¶ Pea pehē ai foki 'e ia kiate ia ne ne tala kiate ia, "'Oka ke ka teuteu 'ae kai ho'atā pe 'ae 'ohomohe, 'oua na'a ke ui *ki ai* ho kaume'a, pe ho ngaahi temomo, pe ho kāinga, pe ko e kaungā'api koloa'ia, telia na'a nau toe tala kiate koe, pea totongi ai kiate koe. 13 Ka 'oka ke ka teu 'ae kātōanga, ui 'ae kau masiva, mo e lavea, mo e pipiki, mo e kui: 14 'E monū'ia ai 'a koe; he 'oku 'ikai te nau fa'a totongi kiate koe: ka 'e totongi kiate koe 'i he toetu'u 'oe angatonu."

15 ¶ Pea ko e tokotaha na'e nofo 'o kai mo ia, 'i he'ene fanongo ki he ngaahi me'a ni, na'a ne pehē kiate ia, "'E monū'ia ia 'aia te ne kai mā 'i he pule'anga 'oe 'Otua."

16 Pea toki pehē 'e ia kiate ia, "Na'e te u 'e he tangata 'e tokotaha 'ae 'ohomohe lahi, 'o ne tala *ia* ki he tokolahi: 17 Pea hoko 'ae feitu'upō ke kai, pea ne fekau 'ene tamaio'eiki ke fakahā kiate kinautolu na'e tala ki ai, 'Ha'u he kuo teuteu 'ae me'a kotoa pē.' 18 Pea na'a nau loto taha kotoa pē 'o kamata fakafisi. Na'e pehē 'e he 'uluaki kiate ia, 'Kuo u fakatau 'ae potu fonua, pea 'oku ngali ke u 'alu 'o vakai ia:' 'oku ou kole kiate koe, ke ke tukuange au. 19 Pea pehē 'e he tokotaha, 'Kuo u fakatau 'ae taulua pulu 'e nima, pea 'oku ou 'alu ko hono 'ahi'ahi: 'oku ou kole kiate koe, ke ke tukuange au.' 20 Pea pehē 'e he tokotaha, 'Kuo u mali mo e fefine, pea ko ia 'e 'ikai te u fa'a 'alu ai:' 21 Pea liu mai 'ae tamaio'eiki ko ia, 'o fakahā ki he'ene 'eiki 'ae ngaahi me'a ni. Pea tuputāmaki 'ae 'eiki 'oe fale, 'o ne pehē ki he'ene tamaio'eiki, "Alu fakavave ki he ngaahi hala motu'a mo e ngaahi hala si'i 'oe kolo, 'o 'omi ki heni 'ae masiva, mo e mutu, mo e pipiki, mo e kui.' 22 Pea pehē 'e he tamaio'eiki, "Eiki, kuo fai 'o hangē ko ho'o fekau, ka 'oku kei 'ata'atā pe.' 23 Pea pehē 'e he 'eiki ki he'ene tamaio'eiki, "Alu ki he ngaahi hala motu'a mo e ngaahi manga'i hala, 'o fakaafe'i 'akinautolu ke ha'u, kae fonu ai hoku fale. 24 He 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E 'ikai ha tokotaha 'i he kakai ko ia na'e tala ki ai te ne kamata 'eku 'ohomohe.' |"

25 ¶ Pea na'e 'alu mo ia 'ae fu'u kakai, pea tafoki ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, 26 "Kapau 'e ha'u ha taha kiate au, kae 'ikai fehi'a ki he'ene tamai, mo e fa'ē, mo e 'unoho, mo e fānau, mo e ngaahi tokoua, mo e ngaahi tuofefine, 'io, ki he'ene mo'ui foki, 'e 'ikai si'i hoko ia ko 'eku ākongā. 27 Pea ko ia 'e 'ikai te ne fua 'ene 'akau māfasia, 'o muimui kiate au, 'e 'ikai si'i hoko ia ko 'eku ākongā. 28 He Ko hai 'iate kimoutolu 'oku te u langa ha fale, kae 'ikai tomu'a nofo hifo ia 'o lau hono totongi, pe 'oku 'iate ia ke fa'a faka'osi 'aki? 29 Telia na'a hili hono 'ai 'ae tu'unga, ka 'oku 'ikai te ne fa'a faka'osi *ia*, 'e kamata manuki kiate ia 'akinautolu kotoa pē 'e mamata *ai*, 30 'o pehē, 'Ko e tangata eni na'e kamata fokotu'u, ka na'e 'ikai fa'a faka'osi.' 31 Pe ko e tu'i fē 'oku te u

tau ki ha tu'i 'e taha, 'oku 'ikai ke tomu'a nofo hifo, 'o fakakaukau pe te ne fa'a tau'i 'aki 'ae toko mano, 'aia 'oku ha'u kiate ia mo e toko ua mano? ³² Pea ka 'ikai, 'oku ne kouna ha talafekau, 'i he kei mama'o 'ae tokotaha, 'o kole ke na fakalelei. ³³ Pea 'oku pehē foki, ko ia ia 'iate kimoutolu 'oku 'ikai te ne si'aki 'aia kotoa pē 'oku ne ma'u, 'e 'ikai hoko ia ko 'eku ākongā.

³⁴ ¶ "'Oku lelei 'ae māsima: pea kapau kuo mole 'i he māsima hono kona, 'e toe fakakona ia mei fē? ³⁵ 'Oku 'ikai 'aonga ia ki he kelekele, pe ki he tu'unga 'oto'ota; ka 'oku lī ia kitu'a. Ko ia 'oku ne telinga ongo, ke ongo' i ia."

1 Ko e lea fakatātā 'oe sipi na'e mole: 8 Mo e pa'anga: 11 Mo e foha na'e maumau koloa.

15 PEA na'e fe'unui atu ai kiate ia 'ae kau tākaki tukuhau mo e kau angahala kotoa pē, ke fanongō kiate ia. ² Pea na'e lāunga 'ae kau Fālesi mo e kau tangata tohi, 'o pehē, "'Oku ma'u 'e he tangata ni 'ae kau angahala, 'o kai mo kinautolu."

³ ¶ Pea ne lea 'aki 'ae fakatātā ni kiate kinautolu, 'o pehē, ⁴ "Ko hai ha tangata 'iate kimoutolu 'oku teau 'ene sipi, pea ka mole honau taha, 'e 'ikai tuku 'ae hivangofulu ma hiva 'i he toafa, kae 'alu 'o kumi 'aia kuo mole, kae'oua ke ne 'ilo ia? ⁵ Pea ka 'ilo'i 'e ia, 'oku ne hili ia ki hono uma, pea fiefia. ⁶ Pea ka ha'u ia ki 'api, 'oku ne ui ke fakataha 'ae kāinga mo e kaungā'api, 'one pehē kiate kinautolu, 'Tau fiefia mo au, he kuo u 'ilo 'a 'eku sipi 'aia na'e mole.' ⁷ 'Oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E pehē foki 'ae fiefia 'i he langi 'o lahi 'i he fakatomala 'ae angahala 'e tokotaha, 'i he angatonu 'e toko hivangofulu ma toko hiva, 'oku 'ikai 'aonga ke nau fakatomala.

⁸ ¶ "Pea ko hai ha fefine 'oku hongofulu 'ene pa'anga siliva, pea ka mole ha pa'anga 'e taha, 'e 'ikai te ne tutu 'ae maama, mo tafi 'ae fale, 'o kumi lahi, kae'oua ke 'ilo ia? ⁹ Pea ka 'ilo ia, 'oku ne ui ke fakataha 'ae kāinga mo e kaungā'api, 'o ne pehē, 'Tau fiefia mo au, he kuo u 'ilo 'ae pa'anga na'e mole 'iate au.' ¹⁰ 'Oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'Oku pehē 'ae fiefia 'i he 'ao 'oe kau 'āngelo 'ae 'Otua 'i he fakatomala 'ae angahala 'e tokotaha."

¹¹ ¶ Pea pehē 'e ia, "Na'e ai 'ae tangata na'e toko ua hono foha. ¹² Pea pehē 'e he kimui ki he'ene tamai, 'Tamai, tuku mai haku tufakanga 'i he koloa 'oku 'a'aku.' Pea ne vaeua kiate kinaua 'a 'ene me'a. ¹³ Pea hili 'ae ngaahi 'aho si'i, na'e tākaki 'e he foha ki mui 'a 'ene me'a kotoa pē, 'o fononga ki he fonua mama'o, 'o maumau'i ai 'ene koloa 'i he'ene mo'ui angakovi. ¹⁴ Pea kuo faka'osi 'e ia kotoa pē, na'e tō 'ae hongē lahi ki he fonua ko ia; pea hoko ia 'o fiekaia. ¹⁵ Pea 'alu ia 'o nofo ki he tangata 'e tokotaha 'oe fonua ko ia; pea ne fekau ia ki hono potu fonua ke tauhi 'ae fanga puaka. ¹⁶ Pea na'e feinga ia ke fakamākona 'aki ia 'ae nge'si na'e kai 'e he fanga puaka: he na'e 'ikai ha taha 'e foaki kiate ia. ¹⁷ "Pea kuo poto ia, pea ne pehē, "'Oku toko fiha 'ae kau tamaio'eiki totongi 'a 'eku tamai kuo lahi mo toe 'enau mā, ka 'oku ou mate 'i he fiekaia! ¹⁸ Te u tu'u hake 'o 'alu ki he'eku tamai, pea te u pehē kiate ia, "Tamai, kuo u fai angahala ki he langi, pea 'i ho 'ao; ¹⁹ Pea 'oku 'ikai

te u kei 'aonga ke ui ko ho foha; ka ke tuku au ke u tatau mo ha taha 'i ho'o kau tamaio'eiki totongi.'" | ²⁰ "Pea na'e tu'u hake ia, 'o 'alu ki he'ene tamai. Ka 'i he'ene kei mama'o 'aupito, na'e mamata 'a 'ene tamai kiate ia, pea manava'ofa, mo lele, pea fā'ufua ia, 'o 'u-ma kiate ia. ²¹ Pea pehē 'e he foha kiate ia, 'Tamai, kuo u angahala ki he langi, pea 'i ho 'ao, pea 'oku 'ikai te u kei 'aonga ke ui ko ho foha.' ²² "Ka na'e pehē 'e he tamai ki he'ene kau tamaio'eiki, "Omi 'ae pulupulu fun-gani lelei, 'o 'ai kiate ia; pea 'ai mo e mama ki hono ni-ma, mo e topuva'e ki hono va'e. ²³ Pea 'omi ki heni 'ae 'uhiki pulu sino, 'o tāmāte'i ia; pea ke tau kai, mo fiefia: ²⁴ He ko hoku foha eni na'e mate, pea kuo toe mo'ui; na'e mole ia, pea kuo 'ilo'i.' Pea na'a nau kamata fiefia. ²⁵ "Pea na'e 'i he ngoue 'a hono 'uluaki foha; pea 'i he'ene ha'u 'o ofi ki he fale, na'e fanongō ia ki he me'a faiva mo e me'e. ²⁶ Pea na'a ne ui ki ha taha 'oe kau tamaio'eiki, 'one fehu'i ki hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni. ²⁷ Pea ne tala kiate ia, 'Kuo ha'u ho tehina; pea kuo tāmāte'i 'e ho'o tamai 'ae 'uhiki pulu sino, 'koe'uhi kuo ne ma'u ia 'oku mo'ui lelei pe. ²⁸ Ka na'e 'ita ia, pea 'ikai 'alu ki ai: ko ia na'e ha'u ai kitu'a 'a 'ene tamai, 'o fakakolekole kiate ia. ²⁹ Pea lea ia, 'o pehēange ki he'ene tamai, 'Vakai, ko e ngaahi ta'u lahi ni mo 'eku tauhi'i koe, pea na'e 'ikai teu talangata'a ki ho'o fekau 'i ha me'a 'e taha: ka na'e 'ikai si'i te ke foaki kiate au ha 'uhiki'i kosi, koe'uhi ke u fakafiefia ai mo hoku kāinga. ³⁰ Ka kuo ha'u leva ho foha ko eni, 'aia na'e maumau'i ho'o koloa mo e kau fa'a fe'auaki, pea ke tāmāte'i ma'ana 'ae 'uhiki pulu sino.' ³¹ "Pea ne pehē kiate ia, 'Foha, 'oku ta nofoma'u mo au, pea ko ia kotoa pē 'oku 'a'aku 'oku 'a'au ia. ³² Na'e taau 'emau fakafiefia mo nekeneka: he ko ho tehina eni na'e mate, ka kuo toe mo'ui ia; pea na'e mole, ka kuo 'ilo ia.' |"

1 Ko e fakatātā 'oe tauhi ta'eangatonu. 13 'Oku valoki 'e Kalaisi 'ae mālualo'i 'oe kau Fālesi manu-manu. 19 'Ae tangata ma'ume'a, mo Lasalosi ko e paea.

16 PEA na'a ne pehē foki ki he'ene kau ākongā, "Na'e ai ha tangata koloa'ia, na'e ai 'ene tauhi, pea na'e faka'ilo kiate ia kuo ne maumau'i 'ene koloa. ² Pea ne ui ia, 'o pehē ki ai, 'Ko e hā eni 'oku ou fanongō ai 'iate koe? Fakamatala mai ho'o tauhi; he 'oku 'ikai te ke kei tauhi.' ³ Pea pehē 'e he tauhi 'i hono loto, 'Ko e hā te u fai? He 'oku to'o 'iate au 'ae tauhi 'e he'eku 'eiki: 'e 'ikai te u fa'a keli; pea 'oku ou mā 'i he kole.' ⁴ Kuo pau hoku loto ki he me'a te u fai, koe'uhi ke nau ma'u au ki honau ngaahi fale, 'oka tukuange au 'i he tauhi.' ⁵ "Pea ne ui 'ae kau fakatau koloa kotoa pē 'e he'ene 'eiki, 'o ne pehē ki he 'uluaki, "Oku fiha nai 'ae me'a 'oku te'eki te ke totongi ai ki he'eku 'eiki?' ⁶ Pea pehē 'e ia, 'Ko e puha fua 'e teau 'oe lolo.' Pea ne pehē kiate ia, 'To'o ho'o tohi, pea ke nofo ke vave, 'o tohi ai ko e ni-mangofulu.' ⁷ Pea pehē 'e ia ki he taha kehe, 'Pea 'oku fiha 'a e me'a 'oku te'eki te ke totongi 'e koe?' Pea pehē 'e ia, 'Ko e puha fua 'e teau 'oe uite.' Pea ne pehē kiate ia, 'To'o ho'o tohi, 'o tohi ai ko e valungofulu.' ⁸ Pea fakamālō 'ae 'eiki ki he tauhi koloa ta'efaitotonu, ko e

me'a 'i he'ene fai fakapotopoto: he 'oku poto hake 'ae fānau 'a māmani 'i honau to'utangata, 'i he fānau 'ae maama. ⁹ "Pea 'oku ou tala kiate kimoutolu, "Ngaohi kiate kimoutolu 'aki 'ae koloa ta'emā'oni'oni 'ae ngaahi kāinga; koe'uhi, 'oka mou ka mate, kenau ma'u 'akimoutolu ki he ngaahi nofo'anga ta'engata. ¹⁰ Ko ia 'oku angatonu 'i he me'a si'i, 'oku angatonu foki ia 'i he me'a lahi; pea ko ia 'oku ta'eangatonu 'i he me'a si'i, 'oku ta'eangatonu ia 'i he me'a lahi. ¹¹ Ko ia kapau na'e 'ikai te mou angatonu 'i he koloa ta'emā'oni'oni, Ko hai 'e tuku 'a e koloa mo'oni ke mou tauhi? ¹² Pea kapau na'e 'ikai te mou angatonu 'i he me'a 'ae taha kehe, Ko hai 'e foaki kiate kimoutolu 'ae me'a 'oku 'amoutolu?

¹³ ¶ "'Oku 'ikai ha tamaio'eiki te ne fa'a tauhi 'ae 'eiki 'e toko ua: koe'uhi 'e fehi'a ia ki he tokotaha, kae 'ofa ki he tokotaha; pe pikitai ki he tokotaha, kae manuki ki he tokotaha. 'E 'ikai si'i te mou fa'a tauhi 'ae 'Otua mo e koloa." ¹⁴ Pea ko e kau Fālesi foki na'e manumanu, ne nau fanongo ki he ngaahi me'a ni kotoa pē: pea na'a nau taukae kiate ia. ¹⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko kimoutolu eni 'oku mou fakatonuhia 'akimoutolu 'i he 'ao 'oe kakai ka 'oku 'ilo 'e he 'Otua 'a homou loto: he ko ia 'oku lelei lahi ki he kakai, 'oku fakalielia ia 'i he 'ao 'oe 'Otua. ¹⁶ "Na'e ai 'ae fono mo e kau palōfita 'o a'u kia Sione: pea talu mei ai mo e malanga'aki 'ae pule'anga 'oe 'Otua, pea 'oku ului ki ai 'ae kakai kotoa pē. ¹⁷ Pea 'oku faingofua hake ke mole 'ae langi mo māmani, 'i he mole ha kupu'i lea 'e taha 'oe fono. ¹⁸ "Ko ia 'oku ne tukuange hono 'unoho, kae mali mo ha taha, 'oku tonono fefine ia: pea ko ia 'oku ne mali mo ia kuo tukuange mei hono 'unoho, 'oku tonono fefine ia.

¹⁹ ¶ "Na'e ai ha tangata koloa'ia, na'a ne 'ai 'ae kofu kulokula mo e tupenu mahu'inga, pea kai 'e ia 'ae me'a lelei 'i he 'aho kotoa pē: ²⁰ Pea na'e ai ha tangata paea, ko Lasalosi hono hingoa, na'e fakatokoto ia 'i hono matapā, kuo tofu 'i he papala, ²¹ 'O ne holi ke fafanga 'aki ia 'ae momo'i me'akai na'e ngangana mei he keinanga'anga 'ae tangata ma'ume'a: pea na'e ha'u foki 'ae fanga kulī, 'o 'emo hono papala. ²² Pea pehē, na'e mate 'ae tangata paea, pea fua ia 'e he kau 'āngelo ki he fatafata 'o 'Epalahame: pea mate foki 'ae tangata ma'ume'a, pea tanu ia; ²³ Pea hanga hake ia hono mata 'i heli, 'oku ongosia ia, pea ne mamata kia 'Epalahame 'i he mama'o 'aupito, mo Lasalosi 'i hono fatafata. ²⁴ "Pea tangi ia, 'o pehē, "E tamai ko 'Epalahame, ke ke 'ofa mai kiate au, pea fekau 'a Lasalosi ke ne 'ai hono mu'a tuhu ki he vai, mo fakamomoko hoku 'elelo: he 'oku ou feinga 'i he afi ni." ²⁵ Ka na'e pehē 'e 'Epalahame, 'Foha, ke ke manatu na'a ke ma'u ho'o ngaahi me'a lelei 'i ho'o mo'ui, pea na'e 'ia Lasalosi foki 'ae ngaahi me'a kovi; ka ko eni, 'oku fiemālie ia, ka kuo ke feinga koe. ²⁶ Kae'uma'ā eni kotoa pē, 'oku ai 'ae fu'u vanu lahi 'i he vaha'a 'o kimautilu mo kimoutolu: ko ia 'e 'ikai lava atu 'akinautilu 'oku fie 'alu 'i heni kiate kimoutolu; pea 'e 'ikai fa'a ha'u kiate kimautilu 'akinautilu 'oku fie ha'u mei hena.' ²⁷ "Pea toki pehē 'e ia, 'Ko ia 'oku ou kole ai kiate koe, 'e tamai, ke ke fekau ia ki he fale 'o 'eku tamai: ²⁸ He 'oku toko nima hoku kāinga

koe'uhi ke ne valoki'i 'akinautilu, telia na'a nau ha'u foki ki he potu fakamamahi ni." ²⁹ Pea pehē 'e 'Epalahame kiate ia, "Oku nau ma'u 'a Mōsesa mo e kau palōfita; tuku ke nau fanongo ki ai." ³⁰ Pea pehē 'e ia, "E 'ikai, 'e tamai ko 'Epalahame, ka 'oka 'alu ha taha mei he mate kiate kinautilu, te nau fakatomala." ³¹ Pea pehē mai 'e ia kiate ia, 'Kapau 'e 'ikai te nau fanongo kia Mōsesa mo e kau palōfita, 'e 'ikai te nau tui 'o kapau 'e toetu'u ha taha mei he mate.' |"

1 'Oku ako 'e Kalaisi ke 'oua 'e fakahala. 3 Ke fe-fakamolemole'aki. 6 Ko e mālohi 'oe tui. 7 Ke 'oua na'a mahalo 'e he'ene kau ākongā 'oku nau 'aonga. 11 'Oku ne fakama'a 'ae kilia 'e toko hongofulu. 22 'Oku ne lea ki he pule'anga 'oe 'Otua, mo e hā'ele mai 'ae Foha 'oe tangata.

17 PEA toki pehē 'e ia ki he kau ākongā, "'E 'ikai mafai ke ta'ofi 'ae hoko 'oe ngaahi fakahala: ka 'e mala'ia ia 'oku hoko mei ai ia!" ² 'Oku lelei kiate ia 'oka ne taupunga'i 'aki ia 'ae maka momosi 'i hono kia, pea lī ki he moana, 'i he'ene fakahala'i ha tokotaha 'iate kinautilu ni 'oku si'i.

³ ¶ Mou vakai kiate kimoutolu: "Kapau 'e fai angahala kiate koe 'e ho kāinga, valoki ia; pea kapau 'e fakatomala, fakamolemole ia. ⁴ Pea kapau 'e fai angahala 'e ia kiate koe 'o liunga fitu 'i ha 'aho, kae tafoki ia kiate koe 'o liunga fitu 'i ha 'aho, mo pehē 'e ia, "Oku ou fakatomala; ke ke fakamolemole ia." ⁵ Pea pehē 'e he kau 'apostolo ki he 'Eiki, "Fakalahi 'emau tui." ⁶ Pea pehē 'e he 'Eiki, "Ka ne mou ma'u 'ae tui ke tatau mo e fo'i tenga'i musita, te mou lea ki he 'akau ko e sukamino ni, "Ke mata'aki fu'u hake koe, pea tō koe 'i he tahi; pea 'e talangofua ia kiate kimoutolu. ⁷ Ka ko hai 'iate kimoutolu 'oku ai 'ene tamaio'eiki, 'oku keli pe tauhimanu, 'e pehē leva ki ai, 'oka ha'u ia mei he ngoue, 'Ha'u koe 'o nofo hifo ke kai?' ⁸ Kae 'ikai pehē mu'a ki ai, 'Teuteu haku 'ohomohe, pea ke nono'o koe, 'o tauhi au, kae'oua ke u kai mo inu; pea hili ia te ke toki kai koe mo inu?' ⁹ 'Oku fakafeta'i 'e ia ki he tamaio'eiki ko ia, koe'uhi ko 'ene fai 'ae ngaahi me'a kuo fekau kiate ia? 'Oku ou pehē 'oku 'ikai. ¹⁰ Pea ke pehē foki 'akimoutolu, 'oka 'osi hono fai 'oe me'a kotoa pē kuo fekau kiate kimoutolu, mou pehē, 'Ko e kau tamaio'eiki ta'e'aonga 'akimautilu: kuo mau fai 'aia na'e totonu pe ke mau fai.' |"

¹¹ ¶ Pea pehē, 'i he'ene 'alu ki Selūsalema, na'e fononga atu ia 'i Samēlia mo Kāleli. ¹² Pea 'i he'ene hū ki he potu kakai 'e taha, na'e fakafetaulaki kiate ia 'ae kau tangata kilia 'e toko hongofulu, pea nau tutu'u mama'o atu: ¹³ Pea na'a nau kalanga le'o lahi, 'o pehē, "Sisu, 'Eiki, ke ke 'alo'ofa mai kiate kimautilu." ¹⁴ Pea 'i he'ene mamata, na'a ne pehē kiate kinautilu, "Mou ō, 'o fakahā 'akimoutolu ki he kau taula'eiki." Pea pehē, 'i he'enu 'alu na'e fakama'a 'akinautilu. ¹⁵ Pea na'e foki mai honau tokotaha, 'i he'ene mamata kuo fakamo'ui ia, 'o ne fakamālō 'aki 'ae le'o lahi ki he 'Otua, ¹⁶ 'O fakafeta'ohifo ia ki hono va'e, 'i he fakafeta'i kiate ia: ka ko e Samēlia ia. ¹⁷ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange, "'Ikai na'e fakama'a 'ae toko hongofulu? Ka kofa'ā 'ae toko

hiva? ¹⁸ 'Oku 'ikai 'iloa ke foki mai ha taha ke fakamālō ki he 'Otua, ka ko e muli ni pe." ¹⁹ Pea ne pehē kiate ia, "Tu'u hake, pea ke 'alu: kuo fakamo'ui koe 'e ho'o tui."

²⁰ ¶ Pea 'i he 'eke 'ae kau Fālesi kiate ia, pe 'e hoko 'afē 'ae pule'anga 'oe 'Otua, na'e leaange 'e ia kiate kinautolu, 'o pehē, "'Oku 'ikai hoko 'ae pule'anga 'oe 'Otua mo e fakaongoongoa *ki ai* : ²¹ Pea 'e 'ikai te nau pehē, 'Vakai heni!' pe, 'Vakai hena!' He ko eni, 'oku 'iate kimoutolu 'ae pule'anga 'oe 'Otua." ²² Pea pehē 'e ia ki he kau ākongā, "'E hoko mai 'ae ngaahi 'aho, te mou holi ai ke mamata ki ha 'aho 'e taha 'oe Foha 'oe tangata, ka 'e 'ikai te mou mamata ki ai. ²³ Pea ka nau ka pehē kiate kimoutolu, 'Vakai heni;' pe, 'Vakai hena:' 'oua na'a 'alu atu, pe muimui ki ai. ²⁴ He 'oku hangē ko e 'asi mai 'ae 'uhila mei he potu langi 'e taha, pea ulu 'o a'u ki he potu langi 'e taha, 'e pehē foki 'ae Foha 'oe tangata 'i hono 'aho. ²⁵ Ka 'e tomu'a kātaki 'e ia 'ae ngaahi me'a lahi, pea 'e li'aki ia 'e he to'utangata ni. ²⁶ Pea hangē ko e fai 'i he ngaahi 'aho 'o Noa, 'e pehē foki 'i he ngaahi 'aho 'oe Foha 'oe tangata. ²⁷ Na'a nau kai, mo inu, na'a nau mali 'unoho, pea foaki ke mali, 'o a'u ki he 'aho na'e hū ai 'a Noa ki he vaka, pea 'oho mai 'ae vai, 'o faka'auha 'akinautolu kotoa pē. ²⁸ Pea hangē foki ko e fai 'i he ngaahi 'aho 'o Lote, na'a nau kai, mo inu, na'a nau fefakatau'aki, na'a nau tō ngoue, pea nau langa fale; ²⁹ Ka 'i he 'aho ko ia na'e 'alu atu ai 'a Lote 'i Sotoma, na'e 'uha afi mo e maka vela mei he langi, 'o faka'auha 'akinautolu kotoa pē. ³⁰ 'E pehē pe foki 'i he 'aho 'e fakahā ai 'ae Foha 'oe tangata. ³¹ "Pea ko ia ia 'e 'i he tu'a fale 'i he 'aho ko ia, ka 'oku 'i loto fale 'ene me'a, ke 'oua na'a 'alu hifo ia ko hono 'ave: pea ko ia 'e 'i he ngoue, ke 'oua foki na'a liu mai. ³² Manatu'i 'ae 'unoho 'o Lote. ³³ Ko ia ia 'e kalofaki 'ene mo'ui, 'e mole ia 'iate ia; ka ko ia ia 'e tuku 'ene mo'ui 'e ma'u 'e ia ia. ³⁴ 'Oku ou tala kiate kimoutolu, 'I he pō ko ia 'e ai 'ae tangata 'e toko ua 'i he mohenga pe taha; 'e 'ave 'ae tokotaha, ka 'e tuku 'ae tokotaha. ³⁵ 'E fakataha 'ae fefine 'e toko ua 'o momosi; 'e 'ave 'ae tokotaha, ka 'e tuku 'ae tokotaha. ³⁶ 'E ai 'ae tangata 'e toko ua 'i he ngoue ko e tokotaha 'e 'ave, ka 'e tuku 'ae tokotaha." ³⁷ Pea na'a nau leaange, 'o pehē kiate ia, "'Eiki, kofa'ā ia?" Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Ilonga 'ae potu 'e 'i ai 'ae 'anga'anga, 'e kātoa ki ai 'ae fanga 'ikale."

3 Ko e kole tāuma'u 'ae fefine kuo mate hono 'unoho. 9 Ko e Fālesi mo e tñnaki tukuhau. 15 'Oku 'omi 'ae tamaiki kia Kalaisi. 18 Ko e matāpule na'e fie muimui kia Kalaisi, ka na'e ta'ofi 'e he'ene koloa. 28 Ko e me'a 'e ma'u 'ekinautolu 'oku liaki kotoa pē koe'uhi ko Sisu. 31 'Oku ne fakahā 'ene pekia. 35 'Oku ne faka'ā 'ae tangata kui.

18 PEA na'a ne fakahā kiate kinautolu 'i he fakatātā, 'oku lelei ke lotu ma'uapē 'ae kakai, pea 'oua na'a fiu; ² 'O ne pehē, "Na'e 'i he kolo 'e taha 'ae fakamaau, na'e 'ikai manavahē ki he 'Otua, pe tokanga ki he tangata. ³ Pea na'e 'i he kolo ko ia 'ae fefine kuo mate hono 'unoho; pea ha'u ia ki ai, 'o ne pehē, 'Fakamaau au mo totongi totonu ki hoku fili.' ⁴ Pea na'e 'ikai tokanga leva ia ki ai: kae toki fakakaukau ia,

'o pehē, "Oku 'ikai pe te u manavahē ki he 'Otua, pe tokanga ki he tangata; ⁵ Ka koe'uhi 'i he fakafiu'i au 'e he fefine ni kuo mate hono 'unoho, te u fakamaau'i ia, telia 'i he'ene fa'a ha'u te ne fakakina'i au.'|" ⁶ Pea pehē 'e he 'Eiki, "Fanongo ki he lea 'ae fakamaau ta'eangatonu. ⁷ Pea 'e 'ikai fakamaau 'e he 'Otua 'a hono kakai 'o'ona kuo fili, 'aia 'oku tangi kiate ia 'i he 'aho mo e pō, 'o kapau 'e fakatuotuai ia kiate kinautolu? ⁸ 'Oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E fakamaau vave 'e ia 'akinautolu. Ka 'i he ha'u 'ae Foha 'oe tangata, te ne 'ilo 'ae tui 'i he fonua?" ⁹ Pea na'a ne lea 'aki 'ae fakatātā ni ki he ni'ihi na'a nau falala kiate kinautolu kuo nau mā'oni'oni, mo nau manuki'i 'ae kakai kehe: ¹⁰ "Na'e 'alu hake 'ae ongo tangata ki he falelotu lahi ke lotu; ko e tokotaha ko e Fālesi, pea ko e tñnaki tukuhau 'ae tokotaha. ¹¹ Na'e tu'u atu pe 'ae Fālesi, pea lotu, 'o pehē, "E 'Otua, 'oku ou fakafeta'i kiate koe, 'oku 'ikai te u hangē ko e kau tangata kehe, ke fakamālohi, mo ta'eangatonu, mo tono fefine, pe hangē ko e tñnaki tukuhau ni. ¹² 'Oku liunga ua 'eku 'aukai 'i he uike, pea 'oku ou 'atu 'ae tukuhau 'i he'eku me'a fulipē." ¹³ Ka na'e tu'u mama'o atu 'ae tñnaki tukuhau, pea 'ikai fa'a hanga hake hono mata ki he langi, ka na'e si fatafata ia, mo pehē, "E 'Otua, ke ke 'alo'ofa mai kiate au ko e angahala." ¹⁴ 'Oku ou tala kiate kimoutolu, na'e 'alu hifo 'ae tangata ni ki hono fale kuo fakatonuhia ia, ka 'ikai pehē 'ae tokotaha: he ko ia kotoa pē 'oku ne hiki hake ia, 'e fakavaivai'i ia; pea ko ia 'oku ne fakavaivai'i ia, 'e hiki hake ia." ¹⁵ Pea na'a nau 'omi foki kiate ia 'ae tamaiki iiki, koe'uhi ke ne ala kiate kinautolu: ka 'i he mamata ki ai 'ae kau ākongā, na'a nau lolomi 'akinautolu. ¹⁶ Ka na'e ui 'e Sisu ke nau ha'u, 'o ne pehē, "Tuku pe 'ae tamaiki iiki ke ha'u kiate au, pea 'oua na'a ta'ofi 'akinautolu: he 'oku 'oe kakai pehē 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ¹⁷ Ko e mo'oni 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko ia ia 'e 'ikai te ne ma'u 'ae pule'anga 'oe 'Otua 'o hangē ko e tamasi'i si'i 'e 'ikai 'aupito hū ia ki ai." ¹⁸ Pea toki fehu'i 'ae matāpule 'e taha kiate ia, 'o pehē, "'Eiki lelei, ko e hā te u fai ke u hoko ai ki he mo'ui ta'ehili?" ¹⁹ Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Ko e hā kuo ke ui ai au ko e lelei? Ko e tokotaha pe 'oku lelei, 'aia ko e 'Otua. ²⁰ 'Oku ke 'ilo 'ae ngaahi fekau, "Oua na'a ke tono fefine," "Oua na'a ke fakapō," "Oua na'a ke kaiha'a," "Oua na'a ke fakamo'oni loi," 'Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē.'|" ²¹ Pea pehē 'e ia, "Kuo u fai eni kotoa pē talu 'eku si'i." ²² Pea kuo fanongo 'a Sisu ki he ngaahi lea ni, pea ne pehē kiate ia, "Ko e me'a 'e taha 'oku ke kei hala ai: fakatau 'a-ia kotoa pē 'oku 'a'au, 'o tufaki ki he masiva, pea te ke ma'u 'ae 'ene koloa 'i he langi: pea ke ha'u, 'o muimui 'iate au." ²³ Pea kuo fanongo ia ki ai, na'a ne mamahi 'aupito: he na'e lahi 'ene koloa. ²⁴ Pea kuo mamata 'a Sisu kuo mamahi 'aupito ia, pea ne pehē, "'E faingata'a 'aupito kiate kinautolu 'oku koloa'ia ke hū ki he He 'oku faingofua hake 'ae hū 'ae kāmeli 'i he ava'i hui, 'i he hū 'ae tangata koloa'ia ki he pule'anga 'oe 'Otua." ²⁵ He 'oku faingofua hake 'ae hū 'ae kāmeli 'i he ava'i hui, 'i he hū 'ae tangata koloa'ia ki he pule'anga 'ae 'Otua! ²⁶ Pea ko kinautolu na'e fanongo na'a nau fepehē'aki,

“Pea ko hai ‘e mo’ui?”²⁷ Pea pehē ‘e ia, “Ko e ngaahi me’a ‘oku ‘ikai mafai ‘e he tangata, ‘oku mafai ia ‘e he ‘Otua.”²⁸ Pea toki pehē ‘e Pita, “Vakai, kuo mau liaki ‘ae me’a kotoa pē, ‘o muimui ‘iate koe.”²⁹ Pea ne pehe kiate kinautolu, “Ko e mo’oni ‘oku ou tala atu kiate kimoutolu, “‘Oku ‘ikai ha tangata kuo li’aki ‘e ia ai fale, pea ‘ae mātu’a, pe ko e ngaahi kāinga, pe ko e ‘unoho, pe ‘ae fānau, koe’uhi ko e pule’anga ‘oe ‘Otua,³⁰ Ka te ne ma’u ‘o lahi ‘aupito hake ‘i he mo’ui ni, pea ‘i he maama ‘e ha’u ‘ae mo’ui ta’engata.”

³¹ ¶ Pea ne omi ‘ae toko hongofulu ma toko ua, ‘o ne pehē kiate kinautolu, “Vakai, ‘oku tau ‘alu hake ki Selūsalema, pea ‘e fakamo’oni ki he Foha ‘oe tangata ‘aia kotoa pē kuo tohi ‘e he kau palōfita.”³² He koe’uhi ‘e tukuange ia ki he Senitaile, pea ‘e manuki’i ia, mo fai me’a kovi kiate ia, mo ‘a’anu ki ai:³³ Pea te nau kau’i-maea mo tāmata’i ia: pea ‘i hono ‘aho tolu ‘e toetu’u ia.”³⁴ Ka na’e ‘ikai te nau ‘ilo ‘ae ngaahi me’a ni; pea na’e puli ‘iate kinautolu ‘ae lea ni, ‘o ‘ikai te nau ‘ilo ‘ae ngaahi me’a kuo lea ‘aki.

³⁵ ¶ Pea pehē, ‘i he’ene ofi atu ki Seliko, na’e nofo ‘i he ve’ehala ‘ae tangata kui ‘o kole:³⁶ Pea fanongo ia ki he ‘alu ange ‘ae fononga, pea fehu’i ia ki hono ‘uhinga.³⁷ Pea na’a nau tala kiate ia, “Ko Sisu ‘o Nāsaleti” ‘oku ‘alu ange.³⁸ Pea kalanga ia, ‘o pehē, “Sisu, Foha ‘o Tevita, ‘alo’ofa mai kiate au.”³⁹ Pea ko kinautolu na’e mu’o-mu’a na’a nau lolomi ia, ke tuku ‘ene longoa’a: ka na’e ‘āsili ai ‘ene kalanga, “Foha ‘o Tevita, ‘alo’ofa mai kiate au.”⁴⁰ Pea tu’u ‘a Sisu, ‘o fekau ke ‘omi ia kiate ia: pea kuo ‘unu mai ia ‘o ofi, pea ne fehu’i ange kiate ia,⁴¹ ‘O pehē, “Ko e hā ho loto ke u fai kiate koe?” Pea pehē ‘e ia, “Eiki, ke ‘ā hoku mata.”⁴² Pea pehē ‘e Sisu kiate ia, “Ke ‘ā ho mata: kuo fakamo’ui koe ‘e ho’o tui.”⁴³ Pea ‘ā fakafokifā pe ia, ‘o muimui ‘iate ia, pea fakamālō ki he ‘Otua: pea ‘i he mamata ki ai ‘ae kakai kotoa pē, na’a nau fakamālō ki he ‘Otua.

1 Ko Sakiasi ko e tånaki tukuhau. 11 Ko e fakatātā ‘oe pa’anga ‘e hongofulu. 28 ‘Oku ‘alu ‘a Sisu ki Selūsalema kuo heka ‘i he ‘asi. 41 ‘Oku ne tangi ai: 45 ‘Oku ne kapusi ‘ae kau fefakatau’aki ‘i he falelotu lahi: 47 ‘Oku ne malanga ai, pea fie tāmata’i ia ‘e he kau matāpule, ka kuo nau manavahē ki he kakai.

19 PEA na’e fononga atu ‘a Sisu ‘i Seliko, ‘o ‘alu ai.² Pea vakai, ko e tangata ko Sakiasi hono hingoa, ko e matāpule ia ‘i he kau tånaki tukuhau, pea na’e koloa’ia ia.³ Na’e holi ia ke mamata pe ko e tangata ‘oku fēfē ‘a Sisu; ka na’e ‘ikai mafai ia koe’uhi ko e kakai, he ko e pukupuku ia.⁴ Pea na’e lele mu’omu’a ia, ‘o kaka ‘i he ‘akau ko e sukamino, ke mamata kiate ia: koe’uhi ‘e ‘alu ange ai ia.⁵ Pea kuo hoko ‘a Sisu ki he potu, na’a ne sio hake, ‘o mamata kiate ia, pea ne pehē ki ai, “Sakiasi, ‘alu hifo ke vave, he te u nofo ‘i ho fale ‘i he ‘aho ni.”⁶ Pea fakavave ia, ‘o ‘alu hifo, ‘o ne tali ia ‘i he fiefia.⁷ Pea kuo nau mamata ki ai, pea nau lāunga kotoa pē, ‘o pehē, “Kuo ‘alu ia ke nofo mo e tangata angahala.”⁸ Pea tu’u hake ‘a Sakiasi, ‘o ne pehē ki he “Eiki; ‘Eiki, vakai, ‘oku ou foaki hono vaeua ‘o ‘eku

koloa ki he masiva; pea kapau ne u ma’u ha me’a ‘i he lohiaki’i ha taha, ‘oku ou totongi ‘o liunga fā kiate ia.”⁹ Pea pehē ‘e Sisu kiate ia, “Kuo hoko ‘i he ‘aho ni ‘ae fakamo’ui ki he fale ni, koe’uhi ko e foha foki ia ‘o ‘Epalahame.”¹⁰ He kuo ha’u ‘ae Foha ‘oe tangata ke kumi mo fakamo’ui ‘aia kuo mole.”¹¹ Pea ‘i he’enu fanongo ki he ngaahi me’a ni, na’a ne toe lea ‘aki ‘e ia ‘ae fakatātā, koe’uhi kuo ofi ia ki Selūsalema, pea ko e me’a ‘i he’enu mahalo ‘e hoko leva ‘ae pule’anga, ‘oe ‘Otua.¹² Ko ia ne ne pehē ai, “Na’e ‘alu ‘ae ‘eiki ‘e tokotaha ki he fonua mama’o, ke ma’u mo’ona ‘ae pule’anga, pea toki liliu mai.”¹³ Pea ne ui ‘ae toko hongofulu ‘o ‘ene kau tamaio’eiki, ‘o ne tuku kiate kinautolu ‘ae mina ‘e hongofulu, mo ne pehē kiate kinautolu, “Ngāue’a ki eni kae’oua ke u ha’u.”¹⁴ Ka na’e fehi’a ‘a hono kakai kiate ia, ‘onau kouna ‘ae talafekau ke ‘alu, mo pehē, “E ‘ikai te mau ma’u ‘ae tangata ni ke pule’i ‘akimautolu.”¹⁵ “Pea pehē, ‘i he’ene liu mai, kuo ne ma’u ‘ae pule’anga, pea toki fekau ‘e ia ke ui mai ‘ae kau tamaio’eiki ko ia, ‘aia na’a ne tuku ki ai ‘ae pa’anga, koe’uhi ke ne ‘ilo pe ko e hā kuo ma’u ‘e he tangata taki taha ‘i he’ene fakatau.”¹⁶ Pea ha’u ‘ae ‘uluaki, ‘o ne pehē, “Eiki, kuo ma’u ‘aki ‘a ho’o mina ‘ae mina ‘e hongofulu.”¹⁷ Pea ne pehē kiate ia, ‘Mālō, ko e tamaio’eiki lelei koe;’ ko e me’a ‘i ho’o angatonu ‘i he me’a si’i, ma’u ‘e koe ‘ae pule ki he kolo ‘e hongofulu.”¹⁸ Pea ha’u hono toko ua, ‘o ne pehē, “Eiki, kuo ma’u ‘aki ‘a ho’o mina ‘ae mina ‘e nima.”¹⁹ Pea na’e pehē foki kiate ia, ‘Ke ke pule’i foki ‘ae kolo ‘e nima.”²⁰ Pea ha’u ‘ae tokotaha, ‘o ne pehē, “Eiki, vakai, ko ho’o mina, ‘aia kuo u tauhi, ‘o kofu’aki ia ‘ae holoholo.”²¹ He na’aku manavahē kiate koe, koe’uhi ko e tangata faingata’a koe: ‘oku ke to’o hake ‘aia na’e ‘ikai te ke tuku hifo, mo tu’usi ‘aia na’e ‘ikai te ke tūtu-u’i.”²² Pea pehē ‘e ia kiate ia, ‘Mei ho ngutu ‘o’ou te u fakamaau koe, ‘ae tamaio’eiki angakovi. Na’a ke ‘ilo ko e tangata faingata’a au, ‘oku ou to’o hake ‘aia na’e ‘ikai te u tuku hifo, mo tu’usi ‘aia na’e ‘ikai te u tūtu-u’i.”²³ Ko e hā ia na’e ‘ikai ai te ke tuku ‘eku pa’anga ki he tuku’anga koloa, koe’uhi ‘i he’eku ha’u te u ma’u ia mo hono tupu?”²⁴ Pea ne pehē kiate kinautolu na’e tutu’u ‘i ai, ‘To’o ‘iate ia ‘ae mina, ‘o atu kiate ia ‘oku hongofulu ‘ene mina.”²⁵ (Pea nau pehē kiate ia, “Eiki, ‘oku hongofulu ‘ene mina.”)²⁶ He ‘oku ou pehē kiate kimoutolu, ‘Ko ia fulipē ‘oku ne ma’u, ‘e foaki kiate ia; pea ko ia ‘oku ‘ikai te ne ma’u, ‘e to’o meiate ia ‘aia ‘oku ne ma’u.”²⁷ Ka ko kinautolu ni ko hoku ngaahi fili, na’e ‘ikai te nau lelei ke u pule’i ‘akinautolu, ‘omi ki heni, pea tāmata’i ‘i hoku ‘ao.’”

²⁸ ¶ Pea kuo hili ‘ene lea pehē, pea mu’omu’a ia, ‘o fononga atu ki Selūsalema.²⁹ Pea pehē, ‘i he’ene ha’u ‘o ofi ki Petefesi mo Pētani, ki he mo’unga ‘oku ui ko ‘Olive, ne ne fekau ‘ene ongo ākongā ‘e toko ua.³⁰ ‘O pehē, “Mo ō ki he potu kakai ‘oku hangatonu mai; pea ‘i ho’omo hū ki ai te mo ‘ilo ‘ae ‘uhiki’i ‘asi kuo no’otaki, ‘oku te’eki heka ai ha tangata: vete ia, ‘o taki mai.”

³¹ Pea kapau ‘e ‘eke ‘e ha taha kiate kimoua, ‘Ko e hā ‘oku mo vete ai ia?’ Te mo pehē kiate ia, ‘Koe’uhi ‘oku ‘aonga ia ki he ‘Eiki.’”³² Pea na’a na ō ‘akinaua na’e

fekau, 'o na 'ilo 'o hangē ko ia ne ne fakahā ki te kin-
 aua. ³³ Pea 'i he'ena vete 'ae 'uhiki'i 'asi, na'e pehē 'ekin-
 autolu 'oku 'anautolu ia ki te kinaua, "Ko e hā 'oku mo
 vete ai 'ae 'uhiki'i 'asi?" ³⁴ Pea na pehē, "'Oku 'aonga ia
 ki he 'Eiki.'" ³⁵ Pea na'a na taki ia kia Sisu: pea na 'ai
 hona kofu ki he 'uhiki'i 'asi, 'o na fakaheka ki ai 'a Sisu.
³⁶ Pea 'i he'enua o, na'a nau folahi honau ngaahi kofu 'i
 he hala. ³⁷ Pea kuo ha'u ia 'o ofi, 'i he tahifohifo 'oe
 mo'unga ko 'Olive, pea kamata fiefia mo fakamālō 'ae
 kau ākongā kotoa pē ki he 'Otua 'aki 'ae le'o lahi,
 koe'uhi ko e ngaahi ngāue lahi kotoa pē kuo nau ma-
 mata ki ai; ³⁸ 'O pehē, "'Oku monū'ia 'ae Tu'i 'oku
 hā'e le mai 'i he huafa 'o Sihova:' Ke fiamālie 'i he langi,
 pea fakamālō fungani lahi 'i 'olunga.'" ³⁹ Pea ko e Fālesi
 ni'ihi 'i he kakai na'a nau pehē kiate ia, "'Eiki, lolomi
 ho'o kau ākongā.'" ⁴⁰ Pea lea ia, 'o pehēange kiate kin-
 autolu, "'Oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kapau 'e
 fakalongo pē 'akinautolu ni, 'e kalanga leva 'ae ngaahi
 maka."

⁴¹ ¶ Pea kuo ha'u ia 'o ofi, pea vakai ia ki he kolo, pea
 tangi ai, ⁴² 'o pehē, "Taumaiā na'a ke 'ilo, 'io, 'e koe, 'i ho
 'aho ko eni, 'ae ngaahi me'a 'oku kau ki ho'o fiamālie!
 Ka ko eni kuo fufū ia mei ho mata. ⁴³ Koe'uhi 'e hoko
 'ae ngaahi 'aho kiate koe, 'e tanu puke ai 'a ho ngaahi
 fili, 'o takatakai koe, mo kāpui koe, pea tāpuni ko e mei
 he potu kotoa pē. ⁴⁴ Pea 'e holoki hifo ko e 'o a'u ki he
 kelekele, mo ho'o fānau 'iate koe; pea 'e 'ikai te nau
 tuku 'iate koe ha maka *kuo fokotu'u* ki ha maka;
 koe'uhi na'e 'ikai te ke 'ilo 'ae kuonga 'o ho 'a'ahi 'anga.'" ⁴⁵
 Pea na'e hū ia ki he falelotu lahi, 'o ne kamata kapusi
 kitu'a 'akinautolu na'e fefakatau'aki ai; ⁴⁶ 'o ne pehē ki-
 ate kinautolu, "Kuo tohi, 'Ko hoku fale ko e falelotu:' ka
 kuo mou ngaohi ia 'ko e 'ana 'oe kau kaiha'a.'" ⁴⁷ Pea
 na'e ako ia 'i he falelotu lahi 'i he 'aho kotoa pē. Ka na'e
 holi ke tāmāte'i ia 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau
 tangata tohi mo e kau matāpule 'oe kakai. ⁴⁸ Ka na'e
 'ikai te nau 'ilo pe ko e hā te nau fai: he kuo tokanga
 lahi 'ae kakai kotoa pē ke nau fanongo kiate ia.

*1 'Oku fakahā 'e Kalaisi 'ene pule 'i he'ene fehu'i ki
 he papitaiso 'a Sione. 9 Ko e fakatātā 'oe ngoue
 vaine. 19 Ki he tukuhau kia Sisa. 27 'Oku ne fakahā
 'ae toetu'u ki he kau Sātusi. 41 Ko e foha fēfē 'o
 Tevita 'a Kalaisi. 45 'Oku ne ta'ofi eni kau ākongā
 ke nau vakai ki he kau tangata tohi.*

20 PEA pehē, ko e 'aho 'e taha 'i he ngaahi 'aho ko
 ia, 'i he'ene akonaki ki he kakai 'i he falelotu lahi,
 mo malanga'aki 'ae ongoongolelei, na'e ha'u 'ae kau
 taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi pea mo e mātu'a,
² Mo nau lea kiate ia, 'o pehē, "Talamai kiate kimautolu
 pe ko e pule fē 'oku ke fai ai 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko
 hai ia ne ne tuku 'ae pule ni kiate koe?" ³ Pea lea ia, 'o
 pehēange kiate kinautolu, "Te u fehu'i foki kiate ki-
 moutolu ha me'a 'e taha; pea tala mai kiate au: ⁴ Ko e
 papitaiso 'a Sione, na'e mei he langi ia, pe mei he tan-
 gata?" ⁵ Pea nau fealēlea'aki, 'o pehē, "Kapau te tau pe-
 hē, 'Mei he langi;' te ne pehē mai, 'Ko e hā na'e 'ikai ai
 te mou tui kiate ia?' ⁶ Pea kapau te tau pehē, 'Mei he
 tangata;' 'e lisingi 'aki 'ae maka 'akitautolu 'e he kakai

kotoa pē: he 'oku nau 'ilo pau ko e palōfita 'a Sione."

⁷ Pea na'a nau pehēange, kuo 'ikai te nau 'ilo pe na'e
 mei fē ia. ⁸ Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "Pea 'e 'ikai
 te u tala kiate kimoutolu pe ko e pule fē 'oku ou fai ai
 'ae ngaahi me'a ni." ⁹ Pea na'a ne kamata lea 'aki 'ae
 fakatātā ni ki he kakai; "Ko e tangata 'e tokotaha na'a
 ne tō 'ae ngoue vaine, 'o ne tuku ia ki he kau tauhi
 ngoue, pea fononga mama'o ia 'o fuoloa ai. ¹⁰ Pea
 hokosia 'ae to'ukai, pea ne fekau 'ae tamaio'eiki ki he
 kau tauhi ngoue, koe'uhi ke nau 'omi kiate ia ha fua 'oe
 ngoue vaine: ka na'e te'ia ia 'e he kau tauhi ngoue,
 'onau kapusi ia ta'eha'aneme'a. ¹¹ Pea toe fekau 'e ia
 'ae tamaio'eiki 'e taha: pea na'a nau te'ia foki ia, pea
 lahi 'enau fai kovi *kiate ia*, mo nau kapusi ta'eha'ane-
 me'a. ¹² Pea toe fekau 'e ia 'a hono toko tolu: pea na'a
 nau te'ia foki ia, 'onau lī *ia* kitua'ā. ¹³ Pea toki pehē 'e he
 'eiki 'oe ngoue vaine, 'Ko e hā te u fai? Te u fekau atu
 hoku foha 'ofa'anga: hei'ilo ka nau ka mamata ai te
 nau faka'apa'apa kiate ia.' ¹⁴ Ka kuo mamata ki ai 'ae
 kau tauhi ngoue, pea nau fealēlea'aki, 'o pehē, 'Ko eni
 'ae foha hoko: ha'u ke tau tāmāte'i ia, kae 'atautolu 'ae
 tofi'a. ¹⁵ Pea na'a nau lī ia kitua'ā ngoue vaine, 'o tā-
 māte'i *ia*. "Pea ko e hā 'e fai 'e he 'eiki 'oe ngoue vaine
 kiate kinautolu? ¹⁶ 'E ha'u ia 'o faka'auha 'ae kau tauhi
 ngoue ko ia, pea tuku 'ae ngoue ki he kakai kehe." Pea
 'i he'enua fanongo *ai*, na'a nau pehē, "Ke 'oua 'aupito."
¹⁷ Pea vakai atu 'e ia kiate kinautolu, 'o ne pehē, "Ka ko
 e hā eni kuo tohi,

'Ko e maka na'e lī'aki 'e he kau tufunga,
 kuo hoko ia ko e fungani *maka* tuliki?"

¹⁸ Ko ia ia 'e tō ki he maka ko ia, 'e mafesifesi ai ia;
 ka ko ia 'e tō ki ai ia, 'e momosi ia 'o efu."

¹⁹ ¶ Pea na'e holi 'ae kau taula'eiki lahi mo e kau tan-
 gata tohi 'i he feitu'ula'ā pe ko ia ke nau puke ia; ka
 na'a nau manavahē ki he kakai: he na'a nau 'ilo kuo ne
 lea 'aki 'ae fakatātā ni kiate kinautolu. ²⁰ Pea na'a nau
 lamasia *ia*, 'onau fekau atu 'ae kau mataki ke nau fai
 fakafieangatonu, koe'uhi ke nau femioekina ia 'i he'ene
 lea, ka nau tukuange ai ia ki he mālohi mo e pule 'ae
 pule. ²¹ Pea na'a nau fehu'i kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, 'oku
 mau 'ilo 'oku ke lea mo ako totonu, pea 'oku 'ikai te ke
 fai filifilimānako, ka 'oku ke akonaki 'aki 'ae hala 'oe 'O-
 tua 'i he mo'oni. ²² 'Oku ngofua ke mau 'atu 'ae
 tukuhau kia Sisa, pe 'ikai?" ²³ Ka na'e 'ilo 'e ia 'enua
 kākā, pea ne pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou
 'ahi'ahi'i ai au?" ²⁴ Fakahā mai 'ae tenali. "Ko e mata mo
 e tohi 'a hai 'oku 'i ai?" Pea nau lea, 'o pehēange, "'A
 Sisa." ²⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko ia 'atu kia
 Sisa 'ae ngaahi me'a 'a Sisa, pea ki he 'Otua 'ae ngaahi
 me'a 'ae 'Otua." ²⁶ Pea na'e 'ikai te nau fa'a femioekina
 ia, 'i he'ene ngaahi lea 'i he 'ao 'oe kakai: pea na'a nau
 ofo 'i he'ene lea, mo nau fakalongo pe.

²⁷ ¶ Pea na'e toki ha'u 'ae ni'ihi 'oe Sātusi, 'akinautolu
 'oku pehē 'oku 'ikai ha toetu'u; 'onau fehu'i kiate ia,
²⁸ "'o pehē, 'Eiki, na'e tohi 'e Mōsese kiate kimautolu,
 "Kapau 'e mate 'ae tokoua 'o ha tangata, ka 'oku ai
 hono 'unoho, pea mate ia ta'eha'anefānau, ke ma'u 'e
 hono tokoua 'a hono 'unoho, 'o fakatupu 'ae hako ki

hono tokoua. ²⁹ Pea na'e ai 'ae kāinga 'e toko fitu: pea ma'u 'e he 'uluaki 'ae 'unoho, pea mate ia ta'eha'ane'ānau. ³⁰ Pea ma'u ia 'e he toko ua ko hono 'unoho, pea mate ia ta'eha'ane'ānau. ³¹ Pea ma'u ia 'e hono toko tolu; pea pehē pe ō a'u ki hono toko fitu: ka na'a nau mate ta'eha'anaufānau. ³² Pea mate fakamui foki 'ae fefine. ³³ Ko ia 'i he toetu'u ko e 'unoho 'o hai ia 'iate kinautolu? He na'e ma'u ia 'e he toko fitu ko honau 'unoho." ³⁴ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate kinautolu, "Ko e fānau 'a māmani 'oku mali pea foaki ke mali: ³⁵ Ka ko kinautolu 'e 'aonga ke ma'u 'ae mama ko ia, mo e toetu'u mei he mate, 'e 'ikai te nau fakamaau pe foaki ke fakama'u: ³⁶ Pea 'e 'ikai te nau toe mate: he ko e fānau 'ae 'Otua 'akinautolu 'o hangē ko e kau 'āngelo; mo e fānau 'oe toetu'u. ³⁷ Ka ko e fokotu'u 'oe mate, na'e fakahā ia 'e Mōsese, mei he 'ulu'akau, 'i he'ene ui 'ae 'Eiki 'ko e 'Otua 'o 'Epalahame, mo e 'Otua 'o 'Aisake, mo e 'Otua 'o Sēkope.' ³⁸ He 'oku 'ikai ko e 'Otua ia 'oe mate, ka ko e mo'ui: he 'oku mo'ui kotoa pē kiate ia."

³⁹ ¶ Pea leaange 'ae ni'ihī 'oe kau tangata tohi, 'o pehē, "Eiki, kuo ke lea totonu." ⁴⁰ Pea hili ia na'e 'ikai te nau fa'a fai mo ha fehu'i kiate ia. ⁴¹ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oku fēfē 'enau lau ko Kalaisi ko e foha 'o Tevita? ⁴² Kae pehē 'e Tevita 'i he tohi 'oe ngaahi Saame,

'Na'e folofola 'a Sihova ki hoku 'Eiki,
Nofo koe ki hoku nima to'omata'u,

⁴³ Kae'oua ke u ngaahi ho ngaahi fili ko ho tu'un-gava'e." |' ⁴⁴ Ko ia na'e ui ia 'e Tevita ko e "Eiki," pea ko hono foha fēfē ia?"

⁴⁵ ¶ Pea toki pehē 'e ia ki he'ene kau ākongā, 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē, ⁴⁶ "Vakai ki he kau tangata tohi, 'akinautolu 'oku nau manako ke 'alu mo e kofu fakatōtōlofa, mo nau lelei'ia 'i he fetapa 'i he ngaahi potu fakatau, mo e nofo'anga mā'olunga 'i he ngaahi falelotu, mo e potu lelei 'i he ngaahi katoanga; ⁴⁷ 'Oku nau fa'ao 'ae ngaahi fale 'oe kau fefine kuo mate honau 'unoho, mo fai fakalōloa 'ae ngaahi lotu 'i he kākā: 'e ma'u 'ekinautolu ni 'ae mala'ia lahi."

1 'Oku lelei 'a Kalaisi 'i he ngāue 'ae fefine masiva kuo mate hono 'unoho. 5 'Oku ne fakahā 'ae faka'auha 'oe falelotu lahi, mo e kolo ko Selūsalema. 25 Ko e ngaahi faka'ilonga 'e mu'omu'a 'i he 'a-ho fakamui. 34 'Oku ne ako ke nau fa'a le'o.

21 PEA vakai atu 'e ia, 'o ne mamata ki he lī 'e he kakai koloa'ia 'enau me'a foaki ki he tuku'anga koloa. ² Pea mamata foki 'e ia ki he fefine masiva, kuo mate hono 'unoho, 'oku ne lī ki ai 'ae kihī' pa'anga 'e ua. ³ Pea pehē 'e ia, "Ko e mo'oni 'oku ou tala kiate kimoutolu, ko e fefine ni kuo mate hono 'unoho mo paea, kuo ne lī ki ai 'o lahi hake 'iate kinautolu kotoa pē: ⁴ He kuo lī 'ekinautolu ni kotoa pē ki ai 'ae ngaahi me'a foaki ki he 'Otua, mei he'enu koloa lahi: ka kuo lī 'e ia ki ai, mei he'ene masiva, 'a 'ene mo'ui kotoa pē."

⁵ ¶ Pea 'i he lea 'ae ni'ihī ki he falelotu lahi, ki hono te-unga'aki 'ae ngaahi maka lelei mo e ngaahi me'a foaki, ne pehē 'e ia, ⁶ "Ko e ngaahi me'a 'oku mou mamata ki ai ni, 'e hoko 'ae ngaahi 'aho 'e 'ikai mahili ai ha maka

ki ha maka, ka 'e laku kotoa pē ki lalo." ⁷ Pea na'a nau fehu'i kiate ia, 'o pehē, "Eiki, 'e hoko afe 'ae ngaahi me'a ni? Pea ko e hā 'ae faka'ilonga 'oka hoko 'ae ngaahi me'a ni?" ⁸ Pea pehē 'e ia, "Vakai, telia na'a kākaa'i 'akimoutolu: koe'uhi 'e ha'u 'ae tokolahi 'i hoku hingoa 'onau pehē, 'Ko au ia;" pea "Oku ofi mai 'ae 'a-ho:" ko ia 'oua na'a mou muimui kiate kinautolu. ⁹ Ka 'oka mou ka fanongo ki he ngaahi tau mo e ngaahi maveuveu, 'oua na'a mou ilifia: koe'uhi 'e tomu'a hoko 'ae ngaahi me'a ni; ka 'e 'ikai vave 'ae ngata'anga."

¹⁰ Pea toki pehē 'e ia kiate kinautolu, "E tu'u hake 'ae kakai ki he kakai, mo e pule'anga ki he pule'anga; ¹¹ Pea 'e hoko 'ae ngaahi mofuika lahi 'i he potu ke-hekehe, mo e honge, mo e ngaahi mahaki lahi; pea 'e hā mai mei he langi 'ae ngaahi me'a fakailifia mo e ngaahi faka'ilonga lahi. ¹² Kae te'eki ai ke hoko eni, te nau pukea 'akimoutolu, mo fakatanga'i, mo tukuange 'akimoutolu ki he ngaahi falelotu, mo e ngaahi fale fakapōpula, 'onau 'omi 'akimoutolu ki he 'ao 'oe ngaahi tu'i mo e pule, koe'uhi ko hoku hingoa. ¹³ Pea 'e hoko ia ko e fakamo'oni kiate kimoutolu. ¹⁴ Ko ia ke fakapa-pau homou loto, ke 'oua na'a tomu'a fakakaukau 'aia te mou tali 'aki: ¹⁵ He te u foaki kiate kimoutolu 'ae ngutu mo e poto, 'e 'ikai fa'a tali pe ta'ofia 'e homou ngaahi fili kotoa pē. ¹⁶ Ka 'e lavaki'i 'akimoutolu 'e he mātu'a, mo e tokoua, mo e kāinga, mo e kaume'a; pea te nau tāmata'i homou ni'ihī. ¹⁷ Pea 'e fehi'ane'kina 'akimoutolu 'i he kakai kotoa pē koe'uhi ko hoku hingoa.

¹⁸ Ka 'e 'ikai mole ha tu'oni lou'ulu 'i homou 'ulu. ¹⁹ Mou ma'u 'i ho'omou fa'a kātaki 'a homou laumālie. ²⁰ "Pea 'oka mou ka mamata ki he kāpui 'o Selūsalema 'aki 'ae ngaahi matatau, mou toki 'ilo kuo ofi hono faka'auha.

²¹ Pea tuku ke toki feholaki ai ki he ngaahi mo'unga 'akinautolu 'oku 'i Siutea; pea ko kinautolu 'oku 'i kolo ke nau 'alu atu; pea 'oua na'a hū ki ai 'akinautolu 'oku nofo 'i he tuku'uta. ²² He ko e 'ngaahi 'aho eni 'oe to-tongi,' koe'uhi ke fakamo'oni 'ae me'a kotoa pē kuo tohi. ²³ Ka 'e mala'ia 'akinautolu 'e feitama, mo kinautolu 'e toutama, 'i he ngaahi 'aho ko ia! Koe'uhi 'e ai 'ae mamahi lahi ki he fonua, mo e houhau ki he kakai ni.

²⁴ Pea 'e tō 'akinautolu 'i he mata 'oe heletā, pea 'e taki pōpula ki he pule'anga kotoa pē: pea 'e malaki hifo 'a Selūsalema 'e he kakai Senitaile, kae'oua ke kakato 'ae kuonga 'oe kakai Senitaile.

²⁵ ¶ "Pea 'e ai 'ae ngaahi faka'ilonga 'i he la'ā, mo e māhina, mo e ngaahi fetu'u; pea 'e 'i he māmani 'ae mamahi 'oe ngaahi kakai, mo e puputu'u, koe'uhi ko e 'u'ulu 'ae tahi mo e ngaahi peau: ²⁶ Ka 'e mole 'ae loto 'oe kakai 'i he manavahē, mo tu'otu'atamaki ki he ngaahi me'a 'e hoko ki māmani: koe'uhi 'e ngalulululu 'ae ngaahi mālohi 'oe langi. ²⁷ Pea te nau toki mamata ki he Foha 'oe tangata 'oku ha'u 'i he ngaahi 'ao, mo e mālohi mo e nāunau lahi. ²⁸ Pea 'i he kamata hoko mai 'ae ngaahi me'a ni, mou sio hake, pea hanga hake homou 'ulu; he 'oku ofi mai homou huhu'i." ²⁹ Pea na'e lea 'aki 'e ia 'ae fakatātā kiate kinautolu; "Vakai ki he 'akau ko e fiki, pea mo e ngaahi 'akau kotoa pē; ³⁰ 'Oka tupu hono muka, 'oku mou mamata, pea mou 'ilo ai 'oku ofi

mai 'ae fa'ahita'u mafana. ³¹ Pea 'e pehē foki 'aki-moutolu, 'oka mou ka mamata ki he hoko 'oe ngaahi me'a ni, mou 'ilo 'oku ofi mai 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ³² "Ko e mo'oni 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'E 'ikai mole 'ae to'utangata ni, kae'oua ke fakamo'oni kotoa pē. ³³ 'E mole 'ae langi mo māmani; ka 'e 'ikai mole 'a 'eku ngaahi lea.

³⁴ ¶ "Kae vakai kiate kimoutolu, telia na'a 'iloange kuo ta'omia homou loto 'i he kai fekinaki, mo e kona, mo e tokanga ki he mo'ui ni, pea hoko fakafokifā ai 'ae 'aho ko ia kiate kimoutolu. ³⁵ Koe'uhi 'e hoko ia 'o hangē ko e hele kiate kinautolu kotoa pē 'oku nau nofo 'i he funga 'o māmani fulipē. ³⁶ Ko ia mou le'o, pea lotu ma'uaipe, koe'uhi ke mou 'aonga ke hao mei he ngaahi me'a ni kotoa pē 'e hoko, pea ke tutu'u 'i he 'ao 'oe Foha 'oe tangata." ³⁷ Pea na'e ako ia 'i he 'aho 'i he falelotu lahi; pea 'i he pō, na'a ne 'alu kitua'ā 'o nofo 'i he mo'unga 'oku ui ko 'Olive. ³⁸ Pea na'e ha'u hengihengi 'ae kakai kotoa pē kiate ia 'i he falelotu lahi, ke nau fanongo kiate ia.

1 'Oku loto 'ae kakai Siu ke fakapoongi 'a Kalaisi. 3 'Oku hū 'a Sētane kia Siutasi ke ne lavaki'i 'a Kalaisi. 7 'Oku te u 'e he kau 'aposestolo 'ae Lakaatu. 19 'Oku fokotu'u 'e Kalaisi 'ae 'ohomohe tapu, 21 'Oku ne fakahā 'ae lavaki'i. 24 'Oku ne ta'ofi 'ene kau ākongā ke 'oua te nau fiela. 31 'Oku ne fakahā kia Pita 'e 'ikai mate 'ene tui: 34 Ka te ne fakafisinga'i ia 'o liunga tolu. 39 'Oku ne hū 'i he ngoue, pea ne mamahi. 47 'Oku lavaki'i ia 'aki 'ae 'uma: 50 'Oku ne fakamo'ui 'ae telinga 'o Malikusī. 34 'Oku fakafisinga 'e Pita kiate ia 'o liunga tolu. 63 'Oku ngaohi kovi ia, 66 Pea ne fakahā ko e 'Alo ia 'oe 'Otua.

22 PEA na'e ofi mai 'ae kātoanga 'oe mā ta'e-me'afakatupu, 'aia 'oku ui ko e Lakaatu. ² Pea na'e fifili 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi pe fēfē'i 'enau tāmāte'i ia; ka na'a nau manavahē ki he kakai.

³ ¶ Pea hū ai 'a Sētane kia Siutasi na'e hingoa ko 'Isikaliote, ko e taha ia 'i he toko hongofulu ma toko ua. ⁴ Pea 'alu ai ia, 'onau alea mo e kau taula'eiki lahi mo e kau matāpule, pe fēfē 'ene lavaki'i ia kiate kinautolu. ⁵ Pea na'a nau fiefia, 'o alea fakapapau ke 'atu ha pa'anga kiate ia. ⁶ Pea loto ia ki ai 'o ne lamasī ke tu'umālie 'ene lavaki ia kiate kinautolu 'i he 'ikai 'i ai ha kakai.

⁷ ¶ Pea hokosia 'ae 'aho 'oe mā ta'eme'afakatupu, 'aia 'oku totonu ke tāmāte'i ai 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu. ⁸ Pea fekau'i 'e ia 'a Pita mo Sione, 'o pehē, "Mo ō, 'o teuteu 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu ma'atautolu, koe'uhi ke tau kai." ⁹ Pea na'a na pehē kiate ia, "Ko e potu fē 'oku ke loto ke ma teuteu ai?" ¹⁰ Pea pehē 'e ia kiate kinaua, "Vakai, 'i ho'omo hū ki he kolo, te mo fetaulaki mo e tangata 'oku ne fua 'ae hina vai; mo muimui 'iate ia ki he fale 'e hū ia ki ai. ¹¹ Pea mo pehē ki he 'eiki 'oe fale, "Oku pehē mai 'ae 'Eiki kiate koe, "Kofā'ā ia 'ae potu te mau kai ai 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu mo 'eku kau ākongā?" | ¹² Pea 'e fakahā 'e ia kiate kimoua 'ae potu

lahi 'i 'olunga kuo teu'i: pea mo teuteu ai." ¹³ Pea na'a na ō, 'o na 'ilo 'o hangē ko 'ene lea kiate kinaua; pea na'a na teuteu 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu. ¹⁴ Pea kuo hokosia 'ae feitu'u efiāfi, pea nofo hifo ia, mo e kau 'a-POSESTOLO 'e toko hongofulu ma toko ua. ¹⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Kuo u holi 'i he holi lahi, ke tau kai mo kimoutolu 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu ni 'i he te'eki ai te u mate. ¹⁶ He 'oku ou tala atu kiate kimoutolu. 'E 'ikai te u toe kai ia, kae'oua ke fakamo'oni ia 'i he pule'anga 'oe 'Otua." ¹⁷ Pea to'o 'e ia 'ae ipu, 'o ne fakafeta'i, 'o pehē, "To'o eni, 'o tufaki kiate kimoutolu: ¹⁸ He 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'E 'ikai te u inu 'i he fua 'oe vaine, kae'oua ke hokosia 'ae pule'anga 'oe 'Otua."

¹⁹ ¶ Pea to'o 'e ia 'ae mā, 'o ne fakafeta'i, mo tofitofi ia, 'o ne 'atu kiate kinautolu, 'o pehē, "Ko hoku sino eni, 'aia kuo foaki koe'uhi ko kimoutolu: fai eni 'i he fakamanatu kiate au." ²⁰ Pea hili 'ae 'ohomohe na'e to'o foki 'e ia 'ae ipu, 'o pehē, "Ko e ipu ni ko e fuakava fo'ou 'i hoku toto, 'aia 'oku lilingi koe'uhi ko kimoutolu.

²¹ ¶ "Kae vakai, ko e nima 'o ia 'oku ne lavaki'i au, 'oku 'iate au 'i he keinanga'anga. ²² Pea ko e mo'oni 'oku 'alu 'ae Foha 'oe tangata, 'o hangē ko ia kuo tu'utu'uni: ka 'e mala'ia 'ae tangata ko ia te ne lavaki'i ia!" ²³ Pea na'a nau kamata fakafefehu'i'aki 'iate kinautolu, pe ko hai ia 'iate kinautolu 'e fai 'ae me'a ni.

²⁴ ¶ Pea na'e ai 'ae kikihi foki 'iate kinautolu, pe ko hai 'iate kinautolu 'e lahi. ²⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e ngaahi tu'i 'oe Senitaile 'oku nau pule'i 'akinautolu: pea ko kinautolu 'oku pule kakaha, 'oku nau ui 'akinautolu 'ko e angalelei." ²⁶ Ka 'e 'ikai pehē 'iate kimoutolu: ka ko ia 'oku lahi 'iate kimoutolu, tuku ke tatau ia mo e ki mui; pea mo ia 'oku pule, ke tatau mo ia 'oku tauhi. ²⁷ He ko hai 'oku lahi, ko ia 'oku ne nofo 'o kai, pe ko ia 'oku ne tauhi? 'Ikai ko ia 'oku nofo 'o kai? Ka 'oku ou 'iate kimoutolu 'o hangē ko ia 'oku tauhi.

²⁸ "Ko kimoutolu ia kuo nofoma'u mo au, 'i hoku ngaahi 'ahi'ahi. ²⁹ Pea 'oku ou tu'utu'uni kiate kimoutolu ha pule'anga, 'o hangē ko e tu'utu'uni 'a 'eku Tamai kiate au; ³⁰ Koe'uhi ke mou kai mo inu 'i he'eku keinanga'anga 'i hoku pule'anga, mo nofo 'i he ngaahi nofo'a, 'o fakamaau 'ae fa'ahinga 'e hongofulu ma ua 'o 'Isileli.

³¹ ¶ "Pea na'e pehē 'e he 'Eiki, Saimone, Saimone, vakai, 'oku holi 'a Sētane kiate kimoutolu, koe'uhi ke ne fakatanga'i 'akimoutolu 'o hangē ko e uite. ³² Ka kuo u hūfia koe, ke 'oua na'a mate ho'o tui: pea 'oka ke ka toe liliu, ke ke tokoni ho kāinga." ³³ Pea pehē 'e ia kiate ia, "Eiki, te u 'alu mo koe ki he fale fakapōpula mo e mate." ³⁴ Pea pehē 'e ia, "Pita, 'oku ou tala kiate koe, 'E 'ikai u'ua 'ae moa 'i he 'aho ni, kae'oua ke tu'o tolu hao fakafisi, 'o pehē, 'oku 'ikai te ke 'ilo au." ³⁵ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "I he'eku fekau atu 'akimoutolu ta'e-hakatopa'anga, pe ha kato kai, pe ha topuva'e, na'a mou masiva 'i ha me'a?" Pea nau pehē, "Ikai." ³⁶ Pea pehē ai 'e ia kiate kinautolu, "Ka ko eni, ko ia 'oku ma'u 'ae kato pa'anga, ke ne to'o ia, pea mo e kato kai foki; pea ko ia 'oku 'ikai ha'ane heletā, ke fakatau 'e ia 'a hono kofu, pea ma'u ai ha taha." ³⁷ He 'oku ou tala atu

kiate kimoutolu, ko e tohi ni, 'Pea na'e lau fakataha ia mo e kau angahala,' e fakamo'oni 'iate au: he ko e ngaahi me'a 'oku kau kiate au 'e fakamo'oni ki ai.'
³⁸ Pea na'a nau pehē, "Eiki, vakai, ko eni 'ae heletā 'e ua." Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku lahi." ³⁹ Pea ha'u kitua'ā ia, 'o 'alu ki he mo'unga 'oe 'Olive, 'o hangē ko 'ene fa'a fai; pea muimui 'a 'ene kau ākongā kiate ia.
⁴⁰ Pea kuo hoko ia ki he potu, pea ne pehē kiate kinautolu, "Mou lotu ke 'oua na'a mou hinga ki he 'ahi'ahi."
⁴¹ Pea mahu'ī ia 'iate kinautolu, 'o hangē ko e lisi'anga maka *hono mama'o*, pea tū'ulutui, mo lotu, ⁴² 'o ne pehē, "'E Tamai, kapau ko ho finangalo, 'ave 'ae ipu ni 'iate au: kae'oua na'a fai hoku lotu, ka ko e finangalo 'o'ou." ⁴³ Pea na'e fakahā mai 'ae 'āngelo mei he langi kiate ia, 'o ne fakamālohi ia. ⁴⁴ Pea mo'ua ia 'i he mamahi lahi, pea 'āsili ai 'ene lotu fakamātoato: pea ko 'ene tautā'a ko e ta'ata'a na'e tō 'i he tulutā lalahi ki he kelekele. ⁴⁵ Pea tu'u hake ia mei he lotu, 'o ha'u ia ki he'ene kau ākongā, 'o ne 'ilo 'akinautolu 'oku nau mo'umoheā 'i he mamahi. ⁴⁶ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou mohe ai? Mou tu'u 'o lotu, telia na'a mou tō ki he 'ahi'ahi."

⁴⁷ ¶ Pea lolotonga 'ene lea, vakai, ko e kakai, pea mo ia na'e ui ko Siutasi, ko e taha 'i he toko hongofulu ma toko ua, na'e mu'omu'a ia kiate kinautolu, 'o ne 'unu'unu atu kia Sisu ke 'uma ki ai. ⁴⁸ Ka na'e pehē 'e Sisu kiate ia, "Siutasi, 'oku ke lavaki'ī 'ae Foha 'oe tangata 'aki 'ae 'uma?" ⁴⁹ Pea kuo mamata 'akinautolu na'e 'iate ia 'aia 'e hoko, na'a nau pehē kiate ia, "'Eiki, te mau taa'ī 'aki 'ae heletā?"

⁵⁰ ¶ Pea na'e taa'ī 'e honau tokotaha 'ae tamaio'eiki 'ae taula'eiki lahi, 'o ne motuhi hono telinga to'o-mata'u. ⁵¹ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē, "Tukuā, kuo lahi eni." Pea ne ala ki hono telinga, 'o fakamo'ui ia. ⁵² Pea pehē 'e Sisu ki he kau taula'eiki lahi, mo e kau pule 'oe falelotu lahi, mo e kau mātu'a, na'e ha'u kiate ia, "Kuo mou omi mo e ngaahi heletā, mo e ngaahi 'akau, 'o hangē ki ha kaiha'a? ⁵³ 'I he'eku 'iate kimoutolu 'i he falelotu lahi 'i he 'aho kotoa pē, na'e 'ikai mafao atu ha nima kiate au: ka ko homou feitu'upō eni, mo e mālohi 'oe fakapo'uli."

⁵⁴ ¶ Pea na'a nau puke ai ia, pea taki 'o 'omi ia ki he fale 'oe taula'eiki lahi. Pea na'e muimui mama'o atu 'a Pita. ⁵⁵ Pea kuo nau tafu 'ae afi 'i lotu fale, 'onau nonofo fakataha, pea nofo ki lalo 'a Pita mo kinautolu. ⁵⁶ Ka na'e mamata kiate ia 'ae kaunanga 'e tokotaha 'i he'ene nofo *ofi* ki he afi, 'o ne sio fakamama'u kiate ia, mo pehē, "Na'e 'iate ia foki 'ae tangata ni." ⁵⁷ Pea fakafisi ia, 'o pehē, "'E fefine, 'oku 'ikai te u 'ilo ia." ⁵⁸ Pea toe si'ī mo e mamata kiate ia 'ae tokotaha kehe, 'o ne pehē, "'Oku ke 'onautolu foki." Pea pehēange 'e Pita, "'E tangata, 'oku 'ikai." ⁵⁹ Pea hili nai 'ae feitu'upō 'e taha, mo 'ene lea fakapapau 'ae tokotaha, 'o pehē, "Ko e mo'oni na'e 'iate ia foki 'ae siana ni; he ko e Kāleli ia." ⁶⁰ Pea pehēange 'e Pita, "'E tangata, 'oku 'ikai te u 'ilo 'a-ia 'oku ke lea ki ai." Pea fakafokifā pe, 'i he'ene kei lea, na'e 'u'ua 'ae moa. ⁶¹ Pea tafoki 'ae 'Eiki ki mui, 'o ne sio kia Pita, pea manatu'ī 'e Pita 'ae lea 'ae 'Eiki, 'i he'ene

pehē kiate ia, "'E te'eki ai 'u'ua 'ae moa, kuo tu'o tolu hao fakafisinga 'iate au." ⁶² Pea 'alu kitu'a 'a Pita, 'o tangi mamahi.

⁶³ ¶ Pea ko e kau tangata na'e puke 'a Sisu, na'a nau manuki'ī 'o taa'ī ia. ⁶⁴ Pea hili 'enau nono'o hono mata, na'a nau sipi'ī hono mata, 'o fehu'ī kiate ia, 'o pehē, "Mate mai, Ko hai ia 'oku ne sipi'ī koe?" ⁶⁵ Pea na'e lahi 'ae me'a kovi kehekehe na'a nau lea 'aki kiate ia. ⁶⁶ Pea 'i he'ene 'aho, na'e fakataha lea 'ae kau mātu'a 'oe kakai mo e kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi, 'onau taki ia ki honau potu fakamaau, 'onau pehē, ⁶⁷ "Ko koe ko e Kalaisi? Tala mai kiate kinautolu." Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Kapau te u tala kiate kimoutolu, 'e 'ikai te mou tui: ⁶⁸ Pea kapau te u fehu'ī foki, 'e 'ikai te mou tala mai kiate au, pe tukuange *au*. ⁶⁹ Ka hili eni, 'e nofo 'ae Foha 'oe tangata 'i he nima to'omata'u 'oe māfimafi 'oe 'Otua." ⁷⁰ Pea nau pehē ai kotoa pē, "He ko e 'Alo koe 'oe 'Otua?" Pea tala 'e ia kiate kinautolu, "'Oku mou pehē, pea ko au ia." ⁷¹ Pea na'a nau pehē, "Koe'uma'ā kiate kinautolu mo ha fakamo'oni? He kuo tau fanongo 'akitautolu mei hono fofonga 'o'ona."

1 'Oku talatalaaki 'a Sisu 'i he 'ao 'o Pailato, pea fekau ia kia Helota. 8 'Oku manuki'ī ia 'e Helota. 12 'Oku fe'ofofani 'a Helota mo Pailato. 13 'Oku tukuange 'e Pailato 'a Palāpasa ki he kakai, kae tuku 'a Sisu ke tutuki ki he 'akau. 27 'Oku tala 'e Sisu 'ae faka'auha 'o Selūsalema ki he kau fefine, 'oku nau tēngihia ia: 34 'Oku ne huafa hono ngaahi fili. 39 'Oku tutuki ki he 'akau mo ia 'ae ongo kovi. 46 Ko e pekia 'a Sisu. 50 Ko e tuku ia ki ho fonualoto.

23 PEA na'e tutu'u 'akinautolu kotoa pē, 'o taki ia kia Pailato. ² Pea na'a nau kamata talatalaaki'ī ia, 'o pehē, "Na'a mau 'ilo 'ae siana ni 'oku ne veuveuki 'ae kakai, 'o ne ta'ofi 'ae tukuhau kia Sisa, 'o ne pehē, ko ia pe ko e Kalaisi ko e Tu'ī." ³ Pea fehu'ī 'a Pailato kiate ia, 'o pehē, "Ko e Tu'ī koe 'oe kakai Siu?" Pea leaange 'e ia kiate ia, 'o pehē, "Ko ia pe." ⁴ Pea pehē ai 'e Pailato ki he kau taula'eiki lahi mo e kakai, "'Oku 'ikai te u 'ilo ha kovi 'i he tangata ni." ⁵ Pea 'āsili ai 'enau lili, 'o pehē, "'Oku ne veuveuki 'ae kakai, 'o ne ako 'i Siutea kotoa, ngata mei Kāleli 'o a'u ki he potu ni." ⁶ Pea kuo fanongo 'a Pailato ki ai, pea fehu'ī ai ia pe ko e tangata Kāleli ia. ⁷ Pea 'i he'ene 'ilo 'oku ne mei he feitu'u 'oku pule ai 'a Helota, pea ne fekau ia kia Helota, 'aia na'e 'i Selūsalema foki 'i he ngaahi 'aho ko ia.

⁸ ¶ Pea 'i he mamata 'a Helota kia Sisu, na'e fiefia lahi ia; he kuo fuoloa mo 'ene holi ke mamata ki ai, koe'uhi kuo ne fanongo ki he ngaahi me'a lahi 'iate ia: pea ne faka'amu ke mamata ki ha'a ne fai ha me'a mana. ⁹ Pea na'e lahi 'ene ngaahi 'eke kiate ia, ka na'e 'ikai si'ī lea 'e ia ki ai. ¹⁰ Pea na'e tutu'u 'ae kau taula'eiki lahi mo e kau tangata tohi, 'onau talatalaaki mālohi ia. ¹¹ Pea taukaea ia 'e Helota, mo 'ene kautau, mo nau manuki'ī, pea nau 'ai 'ae kofu ngingila kiate ia, 'o toe fekau ia kia Pailato.

¹² ¶ Pea ko e 'aho ko ia na'e fe'ofa'ofani ai 'a Pailato mo Helota: he kuo loa 'ena fe'ite'itani.

¹³ ¶ Pea kuo fakataha 'e Pailato 'ae kau taula'eiki lahi, mo e kau matāpule, mo e kakai, ¹⁴ Pea ne pehē kiate kinautolu, "Kuo mou 'omi 'ae tangata ni kiate au, 'o hangē ko ha taha 'oku ne veuveuki 'ae kakai pea vakai, kuo u 'ekea ia 'i homou 'ao; pea 'oku 'ikai te u 'ilo ha kovi 'oe tangata ni 'i he ngaahi me'a ko ia 'oku mou talatalaaki'i ai ia: ¹⁵ Pea ko Helota foki; he na'aku fekau 'akimoutolu kiate ia; pea vakai, 'oku 'ikai ha me'a 'oku totonu ke mate ai ia." ¹⁶ Ko ia te u tautea ia, pea tukuange." ¹⁷ (He kuo totonu ke ne tukuange kiate kinautolu ha tokotaha 'i he kātoanga.) ¹⁸ Pea na'a nau kalanga fakataha kotoa pē, 'o pehē, "'Ave 'ae tangata ni, kae tuku mai 'a Palāpasa kiate kinautolu:" ¹⁹ ('Aia na'e lī ki he fale fakapōpula, koe'uhi ko 'ene fakaaaoa 'i he kolo, mo e fakapō.) ²⁰ Ka na'e loto 'a Pailato ke tukuange 'a Sisu, ko ia ne ne toe lea ai *kiate kinautolu*. ²¹ Ka na'a nau kalanga, 'o pehē, "Tutuki ki he 'akau, tutuki ia ki he 'akau." ²² Pea lea ia kiate kinautolu ko hono tu'o tolu, "Koe'uma'ā, ko e hā ha kovi kuo ne fai? 'Oku 'ikai te u 'ilo ha me'a ke mate ai ia: ko ia te u tautea ia, pea tukuange." ²³ Ka na'e mālohi 'enau lea pea longoa'a lahi, 'onau pehē, "Ke tutuki ia ki he 'akau." Pea na'e mālohi 'ae le'o 'okinautolu mo e kau taula'eiki lahi. ²⁴ Pea fekau 'e Pailato ke fai 'o hangē ko honau loto. ²⁵ Pea ne tukuange kiate kinautolu ia na'a nau holi ki ai, 'aia na'e lī ki he fale fakapōpula, koe'uhi ko e fakaaaoa mo e fakapō; ka ne tukuange 'a Sisu ki honau loto.

²⁶ ¶ Pea 'i he'enau kei taki atu ia, na'a nau puke 'ae tokotaha ko Saimone, ko e Sailini, 'oku ha'u mei he tuku'uta, pea na'a nau hili kiate ia 'ae 'akau, ke ne fua 'o muimui ia Sisu. ²⁷ Pea na'e muimui kiate ia 'ae kakai tokolahi, mo e kau fefine, 'onau tangi mo tangilāulau koe'uhi ko ia. ²⁸ Ka na'e tafoki 'a Sisu kiate kinautolu, 'o ne pehē, "'Ae ngaahi 'ofefine 'o Selūsalema, 'Oua na'a mou tangi koe'uhi ko au, kae tangi koe'uhi ko kimoutolu, pea mo ho'omou fānau. ²⁹ Vakai, he 'oku ofi mai 'ae ngaahi 'aho te nau pehē ai, "Oku monū'ia 'ae pa'a, pea mo e manāva na'e 'ikai fānau, mo e huhū na'e 'ikai fakahuhū'aki." ³⁰ Pea te nau toki kamata lea ai ki he ngaahi mo'unga, "Holo mai kiate kinautolu:" pea ki he ngaahi tafungofunga, "'U'ufi 'akinautolu." |' ³¹ He kapau te nau fai 'ae ngaahi me'a ni ki he 'akau mata, ko e hā 'e fai ki he mōmoa?" ³² Pea na'e tatakai mo ia foki 'ae ongo fai kovi 'e toko ua ke tāmāte'i. ³³ Pea kuo nau hoko ki he potu 'oku ui ko Kalivali, na'a nau tuki ia 'i ai ki he 'akau, mo e ongo fai kovi, ko e tokotaha ki he nima to'omata'u, mo e tokotaha ki he nima to'ohema.

³⁴ ¶ Pea toki pehē 'e Sisu, "'E Tamai, fakamolemole 'akinautolu; he 'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia 'oku nau fai." Pea na'a nau vahevahe 'a hono ngaahi kofu, 'o talotalo. ³⁵ Pea tu'u 'ae kakai, 'o mamata. Pea nau manuki mo e kau matāpule *kiate ia*, 'o pehē, "Na'e fakamo'ui 'e ia 'ae kakai; tuku ke ne fakamo'ui ia, 'o kapau ko e Kalaisi ia, ko e 'ofeina 'ae 'Otua." ³⁶ Pea manuki'i foki ia 'e he kau tau, mo nau 'alu ange, 'o 'atu 'ae vaimahi kiate ia, ³⁷ Mo

nau pehē, "Kapau ko e tu'i koe 'oe kakai Siu, fakamo'ui koe." ³⁸ Pea na'e tohi foki 'i 'olunga 'iate ia, 'ae tohi 'i he lea fakaKiliki, mo e lea fakaLoma, mo e lea fakaHepelū, KO ENI 'AE TU'I 'OE KAKAI SIU.

³⁹ ¶ Pea na'e manuki kiate ia 'ae tokotaha 'oe ongo fai kovi na'e tautau, 'o ne pehē, "Kapau ko e Kalaisi koe, fakamo'ui koe mo kimaua." ⁴⁰ Ka na'e leaange 'a hono toko ua, 'o ne valoki ia, 'o pehē, "'Ikai te ke manavahē koe ki he 'Otua, he 'oku ke mala'ia foki? ⁴¹ Pea 'oku totonu kiate kitaua, he ko e totongi totonu 'o 'eta ngāue: ka na'e 'ikai ha kovi 'e fai 'e he tangata ni."

⁴² Pea pehē 'e ia kia Sisu, "'Eiki ke ke manatu'i au, 'oka ke ka hoko ki ho pule'anga." ⁴³ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "'Oku ou tala mo'oni kiate koe, Te ta 'i Palataisi mo au he 'aho ni." ⁴⁴ Pea ko hono ono nai ia 'oe feitu'ula'ā, pea na'e fakapo'uli 'ae fonua kotoa pē, 'o a'u ki hono hiva 'oe feitu'ula'ā. ⁴⁵ Pea fakapo'uli 'ae la'ā, pea mahae ua mālie 'ae puipui 'oe falelotu lahi.

⁴⁶ ¶ Pea tangi le'o lahi 'a Sisu, 'o ne pehē, "'E Tamai, 'oku ou tuku hoku laumālie ki ho nima: pea hili 'ene lea pehē, pea pekia ia.' |" ⁴⁷ Pea kuo mamata 'ae 'eiki-tau ki he me'a kuo fai, pea fakamālō ia ki he 'Otua, 'o ne pehē, "Tā ko e mo'oni ko e tangata mā'oni'oni eni." ⁴⁸ Pea mo e kakai kotoa pē na'e kātoa ki he vakai 'oe me'a ko ia, 'i he'enau mamata ki he ngaahi me'a na'e fai, na'a nau si fatafata, 'o toe 'alu. ⁴⁹ Pea ko hono kāinga kotoa pē, mo e kau fefine na'e muimui 'iate ia mei Kāleli, na'a nau tutu'u mei he mama'o, 'o vakai ki he ngaahi me'a ni.

⁵⁰ ¶ Pea vakai, ko e tangata na'e hingoa ko Siosefa, ko e fakamaau, ko e tangata lelei pea angatonu: ⁵¹ (Na'e 'ikai loto ia ki he fakakaukau mo e ngāue 'anautolu:) ko e 'Alematea ia, ko e kolo 'oe kakai Siu: pea na'e tatali foki ia ki he pule'anga 'oe 'Otua. ⁵² Na'e 'alu ia kia Pailato, 'o ne kole 'ae sino 'o Sisu. ⁵³ Pea ne vete hifo ia, 'o fakakoloa 'aki ia 'ae tupenu lelei, 'o tuku ia ki he fonualoto kuo tā 'i he loto maka, 'aia na'e te'eki fakatokoto ai ha tokotaha. ⁵⁴ Pea ko e 'aho teuteu ia, pea kuo ofi 'ae Sāpate. ⁵⁵ Ko e kau fefine foki, na'e omi mo ia mei Kāleli, na'a nau muimui mai, 'o, mamata ki he fonualoto, mo e tuku 'o hono sino. ⁵⁶ Pea na'a nau liu mai, 'o tokonaki 'ae ngaahi 'akau namu kakala mo e lolo tākai; pea nau mālōlō 'i he 'aho Sāpate 'o hangē ko e fekau.

1 'Oku fakahā 'ae toetu'u 'a Kalaisi 'e he ongo 'āngelo ki he kau fefine na'e ha'u ki he fonualoto. 9 'Oku fakahā 'ekinautolu ki he ni'ihī kehe. 13 'Oku fakahā 'a Kalaisi ki he ongo ākongā 'i he'ena fononga ki 'Emeasi: 36 Pea toki fakahā ia ki he kau 'apose'tolo, 'o ne valoki'i 'enau ta'etui: 47 'Oku ne fekau kiate kinautolu: 49 'Oku ne tala 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kinautolu. 51 Ko 'ene hā'ele hake ki langi.

24 PE'A 'i he 'uluaki 'aho 'oe uike, 'i he kei hengihengi, na'a nau omi mo e ni'ihī kehe ki he fonualoto, 'o 'omi 'ae ngaahi 'akau namu kakala kuo nau teuteu. ² Pea na'a nau vakai kuo teka'i 'ae maka mei he fonualoto. ³ Pea na'a nau hū atu, ka na'e 'ikai te nau 'ilo 'ae

sino 'oe 'Eiki ko Sisu. ⁴ Pea lolotonga 'enau puputu'u lahi ai, vakai, na'e tu'u mai kiate kinautolu 'ae ongo tangata na'e huhulu hona kofu: ⁵ Pea 'i he'enau man-avahē, 'o tulolo honau mata ki he kelekele, na'e pehē 'ekināua kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou kumi ai 'ae mo'ui 'i he potu 'oe mate? ⁶ 'Oku 'ikai 'i heni ia, ka kuo tu'u hake: mou fakamanatu ki he'ene lea kiate ki-moutolu, 'i he'ene kei 'i Kāleli, ⁷ 'o pehē, "E tukuange 'ae Foha 'oe tangata ki he nima 'oe kau tangata anghala, pea 'e tutuki ia ki he 'akau, pea 'e toetu'u ia 'i hono 'aho tolu.'" ⁸ Pea na'a nau manatu ki he'ene ngaahi lea, ⁹ 'O nau liu mai mei he fonualoto, 'o fakahā 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē ki he toko hongofulu ma tokotaha, mo e kakai kehe kotoa pē. ¹⁰ Pea ko Mele Makitaline, mo Soana, mo Mele ko e fā'ē 'a Semisi, pea mo e ni'ihi na'e 'iate kinautolu, na'a nau fakahā 'ae ngaahi me'a ni ki he kau 'apostolo. ¹¹ Pea na'e tatau 'enau ngaahi lea kiate kinautolu mo e talanoa launoa, pea na'e 'ikai te nau tui kiate kinautolu. ¹² Pea toki tu'u 'a Pita, 'o lele ki he fonualoto; pea tulolo ia, 'o mamata ki he u kofu kuo tuku kehe, pea 'alu ia, 'o fakatumutumu 'i hono loto 'i he me'a kuo hoko.

¹³ ¶ Pea vakai, na'e 'o 'a honau toko ua, 'i he 'aho ko ia, ki he potu kakai na'e ui ko 'Emeasi, na'e mama'o mo Selūsalema, ko e maile 'e fitu. ¹⁴ Pea na'a na talanoa ki he ngaahi me'a ni kotoa pē kuo toki hoko, ¹⁵ Pea lolotonga 'ae fai 'ena talanoa mo 'ena fakakaukau, mo 'ene 'unu'unu atu 'a Sisu, 'o fononga mo kināua. ¹⁶ Ka na'e ta'ofi 'a hona mata, ke 'oua na'a na 'ilo ia. ¹⁷ Pea pehē 'e ia kiate kināua, "Ko e talanoa hā ia 'oku mo fetalanoa'aki 'i ho'omo fononga, pea mo mamahi ai?" ¹⁸ Pea ko e tokotaha, ko Kaliopasi hono hingoa, na'e lea 'o pehē kiate ia, na'a ko Koe pe 'oku nofo 'i Selūsalema pea 'oku 'ikai te ke 'ilo 'ae ngaahi me'a kuo hoko 'i ai 'i he ngaahi 'aho ni? ¹⁹ Pea pehē 'e ia kiate kināua, "Ko e hā 'ae me'a?" Pea na pehē kiate ia, "Kia Sisu 'o Nāsaleti, ko e palōfita na'e mālohi 'i he ngāue mo e lea 'i he 'ao 'oe 'Otua mo e kakai kotoa pē: ²⁰ Pea mo e tukuange ia 'e homau kau taula'eiki lahi mo e kau fakamaau ke tāmāte'i, pea kuo tutuki ia ki he 'akau. ²¹ Ka na'a mau falala ko ia ia te ne huhu'i 'a 'Isileli: kae'uma'ā eni kotoa pē, ko hono 'aho tolu eni talu hono fai 'ae ngaahi me'a ni. ²² 'Io, pea fakaofu kiate kimautolu 'e homau kau fefine ni'ihi, na'a nau 'alu hengihengi ki he fonualoto; ²³ Pea 'i he 'ikai te nau 'ilo hono sino, na'a nau ha'u, 'o pehē, kuo nau mamata foki ki he kau 'āngelo, pea nau pehē, kuo mo'ui ia. ²⁴ Pea ko homau ni'ihi na'e 'alu ki he fonualoto, 'onau 'ilo 'o hangē pe ko ia na'e fakahā 'e he kau fefine: ka na'e 'ikai te nau mamata kiate ia." ²⁵ Pea toki pehē 'e ia kiate kināua, "'Ae kau vale, mo loto tuai ke tui ki he me'a kotoa pē na'e lea 'aki 'e he kau palōfita: ²⁶ He 'ikai na'e tonu kia Kalaisi ke kātaki 'ae ngaahi me'a ni, pea hū ai ki hono nāunau?" ²⁷ Pea kamata ia meia Mōsese, 'o hoko ki he kau palōfita kotoa pē, 'a 'ene fakamatala kiate kināua mei he tohi 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku kau kiate ia. ²⁸ Pea kuo nau ofi ki he potu kakai na'a

nau ō ki ai; pea na'e fai 'e ia 'o hangē na'e fie 'alu atu pe. ²⁹ Ka na'a na ta'ofi ia, 'o pehē, "Ke tau nonofo; he kuo ofi 'ae po'uli, pea kuo tei 'osi 'ae 'aho." Pea na'e hū ia ki loto, ke nau nonofo. ³⁰ Pea na'e hoko 'o pehē, 'i he'enau nofo mo ia 'i he kai, na'e to'o 'e ia 'ae mā, 'o ne tāpuaki, pea ne tofi 'o 'atu kiate kināua. ³¹ Pea 'ā ai hona mata, 'o na 'ilo ia pea 'iloange, kuo mole ia 'i hona 'ao. ³² Pea na'a na fepehē'aki, "'Ikai na'e vela hota loto 'iate kitaua, 'i he'ene talanoa mai 'i he hala kiate kitaua, mo 'ene fakahā 'ae tohi kiate kitaua?" ³³ Pea na tu'u hake 'i he feitu'u 'aho ko ia, 'o liu mai ki Selūsalema, 'o na 'ilo 'ae toko hongofulu ma tokotaha kuo kātota, mo kinautolu na'e 'iate kinautolu, ³⁴ 'onau pehē, "Kuo toetu'u mo'oni 'ae 'Eiki, pea kuo fakahā ia kia Saimone." ³⁵ Pea tala 'ekināua 'ae ngaahi me'a na'e fai 'i he hala, pea mo 'ena 'ilo ia 'i he tofi 'oe mā.

³⁶ ¶ Pea lolotonga 'enau lea pehē, mo e tu'u 'a Sisu 'i honau ha'oha'onga, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Fiemālie pe 'akimoutolu." ³⁷ Pea na'a nau tāfu'ua mo ilifia, 'o mahalo kuo nau mamata ki ha laumālie. ³⁸ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku mou ilifia ai? Pea ko e hā 'oku tupu ai 'ae ngaahi mahalo 'i homou loto? ³⁹ Vakai ki hoku nima mo hoku va'e, ko au pe ia: ala mai kiate au, pea mou vakai; he 'oku 'ikai kakano mo hui ha laumālie, 'o hangē ko ia 'oku mou 'ilo ni 'iate au." ⁴⁰ Pea hili 'ene lea ko ia, na'a ne toki fakahā kiate kinautolu 'a hono nima mo hono va'e. ⁴¹ Pea 'i he te'eki ai te nau tui, ko e me'a 'i he fiefia, ka nau ofo pe, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'i heni ha me'akai?" ⁴² Pea nau ange kiate ia 'ae kongā ika kuo tunu, mo e nge'esi hone. ⁴³ Pea ne to'o ia, 'o kai 'i honau 'ao. ⁴⁴ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko eni 'ae ngaahi lea na'aku lea 'aki kiate kimoutolu 'i he'eku kei 'iate kimoutolu, koe'uhi ke fakamo'oni 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia kuo tohi kiate au, 'i he fono 'a Mōsese, mo e kau palōfita, mo e ngaahi Saame." ⁴⁵ Pea toki to'o 'e ia 'a honau loto, koe'uhi ke nau 'ilo 'ae ngaahi tohi, ⁴⁶ 'o ne pehē kiate kinautolu, "Kuo pehē 'ae tohi, pea 'oku taau mo Kalaisi ke mamahi pehē, pea toetu'u mei he mate 'i hono 'aho tolu: ⁴⁷ Pea ke malanga'aki 'ae fakatomala, mo e fakamolemole 'oe anghala 'i hono hingoa, 'i he pulē'anga kotoa pē, 'o fuofua fai 'i Selūsalema. ⁴⁸ Pea ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu 'oe ngaahi me'a ni. ⁴⁹ Pea vakai, te u fekau kiate kimoutolu 'ae tala'ofa 'a 'eku Tamai: ka mou tatali 'i he kolo ko Selūsalema, kae'oua ke mou ma'u 'ae mālohi mei 'olunga."

⁵⁰ ¶ Pea ne tataki atu 'akinautolu 'o a'u ki Pētani, pea na'a ne hiki hake hono nima, 'o tāpuaki 'akinautolu. ⁵¹ Pea 'iloange 'i he lolotonga 'ene tāpuaki 'akinautolu, na'e mavahe ia meiate kinautolu, pea fua hake ia ki he langi. ⁵² Pea na'a nau hū kiate ia, pea liu mai ki Selūsalema 'i he fiefia lahi: ⁵³ Mo nau nofoma'u 'i he falelotu lahi, 'o fakamālō mo fakafeta'i ki he 'Otua. 'E-meni.

Vahe

Sione

NA'E TOHI E

Vahe

1 Ko hono 'Otua, mo e tangata, pea mo e ngāue 'a Sisu Kalaisi. 15 Ko e fakamo'oni 'a Sione. 39 Ko e ui 'o 'Anitelū, mo Pita, etc.

1 NA'E 'i he kamata'anga 'ae Folofola, pea na'e 'i he 'Otua 'ae Folofola, 2 Ko ia ia na'e 'i he kamata'anga mo e 'Otua. 3 Na'e ngaohi 'e ia 'ae me'a kotoa pē; pea na'e 'ikai ha me'a 'e ngaohi kae 'iate ia pe. 4 Na'e 'iate ia 'ae mo'ui; pea ko e mo'ui ko e maama ia 'oe tangata. 5 Pea na'e ulu 'ae maama 'i he po'uli; ka na'e 'ikai ma'u ia 'e he po'uli.

6 ¶ Na'e ai ha tangata na'e fekau mei he 'Otua, ko Sione hono hingoa. 7 Na'e ha'u ia ko e fakamo'oni, ke fakamo'oni ki he Maama, koe'uhi ke tui 'iate ia 'ae kakai kotoa pē. 8 Na'e 'ikai ko e Maama ko ia ia, ka ko e fakamo'oni ki he Maama ko ia. 9 Ko e Maama mo'oni ia, 'oku ne fakamaama ki he tangata kotoa pē 'oku ha'u ki māmani. 10 Na'e 'i māmani ia, pea na'e ngaohi 'e ia 'a māmani, ka na'e 'ikai 'ilo ia 'e māmani. 11 Na'e ha'u ia ki hono kakai, ka na'e 'ikai ma'u ia 'e hono kakai. 12 Ka ko ia kotoa pē na'e ma'u ia, na'a ne foaki kiate kinautolu 'ae monū'ia ke hoko ko e fānau 'ae 'Otua, kiate kinautolu pe na'e tui ki hono huafa: 13 'Aia na'e 'ikai fanau' 'i he toto, pe 'i he loto 'oe kakano, pe 'i he loto 'oe tangata, ka 'i he 'Otua. 14 Pea na'e hoko 'ae Folofola ko e kakano, pea nofo ia 'iate kinautolu, (pea na'a mau mamata ki hono nāunau, ko e nāunau 'oe tokotaha na'e tupu mei he Tamai,) 'oku fonu 'i he 'alo'ofa mo e mo'oni.

15 ¶ Na'e fakamo'oni ki ai 'e Sione, 'o kalanga, 'o pehē, 'Ko eni ia na'aku lea ai, Ko ia 'oku ha'u muimui 'iate au, 'oku lahi ia 'iate au: he na'e mu'a ia 'iate au.' 16 Pea kuo ma'u 'ekitautilu kotoa pē mei hono fonu, mo e 'alo'ofa ki he 'alo'ofa. 17 He na'e foaki 'ae fono 'ia Mōsese, ka ko e 'alo'ofa mo e mo'oni na'e ha'u 'ia Sisu Kalaisi. 18 'Oku 'ikai ha tokotaha kuo ne mamata ki he 'Otua 'i ha kuonga; ko e 'Alo pē taha na'e fakatupu, 'aia 'oku 'i he fatafata 'oe Tamai, kuo ne fakahā ia.

19 ¶ Pea ko e fakamo'oni eni 'a Sione, 'i he fekau mai 'e he kakai Siu 'ae kau taula'eiki mo e kau Livaite mei Selūsalema, ke fehu' i kiate ia, "Ko hai koe?" 20 Pea na'e fakahā 'e ia, 'o 'ikai fakafisi; kae fakahā pe, 'Oku 'ikai ko e Kalaisi au. 21 Pea na'a nau fehu' i kiate ia, "Ka ko hai?" "Ko 'Ilaisiā koe?" Pea talaange 'e ia, "'Oku 'ikai.'" "Ko koe 'ae palōfita ko ia?" Pea talaange 'e ia, "'Ika'i.'" 22 Ko ia na'a nau pehē ai kiate ia, "Ko hai koe?" Koe'uhi ke mau tala kiate kinautolu na'e fekau' i 'akinautolu. "Ko e hā

ho'o lea kiate koe?" 23 Pea pehē 'e ia, "Ko au 'ko e le'o 'oe tokotaha 'oku kalanga 'i he toafa, Fakatonutonu 'ae hala 'oe 'Eiki, 'i" 'o hangē ko e lea 'ae palōfita ko 'Isaia.

24 Pea na'e 'oe kau Fālesi 'akinautolu na'e fekau. 25 Pea na'a nau fehu' i, 'o pehē kiate ia, "Pea ko e hā 'oku ke fai papitaiso ai, 'o kapau 'oku 'ikai ko e Kalaisi ko ia 'a koe, pe ko 'Ilaisiā, pe ko e palōfita ko ia?" 26 Pea leaange 'a Sione, 'o pehē kiate kinautolu, "'Oku ou papitaiso 'aki 'ae vai: ka 'oku tu'u 'iate kimoutolu 'ae tokotaha 'oku 'ikai te mou 'ilo; 27 Ko ia ia 'oku ha'u fakamuimui 'iate au, ka 'oku lahi ia 'iate au, ko e nono'o 'oe topuva'e 'o'ona 'oku 'ikai taau mo au ke vete."

28 ¶ Na'e fai 'ae ngaahi me'a ni 'i Petapala 'itu'a Sioatani, 'aia na'e fai papitaiso ai 'a Sione. 29 Pea ko e 'a-ho na'a na feholoji, na'e mamata 'a Sione kia Sisu 'oku 'alu ange kiate ia, pea ne pehē, "Vakai ki he Lami 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne 'ave 'ae anghala 'a māmani. 30 Ko eni ia na'aku pehē ai, "Oku ha'u fakamuimui 'iate au ha tangata 'aia 'oku lahi 'iate au: he na'e mu'a ia 'iate au.'

31 Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka koe'uhi ke fakahā ia ki 'Isileli, ko ia kuo u ha'u ai au, 'o papitaiso 'aki 'ae vai."

32 Pea fakamo'oni 'e Sione, 'o pehē, "Na'aku mamata ki he Laumālie 'oku 'alu hifo mei he langi 'o hangē ko e lupe, 'o nofo kiate ia.' 33 Pea na'e 'ikai te u 'ilo ia: ka ko ia na'a ne fekau au ke papitaiso 'aki 'ae vai, na'e pehē 'e ia kiate au, 'Ko ia te ke mamata 'e 'alu hifo ki ai 'ae Laumālie, 'o nofo ki ai, ko ia ia 'oku ne papitaiso 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni.' 34 Pea na'aku mamata, pea fakamo'oni ko e 'Alo eni 'oe 'Otua."

35 ¶ Pea ko e 'aho na'a na feholoji, na'e tutu'u 'a Sione mo 'ene ākongā 'e toko ua; 36 Pea ne sio fakamama'u kia Sisu, 'i he'ene 'eve'eva, pea pehē 'e ia, "Vakai ki he Lami 'ae 'Otua!" 37 Pea fanongo ki he'ene lea 'ae ongo ākongā, pea na muimui 'ia Sisu. 38 Pea tafoki 'a Sisu, 'o mamata ki he'ena muimui, 'o ne pehē kiate kinaua, "Ko e hā 'oku mo kumi? Pea na pehē ki ai, "Lāpai, (ko hono 'uhinga, 'Akonaki,) 'oku ke nofo 'i fē?" 39 Pea pehē 'e ia kiate kinaua, "Ha'u 'o mamata." Pea na'a na omi, 'o mamata ki he potu 'oku nofo ai ia, 'o na nonofo mo ia 'i he 'aho ko ia, he ko hono hongofulu nai ia 'oe feitu'ula'ā.

40 Ko e tokotaha 'o kinaua na'e muimui kiate ia 'i he fanongo kia Sione, ko 'Anitelū, ko e tokoua 'o Saimone Pita. 41 Pea tomu'a 'ilo 'e ia hono tokoua 'o'ona ko Saimone, 'o ne pehē kiate ia, "Kuo mau 'ilo 'ae Misaia (ko hono 'uhinga, ko e Kalaisi.)" 42 Pea ne 'omi ia kia Sisu. Pea 'i he mamata 'a Sisu ki ai, na'a ne pehē, "Ko koe ko

Saimone ko e foha 'o Siona: 'e ui koe ko Kifasi (ko hono 'uhinga, ko Pita.)"

⁴³ ¶ Ko e 'aho na'a na fehohoi, na'e loto 'a Sisu ke 'alu atu ki Kāleli, pea 'ilo 'e ia 'a Filipe, 'o ne pehē ki ai, "Muimui 'iate au." ⁴⁴ Na'e mei Petesaita 'a Filipe, ko e potu 'o 'Anitelū mo Pita. ⁴⁵ Pea 'ilo 'e Filipe 'a Nātaniela, 'o ne pehē ki ai, "Kuo mau 'ilo ia na'e tohi ki ai 'a Mōse 'e 'i he fono, mo e kau palōfita, ko Sisu 'o Nāsaleti, ko e foha 'o Siosefa." ⁴⁶ Pea lea 'a Nātaniela kiate ia, "'E tupu ha lelei mei Nāsaleti?" Pea pehē 'e Filipe kiate ia, "Ha'u 'o mamata." ⁴⁷ Pea vakai 'a Sisu kia Nātaniela 'oku ha'u kiate ia, pea ne pehē kiate ia, "Vakai, ko e 'Isileli mo'oni, 'oku 'ikai 'i ai ha kākā!" ⁴⁸ Pea lea 'a Nātaniela kiate ia, "'Oku ke 'ilo'i au mei fē?" Pea talaange 'e Sisu, 'o pehē kiate ia, "'I he te'eki ui koe 'e Filipe, 'i ho'o 'i he lolo fiki, ne u 'ilo'i koe." ⁴⁹ Pea lea 'a Nātaniela, 'o pehē kiate ia, "Lāpai, ko e 'Alo koe 'oe 'Otua; ko e Tu'i koe 'o 'Isileli." ⁵⁰ Pea lea 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "Ko e me'a 'i he'eku tala kiate koe, Ne u 'ilo'i koe 'i he lolo fiki, 'oku ke tui ai? Te ke mamata ki he ngaahi me'a lahi hake 'i he me'a ni." ⁵¹ Pea tala 'e ia kiate ia, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Te mou mamata 'amu'i ki he langi kuo matangaki, pea mo e kau 'āngelo 'ae 'Otua 'oku 'alu hake mo 'alu hifo ki he Foha 'oe tangata."

1 'Oku liliu 'e Kalaisi 'ae vai ko e uaine: 12 'Oku 'alu ia ki Kapaneume mo Selūsalema, 14 'Oku ne fakama'a 'ae falelotu lahi mei he kau fefakatau'aki. 19 'Oku ne tomu'a fakahā 'ene mate mo 'ene toetu'u. 23 'Oku tui 'ae tokolahi ko e me'a 'i he'ene ngaahi mana, ka na'e 'ikai te ne fa'a fa'aki kiate kinautolu.

2 PEA 'i hono tolu 'oe 'aho, na'e ai 'ae ta'ane 'i Kena 'i Kāleli; pea na'e 'i ai 'ae fa'ē 'a Sisu: ² Pea na'e tala 'ae ta'ane kia Sisu, pea mo 'ene kau ākongā. ³ Pea 'i he toe si'i 'ae uaine, pea pehē 'e he fa'ē 'a Sisu kiate ia, "'Oku 'ikai ha'anau uaine." ⁴ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Fefine, ko e hā au kiate koe?" 'Oku te'eki ai hokosia hoku 'aho. ⁵ Pea pehē 'e he'ene fa'ē ki he kau tauhi, "Ko e me'a kotoa pē te ne fekau kiate kimoutolu, fai ia." ⁶ Pea na'e tu'u 'i ai 'ae hina vai maka 'e ono, 'o fakatatau ki he anga 'oe fakama'a fakaSiu, ko e pate 'e ua pe tolu hono lahi. ⁷ Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "Fakafonu 'ae ngaahi hina vai 'i he vai." Pea na'a nau fakapito ngutungutu ia. ⁸ Pea fekau 'e ia kiate kinautolu, "Fakatafe leva, 'o 'atu ki he pule 'oe katoanga." Pea na'a nau 'atu ia. ⁹ Pea kuo kamata 'e he pule 'oe katoanga ki he vai kuo liliu ko e uaine, kae 'ikai 'ilo ia pe ko e me'a mei fē: (ka na'e 'ilo 'e he kau tauhi na'a nau fakatafe 'ae vai;) pea ui 'ae pule 'oe katoanga ki he tangata ta'ane, ¹⁰ 'O ne pehē ki ai, "'Oku tomu'a 'omi 'e he tangata kotoa pē 'ae uaine lelei, pea ka lahilahingalelei 'ae inu 'ae kakai, 'oku toki 'omi'a ia 'oku kovi: ka kuo ke tuku 'ae uaine lelei ki mui ni." ¹¹ Na'e fai 'e Sisu 'ene fuofua mana ni 'i Kena 'i Kāleli, 'o ne fakahā ai hono nāunau; pea na'e tui 'ene kau ākongā kiate ia.

¹² ¶ Hili eni, na'e 'alu ia ki Kapaneume, 'a ia, mo 'ene fa'ē, mo hono kāinga, mo 'ene kau ākongā: pea na'e 'ikai te nau 'aho lahi ai.

¹³ ¶ Pea kuo ofi 'a e katoanga 'oe Lakaatu 'oe kakai Siu, pea 'alu hake 'a Sisu ki Selūsalema, ¹⁴ 'O ne 'ilo 'i he falelotu lahi 'ae kau fakatau fanga pulu mo e sipi mo e lupe, pea mo e nofo 'i ai 'ae kau fetongi pa'anga. ¹⁵ Pea na'a ne ngaohi ha me'a tā 'aki 'ae afo tu'o iiki, 'o ne kapusi 'akinautolu kotoa pē mei he falelotu lahi, mo e fanga sipi, mo e fanga pulu; 'o ne lilingi 'ae ngaahi pa'anga 'ae kau fetongi, pea fulihi 'ae ngaahi palepale; ¹⁶ Mo ne pehē kiate kinautolu na'e fakatau lupe, "'Ave 'ae ngaahi me'a ni 'i heni: 'oua 'e ngaohi 'ae fale 'o 'eku Tamai ko e fale fakatau." ¹⁷ Pea na'e manatu ai 'ene kau ākongā kuo tohi, "Kuo u 'osi'osiloto 'i he fai feinga ki ho fale."

¹⁸ ¶ Pea leaange 'ae kau Siu, 'o pehē kiate ia, "Ko e hā 'ae faka'ilonga 'oku ke fakahā kiate kimautolu, koe'uhi 'i ho'o fai 'ae ngaahi me'a ni?" ¹⁹ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "Veteki 'ae fale ni, pea te u fokotu'u hake ia 'i he 'aho 'e tolu." ²⁰ Pea talaange 'e he kau Siu, "Ko e ta'u 'e fāngofulu ma ono mo e langa 'oe fale ni, pea te ke fa'a fokotu'u hake ia 'i he 'aho 'e tolu?" ²¹ Ka na'e lea ia ki he fale ko hono sino. ²² Ko ia 'i he hili 'ene tu'u hake mei he mate, na'e manatu 'ene kau ākongā, na'a ne lea 'aki eni kiate kinautolu; pea ne nau tui ki he tohi, mo ia na'e lea 'aki 'e Sisu.

²³ ¶ Pea 'i he'ene 'i Selūsalema 'i he katoanga 'oe Lakaatu na'e tui 'ae tokolahi ki hono huafa lolotonga 'ae katoanga, 'i he'enu mamata ki he ngaahi mana na'a ne fai. ²⁴ Ka na'e 'ikai falala atu 'a Sisu kiate kinautolu, koe'uhi na'a ne 'ilo'i 'akinautolu kotoa pē. ²⁵ Pea na'e 'ikai 'aonga ke faka'ilo 'e ha taha kiate ia ha me'a 'i he tangata: he na'a ne 'ilo'i 'ae loto 'oe tangata.

1 'Oku ako 'e Kalaisi ki he 'aonga 'oe fakatupu fo'ou. 14 Mo e tui 'i he'ene pekia. 16 Ko e 'ofa lahi 'ae 'Otua ki māmani. 18 Ko e mala'ia 'oe ta'etui. 23 Ko e fai papitaiso 'a Sione, mo 'ene fakamo'oni, mo 'ene akonaki 'oku kau kia Kalaisi.

3 PEA na'e ai ha tangata 'i he kau Fālesi, ko Nikotimasi hono hingoa, ko e 'eiki ia 'i he kakai Siu. ² Pea na'e ha'u ia kia Sisu 'i he po'uli, 'o ne pehē, "Lāpai, 'oku mau 'ilo ko e akonaki koe kuo ha'u mei he 'Otua: he 'oku 'ikai ha tangata 'oku fa'a fai 'ae ngaahi mana ni 'oku ke fai, 'o kapau 'oku 'ikai 'iate ia 'ae 'Otua." ³ Pea lea 'a Sisu, 'o pehēange kiate ia, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate koe, Kapau 'e 'ikai fanau'i fo'ou ha tangata, 'e 'ikai 'aupito mamata ia ki he pule'anga 'oe 'Otua." ⁴ Pea pehē 'e Nikotimasi kiate ia, "'E fa'a fanau'i fēfee'i 'ae tangata 'oku motu'a? 'E toe fa'a hū ia ki he manāva 'o 'ene fa'ē, pea fanau'i?" ⁵ Pea pehē 'e Sisu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate koe, Kapau 'e 'ikai fanau'i 'ae tangata 'i he vai pea mo e Laumālie, 'e 'ikai 'aupito fa'a hū ia ki he pule'anga 'oe 'Otua. ⁶ Ko ia kuo fanau'i 'i he kakano, ko e kakano ia; pea ko ia kuo fanau'i 'i he Laumālie, ko e laumālie ia. ⁷ 'Oua te ke ofo 'i he'eku tala kiate koe, 'Oku totonu ke mou fanau'i fo'ou. ⁸ 'Oku mā'ili 'ae matangi ko hono fa'iteliha pe, pea 'oku ke fanongo ki hono mumuhu 'o ia, ka 'oku 'ikai te ke 'ilo pe 'oku ha'u mei fē, pe 'alu ki fē ia: 'oku pehē pe 'aia kotoa pē 'oku fanau'i 'i he

Laumālie.”⁹ Pea leaange ‘a Nikotimasi, ‘o ne pehē kiate ia, “Oku fēfē nai ‘ae ngaahi me‘a ni?”¹⁰ Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate ia, “He ko e akonaki koe ‘i ‘Isileli, pea ‘oku ‘ikai te ke ‘iloa ‘ae ngaahi me‘a ni?”¹¹ Ko e mo‘oni, ko e mo‘oni, ‘oku ou tala kiate koe, ‘Oku mau lea ‘aki ‘a-ia ‘oku mau ‘ilo, ‘o fakapapau ‘aia kuo mau mamata; ka ‘oku ‘ikai te mou ma‘u ‘emau fakamo‘oni.¹² Kapau ‘oku ‘ikai te mou tui ‘i he‘eku tala kiate kimoutolu ‘ae me‘a ‘oe māmani, ‘e fēfē ho‘omou tui, ‘o kapau teu tala kiate kimoutolu ‘ae me‘a ‘oe langi? ”¹³ Pea ‘oku te‘eki ai ‘alu hake ha tangata ki he langi, ka ko ia pe na‘e ‘alu hifo mei he langi, ‘ae Foha ‘oe tangata ‘aia ‘oku ‘i he langi.”

¹⁴ ¶ Pea hangē na‘e hiki hake ‘e Mōsese ‘ae ngata ‘i he toafa, ‘e pehē hono hiki ‘ae Foha ‘oe tangata ki ‘olunga: ¹⁵ Koe‘uhi ko ia kotoa pē ‘oku tui kiate ia ke ‘oua na‘a ‘auha ia, kae ma‘u ‘ae mo‘ui ta‘engata.

¹⁶ ¶ He na‘e ‘ofa pehē ‘ae ‘Otua ki māmani, na‘a ne foaki hono ‘Alo pe taha na‘e fakatupu, koe‘uhi ko ia kotoa pē ‘e tui kiate ia ke ‘oua na‘a ‘auha, kae ma‘u ‘ae mo‘ui ta‘engata. ¹⁷ He na‘e ‘ikai fekau ‘e he ‘Otua hono ‘Alo ki māmani ke fakamala‘ia ‘a māmani: ka koe‘uhi ke mo‘ui ‘a māmani ‘iate ia.

¹⁸ ¶ Ko ia ‘oku tui kiate ia, ‘oku ‘ikai fakamala‘ia ia: ka ko ia ‘oku ‘ikai tui, ‘oku fakamala‘ia ni ia, koe‘uhi ‘oku ‘ikai tui ia ‘i he huafa ‘oe ‘Alo pe taha na‘e tupu ‘i he ‘Otua. ¹⁹ Pea ko e mala‘ia‘anga eni, koe‘uhi kuo ha‘u ‘ae maama ki māmani, pea ‘ofa lahi ‘ae kakai ki he po‘uli ‘i he maama, koe‘uhi ‘oku kovi ‘enau ngaahi ngāue. ²⁰ He ko ia fulipē ‘oku fai kovi ‘oku fehi‘a ki he maama, pea ‘oku ‘ikai ha‘u ia ki he maama, telia na‘a fakahā ai ‘ene ngaahi ngāue. ²¹ Ka ko ia ‘oku fai ki he mo‘oni, ‘oku ha‘u ia ki he maama, koe‘uhi ke fakahā ai ‘ene ngaahi ngāue, ‘oku fai ia ‘i he ‘Otua.

²² ¶ Pea hili eni, na‘e ha‘u ‘a Sisu mo ‘ene kau ākongā ki he fonua ko Siutea; pea nofo ai mo kinautolu, ‘o fai papitaiso. ²³ Pea na‘e fai papitaiso ‘a Sione foki ‘i ‘Enoni ‘o ofi ki Selemi, koe‘uhi na‘e ‘i ai ‘ae vai lahi: pea na‘e ha‘u ‘ae kakai, ‘o papitaiso. ²⁴ He na‘e te‘eki ai ‘ave ‘a Sione ki he fale fakapōpula.

²⁵ ¶ Pea na‘e kikihi ‘ae kau ākongā ‘a Sione mo e kau Siu ki he fakama‘a. ²⁶ Pea na‘a nau ha‘u kia Sione ‘onau pehē kiate ia, “Lāpai, ko ia ia na‘e ‘iate koe ‘itu‘a Sioatani, ‘aia na‘a ke fakamo‘oni ki ai, vakai, ‘oku fai papitaiso ‘e ia, pea ‘oku ‘alu ange ‘ae kakai kotoa pē kiate ia.” ²⁷ Pea leaange ‘a Sione, ‘o pehē, “Oku ‘ikai fa‘a ma‘u ‘e ha tangata ha me‘a, ka ‘i hono foaki ia kiate ia mei he langi. ²⁸ ‘Oku mou fakamo‘oni kiate au na‘aku pehē, “Oku ‘ikai ko e Kalaisi au, ka kuo fekau au ke mu‘omu‘a ‘iate ia.” ²⁹ Ko ia ‘oku ne ma‘u ‘ae ta‘ahine, ko e tangata ta‘ane ia: ka ko e kāinga ‘oe tangata ta‘ane ‘oku tu‘u ‘o fanongo kiate ia, ‘oku fiefia lahi ia ko e me‘a ‘i he le‘o ‘oe tangata ta‘ane: ko ia ko ‘eku fiefia ni kuo kakato. ³⁰ ‘E faka‘a‘au ia ki mu‘a, ka te u faka‘a‘au au ki mui.”

³¹ Ko ia ‘oku ha‘u mei ‘olunga, ‘oku mā‘olunga taha pe ia: ko ia ‘oku mei he māmani, ‘oku fakamaama ia, pea ‘oku lea ia ki he māmani: ko ia ‘oku ha‘u mei he langi, ‘oku mā‘olunga taha pe ia. ³² Pea ko e me‘a kuo ne mamata mo ongo‘i, ko ia ‘oku ne fakamo‘oni ki ai; ka ‘oku

‘ikai ma‘u ‘e ha tangata ‘ene fakamo‘oni. ³³ Ko ia kuo ne tui ki he‘ene fakamo‘oni, kuo ne ‘ai ki ai hono faka‘ilon- ga ‘oku mo‘oni ‘ae ‘Otua. ³⁴ He ko ia kuo fekau ‘e he ‘Otua, ‘oku ne lea ‘aki ‘ae ngaahi lea ‘ae ‘Otua: he ‘oku ‘ikai tuku fuofua ‘e he ‘Otua ‘ae Laumālie kiate ia.

³⁵ ‘Oku ‘ofa ‘ae Tamai ki he ‘Alo, pea kuo ne tuku ‘ae me‘a kotoa pē ki hono nima. ³⁶ Ko ia ‘oku tui ki he ‘Alo, ‘oku ne ma‘u ‘ae mo‘ui ta‘engata: pea ko ia ‘oku ‘ikai tui ki he ‘Alo, ‘e ‘ikai te ne mamata ki he mo‘ui; ka ‘oku nofo pe kiate ia ‘ae houhau ‘oe ‘Otua.

1 ‘Oku talanoa ‘a Kalaisi mo e fefine Samēlia, mo ‘ene faka‘ilo ia kiate ia. 27 ‘Oku ofo ‘ene kau ākongā. 31 ‘Oku fakahā ‘e ia kiate kinautolu hono loto feinga ke ongoongolelei ‘ae ‘Otua. 39 ‘Oku tui kiate ia ‘ae kau Samēlia tokolahi. 43 ‘Oku ‘alu ia ki Kāleli, ‘o ne fakamo‘ui ‘ae foha ‘oe pule na‘e tokoto ‘i Kapaneume.

4 PEA ko ia, ‘i he ‘ilo ‘e he ‘Eiki kuo fanongo ‘ae kau Fālesi, ‘oku ului pea papitaiso ‘e Sisu ‘ae kau ākongā tokolahi ‘ia Sione, ² (Ka na‘e ‘ikai fai papitaiso ‘e Sisu, ka ko ‘ene kau ākongā,) ³ Na‘e mahu‘i ia mei Siutea, pea toe ‘alu ki Kāleli. ⁴ Pea na‘e totonu ke ‘alu atu ‘i Samēlia. ⁵ Pea hoko ia ki ha kolo ‘o Samēlia, na‘e ui ko Saika, ‘o ofi ki he potu fonua na‘e foaki ‘e Sēkope ki hono foha ko Siosefa. ⁶ Pea na‘e ‘i ai ‘ae vai keli ‘o Sēkope. Pea kuo hela ‘a Sisu ‘i he fononga, pea nofo ia ‘i he ngutu vai: pea ko hono ono nai ‘oe feitu‘ulāā.

⁷ Mo ‘ene ‘alu ange ha fefine Samēlia ke ‘utu vai: pea pehē ‘e Sisu kiate ia, “Foaki mai kiate au ke u inu.” ⁸ (He kuo ‘alu ‘ene kau ākongā ki he kolo ke fakatau me‘akai.) ⁹ Pea pehēange ‘e he fefine Samēlia kiate ia, “Ko e Siu koe, pea ‘oku fēfee‘i ho‘o tala inu kiate au, ko e fefine Samēlia?” He ‘oku ‘ikai fe‘ofofani ‘ae kakai Siu mo e kakai Samēlia. ¹⁰ Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate ia, “Ka ne ke ‘ilo ‘e koe ‘ae foaki ‘ae ‘Otua, pea mo ia ‘oku pehē kiate koe, Foaki mai kiate au ke u inu; pehē, kuo ke kole kiate ia, ka ne foaki kiate koe ‘ae vai mo‘ui.” ¹¹ Pea pehē ‘e he fefine kiate ia, “Eiki, ‘oku ‘ikai ha‘o me‘a ke ‘utu ‘aki, pea ‘oku mā‘ulalo ‘ae vai: pea ‘oku ke ma‘u mei fē ‘ae vai mo‘ui ko ia? ” ¹² ‘Oku ke lahi koe ‘i he‘emau tamai ko Sēkope, ‘aia na‘e foaki ‘ae vai kiate kimautolu, pea na‘e inu ai ia, mo ‘ene fānau, mo ‘ene fanga manu?” ¹³ Pea leaange ‘a Sisu, ‘o pehē kiate ia, “Ko ia ‘oku inu ‘i he vai ni, ‘e toe fieinu ia: ¹⁴ Ka ko ia ‘e inu ‘i he vai te u foaki kiate ia, ‘e ‘ikai ‘aupito toe fieinu ia; ka ko e vai te u foaki kiate ia ‘e ‘iate ia ko e matavai mapunopuna hake ki he mo‘ui ta‘engata.”

¹⁵ Pea pehē ‘e he fefine kiate ia, “Eiki, foaki mai ‘ae vai ni kiate au, ke ‘oua na‘aku fieinu pe ha‘u ki heni ke ‘utu.” ¹⁶ Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Alu, ‘o ui ho ‘unoho, pea ha‘u ki heni.” ¹⁷ Pea leaange ‘ae fefine, ‘o pehē, “Oku ‘ikai haku ‘unoho.” Pea tala ‘e Sisu kiate ia, “Oku mo‘oni ho‘o lea, ‘Oku ‘ikai haku ‘unoho: ¹⁸ He na‘a ke ma‘u ‘ae ‘unoho ‘e toko nima; pea ko ia ‘oku ke ma‘u ni, ‘oku ‘ikai ko ho ‘unoho: he me‘a ko ia kuo ke lea mo‘oni.” ¹⁹ Pea pehē ‘e he fefine kiate ia, “Eiki, kuo u ‘i- lo ni ko e palōfita ‘a koe. ²⁰ Na‘e hū ‘emau ngaahi tamai ‘i he mo‘unga ko eni; ka ‘oku pehē ‘ekimoutolu, ‘oku ‘i

Selūsalema 'ae potu 'oku totonu ke fai ai 'e he kakai 'ae hū." 21 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Fefine, tui mai kiate au, 'oku ha'u 'ae 'aho, 'e 'ikai te mou hū ai ki he Tamai 'i he mo'unga ni, pē 'i Selūsalema. 22 'Oku 'ikai te mou 'ilo 'aia 'oku mou hū ki ai: 'oku mau 'ilo 'aia 'oku mau hū ki ai: he 'oku mei he kakai Siu 'ae fakamo'ui. 23 Ka 'oku ha'u 'ae 'aho, pea kuo hoko ni, 'e hū ai ki he Tamai 'ae kakai hū mo'oni 'i he he Tamai 'ae kakai pehē ke hū kiate ia. 24 Ko e 'Otua ko e Laumālie: pea ko kinautolu 'oku hū kiate ia, 'oku totonu ke hū 'i he laumālie mo e mo'oni." 25 Pea pehē 'e he fefine kiate ia, "'Oku ou 'ilo 'oku ha'u 'ae Misaia ('oku ui ko Kalaisi): pea ka ha'u ia, te ne fakahā 'ae me'a kotoa pē kiate kimautolu." 26 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko au ia 'oku ou lea kiate koe."

27 ¶ Pea fe'unga mo ia, kuo ha'u 'ene kau ākongā, 'onau ofo 'i he'ene talanoa mo e fefine: ka na'e 'ikai pehē 'e ha taha, "Ko e hā 'oku ke kumi?" pē, "Ko e hā 'oku ke talanoa ai mo ia?" 28 "Pea na'e tuku 'e he fefine 'ene hina vai, pea 'alu ki he kolo, 'o ne pehē ki he kakai, 29 "Ha'u, 'o mamata ki he tangata, kuo ne tala kiate au 'ae me'a kotoa pē na'aku fai: ko e Kalaisi eni pe 'ikai?" 30 Pea na'a nau 'alu ai mei he kolo, 'o ha'u kiate ia.

31 ¶ Pea lolotonga ia, na'e fakakolekole 'ene kau ākongā kiate ia, 'o pehē, "Lāpai, ke ke kai." 32 Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku ai 'eku me'a ke kai 'oku 'ikai te mou 'iloa." 33 Ko ia na'e fepehē'aki ai 'ae kau ākongā, "Kuo 'omi 'e ha tangata ha'ane me'a ke kai?" 34 Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko 'eku me'akai ko e fai 'ae loto 'o ia na'a ne fekau au, pea faka'osi 'ene ngāue. 35 'ikai 'oku mou pehē, 'Ko e māhina 'e fā, pea hoko 'ae ututa'u? Vakai, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Hanga hake homou mata, 'o vakai ki he ngaahi ngoue; he 'oku hina ia ki he ututa'u. 36 Pea ko ia 'oku tu'usi 'oku ma'u 'ae totongi 'o ne tānaki 'ae fua ki he mo'ui ta'engata: koe'uhi ke fiefia fakataha 'aia 'oku tūtuu'i mo ia 'oku tu'usi. 37 Pea 'i he me'a ni 'oku mo'oni ai 'ae tala ko ia, "Oku tūtuu'i 'e he tokotaha, kae tu'usi 'e ha taha kehe." 38 Na'aku fekau 'akimoutolu ke tu'usi 'aia na'e 'ikai te mou ngāue ki ai: na'e ngāue 'ae kau tangata kehe, pea 'oku mou ma'u 'enau ngāue."

39 ¶ Pea na'e tui kiate ia 'ae tokolahi 'oe kakai Samēlia, 'i he kolo ko ia, ko e me'a 'i he lea 'ae fefine, 'i he'ene pehē, "Na'a ne tala kiate au 'ae me'a kotoa pē na'aku fai." 40 Pea 'i he ha'u 'ae kakai Samēlia kiate ia, na'a nau fakakolekole kiate ia ke ne nofo mo kinautolu: pea na'e nofo ai ia 'i he 'aho 'e ua. 41 Pea tui 'ae tokolahi kehe ko e me'a 'i he'ene lea 'a'ana; 42 'O nau pehē ki he fefine, "Ko eni 'oku mau tui, ka 'oku 'ikai 'i ho'o lea: he kuo mau fanongo 'ekimautolu, pea mau 'ilo ko e Kalaisi mo'oni eni, ko e Fakamo'ui 'o māmani." 43 ¶ Pea hili 'ae 'aho 'e ua, na'e 'alu ia mei ai, 'o fononga ki Kāleli. 44 "Ka na'e fakamo'oni 'e Sisu, 'oku 'ikai ha palōfita 'oku ne ma'u 'ae faka'apa'apa 'i hono fonua." 45 Pea 'i he'ene hoko ki Kāleli, na'e ma'u ia 'e he kakai Kāleli, he na'a nau mamata ki he ngaahi me'a kotoa pē na'a ne fai 'i Selūsalema 'i he kātoanga: he na'a nau 'alu foki ki he kātoanga. 46 Pea na'e toe ha'u 'a Sisu ki

Kena 'o Kāleli, na'a ne liliu ai 'ae vai ko e uaine. Pea na'e 'i ai 'ae 'eiki na'e mahaki hono foha 'i Kapaneume. 47 Pea 'i he'ene fanongo kuo ha'u 'a Sisu mei Siutea ki Kāleli, ne ne 'alu ki ai, 'o ne fakakolekole kiate ia ke ne 'alu hifo, 'o fakamo'ui hono foha: he kuo ofi 'ene mate. 48 Pea tala 'e Sisu, kiate ia, "Kapau 'oku 'ikai te mou mamata ki he ngaahi faka'ilonga, mo e me'a fakafo, 'e 'ikai te mou tui." 49 Pea talaange 'e he tangata'eiki kiate ia, 'Eiki, keta ō hifo, na'a mate hoku foha. 50 Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "'Alu koe 'oku mo'ui ho foha." Pea tui 'ae tangata ki he lea kuo lea 'aki 'e Sisu kiate ia, pea 'alu ia. 51 Pea 'i he'ene kei 'alu, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'ene kau tamaio'eiki, 'onau tala kiate ia, 'o pehē, "'Oku mo'ui ho foha." 52 Pea fehu'i ai ia kiate kinautolu ki he feitu'ula'ā na'e kamata mo'ui ai ia. Pea nau pehē kiate ia, "'Aneafi 'i hono fitu 'oe feitu'ula'ā na'e mahu'i 'ae mofi 'iate ia." 53 Pea na'e 'ilo 'e he tamai ko e feitu'ula'ā pe ko ia na'e pehē ai 'e Sisu kiate ia, 'Oku mo'ui ho foha: pea na'e tui ai ia, pea mo hono fale kotoa pē. 54 Ko hono ua eni 'oe mana na'e fai 'e Sisu, 'i he'ene ha'u mei Siutea ki Kāleli.

1 Ko e fakamo'ui 'e Sisu 'i he 'aho Sāpate ha tokotaha na'e mahaki 'i he ta'u 'e tolungofulu ma valu. 10 Ka na'e fakakikihi ai mo ia 'ae kau Siu, 'onau fakalanga ia. 17 'Oku ne talia 'akinautolu, 'o ne valoki 'akinautolu, 'o fakahā pe ko hai ia 'i he fakamo'oni 'a 'ene Tamai, 32 'Ia Sione, 36 'I he'ene ngaahi ngāue, 39 Pea 'i he ngaahi tohi.

5 HILI eni, na'e ai 'ae kātoanga 'ae kakai Siu: pea na'e 'alu hake 'a Sisu ki Selūsalema. 2 Pea 'oku 'i Selūsalema, 'o ofi ki he *matapā sipi*, 'ae ano vai, 'oku ui 'i he lea fakaHepelū ko Peteseta, na'e nima hono fale hala. 3 Pea na'e tatoka ai 'ae kakai mahaki tokolahi, ko e kui, mo e pipiki, mo e mate, 'i he tatali ki he ngaeue 'oe vai. 4 He na'e 'alu hifo ha 'āngelo ki he ano 'i ha 'aho, 'o fakangaueue 'ae vai: pea ko ia 'e fuofua tu'u ki he vai, hili hono fakangaueue, na'e fakamo'ui ia mei hono mahaki kotoa pē. 5 Pea na'e 'i ai 'ae tangata 'e taha na'e mo'ua 'i he mahaki 'i he ta'u 'e tolungofulu ma valu. 6 Ka kuo mamata 'a Sisu ki he'ene tokoto, 'o ne 'ilo kuo fuoloa 'ene mo'ua, na'e fehu'i ia ki ai, "Ko ho loto ke ke mo'ui?" 7 Pea pehē 'e he mahaki kiate ia, "'Eiki, 'oku 'ikai ha tangata, 'oka fakangaueue 'ae vai, ke ne hiki au ki he ano: kae lolotonga 'eku 'alu, 'oku mu'o-mu'a hifo 'iate au ha taha kehe." 8 Pea tala 'e Sisu kiate ia, "Tu'u hake, pea to'o ho mohenga, 'o 'alu." 9 Pea fakafokifā pe kuo mo'ui 'ae tangata, 'o ne to'o hono mohenga, pea 'alu pea ko e 'aho ko ia ko e Sāpate.

10 ¶ Ko ia na'e pehē ai 'ae kakai Siu kiate ia kuo fakamo'ui, "Ko e 'aho Sāpate eni: 'oku 'ikai ngofua ke ke fua ho mohenga." 11 Pea talaange 'e ia kiate kinautolu, "Ko ia na'a ne fakamo'ui au, ko ia pe na'e pehē kiate au, 'To'o ho mohenga, 'o 'alu.'" 12 Pea na'a nau fehu'i ai kiate ia, "Ko hai 'ae tangata ko ia na'e pehē kiate koe, "To'o ho mohenga, 'o 'alu?" 13 Pea ko ia kuo fakamo'ui na'e 'ikai te ne 'ilo pe ko hai ia: he na'e mahu'i mei ai 'a Sisu, he na'e 'i ai 'ae tokolahi. 14 Hili ia, na'e 'ilo ia 'e Sisu 'i he falelotu lahi, 'o ne pehē kiate ia,

“Vakai, kuo fakamo’ui koe: ‘oua na’a ke toe fai angahala, telia na’a tō kiate koe ha kovi lahi hake.”¹⁵ Pea ‘alu ‘ae tangata, ‘o fakahā ki he kakai Siu ko Sisu ia, na’a ne fakamo’ui ia.¹⁶ Pea ko ia na’e fakatanga’i ai ‘a Sisu ‘e he kakai Siu, ‘onau fie tāmāte’i ia, koe’uhi ko ‘ene fai ‘ae me’a ni ‘i he ‘aho Sāpate.

¹⁷ ¶ Ka na’e talaange ‘e Sisu kiate kinautolu, “Oku kei ngāue ni ‘a ‘eku Tamai, pea ‘oku ou ngāue foki.”¹⁸ Ko ia na’e ‘āsili ai ‘ae fie tāmāte’i ia ‘e he kakai Siu, he na’e ‘ikai ke ngata ‘i he maumau’i ‘ae Sāpate, ka ko ‘ene pehē foki, ko e ‘Otua ko ‘ene Tamai, ‘o ne fakatatau ai ia ki he ‘Otua.¹⁹ Pea leaange ‘a Sisu, ‘o ne pehē kiate kinautolu, Ko e mo’oni, ko e mo’oni, ‘oku ou tala kiate kimoutolu, “Oku ‘ikai fa’a fai ‘e he ‘Alo ha me’a ‘e ia pē, ka ko ia ‘oku ne mamata ‘oku fai ‘e he Tamai: he ko e me’a kotoa pē ‘oku ne fai, ‘oku fai ia ‘e he ‘Alo foki.

²⁰ He ‘oku ‘ofa ‘ae Tamai ki he ‘Alo, ‘o ne fakahā kiate ia ‘ae ngaahi me’a kotoa pē ‘oku ne fai: pea te ne fakahā kiate ia ‘ae ngaahi ngāue lahi ‘i he me’a ni, ke mou ofo ai.

²¹ He ‘oku hangē ‘oku fokotu’u mo fakaake ‘e he Tamai ‘ae mate; ‘oku pehē ‘ae fakaake ‘e he ‘Alo ‘aia kotoa pē ‘oku loto ia ki ai.²² He ‘oku ‘ikai fakamaau ha tokotaha ‘e he Tamai, ka kuo ne tuku ‘ae fakamaau kotoa pē ki he ‘Alo: ²³ Koe’uhi ke faka’apa’apa kotoa pē ki he ‘Alo, ‘o hangē ko ‘enau faka’apa’apa ki he Tamai. Ko ia ‘oku ‘ikai faka’apa’apa ki he ‘Alo, ‘oku ‘ikai faka’apa’apa ia ki he Tamai na’a ne fekau ia.²⁴ “Ko e mo’oni, ko e mo’oni, ‘oku ou tala kiate kimoutolu, Ko ia ‘oku fanongo ki he’eku lea, ‘o tui kiate ia na’a ne fekau au, ‘oku ‘iate ia ‘ae mo’ui ta’engata, pea ‘e ‘ikai fakamala’ia ia; ka kuo hao mei he mate ki he mo’ui.²⁵ Ko e mo’oni, ko e mo’oni, ‘oku ou tala kiate kimoutolu, ‘Oku ha’u ‘ae ‘aho, pea ko eni ia, ‘e fanongo ai ‘ae mate ki he le’o ‘oe ‘Alo ‘oe ‘Otua; pea ko kinautolu ‘e fanongo te nau mo’ui.

²⁶ He ‘oku hangē ‘oku ma’u ‘e he Tamai ‘ae mo’ui ‘iate ia pē; pea ‘oku pehē pe ‘ene tuku ki he ‘Alo, ke ne ma’u ‘ae mo’ui ‘iate ia pe; ²⁷ Pea kuo ne tuku kiate ia ‘ae pule ke ‘a’ana ‘ae fai ‘oe fakamaau foki, koe’uhi ko e ‘Alo ia ‘oe tangata.²⁸ ‘Oua te mou ofo ai: he ‘oku ha’u ‘ae ‘aho, ‘e fanongo ai ki hono le’o ‘akinautolu kotoa pē ‘oku ‘i he ngaahi tanu’anga, ²⁹ Pea te nau ‘alu atu; ko kinautolu na’e fai lelei, ki he toetu’u ‘oe mo’ui; mo kinautolu na’e fai kovi, ki he toetu’u ‘oe fakamala’ia.³⁰ “Oku ‘ikai te u fa’a fai ‘eau pe ha me’a: ‘oku hangē ko ‘eku fanongo, ‘a ‘eku fakamaau: pea ‘oku totonu ‘eku fakamaau; koe’uhi ‘oku ‘ikai te u fai ki hoku loto ‘o’oku, ka ko e finangalo ‘oe Tamai na’a ne fekau au.

³¹ ¶ “Kapau te u fakamo’oni au ‘eau pē, tā ‘oku ‘ikai mo’oni ‘eku fakamo’oni.³² ‘Oku ai ha tokotaha kehe ‘oku ne fakamo’oni’i au; pea ‘oku ou ‘ilo ko ‘ene fakamo’oni kiate au ‘oku mo’oni.³³ Na’a mou fekau kia Sione, pea na’a ne fakamo’oni ‘e ia ki he mo’oni.³⁴ Ka ‘oku ‘ikai ‘aonga kiate au ‘ae fakamo’oni mei he tangata: ka ‘oku ou lea ‘aki eni koe’uhi ke mou mo’ui.³⁵ Ko e maama vela mo ulu ia: pea na’a mou loto ‘o fuoloa si’i pē ke fiefia ‘i hono maama.

³⁶ ¶ Ka ‘oku ou ma’u ‘ae fakamo’oni lahi ‘ia Sione: he ko e ngaahi ngāue kuo tuku kiate au ‘e he Tamai ke u

fai, ko e ngāue ko ia ‘oku ou fai, ‘oku fakamo’oni kiate au, kuo fekau au ‘e he Tamai.³⁷ Pea ko e Tamai, ‘aia na’a ne fekau au, kuo ne fakamo’oni kiate au. Na’e ‘ikai te mou fanongo ‘i ha kuonga ki hono le’o, pe mamata ki hono anga.³⁸ Pea ‘oku ‘ikai nofo’ia ‘akimoutolu ‘e he’ene folofola: he ko ia na’a ne fekau, ‘oku ‘ikai te mou tui ki ai.

³⁹ ¶ “Oku mou kumi lahi ‘i he ngaahi *tohitapu* koe’uhi ‘oku mou ‘amanaki ke ma’u ai ‘ae mo’ui ta’engata: pea ko ia ia ‘oku fakamo’oni kiate au.⁴⁰ Ka ‘oku ‘ikai te mou loto ke ha’u kiate au, koe’uhi ke mou mo’ui.⁴¹ “Oku ‘ikai te u ma’u ‘ae fakamālō mei he tangata.⁴² Ka ‘oku ou ‘ilo ‘akimoutolu, ‘oku ‘ikai ‘iate kimoutolu ‘ae ‘ofa ‘ae ‘Otua.⁴³ Kuo u ha’u au ‘i he huafa ‘o ‘eku Tamai, pea ‘oku ‘ikai te mou ma’u au: kapau ‘e ha’u ha taha ‘i hono hingoa ‘o’ona, te mou ma’u ia.⁴⁴ ‘E fa’a tui fēfē ‘akimoutolu, ka ‘oku mou fetalī’aki ‘ae fefakamālō’aki ‘iate kimoutolu, ka ‘oku ‘ikai te mou kumi ki he fakamālō mei he ‘Otua pē?⁴⁵ ‘Oua na’a mahalo te u talatalaaki ‘akimoutolu ki he Tamai: ‘oku ai ha tokotaha ‘oku ne talatalaaki ‘akimoutolu, ‘a Mōse, ‘oku mou falala ki ai.

⁴⁶ He ka ne tui ‘akimoutolu kia Mōse, pehē, kuo mou tui kiate au: he na’e tohi ‘e ia kiate au.⁴⁷ Pea kapau ‘oku ‘ikai te mou tui ki he’ene ngaahi tohi, ‘e fēfee’i ho’omou tui ki he’eku ngaahi lea?”

1 ‘Oku fafanga ‘e Kalaisi ‘ae kakai ‘e toko nima afe ‘aki ‘ae fo’i mā ‘e nima mo e ika ‘e ua. 15 Ko ia na’e fie fakanofa ai ia ‘e he kakai ko e tu’i. 16 Pea ‘alu ia mei ai ‘i he fukahi tahi ke ‘alu ki he’ene kau ākongaga: 26 ‘Oku ne valoki ‘ae kakai ‘oku muimui ‘iate ia, ‘o holi fakakakano pe ke fanongo ki he folofola: 32 ‘Oku fakahā fakapapau ia ko e mā ‘oe mo’ui ki he kakai tui. 66 ‘Oku mahu’i ‘iate ia ‘ae kau ākongatokolahi. 68 ‘Oku fakahā ia ‘e Pita. 70 Ko e tēvolo ‘ia Siutasi.

6 HILI eni, na’e folau ‘a Sisu ‘i he tahi ‘o Kāleli, ‘aia ‘oku ‘o Taipiliō.² Pea muimui ‘iate ia ‘ae fu’u kakai, koe’uhi na’a nau mamata ki he ngaahi mana na’a ne fai kiate kinautolu na’e mahaki.³ Pea na’e ‘alu hake ‘a Sisu ki ha mo’unga, pea nofo ai ia mo ‘ene kau ākongaga.⁴ Pea na’e ofi ‘ae Lakaatu, ko e katoanga ‘ae kakai Siu.

⁵ ¶ Pea hanga hake ‘e Sisu hono fofonga, ‘o mamata ki he fu’u tokolahi ‘oku ha’u kiate ia, pea lea ia kia Filipe, “Te tau fakatau ‘ae mā mei fē, ke kai ‘ekinautolu ni?”⁶ Pea na’a ne lea ‘aki eni ko e ‘ahi’ahi kiate ia: he na’a ne ‘ilo ‘e ia ‘aia te ne fai.⁷ Pea talaange ‘e Filipe kiate ia, “Ko e mā ki he tenali ‘e uangeau, ‘e ‘ikai lahi kiate kinautolu, koe’uhi ke nau taki taha ha kongasī’i.”

⁸ Pea ko ‘ene ākongaga ‘e tokotaha, ko ‘Anitelū, ko e tokoua ‘o Saimone Pita, na’e pehē ‘e ia kiate ia,⁹ “Oku ‘i heni ‘ae tama, ‘oku ne ma’u ‘ae fo’i mā pa’ale ‘e nima, mo e ika si’i ‘e ua: ka ko e hā ia ‘i he fu’u tokolahi?”

¹⁰ Pea tala ‘e Sisu, “Pule ke nofo ki lalo ‘ae kau tangata.” Pea na’e mohuku’ia ‘ae potu. Pea nofo ki lalo ‘ae kau tangata, na’a nau toko nima afe nai.¹¹ Pea na’e to’o ‘e Sisu ‘ae mā; pea ne fakafeta’i, pea tufa ia ki he kau ākongaga, kae *tufaki* ‘e he kau ākongaga kiate kinautolu na’e nofo; pea *tufaki* mo e ika ke ‘oua ke nau fiu.¹² Pea

kuo mākona 'akinautolu, pea tala 'e ia ki he'ene kau ākonga, "Tānaki hono toenga, kae'oua na'a lī'aki ha me'a." ¹³ Ko ia na'a nau tānaki ia, 'o fakafonu 'ae kato 'e hongofulu ma ua, 'i he toenga mā pa'ale 'e nima, ka kuo hili 'ae kai 'ae kakai. ¹⁴ Pea 'i he mamata 'e he kau tangata ko ia ki he mana kuo fai 'e Sisu, na'a nau pehē, "Tā ko e mo'oni ko eni 'ae palōfita na'e pehē 'e ha'u ki māmani."

¹⁵ ¶ Pea kuo 'ilo 'e Sisu te nau ha'u 'o puke fakamālohi ia, ke fakanofu ia ko e tu'i, na'a ne toe 'alu tokotaha pe ki ha mo'unga. ¹⁶ Pea kuo hoko 'ae efiāfi, na'e 'alu 'ene kau ākonga ki tahi, ¹⁷ 'O heka vaka, pea taumu'a ki Kapaneume. Pea kuo po'uli, ka 'oku te'eki hoko mai 'a Sisu kiate kinautolu. ¹⁸ Pea na'e tō 'ae fu'u matangi pea peaua 'ae tahi. ¹⁹ Pea hili 'enau 'a'alo 'i he maile 'e tolu mo e toe, na'a nau mamata kia Sisu 'oku 'eve'eva 'i he tahi, mo 'unu'unu mai ki he vaka: pea na'a nau manavahē. ²⁰ Ka na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, 'Ko au pe; 'oua 'e manavahē.' ²¹ Pea na'a nau ma'u lotu fiefia ia ki he vaka; pea tau leva 'ae vaka ki he fonua na'a nau folau ki ai.

²² ¶ Pea ko e 'aho na'a na fehōloi, 'i he mamata 'ae kakai na'e tutu'u 'i he kauvai 'e taha, na'e 'ikai ha vaka 'i ai ka ko ia pe na'e heka ai 'ene kau ākonga, pea na'e 'ikai 'alu 'a Sisu ki he vaka mo 'ene kau ākonga, ka na'e folau 'a 'ene kau ākonga pe; ²³ (Ka na'e ha'u 'ae ngaahi vaka kehe mei Taipilō, 'o ofi ki he potu na'a nau kai mā ai, 'i he hili 'ae fakafeta'i 'e he 'Eiki:)' ²⁴ Pea 'i he mamata 'ae kakai 'oku 'ikai 'i ai 'a Sisu, pe ko 'ene kau ākonga, na'a nau heka vaka, pea ha'u ki Kapaneume, 'o kumi 'a Sisu. ²⁵ Pea 'i he'enau 'ilo ia 'i he kauvai 'e taha, na'a nau fehu'i kiate ia, Lāpai, na'a ke ha'u 'anefē ki heni? ²⁶ Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, 'o pehē, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'oku 'ikai te mou kumi au, koe'uhi ko ho'omou mamata ki he ngaahi mana, ka ko e me'a 'i ho'omou kai 'i he ngaahi fo'i mā, pea mākona. ²⁷ 'Oua 'e ngāue ki he me'akai 'oku 'auha, ka ki he me'akai 'oku tolonga ki he mo'ui ta'engata, 'aia 'e foaki 'e he Foha 'oe tangata kiate kimoutolu: he kuo faka'ilonga ia 'e he 'Otua ko e Tamai." ²⁸ Pea na'a nau fehu'i kiate ia, "Ko e hā 'ae ngaahi ngāue 'oku totonu ke mau fai ki he 'Otua?"

²⁹ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "Ko eni 'ae ngāue ki he 'Otua, koe'uhi ke mou tui kiate ia kuo ne fekau." ³⁰ Pea na'a nau pehē ai kiate ia, "Ko e hā ha faka'ilonga 'oku ke fai, koe'uhi ke mau mamata, kae tui kiate koe? Ko e hā 'oku ke fai? ³¹ Na'e kai 'ae mana 'e he'emaui ngaahi tamai 'i he toafa; 'o hangē ko ia kuo tohi, 'Na'e foaki 'e ia 'ae mā mei he langi kiate kinautolu ke nau kai.'" ³² Pea lea 'a Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, na'e 'ikai foaki 'e Mōsese 'ae mā ko ia mei he langi kiate kimoutolu; ka 'oku foaki 'e he'eku Tamai 'ae mā mo'oni mei he langi kiate kimoutolu. ³³ He ko ia 'ae mā 'ae 'Otua 'aia 'oku 'alu hifo mei he langi, 'o foaki 'ae mo'ui ki māmani." ³⁴ Pea na'a nau pehē kiate ia, "'Eiki, foaki ma'uaipē 'ae mā ni kiate kinautolu." ³⁵ Pea ta-laange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko au ko e mā 'oe

mo'ui: ko ia 'oku ha'u kiate au, 'e 'ikai 'aupito fiekaia; pea ko ia 'oku tui kiate au, 'e 'ikai 'aupito fieinu ia. ³⁶ Ka na'aku tala kiate kimoutolu, Kuo mou mamata foki kiate au, kae 'ikai tui. ³⁷ Ko ia kotoa pē 'oku foaki 'e he Tamai kiate au, 'e ha'u ia kiate au; pea ko ia 'oku ha'u kiate au, 'e 'ikai 'aupito teu si'aki. ³⁸ Na'e 'ikai te u 'alu hifo mei he langi ke fai hoku lotu 'o'oku, ka ko e finangalo 'o ia na'a ne fekau'i au. ³⁹ Pea ko e finangalo eni 'oe Tamai na'a ne fekau au, koe'uhi ko ia kotoa pē kuo ne foaki kiate au, ke 'oua na'a mole ha tokotaha, kae fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui. ⁴⁰ Pea ko e finangalo eni 'o ia na'a ne fekau au, koe'uhi ko ia fulipē 'oku mamata ki he 'Alo, pea tui kiate ia, ke ne ma'u 'ae mo'ui ta'engata; pea te u fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui." ⁴¹ Pea na'e lāunga ai 'ae kakai Siu kiate ia, ko e me'a 'i he'ene pehē, "Ko au ko e mā na'e 'alu hifo mei he langi." ⁴² Pea na'a nau pehē, "'Ikai ko Sisu eni, ko e foha 'o Siosefa, ko e tamai mo e fa'ē 'a'ana 'oku tau 'ilo? Pea 'oku fēfee'i 'ene pehē, Na'aku 'alu hifo mei he langi?" ⁴³ Ko ia na'e leaange 'a Sisu, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Oua te mou felāunga'aki 'iate kimoutolu. ⁴⁴ 'E 'ikai ha tangata 'e fa'a ha'u kiate au, 'o kapau 'e 'ikai tohoaki ia 'e he Tamai 'aia na'a ne fekau'i au: pea te u fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui. ⁴⁵ Kuo tohi 'i he kau palōfita, 'Pea 'e akonekina 'akinautolu kotoa pē 'i he 'Otua.' Ko ia ko e tangata kotoa pē kuo fanongo, pea kuo akonekina 'i he Tamai, 'oku ha'u ia kiate au. ⁴⁶ 'Oku 'ikai ha tangata kuo ne mamata ki he Tamai: ka ko ia pe 'oku mei he 'Otua, kuo mamata ia ki he Tamai. ⁴⁷ Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko ia 'oku tui kiate au, 'oku 'iate ia 'ae mo'ui ta'engata. ⁴⁸ Ko au ko e mā ko ia 'oe mo'ui. ⁴⁹ Na'e kai 'ae mana 'e ho'omou ngaahi tamai 'i he toafa, ka na'a nau mate. ⁵⁰ Ko eni 'ae mā 'oku 'alu hifo mei he langi, 'aia 'oku kai 'e ha tangata, pea 'ikai mate. ⁵¹ Ko au ko e mā mo'ui kuo 'alu hifo mei he langi: kapau 'e kai 'e ha tangata 'ae mā ni, 'e mo'ui ta'engata ia: pea ko e mā 'oku ou foaki ko hoku sino, 'aia te u foaki ke mo'ui ai 'a māmani." ⁵² Ko ia na'e fakakikihi ai 'ae kakai Siu 'iate kinautolu, 'o pehē, "'E fa'a foaki fēfee'i 'e he tangata ni hono sino ke tau kai?"

⁵³ Pea lea 'a Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Kapau 'e 'ikai te mou kai 'ae sino 'oe Foha 'oe tangata, mo inu hono toto, 'oku 'ikai ha mo'ui 'iate kimoutolu. ⁵⁴ Ko ia 'oku ne kai hoku sino, mo inu hoku toto, 'oku 'iate ia 'ae mo'ui ta'engata; pea te u fokotu'u ia 'i he 'aho fakamui. ⁵⁵ He ko hoku sino ko e me'akai mo'oni, pea ko hoku toto ko e inu mo'oni. ⁵⁶ Ko ia 'oku kai hoku sino, mo inu hoku toto, 'oku nofo ia 'iate au, mo au 'iate ia. ⁵⁷ 'O hangē 'oku mo'ui 'ae Tamai na'a ne fekau au, pea 'oku ou mo'ui 'i he Tamai: 'oku pehē, ko ia 'oku ne kai 'iate au, ko ia pe 'e mo'ui 'iate au. ⁵⁸ Ko eni 'ae mā ko ia na'e 'alu hifo mei he langi: 'o 'ikai tatau mo e kai 'ae mana 'e ho'omou ngaahi tamai, pea nau mate: ko ia 'oku kai 'ae mā ni, 'e mo'ui ia 'o ta'engata."

⁵⁹ ¶ Na'e lea 'aki 'e ia 'ae ngaahi me'a ni 'i he falelotu, 'i he'ene akonaki 'i Kapaneume. ⁶⁰ Pea 'i he fanongo ki ai 'ene kau ākonga tokolahi, na'a nau pehē, "Ko e lea

faingata'a eni: ko hai 'oku fa'a 'ilo ia?" ⁶¹ Pea 'ilo 'e Sisu 'iate ia 'oku lāunga ai 'ene kau ākongā, pea lea ia kiate kinautolu, "'Oku tūkia 'akimoutolu 'i he me'a ni? ⁶² Pea 'e fēfē 'oka mou ka mamata ki he Foha 'oe tangata 'oku 'alu hake ki he potu na'e 'i ai ia 'i mu'a? ⁶³ Ko e laumālie ia 'oku ne fakamo'ui; 'oku 'ikai hano 'aonga 'oe sino: ko e lea 'oku ou lea 'aki kiate kimoutolu, ko e laumālie ia pea mo e mo'ui. ⁶⁴ Ka 'oku ai homou ni'ihi 'oku 'ikai tui. He na'e 'ilo 'e Sisu mei he kamata'anga 'akinautolu na'e 'ikai tui, mo ia te ne lavaki'i ia. ⁶⁵ 'O ne pehē, "'Ko ia ne u pehē ai kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai fa'a ha'u ha tangata kiate au, ka 'i hono foaki kiate ia mei he'eku Tamai."

⁶⁶ ¶ Pea talu mei ai na'e foki ki mui 'ae tokolahi 'o 'ene kau ākongā, 'o 'ikai toe 'alu mo ia. ⁶⁷ Pea lea ai 'a Sisu ki he toko hongofulu ma toko ua, "'E 'alu mo kimoutolu foki? ⁶⁸ Pea leaange 'a Saimone Pita kiate ia, "'Eiki, te mau 'alu kia hai? 'Oku 'iate koe 'ae ngaahi lea 'oe mo'ui ta'engata. ⁶⁹ Pea 'oku mau tui pea 'ilo pau ko koe ko e Kalaisi, ko e 'Alo 'oe 'Otua mo'ui." ⁷⁰ Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "'Ikai na'aku fili 'akimoutolu ko e toko hongofulu ma toko ua, pea ko homou tokotaha ko e tēvolo?" ⁷¹ Ko 'ene lea ia kia Siutasi 'Isikalioite, ko e foha 'o Saimone: he ko ia te ne lavaki'i ia, ko e taha ia 'oe toko hongofulu ma toko ua.

1 'Oku ne valoki 'ae fielahī mo e angamālohi 'a hono ngaahi kāinga: 10 'Oku 'alu ia mei Kāleli ki he kātōanga 'oe fale fehikitaki: 14 'Oku akonaki ia 'i he falelotu lahi. 40 'Oku lahi 'ae mahalohalo kehekehe kiate ia 'i he kakai. 45 'Oku 'ita 'ae kau Fālesi 'i he 'ikai puke ia 'e he'enu kau tangata fekau, 'onau lea fakamamahi kia Nikotimasi 'i he'ene kau kiate ia.

7 HILI 'ae ngaahi me'a ni, na'e fononga fano 'a Sisu 'i Kāleli: he na'e 'ikai fie fononga ia 'i Siutea, he na'e holi 'ae kakai Siu ke tāmāte'i ia. ² Pea ko e kātōanga 'oe ngaahi fale fehikitaki 'ae kakai Siu, na'e ofi. ³ Ko ia na'e pehē ai 'e hono kāinga kiate ia, "'Alu 'i heni, 'o 'alu ki Siutea, koe'uhi ke mamata foki 'a ho'o kau ākongā ki he ngaahi ngāue 'oku ke fai. ⁴ He 'oku 'ikai ha tangata 'oku holi ke ongoongo, pea ne fai fakalilolilo ha me'a. Kapau 'oku ke fai 'ae ngaahi me'a ni, fakahā koe ki māmani." ⁵ He na'e 'ikai tui foki 'a hono kāinga kiate ia. ⁶ Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "'Oku te'eki ai hoko hoku 'aho: ka 'oku tatau kotoa pē 'ae 'aho kiate kimoutolu. ⁷ 'Oku 'ikai fa'a fehī'a 'a māmani kiate kimoutolu; ka 'oku fehī'a ia kiate au, koe'uhi 'oku ou fakahā ki ai, 'oku kovi 'ene ngaahi ngāue. ⁸ Mou 'alu hake ki he kātōanga ni: 'e 'ikai te u 'alu leva ki he kātōanga ni; he 'oku te'eki ai hokosia hoku 'aho." ⁹ Hili 'ene lea 'aki 'ae ngaahi lea ni kiate kinautolu, pea nofo pe ia 'i Kāleli. ¹⁰ Ka kuo 'alu hono kāinga, pea toki 'alu foki ia ki he kātōanga, na'e 'ikai 'i he fakahā, kae fakafufū pe.

¹¹ ¶ Pea kumi ia 'e he kakai Siu 'i he kātōanga, 'onau pehē, "'Ko e fē ia?" ¹² Pea na'e lahi 'ae fefanafanahi 'i he kakai koe'uhi ko ia: he na'e pehē 'e he ni'ihi, "'Ko e tangata lelei ia:" kae pehē 'e he ni'ihi, "'Oku 'ikai; he 'oku

ne fakahala'i 'ae kakai." ¹³ Ka na'e 'ikai lea fakahā 'e ha taha kiate ia, ko 'enu manavahē ki he kakai Siu.

¹⁴ ¶ Pea 'i he lolotonga 'ae kātōanga, na'e 'alu hake 'a Sisu ki he falelotu lahi, 'o akonaki. ¹⁵ Pea ofo 'ae kakai Siu, 'o nau pehē, "'Oku 'ilo fakafēfē 'e he tangata ni 'ae poto, he na'e 'ikai akonekina?" ¹⁶ Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, 'O ne pehē, "'Ko 'eku akonaki 'oku 'ikai 'a'aku, ka 'oku 'a'ana na'a ne fekau au. ¹⁷ Pea ko ia ia 'e fai ki hono finangalo, te ne 'ilo 'ae akonaki, pe 'oku 'i he 'Otua ia, pe ko 'eku lea 'iate au pe. ¹⁸ Ko ia 'oku lea 'iate ia pē, 'oku kumi 'ae fakamālō 'a'ana: ka ko ia 'oku ne kumi 'ae fakamālō 'o ia na'a ne fekau ia, ko ia ia 'oku mo'oni, pea 'oku 'ikai ha ta'emā'oni'oni 'iate ia. ¹⁹ 'Ikai na'e 'atu 'e Mōse 'ae fono kiate kimoutolu, ko 'oku 'ikai hamou tokotaha 'oku ne fai ki he fono? 'Ka e hā 'oku mou kumi ai ke tāmāte'i au?" ²⁰ Pea leaange 'ae kakai, 'o pehē, 'Oku 'iate koe ha tēvolo: ko hai 'oku kumi ke tāmāte'i koe? ²¹ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "'Kuo u fai 'ae ngāue 'e taha, pea 'oku mou ofo ai kotoa pē. ²² Na'e fokotu'u 'e Mōse 'ae kamu kiate kimoutolu; (ka 'oku 'ikai mei 'a Mōse ia, kae mei he ngaahi tamai; pea 'oku kamu 'i 'ekimoutolu 'ae tama tangata 'i he 'aho Sāpate. ²³ Pea kapau 'e kamu 'ae tama tangata 'i he 'aho Sāpate, koe'uhi ke 'oua na'a maumau 'i 'ae fono 'a Mōse; 'oku mou 'ita kiate au, ko e me'a 'i he'eku fakamo'ui haohaoa 'ae tangata 'i he 'aho Sāpate? ²⁴ 'Oua te mou fakamaau 'o fakatatau mo ia 'oku ha mai, kae fakamaau ke totonu." ²⁵ Pea lea ai ha ni'ihi mei Selūsalema, "'Ikai ko eni ia 'oku nau kumi ke tāmāte'i? ²⁶ Pea vakai, 'oku lea mālohi ia, kae 'ikai si'i te nau lea kiate ia. 'Oku 'ilo mo'oni 'e he kau pule ko e Kalaisi totonu eni? ²⁷ He 'oku tau 'ilo 'ae potu 'oku ha'u mei ai 'ae tangata ni: ka 'oka ha'u 'a Kalaisi, 'e 'ikai ha taha te ne 'ilo pe 'oku mei fē ia." ²⁸ Pea kalanga 'a Sisu 'i he falelotu lahi 'i he'ene akonaki, 'o pehē, "'Oku mou 'ilo au, pea 'oku mou 'ilo 'ae potu 'oku ou ha'u mei ai: pea 'oku 'ikai te u ha'u 'iate au pē, ka ko ia na'a ne fekau au 'oku mo'oni ia, 'aia 'oku 'ikai te mou 'iloa. ²⁹ Ka 'oku ou 'ilo ia: he 'oku ou meiate ia, pea na'a ne fekau au." ³⁰ Pea na'a nau holi ai ke puke ia ka na'e 'ikai ala ha taha kiate ia, he na'e te'eki hoko hono 'aho. ³¹ Pea na'e tui 'ae tokolahi 'oe kakai kiate ia, 'onau pehē, "'Oka ha'u 'ae Kalaisi, 'e lahi hake 'ae mana 'e fai 'e ia 'i he ngaahi me'a ni kuo fai 'e he tangata ni?"

³² ¶ Pea na'e fanongo 'ae kau Fālesi 'oku fefanafanahi 'ae kakai kiate ia; pea fekau 'e he kau Fālesi mo e kau taula'eiki lahi 'ae kau tangata fekau, ke nau puke ia.

³³ Pea lea ai 'a Sisu kiate kinautolu, "'Oku toe si'i pe 'eku 'iate kimoutolu, peau 'alu kiate ia na'a ne fekau au."

³⁴ Te mou kumi au, pea 'ikai 'ilo'i pea ko e potu te u 'i ai, 'e 'ikai te mou fa'a lava ki ai. ³⁵ Pea fepehē'aki ai 'ae kakai Siu, "'E 'alu ki fē ia, 'e 'ikai te tau fa'a 'ilo'i ia? Te ne 'alu ki he ngaahi Senitaile kuo fakahē'i, pea ako ki he Senitaile? ³⁶ Ko e hā 'ae lea ko eni 'oku ne pehē ai, Te mou kumi au, pea 'ikai te mou 'ilo'i: pea ko e potu te u 'i ai, 'e 'ikai te mou fa'a lava ki ai?" ³⁷ 'I he 'aho faka'osi, ko e 'aho lahi 'oe kātōanga, na'e tu'u 'a Sisu 'o kalanga, 'o pehē, "'Kapau 'oku fieinu ha tangata, ke ha'u ia kiate

au 'o inu. ³⁸ Ko ia 'oku tui kiate au, 'o hangē ko ia kuo fakahā 'i he tohi, "E tafe mei hono loto 'ae ngaahi vai mo'ui." ³⁹ (Ka ko 'ene lea ia ki he Laumālie, 'aia 'e ma'u 'ekinautolu 'oku tui kiate ia: he na'e te'eki ai *foaki* 'ae Laumālie Mā'oni'oni; koe'uhi na'e te'eki ai hakeaki'i 'a Sisu.)

⁴⁰ ¶ Pea 'i he fanongo 'ae kakai tokolahi ki he lea ni, na'a nau pehē, "Ko e mo'oni ko eni 'ae Palōfita." ⁴¹ Pea pehē 'e he ni'ihi, "Ko eni 'ae Kalaisi." Ka na'e lea 'ae ni'ihi, "E ha'u 'ae Kalaisi mei Kāleli? ⁴² 'Ikai 'oku tala 'i he tohi, 'E ha'u 'ae Kalaisi 'i he hako 'o Tevita, pea mei he kolo ko Petelihema, na'e 'i ai 'a Tevita?" ⁴³ Pea na'e fakakikihi 'ae kakai ko e me'a 'iate ia. ⁴⁴ Pea na'e loto 'a honau ni'ihi ke puke ia; ka na'e 'ikai ala ha taha kiate ia.

⁴⁵ ¶ Pea ha'u ai 'ae kau tangata fekau ki he kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi; pea nau pehē kiate kinautolu, "Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou 'omi ia?" ⁴⁶ Pea talaange 'e he kau tangata fekau, "Oku te'eki 'aupito ha tangata 'e lea 'o hangē ko e tangata ni." ⁴⁷ Pea toki pehē 'e he kau Fālesi kiate kinautolu, "Kuo kākaa'i mo kimoutolu foki? ⁴⁸ He kuo tui kiate ia ha ni'ihi 'i he kau pule pe 'i he kau Fālesi? ⁴⁹ Ka kuo mala'ia 'ae kakai ni 'oku ta'e'ilo ki he fono." ⁵⁰ Pea lea 'a Nikotimasi kiate kinautolu, (ko ia ia na'e ha'u kia *Sisu* 'i he po'uli,) he ko honau tokotaha ia, ⁵¹ "Oku tukuaki'i ha tangata 'e hotau fono 'i he te'eki fanongo ki ai, pea 'ilo 'aia 'oku ne fai?" ⁵² Pea na'a nau leaange, 'o pehē kiate ia, "He ko e Kāleli foki 'a koe? Kumi, pea vakai: he 'oku 'ikai ha palōfita 'e tupu mei Kāleli." ⁵³ Pea na'e taki taha 'alu ki hono fale.

1 'Oku fakahaofi 'e Kalaisi 'ae fefine na'e ma'u 'i he'ene tono tangata. 12 'Oku ne malanga'aki ia ko e maama 'o māmani, 'o ne fakamo'oni 'ene akonaki: 33 'Oku ne talia 'ae kakai Siu 'oku vikiviki kia 'Epalahame, 59 'O ne fakahaofi ia mei he'enu angakovi.

8 KA na'e 'alu 'a Sisu ki he mo'unga 'oe 'Olive. ² Pea toe ha'u hengihengi ia ki he falelotu lahi, pea ha'u 'ae kakai kotoa pē kiate ia; pea nofo ia, 'o ako kiate kinautolu. ³ Pea ko e kau tangata tohi mo e Fālesi na'a nau 'omi kiate ia 'ae fefine na'e mo'ua 'i he tono tangata; 'onau tuku ia ki he ha'o'ha'onga, ⁴ Pea nau pehē kiate ia, "Akonaki, na'e mo'ua 'ae fefine ni lolotonga 'ene tono tangata. ⁵ Pea ko eni, na'e fekau 'e Mōsese kiate kimautolu 'i he fono, ke tolongaki ia 'aki 'ae maka: ka ko e hā ho'o lea?" ⁶ Na'a nau lea pehē, ko 'enua 'ahi'ahi'i ia, koe'uhi ke nau talakovi'i ai ia. Ka na'e tulolo hifo 'a Sisu, pea tohi 'aki hono tuhu ki he kekele. ⁷ Pea 'i he'enua kei fehu'i pe kiate ia, na'e tu'u ki 'olunga ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ko ia ia 'iate kimoutolu 'oku ta'eangahala, ke lī 'e ia 'ae fuofua maka ki ai." ⁸ Pea toe tulolo ia, 'o tohi ki he kekele. ⁹ Pea ko kinautolu na'e fanongo ai, 'i he valokia 'akinautolu 'e honau 'atamai, na'a nau taki taha 'alu kitu'a, 'o fuofua fai mei he ki mu'a 'o a'u ki he ki mui: pea toe tokotaha 'a Sisu, kae tu'u 'ae fefine 'i loto. ¹⁰ Pea kuo tu'u hake 'a Sisu, 'o 'ikai mamata ki ha taha ka ko e fefine pe, pea pehē 'e ia ki ai, "Fefine, ko e fē 'akinautolu na'a nau

faka'ilo'i koe?" 'Oku 'ikai fakahalaia koe 'e ha taha?

¹¹ Pea pehē 'e ia, "Eiki, 'oku 'ikai ha taha. Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Pea 'oku 'ikai te u fakahalaia koe: 'alu pea 'oua 'e toe fai angahala."

¹² ¶ Pea toe lea ai 'a Sisu kiate kinautolu, 'o pehē, "Ko au ko e maama 'o māmani: ko ia 'oku muimui 'iate au, 'e 'ikai 'alu ia 'i he po'uli, ka 'e 'iate ia 'ae maama 'oe mo'ui." ¹³ Ko ia na'e pehē ai 'ae kau Fālesi kiate ia, "Oku ke fakamo'oni kiate koe; 'oku 'ikai mo'oni ho'o fakamo'oni. ¹⁴ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate kinautolu, "Oku ou fakamo'oni kiate au, ka 'oku mo'oni 'eku fakamo'oni: he 'oku ou 'ilo 'aia 'oku ou ha'u mei ai, mo ia 'oku ou 'alu ki ai; ka 'oku 'ikai te mou 'ilo 'aia 'oku ou ha'u mei ai, pe ko ia 'oku ou 'alu ki ai. ¹⁵ 'Oku mou fakamaau fakakakano pē; 'oku 'ikai te u fakamaau ha tokotaha. ¹⁶ Pea kapau te u fakamaau, 'oku mo'oni 'eku fakamaau he 'oku 'ikai teu tokotaha pe, ka ko au mo e Tamai na'a ne fekau au. ¹⁷ Pea kuo tohi foki 'i ho'omou fono, ko e fakamo'oni 'ae tangata 'e toko ua 'oku mo'oni. ¹⁸ Ko e tokotaha au 'oku ou fakamo'oni au, pea ko e Tamai na'a ne fekau au 'oku ne fakamo'oni kiate au." ¹⁹ Pea na'a nau pehē kiate ia, "Ko e fē ho'o Tamai? Pea talaange 'e Sisu, 'Oku 'ikai te mou 'ilo au, pe ko 'eku Tamai: ka ne mou 'ilo au, pehē, kuo mou 'ilo mo 'eku Tamai foki. ²⁰ Na'e lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi lea ni 'i he tukunga koloa, 'i he'ene akonaki 'i he falelotu lahi: pea na'e 'ikai puke ia 'e ha taha; he na'e te'eki hokosia hono 'aho. ²¹ Pea toe tala 'e Sisu kiate kinautolu, "Oku ou 'alu, pea te mou kumi kiate au, ka te mou mate 'i ho'omou angahala: ko e potu 'oku ou 'alu ki ai, 'e 'ikai te mou hokosia." ²² Pea pehē ai 'ae kakai Siu, "E tā-mate'i 'e ia ia? He 'oku ne pehē, 'Ko e potu 'oku ou 'alu ki ai, 'e 'ikai te mou hokosia." ²³ Pea tala 'e ia kiate kinautolu, "Oku mei lalo 'akimoutolu; 'oku mei 'olunga au: 'oku 'o māmani 'akimoutolu; 'oku 'ikai 'o māmani au. ²⁴ Ko ia na'aku lea ai kiate kimoutolu, te mou mate 'i ho'omou angahala: he kapau 'oku 'ikai te mou tui 'ko au ia, te mou mate pe 'i ho'omou angahala." ²⁵ Pea na'a nau lea ai kiate ia, "Ko hai koe?" Pea pehēange 'e Sisu kiate kinautolu, "Aia pe na'aku tala 'i mu'a kiate kimoutolu." ²⁶ 'Oku lahi 'ae me'a ke u tala mo valoki'i 'iate kimoutolu: ka ko ia na'a ne fekau au 'oku mo'oni ia; pea 'oku ou fakahā ki māmani 'ae ngaahi me'a ko ia kuo u fanongo 'iate ia. ²⁷ Na'e 'ikai te nau 'ilo ko 'ene lea kiate kinautolu ki he Tamai. ²⁸ Pea pehē ai 'e Sisu kiate kinautolu, "Hili ho'omou hiki ki 'olunga 'ae Foha 'oe tangata, pea te mou toki 'ilo 'ko au ia, pea mo 'eku ta'efai-ha-me'a 'iate au pe; kae hangē hono ako'i au 'e he'eku Tamai, 'oku pehē 'eku lea ki he ngaahi me'a ni. ²⁹ Pea ko ia na'a ne fekau au 'oku 'iate au: 'oku 'ikai si'a ki au ke tokotaha pe 'e he Tamai; he 'oku ou fai ma'uapē 'ae ngaahi me'a 'oku lelei ai ia." ³⁰ Pea 'i he'ene lea'aki 'ae ngaahi lea ni, na'e tui 'ae tokolahi kiate ia.

³¹ ¶ Pea pehē ai 'e Sisu ki he kau Siu na'e tui kiate ia, "Kapau te mou nofoma'u 'i he'eku lea, pea ko 'eku kau ākongā mo'oni 'akimoutolu; ³² Pea te mou 'ilo 'ae

mo'oni, pea 'e fakatau'atāina'i 'akimoutolu 'e he mo'oni."

³³ ¶ Pea pehē 'e he ni'ihi kiate ia, "Ko e hako 'o 'Epalahame 'akimautolu, pea na'e 'ikai te mau pōpula ki ha taha: pea 'oku fēfee'i 'a ho'o lau, "E fakatau'atāina'i 'akimoutolu?" |" ³⁴ Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'oku fai angahala, ko e pōpula ia ki he angahala. ³⁵ Pea 'oku 'ikai nofoma'uaipē 'i he fale 'ae pōpula: ka 'oku nofoma'uaipē 'ae 'Alo. ³⁶ Ko ia kapau 'e fakatau'atāina'i 'akimoutolu 'e he 'Alo, te mou tau'atāina mo'oni. ³⁷ 'Oku ou 'ilo ko e hako 'o 'Epalahame 'akimoutolu; ka 'oku mou kumi ke tāmate'i au, koe'uhi 'oku 'ikai 'i homou loto 'a 'eku akonaki. ³⁸ 'Oku ou lea 'a ki 'aia kuo u 'ilo'i 'i he'eku Tamai: pea 'oku mou fai 'aia kuo mou 'ilo'i 'i ho'omou tamai." ³⁹ Na'a nau leaenge, 'o pehē kiate ia, "Ko 'emau tamai 'a 'Epalahame." Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ka ne ko e fānau 'a 'Epalahame 'akimoutolu, pehē, te mou fai 'ae ngaahi ngāue 'a 'Epalahame. ⁴⁰ Ka ko eni 'oku mou kumi ke tāmate'i au, ko e tangata kuo tala 'ae mo'oni kiate kimoutolu, 'aia kuo u fanongo 'i he 'Otua: na'e 'ikai fai pehē 'e 'Epalahame. ⁴¹ 'Oku mou fai 'ae ngāue 'a ho'omou tamai." Pea na'a nau pehē ai kiate ia, "'Oku 'ikai te mau tupu 'i he fe'auaki; 'oku taha pe 'emau Tamai, ko e 'Otua." ⁴² Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ka ne ko ho'omou Tamai 'ae 'Otua, te mou 'ofa kiate au: he na'aku tupu ai 'o ha'u mei he 'Otua; pea na'e 'ikai te u ha'u 'iate au pe, ka na'a ne fekau au. ⁴³ Ko e hā 'oku 'ikai ai te mou 'ilo 'eku lea? Ka koe'uhi 'oku 'ikai te mou fie fai ki he'eku akonaki. ⁴⁴ 'Oku mou 'i ho'omou tamai ko e tēvolo, pea ko e holi 'a ho'omou tamai te mou fai. Ko e fakapō ia talu mei he kamata'anga, pea na'e 'ikai nofoma'u 'i he mo'oni koe'uhi 'oku 'ikai ha mo'oni 'iate ia. 'Oka lea 'aki 'e ia 'ae loi, 'oku ne lea 'aki 'ene me'a 'a'ana: he ko e loi ia, mo e tamai 'o ia. ⁴⁵ Pea ko e me'a 'i he'eku tala 'ae mo'oni kiate kimoutolu, 'oku 'ikai ai te mou tui kiate au. ⁴⁶ Ko hai 'iate kimoutolu 'oku ne faka'ilo ha'aku angahala? Pea kapau 'oku ou lea 'aki 'ae mo'oni ko e hā 'oku 'ikai ai te mou tui kiate au? ⁴⁷ Ko ia 'oku 'i he 'Otua, 'oku fanongo ia ki he ngaahi folofola 'ae 'Otua: pea pehē, 'oku 'ikai te mou fanongo, koe'uhi 'oku 'ikai 'i he 'Otua 'akimoutolu." ⁴⁸ Pea leaenge 'ae kakai Siu, 'onau pehē kiate ia, "'Ikai 'oku mo'oni 'emau pehē, Ko e Samēlia koe, pea 'oku 'iate koe ha tēvolo?" ⁴⁹ Pea talaange 'e Sisu, "'Oku 'ikai ha tēvolo 'iate au; ka 'oku ou faka'apa'apa ki he'eku Tamai, pea 'oku mou fakalielia'i au. ⁵⁰ Pea 'oku 'ikai teu kumi 'ae ongoongolelei 'o 'oku: 'oku ai ha tokotaha 'oku ne kumi'i mo fakamaau'i. ⁵¹ Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Kapau 'e fai 'e ha tangata ki he'eku lea, 'e 'ikai 'aupito mamata ia ki he mate." ⁵² Pea lea ai 'ae kakai Siu kiate ia, "Ta 'oku mau 'ilo 'eni 'oku 'iate koe ha tēvolo. Kuo mate 'a 'Epalahame, mo e kau palōfita; ka 'oku ke pehē, Kapau 'e fai 'e ha tangata ki he'eku lea, 'e 'ikai 'aupito te ne kamata 'ae mate. ⁵³ 'Oku ke lahi koe ki he'emau tamai ko 'Epalahame, 'aia kuo mate? Pea, mate mo e kau palōfita: 'oku ke pehē ko hai koe?"

⁵⁴ Pea talaange 'e Sisu, "Kapau te u fakaongolelei au, ko e me'a noa pē 'eku fakaongo: ko 'eku Tamai ko ia ia 'oku ne fakaongolelei'i au; 'aia 'oku mou pehē ai, ko homou 'Otua ia: ⁵⁵ Ka kuo 'ikai te mou 'ilo ia, ka 'oku ou 'ilo ia: pea kapau te u pehē, 'Oku 'ikai te u 'iloa ia, te u loi au 'o hangē ko kimoutolu: ka 'oku ou 'ilo ia, pe au tuitala ki he'ene folofola. ⁵⁶ Na'e mātu'aki fiefia 'a ho'omou tamai ko 'Epalahame ke mamata ki hoku 'aho: pea na'e mamata ia, pea fiefia. ⁵⁷ Pea lea 'ae kakai Siu kiate ia, "'Oku te'eki ai nimangofulu ta'u ho motu'a, pea kuo ke mamata kia 'Epalahame?" ⁵⁸ Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ki mu'a 'ia 'Epalahame, "Oku ou 'i ai au." |" ⁵⁹ Pea na'a nau to'o hake 'ae ngaahi maka, ke nau lisingi 'aki ia; ka na'e fufū 'e Sisu ia, pea 'alu ia 'i honau lotolotonga mei he falelotu lahi, pea hao ai.

1 Ko e tangata na'e fanau'i kui 'oku faka'ā hono mata. 8 'Oku 'omi ia ki he kau Fālesi. 18 'Oku nau 'i-ta kiate ia, 'o kapusi ia: 35 Ka 'oku ma'u ia 'e Sisu, 'o ne faka'ilo ia. 39 Ko kinautolu kuo fakamā mangia 'e Kalaisi.

9 PEA 'i he 'alu ange 'a Sisu, ne mamata ia ki ha tangata na'e fanau'i ko e kui. ² Pea fehu'i 'ene kau ākonga kiate ia, 'o pehē, "Lāpai, ko hai na'e fai angahala, 'ae tangata ni, pe ko 'ene mātu'a, na'e fanau'i kui ai ia?" ³ Pea talaange 'e Sisu, "Na'e 'ikai fai angahala 'ae tangata ni, pe ko 'ene mātu'a: ka ko e me'a ke fakahā 'iate ia 'ae ngaahi ngāue 'ae 'Otua. ⁴ 'Oku totonu ke u fai 'ae ngaahi ngāue 'o ia na'a ne fekau au, lolotonga 'ene kei 'aho: 'oku ha'u 'ae pō, 'oku 'ikai fa'a ngāue ai ha tokotaha." ⁵ 'I he'eku kei 'i māmani ko e maama au 'o māmani. ⁶ Hili 'ene lea pehē, na'e 'a'anu ia ki he kelekele, 'o ne ngaahi 'aki 'ae 'a'anu 'ae 'umea, 'o ne pani 'aki 'ae 'umea 'ae mata 'oe tangata kui, ⁷ 'O ne pehē kiate ia, "'Alu, 'o kaukau 'i he ano vai ko Seiloami," ('a ia ko hono 'uhinga, "Ko e fekau.") Ko ia na'e 'alu ai ia, 'o kaukau, pea ha'u kuo 'ā.

⁸ ¶ Ko ia ko e kaungā'api, pea mo kinautolu na'e mamata mu'a kiate ia 'i he'ene kui, na'a nau pehē, "'Ikai ko eni ia na'e nofo 'o kole?" ⁹ Pea tala 'e he ni'ihi, "Ko eni ia:" pea lea 'ae ni'ihi, "'Oku hangē ko ia:" ka na'e pehē 'e ia, "Ko au ia." ¹⁰ "Ko ia na'a nau pehē kiate ia, na'e faka'ā fēfee'i ho mata?" ¹¹ Pea talaange 'e ia, 'o pehē, "Ko e tangata 'oku ui ko Sisu na'a ne ngaahi 'ae 'umea, 'o ne pani hoku mata, pea ne pehē kiate au, "Alu ki he ano vai ko Seiloami, 'o kaukau: pea na'aku 'alu, 'o kaukau, pea u 'ā ai." ¹² Pea nau pehē ai kiate ia, "Kofa'ā ia?" Pea pehē 'e ia, "'Oku 'ikai te u 'iloa."

¹³ ¶ Na'a nau 'omi ki he kau Fālesi 'aia na'e kui. ¹⁴ Pea ko e 'aho Sāpate 'aia na'e ngaahi ai 'e Sisu 'ae 'umea, 'o ne faka'ā hono mata. ¹⁵ Pea fehu'i foki 'ae kau Fālesi kiate ia, pe na'e fēfē hono faka'ā. Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, 'Na'e 'ai 'e ia 'ae 'umea ki hoku mata, pea u kaukau, pea 'oku ou 'ā." ¹⁶ Ko ia na'e pehē ai 'e he ni'ihi 'oe kau Fālesi, "'Oku 'ikai mei he 'Otua 'ae tangata ni, koe'uhi 'oku 'ikai te ne tokanga ki he 'aho Sāpate." Pea pehē 'e he ni'ihi, "'E fa'a fai fēfee'i 'ae ngaahi mana pehē 'e ha angahala? Pea na'a nau fakakikihi ai." ¹⁷ Pea

na'a nau toe fehu'i ki he tangata kui, "Ko e hā ho'o lau kiate ia, 'i he'ene faka'ā ho mata?" Pea pehē 'e ia, "Ko e palōfita ia." ¹⁸ Ka na'e 'ikai tui 'ae kakai Siu na'e kui ia, pea kuo 'ā, kae'oua ke nau ui 'ae mātu'a 'o ia kuo faka'ā. ¹⁹ Pea nau fehu'i kiate kinaua, 'o pehē, "Ko ho'o-mo tama eni, 'oku mo lau na'e fanau'i kui? Pea 'oku 'a fēfē eni?" ²⁰ Pea leaange 'ene mātu'a kiate kinautolu, 'o pehē, "'Oku ma 'ilo ko 'ema tama eni, pea na'e fanau'i 'oku kui: ²¹ Ka ko e me'a ko ia 'oku 'ā ai ni ia, 'oku 'ikai te ma 'ilo; pea 'oku 'ikai te ma 'ilo pe ko hai kuo faka'ā hono mata; ka 'oku lahi ia: fehu'i ki ai: ke lea ia kiate ia." ²² Na'e pehē 'ae lea 'a 'ene mātu'a, he na'a na man-avahē ki he kakai Siu: he kuo alea pau 'ae kakai Siu, kapau 'e ai ha tokotaha te ne fakahā ko e Kalaisi ia, 'e kapusi ia mei he falelotu. ²³ Ko ia na'e pehē ai 'e he'ene mātu'a, "'Oku lahi ia; fehu'i ki ai." ²⁴ Pea na'a nau toe ui 'ae tangata na'e kui, 'onau pehē kiate ia, "Tuku ki he 'O-tua 'ae fakamālō: 'oku mau 'ilo ko e angahala 'ae tangata ni." ²⁵ Pea leaange 'e ia, 'o pehē, "Ko ha angahala ia pe 'ikai, 'oku 'ikai te u 'ilo: ko e me'a 'e taha 'oku ou 'i-ilo, na'aku kui, ka ko eni 'oku ou 'ā." ²⁶ Pea toe fehu'i ai 'akinautolu kiate ia, "Ko e hā na'a ne fai kiate koe? Na'e fēfē'i 'ene faka'ā ho mata?" ²⁷ Pea leaange ia kiate kinautolu, "Kuo 'osi 'eku tala kiate kimoutolu, pea 'oku 'ikai te mou ongo'i: ko e hā 'oku mou toe fie fanongo ai? Te mou ului ko 'ene kau ākongā foki?" ²⁸ Pea nau taukaea ia, 'o pehē, "Ko 'ene ākongā 'a koe; ka ko e kau ākongā 'a Mōsese 'akinautolu. ²⁹ 'Oku mau 'ilo na'e folofola 'ae 'Otua kia Mōsese: ka ko e tangata ni, 'oku 'ikai te mau 'ilo pe 'oku mei fē ia." ³⁰ Pea leaange 'ae tangata, 'o pehē kiate kinautolu, "Ta ko e me'a fakamanavahē eni, koe'uhi 'oku 'ikai te mou 'ilo pe 'oku ha'u ia mei fē, ka kuo ne faka'ā hoku mata. ³¹ 'Oku tau 'ilo 'oku 'ikai ongo'i 'e he 'Otua 'ae kau angahala: ka 'o-ka lotu ha tangata ki he 'Otua, pea fai hono finangalo, 'oku ne ongo'i ia. ³² Talu mei he kamata'anga 'o māmani 'oku te'eki fanongo na'e ai ha tangata kuo faka'ā 'ae mata 'o ha tokotaha kuo fanau'i kui. ³³ Ka ne 'ikai 'i he 'Otua 'ae tangata ni, 'e 'ikai fa'a fai 'e ia ha me'a." ³⁴ Pea leaange 'akinautolu, 'o pehē kiate ia, "Na'a ke tupu tofu pe 'i he ngaahi angahala, pea 'oku ke ako'i 'akinautolu?" Pea na'a nau kapusi ia kitu'a. ³⁵ Pea ongo'i 'e Sisu kuo nau kapusi ia kitu'a: pea ne toki 'ilo ia, 'o ne pehē kiate ia, "'Oku ke tui ki he 'Alo 'oe 'Otua?" ³⁶ Pea leaange ia, 'o pehē, "'Eiki, ko hai ia, koe'uhi ke u tui kiate ia?" ³⁷ Pea tala 'e Sisu kiate ia, "Kuo ke mamata kiate ia, pea ko ia ia 'oku talanoa kiate koe." ³⁸ Pea pehē 'e ia, "'Eiki, 'oku ou tui. Pea na'a ne hū kiate ia. ³⁹ ¶ Pea lea 'a Sisu, "Ko e me'a 'i he fakamaau kuo u ha'u ki māmani, koe'uhi ko kinautolu 'oku 'ikai mamata ke nau mamata; pea ke kui 'akinautolu 'oku mamata." ⁴⁰ Pea fanongo ki he ngaahi lea ni 'ae ni'ihī 'oe Fālesi na'e 'iate ia, 'onau pehē ki ai, "'Oku kui 'akinautolu foki?" ⁴¹ Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "Ka ne kui 'akimoutolu, pehē, 'e 'ikai ha'amou angahala ka ko eni 'oku mou pehē, 'Oku mau 'ā ko ia 'oku ma'u pe ho'o-mou angahala."

1 Ko e matapā 'a Kalaisi, mo e tauhi lelei. 19 Ko e ngaahi mahalo 'ae kakai kiate ia. 24 'Oku fakapa-pau 'aki 'ene ngaahi ngāue ko Kalaisi ia ko e 'Alo 'oe 'Otua: 31 'Oku hao ia mei he kau Siu, 40 Pea toe 'alu ia kitu'a Sioatani, 'aia na'e tui ai 'ae toko-lahi kiate ia.

10 "KO E mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'oku 'ikai hū 'i he matapā ki he loto'ā sipi, ka 'oku kaka hake 'i he hala kehe, ko e kai-ha'a ia mo e fakamālohi. ² Ka ko ia 'oku hū 'i he matapā, ko e tauhi ia 'oe fanga sipi. ³ 'Oku to'o kiate ia 'e he le'o; pea fanongo ki hono le'o 'ae fanga sipi pea 'oku ne ui 'ae sipi 'a'ana 'i honau hingoa 'o ne tatakai atu 'akinautolu. ⁴ Pea ka tuku atu 'e ia 'ene sipi 'a'ana 'oku 'alu mu'omu'a ia 'iate kinautolu, pea muimui 'ae sipi 'i-ate ia: he 'oku nau 'ilo hono le'o." ⁵ Pea 'e 'ikai te nau muimui 'i ha fo'ou, ka te nau hola meiate ia: he 'oku 'ikai te nau 'ilo 'ae le'o 'oe fo'ou. ⁶ Na'e lea 'aki 'e Sisu 'ae fakatātā ni kiate kinautolu: ka na'e 'ikai te nau 'ilo hono 'uhinga 'o 'ene lea kiate kinautolu. ⁷ Pea toe tala ai 'e Sisu kiate kinautolu, Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko au ko e matapā ki he fanga sipi. ⁸ Ko kinautolu kotoa pē na'e mu'omu'a 'iate au, ko e kau kaiha'a mo e fakamālohi: ka na'e 'ikai fanongo 'ae fanga sipi kiate kinautolu. ⁹ Ko au pe ko e matapā: pea ko ia 'e hū ange 'iate au, 'e mo'ui ia, pea 'e fe'alua'aki ai pe ia, 'o ma'u 'ae me'akai. ¹⁰ 'Oku 'ikai ha'u 'ae kaiha'a, ka ke kaiha'asi, pea ke tāmata'i, pea ke faka'auha: kuo u ha'u au ke nau ma'u 'ae mo'ui, pea ke nau ma'u ia 'o lahi 'aupito. ¹¹ "Ko au ko e tauhi lelei: 'oku foaki 'e he tauhi lelei 'a 'ene mo'ui koe'uhi ko e fanga sipi. ¹² Ka ko ia 'oku unga ki he ngāue, ka 'oku 'ikai ko e tauhi, 'aia 'oku 'ikai 'a'ana 'ae fanga sipi, 'oku mamata ia 'oku ha'u 'ae ulofi, pea si'aki 'ae fanga sipi, kae hola: pea mo'ua ia 'e he ulofi, 'o fakahē'i 'ae fanga sipi. ¹³ 'Oku hola 'ae unga ngāue, koe'uhi ko e unga ngāue pe ia, pea 'oku 'ikai 'ofa ia ki he fanga sipi. ¹⁴ Ko au ko e tauhi lelei; pea hangē 'oku 'ilo au 'e he Tamai, peau 'ilo foki 'ae Tamai, ¹⁵ 'Oku pehē 'a 'eku 'ilo 'aia 'oku 'a'aku, mo e 'ilo au 'ekinautolu: pea 'oku ou tuku hifo 'eku mo'ui koe'uhi ko e fanga sipi. ¹⁶ Pea 'oku ai mo 'eku fanga sipi kehe, 'oku 'ikai 'i he loto'ā ko eni: te u 'omi 'akinautolu foki, pea te nau fanongo ki hoku le'o; pea 'e ai 'ae loto'ā pe taha, mo e tauhi pe taha. " ¹⁷ Ko ia 'oku 'ofa ai 'a 'eku Tamai kiate au, ko e me'a 'i he'eku tuku hifo 'eku mo'ui, kau toe to'o ia. ¹⁸ 'Oku 'ikai ke to'o ia 'e ha taha 'iate au, ka 'oku ou tuku hifo ia 'eau pe. 'Oku ou mafai ke tuku hifo ia, pea 'oku ou mafai ke toe to'o ia. Ko e fekau ni kuo u ma'u mei he'eku Tamai."

¹⁹ ¶ Pea na'e toe fakakikihī 'ae kakai Siu, ko e me'a 'i he ngaahi lea ni. ²⁰ Pea pehē 'e honau tokolahi, "'Oku 'i-ate ia ha tēvolo, pea 'oku faha; ko e hā 'oku mou fanongo ai kiate ia?" ²¹ Pea pehē 'e he ni'ihī, "'Oku 'ikai ko e lea eni 'a ha taha 'oku 'i ai ha tēvolo. 'E mafai 'e ha tēvolo ke faka'ā 'ae mata 'oe kui?"

²² ¶ Pea na'e fai 'i Selūsalema 'ae kātōanga 'oe fakafō'ou, pea ko e fa'ahita'u momoko. ²³ Pea na'e 'eve'eva 'a Sisu 'i he falelotu lahi, 'i he fale hala 'o

Solomone. ²⁴ Pea na'e ha'u 'ae kakai Siu, 'o k̄apui ia, 'onau pehē kiate ia, "'E fēfē hono fuoloa mo ho'o ta'e-faka'ilo kiate kimautolu? Kapau ko e Kalaisi koe, tala totonu mai kiate kimautolu." ²⁵ Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, "Na'aku tala kiate kimoutolu, ka na'e 'ikai te mou tui: ko e ngaahi ngāue 'oku ou fai 'i he huafa 'o 'eku Tamai, 'oku fakamo'oni'i ai au." ²⁶ Ka 'oku 'ikai te mou tui, koe'uhi 'oku 'ikai 'i he'eku fanga sipi 'akimoutolu. ²⁷ 'Oku fanongo 'oku fanga sipi ki hoku le'o, 'o hangē ko 'eku tala kiate kimoutolu: pea 'oku ou 'iloa 'akinautolu, pea 'oku nau muimui 'iate au: ²⁸ Pea 'oku ou foaki kiate kinautolu 'ae mo'ui ta'engata; pea 'e 'ikai 'aupito te nau 'auha, pe 'e 'ikai ha taha te ne hamusi 'akinautolu mei hoku nima. ²⁹ Ko 'eku Tamai, 'a-ia na'a ne foaki mai kiate au, 'oku lahi taha pe ia; pea 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fa'a hamusi mei he nima 'o 'eku Tamai. ³⁰ Ko au mo e Tamai 'oku ma taha pe. ³¹ Pea toe to'o hake 'e he kakai Siu 'ae maka, ke nau tolongaki 'aki ia. ³² Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, "Kuo lahi 'ae ngāue lelei kuo u fakahā kiate kimoutolu mei he'eku Tamai; ko e ngāue fē ia 'oku mou tolongaki'i ai au? ³³ Pea talaange 'e he kau Siu kiate ia, 'o pehē, 'Oku 'ikai ko ha ngāue lelei 'oku mau tolongaki'i ai koe; ka ko e fie 'Otua pe; koe'uhi ko e tangata pe 'a koe, ka 'oku ke fai ke 'Otua." ³⁴ Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "'Ikai kuo tohi 'i ho'omou fono, Ne u pehē, 'Ko e ngaahi 'otua 'akimoutolu?' ³⁵ Kapau 'oku ui ko e 'otua 'akinautolu na'e folofola ki ai 'ae 'Otua, pea 'e 'ikai fa'a li'aki 'ae tohi; ³⁶ 'Oku mou pehē kiate ia kuo fakatapui 'e he Tamai, 'o fekau ki māmani, 'Oku ke fie 'Otua; koe'uhi na'aku pehē, Ko e 'Alo au 'oe 'Otua? ³⁷ Kapau 'oku 'ikai te u fai 'ae ngāue 'o 'eku Tamai, 'oua te mou tui kiate au. ³⁸ Ka 'i he'eku fai ia, kapau 'oku 'ikai te mou tui kiate au, tui ki he ngāue: koe'uhi ke mou 'ilo, mo tui, 'oku 'iate au 'ae Tamai, mo au 'iate ia."

³⁹ ¶ Ko ia na'a nau toe fie puke ai ia: ka na'a ne faka-haofi ia mei honau nima, ⁴⁰ 'O toe 'alu ki he potu 'itu'a Sioatani, 'aia na'e tomu'a fai papitaiso ai 'a Sione; pea nofo ai ia. ⁴¹ Pea na'e 'alu 'ae tokolahi kiate ia, 'onau pehē, "Na'e 'ikai fai 'e Sione ha mana: ka ko e me'a kotoa pē na'e lea ki ai 'a Sione ki he tangata ni, 'oku mo'oni." ⁴² Pea na'e tui 'ae tokolahi 'i ai kiate ia.

1 'Oku fokotu'u hake 'e Kalaisi 'a Lasalosi, na'e 'aho fā hono tanu. 45 'Oku tui 'ae kau Siu tokolahi. 47 'Oku fakataha 'e ho kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi 'ae kakai ke angatu'u kia Kalaisi. 49 'Oku kikite 'a Kaiafasi. 54 'Oku fakafufū 'a Sisu. 55 'Oku nau fehu'i kiate ia 'i he Lakaatu, 'onau lamasi ia.

11 PEA na'e mahaki 'a Lasalosi, ko e tangata 'e tokotaha 'i Pētani, ko e kolo 'a Mele mo hono tokoua ko Mā'ata. ² (Ko e Mele ko ia ia na'a ne tākai 'ae 'Eiki 'aki 'ae lolo, 'o ne holoholo hono va'e 'aki hono lou'ulu, na'e mahaki hono tuonga'ane ko Lasalosi.) ³ Ko ia na'e fekau ai 'e hono ongo tuofefine kiate ia, 'o pehē, "'Eiki, vakai, ko ia 'oku ke 'ofa ai 'oku mahaki." ⁴ Pea kuo fanongo 'a Sisu, pea ne pehē, "'Oku 'ikai ko e mahaki eni ke mate ai, ka ke ongoongolelei ai 'ae 'Otua, pea ke ongoongolelei ai 'ae 'Alo 'oe 'Otua." ⁵ Pea na'e

'ofa 'a Sisu kia Mā'ata, mo hono tehina, mo Lasalosi.

⁶ Pea kuo fanongo ia ki he'ene mahaki, na'a ne kei nofo 'i he potu ko ia 'o 'aho ua. ⁷ Hili ia, pea pehē 'e ia ki he kau ākonga, "Ke tau toe 'alu ki Siutea." ⁸ Pea tala 'e he kau ākonga kiate ia, "Lāpai, na'e toki kumi 'e he kau Siu ke tolongaki koe 'aki 'ae maka; pea 'oku ke toe 'alu ki ai?" ⁹ Pea pehēange 'e Sisu, "'Ikai 'oku hongofulu ma ua 'ae feitu'ula'ā 'i he 'aho? Kapau 'oku 'eve'eva ha tangata 'i he 'aho, 'oku 'ikai tūkia ia, koe'uhi 'oku mamata ia ki he maama 'oe māmani. ¹⁰ Pea kapau 'oku 'eve'eva ha tangata 'i he po'uli, 'oku tūkia ia, koe'uhi 'oku 'ikai ha maama 'i ai." ¹¹ Na'e hili 'ene lea ni, pea toki pehē 'e ia kiate kinautolu, "Ko hotau kāinga ko Lasalosi 'oku mohe; ka 'oku ou 'alu, koe'uhi ke u fafangu ia mei he mohe." ¹² Pea pehē ai 'e he'ene kau ākonga, "'Eiki, kapau 'oku mohe, 'e lelei ai ia." ¹³ Na'e lea 'a Sisu ki he'ene mate ka na'a nau mahalo ko 'ene lea ki he mālōlō 'i he mohe. ¹⁴ Pea toki tala fakatotonu 'e Sisu kiate kinautolu, "Kuo mate 'a Lasalosi. ¹⁵ Pea 'oku ou fiefia 'i he 'ikai te u 'i ai, koe'uhi ko kimoutolu, koe'uhi ke mou tui; ka tau ō kiate ia." ¹⁶ Pea lea ai 'a Tōmasi, 'oku ui ko Titi-masi, ki he'ene kaungā ākonga, "Ke tau ō foki, ka tau mate mo ia." ¹⁷ Pea kuo 'alu atu 'a Sisu, pea ne 'ilo kuo 'aho fā hono tuku ia ki he fa'itoka. ¹⁸ Pea na'e ofi 'a Pētani ki Selūsalema, ko e maille 'e ua nai hono mama'o. ¹⁹ Pea ha'u 'ae kau Siu tokolahi kia Mā'ata mo Mele, ke fakafiemālie'i 'akinaua koe'uhi ko hona tuonga'ane. ²⁰ Pea 'i he fanongo 'e Mā'ata 'oku ha'u 'a Sisu, na'a ne 'alu 'o fakafetaulaki kiate ia: ka na'e nofo pe 'a Mele 'i he fale. ²¹ Pea lea ai 'a Mā'ata kia Sisu, 'Eiki, ka ne ke 'i heni, pehē, ne 'ikai mate hoku tuonga'ane. ²² Ka 'oku ou 'ilo 'a eni, ko ia kotoa pē te ke kolea ki he 'Otua, 'e foaki 'e he 'Otua kiate koe." ²³ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "'E toetu'u ho tuonga'ane." ²⁴ Pea tala 'e Mā'ata kiate ia, "'Oku ou 'ilo 'e toetu'u ia 'i he toetu'u 'i he 'aho fakamui." ²⁵ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko au ko e toetu'u, mo e mo'ui: ko ia 'oku tui kiate au, ka ne mate ia, 'e mo'ui pe ia: ²⁶ Pea ko ia 'oku mo'ui mo tui kiate au, 'e 'ikai 'aupito mate ia. 'Oku ke tui ki ai?" ²⁷ Pea ne pehē kiate ia, "'Io, 'Eiki: 'oku ou tui ko e Kalaisi 'a koe, ko e 'Alo 'oe 'Otua, 'aia na'e totonu ke ha'u ki māmani." ²⁸ Pea hili 'ene lea ko ia, na'e 'alu ia, 'o ne ui fakafufū hono tehina ko Mele, 'o ne pehē, Kuo ha'u 'ae Akonaki, pea 'oku fehu'i kiate koe." ²⁹ Pea 'i he'ene ongo'i ia, na'a ne tu'u hake leva, 'o ha'u kiate ia. ³⁰ Pea kuo te'eki hoko 'a Sisu ki he kolo, ka na'e 'i he potu ko ia na'e fakafetaulaki ai 'a Mā'ata kiate ia. ³¹ Pea ko e kau Siu na'e 'iate ia 'i he fale, 'onau fakafiemālie'i ia, 'i he'enu vakai 'oku tu'u fakavave 'a Mele, 'o 'alu kitu'a, na'a nau muimui ai, 'onau pehē, 'Oku 'alu ia ki he fa'itoka ke tangi ai. ³² Pea kuo 'alu ange 'a Mele ki he potu 'oku 'i ai 'a Sisu, 'o ne mamata ki ai, pea tōmape'e ia ki hono va'e, 'o ne pehē kiate ia, "'Eiki, ka ne ke 'i heni, pehē, ne 'ikai mate hoku tuonga'ane." ³³ Pea 'i he mamata 'a Sisu kiate ia 'oku tangi, pea tangi foki mo e kakai Siu na'e ha'u mo ia, pea to'e ia 'i he laumālie, pea mamahi ia, ³⁴ 'O ne pehē, "Kuo mou tuku 'i fē ia? Pea nau tala kiate ia, 'Eiki, ha'u 'o mamata." ³⁵ Pea tangi 'a Sisu. ³⁶ Pea lea ai 'ae kau

Siu, "Vakai ki hono lahi 'o 'ene 'ofa kiate ia." ³⁷ Pea lea 'a honau ni'ihī, "Ikai 'e mafai 'e he tangata ni, 'oku ne faka'ā 'ae mata 'oe kui, ke ta'ofi ke 'oua na'a mate 'ae tangata ni?" ³⁸ Pea ko ia na'e to'eto'e 'a Sisu 'i hono loto, pea 'alu atu ki he tanu'anga. Ko e 'ana ia pea na'e tāpuni 'aki ia 'ae maka. ³⁹ Pea tala 'e Sisu, "Mou to'o 'ae maka." Pea lea kiate ia 'a Mā'ata, ko e tuofefine 'o ia kuo mate, 'Eiki, kuo namuhāhā: he ko hono 'aho fā enī. ⁴⁰ Pea lea 'a Sisu kiate ia, "Ikai na'aku tala kiate koe, kapau te ke tui, te ke mamata ki he māfima'fi 'oe 'Otua?" ⁴¹ Pea na'a nau to'o 'ae maka mei he potu na'e tuku ai 'ae mate. Pea hanga hake 'ae fofonga 'o Sisu, 'o ne pehē, "E Tamai, 'oku ou fakafeta'i kuo ke ongo'i au. ⁴² Pea 'oku ou 'ilo 'oku ke ongo'i ma'u aipē au: ka ko e me'a 'i he kakai 'oku tutu'u ni, ko ia kuo u lea ai, koe'uhi ke nau tui na'a ke fekau au." ⁴³ Pea hili 'ene lea pehē, pea lea le'o lahi ia, "Lasalosi, tu'u mai." ⁴⁴ Pea na'e tu'u mai 'aia na'e mate, kuo ha'ihā'i hono nima mo e va'e 'aki 'ae kofu tanu: pea kuo nono'o 'aki hono mata 'ae holoholo. Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "Vevete, 'o tukuange ia." ⁴⁵ Pea ko e tokolahi 'oe kau Siu na'e ha'u kia Mele, hili 'enau mamata ki he ngāue na'e fai 'e Sisu, na'a nau tui kiate ia. ⁴⁶ Ka na'e 'alu honau ni'ihī ki he kau Fālesi, 'o tala kiate kinautolu 'ae ngaahi me'a kuo fai 'e Sisu.

⁴⁷ ¶ Pea fakataha 'e he kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi 'ae kau fakamaau, 'onau pehē, "Ko e hā 'oku tau fai? He 'oku fai 'e he tangata ni 'ae ngaahi mana lahi. ⁴⁸ Kapau te tau tuku noa ai pe ia, 'e tui kotoa pē kiate ia: pea 'e ha'u 'ae kakai Loma, 'o faka'auha hotau potu mo hotau pule'anga." ⁴⁹ Pea ko honau tokotaha, ko Kaiafasi, ko e taula'eiki lahi ia 'i he ta'u ko ia, na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Oku 'ikai te mou 'ilo ha me'a, ⁵⁰ Pea tokanga 'e lelei kiate kitautolu, ke mate ha tangata 'e tokotaha ma'ae kakai, kae'oua na'a 'auha 'ae pule'anga kotoa." ⁵¹ Pea na'e 'ikai meiate ia 'ene lea ko ia: ka ko e taula'eiki lahi ia 'i he ta'u ko ia, pea ne kikite 'e mate 'a Sisu ki he pule'anga ko ia; ⁵² Pea 'oku 'ikai ki he pule'anga pe ko ia, ka koe'uhi ke ne tānaki 'o fakataha 'ae fānau 'ae 'Otua kuo fakahē'i mama'o. ⁵³ Pea talu mei he 'aho ko ia na'a nau alea fakataha ke tāmate'i ia. ⁵⁴ Ko ia na'e 'ikai toe 'alu fakahā 'a Sisu 'i he kakai Siu; ka na'e mahu'i ia mei ai ki he fonua ofi ki he toafa, ki he kolo na'e ui ko 'Efalemi, pea nofo ai mo 'ene kau ākongā. ⁵⁵ Pea kuo ofi 'a e kātōanga 'oe Lakaatu 'ae kakai Siu: na'e 'alu hake 'ae tokolahi mei he tuku'uta ki Selūsalema, 'i he te'eki hoko 'ae kātōanga ke fakama'a 'akinautolu. ⁵⁶ Pea na'a nau kumi 'a Sisu, 'onau fealēlea'aki, 'i he'enau tutu'u 'i he falelotu lahi, "Ko e hā ho'omou mahalō? 'E 'ikai te ne ha'u ki he kātōanga?" ⁵⁷ He kuo fekau 'e he kau taula'eiki lahi, mo e Fālesi, kapau kuo 'i-lo 'e ha tangata pe 'oku 'i fē ia, ke ne fakahā, ka nau puke ia.

1 'Oku langomaki 'e Sisu 'a Mele 'i he'ene tākai hono va'e. 9 'Oku lolofi 'ae kakai ke mamata kia Lasalosi. 10 'Oku fakakaukau 'ae kau taula'eiki lahi ke nau tāmate'i ia. 12 'Oku 'alu hekeheka 'a Kalaisi ki Selūsalema. 20 'Oku holi 'ae kau Kiliki ke mama-

ta kia Sisu. 23 'Oku ne tomu'a faka'ilo 'ene pekia. 37 'Oku fakakui 'ae kakai Siu: 42 Ka 'oku tui 'ae tokolahi 'oku tu'u ki mu'a 'i he kau pule, ka 'oku 'ikai te nau fakahā ia; 44 Ko ia na'e ui fakamātoato ai 'a Sisu ke fakahā 'ae tui.

12 PEA toe ono 'ae 'aho pea fai 'ae kātōanga 'oe Lakaatu, pea ha'u 'a Sisu ki Pētani, na'e 'i ai 'a Lasalosi 'aia na'e fokotu'u 'e ia mei he mate. ² Pea na'a nau te u ai kiate ia 'ae 'ohomohe: pea tauhi 'e Mā'ata: ka ko e tokotaha 'a Lasalosi 'okinautolu na'e nofo mo ia 'i he keinanga'anga. ³ Pea to'o 'e Mele 'ae lolo ko e na'ati mo'oni, ko e lau taha hono mamafa, ko e koloa lahi, 'o ne tākai 'aki 'ae va'e 'o Sisu, 'o holoholo 'aki hono va'e 'a hono lou'ulu: pea na'e pito 'ae fale 'i he namu lelei 'oe lolo. ⁴ Pea lea ai 'ae tokotaha 'o 'ene ākongā, ko Siutasi 'Isikaliote, ko e foha 'o Saimone, 'aia 'e lavaki'i ia, ⁵ "Ko e hā na'e 'ikai fakatau ai 'ae lolo ni 'aki 'ae tenali 'e tolungeau, pea foaki ki he masiva?" ⁶ Na'a ne lea 'aki enī, ka na'e 'ikai ko 'ene tokanga ki he masiva; ka koe'uhi ko e kaiha'a ia, pea na'e 'iate ia 'ae kato, 'o ne fua 'aia na'e tuku ki ai. ⁷ Pea lea ai 'a Sisu, "Tuku ai pe ia: kuo tauhi 'e ia 'ae me'a ni ki he 'aho 'o hoku tanu. ⁸ He 'oku 'iate kimoutolu ma'uaipē 'ae masiva; ka 'oku 'ikai teu 'iate kimoutolu ma'uaipē au." ⁹ Pea na'e 'ilo 'e he tokolahi 'oe kakai Siu 'oku 'i ai ia: pea na'a nau ha'u, ka na'e 'ikai koe'uhi ko Sisu pe, ka koe'uhi ke nau mamata kia Lasalosi foki, 'aia na'a ne fokotu'u mei he mate.

¹⁰ ¶ Ka na'e alea 'ae kau taula'eiki lahi, ke nau tāmate'i 'a Lasalosi foki; ¹¹ Koe'uhi ko e me'a 'iate ia na'e mahu'i 'ae tokolahi 'oe kau Siu, 'o tui kia Sisu.

¹² ¶ I he 'aho na'a na fehōloi, na'e fanongo 'ae kakai tokolahi kuo ha'u ki he kātōanga, 'oku ha'u 'a Sisu ki Selūsalema, ¹³ Na'a nau to'o mai 'ae ngaahi va'a ponga, 'onau 'alu atu ke fakafetaulaki kiate ia, 'onau kalanga, "Hosana: 'Oku monū'ia 'ae Tu'i 'o 'Isileli, 'oku hā'ele mai 'i he huafa 'o Sihova." ¹⁴ Pea kuo ma'u 'e Sisu 'ae 'asi mui, na'a ne heka ai; 'o hangē ko ia kuo tohi, ¹⁵ "E ta'ahine 'o Saione, 'oua 'e manavahē: vakai, 'oku ha'u ho Tu'i, 'oku heka ki he 'uhiki'i 'asi." ¹⁶ Ko e ngaahi me'a ni, na'e 'ikai tomu'a 'ilo 'e he'ene kau ākongā; ka 'i he hakeaki'i 'a Sisu, na'a nau manatu ai kuo tohi 'ae ngaahi me'a ni kiate ia, pea kuo nau fai 'ae ngaahi me'a ni kiate ia. ¹⁷ Pea na'e fakamo'oni 'ae kakai ko ia na'e 'iate ia 'i he'ene ui 'a Lasalosi mei he tanu'anga, 'o ne fokotu'u ia mei he mate. ¹⁸ Ko ia na'e fakafetaulaki ai 'ae kakai kiate ia, he na'a nau fanongo kuo ne fai 'ae mana ni. ¹⁹ Pea ko ia na'e alea ai 'ae kau Fālesi 'iate kinautolu, 'ikai te mou vakai 'oku 'ikai 'aupito te mou lava'i ha me'a? "Vakai, kuo muimui 'ae kakai kotoa pē 'iate ia."

²⁰ ¶ Pea na'e ai 'ae kau Kiliki ni'ihī 'iate kinautolu na'e 'alu hake ke hū 'i he kātōanga. ²¹ Pea na'a nau ha'u kia Filipe, 'aia na'e 'o Petesaita 'i Kāleli, 'onau kole kiate ia, 'o pehē, 'Eiki, 'oku mau fie mamata kia Sisu. ²² Pea na'e 'alu 'a Filipe 'o tala kia 'Anitelū: pea toe tala kia Sisu 'e 'Anitelū mo Filipe.

²³ ¶ Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, 'o pehē, "Kuo hokosia 'ae 'aho, ke fakaongoongolelei ai 'ae Foha 'oe tangata. ²⁴ Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Kapau 'oku 'ikai mokulu 'ae tenga'i uite ki he kelekele pea mate, 'oku nofo taha ai pe: ka 'i he'ene mate, 'oku tupu mei ai 'ae fua lahi. ²⁵ Ko ia 'oku 'ofa ki he'ene mo'ui, 'e mole ia 'iate ia; pea ko ia 'oku feh'i'a ki he'ene mo'ui 'i he māmani, te ne ma'u ia ki he mo'ui ta'engata. ²⁶ Kapau 'oku tauhi au 'e ha tangata, tuku ke ne muimui 'iate au; pea ko e potu teu 'i ai, 'e 'i ai foki 'a 'eku tamaio'eiki: kapau 'oku tauhi au 'e ha tangata, 'e fakaongoongolelei ia 'e he Tamai. ²⁷ "Ko eni kuo mamahi hoku laumālie; pea ko e hā 'eku lea? *Te u pehē*, 'E Tamai, fakamo'ui au mei he 'aho ni? Ka na'aku ha'u koe'uhi *ke u hokosia* 'ae 'aho ni. ²⁸ 'E Tamai, fakaongoongolelei ho huafa." Pea na'e hoko mai 'ae le'o ni mei he langi, "Kuo u fakaongoongolelei ia, pea te u toe fakaongoongolelei ia." ²⁹ Pea ko ia na'e pehē ai 'e he kakai na'e tutu'u ai, mo ongo'i ia, ko e mana: pea pehē 'e he ni'ihi, "Ko e 'āngelo 'oku lea kiate ia." ³⁰ Pea leaange 'a Sisu, 'o ne pehē, "Na'e 'ikai ongo mai 'ae le'o ni koe'uhi ko au, ka koe'uhi ko kimoutolu. ³¹ Ko eni 'ae fakamaau 'oe māmani 'e kapusi eni 'ae 'eiki 'oe māmani kitua'a, ³² Pea kapau 'e hiki au ki 'olunga mei he fonua, te u tohoaki 'ae kakai kotoa pē kiate au." ³³ Ko 'ene lea pehē, ko e fakahā 'ae mate'anga ko ia 'e mate ai ia. ³⁴ Pea leaange 'ae kakai kiate ia, "Kuo mau fanongo mei he fonu 'oku nofo 'ae Kalaisi 'o ta'engata: pea 'oku fēfē ho'o lau, 'E hiki hake 'ae Foha 'oe tangata? 'E fēfē nai 'ae Foha ko ia 'oe tangata? ³⁵ Pea talaange 'e Sisu kiate kinautolu, "'E toetoe si'i pe 'ene 'iate kimoutolu 'ae maama. 'Eve'eva lolotonga ho'omou ma'u 'ae maama telia na'a tō 'ae po'uli kiate kimoutolu: he ko ia 'oku 'eve'eva 'i he po'uli, 'oku 'ikai 'ilo 'e ia pe ko 'ene 'alu ki fē. ³⁶ 'I ho'omou kei ma'u 'ae maama, tui ki he maama, koe'uhi ke mou hoko ko e fānau 'ae maama." Na'e lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi me'a ni, pea 'alu, 'o ne fufū ia 'iate kinautolu.

³⁷ ¶ He kuo fai 'e ia 'ae ngaahi mana lahi 'i honau 'ao, ka na'e 'ikai te nau tui kiate ia: ³⁸ Pea na'e fakamo'oni ai 'ae lea 'ae palōfita ko 'Isaia, 'aia na'e pehē,

"Eiki, ko hai kuo tui ki he'emaui fakaongoonga?"

Pea kuo fakahā kia hai 'ae nima 'o Sihova?"

³⁹ Ko ia na'e 'ikai ai te nau fa'a tui, he na'e toe tala foki 'e 'Isaia,

⁴⁰ "Kuo fakakui 'e ia honau mata, 'o fakafefeka honau loto;

ke 'oua na'a nau vakai 'aki honau mata,

pe 'ilo 'aki honau loto,

pea liliu,

peau fakamo'ui 'akinautolu."

⁴¹ Ko e ngaahi me'a ni na'e lea 'aki 'e 'Isaia, 'i he'ene mamata ki hono nāunau, pea ne lea kiate ia.

⁴² ¶ Pea na'e tui kiate ia 'ae tokolahi 'i he kau pule foki; ka ko e me'a 'i he kau Fālesi, na'e 'ikai te nau fakahā ia, telia na'a kapusi 'akinautolu mei he falelotu: ⁴³ He na'e lahi 'enau manako ki he fakamālō 'ae tangata 'i he fakamālō 'ae 'Otua.

⁴⁴ ¶ Pea kalanga 'a Sisu 'o pehē, "Ko ia 'oku tui kiate au, 'oku 'ikai tui kiate au *pe*, ka kiate ia na'a ne fekau au. ⁴⁵ Pea ko ia 'oku ne mamata kiate au, 'oku ne mamata kiate ia na'a ne fekau au. ⁴⁶ Kuo u ha'u au ko e maama ki māmani, koe'uhi ko ia 'e tui kiate au ke 'oua na'a nofo ia 'i he po'uli. ⁴⁷ Pea kapau 'oku fanongo ha tangata ki he'eku ngaahi lea, kae 'ikai tui, 'oku 'ikai te u fakamaau'i ia: he na'e 'ikai te u ha'u ke fakamaau'i 'a māmani, ka ke fakamo'ui 'a māmani. ⁴⁸ Ko ia 'oku ne li'aki au 'o 'ikai ma'u 'eku ngaahi lea, 'oku ai ha taha 'oku fakamaau'i ia: ko e lea kuo u lea 'aki, ko ia te ne fakamaau'i ia 'i he 'aho fakamui. ⁴⁹ He na'e 'ikai te u lea 'iate au; ka ko e Tamai na'a ne fekau au, kuo ne pule'i au 'i he me'a te u fekau, mo ia te u lea 'aki. ⁵⁰ Pea 'oku ou 'ilo ko 'ene fekau ko e mo'ui ta'engata: ko ia ko e me'a 'oku ou lea 'aki, 'oku ou lea 'aki 'o hangē ko e fekau 'ae Tamai kiate au."

1 'Oku fufulu 'e Sisu 'ae va'e 'o 'ene kau ākonga: 14

'O ne enginaki 'akinautolu ki he angavaivai mo e

anga'ofa. 18 'Oku ne fakahā 'o ne faka'ilo kia Sione

'i he me'a faka'ilonga, 'ae lavaki ia 'e Siutasi: 31

'Oku ne fekau ke nau fe'ofa'aki kiate kinautolu: 36

'O ne tomu'a valoki 'a Pita 'i he'ene fakafisi kiate ia.

13 PEA 'i he te'eiki *fai* 'ae *kātoanga* 'oe Lakaatu, na'e

'ilo 'e Sisu kuo hoko hono 'aho ke 'alu ai 'i he māmani ki he Tamai, pea na'e 'ofa ia kiate kinautolu na'e 'a'ana 'oku 'i he māmani, pea 'ofa pe ia ki ai 'o a'u ki he ngata'anga. ² Pea lolotonga 'ae 'ohomohe, kuo tomu'a 'ai 'e he tēvolo ki he loto 'o Siutasi 'Isikaliote, ko e foha 'o Saimone, ke ne lavaki'i ia; ³ Pea kuo 'ilo 'e Sisu kuo tuku 'e he Tamai 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki hono nima, pea na'e ha'u ia mei he 'Otua, pea 'oku 'alu ki he 'Otua; ⁴ Na'e tu'u hake ia mei he 'ohomohe, 'o tuku hono kofu; pea to'o 'ae holoholo, 'o nono'o ia. ⁵ Pea toki lilingi 'e ia 'ae vai ki he kumete, pea ne kamata fufulu 'ae va'e 'oe kau ākonga, pea holoholo 'aki 'ae holo na'e nono'o 'aki. ⁶ Pea ha'u ai ia kia Saimone Pita: pea pehē 'e *Pita* kiate ia, "'Eiki, te ke fufulu hoku va'e?" ⁷ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "Ko ia 'oku ou fai, 'oku 'ikai te ke 'ilo ni; ka te ke 'ilo 'amui." ⁸ Pea pehē 'e Pita kiate ia, "'E 'ikai 'aupito te ke fufulu hoku va'e." Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ka 'ikai te u fufulu koe, pea 'e 'ikai te ke kau mo au." ⁹ Pea pehē 'e Saimone Pita kiate ia, "'Eiki, 'ikai ko hoku va'e pē, ka ko hoku nima mo hoku 'ulu." ¹⁰ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko ia kuo kaukau, 'oku 'ikai 'aonga ke fufulu ka ko hono va'e pē, he 'oku ma'a kotoa pē ia: pea 'oku ma'a 'akimoutolu, kae 'ikai kotoa pē." ¹¹ He na'a ne 'ilo 'aia te ne lavaki ia; ko ia na'e pehē ai 'e ia, "'Oku 'ikai te mou ma'a kotoa pē." ¹² Pea hili 'ene kaukau honau va'e, na'e 'ai hono ngaahi kofu, pea toe nofo hifo, pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oku mou 'ilo 'aia kuo u fai kiate kimoutolu?" ¹³ "'Oku mou ui au ko e Takimu'a mo e 'Eiki: pea ko ho'omou lea totonu ia; he ko au ia. ¹⁴ Pea kapau ko au, ko e 'Eiki mo e Takimu'a, kuo u fufulu homou va'e; 'oku totonu ho'omou fetoutou fefufulu'aki homou va'e. ¹⁵ He kuo u tuku kiate kimoutolu 'ae fakatātā, koe'uhi ke mou fai 'o tatau mo ia kuo u fai kiate kimoutolu.

¹⁶ Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, 'Oku 'ikai lahi 'ae tamaio'eiki ki he'ene 'eiki; pea 'oku 'ikai lahi 'aia kuo fekau'i 'iate ia na'a ne fekau ia. ¹⁷ 'Oku mou monū'ia 'i ho'omou 'ilo 'ae ngaahi me'a ni, 'o kapau te mou fai ki ai.

¹⁸ ¶ "'Oku 'ikai kau 'eku lea kiate kimoutolu kotoa pē: 'oku ou 'ilo 'aia kuo u fili: ka koe'uhi ke fakamo'oni 'ae tohi, 'Ko ia 'oku kai mā mo au, kuo hiki hono va'e kiate au.' ¹⁹ Pea ko eni 'oku ou tala ia kiate kimoutolu 'i he te'eki ai hoko, koe'uhi 'oka hoko ia, ke mou tui 'ko au ia.' ²⁰ Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'oku ne ma'u 'aia 'oku ou fekau, 'oku ne ma'u au; pea ko ia 'oku ne ma'u au, 'oku ne ma'u 'aia na'a ne fekau'i au.'" ²¹ Pea hili 'ae lea ko ia 'a Sisu, pea mamahi ia 'i hono laumālie, 'o ne fakahā, 'o pehē, Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, "'E lavaki'i au 'e homou tokotaha.'" ²² Pea fesiofaki 'ae kau ākongā kiate kinautolu, 'onau filifi pe ko 'ene lea kia hai. ²³ Pea na'e fa'aki ki he fatafata 'o Sisu 'ene ākongā 'e tokotaha, na'e 'ofa ai 'a Sisu. ²⁴ Ko ia na'e kamokamo ai 'e Saimone Pita kiate ia, koe'uhi ke ne fehu'i pe ko hai ia kuo ne lea ki ai. ²⁵ Pea lea falala 'e ia ki he fatafata 'o Sisu, 'o pehē kiate ia, "'Eiki, ko hai ia?" ²⁶ Pea talaange 'e Sisu, "Ko ia ia te u 'atu ki ai 'ae kongā mā hili 'eku peke ia.'" Pea hili 'ene peke 'ae kongā, ne ne 'atu ia kia Siutasi 'Isikaliote, ko e foha 'o Saimone. ²⁷ Pea hili 'ae peke, pea hū 'a Sētane kiate ia. Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Ko ia 'oku ke fai, fai vave.'" ²⁸ Pea na'e 'ikai 'ilo 'e ha tokotaha 'i he keinanga'anga pe ko e hā 'oku pehē ai 'ene lea kiate ia. ²⁹ He na'e mahalo 'ae ni'hi, ko e me'a 'i he ma'u 'e Siutasi 'ae kato, na'e tala 'e Sisu kiate ia, Fakatau 'aia 'oku tau masiva ai ki he kātoanga; pe, koe'uhi ke ne foaki ha me'a ki he masiva. ³⁰ Pea ma'u 'e ia 'ae peke, 'o 'alu leva kitua'ā: pea kuo po'uli.

³¹ ¶ Pea kuo 'alu ia kitua'ā, pea lea 'a Sisu, "Ko eni kuo fakaongoongolelei 'ae Foha 'oe tangata, pea 'oku fakaongoongolelei 'ae 'Otua 'iate ia. ³² Kapau 'oku fakaongoongolelei 'ae 'Otua 'iate ia, 'e fakaongoongolelei ia 'e he 'Otua 'iate ia, pea te ne fakaongoongolelei leva ia. ³³ 'Ae fānau 'ofeina, 'oku toe si'i pē 'eku 'iate kimoutolu. Te mou kumi au: pea hangē ko 'eku tala ki he kakai Siu, 'Ko e potu 'oku ou 'alu ki ai, 'e 'ikai te mou fa'a hoko ki ai; 'oku pehē ni 'eku lea kiate kimoutolu. ³⁴ 'Oku ou tuku 'ae fekau fo'ou kiate kimoutolu, Koe'uhi ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu; pea hangē ko 'eku 'ofa kiate kimoutolu, ke mou fe'ofa'aki foki kiate kimoutolu. ³⁵ 'I he me'a ni 'e 'ilo ai 'e he kakai kotoa pē ko 'eku kau ākongā 'akimoutolu, 'o kapau te mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu."

³⁶ ¶ Pea lea 'a Saimone Pita kiate ia, "'Eiki, 'oku ke 'alu ki fē?" Pea talaange 'e Sisu ki ai, "Ko ia 'oku ou 'alu ki ai, 'oku 'ikai te ke fa'a muimui ni 'iate au; ka te ke muimui 'iate au 'amui.'" ³⁷ Pea fehu'i 'e Pita kiate ia, "'Eiki, ko e hā 'e 'ikai te u muimui ai ni kiate koe? Te u tuku hifo 'eku mo'ui koe'uhi ko koe.'" ³⁸ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Te ke tuku koā ho'o mo'ui koe'uhi ko au? Ko e

mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate koe, 'E 'ikai 'u'ua 'ae moa, kae tu'o tolu ha'o fakafisi kiate au.

¹ 'Oku fakafiemālie 'aki 'e Kalaisi 'a 'ene kau ākongā 'ae amanaki lelei ki he mo'ui ta'engata: ⁶ 'Oku ne fakahā ko ia ko e hala, mo e mo'oni, mo e mo'ui, pea 'oku taha pe ia mo e Tamai: ¹³ 'Oku ne fakapapau ko 'enau ngaahi lotu 'i hono hingoa 'oku tau: ¹⁵ 'Oku ne fekau ke nau 'ofa mo talango-fua: ¹⁶ 'Oku tala'ofa ki he Laumālie Mā'oni'oni ko e Fakafiemālie: ²⁷ 'O ne tuku 'ene fiemālie kiate kinautolu.

¹⁴ ¶ OUA na'a mamahi homou loto: 'oku mou tui ki he 'Otua, tui foki kiate au. ² 'I he fale 'o 'eku Tamai 'oku ai 'ae ngaahi nofo'anga 'oku lahi: ka ne 'ikai, pehē kuo u tala ia kiate kimoutolu. 'Oku ou 'alu ke teuteu ha potu mo'omoutolu. ³ Pea kapau teu 'alu, 'o teuteu ha potu mo'omoutolu, te u toe ha'u, 'o ma'u 'akimoutolu kiate au; koe'uhi ko e potu te u 'i ai, te mou 'i ai foki. ⁴ Pea ko e potu 'oku ou 'alu ki ai 'oku mou 'ilo, pea 'oku mou 'ilo mo e hala.'" ⁵ Pea lea 'a Tōmasi kiate ia, "'Eiki, 'oku 'ikai te mau 'ilo pe 'oku ke 'alu ki fē; pea 'e fēfē 'emau 'ilo 'ae hala?" ⁶ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Ko au ko e hala, mo e mo'oni, pea mo e mo'ui: 'oku 'ikai ha'u ha tangata 'e taha ki he Tamai, kae 'iate au. ⁷ Ka ne mou 'ilo au, pehē, kuo mou 'ilo mo 'eku Tamai foki: pea ngata mei heni 'oku mou 'ilo ia, pea kuo mou mamata kiate ia.'" ⁸ Pea lea 'a Filipe kiate ia, "'Eiki, fakahā kiate kimautolu 'ae Tamai pea mau fiemālie ai.'" ⁹ Pea pehēange 'e Sisu kiate ia, "Filipe, he kuo pehē ni hono fuoloa 'o 'eku 'iate kimoutolu, ka 'oku te'eki ai te ke 'ilo au? Ko ia kuo ne mamata kiate au, kuo mamata ia ki he Tamai; pea fēfē ai ha'o pehē, 'Fakahā kiate kimautolu 'ae Tamai?' ¹⁰ 'Oku 'ikai te ke tui 'oku ou 'i he Tamai, mo e Tamai 'iate au? Ko e lea 'oku ou lea'aki kiate kimoutolu, 'oku 'ikai te u lea 'aki 'iate au: ka ko e Tamai, 'oku nofo 'iate au, 'oku ne fai 'ae ngaahi ngāue. ¹¹ Tui mai kiate au 'oku ou 'i he Tamai, mo e Tamai 'iate au: pea kapau 'e 'ikai, pea tui kiate au koe'uhi ko e ngaahi ngāue. ¹² Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Ko ia 'oku tui kiate au, ko e ngaahi ngāue 'oku ou fai 'e fai 'e ia foki; pea te ne fai mo ia 'oku lahi hake; koe'uhi ko 'eku 'alu ki he'eku Tamai. ¹³ Pea ko e me'a kotoa pē te mou kole 'i hoku huafa, te u fai ia, koe'uhi ke fakaongoongolelei 'ae Tamai 'i he 'A-Lo. ¹⁴ Ko ia kotoa pē te mou kole 'i hoku huafa, te u fai. ¹⁵ ¶ "Kapau 'oku mou 'ofa kiate au, fai 'eku ngaahi fekau. ¹⁶ Pea te u kole ki he Tamai, pea te ne foaki kiate kimoutolu ha Fakafiemālie 'e taha, koe'uhi ke nofo ia mo kimoutolu 'o ta'engata; ¹⁷ 'Io, ko e Laumālie 'oe mo'oni; 'aia 'oku 'ikai fa'a ma'u 'e he māmani, he 'oku 'ikai mamata ia ki ai, pe 'ilo'i ia: ka te mou 'ilo ia; he te ne nofo mo kimoutolu, pea nofo'ia 'e ia 'akimoutolu. ¹⁸ "'E 'ikai te u tuku ke tuēnoa 'akimoutolu: te u ha'u kiate kimoutolu. ¹⁹ 'Oku toe si'i, pea 'e 'ikai mamata kiate au 'a māmani; ka te mou mamata kiate au: koe'uhi 'oku ou mo'ui, 'e mo'ui 'akimoutolu foki. ²⁰ 'I he 'aho ko ia te mou 'ilo 'oku ou 'i he'eku Tamai, mo kimoutolu 'iate au, mo au 'iate kimoutolu. ²¹ "Ko ia 'oku ne ma'u

'eku ngaahi fekau, 'o fai ki ai, ko ia ia 'oku 'ofa kiate au: pea ko ia 'oku 'ofa kiate au, 'e 'ofa 'a 'eku Tamai kiate ia, pea te u 'ofa mo au kiate ia, pea te u fakahā au kiate ia." ²² Pea lea 'a Siutasi kiate ia, na'e 'ikai ko 'Isikaliote, "'Eiki, ko e hā te ke fakahā ai koe kiate kimaoutolu, kae 'ikai ki māmani?" ²³ Pea leaange 'a Sisu, 'o pehē kiate ia, "Kapau 'oku 'ofa ha tangata kiate au, te ne fai 'eku lea: pea 'e 'ofa 'a 'eku Tamai kiate ia, pea te mā omi kiate ia, 'o nofoma'u mo ia. ²⁴ Ko ia 'oku 'ikai 'ofa kiate au, 'oku 'ikai te ne ma'u 'eku ngaahi tala: pea ko e lea 'oku mou ongo'i, 'oku 'ikai 'a'aku, ka 'oku 'ae Tamai kuo ne fekau'i au. ²⁵ "Ko e ngaahi me'a ni kuo u tala kiate kimoutolu, 'i he'eku 'iate kimoutolu. ²⁶ Ka ko e Fakafiemālie ko e Laumālie Mā'oni'oni, 'aia 'e fekau 'e he Tamai 'i hoku huafa, te ne ako'i 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, mo fakamanatu'i 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, 'aia kuo u lea'aki kiate kimoutolu. ²⁷ "'Oku ou tuku 'ae melino kiate kimoutolu, ko 'eku melino 'oku ou foaki kiate kimoutolu: 'oku 'ikai hangē ko e foaki 'a māmani, 'a 'eku foaki kiate kimoutolu. 'Oua na'a mamahi homou loto, pea 'oua na'a manavahē 'ia. ²⁸ Kuo mou ongo'i 'eku lea kiate kimoutolu, "Oku ou 'alu, pea u toe ha'u kiate kimoutolu." Ka ne mou 'ofa kiate au, te mou fiefia, ko e me'a 'i he'eku pehē, 'Oku ou 'alu ki he Tamai: he 'oku lahi 'eku Tamai 'iate au. ²⁹ Pea ko eni kuo u fakahā ia kiate kimoutolu, ka 'oku te'eki hoko, koe'uhi 'oka hoko ia, ke mou tui. ³⁰ Ngata mei heni, 'e 'ikai te u lea lahi kiate kimoutolu: he 'oku ha'u 'ae 'eiki 'oe māmani, ka 'oku 'ikai ha me'a 'iate au. ³¹ Ka koe'uhi ke 'ilo 'e māmani 'oku ou 'ofa ki he Tamai; pea mo 'eku fai 'o hangē ko e fekau 'ae Tamai kiate au. "Tu'u hake, ke tau 'alu 'i heni.

1 'Oku fakahā 'ae fiemālie mo e fe'ofa'aki 'a Kalaisi 'i he fakatātā ki he vaine mo hono ngaahi kupu. 18 Ko e mālie 'i he fehi'a mo e fakatanga 'a māmani. 26 Ko e ngāue 'ae Laumālie Mā'oni'oni, pea mo e kau 'aposetolo.

15 "KO au ko e vaine mo'oni, pea ko 'eku Tamai ko e tauhi ngoue ia. ² Ko e va'a kotoa pē 'iate au 'oku 'ikai fua, 'oku ne tutu'u ia: pea ko ia kotoa pē 'oku fua, 'oku ne 'auhani ia, ke 'āsili ai hono fua. ³ Kuo mou ma'a eni, 'i he lea kuo u lea kiate kimoutolu. ⁴ Nofu 'iate au, mo au 'iate kimoutolu. Hangē 'oku 'ikai fa'a fua 'ae va'a 'iate ia pē, 'o kapau 'e 'ikai nofo 'i he vaine; pea 'e pehē foki 'akimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te mou nofo 'iate au. ⁵ "Ko au ko e vaine, ko e ngaahi va'a 'akimoutolu: ko ia 'oku nofo 'iate au, mo au 'iate ia, ko ia ia 'e fua lahi: ka māvae mo au, 'e 'ikai te mou fa'a fai ha me'a. ⁶ Kapau 'e 'ikai nofo ha tangata 'iate au, 'oku li'aki ia 'o hangē ko e va'a 'oku mate; pea tānaki ia 'e he kakai, 'o li ki he afi, pea vela ai ia. ⁷ Kapau 'oku mou nofo 'iate au, pea nofo 'eku ngaahi lea 'iate kimoutolu, te mou kole 'aia te mou loto ki ai, pea 'e fai ia kiate kimoutolu. ⁸ 'I he me'a ni 'e ongoongolelei ai 'a 'eku Tamai, koe'uhi ke mou fua lahi; ko ia te mou hoko ai ko 'eku kau ākonga. ⁹ Hangē ko e 'ofa 'ae Tamai kiate au, kuo pehē 'eku 'ofa kiate kimoutolu: mou nofoma'u 'i he'eku 'ofa. ¹⁰ Kapau 'oku mou fai 'eku ngaahi fekau, te

mou nofo 'i he'eku 'ofa; 'o hangē ko 'eku fai 'ae ngaahi fekau 'a 'eku Tamai, pea u nofo 'i he'ene 'ofa. ¹¹ "Kuo u lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke u ma'u ma'uaipē 'ae fiefia 'iate kimoutolu, pea ke kakato ai ho'omou fiefia. ¹² Ko 'eku fekau eni, Ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu, 'o hangē ko 'eku 'ofa kiate kimoutolu. ¹³ 'Oku 'ikai ha tangata 'e lahi hake 'ene 'ofa 'i he me'a ni, ke ne foaki 'ene mo'ui koe'uhi ko hono kāinga. ¹⁴ Ko hoku kāinga 'akimoutolu, 'o kapau 'oku mou fai kotoa pē 'aia 'oku ou fekau kiate kimoutolu. ¹⁵ 'Oku ngata mei heni, 'oku 'ikai te u ui 'akimoutolu ko e kau tamaio'eiki; he 'oku 'ikai 'ilo 'e he tamaio'eiki 'aia 'oku fai 'e hono 'eiki: ka kuo u ui 'akimoutolu ko e kāinga; he ko e me'a kotoa pē kuo u fanongo mei he'eku Tamai, kuo u faka'ilo ia kiate kimoutolu. ¹⁶ Na'e 'ikai te mou fili au, ka kuo u fili 'akimoutolu, 'o tu'utu'uni 'akimoutolu, ke mou 'alu atu, 'o ma'u 'ae fua, pea ke tolonga homou fua: koe'uhi ko ia kotoa pē te mou kole ki he Tamai 'i hoku huafa, ke ne foaki kiate kimoutolu. ¹⁷ Ko e me'a ni 'oku ou fekau kiate kimoutolu, ke mou fe'ofa'aki kiate kimoutolu. ¹⁸ "Kapau 'oku fehi'a 'a māmani kiate kimoutolu, 'oku mou 'ilo na'e tomu'a fehi'a ia kiate au 'iate kimoutolu. ¹⁹ Ka ne 'o māmani 'akimoutolu, 'e 'ofa 'a māmani ki he me'a 'ana: ka koe'uhi 'oku 'ikai 'o māmani 'akimoutolu, ka kuo u fili 'akimoutolu mei māmani, ko ia 'oku fehi'a ai 'a māmani kiate kimoutolu. ²⁰ Manatu ki he lahi 'ae tamaio'eiki ki he'ene 'eiki.' Kapau kuo nau fakatanga'i au, te nau fakatanga'i 'akimoutolu foki; kapau kuo nau fai 'eku lea, te nau fai 'a e lea 'amoutolu foki. ²¹ Ka te nau fai eni kotoa pē kiate kimoutolu koe'uhi ko hoku huafa, koe'uhi 'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia na'a ne fekau'i au. ²² Ka ne 'ikai te u ha'u, 'o lea kiate kinautolu, pehē, kuo 'ikai ha'anau angahala: ka ko eni, 'oku 'ikai hano kofu ki he'enau angahala. ²³ Ko ia 'oku fehi'a kiate au, 'oku fehi'a ki he'eku Tamai foki. ²⁴ Ka ne 'ikai te u fai 'ae ngaahi ngāue ai fai 'e ha tokotaha, pehē, kuo 'ikai ni, kuo nau mamata mo fehi'a kiate au mo 'eku Tamai. ²⁵ Ka 'oku nau fakamo'oni 'ae lea kuo tohi 'i he'enau fono, 'Na'a nau fehi'a noa pē kiate au.' ²⁶ "Ka 'oka ha'u 'ae Fakafiemālie, 'aia te u fekau kiate kimoutolu mei he Tamai, ko e Laumālie 'oe mo'oni, 'oku 'alu atu mei he Tamai, te ne fakamo'oni'i au: ²⁷ Pea 'e fakamo'oni mo kimoutolu foki, koe'uhi na'a mou 'iate au talu mei he kamata'anga.

1 'Oku tomu'a fakafiemālie 'e Kalaisi 'a 'ene kau ākonga 'i he fakatanga, 'i he faka'ilo 'oe Laumālie Mā'oni'oni, pea 'i he'ene toetu'u, mo 'ene 'alu hake: 23 'Oku ne fakapapau atu ko e ngaahi lotu 'oku fai 'i hono hingoa 'e lelei ki he'ene Tamai. 33 Ko e melino 'ia Kalaisi, mo e mamahi 'i māmani.

16 "KUO U tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke 'oua na'a mou tūkia. ² Te nau kapusi 'akimoutolu mei he falelotu: 'io, 'e hokosia 'ae kuonga, ko ia te ne tāmata'i 'akimoutolu, 'e mahalo 'e ia ko 'ene ngāue lelei ki he 'Otua. ³ Pea te nau fai 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi na'e 'ikai te nau 'ilo 'ae Tamai, pe ko au. ⁴ Ka kuo u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi 'oka hoko 'ae kuonga, ke mou

manatu na'aku tala ia kiate kimoutolu. "Pea na'e 'ikai te u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu 'i he kamata'anga, koe'uhi na'aku 'iate kimoutolu. ⁵ Ka ko eni, 'i he'eku 'alu kiate ia na'a ne fekau au, 'oku 'ikai fehu'i hamou tokotaha kiate au, 'Oku ke 'alu ki fē? ⁶ Ka ko e me'a 'i he'eku tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, kuo pito homou loto 'i he mamahi. ⁷ Ka 'oku ou tala 'ae mo'oni kiate kimoutolu, 'oku 'aonga kiate kimoutolu 'eku 'alu: he kapau 'e 'ikai te u 'alu, 'e 'ikai ha'u kiate kimoutolu 'ae Fakafiemālie; ka 'i he'eku 'alu, te u fekau ia kiate kimoutolu. ⁸ Pea ka ha'u ia, te ne valoki 'a māmani 'i he anghala, pea 'i he mā'oni'oni, pea 'i he fakamaau: ⁹ 'I he anghala, ko e me'a 'i he 'ikai te nau tui kiate au; ¹⁰ 'I he mā'oni'oni, ko e me'a 'i he'eku 'alu ki he'eku Tamai, pea 'e 'ikai te mou toe mamata kiate au; ¹¹ 'I he fakamaau, ko e me'a 'i he fakamaau 'i 'ae 'eiki 'o māmani. ¹² "Oku kei lahi 'ae me'a 'oku ou fie lea ai kiate kimoutolu, ka 'oku 'ikai te mou fa'a kātaki ni. ¹³ Ka 'i he ha'u 'ae Laumālie 'oe mo'oni, 'e tataki 'e ia 'akimoutolu ki he mo'oni kotoa pē: he ko 'ene lea 'e 'ikai meiate ia; ka ko e me'a kotoa pē kuo ne fanongo ki ai, ko ia ia te ne lea 'aki: pea 'e fakahā 'e ia kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a 'e hoko. ¹⁴ 'E fakaongoongolelei' au 'e ia: he te ne ma'u 'aia 'oku 'a'aku, 'o fakahā ia kiate kimoutolu. ¹⁵ Ko e me'a kotoa pē 'oku 'ae Tamai, 'oku 'a'aku ia: ko ia ne u pehē ai, te ne ma'u 'aia 'oku 'a'aku, 'o fakahā ia kiate kimoutolu. ¹⁶ "E toe si'i, pea 'e 'ikai te mou mamata kiate au; pea toe si'i foki, pea te mou mamata kiate au, ko e me'a 'i he'eku 'alu ki he Tamai." ¹⁷ Pea lea ai 'ene kau ākongā ni'ihī 'iate kinautolu, "Ko e hā 'ae me'a ni 'oku ne tala kiate kitautolu, 'E toe si'i, pea 'e 'ikai te mou mamata kiate au: pea toe si'i foki, pea te mou mamata kiate au: pea, "Ko e me'a 'i he'eku 'alu ki he Tamai?" ¹⁸ Ko ia na'a nau pehē ai, Ko e hā 'ae me'a ni 'oku ne lea'aki, "E toetoe si'i?" 'Oku 'ikai te tau 'ilo 'ene lea." ¹⁹ Ka na'e 'ilo 'e Sisu 'enau holi ke fehu'i kiate ia, pea ne pehē kiate kinautolu, "'Oku mou fehu'i 'iate kimoutolu 'i he'eku lea, "E toe si'i, pea 'e 'ikai te mou mamata kiate au: pea toe si'i foki, pea te mou mamata kiate au?" ²⁰ Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, Te mou tangi pea tangilāulau, ka 'e fiefia 'a māmani: pea te mou mamahi, ka ko ho'omou mamahi 'e liliu ko e fiefia. ²¹ 'Oka langā 'ae fefine, 'oku mamahi ia, koe'uhi kuo hokosia hono 'aho: ka 'i he'ene fā'ele'i 'ae tama, 'oku 'ikai kei manatu ia ki he mamahi, koe'uhi ko 'ene fiefia 'i he fanau'i ha tangata ki māmani. ²² Ko eni, 'oku mamahi ni 'akimoutolu: ka te u toe vakai kiate kimoutolu, pea 'e fiefia ai homou loto, pea ko ho'omou fiefia, 'e 'ikai to'o 'e ha taha meiate kimoutolu. ²³ "Pea 'i he 'aho ko ia 'e 'ikai te mou fehu'i ha me'a 'e taha kiate au. Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala kiate kimoutolu, Ko e me'a kotoa pē te mou kole ki he Tamai 'i hoku huafa, te ne foaki kiate kimoutolu. ²⁴ 'Oku te'eki ai te mou kole ha me'a 'i hoku huafa: kole, pea te mou ma'u, koe'uhi ke kakato ai ho'omou fiefia. ²⁵ "Ko e ngaahi me'a ni kuo u tala kiate kimoutolu 'i he ngaahi lea fakatātā: ka 'oku ha'u 'ae 'aho, 'e 'ikai te u kei lea ai kiate kimoutolu 'i he ngaahi lea fakatātā, ka

te u fakahā fakapapau kiate kimoutolu 'i he Tamai. ²⁶ 'I he 'aho ko ia te mou kole 'i hoku huafa: pea 'oku 'ikai te u pehē kiate kimoutolu, te u fakakolekole ki he Tamai koe'uhi ko kimoutolu: ²⁷ He 'oku 'ofa 'ae Tamai foki kiate kimoutolu, ko e me'a 'i ho'omou 'ofa kiate au, pea 'i ho'omou tui na'aku ha'u mei he 'Otua. ²⁸ Na'aku ha'u mei he Tamai, pea kuo u ha'u ki māmani: ko eni, 'oku ou tuku 'a māmani, kau 'alu ki he Tamai." ²⁹ Pea pehē 'e he'ene kau ākongā kiate ia, "Vakai, ko eni 'oku ke lea 'i-longofua, pea 'oku 'ikai te ke lea 'i he fakatātā. ³⁰ Ko eni 'oku mau 'ilo pau 'oku ke 'ilo'i 'ae ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku 'ikai 'aonga ke fehu'i 'e ha tokotaha kiate koe: ko e me'a ni 'oku mau tui ai kuo ke ha'u mei he 'Otua." ³¹ Pea leaange 'a Sisu kiate kinautolu, "'Oku mou tui ni koā? ³² Vakai, 'oku ha'u 'ae 'aho, 'io, kuo hoko ni, 'e fakamovete ai 'akimoutolu, 'o taki taha ma'ana, pea te mou tuku au tokotaha pe: ka 'oku 'ikai te u tokotaha pe, he 'oku 'iate au 'ae Tamai. ³³ Kuo u tala 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou ma'u 'ae fiefia 'iate au. Te mou ma'u 'ae mamahi 'i māmani: ka mou lototo'a; kuo u iku'i 'a māmani."

1 'Oku lotu 'a Kalaisi ki he'ene Tamai ke ne fakaongoongolelei ia, 6 Ke ne fakamo'ui 'ene kau 'apose-tolo, 11 Ke nau taha pē, 17 Pea 'i he mo'oni, 20 Ke ne fakataha 'akinautolu mo ia, mo e kakai tui kehekehe kotoa pē, 'i he mo'ui ta'engata.

17 NA'E lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi lea ni, 'o hanga hake hono fofonga ki he langi, 'o ne pehē, "'E Tamai, kuo hokosia 'ae 'aho; fakaongoongolelei ho 'Alo, koe'uhi ke fakaongoongolelei koe 'e ho 'Alo foki: ² He kuo ke tuku kiate ia 'ae pule ki he kakai kotoa pē, koe'uhi ke ne foaki 'ae mo'ui ta'engata kiate kinautolu kotoa pē kuo ke foaki kiate ia. ³ Pea ko eni 'ae mo'ui ta'engata, ko 'enau 'ilo koe ko e 'Otua mo'oni pe taha, mo Sisu Kalaisi, 'aia na'a ke fekau. ⁴ Kuo u fakaongoongolelei koe 'i māmani: kuo u faka'osi 'ae ngāue na'a ke tuku mai ke u fai. ⁵ Pea ko eni, 'e Tamai, ke ke fakaongoongolelei au 'i ho 'ao, 'aki 'ae nāunau na'aku ma'u mo koe, 'i he te'eki ngaohi 'a māmani. ⁶ "Kuo u faka'ilo ho huafa ki he kau tangata na'a ke foaki kiate au mei māmani: na'e 'a'au 'akinautolu, pea na'a ke foaki 'akinautolu kiate au; pea kuo nau ma'u ho'o folofola. ⁷ Pea 'oku nau 'ilo eni ko e me'a kotoa pē kuo ke tuku kiate au, 'oku meiate koe ia. ⁸ He kuo u tuku kiate kinautolu 'ae ngaahi folofola na'a ke tuku kiate au; pea kuo nau ma'u ia, pea kuo nau 'ilo pau na'aku ha'u meiate koe, pea kuo nau tui na'a ke fekau'i au. ⁹ "'Oku ou lotua 'akinautolu: 'oku 'ikai te u lotua 'a māmani, ka ko kinautolu kuo ke foaki kiate au; he 'oku 'a'au 'akinautolu. ¹⁰ Pea 'oku 'a'au 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'oku 'a'aku, pea 'oku 'a'aku 'ae ngaahi me'a 'oku 'a'au; pea 'oku ou ongoongolelei 'iate kinautolu. ¹¹ Pea ko eni, 'oku 'ikai te u kei 'i māmani, ka 'oku 'i māmani 'akinautolu ni, pea 'oku ou 'alu atu kiate koe. 'E Tamai Mā'oni'oni, tauhi 'i ho huafa 'o'ou 'akinautolu kuo ke foaki kiate au, koe'uhi ke nau taha pe, 'o hangē ko kitaua. ¹² 'I he'eku 'iate kinautolu 'i māmani, ne u tauhi 'akinautolu 'i ho huafa: ko kinautolu na'a ke foaki kiate au kuo u tauhi,

pea 'oku 'ikai mole hanau taha, ka ko e foha 'oe mala'ia; 'aia 'oku fakamo'oni ai 'ae tohi. ¹³ Pea ko eni, 'oku ou 'alu atu kiate koe; pea 'oku ou lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni 'i māmani, koe'uhi ke kakato ai 'enau fiefia 'iate au. ¹⁴ Kuo u tuku kiate kinautolu 'a ho'o folofola; pea kuo fehi'a 'a māmani kiate kinautolu, koe'uhi 'oku 'ikai 'o māmani 'akinautolu, 'o hangē foki 'oku 'ikai 'o māmani au. ¹⁵ 'Oku 'ikai te u lotu ke ke 'ave 'akinautolu mei he māmani, ka koe'uhi ke ke fakamo'ui 'akinautolu mei he kovi. ¹⁶ 'Oku 'ikai 'o māmani 'akinautolu, 'o hangē 'oku 'ikai 'o māmani au. ¹⁷ Fakatapui 'akinautolu 'i ho'o mo'oni: ko ho'o folofola ko e mo'oni ia. ¹⁸ Hangē ko ho'o fekau au ki māmani, 'oku pehē 'eku fekau 'akinautolu ki māmani. ¹⁹ Pea 'oku ou fakatapui au koe'uhi ko kinautolu, koe'uhi ke fakatapui 'akinautolu foki 'i he mo'oni. ²⁰ "Pea 'oku 'ikai ko 'eku lotua 'akinautolu ni pē, ka ko kinautolu foki 'e tui kiate au 'i he'enua lea; ²¹ Koe'uhi ke taha pe 'akinautolu kotoa pē; 'o hangē 'oku ke 'iate au, 'e Tamai, mo au 'iate koe, koe'uhi ke nau taha pe foki 'iate kitaua: koe'uhi ke tui 'a māmani na'a ke fekau au. ²² Pea ko e nāunau na'a ke tuku kiate au, kuo u tuku kiate kinautolu; koe'uhi ke taha pe 'akinautolu, 'o hangē foki 'oku ta taha pe: ²³ Ko au 'iate kinautolu, mo koe 'iate au, koe'uhi ke fakahaohaoha fakataha 'akinautolu; pea ke 'ilo 'e māmani kuo ke fekau au, pea 'oku ke 'ofa kiate kinautolu, 'o hangē ko ho'o 'ofa kiate au. ²⁴ 'E Tamai, ko hoku lotu foki kiate kinautolu kuo ke foaki kiate au, ke nau 'iate au 'i he potu 'oku ou 'i ai: koe'uhi ke nau mamata ki hoku nāunau, 'aia kuo ke foaki kiate au: he na'a ke 'ofa kiate au 'oku te'eki ke fakatupu 'a māmani. ²⁵ 'E Tamai Mā'oni'oni, 'oku 'ikai 'ilo'i koe 'e māmani: ka kuo u 'ilo koe, pea kuo 'ilo 'ekinautolu ni na'a ke fekau au. ²⁶ Pea kuo u fakahā kiate kinautolu ho huafa, pea te u toe fakahā ia: koe'uhi ke 'iate kinautolu 'ae 'ofa ko ia kuo ke 'ofa 'aki kiate au, pea u nofo'ia 'akinautolu 'eau."

1 'Oku lavaki 'e Siutasi 'a Kalaisi. 6 'Oku tō ki he kelekele 'ae kau tangata fekau. 10 'Oku motuhi 'e Pita 'ae telinga 'o Malikusi. 12 'Oku puke 'a Sisu, 'o taki ia kia 'Anasi mo Kaiafasi. 15 Ko e fakafili 'e Pita. 19 'Oku fakamaau 'a Sisu 'i he 'ao 'o Kaiafasi. 28 Ko e 'omi ia ki he 'ao 'o Pailato. 36 Ko hono pule'anga. 40 'Oku tala 'e he kakai Siu ke vete ange 'a Palāpasa.

18 PEA hili 'ae lea 'aki 'e Sisu 'ae ngaahi lea ni, na'e 'alu atu ia mo 'ene kau ākongā, 'o laka 'i he vai ko Kitiloni, 'aia na'e 'i ai ha ngoue, pea 'alu ia ki ai, mo 'ene kau ākongā. ² Pea na'e 'ilo 'ae potu 'e Siutasi foki, 'aia ne ne lavaki'i ia: he na'e fa'a 'alu ki ai 'a Sisu mo 'ene kau ākongā. ³ Pea kuo ma'u 'e Siutasi ha kau tau, mo e tu'unga tangata fekau mei he kau taula'eiki lahi mo e kau Fālesi, na'e ha'u ia ki ai mo e ngaahi maama mo e tūhulu mo e ngaahi mahafu. ⁴ Ka na'e 'ilo 'e Sisu 'ae me'a kotoa pē 'e hoko kiate ia, pea 'alu atu ia, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ko hai 'oku mou kumi?" ⁵ Pea nau talaange kiate ia, "Ko Sisu 'o Nāsaleti." Pea pehē 'e Sisu kiate kinautolu, "Ko au ia." Pea na'e tu'u foki mo kinautolu 'a Siutasi, 'aia na'a ne lavaki'i ia. ⁶ Pea 'i

he'ene pehē kiate kinautolu, "Ko au ia," na'a nau fakaholomui, 'o tō ki he kelekele. ⁷ Pea toe fehu'i 'e ia kiate kinautolu, "Ko hai 'oku mou kumi?" Pea nau pehē, "Ko Sisu 'o Nāsaleti." ⁸ Pea leaange 'a Sisu, "Kuo 'osi 'eku tala kiate kimoutolu ko au ia: ko ia kapau 'oku mou kumi au, tuku 'akinautolu ni ke 'alu:" ⁹ Koe'uhi ke fakamo'oni ai 'ae lea 'aia na'a ne lea'aki, 'iate kinautolu "Na'a ke foaki kiate au, 'oku 'ikai mole ha taha." ¹⁰ Pea na'e ma'u 'e Saimone Pita 'ae heletā, pea ne unuhi ia, 'o taa'i 'aki 'ae tamaio'eiki 'ae taula'eiki lahi, pea motuhi ai hono telinga to'omata'u. Ko e hingoa 'oe tamaio'eiki ko Malikusī. ¹¹ Pea pehē 'e Sisu kia Pita, "'Ai ho'o heletā ki hono 'ai'anga: ko e ipu 'oku foaki mai kiate au 'e he Tamai, 'ikai te u inu ia?" ¹² Pea ko e kau tau mo e hou'eiki mo e kau tangata fekau 'oe kakai Siu na'a nau puke 'a Sisu, 'o ha'i ia, ¹³ 'O nau tomu'a taki ia kia 'Anasi; he ko e tamai ia 'i he fono kia Kaiafasi, 'aia ko e taula'eiki lahi ia 'i he ta'u ko ia. ¹⁴ Pea ko Kaiafasi ia foki na'a ne tala ki he kakai Siu, 'oku 'aonga ke mate ha tangata 'e taha koe'uhi ko e kakai.

¹⁵ ¶ Pea na'e muimui 'a Saimone Pita 'ia Sisu, pea mo e ākongā 'e taha: na'e 'ilo 'ae ākongā ko ia 'e he taula'eiki lahi, pea 'alu ia mo Sisu ki he fale 'oe taula'eiki lahi. ¹⁶ Ka na'e tu'u 'a Pita 'itu'a 'i he matapā. Pea 'alu 'ae ākongā 'e taha 'aia na'e 'ilo 'e he taula'eiki lahi, 'o lea kiate ia na'e le'o matapā, 'o ne 'omi 'a Pita ki lotu. ¹⁷ Pea lea 'ae fefine le'o matapā kia Pita, "'Ikai ko e taha koe 'oe kau ākongā 'ae tangata ni?" Pea tala 'e ia, "'Oku 'ikai." ¹⁸ Pea ko e kau tauhi mo e kau tangata fekau na'e tutu'u 'i ai, kuo nau tafu 'ae afi 'aki 'ae 'akau fefie; he na'e momoko: pea na'a nau mumū ai: pea tu'u 'a Pita mo kinautolu, 'o mumū ai.

¹⁹ ¶ Pea fehu'i ai 'ae taula'eiki lahi kia Sisu ki he'ene kau ākongā, pea mo 'ene akonaki. ²⁰ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Kuo u lea fakahā ki māmani; ne u ako ma'u pe 'i he falelotu, pea mo e falelotu lahi, 'oku fa'a fakataha ai 'ae kakai Siu; pea na'e 'ikai te u lea 'aki ha me'a 'i he lilo. ²¹ Ko e hā 'oku ke 'eke ai kiate au? 'Eke kiate kinautolu kuo fanongo, he ko e hā 'eku lea kiate kinautolu: vakai, 'oku nau 'ilo 'eku lea." ²² Pea hili 'ene lea pehē, pea sipi'i 'a Sisu, 'e he matāpule 'e taha na'e tu'u 'i ai, 'aki hono 'aofinima, 'o ne pehē, "'Oku pehē ho'o tali 'ae taula'eiki lahi?" ²³ Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Kapau kuo u lea kovi, fakahā hono kovi: pea kapau 'oku lelei, ko e hā 'oku ke sipi'i ai au?" ²⁴ Pea na'e fekau 'e 'Anasi ke 'ave ha'isia ia kia Kaiafasi ko e taula'eiki lahi. ²⁵ Pea na'e tu'u 'a Saimone Pita, 'o mumū. Pea nau pehē kiate ia, "'Ikai ko e taha foki koe 'o 'ene kau ākongā?" Pea fakafisi 'e ia, 'o pehē, "'Oku 'ikai." ²⁶ Pea na'e lea 'ae tokotaha 'oe kau tamaio'eiki 'ae taula'eiki lahi, ko e kāinga 'o ia na'e motuhi hono telinga 'e Pita, 'o pehē, "'Ikai na'aku mamata kiate koe mo ia 'i he ngoue?" ²⁷ Pea toe fakafisi 'e Pita: pea 'u'u'a leva 'ae moa.

²⁸ ¶ Pea na'a nau taki hengihengi 'a Sisu meia Kaiafasi ki he fale fakamaau: pea na'e 'ikai 'alu 'akinautolu ki he fale fakamaau, telia na'a 'uli'i 'akinautolu, pea koe'uhi ko e nau kai 'i he feila'au 'oe Lakaatu. ²⁹ Pea 'alu kitu'a 'a Pailato kiate kinautolu, 'o ne pehē, "Ko e

hā 'ae me'a 'oku mou talatalaaki'i ai 'ae tangata ni?"
³⁰ Pea leaange 'akinautolu, 'o pehē kiate ia, "Ka ne 'ikai ko e fai kovi ia, pehē, 'e 'ikai te mau tuku atu ia kiate koe." ³¹ Pea tala 'e Pailato kiate kinautolu, "Mou 'ave ia, 'o fakamaau ia 'o fakatatau ki ho'omou fono." Ko ia na'e pehē ai 'e he kakai Siu kiate ia, "'Oku 'ikai ngofua kiate kinautolu ke tāmāte'i ha tangata:" ³² Pea fakamo'oni ai 'ae lea 'a Sisu, 'i he'ene fakahā 'ae anga 'oe mate 'e mate ai ia. ³³ Pea toe hū 'a Pailato ki he fale fakamaau, 'o ne ui 'a Sisu, 'o ne pehē kiate ia, "Ko e tu'i koe 'oe kakai Siu?" ³⁴ Pea leaange 'a Sisu kiate ia, "'Oku meiate koe ho'o lea ni, pe na'e fakahā ia 'e ha ni'ihi kiate koe?" ³⁵ Pea pehēange 'e Pailato, "He ko e Siu au? Ko ho kakai 'o'ou mo e kau taula'eiki lahi kuo nau tuku mai koe kiate au: ko e hā kuo ke fai?" ³⁶ Pea pehē 'e Sisu, "'Oku 'ikai 'o māmani hoku pule'anga; ka ne 'o māmani hoku pule'anga, pehē, 'e tau hoku kakai, ke 'oua na'a 'atu au ki he kakai Siu: ka ko eni, 'oku 'ikai mei heni hoku pule'anga." ³⁷ Ko ia na'e pehē 'e Pailato kiate ia, "Pea ko e tu'i koe koā?" Pea talaange 'e Sisu, "Ko e tu'i au 'o hangē ko ho'o lea. Ko ia na'aku fanau'i, pea ko ia na'aku ha'u ai ki māmani, koe'uhi ke u fakamo'oni ki he mo'oni. Ko ia kotoa pē 'oku 'i he mo'oni, 'oku fanongo ia ki hoku le'o." ³⁸ Pea pehē 'e Pailato kiate ia, "Ko e hā 'ae mo'oni?" Pea hili 'ene lea ko ia, na'e toe 'alu ia kitu'a ki he kakai Siu, 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Oku 'ikai te u 'ilo 'eau ha kovi 'iate ia. ³⁹ Ka koe'uhi ko hono anga, ke u tukuange ha tokotaha 'i he *kātoanga* 'oe Lakaatu kiate kimoutolu: pea ko homou loto ke u tukuange 'ae Tu'i 'oe kakai Siu kiate kimoutolu?" ⁴⁰ Pea toe kalanga 'akinautolu kotoa pē, 'o pehē, "'Ikai ko e tangata ni, ka ko Palāpasa." Pea ko Palāpasa ko e kaiha'a ia.

1 'Oku kau'imaema 'a Kalaisi, mo tatā 'aki 'ae 'akau talatala, pea te'ia. 4 'Oku fie tukuange ia 'e Pailato, ka 'i he ta'omia ia 'e he kakai Siu, 'oku ne 'atu ia ke tutuki ki he 'akau. 21 'Oku nau talotalo ki hono kofu. 26 'Oku ne tuku atu 'ene fa'ē kia Sione. 28 'Oku pekia ia. 31 'Oku hoka'i hono vakavaka. 38 'Oku tanu ia 'e Siosefa mo Nikotimasi.

19 Ko ia na'e toki tuku 'e Pailato 'a Sisu, ke kau'imaema. ² Pea na'e fī 'e he kau tau 'ae tatā 'akau talatala, ke 'ai ki hono fofonga, 'onau 'ai kiate ia 'ae pulupulu kulokula. ³ O nau lau, "Si'oto'ofa tu'i 'oe kakai Siu!" Pea nau haha ia 'aki honau nima. ⁴ Ko ia na'e toe 'alu atu ai 'a Pailato, 'o ne tala kiate kinautolu, "Vakai, 'oku ou 'omi ia kiate kimoutolu, koe'uhi ke mou 'ilo 'oku 'ikai te u 'ilo ha'ane kovi." ⁵ Pea 'alu atu 'a Sisu, kuo 'ai 'ae tatā 'akau talatala, mo e pulupulu kulokula. Pea tala 'e Pailato kiate kinautolu, "Vakai ki he tangata!" ⁶ Ko ia 'i he mamata 'ae kau taula'eiki lahi mo e kau matāpule kiate ia, na'a nau kalanga, 'o pehē, "Tutuki ki he 'akau, tutuki ki he 'akau." Pea talaange 'e Pailato, kiate kinautolu, Mou 'ave ia, 'o tutuki ki he 'akau: he 'oku 'ikai te u 'ilo ha'ane kovi. ⁷ Pea talaange 'e he kakai Siu kiate ia, "'Oku ai 'emau fono, pea 'i he'emau fono 'oku totonu 'ene mate, koe'uhi na'a ne ui ia ko e 'Alo 'oe 'O-tua."

⁸ ¶ Pea kuo fanongo 'a Pailato ki he lea ko ia, pea 'āsili ai 'ene manavahē; ⁹ Pea toe 'alu ia ki he fale fakamaau, 'o ne fehu'i kia Sisu, "'Oku ke ha'u mei fē?" Ka na'e 'ikai si'i lea 'a Sisu kiate ia. ¹⁰ Pea pehē ai 'e Pailato kiate ia, "'Ikai te ke lea kiate au? 'Ikai te ke 'ilo 'oku 'iate au 'ae mafai ke tutuki koe ki he 'akau, pea 'iate au mo e mafai ke tukuange koe?" ¹¹ Pea talaange 'e Sisu, "'E 'ikai te ke mafai ha me'a kiate au, 'o ka ne 'ikai foaki ia kiate koe mei 'olunga: ko ia foki kuo tukuange au kiate koe, 'oku lahi hake 'ene angahala." ¹² Pea talu mei ai mo e fie tukuange ia 'e Pailato: ka na'e kalanga 'ae kakai Siu, 'o pehē, "Kapau te ke tukuange 'ae tangata ni, 'oku 'ikai ko ha kāinga koe 'o Sisa: ko ia 'oku ne pehē, ko e tu'i ia, 'oku lea kovi ia kia Sisa."

¹³ ¶ Pea 'i he fanongo 'a Pailato ki he lea ko ia, na'a ne 'omi 'a Sisu kitu'a, 'o nofo hifo 'i he nofo'a fakamaau, 'i he potu 'oku ui "ko e Falikimaka," ka 'i he lea fakaHepelū, ko "Kapata." ¹⁴ Pea ko e teuteu ki he *kātoanga* 'oe Lakaatu, pea ko hono ono nai 'oe feitu'ula'a: pea pehē 'e ia ki he kakai Siu, "Vakai ko homou Tu'i!" ¹⁵ Ka na'a nau kalanga, "'Ave ia, 'ave ia, tutuki ia ki he 'akau." Pea pehē 'e Pailato kiate kinautolu, "Te u tutuki homou Tu'i ki he 'akau? Pea talaange 'e he kau taula'eiki lahi, 'Oku 'ikai hamau tu'i ka ko Sisa pē." ¹⁶ Ko ia na'a ne toki tukuange ai ia kiate kinautolu ke tutuki ki he 'akau. Pea na'a nau ma'u 'a Sisu 'o taki atu. ¹⁷ Pea fua 'e ia hono 'akau, 'o 'alu atu ki he potu 'oku ui "ko e potu 'oe 'ulupoko," 'aia 'oku ui 'i he lea fakaHepelū ko "Kolokota." ¹⁸ O nau tutuki ai ia ki he 'akau, mo e toko ua kehe mo ia, 'i hono potu fakatou'osi pe, kae 'i *hona vaha'a* 'a Sisu.

¹⁹ ¶ Pea na'e tohi 'e Pailato ha tohi faka'ilonga, 'o 'ai ia ki ke 'akau. Pea ko e tohi na'e pehē, KO SISU 'O NĀSALETI, KO E TU'I 'OE KAKAI SIU. ²⁰ Pea na'e lau 'ae tohi ni 'e he tokolahi 'oe kakai Siu: he ko e potu kuo tutuki ai 'a Sisu na'e ofi ki he kolo; pea na'e tohi ia 'i he lea fakaHepelū, mo e lea fakaKiliki, mo e lea fakaLoma. ²¹ Pea lea ai 'ae kau taula'eiki lahi 'oe kakai Siu kia Pailato, "'Oua 'e tohi, 'Ko e tu'i 'oe kakai Siu:' kae tohi 'Na'e lau 'e ia, Ko e Tu'i au 'oe kakai Siu.'" ²² Pea talaange 'e Pailato, "Ko ia kuo u tohi, kuo u tohi."

²³ ¶ Pea kuo tutuki ki he 'akau 'a Sisu 'e he kau tau, pea nau to'o hono ngaahi kofu 'o vahe fā, 'o taki taha 'ae tangata *hono vahe*; mo e kofutu'a foki: pea na'e 'ikai hano hoko'anga 'i he kofutu'a, 'i hono lalanga, mei 'olunga 'o fai ki lalo. ²⁴ Ko ia na'a nau pehē ai 'iate kinautolu, "'Oua na'a tau hae ia, ka tau talotalo ki ai ke 'a hai ia:" 'o fakamo'oni ai 'ae tohi 'oku pehē, "Na'a nau tufa hoku ngaahi kofu 'iate kinautolu, pea nau talotalo ki hoku kofutu'a. Na'e pehē 'ae ngāue 'ae kau tau."

²⁵ ¶ Pea na'e tutu'u, 'o ofi ki he 'akau 'o Sisu, 'a 'ene fa'ē, mo e tokoua 'o 'ene fa'ē, ko Mele ko e 'unoho 'o Kaliopasi, mo Mele Makitaline. ²⁶ Ko ia 'i he mamata 'a Sisu ki he'ene fa'ē, mo e ākongā ko ia na'a ne 'ofa ai, 'oku tu'u 'o ofi, na'a ne pehē ki he'ene fa'ē, "Fefine, vakai ko ho'o tama!" ²⁷ Pea lea ai ia ki he ākongā,

“Vakai ko ho’o fa’ē!” Pea talu mei he feitu’ula’ā ko ia na’e ave ia ‘e he ākongā ko ia ki hono ‘api.

²⁸ ¶ Pea hili ia, pea ‘ilo ‘e Sisu kuo fai ‘o ‘osi ‘ae ngaahi me’a kotoa pē, pea koe’uhi ke fakamo’oni’i ‘ae tohi, na’e pehē ‘e ia, “Oku ou fieinu.” ²⁹ Pea na’e tu’u ‘i ai ‘ae ipu fonu ‘i he vai mahi: pea na’a nau unu ‘ae oma ‘i he vai mahi, ‘o ‘ai ia ki ke kau’i ‘isope, pea ‘ohake ia ki hono fofonga. ³⁰ Pea kuo ma’u ‘e Sisu ‘ae vai mahi, pea pehē ‘e ia, “Ko hono ngata ia:” pea punou hono fofonga, ‘o tuku hake hono laumālie. ³¹ Pea ko e ‘aho teuteu ia, pea telia na’a ‘i he ‘akau ‘ae ngaahi sino ‘i he ‘aho Sāpate, (he ko e ‘aho Sāpate ko ia ko e ‘aho lahi,) ko ia na’e kole ai ‘ae kakai Siu kia Pailato, ke fesī’i honau va’e, pea ke ‘ave ‘akinautolu. ³² Pea na’e ha’u ‘ae kau tau, ‘o fesī’i ‘ae va’e ‘oe ‘uluaki, mo e tokotaha na’e tutuki ki he ‘akau mo ia. ³³ Ka ‘i he’enu hoko kia Sisu, ‘o vakai kuo mate ia, na’e ‘ikai te nau fesī’i hono va’e. ³⁴ Ka ko e tokotaha ‘oe kau tau, na’a ne hoka’i hono vakavaka ‘aki ‘ae tao, pea na’e tafe leva mei ai ‘ae toto mo e vai. ³⁵ Pea ko ia na’a ne mamata, ‘oku ne fakamo’oni *ki ai*, pea ‘oku mo’oni ‘ene fakamo’oni: pea ‘oku ne ‘ilo ‘oku ne lea mo’oni, koe’uhi ke mou tui. ³⁶ He na’e fai ‘ae ngaahi me’a ni, ke fakamo’oni ai ‘ae tohi, “E ‘ikai fesī’i ha hui ‘e taha’o’ona.” ³⁷ Pea ‘oku pehē mo e tohi ‘e taha, “Te nau sio kiate ia kuo nau hoka’i.”

³⁸ ¶ Pea hili ia, ko Siosefa ‘o ‘Alematea, ko e ākongā ia ‘a Sisu, kae fakalilolilo pe, ko ‘ene manavahē ki he kakai Siu, na’e kole ia kia Pailato ke ne ‘ave ‘ae sino ‘o Sisu: pea loto ki ai ‘a Pailato. Ko ia na’e ha’u ai ia, ‘o ne ‘ave ‘ae sino ‘o Sisu. ³⁹ Pea na’e ha’u mo ia ‘a Nikotimasi, ‘aia na’e fuofua ha’u kia Sisu ‘i he po’uli, ‘o ne ‘omi ‘ae mula mo e ‘alosi na’e fehu’i ‘aki, ko e lau teau nai *hono mamafa*. ⁴⁰ Pea nau to’o ‘ae sino ‘o Sisu, ‘o fakakolooa ‘aki ia ‘ae tupenu, mo e ngaahi me’a fakakakala, ‘o fakatatau ki he anga ‘ae kakai Siu ‘i he fai me’a faka’eiki. ⁴¹ Pea na’e ‘i he potu na’e tutuki ai ia ki he ‘akau ha ngoue; pea ‘i he ngoue ‘ae fonualoto fo’ou, na’e te’eki tuku ki ai ha taha. ⁴² Pea na’a nau tuku ki ai ‘a Sisu, koe’uhi ko e ‘aho teuteu ‘oe kakai Siu: he na’e ofi ‘ae fonualoto.

1 ‘Oku ha’u hengihengi ‘a Mele ki he fonualoto: 3 Pea pehē mo Pita, mo Sione, ‘o na ta’e’ilo ‘ae toetu’u. 11 ‘Oku fakahā ‘a Sisu kia Mele Makitaline, 19 Mo ‘ene kau ākongā. 24 Ko e ta’etui mo e fakahā ‘o Tōmasi. 30 ‘Oku lahi ‘ae tohi mā’oni’oni ki he fakamo’ui.

20 ¶ HE ‘uluaki ‘aho ‘oe uike, na’e ha’u hengihengi ‘a Mele Makitaline ki he fonualoto, ‘i he kei fakapo’uli, ‘o ne mamata kuo ‘ave ‘ae maka mei he fonualoto. ² Pea lele ia, ‘o ha’u kia Saimone Pita, mo e ākongā ‘e tokotaha, ‘aia na’e ‘ofa ai ‘a Sisu, ‘o ne pehē kiate kināua, “Kuo nau ‘ave ‘ae ‘Eiki mei he fonualoto, pea ‘oku ‘ikai te mau ‘ilo pe kuo nau tuku ki fē ia.” ³ Ko ia na’e ‘alu atu ai ‘a Pita, mo e ākongā ko ia ‘e taha, ‘o na hoko atu ki he fonualoto. ⁴ Pea na felele’i fakataha: pea lī ‘a Pita ‘e he ākongā ko ia ‘e taha, pea tomu’a hoko ia ki he fonualoto. ⁵ Pea tulolo ki lalo ia, pea mamata kuo tuku ‘ae ‘u kofu ka na’e ‘ikai hū ia ki ai. ⁶ Pea

ha’u muimui ‘iate ia ‘a Saimone Pita, pea hū ia ki he fonualoto, ‘o mamata kuo tuku ai ‘ae ‘u kofu, ⁷ Mo e holoholo na’e fa’u ‘aki hono ‘ulu, na’e ‘ikai tuku *fakataha* mo e ‘u kofu, ka kuo fatufatu, ‘o tuku kehe ia. ⁸ Pea toki hū atu ‘ae ākongā ko ia ‘e taha, ‘aia na’e fuofua hoko ki he fonualoto, pea mamata ia, pea tui. ⁹ He ‘oku te’eki ai ke nau ‘ilo ‘ae tohi, kuo totonu ke toetu’u ia mei he mate. ¹⁰ Pea toe ō ‘ae ongo ākongā ki hona ‘api.

¹¹ ¶ Ka na’e tu’u tangi pe ‘a Mele ‘itu’a fonualoto: pea ‘i he’ene tangi, na’e tulolo ia ki lalo ke *fakaasi* ki he fonualoto. ¹² Pea na’e mamata ia ki he ‘āngelo ‘e toko ua ‘oku *kofu* hinehina, mo nofo, ko e tokotaha ‘i he fofonga, mo e tokotaha ‘i he va’e, ‘i he potu ko ia na’e tokoto ai ‘ae sino ‘o Sisu. ¹³ Pea na’a na pehē kiate ia, “Fefine, ko e hā ‘oku ke tangi ai? Pea pehēange ‘e ia kiate kināua, Koe’uhi kuo nau ‘ave hoku ‘Eiki, pea ‘oku ‘ikai te u ‘ilo pe kuo nau tuku ki fē ia.” ¹⁴ Pea hili ‘ene lea ko ia, pea tafoki ia ki mui, pea mamata ia kia Sisu ‘oku tu’u māi, ka na’e ‘ikai te ne ‘ilo ko Sisu ia. ¹⁵ Pea lea ‘a Sisu kiate ia, “Fefine, ko e hā ‘oku ke tangi ai? Ko hai ‘oku ke kumi?” Pea ne mahalo ko e tauhi ngoue ia, pea ne pehē ki ai, “Eiki, kapau kuo ke ‘ave ia mei heni, tala māi kiate au pe kuo ke tuku ki fē ia, pea te u ‘ave ia.”

¹⁶ Pea pehēange ‘e Sisu kiate ia, “Mele.” Pea ne tafoki māi, ‘o pehē kiate ia, “Lāponi;” ko hono ‘uhinga, “Eiki.” ¹⁷ Pea talaange ‘e Sisu kiate ia, “Oua na’a ala kiate au; he ‘oku te’eki ai te u ‘alu hake ki he’eku Tamai: ka ke ‘alu ki hoku kāinga, ‘o tala kiate kināutolu, ‘oku ou ‘alu hake ki he’eku Tamai, mo ho’omou Tamai; pea ki hoku ‘Otua, mo homou ‘Otua.” ¹⁸ Pea na’e ha’u ‘a Mele Makitaline, ‘o fakahā ki he kau ākongā ‘a ‘ene mamata ki he ‘Eiki, pea kuo ne lea ‘aki ‘ae ngaahi me’a ni kiate ia.

¹⁹ ¶ Pea kuo efiafi ‘i he ‘aho ko ia, ko e ‘uluaki ‘aho ‘i he uike, kuo kātoa ‘ae kau ākongā, pea tāpuni ‘ae ngaahi matapā, ‘i he’enu manavahē ki he kakai Siu, mo e ha ‘a Sisu, ‘o tu’u ‘i loto, ‘o ne pehē kiate kināutolu, “Fiemālie pe ‘akimoutolu.” ²⁰ Pea hili ‘ene lea pehē, na’e fakahā ‘e ia kiate kināutolu hono nima mo hono vakavaka. Pea toki fiefia ‘ae kau ākongā ‘i he’enu mamata ki he ‘Eiki. ²¹ Pea toe lea ‘a Sisu kiate kināutolu, Fiemālie pe ‘akimoutolu: ‘o hangē ko e fekau au ‘e he Tamai, pea ‘oku pehē ‘eku fekau’i ‘akimoutolu. ²² Pea hili ‘ene lea ni, pea mānava hifo ia kiate kināutolu, ‘o ne pehē, “Ma’u ‘ekimoutolu ‘ae Laumālie Mā’oni’oni: ²³ Ko e angahala ‘oe kakai fulipē te mou fakamolemole, ‘oku fakamolemole ia kiate kināutolu; pea *ko e angahala* ‘o ia fulipē ‘oku mou tuku pe, ‘oku tuku pe ia.”

²⁴ ¶ Ka ko Tōmasi, na’e ui ko Titimasi, ko e tokotaha ‘i he toko hongofulu ma toko ua, na’e ‘ikai ‘iate kināutolu, ‘i he ha’u ‘a Sisu. ²⁵ Ko ia na’e tala ai ‘e he kau ākongā ni’ihi kiate ia, “Kuo mau mamata ki he ‘Eiki.” Ka na’e pehē ‘e ia kiate kināutolu, “Kapau ‘e ‘ikai te u mamata ‘i hono nima ‘ae mata’i fa’o, pea ‘ai hoku tuhu ki he mata’i fa’o, mo velo hoku nima ki hono vakavaka, ‘e ‘ikai te u tui.”

²⁶ ¶ Pea hili ‘ae ‘aho ‘e valu, na’e toe kātoa ‘ene kau ākongā, pea na’e ‘iate kināutolu ‘a Tōmasi: pea tāpuni

'ae ngaahi matapā, mo e ha'u 'a Sisu, 'o tu'u 'i loto, 'o ne pehē, "Fiemālie pe 'akimoutolu." 27 Pea toki pehē 'e ia kia Tōmasi, "Mafao mai ho tuhu, pea vakai mai ki hoku nima; pea tuku mai ho nima, 'o velo ia ki hoku vakavaka: pea 'oua na'a ke ta'etui, kae tui." 28 Pea leaange 'a Tōmasi, 'o ne pehē kiate ia, "Ko hoku 'Eiki mo hoku 'Otua." 29 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Tōmasi, ko e me'a 'i ho'o mamata kiate au, ko ia kuo ke tui ai: 'oku monū'ia 'akinautolu 'oku 'ikai mamata, kae tui."

30 ¶ Pea na'e fai mo'oni 'e Sisu mo e ngaahi faka'ilonga kehekehe 'i he 'ao 'o 'ene kau ākongā, 'aia kuo 'ikai tohi 'i he tohi ni: 31 Ka kuo tohi eni, koe'uhi ke mou tui ko e Kalaisi 'a Sisu, ko e 'Alo 'oe 'Otua; pea ke mou ma'u 'i ho'omou tui 'ae mo'ui 'i hono huafa.

1 'Oku toe fakahā 'a Kalaisi ki he'ene kau ākongā, ko hono 'ilo'anga kiate kinautolu ko e ika lahi na'e ma'u. 12 Na'e kai ho'atā ia mo kinautolu: 15 'Oku fekau fakamātoato kia Pita ke fafanga 'ene fanga lami mo e fanga sipi: 18 'O ne tomu'a fakahā kiate ia 'ene mate: 22 'O ne valoki 'ene fie'ilo'ilo kia Sione. 25 Ko hono faka'osi.

21 HILI 'ae ngaahi me'a ni, na'e toe fakahā ia 'e Sisu ki he'ene kau ākongā 'i he tahi 'o Taipiliō; pea na'e pehē hono fakahā. 2 Na'e fakataha 'a Saimone Pita, mo Tōmasi na'e ui ko Titimasi, mo Nātaniela 'o Kena 'o Kāleli, mo e ongo foha 'o Sepeti, mo 'ene kau ākongā kehe 'e toko ua. 3 Pea lea 'a Saimone Pita kiate kinautolu, "Te u 'alu 'o fai kupenga." Pea nau pehē kiate ia, "Te tau ō foki mo koe." Pea na'a nau 'alu atu leva, 'o heka vaka; pea ko e pō ko ia na'e 'ikai te nau ma'u ha me'a. 4 Pea pongipongi hake, 'oku tu'u 'a Sisu 'i matātahi: ka na'e 'ikai 'ilo 'e he kau ākongā ko Sisu ia. 5 Pea lea 'a Sisu kiate kinautolu, "Fānau, 'oku ai ha'amou me'akai?" Pea nau talaange kiate ia, "'Ika." 6 Pea tala 'e ia kiate kinautolu, "'A'u 'ae kupenga 'i he mata'u 'oe vaka, pea te mou ma'u." Pea nau 'a'u ai, pea 'ikai ai ke nau fa'a toho ia koe'uhi ko e lahi 'oe ika. 7 Ko ia na'e lea ai kia Pita 'ae ākongā ko ia na'e 'ofa ai 'a Sisu, "Ko e 'Eiki ia." Pea kuo fanongo leva 'a Saimone Pita ko e 'Eiki, pea nono'o 'e ia hono kofu fakatoutai, (he na'e vete ia,) pea hopo ia ki tahi. 8 Pea ha'u hono toe 'oe kau ākongā he vaka si'i; (he na'e 'ikai te nau mama'o mei 'uta, ka ko e hanga 'e fāngeau nai,) 'onau toho 'ae kupenga mo e ika. 9 Pea 'i he'enu a'u ki 'uta, na'a nau mamata ki he afi kuo tafu, pea mo e ika kuo tunu ai mo e mā. 10 Pea tala 'e Sisu kiate kinautolu, "'Omi 'ae ika kuo mou tui ma'u ni." 11 Pea 'alu 'a Saimone Pita, 'o toho 'ae kupenga ki 'uta, 'oku fonu 'i he ngaahi ika lalahi, ko e teau ma nimangofulu mo e ika 'e tolu:

ko e me'a lahi 'aupito, ka na'e 'ikai mahae 'ae kupenga. 12 Pea lea 'a Sisu kiate kinautolu, "Ha'u 'o kai." Pea na'e 'ikai fa'a fehu'i 'e ha taha 'i he kau ākongā kiate ia, "Ko hai koe?" He na'a nau 'ilo ko e 'Eiki. 13 Pea ha'u ai 'a Sisu, 'o to'o 'ae mā, 'o 'atu kiate kinautolu, mo e ika foki. 14 Pea ko hono liunga tolu eni 'oe fakahā ia 'e Sisu ki he'ene kau ākongā, hili 'ene toetu'u mei he mate.

15 ¶ Pea hili 'enu kai, pea lea 'a Sisu kia Saimone Pita, Saimone, ko e foha 'o Sonasi, "'Oku lahi hake ho'o 'ofa kiate au 'iate kinautolu ni?" Pea talaange 'e ia kiate ia, "'Io, 'Eiki; 'oku ke 'ilo 'oku ou 'ofa kiate koe." Pea ne pehē kiate ia, "Fafanga 'eku fanga lami." 16 Pea toe lea ia ki ai ko hono tu'o ua, "Saimone, ko e foha 'o Sonasi, 'oku ke 'ofa kiate au?" Pea talaange 'e ia ki ai, "'Io, 'Eiki; 'oku ke 'ilo 'oku ou 'ofa kiate koe." Pea ne pehē kiate ia, "Fafanga 'eku fanga sipi." 17 Pea lea 'e ia kiate ia ko hono liunga tolu, "Saimone, ko e foha 'o Sonasi, 'oku ke 'ofa kiate au?" Pea mamahi 'a Pita 'i he'ene lea ko hono liunga tolu kiate ia, "'Oku ke 'ofa kiate au?" Pea talaange 'e ia ki ai, "'Eiki, 'oku ke 'ilo'ilo 'ae me'a kotoa pē; 'oku ke 'ilo'ilo 'oku ou 'ofa kiate koe." Pea pehē 'e Sisu kiate ia, "Fafanga 'eku fanga sipi. 18 Ko e mo'oni, ko e mo'oni, 'oku ou tala atu kiate koe, 'I ho'o kei talavou, na'a ke nono'o koe, 'o ke 'eve'eva ko ho'o fa'iteliha: ka 'oka ke ka motu'a, te ke mafao atu ho nima, pea 'e nono'o koe 'e ha tokotaha, 'o 'ave koe ki he potu 'e 'ikai te ke loto ki ai." 19 Na'a ne lea 'aki eni, ko e fakahā 'ae mate'anga ko ia te ne fakaongoongolelei ai 'ae 'Otua. Pea hili 'ene lea pehē, pea ne pehē ki ai, "Muimui mai kiate au." 20 Pea tafoki ki mui 'a Pita, 'o mamata ki he ākongā. Ko ia na'e 'ofa ai 'a Sisu, 'oku muimui mai; 'aia foki na'e fa'aki ki hono fatafata 'i he kai 'oe 'ohomohe, 'o ne pehē ai, "'Eiki, ko hai ia 'oku ne lavaki'i koe?" 21 Pea mamata 'a Pita kiate ia, pea ne pehē kia Sisu, "'Eiki, pea 'e fēfē 'ae tangata ni?" 22 Pea talaange 'e Sisu kiate ia, "Kapau ko hoku loto ke tatali ia ke 'oua ke u ha'u, ko e hā ia kiate koe? Muimui koe 'iate au." 23 Pea mafola 'ae tala ni ki he kāinga, 'e 'ikai mate 'ae ākongā ko ia: ka na'e 'ikai tala 'e Sisu kiate ia, 'E 'ikai mate ia; kae pehē, "Kapau 'oku ou loto ke tatali ia ke 'oua ke u ha'u, ko e hā ia kiate koe?" 24 Ko eni 'ae ākongā ko ia 'a-ia 'oku ne fakapapau 'ae ngaahi me'a ni, 'o ne tohi 'ae ngaahi me'a ni: pea 'oku mau 'ilo 'oku mo'oni 'ene fakamo'oni. 25 Pea 'oku ai mo e ngaahi me'a kehekehe na'e fai 'e Sisu, 'a ia, ka ne tohi kotoa pē, 'oku ou mahalo 'e meimei 'ikai hao 'i māmani 'ae ngaahi tohi 'aia 'e tohi ai. 'Emeni.

Vahe

Kau 'Aposetolo

'AE KAU

Vahe

1 'Oku fakataha 'e Kalaisi 'ene kau ākongā ki he mo'unga 'oe 'Olive, ko e teu'i 'akinautolu ke mama-ta ki he'ene 'alu hake, pea ne fekau ke nau nofo 'a-manaki 'i Selūsalema ki he hua'i hifo 'oe Laumālie Mā'oni'oni, 'o ne faka'ilo ia 'oka hili 'ae 'aho si'i pe, te nau hoko ai ko e kau fakamo'oni kiate ia, 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani. 9 Hili 'ene 'alu hake, 'oku fakahā 'e he ongo 'āngelo ke nau 'alu, mo tokanga loto ki he'ene liunga ua mai ki māmani. 12 Pea nau liu mai, 'o fai 'enau fa'a lotu, pea fili kia Mataiasi ke 'aposetolo ko e fetongi 'o Siutasi.

1 'E TIOFILUSI, ko e fuofua tohi na'aku fai, ko e fakahā 'oe me'a kotoa pē na'e kamata fai mo ako 'aki 'e Sisu, 2 'O a'u ki he 'aho na'e 'ave ai ia ki 'olunga, 'i he hili 'ene tuku 'ae ngaahi fekau 'i he Laumālie Mā'oni'oni ki he kau 'aposetolo na'a ne fili: 3 'Akinautolu na'a ne fakahā ia ki ai kuo mo'ui, 'i he hili 'ene mate, 'i he ngaahi fakamo'oni 'ilongofua pea lahi, he na'a nau mamata kiate ia 'i he 'aho 'e fāngofulu, pea lea ia ki he ngaahi me'a 'oe pule'anga 'oe 'Otua: 4 Pea 'i he'enau fakataha mo ia, na'a ne fekau kiate kinautolu "Ke 'oua te nau 'alu 'i Selūsalema, kae tatali ki he tala'ofa 'ae Tamai, 'a ia, na'e pehē ai 'e ia, kuo mou fanongo ai 'iate au. 5 He na'e papitaiso mo'oni 'e Sione 'aki 'ae vai; kae 'aho si'i pē pea 'e papitaiso 'akimoutolu 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni." 6 Pea 'i he'enau fakataha, na'a nau fehu'i kiate ia, 'o pehē, 'Eiki, te ke toe 'ange 'i he kuonga ni 'ae pule'anga ki 'Isileli? 7 Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku 'ikai ma'amoutolu ke 'ilo ki he ngaahi kuonga mo e ngaahi 'aho, 'aia 'oku fa'itelihā tokotaha pe ki ai 'ae Tamai. 8 Ka te mou ma'u 'ae mālohi, 'oka hoko mai 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kimoutolu: pea ko 'eku kau fakamo'oni 'akimoutolu 'i Selūsalema, mo Siutea kotoa pē, mo Samēlia, pea ki he ngata'anga 'o māmani." 9 Pea hili 'ene ngaahi folofola ni, lolotonga 'enau siofia ia, na'e 'ave ia ki 'olunga; pea fakapulī ia 'e he 'ao meiate kinautolu. 10 Pea 'i he'enau kei sio fakamama'u ki he langi, 'i he'ene 'alu hake, 'iloange, kuo tu'u mai kiate kinautolu 'ae ongo tangata kuo kofu hinehina; 11 'o na pehē, "'Ae kau tangata Kāleli, ko e hā 'oku mou tutu'u mo sio fakamama'u ai ki he langi? Ko e Sisu ko ia, kuo 'ave 'iate kimoutolu ki langi, 'e pehē pē 'ene toe ha'u 'o hangē ko ho'omou mamata 'ene 'alu hake ki loto langi." 12 Pea na'a nau toki liu mai ki Selūsalema mei he mo'unga 'oku ui ko 'Olive, ko hono vaha'a mo Selūsalema ko e mama'o 'oe fononga 'i he

'aho Sāpate. 13 Pea kuo nau hoko mai, pea nau 'alu hake ki he potu ki 'olunga, 'aia na'e nonofo ai 'a Pita, mo Semisi, mo Sione, mo 'Anitelū, mo Filipe, mo Tō-masi, mo Pātolomiu, mo Mātiu, mo Semisi ko e foha 'o 'Alefiusi, mo Saimone Selote, mo Siutasi ko e tokoua 'o Semisi. 14 Pea na'e nonofo loto taha 'akinautolu ni kotoa pē, 'i he lotu mo e hūfekina, fakataha mo e kau fe-fine, mo Mele ko e fa'ē 'a Sisu, mo hono kāinga.

15 ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e tu'u hake 'a Pita 'i he 'ao 'oe kau ākongā (koe lau fakataha 'oe kakai ko e toko teau mo e toko uofulu,) 'o ne pehē, 16 "'Ae kau tangata mo e kāinga, na'e totonu ke fakamo'oni 'ae tohi ni, 'aia na'e lea'aki 'i mu'a 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'i he ngutu 'o Tevita, kia Siutasi, 'aia na'a ne tataki 'akinautolu na'e puke 'a Sisu. 17 He na'e lau ia mo kitautolu, pea na'e ai hono tufakanga 'i he ngāue ni." 18 Pea na'e fakatau 'e he tangata ni 'ae potu fonua 'aki 'ae totongi 'o 'ene angahala; pea na'e tō 'o tu'u hono mata, pea mafahi hono kete, pea 'oho kitu'a hono to'oto'onga kotoa pē. 19 Pea na'e 'ilo ia 'e he kau nofo kotoa pē 'i Selūsalema: ko ia na'e ui ai 'ae potu fonua ko ia 'i he'enau lea, Ko 'Akeletama, ko e pehē, "Ko e potu fonua 'oe toto." 20 He 'oku tohi 'i he tohi 'oe ngaahi Saame, "Ke lala hono fale, pea 'oua 'e nofo ai ha taha: pea, 'Ko 'ene ngāue ke ma'u 'e ha taha." 21 "Ko ia 'i he kau tangata ni kuo tau nonofo mo kinautolu, 'i he kuonga kotoa na'e felemofafo 'ae 'Eiki ko Sisu 'iate kitautolu, 22 'O fua fai mei he papitaiso 'a Sione, 'o a'u ki he 'aho pe ko ia na'e 'ave ai ia ki 'olunga meiate kitautolu, 'oku totonu ke ai ha taha ko e fakamo'oni mo kinautolu 'o 'ene toetu'u." 23 Pea na'a nau fili 'ae toko ua, ko Siosefa na'e ui ko Pasapa, pea fakahingoa foki ko Susitasa, mo Mataiasi. 24 Pea na'a nau lotu, 'o pehē, "'E 'Eiki, ko koe 'oku ke 'ilo'i 'ae loto kotoa pē, ke fakahā pe ko hai 'iate kinua ni kuo ke fili, 25 Koe'uhi ke ai 'ene tufakanga 'i he ngāue ni pea ke 'aposetolo, 'aia kuo hinga mei ai 'a Siutasi 'i he angahala, kae 'alu ia ki hono potu 'o'ona." 26 Pea na'a nau talotalo; pea totonu kia Mataiasi; pea na'e lau fakataha ia mo e toko hongofulu ma tokotaha 'oe kau 'aposetolo.

1 Kuo pito 'ae kau 'aposetolo 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 'onau lea 'i he lea kehekehe, na'e 'ofa 'ae ni'ihī pea manuki 'ae ni'ihī. 14 Pea malanga 'a Pita, ne fakahā 'oku lea 'ae kau 'aposetolo 'i he mālohi 'oe Laumālie Mā'oni'oni, pea kuo toetu'u 'a Sisu mei he pekia, 'o 'alu hake ki he langi, mo ne

hua'i hifo 'ae Laumālie Mā'oni'oni, pea ko e Misaia ia, na'e faka'ilo kiate kinautolu 'e he 'Otua 'i he ngaahi me'a mana, mo e me'a faka'ifo, mo e faka'ilonga, pea na'e 'ikai tutuki ia ki he 'akau ka 'i he poto mo e mu'aki 'ilo pe 'ae 'Otua: 37 Kuo papitaiso 'e Pita 'ae tokolahi kuo liliu. 41 Pea hili ia, na'a mau nonofo fe'ofa'ofani pē: pea kuo fai 'e he kau 'aposetolo 'ae me'a mana lahi, pea fakatokolahi 'e he 'Otua ki hono siasi 'i he 'aho kotoa pē.

2 PEA kuo hokosia 'ae 'aho 'oe Penitekosi, kuo nau kātoa 'o lotu taha 'i he potu pe taha. ² Pea fakafok-ifā na'e ai 'ae 'u'ulu mai mei he langi, 'o hangē ha tu'oni matangi mālohi 'aupito, pea fakapito 'aki 'ae fale kotoa pē na'a nau nofo ai. ³ Pea na'e hā mai kiate kinautolu 'ae ngaahi 'elelo mangamanga 'o hangē ko e afi, pea nofo ia 'iate kinautolu taki taha. ⁴ Pea na'e fakapito 'aki 'akinautolu kotoa pē 'ae Laumālie Mā'oni'oni, pea na'a nau kamata lea'aki 'ae lea kehekehe, 'o fakatatau ki hono fakalea'i 'akinautolu 'e he Laumālie. ⁵ Pea na'e 'āunofa 'i Selūsalema 'ae kakai Siu fa'a lotu, mei he pule'anga kotoa pē 'i lalo langi. ⁶ Pea 'i he mafola 'ae ongoongo ni, na'e fakakātoa 'ae kakai, pea nau puputu'u lahi, koe'uhi na'e fanongo 'ae tangata taki taha ki he'enua lea 'i he'ene lea 'a'ana. ⁷ Pea na'e ofo mo fakatumutumu 'akinautolu kotoa pē, 'onau fepehē'aki, "Vakai, 'ikai ko e kau Kāleli kotoa pē 'akinautolu na 'oku lea? ⁸ Pea 'oku fēfē nai 'oku tau taki taha fanongo ki he'etau lea, na'a tau fanau'i ai? ⁹ Ko e kakai Patia, mo e Metia, mo e 'Elama, pea mo e kau nofo 'i Mesopōtemia, mo Siutea, mo Kapatasia, mo Ponito, mo 'Esia, ¹⁰ Mo Filisia, mo Pamifilia, mo 'Isipite, pea mo e ngaahi potu 'o Lipea 'o ofi ki Sailine, mo e ngaahi muli mei Loma, ko e ngaahi Siu mo e kakai ului. ¹¹ Ko e kakai, Keliti mo e 'Alepea, 'oku tau fanongo 'oku nau lea 'i he'etau lea ki he ngaahi ngāue faka'ifo 'ae 'Otua." ¹² Pea na'a nau ofo kotoa pē, 'o ta'emaau honau lotu, mo nau fepehē'aki, "Ko e hā hono 'uhinga 'oe me'a ni?" ¹³ Kae manuki 'ae ni'ihi, 'o pehē, "Oku fonu 'i he uaine fo'ou 'ae kau tangata ni."

¹⁴ ¶ Ka na'e tutu'u hake 'a Pita, mo e toko hongofulu ma tokotaha, 'o lea'aki 'ae le'o lahi, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Akimoutolu 'ae kau tangata 'o Siutea, mo kimoutolu kotoa pē 'oku 'āunofa 'i Selūsalema, ke mou 'ilo eni, pea fakafanongo ki he'eku lea: ¹⁵ He 'oku 'ikai konā 'akinautolu ni, 'o hangē ko ho'omou mahalo, he ko hono tolu pe eni 'oe feitu'ula'ā 'oe 'aho. ¹⁶ Ka ko eni ia na'e lea ki ai 'ae palōfita ko Sioli; ¹⁷ "Oku pehē 'e he 'Otua, 'E hoko 'i he ngaahi 'aho 'amui, te u hua'i hifo hoku Laumālie ki he kakai kotoa pē: pea 'e kikite 'e homou ngaahi foha mo homou ngaahi 'ofefine, pea 'e hā 'ae ngaahi me'a ki ho'omou kau talavou, pea 'e fa'a misi ho'omou kau mātu'a: ¹⁸ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, teu hua'i hifo hoku Laumālie ki he'eku kau tamaio'eiki mo 'eku kau kaunanga; pea te nau kikite; ¹⁹ Pea te u fakahā 'ae ngaahi me'a faka'ifo 'i 'olunga 'i he langi, mo e ngaahi faka'ilonga ki lalo 'i māmani; ko e toto mo e afi, mo e 'ahu 'oe afi; ²⁰ Pea 'e liliu 'ae la'ā 'o po'uli, pea mo e māhina 'o toto, 'i he te'eki hoko 'ae 'aho lahi

pea fakamanavahē, 'oe 'Eiki: ²¹ Pea 'e pehē, ko ia 'e ui ki he huafa 'oe 'Eiki, 'e fakamo'ui ia.' ²² "Ae kau tangata 'Isileli, fanongo ki he ngaahi lea ni; ko Sisu 'o Nāsaleti, ko e tangata mei he 'Otua, pea na'e ongoongo 'iate kimoutolu 'i he ngaahi me'a mana, mo e ngāue faka'ifo, mo e faka'ilonga, 'aia na'e fai 'e he 'Otua 'iate ia 'i homou 'ao, 'o hangē ko ia 'oku mou 'ilo foki ki ai: ²³ 'Aia na'e tukuange 'e he 'Otua, 'i he'ene fakakaukau poto mo 'ene mu'aki 'ilo, pea na'a mou puke 'aki ia 'ae nima angahala, 'o tutuki ia ki he 'akau, 'o tāmata'i: ²⁴ 'Aia kuo fokotu'u 'e he 'Otua, 'i he veteange 'oe mamahi 'oe mate: koe'uhi na'e 'ikai 'aupito fa'a ta'ofi 'aki ia. ²⁵ He 'oku lea 'a Tevita kiate ia, 'Na'aku mamata ma'u ki he 'Eiki 'i hoku 'ao, he 'oku 'i hoku nima to'omata'u ia, ke 'oua na'a ue'i au: ²⁶ Ko ia na'e fiefia ai hoku lotu, pea fiefia mo hoku 'elelo; pea 'e mālōlō foki 'a hoku sino 'i he 'amanaki lelei: ²⁷ Koe'uhi 'e 'ikai te ke tuku hoku laumālie 'i hētesi, pea 'e 'ikai te ke tuku ho tokotaha mā'oni'oni ke ne 'ilo 'ae 'au'auha. ²⁸ Kuo ke fakahā kiate au 'ae ngaahi hala 'oe mo'ui; te ke fakafonu 'aki au 'ae fiefia 'i ho 'ao.' ²⁹ "Ae kau tangata mo e kāinga, tuku ke u lea 'o fakamatala atu kiate kimoutolu ki he 'eiki 'i mu'a ko Tevita, he kuo pekia ia pea tanu, pea 'oku 'iate kitautolu hono fonualoto 'o a'u ki he 'aho ni. ³⁰ Pea ko e palōfita ia, pea na'a ne 'ilo kuo fuakava 'e he 'Otua kiate ia, te ne fokotu'u 'i hono hako, 'o fakatatau ki he kakano, 'ae Kalaisi, ke nofo 'i hono nofo'a fakatu'i; ³¹ Pea 'i he'ene 'ilo ia 'i mu'a, na'a ne lea ki he toetu'u 'o Kalaisi, 'Na'e 'ikai tuku ma'u hono laumālie 'i hētesi, pea na'e 'ikai 'ilo 'e hono sino 'ae 'au'auha.' ³² Pea ko e Sisu ni kuo fokotu'u 'e he 'Otua, pea ko e kau fakamo'oni ki ai 'akimautolu kotoa pē. ³³ Ko ia, 'i hono hakeaki'i 'e he nima to'omata'u 'oe 'Otua, pea 'i he'ene ma'u mei he Tamai 'ae tala'ofa 'oe Laumālie Mā'oni'oni, kuo ne hua'i hifo eni, 'aia 'oku mou mamata mo fanongo ki ai ni. ³⁴ He na'e 'ikai 'alu hake 'a Tevita ki he langi: ka na'e pehē mai 'e ia, 'Na'e pehē 'e Sihova ki he'eku 'Eiki, Nofo koe 'i hoku nima to'omata'u, ³⁵ Kae 'oua ke u ngaohi ho ngaahi fili ko ho tu'ungava'e.' ³⁶ "Ko ia ke 'ilo pau 'e he fale kotoa pē 'o 'Isileli, kuo fakanofa 'e he 'Otua 'ae Sisu ko ia, 'aia na'a mou tutuki ki he 'akau, ko e 'Eiki mo e Kalaisi."

³⁷ ¶ Pea 'i he'enua fanongo eni, na'e mahuhuhuhu honau lotu, pea na'a nau pehē kia Pita mo hono toe 'oe kau 'aposetolo, 'ae kau tangata mo e kāinga, "Ko e hā te mau fai?" ³⁸ Pea toki pehē 'e Pita kiate kinautolu, "Fakatomala, pea mou taki taha papitaiso 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi, ke fakamolemole ai 'ae angahala, pea te mou ma'u mo e foaki 'oe Laumālie Mā'oni'oni. ³⁹ He ko e tala'ofa eni kiate kimoutolu, mo ho'omou fānu, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku mama'o, 'aia kotoa pē 'e ui 'e he 'Eiki ko hotau 'Otua." ⁴⁰ Pea na'e lahi 'ae lea kehekehe na'a ne fakamo'oni mo akonaki'aki, 'o ne pehē, "Mou fakamo'ui 'akimoutolu mei he to'utangata paongata'a ni."

⁴¹ ¶ Pea ko kinautolu na'e ma'u fiefia 'ene lea, na'a nau papitaiso: pea 'i he 'aho pe ko ia na'e ului 'ae kakai 'e toko tolu afe nai. ⁴² Pea na'a nau tu'uma'u 'i he akon-

aki 'ae kau 'aposetolo, mo e fe'ofa'ofani, mo e tofi 'oe mā, mo e fehūfekina. ⁴³ Pea na'e tō ki he kakai kotoa pē 'ae manavahē: pea na'e lahi 'ae me'a fakafo mo e me'a mana na'e fai 'e he kau 'aposetolo. ⁴⁴ Pea na'e lo-to taha 'akinautolu kotoa pē na'e tui, pea na'e me'a taha pē 'akinautolu; ⁴⁵ Pea na'a nau fakatau honau ngaahi 'api mo 'enau me'a, pea tufa ki he kakai taki taha, 'o fakataui ki he'ene masiva. ⁴⁶ Pea na'a nau 'alu loto taha ki he falelotu lahi 'i he 'aho kotoa pē, mo nau tofitofi mā 'i he ngaahi fale, pea kai 'enau me'akai 'i he fiefia mo e loto ta'ekākā, ⁴⁷ 'O fakamālō ki he 'Otua, pea 'ofeina 'e he kakai kotoa pē. Pea na'e fakaului 'e he 'Eiki kiate kinautolu 'i he 'aho kotoa pē 'akinautolu kuo fakamo'ui.

1 'Oku malanga 'e Pita ki he kakai na'e ha'u ke mamata ki he tangata pipiki kuo fakamo'ui hono va'e. 12 'Oku ne fakahā na'e 'ikai fakamo'ui 'ae tangata 'i he'ene mālohi, pe 'i he mālohi 'a Sione, pe 'i he'ena mā'oni'oni, ka 'i he 'Otua, pea mo hono 'Alo ko Sisu, pea 'i he tui ki hono huafa: 13 Ko 'ene valoki kiate kinautolu koe'uhi ko e nau tutuki 'a Sisu ki he 'akau. 17 'Aia na'a nau fai 'i he ta'e'ilo, ka na'e fakamo'oni ai 'ae fakakaukau 'ae 'Otua mo e ngaahi tohi: 19 'Oku ne enginaki ke nau kumi 'i he fakatomala mo e tui ki he fakamolemole 'o 'enau hia, mo e fakamo'ui mei he Sisu ko ia.

3 PEA na'e 'ohake fakataha 'a Pita mo Sione ki he falelotu lahi 'i he feitu'ula'a lotu, 'aia ko hono hiva. ² Pea ko e tangata 'e taha na'e pipiki talu hono fanau'i, na'e fata ange 'i he 'aho kotoa pē, 'o tuku 'i he matapā 'oe falelotu lahi 'aia na'e ui ko e Fakasanisani, ke kole kiate kinautolu na'e hū ki he falelotu lahi; ³ Pea mama-ta ia kia Pita mo Sione 'oku fai ke na hū ki he falelotu lahi, pea ne kole. ⁴ Pea sio fakamama'u 'a Pita mo Sione kiate ia, 'o na pehē, "Sio mai kiate kimaua." ⁵ Pea tokanga atu ia kiate kinaua, 'o 'amanaki te ne ma'u ha me'a 'iate kinaua. ⁶ Pea toki pehē 'e Pita, "Ko e siliva mo e koula 'oku 'ikai te u ma'u; ka ko ia 'oku ou ma'u te u foaki kiate koe: 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi 'o Nāsaleti tu'u hake 'o 'alu." ⁷ Pea na'a ne puke ia 'i hono nima to'omata'u, 'o fokotu'u hake ia: pea na'e mālohi leva hono va'e mo hono tunga'iva'e. ⁸ Pea hopo hake ia 'o tu'u, mo 'eve'eva, pea nau hū fakataha mo ia ki he falelotu lahi, kuo 'eve'eva, mo hopohopo, pea fakamālō ki he 'Otua. ⁹ Pea na'e mamata 'ae kakai kotoa pē kiate ia, 'oku 'eve'eva mo fakamālō ki he 'Otua; ¹⁰ Pea na'a nau 'ilo ko ia ia na'e nofo 'o kole 'i he matapā Fakasanisani 'oe falelotu lahi: pea na'e mātu'aki ofo 'akinautolu mo fakatumutumu 'i he me'a kuo fai kiate ia. ¹¹ Pea 'i he'ene kei puke kia Pita mo Sione 'e he tangata pipiki kuo fakamo'ui, na'e felele'i ki ai 'ae kakai kotoa pē, 'oku nau ofo lahi, ki he fale hala, 'oku fakahingoa kia Solomone.

¹² ¶ Pea kuo mamata 'a Pita ki ai, pea pehē 'e ia ki he kakai, "Ae kau tangata 'Isileli, ko e hā 'oku mou ofo ai 'i he me'a ni? Pea ko e hā 'oku mou sio fakamama'u ai kiate kimaua, 'o hangē kuo ma ngaohi 'i ha'ama mālohi pe mā'oni'oni 'amaua ke 'eve'eva 'ae tangata ni? ¹³ Ko e

'Otua 'o 'Epalahame, mo 'Aisake, mo Sēkope, ko e 'O-tua 'oe tau ngaahi tamai, kuo ne fakaongoongolelei hono 'Alo ko Sisu; 'aia na'a mou tukuaki'i pea li'aki 'i he 'ao 'o Pailato, ka na'e mātu'aki loto ia ki hono tukuange. ¹⁴ Ka na'a mou li'aki 'ae tokotaha mā'oni'oni mo angatonu, pea kole ke tuku 'ae tangata fakapō kiate kimoutolu; ¹⁵ Kae tāmāte'i 'ae 'Eiki 'oe mo'ui, 'aia kuo fokotu'u 'e he 'Otua mei he mate; pea ko e kau fakamo'oni 'akimautolu ki ai. ¹⁶ Pea ko hono huafa, ko e tui ki hono huafa, kuo ne fakamālohi 'ae tangata ni, 'aia 'oku mou mamata pea 'ilo'i: 'io, ko e tui kiate ia, kuo ma'u ai 'e he tangata ni 'ae mo'ui haohaoa ni 'i he 'ao 'omoutolu kotoa pē. ¹⁷ "Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku ou 'ilo ne mou fai ia 'i he vale, pea pehē fokī mo ho'omou kau pule. ¹⁸ Ka ko e ngaahi me'a ko ia na'e tomu'a fakahā 'e he 'Otua 'i he ngutu 'o 'ene kau palōfita kotoa pē, 'e mamahi ai 'a Kalaisi, kuo ne fakamo'oni ia. ¹⁹ ¶ Ko ia ke mou fakatomala, pea liliu, ke fakamolemole ai ho'omou angahala, koe'uhi ke hoko mai 'ae ngaahi 'aho 'oe fakamo'ui mei he 'ao 'oe 'Eiki; ²⁰ Pea te ne fekau mai 'a Sisu Kalaisi, 'aia na'e tomu'a malanga'aki kiate kimoutolu: ²¹ 'Aia 'e ma'u 'e he langi, kae'oua ke hoko mai 'ae kuonga 'oe liliu 'oe me'a kotoa pē, 'aia kuo lea ki ai 'ae 'Otua 'i he ngutu 'o 'ene kau palōfita mā'oni'oni kotoa pē talu mei he ngaohi 'a māmani. ²² He na'e lea mo'oni 'a Mōsese ki he ngaahi tamai, 'o pehē, "E fokotu'u 'e he 'Eiki ko homou 'Otua ha palōfita kiate kimoutolu 'i homou kāinga, 'o hangē ko au; pea te mou fanongo kiate ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē te ne lea'aki kiate kimoutolu. ²³ Pea 'e pehē, ko e tangata kotoa pē 'e 'ikai tokanga ki he palōfita ko ia, 'e faka'auha ia mei he kakai.' ²⁴ 'Io, pea ko e kau palōfita kotoa pē meia Samuela mo kinautolu ki mui ni, 'akinautolu na'e lea, na'a nau kikite ki he ngaahi 'a-ho ni. ²⁵ Ko e fānau 'ae kau palōfita 'akimoutolu, pea mo e fuakava na'e fai 'e he 'Otua mo 'etau ngaahi tamai, 'i he'ene pehē kia 'Epalahame, 'Pea 'i ho hako 'e monū'ia 'ae fa'ahinga kotoa pē 'o māmani.' ²⁶ Pea 'i he fokotu'u 'e he 'Otua hono 'Alo ko Sisu, kuo ne tomu'a fekau ia kiate kimoutolu, ke ne tāpuaki'i 'akimoutolu, 'i he tafoki 'akimoutolu taki taha mei he'ene hia."

1 Kuo 'ita 'ae kau pule 'ae kakai Sisu ki he malanga 'a Pita, pea nau fakahū ia mo Sione ki he fale fakapōpula. 5 Pea kuo hili 'ae fakamaau na'e fakahā 'e Pita kuo fakamo'ui 'ae tangata pipiki 'i he huafa 'o Sisu, pea ko ia pē 'ae Sisu ke tau mo'ui ta'engata ai, 13 Pea nau fekau kiate ia mo Sione, mo fakamana, ke 'oua na'a na toe malanga 'i he huafa ko ia. 23 Ko e hū ma'u 'ae siasi. 31 Pea na'e fakahā 'e he 'Otua kuo ne ongo'i 'enau hū, 'i he'ene lulululu 'ae potu na'a nau kōto'a ai: pea ne tokoni 'ae siasi 'i he foaki Laumālie Mā'oni'oni, pea nau fe'ofa'ofani mo fa'a foaki 'ofa.

4 PEA 'i he'ena kei lea ki he kakai, na'e fe'ohofi kiate kinaua 'ae kau taula'eiki mo e pule 'oe falelotu lahi, pea mo e kau Sātusi, ² He kuo nau kina 'i he'ena ako ki he kakai, mo 'ena malanga'aki 'ae toetu'u 'a Sisu mei he mate. ³ Pea na'a nau puke 'akinaua, 'o tuku ki

he fale fakapōpula, kae'oua ke 'aho: he kuo efiāfi. ⁴ Ka na'e tui 'ae tokolahi 'iate kinautolu na'e fanongo ki he folofola; pea ko hono lau 'oe kakai ko e toko nima afe nai.

⁵ ¶ Pea pehē, kuo pongipongi hake, na'e kātoa ki Selūsalema honau kau pule, mo e mātu'a, mo e kau tangata tohi, ⁶ Mo 'Anasi ko e taula'eiki lahi, mo Ka-iafasi, mo Sione, mo 'Alekiānita, pea mo e kāinga kotoa pē 'oe taula'eiki lahi. ⁷ Pea kuo 'omi 'akinaua ki honau 'ao, na'a nau fehu'i, 'o *pehē*, "Ko e mālohi fē, mo e hingoa 'o hai, kuo mo fai ai 'ae me'a ni?" ⁸ Pea kuo fonu 'a Pita 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Akimoutolu, ko e kau pule 'oe kakai, mo e mātu'a 'o 'Isileli, ⁹ Kapau 'oku 'ekea 'akima'ua he 'aho ni ki he ngāue lelei ki he tangata pipiki, pe ko e hā 'ae me'a na'e fakamo'ui ai ia; ¹⁰ Ke 'ilo 'ekimoutolu kotoa pē, pea mo e kakai kotoa pē 'o 'Isileli, ko e huafa 'o Sisu Kalaisi 'o Nāsaleti, 'aia ne mou tutuki ki he 'akau, ka kuo fokotu'u ia 'e he 'Otua mei he mate, ko ia pe kuo tu'u ai 'ae tangata ni 'i homou 'ao kuo haohaoa. ¹¹ 'Ko e maka eni na'e li'aki 'ekimoutolu ko e kau tufunga, 'aia kuo hoko ko e fungani *maka tuliki*.' ¹² Pea 'oku 'ikai ha fakamo'ui 'i ha taha kehe: he 'oku 'ikai ke tuku mo ha hingoa ki he kakai 'i lalo langi, ke tau mo'ui ai.

¹³ ¶ Pea kuo nau mamata ki he ta'emālu'ia 'a Pita mo Sione, mo nau 'ilo ko e ongo tangata me'avale, pea ta'epoto, pea nau ofo; pea na'a nau 'ilo kiate kinaua, na'a na 'ia Sisu. ¹⁴ Ka 'i he'enau vakai ki he tangata kuo fakamo'ui, 'oku nau tutu'u fakataha mo kinaua, pea 'ikai te nau fa'a lea ki ai. ¹⁵ Pea hili 'enau fekau 'akinaua ke 'alu *sii* atu mei he fakamaau'anga, na'a nau alea 'iate kinautolu, ¹⁶ 'O nau pehē, "Ko e hā 'ae me'a te tau fai ki he ongo tangata ni? He kuo fai mo'oni 'ekināua 'ae mana lahi, pea 'oku 'ilo ia 'ekināutolu kotoa pē 'oku nofo 'i Selūsalema; pea 'oku 'ikai te tau fa'a faka'ikai ki ai. ¹⁷ Ka koe'uhi ke 'oua na'a kei mafola ia 'i he kakai, ke tau fakamana'i 'akinaua 'o lahi, ke 'oua na'a na toe lea ki ha tangata 'i he hingoa ni." ¹⁸ Pea na'a nau ui 'akinaua, 'o fekau mālohi kiate kinaua, ke 'oua 'aupito na'a na lea pe ako 'i he hingoa 'o Sisu. ¹⁹ Ka na'e lea atu kiate kinautolu 'a Pita mo Sione, 'o pehē, "Mou fifili, pe 'oku lelei 'a fē 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'a 'ema talangofua kiate kimoutolu, pē ki he 'Otua. ²⁰ Koe'uhi 'oku 'ikai te ma fa'a ta'ofi 'ema lea'aki pe 'ae ngaahi me'a kuo ma mamata mo fanongo ai." ²¹ Pea kuo nau toe fakamana'i, pea nau tukuange 'akinaua, he na'e 'ikai te nau 'ilo ha me'a ke tautea ai 'akinaua, pea telia 'ae kakai: he na'a nau fakamālō kotoa pē ki he 'Otua 'i he me'a kuo fai. ²² He kuo fāngofulu tupu 'ae ta'u 'oe tangata, kuo fai ki ai 'ae mana fakamo'ui ni.

²³ ¶ Pea 'i he tukuange 'akinaua, na'a na ō ki hona kāinga, 'o fakahā kotoa pē 'ae lea 'ae kau taula'eiki lahi mo e mātu'a kiate kinaua. ²⁴ Pea kuo nau fanongo ki ai, pea nau hiki fakataha hake honau le'o ki he 'Otua, 'onau pehē, "'E 'Eiki, ko e 'Otua 'a koe, na'a ke ngaohi 'ae langi mo māmani, pea mo e tahi, mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai; ²⁵ 'A koe na'a ke pehē 'i he ngutu 'o ho'o

tamaio'eiki ko Tevita, 'Ko e hā 'oku lili ai 'ae Senitaile, pea mahalo me'a va'inga ai 'e he kakai? ²⁶ Na'e tu'u hake 'ae ngaahi tu'i 'o māmani, pea na'e kātoa 'ae kau pule, 'o angatu'u ki he 'Eiki, pea mo hono Kalaisi.' ²⁷ He ko e mo'oni na'e fakataha 'a Helota, mo Ponito Pailato, mo e Senitaile, mo e kakai 'Isileli, 'o fakatanga ki ho 'Alo mā'oni'oni ko Sisu, 'aia na'a ke fakanofu, ²⁸ Ke fai 'aia kotoa pē na'e tomu'a tu'utu'uni 'e ho nima mo ho'o potu ke fai. ²⁹ Pea ko eni, 'e 'Eiki, ke ke tokanga ki he'enau lea fakamana: pea ke tuku ki ho'o kau tamaio'eiki, ke nau lea mālohi 'aki ho'o folofola, ³⁰ 'I ho'o mafao atu ho nima ke fakamo'ui; pea ke fai 'ae ngaahi mana mo e me'a fakafo 'i he huafa 'o ho 'Alo mā'oni'oni ko Sisu."

³¹ ¶ Pea hili 'enau lotu, na'e ngalulululu 'ae potu na'a nau fakataha ai; pea na'e fakapito 'akinautolu kotoa pē 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'onau lea mālohi 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua. ³² Pea na'e lotu mo laumālie taha pē 'akinautolu kotoa pē na'e tui: pea na'e 'ikai ha taha 'e ui 'ene me'a na'a ne ma'u ko e me'a 'a'ana; ka na'a nau me'a taha pē. ³³ Pea na'e fakamo'oni 'e he kau 'Aposetolo 'aki 'ae mālohi lahi 'ae toetu'u 'ae 'Eiki ko Sisu: pea na'e lahi 'ae 'ofa 'iate kinautolu kotoa pē. ³⁴ Pea na'e 'ikai ha taha 'iate kinautolu 'e masiva: he ko kinautolu kotoa pē na'e ma'u 'ae fonua pe 'ae fale, na'e fakatau ia, pea na'e 'omi hono totongi 'oe me'a kuo fakatau, ³⁵ 'O tuku hifo 'i he va'e 'oe kau 'aposetolo: pea na'e tufaki ki he tangata taki taha 'o fakatahu ki he'enau masiva. ³⁶ Pea ko Sose 'i he *fa'ahinga* 'o Livai, mei he fonua ko Saipalo, 'aia na'e fakahinga 'e he kau 'Aposetolo ko Pānepasa, ('aia, ko hono 'uhinga, "Ko e foha 'oe fiamālie,") ³⁷ Na'e fakatau 'e ia hono potu fonua, pea 'omi hono pa'anga, 'o tuku ki he va'e 'oe kau 'Aposetolo.

1 Ko e mate 'a 'Ananaia mo Sāfai la koe'uhi ko 'ena fai kākā. 12 Ko e fai 'ae me'a mana lahi 'e he kau 'aposetolo, 14 'Oku tupu 'o lahi ai 'ae tui: 17 'Oku toe fakahū ki he fale fakapōpula 'ae kau 'aposetolo, 19 Ka 'oku fakamo'ui 'akinautolu 'e ha 'āngelo, mo ne fekau ke nau malanga fakahā ki he kakai kotoa pē: 21 Pea kuo hili 'enau malanga 'i he falelotu lahi, pea mo e 'ao 'oe kau fakamaau, 33 Na'a nau tu'utāmaki ki he tāmāte'i, ka nau mo'ui 'i he lea 'a Kāmelieli, ko e fakamaau lahi 'i he kakai Siu. 40 Ko honau tautea mo nau fakamālō ai ki he 'Otua, pea mo e 'ikai tuku 'enau malanga 'i he 'aho kotoa pē.

5 KA ko e tangata 'e tokotaha ko 'Ananaia hono hingoa, mo hono 'unoho ko Sāfai, na'a na fakatau 'ae 'api, ² Pea na'e ta'ofi 'e ia 'ae konga 'o hono totongi, pea 'ilo foki ia 'e hono 'unoho, kae 'omi pe hono konga, 'o tuku 'i he va'e 'oe kau 'aposetolo. ³ Ka na'e pehē 'e Pita, "'Ananaia, ko e hā kuo fakapito ai ho lotu 'e Sētane, ke ke loi ki he Laumālie Mā'oni'oni, pea ke ta'ofi 'ae konga 'i he totongi 'oe fonua? ⁴ Na'e kei tuku pe, 'ikai na'e 'o'ou pe ia? Pea ka kuo fakatau ia, 'ikai te ke fa'iteliha pe ki ai? Ko e hā kuo tupu ai 'ae me'a ni 'i ho lotu? 'Oku 'ikai ko ho'o loi ki he tangata, ka ki he 'Otua." ⁵ Pea 'i he fanongo 'e 'Ananaia ki he lea ni, na'e tō ia ki lalo, 'o mate: pea na'e hoko 'ae manavahē

lahi kiate kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki he ngaahi me'a ni. ⁶ Pea na'e tu'u hake 'ae kau talavou, 'o fakakoloa ia, pea 'ave kitua'ā, 'o tanu. ⁷ Pea hili nai 'ae feitu'ula'ā 'e tolu, pea ha'u hono 'unoho, kae te'eki 'ilo 'e ia 'aia kuo fai. ⁸ Pea pehē 'e Pita kiate ia, "Tala mai, pe na'a mo fakatau 'ae 'api 'aki 'ae me'a ni. Pea pehē 'e ia, 'Io, 'aia pe." ⁹ Pea pehē ai 'e Pita kiate ia, "Ko e hā kuo mo alea ai ke 'ahi'ahi'i 'ae Laumālie 'oe 'Eiki? Vakai, 'oku 'i he matapā 'ae va'e 'okinautolu kuo nau toki tanu ho 'unoho, pea te nau fata koe kitua'ā." ¹⁰ Pea 'iloange, na'e tō ki lalo ia ki hono va'e, pea mate: pea hū mai 'ae kau talavou, 'o 'ilo kuo mate ia, pea 'ave ia kitua'ā, 'o tanu ia mo hono 'unoho. ¹¹ Pea na'e tō 'ae manavahē lahi ki he siasi kotoa pē, pea mo kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki he ngaahi me'a ni.

¹² ¶ Pea na'e fai 'e he nima 'oe kau 'aposetolo 'ae ngaahi mana mo e me'a fakaofu lahi 'i he 'ao 'oe kakai; (pea na'a nau fakataha kotoa pē 'o loto taha 'i he fale hala 'o Solomone. ¹³ Pea 'i hono toe na'e 'ikai kau mo kinautolu ha tokotaha, ko 'enau manavahē: ka na'e faka'apa'apa 'ae kakai kiate kinautolu. ¹⁴ Pea na'e ului tokolahi ai ki he 'Eiki 'ae kakai tui, ko e tangata mo e fine.) ¹⁵ Ko ia na'a nau fata ai 'ae ngaahi mahaki ki he ngaahi hala, 'o fakatokoto 'i he mohenga mo e tokoto'anga, ke fakamalū honau ni'ihī 'aki 'ae 'ata 'o Pita 'i he'ene 'alu ange. ¹⁶ Pea na'e ha'u foki 'ae tokolahi mei he ngaahi kolo 'oku ofi ki Selūsalema, ke fetuku mai 'ae kakai mahaki, mo kinautolu na'e mamahi 'i he kau laumālie 'uli: pea na'e fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē.

¹⁷ ¶ Pea toki tutu'u hake 'ae taula'eiki lahi, mo kinautolu kotoa pē na'e 'iate ia, (i he fa'ahinga 'oe Sātusi,) kuo nau fonu 'i he 'ita, ¹⁸ Pea na'a nau puke 'ae kau 'Aposetolo, 'o fakahū 'akinautolu ki he fale fakapōpula lahi. ¹⁹ Ka na'e to'o 'ae matapā 'oe fale fakapōpula 'e ha 'āngelo 'ae 'Eiki 'i he pō, pea ne 'omi kitua'ā 'akinautolu, mo ne pehē, ²⁰ "Mou 'alu, 'o tu'u 'i he falelotu lahi, pea malanga ki he kakai 'aki 'ae lea kotoa pē 'oe mo'ui ni."

²¹ Pea kuo nau fanongo ki ai, na'a nau uhu hengihengi ki he falelotu lahi, 'o ako. Ka na'e ha'u 'ae taula'eiki lahi, mo kinautolu na'e 'iate ia, pea fakataha 'ae kau fakamaau, mo e mātu'a kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, pea nau fekau ke 'omi 'akinautolu mei he fale fakapōpula.

²² Ka 'i he hoko atu 'ae kau tangata fekau, 'o 'ikai 'ilo 'akinautolu 'i he fale fakapōpula, na'a nau liu mai, 'o fakahā, ²³ 'O pehē, "Ko e mo'oni na'a mau 'ilo 'ae fale fakapōpula 'oku tāpuni ma'u, pea tutu'u 'itu'a 'ae kau le'o 'i he ngaahi matapā: ka 'i he'emaui to'o ia, na'e 'ikai te mau 'ilo 'i loto ha tokotaha." ²⁴ Pea kuo fanongo ki he ngaahi me'a ni 'ae fungani taula'eiki mo e pule 'oe falelotu lahi mo e kau taula'eiki lahi, na'a nau fifili pe fēfē ai nai eni. ²⁵ Pea na'e toki ha'u 'ae tokotaha, 'o ne fakahā kiate kinautolu, 'o pehē, "Vakai, ko e kau tangata na'a mou fakahū ki he fale fakapōpula, 'oku nau tutu'u 'i he falelotu lahi, 'o ako ki he kakai." ²⁶ Pea 'alu leva 'ae 'eiki mo e kau tangata fekau, 'o 'omi fiemālie 'akinautolu: he na'a nau manavahē ki he kakai, telia na'a tolongaki 'aki 'ae maka 'akinautolu. ²⁷ Pea kuo nau omi, 'o tuku 'akinautolu 'i he 'ao 'oe kau fakamaau: pea na'e

fehu'i 'ae fungani taula'eiki kiate kinautolu, ²⁸ 'O pehē, "Ika na'a mau mātu'aki fekau kiate kimoutolu ke 'oua na'a mou ako 'i he hingoa na? Pea vakai, kuo mou fakapito 'a Selūsalema 'aki ho'omou akonaki, pea ko homou loto ke 'omi 'ae toto 'oe tangata ni kiate kimautolu."

²⁹ ¶ Pea toki lea 'a Pita mo e kau 'aposetolo, 'o pehē, "Oku totonu 'emau talangofua ki he 'Otua 'i he tangata. ³⁰ Ko e 'Otua 'oe tau ngaahi tamai kuo ne fokotu'u 'a Sisu, 'aia ne mou tāmāte'i 'o tautau 'i he 'akau. ³¹ Pea kuo hakeaki'i ia 'e he 'Otua 'aki hono nima to'omata'u ko e 'Eiki mo e Fakamo'ui, ke foaki 'ae fakatomala ki 'Isileli, mo e fakamolemole 'oe angahala. ³² Pea ko 'ene kau fakamo'oni 'akinautolu 'oe ngaahi me'a ni; pea mo e Laumālie Mā'oni'oni foki, 'aia kuo foaki 'e he 'Otua kiate kinautolu 'oku talangofua kiate ia."

³³ ¶ Pea kuo nau fanongo eni, pea nau tekilili 'i he 'ita, mo nau fakakaukau ke tāmāte'i 'akinautolu. ³⁴ Pea toki tu'u hake ha taha 'i he kau fakamaau, ko e Fālesi, ko hono hingoa ko Kāmelieli, ko e akonaki 'i he fono, pea na'e ongoongolelei ia 'i he kakai kotoa pē, pea fekau 'e ia ke tuku si'i atu kitua'ā 'ae kau 'aposetolo;

³⁵ Pea ne pehē kiate kinautolu, "Ae kau tangata 'o 'Isileli, mou vakai pe ko e hā 'ae me'a 'oku mou tokanga ke fai ki he kau tangata ni. ³⁶ He na'e mu'a 'i he ngaahi 'aho ni 'ae tu'u 'a Teutasi, 'o ne pole ko e lahi ia; pea na'e 'alu mo ia 'ae kau tangata, ko e toko fāngeau nai: pea na'e tāmāte'i ia; pea fakamovete 'o 'osi 'akinautolu kotoa pē na'e talangofua kiate ia. ³⁷ Pea hoko mo e tangata ni 'a Siutasi 'o Kāleli, 'i he ngaahi 'aho 'oe tohi kakai, pea ne tataki 'e ia 'ae kakai tokolahi: pea mate foki ia; pea na'e fakamovete 'akinautolu kotoa pē na'e talangofua kiate ia. ³⁸ Pea ko eni, 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, 'oua na'a fai ha me'a ki he kau tangata ni, kae tuku ai pe 'akinautolu: he kapau 'oku mei he tangata 'ae fakakaukau ni mo e ngāue ni, 'e 'osi ia: ³⁹ Pea kapau 'oku mei he 'Otua, 'e 'ikai te mou fa'a fakangata ia: telia na'a 'iloange kuo mou tau'i 'ae 'Otua." ⁴⁰ Pea na'a nau loto ki ai: pea kuo nau ui 'ae kau 'aposetolo, mo kau'imaea, na'a nau fekau ke 'oua te nau lea 'i he huafa 'o Sisu, pea tukuange 'akinautolu.

⁴¹ ¶ Pea na'a nau 'alu mei he 'ao 'oe kau fakamaau 'i he fiefia, koe'uhi kuo nau 'aonga ke kātaki 'ae fakamā koe'uhi ko hono huafa. ⁴² Pea na'e 'ikai tuku 'enau ako mo 'enau malanga'aki 'a Sisu Kalaisi, 'i he 'aho kotoa pē, 'i he falelotu lahi, pea mo e fale kotoa pē.

1 Ko e holi 'oe kau 'aposetolo ke ma'u 'e he kakai masiva 'ae me'akai ki he sino, ka nau tokanga foki ke tufaki 'ae folofola 'ae 'Otua, ko e me'akai ki he laumālie, 3 'Oku fakanofu 'ae kau tangata 'e toko fitu kuo fili ki he ngāue 'oe tokoni. 5 Ko honau tokotaha ko Setiveni, ko e tangata kuo fonu 'i he tui, mo e laumālie Mā'oni'oni. 12 'Oku puke ia 'ekinautolu na'e fakakikihi mo ia, 13 Pea 'oku nau faka'ilo loi kiate ia kuo ne lea kovi ki he fono mo e falelotu lahi.

6 PEA 'i he ngaahi 'aho ko ia, 'i he tupu 'o tokolahi 'ae kau ākonga, na'e tupu 'i he kau 'Elinisitō 'ae

lāunga ki he kau Hepelū, koe'uhi na'e ta'etokanga'i 'e-nau kau fefine kuo mate honau 'unoho, 'i he tufa na'e fai 'i he 'aho kotoa pē. ² Pea na'e fekau 'e he toko hongofulu ma toko ua ke fakataha mai 'ae kau ākongā, 'onau pehē, "'Oku 'ikai taau ke mau li'aki 'ae folofola 'ae 'Otua, kae tokonaki ki he ngaahi keinanga'anga. ³ Pea ko eni, 'e kāinga, mou fili meiate kimoutolu 'ae kau tangata ongoongolelei'ia 'e toko fitu, 'oku pito 'i he Laumālie Mā'oni'oni mo e poto, ke mau fakanofu 'akin-autolu ki he ngāue ni. ⁴ Ka te mau tuku 'akimautolu mau'uaipē ki he lotu, pea mo e malanga'aki 'ae folofola."

⁵ ¶ Pea na'e lelei 'ae lea ko ia ki he kakai kotoa pē: pea na'a nau fili 'a Setiveni, ko e tangata na'e pito 'i he tui mo e Laumālie Mā'oni'oni, mo Filipe, mo Pikolo, mo Nikanoolo, mo Taimoni mo Pamina, mo Nikola ko e ului ki he *lotu fakaSiu* mei 'Aniteoke: ⁶ 'Aia na'a nau omi ki he 'ao 'oe kau 'aposetolo: pea hili 'enau lotu, na'e 'ai honau nima kiate kinautolu. ⁷ Pea na'e mafola 'ae folofola 'ae 'Otua; pea na'e fakatokolahi 'aupito 'ae kau ākongā 'i Selūsalema; pea talangofua ki he tui 'ae fu'u tokolahi 'oe kau taula'eiki. ⁸ Pea kuo pito 'a Setiveni 'i he tui mo e mālohi, na'e fai 'e ia 'ae me'a fakafo mo e ngaahi mana lahi, 'i he 'ao 'oe kakai. ⁹ Pea na'e tu'u 'ae ni'ihi 'i he falelotu, 'aia 'oku ui *ko e falelotu* 'oe Li-pataine, mo e kau Sailine, mo e kau 'Alekiānitia, mo kinautolu mei Silisia, mo 'Esiā, pea na'a nau fakakikihi mo Setiveni. ¹⁰ Pea na'e 'ikai te nau fa'a tali 'ae poto mo e loto na'a ne lea'aki. ¹¹ Pea na'a nau toki fakaloto'i 'ae kau tangata, ke nau pehē, "Kuo mau fanongo ki he'ene lea'aki 'ae lea kovi kia Mōsese, pea mo e 'Otua." ¹² Pea na'a nau ue'i 'ae kakai, mo e mātu'a, mo e kau tangata tohi, ke nau fe'ohofi 'o puke ia, 'o 'omi ki he kau fakamaau, ¹³ Pea na'a nau 'omi 'ae kau fakamo'oni loi, ke nau pehē, "'Oku 'ikai tuku 'e he tangata ni 'ene lea kovi ki he potu mā'oni'oni, pea mo e fono: ¹⁴ He kuo mau fanongo ki he'ene pehē, Ko e Sisu ni 'o Nāsaleti, 'e faka'auha 'e ia 'ae potu ni, pea fakakehe 'ae ngaahi ngāue na'e foaki 'e Mōsese kiate kinautolu." ¹⁵ Pea ko kinautolu kotoa pē na'e nofo 'i he fakamaau, na'a nau sio fakamama'u kiate ia, 'onau vakai ki hono mata kuo hangē ko e mata 'o ha 'āngelo.

1 'Oku lea 'a Setiveni 'o fakamatala ki he me'a na'e talatalaaki ai ia, 2 'Oku ne fakahā na'e lotu totonu 'a 'Epalahame ki he 'Otua, pea fili 'e he 'Otua 'ae ngaahi tamai, 20 'I he te'eki ai fanau'i 'a Mōsese, pe fokotu'u 'ae falelotu fehikitaki, pe langa 'ae falelotu lahi: 37 Na'e kikite 'a Mōsese foki kia Kalaisi: 44 Pea na'e fakatatau 'ae ngaahi me'a na'e tu'utu'uni ki he me'a 'i he langi kae 'ikai tolonga: 51 'Oku ne valoki 'enau angatu'u, mo 'enau tāmāte'i 'a Kalaisi, ko e tokotaha mā'oni'oni, 'aia na'e kikite 'e he kau palōfita 'e ha'u ki māmani. 54 Ko ia ne nau tolongaki 'aki ia 'ae maka pea mate. kae lotu ia kia Sisu ke ne ma'u hono laumālie, pea ne hūfia mo kinautolu.

7 PEA toki pehē 'e he taula'eiki lahi, "'Oku mo'oni 'ae ngaahi me'a ni? ² Pea pehē 'e ia, "'Ae kau tangata

kāinga mo e mātu'a, mou fanongo; na'e hā mai 'ae 'O-tua lāngilangi ki he'etau tamai ko 'Epalahame, 'i he'ene kei 'i Mesopōtemia, kae te'eki nofo ia 'i Kalana, ³ 'O ne pehē kiate ia, "Alu 'i ho fonua, mei ho kāinga, pea ke 'alu ki he fonua te u fakahā kiate koe." ⁴ Pea toki ha'u ia mei he fonua ko Kalitia, 'o nofo 'i Kalana: pea 'i he pekia 'a 'ene tamai, pea toki hiki ia mei ai ki he fonua ni, 'aia 'oku mou nofo ai ni. ⁵ Pea na'e 'ikai te ne foaki kiate ia ha 'api 'i ai, pe ha potu ke tu'u ai hono va'e: ka na'a ne faka'ilo te ne foaki ia mo'ona, pea mo hono hako ki mui 'iate ia, ka na'e te'eki ai ha'ane fānau. ⁶ Pea na'e pehē 'ae folofola 'ae 'Otua, "E nofo 'āunofu hono hako 'i ha fonua kehe; pea 'e fakapōpula'i 'akinautolu 'e he kakai, mo ngaahi kovi 'i he ta'u 'e fāngēau." ⁷ Pea na'e pehē 'e he 'Otua, Te u tautea 'ae pule'anga te nau pōpula ki ai: pea hili ia, te nau ha'u mei ai, 'o tauhi'i au 'i he potu ni. ⁸ Pea ne tuku kiate ia 'ae fuakava 'oe kamu: pea na'e tupu 'a 'Aisake, pea kamu ia 'i hono 'aho valu; pea tupu 'ia 'Aisake 'a Sēkope; pea tupu 'ia Sēkope, 'ae hou'eiki mātu'a 'e toko hongofulu ma toko ua. ⁹ "Pea na'e loto meheka 'ae kau mātu'a kia Siosefa, pea na'a nau fakatau ia ki 'Isipite: ka na'e 'iate ia 'ae 'O-tua, ¹⁰ 'O ne fakamo'ui ia mei he'ene mamahi kotoa pē, pea na'a ne pule ke 'ofeina ia mo poto 'i he 'ao 'o Felo ko e tu'i 'o 'Isipite; pea ne fakanofu ia ko e pule ki 'Isipite mo hono fale kotoa pē. ¹¹ Pea na'e hoko 'ae honge mo e mamahi lahi ki he fonua kotoa pē 'o 'Isipite mo Kēnani: pea na'e 'ikai ma'u ha me'akai 'e he'etau ngaahi tamai. ¹² Pea 'i he fanongo 'a Sēkope 'oku 'i 'Isipite 'ae uite, na'a ne tomu'a fekau atu) 'a 'etau ngaahi tamai. ¹³ Pea 'i hono tu'o ua *hifo*, na'e fakahā 'a Siosefa ki hono kāinga; pea na'e fakahā 'ae kāinga 'o Siosefa kia Felo. ¹⁴ Pea toki fekau 'e Siosefa, ke 'omi 'a 'ene tamai ko Sēkope, mo hono kāinga kotoa pē, ko e toko fitungofulu ma toko nima. ¹⁵ Pea na'e 'alu hifo 'a Sēkope ki 'Isipite, pea na'e pekia ai, 'aia mo e tau ngaahi tamai. ¹⁶ Pea na'e fetuku 'akinautolu ki Sikemi, 'o tuku ki he fonualoto na'e fakatau 'e 'Epalahame 'aki 'ae ngaahi pa'anga mei he foha 'o 'Emoa ko e tamai 'a Sikemi. ¹⁷ "Ka kuo faka'au 'o ofi 'ae kuonga na'e tala'ofa ki ai, 'aia na'e fuakava ki ai 'e he 'Otua kia 'Epalahame, pea tupu 'o tokolahi 'ae kakai 'i 'Isipite, ¹⁸ 'O a'u ki he hoko 'ae tu'i 'e taha, 'aia na'e 'ikai 'ilo 'e ia 'a Siosefa. ¹⁹ Pea na'e fai kākā ia ki hotau kāinga, mo fai fakamamahi ki he'etau ngaahi tamai, pea na'a nau lī ai kikutua'ā 'enau fānau valevale, ke 'oua na'a nau mo'ui. ²⁰ Pea fe'unga mo ia na'e fanau'i 'a Mōsese, pea na'e faka'ofu'ofa lahi ia, pea na'e tauhi *fufū* ia 'i he fale 'o 'ene tamai 'i he māhina 'e tolu: ²¹ Pea 'i he tuku ia kitu'a, na'e to'o hake ia 'e he 'ofefine 'o Felo, pea na'e ngaahi ia ma'ane tama. ²² Pea na'e akonaki'i 'a Mōsese 'i he poto kotoa pe 'oe kakai 'Isipite, pea na'e mālohi ia 'i he lea mo e ngāue. ²³ "Pea kuo kakato kiate ia 'ae ta'u 'e fāngofulu, pea tupu 'i hono loto ke 'a'ahi ki hono kāinga ko e fānau 'a 'Isileli. ²⁴ Pea 'i he'ene mamata ki he tokotaha na'e te'ia ta'etotonu, na'a ne langomaki'i ia, 'o totongi, ia kuo fakamālohi'i, mo tāmāte'i 'ae tangata 'Isipite: ²⁵ He na'e mahalo 'e ia kuo 'ilo 'e hono

kāinga 'e fakamo'ui 'e he 'Otua 'akinautolu 'i hono nima: ka na'e 'ikai te nau 'ilo. ²⁶ Pea pongipongi ai, na'a ne fakahā ia kiate kinautolu lolotonga 'enau kē, pea ne fai ke fakalelei 'akinautolu, 'o ne pehē, 'Kau tangata, ko e kāinga 'akimoutolu; ko e hā 'oku mo fefaikovi'aki ai?' ²⁷ Ka ko ia na'e fai kovi ki hono kaungā'api, ne ne teke'i atu ia, 'o pehē, 'Ko hai na'a ne fakanofa koe koe pule mo e fakamaau kiate kinautolu?' ²⁸ Te ke tāmāte'i au, 'o hangē ko ho'o tāmāte'i 'aneafi 'ae tangata 'Isipite? ²⁹ Pea toki hola 'a Mōsese 'i he lea ko ia, pea 'āunofa ia 'i he fonua ko Mitiani, pea na'e tupu 'iate ia 'i 'ae foha 'e toko ua. ³⁰ "Pea kuo hili 'ae ta'u 'e fāngofulu, pea hā mai kiate ia, 'i he toafa 'oe mo'unga ko Sainai, ha 'āngelo 'ae 'Eiki, 'i he ulu afi 'i he 'ulu 'akau. ³¹ Pea 'i he mamata 'a Mōsese ki ai, na'e ofo ia 'i he'ene hā mai: pea 'i he'ene 'unu'unu atu ke vakai, na'e ongo mai kiate ia 'ae le'o 'oe 'Eiki, ³² 'O pehē, 'Ko e 'Otua au 'o ho'o ngaahi tamai, ko e 'Otua 'o 'Epalahame, ko e 'Otua 'o 'Aisake, pea ko e 'Otua 'o Sēkope.' Pea na'e toki tetetete 'a Mōsese, pea manavahē ke sio. ³³ Pea pehē 'e he 'Eiki kiate ia, To'o ho topuva'e 'i ho va'e; he ko e potu 'oku ke tu'u ai ko e potu mā'oni'oni. ³⁴ Kuo u mamata, kuo u mamata, ki he mamahi, 'a hoku kakai 'i 'Isipite, pea kuo u fanongo ki he'enau to'e, pea kuo u 'alu hifo ke fakamo'ui 'akinautolu. Pea ke ha'u, te u fekau koe ki 'Isipite. ³⁵ Ko Mōsese 'eni, 'aia na'a nau li'aki, 'o pehē, 'Ko hai ne ne fakanofa koe koe pule mo e fakamaau?' Ko ia ia na'e fekau 'e he 'Otua ko e 'eiki mo e huhu'i, 'i he nima 'oe 'āngelo na'e hā mai kiate ia 'i he 'ulu 'akau. ³⁶ Pea ne 'omi 'akinautolu mei ai, kuo hili 'ene fai 'ae ngaahi mana mo e ngāue fakaofa 'i he fonua ko 'Isipite, mo e Tahi Kulokula, pea mo e toafa, 'i he ta'u 'e fāngofulu.

³⁷ ¶ Pea ko e Mōsese ko ia eni, na'e pehē ki he fānau 'a 'Isileli, "E fokotu'u kiate kimoutolu 'e he 'Eiki ko homou 'Otua ha palōfita 'i homou kāinga, ke hangē ko au; pea te mou fanongo kiate ia.' ³⁸ Ko ia ia na'e 'i he fakataha 'i he toafa, mo e 'āngelo 'aia na'e lea kiate ia 'i he mo'unga ko Sainai, pea mo 'etau ngaahi tamai; 'aia na'e ma'u 'ae ngaahi fekau mo'ui ke tuku kiate kitautolu: ³⁹ "Aia na'e 'ikai talangofua ki ai 'etau ngaahi tamai, ka na'e teke'i atu ia 'iate kinautolu, pea nau foki 'i honau loto ki 'Isipite, ⁴⁰ 'O nau pehē kia 'Eloni, 'Ngaohi mo'otautolu ha ngaahi 'otua ke mu'omu'a 'iate kitautolu: he ko e Mōsese ni, 'aia na'e 'omi 'akitautolu mei he fonua ko 'Isipite, 'oku 'ikai te tau 'ilo pe 'oku 'i fē ia.' ⁴¹ Pea na'a nau ngaohi 'ae 'uhiki'i pulu 'i he ngaahi 'aho ko ia, pea feilaulau ki he tamapua, 'o fiefia 'i he ngāue 'a honau nima. ⁴² Pea na'e tafoki 'ae 'Otua, 'o fakatukutuku 'i 'akinautolu, ke nau lotu ki he ngaahi me'a 'oe langi; 'o hangē ko ia kuo tohi 'i he tohi 'oe kau palōfita, "Ae fale 'o 'Isileli, he kuo mou tauhi 'aki au 'ae manu tāmāte'i, mo e feilaulau, 'i he ta'u 'e fāngofulu 'i he toafa? ⁴³ 'Io, pea mou to'o hake 'ae fale fehikitaki 'o Moloke, mo e fetu'u 'o homou 'otua ko Lemafani, 'ae ngaahi fakatātā na'a mou ngaohi ke mou lotu ki ai: pea te u fetuku 'akimoutolu kitu'a Papilone.' ⁴⁴ "Na'e 'i he'etau ngaahi tamai 'ae fale fehikitaki 'oe fakamo'oni 'i he

toafa, 'o hangē ko e tu'utu'uni 'o ia na'e folofola kia Mōsese, ke ne ngaohi ia 'o fakatatau ki he fakatātā kuo ne mamata ki ai. ⁴⁵ 'Aia na'e 'omi 'e he'etau ngaahi tamai mo Siosiuia ki he fonua 'oe kakai Senitaile, 'akinautolu na'e kapusi 'e he 'Otua mei he 'ao 'o 'etau ngaahi tamai, 'o a'u ki he ngaahi 'aho 'o Tevita, ⁴⁶ 'Aia na'e 'ofeina 'i he 'ao 'oe 'Otua, pea ne holi ke ne 'ilo ha nofo'anga mo e 'Otua 'o Sēkope. ⁴⁷ Ka na'e langa 'e Solomone 'ae fale mo'ona. ⁴⁸ "Ka 'oku 'ikai nofo 'ae Funгани Mā'olunga 'i he ngaahi fale kuo ngaohi 'aki 'ae nima; 'o hangē ko e lea 'ae palōfita, ⁴⁹ "Oku pehē 'e he 'Eiki, Ko hoku nofo'a 'ae langi, pea ko hoku tu'ungava'e 'a māmani: ko e hā 'ae fale te mou langa mo'oku? pea ko e hā hoku mā'olō'anga? ⁵⁰ 'ikai na'e ngaohi 'e hoku nima 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē?"

⁵¹ ¶ "Ae kau kia kekeva, pea ta'ekamu 'ae loto mo e telinga, 'oku mou teke'i ma'uaipē 'ae Laumālie Mā'oni'oni: 'o hangē ko ho'omou ngaahi tamai. ⁵² Ko e palōfita fē na'e 'ikai fakatanga 'i he ho'omou ngaahi tamai? Pea kuo nau tāmāte'i 'akinautolu na'e mu'aki fakahā 'ae ha'u 'oe Toko Taha Angatonu; 'aia kuo mou toki lavaki'i mo tāmāte'i: ⁵³ 'Akimoutolu na'e ma'u 'ae fono 'i he 'ao 'oe kau 'āngelo, kae 'ikai fai ki ai."

⁵⁴ ¶ Pea kuo nau fanongo ki he ngaahi me'a ni, na'e tekellili honau loto 'i he 'ita, pea nau fakalili honau nifo kiate ia. ⁵⁵ Ka na'e pito ia 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea sio fakamama'u ia ki he langi, 'o ne mamata ki he nāunau 'oe 'Otua, mo Sisu 'oku tu'u 'i he nima to'omata'u 'oe 'Otua, ⁵⁶ 'O ne pehē, "Vakai, 'oku ou mamata ki he langi kuo matangaki, mo e Foha 'oe tangata 'oku tu'u 'i he nima to'omata'u 'oe 'Otua." ⁵⁷ Pea na'a nau toki kalanga 'aki 'ae le'o lahi, mo tāpuni honau telinga, 'o fe'ohofi fakataha kiate ia, ⁵⁸ 'O lī ia ki he tua'ā kolo, mo tolongaki 'aki 'ae maka: pea na'e tuku hifo 'e he kau fakamo'oni honau kofu 'i he va'e 'oe talavou, ko Saula hono hingoa. ⁵⁹ Pea na'a nau tolongaki 'a Setiveni, kae lotu pe ia, mo pehē, "Eiki Sisu, ke ke ma'u hoku laumālie." ⁶⁰ Pea tu'ulutui ia, 'o kalanga 'aki 'ae le'o lahi, "Eiki, 'oua na'a lau 'ae angahala ni kiate kinautolu." Pea kuo ne lea'aki ia, pea mohe. Pea na'e loto lelei 'a Saula ki he'ene mate.

1 Ko e me'a 'i he fakatanga 'i Selūsalema ne tupu 'ae siasi 'i Samēlia. 5 Ko e malanga 'a Filipe mo fai me'a mana, pea ne papitaiso ai 'ae tokolahi, pea papitaiso mo Saimone ko e fie mana, mo e fakahala 'oe kakai: 14 'Oku 'alu hifo 'a Pita mo Sione ke tokoni'i 'ae siasi: pea 'i he'ena lotu mo hilifaki 'ae nima na'e hoko 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 18 Ne fie fakatau 'e Saimone meiate kinaua 'ae mālohi ko ia, 20 Pea valoki mālohi 'e Pita ki he'ene mālualo, mo e manumanu, pea ne ako ki ai ke fakatomala, pea hili 'ena malanga 'oku na liu mai ki Selūsalema. 26 Ka 'oku fekau 'a Filipe 'e he 'āngelo ke ako'i mo papitaiso 'ae 'iunoke mei 'Itiopea.

8 PEA 'i he 'aho ko ia, na'e lahi 'ae fakatanga ki he siasi 'i Selūsalema; pea na'e fakamovetevete 'akinautolu kotoa pē 'i he fonua ko Siutea mo Samēlia, kae nofo pe 'ae kau 'aposetolo. ² Pea na'e fai 'ae putu 'o Se-

tiveni 'e he kau tangata lotu, pea na'e lahi 'enau tangi 'iate ia. ³ Ka ko Saula na'a ne maumau'i 'ae siasi, 'o hū ki he fale kotoa pē, mo ne toho 'ae kakai tangata mo e fefine, 'o fakahū ki he fale fakapōpula. ⁴ Pea ko kinautolu na'e fakamovetevete, na'a nau 'alu ki he potu kotoa pē, mo malanga'aki 'ae folofola. ⁵ Pea na'e toki 'alu hifo 'a Filipe ki he kolo 'o Samēlia, 'o malanga'aki 'a Kalaisi kiate kinautolu. ⁶ Pea na'e tokanga 'o loto taha 'ae kakai ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Filipe, 'i he'e-nau fanongo mo mamata ki he ngaahi mana na'a ne fai. ⁷ He na'e ha'u kitu'a 'ae kau laumālie 'uli mei he tokolahi na'a nau 'ulusino ai, 'onau tangi le'o lahi: pea na'e fakamo'ui 'ae tokolahi na'e pukea 'i he mahaki tete, pea mo e kau pipiki. ⁸ Pea na'e lahi 'ae fiefia 'i he kolo ko ia. ⁹ Ka na'e 'i ai 'ae tangata na'e hingoa ko Saimone, 'aia ne tomu'a fai 'ae kikite 'i he kolo 'o ne fakamana'i 'ae kakai 'o Samēlia, mo ne pole ko e lahi ia: ¹⁰ Pea na'a nau tokanga kotoa pē kiate ia, mei he iiki 'o a'u ki he lalahi, 'onau pehē, "Ko e mālohi lahi 'oe 'Otua 'ae tangata ni." ¹¹ Pea na'a nau tokanga kiate ia, koe'uhi kuo fuoloa 'ene fakafo kiate kinautolu 'i he'ene fie mana. ¹² Ka kuo nau tui kia Filipe, 'i he'ene malanga'aki 'ae ngaahi me'a 'oe pule'anga 'oe 'Otua, mo e huafa 'o Sisu Kalaisi, pea nau papitaiso, 'ae tangata mo e fefine. ¹³ Pea toki tui foki mo Saimone: pea kuo papitaiso ia, pea nofo ia mo Filipe, 'o ofo 'i he'ene mamata ki he ngaahi mana mo e me'a fakafo lahi na'a ne fai. ¹⁴ Pea 'i he fanongo 'ae kau 'aposetolo 'i Selūsalema kuo tali 'e Samēlia, 'ae folofola 'ae 'Otua, na'a nau fekau 'a Pita mo Sione kiate kinautolu: ¹⁵ Pea 'i he'ena hoko hifo, na'a na hūfia 'akinautolu, ke nau ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni: ¹⁶ (He na'e te'eki ai tō ia ki ha ni'ihi 'iate kinautolu: ka kuo nau papitaiso pe 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu.) ¹⁷ Pea na'a na toki hilifaki hona nima kiate kinautolu, pea nau ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni. ¹⁸ Pea kuo mamata 'a Saimone 'oku foaki 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'i he hili 'ae nima 'oe ongo 'aposetolo, pea fie 'atu 'e ia 'ae pa'anga kiate kinaua, ¹⁹ 'O ne pehē, "Foaki mai foki kiate au 'ae mālohi ni, koe'uhi ke 'ilonga 'aia te u hili ki ai hoku nima, ke ma'u 'e ia 'ae Laumālie Mā'oni'oni." ²⁰ Ka na'e pehē 'e Pita kiate ia, "Ke mala'ia mo koe ho'o pa'anga, koe'uhi kuo ke mahalo 'e fa'a fakatau'aki 'ae pa'anga 'ae foaki 'ae 'Otua. ²¹ 'Oku 'ikai lelei ho loto 'i he 'ao 'oe 'Otua. ²² Ko ia ke ke fakatomala 'i ho'o angahala ni, pea hū ki he 'Otua, hei'ilo 'e fakamolemole kiate koe 'ae mahalo 'o ho loto. ²³ He 'oku ou 'ilo ni 'oku ke 'i he kona 'oe 'ahu, pea 'oku ha'i 'aki koe 'ae angahala." ²⁴ Pea leaange 'a Saimone, 'o pehē, "Mo hūfia au ki he 'Eiki, ke 'oua na'a tō kiate au ha me'a 'e taha 'i he ngaahi me'a kuo mo lea ki ai." ²⁵ Pea kuo 'osi 'ena fakahā mo malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki, ne na toe liu mai ki Selūsalema, 'o malanga'aki 'ae ongoongolelei 'i he ngaahi potu kakai kehekehe 'o Samēlia. ²⁶ Pea na'e lea ha 'āngelo 'ae 'Eiki kia Filipe, 'o pehē, "Tu'u, pea ke 'alu ki he feitu'u tonga, ki he hala 'oku 'alu hifo mei Selūsalema ki Kesa, 'aia ko e toafa." ²⁷ Pea tu'u ia, 'o 'alu: pea vakai, ko e tangata 'I-

tiopea, ko e 'iunoke, koē na'e 'a'ana 'ae tauhi 'o 'ene koloa kotoa pē, pea na'e 'alu ia ki Selūsalema ke lotu: ²⁸ Pea 'i he'ene liu mai, kuo heka 'i hono saliate, pea na'e lau 'e ia 'ae palōfita ko 'Isaia. ²⁹ Pea na'e toki pehē 'e he Laumālie kia Filipe, "'Alu atu ke hoko ki he saliate na.'" ³⁰ Pea lele atu 'a Filipe, 'o ne fanongo ki he'ene lautohi 'i he palōfita ko 'Isaia, pea ne pehē, "'Oku ke 'ilo hono 'uhinga 'o ia 'oku ke lau?"' ³¹ Pea pehē 'e ia, "Te u 'ilo fēfē, 'o kapau 'e 'ikai fakahinohino au 'e ha tangata?" Pea na'a ne kole kia Filipe ke 'alu hake ke na haheka mo ia. ³² Ko e potu 'eni 'i he tohi na'a ne lau, "Na'e tatakia ia 'o hangē ko e sipi ke tāmāte'i; pea hangē ko e lami 'oku noa 'i he 'ao 'oe tangata kosi, pehē na'e 'ikai mafa'a hono fofonga: ³³ 'I he'ene mo'ulaloa na'e fakamālohi'i ia: pea ko hai te ne fakahā hono tupu'anga? He na'e 'ave 'ene mo'ui 'i māmani." ³⁴ Pea leaange 'ae 'iunoke kia Filipe, 'o pehē, "'Oku ou kole kiate koe, ko e lea eni 'ae palōfita kia hai? Kiate ia, pe ki ha tangata kehe?"' ³⁵ Pea mafa'a 'ae ngutu 'o Filipe 'o ne kamata 'i he tohi ko ia, 'o malanga'aki 'a Sisu kiate ia. ³⁶ Pea 'i he'ena fononga 'i he hala, na'a na hoko ki he vai: pea pehē 'e he 'iunoke, "Vakai, ko e vai; ko e hā 'oku ta'ofi ke 'oua na'aku papitaiso?"' ³⁷ Pea pehē 'e Filipe, "'Oku lelei ia, 'o kapau 'oku ke tu'iaki ho loto kotoa." Pea ne leaange, 'o pehē, "'Oku ou tui ko Sisu Kalaisi ko e 'Alo 'oe 'Otua,"' ³⁸ pea fekau 'e ia ke tu'u 'ae saliate: pea ne na 'ohifo fakatou'osi ki he vai, 'a Filipe mo e 'iunoke; pea ne papitaiso 'i ai. ³⁹ Pea kuo na 'ohake mei he vai, pea 'ave 'a Filipe 'e he Laumālie 'oe 'Eiki, pea na'e 'ikai toe mamata 'e he 'iunoke kiate ia: pea fononga ia 'i hono hala kuo fiefia. ⁴⁰ Ka na'e 'ilo 'a Filipe 'i 'Asota: pea fononga atu ia, mo malanga 'i he ngaahi kolo kotoa pē, 'o fai ki Sesalia.

1 'Oku fononga 'a Saula ki Tamasikusi, 4 Pea 'oku ta hifo ia ki he kekeke, 10 'Oku ui ia ki he ngāue 'ae 'aposetolo, 18 'Oku papitaiso ia 'e 'Ananaia. 20 'Oku ne malanga'aki 'a Kalaisi 'i he ta'emanavahē. 23 'Oku toitoi 'ae kakai Siu ke nau tāmāte'i ia: 29 Mo e kau 'Elinisitō foki, ka 'oku ne hao mei ai 'o mo'ui. 31 'Oku fiemālie 'ae siasi, pea 'oku fakamo'ui 'e Pita 'a Enia mei he mahaki tete, 36 Mo ne fakamo'ui 'a Tapaita 'aia na'e mate.

9 PEA na'e kei mānava 'aki 'e Saula 'ae lea fakamanavahē mo e fakapō ki he kau ākonga 'ae 'Eiki, pea 'alu ia ki he taula'eiki lahi, ² 'O kole mei ai 'ae tohi ki he ngaahi falelotu 'i Tamasikusi, koe'uhi ka 'ilo 'e ia ha ni'ihi, 'ae tangata pe ko e fefine, 'i he hala ko eni, ke ne 'omi ha'isia 'akinautolu ki Selūsalema. ³ Pea 'i he'ene fononga, kuo ofi ki Tamasikusi: pea fakafokifā na'e malama takatakai 'iate ia 'ae maama mei he langi: ⁴ Pea tō ia ki he kekeke, 'o ne fanongo ki he le'o na'e pehē mai kiate ia, "'E Saula, 'e Saula, ko e hā 'oku ke fakatanga ai au?"' ⁵ Pea ne pehē, "'Eiki ko hai koe?" Pea pehē mai 'e he 'Eiki, "Ko au Sisu 'oku ke fakatanga'i: ko e me'a faingata'a ho'o 'akahi 'ae me'a māsila. ⁶ Pea tetetete ia mo ofo lahi, 'o ne pehē, "'Eiki, ko ho finangalo ke u fai 'ae hā?" Pea pehē 'e he 'Eiki kiate ia, "Tu'u, 'o 'alu ki he kolo, pea 'e fakahā kiate koe 'aia 'oku to-

tonu te ke fai." ⁷ Pea na'e tu'u ta'efa'alea 'ae kau tangata na'e fononga mo ia, 'onau fanongo pe ki he le'o, kae 'ikai sio ki ha taha. ⁸ Pea tu'u hake 'a Saula mei he kelekele; pea 'i he 'ā 'a hono mata, kuo 'ikai 'ilo 'e ia ha me'a: ka na'a nau taki nima ia, 'o 'omi ki Tamasikusi. ⁹ Pea na'e kui ia 'i he 'aho 'e tolu, pea na'e 'ikai ke kai pe inu.

¹⁰ ¶ Pea na'e 'i Tamasikusi 'ae ākongā 'e tokotaha, ko 'Ananaia hono hingoa; pea na'e folofola 'ae 'Eiki kiate ia 'i he me'a na'e hā mai, 'o *ne pehē*, "'Ananaia." Pea pehē 'e ia, "Vakai, ko au, 'Eiki." ¹¹ Pea *pehē* 'ae 'Eiki kiate ia, "Tu'u, 'o 'alu ki he hala 'oku ui ko e Totonu, pea ke fahu' 'i he fale 'o Siutasi kiate ia 'oku ui ko Saula, mei Tasusi: pea vakai, he 'oku lotu ia: ¹² He kuo ne mamata 'i he me'a hā mai ki he tangata ko 'Ananaia hono hingoa, 'oku 'alu ange mo hilifaki hono nima kiate ia, koe'uhi ke 'ā hono mata." ¹³ Pea toki pehē 'e 'Ananaia, "'Eiki, kuo u fanongo 'i he tokolahi, ki he kovi lahi kuo fai 'e he tangata ni ki ho kakai mā'oni'oni 'i Selūsalema: ¹⁴ Pea mo 'ene ma'u 'i heni 'ae fekau mei he kau taula'eiki lahi, ke ha'i 'akinautolu kotoa pē 'oku ui ki he huafa." ¹⁵ Ka na'e pehē 'e he 'Eiki kiate ia, "'Alu koe: he ko e me'a ngāue ia kuo fili ma'aku, ke fakahā hoku huafa ki he ngaahi Senitaile, mo e ngaahi tu'i pea mo e fānau 'a 'Isileli: ¹⁶ He te u fakahā kiate ia 'ae me'a lahi 'e mamahi ai ia koe'uhi ko hoku hingoa." ¹⁷ Pea na'e 'alu 'a 'Ananaia, 'o hū ki he fale; pea ne hilifaki hono nima kiate ia, mo ne pehē, "'E kāinga Saula, ko e 'Eiki ko Sisu, 'aia na'e hā mai kiate koe 'i he hala na'a ke ha'u ai, kuo ne fekau au koe'uhi ke 'ā ho mata, pea ke fakapito'aki koe 'ae Laumālie Mā'oni'oni." ¹⁸ Pea fetoki fakafokifā mei hono mata 'ae me'a 'o hangē ko e 'uno'i ika: pea 'ā leva ia, pea tu'u, 'o papitaiso. ¹⁹ Pea hili 'ene kai na'a ne mālohi. Pea na'e nonofo 'a Saula mo e kau ākongā 'i Tamasikusi 'i he ngaahi 'aho ni'ihi. ²⁰ Pea kamata leva 'e ia ke malanga'aki 'a Kalaisi ko e 'Alo ia 'oe 'Otua, 'i he ngaahi falelotu. ²¹ Ka na'e ofo 'akinautolu kotoa pē na'e fanongo, mo nau pehē; "'Ikai ko eni ia na'e fakapoongi 'akinautolu na'e ui ki he hingoa ni 'i Selūsalema, pea na'e ha'u foki ki heni ke ne 'ave ha'isia 'akinautolu ki he kau taula'eiki lahi?" ²² Ka na'e tupulaki 'ae mālohi 'ia Saula, pea na'a ne fakatāfu'ua 'ae kakai Siu na'e nofo 'i Tamasikusi, 'o ne fakamo'oni ko e Kalaisi eni.

²³ ¶ Pea kuo hili 'ae ngaahi 'aho lahi, na'e fakakaukau 'ae kakai Siu ke tāmāte'i ia: ²⁴ Ka na'e 'ilo 'e Saula 'enau toitoi'i ia. Pea na'a nau le'ohi 'ae ngaahi matapā 'i he 'aho mo e pō ke tāmāte'i ia. ²⁵ Pea na'e toki 'ave po'uli ia 'e he kau ākongā, 'o tukutuku hifo 'i he kato mei he 'ā. ²⁶ Pea 'i he hoko 'a Saula ki Selūsalema, na'e fie ului ia ki he kau ākongā: ka na'e manavahē kotoa pē kiate ia, he na'e 'ikai te nau tui ko e ākongā ia. ²⁷ Ka na'e to'o ia 'e Pānepasa 'o 'omi ki he kau 'aposetolo, pea na'a ne fakahā kiate kinautolu 'a 'ene mamata ki he 'Eiki 'i he hala, mo 'ene folofola kiate ia, pea mo 'ene malanga mālohi 'i Tamasikusi 'i he huafa 'o Sisu. ²⁸ Pea na'e nofo ia pea felemofafo mo kinautolu 'i Selūsalema. ²⁹ Pea na'e lea mālohi ia 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu, mo ne fakakikihi mo e kau 'Elinisitō: ka na'a nau kumi ke tā-

mate'i ia. ³⁰ Pea 'i he 'ilo eni 'e he kāinga, na'a nau 'ohi-fo ia ki Sesalia, pea nau fekau ia *ke 'alu* ki Tasusi. ³¹ Pea na'e toki ma'u 'ae fiemālie 'e he ngaahi siasi 'i Siutea kotoa pē mo Kaleli mo Samēlia, pea na'e langa hake 'akinautolu; pea na'a nau 'a'eva 'i he manavahē ki he 'Eiki, mo e fiemālie 'oe Laumālie Mā'oni'oni, pea tupu 'o tokolahi.

³² ¶ Pea ko eni, 'i he 'alu fano pe 'a Pita 'i he ngaahi potu, na'e hoko hifo foki ia ki he kau lotu na'e nofo 'i Lita. ³³ Pea na'a ne 'ilo 'i ai ha tangata ko Enia hono hingoa, pea kuo valu ta'u 'ene tokoto 'i hono mohenga, pea na'e mo'ua ia 'i he mahaki tete. ³⁴ Pea pehē 'e Pita kiate ia, "Enia, 'oku fakamo'ui koe 'e Sisu Kalaisi: tu'u, 'o tākai ho mohenga." Pea tu'u leva ia. ³⁵ Pea na'e mama-ta kiate ia pea tafoki ki he 'Eiki 'akinautolu kotoa pē na'e nofo 'i Lita mo Seloni.

³⁶ ¶ Pea na'e 'i Sopa 'ae ākongā 'e taha na'e hingoa ko Tapaita, ko e hingoa tatau ia mo Toakasi: pea na'e fa'a fai 'e he fefine ni 'ae ngaahi ngāue lelei mo e fa'a foaki. ³⁷ Pea ko eni, na'e tuia hono mahaki 'i he ngaahi 'aho ko ia, pea pekia: pea kuo nau tatafi ia, na'a nau fakatokoto *ia* 'i he potu fale 'i 'olunga. ³⁸ Pea na'e vāofi 'a Lita mo Sopa, pea 'i he fanongo 'ae kau ākongā 'oku 'i ai 'a Pita, na'a nau fekau 'ae ongo tangata, 'o kole kiate ia ke "'Oua na'a tuai 'ene ha'u kiate kinautolu." ³⁹ Pea tu'u 'a Pita, 'o 'alu mo kināua. Pea kuo hoko atu ia, na'a nau 'omi ia ki he potu fale 'i 'olunga: pea na'e tutu'u mo tangi 'o ofi kiate ia 'ae kau fefine kotoa pē kuo mate honau 'unoho, 'onau fakahā 'ae ngaahi kofutu'a mo e kofu kehekehe na'e ngaohi 'e Toakasi, 'i he'ene kei 'iate kinautolu. ⁴⁰ Ka kuo tuku atu 'e Pita 'akinautolu kotoa pē kitu'a, pea tu'ulutui ia, 'o lotu; pea hanga ia ki he sino mo ne pehē, "Tapaita, tu'u hake." Pea ne 'ā hake hono mata: pea 'i he'ene mamata kia Pita, na'a ne nofo hake. ⁴¹ Pea ne mafao hono nima kiate ia, 'o fokotu'u hake ia, pea kuo ne ui 'ae kau lotu mo e kau fefine kuo mate honau 'unoho, na'a ne 'atu ia kuo mo'ui. ⁴² Pea na'e ongoongoa ia 'i Sopa kotoa pē; pea tui 'ae tokolahi ki he 'Eiki. ⁴³ Pea ko ia, na'e nofo ai ia, 'o 'aho lahi, 'i Sopa, mo e tokotaha ko Saimone ko e tu-funga ngaohi kili'i manu.

1 Ko Koniliusi ko e tangata fa'a lotu, 'oku fakahā 'e ha 'āngelo, ke ne fekau he ha'u 'a Pita: 11 Pea akonaki'i ia 'i he me'a na'e hā kiate ia ke 'oua 'e ta'e'ofa ki he Senitaile. 34 'Oku ne malanga'aki 'a Kalaisi kia Koliniusi mo hono kāinga, 44 Pea tō 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kinautolu, 48 Pea nau papitaiso.

10 PEA na'e 'i Sesalia 'ae tangata 'e tokotaha ko Koniliusi hono hingoa, ko e 'eikita'u 'oe kau tau na'e ui " *Ko e kau Tau 'Itali.*" ² Ko e fa'a lotu ia, pea manavahē ki he 'Otua, 'aia mo hono fale kotoa pē, pea na'e lahi 'ene foaki ki he kakai, mo ne hū ma'uaipē ki he 'Otua. ³ Pea mamata pau 'e ia 'i ha me'a hā mai, 'i hono hiva nai 'oe feitu'ula'ā 'oe 'aho, ki ha 'āngelo 'ae 'Otua 'oku ha'u kiate ia, 'o ne pehē kiate ia, "Koniliusi." ⁴ Pea kuo vakai ia ki ai, pea manavahē ia, mo pehē, "Ko e hā ia, 'Eiki?" Pea ne pehē kiate ia, "Kuo a'u hake ho'o

ngaahi hū mo ho'o fa'a foaki, ko e me'a fakamanatu 'i he 'ao 'oe 'Otua. ⁵ Pea ke fekau leva ha kau tangata ki Sopa, ke 'omi 'a Saimone, ko hono hingoa 'e taha ko Pita: ⁶ 'Oku nofo ia mo Saimone ko e tufunga ngaohi kilii manu, 'oku tu'u hono fale 'i he matātahi: pea te ne tala kiate koe 'ae me'a totonu ke ke fai." ⁷ Pea kuo 'alu 'ae 'āngelo na'e lea kia Koniliusi, pea ui ia ki he toko ua 'i he'ene kau tamaio'eiki, mo e tangata tau 'oku lotu, meiate kinautolu na'e tali fekau kiate ia; ⁸ Pea kuo ne fakahā eni kotoa pē kiate kinautolu, pea ne fekau 'akinautolu ki Sopa.

⁹ ¶ Pea pongipongi ai, 'i he'enua fononga atu, 'o ofi ki he kolo, kuo 'alu hake 'a Pita ki he tu'a fale ke lotu, 'i hono ono nai 'oe feitu'ula'ā: ¹⁰ Pea na'e lahi 'ene fiekaia, pea holi ia ke kai; kae lolotonga 'enua te ia, na'e 'āvea hono lotu, ¹¹ Pea mamata ia kuo matangaki 'ae langi, pea tuku hifo kiate ia ha me'a 'o hangē ha fu'u tupenu, kuo fakakave'i 'i hono kapa 'e fā, pea tuku-tukuhifo ia ki he kelekele: ¹² Pea na'e 'i ai 'ae fanga manu ve'e fā 'oe fonua, mo e manu fekaia, mo e manu totolo, mo e manu 'oe 'atā. ¹³ Pea na'e ongo mai 'ae le'o kiate ia, 'o pehē, "Tu'u hake, Pita; 'o tāmāte'i mo kai." ¹⁴ Ka na'e pehē 'e Pita, "'Eiki, 'e 'ikai 'aupito; he 'oku te'eki ai te u kai ha me'a 'oku 'ikai ngofua pe ta'ema'a." ¹⁵ Pea na'e toe ongo mai 'ae le'o kiate ia ko hono tu'o ua, "Ko ia kuo fakama'a 'e he 'Otua, 'oua na'a ke pehē 'oku 'ikai ngofua." ¹⁶ Pea na'e fai 'ae me'a ni 'o tu'o tolu: pea toe fusi hake 'ae tupenu ki he langi. ¹⁷ Pea lolotonga 'ae fifili 'a Pita 'i hono lotu pe ko e hā hono 'uhinga 'oe me'a kuo ne mamata ai, 'iloange, kuo tutu'u 'i he matapā 'ae kau tangata fekau 'a Koniliusi, kuo nau fehu'i ki he fale 'o Saimone, ¹⁸ "Pea na'a nau ui, 'o fehu'i pe 'oku nofo ai 'a Saimone, 'oku hingoa ko Pita."

¹⁹ ¶ Pea lolotonga 'ae fifili 'a Pita ki he me'a kuo hā mai, pea pehē 'e he Laumālie kiate ia, "Vakai, 'oku kumi koe 'e he kau tangata 'e toko tolu. ²⁰ Ko ia ke ke tu'u, 'o 'alu hifo, pea mou ō mo kinautolu, pea 'oua na'a ke manavahē: he kuo u fekau 'akinautolu." ²¹ Pea toki 'alu hifo 'a Pita ki he kau tangata kuo fekau mai 'e Koniliusi kiate ia; 'o ne pehē, "Vakai, ko au eni 'oku mou kumi: pea ko e hā 'ae me'a 'oku mou ha'u ai?"

²² Pea nau pehē, "Ko Koniliusi ko e 'Eikitau, ko e tangata angatonu, pea manavahē ki he 'Otua, pea 'oku ongoongolelei ia 'i he kakai Siu kotoa pē, na'e valoki ia 'e he 'Otua, 'i ha 'āngelo mā'oni'oni, ke ne fekau kiate koe ke ke 'alu ki hono fale, ke ne fanongo ki ha ngaahi lea 'iate koe." ²³ Pea na'a ne toki 'omi 'akinautolu ki fale, ke nau nonofo. Pea pongipongi ai, na'e 'alu 'a Pita mo kinautolu, pea na'a nau ō mo e kāinga ni'ihi mei Sopa.

²⁴ Pea 'i he 'aho na'e feholo'i, na'a nau hoko ki Sesalia. Pea tatali 'a Koniliusi kiate kinautolu, pea kuo ne fakataha hono ngaahi kāinga mo e kaungā'api. ²⁵ Pea 'i he hū atu 'a Pita, na'e fakafetaulaki mai kiate ia 'a Koniliusi, pea tō ki lalo 'i hono va'e, 'o ne hū. ²⁶ Ka na'e fokotu'u hake ia 'e Pita, mo pehē 'e ia, "Tu'u hake; he ko e tangata pe foki au." ²⁷ Pea na'e kei lea ia kiate ia, pea hū ki fale, pea 'ilo 'e ia 'ae tokolahi kuo fakataha. ²⁸ Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "'Oku mou 'ilo ko e

me'a 'oku 'ikai ngofua 'i he tangata Siu ke fakataha mo e tangata mei he pule'anga kehe, pe 'alu ki ai; ka kuo fakahā 'e he 'Otua kiate au, ke 'oua na'aku ui ko e ta'e-tapu pe ta'ema'a ha tangata 'e tokotaha. ²⁹ Ko ia na'aku ha'u ai, 'o 'ikai teu paongata'a 'i he fekau mai kiate au: pea ko eni, 'oku ou fehu'i pe ko e hā ai kuo mou fekau mai kiate au?" ³⁰ Pea pehē 'e Koniliusi, "Ko e 'aho 'e fā kuo hili ange, na'aku 'aukai 'o hoko ki he feitu'ula'ā ni; pea 'i hono hiva 'oe feitu'ula'ā na'aku lotu 'i hoku fale, pea mo 'ene tu'u 'i hoku 'ao 'ae tangata 'oku ofu fetapatapaki, ³¹ 'O ne pehē mai, 'Koniliusi, kuo ongo ho'o hū, pea 'oku manatu'i 'e he 'Otua ho'o fa'a foaki. ³² Ko ia ke ke fekau ai ki Sopa 'o 'omi ki heni 'a Saimone, 'oku hingoa ko Pita; 'oku nofo ia 'i he fale 'o Saimone ko e tufunga ngaohi kilii manu 'i he matātahi: pea ka ha'u, 'e lea ia kiate koe." ³³ Ko ia ne u fekau atu ai leva kiate koe; pea ko e me'a lelei ho'o ha'u. Pea ko eni, kuo mau fakataha kotoa pē 'i he 'ao 'oe 'Otua, ke fanongo ki he me'a kotoa pē 'oku fekau 'e he 'Otua kiate koe." ³⁴ Pea toki mafa'a 'ae ngutu 'o Pita, 'o ne pehē, "Ko e mo'oni 'oku ou 'ilo ni 'oku 'ikai filifilimānako 'ae 'Otua ki he kakai: ³⁵ Ka 'oku ne ma'u ma'ana 'aia 'oku manavahē kiate ia, mo fai totonu, 'i he pule'anga kotoa pē. ³⁶ Ko e akonaki eni na'e tuku ki he fānau 'a 'Isileli, ko e malanga'aki 'ae melino ia Sisu Kalaisi: (ko e 'Eiki ia 'oe me'a kotoa pē): ³⁷ Pea ko e ongoongo ko ia 'oku mou 'ilo'i, 'aia na'e fanongonongo 'i Siutea kotoa pē, 'o kamata 'i Kāleli, 'i he hili 'ae papitaiso na'e malanga'aki 'e Sione; ³⁸ Koe'uhi ko e fakanoho 'e he 'Otua 'a Sisu 'o Nāsaleti 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni mo e mālohi: 'aia na'e fa'a fe'alu'aki 'o fai lelei, mo ne fakamo'ui 'akinautolu kotoa pē na'e fakamālohi'i 'e he tēvolo; he na'e 'iate ia 'ae 'Otua. ³⁹ Pea ko e kau fakamo'oni 'akinautolu 'oe me'a kotoa pē na'a ne fai 'i he fonua 'oe kakai Siu, pea 'i Selūsalema; ko ia ia foki na'a nau tāmāte'i 'i he tautau 'i he 'akau: ⁴⁰ Pea na'e fokotu'u ia 'e he 'Otua 'i hono 'aho tolu, 'o fakahā lahi ia; ⁴¹ Ka na'e 'ikai ki he kakai kotoa pē, ka ki he fakamo'oni na'e tomu'a fili 'e he 'Otua, kiate kinautolu, na'a mau kai mo inu mo ia, 'i he hili 'ene toetu'u mei he mate. ⁴² Pea na'a ne fekau kiate kinautolu ke mau malanga ki he kakai, mo fakamo'oni ko ia ia kuo fakanoho 'e he 'Otua ko e Fakamaau ki he mo'ui mo e mate. ⁴³ Pea 'oku fakamo'oni kiate ia 'ae kau palōfita kotoa pē, ko ia fulipē 'e tui kiate ia, 'e ma'u 'ae fakamolemole 'oe angahala 'i hono huafa."

⁴⁴ ¶ Pea 'i he kei lea'aki 'e Pita 'ae ngaahi lea ni, ne tō hifo 'ae Laumālie Mā'oni'oni kiate kinautolu kotoa pē na'e fanongo ki he lea. ⁴⁵ Pea na'e ofo 'akinautolu 'oe kamu na'e tui, 'akinautolu kotoa pē na'e omi mo Pita, koe'uhi kuo hua'i hifo ki he Senitaile foki 'ae foaki 'oe Laumālie Mā'oni'oni. ⁴⁶ He kuo nau fanongo ki he'enua lea'aki 'ae lea kehekehe, mo fakamālō ki he 'Otua, Pea toki pehē 'e Pita, ⁴⁷ "'E fa'a ta'ofi 'e ha taha 'ae vai, ke 'oua na'a papitaiso 'akinautolu ni, ka kuo nau ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'o hangē ko kinautolu?" ⁴⁸ Pea fekau 'e ia ke nau papitaiso 'i he huafa 'ae 'Eiki. Pea na'a nau kole kiate ia ke nofo mo kinautolu 'i he 'aho ni'ihi.

1 'Oku talatalaaki'i 'a Pita 'i he'ene 'alu ki he ngaahi Senitaile, 5 'Oku ne fakamatala hono 'uhinga, 18 'Oku fiemālie ai 'ae kau 'aposetolo. 19 Kuo mafola 'ae ongoongolelei ki Finesi, mo Salo, mo 'Aniteoke, pea fekau atu 'a Pānepasa ke ne tokoni 'ae ngaahi kakai ko ia. 26 'Oku tomu'a ui 'i 'Aniteoke 'ae kau ākongā ko e Kalisiano. 27 'Oku 'ave 'enau tokoni 'ofa ki ke kāinga lotu 'i Siutea 'i he ngaahi 'aho 'oe honge.

11 PEa fanongo 'ae kau 'aposetolo mo e kāinga na'e 'i Siutea, kuo ma'u 'e he kakai Senitaile foki 'ae folofola 'ae 'Otua. ² Pea kuo hoko 'a Pita ki Selūsalema, pea kikihi mo ia 'akinautolu na'e 'i he kamu, ³ "o nau pehē, na'a ke 'alu ki he kau tangata ta'ekamu, 'o keinanga mo kinautolu." ⁴ Pea fakahā 'e Pita mei hono tupu'anga, 'o fakamatala hokohoko kiate kinautolu, 'o pehē, ⁵ "Na'aku 'i he kolo ko Sopa, 'o fai 'eku lotu; pea 'i he 'āvea hoku lotu ne u mamata 'i he me'a na'e hā mai, Ko e me'a 'o hangē ha fu'u tupenu, na'e tukutuku hifo mei he langi, kuo fakakave'i hono kapa 'e fā; pea a'u hifo ia kiate au: ⁶ Pea kuo u fakamama'u hoku mata ki ai, 'o tokanga, peau mamata ki he manu ve'e fā 'oe fonua, mo e manu feka'i, mo e manu totolo, mo e manupuna 'oe atā. ⁷ Pea ne u fanongo ki he le'o, 'oku pehē mai kiate au, 'Tu'u, Pita; 'o tāmāte'i 'o kai.' ⁸ Pea ne u pehē, "Eiki, 'e 'ikai 'aupito: he 'oku te'eki ai ke kai 'e hoku ngutu ha me'a 'oku 'ikai ngofua pe ta'ema'a.' ⁹ Ka na'e pehē mai 'e he le'o mei he langi kiate au ko hono tu'o ua, 'Ko ia kuo fakama'a 'e he 'Otua, 'oua na'a ke pehē 'oku 'ikai ngofua.' ¹⁰ Pea na'e fai 'ae me'a ni 'o tu'o tolu: pea toe fusi hake kotoa pē ki he langi. ¹¹ Pea vakai, kuo ha'u fakafokifā 'ae kau tangata 'e toko tolu ki he fale 'oku ou 'i ai, kuo fekau mai kiate au mei Sesalia. ¹² Pea na'e fekau 'e he Laumālie ke u 'alu mo kinautolu, pea 'oua na'aku manavahē. Pea na'a mau ō mo au 'ae kāinga 'e toko ono ni, pea mau hū ki he fale 'oe tangata: ¹³ 'Pea ne fakahā 'e ia kiate kinautolu kuo ne mamata ia ki ha 'āngelo 'i hono fale, na'e tu'u, 'o pehē kiate ia, Ke ke fekau ki Sopa ha kau tangata ke 'omi 'a Saimone, ko hono hingoa 'e taha ko Pita; ¹⁴ Pea 'e fakahā 'e ia kiate koe 'ae ngaahi lea 'e mo'ui ai koe mo ho fale kotoa pē.. ¹⁵ Pea 'i he'eku kamata lea, na'e tō hifo kiate kinautolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'o hangē kiate kinautolu 'i he kamata'anga. ¹⁶ Pea toki manatu ki he folofola 'ae 'Eiki, 'i he'ene pehē, 'Ko e mo'oni na'e papitaiso 'e Sione 'aki 'ae vai; kae papitaiso 'aki 'akimoutolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni.' ¹⁷ Pea koe'uhi kuo foaki 'e he 'Otua kiate kinautolu 'ae foaki, 'o hangē ko kinautolu, na'e tui ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi; pea ko hai au, ke u fa'a ta'ofia 'ae 'Otua?' ¹⁸ Pea kuo nau fanongo ki he ngaahi me'a ni, na'a nau fakalongo pe, 'o fakamālō ki he 'Otua, 'onau pehē, "Ta kuo tuku foki 'e he 'Otua ki he ngaahi Senitaile 'ae fakatomala ki he mo'ui."

¹⁹ ¶ Pea ko kinautolu na'e fakamovetevete 'i he fakatanga na'e tupu ia Setiveni, na'a nau fononga atu 'o a'u ki Finesi, mo Saipalo, mo 'Aniteoke, 'o malanga'aki 'ae folofola ka ki he kakai Siu pe. ²⁰ Pea ko honau ni'ihiko e kau tangata mei Saipalo mo Sailine, pea 'i he'e-

nau hoko ki 'Aniteoke, na'a nau lea ki he kau 'Elinisitō, 'o malanga'aki 'ae 'Eiki ko Sisu. ²¹ Pea na'e 'iate kinautolu 'ae nima 'oe 'Eiki: pea na'e tui 'ae tokolahi, mo tafoki ki he 'Eiki.

²² ¶ Pea kuo ongo mai 'ae me'a ni ki he siasi 'i Selūsalema: pea na'a nau fekau atu 'a Pānepasa, ke 'alu ia 'o a'u ki 'Aniteoke. ²³ Pea kuo hoko atu ia, 'o mamata ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua, na'e fiefia ia, mo ne ako kiate kinautolu kotoa pē, ke nau pikitai ki he 'Eiki 'i he loto ma'u. ²⁴ He ko e tangata lelei ia, pea fonu 'i he Laumālie Mā'oni'oni mo e tui: pea na'e ului ki he 'Eiki 'ae kakai tokolahi. ²⁵ Pea toki 'alu 'a Pānepasa ki Tasusi, 'o kumi kia Saula: ²⁶ Pea kuo ne 'ilo ia, na'a ne 'omi ia ki 'Aniteoke. Pea na'a na fa'a fakataha mo e siasi 'i he ta'u kotoa, 'o ako ki he kakai tokolahi. Pea na'e tomu'a ui 'i 'Aniteoke 'ae kau ākongā ko e Kalisitiane.

²⁷ ¶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, na'e ha'u 'ae kau palōfita, mei Selūsalema, ki 'Aniteoke. ²⁸ Pea na'e tu'u hake honau tokotaha ko 'Akapusi hono hingoa, 'o ne kikite 'i he Laumālie, 'e tō ha honge lahi ki māmani kotoa pē: 'aia na'e fakamo'oni 'i he ngaahi 'aho 'o Kalotiusi Sisa. ²⁹ Pea loto 'ae kau ākongā ke taki taha foaki, 'o fakatatau mo 'ene ma'ume'a, ke 'atu ko e tokoni ki he kāinga 'oku nofo 'i Siutea: ³⁰ Pea na'a nau fai ia, pea 'ave ia ki he mātu'a 'i he nima 'o Pānepasa mo Saula.

1 'Oku fakatanga 'e he tu'i ko Helota 'ae kau Kalisitiane, 'oku ne tāmāte'i 'a Semisi, pea tuku 'a Pita ki he fale fakapōpula; kae fakamo'ui 'e ha 'āngelo 'i he ngaahi lotu 'oe siasi. 22 'I he laukau 'a Helota 'oku ne ma'u ma'ana 'ae faka'apa'apa kuo taau pe mo e 'Otua, 'oku taa'i ia 'e ha 'āngelo, pea mate kovi 'aupito. 24 Hili 'ene mate, 'oku tupulaki 'ae ngāue 'ae 'Otua.

12 'I HE kuonga ko ia, na'e mafao ai 'ae nima 'o Helota ko e tu'i, ke fakamamahi'i 'ae ni'ihiko e siasi. ² Pea ne tāmāte'i 'a Semisi ko e tokoua 'o Sione 'aki 'ae heletā. ³ Pea 'i he'ene mamata 'oku fiefia ai 'ae kakai Siu, na'e fai 'e ia ke ne puke foki 'a Pita. (Pea na'e fe'unga ia mo e ngaahi 'aho 'oe mā ta'eme'afakatupu.) ⁴ Pea kuo ne puke ia, pea ne fakahū ki he fale fakapōpula, 'o tuku ki he vāhenga tau 'e fā, na'e taki toko fā, ke nau le'ohi ia; 'o ne tokanga ke 'omi ia kitua'ā, ki he kakai 'oka hili 'a e kātōanga 'oe Lakaatu. ⁵ Ko ia na'e mo'ua pe 'a Pita 'i he fale fakapōpula: ka na'e hūfia fakamātoato ia 'e he siasi ki he 'Otua. ⁶ Pea 'i he tokanga 'a Helota ke 'omi ia kitua'ā, na'e mohe 'a Pita 'i he pō ko ia 'i he vaha'a 'oe ongo tangata tau, na'e ha'i 'aki 'ae ukamea fihifihi 'e ua: pea 'i he matapā 'ae kau le'o, 'o le'ohi 'ae fale fakapōpula. ⁷ Pea vakai, kuo 'iate ia ha 'āngelo 'ae 'Eiki, pea malama 'i he fale fakapōpula 'ae maama: pea ne taa'i 'a Pita 'i he vakavaka, mo ne fokotu'u ia, 'o pehē, "Tu'u ke vave." Pea na'e homo 'ae ukamea fihifihi 'i hono nima. ⁸ Pea pehē 'e he 'āngelo kiate ia, "Nono'o ho kofu, pea fakama'u mo ho topuva'e." Pea ne fai ia. Pea ne pehē kiate ia, "Ai ho kofu, pea ke muimui kiate au. ⁹ Pea na'a ne 'alu kitua'ā, 'o muimui 'iate ia; pea na'e 'ikai te ne 'ilo pe ko e mo'oni 'aia kuo fai 'e he 'āngelo; ka na'e mahalo 'e ia ko e me'a

hā mai 'oku ne mamata ai. ¹⁰ Pea kuo na tuku ki mui 'ae 'uluaki kau le'o mo hono ua, pea na hoko ki he matapā ukamea, 'oku 'alu atu ai ki he kolo; pea mato'o ia, 'iate ia pe, kiate kinua: pea na'a na ō kitua'ā, 'o na fononga 'i he hala 'e taha; pea fakafokifā pe kuo mole 'iate ia 'ae 'āngelo. ¹¹ Pea kuo matala 'ae loto 'o Pita, pea pehē 'e ia, "'Oku ou toki 'ilo pau ni, kuo fekau mai 'e he 'Eiki 'ene 'āngelo, pea kuo ne fakamo'ui au mei he nima 'o Helota, mo e 'amanaki kotoa pē 'ae kakai Siu.'" ¹² Pea 'i he'ene kei fifili ki ai, mo 'ene hoko ki he fale 'o Mele ko e fa'ē 'a Sione, 'oku hingoa ko Ma'ake; na'e kāto'a ai 'ae tokolahi 'o lotu. ¹³ Pea 'i he tukituki 'a Pita ki he matapā 'i tua'ā, na'e ha'u 'ae ta'ahine 'oku hingoa ko Lota, 'o fakafanongo. ¹⁴ Pea 'i he'ene 'ilo 'ae le'o 'o Pita, na'e 'ikai te ne to'o 'ae matapā, ko e me'a 'i he fiefia, ka ka lele ia 'o tala 'oku tu'u 'a Pita 'i he matapā. ¹⁵ Pea nau pehē kiate ia, "'Oku te vale." Ka na'e fakapapau ia, Ko e mo'oni ko ia pē. Pea nau toki pehē, Ko 'ene 'āngelo. ¹⁶ Ka na'e kei tukituki pē 'a Pita: pea 'i he'enau to'o 'o mamata kiate ia, na'a nau ofo. ¹⁷ Ka na'e ta'ofi 'aki 'e ia hono nima ke nau fakalongo pē, pea ne fakamatala kiate kinautolu 'a hono 'omi ia 'e he 'Eiki mei he fale fakapōpula. Pea ne pehē, "'Alu 'o fakahā 'ae ngaahi me'a ni kia Semisi, mo e kāinga." Pea 'alu ia mei ai, 'o 'alu ki ha potu kehe. ¹⁸ Pea kuo 'aho hake, na'e maveuveu lahi 'ae kau tau, pe kofa'ā 'a Pita. ¹⁹ Pea 'i he kumi ia 'e Helota, mo 'ikai si'i 'ilo ia, na'a ne fakamaau 'ae kau le'o, pea fekau 'e ia ke tāmata'i 'akinautolu . Pea na'e 'alu hifo ia mei Siutea 'o nofo ki Sesalia.

²⁰ ¶ Pea na'e 'ita lahi 'a Helota kiate kinautolu 'i Taia mo Saitone: ka na'a nau ha'u loto taha kiate ia, pea kuo nau kāinga 'aki 'a Palasito, ko e tauhi 'oe potu mohe 'oe tu'i, 'o kole ke nau fakalelei; koe'uhi na'e ma'u 'e honau fonua 'ae me'akai mei he fonua 'oe tu'i. ²¹ Pea ko e 'aho na'e kotofa, na'e kofu fakatu'i ai 'a Helota, pea nofo 'i hono nofo'a fakatu'i, pea fai 'ene lea kiate kinautolu. ²² Pea mavava 'ae kakai 'o pehē, "'Ko e le'o ia 'oe 'otua, ka 'oku 'ikai 'oe tangata." ²³ Pea taa'i leva ia 'e ha 'āngelo 'ae 'Eiki, koe'uhi na'e 'ikai te ne tuku 'ae faka'apa'apa ki he 'Otua: pea na'e kai ia 'e he 'uanga, pea mate ia.

²⁴ ¶ Ka na'e tupu pea mafola atu 'o lahi 'ae folofola 'oe 'Otua. ²⁵ Pea liu mai mei Selūsalema 'a Pānepasa mo Saula, kuo na fai 'ena fekau, pea na'a na ō mo Sione, 'oku hingoa ko Ma'ake.

1 'Oku fili kia Paula mo Pānepasa ke na ō ki he ngaahi Senitaile. 8 Kia Sesio Paula, mo 'Elima ko e fie mana. 14 'Oku malanga 'a Paula 'i 'Aniteoke, ko e Kalaisi mo'oni 'a Sisu. 42 'Oku tui 'ae kakai Senitaile: 45 Kae lea pau'u mo lea kovi 'ae kakai Siu: 46 Pea nau 'alu ai leva ki he ngaahi Senitaile. 48 Ko kinautolu na'e loto ki he mo'ui ta'engata na'a nau tui.

13 PEA na'e 'i he siasi 'i 'Aniteoke 'ae ni'ihi ko e kau palōfita mo e akonaki; ko Pānepasa, mo Simione 'oku ui ko Nika, mo Lusio mei Sailine, mo Maneno, 'aia na'a na nonofo mo Helota ko e tu'i, pea mo Saula.

² Pea lolotonga 'enau ngāue ki he 'Eiki, mo 'aukai, na'e

pehē 'e he Laumālie Mā'oni'oni, "Vavahe mai ma'aku 'a Pānepasa mo Saula ki he ngāue kuo u fili 'akinaua ki ai." ³ Pea kuo nau 'aukai mo lotu, pea nau hili honau ni-ma kiate kinua, 'o tuku ke na ō.

⁴ ¶ Pea kuo fekau 'akinaua 'e he Laumālie Mā'oni'oni, na'a na ō ki Selusia; pea folau mei ai ki Saipalo. ⁵ Pea 'i he'ena 'i Salamisi, na'a na malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Otua 'i he ngaahi falelotu 'oe kakai Siu: pea na'e 'iate kinua foki 'a Sione ko hona tauhi. ⁶ Pea kuo 'osi 'ae motu 'i he'enau 'alu, pea nau a'u ki Pafosi, 'onau 'ilo ai 'ae fie mana 'e tokotaha, ko e palōfita loi, ko e Siu, na'e hingoa ko Pāsisu: ⁷ Na'e nonofo ia mo e pule 'oe fonua, ko Sesio-Paula, ko e tangata poto; pea na'e ui mai 'e ia kia Pānepasa mo Saula, ko 'ene fie fanongo ki he folofola 'ae 'Otua. ⁸ Ka na'e fakatanga 'akinaua 'e he fie mana ko 'Elima, (he ko hono 'uhinga ia 'o hono hingoa,) 'o ne 'ahi'ahi ke ta'ofi 'ae pule ke 'oua na'a tui ia. ⁹ Pea na'e fonu 'a Saula, ('a ia foki ko Paula,) 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea ne sio fakamama'u kiate ia, ¹⁰ Mo ne pehē, "'A koe, 'oku ke fonu 'i he kākā kotoa pē mo e pau'u kotoa pē, ko e foha 'oe tēvolo, ko e fili 'oe mā'oni'oni kotoa pē, 'e 'ikai te ke tuku ho'o fakakovi'i 'ae ngaahi hala totonu 'oe 'Eiki? ¹¹ Pea ko eni, vakai, kuo 'iate koe 'ae nima 'oe 'Eiki, pea te ke kui, pea 'e 'ikai te ke mamata ki he la'ā 'o fuoloa." Pea tō leva kiate ia 'ae nenefu mo e fakapo'uli; pea ne tautaufā 'o kumi ha taha ke ne tataki ia 'i hono nima. ¹² Pea kuo mamata 'e he pule ki he me'a kuo fai, pea tui ia, he kuo ofo 'i he akonaki 'ae 'Eiki. ¹³ Pea kuo 'alu 'a Paula mo hono kau fononga 'i Pafosi, na'a nau a'u ki Peaka 'i Pamifilia: pea li'aki 'akinaua 'e Sione, kae foki ia ki Selūsalema.

¹⁴ ¶ Pea kuo na ō 'i Peaka, pea na a'u ki 'Aniteoke 'i Pisitua, pea hū ki he falelotu 'i he 'aho Sāpate, 'o nofo hifo. ¹⁵ Pea hili 'ae lau 'oe fono mo e kau palōfita, na'e fakahā 'e he kau pule 'oe falelotu kiate kinua, 'o pehē, "Ongo tangata ko e kāinga, kapau 'oku 'iate kimoua ha akonaki ma'ae kakai, ke mo lea." ¹⁶ Pea tu'u hake 'a Paula, 'o kamo 'aki hono nima, mo ne pehē, "'Ae kakai 'Isileli, mo kimoutolu 'oku manavahē ki he 'Otua, tokanga mai. ¹⁷ Ko e 'Otua 'oe kakai 'Isileli ni, na'a ne fili 'etau ngaahi tamai, pea ne hakeaki'i 'ae kakai 'i he nofo 'āunofu 'i he fonua ko 'Isipite, pea ne 'omi 'akinautolu mei ai 'aki 'ae nima kuo mafao. ¹⁸ Pea na'a ne kātaki 'enau anga 'i he toafa 'i he ta'u 'e fāngofulu nai. ¹⁹ Pea 'i he faka'auha 'e ia 'ae pule'anga 'e fitu 'i he fonua ko Kēnani, na'a ne tufaki honau fonua kiate kinautolu 'i he talotalo. ²⁰ Pea hili ia, na'e foaki 'ae kau fakamaau 'i he ta'u 'e fāngeau mo e nimangofulu nai, 'o a'u kia Samuela ko e palōfita. ²¹ "Pea hili ia, na'a nau holi ki ha tu'i pea na'e tuku 'e he 'Otua kiate kinautolu, 'i he ta'u 'e fāngofulu, 'a Saula ko e foha 'o Kisi, ko e tangata 'i he fa'ahinga 'o Penisimani. ²² Pea kuo ne liua ia, pea ne fokotu'u 'a Tevita ko honau tu'i; 'aia na'a ne fakamo'oni ai, 'o pehē, 'Kuo u 'ilo 'a Tevita ko e foha 'o Sese, ko e tangata tatau mo hoku loto, pea 'e fai 'e ia 'a hoku loto kotoa pē.' ²³ Pea kuo fokotu'u ki 'Isileli 'e he 'Otua 'i he hako 'oe tangata ni 'ae Fakamo'ui ko Sisu, 'o hangē ko e tala'ofa: ²⁴ Ka na'e fuofua malanga'aki 'e

Sione 'ae papitaiso 'oe fakatomala, ki he kakai kotoa pē 'o 'Isileli, 'i he te'eki ai ha'u ia. ²⁵ Pea 'i he faka'osi 'e Sione 'ene lakanga, na'a ne pehē, "Oku mou pehē ko hai au? 'Oku 'ikai ko ia au. Kae vakai, 'oku muimui mai 'ae tokotaha 'iate au, 'aia 'oku 'ikai taau mo au ke u vete 'ae topuva'e mei hono va'e.' ²⁶ "Ae kau tangata ko e kāinga, ko e fānau 'ae hako 'o 'Epalahame, mo ia fulipē 'iate kimoutolu 'oku manavahē ki he 'Otua, kuo fekau mai kiate kimoutolu 'ae tala 'oe fakamo'ui ni. ²⁷ He ko kinautolu 'oku nofo 'i Selūsalema, mo honau kau pule, ko e me'a 'i he'enu ta'e'ilo ia, mo e le'o 'oe kau palōfita 'oku lau 'i he 'aho Sāpate kotoa pē, kuo nau fakamo'oni ia 'i he fakamaau'i ke mate. ²⁸ Pea neongo 'ae 'ikai pe te nau 'ilo ha me'a ke mate ai ia, ka na'a nau kole kia Pailato 'a hono tāmata'e'i. ²⁹ Pea hili 'e-nau fakamo'oni 'aia kotoa pē kuo tohi kiate ia, na'a nau vete hifo ia mei he 'akau, 'o tuku ki he fonualoto. ³⁰ Ka na'e fokotu'u ia 'e he 'Otua mei he mate: ³¹ Pea na'e mamata kiate ia 'i he ngaahi 'aho lahi 'akinautolu na'e omi mo ia mei Kāleli ki Selūsalema, 'aia ko 'ene kau fakamo'oni ki he kakai. ³² Pea 'oku ma fakahā kiate kimoutolu 'ae ongoongolelei, koe'uhi 'i he tala'ofa na'e tuku ki he ngaahi tamai, ³³ Ko ia kuo fakamo'oni 'e he 'Otua kiate kitautolu ko 'enu fānau, 'i he'ene toe fokotu'u 'a Sisu; 'o hangē ko ia kuo tohi 'i hono ua 'oe Saame, "Ko hoku 'Alo koe, kuo u fakatupu koe he 'aho ni. ³⁴ Pea koe'uhi ko 'ene fokotu'u ia mei he pekia, ke 'oua na'a toe foki ki he 'au'auha, na'a ne lea pehē, "Te u tuku kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a'ofa mo'oni 'a Tevita.' ³⁵ Ko ia 'oku pehē ai foki 'e ia 'i he Saame 'e taha, "E 'ikai te ke tuku 'a ho'o tokotaha mā'oni'oni ke 'ilo 'ae 'au'auha.' ³⁶ He kuo hili 'ae fai 'e Tevita 'i hono kuonga ki he finangalo 'oe 'Otua, ne mohe ia, pea tanu ia mo 'ene ngaahi tamai, pea 'ilo 'e ia 'ae 'au'auha: ³⁷ Ka ko ia na'e toe fokotu'u 'e he 'Otua, na'e 'ikai 'ilo 'e ia 'ae 'au'auha.

³⁸ ¶ Ko ia ke 'ilo 'ekimoutolu, 'ae kau tangata ko e kāinga, 'oku malanga'aki kiate kimoutolu 'i he tangata ni 'ae fakamolemole 'oe angahala: ³⁹ Pea ko e me'a 'i-ate ia, ko kinautolu kotoa pē 'oku tui, 'oku fakatonuhia 'i mei he me'a kotoa pē, 'aia na'e 'ikai fa'a fakatonuhia mei ai 'e he fono 'a Mōsese. ⁴⁰ Ko ia vakai telia na'a hoko kiate kimoutolu 'aia 'oku fakahā 'i he kau palōfita; ⁴¹ 'Vakai, 'akimoutolu 'ae kau luma, pea ofo, mo mala'ia: he 'oku ou fai ha ngāue 'i homou ngaahi 'aho, ha ngāue 'e 'ikai 'aupito te mou tui ki ai, neongo hono fakahā 'e ha tangata kiate kimoutolu."

⁴² ¶ Pea 'i he 'alu 'ae kakai Siu 'i he falelotu, na'e kole 'ae Senitaile ke malanga'aki kiate kinautolu 'ae ngaahi lea ni 'i he Sāpate 'e ha'u. ⁴³ Pea kuo tutuku 'ae kakai, na'e muimui 'ia Paula mo Pānepasa 'ae Siu mo e kakai ului fa'a lotu tokolahia: pea na'a na lea kiate kinautolu, 'o akonaki'i ke nau tu'uma'u 'i he 'ofa 'ae 'Otua. ⁴⁴ Pea hoko ki he 'aho Sāpate 'e taha, na'e meimei fakataha 'ae kolo kotoa pē, ke fanongo ki he folofola 'ae 'Otua. ⁴⁵ Ka 'i he mamata 'ae kakai Siu ki he fu'u tokolahia, na'a nau feinga 'aupito, mo nau lea kehe ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Paula, 'o fakakikihi mo lea kovi lahi.

⁴⁶ Pea na'e toki mālohi ai 'ae loto 'o Paula mo Pānepasa, 'o na pehē, "Na'e totonu ke tomu'a lea'aki 'ae folofola 'ae 'Otua kiate kimoutolu: ka 'i ho'omou teke'i atu ia 'iate kimoutolu, pea fakahā 'oku 'ikai te mou 'aonga ki he mo'ui ta'engata, vakai, te ma ō ki he kakai Senitaile. ⁴⁷ He kuo pehē 'ae fekau 'ae 'Eiki kiate kimaoutolu, Kuo u fokotu'u koe koe maama ki he ngaahi Senitaile, pea koe'uhi ko e mo'ui'anga ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani." ⁴⁸ Pea 'i he fanongo eni 'e he kakai Senitaile, na'a nau fiefia, mo fakamālō'ia 'ae folofola 'ae 'Otua: pea na'e tui 'akinautolu kotoa pē na'e loto ki he mo'ui ta'engata. ⁴⁹ Pea na'e malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki 'i he fonua kotoa pē ko ia. ⁵⁰ Ka na'e fakatupu 'e he kakai Siu 'ae loto 'oe kau fefine'eiki kuo lotu, mo e kau matāpule tangata 'oe kolo, 'onau fakalanga 'ae fakatanga kia Paula mo Pānepasa, pea na'e kapusi 'akinaua 'i honau fonua. ⁵¹ Ka na'a na tūtu-u'i 'ae efu mei hona va'e kiate kinautolu, pea na ō ki 'Ikoniame. ⁵² Pea na'e fakapito 'aki 'ae kau ākongā 'ae fiefia, mo e Laumālie Mā'oni'oni.

1 'Oku fakatanga'i 'a Paula mo Pānepasa mei 'Ikoniame. 8 'Oku fakamo'ui 'e Paula 'ae pipiki 'i Lisita. 19 'Oku tolongaki 'aki 'ae maka 'a Paula. 21 'Oku na ō 'i he ngaahi siasi, 'o fakamālohi ki he kau ākongā 'i he tui mo e fa'a kātaki. 26 'Oku na liliu ki 'Aniteoke, 'o fakamatala 'aia kuo fai 'e he 'Otua 'i-ate kināua.

14 PEa na'e pehē 'i 'Ikoniame, na'a na ō fakataha ki he falelotu 'oe kakai Siu, pea ko e me'a 'i he'ena lea, na'e tui 'ae fu'u tokolahia 'i he Siu mo e Senitaile.

² Ka ko e kau Siu ta'etui, na'a nau ue'i kovi 'ae kakai Senitaile, 'o fakakovi'i honau loto ki he kāinga. ³ Ka na'e nofo fuoloa ai 'akinaua, 'o na lea mālohi 'i he 'Eiki, pea na'e fakamo'oni 'e ia ki he folofola 'o 'ene 'alo'ofa, 'o ne tuku ke fai 'e hona nima 'ae ngaahi mana mo e me'a fakafo. ⁴ Ka na'e vaeua 'ae kakai 'oe kolo: na'e kau 'ae ni'ihi ki he kakai Siu, ka ko e ni'ihi ki he ongo 'apose-
to. ⁵ Pea fai ke fe'ohofi 'ae Senitaile, mo e Siu mo honau ngaahi pule, ke ngaohikovi'i mo tolongaki 'aki 'ae maka 'akinaua. ⁶ Pea na'a na 'ilo ki ai, pea na hola ki Lisita mo Teape, ko e ongo kolo 'o Likonia, pea ki he ngaahi potu na'e vāofi: ⁷ Pea na'a na malanga'aki ai 'ae ongoongolelei. ⁸ Pea na'e nofo 'i Lisita 'ae tangata 'e taha, na'e ve'e mate, ko e pipiki ia mei he manāva 'o 'ene fa'e, kuo te'eki 'aupito ke 'eve'eva: ⁹ Pea na'e fanongo ia ki he lea 'a Paula: 'aia na'e sio fakamama'u kiate ia, pea ne 'ilo kuo ma'u 'e ia 'ae tui ke mo'ui ai, ¹⁰ Pea ne lea'aki 'ae le'o lahi, "Tu'u totonu hake 'i ho va'e." Pea na'e hopohopo ia, 'o 'eve'eva. ¹¹ Pea 'i he mamata 'ae kakai ki he me'a kuo fai 'e Paula, na'a nau kalanga, 'i he lea fakaLikonia, 'o pehē, "Kuo maliu hifo 'ae ngaahi 'otua kiate kitautolu 'i he anga 'oe tangata." ¹² Pea na'a nau ui 'a Pānepasa, ko Supita; kae ui 'a Paula, ko Mekulio, koe'uhi ko ia ia na'e fa'a malanga. ¹³ Pea ko e taula'eiki 'o Supita, 'aia na'e 'i honau ve'e kolo, ne 'omi 'e ia ki he matapā 'ae fanga pulu, mo e tuinga kakala, pea nau tokanga mo e kakai ke feilaulau. ¹⁴ Ka 'i he fanongo ki ai 'ae ongo 'apose-
tolo, ko

Pānepasa mo Paula, na'a na haehae hona kofu, pea na felele'i ki he kakai, mo na kalanga, ¹⁵ 'o pehē, "Ae kau tangata, ko e hā 'oku mou fai ai 'ae ngaahi me'a ni? Ko e ongo tangata pe 'akimaua 'o hangē ko kimoutolu, pea 'oku ma malanga kiate kimoutolu ke mou tafoki mei he ngaahi va'inga ni ki he 'Otua mo'ui, 'aia na'a ne ngaahi 'ae langi, mo māmani, mo e tahi, mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai: ¹⁶ 'Aia na'a ne tuku ke 'eve'eva 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē 'i honau ngaahi hala, 'i he ngaahi kuonga kuo hili ange. ¹⁷ Ka na'e 'ikai ke ne tuku ia ta'eha'anefakamo'oni, he na'e fai lelei mai 'e ia, 'o tuku kiate kিতautolu 'ae 'uha mei he langi, mo e ngaahi ta'u mahu, 'o ne fakapito 'aki 'akitautolu 'ae me'akai mo e fiefia." ¹⁸ Pea na'e 'ikai te na meimei fa'a ta'ofi 'ae kakai, 'aki 'ae lea ni, ke 'oua te nau feilaulau kiate kin-
aia.

¹⁹ ¶ Pea na'e ha'u ki ai 'ae tu'unga Siu mei 'Aniteoke mo 'Ikoniume, 'onau fakalotokovi'i 'ae kakai, pea hili 'e-nau tolongaki 'a Paula 'aki 'ae maka, na'e toho ia ki he tu'a kolo, 'onau mahalo kuo mate ia. ²⁰ Kae lolotonga 'ae tu'u takatakai 'ae kau ākongā 'iate ia, na'e tu'u hake ia, 'o 'alu ki he kolo: pea ko e 'aho na'a na fehōloi, na'a na ō ai mo Pānepasa ki Teape. ²¹ Pea kuo na malanga'aki 'ae ongoongolelei 'i he kolo ko ia, mo na fakalotu'i 'ae tokolahi, pea na liu mai ki Lisita, mo 'Ikoniume, mo 'Aniteoke, ²² 'O na tokoni'i 'ae loto 'oe kau ākongā, pea akonaki ke nau tu'uma'u 'i he tui, "Koe'uhi kuo tonu ke tau hū ki he pule'anga 'oe 'Otua 'i he mamahi lahi." ²³ Pea kuo na fakanofu 'ae kau mātu'a 'i he siasi kotoa pē 'o fai 'ae lotu mo e 'aukai, na'a nau tuku 'akin-autolu ki he 'Eiki, 'aia kuo nau tui ki ai. ²⁴ Pea kuo 'osi 'a Pisitā, 'i he'ena 'alu, pea na hoko ki Pamifilia. ²⁵ Pea hili 'ena malanga'aki 'ae folofola 'i Peaka, pea na ō hifo ki 'Ataleia. ²⁶ Pea folau mei ai ki 'Aniteoke, 'aia na'e to-mu'a tuku atu 'akināua mei ai ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua, koe'uhi ko e ngāue kuo na faka'osi. ²⁷ Pea kuo na hoko ange, 'o fakakātoa 'ae siasi, pea na fakamatala 'aia kotoa pē kuo fai 'e he 'Otua 'iate kināua, mo 'ene fakaava 'ae matapā 'oe tui ki he ngaahi Senitaile. ²⁸ Pea na'a nau nonofo ai mo e kau ākongā 'o fuoloa.

1 Ko e fakakikihi na'e tupu koe'uhi ko e kamu, 6 'Oku fakakaukau ki ai 'ae kau 'aposetolo, 22 Pea hā honau loto ki ai 'i he tohi ki he ngaahi siasi. 36 Ko Paula mo Pānepasa 'oku 'ita tokanga he 'a'ahi 'i he ngaahi kāinga, ka 'oku na kikihi, pea māvae.

15 PEA ko e kau tangata ni'ihi na'e 'alu hifo mei Siutea, 'o ako ki he kāinga, 'o pehē, "Kapau 'e 'ikai te mou kamu, 'o fakatatau ki he tu'utu'uni 'a Mōse, 'e 'ikai te mou fa'a mo'ui." ² Pea kuo fai 'o lahi 'ae fetau'aki lea mo e fakakikihi 'a Paula mo Pānepasa mo kinautolu, pea pau honau loto ke 'alu hake ki Selūsalema 'a Paula mo Pānepasa, mo honau ni'ihi, ki he kau 'aposetolo mo e mātu'a, koe'uhi ko e me'a ni. ³ Pea kuo moimoi'i 'akinautolu 'e he siasi, pea nau ō 'i Finesi mo Samēlia, 'onau fakahā 'ae liliu 'oe Senitaile; pea na'a nau fakafiefia'i 'o lahi 'ae kāinga kotoa pē. ⁴ Pea 'i he'ena hoko ki Selūsalema, na'a nau fe'iloaki mo e siasi mo e kau 'aposetolo mo e mātu'a, pea na fakahā kotoa

pē 'ae me'a kuo fai 'e he 'Otua 'iate kināua. ⁵ Ka na'e tu'u hake 'ae ni'ihi 'oku tui 'i he fa'ahinga 'oe Fālesi, 'onau pehē, "Oku totonu ke kamu 'akinautolu, mo fekau ke fai ki he fono 'a Mōse." "

⁶ ¶ Pea na'e fakataha 'ae kau 'aposetolo mo e mātu'a, ke nau fakakaukau ki he me'a ni. ⁷ Pea kuo lahi 'enau alea, pea tu'u hake 'a Pita, 'o ne pehē kiate kinautolu, "Ae kau tangata ko e kāinga, 'oku mou 'ilo kuo fuoloange 'ae fili 'e he 'Otua 'iate kিতautolu, ke fanongo 'i hoku ngutu 'e he ngaahi Senitaile ki he lea 'oe ongoongolelei, pea tui. ⁸ Pea ko e 'Otua 'aia 'oku ne 'ilo'i 'ae loto, na'a ne fakamo'oni 'akinautolu, 'o ne foaki kiate kinautolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni, 'o hangē ko kিতautolu; ⁹ Pea na'e 'ikai fai kehekehe kiate kিতautolu mo kinautolu, 'o ne fakama'a honau loto 'i he tui. ¹⁰ Pea ko eni, ko e hā 'oku mou 'ahi'ahi ai ki he 'Otua, ke 'ai ki he kia 'oe kau ākongā 'ae ha'amo, 'aia na'e 'ikai ke fa'a kā-taki'i 'e he'etau mātu'a pē ko kিতautolu? ¹¹ Ka 'oku tau pehē, ko e me'a 'i he 'alo'ofa pē 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'e mo'ui 'akitautolu, 'o hangē ko kinautolu."

¹² ¶ Pea na'e toki fakalonga 'ae fakataha kotoa pē, ke fakafanongo ki he fakamatala 'a Pānepasa mo Paula, 'ae ngaahi mana mo e me'a fakafo kuo fai 'e he 'Otua 'iate kināua ki he ngaahi Senitaile.

¹³ ¶ Pea 'i he tuku 'ena fakamatala, na'e lea 'a Semisi, 'o pehē, "Ae kau tangata mo e kāinga, fanongo mai kiate au: ¹⁴ Kuo fakahā 'e Saimone 'ae mu'aki 'a'ahi 'ae 'Otua ki he kakai Senitaile, ke ne ma'u 'iate kinautolu ha kakai koe'uhi ko hono huafa. ¹⁵ Pea 'oku tatau mo ia 'ae lea 'ae kau palōfita; 'o hangē ko ia kuo tohi, ¹⁶ 'Pea hili ia te u liliu mai, 'o toe langa 'ae fale fehikiti 'o Tevita, 'aia kuo hinga; pea te u toe langa hono potu na'e mau-mau, pea te u fokotu'u ia: ¹⁷ Koe'uhi ke kumi ki he 'Eiki 'ae kakai 'oku toe, pea mo e Senitaile kotoa pē, 'oku takua ki ai hoku hingoā, 'oku pehē 'e he 'Eiki, 'aia 'oku ne fai 'ae me'a ni kotoa pē. ¹⁸ 'Oku 'ilo 'e he 'Otua 'ene ngāue kotoa pē talu mei he kamata'anga 'o māmani.' ¹⁹ "Pea ko eni, ko hoku loto, ke 'oua na'a tau fakamamahi'i 'akinautolu kuo fakatafoki ki he 'Otua mei he ngaahi Senitaile: ²⁰ Ka ke tau tohi kiate kinautolu, ke nau fakamama'o mei he fakalielia 'oe ngaahi tamapua, mo e fe'auaki, mo e me'a kuo sisina, mo e toto. ²¹ He 'oku ai 'i he kolo kotoa pē, talu mei mu'a, 'akinautolu 'oku malanga'aki 'a Mōse, pea nau lau ia 'i he ngaahi falelotu 'i he 'aho Sāpate kotoa pē." ²² Pea na'e lelei ki he kau 'aposetolo mo e mātu'a, pea mo e siasi kotoa pē, ke fili meiate kinautolu mo fekau atu ha ongo tangata, ke nau ō mo Paula mo Pānepasa ki 'Aniteoke; ko Siutasi 'oku hingoā ko Pasapa, mo Sailosi, ko e ongo tangata takimu'a 'i he kāinga: ²³ Pea na'a nau fai 'ae tohi ke nau 'ave; 'o pehē, "Ko e kau 'aposetolo mo e mātu'a pea mo e kāinga, 'oku mau 'ofa atu ki he kāinga Senitaile 'i 'Aniteoke mo Silia mo Silisia: ²⁴ Ko e me'a 'i he'ema fanongo kuo fakamamahi'i 'akimoutolu 'aki 'ae ngaahi lea, pea fakamaveu'u'i homou loto, 'e ha ni'ihi, na'e 'alu atu 'iate kinautolu, 'i he'ena pehē, Ke mou kamu, mo fai ki he fono: ka na'e 'ikai te mau fekau kiate kinautolu: ²⁵ Kuo hā lelei kiate kinautolu, 'i

he'emaui fakataha 'o loto taha, ke fekau atu kiate ki-moutolu 'ae ongo tangata kuo fili, mo homau *kāinga* 'ofeina ko Pānepasa mo Paula, ²⁶ Ko e ongo tangata kuo na li'aki 'ena mo'ui koe'uhi ko e huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²⁷ Ko ia kuo mau fekau atu ai 'a Siutasi mo Sailosi, pea 'e fakamatala foki 'ekināua 'ae ngaahi me'a ni. ²⁸ Na'e lelei ki he Laumālie Mā'oni'oni, pea mo kimautilu, ke 'oua na'a ai ha kavenga mamafa kiate ki-moutolu, ka ko e ngaahi me'a totonu ni; ²⁹ Ke mou fakamama'o mei he me'akai kuo feilaualau 'aki ki he ngaahi tamapua, pea mei he toto, mo e me'a kuo sisona, pea mo e fe'auaki; 'aia ka mou ka mavahe 'aki-moutolu mei ai, te mou lelei. Si'oto'ofa atu kiate ki-moutolu." ³⁰ Pea kuo nau māvae, pea nau fononga ki 'Aniteoke: pea kuo nau fakataha ai 'ae kakai, na'a nau tuku 'ae tohi *kiate kinautilu*. ³¹ Pea hili 'enau lau ia, na'a nau fiefia koe'uhi ko e fakafiemālie. ³² Pea na'e ako 'i he ngaahi lea lahi, mo tokoni ki he kāinga, 'e Siutasi mo Sailosi, he ko e ongo palōfita foki 'akinaua. ³³ Pea hili 'enau nofo ai 'o fuoloa si'i, na'e tuku fiemālie atu 'akinautilu mei he kāinga, ke ō ki he kau 'aposetolo. ³⁴ Ka na'e loto 'a Sailosi ke nofo ai pe ia. ³⁵ Pea na'e nofo 'a Paula mo Pānepasa 'i 'Aniteoke, 'o ako mo malanga'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki, pea mo e tokolahi kehe. ³⁶ Pea hili 'ae 'aho ni'ihi, na'e pehē 'e Paula kia Pānepasa, "Ke ta toe ō, 'o 'a'ahi ki hota kāinga 'i he kolo kotoa pē, na'a ta malanga'aki ai 'ae folofola 'ae 'Eiki, pē 'oku nau fēfē." ³⁷ Pea na'e loto 'a Pānepasa ke na 'ave 'a Sione, 'oku hingoa ko Ma'ake. ³⁸ Ka na'e 'ikai lelei kia Paula ke na 'ave ia, 'aia na'a ne liaki 'akinaua 'i Pamifilia, pea na'e 'ikai 'alu mo kinaua ki he ngāue. ³⁹ Pea 'i he'ena kikihi 'o lahi, na'a na māvae: pea na'e 'ave 'e Pānepasa 'a Ma'ake, 'o na folau ki Saipalo; ⁴⁰ Pea na'e fili 'e Paula 'a Sailosi, pea na ō, kuo hūfia 'e he kāinga 'akinaua ki he 'alo'ofa 'ae 'Otua. ⁴¹ Pea na'e 'alu ia 'i Silia mo Silisia, 'o ne tokoni'i 'ae ngaahi siasi.

1 'Oku kamu 'e Paula 'a Timote, 7 Pea ue'i ia 'e he Laumālie ki he ngaahi fonua, 14 'Oku ne fakalotu'i 'a Litea, 16 Pea ne kapusi 'ae laumālie kikite. 19 Ko e me'a ia 'oku kau'imaea ai mo fakahū ki he fale fakapōpula 'a Paula mo Sailosi. 26 'Oku fakaava 'ae ngaahi matapā 'oe fale fakapōpula. 31 'Oku liliu 'ae le'ohi 'oe fale fakapōpula, 37 Pea hao 'akinaua.

16 PEA toki a'u atu ia ki Teape mo Lisita: pea vakai, na'e 'i ai 'ae ākongā 'e tokotaha, ko Timote hono hingoa, ko e tama 'ae fefine Siu, na'e tui ka ko 'ene tamai ko e Kiliki: ² Pea na'e fakaongolelei ia 'e he kāinga 'i Lisita mo 'Ikoniūme. ³ Pea na'e loto 'a Paula ke na ō mo ia; pea ne 'ave 'o kamu ia, koe'uhi ko e kakai Siu na'e nofo 'i he ngaahi potu ko ia: he na'a nau 'ilo kotoa pē ko 'ene tamai ko e Kiliki. ⁴ Pea 'i he'enau 'alu 'i he ngaahi kolo, na'a nau tuku kiate kinautilu 'ae fono 'aia na'e fokotu'u 'e he kau 'aposetolo mo e mātu'a 'i Selūsalema, ke nau fai. ⁵ Pea na'e 'āsili ai 'ae tu'uma'u 'ae ngaahi siasi 'i he tui, pea na'e fakatokolahi 'akinautilu 'i he 'aho kotoa pē. ⁶ Pea kuo 'osi 'a Filisia mo e fonua ko Kalētia 'i he'enau 'alu, pea na'e ta'ofi 'e he Laumālie Mā'oni'oni ke 'oua na'a nau malanga'aki 'ae

folofola 'i 'Esiā, ⁷ Hili 'enau a'u ki Misia, na'a nau fai kenau ō ki Pitinia: ka na'e ta'ofi 'akinautilu 'e he Laumālie. ⁸ Pea kuo tukuange 'a Misia, na'a nau 'alu hifo ki Taloasi. ⁹ Pea na'e hā mai ha me'a kia Paula 'i he po'uli; na'e tu'u mai 'ae tangata Masitōnia, 'o kole kiate ia, 'o pehē, "Ha'u ki Masitōnia, 'o tokoni mai kiate kimautilu." ¹⁰ Pea hili 'ene mamata ki he me'a hā mai, na'a mau 'ahi'ahi ke ō leva ki Masitōnia, pea mau mātu'aki 'ilo loto kuo ui 'e he 'Eiki ke mau malanga'aki 'ae ongoongolelei kiate kinautilu. ¹¹ Pea kuo mau tuku folau mei Taloasi, pea mau lā taha ki Samotesia, pea 'i he 'aho na'a na fehōloi ki Neapoli; ¹² Pea mei ai ki Filipai, 'aia ko e kolo lahi 'i he potu ko ia 'o Masitōnia, pea ko e kolo fakaloma: pea na'a mau nofo 'i he kolo ko ia 'i he 'aho ni'ihi. ¹³ Pea na'a mau 'alu 'i he 'aho Sāpate ki he tua'ā kolo ki he ve'e vaitafe, ko e potu na'e fa'a fai ai 'ae lotu; pea na'a mau nonofo, 'o lea ki he kau fefine na'e fe'alu'aki ai.

¹⁴ ¶ Pea na'e fanongo 'ae tokotaha, ko e fefine na'e fakataua me'a kulokula, 'aia na'e hingoa ko Litea, pea ko e fa'a lotu ia ki he 'Otua, mei he kolo ko Taiatāila; pea na'e matala 'e he 'Eiki hono loto, ke ne tokanga ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Paula. ¹⁵ Pea kuo papitaiso ia, mo hono fale, pea ne kole, 'o pehē mai, "Kapau 'oku mou pehē mo'oni, 'oku ou tui mo'oni ki he 'Eiki, mou ha'u ki hoku fale, 'o nofo ai." Pea na'a ne fakaafe 'akimautilu.

¹⁶ ¶ Pea pehē, 'i he'emaui 'alu ange ki he lotu, na'e fakafetaulaki mai kiate kimautilu ha ta'ahine kaunanga na'e 'ulusino ai 'ae laumālie kikite, pea na'e lahi 'ae koloa na'e ma'u 'e he'ene kau matāpule 'iate ia, 'i he'ene kikite *loi*; ¹⁷ Ko ia ia na'e muimui 'ia Paula mo kimautilu, 'o pehē 'ene kalanga, "Ko e kau tamai'oeiki 'ae kau tangata ni 'ae 'Otua fungani mā'olunga, pea 'oku nau fakahā mai kiate kinautilu 'ae hala 'oe mo'ui." ¹⁸ Pea 'aho lahi mo 'ene fai pehē pe. Pea kuo mamahi ai 'a Paula, pea tafoki ia ki mui, 'o ne pehē ki he laumālie, "Oku ou fekau kiate koe, 'i he huafa 'o Sisu Kalaisi, ke ke 'alu kitu'a 'iate ia." Pea ne 'alu kitu'a ia 'i he feitu'ula'ā pē ko ia. ¹⁹ Pea kuo 'ilo 'e he'ene kau matāpule kuo 'osi ai 'enau ma'ume'a, pea nau puke 'a Paula mo Sailosi, 'o toho ki he potu fakataua, ki he kau fakamaau, ²⁰ Pea 'omi 'akinaua ki he kau pule, mo nau pehē, "Ko e Siu 'ae ongo tangata ni, pea 'oku na veuveuki lahi 'etau kolo, ²¹ 'o na ako 'aki 'ae me'a 'oku 'ikai ngofua ke tau tui ki ai, pe fai, he ko e kakai Loma 'akitautilu." ²² Pea fe'ohofi 'ae kakai kiate kinaua: pea na'e haehae honau kofu 'e he kau pule, mo fekau ke haha 'akinaua. ²³ Pea 'osi 'enau haha 'o lahi 'akinaua, na'a nau tuku 'akinaua ki he fale fakapōpula, mo nau fekau ki he le'o ke ne le'ohi ma'u 'akinaua: ²⁴ Pea 'i he'ene ma'u 'ae fekau ko ia, na'a ne fakahū 'akinaua ki he fale fakapōpula 'i loto, pea ne fakama'u hona va'e ki he 'akau.

²⁵ ¶ Pea 'i he tu'uapō mālie, na'e lotu mo hiva fakafetai ki he 'Otua 'a Paula mo Sailosi, pea na'e fanongo 'ae kau pōpula kiate kinaua. ²⁶ Pea fakafokifā na'e ai 'ae mofuiki lahi, 'aia na'e ngaueue ai 'ae tu'unga 'oe fale

fakapōpula: pea na'e ava leva 'ae matapā kotoa pē, pea movete 'ae ha'i 'onautolu taki taha kotoa pē. ²⁷ Pea 'i he 'ā 'ae le'o 'oe fale fakapōpula mei he'ene mohe, pea ne mamata kuo ava 'ae matapā 'oe fale fakapōpula, na'a ne unuhi 'ae heletā ke tāmāte'i 'aki ia, he na'a ne mahalo kuo fehōlaki 'ae kau pōpula. ²⁸ Ka na'e kalanga 'aki 'e Paula 'ae le'o lahi, 'o pehē, "'Oua na'a ke fai ha kovi kiate koe: he 'oku mau kātoa 'i heni.'" ²⁹ Pea na'e toki ui 'e ia ke 'omi ha maama, pea 'oho ia ki loto, pea ha'u tetetete, 'o fakatōmāpe'e 'i he 'ao 'o Paula mo Sailosi, ³⁰ 'O ne 'omi 'akinaua kitu'a, mo ne pehē, "'Ongo 'eiki, ko e hā te u fai ke u mo'ui ai?" ³¹ Pea na'a na pehē, "'Tui ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, pea te ke mo'ui, mo ho fale.'" ³² Pea ne na lea'aki 'ae folofola 'ae 'Eiki kiate ia, mo kinautolu kotoa pē 'i hono fale. ³³ Pea na'a ne 'ave 'akinaua, 'o fufulu hona lavea 'i he feitu'upō pe ko ia; pea na'e papitaiso ia, pea mo hono fale kotoa pē. ³⁴ Pea kuo ne 'omi 'akinaua ki hono fale, pea ne tuku 'ae me'akai kiate kinaua, pea fiefia ia, mo ne tui ki he 'Otua, 'aia mo hono fale kotoa pē. ³⁵ Pea pongipongi ai, na'e fekau 'e he kau pule 'ae kau tangata fekau, ke nau pehē, "'Tuku ke o 'ae ongo tangata na.'" ³⁶ Pea tala atu ia 'e he le'o 'oe fale fakapōpula kia Paula, "'Kuo fekau mai 'e he kau pule ke tukuange 'akimoua pea ko ia ke mo o, pea 'alu 'i he fiemālie.'" ³⁷ Ka na'e pehē 'e Paula kiate kinautolu, "'Ko e ongo Loma 'akimaua, pea kuo nau haha fakahā mo ta'efakamaau 'akimaua, mo lī ki he fale fakapōpula: pea 'oku nau kapusi fakafufū eni 'akimaua? 'E 'ikai; kae ha'u pē 'akinautolu 'o 'ave 'akimaua kitu'a.'" ³⁸ Pea na'e tala 'e he kau tangata fekau 'ae lea ni ki he kau pule: pea na'a nau manavahē 'i he'enu fanongo ko e ongo Loma 'akinaua. ³⁹ Pea na'a nau ha'u 'o kole kiate kinaua, mo 'omi 'akinaua kitu'a, pea kole ke na o 'i he kolo. ⁴⁰ Pea na'a na omi mei he fale fakapōpula, 'o na o kia Litea: pea hili 'enua fe'iloaki mo e kāinga, mo fakafiemālie'i 'akinautolu, na'a na fononga atu.

1 'Oku malanga 'a Paula 'i Tesalonika, 4 Pea tui ai 'ae ni'ihī, kae fakatanga'i ia 'e he ni'ihī. 10 'Oku 'alu ia ki Pelea, 'o ne malanga ai. 13 'I he fakatanga'i ia 'i Tesalonika, 15 'Oku 'alu ki 'Atenisi, pea kikihi mo malanga'aki 'ae 'Otua mo'oni kiate kinautolu. 34 'Oku liliu ai 'ae tokolahi kia Kalaisi.

17 PEA kuo nau 'alu 'i 'Amifipoli mo 'Apolonia, pea nau a'u ki Tesalonika, pea na'e 'i ai 'ae falelotu 'oe kakai Siu. ² Pea na'e 'alu 'a Paula kiate kinautolu, 'o hangē ko 'ene fa'a fai, pea ne malanga'aki 'ae ngaahi tohi kiate kinautolu 'i he 'aho Sāpate 'e tolu, ³ "'O fakamatala mo fakamo'oni, na'e taau mo Kalaisi ke mamahi, mo toetu'u mei he pekia; pea ko Sisu eni, 'oku ou malanga'aki kiate kimoutolu, ko e Kalaisi ia." ⁴ Pea na'e tui honau ni'ihī, 'onau kau taha mo Paula mo Sailosi; pea mo e tokolahi 'i he Kiliki kuo lotu, pea mo e kau fine'eiki tokolahi.

⁵ ¶ Ka ko e kakai Siu na'e 'ikai tui, na'a nau meheka, pea na'a nau 'ave mo kinautolu 'ae kau siana pau'u, pea tānaki 'ae tokolahi, 'onau veuveuki 'ae kolo, pea fe'ohofi ki he fale 'o Selsoni, 'o kumi ke 'omi 'akinaua ki-

tu'a ki he kakai. ⁶ Pea 'i he 'ikai te nau 'ilo 'akinaua, na'a nau toho 'a Selsoni mo e kāinga ni'ihī ki he kau fakamaau 'oe kolo, mo nau kalanga, Ko kinautolu kuo fulihi 'a māmani, kuo nau ha'u foki ki heni; ⁷ Pea kuo ma'u 'akinautolu 'e Selsoni pea 'oku nau fai kehe kotoa pē mo e ngaahi fono 'a Sisa, mo nau pehē, "'Oku ai 'ae tu'i 'e taha, ko Sisu.'" ⁸ Pea na'a nau fakamanavahē'i 'ae kakai mo e kau fakamaau 'oe kolo, 'i he'enu fanongo ki he ngaahi me'a ni. ⁹ Pea 'i he'enu ma'u 'ae tuku lea totongi 'a Selsoni mo hono toe 'oe kāinga, na'a nau tukuange 'akinautolu.

¹⁰ ¶ Pea na'e tukuange leva 'e he kāinga 'a Paula mo Sailosi ke na o po'uli ki Pelea: pea kuo na a'u ki ai, pea na hū ki he falelotu 'oe kakai Siu. ¹¹ Pea na'e loto lelei 'akinautolu ni 'iate kinautolu 'i Tesalonika, he na'a nau ma'u 'ae folofola mo e loto fiefia, 'onau kumi 'i he ngaahi tohi 'i he 'aho kotoa pē, ki hono mo'oni 'oe ngaahi me'a ni. ¹² Ko ia na'e tui ai 'ae tokolahi 'iate kinautolu; pea mo e kau fine'eiki 'i he kakai Kiliki, pea mo e kau tangata tokolahi. ¹³ Pea kuo 'ilo 'e he kakai Siu 'i Tesalonika kuo malanga'aki 'e Paula 'ae folofola 'ae 'Otua 'i Pelea, na'a nau 'alu ki ai, 'o fakamaveuveu'i 'ae kakai. ¹⁴ Pea tukuange leva 'e he kāinga 'a Paula ke hā tahi ia 'o 'alu: ka na'e nofo pe 'i ai 'a Sailosi mo Timote. ¹⁵ Pea ko kinautolu na'e fakahinohino 'a Paula, na'a nau 'omi ia ki 'Atenisi: pea kuo nau ma'u 'ae fekau kia Sailosi mo Timote, ke na ha'u vave kiate ia, na'a nau 'alu.

¹⁶ ¶ Pea na'e kei tatali 'a Paula kiate kinaua 'i 'Atenisi, pea ngaueue hono laumālie 'iate ia, 'i he'ene mamata kuo pito 'ae kolo 'i he tamapua. ¹⁷ Pea na'e kikihi ia 'i he falelotu mo e kakai Siu, pea mo e kakai kuo lotu, pea mo kinautolu na'a nau fetaulaki mo ia 'i he potu fakatau 'i he 'aho kotoa pē. ¹⁸ Pea na'e toki fetaulaki mo ia 'ae kau fiepoto 'oe fa'ahinga 'o 'Epikulio, mo Sitoiko. Pea pehē 'e he ni'ihī, "'Ko e hā 'oku lau 'e he palau na?" Pea pehē 'e he ni'ihī, "'Oku matamata fakahā 'otua fo'ou ia.'" koe'uhi na'a ne malanga'aki kiate kinautolu 'a Sisu, mo e toetu'u. ¹⁹ Pea na'e 'omi ia, 'o 'ave ki he 'Aleopeiko, mo nau pehē, "'Oku mau fie 'ilo pē ko e hā 'ae akonaki fo'ou ni, 'oku ke lea'aki. ²⁰ He 'oku ke 'omi me'a fo'ou ki homau telinga: ko ia 'oku mau fie 'ilo ai hono 'uhinga 'oe ngaahi me'a ni.'" ²¹ (He ko e kakai 'Atenisi kotoa pē, mo e 'āunofa 'i ai, na'a nau mātu'aki nofo pe ke lau, mo fakafanongo ki he me'a fo'ou.)

²² ¶ Pea na'e tu'u 'a Paula 'i he lotolotonga 'oe 'Aleopeiko, 'o ne pehē, "'Akimoutolu 'i 'Atenisi, 'oku ou vakai 'oku mou fa'a fai 'o lahi 'ae lotu. ²³ Koe'uhi 'i he'eku 'alu, 'oku ou mamata ki he me'a 'oku mou lotu ki ai, pea ne u 'ilo 'ae 'esifeilaulau, 'oku tu'u ai 'ae tohi ni, 'KI HE 'OTUA 'OKU 'IKAI 'ILOA.' Pea ko ia 'oku mou lotu ta'e'ilo ki ai, ko ia ia 'oku ou fakahā kiate kimoutolu. ²⁴ Ko e 'Otua 'aia na'a ne ngaahi 'a māmani mo e me'a kotoa pē 'oku 'i ai, 'oku 'ikai nofo ia 'i he ngaahi fale kuo ngaahi 'e he nima, he ko e 'Eiki ia 'oe langi mo māmani; ²⁵ Pea 'oku 'ikai tauhi 'aki ia 'ae nima 'oe tangata, 'o hangē 'oku masiva ia 'i ha me'a, he 'oku

foaki 'e ia ki he me'a kotoa pē 'ae mo'ui, mo e mānava, mo e me'a kotoa pē; ²⁶ Pea na'e ngaohi 'e ia 'i he toto pe taha 'ae ngaahi kakai kotoa pē ke nofo 'i he funga 'o māmani kotoa pē, pea kuo tomu'a tukupau 'ae ngaahi kuonga, mo e ngata'anga 'o honau nofo'anga; ²⁷ Ke nau kumi ki he 'Eiki, 'o tautaufā ki ai, he'i'ilo pe te nau ma'u ia, ka 'oku 'ikai mama'o ia mo kitautolu taki taha kotoa pē. ²⁸ 'He 'oku tau mo'ui, mo ngaueue, mo nofo pē, 'iate ia;' 'o hangē ko e lea 'ae ni'ihi 'i ho'omou kau tohi hiva, 'He ko hono hako foki 'akitautolu.' ²⁹ Pea kapau ko e hako 'oe 'Otua 'akitautolu, 'oku 'ikai lelei 'etau mahalo 'oku tatau 'ae 'Otua mo e koula, pe ko e siliva, pe ko e maka, kuo tongitongi 'aki 'ae poto mo e filio'i 'oe tangata. ³⁰ Pea na'e 'ikai fie 'afio'i 'e he 'Otua 'ae ngaahi kuonga 'oe vale ni, ka 'oku ne fekau eni ki he kakai kotoa pē, 'i he potu kotoa pē, ke nau fakatomala: ³¹ Koe'uhi kuo ne kotofa 'ae 'aho, te ne fakamaau mā'oni'oni ai 'a māmani, 'i he tangata kuo ne fakanofa; pea kuo ne fakapapau ia ki he kakai kotoa pē, 'I he'ene fokotu'u ia mei he pekia."

³² ¶ Pea 'i he'enu fanongo ki he toetu'u 'ae pekia, na'e manuki 'ae ni'ihi: kae pehē 'e he ni'ihi, "Te mau toe fanongo 'iate koe ki he me'a ni." ³³ Pea 'alu ai 'a Paula 'i-ate kinautolu. ³⁴ Ka na'e pikitai 'ae kau tangata ni'ihi kiate ia, pea nau tui: pea na'e 'i ai 'a Taionisio 'oe 'Aleopeiko, pea ko e fefine na'e hingoa ko Temalisi, pea mo e ni'ihi foki mo kinautolu.

1 'Oku ngāue fakamaama 'a Paula, mo malanga ki he kakai Senitaile 'i Kolinitō. 9 'Oku tokoni'i ia 'e he 'Eiki 'i he me'a na'e hā mai. 12 'Oku talatalaaki ia 'i he 'ao 'o Kalio ko e pule, kae tukuange. 18 Hili ia 'oku fononga fano ia 'i he ngaahi kolo, 'o tokoni 'ae kau ākongā. 24 'Oku akonaki'i 'e 'Akuila mo Pisila 'a 'Apolosi, 28 Pea ne malanga'aki 'a Kalaisi, pea lahi hono 'aonga.

18 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e 'alu 'a Paula 'i 'Atenisi, pea a'u atu ki Kolinitō; ² Pea na'a ne 'ilo 'i ai ha Siu na'e hingoa ko 'Akuila, na'e fanau'i 'i Ponito, kuo toki ha'u mei 'Itali, mo hono 'unoho ko Pisila; (he na'e fekau 'e Kalotiusi ke 'alu 'i Loma 'ae kakai Siu kotoa pē:) pea ne 'alu ia kiate kinaua. ³ Pea koe'uhi na'a nau faiva taha, ko ia na'a ne nofo mo kinaua, 'o ngāue: he ko 'enu faiva ko e ngaohi fale fehikitaki. ⁴ Pea na'e ako ia 'i he falelotu, 'i he 'aho Sāpate kotoa pē, pea ne fakatafoki 'ae Siu mo e Kiliki. ⁵ Pea kuo ha'u 'a Sailosi mo Timote mei Masitōnia, pea māfasia 'a Paula 'i hono loto, pea fakapapau atu 'e ia ki he kakai Siu ko e Kalaisi 'a Sisu. ⁶ Pea 'i he'enu fakatanga, mo lea kovi, na'a ne tupe'i hono kofu, mo ne pehē kiate kinautolu, "Ke 'i homou 'ulu pē 'a homou toto; 'oku ou ma'a au: ngata mei heni, te u 'alu ki he Senitaile."

⁷ ¶ Pea ne ne 'alu mei ai, 'o hū ki he fale 'o ha tangata, na'e hingoa ko Susitasa, na'e lotu ia ki he 'Otua, pea na'e vāofi hono fale mo e falelotu. ⁸ Pea na'e tui ki he 'Eiki 'a Kalisipo, ko e pule lahi 'oe falelotu, mo hono fale kotoa pē; pea na'e fanongo mo tui 'ae kakai Kolinitō tokolahi, pea na'e papitaiso 'akinautolu. ⁹ Pea folofola ai 'ae 'Eiki kia Paula 'i he po'uli, 'i he me'a na'e hā mai,

"Oua na'a ke manavahē, ka ke lea, pea 'oua na'a ke fakalongo pē; ¹⁰ He 'oku ou 'iate koe, pea 'e 'ikai ha tangata te ne fa'a fai ha kovi kiate koe; he 'oku ou ma'u 'ae kakai tokolahi 'i he kolo ni." ¹¹ Pea na'a ne nofo ai 'i he ta'u 'e taha pea mo e māhina 'e ono, 'o ne ako 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua kiate kinautolu.

¹² ¶ Ka 'i he pule 'a Kalio 'i 'Akeia, na'e fakataha 'ae kakai Siu, 'onau fe'ohofi kia Paula, pea taki ia ki he potu fakamaau, ¹³ Mo nau pehē, "'Oku ako 'e he siana ni ke lotu 'ae kakai ki he 'Otua, kae 'ikai hangē ko e fonu." ¹⁴ Pea kuo fai 'e Paula ke ne lea, pea pehē 'e Kalio ki he kakai Siu, "'Ae kakai Siu, ka ne ko ha me'a ta'etotonu pe pau'u kuo fai, pehē 'e taau mo au ke u tokanga kiate kimoutolu: ¹⁵ Pea kapau ko e fakakihiki 'i he lea mo e hingoa, mo ho'omou fonu pē, mou tokanga 'akimoutolu ki ai; 'e 'ikai te u fakamaau 'eau 'ae me'a pehē." ¹⁶ Pea na'a ne kapusi 'akinautolu mei he potu fakamaau. ¹⁷ Pea na'e toki puke 'e he Kiliki kotoa pē 'a Sositine, ko e pule lahi 'oe falelotu, mo nau tautea ia 'i he potu fakamaau. Pea na'e 'ikai tokanga 'a Kalio ki he ngaahi me'a ni.

¹⁸ ¶ Pea na'e kei nofo ai 'a Paula 'o fuoloa, pea toki māvae ia mo e kāinga, 'o ne folau mei ai ki Silia, pea na'e ō mo ia 'a Pisila mo 'Akuila; kuo tomu'a fafai hono 'ulu 'i Senikelea: ko e me'a 'i he'ene fuakava. ¹⁹ Pea na'a ne a'u atu ki 'Efesō, pea ne tuku ai 'akinaua: pea 'alu ia ki he falelotu, 'o malanga ki he kakai Siu. ²⁰ Pea 'i he'enu kole ke nau nonofo 'o fuoloa si'i, na'e 'ikai loto ia ki ai; ²¹ Ka na'e lea māvae ia kiate kinautolu, 'o pehē, "'Oku mātu'aki totonu 'eku 'alu ki he katoanga 'oku 'amanaki ni 'i Selūsalema: ka te u toe ha'u kiate kimoutolu, 'o kapau 'e lelei ki he 'Otua." Pea na'e folau ia mei 'Efesō. ²² Pea kuo tū'uta ia ki Sesalia, pea 'alu hake ia, 'onau fe'ofofani mo e siasi, pea 'alu hifo ia ki 'Aniteoke. ²³ Pea kuo fuoloa ange 'ene nofo ai, pea 'alu ia, 'o fononga 'i he potu kotoa pē 'o Kalētia mo Filisia, 'o tokoni 'ae kau ākongā kotoa pē.

²⁴ ¶ Pea na'e ha'u ki 'Efesō 'ae Siu 'e tokotaha na'e hingoa ko 'Apolosi, na'e fanau'i ia 'i 'Alekisānitia, ko e tangata lea mālie ia, pea poto lahi 'i he ngaahi tohi. ²⁵ Pea kuo akonekina 'ae tangata ni 'i he hala 'oe 'Eiki; pea 'i he'ene loto fai velenga, na'a ne lea mo ako lahi 'aki 'ae ngaahi me'a 'ae 'Eiki, ka kuo 'ilo pe 'e ia 'ae papitaiso 'a Sione. ²⁶ Pea na'e kamata lea mālohi ia 'i he falelotu: pea kuo fanongo ki ai 'a 'Akuila mo Pisila, na'a na ma'u ia, 'o na fakamatala kiate ia 'o lahi 'ae hala 'oe 'Otua. ²⁷ Pea kuo loto ia ke 'alu ki 'Akeia, na'e tohi 'e he kāinga, 'o enginaki ki he kau ākongā ke nau ma'u ia: pea kuo a'u atu ia ki ai, pea ne tokoni lahi 'akinautolu kuo nau tui 'i he 'alo'ofa: ²⁸ He na'e fakakihiki mālohi ia mo e kakai Siu, 'i he fakahā, 'o ne fakamo'oni mei he ngaahi tohi ko Sisu ko e Kalaisi.

6 'Oku tuku 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'i he hili 'ae nima 'o Paula; 9 'Oku lea kovi 'ae kakai Siu ki he'ene akonaki, kae fakamo'oni ia 'aki 'ae ngaahi me'a mana. 13 Ko e kau Siu fie mana, 16 'Oku tautea 'e he tēvolo. 19 'Oku fufū 'ae ngaahi tohi na'e ngāue'aki 'e he kau fie mana. 24 Ko Temetelio 'oku

ne fakatupu 'ae fakatanga kia Paula 'i he'ene 'ofa ki he koloa, 35 Ka 'oku lolomi ia 'e he matāpule tohi.

19 PEA 'i he kei nofo 'a 'Apolosi 'i Kolinitō, na'e 'alu 'a Paula ki 'Efesō, 'i he hili 'a 'ene fononga 'i he ngaahi potu tuku'uta; pea ne 'ilo ai 'ae ākongā ni'ihī, 2 Pea ne pehē kiate kinautolu, "Kuo mou ma'u 'ae Laumālie Mā'oni'oni talu ho'omou tui?" Pea na'a nau pehē kiate ia, "'Oku te'eki ai te mau fanongo pe 'oku ai ha Laumālie Mā'oni'oni." 3 Pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Pea ne mou papitaiso ki he hā?" Pea nau pehē, "Ki he papitaiso 'a Sione." 4 Pea toki pehē 'e Paula, "Ko e mo'oni na'e papitaiso 'aki 'e Sione 'ae papitaiso ki he fakatomala, 'o ne pehē ki he kakai, ke nau tui kiate ia 'e fakamuimui 'iate ia, 'a ia, ko Kalaisi Sisu. 5 Pea 'i he nau fanongo eni na'a nau papitaiso 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu. 6 Pea kuo hilifaki 'ae nima 'o Paula kiate kinautolu, pea hoko kiate kinautolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni; pea na'a nau lea'aki 'ae lea kehekehe, mo nau kikite. 7 Pea ko e tangata 'e toko hongofulu ma toko ua nai 'akinautolu. 8 Pea na'e 'alu ia ki he falelotu, 'o ako mālohi 'i he māhina 'e tolu, 'o ne fakamatala mo fakapapau atu 'ae ngaahi me'a 'oe pule'anga 'oe 'Otua. 9 Kae 'i he fakafefeka 'ae ni'ihī, mo 'ikai tui, kae lea kovi ki he hala ko ia 'i he 'ao 'oe kakai, na'a ne mahu'i 'iate kinautolu, mo ne vahevahe *mei ai* 'ae kau ākongā, pea malanga 'i he 'aho kotoa pē 'i he fale lautohi 'oe tangata ko Tilano. 10 Pea ne fai ia 'i he ta'u 'e ua; ko ia na'e fanongo ai ki he folofola 'ae 'Eiki ko Sisu 'akinautolu kotoa pē na'e nofo 'i 'Esia, 'ae kakai Siu mo e Kiliki. 11 Pea na'e fai 'e he 'Otua 'ae ngaahi mana faka'ofa 'i he nima 'o Paula: 12 He na'e 'ave mei hono sino 'ae ngaahi holoholo mo e no'o, ki he kakai mahaki, pea na'e mahu'i 'ae mahaki 'iate kinautolu, pea 'alu 'iate kinautolu 'ae kau laumālie kovi.

13 ¶ Pea ko e kau Siu ni'ihī na'e fe'alu'aki fano, ko e kau fie mana, na'a nau fai ke ui 'aki 'ae huafa 'oe 'Eiki ko Sisu kiate kinautolu na'e ulusino ai 'ae ngaahi laumālie kovi, 'o pehē, "'Oku mau fekau mālohi kiate kimoutolu ia Sisu, 'aia 'oku malanga'aki 'e Paula." 14 Pea na'e fai pehē 'ae ngaahi foha 'e toko fitu 'o Siva, ko e Siu, pea ko e taula'eiki lahi. 15 Pea na'e lea 'ae laumālie kovi, 'o pehē, "'Oku ou 'ilo 'a Sisu, pea 'oku ou 'ilo mo Paula; ka ko hai 'akimoutolu?" 16 Pea na'e 'oho kiate kinautolu 'ae tangata na'e ulusino ai 'ae laumālie kovi, pea na'a ne ikuna 'akinautolu, mo fai mālohi kiate kinautolu, pea na'a nau feholaiki mei he fale ko ia kuo nau telefua mo makafokafo. 17 Pea na'e 'ilo eni 'e he Siu mo e Kiliki kotoa pē na'e nofo 'i 'Efesō; pea na'e tō 'ae manavahē kiate kinautolu kotoa pē, pea na'e ongoon-golei ai 'ae huafa 'oe 'Eiki ko Sisu. 18 Pea na'e ha'u 'ae tokolahi na'e tui, ke vete mo fakahā 'enau ngaahi fa'iangā. 19 Pea ko e tokolahi, 'iate kinautolu na'e ngāue fakafiemana, na'a nau 'omi 'o fakataha 'enau ngaahi tohi, 'o tutu ia 'i he 'ao 'oe kakai; pea na'a nau lau hono totongi 'oe *ngaahi tohi*, ko e pa'anga siliva 'e nima mano. 20 He na'e mātu'aki tupulekina pea mālohi 'ae folofola 'ae 'Otua.

21 ¶ Pea kuo hili 'ae ngaahi me'a ni, na'e ma'u 'ae loto 'o Paula ke 'alu ki Selūsalema, 'oka hili 'ene 'alu 'i Masitōnia, mo 'Akeia, pea na'a ne pehē, "'Oka hili 'eku 'alu ki ai, 'e totonu ke u vakai foki ki Loma." 22 Pea fekau 'e ia ke ō ki Masitōnia 'ae toko ua 'iate kinautolu na'e tauhi kiate ia, ko Timote mo Eleasito; ka na'e kei nofo si'i ia 'i 'Esia. 23 Pea na'e tupu 'i he ngaahi 'aho ko ia 'ae maveuveu lahi, ko e me'a 'i he lotu ko ia. 24 He ko e tangata ko Temetelio hono hingoa, ko e tufunga ngaahi siliva, na'a ne ngaahi 'ae teunga siliva ki he fale lahi 'o Taiena, pea na'e lahi 'ae koloa na'e ma'u ai 'e he kau tufunga; 25 Pea na'a ne fakakātoa 'akinautolu, mo e kakai na'a nau kaunga faiva fakataha mo ne pehē, "'Ae kau matāpule, 'oku mou 'ilo ko e me'a 'i he faiva ni 'oku tau ma'u ai 'etau koloa. 26 Pea ko eni, 'oku mou mamata mo fanongo kuo fakaloto 'i mo fakatafaki 'e Paula ni 'ae kakai tokolahi, 'ikai 'i 'Efesō pē, kae meimei 'i 'Esia kotoa pē, 'i he'ene pehē, 'Oku 'ikai ko e ngaahi 'otua 'aia 'oku ngaahi 'e he nima: 27 Pea 'e 'ikai ngata 'i he manukī 'i 'o 'etau faiva ni; ka 'e taukaea foki mo e fale lahi 'oe 'otua fefine ongoongo ko Taiena, pea 'e mau-mau mo hono nāunau, 'aia 'oku hū ki ai 'a 'Esia mo māmani kotoa pē." 28 Pea 'i he'enau fanongo, na'a nau fonu 'i he 'ita, mo nau kalanga, 'o pehē, "'Oku lahi 'a Taiena 'oe kakai 'Efesō." 29 Pea na'e maveuveu 'ae kolo kotoa pē: pea kuo nau puke 'a Keio mo 'Alisitako, ko e ongo tangata Masitōnia, ko e kau fononga 'o Paula, na'a nau fe'ohofi fakataha ki he fale faiva. 30 Pea na'e fie 'alu atu 'a Paula ki loto ki he kakai, ka na'e ta'ofi ia 'e he kau ākongā. 31 Pea ko e ni'ihī 'i he kau matāpule 'o 'Esia, ko hono kāinga, na'a nau fekau atu, 'o kole kiate ia ke 'oua 'aupito na'a 'alu ia ki he fale faiva. 32 Pea kalanga 'aki 'e he ni'ihī ha me'a 'e taha, pea ko e ni'ihī ha me'a kehe: he na'e puputu'u 'ae kakai, pea na'e 'ikai 'ilo 'e he tokolahi pe ko e hā kuo nau fakataha ai. 33 Pea na'a nau taki mai 'a 'Alekisānita, mei he kakai, pea fokotu'u ia 'e he kakai Siu. Pea ta'alo 'aki 'e 'Alekisānita hono nima, 'o fie fakamatala ki he kakai. 34 Ka 'i he'enau 'ilo ko e Siu ia, na'a nau kalanga fakataha kotoa pē 'i he feitu'ula'a 'e ua, "'Oku lahi 'a Taiena 'oe kakai 'Efesō." 35 Pea kuo lolomi 'ae kakai 'e he matāpule tohi 'oe kolo, pea pehē 'e ia, "Ko e kakai 'Efesō, ko hai ha tangata 'oku 'ikai te ne 'ilo 'oku tapu 'ae kolo ko 'Efesō kia Taiena, ko e 'otua fefine 'oku lahi, pea mo e *tampua* na'e tō hifo meia Supita? 36 Pea ko eni, 'i he 'ikai fa'a lea kehe 'e ha taha ki he ngaahi me'a ni, ko ia 'oku totonu ai ke mou nofo pē, pea 'oua na'a fai ha me'a 'i he 'ohonoa. 37 He kuo mou taki mai 'ae kau tangata ni, ka 'oku 'ikai ko e kau kaiha'a mei he ngaahi fale faka'eiki, pe ko e kau lea kovi ki homou 'otua fefine. 38 Pea kapau 'oku ia Temetelio, mo e kau tufunga 'oku 'iate ia, ha me'a ki ha taha, 'oku ai 'ae ngaahi fakamaau'anga, pea 'oku ai mo e kau fakamaau: tuku ke nau fetalata-laaki ai 'akinautolu. 39 Pea ka ko ha'amou fehu'i ki ha ngaahi me'a kehe, 'e fakamaau ia 'i he fakataha totonu. 40 Koe'uhi na'a 'eke kiate kinautolu ki he maveuveu 'oe 'aho ni, he 'oku 'ikai te tau fa'a fakahā hano

'uhinga 'oe fakataha ni." ⁴¹ Pea hili 'ene lea ko ia, na'e tutuku 'e ia 'ae fakataha.

1 'Oku 'alu 'a Paula ki Masitōnia. 7 'Oku ne fai 'ae 'ohomohe tapu, pea malanga. 9 Kae tō 'o mate 'a 'Utiko, 10 Pea fokotu'u mo'ui ia. 17 'Oku ne fakataha ki Mileto 'ae kau mātu'a, 'o ne tala kiate kinautolu 'ae me'a 'e hoko kiate ia, 28 'Oku ne tuku 'ae fanga sipi 'ae 'Otua kiate kinautolu, 29 'Oku ne valoki 'akinautolu 'i he kau akonaki kākā 32 'Oku ne tuku 'akinautolu ki he 'Otua, 36 'O ne hūfia 'akinautolu kae 'alu.

20 PE'A 'i he tuku 'ae maveuveu, na'e ui 'e Paula ke ha'u kiate ia 'ae kau ākongā, 'onau fe'ofofani pea mahu'i ia ke 'alu ki Masitōnia. ² Pea kuo 'osi 'ae ngaahi potu ko ia 'i he'ene 'alu, pea lahi 'ene akonaki kiate kinautolu, pea 'alu ia ki Kilisi. ³ 'O nofo ai 'i he māhina 'e tolu. Pea kuo toitoi'i ia 'e he kakai Siu, 'i he'ene te u folau ki Silia, pea loto ia ke toe foki ange ki Masitōnia. ⁴ Pea na'e 'alu mo ia ki 'Esia 'a Sopeta mei Pelea; mo 'Alisitako mo Sekunio mei Tesalonika; mo Keio mei Teape, mo Timote; mo Tikiko mo Talofimo mei 'Esia; ⁵ Pea na'e mu'omu'a 'akinautolu ni, 'o tatali mai kiate kinautolu 'i Taloasi. ⁶ Pea na'a mau folau mei Filipai, 'i he hili 'ae ngaahi 'aho kai mā ta'e-me'afakatupu, pea mau a'u atu kiate kinautolu 'i Taloasi 'i he 'aho 'e nima; pea na'a mau nofo ai 'i he 'aho 'e fitu. ⁷ Pea 'i he 'uluaki 'aho 'oe uike, na'e katoa ai 'ae kau ākongā ke tofitofi mā, pea malanga 'a Paula kiate kinautolu, kuo 'amanaki 'alu ia 'i he 'apongipongi; pea malanga ia 'o a'u ki he tu'uapō mālie. ⁸ Pea na'e lahi 'ae maama 'i he potu fale ki 'olunga, kuo nau fakataha ai. ⁹ Pea na'e heka 'i he kātupa 'ae talavou 'e tokotaha, ko hono hingoa ko 'Utiko, pea na'e mohe ma'u ia: pea 'i he malanga fuoloa 'a Paula, na'e hinga hifo ia 'i he mohe, pea tō ki lalo mei hono tolu 'oe fata 'oe fale, pea hiki hake ia kuo mate. ¹⁰ Pea na'e 'alu hifo 'a Paula, 'o fo'ohifo 'iate ia, mo fā'ufua, mo ne pehē, "'Oua te mou mamahi; he 'oku 'iate ia 'a 'ene mo'ui." ¹¹ Pea kuo 'alu hake ia 'o tofitofi 'ae mā, mo kai, pea nau talanoa 'o fuoloa, 'o a'u ki he ma'a 'ae 'aho, pea toki 'alu ia. ¹² Pea na'a nau 'omi 'ae talavou kuo mo'ui, pea na'e lahi 'enau fiemālie.

¹³ ¶ Pea ne mau mu'omu'a ki he vaka, 'o folau ki 'Asosi, 'o mau tokanga ke fakaheka ai 'a Paula: ko 'ene fekau ia, he ko hono loto ke hala 'uta pe ia. ¹⁴ Pea kuo mau fetaulaki ki 'Asosi, pea mau fakaheka ia, pea 'alu ki Meteline. ¹⁵ Pea mau folau mei ai, pea pongipongi hake, na'a mau hoko 'o fe'unga mo Kaio; pea mau a'u ki Semo 'i hono 'aho ua, pea mau nofo 'i Talokilio; pea a'u atu 'i he 'aho na'a na fehōloi ki Mileto. ¹⁶ He kuo pau 'ae loto 'o Paula ke 'oua na'a folau ki 'Efesō, koe'uhi ke 'oua na'a fuoloa ai ia ki 'Esia: he na'a ne fakato'oto'o, 'o kapau 'e mafai 'e ia, ke hoko ki Selūsalema 'i he 'aho 'oe Penitekosi.

¹⁷ ¶ Pea na'e fekau 'e ia mei Mileto ke ha'u 'ae kau mātu'a 'oe siasi mei 'Efesō. ¹⁸ Pea kuo nau ha'u kiate ia, pea pehē 'e ia kiate kinautolu, "Talu 'ae 'uluaki 'aho ne u ha'u ai ki 'Esia, kuo mou 'ilo ia 'ae anga 'o 'eku nofo 'i-

ate kimoutolu 'i he 'aho kotoa pē, ¹⁹ 'A 'eku tauhi 'ae 'Eiki 'i he loto angavaivai lahi, mo e lo'imata lahi, mo e ngaahi 'ahi'ahi, na'e tō kiate au 'i he toitoi'i au 'e he kakai Siu: ²⁰ Mo 'eku ta'eta'ofi ki ha me'a 'e taha 'oku 'aonga, ka kuo u faka'ilo kiate kimoutolu, mo ako fakahā kiate kimoutolu, pea 'i he ngaahi fale, ²¹ 'O fakapapu atu ki he kakai Siu, pea mo e kakai Kiliki foki, 'ae fakatomala ki he 'Otua, mo e tui ki hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²² Pea ko eni, vakai, 'oku ou 'alu ha'isia 'i loto ki Selūsalema, pea 'oku 'ikai te u 'ilo 'ae ngaahi me'a 'e hoko mai ai kiate au: ²³ Ka ko eni, 'oku fakamo'oni mai 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'o pehē, 'oku tatali pe kiate au 'ae ngaahi ha'i mo e me'a fakamamahi 'i he kolo kotoa pē. ²⁴ Ka 'oku 'ikai ue'i ai au, pea 'oku 'ikai foki te u lau ko e me'a mahu'inga kiate au 'eku mo'ui, kae kehe ke u faka'osi 'i he fiefia 'eku lakanga, mo e ngāue kuo u ma'u mei he 'Eiki ko Sisu, ke u fakamo'oni ki he ongoongolelei 'oe 'alo'ofa 'ae 'Otua. ²⁵ "Pea ko eni, vakai, 'oku ou 'ilo 'e 'ikai te mou toe mamata ki hoku mata, 'akimoutolu kotoa pē kuo u malanga'aki ki ai 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ²⁶ Ko ia 'oku ou fakapapu fakamo'omo'oni atu kiate kimoutolu he 'aho ni, 'oku ou ma'a au mei he toto 'oe kakai kotoa pē. ²⁷ He na'e 'ikai te u ta'ofi 'ae fakahā kiate kimoutolu 'ae finangalo kotoa pē 'oe 'Otua. ²⁸ Ko ia ke mou vakai kiate kimoutolu, pea mo e fanga sipi kotoa pē, 'aia kuo fakanofa 'akimoutolu 'e he Laumālie Mā'oni'oni ko hono kau tauhi, ke mou fafanga 'ae siasi 'ae 'Otua, 'aia na'a ne fakatau'aki hono ta'ata'a. ²⁹ He 'oku ou 'ilo eni, ka hili 'eku 'alu, 'e ha'u kiate kimoutolu 'ae fanga ulofi fakamālohi, pea 'e 'ikai te nau mamae ki he fanga sipi. ³⁰ Pea 'e tupu foki 'iate kimoutolu 'ae kau tangata, te nau ako 'aki 'ae me'a fakahala, ke tohoaki 'ae kau ākongā ke muimui kiate kinautolu. ³¹ Ko ia ke mou le'o, pea manatu kuo tolu ta'u mo e 'ikai te u tuku 'eku valokiekina 'akimoutolu taki taha mo e lo'imata 'i he pō mo e 'aho. ³² "Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku ou tuku 'akimoutolu ki he 'Otua, pea mo e folofola 'o 'ene 'ofa, 'aia 'oku ne fa'a fai ke langa hake 'akimoutolu, pea ke tuku kiate kimoutolu 'ae tofi'a fakataha mo kinautolu kotoa pē kuo fakamā'oni'oni'i. ³³ Na'e 'ikai te u manumanu ki he siliva, pe ki he koula, pe ki he kofu 'o ha tokotaha. ³⁴ 'Io, 'oku mou 'ilo 'ekimoutolu, ko e ongo nima ni kuo na tauhi ki he'eku ngaahi masiva, pea mo kinautolu na'e 'iate au. ³⁵ Kuo u fakahā 'ae me'a kotoa pē kiate kimoutolu, koe'uhi 'i he pehe'i 'a ho'omou ngāue, 'oku totonu ke mou tokoni ki he vaivai, pea manatu'i 'ae lea 'ae 'Eiki ko Sisu, 'i he'ene pehē, "Oku monū'ia lahi hake 'ae foaki atu 'i he ma'u 'ae foaki mai.']"

³⁶ ¶ Pea kuo 'osi 'ene lea ko ia, na'a ne tu'ulutui, 'o hūfia 'akinautolu kotoa pē. ³⁷ Pea na'a nau tangi mamahi kotoa pē, mo nau fā'ufua 'i he kia 'o Paula, 'o 'uma kiate ia, ³⁸ 'O lahi taha pe 'enau mamahi koe'uhi ko 'ene lea na'e pehē, 'e 'ikai te nau toe mamata ki hono mata. Pea na'a nau ō mo ia ki he vaka.

1 'Oku 'ikai fa'a ta'ofia 'ae 'alu 'a Paula ki Selūsalema. 9 Ko e ngaahi 'ofefine 'o Filipe ko e kau palōfifita fefine. 17 'Oku a'u atu 'a Paula ki Selūsalema: 27

Pea mo'ua ai ia, pea tu'utāmaki lahi, 31 Ka 'oku fakahaofia ia 'e he pule 'oe tau, pea 'oku tuku ia ke ne lea ki he kakai.

21 PEA pehē, kuo mau māvae mo kinautolu, pea mau folau, 'o mau lā taha ki Kusa, pea 'i he 'aho na'a na fehohoi ki Lota, pea mei ai ki Patala: ² Pea 'i he'emaui 'ilo 'ae vaka 'oku folau ki Finesi, na'a mau heka ai, 'o 'alu. ³ Pea 'i he'emaui kite ki Saipalo, na'a mau tuku ia ki he to'ohema, kae folau ki Silia, pea mau tū'uta ki Taia: he ko e potu ia ke hifo ai 'ae uta 'ae vaka. ⁴ Pea na'a mau 'ilo ai 'ae kau ākongā, pea mau nonofo 'o 'aho fitu: pea na'a nau pehē kia Paula 'i he Laumālie, ke 'oua na'a 'alu hake ia ki Selūsalema. ⁵ Pea kuo 'osi 'ae ngaahi 'aho ko ia, na'a mau 'alu 'o fononga 'i homau hala; pea na'e moimoi'i 'akimautilu ki he tua'ā kolo 'ekinautilu kotoa pē, mo honau 'unoho mo 'enau fānu: pea na'a mau tu'ulutu 'i he matātahi, 'o lotu. ⁶ Pea kuo mau māvae mo kinautolu, pea mau heka ki vaka; kae foki 'akinautilu ki honau 'api. ⁷ Pea ne mau folau mei Taia ki Tolimease, pea ngata ai 'emaui folau, pea na'a mau fe'iloaki mo e kāinga, pea mau nonofo mo kinautilu 'i he 'aho pe taha. ⁸ Pea pongipongi hake, ko kimautilu 'ae kau fononga 'o Paula, na'a mau 'alu, 'o a'u atu ki Sesalia: pea mau hū ki he fale 'o Filipe ko e 'evangeliō, ko e tokotaha ia 'i he toko fitu; pea na'a mau nonofo mo ia. ⁹ Pea na'e ma'u 'e he tangata ko ia 'ae 'ofefine tāupo'ou 'e toko fā, pea na'e kikite 'akinautilu. ¹⁰ Pea 'i he'emaui nofo 'o 'aho lahi ai, na'e 'alu hifo mei Siutea 'ae palōfita 'e tokotaha, 'oku hingoa ko 'Akapusi. ¹¹ Pea kuo ha'u ia kiate kimautilu, pea ne to'o 'ae no'o 'o Paula, 'o ne ha'i 'aki hono nima mo hono va'e 'o'ona pē, mo ne pehē, "Oku pehē 'e he Laumālie Mā'oni'oni, 'E pehē hono ha'isia 'e he kakai Siu 'i Selūsalema 'ae tangata 'oku 'o'ona 'ae no'o ni, 'onau tuku ia ki he nima 'oe Senitaile." ¹² Pea ko kimautilu na'a mau fanongo ki he ngaahi me'a ni, mo kinautilu 'oe potu ko ia, na'a mau kole ke 'oua na'a 'alu hake ia ki Selūsalema. ¹³ Ka na'e pehē 'e Paula, "Ko e hā eni 'oku mou fai, 'o fetāngihi ke fasi ai hoku loto? He 'oku ou te u ke 'oua 'e ha'isia pē, kae mate foki 'i Selūsalema, koe'uhi ko e huafa 'oe 'Eiki ko Sisu." ¹⁴ Pea 'i he 'ikai tui mai ia, na'a mau tuku, 'o mau pehē, "Ke fai pe 'ae finangalo 'oe 'Eiki." ¹⁵ Pea kuo hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, pea mau fakama'opo'opo me'a, 'o fononga hake ki Selūsalema. ¹⁶ Pea na'a mau ō mo e ni'ihi 'oe kau ākongā mei Sesalia, pea na'a nau 'ave 'akimautilu kia Nesoni mei Saipalo, ko e ākongā motu'a, ke mau nonofo mo ia. ¹⁷ Pea kuo mau 'alu atu ki Selūsalema, na'e ma'u fiefia 'akimautilu 'e he kāinga. ¹⁸ Pea pongipongi hake, na'a mau ō mo Paula kia Semisi; pea na'e katoa 'ae kau mātu'a kotoa pē. ¹⁹ Pea kuo ne fe'iloaki mo kinautilu, pea ne fakamatala lahi 'ae ngaahi me'a kuo fai 'e he 'Otua 'i he kakai Senitaile 'i he'ene ngāue. ²⁰ Pea kuo nau fanongo ki ai, pea nau fakamālō ki he 'Eiki, mo nau pehē kiate ia, "Oku ke vakai, 'e kāinga, ki he ngaahi toko mano 'oe kakai Siu 'oku tui; pea 'oku nau pikitai kotoa pē ki he fono: ²¹ Pea kuo nau fanongo kiate koe, 'oku ke ako ki he kakai Siu

kotoa pē 'oku feangai mo e hiteni ke nau li'aki 'a Mōse, 'o pehē, ke 'oua 'e kamu 'enau tamaiki, pe muimui ki he ngaahi me'a kuo tu'utu'uni. ²² Pea ko e hā ai 'e fai? koe'uhi 'e katoa mai 'ae fu'u kakai: he tenau fanongo kuo ke ha'u. ²³ Ko eni, ke ke fai 'aia 'oku mau tala atu kiate koe: 'Oku 'iate kimautilu 'ae kau tangata 'e toko fā kuo nau fai 'ae fuakava; ²⁴ Pea ke 'ave 'akinautilu, pea mou fakama'a mo kinautilu, pea ke totongi ma'anautolu, ka nau fafai honau 'ulu: pea 'e 'ilo ai kotoa pē, ko e ngaahi me'a kuo nau fanongo ai kiate koe, ko e launoa pē; ka 'oku ke angimui koe, mo ke fai ki he fono. ²⁵ Pea koe'uhi ko e ngaahi Senitaile 'oku tui, kuo mau fakamaui mo tohi ke 'oua te nau fai me'a pē, ka ke nau ta'ofi 'akinautilu mei he me'a kuo feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua, mo e toto, mo e me'a kuo sisina, pea mo e fe'auaki." ²⁶ Pea na'e toki 'ave 'e Paula 'ae kau tangata, pea 'i he 'aho na'a na fehohoi, ne ne fakama'a ia mo kinautilu, pea ne hū ia ki he falelotu lahi, ke fakahā 'ae ngaahi 'aho 'oe fakama'a, kae'oua ke fai ha feilaulau ma'anautolu taki taha kotoa pē. ²⁷ Pea kuo tei kakato 'ae 'aho 'e fitu, pea ko e kau Siu mei 'E-sia, 'i he'enau mamata kiate ia 'i he falelotu lahi, na'a nau ue'i 'ae kakai kotoa pē, 'o puke ia, ²⁸ Mo nau kalanga, 'o pehē, "Ae kau tangata 'Isileli, tokoni mai: Ko eni 'ae tangata, 'oku ne ako kovi ki he kakai kotoa pē 'i he potu fulipē ki he kakai ni, mo e fono, mo e potu ni: pea kuo 'omi foki 'e ia 'ae kau Kiliki ki he falelotu lahi, pea kuo ne 'uli'i 'ae potu tapu ni." ²⁹ (He kuo nau tomu'a mamata kiate ia mo Talofimo mei 'Efesō 'i he kolo, pea na'a nau mahalo kuo 'omi ia 'e Paula ki he falelotu lahi.) ³⁰ Pea na'e maveuveu 'ae kolo kotoa pē, ko e felele'i 'ae kakai 'o fakataha: pea na'a nau puke 'a Paula, mo toho ia mei he falelotu lahi: pea tāpuni leva 'ae ngaahi matapā. ³¹ Pea 'i he'enau fai ke fakapoongi ia, na'e ha'u hono tala ki he pule 'oe kau tau, kuo maveuveu 'a Selūsalema kotoa pē. ³² Pea 'ave leva 'e ia 'ae kautau mo e kau 'eikaitau, pea nau felele'i hifo kiate kinautilu: pea kuo nau mamata ki he pule mo e kau tau, na'e tuku 'enau haha 'a Paula. ³³ Pea toki 'alu atu 'o ofi 'ae pule 'oe tau, pea ne puke ia, mo ne fekau ke ha'i 'aki ia 'ae ukamea fihifihi 'e ua; mo ne fehu'i pe ko hai ia, pea ko e hā 'ae me'a kuo ne fai. ³⁴ Pea fekalanga'i 'e he kakai 'aki 'ae me'a kehekehe: pea 'i he 'ikai te ne fa'a 'ilo'i hono mo'oni, ko e me'a na'a ne fekau ke 'ave ia ki he fale lahi 'oe kau tau. ³⁵ Pea 'i he'ene hoko ki he hala ki 'olunga, na'e fua hake ia 'e he kau tau, he kuo fe'ohofi mai 'ae kakai. ³⁶ He na'e muimui 'ae fu'u kakai, mo nau kalangaekina, Ke 'ave ia. ³⁷ Pea 'i he fai ke tatakai 'a Paula ki he fale lahi 'oe kau tau, na'a ne pehē ki he pule 'oe kau tau, "E lelei 'eku lea atu kiate koe?" Pea pehē 'e ia, "Oku ke 'ilo 'ae lea fakaKiliki?" ³⁸ 'ikai ko 'Isipite ko ia 'a koe, 'aia na'e fakatupu maveuveu 'i mu'a, mo ne tatakai ki he toafa 'ae kau tangata fakapō 'e toko fā afe?" ³⁹ Ka na'e pehē 'e Paula, "Ko e tangata Siu au 'o Tasusi, 'i Silisia, ko e tangata au 'oe kolo ongoongo: pea 'e, tuku ke u lea atu ki he kakai." ⁴⁰ Pea kuo ne tuku ia *ke ne lea*, pea tu'u 'a Paula 'i he hala ki

'olunga, 'o ne ta'alo 'aki hono nima ki he kakai. Pea nau fakalongo, na'a ne lea atu 'i he lea fakaHepelū, 'o pehē, *1 'Oku fakamatala lahi 'e Paula 'ae liliu ia ki he tui, 17 Mo hono fakanofa ko e 'aposetolo. 22 'Oku lea ia ki he ngaahi Senitaile, pea 'ita lahi 'ae kakai kiate ia. 24 Na'e fai ke kau'imaea ia, 25 Ka 'i he'ene pehē ko e tangata Loma ia na'a ne hao.*

22 "AE kāinga tangata, mo e ngaahi tamai, mou fanongo ki he'eku fakamatala ni kiate ki-moutolu." ² (Pea 'i he'enu fanongo 'oku ne lea kiate kinautolu 'i he lea fakaHepelū, na'a nau fakalongo pe: pea ne pehē,) ³ "Ko e mo'oni ko e tangata Siu au, na'e fanau'i au 'i Tasusi, 'i Silisia, ka na'aku tupu hake 'i he kolo ni 'i he va'e 'o Kāmelieli, pea na'e akonekina au 'i he fono 'ae ngaahi tamai, 'o fakatatau ki hono totonu lahi, pea ne u fai velenga ki he 'Otua, 'o hangē ko ki-moutolu kotoa pē 'i he 'aho ni. ⁴ Pea na'aku fakatanga'i 'ae hala ko eni 'o a'u ki he mate, 'o ha'isia mo fakahū ki he ngaahi fale fakapōpula 'ae tangata mo e efine. ⁵ Pea 'oku fakamo'oni kiate au 'ae taula'eiki lahi, mo e kau mātu'a kotoa pē: 'aia ne u ma'u mei ai 'ae ngaahi tohi ki he kāinga, pea u 'alu ki Tamasikusi, ke ha'isia mo 'omi 'akinautolu na'e 'i ai ki Selūsalema, ke tautea. ⁶ "Pea pehē, 'i he'eku fai 'eku fononga, kuo u ofi ki Tamasikusi, 'i he ho'atāmālie, pea fakafokifā, kuo mala-ma mai mei he langi 'ae maama lahi 'o takatakai 'iate au. ⁷ Pea ne u tō ki he kekele, pea u fanongo ki he le'o, 'oku pehē mai kiate au, "E Saula, 'e Saula, ko e hā 'oku ke fakatanga ai au?" ⁸ Pea ne u pehē, "E 'Eiki, ko hai koe?" Pea ne pehē mai kiate au, 'Ko au Sisu 'o Nāsaleti, 'aia 'oku ke fakatanga'i. ⁹ Pea na'e mamata mo'oni ki he maama 'akinautolu na'e 'iate au, pea manavahē; ka na'e 'ikai te nau fanongo ki he le'o 'o ia na'e lea mai kiate au. ¹⁰ Pea ne u pehē, "E 'Eiki, ko e hā te u fai?" Pea pehē mai 'e he 'Eiki kiate au, 'Tu'u, 'o 'alu ki Tamasikusi; pea 'e tala 'i ai kiate koe 'ae ngaahi me'a kotoa pē kuo tu'utu'uni ke ke fai.' ¹¹ Pea na'e 'ikai te u kei mamata, ko e me'a 'i he malama lahi 'ae maama ko ia, pea na'e taki nima au 'ekinautolu na'e 'iate au, pea ne u a'u ki Tamasikusi. ¹² "Pea ko e tokotaha ko 'Ananaia, ko e tangata fa'a lotu 'o fakatatau ki he fono, pea ongo lelei ia 'i he kakai Siu kotoa pē na'e nofo ai; ¹³ Na'e ha'u ia kiate au, 'o tu'u mai, mo ne pehē mai kiate au, "E kāinga ko Saula, ke 'ā ho mata.' Pea 'i he feitu'ula'ā pē ko ia ne u sio hake kiate ia. ¹⁴ Pe ne pehē mai, 'Kuo fili koe 'e he 'Otua 'o 'etau ngaahi tamai, ke ke 'ilo hono finangalo, mo mamata ki he Toko Taha Angatonu ko ia, mo ke fanongo ki he le'o 'o hono fofonga. ¹⁵ He te ke hoko ko 'ene fakamo'oni 'oe me'a kuo ke mamata mo fanongo ai ki he kakai kotoa pē. ¹⁶ Pea ko e hā 'oku ke fakatuai ai? Tu'u, pea ke papitaiso, 'o fakama'a koe mei ho'o angahala, pea ui ki he huafa 'oe 'Eiki.' ¹⁷ "Pea 'i he'eku toe ha'u ki Selūsalema, na'e pehē, na'e 'āvea hoku loto, lolotonga 'eku lotu 'i he falelotu lahi; ¹⁸ Pea ne u mamata kiate ia, pea ne pehē mai kiate au, 'Fakato'oto'o, mo ke 'alu ke vave 'i Selūsalema: koe'uhi 'e 'ikai te nau tui ki ho'o fakamo'oni kiate au.' ¹⁹ Pea ne u pehē, "E 'Eiki, 'oku nau 'ilo ko au na'aku

fakahū ki he fale fakapōpula mo haha 'i he falelotu kotoa pe 'akinautolu na'e tui kiate koe. ²⁰ Pea 'i he lilingi 'oe toto 'o ho'o fakamo'oni ko Setiveni, na'aku tu'u 'i ai foki, pea u loto ki hono tāmāte'i, pea ne u tauhi 'ae kofu 'okinautolu na'a nau tāmāte'i ia.' ²¹ Pea pehē mai 'e ia kiate au, 'Ke ke 'alu: he te u fekau koe ki he mama'o ki he ngaahi Senitaile.'

²² ¶ Pea na'a nau fakafanongo kiate ia 'o a'u ki he lea ko ia, pea nau *toki* kalanga lahi, 'o pehē, "Ke 'ave 'i māmani 'ae siana pehē: 'oku 'ikai lelei ke mo'ui ia." ²³ Pea 'i he'enu kalanga, mo lī ki lalo honau kofu, pea laku ki 'olunga 'ae efu, ²⁴ Na'e fekau 'e he 'eikitau ke 'omi ia ki he fale lahi 'oe kau tau, pea fekau ke 'eke mo kau'imaea ia; ke ne 'ilo pe ko e hā 'oku nau kalanga pehē ai kiate ia. ²⁵ Pea 'i he'enu ha'i 'aki ia 'ae kilī'i manu, pea pehē 'e Paula ki he 'eikitau na'e tu'u ai, "'Oku ngofua ho'omou kau'imaea ha tangata Loma, 'oku te'eiki ai fakamaau'i?" ²⁶ Pea kuo fanongo ki ai 'ae 'eikitau, pea 'alu ia 'o tala ki he pule 'oe tau, 'o ne pehē, "Ke ke vakai ki he me'a 'oku ke fai: he ko e tangata Loma eni." ²⁷ Pea ha'u ai 'ae pule 'oe tau, 'o pehē kiate ia, "Tala mai kiate au, ko e Loma koe?" Pea ne pehē, "'Io." ²⁸ Pea pehē 'e he pule 'oe tau, "Ko e pa'anga lahi na'aku fakatau'aki 'eau ke u 'oe kakai ko ia." Pea pehē 'e Paula, "Ka na'e fanau'i au ko ia." ²⁹ Pea 'alu leva 'iate ia 'akinautolu na'e fai ke fakamama'i ia: pea na'e manavahē foki mo e pule 'oe tau, 'i he'ene 'ilo ko e Loma ia, pea koe'uhi kuo ne ha'i ia. ³⁰ Pea pongipongi ai, koe'uhi ko 'ene fie 'ilo hono mo'oni 'oe me'a kuo tukuaki'i ai ia 'e he kakai Siu, na'a ne vete 'iate ia hono ha'i, mo ne fekau ki he kau taula'eiki lahi mo e kau fakamaau kotoa pē ke fakataha, pea ne 'omi ki lalo 'a Paula, 'o tuku ia 'i honau 'ao.

1 'Oku fakamatala 'e Paula, 2 Pea fekau 'e 'Ananaia ke taa'i ia. 7 'Oku loto kehekehe 'ae kau talatalaaki 'a Paula. 11 'Oku tokoni kiate ia 'e he 'Otua. 14 'Oku fakahā ki he 'eikitau 'ae toitoi'i 'o Paula 'e he kakai Siu. 27 'Oku ne fekau ia kia Filike ko e tu'i.

23 PEA sio fakamama'u 'a Paula ki he kau fakamaau, pea ne pehē, "'Ae kau tangata ko e kāinga, Kuo u mo'ui angatonu pe 'i he 'ao 'oe 'Otua 'o a'u mai ki he 'aho ni." ² Pea na'e fekau 'e 'Ananaia ko e taula'eiki lahi kiate kinautolu na'e tu'u ofi kiate ia, ke nau sipi'i hono ngutu. ³ Pea toki pehē 'e Paula kiate ia, "'E taa'i koe 'e he 'Otua, 'a koe, ko e holisi kuo vali hinehina: he 'oku ke nofo ke fakamaau au 'o fakatatau ki he fono, pea ke fekau ke taa'i au 'o ta'etatau mo e fono?" ⁴ Pea pehē 'ekinautolu na'e tutu'u ai, "'Oku ke lea kovi ki he taula'eiki lahi 'ae 'Otua?" ⁵ Pea pehē 'e Paula, "'E kāinga, na'e 'ikai te u 'ilo ko e taula'eiki lahi ia: he kuo tohi, "Oua na'a ke lea kovi ki he pule 'a ho'o kakai." ⁶ Ka kuo 'ilo 'e Paula ko e Sātusi 'ae ni'ihi, pea ko e Fālesi 'ae ni'ihi, pea kalanga ia 'i he 'ao 'oe kau fakamaau, 'o *pehē*, "'Ae kau tangata ko e kāinga, ko e Fālesi au, pea ko e foha 'oe Fālesi; pea ko e me'a 'i he 'amanaki ki he toetu'u 'oe mate 'oku fakamaau ai au." ⁷ Pea kuo hili 'ene lea ko ia, pea tupu 'ae kikihi 'i he kau Fālesi mo e kau Satusi: pea na'e vaeua 'ae kakai. ⁸ He 'oku pehē 'e he Satusi, 'oku 'ikai ha toetu'u, pe ha 'ān-

gelo, pe ha laumālie: ka 'oku tui ki ai fakatou'osi pe 'ae kau Fālesi. ⁹ Pea na'e tupu 'ae fu'u vālau: pea tu'u hake 'ae kau tangata tohi na'e kau mo e kau Fālesi, pea lea mālohi, 'o pehē, "'Oku 'ikai te mau 'ilo ha kovi 'i he tangata ni: pea kapau kuo lea kiate ia ha laumālie pe ha 'āngelo, ke 'oua na'a tau tau'ī 'ae 'Otua.'" ¹⁰ Pea kuo tupu 'ae kikihi lahi, pea 'i he manavahē 'ae 'eikitau na'a haehae 'a Paula 'ekinautolu, na'a ne fekau ke 'alu hifo 'ae kau tau, 'o 'omi fakamālohi ia meiate kinautolu, pea 'omi ki he fale lahi 'oe kau tau. ¹¹ Pea 'i he pō ko ia, na'e tu'u 'o ofi mai kiate ia 'ae 'Eiki, mo ne pehē, "Paula, ke ke fiemālie: koe'uhi 'e hangē ko ho'o fakamo'oni au 'i Selūsalema, 'e pehē foki hao fakamo'oni kiate au 'i Loma.'" ¹² Pea kuo pongipongi ai, pea alea pau 'ae kau Siu nī'ihi, mo nau fefuakava'aki, 'onau pehē, "'E 'ikai te nau kai pe inu kae'oua ke nau tāmāte'ī 'a Paula. ¹³ Pea na'e toko fāngofulu tupu 'akinautolu na'a nau fai 'ae fuakava ni. ¹⁴ Pea na'a nau 'alu ki he kau taula'eiki lahi mo e mātu'a, 'onau pehē, Kuo mau fefuakava'aki fakamamafa, 'e 'ikai te mau kai ha me'a kae'oua ke mau tāmāte'ī 'a Paula. ¹⁵ Pea ko eni, ke lea fakataha 'akimoutolu mo e kau fakamaau ki he pule 'oe kau tau, ke 'ohifo ia kiate kimoutolu 'apongipongi, 'o hangē ko ha'amou fie fehu'ī fakapapau 'i ha me'a kiate ia: pea 'i he te'eki ke teitei ofi ia, te mau tali ke tāmāte'ī ia.'" ¹⁶ Pea kuo fanongo 'ae tama 'ae tuofefine 'o Paula ki he toitoi 'e fai, na'a ne 'alu 'o hū ki he fale lahi 'oe kau tau, 'o ne tala ia kia Paula. ¹⁷ Pea na'e ui 'a Paula ki he 'eikitau 'e taha, 'o ne pehē, "Ke ke 'ave 'ae talavou ni ki he pule 'oe tau! He 'oku ai 'ene me'a ke fakahā ki ai. ¹⁸ Pea ne to'o ia 'o 'ave ki he pule 'oe tau, 'o ne pehē, Na'e ui mai 'a Paula ko e pōpula kiate au, 'o ne kole ke u 'omi 'ae talavou ni kiate koe, he 'oku 'iate ia 'ae me'a ke tala atu kiate koe.'" ¹⁹ Pea puke nima ia 'e he pule 'oe tau, 'o na afe ki he potu lilo, pea ne fehu'ī, "Ko e hā ia 'oku ke fie tala mai kiate au?" ²⁰ Pea ne pehē, "Kuo alea 'ae kakai Siu ke kole kiate koe ke ke 'ohifo 'a Paula 'apongipongi ki he kau fakamaau, 'o hangē ko ha'anau fie fehu'ī fakapapau 'i ha me'a kiate ia. ²¹ Kae 'oua na'a ke fai ki honau loto he 'oku toitoi kiate ia 'ae kau tangata 'e toko fāngofulu tupu meiate kinautolu, kuo nau fefuakava'aki, 'e 'ikai te nau kai pe inu, kae'oua ke nau tāmāte'ī ia: pea kuo nau teuteu eni, mo 'amanaki te ke fai ki honau loto.'" ²² Pea tukuange 'e he pule 'oe kau tau 'ae talavou ke 'alu 'one na'ina'i, 'o pehē, "'Oua na'a ke tala ki ha taha kuo ke fakahā mai 'ae me'a ni kiate au.'" ²³ Pea ui ia ki he ongo 'eikitau, 'o ne pehē, "Teuteu 'ae kautau 'e toko uangeau, ke nau ō ki Sesalia, 'i hono tolu 'oe feitu'upō, mo e kau tangata heka hoosi 'e toko fitungofulu, mo e kau tangata to'o tao 'e toko uangeau; ²⁴ Pea teuteu mo e fanga manu, ke heka ai 'a Paula, pea a'utaki mo'ui ia kia Filike ko e tu'ī.'" ²⁵ Pea na'a ne fai 'ae tohi, 'o pehē, ²⁶ "Ko Kalotiusi Lisia ki he tu'ī lelei 'aupito ko Filike: si'oto'ofa atu. ²⁷ Na'e puke 'ae tangata ni 'e he kakai Siu, 'onau fai ke tāmāte'ī ia: pea ne u 'alu atu mo e kau tau, 'o fakahaofi ia, 'i he'eku 'ilo ko e Loma ia. ²⁸ Pea 'i he'eku fie 'ilo 'ae me'a 'oku nau tukuaki'ī ai ia, ne u 'atu ia ki he'enu kau fakamaau:

²⁹ Pea ne u 'ilo kuo tukuaki'ī ia 'i he ngaahi me'a 'o 'e-nau fono, ka na'e 'ikai tukuaki'ī ia 'i ha me'a 'e totonu ai ke ne mate pe ha'isia. ³⁰ Pea 'i hono tala mai kiate au 'oku toitoi 'ae kau Siu ki he tangata, ne u tuku atu leva ia kiate koe, mo fekau ki he kau tukuaki foki ke nau fakahā 'i ho 'ao 'a hono talatalaaki'ī. 'Ofa ke ke lelei pē. ³¹ Pea na'e toki 'ave 'e he kau tau 'a Paula, 'o hangē ko e fekau kiate kinautolu, pea 'omi po'uli ai ki 'Anitepe-ta.'" ³² Pea pongipongi hake, na'a nau tukuange 'ae kau tangata heka hoosi ke nau ō mo ia, kae foki 'akinautolu ki he fale lahi 'oe kau tau. ³³ Pea 'i he'enu a'u atu ki Sesalia, 'o tuku 'ae tohi ki he tu'ī, na'a nau 'omi foki 'a Paula ki hono 'ao. ³⁴ Pea kuo 'osi hono lau 'e he tu'ī 'ae tohi, pea ne fehu'ī pe 'oku mei he fonua fē ia. Pea kuo ne 'ilo ko e Silisia ia; ³⁵ Pea ne pehē, "Te u fanongo kiate koe 'oka ha'u ho kau tukuaki'ī." Pea ne fekau ke le'ohi ia 'i he fale fakamaau 'o Helota.

1 'Oku talatalaaki 'a Paula 'e Tetulo, 10 'Oku ne fakamatala 'ene mo'ui mo 'ene akonaki. 24 'Oku ne malanga'aki 'a Kalaisi ki he tu'ī mo hono 'unoho. 26 'Oku 'amanaki 'e he tu'ī 'e foaki ha pa'anga kiate ia, kae 'ikai. 27 Pea 'i he liua 'a Filike 'oku ne tuku ai pe 'a Paula 'i he fale fakapōpula.

24 PEA hili 'ae 'aho 'e nima, na'e 'alu hifo 'a 'Ananaia ko e taula'eiki lahi mo e kau mātu'a, mo e tokotaha lea poto ko Tetulo, pea ne talatalaaki'ī 'a Paula ki he tu'ī. ² Pea kuo ui ia ke tu'u mai, na'e kamata talatalaaki'ī ia 'e Tetulo, 'o pehē, ³ "'Eiki ko Filike, ko e me'a 'i-ate koe 'oku mau ma'u ai 'ae melino lahi, pea mo e ngaahi me'a lelei 'oku fai ki he pule'anga ni, 'i ho'o pule poto ma'uapē, pea 'i he potu kotoa pē, pea 'oku mau ma'u ia 'i he fakafeta'ī lahi. ⁴ Ka koe'uhi ke 'oua na'aku kei fakafeta'ī koe, 'oku ou kole kiate koe ke ke fanongo 'i ho'o angalelei ki he'emaui lea si'i. ⁵ He kuo mau 'ilo'ī 'ae tangata ni ko e siana pau'u, ko e fakatupu maveuveu 'i he kakai Siu kotoa pē 'o māmani, pea ko e takimu'a ia 'i he fa'ahinga 'oe kau Nāseline: ⁶ Pea kuo ne fai ke pau'usi'ī mo e falelotu lahi foki: pea na'a mau puke ia 'o fai ke mau fakamaau'ī ia, 'o fakatata ki he'emaui fono. ⁷ Ka na'e ha'u 'ae pule tau ko Lisia, 'o ne fakamālohi ia mei homau nima, ⁸ 'O ne fekau ke ha'u kiate koe hono kau tukuaki'ī: koe'uhi 'i ho'o fakamaau'ī ia, te ke 'ilo'ī ai 'ae me'a ni kotoa pē, 'oku mau talatalaaki'ī ai ia.'" ⁹ Pea fakamo'oni foki 'e he kakai Siu, 'onau pehē, ko e mo'oni 'ae ngaahi me'a ni. ¹⁰ Pea kuo ta'alo atu 'ae tu'ī kia Paula, ke ne lea mai, pea ne pehē, "Ko e me'a 'i he'eku 'ilo kuo lahi 'ae ta'u kuo ke fakamaau ai 'ae kakai ni, ko ia 'oku ou fai fiefia ai 'a 'eku fakamatala: ¹¹ Koe'uhi 'oku ke fa'a 'ilo, kuo 'aho hongofulu ma ua pe talu 'eku 'alu hake ki Selūsalema ke lotu. ¹² Pea na'e 'ikai te nau 'ilo au 'oku ou fakakikihi mo ha taha 'i he falelotu lahi, pe veuveuki 'ae kakai, 'i he ngaahi falelotu, pe 'i he kolo. ¹³ Pea 'oku 'ikai te nau fa'a fakamo'oni 'ae ngaahi me'a 'oku nau tukuaki'ī ai au. ¹⁴ Ka 'oku ou fakahā 'ae me'a ni kiate koe, hangē ko e ngāue ko ia 'oku nau ui ko e fa'ahinga lotu hē, 'oku pehē 'eku hū ki he 'Otua 'o 'eku ngaahi tamai, pea tui ai ki he me'a kotoa pē 'oku tohi 'i he fono mo e kau palōfita: ¹⁵ Pea 'oku

ou ma'u 'ae 'amanaki lelei ki he 'Otua, 'aia 'oku ma'u foki 'ekinautolu, 'e ai ha toetu'u 'oe pekia, 'ae angatonu mo e ta'eangatonu. ¹⁶ Pea ko eni ia 'oku ou ngāue ai 'eau, ke u ma'u ma'uaipe 'ae loto ta'ehalaia ki he 'Otua, pea mo e kakai. ¹⁷ "Ka 'i he hili 'ae ngaahi ta'u lahi, na'aku ha'u ke 'omi 'ae me'a foaki ki hoku kakai, mo e ngaahi feilaulau. ¹⁸ Pea na'e 'ilo ai au 'e he Siu ni'ihi mei 'Esia, 'oku ou fakama'a 'i he falelotu lahi, ka na'e 'ikai mo e tokolahi, pe 'i he maveuveu. ¹⁹ Pea na'e totonu 'e-nau 'i heni 'i ho 'ao, ke fakahā, 'o kapau 'oku nau ma'u ha me'a kiate au. ²⁰ Pea ko kinautolu ni ke nau lea, 'o kapau kuo nau 'ilo ha'aku fai kovi, 'i he'eku tu'u 'i he 'ao 'oe kau fakamaau. ²¹ Ka koe'uhi nai ko e kupu'i lea ni pe taha, na'aku kalanga 'aki 'i he'eku tu'u 'iate kinautolu, 'o pehē, "Koe'uhi ko e toetu'u 'oe mate 'oku mou fakamaau ai au he 'aho ni." ²² Pea kuo fanongo 'a Filike ki he ngaahi me'a ni, 'o ne 'ilo lahi ai ki he hala ni, ne ne tukuange 'akinautolu, mo ne pehē, "Oka ha'u 'ae 'eikitau ko Lisia, te u 'ilo pau hono 'uhinga 'o ho'omou me'a." ²³ Pea fekau 'e ia ki ha 'eikitau ke ne tauhi 'a Paula, pea tuku ke 'eve'eva, pea 'oua na'a ta'ofi hono kāinga 'i he ha'u mo tauhi kiate ia. ²⁴ Pea hili 'ae ngaahi 'aho ni'ihi, na'e ha'u 'a Filike mo hono 'unoho ko Telusila, ko e fefine Siu ia, pea ne fekau ke ha'u 'a Paula, kae fanongo ia ki he lotu 'a Kalaisi. ²⁵ Pea 'i he'ene malanga'aki 'ae fai totonu, mo e ta'eholikovi, mo e fakamaau 'e hoko mai, na'e tetetete 'a Filike, mo ne pehē, "Alu koe he 'aho ni; pea ka ai hoku 'aho 'e tu'umālie, te u fekau atu ke ke ha'u." ²⁶ Pea na'a ne 'amanaki foki 'e tuku 'e Paula ha pa'anga kiate ia, ke ne tukuange 'o liunga lahi, ke ha'u ia ke na alea. ²⁷ Ka 'i he hili 'ae ta'u 'e ua, na'e ha'u 'a Posio-Fesito ko e fetongi 'o Filike: pea 'i he loto 'a Filike ke fakafiemālie ki he kakai Siu, na'a ne tuku ha'isia pe 'a Paula.

1 'Oku talatalaaki 'e he kakai Siu 'a Paula 'i he 'ao 'o Fesito. 8 'Oku fakamatala 'a Paula, 11 Pea ne pehē ke fakamaau'i ia 'ia Sisa. 14 Hili ia pea fakamatala 'e Fesito ki he tu'i ko 'Akilipa, 23 Pea 'omi ia ki hono 'ao. 25 'Oku fakahā 'e Fesito kuo 'ikai fai 'e Paula ha me'a ke mate ai ia.

25 PEA kuo hoko 'a Fesito ki he pule'anga, pea hili 'ae 'aho 'e tolu, na'e 'alu hake ia 'i Sesalia ki Selūsalema. ² Pea toki fakahā 'a Paula kiate ia 'e he taula'eiki lahi mo e hou'eiki 'i he kakai Siu, pea nau kole kiate ia. ³ Mo holi ke 'ofa ia, 'o ne fekau ke 'omai ia ki Selūsalema, ka nau toka tata'o 'i he hala ke tāmāte'i ia. ⁴ Ka na'e pehē 'e Fesito, "Ke nofo pe 'a Paula 'i Sesalia, kae toe si'i pea 'alu pe ia ki ai." ⁵ Pea na'a ne pehē, "Ke tau 'alu hifo mo kimoutolu, 'e fa'a 'alu, 'o talatalaaki 'ae tangata ko ia, 'o kapau 'oku 'iate ia ha kovi." ⁶ Pea ko e 'aho hongofulu tupu 'ene nofo 'iate kinautolu, pea 'alu hifo ia ki Sesalia; pea 'i he 'aho na'e fehōloi, na'e nofo ia 'i he nofo'a fakamaau mo ne fekau ke 'omi 'a Paula. ⁷ Pea kuo ha'u ia, pea tutu'u takatakai 'a e kau Siu kuo nau 'alu hifo mei Selūsalema, 'o tukuaki'i 'a Paula 'i he ngaahi kovi lahi mo mamafa, ka na'e 'ikai te nau fa'a fakamo'oni ki ai. ⁸ Ka na'e fakamatala 'e ia, "Oku 'ikai 'aupito te u fai ha kovi si'i ki he

fono 'ae kakai Siu, pe ki he falelotu lahi, pe kia Sisa."

⁹ Ka na'e loto 'a Fesito ke ne fai ke fakafiefia'i 'ae kakai Siu, pea ne leaange kia Paula, 'o pehē, "Te ke 'alu hake ki Selūsalema, ke fakamaau ai koe 'i he ngaahi me'a ni 'i hoku 'ao?" ¹⁰ Pea pehē 'e Paula, "Oku ou tu'u 'i he nofo'a fakamaau 'o Sisa, 'aia 'oku totonu ke fakamaau ai au. 'Oku 'ikai te u fai ha kovi ki he kakai Siu, pea 'oku ke 'ilo pau ia. ¹¹ He kapau ko e fai kovi au, pe kuo u fai ha me'a 'oku totonu ke u mate ai, 'oku 'ikai teu fie hao mei he mate: pea kapau 'oku 'ikai ha me'a 'oku tukuaki'i ai au 'ekinautolu ni, pea 'oku 'ikai ha tangata 'e fa'a tuku au kiate kinautolu. Te u fakamaau pe au 'ia Sisa." ¹² Pea toki alea 'a Fesito mo e kau fakamaau pea ne pehē, Kuo ke pehē te ke fakamaau pe 'ia Sisa? Pea te ke 'alu koe kia Sisa. ¹³ Pea kuo hili 'ae 'aho ni'ihi, pea ha'u 'ae tu'i ko 'Akilipa mo Pelenaisi ki Sesalia ke nau fe'iloaki mo Fesito. ¹⁴ Pea kuo na nofo ai 'o 'aho lahi, pea fakahā 'e Fesito 'ae me'a 'a Paula ki he tu'i, 'o ne pehē, "Oku ai 'ae tangata 'e taha na'e tuku pōpula 'e Filike: ¹⁵ Pea na'e fakahā mai ia 'i he'eku kei 'i Selūsalema, 'e he kau taula'eiki lahi mo e mātu'a 'oe kakai Siu, 'onau kole ke tukuange ia ke tāmāte'i. ¹⁶ Ka ne u pehē kiate kinautolu, 'Oku 'ikai ko e anga 'o Loma ke tomu'a tukuange ha tangata ke mate, kae'oua ke fakamaau fakataha 'a ia 'oku tukuaki'i mo kinautolu 'oku nau tukuaki'i ia, pea 'oua ke ne fakamatala 'e ia 'ae kovi kuo tukuaki'i ai ia. ¹⁷ Pea ko ia, 'i he'enau ha'u ki heni, 'o pongipongi ai, na'aku nofo leva 'i he nofo'a fakamaau pea u fekau ke 'omi 'ae tangata. ¹⁸ Pea 'i he tutu'u hake 'ae kau tukuaki, na'e 'ikai te nau talatalaaki'i ia 'i ha me'a na'aku 'amanaki ki ai: ¹⁹ Ka nau talatalaaki'i ia 'i he ngaahi me'a 'i he'enau lotu 'anautolu, pea ki he tokotaha kuo mate ko Sisu, ka na'e fakapapau 'e Paula kuo mo'ui ia. ²⁰ Pea koe'uhi na'e 'ikai te u 'ilo pe fēfee'i 'ae 'eke 'oe ngaahi me'a pehē, ne u fehu'i pe te ne 'alu ki Selūsalema, 'o fakamaau ai 'i he ngaahi me'a ni. ²¹ Ka 'i he pehē 'e Paula 'e fakamaau'i ia 'i he 'ao 'o 'Aokositusi, ko ia ne u fekau ke tuku pe ia kae'oua ke u 'atu ia kia Sisa." ²² Pea pehē 'e 'Akilipa kia Fesito, "Amusiaange 'eau kuo u fanongo foki au ki he tangata." Pea pehē 'e ia, "Te ke fanongo kiate ia 'apongipongi." ²³ Pea 'i he 'apongipongi, na'e ha'u 'a 'Akilipa mo Pelenaisi, mo e teunga lahi 'aupito, 'o hū ki he potu fakamaau mo e ngaahi 'eikitau, mo e kau matāpule 'oe kolo, pea 'i he fekau 'e Fesito na'e 'omi 'a Paula. ²⁴ Pea pehē 'e Fesito, " 'E tu'i ko 'Akilipa, mo e kakai kotoa pē 'oku tau fakataha ni, 'oku mou mamata ki he tangata ni, 'aia kuo kole lahi ai kiate au 'e he kakai Siu kotoa pē 'i Selūsalema, pea 'i heni foki, 'onau kalanga 'oku 'ikai lelei ke mo'ui ai pe ia. ²⁵ Ka 'i he'eku 'ilo 'oku 'ikai te ne fai ha me'a 'e totonu ke mate ai ia, pea 'i he'ene pehē 'e ia 'e fakamaau'i pe ia 'ia 'Aokositusi, kuo ma'u hoku loto ke u tuku atu ia. ²⁶ Ka 'oku 'ikai te u ma'u ha me'a kuo fakapapau kiate ia ke u tohi atu ai ki he'eku 'eiki. Ko ia kuo u 'omi ai ia ki homou 'ao, pea ki he 'ao 'oe tu'i ko 'Akilipa, koe'uhi ka hili hono 'ekea, te u 'ilo ai ha me'a ke tohi. ²⁷ He 'oku matamata vale kiate au ke tuku atu ha pōpula, kae

'ikai ke fakamatala 'ae ngaahi kovi 'oku talatalaaki'i ai ia."

2 'Oku fakamatala 'e Paula, 'i he 'ao 'a 'Akilipa, 'ae anga 'o 'ene mo'ui talu 'ene kei si'i, 12 Pea mo e liliu na'e hoko 'i he ngāue mana kiate ia, mo e ui ia ko e 'aposetolo. 24 'Oku fakahā 'e Fesito 'oku faha 'a Paula, pea mo 'ene tali lelei ki ai. 28 'Oku meimei hoko 'a 'Akilipa ko e Kalisitiane. 31 'Oku fakahā 'e he kakai kotoa pē 'oku ta'ehalaia 'a Paula.

26 PEA toki pehē 'e 'Akilipa kia Paula, "'Oku tuku kiate koe ke ke fakamatala ma'au." Pea toki mafao atu 'e Paula 'a hono nima, 'o ne fakamatala ma'ana, 'o pehē, 2 "'E tu'i ko 'Akilipa, 'oku ou pehē 'oku ou monū'ia, 'i he'eku fakamatala ma'aku 'i ho 'ao 'i he 'aho ni, 'ae me'a kotoa pē 'oku talatalaaki'i ai au 'e he kakai Siu: 3 Pea 'āsili pē koe'uhi 'oku ke poto 'i he ngaahi ngāue mo e ngaahi me'a kotoa pē 'oku 'eke 'i he kakai Siu: ko ia 'oku ou kole kiate koe, ke ke kātaki pē, 'o fanongo kiate au. 4 "'Oku 'ilo 'e he kakai Siu kotoa pē 'ae anga 'o 'eku mo'ui talu 'eku kei si'i, 'i he'eku nofo talu mei mu'a mo hoku kakai 'i Selūsalema; 5 'Akinautolu na'a nau 'ilo au mei he kamata'anga, 'okapau te nau fakamo'oni koe'uhi na'aku mo'ui ko e Fālesi, 'o fakatatau ki he fa'ahinga 'oku tokanga lahi taha pe ki he'etau lotu. 6 Pea 'oku ou tu'u ni, pea 'oku fakamaau'i au, ko e me'a 'i he 'amanaki ki he tala'ofa na'e fai 'e he 'Otua ki he ngaahi tamai: 7 'Aia foki 'oku 'amanaki ke lava'i 'e hotau fa'ahinga 'e hongofulu ma ua, 'i he'enu lotu ma'u 'i he pō mo e 'aho. Pea koe'uhi ko e 'amanaki pe ko ia, 'e tu'i ko 'Akilipa, kuo talatalaaki'i au 'e he kakai Siu. 8 Ka ko e hā 'oku mou pehē ai, ko e me'a e 'ikai te mou fa'a tui ki ai, 'ae fokotu'u 'ae mate 'e he 'Otua? 9 "Ko e mo'oni na'aku mahalo 'eau 'i hoku loto, 'oku totonu 'eku fai kehe mo e huafa 'o Sisu 'o Nāsaleti 'ae ngaahi me'a lahi. 10 Pea ne u fai foki ia 'i Selūsalema pea ko e tokolahi 'oe kakai mā'oni'oni ne u fakahū ki he fale fakapōpula, 'i he'eku ma'u 'ae mālohi mei he kau taula'eiki lahi; pea na'aku kau ki honau tāmata'i. 11 Pea ne u tautea 'akinautolu 'o liunga lahi 'i he falelotu kotoa pē, 'o fakamālohi'i ke nau lea kovi, pea na'aku loto lili fakamanavahē kiate kinautolu, pea *ne u 'alu* ki he kolo kehekehe 'o fakatanga'i. 12 "Pea 'i he'eku 'alu ki Tamasikusi, kuo u ma'u 'ae mālohi mo e tohi mei he kau taula'eiki lahi, 13 Ne u mamata, 'e tu'i, 'i he hala 'i he ho'atāmālie, ki he maama mei he langi, na'e malama lahi ia 'i he la'ā, pea na'e ulo takatakai ia 'iate au mo kinautolu na'a mau fononga. 14 "Pea kuo mau tō kotoa pē ki he kelekele, pea u fanongo ki he le'o, 'oku pehē mai kiate au, 'i he lea fakaHepelū, "E Saula, 'e Saula, ko e hā 'oku ke fakatanga ai au? 'Oku faingata'a ho'o 'akahi 'ae me'a māsila.' 15 Pea ne u pehē, "Eiki, ko hai koe? Pea pehē mai 'e ia, 'Ko au Sisu 'oku ke fakatanga'i. 16 Ka ke tu'u hake 'i ho va'e: he kuo u hā atu kiate koe koe'uhi ke u fakanofu koe koe faifekau mo e fakamo'oni 'oe ngaahi me'a kuo ke mamata ai, mo e ngaahi me'a foki te u fakahā kiate koe; 17 Pea te u fakamo'ui koe mei he kakai mo e ngaahi Senitaile, 'akinautolu 'oku ou fekau koe ki ai ni, 18 Ke faka'ā honau

mata, mo fakatafoki 'akinautolu mei he po'uili ki he maama, pea mei he mālohi 'o Sētane ki he 'Otua, koe'uhi ke nau ma'u 'ae fakamolemole 'oe angahala, mo e tofi'a fakataha mo kinautolu kuo fakamā'oni'oni'i 'i he tui kiate au. 19 Pea talu ai, 'e tu'i ko 'Alikipa, na'e 'ikai te u talangata'a ki he me'a na'e hā mai mei he langi: 20 Ka ne u fuofua fakahā kiate kinautolu 'i Tamasikusi, pea 'i Selūsalema, mo e ngaahi potu kotoa pē 'i Siutea, pea ki he ngaahi Senitaile, ke nau fakatomala pea tafoki ki he 'Otua, mo fai 'ae ngāue 'oku taau mo e fakatomala. 21 Pea koe'uhi ko e ngaahi me'a ni, na'e puke au 'e he kakai Siu 'i he falelotu lahi, 'onau fai ke tāmata'i au. 22 Ka ko e me'a 'i he'eku ma'u 'ae tokoni mei he 'Otua, ko ia 'oku ou kei fai ai 'o hoko ki he 'aho ni, 'o fakamo'oni ki he iiki mo e lalahi, 'o 'ikai ha me'a kehe ka ko ia 'e he kau palōfita mo Mōse 'e hoko mai: 23 Koe'uhi 'e mamahi 'a Kalaisi, pea ko e 'ulu-aki ia 'i he toetu'u mei he mate, pea 'e fakahā 'e ia 'ae maama ki he kakai, mo e ngaahi Senitaile. 24 Pe fakamatala pehē pe 'e ia, mo e kalanga mai 'a Fesito, 'o pehē, "'E Paula, kuo ke faha; kuo fakafaha koe 'e he poto lahi." 25 Ka na'e pehē 'e ia, "'E eiki ko Fesito, 'oku 'ikai te u faha; ka 'oku ou fakahā atu 'ae lea 'oe mo'oni mo e poto. 26 He 'oku 'ilo'i 'ae ngaahi me'a ni 'e he tu'i, 'oku ou fakamatala ni 'i hono 'ao: he 'oku ou 'ilo pau 'oku 'ikai lilo kiate ia ha me'a 'i he ngaahi me'a ni; he na'e 'ikai fai 'ae me'a ni 'i ha tuliki. 27 'E tu'i ko 'Akilipa, 'oku ke tui ki he kau palōfita? 'Oku ou 'ilo 'oku ke tui." 28 Pea pehē 'e 'Akilipa kia Paula, Kuo ke meimei fakahehema'i au ke u hoko ko e Kalisitiane. 29 Pea pehē 'e Paula, "'A-musiaange 'eau ki he 'Otua, kuo 'ikai ko koe pe, ka ko kinautolu kotoa pē foki 'oku fanongo kiate au 'i he 'aho ni, kuo mou meimei tatau, mo mātu'aki tatau pē mo au, ka ko e ngaahi ha'i ni pe." 30 Pea kuo pehē 'ene lea, pea tu'u hake 'ae tu'i, mo e pule, mo Pelenaisi, mo kinautolu na'a nau nonofo: 31 Pea kuo nau afe si'i mei ai, pea nau alea, 'o pehē, "Kuo 'ikai fai 'e he tangata ni ha me'a 'oku ngali mo e mate, pe ko e ha'isia." 32 Pea toki pehē 'e 'Akilipa kia Fesito, "Ka ne ta'e'oua 'ene pehē ke fakamaau ia 'ia Sisa, pehē, kuo lelei ke tukuange 'ae tangata ni."

1 'Oku heka vaka 'a Paula ke folau ki Loma, 10 'Oku ne tomu'a fakahā 'ae tu'utāmaki 'o 'enua folau, 11 Ka 'oku 'ikai ke nau tui. 14 'Oku mo'ua 'akinautolu 'e he afā, 41 Pea mate honau vaka, 44 Kae hao 'o mo'ui kotoa pē ki 'uta.

27 PEA kuo pau ke mau folau ki 'Itali, na'a nau tuku Suliusi hono hingoa, ko e 'eikitau 'i he "Kongakau 'a 'Aokositusi." 2 Pea na'a mau heka 'i he vaka mei 'Atalamaito, na'e te u folau ki he matātahi 'o 'Esia; pea na'a mau fai ia, pea ko homau tokotaha ko 'Alisitake, ko e Masitōnia mei Tesalonika. 3 Pea pongipongi hake ai, na'a mau tuku taula 'i Saitoni. Pea na'e 'ofa 'a Suliusi kia Paula, 'o ne tukuange ia ke 'alu ki 'uta, ke ne ma'u 'ae 'ofa 'a hono kāinga. 4 Pea kuo mau fai lā mei ai, pea mau folau mo fakaū 'i Saipalo, he na'e tokai 'ae matangi. 5 Pea kuo mau folau 'i he tahi 'o Silisia mo Pamifilia,

pea mau a'u atu ki Maila 'i Lisia. ⁶ Pea 'ilo ai 'e he 'eikitau 'ae vaka mei 'Alekiānitia, na'e te u folau ki 'Itali; pea na'a ne fakaheka ai 'akimautolu. ⁷ Pea kuo 'aho lahi mo 'emau folau si'i pē, he na'e tokai 'ae matangi, pea kuo mau fe'unga nai mo Naitusi, pea ne mau folau 'o fakaū 'i Keliti, 'o ofi ki Salamone; ⁸ Pea na'e 'ikai mei tō ia, pea na'a mau lava ki he potu 'oku ui, Ko e taulanga lelei; 'aia na'e ofi ki ai 'ae kolo ko Lesea. ⁹ Pea kuo 'osi 'ae ngaahi 'aho lahi, pea kuo hoko 'o faingata'a 'ae folau, koe'uhi kuo hili 'ae 'aukai, pea valoki'i 'e Paula, ¹⁰ 'o ne pehē kiate kinautolu, "'Ae kau matāpule, 'oku ou 'ilo ko e folau ni 'e tu'utāmaki mo kovi lahi, pea 'oku 'ikai ki he 'uta mo e vaka pē, ka ki he'etau mo'ui foki." ¹¹ Ka na'e tui lahi 'ae 'eikitau ki he toutai mo e 'eiki vaka, kae 'ikai ki he ngaahi me'a na'e lea'aki 'e Paula. ¹² Pea koe'uhi na'e 'ikai lelei 'ae taulanga ke nau 'i ai 'i he fa'ahita'u afā, pea pehē 'e he tokolahi ke fusi taula, 'o 'ahi'ahi ke nau lava ki Finesi, ke nau 'i ai 'i he fa'ahita'u afā; ko e taulanga ia 'i Keliti, pea 'oku ava ia ki he tonga-hihifo mo e lulunga. ¹³ Pea 'i he angi iiki 'ae matangi tonga, pea nau pehē, kuo nau lava'i ia, na'a nau fusi taula, 'o folau 'o ofi ki Keliti. ¹⁴ Ka kuo fuofoa si'i pē, pea puke 'ae matangi mālohi, 'oku ui ko e "'Ulokitone." ¹⁵ Pea 'i he mo'ua ai 'ae vaka, mo e 'ikai fa'a fakatauala, na'a mau hafu ai. ¹⁶ Pea 'i he'emau folau 'o fakaū 'i he motu 'oku ui ko Kalauta, na'e faingata'a 'aupito 'emau ma'u mai 'ae vaka fokotu'u: ¹⁷ Pea kuo nau fusi hake ia, pea nau tāliu, 'o ha'iha'i 'ae vaka: pea tuku fanā, ko e manavahē na'a toka 'ae vaka 'i he 'one'one holo, pea mau hafu pe. ¹⁸ Pea 'i he'emau mātu'aki tōmohopo 'i he afā, 'o pongipongi ai, na'a nau tolo; ¹⁹ Pea 'i hono 'aho tolu, na'a nau laku 'aki honau nima 'ae alanga vaka. ²⁰ Pea 'i he 'ikai hā mai 'ae la'ā pe ko e fetu'u 'i he ngaahi 'aho lahi, pea 'alo 'ae afā, na'e mole 'iate kimautolu 'ae 'amanaki ki he mo'ui. ²¹ Pea kuo fuofoa mo e 'aukai pē, pea toki tu'u hake 'a Paula 'i honau 'ao, 'o ne pehē, "'Ae kau matāpule, na'e totonu ho'omou tui mai kiate au, ke 'oua na'a fusi taula 'i Keliti, ke hoko ai 'ae kovi mo e maumau ni. ²² Ka ko eni, 'oku ou pehē atu kiate kimoutolu, "ke mou fiemālie: koe'uhi 'e 'ikai mate ha taha 'iate kimoutolu, ka ko e vaka pē. ²³ He na'e tu'u ofi mai kiate au 'i he poōni ha 'āngelo 'ae 'Otua, 'aia 'oku 'a'ana au, pea ko ia 'oku ou tauhi. ²⁴ 'O ne pehē mai, "E Paula, 'oua na'a ke manavahē; he te ke a'u atu koe ki he 'ao 'o Sisa: ²⁵ Ko ia 'ae kau matāpule, ke mou fiemālie: he 'oku ou tui ki he 'Otua, 'e fai 'o hangē ko e me'a kuo tala mai." ²⁶ Ka 'e tūkia 'akitautolu 'i ha motu 'e taha. ²⁷ Pea kuo kakato 'ae pō 'e hongofulu ma fā, pea kuo mau hafu fano 'i he tahi 'o 'Atilia, pea tu'uapō nai, pea mahalo 'ae kau vaka kuo nau ofi ki ha fonua; ²⁸ Pea na'a nau tukutuku, pea 'ilo ko e ofa 'e uangokumi: pea kuo nau ngaholo si'i atu, pea toe tukutuku, pea 'ilo ko e ofa 'e tekumi mānima. ²⁹ Pea na'a nau manavahē telia na'a mau toka 'i ha hakau, pea nau lī 'ae taula 'e fā 'i he taumuli, mo nau faka'amu ki he 'aho. ³⁰ Pea na'e fai ke feholaiki 'ae kau kauvaka mei he vaka, he na'a nau tuku hifo 'ae vaka fokotu'u ki tahi, 'o hangē ko ha'anau fie 'ave taula ki he

taumu'a; ³¹ Ka na'e pehē 'e Paula ki he 'eikitau mo e kau tau, "Kapau 'e 'ikai nofo 'akinautolu ni 'i he vaka, 'e 'ikai te mou mo'ui." ³² Pea na'e toki tutu'u 'e he kau tau 'ae maea 'oe vaka fokotu'u, pea 'auhia ia. ³³ Pea kuo ofi 'ae 'aho, pea kole 'a Paula kiate kinautolu kotoa pē ke nau kai, 'o ne pehē, "Ko hono hongofulu ma fā eni 'oe 'aho mo ho'omou nofo, 'o ta'efai-ho'omou-keinanga. ³⁴ Pea ko ia 'oku ou kole kiate kimoutolu ke mou kai; ke mālohi ai homou sino: koe'uhi 'e 'ikai tō 'i he 'ulu 'o homou tokotaha ha tu'oni lou'ulu 'e taha." ³⁵ Pea kuo pehē 'ene lea, pea ne to'o 'ae mā, 'o fakafeta'i ki he 'Otua 'i he 'ao 'okinautolu kotoa pē: pea kuo ne paki'i ia, pea ne kamata kai. ³⁶ Pea na'a nau toki fiefia kotoa pē, pea kai foki 'ekinautolu. ³⁷ Pea na'a mau toko uangeau mo e toko fitungofulu ma toko ono 'i he vaka. ³⁸ Pea hili 'e-nau fakama'ama'a 'ae vaka, 'o tolo 'ae uite ki tahi. ³⁹ Pea 'i he'ene 'aho, na'e 'ikai te nau 'ilo 'ae fonua: ka na'a nau vakai ki he ava na'e ai hono fanga, pea na'a nau holi 'o kapau 'e mafai, ke faka'oho ai 'ae vaka. ⁴⁰ Pea kuo nau motuhi 'ae ngaahi taula, 'o tuku pe 'i tahi, pea veteange 'ae taufoe 'oe fohe'uli, 'onau fai ia, ke 'alu ki 'uta. ⁴¹ Pea na'a nau tō ki he potu 'oku fetaula-ki ai 'ae tahi 'e ua, 'onau fakatoka ai 'ae vaka; pea na'e toka ma'u 'ae taumu'a, pea 'ikai fa'a ue'i, ka na'e mau-mau hono taumuli 'e he mālohi 'oe peau. ⁴² Pea na'e fakakaukau 'ae kautau ke tāmata'i 'ae kau pōpula, telia na'a kakau ha ni'ihī, 'o hao. ⁴³ Ka na'e fie fakamo'ui 'a Paula 'e he 'eikitau mei honau loto, ko ia ne ne ta'ofi 'akinautolu; 'o ne fekau kiate kinautolu 'oku fa'a kakau ke nau hopo, 'o mu'omu'a ki 'uta: ⁴⁴ Pea ko hono toe, ko e ni'ihī 'i he laupapa, ko e ni'ihī 'i he ngaahi me'a 'oe vaka. Pea fai fai ia pea mau hao kotoa pē ki 'uta.

1 Hili 'ae mate 'oe vaka 'o Paula na'e 'ofa kiate ia 'ae kakai muli. 5 Ko e piki 'i hono nima 'ae ngata fekai. 8 'Oku ne fakamo'ui 'ae mahaki kehekehe 'i he motu ko ia. 11 'Oku nau folau atu ki Loma. 17 'Oku ne fakahā ki he kakai Siu hono 'uhinga 'o 'ene ha'u. 24 Hili 'ene malanga na'e tui 'ae ni'ihī, ka na'e 'ikai tui 'ae ni'ihī 30 Ko 'ene malanga ai 'o ua ta'u.

28 PEA kuo hao 'akimautolu, pea mau toki 'ilo ko e motu ia 'oku ui ko Melita. ² Pea na'e lahi 'ae 'ofa mai 'ae kakai muli kiate kimautolu: he na'a nau tutu 'ae afi, 'o ma'u 'akimautolu kotoa pē, koe'uhi na'e tō 'ae 'uha, pea koe'uhi ko e momoko. ³ Pea 'i he okooko 'e Paula 'ae 'u popohango, 'o ne tuku ia ki he afi, na'e ha'u mei he mafana 'ae ngata fekai, 'o piki 'i hono nima. ⁴ Pea kuo mamata 'ae kakai muli ki he manu 'oku tāupe 'i hono nima, ne nau fepehē'aki 'iate kinautolu, "Ko e mo'oni ko e fakapō 'ae tangata ni, pea kuo hao ia mei he tahi, ka 'oku 'ikai tuku ia 'e he houhau ke ne mo'ui." ⁵ Pea tupe'i 'e ia 'ae manu ki he afi, pea na'e 'ikai ongo'i 'e ia ha kovi. ⁶ Ka na'a nau 'amanaki ki he'ene pupula, pe tō hifo 'o mate fakafokifā pe: pea kuo nau siosio 'o fuofoa, kae 'ikai mamata ki ha kovi kuo hoko kiate ia; pea liliu honau loto, 'onau pehē, "Tā ko e 'otua ia." ⁷ Pea na'e tu'u 'i he potu ko ia 'ae 'api 'oe 'eiki 'oe motu, ko hono hingoa ko Pupilio; pea na'e 'ofa mai ia kiate kimautolu, 'o mau nofo 'i hono 'api 'i he 'a-

ho 'e tolu. ⁸ Pea pehē, na'e tokoto 'ae tamai 'a Pupilio 'oku mahaki, ko e mofi mo e hana toto; pea kuo hū atu 'a Paula ki ai, 'o lotu, pea ne ala atu hono nima kiate ia, 'o fakamo'ui ia. ⁹ Pea kuo fai ia, pea ha'u foki mo e ni'ihi 'oe motu na'e mo'ua 'i he ngaahi mahaki, pea fakamo'ui: ¹⁰ Pea na'a nau foaki 'ae ngaahi foaki lahi kiate kimautilu; pea 'i he'emaui 'alu, na'a nau fakaheka 'ae ngaahi me'a na'e 'aonga. ¹¹ Pea kuo hili 'ae māhina 'e tolu, na'a mau folau 'i he vaka 'Aleksānitia, na'e nofo 'i he motu 'i he fa'ahita'u afā, pea ko hono faka'ilonga "ko e Mahangata'ane." ¹² Pea na'a mau 'alu ki 'uta 'i Silakusa, pea mau nofo ai 'o 'aho tolu. ¹³ Pea mau fākahua mei ai, pea mau a'u atu ki Lisio: pea hili 'ae 'aho 'e taha, pea tonga 'ae matangi, pea pongipongi ai, na'a mau a'u atu ki Piuteoli: ¹⁴ Pea mau 'ilo ai 'ae kāinga, pea na'a nau kole ke mau nofo mo kinautilu 'o 'aho fitu: pea na'a mau fononga atu ki Loma. ¹⁵ Pea kuo fanongo 'ae kāinga mei ai kiate kimautilu, na'a nau ha'u 'o fakafetaulaki mai kiate kimautilu ki he Mala'e 'o 'Apio, mo e Fale 'e tolu: pea kuo mamata ai 'a Paula, pea ne fakafeta'i ki he 'Otua, mo loto mālohi ai. ¹⁶ Pea kuo mau a'u atu ki Loma, pea tuku 'e he 'eikitau 'ae kau pōpula ki he pule 'oe kau tau: ka na'e tuku 'a Paula ke nofo kehe, mo e tangata tau na'a ne le'ohi ia. ¹⁷ Pea pehē, "Kuo hili 'ae 'aho 'e tolu, pea fekau 'e Paula ki he kau matāpule Siu ke fakataha: pea kuo nau kātoa mai, pea ne pehē kiate kinautilu, 'ae kau tangata ko e kāinga, na'e 'ikai pe te u fai ha me'a ki he kakai pe ki he ngaahi ngāue faka'eiki 'o 'etau ngaahi tamai, ka na'e tuku au mei Selūsalema, ko e pōpula ki he nima 'oe kakai Loma. ¹⁸ Pea kuo nau fakamaau au, pea nau loto ke tukuange au, koe'uhi na'e 'ikai 'iate au ha me'a e totonu ai 'eku mate. ¹⁹ Ka 'i he lea mālohi 'ae kakai Siu ke 'oua, pea ne u pehē, te u fakamaau pe au ia Sisa; ka na'e 'ikai 'i he'eku fie talatalaaki'i hoku kakai 'i ha me'a. ²⁰ Pea ko e me'a ia 'oku ou fekau atu ai ke mou kātoa mai, ke u mamata pea lea kiate kimoutolu: he koe'uhi

ko e 'amanaki 'a 'Isileli kuo ha'isia 'aki au 'ae ukamea fi-hifihi ni." ²¹ Pea na'a nau pehē kiate ia, "Oku 'ikai te mau ma'u mei Siutea ha tohi kiate koe, pea na'e 'ikai fakahā pea lea'aki ha kovi kiate koe 'e ha tokotaha 'i he kāinga na'e ha'u. ²² Ka 'oku mau holi ke fanongo 'iate koe pe ko e hā ho loto: he koe'uhi ko e fa'ahinga ni, 'oku mau 'ilo 'oku lea kovi ki ai 'i he potu kotoa pē.

²³ Pea kuo nau kotofa 'ae 'aho kiate ia, pea ha'u 'ae tokolahi ki hono fale; pea ne fakamatata 'e ia mo fakapapau atu 'ae pule'anga 'oe 'Otua kiate kinautilu, 'o ne fakamo'oni kiate kinautilu mei he fonon 'a Mōsese, mo e kau palōfita, kia Sisu, 'o fai mei he pongipongi 'o a'u ki he efiāfi. ²⁴ Pea na'e tui 'ae ni'ihi ki he ngaahi me'a na'a ne lea'aki, ka na'e 'ikai tui 'ae ni'ihi.

²⁵ ¶ Pea kuo 'ikai te nau loto taha 'iate kinautilu, pea nau 'alu, ka kuo hili 'ae lea'aki 'e Paula 'ae lea ni 'e taha, Ne'ine'i folofola 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'ia 'Isaia ko e palōfita ki he'etau ngaahi Tamai. ²⁶ 'O pehē, "Alu ki he kakai ni, mo e pehē Te mou fakaongoongo pea fanongo, kae 'ikai ongo'i; pea siofia 'o mamata, kae 'ikai 'ilo'i: ²⁷ 'He kuo fakaongonoa 'ae loto 'oe kakai ni, pea 'oku tuli honau telinga, pea kuo nau fakamohe honau mata; telia na'a 'iloange kuo mamata honau mata, pea fanongo honau telinga, pea 'ilo 'e honau loto, pea liliu ai, pea te u fakamo'ui 'akinautilu.'|" ²⁸ Ko ia ke mou 'ilo eni, kuo fekau atu ki he kakai Senitaile 'ae fakamo'ui 'ae 'Otua, pea 'e fanongo ai 'akinautilu. ²⁹ Pea kuo lea'aki 'e ia 'ae ngaahi lea ni, pea 'alu 'ae kakai Siu, pea na'e lahi 'enau fakakikihi 'iate kinautilu. ³⁰ Pea na'e nofo 'a Paula 'i hono fale 'o'ona na'a ne totongi ki ai 'o ua ta'u, pea ne talia 'akinautilu kotoa pē na'e ha'u kiate ia, ³¹ 'O ne malanga'aki 'ae pule'anga 'oe 'Otua, mo ako 'aki 'ae ngaahi me'a 'oku kau ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'i he mālohi lahi, pea na'e 'ikai ta'ofi kiate ia 'e ha tokotaha.

Vahe

Loma

KI HE KAKAI

Vahe

1 *‘Oku fakaongolelei ‘e Paula ‘ae fili ia ki he kakai Loma. 9 Mo ‘ene holi ke hoko atu kiate kinautolu. 16 Ko e ongoongolelei mo e fakatonuhia ‘oku faka‘ilo ai. 18 ‘Oku houhau ‘ae ‘Otua ki he ngaahi angahala kotoa pē. 21 Ko e angahala ‘ae kakai Senitaile.*

1 KO AU PAULA ko e tamaio‘eiki ‘a Sisu Kalaisi, kuo fili ko e ‘apostolo, mo vahe‘i ki he ongoongolelei ‘ae ‘Otua, ²(‘Aia na‘a ne faka‘ilo ‘i mu‘a ‘i he‘ene kau palōfita ‘i he ngaahi tohi mā‘oni‘oni,) ³‘Oku kau ki hono ‘Alo ko Sisu Kalaisi ko hotau ‘Eiki, ‘aia na‘e fakatupu hono sino ‘i he hako ‘o Tevita; ⁴Pea fakahā fakapapau ‘aki ‘ae mālohi, ‘i he toetu‘u mei he mate, ko e ‘Alo ia ‘oe ‘Otua, ‘o fakatatau ki he laumālie ‘oe mā‘oni‘oni: ⁵‘Aia kuo mau ma‘u ai ‘ae ‘alo‘ofa mo e ngāue faka‘apostolo, ke ai ha talangofua ki he tui ‘i he ngaahi pule‘anga kotoa pē, koe‘uhi ko hono huafa: ⁶Pea ‘oku mou ‘iate kinautolu foki ko e fili ‘e Sisu Kalaisi: ⁷Kiate kimoutolu kotoa pē ‘oku ‘i Loma, ‘oku ‘ofeina ‘e he ‘Otua, kuo ui ke mā‘oni‘oni: ke ‘iate kimoutolu ‘ae ‘alo‘ofa mo e monū‘ia mei he ‘Otua ko ‘etau Tamai, pea mo e ‘Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁸‘Oku ou fuofua fakafeta‘i ki hoku ‘Otua ‘ia Sisu Kalaisi koe‘uhi ko kimoutolu kotoa pē, he ‘oku ongoonga ho‘omou tui ‘i māmani kotoa pē. ⁹He ko e ‘Otua, ‘aia ‘oku ou tauhi ‘aki hoku laumālie ‘i he ongoongolelei ‘o hono ‘Alo, ko hoku fakamo‘oni ia, ‘oku ou fakamanatu‘i ma‘uaipē ‘akimoutolu ‘i he‘eku ngaahi lotu; ¹⁰‘O kole ta‘etuku, ‘o kapau ‘e mafai, ke u lava‘i eni ha fononga lelei kiate kimoutolu ‘i he finangalo ‘oe ‘Otua. ¹¹He ‘oku ou holi lahi ke mamata kiate kimoutolu, koe‘uhi ke u ‘atu kiate kimoutolu ha foaki fakalaumālie, ko e me‘a ke fakatu‘uma‘u aipē ‘akimoutolu; ¹²Koe‘uhi ke tau fiemālie fakataha mo kimoutolu, ‘i he tui pe taha ‘amoutolu mo au. ¹³Pea ko eni, ‘e kāinga, ‘oku ‘ikai te u loto ke mou ta‘e‘ilo, na‘e liunga lahi ‘eku tokanga ke u ‘alu atu kiate kimoutolu, koe‘uhi ke u ma‘u ha fua ‘iate kimoutolu foki, ‘o hangē ko e ngaahi Senitaile kehekehe, ka kuo ta‘ofia au. ¹⁴Ko e tuku totongi au ki he kakai Kiliki, mo e kakai muli; ki he poto, mo e ta‘epoto. ¹⁵Ko ia ‘oku ou loto ke u malanga‘aki ‘ae ongoongolelei kiate kimoutolu ‘oku ‘i Loma foki, ‘o fakatatau ki he‘eku fa‘a fai. ¹⁶He ‘oku ‘ikai te u mā ‘i he ongoongolelei ‘o Kalaisi: he ko e mālohi ia ‘oe ‘Otua ki he fakamo‘ui kiate kinautolu kotoa pē ‘oku tui; ‘o mu‘omu‘a ki he Siu, pea ki he Kiliki foki. ¹⁷He ‘oku fakamatala ai ‘ae fakatonuhia‘i ‘e he ‘Otua ‘i he tui

ki he tui; ‘o hangē ko ia kuo tohi, “Ko e tonuhia ‘e mo‘ui ‘i he tui.” ¹⁸He ‘oku fakahā mei he langi ‘ae houhau ‘oe ‘Otua ki he ta‘elotu mo e ta‘emā‘oni‘oni kotoa pē ‘oe kakai, ‘akinautolu ‘oku ta‘ofi ki he mo‘oni ‘i he ta‘emā‘oni‘oni; ¹⁹Koe‘uhi ko ia ‘oku ‘ilongofua ‘i he ‘Otua kuo hā ia ‘iate kinautolu; he kuo fakahā ia ‘e he ‘Otua kiate kinautolu; ²⁰He ko e ngaahi me‘a ta‘ehāmai ‘a‘ana, ‘aia ko ‘ene māfima‘i ta‘engata mo hono ‘Otua, kuo ‘ilongofua ia ‘i hono ngaahi ‘o māmani, ‘oku ‘ilo‘i ia mei he ngaahi me‘a kuo ngaahi; ko ia ‘oku ‘ikai ai hanau hao‘anga: ²¹Koe‘uhi ‘i he‘enau ‘ilo‘ae ‘Otua, na‘e ‘ikai te nau faka‘apa‘apa pe fakafeta‘i, ke taau mo e ‘Otua; ka na‘e hoko ‘o vale ‘enau ngaahi mahalalo, pea fakapo‘uli mo honau loto vale. ²²Pea ‘i he‘enau pole ko e poto ‘akinautolu, na‘a nau liliu ai ko e vale, ²³‘O nau fetongi ‘ae nāunau ‘oe ‘Otua ta‘efa‘a‘au‘auha ‘aki ‘ae fakatātā kuo ngaahi ke tatau pe mo e tangata ‘oku fa‘a‘au‘auha, mo e fanga manupuna, mo e fanga manu ve‘e fā, mo e ngaahi me‘a totolo. ²⁴Ko ia na‘e fakatukutuku‘i ai ‘e he ‘Otua ‘akinautolu ki he fakalielia ‘i he ngaahi holi kovi ‘a honau loto, ke fefakalielia‘i honau sino ‘iate kinautolu: ²⁵Ko e me‘a ‘i he‘enau fetongi ‘ae ‘Otua mo‘oni ‘aki ‘ae loi, pea na‘e lahi hake ‘enau hū mo tauhi ki he me‘a kuo ngaahi, kae si‘aki ‘ae Tupu‘anga, ‘aia ‘oku monū‘ia ‘o ta‘engata, ‘Emeni. ²⁶Ko ia na‘e fakatukutuku‘i ai ‘akinautolu ‘e he ‘Otua ki he ngaahi holi kovi: he na‘a mo ‘enau kau fefine, na‘a nau liaki ‘a-ia ‘oku totonu, kae fai ‘aia ‘oku ta‘etaa mo ‘etau anga: ²⁷Pea pehē foki ‘e he kau tangata, ‘enau si‘aki ‘ae kau fefine, ‘onau vela ‘i he‘enau fehōli kovi ‘aki ‘iate kinautolu; ‘o fefai‘aki ‘e he kau tangata ‘aia ‘oku ta‘engali, pea na‘a nau ma‘u kiate kinautolu ‘ae totongi totonu ‘o ‘enau fai hala ko ia. ²⁸Pea ‘i he ‘ikai te nau loto ke ke ‘ilo‘i ‘ae ‘Otua, na‘e fakatukutuku‘i ‘akinautolu ‘e he ‘Otua ki he loto kovi, ke fai ‘ae ngaahi me‘a ko ia ‘oku ‘ikai ngali; ²⁹Kuo fakafonu ‘aki ‘ae ta‘emā‘oni‘oni kotoa pē, mo e fe‘auaki, mo e angakovi, mo e manumanu, mo e fakafasifasi; ‘o fonu ‘i he meheka, mo e fakapō, mo e fe‘ite‘itani, mo e kākā, mo e fasitu‘u; ³⁰Ko e kau fefanafanahi kovi, mo e kau fakakovi, mo e kau fehī‘a ki he ‘Otua, mo e fakamālohi, mo e laukau, mo e kau polepole, mo e kau fakatupu ‘oe ngaahi me‘a kovi, mo e talangata‘a ki he mātu‘a: ³¹Ko e ta‘epoto, ko e kau maumau fuakava, mo ta‘ema‘u ‘ae ‘ofa fakafe‘ofa‘ofani; ko e angafakamolokau, mo e ta‘emanava‘ofa: ³²‘Akinautolu ‘oku nau ‘ilo‘ae tu‘utu‘uni ‘ae ‘Otua, kuo totonu

ke mate 'akinautolu 'oku fai 'ae ngaahi me'a pehē, pea 'oku 'ikai ke ngata 'i he'enu fai pehē pe, ka 'oku nau kau mālie foki mo kinautolu 'oku fai ia.

1 Ko kinautolu 'oku fai angahala, mo nau valoki ki ai 'i ha kakai ni'ihī, 'oku 'ikai te nau fa'a fakatonuhia ai 'akinautolu, 6 Pea 'ikai 'aupito te nau fa'a hao mei he fakamaau 'ae 'Otua. 14 'E 'ikai fa'a hao 'ae Senitaile, 17 Pe ko e Siu, 25 Ko kinautolu 'e 'ikai 'aonga ki ai 'enu kamu, 'o kapau 'e 'ikai te nau fai ki he fono.

2 KO IA, 'e tangata, 'a koe 'oku ke fakamaau, 'e 'ikai te ke hao koe: he ko e me'a ko ia 'oku ke fakamaau ai ha taha, 'oku ke fakamaau'i ai koe; he ko koe 'oku ke fakamaau, 'oku ke fai 'ae ngaahi me'a pehē. ² Ka 'oku tau 'ilo pau 'oku taau mo e fai totonu 'ae fakamaau 'ae 'Otua kiate kinautolu 'oku fai 'ae ngaahi me'a pehē. ³ Pea ko e tangata, 'oku ke fakamaau'i 'akinautolu 'oku fai 'ae ngaahi me'a pehē, ka 'oku ke fai pehē pe 'e koe, 'oku ke mahalo te ke hao koe mei he fakamaau 'ae 'Otua? ⁴ Pe 'oku ke loto manuki ki he lahi faufau 'o 'ene angalelei, mo e fa'a kātaki, mo e kātaki 'ofa; 'o 'ikai te ke 'ilo ko e angalelei 'ae 'Otua ko e me'a ke tatakī koe ki he fakatomala? ⁵ Ka 'i ho loto fefeka mo e ta'efakatoma, 'oku ke fokotu'u ai mā'au 'ae houhau ki he 'aho 'oe houhau, mo e fakahā 'oe fakamaau totonu 'ae 'Otua; ⁶ 'Aia te ne 'atu ai ki he tangata taki taha 'o fakatatau ki he'ene ngaahi ngāue: ⁷ Ko e mo'ui ta'engata kiate kinautolu 'oku kumi ki he ongoongolelei, mo e hakeaki'i, mo e mo'ui ta'emate, 'i he fakakukafi mā'uaipe 'i he fai lelei: ⁸ Ka ko e mamahi mo e houhau kiate kinautolu 'oku angatu'u, pea 'ikai talangofua ki he mo'oni, kae talangofua ki he ta'emā'oni'oni, ⁹ Ko e tautea mo e feinga ki he laumālie 'oe tangata kotoa pē 'oku fai kovi, 'o mu'omu'a ki he Siu, pea ki he Senitaile foki; ¹⁰ Ka ko e ongoongolelei, mo e hakeaki'i, mo e fiemālie, ki he tangata kotoa pē 'oku fai lelei, 'o mu'omu'a ki he Siu, pea ki he Senitaile foki: ¹¹ He 'oku 'ikai 'i he 'Otua ha filifilimānako ki he tangata. ¹² He ko kinautolu kotoa pē kuo angahala ta'ehafono, 'e 'auha foki ta'ehafono: pea ko kinautolu kotoa pē kuo angahala kuo ai 'ae fono, 'e fakamaau 'a-ki 'akinautolu 'ae fono; ¹³ (He 'oku 'ikai tonuhia 'i he 'ao 'oe 'Otua 'ae kau fanongo ki he fono, ka ko e kau fai ki he fono 'e fakatonuhia'i. ¹⁴ Koe'uhi 'i he fai mei honau loto 'e he ngaahi Senitaile, 'ae ngaahi me'a 'i he fono, ka 'oku 'ikai 'iate kinautolu 'ae fono, pea ko kinautolu ni 'oku 'ikai mā'u 'ae fono, ko e fono 'akinautolu kiate kinautolu: ¹⁵ 'Akinautolu 'oku fakahā hono 'uhinga 'oe fono kuo tohi tongi 'i honau loto, pea fakamo'oni mo honau loto foki, pea 'oku fakahala'i pe fakatonuhia'i 'akinautolu 'e he'enu ngaahi fakakaukau;) ¹⁶ 'I he 'aho 'e fakamaau ai 'e he 'Otua 'ia Sisu Kalaisi 'ae ngaahi me'a fufū 'i he kakai, 'o fakatatau ki he'eku ongoongolelei. ¹⁷ Vakai, 'oku ui koe ko e Siu, pea 'oku ke falala ki he fono, pea 'oku ke vikiviki 'i he 'Otua, ¹⁸ Pea 'oku ke 'ilo hono finangalo, pea 'oku ke fa'a 'ilo'i mo e ngaahi me'a 'oku fai kehekehe, he kuo akonekina koe mei he fono; ¹⁹ Pea 'oku ke pole ko e tatakī 'oe kui, ko e maa-

ma kiate kinautolu 'oku 'i he po'uli. ²⁰ Ko e fakahinohino 'oe vale, ko e akonaki 'oe kau valevale, 'oku ke mā'u 'ae sino 'oe 'ilo mo e mo'oni 'i he fono. ²¹ Ko ia ko koe 'oku ke akonaki'i 'ae taha kehe, 'Oku 'ikai te ke akonaki'i koe? Ko koe 'oku ke malanga "Ke 'oua na'a kaiha'a," 'oku ke kaiha'a 'e koe? ²² Ko koe 'oku ke pehē, "'Oua na'a tonofefine," 'oku mo'oni? ²³ Ko koe 'oku ke vikiviki ki he fono, 'ikai 'oku ke fakaongokovi'i 'e koe 'ae 'Otua 'i ho'o maumau'i 'ae fono? ²⁴ He ko e me'a 'iate kinautolu 'oku lau'ikovi 'ae huafa 'oe 'Otua 'i he kakai Senitaile, 'o hangē ko ia kuo tohi. ²⁵ He 'oku 'aonga mo'oni 'ae kamu, 'o kapau 'oku ke fai ki he fono: pea kapau 'oku ke kei maumau'i 'ae fono, 'oku liliu ai ho'o kamu ko e ta'ekamu. ²⁶ Ko ia kapau 'e fai ki he fono 'e he ta'ekamu 'ae anga mā'oni'oni 'oe fono, 'ikai 'e lau ai 'ene ta'ekamu ko e kamu? ²⁷ Pea kapau 'e fai ki he fono 'e he ta'ekamu 'aia ko 'etau anga pē, 'ikai te ne fakamaau'i koe, 'a koe 'oku 'iate koe 'ae tohi mo e kamu, ka 'oku ke maumau'i pē 'ae fono? ²⁸ He 'oku 'ikai ko e Siu, 'aia 'oku pehē 'itu'a pe; pea 'oku 'ikai ko e kamu, 'aia 'oku 'itu'a 'i he kakano: ²⁹ Ka ko e Siu ia, 'aia 'oku pehē 'i loto; pea ko e kamu 'oku 'oe loto ia, 'i he laumālie, kae 'ikai 'i he tohi; pea 'oku 'ikai mei he kakai hono fakamālō, ka mei he 'Otua.

1 Ko e lelei 'oe kakai Siu: 3 'Aia 'oku 'ikai mole 'iate kinautolu: 9 Ka 'oku valoki tonu 'akinautolu 'e he fono 'i he angahala: 20 Ko ia 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fakatonuhia'i 'e he fono, 21 Ka 'oku fakatonuhia'i kotoa pē 'i he tui pe: 31 Ka 'oku 'ikai ta'e'aonga 'ae fono.

3 PEA KA KUO PEHĒ, pea ko e hā 'ae lelei lahi 'oku 'i he Siu? Pe ko e hā hono 'aonga 'oe kamu? ² 'Oku lahi 'i he me'a kotoa pē: kae lahi taha pe koe'uhi ko e tuku kiate kinautolu 'ae ngaahi folofola 'ae 'Otua. ³ Ka ko e hā, 'o kapau na'e ai ha ni'ihī na'e 'ikai tui? 'E fakata'e'aonga 'e he'enu ta'etui 'ae mo'oni 'ae 'Otua? ⁴ 'E 'ikai 'aupito: 'io, ke mo'oni 'ae 'Otua, kae loi 'ae tangata kotoa pē; 'o hangē ko ia kuo tohi, "Koe'uhi ke ke tonuhia 'i ho'o ngaahi tala, pea koe'uhi ke ke mā'oni'oni 'oka ke ka fakamaau." ⁵ Pea kapau 'oku hā 'ae mā'oni'oni 'ae 'Otua 'i he'etau ta'emā'oni'oni, te tau pehē ko e hā? 'Oku ta'eangatonu 'ae 'Otua 'i he'ene houhau? ('Oku ou lea 'o hangē ko e tangata.) ⁶ 'Ikai 'aupito: he ka ne pehē 'e fēfē hono fakamaau 'e he 'Otua 'a māmani? ⁷ He kapau kuo tupulekina 'o lahi 'ae mo'oni 'ae 'Otua, ke ongoongolelei ia 'i he'eku loi; pea ko e hā 'oku kei fakamaau ai au ko e angahala? ⁸ Pea ko e hā 'oku 'ikai ai ke pehē mu'a, ('o hangē ko hono lohiaki'i 'akimaautolu, pea hangē ko hono fakapapau ia 'e he ni'ihī 'oku mau lea 'o pehē), "Ke tau fai kovi, kae tupu ai ha lelei?" Ko honau fakamala'ia ko e me'a totonu. ⁹ Pea fēfē ai? 'Oku lelei lahi hake 'akitaautolu? 'Oku 'ikai 'aupito: he kuo 'osi 'emau fakamo'oni 'oku fakatou mo'ulalao kotoa pē ki he angahala, 'ae kakai Siu mo e kakai Senitaile; ¹⁰ 'O hangē ko ia kuo tohi, "'Oku 'ikai ha tokotaha 'oku mā'oni'oni, 'oku 'ikai 'aupito ha taha: ¹¹ 'Oku 'ikai ha taha 'oku ne 'ilo'i, 'oku 'ikai ha taha 'oku kumi ki he 'Otua. ¹² Kuo nau hē kotoa pē, kuo nau

hoko 'o ta'e'aonga kotoa pē; 'oku 'ikai ha tokotaha 'oku fai lelei, 'oku 'ikai 'aupito ha taha, ¹³ Ko honau kia ko e fonualoto kuo matangaki; kuo nau fai fakakākā 'aki honau 'elelo; ko e me'a kona 'oe ngata fekai 'oku 'i lalo 'i honau loungutu: ¹⁴ 'Oku pito honau ngutu 'i he kapekape mo e lea fakamahū: ¹⁵ Ko honau va'e 'oku vave ke lilingi toto: ¹⁶ 'Oku 'i honau ngaahi hala 'ae faka'auha mo e mala'ia: ¹⁷ Pea ko e hala 'oe melino 'oku 'ikai te nau 'ilo'i: ¹⁸ Pea 'oku 'ikai ha manavahē ki he 'Otua 'i honau 'ao." ¹⁹ Ko eni, 'oku tau 'ilo ko ia kotoa pē 'oku fakahā 'i he fono, 'oku fakahā ia kiate kinautolu 'oku mo'ulaloa ki he fono: koe'uhi ke mapuni 'ae ngutu kotoa pē, kae nofo 'a māmani kotoa pē kuo halaia 'i he 'ao 'oe 'Otua. ²⁰ Ko ia 'e 'ikai fakatonuhia'i ha tokotaha 'i hono 'ao 'e he ngaahi ngāue 'oe fono: he 'oku mei he fono 'ae 'ilo'i 'oe angahala. ²¹ Ka ko eni, 'oku fakahā 'ae fakatonuhia'i 'e he 'Otua 'i he ta'ekau 'ae fono, pea 'oku fakamo'oni ia 'e he fono mo e kau palōfita; ²² 'Io, 'ae fakatonuhia'i 'e he 'Otua 'aia 'oku 'i he tui kia Sisu Kalaisi kiate kinautolu kotoa pē pea 'iate kinautolu kotoa pē 'oku tui: he 'oku 'ikai ha fai kehekehe: ²³ He kuo fai angahala kotoa pē, pea tomui 'i he fakamālō mei he 'Otua. ²⁴ Pea 'oku fakatonuhia'i ko e 'ofa mata'ata'atā pē 'i he'ene 'alo'ofa, koe'uhi ko e totongi huhu'i 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu: ²⁵ 'Aia kuo fakahā atu 'e he 'Otua ko e feilaulau fakalelei ia, 'i he tui ki hono ta'ata'a, koe'uhi ke fakahā 'ene mā'oni'oni 'i he fakamolemole 'oe angahala kuo fai, ko e me'a 'i he fa'a kātaki 'ae 'Otua; ²⁶ Ke fakahā 'i he kuonga ni 'a 'ene mā'oni'oni: koe'uhi ke angatonu pe ia, ka ko e fakatonuhia ia 'o ia 'oku tui kia Sisu. ²⁷ Pea ka kuo pehē, pea nō fē? 'Oe ngaahi ngāue? 'ikai 'aupito: ka 'e he fono 'oe tui. ²⁸ Ko ia 'oku mau tukupau eni, 'oku fakatonuhia'i 'ae tangata 'e he tui, 'o ta'ekau ai 'ae ngaahi ngāue 'ae fono. ²⁹ Ko e 'Otua 'oe kakai Siu pē? Pea 'ikai 'oe Senitaile foki? 'Io, 'oe kakai Senitaile foki: ³⁰ He ko e 'Otua pe taha, 'aia 'oku ne fakatonuhia'i 'ae kamu 'e he tui, mo e ta'ekamu 'i he tui. ³¹ Pea 'oku tau fakata'e'aonga'i koa 'ae fono 'i he tui? 'e 'ikai 'aupito: ka 'oku mau fakatu'uma'u 'ae fono.

1 Ko e lau 'ae tui 'a 'Epalahame kiate ia ko e mā'oni'oni. 13 Ko e ma'u 'e ia mo hono hako 'ae tala'ofa 'i he tui pe. 16 Ko e tamai 'a 'Epalahame 'a-nautolu kotoa pē 'oku tui. 24 'E lau 'etau tui kiate kinautolu foki ko e mā'oni'oni.

4 PEA ka ko ia, pea te tau pehē na'e ma'u 'ae hā 'e he'etau tamai ko 'Epalahame, 'i he anga fakasino? ² He kapau na'e fakatonuhia'i 'a 'Epalahame 'e he ngaahi ngāue, kuo ne ma'u 'ae pole'anga kae 'ikai 'i he 'ao 'oe 'Otua. ³ He 'oku pehē 'e he tohi ko e hā? "Na'e tui 'a 'Epalahame ki he 'Otua, pea na'e lau ia kiate ia ko e mā'oni'oni." ⁴ Pea ko eni, 'oku 'ikai lau 'ae totongi kiate ia 'oku ngāue ko e foaki 'ofa, ka ko e me'a totonu. ⁵ Ka ko ia 'oku 'ikai ke ngāue, kae tui pe kiate ia 'oku ne fakatonuhia'i 'ae ta'elotu, 'oku lau 'ene tui ko e mā'oni'oni. ⁶ 'O hangē ko e fakamatala foki 'e Tevita 'ae monū'ia 'ae tangata, 'aia 'oku lau ki ai 'e he 'Otua 'ae mā'oni'oni ta'ehangāue, ⁷ 'o pehē, "'Oku monū'ia 'akinautolu kuo fakamolemolea 'enau ngaahi

ta'emā'oni'oni, pea kuo 'ufi'ufi 'enau ngaahi angahala. ⁸ 'Oku monū'ia 'ae tangata 'e 'ikai lau ki ai 'e he 'Eiki ha angahala." ⁹ Ko e monū'ia eni ki he kamu pē, pe ki he ta'ekamu foki? He 'oku mau pehē, "ko e tui 'a 'Epalahame na'e lau kiate ia ko e mā'oni'oni." ¹⁰ Pea na'e lau fakafēfē ia? 'I he'ene 'i he kamu, pe 'i he ta'ekamu? Na'e 'ikai 'i he kamu, kae 'i he ta'ekamu. ¹¹ Pea na'e ma'u 'e ia 'ae faka'ilonga 'oe kamu, ko e fakamo'oni 'oe mā'oni'oni 'i he'ene tui, 'oku te'eki ai kamu ia: koe'uhi ke hoko ia ko e tamai 'anautolu kotoa pē 'oku tui, neongo pe te nau ta'ekamu; pea koe'uhi ke lau 'ae mā'oni'oni kiate kinautolu foki: ¹² Pea ko e tamai ia 'oe kamu kiate kinautolu na'e 'ikai 'oe kamu pē, ka 'oku nau muimui foki 'i he lakanga tui 'o 'etau tamai ko 'Epalahame, 'i he te'eki ai ke kamu ia. ¹³ He ko e tala'ofa, ke hoko ia ko e tangata hoko 'a māmani, na'e 'ikai kia 'Epalahame, pe ki hono hako, 'i he fono, ka 'i he mā'oni'oni 'oe tui. ¹⁴ He kapau ko e kakai hoko 'akinautolu 'oku 'i he fono, tā ko e va'inga pe 'ae tui, pea 'oku fakata'e'aonga mo e tala'ofa foki: ¹⁵ Koe'uhi 'oku tupu 'i he fono 'ae houhau: he ka 'ikai ha fono, 'oku 'ikai foki ha fai hala. ¹⁶ Ko ia, 'oku mei he tui ia, koe'uhi ke 'i he 'alo'ofa pē; koe'uhi ke tu'uma'u 'ae tala'ofa ki he hako kotoa pē; 'ikai kiate kinautolu pe 'oku 'oe fono, ka kiate kinautolu foki 'oku 'oe tui 'a 'Epalahame; 'aia ko e tamai 'atautolu kotoa pē, ¹⁷ ('O hangē ko ia kuo tohi, "Kuo u tu'utu'uni koe ko e tamai 'ae ngaahi kakai lahi,") 'i he 'ao 'oe 'Otua 'aia na'a ne tui ki ai, 'aia 'oku ne fakaake 'ae mate, pea ne lea ki he ngaahi me'a ko ia kuo 'ikai, 'o hangē kuo 'i ai ia. ¹⁸ Pea na'a ne 'amanaki, ka kuo 'ikai hano tu'unga 'o 'ene 'amanaki, pea tui, ke ne hoko ko e tamai 'ae ngaahi kakai lahi, 'o fakatatau mo ia na'e lea'aki, "'E pehē pe ho hako." ¹⁹ Pea 'i he 'ikai vaivai ia 'i he tui, na'e 'ikai te ne tokanga ki hono sino 'o'ona kuo mate, he kuo teau nai 'ae ta'u 'o 'ene motu'a, pe ko e mate 'ae manāva 'o Sela: ²⁰ Na'e 'ikai lotolotoua ia 'i he ta'etui ki he tala'ofa 'ae 'Otua; ka na'e mālohi ia 'i he tui, 'o ne fakaongoongolelei 'ae 'Otua; ²¹ 'O ne mātu'aki 'ilo loto, ko e me'a kuo ne tala'ofa ai, 'e mafai foki 'e ia ke fakamo'oni. ²² Ko ia foki na'e lau ai "ia kiate ia ko e mā'oni'oni." ²³ Ko eni, na'e 'ikai ke tohi "kuo lau ia kiate ia," koe'uhi ko ia pē; ²⁴ Ka koe'uhi ko kinautolu foki, 'aia 'e lau ia ki ai, 'o kapau te tau tui kiate ia na'a ne fokotu'u hake hotau 'Eiki ko Sisu mei he mate; ²⁵ 'Aia na'e tukuange koe'uhi ko 'etau ngaahi angahala, pea na'e fokotu'u hake ia koe'uhi ko hotau fakatonuhia.

1 Ko e fakatonuhia 'akinautolu 'i he tui, 'oku tau ma'u ai 'ae melino mo e 'Otua, 2 Mo e fiefia 'i he'etau 'amanaki lelei, 8 Koe'uhi 'i he fakalelei 'akinautolu 'i hono ta'ata'a, 'i he'etau nofo fakafili, 10 'E āsili ai 'e tau mo'ui hili hono fakalelei 'akinautolu. 12 He na'e hoko 'ae angahala mo e mate 'ia 'Atama, 17 Ka ko e mā'oni'oni mo e mo'ui lahi hake 'aupito 'ia Sisu Kalaisi. 20 Ko e tupulekina lahi hake 'aupito 'ae 'ofa 'i he lahiange 'oe angahala.

5 KO IA 'i he fakatonuhia'i 'akinautolu 'e he tui, 'oku tau melino ai mo e 'Otua 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi: ² 'Aia 'oku tau ma'u ai foki 'ae hū'anga 'i he tui ki

he monū'ia ni 'oku tau tu'u ai, pea fiefia 'i he 'amanaki lelei ki he hakeaki'i mei he 'Otua. ³ Pea 'oku 'ikai ke ngata ai, ka 'oku tau vikiviki 'i he ngaahi mamahi foki: 'i he 'etau 'ilo 'oku tupu mei he mamahi 'ae fa'a kātaki; ⁴ Pea mei he fa'a kātaki, 'ae 'ilo; pea mei he 'ilo, 'ae 'amanaki lelei: ⁵ Pea 'oku 'ikai fakamā 'e he 'amanaki lelei; he koe'uhi kuo lilingi 'ae 'ofa 'ae 'Otua ki hotau loto 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 'aia kuo foaki kiate kitautolu. ⁶ He na'e lolotonga 'etau vaivai 'aupito, pea pekia 'a Kalaisi 'i he kuonga tu'utu'umālie koe'uhi ko e ta'elotu. ⁷ 'E meimei 'ikai 'aupito *fi*e mate ha tokotaha koe'uhi ko e tangata angatonu *pē*: ka 'e fa'a fai 'apē ke mate ha tokotaha koe'uhi ko e tangata angalelei. ⁸ Ka 'oku fakahā 'e he 'Otua 'ene 'ofa kiate kitautolu 'i he me'a ni, lolotonga ko e kau angahala 'akitautolu, ne pekia 'a Kalaisi ma'atautolu. ⁹ Pea ka ko ia, pea 'e 'āsili 'ae fakamo'ui 'okitautolu mei he houhau 'iate ia, he kuo fakatonuhia'i 'akitautolu 'i hono ta'ata'a. ¹⁰ He kapau ne fakalelei 'akitautolu ki he 'Otua 'i he pekia 'a hono 'Alo, ka ko e ngaahi fili 'akitautolu, pea tā 'e 'āsili hotau fakamo'ui 'i he'ene mo'ui, he kuo tau fakalelei. ¹¹ Pea 'oku 'ikai ngata ai, ka 'oku tau fiefia foki 'i he 'Otua 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'aia kuo tau ma'u ai 'ae fakalelei. ¹² Pea ko ia, 'o hangē na'e hoko mai 'ae angahala ki māmani, mo e mate mei he angahala, 'i he tangata pe taha; pea na'e pehē 'ae hoko 'oe mate ki he kakai kotoa pē, he kuo angahala kotoa pē: ¹³ (He na'e 'i he māmani 'ae angahala 'o a'u ki he fono: ka 'oku 'ikai lau 'ae angahala 'i he 'ikai ha fono. ¹⁴ Ka na'e pule 'ae mate meia 'Atama 'o a'u kia Mōsese, kiate kinautolu foki na'e 'ikai angahala 'o fakatatau ki he fai hala 'a 'Atama, 'aia ko e fakatātā 'o ia 'e ha'u 'amui. ¹⁵ Ka 'oku 'ikai ke fai tatau 'ae fai hala mo e foaki 'ofa. He kapau kuo mate 'ae tokolahi 'i he fai hala 'ae tokotaha, *pehē*, kuo a'u 'o lahi hake 'aupito ki he tokolahi 'ae 'ofa 'ae 'Otua, mo e foaki 'i he 'ofa, 'i he tangata pe taha, ko Sisu Kalaisi. ¹⁶ Pea 'oku 'ikai ke fai tatau 'ae fai angahala 'oe tokotaha pe, mo e foaki 'ofa; he ko e me'a 'i he *angahala* pe taha na'e fakamaau ai ke mala'ia, ka ko e foaki 'ofa ko e fakatonuhia ia mei he ngaahi angahala lahi. ¹⁷ He kapau 'oku pule 'ae mate mei he tokotaha, ko e me'a 'i he fai angahala 'ae tokotaha; *pehē*, 'e 'āsili ai 'ae pule 'i he mo'ui 'ekinautolu 'oku ma'u hono lahi 'aupito 'oe 'ofa mo e foaki 'oe fakatonuhia 'i he tokotaha, ko Sisu Kalaisi.) ¹⁸ Pea ko eni, 'o hangē kuo hoko 'i he angahala 'ae tokotaha 'ae fakamala'ia ki he kakai kotoa pē: pea pehē foki, ko e me'a 'i he mā'oni'oni 'ae tokotaha kuo hoko 'ae fakatonuhia 'oe mo'ui ki he kakai kotoa pē. ¹⁹ Koe'uhi 'o hangē na'e fakahalaia 'ae tokolahi 'i he talangata'a 'ae tangata 'e tokotaha, *pehē*, ko e me'a 'i he talangofua 'ae tokotaha 'e fakatonuhia'i 'ae tokolahi. ²⁰ Ka na'e fakahū mai 'ae fono, pe tupulekina pe 'ae angahala. Ka ko ia na'e tupulekina ai 'ae angahala, kuo lahi 'aupito ai hono tupulekina 'oe 'ofa: ²¹ Koe'uhi ke hangē ko e pule 'ae angahala 'o a'u ki he mate, ke pehē 'ae pule 'oe 'ofa 'i he fakatonuhia 'o a'u ki he mo'ui ta'engata 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

1 'Oku 'ikai lelei 'i he'etau mo'ui ke fai angahala, 2 He 'oku tau mae ki ai, 3 'Aia 'oku hā 'i he'etau papitaiso. 12 'Oua na'a tuku ke kei pule 'ae angahala, 18 Koe'uhi kuo tau tukuange 'akitautolu ki he ngāue 'ae mā'oni'oni, 23 Pea koe'uhi ko e totongi 'oe angahala ko e mate.

6 PEA ka ko ia, pea te tau pehē ko e hā? Te tau kei fai angahala kae tupulaki 'ae 'ofa? ² 'E 'ikai 'aupito. 'E fēfē 'etau kei mo'ui 'i he angahala ka kuo tau mate ki ai? ³ 'I kai 'oku mou 'ilo ko kitautolu kotoa pē na'e papitaiso kia Sisu Kalaisi na'a tau papitaiso ki he'ene pekia? ⁴ Pea ko ia, kuo tau tanu fakataha mo ia 'i he papitaiso ki he mate: koe'uhi ke hangē hono fokotu'u 'a Kalaisi mei he mate 'e he mālohi 'oe tamai, ke pehē foki 'etau felaka'i 'i he mo'ui fo'ou. ⁵ He kapau kuo tau tō fakataha mo ia 'i he tatau 'o 'ene pekia, te tau 'i he tatau foki 'o 'ene toetu'u: ⁶ 'O 'ilo eni, ko hotau motu'a tangata kuo tāmata'i fakataha mo ia, koe'uhi ke faka'auha 'ae sino 'oe angahala, koe'uhi ke 'oua na'a tau toe tauhi 'ae angahala. ⁷ He ko ia 'oku mate, kuo movete ia mei he angahala. ⁸ Ko eni, kapau 'oku tau mate fakataha mo Kalaisi, 'oku tau tui te tau mo'ui fakataha foki mo ia: ⁹ 'I he'etau 'ilo kuo fokotu'u 'a Kalaisi mei he pekia, pea 'e 'ikai toe pekia ia; 'e 'ikai toe pule'i ia 'e he mate. ¹⁰ He ko 'ene mate, ko e mate tu'o taha pē koe'uhi ko e angahala: ka ko 'ene mo'ui, ko e mo'ui ia ki he 'Otua. ¹¹ Pea ke pehē foki 'ae lau 'akimoutolu ko e mate mo'oni ki he angahala, ka ko e mo'ui ki he 'Otua 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ¹² Ko ia ke 'oua na'a tuku ke pule 'ae angahala 'i homou sino matengofua, ke mou talangofua ki ai 'i hono ngaahi holi. ¹³ Pea 'oua na'a mou 'atu homou ngaahi kupu'i sino ko e me'a ngāue'aki 'i he ta'emā'oni'oni ki he angahala: kae 'atu 'akimoutolu ki he 'Otua, 'o taau mo kinautolu kuo hao mei he mate, pea mo homou ngaahi kupu'i sino ko e me'a ngāue'aki 'i he mā'oni'oni ki he 'Otua. ¹⁴ He koe'uhi 'e 'ikai pule'i 'akimoutolu 'e he angahala: he 'oku 'ikai te mou mo'ulalao ki he fono, ka ki he 'ofa. ¹⁵ Pea fēfē ai? Te tau fai angahala, koe'uhi 'oku 'ikai te tau mo'ulalao ki he fono, ka ki he 'ofa? 'E 'ikai 'aupito. ¹⁶ 'I kai 'oku mou 'ilo ko ia ia te mou 'atu 'akimoutolu ko e kau tamaio'eiki ke talangofua ki ai, ko 'ene kau tamaio'eiki 'akimoutolu 'oku mou talangofua ki ai; pe ko e angahala ki he mate, pe ko e talangofua ki he mā'oni'oni? ¹⁷ Na'a mou nofo ko e kau tamaio'eiki ki he angahala, kae fakafeta'i ki he 'Otua, 'i ho'omou talangofua mei he loto ki he anga 'oe akonaki na'e 'atu kiate kimoutolu. ¹⁸ Ko ia ko e me'a 'i he fakatau'atāina mei he angahala, kuo mou hoko ai 'o talangofua ki he mā'oni'oni. ¹⁹ 'Oku ou lea 'o hangē pe ko e tangata, ko e me'a 'i he vaivai 'o homou kakano: 'o hangē na'a mou tukuange homou ngaahi kupu'i sino ko e kau tamaio'eiki ki he anga fakalielia, pea mo e fai angakovi ke fai kovi; ke pehē eni ho'omou tuku atu homou ngaahi kupu'i sino ko e kau tamaio'eiki ki he angatonu ke fai mā'oni'oni. ²⁰ He koe'uhi 'i ho'omou nofo ko e kau tamaio'eiki ki he angahala, na'a mou 'ata'atā mei he mā'oni'oni. ²¹ Ka ko e hā 'ae fua ne mou ma'u 'i he ngaahi me'a ko ia 'oku mou mā ai ni? He ko e

ngata'anga 'oe ngaahi me'a ko ia ko e mate. ²² Ka ko eni, 'i hono fakatau'atāina 'akimoutolu mei he angahala, pea hoko ko e kau tamaio'eiki ki he 'Otua, kuo 'i ai homou fua ko e mā'oni'oni, pea ko hono ngata'anga ko e mo'ui ta'engata. ²³ He ko e totongi 'oe angahala ko e mate; ka ko e mo'ui ta'engata ko e foaki 'ofa ia 'ae 'Otua 'ia Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki.

1 'Oku ngata hono pule'i 'e he fono 'ae tangata 'o-ka mate. 4 Pea 'oku tau mate ki he fono. 7 Ka 'oku 'ikai ke hala 'ae fono, 12 Ka 'oku mā'oni'oni, mo angatonu, mo lelei, 16 'Aia 'oku ou fakamo'oni ki ai, pea 'oku ou loto mamahi 'i he 'ikai te u fa'a fai ki ai.

7 'E Kāinga, 'ikai 'oku mou 'ilo, (he 'oku ou lea kiate kinautolu 'oku 'ilo 'ae fono,) koe'uhi 'oku pule'i 'e fono 'ae tangata 'i he lolotonga pe 'ene mo'ui? ² He ko e fefine 'aia 'oku ai hono 'unoho, kuo no'otaki 'e he fono ki hono 'unoho 'i he lolotonga 'ene mo'ui; pea kapau kuo mate hono 'unoho, kuo movete ai ia mei he fono 'o hono 'unoho. ³ Pea ko ia, kapau 'e mali ia mo e tangata kehe, 'i he lolotonga 'ae mo'ui 'a hono 'unoho, 'e ui ia ko e tono tangata: pea kapau 'e mate hono 'unoho, kuo tau'atāina ai ia mei he fono ko ia; pea kapau 'e mali ia mo ha tangata kehe, 'oku 'ikai ko e tono tangata ia. ⁴ Ko ia, 'e hoku kāinga, kuo mate foki 'akimoutolu ki he fono 'i he sino 'o Kalaisi; koe'uhi ke mou mali mo ha taha, 'io, kiate ia kuo fokotu'u mei he mate, koe'uhi ke tupu 'iate kinautolu 'ae fua ki he 'Otua. ⁵ He na'e lolotonga 'etau 'i he anga fakakakano, ko e ngaahi holi 'oe angahala, 'aia na'e mei he fono, ne ngāue ia 'i hotau ngaahi kupu'i sino, ke fakatupu 'ae fua ki he mate. ⁶ Ka ko eni, kuo fakahaofi 'akinautolu mei he fono, he kuo mate ia ne tau mo'ua ki ai; koe'uhi ke tau tauhi 'i he fakafo'ou 'oe loto, kae 'ikai 'i he mata'i tohi kuo motu'a. ⁷ Pea ka ko ia, pea te tau pehē ko e hā? Ko e angahala 'ae fono? 'ikai 'aupito. He ka ne ta'e'oua 'ae fono, ne 'ikai te u 'ilo 'ae angahala: he na'e 'ikai te u 'ilo 'ae holi kovi, 'o ka ne 'ikai pehē 'e he fono, "'Oua na'a ke manumanu.'" ⁸ Ka ko e angahala, 'i he'ene me'a ngāue'aki 'ae fono, ne fakatupu 'iate au 'ae ngaahi holi kovi kotoa pē. He na'e mate 'ae angahala 'i he 'ikai ai 'ae fono. ⁹ He na'aku mo'ui 'i mu'a ta'e'ia'ae-fono: kae 'i he hoko mai 'ae fekau, ne ake 'ae angahala, pea u mate ai. ¹⁰ Pea ko e fekau na'e tu'utu'uni ko e mo'ui'anga, ne u 'ilo'i ia ko e mate'anga. ¹¹ He ko e angahala, 'i he'ene me'a ngāue'aki 'ae fekau, ne kākaa'i au, pea ne tāmata'i 'aki au. ¹² Pea ko eni, 'oku mā'oni'oni 'ae fono, pea mā'oni'oni, mo angatonu, mo lelei 'ae fekau. ¹³ Pea ka ko ia, pea kuo hoko 'aia 'oku lelei ko e mate'anga kiate au? 'ikai 'aupito. Ka ko e angahala, koe'uhi ke hā ai ia ko e angahala, ne ne me'a ngāue'aki 'aia 'oku lelei, ke u mate ai au; koe'uhi ke hā 'i he fekau ko e angahala ko e fungani 'i he me'a 'oku kovi. ¹⁴ He 'oku tau 'ilo 'oku fakalaumālie 'ae fono: ka 'oku ou fakakakano, kuo fakatau au ke mo'ulaloe ki he angahala. ¹⁵ He ko ia 'oku ou fai, 'oku 'ikai te u loto ki ai: pea ko ia 'oku ou loto ki ai, ko ia 'oku 'ikai te u fai; ka ko ia 'oku ou fehi'a ki ai, ko ia ia 'oku ou fai. ¹⁶ Pea kapau 'oku ou fai 'aia 'oku 'ikai te u loto ki ai, 'oku ou

fakamo'oni ki he fono 'oku lelei ia. ¹⁷ Pea ko eni, 'oku 'ikai ko au 'oku kei fai ia, ka ko e angahala 'oku ne nofo'ia au. ¹⁸ He 'oku ou 'ilo 'oku 'ikai ha me'a lelei 'e nofo'ia au 'i hoku kakano: 'oku 'iate au 'ae loto fie'ai; ka ko hono mafai 'o ia 'oku lelei 'oku 'ikai te u 'ilo'i. ¹⁹ He ko e lelei 'oku ou loto ki ai, 'oku 'ikai te u fai: ka ko e kovi 'oku 'ikai te u loto ki ai, ko ia ia 'oku ou fai. ²⁰ Pea ko eni, kapau 'oku ou fai 'aia 'oku 'ikai te u loto ki ai, pea 'oku 'ikai ko au pē 'oku kei fai ia, ka ko e angahala 'oku ne nofo'ia au. ²¹ Ko ia 'oku ou 'ilo'i ha fono 'iate au, koe'uhi 'o kau ka fie fai lelei, 'oku ofi kiate au 'ae kovi. ²² He 'oku mālie 'ae tangata 'i loto 'iate au 'i he fono 'ae 'Otua. ²³ Ka 'oku ou mamata ki he fono 'e taha 'i hoku ngaahi kupu'i sino, 'oku ne tau'i 'ae fono 'o hoku loto, mo ne fakapōpula'i au ki he fono 'oe angahala 'aia 'oku 'i hoku ngaahi kupu'i sino. ²⁴ 'Oiauē, ko au, ko e tangata mala'ia! Ko hai te ne fakamo'ui au mei he sino 'oe mate ni? ²⁵ 'Oku ou fakafeta'i ki he 'Otua 'ia Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki. Pea ko eni, 'oku ou tauhi 'eau 'aki 'ae loto 'ae fono 'ae 'Otua; ka ko e fono 'oe angahala 'aki 'ae kakano.

1 Ko kinautolu 'oku 'ia Kalaisi, 'o mo'ui 'i he Laumālie, 'oku 'ata'atā 'akinautolu mei he mala'ia. 5, 13 'Ae kovi ko ia 'oku tupu 'i he kakano, 6, 14 Mo e lelei 'i he Laumālie: 17 Mo e lelei 'oe fānau 'ae 'Otua, 19 'Aia ko e fakamo'ui lelei 'oku holi ki ai 'a māmani, 27 Pea na'e tomu'a tu'utu'uni ia 'e he 'Otua. 38 'E 'ikai fakamavahe 'akinautolu mei he'ene 'ofa.

8 PEA ko ia 'oku 'ikai ai ha fakamala'ia kiate kinautolu 'oku 'ia Kalaisi Sisu, 'akinautolu 'oku 'ikai ke muimui ki he kakano, ka ki he Laumālie. ² He ko e fono 'oe Laumālie 'oe mo'ui 'ia Kalaisi Sisu, kuo ne fakatau'atāina au mei he fono 'oe angahala mo e mate. ³ He ko ia na'e 'ikai mafai 'e he fono, ko e me'a 'i hono vaivai 'i he kakano, kuo fai 'e he 'Otua, 'i he'ene fekau hono 'Alo 'o'ona 'i he tatau 'oe kakano angahala, pea ko e feilaulau ki he angahala, pea ne fakavaivai 'ae angahala 'i he kakano: ⁴ Koe'uhi ke fakamo'oni ki he mā'oni'oni 'oe fono 'ekinautolu, 'oku 'ikai ke muimui ki he kakano, ka ki he Laumālie. ⁵ He ko kinautolu 'oku 'oe kakano, 'oku nau tokanga ki he ngaahi me'a 'oe kakano; ka ko kinautolu 'oku 'oe Laumālie, ki he ngaahi me'a 'oe Laumālie. ⁶ He ko e loto fakakakano, ko e mate ia; ka ko e loto fakalaumālie, ko e mo'ui ia mo e melino. ⁷ Koe'uhi ko e loto fakakakano, ko e taufehi'a ia ki he 'Otua: he 'oku 'ikai ke mo'ulaloe ia ki he fono 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai 'aupito fa'a fai ke pehē. ⁸ Ko ia ko kinautolu 'oku 'i he kakano, 'oku 'ikai te nau fa'a fai ke fiemālie 'ae 'Otua. ⁹ Ka 'oku 'ikai 'i he kakano 'akimoutolu, ka 'i he Laumālie, 'o kapau 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e he Laumālie 'oe 'Otua. Pea ko eni, kapau 'oku 'ikai ma'u 'e ha tangata 'ae Laumālie 'o Kalaisi, 'oku 'ikai 'a'ana ia. ¹⁰ Pea kapau 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e Kalaisi, pea kuo mate mo'oni 'ae sino, ko e me'a 'i he angahala; kae mo'ui 'ae laumālie, ko e me'a 'i he mā'oni'oni. ¹¹ Pea kapau 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e he Laumālie 'o ia na'a ne fokotu'u 'a Sisu mei he pekia,

pea ko ia na'a ne fokotu'u 'a Kalaisi mei he pekia, te ne fakaake foki mo homou sino matengofua 'aki hono Laumālie 'oku nofo'ia 'akimoutolu. ¹² Ko ia, 'e kāinga, ko e kau fai totongi 'akitautolu, kae 'ikai ki he kakano, ke tau mo'ui ki he kakano. ¹³ He kapau te mou mo'ui ki he kakano, te mou mate: ka 'oka mou ka tāmāte'i 'ae ngaahi anga 'oe kakano 'aki 'ae Laumālie, te mou mo'ui. ¹⁴ He ko kinautolu 'oku takiekina 'e he Laumālie 'oe 'Otua, ko e ngaahi foha 'akinautolu 'oe 'Otua. ¹⁵ He 'oku 'ikai ke ma'u 'ekimoutolu 'ae laumālie 'oe pōpula, ke mou toe manavahē; ka kuo mou ma'u 'ae Laumālie 'oe ohi, 'aia 'oku tau tangi ai, "'Apā, Tamai.'" ¹⁶ Pea 'oku fakamo'oni 'e he Laumālie pē ko ia mo hotau laumālie, ko e fānau 'ae 'Otua 'akitautolu: ¹⁷ Pea kapau ko e fānau, pea tā ko e kau hoko; ko e kau hoko ki he 'Otua, pea ko e kau hoko fakataha mo Kalaisi; 'o kapau te tau mamahi mo ia, koe'uhi ke tau ma'u 'ae hakeaki'i fakataha mo ia. ¹⁸ He 'oku ou pehē, 'oku 'ikai ngali ke fakataha 'ae ngaahi mamahi 'oe mo'ui ni ki he nāunau 'aia 'e fakahā kiate kitautolu. ¹⁹ He ko e holi lahi 'oe māmani, 'oku tatali ia ki he fakahā 'ae fānau 'ae 'Otua. ²⁰ He na'e fakamo'ulaloa 'a māmani ki he va'inga, (kae 'ikai loto ia ki ai, ka ko e me'a 'iate ia kuo ne fakamo'ulaloa ia,) 'i he 'amanaki lelei: ²¹ He koe'uhi 'e fakahaofi 'a māmani mei he ha'i 'oe 'au'auha ki he tau'atāina monū'ia 'oe fānau 'ae 'Otua. ²² He 'oku tau 'ilo, 'oku to'eto'e mo feinga 'i he langā fakataha 'a māmani kotoa pē 'o a'u ki heni. ²³ Pea 'oku 'ikai ko ia pē, ka ko kitautolu foki, 'akitautolu 'oku ma'u 'ae 'uluaki fua 'oe Laumālie, 'io, 'oku tau to'eto'e 'i loto 'iate kitautolu, mo tatali ki he ohi, 'a ia, ko e huhu'i 'o hotau sino. ²⁴ He 'oku fakamo'ui 'akitautolu 'e he 'amanaki lelei: ka ko e 'amanaki 'oku ma'u, 'oku 'ikai ko e 'amanaki ia, he ko ia 'oku ma'u 'e ha tangata, 'e fēfē'i 'a 'ene kei 'amanaki ki ai? ²⁵ Pea kapau 'oku tau 'amanaki lelei ki he me'a 'oku he'eki ai te tau ma'u, 'oku tau tatali fa'a kātaki pe ki ai. ²⁶ Pea ko e Laumālie foki, 'oku ne tokoni'i 'etau ngaahi vaivai: he 'oku 'ikai te tau 'ilo 'aia 'oku totonu ke tau loto; ka 'oku hūfekina 'akitautolu 'e he Laumālie pe ko ia 'i he ngaahi to'e 'oku ta'efa'alea'aki. ²⁷ Ka ko ia 'oku ne 'ilo'i 'ae loto, 'oku ne 'ilo'i mo e finangalo 'oe Laumālie, he 'oku ne hūfekina 'ae kakai mā'oni'oni 'o taau mo e 'Otua. ²⁸ Pea 'oku tau 'ilo 'oku fengāue'aki fakataha 'ae ngaahi me'a kotoa pē ke lelei ai 'akinautolu 'oku 'ofa ki he 'Otua, 'akinautolu kuo ui 'o tatau mo 'ene tu'utu'uni. ²⁹ He ko kinautolu na'a ne tomu'a 'ilo, na'a ne tu'utu'uni foki ki he tatau 'o hono 'Alo, koe'uhi ke hoko ia ko e 'uluaki fānau 'i he kāinga tokolahi: ³⁰ Pea ko kinautolu na'a ne tu'utu'uni, na'a ne ui 'akinautolu foki: pea ko kinautolu na'a ne ui, na'a ne fakatonuhia'i 'akinautolu foki: pea ko kinautolu na'a ne fakatonuhia'i, na'a ne hakeaki'i 'akinautolu. ³¹ Pea ko e hā te tau le'a'aki ki he ngaahi me'a ni? Ka kuo kau 'ae 'Otua ma'atautolu, pea ko hai 'e angatu'u kiate kitautolu? ³² Ko ia ia na'e 'ikai te ne mamae ki hono 'Alo 'o'ona, ka ne tukuange ia koe'uhi ko kitautolu kotoa pē, pea fēfē, 'e 'ikai te ne foaki fiemālie foki mo ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate kitautolu? ³³ Ko hai te ne

talatalaaki'i 'ae kakai kuo fili 'e he 'Otua? Ko e 'Otua ia 'oku ne fakatonuhia'i. ³⁴ Ko hai ia 'oku ne fakahalaia? Ko Kalaisi ia na'e pekia, 'io, pea kuo toetu'u hake, 'aia 'oku 'i he nima to'omata'u 'oe 'Otua, pea 'oku ne fai 'ae hūfekina foki ma'atautolu. ³⁵ Ko hai te ne fakamāvae 'akitautolu mei he 'ofa 'a Kalaisi? 'Ae mahaki, pe ko e mamahi, pe ko e fakatanga, pe ko e honge, pe ko e telefua, pe ko e tu'utāmaki, pe ko e heletā? ³⁶ 'O hangē ko ia kuo tohi, "Koe'uhi ko koe 'oku tāmāte'i 'akimautolu 'i he 'aho kotoa pē; pea lau 'akimautolu 'o hangē ko e fanga sipi ki he tāmāte'i." ³⁷ Ka 'i he ngaahi me'a ni kotoa pē 'oku tau ikuna pea mālohi lahi 'iate ia na'e 'ofa kiate kitautolu. ³⁸ He 'oku ou 'ilo pau, 'e 'ikai 'i he he kau 'āngelo, pe 'i he kau pule, pe 'i he ngaahi mālohi, pe 'i he ngaahi me'a 'i heni, pe 'i he ngaahi me'a 'e hoko, ³⁹ Pe 'i he mā'olunga, pe 'i he mā'ulalo, pe 'i ha me'a kehe 'e taha kuo ngaohi, 'e 'ikai mafai ia ke fakamāvae 'akitautolu mei he 'ofa 'ae 'Otua, 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu ko hotau 'Eiki.

1 'Oku 'ofa mamahi 'a Paula ki he kakai Siu. 7 Na'e 'ikai ko e fānau 'oe tala'ofa 'ae hako kotoa pē 'o 'Epalahame. 18 'Oku 'alo'ofa 'ae 'Otua ko 'ene fa'iteliha pē. 21 'Oku ngofua ke fai 'e he tufunga ngaohi ipu 'ene fa'iteliha ki he 'umea. 25 'Oku fakahā 'ae ui 'oe Senitaile mo e li'aki 'oe kakai Siu. 32 Ko hono 'uhinga 'oe tokosi'i 'ae kakai Siu na'a nau ma'u 'ae fakatonuhia 'oe tu.

9 'OKU ou lea mo'oni 'ia Kalaisi, 'oku 'ikai te u loi, pea 'oku fakamo'oni au foki 'i hoku loto 'i he Laumālie Mā'oni'oni, ² 'Oku ou māfasia lahi pea mamahi ma'u'aipē 'i hoku loto. ³ (He kuo u meimei faka'amu ke tuku au ko e motuhi meia Kalaisi), koe'uhi ko hoku kāinga, 'a hoku kāinga fakakakano: ⁴ Ko e kakai 'Isileli 'akinautolu; 'oku 'onautolu 'ae ohia, mo e nāunau, mo e ngaahi fuakava, mo e foaki 'oe fono, mo e ngāue fakalotu, mo e ngaahi tala'ofa; ⁵ 'Oku 'anautolu 'ae ngaahi tamai, 'akinautolu na'e mei ai 'ae sino 'o Kalaisi, 'aia 'oku mā'olunga taha pē, ko e 'Otua monū'ia 'o ta'engata. 'Emeni. ⁶ Ka 'oku 'ikai ke hangē kuo ta'e'aonga 'aupito 'ae folofola 'ae 'Otua. He 'oku 'ikai ko e 'Isileli kotoa pē, 'aia 'oku meia 'Isileli: ⁷ Pea 'oku 'ikai ko e fānau kotoa pē. Koe'uhi ko e hako 'akinautolu 'o 'Epalahame: ka, "Ko 'Aisake 'e ui ai ho hako." ⁸ Ko hono 'uhinga, 'Ilonga 'ae fānau 'ae kakano, 'oku 'ikai ko e fānau 'ae 'Otua 'akinautolu: kae lau ko e hako 'ae fānau pē 'oe tala'ofa. ⁹ He ko e lea eni 'oe tala'ofa, "'I he kuonga ni te u ha'u, pea 'e ma'u 'e Sela ha tama." ¹⁰ Pea 'oku 'ikai ko ia pē, ka 'i he feitama 'a Lepeka mei he tokotaha, ko 'etau tamai ko 'Aisake; ¹¹ (He na'e te'eki ai ke fanau'i 'akinaua, pea te'eki fai ha lelei pe ha kovi, pea koe'uhi ke tu'uma'u 'ae tu'utu'uni 'ae 'Otua, 'o fakatatau ki he fili, 'ikai 'i he ngaahi ngāue, kae 'iate ia 'oku ne ui;) ¹² Na'e pehē kiate ia, "'E tauhi 'e he 'uluaki 'ae kimui." ¹³ 'O hangē ko ia kuo tohi, "Kuo u 'ofa kia Sēkope, ka kuo u fehī'a kia 'Isoa." ¹⁴ Pea ka ko ia, pea tau pehē ko e hā? 'Oku 'i he 'Otua 'ae ta'eangatonu? 'Ikai 'aupito. ¹⁵ He na'e pehē 'e ia kia Mōsese, "Te u 'alo'ofa kiate ia 'oku ou loto ke u 'alo'ofa ki ai, pea te u anga'ofa kiate ia

'oku ou loto ke u anga'ofa ki ai." ¹⁶ Pea ko ia, 'oku 'ikai meiate ia 'oku loto, pe meiate ia 'oku lele, kae mei he 'Otua 'oku fakahā 'ae alo'ofa. ¹⁷ He 'oku pehē 'ae tohi kia Felo, "Ko e me'a ni pē kuo u fokotu'u hake ai koe, koe'uhi ke u fakahā 'iate koe hoku mālohi, pea koe'uhi ke ongoongoa ai hoku hingoa 'i māmani kotoa pē." ¹⁸ Pea ko ia, 'oku 'alo'ofa ia kiate ia 'oku ne loto ki ai, pea 'oku ne fakafefeka 'aia 'oku loto ia ki ai. ¹⁹ Pea te ke pehē ai kiate au, "Pea ko e hā 'oku ne kei lāunga ai? Pe ko hai kuo ne ta'ofia hono loto?" ²⁰ 'ikai, 'e tangata, he ko hai koe 'oku ke kikihi ki he 'Otua? 'E lea 'ae me'a kuo ngaohi kiate ia na'a ne ngaohi ia, "Ko e hā kuo ke ngaohi ai au ke pehē ni?" ²¹ He 'ikai 'oku 'i he 'umea, ke ne ngaohi mei he takaonga pe taha 'ae ipu 'e taha ke 'aonga lahi, mo e taha ke 'aonga si'i? ²² Pea kapau kuo finangalo 'ae 'Otua ke fakahā hono houhau, pea faka'ilo mo hono mālohi, na'a ne kātaki 'i he kātaki fuoloa 'ae ngaahi ipu 'oe houhau na'e taau mo e mala'ia: ²³ Pea koe'uhi ke ne fakahā hono lahi 'o 'ene lelei ki he ngaahi ipu 'oe alo'ofa, 'akinautolu na'a ne tomu'a teu'i ki he hakeaki'i, ²⁴ 'Io, 'akitaotolu kuo ne ui, 'ikai mei he kakai Siu pē, ka mei he kakai Senitaile foki? ²⁵ 'O hangē ko 'ene folofola 'ia Hosea, "Te u ui 'akinautolu 'Ko hoku kakai,' aia na'e 'ikai ko hoku kakai; pea 'Ko e 'ofeina ia,' aia na'e 'ikai ko e 'ofeina. ²⁶ Pea 'e pehē, 'i he potu ko ia na'e pehē ai kiate kinautolu, "Oku 'ikai ko hoku kakai 'akimoutolu;' 'e ui ai 'akinautolu ko e fānau 'ae 'Otua mo'ui. ²⁷ 'Oku kalanga foki 'a 'Isaia 'ia 'Isileli, 'o pehē, "Kapau 'e tatau hono lau 'oe fānau 'a 'Isileli mo e 'one'one 'oe tahi, ko e toenga pē 'e fakamo'ui: ²⁸ He te ne faka'osi mo tu'usi ke vave 'ae ngāue 'i he mā'oni'oni: koe'uhi 'e fakato'oto'o 'ae ngāue 'a Sihova 'i he māmani." ²⁹ Pea hangē ko e tomu'a lea 'a 'Isaia, "Ka ne ta'e'oua 'ae fakatoe 'e Sihova 'oe ngaahi tokolahi ha hako kiate kinautolu, pehē, kuo tau tatau mo Sotoma, pea ngaohi 'o fakatatau mo Komola." ³⁰ Pea ka ko ia, pea tau pehē ko e hā? Ko eni, ko e kakai Senitaile, na'e 'ikai tuli ki he fakatonuhia, kuo lava'i 'ekinautolu 'ae fakatonuhia, 'io, 'ae fakatonuhia 'oku 'i he tui. ³¹ Ka ko 'Isileli, na'e tuli ki he fono mā'oni'oni, kuo 'ikai lava'i 'e ia 'ae fono mā'oni'oni. ³² Ko e hā na'e pehē ai? Koe'uhi na'e 'ikai ha tui, ka ko e ngāue pe. He na'a nau tūkia 'i he "Maka tūkia'anga" ko ia; ³³ 'O hangē ko ia kuo tohi, "Vakai, 'oku ou 'ai 'i Saione 'ae maka tūkia'anga mo e maka faka'ita: pea ko ia 'e tui kiate ia 'e 'ikai te ne mā."

3 'Oku fakahā 'ae fai kehekehe 'oe fakatonuhia 'oe fono mo e tui, 11 Pea ko kinautolu kotoa pē 'oku tui 'i he Siu mo e Senitaile, 'e 'ikai te nau mā ai, 18 Pea 'e ma'u 'e he kakai Senitaile 'ae folofola pea tui. 19 Na'e 'ikai ta'e'ilo 'e 'Isileli 'ae ngaahi me'a ni.

10 'E Kāinga, ko e holi 'a hoku loto, mo 'eku lotu ki he 'Otua, koe'uhi ko 'Isileli, ke fakamo'ui 'akinautolu. ² He 'oku ou fakamo'oni kiate kinautolu 'oku 'iate kinautolu 'ae fai feinga ki he 'Otua, ka 'oku 'ikai taau mo e poto. ³ He ko e me'a 'i he'enu ta'e'ilo ki he fakatonuhia'i 'e he 'Otua, na'a nau 'alu fano ke fokotu'u-ma'u 'ae mā'oni'oni 'anautolu, kuo 'ikai ai ke fakavaivai 'akinautolu ki he fakatonuhia mei he 'Otua. ⁴ He ko e

fakahaohaoa 'oe fono 'a Kalaisi ki he fakatonuhia kiate kinautolu kotoa pē 'oku tui. ⁵ He 'oku fakahā 'e Mōsese 'ae fakatonuhia 'aia 'oku 'i he fono, "Ko e tangata 'oku ne fai 'ae ngaahi me'a ni, 'e mo'ui ai ia." ⁶ Ka ko e fakatonuhia 'oku 'i he tui 'oku lea ia, 'o pehē, "'Oua na'a ke pehē 'i ho loto, Ko hai te ne 'alu hake ki he langi?" (Ko e pehē, ke 'ohifo 'a Kalaisi:) ⁷ pe, "Ko hai te ne 'alu hifo ki he loloto?" (Ko e pehē, ke 'ohake 'a Kalaisi mei he mate.) ⁸ Ka 'oku pehē ia ko e hā? "'Oku ofi 'ae lea kiate koe, 'i ho ngutu, pea 'i ho loto:" 'aia ko e lea 'oe tui, 'oku mau malanga'aki; ⁹ Koe'uhi kapau te ke fakahā 'aki ho ngutu 'ae 'Eiki ko Siu, pea ke tui 'i ho loto kuo fokotu'u ia 'e he 'Otua mei he mate, 'e fakamo'ui koe. ¹⁰ He 'oku tui 'ae tangata 'aki 'ae loto ki he fakatonuhia; pea 'oku fakahā 'aki 'ae ngutu 'ae fakamo'ui. ¹¹ He 'oku pehē 'ae tohi, "Ko ia ia 'e tui kiate ia, 'e 'ikai mā ia." ¹² He 'oku 'ikai ha fai kehekehe ki he Siu mo e Kiliki: he ko e 'Eiki pe ko ia 'oe kakai kotoa pē 'oku mohu *angalelei* ki he kakai kotoa pē 'oku ui kiate ia. ¹³ "He ko ia ia 'e ui ki he huafua 'oe 'Eiki, 'e fakamo'ui ia." ¹⁴ Kae fēfē 'enu ui kiate ia na'e 'ikai te nau tui ki ai? Pea fēfē 'enu tui kiate ia na'e 'ikai te nau fanongo ki ai? Pea fēfē 'enu fanongo ta'e'hataha 'e malanga? ¹⁵ Pea fēfē 'enu malanga, 'oka 'ikai fekau atu 'akinautolu? 'O hangē ko ia kuo tohi, "Hono 'ikai faka'ofa 'ae va'e 'okinautolu 'oku malanga'aki 'ae ongoongolelei 'oe melino, pea 'omi 'ae ongoongo fiefia 'oe ngaahi me'a lelei!" ¹⁶ Ka kuo 'ikai te nau talangofua kotoa pē ki he ongoongolelei. He 'oku pehē 'e 'Isaia, "'Eiki, Ko hai kuo tui ki he'enu ongoongo?" ¹⁷ Ko ia, 'oku mei he fanongo 'ae tui, mo e fanongo mei he folofola 'ae 'Otua. ¹⁸ Ka 'oku ou pehē, "'ikai kuo nau fanongo? 'Io ko e mo'oni kuo a'u atu 'enu fakaongo ki he fonua kotoa pē, pea mo e nau lea ki he ngaahi ngata'anga 'o māmani." ¹⁹ Ka 'oku ou pehē, 'ikai na'e 'ilo 'e 'Isileli? He 'oku fuofua lea 'a Mōsese, "Te u fakafua'a 'akimoutolu 'aki 'akinautolu 'oku 'ikai ko ha kakai, pea te u faka'ita'i 'akimoutolu 'aki 'ae pule'anga vale." ²⁰ Ka 'oku lea mālohi lahi 'a 'Isaia 'o pehē, "Kuo 'ilo'i au 'ekinautolu na'e 'ikai kumi kiate au; kuo fakahā au kiate kinautolu na'e 'ikai fehu'i kiate au." ²¹ Ka 'oku pehē 'ene lea ki 'Isileli, "Ko e 'aho katoa kuo u mafao atu hoku nima ki he kakai talangata'a mo angatu'u."

1 'Oku 'ikai li'aki 'e he 'Otua 'a 'Isileli kotoa pē. 7 Na'e fili 'ae ni'ihī, pea fakafefeka 'ae ni'ihī. 16 'Oku amanaki lelei ki he'enu liliu 'o lelei. 18 'Oku 'ikai lelei ke vikiviki 'ae Senitaile kiate kinautolu: 26 He 'oku ai ha tala'ofa 'o honau fakamo'ui. 33 Ko e ngaahi fakamaau 'ae 'Otua 'oku ta'efa'a'eke ke 'ilo.

11 HE 'oku ou pehē, Kuo si'aki 'e he 'Otua hono kakai? 'ikai 'aupito. He ko e 'Isileli foki au, mei he hako 'o 'Epalahame, 'i he fa'ahinga 'o Penisimani. ² Kuo 'ikai si'aki 'e he 'Otua hono kakai na'a ne mu'aki 'ilo. 'ikai te mou 'ilo 'ae lea 'ae tohi kia 'Ilaisiā? 'A 'ene hanu ki he 'Otua koe'uhi ko 'Isileli, 'o pehē, ³ "'Eiki, kuo nau tāmata'i ho'o kau palōfita, pea nau holoki hifo 'a ho ngaahi 'esifeilaulau; pea 'oku ou toe tokotaha pē, pea 'oku nau kumi ki he'eku mo'ui." ⁴ Ka ko e hā 'ae folofola na'e tali 'aki ia 'e he 'Otua? "Kuo u fakatoe kiate au 'ae

kau tangata 'e toko fitu afe, kuo 'ikai te nau tu'ulutui kia Peali." ⁵ Pea ko eni, 'oku pehē foki 'i he kuonga ni, 'oku ai 'ae toenga 'o fakatatau ki he fili 'i he 'ofa. ⁶ Pea kapau 'oku 'i he 'ofa, pea tā 'oku 'ikai kei 'i he ngaahi ngāue: ka 'ikai, pea 'oku 'ikai kei 'ofa 'ae 'ofa. Pea kapau 'oku 'i he ngaahi ngāue ia, pehē, 'oku 'ikai kei 'i he 'ofa ia: ka 'ikai, tā 'oku 'ikai kei ko e ngāue 'ae ngāue. ⁷ Ka ko ia pea hā? Kuo 'ikai lava'i ia 'e 'Isileli 'aia ne ne kumi ki ai; ka kuo lava'i ia 'e he kakai kuo fili, pea ko hono toe kuo fakafefeka, ⁸ ('O hangē ko ia kuo tohi, "Kuo tuku 'e he 'Otua kiate kinautolu 'ae laumālie tulemohe, ko e mata kae 'ikai te nau mamata, mo e telinga kae 'ikai te nau fanongo;)' o a'u ki he 'aho ni." ⁹ Pea 'oku pehē 'e Tevita, "Ke hoko honau keinanga'anga ko e hele, mo e tauhele, mo e tūkia'anga, mo e totongi kiate kinautolu: ¹⁰ Tuku ke fakapo'uli honau mata, ke 'oua na'a nau mamata, pea mapelu ma'uaipe honau tu'a." ¹¹ Pea 'oku ou pehē, Kuo nau tūkia ke nau mātu'aki hinga? 'ikai 'aupito: ka 'i he'enua fai hala kuo hoko 'ae fakamo'ui ki he kakai Senitaile, ke ue'i 'akinautolu ki he fua'a. ¹² Pea ko eni, kapau ko 'enua fai hala ko e fakakoloa'ia ia 'o māmani, pea ko honau fakamasiva'i ko e koloa'ia 'oe kakai Senitaile; pea 'e fēfee'i ai 'oka nau ka mahu? ¹³ He 'oku ou lea kiate kimoutolu 'ae kakai Senitaile, he ko e 'apostolo au 'oe kakai Senitaile, pea 'oku ou fakaongolelei 'a 'eku ngāue: ¹⁴ 'O kapau te u mafai 'i ha me'a ke ue'i ke fua'a 'akinautolu 'oku 'o hoku kakano, pea u fakamo'ui honau ni'ihi. ¹⁵ He kapau ko honau si'aki, ko e fakalelei ia 'o māmani, pea ko e hā honau toe ma'u mai, ka ko e mo'ui mei he mate? ¹⁶ He kapau 'oku mā'oni'oni 'ae 'uluaki fua, 'oku pehē foki mo hono kotoa: pea kapau 'oku mā'oni'oni 'ae tefito, 'oku pehē mo e ngaahi va'a. ¹⁷ Pea kapau ne motuhi 'ae va'a ni'ihi, pea kuo fakahoko koe kiate kinautolu, ka ko e 'olive vao pē koe, pea ke ma'u 'e koe fakataha mo kinautolu hono tefito mo hono huhu'a 'oe 'akau ko e 'olive; ¹⁸ 'Oua na'a ke polepole ki he ngaahi va'a. Pea neongo ho'o polepole, 'oku 'ikai ke mo'ui 'ae tefito 'iate koe, ka ko koe 'i he tefito. ¹⁹ Pea te ke pehē nai, "Ne motuhi 'ae ngaahi va'a, koe'uhi kae fakahoko au." ²⁰ Ko e mo'oni; ko e me'a 'i he ta'etui na'e motuhi 'akinautolu, pea 'oku ke tu'u koe 'i he tui. 'Oua na'a ke loto lahi, ka ke manavahē: ²¹ He kapau na'e 'ikai mamae 'ae 'Otua ki he ngaahi va'a totonu, vakai na'a 'ikai te ne mamae kiate koe. ²² Ko ia vakai ki he angalelei mo e houhau 'oe 'Otua: ko e houhau kiate kinautolu na'e hinga; ka ko e angalelei kiate koe, 'o kapau te ke tu'uma'u 'i he angalelei: ka 'ikai, pea 'e motuhi ai foki mo koe. ²³ Pea ko kinautolu foki 'e fakahoko, 'o kapau 'e 'ikai te nau nofoma'u 'i he ta'etui, he 'oku fa'a fai 'e he 'Otua ke toe fakahoko 'akinautolu. ²⁴ He kapau na'e tutu'u koe mei he 'akau ko e 'olive 'aia ko hono anga ke tupu vao pē, pea fakahoko koe ki he 'olive 'onautolu? ²⁵ He 'oku 'ikai te u loto, 'e kāinga, ke mou ta'e'ilo 'ae me'a lilo ni, telia na'a mou fiela'i 'iate kimoutolu; kuo fakakui 'ae ni'ihi 'o 'Isileli, kae'oua ke hokosia hono fakakātoa mai 'oe kakai Senitaile. ²⁶ Pea 'e fakamo'ui 'a 'Isileli kotoa pē: 'o hangē ko ia kuo tohi, "E ha'u mei

Saione 'ae Fakamo'ui, pea 'e fakafoki 'e ia 'ae angahala meia Sēkope: ²⁷ He ko 'eku fuakava eni mo kinautolu, 'o kau ka 'ave 'enua ngaahi angahala." ²⁸ Ko e ngaahi fili 'akinautolu ki he ongoongolelei, kae 'aonga kiate kimoutolu: ka ko e me'a 'i he fili, kuo 'ofeina 'akinautolu koe'uhi ko e ngaahi tamai. ²⁹ He ko e ngaahi foaki mo e ui 'ae 'Otua, 'oku 'ikai ha fakatomala ki ai. ³⁰ He 'oku hangē ko kimoutolu 'i mu'a, na'e 'ikai te mou talangofua ki he 'Otua, ka ko eni kuo mou ma'u 'ae 'alo'ofa ko e me'a 'i he'enua talangata'a: ³¹ 'Oku pehē foki, 'oku 'ikai eni ke talangofua 'akinautolu ni, ka, ko e me'a 'i he 'alo'ofa kiate kimoutolu, te nau lava'i foki 'ae 'alo'ofa. ³² He kuo tuku 'e he 'Otua ke mo'ua 'akinautolu kotoa pē ki he talangata'a, koe'uhi ka ne 'alo'ofa ki ai kotoa pē. ³³ 'Oiaue! Hono loloto 'oe koloa'ia 'ae poto mo e 'ilo 'ae 'Otua! 'Oku ta'efa'a'eke 'a 'ene ngaahi tu'utu'uni, pea ta'efa'a'iloa mo hono ngaahi 'alu'anga! ³⁴ "He ko hai kuo ne 'ilo 'ae finangalo 'oe 'Eiki? Pe ko hai kuo akonaki'i kiate ia? ³⁵ Pea ko hai ne tomu'a foaki kiate ia, pea 'e toe totongi ia kiate ia? ³⁶ He 'oku tupunga meiate ia, pea 'oku ma'u pē 'iate ia, pea 'e iku kiate ia, 'ae ngaahi me'a kotoa pē: 'aia ke 'i ai 'ae faka'apa'apa 'o ta'engata. 'Emeni.

1 Ko e ngaahi anga'ofa 'ae 'Otua 'oku totonu 'ene ue'i 'akitautolu ke tau 'ofa kiate ia. 3 'Oua na'a mahalo lelei lahi 'e ha tangata kiate ia, 6 Kae tokanga 'ae tangata kotoa pē ki he faiva ko ia kuo tuku ia ki ai. 9 'Oku totonu ke ai 'ae 'ofa mo e ngaahi ngāue kehekehe 'iate kiate kiate. 19 'Oku ta'ofi totonu 'ae fakafāsifasi.

12 KO ENI, 'e kāinga, 'oku ou kole ai kiate kimoutolu, ko e me'a 'i he ngaahi 'alo'ofa ongongofua 'ae 'Otua, ke mou 'atu homou sino ko e feilaulau mo'ui, mo mā'oni'oni, mo lelei ki he 'Otua, 'aia ko e ngāue 'oku taau mo kimoutolu ke fai. ² Pea 'oua na'a fakatatau 'akimoutolu ki he māmani: ka ke mātu'aki liliu 'akimoutolu 'i he fakafo'ou 'o homou loto, koe'uhi ke mou 'ilo pau 'ae finangalo ko ia 'oe 'Otua, 'a hono lelei, mo hono 'aonga, mo hono haohaoa. ³ He ko e me'a 'i he 'ofa kuo foaki kiate au, 'oku ou tala atu ai ki he tangata taki taha kotoa pē 'oku 'iate kimoutolu, ke 'oua na'a lelei lahi 'ene mahalo kiate ia he mahalo 'oku totonu; ka ke mahalo fakapotopoto, 'o fakatatau ki hono lahi 'oe tui kuo vahe'i 'e he 'Otua ki he tangata taki taha. ⁴ He 'oku hangē 'oku 'i hotau sino pe taha 'ae ngaahi kupu lahi, ka 'oku 'ikai fai 'ae ngāue tatau pē 'e he kupu kotoa pē: ⁵ 'Oku pehē foki 'akitautolu, ko e tokolahi, ka ko e sino pe taha 'ia Kalaisi, pea 'oku tau fe'aonga'aki fakataha 'ae kupu kotoa pē. ⁶ Ko ia 'i he'e-tau ma'u 'ae ngaahi foaki 'oku fai kehekehe, 'o taau mo e 'ofa kuo foaki kiate kiate kiate, kapau ko e kikite, *tau fai ia* 'o fakatatau mo hono lahi 'oe tui; ⁷ Pe ko e tauhi, tau *fai* 'ae tauhi: pe ko ia 'oku akonaki, *ke fai 'ene* akonaki; ⁸ Pe ko ia 'oku ekinaki, *ke ne* ekinaki: ko ia 'oku foaki, *ke fai ia* 'o angatonu; ko ia 'oku pule, *ke fa'a fai ia*; ko ia 'oku fai 'ofa, *ke fai* 'i he fiefie fai. ⁹ Ke ta'emalualoi 'ae 'ofa. Fehi'a ki he me'a 'oku kovi; piki ma'u ki he me'a 'oku lelei. ¹⁰ Ke mou fe'ofa'aki 'akimoutolu 'i he 'ofa

fakakāinga; 'o mou felotolelei'aki 'i he fefaka'apa'apa'aki kiate kimoutolu; ¹¹ 'Oua na'a fakapikopiko 'i he ngāue: ka mou loto vela; 'o tauhi ki he 'Eiki; ¹² 'O fiefia 'i he 'amanaki lelei; pea fa'a kātaki 'i he mamahi; pea fai ma'u 'o fakakukafi 'i he lotu; ¹³ Tufaki ki he masiva 'oe kāinga mā'oni'oni; tuli ki he anga'ofa. ¹⁴ Tāpuaki 'akin-autolu 'oku fakatanga kimoutolu: tāpuaki'i, pea 'oua na'a kapea. ¹⁵ Fiefia mo kinautolu 'oku fiefia, pea tangi mo kinautolu 'oku tangi. ¹⁶ Ke felototaha'aki 'aki-moutolu. 'Oua na'a tokanga ki he ngaahi me'a mā'olunga, kae tataki 'akimoutolu ki he ngaahi me'a mā'ulalo. Pea 'oua na'a mou fiepoto 'iate kimoutolu. ¹⁷ 'Oua na'a totongi 'ae kovi 'aki 'ae kovi ki ha taha. Fifili ki he ngaahi me'a 'oku lelei 'i he 'ao 'oe kakai kotoa pē. ¹⁸ Pea kapau 'e fa'a lava'i, mou mo'ui melino pē mo e kakai kotoa pē. ¹⁹ 'Ae kāinga 'ofeina, 'oua na'a mou fai 'ae totongi koe'uhi ko kimoutolu, ka mou faka'ata'atā ki he houhau: he kuo tohi, "'Oku 'a'aku 'ae totongi; 'oku pehē 'e he 'Eiki,'" te u totongi pē 'eau. ²⁰ Ko ia, "'Kapau 'oku fiekaia ho fili, fafanga ia; kapau 'oku fieinu, 'atu ha inu kiate ia: koe'uhi 'i ho'o fai pehē, te ke fokotu'u 'ae malala'i afi ki hono 'ulu.'" ²¹ 'Oua na'a ikuna koe 'e he kovi, kae ikuna 'ae kovi 'aki 'ae lelei.

1 Ko e anganofo, mo e ngaahi ngāue kehekehe, 'oku totonu ke tau fai ki he pule. 8 Ko e fakamo'oni ki he fono 'ae 'ofa. 11 Ko e 'uakai mo e kona, mo e ngaahi ngāue 'oe po'uli 'oku ta'engali 'aupito 'i he kuonga 'oe ongoongolelei.

13 KE fakavaivai 'ae tangata kotoa pē ki ke pule 'oku mā'olunga. He 'oku 'ikai ha pule kae mei he 'Otua: pea ko e kau pule 'oku ai, 'oku tu'utu'uni ia 'e he 'Otua. ² Ko ia 'oku angatu'u ki he pule, 'oku angatu'u ki he tu'utu'uni 'ae 'Otua: pea ko kinautolu 'oku angatu'u, te nau ma'u kiate kinautolu 'ae tautea. ³ He ko e kau pule 'oku 'ikai ko e fakailifia ki he ngaahi ngāue lelei, ka ki he kovi. Pea ko ho loto ke 'oua na'a manavahē koe ki he pule? Fai 'aia 'oku lelei, pea te ke ma'u mei ai 'ae fakamālō: ⁴ He ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua ia kiate koe ki he lelei. Pea kapau 'oku ke fai 'aia 'oku kovi, ke ke manavahē; he 'oku 'ikai ke to'o noa pē 'e ia 'ae heletā: he ko e tamaio'eiki ia 'ae 'Otua, ko e fai totongi ia ke tautea kiate ia 'oku fai kovi. ⁵ Ko ia 'oku totonu ke mou fakavaivai, 'o 'ikai pe na'a ai ha tautea, ka koe'uhi ko hono totonu. ⁶ Ko e me'a ko ia ke mou 'atu ai 'ae tukupau foki: he ko e kau tamaio'eiki 'ae 'Otua 'akinautolu, 'oku tokanga 'o fai ma'u ki he me'a ni pē. ⁷ Ko ia ke 'atu ki he kakai kotoa pē 'aia 'oku totonu: 'ae tukupau kiate ia 'oku totonu ki ai 'ae tukupau; ko e totongi kiate ia 'oku 'a'ana totonu 'ae totongi; ko e manavahē kiate ia 'oku 'a'ana totonu 'ae manavahē; mo e faka'apa'apa kiate ia 'oku 'a'ana totonu 'ae faka'apa'apa. ⁸ 'Oua na'a ta'etotongi ha me'a ki ha taha, ka mou fe'ofa'aki pē kiate kimoutolu: he ko ia 'oku 'ofa ki ha tokotaha, kuo fakamo'oni ia ki he fono. ⁹ Ko ia foki, "'Oua na'a ke tono fefine, 'oua na'a ke fakapō, 'oua na'a ke kaiha'a, 'oua na'a ke fakamo'oni loi, 'oua na'a ke manumanu,'" pea ka ai mo ha fekau kehe, 'oku lau fakataha ia 'i he fekau ni, 'a eni, "Ke ke 'ofa ki ho

kaungā'api 'o hangē pē ko koe." ¹⁰ 'Oku 'ikai fai 'e he 'ofa ha kovi ki hono kaungā'api: ko ia ko e 'ofa ko hono fakamo'oni ia 'oe fono. ¹¹ Pea 'āsili pe 'i ho'omou 'ilo 'ae kuonga, kuo hokosia 'aupito 'ae feitu'ula'ā ke 'ā ai mei he mohe: he 'oku ofi lahi eni hotau fakamo'ui, 'i he'e-tau tomu'a tui. ¹² Kuo tei 'osi 'ae pō, 'oku ofi 'ae 'aho: ko ia ke tau li'aki 'ae ngaahi ngāue 'oe po'uli, pea tau 'ai 'ae mahafu 'oe maama. ¹³ Ke tau felaka'i 'o mata-matalelei, 'o taau mo e 'aho; 'ikai 'i he katoanga kai mo e fa'a konā, pe 'i he fe'auaki mo e angafakalielia, pea 'ikai 'i he feke'ike'i mo e meheka. ¹⁴ Ka ke 'ai 'eki-moutolu 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi, pea 'oua na'a tokonaki ma'ae ngaahi holi 'oe kakanō.

3 'Oku 'ikai lelei ke fefakaanga 'aki pē 'i he ngaahi me'a ta'emahu'inga: 13 Kae vakai ke 'oua na'a fakatupu ai 'ae kē; 15 He 'oku fakahā 'e he 'apose-tolo 'i he ngaahi me'a lahi 'oku 'ikai ngofua ia.

14 KO ia 'oku vaivai 'i he tui mou ma'u, kae 'ikai 'i he fakakikihi ta'e'aonga. ² He 'oku tui 'ae tokotaha 'oku ngofua 'ene kai ki he ngaahi me'a kotoa pē: ka ko e tokotaha 'oku vaivai, 'oku kai mei he ngoue pē. ³ Ke 'oua na'a manuki 'aia 'oku kai kiate ia 'oku 'ikai kai; pea 'oua na'a fakamaau 'aia 'oku 'ikai kai kiate ia 'oku kai: he kuo ma'u ia 'e he 'Otua. ⁴ Ko hai koe, 'oku ke fakamaau'i 'ae tamaio'eiki 'ae tangata kehe? 'Oku 'i he'ene'eiki pē 'a'ana 'a 'ene tu'u pe hinga. 'Io, 'e poupou hake ia: he 'oku mafai 'e he 'Otua ke fakatu'u-ma'u ia. ⁵ 'Oku manako 'e he tangata 'e taha ki he 'aho 'e taha 'i he 'aho 'e taha: ka ko e taha kehe 'oku manako pē ia ki he 'aho kotoa pē. Ke fifili pau pē 'ae tangata kotoa pē 'i hono loto 'o'ona. ⁶ Ko ia 'oku ne tokanga ki he 'aho, 'oku ne tokanga ki ai koe'uhi ko e 'Eiki; pea ko ia 'oku 'ikai tokanga ki he 'aho, 'oku 'ikai tokanga ki ai ia koe'uhi ko e 'Eiki. Ko ia 'oku kai, 'oku ne kai koe'uhi ko e 'Eiki, pea 'oku ne 'atu 'ae fakafeta'i ki he 'Otua; pea ko ia 'oku 'ikai te ne kai, 'oku 'ikai te ne kai koe'uhi ko e 'Eiki, pea 'oku ne 'atu 'ae fakafeta'i ki he 'Otua. ⁷ He 'oku 'ikai ha taha 'iate kitautolu 'oku mo'ui kiate ia pē, pea 'oku 'ikai ha taha 'oku mate kiate ia pē. ⁸ He kapau 'oku tau mo'ui, 'oku tau mo'ui ki he 'Eiki; pea kapau 'oku tau mate, 'oku tau mate ki he 'Eiki: ko ia, ka tau ka mo'ui, pe mate, 'oku 'ae 'Eiki 'akitautolu. ⁹ He ko eni 'ae me'a na'e pekia ai 'a Kalaisi, mo toetu'u, 'o toe mo'ui, koe'uhi ke 'Eiki ia ki he mate mo e mo'ui. ¹⁰ Ka ko e hā 'oku ke fakamaau ai ho tokoua? Pea ko e hā 'oku ke manuki ai ki ho tokoua? He te tau tutu'u kotoa pē 'i he fakamaau'anga 'o Kalaisi. ¹¹ He kuo tohi, "'Oku pehē 'e he 'Eiki, Ko au 'oku ou mo'ui, 'e peluki 'ae tui kotoa pē kiate au, pea 'e vete 'ae 'elelo kotoa pē ki he 'Otua.'" ¹² Ko ia te tau fakamatala atu taki taha kotoa pē ia ki he 'Otua. ¹³ Ko ia ke 'oua na'a tau kei fefakamaau'aki 'akitautolu: kae fakamaau mu'a eni, koe'uhi ke 'oua na'a 'ai 'e ha taha ha tūkia'anga pe ha me'a ke fakahinga 'aki 'a hono tokoua. ¹⁴ 'Oku ou 'ilo, pea kuo u ma'u pau mei he 'Eiki ko Sisu, koe'uhi 'oku 'ikai ha me'a 'oku ta'ema'a tu'unga'a pē: ka ko ia 'oku ne lau ha me'a ko e ta'ema'a, 'oku ta'ema'a ia kiate ia. ¹⁵ Pea kapau 'oku mamahi ho tokoua koe'uhi ko e me'akai, 'oku 'ikai ai te

ke laka 'o taau mo e 'ofa. 'Oua na'a ke faka'auha ia 'aki ho'o me'akai, 'aia na'e pekia ai 'a Kalaisi. ¹⁶ Ko ia ke 'oua na'a tuku ke lau'ikovi'i 'a ho'omou lelei. ¹⁷ He ko e pule'anga 'oe 'Otua, 'oku 'ikai ko e me'akai pe ko e inu; ka ko e mā'oni'oni, mo e melino, mo e fiefia 'i he Laumālie Mā'oni'oni. ¹⁸ Pea ko ia 'oku ne tauhi 'a Kalaisi 'i 'aonga ia ki he 'Otua, pea lelei ki he kakai. ¹⁹ Ko ia ke tau tuli ki he ngaahi me'a fakamelino, mo e ngaahi me'a te tau felanga'aki hake ai 'akitautolu. ²⁰ 'Oua na'a ke maumau 'ae ngāue 'ae 'Otua koe'uhi ko e me'akai. Ko e mo'oni 'oku ngofua 'ae me'a kotoa pē; ka ko e kovi ia ki he tangata ko ia 'oku ne kai ke fakahala'i. ²¹ 'Oku lelei ke 'oua na'a kai kakano, pe inu uaine, pe fai ha me'a 'e humu ai ho tokoua, pe tūkia ai, pe vaivai ai. ²² 'Oku 'iate koe 'ae tui? Ma'u ia kiate koe 'i he 'ao 'oe 'Otua. 'Oku monū'ia ia 'oku 'ikai ke valoki'i ia 'e hono loto 'i he me'a ko ia 'oku ne fai. ²³ Ka ko ia 'oku lotolotoua, 'oku halaia ia, 'o kapau te ne kai, koe'uhi 'oku 'ikai kai ia 'i he tui: he ko ia 'oku 'ikai 'i he tui, ko e angahala ia.

1 'Oku totonu ke fa'a kātaki 'e he mālohi ki he kau vaivai. 2 'Oua na'a tau fakafiemālie kiate kitautolu, 3 He na'e 'ikai fai pehē 'e Kalaisi, 7 Ko e fetoutou femāuaki 'akitautolu, 'o hangē ko Kalaisi ne ne ma'u 'akitautolu, 8 'Ae Siu, 9 Mo e Senitaile. 15 'Oku faka'uhinga 'e Paula 'a 'ene tohi, 28 'O ne fakahā 'ene 'amanaki ke mamata kiate kinautolu, 30 'O ne kole ke nau hūfia ia.

15 KO IA ko kitautolu 'oku mālohi 'oku totonu ke tau kātaki 'ae ngaahi vaivai 'oe vaivai, pea 'oua na'a fakafiemālie kiate kitautolu pē. ² Ke tau taki taha fakafiemālie kotoa pē ki hono kaungā'api, ke lelei ai mo langa hake ai ia. ³ He na'e 'ikai fakafiemālie 'a Kalaisi 'e ia; kae hangē ko ia kuo tohi, "Ko e ngaahi manuki 'anautolu na'e manuki'i koe, na'e tō kiate au." ⁴ He ko e ngaahi me'a kotoa pē na'e tohi 'i mu'a, na'e tohi ko hotau akonaki, koe'uhi ko e me'a 'i he fa'a kātaki mo e fakafiemālie 'oe ngaahi tohi, ketau ma'u ai 'ae 'amanaki lelei. ⁵ Pea ko eni, ke tuku kiate kimoutolu 'e he 'Otua 'oe fa'a kātaki mo e fiemālie, ke mou felototatau'aki pē kiate kimoutolu 'o tatau mo Kalaisi Sisu: ⁶ Koe'uhi ke mou loto taha pē, mo ngutu taha pē, 'i he fakamālō ki he 'Otua, 'io, ko e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁷ Ko ia ke mou femāuaki 'akimoutolu taki taha, 'o hangē ko e ma'u foki 'e Kalaisi 'akitautolu ke ongoongolelei ai 'ae 'Otua. ⁸ Pea ko eni, 'oku ou fakahā ko e tamaio'eiki 'a Sisu Kalaisi 'oe kamu, koe'uhi ko e mo'oni 'oe 'Otua, ke fokotu'uma'u 'ae ngaahi tala'ofa na'e fai ki he ngaahi tamai: ⁹ Pea koe'uhi ke fakamālō ki he 'Otua 'ae ngaahi Senitaile koe'uhi ko 'ene 'alo'ofa; 'o hangē ko ia kuo tohi, "Ko e me'a ko ia te u fakaongolelei ai koe 'i he ngaahi Senitaile, 'o hiva ki ho huafa." ¹⁰ Pea toe pehē 'e ia, "Ke fiefia 'akimoutolu 'ae ngaahi Senitaile, fakataha mo hono kakai." ¹¹ Pea toe pehē, "Fakafeta'i ki he 'Eiki 'akimoutolu 'ae ngaahi Senitaile kotoa pē: fakaongolelei ia, 'akimoutolu 'ae kakai kotoa pē." ¹² Pea toe lea 'a 'Isaia, "'E ai ha aka 'o Sese, pea 'e tupu hake ia ke pule ki he kakai Senitaile; 'e 'amanaki

lelei 'ae kakai Senitaile kiate ia." ¹³ Pea ko eni, 'ofa ke fakafonu 'akimoutolu 'e he 'Otua 'oe 'amanaki lelei, 'aki 'ae fiefia mo e melino 'i he tui, koe'uhi ke mou mohu 'amanaki lelei, 'i he mālohi 'oe Laumālie Mā'oni'oni. ¹⁴ Pea ko au foki, 'oku ou 'ilo pau kiate kimoutolu, ko hoku kāinga, kuo fonu 'akimoutolu foki 'i he angalelei, kuo fakapito 'akimoutolu 'i he 'ilo kotoa pē, mo e mafai foki ke fetokoni'aki 'akimoutolu. ¹⁵ Ka kuo u tohi mālohi atu nai kiate kimoutolu, 'e kāinga, koe'uhi ke fakamanatu'i 'akimoutolu, ko e me'a 'i he 'ofa 'aia kuo foaki kiate au 'e he 'Otua, ¹⁶ Koe'uhi ke u hoko ai ko e faifekau 'a Sisu Kalaisi ki he kakai Senitaile, 'o tauhi 'ae ongoongolelei 'ae 'Otua, koe'uhi ke 'aonga hono feilaulau 'aki 'oe ngaahi Senitaile, kuo fakamā'oni'oni 'i he Laumālie Mā'oni'oni. ¹⁷ Ko ia 'oku ou ma'u 'aia ke u fakamālō ai 'ia Sisu Kalaisi, 'i he ngaahi me'a ko ia 'oku kau ki he 'Otua. ¹⁸ He 'oku 'ikai te u fa'a lea ki he ngaahi me'a ko ia na'e 'ikai fai 'e Kalaisi 'iate au, ke fakatalangofua 'ae ngaahi Senitaile, 'i he lea mo e ngāue, ¹⁹ 'I he ngaahi mana lahi mo fakafo, 'i he mālohi 'oe Laumālie 'oe 'Otua; pea kuo 'aonga 'eku malanga'aki 'ae ongoongolelei 'a Kalaisi, 'o fai mei Selūsalema, 'o fakatakamilo 'o a'u ki Ililekomi. ²⁰ 'Io, na'e pehē 'eku feinga ke malanga'aki 'ae ongoongolelei, 'ikai 'i he potu kuo hua'aki ai 'a kalaisi, telia na'aku fokotu'u 'oha tangata kehe. ²¹ Kae hangē ko ia kuo tohi, "Ko kinautolu na'e 'ikai lea'aki ia ki ai, te nau mamata: pea ko kinautolu na'e 'ikai fanongo, te nau 'i-ilo." ²² Ko ia ko e me'a ko ia foki kuo lahi 'ene ta'ofi au, pea kuo 'ikai ai te u 'alu atu kiate kimoutolu. ²³ Ka ko eni, 'oku 'ikai kei toe ha'aku potu 'i he ngaahi fonua ni, pea 'i he'eku holi lahi 'i he ngaahi ta'u lahi ke u 'alu atu kiate kimoutolu; ²⁴ 'Oka hoko hoku fononga, pea ke mou moimoi'i au 'i hoku fononga, 'oka hili 'eku ma'u 'ae fiemālie si'i 'iate kimoutolu. ²⁵ Ka ko eni, 'oku ou 'alu ki Selūsalema, ke tokoni ki he kāinga mā'oni'oni. ²⁶ He na'e lelei kiate kinautolu 'o Masitōnia mo 'Akeia ke fai 'ae tātaki koloa ma'ae kāinga mā'oni'oni 'oku masiva 'i Selūsalema. ²⁷ Kuo nau fai loto lelei eni; pea ko honau kau fai totongi totonu 'akinautolu. He kapau kuo fakakau 'ae Senitaile ke ma'u 'enau ngaahi me'a fakalaumālie, ko 'enau ngāue totonu ia ke tokoni 'aki 'akinautolu 'ae ngaahi me'a fakamaama. ²⁸ Ko ia ka hili 'eku fai eni, pea u fakama'u kiate kinautolu 'ae fua ni, te u 'alu atu 'iate kimoutolu ki Sepeini. ²⁹ Pea 'oku ou 'i-ilo, 'o kau ka a'u atu kiate kimoutolu, te u 'alu atu 'i hono fonu 'oe tāpuaki 'oe ongoongolelei 'o Kalaisi. ³⁰ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, koe'uhi ko hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, pea koe'uhi ko e 'ofa 'oe Laumālie, ke mou fekuki mo au 'i ho'omou ngaahi lotu ki he 'Otua koe'uhi ko au; ³¹ Koe'uhi ke fakahaofi au meiate kinautolu 'i Siutea 'oku talangata'a; pea koe'uhi ko 'eku ngāue ki Selūsalema, ke 'aonga ia ki he kāinga mā'oni'oni; ³² Pea koe'uhi ke u a'u atu kiate kimoutolu 'i he fiefia 'i he finangalo 'oe 'Otua, pea ke fakafiemālie'i au mo kimoutolu. ³³ Pea ko eni, ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'ae 'Otua 'oe melino. 'E-meni

3 'Oku loto 'a Paula ki he kāinga ke nau tala 'ene 'ofa ki he tokolahī, 17 'O ne ako'i 'akinautolu ke nau vakai telia 'akinautolu 'oku fakatupu mavahevahe mo e me'a fakahē, 21 'Oku fakahā 'ene 'ofa ki he kāinga, pea toki faka'osi 'aki 'ae fakamālō mo e fakafeta'i ki he 'Otua.

16 'OKU ou fakaongolelei atu kiate kimoutolu 'a Fipē, ko hotau tuofefine, 'aia ko e tauhi 'i he siasi 'oku 'i Senikelea: ² Koe'uhi ke mou ma'u ia 'i he 'Eiki, 'o taau mo e kāinga mā'oni'oni, pea ke mou tokoni ia 'i he ngāue kotoa pē te mou 'aonga ai kiate ia: he kuo ne tokoni'i 'ae tokolahī, pea mo au foki. ³ Tala 'eku 'ofa kia Pisila mo 'Akuila, ko 'eku kaunga ngāue 'ia Kalaisi Sisu: ⁴ ('Akinaua na'a na tuku hifo hona kia koe'uhi ko 'eku mo'ui: pea 'oku 'ikai ko au pē 'oku fakafeta'i kiate kin-aau, ka ko e ngaahi siasi kotoa pē 'oe kakai Senitaile). ⁵ Pea ke tala atu 'eku 'ofa ki he siasi 'oku 'i hona fale. Tala 'eku 'ofa kia 'Ipenitusi, 'oku ou 'ofa ki ai, he ko e 'u-luaki fua ia kia Kalaisi 'i 'Akeia. ⁶ Tala 'eku 'ofa kia Mele, 'aia na'a ne fai 'ae ngāue lahi ma'amautolu. ⁷ Tala 'eku 'ofa kia 'Anitalonika mo Sunia, ko hoku kāinga, mo hoku kaungā nofo fale fakapōpula mo au, pea kuo na tonunga 'i he kau 'aposestolo, pea na'a na tomu'a 'ia Kalaisi 'iate au. ⁸ Tala 'eku 'ofa kia 'Amipelea, 'aia 'oku ou 'ofa ki ai 'i he 'Eiki. ⁹ Tala 'eku 'ofa kia 'Uapane, ko hotau tokoni 'ia Kalaisi, mo Siteki, 'aia 'oku ou 'ofa ki ai. ¹⁰ Tala 'eku 'ofa kia 'Apeli ko e 'ofeina 'e Kalaisi. Tala 'eku 'ofa kiate kinautolu 'oku 'i he fale 'o 'Alisitopulo. ¹¹ Tala 'eku 'ofa kia Helotioni, ko hoku kāinga. Tala 'eku 'ofa kiate kinautolu 'oku 'i he fale 'o Naasisu, 'aia 'oku 'i he 'Eiki. ¹² Tala 'eku 'ofa kia Talaifina mo Talaifosa, 'oku na ngāue 'i he 'Eiki. Tala 'eku 'ofa kia Pesisu, ko e 'ofeina, 'aia na'e ngāue lahi 'i he 'Eiki. ¹³ Tala 'eku 'ofa kia Lufusi, kuo fili 'i he 'Eiki, pea ki he'ene fa'ē, 'aia ko 'eku fa'ē foki. ¹⁴ Tala 'eku 'ofa kia 'Asinikalito, mo Felekoni, mo Heamasi, mo Patalopa, mo Hemisi, mo e kāinga 'oku 'i-ate kinautolu. ¹⁵ Tala 'eku 'ofa kia Filoloko, mo Sulia,

mo Nilio, mo hono tuofefine, mo 'Olimipa, mo e kāinga mā'oni'oni kotoa pē 'oku 'iate kinautolu. ¹⁶ Mou fetoutou fekita 'aki 'ae 'uma mā'oni'oni. 'Oku 'ofa atu kiate kimoutolu 'ae ngaahi siasi 'o Kalaisi. ¹⁷ Pea ko eni, 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, mou faka'ilonga'i 'akinautolu 'oku langa'i 'ae ngaahi mavahevahe mo e ngaahi tūkia'anga, 'oku ta'etaau mo e akonaki kuo mou akonekina ai; pea mou 'alu meiate kinautolu.

¹⁸ He ko kinautolu 'oku pehē, 'oku 'ikai te nau tauhi ki hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ka ko honau kete pē; pea 'i he ngaahi lea lelei mo e talanoa fakalai 'oku nau oloa ai 'ae loto 'oe angatonu. ¹⁹ He kuo ongo atu ho'omou talangofua ki he kakai kotoa pē. Ko ia 'oku ou fiefia ai koe'uhi ko kimoutolu: ka ko hoku loto ke mou poto ki he me'a 'oku lelei, pea ta'e'ilo ki he kovi. ²⁰ Pea ko e 'Otua 'oe melino 'e vave 'ene fakavolu 'a Sētane ki homou lalo va'e. Ko e 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ke 'iate kimoutolu. 'Emeni. ²¹ Ko Timote ko 'eku kaungā ngāue, mo Lusio, mo Sesonu, mo Sosipeta, ko hoku kāinga, 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu. ²² Ko au, Teasio, kuo u hiki 'ae tohi ni, 'oku ou 'ofa atu kiate kimoutolu 'i he 'Eiki. ²³ Ko Keio, 'aia 'oku ne tauhi au, pea mo e siasi kotoa, 'oku 'ofa atu ia kiate kimoutolu. Ko 'Ilasito, ko e tauhi 'oe kolo, 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu, mo Kuatusi ko e kāinga. ²⁴ Ko e 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ke 'iate kimoutolu kotoa pē. 'Emeni. ²⁵ Pea ko eni, ke 'iate ia 'oku ne mafai ke fakatu'uma'u 'akimoutolu 'o taau mo 'eku ongoongolelei, mo e malanga'aki 'a Sisu Kalaisi, 'o fakatatau mo e fakahā 'oe me'a fakalilolilo, 'aia na'e tuku fufū pe talu 'ae kamata'anga 'o māmani, ²⁶ Ka kuo fakahā lahi eni, pea 'i he ngaahi tohi 'ae kau palōfita, kuo faka'ilo atu ki he ngaahi pule'anga kotoa pe, ke tupu ai 'ae talangofua 'oe tui, 'o fakatatau mo e fekau 'ae 'Otua ta'engata: ²⁷ Ke 'i he 'Otua poto taha pē, 'ae fakamālō'ia Sisu Kalaisi ke ta'engata. 'Emeni.

Vahe

1 Kolinitō

KI HE KAKAI

Vahe

1 Hili 'ene fetapa atu mo 'ene fakafeta'i, 12 Pea ne akonaki'i 'akinautolu ke nau fe'ofa'ofani, pea ne valoki'i 'enau ngaahi mavahevahe. 18 'Oku faka'auha 'e he 'Otua 'ae poto 'oe fie poto, 21 'Aki 'ae vale 'oe malanga, 26 Pea 'oku 'ikai ke ui 'ae poto, mo e mālohi, mo e 'eiki fakamaama, 27 - 28 Ka ko e vale, mo e vaivai, mo e kakai me'a vale.

1 KO AU PAULA, na'e ui ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi, 'i he finangalo 'oe 'Otua, mo Sositine ko e tokoua, ² ki he siasi 'oe 'Otua 'aia 'oku 'i Kolinitō, kiate kinautolu kuo fakamā'oni'oni 'ia Kalaisi Sisu, kuo hoko ko e mā'oni'oni, mo kinautolu kotoa pē 'i he potu fulipē 'oku ui ki he huafa 'o Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki, 'oku 'onautolu mo 'otautolu fakatou'osi: ³ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa mo e melino, mei he 'Otua ko 'etau Tamai, pea mei he 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁴ 'Oku ou fakafeta'i ma'uaipe ki hoku 'Otua koe'uhi ko kimoutolu, koe'uhi ko e 'ofa 'ae 'Otua kuo foaki kiate kimoutolu 'ia Sisu Kalaisi; ⁵ Koe'uhi kuo ne fakakoloa'ia 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, 'i he ngaahi lea kotoa pē, mo e ngaahi 'ilo kotoa pē; ⁶ 'O hangē ko hono fakamo'oni 'oe fakahā 'o Kalaisi 'iate kimoutolu: ⁷ Ko ia 'oku 'ikai ai te mou tomui 'i ha foaki; 'o tatali ki he fakahā 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi: ⁸ 'Aia te ne fakatu'uma'u 'akimoutolu foki 'o a'u ki he ngata'anga, koe'uhi ke mou ta'ehala 'i he 'a-ho 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁹ 'Oku mo'oni 'ae 'Otua, 'aia na'e ui 'akimoutolu ki he feohi mo hono 'Alo ko Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki. ¹⁰ Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'i he huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke lea taha pe 'akimoutolu kotoa pē, pea ke 'oua na'a 'iate kimoutolu 'ae ngaahi mavahevahe; ka mou mā'opo'opo lelei 'o loto taha pe, pea fakakaukau taha pe. ¹¹ He kuo fakahā mai kiate au 'akimoutolu, 'e hoku kāinga, 'ekinautolu 'i he fale 'o Koloj, 'oku ai 'ae ngaahi kikihi 'iate kimoutolu. ¹² Pea ko 'eku lea eni, 'oku mou taki taha pehē, "'Oku 'o Paula au;" pea, "'Oku 'o 'Apolosi au;" pea, "'Oku 'o Kifasi au;" pea, "'Oku 'o Kalaisi au." ¹³ Kuo mavahevahe koā 'a Kalaisi? Na'e tutuki ki he 'akau 'a Paula koe'uhi ko kimoutolu? Pe na'a mou papitaiso 'i he hingoa 'o Paula? ¹⁴ 'Oku ou fakafeta'i ki he 'Otua, na'e 'ikai te u papitaiso ha taha 'iate kimoutolu ka ko Kalisipo mo Keio; ¹⁵ Telia na'a pehē 'e ha ni'ihi kuo u fai papitaiso 'i hoku hingoa 'o'oku. ¹⁶ Pea na'aku papitaiso foki 'ae fale 'o Setivena: pea 'oku 'ikai te u 'ilo pe na'aku papitaiso mo ha taha kehe. ¹⁷ He na'e 'ikai fekau au 'e Kalaisi ke papitaiso, ka ke malan-

ga'aki 'ae ongoongolelei: kae 'ikai 'i he poto 'oe lea, telia na'a fakata'eaonga'i 'ae 'akau na'e tutuki ki ai 'a Kalaisi. ¹⁸ He ko e malanga'aki 'ae 'akau na'e tutuki ia ki ai ko e vale ia kiate kinautolu 'oku mala'ia: ka ko e mālohi ia 'oe 'Otua kiate kinautolu kuo fakamo'ui. ¹⁹ He kuo tohi, "Te u faka'auha 'ae poto 'oe kau poto, Pea te u fakata'eaonga 'ae 'ilo 'oe 'ilo'ilo." ²⁰ Ko e fē 'ae poto? Ko e fē 'ae tangata tohi? Ko e fē 'ae fakakikihi 'o māmani? 'Ikai kuo fakamatavalea 'e he 'Otua 'ae poto 'o māmani? ²¹ He koe'uhi 'i he poto 'oe 'Otua na'e 'ikai 'ilo 'ae 'Otua 'e māmani 'i hono poto, pea na'e lelei ki he 'Otua 'i he "vale" 'oe malanga ke fakamo'ui 'akinautolu 'oku tui. ²² He 'oku tangi 'e he kakai Siu ki ha me'a faka'ofa, pea 'oku kumi 'e he kakai Kiliki ki he poto: ²³ Ka 'oku mau malanga'aki 'a Kalaisi na'e tutuki ki he 'akau, ko e tūkia'anga ki he kakai Siu, pea ki he kakai Kiliki ko e vale; ²⁴ Ka ko e mālohi 'oe 'Otua mo e poto 'oe 'Otua 'a Kalaisi, kiate kinautolu kuo ui, 'i he kakai Siu mo e kakai Kiliki. ²⁵ He ko ia 'oku vale 'i he 'Otua, 'oku poto lahi ia 'i he tangata; mo ia 'oku vaivai 'i he 'Otua, 'oku mālohi lahi ia 'i he tangata. ²⁶ He 'oka mou mamata ki homou ui, 'e kāinga, koe'uhi 'oku 'ikai ui ha tokolahi 'oe poto fakakakano, pe ko e tokolahi 'i he mālohi, pe ko e tokolahi 'i he hou'eiki: ²⁷ Ka kuo fili 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a vale 'oe māmani, ke fakamā 'ae poto; pea kuo fili 'e he 'Otua 'ae ngaahi me'a vaivai 'oe māmani, ke fakamā 'ae mālohi; ²⁸ Mo e kau lāuvale 'oe māmani, mo e me'a kuo manuki, kuo fili 'e he 'Otua, pea mo e ngaahi me'a kuo 'ikai, ke ne faka'osi 'aki 'ae ngaahi me'a 'oku ai: ²⁹ Ke 'oua na'a vikiviki ha toko taha 'i hono 'ao. ³⁰ Ka ko e me'a 'iate ia 'oku mou 'ia Kalaisi Sisu, 'aia kuo hoko ai ia mei he 'Otua kiate kinautolu, ko e poto, mo e fakatonuhia, mo e mā'oni'oni, mo e huhu'i: ³¹ Koe'uhi, ke hangē ko ia kuo tohi, "Ko ia 'oku vikiviki, ke vikiviki ia 'i he 'Eiki."

1 'Oku fakahā 'e Paula ki he'ene malanga, kuo 'ikai pe 'i he poto 'oe lea, pe 'i he poto 'oe tangata: 4, 5 Ka 'oku 'i he mālohi 'oe 'Otua: 6 Pea 'oku mā'olunga hake 'aupito 'i he poto fakamaama mo e 'ilo 'ae tangata, 14 Ko ia 'oku 'ikai fa'a 'ilo'ia 'e he kakai fakakakano.

2 PEA ko au, 'e kāinga, 'i he'eku 'alu atu kiate kimoutolu, na'e 'ikai te u 'alu atu 'i he mālie 'oe lea, pe 'i he poto, ke fakahā kiate kimoutolu 'ae fakamo'oni 'ae 'Otua. ² He na'e ma'u hoku loto, 'e 'ikai te u 'ilo ha me'a 'e taha 'iate kimoutolu, ka ko Sisu Kalaisi, mo

hono tutuki ki he 'akau. ³ Pea na'aku 'iate kimoutolu 'i he vaivai, mo e manavahē, pea 'i he tetetete lahi. ⁴ Pea ko 'eku lea mo 'eku malanga, na'e 'ikai 'i he ngaahi lea fakaooloo 'oe poto 'oe tangata, kae 'i he fakamo'oni 'oe Laumālie mo e mālohi: ⁵ Koe'uhi ke 'oua na'a tu'u 'i he poto 'oe tangata ho'omou tui, ka 'i he mālohi 'oe 'Otua. ⁶ Ka 'oku mau lea 'aki 'ae poto 'iate kinautolu 'oku haohaoa: ka 'oku 'ikai ko e poto 'oe māmani, pe 'oe hou'eiki 'oe māmani, 'aia 'e a'u 'o ngata: ⁷ Ka 'oku mau lea 'aki 'ae poto lilo 'oe 'Otua 'i he ngāue fufū, 'aia na'e tu'utu'uni 'e he 'Otua 'i he te'eki ai tu'u 'a māmani, ko hotau lelei'anga: ⁸ 'Aia na'e 'ikai 'ilo 'e ha taha 'oe ngaahi 'eiki 'oe māmani: he ka nenau 'ilo ia, pehē, 'e 'ikai te nau tutuki ki he 'akau 'ae 'Eiki lāngilangi. ⁹ Kae hangē ko ia kuo tohi, "Oku te'eki ai mamata 'e ha mata, pe fanongo 'e ha telinga, Pea 'oku te'eki ai hū ki he loto 'o ha tangata, 'ae ngaahi me'a 'aia 'oku teuteu 'e he 'Otua ma'anautolu 'oku 'ofa kiate ia." ¹⁰ Ka kuo fakahā ia 'e he 'Otua kiate kitautolu 'aki hono Laumālie: he 'oku hakule 'e he Laumālie 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'io, 'ae ngaahi me'a loloto 'i he 'Otua. ¹¹ He ko hai ha tangata 'oku ne 'ilo 'ae ngaahi me'a 'ae tangata, ka ko e laumālie pe 'oe tangata 'oku 'iate ia? Pea 'oku pehē, 'oku 'ikai ha tangata 'oku ne 'ilo 'ae ngaahi me'a 'ae 'Otua, ka ko e Laumālie pe 'oe 'Otua. ¹² Pea ko eni, 'oku 'ikai ko e laumālie 'o māmani kuo tau ma'u, ka ko e laumālie 'oku mei he 'Otua; koe'uhi ke tau 'ilo 'ae ngaahi me'a kuo foaki mata'ata'atā pe kiate kitautolu 'e he 'Otua. ¹³ 'Ae ngaahi me'a ko ia 'oku mau lea ki ai, kae 'ikai 'i he ngaahi lea 'oku ako mai 'e he poto 'oe tangata, ka ko ia 'oku ako 'aki 'e he Laumālie Mā'oni'oni; 'o fakamatala 'ae me'a fakalaumālie 'aki 'ae me'a fakalaumālie. ¹⁴ Ka 'oku 'ikai ma'u 'e he tangata fakakakano 'ae ngaahi me'a 'oe Laumālie 'oe 'Otua: he ko e vale ia kiate ia: pea 'oku 'ikai te ne fa'a 'ilo ia, he 'oku 'ilo fakalaumālie pe ia. ¹⁵ Ka ko ia 'oku fakalaumālie 'oku ne 'ilo 'i 'ae me'a kotoa pē, ka 'oku 'ikai fa'a 'ilo 'i ia 'e ha taha. ¹⁶ "He ko hai 'oku ne 'ilo 'ae finangalo 'oe 'Eiki, koe'uhi ke ne akonaki'ia?" Ka 'oku tau ma'u 'ae finangalo 'o Kalaisi.

2 Oku taau 'ae hu'ahuhu mo e fānau valevale. 3 Ko e feke'ike'i mo e mavahevahe, ko e faka'ilonga ki he loto fakakakano. 7 Ko e me'a noa pē 'aia 'oku tūtuu'i, mo ia 'oku fakaviviku. 9 Ko e kaunga ngāue mo e 'Otua 'ae kau faifekau. 11 Ko Kalaisi pe 'ae tu'unga. 16 Ko e ngaahi fale tapu 'oe 'Otua, 17 Pea totonu ke tauhi ke mā'oni'oni. 19 Ko e poto 'a māmani ko e vale ia ki he 'Otua.

3 PEA na'e 'ikai teu fa'a lea kiate kimoutolu, 'e kāinga, 'o hangē ki he fakalaumālie, kae hangē ki he fakakakano, 'io, 'o hangē ko e kau valevale 'ia Kalaisi. ² Na'aku fafanga'aki 'akimoutolu 'ae hu'ahuhu, kae 'ikai 'aki 'ae kakano; he na'e 'ikai te mou fa'a tali ia, pea kuo hoko eni, 'oku 'ikai foki te mou fa'a tali ia. ³ He 'oku mou kei fakakakano: he 'oku 'iate kimoutolu 'ae femeheka'aki, mo e fakakikihi, mo e mavahevahe, 'ikai 'oku mou fakakakano, pea felaka'i 'o fakatatau ki he tangata? ⁴ Koe'uhi 'oku lolotonga 'ae pehē 'e ha tokotaha,

"Oku 'o Paula au;" pea pehē 'e ha tokotaha, "Oku 'o 'Apolosi au;" 'ikai 'oku mou fakakakano pe? ⁵ Pea ko hai ai 'a Paula, pea ko hai ai 'a 'Apolosi, ka ko e ongo tamaio'eiki na'a mou tui ai, 'io, 'o taau mo ia na'e foaki 'e he 'Eiki ki he tangata taki taha. ⁶ Na'aku tō 'eau, pea fakaviviku 'e 'Apolosi; ka ko e 'Otua na'a ne foaki hono tupu. ⁷ Ko ia 'oku 'ikai ko ha me'a 'aia 'oku tō, pe ko ia 'oku fakaviviku; ka ko e 'Otua 'oku ne foaki hono tupu. ⁸ Ko eni, ko ia 'oku tō mo ia 'oku fakaviviku 'oku taha pe: pea 'e taki taha ma'u 'ene totongi 'a'ana 'o fakatatau ki he'ene ngāue. ⁹ He ko e kaunga ngāue 'akimautolu mo e 'Otua: ko e ngāue 'ae 'Otua mo e fale 'oe 'Otua 'akimoutolu. ¹⁰ 'O fakatatau mo e 'ofa 'ae 'Otua kuo foaki kiate au, kuo u 'ai 'ae tu'unga 'o ngali mo e tufunga poto, pea 'oku fokotu'u ki ai 'e ha tokotaha. Ka ke taki taha vakai pe 'oku fēfē'e 'ene fokotu'u ki ai. ¹¹ He 'oku 'ikai ha taha te ne fa'a 'ai ha tu'unga kehe, ka ko ia pe kuo 'ai, 'aia ko Sisu Kalaisi. ¹² Pea kapau 'oku fokotu'u 'e ha taha ki he tu'unga ni, ha koula, pe siliva, pe ha ngaahi maka koloa, pe ko e 'akau, pe ko e mo'huku, pe ko e tefito'i kaho; ¹³ 'E fakahā 'ae ngāue 'ae kakai kotoa pē taki taha: koe'uhi 'e faka'ilo ia 'i he 'aho, koe'uhi 'e fakahā ia 'e he afi; pea 'e 'ahi'ahi' 'e he afi 'ae ngāue 'ae kakai kotoa pē pe ko e hā hono anga. ¹⁴ Kapau 'e tu'uma'u 'ae ngāue 'aia kuo fokotu'u 'e ha taha, te ne ma'u 'ae totongi. ¹⁵ Kapau 'e vela 'ae ngāue 'a ha taha, 'e masiva ai ia: pea 'e fakamo'ui pe ia; ka 'e hangē ha hao mei he afi. ¹⁶ 'ikai 'oku mou 'ilo ko e fale tapu 'oe 'Otua 'akimoutolu, pea 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e he Laumālie 'oe 'Otua? ¹⁷ Kapau 'e 'ae 'Otua 'oku mā'oni'oni, pea ko e fale tapu ko ia 'akimoutolu. ¹⁸ 'Oua na'a kākaa'i ha taha 'e ia. Kapau 'oku ai ha taha 'iate kimoutolu 'oku ongoongo ko e poto ia 'i māmani, tuku ke lau ia ko e vale koe'uhi kae lau ia ko e poto. ¹⁹ He ko e poto 'o māmani, ko e vale ia ki he 'Otua. He kuo tohi, "Oku ne mo'ua 'ae poto 'i he'enua fie poto." ²⁰ Pea pehē foki, "Oku 'ilo 'e he 'Eiki 'ae ngaahi mahalo 'oe poto, ko e va'inga ia." ²¹ Ko ia ke 'oua na'a vikiviki ha taha 'i he tangata. He 'oku 'amoutolu 'ae ngaahi me'a kotoa pē; ²² Pe ko Paula, pe ko 'Apolosi, pe ko Kifasi, pe ko e māmani, pe ko e mo'ui, pe ko e mate, pe ko e ngaahi me'a 'i heni, pe ko e ngaahi me'a 'e ha'u; 'oku 'amoutolu kotoa pe; ²³ Pea 'oku 'a Kalaisi 'akimoutolu; pea 'oku 'oe 'Otua 'a Kalaisi.

1 Ko e hā 'ae mahalo mo e lea 'oku taau ki he kau faifekau. 7 Oku 'ikai ha me'a 'iate kitautolu na'e 'ikai te tau ma'u mei he 'Eiki. 9 Ko e siofia'anga 'ae kau aposetolo ki māmani, mo e kau 'āngelo, mo e kakai, 13 Ko e 'uli mo e me'a li'aki 'o māmani 'akimoutolu: 15 Ka ko 'etau ngaahi tamai 'ia Kalaisi, 16 Pea totonu 'etau fa'ifa'itaki ki ai.

4 KO IA ke pehē 'ae lau 'e he tangata kiate kimautolu, 'o taau mo e kau tamaio'eiki 'a Kalaisi, mo e kau tauhi 'oe ngaahi me'a fakalilolilo 'ae 'Otua. ² Ko eni foki, 'oku 'amanaki ki he kau tauhi, ke nau fai totonu. ³ Ka ko e me'a si'i 'aupito kiate au ke fakamaau au 'ekimoutolu, pe ko e fakamaau 'ae tangata: 'io, 'oku 'ikai te u fakamaau au 'eau. ⁴ He 'oku 'ikai te u 'ilo ha me'a 'iate

au pe; ka 'oku 'ikai te u tonuhia ai: ka ko ia 'oku ne fakamaau au, ko e 'Eiki ia. ⁵ Ko ia 'oua na'a fakamaau ha me'a 'i he te'eki hoko hono kuonga, pea 'oua ke hoko mai 'ae 'Eiki, 'aia te ne 'omi ki he maama 'ae ngaahi me'a fufū 'oe po'uli, pea te ne fakahā 'ae ngaahi filio'i 'oe loto: pea 'e toki ma'u ai 'o taki taha kotoa pē 'ae fakamālō mei he 'Otua. ⁶ Pea ko e me'a ni, 'e kāinga, kuo u fakahoko fakatātā kiate au mo 'Apolosi koe'uhi ko kimoutolu; koe'uhi ke mou 'ilo 'iate kimaua ke 'oua na'a lahi ho'omou lau 'i he me'a kuo tohi, "Ke 'oua na'a ai hamou tokotaha 'e fiela'i 'i he filifilimānako ki ha taha kae kovi ki ha taha." ⁷ He ko hai 'oku ne fakakehe'i koe? Pea ko e hā 'oku 'a'au, na'e 'ikai te ke ma'u? Pea kapau na'a ke ma'u ia, ko e hā 'oku ke vikiviki ai 'o hangē na'e 'ikai te ke ma'u ia? ⁸ Pea ko eni, 'oku mou mākona, kuo mou mohu me'a, kuo mou pule, 'o hangē ko e ngaahi tu'i, pea ta'ekau 'akimautolu: pea 'oku 'amusiaange 'eau 'oku mou pule, koe'uhi ke tau pule mo kimoutolu foki. ⁹ He 'oku ou 'ilo 'eau kuo tuku 'e he 'Otua 'akimautolu 'ae kau 'apose'tolo ki mui, 'o hangē ko e tukupau ki he mate, he kuo ngaohi 'akimautolu ko e siofia'anga 'o māmani, mo e kau 'āngelo, mo e kakai. ¹⁰ Ko e kau vale 'akimautolu koe'uhi ko Kalaisi, ka 'oku poto 'akimoutolu 'ia Kalaisi; 'oku mau vaivai, ka 'oku mālohi 'akimoutolu; 'oku 'apasia 'akimoutolu, ka 'oku manukia 'akimautolu. ¹¹ 'Io, 'o a'u ki he feitu'ulāā ni 'oku mau fiekaia, mo fieinu, 'oku mau telefua, pea sipi'i, pea 'oku 'ikai hamau nofo'anga ma'u: ¹² 'O ngāue, pea fai 'aki homau nima 'omautolu: kuo manukia, ka mau tāpuaki; kuo fakatanga'i, ka mau kātaki ia: ¹³ Kuo lau'ikovi, ka 'oku mau kole; kuo hoko 'akimautolu 'o hangē ko e 'uli 'oe fonua, pea mo e efe 'oe me'a kotoa pē 'o a'u ki he 'aho ni. ¹⁴ 'Oku 'ikai te u tohi 'ae ngaahi me'a ni ke fakamā 'akimoutolu, ka ko 'eku valoki ki he'eku fānau 'oku ou 'ofa ai. ¹⁵ He neongo 'oku toko mano ho'omou akonaki 'ia Kalaisi, 'oku 'ikai tokola'i 'ae tamai: he ko au ne u fakatupu 'akimoutolu ia. ¹⁶ Ko ia 'oku ou kole ai kiate kimoutolu, ke mou fa'ifa'i-taki kiate au. ¹⁷ Ko e me'a ko ia kuo u fekau atu ai kiate kimoutolu 'a Timote, 'aia ko hoku foha 'ofa, mo e angatonu 'i he 'Eiki, pea te ne fakamanatu kiate kimoutolu hoku ngaahi 'alu'anga 'aia 'oku 'ia Kalaisi, 'o hangē ko ia 'oku ou ako 'aki 'i he potu kotoa pē mo e siasi kotoa pē. ¹⁸ Ka kuo fiela'i 'ae ni'ihi, 'o hangē 'e 'ikai te u 'alu atu kiate kimoutolu. ¹⁹ Ka te u 'alu vave atu kiate kimoutolu, 'o kapau ko e finangalo ia 'oe 'Eiki, pea te u 'eke, kae 'ikai ki he lea pē 'anautolu 'oku fakafuofua lahi, ka ko 'enau mālohi. ²⁰ He ko e pule'anga 'oe 'Otua 'oku 'ikai 'i he lea pe, ka 'oku 'i he mālohi. ²¹ Ko e hā homou loto? Te u 'alu atu kiate kimoutolu mo e me'a tā, pe 'i he 'ofa, pe 'i he loto angavaivai?

1 Ko e tangata fai fakalielia 6 ko e me'a fakamā lahi kiate kinautolu, kae 'ikai ko e me'a fakafiefia. 7 Ko e fakatafe kitu'a 'ae me'a fakatupu kuo motu'a. 10 Ke tau fakamama'o mei he kakai 'oku fai angahala.

5 'OKU fakaongo lahi mai 'oku ai 'ae fe'auaki 'iate kimoutolu, pea ko e fe'auaki pehē 'oku 'ikai si'i lau ki

ai 'i he kakai Senitaile, 'o pehē ke ma'u 'e ha taha 'ae 'unoho 'o 'ene tamai. ² Pea 'oku mou anga fakafiefielahi, kae 'ikai te mou mamahi mu'a, koe'uhi ko ia kuo ne fai 'ae me'a ni, ke tukuange ia 'iate kimoutolu. ³ He ko e mo'oni, ko au 'oku ou mama'o 'i he sino, ka 'oku ou 'i ai 'i he laumālie, kuo u fakamaau'i 'a-ia na'e fai 'ae ngāue ni, 'o hangē kuo u 'i ai, ⁴ 'I ho'omou fakataha 'i he huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo hoku laumālie, mo e mālohi 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁵ Ke tukuange 'ae tokotaha pehē kia Sētane ke maumau ai 'ae sino, kae fakamo'ui 'ae laumālie 'i he 'aho 'oe 'Eiki ko Sisu. ⁶ Ko ho'omou vikiviki 'oku 'ikai lelei. 'I kai 'oku mou 'ilo "Ko e me'a fakatupu si'i 'oku ne fakatupu'i 'ae takaonga kotoa?" ⁷ Ko ia ke tafi kitu'a 'ae me'a fakatupu motu'a, koe'uhi 'i he 'ikai ha me'a fakatupu 'iate kimoutolu, ke mou hoko ko e takaonga fo'ou. He ko Kalaisi ko ho tau *feilaulau* 'oe Lakaatu, kuo hifo 'aki ma'atautolu. ⁸ Ko ia ke tau fai 'ae katoanga, kae 'ikai 'i he me'a fakatupu motu'a, pe 'i he 'i me'a fakatupu 'oe fakafasifasi mo e angahala; ka 'i he mā ta'eme'afakatupu 'oe angatonu mo e mo'oni.

⁹ Kuo u tohi 'i he tohi kiate kimoutolu, ke 'oua na'a mou fakataha mo e kau fe'auaki: ¹⁰ Ka 'oku 'ikai ko e pehē pe, ki he kau fe'auaki 'oe māmani, pe ko e kau manumanu, pe ko e kau fakamālohi, pe ko e kau tauhi tamapua; he ka ne pehē, tā te mou 'alu pe 'i he māmani. ¹¹ Ka kuo u tohi eni kiate kimoutolu, ka ai ha taha 'oku ui ko e kāinga, ka 'oku fe'auaki, pe manumanu, pe tauhi tamapua, pe ko e manuki, pe ko e kona, pe ko e fakamālohi; 'oua na'a fakataha mo ha taha pehē, pea 'oua na'a kai mo ia. ¹² He ko hai au ke u fakamaau 'akinautolu 'oku 'i tua'ā? 'I kai 'oku mou fakamaau 'akinautolu 'oku 'i loto'ā pe? ¹³ Ka ko kinautolu 'oku 'i tua'ā 'oku fakamaau'i 'e he 'Otua. Ko ia ke "tukuange 'iate kimoutolu 'ae tangata angahala ko ia."

1 Ke 'oua na'a fakamamahi 'e he kakai Kolinitō honau kāinga, 'i he'enau fefakamaau'aki fakamaama: 6 Kae'uma'ā 'enau fai ia ki he ta'etui. 9 'E 'ikai lava'i 'ae pule'anga 'oe 'Otua 'e he ta'emā'oni'oni. 15 Ko e ngaahi kupu 'o Kalaisi hotau sino, 19 Mo e fale tapu 'oe Laumālie Mā'oni'oni. 16, 17 Ko ia ke 'oua na'a fakaului ia.

6 'OKU mou pehē, 'oku ngofua ia kiate kimoutolu, 'o kapau 'oku ai ha me'a ki ha tokotaha, ke fakamaau ia 'i he 'ao 'oe ta'eangatonu, kae 'ikai 'i he 'ao 'oe kāinga mā'oni'oni? ² 'I kai 'oku mou 'ilo 'e fakamaau 'a māmani 'e he kakai mā'oni'oni? Pea kapau 'e fakamaau 'a māmani 'ekimoutolu, 'oku ta'etaau 'akimoutolu ke fakamaau 'ae ngaahi me'a si'i? ³ 'I kai 'oku mou 'ilo te tau fakamaau 'ae kau 'āngelo? Pea 'ikai 'e mu'a hake lahi ki he ngaahi me'a 'oe mo'ui ni? ⁴ Pea kapau 'oku ai ha fakamaau ki he ngaahi me'a 'oe mo'ui ni, pea 'oku mou fili *ke fai ia* 'ekinautolu 'oku mā'ulalo hifo 'i he siasi? ⁵ 'Oku ou lea ko homou fakamā. He 'oku pehē koā, 'oku 'ikai 'aupito ha tokotaha poto 'iate kimoutolu? 'Oku 'ikai ha tokotaha 'oku fa'a fai ke fakamaau ki hono ngaahi kāinga? ⁶ Ka 'oku fefakamaau'aki 'ae kāinga mo e kāinga, pea fai ia 'i he 'ao 'oe kau ta'etui? ⁷ Pea ko eni,

'oku ai 'ae kovi lahi 'iate kimoutolu, koe'uhi 'oku mou fefakamaau'aki 'akimoutolu. Ko e hā mu'a 'oku 'ikai ai te mou kātaki 'ae kovi? Ko e hā mu'a 'oku 'ikai ai te mou kātaki homou fakamālohi'i? ⁸Tā ko e mo'oni 'oku mou fai hala, pea fakamālohi, 'io, ki he kāinga foki. ⁹'ikai 'oku mou 'ilo, 'e 'ikai hoko 'e he ta'efaitotonu ki he pule'anga 'oe 'Otua? 'Oua na'a kākaa'i 'akimoutolu: ko e kau fe'auaki, mo e kau tauhi tamapua, mo e kau tono fefine, mo e kau mo'ui fakafiemālie, mo e kau fiefai fakalielia'aki 'iate kinautolu, ¹⁰Mo e kau kaiha'a, mo e manumanu, mo e kau fa'a kona, mo e kau lea kovi, mo e kau fakamālohi, 'e 'ikai te nau lava'i 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ¹¹Pea na'e pehē pe homou ni'ihī; ka kuo fufulu 'akimoutolu, ka kuo fakatapui 'akimoutolu, ka kuo fakatonuhia 'akimoutolu, 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu, pea 'i he Laumālie 'o hotau 'Otua. ¹²“'Oku ngofua 'ae me'a kotoa pē kiate au,” ka 'oku 'ikai 'aonga 'ae me'a kotoa pē: 'oku ngofua 'ae me'a kotoa pē kiate au, ka 'e 'ikai faiekina au 'e he me'a 'e taha. ¹³Ko e ngaahi me'akai ki he fatu, mo e fatu ki he ngaahi me'akai: ka 'e faka'auha ia fakatou'osi 'e he 'Otua. Ka 'oku 'ikai ki he fe'auaki 'ae sino, ka ki he 'Eiki; pea mo e 'Eiki ki he sino. ¹⁴Pea kuo fokotu'u hake 'e he 'Otua 'ae 'Eiki, pea te ne fokotu'u hake 'akimoutolu foki 'i hono mālohi 'o'ona. ¹⁵'ikai 'oku mou 'ilo, ko homou sino ko e ngaahi kupu ia 'o Kalaisi? Pea te u 'ave eni 'ae ngaahi kupu 'o Kalaisi, 'o ngaahi ia ko e ngaahi kupu 'oe fa'a fe'auaki? 'ikai 'aupito. ¹⁶Ko e hā? 'ikai 'oku mou 'ilo, ko ia kuo hoko ki he fa'a fe'auaki, 'oku sino taha? He 'oku pehē 'e ia, “E hoko 'ae toko ua ko e kakano pe taha.” ¹⁷Ka ko ia kuo hoko ki he 'Eiki, ko e laumālie pe taha. ¹⁸Puna mei he fe'auaki. Ko e angahala fulipē 'oku fai 'e he tangata, 'oku 'itu'a 'i he sino, ka ko ia 'oku fai fe'auaki, 'oku fai angahala ia ki hono sino 'o'ona. ¹⁹Ko e hā? 'ikai 'oku mou 'ilo, ko homou sino ko e fale tapu 'oe Laumālie Mā'oni'oni, 'oku 'iate kimoutolu, 'aia 'oku mou ma'u mei he 'Otua, pea 'oku 'ikai 'amoutolu 'akimoutolu? ²⁰He kuo fakatau'akimoutolu 'aki 'ae totongi: ko ia ke fakaongolelei 'ae 'Otua 'i homou sino, pea 'i homou laumālie, 'aia 'oku 'oe 'Otua.

1 'Oku lea 'a Paula ki he fakamaau, 4 'Oku fakahā ke ta'ofi ki he fe'auaki: 10 Pea ke 'oua na'a māvae noa pē 'ae ngaahi 'unoho. 18, 20 Ke fiemālie 'ae tangata kotoa pē 'i he ngāue kuo ui ai ia 'e he 'Eiki. 25 Hono 'aonga 'oe nofo takape 35 Pea ko e hā 'ae me'a te tau fakama'u 'unoho ai, mo ia te tau ta'ofi ai mei he fakama'u 'unoho.

7 PEA 'i he ngaahi me'a ko ia na'a mou tohi ai kiate au: 'Oku lelei ki he tangata ke 'oua na'a ala ki ha fefine. ²Ka koe'uhi telia 'ae fe'auaki, ke ma'u 'e he tangata taki taha hono 'unoho 'o'ona, pea ke ma'u 'e he fefine taki taha hono 'unoho 'o'ona. ³Ke 'atu 'e he tangata 'aia 'oku totonu ki hono 'unoho: pea ke pehē pe 'e he fefine foki ki hono 'unoho. ⁴'Oku 'ikai ke pule 'e he fefine ki hono sino 'o'ona, ka ko hono 'unoho: pea 'oku pehē foki 'ae tangata, 'oku 'ikai ke pule ia ki hono sino 'o'ona, ka ko hono 'unoho. ⁵'Oua na'a mo fefa'ao'aki 'akimoua, ka 'i ho'omo feloto'aki 'i he 'aho si'i, koe'uhi

ke mo tukuange 'akimoua ki he 'aukai mo e lotu; pea mo toe fakataha, telia na'a tauvele'i 'akimoua 'e Sētane 'i ho'omo ta'efa'ata'ofi. ⁶'Oku ou fakahā 'aia 'oku ngofua, ka 'oku 'ikai ko e fekau. ⁷He 'oku 'amusiaange 'eau kuo tatau mo au 'ae tangata kotoa pē. Ka 'oku ma'u taki taha kotoa pē 'ene me'a foaki totonu mei he 'Otua, ko e taha ki he anga ko eni, mo e taha ki he anga ko 'ena. ⁸Pea 'oku ou tala atu ki he kau takape mo e kau fefine kuo mate honau 'unoho, 'oku lelei kiate kinautolu 'o kapau te nau nofo pe 'o hangē ko au. ⁹Pea kapau 'oku 'ikai te nau fa'a kātaki, tuku ke nau mali: he 'oku lelei 'enau mali 'i he'enau vela. ¹⁰Pea 'oku ou fekau ki he kakai 'unoho, ka 'oku 'ikai ko au pe, ka ko e 'Eiki, 'oua na'a 'alu 'ae fefine mei hono 'unoho. ¹¹Pea kapau 'e 'alu ia, ke nofo pe ta'emali ia, pea ke fakalelei mo hono 'unoho: pea 'oua na'a tukuange 'e he tangata hono 'unoho. ¹²Ka ko hono toe 'oku ou lea 'eau ki ai, ka 'oku 'ikai ko e 'Eiki: Kapau 'oku ai ha kāinga tangata 'oku ma'u 'ae 'unoho ta'etui, pea 'oku loto lelei ia ke na nonofo, ke 'oua na'a ne li'aki ia. ¹³Pea ko e fefine 'oku ne ma'u 'ae 'unoho 'oku 'ikai tui, pea kapau 'oku loto lelei ia ke na nonofo, pea 'oua na'a 'alu ia mei ai. ¹⁴He 'oku fakatapui 'ae tangata ta'etui 'e hono 'unoho, pea fakatapui 'ae fefine ta'etui 'e hono 'unoho: ka ne 'ikai pehē, 'e ta'ema'a ho'omou fānu: ka ko eni 'oku nau ma'a. ¹⁵Pea kapau 'e 'alu 'ae ta'etui, tuku pe ke 'alu. 'Oku 'ikai ha'isia ha kāinga tangata, pe ha kāinga fefine, 'i he ngaahi me'a pehē; ka kuo ui 'akitautolu 'e he 'Otua ki he anga fakamelino. ¹⁶He 'oku ke 'ilo fēfē, 'e fefine, pe te ke fakamo'ui ho 'unoho pe 'ikai? Pea 'oku ke 'ilo fēfē'i, 'e tangata, pe te ke fakamo'ui ho 'unoho pe 'ikai? ¹⁷Kae hangē ko e tufaki 'e he 'Otua ki he tangata taki taha, pea mo e ui 'e he 'Eiki 'ae tangata kotoa pē, ke 'alu ai pe ia 'i ai. Pea 'oku pehē pe 'eku fekau ki he ngaahi siasi kotoa pē. ¹⁸'Oku ui ha taha, ka 'oku kamu ia? Pea 'oua na'a hoko ko e ta'ekamu. 'Oku ui ha taha 'oku ta'ekamu? 'Oua na'a kamu ia. ¹⁹'Oku 'ikai 'aonga 'ae kamu, pea 'oku 'ikai 'aonga 'ae ta'ekamu, ka ko e fai 'oe ngaahi fekau 'ae 'Otua. ²⁰Ke taki taha nofo pe 'i he 'alunga ko ia 'aia na'e ui ai ia. ²¹Kuo ui ko e 'oku ke pōpula? 'Oua na'a ke tokanga ki ai: pea kapau 'oku ke mafai ke ke tau'atāina, ke fai ia. ²²He ko ia kuo ui 'e he 'Eiki, ka ko e pōpula ia, ko e tangata tau'atāina ia 'oe 'Eiki: pea 'oku pehē pe foki, ko ia kuo ui 'oku 'ata'atā, ko e pōpula ia 'a Kalaisi. ²³Kuo fakatau'akimoutolu 'aki 'ae totongi: 'oua na'a mou tamaio'eiki ki he tangata. ²⁴'E kāinga, ke taki taha nofo ki he 'Otua, 'i he 'alunga ko ia na'e ui ai ia. ²⁵Pea koe'uhi ko e kau tāupo'ou, 'oku 'ikai ha'aku fekau ki ai mei he 'Otua; ka 'oku ou fakahā atu hoku loto 'o taau mo e taha kuo ne ma'u 'ae 'alo'ofa mei he 'Eiki ke fai totonu. ²⁶Ko ia 'oku ou pehē 'eau, ko e me'a 'i he mamahi ni 'e lelei, 'io, 'e lelei ke nofo pehē ai pe 'ae tangata. ²⁷Kuo nono'o koe ki ha 'unoho? 'Oua na'a fie veteki. Kuo ke 'ata'atā koe mei he 'unoho? 'Oua na'a ke kumi ha 'unoho. ²⁸Pea kapau te ke mali, 'oku 'ikai te ke fai angahala ai; pea kapau 'e mali 'e ha tāupo'ou, 'oku 'ikai angahala ai ia. Ka te nau ma'u 'ekin-autolu 'ae mamahi 'i he sino: ka 'oku ou 'ofa kiate ki-

moutolu. ²⁹ Ka 'oku ou fakahā eni, 'e kāinga, 'oku fuonounou 'ae kuonga: pea ko ia pe, ke fai 'ekinautolu 'oku 'unoho, 'o hangē 'oku 'ikai te nau 'unoho; ³⁰ Pea ko kinautolu 'oku tangi, 'o hangē 'oku 'ikai te nau tangi; mo kinautolu 'oku fiefia, 'o hangē 'oku 'ikai te nau fiefia; mo kinautolu 'oku fakatau, 'o hangē 'ikai te nau ma'u; ³¹ Mo kinautolu 'oku ngāue'aki 'ae māmani, ke 'oua na'a ngaohikovi'i ia: he ko e teunga 'oe māmani 'oku 'alu ia 'o mole. ³² Pea ko hoku lotō ke 'oua na'a mou femioekina 'i he tokanga. Ko e tangata ta'e'unoho, 'oku tokanga ia ki he ngaahi me'a 'ae 'Eiki, pe fēfē 'ene fakafiemālie'i 'ae 'Eiki: ³³ Ka ko e tangata 'oku 'unoho 'oku tokanga ia ki he ngaahi me'a 'o māmani, pe fēfē 'ene fakafiemālie'i hono 'unoho. ³⁴ 'Oku fai kehekehe 'ae fefine 'unoho mo e tāupo'ou: ko e fefine ta'e'unoho, 'oku tokanga ia ki he ngaahi me'a 'ae 'Eiki, koe'uhi ke mā'oni'oni ia 'i he sino mo e laumālie; ka ko ia 'oku 'unoho, 'oku tokanga ia ki he ngaahi me'a 'o māmani, pe fēfē 'ene fakafiemālie'i hono 'unoho. ³⁵ Pea 'oku ou lea 'aki eni ke 'aonga kiate kimoutolu; ka 'oku 'ikai ko 'eku lafo 'ae hele kiate kimoutolu, ka ko ia 'oku matamatalelei, pea koe'uhi ke mou fa'a tokanga ki he 'Eiki 'i he ta'efetōhoaki. ³⁶ Pea kapau 'oku mahalo 'e ha taha 'oku ne fai ta'engali ki hono 'ofefine tāupo'ou, kapau kuo lahi lelei ia, pea 'oku 'aonga ke pehē, ke fai pe 'aia 'oku ne loto ki ai, 'oku 'ikai anghala ia: tuku ke na mali. ³⁷ Ka ko ia 'oku tu'uma'u hono loto, pea 'ikai hano 'aonga, ka 'oku ne fa'a pule'i hono loto 'o'ona, pea kuo pau pe hono loto ke ne ta'ofi hono 'ofefine tāupo'ou, 'oku fai lelei ia. ³⁸ Pea ko ia 'oku ne foaki ia ke mali, 'oku fai lelei ia; ka ko ia 'oku 'ikai te ne foaki ia ke mali, 'oku fai lelei lahi hake. ³⁹ Kuo nono'o 'ae fefine 'aki 'ae fono 'i he lolotonga 'oku mo'ui hono 'unoho; pea kapau kuo mate hono 'unoho, 'oku 'ata'atā ia ke mali kiate ia 'oku ne loto ki ai; kae 'i he 'Eiki pe. ⁴⁰ Ka ko hoku lotō, 'e fiemālie lahi ia 'o kapau 'e nofo pe: pea 'oku ou pehē, 'oku 'iate au foki 'ae Laumālie 'oe 'Otua.

1 Ke fakamama'o mei he ngaahi me'akai na'e feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua. 8, 9 Ke 'oua na'a tau ngāue kovi 'aki 'etau tau'atāina ke tūkia ai hotau kāinga lotu: 11 Ka ke ta'ofi 'aki 'ae 'ofa 'etau 'ilo.

8 PEA 'i he ngaahi me'a kuo feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua, 'oku tau 'ilo, he 'oku tau ma'u kotoa pē 'ae 'ilo. 'Oku fakafuofuolahi 'e he 'ilo, ka 'oku langa hake 'e he 'ofa. ² Pea kapau 'oku mahalo 'e ha tangata 'oku ne 'ilo ha me'a, 'oku te'eki te ne 'ilo ha me'a 'e taha, 'o hangē ko ia 'oku totonu ke ne 'ilo. ³ Ka 'oka ai ha taha 'oku 'ofa ki he 'Otua, 'oku 'ilo ia 'e ia. ⁴ Pea koe'uhi ko e kai 'oe ngaahi me'a ko ia 'oku feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua, 'oku tau 'ilo, ko e tamapua ko e me'a noa pē 'i māmani, pea 'oku 'ikai mo ha 'Otua, ka ko e tokotaha pe. ⁵ He neongo 'oku 'i ai 'oku ui "ko e ngaahi 'otua," 'i he langi pe 'i he māmani, (he 'oku ai 'ae "'otua" tokolahi, mo e "'eiki" tokolahi), ⁶ Ka 'oku taha pe 'ae 'Otua kiate kitautolu, ko e Tamai, 'aia 'oku mei ai 'ae ngaahi me'a kotoa pē, pea ma'ana 'akitautolu; pea taha pe 'ae 'Eiki, ko Sisu Kalaisi, 'aia 'oku 'iate ia 'ae

ngaahi me'a kotoa pē, mo kitautolu 'iate ia. ⁷ Ka 'oku 'ikai 'i he tangata kotoa pē 'ae 'ilo ko ia: he 'oku kei ai ni 'ae ni'ihī 'oku kai fākalili'a 'ae me'a 'oku 'atu ki ha tamapua, 'o hangē ko ha mo'oni ia, pea 'oku fakaului ai honau loto koe'uhi ko 'ene vaivai. ⁸ Ka 'oku 'ikai fakaongolelei 'akitautolu 'e he me'akai ki he 'Otua: he 'oku 'ikai te tau lelei ai, 'o kapau 'oku tau kai; pea 'oku 'ikai te tau kovi ai, 'o kapau 'oku 'ikai te tau kai. ⁹ Kae vakai telia na'a ai ha me'a 'e hoko ai ho'omou tau'atāina ni ko e tūkia'anga kiate kinautolu 'oku vaivai. ¹⁰ He kapau 'e mamata ha taha kiate koe, 'a koe "ko e poto," 'oku ke nofo 'o kai 'i he fale 'oe tamapua, 'ikai 'e langa hake ai 'ae loto 'o ia 'oku vaivai, ke ne kai 'ae ngaahi me'a ko ia kuo feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua; ¹¹ Pea ko e me'a 'i ho'o "'ilo" 'e 'auha ai ho kāinga vaivai, na'e pekia ai 'a Kalaisi? ¹² Ka 'i ho'omou anghala pehē ki he kāinga, 'o fakakafo honau loto vaivai, ko ho'omou fai anghala ia kia Kalaisi. ¹³ Ko ia kapau 'e fakahala'i hoku kāinga 'e he me'akai, 'e 'ikai te u kai 'ae kakano 'i he kei tu'u 'a māmani, telia na'aku fakahala'i hoku kāinga.

1 'Oku fakahā 'e Paula 'ene tau'atāina 'a'ana, 7 Pea totonu ke ma'u 'ae ngaahi me'a ki he sino 'aia 'oku ne malanga'aki 'ae ongoongolelei: 15 Ka na'e 'ikai pehē 'e ia meiate kinautolu ko hono loto pe, 18 Ke 'oua na'a nau māfasia ai, 22 Pe kovi ki ha ni'ihī, 'i ha ngaahi me'a ta'e'aonga. 24 Ko e fakapuepue 'e-tau mo'ui.

9 'IKAI ko e 'apose'olo au? 'Ikai 'oku ou 'ata'atā? 'Ikai kuo u mamata kia Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki? 'Ikai ko 'eku ngāue 'akimoutolu 'i he 'Eiki? ² Kapau 'oku 'ikai ko e 'apose'olo au ki he ni'ihī, ka ko e mo'oni 'oku ou pehē kiate kimoutolu: he ko e faka'ilonga 'o 'eku ngāue faka'apose'olo 'akimoutolu 'i he 'Eiki. ³ Ko 'eku tala 'a eni kiate kinautolu 'oku 'eke kiate au: ⁴ 'Ikai 'oku 'iate kimautolu ke fa'iteliha ki he kai mo e inu? ⁵ 'Ikai 'oku mau fa'iteliha ki he taki fano 'o ha tuofefine, pe ha 'unoho, 'o hangē ko e kau 'apose'olo ni'ihī, pea hangē ko e kāinga 'oe 'Eiki, mo Kifasi? ⁶ Pe ko au pe mo Pānepasa, 'ikai 'oku ma fa'iteliha ke tuku 'ae ngāue? ⁷ Ko hai 'oku 'alu ke fai 'ae tau, kae totongi ia 'e ia pe? Ko hai 'oku tō 'ae ngoue vaine, kae 'ikai kai 'e ia hono fua? Pea ko hai, 'oku ne fafanga 'ae fanga manu, pea 'ikai kai hono hu'ahuhu 'oe fanga manu? ⁸ 'Oku ou lea 'aki 'ae ngaahi me'a ni, ka ko e tangata pe? 'Ikai 'oku pehē pe 'ae fono? ⁹ He kuo tohi 'i he fono 'a Mōsese, "'Oua na'a ke nono'o 'ae ngutu 'oe pulu 'oku malaki 'ae uite." 'Oku tokanga 'ae 'Otua ki he fanga pulu pe? ¹⁰ Kae 'ikai 'oku pehē pe koe'uhi ko kitautolu? Ko e mo'oni kuo tohi ia koe'uhi ko kitautolu: koe'uhi ko ia 'oku ne keli, 'oku totonu 'ene keli 'i he 'amanaki lelei; pea ko ia 'oku ne a'ua'u 'ae uite, ke fai 'i he 'amanaki lelei, ke ne lava'i 'aia 'oku ne 'amanaki lelei ki ai. ¹¹ Kapau kuo mau tūtuu'i kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a fakalaumālie, pea ko ha me'a lahi koā 'o kapau te mau utu ho'omou ngaahi me'a fakamama? ¹² Pea kapau 'oku fa'a ma'u 'iate kimoutolu 'e he ni'ihī 'ae me'a totonu ni, 'ikai 'oku totonu lahi ia kiate kimautolu? Na'e 'ikai te mau fai ki he me'a totonu ni; ka 'oku mau kātaki

'ae me'a kotoa pē, telia na'a mau ta'ofi ki he ongoongolelei 'o Kalaisi. ¹³ 'Ikai 'oku mou 'ilo, ko kinautolu 'oku ngāue 'i he ngaahi me'a tapu, 'oku nau kai mei he falelotu lahi? Pea mo kinautolu 'oku tauhi 'i he 'e-sifeilaulau, 'oku nau 'inasi fakataha mo e 'esifeilaulau? ¹⁴ Pea kuo tu'utu'uni 'e he 'Eiki ke pehē foki, ke 'ilonga 'akinautolu 'oku malanga'aki 'ae ongoongolelei, ke nau ma'u 'i he ongoongolelei 'ae me'a ki he sino. ¹⁵ Ka kuo 'ikai te u ala ki he ngaahi me'a ni: pea 'oku 'ikai te u tohi 'ae ngaahi me'a ni koe'uhi ke fai pehē kiate au: he 'oku lelei lahi 'eku mate, 'i he kau 'e ha taha ke ne fakata'eaonga'i 'eku vikiviki. ¹⁶ He neongo 'oku ou malanga'aki 'ae ongoongolelei, 'oku 'ikai ko ia 'oku ou vikiviki ai: he kuo tuku tonu ia kiate au; 'io, 'e mala'ia au, 'o kapau 'e 'ikai te u malanga'aki 'ae ongoongolelei! ¹⁷ He kapau te u fai 'ae me'a ni 'o lotu lelei pe, 'oku ai ha'aku totongi: pea kapau *te u fai* fakahohōlotu pe, *ko ia ai pe*, ka kuo vahe kiate au ha lakanga ngāue. ¹⁸ Ko eni, ko e hā ai 'eku totongi? 'A eni, 'i he'eku malanga'aki 'ae ongoongolelei ke u 'atu ai 'ae ongoongolelei 'o Kalaisi ta'ehatotongi mai, koe'uhi ke 'oua na'aku ngāue kovi 'aki 'a 'eku me'a totonu 'a'aku 'i he ongoongolelei. ¹⁹ He neongo 'oku ou 'ata'atā mei he tangata kotoa pē, ka kuo u fakatamaio'eiki au ki he kakai kotoa pē, koe'uhi ke u lava'i mai 'ae tokolahi hake. ²⁰ Pea ne u hangē ko e Siu ki he kakai Siu, koe'uhi ke u lava'i mai 'ae kakai Siu; ne u hangē kuo u mo'ulalao ki he fono kiate kinautolu na'e mo'ulalao ki he fono, koe'uhi ke u lava'i mai 'akinautolu 'oku mo'ulalao ki he fono; ²¹ Pea kiate kinautolu 'oku masiva fono 'o hangē ko e masiva fono au, (kae 'ikai teu masiva fono ki he 'Otua, kae mo'ulalao ki he fono kia Kalaisi,) koe'uhi ke u lava'i mai 'akinautolu 'oku masiva fono. ²² Ne u hangē kuo u vaivai ki he vaivai, koe'uhi ke u lava'i mai 'ae vaivai: kuo u hangē ko e me'a kotoa pē ki he kakai kotoa pē, kau fakamo'ui 'i he ngāue kotoa pē 'ae ni'ihī. ²³ Pea 'oku ou fai pehē ni koe'uhi ko e ongoongolelei, koe'uhi ke u ma'ume'a ai mo kimoutolu. ²⁴ 'Ikai 'oku mou 'ilo, ko kinautolu 'oku lele 'i he fakapuepue 'oku lele kotoa pē, ka 'oku ma'u 'e he tokotaha pe 'ae koloa? Ke pehē ho'omou lele, koe'uhi ke mou ma'u. ²⁵ Pea ko e tangata kotoa pē 'oku fai feinga ke ne ikuna, 'oku anga fakapopototo ia 'i he me'a kotoa pē. Pea ko e mo'oni 'oku nau fai ia ke ma'u 'ae pale pongofua; ka ko kitautolu 'ae pale ta'efa'apopo. ²⁶ Ko ia 'oku pehē pe 'eku lele, kae 'ikai 'i he fai noa; 'oku pehē pe 'eku fuhu, kae 'ikai hangē ha taha 'oku tuki 'ae matangi: ²⁷ Ka 'oku ou tautea hoku sino, 'o fakamo'ulalao'i ia: telia na'a ai ha me'a, 'oka hili 'eku malanga ki he kakai, teu hoko ai au ko e li'aki.

1 Ko e ngaahi ngāue faka'eiki 'ae kakai Siu 6 Ko e fakatātā ia ki he ngāue 'atautolu, 7 Mo 'enau ngaahi tautea foki, 11 Ko e faka'ilonga kiate kitautolu. 14 Ke tau puna mei he tauhi tamapua. 21 Ke 'oua na'a tau liliu 'ae keinanga'anga 'oe 'Eiki ko e keinanga'anga 'oe kau tēvolo: 24 Pea 'i he ngaahi me'a ta'emahu'inga ke tau tokanga'i 'ae lotu 'o hotau kāinga.

10 KA 'oku 'ikai ko hoku lotu 'e kāinga, ke mou ta'e'ilo, na'e 'i he malumalu 'oe 'ao 'a 'etau ngaahi tamai kotoa pē, pea na'a nau 'alu atu kotoa pē 'i he tahi; ² Pea na'e papitaiso kotoa pē ia Mōsese 'i he 'ao pea 'i he tahi; ³ Pea na'a nau kai kotoa pē 'i he me'akai fakalaumālie pe taha; ⁴ Pea na'a nau inu kotoa pē 'i he inu fakalaumālie pe taha: he na'a nau inu mei he Maka fakalaumālie ko ia 'aia na'e muimui 'iate kinautolu : pea ko e Maka ko ia ko Kalaisi. ⁵ Ka na'e 'ikai si'i fiemālie 'ae 'Otua ki honau tokolahi: he na'e tulaki hifo 'akinautolu 'i he toafa. ⁶ Pea ko e ngaahi me'a ni ko e ngaahi fakatātā kiate kitautolu, koe'uhi ke 'oua na'a tau holi ki he ngaahi me'a kovi, 'o hangē ko 'enau holi kovi. ⁷ Pea 'oua na'a mou tauhi tamapua, 'o hangē ko honau ni'ihī; 'o tatau mo ia kuo tohi, "Na'e nofo hifo 'ae kakai ke kai mo inu, pea tutu'u hake 'o me'e." ⁸ Pea 'oua na'a tau fai fe'auaki, 'o hangē ko e fai 'e honau ni'ihī, pea tō ai 'i he 'aho pe taha 'ae toko ua mano mo e toko tolu afe. ⁹ Pea 'oua na'a tau 'ahī'ahi kia Kalaisi, 'o hangē ko e 'ahī'ahi 'o honau ni'ihī, pea tāmāte'i 'akinautolu 'aki 'ae fanga ngata. ¹⁰ Pea 'oua na'a mou lāunga, 'o hangē ko e lāunga 'a honau ni'ihī, pea nau 'auha 'i he faka'auha. ¹¹ Pea na'e hoko 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē kiate kinautolu ko e ngaahi faka'ilonga: pea kuo tohi ia ko hotau akonaki'i, 'akitautolu kuo hoko ki ai hono ngata'anga 'oe kuonga. ¹² Pea ko ia 'oku mahalo 'oku ne tu'u, ke vakai telia na'a hinga ia. ¹³ 'Oku 'ikai ha 'ahī'ahi 'e tō kiate kimoutolu ka ko ia 'oku fa'a hoko ki he tangata: ka 'oku mo'oni 'ae 'Otua, pea 'e 'ikai te ne tuku ke lahi hono 'ahī'ahi'i 'akimoutolu 'i he me'a te mou fa'a fai; ka 'i he 'ahī'ahi 'e tofa foki 'e ia 'ae hala ke hao ai, koe'uhi ke mou fa'a kātaki ia. ¹⁴ Ko ia, ko hoku kāinga 'ofeina, puna mei he tauhi tamapua. ¹⁵ 'Oku ou lea atu ki ke kau tangata poto; mou fakamaau ki he'eku lea. ¹⁶ Ko e ipu 'oe tāpuaki 'aia 'oku mau tāpuaki'i, 'ikai ko e feohi'anga ia 'i he ta'ata'a 'o Kalaisi? Ko e mā 'oku mau tofitofi, 'ikai ko e feohi'anga ia 'i he sino 'o Kalaisi? ¹⁷ Pea koe'uhi 'oku taha pe 'ae fo'i mā, ko kitautolu ko e tokolahi ko e sino pe taha: he 'oku tau 'inasi fakataha 'i he fo'i mā pe taha ko ia. ¹⁸ Vakai ki 'Isileli fakakakano: 'ikai 'oku kau fakataha mo e 'esifeilaulau 'akinautolu 'oku kai 'ae ngaahi feilaulau? ¹⁹ Ka 'oku ou pehē ai ko e hā? Ko ha me'a koā 'ae tamapua, pe ko ha me'a 'aia 'oku 'atu 'o feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua? ²⁰ 'E 'ikai; he ko e ngaahi me'a 'oku feilaulau 'aki 'e he kakai Senitaile, 'oku nau feilaulau 'aki ki he ngaahi tēvolo, kae 'ikai ki he 'Otua: pea 'oku 'ikai ko hoku lotu ke mou feohi mo e ngaahi tēvolo. ²¹ 'Oku 'ikai te mou fa'a inu 'i he ipu 'ae 'Eiki, mo e ipu 'ae ngaahi tēvolo: 'oku 'ikai te mou fa'a kau 'i he keinanga'anga 'ae 'Eiki, mo e keinanga'anga 'ae ngaahi tēvolo. ²² Pea te tau fakafua'a 'ae 'Eiki? 'Oku tau mālohi kiate ia? ²³ 'Oku ngofua 'ae me'a kotoa pē kiate au, ka 'oku 'ikai 'aonga 'ae me'a kotoa pē: 'oku ngofua 'ae me'a kotoa pē kiate au, ka 'oku 'ikai langa hake kotoa pē. ²⁴ Ke 'oua na'a kumi taki taha hono lelei pe 'o'ona, ka ki he lelei 'ae ni'ihī kehe. ²⁵ 'Ilonga 'aia 'oku fakatau 'i he potu fakatau, kai ia, pea 'oua na'a fehu'i telia 'ae lo-

to: ²⁶ He “oku ‘ae ‘Eiki ‘ae fonua, mo hono fonu ‘o ia.”
²⁷ Kapau ‘e talaki ‘akimoutolu ‘e ha taha ‘iate kinautolu
‘oku ‘ikai tui, pea ‘oku mou loto ke ‘alu ki ai; ko ia ‘oku
tuku ‘i homou ‘ao, kai, pea ‘oua na’a fehu’i telia ‘ae loto.
²⁸ Ka ‘oka pehē ‘e ha taha kiate kimoutolu, “Kuo
feilaulau ‘aki eni ki he ngaahi tamapua,” ‘oua na’a mou
kai ia, *telia* ia kuo ne fakahā, pea telia mo e loto foki:
he “oku ‘ae ‘Eiki ‘ae fonua, mo hono fonu ‘o ia:” ²⁹ Oku
ou pehē “ko e loto,” kae ‘ikai ‘o’ou, ka ‘oe tokotaha: he
ko e hā ‘oku fakamaau ai ‘eku tau’atāina ‘aki ‘ae loto
‘oe taha kehe? ³⁰ He kapau ko ha me’a ‘i he ‘ofa ‘oku ou
ma’u ai ia, ko e hā ‘oku lau’ikovi ai au ‘i he me’a ko ia
‘oku ou fakafeta’i ai?” ³¹ Ko ia kapau ‘oku mou kai, pe
inu, pe ko e hā ‘ae me’a ‘oku mou fai, fai kotoa pē ke
fakaongolelei ai ‘ae ‘Otua. ³² ‘Oua na’a fai faka’ita, pe ki
he kakai Siu, pe ki he kakai Senitaile, pe ki he siasi ‘oe
‘Otua: ³³ ‘Io, ‘o hangē ko au, ‘oku ou fakafiemālie’i ‘ae
tangata kotoa pē ‘i he me’a kotoa pē, ‘o ‘ikai kumi ‘ae
lelei ‘o’oku, ka ko e lelei ‘oe tokolahi, koe’uhi ke nau
mo’ui.

*1 ‘Oku valoki’i ‘akinautolu, koe’uhi ‘i he’enu
ngaahi fakataha mā’oni’oni na’e lotu pūlou honau
kau tangata, 6 Pea lotu ta’epūlou honau kau fe-
fine, 17 Pea koe’uhi na’e ‘ikai ke loko ‘aonga ‘enu
ngaahi fakataha, 21 Ko e me’a ‘i he’enu fai fakata-
ha ‘enu kai mo e ‘ohomohe ‘ae ‘Eiki. 23 Pea ‘oku
ne fakahā hono fokotu’u ‘oe ‘ohomohe tapu.*

11 KE mou muimui kiate au, ‘o hangē foki ko ‘eku
muimui ia Kalaisi. ² Pea ko eni, ‘oku ou fakamālō
kiate kimoutolu, ‘e kāinga, ‘i ho’omou manatu’i au ‘i he
me’a kotoa pē, ‘o fai ‘ae ngaahi fekau, ‘o hangē ko ‘eku
‘atu ia kiate kimoutolu. ³ Ka ko hoku loto ke mou ‘ilo,
ko e ‘ulu ‘oe tangata kotoa pē ‘a Kalaisi; pea ko e ‘ulu
‘oe fefine ‘ae tangata; pea ko e ‘ulu ‘o Kalaisi ‘ae ‘Otua.
⁴ Ko e tangata kotoa pē ‘oku fai lotu pe kikite, kuo
pūlou hono ‘ulu, ‘oku fai ta’etaau ia mo hono ‘ulu. ⁵ Ka
ko e fefine kotoa pē ‘oku lotu pe kikite, ‘oku ta’epūlou
hono ‘ulu, ‘oku ne fai ta’etaau mo hono ‘ulu: he ‘oku
tatau ia mo ‘ene tekefua. ⁶ He kapau ‘oku ‘ikai pūlou ‘ae
fefine, pea tekefua ia: pea kapau ko e me’a fakamā ki
he fefine ke kosikosi pe tekefua, pea pūlou ia. ⁷ He ko
e mo’oni ‘oku ‘ikai ngali mo e tangata ke pūlou hono
‘ulu, he ko hono tatau ia mo e nāunau ‘oe ‘Otua: ka ko
e nāunau ‘oe tangata ‘ae fefine. ⁸ He ‘oku ‘ikai mei he
fefine ‘ae tangata; ka ko e fefine mei he tangata. ⁹ Pea
na’e ‘ikai fakatupu ‘ae tangata ma’ae fefine; ka ko e fe-
fine ma’ae tangata. ¹⁰ Ko ia ‘oku totonu ai ke ‘ai ‘e he
fefine ‘ae pūlou ‘i hono ‘ulu, koe’uhi ko e kau ‘āngelo.
¹¹ Ka ko eni, ‘oku ‘ikai ‘ai ‘ae tangata kae ‘i he fefine,
pea ‘oku ‘ikai ‘ai ‘ae fefine kae ‘i he tangata, ‘i he ‘Eiki.
¹² Pea hangē ‘oku mei he tangata ‘ae fefine, ‘oku pehē
‘oku mei he fefine ‘ae tangata; ka ‘oku mei he ‘Otua ‘ae
ngaahi me’a kotoa pē. ¹³ Mou fifili ‘iate kimoutolu: ‘oku
matamatalelei ke lotu ‘ae fefine ki he ‘Otua ta’epūlou?
¹⁴ ‘Ikai ‘oku valoki loto ‘akimoutolu, kapau ‘oku lou’ulu
‘ae tangata, ko e me’a fakamā ia kiate ia? ¹⁵ Pea kapau
‘oku lou’ulu ‘ae fefine, ko e teunga ia kiate ia; he kuo
foaki kiate ia ‘ae lou’ulu ko e pūlou. ¹⁶ Pea kapau ‘oku

fie fakakikihi ai ha taha, pea ‘oku ‘ikai si’i ha’atau me’a
pehē, pe ‘i he ngaahi siasi ‘oe ‘Otua. ¹⁷ Ka ‘i he me’a ko
eni ‘oku ou fakahā atu, ‘oku ‘ikai te u fakamālō ai ‘aki-
moutolu, koe’uhi ‘oku mou fakataha kae ‘ikai ke ‘āsili
ai ‘ae lelei, ka ko e kovi. ¹⁸ He ko e ‘uluaki me’a, ‘oka
mou ka fakataha ko e siasi, ‘oku ou fanongo ‘oku ai ‘ae
ngaahi mavahevahe ‘iate kimoutolu; pea ‘oku ou
meimei tui ki ai. ¹⁹ He kuo pau ke ai ‘ae ngaahi fa’ahin-
ga ‘iate kimoutolu, koe’uhi ke ‘ilonga ai ‘akinautolu ‘i-
ate kimoutolu ‘oku lelei. ²⁰ Ko ia ‘oka mou ka fakataha ‘i
he potu pe taha, ‘oku ‘ikai ko e kai ia ‘oe ‘ohomohe ‘ae
‘Eiki. ²¹ Koe’uhi ‘oka kai, ‘oku taki taha tomu’a to’o mai
‘ene kai ‘a’ana: pea fiekaia ‘ae tokotaha, pea kona ‘ae
tokotaha. ²² Ko e hā ia? He ‘oku ‘ikai hamou ngaahi fale
ke kai mo inu ai? Pe ko ho’omou manuki ia ki he siasi
‘oe ‘Otua, mo fakamā ‘akinautolu ‘oku masiva? Te u pe-
hē atu kiate kimoutolu ko e hā? Te u fakamālō ‘i he
me’a ni? ‘Oku ‘ikai te u fakamālō ai. ²³ He kuo u ma’u
mei he ‘Eiki ‘aia na’aku ‘atu foki kiate kimoutolu,
koe’uhi na’e to’o ‘ae mā ‘e he ‘Eiki ko Sisu ‘i he pō ko ia
na’e lavaki’i ai ia: ²⁴ Pea hili ‘ene ‘atu ‘ae fakafeta’i, ne ne
pakipaki’i ia, ‘o ne pehē, “To’o, ‘o kai: ko hoku sino eni,
‘aia kuo momo koe’uhi ko kimoutolu: fai eni ko e faka-
manatu kiate au.” ²⁵ Pea pehē foki ‘ene to’o ‘ae ipu, hili
‘ene kai ‘ae ‘ohomohe, ‘o ne pehē, “Ko e ipu eni ‘oe
fuakava fo’ou ‘i hoku toto: mou fai eni, ko e faka-
manatu kiate au, ‘i ho’omou fa’a inu ia.” ²⁶ He ‘oka mou
ka kai ‘ae mā ni, mo inu ‘i he ipu ni, ‘oku mou fakahā ai
‘ae pekia ‘ae ‘Eiki kae’oua ke ha’u ia. ²⁷ Pea ko ia ia ‘e kai
‘ae mā ni, mo inu ‘i he ipu ‘oe ‘Eiki, mo ta’efaka’apa’apa,
‘e halaia ai ia ‘i he sino mo e ta’ata’a ‘oe ‘Eiki. ²⁸ Ka ‘oku
lelei ke ‘ahi’ahi ia ‘e he tangata, pea ke pehē pe ‘ene kai
‘i he mā, mo inu ‘i he ipu. ²⁹ He ko ia ‘oku ne kai mo inu
ta’efaka’apa’apa, ‘oku ne kai mo inu ‘ae mala’ia kiate ia,
ko ‘ene ta’e’ilo’i ‘ae sino ‘oe ‘Eiki. ³⁰ Ko ia ‘oku vaivai ai
mo mahaki ‘ae tokolahi ‘iate kimoutolu, pea mohe ‘ae
tokolahi. ³¹ He ka ne tau fakamaau’i ‘akitautilu, pehē,
‘e ‘ikai fakamaau kiate kitautilu. ³² Pea ka fakamaaua
‘akitautilu, ko hotau tautea ia mei he ‘Eiki, koe’uhi ke
‘oua na’a tau mala’ia fakataha mo māmani. ³³ Ko ia,
hoku kāinga, ‘oka mou ka fakataha ke kai, mou fetatal-
i’aki pe kiate kimoutolu. ³⁴ Pea kapau ‘oku fiekaia ha
taha, ke kai pe ‘e ia ‘i hono ‘api; koe’uhi ke ‘oua na’a
mou fakataha ki he mala’ia. Pea te u fakatonutonu
hono toe ‘o kau ka hoko atu.

*1 ‘Oku fai kehekehe ‘ae ngaahi foaki fakalaumālie,
7 Kae ‘aonga kotoa pē, 8 Ko ia kuo foaki kehekehe
ai: 12 Koe’uhi ke hangē ko e ngaahi kupu ‘o hotau
sino, ‘oku kau fakataha fulipē ki he lelei, 22 Ki he
‘aonga, 26 Ki he tokoni ‘oe sino ko ia: 27 Ke pehē
‘etau fefai’aki kiate kitautilu, ke haohaoa ‘ae sino
fakatātā ‘o Kalaisi.*

12 PEA ko e me’a ‘i he ngaahi foaki fakalaumālie, ‘e
kāinga, ‘oku ‘ikai ko hoku loto ke mou ta’e’ilo.
² Oku mou ‘ilo na’a mou nofo ko e ngaahi Senitaile,
na’e āvea ‘akimoutolu ki he ngaahi tamapua noa, ‘o
hangē ko hono taki ‘akimoutolu. ³ Ko ia ‘oku ou tala
atu kiate kimoutolu, ‘oku ‘ikai ha taha ‘oku lea ‘i he

Laumālie 'oe 'Otua 'e pehē 'e ia, ko e mala'ia 'a Sisu: pea 'oku 'ikai ha taha te ne fa'a pehē, ko e 'Eiki 'a Sisu, ka 'i he Laumālie Mā'oni'oni. ⁴ Pea ko eni, 'oku ai 'ae ngaahi foaki kehekehe, ka ko e Laumālie pe taha. ⁵ Pea 'oku ai 'ae ngaahi tauhi kehekehe, ka ko e 'Eiki pe taha. ⁶ Pea 'oku ai 'ae ngaahi ngāue kehekehe, ka ko e 'Otua pe taha 'oku fai kotoa pē 'i he kakai kotoa pē. ⁷ Ka kuo foaki 'ae fakahā 'oe Laumālie ki he tangata taki taha kotoa pē ke fe'aonga'aki. ⁸ He kuo foaki ki he tokotaha 'i he Laumālie 'ae lea 'oe poto; ki he tokotaha 'ae lea 'oe 'ilo 'i he Laumālie ko ia; ⁹ Ki he tokotaha 'ae tui 'i he Laumālie ko ia; ki he tokotaha 'ae foaki 'oe fakamo'ui 'i he Laumālie ko ia; ¹⁰ Ki he tokotaha 'ae fai 'oe ngaahi mana; ki he tokotaha 'ae kikite; ki he tokotaha 'ae 'ilo ki he ngaahi laumālie; ki he tokotaha 'ae lea kehekehe; ki he tokotaha hono fakamatala 'oe ngaahi lea: ¹¹ Ka 'oku langa'i eni kotoa pē 'e he Laumālie pe taha ko ia, 'o vahevahe taki taha ki he tangata kotoa pē ko 'ene fa'iteliha pe. ¹² He 'oku hangē 'oku taha pe 'ae sino, ka 'oku lahi hono ngaahi kupu, pea ko e ngaahi kupu kotoa pē 'oe sino pe taha ko ia 'oku lahi, ka ko e sino pe taha 'oku pehē pe foki 'a Kalaisi. ¹³ He kuo tau papi-taiso kotoa pē 'i he Laumālie pe taha ki he sino pe taha, pe ko ha kakai Siu pe ko ha kakai Senitaile, ko ha pōpula pe ha tau'atāina; pea na'e fakainu 'akitautolu kotoa pē ki he Laumālie pe taha. ¹⁴ He 'oku 'ikai ko e kupu pe taha 'ae sino, ka 'oku lahi. ¹⁵ Kapau 'e lea 'ae va'e, "Koe'uhi 'oku 'ikai ko e nima au, pea 'oku 'ikai 'oe sino au;" pea 'oku 'ikai ai 'i he sino ia? ¹⁶ Pea kapau 'e lea 'ae telinga, "Koe'uhi 'oku 'ikai ko e mata au, pea 'oku 'ikai 'oe sino au;" pea 'oku 'ikai ai 'i he sino ia? ¹⁷ Ka ne ko e mata 'ae sino kotoa, pea 'e 'i fē 'ae fanongo? Pea ka ne ko e fanongo 'ae kupu kotoa pē, pea 'e 'i fē 'ae nanamu? ¹⁸ Ka ko eni, kuo fakahoko 'e he 'Otua 'ae ngaahi kupu taki taha kotoa pē 'i he sino, ko 'ene fa'iteliha pe ia. ¹⁹ Pea ka ne ko e kupu pe taha 'aia kotoa pē, pea 'e 'i fē 'ae sino? ²⁰ Ka ko eni, ko e ngaahi kupu 'oku lahi ka ko e sino pe taha. ²¹ Pea 'oku 'ikai fa'lea 'ae mata ki he nima, "Oku 'ikai te ke 'aonga kiate au;" pea pehē 'e he 'ulu ki he va'e, "Oku 'ikai te mo 'aonga kiate au." ²² 'ikai, ka ko e ngaahi kupu ko ia 'oe sino, 'aia 'oku matamatavaivai, 'oku lahi hake hono 'aonga: ²³ Pea ko e ngaahi kupu ko ia 'oe sino, 'oku tau mahalo ki ai 'oku si'i hifo 'enau matamatalelei, 'oku tau tokanga lahi 'aupito ki ai; pea ko hotau ngaahi potu ta'emamatatalelei 'oku ai hono matamatalelei lahi hake 'aupito. ²⁴ He ko hotau ngaahi potu matamatalelei, 'oku 'ikai hanau masiva: ka kuo fakatatau fakataha 'e he 'Otua 'ae sino, 'o ne foaki 'ae matamatalelei lahi hake 'aupito ki he potu ko ia 'oku masiva: ²⁵ Koe'uhi ke 'oua na'a ai ha mavahevahe 'i he sino; ka koe'uhi ke ma'u 'ae fetokanga'aki pe 'e he ngaahi kupu kotoa pe. ²⁶ Pea kapau 'e mamahi 'ae kupu 'e taha, 'oku mamahi mo ia 'ae ngaahi kupu kotoa pē; pea ka fakahikihiki 'ae kupu 'e taha, 'oku fiefia mo ia 'ae kupu kotoa pē. ²⁷ Pea ko eni, ko e sino 'o Kalaisi 'akimoutolu, pea ko e ngaahi kupu taki taha. ²⁸ Pea kuo tu'utu'uni 'e he 'Otua 'ae ni'ihī 'i he siasi, ko e 'ulua-

ki ko e kau 'apometolo, ko hono ua ko e kau palōfita, ko hono tolu ko e kau akonaki, hoko mo ia 'ae kau fai me'a mana, hoko mo e ngaahi foaki 'oe fakamo'ui, mo e kau tokoni, mo e kau enginaki, mo kinautolu 'oku 'ilo 'ae lea kehekehe. ²⁹ He ko e 'apometolo kotoa pē? He ko e palōfita kotoa pē? He ko e akonaki kotoa pē? He ko e kau fai me'a mana kotoa pē? ³⁰ Oku ma'u kotoa pē 'ae ngaahi foaki 'oe fakamo'ui? 'Oku lea kotoa pē 'aki 'ae ngaahi lea kehekehe? 'Oku fakamatala lea kotoa pē? ³¹ He mou holi lahi ki he ngaahi foaki fungani lelei. Pea 'oku ou toe fakahā kiate kimoutolu 'ae hala 'oku lelei lahi.

1 Ko e ngaahi foaki kotoa pē, 2, 3 Neongo 'enau lelei lahi, ka 'oku ta'e'aonga ta'eai'ae'ofa. 4 'Ae lelei lahi 'oe 'ofa, 13 Pea mo hono hiki ke tu'u 'i mu'a 'i he 'amanaki lelei mo e tui.

13 KA ne ko 'eku lea 'aki 'ae 'elelo 'oe kau tangata mo e kau 'āngelo, ka 'oku 'ikai te u ma'u 'ae 'ofa, kuo u tatau mo e ukamea pakihi mo e simipale tatan-gi. ² Pea kapau teu fa'a kikite, peau 'ilo 'ae ngaahi me'a fakalilolilo kotoa pē, mo e 'ilo kotoa pē; pea kapau te u ma'u 'ae tui kotoa pē, teu fa'a hiki ai 'ae ngaahi mo'unga, pea 'ikai te u ma'u mo e 'ofa, ko e me'a noa pē au. ³ Pea kapau te u 'atu 'eku ngaahi me'a kotoa pē ke fafanga 'aki 'ae masiva, pea kapau te u foaki hoku sino ke tutu, pea 'ikai te u ma'u mo e 'ofa, 'oku 'ikai hano 'aonga kiate au. ⁴ Oku kātaki fuoloa 'ae 'ofa, pea 'oku angalelei ia; 'oku 'ikai meheka 'ae 'ofa; 'oku 'ikai fielahe 'ae 'ofa, pe fakafuofuolahe ia, ⁵ Oku 'ikai ke fai ta'engali ha me'a, 'oku 'ikai ke kumi 'ene me'a 'a'ana, 'oku 'ikai ke 'itangofua, 'oku 'ikai ke mahalo kovi; ⁶ Oku 'ikai ke fiefia 'i he angahala, ka 'oku fiefia ia 'i he mo'oni; ⁷ Oku ne 'ufi'ufi 'ae me'a kotoa pē, 'oku tui ia ki he me'a kotoa pē, 'oku 'amanaki lelei ki he ngaahi me'a kotoa pē, 'oku kātaki 'ae me'a kotoa pē. ⁸ Oku 'ikai faka'a'au 'o ngata 'ae 'ofa: ka ko e ngaahi kikite, 'e ngata ia; pe ko e ngaahi lea, 'e ngata ia; pe ko e 'ilo me'a 'e mole atu ia. ⁹ He 'oku tau 'ilo fakakonga pe, pea kikite fakakonga pe. ¹⁰ Pea 'oka hokosia 'aia 'oku haohaoa, 'e mole atu 'aia 'oku fakakonga pe.

¹¹ I he'eku kei si'i, ne u lea fakatamasi'i, peau 'ilo fakatamasi'i, peau mahalo fakatamasi'i: ka 'i he'eku hoko ko e tangata, ne u tukuange 'ae ngaahi me'a fakatamasi'i. ¹² He ko eni, 'oku tau faka'asi'asi 'i he sio'ata fakapo'upo'uli; ka 'e 'i ai 'ae mata ki he mata: 'oku ou 'ilo fakakonga eni; ka te u 'ilo ai, 'io, 'o hangē ko hono 'ilo'i au. ¹³ Pea ko eni, 'oku ai 'ae tui, mo e 'amanaki lelei, mo e 'ofa, ko e tolu ni; ka ko ia 'oku lahi hake 'i ai ko e 'ofa.

1 Oku fakaongolelei 'ae kikite 'aia 'oku tu'u ki mu'a 'i he lea 'aki 'ae lea kehekehe, 6 Ko e lea fakatātā ki he ngaahi me'a faiva. 12 Ke ngāue'aki pe ke langa hake, 22 Ko hona 'uhinga totonu mo mo'oni ia. 26 Oku fakahā 'ena 'aonga 'osi pe, 27 Pea ke 'oua na'a fakata'e'aonga. 34 Oku fakatapui 'ae lea 'ae kau fefine 'i he siasi.

14 TULI ki he 'ofa, pea holi ki he ngaahi foaki fakalaumālie, kae lahi pe ke mou kikite. ² He ko

ia 'oku lea 'i he lea ta'e'ilo, 'oku 'ikai lea ia ki he tangata, ka ki he 'Otua: he 'oku 'ikai 'ilo ia 'e ha taha; ka 'oku lea 'aki 'e ia 'ae ngaahi me'a fufū 'i he laumālie. ³ Ka ko ia 'oku kikite, 'oku lea ia ki he kakai ke langa hake, mo enginaki, mo fakafiemālie. ⁴ Ko ia 'oku lea 'i he lea ta'e'iloa, 'oku ne langa hake 'e ia ia; ka ko ia 'oku kikite, 'oku ne langa hake 'ae siasi. ⁵ 'Amusiaange 'eau 'oku mou lea kotoa pē 'i he lea kehekehe, kae lahi pe ke mou kikite: he 'oku lahi hake 'aia 'oku kikite 'iate ia 'oku lea 'i he lea kehekehe, 'o kapau 'oku 'ikai ke ne fakamatala, koe'uhi ke ma'u ai 'e he siasi 'ae langa hake. ⁶ Pea ko eni, 'e kāinga, kapau te u 'alu atu kiate kimoutolu 'oku ou lea 'i he lea kehekehe, ko e hā 'eku 'aonga kiate kimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te u lea kiate kimoutolu 'i he fakahā, pe 'i he 'ilo, pe 'i he kikite, pe 'i he akonaki? ⁷ Pea ko e ngaahi me'a ta'emo'ui ka 'oku ongo, pe ko ha fangufangu, pe ha ha'ape, kapau 'e 'ikai fai kehekehe ia 'i he ongo, 'e 'ilo fēfē pe ko e hā 'oku ifi, pe ko e hā 'oku tā? ⁸ He kapau 'oku ongo noa mai 'ae me'a lea, ko hai te ne teu ia ki he tau? ⁹ Pea 'e pehē pe 'akimoutolu, 'o kapau 'e 'ikai te mou lea 'aki 'ae 'elelo 'ae lea 'ilongofua, 'e 'ilo fēfē pe ko e hā ia 'oku lea 'aki? He temou lea ki he 'atā. ¹⁰ Pea neongo 'oku ai 'ae ngaahi lea kehekehe 'i māmani, pea 'ikai ha taha ta'e-hano'uhinga, ¹¹ Ka 'i he 'ikai te u 'ilo hono 'uhinga 'oe lea, teu tatau mo e muli kiate ia 'oku lea, pea ko e muli kiate au 'aia 'oku lea mai. ¹² Pea ke pehē pe 'akimoutolu, koe'uhi ko ho'omou fai feinga ki he ngaahi foaki fakalaumālie, mou kumi ke mou poto hake 'i hono langa hake 'oe siasi. ¹³ Ko ia ia 'oku lea 'i he lea ta'e'iloa, ke ne kole 'e ia ke ne fai hono fakamatala. ¹⁴ He kapau 'oku ou lotu 'i he lea ta'e'iloa, 'oku lotu hoku laumālie, ka 'oku ta'efua 'eku 'ilo. ¹⁵ Pea ka ko ia pea hā? Te u lotu 'aki 'ae laumālie, pea te u lotu 'aki 'ae 'ilo foki: teu hiva 'aki 'ae laumālie, pea teu hiva 'aki 'ae 'ilo foki. ¹⁶ Ka 'ikai, pea ka ke ka fakafeta'i 'aki 'ae laumālie, 'e fēfē'i 'ene pehē, "Emeni," 'i ho'o fakafeta'i, 'aia 'oku nofo 'i he potu 'oe ta'epoto, he 'oku 'ikai te ne 'ilo 'aia 'oku ke lea 'aki? ¹⁷ He ko e mo'oni 'oku ke fakafeta'i lelei, ka 'oku 'ikai langa hake ai ha tokotaha. ¹⁸ 'Oku ou fakafeta'i ki hoku 'Otua, 'oku lahi 'eku lea 'aki 'ae lea kehekehe 'iate kimoutolu kotoa pē: ¹⁹ Ka 'oku lelei kiate au 'eku lea 'aki 'ae lea 'ilo 'e nima pe 'i he siasi, koe'uhi ke ako 'aki 'ae ni'ihī, 'i he lea 'e mano 'i he lea ta'e'iloa. ²⁰ 'E kāinga, 'oua na'a mou anga fakatamaiki 'i he 'ilo: 'i he anga kovi ke mou tatau mo e vale-vale, ka mou tangata pe 'i he 'ilo. ²¹ Kuo tohi eni 'i he fono, "Oku pehē 'e he 'Eiki, Te u lea ki he kakai ni 'aki 'ae kau tangata lea kehe mo e loungutu kehe; ka neongo ia kotoa pē 'e 'ikai te nau fanongo ai kiate au." ²² Ko ia ko e ngaahi lea kehekehe ko e fakalōnga, ka 'oku 'ikai kiate kinautolu 'oku tui, ka kiate kinautolu 'oku ta'etui: ka ko e kikite 'oku 'ikai ma'anautolu 'oku ta'etui, ka kiate kinautolu 'oku tui. ²³ Ko ia kapau kuo kātoa 'ae siasi ki he potu pe taha, pea lea kotoa pē 'aki 'ae ngaahi lea kehekehe, pea hū ki *ai ha ni'ihī* 'oku ta'epoto, pe ta'etui, 'ikai te nau lau kuo mou faha? ²⁴ Pea kapau 'oku kikite kotoa pē, pea hū ki ai ha taha 'oku

ta'etui, pe ha ta'epoto, kuo takitala'i kotoa pē ia, kuo fakamaau kotoa pē ia: ²⁵ Pea pehē pe hono fakahā 'oe ngaahi me'a fufū 'a hono loto; pea tō fakafō'ohifo ia ki hono mata, pea hū ki he 'Otua, 'o fakahā ko e mo'oni 'oku 'iate kinautolu 'ae 'Otua. ²⁶ Pea 'oku fēfē, 'e kāinga? 'Oka mou ka fakataha 'oku mou taki taha ma'u ha saame, ha akonaki, ha lea kehe, ha fakahā, ha fakamatala. Ke fai kotoa pē 'ae me'a ke langa hake. ²⁷ Kapau 'oku lea ha taha 'i he lea ta'e'iloa, ke fai 'e he toko ua, pea lahi 'oka toko tolu, 'onau lelea taha pe; pea ke fakamatala 'e ha tokotaha. ²⁸ Pea kapau 'oku 'ikai ha taha ke fakamatala, ke longo pē ia 'i he siasi; pea tuku ke lea ia kiate ia pe, pea ki he 'Otua. ²⁹ Ke lea 'ae kau kikite 'e toko ua pe toko tolu, pea fakamaau ki ai 'ae ni'ihī. ³⁰ Kapau 'oku fakalōnga ha me'a ki ha tokotaha 'oku nofo ofi, ke longo pē 'ae uluaki. ³¹ He te mou kikite hokohoko kotoa pē, koe'uhi ke akonekina kotoa pē, pea ke fakafiemālie'i kotoa pē. ³² He ko e ngaahi laumālie 'oe kau kikite, 'oku fa'a pule'i 'e he kau kikite. ³³ He 'oku 'ikai mei he 'Otua 'ae maveuveu, ka ko e melino, 'o hangē ko ia 'oku 'i he ngaahi siasi kotoa pē 'oe kakai mā'oni'oni. ³⁴ Ke longo pē homou kau fefine 'i he ngaahi siasi: he 'oku 'ikai ngofua kiate kinautolu ke lea: ka ke nau anganofu, 'o hangē foki ko e tala 'e he fono. ³⁵ Pea kapau te nau fie 'ilo ha me'a, ke nau fehu'i ki honau 'unoho 'i 'api: he ko e me'a fakamā ke lea 'ae fefine 'i he siasi. ³⁶ He ko e mo'oni na'e ha'u 'ae folofola 'ae 'Otua meiate kimoutolu? Pe na'e hoko atu ia kiate kimoutolu pe? ³⁷ Kapau 'oku mahalo 'e ha taha ko e palōfita ia, pe ko e fakalaumālie, tuku ke fakahā 'e ia, ko e ngaahi me'a 'oku ou tohi atu kiate kimoutolu, ko e ngaahi fekau ia 'ae 'Eiki. ³⁸ Pea kapau 'oku ai ha taha 'oku ta'e'ilo, ke 'iate ia pe 'ene ta'e'ilo. ³⁹ Ko ia, 'e kāinga, mou holi ke mou kikite, pea 'oua na'a ta'ofi 'ae lea 'aki 'ae lea kehekehe. ⁴⁰ Ka ke fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē ke matamatalelei, pea fai hokohoko lelei pe.

1 I he toetu'u 'a Kalaisi, 12 'Oku ne fakamo'oni 'ae totonu 'o 'etau toetu'u, koe'uhi ko e kakai na'e ta'etui ki he toetu'u 'oe sino. 21 Hono fua, 35 Mo hono anga, 51 Mo hono liliu 'oe sino, mo kinautolu 'e kei mo'ui 'i he 'aho fakamui.

15 PEA ko eni, 'e kāinga, 'oku ou fakahā kiate kimoutolu 'ae ongoongolelei, 'aia na'aku malanga'aki kiate kimoutolu, 'aia foki kuo mou ma'u, pea 'oku mou tu'u ai; ² 'Aia kuo fakamo'ui ai 'akimoutolu, 'o kapau 'oku mou manatu'i 'aia ne u malanga'aki kiate kimoutolu, 'o kapau na'e 'ikai te mou tui noa pē. ³ He ko e uluaki 'oe me'a na'aku 'a'au atu kiate kimoutolu, 'aia na'aku ma'u foki, Ko e pekia 'a Kalaisi 'i he'etau ngaahi angahala, 'o fakatatau ki he ngaahi tohi; ⁴ Pea na'e fai ia, pea na'e toetu'u hake ia 'i hono tolu 'oe 'aho, 'o fakatatau ki he ngaahi tohi: ⁵ Pea na'e mamata kiate ia 'a Kifasi, pea mo e toko hongofulu ma toko ua: ⁶ Hili ia, pea mamata fakataha kiate ia 'ae kāinga 'e toko nimateu tupu; pea 'oku kei mo'ui honau tokolahi, ka kuo tō 'o mohe 'ae ni'ihī. ⁷ Hili ia, na'e mamata 'a Semisi kiate ia, pea hoko mo e kau 'apostolo kotoa pē. ⁸ Pea ne u mamata fakamui foki 'eau kiate ia, 'o hangē ko e

fānau ta'ehoko. ⁹ He ko e si'i taha pe au 'i he kau 'a-posetolo, 'oku 'ikai taau mo au ke ui au ko e 'aposetolo, koe'uhi na'aku fakatanga 'ae siasi 'oe 'Otua. ¹⁰ Ka ko e me'a 'i he 'ofa 'ae 'Otua 'oku ou pehē ni ai au: pea ko 'ene 'ofa kiate au, na'e 'ikai ta'e'aonga ia; ka na'aku ngāue lahi hake 'aupito kiate kinautolu kotoa pē: ka na'e 'ikai ko au, ka ko e tokoni mei he 'Otua na'e 'iate au. ¹¹ Pea ko ia kapau ko au, pe ko kinautolu, ka 'oku pehē pe 'emau malanga, pea pehē pe ho'omou tui. ¹² Pea ko eni, kapau 'oku malanga'aki 'a Kalaisi mo 'ene toetu'u mei he pekia, 'oku fēfē 'ae pehē 'e he ni'ihi 'iate kimoutolu, 'oku 'ikai ha toetu'u 'oe mate? ¹³ He kapau 'oku 'ikai ha toetu'u mei he mate, pea tā 'oku 'ikai toetu'u 'a Kalaisi: ¹⁴ Pea kapau 'oku 'ikai toetu'u 'a Kalaisi, pea 'oku ta'e'aonga 'emau malanga, pea ta'e'aonga mo ho'omou tui foki. ¹⁵ 'Io, pea kuo 'ilo 'akimautolu ko e fakamo'oni loi ki he 'Otua; he kuo mau fakapapau mei he 'Otua 'a 'ene fokotu'u hake 'a Kalaisi: 'aia na'e 'ikai te ne fokotu'u hake, 'o kapau ko eni 'oku 'ikai toetu'u 'ae mate. ¹⁶ He kapau 'oku 'ikai toetu'u hake 'ae mate pea kuo 'ikai toetu'u hake 'a Kalaisi: ¹⁷ Pea kapau kuo 'ikai tu'u hake 'a Kalaisi, 'oku ta'e'aonga ho'omou tui; 'oku mou kei 'i ho'omou angahala. ¹⁸ Pea ko kinautolu foki kuo mohe 'ia Kalaisi, kuo nau 'auha. ¹⁹ Kapau 'oku ngata ki he mo'ui ni 'etau 'amanaki lelei ki ai, ko e mala'ia lahi taha pe 'akitautolu 'i he kakai kotoa pē. ²⁰ Ka ko eni, kuo toetu'u 'a Kalaisi mei he pekia, pea kuo hoko ia ko e 'uluaki fua 'okinautolu na'e mohe. ²¹ He ko e me'a 'i he tangata na'e hoko ai 'ae mate, pea 'e hoko 'i he tangata foki 'ae toetu'u 'oe mate. ²² He 'oku hangē 'oku mate kotoa pē 'ia 'Atama, 'e pehē foki 'e mo'ui kotoa pē 'ia Kalaisi. ²³ Ka ko e tangata taki taha kotoa pē 'i hono lakanga: ko e 'uluaki fua 'a Kalaisi; pea hoko mo kinautolu 'oku 'o Kalaisi, 'i he'ene ha'u. ²⁴ Pea 'e toki hoko 'ae iku'anga, 'aia te ne 'atu ai 'ae pule'anga ki he 'Otua, 'io, ko e Tamai; hili 'ene ikuna 'ae pule kotoa pē, mo e fekau kotoa pe, mo e mālohi. ²⁵ He kuo pau pe ke pule ia, kae'oua ke ne tuku 'a hono ngaahi fili kotoa pē ki hono lalo va'e. ²⁶ Ko e fili fakamui 'e faka'auha, ko e mate. ²⁷ "He kuo tuku 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki hono lalo va'e." Ka 'i he'ene pehē, kuo fakamo'ulaloo 'ae "ngaahi me'a kotoa pē," 'oku 'ilongofua pe 'oku 'ata'atā ia, 'aia na'a ne tuku 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki lalo 'iate ia. ²⁸ Pea ka 'osi hono fakavaivai 'oe ngaahi me'a kotoa pē kiate ia, 'e toki anganofa 'ae Foha kiate ia na'a ne tuku 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki lalo 'iate ia, koe'uhi ke tāfataha pe 'ae 'Otua 'i he me'a kotoa pē. ²⁹ Kae 'ikai, pea ko e hā 'e fai 'ekinautolu kuo papitaiso ki he mate, 'o kapau 'e 'ikai 'aupito toetu'u 'ae mate? Ko e hā 'oku papitaiso ai 'akinautolu ki he mate? ³⁰ Pea ko e hā 'oku tau tu'utu'utāmaki ai 'i he feitu'ula'ā kotoa pē? ³¹ 'Oku ou fakahā 'i ho'omou fiefia 'aia 'oku ou ma'u 'ia Kalaisi Sisu ko hotau 'Eiki, 'oku ou mate 'i he 'aho kotoa pē. ³² He kapau, 'o hangē ko e *lea* 'ae tangata, kuo u tau mo e fanga manu 'i 'Efesō, ko e hā hono 'aonga kiate au, 'o kapau 'oku 'ikai toetu'u 'ae mate? "Ke tau kai mo inu; he te tau mate 'apongipongi." ³³ "Oua na'a kākaa'ī 'akimoutolu: "Ko e ngaahi talanoa kovi 'oku

fakahala'ī 'ae ngaahi anga 'oku lelei." ³⁴ "A hake ki he mā'oni'oni, pea 'oua na'a fai angahala; he 'oku te'eki ma'u 'e he ni'ihi 'ae 'ilo'ī 'ae 'Otua: 'oku ou lea 'aki ia ko ho'omou fakamā. ³⁵ Ka 'e pehē nai 'e ha tokotaha, "E fēfē hono fokotu'u 'oe mate? Pea 'i he sino fē te nau ha'u?" ³⁶ Ko e vale koe, ko ia 'oku ke tūtuu'ī 'oku 'ikai fakaake ia, 'o kapau 'oku 'ikai ke mate: ³⁷ Pea ko e me'a ko ia 'oku ke tūtuu'ī, 'oku 'ikai te ke tūtuu'ī 'ae sino ko ia 'e tupu, ka ko e fo'ī tenga ko ha fo'ī tenga kehe: ³⁸ Ka 'oku foaki ki ai 'e he 'Otua hono sino, ko 'ene fa'iteliha pe ia, pea ki he tenga taki taha hono sino 'o'ona. ³⁹ 'Oku 'ikai ko e kakano tatau pe 'ae kakano kotoa pē: he 'oku ai 'ae kakano ko e taha 'oe tangata, ko e kakano 'e taha 'oe fanga manu, ko e taha kehe 'oe ngaahi ika, mo e taha kehe 'oe fanga manupuna. ⁴⁰ Pea 'oku ai foki 'ae ngaahi sino fakalangi, mo e ngaahi sino fakamaama: ka 'oku taha pe 'ae nāunau 'oe fakalangi, pea ko e fakamaama 'oku taha kehe ia. ⁴¹ He 'oku ai 'ae nāunau 'e taha 'oe la'ā, mo e nāunau 'e taha 'oe māhina, mo e nāunau 'e taha 'oe ngaahi fetu'u: he 'oku fai kehekehe 'i he nāunau 'ae fetu'u 'e taha ki he fetu'u 'e taha. ⁴² Pea 'oku pehē pe 'ae toetu'u 'ae mate. 'Oku tūtuu'ī ia 'i he 'au'auha: 'oku fokotu'u hake ia 'i he ta'efa'a'au'auha: ⁴³ 'Oku tūtuu'ī ia 'i he fakalielia; 'oku fokotu'u ia mo e nāunau: 'oku tūtuu'ī ia 'i he vaivai; 'oku fokotu'u ia 'i he mālohi: ⁴⁴ 'Oku tūtuu'ī ia koe sino fakakakano; 'oku fokotu'u ia koe sino fakalaumālie. 'Oku ai 'ae sino fakakakano, pea 'oku ai mo e sino fakalaumālie. ⁴⁵ Pea kuo tohi 'o pehē, "Ko e 'uluaki tangata ko 'Atama na'e ngaohi ia ko e laumālie mo'ui;" ko e 'Atama fakamui ko e laumālie fakamo'ui. ⁴⁶ Ka na'e 'ikai mu'omu'a 'aia 'oku laumālie ka ko ia 'oku fakakakano; kae toki hoko 'aia 'oku fakalaumālie. ⁴⁷ Ko e 'uluaki tangata, 'oku mei he kekelele, 'oku kekelele'ia: ko hono ua 'oe tangata, ko e 'Eiki mei he langi. ⁴⁸ Hangē ko e kekelele'ia, 'oku pehē pe foki 'akinautolu 'oku kekelele'ia: pea hangē ko ia 'oku mei he langi, 'oku pehē pe foki 'akinautolu 'oku fakalangi. ⁴⁹ Pea hangē ko e tau 'i he tatau 'o ia 'oku mei he langi. ⁵⁰ Pea 'oku ou tala eni, 'e kāinga, 'e 'ikai fa'a ma'u 'e he kakano mo e toto 'ae pule'anga 'oe 'Otua; pea 'oku 'ikai fa'a ma'u 'e he 'au'auha 'ae ta'efa'a'au'auha. ⁵¹ Vakai, 'oku ou fakahā ha me'a fufū kiate kimoutolu; 'E 'ikai te tau mohe kotoa pē, ka te tau liliu kotoa pē, ⁵² 'I he fakafokifā 'i he kemo 'oe mata, 'i he pā fakamui 'oe me'a lea: koe'uhi 'e pā mai ia, pea 'e fokotu'u hake ai 'ae mate, 'o ta'efa'a'au'auha, pea 'e liliu ai 'akitautolu. ⁵³ He kuo pau ke 'ai 'e he 'au'auha ni, 'ae ta'efa'a'au'auha, pea ke ai 'e he mate ni 'ae ta'emate ⁵⁴ Ko ia, pea ka 'osi hono ai 'e he 'au'auha ni 'ae ta'efa'a'au'auha, mo e 'ai 'e he mate ni 'ae ta'emate, 'e toki fakamo'oni 'ae lea kuo tohi, "Kuo folo hifo 'ae mate 'e he mālohi." ⁵⁵ "E mate, kofa'ā ha'o huhu? 'E fa'itoka, kofa'ā ho'o mālohi?" ⁵⁶ Ko e huhu 'oe mate ko e angahala; pea ko e mālohi 'oe angahala ko e fono. ⁵⁷ Kae fakafeta'ī ki he 'Otua, 'aia 'oku ne foaki ke tau mālohi 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁵⁸ Ko ia, ko hoku kāinga 'ofeina, ke tupulekina ma'uaipe 'i he ngāue 'ae

'Eiki, he 'oku mou 'ilo ko ho'omou ngāue 'i he 'Eiki, 'oku 'ikai ta'e'aonga ia.

1 'Oku ne enginaki ke nau tokoni ki he masiva 'oe kāinga lotu 'i Selūsalema: 10 'Oku ne fakaongolelei 'a Timote: 13 Pea hili 'ae ngaahi akonaki fakakāinga, 16 'Oku ne faka'osi 'ene tohi 'aki 'ae ngaahi popōaki.

16 PEA ko e me'a ki he tănaki tokoni ki he kāinga mā'oni'oni, ke fai pe 'ekimoutolu, 'o hangē ko ia kuo u fekau ki he ngaahi siasi 'i Kalētia. ²I he 'uluaki 'a ho 'oe uike, ke mou taki taha vahe'i 'o tuku 'ae tokoni, 'o fakatatau mo hono fakamonū'ia'i, koe'uhi ke 'oua na'a ai ha tănaki 'o kau ka hoko atu. ³Pea kau ka hoko atu, ko kinautolu te mou loto ki ai, te u fekau 'akinautolu mo e ngaahi tohi, ke 'ave ho'omou tokoni 'ofa ki Selūsalema. ⁴Pea kapau 'e lelei 'eku 'alu foki, te nau 'alu mo au. ⁵Pea ko eni, te u 'alu atu kiate kimoutolu, 'oka hili 'eku 'alu atu 'i Masitōnia: he te u 'alu atu 'i Masitōnia. ⁶Pea te u nofo 'apē 'i he fa'ahita'u momoko mo kimoutolu, koe'uhi ke mou moimoi'i au 'i hoku fononga ki ha potu te u 'alu ki ai. ⁷He koe'uhi 'e 'ikai te u fou atu kiate kimoutolu 'i he fononga ni; ka 'oku ou 'amanaki te u nofo fuoloa si'i 'iate kimoutolu, 'o kapau 'e lelei ki he 'Eiki. ⁸Ka te u tatali 'i 'Efesō 'o a'u ki he Penitekosi. ⁹He kuo fakaava kiate au 'ae matapā lahi pea 'aonga, pea 'oku tokolahi 'ae fili. ¹⁰Pea ko eni, kapau 'e hoko atu 'a Timote, vakai ke 'iate kimoutolu ta'em-anavahē ia: he 'oku fai 'e ia 'ae ngāue 'ae 'Eiki, 'o hangē foki ko au. ¹¹Ko ia ke 'oua na'a manuki'i ia 'e ha tokotaha: kae tokoni'i ia, ke fononga mai 'i he fiamālie,

koe'uhi ke ha'u ia kiate au: he 'oku ou 'amanaki kiate ia fakataha mo e kāinga. ¹²Pea ko e me'a ki hotau kāinga ko 'Apolosi, na'aku kole lahi kiate ia ke ne 'alu atu mo e kāinga kiate kimoutolu: ka na'e 'ikai si'i loto ia ke 'alu atu 'i he kuonga ni; ka 'e 'alu atu ia 'i ha kuonga tu'u-tu'umālie kiate ia. ¹³Mou le'o, tu'uma'u 'i he tui, fai 'o ngali mo e tangata, mou mālohi. ¹⁴Ke fai ho'omou ngaahi me'a kotoa pē 'i he 'ofa. ¹⁵'Oku mou 'ilo 'ae fale 'o Setivena, ko e 'uluaki fua ia 'i 'Akeia, pea kuo nau tuku 'akinautolu ke tauhi 'ae kakai mā'oni'oni, pea 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, ¹⁶Ke faka'apa'apa 'akimoutolu ki he kakai pehē, pea kiate kinautolu kotoa pē 'oku tokoni mo kinautolu, pea ngāue. ¹⁷'Oku ou fiamālie 'i he ha'u 'a Setivena mo Fotuneto mo 'Akaiko: he ko ia na'e toe meiate kimoutolu kuo nau tongi. ¹⁸He kuo nau fakafiamālie'i 'ae laumālie 'o'oku mo kimoutolu: ko ia mou fai 'ofa ki he kakai pehē. ¹⁹Ko e ngaahi siasi 'o 'Esia 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu. 'Oku 'ofa lahi atu kiate kimoutolu 'i he 'Eiki 'a 'Akuila mo Pisila, pea mo e siasi 'oku 'i hona fale. ²⁰'Oku 'ofa atu 'ae kāinga kotoa pē kiate kimoutolu. Mou fe'ofa'ofani 'aki 'ae 'uma mā'oni'oni. ²¹Ko e tohi 'ofa eni 'a Paula 'aki hoku nima 'o'oku. ²²Kapau 'oku ai ha tangata 'oku 'ikai 'ofa ia ki he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke mala'ia ia. 'Oku ha'u 'ae 'Eiki. ²³Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²⁴Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'eku 'ofa 'ia Kalaisi Sisu. 'Emeni.

Vahe

2 Kolinitō

KI HE KAKAI

Vahe

3 'Oku fakafiemālie'i 'akinautolu 'e he 'apostolo 'i he ngaahi mamahi, 'i he'ene lau ki he fakafiemālie mo e fakamo'ui kuo fai 'e he 'Otua ma'ana, 8 Kae lahi 'aupito 'i he'ene tu'utāmaki 'i 'Esia. 12 Pea 'oku ne fakamo'oni mei hono loto 'o'ona, mo homau loto, ki he angatotonu na'a ne malanga'aki ai 'ae mo'oni ta'eliliu 'oe ongoongolelei. 15 'Oku ne fakahā hono 'uhinga 'o 'ene ta'e'alu atu kiate kinautolu.

1 KO AU PAULA, ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi 'i he finangalo 'oe 'Otua, pea mo Timote ko hotau kāinga, ki he siasi 'oe 'Otua 'oku 'i Kolinitō, fakataha mo e kāinga mā'oni'oni fulipē 'oku 'i 'Akeia kotoa pē: ² Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa mo e melino mei he 'Otua ko 'etau Tamai, pea mei he 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ³ Fakafeta'i ki he 'Otua, mo e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ko e Tamai 'ae ngaahi 'alo'ofa, mo e 'Otua 'oe fiemālie kotoa pē; ⁴ 'Aia 'oku ne fakafiemālie'i 'akimautolu 'i he'emaui mamahi kotoa pē, koe'uhi ke mau fa'a fai ai ke fakafiemālie'i 'akinautolu 'oku mamahi'ia, 'aki 'ae fakafiemālie ko ia 'aia 'oku fakafiemālie'i 'aki 'akimautolu 'e he 'Otua. ⁵ He 'oku hangē 'ae tupulekina 'oe ngaahi mamahi 'a Kalaisi 'iate kimautilu, 'oku pehē, 'oku tupulekina foki 'emaui fiemālie 'ia Kalaisi. ⁶ Pea kapau 'oku mau mamahi, ko e me'a ia ki ho'omou fiemālie mo e fakamo'ui, 'aia 'oku ngāue lelei ke mau fa'a kātaki 'ae ngaahi mamahi ko ia 'oku mau kātaki foki: pea kapau kuo fakafiemālie'i 'akimautolu, ko ho'omou fakafiemālie ia mo e fakamo'ui. ⁷ Pea 'oku tu'uma'u pe 'emaui amanaki lelei kiate kimoutolu, ko 'emaui 'ilo, ko e me'a 'i ho'omou kau 'i he ngaahi mamahi, te mou kau foki 'i he fiemālie. ⁸ He 'oku 'ikai ko homau loto ke mou ta'e'ilo, 'e kāinga, ki he'emaui ngaahi mamahi na'e hoko kiate kimautilu 'i 'Esia, koe'uhi na'e ta'omia lahi hake 'aupito ia 'i he'emaui mālohi, ko ia na'e 'ikai ai te mau 'amanaki ki he mo'ui: ⁹ Ka na'a mau ongo'i kuo tukupau 'akimautolu ki he mate, koe'uhi ke 'oua na'a mau falala kiate kimautilu, ka ki he 'Otua 'aia 'oku ne fokotu'u hake 'ae mate: ¹⁰ 'Aia na'a ne fakamo'ui 'akimautolu mei he mate lahi ko ia, pea 'oku ne kei fakamo'ui: pea 'oku mau falala te ne kei fakamo'ui pe; ¹¹ 'I he tokoni fakataha 'akimoutolu foki 'i he lotua 'akimautolu, koe'uhi ko e foaki kuo tuku kiate kimautilu 'i he kau 'ae tokolahi, 'e 'atu ai 'ae fakafeta'i 'e he tokolahi koe'uhi ko kimautilu. ¹² He ko 'emaui fiefia'anga eni, ko e fakamo'oni 'o homau loto,

koe'uhi 'i he loto taha, mo e mo'oni faka'otua, kae 'ikai 'i he poto fakakakano, kae 'i he 'ofa 'ae 'Otua, kuo mau fai homau lakanga 'i he māmani, kae lahi taha pe kiate kimoutolu. ¹³ He 'oku 'ikai te mau tohi ha me'a kehe kiate kimoutolu, ka ko ia pe 'oku mou 'ilo mo tui ki ai; pea 'oku ou 'amanaki ke mou tui 'o a'u ki he ngata'anga; ¹⁴ 'O hangē ko e 'ilo 'akimautolu foki 'e homou ni'ihhi, ko homou fiefia'anga 'akimautolu, 'io, 'o hangē 'oku 'amautilu 'akimoutolu 'i he 'aho 'oe 'Eiki ko Sisu. ¹⁵ Pea 'i he tui ni na'aku loto ke 'alu atu kiate kimoutolu 'i mu'a, koe'uhi ke mau ma'u hono ua 'oe me'a'ofa; ¹⁶ Pea ke u 'alu atu 'iate kimoutolu ki Masitōnia, pea ke u toe ha'u mei Masitōnia kiate kimoutolu, pea ke 'iate kimoutolu ke moimoi'i au 'i hoku fononga ki Siutea. ¹⁷ Pea 'i he'eku loto ki ai, na'aku va'iva'inga 'aki? Pe ko e ngaahi me'a 'oku ou tu'utu'uni, 'oku ou tu'utu'uni 'o fakatatau ki he kakano, koe'uhi ke 'iate au 'ae "'Io 'io," mo "'Ikai 'ikai?" ¹⁸ Ka 'oku mo'oni 'ae 'Otua, ko 'emaui lea atu kiate kimoutolu na'e 'ikai ko e "'Io" mo "'Ikai." ¹⁹ He ko e 'Alo 'oe 'Otua, ko Sisu Kalaisi, 'aia na'e malanga'aki kiate kimoutolu 'ekimautolu, 'io, 'e au mo Silivenusi mo Timote, na'e 'ikai ko e "'Io" mo "'Ikai," ka na'e "'Io" pe 'iate ia. ²⁰ He ko e ngaahi tala'ofa kotoa pē 'ae 'Otua 'oku "'Io" pe 'iate ia, pea "'Emeni" 'iate ia, ki he ongoongolelei 'oe 'Otua 'iate kimautilu. ²¹ Pea ko e 'Otua ia, 'aia 'oku ne fakatu'uma'u 'akimautolu fakataha mo kimoutolu 'ia Kalaisi, pea ko ia ia ne ne pani 'akitautolu; ²² 'Aia kuo ne faka'ilonga foki 'akitautolu, 'o ne foaki mai 'ae fakamo'oni, ko e Laumālie 'i hotau loto. ²³ Ka 'oku ou ui ki he 'Otua ke ne fakamo'oni ki hoku laumālie, ko e me'a 'i he'eku 'ofa kiate kimoutolu, 'oku te'eki te u 'alu atu ai ki Kolinitō. ²⁴ Ka 'oku 'ikai ko e me'a ke mau pule'i ho'omou tui, ka ko e kau tokoni ki ho'omou fiefia: he 'oku mou tu'u 'i he tui.

1 Kuo fakahā 'e Paula 'ae 'uhinga 'o 'ene ta'e'alu atu kiate kinautolu, 6 Pea ne fekau ke nau fakamolemolea mo fakafiemālie'i 'ae tokotaha ko ia na'e tukua, 10 'O hangē foki ko e fakamolemolea ia 'e Paula 'i he'ene fakatomala mo'oni, 12 'O ne fakamatala ai hono 'uhinga 'o 'ene 'alu mei Taloasi ki Masitōnia, 14 Mo e foaki 'e he 'Otua ke 'aonga lahi 'aupito 'ene malanga 'i he potu kotoa pē.

2 KA na'e pau hoku loto ki he me'a ni, 'e 'ikai te u toe 'alu atu kiate kimoutolu 'i he mamahi. ² He kapau 'oku ou fakamamahi'i 'akimoutolu, pea ko hai ia

'oku ne fakafiefia'i au, ka ko ia kuo fakamamahi'i 'iate au? ³ Ko ia ne u tohi ai 'ae me'a ko ia kiate kimoutolu, telia na'a 'i he'eku hoko atu, teu mamahi meiate kinautolu 'oku totonu ke u fiefia ai; pea 'oku ou falala kiate kimoutolu kotoa pē, ko 'eku fiefia ko e fiefia ia 'o kimoutolu kotoa pē. ⁴ He ne u tohi atu kiate kimoutolu 'i he mamahi lahi mo e feinga loto mo e lo'imata lahi: ka na'e 'ikai ke mou mamahi ai, ka koe'uhi ke mou 'ilo 'ae 'ofa 'oku ou ma'u 'o lahi 'aupito kiate kimoutolu. ⁵ Pea kapau kuo fai fakamamahi 'e ha taha, 'oku 'ikai teu mamahi au, kae 'i he ni'ihī pe: ke 'oua na'aku fakamāfasia 'akimoutolu kotoa pē. ⁶ Pea kuo lahi ki he tokotaha ko ia 'a 'etau tautea ni, 'aia na'e 'ai 'e he tokolahi. ⁷ Ko ia ke 'oua, ka mou fakamolemole mu'a, pea fakafiemālie'i ia, telia na'a fōngia hifo 'ae tokotaha ko ia 'i he mamahi lahi. ⁸ Ko ia 'oku ou kole atu kiate kimoutolu ke mou fakamo'oni 'ae 'ofa kiate ia. ⁹ He ko e me'a ko ia na'aku tohi ai foki, koe'uhi ke u 'ilo ai ha faka'ilonga kiate kimoutolu, pe 'oku mou talangofua ki he ngaahi me'a kotoa pē. ¹⁰ Ko ia 'oku mou fakamolemole ha me'a ki ai, 'oku ou *fakamolemolea* foki: pea ko ia kuo u fakamolemolea, 'o kapau ne u fakamolemolea ha me'a, *na'aku fai* ia koe'uhi ko kimoutolu 'i he 'ao 'o Kalaisi; ¹¹ Telia na'a kākaa'i 'akitautolu 'e Sētane: he 'oku 'ikai te tau vale ki he'ene ngaahi filio'i. ¹² Ka 'i he'eku hoko atu ki Taloasi, ke malanga'aki 'ae ongoongolelei 'o Kalaisi, pea fakaava 'e he 'Eiki 'ae matapā kiate au, ¹³ Na'e 'ikai ha fiemālie 'i hoku loto, koe'uhi na'e 'ikai teu fe'iloaki mo hoku tokoua ko Taitusi: pea hili 'e-mau māvae mo kinautolu, peau 'alu mei ai ki Masitōnia. ¹⁴ Pea ko eni, fakafeta'i ki he 'Otua, 'aia 'oku ne foaki ke mau fa'a ikuna 'ia Kalaisi, pea 'oku ne fofola atu 'ae ngangatu 'o 'ene 'ilo 'iate kimautolu 'i he potu kotoa pē. ¹⁵ He ko e ngangatu lelei 'o Kalaisi 'akimautolu ki he 'Otua, 'iate kinautolu kuo fakamo'ui, pea 'iate kinautolu 'oku faka'auha: ¹⁶ Ko e nanamu 'oe mate ki he mate ki he ni'ihī; pea ki he ni'ihī ko e nanamu 'oe mo'ui ki he mo'ui. Pea ko hai 'oku taau mo e ngaahi me'a ni? ¹⁷ He 'oku 'ikai te mau hangē ko e tokolahi, 'oku fai kākā 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua: ka 'i he mo'oni, ka 'i he 'Otua, pea 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'oku mau lea kia Kalaisi.

1 Telia na'a pehē 'e he kau akonaki loi 'oku pole-pole launoa 'a Paula, ko ia 'oku ne fakahā 'ae tui mo e ngaahi ngāue lelei 'oe kau Kolinitō ko e fakaongolelei lahi ia 'o 'ene ngāue fakafiefekau. 6 Pea ne fai ai 'ae lea fakatātā ki he kau faiefekau 'oe fono mo e kau faiefekau 'oe ongoongolelei, 12 Pea ne fakamo'oni ko 'ene ngāue 'a'ana 'oku fungani lelei lahi, 'o hangē 'oku fungani lelei lahi 'ae ongoongolelei 'oe mo'ui mo e tau'atāina 'i he fono 'oe fakamala'ia.

3 HE 'oku mau toe kamata fakaongolelei atu 'akimautolu? Pe 'oku 'aonga kiate kimautolu, 'o hangē ko e ni'ihī, ha tohi fakaongolelei atu kiate kimoutolu, pe ko e fakaongolelei mai meiate kimoutolu? ² Ko 'e-mau tohi 'akimoutolu, kuo tohi ki homau loto, kuo 'ilo pea lau 'e he kakai kotoa pē: ³ Kuo fakahā fakapapau atu ko e tohi 'a Kalaisi 'akimoutolu kuo me'a ngāue'aki

ai 'akimoutolu, kuo tohi kae 'ikai 'aki 'ae vaitohi, ka ko e Laumālie 'oe 'Otua mo'ui; 'ikai 'i he ngaahi maka lafalafa, ka 'i he kakano 'oe loto. ⁴ Pea ko e me'a 'ia Kalaisi 'oku ai ha'amau tui pehē ki he 'Otua: ⁵ Kae 'ikai hangē 'oku ma'u mafai 'iate kimautolu ke mahalo ki ha me'a meiate kimautolu; ka ko e ma'u mafai 'oku mei he 'Otua; ⁶ 'Aia foki kuo ne teu'i 'akimautolu ko e kau faiefekau fa'a fai 'oe fuakava fo'ou; 'ikai 'oe mata'itohi, ka 'oe laumālie: he 'oku tāmāte'i 'e he mata'itohi, ka 'oku foaki mo'ui 'e he laumālie. ⁷ Pea kapau na'e nāunau'ia 'ae ngāue 'oe mate na'e tohitongi ki he ngaahi maka, 'aia na'e 'ikai fa'a sio fakahangatonu ai 'ae fānau 'a 'Isileli ki he mata 'o Mōse, ko e me'a 'i he malama 'o hono mata; 'aia na'e pau ke ngata: ⁸ Pea 'e 'ikai lahi hake 'aupito hono nāunau 'oe ngāue 'oe Laumālie? ⁹ He kapau 'oku nāunau'ia 'ae ngāue 'oe fakamala'ia, pea 'oku lahi hake 'aupito hono nāunau'ia 'oe ngāue 'oe fakatonuhia. ¹⁰ He ko ia na'e ngaohi ke nāunau'ia, na'e 'ikai hano nāunau 'i he me'a ni, ko e me'a 'i he nāunau 'oku lahi hake. ¹¹ He kapau na'e nāunau'ia 'aia kuo faka'osi, tā 'oku lahi 'aupito hono nāunau 'o ia 'oku tu'uma'u. ¹² Pea ko ia 'i he'ema'u ma'u 'ae 'amanaki lelei pehē, 'oku mau lea 'ilongofua lahi ai. ¹³ Pea 'ikai hangē ko Mōse, na'a ne 'ai 'ae pūlou ki hono mata, pea na'e 'ikai fa'a sio fakamama'u atu 'e he fānau 'a 'Isileli ki he ngata'anga 'o ia kuo faka'osi: ¹⁴ Ka na'e fakakui honau loto: he 'oku a'u ki he 'aho ni, 'oku kei tu'uma'u 'o ta'eue'i 'ae pūlou ko ia 'i he lau 'oe fuakava motu'a: 'ae pūlou ko ia kuo mole 'ia Kalaisi. ¹⁵ Ka 'oku a'u ki he 'aho ni, 'oku kei 'i honau loto 'ae pūlou 'i he lau 'o Mōse. ¹⁶ Ka ko eni, "'Oka tafoki ia ki he 'Eiki, 'e to'o atu 'ae pūlou.'" ¹⁷ Pea "'ko e 'Eiki" 'ae laumālie ko ia: pea ko ia 'oku 'i ai 'ae Laumālie 'oe 'Eiki, 'oku 'i ai 'ae tau'atāina. ¹⁸ Ka 'oku tau vakai kotoa pē, 'o mata ta'epūlou 'i he sio'ata, ki he nāunau 'oe 'Eiki, pea 'oku tau liliu ki hono tatau mei he nāunau ki he nāunau, 'i he Laumālie 'oe 'Eiki.

1 'Oku fakahā 'e Paula 'a 'ene malanga'aki 'ae ongoongolelei 'i he angatotonu mo e fa'a fai lahi, 7 Pea mo e fakaongolelei 'ae māfima'fi 'oe 'Otua 'e he ngaahi mamahi mo e ngaahi fakatanga na'a ne kātaki 'i he 'aho kotoa pē, 12 Pea 'aonga foki ki he siasi, 16 Pea 'aonga ho tupulaki ai 'ae monū'ia ta'engata ki he 'apose'olo.

4 Ko ia 'i he'etau ma'u 'ae ngāue ni, pea 'i he'etau ma'u 'ae 'ofa, 'oku 'ikai ai temau vaivai; ² Ka kuo mau li'aki 'ae ngaahi me'a fufū 'oe fakamā, 'o 'ikai 'a'eva 'i he fiemu'a, pe fai fakakākā 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua; ka 'i he fakahā atu 'ae mo'oni, 'oku mau fakaongolelei atu 'akimautolu ki he loto 'oe tangata taki taha kotoa pē, 'i he 'ao 'oe 'Otua. ³ Pea kapau kuo fakapulou 'ema'u ongoongolelei, kuo fakapulou ia kiate kinautolu 'oku mala'ia: ⁴ 'Akinautolu kuo fakakui honau loto ta'etui 'e he 'otua 'o māmani, telia na'a ulu mai kiate kinautolu 'ae maama 'oe ongoongolelei fakamonū'ia 'o Kalaisi, 'a-ia ko hono tatau 'oe 'Otua. ⁵ He 'oku 'ikai te mau malanga'aki 'akimautolu, ka ko Kalaisi Sisu ko e 'Eiki; mo kimautolu ko ho'omou kau tamaio'eiki koe'uhi ko

Sisu. ⁶ He ko e 'Otua, 'aia na'e fekau "Ke ulu mai 'ae maama mei he po'uli," ko ia kuo ne fakaulo mai ki homau loto, ke fakamāngia 'akimautolu 'i he 'ilo 'oe nāunau 'oe 'Otua, 'i he fofonga 'o Sisu Kalaisi. ⁷ Ka 'oku mau ma'u 'ae koloa ni 'i he ngaahi ipu 'umea, koe'uhi ke 'i he 'Otua hono lelei 'oe mālohi, kae 'ikai 'iate kimautolu. ⁸ He kuo faka'api'api 'akimautolu mei he potu kotoa pē, ka 'oku 'ikai 'efitu'u; mo'ua pe, kae 'ikai ta'e-hatokoni; ⁹ 'Oku fakatanga'i, ka 'oku 'ikai li'aki; kuo lī ki lalo, kae 'ikai tāmāte'i; ¹⁰ 'O fafa fano ma'u aipē 'i homau sino 'ae mate 'a hotau 'Eiki ko Sisu, koe'uhi ke fakahā ai foki 'ae mo'ui 'a Sisu 'i homau sino. ¹¹ He ko kimautolu 'oku mo'ui, 'oku tukuange ma'uaipē ki he mate koe'uhi ko Sisu, koe'uhi ke fakahā ai foki 'ae mo'ui 'a Sisu 'i homau kakano matengofua. ¹² Ko ia 'oku ngāue 'ae mate 'iate kimautolu, ka ko e mo'ui 'iate kimoutolu. ¹³ 'Oku mau ma'u 'ae laumālie ko ia 'oe tui, 'o hangē ko ia kuo tohi, "Na'aku tui, pea ko ia kuo u lea ai; 'oku mau tui foki, pea ko ia 'oku mau lea ai;" ¹⁴ 'O 'ilo ko ia na'a ne fokotu'u hake 'ae 'Eiki ko Sisu, te ne fokotu'u hake 'akimautolu foki 'ia Sisu, 'o 'atu ki hono 'ao fakataha mo kimoutolu. ¹⁵ He 'oku ai 'ae ngaahi me'a kotoa pē koe'uhi ko kimoutolu, pea ke ongoongolelei 'ae 'Otua 'i hono lahi 'oe 'alo'ofa, ko e me'a 'i he fakafeta'i lahi ai 'ae tokolahi. ¹⁶ Ko ia 'oku 'ikai ai te mau vaivai: ka 'i he faka'a'au 'o mole homau tangata 'itu'a, 'oku fakafou 'ae loto 'i he 'aho kotoa pē. ¹⁷ He ko homau mamahi ma'ama'a ni, 'aia 'oku 'osingofua, 'oku fakatupu ma'amautolu 'ae lelei 'oku lahi hake fakamanavahē 'aupito 'aupito pea mamafa mo ta'engata; ¹⁸ Kae 'ikai 'i he 'emau siofia 'ae ngaahi me'a 'oku hāmai, ka ko e ngaahi me'a 'oku 'ikai hāmai: he ko e ngaahi me'a 'oku hāmai, 'oku 'osingofua; ka ko e ngaahi me'a 'oku 'ikai hāmai, 'oku ta'engata ia.

1 'Oku fai 'e Paula ke ne loto lelei ma'uaipē 'i he'ene amanaki ki he mo'ui ta'engata, mo e fakamaau lahi, 12 Na'e 'ikai fai pehē ke ne polepole ai, 14 Ka koe'uhi ke mo'ui fo'ou pe, pea mo'ui kia Kalaisi, 'o taau mo ha taha kuo ne ma'u 'ae mo'ui meia Kalaisi, 18 Pea ne fai 'i he'ene kau 'i he ngāue fakalelei ke fakalelei ha ni'hi ki he 'Otua 'ia Kalaisi.

5 HE 'oku mau 'ilo 'oka veteki homau fale kekele, ko e fale fehikitaki ni, 'oku ai homau fale mei he 'Otua, ko e fale na'e 'ikai ngaohi 'e he nima, 'oku ta'engata, 'i he langi. ² He 'oku māpuhoi 'i heni, 'o holi lahi ke mau kofu'aki homau fale 'aia 'oku mei he langi: ³ He koe'uhi 'i he'emau kofu'ia, ke 'oua na'a 'iloa 'oku mau telefua. ⁴ He ko kimautolu 'oku 'i he fale fehikitaki ni, 'oku māpuhoi, kuo māfasia: kae 'ikai koe'uhi ke mau ta'ekofu'ia, kae kofu'aki, koe'uhi ke folo hifo 'ae matengofua 'i he mo'ui. ⁵ Pea ko ia kuo ne ngaohi 'akimautolu ki he me'a ko eni, ko e 'Otua ia, 'aia kuo ne foaki foki kiate kimautolu hono fakamo'oni 'oe Laumālie. ⁶ Ko ia 'oku mau lototo'a ma'uaipē, 'o 'ilo, lolotonga 'emau 'i heni 'i he sino, 'oku mau nofo kehekehe mo e 'Eiki: ⁷ (He 'oku mau 'a'eva 'i he tui, kae 'ikai 'i he mama-ta:) ⁸ 'Oku mau lototo'a, pea holi ke hiki mu'a mei he sino, ka mau nonofo mo e 'Eiki: ⁹ Ko ia 'oku mau holi ai,

koe'uhi, ka mau ka 'i heni pe mama'o atu, ke lelei 'akimautolu kiate ia. ¹⁰ He kuo pau 'e fakahā 'akitautolu kotoa pē 'i he 'ao 'oe nofo'anga fakamaau 'o Kalaisi; koe'uhi ke ma'u taki taha kotoa pē 'ae ngaahi me'a 'o fakatatau ki he me'a na'a ne fai 'i he sino, pe ko ha lelei ia pe ko ha kovi. ¹¹ Ko ia 'i he 'emau 'ilo 'ae houhau 'oe 'Eiki, 'oku mau fakaloto'i 'ae kakai; ka kuo fakahā atu 'akimautolu ki he 'Otua; pea 'oku ou pehē, kuo fakahā atu ki homou loto foki. ¹² He 'oku 'ikai te mau toe fakaongolelei atu 'akimautolu kiate kimoutolu, kae tuku ke mou vikiviki koe'uhi ko kimautolu, pea ke mou ma'u ha tali kiate kinautolu 'oku vikiviki fakamamata, kae 'ikai 'i he loto. ¹³ He kapau kuo mau vale, 'oku 'i he 'Otua pe: pea kapau 'oku mau poto, ko e me'a ia kiate kimoutolu. ¹⁴ He 'oku fakafeinga'i 'akimautolu 'e he 'ofa 'a Kalaisi; he 'oku pehē homau loto, kapau na'e pekia 'ae tokotaha koe'uhi ko e kakai kotoa pē, pea tā na'e mate kotoa pē: ¹⁵ Pea na'e pekia ia ma'ae kakai kotoa pē, koe'uhi ko kinautolu 'oku mo'ui, ke 'oua na'a nau toe mo'ui kiate kinautolu, ka kiate ia na'e pekia ma'anautolu, pea toetu'u hake. ¹⁶ Ko ia 'oku ngata heni, 'oku 'ikai te mau 'ilo fakakakano pe ha tokotaha: 'io, na'a mo Kalaisi, kapau na'a mau 'ilo fakakakano ia, kuo ngata, 'oku 'ikai te mau kei 'ilo pehē ia. ¹⁷ Ko ia kapau 'oku 'ia Kalaisi ha taha, ko e fakatupu fo'ou ia: kuo mole atu 'ae ngaahi me'a motu'a; vakai, kuo hoko 'o fo'ou 'ae ngaahi me'a kotoa pē. ¹⁸ Pea 'oku mei he 'Otua 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia na'a ne fakalelei 'akimautolu kiate ia 'ia Sisu Kalaisi, pea kuo ne tuku kiate kimautolu 'ae fakamatala 'oe fakalelei; ¹⁹ Koe'uhi na'e 'ia Kalaisi 'ae 'Otua, 'o ne fakalelei 'a māmani kiate ia, 'o 'ikai lau kiate kinautolu 'enau ngaahi fai hala; pea kuo ne tuku kiate kimautolu 'ae fakaongoongo 'oe fakalelei. ²⁰ Pea ko eni, ko e kau faifekau 'akimautolu koe'uhi ko Kalaisi, 'o hangē 'oku fakakolekole 'ae 'Otua 'iate kimautolu: 'oku mau kole ko e fetongi 'o Kalaisi, mou fakalelei mo e 'Otua. ²¹ He na'a ne ngaohi ia, 'aia na'e 'ikai ha'ane angahala, koe feilaulau 'i he angahala koe'uhi ko kitautolu; kae hoko ai 'akitautolu ko e mā'oni'oni 'ae 'Otua 'iate ia.

1 Kuo ne fakamo'oni 'e ia ko e faifekau mo'oni 'a Kalaisi, 'i he'ene ngaahi akonaki, 3 Mo e mo'ui angatonu, 4 Mo e fa'a kātaki 'ae ngaahi me'a fakamamahi mo e ngaahi me'a fakamā kehekehe kotoa pē koe'uhi ko e ongoongolelei. 10 'Aia 'oku ne fa'a lea ai kiate kinautolu koe'uhi kuo mato'o hono loto kiate kinautolu, 13 Pea ne amanaki ke pehē foki 'enau 'ofa kiate ia, 14 Ko e enginaki ke mavahe mei he nofo fakataha mo e uli'i 'oe kau tauhi tamapua, he ko e ngaahi fale tapu 'akinautolu 'oe 'Otua mo'ui.

6 Ko ia ko kimautolu, ko e kaunga ngāue fakataha, 'oku mau fakakolekole foki ke 'oua na'a mou ma'u tōnoa 'ae 'ofa 'ae 'Otua. ² (He 'oku pehē 'e ia, "Kuo u ongo'i koe 'i he kuonga tu'utu'umālie, pea 'i he 'aho fakamo'ui kuo u tokoni'i koe:" vakai, ko eni 'ae kuonga tu'utu'umālie: vakai, ko eni 'ae 'aho 'oe fakamo'ui.) ³ Ke 'oua na'a ai ha tūkia'anga 'i ha me'a 'e taha, koe'uhi ke

'oua na'a fakaongokovi 'ae ngāue: ⁴ Ka mau fakaongolelei atu 'akimautolu 'i he ngaahi me'a kotoa pē, 'o taau mo e kau faifekau 'ae 'Otua, 'i he fa'a kātaki, 'i he ngaahi mamahi, 'i he ngaahi masiva, 'i he ngaahi fakamamahi lahi, ⁵ 'I he haha, 'i he nofo fale fakapōpula, 'i he maveuveu, 'i he ngaahi ngāue mamafa, 'i he fa'a le'o, 'i he fa'a 'aukai; ⁶ 'I he mā'oni'oni, 'i he 'ilo, 'i he kātaki fuoloa, 'i he anga'ofa, 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 'i he 'ofa ta'eloi, ⁷ 'I he lea 'oe mo'oni, 'i he mālohi 'ae 'Otua, 'i he mahafutau 'oe mā'oni'oni 'i he nima to'o-mata'u pea 'i he to'ohema, ⁸ 'I he faka'apa'apa mo e ta'efaka'apa'apa, 'i he ongokovi mo e ongolelei: 'o hangē ko e kau kākā, ka 'oku mo'oni; ⁹ Hangē ko e ta'e'ilo, ka 'oku 'ilo lahi; hangē ko e mate, pea 'iloange, 'oku tau mo'ui; hangē ko e tautea, ka 'oku 'ikai tā-mate'i; ¹⁰ Hangē ko e loto mamahi, kamau fiefia ma'uaipe; hangē ko e masiva, ka 'oku mau fakakoloa'ia 'ae tokolahi; hangē ko e ta'ema'u-ha-me'a, ka 'oku ma'u 'ae me'a kotoa pē. ¹¹ 'Ae kakai Kolinitō, 'oku matō'o homau ngutu kiate kimoutolu, 'oku tupu 'o lahi homau loto. ¹² 'Oku 'ikai te mou 'efihia 'iate kimautolu, ka 'oku mou 'efihia 'i he 'ofa 'amoutolu pe. ¹³ Pea ko eni, ko hono totongi 'i he me'a ni, ('oku ou lea 'o hangē ki he'eku fānau) ke faka'ata'atā 'akimoutolu foki. ¹⁴ 'Oua na'a mou kau fakataha mo e kakai ta'etui: he 'oku feohi fēfē 'ae mā'oni'oni mo e ta'emā'oni'oni? Pea 'oku feohi fēfē 'ae maama mo e po'uli? ¹⁵ Pea 'oku kau taha fēfē 'a Kalaisi mo Pileali? Pea 'oku 'inasi taha 'i he hā 'aia 'oku tui mo e ta'etui? ¹⁶ Pea 'oku fai tatau 'i he hā 'ae fale tapu 'oe 'Otua mo e ngaahi tamapua? He ko e fale tapu 'akimoutolu 'oe 'Otua mo'ui; 'o hangē ko e folofola 'ae 'Otua, "Te u nofo'ia 'akinautolu, 'o 'eve'eva 'iate kinautolu; pea ko honau 'Otua au, pea ko hoku kakai 'akinautolu." ¹⁷ 'Oku pehē 'e he 'Eiki, "Ko ia mou ha'u meiate kinautolu, pea ke 'ata'atā 'akimoutolu, pea 'oua na'a ala ki he ta'ema'a; pea te u ma'u 'akimoutolu:" ¹⁸ 'Oku pehē 'e he 'Eiki Māfima'afi, "Te u 'iate kimoutolu ko e Tamai, pea ko hoku ngaahi foha mo e ngaahi 'ofefine 'akimoutolu."

1 'Oku ne fai pe 'ene akonaki ke nau mo'ui mā'oni'oni, 2 Pea ke nau 'ofa kiate ia 'o hangē pe ko 'ene 'ofa kiate kinautolu. 3 Pea telia na'a hangē 'oku 'ikai ke ne tui ki he'enu 'ofa, 'oku ne fakahā 'ae fiemālie lahi na'a ne ma'u 'i he'ene ngaahi mamahi, ko e me'a 'i he ongoongolelei na'e 'alu mo Taitusi, ko e fakahā 'o 'enu mamahi 'o taau mo e 'Otua 'aia na'e tupu mei he 'uluaki tohi 'a Paula kiate kinautolu, 13 Pea mo e nau 'ofa on-gongofua mo e talangofua kia Taitusi, 'o fakatatau ki he'ene tomu'a vikiviki 'iate kinautolu.

7 KO IA, 'e kāinga 'ofeina, 'i he'etau ma'u 'ae ngaahi talā'ofa ni, ke tau fakama'a 'akitautolu mei he 'uli kotoa pē 'oe kakano mo e laumālie, 'o fakahaohaoa 'ae mā'oni'oni 'i he manavahē ki he 'Otua. ² Mou ma'u 'akimautolu; na'e 'ikai te mau fai ta'etotonu ki ha tokotaha, na'e 'ikai te mau fakaangahala'i ha tokotaha, na'e 'ikai te mau kākā'i ha tokotaha. ³ 'Oku 'ikai te u lea ko ha tautea: he kuo 'osi 'eku tala atu, 'oku mou 'i homau

loto ke mau mate mo mo'ui mo kimoutolu. ⁴ 'Oku lahi 'eku fa'a lea atu kiate kimoutolu, 'oku ou vikiviki lahi koe'uhi ko kimoutolu: kuo fakafonu au 'i he fiemālie, 'oku ou fiefia lahi 'aupito 'i he'emaui mamahi kotoa pē. ⁵ Koe'uhi 'i he'emaui hoko ki Masitōnia, na'e 'ikai ha mālōlō ki homau kakano, ka na'e fakamamahi 'akimautolu mei he potu kotoa pē; na'e 'itu'a 'ae ngaahi tau, pea 'i loto 'ae manavahē. ⁶ Ka ko e 'Otua, 'oku ne fakafiemālie'i 'akinautolu kuo lī ki lalo, na'a ne fakafiemālie'i 'akimautolu, 'i he ha'u 'a Taitusi; ⁷ Pea na'e 'ikai 'i he'ene ha'u pe, ka 'i he fakafiemālie 'aia na'e fakafiemālie ai ia 'iate kimoutolu, 'i he'ene tala kiate kimautolu ho'omou holi lahi, mo ho'omou mamahi, mo ho'omou feinga kiate au; ko ia na'e 'āsili ai 'eku fiefia. ⁸ He 'oku 'ikai te u fakatomala 'i he'eku fakamamahi 'akimoutolu 'aki 'ae tohi, ka na'aku fakatomala ai: he 'oku ou vakai ko e tohi ko ia, kuo ne fakamamahi 'akimoutolu, kae fuoloa si'i pe. ⁹ Ka ko eni, 'oku ou fiefia, 'oku 'ikai 'i homou fakamamahi, ka 'i homou mamahi ki he fakatomala: he na'a mou mamahi 'o tāau mo e 'Otua, ke 'oua na'a mou masiva 'i ha me'a 'e taha 'iate kimautolu. ¹⁰ He ko e mamahi 'oku taau mo e 'Otua 'oku ne langaki 'ae fakatomala ki he fakamo'ui, 'e 'ikai toe fakatomala ai: ka ko e mamahi fakamaama, 'oku ne langaki 'ae mate. ¹¹ Vakai eni ki he me'a ni pe, 'a ho'omou mamahi 'o taau mo e 'Otua, ki he fa'a fai na'a ne fakatupu 'iate kimoutolu, 'io, 'ae faka'ata'atā 'o kimoutolu, 'ae faka'ise'isa, 'ae manavahē, 'ae holi lahi, 'io, 'ae fai feinga, 'a 'etau tautea! Kuo mou fakahā 'aki ia kotoa pē 'a ho'omou 'ata'atā 'i he me'a ni. ¹² Ko ia ne u tohi kiate kimoutolu, ka na'e 'ikai koe'uhi ko ia pe na'e fai 'ae kovi, pe ko ia pe na'a ne mamahi 'i he kovi, ka koe'uhi ke hā ai kiate kimoutolu 'emaui tokanga kiate kimoutolu 'i he 'ao 'oe 'Otua. ¹³ Ko ia na'a mau fiemālie 'i ho'omou fiemālie: pea na'e lahi hake 'aupito 'emaui fiefia koe'uhi ko e fiefia 'a Taitusi, he na'e fakafiemālie'i hono laumālie 'ekimoutolu kotoa pē. ¹⁴ He kapau na'aku polepole 'i ha me'a kiate ia koe'uhi ko kimoutolu, 'oku 'ikai te u mā ai; kae hangē ko 'emaui lea kimoutolu 'i he me'a kotoa pē, 'oku pehē pe mo 'emaui polepole 'i he 'ao 'o Taitusi, 'oku 'ilo ia ko e mo'oni. ¹⁵ Pea ko 'ene manava'ofa 'oku lahi hake 'aupito kiate kimoutolu, 'i he'ene manatu ki he talangofua 'amoutolu kotoa pē, pea mo ho'omou ma'u ia 'i he manavahē mo e tetetete. ¹⁶ Pea 'oku ou fiefia 'i he'eku falala kiate kimoutolu 'i he me'a kotoa pē.

1 'Oku ne ue'i 'akinautolu ke mau tānaki 'ae koloa lahi ma'ae kāinga mā'oni'oni kae masiva 'i Selūsalema, 'o hangē ko e fai 'e he kāinga 'i Masitōnia, 7 'Oku ne ue'i 'akinautolu 'aki 'enu tomu'a fie fai, 9 Mo e ngāue 'ofa 'a Kalaisi, 14 Pea mo e 'aonga fakalaumālie 'e hoko ai kiate kinautolu: 16 'Oku ne fakaongolelei 'ae angatonu mo e loto fa'a fai 'a Taitusi, pea mo e kāinga kehe, 'akinautolu na'e akonaki mo fakaongolelei 'e Paula ke nau fai 'ae ngāue ko ia.

8 PEA ko eni, 'e kāinga, 'oku mau faka'ilo atu kiate kimoutolu 'ae 'ofa 'ae 'Otua kuo foaki ki he ngaahi

siasi 'o Masitōnia; ² Koe'uhi na'e tupulekina 'enau fiefia 'i he 'ahi'ahi lahi 'i he me'a mamahi, pea tupulekina 'o lahi 'enau foaki kae lolotonga 'enau masiva lahi. ³ He 'oku ou fakamo'oni ki he'enau mafai mei honau loto, 'io, 'o lahi hake 'i he'enau fa'a fai; ⁴ Mo nau kole fakamātoato kiate kimautolu ke mau ma'u 'ae foaki, pea mau kau ki hono tauhi mā 'ae kakai mā'oni'oni. ⁵ Pea 'ikai ke hangē ko 'emau 'amanaki, ka na'a nau fuofua foaki 'akinautolu ki he 'Eiki, pea kiate kimautolu foki 'i he finangalo 'oe 'Otua. ⁶ Ko ia na'a mau pehē ai kia Taitusi, ko e me'a 'i he'ene kamata fai, ke ne faka'osi 'ae ngāue ko ia 'iate kimoutolu foki. ⁷ Ko ia, pea 'i ho'omou tupulekina 'i he me'a kotoa pē, 'i he tui, mo e lea, mo e 'ilo, mo e fa'a fai kotoa pē, pea mo ho'omou 'ofa kiate kimautolu, ke mou tupulekina 'i he lelei ni foki. ⁸ 'Oku 'ikai teu tala eni ko e fekau, ka ko e me'a 'i he fiefia fai 'oe ni'ihi, pea ke, fakamo'oni 'aki 'ae mo'oni 'o ho'omou 'ofa. ⁹ He 'oku mou 'ilo 'ae 'u-lungāanga lelei 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'a 'ene mo-hu koloa'ia, ka na'e hoko 'o masiva koe'uhi ko kimoutolu, koe'uhi 'i he'ene masiva ke mou koloa'ia ai. ¹⁰ Pea 'i he me'a ni 'oku ou enginaki'i: he 'oku 'aonga ia kiate kimoutolu, he kuo mou tomu'a kamata fai, pea 'oku 'ikai ko ia pe, ka na'a mou fie fai talu 'ae ta'u kuo hili. ¹¹ Pea ko eni, fakato'oto'o 'a hono fai; ke hangē ko e fie loto ki ai, pea ke pehē foki 'ae fie fai mei he me'a 'oku mou ma'u. ¹² He kapau 'oku ai 'ae loto lelei ki ai, 'e lau ia, 'o fakatatau ki he me'a 'oku ma'u 'e he tangata, ka e 'ikai fakatatau mo ia 'oku 'ikai te ne ma'u. ¹³ 'Oku 'ikai *fai eni* koe'uhi ke fiemālie 'ae ni'ihi, kae māfasia 'akimoutolu: ¹⁴ Ka 'i he fakatatau 'i he kuonga ni ho'omou ma'ume'a lahi ki he'enau masiva, ke hoko ai 'enau ma'ume'a lahi *ko e tokoni* ki ho'omou masiva foki koe'uhi ke fakatatau pe: ¹⁵ 'O hangē ko ia kuo tohi, "Ko ia *na'a ne tānaki* 'o lahi, na'e 'ikai hano toe; pea ko ia *na'e tānaki* 'o si'i, na'e 'ikai ha'ane masiva." ¹⁶ Kae fakafeta'i ki he 'Otua, 'aia na'e 'ai ki he loto 'o Taitusi 'ae tokanga lahi ko ia kiate kimoutolu. ¹⁷ He ko e mo'oni na'a ne tali 'ae enginaki; ka na'e mu'omu'a hono loto ki ai, na'e 'alu atu ia kiate kimoutolu ko hono loto pe. ¹⁸ Pea kuo mau fekau mo ia 'ae kāinga 'oku 'ofeina 'e he ngaahi siasi kotoa pē, koe'uhi ko e ongoongolelei; ¹⁹ Pea 'oku 'ikai ko ia pe, ka ke ongoongolelei ai 'ae 'Eiki pe ko ia, pea mo homou loto fie fai: ²⁰ 'O vakai eni, ke 'oua na'a lau'ikovi 'akimautolu 'e ha tokotaha 'i he me'a lahi ni 'oku mau tauhi: ²¹ He 'oku mau tokonaki 'ae ngaahi me'a matamatalelei, 'ikai 'i he 'ao 'oe 'Eiki pe, kae 'i he 'ao 'oe kakai foki. ²² Pea kuo mau fekau mo kinaua hotau kāinga, 'aia kuo liunga lahi 'emau 'ilo 'ene fa'a fai 'i he ngaahi me'a lahi, ka ko eni, 'oku 'āsili 'ene fa'a fai, 'i he'ene fa'aki mālohi atu kiate kimoutolu. ²³ Pea ko Taitusi, ko hoku tokoua ia mo e kaunga ngāue kiate kimoutolu: pea ko homau kāinga, ko e kau faifekau 'ae ngaahi siasi mo e nāunau 'a Kalaisi 'akinautolu. ²⁴ Ko ia mou fakahā kiate kinautolu, 'i he 'ao 'oe ngaahi Siasi, ha fakamo'oni 'o ho'omou 'ofa, pea mo e mau vikiviki koe'uhi ko kimoutolu.

1 'Oku ne fakahā hano 'uhinga 'o 'ene tomu'a fekaua 'a Taitusi mo e kāinga, ka kuo ne 'ilo 'enau fie fai. 6 Pea 'oku ne ue'i 'akinautolu ki he ngaahi foaki lahi, he ko e tūtuu'i 'oe tenga lelei, 10 'Aia te nau toe ma'u mo hono tupu 'o lahi, 13 Pea tupu ai 'ae feilaulau lahi 'oe ngaahi fakafeta'i ki he 'Otua.

9 PEA ko e me'a 'i he tokoni ki he kāinga mā'oni'oni, 'oku ta'e'aonga 'eku tohi kiate kimoutolu. ² He 'oku ou 'ilo homou loto lelei, 'aia na'aku polepole ai 'iate kimoutolu kiate kinautolu 'i Masitōnia, koe'uhi 'oku talu 'ae ta'u 'e taha mo e teu ki ai 'a 'Akeia; pea ko ho'omou fai feinga kuo langaki 'ae tokolahi. ³ Ka kuo u fekau 'ae kāinga, telia na'a ta'e'aonga 'a 'emau polepole 'iate kimoutolu 'i he me'a ni; kae hangē ko 'eku tala, ke mou teuteu pe: ⁴ Telia na'a 'iloange, te mau 'alu atu mo ha ni'ihi 'o Masitōnia, pea 'ilo 'akimoutolu 'oku te'eki ai teuteu, pea mā ai 'akimautolu ('oku 'ikai teu pehē 'akimoutolu) 'i he polepole lahi ni. ⁵ Ko ia na'aku pehē ai 'oku 'aonga 'eku enginaki 'ae kāinga, koe'uhi ke nau 'alu mu'omu'a kiate kimoutolu, 'o tomu'a fakama'opo'opo ho'omou me'a'ofa, 'aia na'e tomu'a lea ki ai, koe'uhi ke teu pe ia, 'o ngali mo e me'a foaki, kae 'ikai hangē 'oku 'i he manumanu. ⁶ Ka ko eni, Ko ia 'oku tūtuu'i fakasi'isi'i, 'e utu fakasi'isi'i foki; pea ko ia 'oku tūtuu'i lahi, 'e utu lahi foki. ⁷ Ke foaki 'e he tangata taki taha 'o hangē ko ia kuo pau hono loto ki ai, kae 'ikai 'i he mamahi, pe 'i hono pule'i: he 'oku 'ofa 'ae 'Otua ki ha foaki fiefia. ⁸ Pea 'oku mafai 'e he 'Otua ke fakatupulekina 'ae ngaahi me'a lelei kotoa pē kiate kimoutolu; koe'uhi 'i he mahu lahi ma'uaipe 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē, ke mou fa'a fai 'ae ngāue lelei kotoa pē: ⁹ (Hangē ko ia kuo tohi, "Kuo tufaki atu 'e ia; kuo foaki 'e ia ki he masiva: pea 'e tu'uma'u 'ene mā'oni'oni 'o ta'engata." ¹⁰ Pea ko eni, ko ia 'oku ne foaki 'ae tenga'i 'akau ki he tūtuu'i, 'ofa ke ne foaki 'ae mā ke mou kai, pea fakatupu ho'omou tenga kuo tūtuu'i, pea fakalahi 'ae ngaahi fua 'o ho'omou mā'oni'oni;) ¹¹ Koe'uhi ke fakama'ume'a'i 'akimoutolu 'i he me'a kotoa pē ki he fa'a foaki lahi, 'aia 'oku tupu ai 'ae fakafeta'i ki he 'Otua 'iate kimautolu. ¹² He ko e tauhi atu 'oe ngāue ni, 'oku 'ikai ngata 'i he tokoni ki he masiva 'oe kāinga mā'oni'oni, ka 'oku tupulekina ia 'i he ngaahi fakafeta'i lahi ki he 'Otua; ¹³ Pea 'i he fakamo'oni 'oe tokoni ni, 'oku nau fakamālō ki he 'Otua 'i ho'omou tangofua 'oku fakahā ni ki he ongoongolelei 'a Kalaisi, pea 'i ho'omou tufaki lahi kiate kinautolu, pea ki he kakai kotoa pē; ¹⁴ Pea 'i he'enau lotua 'akimoutolu, mo e holi lahi kiate kimoutolu, koe'uhi ko e 'ofa lahi 'ae 'Otua 'oku 'iate kimoutolu. ¹⁵ Fakafeta'i ki he 'Otua, koe'uhi ko 'ene foaki 'oku ta'efa'alaua.

1 'Oku fakahā 'e Paula 'ae mafai mo e pule fakalaumālie kuo tuku kiate ia ki he ngaahi ngāue kotoa pē, ko e me'a ke 'ilo 'e he kau 'aposestolo loi na'a nau lea kovi ki he anga 'oe sino 'o Paula, 7 'O ne fakapapau atu kiate kinautolu 'oka 'alu atu ia te nau 'ilo 'oku tatau 'ae mālohi 'o 'ene lea 'iate kinautolu, mo 'ene tohi ka 'oku kei mama'o, 12 Pea ne valoki'i 'akinautolu 'i he'enau laka 'alu 'o mama'o 'i

honau lakanga, mo 'enau polepole 'i he ngaahi ngāue 'ae kau tangata kehe.

10 PEa ko au Paula, ko au 'oku matamatavaivai 'o kau ka 'iate kimoutolu, ka 'i he'eku mama'o 'oku ou loto mālohi kiate kimoutolu, 'oku ou fakakolekole kiate kimoutolu 'i he angavaivai mo e angamalū 'a Kalaisi: ² Ka 'oku ou kole, koe'uhi ke 'oua na'aku loto mālohi 'i he'eku 'iate kimoutolu, 'i he pule ko ia 'oku ou 'amanaki ke u fai mālohi ai ki he nī'ihi, 'oku nau lau kiate kimaoutolu 'o hangē 'oku mau 'a'eva 'o fakatatau mo e kakano. ³ He neongo 'oku mau 'a'eva 'i he kakano, ka 'oku 'ikai te mau tau fakakakano: ⁴ (He ko e mahafutau 'o 'emau tau 'oku 'ikai fakakakano, ka 'oku mālohi lahi 'i he 'Otua ke holoki hifo ai 'ae ngaahi kolo mālohi;) ⁵ 'O holoki ki lalo 'ae ngaahi fakakaukau, mo e me'a mā'olunga kotoa pē, 'oku ne fakahikihiki ia ki he 'ilo 'oe 'Otua, pea 'oku ne fakavaivai 'ae mahalo kotoa pē ki he talangofua kia Kalaisi; ⁶ Pea 'oku mau tali te u pe ke tautea 'ae talangata'a kotoa pē, 'oka kakato ho'omou talangofua. ⁷ He 'oku mou vakai ki he ngaahi me'a 'o hangē ko hono hā mai 'itu'a? Kapau 'oku ai ha tangata 'oku ne fa'aki kiate ia 'oku 'a Kalaisi ia, ke toe fifili ki he me'a ko ia 'iate ia, koe'uhi 'o hangē 'oku 'a Kalaisi ia, 'oku 'a Kalaisi pehē pe 'akimaoutolu. ⁸ He ka ne lahi hake si'i 'eku polepole 'i he'emau mālohi, 'aia kuo tuku mai 'e he 'Eiki kiate kimaoutolu ke langa 'aki hake, ka 'oku 'ikai ko homou faka'auha, *pehē*, 'e 'ikai te u mā ai: ⁹ Ka 'oku 'ikai te u fie hangē kau ka fakamana'i 'akimoutolu 'aki 'ae ngaahi tohi. ¹⁰ He 'oku nau pehē, "Ko 'ene ngaahi tohi 'oku mamafa mo mālohi; ka 'oku ha vaivai mai *hono* sino, pea ko 'ene lea 'oku kovi." ¹¹ Ke 'ilo 'e he tokotaha ko ia, ko ia 'oku hā 'iate kimaoutolu 'i he lea 'i he ngaahi tohi 'i he'emau mama'o, ko kimaoutolu ai pe ia 'i he ngāue 'oka mau ka 'i ai. ¹² He 'oku 'ikai te mau fa'a fakakau 'akimaoutolu, pe fakatatau 'akimaoutolu, ki he nī'ihi 'oku fakaongolelei atu 'akinautolu: ka ko 'enau fuofua 'akinautolu 'aki 'akinautolu, 'o fakatatau 'akinautolu kiate kinautolu, ko e fai vale ia. ¹³ Ka 'e 'ikai te mau polepole ki he ngaahi me'a 'itu'a atu 'i *homau* lakanga, kae fakatatau ki hono fuofua 'oe lakanga 'aia kuo fuofua 'e he 'Otua kiate kimaoutolu, ko e fuofua 'oku a'u atu foki kiate kimoutolu. ¹⁴ He 'oku 'ikai te mau mafao atu 'akimaoutolu, 'o hangē na'e 'ikai ke mau a'u atu kiate kimoutolu: he kuo mau a'u atu kiate kimoutolu foki 'i he ongoongolelei 'o Kalaisi: ¹⁵ 'Oku 'ikai te mau fa'a polepole ki he ngaahi me'a 'itu'a 'i *homau* lakanga, 'aia ko e ngaahi ngāue 'ae kau tangata kehe; ka 'oku mau 'amanaki lelei, 'oka fakalahi ho'omou tui, ke mau mafola atu 'aupito 'iate kimoutolu kae 'i homau lakanga pe, ¹⁶ Ke mau malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he mama'o atu 'iate kimoutolu, pea 'ikai ke polepole 'i he lakanga ngāue 'ae tangata kehe kuo 'osi teuteu. ¹⁷ "Ka ko ia 'oku polepole, ke polepole ia 'i he 'Eiki." ¹⁸ He 'oku 'ikai ko ia 'oku ne fakaongolelei ia 'e fakamālō ki ai, ka ko ia 'oku fakaongolelei ia 'e he 'Eiki.

1 'Oku pule'i 'a Paula 'e he siasi 'i Kolinitō ke ne fakaongolelei ia 'e ia, 'oku fua'a ia 'i he'enau tokanga lahi ki he kau 'aposestolo loi 'i he'enau tokanga

kiate ia, 5 'Oku 'ikai tomui ia 'i he faka'aposestolo, 7 Na'a ne malanga'aki 'ae ongoongolelei kiate kinautolu, ta'ehatotongi meiate kinautolu, 13 Pea ne fakahā 'oku 'ikai ke tomui ia 'i he kau ngāue kākā 'i he me'a 'oku totonu ke ne ma'u, 23 Kae lahi hake 'aupito ia 'iate kinautolu 'i he ngāue kia Kalaisi mo e ngaahi mamahi kehekehe kotoa pē 'i he'ene ngāue fakafaifekau.

11 TAUMAIĀ 'oku mou fa'a kātaki si'i au 'i he'eku vale: 'io, mou kātaki'i au. ² He 'oku ou fua'a kiate kimoutolu 'i he fua'a faka'otua: he kuo u fakanofu 'akimoutolu ki he 'unoho pe taha, koe'uhi ke u 'atu ai 'akimoutolu ko e tāupo'ou mā'oni'oni kia Kalaisi. ³ Ka 'oku ou manavahē telia na'a hangē ko hono oloa 'e he ngata 'i he'ene kākā'i 'a 'Ivi, 'e pehē 'ae fakahala homou loto mei he angatotonu 'aia 'oku 'ia Kalaisi. ⁴ Pea kapau mo'oni 'oku malanga'aki 'e ia kuo a'u atu, 'ae Sisu 'e taha na'e 'ikai te mau malanga'aki, pea kapau 'oku mou ma'u ha Laumālie 'e taha, 'aia na'e 'ikai te mou ma'u, pe ha ongoongolelei 'e taha, na'e 'ikai te mou ma'u, pea ne'ine'i te mou fa'a kātaki ia. ⁵ Ka 'oku ou lau 'eau 'oku 'ikai si'i te u tomui au 'i he fungani "'aposestolo lahi." ⁶ He neongo 'eku ta'epoto 'i he lea, ka 'oku 'ikai te u *pehē* 'i he 'ilo; ka kuo 'osi hono fakahā lahi atu 'akimaoutolu kiate kimoutolu 'i he ngaahi me'a kotoa pē. ⁷ He ko 'eku fai hala 'a 'eku fakavaivai au kae fakahikihiki ai 'akimoutolu, koe'uhi 'i he'eku malanga'aki kiate kimoutolu 'ae ongoongolelei 'oe 'Otua ta'ehatotongi? ⁸ Na'aku fakamasiva'i 'ae siasi nī'ihi, 'o ma'u *mei ai* 'ae totongi, ke u 'aonga ai kiate kimoutolu. ⁹ Pea 'i he'eku 'i ai mo kimoutolu, peau masiva, na'e 'ikai te u fakamāfasia ha tangata 'e tokotaha: he ko ia na'aku masiva ai, na'e 'omi ia 'e he kāinga na'e ha'u mei Masitōnia: pea kuo u fai 'i he me'a kotoa pē ke 'oua na'aku fakamāfasia 'akimoutolu, pea ko hoku loto teu pehē pe. ¹⁰ 'O hangē 'oku 'iate au 'ae mo'oni 'a Kalaisi, 'e 'ikai ta'ofi au 'i he polepole ni he ngaahi potu 'o 'Akeia. ¹¹ Ko e me'a 'i he hā? Koe'uhi 'oku 'ikai te u 'ofa kiate kimoutolu? 'Oku 'ilo'i 'e he 'Otua. ¹² Ka ko ia 'oku ou fai, te u fai pe ia, koe'uhi ke tu'usi 'ae tupungalau meiate kinautolu 'oku kumi ki ai; koe'uhi ko e me'a 'oku nau viki ai, ke 'ilo 'akinautolu 'oku nau hangē ko kimaoutolu. ¹³ Ka ko e kau 'aposestolo loi 'akinautolu, ko e kau ngāue fakakākā, 'oku nau fakakehe 'akinautolu ke hangē ko e kau 'aposestolo 'a Kalaisi. ¹⁴ Pea 'oku 'ikai ko e me'a fakaofu ia he na'a mo Sētane 'oku fakakehe foki ia ko e 'āngelo 'oe maama. ¹⁵ Ko ia 'oku 'ikai ko ha me'a lahi, 'o kapau 'e fakakehe 'ene kau faifekau foki ke hangē ko e kau faifekau 'oe mā'oni'oni; ko e ngata'anga 'okinautolu 'e fakatatau ki he'enau ngaahi ngāue. ¹⁶ 'Oku ou toe pehē, 'oua na'a mahalo 'e ha taha ko e vale au; pea kapau 'e pehē, pea kātaki mu'a au 'o taau mo e vale, koe'uhi ke u polepole si'i 'iate au. ¹⁷ Ko ia 'oku ou lea 'aki, 'oku 'ikai te u lea 'aki mei he 'Eiki, kae hangē ko e vale, 'i he polepole lahi ni. ¹⁸ Ko e me'a 'i he polepole 'ae tokolahi ki he kakano, teu polepole foki au. ¹⁹ He 'oku mou kātaki fiemālie pe 'ae kau vale, he koe'uhi 'oku mou poto. ²⁰ He kapau 'oku fakapōpula'i 'akimoutolu 'e ha taha,

kapau te ne folo hifo, kapau te ne fakamālohi'i 'aki-moutolu, kapau 'e fakahikihiki ia, kapau te ne tuki'i ho-mou mata, 'oku mou kātaki pe ia. ²¹ 'Oku kau 'eku lea ki he manuki'i, 'o hangē kuo mo'oni 'emau vaivai. Ka koeni, 'ilonga ha me'a 'oku pole ai ha toko taha, ('oku ou lea 'o hangē ha vale,) 'oku ou pole ai foki. ²² Ko e Hepelū 'akinautolu? 'Oku pehē mo au. Ko e 'Isileli 'akinautolu? 'Oku pehē mo au. Ko e hako 'o 'Epalahame 'akinautolu? 'Oku pehē mo au. ²³ Ko e kau faifekau 'a Kalaisi 'akinautolu? ('Oku ou lea 'o hangē ha vale) 'oku ou lahi hake; 'i he ngaahi ngāue lahi 'aupito, 'i he ngaahi kau'imaē 'o lahi 'aupito, 'i he nofo fale fakapōpula 'o liunga lahi hake, pea liunga lahi 'i he mate. ²⁴ Na'e liunga nima 'a hoku haha 'e he kakai Siu, pea taki tolungofulu ma hiva 'ae tā. ²⁵ Na'e tu'o tolu hoku te'ia 'aki 'ae ngaahi va'a 'akau, pea tu'o taha hoku tolongaki 'aki 'ae maka, kuo tu'o tolu 'eku mate 'i he va-ka, ko e pō mo e 'aho na'aku 'i he moana; ²⁶ Pea fa'a fai 'ae ngaahi fononga, 'i he tu'utāmaki 'i he ngaahi vai, 'i he tu'utāmaki 'i he kaiha'a kau, 'i he tu'utāmaki 'i he kakai 'o hoku fonua, 'i he tu'utāmaki 'i he hiteni, 'i he tu'utāmaki 'i he kolo, 'i he tu'utāmaki 'i he toafa, 'i he tu'utāmaki 'i he tahi, 'i he tu'utāmaki 'i he kāinga loi; ²⁷ I he ongosia mo e ngāue mamahi, 'i he fa'a le'o, 'i he fiekaia mo e feinū, 'i he fa'a 'aukai, 'i he momoko mo e telefua. ²⁸ Pea 'ikai pe ko e ngaahi me'a ni mei tu'a, ka ko ia foki 'oku feta'omi kiate au 'i he 'aho kotoa pē, ko e tokanga ki he ngaahi siasi kotoa pē. ²⁹ Ko hai 'oku vaivai, pea 'oku 'ikai teu vaivai ai? Ko hai 'oku tūkia, pea 'oku 'ikai te u vela ai? ³⁰ Kapau kuo pau pe ke u pole-pole, teu polepole ki he ngaahi me'a 'oku kau ki he'eku vaivai. ³¹ Ko e 'Otua mo e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'aia 'oku monū'ia 'o ta'engata, 'oku ne 'ilo'i 'oku 'ikai te u loi. ³² Ko e pule 'i Tamasikusi 'i he tu'i ai 'a 'Alitasi, na'a ne le'ohi 'ae kolo 'oe kakai Tamasikusi 'aki 'ae kau tau, 'o holi ke mo'ua au: ³³ Pea na'e tukutuku hifo au 'i ha kato mei he kātupa 'i he 'ā, peau hao mei hono nima.

1 'Oku fakaongolelei 'e Paula 'ene ngāue faka'a-posetolo, 'ikai 'i he ngaahi me'a na'e fakahā kiate ia, 9 Kae lahi 'ene polepole 'i he'ene ngaahi vaivai, 11 'Oku ne tautea 'akinautolu 'i he'enu langa'ia ia ke polepole vale. 14 'Oku ne tala 'e toe 'alu atu ia kiate kinautolu: ka 'i he anga mo e 'ofa 'ae tamai, 20 Ka 'oku manavahē ia 'e tokolahi 'ae fai kovi, mo e me'a maveuveu 'e mamahi ai ia 'iate kinautolu.

12 KO E mo'oni 'oku ta'engali mo au ke polepole. Ka te u lea ki he ngaahi me'a hā mai mo e ngaahi fakahā 'oe 'Eiki. ² I he ta'u 'e hongofulu ma fā nai kuo hili, ne u 'ilo ha tangata na'e 'ia Kalaisi, (pe na'e 'i he sino ia, 'oku 'ikai te u 'ilo; pe na'e 'ikai 'i he sino, 'oku 'ikai te u 'ilo; 'oku 'ilo 'e he 'Otua;) na'e 'ohake ia ki hono tolu 'oe langi. ³ Pea ne u 'ilo 'ae tangata ko ia, (pe na'e 'i he sino, pe na'e 'ikai 'i he sino, 'oku 'ikai te u 'ilo: 'oku 'ilo 'e he 'Otua;) ⁴ Koe'uhi na'e 'ohake ia ki Palataisi 'o ne fanongo ki he ngaahi lea ta'efa'alea'aki, 'aia 'oku 'ikai ngofua ke lea 'aki 'e ha tangata. ⁵ Ko e tokotaha ko ia teu polepole ai: ka 'e 'ikai teu polepole 'iate au, ka 'i

he'eku ngaahi vaivai. ⁶ He ka ne u holi ke polepole, 'e 'ikai ai te u vale; he te u lea mo'oni pe: ka 'oku ou tukuā, telia na'a ai ha taha 'e mahalo lelei lahi hake 'i-ate au 'i he me'a 'oku ne mamata 'iate au, pe 'i he me'a 'oku ne fanongo 'iate au. ⁷ Pea telia na'aku fielaui fau au 'i hono lahi 'oe ngaahi me'a na'e fakahā, na'e tuku kiate au 'ae tolounua 'i he kakano, ko e me'a fekau 'a Sētane, ke tuki'i au, telia na'aku fielaui fau. ⁸ Pea 'i he me'a ni, na'e liunga tolu 'eku kole lahi ki he 'Eiki, koe'uhi ke mahu'i ia 'iate au. ⁹ Pea pehē mai 'e ia kiate au, "Ko 'eku tokoni 'e lahi ma'au: he kuo fakakakato 'eku mālohi 'i ho'o vaivai." Ko ia teu fiefia lahi mo pole-pole ai mu'a 'i he'eku ngaahi vaivai, koe'uhi ke nofo'ia au 'e he mālohi 'o Kalaisi. ¹⁰ Ko ia 'oku ou fiemālie ai 'i he ngaahi vaivai, 'i he ngaahi manuki, mo e ngaahi masiva, mo e ngaahi fakatanga, mo e ngaahi mamahi, koe'uhi ko Kalaisi: he kau ka vaivai 'oku ou toki mālohi. ¹¹ Ko eni, kuo u vale 'i he polepole; ka kuo mou fakalanga ia 'iate au: he na'e totonu ho'omou fakaongolelei au: he 'oku 'ikai ha me'a 'e taha 'oku ou tomui ai 'i he fungani "'aposetolo lahi," ka 'oku 'ikai ko ha me'a au. ¹² Ko e mo'oni ko e ngaahi faka'ilonga 'oe 'aposetolo na'e fai 'iate kimoutolu, 'i he fa'a kātaki kotoa pē, mo e ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi mana, mo e ngaahi ngāue mālohi. ¹³ He ko e hā ha me'a ne mou si'i hifo ai 'i he ngaahi siasi kehe, ka koe'uhi 'apē ko 'eku ta'e-fakamāfasia'i 'akimoutolu? fakamolemolea 'eku kovi ni. ¹⁴ Vakai, ko hono liunga tolu eni 'o 'eku teu ke 'alu atu kiate kimoutolu; pea 'e 'ikai te u fakamāfasia'i 'akimoutolu: he 'oku 'ikai teu kumi ho'omou me'a, ka ko kimoutolu: he 'oku 'ikai ngali ke tokonaki 'e he fānu ma'ae mātū'a, ka ko e mātū'a ma'ae fānu. ¹⁵ Pea teu loto fiefia lahi ke ngāue, pea 'atu mo 'eku mo'ui koe'uhi ko homou laumālie; neongo 'ae fakasi'isi'i 'ae 'ofa kiate au, 'i he tupulekina 'o lahi 'aupito 'eku 'ofa kiate kimoutolu. ¹⁶ Pea ko ia na'e 'ikai te u fakamāfasia 'akimoutolu: ka 'i he anga fakapotopoto, ne u ma'u 'akimoutolu 'i he fakaoloolo. ¹⁷ He na'aku ma'ume'a meiate kimoutolu 'i ha taha 'okinautolu na'aku fekau atu kiate kimoutolu? ¹⁸ Na'aku kole kia Taitusi, pe au fekau mo ia ha kāinga kiate kimoutolu. Na'e ma'ume'a 'a Taitusi meiate kimoutolu? 'ikai na'a ma 'a'eva 'i he laumālie pe taha pea ma topuva'e taha pe? ¹⁹ 'Oku mou mahalo 'oku mau toe fakaongolelei 'akinautolu kiate kimoutolu? 'Oku mau lea 'i he 'ao 'oe 'Otua 'ia Kalaisi: ka 'oku mau fai 'ae me'a kotoa pē, 'e kāinga 'ofeina, ke langa hake ai 'akimoutolu. ²⁰ He 'oku ou manavahē, telia 'i he'eku hoko atu, 'e 'ikai te u 'ilo 'akimoutolu 'o taau mo hoku loto, pea te mou 'ilo'i au 'o ta'etaau mo homou loto: telia na'a 'oku ai 'ae fakakikihi, 'ae femeheka'aki, 'ae fe'ite'itani, feke'ike'i, 'ae felau'i'aki, 'ae fefanafanahi, 'ae fakamofutofuta, 'ae maveuveu: ²¹ Pea telia na'a 'i he'eku toe hoko atu 'e fakavaivai'i au 'e hoku 'Otua 'iate kimoutolu, pea te u tangilāulau 'i he tokolahi kuo nau fai angahala pea 'oku te'eki ai kenau fakatomala 'i he ngāue 'uli mo e fe'auaki mo e angafakalielia 'aia kuo nau fai.

1 'Oka ne tala tautea, 'i he'ene mafai faka'apose-
lo ki he angahala ta'efakatomala. 5 Pea ne akonaki
kenau 'eke ki he'enu tui, 7 Pea kenau fakatomala
'i he te'eki hoko atu ia, 11 'Oku ne faka'osi 'ene tohi
'aki 'ae akonaki mo e hūfia.

13 KO hono liunga tolu eni 'o 'eku 'alu atu kiate ki-
moutolu. "I he ngutu 'oe fakamo'oni 'e toko ua
pe toko tolu 'e fakamo'oni 'ae lea kotoa pē." ² Kuo 'osi
'eku tala peau sinaki tala kiate kimoutolu, 'o hangē kuo
u 'i ai, ko hono liunga ua; pea 'i he'eku mama'o ni, 'oku
ou tohi atu kiate kinautolu na'e fai angahala 'i mu'a,
pea mo hono toe kotoa pē, kapau te u toe 'alu atu, 'e
'ikai te u fakasi'isi'i: ³ Koe'uhi 'oku mou kumi 'ae
fakamo'oni ki he lea 'a Kalaisi 'iate au, 'aia 'oku 'ikai
vaivai kiate kimoutolu, ka 'oku mālohi 'iate kimoutolu.
⁴ He neongo na'e tutuki ia ki he 'akau ko e me'a 'i he
vaivai, ka 'oku mo'ui ia 'i he mālohi 'oe 'Otua. He 'oku
mau vaivai foki mo ia, ka temau mo'ui mo ia 'i he mālo-
hi 'oe 'Otua kiate kimoutolu. ⁵ 'Eke kiate kimoutolu, pe
'oku mou 'i he tui; 'ahi'ahi'i 'akimoutolu. 'Ikai 'oku mou
'ilo, 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e Sisu Kalaisi, 'o kapau
kuo 'ikai 'ahi'ahi'i mo si'aki 'akimoutolu? ⁶ Ka 'oku 'amu-
siaange 'e au te mou 'ilo 'oku 'ikai ko e kau si'aki 'aki-

mautolu. ⁷ Ko eni, 'oku mau kole ki he 'Otua, ke 'oua
na'a mou fai ha kovi; 'o 'ikai pe ke fakaongolelei ai 'aki-
mautolu, ka koe'uhi ke fai 'ekimoutolu 'aia 'oku anga-
tonu, neongo 'oku mau hangē ha kau kākā. ⁸ He 'oku
'ikai te mau fa'a fai ha me'a ke angatu'u ki he mo'oni,
ka ke kau taha mo e mo'oni. ⁹ He 'oku mau fiefia, 'oka
mau ka vaivai, kae mālohi 'akimoutolu: pea ko e me'a
foki 'oku mau faka'amu ki ai, ko ho'omou fakahao-
haoa. ¹⁰ Ko ia 'oku ou tohi ai 'ae ngaahi me'a ni 'i he'eku
mama'o, telia na'a 'i he'eku 'i ai te u fai fakamamahi, 'o
fakatatau mo e mālohi kuo foaki 'e he 'Eiki kiate au ke
langa 'aki hake, ka 'ikai ki he faka'auha. ¹¹ Ko hono nga-
ta, 'e kāinga, si'oto'ofa atu. Ke mou haohaoa, ke mou
fiemālie, mou loto taha pe, mou mo'ui melino; pea ko
e 'Otua 'oe 'ofa mo e melino 'e 'iate kimoutolu ia. ¹² Ke
mou fetoutou fekita'aki 'ae fekita mā'oni'oni. ¹³ 'Oku 'o-
fa atu 'ae kāinga mā'oni'oni kotoa pē kiate kimoutolu.
¹⁴ Ko e 'alo'ofa 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo e 'ofa 'ae 'O-
tua, mo e feohi 'oe Laumālie Mā'oni'oni, ke 'iate ki-
moutolu kotoa pē. 'Emeni.

Vahe

Kaletia

KI HE KAKAI

Vahe

6 'Oku ofo 'a Paula 'i he'enau hiki vave meiate ia mo e ongoongolelei, 8 Pea ne tuku ke mala'ia 'akinautolu 'oku malanga'aki ha ongoongolelei kehe. 11 Na'e akonekina 'a Paula 'i he ongoongolelei kae 'ikai mei he tangata, ka mei he 'Otua: 14 Pea ne fakahā 'ene anga 'a'ana 'i he te'eki ai ui ia, 17 Pea mo ia na'a ne fai ai leva.

1 KO AU PAULA, ko e 'apostolo, ('ikai mei he kau tangata, pe 'i ha tangata, kae mea Sisu Kalaisi, mo e 'Otua ko e Tamai, 'aia na'a ne fokotu'u hake ia mei he pekia;) ² Pea mo e ngaahi kāinga kotoa pē 'oku 'iate au, ki he ngaahi siasi 'i Kalētia: ³ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa mo e melino mei he 'Otua ko e Tamai, pea mo hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ⁴ 'Aia na'a ne foaki ia koe'uhi ko 'etau ngaahi angahala, koe'uhi ke ne fakamo'ui 'akitaotolu mei he maama kovi ni, 'o fakatatau ki he finangalo 'oe 'Otua ko 'etau Tamai: ⁵ Ke 'iate ia pe 'ae fakafeta'i ke ta'engata pea ta'engata. 'Emeni. ⁶ 'Oku ou ofo 'i ho'omou hiki vave pehē meiate ia na'a ne uui'i 'akimoutolu 'i he 'ofa 'a Kalaisi, ki he ongoongolelei 'e taha: ⁷ 'Aia 'oku 'ikai "ko e taha kehe mo'oni;" ka 'oku ai 'ae ni'ihī 'oku fakamamahi 'akimoutolu, pea ko honau loto ke fakakehe 'ae ongoongolelei 'a Kalaisi. ⁸ Kapau 'e malanga'aki 'ekimautolu, pe ha 'āngelo mei he langi, ha ongoongolelei kehe kiate kimoutolu, ka 'oku 'ikai ko ia na'a mau malanga'aki kiate kimoutolu, ke mala'ia pe ia. ⁹ 'O hangē ko ia na'a mau tomu'a lea 'aki, peau toe lea 'aki eni, Kapau 'e malanga'aki 'e ha taha ha ongoongolelei kehe kiate kimoutolu, kae 'ikai ko ia kuo mou ma'u, ke mala'ia pe ia. ¹⁰ He 'oku ou fai ni ko e fakafiemālie'i ki he tangata, pe ko e 'Otua? Pe ko 'eku fai ni ke lelei pe ki he tangata? He kapau 'oku ou kei fai ke lelei ki he tangata, 'oku 'ikai ko e tamaio'eiki au 'a Kalaisi. ¹¹ Pea 'oku ou fakapapau atu kiate kimoutolu, 'e kāinga, ko e ongoongolelei na'aku malanga'aki, 'oku 'ikai mei he tangata ia. ¹² He na'e 'ikai te u ma'u ia mei ha tangata, pea na'e 'ikai ako ia kiate au, ka 'i hono fakahā mai 'e Sisu Kalaisi. ¹³ He kuo mou fanongo ki he'eku 'ulungāanga 'i mu'a 'i he lotu fakaSiu, he na'aku fakatanga 'o lahi hake 'aupito 'ae siasi 'oe 'Otua, 'o maumau'i ia: ¹⁴ Mo 'eku fai lahi ki he lotu fakaSiu 'o lahi hake 'i he tokolahi na'a mau to'utangata 'i hoku fonua, he na'aku fai feinga 'o lahi hake 'aupito ki he ngaahi talatupu'a 'a 'eku ngaahi tamai. ¹⁵ Ka 'i he finangalo lelei 'oe 'Otua, 'aia na'a ne fakamavae au mei he manāva 'o 'eku fa'ē, 'o ne ui au 'i he'ene anga'ofa, ¹⁶ Ke fakahā

hono 'Alo 'iate au, koe'uhi ke u malanga'aki ia 'i he ngaahi Senitaile; na'e 'ikai leva te u fakakaukau mo e kakano mo e toto: ¹⁷ Pea na'e 'ikai te u 'alu hake ki Selūsalema kiate kinautolu na'e 'apostolo 'i mu'a 'iate au; ka na'aku 'alu ki 'Alepea, peau toe liu mai ki Tamasikusi. ¹⁸ Pea hili 'ae ta'u 'e tolu, ne u 'alu hake ki Selūsalema, ke fe'iloaki mo Pita, pea nofo mo ia 'i he 'a-ho 'e hongofulu ma nima. ¹⁹ Ka na'e 'ikai te u mamata ki ha ni'ihī 'oe kau 'apostolo, ka ko Semisi, ko e tokoua 'oe 'Eiki. ²⁰ Pea ko eni, ko e ngaahi me'a 'oku ou tohi kiate kimoutolu, vakai, 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'oku 'ikai teu loi. ²¹ Hili ia, na'aku ha'u ki he ngaahi potu 'o Silia mo Silisia; ²² Pea na'e 'ikai 'iloa hoku mata 'e he ngaahi siasi 'o Siutea 'aia na'e 'ia Kalaisi: ²³ Kae ngata pe 'i he'e-nau fanongo, "Ko ia ia na'a ne fakatanga'i 'akitaotolu 'i mu'a, 'oku ne malanga'aki ni 'ae tui 'aia na'a ne tomu'a maumau'i." ²⁴ Pea na'a nau fakaongoongolelei'i 'ae 'Otua koe'uhi ko au.

1 'Oku ne fakahā 'ene 'alu hake ki Selūsalema, mo e me'a na'a ne 'alu hake ai: 3 Mo e 'ikai kamu 'a Taitusi: 11 Mo 'ene valoki'i 'a Pita, mo ne fakahā kiate ia hono 'uhinga, 14 'Oku tui ia mo e kakai Siu kia Kalaisi ke tonuhia ai, kae 'ikai tonuhia 'i he ngaahi ngāue: 20 Pea 'oku 'ikai ke mo'ui 'i he angahala, 'akinautolu kuo fakatonuhia.

2 PEA hili 'ae ta'u 'e hongofulu ma fā, pea u toe 'alu hake ki Selūsalema mo Pānepasa, peau 'ave 'a Taitusi foki. ² Na'aku 'alu hake 'i hono fakahā mai, 'o faka'ilo atu kiate kinautolu 'ae ongoongolelei ko ia 'aia 'oku ou malanga'aki ki he ngaahi Senitaile, ka 'i he fufū pe kiate kinautolu taki taha na'e ongoongo, telia na'a 'iloange, 'oku ou lele pe kuo u lele ta'e'aonga. ³ Pea ko Taitusi, ko e Kiliki, na'e 'iate au ia, na'e 'ikai si'i te nau fekau ke kamu ia: ⁴ Pea koe'uhi ko e kāinga loi na'e omi fakafufū, 'onau hū fakafufū mai ke mataki'i 'etau tau'atāina, 'aia 'oku tau ma'u 'ia Kalaisi Sisu, koe'uhi ke nau fakapōpula'i 'akitaotolu: ⁵ Pea na'e 'ikai si'i te mau fakavaivai ki ai 'i ha feitu'ula'ā si'i 'e taha; koe'uhi ke 'iate kimoutolu ma'uaipē 'ae mo'oni 'oe ongoongolelei. ⁶ Pea koe'uhi ko kinautolu na'e lahi hake, (neongo 'e-nau lahi, koe'uma'ā ia kiate au: 'oku 'ikai filifilimānako 'ae 'Otua ki he tangata:) he ko kinautolu na'e lahi, na'e 'ikai te nau fakahā ha me'a fo'ou kiate au: ⁷ Kae kehe, 'i he'enau mamata kuo tuku kiate au 'ae ongoongolelei ki he ta'ekamu, 'o hangē ko e tuku kia Pita 'aia 'oe kamu; ⁸ (He ko ia na'a ne ngāue mālohi 'ia Pita ki he

ngāue faka'aposestolo ki he kamu, ko ia ia na'e mālohi 'iate au ki he kakai Senitaile:)⁹ Pea kuo mamata 'a Semisi, mo Kifasi, mo Sione, 'akinautolu na'e hangē ko e ngaahi pou, ki he 'ofa kuo foaki kiate au, na'a nau tuku mai kiate au mo Pānepasa 'ae nima to'omata'u 'oe fe'ofa'ofani: ke ma 'alu ki he kakai Senitaile, ka ko kinautolu ki he kamu.¹⁰ 'O nau pehē pe, kema manatu ki he kakai masiva; 'ae me'a ko ia foki na'aku fie fai ki ai.¹¹ Pea 'i he hoko 'a Pita ki 'Aniteoke, na'aku tu'u hake 'o valoki ia, koe'uhi na'e totonu hono valoki'i.¹² Koe'uhi 'i he te'eki ai ha'u 'ae ni'ihī mei 'a Semisi, na'e kai fakataha ia mo e kakai Senitaile: ka 'i he'enau hoko mai, na'e mahu'i 'o ne fakamavae ia, ko e manavahē kiate kinautolu 'oe kamu.¹³ Pea fai māluoloi mo ia 'a hono toe 'oe kau Siu foki; ko ia na'e 'auhia ai foki 'a Pānepasa 'i he'enau māluoloi.¹⁴ Ka 'i he'eku mamata na'e 'ikai te nau 'a'eva totonu, 'o fakatatau ki he mo'oni 'oe ongoongolelei, ne u pehē ai kia Pita, 'i he 'ao 'okin-autolu kotoa pē, "Kapau ko koe, ko e Siu, 'oku ke fai 'o fakatatau ki he anga 'oe kakai Senitaile, kae 'ikai hangē ko e kakai Siu, ko e hā 'oku ke pule'i ai 'ae kakai Senitaile ke fai 'o hangē ko e kakai Siu?"¹⁵ Ko kitautolu 'oku tupu ko e kakai Siu, ka 'oku 'ikai ko e "kau angahala 'ae kakai Senitaile,"¹⁶ 'Oku tau 'ilo 'oku 'ikai fakatonuhia ha tangata 'e he ngaahi ngāue 'oe fono, ka 'i he tui 'a Sisu Kalaisi, kuo tau tui kia Sisu Kalaisi, koe'uhi ke fakatonuhia 'akitautolu 'e he tui 'a Kalaisi, kae 'ikai 'i he ngaahi ngāue 'oe fono: he 'oku 'ikai fakatonuhia'i ha tokotaha 'e he ngaahi ngāue 'oe fono.¹⁷ Pea ka lolotonga 'etau kumi ke tau tonuhia meia Kalaisi, kuo 'ilo 'akitautolu ko e kau angahala, pea kuo hoko ai 'a Kalaisi ko e tauhi 'oe angahala? 'ikai 'aupito.¹⁸ He kapau 'oku ou toe langa'i 'ae ngaahi me'a na'aku faka'auha, ta 'oku ou ngaohi au ko e angahala.¹⁹ He ko e me'a 'i he fono kuo mate ai au ki he fono, koe'uhi ke u mo'ui ki he 'Otua.²⁰ Kuo tutuki au ke mate 'o hangē ko Kalaisi: ka 'oku ou mo'ui; ka 'oku 'ikai ko au, ka ko Kalaisi 'oku mo'ui 'iate au: pea ko 'eku mo'ui eni 'i he kakano, 'oku ou mo'ui 'i he tui ki he 'Alo 'oe 'Otua, 'aia na'e 'ofa kiate au, 'o ne foaki ia 'e ia koe'uhi ko au.²¹ 'Oku 'ikai te u fakata'e'aonga 'ae 'ofa 'ae 'Otua: he kapau 'oku mei he fono 'ae fakatonuhia, pea tā kuo pekia ta'e'aonga 'a Kalaisi.

1 'Oku ne 'eke ha me'a na'a nau si'aki ai 'ae tui, kae falala ki he fono? 6 Ko kinautolu 'oku tui 'oku fakatonuhia'i, 9 Pea tāpuekina fakataha mo 'Epalahame. 10 'Oku ne fakamo'oni ia mei he me'a kehekehe.

3 'AE kau Kalētia vale, ko hai kuo ne fakamatavalea 'akimoutolu, koe'uhi ke 'oua na'a mou talangofua ki he mo'oni, 'akimoutolu na'e fakahā tautonu 'i homou 'ao 'a Sisu Kalaisi mo hono tutuki ki he 'akau? ² Ko e me'a ni pe 'oku ou fie 'ilo 'iate kimoutolu, na'a mou ma'u 'ae Laumālie 'i he ngaahi ngāue 'oe fono, pe 'i he fanongo 'i he tui? ³ 'Oku pehē koā ho'omou vale? Kuo mou kamata 'i he Laumālie, pea kuo fakahaohaoa eni 'akimoutolu 'e he kakano? ⁴ Kuo mou kātaki ta'e'aonga 'ae ngaahi me'a lahi? 'O kapau 'oku kei ta'e'aonga. ⁵ Ko

ia ia kuo ne foaki kiate kimoutolu 'ae Laumālie, 'o ne fai 'ae ngaahi me'a mana kiate kimoutolu, 'oku ne fai ia 'i he ngaahi ngāue 'oe fono, pe 'i he fanongo 'i he tui? ⁶ 'O hangē ko e tui 'a 'Epalahame, ki he 'Otua, "Pea na'e lau ia kiate ia ko e mā'oni'oni." ⁷ Ko ia ke mou 'ilo ko kinautolu 'oku 'i he tui, ko e fānau 'akinautolu 'a 'Epalahame. ⁸ Pea 'i he tomu'a 'ilo 'e he tohi, 'e fakatonuhia 'e he 'Otua 'ae Senitaile 'i he tui, na'e malanga'aki 'ae ongoongolelei 'i mu'a kia 'Epalahame, 'o ne pehē, "E monū'ia 'iate koe 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē." ⁹ Ko ia ko kinautolu 'oku 'i he tui, 'oku tāpuekina fakataha mo 'Epalahame angatonu. ¹⁰ He ko kinautolu kotoa pē 'oku 'i he ngaahi ngāue 'oe fono, 'oku mo'ulaloa 'i he mala'ia: he kuo tohi, "Oku mala'ia kotoa pē 'oku 'ikai tu'uma'u aipē 'i he ngaahi me'a kotoa pē kuo tohi 'i he tohi 'oe fono ke fai ia." ¹¹ Ka 'oku ha māhina mai, 'oku 'ikai ha taha 'e fakatonuhia 'e he fono 'i he 'ao 'oe 'Otua: koe'uhi, "E mo'ui 'ae tonuhia 'i he tui." ¹² Pea 'oku 'ikai mei he tui 'ae fono: ka, "Ko ia ia 'oku ne fai ia 'e mo'ui ai." ¹³ Na'e huhu'i 'akitautolu 'e Kalaisi mei he mala'ia 'oe fono, ko 'ene hoko ko e mala'ia koe'uhi ko kitautolu: he kuo tohi, "Oku mala'ia kotoa pē 'oku tau-tau ki he 'akau:" ¹⁴ Koe'uhi ke hoko 'ae tāpuaki 'a 'Epalahame ki he kakai Senitaile foki 'ia Sisu Kalaisi; pea ke ma'u 'ekitautolu 'ae tala'ofa ki he Laumālie 'i he tui. ¹⁵ E kāinga, 'oku ou lea 'o taau pe mo e tangata; Kapau ko e fefuakava'aki 'ae tangata pe, ka kuo ma'u ia, 'e 'ikai ha taha 'e fakata'e'aonga ia, pe fakalahi ki ai. ¹⁶ Ko eni, na'e fai 'ae ngaahi tala'ofa kia 'Epalahame mo hono hako. 'Oku 'ikai pehē 'e ia, Pea ki he "ngaahi hako," 'o hangē ko e me'a 'i he tokolahī; kae hangē ko e me'a 'i he tokotaha pe, Pea ki ho "hako," pea ko Kalaisi ia. ¹⁷ Pea ko 'eku lea eni, ko e fuakava 'ia Kalaisi, na'e fakamo'oni ki ai 'i mu'a 'e he 'Otua, 'oku 'ikai fa'a fai 'e he fono ke faka'ikai'i ia, koe'uhi ke ne fakata'e'aonga'i 'ae tala'ofa, he na'e ki mui ia 'i he ta'u 'e fāngeau ma tolungofulu. ¹⁸ He kapau 'oku mei he fono 'ae tofi'a, 'oku 'ikai ai 'i he tala'ofa: ka na'e foaki ia 'e he 'Otua kia 'Epalahame 'i he tala'ofa. ¹⁹ Pea tā koe'uma'ā 'ae fono? Na'e fakalahi 'aki ia ko e me'a 'i he angahala, kae'oua ke hoko e tala'ofa; pea na'e tauhi ia 'e he kau 'āngelo ki he nima 'oe fakalaloa. ²⁰ Ko eni, 'oku 'ikai ai ha fakalaloa, koe'uhi ko e tokotaha pe, ka 'oku taha pe 'ae 'Otua. ²¹ Pea ka ko ia, pea 'oku kau kehe 'ae fono mo e ngaahi tala'ofa 'ae 'Otua? 'ikai 'aupito: he ka ne fokotu'u ha fono 'e fa'a foaki 'ae mo'ui, pehē 'e hoko mo'oni 'ae fakatonuhia 'i he fono ko ia. ²² Ka 'oku fakahā 'e he tohi kuo mo'ulaloa kotoa pē ki he angahala, koe'uhi ke foaki ai 'ae tala'ofa 'i he tui, kia Sisu Kalaisi kiate kitautolu 'oku tui. ²³ Ka 'i he te'eki hoko mai 'ae tui, na'e mo'ua 'akitautolu 'o mo'ulaloa 'i he fono, 'o mo'ua ki he tui 'aia 'e toki fakahā 'amui. ²⁴ Pea ko ia ko hotau takiaki'i 'ae fono kia Kalaisi, koe'uhi ke fakatonuhia 'akitautolu 'e he tui. ²⁵ Kae hili 'ae hoko mai 'oe tui, 'oku 'ikai te tau kei mo'ulaloa ki ha takiaki. ²⁶ He ko e fānau 'ae 'Otua 'akimoutolu kotoa pē 'i he tui kia Kalaisi Sisu. ²⁷ He ko kimoutolu kotoa pē kuo papitaiso kia Kalaisi, kuo mou 'ai 'a Kalaisi. ²⁸ Pea 'oku 'ikai ai ha Siu pe Kiliki, 'oku

'ikai ha pōpula pe ha tau'atāina, 'oku 'ikai ha tangata pe ha fefine: ka 'oku mou taha pe kotoa pē 'ia Kalaisi Sisu. ²⁹ Pea kapau 'oku 'a Kalaisi 'akimoutolu, pea ta koe hako 'o 'Epalahame 'akimoutolu, pea koe fānau hoko 'o fakatatau mo e tala'ofa.

1 Na'e mo'ulalao ki he fono 'ae kakai kotoa pē 'o a'u ki he hā'ele mai 'a Kalaisi, 'o hangē 'oku mo'ulalao 'ae foha hoko kae'oua ke motu'a. 5 Ka na'e fakatau'atāina 'akitautolu 'e Kalaisi mei he fono: 7 Ko ia 'oku 'ikai ai ke tau kei tamaio'eiki ki ai. 14 'Oku manatu 'e Paula 'enau 'uluaki 'ofa kiate ia, mo 'ene 'ofa 'a'ana kiate kinautolu. 22 Pea ne fakahā ko e fānau 'akitautolu 'a 'Epalahame mei he fefine tau'atāina.

4 KO eni, 'oku ou pehē, Ko e foha hoko 'i he'ene kei tamasi'i, neongo 'oku 'eiki ia ki he me'a kotoa pē, 'oku 'ikai si'i fai kehekehe ia mo e tamaio'eiki; ² Ka 'oku mo'ulalao ia ki he kau takiaki mo e kau tauhi, kae'oua ke hokosia 'ae kuonga kuo kotofa 'e he tamai. ³ 'Oku pehē pe 'akitautolu, na'a tau kei si'i, pea tau nofo tokilalo ki he ngaahi 'uluaki me'a 'oe māmani: ⁴ Ka 'i he hokosia mai hono kakato 'oe kuonga, na'e tuku atu ai 'e he 'Otua hono 'Alo, ke fanau'i 'e he fefine, pea fanau'i ia 'o mo'ulalao 'i he fono, ⁵ Ke huhu'i 'akinautolu na'e mo'ulalao ki he fono, koe'uhi ke tau ma'u ai 'ae ohi 'oe ngaahi foha. ⁶ Pea koe'uhi ko e ngaahi foha 'akimoutolu, kuo fekau atu ai 'e he 'Otua 'ae Laumālie 'o hono 'Alo ki homou loto, 'oku tangi, "Aapa, Tamai." ⁷ Ko ia 'oku 'ikai ai te ke kei tamaio'eiki, ka ko e foha; pea kapau ko e foha, ko e foha hoko 'oe 'Otua 'ia Kalaisi. ⁸ Ka 'i he kuonga ko ia na'e 'ikai te mou 'ilo'i 'ae 'Otua, na'a mou tauhi 'akinautolu 'aia 'oku 'ikai si'i ko e 'otua mo'oni. ⁹ Ka ko eni, hili ho'omou 'ilo 'ae 'Otua, pe ko e 'ilo 'akimoutolu 'e he 'Otua, 'oku fēfē ho'omou toe tafoki ki he ngaahi 'uluaki me'a vaivai mo masiva, 'aia 'oku mou holi ke mou toe pōpula ki ai? ¹⁰ 'Oku mou tauhi 'ae ngaahi 'aho, mo e ngaahi māhina, mo e ngaahi fa'ahita'u, mo e ngaahi ta'u. ¹¹ 'Oku ou manavahē kiate kimoutolu, telia na'a kuo ta'e'aonga 'eku ngāue kiate kimoutolu. ¹² E kāinga, 'oku ou fakakolekole kiate kimoutolu, ke mou hangē ko au; he 'oku ou hangē ko kimoutolu: 'oku 'ikai si'i te mou fai ha kovi kiate au. ¹³ 'Oku mou 'ilo, na'aku malanga'aki 'ae ongoongolelei kiate kimoutolu 'i mu'a 'i he sino vaivai. ¹⁴ Pea ko hoku 'ahi'ahi, 'aia na'e 'i hoku sino, na'e 'ikai te mou fehi'a pe si'aki ai au; ka na'a mou ma'u au 'o hangē ko e 'āngelo 'ae 'Otua, pea hangē ko Kalaisi Sisu. ¹⁵ Pea kofa'ā ai 'ae monū'ia na'a mou lea ki ai? He 'oku ou fakamo'oni kiate kimoutolu, ka ne fa'a fai, pehē, ne mou to'o mai homou mata, ke foaki kiate au. ¹⁶ Pea kuo u hoko au ko homou fili koā, ko e me'a 'i he'eku tala 'ae mo'oni kiate kimoutolu? ¹⁷ 'Oku nau 'ofa feinga kiate kimoutolu, ka 'oku 'ikai lelei; 'io, ko honau loto ke fakamavae 'akimoutolu, ka mou 'ofa feinga pe kiate kinautolu. ¹⁸ Ka 'oku lelei ke fai feinga ma'uaipē 'i he me'a lelei, kae'oua na'a ngata 'i he'eku 'iate kimoutolu. ¹⁹ A 'eku fānau si'i, 'aia 'oku ou toe langā ai kae'oua ke tupu 'a Kalaisi 'iate kimoutolu, ²⁰ 'Amusi-

aange eni kuo u 'iate kimoutolu, pea ke u liliu hoku le'o; he 'oku ou puputu'u telia 'akimoutolu. ²¹ Tala mai kiate au, 'akimoutolu 'oku holi ke mou mo'ulalao ki he fono, 'ikai 'oku mou fanongo ki he fono? ²² He kuo tohi, na'e toko ua 'ae foha 'o 'Epalahame, ko e tokotaha 'i he fefine pōpula, pea ko e tokotaha 'i he fefine tau'atāina. ²³ Ka ko ia na'e 'oe fefine pōpula, na'e tupu ia fakatangata pe; ka ko ia 'oe fefine tau'atāina, na'e 'i he tala'ofa ia. ²⁴ Ko e fakatātā 'ae ongo me'a ko ia: he ko e fuakava eni 'e ua; ko e taha mei he mo'unga ko Sainai, 'aia 'oku fānau ki he pōpula, ko Ekaa ia. ²⁵ He ko e Ekaa ni, ko e mo'unga ko Sainai ia 'i 'Alepea, pea 'oku hangē ko Selūsalema 'aia 'oku ai ni, pea 'oku pōpula ia mo 'ene fānau. ²⁶ Ka ko Selūsalema 'oku 'i 'olunga, 'oku tau'atāina ia, 'aia ko e fa'ē 'atautolu kotoa pē. ²⁷ He kuo tohi, "Fiefia, 'a koe ko e pa'a, na'e 'ikai ke fānau; ke hiki ho le'o 'o kalanga, 'a koe na'e 'ikai ke langā he 'oku tokolahia 'aupito 'ae fānau 'o ia na'e si'aki 'iate ia 'oku ai hono 'unoho." ²⁸ Pea ko eni, 'e kāinga, ko e fānau 'ae tala'ofa 'akitautolu, 'o hangē ko 'Aisake. ²⁹ Kae hangē ko 'ena, ko ia na'e tupu fakatangata pe, na'a ne fakatanga 'aia na'e 'oe Laumālie, pea 'oku kei pehē ni. ³⁰ Ka ko e hā 'ae lea 'oe tohi? "Kapusi kitu'a 'ae fefine pōpula mo 'ene tama: koe'uhi 'e 'ikai hoko fakataha 'ae tama 'ae fefine pōpula mo e tama 'ae fefine 'oku tau'atāina." ³¹ Ko ia, 'e kāinga, 'oku 'ikai ko e fānau 'akitautolu 'ae fefine pōpula, ka ko e tau'atāina.

1 'Oku ne tokoni ke nau tu'uma'u 'i he'enau tau'atāina, 3 Pea 'oua te nau fai 'ae kamu: 13 Kae 'ofa mu'a, 'aia ko e lahi ia 'oe fono. 19 'Oku ne lau fakalautelau 'ae ngaahi ngāue 'oe kakano, 22 Mo e ngaahi fua 'oe Laumālie Mā'oni'oni, 25 Pea ne enginaki ke nau 'a'eva 'i he Laumālie.

5 Ko ia, tu'uma'u 'i he tau'atāina 'aia kuo fakatau'atāina ai 'akitautolu 'e Kalaisi, pea 'oua na'a toe 'efihia 'i he ha'amonga 'oe pōpula. ² Vakai, ko au Paula, 'oku ou tala kiate kimoutolu, kapau te mou kamu, 'e 'ikai 'aonga si'i 'a Kalaisi kiate kimoutolu. ³ He 'oku ou toe fakapapau ki he tangata kotoa pē kuo kamu, 'oku totonu ke ne fai 'ae fono kotoa pē. ⁴ Kuo fakata'e'aonga 'a Kalaisi kiate kimoutolu, 'akimoutolu kotoa pē kuo fakatonuhia 'e he fono; kuo hinga 'akimoutolu mei he 'ofa. ⁵ He 'oku tau tatali 'i he Laumālie ki he 'amanaki lelei 'oe fakatonuhia 'i he tui. ⁶ He 'oku 'ikai 'aonga si'i 'ia Kalaisi Sisu 'ae kamu, pe 'ae ta'ekamu: ka ko e tui 'oku ngāue 'i he 'ofa. ⁷ Na'a mou lele lelei; ko hai na'a ne ta'ofi 'akimoutolu ke 'oua na'a mou talangofua ki he mo'oni? ⁸ 'Oku 'ikai meiate ia na'a ne ui 'akimoutolu 'ae tui ngofua ni. ⁹ "Ko e me'a si'i fakatupu 'oku ne fakatupu 'ae takaonga kotoa." ¹⁰ 'Oku ou falala atu kiate kimoutolu 'i he 'Eiki, ke 'oua te mou loto kehe: ka ko ia 'oku ne veuveuki 'akimoutolu, 'e fua pē 'e ia hono tautea, neongo pe ko hai ia. ¹¹ Pea ko au, 'e kāinga, kapau 'oku ou kei malanga'aki 'ae kamu, ko e hā 'oku kei fakatanga ai au? Ka ko ia, pea tā kuo ngata hono ongokovi 'oe 'akau 'o Kalaisi. ¹² 'Amusiaange 'eau kuo tu'usi 'akinautolu 'oku veuveuki 'akimoutolu. ¹³ He kuo ui 'akimoutolu, 'e kāinga, ki he tau'atāina;

kae'oua na'a me'a ngāue'aki 'ae tau'atāina ke fai fakakakano, kae fetauhi'aki 'akimoutolu 'i he 'ofa. ¹⁴ He 'oku fakamo'oni 'ae fono kotoa pē 'i he lea ko eni 'e taha, "Ke ke 'ofa ki ho kaungā'api 'o hangē pe ko koe." ¹⁵ Ka mou ka fetoutou fe'ū'usi'aki, mo fetoutou fe-folo'aki 'akimoutolu, vakai telia na'a mou fetoutou fe-faka'auha'aki pe 'akimoutolu. ¹⁶ Ka 'oku ou pehē, Mou 'a'eva 'i he Laumālie, pea 'e 'ikai te mou fai ai ki he holi 'oe kakano. ¹⁷ He 'oku holi tu'u 'ae kakano ki he Laumālie, mo e Laumālie ki he kakano: pea 'oku fai ke-hekehe 'akinaua ni, ko e taha ki he taha: ko ia 'oku 'ikai ai te mou fa'a fai 'aia 'oku mou loto ki ai. ¹⁸ Kapau 'oku takiekina 'akimoutolu 'e he Laumālie, 'oku 'ikai te mou mo'ulaloa ki he fono. ¹⁹ Pea 'oku hā mai 'ae ngaahi ngāue 'ae kakano, ko eni ia; Ko e tono fefine, mo e fe'auaki, mo e ta'ema'a, mo e fakalielia, ²⁰ Mo e tauhi tamapua, mo e fie mana, mo e taufehi'a, mo e feke'ike'i, mo e fefielahi'aki, mo e lili, mo e fe'ite'itani, mo e mavahevahe, mo e ngaahi hē, ²¹ Mo e femeheka'aki, mo e fefakapo'aki, mo e fa'a kona, mo e ngaahi kātōanga kai, mo e ngaahi me'a pehē ni: 'aia 'oku ou tomu'a tala ni kiate kimoutolu, 'o hangē ko 'eku tala 'i he kuonga kuo hili, ko kinautolu 'oku fai 'ae ngaahi me'a pehē, 'e 'ikai te nau lava'i 'ae pule'anga 'oe 'Otua. ²² Ka ko e fua 'oe Laumālie, ko e 'ofa, mo e fiefia, mo e melino, mo e kātaki fuoloa, mo e angavaivai, mo e angalelei, mo e tui, ²³ Mo e angamalū, mo e ta'ekona: pea 'oku 'ikai ha fono ke ta'ofi eni. ²⁴ Pea ko kinautolu 'oku 'a Kalaisi, kuo nau tutuki ki he 'akau 'ae kakano mo hono ngaahi 'ofa mo hono ngaahi holi. ²⁵ Kapau 'oku tau mo'ui 'i he Laumālie, ketau 'a'eva foki 'i he Laumālie. ²⁶ 'Oua na'a tau holi ki he fakamālō launoa, 'o fefakalotokovi'aki pe 'akitautolu, 'o femeheka'aki pe 'akitautolu.

1 'Oku ne ako ke nau 'ofa ki he kāinga kuo hekea, 2 Pea nau fetoutou fefua'aki honau ngaahi kavenga: 6 Ke nau 'ofa ki honau kau tauhi, 9 Pea 'oua na'a fiu 'i he fai lelei. 12 'Oku ne fakahā 'ae loto 'okinautolu 'oku malanga'aki 'ae kamu. 14 'Oku 'ikai polepole 'a Paula 'i ha me'a 'e taha, kae 'i he 'akau 'o Kalaisi.

⁶ 'E Kāinga, kapau 'e mo'ua ha tangata 'i ha kovi, ko kimoutolu 'oku fakalaumālie, fakamo'ui ia 'i he loto angavaivai; mo ke tokanga'i koe, telia na'a fakatauvele'i ko e foki. ² Mou fetoutou fefua'aki ho'omou kavenga, pea fakamo'oni ai ki he fono 'a Kalaisi. ³ He kapau 'oku mahalo 'e ha taha ko ha me'a ia, ka 'oku 'ikai, 'oku ne kākaa'i 'e ia ia. ⁴ Kae tuku ke 'ahi'ahi 'e he tangata taki taha 'ene ngāue 'a'ana, pea te ne toki ma'u ai 'ae fiefia 'iate ia pe, kae 'ikai 'i ha taha kehe. ⁵ Koe'uhi 'e taki taha fua 'ene kavenga 'a'ana. ⁶ Ko ia kuo akonekina 'i he folofola, ke ne foaki 'ae me'a 'aonga kotoa pē kiate ia 'oku akonaki. ⁷ 'Oua na'a kākaa'i 'akimoutolu; 'oku 'ikai fa'a kākaa'i 'ae 'Otua: he ko ia 'oku tūtuu'i 'e he tangata, ko ia te ne utu foki. ⁸ He ko ia 'oku tūtuu'i ki hono kakano, te ne utu 'i he kakano 'ae 'auha; ka ko ia 'oku tūtuu'i ki he Laumālie, te ne utu 'i he Laumālie 'ae mo'ui ta'engata. ⁹ Pea ke 'oua na'a tau fiu 'i he fai lelei: he te tau utu 'i hono fa'ahita'u totonu, 'o kapau 'e 'ikai te tau vaivai. ¹⁰ Ko ia, pea 'i he'etau ma'u ha faingamālie, ke tau fai lelei ki he kakai kotoa pē, kae 'āsili pe kiate kinautolu 'oku 'i he fale 'oe tui. ¹¹ 'Oku mou mamata ki he tohi lahi kuo u tohi atu kiate kimoutolu 'aki hoku nima 'o'oku. ¹² Ko kinautolu 'oku holi ke matamatalelei fakakakano pe, 'oku nau fakaloto'i 'akimoutolu ke mou kamu; telia na'a fakatanga'i 'akinautolu koe'uhi ko e 'akau 'o Kalaisi. ¹³ He ko kinautolu kuo kamu, 'oku 'ikai te nau fai ki he fono; ka 'oku nau holi ke mou kamu, koe'uhi ke nau polepole ai 'i homou kakano. ¹⁴ Kae mama'o mo au 'ae polepole, ka 'i he 'akau pe 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'aia kuo tutuki ai ke mate 'a māmani kiate au, mo au ki māmani. ¹⁵ He 'oku 'ikai 'aonga si'i 'ia Kalaisi Sisu 'ae kamu, pe 'ae ta'ekamu, ka ko e fakafo'ou. ¹⁶ Pea ko kinautolu 'oku 'a'eva 'o taau mo e me'a fua ni, ke 'iate kinautolu 'ae monū'ia, mo e 'alo'ofa, pea ki he 'Isileli 'oe 'Otua. ¹⁷ Ke ngata mei heni, ke 'oua na'a fakamamahi'i au 'e ha taha: he 'oku ou fua 'i hoku sino 'ae ngaahi faka'ilinga 'oe 'Eiki ko Sisu. ¹⁸ 'E kāinga, ke 'i homou laumālie 'ae 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. 'Emeni.

Vahe

'Efesō

KI HE KAKAI

Vahe

1 Hili 'ae fetapa 'a Paula, 3 Mo e fakafeta'i koe'uhi ko e kau lotu 'i 'Efesō, 4 Pea ne lea ki hono fili 'akitautolu, 6 Mo e ohi 'akitautolu 'i he 'ofa, 11 'Aia ko e tu'unga mo'oni mo totonu 'oe mo'ui ki he tanga-ta. 13 Pea koe'uhi 'oku 'ikai ke fa'a tatae hono mā'olunga 'oe me'a fufū ni, 16 'Oku ne hū ke nau lava'i 18 Hono 'ilo mo'oni, 20 Mo hono ma'u lelei 'o ia 'ia Kalaisi.

1 KO AU PAULA, ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi 'i he finangalo 'oe 'Otua, ki he kāinga mā'oni'oni 'oku 'i 'Efesō, pea ki he kakai tui 'ia Kalaisi Sisu: ² Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa, mo e monū'ia, mei he 'Otua ko e tau Tamai, pea mei he 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ³ Fakafeta'i ki he 'Otua ko e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'aia kuo ne tāpuaki 'aki 'akitautolu 'ae ngaahi tāpuaki fakalaumālie kotoa pē 'i he ngaahi potu fakalangi 'ia Kalaisi: ⁴ 'O fakatatau ki he'ene fili 'akitautolu 'iate ia 'i he te'eki ai fakatupu 'a māmani, koe'uhi ke tau mā'oni'oni mo ta'e halaia 'i hono 'ao 'i he 'ofa: ⁵ 'Aia na'a ne tu'utu'uni 'akitautolu ki he 'ohia 'oe fānau kiate ia 'ia Sisu Kalaisi, 'o fakatatau ki he anga'ofa 'o hono finangalo, ⁶ Ke ai ha fakafeta'i 'i he'ene 'ofa ongoongolelei, 'aia kuo ne ma'u ai 'akitautolu 'i he 'Ofeina. ⁷ 'Aia 'oku tau ma'u ai 'ae huhu'i hono ta'ata'a, ko e fakamolemole 'oe ngaahi angahala, 'o fakatatau mo hono lahi 'aupito 'o 'ene 'ofa; ⁸ 'Aia kuo ne fonu lahi 'aupito ai kiate kitautolu, 'i he poto kotoa pē mo e 'ilo'ilo; ⁹ 'I he faka'ilo kiate kitautolu 'ae me'a fakalilolilo 'o hono finangalo, 'o fakatatau mo e anga'ofa 'a'ana, 'aia na'a ne tu'utu'uni 'iate ia pe: ¹⁰ Koe'uhi 'i he kakato 'oe ngaahi kuonga na'a ne tu'utu'uni, ke ne fakakātoa fakataha 'ae me'a kotoa pē 'ia Kalaisi, 'ae me'a 'oku 'i he langi, mo ia 'oku 'i māmani; 'io, 'iate ia: ¹¹ 'Aia kuo mau ma'u ai foki 'ae tofi'a, he kuo ne tu'utu'uni 'akimautolu 'o fakatatau ki he fa'iteliha 'o ia 'oku fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'o fakatatau ki he poto 'o hono finangalo: ¹² Koe'uhi ke ongoongolelei 'ene angalelei 'iate kimautolu na'e to-mu'a falala kia Kalaisi, ¹³ Mo kimoutolu foki, 'i he hili ho'omou fanongo ki he folofola 'oe mo'oni, ko e ongoongolelei 'o homou fakamo'ui: 'aia foki 'i ho'omou tui, na'e faka'ilonga 'aki 'akimoutolu 'ae Laumālie Mā'oni'oni 'oe tala'ofa, ¹⁴ 'Aia ko e fakamo'oni ia 'o hotau tofi'a, kae'oua ke huhu'i 'ae tofi'a kuo fakatau, ke fakaongolelei ai 'ene angalelei. ¹⁵ Pea ko au foki, hili 'eku fanongo ki ho'omou tui ki he 'Eiki ko Sisu, mo e 'o-fa ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē, ¹⁶ 'Oku 'ikai tuku

'eku 'atu 'ae fakafeta'i koe'uhi ko kimoutolu, 'o takua 'akimoutolu 'i he'eku ngaahi lotu; ¹⁷ Koe'uhi ke tuku kiate kimoutolu 'e he 'Otua 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ko e Tamai 'oe nāunau, 'ae laumālie 'oe poto mo e fakahā 'i he fa'a 'ilo'ilo ia; ¹⁸ 'I he fakamaama 'ae mata 'o homou loto; koe'uhi ke mou 'ilo ai, pe ko e hā 'ae 'amanaki lelei 'o 'ene ui, pea ko e hā 'ae koloa 'oe lelei 'o hono tofi'a 'i he kāinga mā'oni'oni, ¹⁹ Pea ko e hā hono lahi fakamanavahē 'o 'ene mālohi kiate kitautolu 'oku tui, 'o fakatatau ki he ngāue 'a hono māfimafi lahi 'aupito, ²⁰ 'Aia na'a ne fai kia Kalaisi, 'i he'ene fokotu'u hake ia mei he pekia, 'o ne fakanofa ia ki hono nima to'omata'u 'i he ngaahi potu fakalangi, ²¹ 'O mā'olunga lahi 'aupito 'i he ngaahi pule kotoa pē, mo e mālohi, mo e māfimafi, mo e 'eiki'anga mo e hingoa kotoa pē 'oku ui 'aki, 'ikai 'i he māmani pe, ka 'i he maama ko ia foki 'e hoko: ²² Pea kuo tuku 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki hono lalo va'e, pea fakanofa ia ko e 'ulu ki he ngaahi me'a kotoa pē ki hono siasi, ²³ 'Aia ko hono sino, ko e fonu 'o ia 'oku ne fakafonu kotoa pē 'i he me'a kotoa pē.

1 'Oku ne fakatatau 'etau motu'a anga, mo ia kuo tau ma'u 'i he 'alo'ofa: 10 'Oku ne fakahā 'ae fakatupu fo'ou 'akitautolu ki he ngaahi ngāue lelei: 13 'I he 'omi 'akitautolu ke ofi 'ia Kalaisi, ke 'oua na'a tau mo'ui 'o hangē ko e kakai Senitaille, mo e kakai muli 'i he ngaahi 'aho kuo hili. 19 He ko e kaunga kolo mo e kakai mā'oni'oni, 'ae fānau 'ae 'Otua.

2 PEA ko kimoutolu, na'a mou mate 'i he ngaahi ta-langata'a mo e angahala; ² 'Aia na'a mou 'a'eva ai 'i mu'a 'o fakatatau ki he 'alunga 'oe māmani, 'o taau mo e 'eiki 'oe mālohi 'oe 'atā, 'ae laumālie 'oku ngāue ni 'i he fānau talangata'a: ³ 'Aia na'a tau fai fakataha ai kotoa pē 'i mu'a, 'i he ngaahi holi kovi 'a hotau kakano, 'o fai ki he ngaahi holi 'oe kakano mo e loto; pea 'i he 'u-lungāanga ko e fānau 'oe houhau, 'o hangē ko e kakai kotoa pē. ⁴ Ka ko e 'Otua, 'aia 'oku mohu 'alo'ofa, 'i he'ene 'ofa lahi na'a ne 'ofeina ai 'akitautolu, ⁵ 'Io, lolotonga 'etau mate 'i he ngaahi angahala, kuo ne fakamo'ui 'akitautolu fakataha mo Kalaisi, (kuo mou mo'ui 'i he 'ofa); ⁶ Pea kuo ne fokotu'u hake fakataha, 'o ne fakanofa 'akitautolu 'i he ngaahi potu fakalangi 'ia Kalaisi Sisu: ⁷ Koe'uhi 'i he ngaahi kuonga 'e ha'u ke ne fakahā hono lahi 'aupito 'aupito 'o 'ene 'ofa 'i he'ene angalelei kiate kitautolu 'ia Kalaisi Sisu. ⁸ He 'oku mou

mo‘ui ‘i he ‘ofa pe ‘i he tui; pea ‘oku ‘ikai meiate kimoutolu ia: ka ko e foaki ‘ae ‘Otua: ⁹ ‘Oku ‘ikai ‘i he ngaahi ngāue, telia na‘a polepole ai ha tangata. ¹⁰ He ko ‘ene ngāue ‘akitautolu, kuo fakatupu ‘ia Kalaisi Sisu ki he ngaahi ngāue lelei, ‘aia kuo tomu‘a tu‘utu‘uni ‘e he ‘Otua ke ‘a‘eva ai ‘akitautolu. ¹¹ Ko ia manatu, ko e Senitaile fakakakano ‘akimoutolu ‘i mu‘a, na‘e ui “ko e Ta‘ekamu” ‘e ia ‘oku ui ko e Kamu, ‘i he kakano, na‘e fai ‘e he nima; ¹² Koe‘uhi ‘i he kuonga ko ia na‘a mou masiva Kalaisi ai, ko e ‘āuhe ‘akimoutolu mei he pule‘anga ‘o ‘Isileli, mo e kau muli ki he ngaahi fuakava ‘oe tala‘ofa, ‘o ta‘eha‘amanakilelei, pea ta‘ema‘u ‘ae ‘Otua ‘i māmani: ¹³ Ka ko eni, ko e me‘a ‘ia Kalaisi Sisu, ko kimoutolu na‘e mama‘o atu ‘i mu‘a, kuo fakao‘i ‘i he ta‘ata‘a ‘o Kalaisi. ¹⁴ He ko hotau melino‘anga ia, ‘aia kuo ne ngaohi ‘ae ua ke taha pe, pea kuo ne holoki hifo ‘ae ‘ā vahevahe ‘i loto; ¹⁵ Pea kuo ne ikuna ‘i hono sino ‘ae taufehi‘a, ‘io, ‘ae fono ‘oe ngaahi fekau *na‘e tu‘u* ‘i he ngaahi tu‘utu‘uni; ke ne fakatupu ‘iate ia ‘i he ua ‘ae tangata fo‘ou pe taha, pea fakamelino ai; ¹⁶ Pea koe‘uhi ke fakalelei fakatou‘osi pe ki he ‘Otua ‘i he sino pe taha ‘i he ‘akau, kuo ‘osi ‘ene tāmata‘i ‘aki ia ‘ae taufehi‘a: ¹⁷ Pea ha‘u ‘o malanga‘aki ‘ae melino kiate kimoutolu na‘e mama‘o atu, pea kiate kinautolu na‘e ofi. ¹⁸ He ko e me‘a ‘iate ia ‘oku tau ma‘u fakatou‘osi ‘ae hoko‘anga ‘i he Laumālie pe taha ki he Tamai. ¹⁹ Pea ko eni, ‘oku ‘ikai ai ko e kau muli mo e kau ‘āunofo ‘akimoutolu, ka ko e kaunga kolo mo e kāinga mā‘oni‘oni, pea mo e fale ‘oe ‘Otua. ²⁰ Pea kuo fokotu‘u ki he tu‘unga ‘ae kau *maka* tuliki ‘a Sisu Kalaisi pe; ²¹ ‘Aia ‘oku fehokotaki lelei ai ‘ae fale kotoa, pea tupu ia ko e fale mā‘oni‘oni ki he ‘Eiki: ²² ‘Aia kuo langa fakataha ai foki ‘akimoutolu, ko e nofo‘anga ‘oe ‘Otua ‘i he Laumālie.

3 Ko e me‘a fakalilolilo, 6 ‘Aia ko e pehē ‘e fakamo‘ui ‘ae kakai Senitaile, 3 Na‘e faka‘ilo ia kia Paula ‘i he fakahā: 8 Pea ne foaki kiate ia ‘ae ‘ofa, ke ne malanga‘aki ia. 13 ‘Oku ne tala ke ‘oua te nau vaivai koe‘uhi ko ‘ene mamahi ‘a‘ana, 14 Pea ‘oku ne hū ke nau ‘ilo ‘ae ‘ofa lahi ‘a Kalaisi kiate kinautolu.

3 PEA koe‘uhi ko e me‘a ni, ko au Paula, ko e pōpula ‘a Sisu Kalaisi koe‘uhi ko kimoutolu Senitaile, ² (He kuo mou fanongo ki he lakanga ‘i he ‘ofa ‘ae ‘Otua, ‘aia kuo foaki kiate au koe‘uhi ko kimoutolu: ³ Koe‘uhi na‘e faka‘ilo ‘e ia ‘i he fakahā kiate au ‘ae me‘a fakalilolilo; ‘o hangē ko ia ne u tohi si‘i ki ai ‘i mu‘a, ⁴ ‘Aia, ‘oka mou ka lau, te mou ‘ilo ‘eku poto ‘i he me‘a fakalilolilo ‘a Kalaisi) ⁵ ‘Aia na‘e ‘ikai faka‘ilo ‘i he ngaahi kuonga ‘i mu‘a ki he ngaahi foha ‘oe tangata, ‘o hangē ko hono fakahā eni ‘e he Laumālie ki he‘ene kau ‘aposetolo mā‘oni‘oni mo e kau palōfita; ⁶ Koe‘uhi ke kaunga hoko ‘ae kakai Senitaile, pea ‘i he sino pe taha, pea kau ‘i he‘ene tala‘ofa ‘ia Kalaisi ‘i he ongoongolelei: ⁷ ‘Aia na‘e fakanofa au ko e faifekau ‘o ia, ‘o fakatatau ki he foaki ‘ofa ‘ae ‘Otua, na‘e foaki kiate au ‘i he ngāue mālohi ‘o ‘ene māfifafi. ⁸ Ko e si‘i hifo taha pe au ‘i he kāinga mā‘oni‘oni kotoa pē ‘oku si‘i, ka kuo foaki ‘ae ‘ofa ni kiate au, koe‘uhi ke u malanga‘aki ki he ngaahi

Senitaile ‘ae koloa ta‘efa‘ahakule ‘a Kalaisi; ⁹ Pea ke faka‘ilo ki he kakai kotoa pē, ‘ae feohi ‘oe me‘a fakalilolilo, ‘aia na‘e lilo ‘i he ‘Otua, ‘aia na‘a ne fakatupu ‘ae me‘a kotoa pē ia Sisu Kalaisi, talu mei he kamata‘anga ‘o māmani: ¹⁰ Koe‘uhi ke fakahā atu eni ‘e he siasi, ‘i he ngaahi me‘a kehekehe, ‘ae poto ‘oe ‘Otua ki he ngaahi pule mo e ngaahi mālohi ‘i he ngaahi potu fakalangi, ¹¹ ‘O fakatatau ki he tu‘utu‘uni ‘i mu‘a ‘i mu‘a, ‘aia na‘a ne tu‘utu‘uni ‘ia Kalaisi Sisu ko hotau ‘Eiki: ¹² ‘Aia ‘oku ‘apa‘apangofua ai ‘etau hū mālohi atu ‘i he tui kiate ia. ¹³ Ko ia ‘oku ou holi ke ‘oua na‘a mou loto fo‘i ‘i he‘eku ngaahi mamahi koe‘uhi ko kimoutolu, ‘aia ko homou fiefia‘anga. ¹⁴ Ko e me‘a ko ia ‘oku ou peluki ai hoku tui ki he Tamai ‘a hotau ‘Eiki ko Sisu Kalaisi, ¹⁵ ‘Aia ‘oku ui mei ai ‘ae fānau kotoa pē ‘i he langi mo māmani, ¹⁶ Koe‘uhi ke ne foaki kiate kimoutolu, ‘o fakatatau mo hono lahi ‘aupito ‘o ‘ene lelei, ke fakamālohi ‘akimoutolu ‘aki ‘ae mālohi ‘i hono Laumālie ‘i he tangata ‘i loto; ¹⁷ Koe‘uhi ke nofo‘ia homou loto ‘e Kalaisi ‘i he tui; kae aka ‘akimoutolu mo tu‘uma‘u ‘i he ‘ofa, ¹⁸ Ke mou mafai ke ‘ilo fakataha mo e kāinga mā‘oni‘oni kotoa pē, hono māukupu, mo hono lōloa, mo hono loloto, mo hono mā‘olunga; ¹⁹ Pea ke ‘ilo ‘ae ‘ofa ‘a Kalaisi, ‘aia ‘oku lahi hake ‘i he fa‘a ‘ilo, pea ke fakafonu ‘akimoutolu ‘aki ‘ae fonu kotoa pē ‘oe ‘Otua. ²⁰ Pea ko eni, ke ‘iate ia ‘aia ‘oku mafai ke fai lahi hake ‘aupito ‘aupito ‘i he me‘a kotoa pē te tau kolea pe mahalo ki ai, ‘o fakatatau ki he mālohi ‘aia ‘oku ngāue ‘iate kitautolu, ²¹ Ke ‘iate ia ‘ae ongoongolelei ‘i he siasi ‘ia Kalaisi Sisu, ‘i he ngaahi kuonga kotoa pē, ‘o ta‘engata pea ta‘engata. ‘Emeni.

1 ‘Oku ne ako ke nau uouangataha, 7 Pea ne fakahā ‘oku foaki ai ‘e he ‘Otua ‘ae ngaahi foaki kehekehe, 13 Ke langa ‘aki hake hono siasi, pea tupu hake kia Kalaisi. 18 ‘Oku ne valoki‘i ‘akinautolu mei he ngāue ‘uli ‘ae kakai Senitaile, 24 Pea hē ai ‘ae tangata fo‘ou, 25 Ke li‘aki ‘ae loi, pea mo e lea ‘uli kotoa pē.

4 PEA ko eni, ko au ko e pōpula ‘ae ‘Eiki, ‘oku ou kole kiate kimoutolu, ke mou ‘a‘eva ‘o taau mo e ui ‘aia kuo uiui‘i ‘aki ‘akimoutolu, ² ‘I he angavaivai kotoa pē mo e angamalū, mo e kātaki fuoloa, ‘o fekatak-i‘aki ‘i he ‘ofa; ³ ‘O ‘ahi‘ahi lahi ke tauhi ‘ae fe‘ofa‘ofani ‘oe Laumālie ‘i he no‘o ‘oe melino. ⁴ ‘Oku taha pe ‘ae sino pea taha ‘ae Laumālie, ‘io, ‘o hangē kuo ui ‘akimoutolu ki he ‘amanaki lelei pe taha ‘o homou uiui‘i ‘i; ⁵ Ko e ‘Eiki pe taha, ko e tui pe taha, ko e papitaiso pe taha, ⁶ Ko e ‘Otua pe taha mo e Tamai ‘atautolu kotoa pē, ‘aia ‘oku mā‘olunga he me‘a kotoa pē, pea ‘i he me‘a kotoa pē, pea ‘oku nofo‘ia ‘akimoutolu kotoa pē. ⁷ Ka kuo foaki kiate kitautolu taki taha kotoa pē ‘ae ‘ofa, ‘o fakatatau ki hono lahi ‘oe foaki ‘a Kalaisi. ⁸ Ko ia ‘oku ne pehē ai, “‘I he‘ene ‘alu hake ki ‘olunga, na‘a ne taki pōpula ‘ae fakapōpula, ‘o ne ‘atu ‘ae ngaahi foaki ki he kakai.” ⁹ (Pea ko ‘ene “‘alu hake,” ko e hā ia ka koe‘uhi na‘e tomu‘a ‘alu hifo ia ki he ngaahi potu ‘i ma-ma ki lalo ni? ¹⁰ Ko ia na‘a ne ‘alu hifo, ko ia ia foki na‘a ne ‘alu hake ‘o mā‘olunga lahi ‘aupito ‘i he ngaahi langi

kotoa pē, koe’uhi ke ne fakafonu ‘ae ngaahi me’a kotoa pē.)¹¹ Pea “na’a ne foaki ‘ae ni’ihi,” ko e kau ‘apostolo; mo e ni’ihi, ko e kau palōfita; mo e ni’ihi, ko e kau ‘evangeliō; mo e ni’ihi, ko e kau faifekau mo e kau akonaki;¹² Ko hono fakahaohaoa ‘oe kakai mā’oni’oni, mo e ngāue fakafaifekau, ke langa hake ‘ae sino ‘o Kalaisi:¹³ Kae ‘oua ke tau hoko kotoa pē ki he fakataha ‘i he tui, pea mo e ‘ilo’i ‘oe ‘Alo ‘oe ‘Otua, ki he tangata haohaoa, ki he fuofua ‘o hono lahi ‘oe fonu ‘o Kalaisi:¹⁴ Koe’uhi ke ‘oua na’a tau kei fakatamaiki, ‘o felili’aki, mo fe’ave’aki fano ‘e he matangi ‘oe akonaki kotoa pē, ‘i he poto kākā ‘oe tangata, mo e poto ‘i he fiemu’a, ‘aia ‘oku nau toka tata’o ai ke kākā’i;¹⁵ Kae lea ‘aki ‘ae mo’oni ‘i he ‘ofa, pea tupu hake ‘iate ia, ‘aia ko Kalaisi ko e ‘ulu, ‘i he me’a kotoa pē:¹⁶ ‘Aia ‘oku fakahokohoko ai ‘ae sino kotoa, pea fakataha ‘i he me’a ‘oku tokoni ‘aki ‘e he kupu kotoa pē, ‘o fakatatau ki hono fa’a fai ‘i he fua ‘oe potu kotoa pē, ‘oku tupulaki ai ‘ae sino, pea langa hake ia ‘i he ‘ofa.¹⁷ Pea ko e me’a ni, ‘oku ou tala mo fakapapau ‘i he ‘Eiki, ke ‘oua te mou kei ‘a’eva ‘o hangē ko e ‘a’eva ‘ae Senitaille kehe, ‘i he vale ‘o honau loto,¹⁸ Kuo fakapo’uli honau loto, kuo fakamavahe’i mei he mo’ui faka’otua, ‘i he vale ‘oku ‘iate kinautolu, ko e me’a ‘i he fefeka ‘o honau loto:¹⁹ ‘Akinautolu ‘oku ta’eongo’i, kuo nau tukuange ‘akinautolu ki he anga fakalielia, ke fai ‘ae me’a ‘uli kotoa pē ‘i he fiefie fai.²⁰ Ka kuo ‘ikai pehē hono akonekina ‘akimoutolu meia Kalaisi;²¹ He kuo fanongo ‘akimoutolu kiate ia, pea kuo akonekina ‘akimoutolu meiate ia, ‘o fakatatau ki he mo’oni ‘oku ‘ia Sisu:²² Pea ko e me’a ‘i he ‘ulungāanga motu’a, ke mou si’aki ‘ae tangata motu’a, ‘aia ‘oku fakalielia, pea tatau mo e ngaahi holi kovi fakakākā;²³ Pea ke fakafo’ou ‘akimoutolu ‘i he tefito ‘o homou loto;²⁴ Pea ke ‘ai ‘ekimoutolu ‘ae tangata fo’ou, ‘aia ‘oku fakatupu ke tatau mo e ‘Otua ‘i he angatonu mo e mā’oni’oni mo’oni.²⁵ Ko ia ke li’aki ‘ae loi, kae taki taha lea ‘aki ‘ae mo’oni ki hono kaungā’api: he ‘oku tau fekupu’aki ‘akitautolu.²⁶ Ke mou ‘ita, kae ‘alu hifo ‘ae la’ā mo ho’omou ‘ita:²⁷ Pea ‘oua na’a faka’ata’atā ki he tēvolo.²⁸ Ko ia ia na’e kaiha’a, ke ‘oua ‘e toe kaiha’a: ka ne ngāue mu’a, ‘o fai ‘aki hono nima ‘ae me’a ‘oku lelei, koe’uhi ke ne ma’u ke foaki kiate ia ‘oku masiva.²⁹ Ke ‘oua na’a ha’u ha talanoa ‘uli mei homou ngutu, ka ko ia ‘oku lelei ‘o ‘aonga ke langa’aki hake, koe’uhi ke tupu ai ‘ae tokoni ki he kau fanongo.³⁰ Pea ‘oua na’a fakamamahi ki he Laumālie Mā’oni’oni ‘oe ‘Otua, ‘aia kuo faka’ilonga ‘aki ‘akimoutolu ki he ‘aho ‘oe huhu’i.³¹ Tuku ke mama’o ‘iate kimoutolu ‘ae loto kovi kotoa pē, mo e ‘ita, mo e lili, mo e fe’ioho’aki, mo e lea fakakovi, mo e fakafasifasi kotoa pē:³² Kae feangalelei’aki ‘akimoutolu kiate kimoutolu, ‘o manava’ofa, ‘o fefakamolemole’aki ‘akimoutolu, ‘o hangē ko e fakamolemolea ‘akimoutolu ‘e he ‘Otua koe’uhi ko Kalaisi.

2 Ko e ngaahi akonaki, ki he ‘ofa, 3 Ki he puna mei he fe’auaki, 4 Mo e ngāue ‘uli kotoa pē. 6 Ke ‘oua na’a nau kaume’a mo e angahala, 15 Ke nau ‘a’eva faka’ehi’ehi, 18 Ke nau fonu ‘i he Laumālie. 22 ‘Oku

ne fakahā ‘enau ngāue taki taha, ke talangofua ‘ae kau fefine ki honau ‘unoho, 25 Pea totonu ke ‘ofa ‘ae kau tangata ki honau ‘unoho, 32 ‘O hangē ko e fai ‘e Kalaisi ki hono siasi.

5 KO IA ke fa’ifa’itaki ‘akimoutolu ki he ‘Otua, ‘o taau mo e fānau ‘ofeina;² Pea ‘a’eva ‘i he ‘ofa, ‘o hangē ko e ‘ofeina ‘akitautolu ‘e Kalaisi, ‘o ne foaki ia koe’uhi ko kinautolu ko e hifo mo e feilaulau ki he ‘Otua ko e me’a namu kakala.³ Ka ko e fe’auaki, mo e ‘uli kotoa pē, mo e manumanu, ke ‘oua na’a lea tu’o taha ki ai ‘iate kimoutolu, ‘o hangē ko ia ‘oku taau mo e kāinga mā’oni’oni;⁴ Pea ko e fakalielia, mo e talanoa launoa, mo e fiengutuhua, ‘aia ‘oku ‘ikai lelei: kae lelei lahi ‘ae fakafeta’i.⁵ He ‘oku mou ‘ilo eni, ‘oku ‘ikai ha fe’auaki, pe ha taha ‘uli, pe ha tangata manumanu, ‘aia ko e tauhi tamapua, te ne ma’u ha tofi’a ‘i he pule’anga ‘o Kalaisi mo e ‘Otua.⁶ ‘Oua na’a kākā’i ‘akimoutolu ‘e ha tokotaha ‘aki ‘ae ngaahi lea launoa: he koe’uhi ko e ngaahi me’a ni ‘oku hoko ai ‘ae houhau ‘oe ‘Otua ki he fānau talangata’a.⁷ Ko ia ke ‘oua na’a mou kau fakataha mo kinautolu.⁸ He na’a mou fakapo’uli ‘i mu’a, ka kuo mou māmangia eni ‘i he ‘Eiki: mou ‘a’eva ‘o taau mo e fānau ‘oe maama:⁹ (He ko e fua ‘oe Laumālie ‘oku ‘i he ngaahi angalelei kotoa pē mo e mā’oni’oni mo e mo’oni:)¹⁰ ‘O ‘ilo ai ‘aia ‘oku lelei ki he ‘Eiki.¹¹ Pea ‘oua na’a mou kau ‘i he ngaahi ngāue ta’efua ‘oe fakapo’uli, ka mou valoki’i mu’a ia.¹² He ko e me’a fakamā ke lea ki he ngaahi me’a ‘oku fai ‘ekinautolu ‘i he fufū.¹³ Ka ko e ngaahi me’a kotoa pē kuo hā kuo fakahā ia ‘e he maama: he ko ia kotoa pē ‘oku fakahā, ko e maama ia.¹⁴ Ko ia ‘oku pehē ‘e ia, “‘Ā, ‘a koe’oku mohe, pea tu’u hake mei he mate, pea ‘e foaki ‘e Kalaisi ‘ae maama kiate koe.”¹⁵ Ko ia mou vakai ke mou ‘a’eva faka’ehi’ehi, ‘ikai hangē ko e kau vale, kae hangē ko e poto,¹⁶ ‘O ngāue’aki ‘ae kuonga ke lelei, koe’uhi ‘oku kovi ‘ae ngaahi ‘aho.¹⁷ Ko ia ke ‘oua na’a mou ta’epoto, ka mou ‘ilo pe ko e hā ‘ae finangalo ‘oe ‘Eiki.¹⁸ Pea ‘oua na’a konā ‘i he uaine, ‘aia ‘oku tupu ai ‘ae fakalielia; ka ke fonu ‘akimoutolu ‘i he Laumālie;¹⁹ ‘O fealēlea’aki ‘akimoutolu ‘i he ngaahi saame, mo e himi, mo e hiva fakalaumālie, ‘o hiva ke ‘ai ‘ae mālie ‘i homou loto ki he ‘Eiki;²⁰ ‘O ‘atu ‘ae fakafeta’i ma’uapē ‘i he ngaahi me’a kotoa pē ki he ‘Otua ko e Tamai ‘i he huafa ‘o hotau ‘Eiki ko Sisu Kalaisi;²¹ ‘O fefakavaivai’aki ‘akimoutolu kiate kimoutolu ‘i he manavahē ki he ‘Otua.²² ‘Ae kau fefine, mou fakavaivai ‘akimoutolu ki homou ‘unoho ‘omoutolu, ‘o hangē ki he ‘Eiki.²³ He ko e ‘ulu ‘oe fefine ‘ae ‘unoho, ‘io, ‘o hangē ko e ‘ulu ‘a Kalaisi ki he siasi: pea ko e fakamo’ui ia ‘oe sino.²⁴ Ko ia ‘o hangē ‘oku anganofa ‘ae siasi kia Kalaisi, ke pehē ‘ae kau fefine ki honau ‘unoho ‘onautolu ‘i he me’a kotoa pē.²⁵ ‘Ae kau tangata, mou ‘ofa ki homou ‘unoho, ‘o hangē ko e ‘ofa ‘a Kalaisi ki he siasi, ‘o ne foaki ia koe’uhi ko ia;²⁶ Koe’uhi ke ne fakatapui mo fakama’a ia ‘i he fufulu ‘oe vai ‘i he folofola,²⁷ Koe’uhi ke ne ‘atu ia kiate ia ko e siasi kuo teunga lahi, pea ‘ikai hano ‘ila, pe ha fe’ufe’u, pe ha me’a pehē ‘e taha; ka koe’uhi ke mā’oni’oni pea ta’ehanomele.²⁸ ‘Oku totonu ke ‘ofa ‘ae

kau tangata ki honau 'unoho 'o hangē ko honau sino 'onautolu, Ko ia 'oku 'ofa ki hono 'unoho, 'oku 'ofa ia ki-ate ia. ²⁹ He 'oku te'eki ha tangata 'e fehi'a ki hono sino 'o'ona; ka 'oku fafanga 'o fakamo'ui ia, 'o hangē ko e 'Eiki ki he siasi: ³⁰ He ko e ngaahi kupu 'akitautolu 'o hono sino, 'o hono kakano, mo hono hui. ³¹ "Ko e me'a ni 'e tukuange ai 'e he tangata 'a 'ene tamai mo 'ene fa'ē, pea hoko ia ki hono 'unoho, pea 'e kakano taha pe 'akinaua." ³² Ko e me'a fakalilolilo lahi eni: ka 'oku kau 'eku lea kia Kalaisi mo e siasi. ³³ Ka mou taki taha 'ofa 'ae tangata ki hono 'unoho 'o hangē pe ko ia; pea ke faka'apa'apa 'ae fefine foki ki hono 'unoho.

1 Ko e anga 'oku totonu ke fai 'e he fānau ki he'e-nau mātu'a, 5 Mo e kau tamaio'eiki ki honau ngaahi 'eiki. 10 Ko 'etau mo'ui ke fai 'ae tau, 12 'Ikai pe ki he kakano mo e loto, ka ki he ngaahi fili fakalaumālie. 13 Ko e mahafu kotoa 'oe Kalisiano, 18 Mo hono ngāue totonu 'aki. 21 Ko e fakaon-golelei 'o Tikiko.

6 'AE fānau, mou talangofua ki ho'omou mātu'a 'i he 'Eiki: he 'oku totonu eni. ² "Faka'apa'apa ki ho'o tamai mo ho'o fa'ē;" ko e 'uluaki fekau ia 'oku 'i ai 'ae tala'ofa; ³ "Koe'uhi ke lelei kiate koe, pea koe'uhi ke ke mo'ui fuoloa ai 'i he fonua." ⁴ Pea ko kimoutolu, 'ae ngaahi tamai, 'oua na'a mou fakatupu lili ki ho'omou fānau: kae tauhi 'akinautolu 'i he akonaki mo e fakapo-to ki he 'Eiki. ⁵ 'Ae kau tamaio'eiki, mou talangofua ki homou ngaahi 'eiki fakamaama, 'i he manavahē mo e tetetete, 'i he fakamo'omo'oni 'o homou loto, 'o hangē ko e fai kia Kalaisi; ⁶ 'Ikai 'i he ngāue fakamamata pē, 'o hangē ko e kau fakamālie ki he tangata; kae taau mo e kau tamaio'eiki 'a Kalaisi, 'o fai 'ae finangalo 'oe 'Otua mei he loto; ⁷ 'O fai loto lelei pe 'ae ngāue, ki he 'Eiki, kae 'ikai ki he tangata: ⁸ Pea 'ilo ko e ngāue lelei ko ia 'e taki taha fai 'e he tangata, ko ia ia te ne ma'u mei he 'Eiki, pe ko ha pōpula ia pe ko e tau'atāina. ⁹ Pea ko ki-moutolu, 'ae ngaahi 'eiki, ke mou fai 'ae ngaahi me'a pehē kiate kinautolu, 'o tuku 'a e fa'a tautea: he 'oku

mou 'ilo 'oku ai homou 'Eiki 'i he langi; pea 'oku 'ikai 'i-ate ia ha filifilimānako. ¹⁰ Ngata, 'e hoku kāinga, mou mālohi 'i he 'Eiki, pea 'i he lahi 'o 'ene māfimafi. ¹¹ 'Ai ki-ate kimoutolu 'ae mahafutau kotoa 'oe 'Otua, koe'uhi ke mou fa'a tu'u hake ki he ngaahi tu'utu'uni kākā 'ae tēvolo. ¹² He 'oku 'ikai ko 'etau fangatua mo e kakano mo e toto, ka ki he ngaahi pule, mo e ngaahi mālohi, mo e kau pule 'oe fakapo'uli 'oe māmani, mo e kau laumālie kovi 'i he ngaahi potu 'i 'olunga. ¹³ Ko ia ke to'o 'ae mahafutau kotoa 'oe 'Otua, koe'uhi ke mou fa'a tu'u ai 'i he 'aho 'oe kovi, pea hili hono iku'i kotoa pē, kae tu'u pe. ¹⁴ Ko ia ke mou tu'u kuo nono'o 'aki 'ae mo'oni 'ae konga loto, pea 'ai ki he fatafata 'ae sifa ko e mā'oni'oni; ¹⁵ Pea mou topuva'e 'aki 'ae teuteu 'oe on-goongolelei 'oe melino; ¹⁶ 'Ai kitu'a 'i he me'a kotoa pē 'ae pā 'oe tui, 'aia te mou fa'a tāmata 'aki 'ae ngaahi ngahau vela kotoa pē 'oe tokotaha kovi. ¹⁷ Pea 'ai mo e tatā 'oe fakamo'ui, mo e heletā 'oe Laumālie, 'aia ko e folofola 'ae 'Otua: ¹⁸ 'O lotu ma'uaipē 'i he ngaahi lotu kotoa pē mo e lotu tāuma'u 'i he Laumālie, pea le'o ki ai 'i he fa'a fakakukafi, mo e hūfia 'ae kāinga mā'oni'oni kotoa pē; ¹⁹ Pea koe'uhi ko au, ke foaki 'ae lea kiate au, koe'uhi ke u mafa'a mālohi pe hoku ngutu, ke u faka'i-lo atu 'ae me'a fakalilolilo 'oe ongoongolelei, ²⁰ 'Aia kuo ha'isia ai au ko hono faifekau: koe'uhi ke u lea mālohi ai au, 'o taau mo e lea 'oku totonu. ²¹ Ka koe'uhi ke mou 'ilo 'ae me'a 'oku kau kiate au, mo ia 'oku ou fai, ko Tikiko, ko e kāinga 'ofeina mo e faifekau angatonu 'i he 'Eiki, 'e faka'ilo 'e ia 'ae me'a kotoa pē kiate ki-moutolu: ²² 'Aia kuo u fekau atu ai ia kiate kimoutolu 'i he me'a ni, koe'uhi ke mou 'ilo 'emau nofo ni, pea koe'uhi ke ne fakafiemālie ki homou loto. ²³ Ke 'i he ngaahi kāinga 'ae melino, mo e 'ofa, mo e tui, mei he 'Otua ko e Tamai pea mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²⁴ Ke 'i-ate kinautolu kotoa pē 'oku 'ofa mo'oni ki hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi 'ae 'alo'ofa. 'Emeni.

Vahe

Filipai

KI HE KAKAI

Vahe

1 'Oku fakahā 'e Paula 'ene fakafeta'i ki he 'Otua, mo 'ene 'ofa ki he kau lotu 'i Filipai, koe'uhi ko e ngaahi fua lelei 'o 'enau tui, mo 'enau kau ki he'ene ngaahi mamahi, 9 Pea ne hūfia 'akinautolu ki he 'Otua 'i he 'aho kotoa pē ke nau tupulekina 'i he 'ofa: 12 'Oku ne fakahā 'ae tupulekina 'oe ngāue 'a Kalaisi mei he'ene ngaahi mamahi 'a'ana 'i Loma, 21 Mo 'ene fie fakaongoongolelei 'a Kalaisi 'i he'ene mo'ui mo 'ene mate, 27 Pea ne enginaki kenau uouangataha, 28 Mo nau lototo'a 'i he hoko 'oe fakatanga.

1 KO PAULA mo Timote, ko e ongo tamaio'eiki 'a Sisu Kalaisi, ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē 'ia Kalaisi Sisu, 'oku 'i Filipai, mo e kau tauhi mo e kau akonaki: ² Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa, mo e monū'ia, mei he 'Otua ko 'etau Tamai, pea mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ³ 'Oku ou fakafeta'i ki hoku 'Otua 'i he'eku manatu kotoa pē kiate kimoutolu, ⁴ 'O hūfekina fiefia ma'uaipe 'akimoutolu kotoa pē 'i he'eku lotu kotoa pē, ⁵ Koe'uhi ko ho'omou kau fakataha 'i he ongoongolelei talu mei he 'uluaki 'aho 'o a'u ki heni; ⁶ 'Oku ou 'ilo pau 'ae me'a ko eni, koe'uhi ko ia kuo ne kamata 'ae ngāue lelei 'iate kimoutolu, te ne fakahaohaoa ia 'o a'u ki he 'aho 'o Sisu Kalaisi: ⁷ 'O hangē 'oku taau mo au ke pehē 'eku 'amanaki kiate kimoutolu kotoa pē, koe'uhi 'oku mou 'i hoku lotu; pea 'i hoku ngaahi ha'i, mo 'eku langomaki mo 'eku fakamo'oni ki he ongoongolelei, 'oku mou kau fakataha kotoa pē 'i hoku lelei. ⁸ He ko hoku fakamo'oni 'ae 'Otua, ki he lahi 'aupito 'o 'eku holi kiate kimoutolu kotoa pē 'i he manava 'o Sisu Kalaisi. ⁹ Pea ko 'eku lotu eni, ke tupulekina ho'omou 'ofa 'o lahi, pea lahi hake 'i he 'ilo mo e angafakapotopoto kotoa pē; ¹⁰ Koe'uhi ke mou 'ahi'ahi'i 'ae ngaahi me'a 'oku fai kehekehe; ka mou angatotonu mo ta'ehalaia 'o a'u ki he 'aho 'o Kalaisi; ¹¹ Ke fakafonu 'aki 'akimoutolu 'ae ngaahi fua 'oe mā'oni'oni, 'aia 'oku ia Sisu Kalaisi, ke ongoongolelei ai mo fakafeta'i ai ki he 'Otua. ¹² Pea ko hoku lotu ke mou 'ilo, 'e kāinga, ko e ngaahi me'a na'e tō kiate au kuo iku ia 'i he fakatupulekina pe 'oe ongoongolelei; ¹³ Ko ia kuo 'ilo ai 'i he fale kotoa 'oe tu'i, mo e ngaahi potu kehekehe kotoa pē, 'a hoku ngaahi ha'i koe'uhi ko Kalaisi: ¹⁴ Pea ko e kāinga tokolahi 'i he 'Eiki, kuo nau lotu mālohi ko e me'a 'i hoku ngaahi ha'i, pea 'āsili ai honau lototo'a ke lea 'aki 'ae folofola 'o ta'e-manavahē. ¹⁵ Ko e mo'oni 'oku malanga'aki 'a Kalaisi 'e he ni'ihi 'i he meheka mo e fakakikihi; pea fai lotu lelei

pe 'e he ni'ihi: ¹⁶ Ko e ni'ihi 'oku malanga'aki 'a Kalaisi 'i he kikihi, kae 'ikai 'i he lotu ma'a, 'onau 'amanaki ke fakalahi 'aki 'ae mamahi ki hoku ngaahi ha'i. ¹⁷ Ka ko e ni'ihi 'i he 'ofa, 'o 'ilo kuo fokotu'u au ko e langomekina 'oe ongoongolelei. ¹⁸ Pea fēfē ai? Ko eni, 'i he me'a kotoa pē, 'i he kākā, pe 'i he mo'oni, 'oku malanga'aki 'a Kalaisi; pea ko ia 'oku ou fiefia ai, 'io, pea teu fiefia. ¹⁹ He 'oku ou 'ilo 'e kau eni ki hoku fakamo'ui 'i ho'omou lotu, mo e foaki 'oe Laumālie 'o Sisu Kalaisi, ²⁰ 'O fakatatau ki he'eku holi lahi mo e 'amanaki lelei, ke 'oua na'a ai ha me'a te u mā ai, ka 'i he fai mālohi lahi, ke hangē ko ia 'i mu'a, ke pehē eni foki, 'ae fakaongolelei 'a Kalaisi 'i hoku sino, 'i he mo'ui, pe 'i he mate. ²¹ He ko e mo'ui kiate au ko Kalaisi ia, ka 'e 'aonga lahi 'ae mate. ²² Pea kapau teu mo'ui 'i he sino, ko hono fua eni 'o 'eku ngāue: ka 'oku 'ikai te u 'iloa 'aia te u fili ki ai. ²³ He 'oku 'efihia au 'i he me'a 'e ua, 'oku ou holi ke 'alu, ke u 'ia Kalaisi; 'aia 'oku lelei lahi 'aupito: ²⁴ Ka ko e nofo 'i he sino 'oku 'aonga lahi ia kiate kimoutolu. ²⁵ Pea 'i he'eku 'ilo eni, 'oku ou 'ilo teu mo'ui 'o nonofo mo kimoutolu kotoa pē, ka 'e tupulekina ai ho'omou tui mo e fiefia; ²⁶ Pea ke tupulekina 'aupito ai ho'omou fiefia 'ia Sisu Kalaisi koe'uhi ko au, 'i he'eku toe 'alu atu kiate kimoutolu. ²⁷ Kae kehe, ke taau ho'omou 'ulungāanga mo e ongoongolelei 'a Kalaisi: koe'uhi ka ai ha'aku 'alu atu 'o vakai kiate kimoutolu, pe teu mama'o, te u fanongo pe ki ho'omou ngāue, 'oku mou tu'uma'u 'i he lotu pe taha, 'o uouangataha pe, 'o feinga fakataha 'i he tui ki he ongoongolelei; ²⁸ Pea 'oua na'a ilifia 'i ha me'a mei homou ngaahi fili: he ko e faka'ilonga ia kiate kinautolu 'oe mala'ia, ka 'oe fakamo'ui kiate kimoutolu, pea 'oku mei he 'Otua ia. ²⁹ He kuo tuku kiate kimoutolu koe'uhi ko Kalaisi, ke 'oua na'a ngata 'i he tui pe kiate ia, ka kemou mamahi foki koe'uhi ko ia; ³⁰ I he tau'i 'akimoutolu, 'o hangē ko ia na'a mou mamata ai 'i-ate au, pea fanongo eni 'oku 'iate au.

1 'Oku ne ako ke nau fe'ofa'ofani, pea lotu angavaivai, 'o hangē ko ia 'oku hā mai 'i he angavaivai mo e hakeaki'i 'a Kalaisi: 12 Kenau ngāue mo tokanga lahi ki he fakamo'ui, kanau hoko ko e ngaahi maama ki he maama halaia ni, 16 Pea te nau fakafiemālie ai kiate ia ko 'enau 'apostolo, kuo tali teu ke feilaulau 'aki ki he 'Otua. 19 'Oku ne 'amanaki ke fekau atu 'a Timote kiate kinautolu, pea ne fakaongolelei lahi 'aupito ia, 25 Pea mo

Epafalotaito foki, 'aia 'oku ne fekau atu kiate kin-autolu.

2 KO IA kapau 'oku 'ia Kalaisi ha fiemālie, kapau 'oku ai ha fiemālie 'i he 'ofa, kapau 'oku ai ha feohi 'oe Laumālie, kapau 'oku ai ha 'ofa ongongofua mo ha loto 'ofa, ² Mou fakakakato 'eku fiefia, ke mou felototatau pe, 'o ma'u 'ae 'ofa pe taha, ke mou 'ulungāanga taha pe, mo uoungataha pe. ³ 'Oua na'a fai ha me'a 'e taha 'i he fakakikihi, pe 'i he manako ki he fakamālō launoa; ka 'i he loto angavaivai ke fetoutou femahalo lelei 'aki hake taki taha ki hono kāinga 'iate ia. ⁴ Ke 'oua na'a taki taha tokanga ki he'ene ngaahi me'a 'a'ana pe, kae taki taha tokanga foki ki he ngaahi me'a 'ae ni'ihi. ⁵ Ke 'iate kimoutolu 'ae loto ni, 'aia foki na'e 'ia Kalaisi Sisu: ⁶ Ko ia, 'i he'ene 'i he tatau mo e 'Otua, na'e 'ikai pehē 'e ia ko ha fa'aoa ke na taha mo e 'Otua: ⁷ Ka na'a ne fakamasivesiva 'i 'e ia ia 'o ne to'o kiate ia 'ae tatau mo e tamaio'eiki, pea fanau'i ia 'i he tatau 'oe tangata: ⁸ Pea kuo 'ilo ia 'i he tatau 'oe tangata, na'a ne fakamo'ulaloa'i ia, pea talangofua ki he mate, 'io, 'ae mate 'i he 'akau. ⁹ Pea ko ia kuo hakeaki'i ai ia 'e he 'Otua 'o lahi 'aupito, 'o ne foaki kiate ia 'ae huafa 'oku mā'olunga taha pe 'i he hingoa kotoa pē: ¹⁰ Koe'uhi ke tu'ulutui ki he huafa 'o Sisu 'ae tui 'o ia kotoa pē 'oku 'i he langi mo māmani, mo e lalo māmani; ¹¹ Pea ke fakahā 'e he 'elelo kotoa pē ko e 'Eiki 'a Sisu Kalaisi, ke ongoongolelei ai 'ae 'Otua ko e Tamai. ¹² Ko ia, 'e hoku kāinga 'ofeina, 'o hangē ko ho'omou talangofua ma'uapē, 'o 'ikai 'i hoku 'ao pe, kae lahi 'aupito eni 'i he'eku mama'o, mou ngāue ke lava'i ho'omou mo'ui 'amoutolu 'i he manavahē mo e tetetete. ¹³ He ko e 'Otua ia 'oku ne ngāue 'iate kimoutolu 'i hono finangalo lelei ke mou loto mo fai ki ai. ¹⁴ Fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'o ta'elāunga mo e ta'efakakikihi: ¹⁵ Koe'uhi ke mou ta'ehalaia mo ta'ekovi, ko e fānau ta'evaloki'ia 'ae 'Otua, 'i he lolotonga 'oe kakai anga pikopiko mo fe-feka, 'akinautolu 'oku mou ulu atu ki ai, 'o hangē ko e ngaahi maama 'o māmani; ¹⁶ 'O takiloa atu 'ae lea 'oe mo'ui; koe'uhi ke u fiefia 'i he 'aho 'o Kalaisi, 'i he 'ikai teu lele noa pē, pe ngāue ta'e'aonga. ¹⁷ 'Io, pea kapau 'e felingi'aki au mo e feilaulau mo e ngāue 'a ho'omou tui, 'oku ou fiefia, mo nekeneka, fakataha mo kimoutolu kotoa pē. ¹⁸ Pea 'i he me'a pe ko ia foki ke mou fiefia, mo nekeneka fakataha mo au. ¹⁹ Ka 'oku ou falala ki he 'Eiki ko Sisu, ke toe si'i, peau fekau atu 'a Timote kiate kimoutolu, koe'uhi ke u fiemālie lelei, 'o kau ka 'ilo pe 'oku mou fēfē. ²⁰ He 'oku 'ikai 'iate au ha taha 'oku na loto tatau mo ia, ke tokanga mo'oni kiate kimoutolu. ²¹ He 'oku kumi kotoa pē 'ae ngaahi me'a 'a-nautolu, kae 'ikai ko e ngaahi me'a 'a Kalaisi Sisu. ²² Ka 'oku mou 'ilo 'ae fakamo'oni 'o'ona, koe'uhi, 'o hangē ko e foha mo e tamai, kuo pehē 'ene ngāue mo au 'i he ongoongolelei. ²³ Ko ia 'oku ou 'amanaki ke fekau atu leva ia, 'o kau ka 'ilo pe ko e hā 'e fai kiate au. ²⁴ Ka 'oku ou falala ki he 'Eiki 'e vave foki 'eku 'alu atu 'a'aku. ²⁵ Ka na'aku mahalo, 'e lelei 'eku fekau atu kiate kimoutolu 'a Epafalotaito, ko hoku tokoua, mo e kaunga ngāue, mo e kaunga tau, ka ko ho'omou faifekau, pea ko ia

na'a ne tauhi ki he'eku ngaahi masiva. ²⁶ He na'e man-atu lahi ia kiate kimoutolu kotoa pē, pea na'e mātu'aki mamahi, ko e me'a 'i ho'omou fanongo na'e mahaki ia. ²⁷ He ko e mo'oni na'e mahaki ia 'o mei mate: ka na'e 'alo'ofa 'ae 'Otua kiate ia; ka na'e 'ikai kiate ia pe, ka kiate au foki, telia na'aku ma'u 'ae mamahi ki he mamahi. ²⁸ Ko ia ne u fekau to'oto'o ai ia, koe'uhi, ka mou ka toe mamata kiate ia, ke mou fiefia, pea ke si'i hifo ai 'eku mamahi. ²⁹ Ko ia ke ma'u ia 'i he 'Eiki 'i he fiefia kotoa pe; pea mou faka'apa'apa ki he kakai pehē: ³⁰ He koe'uhi ko e me'a 'i he ngāue 'a Kalaisi, na'e ofi ai ia ki he mate, 'o 'ikai mamae ia ki he'ene mo'ui, ka ne tongia 'akimoutolu 'i he tauhi kiate au.

1 'Oku valoki 'e Paula ke nau vakai ki he kau ako kākā 'oe kamu, 4 'O ne fakahā kuo 'iate ia 'o lahi 'aupito 'ae me'a ke ne falala ai ki he mā'oni'oni 'oku mei he fono 'i he me'a 'oku 'iate kinautolu: 7 Ka ne lau ia kotoa pē ko e me'a kovi pe mo e me'a ke lī'a-ki, ka ne lava'i 'a Kalaisi mo 'ene mā'oni'oni 'a'ana, 12 Pea ne fakahā 'oku kei ta'ehaohaoa ia 'i ai. 15 'Oku ne enginaki ke nau loto taha pe mo ia, 17 'O fa'ifa'itaki kiate ia, 18 Pea 'oua na'a nau fa'ifa'itaki ki he kakai 'oku lotu kae anga fakakakano.

3 KO hono faka'osi 'e hoku kāinga, ke mou fiefia 'i he 'Eiki. Ko 'eku tohi 'ae ngaahi me'a pe ko ia kiate kimoutolu, 'oku 'ikai si'i ko ha fakafiu kiate au, pea 'oku 'aonga kiate kimoutolu. ² Vakai telia 'ae fanga kulī, vakai telia 'ae kau ngāue kovi, vakai telia 'ae kau tu'usi. ³ He ko e kamu 'akitautolu, 'oku tauhi ki he 'Otua 'i he laumālie, mo fiefia 'ia Kalaisi Sisu, pea 'oku 'ikai ke tau falala ki he kakano. ⁴ Ka teu fa'a ma'u nai 'eau ha falala'anga 'i he kakano. Kapau 'oku mahalo 'e ha taha 'oku ai ha me'a 'i he kakano 'e 'aonga 'ene falala ki ai, 'oku lahi kiate au: ⁵ Na'e kamu au 'i hono valu 'oe 'aho, mei he hako 'o 'Isileli, mei he fa'ahinga 'o Penisimani, ko e Hepelū 'oe kau Hepelū; pea 'i he me'a 'ae fono ko e Fālesi; ⁶ Pea 'i he fai feinga, ne u fakatanga 'ae siasi; pea 'i he mā'oni'oni 'oku mei he fono, ne u ta'ehala ai. ⁷ Ka ko e ngaahi me'a ko ia na'e 'aonga kiate au, na'aku lau ia ko e me'a ke si'aki koe'uhi ko Kalaisi. ⁸ 'Io, ko e mo'oni, pea 'oku ou lau 'ae ngaahi me'a kotoa pē ko e me'a ke si'aki koe'uhi ko hono lelei lahi 'aupito 'oe 'ilo 'o Kalaisi Sisu ko hoku 'Eiki: 'aia kuo u kātaki ai hono liaki 'oe ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku ou lau ia ko e kinoha'a, kae kehe ke u ma'u 'a Kalaisi, ⁹ Pea ke 'ilo au 'iate ia, 'o 'ikai 'i he'eku fakatonuhia 'a'aku, 'aia 'oku mei he fono ka ko ia 'oku 'i he tui kia Kalaisi, ko e fakatonuhia 'aia 'oku mei he 'Otua 'i he tui: ¹⁰ Koe'uhi ke u 'ilo'i ia, mo e mālohi 'o 'ene toetu'u, peau kau 'i he'ene ngaahi mamahi, 'i he fakatatau au ki he'ene pekia; ¹¹ Kapau teu fa'a lava'i 'i he me'a kotoa pē 'ae toetu'u mei he mate. ¹² Kae 'ikai hangē kuo u ma'u, pe teu haohaoa eni: ka 'oku ou tuli atu, koe'uhi ke u lava'i 'aia kuo lava'i ai au foki 'e Kalaisi Sisu. ¹³ 'E kāinga, 'oku 'ikai teu pehē kuo u lava'i: ka ko eni pe taha, 'oku ou fakangalo'i 'ae ngaahi me'a ki mui, kau mafao atu ki he ngaahi me'a ki mu'a, ¹⁴ 'Oku ou mafao atu ki he faka'ilonga, ko e koloa 'oe ui mā'olunga 'ae 'Otua 'ia Kalaisi Sisu. ¹⁵ Ko ia ke lo-

to pehē 'akitautolu kuo haohaoa: pea kapau 'oku ai ha me'a 'oku mou loto ta'etatau ai, 'e fakahā foki eni 'e he 'Otua kiate kimoutolu. ¹⁶ Ka ko ia kuo tau lava'i, ke tau 'a'eva 'i he me'a fua pe ko ia, ke tau tokanga ki he me'a ko ia. ¹⁷ E kāinga, ke mou kaunga fa'ifa'itaki kiate au, pea vakai kiate kinautolu 'oku 'a'eva 'o taau mo 'emau fa'ifa'itaki'anga kiate kimoutolu. ¹⁸ (He 'oku 'a'eva 'ae tokolahī, 'akinautolu kuo liunga lahi 'eku lea ai kiate kimoutolu, pea 'oku ou toe lea ai eni mo tangi, ko e kau fili 'akinautolu ki he 'akau 'o Kalaisi: ¹⁹ Ko honau ngata'anga ko e 'auha, 'oku nau 'otua 'aki honau kete, 'o vikiviki 'i he me'a fakamā, 'onau mo'ua ki he me'a fakamama.) ²⁰ He 'oku 'i he langi hotau kolo; 'aia 'oku tau 'amanaki mei ai foki 'ae Fakamo'ui, ²¹ 'Aia te ne fakafou hotau sino kovi ni, 'o fakatatau ia ki he sino 'o hono nāunau, 'i he mālohi ko ia 'aia 'oku ne mafai ai ke fakamo'ulaloa'i 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate ia.

1 'Oku ne enginaki 'ae ni'ihī taki tokotaha, 4 Pea ne fai ai leva 'ae ngaahi ako 'oku kau ki he siasi kotoa pē, 10 Pea ne fakahā 'ene fiefia lahi 'i he'enu 'ofa kiate ia 'i he'ene nofo fale fakapōpula, kae 'ikai koe'uhi ko 'enu taufetuku ki he'ene masiva pe, ka koe'uhi ko e 'ofa 'oku hā ai 'iate kinautolu. 19 Pea ne faka'osi 'aki 'ae ngaahi lotu mo e ngaahi fetapa.

4 KO IA, ko hoku kāinga 'ofeina 'oku ou holi ki ai, ko e fiefia'anga mo 'eku teunga, 'ae 'ofeina lahi, ke mou tu'uma'u 'i he 'Eiki. ² 'Oku ou kole kia 'Iuotia, pea u kole kia Siniteke, ke na loto taha pe 'i he 'Eiki. ³ Pea 'oku ou kole atu kiate koe foki, ko *hoku* hoa mo'oni, ke ke tokoni'i 'ae kau fefine ko ia na'e ngāue mo au 'i he ongoongolelei, mo Kelemenī foki, pea mo hono toe 'o 'eku kaunga ngāue, 'aia 'oku 'i he tohi 'oe mo'ui honau hingoa. ⁴ Fiefia ma'uaipē 'i he 'Eiki: 'oku ou toe pehē, Fiefia. ⁵ Tuku ke 'ilo 'e he kakai kotoa pē ho'omou 'u-lungāanga lelei. 'Oku ofi 'ae 'Eiki. ⁶ 'Oua na'a tokanga mamahi ki ha me'a 'e taha; kae fakahā atu ho'omou holi 'i he me'a kotoa pē, ki he 'Otua, 'i he lotu mo e lotu tāuma'u mo e fakafeta'i. ⁷ Pea ko e melino 'oe 'Otua, 'aia 'oku lahi hake 'aupito 'i he fa'a 'iloa, te ne malu'i homou laumālie mo homou loto 'ia Kalaisi Sisu. ⁸ E kāinga, ko hono faka'osi *eni*, ke 'ilonga 'ae ngaahi me'a 'oku mo'oni, ke 'ilonga 'ae ngaahi me'a 'oku mata-

matalelei, ke 'ilonga 'ae ngaahi me'a 'oku totonu, ke 'ilonga 'ae ngaahi me'a 'oku mā'oni'oni, ke 'ilonga 'ae ngaahi me'a 'oku faka'ofa'ofa, ke 'ilonga 'ae ngaahi me'a 'oku ongoongolelei; kapau 'oku ai ha lelei, pe ha me'a ke fakamālō'ia, tokanga ki he ngaahi me'a ko ia. ⁹ Ko e ngaahi me'a ko ia, na'a mou akonekina ai, mo ma'u, mo ongo'i, mo mamata ki ai, 'iate au, fai ia: pea 'e 'iate kimoutolu 'ae 'Otua 'oe melino. ¹⁰ Ka na'aku fiefia lahi 'i he 'Eiki, koe'uhi kuo toe ake ki mui ni ho'omou tokanga kiate au; 'aia na'a mou tokanga ai foki, ka na'a mou ta'ehafaingamālie. ¹¹ Ka 'oku 'ikai te u lea koe'uhi ko ha masiva: he kuo akonekina au, ke u fiefimālie 'i he me'a kotoa pē teu 'i ai. ¹² 'Oku ou 'ilo ke fai 'i he masiva, pea 'oku ou 'ilo ke fai 'i he ma'u 'o lahi: kuo akonekina au 'i he potu kotoa pē mo e me'a kotoa pē ke mākona pe fiekaia, ke u ma'u 'o lahi pea ke kātaki 'ae masiva. ¹³ 'Oku ou fa'a fai 'ae ngaahi me'a kotoa pē 'ia Kalaisi 'oku ne fakamālohi'i au. ¹⁴ Ka neongo ia, kuo mou fai lelei 'i ho'omou kau 'i he'eku mamahi.

¹⁵ Pea ko eni, 'ae kau Filipai, ke mou 'ilo foki, 'i he kamata'anga 'oe ongoongolelei, 'i he'eku 'alu mei Masitōnia, na'e 'ikai kau ha siasi 'e taha kiate au 'i he fefoaki'aki, ka ko kimoutolu pe. ¹⁶ Na'a mo 'eku 'i Tesalonika na'a mou tokoni 'o liunga taha mo liunga ua ki he'eku masiva. ¹⁷ Kae 'ikai 'i he'eku holi ki ha foaki: ka 'oku ou holi ki ha fua 'e 'aonga kiate kimoutolu. ¹⁸ Ka kuo 'iate au kotoa pē, pea lahi 'aupito: 'oku ou mahu, he kuo u ma'u ia Epafalotaito 'ae ngaahi me'a meiate kimoutolu, ko e ngangatu 'oe me'a namu kakala, ko e feilaulau 'aonga, pea lelei ki he 'Otua. ¹⁹ Ka 'e taufetuku 'e hoku 'Otua ki ho'omou masiva kotoa pē, 'o fakatatau ki he'ene koloa 'i he nāunau 'ia Kalaisi Sisu. ²⁰ Pea ko eni, ke 'i he 'Otua ko 'etau Tamai 'ae nāunau 'o ta'engata pea ta'engata. 'Emeni. ²¹ 'Ofa atu ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē 'ia Kalaisi Sisu. Ko e kāinga 'oku 'iate au 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu. ²² 'Oku 'ofa atu 'ae kāinga mā'oni'oni kotoa pē kiate kimoutolu, kae lahi hake 'akinautolu 'oku 'i he fale 'o Sisa. ²³ Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'ae 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. 'Emeni.

Vahe

Kolose

KI HE KAKAI

Vahe

1 *Hili 'ene fetapa atu, 'oku ne fakafeta'i ki he 'Otua koe'uhi ko e tui 'ae siasi 'i Kolose, 7 'Oku ne fakamo'oni ki he akonaki 'a Epafasi, 9 'Oku ne hūfia ke nau tupulekina 'i he 'ofa, 14 'O ne fakahā 'ae Kalaisi mo'oni, 21 'Oku tokoni kenau ma'u lelei 'a Sisu Kalaisi, pea fakaongolelei 'ene ngāue fakafaifekau 'a'ana.*

1 KO AU PAULA, ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi 'i he finangalo 'oe 'Otua, mo hoku tehina ko Timote,
 2 Ki he kāinga mā'oni'oni mo angatonu 'ia Kalaisi 'oku 'i Kolose: Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa, mo e monū'ia, mei he 'Otua ko 'etau Tamai pea mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. 3 'Oku ma fakafeta'i ki he 'Otua ko e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'o hūfia ma'u pe 'akimoutolu,
 4 Talu 'ema fanongo ki ho'omou tui kia Kalaisi Sisu, pea mo ho'omou 'ofa ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē,
 5 Koe'uhi ko e 'amanaki lelei 'aia kuo hilifaki 'i he langi ma'amoutolu, 'aia na'a mou fanongo ki ai 'i mu'a 'i he lea 'oe mo'oni 'oe ongoongolelei; 6 'Aia kuo a'u atu kiate kimoutolu, pea pehē foki ki māmani kotoa pē; pea 'oku tupu ai 'ae fua, 'o hangē foki ko ia 'iate kimoutolu, talu 'ae 'aho na'a mou ongo'i 'o 'ilo mo'oni 'ae 'ofa 'ae 'Otua: 7 'O hangē ko ia foki kuo mou 'ilo meia Epafasi, ko homa kaungā tamaio'eiki 'ofeina, 'aia ko e faifekau angatonu 'a Kalaisi kiate kimoutolu; 8 'Aia foki na'e fakahā kiate kimoua ho'omou 'ofa 'i he Laumālie. 9 Pea ko e me'a ko ia foki, talu 'ae 'aho na'a ma fanongo ki ai, 'oku 'ikai tuku 'ema hūfia 'akimoutolu, pea mo e holi ke fakafonu 'akimoutolu 'aki 'ae 'ilo ki hono finangalo 'i he poto kotoa pē mo e 'ilo fakalaumālie; 10 Pea ke mou 'a'eva 'o taau mo e 'Eiki 'o fakafiemālie 'i he me'a kotoa pē, ke mou fua lahi 'i he ngāue lelei kotoa pē, pea tupulekina 'i he 'ilo' 'ae 'Otua; 11 Pea ke fakamālohi 'akimoutolu 'aki 'ae mafai kotoa pē, 'o fakatatau mo 'ene mālohi lahi 'aupito, ki he fa'a kātaki kotoa pē mo e kātaki fuolua 'i he fiefia; 12 'O fakafeta'i ki he Tamai, 'aia kuo ne ngaohi 'akitautolu ke tau taau ke kau 'i he tofi'a 'oe kāinga mā'oni'oni 'i he maama: 13 'Aia kuo ne fakamo'ui 'akitautolu mei he mālohi 'oe po'uli, pea kuo ne hiki 'akitautolu ki he pule'anga 'o hono 'Alo 'ofa'anga: 14 'Aia 'oku tau ma'u ai 'ae huhu'i 'i hono ta'ata'a, ko e fakamolemole 'oe ngaahi angahala: 15 'Aia ko hono tatau 'oe 'Otua ta'ehāmai, ko e 'uluaki fānau 'i he me'a fakatupu kotoa pē: 16 He na'e fakatupu 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'aia 'oku 'i he langi, pea mo ia 'oku 'i māmani, 'ae me'a hā mai mo e ta'ehāmai, pe ko e

ngaahi nofo'a faka'e'i'eiki, pe ko e ngaahi 'eiki'anga, pe ko e ngaahi pule, pe ko e ngaahi mālohi: na'e fakatupu 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē, pea na'e ma'ana ia:

17 Pea 'oku ki mu'a ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē, pea 'oku tu'uma'u 'iate ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē. 18 Pea ko e 'ulu ia 'oe sino, ko e siasi: 'aia ko e kamata'anga, ko e 'uluaki tupu mei he mate; koe'uhi ke mā'olunga taha pe ia 'i he ngaahi me'a kotoa pē. 19 He na'e lelei'ia ke nofo 'ae fonu kotoa pē 'iate ia; 20 Pea 'i he fakameli-no 'aki 'ae ta'ata'a 'i hono *tutuki ki he* 'akau, ke fakalelei ai 'ae ngaahi me'a kotoa pē kiate ia; 'iate ia, pe ko ha ngaahi me'a 'i māmani, pe ko e ngaahi me'a 'i he langi. 21 Pea ko kimoutolu, na'e 'āuhē ko e ngaahi fili 'i mu'a 'i loto 'i he ngaahi ngāue kovi, ka ko eni kuo ne fakalelei... 22 'I he sino 'o hono kakano, 'i he mate, koe'uhi ke ne 'atu 'akimoutolu 'oku mou mā'oni'oni mo ta'emele mo ta'evaloki'ia 'i hono 'ao: 23 'O kapau te mou tu'uma'u 'i he tui 'o aka mo tu'u fakamakatu'u, pea 'ikai hiki mei he 'amanaki lelei 'oe ongoongolelei, 'aia na'a mou fanongo, pea na'e malanga'aki ki he kakai kotoa pē 'i lalo langi; 'aia kuo fakanofu au ko Paula ko e faifekau 'o ia; 24 Pea 'oku ou fiefia ni 'i he'eku ngaahi mamahi koe'uhi ko kimoutolu, peau fakakakato 'aia 'oku toe 'i he ngaahi mamahi 'a Kalaisi 'i hoku kakano koe'uhi ko hono sino 'o'ona, 'aia ko e siasi. 25 'Aia kuo fakanofu au ko e faifekau 'o ia, 'o taau mo e tu'utu'uni 'ae 'Otua na'e foaki kiate au koe'uhi ko kimoutolu, ke malanga lahi 'aki 'ae folofola 'ae 'Otua; 26 Ko e me'a fufū 'aia na'e fakalilolilo ki he ngaahi kuonga mo e ngaahi to'utangata, ka kuo fakahā eni ki he'ene kakai mā'oni'oni: 27 'Akinautolu 'oku finangalo 'ae 'Otua ke fakahā ki ai 'ae kolua 'oe lelei lahi 'oe me'a fakalilolilo ni ki he kakai Senitaile: ko Kalaisi 'iate kimoutolu, ko e 'amanaki lelei ki he hakeaki'i: 28 'Aia 'oku mau malanga'aki, 'o valoki 'ae tangata kotoa pē, mo akonaki'i 'ae tangata taau taha 'i he poto kotoa pē; koe'uhi ke mau 'atu 'ae tangata kotoa pē kuo haohaoa 'ia Kalaisi Sisu: 29 'Ae me'a ko ia 'oku ou ngāue ai foki, 'i he fai feinga 'o fakatatau mo 'ene ngāue, 'aia 'oku fai mālohi 'aupito 'i'ate au.

1 'Oku ne kei enginaki kenau tu'uma'u 'ia Kalaisi, 8 Ke vakai ki hē fiepoto, mo e ngaahi talatupu'a launoa, 18 Mo e hū ki hē kau 'āngelo, 20 Mo e ngaahi ngāue 'i he lotu fakaSiu, 'aia kuo iku kotoa pē 'ia Kalaisi.

2 HE ko hoku loto ke mou 'ilo 'ae feinga lahi 'oku 'i-ate au kiate kimoutolu, pea kiate kinautolu 'i Leotisia, pea kiate kinautolu 'oku te'eki ai te nau mamata ki hoku mata 'i he sino; 2 Koe'uhi ke fiemālie honau loto, kuo fehokotaki 'i he 'ofa, ki he koloa kotoa pē 'oe fakapapau lahi 'oe 'ilo, ki he fakahā 'oe me'a fakalilolilo 'ae 'Otua, 'io, 'ae Tamai, pea mo Kalaisi; 3 'Aia 'oku fufū ai 'ae ngaahi koloa kotoa pē 'oe poto mo e 'ilo. 4 Pea 'oku ou pehē ni, ke 'oua na'a ai ha tangata te ne fakahala'i 'akimoutolu 'i he lea fakaooloo. 5 He neongo 'oku ou mama'o 'i he sino, ka 'oku ou 'iate kimoutolu 'i he laumālie, 'o fiefia 'o mamata ki ho'omou anga fakapotopoto, mo e tu'uma'u 'o ho'omou tui kia Kalaisi. 6 Ko ia 'i ho'omou ma'u 'a Kalaisi Sisu ko e 'Eiki, ke mou 'a'eva 'iate ia: 7 Kuo aka mo langa hake 'iate ia, pea fakatu'uma'u 'i he tui, 'o hangē ko e akonekina 'akimoutolu, pea ke mou tupulekina ai 'i he fakafeta'i. 8 Vakai na'a taki fakahē 'akimoutolu 'e ha tangata 'e tokotaha 'i he fiepoto mo e lau fakakākā, 'oku taau mo e talatupu'a 'ae tangata, 'o ngali mo e ngaahi 'ulungāanga fakamaama, ka 'oku 'ikai taau mo Kalaisi. 9 He 'oku nofo fakamo'omo'oni kiate ia hono mātu'aki fonu 'oe 'Otua. 10 Pea 'oku fakafonu 'akimoutolu 'iate ia, 'aia ko e 'ulu 'oe pule kotoa pē mo e mālohi: 11 'Aia na'e kamu ai foki 'akimoutolu 'i he kamu ta'efai 'e he nima, 'i he si'aki 'oe sino 'oe ngaahi angahala fakakakano 'i he kamu 'o Kalaisi: 12 'O tanu mo ia 'i he papitaiso, 'aia kuo mou toetu'u ai mo ia 'i he tui 'oku mei he ngāue 'ae 'Otua, 'aia kuo ne fokotu'u hake ia mei he pekia. 13 Pea ko kimoutolu, na'e mate 'i ho'omou ngaahi angahala mo e ta'ekamu 'o homou kakano, kuo ne fakamo'ui fakataha mo ia, 'i he'ene fakamolemole ho'omou ngaahi angahala kotoa pē; 14 'O tāmāte'i 'i he mate 'ae tohi nima 'oe ngaahi tu'utu'uni 'aia na'e tu'u kiate kitautolu, 'aia na'e ta'ofi kiate kitautolu, 'o ne to'o 'aupito ia 'o tuki ki hono 'akau; 15 Pea 'osi 'ene maumau 'ae ngaahi pule mo e ngaahi mālohi, na'a ne faka'ilo fakahā atu 'akinautolu 'o vikiviki ai kiate kinautolu. 16 Ko ia ke 'oua na'a ai ha taha 'e fakaanga kiate kimoutolu 'i ha me'akai, pe ha me'ainu, pe ki ha 'aho katoanga, pe 'i ha tu'u efiafi, pe 'i he ngaahi Sāpate: 17 'Aia ko e ngaahi 'ata 'oe me'a 'oku ha'u; ka ko hono sino 'oku 'ia Kalaisi. 18 Ke 'oua na'a kākaa'i 'akimoutolu 'e ha taha 'i ho'omou totongi, 'i he fie angavaivai mo e lotu ki he kau 'āngelo, 'i he kaunoa ki he ngaahi me'a na'e 'ikai te ne mamata ai, mo e fakafuofua lahi noa pē ia 'i hono loto fakakakano, 19 Pea 'oku 'ikai puke ma'u ki he 'Ulu, 'aia 'oku ma'u mei ai 'ae tokoni ki he sino kotoa, 'i he ngaahi kupu mo e no'o, pea kuo fema'utaki fakataha, 'oku tupu 'i he tupu faka'otua. 20 Ko ia kapau 'oku mou mate mo Kalaisi mei he ngaahi 'ulungāanga fakamaama, ko e hā 'oku mou mo'ulaloo ai ki he ngaahi tu'utu'uni, 'o hangē 'oku mou mo'ui fakamaama, 'o fakatatau mo e ngaahi fekau mo e ngaahi akonaki 'ae tangata; 21 "'Oua na'a ala;" "'Oua na'a kamata;" "'Oua na'a milih;" 22 'Aia 'e 'auha kotoa pē 'i hono ngāue'aki? 23 Ko e ngaahi me'a ko ia 'oku 'ai mo'oni hono matamata poto 'i he fiefie lotu, mo e an-

gavaivai, pea mo e ta'etokanga'i 'oe sino; ka 'oku 'ikai 'aonga, ka ki he fakafiemālie 'oe kakano.

1 'Oku enginaki 'e Paula 'ae potu ko ia te tau kumi ki ai 'a Kalaisi. 5 'Oku ne ako ke nau tautea 'ae sino, 10 Ke tukuange 'ae tangata motu'a, pea ke 'ai 'a Kalaisi, 12 'Oku ako ki he 'ofa, mo e angavaivai, mo e ngāue lelei kehekehe.

3 PEA kapau kuo mou toetu'u mo Kalaisi, mou kumi ki he ngaahi me'a 'oku 'i 'olunga, 'aia 'oku nofo ki ai 'a Kalaisi ki he nima to'omata'u 'oe 'Otua. 2 Mou fa'a tokanga ki he ngaahi me'a 'i 'olunga, kae 'ikai ki he ngaahi me'a 'i māmani. 3 He kuo mou mate, pea 'oku fufū ho'omou mo'ui mo Kalaisi 'i he 'Otua. 4 'Oka fakahā mai 'a Kalaisi, ko 'etau mo'ui'anga, te mou toki hā ai mo ia foki 'i he nāunau. 5 Ko ia mou tāmāte'i homou ngaahi kupu 'oku 'i māmani; ko e fe'auaki, mo e ngāue 'uli, mo e fakalielia, mo e holi kovi, mo e manu-manu, 'aia ko e tauhi tamapua: 6 He koe'uhi ko e ngaahi me'a pehē 'oku hoko ai 'ae houhau 'oe 'Otua ki he fānau talangata'a: 7 'Aia na'a mou 'a'eva ai foki 'i mu'a, 'i ho'omou mo'ui ki ai. 8 Ka ko eni 'oku mou si'aki 'a eni kotoa pē foki; 'ae 'ita, mo e lili, mo e fakafasifasi, mo e kapekape, mo e lea 'uli mei homou ngutu. 9 'Oua na'a mou felohi'aki, he kuo mou si'aki 'ae tangata motu'a mo 'ene ngaahi ngāue; 10 Pea kuo mou 'ai 'a e tangata fo'ou, 'aia kuo fakafu'ou 'i he 'ilo, 'o fakatatau ki hono tatau 'o ia na'a ne fakatupu ia: 11 'Aia 'oku 'ikai ai ha Kiliki pe ha Siu, ha kamu pe ha ta'ekamu, ha muli, pe ha Sitia, ha pōpula, pe ha tau'atāina: ka ko hono katoa kotoa 'a Kalaisi, pea 'oku ne 'i he me'a kotoa pē. 12 Ko ia ko kimoutolu, ko e mā'oni'oni mo e 'ofeina, mou ai, 'o taau mo e kakai fili 'ae 'Otua, 'ae manava'o-fa, mo e angalelei, mo e loto angavaivai, mo e angamalū, mo e kātaki fuoloo; 13 'O fetoutou fekātaki'aki pe, mo fefakamolemole'aki pe, 'o kapau 'oku ai ha taha 'oku kovi'ia ia ki ha taha: 'o hangē ko e fakamolemole 'e Kalaisi 'akimoutolu, ke pehē pe 'akimoutolu. 14 Pea ke 'ufi'ufi 'aki 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē 'ae 'ofa, 'aia ko e no'o 'oe haohaoa. 15 Pea tuku ke pule 'i homou loto 'ae melino 'oe 'Otua, 'aia na'e uiui'aki 'akimoutolu ki ai foki 'i he sino pe taha; pea ke mou fakafeta'i. 16 Ke nofo'ia 'o lahi 'aupito 'akimoutolu 'e he folofola 'a Kalaisi 'i he poto kotoa pē; pea mou feakonaki'aki mo fetokoni'aki 'i he ngaahi saame, mo e lea mālie, mo e ngaahi hiva fakalaumālie, 'o hiva mo e 'ofa 'i homou loto ki he 'Eiki. 17 Pea 'ilonga 'aia 'oku mou fai 'i he lea pe 'i he ngāue, fai kotoa pē 'i he huafa 'oe 'Eiki ko Sisu, 'o fakafeta'i ki he 'Otua ko e Tamai 'iate ia. 18 'Ae kau fe-fine, fakavaivai 'akimoutolu ki homou 'unoho 'omoutolu, he 'oku ngali ia 'i he 'Eiki. 19 'Ae kau tangata, 'ofa ki homou 'unoho, pea 'oua na'a fai anga faka'ita kiate kinautolu. 20 'Ae fānau, fai talangofua ki ho'omou mātu'a 'i he me'a kotoa pē: he 'oku lelei lahi ia ki he 'Eiki. 21 'Ae ngaahi tamai, 'oua na'a mou fakafiufiu ki ho'omou fānau, telia na'a nau fiu ai. 22 'Ae kau tamaio'eiki, fai talangofua 'i he me'a kotoa pē ki homou 'eiki fakakakano; 'oua na'a 'i he ngāue fakamamata pe, 'o hangē ko e kau fakamālie ki he tangata; ka 'i he loto

totonu, 'o manavahē ki he 'Otua: ²³ Pea 'ilonga 'aia 'oku mou fai, fai loto lelei, 'o hangē ki he 'Eiki, kae 'ikai ki he tangata: ²⁴ 'I ho'omou 'ilo temou ma'u mei he 'Eiki 'ae totongi ko e tofi'a: he 'oku mou tauhi 'ae 'Eiki ko Kalaisi. ²⁵ Ka ko ia 'oku fai ta'etotonu, te ne ma'u 'o hangē ko e ta'etotonu, kuo ne fai pea 'oku 'ikai ha filifilimānako ki he kakai.

1 'Oku ne ako ke nau fai fakamātoato 'i he lotu, 5 Ke 'a'eva fakapotopoto kiate kinautolu 'oku te'eki ai ke nau lava'i 'ae 'ilo mo'oni 'o Kalaisi. 10 'Oku ne fetapa kiate kinautolu, pea ne faka'amu ke 'anautolu 'ae ngaahi monū'ia kotoa pē.

4 'AE ngaahi 'eiki, 'atu ki ho'omou kau tamaio'eiki 'a-ia 'oku totonu mo tatau; he 'oku mou 'ilo 'oku ai homou 'Eiki foki 'i he langi. ² Fai ma'u pe 'ae lotu, pea le'o 'i ai mo fakafeta'i; ³ Pea lotua 'akimautilu foki, koe'uhi ke to'o kiate kimautilu 'e he 'Otua 'ae matapā 'oe lea, ke lea 'aki 'ae me'a fakalilolilo 'a Kalaisi, 'aia kuo ha'isia ai au: ⁴ Koe'uhi ke u fakahā atu ia, 'o taau mo ia 'oku totonu ke u lea 'aki. ⁵ Mou 'a'eva 'i he angafakapotopoto kiate kinautolu 'oku 'i tua'ā, 'o huhu'i 'ae kuonga. ⁶ Ke lelei ma'uaipe ho'omou lea, 'o fakalelei 'aki 'ae māsimā, koe'uhi ke mou 'ilo ke tali totonu 'ae tangata kotoa pē. ⁷ E fakahā atu 'eku me'a kotoa pē kiate kimoutolu 'e Tikiko, 'aia ko e tokoua 'ofeina, mo e faifekau angatonu mo e kaungā tamaio'eiki 'i he 'Eiki: ⁸ 'Aia kuo u fekau atu kiate kimoutolu koe'uhi ko e me'a ko ia, pea koe'uhi ke ne 'ilo pe 'oku mou fēfē, pea fakafiemālie ki homou loto; ⁹ Pea mo Onesimosi, ko e

tokoua angatonu mo 'ofeina, 'aia ko homou tokotaha. Te na faka'ilo kiate kimoutolu 'ae me'a kotoa pē 'i heni. ¹⁰ Ko 'Alisitako, ho hoku kaunga nofo fale fakapōpula, 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu, mo Ma'ake, ko e tama 'ae tuofefine 'o Pānepasa, ('a 'ia na'a mou ma'u 'ae fekau 'oku kau kiate ia: kapau 'oku 'alu atu ia kiate kimoutolu, ma'u ia;) ¹¹ Mo Sisu, 'aia 'oku ui ko Susito, 'akinautolu ni 'oku 'oe kamu. Ko kinautolu ni pe ko hoku kaunga ngāue ki he pule'anga 'oe 'Otua, pea na'a nau fakafiemālie kiate au. ¹² Ko Epafasi, ko homou tokotaha, ko e tamaio'eiki 'a Kalaisi, 'oku 'ofa atu ia kiate kimoutolu: 'oku fai feinga ma'uaipe ia koe'uhi ko kimoutolu 'i he ngaahi lotu, koe'uhi ke mou tu'u hao-haoa mo kakato 'i he finangalo kotoa pē 'oe 'Otua. ¹³ He 'oku ou fakamo'oni ki ai, 'oku 'iate ia 'ae loto feinga lahi kiate kimoutolu, pea mo kinautolu 'oku 'i Leotisia, mo kinautolu 'oku 'i Heilapoli. ¹⁴ Ko Luke, ko e faito'o 'ofeina, mo Timasi, 'oku na 'ofa atu kiate kimoutolu. ¹⁵ Tala atu 'eku 'ofa ki he kāinga 'oku 'i Leotisia, mo Nimifa, mo e siasi 'i hono fale. ¹⁶ Pea 'oka lau 'ae tohi ni 'iate kimoutolu, vakai ke lau ia foki ki he siasi 'oe kakai Leotisia; pea ke mou lau foki 'ae tohi mei Leotisia. ¹⁷ Pea tala kia 'Akipa, "Ke ke vakai ki he ngāue kuo ke ma'u mei he 'Eiki, koe'uhi ke ke fai ia." ¹⁸ Ko au Paula 'oku 'ofa atu 'aki hoku nima. Manatu ki hoku ngaahi ha'i. Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa. 'Emeni.

Vahe

1 Tesalonaika

KI HE KAKAI

Vahe

1 'Oku tala 'e Paula ki he kāinga 'i Tesalonika 'a 'ene manatu ma'u kiate kinautolu 'i he'ene ngaahi fakafeta'i mo e lotu: 5 Mo 'ene 'ilo pau foki 'ae mo'oni mo e lelei 'o 'enau tui, mo 'enau liliu ki he 'Otua.

1 KO PAULA, mo Silivenusi, mo Timote, ki he siasi 'oe kakai Tesalonika 'oku 'i he 'Otua ko e Tamai mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi: Ke 'iate kimoutolu, 'ae 'alo'ofa, mo e melino mei he 'Otua ko 'etau Tamai, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²'Oku mau fakafeta'i ma'uaipē ki he 'Otua koe'uhi ko kimoutolu kotoa pē, 'o takua 'akimoutolu 'i he'emaui ngaahi lotu; ³'O manatu ma'uaipē ki ho'omou ngaue 'i he tui, mo e fa'a fai 'i he 'ofa, mo e fa'a kātaki 'i he 'amanaki lelei, 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'i he 'ao 'oe 'Otua ko 'etau Tamai; ⁴'I he'emaui 'ilo, 'e kāinga 'ofeina, homou fili 'e he 'Otua. ⁵He na'e 'ikai hoko 'e- maui ongoongolelei kiate kimoutolu 'i he lea pe, ka 'i he mālohi foki, pea 'i he Laumālie Mā'oni'oni, pea mo e fakamo'oni lahi; 'o hangē 'oku mou 'ilo 'ae anga na'a mau fai 'iate kimoutolu koe'uhi ko kimoutolu. ⁶Pea na'a mau fa'ifa'itaki kiate kimaui, pea mo e 'Eiki, he nemou ma'u 'ae folofola 'i he mamahi lahi, mo e fiefia 'i he Laumālie Mā'oni'oni: ⁷Pea ne mou hoko ai ko e kau faka'ilonga ki he kakai tui kotoa pē 'i Masitōnia mo 'Akeia. ⁸He na'e ongoongo atu meiate kimoutolu 'ae folofola 'ae 'Eiki, 'o 'ikai ki Masitōnia pe mo 'Akeia, ka ko ho'omou tui ki he 'Otua kuo mafola atu ki he potu kotoa pē foki; ko ia 'oku 'ikai si'i 'aonga ke mau lea ki ai. ⁹He 'oku fakahā 'ekinautolu pe hono anga 'o 'emaui hoko atu kiate kimoutolu, pea mo ho'omou tafoki ki he 'Otua mei he ngaahi tamapua, ke tauhi 'ae 'Otua mo'ui mo mo'oni; ¹⁰Pea ke tatali ki hono 'Alo mei he langi, 'a- ia na'a ne fokotu'u hake mei he mate, ko Sisu 'aia 'oku ne fakamo'ui 'akitaui mei he houhau 'e ha'u.

1 'Ae anga 'o hono 'omi mo e malanga'aki 'ae ongoongolelei ki he kāinga 'i Tesalonika, mo e anga na'a nau tali 'aki ia. 18 'Oku fakahā 'e Paula hono 'uhinga 'o 'ene nofo fuoloa meiate kinautolu, mo ia foki 'oku ne holi lahi ai ke toe mamata kiate kinautolu.

2 HE 'oku 'ilo 'ekimoutolu, 'e kāinga, ko 'emaui hoko atu kiate kimoutolu, na'e 'ikai ta'e'aonga ia: ²Kae hili 'emaui tomu'a mamahi, mo homau ngaohikovi'i 'aupito, 'i Filipai, 'aia 'oku mou 'ilo, na'a mau mālohi 'i homau 'Otua ke lea'aki kiate kimoutolu 'ae ongoongolelei 'oe 'Otua lolotonga 'ae fakatanga lahi. ³He na'e

'ikai 'i he kākā 'emaui akonaki, pe 'i he ta'emā'oni'oni, pe 'i he fakaoolo: ⁴Ka 'i he'ene lelei ki he 'Otua ke tuku kiate kimaui 'ae ongoongolelei, ko ia 'oku pe- hē ai 'emaui lea; 'o 'ikai ko e fakafiemālie ki he kakai, ka ko e 'Otua, 'aia 'oku ne 'ahi'ahi'i homau lotu. ⁵He 'oku mou 'ilo, na'e 'ikai te mau ngāue'aki 'ae lea fakalai 'i ha kuonga 'e taha, pe ko e kofu 'oe manumanu; ko e fakamo'oni 'ae 'Otua: ⁶Pea na'e 'ikai te mau kumi ha fakamālō mei he tangata, pe meiate kimoutolu, pe mei ha ni'ihī kehe, ka na'e ngofua pe ke mau fakamā- fasia 'akimoutolu, 'o taau mo e kau 'apostolo 'o Kalaisi. ⁷Ka na'a mau 'iate kimoutolu 'i he angavaivai, 'io, 'o hangē ko e tauhi 'oku ne tauhi 'ofa 'ene fānau: ⁸Pea 'i he 'emaui tokanga 'ofa kiate kimoutolu, na'a mau lotu ke 'atu kiate kimoutolu, 'ikai ko e ongoongolelei 'oe 'Otua pe, ka ko 'emaui mo'ui foki, koe'uhi ko e 'ofeina lahi 'akimoutolu kiate kimaui. ⁹He 'oku mou manatu, 'e kāinga, 'emaui ngaue mo e ongosia: ko e me'a 'i he ngaue 'i he pō mo e 'aho, koe'uhi ke 'oua na'a mau fakamasiva ha tokotaha 'iate kimoutolu, pea na'a mau malanga'aki 'ae ongoongolelei 'oe 'Otua kiate kimoutolu. ¹⁰Ko e kau fakamo'oni 'akimoutolu, mo e 'Otua foki, ki he'emaui 'ulungāanga mā'oni'oni mo totonu mo ta'ehalaia 'iate kimoutolu 'oku tui: ¹¹Pea 'oku mou 'ilo foki 'emaui enginaki'i mo fakafiemālie mo fakapapau kiate kimoutolu kotoa pē, 'o hangē ko e tamai ki he'ene fānau, ¹²Koe'uhi ke mou 'a'eva 'o taau mo e 'Otua, 'aia kuo ne ui 'akimoutolu ki hono pule'anga mo hono nāunau. ¹³Ko e me'a ko ia 'oku mau fakafeta'i ta'etuku ai foki ki he 'Otua, koe'uhi, 'i ho'o- mou ma'u 'ae folofola 'ae 'Otua 'aia ne mou fanongo ai 'iate kimaui, na'e 'ikai te mou ma'u ia 'o hangē ko e lea 'ae tangata, kae hangē ko ia 'oku mo'oni, ko e folo- fola 'ae 'Otua, 'aia 'oku ngaue 'aonga foki kiate ki- moutolu 'oku tui. ¹⁴He na'a mou hoko, 'e kāinga, ko e kau fa'ifa'itaki ki he ngaahi siasi 'oe 'Otua 'i Siutea 'oku 'ia Kalaisi Sisu: he na'a mau kātaki 'ae ngaahi me'a pe- hē 'i he kakai 'i homou fonua foki, 'o hangē ko kinau- tolu 'i he kakai Siu: ¹⁵'Akinautolu na'e tāmāte'i 'ae 'Eiki ko Sisu, mo honau kau palōfita foki, pea kuo nau fakatanga'i 'akimaui; pea 'oku 'ikai te nau lelei ki he 'Otua, pea 'oku nau fai kehe mo e kakai kotoa pē: ¹⁶'Oku nau ta'ofi 'emaui lea ki he ngaahi Senitaile koe'uhi ke nau mo'ui, ko e me'a ke fakakakato ai 'enau ngaahi angahala: he kuo hoko hono lahi 'oe houhau kiate kinautolu. ¹⁷Ka ko kimaui, 'e kāinga, kuo

mavahe meiate kimoutolu 'i he kuonga si'i 'i he sino, kae 'ikai 'i he loto, kuo lahi hake 'aupito ai 'emau 'ahi'ahi mo holi lahi ke mamata ki homou mata. ¹⁸ Ko ia na'a mau fie 'alu atu ai kiate kimoutolu, 'io, ko au Paula, 'o liunga taha mo liunga ua; ka na'e ta'ofi 'akimoutolu 'e Sētane. ¹⁹ He ko e hā 'emau 'amanaki lelei, pe fiefia, pe ko e polepole 'oe fiefia? 'Ikai ko kimoutolu foki 'i he 'ao 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi 'i he'ene hā'ele mai? ²⁰ He ko homau vikiviki'anga 'akimoutolu mo 'emau fiefia.

1 'Oku fakahā 'e Paula 'ene 'ofa lahi ki he kāinga 'i Tesalonika, pea hā ia 'i he'ene fekau 'a Timote kiate kinautolu ke fakamālohi mo fakafiemālie 'i 'akinautolu: mo 'ene fiefia 'i he'enu fai lelei: 10 Pea hā ia 'i he'ene hūfia 'akinautolu, mo 'ene holi ke lava atu kiate kinautolu.

3 KO IA 'i he 'ikai te mau kei fa'a kātaki, na'a mau fiemālie ke nofo pe 'i 'Atenisi; ² Kae fekau atu 'a Timote, ko homau tokoua, mo e faifekau 'ae 'Otua, mo 'emau kaungā ngaue 'i he ongoongolelei 'a Kalaisi, ke fakamālohi 'akimoutolu, pea ke fakafiemālie 'i 'akimoutolu ko e me'a 'i ho'omou tui: ³ Koe'uhi ke 'oua na'a ngaueue ha taha 'i he ngaahi mamahi ni: he 'oku mou 'ilo kuo tu'utu'uni 'akitaotolu ki ai. ⁴ He ko e mo'oni, 'i he'emau 'iate kimoutolu, na'a mau tomu'a tala kiate kimoutolu 'e tautea 'akimaotolu; 'o hangē ko ia na'e hoko, pea 'oku mou 'ilo. ⁵ Koe'uhi ko e me'a ni, 'i he 'ikai te u kei fa'a kātaki, ne u fekau atu ai ke u 'ilo ho'omou tui, telia na'a ai ha me'a kuo fakatauvelē 'i 'akimoutolu 'e he 'ahi'ahi, pea fakata'e'aonga ai 'emau ngaue. ⁶ Ka ko eni, 'i he hoko mai 'a Timote meiate kimoutolu, 'o 'omi kiate kimaotolu 'ae ongoongolelei 'o ho'omou tui mo e 'ofa, pea mo ho'omou manatu lelei ma'uaipe kiate kimaotolu, 'o holi lahi ke mamata kiate kimaotolu, 'o hangē ko kimaotolu kiate kimoutolu: ⁷ Ko ia, 'e kāinga, na'a mau fiemālie 'iate kimoutolu, 'i he'emau mamahi mo e tu'utāmaki kotoa pē, 'i ho'omou tui: ⁸ He 'oku mau mo'ui eni, 'o kapau 'oku mou tu'uma'u 'i he 'Eiki. ⁹ He ko e hā 'ae fakafeta'i te mau fa'a 'atu ki he 'Otua koe'uhi ko kimoutolu, 'i he fiefia kotoa pē 'oku mau fiefia ai 'i he 'ao 'o hotau 'Otua koe'uhi ko kimoutolu; ¹⁰ 'o lotu lahi 'aupito 'i he pō mo e 'aho, koe'uhi ke mau mamata ki homou mata, pea ke mau fakakakato 'aia 'oku toe 'i ho'omou tui? ¹¹ Pea ko eni, ke 'i he 'Otua pe ko 'etau Tamai, mo hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke fakahinohino homau hala kiate kimoutolu. ¹² Pea ke fakafonu 'akimoutolu 'e he 'Eiki, ke mou tupulekina lahi 'i he fe'ofa'aki 'akimoutolu kiate kimoutolu, pea ki he kakai kotoa pē, 'o hangē ko kimaotolu kiate kimoutolu ¹³ Koe'uhi ke ne fokotu'uma'u 'o ta'ehalala homou loto 'i he mā'oni'oni, 'i he 'ao 'oe 'Otua, ko 'etau Tamai, 'i he hā'ele mai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi mo 'ene kau mā'oni'oni kotoa pē.

1 'Oku enginaki 'e Paula ke nau faka'a'au ki mu'a 'i he angafaka'otua kotoa pē, 6 Ke mo'ui mā'oni'oni mo fai totonu, 9 Ke nau fe'ofa'aki, 11 Pea taki taha ngaue mo fakalongo pe: 13 Pea ne enginaki fakamui ke nau mamahi lelei pe koe'uhi ko e kāinga

kuo pekia. 15 Pea ne 'ai ki he 'aho ki mui 'ae fakamatala si'i 'oe toetu'u, mo hono ua 'oe hā'ele mai 'a Kalaisi ki he fakamaau.

4 PEA 'i he me'a 'oku toe, 'e kāinga, 'oku mau kole mo enginaki kiate kimoutolu, 'i he 'Eiki ko Sisu, koe'uhi 'i ho'omou 'ilo 'iate kimaotolu ke fēfē 'a ho'omou 'a'eva ke fakafiemālie ki he 'Otua, ke mou tupulekina ai 'o lahi 'aupito. ² He 'oku mou 'ilo 'ae ngaahi fekau na'a mau tuku kiate kimoutolu mei he 'Eiki ko Sisu. ³ He ko e finangalo eni 'oe 'Otua, ke mou mā'oni'oni, pea ke mou tapu mei he fe'auaki: ⁴ Ke mou taki taha 'ilo ke tauhi hono ipu 'i he anga fakamā'oni'oni, mo e faka'apa'apa; ⁵ 'Ikai 'i he holi fakalielia, 'o hangē ko e ngaahi Senitaile, 'oku 'ikai ke nau 'ilo 'ae 'Otua: ⁶ Ke 'oua na'a fai hala 'e ha tokotaha, 'o kākaa'i hono tokoua 'i ha me'a: koe'uhi 'e totongi 'e he 'Eiki ki he kakai pehē kotoa pē, 'o hangē ko ia na'a mau tomu'a fakahā mo fakapapau kiate kimoutolu. ⁷ He na'e 'ikai ui 'akitaotolu 'e he 'Otua ki he fakalielia, ka ki he mā'oni'oni. ⁸ Ko ia ia 'oku manuki, 'oku 'ikai ko e manuki 'i 'ae tangata, ka ko e 'Otua, 'aia na'a ne foaki kiate kimaotolu hono Laumālie Mā'oni'oni foki. ⁹ Ka ko e me'a 'i he 'ofa fakakāinga, 'oku 'ikai 'aonga 'ae tohi ai kiate kimoutolu: he kuo mou akonekina mei he 'Otua ke fe'ofa'aki kiate kimoutolu. ¹⁰ Pea ko e mo'oni 'oku mou fai ia ki he kāinga kotoa pē 'oku 'i Masitōnia, kotoa pē: ka 'oku mau kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, ke mou tupulekina lahi 'aupito ai; ¹¹ Pea tokanga lahi ke mou anga fakalongo pe, pea ke mou fai taki taha ho'omou ngaue, pea ke ngāue'aki homou nima, 'o hangē ko ia na'a mau fekau kiate kimoutolu; ¹² Pea ke mou 'a'eva 'o matamatalelei kiate kinautolu 'oku 'i tuaā, pea ke 'oua na'a mou masiva 'i ha me'a. ¹³ Ka 'oku 'ikai ko hoku loto ke mou ta'e'ilo, 'e kāinga, koe'uhi ko kinautolu 'oku mohe, ke 'oua na'a mou mamahi'ia, 'o hangē ko e ni'ihī kehe 'oku 'ikai ha'anau 'amanaki lelei. ¹⁴ He kapau 'oku tau tui na'e pekia 'a Sisu pea toetu'u hake, pea 'oku pehē, ko kinautolu foki 'oku mohe 'ia Sisu, 'e 'omi 'akinautolu fakataha mo ia 'e he 'Otua. ¹⁵ He 'oku mau tala eni kiate kimoutolu 'i he folofola 'ae 'Eiki, ko kimaotolu 'oku mo'ui pea toe 'i he hoko mai 'ae 'Eiki, 'e 'ikai te tau mu'omu'a 'iate kinautolu 'oku mohe. ¹⁶ Koe'uhi 'e 'alu hifo 'ae 'Eiki mei he langi, 'i he mavava, mo e le'o 'oe 'āngelo lahi, mo e me'a lea 'ae 'Otua pea ko e pekia 'ia Kalaisi 'e tomu'a tu'u: ¹⁷ Pea ko kimaotolu 'oku mo'ui mo toe, 'e to'o hake fakataha mo kinautolu 'i he ngaahi 'ao, ke fakafetaulaki ki he 'Eiki 'i he 'atā: pea pehē, te tau 'i he 'Eiki 'o ta'engata. ¹⁸ Ko ia mou fetoutou fefakafiemālie'aki 'akimoutolu 'i he ngaahi lea ni.

1 'Oku ne kei fai 'ae fakamatala 'oe hā'ele mai 'a Kalaisi ki he fakamaau, 16 Pea ne fokotu'u 'ae ngaahi akonaki, 28 Pea ne faka'osi 'aki ia 'ae tohi.

5 KA ko e me'a 'i he ngaahi kuonga mo e ngaahi fa'ahita'u, 'oku 'ikai 'aonga, 'e kāinga, ke u tohi kiate kimoutolu. ² He 'oku mou 'ilo fakapapau, ko e 'aho 'oe 'Eiki 'oku ha'u 'o hangē ko e kaiha'a 'i he po'uli. ³ He 'oka nau ka pehē, "Fiemālie mo lelei pe;" 'e hoko

fakafokifā 'ae faka'auha kiate kinautolu, 'o hangē ko e langā ki ha fefine feitama; pea 'e 'ikai te nau hao. ⁴ Ka ko kimoutolu, 'e kāinga, 'oku 'ikai te mou 'i he po'uli, koe'uhi ke mo'ua 'akimoutolu 'e he 'aho ko ia 'o hangē ha kaiha'a. ⁵ Ko e fānau 'ae maama 'akimoutolu kotoa pē, mo e fānau 'ae 'aho: 'oku 'ikai 'oe pō 'akitautolu, pe 'oe po'uli. ⁶ Ko ia ke 'oua na'a mohe 'akitautolu, 'o hangē ko e ni'ihi; ka tau le'o pea tau fakapotopoto. ⁷ He ko kinautolu 'oku mohe, 'oku mohe 'i he pō; pea ko kinautolu 'oku kona, 'oku kona 'i he pō. ⁸ Ka ke fakapotopoto 'akitautolu 'oku 'oe 'aho, 'o 'ai ki he fatafata 'ae sifa ko e tui mo e 'ofa; pea tau tatā 'aki 'ae 'amanaki lelei ki he fakamo'ui. ⁹ He na'e 'ikai tu'utu'uni 'akitautolu 'e he 'Otua ki he houhau, ka ke tau ma'u 'ae fakamo'ui 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ¹⁰ Aia na'e pekia koe'uhi ko kitautolu, koe'uhi, ka tau ka 'ā pe mohe, ke tau mo'ui fakataha mo ia. ¹¹ Ko ia ke mou fe-fakafiemālie'aki 'akimoutolu, 'o felanga'aki hake 'akimoutolu, 'o hangē foki ko ia 'oku mou fai. ¹² Pea 'oku mau kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, ke mou 'ilo 'akinautolu 'oku ngaue 'iate kimoutolu, pea 'oku nau pule'i 'akimoutolu 'i he 'Eiki, pea valoki'i 'akimoutolu; ¹³ Pea ke mou tokanga lahi 'aupito kiate kinautolu 'i he 'ofa koe'uhi ko 'enau ngaue. Pea ke mou nonofo fe'ofa'ofafani pe. ¹⁴ Pea ko eni, 'oku mau enginaki kiate ki-

moutolu, 'e kāinga, valoki'i 'akinautolu 'oku fakamaveuveu, fakafiemālie ki he kau loto fo'i, pou pou 'ae vaivai, ke mou fa'a kātaki'i kotoa pē. ¹⁵ Vakai ke 'oua na'a ai ha taha 'oku totongi 'ae kovi 'aki 'ae kovi ki ha taha; ka mou tulituli ma'uaipē ki he me'a 'oku lelei, 'iate kimoutolu, pea ki he kakai kotoa pē. ¹⁶ Fiefia ma'uaipē. ¹⁷ Lotu ta'etuku. ¹⁸ Fakafeta'i 'i he me'a kotoa pē: he ko e finangalo ia 'oe 'Otua 'ia Kalaisi Sisu kiate kimoutolu. ¹⁹ 'Oua na'a fuifui 'ae Laumālie. ²⁰ 'Oua na'a ta'etokanga ki he ngaahi malanga. ²¹ 'Ahi'ahi'i 'ae ngaahi me'a kotoa pē puke ke ma'u 'aia 'oku lelei. ²² Ta'ofi 'akimoutolu mei he matamata kovi kotoa pē. ²³ Pea 'ofa ke fakamā'oni'oni haohaoa 'akimoutolu 'e he 'Otua 'oe melino: pea 'ofa ke fakatolonga ta'ehalaia 'akimoutolu 'a homou laumālie kotoa, mo homou loto, mo homou sino, 'o a'u ki he hā'ele mai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ²⁴ 'Oku mo'oni 'aia 'oku ne uiui'i 'akimoutolu; pea te ne mafai foki ia. ²⁵ E kāinga, hūfia 'akimautolu. ²⁶ 'Ofa atu ki he kāinga kotoa pē 'aki 'ae 'uma mā'oni'oni. ²⁷ 'Oku ou fekau fakapapau kiate kimoutolu 'i he 'Eiki, ke lau atu 'ae tohi ni ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē. ²⁸ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. 'Emeni.

Vahe

2 Tesalonaika

KI HE KAKAI

Vahe

1 'Oku tala atu 'e Paula 'a 'ene loto lelei ki he tui, mo e 'ofa, mo e fa'a kātaki 'ae siasi 'i Tesalonaika: 11 Pea ne me'a ngāue'aki 'ae me'a kehekehe ke fakafiemālie 'aki 'akinautolu 'i he fakatanga, pea ne fakahā 'e tō ki he kakai fai kovi 'ae tautea tonu mei he 'Otua.

1 KO PAULA, mo Silivenusi, mo Timote, ki he siasi 'oe kakai Tesalonaika 'oku 'i he 'Otua ko 'etau Tamai mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi: ² Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa, mo e melino, mei he 'Otua ko 'etau Tamai mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ³ 'Oku totonu 'emau fakafeta'i ma'uaipē ki he 'Otua koe'uhi ko kimoutolu, 'e kāinga, 'o hangē ko ia 'oku taau, koe'uhi 'oku tupu 'o lahi 'aupito 'aupito ho'omou tui, pea 'oku tupulekina 'a ho'omou fe'ofa'aki kiate kimoutolu kotoa pē; ⁴ Ko ia 'oku mau vikiviki koe'uhi ko kimoutolu ki he ngaahi siasi 'oe 'Otua, 'i ho'omou fa'a kātaki mo e tui, 'i homou ngaahi fakatanga kotoa pē, mo e ngaahi mamahi, 'oku mou fa'a kātaki'i: ⁵ 'Aia ko e faka'ilonga 'oe fakamaau totonu 'oe 'Otua, koe'uhi ke lau 'akimoutolu 'oku mou taau mo e pule'anga 'oe 'Otua, 'aia 'oku mou mamahi ai foki: ⁶ He ko e me'a totonu 'i he 'Otua ke totongi 'aki 'ae mamahi kiate kinautolu 'oku fakamamahi'i 'akimoutolu; ⁷ Ka kiate kimoutolu 'oku mamahi, ko e fiemālie mo kimautolu, 'oka fakahā mai 'ae 'Eiki ko Sisu mei he langi mo 'ene kau 'āngelo mālohi, ⁸ 'I he afi uloulo mo e fai totongi kiate kinautolu 'oku 'ikai te nau 'ilo 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai talangofua ki he ongoongolelei 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi: ⁹ 'Akinautolu 'e tautea 'aki 'ae faka'auha ta'engata mei he 'ao 'oe 'Eiki, pea mei he nāunau 'o 'ene māfimafi; ¹⁰ 'Oka ha'u ia ke fakahikihiki'i 'e he'ene kakai mā'oni'oni, pea ke fakatumutumu ai, 'i he 'aho ko ia, 'akinautolu kotoa pē 'oku tui; he na'a mou tui ki he 'emau fakamo'oni 'iate kimoutolu. ¹¹ Ko ia foki 'oku mau lotua ma'uaipē 'akimoutolu, koe'uhi ke lau 'e hotau 'Otua 'oku mou taau mo e ui *ni*, ke ne fakakakato 'ae finangalo lelei kotoa pē 'o 'ene angalelei, mo e ngaue 'ae tui, 'i he mālohi: ¹² Koe'uhi ke ongoongolelei'ia 'ae huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi 'iate kimoutolu, mo kimoutolu 'iate ia, 'o fakatatau ki he 'ofa 'a hotau 'Otua mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

1 'Oku ne fakahā ke nau tu'uma'u 'i he mo'oni kuo nau ma'u, 3 'Oku ne tala 'e ai 'ae he lahi mei he lotu mo'oni, 9 Pea 'e hā 'ae fili 'o Kalaisi 'i he te'eki ai hoko mai 'ae 'aho 'oe 'Eiki. 15 Pea ne toe fai 'ene tomu'a enginaki, mo ne hūfia 'akinautolu.

2 PEA ko eni, 'oku mau kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, ko e me'a 'i he hā'ele mai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, pea mo 'etau kātoa fakataha kiate ia, ² Ke 'oua na'a ue'i ngofua homou loto, pe puputu'u, 'i ha laumālie, pe 'i ha lea, pe 'i ha tohi 'o hangē 'oku meiate kimautolu, 'o pehē kuo ofi 'ae 'aho 'o Kalaisi. ³ 'Oua na'a kākaa'i 'akimoutolu 'e ha tokotaha 'i ha me'a 'e taha: koe'uhi 'e *'ikai hoko 'ae 'aho ko ia*, 'o kapau 'e 'ikai tomu'a hoko 'ae liliu kovi, pea fakahā 'ae tangata 'oe angahala, ko e foha 'oe mala'ia; ⁴ 'Aia 'oku angatu'u pea fakahikihiki ia ke mā'olunga 'i he me'a kotoa pē 'oku ui ko e 'Otua, pe 'oku fai ki ai 'ae hū; pea 'oku nofo ia 'o hangē ko e 'Otua 'i he fale 'oe 'Otua, 'o fakahā ia ko e 'Otua. ⁵ 'Ikai 'oku mou manatu, 'i he'eku kei 'iate kimoutolu, ne u fakahā kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a ni? ⁶ Pea 'oku mou 'ilo eni 'aia 'oku ne ta'ofia, kae'oua ke fakahā ia 'i hono kuonga. ⁷ He 'oku ngaue ni 'ae me'a fakalilolilo 'oe angahala: ka 'oku ai ha taha 'oku ta'ofi, kae'oua ke to'o atu ia. ⁸ Pea 'e toki fakahā 'ae taha Angakovi, 'aia 'e faka'osi'osi 'e he 'Eiki 'aki 'ae mānava 'o hono fofonga, 'o faka'auha 'i he malama 'o 'ene hā'ele mai. ⁹ Ko ia ia 'oku ha'u 'o tatau mo e ngaue 'a Sētane 'i he mālohi lahi, mo e ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi me'a faka'ofa loi, ¹⁰ Pea mo e kākā kotoa pē 'oe ta'emā'oni'oni 'iate kinautolu 'oku 'auha; ko e me'a 'i he 'ikai te nau ma'u 'ae 'ofa ki he mo'oni, koe'uhi ke nau mo'ui ai. ¹¹ Pea ko e me'a ko ia 'e fakatukutuku'i ai 'akinautolu 'e he 'Otua ki he mālohi 'oe kākā, ke nau tui ki he loi: ¹² Pea ke fakamala'ia 'akinautolu kotoa pē 'oku 'ikai tui ki he mo'oni, ka nau fiemālie 'i he ta'emā'oni'oni. ¹³ Ka 'oku totonu 'emau fakafeta'i ma'uaipē ki he 'Otua koe'uhi ko kimoutolu, 'e kāinga 'ofeina 'i he 'Eiki, koe'uhi kuo fili 'akimoutolu 'e he 'Otua talu mei he kamata'anga ki he fakamo'ui 'i he fakamā'oni'oni' 'e he Laumālie, mo e tui ki he mo'oni: ¹⁴ 'Aia na'a ne uiui'i 'akimoutolu ki ai 'i homau ongoongolelei, ke mou lava'i 'ae nāunau 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ¹⁵ Ko ia, 'e kāinga, mou tu'uma'u, 'o kuku mau 'ae ngaahi akonaki 'aia na'e akonekina ai 'akimoutolu, pe ko ha me'a 'i he malanga, pe 'i he'emau tohi. ¹⁶ Pea ko eni, ko hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi pe, mo e 'Otua, ko 'etau Tamai, 'aia na'a ne 'ofeina 'akita'utolu, 'o ne foaki mai 'ae fiemālie ta'engata mo e 'amanaki lelei 'i he 'alo'ofa, ¹⁷ Ke ne fakafiemālie ki homou loto, pea fakatu'uma'u 'akimoutolu 'i he ngaahi lea mo e ngaue lelei kotoa pē.

1 'Oku ne kole ke nau hūfia ia, 3 Pea ne tala 'ene falala kiate kinautolu, 5 Pea lotua 'akinautolu ki he 'Otua, 6 Pea ne fai 'ae akonaki kehekehe kiate kinautolu, kae lahi ke 'oua te nau fakapikopiko, mo fakataha mo e kakai anga pau'u, 16 Pea ne faka'osi 'aki 'ae hūfia mo e fetapa.

3 'E Kāinga, ko hono faka'osi, mou hūfia 'akimautolu, koe'uhi ke lele atu 'ae folofola 'ae 'Eiki, pea ongoongolelei ia, 'o hangē ko ia 'iate kimoutolu: 2 Pea koe'uhi ke fakahaofi 'akimautolu mei he kakai ta'e'ata-mai mo angakovi: ke 'oku 'ikai ma'u kotoa pē 'ae tui. 3 Ka 'oku mo'oni 'ae 'Eiki, 'aia te ne fakatu'uma'u pea fakamo'ui 'akimoutolu mei he kovi. 4 Pea 'oku mau falala ki he 'Eiki koe'uhi ko kimoutolu, 'oku mou fai, pea te mou fai pe, 'ae ngaahi me'a 'oku mau fekau kiate kimoutolu. 5 Pea ke fakahinohino homou loto 'e he 'Eiki ki he 'ofa 'ae 'Otua, pea mo e fa'a kātaki 'a Kalaisi. 6 Pea ko eni, 'e kāinga, 'oku mau fekau kiate kimoutolu, 'i he huafa 'o hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke mou mavahe 'akimoutolu mei he kāinga kotoa pē 'oku 'eve'eva ta'etotonu, pea 'ikai tatau mo e fekau na'a ne ma'u meiate kimoutolu. 7 He 'oku mou 'ilo, 'oku totonu ke mou fa'ifa'itaki kiate kinautolu: he na'e 'ikai te mau fai ta'etotonu 'iate kimoutolu; 8 Pe temau kai ta'etotongi 'ae mā 'a ha tokotaha; ka na'a mau fai 'ae ngaue mo

feinga 'i he pō mo e 'aho, koe'uhi ke 'oua na'a mau fakamasiva'i ha taha 'okimoutolu: 9 Ka na'e 'ikai koe'uhi 'oku ta'etotonu kiate kinautolu, ka ke mau hoko ko e faka'ilonga ke mou fa'ifa'itaki kiate kinautolu. 10 Ka 'i he 'emau 'iate kimoutolu, na'a mau fekau eni kiate kimoutolu, "Kapau 'e 'ikai fie ngaue ha taha, pea 'oua na'a ne kai." 11 He 'oku mau fanongo ki ha nī'ihī 'iate kimoutolu 'oku 'eve'eva ta'etotonu, 'o 'ikai si'i ngaue, ka ko e kau kaunoa. 12 Pea ko kinautolu 'oku pehē, 'oku mau fekau mo enginaki, 'i hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ke nau ngaue fakalongo pe, pea kai 'ae ma'anautolu pe. 13 Ka ko kimoutolu, 'e kāinga, 'oua na'a mou fiu 'i he fai lelei. 14 Pea kapau 'oku 'ikai talangofua ha taha ki he 'emau fekau 'i he tohi ni, faka'ilonga'i 'ae tangata ko ia, pea 'oua na'a fakataha mo ia, koe'uhi ke mā ai ia. 15 Kae 'oua na'a lau ia ko e fili, kae valoki'i 'o taau mo ha kāinga. 16 Ko eni, 'ofa ke foaki 'e he 'Eiki 'oe melino 'ae melino ma'uaipē kiate kimoutolu 'i he me'a kotoa pē. Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'ae 'Eiki. 17 Ko e tohi 'ofa eni 'a Paula 'aki hoku nima 'o'oku, 'aia ko e faka'ilonga 'i he ngaahi tohi kotoa pē: 'oku pehē pe 'eku tohi. 18 Ko e 'alo'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ke 'iate kimoutolu kotoa pē. 'Emeni.

Vahe

1 Timote

KIA

Vahe

1 'Oku fakamanatu'i 'a Timote 'i he ngaue na'e tuku kiate ia 'e Paula 'i he'ene 'alu ki Masitōnia. 5 Hono 'uhinga totonu 'oe fono. 11 Ko e ui 'a Paula ko e 'apostolo, 20 Ko e lea kia 'Aiminia mo 'Aleksisānita.

1 KO AU PAULA, ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi, 'i he fekau 'ae 'Otua ko hotau Fakamo'ui, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ko hotau 'amanaki lelei'anga; ² Ko e 'alo'ofa, mo e 'ofa mata'ata'atā pe, mo e melino, mei he 'Otua ko 'etau Tamai, mo Sisu Kalaisi ko hotau 'Eiki; kia Timote, ko hoku foha mo'oni 'i he tui. ³ 'O hangē ko 'eku kole kiate koe ke ke nofo pe 'i 'Efesō, 'i he'eku 'alu ki Masitōnia, koe'uhi ke ke fekau 'ae ni'ihi ke 'oua te nau ako 'aki ha akonaki kehe, ⁴ Ke 'oua foki 'e tokanga ki he ngaahi talatupu'a mo e hohoko ta'etuku, 'aia 'oku langa ai 'ae fakakikihi, kae 'ikai ko e felanga'aki hake faka'otua 'aia 'oku 'i he tui. ⁵ Pea ko eni, ko hono 'uhinga 'oe fekau, ko e 'ofa mei he loto ma'a, mo e 'atamai lelei, mo e tui ta'emalualoi: ⁶ 'Aia kuo afe mei ai 'ae ni'ihi, pea kuo nau he ki he ngaahi launoa; ⁷ 'O holi ke hoko ko e kau akonaki 'i he fono; ka 'oku 'ikai te nau 'ilo 'aia 'oku nau lau, pe ko ia 'oku nau lea fakapapau ki ai. ⁸ Ka 'oku tau 'ilo 'oku lelei 'ae fono, 'o kapau 'oku ngaue 'aonga 'aki ia 'e he tangata; ⁹ 'O 'ilo eni, na'e 'ikai ngaahi 'ae fono ki he tangata mā'oni'oni, ka ki he kau li'aki fono, mo e talangata'a, mo e ta'elotu, mo e kau angahala, ki he ta'ema'a, mo e manuki, ki he kau tā-mate'i 'oe tamai mo e tāmate'i 'oe fa'e, mo e kau tā-mate'i 'oe tangata, ¹⁰ Ki he kau fe'auaki, kiate kinautolu 'oku fefaka'uli'aki 'akinautolu mo e kakai, ki he kau kaiha'a tangata, ki he kau loi, ki he kau fuakava loi, pea mo ia kotoa pē 'oku tu'u kehe mo e akonaki totonu; ¹¹ 'O fakatatau mo e ongoongolelei nāunau'ia 'oe 'Otua monū'ia, 'aia na'e tuku mai ke u tauhi ia. ¹² Pea 'oku ou fakafeta'i kia Kalaisi Sisu ko hotau 'Eiki, 'aia kuo ne fakamālohi'i au, 'i he'ene lau au ko e angatonu, 'o ne fakahoko au ki he ngaue; ¹³ A au na'aku lau'ikovi'i ia 'i mu'a, mo fakatanga'i, mo fai kovi: ka na'aku ma'u 'ae 'alo'ofa, he na'aku ta'etui ko e fai 'i he ta'e'ilo. ¹⁴ Pea na'e lahi hake 'aupito 'aupito 'ae 'ofa 'a hotau 'Eiki, 'i he tui mo e 'ofa 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu. ¹⁵ Ko e tala mo'oni eni, pea 'oku taau mo e kakai kotoa pē ke ma'u ia, na'e hā'ele 'a Kalaisi Sisu ki māmani ke fakamo'ui 'ae kakai angahala; pea ko hono fungani au. ¹⁶ Ka koe me'a ni na'aku ma'u ai 'ae 'alo'ofa, koe'uhi ke fakahā atu 'e Sisu Kalaisi 'iate au, ko e fungani, 'ae kātaki 'ofa kotoa pē,

pea ke u hoko ko e faka'ilonga kiate kinautolu 'e tui kiate ia 'amui ki he mo'ui ta'engata. ¹⁷ Pea ko eni, ke 'i he Tu'i 'i mu'a 'i mu'a, mo ta'emate, mo ta'ehāmai, ki he 'Otua poto taha pe, 'ae faka'apa'apa mo e ongoongolelei 'o ta'engata pea ta'engata. 'Emeni. ¹⁸ E foha ko Timote, 'oku ou tuku atu 'ae fekau ni kiate koe, 'o fakatatau mo e ngaahi kikite 'i mu'a na'e kau kiate koe, koe'uhi ke ke fa'a fai mei ai 'ae tau lelei: ¹⁹ 'O puke ma'u 'ae tui, mo e 'atamai lelei; 'aia kuo si'aki 'e he ni'ihi, pea ko 'enau tui kuo tūkia 'o mate: ²⁰ 'Aia 'oku 'i ai 'a 'Aiminia mo 'Aleksisānita; kuo u tukuange 'akinaua kia Sētane, ke na 'ilo ke 'oua te na lau'ikovi.

1 Ko hono totonu 'oe hūfia mo e fakafeta'i koe'uhi ko e kakai fulipē. 9 'Ae anga ke teuteu ai 'ae kau fefine. 12 Ke 'oua na'a tuku ke nau ako. 15 Pea neongo 'ae fakamo'oni 'oe houhau 'oe 'Otua kiate kinautolu 'i he fānau, ka 'e fakamo'ui 'akinautolu 'oka nau ka tu'uma'u 'i he tui.

2 KO IA 'oku ou enginaki, ke fuofua fai 'ae kole, mo e ngaahi lotu, mo e hūfekina ma'u, mo e fakafeta'i, koe'uhi ko e kakai kotoa pē; ² Koe'uhi ko e ngaahi tu'i, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku pule: koe'uhi ke tau mo'ui 'i he mo'ui fiemālie mo e melino, 'i he angafaka'otua mo e anga totonu kotoa pē. ³ He ko e me'a lelei eni, pea 'aonga 'i he 'ao 'oe 'Otua ko hotau Fakamo'ui; ⁴ 'Aia 'oku finangalo ke fakamo'ui 'ae kakai kotoa pē, pea ke lava'i 'ae 'ilo'i 'oe mo'oni. ⁵ He 'oku taha pe 'ae 'Otua mo e fakalaloa pe taha 'i he vaha'a 'oe 'Otua mo e kakai, ko e tangata ko Kalaisi Sisu; ⁶ 'Aia na'a ne foaki 'e ia ia ko e totongi huhu'i mā 'ae kakai kotoa pē, 'aia 'e fakamo'oni 'i hono kuonga totonu. ⁷ 'Aia kuo fakanofu au ki ai ko e malanga, mo e 'apostolo, ('oku ou lea'aki 'ae mo'oni 'ia Kalaisi, 'oku 'ikai teu loi;) ko e akonaki ki he ngaahi Senitaile 'i he tui mo e mo'oni. ⁸ Ko ia ko hoku loto ke lotu 'ae kakai 'i he potu kotoa pē, 'o mafao atu 'ae nima mā'oni'oni, 'o ta'e'ita mo ta'efakata'eta'etui. ⁹ Pea ke pehē 'ae kau fefine foki, ke nau teu'i 'aki 'akinautolu 'ae kofu 'oku ngali ke 'ai, mo e mata angavaivai mo e anga fakapotopoto; kae 'ikai 'i he fafatu 'oe lou'ulu, pe 'i he 'ai 'ae koula, pe ko e mata'itofe, pe 'i he teunga'aki 'ae koloa lahi; ¹⁰ Ka 'i he ngaahi ngaue lelei 'aia 'oku tau mo e kau fefine 'oku nau fakahā ko e kau lotu 'akinautolu ki he 'Otua. ¹¹ Ke tali 'e he kau fefine 'ae akonaki 'i he fakalongo pē mo e angavaivai kotoa pē. ¹² He 'oku 'ikai te u tuku 'ae fefine ke akonaki, pe ke fa'ao 'ae pule 'ae tangata, ka ke faka-

longo pe. ¹³ He na'e fuofua ngaohi 'a 'Atama, kae 'i mui 'a 'Ivi. ¹⁴ Pea na'e 'ikai kākā'ia 'a 'Atama, ka ko e fefine na'e kākā'ia pea tō ia ki he talangata'a. ¹⁵ Ka neongo ia 'e fakamo'ui ia 'i he fānau, 'o kapau 'e tu'uma'u 'akinautolu 'i he tui mo e 'ofa mo e mā'oni'oni mo e anga fakapotopoto.

2 'Ae anga 'oku taau mo e kau tauhi, mo e kau akonaki, mo honau 'unoho, 14 Mo hono 'uhinga 'oe tohi 'e Paula kia Timote 'i he ngaahi me'a ni. 15 Ki he siasi, mo e mo'oni fakamonū'ia 'oku ako mo fakahā 'i ai.

3 KO E tala mo'oni eni, Kapau 'oku holi 'e ha tangata ki he ngaue 'oe faifekau, 'oku holi ia ki ha ngaue lelei. ² Ko ia 'oku totonu ke ta'ehalaia 'ae faifekau, ke 'unoho mo e fefine pe taha ke fa'a tokanga, mo anga fakapotopoto, 'o anga matamatalelei, mo anga'ofa, 'o fa'a ako: ³ 'O 'ikai fa'a inu uaine, 'o 'ikai ko e fa'a tā, pe ko e holi ki he koloa 'uli; kae fa'a kātaki, pea 'e 'ikai te ne fakakikihi, pe manumanu; ⁴ Ko e tokotaha 'oku pule lelei ki hono fale 'o'ona, 'i he anga fakamotu'a kotoa pē kuo anganofo 'ene fānau kiate ia; ⁵ He kapau 'oku 'ikai 'ilo 'e ha tangata ke pule 'i hono fale 'o'ona, 'e fēfē koā 'ene tauhi 'ae siasi 'oe 'Otua? ⁶ 'Ikai ko e taha toki liliu, telia na'a vikiviki ia 'i he laukau, pea tō ai ia ki he mala'ia'anga 'oe tēvolo: ⁷ Pea 'oku totonu foki ke ongoongolelei ia 'iate kinautolu 'oku 'i tua'ā; na'a tō ia ki he manuki mo e hele 'ae tēvolo. ⁸ Pea ke anga fakamotu'a 'ae kau akonaki foki, 'oua na'a felohi'aki, 'oua na'a fa'a inu uaine, pe holi ki he koloa 'uli; ⁹ Kae puke ma'u 'ae me'a fakalilolilo 'oe tui 'i he 'atamai lelei. ¹⁰ Pea ke fuofua 'ahi'ahi kiate kinautolu ni foki; pea nau toki hoko ki he ngaue 'oe akonaki, kuo ta'ehalaia. ¹¹ Pea ke anga fakalongo pē 'a honau 'unoho, 'ikai ko e kau fakakovi, kae anga fakapotopoto, 'o angatotonu 'i he me'a kotoa pē. ¹² Pea ke 'unoho taki tokotaha 'ae kau akonaki mo e fefine pe taha, 'o pule'i lelei 'enau fānau mo honau fale 'onautolu. ¹³ He ko kinautolu kuo fai 'o lelei 'ae ngaue 'ae akonaki, te nau ma'u kiate kinautolu 'ae hiki'anga lelei, mo e mālohi lahi 'i he tui 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu. ¹⁴ Ko e ngaahi me'a ni 'oku ou tohi atu kiate koe, 'i he'eku 'amanaki 'e vave 'eku 'alu atu kiate koe: ¹⁵ Kae 'ilonga 'eku tuai atu, pea ke 'ilo 'aia 'oku totonu ke ke fai 'e koe 'i he fale 'oe 'Otua, 'aia ko e siasi 'oe 'Otua mo'ui, ko hono pou mo e tu'unga 'oe mo'oni. ¹⁶ Pea ko e mo'oni 'aupito ko e me'a lahi 'ae me'a fakalilolilo 'oe lotu: ko e 'Otua na'e fakahā 'i he kakano, na'e fakamo'oni ia 'i he Laumālie, na'e mamata kiate ia 'ae kau 'āngelo, na'e malanga'aki ia ki he Senitaile, na'e tui kiate ia 'i māmani, pea ma'u hake ia ki he nāunau.

1 'Oku ne fakahā 'e ai ha hē lahi 'i he ngaahi 'aho ki mui. 6 Pea koe'uhi ke 'oua na'a vaivai 'a Timote 'i he fai 'o 'ene ngaue totonu, 'oku ne tala kiate ia 'ae ngaahi fekau 'oku kau ki ai.

4 KA 'oku lea fakapatonu mai 'ae Laumālie, 'e hē 'ae ni'ihi mei he tui 'i he ngaahi kuonga fakamui, 'o tokanga ki he ngaahi laumālie fakahala, mo e ngaahi akonaki 'oe kau tēvolo; ² 'I he mālualo 'okinautolu 'oku lea lo; kuo hunuhunu honau 'atamai 'aki 'ae ukamea

vela; ³ 'O fekau ke 'oua na'a mali, mo nau fakatapui 'ae ngaahi me'akai, 'aia na'e fakatupu 'e he 'Otua ke ma'u 'i he fakafeta'i 'ekinautolu 'oku tui pea 'ilo 'ae mo'oni.

⁴ He 'oku lelei 'aia kotoa pē kuo fakatupu 'e he 'Otua, pea 'oku 'ikai ha me'a ke si'aki, 'o kapau 'e ma'u ia 'i he fakafeta'i: ⁵ He kuo fakangofua ia 'e he folofola 'ae 'Otua mo e lotu. ⁶ Kapau te ke fakamanatu'i 'ae ngaahi me'a ni ki he kāinga, te ke hoko ko e faifekau lelei 'a Sisu Kalaisi, 'o taau mo ho'o fafanga'i 'i he ngaahi lea 'oe tui mo e akonaki lelei, 'aia kuo ke lava'i hono 'ilo'i. ⁷ Ka ko e ngaahi talatupu'a launoa mo fakafinemātu'a ke si'aki, ka ke ngaue koe ki he angafaka'otua. ⁸ He 'oku si'i hono 'aonga 'oe ngaue ki he sino: ka ko e angafaka'otua 'oku 'aonga ia ki he me'a kotoa pē, 'oku 'i ai 'ae tala'ofa 'oe mo'ui ko eni, pea mo ia 'e hoko mai. ⁹ Ko e tala mo'oni eni, pea taau mo e kakai kotoa pē ke ma'u. ¹⁰ He ko ia ia 'oku tau ngaue ai mo kātaki 'ae manuki, he 'oku tau falala ki he 'Otua mo'ui, 'aia ko e Fakamo'ui ia 'oe kakai kotoa pē, kae lahi kiate kinautolu 'oku tui. ¹¹ Ke ke fekau 'ae ngaahi me'a ni mo ako 'aki. ¹² 'Oua na'a manuki'i ho'o kei si'i 'e ha taha; ka ke 'i he kakai tui ko e faka'ilonga, 'i he lea, mo e 'ulungāanga, mo e 'ofa, mo e faianga, mo e tui, mo e mā'oni'oni. ¹³ Tokanga koe ki he lau tohi, mo e enginaki, mo e akonaki, kae'oua ke u 'alu atu. ¹⁴ 'Oua na'a ke ta'e tokanga'i 'ae me'a foaki 'oku 'iate koe, 'aia na'e foaki kiate koe 'i he kikite, mo e hilifaki 'oe nima 'oe kau mātu'a. ¹⁵ Fakalaululoto ki he ngaahi me'a ni; ke ke mo'ua koe ki ai; koe'uhi ke hā mai ho'o faka'a'au ki mu'a 'i he me'a kotoa pē. ¹⁶ Ke ke vakai kiate koe, pea ki he akonaki; pea faifai ma'u pe ki ai: koe'uhi 'i ho'o fai ia te ke fakamo'ui koe, mo kinautolu 'oku fanongo kiate koe.

1 Ko e anga ke fai ai 'ae valoki. 3 Ki he kau fefine kuo mate honau 'unoho. 17 Ki he kau mātu'a. 23 Ko e fekau ki he mo'ui 'ae sino 'o Timote. 24 'Oku mu'omu'a 'ae ngaahi angahala 'ae kakai ni'ihi ki he fakamaau, pea muimui 'ae angahala 'ae kakai ni'ihi.

5 'OUA na'a ke valoki kakaha ki ha motu'a, kae fakakolekolea, 'o hangē ki ha tamai; pea ki he kau talavou 'o taau mo e ngaahi kāinga; ² Lea ki he kau finemātu'a 'o taau mo e fa'ē; mo e kau finemui 'o taau mo e ngaahi tuofefine, 'i he angama'a kotoa pē. ³ Tauhi ki he kau fefine kuo mate honau 'unoho, 'akinautolu 'oku masiva mo'oni. ⁴ Pea kapau 'oku ai ha fefine kuo mate hono 'unoho 'oku ai 'ene fānau pe mokopuna, tuku ke nau fuofua fakahā 'enau anga fakalotu 'i 'api, pea totongi lelei ki he'enu mātu'a: he 'oku lelei pea mālie ia 'i he 'ao 'oe 'Otua. ⁵ Pea ko eni, ko e fefine kuo mate hono 'unoho, pea paea mo'oni, 'oku falala ia ki he 'Otua, pea fai ma'u pe 'ene kole tāuma'u mo e lotu 'i he pō mo e 'aho. ⁶ Ka ko ia 'oku mo'ui ki he fiemālie fakakakano, 'oku mate ia 'i he lolotonga 'ene mo'ui. ⁷ Pea ko e ngaahi me'a ni ke ke fekau'aki koe'uhi ke nau ta'ehalaia. ⁸ He kapau 'oku 'ikai ke tokonaki 'e ha tokotaha ki hono kāinga, pea kiate kinautolu tonu 'i hono fale, kuo si'aki 'e ia 'ae lotu, pea lahi hake 'ene

kovi 'a'ana 'iate ia 'oku ta'elotu. ⁹ Ke 'oua na'a fili ki he fakataha ha fefine kuo mate hono 'unoho 'oku te'eki ai onongofulu ta'u 'ene motu'a, na'e 'unoho ia ki he tangata pe taha, ¹⁰ Kuo fakaongolelei ia 'i he ngaahi ngaue lelei; 'o kapau na'a ne tauhi fānau 'o kapau na'a ne fakaafe 'ae kakai fononga, kapau na'a ne fufulu 'ae va'e 'oe kāinga mā'oni'oni, kapau na'a ne tokoni ki he kakai mahaki, kapau na'a ne fa'a fai 'ae ngaahi ngaue lelei kotoa pē ¹¹ Kae tuku pe 'ae kau finemui kuo mate honau 'unoho; he 'oka nau ka ta'eanganofu kia Kalaisi, pea te nau fie mali; ¹² 'O nau halaia ai, ko e me'a 'i he'e-nau li'aki 'enau fuofua tui. ¹³ Kae'uma'ā 'oku nau fai fakapikopiko, 'o fe'alua'aki fano pe 'i he fale ki he fale; pea 'ikai ngata 'i he fakapikopiko, ka koe kau fakalanga lau foki 'o kaunoa, 'onau lea ki he ngaahi me'a 'oku 'ikai totonu. ¹⁴ Ko ia ko hoku loto ke mali 'ae kau finemui, pea fānau, mo tauhi 'ae fale, pea 'oua na'a ai ha tu'unga ki he lea manuki 'oe fili. ¹⁵ He kuo afe 'eni 'ae ni'ihi 'o muimui 'ia Sētane. ¹⁶ Kapau 'oku kāinga ha tangata pe ha fefine 'oku tui, ki ha kau fefine kuo mate honau 'unoho, tuku ke nau tauhi 'akinautolu, kae'oua na'a fakamāfasia ¹⁷ 'Ilonga 'ae kau mātu'a 'oku pule lelei, ke 'atu kiate kinautolu 'ae faka'apa'apa lahi, kae lahi hake kiate kinautolu 'oku ngaue 'i he folofola mo e akonaki. ¹⁸ He 'oku pehē 'ae tohi, "'Oua na'a ke nono'o 'ae ngutu 'oe pulu 'oku ne molomoloki 'ae uite." Pea, "'Oku taau mo e tangata ngaue hano tauhi." ¹⁹ 'Oua na'a ke tali ha faka'ilo kovi ki ha motu'a, ka 'i he 'ao 'oe fakamo'oni 'e toko ua, pe toko tolu. ²⁰ Ko kinautolu 'oku fai angahala, valoki fakahā pe, ke manavahē ai 'ae ni'ihi. ²¹ 'Oku ou fekau 'i he 'ao 'oe 'Otua, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi, mo e kau 'āngelo kuo fili, ke ke tokanga ki he ngaahi me'a ni, 'o ta'efilifilimānako ki ha taha 'ae taha 'i he filifilimānako. ²² 'Oua na'a ke hilifaki nima fakavave ki ha tangata 'e tokotaha, pea 'oua na'a ke kau ki he angahala 'oe kakai: ke ke tauhi koe ke ke ma'a. ²³ 'Oua na'a ke kei inu vai pe, ka ke 'ai 'ae uaine si'i, telia ho fatu mo ho'o fa'a mahamahaki. ²⁴ 'Oku tomu'a hā 'ae angahala 'ae kakai ni'ihi, 'o mu'omu'a ki he fakamaau; ka 'oku muimui pe 'i he ni'ihi. ²⁵ Pea 'oku pehē foki 'oku tomu'a hā mai 'ae ngaahi ngaue lelei 'ae ni'ihi; pea ko ia 'oku 'ikai pehē, 'e 'ikai fa'a fufū ia.

1 Ko e totonu 'ae kau tamaio'eiki, 3 Ke 'oua na'a kau fakataha mo e kakai akonaki fo'ou. 6 Ko e koloa lahi 'ae angafaka'otua, 10 Pea ko e 'ofa ki he koloa fakamaama ko e tefito ia 'oe ngaahi kovi. 11 'Ae ngaahi me'a ke puna mei ai 'a Timote, mo e ngaahi me'a ke ne tuli ki ai, 17 Mo ia ke ne valoki 'aki 'ae kakai ma'ume'a. 20 Ke tauhi ke mā'oni'oni 'ae ngaahi akonaki, pea ke 'oua na'a tokanga ki he ngaahi launoa ta'e'aonga.

6 KE pehē 'e he kau tamaio'eiki kotoa pē 'oku mo'u-laloa ki he ha'amonga, 'oku totonu ke tuku ki honau hou'eiki 'ae faka'apa'apa kotoa pē, telia na'a fakaongokovi 'ae huafa 'oe 'Otua mo 'ene akonaki.

² Pea ko kinautolu 'oku ai honau 'eiki 'oku tui, 'oua na'a

nau ta'efaka'apa'apa ki ai, koe'uhi 'oku nau kāinga; ka ke 'āsili ai 'enau ngaue, koe'uhi 'oku nau angatonu mo 'ofeina, 'onau kau 'i he lelei. Ko e ngaahi me'a ni ke ke ako mo enginaki 'aki. ³ Kapau 'oku ako kehe 'e ha taha, pea 'ikai loto ia ki he ngaahi lea lelei, 'ae ngaahi lea 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, pea ki he akonaki 'aia 'oku taau mo e angafaka'otua; ⁴ 'Oku fielaia ia, 'o ta'e'ilo ha me'a, ka 'oku mahaki 'aki 'e ia 'ae ngaahi fehu'i mo e ngaahi fakakikihi lea, 'aia 'oku tupu ai 'ae meheka, mo e feke'ike'i, mo e felau'ikovi'aki, mo e femahalokovi'aki. ⁵ Mo e fefakakihikovi'aki 'ae kau tangata loto kovi, pea ta'ema'u 'ae mo'oni, 'oku nau mahalo ko ia 'e koloa'ia ai ko e lotu ia; ke ke mavahe koe mei he kakai pehē. ⁶ Ka ko e angafaka'otua mo e loto fiemālie, ko e koloa lahi ia. ⁷ He na'e 'ikai te tau omi ha me'a ki he māmani, pea kuo pau 'e 'ikai te tau fa'a 'ave ai ha me'a. ⁸ Pea 'i he'etau ma'u 'ae me'akai mo e kofu ke tau fiemālie ai. ⁹ Ka ko kinautolu 'oku holi ke koloa'ia, 'oku nau tō ki he 'ahi'ahi mo e tauhele, mo e ngaahi holi vale lahi mo fakamamahi, 'aia 'oku lōmakī'i 'ae kakai ki he mala'ia mo e mate faka'auha. ¹⁰ He ko e 'ofa ki he koloa, ko e tefito ia 'oe kovi kotoa pē: 'aia 'i he manumanu feinga ki ai 'ae ni'ihi, kuo nau hē mei he tui, pea kuo nau hokahoka'i 'aki 'akinautolu 'ae ngaahi mamahi lahi. ¹¹ Ka ko koe, 'ae tangata 'oe 'Otua, puna mei he ngaahi me'a ni; pea ke tuli ki he mā'oni'oni, mo e angafaka'otua, mo e tui, mo e 'ofa, mo e fa'a kātaki, mo e angavaivai. ¹² Tau 'ae tau lelei 'oe tui, puke ke ma'u 'ae mo'ui ta'engata, 'aia kuo ui foki koe ki ai, pea kuo ke fakahā 'ae fakamo'oni lelei 'i he 'ao 'oe fakamo'oni tokolahi. ¹³ 'Oku ou fekau kiate koe, 'i he 'ao 'oe 'Otua, 'aia 'oku ne fakaake 'ae me'a kotoa pē, mo e 'ao 'o Kalaisi Sisu, 'aia na'a ne fakamo'oni 'i he 'ao 'o Ponito Pailato 'ae fakahā lelei; ¹⁴ Ke ke tauhi 'ae fekau ni 'o ta'emele, pea ta'evalokia, 'o a'u ki he fakahā mai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi: ¹⁵ 'Aia te ne fakahā 'i hono kuonga 'o'ona, ko e 'Eiki monū'ia, mo taha pe, ko e Tu'i ki he ngaahi tui, mo e 'Eiki ki he ngaahi 'eiki; ¹⁶ 'Aia 'oku 'i ai tokotaha pe 'ae ta'efa'amate, 'oku nofo'ia 'e ia 'ae maama ta'efa'afotuaki; 'aia kuo te'eki mamata ki ai ha tangata, pea 'ikai si'i te ne fa'a mamata ki ai: ke 'iate ia 'ae faka'apa'apa mo e mālohi 'o ta'engata. 'Emeni. ¹⁷ Fekau kiate kinautolu 'oku koloa'ia 'i māmani, ke 'oua na'a nau loto viki, pe falala ki he koloa tolu ke tau fiemālie ai; ¹⁸ Ke nau fai lelei, ke lahi 'enau ngaahi ngaue lelei, 'o fie tufaki, 'o anga fie tokoni; ¹⁹ Pea nau tokonaki ma'anautolu 'ae tu'unga lelei ki he kuonga 'e hoko, koe'uhi ke nau puke ki he mo'ui ta'engata. ²⁰ E Timote, ke ke puke 'aia kuo tuku kiate koe ke tauhi, mo ke tapu 'i he ngaahi papūnoa mo launoa, mo e akonaki angatu'u, 'oku ui loi pe "ko e poto." ²¹ 'Aia 'i he tokanga ki ai 'ae ni'ihi, kuo nau hē mei he tui. Ke 'iate koe 'ae 'alo'ofa. 'Emeni.

Vahe

2 Timote

KIA

Vahe

1 Ko e 'ofa 'a Paula kia Timote, mo e tui ta'eloi kuo 'ia Timote, mo 'ene fa'ē, pea mo 'ene kui. 6 'Oku akonaki ia 'e Paula ke ne ngaue 'aki 'ae foaki 'ae 'Otua kuo 'iate ia, 8 Ke tu'uma'u, mo fa'a kātaki 'i he fakatanga, 13 Pea ke fakakukafi 'i he lea mo e mo'oni 'oe akonaki ko ia kuo ne fanongo ai 'ia Paula. 15 'Oku ne lea kia Faiselo mo Hemosine mo e ni'ihi pehē, pea ne fakaongolelei lahi 'a 'Onesifolo.

1 KO AU PAULA, ko e 'apostolo 'a Sisu Kalaisi 'i he finangalo 'oe 'Otua, 'o fakatatau ki he tala'ofa 'oe mo'ui 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu. ² Ke 'ia Timote, ko e foha 'ofeina, 'ae 'alo'ofa, mo e 'ofa mata'ata'atā pe, mo e melino, mei he 'Otua ko e Tamai mo Kalaisi Sisu ko hotau 'Eiki. ³ 'Oku ou fakafeta'i ki he 'Otua, 'aia 'oku ou tauhi, 'o hangē ko e ngaahi tamai 'i mu'a, 'i he 'atamai mā'oni'oni, 'oku ou manatu ma'uaipe kiate koe 'i he'eku ngaahi lotu 'i he pō mo e 'aho; ⁴ 'O holi lahi ke u mamata kiate koe, 'i he'eku manatu ki ho'o ngaahi lo'i-mata, koe'uhi ke u fonu 'i he fiefia; ⁵ 'I he'eku fakamanatu ki he tui ta'eloi 'oku 'iate koe, 'aia na'e mu'aki nofo'ia ho'o kui fefine ko Loisi, mo ho'o fa'ē ko 'Iunisi; pea 'oku ou 'ilo 'oku 'iate koe foki. ⁶ Ko ia 'oku ou fakamanatu ai kiate koe ke ke tafutafu 'ae me'a foaki 'ae 'Otua, 'aia 'oku 'iate koe 'i he hilifaki 'a hoku nima. ⁷ He na'e 'ikai foaki 'e he 'Otua kiate kitautolu 'ae laumālie 'oe manavasi'i; ka ko e mālohi, mo e 'ofa, mo e loto fakapotopoto. ⁸ Ko ia ke 'oua na'a ke mā koe ki he fakamo'oni 'a hotau 'Eiki, pe kiate au ko 'ene pōpula: ka ke kau koe 'i he ngaahi mamahi 'oe ongoongolelei 'o taau mo e mālohi 'oe 'Otua; ⁹ 'Aia kuo ne fakamo'ui 'o ne ui 'akitautolu 'i he uiui'i mā'oni'oni, 'o 'ikai fakatatau mo e tau ngaahi ngaue, ka 'oku fakatatau mo 'ene tu'utu'uni, mo e 'alo'ofa 'aia na'e foaki kiate kitautolu 'ia Kalaisi Sisu 'i he te'eki ai tu'u 'a māmani, ¹⁰ Ka kuo hā eni 'i he fakahā 'ahotau Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi, 'aia kuo ne ikuna 'ae mate, pea kuo ne fakahā 'i he maama 'ae mo'ui mo e ta'emate 'i he ongoongolelei: ¹¹ 'Aia na'e fakanofa au ke u malanga'aki ia, ko e 'apostolo, mo e akonaki 'oe kakai Senitaile. ¹² Ko e me'a ko ia 'oku ou kātaki ai 'ae ngaahi me'a ni: ka 'oku 'ikai te u mā: he 'oku ou 'ilo 'aia kuo u tui ki ai, pea 'oku pau hoku loto 'oku fa'a fai 'e ia ke tauhi 'aia kuo u tuku kiate ia 'o a'u ki he 'aho ko ia. ¹³ Puke ke ma'u 'ae sino 'oe ngaahi lea haohaoa, 'aia na'a ke fanongo ai 'iate au, 'i he tui mo e 'ofa 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu. ¹⁴ Ko e me'a lelei ko ia na'e

tuku kiate koe ke ke tauhi 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 'aia 'oku nofo'ia 'akitautolu. ¹⁵ 'Oku ke 'ilo 'ae me'a ni, koe'uhi ko kinautolu kotoa pē 'oku 'i 'Esia kuo nau si'aki au; 'aia kuo kau ai 'a Faiselo mo Hemosine. ¹⁶ Ke foaki 'e he 'Eiki 'ae 'alo'ofa ki he fale 'o 'Onesifolo; he na'e liunga lahi 'ene tokoni'i au, pea na'e 'ikai mā ia 'i hoku hā'i ukamea: ¹⁷ Ka 'i he'ene 'i Loma, na'a ne kumi lahi kiate au, 'o ne 'ilo'i au. ¹⁸ 'Ofa ke tuku kiate ia 'e he 'Eiki ke ne ma'u 'ae 'alo'ofa mei he 'Eiki 'i he 'aho ko ia: pea ko e ngaahi me'a kehekehe na'a ne tokoni'i ai au 'i 'E-fesō, 'oku ke 'ilo pe.

1 'Oku toe enginaki ia ki he tu'uma'u mo e fakakukafi, pea ke fai 'ae ngaue totonu 'oe tamaio'eiki angatonu 'ae 'Eiki, 'i he'ene vahevahe totonu mo lelei 'ae folofola 'ae 'Eiki, pea ke ta'ofi 'a-ki 'ae ngaahi launoa mo e va'inga. 17 'Oku kau ki ai 'a 'Aiminia mo Failito. 19 Ko e tu'unga 'ae 'Eiki 'oku mo'oni. 22 'Oku tala kiate ia 'ae ngaahi me'a ke vakai ki ai, mo e ngaahi me'a ke tuli ki ai, mo e anga 'oku taau mo e tamaio'eiki 'ae 'Eiki ke fai.

2 KO IA, ko hoku foha, ke ke mālohi koe 'i he 'ofa 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu. ² Pea ko e ngaahi me'a ko ia kuo ke fanongo 'iate au 'i he 'ao 'oe kau fakamo'oni tokolahia, ke ke tuku ia ki he kau tangata angatonu, ke nau fa'a fai ke akonekina foki 'ae ni'ihi. ³ Ko ia ke ke fa'a kātaki 'ae ngaue faingata'a, 'o taau mo e tangata tau lelei 'a Sisu Kalaisi. ⁴ 'Oku 'ikai ha tangata 'oku ne fai 'a 'etau pea ne faka'efihia ia 'i he ngaahi me'a 'oe mo'ui ni; kaekehe ke fakafiemālie kiate ia kuo fili ia ko e tangata tau. ⁵ Pea kapau 'oku feinga 'e ha tokotaha ke ne ikuna, 'oku 'ikai fakapale ia, kae 'i he'ene feinga totonu. ⁶ Pea 'oku taau mo e tangata tauhi ngoue ke tomu'a fai 'ae ngaue 'i he'ene kai hono fua. ⁷ Tokanga ki he'eku lea; pea 'ofa ke tuku kiate koe 'e he 'Eiki 'ae 'ilo 'i he me'a kotoa pē. ⁸ Manatu kia Sisu Kalaisi ko e hako 'o Tevita, na'e fokotu'u hake ia mei he mate, 'o fakatatau mo 'eku ongoongolelei: ⁹ 'Aia 'oku ou mamahi ai 'o hangē ha fai kovi, pea kuo ha'isia au; ka 'oku 'ikai ha'isia 'ae folofola 'ae 'Otua. ¹⁰ Ko ia 'oku ou fa'a kātaki ai 'ae me'a kotoa pē koe'uhi ko kinautolu kuo fili, koe'uhi ke nau ma'u foki 'ae fakamo'ui 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu mo e hakeaki'i ta'engata. ¹¹ Ko e tala mo'oni eni: "He kapau kuo tau mate mo ia, te tau mo'ui foki mo ia: ¹² Kapau 'oku tau fa'a kātaki, te tau pule foki mo ia: kapau te tau li'aki ia, te ne li'aki 'akitautolu foki: ¹³ Kapau 'oku tau ta'etui, ka 'oku mo'oni pehē

ai pe ia: 'oku 'ikai te ne fa'a faka'ikai'i ia." ¹⁴ Fakamanatu 'ae ngaahi me'a ni, 'o fekau *kiate kinautolu* 'i he 'ao 'oe 'Eiki, ke 'oua na'a nau fakakikihi 'i he ngaahi lea 'oku 'ikai hano 'aonga, ka ko e fakahē'i 'oe kau fanongo ki ai. ¹⁵ Ke ke feinga ke fakahā koe 'oku ke lelei ki he 'O-tua, ko e tangata ngaue 'oku 'ikai ke mā, kae vahevahe totonu atu 'ae folofola 'oe mo'oni. ¹⁶ Ka ke si'aki 'ae ngaahi lea papūnoa mo e kovi: koe'uhi 'e tupu pea 'āsili ai 'ae anga fakata'elotu. ¹⁷ Pea 'e keina 'enau lea 'o hangē ko e popo: pea 'oku 'i ai 'a 'Aiminia mo Failito; ¹⁸ 'Akinaua kuo na hē mei he mo'oni, 'o na pehē kuo hili ange 'ae toetu'u; pea kuo na fulihi 'ae tui 'ae ni'ihi. ¹⁹ Ka 'oku tu'uma'u pe 'ae tu'unga 'oe 'Otua, 'oku 'i ai 'ae faka'ilonga ni, "'Oku 'ilo 'e he 'Eiki 'akinautolu 'oku 'a'ana;" pea, "Ke 'ilonga ia 'oku ne hua'aki 'ae huafa 'o Kalaisi, ke afe ia mei he angahia." ²⁰ Ka 'i he fale lahi 'oku 'ikai ke ngata 'i he ngaahi ipu koula mo siliva pe, ka 'oku 'i ai mo e ipu 'akau mo e 'umea; ko e ni'ihi ke 'aonga lahi, mo e ni'ihi ke 'aonga si'i pe. ²¹ Ko ia kapau 'e fakama'a ia 'e ha tangata mei he ngaahi me'a ni, 'e hoko ai ia ko e ipu ke 'aonga lahi, kuo fakatapu'i, pea taau mo e 'eiki ke ngāue'aki kuo teuteu ki he ngaue lelei kotoa pe. ²² Ke ke puna foki mei he ngaahi holi fakatalavou: ka ke tuli ki he mā'oni'oni, mo e angatonu, mo e 'ofa, mo e melino, kiate kinautolu 'oku ui ki he 'Eiki 'i he lotoma'a. ²³ Ka ke li'aki 'ae ngaahi fehu'i vale mo launoa, 'i ho'o 'ilo 'oku tupu ai 'ae fakakikihi. ²⁴ Pea 'oku 'ikai lelei ke fakakikihi 'ae tamaio'eiki 'ae 'Eiki; ka ke angavaivai ia ki he kakai kotoa pē, 'o fa'a ako, mo fa'a kātaki, ²⁵ 'O akonekina 'i he angamalū 'akinautolu 'oku angatu'u; he'i'ilo 'e foaki ai 'e he 'Otua kiate kinautolu 'ae fakatomala ke nau tui ki he mo'oni; ²⁶ Pea nau fakahaofia 'akinautolu mei he tauhele 'ae tēvolo, 'akinautolu kuo ne mo'ua 'o fakapōpula'i ko 'ene fa'iteliha pe.

1 'Oku ne fakahā 'ae anga 'oe ngaahi kuonga 'e hoko mai, 6 Pea ne fakamatala 'ae ngaahi fili 'oe mo'oni, 10 'Oku ne tala kiate ia 'ae anga 'o 'ene mo'ui 'a'ana, 16 Pea ne fakaongolelei 'ae ngaahi tohi mā'oni'oni.

3 PEA ke 'ilo 'ae me'a ni foki, 'e hoko 'i he ngaahi 'a-ho fakamui 'ae kuonga fakatu'utāmaki. ² Koe'uhi 'e 'ofa 'ae kau tangata kiate kinautolu pe, 'o manumanu, mo polepole, mo laukau, mo lea kovi, mo talangata'a ki he mātu'a, mo ta'efakafeta'i, mo ta'emā'oni'oni, ³ 'O ta'ema'u 'ae 'ofa 'oku ngali mo e kāinga, 'o li'aki 'ae lea fakapapau, ko e kau lohiaki, ko e kau holi kovi, ko e kau anga mālohi, ko e kau manuki kiate kinautolu 'oku lelei, ⁴ Ko e kau lavaki, 'o anga 'ohonoa, mo loto fiela, ko e kau 'ofa lahi hake ki he ngaahi mālie fakamaama, 'i he'enau 'ofa ki he 'Otua; ⁵ 'Oku nau ma'u hono nge'esi 'oe lotu, ka 'oku nau li'aki 'a hono mālohi: ke ke afe mei he kakai pehē. ⁶ Pea 'oku mei he kakai pehē 'akinautolu 'oku ngaolo ki he ngaahi fale, 'o taki pōpula 'ae kau fefine fakavalevale 'oku 'efi 'i he hia, kuo takiekina 'e he ngaahi holi kehekehe, ⁷ 'Oku nau ako ma'uaipē, ka 'oku 'ikai si'i te nau lava'i 'ae 'ilo 'oe mo'oni. ⁸ Kae hangē ko e tu'u 'a Sani mo Samepi kia Mōsese, 'oku

pehē 'ae tu'u foki 'akinautolu ni ki he mo'oni: ko e kau tangata loto kovi, pea ta'emo'oni ki he tui. ⁹ Ka ko eni, 'e 'ikai te nau fai ma'uaipē: koe'uhi 'e hā atu 'enau vale ki he kakai kotoa pē, 'o hangē foki ko e vale 'anaua. ¹⁰ Ka kuo ke 'ilo fakapapau 'eku akonaki, mo e anga 'o 'eku mo'ui, mo hoku loto, mo e tui, mo e kātaki fuoloa, mo e 'ofa, mo e fa'a 'ūkuma, ¹¹ Mo e ngaahi fakatanga, mo e mamahi, na'e hoko kiate au 'i 'Aniteoke, mo 'Ikoniume, mo Lisita; 'ae ngaahi fakatanga na'aku fa'a kātaki'i: ka na'e fakamo'ui au mei ai kotoa pē 'e he 'Eiki. ¹² 'Io, pea ko kinautolu kotoa pē 'oku loto ke mo'ui angafaka'otua kia Kalaisi Sisu, te nau 'ilo 'ae fakatanga. ¹³ Ka ko e kau tangata angakovi mo e kau fakahala, te nau tupulaki 'i he kovi ki he kovi, 'o fa'a kākaa'i, pea 'e kākā'ia 'akinautolu. ¹⁴ Ka ke tu'uma'u pē 'a koe 'i he ngaahi me'a 'aia kuo akonekina ai koe, pea kuo ke 'ilo pau ki ai, 'o ke 'ilo 'aia kuo ke ma'u ia mei ai; ¹⁵ Koe'uhi 'oku talu ho'o kei si'i, na'a ke 'ilo 'ae ngaahi tohi mā'oni'oni, 'aia 'oku fa'a fakapoto koe ki he fakamo'ui 'i he tui 'aia 'oku 'ia Kalaisi Sisu. ¹⁶ 'Oku foaki mai 'ae Tohitapu kotoa pē 'i he fakamānava 'ae 'Otua, pea 'oku 'aonga ia ki he akonaki, mo e valoki, mo e fakatonu-tonu, mo e fakapoto ki he mā'oni'oni: ¹⁷ Koe'uhi ke haohoa 'ae tangata 'oe 'Otua, pea kakato hono teuteu ki he ngaahi ngaue lelei kotoa pē.

1 'Oku ne enginaki ke ne fai 'ene ngaue 'i he tokanga mo e fa'a fai, 6 'O ne tala kia Timote kuo ofi 'ene mate, 9 'O ne loto ke vave 'a Timote kiate ia pea ke 'alu mo Ma'ake, mo e me'a ni'ihi na'a ne tohi ke 'omi. 14 'Oku ne tala ke vakai telia 'a 'Aleksisānita ko e tufunga ngaohi me'a kapa. 16 'Ae anga 'o 'ene fuofua fakamatala. 19 Ko 'ene lea faka'osi.

4 KO IA 'oku ou fekau 'i he 'ao 'oe 'Otua, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'aia te ne fakamaau 'ae mo'ui mo e mate 'i he'ene fakahā mai mo hono pule'anga; ² Ke ke malanga'aki 'ae folofola; fa'a fai 'i he faingamālie, mo e ta'ehafaingamālie; valoki, mo fakatonu-tonu, mo enginaki, 'i he anga fa'a kātaki kotoa pē mo e akonaki ³ Koe'uhi 'e hoko 'ae kuonga 'e 'ikai te nau fa'a kātaki ai 'ae akonaki totonu; ka 'i he 'iate kinautolu 'ae telinga veli, te nau fakatokolahi ma'anautolu 'ae kau akonaki 'o tatau mo 'enau holi. ⁴ Pea te nau fakatafoki honau telinga mei he mo'oni, pea tuli tāupau ki he me'a loi. ⁵ Ka ke le'o pe 'a koe 'i he me'a kotoa pē, kātaki 'ae ngaahi me'a mamahi, fai 'ae ngaue 'oe 'evangeliō, fai ke kakato ho'o ngaue fakafaifekau. ⁶ He 'oku ou tali pe ki hoku lilingi, pea 'oku ofi 'ae 'aho 'o hoku tukuange. ⁷ Kuo u tau 'ae tau lelei, kuo u lava'i 'ae fakapuepue, kuo u tauhi ma'u 'ae tui: ⁸ Ngata ai, kuo hilifaki mo'oku 'ae pale 'oe mā'oni'oni, 'aia 'e foaki mai kiate au 'i he 'a-ho ko ia 'e he 'Eiki, ko e Fakamaau mā'oni'oni: pea 'ikai kiate au pe, ka kiate kinautolu kotoa pē foki 'oku 'ofa ki hono fakahā mai. ⁹ Ke ke fakato'oto'o ke ha'u vave kiate au: ¹⁰ He kuo si'aki au 'e Temasi; kuo 'ofa ia ki he māmani, pea kuo 'alu ia ki Tesalonika; ko Kilisini ki Kalētia, mo Taitusi ki Talemetia. ¹¹ Ko Luke pe 'oku 'iate au. Ha'u mo Ma'ake, pea mo omi fakataha: he 'oku

'aonga ia kiate au 'i he ngaue fakafaifekau. ¹² Pea kuo u fekau 'a Tikiko ki 'Efesō. ¹³ 'Omi 'ae kofu na'aku tuku mo Kaposi 'i Taloasi, 'oka ke ka ha'u, mo e ngaahi tohi, *kae tokanga* lahi ki he ngaahi tohi kili'i manu. ¹⁴ Na'e fai kovi lahi kiate au 'e 'Alekiānita, ko e tufunga ngao-hi me'a kapa: 'e totongi 'e he 'Eiki kiate ia 'o hangē ko 'ene ngaahi ngaue: ¹⁵ 'Aia ke ke vakai ki ai foki, he 'oku lahi 'aupito 'ene fakatanga ki he'etau lea. ¹⁶ 'I he'eku fuofua fakamatala, na'e 'ikai ha tangata 'e tu'u mo au, ka na'a nau li'aki kotoa pē au: 'ofa ke 'oua na'a lau ia kiate kinautolu. ¹⁷ Ka na'e tu'u mo au 'ae 'Eiki, 'o ne fakamālohi'i au; koe'uhi ke fakamo'oni 'iate au 'ae malanga, pea ke fanongo ki ai 'ae Senitaile kotoa pē: pea na'e fakamo'ui au mei he ngutu 'oe laione. ¹⁸ Pea 'e

fakahaofi au 'e he 'Eiki mei he ngaue kovi kotoa pē, pea te ne fakamo'ui 'o a'u ki hono pule'anga 'i he langi: ke 'iate ia 'ae ongoongolelei 'o ta'engata pea ta'engata. 'Emeni. ¹⁹ Tala 'eku 'ofa kia Pisila mo 'Akuila, mo e fale 'o 'Onesifolo. ²⁰ Na'e nofo 'a Elasito 'i Kolinitō: ka na'aku tuku 'a Talofimo 'i Mileto 'oku mahaki. ²¹ Ke ke 'ahi'ahi ke ha'u 'i he te'eki hokosia 'ae fa'ahita'u momoko. 'Oku 'ofa atu kiate koe 'a Iupulo, mo Piutena, mo Laino, mo Kalotia, mo e kāinga kotoa pē. ²² Ke 'i ho laumālie 'ae 'Eiki ko Sisu Kalaisi. Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa. 'Emeni.

Vahe

Taitusi

KIA

Vahe

1 Hono 'uhinga 'oe tuku 'a Taitusi 'i Keliti. 6 'Ae ngaahi anga 'oku totonu ke 'iate kinautolu 'oku fili ko e kau faifekau. 11 Ke tāpuni 'ae ngutu 'oe kau ako kākā mo kovi: 12 Mo e anga 'ae kakai Keliti.

1 KO AU PAULA, ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua, mo e 'a-posetolo 'a Sisu Kalaisi, 'o fakatatau ki he tui 'ae kakai kuo fili 'e he 'Otua, pea mo e 'ilo'i 'oe mo'oni 'aia 'oku taau mo e anga faka'otua; ² 'I he 'amanaki lelei ki he mo'ui ta'engata, 'aia na'e faka'ilo 'e he 'Otua, 'aia 'oku 'ikai 'aupito loi, 'i he te'eki ai tu'u 'a māmani; ³ Ka kuo fakahā 'i hono kuonga totonu 'a 'ene folofola 'i he malanga, 'aia kuo tuku kiate au, 'o fakatatau ki he fekau 'ae 'Otua ko hotau Fakamo'ui; ⁴ Ke 'ia Taitusi, ko e foha mo'oni 'o taau mo e tui 'atautolu kotoa pē, 'ae 'alo'ofa, mo e 'ofa mata'ata'atā, mo e melino, mei he 'Otua ko e Tamai, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi ko hotau Fakamo'ui. ⁵ Ko e me'a ni na'aku tuku ai koe 'i Keliti, koe'uhi ke ke fakatonutonu 'ae ngaahi me'a na'e 'ikai faka'osi, 'o fakanofa 'ae kau mātu'a 'i he kolo kotoa pē, 'o hangē ko ia na'aku fekau kiate koe: ⁶ Kapau 'oku ta'ehala ha tokotaha, koe 'unoho 'oe fefine pe taha, 'oku tui 'ene fānau, pea 'oku 'ikai valokia 'i ha fakamaveuveu pe ha talangata'a. ⁷ He 'oku totonu ke ta'ehalaia 'ae tauhi, 'o taau mo e tauhi koloa 'ae 'Otua; 'o 'ikai fai ki hono loto, pe 'itangofua, pe tokanga ki he uaine, pe fa'a tā, pe tokanga ki he koloa 'uli; ⁸ Kae 'ofa ia ki he fai angalelei, pea 'ofa ki he kakai angalelei, ke ne anga fakapotopoto, mo angatotonu, mo mā'oni'oni, mo angamaau; ⁹ 'O ne puke ke ma'u 'ae lea mo'oni, 'o hangē ko hono akonekina, koe'uhi ke ne fa'a fai ke enginaki mo valoki tonu 'ae kau lea kovi 'aki 'ae akonaki totonu. ¹⁰ He 'oku ai 'ae tokolahi 'oku angatu'u, ko e kau launoa mo e kau kākā, pea 'oku tu'u mu'a ai 'akinautolu 'oe kamu: ¹¹ 'Akinautolu 'oku totonu ke tāpuni honau ngutu; 'oku nau fakahē'i 'ae ngaahi fale kotoa, 'o ako 'aki 'ae ngaahi me'a 'oku 'ikai totonu, ka nau ma'u ai 'ae koloa 'uli. ¹² Ko honau tokotaha, ko e tanga-ta kikite pe 'onautolu, na'e pehē, "'Oku loi ma'uaipē 'ae kakai Keliti, ko e fanga manu fekai mo kovi, ko e kau fa'a kai fakapikopiko." ¹³ Ko e fakamo'oni ni 'oku mo'oni. Ko ia ke ke valoki māсила 'akinautolu, ke nau haohaoa 'i he tui; ¹⁴ 'Oua na'a tokanga ki he ngaahi talatupu'a fakaSiu, mo e ngaahi fekau 'ae kakai, 'akinautolu 'oku afe mei he mo'oni. ¹⁵ 'Oku ma'a 'ae me'a kotoa pē kiate kinautolu 'oku loto ma'a: ka 'oku 'ikai ma'a ha me'a 'e taha kiate kinautolu 'oku anga 'uli mo ta'e-

tui; he ko honau loto mo honau 'atamai kuo 'uli'i. ¹⁶ 'Oku nau lau 'oku nau 'ilo 'ae 'Otua ka 'i he'enu ngaahi ngaue 'oku nau si'aki ia, 'oku nau anga fakalielia, mo talangata'a, pea ta'ehafifili lelei ki he ngaahi ngaue lelei kotoa pē.

1 Ko e ngaahi lea kia Taitusi ki he anga 'o 'ene akonaki mo 'ene mo'ui. 9 'Ae ngaue totonu 'ae kau tamaio'eiki, pea mo e kakai lotu kotoa pē.

2 KA ke lea'aki pe 'e koe 'ae ngaahi me'a 'oku taau mo e akonaki haohaoa: ² Ke fa'a tokanga 'e he mā-tu'a tangata, pea nau anga fakamotu'a, 'o fakapotopoto, mo haohaoa 'i he tui, mo e 'ofa, mo e fa'a kātaki. ³ Mo e kau finemātu'a foki, ke nau 'ulungāanga fakamā'oni'oni, ke 'oua na'a ko e kau fakakovi, pe tokanga lahi ki he uaine, ka ko e kau akonaki 'oe me'a lelei; ⁴ Koe'uhi ke nau ako ki he kau finemui ke anga fakapotopoto, ke 'ofa ki honau 'unoho, ke 'ofa ki he'e-nau fānau, ⁵ Ke nau fai poto, mo angatonu, 'o fa'a nofo 'i 'api, 'o angalelei, pea talangofua ki honau 'unoho, ke 'oua na'a lau'ikovi 'ae folofola 'ae 'Otua. ⁶ Ke ke enginaki ki he kau talavou foki ke loto fakapotopoto. ⁷ Ke ke fakahā koe 'i he me'a kotoa pē ko e faka'ilonga 'oe ngaue lelei: 'i he akonaki ke hā 'ae ta'ehala, mo e anga fakamotu'a, mo e mo'oni, ⁸ Mo e lea haohaoa, 'aia 'e 'ikai fa'a talia, koe'uhi ke mā ai ia 'aia 'oku kau kehe, pea ne ta'ema'u ha me'a ke ne lau'ikovi ai 'akinautolu. ⁹ Ke talangofua 'ae kau tamaio'eiki ki honau ngaahi 'eiki, pea ke fai kotoa pē ko honau fakafiemālie lelei; kae'oua na'a fakatoutala; ¹⁰ 'Oua na'a kaiha'a, kae fakahā atu 'ae angatotonu lelei kotoa pē; koe'uhi ke nau fakaongolelei 'ae akonaki 'oe 'Otua, ko hotau Fakamo'ui, 'i he me'a kotoa pē. ¹¹ He ko e 'alo'ofa 'ae 'Otua, 'aia 'oku ne 'omi 'ae fakamo'ui ki he kakai kotoa pē, kuo hā mai ia, ¹² 'O ne akonekina 'akinautolu, ke si'aki 'ae anga ta'efaka'otua mo e ngaahi holi fakamaa-ma, ka tau mo'ui anga fakapotopoto, mo mā'oni'oni, mo angafaka'otua, 'i he māmani; ¹³ 'O tatali ki he 'amanaki fakamonū'ia ko ia, mo e fakahā 'i he nāunau 'oe 'Otua lahi, ko hotau Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi; ¹⁴ 'Aia na'a ne foaki 'e ia ia koe'uhi ko kitautolu, koe'uhi ke ne huhu'i 'akinautolu mei he hia kotoa pē, pea fakamā'oni'oni ha kakai lelei lahi ma'ana, 'oku fai velenga 'ae ngaahi ngaue lelei. ¹⁵ Ako 'aki 'ae ngaahi me'a ni, mo enginaki, mo valoki 'i he mālohi kotoa pē. 'Oua na'a manuki'i koe 'e ha taha.

1 'Oku kei akonaki 'e Paula 'a Taitusi ki he ngaahi me'a 'oku lelei 'ene ako 'aki, mo ia 'oku kovi. 10 Ke tukuange 'ae kakai fakatupu mavahevahe: 12 Pea ne tu'utu'uni ai, ka 'alu atu 'a 'Atima pe ko Tikiko, ke ha'u 'a Taitusi kiate ia ki Nikopoli; pea koe faka'osi 'ae tohi.

3 FAKAMANATU'I 'akinautolu ke nau anganofu ki he ngaahi tu'i mo e kau pule, ke nau talangofua ki he kau fakamaau, ke tali teu pe ki he ngaahi ngaue lelei kotoa pē; 2 Ke 'oua na'a lau'ikovi ha tokotaha, 'oua na'a fakakikihi, kae angavaivai, 'o fakahā 'ae angamalū kotoa pē ki he kakai kotoa pē. 3 He ko kitautolu foki na'a tau vale 'i mu'a, 'o talangata'a, mo kākā'ia, pea mo'ua ki he ngaahi holi kovi mo e ngaahi me'a fakamālie kehekehe, 'o mo'ui 'i he fasisu'u mo e meheka, ko e fehi'anekina mo e fetāufehi'a'aki. 4 Kae hili hono fakahā mai 'ae angalelei mo e 'alo'ofa 'ae 'Otua, ko hotau Fakamo'ui, ki he tangata, 5 Na'e 'ikai 'i he ngaahi ngaue 'oe mā'oni'oni na'a tau fai, kae fakatatau mo 'ene 'ofa mata'ata'atā pe, kuo ne fakamo'ui 'akitautolu, 'i he fufulu 'oe fakatupu fo'ou, mo e fakafo'ou 'e he Laumālie Mā'oni'oni; 6 'Aia na'a ne lilingi 'o lahi 'aupito kiate kitautolu ia Sisu Kalaisi, ko hotau Fakamo'ui; 7 Koe'uhi 'i he fakatonuhia 'akitautolu 'i he'ene 'ofa, 'e ngaohi ai 'akitautolu ko e fānau hoko, 'o taau mo e 'amanaki

lelei, ki he mo'ui ta'engata. 8 Ko e tala mo'oni eni, pea ko hoku loto ke ke fakapapau ma'uaipē 'ae ngaahi me'a ni, koe'uhi ko kinautolu kuo tui ki he 'Otua, ke nau loto tokanga ke fai 'ae ngaahi ngaue lelei. 'Oku lelei mo 'aonga 'ae ngaahi me'a ni ki he kakai. 9 Ka ke teke'i 'ae ngaahi fehu'i launoa, mo e tala hohoko, mo e fakakikihi, mo e ngaahi feke'ike'i 'i he fono; he 'oku ta'e'aonga ia mo va'inga. 10 Ko e tangata fakatupu mavahevahe, hili 'a hono akonaki'i 'o liunga taha mo liunga ua, tukuange ia; 11 'I he 'ilo ko ia 'oku pehē, kuo fakahē ia, pea 'oku fai angahala, pea kuo tukuaki'i ia 'i-ate ia pe. 12 'O kau ka fekau atu 'a 'Atima kiate koe, pe ko Tikiko, ke ke 'ahi'ahi ke ke fakato'oto'o ke ha'u kiate au 'i Nikopoli: he kuopau pe hoku loto ke nofo ki ai 'i he fa'ahita'u momoko. 13 Ke ke tokoni lelei pe kia Senasi ko e akonaki 'i he fono, mo 'Apolosi, 'i hona fononga, ke 'oua te na masiva 'i ha me'a. 14 Pea ke 'ilo 'ekinautolu 'oku 'otautolu foki, ke fai 'ae ngaahi ngaue lelei, ke ma'u ai 'aia 'oku 'aonga, koe'uhi ke 'oua na'a ta'efua ai 'akinautolu. 15 Ko kinautolu kotoa pē 'oku 'i-ate au, 'oku nau 'ofa atu kiate koe. 'Ofa atu kiate kinautolu 'oku 'ofa kiate kitautolu 'i he tui. Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'ae 'alo'ofa. 'Emeni.

Vahe

Filimone

KIA

Vahe

1 'Oku fiefia 'a Paula 'i he'ene fanongo ki he tui mo e 'ofa 'a Filimone, 9 Pea ne kole lahi ki ai ke ne fakamolemolea 'ene tamaio'eiki ko Onesimone, pea ke ne toe ma'u ia 'i he 'ofa.

1 KO AU PAULA, ko e pōpula 'a Kalaisi Sisu, mo Timote, ko e kāinga, kia Filimone, ko hotau 'ofeina, mo e kaunga ngaue, ² Pea kia 'Afia ko e 'ofeina, mo 'Akipo, ko hotau kaunga tau, pea ki he siasi 'i ho fale: ³ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'ofa, mo e monū'ia, mei he 'Otua ko 'etau Tamai, mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁴ 'Oku ou fakafeta'i ki hoku 'Otua, 'o hua'aki ma'uaipē 'a koe 'i he'eku ngaahi lotu, ⁵ 'I he'eku fanongo ki ho'o 'ofa mo e tui 'oku 'iate koe, ki he 'Eiki ko Sisu, pea ki he kāinga mā'oni'oni kotoa pē; ⁶ Koe'uhi ke mālohi hono hoko atu 'o ho'o tui, 'i he 'ilo 'oe ngaahi me'a lelei kotoa pē 'oku 'iate kitautolu 'ia Kalaisi Sisu. ⁷ He 'oku ai ha'amau fiefia mo e fiamālie lahi 'i ho'o 'ofa, koe'uhi kuo fakafiemālie 'iate koe, 'e kāinga, 'ae loto 'oe kāinga mā'oni'oni. ⁸ Ko ia, neongo 'oku 'iate au 'ae mālohi lahi meia Kalaisi ke fekau koe ke fai 'aia 'oku totonu, ⁹ Ka koe'uhi ko e 'ofa, 'oku ou fakakolekole mu'a, 'io, ko au Paula ko e motu'a, pea ko e pōpula foki eni 'a Sisu Kalaisi. ¹⁰ 'Oku ou kole kiate koe, koe'uhi ko hoku foha 'o'oku ko Onesimosi, 'aia kuo u fakatupu 'i hoku ha'i: ¹¹ 'Aia na'e ta'e'aonga kiate koe 'i mu'a ka 'oku 'aonga eni kiate koe, pea mo au: ¹² 'Aia kuo u toe fekau atu: ko ia ke ke ma'u ia, 'aia ko hoku fatu 'o'oku: ¹³ He na'aku fie ta'ofi ia kiate au, koe'uhi ke ne totongi koe 'i he

tauhi kiate au 'i he ngaahi ha'i 'oe ongoongolelei; ¹⁴ Ka 'e 'ikai te u fai ha me'a ta'etekeloto ki ai: koe'uhi ke 'oua na'a hangē ko e fakahohōloto ho'o tokoni, kae loto lelei pe. ¹⁵ He ko ia nai ne 'alu ai ia 'i ha feitu'ula'ā, koe'uhi ke ke ma'u ia ke ta'engata; ¹⁶ Ka 'e 'ikai kei hangē ha tamaio'eiki, ka ke mā'olunga 'i he tamaio'eiki, ko e tokoua 'ofeina, 'o lahi kiate au, kae fēfē hono lahi kiate koe, 'i he sino, pea mo e 'Eiki? ¹⁷ Ko ia kapau 'oku ke lau au koe kaume'a, ke ke ma'u ia 'o hangē ko au. ¹⁸ Kapau kuo fai kovi ia kiate koe, pea totonu 'ene totongi ha me'a *kiate koe*, lau ia kiate au; ¹⁹ Ko au Paula, kuo u tohi 'aki hoku nima, te u totongi ia: ka 'oku 'ikai teu tala atu kiate koe hono totonu 'oka ne ke totongi 'aki mai 'a koe foki kiate au. ²⁰ 'To, kāinga, tuku ke u ma'u 'ae fiefia 'iate koe 'i he 'Eiki: fakafiemālie ki hoku loto 'i he 'Eiki. ²¹ 'I he'eku 'amanaki lelei ki ho'o talangofua kuo u tohi ai kiate koe, pea 'oku ou 'ilo te ke fai 'o lahi hake 'i he me'a 'oku ou tala. ²² Pea mo 'eni foki, ke ke teuteu ha'aku nofo'anga: he 'oku ou 'amanaki koe me'a 'i ho'omou ngaahi lotu 'e foaki au kiate kimoutolu. ²³ 'Oku 'ofa atu kiate koe 'a Epafasi, ko hoku kaungā nofo fale fakapōpula 'ia Kalaisi Sisu; ²⁴ Mo Ma'ake, mo 'Alisitako, mo Temasi, mo Luke, ko hoku kaunga ngaue. ²⁵ Ko e 'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ke 'i ho laumālie. 'Emeni.

Vahe

Hepelū

KI HE KAKAI

Vahe

1 Kuo hā'ele mai 'a Kalaisi mei he Tamai kiate kiate tautolu 'i he kuonga ki mui ni, 4 'oku mu'a ia 'i he kau 'āngelo, 'i he anga mo e ngāue.

1 KO E 'Otua, 'aia na'e folofola 'i mu'a 'i he ngaahi kuonga kehekehe mo e ngaahi anga kehekehe ki he ngaahi tamai 'i he kau palōfita, 2 Kuo ne folofola 'i he ngaahi 'aho ki mui ni kiate kiate tautolu 'i hono 'Alo, 'aia kuo ne tu'utu'uni ke 'a'ana 'ae ngaahi me'a kotoa pē, 'a-ia ne ne ngaohi ai foki 'ae ngaahi maama; 3 Ko e mala-ma ia 'o hono nāunau, mo e tatau 'aupito 'o 'ene 'afio, pea 'oku ne pou pou hake 'ae me'a kotoa pē 'aki 'ene folofola mālohi, pea kuo hili 'ene fai 'e ia 'ae totongi 'i he 'etau ngaahi angahala, pea nofo hifo ia 'i he nima to'omata'u 'oe Fungani Mā'olunga; 4 Pea kuo mā'olunga lahi 'aupito ia 'i he kau 'āngelo, koe me'a 'i he'ene ma'u totonu 'ae huafa lelei lahi 'iate kinautolu. 5 He na'e pehē 'e ia 'anefē ki ha 'āngelo fē,

"Ko hoku 'Alo koe,
kuo u fakatupu koe 'i he 'aho ni?"

Pea toe pehē,
"Te u hoko au ko e Tamai kiate ia,
pea 'e hoko ia ko e 'Alo kiate au?"

6 Pea 'i he 'omi 'e ia 'ae 'uluaki fakatupu ki māmani, na'e toe pehē 'e ia, "Ke hū kiate ia 'ae kau 'āngelo kotoa pē 'ae 'Otua." 7 Pea ki he kau 'āngelo 'oku pehē 'e ia,

"Oku ne ngaohi 'ene kau 'āngelo ke hangē ko e matangi,
mo 'ene kautauhi ke hangē ko e ulu afi."

8 Ka ki he 'Alo, 'oku ne pehē,
"E 'Otua, ko ho nofo'anga 'oku lauikuonga pea ta'en-gata:

ko e tokotoko 'o ho pule'anga ko e tokotoko mā'oni'oni ia.

9 Kuo ke 'ofa ki he mā'oni'oni, pea fehi'a ki he angahala;

ko ia ko e 'Otua, ko ho 'Otua, kuo ne tākai 'aki koe 'ae lolo 'oe fiefia 'o lahi hake 'i ho kāinga."

10 Pea,
"Ko koe, 'e 'Eiki, na'a ke 'ai 'i he kamata'anga 'ae tu'un-ga 'o māmani;

pea koe ngaahi langi ko e ngaue ia 'a ho nima:
11 E 'auha ia; ka 'e pehē ai pe 'a koe;
'e faka'a'au ia kotoa pē ke motu'a 'o hangē ko e kofu;

12 Pea hangē ko e pulupulu te ke takataki ia,
pea 'e fakakehe ia:

ka 'e pehē ai pe 'a koe,
pea 'e 'ikai ngata 'a ho ngaahi ta'u."

13 Ka na'e pehē 'e ia 'anefē ki ha 'āngelo fē,
"Nofo koe 'i hoku nima to'omata'u,
kae'oua ke u ngaohi ho ngaahi fili ko ho tu'unga va'e?"

14 'Ikai ko e kau laumālie tauhi pe 'akinautolu kotoa pē, 'oku fekaua ke tauhi 'i 'akinautolu 'e ma'u 'ae fakamo'ui;

1 'Oku totonu 'etau talangofua kia Kalaisi Sisu, 5
Pea koe'uhi kuo ne to'o kiate ia 'etau anga, 14 He
ko e me'a ia na'e tonu ke ne fai.

2 KO E me'a ia 'oku totonu ke 'āsili ai 'etau tokanga lahi ki he ngaahi me'a kuo tau fanongo ki ai, telia na'a tau tukuange mei ai 'i ha 'aho. 2 He kapau na'e tu'uma'u 'ae lea na'e lea'aki 'e he kau 'āngelo, pea ko e maumau'i mo e talangata'a kotoa pē na'e ma'u hono totongi totonu; 3 E hao fēfē 'akiautolu, 'o kapau te tau ta'etokanga ki he fakamo'ui lahi ko ia? 'Aia na'e fuofua fakahā 'e he 'Eiki, pea na'e fakamo'oni ia kiate kiate tautolu 'ekinautolu na'e fanongo kiate ia; 4 Na'e fakamo'oni foki 'e he 'Otua, 'aki 'ae ngaahi faka'ilonga, mo e ngaahi me'a faka'ofa, mo e ngaahi mana kehekehe, pea mo e ngaahi foaki 'oe Laumālie Mā'oni'oni, 'o fakatatau ki hono finangalo 'o'ona. 5 He 'oku 'ikai te ne fakamo'ulaloa ki he kau 'āngelo 'ae maama kaha'u, 'aia 'oku mau lea ki ai. 6 Ka 'oku fakahā 'e ha tokotaha 'i he potu 'e taha, 'o pehē, "Ko e hā 'ae tangata, 'oku ke tokanga'ia ia? Pe ko e foha 'oe tangata, 'oku ke 'a'ahi ai kiate ia?"

7 Na'a ke ngaohi ia 'o mā'ulalo si'i 'i he kau 'āngelo; ne ke fakapale 'aki ia 'ae nāunau mo e ongoongolelei, 'o fakanofa ia ke pule'i 'ae ngaahi ngaue 'a ho nima:

8 Kuo ke fakamo'ulaloa 'ae me'a kotoa pē ki hono lalo va'e." Pea 'i he'ene "fakamo'ulaloa 'ae me'a kotoa pē kiate ia," na'e 'ikai fakatoe ha me'a 'e ta'e'aikilalo 'iate ia.

Ka 'oku te'eki ai ketau mamata kuo fakamo'ulaloa 'ae me'a kotoa pē kiate ia. 9 Ka 'oku tau mamata kia Sisu, kuo fakapale 'aki ia 'ae nāunau mo e ongoongolelei, koe'uhi ko e kātaki 'ae pekia, 'aia na'e ngaohi ke mā'ulalo si'i 'i he kau 'āngelo, ke ne kamata 'e ia 'ae pekia koe'uhi ko e kakai kotoa pē, ko e me'a 'i he 'alo'ofa 'ae 'Otua. 10 He na'e taau mo ia, 'aia 'oku ma'ana 'ae me'a kotoa pē, pea 'oku mei ai 'ae me'a kotoa pē, 'i he 'omi 'ae foha tokolahi ki he nāunau, ke fakahaohaoa 'i he ngaahi mamahi 'ae 'Eiki 'o 'enau mo'ui. 11 He ko ia 'oku ne fakama'a, mo kinautolu kuo fakama'a, 'oku nau

taha pe kotoa pē: ko ia 'oku 'ikai ai ke mā ia ke ui 'akin-autolu ko e kāinga, ¹² 'O pehē, "Te u fakahā ho huafa ki hoku kāinga, 'i he lotolotonga 'oe siasi te u hiva fakafeta'i kiate koe." ¹³ Mo toe *pehē*, "Te u falala kiate ia." Pea toe *pehē*, "Vakai ko au mo e fānau kuo foaki 'e he 'Otua kiate au." ¹⁴ Pea ko e me'a 'i he ma'u 'e he fānau 'ae kakano mo e toto, na'e 'ai foki 'e ia 'ae anga ko ia; koe'uhi ke faka'auha 'e ia 'i he mate 'aia na'e 'a'ana 'ae mālohi 'oe mate, ko e tēvolo; ¹⁵ Mo fakamo'ui 'akinautolu na'e mo'ua pōpula 'i he manavahē ki he mate, 'i henau mo'ui kotoa pē. ¹⁶ He ko e mo'oni na'e 'ikai puke 'e ia 'ae kau 'āngelo; ka na'a ne puke 'e ia 'ae hako 'o 'Epalahame. ¹⁷ Ko ia na'e taau ai mo ia ke hoko 'o tatau mo hono kāinga 'i he me'a kotoa pē, koe'uhi ke ne hoko ko e fungani taula'eiki 'alo'ofa mo angatonu 'i he ngaahi me'a 'ae 'Otua, ke fai 'ae fakalelei koe'uhi ko e angahala 'ae kakai. ¹⁸ He ko e me'a 'i he'ene mamahi 'a'ana 'i hono 'ahi'ahi'i, 'oku ne fa'a fai ke tokoni 'i 'akin-autolu 'oku 'ahi'ahi'i.

1 'Oku lelei pea lahi 'a Kalaisi kia Mōsese, 7 Ko ia kapau 'e 'ikai te tau tui kiate ia, 'e totonu ke lahi hake hotau tautea 'i he tautea na'e hoko ki 'Isileli loto fefeka.

3 KO IA, 'e kāinga mā'oni'oni, 'oku kau 'i he ui mei he langi, tokanga lahi ki he 'apostolo mo e fungani taula'eiki 'o 'etau lotu, ko Kalaisi Sisu; ² 'Aia na'e angatonu kiate ia ne ne fakanofa ia, 'o hangē foki ko Mōsese 'i hono fale kotoa pē. ³ He na'e totonu ke ne ma'u 'e ia 'ae ongoongolelei lahi 'ia Mōsese, 'o hangē 'oku ma'u 'e ia 'oku langa 'ae fale 'ae ongoongolelei lahi 'i he fale. ⁴ He kuo langa kotoa pē 'ae fale 'e ha taha; ka ko ia kuo ne langa 'ae ngaahi me'a kotoa pē ko e 'Otua. ⁵ Pea na'e angatonu mo'oni 'a Mōsese 'i hono fale kotoa pē, 'o hangē ko e tamaio'eiki, ko e fakamo'oni 'oe ngaahi me'a ko ia 'e lea'aki; ⁶ Ka ko Kalaisi ko e 'Alo ia 'i hono fale 'o'ona; pea ko hono fale 'akitautolu, 'o kapau te tau kuku ma'u 'ae tui mo e fiefia 'oe 'amanaki lelei 'o a'u ki he iku'anga. ⁷ Ko ia ('o hangē ko e lea 'ae Laumālie Mā'oni'oni, "Ko e 'aho ni, 'o kapau te mou fanongo ki hono le'o, ⁸ 'Oua na'a mou fakafefeka homou loto, 'o hangē ko ia 'i he fakahouhau 'i he 'aho 'oe 'ahi'ahi 'i he toafa: ⁹ 'Aia na'e 'ahi'ahi'i au 'e ho'omou ngaahi tamai, pea nau 'ahi'ahi kiate au, 'onau mamata ki he'eku ngaahi ngaue 'i he ta'u 'e fāngofulu. ¹⁰ Ko ia ne u fehi'a ai ki he to'utangata ko ia, peau pehē, "Oku nau he ma'uaipē 'i honau loto: pea 'oku 'ikai te nau 'ilo hoku ngaahi hala.' ¹¹ Ko ia ne u fuakava ai 'i he'eku houhau, 'E 'ikai te nau hū ki hoku mālōlō'anga.)" ¹² Tokanga, 'e kāinga, telia na'a ai hamou tokotaha ha loto kovi 'o ta'etui, he mavahe mei he 'Otua mo'ui. ¹³ Ka ke feakonaki'aki 'akimoutolu 'i he 'aho kotoa pē, 'oku lolotonga hono ui, "Ko e 'aho ni;" telia na'a mataila hamou tokotaha 'i he fakakākaa 'i he angahala. ¹⁴ He kuo ma'u 'ekitautolu 'a Kalaisi, 'o kapau te tau kuku ma'u 'a 'etau fuofua tui 'o a'u ki he iku'anga; ¹⁵ Pea lolotonga 'oku pehē, "Ko e 'aho ni, 'o kapau te mou fanongo ki hono le'o, 'oua na'a fakafefeka homou loto, 'o hangē ko ia 'i he fakahouhau." ¹⁶ He

ko hai na'e fakahouhau 'i he hili 'enau fanongo? 'Ikai ko kinautolu kotoa pē na'e ha'u mei 'Isipite ia Mōsese? ¹⁷ Ka ko hai ne houhau ai ia 'i he ta'u 'e fāngofulu? 'Ikai ko kinautolu na'e angahala, pea tō honau 'anga'anga 'i he toafa? ¹⁸ Pea na'e fuakava ia kia hai "'e 'ikai te nau hū ki hono mālōlō'anga," ka kiate kinautolu pe na'e ta'etui? ¹⁹ Ko ia 'oku tau 'ilo, na'e 'ikai fa'a hū atu 'akin-autolu ko e me'a 'i he ta'etui.

1 Ko e mālōlō'anga 'oe Kalisitiane 'oku lava'i 'i he tui, 12 Ko e mālohi 'oe folofola 'ae 'Otua. 14 Na'e ongo'i 'e Sisu 'ae ngaahi mamahi, ka na'e 'ikai 'iate ia 'ae angahala, 16 Ko ia pe te tau 'alu atu ai ki he nofo'anga 'oe 'alo'ofa.

4 KO IA ketau manavahē, telia, 'i he tuku mai 'ae ta-la'ofa 'oe hū ki hono mālōlō'anga, 'e ai hamou tokotaha 'e tomui ki ai. ² He kuo fakahā 'ae ongoongolelei kiate kিতautolu, 'o hangē ko kinautolu: ka ko e fanongo ki he folofola na'e 'ikai 'aonga kiate kinautolu, ko e 'ikai ke feling'i'aki ia 'ae tui 'ekinautolu na'e fanongo. ³ He ko kিতautolu 'oku tui kuo tau hū ki he mālōlō'anga, 'o hangē ko 'ene folofola, "Kuo u fuakava 'i he'eku houhau, E 'ikai te nau hū ki hoku mālōlō'anga:" ka kuo faka'osi 'ae ngaahi ngaue talu 'ae fakatupu 'o māmani. ⁴ He na'e lea pehē 'e ia 'i he potu 'e taha ki hono fitu 'oe 'aho, "Pea na'e mālōlō 'ae 'Otua 'i hono fitu 'oe 'aho mei he'ene ngaue kotoa pē." ⁵ Pea mo eni foki, "E 'ikai te nau hū ki hoku mālōlō'anga." ⁶ Ko ia koe'uhi kuo pau 'e hū ki ai 'ae ni'ihī, pea na'e 'ikai hū 'akinautolu na'e tomu'a malanga ia ki ai, ko e me'a 'i he ta'etui: ⁷ (Pea toe kotofa 'e ia 'ae 'aho 'e taha, 'o pehē mai 'ia Tevita, "Ko e 'aho ni," 'i he hili 'ae ngaahi ta'u lahi; 'o hangē ko hono fakahā, "Ko e 'aho ni, 'o kapau te mou fanongo ki hono le'o, 'oua na'a fakafefeka homou loto." ⁸ He ka ne foaki 'e Siosiuā, 'ae mālōlō'anga kiate kinautolu, pehē, 'e 'ikai folofola ia ki mui ki ha 'a-ho kehe. ⁹ Ko ia 'oku kei toe 'ae mālōlō'anga fakaSā-pate ki he kakai 'ae 'Otua. ¹⁰ He ko ia kuo hū ki hono mālōlō'anga, kuo mālōlō foki 'e ia mei he'ene ngaue 'a'ana, 'o hangē ko e 'Otua mei he'ene *ngaue*.) ¹¹ Ko ia ke tau fai feinga ke hū ki he mālōlō'anga ko ia, telia na'a ai ha taha 'e hinga 'i he fai 'o fakatatau ki he ta'etui ko ia. ¹² He ko e folofola 'ae 'Otua 'oku mo'ui, mo mālohi, pea māsila lahi 'i ha heletā 'oku fakatoumata, 'oku 'asi ki hono vahe'i 'oe loto mo e laumālie, mo e ngaahi hokotanga hui mo e uho, pea 'oku ne fakahā 'ae ngaahi mahalo mo e filio'i 'oe loto. ¹³ Pea 'oku 'ikai ha me'a 'e taha 'oku ta'ehāmai 'i hono 'ao: ka 'oku telefua pea tokaima'ananga 'ae me'a kotoa pē ki he fofonga 'o ia 'aia te tau fakamaau ki ai. ¹⁴ Ko ia 'i he'etau ma'u 'ae fungani taula'eiki lahi, 'aia kuo hū atu 'i he langi, ko Sisu ko e 'Alo 'oe 'Otua, ke tau puke ma'u 'a 'etau lotu. ¹⁵ He 'oku 'ikai ke tau ma'u 'ae fungani taula'eiki 'oku ta'emanava'ofa ki he'etau ngaahi vaivai; ka na'e 'ahi'ahi'i tatau pe ia 'i he me'a kotoa pē, ka na'e 'ikai ha'ane angahala. ¹⁶ Ko ia ke tau ha'u mālohi ai ki he 'afio'anga 'oe 'alo'ofa, koe'uhi ke tau ma'u 'ae 'alo'ofa, pea 'ilo mo e foaki 'ofa, ke tokoni mai 'i he 'aho 'e 'aonga ai.

1 Ko e lahi mo e ongo lelei 'oe ngaue fakataula'eiki 'a hotau Fakamo'ui. 11 'Oku ne valoki'i 'ae ta'e'ilo lahi ki ai.

5 KO ENI, ko e taula'eiki lahi kotoa pē kuo fili mei he kakai, kuo fakanofu ia ma'ae kakai 'i he ngaahi me'a 'ae 'Otua, koe'uhi ke ne 'atu 'ae ngaahi me'a foaki mo e ngaahi feilaulau koe'uhi ko e angahala: ²'Aia 'oku ne fa'a 'ofa mamahi ki he vale, pea mo e hēhē; koe'uhi kuo takatakai foki ia 'e he vaivai. ³Pea ko e me'a ia 'oku totonu ke ne fai tatau ai 'ae feilaulau ma'ae kakai, pea ma'ana foki, koe'uhi ko e angahala. ⁴Pea 'oku 'ikai to'o 'e ha tangata 'ae ngaue tapu ni kiate ia, ka ko ia kuo ui 'e he 'Otua, 'o hangē ko 'Elone. ⁵Pea pehē, na'e 'ikai fakaongoongolelei 'e ia ia 'e Kalaisi, ke ne hoko ai ko e fungani taula'eiki; ka ko ia ne ne pehē kiate ia, "Ko hoku 'Alo koe, kuo u fakatupu koe he 'aho ni." ⁶'O hangē ko 'ene lea foki 'e taha, "Ko e taula'eiki koe 'o ta'engata, 'i he lakanga 'o Melekiseteki." ⁷'Aia 'i he ngaahi 'aho 'o hono sino, kuo ne 'ohake 'ae hū mo e kole tāuma'u, fakataha mo e tangi mālohi mo e lo'ima-ta, kiate ia na'e fa'a fai ke fakamo'ui ia mei he mate, pea na'e ongo'i ia 'i he me'a na'e manavahē ai ia; ⁸Neongo ko e 'Alo ia, ka na'e akonekina ia ke talangofua 'e he ngaahi me'a na'a ne kātaki; ⁹Pea kuo faka-haohaoa ia, pea ne hoko ko e tupu'anga 'oe mo'ui ta'engata kiate kinautolu kotoa pē 'oku talangofua kiate ia; ¹⁰Kuo ui 'e he 'Otua ko e fungani taula'eiki 'i he lakanga 'o Melekiseteki. ¹¹'Aia 'oku 'i ai 'ae ngaahi me'a lahi 'iate kinautolu ke lea'aki, pea faingata'a hono fakamatala, ko e me'a 'i ho'omou ta'eongongofua. ¹²He ko e me'a 'i he fuoloa kuo taau mo kimoutolu ke akonaki, ka 'oku 'aonga ke toe akonekina 'akimoutolu pe ko e hā hono 'uluaki tefito 'oe ngaahi folofola 'ae 'Otua; pea kuo mou toe tatau mo ia 'oku 'aonga ki ai 'ae hu'ahuhu, kae 'ikai ha me'akai mālohi. ¹³He ko ia kotoa pē 'oku fakahuhu 'i he hu'ahuhu, 'oku ta'epoto ia 'i he folofola 'oe mā'oni'oni: he ko e valevale ia. ¹⁴Ka ko e me'akai mālohi, 'oku 'anautolu 'oku matu'otu'a, 'akin-autolu ko e me'a 'i he maheni ai, 'i he fa'a ngāue'aki 'ae ngaahi anga 'o honau loto, 'oku nau 'ilo ai 'ae lelei mo e kovi.

1 'Oku ne enginaki ke 'oua na'a hinga mei he tui, 11 Ka nau tu'uma'u, 12 Pea fa'a ngaue, mo fa'a fai ke tatali ki he 'Otua, 13 koe'uhi 'oku mo'oni 'ae 'Otua 'i he'ene tala'ofa.

6 KO IA foki, ke tuku ki mui 'ae ngaahi 'uluaki akonaki 'a Kalaisi, ka tau fai atu ki he haohaoa; ke 'oua na'a toe ai 'ae tu'unga 'ae fakatomala mei he ngaahi ngaue mate, pea mo e tui ki he 'Otua, ²'Ae akonaki 'oe ngaahi papitaiso, mo e hilifaki 'oe nima, mo e toetu'u 'oe mate, mo e fakamaau ta'engata. ³Pea te tau fai eni, 'o kapau 'e lelei ki he 'Otua. ⁴He koe'uhi 'e 'ikai 'aupito mafai kiate kinautolu na'e mu'aki māmangia, mo nau kamata 'ae foaki mei 'olunga, pea nau ma'u mo e Laumālie Mā'oni'oni, ⁵Pea kuo nau kamata 'ae folofola lelei 'ae 'Otua, mo e ngaahi mālohi 'oe maama 'e ha'u, ⁶Pea kuo nau hinga atu, 'e 'ikai mafai ke toe fakafo'ou 'akinautolu ki he fakatomala; he 'oku nau toe

tutuki ki he 'akau 'ekinautolu pe 'ae 'Alo 'oe 'Otua, 'o fai fakahāhā pe 'a hono fakamaa'i. ⁷He ko e kelekele 'oku ne inumia 'ae 'uha 'oku fa'a tō ki ai, pea tupu mei ai 'ae 'akau 'oku taau mo kinautolu 'oku tauhi ia, 'oku tāpuekina ia mei he 'Otua: ⁸Ka ko ia 'oku tupu mei ai 'ae 'akau talatala mo e talatala'āmoa, kuo si'aki, pea kuo ofi ki he mala'ia; ko hono ngata'anga 'o ia ko e vela. ⁹Ka ko kimoutolu, 'e kāinga, neongo 'oku pehē ni 'emau lea, ka 'oku mau 'amanaki ki he ngaahi me'a lelei lahi 'iate kimoutolu, mo e ngaahi me'a 'oku hoa mo e fakamo'ui. ¹⁰He 'oku 'ikai ta'eangatonu 'ae 'Otua, ke ne fakangalo'i ho'omou ngaue mo e feinga 'ofa, 'aia kuo mou fakahā ki hono huafa, 'i ho'omou tauhi'i 'ae kāinga mā'oni'oni, mo ho'omou ngaue. ¹¹Pea ko homau loto, ke taki taha fakahā 'ekimoutolu 'ae fa'a fakakukafi ko ia ki he 'ilo pau 'oe 'amanaki lelei 'o a'u ki he ngata'anga: ¹²Ke 'oua na'a mou fakapikopiko, ka 'e fa'ifa'itaki kiate kinautolu kuo nau lava'i 'i he tui mo e fa'a kātaki 'ae ngaahi tala'ofa. ¹³He na'e tala'ofa 'ae 'Otua kia 'Epalahame, pea koe'uhi kuo 'ikai ha taha 'e lahi hake ke ne fuakava ai, ne ne fuakava 'iate ia pe, ¹⁴'o pehē, "Ko e mo'oni 'i he fakamonū'ia te u fakamonū'ia'i koe, pea 'i he fakatokolahi te u fakatokolahi'i koe."

¹⁵Pea kuo hili 'ene kātaki fuoloa, ne ma'u 'e ia 'ae tala'ofa. ¹⁶He ko e mo'oni 'oku fuakava 'ae kakai 'i he lahi hake: pea ko e fuakava ke fakamo'oni 'aki, ko e fakan-gata ia 'oe fakakikihi kotoa pē kiate kinautolu. ¹⁷Pea 'i he me'a ni, kuo finangalo 'ae 'Otua ke fakahā 'o lahi ki he kakai na'e tala'ofa ki ai 'ae ta'efa'aliliu 'o 'ene folofola, pea ne fakamo'oni 'aki ia 'ae fuakava: ¹⁸Koe'uhi 'i he me'a ta'efa'aliliu 'e ua, 'aia kuo 'ikai ai 'aupito fa'a loi 'ae 'Otua, ke ma'u 'ekitautolu 'ae fiemālie lahi, 'akitautolu kuo fehola ki he hūfanga, ke puke ki he 'amanaki lelei kuo tuku 'i hotau 'ao: ¹⁹'Aia kuo tau ma'u 'o hangē ko e taula 'oe laumālie, pea 'oku ma'u mo ta'engāue, pea 'oku tau ia ki he *potu* 'i loto puipui; ²⁰'Aia kuo hū ki ai 'a Sisu ko e takimu'a ma'atautolu, ko e taula'eiki lahi 'o ta'engata 'i he lakanga 'o Melekiseteki.

1 Ko e taula'eiki 'a Kalaisi Sisu 'i he lakanga 'o Melikiseteki, 11 Pea ko ia 'oku lahi ai ia 'i he kau taula'eiki 'i he lakanga 'o 'Elone.

7 HE ko e Melikiseteki ni, ko e tu'i 'o Salema, ko e taula'eiki 'ae 'Otua fungani mā'olunga, 'aia na'e fakafetaulaki kia 'Epalahame 'i he'ene liu mai mei he tāmāte'i 'oe ngaahi tu'i, pea ne tāpuaki ia; ²'Aia ne 'atu ki ai foki 'e 'Epalahame hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a kotoa pē; ko e 'uluaki 'uhinga 'o hono hingoa "ko e Tu'i 'oe mā'oni'oni," pea ko e Tu'i 'o Salema, 'a ia, "ko e Tu'i 'oe fiemālie;" ³Ta'eha'anetamai, ta'eha'anefa'ē, ta'eha-hanohohoko, kuo 'ikai ha kamata'anga 'o hono ngaahi 'aho, pe ha ngata'anga 'o 'ene mo'ui; ka kuo tatau mo e 'Alo 'oe 'Otua; pea nofo ko e taula'eiki 'o lauikuonga. ⁴Ko eni, ke tokanga ki hono lahi 'oe tangata ni, 'aia na'e 'atu ki ai 'e he mu'aki tamai ko 'Epalahame hono hongofulu 'oe vahe 'oe koloa 'i he vete. ⁵Pea ko e mo'oni ko kinautolu 'i he ngaahi foha 'o Livai, 'oku ma'u 'ae ngaue fakataula'eiki, 'oku 'iate kinautolu 'ae fekau 'o fakatatau ki he fono ke to'o hono hongofulu

'oe vahe 'oe me'a mei he kakai, 'io, mei honau kāinga, neongo ko e tupu foki 'akinautolu mei he sino 'o 'Epalahame: ⁶ Ka ko ia 'oku 'ikai lau hono hohoko meiate kinautolu, ne ma'u 'e ia hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a mei 'a 'Epalahame, mo ne tāpuaki ia 'aia na'e 'a'ana 'ae ngaahi tala'ofa. ⁷ Pea ko e mo'oni ta'e-hakikihi ki ai, 'oku tāpuaki'i 'e he lahi hake 'ae si'i hifo. ⁸ Pea 'oku ma'u 'i heni 'e he kau tangata 'oku *hokohoko* mate pe hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a; kae 'i hena 'e ia 'oku fakamo'oni ki ai 'oku mo'ui ai pe. ⁹ Pea hangē ka pehē 'eku lea, ko Livai foki, 'aia 'oku ne ma'u hono hongofulu 'oe vahe 'oe me'a, na'e 'atu 'e ia hono hongofulu 'oe vahe ia 'Epalahame: ¹⁰ He na'e kei 'i he sino 'o 'ene tamai ia, 'i he 'ena fetaulaki mo Melekiseteki. ¹¹ Ko ia ka ne ai ha haohaoa 'i he kau taula'eiki 'oe fa'ahinga 'o Livai, (he na'e ma'u ai 'e he kakai 'ae fono,) ko e hā hono 'aonga 'oe fokotu'u mo e taula'eiki 'e taha 'i he lakanga 'o Melekiseteki, kae 'ikai ui 'i he lakanga 'o 'Elone? ¹² He ko e me'a 'i he fetongi 'ae kau taula'eiki, 'oku totonu ai foki ke fetongi mo e fono. ¹³ He ko ia 'oku lea'aki ki ai 'ae ngaahi me'a ni, 'oku 'i he fa'ahinga 'e taha, pea na'e 'ikai ha taha mei ai 'e ngaue 'i he 'e-sifeilaulau. ¹⁴ He kuo ha mo'oni na'e tupu 'a hotau 'Eiki meia Siuta; 'ae fa'ahinga ko ia na'e 'ikai 'aupito ke lea ki ai 'a Mōse ki he ngaue fakataula'eiki. ¹⁵ Kae mu'a hake eni foki: koe'uhi kuo fokotu'u 'ae taula'eiki 'e taha 'o fakatatau mo Melekiseteki, ¹⁶ 'Aia 'oku fakanofa, kae 'ikai hangē ko e tu'utu'uni 'oe fekau fakakakano, kae fakatatau ki he mālohi 'oe mo'ui ta'engata. ¹⁷ He 'oku ne fakapatonu mai, "Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melekiseteki." ¹⁸ He 'oku ai mo'oni hono fakangata 'oe fekau na'e mu'omu'a, koe'uhi ko hono vaivai mo hono ta'e'aonga. ¹⁹ He na'e 'ikai fakahaohaoa 'e he fono ha me'a e taha, ka ko e fakahoko pe 'oe 'a-manaki lelei; 'aia 'oku tau 'unu'unu atu ai ki he 'Otua. ²⁰ Pea koe'uhi na'e 'ikai pehē ia ka 'i he fuakava: ²¹ (He na'e ngaohi 'akinautolu koe kau taula'eiki ta'eha fuakava; ka ko ia 'i he fuakava 'iate ia na'a ne pehē ki ai, "Kuo fuakava 'e he 'Eiki, pea 'e 'ikai te ne liliu, Ko e taula'eiki koe 'o lauikuonga 'i he lakanga 'o Melekiseteki:") ²² Kuo pehē hono lelei lahi hake 'oe fakapapau 'oe hoko 'a Sisu ko e fakalaloa. ²³ Pea ko e mo'oni, na'a nau tokolahe 'ae kau taula'eiki, he na'e 'ikai ke tuku fuoloa 'akinautolu ko e me'a 'i he mate: ²⁴ Ka ko e tangata ni, ko e me'a 'i he'ene tolonga 'o ta'engata, kuo ma'u 'e ia 'ae ngaue fakataula'eiki 'oku ta'eliliu. ²⁵ Ko ia foki 'oku ne fa'a fai ai ke fakamo'ui haohaoa 'akinautolu 'oku ha'u ki he 'Otua 'iate ia, ko e me'a 'i he'ene mo'ui ma'uaipē ke hūfaki'i 'akinautolu. ²⁶ He na'e taau mo kitautolu 'ae fungani taula'eiki pehē, 'oku mā'oni'oni, ta'eha'anekevi, pea ta'e'uli, pea mavahe mei he kau angahala, pea fakamā'olunga hake 'i he ngaahi langi; ²⁷ 'Aia na'e 'ikai ke ne hangē ko e kau taula'eiki lahi ko ia, ke ne tomu'a feilaulau 'i he 'aho kotoa pē koe'uhi ko 'ene angahala 'a'ana, pea toki *fai* koe'uhi ko e kakai: he na'e fai ia 'e ia 'o tu'o taha pe, 'i he'ene 'ohake 'e ia ia. ²⁸ He 'oku ngaohi 'e he fono ke taula'eiki lahi 'ae kau tangata 'oku

vaivai; ka 'oku fakanofa 'ae 'Alo, 'aia kuo fakahaohaoa 'o ta'engata 'e he lea 'oe fuakava na'e ki mui 'i he fono.

1 Ko e me'a 'i he ngaue fakataula'eiki 'o ta'engata 'a Kalaisi kuo 'osi hono 'aonga, pea ngata 'ae ngaue fakataula'eiki 'akinautolu mei he fa'ahinga 'o Livai. 7 Pea ngata 'ae 'uluaki fuakava na'e fai mo e mātu'a 'i mu'a, 'i he fuakava ta'engata 'oe on-gongolelei.

8 PEA ko hono me'a lahi *eni* 'i he ngaahi lea ni: 'Oku tau ma'u 'ae fungani taula'eiki pehē, pea kuo nofo ia 'i he nima to'omata'u 'oe 'afio'anga 'oe Fungani Mā'olunga 'i he ngaahi langi; ² Ko e tauhi 'oe potu tapu, mo e fale fehikitaki mo'oni, 'aia na'e fokotu'u 'e he 'Otua, kae 'ikai ko e tangata. ³ He ko e taula'eiki lahi kotoa pē, kuo fakanofa ke ne 'ohake 'ae ngaahi me'a foaki mo e ngaahi feilaulau: ko ia na'e totonu mei ai ki he tangata ni ke 'ohake foki 'e ia ha me'a. ⁴ He ka ne 'i māmani ia, 'e 'ikai taula'eiki ia, koe'uhi 'oku ai 'ae kau taula'eiki 'oku nau 'ohake 'ae ngaahi me'a foaki 'o fakatatau mo e fono: ⁵ 'Akinautolu 'oku tauhi 'o fakatatau mo e ata 'oe ngaahi me'a 'oe langi, 'o hangē ko e valoki'i 'e he 'Otua 'a Mōse 'i he'ene teu ke langa 'ae fale fehikitaki: he na'e pehē mai 'e ia, "Vakai ke ke ngaohi 'ae me'a kotoa pē 'o fakatatau ki hono fakatātā na'e fakahā kiate koe 'i he mo'unga." ⁶ Ka ko eni, kuo ma'u 'e ia 'ae ngaue 'oku lelei lahi, 'o hangē ko hono lelei lahi 'oe fuakava 'oku fakalaloa ai ia, 'aia 'oku fokotu'u 'i he ngaahi tala'ofa lelei lahi. ⁷ He ka ne haohaoa 'ae 'uluaki *fuakava* ko ia, pehē, ne 'ikai kumi ha potu mo hono ua. ⁸ Koe'uhi 'i he'ene ta'efiemālie, na'e pehē 'e ia kiate kinautolu, "Vakai, 'oku pehē 'e Sihova, 'e hoko mai 'ae ngaahi 'aho te u fai ai 'ae fuakava fo'ou mo e fale 'o 'Isileli mo e fale 'o Siuta: ⁹ 'O 'ikai tatau mo e fuakava 'aia ne u fai mo 'enau ngaahi tamai, 'i he 'a-ho ne u puke ai honau nima ke tataki 'akinautolu mei he fonua ko 'Isipite; 'oku pehē 'e Sihova, koe'uhi na'e 'ikai ke nau tu'uma'u 'i he'eku fuakava, pea ne u ta'e-tokanga'i 'akinautolu. ¹⁰ He ko eni 'ae fuakava 'aia te u fai mo e fale 'o 'Isileli 'oka hili ange 'ae ngaahi 'aho ko ia, 'oku pehē 'e Sihova; Teu 'ai 'eku ngaahi fekau ki honau loto, pea tohi ia 'i honau laumālie: pea teu hoko ko honau 'Otua, pea 'e hoko 'akinautolu ko hoku kakai: ¹¹ Pea 'e 'ikai te nau taki taha ako ki hono kaungā'api, mo taki taha ki hono kāinga, 'o pehē, 'Ke 'ilo 'a Sihova: he koe'uhi 'e 'ilo'i au kotoa pē, mei he iiki 'o a'u ki he lalahi. ¹² He te u 'alo'ofa ki he'enu ta'emā'oni'oni, pea ko 'enau ngaahi angahala mo 'enau hia, 'e 'ikai te u kei manatu'i." ¹³ Pea 'i he'ene pehē, Ko e *fuakava* fo'ou, kuo hā ai kuo motu'a 'ae 'uluaki. Pea ko ia kuo motu'a mo vaivai, kuo tei mole ia.

1 Ko e fakamatala 'oe ngaahi ngaue mo e ngaahi feilaulau toto 'oe fono, 11 'Oku si'i hifo 'aupito hono 'aonga mo hono haohaoa 'i he toto mo e feilaulau 'a Kalaisi.

9 KO eni, na'e ma'u mo'oni foki 'e he 'uluaki *fuakava* 'ae ngaahi ngaue faka'eiki, pea mo e potu tapu kuo 'o māmani. ² He na'e langa 'ae 'uluaki fale fehikita-ki; 'aia na'e 'i ai 'ae tu'unga maama, mo e 'ai'anga me'a,

mo e mā 'oe 'ao; 'aia na'e ui ko e potu tapu. ³ Pea na'e 'i loto 'i hono ua 'oe puipui, 'ae fale fehikitaki 'aia 'oku ui ko e potu toputapu; ⁴ Na'e 'i ai 'ae ipu koula 'ai'anga afi, mo e puha 'oe fuakava na'e 'u'ufi takatakai 'aki 'ae koula, 'aia na'e ai 'ae ipu koula na'e 'i ai 'ae mana, mo e tokotoko 'o 'Elone na'e moto, mo e ongo maka lafalafa 'oe fuakava; ⁵ Pea na'e 'i 'olunga 'i ai 'ae ongo selupi 'oe nāunau na'e fakamalu 'ae nofo'anga 'alo'ofa; 'aia 'e 'ikai te mau fa'a fakamatala kotoa pē eni. ⁶ Pea kuo pehē hono teuteu 'oe ngaahi me'a ni, pea hū ma'uaipē 'ae kau taula'eiki ki he 'uluaki fale fehikitaki, 'o fai ai 'enau ngaahi ngaue. ⁷ Ka ko hono ua, na'e ngata 'i he taula'eiki lahi, 'o liunga taha pe, 'i he ta'u kotoa pē, ka na'e 'ikai ta'ehatoto, 'aia ne ne 'atu ma'ana, mo e fai ha-la 'ae kakai: ⁸ Ko e faka'ilo eni 'e he Laumālie Mā'oni'oni, na'e te'eki ai ke fakahā 'ae hala ki he potu tapu, 'i he kei tu'u 'ae 'uluaki fale fehikitaki: ⁹ 'Aia ko e fakatātā ki he kuonga ko ia, pea na'e 'atu 'i ai 'ae ngaahi me'a foaki mo e ngaahi feilaulau, ka na'e 'ikai fa'a fai ia ke fakahaohaoa 'ae loto 'o ia na'e fai ki ai; ¹⁰ Ko e ngaahi me'akai mo inu pe, mo e ngaahi fufulu kehekehe, mo e ngaahi tu'utu'uni fakasino, na'e fokotu'u kae'oua ke hoko 'ae kuonga 'oe fakafou. ¹¹ Ka 'i he hoko mai 'a Kalaisi, ko e taula'eiki lahi 'oe ngaahi me'a lelei 'e hoko, 'i he fale fehikitaki 'oku lahi hake mo haohaoa 'aupito na'e 'ikai ngaohi 'aki 'ae nima, ko hono 'uhinga, 'oku 'ikai 'oe māmani; ¹² Pea na'e 'ikai 'i he toto 'oe fanga kosi mo e 'uhiki'i pulu, 'a 'ene hū 'o liunga taha pe ki he potu tapu, ka 'i hono ta'ata'a 'o'ona, kuo ne lava'i 'ae huhu'i ta'engata. ¹³ He kapau na'e fakamā'oni'oni 'i 'ae ta'ema'a ki he fakama'a 'oe sino, 'i he luluku 'aki 'ae toto 'oe fanga pulu tangata mo e fanga kosi, mo e efu 'oe pulu fefine: ¹⁴ E fēfē hono lahi hake 'oe fakama'a homou loto mei he ngaahi ngaue mate 'e he ta'ata'a 'o Kalaisi, 'aia na'a ne feilaulau 'aki ia ta'ehanomele 'i he Laumālie ta'engata ki he 'Otua, ke mou tauhi 'ae 'Otua mo'ui? ¹⁵ Pea ko e me'a eni kuo hoko ai ia ko e fakalaloa 'oe fuakava fo'ou, kae fai 'i he pekia 'ae totongi ki he ngaahi angahala na'e fai 'i he 'uluaki fuakava, pea ma'u 'ekinautolu kuo ui 'ae tala'ofa 'oe nofo'anga ta'engata. ¹⁶ He ka 'i ai ha fuakava, 'oku totonu ke 'i ai foki mo e mate 'o ia 'oku ne fakamo'oni 'ae fuakava. ¹⁷ He 'oku mālohi 'ae fuakava ko e hili 'ae mate: ka 'i he kei mo'ui 'ae fakamo'oni, 'oku 'ikai 'aupito hano mālohi. ¹⁸ Ko ia na'e 'ikai fakamo'oni 'ae 'uluaki fuakava ka 'i he toto pe. ¹⁹ He kuo lea'aki 'e Mōsese 'ae fekau kotoa pē ki he kakai kotoa pē 'o fakatatau ki he fono, pea to'o 'e ia 'ae toto 'oe fanga 'uhiki'i pulu mo e fanga kosi, fakataha mo e vai, mo e fulufulu'i sipi kulokula, mo e 'isope, 'o ne luluku 'aki 'ae tohi, pea mo e kakai kotoa pē, ²⁰ 'o ne pehē, "Ko e toto eni 'oe fuakava 'aia kuo fekau 'e he 'Otua kiate kimoutolu." ²¹ Pea na'a ne luluku foki 'aki 'ae toto 'ae fale fehikitaki, mo e ngaahi me'a kotoa pē na'e fai 'aki 'ae ngaue. ²² Pea kuo mei 'osi 'ae me'a kotoa pē 'i hono fakama'a 'aki 'ae toto 'o fakatatau ki he fono; pea ka 'ikai lilingi 'ae toto 'oku 'ikai ha fakamolemole. ²³ Ko ia na'e totonu ai ke fakama'a 'aki eni 'ae ngaahi fakatātā 'oe ngaahi me'a 'i he

langi; ka ko e ngaahi me'a 'i he langi 'aki 'ae ngaahi feilaulau 'oku lelei lahi hake. ²⁴ He na'e 'ikai hū 'a Kalaisi ki he potu tapu na'e ngaohi 'aki 'ae nima, 'aia ko e fakatātā pe ki he mo'oni; ka ki he loto langi, ke ne fakahā eni ia 'i he 'ao 'ae 'Otua koe'uhi ko kitautolu. ²⁵ Pea na'e 'ikai foki ke ne feilaulau 'aki ia 'o liunga lahi, 'o hangē ko e hū 'ae taula'eiki lahi ki he potu tapu 'i he ta'u kotoa pē mo e toto kehe; ²⁶ He ka ne pehē, Ta 'e liunga lahi 'ene mamahi talu hono fakatupu 'o māmani: ka ko eni, kuo ne fakahā ia 'o tu'o taha 'i he ngata'anga 'o māmani, ke ne 'ave 'ae angahala 'i he feilaulau 'aki ia 'e ia. ²⁷ Pea hangē kuo pau ke mate 'o tu'o taha 'ae kakai, kae hili ia ko e fakamaau: ²⁸ Pea pehē foki, kuo feilaulau 'aki 'a Kalaisi 'o liunga taha, ke ne fua 'ae ngaahi hia 'ae tokolahi; pea 'e fakahā ia ko hono liunga ua, kiate kinautolu 'oku 'amanaki kiate ia, ki he fakamo'ui, ka 'e 'ikai ke 'ave 'ae angahala.

1 Ko e vaivai 'oe ngaahi feilaulau 'i he fono. 10 Ko e feilaulau 'oe sino 'o Kalaisi kuo 'atu 'o tu'o taha, 14 Kuo to'o atu 'e ia 'ae mala'ia 'oe angahala 'o ta'engata. 19 Ko e enginaki ke kuku ma'u 'ae tui, 'i he fa'a kātaki mo e fakafeta'i.

10 HE ko e me'a 'i he ma'u 'e he fono 'ae 'ata pe 'oe ngaahi me'a lelei 'e hoko, kae 'ikai ko hono tatau mo'oni 'oe ngaahi me'a, 'oka 'ikai fa'a fai ia 'i he ngaahi feilaulau ko ia 'oku nau fa'a 'atu 'i he ta'u kotoa pē, ke fakahaohaoa'i 'akinautolu 'oku fai ki ai. ² He ka ne pehē, 'ikai kuo tuku hono feilaulau'aki? He koe'uhi koe kau lotu kuo fakama'a 'o tu'o taha, 'e 'ikai te nau kei ongo'i loto 'ae angahala. ³ Ka 'i he ngaahi feilaulau ko ia 'oku ai 'ae fakamanatu ki he angahala 'i he ta'u kotoa pē. ⁴ He 'oku 'ikai 'aupito mafai ke 'ave 'ae angahala 'e he toto 'oe fanga pulu mo e fanga kosi. ⁵ Ko ia 'oku pehē ai 'e ia, 'i he'ene hā'ele mai ki māmani, "Ko e feilaulau mo e me'a foaki na'e 'ikai te ke finangalo ki ai, ka kuo ke teuteu 'ae sino mo'oku: ⁶ Ko e ngaahi feilaulau tutu mo e ngaahi feilaulau koe'uhi ko e angahala 'oku 'ikai te ke fiemālie ai. ⁷ Peau toki pehē, "E 'Otua, vakai, 'oku ou ha'u ke fai ho finangalo: he kuo tohi 'i he tohi tākai 'iate au.'" ⁸ Pea 'i he'ene fuofua pehē mai, "Ko e feilaulau mo e me'a foaki mo e feilaulau tutu mo e feilaulau koe'uhi ko e angahala, na'e 'ikai te ke finangalo ki ai," pe fiemālie ai 'aia 'oku 'atu 'o fakatatau ki he fono; ⁹ Pea toki pehē 'e ia, "'E 'Otua, vakai, 'oku ou ha'u ke fai ho finangalo." 'Oku ne 'ave 'ae 'uluaki, ka ne fokotu'uma'u hono ua. ¹⁰ Pea ko e finangalo ko ia 'oku fakamā'oni'oni 'i ai 'akinautolu, 'i he feilaulau 'aki 'ae sino 'o Sisu Kalaisi 'o liunga taha pe. ¹¹ Pea 'oku tu'u 'ae taula'eiki kotoa pē 'i he 'aho fulipē 'o tauhi, mo feilaulau 'aki 'o liunga lahi 'ae ngaahi feilaulau pe ko ia, 'aia 'oku 'ikai 'aupito fa'a fai ke 'ave 'ae angahala: ¹² Ka ko ia, kuo hili 'ene 'atu 'ae feilaulau 'e taha koe'uhi ko e angahala, pea nofo ia 'o ta'engata 'i he nima to'o-mata'u 'oe 'Otua; ¹³ Pea talu mei ai, mo 'ene 'amanaki, kae'oua ke ngaohi hono ngaahi fili ko hono tu'un-gava'e. ¹⁴ He ko e feilaulau pe taha kuo ne fakahaohaoa ai 'o ta'engata 'akinautolu kuo fakamā'oni'oni'i. ¹⁵ 'Aia 'oku fakamo'oni 'e he Laumālie Mā'oni'oni kiate

kitautolu: he kuo hili 'ene mu'aki lea mai, ¹⁶ "Ko e fuakava eni 'aia te u fai mo kinautolu 'oka hili 'ae ngaahi 'aho ko ia, pea 'oku pehē 'e Sihova, Te u 'ai 'eku ngaahi fekau ki honau loto, pea te u tohi ia 'i honau laumālie; ¹⁷ Pea "ko 'enau ngaahi angahala mo 'enau ngaahi hia, 'e 'ikai te u kei manatu'i." ¹⁸ Pea ko ia 'oku 'i ai 'ae fakamolemole 'o ia, 'e 'ikai ha kei feilaulau koe'uhi ko e angahala. ¹⁹ Ko ia, 'e kāinga, ko e me'a 'i he'ene 'apa'apangofua 'etau hū ki he potu tapu 'i he ta'ata'a 'o Sisu, ²⁰ 'I he hala fo'ou pea mo'ui, 'aia kuo ne fakatapui mo'otautolu, 'i he puipui, 'aia ko hono sino; ²¹ Pea 'i he ai mo e fungani taula'eiki ki he fale 'oe 'O-tua; ²² Ke tau 'unu'unu atu 'i he loto mo'oni mo e 'a-manaki mālohi 'oe tui, kuo luluku hotau loto mei he 'atamai kovi, pea fakama'a mo hotau sino 'aki 'ae vai ma'a. ²³ Ke tau puke ma'u 'ae fakahā 'oe tau tui 'o ta'en-gaueue; (he 'oku mo'oni ia kuo ne fakā'ilo); ²⁴ Pea tau fetokanga'aki ke fefaka'ai'ai'aki 'akitautolu ki he 'ofa mo e ngaahi ngaue lelei: ²⁵ Ke 'oua na'a si'aki 'ekitautolu 'e tau fa'a fakataha 'o hangē ko ia 'oku fai 'e he ni'i-hi; kae feakonaki'aki 'akimoutolu : pea 'āsili ai, ko ho'omou 'ilo 'oku ofi mai 'ae 'aho. ²⁶ He kapau te tau angahala ka ko hotau loto, ka kuo hili 'etau ma'u 'ae 'ilo 'oe mo'oni, 'oku 'ikai kei toe ha feilaulau koe'uhi ko e angahala, ²⁷ Ka ko e 'amanaki fakailifia ki he fakamaa mo e houhau vela, 'aia 'e faka'auha 'aki 'ae ngaahi fili. ²⁸ Ko ia na'a ne maumau'i 'ae fono 'a Mōse, na'e mate ta'e-fakamolemolea 'i he fakamo'oni 'e toko ua pe toko tolu: ²⁹ Pea 'oku mou pehē, 'e fēfē hono lahi hake 'oe tautea 'e taau ke hoko kiate ia, kuo ne malaki hifo 'ae 'Alo 'oe 'Otua, pea ne ui 'ae ta'ata'a 'oe fuakava, 'aia na'e fakama'a 'aki ia, ko e me'a ta'ema'a, pea kuo ne fai fakamamahi ki he Laumālie 'oe 'alo'ofa? ³⁰ He 'oku tau 'ilo ia 'aia kuo ne pehē, "Oku pehē 'e Sihova, 'Oku 'a'aku 'ae tautea, te u totongi 'eau." Pea toe pehē, "E fakamaa 'e Sihova 'a hono kakai." ³¹ Ko e me'a fakailifia ke tō ki he nima 'oe 'Otua mo'ui. ³² Ka mou fakamanatu ki he ngaahi 'aho 'i mu'a, ne hili homou fakamāngia, pea ne mou kātaki 'ae ta'u lahi 'oe ngaahi mamahi; ³³ Ko e ni'ihi, 'i hono ngaohi 'akimoutolu ko e siofia'anga 'i he ngaahi manuki mo e ngaahi fakamamahi; pea ko e ni'ihi, 'i ho'omou kaume'a mo kinautolu na'e pehē 'a honau ngaohi. ³⁴ He na'a mou manava'ofa kiate au 'i hoku ngaahi ha'i, pea na'a mou tali fiefia 'ae maumau 'o ho'omou koloa, ko ho'omou 'ilo 'oku mou ma'u 'i he langi 'ae koloa lelei lahi hake pea tolonga. ³⁵ Ko ia ke 'oua na'a si'aki ho'omou tui, 'aia 'oku lahi hono totongi lelei. ³⁶ He 'oku taau mo kimoutolu 'ae fa'a kātaki, koe'uhi ka hili ho'omou fai 'ae finangalo 'oe 'Otua, ke mou ma'u 'ae tala'ofa. ³⁷ "Koe'uhi 'e toetoe si'i pe, pea ko ia 'oku ha'u, 'e ha'u pe, pea 'e 'ikai fakatuai. ³⁸ Pea ko eni, 'E mo'ui 'ae tonuhia 'i he tui, ka, 'Oka fakaholomui ia, 'e 'ikai fiemālie hoku laumālie kiate ia." ³⁹ Ka 'oku 'ikai te tau 'onautolu 'oku fakaholomui ki he mala'ia; kae 'onautolu 'oku tui ki he fakamo'ui 'oe laumālie.

1 Hono 'uhinga 'oe tui. 6 Ka 'ikai 'ae tui, pea 'ikai 'aupito te tau fa'a fakafiemālie ki he 'Otua. 7 Ko e fua lelei 'oe tui 'i ho kau mātu'a 'i mu'a.

11 KO eni, ko e tui ko e tu'unga ia 'oe ngaahi me'a 'oku 'amanaki lelei ki ai, ko e fakamo'oni 'oe ngaahi me'a ta'ehāmai. ² He ko ia na'e ma'u ai 'e he mātu'a 'ae ongoongolelei. ³ Ko e tui 'oku tau 'ilo ai na'e fakatupu 'ae ngaahi maama 'e he folofola 'ae 'Otua, ko ia ko e ngaahi me'a 'oku 'ilo ni na'e 'ikai ke fakatupu 'aki 'ae ngaahi me'a na'e hā mai. ⁴ Ko e tui na'e 'atu ai 'e 'Epeli ki he 'Otua 'ae feilaulau lelei hake 'ia Keini, ko ia na'a ne ma'u ai 'ae fakamo'oni kuo fakatonuhia ia, ko e fakamo'oni 'e he 'Otua ki he'ene ngaahi foaki: pea 'oku ne kei lea'aki ia ka kuo mate ia. ⁵ Ko e tui na'e hiki ai 'a 'Inoke, ke 'oua na'a hoko kiate ia 'ae mate; pea na'e 'ikai 'ilo ia, koe'uhi kuo hiki ia 'e he 'Otua: he na'e te'eki fai hono hiki, kuo ne ma'u 'ae fakamo'oni ki he'ene fakafiemālie'i 'ae 'Otua. ⁶ Ka 'i he ta'ema'u 'ae tui 'oku 'ikai mafai hono fakafiemālie'i: he ko ia 'oku ha'u ki he 'Otua, 'oku totonu ke ne tui 'oku ai ia, pea 'oku ne totongi kiate kinautolu 'oku kumi lahi kiate ia. ⁷ Ko e tui 'a Noa, kuo hili hono valoki'i 'e he 'Otua ki he ngaahi me'a te'eki hā mai, na'e manavahē ai ia, pea ne fa'u 'ae vaka ke fakamo'ui ai hono fale; ko ia na'a ne fakahā ai hono kovi 'oe maama ko ia, pea ne lava'i ai 'ae fakatonuhia 'aia 'oku 'i he tui. ⁸ Ko e tui na'e talangofua ai 'a 'Epalahame, 'i hono ui ia ke 'alu atu ki ha potu te ne ma'u 'amui ko e nofo'anga; pea na'a ne fononga atu, 'o 'ikai te ne 'ilo pe ko 'ene 'alu ki fē. ⁹ Ko e tui na'a ne 'āunofa ai 'i he fonua 'oe tala'ofa, 'o hangē ha fonua ta'ekau ia ki ai, 'onau nonofo 'i he ngaahi fale fehikitaki fakataha mo 'Aisake mo Sēkope, 'onau kau fakataha 'i he tala'ofa pe ko ia: ¹⁰ He na'e 'amanaki 'e ia ki ha kolo kuo ai hono ngaahi tu'unga, 'aia na'e langa mo ngaohi 'e he 'Otua. ¹¹ Ko e tui na'e ma'u ai 'e Sela 'ae mālohi ke tuitu'ia ai ia, pea fanau'i 'e ia 'ae tama ka kuo lahi 'ene motu'a, he na'a ne pehē, 'oku mo'oni ia 'aia kuo faka'ilo. ¹² Ko ia na'e tupu ai mei he tokotaha, pea hangē ia ko ha mate, 'ae tokolahi ke tatau mo e ngaahi fetu'u 'oe langi, pea hangē ko e 'one'one 'i he matātahi 'oku ta'efa'alaua. ¹³ Na'e mate 'akinautolu ni kotoa pē 'i he tui, 'o 'ikai ke nau lava'i 'ae ngaahi tala'ofa, ka na'a nau mamata mama'o atu, mo 'ilo pau ki ai, 'o fā'ufua ia, 'onau fakahā ko e kau muli mo e kau 'āunofa 'akinautolu 'i he māmani. ¹⁴ He ko kinautolu 'oku lea pehē, 'oku nau fakahā totonu, 'oku nau kumi ha fonua. ¹⁵ Pea ko e mo'oni, ka ne nau tokanga ki he fonua ko ia na'a nau ha'u mei ai, pehē, ne faingofua pe 'enau toe foki atu. ¹⁶ Ka ko eni 'oku nau holi ki he fonua lelei lahi, 'aia 'oku 'i he langi: ko ia kuo 'ikai mā 'ae 'Otua 'i hono ui ia ko honau 'Otua: he kuo ne teuteu 'ae kolo mo'onautolu. ¹⁷ Ko e tui na'e feilaulau 'aki ai 'e 'Epalahame 'a 'Aisake, 'i hono 'ahi'ahi'i: 'io, ko ia ne ne ma'u 'ae ngaahi tala'ofa, na'a ne feilaulau 'aki hono foha pe taha na'e fakatupu, ¹⁸ 'Aia na'e pehē ki ai, "Ko 'Aisake 'e mei ai ho hako:" ¹⁹ 'O ne 'ilo, 'oku fa'a fai 'e he 'Otua hono fokotu'u mei he mate; pea na'a ne ma'u ia mei ai foki 'i he fakatātā. ²⁰ Ko e tui ne tāpuaki ai 'e 'Aisake 'a Sēkope

mo 'Isoa 'i he ngaahi me'a 'e hoko mai. ²¹ Ko e tui 'a Sēkope, 'i he'ene teu ke mate, na'a ne hū mo tāpuaki ai 'ae ongo foha 'o Siosefa, 'i he'ene fa'aki ki hono tokotoko. ²² Ko e tui 'a Siosefa, 'i he'ene teu ke mate, na'a ne lea ai ki he 'alu 'ae fānau 'a 'Isileli; 'o ne tuku 'ae fekau koe'uhi ko hono ngaahi hui 'o'ona. ²³ Ko e tui na'e fufū ai 'a Mōsese 'e he'ene mātu'a, 'i he māhina 'e tolu, koe'uhi na'a nau 'ilo ko e tamasi'i faka'ofu'ofa ia; pea na'e 'ikai te na manavahē ki he fekau 'ae tu'i. ²⁴ Ko e tui 'a Mōsese na'a ne li'aki ai, 'i he'ene lahi, hono ui ia ko e tama 'ae 'ofefine 'o Felo; ²⁵ 'O ne fili mu'a ke ne kātaki 'ae mamahi fakataha mo e kakai 'ae 'Otua, 'i he'ene ma'u 'ae fiefia 'oe angahala 'o fuoloa si'i; ²⁶ 'O ne lau 'ae manuki koe'uhi ko Kalaisi ko e koloa lahi hake ia 'i he koloa 'o 'Isipite: he na'e sio fakamama'u ia ki he totongi. ²⁷ Ko e tui na'a ne li'aki ai 'a 'Isipite, 'o 'ikai manavahē ki he houhau 'ae tu'i: he na'a ne fakakukafi, 'o hangē 'oku ne mamata kiate ia 'oku ta'ehāmai. ²⁸ Ko e tui na'a ne fai ai 'a e *feilaulau* 'oe Lakaatu, mo e lulu 'oe toto, telia na'a ala kiate kinautolu 'aia na'a ne faka'auha 'ae 'uluaki fānau. ²⁹ Ko e tui na'a nau 'alu ai 'i he Tahī kulokula 'o hangē 'i he mōmoa: 'aia na'e 'ahi'ahi ke fai 'e he kakai 'Isipite, pea lōmaki ai 'akinautolu. ³⁰ Ko e tui na'e holo ai 'ae ngaahi 'a 'o Seliko, 'i he hili hono takatakai 'i he 'aho 'e fitu. ³¹ Ko e tui na'e 'ikai 'auha ai 'a Lehapi, ko e fefine fe'auaki, fakataha mo kinautolu na'e 'ikai tui, ko 'ene tali lelei pe 'ae kau mataki. ³² Pea ko e hā mo 'eku lea 'e fai? Koe'uhi 'e tuai 'aupito 'o kau ka lau kia Kitione, mo Pelaki, mo Samisoni, mo Sefita; mo Tevita foki, mo Samuela, mo e kau palōfita: ³³ 'Akinautolu na'e fakavaivai 'ae ngaahi pule'anga 'i he tui, mo fai mā'oni'oni, mo lava'i 'ae ngaahi tala'ofa, mo tāpuni 'ae ngutu 'oe fanga laione, ³⁴ 'O fu'ifu'i 'ae kakaha 'oe afi, pea hao 'i he mata 'oe heletā, pea fakamālohī 'i he *he'enu* vaivai, na'a nau lototo'a 'i he tau, pea nau tulia 'ae ngaahi matatau 'oe kakai muli. ³⁵ Na'e ma'u 'e he kau fefine 'enu mate kuo fokotu'u mo'ui: pea na'e fakamamahi 'ae ni'ihi, 'o 'ikai te nau tali 'ae fakahaofia; kaekehe kenau lava'i 'ae toetu'u lelei hake: ³⁶ Pea na'e tō ki he ni'ihi 'ae 'ahi'ahi 'oe ngaahi manuki mo e kau'imaea, 'io, 'oe ngaahi ha'i mo e nofo fale fakapōpula: ³⁷ Na'e tolongaki 'aki 'ae maka 'akinautolu, na'e kilisi 'o fahiua 'akinautolu, na'e 'ahi'ahi'i, na'e tāmata'e 'aki 'ae heletā: na'a nau 'alu fano 'i he kili'i sipi mo e kili'i kosi; kuo masiva, kuo mamahi, kuo ngaohikovi'i; ³⁸ ('Akinautolu na'e 'ikai taau mo māmani ke ma'u:) na'a nau 'alu fano 'i he ngaahi toafa, mo e ngaahi mo'unga, pea 'i he ngaahi 'ana mo e luo 'oe kekele. ³⁹ Pea ko e tui na'e ma'u ai 'ekinautolu ni kotoa pē 'ae ongoongolelei, ka na'e 'ikai lava'i 'ae tala'ofa: ⁴⁰ Ko e me'a 'i he teuteu 'e he 'Otua 'ae me'a lelei hake mo'otautolu, ke 'oua na'a fakahaohaoa 'akinautolu ta'ekau ai 'akitaotolu.

1 Ko e enginaki ke tui ma'uaipē, ke fa'a kātaki, pea angafaka'otua. 22 Ko e fakaongolelei 'ae fuakava fo'ou 'i he fuakava motu'a.

12 KO IA, ko e me'a 'i he kāpui 'akitaotolu 'e he 'ao 'oe kau fakamo'oni tokolahi pehē, ke tau si'aki

foki 'ae me'a mamafa kotoa pē, mo e angahala 'oku *tau* mo'uangofua ki ai, pea tau felele'i 'i he fakakukafi 'ae fakapuepue kuo tofi 'i hotau 'ao. ² 'O sio pe kia Sisu ko e kamata'anga mo e ngata'anga 'oe tui; 'aia ne ne kātaki 'ae pekia 'i he 'akau, mo ne ta'etokanga ki he fakamā, ko e me'a 'i he fiefia na'e tuku 'i hono 'ao, pea kuo nofo eni 'i he nima to'omata'u 'oe 'afio'anga 'oe 'O-tua. ³ Ke mou tokanga'i ia na'a ne kātaki 'ae angatu'u pehē mei he kau angahala kiate ia, telia na'a mou fiu mo vaivai 'i homou loto. ⁴ 'Oku te'eki ai ke mou fekuki 'o a'u ki he mate, 'i he fekuki mo e angahala. ⁵ Pea kuo ngalo 'iate kimoutolu 'ae akonaki 'aia 'oku pehē kiate kimoutolu, 'o hangē ko e fānau, "Hoku foha, 'oua na'a ke ta'etokanga'i 'ae tautea mei he 'Eiki, pe vaivai 'i he'ene valoki'i koe: ⁶ He ko ia 'oku 'ofa ki ai 'ae 'Eiki 'oku ne tautea, pea 'oku ne te'ia 'ae foha kotoa pē 'oku ne ma'u." ⁷ Kapau te mou kātaki 'ae tautea, pea 'oku fai ai 'e he 'Otua kiate kimoutolu 'o taau mo e ngaahi foha; he ko e foha fē ia 'aia 'oku 'ikai ke taute'i 'e he tamai? ⁸ Pea kapau 'oku 'ikai tautea 'akimoutolu, 'aia 'oku totofu ai kotoa pē, pea ta ko e tupu fe'auaki 'akimoutolu, pea 'oku 'ikai mo'oni ko e ngaahi foha. ⁹ Kae'uma'a na'e tautea 'akitaotolu 'e he ngaahi tamai 'o hotau sino, pea tau faka'apa'apa ki ai: 'e 'ikai lahi mu'a 'etau fakavaivai ki he Tamai 'oe ngaahi laumālie, pea mo'ui? ¹⁰ He ko e mo'oni na'a nau tautea 'o fa'iteliha pe 'akinautolu 'i he 'aho si'i pe; ka 'oku fai 'e ia ke 'aonga, ke *tau* kau ai 'i he'ene mā'oni'oni. ¹¹ Ko eni, 'oku 'ikai ha fiefia lolotonga ha tautea, ka ko e mamahi: hili ange ia 'oku tupu 'ae fua fakamelino 'oe mā'oni'oni kiate kinautolu kuo akonekina ai. ¹² Ko ia ke poupu hake 'ae nima kuo tāupe, mo e fo'i tui 'oku vaivai; ¹³ Pea ngaohi 'ae 'alu'anga totonu ki homou va'e, telia na'a fakahē'i 'aia 'oku pipiki; kae fakamo'ui mu'a ia. ¹⁴ Tuli ke mou melino mo e kakai kotoa pē, pea ki he mā'oni'oni, 'aia ka 'ikai ma'u, 'e 'ikai mamata 'e ha tangata 'e tokotaha ki he 'Eiki: ¹⁵ 'O vakavakai lahi telia na'a tomui ha taha 'i he 'alo'ofa 'ae 'Otua; telia na'a ai ha aka kona 'e tupu pea fakamamahi'i ai 'akimoutolu, pea 'uli'i ai 'ae tokolahi; ¹⁶ Telia na'a ai ha taha fe'auaki pe ha manuki 'oe me'a tapu, 'o hangē ko 'Isoa, 'aia na'a ne fakatau hono lelei 'oe 'uluaki foha 'aki 'ae me'akai pe taha. ¹⁷ He 'oku mou 'ilo 'i he hili ia, pea ne fiema'u 'ae tāpuaki, na'e teke'i ia: he na'e 'ikai te ne 'ilo ke liliu 'aki hono loto, neongo 'a 'ene kumi ia 'i he feinga mo e lo'imata. ¹⁸ He 'oku 'ikai ke mou hoko ni ki he mo'unga 'e fa'a alasi, 'aia ne vela 'aki 'ae afi, pea ki he 'uli'uli, mo e fakapo'uli, mo e afā, ¹⁹ Pea mo e pā mai 'oe me'a lea mo e ongo 'oe ngaahi lea; 'aia na'e kole ai 'akinautolu na'e fanongo ke 'oua na'a toe lea'aki kiate kinautolu: ²⁰ (He na'e 'ikai te nau fa'a tali 'aia na'e fekau mai, "Pea na'a mo e manu kapau 'e lave ki he mo'unga, 'e tolongaki ia 'aki 'ae maka, pe hoka'i ke 'asi 'aki 'ae fo'i tao:" ²¹ Pea ko hono fakailifia fau 'oe me'a na'e hā mai, na'e pehē ai 'e Mōsese, "'Oku ou mātu'aki manavahē, mo tetetete:") ²² Ka kuo mou hoko ni ki he mo'unga ko Saione, ki he kolo 'oe 'Otua mo'ui, ki he Selūsalema mei he langi, pea ki he fakataha 'oe kau 'āngelo tokolahi ta'efa'alaua. ²³ Ki he

fakataha'anga lahi, pea ko e siasi 'oe tangata angatonu kuo fakahaohaoa, ²⁴ Pea kia Sisu ko e fakalaloa 'oe fuakava fo'ou, pea ki he ta'ata'a 'oku luluku, 'aia 'oku lea'aki 'ae ngaahi me'a lelei lahi 'i he toto 'o 'Epeli. ²⁵ Vakai ke 'oua na'a mou ta'etokanga'i ia 'oku folofola. He kapau na'e 'ikai hao 'akinautolu na'e ta'etokanga'i ia na'e lea 'i māmani, 'e fēfee'i 'akitautolu, 'o kapau te tau tafoki meiate ia 'oku mei he langi? ²⁶ 'Aia na'e lulululu 'a māmani 'e hono le'o 'i he kuonga ko ia: ka kuo tala'ofa eni, 'o pehē, "Ko e toe taha teu lulululu kae 'ikai ngata ki māmani pe, ka ko e langi foki." ²⁷ Pea ko e pehē, "Ko e toe taha," ko e fakahā 'oe hiki 'oe ngaahi me'a ko ia kuo lulu'i, 'o taau mo e ngaahi me'a kuo ngaahi, koe'uhi ke tu'uma'u pe 'ae ngaahi me'a 'oku 'ikai fa'a lulu'i. ²⁸ Ko ia 'i he'etau ma'u 'ae pule'anga, 'e 'ikai fa'a lulu'i, ke tau kuku ma'u mo e 'ofa, 'aia ke tau tauhi 'aki 'ae 'Otua ke 'aonga, 'i he fakapa'apa mo e manavahē: ²⁹ He ko e afi faka'auha 'a hotau 'Otua.

1 Ko e ngaahi akonaki ki he fe'ofa'aki, 4 Ki he mo'ui angatonu, 5 Ke 'oua 'e manumanu, 7 Ke tokanga'i 'ae kau faifekau 'ae 'Otua, 9 Ke vakai ki he ngaahi akonaki fo'ou, 10 Ke fakahā 'a Kalaisi, 16 Ke fai 'ae foaki 'ofa, 17 Ke talangofua ki he kau tataki, 18 Ke hūfia 'ae aposetolo. 20 Ko hono faka'osi.

13 KE tu'uma'u pe 'ae fe'ofa'ofani fakakāinga. ² 'Ou na'a ngalo ke fakaafe 'ae kakai muli: he kuo fakaafe ai 'e he ni'ihī 'ae kau 'āngelo 'i he ta'e'ilo. ³ Manatu'i 'akinautolu 'oku mo'ua 'i he ha'i, 'o hangē kuo ha'isia mo kimoutolu; mo kinautolu 'oku ngao-hikovi'i, 'o hangē ko ho'omou kei 'i he sino foki. ⁴ Ko e fakama'u 'unoho mo e mohenga ta'e'uli'i, 'oku lelei ia ki he kakai kotoa pē, ka koe kau fe'auaki mo e kau tono fefine 'e fakamaau 'e he 'Otua. ⁵ Ke ta'emanumanu ho'omou 'ulungāanga; pea mou fiemālie 'i he ngaahi me'a 'oku mou ma'u: he kuo pehē mai 'e ia, "E 'ikai te u li'aki koe, pea 'e 'ikai te u 'alu 'iate koe." ⁶ Ko ia 'oku tau lea mālohi ai, "Ko hoku tokoni 'ae 'Eiki pea 'e 'ikai te u manavahē ki ha me'a 'e fai 'e he tangata kiate au." ⁷ Manatu'i 'a homou kau fakahinohino, 'akinautolu na'e lea'aki 'ae folofola 'ae 'Otua kiate kimoutolu, pea fa'i-fa'itaki ki he'enau tui, 'o fakatokanga ki he ngata'anga 'o 'enau 'ulungāanga. ⁸ Ko Sisu Kalaisi 'oku tatau 'i he 'aneafi, mo e 'aho ni, pea ta'engata. ⁹ Ke 'oua na'a fe'ave'aki fano 'akimoutolu 'e he ngaahi akonaki 'oku

kehekehe hono anga mo fo'ou. He ko e me'a lelei ke tu'uma'u 'ae loto 'i he 'ofa; 'ikai 'i he ngaahi me'akai, 'aia na'e 'ikai 'aonga kiate kinautolu na'e mo'ua ki ai. ¹⁰ 'Oku ai 'etau 'esifeilaulau, 'aia 'oku 'ikai totonu ke kai mei ai 'ekinautolu 'oku tauhi 'i he fale fehikitaki. ¹¹ Kae'uma'ā ia, 'oku tutu 'i tua'ā kolo 'ae sino 'oe fanga manu ko ia, 'aia 'oku 'omi honau toto 'e he taula'eiki lahi ki he potu tapu, koe'uhi ko e angahala. ¹² Ko ia na'e mamahi foki 'a Sisu, 'i he tua'ā kolo, koe'uhi ke ne fakamā'oni'oni 'ae kakai 'aki hono ta'ata'a 'o'ona. ¹³ Ko ia ke tau 'alu atu kiate ia kitua'ā kolo, 'o fua hono manuki. ¹⁴ He 'oku 'ikai ma'u 'ekitautolu 'i heni ha kolo 'e tu'uma'u, ka 'oku tau kumi ki ha taha 'e hoko. ¹⁵ Ko ia ke tau 'atu 'iate ia 'ae feilaulau 'oe fakafeta'i ki he 'Otua 'o ma'uaipē, 'aia ko e fua 'oe lounoutu 'oka atu ai 'ae fakafeta'i ki hono huafa. ¹⁶ Ka ko e fai lelei, mo e foaki, ke 'oua na'a ngalo: he ko e ngaahi feilaulau pehē 'oku lelei'ia ai 'ae 'Otua. ¹⁷ Mou talangofua kiate kinautolu 'oku fakahinohino 'akimoutolu, pea mou fakavaivai: he 'oku nau le'ohi homou laumālie, he te nau fakamatala ki ai, pea koe'uhi ke nau fai ia 'i he fiefia, kae'oua na'a 'i he mamahi: he 'oku ta'e'aonga ia kiate kimoutolu. ¹⁸ Hūfia 'akimautolu: he 'oku mau 'ilo kuo 'iate kimautolu 'ae 'atamai lelei, pea 'oku mau loto ke mo'ui angatonu 'i he me'a kotoa pē. ¹⁹ Ka 'oku ou kole ke mou tokanga lahi ki ai, koe'uhi ke tuku au ke vave kiate kimoutolu. ²⁰ Ko eni, ko e 'Otua 'oe monū'ia, na'a ne toe 'omi mei he pekia 'a hotau 'Eiki ko Sisu, ko e tauhi lahi 'oe fanga sipi 'i he ta'ata'a 'oe fuakava ta'engata. ²¹ 'Ofa ke ne ngaahi 'akimoutolu ke mou haohaoa 'i he ngaue lelei kotoa pē, ke fai hono finangalo, 'o ne fai 'iate kimoutolu 'aia 'oku lelei 'i hono 'ao, 'ia Sisu Kalaisi; ke 'i-ate ia 'ae ongoongolelei 'o ta'engata pea ta'engata. 'E-meni. ²² Pea 'oku ou kole kiate kimoutolu, 'e kāinga, mou tali 'ae lea 'oe akonaki ni: he kuo u tohi 'ae tohi kiate kimoutolu 'i he ngaahi lea si'i pe. ²³ 'Oku mou 'ilo kuo mama'o atu hotau kāinga ko Timote; 'a ia, ka vave 'ene ha'u, te ma mamata mo ia kiate kimoutolu. ²⁴ 'Ofa atu kiate kinautolu kotoa pē 'oku fakahinohino 'akimoutolu, mo e kāinga mā'oni'oni kotoa pē. 'Oku 'ofa atu kiate kimoutolu kotoa 'akinautolu 'i 'Itali. ²⁵ Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'ae 'alo'ofa. 'Emeni.

Vahe

Semisi

'A

Vahe

1 Ke tau fiefia 'i he hoko 'ae mamahi, 5 Ke kole 'ae fa'a kātaki mei he 'Otua, 13 Pea 'i hotau 'ahi'ahi'i ke 'oua na'a tuku 'etau vaivai, pe ko 'etau angahala ki he 'Otua, 19 Kae fakafanongo mu'a ki he folofola, ke fakalaululoto ki ai, pea ke fai ki ai. 26 Kae 'ikai ke tau fai pehē, neongo 'etau matamata lotu, ka 'oku 'ikai mo'oni.

1 KO AU SEMISI, ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua, pea mo e 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ki he fa'ahinga 'e hongofulu ma ua kuo fakahē mama'o, 'ofa atu. ² 'E hoku kāinga, 'oka mou ka tō ki he ngaahi 'ahi'ahi kehekehe, ui ia kotoa pē ko e me'a fakafiefia; ³ 'O 'ilo, ko e 'ahi'ahi'i 'o ho'omou tui, 'oku ne fakatupu 'ae kātaki. ⁴ Kae tuku 'ae kātaki ke ngāue ki he haohaoa, koe'uhi ke mou hao-haoa mo mā'opo'opo, 'o ta'emasiva 'i ha me'a. ⁵ Ka ai hamou taha 'oku masiva 'i he poto, ke kole 'e ia ki he 'Otua, 'aia 'oku ne foaki lahi ki he kakai kotoa pē, pea 'oku 'ikai valoki'i; pea 'e foaki ia kiate ia. ⁶ Ka 'e lelei 'ene kole 'i he tui, 'o ta'efakata'eta'etui. He ko ia 'oku fakata'eta'etui 'oku hangē ia ko e peau 'oe tahi 'oku fakateka mo felili'aki 'e he matangi. ⁷ Ke 'oua na'a mahalo 'e he tangata ko ia 'e ma'u 'e ia ha me'a mei he 'Eiki. ⁸ Ko e tangata 'oku lotolotoua, 'oku ta'emaau 'i he'ene anga kotoa pē. ⁹ Ke fiefia 'ae tokoua 'oku masiva 'i hono hakeaki'i: ¹⁰ Ka ko e ma'ume'a, 'i hono fakaangavaivai'i: koe'uhi 'e mole atu ia 'o hangē ko e fisi 'oe mohuku. ¹¹ He 'oku 'alu hake 'ae la'ā mo e vela lahi, pea ne fakamae 'ae mohuku, pea ngangana ai hono fisi 'o'ona, pea 'auha mo e faka'ofa'ofa 'o hono ngaahi: 'e pehē foki 'ae 'auha 'oe tangata koloa'ia mei hono hala. ¹² 'Oku monū'ia 'ae tangata 'oku ne kātaki 'ae 'ahi'ahi: he 'oka 'ilo ia 'oku lelei, 'e ma'u 'e ia 'ae pale 'oe mo'ui, 'aia kuo tala'ofa ki ai 'ae 'Eiki kiate kinautolu 'oku 'ofa kiate ia. ¹³ Ke 'oua na'a pehē 'e ha taha 'oka 'ahi'ahi *kovi'i* ia, Kuo 'ahi'ahi *kovi'i* au 'e he 'Otua: he 'oku 'ikai fa'a 'ahi'ahi'i 'ae 'Otua 'e he kovi, pea 'oku 'ikai 'ahi'ahi *kovi'i* 'e ia ha tokotaha: ¹⁴ Ka kuo 'ahi'ahi *kovi'i* 'ae tangata, 'aia kuo takiekina, pea fakaooloolo, 'e he'ene holi 'a'ana. ¹⁵ Pea 'oka tuitu'ia 'ae holi kovi, 'oku fanau'i ko e angahala: pea ka kakato 'ae angahala, 'oku fanau'i ai 'ae mate. ¹⁶ 'E hoku kāinga 'ofeina, 'oua na'a mou hē. ¹⁷ Ko e foaki lelei kotoa pē mo e foaki hao-haoa kotoa pē 'oku mei 'olunga, pea 'oku 'alu hifo ia mei he Tamai 'oe ngaahi maama, 'aia 'oku 'ikai 'i ai ha feto'oaki, pe ko e 'ata 'ae feliliu'aki. ¹⁸ Pea ko hono finangalo pe 'o'ona na'a ne fakatupu ai 'akitautolu 'aki

'ae folofola 'oe mo'oni, koe'uhi ke tau hoko ko e 'uluaki fua 'i hono kakai. ¹⁹ Ko ia, ko hoku kāinga 'ofeina, ke fakavave 'ae tangata kotoa pē ki he fanongo, pea fakatuotuai ki he lea, 'o fakatotoka ki he 'ita: ²⁰ He 'oku 'ikai ke fakatupu 'ae mā'oni'oni 'oe 'Otua 'e he 'ita 'ae tangata. ²¹ Ko ia mou li'aki 'ae 'uli kotoa pē pea mo hono lahi fau 'oe angahala, pea tali 'i he angavaivai 'ae folofola kuo tō, 'aia 'oku mālohi ke fakamo'ui homou laumālie. ²² Ka ke fai 'ekimoutolu ki he folofola, pea 'oua na'a ngata 'i he fanongo, 'o mou kākaa'i 'akimoutolu. ²³ He kapau 'oku fanongo 'e ha taha ki ne folofola, kae 'ikai fai, 'oku tatau ia mo ha taha 'oku ne fakasio ki he mata 'o hono sino 'i ha sio'ata: ²⁴ He 'oku ne fakasio kiate ia, pea 'alu, pea ngalo leva 'iate ia pe 'oku matamata fēfē ia. ²⁵ Ka ko ia 'oku sio fakamama'u ki he fono haohaoa 'oe tau'atāina, pea fai ma'uaipē ki ai, pea 'oku 'ikai fanongo mo ngalo, ka 'oku fai 'e ia 'ae ngāue, 'e monū'ia 'ae tangata ni 'i he'ene ngāue. ²⁶ Kapau 'oku ai ha taha 'iate kimoutolu 'oku ne mahalo ko e lotu ia, kae 'ikai ta'ofi hono 'elelo, kae kākaa'i hono lotu 'o'ona, 'oku ta'e'aonga 'ae lotu 'ae tangata ko ia. ²⁷ Ko e lotu mā'oni'oni mo ta'ehanomele 'i he 'ao 'oe 'Otua ko e Tamai, ko eni ia, Ke 'a'ahi ki he ngaahi tamai mate mo e kau fefine kuo mate honau 'unoho, 'i he'e-nau mamahi, pea ke faka'ehi'ehi ia mei māmani ke ta'ehanomele.

1 'Oku 'ikai ke taau mo e lotu 'a Kalaisi ke filifilimānako ki he ma'ume'a, kae si'aki 'ae kāinga masiva: 13 Ka tau 'ofa mo fai manava'ofa: 14 Pea ke 'oua na'a pole ki he tui ta'ehanongaahingāue, 17 Ko e tui mate ia, 19 Pea ko e tui 'ae kau tēvolo, 21 Na'e 'ikai pehē 'ae tui 'a 'Epalahame, 25 Mo e tui 'a Lehapi.

2 'E HOKU kāinga, 'oua na'a mou ma'u 'i he filifilimānako ki he kakai, 'ae tui 'a hotau 'Eiki nāunau'ia ko Sisu Kalaisi. ² He kapau 'e hū mai ki homou falelotu ha taha 'oku ai ha mama koula 'i hono nima, pea ai mo e kofu lelei, pea hū mai foki mo ha taha masiva mo e kofu kovi; ³ Pea mou tokanga'i ia 'oku ne 'ai 'ae kofu lelei, mo pehē kiate ia, "Nofo koe ki heni 'i he potu lelei;" kae pehē ki he masiva, "Tu'u koe ki hena," pe, "Nofo heni 'i lalo hoku tu'ungava'e:" ⁴ 'I'aki 'oku mou filifilimānako 'iate kimoutolu, pea hoko ai ko e kau fakamaau mahalo kovi? ⁵ Fanongo, 'e hoku kāinga 'ofeina, 'I'aki kuo fili 'e he 'Otua 'ae masiva 'oe māmani ke koloa'ia 'i he tui, pea ko e kau hoko ki he pule'anga 'aia

kuo ne tala'ofa ki ai kiate kinautolu 'oku 'ofa kiate ia?
⁶ Ka kuo mou fakamamahi'i 'ae masiva. 'Ikai 'oku fakamālohi'i 'akimoutolu 'e he kakai koloa'ia, pea fetoho 'akimoutolu ki he ngaahi fakamaau'anga? ⁷ 'Ikai 'oku nau lau'ikovi 'ae huafa lelei ko ia, 'aia kuo ui 'aki 'akimoutolu? ⁸ Ko eni, kapau te mou fakamo'oni ki he fono faka'eiki, 'o fakatatau ki he tohi, "Ke ke 'ofa ki ho kaungā'api 'o hangē pe ko koe," 'oku mou fai lelei ai:
⁹ Ka 'oka mou ka filifilimānako ki he kakai, 'oku mou fai angahala ai, pea 'oku fakahalaia 'akimoutolu 'e he fono ko e kau talangata'a. ¹⁰ He ko ia te ne fai kotoa pē 'ae fono, kae hala 'i hono me'a 'e taha, 'oku halaia ia 'i hono me'a kotoa pē. ¹¹ He ko ia ia na'e pehē, "'Oua na'a ke tono fefine," na'e pehē foki 'e ia, "'Oua na'a ke fakapō." Ko eni, kapau 'e 'ikai te ke tono fefine, ka ke fakapō, kuo ke hoko ko e maumau fono. ¹² Ke pehē pe ho'omou lea, pea pehē mo ho'omou ngāue, 'o taau mo kinautolu 'e fakamaau 'aki 'ae fono 'oe tau'atāina. ¹³ He ko ia na'e 'ikai ke fakahā 'ae 'ofa, 'e ma'u 'e ia 'ae fakamaau ta'eha'ofa; pea 'oku fiefia 'ae 'ofa ki he fakamaau. ¹⁴ 'E hoku kāinga, neongo 'oku pehē 'e ha taha 'oku 'iate ia 'ae tui, ka 'oku 'ikai 'i ai mo e ngaahi ngāue, ko e hā hono 'aonga? 'E fakamo'ui ia 'e he tui pe? ¹⁵ Kapau 'e telefua pea fiekaia 'i he 'aho kotoa pē ha tokoua pe ko e tuofefine, ¹⁶ Pea pehē 'e homou tokotaha ki ai, "'Alu 'o ke fiamālie, pea ke mafana, pea ke mākona:" kae 'ikai si'i te mou 'atu ki ai 'ae ngaahi me'a 'oku 'aonga ki he sino; ko e hā hono 'aonga? ¹⁷ 'Oku pehē foki 'ae tui, kapau 'oku 'ikai 'i ai 'ae ngaahi ngāue, 'oku mate ia, pea 'oku tu'u taha pe ia. ¹⁸ 'Io, 'e pehē nai 'e ha taha, "'Oku 'iate au 'ae ngaahi ngāue: fakahā mai kiate au ho'o tui ta'ehanongaahingāue, pea te u fakahā kiate koe 'a 'eku tui 'aki 'eku ngaahi ngāue." ¹⁹ 'Oku ke tui 'oku ai 'ae 'Otua pe taha; ko ho'o fai lelei ia: 'oku tui foki 'ae kau tēvolo, pea nau tetetete. ²⁰ Ka 'oku ke loto ke ke 'ilo, 'e tangata vale, ko e tui ta'e'iai 'ae ngaahi ngāue, 'oku mate ia? ²¹ 'Ikai na'e fakatonuhia'i 'e he ngaahi ngāue 'a 'etau tamai ko 'Epalahame, 'i he'ene 'ohake 'a 'Aisake ko hono foha 'i he funga 'esifeilaulau? ²² 'Oku ke mamata ki he ngāue 'oe tui 'i he'ene ngaahi ngāue, pea na'e fakahaohaoa 'ae tui 'e he ngaahi ngāue?
²³ Pea na'e fakamo'oni 'ae tohi 'aia 'oku pehē, ' pea na'e ui ia ko e Kāinga 'oe 'Otua. ²⁴ Ko eni, 'oku mou mamata 'oku fakatonuhia 'ae tangata 'e he ngaahi ngāue, kae 'ikai 'i he tui pe. ²⁵ 'Ikai na'e fakatonuhia pehē foki 'a Lehapi ko e fefine fe'auaki 'e he ngaahi ngāue, 'i he'ene tali pea ne fekau 'ae kau mataki 'i he hala kehe? ²⁶ He 'oku hangē 'oku mate 'ae sino ta'e'iai 'ae laumālie, 'oku pehē 'ae tui ta'e'iai 'ae-ngaahi-ngāue, 'oku mate foki ia.

1 Ke 'oua na'a tau valoki ta'etotonu ki ha ni'ihi. 5 Kae lelei 'etau ta'ofi ki he 'elelo, ko e kupu si'i, ka ko e me'a 'oku fai 'aki 'ae lelei lahi, mo e kovi lahi. 13 Ko kinautolu 'oku poto mo'oni 'oku nau angamalū, mo anga fakamelino, 'o ta'emeheka, mo ta'efeke'ike'i.

3 'E HOKU kāinga, ke 'oua na'a akonaki 'ae tokolahi, he 'oku mou 'ilo 'e 'āsili ai 'ae tautea kiate kitautolu. ² He 'oku tau tūkia kotoa pē 'i he ngaahi me'a ke-

hekehe. Kapau 'e 'ikai tūkia ha taha 'i he lea, ko e tangata haohaoa ia, pea 'oku fa'a fai 'e ia ke ta'ofi ki he sino kotoa. ³ Vakai, 'oku tau 'ai 'ae me'a ta'ofi ki he ngutu 'oe fanga hoosi, koe'uhi ke nau paongofua kiate kitautolu; pea 'oku tau pule'i 'aki ia honau sino kotoa. ⁴ Vakai foki ki he ngaahi vaka he neongo 'oku lalahi, pea fakangaholo 'e he ngaahi matangi mālohi, ka 'oku fa'a feliliu'aki ia 'ae fohe'uli si'i, 'o fa'iteliha 'ae tangata 'oku faka'uli. ⁵ 'Oku pehē foki ki he 'elelo, ko e kupu si'i, ka 'oku ne polepole ki he ngaahi me'a lahi. Vakai ki hono lahi 'oe vao 'akau kuo tutu 'aki 'ae afi si'i! ⁶ Pea ko e afi 'ae 'elelo, ko e maama angahala: 'oku pehē 'ae 'elelo 'i he'ene 'i hotau ngaahi kupu'i sino, 'oku ne 'uli'i 'ae sino kotoa, 'oku ne fakavela 'ae anga fakakakano; pea kuo tutu ia mei heli. ⁷ He na'e fakalalata 'i mu'a, pea 'oku kei fakalalata 'e he kakai, 'ae manu fekaiki kehekehe kotoa pē, mo e fanga manupuna, mo e ngaahi me'a totolo, pea mo e ngaahi me'a 'i he tahi: ⁸ Ka 'oku 'ikai fa'a fakalalata 'e ha tangata 'ae 'elelo; ko e kovi ta'efa'ata'ofi 'aia, 'oku pito 'i he kona fakamate. ⁹ Ko ia 'oku tau fakafeta'i 'aki ki he 'Otua ko e Tamai; pea ko ia 'oku kape 'aki 'ae kakai, 'aia na'e ngaohi 'i he tatau 'oe 'Otua. ¹⁰ 'Oku mei he ngutu pe taha 'ae tāpuaki mo e kapekape. 'E hoku kāinga, 'e 'ikai si'i lelei ke pehē 'ae ngaahi me'a ni. ¹¹ He 'oku puna mai mei ha matavai pe taha 'a e vai melie mo e vai kona? ¹² 'E hoku kāinga, 'e fa'a tupu 'i he fiki 'ae fua 'oe 'olive? Pe 'i he vaine 'ae fua 'oe fiki? Pea pehē, 'oku 'ikai ha matavai 'e puna mei ai 'a e vai kona mo e vai melie. ¹³ Ko hai ha taha 'oku poto mo 'ilo lahi 'iate kimoutolu? Ke fakahā 'e ia 'i he 'u-lungāanga lelei 'a 'ene ngaahi ngāue 'i he angavaivai mo e poto. ¹⁴ Pea kapau 'oku 'i homou loto 'ae feinga kovi mo e feke'ike'i, 'oua na'a mou polepole ai, mo lohi-aki'i 'ae mo'oni. ¹⁵ 'Oku 'ikai 'alu hifo mei 'olunga 'ae poto ni, ka 'oku fakamaama, mo fakakakano, pea fakatēvolo. ¹⁶ He ko ia 'oku 'i ai 'ae meheka mo e feke'ike'i, 'oku 'i ai 'ae maveuveu mo e ngāue kovi kotoa pē. ¹⁷ Ka ko e poto 'oku mei 'olunga 'oku fuofua ma'a, pea fakamelino, pea angavaivai, pea ongongofua ki he kole, 'oku pito 'i he 'alo'ofa mo e ngaahi fua lelei, 'oku 'ikai filifilimānako, 'oku 'ikai ke mālualo. ¹⁸ Pea kuo tūtuu'i 'ae fua 'oe mā'oni'oni 'i he melino ma'anautolu 'oku fa'a fakalelei.

1 Ke tau ta'ofi lahi ki he manumanu, 4 Ki he anga fakamaama, 5 Ki he laukau, 11 Ki he lau'ikovi mo e fakamaaua 'ae kakai: 13 pea ke 'oua na'a tau falala mālohi 'e lelei ha ngāue fakamaama, kae manatu'i 'ae fuonounou 'oe mo'ui ni, pea tuku 'akitautolu mo 'etau me'a kotoa pē ki he pule 'ae 'Otua.

4 'OKU mei fē 'ae ngaahi tau mo e feke'ike'i 'oku 'iate kimoutolu? 'Ikai 'oku mei ho'omou ngaahi holi kovi ia 'aia 'oku tau 'i homou ngaahi kupu? ² 'Oku mou holi kae 'ikai ma'u: 'oku mou tāmāte'i, mo feinga ke ma'u, kae 'ikai fa'a lava'i: 'oku mou feke'ike'i mo tau, kae 'ikai te mou ma'u, koe'uhi 'oku 'ikai te mou kole. ³ 'Oku mou kole, pea 'ikai ma'u koe'uhi 'oku mou kole kovi, koe'uhi ke mou faka'osi ia ki ho'omou ngaahi holi. ⁴ 'Ae kau tono fefine mo e kau tono tangata, 'ikai te

mou 'ilo ko e fe'ofa'ofani mo māmani ko e taufehi'a ia ki he 'Otua? Pea ko ia ia 'oku loto ke kāinga mo māmani ko e fili ia 'oe 'Otua. ⁵ He 'oku mou mahalo 'oku pehē noa pē 'ae lea 'i he tohi tapu; "Oku holi ki he meheka 'ae laumālie 'oku nofo'ia 'akitautolu?" ⁶ Ka 'oku ne foaki 'ae 'ofa lahi hake. Ko ia 'oku pehē 'e ia, "Oku teke'i 'e he 'Otua 'ae laukau ka 'oku ne foaki 'ae 'ofa ki he angavaivai." ⁷ Ko ia mou fakavaivai'i 'akimoutolu ki he 'Otua. Teke'i 'ae tēvolo, pea 'e puna atu ia meiate kimoutolu. ⁸ 'Unu'unu atu ki he 'Otua, pea 'e 'unu'unu mai ia kiate kimoutolu. Fakama'a homou nima, 'ae kau angahala; pea fakama'a mo homou loto, 'ae kau lotolotoua. ⁹ Mou mamahi'ia, pea to'eto'e, mo tangi: ke liliu ho'omou kata ko e to'eto'e, pea ko ho'omou fiefia ko e māfasia. ¹⁰ Fakavaivai'i 'akimoutolu 'i he 'ao 'oe 'Eiki, pea 'e hakeaki'i 'e ia 'akimoutolu. ¹¹ 'E kāinga, 'oua na'a feleakovi'aki 'akimoutolu kiate kimoutolu. Ko ia 'oku lau'ikovi hono tokoua, pea fakamaau'i hono tokoua, 'oku ne lau'ikovi 'ae fono, pea fakamaau'i 'ae fono: pea kapau 'oku ke fakamaau'i 'ae fono, 'oku 'ikai te ke fai koe ki he fono, ka ko e fakamaau. ¹² 'Oku ai 'ae tokotaha 'oku ne fokotu'u 'ae fono, 'oku fa'a fai 'e ia ke fakamo'ui pea ke faka'auha: ko hai koe 'oku ke fakamaau'i 'ae tokotaha? ¹³ Vakai mai, 'akimoutolu 'oku pehē, "Ko e 'aho ni pe ko e 'apongipongi te tau 'o ki ha kolo 'e taha, 'o nofo ai 'i he ta'u 'e taha, 'o fefakatau'aki, 'o ma'u ai 'ae koloa:" ¹⁴ Ka 'oku 'ikai te mou 'ilo 'aia 'e hoko 'apongipongi. He ko e hā ho'omou mo'ui? He ko e mao ia, 'oku hā mai 'o fuoloa si'i pe, pea mole atu leva. ¹⁵ Kae totonu ho'omou pehē, "Kapau ko e finangalo 'oe 'Eiki ke mo'ui 'akitautolu, te tau fai eni, pe ko 'ena." ¹⁶ Ka ko eni, 'oku mou fiefia 'i ho'omou fa'a polepole: ka 'oku kovi 'ae fiefia ¹⁷ Ko ia ia 'oku ne 'ilo ke fai lelei, ka 'oku 'ikai ke fai, ko e angahala ia kiate ia.

1 Ke manavahē ki he houhau 'oe 'Otua 'ae kakai koloa'ia 'oku fai kovi. 7 Ke tau fa'a kātaki 'i he ngaahi mamahi, 'o fa'ifa'itaki ai ki he kau palōfita, pea lahi kia Siope: 12 Ke 'oua na'a fuakava, 12 Ke fa'a lotu 'i he mamahi, ke fa'a hiva 'i he fiemālie: 16 Ke fevete'aki 'etau ngaahi kovi, pea fehūfekina'aki 'akitautolu, 19 Pea ke fai lahi ke toe 'omi ki he mo'oni ha kāinga kuo hē.

5 VAKAI mai, 'akimoutolu 'oku koloa'ia, tangi mo fakatangiloloa koe'uhi ko e ngaahi mamahi 'e hoko kiate kimoutolu. ² Kuo popo 'a ho'omou koloa, pea kuo aneanea ho'omou ngaahi kofu. ³ Kuo 'ume'umea 'a ho'omou koula mo e siliva; pea ko hono 'ume'umea 'o ia 'e fakamo'oni ia kiate kimoutolu, pea 'e kai 'e ia 'a homou kakano 'o hangē ko e afi. Kuo mou fokotu'u 'ae koloa ki he ngaahi 'aho fakamui. ⁴ Vakai,

ko e totongi 'oe kau ngāue, kuo nau tu'usi ho'omou ngaahi ngoue, 'aia kuo mou ta'ofia 'i he kākā, 'oku tangi ia: pea ko e ngaahi tangi 'okinautolu kuo fai 'ae tu'usi, kuo hū ki he telinga 'oe 'Eiki 'oe ngaahi tokolahi. ⁵ Kuo mou mo'ui fakafiemālie kovi, pea holi kovi 'i māmani; kuo mou fangapesi homou loto, 'o hangē ko ia 'i he 'aho 'oe feilaulau. ⁶ Kuo mou fakahalala mo tāmāte'i 'ae Angatonu; pea 'oku 'ikai ke ta'ofi 'e ia kiate kimoutolu. ⁷ Ko ia, 'e kāinga, ke mou fa'a kātaki, a'u ki he hā'ele mai 'oe 'Eiki. Vakai, 'oku tatali 'ae tangata tauhi ngoue ki he fua lelei 'oe kelekele, pea 'oku tatali fuoloa ia ki ai, kae'oua ke ne ma'u 'ae 'uha mu'a mo e 'uha mui. ⁸ Ke fa'a kātaki foki 'akimoutolu; ke fakamālohi homou loto: he 'oku faka'a'au 'o ofi 'ae hā'ele mai 'oe 'Eiki. ⁹ 'E kāinga, 'oua na'a felāunga'aki 'akimoutolu, telia na'a mou mala'ia: vakai, 'oku tu'u 'i he matapā 'ae fakamaau. ¹⁰ 'E hoku kāinga, tokanga ki he kau palōfita, kuo nau lea 'i he huafa 'oe 'Eiki, ko e fa'ifa'itaki'anga 'oe kātaki 'oe mamahi, mo e fa'a 'ūkuma. ¹¹ Vakai, 'oku tau lau 'oku monū'ia 'akinautolu 'oku fa'a kātaki. Kuo mou fanongo ki he fa'a kātaki 'a Siope, pea kuo mou mamata ki hono ngata'anga mei he 'Eiki; he 'oku 'alo'ofa 'aupito 'ae 'Eiki, pea manava'ofa ongongofua. ¹² 'E hoku kāinga, sino 'oe me'a ke 'oua 'e fuakava, 'oua 'e fai ki he langi, pe ki māmani, pe 'i ha fuakava kehe 'e taha: ka ke "Io" pe, 'i ho'omou "Io;" mo "Ikai," 'i ho'omou "Ikai;" telia na'a mou tō ki he mala'ia. ¹³ 'Oku ai ha taha 'iate kimoutolu 'oku mamahi? Ke lotu ia. 'Oku ai ha taha 'oku fiefia? Ke hiva 'aki 'e ia 'ae ngaahi saame. ¹⁴ 'Oku ai ha taha 'iate kimoutolu 'oku mahaki? Ke tala ia ki he kau mātu'a 'oe siasi; pea ke nau lotua ia, 'o tākai 'aki ia 'ae loto 'i he huafa 'oe 'Eiki: ¹⁵ Pea ko e lotu 'i he tui, 'e fakamo'ui 'e ia 'ae mahaki, pea 'e fokotu'u ia 'e he 'Eiki; pea kapau na'e fai 'e ia ha angahala, 'e fakamolemolea ia. ¹⁶ Ke fetoutou fevete'aki ho'omou ngaahi angahala kiate kimoutolu, pea felotua'aki 'akimoutolu, ke mou mo'ui. Ko e lotu fakamātoato 'oe tangata mā'oni'oni 'oku 'aonga lahi. ¹⁷ Ko 'Ilaisiā, ko e tangata ia na'e anga tatau mo kitautolu, pea na'e lotu fakamātoato ia, ke 'oua na'a 'uha: pea na'e 'ikai tō ha 'uha ki he kelekele 'i he ta'u 'e tolu mo e māhina 'e ono. ¹⁸ Pea toe lotu ia, pea na'e tuku mai 'e he langi 'ae 'uha, pea tupu ai mei he kelekele 'a hono fua. ¹⁹ 'E kāinga, kapau 'e hē hamou tokotaha mei he mo'oni, pea fakafoki mai ia 'e ha taha; ²⁰ Ke 'ilo 'e ia, ko ia 'oku ne fakafoki mai 'ae angahala mei hono hala kehe, 'oku ne fakamo'ui ha laumālie mei he mate, pea 'oku ne 'ufi'ufi foki 'ae ngaahi angahala lahi.

Vahe

1 Pita

'A

Vahe

1 'Oku ne fakafeta'i ki he 'Otua koe'uhi ko 'ene ngaahi lelei fakalaumālie: 10 'O ne fakahā 'oku 'ikai ko e me'a fo'ou 'ae fakamo'ui 'ia Kalaisi, ka ko e me'a na'e kikite ki ai talu mei mu'a: 13 Pea ne ako ai 'akinautolu ke nau mo'ui angafaka'otua, he koe'uhi kuo toe fanau'i fo'ou 'akinautolu 'i he folofola 'ae 'Otua.

1 KO AU PITA, ko e 'aposestolo 'a Sisu Kalaisi, ki he kakai 'āunofu kuo fakamovetevete 'i Ponito, mo Kalētia, mo Kapatasia, mo 'Esia, mo Pitinia, ² Kuo fili 'o fakatatau ki he mu'aki 'ilo 'oe 'Otua ko e Tamai, 'i he fakamā'oni'oni' 'i 'oe Laumālie, ki he talangofua, pea 'i he luluku 'oe ta'ata'a 'o Sisu Kalaisi: Ke tupulekina pe kiate kimoutolu 'ae 'alo'ofa mo e monū'ia. ³ Fakafeta'i ki he 'Otua ko e Tamai 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi, 'aia kuo ne fakatupu fo'ou 'akitautolu, 'o fakatatau ki he'ene 'alo'ofa lahi, ki he 'amanaki mo'ui 'i he toetu'u 'a Sisu Kalaisi mei he pekia, ⁴ Ki ha tofi'a ta'efa'a'auha, pea ta'e'uli, 'o ta'efa'amae, 'oku tauhi'i 'i he langi ma'atautolu, ⁵ 'Akitautolu 'oku le'ohi 'e he mālohi 'oe 'Otua 'i he tui ki he fakamo'ui kuo teu ke fakahā 'i he kuonga ki mui. ⁶ 'Aia 'oku mou fiefia lahi ai, ka ko eni 'i he 'aho si'i pe, 'i he'ene 'aonga ke pehē, 'oku mou māfasia 'i he ngaahi 'ahi'ahi lahi: ⁷ Koe'uhi 'i he 'ahi'ahi 'a ho'omou tui, 'aia 'oku mahu'inga lahi 'i he koula 'oku 'auha, ka kuo 'ahi'ahi ia 'aki 'ae afi, ke 'ilo ia 'oku iku ki he fakamālō'ia mo e ongoongolelei mo e nāunau 'i he fakahā mai 'o Sisu Kalaisi: ⁸ 'Aia 'oku te'eki te mou mamata, ka 'oku mou 'ofa ki ai; pea 'oku 'ikai pe te mou mamata ki ai, ka 'i ho'omou tui, 'oku mou fiefia 'aki 'ae fiefia ta'efa'a'auha pea fungani lelei: ⁹ 'O ma'u 'ae ngata'anga 'o ho'omou tui, ko e fakamo'ui 'o homou laumālie. ¹⁰ 'Ae fakamo'ui ko ia na'e 'ekea mo hakule lahi ki ai 'ae kau palōfita, 'akinautolu na'e kikite ki he 'alo'ofa kiate kimoutolu: ¹¹ 'O nau kumi pe hoko fakakū, pe ko e hā 'ae anga 'oe kuonga ko ia na'e lea ki ai 'ae Laumālie 'o Kalaisi, 'aia na'e nofo'ia 'akinautolu, 'i he'ene tomu'a fakahā 'ae ngaahi mamahi 'o Kalaisi, pea mo e lelei 'e hoko ai. ¹² 'Akinautolu na'e fakahā ki ai, na'e 'ikai ma'anautolu, kae ma'atautolu na'a nau tauhi'i 'ae ngaahi me'a, 'aia kuo fakamatala eni kiate kimoutolu 'ekinautolu kuo malanga'aki 'ae ongoongolelei kiate kimoutolu, 'aki 'ae Laumālie Mā'oni'oni na'e fekau hifo mei he langi; ko e ngaahi me'a ko ia 'oku holi ke fakasio ki ai 'ae kau 'āngelo. ¹³ Ko ia ke nono'o 'ae no'otanga vala 'a homou loto, pea le'o, 'o 'a-

manaki lelei 'o a'u ki he ngata'anga, ki he lelei 'e 'omi kiate kimoutolu 'i he fakahā 'o Sisu Kalaisi; ¹⁴ Ke mou ngali mo e fānau talangofua, ke 'oua na'a fakatatau 'akimoutolu ki he ngaahi holi 'i mu'a ho'omou ta'e'ilo: ¹⁵ Kae hangē 'oku mā'oni'oni 'aia kuo ne uiui'i 'akimoutolu, ke mā'oni'oni foki 'akimoutolu 'i ho'omou mo'ui kotoa pē; ¹⁶ He kuo tohi, 'o pehē, "Mou mā'oni'oni he 'oku ou mā'oni'oni." ¹⁷ Pea kapau 'oku mou hū ki he Tamai, 'aia 'oku ne fakamaau 'o ta'efilifilimānako ki he kakai, kae fakatatau ki he ngāue 'ae tangata taki taha, mou fai ke faka'osi 'ae ngaahi 'aho 'o ho'omou 'āunofu 'i he manavahē: ¹⁸ Koe'uhi 'oku mou 'ilo na'e 'ikai ke huhu'i 'akimoutolu mei ho'omou mo'ui ta'e'aonga, 'i he talatupu'a mei ho'omou ngaahi tamai, 'aki 'ae ngaahi me'a 'e 'auha, ko e siliva mo e koula; ¹⁹ Ka 'i he ta'ata'a ma'ongo'onga 'o Kalaisi, 'o hangē ha lami ta'e'hano'ila, pea ta'ehanomele: ²⁰ 'Aia na'e mu'aki tu'utu'uni mo'oni 'i he te'eki fakatupu 'a māmani, ka na'e fakahā ia 'i he kuonga ki mui ni koe'uhi ko kimoutolu, ²¹ 'Akimoutolu 'oku tui 'iate ia ki he 'Otua, 'aia na'a ne fokotu'u ia mei he pekia, mo ne hakeaki'i ia; koe'uhi ke 'i he 'Otua 'a ho'omou tui mo e 'amanaki lelei. ²² Ko e me'a 'i ho'omou fakama'a homou laumālie, 'i he Laumālie, 'i ho'omou talangofua ki he mo'oni, ki he 'ofa ta'eloi 'oe kāinga, ke mou fe'ofa'aki 'aki 'ae loto ma'a mo fakamātoato: ²³ He kuo mou fanau'i fo'ou, kae 'ikai 'aki 'ae tenga 'e 'auha, ka ko ia 'e ta'efa'a'auha, ko e folofola 'ae 'Otua, 'aia 'oku mo'ui pea tolonga 'o ta'engata. ²⁴ "He 'oku hangē ko e mohuku 'ae kakano kotoa pē, pea ko e nāunau kotoa pē 'oe tangata 'oku tatau mo e fisi'i mohuku. 'Oku mae 'ae mohuku, pea ko hono fisi 'o'ona 'oku ngangana: ²⁵ Ka 'oku tolonga 'o ta'engata 'ae folofola 'ae 'Eiki." Pea ko e folofola eni 'aia 'oku malanga'aki 'i he ongoongolelei kiate kimoutolu.

1 Ko e si'aki 'ae angakovi mo e ta'e'ofa kotoa pē: 4 Ko e tu'unga 'a Kalaisi kuo tu'u ai 'akinautolu. 11 'Oku ne kole kiate kinautolu ke nau ta'ofi mei he ngaahi holi fakakakano, 13 Ke nau talangofua ki he kau pule, 18 Pea ne ako ke talangofua 'ae kau tamaio'eiki ki honau ngaahi 'eiki, 20 Ke fa'a kātaki 'ae mamahi 'oku tupu 'i he fai lelei, 'o fa'ifa'itaki ai kia Kalaisi.

2 KO IA ke li'aki 'ae fai kovi kotoa pē, mo e kākā kotoa pē, mo e mālualo, mo e meheka, pea mo e feleakovi'aki kotoa pē, ² Pea mou holi lahi, 'o hangē ko e

fānau toki fā'ele'i, ki he hu'ahuhu ta'ekākā 'oe folofola, koe'uhi ke mou tupu ai: ³ He kuo mou kamata 'oku 'alo'ofa 'ae 'Eiki. ⁴ 'Aia 'oku mou ha'u ki ai, ko e maka mo'ui, kuo si'aki mo'oni 'e he kakai, ka kuo fili 'e he 'O-tua, pea 'oku mahu'inga, ⁵ Ko kimoutolu foki, 'oku hangē ko e ngaahi maka mo'ui kuo langa hake, ko e fale fakalaumālie, ko e kau taula'eiki mā'oni'oni, ke 'o-hake 'ae ngaahi feilaulau fakalaumālie, 'oku 'aonga ki he 'Otua 'ia Sisu Kalaisi. ⁶ Ko ia 'oku tu'u ai foki ia 'i he tohi, "Vakai, 'oku ou 'ai 'i Saione 'ae fungani maka tuliki, kuo fili, pea mahu'inga: pea ko ia 'e tui kiate ia, 'e 'ikai mā ia." ⁷ Ko ia, 'oku mahu'inga ia kiate kimoutolu 'oku tui: ka kiate kinautolu 'oku ta'etui, "ko e maka na'e li'aki 'e he kau tufunga, ko ia ia kuo ngaohi ko e fungani *maka* 'oe tuliki, ⁸ Pea ko e maka tūkia'anga mo e maka faka'ita kiate kinautolu 'oku ta'etui ki he folofola, pea tūkia: 'aia foki na'e tu'utu'uni 'akinautolu ki ai." ⁹ Ka ko e kakai kuo fili 'akimoutolu, ko e kau taula'eiki faka'e'i'eiki, ko e kakai mā'oni'oni, ko e kakai kuo fakatau; koe'uhi ke mou fakahā 'ae 'ulungāanga lelei 'o ia na'a ne ui mai 'akimoutolu mei he po'uli ki he'ene maama lahi: ¹⁰ 'Akimoutolu na'e 'ikai ko ha kakai 'i mu'a, ka ko eni ko e kakai 'ae 'Otua: na'e 'ikai ke 'ilo 'ae 'alo'ofa, ka ko eni kuo 'ilo 'ae 'alo'ofa. ¹¹ 'Oku ou kole atu, 'e kāinga 'ofeina, ke mou hangē ko e kau muli mo e 'āunofo, ke ta'ofi 'akimoutolu mei he ngaahi holi fakakakano, 'aia 'oku tau'i 'ae laumālie; ¹² Pea fai ke lelei ho'omou mo'ui 'i he 'ao 'oe kakai Senitaile: koe'uhi, 'i ha me'a 'oku nau lau'ikovi ai 'akimoutolu 'o hangē ko e kau fai kovi, ke nau mamata ki ho'omou ngaahi ngāue lelei, pea fakamālō ai ki he 'Otua 'i he 'aho 'oe 'a'ahi. ¹³ Fakavaivai 'akimoutolu ki he tu'utu'uni kotoa pē 'ae tangata koe'uhi ko e 'Eiki: pe ki he tu'i, 'aia 'oku lahi taha pe; ¹⁴ Pe ki he kau pule, 'akinautolu kuo ne fakanofa koe'uhi ke tautea 'ae kau fai kovi, ka ke fakamālō kiate kinautolu 'oku fai lelei. ¹⁵ He 'oku pehē 'ae finangalo 'oe 'Otua, ke mou fakanoa'i 'aki 'ae fai lelei 'ae fa'a launoa 'ae kakai vale: ¹⁶ 'O taau mo e tau'atāina, kae'oua na'a ma'u 'ae tau'atāina ke hangē ko e 'ufi'ufi 'oe angahala, ka mou hangē ko e kau tamaio'eiki 'ae 'Otua. ¹⁷ Faka'apa'apa ki he kakai kotoa pē. 'Ofa ki he kāinga lotu. Manavahē ki he 'Otua. Faka'apa'apa ki he tu'i. ¹⁸ 'Ae kau tamaio'eiki, mou fakavaivai ki ho'omou ngaahi 'eiki 'i he manavahē ¹⁹ He ko e me'a 'aonga eni, 'o kapau 'e kātaki 'e ha taha 'ae mamahi mo e tautea ta'etotonu, ko 'ene loto *lelei* ki he 'Otua. ²⁰ He ko e hā hono lelei, 'oka tautea 'akimoutolu 'i ho'omou fai kovi, pea 'oku mou fa'a kātaki ia? Ka 'oka mou ka mamahi'ia 'i ho'omou fai lelei, pea fa'a kātaki, 'oku lelei ia ki he 'Otua. ²¹ He ko e me'a ia kuo uiui'i 'akimoutolu ki ai: he na'e mamahi 'a Kalaisi ma'amoutolu, pea kuo ne tuku mai ha fa'ifa'itaki'anga kiate kimoutolu, ke mou topuva'e taha mo ia: ²² 'Aia na'e 'ikai ke ne fai ha angahala, pea na'e 'ikai 'ilo ha kākā 'i hono fofonga. ²³ 'Aia na'e 'ikai ke toe manuki 'i hono manukia ia; 'i he'ene mamahi, na'e 'ikai te ne fakamana; ka na'a ne tuku ia kiate ia 'oku fakamaau mā'oni'oni: ²⁴ 'Aia na'a ne fua tokotaha pe 'i hono sino 'o'ona 'etau

ngaahi hia ki he 'akau, koe'uhi 'i he 'etau tau'atāina mei he angahala, ke tau mo'ui ki he mā'oni'oni: pea ko e me'a 'i hono ngaahi ta kuo ko mou mo'ui. ²⁵ He na'a mou tatau mo e fanga sipi 'alu hēhē pe; ka kuo mou foki mai eni ki he Tauhi mo e Le'ohi 'o homou laumālie.

1 'Oku ne ako 'ae ngāue ke fefai'aki 'e he kau fefine mo honau 'unoho, 8 'O ne enginaki ai ke uoungataha mo fe'ofa'aki 'ae kakai kotoa pē, 14 Mo e fa'a kātaki 'ae fakatanga. 19 'Oku ne fakahā 'ae ngāue lelei 'a Kalaisi ki he maama motu'a.

3 KO kimoutolu 'ae kau fefine foki, mou fakavaivai ki homou 'unoho 'omoutolu; koe'uhi ka ai ha ni'ihi 'e 'ikai talangofua ki he folofola, ke liliu mai 'akinautolu foki 'e he anga 'oe mo'ui 'ae kau fefine, 'o ta'ekau 'ae folofola; ² 'I he'enu mamata ki ho'omou mo'ui angama'a *fakataha* mo e manavahē. ³ Pea ko honau teunga ke 'oua na'a 'itu'a pe, 'i he fi 'oe lou'ulu, mo e ai 'oe koula, mo e ai 'oe ngaahi kofu; ⁴ Ka *ke teunga* 'ae tangata fufū 'oe loto 'aki 'ae me'a ta'e'auha, 'aia ko e loto angavaivai mo angamalū, pea 'oku ma'ongo'onga lahi 'aupito ia 'i he 'ao 'oe 'Otua. ⁵ He na'e pehē foki 'ae teunga 'aki 'akinautolu 'e he kau fefine mā'oni'oni 'i mu'a, na'a nau falala ki he 'Otua, 'o fakavaivai 'i 'akinautolu ki honau 'unoho 'onautolu: ⁶ 'O hangē na'e talangofua 'a Sela kia 'Epalahame, 'o ne ui ia 'eiki: ko e fānau 'a'ana 'akimoutolu, lolotonga ho'omou fai lelei, mo ta'em-anavahē 'i he manavahē kovi. ⁷ Ko kimoutolu foki 'ae kau tangata, ke mou nonofo mo *kinautolu* 'o fakatatau ki he 'ilo, 'o faka'apa'apa ki he 'unoho, 'o taau mo e ipu vaivai, pea ke hangē ko e kaunga hoko mo ia ki he 'ofa fakamo'ui; pea koe'uhi ke 'oua na'a ta'ofia ho'omou ngaahi lotu. ⁸ Pea ko hono faka'osi, ke mou uoungataha pe, pea femanava'ofa'aki kiate kimoutolu, mou 'ofa fakakāinga, mou loto ongongofua, pea angalelei: ⁹ 'O 'ikai totongi 'ae kovi 'aki 'ae kovi, pe ko e lea kovi 'aki 'ae lea kovi: kae kehe ke tāpuaki; he 'oku mou 'ilo kuo ui 'akimoutolu ki ai, koe'uhi ke mou ma'u 'ae tāpuaki. ¹⁰ He ko ia, "'Oku loto ke 'ofa ki he mo'ui, pea ke mamata ki he ngaahi 'aho lelei, ke ta'ofi 'e ia hono 'elelo mei he kovi, mo hono loungutu ke 'oua na'a lea 'aki 'ae kākā: ¹¹ Ke afe ia mei he kovi, kae fai lelei ke kumi 'e ia 'ae melino, pea tuli ki ai. ¹² He 'oku 'i he kakai mā'oni'oni 'ae fofonga 'oe 'Eiki, pea 'oku ongo kiate ia 'enu ngaahi lotu: ka 'oku houhau 'ae fofonga 'oe 'Eiki kiate kinautolu 'oku fai kovi." ¹³ Pea ko hai ia te ne fai ha kovi kiate kimoutolu, 'o kamou ka fa'ifa'itaki kiate kinautolu 'oku lelei? ¹⁴ Pea kapau 'e mamahi 'akimoutolu koe'uhi ko e mā'oni'oni, 'oku mou monū'ia: pea 'oua 'e manavahē ki he'enu fakamanavahē, pea 'oua 'e puputu'u; ¹⁵ Kae faka'apa'apa ki he 'Eiki ko e 'Otua 'i homou loto: pea mou nofo teu pe ke talia 'i he angavaivai mo e manavahē 'ae tangata kotoa pē 'e 'ekea 'akimoutolu ki hono 'uhinga 'oe 'amanaki lelei 'oku 'iate kimoutolu: ¹⁶ 'O ma'u 'ae 'atamai lelei; koe'uhi, 'i he'enu lau'ikovi 'a lohiaki'ia ho'omou mo'ui lelei 'ia Kalaisi. ¹⁷ He 'oku lelei lahi, 'o kapau ko e finangalo 'oe 'Otua ke pehē, ke mou mamahi'ia koe'uhi ko e fai lelei, kae'oua 'i he fai kovi ¹⁸ He na'e mamahi foki 'o tu'o taha

pe 'a Kalaisi koe'uhi ko e ngaahi angahala, ko e angatonu mā 'ae ta'eangatonu, koe'uhi ke ne 'omi 'akitautolu ki he 'Otua, kuo fakapoongi ia 'i he sino, kae fakaake 'e he Laumālie: ¹⁹ 'Aia na'e 'alu ai ia 'o ne malanga ki he ngaahi laumālie 'oku 'i he fale fakapōpula; ²⁰ 'Akinautolu na'e talangata'a 'i mu'a 'i he tatali mo e fa'a kātaki 'ae 'Otua 'i he ngaahi 'aho 'o Noa, lolotonga 'ae teuteu 'ae vaka, 'aia na'e fakamo'ui ai 'a e tokosī'i i he vai, ko e toko valu pē. ²¹ Pea ko hono tatau mo'oni, 'aia ko e papitaiso, 'oku ne fakamo'ui eni 'akitautolu, ('ikai ko e si'aki 'oe 'uli 'oe kakano, ka ko e fakamo'oni 'oe 'atamai lelei ki he 'Otua,) 'i he toetu'u 'a Sisu Kalaisi: ²² 'Aia kuo 'alu ki loto langi, pea 'oku ne 'i he nima to'omata'u 'oe 'Otua; kuo fakamo'ulaloa kiate ia 'ae kau 'āngelo mo e ngaahi pule mo e ngaahi mālohi.

1 'Oku ne enginaki ke nau mavahe mo e angahala 'o hangē pe ko Kalaisi, pea ke 'āsili ia ko 'enau 'ilo 'oku ofi 'ae iku'anga: 12 Pea 'oku ne fakafiemālie'i 'akinautolu 'i he ngaahi fakatanga.

4 PEA ko e me'a 'i he mamahi 'a Kalaisi 'i he sino koe'uhi ko kitautolu, ke teuteu 'akimoutolu foki 'a-ki 'ae loto pe ko ia: he ko ia kuo mamahi 'i he sino, kuo tuku 'e ia 'ae angahala; ² Koe'uhi ke 'oua na'a mo'ui ia 'i hono toe 'oe ngaahi 'aho 'i he sino ki he holi 'oe tangata, ka ki he finangalo 'oe 'Otua. ³ He kuo lahi kiate kitautolu 'ae kuonga kuo hili ange 'o 'etau mo'ui ke fai ai 'ae loto 'oe kakai Senitaile, 'aia na'a tau 'a'eva ai 'i he anga fakalielia, mo e ngaahi holi kovi, mo e inu lahi 'i he uaine, 'i he ngaahi katoanga kai, mo e ngaahi katoanga inu uaine, mo e fakalielia 'oe tauhi tamapua: ⁴ 'Aia 'oku nau ofo 'i he 'ikai te mou *kei* felele'i ki he maveuveu lahi faufau ko ia, 'onau lau'ikovi 'akimoutolu: ⁵ 'Akinautolu 'e fakamatala kiate ia 'oku teu ke ne fakamaau'i 'ae mo'ui mo e mate. ⁶ He ko e me'a ko eni na'e malanga'aki ai 'ae ongoongolelei kiate kinautolu foki kuo mate, koe'uhi ke fakamaau 'akinautolu 'i he kakano, 'o fakatatau ki he tangata, kae mo'ui 'o fakatatau ki he 'Otua 'i he laumālie. ⁷ Ka kuo ofi 'ae ngata'anga 'oe me'a kotoa pē: ko ia mou fai fakapotopoto, mo le'o ke lotu. ⁸ Pea sino 'oe me'a ke mou ma'u 'ae 'ofa vela 'iate kimoutolu: he 'oku 'ufi'ufi 'e he 'ofa 'ae ngaahi angahala lahi ⁹ Pea fai 'ae fefoaki'aki 'ekimoutolu kiate kimoutolu 'o ta'elāunga. ¹⁰ Pea hangē kuo ma'u taki taha 'ae foaki, ke pehē hono fengāue'aki ia 'iate kimoutolu, 'o taau mo e kau tauhi lelei 'oe 'ofa lahi 'ae 'Otua. ¹¹ Kapau 'oku lea 'e ha taha, ke fakatatau ia mo e folofola 'ae 'Otua; kapau 'oku tauhi 'e ha taha, ke tatau ia mo e mafai ko ia 'oku foaki 'e he 'Otua: koe'uhi ke ongoongolelei 'ae 'Otua 'i he me'a kotoa pē 'ia Sisu Kalaisi, ke 'iate ia 'ae fakafeta'i mo e pule 'o ta'engata pea ta'engata. 'Emeni. ¹² 'E kāinga, 'oua te mou ofo 'i he 'ahī'ahi vela 'aia 'e 'ahī'ahi 'aki 'akimoutolu, 'o hangē kuo hoko ha me'a fo'ou kiate kimoutolu: ¹³ Kae fiefia, ko e me'a 'i ho'omou kau 'i he ngaahi mamahi 'a Kalaisi; koe'uhi 'oka fakahā mai hono nāunau, te mou fiefia foki 'aki 'ae fiefia lahi 'aupi-to. ¹⁴ Kapau 'oku manukia 'akimoutolu koe'uhi ko e

huafa 'o Kalaisi, 'oku mou monū'ia; he 'oku nofo kiate kimoutolu 'ae Laumālie 'oe ongoongolelei mo e 'Otua: 'oku lau'ikovi ia 'ekinautolu, kae ongoongolelei ia 'iate kimoutolu. ¹⁵ Kae'oua na'a 'iloange 'oku tautea hamou taha koe'uhi ko e fakapō, pe ko e kaiha'a, pe ko e fai kovi, pe koe'uhi ko e kaunoa 'i he me'a 'ae kakai kehe. ¹⁶ Ka 'oka *tautea ha taha* koe'uhi ko 'ene anga fakakalisitiane, ke 'oua na'a mā ai ia; kae tuku mu'a 'ae fakaongoongolelei ki he 'Otua koe'uhi ko ia. ¹⁷ He ko e kuonga eni ke fuofua fai 'ae tautea ki he fale 'oe 'Otua: pea ka kamata kiate kitautolu, pea 'e fēfē 'ae ngata'anga 'okinautolu 'oku 'ikai talangofua ki he ongoongolelei 'oe 'Otua? ¹⁸ "Pea kapau kuo meime'i 'ikai hao 'ae mā'oni'oni, 'e hā ki fē 'ae ta'elotu mo e angahala?" ¹⁹ Ko ia ke 'ilonga 'akinautolu 'oku mamahi 'o taau mo e finangalo 'oe 'Otua, ke tupupu honau laumālie 'i he fai lelei, 'o hangē ki he Tupu'i 'Otua 'oku fai angatonu.

1 'Oku ne enginaki ki he mātu'a ke tauhi 'ae fanga sipi, 5 Ke talangofua 'ae talavou, 8 Ke fakapotopoto kotoa pē, mo e le'o, mo tu'uma'u 'i he tui: 9 Ke teke'i 'ae fili fakapō ko e tēvolo.

5 KO au ko e motu'a, pea ko e fakamo'oni ki he ngaahi mamahi 'a Kalaisi, pea teu kau foki 'i he nāunau 'e fakahā, 'oku ou enginaki atu ki he kau mātu'a 'oku 'iate kimoutolu: ² Fafanga 'ae fanga sipi 'ae 'Otua 'oku 'iate kimoutolu, 'o le'ohi ia, 'ikai 'i he fakapāpākū, ka 'i he loto fiefa'i pe; 'ikai koe'uhi ko e koloa 'uli, kae 'i he loto manavakavakava; ³ Pea 'ikai hangē ko e kau pule ki he nofo'anga, ka ko e fa'ifa'itaki'anga ki he fanga sipi. ⁴ Pea ka hā mai 'ae Tauhi lahi, 'e ma'u ai 'ekimoutolu 'ae pale 'oe nāunau 'e 'ikai mae. ⁵ Pea ko kimoutolu foki, ko e kau talavou, fakavaivai'i 'akimoutolu ki he mātu'a. 'Io, ke fefaka'ai'ai'aki 'akimoutolu kotoa pē kiate kimoutolu, pea kofu'aki 'ae angavaivai: "He 'oku teke'i 'e he 'Otua 'ae fiela'i, ka 'oku ne foaki 'ae 'alo'ofa ki he angavaivai." ⁶ Ko ia ke fakavaivai 'akimoutolu 'i he lalo nima māfimafi 'oe 'Otua, ka ne hakeaki'i 'akimoutolu 'i he 'aho totonu: ⁷ 'O tuku ho'omou tokanga kotoa pē kiate ia; he 'oku ne kau kiate kimoutolu. ⁸ Le'o, pea fa'a vakai; koe'uhi ko homou fili ko e tēvolo, 'oku 'alu fano, 'o hangē ha laione ngungulu, 'o ne kumi pe ko hai ne fa'apuku hake: ⁹ 'Aia mou teke'i atu 'o mālohi 'i he tui, 'o 'ilo ko e ngaahi mamahi pehē 'oku kātaki 'e homou kāinga 'oku 'i māmani. ¹⁰ Ka ko e 'Otua 'oe 'alo'ofa kotoa pē, kuo ne uiui'i 'akitautolu ki hono nāunau ta'engata 'ia Kalaisi Sisu, 'oka hili ho'omou kātaki si'i pe, ke fakahaohaoa, mo fakatu'uma'u, mo fakamālohi, mo fokotu'uma'u 'akimoutolu. ¹¹ Ke 'iate ia 'ae ongoongolelei mo e pule 'o ta'engata pea ta'engata. 'Emeni. ¹² Kuo u tohi si'i kiate kimoutolu 'ia Silivenusi, 'aia ('oku ou pehē) ko e kāinga angatonu, ke enginaki mo fakahā ko e 'alo'ofa mo'oni eni 'ae 'Otua, 'aia 'oku mou tu'u ai. ¹³ Ko e *siasi* 'oku 'i Papilone, kuo fili fakataha mo kimoutolu, 'oku 'ofa atu kiate kimoutolu; pea 'oku pehē mo Ma'ake ko hoku foha. ¹⁴ Mou fetoutou 'uma'aki 'ae fekita 'oe 'ofa. Ke 'iate kimoutolu kotoa pē 'oku 'ia Kalaisi Sisu 'ae melino. 'Emeni.

Vahe

2 Pita

'A

Vahe

1 'Oku fai 'e Pita ke fakatu'uma'u 'akinautolu 'i he 'amanaki lelei ki he tupulaki 'oe ngaahi foaki lelei 'ae 'Otua, 5 'Oku ne enginaki ke nau fakamo'oni'i honau ui 'aki 'ae tui mo e ngaahi ngāue lelei: 12 'A-ia 'oku ne tokanga lahi ke fakamanatu 'akinautolu ki ai, he kuo ofi 'ene pekia 'a'ana: 16 Pea ne ako ke nau tu'uma'u 'i he tui kia Kalaisi, ko e 'Alo mo'oni 'oe 'Otua, ko e fakamo'oni ki ai 'ae kau 'aposestolo, mo e Tamai, mo e kau palōfita.

1 KO AU SAIMONE PITA, ko e tamaio'eiki mo e 'a-
posetolo 'o Sisu Kalaisi, kiate kinautolu kuo lava'i
mo kinautolu 'ae tui mahu'inga ko ia 'i he mā'oni'oni 'o
hotau 'Otua mo e Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi: ² Ke
tupulekina kiate kimoutolu 'ae 'alo'ofa mo e monū'ia 'i
he 'ilo 'oe 'Otua, pea mo Sisu ko hotau 'Eiki, ³ 'O
fakatatau ki he foaki kiate kitautolu 'e he'ene mālohi
faka'otua 'ae ngaahi me'a kotoa pē ki he mo'ui mo e
angafaka'otua, 'i he 'ilo kiate ia kuo ne uiui'i 'akitautolu
ki he hake'aki mo e mā'oni'oni: ⁴ 'Aia kuo foaki ai kiate
kitautolu 'ae ngaahi tala'ofa 'oku lahi 'aupito mo
mahu'inga: koe'uhi ke mou kau ai 'i he anga 'ae 'Otua,
'i ho'omou hao mei he kovi 'oku 'i māmani 'i he holi
kovi. ⁵ Pea koe'uhi ko ia, ke mou mātu'aki fai lahi, 'o ta-
ki hake ho'omou tui ki he lototo'a; pea ki he lototo'a 'ae
'ilo; ⁶ Pea ki he 'ilo 'ae fa'a ta'ofi; pea ki he fa'a ta'ofi 'ae
fa'a kātaki; pea ki he fa'a kātaki 'ae angafaka'otua;
⁷ Pea ki he angafaka'otua 'ae angalelei fakakāinga; pea
ki he angalelei fakakāinga 'ae 'ofa. ⁸ He kapau 'oku no-
fo'ia 'akimoutolu 'e he ngaahi me'a ni, mo tupulekina,
'e 'ikai ai te mou fakapikopiko pe ta'efua 'i he 'ilo ki ho-
tau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. ⁹ Ka ko ia 'oku masiva 'i he
ngaahi me'a ni 'oku kui ia, pea 'oku 'ikai fa'a mamata
mama'o atu, pea kuo ngalo 'iate ia hono fakama'a mei
he'ene mu'aki angahala. ¹⁰ Ko ia, 'e kāinga, ke 'āsili ai
ho'omou fai feinga ke fakatu'uma'u homou ui mo ho-
mou fili: he kapau te mou fai 'ae ngaahi me'a ni, 'e 'ikai
'aupito te mou hinga: ¹¹ He ko ia 'e tuku ai kiate ki-
moutolu 'o lahi 'aupito 'ae hū'anga ki he pule'anga
ta'engata 'o hotau 'Eiki mo e Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi.
¹² Ko ia 'e 'ikai tuku 'eku fakamanatu'i ma'uaipē 'aki-
moutolu 'i he ngaahi me'a ni, ka 'oku mou 'ilo'i ia, pea
'oku mou tu'uma'u 'i he mo'oni ni. ¹³ Ka 'oku ou pehē,
'oku totonu, 'i he'eku kei 'i he fale fehikitaki ni, ke lan-
gaki mo fakamanatu'i 'akimoutolu; ¹⁴ I he'eku 'ilo, 'e
toe si'i pea te u tukuange hoku fale fehikitaki, 'o hangē
ko e fakahā mai kiate au 'e hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi.

¹⁵ Ka te u fai tōtōaki, koe'uhi, ka hili 'eku mate, kemou
fa'a manatu ma'uaipē ki he ngaahi me'a ni. ¹⁶ He na'e
'ikai temau angimui ki he ngaahi talatupu'a na'e
fakatupu 'e he poto fakakākā, 'i he 'emau faka'ilo kiate
kimoutolu 'ae mālohi mo e hoko mai 'a hotau 'Eiki ko
Sisu Kalaisi, ka ko e kau mamata 'akinautolu ki hono
nāunau. ¹⁷ He na'e ma'u 'e ia 'ae ongoongolelei mo e
nāunau mei he 'Otua ko e Tamai, 'i he hoko mai kiate
ia 'ae le'o ko ia mei he nāunau lelei lahi 'aupito, "Ko
hoku 'Alo 'ofa'anga eni, 'aia 'oku ou fiemālie lahi ai."

¹⁸ Pea ko e le'o ni na'e ha'u mei he langi na'a mau on-
go'i, 'i he'emau fakataha mo ia 'i he mo'unga tapu.

¹⁹ Pea 'oku tau ma'u foki 'ae lea mo'oni lahi 'oe kikite;
'aia ko ho'omou fai lelei 'a ho'omou tokanga ki ai, 'o
hangē ha maama 'oku ulu 'i he potu fakapo'uli,
koe'oua ke mafoa 'ae ata, pea hopo hake 'ae fetu'u'aho
'i homou loto: ²⁰ 'O tomu'a 'ilo 'a eni, 'oku 'ikai ha kikite
'i he tohitapu 'oku tupu meiate ia pe 'a hono 'uhinga.
²¹ He ko e kikite 'i mu'a na'e 'ikai tupu mei he fa'iteliha
'ae tangata: ka na'e lea 'ae kau tangata mā'oni'oni 'oe
'Otua 'i hono ue'i 'akinautolu 'e he Laumālie Mā'oni'oni.

*1 'Oku ne tomu'a tala 'ae ha'u 'ae kau akonaki
kākā, 'o ne fakahā 'enu angakovi mo 'enu
tautea, pea mo kinautolu 'oku muimui ki ai: 7 'Aia
'e fakahaofi mei ai 'ae mā'oni'oni, 'o hangē ko Lote
mei Sotoma: 10 Pea ne fakamatala lahi 'ae ngaahi
anga 'oe kau kākā lea kovi mo lohiaki'i, koe'uhi ke
tau fakamama'o mei ai.*

2 KA na'e ai foki 'ae kau palōfita loi 'i he kakai, 'o
hangē 'e 'iate kimoutolu 'ae kau akonaki loi, 'akin-
autolu 'e 'omi fakafufū 'ae ngaahi hē fakamala'ia, 'o
fakafisi'i 'ae 'Eiki na'a ne fakatau'akinautolu, 'o 'omi ai
kiate kinautolu 'ae faka'auha fakato'oto'o. ² Pea 'e
muimui 'ae tokolahi ki honau hala fakamala'ia; pea ko
e me'a 'iate kinautolu 'e lau'ikovi'i ai 'ae hala 'oe mo'oni.
³ Pea ko e me'a 'i he manumanu tenau me'a fakatau'a-
ki 'akimoutolu 'i he ngaahi lea kākā: ko honau tautea
kuo tala fuoloa 'oku 'ikai fakatuai, pea ko 'enu mala'ia
'oku 'ikai tulemohe. ⁴ He kapau na'e 'ikai mamae 'ae 'O-
tua ki he kau 'āngelo na'e angahala, ka na'e lī hifo 'ak-
inautolu ki heli, 'o tuku ki he ngaahi ha'iha'i 'oe
fakapo'uli, ke tatali ki he fakamaau; ⁵ Pea na'e 'ikai te
ne mamae ki he maama motu'a, ka na'e fakamo'ui 'a
Noa, 'aia na'a ne malanga'aki 'ae mā'oni'oni, mo e toko
fitu, 'o ne 'omi 'ae lōmaki ki he maama 'oe kakai anga-
hala; ⁶ 'O ne tuku 'ae ongo kolo ko Sotoma mo Komola

ki he faka'auha, 'o ne liliu ia ko e efuefu, pea ne ngaohi ia ko e faka'ilonga kiate kinautolu 'e mo'ui fai angahala ki mui; ⁷O ne fakamo'ui 'a Lote angatonu, 'aia na'e mamahi 'i he 'ulungāanga fakalielia 'ae kau angahala: ⁸(He na'e nofo 'ae tangata mā'oni'oni ko ia 'iate kinautolu, pea 'i he'ene mamata mo fanongo, na'e fakamamahi 'a hono laumālie mā'oni'oni, 'i he 'aho kotoa pē, 'aki 'enau ngaahi faianga ta'etotonu;)⁹ 'Oku 'ilo 'e he 'Eiki ke fakamo'ui 'ae kakai angafaka'otua mei he ngaahi 'ahi'ahi, pea ke tuku 'ae ta'eangatonu ki he 'aho 'oe fakamaau ke tautea: ¹⁰Ka 'e lahi kiate kinautolu 'oku 'a'eva 'o fakatatau ki he kakano 'i he holi fakalielia, pea nau manuki'i 'ae pule. Ko e kau angamālohi, mo e kau angafefeka, 'oku 'ikai te nau manavahē ke lau'ikovi 'ae kau pule. ¹¹Ka ko e kau 'āngelo, 'oku nau lahi hake 'i he mālohi mo e mafai, 'oku 'ikai te nau lau'ikovi 'akinautolu 'i he 'ao 'oe 'Eiki. ¹²Ka ko kinautolu ni 'oku fakakakano, 'o hangē ko e fanga manu ta'eloto, kuo ngaohi ke mo'ua mo faka'auha, 'oku nau lea kovi ki he ngaahi me'a 'oku 'ikai te nau 'ilo'i; pea 'e 'auha 'aupito 'akinautolu 'i he'enau kovi 'anautolu; ¹³Pea te nau ma'u 'ae totongi 'oe ta'emā'oni'oni; 'akinautolu 'oku pehē ko e me'a mālie ke fai kovi 'oku kei 'aho. Ko e ngaahi 'ila mo e ngaahi mele 'akinautolu, 'oku nau va'inga 'aki 'a honau kākaa'i lolotonga 'enau kātoanga pe mo ki-moutolu; ¹⁴Ko honau mata 'oku fonu 'i he tono fefine, pea 'oku 'ikai fa'a tuku 'ae angahala; 'oku nau tauhele 'ae kau laumālie ta'emaau: 'oku 'iate kinautolu 'ae loto kuo poto 'i he ngaahi ngāue manumanu; ko e fānau mala'ia: ¹⁵Kuo nau si'aki 'ae hala totonu, pea 'alu hēhē, 'o muimui 'i he hala 'o Pelami ko e foha 'o Posoa, 'aia na'a ne manako ki he totongi 'oe ta'emā'oni'oni: ¹⁶Ka na'e valoki ia 'i he'ene angahala 'i he lea 'ae 'asi noa 'aki 'ae le'o 'oe tangata, 'o ne ta'ofi ki he vale 'ae palōfita. ¹⁷Ko e ngaahi luo ta'eaihavai 'akinautolu ni, ko e ngaahi 'ao 'oku vilingia 'e he afā; 'akinautolu kuo tuku tolonga ki ai 'ae 'uli'uli 'oe fakapo'uli ta'engata. ¹⁸Koe'uhi 'oka nau ka lea 'aki 'ae ngaahi lea fakafuofuolahi 'oe loi, 'oku nau tauhele 'i he ngaahi holi fakakakano, mo e anga fakalielia, 'akinautolu na'e hao mo'oni meiate kinautolu 'oku mo'ui hēhē pe. ¹⁹Lolotonga 'enau faka'ilo kiate kinautolu 'ae tau'atāina, kae ta 'oku nau pōpula 'akinautolu ki he fakalielia: he ko ia kuo ikuna ai 'ae tangata ko ia kuo ne fakapōpula ai. ²⁰He kapau ko eni, kuo hili 'enau hao mei he ngaahi 'uli 'o māmani 'i he 'ilo'i 'ae 'Eiki mo e Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi, 'e toe fihitu'u ai, mo ikuna 'akinautolu, pea 'e kovi lahi 'ae ngata'anga kiate kinautolu 'i he kamata'anga. ²¹He ko e me'a 'e lelei kiate kinautolu 'oka ne 'ikai te nau 'ilo 'ae hala 'oe mā'oni'oni, ka 'i he'enau 'ilo ia, pea toe tafoki mei he fekau mā'oni'oni na'e tuku kiate kinautolu. ²²Ka kuo hoko kiate kinautolu 'o hangē ko e fakatātā mo'oni, "Kuo toe foki 'ae kulī ki he'ene lua 'a'ana;" mo e "Sinamanu na'e kaukau ki he'ene fetafokifokiaki 'i he pelepela."

1 'Oku ne fakahā totonu 'ae hā'ele mai 'a Kalaisi ki he fakamaau, telia 'ae kau manuki 'oku fakakikihi ai: 8 'Oku ne valoki'i 'ae kau lotu, ke nau fakatoma-

la ke vave, he 'oku kātaki fuoloa 'ae 'Otua. 10 'Oku ne fakahā hono 'uhinga 'oe faka'auha 'o māmani: 11 'O enginaki ke nau mā'oni'oni, he 'oku nau 'amanaki ki ai: 15 Pea ke nau 'ilo ko e kātaki 'ae 'Otua ko e me'a ke nau mo'ui ai, 'o hangē ko e tohi 'a Paula 'i he'ene ngaahi tohi.

3 'E Kāinga, 'oku ou tohi eni 'a hono ua 'oe tohi ni kiate kimoutolu, 'aia 'oku ou fai 'i ai ke langaki hake homou loto ma'a ki he fakamanatu: ²Koe'uhi ke mou manatu ki he ngaahi lea na'e lea 'aki 'i mu'a 'e he kau palōfita mā'oni'oni, pea mo e fekau 'amautolu ko e kau 'apostolo 'oe 'Eiki mo e Fakamo'ui: ³O tomu'a 'ilo eni, 'e ha'u 'ae kau manuki 'i he ngaahi 'aho ki mui, 'o 'a'eva 'i he'enau ngaahi holi kovi 'anautolu, ⁴O nau pehē, "Kofa'ā koā 'ae tala'ofa ki he'ene ha'u? He kuo talu 'ae mohe 'ae ngaahi tamai, mo e pehē ai pe 'ae me'a kotoa pē 'o hangē pe 'i hono 'uluaki fakatupu." ⁵He ko honau loto ke nau vale 'i he me'a ni, ko e me'a 'i he folofola 'ae 'Otua, na'e 'i mu'a 'ae ngaahi langi, pea tu'u mei he vai pea 'i he vai 'a māmani: ⁶'Aia na'e lōfia ai 'ae maama ko ia 'aki 'ae vai, pea 'auha ia: ⁷Ka ko e ngaahi langi mo e fonua 'oku tu'u ni, kuo fokotu'u ia 'aki 'a 'ene folofola pe ko ia, 'o fakatolonga ki he afi 'i he 'aho fakamaau mo e faka'auha 'oe kakai angahala. ⁸Ka ko eni, 'e kāinga, ke 'oua te mou ta'e'ilo ki he me'a ni 'e taha, koe'uhi ko e 'aho 'e taha 'oku tatau ki he 'Eiki mo e ta'u 'e afe, pea ko e ta'u 'e afe 'oku tatau mo e 'aho pe taha. ⁹'Oku 'ikai fakatuotuai 'e he 'Eiki ki he'ene tala'ofa, 'o hangē ko e lau 'ae ni'ihiki ko e tuotuai; ka 'oku kātaki fuoloa kiate kinautolu, 'o 'ikai finangalo ke 'auha ha tokotaha, ka koe'uhi ke hoko 'o fakatomala kotoa pē. ¹⁰Ka 'e hoko 'ae 'aho 'oe 'Eiki 'o hangē ha kaiha'a 'i he pō; 'aia 'e mole ai 'ae ngaahi langi 'i he longoa'a lahi, pea 'e vela 'o 'auha 'ae ngaahi tefito'i me'a, pea ko e fonua foki mo e ngaahi ngāue 'oku 'i ai 'e vela 'o 'osi ia. ¹¹Ko ia 'i he'ene pau pe ke 'auha 'ae ngaahi me'a ni kotoa pē, ko e hā 'ae anga 'oku taau mo kimoutolu 'i he 'ulungāanga mā'oni'oni mo e angafaka'otua; ¹²O 'amanaki mo holi atu ki he hoko mai 'oe 'aho 'oe 'Otua, 'aia 'e vela 'o 'auha ai 'ae ngaahi langi, pea 'e vai 'i he vela lahi 'ae ngaahi tefito'i me'a? ¹³Ka 'oku tau 'amanaki ki he ngaahi langi fo'ou mo e fonua fo'ou, 'aia 'oku nofo ai 'ae mā'oni'oni, 'o fakatatau ki he'ene tala'ofa. ¹⁴Ko ia, 'e kāinga, ko e me'a 'i ho'omou 'amanaki ki he ngaahi me'a pehē, mou hangahanga fai pe koe'uhi ke 'ilo 'e ia 'akimoutolu 'oku mou melino ta'eha'ila, mo ta'ehalaia. ¹⁵Pea lau 'ae kātaki fuoloa 'a hotau 'Eiki ko e fakamo'ui; 'o hangē ko e tohi kiate kimoutolu foki 'e hotau kāinga 'ofeina ko Paula, 'o fakatatau ki he poto kuo foaki kiate ia; ¹⁶Pea 'oku pehē foki 'a 'ene lea ai ki he ngaahi me'a ni 'i he'ene tohi kotoa pē; 'aia 'oku 'i ai 'ae me'a ni'ihiki 'oku 'ilongata'a, 'aia 'oku fai 'e he kau ta'epoto mo lotolotoua ke faka'uhinga kehe, 'o hangē foki ko e ngaahi tohi kehe, ka nau mala'ia ai. ¹⁷Ko ia, 'e kāinga, ko e me'a 'i ho'omou sinaki 'ilo, vakai telia na'a takiekina foki 'akimoutolu 'e he hē 'oe kakai fai kovi, pea mou hinga mei ho'omou tu'uma'u 'amoutolu. ¹⁸Kae tupulekina 'i he 'ofa, pea mo e 'ilo ki hotau 'Eiki

mo e Fakamo'ui ko Sisu Kalaisi. Ke 'iate ia ni 'ae on-
goongolelei pea ta'engata. 'Emeni.

Vahe

1 Sione

'A

Vahe

1 'Oku ne fakamatala 'a Kalaisi, 'aia 'oku tau ma'u mei ai 'ae mo'ui ta'engata, 'i he'etau feohi mo e 'Otua: 5 Pea totonu he tau mo'ui mā'oni'oni ke fakamo'oni'i hono mo'oni 'o 'etau feohi mo e fakahā 'o 'etau tui, pea ke fakamo'oni foki kuo tau ma'u 'ae fakamolemole 'a 'etau ngaahi angahala 'i he pekia 'a Kalaisi.

1 KO IA na'e 'i ai talu mei he kamata'anga, 'aia na'a mau ongo'i, pea mamata ki ai 'aki homau mata, pea mau vakai pau ki ai, pea ala ki ai homau nima, ki he folofola 'oe mo'ui; ² (He na'e fakahā 'ae mo'ui, pea na'a mau mamata, pea fakamo'oni, mo fakahā kiate kimoutolu 'ae mo'ui ta'engata ko ia, 'aia na'e 'i he Tamai, pea fakahā mai kiate kimautolu;) ³ Pea ko ia ia kuo mau mamata mo ongo'i 'oku mau fakahā kiate kimoutolu, koe'uhi ke tau feohi foki mo kimoutolu: pea ko e mo'oni ko 'emau feohi 'oku 'i he Tamai, pea mo hono 'Alo ko Sisu Kalaisi. ⁴ Pea 'oku mau tohi 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, koe'uhi ke fonu ai ho'omou fiefia. ⁵ Ko eni ia 'ae fekau na'a mau fanongo meiate ia, mo fakahā kiate kimoutolu, ko e maama 'ae 'Otua, pea 'oku 'ikai 'iate ia ha fakapo'uli si'i. ⁶ Kapau 'oku tau pehē, 'oku tau feohi mo ia, kae 'a'eva 'i he fakapo'uli, 'oku tau loi, pea 'ikai fai ki he mo'oni: ⁷ Pea ka tau ka 'a'eva 'i he maama, 'o hangē 'oku 'i he maama ia, 'oku tau feohi mo ia, pea ko e ta'ata'a 'o Sisu Kalaisi ko hono 'Alo 'oku ne fakama'a 'akitautolu mei he angahala kotoa pē ⁸ Kapau te tau pehē, 'oku 'ikai ha'atau angahala, 'oku tau kākaa'i 'akitautolu, pea 'oku 'ikai 'iate kitautolu 'ae mo'oni. ⁹ Kapau te tau vete 'etau ngaahi angahala, 'oku mo'oni mo angatonu ia ke fakamolemolea 'etau ngaahi angahala, mo fakama'a 'akitautolu mei he ta'emā'oni'oni kotoa pē. ¹⁰ Kapau te tau pehē, na'e 'ikai te tau angahala, 'oku tau lohiaki'i ia, pea 'oku 'ikai nofo'ia 'akitautolu 'e he'ene folofola.

1 'Oku ne fakafiemālie'i 'akinautolu 'i he'enua ngaahi vaivai. 3 Ko e 'ilo mo'oni 'oe 'Otua ko e fai ki he'ene ngaahi fekau, 9 Ke 'ofa ki he kāinga, 15 Pea ke 'oua na'a tau 'ofa ki māmani. 18 Ke tau vakai ki he kau fakahala: 20 'Oku hao 'ae kakai mā'oni'oni mei he'enua ngaahi kākā, ko e me'a 'i he'enua fakakukafi 'i he tui, mo e mo'ui mā'oni'oni.

2 'A 'Eku fānau 'ofeina, 'oku ou tohi 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu, ke 'oua na'a mou angahala. Pea kapau 'e angahala ha taha, 'oku ai hotau fakalelei ki he Tamai, ko Sisu Kalaisi ko e mā'oni'oni ² Pea ko e

feilaulau totongi ia 'i he'etau ngaahi angahala: pea 'ikai 'atautolu pe, ka koe'uhi ko māmani kotoa pē. ³ Pea ko eni 'oku tau 'ilo ai 'oku tau 'ilo ia, 'o kapau 'oku tau fai 'ene ngaahi fekau. ⁴ Ko ia 'oku ne pehē, 'Oku ou 'ilo ia, ka 'oku 'ikai fai 'ene ngaahi fekau, ko e loi ia, pea 'oku 'ikai 'iate ia 'ae mo'oni. ⁵ Ka ko ia 'oku ne fai ki he'ene folofola, kuo fakahaohaoa mo'oni 'iate ia 'ae 'ofa 'ae 'Otua: ko eni ia 'oku tau 'ilo ai 'oku tau 'iate ia. ⁶ Ko ia ia 'oku ne pehē, 'oku nofo ia kiate ia, 'oku totonu ke ne 'eve'eva foki 'o hangē ko 'ene 'eve'eva 'a'ana. ⁷ 'E kāinga, 'oku 'ikai te u tohi ha fekau fo'ou kiate kimoutolu, ka ko e fekau motu'a, na'a mou ma'u mei he kamata'anga. Ko e fekau motu'a ko e folofola ia, 'aia kuo mou ongo'i mei he kamata'anga. ⁸ Ko eni foki, 'oku ou tohi 'ae fekau fo'ou kiate kimoutolu, 'ae me'a ko ia 'oku mo'oni kiate ia mo kimoutolu: he kuo mole atu 'ae fakapo'uli, pea 'oku ulo ni 'ae maama mo'oni. ⁹ Ko ia 'oku ne pehē, 'oku 'i he maama ia, ka 'oku fehi'a ki hono tokoua, 'oku kei 'i he po'uli ia. ¹⁰ Ko ia 'oku 'ofa ki hono tokoua, 'oku nofo ia 'i he maama, pea 'oku 'ikai 'iate ia ha tūkia'anga. ¹¹ Ka ko ia 'oku fehi'a ki hono tokoua, 'oku 'i he po'uli ia, pea 'oku 'eve'eva 'i he po'uli, 'o 'ikai 'ilo pe 'oku ne 'alu ki fē, he kuo fakakui hono mata 'e he po'uli. ¹² 'Oku ou tohi kiate kimoutolu, 'ae fānau 'ofeina, koe'uhi kuo fakamolemolea ho'omou angahala koe'uhi ko hono huafa. ¹³ 'Oku ou tohi kiate kimoutolu, 'ae ngaahi tamai, koe'uhi kuo mou 'ilo'i ia 'oku mei he kamata'anga. 'Oku ou tohi kiate kimoutolu, 'ae kau talavou, koe'uhi kuo mou ikuna 'ae tokotaha angakovi. 'Oku ou tohi kiate kimoutolu, 'ae fānau si'i, koe'uhi kuo mou 'ilo'i 'ae Tamai. ¹⁴ Kuo u tohi kiate kimoutolu, 'ae ngaahi tamai, koe'uhi kuo mou 'ilo'i ia 'oku mei he kamata'anga. Kuo u tohi kiate kimoutolu, 'ae kau talavou, koe'uhi 'oku mou mālohi, pea 'oku nofo'ia 'akitautolu 'e he folofola 'ae 'Otua, pea kuo mou iku'i 'ae tokotaha angakovi. ¹⁵ 'Oua na'a 'ofa ki māmani, pe ki he ngaahi me'a 'i he māmani. Kapau 'oku 'ofa ha taha ki māmani, 'oku 'ikai 'iate ia 'ae 'ofa 'ae Tamai. ¹⁶ He ko e me'a kotoa pē 'oku 'i he māmani, ko e holi 'oe kakano, pea mo e holi 'oe mata, mo e laukau 'oe mo'ui, 'oku 'ikai 'oe Tamai, ka 'oku 'oe māmani ia. ¹⁷ Pea 'oku mole ange 'a māmani, pea mo e holi 'o ia: ka ko ia 'oku ne fai 'ae finangalo 'oe 'Otua, 'oku nofoma'u ia 'o ta'engata. ¹⁸ 'Ae fānau si'i, ko e kuonga fakamui eni: pea hangē ko ho'omou fanongo 'e ha'u 'ae Fili 'o Kalaisi, 'oku ai ni 'ae ngaahi fili tokolahi 'o Kalaisi: ko ia 'oku tau 'ilo ai ko e

kuonga fakamui eni, ¹⁹ Na'a nau 'alu atu meiate kitautolu, ka na'e 'ikai ke nau 'otautolu; he ka ne 'otautolu 'akinautolu, pehē, kuo nau nofoma'u mo kitautolu: ka ko e me'a ia, ke hā ai na'e 'ikai 'otautolu 'akinautolu kotoa pē. ²⁰ Ka kuo mou ma'u 'ae pani mei he tokotaha mā'oni'oni, pea 'oku mou 'ilo'i 'ae me'a kotoa pē. ²¹ Kuo 'ikai te u tohi kiate kimoutolu, koe'uhi 'oku 'ikai te mou 'ilo'i 'ae mo'oni, ka koe'uhi 'oku mou 'ilo'i ia, pea 'oku 'ikai ha loi 'e tupu 'i he mo'oni. ²² Ko hai ia 'oku loi, ka ko ia 'oku ne fakafisinga 'oku 'ikai ko e Kalaisi 'a Sisu? Ko e fili 'o Kalaisi ia, 'aia 'oku ne fakafisinga 'i he Tamai mo e 'Alo. ²³ Ko ia kotoa pē 'oku ne fakafisinga 'i he 'Alo 'oku 'ikai 'iate ia 'ae Tamai. ²⁴ Ko ia, tuku ke nofoma'u 'iate kimoutolu 'aia kuo mou fanongo mei he kamata'anga. Kapau 'e nofo'ia 'akimoutolu 'e he me'a kuo mou ongo'i mei he kamata'anga, pehē 'e nofoma'u foki 'akimoutolu 'i he 'Alo, pea mo e Tamai. ²⁵ Pea ko eni 'ae tala'ofa, 'aia kuo ne tala'ofa ai kiate kitautolu, ko e mo'ui ta'engata. ²⁶ Ko e ngaahi me'a eni kuo u tohi kiate kimoutolu, koe'uhi ko kinautolu 'oku kākaa'i 'akimoutolu. ²⁷ Ka 'oku nofo'ia 'akimoutolu 'e he pani 'oku mou ma'u meiate ia, pea 'oku 'ikai 'aonga ke akonaki'i 'akimoutolu 'e ha taha: kae hangē 'oku akonaki'i 'akimoutolu 'e he pani ko ia 'i he me'a kotoa pē, pea 'oku mo'oni ia, pea 'oku 'ikai ko e loi, 'io, 'o hangē ko 'ene akonekina 'akimoutolu, ke mou nofo pehē kiate ia. ²⁸ Pea ko eni, 'e fānau 'ofeina, mou nofo pe kiate ia; koe'uhi, 'oka hā mai ia, ketau ma'u ai 'ae mālohi, pea 'ikai mā 'i hono 'ao, 'i he'ene hā'ele mai. ²⁹ Kapau 'oku mou 'ilo 'oku mā'oni'oni ia, 'oku mou 'ilo foki, ko ia kotoa pē 'oku ne fai mā'oni'oni, kuo fanau'i ia 'iate ia.

1 'Oku fakahā 'e Sione 'ae 'ofa fakamanavahē 'ae 'Otua kiate kitautolu, 'i he'ene fānau 'aki 'akitautolu: 3 Ko ia 'oku totonu lahi ai 'etau fai ki he'ene ngaahi fekau, 11 Pea tau fe'ofa'aki kiate kitautolu.

3 VAKAI ki hono anga 'oe 'ofa kuo foaki mai 'e he Tamai kiate kitautolu, koe'uhi 'i he ui 'akitautolu ko e fānau 'ae 'Otua: ko ia 'oku 'ikai 'iloa ai 'akitautolu 'e māmani, koe'uhi na'e 'ikai ke ne 'ilo ia. ² 'E kāinga 'ofeina, ko eni ko e fānau 'ae 'Otua 'akitautolu, pea 'oku te'eki ai hā mai pe te tau hoko ko e hā: ka 'oku tau 'ilo, 'oka hā mai ia, te tau tatau pe mo ia; he te tau mamata totonu kiate ia. ³ Pea ko ia kotoa pē 'oku ne ma'u 'ae 'amanaki lelei ni 'iate ia, 'oku ne fakama'a ia, 'o hangē ko e ma'a 'a'ana. ⁴ Ko ia kotoa pē 'oku ne fai angahala, 'oku ne maumau'i foki 'ae fonon: he ko e angahala, ko e maumau 'oe fonon. ⁵ Pea 'oku mou 'ilo, na'e fakahā ia ke ne 'ave 'etau ngaahi angahala: pea 'oku 'ikai 'iate ia ha angahala. ⁶ Ko ia ia 'oku nofoma'u kiate ia, 'oku 'ikai fai angahala ia: ko ia kotoa pē 'oku fai angahala, 'oku 'ikai mamata ia kiate ia, pe 'ilo'i ia. ⁷ 'E fānau 'ofeina, ke 'oua na'a kākaa'i 'akimoutolu 'e ha taha: ko ia 'oku ne fai mā'oni'oni, ko e mā'oni'oni ia, 'o hangē ko e mā'oni'oni 'a'ana. ⁸ Ko ia 'oku ne fai angahala, 'oku 'oe tēvolo ia; he na'e angahala 'ae tēvolo talu mei he kamata'anga. Ka ko e me'a eni na'e fakahā ai 'ae 'Alo 'oe 'Otua, koe'uhi ke ne faka'auha 'ae ngaahi ngāue 'ae tēvolo. ⁹ Ko ia kotoa pē kuo fanau'i mei he 'Otua, 'oku 'ikai fai

angahala ia; he 'oku ma'u 'iate ia 'ene tenga: pea 'oku 'ikai ke fa'a angahala, koe'uhi kuo fanau'i ia mei he 'Otua. ¹⁰ Ko e me'a ni 'oku hā ai 'ae fānau 'ae 'Otua, pea mo e fānau 'ae tēvolo: ko ia kotoa pē 'oku 'ikai fai mā'oni'oni, pea mo ia 'oku 'ikai 'ofa ki hono tokoua, 'oku 'ikai 'oe 'Otua ia. ¹¹ He ko eni 'ae fekau kuo mou fanongo ki ai talu mei he kamata'anga, ke tau fe'ofa'aki kiate kitautolu. ¹² 'Ikai ke hangē ko Keini, na'e 'oe tokotaha kovi, pea na'a ne tāmata'i hono tokoua. Pea ko e hā na'a ne tāmata'i ai ia? Ka koe'uhi na'e kovi 'ene ngaahi ngāue 'a'ana, pea mā'oni'oni 'ae ngaahi ngāue 'a hono tokoua. ¹³ 'E hoku kāinga, 'oua 'e ofo, 'o kapau 'e fehi'a 'a māmani kiate kimoutolu. ¹⁴ 'Oku tau 'ilo kuo tau hao mei he mate ki he mo'ui, ko e me'a 'i he'etau 'ofa ki he kāinga. Ko ia 'oku 'ikai 'ofa ki hono tokoua, 'oku nofo pe ia 'i he mate, ¹⁵ Ko ia kotoa pē 'oku fehi'a ki hono tokoua, ko e fakapō ia: pea 'oku mou 'ilo 'oku 'ikai ha fakapō 'e 'iate ia 'ae mo'ui ta'engata. ¹⁶ Ko e me'a ni 'oku tau 'ilo ai 'ae 'ofa, koe'uhi kuo ne tuku hifo 'ene mo'ui ma'atautolu: pea totonu ai 'etau tuku hifo 'etau mo'ui koe'uhi ko e kāinga. ¹⁷ Ka ko ia 'oku ne ma'u 'ae lelei 'oe māmani, pea ne mamata ki he masiva 'a hono tokoua, kae tāpuni 'e ia 'a hono fatu meiate ia, 'oku nofo fēfē 'ae 'ofa 'ae 'Otua 'iate ia? ¹⁸ 'A 'eku fānau 'ofeina, ke 'oua na'a tau 'ofa 'i he lea, pe 'i he 'elele; ka 'i he ngāue mo e mo'oni. ¹⁹ Pea ko eni 'oku tau 'ilo ai 'oku 'oe mo'oni 'akitautolu, pea 'e fakamo'oni 'a hotau loto 'i hono 'ao. ²⁰ He kapau 'oku talatalaaki 'akitautolu 'e hotau loto, 'oku lahi 'ae 'Otua ki hotau loto, 'one 'ilo'i 'ae me'a kotoa pe. ²¹ 'E kāinga 'ofeina, kapau 'oku 'ikai talatalaaki 'akitautolu 'e hotau loto, 'oku tau ma'u 'ae mālohi ki he 'Otua. ²² Pea ko ia kotoa pē 'oku tau kolea, 'oku tau ma'u meiate ia, koe'uhi 'oku tau fai 'ene ngaahi fekau, pea fai mo e ngaahi me'a 'oku lelei 'i hono 'ao. ²³ Pea ko 'ene fekau eni, Ke tui 'akitautolu ki he huafa 'o hono 'Alo ko Sisu Kalaisi, pea tau fe'ofa'aki, 'o taau mo 'ene fekau kiate kitautolu. ²⁴ Pea ko ia 'oku ne fai 'ene ngaahi fekau, 'oku nofo ia kiate ia, pea mo ia 'iate ia. Pea ko e me'a eni 'oku tolu.

1 'Oku ne valoki ke 'oua tenau tui ki he akonaki kotoa pē 'oku polepole 'oku nau ma'u 'ae Laumālie, kae 'ahi'ahi 'aki 'akinautolu 'ae ngaahi anga 'oe lotu mo'oni, 7 Pea ne ako 'aki 'ae lea kehekehe ke tau fe'ofa'aki fakakāinga.

4 'E Kāinga 'ofeina, 'oua na'a tui ki he laumālie kotoa pē, kae 'ahi'ahi'i 'ae ngaahi laumālie, pe 'oku 'oe 'Otua 'akinautolu: koe'uhi kuo tokolahi 'ae kau palōfita loi kuo 'alu atu ki māmani. ² Ko e me'a eni 'oku mou 'ilo ai 'ae laumālie 'oe 'Otua: Ko e laumālie kotoa pē 'oku fakahā kuo ha'u 'a Sisu Kalaisi 'i he sino, 'oku 'oe 'Otua ia: ³ Pea ko e laumālie kotoa pē 'oku 'ikai fakahā kuo ha'u 'a Sisu Kalaisi 'i he sino, 'oku 'ikai 'oe 'Otua ia: pea ko eni ia 'ae Fili 'o Kalaisi, 'aia kuo mou fanongo ki ai 'e ha'u; pea 'oku lolotonga ni 'ene 'i māmani. ⁴ 'E fānau 'ofeina, kuo 'ae 'Otua 'akimoutolu, pea kuo mou ikuna 'akinautolu: he koe'uhi ko ia 'oku 'iate kimoutolu, 'oku lahi ia kiate ia 'oku 'i māmani. ⁵ 'Oku 'oe māmani 'akinautolu: ko ia 'oku nau lea ai ki mā-

mani, pea fanongo 'a māmani kiate kinautolu. ⁶ 'Oku 'oe 'Otua 'akimautilu: ko ia 'oku ne 'ilo'i 'ae 'Otua, 'e fanongo ia kiate kimautilu; pea ko ia 'oku 'ikai 'oe 'Otua, 'oku 'ikai fanongo ia kiate kimautilu. Ko e me'a eni 'oku tau 'ilo ai 'ae laumālie 'oe mo'oni, mo e laumālie 'oe hē. ⁷ 'E kāinga 'ofeina, ke tau fe'ofa'aki kiate kitautolu: he 'oku mei he 'Otua 'ae 'ofa; pea ko ia kotoa pē 'oku 'ofa, kuo fanau'i ia 'i he 'Otua, pea 'oku ne 'ilo'i 'ae 'Otua. ⁸ Ko ia 'oku 'ikai 'ofa, 'oku 'ikai 'ilo'i 'e ia 'ae 'Otua; he ko e 'Otua ko e 'ofa. ⁹ Ko eni ia na'e fakahā ai 'ae 'ofa 'ae 'Otua kiate kitautolu, koe'uhi na'e fekau 'e he 'Otua 'a hono 'Alo pe taha na'e fakatupu ki he māmani, koe'uhi ketau mo'ui 'iate ia. ¹⁰ Ko eni 'ae 'ofa, na'e 'ikai ko 'etau 'ofa ki he 'Otua, ka ko 'ene 'ofa kiate kitautolu, 'o ne fekau hono 'Alo ko e feilaulau totongi 'i he'etau angahala. ¹¹ 'E kāinga 'ofeina, kapau na'e pehē 'ae 'ofa 'ae 'Otua kiate kitautolu, 'oku totonu foki 'etau fe'ofa'aki. ¹² Kuo 'ikai ha taha 'e mamata ki he 'Otua 'i ha kuonga. Kapau 'oku tau fe'ofa'aki, 'oku nofo'ia 'akitautolu 'e he 'Otua, pea kuo fakahaohaoa'i 'ene 'ofa 'iate kitautolu. ¹³ Ko eni 'ae me'a 'oku tau 'ilo ai 'oku tau nofo 'iate ia, pea mo ia 'iate kitautolu, koe'uhi kuo ne foaki kiate kitautolu 'a hono Laumālie. ¹⁴ Pea kuo mau mamata, mo fakahā, kuo fekau 'e he Tamai 'ae 'Alo ko e Fakamo'ui ki he māmani. ¹⁵ Ko ia ia te ne fakahā ko e 'Alo 'oe 'Otua 'a Sisu, 'oku nofo 'ae 'Otua 'iate ia, pea mo ia 'i he 'Otua. ¹⁶ Pea kuo tau 'ilo'i mo tui ki he 'ofa kuo 'i he 'Otua kiate kitautolu. Ko e 'Otua ko e 'ofa; pea ko ia 'oku nofo 'i he 'ofa, 'oku nofo ia 'i he 'Otua, mo e 'Otua 'iate ia. ¹⁷ 'I he me'a ni 'oku fakahaohaoa 'ae 'ofa 'iate kitautolu, koe'uhi ke tau loto mālohi 'i he 'aho 'oe fakamaau: koe'uhi 'oku tau hangē ko ia 'i he māmani. ¹⁸ 'Oku 'ikai ha manavahē 'i he 'ofa; ka 'oku teke'i atu 'ae manavahē 'e he 'ofa haohaoa: he 'oku 'i he manavahē 'ae mamahi. Ko ia ia 'oku manavahē, 'oku te'eki ke fakahaohaoa ia 'i he 'ofa. ¹⁹ 'Oku tau 'ofa kiate ia, koe'uhi ko 'ene tomu'a 'ofa mai kiate kitautolu. ²⁰ Kapau 'e pehē 'e ha taha, 'Oku ou 'ofa ki he 'Otua, ka 'oku fehi'a ki hono tokoua, ko e loi ia: he ko ia 'oku 'ikai 'ofa ki hono tokoua kuo ne mamata ki ai, 'e fēfē 'ene 'ofa ki he 'Otua na'e 'ikai te ne mamata ki ai? ²¹ Pea ko e fekau ni 'oku tau ma'u meiate ia, Ko ia ia 'oku 'ofa ki he 'Otua, ke 'ofa foki ia ki hono tokoua.

1 Ko ia 'oku 'ofa ki he 'Otua, 'oku 'ofa foki ia ki he'ene fānau, pea ne fai 'ene ngaahi fekau: 3 'Oku ma'ama'a 'ae ngaahi fekau ki he kakai mā'oni'oni, kae 'ikai fakamamahi. 9 Ko e 'Alo 'oe 'Otua 'a Sisu, 'oku ne fa'a fakamo'ui 'akitautolu, 15 Pea ke ongo'i 'etau ngaahi lotu, 'aia 'oku tau lotua ai 'akitautolu, pea mo e kakai kehe.

5 KO IA ia 'oku tui ko e Kalaisi 'a Sisu, kuo fanau'i ia 'i he 'Otua: pea ko ia fulipē 'oku 'ofa kiate ia 'oku ne fakatupu, 'oku 'ofa foki ia kiate ia kuo tupu meiate ia. ² Ko eni 'oku tau 'ilo ai 'oku tau 'ofa ki he fānau 'ae

'Otua, 'i he'etau 'ofa ki he 'Otua, mo e fai ki he'ene ngaahi fekau. ³ He ko eni 'ae 'ofa ki he 'Otua, ko e tau fai ki he'ene ngaahi fekau: pea 'oku 'ikai fakamamahi 'a 'ene ngaahi fekau. ⁴ He ko ia kotoa pē kuo fanau'i 'i he 'Otua, 'oku ne ikuna 'a māmani: pea ko eni 'ae mālohi 'oku ne ikuna 'aki 'a māmani, ko 'etau tui. ⁵ Ko hai ia 'oku ne ikuna 'a māmani, ka ko ia 'oku tui ko e 'Alo 'oe 'Otua 'a Sisu? ⁶ Ko eni ia na'e ha'u 'i he vai mo e toto, 'a Sisu Kalaisi; 'ikai 'i he vai pe, kae 'i he vai mo e toto. Pea 'oku fakamo'oni 'e he Laumālie, he 'oku mo'oni 'ae Laumālie. ⁷ He 'oku ai 'ae toko tolu 'i he langi 'oku fakamo'oni, ko e Tamai, mo e Folofola, pea mo e Laumālie Mā'oni'oni: pea 'oku taha pe 'ae toko tolu ni ⁸ Pea 'oku ai 'ae toko 'i māmani 'oku fakamo'oni, ko e Laumālie, mo e vai, pea mo e toto: pea 'oku kau fakataha 'ae tolu ni. ⁹ Kapau 'oku tau tali 'ae fakamo'oni 'oe tangata, 'oku lahi hake 'ae fakamo'oni 'oe 'Otua: he ko eni 'ae fakamo'oni 'oe 'Otua 'aia kuo ne fakahā ki hono 'Alo. ¹⁰ Ko ia 'oku tui ki he 'Alo 'oe 'Otua, 'oku 'iate ia pe 'ae fakamo'oni: ko ia 'oku 'ikai ke tui ki he 'Otua, 'oku ne lohiaki'i ia; koe'uhi 'oku 'ikai ke tui ia ki he fakamo'oni 'aia kuo fakahā 'e he 'Otua ki hono 'Alo. ¹¹ Pea ko eni 'ae fakamo'oni, kuo foaki 'e he 'Otua 'ae mo'ui ta'engata kiate kitautolu, pea ko e mo'ui ni 'oku 'i hono 'Alo. ¹² Ko ia 'oku ne ma'u 'ae 'Alo, 'oku ne ma'u mo e mo'ui; pea ko ia 'oku 'ikai te ne ma'u 'ae 'Alo 'oe 'Otua, 'oku 'ikai te ne ma'u 'ae mo'ui. ¹³ Kuo u tohi 'ae ngaahi me'a ni kiate kimoutolu 'oku tui ki he huafa 'oe 'Alo 'oe 'Otua, koe'uhi ke mou 'ilo 'oku 'amoutolu 'ae mo'ui ta'engata, pea ke mou tui ki he huafa 'oe 'Alo 'oe 'Otua. ¹⁴ Pea ko eni 'ae mālohi 'aia 'oku tau ma'u kiate ia, koe'uhi, katau ka kole ha me'a 'o fakatatau ki hono finangalo, 'oku ne ongo'i 'akitautolu: ¹⁵ Pea kapau 'oku tau 'ilo 'oku ne ongo'i 'akitautolu, ko ia kotoa pē 'oku tau kolea, 'oku tau 'ilo 'oku tau ma'u 'ae ngaahi kole na'a tau holi ai kiate ia. ¹⁶ Kapau 'e mamata 'e ha taha ki he fai 'e hono tokoua ha angahala 'oku 'ikai ki he mate, pea 'e kole ia, pea te ne foaki 'ae mo'ui kiate ia ¹⁷ Ko e ta'emā'oni'oni kotoa pē ko e angahala ia: pea 'oku 'i ai 'ae angahala 'oku 'ikai ki he mate. ¹⁸ 'Oku tau 'ilo, ko ia kotoa pē kuo fanau'i 'i he 'Otua, 'oku 'ikai angahala ia; ka ko ia kuo fanau'i 'i he 'Otua 'oku ne ta'ofi ia 'e ia, pea 'oku 'ikai alasi ia 'e he tokotaha kovi ko ia. ¹⁹ 'Oku tau 'ilo 'oku 'ae 'Otua 'akitautolu, ka 'oku tokoto 'a māmani kotoa pē 'i he tokotaha kovi. ²⁰ Pea 'oku tau 'ilo kuo ha'u 'ae 'Alo 'oe 'Otua, pea kuo ne foaki 'ae 'ilo kiate kitautolu, ketau 'ilo'i ia 'aia 'oku mo'oni, pea 'oku tau 'iate ia 'oku mo'oni, 'i hono 'Alo ko Sisu Kalaisi. Ko eni 'ae 'Otua mo'oni, mo e mo'ui ta'engata. ²¹ 'Ae fānau 'ofeina, ta'ofi 'akimoutolu mei he ngaahi tamapua. 'E-meni.

Vahe

2 Sione

'A

Vahe

1 'Oku ne enginaki 'ae fine'eiki 'e taha, mo 'ene fānau, ke fakakukafi 'i he 'ofa mo e tui fakalotu, 8 Tolia na'a mole 'iate kinautolu 'ae totongi 'o 'enau tomu'a ngāue lelei: 10 Pea ke 'oua na'a kau ki he kau fakahala ko ia, 'oku 'ikai ke nau 'alu mo e akonaki mo'oni 'ia Sisu Kalaisi.

1 KO E motu'a ki he fine'eiki kuo fili mo 'ene fānau, 'oku ou 'ofa mo'oni ki ai; pea 'oku 'ikai ko au pe, ka ko kinautolu kotoa pē foki kuo 'ilo'i 'ae mo'oni;
² Koe'uhi pe ko e mo'oni, 'aia 'oku nofo'ia 'akitautolu, pea 'e 'iate kinautolu ia 'o ta'engata: ³ Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa, mo e 'ofa mata'ata'atā pe, mo e melino, mei he 'Otua ko e Tamai, pea mei he 'Eiki ko Sisu Kalaisi, ko e 'Alo 'oe Tamai, 'i he mo'oni mo e 'ofa. ⁴ Ne u fiefia lahi 'i he'eku 'ilo'i 'ae ni'ihi 'i ho'o fānau 'oku 'a'e-va 'i he mo'oni, 'o hangē ko e fekau na'a tau ma'u mei he Tamai. ⁵ Pea ko eni, 'oku ou kole atu kiate koe, 'e fine'eiki, kae 'ikai hangē ko ha'aku tohi ha fekau fo'ou kiate koe, ka ko ia kuo tau ma'u mei he kamata'anga, ke tau fe'ofa'aki kiate kinautolu. ⁶ Pea ko e 'ofa eni, koe'uhi ke tau 'a'eva 'i he'ene ngaahi fekau. Ko eni 'ae

fekau, Koe'uhi, ke hangē ko ia kuo mou fanongo ki ai mei he kamata'anga, ke mou 'a'eva 'i ai. ⁷ He kuo 'alu atu 'ae kau kākā tokolahi ki māmani, 'oku 'ikai ke nau fakahā kuo ha'u 'i he sino 'a Sisu Kalaisi. Ko e kākā eni mo e fili 'o Kalaisi. ⁸ Vakai pe kiate kimoutolu, ke 'oua na'a mole 'iate kinautolu 'ae ngaahi me'a kuo tau lava'i, ka koe'uhi ketau ma'u 'ae totongi haohaoa. ⁹ Ko ia ia 'oku fai hala, pea 'ikai nofoma'u 'i he akonaki 'a Kalaisi, 'oku 'ikai ma'u 'e ia 'ae 'Otua. Ko ia ia 'oku nofo 'i he akonaki 'a Kalaisi, 'oku ma'u 'e ia fakatou'osi 'ae Tamai pea mo e 'Alo. ¹⁰ Kapau 'e 'alu atu ha taha kiate kimoutolu, kae 'ikai 'omi 'ae akonaki ko eni, 'oua na'a tali ia ki homou fale, pea 'oua na'a tokoni ki ai: ¹¹ He ko ia 'oku tokoni ki ai 'oku kau ia 'i he'ene ngaahi ngāue kovi. ¹² Kuo lahi 'ae me'a ke u tohi atu kiate kimoutolu, ka 'e 'ikai te u fai ia 'i he pepa mo e vaitohi: ka 'oku ou 'amanaki ke u 'alu atu kiate kimoutolu, pea tau alea 'o femamata'aki, koe'uhi ke fonu 'etau fiefia. ¹³ Ko e fānau 'a ho tokoua kuo fili, 'oku nau 'ofa kiate koe. 'Emeni.

Vahe

3 Sione

'A

Vahe

1 'Oku ne fakaongolelei 'a Keio koe'uhi ko 'ene anga fakalotu mo'oni, 5 Mo 'ene 'ofa 7 ki he kau malanga mo'oni: 9 'Oku ne lāunga 'i he anga ta'e'ofa 'a Taiotifi ko e fielahī, 11 'Aia ke 'oua 'aupito na'a fa'ifa'itaki ki ai: 12 Pea ne fakamo'oni ki he ongoongolelei 'a Temetelio.

1 KO E motu'a ki he 'ofeina ko Keio, 'aia 'oku ou 'ofa mo'oni ki ai; 2 'E 'ofeina, ko e fungani 'i he me'a 'oku ou kolea, ke ke monū'ia, mo mo'ui mālōlō, 'o hangē pe ko e monū'ia 'o ho laumālie. 3 He ne u fiefia lahi, 'i he ha'u 'ae kāinga, 'o fakamo'oni ki he mo'oni 'oku 'iate koe, 'o hangē ko ho'o 'eve'eva 'i he mo'oni. 4 'Oku 'ikai ha'aku fiefia 'e lahi hake, ka ko 'eku fanongo 'oku 'a'eva 'eku fānau 'i he mo'oni. 5 'E 'ofeina, 'oku ke fai angatotonu pe 'aia 'oku ke fai ki he ngaahi kāinga, mo e kakai muli; 6 Pea kuo nau fakamo'oni 'i he 'ao 'oe siasi ki ho'o 'ofa: pea kapau te ke moimoi'i 'akinautolu 'i he'enau fononga 'o taau mo e 'Otua, ko ho'o fai lelei ia: 7 He na'e 'alu atu 'akinautolu koe'uhi ko hono huafa, 'o 'ikai ma'u ha me'a mei he kakai Senitaile. 8 Ko ia 'oku totonu ai 'etau talia 'ae kakai pehē, ke tau hoko ko e

kau tokoni ki he mo'oni. 9 Ne u tohi ki he siasi: ka ko Taiotifi 'oku manako ke lahi hake 'iate kinautolu, 'oku 'ikai te ne tali 'akinautolu. 10 Ko ia, kapau te u 'alu atu, te u manatu ki he'ene ngaahi ngāue 'oku ne fai, 'a 'ene palau kiate kinautolu 'i he ngaahi lea kovi: pea 'i he'ene ta'efiu ai, 'oku 'ikai te ne tali 'e ia 'ae kāinga, pea 'oku ne ta'ofi kiate kinautolu na'e loto ki ai, 'o ne kapusi 'akinautolu mei he siasi. 11 'E 'ofeina, 'oua na'a angimui ki ha kovi, ka ko ia pe 'oku lelei. Ko ia 'oku ne fai lelei, 'oku 'oe 'Otua ia: ka ko ia 'oku ne fai kovi, kuo 'ikai mamata ia ki he 'Otua, 12 'Oku ongoongolelei 'a Temetelio 'i he kakai kotoa pē, pea 'i he mo'oni foki: 'io, pea 'oku mau fakamo'oni foki; pea 'oku mou 'ilo 'oku mo'oni 'e-mau fakamo'oni. 13 Kuo lahi 'ae me'a ke u tohi atu ai, ka 'oku 'ikai teu loto ke tohi kiate koe 'aki 'ae vaitohi mo e peni: 14 Ka 'oku ou 'amanaki 'e vave 'eku mamata kiate koe, pea te ta alea 'o femamata'aki. Ke 'iate koe 'ae fiemālie. 'Oku 'ofa atu 'ae kāinga kiate koe. Tala 'ae 'ofa ki he kāinga, 'o hua'aki honau hingoa.

Vahe

Siute

'A

Vahe

1 'Oku ne enginaki 'akinautolu ke tu'uma'u 'i he fai 'oe lotu mo'oni. 4 Kuo fetolofi 'ae kau akonaki kākā ke fakahala'i 'akinautolu: kuo 'ai 'ae tautea fakaili-fia kiate kinautolu 'oku 'anautolu 'ae ngaahi ako mo e anga ko eni: 20 Kae tupulekina 'ae kakai lotu mo'oni 'i he 'ofa, ko e me'a 'i he tokoni 'akinautolu 'e he Laumālie Mā'oni'oni, mo 'enau fa'a lotu ki he 'Otua, ko ia te nau fakakukafi ai, mo tauhi'i 'akinautolu mei he kovi, pea haofia mo e ni'ihi kehe mei he ngaahi tauhele 'ae kau kākā ko ia.

1 KO AU SIUTE, ko e tamaio'eiki 'a Sisu Kalaisi, mo e tokoua 'o Semisi, kiate kinautolu kuo fakamā'oni'oni'i 'e he 'Otua ko e Tamai, pea kuo fakamo'ui 'e Sisu Kalaisi, ko e uiui'i: 2 Ke tupulekina pe kiate kimoutolu 'ae 'ofa mata'ata'atā pe, mo e melino, mo e 'ofa. 3 'E kāinga 'ofeina, 'i he'eku fai fakato'oto'o 'aupito ke tohi atu kiate kimoutolu ki he fakamo'ui lahi, na'e totonu ke u tohi kiate kimoutolu, mo enginaki ke mou fekuki fakamātoato koe'uhi ko e tui na'e 'atu 'i mu'a ki he kāinga mā'oni'oni. 4 He 'oku ai 'ae kau tangata kuo nau fetolofi fakapōloto, 'akinautolu na'e tohi 'i mu'a ki he mala'ia ni, ko e kau tangata ta'elotu, 'onau liliu 'ae 'ofa 'a hotau 'Otua ko e faianga angahala, 'o fakafisinga 'i he 'Eiki pe taha ko e 'Otua ko hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi. 5 Ko ia 'oku ou loto ke fakamanatu'i 'akimoutolu, ka na'a mou 'ilo mu'a 'ae me'a ni, koe'uhi 'i he hili hono fakamo'ui 'e he 'Eiki 'ae kakai mei he fonua ko 'Isipite, pea ne toki faka'auha 'akinautolu na'e 'ikai ke tui. 6 Pea ko e kau 'āngelo na'e 'ikai ke tu'uma'u 'i honau mu'aki 'alunga, ka na'a nau tukuange honau nofo'anga, kuo ne tuku ke mo'ua 'akinautolu ki he ngaahi ha'i ta'engata 'oe fakapo'uli 'o a'u ki he fakamaau 'oe 'aho lahi. 7 'O hangē foki ko Sotoma mo Komola, mo e ngaahi kolo na'a nau vāofi mo fai tatau, 'onau tuku 'akinautolu ki he fe'auaki, mo e muimui ki he fehilikovi'aki, kuo fokotu'u ko e faka'ilonga, 'onau mo'ua 'i he totongi 'oe afi ta'engata. 8 'Oku pehē foki 'akinautolu ni, 'ae kau misi kovi, 'oku nau 'uli'i 'ae sino, 'o manuki'i 'ae pule, mo lau'ikovi 'ae kau pule. 9 Ka 'i he alea 'a Maikeli ko e 'āngelo lahi mo e tēvolo, na'e fakakikihia ia ki he sino 'o Mōsese, ka na'e 'ikai te ne tali 'aki ia ha lea manuki, ka na'a ne pehē, "Ke lōmia koe 'e he 'Eiki." 10 Ka 'oku lea kovi 'akinautolu ni ki he ngaahi me'a 'oku 'ikai te nau 'ilo'i: ka ko e ngaahi me'a 'oku nau 'ilo fakakakano pe fakataha mo e fanga manu ta'eloto, ko e ngaahi me'a ko ia 'oku nau 'uli'i ai 'akinau-

tolu. 11 'E mala'ia 'akinautolu! He kuo nau 'alu 'i he hala 'o Keini, 'o tāfea atu ki he hē 'a Pelami koe'uhi ko e totongi, pea nau 'auha 'i he angatu'u 'a Kola. 12 Ko e ngaahi 'ila 'akinautolu ni 'i ho'omou ngaahi katoanga 'ofa, 'i he'enua keinanga'anga mo kimoutolu, 'onau kai fekinaki mo ta'emanavahē: ko e ngaahi 'ao ta'eaihavai, 'oku vilingia fano 'e he ngaahi matangi; ko e ngaahi 'akau fua mate, ta'efua, 'o mate 'angaua, kuo ta'aki fu'u hake; 13 Ko e ngaahi peau lili 'oe tahi, 'oku nau koā atu 'enau fakamā; ko e ngaahi fetu'u he fano pe, pea kuo tuku mo'onautolu 'ae 'uli'uli 'oe fakapo'uli ta'engata.

14 Pea na'e kikite kiate kinautolu ni foki 'e 'Inoke, ko hono toko fitu meia 'Ataina, 'o pehē, "Vakai, 'oku hā'ele mai 'ae 'Eiki mo e ngaahi toko mano 'o 'ene kakai mā'oni'oni. 15 Ke fai 'ae fakamaau ki he kakai kotoa pē, mo fakamo'oni ki he kakai ta'elotu kotoa pē 'a 'enau ngaahi ngāue fakata'elotu kotoa pē 'aia kuo nau fai 'i he anga fakata'elotu, pea mo e ngaahi me'a fakamamahi kotoa pē 'aia kuo lea 'aki 'e he kau angahala ta'elotu kiate ia." 16 Ko e kau lāunga mo hanu 'akinautolu ni, 'oku nau angimui ki he ngaahi holi kovi 'anautolu; pea 'oku lea fakapuhopuha 'a honau ngutu, 'onau filifilimānako ki he kakai koe'uhi ko e koloa. 17 Kae manatu'i 'ekimoutolu, ko e 'ofeina, ki he ngaahi lea na'e lea 'aki 'i mu'a 'e he kau 'apostolo 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi; 18 He na'a nau fakahā kiate kimoutolu, "'E ai 'ae kau manuki 'i he kuonga ki mui, pea te nau angimui ki he ngaahi holi fakata'elotu 'anautolu." 19 Ko kinautolu ni 'oku nau mavahe'i 'akinautolu, 'oku fakakakano, 'o ta'ema'u 'ae Laumālie 20 Ka ko kimoutolu, ko e 'ofeina, ke langa 'aki hake 'akimoutolu ki ho'omou tui fungani mā'oni'oni, pea lotu 'i he Laumālie Mā'oni'oni, 21 'O tauhi'i 'akimoutolu 'i he 'ofa 'ae 'Otua, mo 'amanaki ki he 'ofa mata'ata'atā pē 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ki he mo'ui ta'engata. 22 Pea ke manava'ofa ki he ni'ihi, 'o fai kehekehe. 23 Pea ko e ni'ihi, ke fakamo'ui 'aki 'ae fakamanavahē, 'o hamusi mei he afi; ka mou fehi'a pe ki he kofu kuo 'uli'i 'e he kakano. 24 Pea ko eni, ke 'iate ia 'oku fa'a fai ke ta'ofi 'akimoutolu ke 'oua na'a mou hinga, pea ke 'atu 'akimoutolu ta'ehalaia 'i he 'ao 'o hono nāunau mo e fiefia lahi 'aupito, 25 Ke 'i he 'Otua poto taha pe ko hotau Fakamo'ui, 'ae nāunau, mo e ongoongolelei mo e pule, mo e mālohi, 'i heni mo ta'engata. 'Emeni.

Vahe

Fakahā

KIA

Vahe

4 'Oku tohi 'e Sione 'ene tohi fakahā ki he siasi 'e fitu 'i 'Esia, ko hono fakatātā ko e tu'unga maama koula 'e fitu. 7 Ko e hā'ele mai 'a Kalaisi. 14 Ko e fakahā 'ene māfimafi mo hono nāunau.

1 KO E Fakahā 'a Sisu Kalaisi, 'aia na'e foaki 'e he 'O-tua kiate ia, ke faka'ilo ki he'ene kau tamaio'eiki 'ae ngaahi me'a 'oku totonu ke vave 'a 'ene hoko; pea ne fekau mo faka'ilo ia 'e he'ene āngelo ki he'ene tamaio'eiki ko Sione: ² 'Aia na'a ne fakahā 'ae folofola 'ae 'Otua, pea mo e fakamo'oni 'a Sisu Kalaisi, pea mo e ngaahi me'a kotoa pē na'a ne mamata ai. ³ 'Oku monū'ia ia 'oku ne lau, mo kinautolu 'oku fanongo, ki he ngaahi lea 'oe kikite ni, mo fai 'ae ngaahi me'a 'oku tohi 'i ai: he 'oku ofi 'ae kuonga. ⁴ KO AU SIONE ki he siasi 'e fitu 'oku 'i 'Esia: Ke 'iate kimoutolu 'ae 'alo'ofa, mo e monū'ia, meiate ia 'oku 'i ai, pea na'e 'i ai, pea mo ia 'e 'i ai; pea mei he Laumālie 'e Toko Fitu 'aia 'oku 'i hono mu'a nofo'a faka'e'i'eiki; ⁵ Pea mea Sisu Kalaisi, ko e Fakamo'oni angatonu, mo e 'uluaki fakatupu mei he mate, mo e 'Eiki 'oe ngaahi tu'i 'o māmani; ⁶ Ke 'iate ia na'a ne 'ofeina 'akitautolu, pea ne fufulu 'akitautolu mei he'etau ngaahi angahala 'aki hono ta'ata'a 'o'ona, pea ne ngaohi 'akitautolu ko e ngaahi tu'i, mo e kau taula'eiki ki he 'Otua mo 'ene Tamai; ke 'iate ia 'ae ongoongolelei mo e pule 'o ta'engata pea ta'engata. 'E-meni. ⁷ Vakai, 'oku hā'ele mai ia mo e ngaahi 'ao; pea 'e mamata kiate ia 'ae mata kotoa pē, 'io, mo kinautolu na'a nau hoka'i ia: pea 'e tangi mamahi 'ae ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'o māmani koe'uhi ko ia. Ke pehē pe, 'Emeni. ⁸ 'Oku pehē 'e he 'Eiki, " Ko au ko e 'Alifa mo e 'Omeka, ko e kamata'anga mo e ngata'anga, 'aia 'oku 'i ai, pea na'e 'i ai, pea ko ia ia 'e 'i ai, ko e Māfimafi." ⁹ Ko au Sione, ko homou tokoua, mo e kaunga me'a 'i he mamahi, pea mo e pule'anga mo e fa'a kātaki 'o Sisu Kalaisi, na'aku 'i he motu 'oku ui ko Patimosi koe'uhi ko e folofola 'ae 'Otua, pea koe'uhi ko e fakamo'oni 'o Sisu Kalaisi. ¹⁰ Pea ne u 'i he Laumālie 'i he 'aho 'oe 'Eiki, pea ne u ongo'i 'ae le'o lahi mei hoku tu'a, 'o hangē ko ha me'a lea, ¹¹ 'Oku pehē mai, "Ko au ko e 'Alifa mo e 'Omeka, ko e 'uluaki mo e ki mui:" pea, "Ko hai 'oku ke mamata ki ai, tohi 'i ha tohi, 'o 'ave ki he ngaahi siasi 'e fitu 'oku 'i 'Esia; ki 'Efesō, mo Simana, mo Peakamosi, mo Taiataila, mo Satisi, mo Filatelifia, mo Leotisia." ¹² Pea ne u tafoki ke u 'ilo 'ae le'o na'e lea kiate au. Pea 'i he'eku tafoki, ne u mamata ki he tu'un-ga maama koula 'e fitu; ¹³ Pea 'i he lotolotonga 'oe

ngaahi tu'unga maama 'e fitu, ko e tokotaha 'o hangē ko e Foha 'oe tangata, kuo kofu'aki 'ae kofu na'e a'u hi-fo ki he va'e, pea nono'o ki hono fatafata 'aki 'ae no'o koula. ¹⁴ Ko hono 'ulu mo e lou'ulu na'e hina 'o hangē ko e hinehina 'oe fulufulu'i sipi, 'o hangē ko e 'uha hinehina; pea na'e tatau hono fofonga mo e ulo 'oe afi; ¹⁵ Pea tatau hono va'e mo e palasa lelei, 'o hangē ko 'ene kakaha 'i he haka'anga ukamea; pea ko hono le'o, na'e tatau mo e 'u'ulu 'oe ngaahi vai lahi. ¹⁶ Pea na'e 'i hono nima to'omata'u 'ae fetu'u 'e fitu: pea na'e 'alu atu 'i hono ngutu 'ae heletā māsila 'o fakatoumata: pea na'e tatau hono fofonga mo e la'ā 'i he'ene ulo 'i hono mālohi. ¹⁷ Pea 'i he'eku mamata kiate ia, "Ne u tō hifo 'i hono va'e 'o hangē ha mate. Pea na'a ne 'ai kiate au hono nima to'omata'u, 'o ne pehē mai kiate au, 'Oua 'e manavahē; ko au ko e 'uluaki mo e ki mui: ¹⁸ Ko au ia 'oku mo'ui, ka ne u mate, pea vakai, 'oku ou mo'ui 'o ta'engata pea ta'engata, 'Emeni; pea kuo 'iate au 'ae kī 'o hētesi mo e mate. ¹⁹ Tohi 'ae ngaahi me'a kuo ke ma-mata ai, mo e ngaahi me'a 'oku 'i ai, pea mo e ngaahi me'a 'e hoko 'amui; ²⁰ Ko e fakatātā 'oe fetu'u 'e fitu 'aia ne ke mamata 'i hoku nima to'omata'u, pea mo e tu'unga maama koula 'e fitu. Ko e fetu'u 'e fitu, ko e kau āngelo 'oe ngaahi siasi 'e fitu: pea ko e tu'unga maama 'e fitu 'aia ne ke mamata ai, ko e ngaahi siasi ia 'e fitu.

1 Ko e fekau ke tohi ki he kau āngelo, 'a ia, ko e kau faifekau 'oe ngaahi siasi, 1 Ki 'Efesō, 8 Ki Simana, 12 Ki Peakamosi, 18 Ki Taiataila: pea mo ia 'oku lelei, pe kovi, 'iate kinautolu.

2 "TOHI ki he āngelo 'oe siasi 'o 'Efesō; "Oku folofo-la'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e ia 'oku ne kuku 'ae fetu'u 'e fitu 'i hono nima to'omata'u, 'aia 'oku 'eve'eva 'i he lotolotonga 'oe ngaahi tu'unga maama koula 'e fitu; ² "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue, mo ho'o fai feinga, mo ho'o fa'a kātaki, pea mo ho'o ta'efa'akātaki'i 'akinautolu 'oku kovi: pea kuo ke 'ahi'ahi'i 'akinautolu 'oku nau pehē, ko e kau aposetolo 'akinautolu, ka 'oku 'ikai, pea kuo ke 'ilo ko e kau loi 'akinautolu: ³ Pea kuo ke fa'a 'ūkuma, 'o fa'a kātaki, pea koe'uhi ko hoku hingoa kuo ke ngāue, 'o 'ikai te ke vaivai. ⁴ Ka 'oku ai 'ae me'a 'oku ou kovi'ia ai kiate koe, koe'uhi kuo ke mahu'i mei ho'o 'uluaki 'ofa. ⁵ Ko ia ke ke manatu'i 'aia kuo ke hin-ga mei ai, pea fakatomala, pea fai 'ae ngaahi 'uluaki ngāue; ka 'ikai, pea te u ha'u to'oto'o kiate koe, 'o hiki ho'o tu'unga maama mei hono potu, 'o kapau 'e 'ikai te

ke fakatomala. ⁶ Ka 'oku ke ma'u 'a eni, 'oku ke fehi'a ki he ngaahi ngāue 'oe kau Nikolaitani, 'aia 'oku ou fehi'a ki ai. ⁷ "Ko ia ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi; Ko ia ia te ne ikuna, te u foaki ki ai ke kai mei he 'akau 'oe mo'ui, 'aia 'oku 'i he lotolotonga 'oe Palataisi 'oe 'Otua.'" |'

⁸ ¶ "Tohi ki he 'āngelo 'oe siasi 'oe kakai Simana; "Oku folofola'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e he 'uluaki mo e ki mui, 'aia na'e mate, ka kuo mo'ui; ⁹ "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue, mo ho'o mamahi, mo ho'o masiva, (ka 'oku ke koloa'ia) pea mo e loi 'anautolu 'oku pehē, ko e ngaahi Siu 'akinautolu, ka 'oku 'ikai, ka ko e falelotu 'o Sētane. ¹⁰ 'Oua na'a ke manavahē ki ha me'a 'i he ngaahi me'a ko ia te ke mamahi ai: vakai, 'e lī 'e he tēvolo 'a homou ni'ihi ki he fale fakapōpula, ko homou 'ahi'ahi'i, pea te mou mo'ua 'i he mamahi 'i he 'aho 'e hongofulu—ka ke fai angatonu pe 'o a'u ki he mate, pea te u foaki kiate koe 'ae pale 'oe mo'ui. ¹¹ "Ko ia ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi; "Ko ia ia te ne ikuna, 'e 'ikai lavea ia 'e he mate 'angaua.'" |'

¹² ¶ "Pea tohi ki he 'āngelo 'ae siasi 'o Peakamosi; "Oku folofola'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e ia 'oku 'iate ia 'ae heletā māsila 'oku fakatoumata; ¹³ "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue, mo e potu 'oku ke nofo ai, 'aia 'oku 'i ai 'ae nofo'anga 'o Sētane: pea 'oku ke puke ma'u hoku hingoa, pea na'e 'ikai te ke si'aki 'eku lotu, 'io, na'a mo e ngaahi 'aho 'o 'Anitipasa ko 'eku fakamo'oni angatonu, 'aia na'e tāmāte'i 'iate kimoutolu, ko e potu 'oku nofo ai 'a Sētane. ¹⁴ Ka 'oku ai 'ae me'a ni'ihi 'oku ou kovi'ia ai kiate koe, koe'uhi 'oku 'iate koe 'akinautolu 'oku nau tui ki he akonaki 'a Pelami, 'aia na'a ne akonekina 'a Pelaki ke lī 'ae tūkia'anga 'i he 'ao 'oe ngaahi foha 'o 'Isileli, ke nau kai 'ae ngaahi me'a kuo feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua, pea ke fai 'ae fe'auaki. ¹⁵ Pea pehē 'oku 'iate koe foki 'akinautolu 'oku tui ki he akonaki 'oe kau Nikolaitani, 'aia 'oku ou fehi'a ki ai. ¹⁶ Fakatomala; ka 'ikai, pea te u ha'u to'oto'o kiate koe, pea te u tau'i 'akinautolu 'aki 'ae heletā 'o hoku fofonga. ¹⁷ "Ko ia ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi: Ko ia ia te ne ikuna, te u foaki ai ke ne kai 'ae mana fufū, pea te u 'atu ki ai mo e fo'i maka hinehina, pea 'e tohi tongi 'i he maka 'ae hingoa fo'ou, 'aia 'oku 'ikai ke 'ilo 'e ha taha ka ko ia pe 'oku ne ma'u ia.'" |'

¹⁸ ¶ "Pea tohi ki he 'āngelo 'oe siasi 'i Taiataila; "Oku folofola'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e he 'Alo 'oe 'Otua, 'aia 'oku tatau mo e ulo afi hono fofonga, mo hono va'e 'o hangē ko e palasa ngingila. ¹⁹ "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue, mo e 'ofa, mo e tauhi, mo e tui, mo ho'o fa'a kātaki; mo e lahi hake 'o ho'o ngaahi ngāue ki mui 'i he 'uluaki. ²⁰ Ka 'oku ai 'ae me'a ni'ihi 'oku ou kovi'ia ai kiate koe, koe'uhi ko ho'o tuku ai pe 'ae fefine ko Sese-peli, 'aia 'oku ne ui ia ko e palōfita fefine, pea 'oku ne akonekina mo oloa 'eku kau tamaio'eiki ke fai 'ae fe'auaki, pea ke kai 'ae ngaahi me'a kuo feilaulau 'aki ki he ngaahi tamapua. ²¹ Pea ne u tuku kiate ia 'ae kuonga ke fakatomala ai 'i he'ene fe'auaki; ka na'e 'ikai

fakatomala ia. ²² Vakai, teu lī ia ki ha mohenga, mo kin-autolu 'oku fai fe'auaki mo ia, ki he mamahi lahi, 'o kapau 'e 'ikai te nau fakatomala 'i he'enu ngaahi ngāue. ²³ Pea te u tāmāte'i 'aki 'ae mate 'a 'ene fānau; pea 'e 'ilo ai 'e he ngaahi siasi kotoa pē, ko au ia 'oku ou hakule 'ae ngaahi holi mo e loto: pea te u 'atu kiate kimoutolu taki taha 'o fakatatau ki ho'omou ngaahi ngāue. ²⁴ "Ka 'oku ou pehē kiate kimoutolu, mo hono toe 'i Taiataila, 'akinautolu na'e 'ikai ma'u 'ae akonaki ni, pea na'e 'ikai ke 'ilo 'ae ngaahi me'a loloto 'o Sētane, 'o hangē ko 'enu lau; 'E 'ikai te u 'ai mo ha kavenga ke-he kiate kimoutolu. ²⁵ Ka ko ia 'oku mou ma'u, kuku ma'u kae'oua ke u ha'u. ²⁶ Pea ko ia ia 'e ikuna, pea ne fai ki he'eku ngaahi ngāue 'o a'u ki he ngata'anga, ko ia ia te u foaki ki ai 'ae mālohi ki he ngaahi pule'anga: ²⁷ "Pea te ne pule'i 'akinautolu 'aki 'ae va'a ukamea; Pea 'e lailai 'akinautolu 'o hangē ko e ngaahi ipu 'oe tufunga ngaahi ipu: 'o hangē pe ko ia ne u ma'u mei he'eku Tamai. ²⁸ Pea te u foaki kiate ia 'ae fetu'u pongipongi. ²⁹ "Ko ia ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi.'" |'

1 'Oku valoki'i 'ae āngelo 'oe siasi 'i Satisi, 3 'Oku ako ki ai ke fakatomala, kae 'ikai, pea 'e tautea. 7 'Oku fakaongolelei 'ae āngelo 'oe siasi 'i Filatelifia, 10 Ko e me'a 'i he'ene fa'a ngāue mo fa'a kātaki. 15 'Oku valoki'i 'ae āngelo 'oe siasi 'i Leotisia, ko e me'a 'i he'ene ta'emafana lelei, pe momoko 'aupito, 19 Pea 'oku enginaki ke fai feinga lahi. 20 'Oku tu'u 'a Kalaisi 'i he matapā mo tukituki.

3 "PEA tohi ki he 'āngelo 'oe siasi 'i Satisi; "Oku folofola'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e ia 'oku 'iate ia 'ae Laumālie 'e Fitu 'oe 'Otua, pea mo e fetu'u 'e fitu; "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue, he 'oku ke ma'u 'ae hingoa 'oku ke mo'ui, ka 'oku ke mate. ² Ke ke fa'a le'o, 'o fakamālohi 'ae ngaahi me'a 'oku toe, 'aia 'oku fakatau ke mate; he 'oku 'ikai te u 'ilo kuo fai ke haohaoa ho'o ngāue, 'i he 'ao 'oe 'Otua. ³ Ko ia ke ke manatu'i pe na'e fēfee'i 'ae anga 'o ho'o ma'u mo ho'o fanongo, pea ke kuku ma'u, mo fakatomala. Ko ia kapau 'e 'ikai te ke le'o, te u ha'u kiate koe 'o hangē ha kaiha'a, pea 'e 'ikai te ke 'ilo 'ae feitu'ula'ā 'o 'eku ha'u kiate koe. ⁴ Na'a mo Satisi, 'oku ke ma'u ai 'ae tokosi'i kuo 'ikai ke nau faka'uli'i honau ngaahi kofu; pea 'e 'a'eva mo au 'akinautolu 'i he kofu hinehina: he 'oku 'aonga 'akinautolu ⁵ Ko ia ia 'e ikuna, ko ia 'e fakakofu, 'aki 'ae kofu hinehina; pea 'e 'ikai te u tāmāte'i hono hingoa mei he tohi 'oe mo'ui, ka te u fakahā hono hingoa 'i he 'ao 'o 'eku Tamai, pea mo e 'ao 'o 'ene kau 'āngelo. ⁶ "Ko ia ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi.'" |'

⁷ ¶ "Pea tohi ki he 'āngelo 'oe siasi 'i Filatelifia; "Oku folofola'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e ia 'oku mā'oni'oni, 'aia 'oku mo'oni, "Aia 'oku 'i ai 'ae kī 'o Tevita, pea 'oku ne to'o, pea 'ikai ke tāpuni 'e ha taha; pea 'oku ne tāpuni, pea 'ikai to'o 'e ha taha;" ⁸ "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue: vakai, kuo u tuku 'i ho 'ao 'ae matapā kuo ava, pea 'e 'ikai fa'a tāpuni ia 'e ha taha: he 'oku ai ho'o mālohi si'i, pea kuo ke tauhi'i 'a 'eku lea, pea na'e 'ikai

te ke fakafisinga'i hoku hingoa. ⁹ Vakai, 'oku ou tuku atu 'akinautolu 'oku 'oe falelotu 'o Sētane, 'akinautolu 'oku pehē, ko e kau Siu 'akinautolu, ka 'oku 'ikai, ka 'oku nau lo; vakai, te u pule'i 'akinautolu ke ha'u 'o punou hifo 'i ho va'e, pea ke nau 'ilo kuo u 'ofa kiate koe. ¹⁰ Pea koe'uhi kuo ke tauhi 'ae lea 'o 'eku fa'a kātaki, te u tauhi foki 'a koe 'i he feitu'ula'ā 'oe 'ahi'ahi, 'aia 'e hoko ki māmani kotoa pē, ke 'ahi'ahi'i 'akinautolu 'oku nofo 'i māmani. ¹¹ Vakai, 'oku ou ha'u fakavave: kuku ke ma'u 'aia 'oku ke ma'u, ke 'oua na'a fa'ao ho pale 'e ha taha kehe. ¹² Ko ia ia 'e ikuna, te u ngaohi ia ko e pou 'i he fale tapu 'o hoku 'Otua, pea 'e 'ikai toe 'alu atu ia: pea te u tohi ki ai 'ae huafa 'o hoku 'Otua, mo e hingoa 'oe kolo 'o hoku 'Otua, 'ae Selūsalema fo'ou, 'aia 'oku 'alu hifo mei he langi mei hoku 'Otua: pea mo hoku hingoa fo'ou 'o'oku. ¹³ "Ko ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi."|'

¹⁴ ¶ "Pea tohi ki he 'āngelo 'oe siasi 'oe kakai Leotisia; "Oku folofola'aki 'ae ngaahi me'a ni 'e he 'Emeni, ko e Fakamo'oni angatonu mo mo'oni, ko e Tupu'anga 'oe ngaahi me'a kuo fakatupu 'e he 'Otua; ¹⁵ "Oku ou 'ilo'i ho'o ngaahi ngāue, 'oku 'ikai te ke momoko pe vela: 'a-musiaange 'e'au 'oku ke momoko pe vela. ¹⁶ Ko ia koe'uhi 'oku ke māmfana pe, 'o 'ikai momoko pe vela, teu pu'aki koe mei hoku ngutu. ¹⁷ Koe'uhi 'oku ke pehē, "Oku ou koloa'ia, pea kuo u fakama'ume'a'i au,' pea 'oku 'ikai te u masiva 'i ha me'a; ka 'oku 'ikai te ke 'ilo 'oku ke kovi lahi, pea mala'ia, pea masiva, pea kui, pea telefua. ¹⁸ 'Oku ou akonaki'i koe ke ke fakatau 'iate au 'ae koula kuo 'ahi'ahi 'i he a'fi, koe'uhi ke ke koloa'ia ai; pea mo e kofu hinehina, koe'uhi ke ke kofu'aki, ke 'oua na'a hā mai 'ae mā 'o ho'o telefua—pea ke tulu'i ho mata 'aki 'ae me'a tulu'i mata koe'uhi ke ke 'ā ai. ¹⁹ Ko kinautolu 'oku ou 'ofa ai, 'oku ou valoki'i mo tautē'i: ko ia ke ke fai feinga, mo fakatomala. ²⁰ Vakai, 'oku ou tu'u 'i he matapā, mo tukituki: kapau 'e fanongo 'e ha taha ki hoku le'o, mo to'o 'ae matapā, teu hū atu kiate ia, pea te ma keinanga fakataha mo au. ²¹ Ko ia ia 'e ikuna, te u foaki ki ai ke nofo mo au 'i hoku nofo'a faka'e'i'eiki, 'o hangē foki ko 'eku ikuna, peau nofo mo 'eku Tamai 'i hono nofo'a faka'e'i'eiki. ²² "Ko ia 'oku ai 'ae telinga, ke fakafanongo ia ki he folofola 'ae Laumālie ki he ngaahi siasi."|'|"

1 'Oku mamata 'e Sione ki he 'afio'anga 'oe 'Otua 'i he langi. 4 Ko e mātu'a 'e toko uofulu ma toko fā. 6 Ko e me'a mo'ui 'e fā 'oku lahi 'aupito honau mata 'i 'ao mo tu'a. 10 'Oku tuku hifo 'e he kau mātu'a honau ngaahi pale, 'o hū kiate ia 'oku nofo 'i ke nofo'a faka'e'i'eiki.

4 PEA hili eni, ne u mamata, pea vakai, kuo fakaava 'ae matapā 'i he langi: pea ko e 'uluaki le'o 'aia ne u ongo'i na'e hangē ko e me'a lea 'oku lea kiate au; pea ne pehē mai, "Ha'u ki 'olunga ni, pea te u fakahā kiate koe 'ae ngaahi me'a 'oku totonu ke hoko 'amui."

² Pea fakafokifā pe kuo u 'i he Laumālie: pea vakai, ne tu'u 'ae nofo'a faka'e'i'eiki 'i he langi, pea nofo 'ae tokotaha 'i he nofo'a faka'e'i'eiki. ³ Pea ko ia na'e nofo ai

na'e matamata *lelei* 'o hangē ko e maka ko e sasipa mo e satino; pea na'e takatakai 'ae nofo'a faka'e'i'eiki 'e he 'umata, na'e hā mai 'o hangē ko e 'emalata. ⁴ Pea na'e tu'u takatakai 'i he nofo'a faka'e'i'eiki 'oe nofo'a 'e uofulu ma fā: pea ne u mamata 'oku nofo 'i he ngaahi nofo'a 'ae mātu'a 'e toko uofulu ma toko fā, kuo kofu'a-ki 'ae kofu hinehina; pea na'e ai 'i honau 'ulu 'ae ngaahi pale koula. ⁵ Pea na'e hā mai mei he nofo'a faka'e'i'eiki 'ae 'uhila mo e mana mo e ngaahi le'o: pea na'e ulo 'ae maama a'fi 'e fitu 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki, 'aia ko e Laumālie 'e Fitu 'oe 'Otua.

⁶ Pea na'e 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki 'ae tahi sio'ata 'o hangē ko e kalisitāla: pea na'e 'i he ha'oha'onga 'oe nofo'a faka'e'i'eiki, pea tu'u takatakai 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, 'ae fa'ahinga me'a mo'ui 'e fā, kuo fonu 'i he ngaahi fo'i mata 'i 'ao pea mo tu'a. ⁷ Pea ko e 'uluaki me'a mo'ui na'e hangē ko e laione, ko hono ua 'oe me'a mo'ui na'e hangē ko e pulu, ko hono tolu 'oe me'a mo'ui na'e mata tatau mo e tangata, pea ko hono fā 'oe me'a mo'ui na'e hangē ko ha 'ikale 'oku puna. ⁸ Pea ko e me'a mo'ui 'e fā na'a nau taki ono 'ae kapakau; pea na'a nau pito 'i loto 'i he ngaahi fo'i mata: pea 'oku 'ikai te nau mālōlō 'i he 'aho pe 'i he pō, kae pehē pe, "Mā'oni'oni, mā'oni'oni, mā'oni'oni, 'E 'Eiki, ko e 'Otua Māfimafi, 'Aia na'e 'i ai, pea 'oku 'i ai ni, pea 'e 'i ai." ⁹ Pea 'i he 'atu 'e he ngaahi me'a mo'ui ko ia 'ae faka'apa'apa mo e ongoongolelei mo e fakafeta'i kiate ia 'oku nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, 'aia 'oku mo'ui lauikuonga pea ta'engata, ¹⁰ Na'e fakafeta'i 'ae mātu'a e toko uofulu ma toko fā 'i he 'ao 'o ia 'oku nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, 'onau hū kiate ia 'oku mo'ui 'o lauikuonga pea ta'engata, pea na'a nau lī honau ngaahi pale 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki, mo nau pehē, ¹¹ "Oku taau mo koe, 'E 'Eiki, Ke ke ma'u 'ae faka'apa'apa mo e ongoongolelei mo e māfimafi: He kuo ke fakatupu 'ae ngaahi me'a kotoa pē, Pea na'e ngaohi ia pea 'oku kei ai ni, 'i ho'o finangalo pe koe ki ai."

1 Ko e tohi na'e fakama'u 'aki 'ae me'a fakama'u 'e fitu: 6 'Aia 'oku 'ikai ke taau mo ha taha ke to'o, ka ko e Lami pe na'e tāmāte'i. 12 Ko ia 'oku fakafeta'i ai kiate ia 'e he kau mātu'a, 9 Pea nau fakahā na'a ne huhu'i 'akinautolu 'aki hono ta'ata'a.

5 PEA ne u mamata 'i he nima to'omata'u 'o ia na'e nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki 'ae tohi kuo tohi 'i loto mo tu'a, pea fakama'u 'aki 'ae me'a fakama'u 'e fitu.

² Pea ne u mamata ki ha 'āngelo mālohi, 'oku kalanga 'aki 'ae le'o lahi, "Ko hai 'oku taau ke to'o 'ae tohi, mo vete hono ngaahi me'a fakama'u 'o ia?" ³ Pea na'e 'ikai ha tokotaha 'i he langi, pe 'i māmani, pe 'i lalo 'i māmani, 'oku fa'a fai ke to'o 'ae tohi, pe ke mamata ki ai.

⁴ Pea ne u tangi lahi, koe'uhi na'e 'ikai ke 'ilo'i ha taha 'oku taau ke ne to'o mo lau 'ae tohi, pe ke mamata ki ai. ⁵ Pea pehē 'e ha tokotaha 'oe kau mātu'a kiate au, "'Oua 'e tangi: vakai, ko e Laione 'oe fa'ahinga 'o Siuta, ko e Aka 'o Tevita, kuo ne lava'i ke ne to'o 'ae tohi, pea ke vete 'a hono me'a fakama'u 'e fitu." ⁶ Pea ne u mamata, pea vakai, 'i he ha'oha'onga 'oe nofo'a faka'e'i'eiki mo e me'a mo'ui 'e fā, pea 'i he ha'oha'onga 'oe kau

mātu'a, na'e tua'ā e Lami 'o hangē kuo tāmāte'i, kuo fitu 'ae nifo 'i hono 'ulu, mo e mata 'e fitu, 'aia ko e Laumālie 'e Fitu 'oe 'Otua 'oku fekau atu ki māmani kotoa pē. ⁷ Pea na'e ha'u ia, 'o ne to'o 'ae tohi mei he nima to'omata'u 'o ia na'e nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki.

⁸ Pea 'i he'ene to'o 'ae tohi, na'e fakafo'ohifo 'i he 'ao 'oe Lami 'ae me'a mo'ui 'e fā mo e kau mātu'a 'e toko uofulu ma toko fā, na'a nau taki taha 'ae ha'ape, mo e hina koula kuo pito 'i he me'a namu kakala, 'aia ko e ngaahi lotu 'oe kakai mā'oni'oni. ⁹ Pea na'a nau hiva 'aki 'ae hiva fo'ou, 'o pehē,

“Oku taau mo koe ke to'o 'ae tohi,

Pea ke vete hono ngaahi me'a fakama'u 'o ia:

He na'e tāmāte'i koe,

Pea kuo ke huhu'i 'ae kakai 'aki ho ta'ata'a ki he 'Otua,

Mei he fa'ahinga, mo e lea, mo e kakai, mo e pule'anga kotoa pē.

¹⁰ Pea kuo ke ngaahi 'akinautolu ko e ngaahi tu'i mo e kau taula'eiki ki homau 'Otua:

Pea te nau pule 'i he maama.”

¹¹ Pea ne u vakai, pea u fanongo ki he le'o 'oe kau 'āngelo tokolahi na'e tu'u takatakai 'i he nofo'a faka'e'i'eiki mo e ngaahi me'a mo'ui mo e kau mātu'a: pea ko honau lau ko e ngaahi toko mano lau'i ngaahi mano, mo e ngaahi toko afe lau'i ngaahi toko afe;

¹² 'Oku nau pehē, 'aki 'ae le'o lahi, “Oku taau mo e Lami na'e tāmāte'i Ke tuku kiate ia 'ae māfima'fi, mo e koloa, mo e poto, Mo e mālohi, mo e faka'apa'apa, mo e ongoongolelei, mo e fakafeta'i.” ¹³ Pea ne u fanongo ki he ngaahi me'a kotoa pē 'aia 'oku 'i he langi, pea 'i he māmani, pea 'i lalo 'i māmani, pea mo ia 'oku 'i he tahi, pea mo kinautolu kotoa pē 'oku 'i ai, na'a nau pehē, “Ke 'iate ia 'oku nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, pea ki he Lami, 'ae fakafeta'i, mo e faka'apa'apa, mo e ongoongolelei, mo e māfima'fi, 'o ta'engata pea ta'engata.”

¹⁴ Pea na'e pehē 'e he me'a mo'ui 'e fā, “Emeni.” Pea na'e fakafo'ohifo 'ae mātu'a 'e toko uofulu ma toko fā, 'o hū kiate ia 'oku mo'ui 'o ta'engata pea ta'engata.

1 Ko e vete fakaholo 'oe ngaahi me'a fakama'u, mo ia na'e hoko ai leva, ko e kikite 'oe ngaahi me'a 'o a'u ki he ngata'anga 'o māmani.

6 PEA ne u vakai 'i he vete 'e he Lami 'ae me'a fakama'u 'e taha, pea ne u fanongo, 'o hangē ko e 'u'u-lu 'oe mana, pea ko e tokotaha 'i he me'a mo'ui 'e fā na'e pehē mai, “Ha'u 'o mamata.” ² Pea ne u mamata, pea vakai, ko e hoosi hinehina pea na'e 'iate ia na'e heka ai 'ae kaufana; pea na'e foaki kiate ia 'ae pale: pea na'e 'alu atu ia 'i he ikuna ki he ikuna. ³ Pea kuo vete 'e ia hono ua 'oe me'a fakama'u, pea u fanongo ki hono ua 'oe me'a mo'ui, 'oku pehē mai, “Ha'u 'o mamata.”

⁴ Pea 'alu atu 'ae hoosi 'e taha na'e kulokula: pea na'e tuku kiate ia na'e heka ai ke ne to'o 'ae melino mei māmani, pea ke nau fetāmāte'aki 'akinautolu: pea na'e 'atu kiate ia 'ae heletā lahi. ⁵ Pea kuo vete 'e ia hono tolu 'oe me'a fakama'u, pea u fanongo ki hono tolu 'oe me'a mo'ui, na'e pehē mai, “Ha'u 'o mamata.” Pea ne u mamata, pea vakai, ko e hoosi 'ulū'uli; pea na'e 'i he ni-

ma 'o ia na'e heka ai 'ae me'a fakatatau. ⁶ Pea ne u fanongo ki he le'o, mei he ha'oha'onga 'oe me'a mo'ui 'e fā, na'e pehē mai, “Ko e puha fua 'oe uite ki he tenali 'e taha, mo e puha fua 'e tolu 'oe pa'ale ki he tenali 'e taha; pea 'oua na'a ke maumau'i 'ae lolo mo e uaine.” ⁷ Pea kuo vete 'e ia hono fā 'oe me'a fakama'u, pea u fanongo ki he le'o 'o hono fā 'oe me'a mo'ui, na'e pehē mai, “Ha'u 'o mamata.” ⁸ Pea ne u mamata, pea vakai, ko e hoosi tea: pea ko e hingoa 'o ia na'e heka ai ko e Mate, pea na'e muimui 'iate ia 'a Hētesi. Pea na'e tuku kiate kinaua 'ae mālohi ki hono fā 'oe vahe 'o māmani, ke tāmāte'i 'aki 'ae heletā, mo e honge, mo e mate, pea mo e fanga manu feka'i 'oe fonua. ⁹ Pea kuo vete 'e ia hono nima 'oe me'a fakama'u, ne u mamata 'i he lalo 'esifeilaulau ki he ngaahi laumālie 'okinautolu na'e tāmāte'i koe'uhi ko e folofola 'ae 'Otua, pea koe'uhi ko e fakamo'oni 'aia na'a nau fai: ¹⁰ Pea na'a nau tangi 'aki 'ae le'o lahi, 'o pehē, “E 'Eiki mā'oni'oni mo mo'oni, 'e fēfē hono fuoloa, mo ho'o ta'efakamaau mo ta'etotonga homau toto kiate kinautolu 'oku nofo 'i he maama?” ¹¹ Pea na'e foaki kiate kinautolu taki taha 'ae kofu hinehina tōtōlofa; pea na'e pehē kiate kinautolu, ke nau kei tatali ke fuoloa si'i, kae'oua ke katoa honau kaungā tamaio'eiki mo honau kāinga, 'akinautolu 'e tāmāte'i 'o hangē pe ko kinautolu. ¹² Pea ne u mamata 'i he'ene vete hono ono 'oe me'a fakama'u, pea vakai, na'e 'i ai 'ae mofu'ike lahi; pea hoko 'ae la'ā 'o ulū'uli 'o hangē ha tauanga'a fulufulu, pea hoko 'ae māhina 'o hangē ko e toto; ¹³ Pea na'e mokulu 'ae ngaahi fetu'u 'oe langi ki he fonua, 'o hangē ko e lī hifo 'e he fiki 'a hono ngaahi kauloa, 'oka lūluu'i ia 'e he matangi lahi. ¹⁴ Pea na'e mole 'ae langi 'o hangē ha tohi 'oka tākai ia; pea ko e mo'unga mo e motu kotoa pē na'e hiki mei honau potu. ¹⁵ Pea ko e ngaahi tu'i 'o māmani, pea mo e ngaahi hou'eiki, mo e kau koloa'ia, mo e kau 'eikitau, mo e kau mālohi, mo e kau pōpula kotoa pē, mo e kau tau'atāina kotoa pē, na'a nau fufū 'akinautolu 'i he ngaahi luo mo e ngaahi 'ana'i maka 'i he ngaahi mo'unga; ¹⁶ Mo nau pehē ki he ngaahi mo'unga mo e ngaahi maka, “Hinga mai kiate kinautolu, 'o fufū 'akinautolu mei he fofonga 'o ia 'oku nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, pea mei he houhau 'oe Lami: ¹⁷ He kuo hokosia 'ae 'aho lahi 'o hono houhau; pea ko hai 'e fa'a tuai?”

1 'Oku faka'ilonga 'e he 'āngelo 'ae kau tamaio'eiki 'ae 'Otua 'i honau fo'i la'ē. 4 Ko hono lau 'okinautolu na'e faka'ilonga'i: 'i he ngaahi fa'ahinga 'o 'Isileli, ko e tokotaha kilu mo e toko fā mano mo e toko fā afe. 9 Ko e kakai ta'efa'alaua mei he ngaahi pule'anga kehe kotoa pē, pea 'oku nau tutu'u 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki, kuo kofu'aki 'ae kofu hinehina tōtōlofa, pea 'i hono nima 'ae va'a ponga. 14 Na'e fō hono ngaahi kofu 'i he ta'ata'a 'oe Lami.

7 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, na'aku mamata ki he 'āngelo 'e toko fā, 'oku nau tu'u 'i he tuliki 'e fā 'o māmani, 'onau puke 'ae matangi 'e fā 'o māmani, koe'uhi ke 'oua na'a havili 'ae matangi ki he fonua, pe ki he tahi, pe ki ha 'akau. ² Pea ne u mamata ki ha 'ān-

gelo 'e taha na'e 'alu hake mei he potu hahake, kuo 'i-ate ia 'ae me'a fakama'u 'oe 'Otua mo'ui: pea na'e kalanga ia 'aki 'ae le'o lahi ki he 'āngelo 'e toko fā, na'e tuku ki ai ke tautea 'ae fonua mo e tahi, ³ 'O pehē, "'Oua na'a tautea 'ae fonua, pe ko e tahi, pe ko e ngaahi 'akau, kae'oua ke 'osi 'emau faka'ilonga'i 'ae kau tamaio'eiki 'a homau 'Otua 'i honau fo'i la'ē." ⁴ Pea ne u fanongo ki hono lau 'okinautolu na'e faka'ilonga'i: na'e faka'ilonga'i 'i he ngaahi fa'ahinga kotoa pē 'oe fānau 'a 'Isileli, 'ae tokotaha kilu mo e toko fā mano mo e toko fā afe. ⁵ Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Siuta 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Lupeni 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Kata 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. ⁶ Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o 'Asea 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Nafitali 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Manase 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. ⁷ Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Simione 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Livai 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o 'Isaka 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. ⁸ Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Sepulone 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Siosefa 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. Na'e faka'ilonga'i 'i he fa'ahinga 'o Penisimani 'ae tokotaha mano mo e toko ua afe. ⁹ Pea hili eni, na'aku mamata, pea vakai, ko e fu'u kakai 'aia kuo 'ikai fa'a lau 'e ha taha, mei he pule'anga, mo e fa'ahinga, mo e kakai, mo e lea kotoa pē, na'a nau tutu'u 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki, pea 'i he 'ao 'oe Lami, kuo nau kofu'aki 'ae ngaahi kofu hinehina tōtōlofa, mo e va'a ponga 'i honau nima; ¹⁰ Pea na'a nau kalanga 'aki 'ae le'o lahi, 'o pehē, "'Oku mei hotau 'Otua 'oku nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, pea mo e Lami, 'ae fakamo'ui." ¹¹ Pea na'e tutu'u takatakai 'ae kau 'āngelo kotoa pē 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, pea 'i he kau mātu'a mo e me'a mo'ui 'e fā, pea na'a nau fakafo'ohifo honau mata 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki, 'o hū ki he 'Otua, ¹² 'onau pehē, "'Emeni: Ke 'i hotau 'Otua 'o ta'engata pea ta'engata 'ae fakafeta'i, mo e ongoongolelei, mo e poto, Mo e fakamālō, mo e faka'apa'apa, mo e māfima'afi, mo e mālohi. 'Emeni." ¹³ Pea na'e lea 'ae toko taha 'oe kau mātu'a, 'o pehē mai kiate au, "'Ko hai 'akinautolu ni 'oku teunga 'aki 'ae ngaahi kofu hinehina tōtōlofa? Pea 'oku nau ha'u mei fē?" ¹⁴ Pea ne u pehē kiate ia, "'Eiki, hei'ilo koe." Pea ne pehē mai kiate au, "'Ko kinautolu eni na'e ha'u mei he mamahi lahi, pea kuo nau fō ke hinehina honau kofu tōtōlofa 'i he ta'ata'a 'oe Lami. ¹⁵ Ko ia ai 'oku nau 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki 'oe 'Otua, 'o tauhi ia 'i he 'aho mo e pō 'i hono fale tapu: pea ko ia 'oku nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki, 'e nofo ia 'iate kinautolu. ¹⁶ 'E 'ikai te nau toe fiekaia, pe toe fieinua; pea 'e 'ikai te nau la'āina, pe puhengia. ¹⁷ He ko e Lami 'oku 'i he ha'oha'onga 'oe nofo'a faka'e'i'eiki te ne matavai mo'ui; pea 'e holo-

holo 'e he 'Otua 'ae lo'imata kotoa pē mei honau mata."

1 I he vete 'a hono fitu 'oe me'a fakama'u, 2 Na'e 'atu 'ae me'a lea 'e fitu ki he 'āngelo 'e toko fitu. 6 'Oku ifi 'e honau toko fā 'a honau ngaahi me'a lea, pea hoko 'ae ngaahi mala'ia. 3 'Oku 'ai 'e he 'āngelo 'e taha 'ae 'akau namu kakala ki he 'esifeilaulau koula ke 'alu hake fakataha mo e ngaahi lotu 'ae kakai mā'oni'oni.

8 PEa kuo vete 'e ia 'a hono fitu 'oe me'a fakama'u, na'e ai 'ae fakalongo pē 'i he langi 'i he vaeua mālie'anga 'oe feitu'ula'ā 'e taha. ² Pea ne u mamata ki he 'āngelo 'e toko fitu na'e tutu'u 'i he 'ao 'oe 'Otua; pea na'e 'atu kiate kinautolu 'ae me'a lea 'e fitu. ³ Pea na'e ha'u 'ae 'āngelo 'e taha, 'o tu'u 'i he 'esifeilaulau, kuo 'i-ate ia 'ae 'ai'anga afi koula; pea na'e 'atu 'o lahi 'ae 'akau namu kakala kiate ia, koe'uhi ke ne 'atu ia fakataha mo e ngaahi lotu 'oe kakai mā'oni'oni kotoa pē, 'i he 'esifeilaulau koula, 'aia na'e tu'u 'i he mu'a nofo'a faka'e'i'eiki. ⁴ Pea na'e 'alu hake ki he 'ao 'oe 'Otua mei he nima 'oe 'āngelo 'ae kohu 'oe 'akau namu kakala, pea mo e ngaahi lotu 'oe kakai mā'oni'oni. ⁵ Pea na'e 'ave 'e he 'āngelo 'ae 'ai'anga afi, pea ne fakapito ia 'aki 'ae afi mei he 'esifeilaulau, 'o ne lī ia ki he fonua: pea na'e ai 'ae ngaahi le'o, mo e mana, mo e 'uhila, mo e mofu'ike. ⁶ Pea ko e 'āngelo 'e toko fitu na'e 'i ai 'ae me'a lea 'e fitu, na'a nau teuteu ke ifi. ⁷ Na'e ifi 'e he 'uluaki 'āngelo, pea na'e hoko ai 'ae 'uha maka mo e afi 'oku afu 'aki 'ae toto, pea na'e lī ia ki he fonua: pea na'e vela 'o 'osi 'a hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi 'akau, pea na'e vela 'o 'osi 'ae mohuku mata kotoa pē. ⁸ Pea ifi 'e hono ua 'oe 'āngelo, pea hangē na'e lī ai ki tahi ha fu'u mo'unga 'oku vela 'i he afi: pea na'e liliu 'o toto 'a hono tolu 'oe vahe 'oe tahi; ⁹ Pea ko hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi me'a na'e mo'ui 'i he tahi, na'e mate ia; pea na'e maumau hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi vaka. ¹⁰ Pea ifi 'e hono tolu 'oe 'āngelo, pea na'e tō hifo 'ae fetu'u lahi mei he langi, 'oku ulu 'o hangē ha tūhulu, pea na'e tō ia ki hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi vaitafe, pea ki he ngaahi matavai; ¹¹ Pea ko e hingoa 'oe fetu'u na'e ui ko "Kona'i'i:" pea na'e fakakona ai hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi vai; pea na'e mate 'ae kakai tokolahi 'i he ngaahi vai, koe'uhi na'e fakakona ia. ¹² Pea na'e ifi 'e hono fā 'oe 'āngelo, pea tā hono tolu 'oe vahe 'oe la'ā, mo hono tolu 'oe vahe 'oe māhina, mo hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi fetu'u; ko ia ne fakapo'uli ai hono tolu 'oe vahe 'okinautolu, pea na'e 'ikai maama 'ae 'aho 'i hono tolu 'o hono vahe, pea na'e pehē pe mo e pō foki. ¹³ Pea ne u vakai, peau ongo'i 'oku puna 'ae 'āngelo 'e taha 'i he lotu langi, 'o ne pehē 'aki 'ae le'o lahi, "Mala'ia, mala'ia, mala'ia, ki he kakai 'oku nofo 'i he maama, koe'uhi 'i hono toe 'oe le'o 'oe me'a lea 'oe 'āngelo 'e toko tolu, 'oku te'eki ai ifi!"

1 I he ifi 'e hono toko nima 'oe 'āngelo, 'oku tō hifo mei he langi 'ae fetu'u, pea 'oku 'atu ki ai 'ae kī 'oe luo ta'ehanotakele. 2 'Oku ne to'o 'ae luo, pea 'oku 'alu hake 'ae fanga he'e 'oku tatau pe mo e fanga sikopio. 12 Kuo hili ange 'ae 'uluaki mala'ia. 13

'Oku ifi hono ono 'oe me'a lea. 14 'Oku vete ange 'ae 'āngelo 'e toko fā na'e ha'isia.

9 PEA na'e ifi 'e hono nima 'oe 'āngelo, pea u mamata na'e tō 'ae fetu'u mei he langi ki he fonua; pea na'e 'atu kiate ia 'ae kī 'oe luo ta'ehanotakele. ² Pea na'e fakaava 'e ia 'ae luo ta'ehanotakele; pea na'e 'alu hake 'ae kohu mei he luo, 'o hangē ko e kohu 'oe fu'u luo afi; pea ko e me'a 'i he kohu 'oe luo, na'e fakapo'uli 'ae la'ā mo e 'atā. ³ Pea na'e ha'u mei he kohu 'ae fanga he'e ki he fonua: pea na'e 'atu ki ai 'ae mālohi, 'o hangē ko e mālohi 'oe fanga sikopio 'oe fonua. ⁴ Pea na'e fekau kiate kinautolu ke 'oua te nau maumau 'ae mo-huku 'oe fonua, pe ha me'a mata 'e taha, pe ha 'akau; ka ko e kau tangata pe ko ia 'oku 'ikai 'i honau fo'i la'e 'ae faka'ilonga 'ae 'Otua. ⁵ Pea na'e tuku kiate kinautolu ke 'oua na'a nau tāmata'i 'akinautolu, ka ke faka-mamahi'i 'akinautolu 'i he māhina 'e nima: pea ko 'e-nau mamahi na'e tatau mo e mamahi 'oe tangata kuo taa'i 'e he sikopio. ⁶ Pea 'i he ngaahi 'aho ko ia, 'e kumi 'ae kakai ki he mate, ka 'e 'ikai 'ilo ia; pea te nau holi ke mate, ka 'e puna 'ae mate meiate kinautolu. ⁷ Pea ko e sino 'oe fanga he'e na'e tatau mo e fanga hoosi kuo teuteu ki he tau; pea na'e 'i honau 'ulu 'o hangē ko e ngaahi pale koula, pea ko honau mata na'e tatau mo e mata 'oe tangata. ⁸ Pea na'a nau lou'ulu 'o hangē ko e lou'ulu 'oe kau fefine, pea ko honau kau nifo na'e hangē ko e nifo 'oe fanga laione. ⁹ Pea na'e ai honau ngaahi sifa fatafata, 'o hangē ko e ngaahi sifa fatafata ukamea; pea ko e patū 'o honau kapakau na'e tatau mo e longoa'a. 'Oe ngaahi saliote, mo e fanga hoosi lahi 'oku felele'i ki he tau. ¹⁰ Pea na'e ai honau ngaahi iku 'o hangē ko e fanga sikopio, pea na'e 'i honau ngaahi iku 'ae ngaahi huhu: pea na'a nau mālohi ke tautea 'ae kakai 'i he māhina 'e nima. ¹¹ Pea na'e ai 'ae tu'i kiate kinautolu, ko e 'āngelo 'oe luo ta'ehanotakele, ko hono hingoa 'i he lea fakaHepelū ko 'Apatoni, ka ko hono hingoa 'i he lea fakaKiliki ko 'Apolione. ¹² Kuo hili ange 'ae mala'ia 'e taha; vakai, 'oku ha'u 'amui 'ae mala'ia kehe 'e ua, ¹³ Pea na'e ifi 'e hono ono 'oe 'āngelo, pea u fanongo ki he le'o mei he nifo 'e fā 'oe 'e-sifeilaulau koula 'aia 'oku 'i he 'ao 'oe 'Otua, ¹⁴ 'Oku pehē ki hono ono 'oe 'āngelo, na'e 'i ai 'ae me'a lea, "Vevete 'ae kau 'āngelo 'e toko fā, 'aia kuo ha'isia 'i he vaitafe lahi ko 'Iufaleti." ¹⁵ Pea na'e vete ange 'ae kau 'āngelo 'e toko fā, 'akinautolu na'e tu'utu'uni ki ha feitu'ula'ā, pea ki ha 'aho, pea ki ha māhina, pea ki ha ta'u, koe'uhi ke tāmata'i 'a hono tolu 'oe vahe 'oe kakai. ¹⁶ Pea ko hono lau 'oe tau, ko e kau tangata heka hoosi ko e toko uangeau miliona: pea ne u fanongo ki honau lau. ¹⁷ Pea na'e pehē pē 'a 'eku mamata ki he fanga hoosi, 'i he me'a na'e hā mai, mo kinautolu na'e heka ai, ko honau sifa fatafata na'e lanu ki he afi, mo e lanu moana, mo e felofelo: pea ko e 'ulu 'oe fanga hoosi na'e tatau mo e 'ulu 'oe fanga laione; pea na'e 'oho mei honau ngutu 'ae afi, mo e 'ohuafi, mo e sulifa. ¹⁸ Ko e me'a ko eni 'e tolu na'e tāmata 'aki 'a hono tolu 'oe vahe 'oe kakai, 'ae afi, mo e 'ohuafi, mo e sulifa, 'aia na'e 'oho mei honau ngutu. ¹⁹ He ko honau mālohi 'oku 'i

honau ngutu, mo honau iku: he na'e tatau honau iku mo e fanga ngata, pea na'e faka'ulu, pea ko ia 'oku nau fai 'aki 'ae maumau. ²⁰ Pea ko hono toe 'oe kakai na'e 'ikai ke tāmata'i 'aki 'ae ngaahi fakamamahi ni, na'e 'ikai te nau fakatomala 'i he ngaahi ngāue 'a honau nima, ke 'oua te nau hū ki he kau tēvolo, mo e ngaahi tamapua koula, mo e siliva, mo e palasa, mo e maka, mo e 'akau: 'aia 'oku 'ikai fa'a mamata, pe fanongo, pe 'a'eva: ²¹ Pea na'e 'ikai tenau fakatomala 'i he 'enau ngaahi fakapō, mo 'enau ngaahi fie mana, mo 'enau fe'auaki, mo 'enau fa'a kaiha'a.

1 'Oku hā mai ha 'āngelo mālohi mo lahi 'oku 'i hono nima 'ae tohi kuo folahi. 6 'Oku ne fuakava 'iate ia 'oku mo'ui 'o ta'engata pea ta'engata, 'e 'ikai kei ta'ofia. 9 'Oku fekau kia Sione ke ne to'o mo kai 'ae tohi.

10 PEA ne u mamata ki ha 'āngelo mālohi 'e tokotaha 'oku 'alu hifo mei he langi, kuo kofu'aki 'ae 'ao: pea na'e 'i hono 'ulu 'ae ūmata, pea na'e tatau hono mata mo e la'ā, pea ko hono va'e na'e tatau mo e pou afi: ² Pea na'e 'i hono nima 'ae tohi si'i kuo folahi: pea na'a ne 'ai hono va'e to'omata'u ki he tahi, pea mo e to'ohema ki he fonua, ³ Pea kalanga le'o lahi ia, 'o hangē ko e ngungulu 'oe laione: pea hili 'ene tangi, na'e fakaongo honau le'o 'e he mana 'e fitu. ⁴ Pea kuo fakaongo 'e he mana 'e fitu honau le'o, pea u te u ke tohi: pea ne u fanongo ki he le'o mei he langi 'oku pehē mai kiate au, "Fakama'u ke ma'u 'ae ngaahi me'a kuo fakaongo mai 'e he mana 'e fitu, pea 'oua na'a tohi ia." ⁵ Pea ko e 'āngelo 'aia ne u mamata na'e tu'u ki he tahi mo e fonua, na'a ne hiki hono nima ki he langi, ⁶ Pea ne fuakava 'iate ia 'oku mo'ui 'o ta'engata pea ta'engata, 'aia na'a ne fakatupu 'ae langi, mo e ngaahi me'a 'oku 'i ai, mo e fonua, mo e ngaahi me'a 'oku 'i ai, mo e tahi, mo e ngaahi me'a 'oku 'i ai, 'e 'ikai kei ta'ofia: ⁷ Ka 'i he ngaahi 'aho 'oe le'o 'o hono fitu 'oe 'āngelo, 'i he lolotonga 'o 'ene fakaongo, 'e fakakakato 'ae ngāue fufū 'ae 'Otua, 'o hangē ko 'ene fakahā ki he'ene kau tamaio'eiki ko e kau palōfita. ⁸ Pea ko e le'o 'aia ne u fanongo mei he langi ne toe lea mai ia kiate au, 'o pehē, "Alu, mo ke to'o 'ae tohi si'i kuo folahi 'i he nima 'oe 'āngelo 'aia 'oku tu'u ki he tahi mo e fonua." ⁹ Pea ne u 'alu ki he 'āngelo, 'o pehē kiate ia, "Tuku mai kiate au 'ae tohi si'i." Pea pehē 'e ia kiate au, "Ave, pea ke kai ke 'osi ia; pea 'e fakakona'i 'e ia 'a ho kete, ka 'e melie ia 'i ho ngutu 'o hangē ha me'a hu'amelie." ¹⁰ Pea ne u to'o 'ae tohi si'i mei he nima 'oe 'āngelo, pea ne u kai ia 'o 'osi; pea na'e melie ia 'i hoku ngutu 'o hangē ha me'a hu'amelie: pea kuo u kai leva ia, pea kona 'a hoku kete. ¹¹ Pea pehē 'e ia kiate au, "Te ke toe kikite 'i he 'ao 'oe ngaahi kakai lahi, mo e ngaahi pule'anga, mo e kakai lea kehekehe, mo e ngaahi tu'i."

3 'Oku kikite 'ae ongo fakamo'oni 'e toko ua. 6 'Oku ne pule ke tāpuni 'ae langi, ke 'oua na'a 'uha. 7 'E tau'i 'akinaua 'e he manu fekai, 'o tāmata'i 'akinaua. 8 'Oku tuku ta'etanu hona sino, 11 Pea hili 'ae 'aho 'e tolu mo e kongā 'aho 'oku na toetu'u. 14

Kuo hili ange hono ua 'oe mala'ia. 15 'Oku ifi hono fitu 'oe me'a lea.

11 PEA na'e 'omi kiate au 'ae va'a kaho 'o hangē ha tokotoko: pea tu'u 'ae 'āngelo, 'o pehē mai, "Tu'u, 'o fuofua 'ae fale tapu 'oe 'Otua, mo e 'esifeilaulau, mo kinautolu 'oku lotu 'i ai. ² Kae tuku pe 'ae loto'ā 'oku 'i-tu'a 'i he faletapu, 'oua 'e fuofua ia he kuo tuku ia ki he kakai Senitaile pea te nau malaki hifo 'ae kolo tapu 'i he māhina 'e fāngofulu ma ua. ³ Pea te u foaki ki hoku ongo fakamo'oni, ke na kikite 'i he 'aho 'e taha afe ma uangeau ma onongofulu, kuo kofu'aki 'ae tauanga'a." ⁴ Ko eni ia 'ae ongo 'akau 'olive, mo e ongo tu'unga maama, 'oku tutu'u 'i he 'ao 'oe 'Otua 'o māmani. ⁵ Pea ka lotu ke tautea 'akinaua 'e ha taha, 'oku 'alu atu 'ae afi mei hona ngutu, 'o faka'auha hona ngaahi fili: pea ka lotu 'e ha taha ke tautea 'akinaua, 'e tāmata'i pehē ni ia. ⁶ 'Oku ma'u 'ekinua ni 'ae mālohi ke tāpuni 'ae langi, ke 'oua na'a 'uha 'i he ngaahi 'aho 'o 'ena kikite: pea 'oku na ma'u 'ae mālohi ki he ngaahi vai, ke liliu ia ko e toto, pea ke ta'a'i 'aki 'a māmani 'ae ngaahi me'a mamahi 'o na fa'iteliha pe liunga fiha ia. ⁷ Pea ka faka'osi 'ekinua 'ena fakamo'oni, ko e manu fekai 'oku 'alu hake mei he luo ta'ehanotakele, te ne tau'i 'akinaua, pea te ne ikuna 'akinaua, 'o tāmata'i 'akinaua. ⁸ Pea ko hona sino mate 'e tuku 'i he hala 'oe kolo lahi, 'aia 'oku ui fakalaumālie ko Sotoma mo 'Isipite, 'aia na'e tutuki ai ki he 'akau 'a hotau 'Eiki. ⁹ Pea ko kinautolu 'oe ngaahi kakai, mo e ngaahi fa'ahinga, mo e ngaahi lea, mo e ngaahi pule'anga, te nau mamata ki hona sino mate 'i he 'aho 'e tolu mo e kongā 'aho, pea 'e 'ikai tuku ke tanu hona sino mate. ¹⁰ Pea ko kinautolu 'oku nofo 'i māmani te nau fiefia kiate kinaua, 'o fakafiefia'i, pea fe'ave'aki 'enau ngaahi me'a'ofa; koe'uhi na'e fakamamahi 'e he ongo palōfita ni 'akinautolu na'e nofo 'i māmani. ¹¹ Pea hili 'ae 'aho 'e tolu mo e kongā 'aho, na'e hū kiate kinaua 'ae laumālie 'oe mo'ui mei he 'Otua, pea na'a na tu'u 'i hona va'e; pea na'e tō 'ae manavahē lahi kiate kinautolu na'e mamata kiate kinaua. ¹² Pea na'a nau fanongo ki he le'o lahi mei he langi, 'oku pehē kiate kinaua, "'Alu hake ki heni." Pea ne na 'alu hake ki he langi 'i he 'ao; pea na'e mamata kiate kinaua 'a hona ngaahi fili. ¹³ Pea 'i he feitu'ula'ā pe ko ia na'e ai 'ae mofuike lahi, pea holo hono hongofulu 'oe vahe 'oe kolo, pea na'e mate 'i he mofuike 'ae kakai 'e toko fitu afe: pea na'e ilifia hono toe, 'onau fakamālō ki he 'Otua 'oe langi. ¹⁴ Kuo hili hono ua 'oe mala'ia; vakai, 'oku ha'u to'oto'o hono tolu 'oe mala'ia. ¹⁵ Pea na'e ifi 'e hono fitu 'oe 'āngelo pea na'e ai 'ae ngaahi le'o mālohi 'i he langi, na'e pehē, "Ko e ngaahi pule'anga 'oe maama kuo 'o hotau 'Eiki, mo hono Kalaisi pea 'e pule ia 'o ta'engata pea ta'engata." ¹⁶ Pea ko e mātū'a e toko uofulu ma toko fā, 'aia na'e nofo 'i honau ngaahi nofo'a 'i he 'ao 'oe 'Otua, na'a nau fo'ohifo 'o hū ki he 'Otua, ¹⁷ 'o pehē, "'Oku mau fakafeta'i kiate koe, 'e 'Eiki ko e 'Otua Māfimafi, 'Oku ke 'i ai ni, pea na'a ke 'i ai, pea te ke 'i ai; Koe'uhi kuo ke to'o kiate koe 'a ho'o mālohi lahi, pea kuo ke pule. ¹⁸ Pea na'e 'ita 'ae ngaahi pule'anga pea kuo hoko mai ho houhau, Mo e

kuonga 'oe pekia, koe'uhi ke fakamaaua 'akinautolu, Pea koe'uhi ke ke totongi ai ki ho'o kau tamaio'eiki ko e kau palōfita, mo e kakai mā'oni'oni, Mo kinautolu 'oku manavahē ki ho huafa, 'ae iiki mo e lalahi; Pea ke faka'auha 'akinautolu 'oku nau faka'auha 'ae maama. ¹⁹ Pea na'e fakaava 'ae fale tapu 'oe 'Otua 'i he langi, pea na'e hā mai 'i hono fale tapu 'ae puha 'o 'ene fuakava: pea na'e ai 'ae ngaahi 'uhila, mo e ngaahi le'o, mo e ngaahi mana, mo e mofuike, mo e 'uha maka lahi.

1 'Oku langā 'ae fefine kuo kofu'aki 'ae la'ā. 4 'Oku tu'u 'i hono 'ao 'ae fu'u ngata kulokula, 'o tali ke ne keina 'o 'osi 'ene tamasi'i: 6 'Oku hola leva ki he toafa 'i he'ene fā'ele. 7 'Oku tau 'e Maikeli mo 'ene kau 'āngelo ki he fu'u ngata, mo ikuna ia. 13 'Oku lī ki he fonua 'ae fu'u ngata, pea ne fakatanga'i 'ae fefine.

12 PEA na'e hā mai 'ae me'a fakafo lahi 'i he langi; ko e fefine kuo kofu'aki 'ae la'ā, pea 'i hono lalo va'e 'ae māhina, pea na'e 'i hono 'ulu 'ae pale 'oe fetu'u 'e hongofulu ma ua: ² Pea na'e feitama ia pea tangi, 'o langā, pea mamahi ke fānau. ³ Pea na'e hā mai mo e me'a fakafo 'e taha 'i he langi; pea vakai, ko e fu'u ngata lahi na'e kulokula, kuo fitu hono 'ulu, pea na'e 'i ai 'ae nifo 'e hongofulu, pea fitu 'ae pale 'i hono ngaahi 'ulu. ⁴ Pea na'e toho 'aki 'e hono iku hono tolu 'oe vahe 'oe ngaahi fetu'u 'o e langi, 'o ne lī hifo 'akinautolu ki he fonua: pea na'e tu'u 'ae fu'u ngata 'i he 'ao 'oe fefine na'e teu ke fānau, koe'uhi, ka fanau'i leva 'ene tamasi'i, ke ne kai 'o 'osi ia. ⁵ Pea ne fanau'i 'ae tamasi'i tangata, 'aia te ne pule'i 'ae pule'anga kotoa pē 'aki 'ae va'a ukamea: pea na'e to'o hake 'ene tamasi'i ki he 'Otua, pea ki hono nofo'a faka'e'i'eiki. ⁶ Pea na'e hola 'ae fefine ki he toafa, 'aia 'oku ai hono potu kuo teu 'e he 'Otua, koe'uhi ke nau fafanga ia 'i ai ko e 'aho 'e taha afe ma uangeau ma onongofulu. ⁷ Pea na'e fai 'a 'etau 'i he langi: ko Maikeli mo 'ene kau 'āngelo na'a nau tau'i 'ae fu'u ngata; pea na'e tau 'ae fu'u ngata mo 'ene kau 'āngelo. ⁸ Ka na'e 'ikai te nau ikuna; pea na'e 'ikai kei 'ilo hanau potu 'i he langi. ⁹ Pea na'e lī kitu'a 'ae fu'u ngata lahi, 'ae ngata motu'a ko ia, 'oku ui ko Tēvolo, mo Sē-tane, 'aia 'oku ne kākaa'i 'a māmani kotoa pē: na'e lī ia kitu'a ki he fonua, pea na'e lī kitu'a mo ia 'a 'ene kau 'āngelo. ¹⁰ Pea ne u ongo'i 'ae le'o lahi 'i he langi, na'e pehē, "Ko eni kuo hoko mai 'ae fakamo'ui, mo e mālohi, mo e pule'anga 'o hotau 'Otua, mo e mālohi 'o hono Kalaisi: he kuo lī ki lalo 'ae fakakovi 'o hotau kāinga, 'aia na'a ne fakakovi'i 'akinautolu 'i he 'ao 'o hotau 'Otua 'i he 'aho mo e pō. ¹¹ Pea na'a nau ikuna ia 'aki 'ae ta'ata'a 'oe Lami, mo e lea 'o 'enau fakamo'oni; pea na'e 'ikai te nau mamae ki he'enau mo'ui ka nau mate. ¹² Ko ia ke fiefia, 'ae ngaahi langi, mo kimoutolu 'oku nofo ai. 'E mala'ia 'ae kakai 'oku nofo 'i he maama na mo e tahi! He kuo 'alu hifo 'ae tēvolo kiate kimoutolu, kuo 'ita lahi, koe'uhi 'oku ne 'ilo 'oku fuoloa si'i pe hono kuonga." ¹³ Pea 'i he mamata 'e he fu'u ngata kuo lī ia ki he māmani, na'a ne fakatanga'i 'ae fefine ne ne fanau'i 'ae tamasi'i tangata. ¹⁴ Pea na'e foaki ki he fe-

fine 'ae kapakau 'e ua 'oe 'ikale lahi, ke ne puna 'aki ia ki he toafa, ki hono potu, 'aia 'oku tauhi ai ia 'i ha kuonga, mo e ngaahi kuonga, mo e vaeua mālie'anga 'oe kuonga, mei he 'ao 'oe ngata. ¹⁵ Pea na'e pu'aki 'e he ngata ki he fefine 'ae vai mei hono ngutu 'o hangē ha vaitafe, koe'uhi ke ne fai ke 'auhia ia 'i he vai. ¹⁶ Pea na'e tokoni'i 'ae fefine 'e he fonua, pea mato'o 'e he fonua hono ngutu, 'o ne folo hifo 'ae vai, 'aia na'e pu'aki 'e he fu'u ngata mei hono ngutu. ¹⁷ Pea na'e 'ita 'ae fu'u ngata ki he fefine, 'o ne 'alu ke tau'i hono toe 'o hono hako, 'akinautolu 'oku fai 'ae ngaahi fekau 'ae 'Otua, pea ma'u mo e fakamo'oni 'o Sisu Kalaisi.

1 'Oku tu'u hake mei he tahi 'ae manu fekai kuo 'i ai 'ae fo'i 'ulu 'e fitu mo e nifo 'e hongofulu. 11

'Oku 'alu hake mei he fonua 'ae manu fekai 'e taha:

14 'Oku ne pule ke ngaahi ha fakatātā ki he 'uluaki manu fekai, 15 Pea ke hū ki ai 'ae kakai, 16 Pea ma'u hono faka'ilonga.

13 PEA ne u tu'u 'i he 'one'one 'oe tahi, pea u mamata 'oku 'alu hake mei he tahi 'ae manu fekai, na'e fitu hono 'ulu pea na'e 'i ai 'ae nifo 'e hongofulu, pea na'e 'i hono ngaahi nifo 'ae pale 'e hongofulu, pea 'i hono ngaahi 'ulu 'ae hingoa ko Taukae 'Otua. ² Pea ko e manu fekai 'aia ne u mamata ai, na'e tatau mo e lē-pati, pea ko hono va'e na'e hangē ko e va'e 'o ha pea, pea ko hono ngutu na'e hangē ko e ngutu 'o ha laione: pea na'e 'atu ki ai 'e he fu'u ngata 'a 'ene mālohi 'a'ana, mo hono nofo'anga, mo e pule lahi. ³ Pea ne u mamata na'e hangē kuo lavea 'o mate hono fo'i 'ulu 'e taha; ka na'e toe mo'ui pe hono lavea fakamate: pea na'e fakatumutumu 'a māmani kotoa pē 'o muimui 'i he manu fekai. ⁴ Pea na'a nau hū ki he fu'u ngata 'aia ne ne 'atu 'ae mālohi ki he manu fekai: 'onau hū ki he manu fekai, 'onau pehē, "Ko hai 'oku tatau mo e manu fekai? Ko hai 'oku fa'a fai ke tau'i ia?" ⁵ Pea na'e foaki kiate ia 'ae ngutu ke lea fie lahi, mo taukae ki he 'Otua; pea na'e tuku kiate ia 'ae pule ke fai 'a 'etau 'i he māhina 'e fāngofulu ma ua, ⁶ Pea ne faai hono ngutu 'i he lea taukae ki he 'Otua, ke lau'ikovi hono huafa, mo hono fale fehikitaki, mo kinautolu 'oku nofo 'i he langi. ⁷ Pea na'e tuku kiate ia ke ne tau'i 'ae kakai mā'oni'oni, pea ke ne ikuna 'akinautolu: pea na'e tuku kiate ia 'ae pule ki he ngaahi fa'ahinga, mo e ngaahi lea, mo e ngaahi pule'anga kotoa pē. ⁸ Pea 'e hū kiate ia 'akinautolu kotoa pē 'oku nofo 'i māmani, 'akinautolu 'oku 'ikai tohi honau hingoa 'i he tohi 'oe mo'ui 'oe Lami, 'aia na'e tāmāte'i talu mei he fakatupu 'o māmani. ⁹ Kapau 'oku telinga ha taha, pea fakafanongo ia. ¹⁰ Ko ia 'oku ne tataki ki he pōpula, 'e mo'ua ia ki he pōpula: ko ia 'oku ne tāmāte'i 'aki 'ae heletā, 'oku totonu ke tāmāte'i 'aki ia 'ae heletā. Ko eni 'ae fa'a kātaki mo e tui 'ae kakai mā'oni'oni. ¹¹ Pea ne u mamata ki he manu fekai 'e taha 'oku 'alu hake 'i he fonua; pea na'e 'iate ia 'ae nifo'i 'ulu 'e ua, na'e hangē ia ko e lami, pea na'a ne lea 'o hangē ha fu'u ngata. ¹² Pea 'oku fai 'e ia 'ae pule kotoa pē 'oe 'uluaki manu fekai na'e mu'a 'iate ia, 'o ne fai ke hū 'a māmani mo kinautolu 'oku nofo ai ki he 'uluaki manu fekai, 'i he'ene mo'ui 'a hono lavea. Na'a ne mei

mate ai. ¹³ Pea 'oku fai 'e ia 'ae ngaahi me'a fakaofu lahi, 'o ne fai ke 'alu hifo 'ae afi mei he langi ki he fonua, 'i he 'ao 'oe kakai, ¹⁴ Pea ne kākaa'i 'akinautolu 'oku nofo 'i māmani, 'aki 'ae ngaahi me'a mana ko ia na'e tuku kiate ia 'ae mālohi ke fai 'i 'i he heletā, kae mo'ui pe. ¹⁵ Pea na'e tuku kiate ia ke ne foaki 'ae mo'ui ki he fakatātā 'oe manu fekai, ke lea ai 'ae fakatātā 'oe manu fekai, pea pule ke tāmāte'i 'akinautolu 'e 'ikai te nau hū ki he fakatātā 'oe manu fekai. ¹⁶ Pea na'a ne pule'i kotoa pē, 'ae iiki mo e lalahi, 'ae ma'ume'a mo e masiva, 'ae tau'atāina mo e pōpula, ke nau ma'u 'ae faka'ilonga 'i honau nima to'omata'u, pe 'i honau fo'i la'ē: ¹⁷ Pea ke 'oua na'a fakatau mai pe fakatau atu 'e ha taha, ka ko ia pe kuo 'i ai 'ae faka'ilonga, pe 'ae hingoa 'oe manu fekai, pe ko e lau 'o hono hingoa. ¹⁸ Ko eni 'ae poto. Ko ia 'oku 'i ai 'ae 'ilo, ke ne lau hono lau 'oe manu fekai: he ko e lau ia 'oe tangata; pea ko hono lau ko e onongeau ma onongofu ma ono.

1 Ko e tu'u 'ae Lami mo hono kakai 'i ke mo'unga ko Saione. 6 'Oku malanga'aki 'ae ongoongolelei 'e ha 'āngelo. 8 Ko e hinga 'o Papilone. 15 Ko e utu-ta'u 'o māmani, mo e ai hele tu'usi. 20 Ko e tākaki vaine mo e tata'o'anga uaine 'oe houhau 'oe 'Otua.

14 PEA ne u mamata, pea vakai, na'e tu'u ha Lami 'i he mo'unga ko Saione, pea na'e 'iate ia 'ae tokotaha kilu mā toko fā mano ma toko fā afe, kuo tohi 'i honau fo'i la'ē 'ae huafa 'o 'ene Tamai. ² Pea ne u ongo'i 'ae le'o mei he langi, 'o hangē ko e 'u'ulu 'oe ngaahi vai lahi, pea hangē ko e 'u'ulu 'oe mana lahi: pea ne u ongo'i 'ae le'o 'oe kau ha'ape 'oku taa'i honau ngaahi ha'ape: ³ Pea na'a nau hiva 'aki 'ae hiva fo'ou 'i he 'ao 'oe nofo'a faka'e'i'eiki, pea 'i he 'ao 'oe me'a mo'ui 'e fā, pea mo e kau mātu'a: pea na'e 'ikai ke fa'a 'ilo 'e ha taha 'ae hiva ko ia ka ko e tokotaha kilu mo e toko fā mano mo e toko fā afe, na'e huhu'i mei māmani. ⁴ Ko kinautolu eni na'e 'ikai ke nau 'uli'i 'aki 'ae fefine; he ko e kau tāupo'ou 'akinautolu. Ko kinautolu eni 'oku nau muimui 'i he Lami 'i he potu kotoa pē 'oku 'alu ia ki ai. Ko kinautolu eni na'e huhu'i mei he kakai, ko e 'uluaki fua ki he 'Otua mo e Lami. ⁵ Pea na'e 'ikai 'ilo ha kākā 'i honau ngutu: he 'oku nau tā'ehalaia 'i he 'ao 'oe 'afio'anga 'oe 'Otua. ⁶ Pea ne u mamata ki ha 'āngelo kehe 'e taha 'oku puna 'i he loto langi, kuo 'iate ia 'ae ongoongolelei ta'engata ke malanga'aki kiate kinautolu 'oku nofo 'i he māmani, pea ki he pule'anga kotoa pē, mo e fa'ahinga, mo e lea, mo e kakai, ⁷ 'O ne pehē 'aki 'ae le'o lahi, "Manavahē ki he 'Otua, pea 'atu 'ae fakamālō kiate ia; he kuo hokosia 'ae feitu'ula'ā 'o 'ene fakamaau: pea hū kiate ia na'a ne ngaahi 'ae langi, mo e māmani, pea mo e tahi, mo e ngaahi matavai 'oe ngaahi vai." ⁸ Pea na'e muimui 'ae 'āngelo 'e tokotaha, 'o ne pehē, "Kuo hinga 'a Papilone, kuo hinga ia, 'ae kolo lahi ko ia, koe'uhi kuo ne fakainu'i 'ae pule'anga kotoa pē 'i he uaine 'oe houhau 'o 'ene fe'auaki." ⁹ Pea muimui 'iate kinua hono tolu 'oe 'āngelo, 'o ne pehē, 'aki 'ae le'o lahi, "Kapau 'e hū 'e ha taha ki he manu fekai mo hono fakatātā, pea ma'u 'ae faka'ilonga 'i hono fo'i la'ē, pe 'i hono nima, ¹⁰ 'E inu 'e ia 'i he uaine

'oe houhau 'oe 'Otua, 'aia kuo lingi ta'ehu'i ki he ipu 'o hono houhau; pea 'e fakamamahi ia 'aki 'ae afi mo e sulifa 'i he 'ao 'oe kau 'āngelo mā'oni'oni, pea 'i he 'ao 'oe Lami: ¹¹ Pea 'e 'alu hake 'ae kohu 'o 'enau mamahi 'o ta'engata pea ta'engata; pea 'oku 'ikai te nau mālōlō 'i ha 'aho pe ha pō, 'akinautolu 'oku hū ki he manu fekai mo hono fakatātā, pea mo ia 'oku ne ma'u 'ae faka'ilonga 'o hono hingoa." ¹² Ko eni 'ae fa'a kātaki 'ae kakai mā'oni'oni: ko 'eni 'akinautolu 'oku fai 'ae ngaahi fekau 'ae 'Otua, mo e tui kia Sisū. ¹³ Pea ne u ongo'i 'ae le'o mei he langi, 'oku pehē mai kiate au, "Tohi, "Oku monū'ia talu mei heni 'ae pekia 'oku pekia 'i he 'Eiki:|" "Io," 'oku pehē 'e he Laumālie, "Koe'uhi ke nau mālōlō mei he'enu ngaahi ngāue; pea 'oku muimui kiate kinautolu 'enau ngaahi ngāue." ¹⁴ Pea ne u sio, pea vakai, ko e 'ao hinehina, pea na'e heka ki he 'ao 'ae tokotaha 'o hangē ko e Foha 'oe tangata, kuo 'i hono 'ulu 'ae pale koula, pea 'i hono nima 'ae hele tu'usi 'oku māsila. ¹⁵ Pea na'e 'alu atu mei he fale tapu 'ae 'āngelo 'e taha, 'o ne kalanga 'aki 'ae le'o lahi kiate ia na'e heka ki he 'ao, "Ai ho'o hele tu'usi, 'o tu'usi ai; he kuo motu'a 'ae ta'u 'oe maama." ¹⁶ Pea ko ia na'e heka ki he 'ao, na'a ne 'ai 'ene hele tu'usi 'i he fonua; pea na'e tu'usi 'ae fonua. ¹⁷ Pea 'alu atu mo e 'āngelo 'e taha mei he fale tapu 'oku 'i he langi, kuo 'iate ia foki 'ae hele tu'usi 'oku māsila. ¹⁸ Pea 'alu atu mo e 'āngelo 'e taha mei he 'e-sifeilaulau, na'e 'iate ia 'ae pule ki he afi; 'o ne kalanga 'aki 'ae kalanga lahi kiate ia na'e 'i ai 'ae hele tu'usi 'oku māsila, 'o ne pehē, "Ai ho'o hele tu'usi 'oku māsila, 'o tutu'u 'a e ngaahi fuhi vaine 'o māmani; he kuo momoho 'a hono ngaahi fua 'oe vaine." ¹⁹ Pea na'e 'ai 'e he 'āngelo 'a 'ene hele tu'usi ki he fonua, 'o tutu'u 'a e vaine 'oe fonua, pea ne lī ia ki he tata'o'anga uaine lahi 'oe houhau 'oe 'Otua. ²⁰ Pea na'e malamalaki 'ae tata'o'anga uaine 'i he tu'a kolo, pea na'e ha'u 'ae toto mei he tata'o'anga uaine 'o a'u hake ki he ngaahi no'o ngutu 'oe fanga hoosi, pea na'e mafola atu ia 'i he maile 'e uangeau.

1 Ko e 'āngelo 'e toko fitu mo e mala'ia fakamui 'e fitu. 3 Ko e hiva 'anautolu 'oku nau ikuna 'ae manu fekai. 7 Ko e hina 'e fitu 'oku pito 'i he houhau 'oe 'Otua.

15 PEA ne u mamata ki he faka'ilonga 'e taha 'i he langi, na'e lahi mo fakaofo, ko e 'āngelo 'e toko fitu, kuo 'i ai 'ae mala'ia faka'osi 'e fitu; he kuo fakakakato 'i ai 'ae houhau 'oe 'Otua. ² Pea ne u mamata, pea na'e hangē ha tahi sio'ata, 'oku fefiofi mo e afi: pea ko kinautolu kuo nau ikuna 'ae manu fekai, mo hono fakatātā, mo hono faka'ilonga, mo e lau 'o hono hingoa, 'oku nau tutu'u 'i he tahi sio'ata, kuo 'iate kinautolu 'ae ngaahi ha'ape 'oe 'Otua. ³ Pea 'oku nau hiva 'aki 'ae hiva 'a Mōsese ko e tamaio'eiki 'ae 'Otua, mo e hiva 'oe Lami, 'onau pehē, "Oku lahi mo fakaofo 'a ho'o ngaahi ngāue, 'E 'Eiki ko e 'Otua Māfimafi; 'Oku angatonu mo mo'oni 'a ho ngaahi hala, 'A koe ko e Tu'i 'oe kakai mā'oni'oni. ⁴ Ko hai 'e ta'emanavahē kiate koe, 'e 'Eiki, mo ta'efakahihiki'i ho huafa? He ko koe pe 'oku mā'oni'oni: He koe'uhi 'e ha'u 'o hū 'i ho 'ao 'ae ngaahi

pule'anga kotoa pē; He kuo fakahā 'a ho'o ngaahi fakamaau." ⁵ Pea hili ia, ne u mamata, pea vakai, kuo maoto'o 'ae potu tapu 'oe fale fehikitaki 'oe fakamo'oni 'i he langi: ⁶ Pea na'e ha'u 'ae 'āngelo 'e toko fitu mei he fale tapu, kuo 'iate kinautolu 'ae mala'ia 'e fitu, kuo nau kofu'aki 'ae tupenu na'e ma'a mo hinehina, pea nono'o 'a-ki 'ae ngaahi no'o koula 'i honau fatafata. ⁷ Pea ko e tokotaha 'oe me'a mo'ui 'e toko fā, na'a ne 'atu ki he 'āngelo 'e toko fitu 'ae hina koula 'e fitu, kuo pito 'i he houhau 'oe 'Otua, 'aia 'oku mo'ui 'o ta'engata pea ta'engata. ⁸ Pea na'e fakapito 'ae fale tapu 'aki 'ae kohu mei he nāunau 'oe 'Otua, pea mei hono mālohi: pea na'e 'ikai fa'a fai 'e he taha ke hū ki he fale tapu, kae'oua ke kakato 'ae mala'ia 'e fitu na'e 'i he 'āngelo 'e toko fitu.

3 Oku lilingi 'e he kau 'āngelo honau ngaahi hina kuo pito 'i he houhau. 6 Ko e ngaahi mala'ia 'oku hoko ai leva. 15 Oku ha'u 'a Kalaisi 'o hangē ha kaiha'a. Oku monū'ia 'akinautolu 'oku le'o.

16 PEA ne u fanongo ki he le'o lahi mei he fale tapu, na'e pehē ki he 'āngelo 'e toko fitu, "Mou 'alu atu, 'o lilingi 'ae ngaahi hina 'oe houhau 'oe 'Otua ki he fonua." ² Pea na'e 'alu 'ae 'uluaki, 'o ne lilingi 'ene hina ki he fonua; pea tō ai 'ae pala kovi mo fakamamahi ki he kakai na'a nau ma'u 'ae faka'ilonga 'oe manu fekai, mo kinautolu na'a nau hū ki hono fakatātā. ³ Pea na'e lilingi 'e hono ua 'oe 'āngelo 'a 'ene hina ki he tahi; pea na'e liliu ai ia ke hangē ko e toto 'o ha taha kuo mate: pea na'e mate ai 'ae me'a mo'ui kotoa pē na'e 'i he tahi. ⁴ Pea na'e lilingi 'e hono tolu 'oe 'āngelo 'a 'ene hina ki he ngaahi vaitafe mo e ngaahi matavai 'oe ngaahi vai; pea na'e liliu ai ia ko e toto. ⁵ Pea ne u ongo'i 'ae 'āngelo 'oe ngaahi vai, na'e pehē 'e ia, "Oku ke angatonu mo mā'oni'oni, 'e 'Eiki, 'Oku ke 'i ai ni, pea na'a ke 'i ai, Koe'uhi kuo ke fakamaau 'o pehē ni. ⁶ He kuo nau lilingi 'ae toto 'oe kakai mā'oni'oni mo e kau palōfita, Pea kuo ke 'atu kiate kinautolu 'ae toto ke inu; He 'oku taau mo kinautolu. ⁷ Pea ne u fanongo ki he tokotaha, na'e pehē mai mei he 'e-sifeilaulau, "Ko e mo'oni, 'e 'Eiki, ko e 'Otua Māfimafi, 'oku angatonu mo mā'oni'oni 'a ho'o ngaahi fakamaau." ⁸ Pea na'e lilingi 'e hono fā 'oe 'āngelo 'a 'ene hina ki he la'ā; pea na'e tuku kiate ia ke ne fakamangia 'aki 'ae afi 'ae kakai. ⁹ Pea na'e mangia 'o vela lahi 'ae kakai, 'onau lau'ikovi 'ae huafa 'oe 'Otua, 'aia 'oku ne pule'i 'ae ngaahi mala'ia ni: pea na'e 'ikai te nau fakatomala ke nau fakamālō ai kiate ia. ¹⁰ Pea na'e lilingi 'e hono nima 'oe 'āngelo 'a 'ene hina ki he nofo'anga 'oe manu fekai; pea na'e pito hono pule'anga 'i he fakapo'uli; pea nau ngūngū honau 'elelo 'i he mamahi, ¹¹ Mo nau lau'ikovi 'ae 'Otua 'oe langi, koe'uhi ko 'enau ngaahi mamahi mo honau ngaahi pala, ka na'e 'ikai te nau fakatomala 'i he'enu ngaahi ngāue. ¹² Pea na'e lilingi 'e hono ono 'oe 'āngelo 'a 'ene hina ki he vaitafe lahi ko 'Iufaletesi; pea na'e fakamamaha hono vai 'o'ona, koe'uhi ke teuteu 'ae hala 'oe ngaahi tu'i mei he potu hahake. ¹³ Pea ne u mamata ko e laumālie 'uli 'e toko tolu, na'e hangē ko e fanga poto, na'e ha'u mei he ngutu 'oe fu'u ngata, mo e ngutu 'oe manu fekai, mo e

ngutu 'oe palōfita loi. ¹⁴ He ko e ngaahi laumālie 'akin-autolu 'oe kau tēvolo, 'oku fai 'ae ngaahi mana, 'oku 'alu atu ki he ngaahi tu'i 'oe fonua pea mo māmani kotoa pē, ke tānaki 'akinautolu ki he tau 'oe 'aho lahi ko ia 'oe 'Otua Māfimafi.

¹⁵ ¶ "Vakai, 'oku ou ha'u 'o hangē ha kaiha'a. 'Oku monū'ia ia 'oku le'o, pea tauhi hono ngaahi kofu, telia na'a 'alu telefua, pea nau mamata ki he'ene mā." ¹⁶ Pea na'a ne tānaki 'akinautolu ki he potu 'oku ui 'i he lea fakaHepelū ko Amaketone. ¹⁷ Pea na'e lilingi 'e hono fitu 'oe 'āngelo 'a 'ene hina ki he 'atā; pea na'e ongo mai 'ae le'o lahi mei he fale tapu 'i he langi, mei he nofo'a faka'e'i'eiki, 'oku pehē mai, "Kuo fai ia." ¹⁸ Pea na'e ai 'ae ngaahi le'o, mo e mana, mo e 'uhila; pea na'e ai 'ae mofuike lahi, na'e 'ikai hano tatau talu 'ae nofo 'oe kakai 'i māmani, 'ae fu'u mofuike, kuo pehē hono fakamanavahē mo lahi. ¹⁹ Pea na'e vahe tolu 'ae kolo lahi, pea na'e hinga 'ae ngaahi kolo 'oe ngaahi pule'anga: pea na'e manatu'i 'a Papolone lahi 'i he 'ao 'oe 'Otua, ke 'atu ki ai 'ae ipu 'oe uaine kakaha 'o hono houhau.

²⁰ Pea na'e puna atu 'ae motu kotoa pē, pea 'ikai 'ilo'i 'ae ngaahi mo'unga. ²¹ Pea na'e tō 'ae 'uhamaka lahi mei he langi ki he kakai, 'o taki taha mamafa 'ae fo'i maka 'o tatau mo e taleniti: pea na'e lau'ikovi'i 'ae 'Otua 'e he kakai koe'uhi ko e mala'ia 'oe 'uhamaka; he ko e mala'ia ko ia ko e me'a lahi 'aupito.

3, 4 'Oku hā mai 'ae fefine kuo kofu'aki 'ae kulokula mo e kula'aho'aho, 'oku 'i hono nima 'ae ipu koula, 'oku heka 'i he manu fekai, 5 'Aia ko Papolone lahi, ko e fa'ē 'oe me'a fakalielia. 9 Ko e fakamatala 'oe fo'i 'ulu 'e fitu, 12 Mo e nifo 'e hongofulu. 8 Ko e tautea 'oe fa'a fe'auaki. 14 Ko e ikuna 'e he Lami.

17 PEA na'e ha'u 'ae tokotaha 'oe 'āngelo 'e toko fitu na'e 'i ai 'ae hina 'e fitu, 'o ne lea kiate au, 'o pehē mai kiate au, "Ha'u ki heni; pea te u fakahā kiate koe hono fakamaau 'oe fu'u fe'auaki, 'oku heka 'i he ngaahi vai lahi: ² 'Aia kuo fai fe'auaki mo e ngaahi tu'i 'a māmani, pea ko e kakai 'o māmani na'e fakakona 'aki 'ae uaine 'o 'ene fe'auaki." ³ Pea na'e 'āvea au 'i he laumālie ki he toafa: pea ne u mamata 'oku heka 'ae fefine 'i he manu fekai 'oku kula'aho'aho, kuo pito 'i he ngaahi hinga fakataukae ki he 'Otua, kuo fitu hono 'ulu, pea mo e nifo 'e hongofulu. ⁴ Pea na'e teunga 'aki 'ae fefine 'ae kulokula mo e kula'aho'aho, pea teunga 'aki foki 'ae koula mo e ngaahi maka koloa mo e ngaahi mata'itofe, kuo 'i hono nima 'ae ipu koula, kuo pito 'i he ngaahi fakalielia mo e 'uli 'o 'ene fe'auaki.

⁵ Pea na'e tohi 'i hono fo'i la'ē 'ae hinga ni, KO E ME'A FAKALILILO, KO PAPILONE KO E LAHI, KO E FA'Ē 'AE KAU FE'AUAKI MO E NGAHI FAKALIELIA 'OE MĀMANI.

⁶ Pea ne u mamata 'oku konā 'ae fefine 'i he toto 'oe kakai mā'oni'oni, mo e toto 'oe kakai na'e mate koe'uhi ko Sisu: pea ne u ofo 'i he'eku mamata ki ai, 'o ofo lahi 'aupito. ⁷ Pea pehē mai 'e he 'āngelo kiate au, "Ko e hā 'oku ke ofo ai? Te u fakahā kiate koe 'ae me'a fakalililo 'oku kau ki he fefine, mo e manu fekai 'oku ne fua ia, 'aia 'oku 'i ai 'ae 'ulu 'e fitu, pea mo e nifo 'e hongo-

fulu. ⁸ Ko e manu fekai ne ke mamata ai, na'e 'i ai, ka 'oku 'ikai eni; pea 'e 'alu hake mei he luo ta'ehano-takele, pea 'e 'alu ia ki he mala'ia: pea ko kinautolu 'oku nofo 'i māmani, 'akinautolu na'e 'ikai tohi honau hinga 'i he tohi 'oe mo'ui talu hono ngaahi 'o māmani, te nau ofo 'i he'enu mamata ki he manu fekai, na'e 'i ai, pea 'oku 'ikai eni, ka 'oku 'i ai ni. ⁹ "Ko eni 'ae loto 'oku poto. Ko e 'ulu 'e fitu, ko e mo'unga ia 'e fitu, 'aia 'oku heka ai 'ae fefine. ¹⁰ Pea 'oku fitu 'ae ngaahi tu'i: kuo hinga 'ae toko nima, pea 'oku ai ni 'ae tokotaha, pea 'oku te'eki hoko hono toe; pea ka ha'u ia, kuo pau ke nofo pe ia 'i he kuonga si'i. ¹¹ Pea ko e manu fekai, na'e 'i ai, ka 'oku 'ikai eni, ko hono valu ia, pea 'oku 'oe toko fitu, pea 'oku 'alu ia ki he mala'ia. ¹² "Pea ko e nifo'i 'ulu 'e hongofulu na'a ke mamata ki ai, ko e tu'i 'e hongofulu ia, 'oku te'eki kenau ma'u ha pule'anga; ka 'oku nau ma'u 'ae mālohi 'o hangē ha ngaahi tu'i 'i he feitu'ula'ā 'e taha fakataha mo e manu fekai. ¹³ 'Oku loto taha 'akinautolu ni, pea te nau foaki 'enu pule mo e mālohi ki he manu fekai. ¹⁴ 'E tau'i 'ekinautolu ni 'ae Lami, pea 'e ikuna 'akinautolu 'e he Lami: he ko e 'eiki ia 'oe ngaahi 'eiki, ko e tu'i 'oe ngaahi tu'i: pea ko kinautolu 'oku 'iate ia kuo ui, mo fili, mo angatonu." ¹⁵ Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Ko e ngaahi vai ne ke mamata ai, 'oku heka ai 'ae fefine fe'auaki, ko e ngaahi kakai mo e fu'u tokolahi, mo e ngaahi pule'anga, mo e ngaahi lea. ¹⁶ Pea ko e nifo'i 'ulu 'e hongofulu ne ke mamata ai 'i he manu fekai, 'e fehi'a 'akinautolu ni ki he fefine fe'auaki, pea te nau fakamasiva'i mo fakatelefua'i ia, pea te nau kai 'a hono kakano, pea tutu ia 'i he afi. ¹⁷ He kuo fakaloto'i 'akinautolu 'e he 'Otua ke nau fai ki hono finangalo, pea ke nau loto taha, 'o foaki honau pule'anga ki he ngaahi folofola 'ae 'Otua. ¹⁸ Pea ko e fefine na'a ke mamata ki ai, ko e kolo lahi ko ia ia, 'aia 'oku ne pule'i 'ae ngaahi tu'i 'o māmani."

2 Kuo hinga 'a Papolone. 4 'Oku fekau ke 'alu mei ai 'ae kakai 'ae 'Otua. 9 Ko e ngaahi tu'i 'o māmani, 11 Fakataha mo e kau fai fakatau, mo e kakai 'alu 'i tahi, 'oku nau tēngihia ia. 20 'Oku fiefia 'ae kakai mā'oni'oni 'i he hoko 'ae ngaahi tautea mei he 'Otua kiate ia.

18 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni, ne u mamata ki he 'āngelo 'e taha 'oku 'alu hifo mei he langi, kuo 'i-ate ia 'ae mālohi lahi; pea na'e māmangia 'a māmani 'i hono nāunau, ² Pea na'a ne kalanga mālohi 'aki 'ae le'o lahi, 'o ne pehē, "Ko Papolone ko e lahi kuo hinga, kuo hinga ia, pea kuo hoko ia ko e nofo'anga 'oe kau tēvolo, pea ko e 'ananga 'oe laumālie 'uli kotoa pē, pea ko e kātoanga 'oe manupuna kotoa pē 'oku 'uli mo fakalielia. ³ He kuo inu 'e he ngaahi pule'anga kotoa pē 'i he uaine 'oe houhau 'o 'ene fe'auaki, pea kuo fe'auaki mo ia 'ae ngaahi tu'i 'o māmani, pea ko e kau fakatau 'o māmani kuo nau koloa'ia, ko e me'a 'i he lahi 'o 'ene ngaahi me'a lelei." ⁴ Pea ne u ongo'i 'ae le'o 'e taha mei he langi, 'oku pehē mai, "E hoku kakai, ha'u meiate ia, ke 'oua te mou kau 'i he'ene ngaahi angahala, pea ke 'oua na'a mou mo'ua 'i he'ene ngaahi mala'ia. ⁵ He kuo a'u hake ki he langi 'a 'ene ngaahi angahala, pea kuo

manatu'i 'e he 'Otua 'a 'ene ngaahi hia. ⁶ Totongi kiate ia 'o hangē ko 'ene totongi kiate kimoutolu, pea 'atu kiate ia ke tu'ou ua 'o fakatatau ki he'ene ngaahi ngāue: 'i he ipu 'aia na'a ne fakafonu, ke fakafonu ai kiate ia ke liunga ua. ⁷ Tuku kiate ia 'ae tautea mo e mamahi 'o fakatatau ki hono lahi 'o 'ene fakahihiki'i ia, mo 'ene mo'ui fakapelepele'i ia: he kuo pehē 'e ia 'i hono loto, "Oku ou nofo ko e tu'i fefine, pea 'oku 'ikai mate hoku 'unoho, pea 'e 'ikai te u mamata ki ha mamahi." ⁸ Ko ia, 'e hoko 'i he 'aho pe taha 'a hono ngaahi mala'ia, ko e mate, mo e tangi, mo e honge; pea 'e faka'auha mālie ia 'aki 'ae afi: he 'oku māfimafi 'ae 'Eiki ko e 'Otua 'oku ne fakamaau'i ia. ⁹ "Pea ko e ngaahi tu'i 'o māmani, na'a nau fe'auaki mo mo'ui fakapelepele mo ia, te nau tangi mo tangilāulau koe'uhi ko ia, 'oka nau ka mama-ta ki he koku 'o 'ene vela, ¹⁰ 'O tu'u mama'o atu, 'i he manavahē ki he'ene mamahi, mo nau pehē, "Oiauē, 'oiauē, 'ae kolo lahi ko ia ko Papilone, 'ae kolo mālohi ko ia! He kuo hoko 'i he feitu'ula'ā pe taha 'a ho'o fakamaau.' ¹¹ "Pea 'e tangi mo tangilāulau 'ae kau fakatau 'o māmani koe'uhi ko ia; he 'oku 'ikai ha taha ke toe fakatau 'enau ngaahi me'a fakatau: ¹² Ko e me'a fakatau 'oe koula, mo e siliva, mo e maka koloa, mo e mata'itofe, mo e tupenu mahu'inga, mo e kulokula, mo e silika, mo e kula'aho'aho, mo e 'akau melie kotoa pē, mo e ipu lei kotoa pē, mo e ipu 'oe 'akau mahu'inga lahi kotoa pē, mo e palasa, mo e ukamea, mo e maka lelei, ¹³ Mo e sinamoni, mo e ngaahi me'a nanamu mo e me'a tākai, mo e laipeno, mo e uaine, mo e lolo, mo e maho'a lelei, mo e uite, mo e fanga manu, mo e fanga sipi, mo e fanga hoosi, mo e ngaahi saliate, mo e ngaahi sino, mo e ngaahi laumālie 'oe kakai. ¹⁴ Pea ko e ngaahi fua na'e holi ki ai 'a ho laumālie, kuo mole 'iate koe, pea mo e me'a kotoa pē na'e ifoifo lelei mo matamatalelei, kuo mole 'iate koe, pea 'e 'ikai 'aupito te ke kei 'ilo ia. ¹⁵ Ko e kau fakatau 'oe ngaahi me'a ni, na'a nau koloa'ia meiate ia, 'e tutu'u 'i he mama'o atu, ko e me'a 'i he manavahē ki he'ene mamahi, 'onau tangi mo tangilāulau, ¹⁶ 'Mo nau pehē, 'Oiauē, 'oiauē, 'ae kolo lahi ko ia, na'e kofu'aki 'ae tupenu mahu'inga, mo e kulokula, mo e kula'aho'aho, pea teunga 'aki 'ae koula, mo e maka koloa, mo e ngaahi mata'itofe! ¹⁷ Koe'uhi ko e feitu'ula'ā pe taha kuo mole ai 'ae koloa lahi pehē ni.' Pea ko e 'eiki vaka kotoa pē, mo e kakai folau kotoa pē 'i he ngaahi vaka, mo e kau toutai, mo kinautolu 'oku fai fakatau 'i he tahi, na'a nau tutu'u mama'o atu, ¹⁸ 'o tangi, 'i he'enu mamata ki he koku 'o 'ene vela, mo pehē, 'Ko fē hano tatau 'oe kolo lahi ni!' ¹⁹ "Pea na'a nau lī 'ae efu ki honau 'ulu, 'o tangi, pea tangilāulau mo 'Oiauē, 'o pehē, "Oiauē, 'oiauē, 'ae kolo lahi ko ia, 'aia na'e ma'u koloa mei ai 'akinautolu kotoa pē na'e ma'u 'ae ngaahi vaka 'i he tahi, ko e me'a 'i he'ene fakatau lahi; he ko e feitu'ula'ā pe taha kuo fakamasiva ia. ²⁰ "E langi, ke ke fiefia kiate ia, fakataha mo e kau palōfita mā'oni'oni; he kuo totongi 'e he 'Otua kiate ia koe'uhi ko kimoutolu." ²¹ Pea na'e to'o 'e ha 'āngelo mālohi 'ae maka 'o hangē ha fu'u maka momosi, 'o ne lī ia ki he tahi, 'o ne pehē, "E pehē 'a hono lī

mālohi hifo 'ae kolo lahi ko ia ko Papilone, pea 'e 'ikai 'aupito kei 'ilo'i ia. ²² Pea 'e 'ikai 'aupito kei fanongo 'iate koe 'ae le'o 'oe kau tā ha'ape, mo e kau tā me'a faiva, mo e kau ifi fangufangu, mo e kau ifi me'a lea, pea 'e 'ikai kei 'ilo 'iate koe ha tufunga 'e taha, 'i ha faiva 'e taha; pea 'e 'ikai kei ongo'i 'iate koe 'ae longoa'a 'oe maka momosi; ²³ Pea 'e 'ikai 'aupito kei malama 'iate koe 'ae ulu 'o ha maama; pea 'e 'ikai 'aupito kei ongo'i 'iate koe 'ae le'o 'oe tangata ta'ane mo e ta'ahine: he ko e hou'eiki 'o māmani ko ho'o kau fakatau; he na'e kākaa'i 'e ho'o fie mana 'ae ngaahi pule'anga kotoa pē." ²⁴ Pea na'e 'ilo 'iate ia 'ae toto 'oe kau palōfita, mo e kakai mā'oni'oni, mo kinautolu kotoa pē na'e tāmāte'i 'i he fanga 'o māmani."

1 'Oku fakamālō ki he 'Otua 'i he langi koe'uhi ko e fakamaau 'oe fe'auaki lahi, mo 'ene totongi ki he toto 'o 'ene kakai mā'oni'oni. 7 Ko e ta'ane 'oe Lami. 10 'E 'ikai tali 'e he 'āngelo 'ae hū kiate ia. 17 'Oku tānaki 'ae fanga manupuna ki he tāmāte lahi.

19 PEA hili 'ae ngaahi me'a ni ne u ongo'i 'o hangē ko e le'o lahi 'oe kakai tokolahi 'i he langi, 'oku pehē, "Haleluia; Ke 'i he 'Eiki ko hotau 'Otua 'ae fakamo'ui, mo e ongoongolelei, mo e faka'apa'apa, mo e mālohi: ² He 'oku angatonu mo mā'oni'oni 'a 'ene ngaahi fakamaau: he kuo ne fakamaau'i 'ae fe'auaki lahi, 'aia na'a ne 'uli'i 'ae maama 'aki 'ene fe'auaki, pea kuo ne totongi kiate ia 'ae toto 'o 'ene kau tamaio'eiki." ³ Pea na'a nau toe pehē, "Haleluia. Pea na'e 'alu hake 'a hono koku 'o ta'engata pea ta'engata." ⁴ Pea ko e mā-tu'a 'e toko uofulu ma toko fā, mo e me'a mo'ui 'e toko fā, na'a nau fo'ohifo, 'o hū ki he 'Otua na'e nofo 'i he nofo'a faka'eieiki, 'onau pehē, "Emeni; Haleluia." ⁵ Pea na'e ha'u 'ae le'o mei he nofo'a faka'eieiki, na'e pehē, "Fakafeta'i ki hotau 'Otua, 'akinautolu kotoa pē ko 'ene kau tamaio'eiki, pea mo kimoutolu 'oku manavahē kiate ia, 'ae si'i mo e lalahi." ⁶ Pea ne u ongo'i 'o hangē ko e le'o 'oe fu'u kakai, pea hangē mo e 'u'ulu 'oe ngaahi vai lahi, pea hangē mo e 'u'ulu 'oe ngaahi mana mālohi, 'oku nau pehē, "Haleluia: he 'oku pule 'ae 'Eiki ko e 'Otua māfimafi. ⁷ Tau fiefia mo nekeneka, pea fakamālō kiate ia: he kuo hokosia 'ae ta'ane 'oe Lami, pea ko 'ene ta'ahine kuo ne teuteu'i ia." ⁸ Pea na'e tuku kiate ia ke ne kofu'aki 'ae tupenu mahu'inga, 'oku ma'a mo hinehina: he ko e tupenu mahu'inga, ko e mā'oni'oni ia 'oe kakai mā'oni'oni. ⁹ Pea ne pehē mai kiate au, "Tohi, "Oku monū'ia 'akinautolu kuo ui ki he kātoanga 'oe ta'ane 'oe Lami." Pea ne pehē mai kiate au, "Ko e ngaahi lea mo'oni eni mei he 'Otua." ¹⁰ Pea ne u mape'e hifo 'i hono va'e, ke hū kiate ia. Pea na'a ne pehē mai kiate au, "Vakai, 'oua: he ko ho kaungā tamaio'eiki au, pea 'oku ou 'i ho kāinga 'oku ma'u 'ae fakamo'oni 'a Sisu: hū ki he 'Otua: he ko e fakamo'oni kia Sisu, ko e laumālie ia 'oe kikite." ¹¹ Pea ne u mama-ta kuo mato'o 'ae langi, pea vakai ko e hoosi hinehina; pea ko ia na'a ne heka ai, na'e ui ko Angatonu mo Mo'oni, pea 'oku ne fai 'ae fakamaau mo e tau 'i he mā'oni'oni. ¹² Na'e tatau hono mata mo e ulu 'oe afi, pea na'e 'i hono 'ulu 'ae ngaahi pale lahi; pea na'e tohi

hono huafa, 'aia na'e 'ikai ke 'ilo 'e ha taha, ka ko ia pe. ¹³ Pea na'e kofu'aki ia 'ae pulupulu kuo unu 'i he toto: pea 'oku ui hono huafa, Ko e Folofola 'ae 'Otua. ¹⁴ Pea ko e ngaahi matatau 'i he langi na'a nau muimui kiate ia mo e fanga hoosi hinehina, kuo kofu'aki 'ae tupenu mahu'inga, 'oku hinehina mo ma'a. ¹⁵ Pea 'oku 'alu atu mei hono ngutu 'ae heletā māsila, koe'uhi ke ne tā 'aki ia 'ae ngaahi pule'anga: pea te ne pule'i 'akinautolu 'aki 'ae va'a ukamea: pea 'oku ne malamalaki 'ae tata'o'anga uaine 'oe kakaha 'oe houhau 'oe 'Otua Māfimafi. ¹⁶ Pea 'oku 'i hono pulupulu mo hono tenga 'ae hingoa kuo tohi, KO E TU'I 'OE NGA'AAHI TU'I, MO E 'EIKI 'OE NGA'AAHI 'EIKI. ¹⁷ Pea ne u mamata 'oku tu'u ha 'āngelo 'i he la'ā; pea ne kalanga 'aki 'ae le'o lahi, 'o ne pehē ki he fanga manu kotoa pē 'oku puna 'i he 'atā noa, "Ha'u 'o fakakātoa 'akinautolu ki he 'ohomohe 'oe 'Otua lahi; ¹⁸ koe'uhi ke mou kai 'ae kakano 'oe ngaahi tu'i, mo e kakano 'oe ngaahi 'eikitau, mo e kakano 'oe kau tenga-tana mālohi, mo e kakano 'oe fanga hoosi, mo kinautolu 'oku heka ki ai." ¹⁹ Pea ne u mamata ki he manu feka'i, mo e ngaahi tu'i 'o māmani, mo 'enau ngaahi matatau, na'e tākaki 'o fakataha ke nau tau'i ia 'oku heka 'i he hoosi mo 'ene kautau. ²⁰ Pea na'e mo'ua 'ae manu feka'i, pea mo e palōfita loi na'a ne fai 'ae ngaahi mana 'i hono 'ao 'aia na'a ne kākaa'i 'aki 'akinautolu kuo nau ma'u 'ae faka'ilonga 'oe manu feka'i, mo kinautolu na'e hū ki hono fakatātā. Na'e lī mo'ui 'akinaua fakatou'osi pe ki he ano 'oe afi 'oku vela 'aki 'ae sulifa. ²¹ Pea na'e tāmata'i 'a hono toe 'aki 'ae heletā 'o ia na'e heka 'i he hoosi, 'aia na'e 'alu atu 'i hono ngutu: pea na'e mākona 'ae fanga manu kotoa pē 'i honau kakano.

2 'Oku ha'isia 'a Sētane 'i he ta'u 'e afe. 6 Ko e 'uluaki toetu'u: 'oku monū'ia 'akinautolu 'oku kau ki ai. 7 'Oku toe vete ange 'a Sētane. 8 Ko Koki mo Mekoki. 10 'Oku lī 'ae tēvolo ki he ano 'oe afi mo e sulifa. 12 Ko e toetu'u fakamui mo lahi.

20 PEA ne u mamata ki ha 'āngelo na'e 'alu hifo mei langi, kuo 'iate ia 'ae kī 'oe luo ta'ehanotakele, mo e ukamea fihifihi mo lahi 'i hono nima. ² Pea na'a ne puke 'ae fu'u ngata, 'ae ngata motu'a ko ia, 'aia ko e Tēvolo, mo Sētane, pea ne ha'i ia 'i he ta'u 'e afe, ³ 'O ne lī ia ki he luo ta'ehanotakele, mo tāpuni ia ki ai, pea ne 'ai ki ai 'ae me'a fakama'u, koe'uhi ke 'oua na'a ne kei kākaa'i 'ae ngaahi pule'anga, kae'oua ke kakato 'ae ta'u 'e afe: pea hili ia, 'e vete ange ia 'i ha kuonga si'i. ⁴ Pea ne u mamata ki he ngaahi nofo'a faka'e'i'eiki, mo kinautolu na'e nofo ai, pea na'e tuku 'ae fakamaau kiate kinautolu: pea *ne u mamata* ki he ngaahi laumālie 'okinautolu na'e tutu'u honau 'ulu ko e me'a 'i he fakamo'oni kia Sisu, mo e folofola 'ae 'Otua, pea kuo 'ikai te nau hū ki he manu feka'i, pe ko hono fakatātā, pea kuo 'ikai te nau ma'u 'ae faka'ilonga 'i honau fo'i la'ē, pe 'i honau nima; pea na'a nau mo'ui, mo pule mo Kalaisi 'i he ta'u 'e taha afe. ⁵ Ka ko hono toe 'oe pekia, na'e 'ikai te nau toe mo'ui kae'oua ke kakato 'ae ta'u 'e afe. Ko eni 'ae 'uluaki toetu'u. ⁶ 'Oku monū'ia mo mā'oni'oni ia 'oku ne kau 'i he 'uluaki toetu'u: 'e 'ikai ikuna 'akinautolu 'e he mate 'angaua, ka te

nau hoko ko e kau taula'eiki 'ae 'Otua mo Kalaisi, pea te nau pule mo ia 'i he ta'u 'e taha afe. ⁷ Pea ka kakato 'ae ta'u 'e afe, 'e vete ange 'a Sētane mei hono fale fakapōpula, ⁸ Pea 'e 'alu atu ia ke ne kākaa'i 'ae ngaahi pule'anga 'i he feitu'u 'e fā 'o māmani, 'a Koki mo Mekoki, ke tākaki 'o fakataha 'akinautolu ki he tau: ko hono lau 'okinautolu 'oku tatau mo e 'one'one 'i he matātahi. ⁹ Pea na'a nau 'alu hake 'i hono māukupu 'oe fonua, 'onau 'ā'i takatakai 'ae nofo'anga tau 'oe kakai mā'oni'oni, mo e kolo 'ofeina: pea na'e 'alu hifo 'ae afi mei he 'Otua 'i he langi, 'o faka'auha 'akinautolu. ¹⁰ Pea ko e tēvolo na'a ne kākaa'i 'akinautolu, na'e lī ia ki he ano 'oe afi mo e sulifa, 'aia 'oku 'i ai 'ae manu feka'i mo e palōfita loi; pea 'e fakamamah'i ia 'i he 'aho mo e pō 'o ta'engata pea ta'engata. ¹¹ Pea ne u mamata ki he nofo'a faka'e'i'eiki 'oku lahi pea hinehina, mo ia na'e nofo ai, 'aia na'e puna mei hono 'ao 'ae fonua mo e langi; pea na'e 'ikai 'ilo ha potu ki ai. ¹² Pea ne u mamata ki he pekia, 'ae iiki mo e lalahi, na'e tutu'u 'i he 'ao 'oe 'Otua; pea mo e folahi 'oe ngaahi tohi: pea folahi mo e tohi 'e taha, 'a ia *ko e tohi* 'oe mo'ui: pea na'e fakamaau 'ae pekia mei he ngaahi me'a na'e tohi 'i he ngaahi tohi, 'o fakatau ki he'enau ngaahi ngāue. ¹³ Pea na'e tuku hake 'e he tahi 'ae kakai mate na'e 'i ai; pea tuku hake 'e he fa'itoka mo hētesi 'ae kakai mate na'e 'i ai: pea na'e fakamaau 'akinautolu taki taha 'o fakatau ki he'enau ngaahi ngāue. ¹⁴ Pea na'e lī 'ae mate mo hētesi ki he ano 'oe afi. Ko eni 'ae mate 'angaua. ¹⁵ Pea ko ia kotoa pē na'e 'ikai 'ilo kuo tohi 'i he tohi 'oe mo'ui, na'e lī ia ki he ano 'oe afi.

1 Ko e langi fo'ou mo e fonua fo'ou. 10 Ko e Selūsalema 'i he langi, mo e fakamatala lahi ki ai. 23 'Oku 'ikai 'aonga ki ai 'ae la'ā, ko e maama 'a'ana ko e nāunau 'oe 'Otua. 24 'Oku 'omi 'e he ngaahi tu'i 'o māmani 'enau ngaahi koloa ki ai.

21 PEA ne u mamata ki he langi fo'ou mo e fonua fo'ou: he kuo mole atu 'ae 'uluaki langi mo e 'uluaki fonua: pea na'e 'ikai kei 'i ai ha tahi. ² Pea ko au Sione, ne u mamata ki he kolo mā'oni'oni, ko Selūsalema fo'ou, 'oku 'alu hifo mei he 'Otua 'i he langi, kuo teuteu 'o hangē ha ta'ahine kuo teu ki hono 'eiki ta'ane. ³ Pea ne u fanongo ki he le'o lahi mei he langi, 'oku pehē, "Vakai, ko e fale fehikitaki 'oe 'Otua 'oku 'i he kakai, pea 'e nofo ia mo kinautolu; pea te nau hoko ko hono kakai, pea 'e 'iate kinautolu 'ae 'Otua, ko honau 'Otua. ⁴ Pea 'e holoholo 'e he 'Otua 'ae lo'imata kotoa pē mei honau mata; pea 'e 'ikai kei ai ha mate, pe ha ongosia, pe ha tangi, pea 'e 'ikai kei ai ha mamahi: he kuo mole atu 'ae ngaahi me'a mu'a." ⁵ Pea ko ia na'e nofo 'i he nofo'a faka'e'i'eiki na'e pehē 'e ia, "Vakai, 'oku ou fakafo'ou 'ae ngaahi me'a kotoa pē." Pea ne pehē mai kiate au, "Tohi: he 'oku mo'oni mo totonu 'ae ngaahi lea ni." ⁶ Pea ne pehē mai kiate au, "Kuo fai ia. Ko au ko e 'Alifa mo 'Omeka, ko e kamata'anga mo e ngata'anga. Te u foaki ta'etotongi mei he matavai mo'ui kiate ia 'oku fieinu. ⁷ Ko ia ia 'e ikuna, 'e ma'u 'e ia 'ae ngaahi me'a kotoa pē; pea teu hoko ko hono 'Otua, pea 'e hoko ia ko hoku foha. ⁸ Ka ko e loto fo'i, mo e

ta'etui, mo e fakalielia, mo e kau fakapō, mo e kau fe'auaki, mo e kau fiemana, mo e kau tauhi tamapua, mo e loi kotoa pē, ko honau tofi'a 'oku 'i he ano 'oku vela 'i he afi mo e sulifa: 'aia ko e mate 'angaua." ⁹ Pea ko e tokotaha 'i he 'āngelo 'e toko fitu, 'akinautolu na'e 'i ai 'ae hina 'e fitu kuo fonu 'i he mala'ia fakamui 'e fitu, na'e ha'u kiate au, 'o lea mai kiate au, mo pehē, "Ha'u ki heni, te u fakahā kiate koe 'ae ta'ahine, ko e 'unoho 'oe Lami." ¹⁰ Pea na'e 'āvea au 'i he laumālie ki ha mo'unga lahi mo mā'olunga 'o ne fakahā kiate au 'ae kolo lahi ko ia, 'ae Selūsalema mā'oni'oni, 'oku 'alu hifo mei loto langi mei he 'Otua, ¹¹ Kuo 'i ai 'ae nāunau 'oe 'Otua: pea ko hono maama na'e tatau mo e maka koloa mahu'inga lahi 'aupito, 'io, 'e hangē ko e maka ko e sasipa, 'oku 'āsinisini 'o hangē ko e kalisitā; ¹² Pea na'e ai hono 'a na'e lahi mo mā'olunga, pea na'e hongofulu ma ua hono ngaahi matapā, pea na'e 'i he ngaahi matapā 'ae 'āngelo 'e toko hongofulu ma toko ua, pea na'e tohi 'i ai 'ae hingoa, 'a ia ko e hingoa 'oe fa'ahinga 'e hongofulu ma ua 'oe fānau 'a 'Isileli: ¹³ Na'e tolu 'ae matapā ki he potu hahake; na'e tolu 'ae matapā ki he potu tokelau; na'e tolu 'ae matapā ki he potu tonga; na'e tolu 'ae matapā ki he potu lulunga. ¹⁴ Pea ko e ā 'oe kolo, na'e hongofulu ma ua hono ngaahi tu'unga, pea na'e 'i ai 'ae hingoa 'ae 'apose'olo 'e toko hongofulu ma toko ua 'oe Lami. ¹⁵ Pea ko ia na'a ne talanoa mai kiate au, na'a ne ma'u 'ae va'a kaho koula, ke fuofua 'aki 'ae kolo, mo hono ngaahi matapā, mo hono 'ā. ¹⁶ Pea 'oku tapa fā tatau pe 'ae kolo, pea 'oku tatau hono lōloa mo hono māukupu: pea ne fuofua 'a-ki 'ae va'a kaho 'ae kolo, ko e maile 'e taha afe mo e nimangeau. Ko hono lōloa mo hono māukupu mo hono mā'olunga 'oku tatau pe. ¹⁷ Pea na'e fuofua 'ae 'ā, ko e kiupite 'e teau ma fāngofulu ma fā, 'i he fuofua 'oe tangata, 'a ia, ko e 'āngelo. ¹⁸ Pea na'e langa 'aki 'a hono 'ā 'ae sasipa: pea ko e kolo ko e koula haohaoa, 'o hangē ha sio'ata 'āsinisini. ¹⁹ Pea ko e ngaahi tu'unga 'oe 'ā 'oe kolo, na'e sipa; ko hono ua, ko e safaia; ko hono tolu, ko e kalisitone; ko hono fā, ko e 'emalata; ²⁰ Ko hono nima, ko e satoniki; ko hono ono, ko e satio; ko hono fitu, ko e kalisolaite; ko hono valu, ko e pelili; ko hono hiva, ko e topasi ko hono hongofulu, ko e kelaisapaso ko hono hongofulu ma taha, ko e sasini; ko hono hongofulu ma ua, ko e 'ametisi. ²¹ Pea ko hono matapā 'e hongofulu ma ua, ko e mata'itofe 'e hongofulu ma ua; na'e taki taha pe 'ae mata'itofe 'i he matapā: pea ko e hala lahi 'oe kolo, ko e koula haohaoa, 'o hangē ha sio'ata 'āsinisini. ²² Pea na'e 'ikai te u mamata 'i ai ki ha fale tapu: he ko hono fale tapu 'o'ona 'ae 'Eiki ko e 'Otua Māfima'fi pea mo e Lami. ²³ Pea na'e 'ikai 'aonga 'ae la'ā ki he kolo, pe ko e māhina, ke ulu 'i ai: he 'oku fakamaama ia ²⁴ Pea ko e ngaahi māmani 'a honau nāunau mo e faka'apa'apa. ²⁵ Pea 'e 'ikai tāpuni 'a hono ngaahi matapā 'i he 'aho; he koe'uhi 'e 'ikai 'i ai ha pō. ²⁶ Pea te nau 'omi ki ai 'ae nāunau mo e faka'apa'apa 'oe ngaahi pule'anga. ²⁷ Pea 'e 'ikai 'aupito hū ki ai ha me'a 'oku faka'uli, pe fai fakalielia, pe loi: ka ko kinautolu pe 'oku tohi 'i he tohi 'oe mo'ui 'ae Lami.

1 Ko e vaitafe 'oe vai mo'ui. 2 Ko e 'akau 'oe mo'ui. 5 Ko e maama 'ae kolo 'oe 'Otua 'iate ia pe. 9 'E 'ikai tali 'e he 'āngelo 'ae hū kiate ia. 18 Ke 'oua na'a fakalahi 'aki ha me'a ki he folofola 'ae 'Otua, pe to'o ha me'a mei ai.

22 PEA na'a ne fakahā kiate au 'ae vaitafe ma'a 'oe vai mo'ui, 'āsinisini 'o hangē ko e kalisitā, pea 'oku ha'u mei he 'afio'anga 'oe 'Otua mo e Lami. ² I he loto hala lahi 'o ia, pea 'i hono kavai fakatou'osi, na'e 'i ai 'ae 'akau 'oe mo'ui, na'e tupu ai 'ae fua kehekehe 'e hongofulu ma ua, pea fua ia 'i he māhina kotoa pē: pea ko hono lou'akau, ko e me'a fakamo'ui 'oe ngaahi pule'anga. ³ Pea 'e 'ikai kei ai ha mala'ia: he ko e 'afio'anga 'oe 'Otua mo e Lami 'e tu'u 'i ai; pea 'e tauhi ia 'e he'ene kau tamaio'eiki: ⁴ Pea te nau mamata ki hono fofonga pea 'e 'i honau fo'i la'e 'a hono huafa. ⁵ Pea 'e 'ikai 'i ai ha pō; pea 'oku 'ikai 'aonga ki ai ha maama, pe ko e ulu 'oe la'ā; he 'oku fakamāngia 'akinautolu 'e he 'Eiki ko e 'Otua: pea te nau pule 'o ta'engata pea ta'engata. ⁶ Pea na'e pehē mai 'e ia kiate au, "Oku totonu mo mo'oni 'ae ngaahi lea ni: pea ko e 'Eiki ko e 'Otua 'oe kau palōfita mā'oni'oni," Kuo ne fekau 'ene 'āngelo ke fakahā ki he'ene kau tamaio'eiki 'ae ngaahi me'a 'e to'oto'o 'a hono fai. ⁷ "Vakai, 'oku ou ha'u vave: 'oku monū'ia ia 'oku ne fai 'ae ngaahi lea 'oe kikite 'oe tohi ni." ⁸ Pea ko au Sione, ne u mamata mo fanongo ki he ngaahi me'a ni. Pea 'i he'eku fanongo mo mamata, ne u fo'ohifo ke hū 'i he va'e 'oe 'āngelo na'a ne fakahā kiate au 'ae ngaahi me'a ni. ⁹ Pea pehē mai 'e ia kiate au, "Vakai ke 'oua: he ko ho'o kaungā tamaio'eiki au, pea 'oku ou 'i ho kāinga ko e kau palōfita, pea 'okinautolu 'oku nau fai 'ae ngaahi lea 'oe tohi ni: hū ki he 'Otua." ¹⁰ Pea pehē 'e ia kiate au, "Oua na'a ke fakama'u 'ae ngaahi lea 'oe kikite 'i he tohi ni: he kuo ofi hono kuonga. ¹¹ Ko ia 'oku ta'eangatonu, tuku ia ke ta'eangatonu ai pe: pea ko ia 'oku 'uli, tuku ia ke 'uli ai pe: pea ko ia 'oku angatonu, tuku ia ke angatonu ai pe: pea ko ia 'oku mā'oni'oni, tuku ia ke mā'oni'oni ai pe." ¹² Pea vakai, "Oku ou ha'u vave; pea 'oku 'iate au 'eku totongi ke 'atu ki he kakai taki taha 'o fakatatau ki he'ene ngāue." ¹³ Ko au ko e 'Alifa mo 'Omeka, ko e kamata'anga mo e ngata'anga, ko e 'uluaki mo e kimui. ¹⁴ 'Oku monū'ia 'akinautolu 'oku fai 'ene ngaahi fekau, koe'uhi ke ngofua kiate kinautolu 'ae 'akau 'oe mo'ui, pea nau hū 'i he ngaahi matapā ki he kolo. ¹⁵ He 'oku 'i tua'ā 'ae fanga kulī, mo e kau fiemana, mo e kau fe'auaki, mo e kau fakapō, mo e kau tauhi tamapua, mo ia kotoa pē 'oku 'ofa mo fakatupu loi. ¹⁶ "Ko au Sisu, kuo u fekau 'eku 'āngelo ke fakahā atu kiate kimoutolu 'ae ngaahi me'a ni 'i he ngaahi siasi. Ko au ko e aka mo e hako 'o Tevita, pea ko e fetu'u ngingila 'oe pongipongi." ¹⁷ Pea 'oku pehē 'e he Laumālie mo e ta'ahine, "Ha'u." Pea ke pehē mo ia 'oku ne fanongo, "Ha'u." Pea mo ia 'oku fieinua, ke ha'u ia. Pea ko ia 'oku loto ki ai, ke ne to'o ta'etotongi 'e ia 'ae vai 'oe mo'ui. ¹⁸ He 'oku ou fakahā ki he kakai kotoa pē 'oku fanongo ki he ngaahi lea 'oe kikite 'i he tohi ni, Kapau 'e fakalahi 'e ha tangata ki he ngaahi me'a ni, 'e fakalahi 'e he 'Otua ki-

ate ia 'i he ngaahi mala'ia kuo tohi 'i he tohi ni: ¹⁹ Pea kapau 'e to'o 'e ha tangata mei he ngaahi lea 'oe tohi 'oe kikite ni, 'e to'o 'e he 'Otua 'a hono 'inasi mei he tohi 'oe mo'ui, pea mei he kolo mā'oni'oni, pea mo e ngaahi me'a kuo tohi 'i he tohi ni. ²⁰ Ko ia 'oku ne fakahā 'ae

ngaahi me'a ni; 'oku pehē 'e ia, "Ko e mo'oni 'oku ou ha'u vave;" 'Emeni. 'Io, ke pehē, 'Eiki Sisu, ke ke hā'ele mai. ²¹ Ko e 'alo'ofa 'a hotau 'Eiki ko Sisu Kalaisi ke 'iate kimoutolu kotoa pē. 'Emeni.